Decretuꝫ Gratiani

Cū

Gloſſis dñi Joannis theutonici pre
poſiti alberſtatenſis: ⁊ annotationi
bus Bartholomei brixienſis.

Diuiſionibus Archidiaconi.

Caſibus a Bene. cōpoſitis per Bart.
brixi. correctis ⁊ pro clariore itellectu
pluribus in locis extenſis.

Concordia ad bibliam.

Tabula { marginalium gloſſularuꝫ.
omniū canonū ⁊ conciliorū.

Margarita Decreti.

Floſculis totius Decreti a domio Jo
anne diacono compoſitis.

Additione in margine litteraruꝫ: quo
minuſculi characteres lineis interce/
pti: citius legenti appareant.

soli Deo honor, & gloria

cu alijs duobus voluminibus

Beatus Rhenanus Lectori Salutem.

¶ Si Ualerius ille Probus magnã antiquitus eſt laudẽ aſſecutus: ꝙ contractis plurimis vetuſtiſſimorum authorum exemplaribus: que deprauata erant: emaculare: atqꝫ caſtigare tentauerit: quo non honore Joannes Amorbachius ſuauiſſime lector dignus cenſebitur: qui pregrande Decretorum Gratiani opus nuperrime excuſurus: cum illud recognoſcendum duxiſſet (nihil enim temere atqꝫ illotis quod aiunt pedibus aggredi ſolet) dij boni ꝗ̃ inſignes manifeſtarioſqꝫ errores in illo comperit. Nam gloſſulas Joannis Theutonici ⁊ Bartholomei Brixienſis non modo erratis ſcatentes: ſed ⁊ truncatas inuenit nominibus tam celebrium iureconſultorum ſepiſſime diſpunctis. Fuit autem is Joannes Theutonicus (vt obiter illud adnotem Germanorum glorie conſulturus) quondam prepoſitus (vt vocant) Halberſtatenſis: Eſtqꝫ Alberſtadium Saxonie vrbs circũdantis planitiei ſitu ameniſſima: ⁊ ſacra ede: quam Carolus Magnus: non Gallus: ſed Germanus: diuo Stephano protomartyri illic erexit: Chriſtianiſſimuſqꝫ religionis propagator Henricus ceſar gente Bauarus: regijs deinde cenſibus locupletauit: maxime inſignis. Idqꝫ eo magis adnotare libuit: ꝙ Raphael Uolaterranus in Geographia quidem Alberſtadij meminerit: ſed cum prope calcem Antropologie eos qui in iure tum diuino tum humano claruerunt: fere omnes nominatim recenſuiſſet: hunc noſtrum iuriſperitiſſimũ interpretem negligenter omiſerit: qui tamen inter primos numerandus fuerat. Uixit enĩ ſub Jmp. ceſ. Rodulpho Habiſburgio: quo tempore ⁊ Albertus magnus floruit. Q. ſiquis hũc ꝓpter infantiam: ⁊ indoctas vocum interpretationes reiecerit: eodem nomine plures quoqꝫ huius profeſſionis dãnabit. At hec miſſa faciamus. Allegationum inſuper numeros tam adulteratos comperit: vt decimus quiſqꝫ vix certus veruſqꝫ extiterit. Quid de dictionum inuerſione referam? que nõ tã in gloſſarijs ꝗ̃ in ipſo contextu creberrima inuenta eſt: quam ob rem nũc ad antiqua exemplaria ⁊ illud maxime: quod Moguntie olim procuſum eſt: cum impreſſoria ars id loci feliciſſimis germanorum auſpicijs primum exerceri cepiſſet: confugere opus fuit: nunc fontes ipſos adire Chriſtianos ſcilicet doctores: vnde hec velut riuuli quidam promanant. Quare dulciſſime lector hoc Decretorum opus tam laborioſa caſtigatione a Joanne Amorbachio recognitum: ⁊ a Joanne Frobenio Hãmelburgẽſi venuſtiſſimis typis informatum: cura tibi ꝗ̃ familiariſſimum facere. Equidem ſi antiquitatis ſtudioſi: ⁊ qui in reb. publicis verſantur: magnopere inquirunt: quas leges Athenienſibus Solon dederit: Philolaus Thebanis: Hippodamus Mileſijs: Phaleas Carthaginiẽſibus: Androdamus Rheginis: Zaleucus Locris occidentalibus: Plato Magneſijs: Chaldei Babylonijs: Magi perſis: Chriſtianum hominem decere arbitror: ⁊ maxime ſacerdotem: non ſegniter inueſtigare: que noſtri legiſlatores ac potius legum interpretes (ſolus enim legiſlator noſter Chriſtus: viuens diuine philoſophie liber) Hieronymus inquam Auguſtinus: Ambroſius: Gregorius: Hilarius: Iſidorus: ⁊ veneranda ſummorum pontificum cohors: ſuis nos ſcriptis commonuere. ex quorum penitiſſimis doctrinarum ſacrarijs: ⁊ veterum ſanctionibus: ſapientiſſimus pater Gratianus gente (vt volunt) Hetruſcus poſt Juonem Carnutenſium antiſtitẽ: hoc egregium Decretorum volumen: ſub imp. Ceſ. Henrico. iiij. congeſſit. Ceterum optime lector: quicũqꝫ fueris: in iure non tam pontificio ꝗ̃ ciuili belle proficere cupiens: velim ne hoc meum conſilium contemnas. Monendus quiſqꝫ mihi videtur iuri operã nauaturus: vt priuſꝗ̃ hoc ſtudium aggrediatur: morali ſit Ariſtotelis philoſophia diligenter imbutus hinc enim ⁊ virtutum amplexandarum cognitionem: ⁊ vitiorum: que ſemper fugienda ſunt: facilem ab illis diſcretionem percipiet. Id quod tum commodiſſime efficies: cum Ethica Ariſtotelis a Jacobo fabro preceptore meo adnotationibus ⁊ commentarijs illuſtrata tranſlatio[illegible]qꝫ Argyropili: ⁊ Leonardi Aretini: atqꝫ inſuper antiqua in vno volumine connexis: ⁊ per numeros pulchre cõciliatis: tibi domeſtica feceris. Recta ſuadeo: quibus vel oraculum Apollinis (vt eſt apud Comicum) non verius fuerit. Uale.

Decretum abbreuiatum in oratione ſoluta

Decretum abbreuiatū ſingillatim cuncta attingens.

LIber decreti diuiſus eſt in tres partes: quarum prima eſt de diſtinctionibus: ſecunda: de cauſis: tertia: de cõſecratione. Prima pars diſtincta eſt in diſtinctiones centum ⁊ vnam.

PRima diſtinctio tractat de iure naturali ⁊ humano: ius ipſum generaliter eiuſq; ſpecies omnes diffiniens ⁊ inter ius ſcriptū ⁊ nõ ſcriptum differentiam ponens. fo.j.
ij ¶ De iure quiritū ſiue romanorum ipſū per ſpecies diffiniens. fo.iij.
iij ¶ Iuris canonici varia nomina diſtinguit breuiterq; exponit. fo.iij.
iiij ¶ Ad quid leges inuente ſunt: ⁊ quid ſacri canones mandent. fo.iiij.
v ¶ Quomodo ius naturale eſt imobile: nec obſtat qđ ibi ponitur. fo.v.
vj ¶ An illuſiones nocturne ad peccatū imputentur: ⁊ circa finē proſequit̃ de iuris naturalis dignitate. f.vj.
vij ¶ Ponit legiſlatores oſtendendo qualiter ius incepit. fo.vij.
viij ¶ Ponit differentiam inter ius naturale ⁊ conſuetudinem. fo.viij.
ix ¶ Auctoritate ⁊ exemplo probat cõſtitutiones hominum iuri naturali cedere. fo.ix.
x ¶ Oſtendit ꝙ leges imperatorum vincuntur a canonibus. fo.xj.
xj ¶ Dicit ꝯſuetudinē legibus approbatis cedere. fo.xij.
xij ¶ Habet laudabilem conſuetudinem eſſe ſeruandā: que nec canonibus ſacris: nec veritati: nec bonis moribus obuiet. fo.xiiij.
xiij ¶ Uult ꝙ ꝯtra ius naturale non admittatur diſpenſatio: niſi in fuga maioris mali. fo.xvj.
xiiij ¶ Quotiens nõ debet minus peccatū committere vt alius maius euitare poſſit. fo.xvij.
xv ¶ Notat de tpe quo ſacri canones: libriq; ⁊ ꝯcilia celebrata fuerũt: ⁊ que opuſcula ſunt admittẽda. fo.xvij.
xvj ¶ Ponit ꝙ canones apl'oꝝ ſunt recipiẽdi: poſtea oñdit quo tpe ⁊ quo reſidẽte in papatu vel imperio qđlibet ꝯcilium eſt celebratum. fo.xix.
xvij ¶ Dicit non ꝯcilia: ſed conuenticula celebrari ſine papa. fo.xxj.
xviij ¶ Oſtendit ꝙ prouincialia concilia nihil gñaliter pñt ꝯſtituere: ideo ꝯſequenter declarat ad qđ ſint vtilia ⁊ quotiens in anno: ⁊ quo tpe anni: ⁊ cuius auctoritate ſunt celebrãda: ⁊ ꝙ metropolitan⁹ nihil dꝫ exigere ab epis ad ꝯciliū ꝯuenientibus: addit de pena epi: q vocatus ad ſynodum non venit. fo.xxij.
xix ¶ Uim decretaliū oſtendens dicit mandata eccleſiaſtica deuote ſeruanda. fo.xxv.
xx ¶ Dicit ꝙ in cauſis diffiniendis ſacri canones: in exponenda vero ſacra ſcriptura ſancti doctores attẽduntur. fo.xxvij.
xxi ¶ Tractat de diuerſis ordinibus ⁊ gradibus miniſtrorum: docẽdo qui ſunt executores ſiue miniſtri canonum: a maiori vſq; ad infimū. Et differẽtias miniſtroꝝ locoꝝ aſſignat: ꝓbans ꝙ maior a minori nõ dꝫ iudicari. fo.xxviij.
xxij ¶ De dignitate romane eccleſie ⁊ quarundam aliarum. fo.xxxj.
xxiij ¶ De ordinatione miniſtrorū: incipiens a romano pontifice: ⁊ deſcendens vſq; ad oſtiariū. fo.xxxij.
xxiiij ¶ De examinatione ordinandorum. fo.xxxvij.
xxv ¶ De officijs clericoꝝ incipiendo ab oſtiario: ⁊ aſcẽdendo vſq; ad epm. Circa medium diſtinctionis incipit .xiij. ꝑcepta regule aplice: ⁊ proſequit̃ ibi: Oportet epm eſſe ſine crimine. Et inde nacta occaſione ponit varias ſignificationes huius nois crimen. ⁊ oñdit qđ ſit mortale: ⁊ qđ veniale. fo.xxxviij.
xxvi ¶ Exequit̃ ſcđm preceptum aplice regule: Oportet epm eſſe vnius vxoris virum. fo.xlj.
xxvij ¶ Probat ꝙ nolentes mouere continentiā ad ſacros ordines ꝓmouendi non ſunt: aſſignans differẽtiam inter ſolenne ⁊ ſimplex votum. fo.xlij.
xxviij ¶ Probat ꝙ clericis hr̃e vxores non licet in eccleſia occidentali: addens de ſubdiaconatu qui olim prohibitus non erat. fo.xliij.
xxix ¶ Oñdit quedā capitula tradita eſſe ex cauſa: quedā ex tpe: quedā ex loco: quedā ex perſona. fo.xlvj.
xxx ¶ Quia dictū fuit .xxviij. diſt. ꝙ ſacerdotes non debent a ſe abijcere vxores ſuas ꝑtextu religionis: hic dicit ꝙ ex cauſa fuit hoc ſtatutū. ſ. pp quoſdā hereticos qui ꝯiugia deteſtabantur. fo.xlvj.
xxxj ¶ Probat ⁊ ponit exempla in terminis qualiter clerici ꝯtinere dñt: ⁊ qđ ab oibus eſt ſeruanda ꝯtinentia: niſi ab orientalibus. fo.xlvij.
xxxij ¶ Adhuc ꝓſequit̃ de ꝯtinẽtia clericoꝝ: ⁊ dicit ꝙ cõſtituti in quatuor ſacris ordinibus tenent̃ ꝯtinere: ⁊ ſi hñt publicas ꝯcubias nullus eoꝝ miſſā audiat. f.xlix.
xxxiij ¶ Oſtẽdit ꝙ bigami corpe vitiati: vſurarij: publice penitentes: luſores in ſcena ludentes: furioſi: arreptitij accipientes meretrices in vxores ⁊ ꝯcubinas habẽtes ꝓmoueri non poſſunt. fo.lij.
xxxiiij ¶ Ponit ꝙ oportet epm vitare nimiam familiaritatē domeſticaꝝ perſonaꝝ: ⁊ etiā ꝯſanguineaꝝ: ⁊ qđ venari non licet. fo.liiij.
xxxv ¶ Agit de tertio capitulo aplice regule oportet ordinandum non eſſe vinolentum. fo.lvj.
xxxvj ¶ Exponendo illud: prudentem: dicit ꝙ clerici dñt hr̃e peritiā litteraꝝ ſacraꝝ. fo.lvij.
xxxvij ¶ Oñdit ꝙ clerici non debent libros gentiliū reſpicere: peritiā tñ ſeculariū ſciẽtiaꝝ debent hẽre. fo.lviij.
xxxviij ¶ Probat ꝙ litteris debet eſſe eruditus ſacerdos: ⁊ canones ignorare nõ debet. Ignorãtia enī ipſi eſt periculoſa. fo.lx.
xxxix ¶ Oñdit ꝙ oꝫ epm eē prudentē in negocijs ſecularibus: vt ſua cautela reddant̃ eccl'ie indẽnes. fo.lxij.
xl ¶ Proſequit̃ quintū capitulū aplice regule: oportet epm eſſe ornatū: ⁊ primo de ornatu interiori qui cõſiſtit in virtutibus. fo.lxij.
xlj ¶ Tractat de ornatu q ꝯſiſtit in grauitate: inceſſu: habitu: ⁊ temperãtia potus ⁊ cibi. fo.lxiiij.
xlij ¶ Declarat illud: hoſpitalem. fo.lxv.
xliij ¶ Illa duo: pudicū ⁊ doctorem. fo.lxvj.
xliiij ¶ Illud: non vinolentum: qđ eſt pars eius qđ diximus ſupra .xxxv. di. fo.lxviij.
xlv ¶ Illud: non percuſſorem. fo.lxix.
xlvj ¶ Illud: non litigioſum. fo.lxxij.
xlvij ¶ Illud: non cupidū: domui ſue ꝑpoſitū. fo.lxxiij.
xlviij ¶ Illud: non neophytum. fo.lxxv.
xlix ¶ Predicta precepta apoſtolice regule ſub compendio ⁊ breuiter recapitulat. Et ponit cauſas ⁊ rationes quare criminoſi ⁊ vitioſi non debent in epiſcopos promoueri. fo.lxxvj.
l ¶ Agit de lapſis ⁊ reparatione clericoꝝ. fo.lxxvij.
lj ¶ De curialibus ſiue officiarijs ratiõibus obligatis: iudicibus: ⁊ aduocatis ordinãdis vel nõ. fo.lxxxix.
lij ¶ De prepoſteratione ſacroꝝ ordinum: ſiue de clerico per ſaltum promoto. fo.xc.
liij ¶ De curie annexis in clero vel monaſterio recipiẽdis vel non. Et ibi probat quare curiales ⁊ aliter obligati ordinandi non ſunt. fo.xcj.
liiij ¶ De ſeruis a non dominis manumiſſis non promouendis: niſi libertatem ſint conſecuti. fo.xcj.

lv ¶ De corpore viciatis: bigamis: illitteratis publice peni tentibus ordinandis vel non. fo.xcv.
lvi ¶ De filijs preſbyterorum ⁊ natis de fornicatione ⁊ adul terio non ordinandis. fo.xcvij.
lvij ¶ De baptiʒatis in egritudine an ordinent. fo. xcix.
lviij ¶ De monachis non ordinandis ſine licentia ab batis. fo.xcix.
lix ¶ De laicis litteratis non ſubito ordinādis. fo.xcix.
lx ¶ Oſtēdit ex quibus ordinibus aliquis eligendus ſit in prepoſitum vel decanum: vel archipreſbyterum vel epi ſcopum. fo.c.
lxj ¶ Oſtendit ꝙ laici non ſunt eligendi in epiſcopos ſed poſtulandi. fo.cj.
lxij ¶ Oſtendit ꝙ clericorum eſt eligere ⁊ populi conſen tire. fo.ciiij.
lxiij ¶ Probat ꝙ nullo modo laici debent ſe igerere ele ctioni epiſcoporum. fo.ciiij.
lxiiij ¶ Ponit quo tpe ⁊ quibus pſentibus debēt epiſco pi conſecrari. fo.cxj.
lxv ¶ Dicit ꝙ pſentibus oībus epīs cōprouincialibus vel ſe excuſantibus dʒ epūs cōſecrari ab archiepō: ⁊ ibi dicit ꝙ ſi ceteris ordinationi epoꝝ ꝯſentiētibus duo vel tres ꝯdicant: obtineat plurimoꝝ ſnia. fo.cxij.
lxvi ¶ De promotione archiepi q ab oībus epīs cōpro uincialibus eſt ordinandus: ⁊ non eſt conſecrandus a paucioribus q̄ʒ a tribus. fo.cxiij.
lxvij ¶ De pmotione ſiue ordine pſbyteroꝝ. fo.cxiiij.
lxviij ¶ Dicit ꝙ illi q ſunt ordinati ab illis quos nō con ſtat eſſe epōs: iterum ſunt ordinandi: ſiue determinat de ordinatione nō iteranda: ⁊ de corepīs. fo.cxiiij.
lxix ¶ Quot prima tonſura clerici de manu abbatis po teſt ſuſcipi: vel dic ꝙ determinat de nō ordinatis: ne in eccleſia dei miniſtrent. fo.cxvj.
lxx ¶ Tractat ne qs ordinet ſine titulo. fo.cxvj.
lxxj ¶ Ne quis ordinet a non ſuo epō. fo.cxvij.
lxxij ¶ Ne ignotus clericus ſine lrīs dimiſſorijs: ſiue cōmendaticijs recipiatur. fo.cxviij.
lxxiij ¶ Oſtendit qualiter littere formate ⁊ dimiſſorie ſi ant. fo.cxviij.
lxxiiij ¶ Tractat an inuitis ordines ꝯferant. fo.cxviij.
lxxv. ¶ De tpe ⁊ die conſecrationis epiſcoporum: necnō de temporibus ordinationum aliorum clericoꝝ. f.cxx.
lxxvj ¶ De ieiunijs q̄ttuor temporum ⁊ quare ſunt ieiu nanda. fo.cxxj.
lxxvij ¶ Ponit qualiter clerici ſunt per gradus ordinan di: ⁊ etiam tractat de interſticijs tēpoꝝ. fo.cxxiij.
lxxviij ¶ In qua etate ſunt ſacerdotes ordinādi. f.cxxiiij.
lxxix ¶ Repetit de ordinatione ſummi pōtificis: que a ſo lis cardinalibus fieri debet. fo.cxxv.
lxxx ¶ In quibus locis ſunt ponendi epiſcopi vel archie piſcopi. fo.cxxvi.
lxxxi ¶ Epilogando docet ꝙ ordinandus in epiſcopum debet eſſe ſine crimine: nec clerici mulieribus cohabi tare debent. fo.cxxvij.
lxxxij ¶ Docet ꝙ epūs his qui ſuis manibus laborare nō pnt puidere debet: ⁊ addit ꝙ ſi quis miniſtroꝝ fornica tionē committat ⁊ agat pniam: ex diſpenſatione poteſt in ordinibus remanere. fo.cxxxi.
lxxxiij ¶ Docet ꝙ prelatus non ſolum a pctō imunis eſſe debet: ſʒ etiā pctīs alioꝝ ꝯſentire non debet. fo.cxxxiij.
lxxxiiij ¶ Uult ꝙ prelatus ſit vigilans circa defenſionem pauperum: releuationem oppreſſoꝝ: ⁊ curationem mo naſteriorum. fo.cxxxiij.
lxxxv ¶ Tractat de hoſpitalitate clericoꝝ que eſt epīs ne ceſſaria. fo.cxxxv.
lxxxvi ¶ Probat ꝙ oportet epiſcopū eſſe doctorē: vt ſciat ſubditos corrigere: item liberalem circa patiētes neceſ ſitatem: ⁊ non circa hiſtriones. fo.cxxxv
lxxxvij ¶ Probat ꝙ viduis orphanis ⁊ oppreſſis epūs de bet dare ſubſidium. fo.cxxxviij.
lxxxviij ¶ Dicit ꝙ clerici cupiditatis cauſa negociatores eſſe non debent: ſed pietatis cauſa curam orphanis ⁊ vi duis impendere. fo.cxl.
lxxxix ¶ Dicit ꝙ oportet epm eſſe domui ſue bene prepo ſitum: vt ſciat in diſpenſatione reꝝ eccleſie regulam eſſe obſeruandam. fo.cxlj.
xc ¶ Docetur qualiter litigioſi corripiendi ſunt ⁊ nō or dinandi: tractans de licitis ⁊ honeſtis opibus. fo.cxliij.
xcj ¶ De modo cantandi in eccleſia: etiā de electi ptāte: dī cit etiam ꝙ ſi clericis ſua beneficia nō ſufficiant poſſunt ſibi neceſſaria querere artificio ſuo licito. fo.cxliiij.
xcij ¶ Dicit ꝙ magis corde q̄ʒ vocibꝰ cantādū eſt. f.cxliiij.
xciij ¶ De obedientia minoꝝ erga maiores: ⁊ ꝙ nullus debet communicare inimicis romane eccſie. fo.cxlvj.
xciiij ¶ De legato romani pontificis qui impediēdus nō eſt: ⁊ impedientes ſunt excōmunicandi: probat etiam ꝙ maior in officio minori vices ſuas cōmittere poteſt. Et de preſumptione archidiaconum. fo.clj.
xcv ¶ Dicit etiā ꝙ preſentibus epīs: preſbyteri ꝗuis eis ſubditi poſſunt ſacra myſteria celebrare ⁊ pdicare. f.clj.
xcvj ¶ Dicit ꝙ laicis etiam imperatoribus non licet ali quē ordinare vel de rebus eccleſiaꝝ iudicare. fo.cliij.
xcvij ¶ Dicit ꝙ precibus eccleſie imperator ⁊ ceteri prin cipes pnt eam iuuare: ſubijciens eccleſiā romanā lega tionem vnicūqʒ ſine ſignatis ap cibus nō recipe. f.clvij.
xcviij ¶ Dicit ꝙ clerici peregrini ⁊ vltramarini ſine teſti monio quinqʒ epōrum recipiendi non ſunt. fo.clviij.
xcix ¶ Docet de primatibus ⁊ ptāte eorum qualiter nul lus eſt appellandus vniuerſalis. fo.clix.
c ¶ Tractat de pallio ⁊ vſu eius. fo.clx.
cj ¶ Et vltima dicit vnam prouinciam in duas non di uidendam. fo.clxxij.

SEcūda pars que eſt de

cauſis: diſtincta eſt in cauſas trigintaſex: qua rum quelibet plures ſub ſe qōnes continet.

¶ Prima cauſa queſtiones habet. vij.

j ¶ Prima querit vtrum vendere ſpiritualia ſit pecca tum. Sol. ſic. fo.clxxiij.
ij ¶ An pro ingreſſu eccleſie vel monaſterij: pecunia ſit exigenda vel perſoluenda. Sol. non. fo.clxxxv.
iij ¶ Utrum prebendas eccleſie emere ſit ſimonia. Sol. ſic. fo.clxxxvij.
iiij ¶ Utrum ille reus criminis ſit: cuius pater pro eo ignorante ſimoniam commiſit. Sol. ignorantia facti non iuris excuſat eum. cxc.
v ¶ Utrū liceat ei retinere qđ pater pro eo ſimoniace ac quiſiuit. Sol. de rigore iuris non: de miſericordia ſe cus. fo.cxciij.
vj ¶ Utrum ignoranter a ſimoniaco ordinati ſunt abij ciendi vel non. Sol. probata ignorantia miſericordi ter tolerantur. cxciij.
vij ¶ Utrū renūcians ſue hereſi in epali dignitate ſit ſu ſcipiendus. Sol. rigor. vult eum deponi: ſed diſpenſa tio ſuſtineri. fo.cxcv.

¶ Secunda cauſa habet. viij. queſtiones: ⁊ in ea gra ta precedit queriam. fo.ccj.

j ¶ Querit vtrum in manifeſtis ſit ordo iuris ſeruan dus. Sic niſi ſint notatoria. fo.ccj.
ij ¶ Utrum ſpoliatus ab aliquo ſit iudicandus? Non: ante reſtitutionem. fo.ccvij.
iij ¶ Qua pena ſint feriendi in accuſatione deficientes? Talione. fo.ccvij.

iiij ¶ Utrū accuſatoꝛe deficiēte reus ſit cogēdus ad purgationē? Nō niſi īfamia publica laboꝛet. folio.ccix.
v ¶ An duoꝛum teſtimonio ep̄s ſit condemnandus? Sic folio.ccxiij.
vj ¶ Quo remedio cā ſubleuaē? Appellatione q̄ tn̄ ei dā da nō eſt quiſcā dilationis appellat. folio.ccxiiij.
vij ¶ An laici vel monachi vel quilibet inferioꝛum oꝛdinum ſint admittendi in accuſatione maioꝛum? Non de iure nouo. fol.ccxxiij.
viij ¶ Qualr accuſatio fieri debeat. Sol. iſcriptis. f.ccxxiij
¶ Tertia cā queſtiones vndecim complectitur. ccxxiij.
j ¶ Utrū reſtitutio ſit faciēda qbuſlibet ſpoliatis. So. ſic. niſi in certis caſibus: nā īfamatus apoſtata iuſte ſpoliatus pꝛeciſus ⁊ ſuſpectus nō ſunt reſtituēdi. fo.ccxxiiij.
ij ¶ Querit de inducijs quo ſpacio ſint dāde: an poſt reſtitutionē tm̄: an poſt vocationē ad cām quibuſlibet cōcedende ſunt. So. ad arbitrium iudicis. fol.ccxxv.
iij ¶ Quo ſpacio menſium ſint vtriq̃ȝ concedende. So. vt pꝛius. fol.ccxxvj.
iiij ¶ Utrum infames ſint recipiendi ad teſtimonium So. non niſi contra ſui ſimiles. fol.ccxxvij.
v ¶ An teſtes domeſtici vel inimici ſint pꝛoducēdi. So. non. folio.ccxxviij.
vi ¶ Utꝝ re⁹ ex ꝓuīciā ſit ꝓducēdus. So. nō. fo.ccxl.
vij ¶ Utrum criminoſus poſſit eſſe iudex. Sol. ſic ab eccleſia toleratus. fo.ccxliij.
viij ¶ Utrū ep̄s poſſit ab vno iudicari. So. nō. niſi a. xij. ep̄is reſeruata ſententia ſummo pontifici. fo.ccxlv.
ix ¶ Utrū accuſatoꝛes vel teſtes in abſentē vocē accuſationis vel teſtificatiōis exhibere valeat. So. nō. fo.ccxlvj.
x ¶ Utrum deficientes in vno capitulo ſunt admittendi ad ſequentia: So. non. fol.ccxlviij.
xj ¶ Utrū accuſatus ī accuſatoꝛē poſſit cōuertere accuſationem. Sol. nō niſi in maioꝛi crimine. folio.ccxlix.
¶ Quarta cauſa habet queſtiones ſex.
j ¶ An in excōmunicatione conſtitutus alium accuſare valeat. So. non. folio.ccl.
ij ¶ An infra. xij. annos in criminali cauſa quis teſtificari poſſit. So. non. folio.ccl.
iij ¶ An ab accuſatoꝛe ꝓhibit⁹ poſſit eē teſtis. So. nō. f.ccli
iiij ¶ An idē poſſit eē accuſatoꝛ ⁊ teſtis. Sol. nō. f.cclij.
v ¶ An vocatus ad cām ſi nō veniat ſit excōicādus. Sol. ſic niſi iuſtam abſentie cauſam ꝓbauerit. fol.cclij.
vj ¶ An calūniatoꝛ in pꝛopꝛia cauſa ſit audiendus. So. ſic: ſi cauſa non ſit criminalis. fo.cclv.
¶ Quinta cauſa habet ſex queſtiones.
j ¶ Qua pena ſit feriēdus q famoſum libellū ſcribit. Sol. anathemate. niſi ſcripturā pꝛobauerit. fol.cclv.
ij ¶ Quotiēs quis ſit ad cauſam vocandus anteq̃ȝ excōicetur. Sol. nō tantū ſemel ſed bis. fol.cclvj.
iij ¶ An per pꝛocuratoꝛem quis cauſam agere valeat criminalem. Sol. non. niſi ſit perſona illuſtris. cauſam ſ vero iniuriarum ciuilem ſic. fol.cclvij.
iiij ¶ An abſq̃ȝ ſynodali audientia ep̄s ſit damnandus Sol. non. fo.cclvij.
v ¶ An ſit habendus pꝛo inimico q aliquē accuſat. So. non. ſi hoc faciat ex charitate. fo.cclviij.
vj ¶ Qua pena ſit plectendus qui non pꝛobat obiecta. So. talione. folio.cclix.
¶ Sexta cauſa queſtiones. v. continet.
j ¶ Utrum criminoſi vel infames religioſum ep̄m poſſint accuſare de ſimonia? Non. fo.cclx.
ij ¶ Si ep̄s accuſationē in accuſantē cōuertere voluerit: an eius verbo ſimplici ſides adhibēda ſit? Nō. fo.cclxiij.
iij ¶ An liceat petere iudicium ep̄i alterius ꝓuincie? Nō niſi in cā dānationis. fol.cclxiij.
iiij ¶ Cuius iudiciū ſit expectēdū cū ep̄i ꝓuīcie ī ſua ſnīa diſcoꝛdāt? Archiep̄oꝝ ⁊ ep̄oꝝ vicīe ꝓuīcie. fol.cclxiiij.
v ¶ An accuſatoꝛe deficiēte reus ſit ad ꝓbationē cogend⁹? Nō: ſȝ bn̄ ad purgationē ſi laboꝛet īfamia. f.cclxiiij.
¶ Septima cauſa habet. ij. queſtiones.
j ¶ Utrum viuēte ep̄o alius poterit in eadē eccl'ia oꝛdinari? Nō. niſi trāſferatur vel cedat: tn̄ pꝛo infirmitate vel ſenectute datur ſibi coadiutoꝛ. fol.cclxvj.
ij ¶ Utrū hi q ceſſerunt cauſa infirmitatis ſanitate recepta poſſint cathedram repetere? Nō. fo.cclxxv.
¶ Octaua cauſa queſtiones. v. colligit.
j ¶ Utrū liceat ep̄o ſibi ſucceſſoꝛē eligere? Nō. fo.cclxxvj.
ij ¶ An amico ꝟ pꝛocinia ī electiōe valeāt? Nō. fo.cclxxx.
iij ¶ An ſit ſimonia poſt electionē ꝓ indēnitate eccl'ie iuramētū p̄ſtare? Sic ſi pactū ſup hoc ꝓceſſit. fol.cclxxx.
iiij ¶ An liceat clericis declinare iudicia epiſcopi de crimine accuſati ante ſententie tempus? Non ante condēnationem niſi p appellationē. fol.cclxxxj.
v ¶ An accuſatus coꝛam apoſtolico ſine eius litteris debeat reuerti? Non. fol.cclxxxj.
¶ Nona cauſa habet. iij. queſtiones.
j ¶ An oꝛdinatus ab excōicato eijciēdus ſit? Nō. ſi ignorauit illum eſſe excōmunicatum. fol.cclxxxj.
ij ¶ An liceat archiep̄o vel ep̄o clericos alterius oꝛdinare? Non niſi litteris pꝛopꝛij ep̄i. fol.cclxxxij.
iij ¶ An liceat archiep̄o clericos ſui ſuffraganei abſoluere vel dānare? Non: niſi data negligentia vel appellatione interpoſita. fol.cclxxxiij.
¶ Decima cauſa queſtionibus. iij. eſt contenta.
j ¶ An eccleſia cū oī dote ad ep̄m ptineat. vel ad eius oꝛdinationes. So. ſic. folio.cclxxxvj.
ij ¶ An liceat ep̄o res eccleſie diſtrahere. So? Non niſi ī certis caſibus. fol.cclxxxviij.
iij ¶ Quid a ſingulis eccleſijs nomine cathedratici valeat exigere. Sol. duos ſolidos. fo.ccxc.
¶ Undecima cauſa habet. iij. queſtiones.
j ¶ An clīcus an̄ ciuilē iudicē ſit trahēdus? Nō. f.ccxcij.
ij ¶ Qua pena dignus ſit qui clericum ad ſecularem iudicem traxit? Excōicatione. fol.ccxcviij.
iij ¶ Qua pena dignus ſit qui ſententiaȝ ep̄i non ſeruauerit? Depoſitione. fol.ccxcviij.
¶ Duodecima cauſa queſtiones continetur. v.
j ¶ An liceat clericis ꝓpꝛiū hēre? Nō regularib⁹. f.cccxj.
ij ¶ An res eccl'ie poſſint dare? Nō niſi ī caſib⁹. f.cccxvj.
iij ¶ Utrum clerici acquiſita de rebus eccleſie poſſint relinquere qbus voluerūt? Nō niſi eccleſie. fol.cccxxviij.
iiij ¶ Quib⁹ p̄nt clerici relinquere q̄ de ſuis ⁊ eccleſie rebus ꝓuenerūt? Parti eccl'ie: ptiȝ heredib⁹. fo cccxxviij.
v ¶ An liceat clericis teſtamentum facere. Sic. de pꝛopꝛijs rebus. fol.cccxxix.
¶ Tertiadecima cauſa habet. ij. queſtiones.
j ¶ Utrum decime ſint dande ratione territoꝛij vel perſone. So. rōne vtriuſq̃ȝ. fol.cccxxx.
ij ¶ An ius percipiendi ⁊ ſoluendi decimas tollatur ratione tempoꝛis. Sol. ſic. fol.cccxxxj.
¶ Quartadecima cauſa habet. vj. queſtiones.
j ¶ An liceat clīcis ī iudicio ſua repetere. Sic. f.cccxxxvij
ij ¶ An ſuper rebus eccleſie teſtes eiuſdem ſint audiendi. Sic. folio.cccxxxviij.
iij ¶ An p̄ter ſoꝛtē aliqd accipe ſit vſura? Sic. f.cccxxxviij
iiij ¶ An liceat clericis vel laicis vſuras accipere? Non folio.cccxxxix.
v ¶ An elemoſyne ſint de vſuris faciēde? Nō. fo.cccxl.
vj ¶ An vſurarij poſſint penitentiam agere? Non ſi habeant vnde poſſint reſtituere. folio.cccxlij.
¶ Quintadecima cauſa habet. viij. queſtiones.
j ¶ An ea que fiunt ab ignoꝛantibus vel mente alienatis ſint eis imputanda? Non niſi culpa ſua ad ignoꝛantiam deuenerint. fol.cccxliij.
ij ¶ An pꝛo impenſis patrocinijs liceat clericis mune-

ra exigere. Sic. fo.cccxlvj.
iij ¶ An per confeſſionem mulieris cum qua peccauit ſacerdos ſit condénandus. Non. folio.cccxlvj.
iiij ¶ An die dominico debeant epiſcopi cauſas audire? Non. folio.cccxlvij.
v ¶ An neganti crimen purgatio ſit indicenda? Sic: ſi laborat infamia. fol.cccxlviij.
vj ¶ An in criminalibus confeſſio ſit extorquenda? Non. folio.cccxlviij.
vij ¶ An ſolus epiſcopus diaconum vel preſbyterum deponere poſſit? Non. folio.cccl.
viij ¶ Si confeſſus vel cóuictus de his que ante ordinationem cómiſit valeat miniſtrare? Non. fol.cccl.
¶ Sextadecima cauſa habet.vij.queſtiones: et in ea gna queſtio ponitur in tertio loco.
j ¶ An liceat monachis officium celebrare. So.ſic: cum permiſſione epi et licentia abbatis. fol.ccclij.
ij ¶ An liceat eis in capellis ſuis ſacerdotes inſtituere. So.ſic: ſi quas poſſideant pleno iure. fol.ccclxiiij.
v ¶ An epſ vel abbas iure territorij capellam valeat vendicare. Sol. non. folio.ccclxv.
iij ¶ An iura eccleſie per preſcriptionem tollantur. So. ſic. folio.ccclxvj.
iiij ¶ An eccleſia contra eccleſiam vel monaſterium poſſit preſcribere. So.ſic. fol.ccclxxvj.
vj. ¶ Si qs in re eccl'ie ab aliquo detentaz ſua aucte irrepſerit: an cadat a cauſa. Sol. ſic: ſed nó eccl'ia. fo.ccclxxj.
vij ¶ An liceat alicui eccleſiá de manu laici recipere. So. non niſi eccleſia vel monaſterium habeat ius patronatus. fol.ccclxxiij.
¶ Decimaſeptima cauſa hz.iiij.queſtiones.
j ¶ An reus ſit voti q a pposito ſui cordis recedit. Sol. nó quátú ad eccleſiá niſi ore pnúciauerit. fo.ccclxxviij.
ij ¶ An bñficia ei reddéda ſint q eis in infirmitate renúciauit. Sol.ſic: ſi nó erat ſui compos. folio.ccclxxix.
iij ¶ An liceat illi q ſe monaſterio tradidit poſtea ad propria redire. So.non. fol.ccclxxix.
iiij ¶ An diſcedés de monaſterio ſine ſui abbatis licentia poſſit ſua vendicare. So.non. fo.ccclxxx.
¶ Decimaoctaua cauſa hz.ij.queſtiones.
j ¶ An abbas factus epſ acquirat eccleſie vel monaſterio So. dum fuit abbas acquiſiuit monaſterio: ſed factus epiſcopus eccleſie. folio.ccclxxxv.
ij ¶ An p epm abbas ſit eligédus vel íſtituédus. Sol. ab epo eſt ordinádus: a fratribus vo eligédus. f.ccclxxxv.
¶ Decimanona cauſa continet.iij. queſtiones.
j ¶ An epiſcopus debeat permittere clericos tranſire ad monaſterium. So.ſic. fol.cccxc.
ij ¶ Si noluerit: an liceat eis eo inuito tráſir. So ſic. f.cccxc
iij ¶ An liceat canonicis regularib9 tráſire ad monaſteriú monachoz. So.nó ſine licentia ſui plati. fo.cccxc.
¶ Uigeſima cá queſtiones.iiij.comprehendit.
j ¶ Utrú pueri traditi monaſterijs ſint cogédi ibi máere? Nó niſi poſtq venerit ad ános diſcretióis. fo.cccxcj.
ij ¶ Si pter voluntatem parentum intrauerint monaſterium: an p eos inde poſſint extrahi. Sic infra annuz et diem ſi ſint infra annos diſcretionis. fo.cccxciij.
iij ¶ An qui inuitus cucullam induit cogatur eam retinere. Non niſi poſt conſenſerit. fol.cccxciij.
iiij ¶ An liceat ab vno monaſterio ad aliud tranſire. Sic. fol.cccxcvj.
¶ Uigeſimaprima cauſa habet.v.queſtiones.
j ¶ An clericus poſſit in duabus eccleſijs inſcribi. Sol. non. fol.cccxcvj.
ij ¶ An liceat clericis a ſua eccleſia ad aliaz tranſire. So. non: ſine litteris vel licentia ſui prelati. fo.cccxcvij.
iij ¶ An liceat clericis ſuſcipere pcurationem ſeculariú negocioz. So.nó: niſi cauſa pietatis. fo.cccxcviij.
iiij ¶ An liceat clericis veſtibus fulgidis ornari. Sol. non. cccxcix.
v ¶ Qua pena ſint puniendi clerici ad iudicium ſeculare fugiétes. So.excóicatione. fol.cccxcix.
¶ Uigeſimaſecunda cauſa gerit queſtiones.v.
j ¶ An iuramentum ſit preſtandum. Sic cauſa neceſſitatis. fol.cccc.
ij ¶ An ſit periurus qui iurat falſum et credit veruz. Sic pp inténoné fallédi: tñ poſtea dz contrariú. fol.ccccij.
iij ¶ An liceat clericis denegare epo conſuetam obedientiam. Non ante condénationem. folio.ccccvij.
iiij ¶ An iuramétum illicitú ſit ſeruádú? Nó. fo.ccccvij.
v ¶ An piurus ſit q aliú peierare cogit? Sic. fo.ccccx.
¶ Uigeſimatertia cauſa hz.viij. queſtiones.
j ¶ An militare ſit peccatum? Nó: ſi iuſte ſit. fo.ccccxiij.
ij ¶ Quid ſit bellum iuſtum? Quod ſit edicto ſuperioris repetundarum rerum aut propulſandarum iniuriarum cauſa. fol.ccccxv.
iij ¶ An iniuria ſociorum ſit armis propulſanda? Sic folio.ccccxvj.
iiij ¶ An vindicta ſit inferenda? Sic: ab eo cuius intereſt. folio.ccccxvij.
v ¶ An ſit peccatum iudici vel miniſtro reos occidere? Non cauſa iuſticie. fol.ccccxx.
vj ¶ An mali ſint ad bonum cogédi? Sic. fol.ccccxxvij.
vij ¶ An heretici ſint ſpoliandi ſuis et eccleſie ſue bonis? Sic. fol.ccccxxviij.
viij ¶ An liceat clericis arma mouere? Non manu propria: niſi cauſa neceſſitatis. fol.ccccxxxix.
¶ Uigeſimaquarta cauſa hz queſtiones.iij.
j ¶ An hereticus aliqué poſſit excóicare? Nó. fo.ccccxlv.
ij ¶ An poſt mortem poſſit aliquis excommunicari? Sic pro hereſi. fol.cccclij.
iij ¶ An pro peccato dñi eius familia poſſit excóicari? Non: ſed interdicto ſupponi. folio.cccclv.
¶ Uigeſimaquinta cauſa hz.ij.queſtiones.
j ¶ An auctoritate priuilegij quis contra ius cómune valeat ſe tueri. So.ſic. folio.cccclxij.
ij ¶ An ſequentia priuilegia derogét prioribus. So ſic: ſi ex certa ſcientia fuerint conceſſa. fo.cccclxiij.
¶ Uigeſimaſexta cauſa queſtiones.vij.continet.
j ¶ An ſint ſortilegi qui ſub ficto religionis nomine futura promittunt. So.ſic. fol.cccclxviij.
ij ¶ An ſit peccatú eſſe ſortilegum. So.ſic. fol.cccclxviij.
iij ¶ A quibus genus diuinationis ſumpſit exordiuz. So. a perſis. fol.cccclxix.
iiij ¶ Quot ſunt genera diuinationis. So. qtuor ſcóm numerú: duo ſcóm formá: qt videre potes. fo.cccclxix.
v ¶ An ſortilegi ſint excóicandi. Sol.ſic. fol.cccclxx.
vj ¶ An excóicatus ab epo poſſit recóciliari a pſbytero. So. ſi epo ſcóſulto: niſi i neceſſitatis articulo. f.cccclxxiij
vij ¶ An morientibus ſit pnia imponenda. So. non: tñ eſt eis innoteſcenda. folio.cccclxxiiij.
¶ Uigeſimaſeptima cá habet queſtiones.ij.
j ¶ An cóiugiú poſſit eſſe inter vouétes. So.non ſi votuz ſit ſoléniçatú: ſecus ſi ſimplex fuerit. folio.cccclxxvj.
ij ¶ An liceat ſpóſo a ſua ſpóſa recedere. So. nó: ſi deſponſatio ſit de preſenti. folio.cccclxxxiij.
¶ Uigeſimaoctaua cauſa gerit queſtiones. iij.
j ¶ An ciugiú ſit inter fideles? Sic. fo.ccccxcj.
ij ¶ An liceat cóuerſo ad fidé ducere aliaz viuente priore? Sic: ſi ſit diuiſus ab ipſa infideli. fol.ccccxcvij.
iij ¶ An bigamus ſit qui ante baptiſmum vnam vxorem et poſt aliam habuit. Sic. fol.ccccxcvij.
¶ Uigeſimanona cauſa habet.ij queſtiones.
j ¶ An ſit coniugium inter ſeruum et ingenuam. So. ſic: niſi error impediat. fol.ccccxcviij.
ij ¶ Si prius putabat hunc eſſe liberum et poſtea depre-

tenderit ipſum eſſe ſeruū: an poſſit eum deſerere. Sol. ſic. fo.cccccxcix.

¶ Trigeſima cauſa hȝ. v. queſtiones.

i ¶ An liceat reddere debitū vxori q̄ filiū de ſacro fonte leuauit? Sic: niſi ex ꝯſenſu vtriuſ ſic fcm̄. fo.ccccc.

ij ¶ An ſponſalia ꝯ̄hantur inter infantes? Nō. f.cccccij.

iij ¶ An ſpūales vel adoptiui filij poſſint naturalibꝰ copulari? Non. fo.cccccij.

iiij ¶ An liceat alicui cōmatrē vxoris ſue ducere in vxorē? Sic: mortua vxore: ſi commaternitas matrimonium preceſſit. fo.cccccijj.

v ¶ An clandeſtina deſponſatio manifeſte preiudicet? Non: apud eccleſiam. fo.cccccv.

¶ Trigeſimaprima cā hȝ. iij. queſtiones.

i ¶ An poſſit duci in vxorem: que prius fuit polluta per adulteriū. So. ſic. niſi adulter dederit fidem viuente viro: vel machinatus ſit in mortē eius. fo.cccccvij.

ij ¶ An filia ſit inuita alicui in vxorem tradenda. Sol. Non. fo.cccccix.

iij ¶ An poſt patris ſponſionem poſſit alij nubere. Sol. ſic: ſi non conſenſerit. fo.cccccx.

¶ Trigeſimaſecūda cauſa habet. viij. qōnes.

i ¶ An liceat ducere meretricē in vxorē? Sic. f.cccccxj.

ij ¶ An ſit vxor appellanda que ducitur incontinentie cauſa? Non. fo.cccccxiij.

iij ¶ An mulier ſequatur arbitrium aui liberi: an patris ſerui? Aui. fo.cccccxvj.

iiij ¶ An viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios querere? Non. fo.cccccxvij.

v ¶ An ea que patit̄ inuita pudicitiā pdat? Nō. f.cccccxx.

vj ¶ An adult̄ adulterā dimittere poſſit? Nō. f.cccccxxij

vij ¶ An viuēte dimiſſa aliā accipe poſſit? Nō. f.cccccxxiij.

viij ¶ Si in hoc ſaltem infidelem ducere poſſit ea conditione vt ad fidem ꝯuertat̄? Nō. fo.cccccxxvij.

¶ Trigeſimatertia cā hȝ. v. qōnes.

i ¶ An ꝑpter impotentiaȝ coeundi ſit aliqua a viro ſeparanda. So. ſic. cccccxxviij.

ij ¶ An ſeparata poſſit ei nubere cum quo prius eſt fornicata. So. ſic: pn̄ia peracta. fo.cccccxxix.

iij ¶ An ſola cordis ꝯtritione poſſit pcm̄ deleri. So. ſic: vbi facultas ꝯfitēdi nō ſuppetit. fo.cccccxxxij.

¶ Notandū hꝫ ꝙ ratione huius tertie qōnis more agitur de pn̄ia cuius tractatus per di. vij eſt diſtinctus.

i ¶ Querit: an ſola cordis contritio deleat pctm̄? Sic: ſi ꝯfitendi facultas deſit. fo.cccccxxxiij.

ij ¶ An charitas ſemel habita poſſit amitti So. ſic: in via ſecus tamen in patria. fo.cccccclj.

iij ¶ An penitentia poſſit reiterari. Sol. ſic preter ſolennem. cccccclxij.

iiij ¶ An pctā ſemel dimiſſa redeant. Sol. non ſimpliciter. fo.cccccclxv.

v ¶ Quis modus debeat obſeruari in imponenda et accipienda pn̄ia. Sol. ad arbitriuȝ proprij ſacerdotis diſcreti. fo.cccccclxvij.

vj ¶ Cui qs ꝯfiteri debeat: So. ꝓprio ſacerdoti: ſi ſit diſcretus: alioqn alteri de eius licentia. fo.cccccclxxiij.

vij ¶ An pn̄ia timore mortis accepta ſit fructuoſa. Sol. ſic. fo.cccccclxxj.

iiij ¶ Queſtio cauſe ſupra ꝑrime eſt: an actus cōiugalis ſit ꝓhibitus tpe orationis. So. ſic. fo.cccccclxxxj.

v ¶ An vir ſine ꝯſenſu vxoris et econuerſo vouere poſſit ꝯtinentiam. So. non. fo.cccccclxxxiij.

¶ Trigeſimaqrta cā habet. ij qōnes.

i ¶ An rea ſit adulterij: que credens maritum mortuum nupſit alteri. So Non. fo.cccccclxxxvj.

ij ¶ An redeunte priore cogēda ſit recedere a ſcdo et ad priorem redire. So. ſic. fo.cccccclxxxvj.

¶ Trigeſimaqnta cauſa habet. x. qones.

i ¶ An liceat aliquā ducere de ꝓpria cognatione. Sol. non. fo.cccccclxxxviij.

ij ¶ An liceat aliquā ducere de cognatione vxoris ſue. So. non. fo.cccccclxxxix.

iij ¶ Vſq ad quē gradū debeat qs abſtinere a ꝯſanguineis ſuis: et vxoris ſue. So. olim vſq ad. vij. hodie vſq ad. iiij. fo.cccccclxxxix.

iiij ¶ Quare vſq ad. vij. graduȝ cōputat̄ ꝯſanguinitas. So. ad inſtar. vij. etatum mundi. fo.cccccxcj.

v ¶ Quō gradus ꝯſanguinitatis ſunt cōputandi. So. ſicut oſtenditur in arbore. fo.cccccxcj.

vj ¶ Qui iuſiurandum de ꝓpinquitate firmare debent. So. ꝓpinqui et vicini. fo.cccccxcvij.

vij ¶ An inceſtuoſi filij reputent̄. So. nō. fo.cccccxcviij.

viij ¶ Si ꝯſanguinei ignoranter coniuncti ſimul poſſint remanere. So. non: niſi ex diſpenſatione pape in quinto gradu vel ſupra. fo.cccccxcviij.

ix ¶ An matrimoniū per falſos teſtes ſeparatum: ſi poſtea apparuerit eccleſiam fuiſſe deceptam ſit reintegrandum. So. ſic. fo.cccccxcix.

x ¶ Si relicta alicuius in ſcdas nuptias tranſierit: an proles ex eis ſuſcepta poterit copulari conſanguineis prioris viri. So. Non. fo.cccccc.

¶ Trigeſimaſexta et vltima cauſa habet. ij. qſtiones.

i ¶ An virginem opprimens raptum committat? Sic. fo.ccccccj.

ij ¶ An rapta raptori nubere poſſit? Vtiqȝ. fo.ccccccij.

Tertia pars eſt de ꝯſecratione: que quinq diſtinctiones dumtaxat complectitur.

i ¶ Agit de conſecratione eccleſiarū et miſſarum celebratione. fo.ccccccij.

ij ¶ De ſacr̄o euchariſtie. fo.ccccccxj.

iij ¶ De feſtiuitatibus per anni circulum celebrandis. fo.ccccccxxvij.

iiij ¶ De baptiſmi ſacr̄o. fo.ccccccxxx.

v ¶ De ꝯfirmatione et ieiunio. fo.ccccccxlvij.

Decreti totalis materia per metra notatur ſequentia

Decretū domini gratiani tres hꝫ pncipales. Prima eſt de diſtinctionib⁹ q̄ ſūt vna ſupra cēti. Et ſingulas diſtinctiōes ſinguli v̄ſus ſeq̄ntes luculēter apiūt.

j Primo legat qſq; diuinū ſuo de iſq;. fo.j.
ij Altera dat textū q̄ noſces iura/gritū. fo.iij.
iij Canonico varia iuri dat noīa terna. fo.iij.
iiij Quarta docet legū q̄ ſit moduſq; ſtatuti. fo.iiij.
v Jus naturale probat immutabile quinta. fo.v.
vj Sexta notat vitium diſtinctio ludificatuꝫ. fo.vj.
vij Septima ſignat eos q leges cōpoſuere. fo.vij.
viij Partes ſub octaua mores:nāq; pugnāt. fo.viij.
ix Nona ſtatuta tenet nature cedere iuri. fo.ix.
x ¶ In decima regū leges canon ſupabit. fo.xj.
xj Canonis ⁊ ſecli:ſuperaſ legibus vſus. fo.xij.
xij Jd qḋ roma tenet diſcretio ſepe relinqt. fo.xiiij.
xiij Si pplexū te reddūt mala:tūc min⁹ īple. fo.xvj.
xiiij Nō facias leuia:quo qs vitet grauiora. fo.xvij.
xv Canōiſ hec ortū dabit apocryphoſq; libellos. f.xvij
xvj Suadet apoſtolici viꝫ canonis iſta teneri. fo.xix.
xvij Auctor ſit papa:ſi conciliū celebreſ. fo.xxj.
xviij Diciſ hic ꝙ bis ſynodus celebreſ ī āno. fo.xxiij.
xix Hec decretalis referat:qd epiſtola poſſit. fo. xxv.
xx ¶ Biſdena pape ſctōꝝ dogmata cedūt. fo.xxvij.
xxj Jnferior ſūmū nō idicat hac ꝓhibēte. fo.xxviij.
xxij Jſta locos diſtinguit ⁊ ordinat eccliaꝝ. fo.xxxj.
xxiij Ordinat hec oēs maiores:ſiue minores. f.xxxiij.
xxiiij Poſt examē honor ē ordis attribuēd⁹. fo.xxxvij.
xxv Optat apl's hic ꝙ ſit ſine crimine pſul. fo.xxxviij.
xxvj Sit poſt baptiſma ꝯtentus ꝯiuge ſola. fo.xlj.
xxvij Nullus poſt ſcm̄ pſumat nubere votū. fo xlij.
xxviij Jſta ſacratoꝝ ꝯnubia pagina damnat. fo.xliij.
xxix Hac locus:⁊ cauſa:tēpus:pſona notanſ. fo.xlvj.
xxx ¶ Cōnubiū:ter dena ꝓbat ꝯ̄ manicheos. fo.xlvj.
xxxj Tangiſ hic ꝙ ꝯtineāt offerre volētes. fo.xlvij.
xxxij Deſere pſbyteꝝ q ſcortū palā retinebit. fo.xlix.
xxxiij Luſori:bigamoue:ſacer nō tradiſ ordo. fo.lij.
xxxiiij Femina pontifici pſona domeſtica nō ſit. fo.liiij.
xxxv Nō vinolētus pſul:ſed ſobrius eſto. fo.lvj.
xxxvj Jnſtruit hec:prudēs ꝙ debeat eē ſacrādus. fo.lvij.
xxxvij Hec ꝓhibet legere gentilia metra ſacratū. fo.lviij.
xxxviij Scripturas ſacras ſacrādus ſcire iubeſ. fo.lx.
xxxix. Uult hec pontifices callere negocia ſecli. fo.lxij.
xl ¶ Jn ternis ps dena q̄ter v̄tutib⁹ ornat. fo.lxij.
xlj Sit mod⁹ ī greſſu cūctis:v̄boq;:ciboq;. fo.lxiiij.
xlij Clericus hoſpitijs pegrinos collocet oīs. fo.lxv.
xliij Factis ⁊ verbis doctor ſis:atq; pudicus. fo.lxvj.
xliiij Uites ingluuieꝫ:ꝯuiuia:ſiue tabernas. fo.lxviij.
xlv Atq; caue quēq̄ palma:linguaue ferire. fo.lxix.
xlvj Reſpuit hec hoſteꝫ diſtinctio litigioſum. fo lxxij.
xlvij Nō bn̄ ppoſitos domui:cupidoſq; repelle. f.lxxiij.
xlviij Abyciſ ſacrādus in hac neophytus. fo. lxxv.
xlix Crimina nō delet reliq̄rū crimie vinct⁹. fo.lxxvj.
l ¶ An repeſ hꝫ ps qnq̄geſima lapſus. fo.lxxvij.
lj Sacrari vetat hec hoies q̄s pōdera ſtrigūt. f.lxxxix.
lij Prepoſit⁹ pmo daſ hic poſterus ordo. fo.xc.
liij Eſt rō ne qs annexos ordinet vllos. fo xcj.
liiij Hec ꝓhibet ſeruos ſine libertate ſacrari. fo.xcj.
lv Ceſos iſta viros reijcit:mēbriſq; carētes. fo.xcv.
lvj Condēnaſ in hac generatio pſbyteroꝝ. fo. xcvij.
lvij Qui baptiçaſ eger:manet ordinis expers fo xcix.
lviij Hec vetat abbate mōachos nolēte ſacrari. fo.xcix.
lix Officiū negat hec:niſi ſit bn̄ qſq; ꝓbatus. fo.xcix.
lx ¶ In ſacris preſul vult ſexageſima ꝙ ſit. fo c.
lxj Nō in pōtifices laicos aſſumere debes. fo.cj.
lxij Cler⁹:plebſ:pncepſ:ħ eligit:hec petit:ħ vult. f.ciiij
lxiij Uſurpās laicus id vt eligat:audiat iſtā. fo.ciiij.
lxiiij Pars hec pōtifices iubet a trib⁹ eē ſacrādos fo.cxj.
lxv Cū diſſentio ſit a plurib⁹ edita ſtabunt. fo.cxij.
lxvj Ut ſacreſ ab oibus archiepis:hec vult. fo.cxiij.
lxvij Preſbyter inſtitui valet hic a pſule ſolo. fo.cxiij.
lxviij Si dubius pſul q̄s ordinet:hi reſacrenſ. f.cxiiij.
lxix Si bn̄dictus erit:lectoratū dabit abbas. fo.cxvj.
lxx ¶ Expres tituli pars ſeptuageſima pellit. fo.cxvj.
lxxj Reſpice dicta patrū:ne ꝓmoueas alienū. fo.cxvij.
lxxij Ulli non deſ miſſoria:ni rogitetur. fo.cxviij.
lxxiij Jllius hec nobis formā diſtinctio pbet. fo.cxviij.
lxxiiij Jnuit⁹ nullus erit hic ad ſacra trahēd⁹. fo.cxviij.
lxxv Diſtinguit tēpus hec in quo ꝓmoueanſ. fo.cxx.
lxxvj Tēporib⁹ vult hec nos ieiunare q̄ternis. fo.cxxj.
lxxvij Rectos indicat hec modulos interſtitioꝝ. fo.cxxiij.
lxxviij Jſta dat annoꝝ numeꝝ:q̄ ꝓmouearis. fo.c.xxiiij.
lxxix. Ad cardinales ſpectat electio pape. fo.cxxv.
lxxx ¶ Urbes pſulibus ps octogeſima tradit. fo.cxxvj.
lxxxj Crimine ꝙ careat ſacrād⁹ ī hac replicaſ. fo.cxxvij.
lxxxij Preſul paupib⁹ dabis:⁊ lapſos repabis. fo.cxxxj.
lxxxiij Nunq̄ pctis ꝯſenſum des alienis. fo.cxxxiij.
lxxxiiij Sollicit⁹ ꝙ ſis:⁊ monogam⁹:iubet iſta. fo.cxxxiij.
lxxxv Nō pſul ſies:hoſpes niſi noſceris eſſe. fo.cxxxv.
lxxxvj Corrigito:doceas:des:ſꝫ n̄ turpib⁹ vllis. fo.cxxxv.
lxxxvij Libertos:inopes:viduas defendere debes. f.cxxxviij.
lxxxviij Reſpuiſ clerus:opus exercēs:⁊ auarus. fo.cxl.
lxxxix Jſta beneficiate diſpenſare docebit. fo.cxlj.
xc ¶ Placat diſcordes ps nonageſima ſrēs. f.cxlij.
xcj Arte pabis opes:niſi ſint ſatis ecclie res. fo.cxliij.
xcij Hec plus corde ꝓbat dn̄o q̄ voce canēdū. f.cxliiij.
xciij Hec dat obedire maiorib⁹ inferiores. fo.cxlvj.
xciiij Sub leuita vices pape geſtare valebit. fo.clj.
xcv Preſbyteris pn̄te licēt hic pſule multa. fo.clj.
xcvj Hic ſecli princeps nō ordinet ecclie res. fo.cliij.
xcvij Eccleſie pcibus huic pnceps auxilieſ. f.clvij.
xcviij Uult ius muniri pegrinos qnq; ſigillis. fo.clviij.
xcix. Uniuerſalem nullū ſinit iſta vocari. fo.clix.
c ¶ Pallia plans donat cēteſima multis. fo.clx.
cj Abſit vt vna duas hēat ꝓuincia pſes. fo.clxxij.

Decreti ſecūda pars pncipalis eſt de cāis:que ſūt.xxxvj. ¶ Prima cā.
Cauſa prior labem condēnat ſimonialem.

¶ Septē q̄ones prime cauſe.

j Delinquit:qui res mercaſ ſpirituales. fo.clxxiij.
ij Eccleſias intrās nō cogaſ dare nūmos. fo.clxxxv.
iij Si pro pbēdis dederis qd:dicere ſimō. fo.clxxxvij.
iiij Jgnaros maculāt natos delicta paterna. fo.cxc.
v Uult rigor:vt linq̄t nat⁹ ſibi q̄ pr̄ emit. fo.cxciij.
vj Ordinet ignaros ſi quos ſimō:toleranſ. fo cxciij.
vij Abiurans hereſim pſul poterit tolerari. fo.cxcv.

¶ Secunda cauſa.
Accuſare docet:appellare ſecunda.

¶ Octo queſtiones ſecunde cauſe ⁊ in ea quinta precedit quartam.

j Si ſit cauſa patens:iuris non queriſ ordo. fo.ccj.
ij Nemo ſuis rebus diudicet expoliatum. fo.ccvij.
iij Talioꝫ puniꝫ eos:q falſo crimina ponūt. fo.ccvij.
iiij Si cadit accuſans:ſe nō purget reus inde. fo.ccix.
v Per teſtes binos preſul ꝯuinciſ aptos. fo.ccxij.
vj Qui cauſas differt appellans reijciaſ. fo.ccxiij.
vij Arguit inferior maiorē crimine vinctū. fo.ccxxij.
viij Mandato legis daſ accuſatio ſcriptis. fo.ccxxxij.

¶ Tertia cauſa.
Tertia reſtituens tēpus:dabit induciaꝝ. ccxxxiij.

¶ Undecim queſtiones tertie cauſe.

j Singula reſtituit ſua oib⁹ expolians. fo.ccxxxiij.

ij Inducias debet varias ſpoliatus habere. fo.ccxxxv.
iij Inducijs variū dat tertia qō tempus. fo.ccxxxvj.
iiij Accuſare negat hodie vir turpis honeſtū. f.ccxxxvij.
v Iba doeſtica vox nulli nocz:aut inimica.f.ccxxxviij
vj Sub cenſore reū ꝓprio ꝓducere debes. fo.ccxl.
vij Hic nō ꝯdēnet:ſiſis quē culpa remordet. f.ccxliij.
viij Solus pontificē iudex nō iudicet vnq̄. fo.ccxlv.
ix Pellit accuſans abſētē:teſtificanſq̄. fo.ccxlvj.
x Submoueat religs teſtē:defect⁹i vno. fo.ccxlviij.
xi Mutua nunq̄ ſit delatio iure vetāte. fo.ccxlix.

¶ Quarta cauſa.

Quarta quis accuſet:quis poſſit teſtificari

¶ Sex queſtiones quarte cauſe.

i ¶ Accuſare negat aliqs anathemate vinct⁹. ccl.
ij Impubes teſtis in cā criminis haud eſt. fo.ccl.
iij Qui nequit accuſare:nequibit teſtificari. fo.ccli.
iiij Teſtis ⁊ accuſans nemo ſimul eē valebit. f.ccliij.
v Nō eſt ſtringēdus anathemate:q negat eē. fo.ccliiij.
vi Pontificis delator agit ciuilia tantum. fo.cclv.

¶ Quinta cauſa.

Quinta vocare docet:delatorēq̄ ferire.

¶ Sex queſtiones quinte cauſe.

i ¶ Mulctant ſcriptorē famoſi flagra libelli.f.cclv.
ij Eſt ꝯdēnādus ſemel:⁊ bis:terq̄ vocād⁹. fo.cclvj.
iij Nemo procuret crimē:ciuilia curet. fo.cclvij.
iiij Preſulis in ſynodo ſit ꝯdēnatio ſola. fo.cclvij.
v Celās crimē obeſt multo pl⁹ q̄ maiſeſtās.f.cclviij.
vi Aut caput:aut lingua delatori copulet. fo.cclix.

¶ Sexta cauſa.

Sexta dat infames:delatos atq̄ forenſes.

¶ Quinq̄ q̄ōnes ſexte cauſe.

i ¶ Non accuſabunt infames ſimonialē. fo.cclx.
ij Accuſans verbo nō vincis ſimplice pſul.fo. cclxiij.
iij Querere iudiciū nunq̄ debes alienū. fo.cclxiij.
iiij Externi veniāt:ſi ſit ſnia diſcors. fo.cclxiiij.
v Si cadit accuſator:erit reus exonerat⁹. f.cclxiiij.

¶ Septima cauſa.

Septima pontificē tangit cathedram repetentem.

¶ Due q̄ōnes ſeptime cauſe.

i ¶ Preſule viuēte nullus det pontificatū. cclxvj.
ij Nec cathedrā repetit pſul:q̄ ſponte religt.fo.cclxxv.

¶ Octaua cauſa.

Octaua legitur deſertio pontificalis.

¶ Quinq̄ q̄ōnes octaue cauſe.

i ¶ Vult iuſ ne ſtatuat ſucceſſorē ſibi pſul.f.cclxxvj.
ij Nullus amicoꝝ mihi ꝓſit vt eligar inde.f.cclxxx.
iij Det ab electo vitandi cautio dāni. fo.cclxxx.
iiij Linquēdus nō eſt:niſi ſit ſnia preſul. fo cclxxxj.
v Ad dimiſſa ſdire neq̄s pape ſine ſcriptis. f.cclxxxj.

¶ Nona cauſa.

Soluere non vetat alienos atq̄ ligare.

¶ Tres queſtiones none cauſe.

i ¶ Bānit⁹ pſul negat ordinis eē miniſter.f.cclxxxj.
ij Alterius pri̇e cleꝝ tōdere vetamus. fo.cclxxxij.
iij Pōtificis cleꝝ primas nō ordinet vllū.f.cclxxxiij.

¶ Decima cauſa.

Dena dat:in ſacra quid ſumat epiſcopus ede.

¶ Tres q̄ōnes decime cauſe.

i ¶ Baſilice iuri ſubdunt pōtificali. fo.cclxxxvj.
ij Nullius eccl'ie preſul fructus alienet. f.cclxxxviij.
iij Nil preter ſolidos preſumat querere binos. f.ccxc.

¶ Undecima cauſa.

Preſigens vndena forum ligat:atq̄ relaxat.

¶ Tres q̄ōnes vndecime cauſe.

i ¶ Non corā laico clerus ꝓducit vllus.fo.ccxcij.
ij Officij punit tales ſuſpenſio culpas. fo.ccxcviij.
iij Seu bona:ſeu mala ſit ſnia:dico timēdā.f.ccxcviij

¶ Duodecima cauſa.

Eccleſie res:ac proprias biſſena docebit.

¶ Quinq̄ q̄ōnes duodecime cāe.

i ¶ Cleric⁹ hic aliqd ꝓpriū ꝓhibet hēre. fo.cccxj.
ij Accipiēs vel emēs res eccl'ie ſibi reddat.fo.cccxvj.
iij Linquas eccl'ie totū qd hēbis ab illa. fo.cccxxviij.
iiij Ex re cōi queſitas diuide terras. fo.cccxxviij.
v S. fortaſſe voles teſtari:de proprio des. fo.cccxxix.

¶ Tertiadecima cauſa.

Tertia poſt decimam decimas ⁊ funera tractat.

¶ Due q̄ōnes tertiedecime cauſe.

i ¶ Eccleſie dāde baptiſmali decime ſunt.fo.cccxxx.
ij Tpa lōga trahūt ius funeris ⁊ decimaꝝ.f.cccxxxj.

¶ Quartadecima cauſa.

In improbat vſuras poſt denam quarta voraces.

¶ Sex queſtiones q̄rtedecime cauſe.

i ¶ Quiſq̄ pt licite ſua q̄rere:dūmō n̄ pl⁹.f.cccxxxvij.
ij Pro ꝓpria valet.eccl'ia qs teſtificari. fo.cccxxxviij.
iij Si tulerit plus q̄ dederit qs:ſen⁹ hi.f.cccxxxviij.
iiij Nō petat vſuras laicus:vel cleric⁹ vllas.f.cccxxxix.
v Ex male q̄ſitis elemoſyna nō ſit egenis. fo.cccxl.
vi Si male parta tz:digne nō penitet vllus. f.cccxlij.

¶ Quintadecima cauſa.

In denaquinta furor ⁊ mulier memorant.

¶ Octo q̄ōnes quintedecime cauſe.

i ¶ In furia penā n̄ dēs:nā ſat furor vrget.f.cccxliij.
ij Pro ꝓcinijs nō q̄rat munera clerus.f.cccxlvj.
iij Sola voce neq̄s ꝯdēnari mulieris. fo.cccxlvj.
iiij Nullas luce dei cauſas tractare valem⁹.f.cccxlvij.
v Infami detur purgatio ꝓbra negāti. fo.cccxlviij.
vi Extorquenda rei penis ꝯfeſſio non eſt.f.cccxlviij.
vij Solus nō tollit pſul:quē pſtat honorē. fo.cccl.
viij Ordine nō ſūpto tua te ꝓbra facta repellāt. f.cccl.

¶ Sextadecima cauſa.

In ſextadecima prebent monachi ſacra.

¶ Septē q̄ōnes ſextedecime cauſe.

Et in ea.q.qō tertiū locū occupat.

i ¶ Dant in hac monachi paſtores eccl'iaꝝ.f.ccclij.
ij Plēo poſſeſſas dabit abbas iure capellas.f.ccclxiij.
iij Eccl'ias iure terre nō vēdicat abbas. fo.ccclxv.
iiij Tpis eccleſie tollit preſcriptio iura. fo.ccclxvj.
v Hec q̄dragēa dabit domib⁹:ius religioſis. f.ccclxx
vj Uſurpās ſine iudicio rē:decidet a re. fo.ccclxxj.
vij Si dedit eccl'iaz laic⁹:nō hāc retinebis.fo.ccclxxiij.

¶ Decimaſeptima cauſa.

Septima poſt decima prohibet diſſoluere vota.

¶ Quatuor q̄ōnes cāe decimeſeptime.

i ¶ Nulli facta deo liceat dimittere vota.f.ccclxxviij.
ij Bōſaldus tenuit ſua q̄ dimiſerat eger.fo.ccclxxix.
iij Abbas ad ꝓpria mōachū nūq̄ ſinat ire.f.ccclxxix.
iiij Dū redit illicite q̄ ꝯtulit illa manebūt. fo.ccclxxx.

¶ Decimaoctaua cauſa.

Fratribus abbatem bis nona dat inſtituendū.

¶ Due q̄ōnes decimeoctaue cauſe.

i ¶ Si mōach⁹ ſiat pſul:bōa pria biptit.fo.ccclxxxv.
ij Inſtituit preſul abbates a grege lectos.fo.ccclxxxv.

¶ Decimanona cauſa.

Dat decimanona preſul clero monachatum.

¶ Tres q̄ōnes decimenone cauſe.

i ¶ Pōtifices.cleꝝ nō īpediāt monachādū. f.ccccxc.
ij Preſule nolente clauſtrū bn̄ cleric⁹ itrat.fo.ccccxc.
iij Multos canonicos canō ꝓhibet mōachari.f.ccccxc.

¶ Uigeſima cauſa.

Biſdena pueri traduntur religioni.

¶ Quatuor q̄ōnes vigeſime cauſe.

i ¶ Quē pr̄ offert:ſi placz exit:cū ſit adult⁹.f.ccccxcj.
ij Extrahit a clauſtro pueꝝ pr̄ ilico:ſi vult.f.cccxciiij
iij Cogit inuit⁹ nemo retinere cucullā.fo.cccxciiij.
iiij Strictī⁹ad clauſtꝝ mōacho trāſit licebit.f.cccxcvi.

¶ Uigeſimaprima cauſa
Ter ſeptena docet veſtes geſtare docentes.
¶ Quin[que] q[ue]ſtiones vigeſimeprime cauſe.
¶ Prima ſit ex titulo ſit cõmendata ſecũda.cccxcvi.
ij Preſbiteris eccleſiã ſine ſcriptis nemo relinq̃t.ccccxcvij.
iij Hec ꝓhibet clero tractare negocia ſecli. ccccxcviij.
iiij Ueſtibus hic claris inhibetur clericus vti. ccccxcix.
v Si proprium linquas cenſorẽ ſit anathema. ccccxcix.
¶ Uigeſimaſecunda cauſa.
Jurantes falſum damnat biſdena ſecunda.
¶ Quin[que] q[ue]ſtiones vigeſimeſecunde cauſe.
j ¶ Peccat peierans nõ iurans q̃n neceſſe. cccc.
ij Non eſt periurus iurans veluti putat eſſe. ccccij.
iij Pare maiori q̃[ue] malus eſſe putetur. ccccvij.
iiij Debent iurata mutari: turpia ſi ſint. ccccvij.
v Si peierare cogis: periurus haberis. ccccx.
¶ Uigeſimatertia cauſa.
Biſdena terna tractantur bellica geſta
¶ Octo q[ue]ſtiones vigeſimetertie cauſe.
j ¶ Ex iuſta cauſa multis licet arma mouere.ccccxiij.
ij Pro rebus licite bellum geritur repetẽdis. ccccxv.
iij Jus eſt: dum leſis ſocijs ſuccurritur armis. ccccxvj.
iiij Inferri vindicta valet: que crimina purget.ccccxvij.
v Occidens iudex peruerſos inde meretur. ccccxxx.
vj Ad bona precipiunt ꝯpelli iura malignos. ccccxxxvij.
vij Eccleſie rebus ſunt heretici ſpoliandi. ccccxxxviij.
viij Si ſis de clero: tu nunq̃[ue] belliger eſto. cccccxxxix.
¶ Uigeſimaquarta cauſa.
Hereſiarcharum dat nomina biſduodena.
¶ Tres q[ue]ſtiones vigeſimequarte cauſe.
j ¶ Si ſis hereticus: tua ſit ſententia nulla. ccccxlv.
ij Sunt poſt facta mali nõnunq̃[ue] corripiendi. ccccliij.
iij Ob domini latem nõ dãnet domus ejus. ccccly.
¶ Uigeſimaquinta cauſa.
Biſdena quinta ſunt priuilegia tacta.
¶ Due q[ue]ſtiones vigeſimequinte cauſe.
j ¶ Tuta ſit eccleſia: quas lex priuata tuet. fo.cccclxij.
ij Et ſi ſubſequitur lex altera: derogat illi. fo.cccclxiiij.
¶ Uigeſimaſexta cauſa.
Biſdena ſexta ſunt ſortilegi reprobati.
¶ Septem q[ue]ſtiones vigeſimeſexte cauſe.
j ¶ Qui vẽtura ſciũt p ſortes: ſortilegi ſũt f.cccclxviij.
ij Peccat q ſcriptis vel ſortib[us] abdita q̃rit. fo.cccclxviij.
iij A perſis reprobe ſumũt exordia ſortes. fo.cccclxix.
iiij Quattuor his genera varro fert ſortib[us] eẽ. f.cccclxix.
v Ceſſent ſortilegi: ne ſint anathemate ſtricti. f.cccclxx.
vj Q̃n neceſſe ſubeſt: vinctos a ꝓſule ſolues. fo.cccclxxiij.
vij Egris non dentur pene: ſed notificent. fo.cccclxxiiij.
¶ Uigeſimaſeptima cauſa.
Edocet an ſponſas ducant ternona vouentes.
¶ Due q[ue]ſtiones vigeſimeſeptime cauſe.
j ¶ Si ſit ſolenne dirimit cõnubia votũ. fo.cccclxxvj.
ij Spõſũ ſpõſa. vix nõ vxor deſerit vnq̃[ue]. f.cccclxxxiiij.
¶ Uigeſimaoctaua cauſa.
Biſdena octaua gentiles nubere noſces.
¶ Tres queſtiones vigeſimeoctaue cãe
j ¶ Inter gentiles ꝯnubia dicimus eſſe. fo.ccccxci.
ij Deſerat vxorem vir xp̃m deſpicientem. fo.ccccxcvij.
iij Uir poſt baptiſma reliq̃[ue] ducẽs bigam[us] ſit. f.ccccxcvij
¶ Uigeſimanona cauſa.
Coniugium ſeruile tenet vigeſimanona.
¶ Due q[ue]ſtiones vigeſimenone cauſe.
j ¶ Cõnubij vires perſone diſſipat error. f.ccccxcviij
ij Inſcia: cui nupſit dimittat libera ſeruũ. fo.ccccxcix.
¶ Trigeſima cauſa.
Terdena claret cognatio ſpiritualis.
¶ Quin[que] q[ue]ſtiones trigeſime cauſe.
j ¶ Fõte leuãs ꝓpriũ puer nõ vincula ſoluit. fo.ccccc.
ij Infantes prohibet ius coniugiũ celebrare. f.cccccij.
iij Tu naturalem nõ iungito ſpirituali. fo.cccccij.
iiij Uxor compatris vxoris nõ mihi nubat. fo.cccccriij.
v Federa non fiant clãdeſtina ꝯiugiorũ. fo.cccccv.
¶ Trigeſimaprima cauſa.
Terdena prima mecho polluta negatur.
¶ Tres q[ue]ſtiones trigeſimeprime cauſe.
j ¶ Ni certis cãis mechã bñ ducit adulter. f.cccccvij.
ij Inuitã ſponſo non det natam pater vlli. fo.cccccix.
iij Tunc niſi ꝯſenſũ dederit: reliq̃ bene nubit. fo.cccccx.
¶ Trigeſimaſecunda cauſa.
An meretrix nubat: tangit terdena ſecunda.
¶ Octo q[ue]ſtiones trigeſimeſecunde cauſe.
j ¶ Turpia liquẽtẽ bñ ducit vir meretricẽ. f.cccccxj.
ij Obſtat coniugio ſacro cõplẽda libido. fo.cccccxiij.
iij Liber auus neptẽ ſponſat ſeruo pr̃e natã. f.cccccxvj.
iiij Illicito prolẽ coitu: querat ſibi nullus. fo.cccccxvij.
v Nõ ſine mẽte caro fertur violata puelle. fo.cccccxx.
vj Nõ valet vxorẽ mech[us] vir linq̃re mechã. f.cccccxxiij
vij Nõ aliã ducas vxore ſuperſtite prima. fo.cccccxxiij.
viij Non duc gẽtilem: ſi ſpondeat eſſe fidelẽ. f.cccccxxvj.
¶ Trigeſimatertia cauſa.
Terdena terna friget: compunctio: votum.
¶ Quin[que] q[ue]ſtiones trigeſimetertie cauſe.
j ¶ Si vir ſit gelid[us]: ab eo ſeiũgit̃ vxor. f.cccccxxviij.
ij Nubere mecha ꝑt mecho ſeiũcta marito. f.cccccxxix.
iij Queritur an crimẽ purget ꝯtritio ſola. f.cccccxxxiij.
¶ Tractat[us] de pñia hĩc ſeptẽ diſtinctiões: h̃ iſerit.
j Gratia diuina ꝯtritis crimina delet. f.cccccxxxiij.
ij Perdit̃ h̃ diuin[us] amor: nõ i paradiſo. f.cccccl j.
iij Penã peccator bñ pro vitijs iterabit. fo.cccccclxij.
iiij Iſta probat dimiſſa ſemel peccata redire. f.ccccclxxij.
v Ut purus fias, p crimie plũma voluas. fo.ccccclxxvij.
vj Crimina pſbytero ꝓprio dic: q ſapiẽs ſit. f.ccccclxxix.
vij Tandẽ letus erit: q ꝯtinue gemet iſtic. fo.ccccclxxxj.
¶ Redeamus ad q̃rtã q̃õne trigeſimetertie cauſe.
iiij ¶ Reddito tpib[us] poſcẽti debita ſacris. fo.ccccclxxxij.
v Mẽs vtriuſq[ue] niſi ſit: nõ bñ ꝯtinet alt̃ fo.ccccclxxxij.
¶ xxxiiij.ca. Terdena q̃rta nubit viuẽte marito.
¶ Due q̃õnes trigeſimequarte cauſe.
j Morte viri dubia q nupſit: adult̃a ñ ſit. f.ccccclxxxvj.
ij Reddat̃ ꝑmo ꝯiunx hec nupta ſecũdo. f.ccccclxxxvj.
Trigeſimaquinta cauſa.
Cognatos gradibus numerat trigeſimaqnta.
¶ Decẽ q̃õnes trigeſimequinte cauſe.
j Cognatã ducat ꝓpã ꝓ ꝯiuge nemo. f.ccccclxxxviij.
ij Oẽs vxoris ꝯſanguineas reprobabis. fo.ccccclxxxix.
iij Copula ſeptẽnis gradib[us] talis ꝓhibet̃. f.ccccclxxxix.
iiij Hic gradũ numer[us] etates reſpicit orbis. fo.cccccxci.
v Trũc[us] ponit̃ h̃ cũ ramis: vt docet arbor. ccccccxcj.
vj Edocet in teſtes aſſumi ſexta parẽtes. fo.ccccccxcvij.
vij Filius eẽ neq̃t: inceſtu q genit[us] ſit. fo.ccccccxcviij.
viij Diſpenſat ſolus cũ iũctis ſanguie papa. f.ccccccxcviij.
ix Nõ bñ ſeiũcta ꝯnubia priſca reformes. fo.ccccccxcix.
x Nõ ꝯſanguineis ꝓlẽ vidue dato ꝑmi. fo.cccccc.
¶ xxxvj.ca. Ultima de raptis tractabit cã puellis.
¶ Due q̃õnes trigeſimeſexte cauſe.
j ¶ Raptã ꝯmittes p viz rapiẽdo puellã. fo.ccccccj.
ij Hec tibi iũget̃: purgato crimine raptus. fo.cccccccij.
Decreti.iij.pars adiũgit̃: que eſt de ꝯſecratione quin[que] diſtinctiones continens.
j ¶ Cõſecrat eccl̃ias: miſſaſq[ue] canit ibi ꝑma. f.cccccccij
ij Sacrari tractat panis ſacr̃a ſecũda. fo.cccccccxj.
iij Terna dat ferias: ⁊ poſt ieiunia ponit. fo.cccccccxvij.
iiij Tpa baptiſmi diſtinctio.iiij. notauit. fo.cccccccxxvj.
v Frõtes ꝯfirmãs dabit vlũa pneuma beñ. f.cccccccxlvij
Expliciunt verſus peculiares quibus ſatis clare vniuerſalis materia decreti ꝯprehendit̃.

¶ Queſtiones cauſarum ſunt.clxxij.
¶ Queſtio centuplex: ⁊ ſeptuageſima duplex.
Eſt in cauſarum tractatu rite notata.

¶ Quot queſtiones habeat quelibet cauſa: oſtenditur per quinqꝫ carmina ſequentia: in quibus ſunt tot dictiões: quot ſunt cauſe. ſ. xxxvj. Et quelibet dictio cauſam vnam repreſentat. Prima dictio primam cauſam: ſecunda ſecũdam ⁊c. Item quot ſunt littere in qualibet dictione: tot ſunt queſtiones ſub illa cauſa per illam dictionem repreſentata. Uerbi gratia: prima dictio. ſ. diſcere: que primam cauſam repreſentat: ſeptem habet litteras: ⁊ hoc ſignificat primam cauſam ſeptem queſtiones continere. Secũda dictio eſt cauſarũ vbi ſũt octo lr̃e: ad denotãdũ ꝙ ſcd̃a cã hꝫ octo q̃nes: ⁊ ſic de alijs. Aduerte tñ ꝙ ſuperior numerus ſignificat cãs: ⁊ inferior queſtiones. Uerſus.

prima cã ij iij iiij v
7 8 11 6 6
Diſcere cauſarum quarumlibet ordine membra.
vj vij viij ix x xj xij xiij xiiij
5 2 5 3 3 3 5 2 6
Optes : vt doceo : ſic non ſis deſes : ⁊ anceps
xv xvj xvij xviij xix xx xxj xxij
8 7 4 2 3 4 5 5
Inſtanti dabitur quod tu vis : quod petis illud
xxiij xxiiij xxv xxvj xxvij xxviij xxix xxx
8 3 2 7 2 3 2 5
Efficies : res id famatum te dat ad omnes
xxxj xxxij xxxiij xxxiiij xxxv xxxvj
3 8 5 2 10 2
Uſu doctrine tutum ſi conſtituas te

¶ Carmina ſubiecta eandem prorſus materiam complectuntur: neqꝫ ſententie ſalubris expertia.
Tempora labuntur vernantibus indita formie.
Diues te ledit: res tua: nam miſer es
Sperne fluentia: reſpice cras ea non tibi ſumes.
Multa recondis: cur vt moriens ea des.
Da celer: eſt ſiquidem tutum: da preueniens te.

¶ Dominus Baptiſta de ſancto blaſio in repetitione prime rubrice decreti canones eſſe tria milia ⁊ nonaginta ponens tales verſus.

¶ Si numeres caute ter mille capitula lector.
Atqꝫ decem nonies: decretum continet in ſe.
¶ Cauſe decreti ſunt trigintaſex.
¶ Sub magni longa decreti parte ſecunda.
Sex ⁊ triginta cauſas reperire licebit.

¶ Cauſe ipſe. xxxvj. patent per. xxxvj. vocabula i ſeptẽ ſubiectis verſibus poſita: ex quibus nõ tñ numerũ: ſed ⁊ etiã principalem materiam cuiuſlibet facile cognoſces. Quilibet qnqꝫ vocabula cõplectit̃ dempto vltimo qui ſex habet.

j ij iij iiij v
Simon[a] appellat[b] ſpoliatus[c] teſte[d] libello[e]
vj vij viij ix x
Infames[f] viuens[g] ſucceſſor[h] ſolue[i] regendo[k]
xi xii xiii xiiii xv
Cenſuram[l] teſtor[m] funus[n] fenus[o] furioſos[p]
xvj xvij xviij xix xx
Monachus[q] occidit[r] abbates[ſ] clauſtra[t] volentes[u]
xxi xxij xxiij xxiiij xxv
Cõmendat[x] iurans[y] pugnas[z] hereſis[a] violatas[b]
xxvi xxvij xxviij xxix xxx
Sortilegus[c] ſponſis[d] inſidis[e] ſeruiat[f] inſans[g]
xxxi xxxij xxxiij xxxiiij xxxv xxxvj
Mecha[h] coit[i] mẽte[k] dubitãs[l] gradibus[m] rapiẽte[n].

Secunda pars Decreti

Ubi tractat̃ cãe: q̃ lõge plixior ⁊ difficilior eſt reliquis: ideo diligentius pro eius cognitione elaborandum eſt. Illius profecto obſcuritatem paucis elucidatam conſpiciet quiſquis hec impreſſa diligenter annotauerit.

a ¶ Simon. Simoniacus eſt ⁊ peccatum cõmittit q ſpiritualia vendit: dãnatur epi p pecuniã facientes ordinationẽ: ⁊ tũc leprã nõ officiũ cõferre dicuntur. Simoniacorũ ſacra effectũ gratie nõ habẽt. Sacerdotes digniores facilius q̃ꝫ reliqui a deo exaudiuntur. Et ibi de dignitate verbi chriſti: qd̃ eius corpi eq̃parat̃. c interrogo. Et in fine de crimine cõcuſſiõis tractat̃. ij ¶ Simonia cõmittit̃: ſi pro ingreſſu monaſterij pecunia exigatur vel pacta perſoluat̃. Eccl̃iaſtica ſtipẽdia accipere nõ debet: q bonis patrimonialib⁹ ſuſtẽtari põt c. clericos. iij ¶ Simonia an cõmittatur: ſi prebẽde emãtur. Inueſtitura eccl̃ie laicis fieri phibetur c. ſaluator. iiij ¶ Simonia pr̃na an ſit ignoranti filio nociua. Et ibi tractat̃ an pro crimine vnius alter penã patiat̃. v ¶ Simõiace acq̃ſita eccl̃ia p patrẽ: an poſſit p filiũ licite obtineri. Item an poſſit fili⁹ fungi ordinatione quã paterna pecunia eſt aſſecutus. vj ¶ Simoniacus eſt q pecuniã largit̃ vt eligat̃. vij ¶ Simoniaci in ordine male accepto pniam agere nõ poſſunt. Et ibi pncipaliter tractatur: an ab hereſi redeuntes ſint in ſuis ordinibus ⁊ dignitatibus recipiendi: ⁊ ꝙ decreta poſſunt temperari ⁊ canones quandoqꝫ relaxari.

b ¶ Appellat. Appellare nõ ẽ op⁹ a ſnia a nõ ſuo iudice lata: q ſequitur ſnia nulla ẽ. c. ij. pmis. circa ſi. Et i pma q̃ne hui⁹ ſcd̃e cãe pncipalr̃ tractat̃: an ordo iudiciari⁹ ſit in maiſteriis obſeruandus: ⁊ ꝙ excõmunicatio non eſt ferẽda anteq̃ꝫ cauſa fuerit examinata. c. nemo. Et iudex peccatũ ſibi ſoli notum dãnare non debet. c. ſi peccauerit ij ¶ Appellare poſſet ſpoliatus ſi ante reſtitutionẽ ſibi factã accuſatori reſpõdere cogetur. Nullus enim debet accuſari dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus. iij ¶ Appellandus eſt calũniator: q ſcienter falſa crimina itẽdit: preuaricator: q vera crimina abſcõdit: tergiuerſator qui in vniuerſum ab accuſatiõe deſiſtit. §. notandum. Et in hac tertia. q. principaliter tractatur qua pena feriendi ſunt qui in accuſatione deficiũt. v ¶ Appellatur purgatio quedam vulgaris quedã canonica. Et ibi tractatur an deficiẽtibus accuſatoribus reus ſit ad purgationẽ cogẽdus. iiij ¶ Appellat̃ teſtimonium ſufficiẽs ꝙ ore duoꝝ vel triũ firmat̃. Et ibi tractat̃ pncipalr̃ quot teſtes req̃rũtur: nõ tñ ad cõuincẽdũ epm̃: ſed ⁊ ꝯ quelibet clericũ. vi ¶ Appellatio eſt remedium ꝯ cãs vitiatas. Appellatio infra decẽdiũ debet interponi c. anterioꝝ. Et ibi de libellis dimiſſorijs: ⁊ de iudicibus a q bus appellare nõ licet. vij ¶ Appellat̃ qs altero maior nõ rõne dignitatis ſed vite. c. q̃q̃ꝫ dignitas eñi nõ facit epm̃ ſꝫ vita. c. nõ oẽs epi. Et ibi tractat̃ pncipalr̃ an laici poſſint epos accuſare. Chriſtiani p infideles accuſari nõ poſſunt nec ſacerdotes per eos qui ad ſacerdotium prohibentur eligi. viij ¶ Appellatur ⁊ dicitur accuſatio rite facta quando fit in ſcriptis. Et regulariter accuſator ſe debet inſcribere ad penam talionis preterq̃ꝫ in ſex caſibus in ſumma poſitis.

c ¶ Spoliat⁹. Spoliat⁹ ⁊ eiectus an oĩa venit reintegrãdus. c. reintegrãda. Boni a malis ſemper moleſtantur. ij ¶ Spoliatus ⁊ eiectus poſtq̃ꝫ fuerit reſtitut⁹ quas inducias debet habere anteq̃ꝫ cogatur in iudicio reſpondere: ⁊ ibi in ſumma videas de multiplicitate induciaruꝫ. iij ¶ Spoliatis epis ⁊ alijs ad iudiciũ veniẽtib⁹ inducie ſunt pſtãde. iiij ¶ Spoliati cõione eccl̃ie: ⁊ anathematicati infames: inceſtuoſi: ſacrilegi: detractores: ⁊ multi alij ſunt ab accuſatione repellẽdi. Et ibi dicitur ꝙ anathema differt ab excõicatione. c. engeltrudam. v Spoliatis ea

alijs qbuſcūq; inimici iudicēs eſſe non poſſunt: nec accu-
ſatores nec teſtes: vor enim inimicoꝝ ꝯ nullos eſt audiē-
da. Dicitur etiā ibi ꝙ teſtes familiares ⁊ domeſtici ⁊ etiā
ꝯſanguinei non ſunt ꝯ extraneos ꝓducēdi. vi ¶ Spo-
liatus ⁊ qlibet alius ſi aduerſarium vult cōuenire ipſius
forū ſeq debet. c. pulſatus. Nec epi dānari: nec ꝯcilia cele-
brari pnt ſine papa. vij ¶ Spoliati ⁊ alij volentes litiga-
re nō debent aduerſarios ſuos coram infamibus trahere:
qm̄ tales. ſ. īfames ⁊ criminoſi nō poſſunt eē iudices. So-
lus enim ille iudicare debet alios q nihil in ſe hꝫ reprehen
ſibile. c. iudicet. viij ¶ Spoliatione vel alium reatū cō-
mittēs epus: a quot epis eſt iudicādus. ix ¶ Spoliato-
rum ⁊ alioꝝ teſtes teſtimoniū dicāt tm̄ de his que p̄ncipa-
liter ⁊ veraciter nouerūt: nec ꝯ abſentes ſunt ꝓducendi.
Abſentes enim nō debent iudicari nec accuſari. x ¶ Spo-
liatoꝝ ⁊ alioꝝ teſtes in vno deficientes an ſint in alijs ad-
mittendi. Et accuſans de pluribus criminibus ſi in vno
deficiat an in alijs admitti debeat. xi ¶ Spoliati accuſan-
tes ſuos ſpoliatores ⁊ iuaſores ab eis accuſari nō pnt: qm̄
accuſati niſi prius ſe purgauerint alios accuſare nō pnt.

d ¶ Teſte. Teſte iuris diſpōne excōicati nō pnt ad accuſa-
tionē admitti. ij ⁊ iij ¶ Teſtis eē nō pōt q ad. xiiij. an-
nū nōdū peruenit. Teſtificantis ꝑſonā aſſumere nō poteſt:
qui ab accuſatione ꝓhibitus eſt. iiij ¶ Teſtis accuſator
⁊ iudex aliqs eſſe ſimul nō pōt. v Teſtantur iura illū
nō eſſe a cōione repellendū qui die ſtatuto ad cām venire
non potuit. vj ¶ Teſtis eſt iuris diſpoſitio deficientem
in epiſcoporum accuſatione non poſſe de cetero agere niſi
in ciuili ⁊ proprio dumtaxat negocio.

e ¶ Libello. Libello famoſo vtētes ⁊ ipſum contra ali-
quem ſcribentes qualiter puniendi ſunt. ij ¶ Libellū diſ-
famatoriū ſcribens aut aliter reus tribus citationibus de-
bet in ius euocari. Et per ſcripta nullius accuſatio debet ſu-
ſcipi. iij ¶ Libelli famoſi ſcriptor aut alit̄ crimioſus: an
admittat̄ in iudicio ꝑ ꝓcuratorē. iiij ¶ Libellus accuſa-
torius ſi in epm datur. i. ſi epus accuſetur eius cā a. xij. epi-
ſcopis audiatur. v ¶ Libellū famoſū ſcribētes aut alio-
rū crimina ſponte confitētes nō debent ad accuſationem
admitti. c. ibi. Et ibi habetur ꝙ nec q parcit eſt amicus: nec
q verberat eſt inimicus. c. nō ōis. vj ¶ Libellum famo-
ſum in alterum ſcribens: aut alteri crimen inferens qua
pena ferietur ſi crimen illatum non probetur.

f ¶ Infames. Infames excōicatos ⁊ criminoſos a ſacer-
dotū accuſatione ius repellit. Et ibi tractatur q dicant̄ infa-
mes. c. īfames. ij ¶ Infamis eſt quodāmodo epus ⁊ reph-
hendendus q ſibi ſoli dicit aliquē crimē ſuum fuiſſe con-
feſſum. Et ibi dicitur ꝙ epis alios accuſantibus nō credit̄
niſi probent quod obijciunt. iij ¶ Infamē quodāmo-
do dicimus ⁊ reprehendēdum qui ponit falcē in meſſem
alienā. c. i. Et ibi dr̄ ꝙ alicui alterius parochianum iudica-
re nō licet: ⁊ quot ciuitates vnaqueq; ꝓuincia habere de-
beat. c. ſcitote. Et ꝙ epus iudicio primatis ⁊ nō alioꝝ ſe ſubij-
cere debet iiij ¶ Infamia aut criminalis accuſatio ſi im-
ponatur epo. i. ſi epus criminaliter accuſetur: ⁊ epi cōpro-
uinciales de cā cognoſcentes in ſnīa ferēda diſcordes qd
iuris. v. ¶ Infamis eſt quodāmodo ⁊ rephendēdus iu-
dex qui vellet: reum cogere ad probandum accuſatore in
probationibus deficiente: quia negatiua per rerum natu-
ram eſt improbabilis. c. accuſator.

g ¶ Viuēs. Viuens ſi adhuc ſit epus alius ſibi ſuccedere
nō valet nec in eius locum ſubrogari: qḋ verū eſt niſi eſſet
depoſitus vel de licētia pape renunciaſſet: aut per ambitio-
nē ſe ad aliā eccleſiā trāſtuliſſet. Epo āt egrotāti aut nimia
ſenectute grauato dādus eſt coadiutor. Epus eccliam ſuā
deſerere nō debet. c. ſi vir. nec ēt eſt a ſuis ſubditis relinqn-
dus. c. denique. Prelati duo in vna ecclia eſſe non debent. c.
In apibus. Btūs Aug. acceſſit ⁊ nō ſucceſſit valerio hippo-
neſi epo. c. non autem. ij ¶ Viuēs epus aut ſacerdos qui
pro egritudine a miſſarum celebratione abſtinuit: an poſ-
ſit celebrare recuperata ſanitate. Et ibi habetur de morbo
caduco laborantibus.

h ¶ Succeſſor. Succeſſor an poſſit eligi ab epo viuente:
hoc eſt an ſucceſſorē ſibi poſſit epus eligere. Et ibi habet̄ ꝙ lo-
cus regiminis eſt fugiētibus offerēdus. Et epari pōt q ꝓ-
deſſe deſiderat. c. q epatū. ij ¶ Succeſſor epi mortui nō ē
eligendus munerum datione aut amicoꝝ patrocinijs.
iij ¶ Succeſſor epi an poſt electionē teneatur iuramen-
tum preſtare ꝓ indēnitate eccliē. iiij ¶ Succeſſus ſeu ꝓ-
ſper euētus denegat̄ clericis q an̄ ſnīam ſuſpēſionis vel de-
poſitiōis a ſuo epo diſcedere p̄ſumūt: in tales enim feren-
da eſt cenſura. v ¶ Succeſſus non continget epo a ſede
apoſtolica vocato: ſi ad propria reuertatur niſi prius fue-
rit purgatus ⁊ apoſtolicis litteris munitus.

i ¶ Solue. Solue ⁊ ſolui ꝓcura teipſum o p̄late excōica-
te: alſ nō poteris ordinare: nec tua ordinatio erit rata. ij
¶ Soluti ſunt clerici vnius ꝓuīcie a p̄lato alteri⁹: adeo
ꝙ archiepus p̄mas vel p̄tiarcha clicos alteri⁹ ꝓuīcie nō pt̄
ordinare. iij ¶ Soluere vel dānare ſubditos ſuffraganei
nō lꝫ archiepiſcopo illo ꝯſulto. Soluit papa ab alijs excōica-
tos: ⁊ cuiuſlibet eccliē clericos pōt ordinare: eſt enim ordi-
narius ordinariorum. c. cūcta ꝑ mundum. ibidem.

k ¶ Regēdo. Regēdo vnāquāq; parochiā: ⁊ res ipſius
diſponēdo facit epus qḋ dꝫ. c. regēda. ⁊. c. nouerint. Regēdi
ſunt ſubditi ꝑ epos viſitātes: vt. c. placuit. ij ¶ Regēdi of-
ficiū epus trāſgredit̄ ſi bona eccliarū vſurpare nitit̄: ꝗuis d̄
illis p̄carias facere poſſit. iij ¶ Regēdi ſūt ſubditi ſine exa-
ctiōib⁹. Et ibi d̄ cathedratico ꝗtū noīe ipſi⁹ valeat epus hr̄e.

l ¶ Cēſura. Cēſurā formidare debēt q clericos ad iudices
ſeculares trahūt. c. inolita. ⁊. c. placuit. Et ibi de cōiuratori-
⁊ eoꝝ punitione. ij ¶ Cenſura ligatus. i. excōicatus vel
ſuſpēſus celebrās eſt depoſitione dignus. iij ¶ Cēſura ſi-
ue iuſta ſiue iniuſta eſt timēda. Cenſura ligati ſunt viridi-
pluſq; pagani. c. ad mēſaꝫ. Cēſura eccliaſtica feriri dꝫ: ⁊ ore
demonū decerpi q ſuo epo eſt inobediens. c. abſit. Cēſuraꝫ
ex ira ꝓferens grauiter delinquit. c. ira. ⁊. c. cū apud. Cēſu-
ra ſiue ſnīa vel iudiciū q̄tuor modis peruertit̄. c. q̄tuor
modis. Cenſura feriēdi ſunt ⁊ iude ꝓditori cōparādi qui
veritatē negant ⁊ occultāt. c. qſq;. ⁊. c. abijt iudas. Cēſura ſi-
ue ſnīa iniuſte ꝓlata virib⁹ caret. ꝯ hoꝝ p̄ceptis non ſemꝑ
obediēdū ē. Cēſure ſeu anathematis forma hr̄ i. c. debēt.

m ¶ Teſtor. Teſtari ſeu teſtamēta facere cum de ꝓprio
liceat an permittatur clericis ꝓprium habere. Clericis cau-
ſas agere non licet. c. duo ſunt genera chriſtianorum.
ij ¶ Teſtamēta condētes clerici an poſſint quibus vo-
luerint ea relinquere que de bonis eccleſie acqſiuerūt. Te-
ſtatur multiplex canon illos eſſe grauiter puniendos qui
res ⁊ predia eccliaſtica inuadunt. De bonis eccliē quattu-
or ſunt portiones faciende. c. quattuor. Et ipſarum rerū
alienatio an ſit permiſſa. c. ſine exceptione. ⁊. c. terrulas. Li-
berti eccliē an poſſint ab ea diſcedere. Res ſacre ex qb⁹ cau-
ſis alienari valeāt. c. aurum hꝫ ecclia. pauperibus eſt ꝓui-
dēdū. c. gloria epi. iij ¶ Teſtamētū an facere poſſint illi
qui prius nihil habentes tēpore ſue adminiſtrationis ali-
qua acquiſiuerunt. ⁊ qd iuris de talibus bonis. iiij
¶ Teſtamenta an facere poſſint clerici de bonis ex ſuis ⁊
rebus eccleſie queſitis. v ¶ Teſtamenta facere de rebus
eccliē an ſit ꝑmiſſū ſacerdotib⁹ ⁊ qs ſuccedat eis ab iteſtato.

n ¶ Funus. Funera ⁊ exequias ſuas celebrare: ⁊ deci-
mas ſoluere vbi debent illi q ſe de vna dioceſi aut parochia
ad aliā trāſtulerūt. ij ¶ Funerandi iura an poſſint pre-
ſcribi. Funera. i. corꝑa mortuoꝝ vbi debent ſepeliri: ⁊ an ꝓ
ſepultura aliqd poſſit exigi. Funerū id eſt mortuoꝝ ani-
me quattuor modis ſoluuntur. Funera. i. corpora mor-
tuorum deflenda non ſunt. c. q̄ꝫ prepoſterū.

o ¶ Fenus. Fenus ſiue vſuram quodāmodo cōmittit
⁊ peccat q vltra debitum exigit. c. quod debetur. Et ibi prin-

ciṗaliter tractaṫ an clerici poſſint ſua repetere ⁊ ꝓ illis litigare. ij. ¶ Feneraria cā ſiue criminali: aut etiā ciuili: an poſſint ꝓduci teſtes domeſtici: ⁊ an clerici poſſint pro ſua eccľia teſtificari. iij. ¶ Fenus ſeu vſura cōmittiṫ: ſi ꝑter ſortē aliquid exigiṫ. iiij. ¶ Fenora ſeu vſuras nec clericis: nec laicis licet exercere. v. ¶ Fenora ſeu vſure an ſint apte vt inde fiāt elemoſyne. vj ¶ Fenoratores ⁊ vſurarij verā pn̄iam agere nō pn̄t: niſi reſtituāt q̄ rapuerūt.

p ¶ Furioſo. Furioſos punire nō decet ex his que faciunt: cū ſint mēte alienati. Et ibi hr̄ de loth ⁊ alijs ebrioſis. ij ¶ Furioſis clerici quodāmō cōparādi eſſent: ſi pro patrocinijs impēſis munera exigere vellēt. iij ¶ Furioſo iudex cōparari poſſet q ex mulieris ꝯfeſſione clericum ꝯdēnare vellet. Regulariter eniȝ mulieres ꝯ̄ clericos teſtimoniū ferre nō pn̄t. iiij ¶ Furioſi quodāmō ſunt eccľie miniſtri q diebus dn̄icis ⁊ ferians cās tractare volunt. v ¶ Furioſo ſilis dici poſſet iudex q negāti purgationē indiceret niſi infamia laboraret. vj ¶ Furoris quodāmodo plena res eſſet: ſi a miniſtris ⁊ ſubditis ꝯfeſſio cruciatibus extorquereṫ. Iuramēta q̄dā ſunt irritāda: q̄dā relaxāda. c. aucte. ⁊. c. alius. in quo. c. hr̄ ꝙ ſolus roman⁹ pontifex regē frācie tanq̄ʒ inutilē depoſuit. Excōicatis fidelitas ſeruanda nō eſt. vij ¶ Furioſe ꝓcedereṫ: ſi diaconus vel p̄ſbyter ſine ꝯcilij examinatione deijcereṫ. viij ¶ Furore quodā plenus cēſeṫ q carnis fragilitate an̄ ordinationē lapſus ⁊ in iudicio ꝯfeſſus vel ꝯuictus: poſtea p̄ſumit offerre ⁊ in ordine ſuſcepto miniſtrare: qḋ verū eſt de crimine depoſitionem inducente.

q ¶ Monachus Monach⁹ an poſſit licite officia pplīs celebrare: ⁊ pn̄iaȝ dare: ⁊ baptiȝare. Decime de ꝯſenſu epi ſacerdotib⁹ dari debēt. c. reuertimini. ij ¶ Monachi an poſſint in ſuis capellis p̄ſbyteros inſtituere. iij ¶ Monachoꝝ ⁊ eccleſiaꝝ iura an ꝑ p̄ſcriptionem tolli poſſint. iiij ¶ Monachi an poſſint preſcribere ꝯ̄ eccľias ⁊ prelatos ſeculares. v ¶ Monachi ⁊ prelati res eccľie ſua aucte repetere non valent. vj ¶ Monachi epi: ⁊ alij p̄lati ſi ſua auctoritate vſurpant que ad ſe pertinere putant: an cadant a cauſa. vij ¶ Monachi ⁊ abbates an poſſint retinere eccleſias: decimas: ⁊ iura patronatus de manibus laicorū ſibi ꝯceſſa ſine epi ꝯſenſu. Et ibi habeṫ ꝙ ep̄s hȝ diſpoſitioneȝ oiuꝫ eccľiaꝝ: q̄ in ſua dioceſi ꝯſtitute ſunt. c. oēs baſilice. ⁊ etiā ibi plene de iurepatrona. c. quicq̄ȝ. c. filijs. c. decernimus.

r ¶ Occidit. Occidit ſeipſum ſpūaliter: q a voto reſilit. ij ¶ Occidit quodāmō tpaliter ſeipm q ſuū reſignat bn̄ficium: ſed ſi in infirmitate reſignauit: an ſit ei reſtituendus poſtq̄ȝ conualuerit: ⁊ ibi hr̄ ꝙ ante ꝓbationē triēnij nullus in monaſterio dȝ ſuſcipi. iij ¶ Occidit aiam ſuā monachus ad ꝓpria rediens poſtq̄ȝ ſe ⁊ ſua monaſterio tradidit. iiij ¶ Occidēs vel percutiens clericos diabolo ſuadēte eſt excōicatus ipſo iure. c. ſi qs ſuadēte. ⁊ ibi hr̄ ꝙ eccleſie ꝯceſſa nō ſunt reuocanda: ⁊ q talia auferti ſacrilegiū cōmittit: ⁊ eccleſie immunitas non eſt violanda.

s ¶ Abbates. Abbates aut mōachos factos ep̄os ius obligat ad relinquēdū qḋ ante habuerūt monaſterio: qḋ poſt eccľie ꝓprie. c. ſtatuimꝰ. ij ¶ Abbates ſunt a ꝓprijs fratribus eligēdi: ⁊ nō ab epiſcopis Abbates expellere nō eſt permiſſum monachis neq̄ȝ cōmatres facere. Abbates ⁊ monachos pn̄t epi viſitare: ⁊ ꝯditiōes exigere ꝑ dedicatiōis ꝯſtitutas. Abbates ⁊ monachi cū ſanctimonialibus hitare nō debent: q꞉ ſexuū ꝯmixtio eſt ꝑiculoſa. c. diffinimus.

t ¶ Clauſtra. Clauſtra ſiue religionē intrare volētibus clericis non eſt a ſuo epiſcopo denegandus ingreſſus. ij ¶ Clauſtrū ingredi clericis ꝑmittitur etiā ep̄o inuito. iij ¶ Clauſtrū vnū petere altero derelicto: an ſit ꝑmiſſus monachis ⁊ regularib⁹ canonicis ſine ꝑmiſſiōe abbatū.

v ¶ Volentes. Volentes ⁊ ſpontaneos monaſterium intrantes pueros: an cogant iura religionis propoſituȝ tenere. Volūtarie puelle virginitatis propoſitum ſuſcipiētes: nuptias eligere non pn̄t. ij ¶ Voluntate pr̄is ſpreta ſi filius religioneȝ ingrediṫ: an a patre reuocari poſſit. iij ¶ Voluntarie habitum religionis ſuſcipientes: illuȝ deſerere non pn̄t. Sed q coactus ingrediṫ: nullo modo obligatur. iiij ¶ Volentes religioſi ad artius monaſterium tranſire non ſunt impediendi.

x ¶ Comendat. Cōmendatā vnā eccleſiam poteſt habere clericus in altera intitulatus. Cōmēdandi ſunt clerici q in vna ⁊ non in pluribus eccleſijs volunt conſcribi: ⁊ ibi habeṫ ꝙ duos ep̄atus pōt quis q̄ȝ qs hr̄e. c. relatio. ij ¶ Cōmendandi nō ſunt clerici q ſine lr̄is dimiſſorijs de vna eccleſia tranſeunt ad alterā. Matrimoniū ſpūale ꝯ̄hitur inter curatū ⁊ eccleſiam ſuā: que nō debet eſſe ſcortuȝ. c. ſicut. iij ¶ Cōmēdatio nulla: ſed potius vituperiū eſt clericis q ſeculariū negociū ꝓcuratores eſſe volunt. iiij ¶ Cōmēdandi ſunt clerici q veſtibus ſibi congruentibus vtūtur. vnguenta ⁊ fulgida veſtimenta fugientes. v ¶ Commēdare non debemus clericuȝ qui a ſuo ep̄o depoſitus: imperatorem aut iudicem ſecularem adit.

y ¶ Iurans. Iurans veꝝ nō peccat: ſed ſecus ſi peierat: ⁊ per creaturas iurare non licet. ij ¶ Iurās falſum qḋ putat veꝝ: an ſit periurus: quot comites habeat iuramētū: ⁊ quot ſunt gn̄a mēdacij. iij ¶ Periurū p̄latū ⁊ crimino ſum ante ſn̄iam diffinitiuam derelinquere non licet. iiij ¶ Iuramenta illicita an ſint ſeruanda. v ¶ Peierare ꝯ̄ iuramētū ſuuȝ venire q cogit aliquē: lȝ periurus non ſit: tn̄ mortaliter peccat. in q̄ etate qs cogaṫ iurare. Et ibi poniṫ forma iuramēti fidelitatis. c. de forma.

z ¶ Pugnas. Pugnas cōmittere ſeu militare. an ſit peccatū. ij ¶ Pugna ſiue bellū qḋ dicaṫ iuſtum. iij ¶ Pugna an debeat cōmitti pro repellenda ſociorū iniuria. iiij ¶ Pugna non ſemꝑ eſt exercenda ꝯ̄ malos. Mali enim ſunt q̄nq̄ȝ a bonis tolerādi ⁊ nō abijciēdi. Quedā tn̄ mala ſunt repellenda ⁊ punienda: quedā toleranda. Mali ſunt medicinali ſeueritate ad bonū cogendi: vt nabuchodonoſor. Et heretici etiā inuiti ſunt ad ſalutē trahēdi. Pugnis ⁊ bellis ſunt coercendi eccleſiaſtice religionis inimici. v ¶ Pugnas ſeu bella qui deo auctore geſſerunt: precepta non occidendi minime tranſgreſſi ſunt. Et ibi an mali ſunt occidendi: habens gladij poteſtateȝ poteſt occidere: ſi hic faciat amore iuſticie. vj ¶ Pugna ⁊ coactio eſt exercēda in malos: vt teneant bonum lȝ ſu ꝯ̄cepti: nō aūt ſunt ipſi mali ad bonū nō ſuſcepiū cogēdi. vij ¶ Pugna ſi iuſta ſit pn̄t heretici ⁊ omnes hoſtes licite ſuis rebus ſpoliari. viij ¶ Pugna ſeu bellū an poſſit per clericos committi: ⁊ an poſſint clerici arma ſumere. Qui ſacramenta dei tractant: iudicium ſanguinis agitare non debent.

a ¶ Herens. Hereſis q̄libet ab eccleſia romana deſtruiṫ: hereticus an poſſit alium excōicare: priuare: vel ſentētia notare. Excōicat⁹ aliū excōicare non pōt. Hereticoꝝ ꝯſortia ⁊ eoꝝ ſacrificia ſunt a catholicis fugienda. ij ¶ Heretici etiā poſt mortē ſunt excōicādi. Eccleſia viuentes ⁊ non mortuos: an ligare poſſit vel ſoluere. iij ¶ Hereticus ſi dn̄s eſt aut alio crimine irretitus: an debeat excōicatio ferri in familiā ſuā pro delicto ipſius dn̄i: ⁊ in filiū ꝓ peccato patris. Excōicandi ſunt qui corrigi nolunt: ⁊ etiam illi qui duas vxores habent teſtes falſi: homicide: ⁊ multi alij. Hereticorum tandem varie ſpecies ponuntur.

b ¶ Violatas Violataȝ romanoꝝ pontificuȝ cenſuras a nullo decet eſſe Violantes ſacros canones in ſpm̄ſanctuȝ blaſphemant. Violāda non ſunt: ſed ſeruāda ſanctoꝝ ſtatuta: ⁊ eoꝝ regule in ſynodo conſtitute. ij ¶ Violari nō debent priuilegia eccleſiaꝝ nec archiepiſcopoꝝ. Violans ciuitas ⁊ occidens ſuos preſules: epiſcopali dignitate priuatur capitulo ita nos.

c ¶ Sortilegus. Sortilegus quis ſit: ſiue qui dicanṫ ſortilegi. ij ¶ Sortilegum eſſe an ſit peccatū: ſortibus an ſit credendum. iij ⁊ iiij ¶ Sortes ſiue diuinationes a qui-

bus exordiū ſumpſerit ⁊ de multiplici gñe diuinationis ⁊ q̄ modis demones futura prenoſcunt. v ¶ Sortilegi vel diuinatores an ſint excōicādi ſi ceſſare noluerint. Sortilegia ⁊ magicā artē debent epi eliminare: ſortilegijs vel maleficijs nullo pacto debent ſacerdotes operā dare: alias abycıendi ſunt. vi ¶ Sortileg⁹ vel alius ab epo excōicatus: an per aliū ipſo incōſulto poſſit abſolui: ⁊ ab pſbyteri poſſint reconciliari pen. tētes. Pnia morientibus nō eſt deneganda etiam a ſimplici ſacerdote. vij ¶ Sortilegis ⁊ alijs morientibus non eſt pnia imponēda: ſed bene in notēſcenda. In penitentijs imponendis multa ſunt ↄſıderanda. Melius eſt ſacerdotē pniam imponentem eſſe nimis miſericordem: q̄ȝ nimis ſeuez. Sortilegi ſunt ⁊ excōicant q dies: mēſes: ⁊ annos paganoꝝ ritu obſeruant.

d ¶ Deuotis. Spōſis dei ſe deo dedicātib⁹ ⁊ virginitatē vouētibus nuptias ↄtrahere nō lȝ. Sponſalia de pñti ſiue matrimonia per vouentes ſolēnniter cōtracta non tenent. ij ¶ Spōſa vnius an poſſit a ſuo ſpōſo recedere ⁊ alij nubere. Sponſa ſine ↄſenſu ſponſi: ⁊ econtra: religioſam debitem ſuſcipere non poteſt poſt copulā carnalē: ſecus ante. Sponſalia vera an fuerint inter ioſeph ⁊ mariā. Sponſaȝ alterius nullus rapiat. Et ibi aliqd de raptu.

e ¶ Infidis. Infidis ſeu infidelibus cōiugiū ↄtrahere licet: ⁊ inter eos dr̄ eſſe matrimoniū: lȝ non ſit ratū. Infidelis vxor virum cogens ad malū licite dimittit̄. Infideliū vt iudeoꝝ conuiuia ⁊ etiaȝ coniugia ſunt a chriſticolis vitanda. ij ¶ Infideliū vnus ſi conuertat̄ ad fidē altero remanente in infidelitate: an poſſit ad fidem cōuerſus alij ſe copulare. iij ¶ Infidelis qui ante baptiſmū vnā vxorem habuit: ⁊ poſt baptiſmū aliā: bigamus eſt cēſendus: nec poteſt eſſe epiſ. c. acutius. ibidem.

f ¶ Seruitus. Seruire aſtrictus: vtputa ſeru⁹ ſi ↄtrahat cuȝ libera que per erroreȝ eū putabat liberū: non eſt inter eos coniugiū: qȝ error perſone ⁊ ↄditionis impediūt ⁊ dirimūt: ſecus autē eſt de errore fortune ⁊ q̄litatis. ij ¶ Seruū ſcienter acceptū in maritū: nō pōt mulier dimittere: ſecus ſi ignoranter. Serui pñt matrimonia ↄtrahere.

g ¶ Infans. Infans ꝓprius ſi teneat̄ a pr̄e in ſacro baptiſmate: lȝ per tale factū ſue vxori cōpater efficiat̄: non ꝓpter hoc ab ipſa vxore ſeparabit̄: niſi ad ſeruandam continentiā poſſit induci. ij ¶ Infantes ſponſaliā ↄtrahere nequeūt: qȝ in illa etate conſentire non pñt. iij ¶ Infantes ſiue filij ſpūales vel adoptiui: an poſſint naturalibus per mr̄imonium ↄiungi. iiij ¶ Infantē ſiue filiū aliquē nō debet vxor ſimul cum viro ſuo in baptiſmate ſuſcipere. ca ſi. qȝ eſſet eius cōmater. Et ibi dr̄ q̄ nō pōt qs ducere in vxoreȝ relictā cōpr̄is ſue vxoris: nec etiā duas cōmatres. v ¶ Infantibus ſi ↄcedit̄ nuptias contrahere: ipſoꝝ ⁊ quorūcunq̄ȝ aliorum nuptie ſeu matrimonia non debent clā fieri: ſed publice: ⁊ ſic non debent eſſe clandeſtina. Tandem inſtruuntur iudices ad cuncta rimandum.

h ¶ Meretrix pa. Mecha ſiue adultera ⁊ ab aliquo per adulteriū polluta: an poſſit ↄ eum duci in vxorē. Et ibi matrimonia ſcd̄a ↄceduntr̄. c. q̄ ſi dormierit. ij ¶ Mecham ſepe mulierem effecit coactio: ⁊ ideo nulla mulier eſt cogēda nubere: qȝ in mr̄imonio anim⁹ plena libertate potiri debet ⁊ gaudere. Non licet viro vxorem deſerere: vt fecit lotharius. iij ¶ Mechie notam an dicant̄ incurrere filij ⁊ filie q poſt ſponſionē parentū cū alijs contrahunt: hoc eſt: an filij ⁊ filie poſt promiſſionē ⁊ ſponſionē parentuȝ ſuorum poſſint licite cum alijs contrahere.

i ¶ Coire. ¶ Coire ſolita: vt eſt meretrix pōt in vxorē duci: ſi de eius correctione ſpes h̄r. Coitus ſiue fornicationis cā pōt vxor dimitti. ij ¶ Coitus ſiue incōtinētie cau ſa ducta an ſit ↄiunx appellāda. Aborſuȝ ꝓcurātes an ſint homicide. iij ¶ Coitui ſiue copule ↄiugali apta puella: ſi hȝ patrē ſeruū ⁊ auū liberū: in mr̄imonio ↄtrahendo ſequat̄ de honeſtate arbitriū aui ⁊ nō pr̄is: q liberꝫ nō hȝ arbitriū: cū ſit ſeruus. iiij ¶ Coitu ancillari ⁊ illicito nō lȝ ꝓlem querere: viuēte eniȝ vxore ex q̄cūq̄ȝ cā: neq̄ȝ ex ancilla: neq̄ȝ ex alia lȝ prolē ꝓcreare. Mechie noīe oīs illicitus ↄcubitus intelligit̄. c. meretrices. v ¶ Coire coacta ⁊ per violētiā accepta an perdat pudicitiā ⁊ virginitatē. Carnes virginitas nō ſeruat̄: ſi mens corrūpit̄. Uiro vxorē extra fornicationis cām derelinquere non licet. vi ¶ Coiens vir cum alia ⁊ ſic adulter: vxorē adulteraȝ dimittere nō pōt. vij ¶ Coitus ſeu fornicationis cā dimittens vxorē ea viuēte aliā ducere nō pōt. Coitus ↄ. naturā ⁊ cuȝ perſonis ↄiunctis: eſt grauiſſimū pctm̄. viij ¶ Coitū ſeu incōtinētiā incurrere nō dȝ aliqs vt aliq̄ ad fidē ↄuertat̄. Et ſic nō licet ducere vxorem infidelem ſub ea condicione vt conuertatur ⁊ fidelis efficiatur.

k ¶ Mente. Mente ſeu volūtate mulier cupit vt fiat mater: ⁊ habeat liberos: ſi eius vir eſt frigidus ⁊ maleficiat⁹: an ꝓpter hoc ſit ab eo ſeparanda. ij ¶ Mens ⁊ volūtas eſt mulieri poſt mortē viri cū illo ↄtrahere cū quo ꝑus fornicata fuit an poſſit Uiro vxoreȝ dimittere ꝓpria auctē ⁊ ſine iudicio eccl̄ie non lȝ: neq̄ȝ eaȝ occidere. c. admonere. iij ¶ Mentis ſeu ſola cordis ↄtritione abſq̄ȝ oris ↄfeſſione: an poſſint pctā deleri: ⁊ vtrū poſſumus deo ſatiſfacere. Iſtā queſtionē ꝓlixe tractat Gra. eius occaſione interſerens tractatū de pnia: ſeptem diſtinctiones cōtinenteȝ. iiij ¶ Mentis ſcrupulo ceſſante an poſſit marit⁹ tpe orōnis ⁊ pnie vxori debitū reddere. Et ibi h̄r q̄ tpe q̄dragēſimali nuptias celebrare non licet. v ¶ Mens ⁊ volūtas eſt viro ↄtinētiā vouere: nō pōt hoc facere ſine ↄſenſu vxoris: tacito vel expreſſo: niſi ſit ſponſa nondū cognita. Mulier viro dȝ ſubeē: cū vir ſit caput mulieris. c. hec imago.

l ¶ Dubitans. Dubitans vxor de morte mariti ⁊ credēs illum eſſe mortuū: ſi ↄtrahat cū alio: an dicat̄ rea adulterij. ij ¶ Dubitans mulier de morte mariti: ſi cū alio ↄtrahit ⁊ poſtea maritus eius redijt: an ſit cogēda ad eum redire ⁊ primum dimittere.

m ¶ Gradibus. Gradibus ↄſanguinitatis nobis contingentes mulieres non poſſumus ducere in vxores: quare ↄſtitutum fuit ne ↄſanguinee ducātur. ij ⁊ iij ¶ Gradu conſanguinitatis vxori contingentem: non lȝ vxorē ducere. Gradus conſanguinitatis ⁊ affinitatis ſm̄ decreta vſq̄ȝ ad ſeptimam generationem habent prohibitionem: hoc eſt: q̄ ratione cōſanguinitatis ⁊ affinitatis prohibitum eſt matrimoniū vſq̄ȝ ad ſeptimum gradum. iiij ¶ Gradus ſextus ↄſanguinitatis q̄re prohibitus eſt ſm̄ canones. v ¶ Gradus ↄſanguinitatis q̄uo cōputandi ſunt. vi ¶ Gradibus ꝓhibitis ↄiuncti ad quoꝝ accuſationē vel teſtificationē ſunt ſeparandi. Et ibi de iuramēto ſeparationis ⁊ recōciliationis: ⁊ de iuramēto eoꝝ qui conſanguinitatem probant. c. de parentela. vij ¶ Gradu prohibito coniuncti ſi ad inuicē carnaliter cōmiſceant̄: filij ex tali inceſtuoſo coitu ꝓcreati non ſunt filij appellandi. viij ¶ Gradus conſanguinitatis ⁊ affinitatis q dicat̄ eſſe diſpenſabilis: ⁊ quo gradu poſſit diſpenſari cuȝ conſanguīeis ⁊ affinibus. ix ¶ Gradu prohibito cōiuncti lȝ forte ſnia pro matrimonio fuerit lata pñt ſeparari. Snia eniȝ pro matrimonio vel ↄ ipſum lata pōt retractari veritate comperta: qȝ talis ſnia nullo curſu tpis trāſit in rem iudicatā. Et ibi dicit̄ ſniam etiā romani pontificis in melius poſſe mutari. c. ſententiā. x ¶ Gradus affinitatis ſiue ipſa affinitas in ſuperſtite non deletur. Iteȝ ſoboles ex ſcd̄is ſuſcepta nuptijs conſanguineis prioris viri copulari non debet ſm̄ decreta: ſed hoc corrigit̄ per. c. non debet. de conſanguini. ⁊ affini.

n ¶ Rapiente. Rapiente virginē per vim aliquo raptus cōmitti dicit̄. ij ¶ Rapiens violenter puellā poteſt illam peracta penitentia in vxorem ducere. Et ſic rapta raptori de iure canonico nubere poteſt. ca. deniq̄ȝ. ⁊ meli⁹ extra de rap. cum causa. cum ſimilibus.

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Decreti totius canones hic ſm ordinem alphabeti imprimūtur: quod preter ceteras vtilitates multimode correctiōe adiumento nō mediocri,

Abbas.xviij.q.ij. fol.ccclxxxvi.
Abbas.xviij.q.ij. fo.ccclxxxvj.
Abbati. fol.xciij.
Abbatē cuilibet.xviij.q.ij.f.ccclxxxvj.
Abbatem.xviij.q.ij. ibidem.
Abbates. fol.ccclxxxvij.
Abbatibus.xij.q.ij. fol.cccxij.
Abbatibus.viij.q.ij. fo.ccclxxxvij.
Ab antiqua fo.ccccccxxxvj.
Ab accuſato.iij.q.xj. fo.ccxlix.
Ab epiſcopis. fol.cxvi.
Ab eo a quo. fo.ccxvij.
Ab exordio. fo.lvj.
Ab excōmunicatis. fo.cclxxxi.
Abijt iudas. fo.cccvij.
Ab imperatoribus. fo.ccccxvii.
Ab illo exige. fo.cccl.
Ab infirmis. fo.ccccxxv.
Ab iſto die.xxxv.q.vj. fo.ccccccxcviij.
Ab iſto die.xxxv.q.vj. fo.ccccccxcviij.
Abſit a romana.di.l. fo.lxxxiij.
Abſit.xj.q.iij. fo.ccc.
Abſens vero.iij.q.ix. fo.ccxlvii.
Abſens p aliū.iij.q.ix. fo.ccxlviij.
Abſente eo.iij.q.ix fo.ccxlvj.
Abſente aduerſario.iij.q.ix.f.ccxlvij
Abſq; ſynodali.xv.q.vij. fo.cccl.
Accuſatio cuiuſq;.ij.q.vij.fo.ccxxiij.
Accuſatio epoꝝ.ij.q.vij. fo.ccxxv.
Accuſatum. fo.ccxi.
Accuſatus. fo.ccxlj.
Accuſatori. fo.ccxlvi.
Accuſatores.iij.q.viij. fo.ccxlv.
Accuſatores ꝛ te.iij.q.v. fo.ccxxxix.
Accuſatores ꝛ ac.iij.q.v. fo.ccxxxix.
Accuſatores.di.xlvj. fo.lxxiij.
Accuſatores vel te.iij.q.v. fo.ccxl.
Accuſatorum. fo.ccxxxiij.
Accuſator. fo.cclxv.
Accuſationes ꝛ accuſa. fo.ccxxxix.
Accuſatoribus. fo.ccxxxix.
Accipite. fo.ccccccxxvj.
Accepiſti my.de cō.di.iiij. fo.ccccccxl.
Accepiſti.de cōſe di.iiij. fo.ccccccxl.
Accedens ad gorgoniam. fo.lxxix.
Acceſſerunt. fo.ccccccxxvj.
Achab rex. cccccclxvj.
Acharius.xxiij.q.j. fo.ccccxlv.
Acharius.xxiij.q.j. fo.ccccxlv.
Acolythus. fo.xxxvj.
Actione. fo.ccccviij.
Acutius.di.xxvi. fo.xli.
Acutius ꝯo.xxviij.q.ij.f.cccccxcvij.
Adā primus hō.di.xl. fo.lxiij.
Adā p euam.xxxiij.q.v.ccccclxxxvj.
Adam poſt.de pe.di.j. fo.cccc.xlvj.
Additur aliud. fo.ccccclxxxv.
Addidiſtis. fo.ccccxcij.
Ad deū ingemiſcētibus. fo.cccccxxl.
Ad epiſcopos fo.ccclxxxj.
Ad eius vero. fo.vj.
Ad fidem. fo ccccxxxiiij.
Ad hec. fo.cccxxxj.
Ad hoc diſpenſationis.diſtin.lxxxix. folio.cxlij.
Ad hoc baptiſ.de conſecra.diſtin.iiij. folio.ccccccclvj.
Ad hoc locorum.xvj.q.i fo.ccclxij.
Adhuc inſtant. fo.cccccclxvij.
Adijcimus. fo.cccliiij.
Ad limina. fo.ccccci.
Admonere te.xxxiij.q.ij.fo.ccccccxxx.
Admonere.xvj.q.j. fo cccliiij.
Admittuntur paſſim. fo.xciiij.
Admoneant. fo.ccccīxxvj.
Admonendi ſunt. fo.ccxxxij.
Admonemus. fo.ccclxv.
Adminiſtratores fo.ccccxxxiij.
Ad menſam. fo.cccj.
Ad nuptiarum fo.ccccccxcviij.
Ad romanā ij.q.vi. fo.ccxiiij.
Ad romanam ij.q.vj. fo.ccxv.
Ad reatum. fo.cxxxi.
Ad ſedem apoſtolicam. fo.cccccxcj.
Aduerſitas. fo.cclxxiiij.
Adulterij fo ccccccxxv.
Adulterio.xxxj.q.j. fo cccccvij.
Aduocauit. fo.ccccxlix.
Affectum. fo.ccccclxxv.
Agatho. fo.cvij.
Agathoſa. fo.cccclxxxvii.
Agapitus.xvi.q.j. fo.ccclinij.
Agapitus papa.de cō.di.j.fo.ccccccvj.
Agunt homines. fo.ccccccxlj.
Agite penitentiam. fo.ccccccxxix.
Agnouimus. fo.ccccclxxiiij.
Ait celeſtinus. fo.c.cclij.
A iudicibus. fo.ccxx.
Aliud quidē.xj.q.j. fo.cccxcvj.
Aliud eſt.de cō.di.iiij. fo.ccccccxxxv.
Aliud quidē.de pe.di.j.fo.ccccccxliiij.
Alius item. fo.cccxlix.
Aliorum hominum. fo.cclxxxv.
Alia cauſa. fo.cccliij.
Aliter ſe orientaliū.di.xxxj. fo.xlix.
Aliter legitimum.xxx.q.v.fo.ccccccv.
Alienus eſt.xxiiij.q.j. fo.ccccxlviij.
Alienus ſit.di.xc. fo.cxliij.
Alieni erroris.ij.q.vij. fo.ccxxvj
Alieni.iij.q.iiij. fo.ccxxxvij.
Alienum eſt.di.l. folio.lxxxix.
Alienū clericū.xix.q.ij. fo.ccccxc.
Alienationes. fo.ccccxij.
Aliquando. fo.ccccccxiiij.
Aliquanti. fo.cccclxxj.
Aliquantos fo.lxxxix.
Aliquos ſcimus. fo.cccxliiij.
Alligant autem. fo cccclxxv.
Altare. fo.cxc.
Altaris palla. fo.cccccccvij.
Altaria.de cōſe.di.j. fo.cccccccvij.
Altaria.ij.de cōſe.di.j. ibidem.
A malis. fo.ccccxxiij.
Amputato fo.cccclxv.
Ananias. fo.ccclxxix.
Anaſtaſius. fo.xxvij.
Ancillam. fo.ccccxv.
Anime defunctorum. fo.cccxxxv.
Animaduertendum fo.ccccciij.
Annis ſingulis. fo.xxv.
An non diſtricta. fo.cccclviij.
An putatis illum. fo.cxxxvij.
An quod in ſubditos fo.ccccccxxix.
Anteriorum fo.ccxvij.
Anteceſſor. ccccx.
Antiquos. fo.cclxxxvij.
Antiqui. fo.ccccccxxxiij.
Antiquis regulis. fo.cclxxxv.
Antiquitus. fo.ccvij.
Ante benedictionem. fo.ccccccxvij.
Ante baptiſmum. fo.cccccccxxxvij.
Ante triennium. fo.xlviij.
Ante viginti. fo.ccccccccxxxvij.
Ante omnia.di.xxxv. fo.lvij.
Ante omnia.di.xl. fo.liiij.
Aperte inquit. fo.cccclij.
Apriant. fo.ccccccix.
Appellantem. fo.ccxiiij.
Aphros paſſim. fo.clix.
Apl's paulus.di.lxxxj. fo.cxxvij.
Apl's fidēs.de pe.di.ij. fo.cccccclx.
Apl's nec ad.xxxiij.q.iiij.ccccclxxxiij
Apl's dicit.xxxij.q.vij.fo. cccccxxiiij.
Apl'oꝝ canones.di.xvi. fo.xix.
Apoſtolicus autem. fo.cxxv.
Apoſtolicis viris. fo.ccclxiiij.
Apoſtolicos. fo.cccxviij.
Aplica auctē.viij.q.j. fo.cclxxvij.
Aplica.de cōſe.di.j. fo.cccccccx.
Aplica auctē.di.lvj. fo.xcviij.
Aplice.xxiiij q.iij fo.ccclvij.
Aplice ſedis.xxxv.q.ix. fo.cccccc.
Apud oipotētē.xxvj.q.ij.f.cccccciij.
Apud veros.xxiij.q.j. fo. ccccxv.
Apud miſicordē.xxxij.q.j.f.ccccccxij
Apud nos.xxxij.q.v. fo.ccccccxxij.
Aquam ſale. fo.cccccccxxviij.
A quibus ordinib⁹.di.xxxv. fo.lvj.
A qb⁹.xxvj.q.iij.ꝛ.iiij. fo.cccclxix.
A quodam iudeo. fo.ccccccxxxij.
Archiepiſcopus ab omnibus.diſt. lxvi. fo.cxlij.
Archiepūs aūt.di.lxvj. fo.cxiij.
Archiepūs.ix.q.iij. fo.cclxxxiiij.
Archipſbyter:cauſa.xxj. fo.cclv.j.
Archidiaconū.di.lxxxj. fo.cxxr.
A recta ergo. fo.ccccxlvj.
Arguta. fo.ccxv.
Arrianos. clxxiiij.
Arrianorum: fo.ccccccvj.
Altaldus. fo.cclxxxj.
Atho. fo.ccccxcj.
Attendendum. fo.ccclxxxj.
A ſanctis patribus. fo.cccclxiij.
Aſſumi aliquem. fo.xliij.
A ſubdiacono. fo.cxlvij.
Auctoritatem. fo.cccxlix.
Audacter. fo.cclxxix.
Audi denique. fo.cccj.
Audire epiſcopum. fo.xxxix.
Audite chariſſimi. fo.liiij.
Audiuimus.j.q.iij. fo.clxxxv.
Audiuimus.xxxiij.q.ij.f.ccccccxxxij.
Audiuimus.xxiiij.q.j. fo.ccccxlv.

Audiuimus.iij.q.ij. fol.cccxxv.
Auditum eſt. folio.cccij.
Aurige. folio.ccccclxxi.
Auguſtino. fol.cccxvij.
Aurelius fol.ccccclxxxiij.
Aurum eccl'eſia habet. fol.ccccxv.
Aut facta. fol.cccccxxxvi.
Baptiſmus fol.ccccccxxxij.
Baptiſmi vice.fo.cccccxxxiij.
Baptiçantur. fol.cccccliiij.
Baptiçari. folio.vi.
Baptiçadi.de cō.di.iiij. f.ccccccxxxij.
Baptiçadi.d cō.di.iiij.f.ccccccxxxvij.
Baptiçandis. fol.clxxx.
Baptiçandos fol.cccccccxxxvij.
Baſilicas. fol.cccccciiij.
Beata,maria. fol.ccccclxxxiiij.
Beati petrus. fol.ccxxviij.
Beatus petrus.vj.q.i. fol.cclc.
Beatus pdeceſſor.ij.q.iiij. f.ccxxxvij
Beatus paulus.xxij.q.ij. fo.cccciij
Bene nouit. folio.ciij.
Bene valet. fol lxxxij.
Bene quidem. fol.ciiij.
Benedictus deus. fo.ccccclxxv.
Benedictio fol.clxiij.
Biduum. fol.ccxviij..
Boni principis eſt. fol.clvij.
Bone rei. fol.ccccxxvij.
Bonorum auctori. fol.lxxiiij.
Breuiter q'lter.di.xxiij.folio. xxxij.
Breuiter mōſtraui.diſ. lxij. fo.ciiij.
Calumniator. fol.ccvij.
Canon. fo.iij.
Canones qui.di.xvj. fol.xix.
Canones.di.l. fol.lxxxviij.
Canones generaliū.di.xv.fol.xviij.
Canonum ſtatutis fol.cccxxxix.
Canonica ſcrōꝝ.iij.q.v. fol.ccxxix.
Canonica inſtituta.xj.q.iij fo.cccxj.
Canonicos autem.xix.q.iij. fo.ccccxc.
Canonici cauſa.xiiij. fol.cccxxxvij.
Cantantes ⁊ pſallentes. fol.cxlv.
Carnem cuiq;. fo.cccccccl.
Caſellas. fo.cclxxxviij.
Catholicus. folio ccxx.
Catholica eccleſia. fol.xiij.
Cathecuminum. fol.cccccccxxxiij.
Cathecilmi. fo.cccccccxxxvij.
Catinenſis. fol ciij.
Cauſa vero. fol.iiij.
Caue chriſtiane. fol.ccccxcvj.
Cauete. fol.ccccx.ij.
Caueant iudices. fol.ccxlvj.
Cauendum eſt.x.q.iij. fol.cccxci.
Cauēdū nob.d pe.di.iij.fo.ccccclxxj.
Cauendū eſt.i.q.vij. fol.cxcvj.
Celebritatem. fo.ccccccxxix.
Cellulas. fol.ccclxxxvij.
Cenomanenſem. fol.xcviij.
Cepit ermigildus. fol.cccclij.
Cepiſti habere. fol.ccciiij.
Certe ego. fo.ccccxv.
Certis de cauſis. fol.ccccxlvij.
Certum eſt.xi.q.iij. fo.ccciij.
Certū eſt.⁊ ꝯſe.di.j. fol.cccccccv.
Certum eſt.di.x. fol.xi.
Certum eſt.xxiiij.q.iij. fol.cccclvij.
Certum eſt.di.x. fo.xij.
Ceterum xi traditio.folio.cxxxvij.
Charitas.de pe.di.ij. fo.cccccliij.
Charitas eſt.de pe.di.ij. fol.ccccliij.
Charitas e.de pe.di.ij. fo cccccly.
Charitas in.de pe.di.ij. fo cccccliiij.
Charitas que.de pe.di.ij. fol.cccccli.
Charitatem tuam. fol.ccxxiij.
Charte quas dedit. fo.cclviij.
Chriſtus pa.de cō.di ij. fo.cccccccxx.
Chriſtus quid fecit.j.q.i fo. clxvij.
Chriſtiāo.xxiij.q.iiij. fo.ccccclxxij.
Chriſtiano.di.xxiiij. fo.liiij.
Chriſtiana. fol.cccc.xxiij.
Chriſtianis. fo.cccxciij.
Cyprianus. fo.ccccxcviij.
Circuncīſio non eſt. fo.ccccclv.
Circumcelliones. fo.ccccxxx.
Cito turpem. fo.clxv.
Citius ad me. fo.cccccclxiiij.
Clemens. fo.cclxxviij.
Clementis librum. fo.xx.
Cleri plebiſq;. fol cix.
Cleros ⁊ clericos. fo.xxix.
Clericus aduerſus.cā xi. fo.ccxcij.
Clericus aduerſus.ij.q.vij.f.ccxxiiij
Clericus q.xij.q j. fo.ccccxij.
Clicus pſſione.di.xlj. fo lxv.
Clicus maledicus.di.xlvi.fo.lxxiij.
Clericus ab inſtā.xxj.q.j.fo.ccccxcvj.
Clericus.xxiij.q.iij. fo.ccccdx.
Clericus do.iij.q.iiij. fo.ccxxxviij.
Clericus quilibet.di.xci. fol.cxliiij.
Clericus inuidēs.di.xlvj. fo.lxxij.
Cleric' ſiue laicus.xi.q.j.f. ccxcviij.
Clericus victū.di.xcj. fo.cxliiij.
Clericus ſolus.diſ.lxxj. fo.cxxix.
Clericus diſ.xlvj. fo.lxxij.
Clericus qui.xi.q.iij. fo.cccij.
Clerici vel ꝯtinētes.di.lxxxi. f. cxxx.
Clerici.di.xliiij. fol.lxviij.
Clerici.xxiij.q.viij. fo.ccccxl.
Clerici ab idig.xiiij.q.iiij. f.ccccxxix.
Clerici.xiij.q.ij. fo.ccccxxiiij.
Clerici.xvj.q.iij. fo.ccclxviij.
Clerici.di.xxiij. fo.xxxvj.
Clerici qui xix.q.j. ccccc.
Clerici vero.di xcj. fo.cxliiij.
Clerici omnes.j.q.ij. fo.clxxxvij.
Clerici.di.xxxiij. fo.liij.
Clerico iaciente. fo.lxxxv.
Clericū alienū.di lxxij. fo.cxviij.
Clericū ſcurrilē.di.xlvj. fo.lxxij.
Clericum qui.di.l. fo.lxxviij.
Clericum xxij.q.i. fo.ccccj.
Clericum.xxi.q.j. fo.ccccxcvij.
Clericum nullus.xi.q.j.fo. ccxciij.
Clericus nullus.xj q. fo.ccccviij.
Clericū cuiuſlibet.xj.q.j. fo.ccxcij.
Clericos in ſingulis.di.lxxi.f.cxvij.
Clericos nihil.xij.q.j. fo.ccccxj.
Clericos aūt.j.q.ij. fo.clxxxvj.
Clericos qui.de con.di.j.f cccccccvij.
Clericos aut lai.ij.q.vij. fo.ccxxx j.
Cognouimus.xvj.q. vj.fo.ccclxxij.
Cognouim' viij.q.ij.fo.ccclxxxvij.
Cognouimus.xij.q.ij. fo.ccccxxj.
Cognoſcamus fo.lv.
Cogitatio fo.ccccxxvj.
Cogitationis pena. fol.cccccxxxv.
Comeſationes. fo.lxviij.
Comperimus.xiiij.q vj. fo.ccxlij.
Comperim'.de cō.di.ij.f. cccccccxiij.
Comperimus.xxiiij.q iij. f.cccclvj.
Commendauit. fo.cccccccxxi.
Cōmunis filius. fo.xxxv.
Cōiter diffinimus. fo.liij.
Comprouinciales. fo.ci j.
Cōprouincialiū.di.lxv. fo.cxij.
Coniunx fol.cccclxxxv.
Coniuges fol.cccclxxxv.
Coniunctiones. fo.cccccclxxxix.
Concedimus. fol.cccccccvii.
Conceſſo. fol.ccccx.
Concilia ſacerdotū. fol.xxij.
Concubine. fol.cccccxiiij.
Coniurationum fol.ccxciiij.
Concuſſionis. fol clxxxv.
Concubuiſti. fo.cccccxxvij.
Cōgregato.vi.q.vij. fo.ccclxxiij.
Cōgregatio.xvj.q.vij. fo. ccclxxviij.
Connubia. fo.cccccx iiij.
Conſtantinus.j.di.xcvj. fo.clvj.
Cōſtātinus.ij di.xcvj. fo.clvj.
Conſtantinopolitane. fo.xxxij.
Conſtat multos.j.q.j. fol.clxxxij.
Conſilio omnium. fo.cccccccviij.
Conſoluit. fol.cxx.
Conſentire videtur. fo.cxxxiij.
Conſtat autem.di.ij. fo.iij.
Cōſtat bap.de cō.di.iiij.f.cccccccxxxij.
Cōſtat qr.de pe.di.iiij. fo.ccccclxxiij.
Cōſiderādū nobis.di l fo.lxxxvij.
Cōſiderādū.xvj.q.vij. fo.ccclxxvij.
Conſidera. fo.ccccj.
Conſideratio. fo.cccliiij.
Conſpirationum. fo cccciiij.
Conſpiratores. fo.ccxxxviij.
Conſideranda. fo.cxxxvij.
Cōſideret qualitatē. fo.ccccclxxviij.
Confirmandum eſt. fol.lxxxviij.
Confidimus. fo.cccclxcj.
Conſanguinitas. fo.ccccxij.
Conſanguinei. fo ccxxxviij.
Cōſanguineorum. fo.ccxxxviij.
Conſanguineos. fo.cccccxcvij.
Conſecrationem. fo.ccccccciij.
Conſuluiſti. fol.ccxij.
Cōſequēs eſt.di.lxxxviij. fo.cxl.
Conſequens.di.xj. fo.xij.
Conſulendum. fo.xlvj.
Conqueſtus eſt. fol.cclxxxv.
Continua. fol.cccciij.
Conuiuia. fo.lxviij.
Contumaces clerici. fo.lxxiij.
Conſtitutio.di.ij. fo.iij.
Cōſtitutio.di.lxiij. fo.cx.
Cōſtituimus di.lxxvj. fo.cxxj.
Cōſtituim'.iij.q.v. fo.ccxxxix.
Cōſtitutū eſt.vij.q.i. fo.cclxxj.
Cōſtitutū eſt.xvi.q.j. fo.ccclxij.
Conſtituit.xvij.q.iiij. fo.ccclxxiij.
Conſtituit.xvj.q.vij. fo.ccclxxviij.
Conſtituit.xx.q.iij fo ccccxcvj.
Conſtitutiones.xvi.q.vij.f.ccclxxv.
Conſtitutiones.di.x. fo.xij.

Conſtōnes

Capitula decreti per ordinem alphabeti.

Conſtitutiones.di.x. fo.xj.
Conſuetudo.xvj.q.vj fo.ccclxxj.
Conſuetudo autē.di.j. fo.j.
Conſuetudo eſt.di.viij. fo.ix.
Conſuetudo.di.xij. fo.xiij.
Conſuetudinem. fo.xiij.
Conſuetudinis. fo.xij.
Continua lege. fo.ccxciij.
Contrariū vero. fo.cccccclxxix.
Contraria.de cō.di.v. fo.cccccccxlix.
Contra ſtatuta.xxv.q.j. fo.cccclxiij.
Contra idoloꝝ.xxvj.q.v. fo.cccclxxj.
Cōtra ſciōꝝ.xvj.q.vij. fo.ccclxxvj.
Contra morē.di.c. fo.clxj.
Contra ritū.iij.q.iiij. fo.ccliiij.
Contradicimus. fo.ccccccxcj.
Conuenit. fo.ccccccxlviij.
Conuenior. fo.ccccxliij.
Conuenientibus. fo.cxcvj.
Conuertimini. fo.cccccxxviij.
Corpus xpi.de cō.di.ij. f.ccccccxiiij.
Corpꝰ et ſang.de cō.di.ij. fo.cccccccxxj.
Corpore vero vitiati.di.lv. fo.xcv.
Corpora ſanctoꝝ. fo.ccccccvij.
Corporalia. fo.clxxj.
Corporeum. fo.ccccccxxvj.
Corepiſcopi. fo.cxv.
Corripiantur. fo.cccclviij.
Credo. fo.cccxcviij.
Credere in ieſum. fo.cccccccxx.
Crimen vel pena. fo.cxcj.
Criminationes. fo.ccxxxj.
Crucis domini. fo.cccccccxxviij.
Cui eſt illata. fo.ccciij.
Cui autē debeat. fo.cccccclxxix.
Cui portio.xij.q.j. fo.cccxij.
Cuius rei. fo.cccccxcix.
Cuidam mulieri. fo.ccccccxcvij.
Cum ita puniant. fo.cccccclxxvij.
Cū itaqȝ.di.xxviij. fo.lx.
Cū itaqȝ.de cō.diſ.iiij. fo.cccccccxliij.
Cū itaqȝ.xxxij.q.viij. fo.ccccccxxvij.
Cū aūt ad eccle.diſ.xcij. fo.cxliiij.
Cum aūt vino.diſ.xliij. fo.lxviij.
Cū ergo.xxij.q.iij. fo.ccccvij.
Cū ergo.xxiiij.q.iij. fo.cccclvij.
Cum baptiȥat. fo.cccccxxxij.
Cum pro paruulis. fo.cccccccxxix.
Cum caput. fo.cccclxxxv.
Cum tantum. fo.cccccccxxvij.
Cum igitur. fo.cccccclxxviij.
Cum paulus. fo.clxviij.
Cum omnis auaricia. fo.clxvj.
Cum ordinaretur. fo.clxv.
Cum ſcriptura. fo.clxxvj.
Cum per bellicam. fo.ccccclxxxvj.
Cum in captiuitate. fo.ccccclxxxvj.
Cum humilitatis. fo.cccccciiij.
Cum quiſqȝ. fo.cccccx.
Cum multa. fo.cxxxvj.
Cum in preterito. fo.cxxiiij.
Cum initiat.xxvij.q.ij. f.cccclxxxix.
Cum initiat.xxvij.q.ij. fo.ccclxxxv.
Cum ſancti. fo.cccclviij.
Cum quibus. fo.cccclx.
Cum de quorundā. fo.cxxxiij.
Cum renunciatur. fo.ccccccxij.
Cum ſocietas. fo.cccclxxxvj.
Cum pie. fo.cccclxv.
Cum redemptor. fo.ccccccxxxiij.
Cum ſanciam. fo.cccccliiij.
Cum homo. fo.ccccxxxiij.
Cum in lege. fo.cccccx.
Cum omne crimen. fo.ccccccxij.
Cum ad celebrandas. fo.ccccccx.
Cum accuſatus. fo.ccxxxvj.
Cum frangitur. fo.ccccccxvij.
Cum miniſter. fo.ccccxxxij.
Cum a iudeis. fo.ccccxl.
Cum beatiſſimus fo.ccccxlvij.
Cum percuſſio. fo.cclxvj.
Cum multe. fo.ccclj.
Cum aliquis. fo.cccxj.
Cum aliquis.xxiiij.q.iij. fo.cccclvij.
Cum pro vtilitate. fo.cclvj.
Cum grauis. fo.cccxxxv.
Cum maiores. fo.cclxij.
Cum exaudiero. fo.lxxxij.
Cum enixa. fo.v.
Cum beatus. fo.lxx.
Cum excoicato. fo.ccc.
Cum deuotiſſimam. fo.cccxvij.
Cum ad theſſaloniam. fo.cccvj.
Cum ſimus. cclxxxiiij.
Cum paſtoris. ccxxxij.
Cum eccleſia. fo.ccxxxv.
Cum ad verum. fo.clv.
Cum liqueat. fo.clxv.
Cum hadrianus. fo.cix.
Cum longe. fo.cviij.
Cum omnibus. fo.cxxx.
Cūcta p mūdū.ix.q.iij. fo.cclxxxv.
Cūcta p mūdū.ix.q.iij. fo.cclxxxvj.
Cunctis fidelibus. fo.cclviij.
Cure ſit omnibus. fo.ccc.
Curandum ergo. fo.lv.
Curiales autē.di.liij. fo.xcj.
Cuſtodi intus. ccciiij.
Daibertum. fo.cc.
Damnationis. fo.ccccliiij.
De abiectione. fo.cxj.
De accuſatione.ij.q.viij. fo.ccxxxij.
De accuſatoribus.iij.q.ix. f.ccxlvj.
De accuſationibus. fo.ccxxxix.
De affinitate. fo.cccccclxxxix.
De aliena. fo.cxvij.
De arrianis. fo.ccccccxlj.
Debet homo. fo.ccccxxix.
Debent.xij.ſacerdotes. fo.cccx.
De benedicto. fo.ccccxj.
Decimas deo.xvj.q.vij. ccclxiiij.
Decimas quas. ibidem.
Decimas.xvj.q.vij. fo.ccclxxiij.
Decimas.xvj.q.vij. fo.ccclxxviij.
Decimas a pplo.xvj.q.j. fo.ccclix.
Decime. fo.ccclxiij.
Decenter omnibus. fo.cxlij.
Decreuit.xxij.q.v. fo.ccccxij.
Decreuit ſcā ſyno.diſ.lxxxviij. f.cxl.
Decreuimus. fo.cclxxvij.
Decretis ergo.di.xxj. fo.xxviij.
Decreto noſtro. fo.ccxv.
Decreta. fo.cccclxxxviij.
Decretum eſt. fo.cxxxiij.
Decretum eſt. fo.cclxxvij.
Decretales itaqȝ.di.xx. fo.xxvij.
Decernimus.di.xviij. fo.xxv.
Decernimꝰ.iij.q.ix. fo.ccxlvij.
Decernimus.di.xxviij. fo.xliij.
Decernimus.xv.q.vij. fo.ccclxxvij.
De crimine.xv.q.v. fo.cccxlviij.
De crimine.xv.q.iij. fo.cccxlvj.
Deceſſorum. fo.cccclxvj.
Decetero. fo.clxxxij.
De capitulis. fo.xij.
De capillis xvj.q.ij. fo.ccclxiiij.
De conciliis. fo.xxiij.
De cōmunione. fo.cccclij.
De cōſtantinopolitana. fo.xxxij.
De coniugali. fo.ccccxcj.
De cathecuminis. fo.cccccccxxxij.
De cōſanguinitate. fo.ccccccxc.
Dedit baptiſmum. fo.clxxj.
De decimis. fo.ccclix.
De diuerſis. fo.ccxcvij.
De ea autem. fo.cccccc.
De eccleſiaſticis. fo.cccclxv.
De eo autē.di.l. fo.lxxv.
De eo aūt.xiij.q.ij. fo.cccxxviij.
De eo qđ.xix.q.j. fo.cccccj.
De epis.xxiij.q.viij. fo.ccccxxxix.
De epiſtolis. fo.xxv.
De eſu carnium. fo.ccccccxxvij.
De eulogiis. xxiiij.
De excōicationis. fo.cccclviij.
De fabrica. fo.ccccccvj.
Deſtinctionis. fo.cxxxix.
De filia. fo.cccclxxxj.
Deficientibꝰ.ij.q.v. fo.ccix.
De forma. fo.ccccxij.
De gradibꝰ ꝯ.xxxv q.viij. ccccxcviij
De gradibꝰ ꝯ.xxxv.q.v. fo.cccccxcj.
De hac quidem. fo.ccccccxiiij.
De homine. fo.ccccccxlviij.
De hymnis. fo.cccccccix.
Dehinc iterum. fo.ccccccxxviij.
De his vero.xx.q.ij. fo.cccxciij.
De his ꝟo.de ꝯſe.di.v. fo.ccccccxlviij.
De his vero.di.l. fo.lxxxiij.
De his vero.xxxv.q.viij. f.ccccxcviij.
De his ꝟo.xxxij.q.ij. fo.ccccxxxij.
De his vero.xxvj.q.vj. fo.ccclxxiij.
De his vero.xxvj.q.vij. fo.cccclxxv.
De clericis.di.lxxj. fo.cxvij.
De his clericis.di.l. fo.lxxxv.
De his clericis.di.l. fo.lxxviij.
De his que. fo.cclxxxvij.
De his qui.de pe.diſ.v. fo.cccccclxxix.
De his qui.xxxj q.i. fo.ccccccviij.
De his q.xxxv.q ij.&.iij. fo.ccccccxc.
De his q.xix.q.i. fo.cccccj.
De his q̄ ꝯ.di.xij. fo.xv.
De his qui cō.di.xxviij. fo.xliij.
De inducijs.iij.q.ij. fo.ccxxxv.
De inducijs iij.q.iij. fo.ccxxxvj.
De iudeis. fo.lxx.
De inceſtis. fo.ccccccxc.
De ieiunio. fo.cxxj.
De illicita. fo.cccclvj.
De illo clerico. fo.l.
De illis.xxiiij q.iij. fo.cccclvij.
De illis aūt.vj.q.iij. cclxiiij.
De illis pſbyteris.xj.q.iij. fo.cccxj.
Deinde opponit.di.xxvj. fo.xlj.

Decretum

a

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Deide a ſa.de cõ.di.iiij.f.cccccccxxxviij.
Delitie quelibet. fo.lxiij.
De laicis. fo.cccxxiij.
De lapſis. fo.ccclxxij.
Delator. fo cclix.
Delatori. fo cclix.
De libellis. fo.lxviij.
De libertis. fo.ccccxxv.
De locorum. fo.cccccccciij.
De liguribus. fo.cccccxxxv.
De monachis.xvj q.i. fo.ccclij.
De monachis.xviij.q.ij.fo.ccclxxxvij.
De manifeſta. fo.ccv.
Demonium. fo.ccccclxcvj.
Denunciamus. fo.ccccclxvij.
De nominibus. fo.ccccccxxj.
De neptis. fo.ccccccix.
Deniqȝ ſi in epſa di.xxj. fo.xxxvj.
Deniqȝ hi diſ.xcvj. fo.clv.
Deniqȝ ſacerdotes.di.iiij. fo.v.
Deniqȝ.vij.q.i. fo.cclxvij.
Deniqȝ ⁊ puelle.xxxvj.q.ij.f.ccccccciij.
Deniqȝ vj.q.iij. fo.cclxiij.
Deniqȝ.xiij.q.v. fo.ccccxlj.
Deniqȝ.xxxj q.i. fo.ccccccvij.
De obſeruatione. fo.cccccccxlix.
De occidendis. fo.ccccxxxj.
De ordinationibus. fo.clxxxiij.
De primatibus.di.xcix. fo.clix.
De petro. fo.lxxiiij.
De petruſo. fo.ccccclxxvj.
De propinquis. fo.ccccccxc.
De puellis. fo.cccccccij.
De penitentibus. fo.ccccccccxxviij.
De precarijs. fo.ccxc.
De pudicitia. fo.ccccccxxj.
De preſentium. fo.cccliij.
De preſbyterorum. fo.ccclxxxij.
De perſona.xi.q.i. fo.ccxcvj.
De pſona aũt.di.lxv. fo.cxij.
De parentela.xxxv.q.vij fo.ccccccxcvij.
De parẽtela.xxxv.q.vij. fo.ccccccxcviij.
De prima qõne.v.q.i. fo.cclv.
De pma qõne.iiij.q.i. fo.ccl.
De prima.x.q.i. fo.cclxxxvj.
De quotidianis. fo.ccccclxiij.
De quibus. fo.xxviij.
De quibuſdam. fo.lix.
De quarta vero. fo.ccliij.
De qnta vero.iiij.q.v. fo.ccliij.
De raptoribus. fo.cccccccij.
De reb⁹ vero.di.liiij. fo.xcij.
De rebus.xij.q.ij. fo.ccccxx.
De redditibus. fo.ccccxxj.
De ſeruorum ordinatione. fo.xcij.
De ſyracuſane. fo.xlv.
Deſignata ſunt. fo.xc.
De ſpiritu. fo.cccccccclj.
Deſponſatam. fo.cccclxxxviij.
Deſponſatae. fo.ccccxcj.
Deteriores ſunt. fo.cclxj.
Detrahe verbum. fo.clxxij.
Detractores. fo.cclviij.
De tpe ⁊o.xxvj.q.vij. fo.ccccclxiiij.
De trina me ſione. fo.ccccccxxxix.
De tertio vero.xxxij.q.iij. fo.cccccxvj.
Deus diffini.de pe.di.i. fo.cccccxlvj.
Deus ergo.iij.q.i. fo.cxxxiiij.
Deus oipotẽs.ij.q.i. fo.ccvj.
Deus qñ.xxiiij.q.iij. fo.cccclx.
Deus maſculũ.xxxj.q.i. fo.ccccccix.
De viro nefando. fo.ccccix.
De viduis.xxvij.q.i. fo.cccclxxxiij.
De viduis.xxvij.q.i. fo.cccclxxviij.
Deuotam. fo.cccclxxxj.
Deuotis. fo.ccxciij.
De vltima vero.xv.q.viij. fo.cccl.
Diaconus q.di.xxvij. fo.xliij.
Diaconus ſedeat.di.xciij. fo.cxlviij.
Diacon⁹.di.xxiij. fo.xxxvj.
Diaconi eccleſie.diſ.xciij. fo.cxlvij.
Diaconi q.diſ.xciij. fo.cxlvij.
Diaconi ſeptẽ.di.xciij. fo.cxlvij.
Diaconi ſunt di.xciij. fo.cxlviij.
Diaconi qcũqȝ.di.xxviij. fo.xliij.
Diaconi ita.di.xciij. fo.cxlviij.
Diaconi.xij.q.ij. fo.ccxxj.
Diaconũ vero. fo.cxiij.
Diacones propriam. fo.cxlvij.
Diaconiſſam. fo.ccccixxx.
Dicat aliqs.xxiij.q.v. fo ccccxxxiij.
Dicat aliqs.xxxij.q.iiij. fo.ccccccxix.
Dictũ eſt nobis.diſ.lxxxj. fo.cxxviij.
Dictũ eſt nob.de cõ.di.v.f.ccccccxlviij.
Dictũ eſt.di.xciij. fo.clj.
Dictũ eſt.xxx.q.i. fo.cccccj.
Dictũ eſt.xxix.q.ij. fo.ccccc.
Dictum eſt.i.q.i. fo.clxxviij.
Dictum eſt.i.q.i. fo.clxxxj.
Dicenti. fo.cccclxv.
Didici a diligendo. fo.cxcviij.
Didicim⁹.de cõ.di.ij. fo.cccccccxj.
Didicimus.xxiij.q.i. fo.cccccl.
Differt autẽ.di.viij. fo.viij.
Diffinitio. fo.ccccviij.
Diffiniuit. fo.ccclxxxiij.
Diffinimus.xviij.q.ij. fo.cccxxxviij.
Diffinim⁹ neminẽ.di.xxij. fo.xxxiij.
Diffinimus eũ.iij.q.i. fo.ccl.
Dignum eſt. fo.ccxlvij.
Dilectio tua. fo.ccclxvij.
Dilectionis tue. fo.cxxiij.
Dilectiſſimi. fo.cclxxx.
Dilectiſſimis.xij.q.i. fo.ccccxij.
Dimiſſorias ⁊o.di.lxxij. fo.cviij.
Diœceſani.cã.xiij.q.i. fo ccccxix.
Diſpar. fo.ccccxl.
Diſcutere. fo.ccxlj.
Diſſidentes epiſcopos. fo.cxliij.
Diſcordantes clericos. fo.cxliij.
Diſplicet. fo.ccccxxvj.
Diſpenſatio. fo.lxvij.
Diſpenſationes. fo.cxcviij.
Diſcipulos. fo.cccccccl.
Diſciplina. fo.lxx.
Diuina clementia. fo.cccccclxxvij.
Diuine retributionis. fo.cxxxix.
Diuinis preceptis. fo.cccclxij.
Diuturni mores. fo.xiij.
Diuortium. fo.ccccccxxxvj.
Dixit dñs.xiij.q.v. fo.ccccxlj.
Dixit dñs.xxxij.q.i. fo.cccccxxj.
Dixit dñs.de pe.di.iiij. f.cccccclxxiij.
Dixit aplš.xxiiij q.iij. fo.cccclix.
Dixit ſara.xxxij.q.iiij. fo.cccccxviij.
Dixi ↄtetudo. fo.cccccxxxiiij.
Doctos. fo.cccdv.
Doctorem autem. fo.cxxxv.
Docendus eſt. fo.ciiij.
Dñs noſter.di.lvj. fo.xcviij.
Dñs ad illud.xxij.q.vij. fo.cccccxxv.
Dñs nõ vult.di.lxxxvj. fo.cxxxvij.
Dñs noſter.xxiij q.ij. fo.ccccxv.
Dñs noſter.di.xciij. fo.cl.
Dñs declarauit.i.q.i. fo.clxxvj.
Domino ſancto. fo.lxxxiij.
Domui quoqȝ.di.lxxix. fo.cxlj.
Domeſticarum.di.xxxiij. fo.liij.
Donatũ autem. fo.cxcix.
Donare res ſuas. fo.cxxxvj.
Dudũ.xviij.q.ij. fo.ccclxxxix.
Dudũ.iij.q.vj. fo.ccxlj.
Due ſunt elemoſy.di.xlv. fo.lxxj.
Due ſunt.xix.q.ij. fo.ccccxc.
Duo ipa.de cõ.di.iiij. fo.ccccccxxxj.
Duo fornicatores. fo.cclix.
Duo clerici. fo.ccccxc.
Duo pueritie an.cã.xx. fo.cccxcij.
Duo ſunt qpp.di.xcvj. fo.clvj.
Duo iſta.xxij q.iij. fo.ccccxxv.
Duo mala.di.xij. fo.xvj.
Duo ſunt genera.xij.q.i. fo.ccccxij.
Duobus modis. fo.cccccxcj.
Dupliciter. fo.ccccccxix.
Duodecim. fo.cclvij.
Eadem lege. fo.clxxxv.
Ea enim. fo.cclxxxviij.
Ea que a ſanctis. fo.clxxxviij.
Ea vindicta. fo.ccccxxix.
Ebron dicitur eſſe. fo.ccccxxij.
Ecce nunc tempus. fo.ccccccxxix.
Ecce antem. fo.cccclviij.
Ecce inquiunt. fo.ccccxviij.
Ecce oſtẽſum.di.lx. fo.c.
Ecce oſtenſum.di.xxviij. fo.xliij.
Ecce in prefatione.diſ.xcix. fo.clix.
Ecce quod in ſacris.diſ.xxxij. fo.liij.
Ecce qȝ iſta.xxxij.q.vj. fo.ccccccxxij.
Ecce plenarie.di.xxxix. fo.lxij.
Ecce quibus. fo.lxiij.
Ecce qđ criminoſi.diſ.lj. fo.lxxxix.
Ecce ego dico. fo.clij.
Ecce dico. fo.ccccxj.
Ecce a qbus.di.xlix. fo.lxxvj.
Eccña xpi.de pe.di.i. fo.ccccclxv.
Eccleſia.i.q.iij. fo.cccij.
Eccña.de cõ.di.iiij. fo.cccccccxxxvij.
Eccña.xvj.q.i. fo.ccclij.
Eccña.i.de cõ.di.i. fo.ccccccv.
Eccñe antiqtus.xvj.q.i. fo.ccclix.
Eccñe vel alta.de cõ.di.i. fo.cccccccvj.
Eccñe mee.di.xcvij. fo.cljvij.
Eccñe principes.diſ.xxxv. fo.lvi.
Eccñe chari.de cõ.dil.iiij. f.ccccccxlvj.
Eccñam.de cõ.di.i. fo.cccccccvij.
Eccñam.de cõ.di.i. ibidem.
Eccñas.xiij.q.i. fo.ccccxx.
Eccñas arria.de cõ.di.i. fo.cccccccv.
Eccñas.de cõ.di.i. fo.cccccccvj.
Eccñas.xvj.q.vij. fo.ccclxxvj.
Eccñarũ ſeruos. fo.cccxxvj.
Eccleſijs ſemel.de,conſecratione.di.i. folio. cccccccvj.
Eccleſiis ſemel.di.lxviij. fo.cxv.

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Eccleſiaſtica.di.xxiij. fo.xxxv.
Eccleſiaſtica.di.xxxviij. fo.lxij.
Eccleſiaſtice. fo.cccclxv.
Eccleſiaſticis. fo.cccxxvi.
Eccleſiaſticarum inſtõnum. fo.xiij.
Ego ſolis.di.ix. fo.x.
Ego ludouicus.di.lxiij. fo.cix.
Ego berẽgari⁹.d ꝯſe.di.ij.ccccccxvij.
Ego dixi.xxxiiij.q.j.⁊.ij.f.cccccclxxxvij.
Ego autem.j.q.vj. fo.cxcv.
Egreſſus itaqꝫ. fo.ccccxc.
Egrotantes. fo.ccccccxxix.
Electis. fo.ccxxv.
Electionem vero. fo.cxxvi.
Eijciens dominus. fo.cxl.
Ei qui appellat. fo.ccxxj.
Elemoſyna. fo.cccxl.
Eleutherius.di.xcj. fo.cxliiij.
Eleutherius.xviij.q.ij. fo.ccclxxxix.
Emendari. fo.clxxxi.
Emerſiſti. fo.ccccccxl.
Engeltrudam. fo.ccxxxviij.
Enimuero. fo.xxvj.
Eos etiam. fo.cxxix.
Eos quos. fo.ccccccxlij.
Eos ad ſacrificia. fo.xlviij.
Eos vero. fo.lxxxvj.
Eos autem. fo.cccclxxxj.
Eos ſacerdotes. fo.cclxxiij.
Eos q ad eccleſiã.di.lxxxvij. f.cxxxix.
Eos qui poſt.di.xxxij. fo.lij.
Eos qui.j.q.v. fo.cxciiij.
Eos qui.xx.q.iij. fo.ccxcv.
Eos q ꝑ pecunias.j.q.j. fo.clxvj.
Eos q rapiunt.xxxvj.q.ij. fo.cccccccij.
Eos qui.iij.q.x. fo.ccxlix.
Eodem modo. fo.ccccccxxxix.
Eorũ q pauperes.di.xc. fo.cxliij.
Eorũ qui accuſant.xj.q.iij. fo.cccvj.
Epheſijs paulus. fo.lxvij.
Ep̃s in eccleſia.di.xcv. fo.cliij.
Ep̃s aut preſbyter.di.xlvij. fo.lxxiij.
Ep̃s ſi tertiam.xij.q.iij. fo.cccxxviij.
Ep̃s q filios.xij.q.ij. fo.cccxxi.
Ep̃s eccleſiaſticaꝝ.xij.q.j. fo.cccxv.
Ep̃s in quolibet.di.xcv. fo.cliij.
Ep̃s de loco.vij.q.i. fo.cclxxij.
Ep̃s in dioceſi.vij.q.j. fo.cclxxj.
Ep̃s nullũ.de ꝯ.di.j. fo.ccccccx.
Ep̃s preſbyter.xj.q.iij. fo.cccv.
Ep̃s ſi clerico.vj.q.ij. fo.cclxiij.
Ep̃s habeat.x.q.ij. fo.ccxc.
Ep̃s aut ſacerdos.di.lxxxviij. fo.cxl.
Ep̃s bñdictionẽ.di.lxxvij. fo.cxxiiij.
Ep̃s deo.de ꝯſe.di.j. fo.ccccccx.
Ep̃s q mancipiũ.xij.q.ij. fo.cccxxiiij.
Ep̃s aut preſbyter.di.xxxv. fo.lvi.
Ep̃s tuitionem.di.lxxxviij. fo.cxl.
Ep̃s nullam.di.lxxxviij. ibidem.
Ep̃s gubernationẽ.di.lxxxviij. ibidẽ.
Ep̃s nullius.xv.q.vij. fo.cccl.
Ep̃s ſacerdotibus.xv.q.vij. ibidem.
Ep̃s i ſynodo.xxxv.q.vj.f.ccccccxcviij.
Ep̃s non debet.di.xviij. fo.xxiiij.
Ep̃s q inuitũ di.lxxiiij. fo.cxix.
Ep̃s ad ſynodum.di.xviij. fo.xxiiij.
Ep̃s.xliij.q.j. fo.cccxxxvij.
Ep̃s ſine ꝯſilio.di.xxiiij. fo.xxxviij.
Ep̃s cũ ordinat.di.xxiij. fo.xxxv.
Ep̃s vilem.di.xlj. fo.lxv.
Ep̃s gentilium.di.xxxvij. fo.lviij.
Ep̃s ſubiecto.di.lxxij. fo.cxviij.
Ep̃s non eſt.di.lxv. fo.cxij.
Ep̃s ſi.de ꝯſe.di.iij. fo.ccccccxxvij.
Ep̃s dum fuerit.di.lxj. fo.cij.
Ep̃s ſacerdotibus.di.lxvij. fo.cxiiij.
Ep̃s pauperibus.di.lxxxij. fo.cxxxj.
Epĩ ſi ſacerdotali.xj.q.iij. fo.ccxcix.
Epĩ nõ in caſtellis.di.lxxx. fo.cxxvij.
Epĩ lectioni.ij.q.vij. fo.ccxxxij.
Epĩ ſi a ꝓprijs.iij.q.j. fo.ccxxxiiij.
Epĩ ab oibus.di.lxiiij. fo.cxj.
Epĩ de rebus.xij.q.j. fo.cccxv.
Epĩ.ix.q.ij. fo.cclxxxiij.
Epĩ vel pſbyteri.vij.q.j. fo.cclxxij.
Epĩ.xxj.q.iiij. fo.cccxcix.
Epĩ eorũqꝫ miſtri.xxvj.q.v.f.cccclxxj.
Epĩ iudicio.di.xxiiij. fo.xxxvij.
Epõ non liceat.xvj.q.vj. fo.ccclxxij.
Epõ non liceat.viij.q.i. fo.cclxxvj.
Epõ non liceat.viij.q.j. fo.cclxxvij.
Epõ ſcribit.ix.q.iij. fo.cclxxxv.
Epm̃ de dioceſi.vij.q.j. fo.cclxxj.
Epm̃.x.q.j. fo.cclxxxvij.
Epiſcopuꝫ ñ debere.ix.q.ij.f.cclxxxiij.
Epm̃ oportet.di.lxiiij. fo.cxij.
Epm̃ non oportet.di.lxj. fo.cj.
Epm̃ pſbyterum.di.xxxiiij. fo.liiij.
Epm̃ aut pſbr̃m.di.xlv. fo.lxx.
Epoꝝ igitur.di.xviij. fo.xxiij.
Epoꝝ etiam.di.lxxiiij. fo.cxix.
Epos aũt.di.c. fo.clx.
Epos fm.di.xvij. fo.xxiij.
Epos.di.xxxj. fo.xlviij.
Epos.di.lxij. fo.cvj.
Epis ſuis. fo.ccxxxiiij.
Epiphanium. fo.cclix.
Equaliter. fo.cccccxc.
Erga eum. fo.cccclxxv.
Erga ſimoniacos. fo.clxxxvi.
Erit autem. fo.iiij.
Error cui reſiſtitur. fo.cxxiij.
Erubeſcant. fo.lij.
Eſau venator. fo.cxxxvij.
Eſto ſubiectus. fo.cliij.
Eſtote ergo. fo.clxxxiiij.
Eſt vnitas. fo.ccccccxxxvij.
Eſt aliud. fo.ccccxlvi.
Eſt probanda. fo.cxxxvij.
Eſt ordo. fo.cccccxxxv.
Eſt etiam contra. fo.ccccvij.
Eſt iniuſta. fo.ccccxxv.
Et dixit dñs. fo.cccccccxv.
Et hec diximus.xvj.q.vij.f.ccclxxiiij.
Et hoc atten.de ꝯſe.di.j. fo.cccccccix.
Et hoc quoqꝫ.xxxv.q.ij.⁊.iij. f.ccccccix.
Et iurabunt. fo.cccccj.
Etiam corde. fo.clxxj.
Et purgabit. fo.lxxxj.
Et qui emendat. fo.lxxj.
Et quia aliquos. fo.cccclxxxij.
Et ſi non frequentius. fo.ccccccxiij.
Et ſi iudeorum. fo.xciiij.
Et ſi illi. fo.cccxxij.
Et ſi ad tempus. fo.ccciiij.
Et ſi illa. fo.cxcix.
Et ſancta. fo.ccccccxxj.
Et ſacrorum. fo.cccxviij.
Et temporis. fo.ccclix.
Et venit inquit. fo.ccccccxxxix.
Eum qui.vij.q.j. fo.cclxxiij.
Eum q aſſeuerat.di.l. fo.lxxxvj.
Eunuchus. fo.xcvj.
Euthemium. fo.ccviij.
Ex antiquis. fo.xcv.
Ex auctoritate. fo.cccliij.
Ex catholica. fo.clxix.
Excellentiſſimus. fo.cccix.
Excõmunicati. fo.cclxxxij.
Excõmunicatos. fo.ccc.
Excõmunicatorum. fo.ccccxxxv.
Exemplum domini. fo.ccccxiiij.
Ex epiſtola. fo.xxxvj.
Ex eo qđ prohibet. fo.ccccxlvj.
Ex his autem. fo.ccccxv.
Ex hinc iam. fo.ccccccxxxviij.
Exigunt cauſe. fo.cxcix.
Exiſtimant quidam. fo.ccccvij.
Ex merito. fo.cclxj.
Ex multis temporibus. fo.clxxxix.
Exorciſta. fo.xxxvj.
Experientie. fo.ccxciiij.
Ex penitentibus. fo.lxxxvij.
Expedit. fo.cccxiiij.
Ex premiſſis.di.l. fo.lxxvij.
Ex quo inſtituta. fo.ccccccxxx.
Extraneo clerico. fo.cxvij.
Extra prouinciam. fo.ccxl.
Extra conſcientiam. fo.cxj.
Extra catholicam. fo.clxxiiij.
Extraordinaria. fo.ccccccxc.
Facultates. fo.cccxxxij.
Factus eſt. fo.cclxvij.
Facta ſubditorum. fo.cclxxxv.
Facte ſunt. fo.iiij.
Faciat homo. fo.ccccv.
Facientis. fo.cxxxv.
Facilius. fo.ccccxxxvij.
Falſas penitentias. fo.cccccclxxix.
Fatendum eſt. fo.ccccxxvj.
Felix epĩs.xv.q.vij. fo.cccl.
Felix epũs.xvj.q.j. fo.ccclx.
Femine. fo.ccccccv.
Feminas. fo.cxxx.
Ferrum de terra. fo.lxxxj.
Fertur ſimoniaca. fo.clxviij.
Ficta charitas. fo.ccccccliij.
Fidelis femina. fo.ccccccxxv.
Fidelior factus. fo.lxxxvij.
Fieri poteſt. fo.ccccccxxv
Filius dei. fo.ccccccxxx.
Filijs vel nepotibus. fo.ccclxxvij.
Filium veſtrum. fo.clxxxiiij.
Filiam cuiuſdam. fo.ccccccj.
Firmum dei. fo.cccccclv.
Firma autem. fo.ccccxcij.
Firmiſſime.xv.q.j. fo.cccxliiij.
Firmiſſime.de ꝯ.di.iiij. fo.ccccccxxx.
Firmiſſime.j.q.j. fo.clxxij.
Fixum ab hinc. fo.ccccxxix.
Flagitia. fo.ccccccxxv.
Fleat pro te. fo.ccccccxlvj.
Florentinum archidia. fo.cxxxv.
Forte in populo. fo.ccccxviij.

Forte aliquis.	fo.cccxl.
Forte d.cas.	fo.cccccxvij.
Forte nata.	fo ccccclıiij.
Fornicari dominibus.	fo.cxl.
Fortitudo.	fo.cccxvij.
Frater ꝛ coepiſcopus.	fo.ccclxxxj.
Frater noſter.	fo.ccclx.
Frater veſter.	fo.lxxxvi.
Fratris ꝛ coepiſcopi.	fo.ccxcvij.
Fratrem noſtrum.	fo.cxxxvj.
Fratres non ſolum.	fo.ccccclxxxij.
Fratres noſtros.	fo ccccclxxix.
Fratres quos.	fo.cclxxxvj.
Fraternitas.	fo.ccc viij.
Fraternitatis.di xxxiiij.	fo.liiij.
Fraternitatis vře.xxxv.q.x.	fo.cccccc.
Fraternitatem di.lxxj.	fo.cxvij.
Fraternitatē tuam.di.lxxx.	fo.cxxvij.
Fraternitatem.di.liiij.	fo.xciij.
Frequens.	fo.xcij.
Frigentius.	fo.ccclxxvj.
Fruſtra.	fo.ix.
Fucare.de conſe.di.v.	fo.cccccclj.
Fuerunt autem.	fo.vij.
Fuit ſemper.	fo.cclxxxv.
Fugerat ſanctus.	fo.cccccl vij.
Fugitiui.	fo.cccxxiij.
Furtum autem.	fo.ccclij.
Fures.	fo.cccxxvij.
Futuram.	fo.cccxiij.
Genuit Joſeph.	fo.ccccclxxxix.
Generalis.	fo.xcij.
Generali.	fo.cccclxiij.
Generalia quoq̄z.di.xvij.	fo.xxj.
Generaliter.xvj.q.j.	fo.ccclvij.
Generaliter etiam.di.lxxxij.	fo.cxxxj.
Geſta que nobis.	fo.cxix.
Gloria epiſcopi.	fo.cccxxvij.
Gonſaldus.xvij.q.ij.	fo.ccclxxix.
Gratia.j.q.j.	fo.clxij.
Gratia q̄.de ɔſe.di.iiij.	fo.cccccxlvj.
Gratiam.	fo.clxv.
Graue non.	fo.cccccc.
Graue ſatis.	fo.cccvj.
Gregorius.	fo.cccccc.
Guiliſarius.	fo.ccccxxiiij.
Habeo librum.	fo.xx.
Habet hoc ꝓprium.	fo.ccx.
Habuiſſe te.	fo.ccxvij.
Habita dinumeratione.	fo.liij.
Habebat dominus.	fo.cccxv.
Habent forſitan.	fo.cccxxxvj.
Habemus.	fo.ccccj.
Habetur quoq̄z.	fo.ccxlvj.
Habeatur ſemel.	fo xxiij.
Hadrianus papa.	fo.cv.
Hadrianus papa.	fo.cvij.
Hac ratione.	fo.cccccviij.
Hac conſona.	fo.cccclxiij.
Hanc regulam.	fo.clxxiij.
Hanc ſocietatem.	fo.ccccclxxv.
Hanc ergo.	fo.ccxlix.
Hanc conſuetudinem.	fo.cclxxxviij.
Hec eſt fides.	fo.ccccxlvij.
Hec huius placiti.	fo.cccxxij.
Hec que de priuilegijs.	fo.v.
Hec quippe.	fo.ccxlj.
Hec autem.	fo.ccccxix.
Hec autem verba.	fo.ccccccxxxv.
Hec autem ſcripſimus.	fo.xlvij.
Hec de charitate.	fo.ccccclxij.
Hec de ordinādis.di.lxxxj.	fo.cxxvij.
Hec imago.	fo.ccccclxxxv.
Hec ſalubriter.	fo.cccccxcix.
Hereſis.	fo.cccclix.
Hereticus.	ibidem.
Heretica.xxiiij.q.j.	fo.cccl.
Heretici nō ꝺ pe.d.iiij.	fo.ccccclxxvij.
He vero.	fo.ccclxxviij.
Hic ergo.	fo.cccccccv.
Hi duo ſolummodo.	cccccccix.
Hi de quibus.	fo.ccccccxxxv.
Hi ergo.	fo.cccclxxix.
Hinc conſiderandū.di.lxiiij.	fo.cxj.
Hinc eſt etiam.	fo.ccclvij.
Hinc etenim.	fo.lxxvj.
Hi qui arborem.	fo.lxxxvi.
Hi qui matrimonium	fo.ccccxxvij.
Hi qui intrant.	fo.ccccccxiij.
Hi qui epiſcopos.	fo cclviij.
Hi qui in eccleſia.	fo.cccxcix.
Hi qui poſt ſanctam.	fo.lxxxix.
Hi qui ſe carnali.	fo.xcvj.
Hi qui baptiſma.	fo.clxxij.
Hi qui in furtis.	fo.cccxlij.
Hi qui altario.di.l.	fo.lxxxvij.
Hi qui altario.xv.q.viij.	fo.cccl j.
Hi qui de paginis.	fo.cccclxviij.
Hi quoſcunq̄z.	fo.clxxi.
His a quibus.	fo.ccccxliiij.
Hiſmael.	fo.xcviij.
His qui.	fo.cccclxxiiij.
His qui diuerſorum.	fo.cccclxxv.
His breuiter.	fo.ccccccxxiij.
His igitur.	fo.xxxiiij.
His temporibus.di.lxxvij.	fo.cxxij.
Hiſtoria.	fo.cccccxxix.
Hi vo hⁱti.de ɔſe.di.iiij.	fo.ccccccxl.
Hi vero.xxxij.q.vij.	fo.cccccxxvij.
Hoc tantum.	fo.cclxxxv.
Hoc nobis.	fo.ccccclxxvi.
Hoc videtur.	fo.ccccxj.
Hoc quoq̄z.	fo.ccccccx.
Hoc ſolum.	ccccclxxxiiij.
Hoc ipſum.	fo.ccccccxxi.
Hoc ad nos.	fo.c.
Hoc habet.	fo.lxxij.
Hoc ſacramentum.	fo.cccccccxxj.
Hoc eſt qꝺ dicimus.	cccccccxviij.
Hoc fit poſitum.	fo.cccclxxv.
Hoc tamen.	fo.ccccxxxj.
Hoc veſtre.	fo xiij.
Hoc capitulo.	fo.clvij.
Hoc ſanctum.	fo.cccccxvj.
Hoc etiam placuit.	fo.ccxxj.
Hoc nequaq̄z.	fo.cclxxiiij.
Homo chriſtianus.	fo.lxiij.
Homini.	fo.cxci.
Homines.	fo.ccccciij.
Homicidium.	fo.cccccxxxvij.
Homicidiorum.	fo.ccc.cxxxvij.
Homicidias.	fo.ccccxxxiiij.
Honeſtum.	fo.ccccxij.
Honoratus archidia.	fo.cxx.
Honorantur.	fo.ccccxvj.
Hortatu.	fo.cccccxl.
Hortamur.iij.q.ix.	fo.ccxlviij.
Hortamur.di.lxxj.	fo.cxvij.
Horrendus.	fo.cccccxxiij.
Hoſtiarius.	fo.xxxvj.
Hoſpitiolum tuum.	fo.lij.
Hoſpitalem.di.xlij.	fo.lxv.
Hoſpitalitas vero.di.lxxxv.	fo.cxxxv.
Huius obſeruantie.	fo.cxxj.
Huic ſoli.	fo.xxij.
Humanum genus.	fo.j.
Humane.	fo.ccccxj.
Jacobus frater.	fo.cccccccviij.
Jam Itaq̄z.	fo.cxcj.
Jam nunc.	fo.ccccxciij.
Jam vero.	fo.ccccxxxviij.
Ibi adunati.	fo.cclxxv.
Ibi enim.	fo.cccl.
Idcirco fratres.	fo ccccclxxxj.
Id conſtituimus.	fo.ccclxxxiij.
Idolatria.	fo.ccccxciij.
Id ſemper.	fo.ccccccxlviij.
Ideo prohibetur.	fo.lx.
Ideo diuina.	fo.cccclxij.
Ideo permittente.	cccclxiij.
Ideo huic ſancte.ij.q.vj.	fo.ccxvj.
Ideo huic ſancte.ij.q.vj.	fo.ccxv.
Jeſus.	fo.lxxxij.
Jeiunium quarti.di.lxxvj.	fo.cxxij.
Jeiunium.di.lxxvj.	fo.cxcj.
Jeiuniuz.de ɔſe.di.iij.	fo.cccccccxviij.
Jeiuniū aūt.de ɔſe di.v.	fo cccccccxlix.
Jeiunia.de ɔſe.di.v.	fo.ccccccxlix.
Jeiunia ſane.de ɔ.d.iij.	f.cccccccxviij.
Ignorantia mater.	fo.lx.
Ignis ſuccenſus.	fo.cccccclxxj.
Igitur poſt ſancte.	fo.cxxj.
Igitur.	fo.ccccxl.
Igitur genus.	fo.cccclxix.
Igitur ſm̄ ſanctorum.	fo.cccclxiiij.
Illud autem.di.xcvj.	fo.cliij.
Illud autem.di.xciij.	fo.cxlviij.
Illud autem.xx.q.j.	fo.cccxciij.
Illud autem.di.xxx.	fo.xlvj.
Illud autem.di xl.	fo.lxiij.
Illud vero.de pe.di.iij.	fo.ccccclxvj.
Illud vero xxxj.q.j.	fo.cccccvij.
Illud vero.iiij.q.vj.	fo.cclv.
Illud ſane.xxiij.q.iij.	fo.ccccclx.
Illud ſane.di.lxxx.	fo.cxxvij.
Illud quoq̄z.xxj.q.j.	fo.cccxcvij.
Illud quoq̄z.di.l.	fo.lxxxix.
Illud quoq̄z.di lxxj.	fo.cxvij.
Illud etiam.xxx.q.iij.	fo.ccccciij.
Illud etiam.xxiij.q iiij.	fo.ccccxxviij.
Illud etiam.xiij.q.ij.	fo.cccxxxiij.
Illud quod.xij.q.ij.	fo.cccxxiij.
Illud quod.xxvj.q.ij.	fo.iij.
Illud breuiter.	fo.xiiij.
Illud ſuperfluum.	fo.clij.
Illud ſacramentum.	fo.ccccxcviij.
Illud ſtatuendū.xvi.q.vj.	f.ccclxxv.
Illud ſtatuenduz.di.xxiij.	fo.xxxiiij.
Illud diuini.	fo.cclxix.
Illud relatum.	fo.cccxliiij.
Illud plane.	fo.cccviij.
Illud perſcrutari.	fo.ccccccxxx.
Illud generaliter.	fo.cxij.
Illud te volumus.	fo.cxxj.

Illud magnitudine. fo.ccxcij.
Illud inſerendum. fo.cclxxx.
Illud nos. fo.cxxiij.
Illud quidem. fo.cclxxx.
Illa prepoſitorum. fo.cccvj.
Illa cauenda. fo.cccxlv.
Illa autem. fo.xv.
Illa anima. fo.ccccclvj.
Ille proculdubio. fo.cxlvij.
Ille autem. fo.cccccxxij.
Ille gladium. fo.ccccxxv.
Ille rex. fo.cccclxv.
Ille qui. fo.ccccx.
Ille penitentiam. fo.ccccclxiij.
Illi qui.v.q.v. fo.cclviij.
Illi qui.vj.q.j. fo.cclx.
Illi qui peregrinos. fo.ccclix.
Illi autem. fo.cccxvj.
Illi offerunt. fo.clxxiij.
Illos planetarios. fo.ccccclxix.
Illitteratos. fo.lvij.
Imperium veſtrum. fo.xj.
Imperiali. fo.cccclxv.
Imperatores.xj.q.iij. fo.cccix.
Imperatores.di.ix. fo.ix.
Imitare petrum. fo.cclxj.
Immolans. fo.cccxl.
Importune. fo.cccccxlij.
Impudicas. fo.cccclxxviij.
In actione. fo.cccccxlvij.
In adoleſcentis. fo.cccccxxij.
In altari. fo.ccccccxxvij.
In antiquis. fo.cccxvij.
Inanis eſt. fo.cccclxiij.
In apibus. fo.cclxxiij.
In baptiſmate. fo.ccccccxlj.
In calice. fo.ccccccxxv.
In xp̄o ſemel. fo.cccccxix.
In chriſto. fo.ccccccxxiiij.
In canonicis. fo.xxvi.
In copulatione. fo.ccccxc.
In coniugio. fo.cccccxj.
In cunctis. fo.ccciiij.
In clericorum. fo.ccxcviij.
In canonibus. fo.ccclxj.
Inceſtuoſi.xxxv.q.viij. fo.cccccxcix.
Inceſtuoſi.xxiij.q.v. fo.ccccxxiij.
In criminalibus. fo.cclvij.
Incauti ſunt. fo.cccciiij.
In cena domini. fo.cccccxiij.
In cathecisſmo. fo.cccccxlj.
Incaſſum. fo.cccclxiij.
In capite quadrageſime. fo.lxxxviij.
Incōmutabilis. fo.ccccviij.
In dominicis dieb⁹. fo.cclxxxiij.
Indignum. fo.lxj.
Indigne. fo.cccxix.
Indignantur. fo.ccccxiiij.
Indicatum eſt. fo.cxlij.
In decima actione. fo.ccclxxxviij.
In dolo iurat. fo.cccclij.
In domo patris. fo.cccclxxv.
Inducie nō modice.3.q.3. f.ccxxxvj.
Inducie acuſatis. ibidem.
Indicas. fo.ccxlvij.
In die reſurrectionis. fo.ccccccxlix.
In duab⁹ eccliis.xxj.q.j. fo.cccxcvj.
Inebriauerunt loth. fo.cccxlv.
In eo. fo.ccccxix.
In eccleſiaſtico. fo.cccxxiiij.
In eccl'ia.de cō.di.iiij. fo.ccccccxlv.
In eccl'ia di.j.q.j. fo.clxxiiij.
In eum. fo.clxxxv.
In ea ſynodo. fo.clxj.
Inferior ſedes. fo.xxx.
Inferiorum. fo.cxxvj.
Infideles. fo.ccccxx.
Infans. fo.cccxciij.
Infamis perſona. fo.ccxliij.
Infames.vj.q.j. fo.cclxij.
Infames nō pnt.iij.q.vij. fo.ccxliij.
In galliarum. fo.cccclxiiij.
In grauibus. fo.ccxlv.
In his rebus. fo.xiij.
Iniuſtū iudiciū.xj.q.iij. fo.cccviij.
Iniuſtum.xij.q.ij. fo.cccxxiiij.
In iſtis tp̄alibus. fo.iiij.
In illis vero. fo.cxxvij.
In illo ſacramento. fo.ccccccxxvj.
In ipſarum. fo.cccciiij.
Iniquum eſt. fo.ccccc.xxiiij.
In infamiam.cauſa.v. fo.cclv.
In loco. fo.cclviij.
In libro nanq̄. fo.ccxij.
In litteris tuis. fo.cclxxvj.
In lectum. fo.cccccclxxxvij.
In legibus. fo.cccxviij.
In malis. fo.ccccvij.
In mandatis. fo.lxvij.
In memoriam. fo.xxvj.
In neceſſitate. fo.ccccccxxij.
Innocens. fo.ccccix.
In noua actione. fo.ccclxxvj.
In nouo teſtō.di.xxj. fo.xxx.
In nouo.xxij.q.j. fo.cccc.
Innouamus. fo.c.
In nomine patris. cxviij.
In nomine domini. fo.xxxiij.
In nullo loco. fo.ccclxxxviij.
Inolita. fo.ccxcvij.
In oib⁹ igit.de cō.di.v. fo.ccclj.
In oib⁹.di.lxxxj. fo.cxxx.
In omni matrimōio. f.ccclxxxix.
In ordinatione. fo.ciij.
In oratorio. fo.lxvj.
In primis. fo.ccij.
In preſenti ſeculo. fo.cccxxxv.
In penitentia. fo.cccccclxxvij.
In parochia. fo.ccclvj.
In qualibet. fo.ccccxliij.
Inquit apoſtolus. fo.cccccxxiiij.
In q̄bus.xxij.q.ij. fo.cccciiij.
In quibus.de cō.di.ij. fo.ccccccxvij.
Inſtitutio. fo.ccccccxv.
Inſtitutionis. fo.cccclxv.
Inſtitutum eſt. fo.ccccclxxxix.
In ſynodo.de cō.di.iiij. fo.ccccccxl.
In ſynodo.di.lxiij. fo.cviij.
In ſacramento x̄p. fo.cccccxj.
In ſacramento. fo.cccccccxlj.
In ſabbato. fo.ccccccxliij.
In ſctā romana.di.xcij. fo.cxlv.
In ſctā ap̄lica.de cō.di.j. fo.cccccccviij.
In ſctā nicena.ij.q.vij. fo.ccxxiiij.
In ſalicibus. fo.ccccclxix.
In ſacris. fo.ccclxj.
In ſcripturis.viij.q.j. fo.cclxxviij.
In ſcripturis.di.xcvj. fo.clv.
In ſcripturis.ij.q.ij. fo.ccvij.
In ſacerdotibus. fo.cj.
In ſingulis.diſ.lxxxvj. fo.cxxxvij.
In ſingulis.di.lxxvij. fo.cxxiij.
In ſede. fo.ccccxlvij.
Interdixit. fo.lij.
Intra catholicam. fo.clxxv.
Intermittentes. ccccclxxvij.
Interrogatum eſt. ccxiij.
Interrogo. fo.clxxviij.
Inter querelas. fo.ccccxiij.
Inter verba. fo.ccciiij.
Inter memoratos. fo.cclxvij.
Intelligi. cccclxviij.
Interueniente. fo.cccccxxiiij.
Inter hec.xxxiij.q.ij. fo.cccccxxx.
Inter hec.de pe.diſ.ij. fo.ccccclv.
Inter hec hir.de pe.di.iij. ccccclxviij.
Inter hec hir.de pe.diſ.iij. f.ccccclxix.
Inter nos. fo.cx.
Interdicimus. fo.cccliij.
Integritas. fo.cccccxiij.
Interfectores. fo.ccccccxxx.
Intātū hoiuz de pe.di.3. f.ccccclxvij.
Intantū.di.xxj. fo.xxxj.
Inter cetera.x.q.iij. fo.ccxcj.
Inter cetera.xxij.q.iiij. fo.ccccix.
Inter hereſim. fo.cccclix.
Inuentum eſt. fo.ccclxxvij.
Inuenta eſt. fo.cccccxc.
Inuenimus. fo.cccccccxj.
Inuito vero.xix.q.ij. fo.ccccxc.
Inuitat dominus. fo.cccccccxxij.
In venditionibus. fo.ccclxxxiiij.
In veteri lege. fo.cxxiiij.
In vna autem. fo.clxij.
Inutile et valde. fo.cxl.
Ioānes chryſoſtomus. fo.lxxx.
Ipſi ſunt canones. fo.cclxxxv.
Ipſi apoſtoli. fo.ccxxix.
Ipſi ſacerdotes. fo.clxxvij.
Ipſe ligandi. fo.cccv.
Ipſa pietas. fo.ccccxxij.
Ira ſepe. fo.cccvj.
Irritam eſſe.xi.q.vj. fo.ccxlij.
Irritam eſſe.iij.q.ij. ccciij.
Irreligioſum. fo.cxxxix.
Irreligioſa. fo.cccccccxxvij.
Irriſor eſt. fo.ccccclxiij.
Iſte abrae. fo.cccccxvij.
Iſtud eſt. ccxciiij.
Is autem. fo.cccciij.
Is poteſtatis. fo.cccccxlij.
Is q̄ in infirmitate. fo.cccclxxiiij.
Is qui non habet. fo.liiij.
Ita dominus noſter. fo.xxvj.
Ita ſit verbum. fo.clxxv.
Ita ergo. fo.ccccj.
Ita ne. fo.cccccxx.
Ita corporis. fo.cccviij.
Ita diligere. fo.cccccciij.
Ita nos ſillanorum. fo.cccclxvij.
Ita plane. fo.ccccxviij.
Itaq̄ cenſuimus. fo.cccclix.
Iteratur quotidie. fo.ccccccxxij.
Item aduerſus.di.xiij. fo.xvj.

Ite q eccliaſticis.di.lix. fo.xcix.
Ite laici.di.lxi. fo.cj.
Ite ex monachali.di.lviij. fo.xcix.
Ite q in egritudine.di.lvij. fo.xcix.
Iubemus.i.q.j. fo.clxxxiiij.
Iubem⁹.de ɔſe.di.j. fo.cccccx.
Iudex nō eſt.xxiij q v.fo.cccccxx.iiij.
Iudex criminoſū.ij q.j. fo.ccj.
Iudiciū do.vi.q.iij. fo.cclxiij.
Iudices inqt.i.q.j. fo.clxvij.
Iudices aūt.xj.q.j. fo.ccccij.
Iudicare. fo.cccv.
Iudicantem. fo.cccccvj.
Iudicet ille.iij.q.vij. fo.ccxlv.
Iudicet ſeipſū.de pe.di.j. f.cccccxlvij.
Iudas peni.de pe.diſ.iij. f.cccccxlix.
Iudas.xvij.q.iiij. fo.ccclxxxiij.
Iudei.xxviij.q.j. fo.cccccxcvj.
Iudei qꝫ.de cō.di.iiij. fo.cccccccxl.
Iudei baptiçati.i.q.iiij. fo.cxcj.
Iudeoꝝ filios.xxviij.q.j. fo.cccccxcix.
Iulianus. fo.cccviij.
Iuramenti. fo.cccccxj.
Iurauit dauid. fo.ccccvij.
Iuratos. fo.cccl.
Ius gentium. fo.ij.
Ius militare. fo.ij.
Ius publicum. fo.ij.
Ius quiritum. Ibidem.
Ius ciuile. fo.ij.
Ius generale. fo.ij.
Ius autem.di.j. fo.j.
Ius autem.di.vij. fo.vij.
Ius naturale. fo.ij.
Iuſticie. fo.ccccclxiij.
Iuſtū eſt bellū.xxiij.q.ij. fo.ccccxv.
Iuſtum eſt.diſ.ix. fo.ix.
Iuſtū eſt.xxiij.q.iij. fo.ccccxvij.
Iuuenculas. fo.cccxciij.
Iuxta chalcedonenſis. fo.cccliiij.
Iuxta ſanctorum. fo.cxlvij.
Lachryme. fo.ccccccxxiij.
Laici qui. fo.liij.
Laici preſbyte. fo.ccclxxvij.
Laici nullo modo.di.lxiij. fo.ciij.
Laici in accuſatione. fo.ccxxiij.
Laico non liceat. fo.ccxxiij.
Laicis quibus. fo.ccclxxvj.
Laicos non accuſaſſe. ccxxiij.
Lator preſentiū.xvj.q.v. fo.ccclxv.
Lator pñtiū.di.lv. fo.xcvj.
Lator nemeſiō.ij.q.vij. fo.ccxx.
Latorē pñtiū.xxxiij.q.ij.f.ccccxxxij.
Latorē pñtiū.j.q.j. fo.clxxxiij.
Lauamini. fo.cccccclxiij.
Lector ſi viduā.di.xxxiij. fo.lv.
Lector cū ordinat.di.xxiij.fo.xxxvj.
Lectores cum. fo.li.
Letis ſagacitatis fo.cvij.
Lege imperatorum. fo.xj.
Lege iulia. fo.clxxxv.
Legē quā pijſſimus. fo.xci.
Legi ſtromaſten. fo.cccccxl.
Legi epiſtolam. fo.ccclvj.
Legū eccliaſticaꝝ. fo.cciij.
Leges eccleſie. fo.ccxlij.
Legant epiſcopi. fo.lviij.
Legatur. fo.ccccliiij.
Legitur ꝙ beatus. fo.cxxx.
Legim⁹ in eccl’ia.di.xciij. cxlix.
Legimus aliqua.di.xxxvij. fo.lix.
Legim⁹ de beato.di.xxxvij. fo.lviij.
Legimus. fo.ccccccl.
Lex illa.xxxvi.q.j. fo.cccccccj.
Lex illa xxvij.q.ij. fo.cccccxcj.
Lex eterna. fo.ccccxxxij.
Lex eſt.di.j. fo.j.
Lex eſt.di.ij. fo.ij.
Lex continentie: fo.xlviij.
Lex diuine. fo.cccclxxxvi.
Liberi dicti. fo.ccccccxx.
Libenter ignoſco. fo.ccccccxl.
Liberti.di.lxxxvij. fo.cxxxix.
Liberti eccl’ie.xij.q.ij. fo.ccxxxv.
Liberti.xij.q.ij. fo.cccxxvi.
Libertos. fo.cxxxix.
Liberorum. fo.ccccccxx.
Licet aliquid. fo.cccclxix.
Licet ergo. cclxxviij.
Licet appellatori. ccxiij.
Licet in regulis. fo.ccclxvij.
Licet plerumqꝫ. fo.lxix.
Licet nonnunqꝫ. fo.lxx.
Licet omnibus. fo.cxxxviij.
Liceat etiam. fo.ccxvi.
Licite dimittitur. fo.cccccxxiiij.
Ligna eccleſie. fo.ccccccvij.
Liquido. fo.cccccccxix.
Litigioſus.di.xc. fo.cxliij.
Litteras charitatis. fo.cvj.
Litteris veſtris. fo.cccccccxxviij.
Loca vero.di.lxxx. fo.cxxvj.
Loci noſtri. fo.ccccccxcix.
Locutio diuinarum. fo.lxi.
Longinquitate. fo.cccxxv.
Loquit dñs. fo.cccxxlvij.
Lotharius. fo.cccccx.
Lugdunenſis. fo.cclxxxiij.
Luminoſo. fo.ccclxxxvj.
Luxuriam facit. fo.lvj.
Luxurioſa res. fo.lvj.
Magnus eps. fo.xcj.
Magna pie. fo.cccccxxxiiij.
Magnū gdē. fo.ccccxlv.
Magne ſapientie. fo.ccccviij.
Magis. fo.cccccxxj.
Maioꝝ qſpiam. fo.ccxxiiij.
Maiores.xvj.q.vij. fo.ccccxxiiij.
Maiores.xxiiij.q.j. fo.ccccxlxv.
Mali ſunt. fo.ccccxxx.
Mala aūt ɔſuetudo. fo.viij.
Maledicam. fo.clxxv.
Man⁹ qꝫ.de ɔſe.di.v. f.cccccccxlviij.
Manus impoſitio.j.q.j. fo.clxxv.
Manifeſtū eſt.j.q.j. fo.clxxiiij.
Manifeſtū ē.xxxiij.q.v.f.cccccclxxxv.
Manifeſta.xij.q.j. fo.cccxv.
Manifeſta.ij.q.j. fo.cciiij.
Manet ergo. fo.cccccxlvi.
Mandamus. fo.ccccxcj.
Mandaſtis. fo.ccxj.
Mancipia chriſtiana. fo xliij.
Marchion. fo.clxxiij.
Maritum duarum. fo liij.
Mater eccleſia. fo.cccccccxlvj.
Matrimonium. fo.cclxxxxcciiij.
Maximianus.di.lxxxj. fo.cxxviij.
Maximian⁹.xxiij.q.iij. fo.ccccxvj.
Maximum quoqꝫ. fo.cxcix.
Medicina. fo.cccccxlvj.
Medicamentum. fo.cccccxlvj.
Meliore. fo.cccclxxx.
Memor ſum. fo.ccccxlvij.
Mennam. fo.ccx.
Menſuram autem. fo.cccccxlviij.
Meretrices eſſe. fo.cccccxix.
Merito querit.xv.q.j. cccxliij.
Merito.xxxij.q.ij. fo.cccccxvj.
Metuentes. fo.ccclxxxiij.
Metropolitanū. fo.ccxxxj.
Metropolitano. fo.cvij.
Mihi autem. fo.cccciiij.
Miles. fo.cccxxxij.
Militare. fo.ccccxv.
Miniſtri.xiiij.q.iiij. fo.cccxxxix.
Miniſt.i altaris.di.lxxxj fo.cxxix.
Miniſtrum. fo xxxvij.
Miniſtrare. fo.cccclxxiij.
Miror nimius.diſ.l. fo.lxxviij.
Miror quo.xvij.q.iiij. fo.ccclxxx.
Miror autē.de pe.di.j. ccccccxlij.
Miratus valde. fo.cxlvj.
Mirandum eſt. fo.cccccclx.
Miramur.xxiiij.q.i. fo.ccccliij.
Miramur tñ.di.lxj. fo.cj.
Miſerum eſt. fo.cj.
Miſſas die. fo.cccccccx.
Miſſarum ſolennia. fo.cccccccv.
Modo queritur. fo.cccccxcj.
Moderantine. fo.ccclv.
Mollities. fo.cccxcix.
Monaco⁹.xvj.q.j. fo.cccliij.
Monachus vero.di.lxxvij.f.cxxiiij.
Monachi.de cō.di.iiij. fo.cccccccxij.
Monachi.xvj.q.j. fo.ccclvj.
Monachi vagā.xvj.q.j. f.ccclvj.
Monacho.xx.q.iiij. fo.cccxcvj.
Monacho.xxvij.q.j. fo.cccclxxxj.
Monachum.xx.q.j. fo.cccxciij.
Monachū.xx.q.iiij fo.cccxcvj.
Monachos quoqꝫ. fo.ccclvj.
Monemus. fo.cccxix.
Monomachiam. fo.ccxiij.
Monaſterium. fo.ccclxxvij.
Monaſteria.xviij.q.ij. fo.ccclxxxvij.
Monaſteria.xviij.q.ij.f.ccclxxxviij.
Monaſterijs. fo.cccxcj.
Mos ſt.xij.q.ij. fo.cccxxj.
Mos eſt.di.j. fo.j.
Mos antiquus. fo.cxiiij.
Mouet te. fo.ccccij.
Moyſes.xxxij.q.ij. fo.ccccccxvij.
Moyſes.di.vij. fo.vij.
Moyſes.viij.q.j. fo.cclxxviij.
Mulier ſi ſide.xxij.q.iiij.fo.ccccviij.
Mulier q acceſſiſſe.xv.q.j.f.cccxliiij.
Mulier quibus.de com.di.iiij.
folio. ccccccxxxij.
Mulier dꝫ.xxxiij.q.v.f.cccccclxxxvj.
Mulier.xxxij.q.ij. fo.cccccxvj.
Mulier quibus.di.xxiij. fo.xxxvij.
Mulier ſi fine.33.q.v.fo.ccccclxxxiij.
Mulierem ɔſtat. fo.cccccclxxxv.
Mulieres que.di.xxxij. fo.lij.

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Multi ereb.xxvij.q.j. fo.ccccllxxxj.
Multi ſeculariū.j.q.j. fo.clxxvj.
Multi corrigunt.ij.q.j. fo.ccv.
Multi ſacerdotes.di.xl. fo.lxj.
Multi fūt.de cō.di.iiij. ccccccxxxix
Multi vn̄.de p.di.ij. fo.cccccclx.
Multi ſine.xiiij.q.v. fo.ccccxl.
Multoꝝ rela.xxvij.q.ij.f.ccccclxxxvj.
Multoꝝ rela.xxxv.q.vj.f.cccccxcviij
Multoꝝ relatiōe.di.xxij. fo.l.
Multoꝝ auctibus.j.q.ij. f.clxxxvij.
Multiplex. fo.cccccxl.
Multū ſtupeo. fo.fo.ccxlj.
Multe aūt operatiōes. fo.clxx.
Multis ab vrbe.di.xliiij. fo.lxviij.
Multis cōcilijs.xvj.q.j. fo.ccclx.
Multis denuo.di.xvij. fo.xxij.
Multo de eccliaſtica. fo.xcv.
Mutationes. fo.cclxxij.
Nabuchodonoſor. fo.ccccxxj.
Nam qui deo. fo.cccliv.
Nam ſicut. fo.xlviij.
Nā ſi conſenſerimus. fo.xliij.
Naſci de adulterio. fo.xcvij.
Naum prophetam. fo.cccccclvj.
Ne amiſſo. fo.cccccxxv
Nec aliqua. fo.ccccclxviij.
Nec moyſes. fo.ccccccxxvj.
Neceſſe eſt.iij.q.ix. fo.ccxlviij.
Neceſſe eſt.de con.di.j. fo.ccccccix.
Neceſſe eſt.j.q.j. fo.clxxviij.
Neceſſe eſt.di.xxix. fo.xlvj.
Neceſſe eſt.xxij.q.iiij. fo.ccccviij.
Neceſſaria.xij.q.j. fo.ccccxij.
Neceſſaria j.q.vij. fo.cxcvij.
Neceſſarium eſt. fo.cccccxxx.
Neceſſarie. fo.ccccccxxiiij.
Nec hoc pretereundum. fo.ccccxxix.
Nec illud.xxxiij.q.v. fo.ccccclxxvj.
Nec illud ocioſū3.xxx.q.v. f.cccccv.
Nec licuit. fo.xiij.
Nec quemq̄3. fo.ccccccxliij.
Nec quiſq̄3 fo.cccciiij.
Nec ſolo. fo.ccccccxij.
Nec extra. fo.ccxlvj.
Nec ſufficere. fo.cclxxx.
Nec mirum. fo.ccccxxij.
Nec is qui inuitus. fo.ccccxlv.
Nec nouum. fo.cclxxix.
Nec numerus. fo.ccxcj.
Nec foris. fo clxix.
Nec artificioſo. fo.ccccv.
Nec eam quam. fo ccccccxc.
Nec vxorem. fo.cccccclxxiij.
Nec emeritis. fo.ciij.
Nec damnoſa. fo.ccccclxv.
Nec forte. fo.cccccclxxvij.
Nec forſitan. fo.ccccccxlvj.
Neganda eſt.iij.q.xj. fo.ccxlix.
Neganda.iij.q.xj. ibidem.
Negare. fo.x.
Negocium. fo.ccccclxxix.
Negociatorem clericum. fo.cxl.
Negligere. fo.ccxxxij.
Nemo deriuatorum. fo.ccccvij.
Nemo vnq̄3. fo.ccxcij.
Nemo epiſcopus. fo.cciij.
Nemo epiſcoporum. fo.ccciij.
Nemo preſbyter. fo.cxxv.
Nemo qui rapit. fo.ccccxl.
Nemo pōt.de pe.di.j. fo.cccccxlj.
Nemo poteſt.xvj.q.j. fo.ccclij.
Nemo contēnat. fo.ccccij.
Nemo ſib. fo.ccccccxviij.
Nemo iudicabit. fo.cclxxxv.
Nemo tollit. fo.ccccccxlvj.
Nemo quippe. fo.cxxxiij.
Nemo per ignorantiā3. f.ccccccviij.
Nemo ad ſacrum. fo.lij.
Nemo recte. fo.cxxvij.
Nemo deſperandus. fo.ccccclxxj.
Nemo de annorum. fo.cccclxx.
Nemo. fo.ccccccxxiiij.
Nemo eccleſiam. fo.ccccccv.
Nomini eſt.xvij.q.iiij. fo.ccclxxxiij.
Nemini.xv.q.ij. fo.ccccxlvij.
Nemini.vj.q.vij. fo.ccclxxviij.
Neminē putee.de pe.d.j.. f.cccccxxxix
Neminē.di.xlv. fo.lxix.
Neminē.di.lxx. fo.cxvj.
Neminē exire.iij.q.vj. fo.ccxliij.
Neophytus. fo.cij.
Neophyti. fo.cccccccxlviij.
Ne pro cuiuſlibet. fo.cccclvij
Ne quod abſit. fo.ccccccxlj.
Ne qs arbitretur.xxij.q ij. fo.ccccv.
Ne qs ieiu.de cō.di.iij. f.cccccccxxviij.
Neq̄3 furioſus. fo.ccccccxxvij.
Neq̄3 ad cain. fo.cxliij.
Neq̄3 enim. fo.ccccxl.
Neq̄3 quorūlibet. fo.x.
Neq̄3 decennij. fo.cccclxx.
Neq̄3 viduas. fo.ccccclxxvij.
Neq̄3 apud altare. fo.cxlj.
Neq̄3 poteſt. fo.clxxviij.
Neq̄3 in homine. fo clxix.
Nerui teſticulorum. fo.xvj.
Ne tales. fo.cccccccl.
Nicena ſynodus. fo.xlix.
Nihil contra.ij.q.j. fo.ccj.
Nihil iniquus.xxxij.q.vj. f.ccccccxxiij.
Nihil enī.de cō.di.v. fo.cccccccxlix.
Nihil enim pro.de cō.di.v. f.ccccccl.
Nihil pdeſt.de pe.di.iij.fo.cccccclxiiij.
Nihil ſic debet.xj.q.iij. fo.ccccij.
Nihil iude.de pe.di.ij.fo.ccccclxix.
Nihil ē aliō.de cō.di.iiij.f.cccccccxxix
Nihil illo.di.lxxxiij. fo cxxxiij.
Nihil contra.vij.q.j. fo.cclxix.
Nihil i ſacri.de cō.di.ij.fo ccccccxiij.
Nihilominus quoq̄3. fo.ccxlviij.
Nimirū3 certe.xxiij.q.viij. f.ccccccxl.
Nimirum.xxiij.q.iiij. fo.ccccxxv.
Niſi bella. fo.cccccxiiij.
Niſi aut in cenobijs. fo.xcviij.
Nobis dominus. fo.cvij.
Nobilis homo. ccxj.
Nobiliſſimus vir. fo.clviij.
Nocte ſancta. fo.cccccccviij.
Nolo vt aliquis. fo.ccccxiij.
Noli putare. fo.cccccxxxvij.
Noli exiſtimare. fo.ccccxiiij.
Noli frater. fo.x.
Noli meis litteris. fo.x.
Nolite timere. fo.ccccvij.
Nolite velle. fo.ccccxl.
Nolite nos exiſtimare. fo.xxx.
Nolite recedere. fo.cccj.
Nolite errare. fo.xij.
Noluit itaq̄3. ccccclxxxv.
Nomen preſbyteri. fo.cciiij.
Non afferamus. cccccxlviij.
Non eſt facile. fo.lxij.
Non eſt qz cuiſq̄3. fo.ccccxlv.
Non eſt aqua. fo.cccccccxxxvij.
Non eſt noſtrum. fo.cccccxxxij.
Non eſt iniquitatis. fo.cccccxxxij.
Non eſt permittendū. fo.cv.
Non eſt obſeruandum. fo.ccccviij.
Non eſt tam iniuſtus. fo.ccccclv.
Non eſt peccatum. fo.vij.
Non eſt putanda clxviij.
Non eſt credendum. fo.ccxlix.
Non eſt crudelis. fo.cccccxxiiij.
Non eſt contra.xxij.q.j. fo.ccccj.
Non eſt contra.xxij.q.j. fo.cccc.
Non eſt dubium. fo.cccclxxxvj.
Non eſt culpandus. fo.ccccccxiij.
Non eſt innocentie. fo.cccccxxiiij.
Non ſunt audiendi. fo.cciiij.
Non erit turpis. fo.ccccccxij.
Non ratione. fo.cccccccxxj.
Non oſculatur. fo.cclviij.
Non plures. fo.cccccccxlj.
Non ſatis eſt. fo.cxxxvij.
Non regenerabantur. fo.cccccccxlv.
Non dico. fo.ccccccxlix.
Non mediocriter fo.cccccccxlix.
Non illud. fo.cccccccxxiij.
Non autem. fo.cclxviij.
Non ferem. fo.cclxxviij.
Non ſufficit. fo.ccccccxliiij.
Non reuertebantur. fo.cccccliij.
Non hoc corpus. fo.cccccccxviij.
Non ex quo. fo.cccccccxlvj.
Non exemplo. fo.cccclxviij.
Non ſatis. fo.ccccclxxxvij.
Non habenti. fo.ccccxiij.
Non imputantur. fo.cxcij.
Non turbatur. fo.ccccxlvj.
Non loca. fo.lxiij.
Non nos beatum. fo.lxij.
Non iſte panis. fo.ccccccxx.
Nonnulli enim. fo.cccccccxlij.
Non pila. fo.ccccxl.
Non prohibeat. fo.cccccccxxj.
Non ſolent. fo.ccxix.
Non inuenitur. fo.cccccxxvij.
Non placuit. fo.ccclxxvj.
Non quales. fo.clxxvj.
Non obſeruetis. fo.ccccclxxv.
Non pierabis. fo.ccccviij.
Non nocet. fo.clxxvij.
Non decet. fo.xiiij.
Non putes. fo.ccccxxxiij.
Non ſtatim. fo.ccccclxviij.
Non inuitari. fo.cclxxxiij.
Non multum. fo.clxj.
Nonnulli diacones. fo.cxlviij.
Non negamus. fo.cj.
Non dicatis. fo.ccccxiiij.
Non in perpetuum. fo.ccccclvj.
Non fruſtra. fo.cccccxxxv.
Non ſemel. fo.ccclxxxiij.

Non infrenda.	fo.ccccxvij.
Non in vobis.	fo.ccccccxxxvi.
Non vos dominum.	fo.ccccx.xv.
Non dubito.	cccccclvij.
Non confidat.	fo.lxxxviij.
Non cogantur diuites.	fo.lxiiij.
Non fidelibus.	fo.ccccccxxj.
Non eſtimemus.	fo.ccccxxxv.
Non vos iudiceris.	fo.cclviij.
Non ſane.	fo.ccccxlj.
Non ita.ij.q.vi.	fo.ccxvj.
Non ita.xxij.q.ij.	fo.cccc iij.
Non poteſt.xxxij.q.v.	fo.ccccccxxj.
Nō pōt qſqs.de pe.di.j.	fo.ccccccxxxix.
Nō pōt quis.de pe di.j.	fo.ccccccxxxix.
Non pōt.ij.q.vij.	fo.ccxxvj.
Non pōt.xxiij.q.iiij.	fo.ccccxxiiij.
Non pōt de cōſe.di.iiij.	fo.ccccccxxx.
Nō mechaberis.xxxij.q.vj.	ccccccxxiiij.
Nō mechaberis.xxxij.q.v.	cccccxxij.
Non omnis.	fo.ccxxviij.
Non eſt a plebe.	fo.ccxxiiij.
Nō ois mulier.xxxij.q.ij.	f.cccccxv.
Nō ois.de cōſe.di.ij.	fo.ccccccxxj.
Non ois.di.xxxvij.	fo.ccccclx.
Non ois.v.q.v.	fo.cclviij.
Non omnes.	fo.ccxxvij.
Nō ſemper.xxij.q.iiij.	fo.ccccviij.
Nō ſemper.xj.q.iij.	fo.cccviij.
Non enim.	fo.ccccccxij.
Non ſanat.	fo.clxxij.
Non debet.xj.q iij.	fo.cccv.
Non debet.di.lxv.	fo.cxij.
Non debet.xxx.q.j.	fo. ccccccij.
Non debere.	fo.cxxvij.
Nō licet imperatori.di.x.	fo.xj.
Non licet.di.xlvj.	fo.lxxiij.
Nō licet.xxvj.q.vij.	fo.cccclxxvi.
Non licet.xj.q.iij.	fo.ccccvj.
Non licet.xxxiij.q.iiij.	f. ccccclxxxiij.
Nō lꝫ ab.de cō.di.iiij.	fo.ccccccxlj.
Nō licet populo.di.lxiij.	fo.cv.
Non licet.de con.di.iiij.fo.	ccccccxli.
Non liceat ep̄o.di.lxxxvj.	f.cxxxviij.
Nō liceat.de cō.di.iiij.	f.ccccccxxvij.
Nō liceat.d cōſe.di.iij.fo.	ccccccxxvij.
Non liceat.di.xliiij.	fo.lxix.
Non liceat.di.xxiij.	fo.xxxvij.
Nō liceat i pulpi.di.xcij.	fo.cxlv.
Non liceat.xij.q.ij.	fo.ccccxix.
Non liceat.iij.q.vj.	fo.ccxlij.
Non liceat.j.q.j.	fo.clxxiiij.
Non liceat.di.xxiij.	fo.xxxvij.
Non liceat.xij.q.ij.	fo.ccccxij.
Non liceat.xix.q.iij.	fo.ccccxcij.
Non liceat.xxvi.q.v.	fo.cccclxxj.
Nō liceat alicui.xij.q.ij.	fo.ccccxxiij.
Non ſolum.xxxij.q.vij.	f.cccccxxvj.
Non ſolum.xxij.q.iiij.	fo.ccccvij.
Non ſolum.xi.q.iij.	fo.cccvj.
Non ſolum.xj.q.iij.	fo.cccvij.
Non ſolū.xxxij.q.viij.	f.ccccccxxvij.
Non ſolum.xxiij.q.v.	f.cccccxxiiij.
Non ſolum.xxviij.q.j.	fo.cccccxciij.
Non ſolum.j.q.iij.	fo.cxc.
Non oportet.iij.q.ix.	fo.ccxlvj.
Non oportet.xxx.q.iij.	fo.ccccccciij.
Non oportet.xxviij.q.j.	f.ccccxcvij
Non oportet.vij.q.j.	fo.cclx.
Nō oportet.xxvj.q.v.	fo.cccclxxj.
Nō oportet.de cō.di.v.	fo.cccccccclj.
Nō oportet.de cōſe.di.v.	fo.cccccccclj.
Nō oportet.de cō.di.j.	fo.cccccccvij.
Nō oportet.de cō.di.ij.	fo.cccccccxij.
Non op.xxxiij.q.iiij.	f.ccccclxxxiiij.
Non oportet.di.xliiij.	fo.lxviij.
Non oportet di.lxxxj.	fo.cxxx.
Non oportet.j.q.j.	fo.clxxiij.
Non oportet di.xliiij.	fo.lxix.
Non oportet di.xlij.	fo.lxvj.
Nō oportet.xxxiij.q.iiij.	f.ccccclxxxiij
Nō oportet.di.xcv.	fo.cliij.
Nō oportet.di.xxiij.	fo.xxxvij.
Nō oportet.di.xlij.	fo.lxvj.
Nō oportet dia.di.xciij.	fo.cxlviij.
Nō oportet dia.di.xciij.	fo.cxlviij.
Non oportet.di.xxiij.	fo.xxxvij.
Non oportet.di.xxiij.	fo.xxxvij
Non oportet.di.lxx.	fo.cxvj
Nō oportet.de cō.di.iij.	f.cccccccxxvij.
Non oportet.di.xviij.	fo.xxiij.
Nonne dicta.viij.q.iiij.	fo.cclxxxj.
Nonne vobis.di.xxxvij.	fo.lviij.
Nonne ſodomite.j.q.j.	fo.clxix.
Nos autem.	fo.cccccccxvij.
Nos qui preſumus.	fo.lxij.
Nos ſacramentum.	fo.ccx.
Nos in quemꝗꝫ.	fo.ccj.
Nos in dominem.	fo.cclxxxij.
Nos ſanctorum.xv.q.vj.	fo.cccl.
Nos ſanctorum.ij.q.v.	fo.ccx.
Nos ꝯſecrationem.	fo.cclxxxij.
Nos conſuetudinē.	fo.xiiij.
Nos ad fidem.	fo.cliiij.
Nos ſi incōpetenter.	fo.ccxxix.
Nos nouimus.	fo.ccclxxix.
Nos ſequentes.	fo.cclxij.
Noſtri.	fo.ccccxvij.
Noſtrates.	fo.cccccv.
Noſſe credo.di.lxxvj.	fo.cxxij.
Noſſe deſideras.xxx.q.j.	fo.ccccccj.
Noſſe tuam.di.lxiij.	fo.cvj.
Noſſe vos.de cō.di.iij.	fo.ccccccxxviij.
Notum ſit.	fo.cciij.
Notificaſti.	fo.cccccclxxxiiij.
Notificamus.	fo.ccccccxcvij.
Notandum eſt.xxiiij.q.iij.	fo.cccclx.
Notandum eſt.xxiij.q.ij.	fo. ccccxvj.
Nouatianus.	fo.cclxvij.
Nouit dn̄s.de pe.di.j.	fo.cccccxliiij.
Nouit deꝰ.de pe.di.iiij.	fo.cccccclxxv.
Nouit ſanctitas.di.c.	fo.clx.
Nouit fraternitas.di.xij.	fo.vij.
Nouerint.	fo.cclxxxvij.
Nouiſſime.	fo.cccccccxlviij.
Nubendi.	fo.cccclxxx.
Nullus primas.ix.q.ij.	fo.cclxxxiij.
Nullus primas.ix.q.iij.	f.cclxxxiiij.
Nullus patriarcharum.di.xcix.	fo.clix.
Nullus ep̄s.v.q.iiij.	fo.cclvij.
Nullus ep̄s.j.q.j.	clxxxj.
Nullus ep̄s de cō.di.j.	fo.ccccccx.
Nullus ep̄s.j.q.j.	fo.clxxxiiij.
Nullus ep̄s.di.lx.	fo.c.
Nullus ep̄s.di.xxxviij.	fo.lxij.
Nullus ep̄s.xj.q.j.	fo.ccxciij.
Nullus ep̄s.xxij.q.v.	fo.ccccxiij.
Nullus ep̄s.xv.q.iiij.	fo.ccxlviij.
Nullus abbas.j.q.ij.	fo.clxxxvj.
Nullus abbas.xix.q.iij.	fo.ccccxc.
Nullꝰ monachꝰ.xviij.q.ij.	ccclxxxvij
Nullus monachꝰ.ij.q.vij.	f.ccxxxij.
Nullus preſbyter.ix.q.ij.	f.cclxxxiij.
Nullus preſby.de cō.di.j.	f.ccccccv.
Nullus p̄ſby.de cō.di.j.fo.	ccccccvj.
Nullus clericus.xj.q.j.	fo.ccxciij.
Nullus clericus.xj.q.j.	fo.ccxcvj.
Nullus ſeruus.iij.q.v.	fo.ccxxxix.
Nullus omnino.vi.q.j.	fo.cclxiij.
Nullus oino.xvj.q.vij.	fo.ccclxxv.
Nullus in epatū.di.lx.	fo.c.
Nullus in ep̄m.di.lxij.	fo.c.iij.
Nullus in p̄poſitū.di.lx.	fo.c.
Nullus inuitis.di.lxj.	fo.c.iij.
Nullus eporum.ij.q.ij.	fo.ccvij.
Nullus eporum.xv.q.iiij.	fo.ccxlviij.
Nullus eporum.di.liiij.	fo.xcj.
Nullus preſby.de cō.di.v.	f.cccccclj.
Nullus preſ.di.xliiij.	fo.lxviij.
Nullꝰ clericorum.xvij.q.iiij.	cccccclxxxj
Nullꝰ clericorum.xiiij.q.iiij.	f.ccccxxix.
Nullꝰ mini.de cō.di.iiij.	f.cccccccxliij.
Nullus acolytorum.di.xxiiij.	f.xxxvij.
Nullꝰ ad eccliaſti.di.lviij.	fo.xcix.
Nullus pōtifice.di.lxxix.	fo.cxxvj.
Nullus fidelis.xxx.q.v.	fo.cccccv.
Nullus laicus.ij.q.vij.	fo.ccxxiiij.
Nullus laicorum.xvj.q.vij.	fo.ccclxxv.
Nullus laicorum.di.lxiij.	fo.ciij.
Nullus penitētem.di.lv.	fo.xcv.
Nullus ordinet.di.xxiiij.	fo. xxxvij.
Nullus ſacerdotū.xj.q.iij.	fo.ccciij.
Nullus miſſam.di.xxxij.	fo.l.
Nullus itaqꝫ.j.q.j.	fo.clxxxiiij.
Nullus mortuꝰ.xiij.q.ij.	f.ccccxxxv.
Nullus vnꝗꝫ.di.lxxix.	fo.cxxv.
Nullus vnꝗꝫ.iiij.q.iiij.	fo.ccliiij.
Nullus anathema.iij.q.iiij.	ccxxxviij
Nullus alterius.ix.q.ij.	fo.cclxxxij.
Nullus poteſt.ij.q.ij.	fo.ccvij.
Nullus eorum.xxviij.q.j.	fo.cccccxcvj.
Nullus eorum.xxj.q.iiij.	ccccxcix.
Nullus eorum.de pe.di.ij.	fo.cccccclv.
Nullus decimas.xvj.q.ij.	fo.ccclxv.
Nullꝰ res eccle.xvij.q.iiij.	ccclxxxiiij
Nullꝰ aūt.de cō.di.iiij.fo.	cccccccxxv.
Nullus aliqua.di.xcviij.	f.clviij.
Nullus ducat.xxxj.q.j.	fo.cccccvij.
Nullus expe.de pe.di.vij.	fo.clxxxj.
Nullus ex ecclia.xxij.q.v.	fo.ccccxiij.
Nullus debite.de pe.di.j.	f.ccccccxxxix.
Nullus aut viduā.xxxvj.q.ij.	cccccccij
Nullus iudicum.xj.q.j.	fo.ccxcij.
Nullus introdu.iiij.q.iiij.	f.ccliiij.
Nullius.	fo.cxcj.
Nulli liceat.xij.q.ij.	fo.ccccxvij.
Nulli eſt.de cō.di.iiij.	fo.cccccccxlv.
Nulli ex ꝓpinqua.xxxv.q.ij.	ccccccxcj.
Nulli fas.di.xix.	fo.xxvj.
Nulli fas ſit.xxv.q.j.	fo.cccclxij.
Nulli de ſeruili.di.liiij.	fo.xcj.
Nulli dubium.iij.q.j.	fo.ccxxiiij.
Nulli dubium.xij.q.v.	fo.ccccxix.
Nulli ep̄i.di.xlij.	[illegible]cxlvj.

Nulli epiſcopo.iij.q.v. fo.ccxl.
Nulli epiſcopo.xvi.q.j. fo.cccclxij.
Nulli epiſcopo.xij.q.j. fo.ccccxvi.
Nulli archiepiſcopi.di.xcix. fo.clix.
Nulli ſacerdotū.di.xxxviij. fo.lxj.
Nulli ciuiū.de cō.di.iij.ccccccxxvij.
Nulli clerico.di.xliij. fo.lxvij.
Nulli vnq̃.ij.q.iij. fo.ccxxxviij.
Nullū abſq̃ forma.di.lxxj. f.cxvij.
Nullum ante.xxx.q.v. fo.cccccvj.
Nullum epiſcopum.ix.q.ij. fo.cclxxxij.
Nullum facere.di.xxviij. fo.xliij.
Nullū in viroq̃.xxxv.q.ij.f.cccccxc.
Nullū ſine dote.xxx.q.v. fo.cccccv.
Nulla ratio.di.lxij. fo.ciiij.
Nulla ratione.di.xciij. fo.cxlvij.
Nulla officia.di.liiij. fo.xcij.
Nulla edificia.xij.q.j. fo.ccccxij.
Nulla preter.de cō.di.iij. f.ccccccxlvj.
Nulli poteſtati.xviij.q.ij.f.cclxxxvj.
Nulla dānationē.ij.q.iiij. fo.ccxiij.
Nunc autē.j.q.vij. fo.cxcv.
Nunc autē.v.q.v. fo.cclviij.
Nunc autem.xxiij.q.viij.f.cclxxxiij.
Nunc autē.xxxij.q.vij.fo.cccccxxiij.
Nūc autē.de cō.di.iij.fo.cccccxxxvij.
Nunc autem.di.xxj. fo.xxxj.
Nūc ergo de q̃rta.j.q.iiij. fo.cxc.
Nūc querit.xxvj.q.ij. ccccccij.
Nunc querit.xxxv.q.vj.f.ccccccxcvij.
Nunc queritur.xij.q.ij. fo.ccccxvj.
Nunc queritur.xij.q.iij.f.ccccxviij.
Nunc vero. cclxxxvj.
Nunciatum eſt. fo.cxxxiij.
Nunq̃ aq̃.de cō.di.iij.fo.cccccccxxj.
Nunq̃ de ma.de cō.di.v. fo.ccccccl.
Nunq̃ de pontifi.di.xcvj. fo.clvj.
Nunq̃ de vitijs.di.lvj. fo.xcvij.
Nunq̃ diuinatio.j.q.j. fo.clxvij.
Nunqd nō erūt.xxviij.q.j.f.cccccxcij.
Nunqd cain.de pe.di.j.f.ccccccxxxvij.
Nunqd nō.de cō.di.v.fo.ccccccxlviij.
Nuper foro populēſis. fo.cclxxvj.
Nuptie terrā implent. fo.cccccxiij.
Nuptiarum. fo.cccclxxxij.

Obedientiā.di.xciij. fo.cxlvj.
Obeuntibus. fo.cx.
Obitum.xij.q.v. fo.ccccxix.
Obitum victorie.di.lxj. fo.ciij.
Obijciuntur. fo.ccccccxix.
Oblationes diſſidentium. fo.cxliij.
Obſeruandum quoq̃ fo.ccclvj.
Obtineri. fo.ccccxxj.
Occidit phinees. fo.cccccxl.
Octaua diſcuſſio. fo.ccccxxv.
Odit deus. fo.clxxij.
Odi et proieci. ccccl.
Odio habeantur. fo.cxxxv.
Offerebat. fo.ccccccxxv.
Officij noſtri. fo.ccccxlvij.
Officia. fo.ccccxxxij.
Olim idem erat. fo.clij.
Olim iuſſus. fo.cclxxvij.
Oēs iniqui.de pe.di.j.fo.ccccccxxvij.
Omnis autē.di.iij. fo.xxxiij.
Oīs q recedit.xxiij.q.j. fo.ccccxlix.
Omnis qui geme.vij.q.j. f.cclxij.
Oīs qui nō.de pe.di.j. f.ccccccxxix.
Omnis qui.de cō.di.iiij. f.ccccccxlj.
Oīs qui aliqs.v.q.vj. fo.cclix.
Omnis qui iuſte.di.xlv. fo.lxxi.
Omnis hō.de cō.di.ij.fo.cccccccxiij.
Oīs xp̄ianus.de cō.di.j. fo.cccccc x.
Oīs chriſtianus.xj.q.iij. fo.cccij.
Oīs oppreſſus.ij.q.vj. fo.ccxiij.
Omnis etas.xij.q.j. fo.ccccxj.
Omnis cuiuslibet.j.q.j. fo.clxxxij.
Omnis electio.di.lxiij. fo.cv.
Oīs preſ.de con.di.iiij. fo.ccccccxlj.
Oīs iactura.xxj.q.iiij. fo.ccccxcix.
Omnis res.xxvij.q.ij. fo.cccclxxxv.
Oēs ſiue patriarche.di.xxij. fo.xxxj.
Omnes he ſpecies.di.iij. fo.iij.
Oēs pſallētes.di.xxxviij. fo.lxj.
Oēs huius.di.xlvij. fo.lxxiij.
Oēs eccleſie.xvj.q.iiij. fo.ccclxxx.
Omnes femie.xxvij.q.j.f.cccclxxxij.
Omnes itaq̃.xi.q.j. fo.cccxcvj.
Omnes qui.ij.q.v. fo.ccxl.
Oēs qui in peregri.di.xcviij.fo.clix.
Oēs accuſa.xxxij.q.vij. fo.ccccccxxv.
Omnes illi.vj.q.j. fo.cclx.
Oēs decime.vj.q.vij. fo.ccclxxiij.
Oēs fideles.de cōſe.di.j. fo.ccccccx.
Oēs fideles.de cō.di.v. f.ccccccxlvij.
Oēs vo.vj.q.j. fo.cclx.
Oēs deinceps.xxviij.q.j.fo.ccccxcvj.
Omnes pre.xvij.q.iiij. fo.ccclxxxij.
Omnes epi.ij.q.vj. fo.ccxiij.
Omnes leges.ij.q.ij. fo.ccvij.
Omnes leges.di.j. fo.j.
Oēs quos xx.q.j. fo.cccccij.
Oēs quos.ij.q.iiij. fo.ccxxviij.
Oēs quos.de cō.di.iij. fo.cccccccxix.
Oēs baſilice.xvj.q.vij. fo.ccclxxv.
Oēs baſilice.xvj.q.vij. fo.ccclxxv.
Oēs baſilice.de cō.di.j. fo.cccccciij.
Omnino.ij.q.vj. fo.ccxvij.
Omnino q̃tremur.di.xxxj. f.xlviij.
Oī tpe.de cō.di.iij. fo.cccccclij.
Oī timore.xxij.q.viij. fo.ccccxl.
Omni die.de cō.di.v.fo.ccccccxlviij.
Omne qd.xxij.q.j. fo.cccc.
Omne quod.xxv.q.j. fo.cccclxiij.
Omne itaq̃.xxvij.q.ij.fo.cccclxxxv.
Omne genus.xxij.q.ij. fo.ccccv.
Omnem vim. fo.lviij.
Oium veſtrū.xxiij.q.v.fo.ccccxxxv.
Omnium ſacerdotū.di.xxxij. fo.l.
Oīa qcūq̃.de cō.di.ij.fo.cccccccxiij.
Oīa decretalia.xxv.q.j. fo.cccclxiij.
Omnia ſacra.j.q.j. fo.clxxv.
Oīa q aduerſus.iij.q.ix. fo.ccxlvj.
Omnia talia.di.xij. fo.xv.
Oib⁹ vobis.ij.q.v. fo.ccxij.
Omnibus qbus.iiij.ſi.vj. fo.cclv.
Oibus ſeruis.di.xxxiiij. fo.liiij.
Oibus nobis.xxix.q.ij. f.ccccccxcix.
Oib⁹ pſidera is.xxiij.q.j f.ccccxlviij.
Oib⁹ medis.xxxv.q.ix.fo.ccccccxcix.
Oportet quoq̃.di.xl. fo.lxij.
Oportet.iij.q.ij. fo.ccxxxv.
Oportet eni iſtan.xx.q.ij. fo.ccccxiij.
Oportet ordinandū.di.xxxvj.fo.lvij.
Oportet epm.xxviij.q.iij.f.ccccxcvij.
Oportet eum.viij.q.j. fo.cclxxviij.
Oportet ſacerdotes.di.lxxxj. f.cxxx.
Oportebat. fo.ccxxv.
O propheta. fo.clxxv.
Optatum tibi. fo.clx.
Oratorium. fo.lxvj.
Ordinatos. fo.c.
Ordinationes.di.lxxv. fo.cxxj.
Ordinationes.di.lxxiij. fo.cxj.
Ordinationes.di.lxxv. fo.cxxj.
Ordinationes.j.q.j. fo.clxxxiij.
Ordinationes.di.lxxv. fo.cxxj.
Ordinationes.ix.q.j. fo.cclxxxij.
Ordinationes maiorū. fo.ccccxxj.
Origo fo.cccccxviij.
Oſius papa.di.lvj. fo.xcvij.
Oſius epiſcopus.vj.q.iij. fo.cclxv.
Oſius epiſcopus.di.lxj. fo.cij.
Oſtendit propheta. fo.ccccxvij.
Oſtenduntur illos. fo.cccccccxiij.
Oſtenſum eſt.xvj.q.iij. fo.ccclxxj.
Oues que ſuo.ij.q.vij. fo.ccxxiij.
Oues paſtorem.vj.q.j. fo.cclxj.

Pacem igitur. fo.ccccccxiij.
Pagani. fo.ccxxvj.
Palam eſt. fo.xiij.
Pallium tibi.di.c. fo.clxj.
Pallium vobis.di.c. fo.clxij.
Panis eſt.de cō.di.ij. fo.cix.
Panis et calix.de cō.di.ij.f.ccccccvij.
Panem de altari. fo.ccccccxxj.
Paratus. fo.ccccxiij.
Parentele. fo.ccccxcij.
Parſimoniam. fo.lxiiij.
Paruuli.xxij.q.v. fo.ccccxij.
Paruuli.de cō.di.iiij.f. cccccccxxix.
Paruuli ſi.de cō.di.iij.f.ccccccxlvj.
Paruulo.de cō.di.iiij. fo.ccccccxlv.
Paruulos q.d cō.di.iiij. f.ccccccxlj.
Paſce ſolēnitas. fo.ccxxvij.
Paſche ſolēnitas. fo.ccccccxxix.
Paſtor eccleſie. fo.clxxvj.
Paſtoralis officij. fo.cclxxiij.
Patet ſimoniacos.j.q.vij. fo.cc.
Patet profecto.ix.q.iij. fo.cclxxxv.
Patrem. fo.ccccxvj.
Paternarum. fo.cccclix.
Paulus dicit.ij.q.vij. fo.ccxxvij.
Paulus petru3.ij.q.vij.fo.ccxxviij.
Paulus de acline.ij.q.vij. f.ccxxx.
Paulum itaq̃. fo.ccvij.
Paulianiſte. fo.clxxij.
Pauper. fo.cccvj.
Peccatum quod. fo.cccccclxiij.
Pecunia. fo.cclxxxj.
Pnia eſt.de pe.di.iij. fo.cccccclxij.
Penitentia.de pe.di.j. fo.cccccxliij.
Pnia eſt.de pe.di.iij. fo.cccccclxij.
Penitētia.xxxiij.q.iij.f. cccclxxxiij.
Pnia3 gpe.d pe.di.iij. fo.cccccclxiij.
Penitentem. fo.cccclxxv.
Penitentes.di.l. fo.lxxxviij.
Penitentes.di.lv. fo.xcv.
Penitētes.de pe.di.iij. fo.cccccclxiij.
Penitentibus. fo.cccclxxv.
Pena illorum. fo.ccccxxx.
Penale. fo.ccccxlj.
Peneficut. fo.cccccxxxv.
Pennata. fo.ccccclij.

Per adoptionem. fo.cccccij.
Peracta conſecratione. f.cccccciiij.
Per baptiſmum: fo.cccccccxxx.
Per aquam. fo.cccccccxxxj.
Per eſaiam. fo.clxxx.
Per illicitam.j.q.vij. fo.cc.
Per illicitam.ix.q.j. fo.cclxxij.
Per principales.ix.q.iij.f.cclxxxvj.
Per principalem.j.q.j. fo.clxxxiij.
Per laicos. fo.ccclxxv.
Per ſcripta. fo.ccxxxiij.
Per ſingulas.xvj.q.iij. fo.ccclxvj.
Per ſingulas.ix.q.iij. fo.cclxxxiij.
Per ſingulas.ix.q.iij. ibidem.
Perlectis: fo.xxxviij
Periculoſe. fo.cccccxxxvj.
Pernicioſam.fo. ccclxxxviij.
Perfecta pnia.de pe.di.iij.f.cccccixiij.
Perfecta pnia.de pe.di.j.f.cccccxxxix.
Peregrina iudicia. fo.ccxlij.
Perlatum eſt.xix.q.iij. fo.ccccxcj.
Perlatum eſt.di.xc. fo.cxliij.
Perlatũ eſt de cõ.di.iij. f.cccccxxix.
Perlatum eſt.di.lxxxviij. fo.cxl.
Perlatum eſt.xxix.q.ij. fo.ccccc.
Peruenit quoq3.di.xcv. fo.clj.
Peruenit.ij.q.vij. fo.ccxxxij.
Peruenit ad nras.di.xviij. fo.xxiij.
Peruenit.vij.q.j. fo.cclix.
Peruenit ad nos.di.cj. fo.clij.
Peruenit ad nos.di.l. fo.lxxviij.
Peruenit.xvj.q.vij. fo.ccclxiij.
Peruenit.j.q.iij. fo.cxc.
Peruenit.de cõ.di.iij. f.cccccxxvij.
Peruenit.xxx.q.j. fo.ccccc.
Peruenit.de cõſe.di.ij. fo.cccccccv.
Peruenit.xviij.q.ij. fo.cccxxxviij.
Peruẽit ad ſanctã.di.lxxxvj.cxxxviij
Peruenit.xxvj.q.v. fo.cccclxxj.
Peruenit.xvj.q.j. fo.ccclij.
Peruenit.xxj.q.iij. fo.cccxcviij.
Peruenit ad nos.di.lxxxiiij.cxxxiij.
Peruenit.xviij.q.ij. fo.ccclxxxviij.
Peruenit.xxvij.q.j. fo.cccclxxix.
Peruenit ad nos.di.xciij.fo.cxlviij.
Peruenit.xj.q.j. fo.ccxcvj.
Peruẽit ad ſanctũ.di.xciij.f.cxlviij.
Peſſimam. fo.ccccxliiij.
Petrus.xxiij.q.viij. fo.ccccxlj.
Petrus.j.q.j. fo.clxvj.
Petrus poteſtatẽ.ij.q.vij. fo.ccxxix.
Petrus diaconus.di.xxxix. fo.lxij.
Petr9 voluit.de pe.di.j.f.cccccxxxiiij.
Petimus. fo.ccxciij.
Petiſti. fo.ccxxix.
Pium eſt. ccccclxxj.
Pie mentis. fo.ccclxxvj.
Pitacium. fo.cccccij.
Placet omnibus. fo.cxij.
Placuit vt al.de con.di.j.f.cccccccvij.
Placuit.xxiij.q.v. fo.ccccxxxij.
Placuit.de pe.di.vj. fo.cccccixxxj.
Placuit vt nullus.j.q.j. fo.clxxxj.
Placuit vt vnuſqſq3.j.q.j. f.clxxxj.
Placuit vt cõſeruato.di.xviij.f.xxiij
Placuit vt q.de cõ.di.iiij.f.cccccccxlvij
Placuit vt gcũq3.di.lxxiiij.fo.cxix.
Placuit igit.de cõ.di.iiij.cccccxlvij.
Placuit vt q.de cõ.di.iiij.cccccccxlvij.
Placuit vt q.de cõ.di.iiij.cccccccxlvij.
Placuit.de cõ.di.iij. fo cccccxxvij.
Placuit.de cõſe.di.iij. fo.cccccccxxix.
Placuit.de cõſe.di.iij.fo.cccccccxxix.
Placuit vt ante di.lxxvij fo.cxxiiij.
Placuit.vij.q.j. fo.cclxx.
Placuit.xvj.q.iij. fo.ccclxix.
Placuit vt ordinã.di.xxxviij. f.lxj.
Placuit epos.di.xxxij. fo.lij.
Placuit.vij.q.j. fo.cclxxj.
Placuit etiam.di.xc. fo.cxliij.
Placuit.xj.q.j. fo.ccxcvij.
Placuit.xij.q.ij. fo.cccxxiij.
Placuit de.de cõ.di.iiij fo.cccccccxlj.
Placuit huic ſancto.di.xvj. fo.xx.
Placuit vt hi.xxxvj.q.ij.fo.cccccciij.
Placuit vt gcũq3.di.lxxij. fo.cxviij
Placuit.j.q.ij. fo.clxxxv.
Placuit vt nullus.x.q.iij. fo.ccxc.
Placuit.j.q.iij. fo.cxcj.
Placuit.xvj.q.vj. fo.ccclxxij.
Placuit.ij.q.iiij. fo.ccxv.
Placuit omnibus.di.xij. fo.xvj.
Placuit.ij.q.vj. fo.ccxx.
Placuit vt quĩcũq3.di.xviij.xxiij.
Placuit.di.l. fo.lxxix.
Placuit.xj.q.j. fo.ccxciij.
Placuit.xj.q.iij. fo.cccxcix.
Placuit.x.q.j. fo.cclxxxvij.
Placuit.xxj.q.ij. fo.cccxcvij.
Placuit vt de ordi.j.q.j. fo.clxvij.
Placuit.ij.q.vj. fo.cxij.
Placuit.xx.q.j. fo.cccxciij.
Placuit.xxj.q.iij. fo.cccxcviij.
Placuit.xxj.q.iiij. fo.cccxcix.
Placuit.xij.q.iij. fo.cccxxviij.
Placuit.vj.q.iij. fo.cclxiij.
Placuit co2.ij.q.vij. fo.ccxxxj.
Placuit.xvj.q.j. fo.ccclij.
Placuit.xvj.q.iij. fo.ccclxvij.
Placuit.xvj.q.j. fo.cccliij.
Placuit ſcto conuen.iiij.q.ij.f.ccij.
Placuit.iij.q.x. fo.ccxlviij.
Placuit.vj.q.ij. fo.cclxiij.
Placuit.xxxiij.q.vij. fo.cccxxv.
Placuit.xxiij.q.ij. fo.cccccxxxj.
Placuit.ix.q.ij. fo.cclxxxij.
Placuit xiij.q.ij. fo.cccxxxiij.
Placita ſecularia. fo.ccxlviij.
Plebiſcita. fo.iij.
Plebs dioecenſis. fo.cvj.
Plerũq3.viij.q.j. fo.cclxxvij.
Plerũq3 ex iu.de cõ.di.iiij. cccccccxl.
Plerũq3.xiiij.q.iij. fo.cccxxxix.
Plerũq3 cõtingit.xj.q.iij. fo.cxcix.
Plerũq3 boni.ij.q.vij. fo.ccxxvj.
Pluit dominus. fo.ccccclxx.
Plures. fo.ccclxj.
Plurimos ſacerdotes. fo.cxxij.
Ponderet. fo.lxxx.
Pontifices.vij.q.j. fo.cclxvj.
Pontifices.xij.q.iij. fo.cccxxviij.
Porro cui9 iudiciũ.vi.q.iiij.cclxiij.
Porro ſcias.di.lxiij. fo.cv.
Porro.di.lxvj. fo.cxiiij.
Porro duo2.xxv.q.ij. fo.cccccxcj.
Porro illi.de pe.di.j.fo.cccccxxxvij
Porro moyſi.di.lxxxiiij. f.cxxxiiij.
Porro gloria.de con.di.j. f.cccccccx.
Porro.xvj.q.iij. fo.ccclxix.
Porro de affinitã.xxxv.q.v.cccccxcij
Poſſeſſio. fo.ccclxv.
Poſſeſſiones.xvj.q.iiij. fo.ccclxxj.
Poſſeſſiones.xvj.q.j. fo.ccclxij.
Poſt paſcha. fo.cxxij.
Poſt quingentos. fo.ccclxvij.
Poſt baptiſmũ. fo.cccccccxl.
Poſt vxoris. fo.ccccciiij.
Poſt appellationẽ. fo.ccix.
Poſt ſuſceptum. fo.cccccij.
Poſtq3 hoſtilis.xvj.q.j. fo.ccclx.
Poſtq3.xiij.q.ij. fo.cccxxxiij.
Poſtq3 ſe.de cõ.di.iiij. .cccccxxxvij.
Poſtq3 aſcẽ.de cõ.di.iiij. fo.cccccccxl.
Poſtq3 vos.de cõ.di.iiij.ccccccxxix.
Poſtq3 di.l. fo.lxxix.
Poſtea tan.de cõ.di.iiij.ccccccxxviij
Poſtea ſig.de cõ.di.iiij.ccccccxxviij
Poſteaq3. fo.cccclxvj.
Poſtolatus. fo.ccxlv.
Põt diſcurſus.de pe.di.ij. f.ccccclij.
Poteſt fieri de pe..di.j. fo.cccccxlj.
Precarie.x.q.ij. fo.ccxc.
Precarie. ibidem.
Precarie.xij.q.ij. fo.cccxxiij.
Precipue. fo.ccxcix.
Precipiendũ eſt. fo.ccxxxiij.
Preceptum.xxxij.q.v. fo.cccccxxiij.
Precepti ergo.ij.q.ij. fo.ccvij.
Precepta ſyno.de cõ.di.j.cccccciij.
Precepta canonica.di.lv. fo.xcvj.
Precepit fo.cccccxxiij.
Preceptis apoſtolicis. fo.xiiij.
Precipimus.xvj.q.ij. fo.
Precipimus.xij.q.j. fo.
Precipim9 ne dia.di.xciij. fo.cl.
Precipimus.xvj.q.j. fo.xxxix.
Precipim9.xxj.q.ij. fo.cccxcviij.
Precipim9.di.xxxiij. fo.lv.
Precipim9 enĩ.di.xc. fo.cxliij.
Precipimus.xxj.q.iiij. fo.cccxcix.
Predia. fo.cccxvij.
Predicator. fo.ccclxij.
Predixerat. fo.cccccxlvj.
Predicandum eſt. fo.ccccij.
Preſul9 non danetur. fo.ccxiij.
Preſulum. fo.ccclxvj.
Preſumunt. fo.ccxxv.
Preſens. fo.cccxcv.
Preſenti decreto.v.q.ij. fo.cclvj.
Preſenti cõcilio.di.liij. fo.xciij.
Preſente preſbytero. fo.cxlviij.
Preſentium.vij.q.j. fo.cclxvj.
Preſentium porti.j.q.v. fo.cxciij.
Preſbyter.xv.q.v. fo.cccxlviij.
Preſbyter.xxvj.q.vj. fo.cccclxxiiij.
Preſbyter qdam.di.xxxij. fo.lij.
Preſbyter.ij.q.v. fo.ccx.
Preſbyter.j.q.j. fo.clxiij.
Preſbyter eu.de cõ.di.ij. f.cccccccxx.
Preſbyter.xxvj.q.vj. fo.cccclxxiij.
Preſbyter an.xxx.di.lxxviij. f.cxxv.
Preſbyter ſi fornica.di.lxxxij.cxxij
Preſbyter mane.di.xcj. fo.cxliij
Preſbyter aut dia.di.lxxxj.f.cxxix

Presbyter cū ordi.di.xxiij. fo.xxxvj.
Presbyter cū dic.xij.q.iij. f.ccccxix.
Presbyter pr̄te.di.xcv. fo.cliij.
Presbyter ā a ple.ij q.iiij. fo.ccxj.
Presbyter.di.xxviij. fo.xliij.
Presbyteris.di.xxvij. fo.xliij.
Presbyteris.dc cō.di.iiij.f.ccccccxliij
Presbyteri ruris in di.xcv.fo.cliij.
Presbyteri q̄s.di.lxviij. fo.cxiij.
Presbyteri dia.di.xxxiij. fo.lv.
Presbri di.xxiij. fo.xxxvij.
Presbri.dc cōse.di.iiij.fo.cccccccxliij.
Presbri.dc cō.di.iiij. fo.cccccccxliij.
Presbri vero.di.lxvij. fo.cxiij.
Presbri q̄ p dio.dist.xcv. fo.clij.
Presbri.xj.q.iij. fo.cccv.
Presbyteri.xxvj.q.vj. fo.ccccclxxiij.
Presbyterꝝ.di.xxviij. fo.xlvj.
Presbyterꝝ.di.l. fo.lxxviij.
Presbrorꝝ.di.lvj. fo.xcvij.
Presborꝝ.di.lvj. fo.xcvij.
Presbros.di.l. fo.lxxxiij.
Presbros vltra.dist.xcv. fo.cliij.
Presbyteros.xvj.q.j. fo.ccclvij.
Preter hoc. fo.l.
Preterea.xxiij.vij. fo.cccxl.
Preterea placuit.di.xxviij.f.cccciij.
Preterea sciscitaris.di.xxiij.f.xxxvj.
Preterea frequēter.di.lj. fo.xc.
Pridem pcepimus. fo.ccclxxxvj.
Primus hmo. fo.cccccclvj.
Priis igit.dc cō.di.iiij. f.ccccccxxxix.
Prima qdē.dc cō.di.ij. f.ccccccxviij.
Prima salus.xxv.q.j. fo.ccccclxiij.
Prima cōfo.dc pe.di.iij. fo.cccccclxx.
Prima actione.xvi.q.iij.f.ccclxviij.
Prima autē.di.xvj. fo.xxj.
Prima ānotatio.di.xvj. fo.xxj.
Prima qō.xviij.q.j. fo.ccclxxxv.
Primū est.xxij.q.ij. fo.cccciiij.
Primū itaq3.di.xxv. fo.xl.
Primū iter.dc cō.di.iiij. f.ccccccxli.
Primo gradu.xxxv.q.v. f.ccccccxcij.
Primo semp.y.q.j. fo.cciiij.
Prime sedis. fo.clix.
Primatus epi. fo.cxvij.
Primates. fo.ccf.
Principatus. fo.clxviij.
Princeps viciorum. fo.ccccclvj.
Principes. fo.cccxxiij.
Principali. fo.cvj.
Principium. fo.cccccclxj.
Prisca ɔsuetudo. fo.clx.
Priscis qdē.x.q.iij. fo.ccxc.
Priscis igit.dist.lv. fo.xcv.
Prius est.iij.q.xj. fo.ccxlix.
Prius ergo.iij.q.ij. fo.ccxxxv.
Priuilegium. fo.cccv.
Priuilegia.xxv.q.ij. fo.ccclxiij.
Priuilegia.xxv.q.ij. fo.ccccclxiij.
Priuilegia xxv.q.ij. fo.ccccclxvj.
Priuilegia.dist.iij. fo.iij.
Priuilq3.di.xxviij. fo.xliij.
Pusq3 ɔueniret.xxvij.q.ij. ccccxcviij.
Probinum. fo.ccclviij.
Prodiuus. fo.ccccxcv.
Prodest. fo.ccccxxx.
Pro dilectione. fo.cccccccxvj.
Productio est. fo.ccccclxiij.
Progeniem suam. fo.ccccccxc.
Prohibendum. fo.xcv.
Prohibent.di.lxxxviij. fo.cxl.
Prohibent.di.xlix. fo.lxxv.
Prohibent.ij.q.j. fo.cciiij.
Prohibere. fo.xxxvj.
Pro ipēsis.xv.q.ij. fo.cccxlvi.
Pro membris. fo.cccccxvij.
Pronūciandū. fo.ccccccxxvij.
Pro obeuntibus. fo.cccxxxv.
Propter ecclīasticas.di.xviij.f.xxiij.
Propter ecclīasticas.di.xviij.f.xxiij
Propter totiꝰ.di.xix. fo.xxvij.
Propt gl.dc cō.di.iiij. cccccccxxviij.
Propter supfluu.y.q.vj. fo.ccxvij.
Propter vi.dc cō.di.iiij. fo.cccccccxl.
Propter eos.vij.q.j. fo.cclxxj.
Proprie. fo.cccccccxxxj.
Prophetauit. fo.clxxv.
Propositum. fo.ccccxcv.
Proposito. fo.ccccccxx
Proposuisti. fo.cxxxj
Pro qualitate. fo.ccccclxxv
Pro reuerentia. fo.lxix
Prouidēdū q̄q3.di.lxxxiij.f.cxxiij
Prouincie. fo.clix
Psalmista. fo.xxxvj
Pudor est. fo.ccccccxiij
Pudicus.di.xliij. fo.lxvj
Pudenda. fo.cclj
Pueri.xxij.q.v. fo.ccccxij
Pueri ad sacros.j.q.j. fo.clxxxiij
Puella. fo.ccccxciij
Puelle. fo.ccccxciy
Pulchra etiam. fo.cxxxv
Pulsatus. fo.cccliij.
Pura et simplex. fo.ccclviij.
Purgationē vo.xv.q.v.f.ccccxlviij.
Puto q fine.ij.q.vij. fo.ccxxviij.
Puto xp̄ianū.xxxj.q.v.f.ccccxxxj.
Putant quidam. fo.cccxxxix.
Qua aūt.ij.q.iij. fo.ccvij.
Quacūq3 arte. fo.ccccccj.
Quadragesi.di.iiij. fo.v.
Quadragesi.dc cō.di.v. f.ccccccxlix.
Qualitas lucri. fo.ccccclxxix.
Qualis.y.q.vij. fo.ccxxiij.
Qualis hinc.di.xxv. fo.xl.
Qualis.n.viij.q.j. fo.cclxxix.
Qualis debeat. fo.ccccccv.
Quali nos. ccccccxxxv.
Qualr vero.di.lxxij. fo.cxviij.
Qualr ordinati.vij.q.j. fo.cclxviij.
Qualiter eps.di.xxiij. fo.xxxvij.
Qua vero etate.di.lxxviij. fo.cxxiij.
Quāuis vera sint.xj.q.iij. fo.cccv.
Quāuis caute.di.l. fo.lxxxviij.
Quāuis caute.dc pe.di.iij.ccccclxiij.
Quāuis dictū.xxij.q.j. fo.cccccij.
Quāuis.iij.q.vj. fo ccxlj.
Quāuis errare.di.xxxviij. fo.lxj.
Quāuis sit triste.vij.q.j. fo.cclxix.
Quis ple.dc pe.di.j. fo.ccccccl.
Quis vniuerse.di.xxi. fo.xxx.
Quis corporis.di.lxviij. fo.cxv.
Quis vnū.dc cō.di.iiij.f.cccccccxxiij
Quāq3 oēs.di.xiij. fo.xxxv.
Q̄q3 3 vocabu.ij.q.vij. fo.ccxvij.
Q̄q3 sacerdotū.xiiij.q.ij.ccccxxxviij.
Q̄ periculosum. fo.cclxvij.
Q̄ magnum. fo.ccccxviij.
Q̄ obrem. fo.ccccccxlv.
Q̄ prepostrum. fo.ccxxxvj.
Q̄ pio mentis. fo.clxxxv.
Q̄ sit necessarium. fo.ccclxxvj.
Qn̄ et vbi.di.lxxv. fo.cxxi.
Qn̄ adā.dc pe.di.ij. fo.cccccclvj.
Qn̄ aūt.di.xliij. fo.lxviij.
Qn̄ aūt.dc cō.di.j. fo.cccccxl.
Qn̄ ab hiero.dc cō.di.iiij.cccccclvj.
Qn̄ eps.di.xxiij. f.xxxvij.
Qn̄ vult deus.xxij.q.iiij.f.ccccxxvj.
Qn̄ qs.dc cō.di.iij. fo.ccccccxiiij.
Qn̄ necessitas.di.lxxvj. fo.cxxxvj.
Quando ergo.xj.q.iij. fo.cccj.
Qn̄ p̄sbyteri.di.xxviij. fo.xliij.
Qn̄ p̄sbyteri.di.xliij. fo.lxix.
Qn̄ p̄sbri.di.xxxviij. fo.lx.
Quātus. fo.ccccxix.
Quātuslibet. fo.cccccxlj.
Quanū dicit. fo.lxxxvj.
Quāto a nob.ij.q.v. fo.ccx.
Quāto ap̄lica.di.lxiij. fo.cvj.
Quāto tpe.iij.q.y. fo.ccxxxv.
Quātūlibet. fo.lxxv
Quapropter.xxvij.q.ij.fo.ccccclxxxix.
Quapp.y.q.vij. fo.ccxxxj.
Qua traditione. fo.xxxij.
Quatuor mo.xj.q.iij. fo.cccvij.
Quatuor aūt.xij.q.y. fo.cccxxj.
Que ad ppetuā. fo.ccccclxij.
Que christo. fo.ccccclxxviij.
Que circa ordi.di.xcviij. fo.clviij.
Que ɔ mores. fo.viij.
Quecūq3.dc pe.di.iiij. fo.ccccclxxiij.
Quecūq3.xv.q.ij. fo.ccccclxvj.
Quecūq3.xj.q.j. fo.ccxcij.
Quecūq3 mulier.di.xxx. fo.xlvij.
Quecūq3 res.x.q.j. fo.cclxxxvij.
Que digniores. fo.ccccxlix.
Quedā capitalia.di.xcvj. fo.clv.
Quedā.xxxij.q.vij. fo.cccccxxvj.
Quedā etiā.di.y. fo.iij.
Quedā lex.xxxv.q.ij.et.iij.fo.cccccxcj.
Que dc causa. fo.ccxj.
Que ipsis sacerdotibꝰ. fo.lxj.
Quelibet occulta. fo.lxiij.
Que lotharius. fo.ccv.
Quē penitet fo.cccccl.
Quēadmodū.xxxij q.vij.f.cccccxxv.
Quēadmodū.xxiij.q.vij.f.cccccxxxix.
Quēadmodū.di.xy. fo.xv.
Quē ɔgenitores. fo.ccccxiij.
Quero ergo. fo.ccl y.
Q̄ris a me.dc cō.di.iiij.fo ccccccxliij.
Querat hic aliqs. fo.ccccclxx j.
Querit si.y.q.vij. fo.ccxxv.y.
Querit de illis.di.lxviij. fo.cxiij.
Querit dc his di.lxxiij. fo.cxviij.
Querit.xxij.q.y. fo.cccc vj.
Querendū est.ij.q.vij. fo ccxxv.
Querēdū est.dc pe.di.y. fo.ccccclij.
Questitū.xxij.q.iiij. fo.cccccxxviij.
Questitū est.j.q.iy. fo.clxxxvij.
Questitū est.xiij.q.ij. fo.cccxxxvj.

Queſta eſt nobis. ccccxxiiij.
Queſti ſunt.xvi.q.j. fo.ccclix.
Queſti ſunt.xvij.q.iiij.fo.ccclxxxiiij.
Queſtionē de ſeruis. fo.ccccxv.
Que ſemel. fo.ccccxcj.
Qui ſpūalem. fo.ccccciiij.
Qui abſtulerit. fo.ccccvij.
Qui adē turpi.di.xcj. fo cxliiij.
Qui aūt.v.q.vj. fo.cclix.
Qui accuſare. fo.ccxlvij.
Qui apud. fo.cxcj.
Qui admiſit. fo.ccclj.
Qui ambulat. fo.cclviij:
Qui alioꝝ. fo.cccclix.
Qui admiſſa.de pe.di.3.fo.cccclxiij.
Qui admiſſa.de pe.di.iij. ibidē.
Qui agatho. fo.cccclxxxvij.
Quia vero.de pe.di.iiij. fo.cccclxxij.
Quia vero di.vj. fo.vj.
Quia vero.de pe.di.ij. fo.ccccclj.
Quia ergo di.xxij. fo.xxxj.
Q: ergo.xxxv.q.ij.⁊.iij.f.ccccclxxxix.
Quia igitur. fo.cv.
Quia dies. fo.ccccccl.
Quia ioānes. fo.ccccxxix.
Quia morte. fo.cccccccxix.
Quia res. fo.ccxcviij.
Quia ſunt. fo.xliiij.
Quia ꝑ ambitiones. fo.cxj.
Quia ex ſola. fo.ccccxlviij.
Quia ſimpliciter. fo.xcviij.
Quia ſacerdotes. fo.cclxxxviij.
Quia cognouimus. fo.ccxcj.
Quia te q̄ſi. fo.lxxxv.
Quia tua fraternitas. fo.ccccxij.
Quia ſanctitas. fo.xxxj.
Quia in qbuſdā. fo.cxlij.
Quia iuxta.xvj.q.j. ccclxij.
Quia iuxta.v.q.vj. fo.cclix.
Quia aūt. fo.ccccxciij.
Quia ingredientib⁹. fo.ccccxcj.
Quia ſancta. fo.cix.
Quia radix. fo.cccccliij.
Quia frater. fo.cclxx.
Quia ea. fo.ccxxxvj.
Quia alij. fo.cccxxxvj.
Quia ꝑſulatus. fo.cxcj.
Quia corpus. fo.cccccccxvj.
Quia paſſus eſt. ibidem.
Quia eps. fo.cclvij.
Quia aliquāti. fo.cxxxij.
Quia diuinitatis. fo.cccccxlvj.
Qui bona agūt.xvij.q.j. fo.ccclxxix.
Qui bis ignorāter. fo.cccccccxlij.
Quib⁹ tpib⁹.di.lxxvj. fo.cxxj.
Quib⁹ pctā.xiij.q.ij. fo.ccccxxxv.
Quib⁹ epi.xj.q.iij. fo.ccccij.
Quibuſdā narratib⁹. fo.clxxxiij.
Qui bene. fo.cccccccxxvj.
Qui calumniā. fo.cclix.
Qui chriſti. fo.ccccxvij.
Qui contra. fo.ccccl.
Qui contēpta. fo.ix.
Qui cōſenſit. fo.ccccix.
Qui crimē intē.vi.q.j. fo.cclx.
Qui crimē.ij.q.viij. fo.ccxxxiij.
Qui crimē.iij.q.vj. fo.ccxliij.
Qui cōpulſus. fo.ccccx.
Qui cōicauerit. fo.ccc.
Qui cathedrā. fo.cxlvij.
Qui clementiā. fo.cxxxviij.
Quicqd xij.q.ij. fo.ccxxij.
Quicqd.n.de cōi.di.v. fo.ccccccl.
Quicqd xxij.q.ij. fo.ccccxiiij.
Quicqd xxij.q.v. fo.cccccxxiij.
Quicqd inuiſibilis.j.q.j. fo.xviij.
Quicūqꝫ pſbr.ḋ cō.di.iiij.ccccccxxxij
Quicūqꝫ.xij.q.v. fo.ccccxxx.
Quicūqꝫ.xxij.q.viij. fo.ccccxl.
Quicūqꝫ.xxij.q.viij. ibidem.
Quicūqꝫ.xxij.q.viij. fo.cccccxliiij.
Quicūqꝫ.xxij.q.vij. fo.cccccxxxviij.
Quicūqꝫ.diſ.l. fo.lxxxvij.
Quicūqꝫ.ij.q.iij fo.ccc.
Quicūqꝫ.xij.q.iiij. fo.ccccxix.
Quicūqꝫ ſane.j.q.v. fo.cxciij.
Quicūqꝫ.di.l. fo.lxxiiij.
Quicūqꝫ.xiij.q.iiij. fo.ccccxl.
Quicūqꝫ ſciēs.vj.q.j. fo.cclxij.
Quicūqꝫ.xxvij.q.ij. fo.cccclxxxv.
Quicūqꝫ.de pe.di.j. fo.cccccxxxiiij.
Quicūqꝫ.xvij.q.iiij. fo.ccclxxx.
Quicūqꝫ militū.xij.q.ij. fo.ccccxvij.
Quicūqꝫ.xxxiij.q.ij. fo.cccccxxx.
Quicūqꝫ.xvj.q.vij. fo.ccclxxvj.
Quicūqꝫ.xvj.q.j. fo.ccclix.
Quicūqꝫ.xj.q.j. fo.ccxcvi.
Quicūqꝫ.xx.q.j. fo.ccccxciij.
Quicūqꝫ.xj.q.iij. fo.ccciij.
Quicūqꝫ epoꝝ.xvij.q.iiij. ccclxxxv.
Quicūqꝫ ſtudet.j.q.j. fo.clxiij.
Quicūqꝫ.xj.q.iij. fo.ccccvij.
Quicūqꝫ ſacros.j.q.j. fo.clxiiij.
Quicūqꝫ ita.di.lxxvij. fo.cxxiij.
Quicūqꝫ.xxiiij.q.j. fo.ccccl.
Quicūqꝫ.xvj.q.vij. fo.ccclxxiij.
Quicūqꝫ.xij.q.ij. fo.ccccxxvj.
Quicūqꝫ ij.q.vj. fo.ccxvij.
Quicūqꝫ xij.q.iij. fo.ccxxviij.
Quicūqꝫ ex his.di.lxxxj. fo.cxxviij.
Quicūqꝫ virginitatē.di.xxxi.f.xlviij.
Quicūqꝫ.xxvj.q.v. fo.cccclxxj.
Quicūqꝫ eps.xvj.q.iij. fo.ccxxxvij.
Quicūqꝫ libertatē.di.liiij. fo.xcij.
Qui diuinationes. fo.cccclxx.
Qui deſponſatā. ccccclxxxv.
Qui de menſa. fo.iix.
qui dormierit.xxvij.q.ij.cccclxxxviij
q dormierit.xxxij.q.vij. f.cccccxxvj.
Qui diuina. fo.ccccxxxvj.
Qui die ſolenni. fo.cccccccx.
Quid crudele. fo.ccccxxviij.
Quid culpat. fo.cccccxiiij.
Quid eſt aliud.di.lxxxviij. fo.cxlj.
Quid eſt.xxxv.q.vij. fo.ccccccxcviij.
Quid eſt.de cō.di.ij.fo. cccccxviij.
Quid eſt hoc.di.l. fo.lxxxj.
Quid eſt manus.di.lxxviij.fo.cxxv.
Quid eſt.de pe.di.iiij. fo.ccccclxxvi.
Quid ergo.xxij.q.v. fo.cccccxxj.
Quid ergo.de pe.di.iij. fo.ccccclxxij.
Quid ergo.xi.q.iij. fo.ccccix.
Quid ergo.xxij.q.iiij. fo.ccccxvij.
Quid vero.x.q.iij. fo.ccxc.
Quid vero.j.q.vj. fo.cxciiij.
Quid obeſt. fo.ccciiij
Quid faciet. fo.ccccxxij.
Quid dicam. fo.ccccxl.
Quid ꝓdeſt ieiunia. fo.cxxxvij.
Quid ꝓderit: fo.cij.
Quid in oibus. fo.cccccxxvj.
Quid aūt di.xlv. fo.lxix.
Quid aūt.xxiij.q.iij. fo.cccclix.
Quid aūt.viij.q.j. fo.cclxx.
Quid ſit ſanguis. fo.ccccccxxij.
Quid enī ꝓdeſt. fo.cxxxiij.
Quidā deſponſauit. fo.cccclxxxviij.
Quidā eps.cā.xxij. fo.cclix.
Quidā eps.cā.ij. fo.ccj.
Quidā eps.cā.vij. fo.cclxv.
Quidā eps.cā.iij. fo.ccxxxiij.
Quidā eps. fo ccccxlv.
Quidā eps.cā.viij. fo.cclxxvj.
Quidā epi.cā.xxiij. fo.ccccxiij.
Quidā clerici.di.lxxxj. fo.cxxx.
Quidā clerici.cā.xij. fo.ccccj.
Quidā vir.cā.xxiij. fo.cccccxxviij.
Quidā vir.cā.xxxiiij fo.ccccclxxxvj.
Quidā vir.cā.xxxv. fo.ccccclxxxviij.
Quidā vir.cā.xxviij. fo.cccccxcj.
Quidā vir.cā.xxxij. fo.ccccccx.
Quidā vir.cā.iij. fo.ccl.
Quidā cū do.xxiij q.iiij. fo.ccccxx.
Quidā ſacerdos.cā.xv. fo.cccxiiij.
Quidā ſacer.cā.xxvj. fo.cccclxviij.
Quidā laicus.cā.x. fo.cclxxxvj.
Quidā maligni.v.q.j. fo.cclv.
Quidā abbas.cā.xvj. fo.cccliij.
Quidā abbas.cā.xviij. fo.ccclxxxv.
Quidā mona.xvj.q.j. fo.cccliiij.
Quidā mōa.xviij.q.ij. fo.ccclxxxvij.
Quidā habēs.cā.j. fo.clxij.
Quidā pſbr.cā.xvij. fo.ccclxxviij.
Quidā votū.cā.xxvij. fo.cccclxxvj.
Quidā nubētes.di.xxvij. fo.xliij.
Quidā aūt.xxiiij.q.iij. fo.cccclx.
Quidā pplorꝫ.cā.xxx. fo.ccccc.
Quidā deo.de pe.di.j. fo.ccccclj.
Quidā forni.xxiiij.q.j.ccccclxxxviij
Qui ea que dei ſunt. fo.lxj.
Qui eccle.di.xxxvj. fo.lvij.
Qui eccle.di.lix. fo.xcix.
Qui eps. xxxiiij.
Qui epatū deſiderat. fo.cclxxviij.
Qui egerit pniaꝫ. ccccclxxxj.
Quieſcamus. fo.lxv.
Quieſcite. fo.cclxj.
Qui ⁊ humanis. fo.ccccxx.
Qui ſint ſortilegi. fo.cccclxviij.
Qui ſincera. fo.lxix.
Qui habetis. fo.ccccxlj.
Qui natus eſt. fo.cccccxxxviij.
Qui ꝓpinquā. fo.ccccccxc.
Qui recedit. ccccclxxvj.
Qui vult.de pe.di.vj. fo.ccccclxxx.
Qui vult or.de pe.di.iij.f.ccccclxiiij.
Qui vult fa.de pe.di.ij. fo. ccccclxiij.
Qui vxorē ſuā. fo.ccccclxxxv.
Qui in caſtigatione. fo.ccccclxxxij.
Qui in maternis. fo.cccccccxlij.
Qui mādu.de cō.di.ij. fo.cccccccxx.
Qui mādu.de cō.di.ij.f.cccccccxxiiij.
Qui diſcordat. fo.cccccccxxj.
Qui ſitit. fo.ccccclxxxiiij

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Qui ſanctus fo.cccccxxxiiij.
Qui diuini. fo.ccccclxxiij.
Qui omnipotētē fo.cccviij.
Qui recedūt. fo.cccc.lxxiij.
Qui viderit. fo.cccccxxij.
Qui ſacramēto fo.ccc.viij.
Qui ſcelerate. fo.ccccccxiiij.
Qui reſiſtit fo.cccix.
Qui exigit. fo.cccct.
Qui ſine pctō eſt. fo.ccxxxiiij.
Qui ſub gradu. fo.lxxxiiij.
Qui vitijs. fo.ccccxxxiiij.
Qui ex famulis. fo.xcij.
Qui perfectionē. fo.clxv.
Qui religioſis. fo.ccclxxxvij.
Qui in aliud. xl.
Qui ſaccum. fo.lxxxvj.
Qui iuſtus eſt. fo.cccviij.
Qui in aliquo. fo.xc.
Qui rapit. fo.ccclxxxij.
Qui peccat. fo.ccccxxvij.
Qui nō ꝓbauerit. fo.ccviij.
Qui ſm carnē. fo.cccccxix.
Qui partē. fo.xcvj.
Qui in qualibet. fo.cxcviij.
Qui p̄ſbyterū. fo.ccclxxxij.
Qui occiderit. fo.cclxxxij.
Qui in eccleſia. fo.cccclix.
Qui venato.di.lxxxvj. fo.cxxxvj.
Qui venato.di.lxxxvj. ibidem.
Qui ſine crimine. fo.xlij.
Qui ſuis.epl̄is. fo.cxlvij.
Qui ſtudet. fo.clxv.
Qui pōt. fo.cccccxvij.
Qui peierat. fo.ccccx.
Qui periurare. fo.cccc xij.
Qui malos. fo.ccccxxxiiij.
Qui in alterius. fo.cclv.
Qui ſemel. fo.lxxviij.
Qui oblatiōes.xiij.q.ij. fo.cccxxxiiij.
Qui oblatiōes.xiij.q.ij. f.eo.cccclxvii.
Qui ſine ſaluatore fo.cccclxix.
Qui nec regiminis. fo.ccxxviij.
Qui vero.xi.q.iij. fo.ccciij.
Qui vero ꝑtermiſ.di.lij. fo.xc.
Qui v̄o.xxj.q.ij. fo.ccccxcvij.
Qui vero.di.l. fo.lxxxvj.
Qui vere. fo.ccclij.
Qui negligūt. fo.cccclvi.
Qui plures. fo.ccccxcvij.
Qui ſubdiaconū fo.ccclxxxij
Qui per pecuniā fo.clxiiij.
Qui vos ſpernit. fo.cclxxviij.
Qui merito. fo.cccij.
Qui recte iudicat. fo.cccv.
Qui iubente. fo.ccciij.
Qu ſe ſcit. fo.ccxv.
Qui ſcit. fo.ccxvj.
Quilibet fratrū. fo.cclxxxj.
Quinqꝫ modis. fo.cccccclxlix.
Quis nos. fo.ccccxxviij.
Quis aut leges. fo.xciij.
Quis exiſtimaret. fo.xlvij.
Quis eni veſtrū fo.ccccxxxv.
Quis ignoret. fo.cccccxix.
Quis neſciat.di.ix. fo.x.
Quis neſciat.di.xj. fo.xiij.
Quis nō pōt. folio.ccccxxviij.
Quis aūt.de cō.di.iiij. fo.ccccccxlvj.
Quis aūt di.x. folio.xij.
Quis locus. fo.cxcj.
Quis aliqn̄. fo.cccccxlviij.
Quis dubitet. fo.clvj.
Quiſqs in ne.di.lxxxvij. fo.cxxxix.
Quiſqs reb⁹ di.xli. fo.lxiiij.
Quiſqs.xxiij.q.iiij. fo.ccccxviij.
Quiſqs ille.ij.q.viij. fo.ccxxxiij.
Quiſqs xi.q.iij. fo.cccvij.
Quiſqs ꝓbat⁹ ij.q.vj. fo.ccxvj.
Quiſqs.xxiij.q.iiij. fo.cccclix.
Quiſqs.xxiij.q iiij. fo.ccccxxix.
Quiſqs.xxiiij.q.j. fo.ccccliij.
Quiſqs.j.q.j. fo.clxiij.
Quiſqs ep̄s.xij.q.ij. fo.cccxix.
Quiſqs ep̄o.iiij.q.v. fo.cc.liiij.
Quiſqs p̄ceptis.xiiij.q.j. fo.cccxxxvij.
Quiſqs.de cō.di.iiij. fo.ccccccxlv.
Quiſqs dix.de cō.di.iiij. fo.ccccccxlvij.
Quiſqs cleric⁹.di.lxxxiiij. fo.cxxxiiij.
Quiſqs.de pe.di.j. fo.ccccccxxxiiij.
Quiſqs.xvij.q.iiij. fo.ccclxxxij.
Quo iure. folio.viij.
Quo auſu. fo.cccccxlij.
Qd̄ aūt ep̄s. fo.ccxlv.
Quod aūt.di.ix. folio.ix.
Qd̄ aūt ea q̄ ali.xv.q.j. fo.ccc.xliij.
Qd̄ aūt de cō.di.iiij. fo.ccccccxxx.
Qd̄ aūt xxiiij.q.ij. fo.cccclv.
Qd̄ aūt ab xxiiij.q.j. fo.ccccxlv.
Qd̄ aūt.xxxj.q.ij. fo.ccccccix.
Qd̄ aūt ſine.xxxiij q.v. fo.cccccclxxxiij.
Qd̄ aūt xxxiij.q.ij. fo.cccccxxix.
Qd̄ aūt q̄rit.xxxv.q.vij. fo.ccccxcviij.
Qd̄ aūt ſortes xxvj.q.ij. fo.cccclxviij.
Qd̄ aūt ꝯſan.xxxv.q.j. fo.ccccclxxxviij.
Qd̄ aūt.xxv.q.ij. fo.cccclxiiij.
Qd̄ aūt q̄rit.xxiij.q.vj. fo.ccccxxxvij.
Qd̄ aūt q̄rit.vj.q.ij. fo.cclxiij.
Qd̄ aūt.xxx q.j. f.cccccxxviij.
Qd̄ aūt inf.xxviij.q.j. fo.ccccxcj.
Qd̄ aūt p̄ſcrip.xvj.q.iij. fo.ccclxvj.
Qd̄ aūt ꝓpt.xxxiij.q.j. fo.cclviij.
Qd̄ aūt illici.xxij.q.iiij. fo.ccccvij.
Qd̄ aūt ofo.xxxiij.q.iiij. fo.cccccclxxx.
Qd̄ aūt ſacerdo.di.xcv. fo clj.
Qd̄ aūt.xvi.q.v. fo.ccccclx.
Qd̄ aūt ꝯiugiū.xxix.q.j. fo.ccccxcviij.
Qd̄ aūt poſt.xxiiij.q.ij. fo.ccccliij.
Qd̄ aūt.xvi.q.vi. fo.ccclxxj.
Qd̄ aūt abſqꝫ v.q.iiij. fo.cclvij.
Qd̄ aūt vni⁹.di.xxvij. fo.xlij.
Qd̄ aūt deficiētē.vj.q.v. fo.cclxv.
Qd̄ aūt viuētē.vij.q.j. fo.cclxvj.
Qd̄ aūt.xxiij.q.vij. fo.ccccxxxix.
Qd̄ aūt archiep̄s.ix.q.iij. fo.cclxxxiij.
Qd̄ aūt ꝓpriū.xxx.q.j. fo.ccccc.
Qd̄ aūt clericis.viij.q.iiij. fo.cclxxxj.
Qd̄ aūt.xxvj q.vj. fo.ccccclxxiij.
Qd̄ aūt.xxxj.q.iij. fo.cccccx.
Qd̄ aūt gnto xxij.q.v. fo.ccccx.
Qd̄ aūt vindi.xxiij.q.iiij. fo.ccccxvij.
Qd̄ aūt q̄rit.xij.q.iiij. ccccxxviij.
Qd̄ aūt in ſi.xlvij. fo.lxiij.
Qd̄ aūt nō ſit.xxxij.q.ij. fo.cccccxiij.
Qd̄ aūt q̄rit.viij.q.iij. fo.cclxxx.
Qd̄ aūt ꝯiuriū.xxij.q.ij. fo.ccccliij.
Qd̄ aūt poſtulas.vj.q.v. fo.cclxv
Qd̄ aūt.vj.q.j. fo.cclx.
Qd̄ aūt ſpūalia.j.q.j. fo.clxiij.
Qd̄ aūt.ij.q.j. fo.ccj.
Qd̄ aūt eccl̄ias.xvj.q.vij. fo.ccclxxiij.
Qd̄ aūt.xxxvj.q.j. fo cccccj.
Qd̄ aūt.xxx.q.iij. fo.ccccciij.
Qd̄ aūt.v.q.iij. fo.cclvij.
Qd̄ aūt pudi.xxxij.q.v. fo.ccccccxx.
Qd̄ aūt vxor.xxx.q.iiij. f.cccccliij.
Qd̄ aūt.xxvij.q.ij fo.ccccclxxxvij.
Qd̄ aūt hi.iiij.q.j. fo.ccl.
Qd̄ aūt.xxx.q.v. fo.cccccv.
Qd̄ aūt q̄rit.xvij.q.iij. fo.ccclxxix.
Qd̄ aūt.vij.q.ij. fo.cclxxv.
Quod autem.xxi.q.ij. fo.ccccv.
Quod autē clerici.xxj.q iij.f.cccxcviij.
Quod aūt meretrix.xxxij.q.j.f.cccccxj
Quod autem.xx.q.iij. fo.cccxciiij.
Quod aūt querit.xxiij.q.ij. fo.ccccxv.
Quod aūt querit.vj.q.ij. fo.cclxiij.
Quod aūt expoliatus.ij.q.ij. fo.ccvij.
Quod aūt ep̄s.ix.q.ij. fo.cclxxxij.
Quod aūt.xxxij q.j. fo.cccccxij.
Quod aū nulli.xxiij.q.v. fo.ccccxxx.
Quod aūt ſua.iiij.q.j. fo.cccxxxvij.
Quod aūt.viij.q.j. fo.cclxxvj.
Quod aūt p̄ter.xiiij.q.iij. f.cccxxxviij.
Quod aūt frater.xxxv.q.v.fo.ccccccxcij.
Quod aūt amicoꝝ.viij.q.ij. fo.cclxxx.
Quod aūt a voto.xvij.q.j.f.ccclxviij.
Quod aūt.xxxij.q.iiij. fo.ccccccxvij.
Quodam loco. fo.cccclxx.
Quod v̄o elemoſyne.xiiij.q.v.f.cccxl
Quod vero.x.q.v. fo.cxciiij.
Quod v̄o ꝯfeſſio.xv.q.vj. fo.ccclxviij.
Quod vero.iij.q.iij. fo.ccxxxvj.
Quod vero.iij.q.iij. ccxxxvij.
Quod vero.xxv.q.ij. fo.cccclxv.
Quod v̄o iniuria.xxiij.q.iij.f.ccccxvj.
Quod vero.iij.q.v. fo ccxxxviij.
Qd̄ v̄o die dn̄ico.xv.q iiij.fo.ccclxvij.
Quod vero.xx.q iiij. fo cccxcvj.
Quod vero.xxv q.j. fo cccclxij.
Quod vero.ij.q.iiij. fo.ccxiij.
Quod vero.xxj.q iiij. fo.cccxcvi.
Quod vero.ij.q.vij. fo.ccxliij.
Quod vero.xj.q.ij. fo.ccxcviij.
Quod vero pn̄ia.xxiij.q.vj. fo.cxlij.
Quod vero.diſt xj. fo.xij.
Quod vero xxxij.q.ij. fo.ccccccxv.
Qd̄ v̄o deficiētes.iij.q.x. fo.ccxlviij.
Quod vero.xxviij.q.ij. f.ccccxcvij.
Qd̄ v̄o nec clericis.xiiij.q.iiij.cccxxxix
Quodcunqꝫ. fo.ccccclvi.
Quod pro remedio. fo.cxcvij.
Quod dauid. fo.ccccvij.
Quod predeceſſor. fo.cccx.
Quod ſi dormierit. fo ccccccix.
Qd̄ iudex eē nō poſſit.iij.q.vij.f ccxliij.
Quod iuramentū.xxij.q.j. fo.cccc.
Quod a patribus. fo.cxxj.
Quod abſqꝫ. fo.xiiij.
Qd̄ ordinario.ix.q.j. fo.cclxxxj.
Quod ſuſpecti. fo.ccxl.
Quod reſtitutio. fo.ccxxxiiij.
Quod dicit dn̄s. lxiiij.
Quod dicitis. folio.xxi.

Quod monachi. fo.ccclij.
Quod chriſtus. fo.cccccxxiij.
Quod interrogaſti. fo.xliij.
Quod pro neceſſitate. fo.clxx.
Quod ad nos. fo.lxxv.
Quod cp̄s.xix.q.j. fo.ccccxc.
Quod qs cōmiſit. fo.cccccc.
Quod intra.xx.q.j. fo.ccccxcij.
Quod deo patri. fo.cccccclxxxiiij.
Quod priori.xiij.q.j. fo.ccccxxx.
Quod errauerat. fo.cccccxxvij.
Quod ait ſodomitis. fo.xvij.
Quod ſi pniam.xxvij.q.j. cccclxxviij.
Quod ſi accuſatorū. iiij.q.vj. f.cclv.
Quod deuentes. fo.cccclxxvj.
Quod bene. fo.cclxv.
Quod propoſuiſti. fo.ccccccxxvj.
Quod die dn̄ico. fo.cxxj.
Quod nullus.diſt.xxv. fo.xxxviij.
Quod debetur. ccccxxxvij.
Quod militare.xxiij.q.j. fo.cccccxij.
Quod quidam. fo.clxxviij.
Quod conditio. fo.cccclxxxv.
Quod clericus. fo.ccxcij.
Quō exaudit.de cō.di.iiij.f.cccccccxxxv
Quō ſacerdos.xj.q.iij. fo.ccciij.
Quō renouari.de pe.di.ij.fo.ccccclvj.
Quō virginibus.xxxj.q.j. fo.cccccviij.
Qm̄ vetus.xxiiij.q.j. fo.cccccxlix.
Qm̄ iueſtituras.xvj.q.vij. fo.ccclxxv.
Qm̄ qdā.di.c. fo.clx.
Qm̄ qdā.diſt.vij. fo.cxxj.
Qm̄ quidē.di.xviij. fo.xxiij.
Quoniā idem.x.diſt. fo.xj.
Quoniā feſtus.diſt.lxj. fo.ciiij.
Quoniā qcqd.xvj.q.j. fo.ccclxiiij.
Qm̄ qcqd.j.q.vij. fo.cxcviij.
Qm̄ multi.di.xlvij. fo.lxxij.
Qm̄ multi.xiij.q.iiij. fo.ccccxxxix.
Qm̄ diuerſarū.xxj.q.ij. fo.ccccxcvij.
Qm̄ de iure.di.xv. fo.xvij.
Qm̄ in qbuſdā.xvj.q.vij. fo.ccclxxv.
Qm̄ in qbuſdā.di.xxxij. fo.lij.
Qm̄ a qbuſdā.xix.q.ij. fo.ccccxcj.
Qm̄ ſunt.de cō.di.ij. fo.ccccccxxvij.
Qm̄ ſancte.di.xvj. fo.xx.
Qm̄ decliua.xij.q.j. fo.ccccxiij.
Qm̄ nō cognoui.di.lxxxviij. fo.cxlj.
Qm̄ mos.di.lxv. fo.cxij.
Qm̄ multos.xj.q.ij. fo.ccccx.
Qm̄ multa.di.xlviij. fo.lxxv.
Qm̄ in romani.di xxxj. fo.xlix.
Qm̄ videmus.di.lxix. fo.cxv.
Quoꝝ vices. fo.cxiiij.
Quorundā.di.xxxiiij. fo.liiij.
Quorūdā.di.lxxiiij. fo.cxix.
Quorūdā clericoꝝ.di.xxiij. fo.xxxvj.
Quotiēs.xxiiij.q.j. fo.cccccxlvij.
Quotiēs a pplis.j.q.vij. fo.cxcviij.
Quotiēs.j.q.vij. fo.cxcvij.
Quotiēs epi.ij.q.vj. fo.ccxvj.
Quotiēs.ij.q.vj. fo.ccxvij.
Quotiēs.xxij.q.v. fo.cccccxiij.
Quotiēs frater.ij.q.v. fo.ccxxj.
Quotiēſcunq;. fo.ccccclxxxij.
Quotquot. fo.ccccclxxx.
Quotidie. fo.ccccccxiij.
Quos deus coniunxit. fo.cccccxxxiij.
Quos a paganis. fo.ccccccxxxvij.
Quos confiteris. fo.clxiij.
RAdicata eſt. fo.ccccclj.
Raptor. fo.ccccclxxxix.
Rapinam emere. fo.ccccxl.
Raptores igitur. fo.cccccccij.
Raptus eſt. fo.cccccxcj.
Raptus quoq;. fo.cccccccj.
Ratio nulla. fo.ccclxxx.
Rationis ordo.di.c. fo.clxj.
Rationis.xvj.q.vij. fo.ccclxxvij.
Reatina eccleſia. fo.cvij.
Rebaptiçare. fo.ccccccxlj.
Recurrat. fo.ccccccxvij.
Recedite.di.xlv. fo.lxxij.
Recedite.xxiij.q.iiij. fo.cccxviij.
Regum officium. fo.ccccxxxiij.
Regula veſtra.di.xvij. fo.xxij.
Regula.di.iij. fo.iij.
Regule ſanctorum. fo.xlvj.
Regenda eſt. fo.cclxxxvij.
Regenerante. fo.cccccccxlv.
Reintegranda.iij.q.j. fo.ccxxxiiij.
Reintegranda.iij.q.j. ibidem.
Relatū eſt nobis.di.xxxvij. fo.lx.
Relatū eſt.xxxj.q.j. fo.cccccvij.
Relatū eſt.de con.di.ij. fo.cccccccxiij.
Relatum eſt.x.q.iij. fo.ccxcij.
Relatum.xj.q.j. fo.ccxciiij.
Relatum eſt.v.q.ij. fo.cclvj.
Relatio. fo.ccccxcvij.
Relata eſt. fo.cclxxxvij.
Reliqui ſacerdotes. fo.cxiiij.
Religioſam. fo.ccccxxviij.
Relinquant vero.xxx.q.iiij. fo.ccccciiij.
Relegentes. fo.ccccxxxv.
Remoto. fo.cclxxj.
Remittunt pctā. fo.cccccxxv.
Remiſſionem. fo.clxx.
Renouantes. fo.xxxij.
Reos ſanguinis. fo.ccccxxxj.
Reperiuntur.j.q.j. fo.clxiij.
Reperiūtur.de pe.di.iij. fo.ccccclxij.
Reprehenſibile. fo.ccccxlj.
Requiſiſti. fo.ccccccxxviij.
Requiritis. fo.cxcvij.
Res autem. fo.cccccxxxiij.
Res in epiſcopatu. fo.ccccxviij.
Res eccleſie.xij.q.j. fo.ccccxvj.
Res eccleſie.j.q.iij. fo.cxc.
Reſponſa prudentium. fo.iij.
Reſecande. fo.cccclviij.
Reſuſcitatus. fo.ccccccxxxviij.
Reſcripta. fo.cccclxv.
Retulerunt. fo.ccccccxl.
Reum ad eccleſiam. fo.ccclxxx.
Reuertimini. fo.ccclxiij.
Reuertar. fo.ccccclxxiij.
Reuera.de conſe.di.ij. fo.ccccccxxj.
Reuera.iij.q.ix. fo.ccxlvij.
Reuera.xxxij.q.v. fo.ccccccxx.
Rex debet. fo.ccccxxxv.
Rhodie. fo.iij.
Ridiculum eſt.di.xij. fo.xiiij.
Ridiculum eſt.xj.q.iij. fo.ccciij.
Roman⁹ pō.de cō.di.iiij.f.ccccccxxxij.
Romanus.di.lxxxj. fo.cxxix.
Rogo timoneo. fo.cccij.
Rogamus vos. fo.ccccxlvij.
Rogationes. fo.ccccccxxvij.
Rurſus. fo.ccciij.
SAbbato. fo.ccccccxxviij.
Sacramentum.hacten⁹.fo.ccix.
Sacramenta.j.q.j. fo.clxix.
Sacra altaris.de cō.di.j.fo.cccccccviij.
Sacrificiū.de pe.di.j. fo.cccccxxxiiij.
Sacrificiū.de con.di.ij. fo.cccccccxv.
Sacerdos.xxvj.q.vij. fo.cccclxxv.
Sacerdos.iij.q.vij. fo.ccxlv.
Sacerdos dei.de cō.di.ij.f.ccccccxxvj.
Sacerdos cui.ij.q.ij. fo.clxxxvij.
Sacerdos.de pe.di.vj. fo.cccccclxxx.
Sacerdos di.lxxxj. fo.cxxviij.
Sacerdos quidē.di.l. fo.lxxxij.
Sacerdos.vj.q.j. fo.ccl[illegible]
Sacerdotem. cccccc[illegible]
Sacerdotes.de cō.di.iiij.ccccccxxvi[illegible]
Sacerdotes dei.di.xxxvij. lvi[illegible]
Sacerdos.vj.q.j. ccx[illegible]
Sacerdotes.ij.q.vij. ccxx[illegible]
Sacerdotes.xij.q.iiij. cccxxviij.
Sacerdotes.j.q.j. clxxvij.
Sacerdotes.di.xlix. lxxvij.
Sacerdotes vero.di.xciij. cxlvij.
Sacerdotes.di.l. lxxxiij.
Sacerdotes.ij.q.vij. ccxxiij.
Sacerdotum. ccccccxv.
Sacerdotium. ccccxcix.
Sacerdotibus.xj.q.j. fo.ccxcvij.
Sacerdotibus.de cō.di.iij.cccccccxxvij
Sacerdotibus.di.xxxj. xlviij.
Sacerdotale officium. cj.
Sacroſancta religio.j.q.j. fo.clxxvij.
Sacroſancta romana.di.xxij.f.xxxij.
Sacroꝝ canonum.xij.q.ij. ccccxviij.
Sacroꝝ canonū.di.lxiij. cx.
Sacratas. xxxvij.
Sacrilegium. ccclxxx.
Saluator.j.q.iij. fo.clxxxviij.
Saluator.de conſe.di.v. ccccccclij.
Sal celeſtis. ccccccxxxviij.
Salomon. cccccxx.
Salonitane. cviij.
Saluo in omnibus. cclxxxiij.
Saluberrimum. cxcix.
Sanctum eſt. ccccccxxxiij.
Sanctiſſimo in chriſto. cxviij.
Sancta romana.ci.xxv. cccclxij.
Sancta romana.in di.xv. xviij.
Sancta octo.di.xvj. xx.
Sancta quippe.ij.q.vij. ccxxxij.
Sanctimoniales ccccxciiij.
Sanctimonialis. xxxvj.
Sanctoꝝ canonum.di.lxx. cxvj.
Sanctoꝝ patrū.x.q.j. cclxxxviij.
Sanctoꝝ patrū.j.q.j. clxiiij.
Sancimus.xij.q.ij. fo.ccccxxj.
Sancimus.j.q.vij. cc.
Sancitum eſt. cclxxj.
Sancitum eſt. cccccxliij.
Sanctis quippe. ccccxj.
Sane pcuſſor.di.xlv. lxxij.
Sane qſqs.xv.q.iij. ccccxlvij.
Sane ſi cōmuni.di.lxv. cxij.
Sane ſi ex conſenſu.ij.q.vj. ccix.
Sane qd̄ ſup.xxiiij.q.ij. cccclij[illegible]

Sane ꝯſanguinitas.xxxv.q.ij.	cccccxc.
Sane cauēdū.de pe.di.iij.	f.cccccclxiiij.
Sane ꝑſtrī.xxv.q.ij.	fo.ccccliiij.
Sane q2.xvj.q ij.	fo.ccclxv.
Sane diximus.xv.q.i.	fo.cccxlv.
Sane theſſalonicēſes.xvj.q.vij.	ccclxxv
Sana quippe.	fo.x.
Sapiēs nūq3.de pe.di.ij.	fo.ccccclvj.
Sapiēs nō eſt.vj.q.i.	fo.cclxj.
Satyra	fo .iij.
Satis peruerſum.di.lvj.	fo.xcviij.
Satis hinc appet.xxxiij.q.v.	cccccclxxxv
ſatis oſīdim⁹.de cō.di.iiij.	ccccccxxxvij
Satis euidēter.di.xcvj.	fo.clv.
Satiſfactio penitētie.	fo.cccccl xij.
Satagendū.	fo.ccccl xiij.
Scelus.	fo.ccvij.
Sceleratio2 omnibus.	fo.cccccl xix.
Scenicis.	fo.ccccccxxvj.
Scit ſancta.	fo.xiiij.
Scitote.	fo.cclxii .
Sciant cuncti.	fo.ccxxxiij.
Scias frater.	fo.cclxxij.
Scire debes.vij.q.i.	fo.cclxvij.
Scire vos oportet.xxiij.q.viij.	f.ccccxl.
Scire d3.di.lxxvj.	fo.cxxij.
Sciatis fratres.	fo.ccccclxxxij.
Scimus aūt.di.xliij.	fo.lxvij.
ſcim⁹ vos nō ignorare.xij.q.i.	ccccxij.
Sciendū.viij.q.i.	cclxxviij.
Sciēdū.xxvj.q.iij.&.iiij.	fo.cccclxx.
Sciēdū eſt.xxvij.q.i.	fo.cccclxxxiii.
Sciēdū gppe.de pe.di ij.	fo.ccccclv.
Sciēdū eſt.di.xxix.	fo.xlvj.
Sciſcitaris.	fo.cclxxiiij.
Sciſcitatur.	fo.cccccliij.
Sciſcitantibus.	fo.ccclj.
Scindite corda.	fo.ccccccxxxviij.
Schiſma.	fo.c cclj.
Schiſmatici.	fo.ccccxxxvij.
Scriptura dicit.	fo.cccccccxij.
Scripſit mihi.vij.q.i.	fo.cclxvi.
Scripſit nobis.xxvij.q.ij.	cccclxxvij.
Scriptū eſt.vj.q.iij.	fo.cclxiij.
Scriptū eſt.xiiij.q.v.	fo.cccxij.
Scriptoꝝ veſtroꝝ.	fo.clxij.
Seculares.xxxiij.q.ij.	fo.ccccccxix.
Seculares.de cō.di.ij.	fo.cccccccxiij.
Secunda qō.xxix.q.ij.	fo.cccccxcviij.
Secūda aūt.iiij.q.ij.&.iij.	fo .ccl.
Secūda de pe.di.i.	fo.cccccxlvj.
Secundā vero.xviij.q.ij.	fo.ccclxxxv.
Securi ſunt.ij.q.vij.	fo.ccxxviij.
Scd3 catholicā.xj.q.iij.	fo.cccilij.
Scd3 eccleſie.diſt ix.	fo.xxvij.
Scd3 canonicā.xxiij.q.viij.	ccccxlvij.
Scdm verba.xxxiij.q.v.	fo.lxxxiiij.
Sed & illud.	fo.
Sed & continuo.	fo.cccccxl.
Sed nec adam.	fo.cccccl vi.
Sed notandum.	fo.xlvj.
Sed queritur.di.xxxvij.	fo.lviij.
Sed cū in ep̄oꝝ.x.q.ij.	fo.cclxxxviij.
Sed penſandum.	fo.vj.
Sed illud.	fo.lxxij.
Sed ponatur.	fo.ccxcviij.
Sed adhuc.i.q.iij.	fo.clxxxvij.
Seditionarios.	fo.lxxiij.
Sedulo monēdi.	fo.lxi.
Sed ſi forte.	fo.cxxx.
Semel xp̄s.de cō.di.ij.	fo.cccccccxix.
Semel imolat⁹.de cō.di.ij.	f.ccccxccxix
Sn̄ia excōicationis cā.ix.	fo.cclxxxi.
Sn̄ia cham.ij.q.vij.	fo.ccxxiij.
Sn̄ia paſtoris.xj.q.iij.	fo.ccxcviij:
Sn̄ia3 romane.	fo.cccccc.
Senatuſconſultū.	fo.ig.
Senti.	fo.cccilij.
Sepe ſe vitia.di.xlj.	fo.lxv.
Sepe fit.xij.q.ij.	fo.ccclxxv.
Sepe p̄ncipes.xxij.q.viij.	f.ccccxliiij.
Sepe maloꝝ.xxviij.q.i.	fo.ccccxcvj.
Sepe ꝯtingit.ij.q.v.	fo.ccxiij.
Sepe ꝯtingit.di.l.	fo.lxxxvj.
Septuaginta.	fo.xxj.
Septies in die.	fo.ccccclxv.
Sequit ſexta.ij.q.vj.	fo.ccxiiij.
Sequit ſcd̄a.xxvij.q ij.	fo.cccclxxxiiij.
Sequit ſcd̄a.	fo.clxxxv.
Seqt in vtraq3.di.xxvj.	fo.xlj.
Seqt in ep̄la.diſ.xlvj.	fo.lxxij.
Seqt nō ꝑcuſſorē.di.xlv.	fo.lxix.
Serui aūt:di.liiij.	fo.xcj.
Seruitium.	fo.ccclxxxix.
Seruet.	fo.cccvi.
Seruatis priuilegijs.	fo.ccccl xv.
Seruanda eſt.diſ.xxxij.	fo.xlix.
Series ꝯſanguinitatis.	fo.cccccxcj.
Seriatim.	fo.lij.
Serpens decepit.	fo.ccccccxl.
Sex differentie.	fo.cccccxvj.
Sexto die.	fo.lvj.
Sexta ſynodus.di.xvj.	fo.xx.
Sexta vero.iiij.q.vj.	fo.cclv.
Sexta actione.xv.q.vij.	cccl.
Sextā ſanctā.de cō.di.iij.	cc cccxxix.
Sextā ſynodū.di.xvj.	fo.xx.
Sexaginta.	xx.
Si aūt p̄ſbri.xv.q.vij.	fo.cccl.
Si aūt necdū.xxxvj.q.ij.	f.cccccciij.
Si aūt vobis.xj.q.iij.	fo.ccc.
Si aūt aliquis.ix.q.iij.	cclxxxiiij.
Si aūt ꝓuocatū.ij.q.vj.	fo.ccxxj.
Si aūt fine.xvij.q.iiij.	fo.ccclxxx.
Si audieris.	fo .ccccxxxiiij.
Si agamus.	fo.cccccxlv.
Si accuſatoꝝ.iiij.q.vj.	fo.cclv.
Si accuſatoꝝ.iij .q.x.	fo.
Si ad mēſas.de cō.di.iiij.	fo.ccccccxlij.
Si ad peccatū.xxij.q .iiij.	fo.ccccviij.
Si apud.	fo.ccccxxxiij.
Si aliqd.xxij.q.iiij.	fo.ccccviij.
Si aliqd.xxij.q.iiij.	fo.ccccvij.
Si aliquis.	fo.cccclxxiiij.
Si aliqua cauſa.	fo.ccccj.
Si ad ſcripturas.	fo.x.
Si apoſtolus.	fo.cccccl xiij.
Si auerterit.	fo.cccc clxxvj.
Si baptiçata eſt.	fo.cccccccxlv.
Sic omnes.	fo.xxvj.
Sic autem.	fo.
Sic viue.	ccclv.
Sic populus.	fo.clxxiij.
Sic quidam.	fo.cclxxxvj.
Sic decet.	cccclxvij.
Sic non ſunt.	cccccxix.
Cie quippe.	ccccxc.
Sic enim.	ccccxciiij.
Sicut inquit.	ccxxxi.
Sicut apoſtoli.	ccc.
Sicut antiquitus.	ccclxxx.
Sicut in ſacramētis.	ccccccxlvij.
Sicut enim.	ccxcv.
Sicut is.	cxcv.
Sicut qui.	ccclxxxj.
Sicut g monaſteria.	ccxciij.
Sicut non eſt.	ccccxx.
Sicut ſacerdotes.	fo.ccxxiiij.
Sicut eccleſia.	cccxxiij.
Sicut queuis.	clvg.
Sicut ep̄m.	clxxxvj.
Sicut chriſtus.	clxxv.
Sicut ſancti.	xviij.
Sicut ficti.	clxix.
Sicut neophytus.	lxxvj.
Sicut vrgeri.	fo.clxxj.
Sicut in vnaquaq3.	cccxcviij.
Sicut primi.	cccccxlvij.
Sicut bonum.	cccclxxvij.
Sicut crudelis.	cccccxj.
Sicut femina.	cccccxv.
Sicut non omnis.	cccccxiij.
Sicut ſatius.	cccccxix.
Sicut eunuchus.	clxix.
Sicut ſine.	ccj.
Sicut viri.	lxiij.
Sicut dioceſim.	fo.
Sicut enim.	cccccxxj.
Sicut achab.	cccccl xvj.
Sicut vir.	cclxviij.
Sicut tribus.	cccccliiij.
Sicut ergo.	cccccc.
Sicut excellentiā.	cccccxxiij.
Sicut alterius.	cclxxij.
Sicut iudas.	ccccccxxj.
Sicut ſeta.	cccccliiij.
Sicut domini.	ccclxxv.
Sicut ait.	ccccclxvj.
Sicut in ſanctificādo.	fo.ccccccxj.
Sicut non alij.	cccccccv.
Sicut eſt verus.	ccccccxxvj.
Sicut noſtis.	cccccccxxxviij.
Sicut non ſuo.	lxxiij.
Sicut quedam.	xvij.
Sicut hi.	lxxiiij.
Sicut ſtellas.	lxj.
Sicut omnino.	cccxviij.
Sicut ſemel.	cxiiij.
Sicubi	ccccxix.
Si cui etiam.	ccccccxxxvij.
Si clericus.	ccxcviij.
Si clerici.	ccxciij.
Si clericatus.	ccclv.
Si cuſtos.	cccclxxx.
Si cuius patruus.	ccccccj.
Si cuius vxorem.	lv.
Si cauſa.	ccccclxxxij.
Si cupis.	ccclij.
Si cōcupiſcētia.	fo.cclix.
Si credis.	cccccccxxvj.
Si conſuetudinem.	ix.
Si decreta	xxviij.
Si dominus.	cccviij.
Si de rebus.	ccccxxxviij.

Capitula decreti per ordinem alphabeti.

Si de area. fo.cccclxix.
Si duo forte.di.lxxix. fo.cxxvi.
Si duo fres.di.l. lxxxvi.
Si duo viri.xxxv.q.vj. fo.ccccccxcvij.
Si dicat vir. fo.cccccclxxxij.
Si diaconus. fo.cxxix.
Si ducturi. fo.cccccxxiij.
Si eps.di.l. f.lxxviij.
Si eps forte.xj.q.iij. fo.ccxcix.
Si eps.iij.q.ij. fo.ccxxxv.
Si eps.xi.q.ij. fo.ccciij.
Si eps.xvj.q.ij. fo.ccclxvij.
Si eps.xij.q.ij. fo.cccxxvij.
Si eps metro.di.xviij. fo.xxiiij.
Si eps.xij.q.v. fo.cccxxix.
Si epiſcopo. fo.ccxij.
Si epiſcopum. fo.ccclxxij.
Si epiſcopoꝝ. fo.cccc.
Si eccleſia. fo.ccccxxvij.
Si ea deſtru erem. fo.cccclxiiij.
Si ea de quibus. fo.ccccxxix.
Si eos de quibus. fo.cccccxlvij.
Si.n.cognouiſſet. fo.ccccxc.
Si enim. fo.cccccclvij.
Si egrotans. fo.cclvij.
Si ergo. fo.cclxxix.
Si expoſitus. fo.cxxxix.
Si ex bono. fo.cccccclxxiij.
Si ex laicis. fo.cclxxxvj.
Si euangelica. fo.xcvj.
Si feneraueris. fo.cccxxviij.
Si femina. fo.ccccxcix.
Si forte.di.lxiij. fo.cxj.
Si forte.de pe.di.j. fo.cccccxxxv.
Si forte.xvij.q.iiij. fo.ccclxxxj.
Si forte.di.lxv. fo.cxij.
Si forte xxj.q.v. fo.cccc.
Si fortaſſis. fo.ccclxxij.
Si fur aut latro. fo.cccxxxvij.
Si gens angloꝝ. fo.xcviij.
Signum eſt. fo.ccccccxv.
Significaſtis. fo.clxxvj.
Si habes. fo.ccccclv.
Si hereticus. fo.ccxxvj.
Si hõ.xxxv.q.ij.c.iij. fo.ccccccxc.
Si hõ.xxvij.q.j. fo.ccccclxxx.
Si homicidiũ. fo.cccccxxxv.
Si igitur. fo.ccccclvij.
Si ille qui. fo.lxxxvij.
Si illic. fo.cccccxxiij.
Si inimicus eſt.di.xciij. fo.cxlvj.
Si inimicus.xj.q.iij fo.ccc.
Si in adiutoriũ. fo.xj.
Si inter epiſcopos.vj.q.iiij. fo.cclxv.
Si inẽ bonos.de cõ.di.iiij.f.ccccccxxxij.
Si infidelis.xxviij.q.j. fo.ccccccxciij.
Si infidelis.xxviij.q.ij. fo.ccccccxcvij.
Si in qualibet. fo.cccxciiij.
Si in laicis. fo.lx.
Si in plebibus. fo.cviij.
Si in morte. fo.cccccxlj.
Si imperator. fo.clvj.
Si is q ꝑeſt.xj.q.iij. fo.ccccix.
Si is q.xxiij.q.iij. fo.cccccxiij.
Si iubet. fo.cccclxxiij.
Si iudas. fo.cccccclxxij.
Si iuſtus. fo.clxix.
Si iuxta apl̃m. fo.lxi.
Si lapſis. fo.lxxvij.
Si laicus. f.xlviij.
Si laici vxor. fo.lv.
Si legitimi. fo.ccclxviij.
Siluester. fo.ccxciij.
Si mala fama. fo.ccxj.
Symbolum. fo.ccccccxxxvij.
Similiter.iij.q.v fo.ccxxxix.
Similiter.xvj.q.j. fo.ccclxj.
Simili modo. fo.ccccxcij.
Similem dei. fo.cccccclvj.
Si metropolitanus. fo.cclxv.
Si monachus. fo.ccclv.
Si motũ fuerit. fo.ccccccvj.
Si mulier. fo.v.
Sine exceptione. fo.cccxxiij.
Sine penitentia. fo.cccccccxlj.
Sine litteris.viij.q.v. fo.cclxxxj.
Sine ornatu. fo.cccxcix.
Si non ſunt. fo.cccccccxiij.
Si nõ ſanctificaẽ. fo.cccccccxxxviij.
Si non ex fidei. fo.ccccxxix.
Si non licet. fo.ccccxxxj.
Si nulla.de cõ.di.iiij. fo.ccccccxlij.
Si nulla.xxiij.q.viij. fo.ccccxlj.
Singuli autem. fo.ccccxxiiij.
Singula eccleſiaſtici. fo.cxlj.
Si nupſerit. fo.xliij.
Synodum epoꝝum. fo.xxij.
Sint manifeſte. fo.cccxv.
Sint tibi q̃dĩ.de cõ.di.v.f.ccccccxlix.
Sint tibi ieiu.de cõ.di.v. ibidem.
Si officia. fo.xcix.
Si omnia in hoc ſeculo. fo.cclx.
Si papa. fo.lxiij.
Si pater. fo.cccccciij.
Si paulus. fo.ccccccxxj.
Si pccm̃ eſſet.xxij.q.j. fo.cccccj.
Si pccm̃ dauid.de pe.di.j.f.cccccxlvij.
Si peccauerit. fo.ccvj.
Si petrus.xxiij.q.j. fo.ccccxlvij.
Si petrus.viij.q.j. fo.cclxxvj.
Si per ordinationẽ. fo.cv.
Si ꝑ ſortiarias. fo.cccccxxix.
Si ꝑ negligentiã. fo.ccccccxv.
Si pſbyter.j.q.j. fo.clxxiij.
Si pſbyter.xxvj.q.vj. fo.cccclxxiiij.
Si priuatum. fo.cccxvj.
Si primates. fo.cclvj.
Si propterea.xxiij.q v. fo.ccccxxxiiij.
Si propterea.de pe.di.j. fo.cccccxxxvij.
Si poſt ordinationẽ. fo.lxxix.
Si plures. fo.ccclxxvij.
Si publicas. fo.cccccvij.
Si qua de rebus.xij.q.ij. fo.cccxxij.
Si q̃ monachaꝝ.xxvij.q.j.f.ccccclxxxj.
Si qua femina.di.l. fo.lxxxvj.
Si q̃ mulier.xxxv.q.x. fo.ccccccj.
Si q̃ mulier trãſierit. fo.cccccccj.
Si q̃ mulier ad ſecũdas. fo.cccccccj.
Si q̃ mulier.xxxj.q.j. fo.ccccc viij.
Si q̃ mulier.di.xxx. fo.xlvij.
Si q̃ mulier.de cõ.di.iiij. f.ccccccxlij.
Si q̃ mulier.di.xxx. fo.xlvij.
Si q̃ mulier.xix.q.iij. fo.ccccxcj.
Si q̃ virgo.xxvij.q.j. fo.ccccclxxx.
Si q̃ vidua.di.xxviij. fo.xlv.
Si qua fuerit.xxxj.q.j. fo.ccccccviij.
Si qui fidee.de pe.di.iij. fo.cccccl[illegible]
Si q.ñ.ij.q.vj. fo.ccxxj.
Si quiq3 a ſacerdotib⁹. fo.ccccxlix.
Si quatuor. fo.ccccxliiij.
Si que cauſe. fo.ccxcv.
Si quelibet. fo.ccccv.
Si quẽ a clericatu.xvj.q.j. fo.ccclvj.
Si quẽ penituerit.ij.q.iij. fo.ccviij.
Si quẽ forte.xxiij.q.j. fo.cccclij.
Si quicqd. fo.ccccccxxxiij.
Si q epi.xv.q.ij. fo.cccclxvij.
Si qui epi.j.q.j. fo.clxx.
Si qui epi.di.xcij. fo.cxlv.
Si q ſine examina.di.lxxxj.fo.cxxviij.
Si q ex fratribus. fo.ccxcvj.
Si q clerici.di.lxxiiij. fo..xix.
Si q clerici.xj.q.j. fo.ccxcv.
Si q vero.vij.q.j. fo.cclxxj.
Si q vero.de pe.di.v. fo.cccviij.
Si q vero.di.xxxij. fo.⊥
Si q filij.di.xix. fo.xlvj.
Si q parẽtes.xxxj.q.iij. fo.cccccx.
Si q ſunt vitupa.ij.q.vij. fo.ccxxv.
Si q clericoꝝ.xj.q.j. fo.ccxcv.
Si q vel ppria.j.q.vij. fo.cxcviij.
Si q neceſſita.de cõ.di.iiij.ccccccxxxij.
Si q inuenti.v.q.j. fo.cclvj.
Si q pſbyteri.j.q.vij. fo.cxcv.
Si qui voluerint.j.q.vj. fo.cxcvij.
Si q a ſimoniacis.j.q.j. fo.clxxxij.
Si q a pſeudo.j.q.j. fo.clxx.
Si q ſunt.di.lxxxj. fo.cxxix.
Si q apud.de cõ.di.iiij.fo.cccccccxxxij.
Si quilibet. fo.xciij.
Si quid vero.di.lxxxvj. fo.cxxxviij.
Si qd veri.di.xxxvij. fo.lix.
Si qd de q̃cũq3.xv.q.vij. fo.cccl.
Si qd in eccl̃ia.ij.q.vij. fo.ccxxxj.
Si quid inueniſti.xiiij.q.v. fo.cccxl.
Si quiſpiam. fo.cxxx.
Si qs eps.di.lxxxj. fo.cxxix.
Si qs eps.xxvj.q.v. fo.cccclxxj.
Si qs eps.xxvij.q.j. fo.cccclxxviij.
Si qs eps.xxiij.q.viij. fo.ccccxliij.
Si qs eps.j.q.iij. fo.clxxxvij.
Si qs eps.di.lxxiij. fo.cxxxiij.
Si qs eps.xvj.q.vij. fo.ccclxxv.
Si qs eps.vij.q.j. fo.cclxxj.
Si qs eps.j.q.vij. fo.cxcix.
Si qs eps.xj.q.iij. fo.ccxcix.
Si qs eps.vj.q.iiij. fo.cclxv.
Si qs eps.ij.q.vj. fo.ccxx.
Si qs eps.ij.q.vij. fo.ccxxxj.
Si qs eps.x.q.iij. fo.ccxcix.
Si qs eps dãnat.xj.q.iij. fo.ccxcix.
Si qs eps.di.xcij. fo.cxlv.
Si qs eps.dil.xcij. fo.cxlv.
Si qs eps vacãs. fo.cxlvj.
Si qs eps.vj.q.iiij. fo.cclxiiij.
Si qs eps.vj.q.iiij. ibidem.
Si qs eps.x.q.ij. fo.ccxc.
Si qs eps.j.q.j. fo.clxiiij.
Si qs eps.xxj.q.v. fo.cccc.
Si qs clericus.di.lxxxj. cxxix.
Si qs clericus.xvj.q.vij. fo.ccclxxv
Si qs clericus.xiiij.q.iiij.fo.cccxxxix.
Si qs clericus.xvij.q.iiij.fo.ccclxxxj.
Si qs clericus.ij.q.vj. fo.ccxliij

Si quis

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Si qs clericus.xvj.q.v. ccccclxxj.
Si qs clericus.xj.q.j. cccxiij.
Si qs de clericis.xij.q.ij. ccccxxj.
Si qs de clericis.xij.q.ij f.cccxxiij.
Si qs pſbyter.diſ.xciij. fo.cxlvi.
Si qs pſbyter.xv.q.viij. fo.cccli.
Si qs pſbyter.xj.q.iij. cccxix.
Si qs pſbyter.di.xxiiij. xxxviij.
Si qs pſbr.de cõ.di.ſiij. cccccccxxxix
Si qs pſbyter.vij.q.j. cclxxj.
Si qs pſbyter.ij.q.v. ccx.
Si qs pſbyter.di.xxx. xlvij.
Si qs pſbr.diſ.l. lxxxij.
Si qs artem.di.xxxvij. lix.
Si quis neqȝ.j.q.j. clxxxiij.
Si qs dederit.xxiij.q.j. cccclxij.
Si qs in clero.vij.q.j. cclxxj.
Si qs tã mal.de pe.di.j. cccccxxxv.
Si qs falſuȝ.v.q.vj. cclix.
Si qs de ordine.vij.q.j. cclxxj.
Si quis.xxx.di.lxxviij. cxxv.
Si qs ex epis.di.lxxix. cxxvj.
Si qs cũ nouerca.32.q.vij. ccccxxvij.
Si qs necãdi.de pe.di.j. cccccxxxv.
Si qs aũt.de cõ.di.iiij. cccccccxxxj.
Si qs aũt.di.xviij. xxiij.
Si quis aũt.j.q.vj. cxcv.
Si quis aũt.di.xciij. clj.
Si qs aũt.de pe.di.vij. ccccclxxxj.
Si qs aũt.de pe.di.iij. ccccclxxij.
Si quis vult di.xxxvj. lviij.
Si qs vult.xvj.q.vij. ccclxxviij.
Si qs voluerit.de cõ.di.iiij. 643.
Si qs de alio.de cõ.di.iiij. 643.
Si qs etiã.de ꝯſe.di.j. cccccccvij.
Si qs cũ duab⁹.xxxiij.q.j. 588.
Si quis cũ telo. cccccxxxv.
Si qs poſt⁹.de pe.di.vij. ccccclxxxj.
Si qs cũ mr̃e.xxxiij.q.j.ccccclxxxviij.
Si qs baſilicã.de cõ.di.j. ccccccv.
Si qs neceſſitate.xxxiij.q.j.ccccclxxxvij.
Si quis pp deũ.di.xxx. xlvij.
Si qs poſt remiſſionẽ.diſ.l. lxxxviij.
Si quis aplice.di.lxxix. cxxv.
Si qs ad te.xxij.q.ij. ccccv.
Si qs in egritudine.di.lvij. lxcix.
Si qs voluntate.di.l. lxxxvj.
Si qs gẽtilis.xxviij.q.j. cccxcij.
Si qs ab epo.ij.q.vij. ccxxv.
Si qs pecunia.di.lxxix. cxxvj.
Si qs diſcernit.di.xxviij. xlvi.
Si qs p egritudine.di.lv. lxcvj.
Si qs ex eccliaȝ.di.xxx. xlvij.
Si qs nuptias.di.xxx. ibidem.
Si quis carnem.di.xxx. ibidem.
Si qs reliqrit.di.xxx. ibidem.
Si quis viroꝝ.di xxx. ibidem.
Si quis datoꝝ.j.q.iij. clxxxvij.
Si quis diuinis.xxx.q.v. cccccvj.
Si qs habuerit.xxviij.q.ij. cccxcvij.
Si qs cũ duab⁹.xxxiij.q.ij cccccxxxij.
Si qs deſponſata.xxvij.q.ij.ccccclxxxix.
Si qs vxorẽ.xxxij.q.j. cccccxj.
Si qs vxorẽ.xxxij.q.j. cccccxij.
Si qs voũ.xxvij.q.j. ccccclxxiij.
Si qs iudaice.xxviij.q.j. ccccvij.
Si qs kalẽdas.xxvj.q.vij. ccccclxxvj.
Si qs in ſtatũ.j.q.iij. cxciij.
Si qs nõ dicã.xxxvj.q.ij. cccccciij.
Si qs mẽbroꝝ.xxiij.q.viij. ccccxliij.
Si qs princeps.xvj.q.vij. ccclxxv.
Si qs ſemel.de pe.di.ij. cccccli.
Si qs intrat.de cõ.di.ij. ccccccxiij.
Si qs epm.ij.q.iij. ccvij.
Si qs ꝯuictus.xxij.q.v. cccccxj.
Si qs pulſat⁹.de pe.di.j. ccccccxxxv.
Si qs tumidus.xv.q.vij. cccl.
Si qs circa.ij.q.iij. ccvij.
Si qs p ebrietã.de cõ.di.ij. cccccccxv.
Si qs iraſcit.xiij.q.ij. cccxxxiij.
Si qs vſurã.xiiij.q.iij. cccxl.
Si qs de corpe.xxvj.q.vj. cccclxxiij.
Si qs de potẽtib⁹.xxiiij.q.iij. cccclix.
Si qs hariolos.xxvj.q.v. cccclxx.
Si qs cũ militib⁹.vj.q.j. cclxij.
Si qs oblitus.xiiij.q.iij. cccxxxix.
Si qs obiecerit.j.q.iij. clxxxviij.
Si qs hereticẽ.j.q.j. clxx.
Si qs abſciderit.di.lv. lxcv.
Si qs acceperit.xxxiij.q.j. ccccccxxix.
Si qs deſpicit.di.xlij. lxv.
Si qs in metropoli.di.lxv. cxiij.
Si qs a medicis.di.lv. lxcvj.
Si qs cũ mr̃e.xxxv.q.ij. ccccccxc.
Si qs eẽm.j.q.vij. cxcv.
Si qs ꝯtriſtatus.di.xc. cxliiij.
Si qs docet.di.xxx. xvij.
Si qs abbas.xviij.q.ij. ccclxxxvij.
Si quis dixerit.xj.q.iij. cccv.
Si quis ſeruũ.xvij.q.iiij. ccclxxiiij.
Si quis ſeruũ.xvij.q.iiij. eodem.
Si qs a catholica.xxiij.q.iij.ccccxviij.
Si qs p capillũ.xxij.q.j. ccccj.
Si quis iã.xxj.q.ij. cccxcvij.
Si qs ſuadẽte.xvij.q.iiij. ccclxxxvj.
Si qs a ꝓprio.xxj.q.v. ccccxcix.
Si qs putauerit.ij.q.vj. ccxv.
Si qs peierauerit.xxij.q.v. ccccx.
Si qs ꝯiugatus.xxvij.q.ij.ccccclxxxvij.
Si quis dogmata.xxv.q.ij. cccclxvj.
Si quis rapuerit.xxvij.q.j.ccccclxxxj.
Si quis ancillã.xxix.q.ij. ccccxcix.
Si qs p celebrandas.j.q iij. cxc.
Si qs ex vno.xxx q.iiij. cccccciiij.
Si qs ingenuus.xxix.q.ij. ccccxcix.
Si qs a vero.iij.q.iiij. ccxxxvij.
Si qs.xxiij.q.iij. ccccclvj.
Si qs cũ mr̃e.xxxij.q.ij. cccccxxxiij.
Si qs coactus.xxij.q.v. ccccx.
Si qs deſpõſaue.xxvij.q.ij. ccccclxxxv.
Si qs deſponſaue.xxvij.q.ij.ccccclxxxv.
Si qs viuẽte.xxxj q.j. ccccccvij.
Si qs liber.xxix.q.ij. cccccxcix.
Si qs fuerit.xxxij.q vij. cccccxxv.
Si qs ſponſaȝ.xxvij.q ij. ccccclxxxix.
Si qs pncipũ.xvj.q.vij. ccccxlvj.
Si qs filiaſtrũ.xxx.q.j. cccccj.
Si qs nõ dicã.de pe.di.j. ccccccxxxiij.
Si qs ex clericis.di.xxiij. xxxvj.
Si qs eccliam.xvij.q.iiij. cclxxxj.
Si qs fortitudinẽ.xxiij.q.iij ccccxvij.
Si qs frater.xj.q.ij. cccij.
Si quis laicus.xvj.q.j. ccclix.
Si quis laicus.xj.q iij. cccij.
Si qs laicus.xxij.q.v. ccccxij.
Si qs docuerit.di.xxviij. xlv.
Si qs ꝯfugerit.j.q.j. clxxij.
Si qs p ſuperbiã.di.xxx. xlvij.
Si qs ſacro.xxvij.q.j. ccccclxxix.
Si qs romipetas.xxiij.q.iij. cccclv.
Si qs poſt acceptũ di lj. xc.
Si qs in infirmitate.di.lv. xcvj.
Si qs papa.di.lxxix. cxxv.
Si qs ordinatus.di.xciij. cxlv.
Si qs ingꝛ.j.q.i. clxxiij.
Si qs vituperat diſ.xxxj. xlviij.
Si qs de religioſo.di.lxxvij. cxxliij.
Si qs diaconus.di.l. lxxxiij.
Si quis a ꝓprio.xj.q.iij. cccxj.
Si quis clericoꝝ.di.xlvij. lxxiij.
Si qs tãqȝ di.xxx. xlvij.
Si qs p ignorantiã.j.q.j. clxxiij.
Si quis pp.j.q.ij. clxxxvj.
Si qs auſus.diſ.lxxj. cxvij.
Si qs vel virginitatẽ.di.xxx. xlvij.
Si qs homicidiũ.diſ.l. lxxxvj.
Si qs ex ſacerdotib⁹.di.lxxix. cxxvj.
Si qs de alterius.di.lviij. xcix.
Si qs inſaniẽs.xv.q.j. ccccxlv.
Si qs pp poſtera.di.l. lxxxiij.
Si quis veſtrũ.ij q.vj. ccxiij.
Si qs poſt.di.xxxij. liij.
Si qs obligatus.di.liiij. xcij.
Si qs erga.ij.q.vij. ccxxv.
Si qs fugitiuis.ij.q.vij. ccxxx.
Si qs ꝯtumax.xvij.q.iiij. ccclxxxj.
Si qs hominem.xj.q.iij. cccccv.
Si qs amodo.di.lxxxj. cxxix.
Si qs nõ iratus.xv.q.j. ccccxlv.
Si qs incognitus.xvj.q.ij. ccclxxix.
Si qs pratẽ.xxij.q.iiij. cccccxxiij.
Si qs de.nceps.xvj.q.iij. ccclxxxij.
Si qs cũ clerico.xj q.i. cccxcvij.
Si qs puentus.xiij.q.iij. ccccviij.
Si qs putauerit.y.q.vj. ccxvj.
Si qs ſacerdotũ.di.lxxxj. cxxix.
Si qs ſacerdotũ.xj.q.i. cccxiij.
Si qs ſacerdoꝝ.xxx.q.i. ccccccij.
Si quis iudicẽ ij.q.vj. ccxvj.
Si qs cuiuſlibet.xxj.q.v. ccccxcix.
Si qs p verus.xxij.q.y. ccccv.
Si qs in atrio xvij.q.iiij. ccclxxix.
Si qs epoꝝ.xvj.q.v. ccccclxv.
Si qs epoꝝ.iij.q.vj. ccxlj.
Si qs epoꝝ.di.xviij. xxiij.
Si qs vero.xj.q.iij. ccc.
Si qs qlibet.xij.q.ij. cccxxiij.
Si qs virginẽ.xxxvj.q.ij. cccccccij.
Si qs de laicis.di.xxxiij. liij.
Si quis viduã.di.l. lxxviij.
Si qs viduã.xxxij.q.vij. ccccccxxvj.
Si qs viduã.di.xxxiiij. lv.
Si quis viduam. ibidem.
Si quis eoꝝ.di.xxx. xlvij.
Si quis eoꝝ.di.xxxij. lj.
Si quis vero.v.q.vj. cclix.
Si quis monachus.di.xc. cxliij.
Si quis monachus.xvj.q.i. cccclv.
Si quis vxorẽ.xxvij.q.ij. ccccclxxxv.
Si quis iratus.ij.q.iij. ccviij.
Si qs iratus.de pe.di.i. ccccccxxxvj.
Si quiſqȝ. cccxcij.
Si quod verius. cccccxxxj.
Si quos de ſeruis.xij.q.ij. cccxxiij.

Si quos.xxiij.q.iiij. 428
Si quotiescunq3 613
Si res aliena. 342
Si reuera. 633
Si refugientes. 577
Si romanorum. 25
Si sacerdos.vj.q.j 260
Si sacerdos.de pe.di.j. 543
Si sacerdotes. 368
Si seculi. 317
Si se cuiq3. 45
Si seruus.di.liiij. 94
Si seruus.di.liiij. 94
Si sermo meus. 554
Si solus. 9
Si subdiaconus. 55
Si tantu episcopus 263
Si testes oes. 251
Si tributum. 295
Si transitus. 126
Si triginta annorum. 125
Si tu abstines. 487
Si vero. 87
Si verum. 509
Si vir simplex. 43
Si vir & vxor.xxv.q.ij 590
Si vir & vxor.xxvij.q.ij. 487
Si virgo. 587
Si vos contra. 434
Si vobis fratres. 443
Si vxorem. 523
Sit rector discretus. 66
Siue de coniugij.xxxij.q.ij. 530
Siue pulli.de co.di.iiij. 637
Siue heretic⁹.de co.di.iiij. 637
Solet queri. 514
Solet etiam. 633
Solent plures. 609
Solennitates.de co.di.j. 605
Solennitates.de co.di.j. 606
Sollicitu q3.di.lxxxiiij. 133
Sollicitudo. 90
Sollicitatores. 535
Sors non est. 468
Sortes. 401
Sortilegi sunt. 468
Species & similitudo. 615
Spussanctus.j.q.j. 173
Spussctus.de co.di.v. 648
Sponsus ille.di.lvj. 98
Sponsus & sponsa.di.xxiij. 37
Sponsus & sponsa.xxx.q.v. 505
Sponsalia.xxx.q.ij. 502
Statuit q3. 213
Statuimus.xvj.q.j. 361
Statuimus.xix.q.iij. 391
Statuimus.xx.q.ij. 394
Statuimus.di.iiij. 4
Statuimus.xij.q.ij. 321
Statuimus.di.lxj. 102
Statuimus.xj.q.j. 295
Statuimus etia.di.lxxvj. 121
Statuim⁹ vt sicut.j.q.j. 181
Statuimus decretu.j.q.j. 182
Statutis. 203
Statutu est.xxvij.q.ij. 489
Statuendu est.ij.q.vj. 221
Statutu est.xviij.q.j. 385
Statuendu nobis. 365
Studendu est di.xc. 143
Studeat sanctitas. 85
Studij vestri. 103
Subdiaconus.di.lxxvij. 124
Subdiaconus.di.xxij. 36
Subdiaconus.xxiij.q.j. 452
Subdiaconorum.di.xciij. 151
Subdiaconibus. 51
Submittitur. 31
Sufficit sacerdo.de pe.di.j 609
Sufficit peniten.de pe.di.j. 544
Sufficiat. 484
Suggestum est. 274
Suggero. 246
Summa militie.xxiij.q.j. 415
Summa iniqtas.vj.q.j. 261
Summopere. 306
Sunt plures. 570
Sunt plurimi. 261
Sunt qui arbitrant. 542
Sunt nonnulli.xvj.q.j. 255
Sunt nonnulli.j.q.j. 183
Sunt nonnulli.di.xlvj. 73
Sunt nonnulli.ij.q.vij. 225
Sunt quida.j.q.j. 184
Sunt quida.xxv.q.j. 462
Sunt queda.xvj.q.j. 378
Sunt queda.xxiij.q.v. 434
Sunt qui dicunt. 486
Sunt qui opes. 380
Sunt in ecclesia. 279
Sunt nanq3. 71
Super quibus. 503
Suppliciter. 441
Sup trib⁹.de pe.di.ij. 555
Sup tribus.de pe.di.j. 545
Sup causa. 211
Super prudentia. 338
Superueniente. 174
Suscipitis ne. 11
Suspectos. 239
Suum vero.xxj.q.v. 339
Tabernaculum. 604
Talis mihi. 566
Tali coniugio. 199
Tales ad ministeriu. 34
Tales & si.xvj.q.v. 365
Talia quide. 270
Talibus deum. 555
Tantu valet. 527
Tantis daniel. 128
Tanta neqtia.j.q.vij. 198
Tanta neqtia.di.lxxxvj. 138
Tamdiu. 235
Tam sacerdotes. 458
Tepus qd inter. 335
Tempus aut. 120
Tempus quoq3. 47
Tempus vero. 581
Temporis qualitas. 284
Tepora penitudinis. 475
Temerarium. 304
Tenere debet. 48
Teneamus. 172
Te quide. 295
Tertio querit.xv.q.iij. 346
Terrulas. 324
Testes p quacunq3. 247
Testes absq3. 292
Testes autem. 251
Testimonium. 293
Testamentum. 6
Testamenta vero. 329
Theugualdum. 299
Tibi domino. 110
Timorem. 614
Tolle charitatem. 555
Tolerandi sunt. 417
Tolerabilius. 520
Tonsura vero.di.lxix. 116
Totum. 188
Tota penitentia. 565
Transmarinos. 158
Transferunt. 460
Tres aut sunt. 546
Tres psonae. 419
Tria legitima. 603
Tria sunt genera. 71
Tribus ex causis. 607
Tribus gradibus. 614
Tributum. 442
Triforme est. 614
Tua sanctitas. 509
Tu bonus. 417
Tu dixisti. 432
Tu malum. 401
Tunc saluabitur. 584
Tunc vera. 305
Tunc eis. 626
Tunc valere. 636
Turbat acumen. 58
Turbat nauicula. 193
Valet interdum. 129
Valentinianus. 105
Valetino clerico. 656
Valida est. 151
Valde necessariu. 151
Vasa in quibus. 608
Vbi ista didicisti. 119
Vbi non est. 502
Vbi sana. 450
Vbi pars. 624
Vbi na legistis. 155
Vbicunq3.xvj.q.ij. 354
Vbicunq3.xij.q.ij. 333
Vbicunq3.xij.q.ij. 336
Ve eis. 572
Venit sacerdos. 638
Venisti ad fonte. 640
Venia nunc. 600
Ventum est. 165
Vendentes. 190
Venerabilis. 632
Venerabiles. 629
Venter mero. 56
Ve qui dicitis. 305
Verbum dei. 548
Verus baptismus. 647
Veru hoc ita.di.xiij. 17
Veritate. 8
Vera iusticia. 72
Vereor. 280
Vestra flagitamus. 12
Vestimenta ecclesie. 608
Victor honorius. 158

Capitula decreti per ordinem alphabeti

Vidua.xxvij.q.j. 481
Vidua eſt.di.xxxiij. 55.
Vidua.xx.q.j. 394.
Vidue xxvij.q.j. 482.
Vidue q̄ ſtipēdio.di.lxxxj. 121
Vidue.xxvij.q.j. 481
Viduas.xxvij.q.j. 478
Viduas a ꝓpoſi.xxvij.q.j. 477.
Viduas honora.j.q.ij. 186.
Viduas.xxvij.q.j. 479.
Viduis aūt.di.lxxxvij. 138.
Viduitatis. 482.
Vide benignū.de pe.di.j. fo.545.
Vide quantū.j.q.j. 173.
Vides fili.di.x. 12.
Vides vt opinor.xxiij.q.vj. 437.
Vident heles. 136.
Videt nobis. 597.
Videntes aūt. 314.
Viginti tm̄. 21.
Viliſſimus. 171.
Vino inebriant. 58.
Vinolentū ſacerdotē. 56.
Violatores. 4[illegible]2.
Vir cum ꝓpria. 582.
Virū catholicū. 74.
Virginem. 479.
Virgines nō velēt.xx.q.j. 394.
Virgines.xxvij.q.j. 480.
Virgines.di.xxvij. 43.
Virgines ſacre.xx.q.iiij. 396.
Virginibus. 479.
Viſum ħterea. 611.
Viſis litteris. 364.
Viſitandi. 389.
Ultra ꝓuinciam. 241.
Ultima voluntas. 332.
Unus ex vobis. 202.
Unaqueqꝫ mulier.xiij.q.ij 332.
Unaqueqꝫ.iij.q.vj. 242.
Una tm̄. 42.
Una ſola. 584.
Unctio inuiſibilis. 552.
Unde queritur. 599.
Unde ipſe. 276.
Undecūqꝫ. [illegible]
Unio noſtre. 290.
Unius vxoris. 41.
Unicuiqꝫ.xi.q.iij. 307.
Unicuiqꝫ fide.de ꝯſe.di.i. 607.
Unū abbatem. 397.
Unū orarium. 39.
Unum ſolum. 430.
Unuſquiſqꝫ. 407.
Vobis enim. 320.
Vocatio aūt.v.q.ij. 256.
Vocatio ad ſyno.v.q.ij. 256.
Volumus vt frater.di.lxxxix. 142.
Volumus.xvi.q.iij. 371.
Volumus.di.lxxxj. 130.
Volumus.xj.q.j. 296.
Voluiſſent. 543.
Vos ante omnia. 641.
Vos autem. 356.
Vota ciuium. 109.
Vouētibus.di.xxvij. 43.
Vouētibus.xvij.q.j. 379.
Urbes ⁊ loca. 127.
Uſqꝫ adeo.xxxij.q.vij. 527.
Uſqꝫ adeo.di.33. 53.
Uſus naturalis.xxxij.q.vij. 526.
Uſus aucti.di.xj. 12.
Uſura eſt. 339.
Ut calix dn̄i. 608.
Ut cognouerunt. 556.
Ut conſtitueretur. 82.
Ut epiſcopi. 648.
Ut euidenter. 176.
Utilem. 406.
Ut ieiuni. 648.
Ut illud. 610.
Utinam omni tpe. 122.
Ut lex. 482.
Ut noueritis. 400.
Ut oſtenderet. 645.
Ut pridem. 441.
Ut preſbyteri. 382.
Ut quid paras. 618.
Utraqꝫ queſtio. 386.
Utrū ſola de pe.di.j. 533.
Utrū vero.xxviij.q.iij. 497.
Utrū ſub figu.de cō.di.ij. 623.
Ut veterum. 10.
Vulgaris. 535.
Vulterane. 320.
Uxor a viro.xxxij.q.vij. 526.
Uxor felicis.xvij.q.iiij. ccclxxxiij.
Uxor legitima.xxviij.q.i. 492
Uxorem.cauſa.xxxj. 507.

¶ Finis capitulorum.

Gloſſarū decreti medulle in marginibꝰ ſignate

Materie ſingulares que in varijs decreti gloſſis diſperſe ſunt hic aptiſſimo ordine colliguntur: vt faciliori tramite ad illas perueniatur.

Aaron ſacrificauit hircū: ⁊ ignis egreſſus a dn̄o deuorauit holocauſtum. fo.568.co.1.
Abbas in aliqbꝰ diſpenſat. folio.396.co.2.
Abbas an minores ordines hodie cōferre poſſit. fo.116.co.1.
Abbas monachū excōicatum abſoluere poteſt. fo.143.co.3.
Abbas in epiſcopum quandoqȝ nō eligit. folio.357.co.3.
Abbas quem ordinem debet habere. folio.79.columna.2.
Abbas nihil ꝓprij hȝ. fo.94.co.4.
Abbas factus epiſcopus cui eccleſie acquirit. fo.385.co.3
Abbas nō ꝯſecrat. fo.322.co.1.
Abbas an poſſit donare. folio.322. columna.3.
Abbatē ab abbatia poteſt ſolus epiſcopus deponere. fo.387.co.3.
Abbates tenent ad concilium epiſcopi venire. folio.24 co.3.
Abbates ⁊ corepiſcopi minores ordines conferunt. fo.36.co.3.
Abbates epiſcopalia non exerceāt. folio.353.colum.3
Abbatiſſa debet eſſe ſexagenaria. fo.393.columna.4.
Abolitio fit tripliciter. fo.204.co.3.
Abraam paulus ⁊ iheu an fuerint mendacij expertes. fo.405.co.1.
Abrogare quid ſit. fo.4 co.4.
Abſtinere a licitis quandoqȝ debemꝰ fo.130.columna.2
Abſtinere a venialibus difficillimuȝ eſt fo.647.columna.1
Abſtinentia chriſti ⁊ iohannis baptiſte diuerſa fuit.64.co.4.
Abſtinendum eſt quandoqȝ ab vxore. fo.578.columna.2.
Abſtinendum eſt ab omni ſpecie mali. folio.181.colum.4
Abſolutio ex cauſa differri poteſt folio.24.columna.3
Abſolutus ſemel in duobꝰ caſibus accuſari poteſt fo.210.co.3
Abſens an poſſit condemnari. fo.246.columna.2.
Abſens in criminali poteſt in bonis puniri. fo.246 co.2
Abſens an poſſit excommunicari et abſolui. fo.205.co.2.
Abſens non eſt feſtina ſententia condemnandus. fo.267.co.2
Abſenti vtrum ſubueniatur. folio 219.columna.1
Abſentes vnde vocantur ad electionem. fo.106.co.2
Abſentes an ſint ad electionem vocandi. fo.267.columna.1.
Abſentes ſunt ad electionem vocandi. folio.473.colum.3
Abſentes poſſunt per litteras cōſentire. fo.111.colum.3
Azachel fuit rex damaſci. folio.546. columna.1
Acephali. folio
Acephalite. fo.461.co.4
Actor ⁊ procurator ⁊ ſyndicus differunt. fo.225.colum.1
Actor libellum offerens duplicē cautionē ꝓſtare dȝ. fo.237.co.1
Actio propter culpam reuiuiſcit. folio.646.columna.4
Actio perpetuatur litis conteſtatione. folio.370.colum.1
Actio ſm̄ canones non eſt de neceſſitate ꝓponenda. fo.215.co.4
Actio vtrum ſit ꝓponēda de iure canonico. folio.8.colum.2
Actio non datur ex improbitate. folio.408.columna.4
Actiones ſed non paſſiones cōmunicant inter ꝯiuges. fo.504.co.3
Actiones plures habēs an vna electa perdat alias. fo.331.co.4
Actiones quattuor ex contractu infamant. folio.244.co.4
Actoris punito reum ad iudicē non ſuum trahentis. fo.297.co.2
Actori denegantur inducie. fol.236. columna.4
Actore nō probante reus abſoluitur regulariter. fo.265.co.3
Accuſans vxorem adulteram qualiter conuincetur de adulterio. folio.523.columna.4
Accuſatus lite pendente promotus an ſit deponēdus. fo.128
Accuſatus quādoqȝ dat expenſas accuſatori. fo.230.co.3
Accuſatoribus quandoqȝ premium datur. folio.125.co.4
Accuſare cogitur aliqs quandoqȝ. folio.255.columna.1
Accuſare ſe poſſūt mutuo vir ⁊ vxor de adulterio. fo.512.co.4
Accuſare ꝓhibitus an a teſtimonio repellatur. fo.251.co.1
Accuſare ſimul plures an liceat vni. folio.204.colum.2
Accuſare an quis cogatur. folio.401. columna.3
Accuſare prohibentur aliqui. folio. 255.columna 2
Accuſare quis quandoqȝ cogitur. folio.231.columna.2
Accuſare non poteſt de crimine conuictus in modum exceptionis. folio.229.columna.2
Accuſari poteſt quis poſt mortē. folio 453 columna.4
Accuſari quis non poteſt ſimul de pluribꝰ criminibꝰ. fo.219.co.4
Accuſari poſſunt plures ſimul. folio 128.columna.3
Accuſari poteſt quis de crimine per penitentiā purgato. fo.530
Acquiſita de bonis eccleſie ⁊ de bonis clericorum ad quos pertinebunt folio.329.columna.1
Accuſator calumnioſus cogitur ſe purgare. folio.212 co.3.
Accuſator an ⁊ quando poteſt deſiſtere. fo.259.colum.4
Accuſator pendente accuſatione poteſt deſiſtere. fo 143.co.4
Accuſator ⁊ iudex poteſt idem eſſe. folio.598 colum.1
Accuſator ⁊ teſtis idem eſſe non poteſt in cauſa matrimoniali. folio. 597.columna.2
Accuſator deficiēs in vno an admittatur ad alia. fo.248.co.3
Accuſator in quinqȝ peccare poteſt. folio.207.colum.4
Accuſator non ſemper cogitur ſe ad penam talionis inſcribere. folio. 232.columna.4
Accuſatori in cauſa ſanguinis licet pecuniam dare. fo.204.co.4
Accuſatori an dande ſint inducie. folio.208.columna.1
Accuſato abſente poteſt dari libellus. folio.233.co.2
Accuſati punitio. fo.233.co.1
Accuſatio preſumitur ſemper in vlli die cauſa fieri. fo.215.co.3
Accuſatio ex charitate debet prouenire. folio.231.colum.4
Accuſatus an pendente accuſatione poſſit ſuum accuſatorem reaccuſare. folio.249.co.2
Accuſatio denunciatio ⁊ infamatio diuerſa ſunt. fo.232.co.3
Accuſatio adulterij poſt quinquenniū nō audit. fo.530.
Accuſatio epiſcoporum preſumit ex odio fieri. fo.149.co.2
Accuſatio. fo.232.co.4
Accuſationem admonitio debet precedere. folio.189.co.4
Accuſationem deferens qualiter punitur. folio.208.co.4
Accuſatur ne quis de diuerſis criminibus. folio.436.co.1
Adā ⁊ eua ꝯfeſſi ſūt. fo.540.co.2
Adam ante peccatum habuit duplicem ſtatū. folio.555.co.4
Adam ſi non peccaſſet ſemper iuuenis fuiſſet. folio.647.co.3
Adam erat imortalis. fo.647.co.3.
Adam ſi non peccaſſet nulla in coitu voluptas eſſet. fo.514.co.1
Adā an̄ pctm̄ erat nudꝰ. fo.540.co.1
Adam ſi viueret vxorem habere non poſſet. folio.588.co.3
Adamiani. folio.461.co.1.
Admonitio quandoqȝ eſt neceſſaria quādoqȝ nō. fo.239.co.2
Admonitio precedat denūciationē folio.225.colum.1
Admonitio ſemper vindictam precedat. folio.319.co.4
Adoptio ⁊ arrogatio differunt. fo.

ſto.502.colum.4.
Aduocatus an poſſit operas locare. folio.306.colum.2.
Aduocatus qs dī.fo.189.colum.1.
Aduocatus idem ius ſepius allegare poteſt.fol.439.col.3.
Aduocatus an teneatur ad decimas de patrocinio.fol.363.col.4.
Aduocati militant.fol.415.col.2.
Aduocati ſunt audiēdi.fo.600.co.4.
Aduocato quandoqꝫ ſilentium imponendum eſt.fo.244.col.1.
Aducato qualiter fit ſatiſfactio.folio 243.columna.4.
Adulatio tripliciter fit.fo.40.col.2.
Adulterium non fit ſine dolo. folio 588.colum.1.
Adulterium ⁊ periurium ſolo animo cōmittuntur.fo.522.col.3.
Adulterium ⁊ ſimonia poſſunt eſſe ex parte vnius.fo.521.col.1.
Adulterium cum propria vxore qñqꝫ cōmittitur.fo.480.col.3.
Adulterium nō cōmittitur:ſi coniugata ignoranter cognoſcitur.folio.587.colum.4.
Adulterium cum ſponſa non committitur.fo.488.colum.4.
Adulterio polluta an poſſit a ſuo corruptore duci.fo.507.col.2.
Adulterio multa ſunt grauiora.folio.526.colum.2.
Adultera etiā poſt penitentiā accuſari poteſt.fol.512.col.2.
Aduerſari⁹ an debeat aduerſario aperire que dicit.fo.495.col.3.
Aetiani.fol.461.col.2.
Aer eſt cōmunis.fo.312.col.2.
Aeriani.fo.461.col.2.
Affectus ⁊ effectus nō equaliter puniuntur.fol.535.col.3.
Affect⁹ ſine effectu punit.f.188.co.4.
Affinitas ſpiritualis eſt maior carnali.fo.488.colum.4.
Affinitas tm̄ per carnis cōmixtionē contrahitur.fo.590.col.1.
Affinitas non naſcitur ſine carnis cōmixtione.fo.590.col.4.
Affinitatis ꝓhibitio inter aſcendentes ⁊ deſcēdētes i ꝑpetua.f.596.c.4.
Affirmatiua in negatiuam reſoluitur.fol.131. col.3.
Afflictio afflictis quādoqꝫ datur.folio.5.col.4.⁊.266.col.3.
Ager ⁊ manſus differūt.fo.443. col.2.
Agilitas eſt dos corporis glorioſi.folio.611.col 4.
Alabaſtri fractio quid ſignificat. folio.541.col.4.
Alienatio facta ab eccleſia.qñqꝫ tenet quandoqꝫ non.fo.324.col.2.
Alienatio qd cōprehendit.fo.316.c.4.
Alimentorum noīe comprehenduntur veſtes ⁊ habitatio.fo.290.c.2.
Aliud eſt in via:aliud in inuio.folio 576.col.4.
Alogii.fo.461.col.1.
Altare quando eſt reconſecrandum folio.606.colum.ij.
Altaris myſterium eſt incomprehēſibile.fo.176.col.2.
Altaria ante conſecrationē erigi poſſunt.fol.cxv.col.2.
Ambiguitas eſt triplex.fo.53. col.4.
Amicos facere de mamona iniquitatis quid ſit.folio.312.c.2.
Amittit quis quod nunqꝫ habuit. folio.36.colum.2.
Amiſſis quid eſt.fo.230.co.1.
Anathema qd eſt.fo.238.col.3.
Ancilla contrahere ꝑmiſſa eripitur ī libertatem.fo.519.colum.3.
Ancilla cum domino cōtrahens libera efficitur.fo.55.col.3.
Ancillam ignoranter ductam etiam poſt manumiſſionem poteſt liber dimittere.fo.499.col.3.
Angaria perangaria quid dicitur. folio.184.col.3.
Angelici.fo.461.col.1.
Angelici non fuerunt ex traduce.folio.561.col.1.
Aīa ſine virtutib⁹ corruit.fo.175.c.4.
Aīa ꝓ doie ponit.fo.165.col.1.
Aīa plus ſimilitudinis habet cū deo qꝫ corpus.fo.567.col.2.
Anima maribus citius infunditur qꝫ feminis.fo.5.col.4.
Aīa nr̄a vnī ꝓcedit.fo.514.col.1.
Anime infirmitas eſt duplex. folio 343.col.2.
Anime vnius perditio eſt grauior qꝫ mille corpoꝝ.fo.410.col.4.
Aīe vis eſt duplex.fo.343.col.3.
Animalia immunda que dicebant eſſe.fol.513.col.1.
Animatū ⁊ non animatū iterficiēs qualiter punitur.fo.515.col.2.
Aioſitas quādoqꝫ in donā: quandoqꝫ in malā preſumit.fo.139. co.1.
Annus a martio quandoqꝫ incepit folio.121.col.1.
Annus quo pater filium a religiōe reuocare poteſt quādo incipit currere.fol.394 col.3.
Annus quot dies habet.fo.649.co.1.
Annus biſextilis duos dies facit haberi pro vno.fo.95.col.4.
Annus in eſtatem ⁊ hyemem diuiditur.fo.121.col.2.
Anni excurſus aliq̄ facit. fo.326. co.1.
Annulus nupte quid notat.fol.505 columna.3.
Annuli datio facit preſumi ꝓ matrimonio.fol.506.col.1.
Annotatio qd ſit.fol.465.col.4.
Antiquitas non dat priuilegium.folio.148.col.4.
Antidicomarianite.fo.461.col.2.
Antropomorphite.fo.361.col.1.
Antiochus multa facinora perpetrauit.fo.169.col.1.
Apoſtolus vſus eſt ſententijs poeticis.fol.59.col.1.
Apoſtoli vtrū potuiſſent conficere in triduo.fo.614.col.4.
Apoſtoli de incōtinentia nihil cō̄miſſi fuerunt:ſed ſolo exemplo illā docuerunt.fo.131.col.4.
Apoſtoli de paſſione domini doluerūt fol.578.col.4.
Apoſtoli vtrum oēs fuerunt epiſcopi.fol 114.col.1.
Apoſtoli vindictam deſiderantes an peccauerunt.fol.423.col.2.
Apoſtoli quando fuerunt conſecrati fol.30.col.2.
Apoſtolos non petens infra tēpus triginta dierū videt renūciare appellationi.fo.219.col.4.
Apoſtolorū locū tenent viri eccleſiaſtici diuerſimode.fo.314.col.4.
Apoſtolici.fol.461.col 1.
Apoſtata quilibet an ſit excōmunicatus.fol.36.col.4.
Apoſtate qui dicuntur.fol.289. col.2.
Apocryſarius vnde deriuatur. folio 196.col.3.
Apologia.vnde dicitur. fol. 122.col.3.
Appellite.folio.460.col.iiij.
Appollinariſte.fo.461.col.2.
Appellat qui ad ſuperiorem.iter arripit.fol 520.col.4.
Appellat coniunctus pro coniūcto. fol.219.c.3.
Appellat de epiſcopis prouincie ad metropolitanum.fo.22.c.3.
Appellatur ad papam omiſſo medio fo.214.col.4.
Appellatur a iudice ſeculari ad eccleſiaſticum.fo.214 col.3.
Appellare ſcđo nō l3.f.214.c.4.⁊.510. c.2
Appellare ante ſententiam ſm leges non licet.fo.159.col.3.
Appellare a iudice cōīter electo an licitum ſit.fo.220.col.2.
Appellare non licet a compromiſſario.fo.220.col.3.
Appellare:aut iudicem recuſare non ſemper licet.fo.219.col.2.
Appellare ante ſententiam vtrum liceat.fo 216.col.3.
Appellare non licet a maiore ad minorem.fo.218.col.2.
Appellari non poteſt in tributis ⁊ decimis.fol.223.col.2.
Appellari nō poteſt ab excōmunicatione.fo.302.col.3.
Appellandum ne eſt a iudice preſente.fol.218.col.4.
Appellandū nō eſt omiſſo medio.folio 264.col.1.
Appellans fruſtratorie iudicem offendit.fo.83.col.2.
Appellans per calūniam ad quid punitur.fol.216.col.1.
Appellans ſecundo multis in caſib⁹ nō auditur.fol.218.col.1.
Appellans a delegato ad quem appellare debet.fol.214.col.2.
Appellans abſente iudice quid debet facere.fol.220.col.2.
Appellans a grauamine iuſte appellat.fol.219.col.2.

Appellantis iniuſte punitio. folio. 217.col.2.
Appellanti diuerſa tēpora dantur ad proſequendum.fo.222.col.1.
Appellanti impedito quomodo ſuccurritur.fo.217.col.4.
Appellatio ⁊ nunciatio noui operis differunt.fo.219.col.4.
Appellatio plurium.fol.220. col.1.
Appellatio ab executore facit fructus ſequeſtrari.fo.217.col.2.
Appellatio poteſt ad papam omiſſo medio interponi.fo.32.col.4.
Appellatio in multis caſibus nō admittitur.fo.214.col.3.
Appellationis tempus poteſt iudex moderare.fo.214.col.2.
Appellationis cauſa eſt eadem cum principali.fo.221. col.3.
Appellationis cā nō eſt ad iudicem a quo remittenda.fo.220.col.3.
Appellationis terminus eſt triplex. folio.222.col.1.
Appellationis cauſa vtrum ſit aſſignā da.fol.216.col.3.
Appellationis tempus an ſit vtile an continuū.fo.27.col.3.
Appellatōis dies cōputat in decēdo qō dat ad appellādū.fo.217. col.3.
Appellatōis diffinitio.fo.214.col.2.
Appellationē pro me factā an tenear ratificare.fo.219.col.3.
Appellationes friuolas recipiens punitur.fo.223.col.3.
Apulia eſt patrimonium beati petri. folio.391.col.3.
Aqua an ſit de neceſſitate conſecrationis.fo.611.col.4.
Aqua baptiſmi an ſit ſacramentum. fo.172.col.3.
Aqua que fluxit de latere chriſti an fuerit vera aqua.fo.611.col.4.
Aqua de petra fuit ſignum ſanguinis chriſti.fo.264.col.3.
Aqua in baptiſmo eſt ſacramentuȝ. fo.630.col.2.
Aqua multipliciter accipitur. folio 612.col.4.
Aqua de petra populum per deſertuȝ ſecuta eſt.fol.625.col.3.
Aquarij.fo.461.col.1.
Arabici.fo.
Arbitros eligere quādoqȝ coguntur litigantes.fo.298.col.1.
Arbitrium inimici an ſit tolerandum.fo.439.col.3.
Arboris conſanguinitatis formatio fo.593.col.1.
Arbitrium liberum ad quid valet. fo.647.col.4.
Arbitrorum duo ſunt genera.folio 220.col.2.
Arboris affinitatis formatio . folio 595.colum.2.
Archieps an ſit iudex ordinarius totius ꝓuincie.fo.284 col.1.
Archiepiſcopus ſolus cauſam epiſcopi audire nō poteſt.fo.54.co.2
Archieps in confirmatione non tenetur ꝓmatē cōſulere.fo.112.col.4.
Archieps de cauſis ſubditoꝝ epi cognoſcere nō pōt.fol.285.col.1.
Archieps qt ſuffragāeos hēat.f.29.c.3
Archieps ante pallij ſuſceptionem non conuocat ſynodū.fo.161. co.2.
Archiepiſcopus a ſuis ſuffraganeis conſecratur.fo.162.col.1.
Archieps a qb⁹ ē ↄſecrād⁹.fo.90.c.4.
Archiepi palliū nō petēus negligētiā qs ſupplere debet.fo.169.col.2.
Archiepi ſubſūnt patriarchis. f.285.c.1
Archiepm negligētē circa pallij petitione qs monere debet.fo. 160.c.3.
Archidiaconus an habeat iuriſdictionē delegatā.fo.151.col.3.
Archidiacon⁹ an pſſit iſtituer.f.375
Archidiaconus inſtituendos examinare debet.fo.37.col.4.
Archidiaconi ſunt oculi epi.f.147.c.2
Archidiacōi mulctare pñt.fo.151.c.3.
Archidiaconatū qs ↄferr̄ pt.f.100.c.3
Archimādrita qd ſignificat.f.198.c.4
Arcȝonciani.fo.461.c.1.
Archiflamines q dñr.fo.127.c.1.
Arene n̄ ſūt ſine cemēto ligāde.f.135.
Argumētū ab ordie ꝟboꝝ ſumit.f.67.
Argumētū ſumi pōt ex rubricis.f.535
Argumētū a ↄrio ē i iuř fortiſſimū.f.9
Argumētat quoqȝ ex iure abrogato.f.8
Argumentamur in iure varijs modis.fol.450.col.4.
Arriani.folio.461.col.2.
Artotyrite.fo.461.col.1.
Arbitrium inimici an ſit tolerandū fo.439.col.3.
Articul⁹ ſup q̄ eccl'ia ē fūdata.f.26.c.4
Articulos fidei nos oēs ſcire tenemur.folio.4 1.col.4.
Aſcript cū duplr ſūt.fo.93.col.2.
Aſine quā dñs equauit feſtū non eſt celebrandum.fo 628.col.3.
Aſſecla vñ deriuat.fo.171.col.1.
Aſſeſſoris officium.fo.428 col.4.
Aſſiſteriū quid ſit.fo.481.col.3.
Aſtronomia nō ē rephēdēda. f.470.
Atrium eſt cimiteriū.fo.312.c.3.
Attemptatio ſola ⁊ ſolus conat⁹ quādoqȝ puniuntur.fo.535.c.1.
Auarus eſt inſatiabilis.fo.74.co.3.
Auari n̄ dāt pctōꝝ remiſſionē.f. 170.
Auaricia ꝓmouēdū ipedit. fo.135.c.1
Auaricia eſt fornicatio.fo.493. col.1.
Auaricia ē idoloꝝ ſeruit⁹.fo.166.c.3.
Auctoritas canonis eſt maior auctoritate ſanctoꝝ.fo.28.col.2.
Auctoritas ſanctoꝝ quandoqȝ papali preſertur auctoritati.fo.27.co.4
Auctoritas maioris in omnibus pactis eſt excepta.fo.8.c.4.
Audiētia eſt multis denegāda.folio 33.col.4.
Auguſtinus quoqȝ dormitauit.folio 483.col.2.
Auguſtinum diſputationes:hieronymum tranſlationes:gregoriuȝ moralia cōmēdant.fo.10.col.2.
Aures male intelligentibus ſunt euellende.fo.58.col.3.
Aurum pro ſapientia ponitur.folio 560.col.2.
Babylonia eſt in chaldea regione.fo.522.col.1.
Babylonij per quos reges fuerunt in captiuitate.fol.521.col.4.
Balthaſar vaſis domini abuſus eſt. folio.608.col.2.
Balnea multis periculoſe ſunt.folio 130.col.4.
Baptiſmus fit in nomine: ⁊ non in noibus patris ⁊c̄.fol.637 col.3.
Baptiſmus quando fuit inſtitutus fo.630.col.4.
Baptiſmus eſt ſacramentum fidei. fol.639.col.3.
Baptiſmus non viciatur precuȝ vitio.638.col.3.
Baptiſmus an poſſit conferri ſurioſo.fo.633.col.1.
Baptiſmus paſſioneȝ chriſti ſignat. fol.558.col.2.
Baptiſmus vtrum tollat infamiaȝ. fo.196.col.1.
Baptiſmus an poſſit dari in nomine chriſti.fo.639.col.4.
Baptiſm⁹ eſt ꝑma tabula.f.540.c.4.
Baptiſmus ⁊ penitentia miniſtrant tpe interdicti.fo.546 col.1.ij.2.
Baptiſmus eſt efficacior penitentia. folio.641.col.2.
Baptiſmus an poſſit dari per laicos. folio.634.col.3.
Baptiſmus ioannis non fuit ꝓprie baptiſmus.fo.630.col.4.
Baptiſmus an tollat irregularitatē. folio.99.col.1.
Baptiſmus adultorum an valeat ſine ſatiſfactione.fo.641.col.2.
Baptiſmus ioannis non fuit remiſſionis operatiuus.fo.635.col.2.
Baptiſmus tollit infamiaȝ ꝑcedentem.fo.42.col.1.
Baptiſmus ſolēnis bis tm̄ in anno celebratur.fo.641.col.1.
Baptiſmus in maris littore factus non ↄſecrat totū mare.fo.172.c.4.
Baptiſm⁹ an ꝑſtiat eē i aliq̄. 647.c.1
Baptiſmus vtrum ante paſſionem fuit inſtitutus.fo.635.col.1.
Baptiſmus ficte accedenti dandus eſt.folio. 169.
Baptiſmus triplex eſt.fo.344.col.3.
Baptiſmus ioannis non cōferebat peccatoꝝ remiſſionē.fo.171.c.3.
Baptiſmus ante chriſti paſſionē nulli erat neceſſarius.fo.171.col.3.
Baptiſm⁹ omneȝ peccati maculā tollit.1 9.colum.1.
Baptiſmus delet actualia cū originali.fol.545.columna.iiii.
Baptiſma ē omniū ſacramentoꝝ ianua.folio.123.
Baptiſmi effectus.fo.630.col.1.
Baptiſmi forma debet eē ſimpla.144.
Baptiſmi diffinitio.fo.630.col.1.

Gloſſarum decreti medulle in marginibus ſignate

Baptiſmi forma corrupte plata nō vitiat ipm.fo.637.col.2.
Baptiſmi tria ſunt gnā.folio.630.c.1.
Baptiſmi forma an vitietur ſi aliqd ſuperfluū apponat: aut iterponat: aut ſi ipſius mutetur.fo.638.co.4.
Baptiſmi forma apud grecos ⁊ latinos eſt eadem.fo.640.col.1.
Baptiſmi ſacramentum etiam imperfectum nō iterat.fo.173.col.2.
Baptiſmi forma.fo.630.col.1
Baptiſmi vis qñ data fuit aq.631.c.3.
Baptiſmi ſeptem ſunt dona.f.501.c.1.
Baptiſmo an fiat iniuria per reiterationem.fo.172.col.2.
Baptiſmo carēs neqꝫ corpus dñi ſumat neqꝫ pdicet.fo.638.col.2.
Baptizare ſeipſum nemo pt.180.c.4
Baptizare ſolēniter laic⁹ ñ pt.84.c.ij
Baptizare ſeipſuꝫ nemo pt.f.634.c.2.
Baptizare pōt paganus.fo.50.
Baptizandus ter debet imergi.639.
Baptizandi ius nō habent laici.f.168
Baptizando an ſit opus totum corpus immergere.fo.631.col.4.
Baptizando non ſuff.cit habere bonā ꝯſcientiā.fo.647.col.2.
Baptizo te in noie genitoris ⁊c̄.an valeat.fo.640.col.1.
Baptizās debet habere intentionē baptizandi.fo.633.col.3.
Baptizat qs in noie chriſti non aūt in noie trinitatis.632.col.3.
Baptizatus in egritudine nō eſt promouendus.fo.99.col.1.
Baptizatus vel ordinatus plures ⁊ an ples recipiat characteres.f.115.c.1.
Baptizatus ioco ſe non eſt baptizatus.fo.173.col.1.⁊.2.
Baptizatus ſola volūtate: an poſſit cū chriſtiana ꝯtrere.fo.496.col.4.
Baptizati a ioanne: an debuerunt rebaptizari baptiſmo chriſti.f.171.c.2
Baptizatū ſe dicenti credit.f.114.c.4
Baſilius a ſymmacho rogatus inter fuit electioni pape.fo.154.col.1.
Baſilidiani.fo.460.col.4.
Beati immaculati ꝯtinet.xxij.diſtinctiones.fo.570.col.2.
Beemoth ꝗliter interꝑtat.fo.561.c.2.
Bellum poteſt indici a iudice eccleſiaſtico.fo.339.col.4.
Bellū dr̄ qnqꝫ modis iniuſtū.f.415.
Bella an ſint pmiſſa ⁊ qbus.f.413.c.3
Beneficium conferens indigno pp amorē ſimoniacus eſt.fo.183.c.3.
Beneficiū quādoqꝫ permittitur ⁊ nō officiū.fo.129.col.3.
Beneficiū pt auferri a papa.f.286.c.2
Beneficiū ꝯferri pt inuito.fo.133.c.2.
Beneficiuꝫ ꝯiugatis iterdicit.f.486.
Beneficium inuito confert.f.71.col.3
Beneficium iuris ſpernēs ſibi debet imputare.383.col.3.
Beneficium per timorē obtinēs peccat mortaliter.195.col.1.
Beneficij ſpe ordinē recipiens non peccat.fo.102.col.3.
Beneficij renūciatio vt alij detur nō eſt ſemper ſimoniaca.fo.183.
Bñficij collatori reuerētia debet.f.280
Beneficij fructus vendi pñt.f.322.c.1.
Beneficio ſine culpa ſua nemo priuari debet.fo.378.col.1.
Beneficio priuat q priuat offō.f.187.
Beneficio quis priuari non debet: niſi ſm ordinē iuris.fo.211.col.3.
Beneficia ſub ꝯditōe ñ dant.f.273.c.3
Beneficiatus in dioceſibus duobꝫ epoꝝ ab vtroqꝫ iudicat.f.297.c.3
Beneficiatus ſuis cōſanguineis ſubuenire poteſt.fo.49.col.1.
Beneficiatus tranſiens de vna eccleſia in aliam: an ſtatim perdat primam.fo.398.col.1.
Benemeritus qs dicit.fo.324.col.2.
Biblia habet aliquos libros apocryphos.fo.20.col.1.
Bigamus eſt cuꝫ corrupta etiā ignoranter ꝯtrahens.fo.52.col.2.
Bigamus pꝑter ꝗtuor rationes pmoueri nō pōt.fo.41.col.1.
Bigamus vnde deriuat.fo.42.col.2.
Blandiri poſſumus infidelibus.folio.185.col 4.
Bonus ⁊ malus quis ſimul eſſe nō poteſt.fo.512.col.2.
Bonus non eſt qui malos non tollerat.fol.275.col.3.
Bona mortificata per penitentiam reuiuiſcunt.fo.576.col.4.
Bona in peccato facta quo ad aliqua pſunt.fo.571.col.4.
Bona prima p ſequentia mala mortificant.fo.555.col.4.
Bona inſtanter ſunt facienda.f.542.
Bona deuouentis ſe religioni ad quē deuoluunt.fo.578.col.3.
Bona mortificata reuiuiſcūt: ſed nō mortua.fo.571.col.3.
Bonuꝫ facere virum quis cogatur.folio.437.col.3.
Bonum quodlibet de ſe ſum eſt.folio.574.col.2.
Bonum facere nemo cogit.f.426.c.1
Bonū prouenit ex malo.fo.436.c.1.
Bonoſiani.fo.461.col.3.
Britania eſt duplex.fo.464.col.4.
Bulgari qui ſunt.fo.46.col.2.
Buſtum rogus ⁊ pyra differunt.folio.442.colum.2.
Caiphas prophetauit.folio.170.colum.1.
Cainani.fol.461.col.1.
Calix an poſſit eſſe ligneus aut vitreus.fo.608.col.3.
Calx qualiter ſumitur.fo.558.col.4.
Calumniator non ſemper punitur talione.fo.207.col.4.
Calumniator.fo.207 col.4.
Candor mundicia ſignat.f.640.c.3.
Candelabꝝ qualiter ſumit.f.559.c.1.
Canon canoni an pꝯiudicet.fo.83.c.3
Canon quid dicit.fo.3.co.3.
Canon dicit regula.fo.651.col.ij.
Canone nō diffiniente: diffinire nō licet.fo.509.col.2.
Canones preferūtur legibus.folio.11.colum.1.
Canones quorꝫ apoſtoloꝝ ſunt recipiendi.fo.19.col.4.
Canonicus pro canonico teſtificari poteſt.fo 338.col.2.
Canonicus de cōmuni iure non pōt duas pbēdas habere.fo.161.c.4.
Cāonic⁹ ō gremio pfert extneo.f.135
Canonici ꝯ epm agentes procuratorē ꝯſtituere poſſunt.fo.257.col.3.
Captus in bello: an licite poſſit aufugere.fo.2.col.3.
Capitulū non poteſt licentiare clericum ſede vacante.fo.117.col.iij.
Capitulum vacante ſede nō conferre pbendas.fo.37.col.3.
Capitulū eligendo indignū quādoqꝫ diſpenſat.fo.353.col.2.
Capelle olī nō erāt eccl'ie fo.607.c.2.
Character hodie ſine miſſa nō cōfertur.fo.124.col.2.
Character nō amittit.fo.678.col.4.
Cardiali noto ſiñ lr̄is credi pt.f.158.
Cardinales an ſuppleant defectum mortui pape.fo.126 col.1.
Cardinales pſbyteri dicuntur maiores diaconibus.fo.126.col.1.
Carmina ſingularia circa eucharīſtie ſacramentū.fo.619.col.2.
Carnē chriſti nō manducat qui ab eo diſcordat.fo.621.
Carnes hodie pꝛouocāt demōes.f.176.
Carnes comedere die ſabbati vtrū ſit licitū.fo.527.col.4.
Carpocratiani.fo.460.col.4.
Caſtitas ē iter cōiuges.f.131.c.3.⁊ 503
Caſtrati an poſſint mſimonium cōtrahere.fo.527.col.2.
Caſtaldiā emere peccm eſt.f.163.
Caſtaldus quis dicit.fol.189.col.1.
Caſtigatio qbuſdā ꝯmittit.f.381.c.3.
Caſſanda ſūt facta ab itruſis.f.27 c.3.
Caſus fortuiti nō pñt puideri.f.86.
Caſula nō fiat de veſte domicele.f.608
Catharoe.fo.461.col.1.
Cathedra nō facit magiſtrū.f.279.c.4
Cathedratici noie qd exigēdū ſit.290
Cataclyſmus eſt diluuiū.f.508.c.4.
Cathaphrygij.fo.461.col.1.
Cathecuminus ſi moriat ſine baptiſmo: an ſit iputādū pb̄ro.f.632.c.1.
Cathecumini quādoqꝫ ſunt de eccleſia expellendi.fo.590.col.3.
Cautio iuratoria: an poſſit peti ab eligendo vel electo.fo.280.col.3.
Cautio idonea que eſt.fo.639.col.1.
Cautela ad obligādas mulieꝛs.f.219
Cauſa inter clericū ⁊ epiſcopū coraꝫ quo debet tractari.fo.284.col.3.
Cauſa quelibet eccleſiaſtica per papaꝫ laico cōmitti pōt.fo.154.col.4.
Cā pendēte ſup matrimonio nō eſt denegādū debitū.fo.599.col.1.
Cauſa pauperis eſt tractāda prius qꝫ diuitis.fo.202.col.2.
Cauſa recōuentionis eſt eadem cū ſua

principali.fo.cclvj.co.i
Cauſa eſt duplex fo.ccxcij.co.iij.
Cauſa ſecularis eſt duplex. fo.ccxcij. columna.iiij.
Cauſa criminalis ſcd̃m canones delegatur.fo.ccccxliiij.co.ij.
Cauſa eodem diuerſos effectus non operatur.fo.xlij.co.j.
Cauſa ſanguinis multos impedit ꝓmoueri.fo.lxxix.co.iiij.
Cauſe matrimoniales an ſint legibꝰ decidēde.fo.xlj.co.j.
Cauſas mediocres tractant epiſcopi folio.cccix.co.iiij.
Cecus ceco ducatū preſtare nō debet. folio.clxxx.col.j.
Celi portā (que eſt chriſtus) ingredimur.fo.cccccliiij.co.iij.
Celebrare nullus debet anͣ digeſtionem.fo.cclxix.co.iiij.
Celebrare pranſo non licet.fo.cclxix. columna.iiij.
Celebrare quandoqꝫ licet ſub diuo. folio.cccccccv.co.iij.
Cerdomani.fo.cccclxj.co.j.
Cerimonie quid ſint.fo.lxix. co.iiij.
Ceſſante cauſa ceſſat conſtitutio ex ea orta.fo.cxcvij.co.iiij.
Ceteri ⁊ alij quandoqꝫ ponunt improprie.fo.xlj.co.iiij.
Charitas ſemel habita poteſt amitti. folio.ccccclix.co.iiij.
Charitas ⁊ odium ſunt immediata cōtraria.fo.ccccclv.co.iiij.
Charitas perfecta multa facit. folio. ccccclij.colum.iij.
Charitas in maria erat per gratiam cōfirmata.fo.ccccclv.co.ij.
Charitas in infinitum creſcere poteſt.fo.cccccxxxix.co.iij.
Charitas per penitentiam recuperatur.fo.ccccclv.co.iij.
Charitas ſemel habita vtrum poſſit amitti.fo.cccccij.co.ij.
Charitatē habet qui pro chriſto ſuſtinere paratus ē.fo.cccccliiij. c.iij.
Charitatē ſe habere an poſſit aliquis cognoſcere.fo.ccccclvj.co.iiij.
Charitatem habens multa poteſt. folio.ccccclij.co.j.
Chaldei ignem pro deo celebrant. folio.ccccclxxix.co.ij.
Cherinthiani.fo.ccccclx.co.iiij.
Chriſtus in eccleſia habitat. folio. ccccl.columna.j.
Chriſtus ſeipſum cōmunicauit. folio..cccccccxix.co.iij.
Chriſtus eſt mihi viuere ⁊c̃.quid ſibi vult.fo.cccccliiij.co.iiij.
Chriſtus nemini fuit ſubiectus. folio.ccxcv.co.ij.
Chriſtus quare poſt cenam ſuū corpus dedit.fo.cccccccxix.co.iiij.
Chriſtus qualiter nos dilexit. folio cccccccxxiij.co.iiij.
Chriſtus tres ſuſcitauit.folio.ccccclv. columna.j.
Chriſtus fecit nos corpus ſuū m. folio.cccccccxvj.co.iiij.
Chriſtus officiū ſacerdotis ⁊ imperatoris geſſit.fo.clv.co.iij.
Chriſtus manducatur duobus modis.folio.cccccccxviij.co.iij.
Chriſtus quedam vt imperator ⁊ rex geſſit.fo.clv.co.iij.
Chriſtus pro demonibus ⁊ angelis nō eſt paſſus.fo.cccccccxxv.co.iiij.
Chriſtus fuit imperator ⁊ ſacerdos. folio.xij.co.j.
Chriſtus eſt in nobis ⁊ ſumꝰ in chriſto.fo.cccccccxxv.co.ij.
Chriſtus poſt dies q̃draginta aſcendit in celū.fo.cxxij.co.iij.
Chriſtus qua etate baptizatus eſt. folio.cxxv.co.j.
Chriſtus quare baptizatus fuit. folio.cccccccxxvj.co.ij.
Chriſtus induitur in baptiſmo. folio.621.columna.1.
Chriſtus tributum ſoluit.folio.304. columna.3.
Chriſtus non eſt filius adoptiuus dei.folio.616.co.3.
Chriſtus ſeipſum comedit.folio.626 columna.2.
Chriſtus pro omnibꝰ mortuus eſt. folio.619.co.3.
Chriſtus eccleſie romane primatum dedit.folio.241.co.4.
Chriſtus eſt aliquid ſcd̃m quod homo.folio.447.co.2.
Chriſtus vtrum iudam ꝓdiderit folio.612.columna.4.
Chriſtus bis in carne trāſfiguratus. eſt.folio.180.co.1.
Chriſtus nunquid reuelauit crimē iude.folio.206.co.2.
Chriſtus non pingat in figura agni. folio.629.co.4.
Chriſtus eſt nobiſcum vnum. folio 625.columna.2.
Chriſtus humilitate ſua nos erexit. folio.155.columna.3.
Chriſti perſona perficitur ex deo ⁊ homine.folio.619.co.1.
Chriſti humanitas magna veneratione eſt adoranda. folio.626.columna.3.
Chriſti patres fuerunt duplices. folio.277.
Chriſtū negat qui mortaliter peccat. folio.642.co.4.
Chriſtū negans etiam ſolo ore peccat.folio.307.co.4.
Chriſtianū occidere an grauius ſit q̃ paganū.fo.641.co.3.
Chriſma vendi non poteſt. folio.181. columna.2.
Cibaria omnia ſunt in neceſſitate cōmunia.fo.137.co.4.
Cyprianus ſemel tantum immergebat.folio.639 co.4.
Circūciſio non fuit facta in deſerto. folio.469.columna.3.
Circūciſio quare fiebat.fo.56.co.3.
Circūciſio ⁊ baptiſmus differunt. folio.56.columna.3.
Circūſtantie peccata aggrauantes. folio.63.columna.2.
Circūcelliones.fo.461.co.3.
Citharíſte ⁊ alijs varijs vtentes inſtrumētis an peccēt.fo.136.co.4.
Citatio nulla non artat citatū. folio.293.columna.2.
Citatio peremptoria an poſſit a quocunqꝫ iudice mitti.fo.457.co.1.
Citatio in multis caſibus nō valens nec aſtringit citatū.fo.235.co.3.
Citatio de iure debet eſſe trina. folio. 254.columna.iij.
Citatio peremptoria quantum tempus cōtinere debet.fo.457.co.1.
Citande ſunt partes in appellationis cauſa.fo.222.colum.1.
Citatus impeditus an ꝓcuratorem mittere teneatur.fo.24.co.2.
Citatus die feriato an debeant comparere.fo.348.co.2.
Citati multis cauſis excuſantur. folio.23.colum.4.
Ciuitas pro delicto perſonarū puniri poteſt.fo.434.co.1.⁊.2.
Ciuitatis appellatione eius territoria nō cōprehendunt.fo.110. co.1.
Ciuitate tota excommunicata qui naſcuntur quādo ſunt excōmunicati.folio.456.co.1.
Ciuitates ſex deſtruxit dominus iuxta iordanē.fo.540.co.1.
Ciuitates refugij erant tres. folio. 345.columna.1.
Claudus an poſſit promoueri.folio. 95.colomna.2.
Clauis ſacerdotalis an ſit vna an plures.folio.28.co.1
Clemens noluit eſſe papa ſtatim poſt petrum.fo.276.co.4.
Clericus duas habēs eccl̃ias vnam cōtra alteram ſuſtinere non debet. folio.195.col.3.
Clericus corā ſeculari quādoqꝫ conuenitur.fo.294.co.2.
Clericus ciuitatenſis eſt extraneo preferendus.fo.116.co.3.
Clericus an poſſit recōuenire coram iudice ſeculari.fo.246.co.1.
Clericus infelix eſurit in plateis. folio.116.columna 3.
Clericus laico prefertur. folio.124. columna 4.
Clericus a laico citatus venire non tenetur.fo.442.co.2.
Clericus de crimine conuictus qualiter punitur.fo.236.co.1.
Clericus laicum accuſare non poteſt.fo.224.columna.2.
Clericus perdit adminiſtrationē per diutinā abſentiā.fo.651.co.3.
Clericus tutor eſſe poteſt ſi vult. folio.139.columna.3.
Clericus locare per totā diem operas ſuas nō poteſt.fo.144.
Clericus qui vxorem accepit: an ſtatim ſit ſuſpendendus. fo.129.co.3.

Clericus ſtans cõtra eccleſiam illius beneficiũ ꝑdit.fo.155.
Clericus an de omni crimine poſſit iudicare.fo.263.co.3.
Clericus legem de interficiendo poteſt exponere.fo.444.co.3.
Clericus ſola voluntate põt effici irregularis.fo.537.co.1.
Clericus amplectẽtes mulierẽ preſumitur bene agere.fo.300.co.2.
Clericus propter cuius cõqueſtionẽ laicus occiſus eſt an teneatur. folio.416.columna.4.
Clericus ſtatĩ traditur curie ſeculari in aliquibꝰ caſibus. fo.294.co.2.
Clericus iniuriã eccleſie factam remittere nõ poteſt.fo.225.co.1.
Clericus coniugatus an teneat̃ ferre tonſurã.fo.395.co.1.
Clericus inuito epiſcopo non fit epiſcopus ſed bene monachus.folio 278.columna.2.
Clericus arma ferẽs an ꝑdat priuilegium.fo.382.co.1.
Clericus eccleſiã mutat quinq; cauſis.folio.270.co.3.
Clericus an poſſit foro renunciare. folio.242.columna.4.
Clericus proprijs manibus ſibi victum q̃rere põt.fo.144.co.2.
Clericus põt relegari.fo.70.co.3.
Clericus ſine ſui prelati licẽtia nõ eſt transferẽdus.fo.99.co.3.
Clericus ſecularis eſt dignior monacho.fo.147.
Clericus per quẽ caſtigandus eſt epiſcopo iubente.fo.138.co.3.
Clericus ſolenniter penitere non poteſt.folio.44.columna.4.
Clericus depoſitus nõ ſemper eſt curie ſeculari tradẽdus.fo.225.co.2.
Clericus ſub pena ſe poteſt obligare. folio.35.columna.3.
Clericus coniugatus nõ gaudet priuilegio clericati.fo.36.co.4.
Clericus tabernã habere poteſt. folio.141.
Clericus an poſſit furẽ tradere iudici.folio.342.columna.3.
Clericꝰ an poſſit per epm̃ cogi transire ad maiorẽ eccleſiã. fo.272.co.4.
Clericus an poſſit fideiubere. folio 142.
Clericus an poſſit verberari. folio 69.columna.3.
Clericus contrahens cum corrupta ꝑdit omne priuilegiũ clericale folio.134.columna.3.
Clerici maiores alter puniuntur q̃ minores.fo.82.co.2.
Clerici nõ ſunt equaliter verberandi.folio.70.co.3.
Clerici non coguntur teſtificari. folio.338.columna.3.
Clerici cum mulieribꝰ cõſanguineis habitare poſſunt.fo.130.co.2.
Clerici clericos accuſare poſſunt. folio.224.columna.1.
Clerici an obedire teneant̃ epo qui ciuitatẽ ſuã amiſit.fo.117.co.2.
Clerici incorrigibiles poſſunt a iudice ſeculari corrigi.fo.430.co.2.
Clerici poſſunt pecuniariter puniri. folio.23.columna.2.
Clerici de dioceſi ſunt extraneis preferendi.fo.117.columna.4
Clerici poſſunt habere proprium.folio.311.columna.4.
Clerici nunq̃ fuerunt de iuriſdictione ſeculari.fo.156.co.4.
Clerici debent eſſe deuotiores q̃ laici.folio.614.columna.1.
Clerici ſeculares ꝑncipatus habere poſſunt.fo.395.co.2.
Clerici an poſſint aduocare. folio. 346.columna.2.
Clerici appellant̃ dij.fo.155.co.4.
Clerici an poſſint pro teſtimonio torqueri.folio.258.co.4.
Clerici in tabernis poſſunt quãdoq; comedere.fo.66.co.1.
Clerici ꝑcuſſionem ratificãs: an ſit excõmunicatus.fo.308.co.3.
Clerici non debent laico fidelitatẽ iurare.folio.105.co.3.
Clerici an libros gentiliũ reſpicere poſſint.folio.58.co.2.
Clerici ſunt a muneribus ciuilibus exempti.fo.326.co.4.
Clerici cõmuniter viuẽtes et monachi habent idem priuilegiũ.folio 359.columna.4.
Clerici an poſſint eſſe tutores. folio. 398.columna.4.
Clerici an poſſint in iudicẽ nõ ſuum cõſentire.fol.297.co.3.
Clerici q̃n̄q; licite iurãt.fo.210.co.1.
Clerici nihil poſſunt dare in vltima volũtate.fo.315.co.2.
Clerici ſine litteris ſuoꝝ eporuũ non ſunt recipiẽdi.fo.158.co.4.
Clerici ludere aut luſores ſpectare nõ debẽt.folio.56.co.2.
Clerici an poſſint emere et vendere. folio.338.columna.4.
Clerici duo ad minus debent eſſe in eccleſia.folio.605.co.2.
Clerici ſoli ad reparationem fabrice cõpellantur.fo.321.co.1.
Clerici an poſſint ſua repetere. folio. 337.columna.1.
Clerici in ſua eccleſia morari debent folio.165.columna.4.
Clerici ſeculares non eligunt̃ ad ꝑlaturas regulares.fo.357.co.2.
Clerici in quattuor ſacris ordinibꝰ cõſtituti ꝯtinere tenent̃.fo.49.c.4.
Clerici q̃ bona habẽt.fo.316.co.2.
Clerici an poſſint negocia ſecularia exercere.folio.398.co.3.
Clerici non ſunt perſone priuate.folio.5.columna.1.
Clerici inſecutor an incidat in canonem.folio.535.co.1.
Clerico excommunicato: eſt ſubtrahendũ beneficiũ.fo.50.co.3.
Clerico crimìnoſo quis penitentiã imponit.fo.340.co.2.
Clericũ ꝑcutiens nõ ſemꝑ incurrit excõicationẽ.fo.382.co.4.
Clericũ depoſitum verberans incidit in canonẽ.fo.128.
Clericis continentiã quis ꝑmo indixit.folio.131.co.3.
Clericis indigentibus eſt prouidendum.folio.187.co.1.
Clericoꝝ arma que ſunt.fo.189.co.1
Clericorũ bona an preſumant̃ eſſe de bonis eccleſie.fo.315.co.iij.
Coactio in ordinibꝰ excuſat. f.182.c.3.
Coactio impedit obligationem. folio.394.colomna.4.
Coactio eſt duplex.fo.70. colum.1.et 349.columna.2.
Coactio eſt duplex ſcꝫ abſoluta et conditionalis.fo.642.co.4.
Coacto ſubuenit̃.fo.437.co.4.
Coadiutor debet habere literã adminiſtrationẽ.fo.266.co.2.
Cogitatio ſola punit̃.fo.73.co.4.
Cogitatio ad conſenſum ꝑueniẽs eſt mortalis.fo.535.co.2.
Cognatio eſt triplex.fo.502.co.4.
Coitus cõiugalis an careat peccato. folio.16.columna.2.
Coitus cõiugalis ſine peccato exerceri poteſt.folio.514.co.3.
Collatio numeri ad numerũ etc̃.eſt in electione faciẽda.fo.111.co.1.
Collegiũ quid dicit̃.fo.325.
Collegiũ populus et grex ex quot ſiunt.fo.286.colum.4.
Collegiũ nunq̃d iurare poſſit.fo.132.
Columba que deſcẽdit in baptiſmo chriſti vera fuit.fo.629.co.4.
Colũba in aquam deſcẽderat anteq̃ chriſtus baptizaret̃.fo.635.co.2.
Columba deſcẽdit ſupra ieſum dũ baptizaret̃ et manſit ſupra ipſum. folio.552.columna.3.
Collitiani.fo.461 co.3.
Comitatꝰ q̃d ſignificat.fo.159.co.3.
Cõmendatio ſuiipſius quãdoq; permittit̃.fo.418.co.1.
Cõmẽdare eſt deponere.fo.397.co.2
Cõmendare poteſt aliquis ſeipſum folio.48.columna.2.
Cõmiſſum eſt ſceleratius quod punitur durius.fo.165.co.2.
Cõmunicare quis nõ cogitur. folio 47.columna.iiij.
Communitas diſcordiam parit. folio.117.columna.1.
Compagi qui dicunt̃.fo.148.co.3.
Cõpaternitas an contrahat̃ ſi chriſtianus filium iudei de fonte ſacro ſuſcipiat.fo.500.co.4.
Cõpaternitas contrahitur per catheciſmũ.fo.641.columna.2.
Compaternitas an per fornicarium coitũ contrahat̃.fo.504.co.2.
Compaternitas viri porrigitur ad vxorem.fo.504.co.2
Cõpaternitas v.rũ contrahat̃ ex hic

que baptiſmũ ꝑcedũt.fo.501.col.j.
Compaternitas an contrahatur per ſacramẽtũ penitẽtie.fo.502 col.1.
Comedere poſſumus ad menſam ſarracenoꝝ fol.440.col.3.
Comedere ante horam eſt peccatum mortale.fo 40.col 2.
Comedens plus q̃ debeat mortaliter nõ peccat.fol.496.col 3.
Compenſatio in penitẽtiali foro nõ admittitur.fo.17.col.4.
Cõpetẽtes q̃ dicunt.fo.537.col.4.
Cõpitũ qd ſit.fo.319.col.1.
Conatus ſolus quãdoq̃ punitur. fol.602.col.4.
Concedenda ſunt quedam cum inſtantia.fo.118.col.1.
Cõceſſo aliquo eius coherens conceditur.fol.175.col.2.
Cõceſſa intelligunt que ꝓhibita nõ ſunt.fol.212.col 4
Cõciliũ ꝓuinciale an poſſit de archiepo cognoſcere.231 col 1.
Cõciliũ eſt multiplex.fo.21.col.4.
Cõciliũ facit vt quis puniatur. folio 78.col.4.
Cõcilium cõtra apoſtolum diſpenſat.fol.132.col.3.
Concubinam licuit olim habere.folio.519.col.4.
Cõcubinarij an ſint in officio fugiendi.fo.50.col.3.
Cõcubinariũ ꝓmouẽs an videt cũ ipſo diſpenſare.fol.90 col.3.
Cõcuſſoris pena.fo.415.col.2.
Cõcuſſionis pena.fol.142. col.3.
Cõcutere qd ſit.fo.414. col.3.
Cõdẽnatus de crimine an poſſit accuſare.fo.249.col.2.
Cõdẽnati ⁊ iuſte ⁊ iniuſte ſunt ab eccleſia iuuandi.fo.431.col 2.
Cõdẽnatur quis aliquando ſine accuſatore.fo.205.col.2.
Cõditio.l.ſi quis in tantam. nõ habet locum in rebus eccleſie. folio 372.col 1.
Cõditio affirmatiua ⁊ negatiua diuerſimode exponunt. fo.256.c.1.
Cõditiones i matrimonijs appoſite ſunt in multiplici differentia.folio.514.col.4.
Conditiones alique ſunt in iuramẽtis intelligende.fol.528.col.j.
Confeſſio non eſt diuidenda. folio 579.col.1.
Confeſſio extra ius quandoq̃ valet fol.247.col.4.
Confeſſio latronis contra latrones audit.fo.347.col.4.
Cõfeſſio cui facĩẽda ẽ.fo.580 .col.1.
Cõfeſſio cõfitenti nõ nocet niſi multa interueniant.fo.201.col.3.
Cõfeſſio eſt maxima pars penitentie folio.478.col.2.
Confeſſio oris neceſſaria eſt. folio 549.col.3.
Confeſſio eiuſdem peccati quandoq̃ debet iterari.fol.548.col.4.
Confeſſio ⁊ ſatiſfactio mundant.folio.539.col.1.
Cõfeſſio eſt ꝓcepti.fo.539.col.4.
Cõfeſſio eſt duplex.539.col.1.
Confeſſio facta in inſtrumento an preiudicet.fo.510.col.2.
Confeſſio cõtra aliquẽ extorta non preiudicat.illi.fol.583.col.3.
Confeſſio vnius an alteri noceatur. folio.213.col.2.
Confeſſio quando facienda eſt.folio 578.col.1.
Confeſſio vnius quandoq̃ nocet alteri.folio.100.col 2.
Confeſſio grecis neceſſaria non eſt. fol.578.col.1.
Confeſſio vbi fuit inſtituta. folio 578.col.1.
Confeſſio an debeat fieri de venialibus. fo.539.col.2.
Confeſſioni metu tormentorum ſtatim non ſtatur.fo.201.col.3.
Confeſſionem reuelantis punitio. folio.245.col.3.
Confeſſor quandoq̃ licite confeſſionem reuelat:vt excõmunicationẽ euitet.581.
Confeſſus de crimine an habeatur ꝓ conuicto.fol.38.col.2.
Conficere non licet in ſexta feria ante paſcha.fol.611.col.2.
Cõficere põt preſbis.fol.619. col.4.
Cõficit ex aceto.fo.612.col.1.
Confirmatio pape tria operatur.folio.381.col.1.
Confirmatio a ſolis epiſcopis confertur.fo.648.col.1.
Confirmationis papalis effectus.folio.13.colum 4.
Cõfirmatus quandoq̃ deponitur.folio.160.col.4.
Cõfitens extraneo ſacerdoti nõ conſequitur remiſſionẽ.fo. 30. col.3.
Cõfitere ꝓmo deo dehinc ſacerdoti. fo.538.col.2.
Cõfiteri laico poſſumus.fo.39. col.4.
Cõfiteri pluribus vtile ẽ.fo.550.co.3.
Coniugatus in papã electus an debitum reddere debeat. fo.126.co.3.
Coniugatus promoueri poteſt:licet vxor religionem non ingrediatur fo.45.col.1.
Coniugati an poſſint promoueri.folio.124.col.1.
Coniugale debitum nõ eſt in eccleſia reddendum.fo.583.col.2.
Coniuges an cõmiſcendo mereantur.fo.436.col.3.
Coniuges infideles ſi efficiant chriſtiani vtrum teneantur ſe mutuo recipere.fo.492.col.3.
Coniuges quãtũ ad votũ abſtinentie non ſunt pares.fo.585.col.1.
Coniugia imparia dicuntur tribus modis.fo.498.col.1.
Coniugum infidelium ſi alter conuertatur ad fidem an poſſit cum infideli habitare.fo.492.col.1.
Coniugum ſeparatio nõ fit ſine eccleſie auctoritate.fo.487.col.3.
Coniunx ne eſt que cauſa incõtinẽtie dicitur.fo.513.col.3.
Cõiuratio an ſit licita.fo.294.col.4.
Cõnexorũ eſt idẽ ius.fo.8.col.3.
Conſanguinei preferuntur extraneis quando ſuper matrimonio eſt queſtio.fol.597. col.1.
Cõſanguinei ⁊ affines quo iure ꝓhibentur coniungi.fo.596. col.4.
Conſanguinitas elidit ſuſpitionem fol.290.col.2.
Cõſanguinitas vſq̃ ad quotũ gradũ ĩpedit m̃rimoniũ.fo.588.col.3.
Conſanguinitas non probatur per coniuges:niſi fama concurrat.folio.597.col.3.
Conſanguinitatis diffinitio. folio 593.col.1.
Conſecratio rei animate ⁊ inanimate eſt diuerſa.fol 93.col.1.
Cõſecratio fit in inſtãti.fo.617. col.3.
Conſecratio altaris eſt ſacramentum fol.190.col.4.
Conſecratio rei inanimate tollit dominium ſecus in re animata.folio.342.col.3.
Cõſecratio an poſſit fieri interueniente ꝓmiſſione.fo.192.col.1.
Conſecratio eccleſie in quo conſiſtit fo. 606.col.2.
Conſecratio eccleſie ⁊ altaris eſt diuerſa.fo.606.col.1.
Cõſecratio epiſcoporũ quãdoq̃ differtur vltra annũ.fo.102.col.3.
Conſecratio epiſcopi ⁊ archiepiſcopi differunt.113.col.4.
Conſecratione facta ſubſtãtia panis non eſt.fol.616.col.1.
Cõſecrare quid ſit.fol.35.col.3.
Conſecrans eſt inferior conſecrato. folio.33. col.3.
Conſecrãdus an ſit ante examinandus.fol.34.col.1.
Cõſentit qs tripliciter.fo.203.c.4.
Conſenſus maioris partis preiudicat.fo.112.col 4.
Conſenſus matrimonij ſit voluntarius.fo.484.col.3.
Cõſenſus in electionibus ⁊ alienationibus debet interuenire.fo. 166.c.4.
Conſenſus clericorum non ſufficit in contractibus rerum eccleſiaſticarum.fo.153.
Conſenſus parentum an ſit in m̃rimonio regrẽdus.fo.484.col.4.
Cõſenſus plebis eſt in electione requirendus.fol.104.col.2.
Cõſequit qs ex alterius perſona qḋ nõ habet ex ſua.fo.150.col.4.
Cõſcia dupl'r ſumit.fo.565.col.3.
Conſcientia ſola dãnandos accuſabit.fol.84.col.j.
Conſcientia ſola non ſufficit. folio 610.col.2.
Conſobrini qui ſint.fo.590.col 2.
Conſiliarij quãdoq̃ plus puniunt.

tur q̃ ſedentes fo.138.col.2.
Conſulere ſibi poteſt quis cū alteri⸗
us iniuria.fo.404.col.3.
Conſilio bono eſt acquieſcendū.fo⸗
lio.124.col.1.
Cōſiliū nemine obligat. fo.405.c.1.
Cōſiliū ſicit qui puniri.fo.78.col.4.
⁊ folio.471.col.1.
Conſtō ⁊ edictū diuerſa ſunt.fo.3.c.2
Conſtitutio a qua moyſes cepit, iu⸗
dicia ſua.fo.7.col 3.
Cōſtitutio ſecūda an reuocet priorē
de illa mētione nō ſacta.fo.24.co.1
Cōſtitutio publice pmulgata intra
quod tēpus ligat.fo.131.col.1.
Cōſtitutionis cauſa ceſſante an ceſſet
ipſa conſtitutio.fo.102.c.2.
Cōſtitutionē preueniētia nō ſunt ir
ritanda.fo.518.col.2.
Cōſtātini tēpore multi epiſcopi fue⸗
rūt in exiliū miſſi.fo.449.col.1.
Conſuetudo debet eſſe rationabilis ⁊
preſcripta.fo.153.col.2.
Cōſuetudo an poſſit annuas preſta⸗
tiones inducere.fo.389.col.4.
Conſuetudo q̃ ſcholares ⁊ peregrini
debent ſequi.fo.8.col.4.
Conſuetudo generalis eſt ſequēda.
fo 150.columna.2.
Conſuetudo antiqua non excuſat.
folio.132.col.2.
Cōſuetudo an poſſit inducere vt ali⸗
quid recipiatur in ſpiritualibus.
folio.109.col.2.
Conſuetudo non excuſat ſimonias.
fo.190.col.4.
Conſuetudo in multis preiudicat
iuri fo.9.col.1.
Conſuetudo vtrum vincat legem.
folio.12.col.4.
Conſuetudo illicitum non facit lici
tum.fol.8.col.4.
Conſuetudo eccleſiarum poteſt eſſe
vniformis.fo.161.col.3.
Conſuetudo vtrum preiudicet iuri
ſcripto.fo.2.col.1.
Cōſuetudo in electione attenditur.
fol.15.col.1.
Conſuetudo quot vicibus inducit.
fol.1.col.4.⁊.463.col.2.
Conſuetudo quandoq̃ excuſat a cri
mine.fo.519.col.1.
Conſuetudo eſt obſeruanda i ma⸗
trimonio.fo.52.col.2.
Cōſuetudo duplex eſt.fo.12.col.3.
Conſuetudo multa tribuit. fo.285.
columna.2.
Conſuetudo an excuſet in delictis.fo
lio.5.colum.2.
Conſuetudo particularis an excu⸗
ſet.fo.13.col.3.
Conſuetudo a cain: cōſtitutio a moy
ſe cepit.fo.7.col.2.
Cōſuetudo romana nō ſemper eſt
ſeruanda.fo.12.col.4.
Conſuetudo rei debet a iudice ſerua
ri.folio.14.col.4.
Cōſuetudo pſumit iuſta. fo.15.co.2.
Conſuetudo ⁊ preſcriptio differunt
fo.389.col.4.
Conſuetudo attenditur q̃ꝫ circa or
dinandos.fol.89.col.2.
Conſuetudo an egeat inſtitutione.
fo 2 col.3.
Conſuetudines multe ſunt condi
tiones.fo.9.col.2.
Conſuetudinis tranſgreſſor punit
vt tranſgreſſor legis.fo.13.col 2.
Conſuetudini preceptum dei preſer
tur.fol.8.col.4.
Cōſuetudinē in vſu veſtium debem⁹
obſeruare.fo.47.col.3.
Continuū dicitur qđ etiaꝫ interual⸗
lum habet.fo.649.col 2.
Coniugalis prohibitio in recta li⸗
nea in perpetua.fo.593.col.2.
Contractus duo ſunt gratuiti.folio
338.colum.4.
Contradicere poteſt vnus multis.fo
lio.49.col.2.
Contrahentes ſe frequenter decipiūt.
fo.579.col.2.
Contraria duo quandoq̃ ſunt bona
fol.52.col 4.
Contraria allegans audiri non de⸗
bet.fol.119.col.2.
Contraria poſſunt proponi agēdo vel
excipiendo.fol.506.col.3.
Cōtraria cōtrarijs curant.fo.475.col.4.
Cōtraria cōtrarijs opponūtur.f.163.c.2
Contrahere licet in quadrageſima.
fol.505.col.3.
Contritio ſola an tollat peccatū fol.
534.col.1.
Contritio precedit remiſſionem.fo
lio.538.col.2.
Contritio: dilectio: iuſtificatio ⁊ re⸗
miſſio ſimul ſunt.fo.534.col.3.
Continētia difficilior eſt virginibus
q̃ viduis.fo 477.col.4.
Continentia per coniuges promiſſa
ſi alter fornicet an poſſit reliquus
ab eo debitū petere.fo.501.col.3.
Continentia eſt duplex.fo.521.col.3.
Continentia rōne delicti q̃ꝫ impe⸗
ratur.fol.513.col.2.
Cōtinentia nil melius.fo.462.col 4.
Cōtinere difficile eſt.fol.81.col.3.
Contumax quo ordine punitur.fo
lio.120.col.2.
Cōtumax non appellat.fo.457.col.2.
Cōtumacia tanto maior eſt quanto
ex re minori cōſurgit.fo.156.
Contumacia prima an faciat aliquē
puniri.fol.120.col.2.
Conuertimini ad me: ⁊ ego cōuer⸗
tar ad vos qualiter intelligitur.fo
lio.538.col.2.
Conuerſus an intelligat proprijs
renunciaſſe.fol.482.col.2.
Conuerſum deſerens incidit in ca
nonem.fol.313.col.1.
Conuentus ſit cautus circa ſpolia⸗
tionē opponendā.fo.307.col.2.
Cōuiuia reprobata.fol.68.col.2.
Conuincitur quis quadrupliciter.
folio.201.col.3.
Corpus chriſti ſumere volens: qua⸗
le propoſitum debet habere. folio
613.colum 4.
Corpus qđ dicit.fol.325.
Corpus chriſti ſaltē ſemel in anno.
ſuſcipiatur a laicis.fo.513.col.2.
Corpus domini an poſſit ab amenti
bus recipi.fo 474.col.1.
Corpus eſt anime veſtimentum.fo⸗
lio.558.col.1.
Corpus chriſti quotidie ſumimus
folio.622.col.4.
Corpus chriſti verū ſumatur cū di⸗
uinitate ⁊ anima.fo.618.col.3.
Corpus chriſti dupliciter dicit. fo⸗
lio.626.col.1.
Corpus chriſti ſub alia ſpecie ſumi⸗
tur triplici ratione.fol.618.col.1.
Corpus chriſti ſuſcipere volens tria
debet habere.fol.614.col.3.
Corpus chriſti ſine ſanguine nō ſu⸗
mitur nec ſanguis ſine corpore.fo
lio.613.col.3.
Corpus chriſti nunquid erat totuꝫ
ante fractioneꝫ ſub qualibet parte
hoſtie.fol.617.col.1.
Corpus chriſti a mure non ſumit.
folio.626.col.4.
Corpus chriſti an circūſcribatur lo
co.folio.624.col.2.
Corpus glorificatum ledi non po⸗
teſt.folio.620.col.4.
Corpus eſt iumentum.57.col.1.
Corpus chriſti excedit alia ſacramen
ta quo ad reuerentiam.folio.176.
columna.3.
Corpus nō eſt homo.fol.552.col.2.
Corpus chriſti ⁊ ſanguis ante cōſe⸗
crentur ſeparatim.fo.612.col.3.
Corpus chriſti nō conſecratur: nec
etiam panis.fol.176.col.3.
Corpus chriſti nō digerit vt ceteri
cibi.fol.620.col.3.
Corpus liberum eſtimationē nō re
cipit.folio.444.col.2.
Corpus chriſti poſſumus quotidie
facile comedere.fo.621.col.1.
Corpus dñi an poſſit etiā in fine qui
buſdam denegari.fo.531.col.2.
Corpus domini non datur paruu
lis.fol.633.col.1.
Corporis partes quid ſignant. folio
614 col.2.
Corporis chriſti ſumptio quid ſi⸗
gnat.fol.148.col.1.
Corporalia debent eſſe linea certa ra⸗
tione.fol.608.col.3.
Corpore viciati ſunt a promotione
repellendi.fo.95.col.2.
Cor omne deo patet.fo.148.col.4.
Cordis deuotione magis q̃ vocis iu
bilatione cantandum eſt. fol.145.
columna.1.
Corepi aliquid habebant vltra pre⸗
ſbyteros.fo.115.col.2.
Corepiſcopi an fuerint ab apl̄is in⸗
ſtituti.fol.115.col.3.

Correctio fraterna an ſit de precepto folio.206.colum.2.
Correctio occulta eſt precepti. folio. 425.columna.3.
Corona nō dz eſſe magna. fo.36.co.4.
Corrigens debet multa attendere.folio.69.columna.2.
Corruptus in epiſcopum conſecrari poteſt ſed nō corrupta inter virgines.folio.41.columna.2.
Craſſature q̄ dicunt.fo.536.co.1.
Credit parum qui incipit credere. folio.554.colum 2.
Creditor aliq̄n onerat.fo.288.co.4.
Credul⁹ nō debet q̄s eſſe.fo.83.co.2.
Credulus nimis nullus eſſe debet. folio.418.columna.4.
Crimen quodlibet eſt eccleſiaſticum. folio.139.columna.3.
Crimen quadrupliciter dicitur. folio.39 columna.3.
Crimen ſuū in ordinatione vel in iure an teneat q̄s ꝓdere.fo.187.co.3.
Crimē ciuiliter probatum depoſitionem inducit.fo.76.co.1.
Crimen indicās non ſemꝑ dicit maliuolus.fo.258.co.2.
Crimē q̄dlibet infamat.fo.262.co.1.
Crimē ante ordinationē cōmiſſuz an īpediat frui officio.fo.241.co.1.
Crimen alterius nocet innocēti. folio.168.columna.4.
Crimen falſi qua pena punitur. folio.259.columna.3.
Crimen fraudate annone equiparat crimini dilapidatiōis. fo.204.co.3
Crimē publicū qđ dicit.fo.257.c.4.
Crimē cōcuſſiōis qd eſt.fo.185.co.1.
Crimē ſacrilegij ⁊ leſe maieſtatis q̄n qꝫ cōparant.fo.203.co.1.
Criminis ꝓbatio an ſemꝑ remoueat ꝓmotū.fo.202.co.2
Crimina leuia non impediunt celebrationē.fo.6.columna.4.
Crimina ſunt defienda.f.578.co.3.
Crimina facta palam ſunt occultis grauiora.fo.518.co.3.
Crimina q̄dā nullis ſacrificijs mundabant.fo.569.co.2.
Crimina occulta vindictam non habent.fo.155.columna.4
Crimina quedā matrimoniū impediunt ſed nō dirimūt. fo.479.co.2
Crimina digna depoſitione que ſunt folio.128.co.1.⁊.351.co.1.
Crimināſus etiaz a minimo ordine ꝓhibetur.fo.127.colū.4.
Criminoſus poſt pniam an poſſit admitti in teſtē.fo.522.co.3.
Crimioſus occult⁹ an debeat vitari a ſciētib⁹ ipſm eē talē.fo.262.co.3.
Crimioſus.vbi dz puniri. fo.240.c.4
Criminoſus quādoqꝫ poteſt accuſare.folio.256.co.1.
Criminoſum ſe dicenti an ſit credendum.folio.119.co.2
Criminoſi in exceptis criminibus teſtificari poſſunt.fo.260.co.1

Criminalis cauſa an poſſit delegari. folio.428.columna.4.
Crucis ſignaculū in quibus mēbris debet fieri.fo.13.co.1.
Culpa leuis eſt que tēporaliter punitur.fo.571.columna 2.
Culpa de latere ⁊ gratia de latere. folio.625.columna.4.
Culpa lata in lege cornelia non venit.folio.86.co.4
Culpa ⁊ dolus purgantur tempore. folio.165 columna.2.
Culpa eſt ſubiectiōis cauſa. f.32. co.3.
Cupidus deuiat a veritate. folio. 74.columna.2.
Curator datur cauſa cognita dicenti ſe dementē.fo.626.co.3.
Curiales qui dicunt.fo.89.co.3.
Curiales triplici ratione nō poſſunt ꝓmoueri.fo.89.co.3.
Cuſarſatō qd repſentat.fo.545.co.3.

DAmnuz dediſſe videtur qui occaſionem damni dat. folio.181. columna.3.
Damni dans cauſam damnuz feciſſe videt.fo.85.c.4. ⁊ 487.c.4.⁊ 510. c.1
Damni dans occaſionē non ſemper damnū dediſſe videt.fo.431.co.4.
Dantis effectum conſiderat deus.folio.450.columna.2
Daniel ⁊ ſocij ſui.fo.59.co.iij.
Dare turpibus an ſit permiſſum.folio.136.colum.4.
Dare poteſt quis quod non habet.folio.632.col.3.
Dare aliqd pro rebus ſpūalibus incorporalibus an liceat.fo.163.co.1.
Dauid peccatum multipliciter excuſatur.folio.565.col.3.
Dauid prohibitus eſt ſacrificare.folio.79.col.4.
Dauid etiā poſt pniam nō eſt pmiſſus edificare templum.fo.196.c.1.
Dauid quare fuit prohibitus tēpluz edificare.fo.604.col.1.
Dauid pro plebe morti ſe obtulit. folio.566.col.1.
Dauid vrias ⁊ bethſabee qualiter interpretantur.fol.508.col.2.
De achor.fol.72.co.2.
De anget.fol.56.col.2.
De babylonica captiuitate. f.175.c.4.
Debitū petēs impendat quod debet.folio.524.colum.2.
Debitor non cogitur ſeruire creditori.fol.602.col.1.
Deceptio q̄ncq̄ pmittit.fo.415.c.4.
Deceptus ſemel cautius ſibi cauet.folio.579.col.1.
De cain.fol.57.col.2.
Decretalis epl'a qd dicit.fo.3. col.4.
Decretales canonibus equipollent. fol.25.colum.1.
Decretales ſunt duplices. fo.25.col.1.
Decretum non ligat ignorantes.folio.132.colum.1.
Decretū fuit editū anno milleſimo centeſimo q̄nq̄geſimo.fo.220.co.1

Decretum qd dicitur.fo.3. col.4.
Decimarū quantitati vtrum poſſit pſcribi.fo.374.colum.1.
Decima nunquid poteſt dari laico.folio.190.col.3.
Decime pecorum vbi ſunt dande. folio.331.col.1.
Decime qua actione peti poſſunt. fol. 355.colum.2.
Decime cui eccleſie ſunt dande. folio 330.col.2.⁊.361.col 2.
Decime an ſint de illicite acq̄ſitis dāde.fo.363.col.4.
Decime olim dabantur quattuor modis.fo.330.col.4.
Decime an poſſint concedi laicis.folio.364.col.1.
Decime an poſſint preſcribi per laicos.fol.370.col.3.
Decime ſunt ſoluende eccleſijs baptiſmalibus ⁊ non capellis. folio 359.colum.2.
Decime quo iure ſunt dāde.f. 363.c.2
Decime ſunt tributa egentium. fol. 363.col.3.
Decime ſunt a colonis partiarijs dāde.fol.359.col.3.
Decime an poſſint pſcribi.fo.332.co.1
Decimas ſoluere pauper non tenetur.fo.313.col.3.
Decimarū dn̄ium eſt penes eccleſiaz. folio.355.col.1.
De circūciſione dn̄i.fo.169.col.4.
Defenſio cuilibet eſt permiſſa. folio 416.col.2.
Defunctus de quibuſdam criminibus pōt accuſari.fo.36.col.2.
Defuncti vtrum ſciant que hic agūtur.fol.336.c.4.
Defuncti voluntas an ſit ſemper ſeruanda.fo.332.col.4.
Degradatum pcutiens incurrit excōmunicationem.fo.79.col.2.
De hieroboam.fo.116.col.4.
De ſerui ſumus oēs.fo. 446. col.1.
Deitas chriſti nō ſumitur. f.618.c.3.
De igne hieremie.fo.169.col.1.
Deleri de libro vite qd ſit. fo.574.c.3.
Delegatus non habet plus iuriſdictionis q̄z delegans.fo.151.col.1.
Delegatus vtrum criminales cauſas audire poſſit.fo.360.col.4.
Delegatus epiſcopi an poſſit citare. folio.296.col.4.
Delegatus etiam pape poteſt recuſari folio.151.col.2.
Delegatus mandatū ſine litteris ꝓbare poteſt fo.158.col.3.
Delegati inferioꝝ ſuas ſentētias exequi non poſſunt.216.col.4.
Delicta iam dimiſſa an redeant.folio 563.col.1.
Delicta excuſantur auctoritate maioris.fol.341.col.2.
Delicta cōmiſſa in deuz remittere nō poſſumus.fo.83.col.2.
Delicta paria pari pena ſunt punienda.folio.602.col.4.

Gloſſarū decreti medulle in marginib⁹ ſignate

Delicta maiorum alios corrumpūt. folio.133.columna.2
Delictū ſupueniēs nō vitiat legitime factum.folio.194.co.2
Delictorum quadruplex eſt generatio.folio.191.co.4
Delictorum memoria an ſit bona. folio.129.colum.1
Delinquēs in alterius territorio nō tenet̃ ibi crimē ꝯfiteri.fo.352.co.3
Delinquēs publice: publice arguendus eſt folio.72.co.2
Delinquens pluries:pluries peniteat.folio.251.colum.2
Demō q̄re nos pſequit̃.fo.63.co.4
Demones futura ꝑdicere poſſunt.folio.470.columna.2
Demones malis prelatis dominantur.folio.228.colum.1.
Demoniacoꝝ: ꝓmotorū:⁊ ꝓmouēdoꝝ diſtinctio.fo.53.co.2
Denunciatio canonica omnib⁹ precipitur.folio.422.co.3
Denunciatio.fo.232.co.4
Denūciati punitio.fo.ibidem.
Deo nihil nocet.fo.363.co.1
Deo propter deum eſt ſeruiendū.folio.120.columna. 3
Depoſitio eſt ꝑpetua.fo.78.co.1.
Deprehēſus in crimine pōt per viginti horas detineri.fo.85.co.1
Deprehēſio ſola in crimine an ſufficiat ad aliquē ꝯdēnādū. fo.84.co.1
Derogare qd eſt.fo.4.co.4
Deſertor.fo.439.co3.
Deſperādū eſt̃ x nemie.143.co.3
Detrahe verbū ab aqua ⁊c.qd ſignificat ibi verbū.fo.172.co.3
Detrahere quid ſit.fo.537.co.2
Detractores dicuntur homicide.folio.537.columna.2
Detruſus in monaſterio:an cogatur ibi ꝑpetuo eſſe.fo.128.co.4
Deus mēbra nō habet fo.450.co.2
Deus a quo poteſt videri. folio.542. columna.3
Deus nō iudicat bis in idipſum q̄liter intelligit̃.fo.570.co.1
Deus eſt non ſolum miſericors ſed etiā iuſtus.fo.539.co.4
Deus vendi nō pōt.fo.307.co.3
Deus nullum ſine cauſa punit. folio.537.columna.2
De⁹ nō eſt auctor mali. fo.421.co.2
Deus qualiter abſtulit peccatum dauid.folio.565.colum.1
De⁹ ꝑſumit̃ plus diligere illos q̄bus plus ꝑfectiōis tribuit.fo.561.co.3
Deū nemo vidit vnq̄. fo.277.co.1
Diabolus morte chriſti eſt in inferno religatus.fo.559.co.3
Diabol⁹ a xp̄o fuit decept⁹. fo.406.c.2
Diabolus an ſit auctor omnis peccati.folio.557.co.3
Diabolus d̄r oriēs vetus.fo.449.c.3
Diabolus crucem timet. folio.638. columna.1.
Diabolus perdit vires per baptiſmū folio.644.columna.1.
Diabol⁹ d̃r mūdi ꝑnceps.fo.513.co.4
Diabolus dicit̃ tranſiens. folio.522. columna.2
Diabolus an habuerit charitatem. folio.561.columna.4
Diabolus pater dicit̃.fo.148.co.4.
Diabolus intrat in homines per duas portas.fo 557.co.4
Diabolus liberum habet arbitrium. folio.34.co.2.
Diabol⁹ eſt pater mēdacij.fo.163 co.2
Diabolus bonum operatur. folio. 557.columna.4
Diaboli vtrū cognouerint chriſtum eſſe filiū dei.folio.60.co.1
Diabolum multa latent: ⁊ quotidie diſcit.folio.513.co.4
Diacon⁹ pōt baptizare ⁊ corpus chriſti egris erogare.fo.148.co.1
Diaconi ſeptem debent eſſe in eccl̃ia epiſcopali.fo.147.co.3
Diaconi cardinales vtrū preponantur oib⁹ pſbyteris. fo.150.co.2.
Dico ꝑceptiue ⁊ admonitiue ponitur folio.495.colū.2
Dicto pluriū ſtatur.fo.228.co.4.
Dictū notabile.fo.442.co.1
Dies ⁊ anni non ſunt obſeruandi. folio.476.colum.2
Dies quando incipit.fo 227.co.1
Dies ꝓ anno ponit̃.fo.48.co.3
Dies pro anno inuenit̃.fo.131.co.3
Die dn̄ico incepit dominus mundū facere.folio.57.co.1
Difficile dupl̃r ſumit̃.fo.219.co.1
Dignitas aggrauat peccatum. folio. 351.columna.2
Dignitas quid dicit̃.fo.5.co.1
Dignitas an compenſetur cū numero.folio.26.colum.3
Dignitas augmentat vtilitatem. folio.162.columna.1
Dignitati regie defert̃.fo.24.co.4
Dignitate ꝑditus minus punit̃ q̄ alter.folio.233.colum.1
Dignitates ⁊ matrimonia non debēt eſſe venalia.fo.200.co.3
Dignitates conferantur ſm̄ merita. folio.320.columna.4
Dignitatū electio ad quos ſpectat.folio.29.colum.3
Dilationis in cauſis dande. fol.236. columna.3
Diligens in ſuis debet ⁊ in alienis ſimiliter facere.fo.426.co.2
Dilige proximum ſicut ſeipſum quid ſit.folio.552.colum.3
Diluuiū aquarū.fo.172.co.2
Dina filia iacob:fuit a ſichen oppreſſa. folio.579.columna.1
Diocеſis pro regionem ponit̃ ⁊ econtra.folio.283.colum.3
Dioceſes fuerunt a dyoniſio diſtincte.folio.291.columna.2
Dionyſius per predicationem pauli fuit conuerſus.fo.59.co.2
Diſcendū eſt ſemper.fo.456.co.2
Diſciplina eccleſie non eſt deſerēda. folio.436.colum.2
Diſcordia eſt in pluralitate. folio. 448.columna.1
Diſcretione maiore in maioribus opus eſt folio.65.co.3
Diſſimulatio eſt multiplex. f.447.c.1
Diſſimulare licet.folio.506.co.4.
Diſpenſare quid eſt.fo.196.co.3
Diſpenſare cum ſimoniaco quis poteſt.folio.190.colum.1
Diſpēſari vtrum poſſit cum occulto peccatore.folio.85.co.1
Diſpenſari quandoq̄ non poteſt.folio.197.columna.3
Diſpenſat̃ quandoq̄ in vno matrimonio ⁊ nō in ſecūdo.fo.533.co.2.
Diſpenſat̃ cum bigamo facilius q̄ cū penitēte.fo.89.colum.2
Diſpenſat̃ quādoq̄ in beneficio non in officio.folio.86.co.1
Diſpenſatur facilius in ſumpto q̄ in ſuſcipiēdo ordine.fo.87.co.4
Diſpenſationes quedam mutilande ſunt.folio.200.co.1
Diſpenſandum eſt certis ex cauſis.folio.199.colum.4
Diſpenſatio quid eſt.fo.197.co.2
Diſpēſatio circa matrimonia inducitur ꝓpter tria.fo.598.co.4
Diſpenſatio vtrum poſſit cum bigamo fieri.fo.55.colum.4
Diſpēſatio quādo ſit.fo.197.co.3
Diſpenſatio quandoq̄ eſt debita. folio.82.columna.4
Diſpenſatio quandoq̄ eſt debita. folio.199.columna.2
Diſputari vtrum poſſit de fide catholica.folio.155.co.1
Diues aut pauper fieri nemo appetat.folio.252.colum.1
Diuiſio prediorum eccleſie. fo.320. columna.2
Diuites aliqui boni ſunt. fo.47.co.3
Diuitie facilius in ciuitate q̄ extra cōgregant̃.fo.397.co.1
Diuitie bone ſunt.ibidem.
Diuitias habere peccatum nō eſt.folio.312.columna.4
Diuinatio non poteſt eſſe prophetia. folio.167.colum.4
Diuinus a deitate ⁊ a diuinatione dicit̃.fo.166.co.3
Diuortio facto non debetur mutua ſeruitus.fo.525.co.3
Diuortium ⁊ repudiū differunt.folio.488.colum.3
Diuortium quid proprie ſignificat. folio.485.columna.3
Diuortiū vnde dicit̃.fo.524.co.3
Docere ſe velle promittens deo obligatur.folio.81.co.1
Docilis ⁊ docibilis differunt. folio. 34.columna.2
Doctores reprehendendi non ſunt. folio.623.columna.2
Doctoribus bona dona danda ſunt. folio.244.columna.1

Gloſſarum decreti medulle in marginibus ſignate.

Doctrina eſt ab omnibus accipienda.folio.134 col.j.
Doctrina epiſcopi in quo conſiſtit.folio.135.col.4.
Dogma ⁊ doma differūt.f.155.col.4.
Dogma quid eſt.fo.3.col.4.
Dolus in poſtē bonus eſt.folio.406.colum.2.
Dolus bonus eſt.fo.
Doli capax quis dicit̄.fo.173.
Doloſus an poſſit in perpetuū conueniri.fo.234.col.3.
Domeſtici qui dicunt̄.fo.238.col.4.
Dominus non poteſt in ſeruum ſeuire.folio.86.col.2.
Dominus vobiſcū:vnde ſumitur.folio.610.col.3.
Dñs eſt iudex in cauſa ſerui ſui.folio.225.col.1.
Dominus miſcuit aquā cum vino.folio.612.col.2.
Domina adultera an poſſit a ſeruo ſuo accuſari folio.325.col 1.
Dominiū an transferat̄ in vſurariū.folio.340.col.j.
Dominiū non ita facile perditur vt poſſeſſio.484.col.3.
Dominica ⁊ ieiuniū ſimul cōcurrere non poſſunt.fo.121.col.3.
Domus ⁊ pro familia ⁊ pro eccleſia accipit̄.fol.141.col.3.
Domui ſue bene ꝓpoſitus quis dicatur.fo.74.col.4.
Donatio in aliq̄bus tenet' quā maritus vxori facit.fo.651.col.3.
Donare ⁊ dare differūt.fo.438.col.2.
Donatiſte fo 461.col.3.
Dona que contrahunt̄ per cathecíſmū ad quid ꝓſunt.fo.501.col 2.
Dormiendū nō eſt in ſcholis.fo.542.colum.3.
Doti non renunciat que a viro legatum recipit.fo 397.col 3.
Drachma eſt ſiclus.fo.603.col.1.
Dubitatio facit vitioſa tolerari.folio.301.col 2.
Dubitationis ratione fiunt aliqua.folio.335.col.4.
Dubitādū non eſt de fide.fo.155.c.4.
Duplicitas reprobat̄ fo.321.col.2.
Duplex eſt animi infirmitas.folio.344.col.3.
EBrietas quādoq; eſt mortalis.fo.40.col.1.
Ebrietatis mala.fo.57.col.1.
Eccleſia poteſt ſine miſſa conſecrari.folio 121.col.1.
Eccleſia quelibet poteſt ſibi ius ſtatuere.fo.23.col.2.
Eccleſia in ſex caſibus eſt conſecranda.folio.606.col.1.
Eccleſia fugientes ad ſe tutatur.folio.380.col.4.
Eccleſia non iudicat de occultis.folio.52.col 2.
Eccleſia eſt vxor clerici.fo.586.col.4.
Eccleſia ſine dote conſecrata a quo debeat dotari.605.col.2.
Eccleſia iudicat aliquādo de his que ſunt foris.fo.495.col.2.
Eccleſia de manu laici non poteſt recipi.fo.364.col.2.
Eccleſia poteſt penam pecuniariā infligere.fo.361.col.2.
Eccleſia ſucceſſiue reparata nō eſt recōſecrāda.fo.606.col.4.
Eccleſia multipliciter dicitur.fo.267.colum.3.
Eccleſia eſt mater noſtra.folio.517.colum.3.
Eccleſia pro derelicto habita an poſſit repeti re integra.fo.273 col.4.
Eccleſia euicta an poſſit agi cōtra epiſcopum qui illam cōtulit.fo.266.colum.4.
Eccleſia ab hereticis conſecrata an ſit reconſecranda.fo.606.col.3.
Eccleſia prīs dicit̄ area.fo.517.c.4.
Eccleſia ſecularis pōt ↄuerti in monaſteriū ſed nō ecōtra.fo.327.col.7
Eccleſia pro infidelibus orat.folio.557.col.3.
Eccleſia nullum cogit ↄtinere.folio 43.col.4.
Eccleſia eſt duplex.folio.446.col.3.⁊ 449.col.4
Eccleſia tota deficere non poteſt.folio.558.col.1.
Eccl'ſia habet carcerem.fo.381.col.2.
Eccleſia eſt chriſti ſponſa ⁊ non vxor folio.98.col.1.
Eccl'ia in ꝑdio tributario fundata an teneatur pro illo ad tributa.folio 443.col.2.
Eccleſia in limite dioceſis poſita cuius eſt.folio.367.col 2.
Eccleſia ſemper aliquos bonos habet.folio.188.col.4.
Eccleſia ignorat quis ad predeſtinationē ꝑtineat.fo.540.col.4.
Eccleſia eſt mater vxor ⁊ filia.folio.115.col 4.
Eccleſia quandoq; cogit ad elemoſynam dandam.fo.74.
Eccleſia orientalis non eſt heretica.folio 28.col.2.
Eccleſia an poſſit petere rem ſuam cū augmēto.fo.318.col.2.
Eccleſia non ſubijcitur legibus.folio.442.col.2.
Eccleſia de his qui foris ſunt quandoq; iudicat.fo.383.col.2.
Eccl'ia q̄re permittit iudeos mortaliter peccare.69.col.4.
Eccleſia nō ſemꝑ vicem defuncti ſuſtinet.fol 112.col.1.
Eccleſia parochialis pōt ↄferri exiſtēti in minoribus.fo.100 col.3.
Eccleſia magnā habet iuriſdictionē in laicos.fo.108.col.1.
Eccleſia quāto tp̄e poteſt rem priuati ꝑſcribere.fol.367.col.4.
Eccleſia abundās per ep̄m in plures diuidi pōt.fo.398.col.2.
Eccleſia de dote ſua nō teneatur ad tributa.fol.443.col.2.
Eccleſia nunq̄ morit̄.fo.95.col.2.
Eccleſia cum eccleſia permutari poteſt.fo.378.col.2.
Eccleſia an poſſit pro omnibus orare.folio.335.col.2.
Eccleſia potentibus laborare non debet prouidere.fo.131.col.2.
Eccleſia poteſt in duos conſentire.folio.103.col.3.
Eccleſia non pōt errare:de qua eccleſia intelligit̄.fo.447.col.j.
Eccleſia ſuū quādoq; cum augmento repetit.fo.142 col.3.
Eccl'ia q̄liter pōt ligare.fo.456.col.3.
Eccleſia non diſpēſat in aliq̄bus caſibus.fol.195.col.3.
Eccl'ia ex pluribus adunat̄.f.616.c.4.
Eccleſia quatuor genera hominū continet.fo.545.col.4.
Eccleſia ſi ab vno ſuum ius cōſecuta eſt:an poſſit alium conuenire.folio.319.col.2.
Eccleſia ⁊ non corpus chriſti ꝓtegit malefactorē.fo.337.col.1.
Eccleſie ſeculari offerens ſe ⁊ ſua: an poſſit poſtea ↄtrahere.fo.482.c.2.
Eccleſie predia de quibus tributum non ſoluitur:an poſſint ab imperatore vendicari.fol.295.col.2.
Eccleſie emunitatem violans qualiter punitur.fo.381.col.4.
Eccleſie emunitate non oēs malefactores potiunt̄.fo.342.col.4.
Eccleſie ſtipendia nō ſunt diuitibus danda.fo.186.col.3.
Eccl'ie igreſſus an ſit alicui pro mortali ꝓhibendus.fo.582.col 4.
Eccleſie ſeruire ſpe ſtipendiorum licet.folio.102.col.1.
Eccleſia dare aliqua pro ſua ſuſtentatione nemini licet.fo.186.col.4.
Eccleſie bona cū qua ſolemnitate ſunt alienanda.fo.316.col.4.
Eccleſie ⁊ clericoꝝ bona eodem potiūtur ꝑuilegio.fo.361.col.4.
Eccleſie concedens aliquid an poſſit illud ab epiſcopi adminiſtratione eripere.fo.286.col.4.
Eccleſie data cum epiſcopo diuiduntur.fo.328.col.3.
Eccleſie res confiſcari non poſſunt.folio.372.col.4.⁊ fo.361 col.3.
Eccleſie ingreſſus quibus eſt interdicēdus.fo.54[illegible].col.1.
Eccleſie res aliquando nullo modo poſſunt alienari.fo.288.col.4.
Eccleſie emunitate multi priuātur.folio.380.col.4.
Eccleſie varijs modis vniuntur.folio.360.col.1.
Eccleſiā recipiens a laico vtrū ſit ſuſpenſus.fo.375.col.2.
Eccleſiam etiam pauperē tenet̄ clericus officiare.fo.144.col.3.
Eccleſiam ſuam quilibet defendere tenetur.fo.234.col.3.
Eccleſiam pauperē quā dicemus eſſe.fo.397.col.1.

Gloſſarū decreti medulle in marginibꝰ ſignate.

Eccleſiā romanā non permittet deus errare.folio.446.co.3
Eccleſiam recipiens a laico eſt excōicandus.fo.105.co.4
Eccleſiam a patre emptā vtrum quis poſſit retinere.fo.194.co.1
Eccl'arū maiorꝝ ordo.fo.31.co.4
Eccleſias plures in ſex caſibus habere licet.fo.396.co.3
Eccleſias duas non pōt quis habere in titulū.fo.116 co.4
Eccl'iaſtes ⁊ eccl'iaſticꝰ.fo.334.co.4
Eccleſiaſtice res ſunt pauperum. folio.364.columna.1
Eccleſiaſtice res in quattuor caſibꝰ licite alienanť.fo.316.co.4
Eccleſiaſtice res facilius poſſūt alienariꝰ hodie ꝙ olim.fo.314.co.4
Eccleſiaſticā vnitatē īpugnare grauiſſimū eſt.fo.543.co.3
Eccleſiaſticarū rerū ꝓlati ſunt ꝓcuratores ⁊ nō dn̄i.fo.439.co.2
Eccleſiaſticarū rerum dominū apud quē eſt.folio.314.co.2
Eccleſiaſticas res male alienans qualiter puniať.fo 318.co.3
Economꝰ a q̄ eligiť.fo.176.co 1
Economus ⁊ ꝓcurator diuerſimode iurant.folio.110.co.2
Economus quis dicitur.folio.142.columna.1.⁊.189.co.1
Economꝰ debet eē clericꝰ. fo.189.co.2
Edificiū de pecunia eccleſie factū an acquirať ipſi eccl'ie.fo.318.co.3
Editio facienda eſt ſine die ⁊ conſule. 466.columna.2
Effectꝰ vini eſt duplex.fo.57.co.2
Effractor qs dr.fo.536.co.2
Effectꝰ ſemel approbatus an poſſit poſtea reprobari fo.280.co.3
Electus per que verba conſentire debet.folio.278.colum.1
Electus a maiori parte capituli diciť electꝰ ab eccleſia.fo.98.co.3
Electꝰ qđ ius habet.fo.106.co.1
Electus in archiepm̄ ⁊ ꝯfirmatus electos in epos ꝯfirmat fo.106.co.3
Electus ante ꝯfirmationē nō adminiſtrat.folio.33.colum.4
Electus ſuo ſuperiori multa cū iuramēto ꝓmittit.fo.35.co.2
Electus confirmatus a quo debet cōſecrari.folio.111.co.3
Electo ius acquiritur per conſenſum eligentiū.folio.106.co.1
Electum ſalutans electioni eius prebet cōſenſum.fo.19.c.4
Electū laici pn̄t accuſare.fo.35.co.1
Electio facta p cardinales ſi dicať contra fas eſſe qs erit iudex.fo.126.co.2
Electio vel poſtulatio de clerico alteri ſubdito facta an valeat.fo.106.c.4
Electio pape habet aliqua ſpecialia.folio.126.columna.1
Electio fieri debet intra tres menſes folio.79.columna.2
Electio ſit communis cōſonans ⁊ canonica.folio.104.co.4
Electio facta de bono an valeat vbi melior eſt.fo 278.co.4
Electio an poſſit fieri de eo qui nō eſt de gremio.fo.103.co.1
Electio facit quem ꝓſumiť meliorem. folio.101.columna.4
Electio debet fieri infra trimeſtre.folio.121.columna.2
Electio eſt periculo eligentium.folio 105.columna.3
Electio principi preſentanda eſt.folio 386 columna.1
Electio que fit in loco non determiato nulla eſt.folio.33.co.4
Electio ſola non facit verum imperatorem.folio.150.co.1
Electio ad clamorē populi nō debet fieri.folio.279.co.2
Electio vtriuſqꝫ electi caſſatur timore ſcandali.folio.111.co.2
Electio ex cā pōt differri.fo.103.co.4
Electio canonicorum ad quos ſpectat folio.28.columna.4
Electio facta ſine decreto tenet. folio. 102.columna.4
Electio imperiti qui credebať peritus an debeat caſſari.fo.600.co.2
Electio ad quem ſpectat de iure communi.fo.105.co.2
Electioni an poſſit populus contradicere.fo.279.colum.1
Electioni nullus laicus debet intereſſe.folio.104.co.4
Electioni abbatis quis conſentire debet.folio.113.colum.4
Electioni epiſcopi qui debent intereſſe folio.106.co.3.
Electioni poſſunt laici contradicere folio.34.columna.3
Electioni qualiter conſentiendū eſt. folio.277.colum.4
Electionem tractatus precedere debet.folio.33.colum.3
Electione dicitur quis triplicitur excludi.folio.110.co.4
Electis duobus equaliter quis alteri ꝓfertur.folio.111.co 1
Elemoſyna redimit pctm̄. f.546.co.3
Elemoſyna danda eſt anathematizato.folio.185
Elemoſyna quibus eſt danda. folio 65.columna.3
Elemoſyna liberat a morte. f.545.c.2
Elemoſyna de male acqſitis fieri nō debet.folio.168 co.3
Elemoſyna an poſſit fieri per vxores ſine licētia viri.fo.584.co.2
Elemoſyna vtrum fieri poſſit de illicite acquiſitis.fo.340.co.1
Elemoſyna in peccato facta nō eſt proprie elemoſyna.fo.564.co.2
Elemoſyna magna q̄ ē.fo.71.co.2
Elemoſyna de elemoſynis eſt facienda.folio.137.co.4
Elemoſyna vnde diciť.fo.564.co.2.
Elemoſyne dator poteſt venialiter peccare.folio.71.co.4
Elemoſyne defunctis proſunt.folio. 336.columna.1
Elemoſyne fieri poſſunt de bonis per oppſſionē queſitis.fo.143.co.2
Elemoſynā ſibi primo quiſqꝫ facere debet.folio.432.co.1
Elemoſynā primo nobis faciamus 546.columna 3
Eligit ſeipm̄ nemo.fo.450.co.4
Eligi nō debet in epiſcopum habens vxorē ⁊ filios.fo.45.co.3
Eligere ſeipm̄ nemo pt. fo.278.co.3
Eligendus potius eſt qui peccauit ⁊ penituit ꝙ qui nunꝙ peccauit. folio.87.columna.2
Eligendus eſt magis exercitatus. folio.101.columna.3
Eligendus an debeat eſſe de gremio eccleſie.folio.33.co.3
Eligendus in quo ordine debet eſſe. folio.100.colum.2
Eligens vnum renunciat alteri. folio.129.columna.3
Eligentes an variare poſſint.folio.45 columna.2
Emanſor quis dicitur. folio.536.columna.1.⁊.2
Emere adminiſtrationē rei eccleſiaſtice ſimoniacū eſt.189
Emilia.fo 106.co.3
Emptio adminiſtrationis eccleſiaſtice eſt ſimoniaca.fo.117.co 3
Emptor inter preſcribendum ſi percipiat venditorem nō fuiſſe dominū quid faciet.fo.587.co.3
Emphiteota nō ſoluens canonē expellitur.fo.289.co.2
Emulor varia ſignificata habet. folio 68.columna.3
Emunitas eccl'ie q̄ eſt.fo.317.co.4
Enchiridion ē liber manualis.folio 564.columna.1
Energumini vnde dr̄.fo.36.co.3
Energumini qui ſunt. folio.648.columna.4
Epilenticus an poſſit celebrare. folio 276 columna.2
Epimenides thebanus ſacerdos malus fuit.fo.177.colum.1
Epiphania ⁊ theophania idem. folio 627.columna.2.
Epiſcopus poteſt dare quinquageſimam vel centeſimā.fo.327.co.4
Epiſcopus eccleſiam a ſe nō poteſt totaliter eximere.fo.364.co.4
Ep̄us an poſſit clericū infamatū cogere ad purgationē fo.348.co.3
Epiſcopus quandoqꝫ peccat ſi non diſpenſat.fo.83.co.3
Ep̄s nec per ſe nec per laicū verberet clericos.fo.430.co.3
Epiſcopus iurans non tenetur ſacra tangere.fo.193.co.2
Epiſcopus ſemel monaſteriū ingreſſus an poſſit iterum redire ad epiſcopatū.fo.274.co 2
Epiſcopus ſine diacono non celebret.folio.149.co.1

Epiſcopus in ſua eccleſia nouam cõſuetudinem inducere poteſt circa officia.fo.cxliiij.col.ij.
Eps ſupintẽdẽs dz.fo. cxxxvi. col.iij.
Eps diſpenſat in iceſtu.f.ccccl xxix.c.ij.
Epiſcopus nõ corrigẽs ſubditum eſt ſuſpendendus.fo.clxxxi.col.ij.
Eps an diſpenſare poſſit in ſimonia ordinis vel bñficij.fo.cxciiij.co.iiij.
Epiſcopus ſeruum eccleſie an poſſit manumittere.fo.cccxxij.col.iij.
Eps duaꝝ eccleſiaꝝ an poſſit aliquis eſſe.fo.cclxxiij.col.iij.
Epiſcopus poteſt ſuoꝝ ſubditorũ ſcũm ꝑmittere.fo.cxliiij.col.ij.
Eps economũ corrigere pt.f.cxlij.c.2
Epiſcopus an poſſit ſemper diſpenſare.fo.lxxvij.col.iiij.
Epiſcopus diebus dominicis dz eſſe in eccłia ſua.fo.cccccccxxvij.col.ij.
Eps qñqz ſumit: ⁊ qñqz deponit mitrã ⁊ baculũ nõ ſine cã.f.lxxj.co.ij.
Eps nõ dz eſſe ſolus.fo.cxxvij.col.ij.
Eps maior eſt preſbytero cardinali.fo.ccxxviij.col.iij.
Epiſcopus nullã ſecũ habeat mulierem.fo.cxxx.col.ij.
Eps an poſſit aliquẽ ꝓ ꝓpria iniuria excõmunicare.fo.ccxxv.col.ij.
Epiſcopus iurans non debet tangere librum.fo.cxcviij.col.j.
Epiſcopus nõ poteſt ſanctũ canonizare.fo.cccccccxxvij.col.ij.
Epiſcopus in multis caſibus diſpenſare non poteſt.fo.lxxviij.col.j.
Epiſcopus non erubeſcat a ſubdito doceri.fo.ccccl vj.col.ij.
Epiſcopus deponit ⁊ reſtituit a ſolo papa.fo.cccv.col.iij.
Eps debet eſſe prudẽs in negocijs ſecularibus.fo.lxij.col.ij.
Epiſcopus ꝑdicans habeat mitrã ⁊ baculum.fo.cccccccx.col.j.
Eps etiã hereticus ↄfert ordinẽ: ſed nõ ordinis executionẽ.f. clxv.c.iij.
Epiſcopus parue ciuitatis contẽnit ab idiotis.fo.cl. col.ij.
Epiſcopus iniuriantẽ ſibi nõ põt excõmunicare.fo.ccccxiij.col.iij.
Epiſcopus inter ordinandũ debet obſeruare interſticia temporum. folio.xciiij.col.iij.
Epiſcopus ſolus beneficia conferre non poteſt ceſſante conſuetudine. folio.cxiiij.col.ij.
Eps bñficio priuare nõ poteſt clericũ cuius parentes ipſum offenderũt. folio.cxcj.col.ij.
Epiſcopus excõmunicat ꝓpter conuitiũ ſibi factũ.fo.ccxxv.col.iiij.
Epiſcopus an poſſit ſolus delinquentem cõdẽnare.fo.cccl.col.iiij.
Epiſcopus an poſſit vni auferre ⁊ alteri dare.fo.ccclix.col.j.
Epiſcopus an poſſit iniuriam ſibi factam remittere.fo.cviij.col.iij.
Epiſcopus patri: ⁊ eccleſia filio comparat.fo.cxv.col.iiij.
Epiſcopus conuertens eccleſiam ſecularẽ in regularẽ: quoꝝ clericoꝝ ↄſenſũ requirere debeat.f.327.col.iiij.
Eps pt aliqs vberibꝰ caſtiga. 471 .c.ij.
Eps clericũ alienũ recipiens eſt puniendus.fo.cccxcvij.col.iij.
Eps i qbꝰ cribꝰ diſpẽſet.f.lxxvij.c.iiij.
Eps aliorum doctrina non debet egere.fo.lvij. col.iiij.
Eps a ſuis familiaribus põt accuſari.fo.ccl.col.
Eps demãdat ei ea que ſunt ordinis qꝫ ea q̃ ſunt iuriſdictiõis.f.clij.c.j.
Eps clericũ alterius epiſcopi nõ ordinet.fo.cclxxxij.col.iiij.
Eps debet habere capituli conſenſũ in multis.fo.xxxviij.col.j.
Eps ſolus ↄſecrare nõ pt.f.xxxv.c.iij.
Eps quid iuris habeat in eccleſia qꝫ fundauit.fo.ccclxv.col.iij.
Eps in cauſa inquiſitiõis quos debeat ↄuocare.fo.cxxxviij.col.j.
Eps in hereſi diſpẽſat.lxxxij.col.ij.
Eps an iuitis poſſit dari.fo.ciij.c.iiij.
Epiſcopus eſt iudex corpoꝝ ⁊ animarum.fo.lvij.col.iij.
Epiſcopus vtrum ſit iudex omnium clericoꝝ ſue dioceſis.f.lxxxviij.c.iij
Epiſcopus per laicũ nõ verberet clericum.fo.lvij.col.ij.
Epiſcopi ſubditos debent fratres appellare.fo.cliij.col.ij.
Epi an poſſint circa beneficioꝝ pluralitatẽ diſpenſare.fo.cccxcviij.col.j.
Epi ↄſenſus cũ canonicis ſufficit in rei alienatione.fo.cclxxxix.col.iiij.
Epi duo qñqꝫ pñt eẽ.f.cclxviij. c.iij.
Epi inſcio metropolitano, conſecrati qd facere debent.fo.cxiij.col.ij.
Epi pñt ↄdere cano. f.cccccccxxvij.c.ij.
Epi moriẽtis bona cui ſunt reſeruanda.fo.cccxxiij.col.ij.
Epiſcopi preceptum etiam difficile eſt adimplendũ.fo.ccccxv.col.iij.
Epi lr̃atos ſecũ hẽant.f.cliij.col.iij.
Epiſcopi cauſa a quibus eſt audienda.fo.ccxlv.col.iiij.
Epi clericos ſine examinatione ordinantis punitio.fo.cxxviij.col.ij.
Epiſcopi vtrum hodie poſſint circa beneficiorum pluralitatem diſpenſare.fo.cxvj.col.iiij.
Epi cũ multis diſpẽſant. f.cxvj.c.iij.
Epiſcopiꝰ citius propinquis qꝫ alijs dant.fo.cxlij.col.iij.
Epiſcopi donatio ſine ſubſcriptiõe nõ valet.fo.clxi.col.j.
Epiſcopi ⁊ archiepiſcopi a quo ſunt cõſecrãdi.fo.xc.co.iij.
Epiſcopi duo in vno epiſcopatu eſſe non poſſunt.fo.ccccl.col.iiij.
Epiſcopi ⁊ monachi non poſſunt eſſe tutores.fo.ccclviij.col.j.
Epiſcopi petitio eſt per canones limitata.fo.cccclxv.col.iij.
Epiſcopi ſibi mutuũ debent preſtare auxiliũ.fo.cxliij.col.iiij.
Epi olim erãt paupes.f.cclxxxvij.co.ij.
Epi dicunt ſummi.fo.cccccxlviij.c.j.
Epiſcopi epiſcopum deponere nõ poſſunt.fo.ccxiiij.col.j.
Epiſcopi non ſint tm̃ cuſtodes chartarũ.fo.ccccxl.col.iij.
Epiſcopi litteras habeat qui peregrinari volet.ccccccl j.col.ij.
Epiſcopo viuente an poſſit alius ſubrogari.fo.cclxvj.col.j.
Epiſcopo debet ſynodus prouidere: qui ad eccłiam ſuam nõ audet accedere.fo.cxlv.col.iij.
Epiſcopo viſitanti dandum eſt lac ad bibendũ.fo.ccxcj.col.j.
Epiſcopo inuito an poſſit in ſua dioceſi nouꝰ epiſcopatꝰ fieri.f.ccclx.c.ij
Epm dãnare qs poteſt.fo.cci. col.iiij.
Epiſcopoꝝ conſecratio fit hora tertia.fo.cxxj.col.j.
Epiſcoporum cõſecratio fit tm̃ die dominico.fo.
Epiſcopis an liceat leges audire folio.lviij.col.ij.
Epiſcopatus ſunt diſtinguendi interuallo ↄueniẽti.fo.cxxvij.col.iij.
Epiſcopatus eſt ordo. fo.50.colũ.j.⁊ cxlvij.col.iiij.
Epiſcopatum ſuſcipere poteſt quis cogi.fo.ciij.col.iiij.
Epiſcopatum deſiderare poſſumus. fo.cclxxviij.col.ij.
Epiſcopatum deſiderare eſt valde periculoſum.fo.lxiij.col.ij.
Epithimũ qd ſignat.fo.cccxcix.col.ij.
Equũ ⁊ ius differunt.fo.j.col.iij.
Eraclite.fo.cccclxj.col.ij.
Eremita an ſit perſona religioſa. folio.ccclxxxviij.col.j.
Eremita licite tranſit ad monachatum.fo.cccliij.col.iij.
Eremite ſubſunt epo.fo.
Eremite ſub ſunt epis: ⁊ poſſunt ad ꝑlaturã vocari.fo.cccclij.col.iiij.
Errare quid ſit.fo.lxi.col.iij.
Errans in meliori ↄditione an poſſit mrimoniũ dirimere. ccccxcix.c.j.
Error pelagianoꝝ.fo.cccclxxiij.c.iiij.
Error qualitatis diſſoluit matrimoniũ ſpirituale.fo.cxix.col.iiij.
Error a multis corrigi poteſt. folio. cxcix.colum.iiij.
Error quandoqꝫ eſt peccatum mortale.fo.cccv.col.j.
Error monoſcelitaꝝ.cccccxxxvi.c.iiij
Error baſilidis heretici.f.clxxij.c.iiij
Error ſabellianoꝝ.fo.clxxij.c.j.
Error paulianiſtaꝝ.fo.clxxij.col.ij.
Error perſone non facile committit. fo.ccccxcviij.col.ij.
Error aliorum non eſt defendẽdus. fo.cccclxxx.col.ij.
Error eſt contrarius conſenſui.folio ccccxcviij.col.ij.
Errores petiliani.f.clxxvij.col.j.
Eruca quid ſit.fo.ccclxiij.col.ij.
Erugo quid ſit.fo.ccclxiij.col.ij.
Etas virilis diuerſimode interpretat. fo.cxxiiij.col.ij.

Etas

Etas in ordinibus et multis alijs necessaria eſt.fol.124.col.1.
Etatis ꝓbatio cui ſcribit.fo.125.col.1
Etatis ratio in penitentijs eſt habēda.fo.88.col.3.
Eua quare de coſta ade facta eſt.folio 586.col.1.
Eucharistia etiam ſuſpēdēdis in patibulo nō ē denegāda.fo.473.co.4.
Eucharistia gladiatoribus non eſt dāda.fo.213.col.1.
Eucharistia nō eſt dāda exiſtenti in crimine notorio.fo.626.co.4.
Eucharistie ſacramentū non eſt ab heretico accipiendū.fo.453.col.1.
Eucharistie ſacramentum a quo fuit inſtitutum.fo.611.col.3.
Eucharistie in ſacramento tria continētur.fo.611.col.3.
Eucharistiam infirmus euomēs punitur.fo.474.col.1.
Euenientia de nouo per quem ſint diuidenda.fo.149.col.2.
Euloge que dicuntur.fo.24.col.2.et.389 col.3.
Eunuchi ſunt triplices.fo.525.
Eunomiani.fo.461.col.2.
Euticiani.fo.461 col.4.
Excedēdū eſt potius circa miſericordiā q̄ȝ circa crudelitatē.fo.81.co.1.
Exceſſus modicus non attenditur.fo.622.col.1.
Exceptio iudicis recuſatoria eſt dilatoria.fol.237.col.2.
Exceptio in teſtē qn̄ eſt obijcienda.folio.202 col.4.
Exceptio ſpoliationis eſt dilatoria.folio.207 col 2.
Exceptio reuocādi domū.fo.256.co.2
Exceptionē vnā opponēs ad aliā trāſire poteſt.fo 331.col.3.
Exceptiones ſunt multiplices et varijs temporibus opponende.folio 241.col.1.
Excipiendo conſequimur qd̄ nō conſequimur agendo.fo.524.col.1.
Excōmunicare poteſt ſimplex preſbyter.fol.204.col.1.
Excōmunicare ſeipſum nemo poteſt fo.198.col.1.et.309.col.3.
Excōmunicare nō pōt hereticus hereticū.fol.445.col.1.
Excōmunicari nequit eccleſia vel ciuitas.fo.258.col.2.
Excōmunicari poteſt abſens ꝑ ſcripturam.fol.238.col.2.
Excōmunicari et abſolui poteſt quis per litteras.fo.210.col.4.
Excōmunicari poſſunt qui decimas nō ſoluūt.fo.50.col.4.
Excōmunicari poteſt quis ſub conditione.fo.108.col.3.
Excōicat᷑ q's a mortuo.fo.108.col.3.
Excōicādus quotiēs admoneri debet fo.435.col.2.
Excōmunicandus quis non eſt pro minimis cauſis.fo.156.col.2.
Excōmunicādus eſt populus ſuum non recipiens epm̄.fo.145.col.3.
Excōicatus an pōt recouenire et excipere et compēſare.fo.250.col.3.
Excōicatus nihil poteſt poſſidere nomine eccleſie.fo.271.col.2.
Excōicati beneficium cui eſt aſſignādum fo.144.col.4.
Excōicatus an poſſit abſolui non premiſſa ſatiſfactione.fo.282.col.3.
Excōicatus an poſſit abſolui aduerſario ignorante.fo.300.col.3.
Excōicat᷑ cōquerens metropolitano an poſſit ab eo abſolui.fo.299.co.2.
Excōicatus a quo eſt abſoluendus.fo.300.colum.3.
Excōmunicatus eligere non poteſt.fo 282.colum.3.
Excōicatus matrimonium pōt contrahere.fo.152.col.2.
Excōicatus vitandus eſt.fo.302.col.2.
Excōicat᷑ nō itret eccliaȝ.fo.300.col.2
Excōmunicatus perpetuo tripliciter exponitur.fo.164.col.
Excōicat᷑ verū q's poſſit eſſe in vna eccleſia et nō in alia.fo.24.col.3.
Excōicatus ratione ſocietatis toleratur.fo 64.col.2.
Excōicatus iniuſte celebrās an ſit puniendus.fo.305.col.2.
Excōmunicatus excōmunicari poteſt.fo.238.col.3.
Excōicatus an ſimplici verbo poſſit abſolui.fo.311.col.2.
Excōicatus an poſſit poſt abſolutionem accuſare.fo.250.col.2.
Excōicatus prelatus an poſſit ordines conferre.fo.281.col.4.
Excōicatus eſt qui cōicat excōicato a canone etiam ante denūciationeȝ.fo.454.col.3.
Excōicato an debeat fieri ſolutio.folio 350.colum.1.
Excōmunicato cōmunicans a quo abſolui debet.fo.302.col.3.
Excōmunicatum celebrantem nō abſoluit epiſcopus.fo.299.col.3.
Excōmunicatum ab epō non abſoluit archiepiſcopus.fo.284.col 4.
Excōicatio hȝ duas ſpēs.fo.300.col.2
Excōicatio an pro ſola cōtumacia feratur.fo.299.colum.3.
Excōicatio an feratur per hec verba ꝓcipio ſub pena excōmunicationis.folio.108.colum.3.
Excōicatio pro modica iniuria non eſt ferenda.fo.203.col.1.
Excōicatio ē maxia pena.fo.304.col.1
Excōmunicatio lata ſub conditione tenet.fo.218.col.3.
Excōmunicatio dn̄i nō liberat vaſallum a ſacramento.fo.308.colū.4.
Excōmunicatio et abſolutio ſolo verbo fieri poſſunt.fo.456.col.3.
Excōicatio an poſſit poſt mortem in aliquem ferri.fo.454 col.4.
Excōicatio nō eſt pro quolibet mortali peccato ferenda.fo.483.col.4.
Excōicationis ſnīa in duobus non eſt timenda.fo.298.colū.4.
Excōicatiōis duo ſūt effect᷑.f.238.c.3.
Excōicationeȝ incurrit quandoq; iuſte impeditus.fo.254.col.4.
Excōicationē opponere viro vxor nō poteſt.fol.310.col.2.
Excōicatis ſine periculo cōmunicat eorum familia.folio.310.col.2.
Excōicatis cōicare nō poſſumus: ſed bene paganis.fol.301.col.4.
Excōico te: et abſoluo te an ligetvel ſoluat.fol.309.col.4.
Excuſantur ne hi ad quos apłorum ꝑdicatio nō peruenit.fol.lx.col.2.
Executor an poſſit excuſari et ab eo appellari fol.223.col.2.
Executor an poſſit de incidentibus q̄ſtionibus cognoſcere.fo.466.c.1.
Executori et nūcio credit᷑.fo.252.c.3.
Executio eſt duplex.fo.456.col.1.
Exedre.fo.335 col.1.
Exēpti delinquētes in dioceſi epi an poſſint ab eo puniri.fo.264.c.3.
Exēptio tripliciter an eximat vniuerſaliter.fo.360.col 3.
Exēplis qb᷑ ſit vtēdū.fo.28.col.3.
Exēplaria correctiora q̄ ſūt fo.10.c.2.
Ex et de ſignificāt ɔ̄formitatē.f.451 c.1
Exiliū eſt temporale et perpetuum.folio 443.col.4.
Exiliū eſt perpetuū.fol 534 col.4.
Exorciſta q's dicatur.fo 124.col.3.
Exorciſmi ſiūt tribus diebus.folio 638 col.1.
Exorciſmi effectus.fo.637.c.3.
Expenſe circa infanteȝ expoſitum an poſſint repeti.fo 139.col.4.
Expenſe ſēper ſunt deducende.folio 320.col.2.
Expēſarū materia.fo.202.col.3.
Expediūt nō omnia.fo.544.col.4.
Expilare quid ſit.fo 536.col.2.
Exponēs filium vel ſeruum an poſſit illum recolligere.fo.139.col.3.
Extra eccleſiam eſt qui cum epiſcopo non eſt.fol.147.col.1.
Ezechie cōmēdatio.fo.109.col.3.

Fabula a poetarū ꝑdicādo moraliter exponere nō multū laudatur.fol.136.col.2.
Facere amicos de mām̄ona iniqtatis quid ſit.fo.168.col.3.
Faciat qlibet q̄ ſibi conueniunt conditioni.fo.433 col.3.
Facies humana non eſt deturpāda.fo.638.col.2.
Facit cā eſt ingrēda.fo.440.c.4.
Facte quandoq; lȝ quod non lȝ verbo.fo.404.c.3.
Facto proprio poteſt quis contrauenire.fo.315.col.1.
Facta publica debent ab omnibus ſciri.fo.21.col.3.
Facta per intruſos nō valēt.f 605.c.4
Facta ab inuitis an ſint imputanda fo.6.col.1.
Facta tenent multa que fieri prohibentur.fo.12.col.2.

Factum non dicitur quod non perſeuerat.fo.536.col.4.
Factum legitime irritatur delicto ſuperueniente.fo.195.col 4.
Falcidia eſt triplex.fo.3.co .2.
Fallere ꝛ falli quandoq; parum differunt.fol.404.col.1.
Falli vitium eſt.fo.253.col.1.
Fama per ſe nihil ꝓbat. fo.253.col.1
Fama an probet.fo.206.co .1.
Fama non probat.fo.634.col.4.
Fama vnde ꝓcedit.fo 204.col.4.
Fama bona cum conſcientia requiritur.fo.304.col.1.
Fama ſola non ſufficit vt excōmunicatus vitari debeat.fo. 146.col.3.
Fama ſola non ſufficit ad depoſitionē.fol.207.col.1
Fame diffinitio.fo.244.col.3.
Familia an pro delicto domini ſit excōicanda.fo.455.col.3.
Familia ꝓ dn̄i delicto non eſt excōicanda.fo.310.col.2.
Familie delictum an dominum obliget.fo.110.col.3.
Familiaritas nimia parit contemptum.fo.136.col.2.ꝛ.386.col.4.
Familiaritas in cibo eſt maior q̄ȝ in colloquio.fo.496.col.3.
Familiares inimici ſunt peſtiferi.folio 146.col.4.
Famis neceſſitas multa licere facit. folio.519.col.2.
Fatu⁹ ē q fatua loqtur.fo. 149. col.3.
Femina ventriloqua paulum ſepe ſecuta eſt.fol.469.col.1.
Femina calore excuſaꝛ. fo.536.co.4.
Feia an poſſit eē iudex fo. 346 col.3.
Feriatis diebus an poſſit litigari.folio.347.col.4.
Ferie legitime ſunt tres.fo.410.co.4
Feſtiuitates martyrū habētur loco ſacramētoꝝ.fo.627.col.1.
Feudū pōt auferri excōicato.f.523.c.2
Feudū de nouo ꝯceſſum nō dr̄ nouum ſi ꝑus fuerat ꝯceſſū.f.466.c.3
Fictio intētionis ꝛ fictio operis.fol. 43.col.2.
Fides multipľr dr̄.fo.402.col.2.
Fides eſt fundamentum omnium bonoꝝ.fo.173.col.4.
Fides an ſit exemplo adhibenda.folio.451.c.4.
Fides mala ꝺfuncti an noceat ſucceſſori.fol 202.col.3.
Fides hoſti ſeruāda eſt.fol.414.co.4. ꝛ.525.col.4.
Fides inter coniuges eſt duplex.folio.485.col.1.
Fides recta in principe ſplendet. folio.161.col.4.
Fidei queſtio eſt referenda ad ſedez petri fo.127.col.1.
Fidei diſputatio cum hereticis eſt ꝓhibita.fo.460.col.2.
Fidē ſuſcipe nemo cogiꝛ.fo.69.c.3.
Fideiubere debēti an ſufficiat dare pignora.fo.237.col.2.
Fidelis quilibet debet eſſe rex ꝛ ſacerdos.fol.640.col.3.
Fideles ſunt dom⁹ dei.189. col.4.
Fideles ſūt i eccl'ia: ꝛ ipa i ipis.folio 646.col.1.
Fideles dn̄r aquile.fo.617.col.2.
Fideles oēs ſūt ꝓximi nr̄i.f. 137. c.3.
Filateria.fo.470.col.4.
Filius in diuinis quicquid habet a patre habet.fo.652.col.2.
Filius temporalis eſt a lege incognitus.fol.514.c.3.
Fili⁹ patrē ꝯuenire pōt.fol.228.c. 4.
Fili⁹ qn̄q; ē dici maior pr̄e.f.585.c.2
Filius ꝓ parte poteſt donationē patris reuocare.fo 385.col.1.
Filius ambulans ſup terrā teſtaꝛ patris incōtinētiā.fo.131.c.2.
Filius matrē quandoq; poteſt exheredare.fo.239.col.2.
Filius cōtra patrē: ꝛ ecōuerſo agere poteſt.fo.428.col.1.
Filius qui ſe mimis ſociat exheredari poteſt.fo.626.col.4.
Fili⁹ egētē patrē cogiꝛ alere. f. 2.c.2.
Fili⁹ patrē corrigere n̄ dȝ.fo.156.c.1.
Filius non eſt qui bonus non eſt.folio.598 col 4.
Fili⁹ i trib⁹ patrē ſeqtur fo.519.co.2.
Filius ſacerdotis eccl'iam paternaȝ habere nō pōt.fo.277.col 2.
Fili⁹ dei q̄re dr̄ verbū.fo.541.col.1.
Filius quandoq; facit quem preſbi mi maiorē.fol.103.col.4.
Fili⁹ monialis ex monacho gēit⁹ cui monaſterio applicabiꝛ. fo.479.c.1.
Filius apoſtate eſt baptiȝandus inuito patre.folio.645 col 2.
Filiuſfamilias teſtari nō pōt.f.391 c.3
Filij virū poſt parētū ſponſionē pn̄t cū alijs cōtrahere.fol.510.col.3.
Filij ſacerdotū an ſint ſerui eccl'ie folio.98.col.2.
Filij dei erimus ſm̄ animam ꝛ corpus.fo.576.col.2.
Filij iudeoꝝ baptiȝati ſunt a parentibus ſeparandi.fol.640. c.4.
Filij preſbyterorum duplices ſunt. folio.97.colum.1.
Filij ſunt quadruplices.fo.520.co.2.
Filij iacob ex ancilla geniti cū alijs ei ſuc eſſerūt.fo.515.col.4.
Filij dei ꝛ filij hoiuȝ q dr̄r.fo.589.c.2.
Filiū religionē ingreſſum an poſſit pater reuocare.fo.394.col.2.
Filiū de ſacro fonte leuans ꝛ multi alij perdunt ius debiti exigenti folio.501.col.3.
Filij ex matrimonio illicito nati poſſunt eſſe legitimi.fo. 598.col.3.
Filioꝝ appellatione nepotes continētur.fo.97.c.2.
Filia nubere pōt ſine parentum voluntate.fo.516.col.3.
Fiſci intereſt ſubiectos habere locupletes.fo.188.col.3.
Floriani fol.461.col.3.
Fluuius etiā quandoq; areſcens dicitur perennis.fol.122.col.3.
Formate ſiue dimiſſorie que dicuntur.fol.115.col.2.
Fornicatio vxoris maculat corpus viri.fo.525.col.1.
Fornicatio eſt crimen canonicum folio.518.col 3.
Fornicatio ſimplex non eſt digna depoſitione.fo.230.col.4.
Fornicatio ſepat cōiuges.fo.268.c.1.
Fornicationis cauſa hodie nemo eſt deponēdus.fo.132.col.3.
Fornicatiōis ſuſpitio an ſufficiat ad vxorē dimittēdā.fo.511.col.2.
Fornicationē pauci euitāt.fo.351.c.2.
Fornicariā abiurās an cum illa contrahere poſſit.fol 600.col.1.
Fornicaꝛ aliq ciu⁹ q̄ȝ ſurenꝛ.f.552.c.2
Forum ſortitur quis multis modis.fo.240.col.3.
Foꝝ rei ſeq debet actor.fo.230. c. 3.
Foꝝ mutare an alicui liceat.f.333.c.3
Fotiniani.fo.461.col 2.
Frangenti fidem: fides frangatur eidem.fo.153.col.2.
Frater cum ſorore in caſu poſſet prolem ſuſcitare.fo.589.col.1.
Fraus eſt genus doli.fo.128.col.1.
Frigidus naturaliter nullus eſt. folio.584.col.4.
Frigiditas quandoq; mutari nō poteſt.fo 528.col.4.
Fructus an ab omni poſſeſſore ſint reſtituendi.fo.319.col.4.
Fructus diu expectatus gratiſſimus eſt.fo.489.col.3.
Fructus in ſtipulatione rei quādoq; veniūt qn̄q; non.fo 495.col.2.
Fructuari⁹ nō ꝑſcribit.fo.327.col.3.
Funiculus quid ſit.fo.312.col.4.
Furari intendens qn̄q; furtū nō cōmittit.fo.341.col.4.
Fur ꝛ cōicator differūt.fo.179.col.3.
Fur ad penā dupli vel quadrupli poteſt cōueniri.fo.337.col.4.
Furtiuus qs dr̄.fo.536.col.1.
Furtum cōmittitur ratione acceſſionis.folio.86.col.2.
Furtum non committēs quandoq; furti tenetur.fo.586.col.3.
Furtū an ſepius cōmittaꝛ: ſi ſepius eadē res cōtractetur.fo 535. col.4.
Furtū in duob⁹ cōmittiꝛ.fo.602.c.2
Furtū ſepe cōmittiꝛ: ꝛ tn̄ furti actio non naſcitur. fo.535.col.3.
Furtū nō ſit ſola cogitatione . Ibidē.
Furtū ſuiipſi⁹ qs cōmittit.fo. 94.c. 2.
Furti agiꝛ ꝓ modico.fo.342.col.4.
Furē teneꝛ qs idicare.fo.179.col.3.
Furē nocturnū ſed non diurnum licet occidere.fo.433.c.1.
Fures nocturni acerbius puniuntur.fo.536.col.2.
Furor ſatis punit.fo 247.col.3.
Furioſus cōſenſu caret.fo.527.col.2
Futurū ꝓ pterito poniꝛ.fo.94. col.1.
GAllia eſt triplex.fo.464 col.4.
Gaȝophylacium quid ſit.fo.

lio.143.col.2.
Gradus altior aggrauat delictum.folio.184.col.1.
Gradus deſcriptio.fo.593.col.1.
Gradatī aſcēdit ad honores.f.94.c.4
Gratian⁹ qn̄ꝗ decept⁹ fuit.f.209.co.3.
Gratia omnibus in baptiſmo confertur.fo.643.col.4.
Gratia confertur in collatione ſacramenti.fo.121.col.1.
Gratia dat̃ in baptiſmo oībus eq̃liter.fo.637.col.2.
Gratia in ſepultura non confertur.folio.181.col.1.
Gēme ſunt nodi virgarū.f.651.co.1.
Gerens ſe pro milite qui nō eſt:punitur.fo.606.col.4.
Germani vnde dicunt̃.fo.54.col.2.
Gladius materialis ſpūalē adiuuare debet.fo.479.
Gnoite.fo.461.col.4.
Gnoſtici.fo.460.col.4.
Greci cōficiūt in panibus fermentatis.fo.612.col.1.
Greci nō obediūt pape.fo.447.col.3.
Greci in ſacris ordinibus non poſſunt contrahere.fo.51.col.4.
Habere dupliciter ſumitur.folio.439.col.2.
Habenti dare eſt perdere.folio.137.
Habitus eſt triplex.fo.477.col.2.
Hebionite qui ſunt.fo.461.col.2.
Heluidiani.fo.461.col.3.
Hebrei vnde dicunt̃.fo.559.col.2.
Helias hiezabel fugiens quibus verbis vſus eſt ad pplm̄.fo.77.col.2.
Heptaticū quid dicit̃.fo.269.col.1.
Hereditas parentum debet̃ filijs.folio 362.col.4.
Hereditas quid eſt.fo.3.co.2.
Heres nō adimplēs defuncti volūtatē qualiter punit̃.fo.293.col.4.
Heres an teneatur ex maleficio defuncti.fo.372.col.3.
Heres onera defuncti⁹ ſuſtineat.folio.321.col.4.
Hereſim.fo.163.col.3.
Hermophrodita an poſſit eſſe teſtis in teſtamēto:ꝛ vtrum poſſit ordinari.fo.252.col.4.
Hermogeniani.fo.461.col.1.
Hereticus omnis eſt excōmmunicatus.fo.445.col.2.
Heretic⁹ eſt q̄ in fide titubat.f.452.c.1.
Hereticus quando eſt vitandus.folio.459.col.4.
Hereticus nūꝗ̄ accuſat fo.126.col.3.
Heretic⁹ ligare ꝛ ſoluere pt.f.178.c.4.
Hereticus baptiſmū ꝛ ordinē cōferre poteſt.fo.179.col.4.
Heretici ignem accendunt in eccleſia.fo.569.col.1.
Heretici baptizare pn̄t.fo.637.col.2.
Heretici diuerſimode ab eccleſia recipiunt̃.fo.637.col.1.
Heretici vario modo poſſunt ab eccleſia puniri.fo.434.col.3.
Heretici q̄liter ſunt in ſymbolo nobiſcum.fo.636.col.4.
Heretici nullum poſſunt excōicare.folio.452.col.2.
Heretici pn̄t acqrere eccl'ie.f.517.co.3.
Heretici non conferunt effectū ſacramenti.fo.171.col.4.
Heretici ſunt duplices.fo.445.col.1.
Heretici ꝛ ſimoniaci equiparantur.fo.lio.180.col.3.
Hereticū reconciliare poteſt eps̄ hodie ſine concilio.fo.85.col.2.
Hereticis reſiſtēdū eſt.fo.427.col.2.
Hereſis ꝛ ſchiſma differūt.f.459.c.3.
Hereticorum ſacramēta ſunt vera.folio.169.col.2.
Hereticorū bona cui applicantur.folio.438.col.3.
Hierobaal vnde dicat̃.fo.176.col.2.
Hieruſalē quādo fuit capta.fo.122.c.2.
Hieruſalem varia habet nomina.folio.113.col.1.
Hypocrita plus peccat ꝙ̄ manifeſte delinquens.fo.315.col.2.
Hypocryte nō hn̄t ſpm̄ ſcm̄.f.457.c.2.
Hypocryte videt̃ deaurari.fo.560.c.3.
Hypocrite ſunt iuncis ſimiles.folio 559.col.4.
Hircus ꝓ peccato principis oblatus: nō fuit a filijs aaron cōmeſtus.folio.568.col.2.
Hirci oblati hiſtoria quid repreſentet.ibidem.
Hiſtriones a ꝓmotione ꝓhibentur.folio.136.col.3.
Hoc eſt enim ꝛc̄.quid demonſtrat ly hoc.fo.614.col.4.
Homo in alia vita apparebit fili⁹ dei.folio.576.col.1.
Homo non habet natiuitatem a chriſto.fo.625.col.2.
Homo liber verberari non debet.folio.414.col.2.
Homo eſt imago dei.fo.585.col.3.
Homo ratione carens nō eſt homo.fo.480.col.2.
Homo liber an poſſit obligari.folio.441.col.2.
Homo eſt digniſſima creaturarum.folio.638.
Hominis dies ſunt centū viginti anni.folio.546.col.2.
Hoīum gn̄a q̃tuor ſunt.fo.336.col.1.
Hoium duo ſunt genera.fo.517.co.2.
Homicida eſt etiam qui non occidit.folio.444.col.4.
Homicida ꝛ adulter an conficere poſſint.fo.175.col.2.
Homicida ante baptiſmū an promoueri poſſit.fo.78.col.4.
Homicida nō admittitur ad ſacra.folio.604.col.2.
Homicidiū clerici eſt grauius ꝙ̄ laici.fo.381.col.2.
Homicidiū vtrū impediat promouēdos:ꝛ deijciat iā ꝓmotos.f.78.co.3.
Homicidium tres piurium duos offendit.fo.16.col.3.
Homicidiū quid ſit fo.537.col.1.
Homicidiū grauius eſt adulterio.folio.5 1.col.3.
Honor an peti poſſit fo.195.col.2.
Honores non ſunt inuitis dandi.folio.119.col.1.
Honores mutāt mores f.175.col.4.
Hoſtem equiuocando deludere licet.folio.406.col.3.
Hoſpitale ſine licentia epiſcopi conſtrui non pōt.fo.387.col.2.
Humilitas deū placat f.472.col.1.
Humilitas nimia prelatorū contemnitur.fo.160.col.1.
Jacobus frater domini nuncupatur.fo.114.col.1.ꝛ 607.co.4.
Jacobus fuit primus archiepiſcop⁹.folio.114.col.1.
Jamnes ꝛ mambres magi tria fecerunt miracula.fo.172.col.4.
Idē incipit ꝛ deſinit in eodem inſtanti.fo.172.col.3.
Jeiunare per alium vtrum quis poſſit.fo.562.col.4.
Jeiunare ſemper non reprobatur.folio.628.col.1.
Jeiunari pōt per aliū.fo.132.col.4.
Jeiunia q̃tuor tēpoꝝ.fo.121.col.3.
Jeiunium plus ꝓdeſt viuis ꝙ̄ defunctis.fo.336.col.4.
Jeiuniū eſt duplex.fo.627.col.3.
Jeiunium quadrageſimale eſt decima dierum.fol.649.col.2.
Jeiunandum eſt in vigilijs apoſtolorum.fo.122.col.3.
Jeiunandum non eſt inter paſcha pentecoſten.fo.627.col.2.
Jeiunus quis dicit̃.fo.609.col.1.
Jeiuno ſtomacho conficiendum eſt.fo.609.col.1.
Jeiunat nihil qui per vnum diem deficit.fo.627.col.3.
Jeiunantes in veſpera comedere debent.fo.132.col.3.
Jezabel ꝑcipitata fuit ď turri.f.566.c.2
Jgnis alienus q̄s dicebat̃.f.615.co.1.
Jgnis diu occultati miraculoſa inuentio.fo.169.col.1.
Jgnominia ſatis punit.fo.86.col.4.
Jgnorantia iuris quādoꝗ excuſat.folio.453.col.2.
Jgnorantia facti eſt multiplex.folio.60.col.3.
Jgnorātia iuris quattuor genera perſonarum excuſat.fo.193.col.3.
Jgnorantia iuris eſt duplex ibidem.
Jgnorantia iuris eſt multiplex.folio 60.colum.3.
Jgnorantia iuris facilius diſpenſari facit.fo.132.colum.2.
Jgnorātia ꝓbat̃ dupl'r.f.320.col.3.
Jgnorātia iuramēto ꝓbat̃.f.387.c.4.
Jgnorātia eſt triplex.fo.343.col.3.
Jgnorantia eſt duplex.ſ.facti ꝛ iuris.fo.193.col.2.
Jgnorātia nō excuſat illum qui ſcire potuit p̄ ſe vel p̄ aliū.fo.134.col.1.
Jgnorātia qūo ꝓbat̃.fo.132.col.1.
Jgnorantiā ꝓbare q̄s cogit̃ propter

ſūmptionē.ibidē.
Ignorantiā allegās illam ꝓbare debet folio.182 colum.3
Ignorantiā allegans eam ꝓbare tenetur.folio.182.co.2
Ignoti ſūt examinādi ꝗ nō in alijs.folio.37.columna.3
Illegitimi ſunt poſtulāli fo.98.co.4
Imago eſt triplex.fo.543.co.2
Imago penitētie.fo.174.co 4
Imperator iperij res alienare poteſt.folio.110.columna.1
Imperator an aliquem debeat habere ordinē.fo.105.co.3
Impator eſt dñs mūdi. fo.100.co.1
Impator inferior epō fo.11.co.1
Impator vtrum habeat iuriſdictionem a papa fo.155.co.3
Imperator ꝓ quo peccato deponi poteſt.folio.63.co.2
Impator iurat pape.fo.412.co.3
Imperator ab epiſcopo excōicari poteſt.fo.300.co.1.ꝛ.417.co.3
Impator verꝰ qs eſt.fo.156 co.3
Imperator imperiū diuinitus cōſecutus eſt.fo.156.co.1
Imperator pōt a papa deponi. f.349
Imperator quare dicitur auguſtus.folio.105.co.1
Imperator poteſt ab epō excommunicari.folio.105.co.2
Imperium trāſtulit eccīa romana.folio.273.colum.2
Imperij meri eſt de criminibꝰ cognoſcere.folio.231 co.3
Imperiū ꝛ ſacerdotiū ex eodē procedunt.folio.11.co.3
Imperium nō poteſt ſacerdotiū impugnare.fo.157.co.2
Imperium franci pmo deinde theutonici habuerūt.fo.110.co.1
Impiū minꝰ eſt ſacerdotio.f.156.c.2
Imperatores duo eodē tempore fuerunt.folio.31 co.1
Imperatores multa perdiderūt priuilegia.folio.108.co.2
Impare ſibi nemo pōt. fo.300.co.4
Impitia nō ſuēit quē deponi. fo.61.c.4
Imperitus nō poteſt eſſe iudex eccleſiaſticus.folio.27.co.4
Imperfecta duo nō cōſtituūt vnum perfectum.fo.36.co.2
Imperfecta duo faciunt vnum perfectū.folio.269.co.3
Impeditus per aliū expedire poteſt officiū ſuū.fo.147.co.1
Impedimētum nō pſtat quod nihil eſt folio.166 co.1
Impedimentū ligationis quale eſt.folio.586 colum.2
Impenitentia finalis capiſ duobus modis.folio.543.co.3
Impenitētia finalis eſt peccatum in ſpūſanctū folio.175.co.4
Impoſtor quis dicit.fo.563 co.3
Impoſitio manꝰ eſt multiplex.folio.175.columna.1
Impoſſibile multipliciter dicitur. folio.103.columna.4
Impoſſibilitas coeundi eſt triplex.folio.528.colum.2
Impuberes an poſſint iurare.f.412 c.2
Impuberes teſtificari non poſſunt folio.251.colum.1
Imputaſ mihi qđ mea culpa accidit.folio.654 colum.1
Imputanſ multa ꝓpter vnum delictum.folio.78.co.2
Imputandū nō eſt ei per quem non ſtat.folio 67.co.4
In actione.fo.547.co.4
Incendiarius an ſit ipſo iure excommunicatus.fo.317.co.4
Incēdiarij q̄liter ſiſt puniēdi.f.444 c.3
Inceſtuoſus an poſſit matrimoniū cōtrahere.fo.533.co.1
Inceſtuoſi q̄tum ad aliqua ſunt ipſo iure ſuſpenſi.fo.590.co.2
Incitatio optima ad diſcēdū.f.62.c.1
Incorporalia dicunſ qñqȝ poſſideri.folio.134.columna.4
Indebitū per errorē ſolutum an poſſit repeti.folio.193.co.4
Indignus minoribꝰ ad maiora non ꝓmoueaſ.fo.119.co.2
Indignari ꝛ dedignari differt.f.72.c.1
Indutie nō dantur ob aduocati abſentiam.folio.236.co.2
Indutie ſunt arbitrarie.fo.235.co.4
Indutiarum quinqȝ ſunt genera.folio.235.colum.1
Indulgētia an ſit ius.fo.530.co.2
Inermes nō poſſunt inimicis reſiſtere.folio.207.co.3
Infamis ne eſt in adulterio deprehēſus.folio.351.co.2
Infamis an poſſit accuſare.f.237.co.3
Infamis an poſſit eſſe procurator.folio.243.colum.2
Infamis infamē regulariter accuſare nō poteſt.fo 226.co.3
Infamis pōt eē ꝓcurator. fo.79.co.2
Infamis eſt de bello publico fugiēs.folio.179.colum.1
Infamis arbiter eē pōt. fo.243.co.2
Infames qñqȝ pñt poſtulare. 243. c.4
Infames efficiunſ qui mortali pctō aſpergunſ.fo.629.co.2
Infamia aboletur in baptiſmo. folio 630.columna.2
Infamia ſeqſ depoſitū.fo.194.co.4
Infamia irrogatur dignitatē petenti.folio.184.co.1
Infamia canōica tolliſ pnia. f.260.c.3
Infamia an poſſit per pniam purgari.folio 260.co.2
Infamia eſt duplex.fo.244 co.3
Infamiā pōt epē tollere.83.co.3
Infamiā tollit epē.fo.308.co.3
Infamatus ſuper crimine nō ſtatim eſt ſuſpēdendꝰ.fo.211.co.3
Infernꝰ ꝛ padiſꝰ vbi ſūt. fo 419.co.3
Infideles poſtulare non poſſunt.folio.534.colum.4
Infideles q dicunſ.fo.582.co.2
Infideles pñt eſſe in eccleſia vſqȝ ad miſſam cathecuminoꝝ f.648.co.4
Infirmitas ſepe nos armat contra diabolū.fo.541.co.3
Infirmitas carnis ē duplex. f.344.c.2
Infirmitas nō repellit ab officio diuino.folio.276.co.1
Ingeniū ꝛ alia tempus ſupplere poſſunt.folio.124.co.3
Iniuria an poſſit repelli ꝛ qbus.folio.413 colum.3
Iniuria ſocioꝝ an ſit armis repellenda.folio.416.co.1.ꝛ.2
Iniuria duobꝰ modis remittitur.folio.
Iniuriā nobis factā an teneamur remittere.folio.423 co.3
Iniuriā eccīe illatā an poſſit epō remittere.fo.423.colum.4
Inimici ſunt diligēdi.fo. 614.co.4
Inimicitie repellunt ab accuſando ꝛ teſtificando.fo 239.co.1
Inimicorū amicus eſt ſuſpectus. folio.146.columna.4
Iniqtas oīa pͤcipita .fo.101.co.2
Initium quādoqȝ ſumitur a iormētis.folio.325.co.2
Initiū ſpectādū eſt.fo.168.co.1
Inobediēs plato eſt ei inimicus.folio.84.columna.1
Inobedientia an ſit capite puniēda.folio.330.colum.2
Inofficioſa q̄ dicunſ.fo.10.co.2
Inquirens quos teſtes admittere debeat.folio 206.co.4
Inquiſiti punitio.fo.233.co.4
Inquiſitio.ibidem.
Inquiſitio an poſſit fieri cōtra volentem ſe purgare.fo.210.co.3
Inquiſitio quādo fieri dȝ.fo.210.c.2
In quo quis deliquit in eo puniri debet.folio.171 co.1
Inſtructio rñdētis.fo.171.co.3
Inſtrumētum ꝓ parte verū ꝛ ꝓ parte falſum eſſe poteſt.fo.182.co.4
Inſtrumētū q̄re ſit.fo.456 co.4
Inſtrumētū an corruat totū aliqbus neceſſarijs deficiētibꝰ. fo.161.co.1
Inſtrumēta poſſunt pro parte approbari ꝛ ꝓ parte reprobari fo.59.c.4
Innocens ꝓ ſtulto quādoqȝ ſumiſ.folio.409.colum.3
Innocētie tres ſūt gradꝰ.fo.136.co.1
Intentio quādoqȝ approbaſ ꝛ factū reprobaſ.fo.629.co.2
Intentio bona malum factum excuſat folio.518.co.2
Interrogatiōes a quibꝰ poſſunt fieri.folio 506.colum.4
Interrogās ponit.fo.509.co.2
Interēptores ſunt ꝓnete. f.144.c.4
Interpretatio eſt triplex.f.295.co.4
Inter lepram ꝛ lepram vnde dicatur folio.28.colum.1
Interdictū quid eſt.fo.3.co.4
Interiora dinoſcuntur per exteriora.folio.478.co.2
Intereſſe conſecutus in bello vtrum poſſit adhuc de hoc agere in iudi

cio.folio.415.co.4
Intruſus an recipiat que eccl'ie con
tulit.fo.146.co.1
In via ⁊ inuie differũt.fo.191.co.3
Iohãnes dr̃ filiꝰ tonitrui. fo.149.c.4
Ioſeph fuit pater putatiuus domi-
ni.folio.489.co.4
Ioſeph venditio.fo.169.co.1
Ioſeph tp̃e paſſionis viuebat ⁊ a vir
gine ſepatꝰ fuerat.fo.490.co.2
Ioſeph in ſepulchꝛo maiorū ſepul
tus fuit certa rõne.fo.332.co.3
Iouinianiſte.fo.461.co.3
Ipſo facto multa fiunt.fo.307.co.3
Ira duos habet effectꝰ.fo.208.co.1
Irregularitas tollitur per monacha
tum.fo.392.co.2
Irregularitas per penitentiã nõ ab-
oletur.fo.166.co.1
Iube domine bñdicere.fo.124
Iudas an mortuꝰ ſit ante chꝛiſtum.
folio.569.colum.4
Iudas q̃re ſe ſuſpẽdit.fo.331.c.2
Iudas vendens chꝛiſtum cõmiſit ſi-
moniã ⁊ plagiũ.fo.164.c.4
Iude machabei ſomniũ. f.543.co.2
Iudei filios ſuos ad eccliam conuer
ſos exheredare nõ pñt.f.191.co.3
Iudei vtrũ cõſtitutionibꝰ humanis
regant̃.fo.9.co.3
Iudei peiores fuerũt ſodomitis.fo-
lio.168.colum.3
Iudei tenent̃ ad decimas perſona-
les.folio.363.co.4
Iudei mortaliter peccaſſent ſi chꝛi-
ſtũ nõ crucifixiſſent.fo.16.co.1
Iudei ⁊ gentiles ſubſunt imperio.
folio.2.colum.4
Iudei lingua ſolum chꝛiſtū crucifi
xerunt.fo.536.co.4
Iudei facilius fallunt animas q̃ pa-
gani.folio.492.co.2
Iudeorum ſacramenta fuerunt ve-
ra.folio.169.co.4
Iudeorum filij nõ ſunt per vim bap
tizandi.fo.496.co.1
Iudeis ⁊ ſarracenis ſua auferre non
debemꝰ.fo.439.co.1
Iudeis non licebat interficere quẽq̃
q̃liter intelligit̃ hoc.fo.537.co.1
Iudex ſit amator equitatis ⁊ miſeri
cordie.fo.70.co.1
Iudex an poſſit quandoq̃ propriã
ſententiã impugnare.fo.244.c.2
Iudex appellationis an poſſit de pn
cipali cognoſcere.fo.223.co.4
Iudices mediocritatē ſequatur.fo-
lio.70.co.4
Iudex eccleſiaſticus an de cauſa ſan-
guinis ſe intromittat.fo.4.co.2
Iudex an poſſit ſuis ius dicere.folio
244.colum.2
Iudex vſq̃ ad quã horam expectare
debet.fo.218.co.4
Iudex ſuſpectus dupliciter deſcrib̃
fo.216.colum.2
Iudex iudicãdo an loci cõſuetudinẽ
ſeruare debeat.fo.14.co.3
Iudex opinionẽ ſuā potius q̃ alio-
rũ ſequi debet.fo.245.co.1
Iudex corrumpitur multis modis.
folio.307.co.1
Iudex: aduocatus: aſſeſſor ⁊ executor
non poſſunt eſſe teſtes in cauſa ap
pellatiõis.fo.221.co.2
Iudex penam ratare ⁊ ampliare po-
teſt.folio.209.c.1
Iudex ſcd̃m allegata iudicet. folio.
506.colum.3
Iudex delegatus an poſſit abſolue-
re quẽ excõicauit.fo.488.co.2
Iudex de quo poteſt ſupplere.folio.
506.colum.4
Iudex qualiter poteſt habere rigorẽ
⁊ miſericordiã.fo.71.co.2
Iudex ex officio poteſt aliquid obij-
cere.fo.74.co.2
Iudex per que iura debet iudicare.
folio.2.colum.1
Iudex ordinarius recuſari poteſt.fo
lio.240.co.2
Iudex quid reſcribere debet iudici
ad quem.fo.265.co.2
Iudex citans peremptorie hoc debet
exprimere.fo.256.co.2
Iudex de ſubditis iuſticiã non exhi
bens poteſt cõueniri.fo.245.co.1
Iudex lachꝛymis flecti non debet.fo
lio.425.co.1
Iudex quandoq̃ de facto ſupplet.fo
lio.44.colum.1
Iudex eccl'iaſticus põt virga punire.
folio.258.co.3
Iudex male iudicãs q̃lr punit̃.f.304
Iudex an poſſit inter partes compo
nere.folio.256.co.4
Iudex etiã delegatus die feriato ꝓce
dere nõ debet.fo.348.co.1
Iudex nõ ſit iuris ignarus. f.580.c.3
Iudex facilius repellitur q̃ teſtis.fo
lio.240.co.1
Iudex ad cõcordiam laborare debꝫ.
folio.143.colum.2
Iudex an poſſit dari arbitrium rei.
folio.293.colum.1
Iudex falſus nõ ẽ iudex. fo.72.co.1
Iudex nõ iudicet ſcd̃m cõſcientiam.
folio.621.colum.3
Iudex male iudicãs facit litem ſuã
folio.415.colum.4
Iudex parte nõ petẽte multa põt fa-
cere.folio.226.co.1
Iudex an ſm̃ cõſcientiam debeat iu
dicare.folio.306.co.2
Iudex nõ ordĩnat ſed lex.fo.1.co.2
Iudex eccl'iaſticus cauſā ſanguinis
alij cõmittere põt.fo.108.co.1
Iudex eccl'ie põt in exilium mittere
folio.238.colum.2
Iudicis male iudicãtis punitio.fo
lio.221.colum.1
Iudicis inſtrumẽto ⁊ dicto creditur
folio.221.colum.2
Iudici qualiter ſit contumelia. fo-
lio.297.colum.4
Iudici dans pecuniam vt iuſte iudi
cet an peccet.fo.305.co.4
Iudicem duo faciũt.fo.294.co.1
Iudicij pncipiū nõ ſemꝑ cõſiderat̃
folio.218.co.2
Iudice eccleſiaſtico negligẽte nõ re-
currit̃ ad ſecularẽ.fo.293.co.3
Iudice recuſato qd fiet. fo.296.co.4
Iudices plures ſi in ſententia diſcor
dant quid iuris.fo.222.co.4
Iudicet ſeipſm.fo.547.co.4.
Iumẽto noſtro adhibeamꝰ ſaccum
paleam ⁊ flagellũ.fo.552.co.2
Iura vario mõ pñt exponi. fo.81.c.3
Iurare per creaturas non licet. fo-
lio.401.colum.2
Iurare coguntur pꝛ̃ſbyteri in ſex ca-
ſibꝰ.folio.198.co.1
Iurare quid ſit.fo.400.co.3
Iurare nolens eſt habẽdus hereticꝰ
folio.400.co.3
Iuramẽtum nõ eſt iniquitatis vincu
lum.folio.16.co.4
Iuramẽtũ qđ iudei gabaonitis pſti-
terũt nõ fuit ſeruãdũ.fo.409.c.3
Iuramẽtum filij an poſſit a patre re
uocari.fo.516.co.3
Iuramẽtum de calũnia pſeruat a cõ
dẽnatiõe expenſaꝝ. fo.203.co.3
Iuramẽtũ vtrũ infamet. fo.262.co.3
Iuramẽtũ cõtra bonos mores non
obligat.fo.11 co.3
Iuramẽtũ nõ ſemꝑ eſt adimplendũ.
folio.407.co.3
Iuramentum an poſſit retractari.fo
lio.265.colum.2
Iuramentũ per vim extortum vtrū
obliget.fo.349.co.2
Iuramentũ per coactionẽ extortum
nõ tenet in q̃tuor caſibꝰ.f.409.c.2.
Iuramentũ illicitum an ꝓpria aucte
poſſit infringi. fo.409.co.4
Iuramẽtũ ſex modis dicitur illicitũ
folio.407.co.1
Iuramẽtũ purgatiõis nõ dꝫ clericus
pſtare corã laico. fo.413.co.2
Iuramentum de re illicita factũ non
infamat.fo.408.co.2
Iuramẽtũ nõ eſt recipiendũ ab illo
quẽ ſcimꝰ falſũ iuraturũ. f.402.
Iuramẽtũ duplici cauſa ẽ inſtitutū
folio.400.co.3
Iuramentũ an ſemꝑ ſit mortale pec
catum.fo.40.co.2
Iuramẽtum plus operat̃ q̃ ſimplex
ꝓmiſſio.fo.412.co.1
Iuramenta ſunt ⁊ oneris ⁊ hono-
ris.folio.412.co.2
Iuramenta qualiter ſunt intelligen
da.folio.411.co.2
Iuramenti forma.fo.400.co.3
Iurat̃ ꝓpter vtilitatẽ. fo.401.co.1
Iurandũ ne eſt de indẽnitate eccleſie
ante electionẽ.fo.109.c.2
Iure cuiꝰ nõ eſt auctor vtrum poſſu
mus vti.fo.72.co.2
Iure ſuo mltiſmodis qs pͥuat̃.f.32.
Iuri ſuo renũciãs illud repetere nõ
poteſt.fo.267.co.3

Iuris abrogari noticia eſt neceſſaria folio.25.col.3.
Iuriſdictio epi ſine cauſa nõ poteſt declinari.fo.231.col.1.
Iuriſdictio archidiaconi eſt ordinaria.folio.38.col.4.
Iurās de cetero non cognoſcere cõcubinā:ſi cū illa cõtrahit piuriū non incurrit.fo.508.col.
Iurās ſoluere certo tpe.ſi poſt ſoluat nõ eſt piurus fo.512.col.3.
Iurās p deos falſos an peccet.f.402.c.2
Iurās per deum an plus obligetur q̃ iurās p euāgeliū.fo 401. col.3.
Iurās ad epatū nõ accedere an ſit ab epatu repellendus.135.col.2.
Iurās nūq̃ mulierē cognoſcere an poſſit poſtea mřimoniū cõtrahere. folio.483.col 4.
Ius aliqñ ē nec equū nec iuſtū.1.c.4.
Ius ciuile q̃drupl' dr̃.fo.2 col.2.
Ius eligēdi pt ī vno remitti.f 113.c.2
Ius patronat⁹ quadrupliciter trāſfertur.fo.376.col.3.
Ius patronatus quale ſit.fo.376.co.3.
Ius patronat⁹ ad quos heredes trāſit fo.377.col.1.
Ius patronatus qualiter diuiditur inter heredes.fo.377.col.4.
Ius patronatus tranſire facit nou⁹ heres.fo.376.col.4.
Ius canonicum eſt excellentius ciuili.fo.593.col.2.
Ius naturale in quattuor differt ab alijs.fo.5.col.3.
Ius naturale dr̃ multipl'r.fo.2.co.2.
Ius nāle reliq̃s antiquius ē.f.1.co.2
Ius multa fingit.fo.81 col 4.
Ius idē ē in toto ⁊ in pte.f.587.co.4
Ius cõe propter pſonā non eſt relinquēdū.fo 101.col.4.
Ius cõmune propter tumultum populi nõ eſt violandū.fo.101.co.3.
Ius primogeniture an ſit ſpirituale fo.257.col.3.
Ius vniuerſitatis pnes vnū ſtat. folio 111.col.4.
Ius vnde incepit.fo.561.col.4.
Ius ſpūale an poſſ t redimi.f.374.c.1
Iuſtiniani pater.fo 20.col 3.
Iuſtus ſeipm accuſat.fo.621 col.1.
Iuſtoꝝ preces facilius exaudiūtur. fo.170.col 1.
Iuſticiā hñs beatus eſt.fo.553.co.3.
Iuuenalis cõtra ſupbientes ob gen⁹ ſuū.fo.97.col 3.
Iuſtinian⁹ an errauerit fo.11.co.2.
Labor ē remunerād⁹. fo.275.c 3.
Laicus in epm poſtulari poteſt. fol.100.col.4.
Laicus qñq̃ pōt clericos ſuſpendere ⁊ excōicare.fo.51.col.1.
Laic⁹ nunq̃ eſt eligēdus.fo. 102.c.2.
Laic⁹ nõ ꝯuenit corā iudice eccliaſtico niſi in qnq̃ caſib⁹.f.292. col 4.
Laicus ſi in neceſſitate peccata mulieris audiuit an cū ea poſtea contrahere poſſit.fo.502.col.2.
Laicus etiā in exceptis criminibus nõ admittit ꝯ clericū.fo.225. co.1.
Laicus an poſſ t ordinari a non ſuo epiſcopo.fo 117.col.4.
Laic⁹ in epm poſtulat. fo.375.col.4.
Laicus an poſſ t de rebus eccleſie iudicare fo.126.col. 2.
Laicus poteſt decimas petere quibus ſpoliatus ē.fo.337.col.3.
Laic⁹ an epi auctoritate poſſit in eccleſia aliqd cõſtituere.fo.154.co.4.
Laic⁹ ꝯ clericū teſtari negt. f. 129.c.1.
Laicum vtrum rem eccleſie poſſit ꝓſcribere.fo.154.col.3.
Laicus pōt excōicare ex pape delegatione.fo.154.col.3.
Laici an poſſint in eccleſia cantare.folio.145.col 2.
Laici coram iudice eccleſiaſtico pñt quandoq̃ conueniri.fo 142.co. 2
Laici iuris ptiā debēt hēre.fo.60.c.4
Laici quandoq̃ in clericos habent iuriſdictionē.fo. 433.co.2.
Laici an poſſint clericos accuſare.folio.223.col.4 ⁊.231.col.3.
Laici eccleſias aut decimas habere nõ poſſunt.fo.373.col.2.
Laici ad aliq̃ ſpūalia iuitāt.fo 105.c 2
Laici vtrum poſſint aliquando clericos punire.fo.22.col.2.
Laici ſuper clericos quandoq̃ iuriſdictionē habēt.fo.157.col.2.
Laici de rebus eccleſie nihil poſſunt conſtituere.fo.154.col.1.
Laici an poſſint ſine peccato decimas percipere.fo.373.col.3.
Lamech punitio.fo.508 col.4.
Lamech pl⁹ peccauit q̃ cain.f.509.c.1
Lamech fuit venator.fo.56.col.3.
Lapſorum reparatio tribus regulis declarat.fo.77.col.3.
Lardum an comprehendatur nomine carnis.fo.531.col.1.
Laſciuia ⁊ violentia diuerſa ſunt.fo. 536.col.2.
Latro bonus an fuerit martyr.folio 543.col.1.
Latrones occidi poſſunt.fo.417.c.1.
Latronum punitio fo.eodem.
Latria ⁊ dulia qd exigūt.fo.629.col.3
Laus ciuilis ſapiētie.fo.190. col.2.
Laudis precōnium ſuperbire facit.folio.149.col.3.
Legatus vtrum poſſit concilium facere folio.4 col.1.
Legatus an poſſit clericos epiſcopi loci iudicare.fo 464.col.4.
Legat⁹ quā ptātē hēat fo 465.col.1.
Legatus poſterior an reuocet priorem.fo 464.col.4.
Legat⁹ an vtute generalis mandati diſpenſare poſſ t fo.211.col.1.
Legato ſine litteris ſue legatiōis credendum non eſt fo.158.col.2.
Legata eccleſie an poſſint defalcari.fo. 328.col.3.
Leges vbi debent legi.fo.81. col.4.
Leges allegari poſſunt in cauſis matrimonialibus.fo.488. col.3.
Leges poſteriores trahunt ad ſe priores.fo.629.col 1.
Leges licet allegare in ſpiritualibus folio.155.
Leges an habeant locum ī matrimonio.fo.499 col.3.
Leges ſeculares eccleſiam nõ aſtringunt.fo.11.co.2.
Legis auctoritas excuſat a peccato.folio.401.col 4.
Legi ſit fraus quadrupliciter . folio 329.col.1.
Legis duodecim tabularum origo. fo.7.col.4.
Legibus an ſit vtendū in cauſis ſpiritualibus.fo.155.col.3.
Legū ꝯtēptor an peccet.fo.12.col.2.
Legitimatus a pncipe nõ eſt q̃ ad eccleſiā legitimat⁹.fo.162.col.2.
Legitimatus a pncipe nõ eſt apud eccleſiā legitimatus fo.99.col.4.
Legitimis deficientibus aſſumūtur minus legitimi.fo.95.col.3.
Legitimatus quo ad tpalia nõ cenſetur quo ad ſpiritualia. fo.11.co.2.
Lenocinium multipliciter cõmittitur.fo.512.col.3.
Leues q dicuntur.fo.212.col.3.
Leuite officium.fo.124.col.2.
Leuita a leui dicitur.fo.ibidem.
Lex diuina quantum ad quedam recipit mutationē.fo.7.col.2.
Lex dioceſana ⁊ iuriſdictionis in quibus conſiſtunt.fo.286.col.3.
Lex tripliciter ſumitur.fo 166. co.2.
Lex vetus vim euangelicam obtinet in moralibus.fo.603. col.1.
Libellus multa habere debet. folio. 233.col.2.
Libellus eſt in cauſa appellatiōis porrigendus.fo.221.col.4.
Libellus repudij quare fuit permiſſus.fo.508.col.3.
Libellū famoſum componens qua actione punitur.fo.255.col.3.
Liber qui ignoranter cū ancilla contraxit an ſine iudicio eccſie illam mittere poſſit.fo.499.col.3.
Libri iudeoꝝ ſunt legendi ex precepto.fo.412.col.1.
Librorum numerus ad quid prodeſt.folio.3.
Liberalis in neceſſitate eſt nemo.folio.584.col.4.
Libera que ignorāter cū ſeruo ꝯtxit an ab eo recedere poſſit.fo.499.c.1
Libertus ꝓprijs ſumptib⁹ preſtare debet operas patrono.fo.356.co.4.
Libertus contra patronum non teſtificatur.fo.252.col 2.
Libertus dñis potuit ſeruire duobus.fo.651.col.1.
Libt⁹ an teneat ad opas.fo.325.co.2.
Libertus propter ingratitudinem reuocatur in ſeruitutē.fo.325.c.3.
Libertus patronum quandoq̃ alere tenetur.fo.137.col.3.

Liberti patronū in ius ſine venia vocantis: ruſticitati parcendum non eſt. fo.193.col.4.
Liberti eccleſie differūt a libertis priuatoꝝ. fo.321.col.4.
Libertoꝝ eccleſie filij ſunt eccleſie cb noxy. fo.325.col.4.
Licet poſt: qđ non licet ante. f.186.c.1.
Licitū dupliciter di. fo.582.col.3.
Licentia coacta nulla eſt. fo.583.c.4.
Limes dioceſis eſt impreſcriptibilis. fo.366.col.4.
Linee diffinitio. fo.553.col.1.
Litigioſus duplici ratione ordinari non debet. fo.72.col.3.
Litigioſa res q̄ dicit. fo.298.col.3.
Litigioſa res certis in caſibus alienari poteſt. ibidem.
Litere dicuntur falſe multipliciter. folio.26 col.1.
Litteras eſſe a quocunq̄ ſignatas an ſufficiat. fo.158.col.3.
Lr̄is epi an ſit credēdū. fo.304.co 4.
Lr̄atura equipollet dignitati. f.39.co.2.
Locus facit p̄ſumi ꝯ aliquē. f.587.c.2.
Locus non ſanctificat. fo.99.col.2.
Locus non ſanctificat holes. f.520.c.3.
Loci intēperies excuſat. fo.35.col.4.
Loth etiā ebrius peccauit. f.345.col.2.
Lotio mediolanenſium. fo.181.co.4.
Luciferani. fo.461.col.3.
Lucretia adulteriū cōmiſit. f.521 c.1.
Ludo perditum an repeti poſſit. folio 56.colum.2.
Lupanaria caſtitatē n̄ iſamāt. 540.c.2.
Luxuria quandoq̄ plus iuris habet q̄ caſtitas. fo.54.col 4.
Luxuria ⁊ immundicia differunt. folio.520.col.2.
Luxurie ſedes vbi ſit fo.559.col.3.
Macedoniani. fo.461.col.2.
Magiſter pro docendo an poſſit collectā facere. fo.59.col.4.
Magiſter perhibet teſtimoniū de diſcipulo. fo.312.col.1.
Magiſter ⁊ pater clericum verberantes nō icidūt i canonē. fo 430.c.3.
Māducaſ xp̄s dupl̄r. fo.616.col.1.
Magiſtri debēt gratis docere. f.24.c.2
Magiſtro plus q̄ diſcipulis credendum eſt. fo.122.col.1.
Maioratus eſt dignitas in quibuſdam eccleſijs. fo.142.col.1.
Maioris auctoritas non ſemper excuſat. fo.320.col.1.
Maiori licet qđ licet minori. f.152.c.2
Maiores minoribus in electione p̄ferunturr. fo.135.col.2.
Maius non licet: cui non licet minus. fo.283.col.2.
Mala oīa a ſacerdotibus p̄ceſſerūt. folio.81 colum 2.
Maledictū dī multipl̄r. fo.518.col.1.
Malemeriti debent egere. fo. 269.c.1.
Maledicēs an ſemper puniri debeat. folio.458.col.1.
Malefici qui ſunt. fo.239.col.4.
Maleficiū nullum ſʒ aliquos eſt perpetuū. fo.529.col.2.
Mali ſunt bonis mixti. fo.637.col.2.
Mali hic proſperanť: ⁊ boni patiuntur. fo.577.col.1.
Mali dicunť palee. fo.636.col.2.
Malū vnde prouenit. fo.561.col.1.
Malum minus permittitur: vt maius euitetur. fo 468.col.4.
Malum propter bonum nō eſt faciendum. fo.340.col.1.
Malos non corrigere an ſit peccatū. fo.232.col.1.
Māmona iniquitatis qđ ſit. f.519.co.3.
Mancipiū dicitur no uū cū per annum nō ſeruiuit. fo.599.col.1.
Mandatū quid eſt. fo.3.co.4.
Mandatū ⁊ preceptū diuerſa ſunt. folio.338.col.1.
Manichei. fo.461.col.1.
Manifeſtū qđ eſt. fo.204.col.4.
Manſiones multe parate ſunt in domo dn̄i. fo.575.col.1.
Manumiſſi ab eccleſia vbi ſunt conueniendi. fo.139.col.2.
Mapule quid ſignent. fo.148.col.3.
Maranatha qđ ſignificat. fo. 424.c.2.
Marcus craſſus. iulius ceſare ⁊ pōpeius fuerunt contemporanei. folio.179.col.2.
Marcus ſibi pollicē p̄cidit. fo.95 c.4.
Marcus: petrus ⁊ clemēs fuerūt cōtēporanei. fo.150.col.1.
Marcioniſte. fo.461.col.1.
Maria ⁊ ioannes apoſtolus peccare nō potuerunt. fo.650.col.2.
Maria vnicum genuit. fo.490.col.1.
Maria ꝯtinētiā nō vouerat. folio.483 col.4.
Maritus ꝑ ſniā ab vxore ſeperatus ſi poſtea adulteret: an ſit ei reſtituendus fo.524.col.4.
Maritus ab accuſatiōe adulterij repellit in caſibus ſeptē. fo.523.co. 4.
Maritus qui vxorē ꝓpter fornicationem dimiſit: an aliam ducere poſſit. fo.524.col 2.
Maritus permittēs vxorē velari: an teneať ꝯtinere. fo.485.col.1.
Maritus ab vxore que ſimulacrum facit: debet recedere. fo.493.col.2.
Maritus an poſſit religionem intrare ſolo conſenſu vxoris interueniente. folio 487.col.1.
Maritus qñq̄ abſtinere pōt ab vxore etiā ꝯ preceptum epi fo.174.c.3.
Maritus ſine metu bigamie an vxori debitum reddere poſſit pendente accuſatione adulterij. fo. 55.c.1.
Marit⁹ religioſus ab vxore repetit⁹ an poſſit debitū exigere. f.487.co.2.
Maritus an poſſit vxorem criminoſaʒ relinquere: vel an debeat eaʒ accuſare. fo.511.col.1.
Maritus duplici iure poteſt vxoreʒ accuſare. fo.254.col.2.
Maritus vxorē caſtigare p̄t. f.273.c.1.
Maritus ꝓpriū filium de fonte ſuſcipiens: non ob hoc eſt ab vxore ſeparandus. fo.500.col.3.
Maritus ꝯtinētiā ſine conſenſu vxoris vouere non pōt. 583.col.3.
Maritus qui inuita vxore vouit religionem: an poſt eius mortē continere debeat. fo. 583.col.4.
Marit⁹ vxorē caſtigare pōt. f.40.c.2.
Maritus vſq̄ quo pōt vxorē ſuā reuocare: que ſine eius ꝯſenſu religionē ingreſſa eſt. fo.584.col.1.
Maritus an poſſit dimittere ꝑ opus ſodomiticū. fo.525.col.1.
Maritum leproſū an teneatur mulier ſequi. fo.523.col.1.
Martyr dicitur ꝯteſtans. fo.634.col.1.
Martyriū nō ſemper ꝓdeſt ad ſalutē eternam. fo.173.col.4.
Martinus dicif canonum renouator. fo.24.col.4.
Mater ⁊ pater quādoq̄ pro filio teſtificari poſſunt. fo 252.col.4.
Mater ꝓ filio agere nō p̄t. f.219.co.3.
Mater non poteſt filiū religioni tradere. fo.392 col.4.
Mater non reuocat a religione filiū a patre oblatū. fo.354.col.2.
Matrimoniū ꝯtractū ſi dicā iuro ꝑ te ꝓ vxore habebo. fo.506.col.2.
Matrimoniū nō poteſt contrahi per inceſtuoſos. fo.426.col.4.
Matrimoniū eſt antiquius ⁊ cōmunius alijs ſacramētis. fo 476.col.3.
Matrimonium an ſit inter ſponſum ⁊ ſponſam. fo.484.col.2.
Matrimonium poteſt eſſe inter ſeruum ⁊ liberā. fo.499.col.2.
Matrimoniū ſoluitur voto: ſed non iuramēto. fo.483.col.4.
Matrimoniū a vouente contractum vtrū teneat. fo.477.col.1.
Matrimonium inter abſentes ꝯtrahi poteſt. fo 506 col.1.
Matrimoniū non ducit ad vitam. folio.568.col.3.
Matrimoniū vtrū per coactionē impediatur. fo.409.col.1.
Matrimoniū non teneť ſi mulier inuita alicui tradita ſtatiʒ fugerit. folio.182.col.3.
Matrimoniū eſt res ſacratiſſima. folio.485 colum.1.
Mtrimoniū qñq̄ fuit de p̄cepto. 513.c.2.
Matrimoniū infidelium bene diſſoluitur 484.col.3.
Mtrimoniū ſine dote nō tenet. f.228.c.1.
Matrimoniū multipl̄r impediť ſine ꝯſtōne eccleſie. fo. 589.col.1.
Mtrimonium ſerui an poſſit ad teſtimonia ſeruoꝝ duſſolui f.597.co.1.
Matrimoniū nouum eſt qđ nō excedit annum. fo.428 col.3.
Matrimoniū inter paucas pſonas olim fuit ꝓhibitū. fo. 588.col.4.
Matrimoniū vtrū errore impediatur. fo.428.col.2.
Matrimonium ſpūale timore patenꝯ impediť. fo.395.col.1.
Mtrimoniū coacte factū nō tʒ. f.244.c.1.

¶Matrimoniū vtrum poſſit ſucceſſiue contrahi cū duabus cōmatribus.folio.504.col.j.
¶Matrimoniū per procuratorē ɔtrahi poteſt 516.col.ij.
¶Matrimoniuȝ fideliū ob duplicem fornicationē ſeparat᷑.fo.492.col.4.
¶Matrimonium claudicare non poteſt.fo.497.col.3.
¶Matrimoniū raptoris ꝛ rapte tenet folio.489.col.2.
¶Mrīmoniū eſt iter īfideles.f.491.c.4
¶Matrimonium vbi ꝛ per que verba fuit inſtitutū.fo.476.col.3.
¶Matrimoniū verū fuit inter mariā ꝛ ioſeph.fo.489.col.4.
¶Matrimoniū ad tempus nō cōtrahitur.fo.485.col.2.
¶Matrimonium vtruȝ impediat᷑. ob delicti enormitatē.fo.507.col.1.
¶Matrimoniū ɔtētū ad diuerſos ſoluitur ꝛ nō ſoluit᷑.fo.77.col.2.
¶Matrimoniū fuit inter dauid ꝛ bethſabee.fo.508.col.2.
¶Matrimoniū quādoqȝ ex vna parte tm̄ tenet.fo.515.col.1.
¶Matrimoniū inter liberā ꝛ ſeruū cōtractū poteſt etiam a ſeruo diſſolui.fo.499.col.3.
¶Matrimoniū tenet inter raptā ꝛ raptorem.fo.199.col.1.
¶Matrimoniū vnde dicit᷑.fo.476.c.3.
¶Matrimoniū inter abſentes ɔtrahitur.fo.486.col.2.
¶Matrimoniū vtrū inter aliquos preſumi poſſit.fo.505.col.2.
¶Matrimonium poteſt eſſe ſine dote folio.505.col.3.
¶Matrimoniū p q̄d ɔficit᷑.f.489.col.3.
¶Matrimoniū poteſt a ſenibus contrahi:ſed nō a ſpadonibus aut frigidis.fo.482.col.4.
¶Matrimonij bona ſunt tria:qd dicat gandulphus.fo.485.col.2.
¶Mrīmonij īpedimēta.fo.476 . col.4.
¶Matrimonij cōtrahendi cauſe multiplices.fo.476.col.3.
¶Matrimonio accuſato poteſt vxor ꝓpetere vt ded libertati ſue.f.530.col.1.
¶Matrimonio tria ſunt neceſſaria.folio.502.col.3.
¶Matrimonio ꝓpter ɔſanguinitateȝ ſeparato:an filij prius nati ſint legitimi.fo.587.col.1.
¶Matrimonia clādeſtina que ſunt:ꝛ vtrū teneant.fo.505.col j.
¶Matrimonialis cauſa eſt mixta.folio.597.col.2.
¶Matrimonialis cauſa ad epiſcopuȝ pertinet.fo.529.col.4.
¶Mauſoleum qd ſit.fo.154.col.2.
¶Medicus pro ſanitate cōferenda pōt pecuniā recipere.fo.164.col.4.
¶Medicus pōt ꝓmoueri.fo.96.col.2.
¶Medium ſeruare difficile eſt. folio.553.col.4.
¶Media via eſt tenenda.fo.95.col.1.
¶Melācolia triſtitiam inducit.folio.349.colum.4.
¶Melchiſedech vinum limphatum obtulit.fo.625.col.3.
¶Melchiſedechiani.fo.461.col.1.
¶Membra in ſacra euchariſtia non ſunt mixta.fo.624.col.3.
¶Membra poteſt quis quandoqȝ diminuere.fo.96.col.1.
¶Menendriani.fo.460.col.4.
¶Mendaciū eſt triplex:nec eſt ſemper mortale.fo.405.col.2.
¶Mendacium ſaluans aliquē a morte:an ſit mortale.fo.16.col.1.
¶Mendacio ducit᷑ quis ad eternaȝ ſalutem.fo.404.col.3.
¶Mens potius q̄ȝ verba attendi debet. folio.411.col.4.
¶Menſura doloris eſt conſideranda. folio.474.col.4.
¶Menſtrui tēpore an coniugale debitū debeat reddi.fo.6.col.1.
¶Mente alienato an ſit imputanduȝ quod facit.fo.343.col.2.
¶Mentiens nihil dicit.fo.403.col.3.
¶Mentiri deo poſſumus:ſed nō ipm fallere.fo.173.col.1.
¶Mēt᷑ qs opib9 ꝛ ore.fo.192.col.2.
¶Meretur nullus niſi in corpore. folio.643.col.4.
¶Meretrix qd dicit᷑.fo.55.col.3.
¶Meretrix pōt duci.fo.511.col.1.
¶Meretricis diffinitio.fo.519.col.3.
¶Meretricibus ſine peccato dari negt. folio.136.col.4.
¶Metangi.fo.461.col.3.
¶Metropolitanus an poſſit circa ordinē diſpenſare.fo.100.col.4.
¶Metropolitanus an poſſit abſoluere ſuffraganei ſubditū:q̄ ad ipȝ nō appellauit.fo.473.col.1.
¶Metropolitanus clericos ſuffraganei iudicare nō pōt.fo.283.col.4.
¶Metropolitanus a ſuffraganeis reprehēdi pōt.fo.284.col.4.
¶Metropolitanus nemine ɔtēnat cū ſuffraganeū ɔſecrat.fo.171.col.3.
¶Metropolitanus ꝛ ſui ſuffraganei ſi diſſentiāt in ɔſecratione epi:quis preferet᷑.fo.112 col.3.
¶Metropolitanus in propria ciuitate eſt conſecrandus.fo.90.col.4.
¶Metropolitanus de cauſa criminali epi cognoſcere pōt. fo.219.col.2.
¶Metropolitanus ſuffraganeos excōmunicat.f.16.col.1.
¶Metropolitanus delinq̄ns in aliena dioceſi:an poſſit ibi puniri.f.240.
¶Metropolitani vtrum poſſint canones ɔdere.fo.4.col.1.
¶Metropolitani iuriſdictio.f.159.c.2.
¶Metropolitanos ɔfirmare ad quem pertinet.fo.106.col.1.
¶Metus attenuat pctm̄.642.col.4.
¶Metus deſperationis plerūqȝ retrahit a pctō.fo.558.c.3.
¶Metus quādoqȝ attenuat. peccatuȝ. fo.202.col.2.
¶Metus verboꝝ excuſat.fo.8.col.1.
¶Metus cadēs in ɔſtanteȝ viruȝ qualis eſt.fo.349.col.1.
¶Metus ꝓbat᷑ per ꝓteſtationē. folio 510.col.2.
¶Meū amplius meū eſſe nō poteſt.folio.443.col.1.
¶Meum ꝛ tuū turbant humanū negociū.fo.312.col.2.
¶Miles eſſe non poteſt qui caret teſticulis.fo.96.col.4.
¶Milites an ꝓmoueri poſſint.f.90.c.2
¶Militari manu pōt q̄nqȝ alicui res auferri.fo.294.col.3.
¶Miniſtri ſacramentoꝝ debent eſſe boni.fo.632.col.4.
¶Minor agere ꝛ conueniri nō poteſt niſi in certis caſibus.fol.347.col.1.
¶Minor leſus cōtra quē habet actionem.fo.139.col.2.
¶Minor quieſcit preſente maiore.folio.31.col.1.
¶Minor ſeruire debet maiori.f.147.c.2
¶Minores annis dicunt᷑ multis modis.fo.477.col.1.
¶Minores nō poſſunt qđ maioribus eſt denegatū.fo.521.col.4.
¶Minus malū de duobus eſt faciendum.fo.17.col.2.
¶Miraculū ē qđ raro accidit.f.150.c.2.
¶Miracula bonis ꝛ malis ſunt cōmunia.fo.173.col.1.
¶Miſericordia quandoqȝ eſt iniuſta. folio.137.col.4.
¶Miſericordia eſt rigori anteponenda.fo.199.col.1.ꝛ.476 c.1.ꝛ.600.c.3.
¶Miſericordia eſt debita. f.414. col.4.
¶Miſſa p vnū inchoata an poſſit per alterū terminari.fo.269.col.3.
¶Miſſa an ſit de ɔſecrationis ſubſtantia.fo.604.col.3.
¶Miſſa triplex in natiuitate dn̄i poteſt cantari.fo.608.col.4.
¶Miſſa in die dn̄ico eſt de precepto.folio.610.col.4.
¶Miſſa a ſolo cātari pōt.fo.610.col.3.
¶Miſſa vna an tantū ꝓſit oibus q̄ȝtuȝ vni fo.649 col.4.
¶Miſſio in poſſeſſioneȝ non eſt ſtatiȝ facienda.223.col.1.
¶Moabite ꝛ amonite fuerunt idolo latre.fo.165.col.2.
¶Moyſes licet homicida potuit eſſe ſacerdos.fo.29.col.1.
¶Moyſes petijt ſe deleri de libro dei.folio.71.col.1.
¶Moyſes fuit de tribu leui.f.277.co.1.
¶Moyſes fuit maior aaron.fo . 32.c.2.
¶Moyſi oratio ꝓ populo in quo fuit exaudita.fo.71.col.1.
¶Moyſen filia pharaonis in filiū adoptauit.fo.556.col.3.
¶Moli debemus inter duas molas.folio.540.col.2.
¶Monachus ſepius peccās q̄liter punitur.fo.478.col.2.
¶Monach9 ius ſuccedēdi nō dat monaſterio.fo.385.col.3.
¶Monach9 an poſſit ɔueniri.f.296.c.3

Gloſſarū decreti medulle in marginib⁹ ſignate

¶Monach⁹ abbati potius q̃ ep̄o obedire debet.fo.309 col.1.
¶Monachus factus ep̄s ꝓpꝛium habere nō pōt.fo.313.col.2.
¶Monach⁹ plus ſubeſt abbati q̃ vxoꝛ viro.fo.585.col.4.
¶Monach⁹ an poteſt eſſe ſecularis canonicus.fo.119.col.3.
¶Monach⁹ albus an poſſit habere locū inter nigros.fo.376 col.2.
¶Monachus virū poſſit pꝛefici eccleſie parochiali.fo.352.col.2.
¶Monachus an poſſit elemoſynā facere.fo.353.col.1.
¶Monachus plus abbati q̃ epiſcopo obediat.fo.8.col.4.
¶Monachus poteſt in eccleſia ſeculari eſſe platus.fo.99.col.3.
¶Monachus factus papa ſine licentia abbatis redire.d3.fo.386.col.2.
¶Monachus poteſt eſſe ꝓcuratoꝛ.folio.356.col.4.
¶Monach⁹ an poſſit eſſe iudex vel aduocatus fo.354 col.4.
¶Monachus ad clericalez vitā trāſire ꝑmittit.fo.356.col.3.
¶Monachus epiſcopus carnes non comedat.fo.650.col.4.
¶Monachi olim nō erant clerici. folio.147.colum.2.
¶Mōachi ñ tenēt ad decimas.f.313.c.3.
¶Monachi an teneantur ad decimas. folio.230.col.4.
¶Monachi accuſare pñt.fo.232.col.2.
¶Monachi an poſſint ad vitā ſtrictiorez cōpelli fo.513.col.2.
¶Monachi fugitiui cui eccleſie acquirunt.fo.387.col.4.
¶Monachi latent.fo.94.col.3.
¶Monachi ſubſunt ep̄o.fo.354.col.4.
¶Monachi ſunt ad ſucceſſionē admittēdi.fo.395.col.3.
¶Monachi leuādo cōpatres fieri nō poſſunt:ſed bn̄ baptizādo.f.388.c.1.
¶Monachi qd iuris habent in ſuis capellis.fo.364 col.3.
¶Monachi tenēt locū apl'oꝝ f.648.c.3
¶Monachi poſſunt terras ad firmam habere fo.1?8.col.3.
¶Monachi an teneant̄ ad decimas de agris ſuis.fo.358.col.4.
¶Mōacho malo nil deteri⁹. f.548.c.2.
¶Monachū pluries exeūtez tenet̄ abbas pluries recipere.fo.479.c.3.
¶Monachū a patrono pꝛſentatuz debet ep̄s inſtituere.fo.356.col.2.
¶Monachū inuito abbate ſibi poteſt epiſcopus ſociare.fo.232.col.4.
¶Monachoꝝ laus.fo.75.col.2.
¶Monachoꝝ coertio ad quem ſpectat. folio.385.col.4.
¶Monachis inuitis an diſtrictioꝛ vita poſſit imponi.fo.119.col.2.
¶Monaſteriuz ſepe arguit̄ negligentie.fo 481.col.2.
¶Monaſteriū intranti an ſit penitentia impenēda.fo.548.col.3.
¶Monaſteriū intrāte vno coniugūz an poſſit alter i ſeculo remanere folio.486.col.3.
¶Monaſteriū ingreſſus ante perfectaz etatez an poſſit poſtea exire. folio.392.col.3.
¶Monaſteriū pōt eſſe ſub iuriſdictione archidiani.fo.353.col.2.
¶Monaſteriuz intrare an poſſit alter ꝯiugum poſt copulā altero cōſentiente.fo.487.col.3.
¶Monaſteriū cogit̄ quis intrare pꝛopter delictū.fo.393.col.3.
¶Monaſterio deſtructo poſſunt licite ligna cōburri.fo.391.col.2.
¶Monaſteria ſunt exempta a lege dioceſana.fo.292.col.1.
¶Monaſteria a lege dioceſana nō ſūt pꝛoꝛſus exēpta.fo.389.col.4.
¶Monaſterioꝛū regimen ad quez ſpectat.fo.15.col.4.
¶Monialis publice nubēs nunq̃ pōt recipe coꝛpus chꝛiſti.fo.481.col.1.
¶Monialis delinquens in vno monaſterio cū ſit ad aliud cū ſuis bonis trāſferēda: an pꝛimo pꝛiudicet. folio.481.col.3.
¶Monialez coꝛrumpēs triplex pctm̄ cōmittit.fo.479.col.3.
¶Moniales vinū nō bibāt. f.650. c.4.
¶Moniales velle non habent.fo. 602. colum.3.
¶Moniales viſitare nō lz.fo.388.col.2.
¶Moniales ocioſe eſſe non debent.folio.131.col.1.
¶Montani.fo.461.col 2.
¶Moꝛa pōt purgari.fo.140.
¶Moꝛbo caduco laboꝛantes an miniſtrare.poſſint.fo.53.col.2.
¶Moꝛiunt̄ boni ⁊ mali.fo.299.col 4.
¶Moꝛs chꝛiſti ſufficit ad omnia peccata delenda.fo.558.col.2.
¶Moꝛs eſt duplex.fo.645.col.3.
¶Moꝛs ⁊ alie penalitates pꝛo peccato oꝛiginali ſunt inflicte.fo.547.co.3.
¶Moꝛtale quodlibet eſt dignuz excōicatione.fo.613.col.4.
¶Moꝛtē timere naturale eſt.f.307.c.4.
¶Moꝛticiniū tāgere qs di.f.643.co.4.
¶Moꝛtuus ſi ſuſcitet̄: an debeat iteruz baptizari: ⁊ vxoꝛem ⁊ bona recipere.fo.524.col.3.
¶Moꝛtuus etiā ſine pnīa admittitur ad eccl'ie oꝛationes.fo.432.col.3.
¶Moꝛtui ſemel ſꝑ viuam⁹. f.639.c.2.
¶Moꝛtuū tāgēs erat ſeptē diebus immūdus.fo.564.col.1.
¶Moꝛs ⁊ moꝛes differūt.fo.2.co.2.
¶Mot⁹ pꝛimi nō ſūt puniēdi.f.458.c.1
¶Motus pꝛimi nō ſunt in nr̄a ptāte.folio.555.col.2.
¶Mox varia tpa cōplectit̄.f.394.col.3.
¶Mulier an poſſit eē teſtis.f.346.co.3.
¶Mulier pꝛegnans moꝛtua:vbi eſt ſepelienda.fo.607.col.1.
¶Mulier nubens infra tēpus luctus non infamat̄.fo.209.col.3.
¶Mulier ſi credit maritū moꝛtuum an poſſit aliū nubere.fo.586.col.2.
¶Mulier an poſſit teſtificari in crimine contra clericū.fo.346.col.3.
¶Mulier ad fidem ꝯuerſa debet viruz infidelē relinquere:ſed nō ecōuerſo.fo.496.col.1.
¶Mulier ſi dicat ſe incognitam: ⁊ vir ꝯtrium:cuius pꝛobatio.admittet̄. folio.488.col.3.
¶Mulier pꝛegnans an baptizari poſſit. folio.642.col.2.
¶Mulier an teneatur ſequi viruz vagabundū.fo.587.col.3.
¶Mulier q̄re dz caput velare.f.586.c.1.
¶Mulier in plures ſimul ꝯſentiens: nihil agit.fo.508.col.4.
¶Mulier ifra tp̄s luctus certis ex cauſis ꝯtrhere ꝓhibet̄.fo.485.col.3.
¶Mulier poſt cōceptū deberet continere.fo.518.col.4.
¶Mulier ſumit̄ diuerſimode.f.516.c.2
¶Mulier infidelis an poſſit duci ſub ea ꝯditiōe vt ꝯuertat̄.fo.527.co.4.
¶Mulier vacans eſt que virū non habet.fo 146.col.1.
¶Mulier q̄ ſciēter cū frigido ꝯtrxit:an ſeparationē petere poſſit.f.529.col.2.
¶Mulieris violatio per quid cognoſcitur.fo.585.col 3.
¶Mulieri q̄re ꝑmittit̄ coma.fo.88.c.2
¶Mulieri intercedenti:ſed non dan̄ ñ ſubuenit̄.fo.142.col.4.
¶Mulieres pꝛedicare pñt.f.354 col.3.
¶Mulieres enixe nō tenent̄ hodie ab ingreſſu eccl'ie abſtinere. f.5.col.4.
¶Mulieres ad qd ꝓducūt̄.f.97.col.4.
¶Mulieres q̄ pharaoni ꝓmiſerunt: oēs mares interficere bis ſunt mētite.folio.405.c.4.
¶Mulieres filios adoptare poterāt ſm legē moyſi.fo.98.col.2.
¶Mulieres oꝛdinari non poſſunt nec characterē recipiūt.fo.480.col.4.
¶Mulieres ⁊ ꝓ clerico ⁊ contra clericū pñt teſtificare.fo.388.col.3.
¶Mulierū cū clericis contrahētiū punitio.fo.130.col.4.
¶Multi ⁊ pauci qꝛ dicūt̄.fo.198.col.3.
¶Multitudo eſt repꝛobata.f.34.co.4.
¶Multitudo non excuſat a delicto.folio.146.col.4.
¶Multitudini eſt pcēdū.fo.198. col.3.
¶Multitudine creſcente multa ſiunt. folio.159.col.4.
¶Multitudine excreſcēte an poſſit eccleſia in alterius parochia ſine ipſius ꝯſenſu ꝯſtrui.fo.159.col.4.
¶Multitudinē fideliū fecit deus vnuz ſecū.fo.601.col.2.
¶Multiplicis pape mutatio.f.33.col.2.
¶Mun⁹ fraudulētū qd eſt.fo.183.co.3.
¶Mutabilia ſunt oīa.fo.650.col.2.
¶Mutaſter baptizare pōt.172.col.4.
¶Mutus ⁊ ſurdus teſtificari poſſunt. folio.247.col.4.

N Abuchodonoſoꝛ.fo.122.col.1.
¶Nabuchodonoſoꝛ vidit ſomnium.fo.545.col.1.
Natales qui dicunt̄.fo.583.col.2.

Natura nihil permittit eſſe in pendē ti fo.478.col.3.
Naues ſunt duplices.fo.449.col.4.
Nazarei fo 460.col 4.
Necat qui non alit.fo.409.col.2.
Neceſſitas quid eſt.fo.119.col.1.
Neceſſitas quādoq; excuſat quando q; non.fo.76.col 1.
Neceſſitatis occaſione multa licent. folio 453 col.3.
Neceſſitate vrgente multa licent que alias non licerent.fo.650.col.1.
Neceſſitates publice ſunt ab oibus ſupportāde.fo.465.col.3.
Negatiua eſt triplex.fo.265.col.4.
Negatiua teſtis expoſitio eſt benigne interpretāda.fo.2?1.col.1.
Negligentia quandoq; dolo comparatur.fo.128.col.4.
Negligentia prelati ſupplet per ſubditos.142.col.1.
Negocia maiora an excuſent a iuramento.fo.403.col.4.
Negocia multa ſunt que vix ſine peccato fiunt.fo.40.col.3.
Negociatio vix poteſt eſſe ſine peccato fo.363.col 4.
Negociationes p clericos quacunq; cā exerceri nō debent.fo. 140.col.1.
Nemini ꝯſulendū eſt cū alterius iactura folio.160.col.1.
Nemo dat qḋ nō hꝫ.fo.163.col.2.
Nemo ſe opponat illi a quo beneficium recipit.fo.150.col.4.
Neophytus q̄ dr̄.fo.75.col.4.
Neſcio vos:id eſt non approbo.folio. 578.col.4.
Neſcire quedā melius eſt q̄ ſcire.folio.471.col.1.
Neſcire dicit̄ quis multipliciter.folio.344.col.1.
Neſtoriani.fo.461.col.4.
Nicolaite.fo.460.col.4.
Nyctages.fo.461.col.3.
Nidor qḋ ſignificat.fo.650.col.2.
Nihil mihi ꝯſcius ſum:qualiter exponitur.fo.567.col.4.
Nobiles an ſint maiori pena afficiendi q̄ ignobiles.fo.451 col.1.
Nobilis aliter q̄ ignobilis punitur. folio.536 col 2.
Nobilium ⁊ ignobiliū pena non eſt equa.fo.64.col.3.
Nobilitas in electionibus nō eſt attendēda.fo.449.col.4.
Nobilitatis ratione ꝓ aliquo preſumitur fo.63.col.4.
Noctis q̄ttuor ſunt partes.f.174.c.4.
Noeticiani.fo 461.col.2.
Nomen amittit̄ ex virtute vel peccato.fo.538.col.4.
Nomē clericorum qn̄q; reſtringit̄. folio.110.col.4.
Nomē auffert̄ a malicia.fo 228.col.3.
Noia aliquoꝝ non ſunt in miſſa exprimēda.fo.611.col.2.
Nominatio an tribuat aliquid iuris nominato.fol.106.col.2.
Non oi verbo credēdū eſt. fo.174.c.3.
Nota querere licet.fo.38.col.3.
Notarius vnde dr̄ fo.124.col.3.
Notarius an pro ſcriptura poſſit ab ordinato aliqḋ recipe.f.186. col.2.
Nouiſſimū ꝑt amplius ꝓbari.f.451.c.2.
Notorius non conuincit̄ teſtibus:nec appellare pōt.fo.223.col 1.
Notorium eſt triplex.fo.204.col.4.
Notoriū ⁊ fama per duos teſtes probari poſſunt.fo.207 col.1.
Notus nō examinat̄ fo.74.col.2.
Normanni feroces ſunt.fo.96.col.3.
Normanni bibant fortiter:ne eorū aia in ſicco habitet.fo.515.col.3.
Nouatiani.fo.461.col.2.
Nouū quid dicit̄.fo.14.col.2.
Nubere de cetero non poſſunt ſancti monialibus copulati.fo.479.co.2.
Nubere nō eſt aliq̄ cogēda f. 509.c.3.
Nubere expedit ⁊ nō expedit.f 494.c.4
Nubens poſt votum prior eſt adultero.fo.43.col 1.
Nubens ſcdo nō bn̄dicit̄.fo.479.c.4.
Numerus minor non excludit maiorem.fo.589.col.4.
Nuncij miſſio an habeat̄ pro appellatione.fo 219.col 3.
Nuptiaꝝ opera nō ſunt mortalia.folio.520.col.1.

Obedientia in tribus conſiſtit.folio.146.colum.3.
Obedientia eſt ſumme neceſſaria.folio.309.col.3.
Obediētie cōmēdatio.fo.390.col.3.
Obediēdū eſt etiā in dubijs.f.415.c.2.
Obediendū non eſt alicui in malo. folio.108.col.2.
Oblatio ea in grata nō fuit.f.626.c.1.
Oblationes an ſint debite a parochianis.fo.610.col.4.
Oblationes facere multis eſt vetitū. folio.143.col.2.
Obligare ſe poteſt aliquis ſub pena beneficij.fo.210.col.1.
Obligatio non inducit̄ pe.fo.29.c.3.
Obligatio non contrahit̄ in turpibus.fo.408.col.4.
Obligatio extincta non renaſcitur.folio.644.col.3.
Obligat̄ ne qui rem vitioſam commendat.fo.390.col.3.
Obligat̄ ⁊ ſoluit̄ quis eodē momēto.fo.636.col.3.
Obligant parentes in baptiſmo:ſed non in voto.fo.393.col.1.
Obligatus ad aliqḋ faciendū nō impedit̄ ingredi monaſteriū.f.90.c.2.
Obligatus per aliū:per aliū liberari poteſt.fo.639.col.2.
Obtemperans caſu fatali nō videtur obtemperare.fo.437.col.1.
Obtēta per ſurreptionem abſente aduerſario retractant̄.fo.600. col.2.
Occidere ſeipm nemini eſt pmiſſū. folio.432.col.3.
Occidere vtrum liceat clerico in neceſſitate.fo.85.col.3.
Occidere an ſit alicui pmiſſū.430.c.1.
Occidēs in ludo an ſit puniēdus.folio.86.col.3.
Occidēs hoies q̄ lege tenet̄.f.212.co.3.
Occultare licet ex cā.fo 490.col.3.
Oculus ⁊ auris quos in eccliā ſignificant.fo.141.col.4.
Oculis multa ſubijciunt̄.fo.593.c.1.
O et a quid ſignent.fo.334.col.3.
Offendens in vno factus eſt omniū reus.fo.578.col.3.
Offenſa pma debet eſſe impunita. folio 146.col.2.
Offerentes qui dicunt̄.fo.129.col.4.
Officium quandoq; eſt damnoſū. folio.271.col.1.⁊.431.col.3.
Officio ſubtracto ſubtrahi debet beneficiū.fo.119.col 1.
Officio priuatus beneficio priuari debet fo.127.col.4.
Officioſa que dicuntur.fo.10.col.2.
Officia virilia ſunt mulieribus interdicta.fo.585.col.4.
Officia matutina ⁊ veſptina f.146.c.2.
Officiales ſolum notoria denunciare debet.fo.254 col.2.
Oleo que membra ſunt vngenda.folio.13.col.2.
Oia pceſſerūt ab adā.fo.585.col.2.
Oia ſunt cōia iure naturali.fo.1.co.3.
Omnia licent:ſed non expediunt.folio.296 col.1.
Operi coniugali an liceat tpe orationis vacare.fo.582.col.1.
Opa trinitatis ſūt indiuiſa.f.494.c.3.
Opera mortificata vtrū remunerentur a deo.fo.541.col.3.
Opera trinitatis an ſint inſeparabilia folio.621.col.1.
Opera trinitatis qualiter ſunt inſeparabilia.fo.452.col.1.
Opera ſunt duplicia.fo.652.col.1.
Ophite.fo.460.col 4.
Opinio cōis multū opat̄.fo.243.c.2.
Opinio pfert̄ veritati.fo.403.col.3.
Opinio mutari pōt.fo.438.col.1.
Oportet non ſemper eſt verbū neceſſitatis.fo.462 col.2.
Oppoſitio.fo.185.col.1.
Oppreſſis debet prelatus patrocinari.fo.138.col.4.
Optatus malus fuit catholicus. folio.177.col.2.
Opus coniugale an poſſit ſine peccato exerceri.fo.582 col.4.
Opus per ſe laudabile ratione temporis reprobat̄.fo.181.col 3.
Opus duplex fuit in chriſti paſſione. folio.483.col.1.
Orare ſecrete q̄ palam melius eſt.folio.64.col 4.
Orare non deſinit q bn̄ facit.f.582.c.3.
Orādū eſt verſus orientē.fo.13.col.2.
Orandū ne eſt pro his qui in peccato mortali deceſſerunt fo.335.co.3.
Orariū qḋ ſignificat.fo.481.col.4.
Oratio pro defunctis fiat in oi miſſa. folio.611.col.2.

Oratio ſit aſſidua fo.546.col.2.
Oratio breuis debet eē.fo.15.col.4.
Oratio que poſt cōſecrationē dicitur ſuperflua nō eſt.fo.623.col.2.
Oratione ſpeciali pro hereticis orare licet.fo.308.col.3.
Orationes maloꝝ nocēt.245.col.2.
Ordinari nequit qui baptizatus nō eſt.fo.172.col.2.
Ordinati a papa ſubſunt epis.fo.184.columna.2.
Ordinādus ē qs i uitus ſuadēte vtili tate aut neceſſitate.fo.118.co.4.
Ordinandi de quibus ſunt examinā di.fo.37.col.4.
Ordinatus ſine titulo deponi debet.fo.116.col.2.
Ordinatus a ſimoniaco occulto an recipiat ordinis executionē.folio 182.col.1.
Ordinatus ſemel an poſſit iterū or dinari.fo.114.col.3.
Ordinat⁹ pus aliis pferſ. fo.121.c.1.
Ordinat⁹ coacte an ordinē recipiat ⁊ ꝯtinere debeat.fo.119.col.3.
Ordinatus a maiori:maioris eſt di gnitatis.fo.150.col.3.
Ordinat⁹ ordinē quē habet confert papa delegāte.fo.648.col.2.
Ordinatus a ſimoniaco caret execu tione.fo.282.col.2.
Ordinatio clericoꝝ facilius fit ꝙ̄ de poſitio.fo.350.col.2.
Ordinato nō tenetur eps preuide re.fo.94.col.2.
Ordinātis iniuſte punitio.fo.57.c.4
Ordinātiū idignos punitio.f.170.c.4
Ordo ſit in honoribus gerendis.fo lio.184.col.2.
Ordo iuris eſt duplex.fo.201.co.1.
Ordo inter bñficiatos.fo.23.col.1.
Ordo prefertur ſcientie ⁊ militie.fo lio.94.co.3.
Ordo purgat infamiā.fo.68.col.2.
Ordo ſeruādus i pluribus queſtio nibus.fo.249.col.3.
Ordo nominum multum opera tur.fo.625.col.2.
Ordinis ſuſceptio obligat ad conti nendum.fo.46.colum.1.
Ordinē recipe cogit qs.fo.100.co.4.
Ordinē ſuſcipere non poteſt qui ba ptizatus non eſt.fo.168.col.2.
Ordine quez pater emit an qs poſſit fungi.fo.194.col.1.
Ordines cōferendi ſunt tm̄ die ſab bati.fo.121.col.3.
Ordines minores an ſimul cōferri poſſint.fo.123.col.4.
Ordinū emptores ⁊ vēditores qlr ter penitere debēt.fo.197.col.1.
Ordinarius an poſſit eſſe arbiter.fo lio.244.col.3.
Ordinarius ⁊ delegatus poſſunt eſſe arbitri.fo.520.col.3.
Orientales ab occidentalibus diffe runt.fo.44.col.3.
Origenes ſe eunuchū fec.fo.95.co.4
Origeniani.fo.461.col.2.
Originarius filiū nō habet in poteſta te.fo.516.col 4.
Originarii qui ſunt.fo.93.col.2.
Originalia ſm aliquos ſunt plura.fo lio.593.col.1.
Ornat⁹ exterior clericoꝝ. fo.64.c.1.
Othoniel fuit fili⁹ ſenech.fo.545.c.3.
Oua ⁊ caſei equiparantur ſanguini.fo.132.col.3.
Pactum ſuper futura iniuria nō valet.fo.646.col.2.
Pactio quandoqꝫ licite fit in ſpiri tualibus.fo.429.col.4.
Pactio an in ſpiritualibus interue nire poſſit.fo.292.col.2.⁊.389.col.3.
Pactiones interuenire pñt in ſpūa lium donatione.fo.161.col.1.
Pagani ⁊ iudei i exceptis criminib⁹ nō ſunt audiēdi.fo.226.col.1.
Pagani citius trahuntur ad fidem ꝙ̄ iudei.fo.496.col.1.
Paganū interficere an ſit grauius ꝙ̄ chriſtianū.fo.456.col.2.
Pallium quid confert ⁊ quando pe ti debet.fo.160.col.1.
Panem ſubtrahēs alium occidit.fo lio.137.col.4.
Panes ꝓpoſitionis.fo.288.col.2.
Panis ad conficiendum debet eē ex frumento.fo.612.col.1.
Panis ante cōſecrationē nō eſt ſacra mentum.fo.620.col.2.
Panis ꝯuertitur in corpus ſed non fit corpus.fo.616.col.3.
Papa papam inducit in teſtem. fo lio.285.col.2.
Papa iudicat a nemie.fo.63.col.1.
Papa per ſuum mādatū an iuri al terius derogare velit.fo.160.col.1.
Papa an de ſuo ſucceſſore poſſit cum cardinalibus deliberare.f.126.c.4.
Papa de homicidio vel adulterio ac cuſari nequit.fo.62.col.4.
Papa an poſſit eſſe quis non idone us.fo.33.col.3.
Papa ſolus cōdēnat epiſcopos.folio 14.colum.2.
Papa an de crimine accuſari poſſit.folio.63.col.2.
Papa ſiue apoſtolicus ſemper preſu mitur bonus.fo.62.col.4.
Papa dat gladii ꝑtātē.fo.108.co.2.
Papa habēs vtrūqꝫ gladiū tranſtu lit imperium.fo.32.col.1.
Papa in abſentē an ſentētiam ferre poſſit.fo.138.col.2.
Papa delinquens debet ſine venia pu niri.fo.285.col.4.
Papa ſeipſum deponere poteſt.folio 229.col.4.
Papa vtrū poſſit in primo vel ſecun do gradu diſpenſare.fo.503.col.2.
Papa a qbus ⁊ quando eſt eligen dus.fo.125.col.2.
Papa nō omnia iura habet in pecto re ſuo.fo.36.col.1.
Papa bene diffinita reſcindere nō poteſt.folio.600.colum.3.
Papa ſibi alios ꝑponit.fo.158.col.2.
Papa an poſſit in iuramento diſpē ſare.fo.349.col.4.
Papa iudex eſſe non debet in cauſa ꝓ pria.fo.371.col.4.
Papa cōicans excōmunicato non in cidit in excōicationē:nec cum ab ſoluit.fo.146.col.4.
Papa vtrum poſſit delegare ſimpli ci ſacerdoti vt in fronte chriſmet.folio.152.col.1.
Papa quandoqꝫ nimium papaliter diſpēſat.fo.210.col.3.
Papa diſpēſare pōt cū ſimoniace or dinato licet ordini male ſuſcepto non renunciet.fo.183.col.2.
Papa an habeat vtrūqꝫ gladium. fo lio.12.col.1.
Papa a cōciliis:imperator a populo auctoritatē habet.fol.22.col.4.
Papa dr̄ ſeruus ſeruoꝝ.fo.198.c.1.
Papa vtrū poſſit cōtra apl̄m diſpen ſare.fo.462.col.2.
Papa ſolus cū ſolēniter depoſito diſ penſat.fo.82.col.2.
Papa quandoqꝫ ſubeſt imperatori.folio.463.col.2.
Papa trāſtulit imperiuꝫ.fol.156.c.3.
Papa in aliquibus non diſpenſat.folio.462.col.3.
Papa papā ligare nō pōt.fo.445.c.2.
Papa a nemine iudicat.fol.28.co.4.
Papa vtrum poſſit accuſari de ſimo nia.fo.126.col.3.
Papa non diſpēſat in duobus caſi bus.folio.189.col.3.
Papa neminem odio habeat.folio 146.col.3.
Papa laico cauſam ſpiritualem cō mittere poteſt.fo.151.col.1.
Papa confeſſori ſuo parere debet.fo lio.285.col.3.
Papa ꝯ apl̄m diſpēſat.fo.349.col.4.
Papa ſolus an clericū depoſitū reſti tuat.fo.215.col.2.
Papa ligat in celo per approbationē folio.446.col.3.
Papa an poſſit a concilio iudicari.folio.285.col.3.
Pape duo nō pñt eſſe.fo.268.col.3.
Pape ſtatutis non obediens an ſit hereticus.fo.25.col.2.
Pape ſentētia prefertur ſentētie om nium epiſcoporum.fol.4.col.4.
Pape electio olim per triduum dif ferebatur.fol.110.col.1.
Pape ſoli competens generali man dato non transfertur.folio.22.co lumna.1.
Pape eſt terminare queſtionē de fide motā.fo.447.col.1.
Pape mentiens ſacrilegus eſt.folio 540.col.
Papam nullus mortalium iudica re poteſt.fo.319.col.3.
Papā imitari debem⁹.fo.25.col.3.
Papalis confirmationis virtus ſu

lio.25.colum.4
Papat⁹ eſt ꝑm⁹ locus.fo.63.co.3
Par in parem quãdoq; imperiũ habet.folio.113.co.3
Par pari poteſt cauſam delegare.folio.264.colum.4
Paradiſus eſt duplex.fo.637.co.1
Parẽtes an poſſint iurare q; filios ⁊ filias adinuicem nuptui dabunt.folio.502.colum.3
Pars cõtinet in toto.fo.150.co.3
Pars eſt turpis que toti ſunt nõ coheret.folio.448.co.2
Parſimonia quid eſt.fo.64.c.4
Partes non fiunt de corpore chriſti folio.617.colum.4
Part⁹ eſt ps viſcerũ.fo.191.c.3
Paruulus nõ confirmatus minorẽ habebit gloriã.fo.648.co.3
Paruuli poſſunt in omni tpe baptizari.folio.632.co.1
Paruuli ſine charitate vadunt in patriam.fo.639.co.2
Paſcha citra qd ⁊ vltra qd tẽpus debet eſſe.fo.629.co.1
Paſſio ſupplet defectum baptiſmi.folio.634.co.1
Paſſus quid eſt.fo.380.co.3
Paſtinare quid eſt fo.331.co.3
Pater ẽ in filio qualiter intelligitur folio.625.colum.2
Pater tenet dotare filiam que eo inuito nupſit.602.co.2
Pater ſpũalis licite copulat ſorori filie ſpũalis.fo.503.co.4
Pater ſine cauſa filium exheredare nõ poteſt.fo.333.co.4
Pater in cauſa filij poteſt teſtificari.folio.213.colum.4
Pater etiã ipius ẽ paſcẽdus.f.137.c.4
Pater loquit de filio qd ſignificat.folio.652.colum.2
Pater ⁊ mater filium denegare non pſumunt.fo.139.co.4
Pater malus an ſit extraneo bono pferendus.fo.46.co.4
Pater carnalis an plus ſit diligẽdus q̃ ſpũalis.fo.503.co.2
Pater filiam ſed nõ maritus vxorem turpiter coeuntem poteſt occidere folio.530.colum.2.
Pater mũd⁹ imũdũ pducit.f.645.c.2
Paterniani.fo.461.co.3
Patri infideli an potius ſubueniendũ ſit q̃ extraneo fideli.fo.137.co.2
Patrini filios inſtruere debent.folio 641.columna.2
Patris delictũ etiã grauiſſimum nõ tollit filio beneficiũ.fo.98.co.1
Patris delictum an noceat filio.folio.97.colum.3
Patris iniquitas nõ reſpicit filium.folio.572.colum 4
Patricidij punitio.fo.536.co.2
Patriciani.fo.461.co.3
Patripaſſiani.fo.461.co.2
Patronus an poſſit iuri ſuo renunciare.folio.377.co.3
Patrocinium a libertis debitum an poſſit remitti.fo.324.co.3
Patronus a liberto nõ poteſt cõuenire.folio.224.co.4
Patronus ſacerdotem accuſat.folio.377.colum.1
Patronus tria conſequit ex iure patronatus.fo.376.co.3
Patronus prelatum de dilapidatione accuſare põt.fo.128.co.3
Patronus vtrum inſtituere poſſit.folio.107.co.1
Patronus laicus an poſſit clericum de dilapidatione criminaliter accuſare.folio.362.co.1
Patronus que iura poteſt libertis remittere.fo.92.co.2
Patroni non exigant xenia ab eccleſia.folio.605.co.2
Patrono pauperi debet ab eccleſia ſubueniri.folio.377.co.1
Patrono debet honor: onus: ⁊ emolumentũ.fo.376.co.3
Patronis diſcordantibus quid faciendũ eſt.fo.377.co.3
Paulus predicans nihil accipiebat folio.494.colum.1
Paulus ⁊ barnabas epiſcopi fuerũt.folio.121.colum.4
Pauli charitas magna fuit.f.228.c.3
Pauliani.fo.461.co.1
Pauper parce viuendo non mercetur.folio.558.co.3
Paupertas in delictis nõ excuſat.folio.318.colum.1
Paupertas repellit a teſtimonio.folio.204.colum.3
Paupertas nõ facit mulierem abiectam.folio.150.co.2
Pauperibus quãdoq; ſufficit bonis cedere.folio.342.c.2
Pax nõ datur in miſſa defunctorum nec inter monachos.fo.613.co.1
Pax vobis dicitur primo ab epiſcopo.folio.610.co.3
Peccare vter magis dicit an occulte an manifeſte delinquẽs.fo.130.c.1
Peccare grauius eſt in mortuum q̃ in viuũ folio.[illegible]55.co.2
Peccat vario modo in patrẽ ⁊ filium ⁊ ſpiritũſanctũ.fo.40.co.3
Peccatũ comparat falici ⁊ organum orationi.fo.569.co.3
Peccatum ⁊ peccati pena diuerſa ſũt folio.343.co.4
Peccatũ iteratũ eſt grauius puniendum.folio.478.co.2
Peccatum mortale ⁊ non veniale eſt phibitum.fo.495.co.2
Peccatũ in ſpiritumſanctum qd dr ⁊ qd ſunt eius ſpẽs.fo.543.co.3
Peccatũ cõtra naturam peſtilentias inducit.fo.526.co.1
Peccatũ diuerſimode accipitur.folio.558.co.1
Peccatũ originale qñ contrahitur folio.646.co.3
Peccatũ q̃re dimittit.fo.550.c.4
Peccatũ in ſpiritumſanctum eſt irremiſſibile.fo.542.co.1
Peccatũ mortale non ſemper deijcit iam pmotũ.fo.73.co.3
Peccatũ ducit ad nõ eſſe.fo.538.co.3
Peccatũ veniale dicit multifariam.folio.540.co.2
Peccatũ qñ dr donari.fo.565.co.4
Peccatũ originale qualiter deleat in baptiſmo.fo.565 co.4
Peccatũ nullũ eſt in corpore tantũ folio.570.co.4
Pctm̃ vitã abbreuiat.fo.312.co.3
Peccatum originale dimiſſum nõ redit.folio.576.co.3
Peccatũ originale diuerſos habet effectus in hoibus.fo.573.c.1
Peccatũ originale nõ tenemur confiteri.fo.577.co.4
Pctm̃ dr large ⁊ ſtricte.fo.565.co.4
Peccatũ vnum cõmittẽs multa committit.folio.404.co.4
Peccatũ ignorãtis minus eſt q̃ ſcientis.fo.262.co.3
Pctm̃ p pniam purgatũ an poſſit in accuſationẽ deduci.fo.424.co.1
Peccatũ futurũ de⁹ nõ indulget.f.158
Pctm̃ ⁊ delictũ an ſint idẽ.f.547.co.2
Peccatũ duo tempore penitẽtie remittit.fo.550.co.1
Peccatũ diaboli fuit irremediabile: ſꝫ hois remediabile.fo.544.co.1
Peccatũ mortale an priuet quẽlibet ab introitu eccl'ie.fo.164.co.4
Pctĩ occaſiões ſũt fugiẽde.f.563.c.4
eccati originalis pena eſt quadruplex.folio.630.co.2
Peccati dimiſſio ⁊ eiuſdem remiſſio ſimul fiunt.fo.573.co.1
Peccati cõſcius an poſſit ppria aucte a cõione abſtinere.fo.545.co.1
Peccat qui de minimis ambitioſe loquit.folio.64.co.1
Peccat mortaliter qui alium cogit peierare.fo.410.co.3
Peccator an tandiu debeat penitere q̃diu fuit malus.fo.74.co.1
Peccator quilibet occultus eſt ſuſpenſus.fo.164.co.1
Peccator hꝫ duo remedia.f.540.c.4
Peccatorẽ ſe dicẽs vtrum peccet.folio.404 co.4
Peccatores ſunt eijciẽdi ⁊ recipiẽdi.folio.475.co.4
Peccamus quotidie.fo.609.co.2
Peccamus plus erga patres ſpũales q̃ carnales.fo.224.co.3
Pctõꝝ venia ẽ triplex.fo.566.c.3
Peccans in multos grauius peccat folio.151.co.2
Peccantib⁹ voluntarie nõ relinquitur hoſtia pro peccato qualiter exponitur.fo.569.co.2
Peccata adulti an dimittantur per fidẽ ante baptiſmũ.fo.490.co.4
Peccata q̃s reſecat triplr.fo.570.co.2
Peccata vtrũ deleant ſola contritione.folio.533.co.4

Peccata q̄ ſola voluntate ꝯhunt ſola volūtate tollunt.fo.537.co.4
Peccata q̄dā tegunt.fo.565.co.4.
Peccata ſine charitate non delentur. folio.539.colum.3
Peccata ſemel dimiſſa an redeant ſūt opiniones.fo.572 co.3
Pctā nō ſūt a deo creata.fo. 567.co.2
Pctā per qd dimittunt. fo.34. o.2
Peccata actualia ⁊ originalia differunt.folio.646 co.4
Pctā p q̄s remittunt.fo.676.co.1
Pctā nos faciūt miſeros.fo.616.co.3
Peccata cardinalia ſunt ſeptem.folio.526.colum.1
Pctā i patrē ⁊ in filiū.fo.555.co.1
Peccata quedam in baptiſmo nō delent.folio.508 co.1
Pctā ſolius voluntatis ſola voluntate deleri nō poſſunt. fo.515.co.3
Peccata publice puniri intereſt.folio 564.columna.2
Peccata grauia grauiter ſunt puniēda.folio.571.colum.2
Pecunia ſimoniaca cui eſt reſtituenda.folio.187.colum.4
Pecunia ꝓ ſpūalibus interuenire poteſt in quinq̄ caſibus. fo.163.c.2
Pecunia qd cōtinet.fo 187.
Pecunie interuētus nō vitiat matrimoniū.fo.516 co.1
Pecuniam ſeruare vtrū licitū ſit .folio.313.colum.2
Pecuniā dans iudici: vt iuſte iudicet an illā repetere poſſ.t. fo.341.c.4
Peculiū ſerui.fo.92.co.3
Peculiū ſeruus habere poteſt ſed nō liber homo.fo. 139.co.3
Peculiū manumiſſis inter viuos videt cōceſſum.fo.326.co.3
Pecus occidi iubetur cum quo peccauit mulier.fo.615.co.1
Pedes pro affectionibus accipiunt. folio.542.co.4
Pedes in litteris ſacris ſignificant affectiones.fo.181.co 4
Pelagiani fo.461 co.4
Pellices vnde dicūtur.fo.559.co.1
Pena vna in aliā cōmutat. f.409.c.3
Pena infligatur ſecundum delictū. folio.170.colum.4
Pena ſapientes facit.fo.134 co.2
Pena ſapiētiorē efficit.fo.477.co4
Pena corpalis ab ecclia pōt infligi. folio.342.colum.3
Pena legis cornelie.fo.185.co.2
Pena triplex.fo.191.co.1
Pena vnius nō debet eſſe pmium alterius.fo.97.co.1
Pena in dubio intelligitur de minori.folio.536.co.1
Pena eſt imponēda ſine mora.folio 113.columna.1
Pena an poſſit petilcuz re.folio.466. columna.4
Pena corpalis ē duplex. fo.191 co.1
Pena pecuniaria an poſſit infligi ab eccleſia.fo.317.co3
Pena q̄re infligit a deo.fo.563. co.3
Pena ſpūal ē q̄druplex.fo.191. col.1.
Pena an poſſit excedere quadruplū. fo.317.col 4.
Penā ⁊ pmiū cōſequitur qs ex eodē facto.fo.405.c 4.
Penā q̄drupli pōt iudex quandoq̄ excedere.fo.382.col.2.
Penarum mutatio eſt permiſſa.fol. 132.col.4.
Pene fugiētis in bello.fo.2.col.4.
Pene legatos ipediētiū.fo.2.col.4.
Pene in ſpūalibus poſſunt cōmutari.fo.64.col.3.
Penitet me feciſſe hoſem qualiter exponitur.fo.563.col.4.
Penitere non pōt quis p alium.fo. 482.colum.1.
Penitēdi tēpus.fo .542.co.3.
Penitētes armis vti non poſſunt.folio.414.col.4.
Penitētes ſolēniter quāto tēpore debeāt eſſe ex̄ eccleſiam.fo.88.col.4.
Penitens eſt interrogandus ſpecialiter.fol.580.col.3.
Penitens ſolēniter an poſſit poſtea ad honorē redire.fo.532.col.2.
Penitens vere pōt digne chriſti corpus ſumere.fo.541.col.3.
Penitens ſolēniter an poſſit poſtea matrimoniū ꝯhere.fo.532.col.1.
Penitēs vere qs dr̄.fo.564 col.1.
Penitentia quare pro peccato imponitur.fo.547.col.3.
Penitētia an poſſit ab hereticis recipi fol.51.col.3.
Penitentia nouū hominem parturit.fol.547.col.1.
Penitentia non impedit accuſationē.fo.260.col.4.
Penitētia ſolēnis non de facili iuuenibus imponitur.fo.532 col.4.
Penitentia in mortis articulo iniūcta,vtrū ſit vtilis fo.581.col.2.
Penitentia lz ſacramentum ſit bene iteratur.fo.653.col.4.
Penitentia eſt arbitrio ſacerdotis iniungenda.fo.475.col.1.
Penitentia non tollit penam ciuilē. folio.551.col.1.
Penitentia non valet ad ſalutē niſi perſeueret vſq̄ in finē.fo.183.co.3.
Pnia eſt arbitraria.fo.143. col.3.
Pnia ſolēnis tm̄ ꝓ notorio imponitur.fo.474.col.4.
Pnia publica nō ē violatoribus voti ſimplicis iponēda.fo.477. col.3.
Penitētia ex cauſa minuitur vel augetur.fo.408.col.1.
Pnia ſeptēnis debet ꝓ quolibet mortali.fo.570.col.4.⁊.403.co.4.
Pnia impoſita auctē ꝓpria mutari nō pōt.fo.132.col.4.
Pnia eſt a ſacerdotibus imponēda fol.568.col 4.
Penitentia ſit longa:ſi longa fuerit culpa.fo.563.col.2.
Pnia perſeuerantis in peccato an ſit vtilis.fol.572.col.2.
Pnia nō eſt morientibus iniungenda.fo.474.col.4.
Pnia minor an liberet penitentem. fol.548.col.1.
Pnia eſt iterāda.fo.562.col.3.
Pnia interiori ⁊ exteriori dolendū eſt.fo.578.col.2.
Pnia ſolēnis an poſſit agi per ſanctimonialē.fo.478.col.2.
Pnia vnius peccati nō ꝓdeſt ad ſalutē in altero exiſtenti.fo. 479.col. 1.
Penitentia an poſſit agi in peccato. folio.515.col.4.
Pnia ſacerdotis filiā ſpūalē cognoſcentis.fo.502.col.3.
Pnia tribus modis agit.fo.546.c.3
Penitētia an ſit iponēda illi qui tpe opportuno ſegetē ſecuit:⁊ illa relicta diſc.ſſ.fol.535.col.4.
Pnia poſt baptiſmū ſepius eſt vtilis folio.568.col.1.
Pnia ē vtilis lz ſequatur offenſa.folio.565.col.3.
Pnia in trib9 ꝯtinet.fo. 541.col.4.
Pnia fornicat.fol.81.col.3.
Pnia publica vtrū per ſacerdotem agi poſſ.t.fo.502.col.2.
Pnia ſolēnis impedit clericatum.folio.88.col.1.
Pnia ſuper vno peccato non eſt denegāda.fo.564.col.3.
Pnia pfectiſſima que eſt.fo.562 .c. 4.
Pnia vera q̄ eſt.fo.566.col.4.
Pnia ſolēnis nō iterat.fo. 88.col 2.
Pnia infirmis non eſt imponenda. fol.87.col.4.
Pnia an faciat vt qs reuertatur ad priorem ſtatum.fo.81.col.4.
Pnia puerorū ⁊ adultorū debet eē diuerſa.fo.642.col.4.
Pnia publica imponit raptori. fol. 603.col.2.
Pnia peracta an ſit licitū ad ſecularem militiā redire.fo.579.col.2.
Pnia circa multa eſt attendenda.folio.533.col.4.
Pnia ſeptēnis eſt pro mortali imponēda.fo.532.col.1.
Pnie effectus qs eſt.fo.562. col.3.
Pnie ordo.fo.547. col.4.
Pnie oēs ſunt arbitrarie.fo. 575.c.2
Pnie mēſura p canones non ponitur.fo.532.col.1.
Pnie tractatus ſeptē diſtinctiones continet.fol.534. col.1.
Pniam iniungens debet eſſe ſine peccato.fo.580.col.2.
Pniam a papa impoſitā pōt epūs ex cā relaxare.fo.533.col.1.
Pniam ſibimet nullus pōt iniungere.fo.540.col.4.
Pniam ſeptēnē agens an ſingulis annis in cena dn̄i debeat in eccleſia introduci.fo.628.col.2.
Pniam facere cōpellitur quis.folio 530.col.3.
Pniam dare pōt laicus in neceſſita-

te.fo 352.colum.3.
Percuſſio eſt duplex.fo.69.col.2.
Perdere verba leue eſt. fo.183.co.4.
Perdit quis quod nunq̄ habuit. fo.259.col 2.
Perfectio non eſt precepti. fo.584. col.4.
Perfectum amplius perficitur. fo. 310.col 4.
Peribit qui in eccleſia non inuenietur.fo.449.col.3.
Periurus quandoq̄ punitur capite.fo.435.col 1.
Periuro non eſt credendū. fo.412. col.2.
Periuri teſtimonium non eſt amplius recipiendum. fo.441.col.3.
Periurium quattuor modis committitur.fo 403.col.1.
Permiſſio cōparatiua.fo.4.col.1.
Permiſſio fit tripliciter.fo.4.col.1.
Pernoctāter quid ſignificat. fo.122. col.4.
Perpetuum dicitur multipliciter. fo.289.col.2.
Perplexitatis varietas.fo.16.col.1.
Perſeuerātia laudatur. fo.574.co.1.
Perſecutio eſt duplex. fo.274.col.3.
Perſecutiones propter peccata mittuntur.fo.274.col.3.
Perſona loquentis nō includitur i generali ſermone.fo.404. col.2.
Perſona loquentis an in generali ſermone cōprehendatur.fo.41.co.4
Perſone deteſtatio an faciat illius dicta reprobari.fo.169.col.4.
Perſone q̄ p̄nt corrigere.fo. 70.co.3
Perſonarum coniunctarum ſeparatio dura eſt.fol.130.col.3.
Perſonarū acceptio non debet eſſe in iudicio.fo.254.col.1.
Pes quid eſt.fo.380.col.3.
Pes ⁊ naſus an ſint in euchariſtia coniuncti.fo.624.col.2.
Petendū nihil eſt pro ingreſſu monaſterij.fo 185.col.3.
Petēdi inſtātia ꝓdeſt.fo.160.c.4.
Petra qualiter ſequebatur filios iſrael.fo.622.col 1.
Petrus propter chriſtum abnegauit ſeipſum.fo.186.col.4.
Petrus noluit ⁊ voluit pedes ſuos a chriſto lauari.fo 403.col.4.
Petrus quando peccauit berba non fuit.fo.554.col.2.
Petrus prefuit alijs in iuriſdictiōe. 446.col.4.
Petrus malchi aurem abſcidit.folio.447.col.3.
Petrꝰ cecidit nō ſine cā.72.col.1.
Petrus per que verba fuit factus papa.fo.87.col.1.
Petrus in adminiſtratione maior alijs fuit.fo.30.colum.1.
Petrus ⁊ paulus eodem die paſſi ſunt.fol.30.col.3.
Petrus ſe vocat preſbyterum. folio 149.col.4.
Petrus vtendo gladio peccauit. folio.417.col.1.
Petrus poſt paſſionem fuit paſtor creatus.folio.30.col.1.
Pharao regem medorꝝ oppugnauit.fo.559 col.2.
Philoſophicum temperamentum. folio.179.col.1.
Phinees hebreū occidit.fo.424.c.3.
Phutiſar gener pharaonis in ſacerdotio fuit excecus.fo.169. col.1.
Piaculare flagitiū.fo.163.col.4.
Pietas multa facit.fo 198.col.2.
Pignus pretorium ⁊ conuentionale.fo.234.col 2.
Piper frumento additū nō tranſit in corpus.fo.612.col.2.
Pitatia quid ſignificat.fo.125.col.3.
Plebis noīe q̄ cenſent̄. fo.109.col.1.
Plurale i ſingulare reſoluit̄. f.2.c.3.
Plures vnum accuſare non poſſūt. folio.202.col.4.
Plus punitur conuictus q̄ cōfeſſus.folio.78.col.1.
Pollicitatio nuda quandoq̄ obligat.fo.313.col.3.
Pollutio nocturna an ſit peccatum folio.6.col.2.
Pollutio tripl'r accidit.fo. 6.col.3.
Pollutio nocturna turpē cogitationem ſequens imputat̄.fo.6.col.3.
Pomerio interdicto interdicitur ciuitas.fol.533.col.1.
Pōtifex debet eſſe humilis.fo.101.c.2
Populus vtrum legem poſſit conſtituere.fo.3.col.1.
Populus tm̄ habet iuriſdictionem folio.417.col.3.
Porro quandoq̄ copulatiue tenetur.folio.577.col.1.
Poſſeſſio ſine cā poſſidēdi non ſufficit ad p̄ſcriptionē.fo.291.col.3.
Poſſeſſio vbi eccleſia eſt fundata debetur ipſi eccleſie.fo.605.col.2.
Poſſeſſio an ſit de iure diuino an humano.fo.8.col.2.
Poſſeſſio momētanea. fo.223.col.3.
Poſſeſſor titulum ꝓbare debet in quibuſ caſibus.fo.209.col.4.
Poſſeſſor lite pendente fructibus vtitur.fo.242.col.2.
Poſſidēs rē eccl'ie ſiue ſuo ſiue alieno nomine an ſemper ſit conueniēdus.fo.317.col.2.
Poſſidens ab imperatore non ſemper tutus.ibidem.
Poſterior in duobus caſibus ē priori preferendus.fo.119.col.3.
Poſtliminium.fo.2.col.4.
Poſtliminij diffinitio.fo.368.col.4.
Poſtulare quid eſt.fo.243.col.3.
Poſtulatio qualiter fit.fo.102.col.3.
Poſtulatus pōt poſtulātes cōtentire vt ſibi prouideant.fo.102.co.4.
Potētia ad multa refert̄.fo.405.c.3.
Poteſt quis per alium quod non poteſt per ſe.fo.140.col.4.
Poteſtas pape ⁊ epiſcoporum diuerſa eſt.folio.12.colum.4.
Poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi ſolis ē ſacerdotibus tradita.fo.541.col.1.
Potiꝰ q̄nq̄ ꝑus ſignificat.fo 427.c.4
Pragmatica ſanctio quid dicitur.folio.162.col.2.
Prebēda dr̄ dupl'r.fo.187.col.2.
Prebēdam pōt quis hēre ⁊ tn̄ nō erit canonicus.fo.396.col.4.
Precarie precaria ⁊ precarium differunt.fo.290.col.j.
Preces q̄nq̄ ſimoniam inducunt. folio.183.col.1.
Preces iuſte ſunt exaudiende. folio 136.col.2.
Preces pro digno ſimoniā non inducunt.fol.600.col.3.
Preces dignas pro ſe poteſt quis offerre.fo.184.col.2.
Preces carnales ꝓ digno porrecte ſimoniā non faciunt.fo.183. co.4.
Preces an īducāt ſimoniā.f. 277.c.1.
Precium in coniugio poteſt interuenire.fo.181 col.j.
Precium in emptione debet eſſe in numerata pecunia.fo.166.col.4.
Preceptū an morte expire. f.389.c.2.
Preceptū ſi peccauerit an ad omnes pertineat.fo.434.col.4.
Precepta etiam moralia ſunt per eccleſiam mutabilia.122.col.1.
Precepta decalogi cōtinebantur in duabus tabulis.fo.526.col.2.
Precipe ⁊ iꝑare differūt.fo.338.col.1
Preceptio vnius contrarij eſt alterius ꝓhibitio.fo 1.col.2.
Precipitans ſe an mortaliter peccet folio.17.col.1.
Precedentia per ſequentia preſumuntur.fo.23.col.4.
Precedentia determinant ſequentia fol.525.col.j.
Preda publica eſt dn̄i ſub quo militatur.fo.433.col.4.
Predeſtinatio eſt deus predeſtinās. folio.418.col.3.
Predeſtinati quodā ſigno diſtinguuntur a dānādis.fo.555.col.3.
Prediū eſt duplex.fo.154.col.3.
Predia monaſterij inconſulto epo nō poſſunt alienari.fo.384. col.3.
Predicare eſt officium ſacerdotis. folio.125.col.1.
Predicare nemo poteſt niſi mittatur.folio 27.col.2.
Predicatores q̄nq̄ dicuntur angeli folio.140.col.2.
Predicatio eſt efficatior corpore chriſti.fo.178.col.j.
Predicant ⁊ veri ⁊ falſi predicatores. fol.354 col.3.
Preiudicium eſt prauum iudicium.folio.176.col.1.
Prelatus an ſit recipiendus q ad eccleſiam dimiſſam redit.folio.145. columna.4.
Prelatus ex negligentia ſua tenetur folio.189.col.4.

Prelatus ſententialiter depoſitus ſi appellauit an interim poſſit ſubditum excõicare.fo.281.col.2.
Prelatus negligens eſt deponẽdus folio.387.col.3.
Prelat⁹ qd facere dʒ.fo.420.col.3.
Prelatus qñqʒ ſuſpẽdit a ſubdito ſuo.fo.270.col.4.
Prelatus modũ excẽdẽs i correctione an debeat a ſubditis veniã petere.fol.236 col.1.
Prelat⁹ colũbã imitetur.fo.58.co.1.
Prelatus nolentibus non eſt dandus.fo.30.col.2.
Prelatus vtrum pro propria iniuria poſſit punire.fo.71.col.3.
Prelatus qui poteſt remoueri a teſtimonio an poſſit repelli a iudicio.fo.452.col.3.
Prelatus qd dʒ facere de re quaʒ ſcit nõ eſſe eccl'ie ſue.fo.93.col.3.
Prelatus ꝓpter pſecutionẽ nõ deſerat predicationẽ.fo.67.col.3.
Prelatus an poſſit criminoſos repellere.fo.418.col.2.
Prelatus quilibet preſbyter eſſe debet fo 125.col.2.
Prelatus qñqʒ debet mortem ſubire.fo.442 col.2.
Prelatus tenetur acquirere eccleſie ſue.fo.329.col.1.
Prelatus an pp pſecutionẽ licite poſſit eccl'iam deſerere.fo.274.col.4.
Prelati ad oẽs queſtiones reſpondere tenentur.fo.58.col.1.
Prelati i multis excedũt.fo.170.co.4.
Prelati crimĩoſi aliã ſniam derelinqui poſſunt.224.col.3.
Prelati tacere nõ debent.fo.63.col.1.
Prelati delictum an redundet in eccleſie dãnum.fo.467.col.3.
Prelati non ſunt tutoribus cõparãdi.fo.257.col.4.
Prelati confeſſio an noceat eccleſie.fo.32.col.3.
Prelati preceptum etiam iniuſtũ eſt faciendum.fo.161.col.2.
Prelati dicuntur ꝓcuratores rerũ eccleſiaſticarum.fo.316.col.3.
Prelati negligentia aufert capitulo ius eligendi.fo.160.col.3.
Prelato negligenti auferatur iuriſdictio.fo.286 col.2.
Prelato qui fecit qđ in ſe eſt imputari nõ debet.fo.483.col.4.
Prelatorũ exẽpla alios corrumpũt.folio.227.col.3.
Prelatorũ eccleſias negligentium punitio.fo.82.col.2.
Prelatio quelibet poſt iudicium ceſſabit.fo.142 col.4.
Prelatio iter miniſtros eccl'ie ad qđ facta fuit.fo.150.col.1.
Preordinatio dei duos habet effect⁹ fo.575 col.3.
Prepoſitus ⁊ economus differunt.fo.189.col.1.
Preſbyter ſimplex an poſſit benedicere epo pñte.fo.153.col.1.
Preſbyter pauper pro celebratione miſſe accipere põt.fo.167. col.4.
Preſbyter an pro ſimplici ſit fornicatione deponendus.fo. 128.col.4.
Preſbyter fornicans plus punitur q̃ʒ legitime cõtrahens.fo.44. co.4.
Preſbyter in adulterio deprehenſus q̃ꝫo tẽpore detineri poſſit.f.129 c.2.
Preſbyter an ſine miniſtro poſſit celebrare.fo.61.col.4.
Preſbyter excõicatus tenet̃ ad horas dicendas.fo.46.col.1.
Preſbyter an poſſit ab inferiori epo iudicari.fo.296.col.3.
Preſbyter ſimplex an poſſit aliquẽ reconciliare eccl'ie.fo.473.col. 2.
Preſbyter malus coruo equiparatur.fo.128.col.1.
Preſbyteri plus in decimis habeant q̃ʒ diacones.fo.120.col.3.
Preſbyteri conducticij qui dicuntur.fo.398.col 2.
Preſbyteri verberãs plus peccat q̃ʒ verberas ſimplicẽ cleri.fo.410. col.4.
Preſcientie duplex eſt effectus.folio 573.col.2.
Preſcribere non poſſunt alique perſone.fo.363.col.2.
Preſcriptio in multis locum non habet.fo.368.col.3.
Preſcriptio dupl'r interrumpitur.folio.366.col.2.⁊.369.col.3.
Preſcriptio vtrum poſſit currere cõtra romanã eccleſiã.fo.371. col.2.
Preſcriptio non defendit inualidũ.folio.584.col 1.
Preſcriptio an currat contra ciſtercienſes.371.col.3.
Preſcriptio que ⁊ quotuplex eſt.fo.366.colum.2.
Preſcriptio non currit in aliquibus caſibus.fo.368.col.4.
Preſcriptio ad quid eſt inuenta.fo.366 colum.3.
Preſcriptiõis effect⁹.fo.366.col.3.
Preſcriptionẽ ꝓbãs an debeat docere de continua poſſeſſione.fo.371.c.2.
Preſcriptione completa ſi ſuperueniat mala fides an debeat reſtitui.folio.342.col.2.
Preſcribi poteſt res epiſcopi. fo.371.colum.1.
Preſcribi quid poteſt in alterius dioceſi.fo.366.colum.4.
Preſcribi nõ pñt aliq̃.fo.148.col.4.
Preſcribi non poteſt procuratio.folio.287.col.3.
Preſcribitur qñqʒ triennio iuri epiſcopali.fo.369.col.2.
Pñs ⁊ abſens q dicunt̃.fo.369.col.3
Preſens pro futuro qñqʒ ponitur folio.627.col. 4.
Preſentari dicitur quis per litteras fol.112.col.3.
Preſentatus eſt admittendus.fo.377.colum.3.
Preſentia non exhibetur per alium fo.151.col.1.
Preſumptio ꝯtra aliquẽ ⁊ ꝓ aliquo ex multis ſumit̃.fo.388.col.2.
Preſumptio ex ſignis colligitur.folio.642.col.2.
Preſumptio an ſemper ſit ꝓ matrimonio.fo.54.col.3.
Preſumptio eſt triplex.fo.261. col.1.
Preſumptio precedat tormenta.folio.252.col.2.
Preſumptio vario modo ꝯ aliquẽ pſumit̃.fo.68.col.4.
Preſumptio ſumit̃ ex ſolitudine ⁊ ſocietate.129.col.4.
Preſumptio ſumit̃ ratione numeri: loci: tpis ⁊ pſone.fo.130.col.3.
Preſumit̃ in multis contra tacẽtes.folio.113 col.3.
Preſumit̃ ex preſenti circa pteritũ.fo.585.col.4.
Preſumit̃ pro illo qui facit aliqđ ex officio.fo.221.col.1.
Preſumit̃ plus pro illo q plura hẽt ſtipendia.fo.100.col.1.
Preſumit̃ ex pñtibus circa futura.folio.132.col.2.
Preſumit̃ ꝯ aliquos.fo.225.col.3.
Pretor ꝯ legẽ neminẽ tuet̃.f.494.c.2
Preuaricator.fo.207.col.4.
Primas ⁊ pȓiarcha idẽ.fo.127.col.1.
Primas in cõcilio archiepi non debet intereſſe.fo.23.col.3.
Primatis iuriſdictio. fo.159.col.3.
Primitie vt decime ſoluende ſunt.folio.330.col. 3.
Princeps hʒ oĩa iura.fo.466.col 1.
Princeps etiã ab epo excommunicari pot.fo.156.col.2.
Principis mandato contradicere licet.fo 278.col 4.
Principis ꝯſenſus eſt electione celebrata regrẽdus.fo.107.col.2.
Principis ſunt oĩa.fo.2.co.4.
Principes eccleſias tueri debent.folio.427.col.1.
Principiũ: mediũ: ⁊ finis an vnũ preter aliud.fo.44.col.4.
Principio malo inchoata non conualeſcunt.fo.146.col.1.
Priſcillianiſte.fo.461.col.3.
Priuati dupliciter dicũtur. fo.4.c.1.
Priuati q ſunt.fo.450.col.4.
Priuilegium dari nõ poteſt rei que non eſt.fo.515.col.2.
Priuilegiũ a quibus poteſt dari.folio.464.col 1.
Priuilegium qñqʒ perſone qñqʒ rei datur.fo.464.col.2.
Priuilegium perdit̃ multis ex cauſis.fo.305.col.2.
Priuilegium exemplatim exhibere vtrũ ſufficiat fo.161 col.2.
Priuilegia quedam licet perſonalia trãſeũt ad ſucceſſores.fo.162.col.2.
Priuilegium a conſuetudine inducitur.fo.112.col.1.
Priuilegium poteſt cõcedi a primate.fo.372.col.2.

Priuilegium ⁊ confirmatio diffe-runt.fo.464.col.2.
Priuilegium contra ius diuinum concedi poteſt.fo.359.col.3.
Priuilegium debet eſſe manſurum. folio 464.col.3.
Priuilegium vnius ad alterum nõ extenditur.fo.357.col.3.
Priuilegium priuilegio quãdoq₃ derogat.fo.464 col.2.
Priuilegium ledens an poſſit tolerari.fo.465.col.3.
Priuilegiu₃ ceſſat ceſſante ipſius cauſa.fo.467.col.4.
Priuilegij tenoꝛ eſt attendendus.folio.465.col.1.
Priuilegio ⁊ iuri cõmuni l₃ quandoq₃ innitit.fo.163.col.3.
Priuilegioꝝ verba cauſaliter ponenda ſunt.fo.4.col.1.
Prius qñq₃ non notat oꝛdinem.folio.490.c.1.
Probare tenetur qui dicit ſe non citatum.fo.132.col.1.
Probari quis quanto tẽpoꝛe debet. folio.91.col.2.
Probatus non cito quis fit. folio 75.col.4.
Probatio per obſtetrices facta eſt inualida.fo.478.col.i.
Probatio que fit per ſuũ contrariu₃ eſt optima.fo.278.col 2.
Probatio quandoq₃ fit ex abundãti.fo.505.col 1.
Probatio nõ auditur contra iuris preſumptionẽ fo.528.col.4.
Probatio quandoq₃ reo incũbit. folio.93.c.1.
Probatio vtrũ ꝯ preſumptione₃ admittatur.fo.82.c.1.
Preſumptio admittitur ꝯ violẽta₃ pſumptionẽ.fo.590.col.4.
Probatio an admittatur contra pſumptionem.fo.94.col.1.
Probatio incũbit actoꝛi. folio. 499. columna.4.
Probato vno coniunctoꝛum pꝛobatur reliquum.fo.48.col.3.
Proceſſiones rogationũ.fo. 60.c.4.
Procuratoꝛ in animam dñi iurare debet.fo.38.col.2.
Procuratoꝛ quandoq₃ cauſam criminalẽ põt tractare.fo. 242. col.2.
Procuratoꝛ in cauſa populari non põt dari.fo.257.col 1.
Procuratoꝛ reuocatus ſi aliqua fecit an teneat.fo.110.col.2.
Procuratoꝛ in cauſa liberali interuenit qñq₃.fo.92.col 4.
Procuratoꝛ in cauſis criminalibus interuenit qñq₃.fo.221.col.4.
Procuratoꝛis cõſtituẽdi foꝛma quedam reprobata.fo.397.col.2.
Procuratoꝛẽ nõ tenet mittere habẽs iuſtã cãm abſentie.fo.257. co.1
Procuratoꝛes poſſunt eſſe plures.folio.220.col.1.
Procuratio non ſemper eſt debita epiſcopo.fo.389.col.2.
Prodere eſt in publico dicere. fol. 87.col.3.
Proditoꝛ qd ſignet.fo.308.c.1.
Proditoꝛ multipliciter dicitur. fol. 73.col 1.
Proceſſio facta añ.xiiij.annos an ſtatim poſt obliget.fo.393.col.3.
Profeſſio religionis impedit matrimonium.fo.477.col.1.
Pꝛohibitio ⁊ pmiſſio contraria nõ ſunt.fo.1.col.3.
Prohibitum videtur qđ conceſſum non oſtenditur.fo.148.col.3.
Promiſſa ob reuerentiam non ligant.fol.407.col.4.
Promiſſiones negatiue ad duo obligant.fo.412.col.4.
Promoueri vtrum poſſit ille q ſemel peccauit.fol.40.col 4.
Promoueri non poſſunt rebaptizati etiã ignoꝛãter.fo.642.col.3.
Promouendus crimen ſuum confiteri debet.fol.278.col.1.
Prompti ad loquendum ſunt arguendi.fo.68.col.1.
Propinqui preſtruntur alijs in certis caſibus.fo.597.col.2.
Proreta eſt nauis rectoꝛ.f.274. co.3.
Proſperitas in hoc ſeculo eſt periculoſa.fo.405.c.4.
Proteſtatio an valeat.fo.42.c.3.
Protoflamines qui dicuntur. fol. 127.col.1.
Prouincie quo tempoꝛe fuerunt diſtincte.fol.159.col.2.
Pſalmi tres ⁊ lectiones totidem dicuntur in hebdomada paſche ⁊ pẽtecoſtes.fo.649.col.j.
Pſalmi dicuntur ſoliloquia. folio 563.col.4.
Pſalm ſtat⁹ ẽ pm⁹ oꝛdo.fo.123.co.2
Pubertas qñ finit.fo.223.col.4.
Publice factis nemo contradicere põt.fo.91.col 4.
Pudicitia an poſſit p violentiam auferri.fo.520.colum.2.
Puella nata patre ſeruo ⁊ auo libero cuius conſenſum requirere debet.fo.516.col.4.
Puer nouẽnis nutricem grauidauit.fo.392.col.4.
Puer qd ſignificat.fo 124. col.2.
Puer in ſacris oꝛdinatus characterem recipit.fol.184. col.1.
Pueri beneficia:ſed non prelaturas habere poſſunt.fo.44.c.2.
Pueri qui ſunt.fo.184.col.1.
Pueri ſeptẽnes poſſunt mẽtiri ⁊ verum dicere.fo.639.col.2.
Pueri dicunt fideles.fo.619.col.1.
Pueros in baptiſmo tenere nõ poſſunt q chꝛiſtiani nõ ſunt.f.641.c.3.
Puniat quis in eo in quo peccat. fol.151.col.3.
Punitur tẽpoꝛaliter vnus pꝛo alio folio.192.col.1.
Punitur quis ⁊ meretur ex eodem facto.folio.53.col.2.
Punitur ne aliquis in purgatoꝛio p moꝛtali pctõ.fo 40.c.1.
Punietur in futuro qui hic non penitet pꝛo pctõ.fo.540.c.2.
Puniri non debet alter pꝛo altero.folio.341 col.1.
Pupillus qs dr.fo.138.col.4.
Pupillus vbi d₃ educari.fo.312.co.2
Purgatoꝛium nõ ſentiet qui vere penituit.fo.581.col.3.
Purgatoꝛij pena eſt acerbioꝛ omnĩ mundana.fo 51.col.3.
Purgatio eſt duplex.fo.209.col.4.
Purgatoꝛij duo ſunt ignes.fo.479. columna 1.
Purgans ſe quid debet aſſerere.fol. 212.col.1.
Queſtio circa homicidium.folio 444.colum.4.
Queſtio duplex circa matrimoniu₃ folio.506.col.3.
Queſtio in quibus cauſis fit. folio 219.col.3.
Quinimmo dupliciter ponitur. folio.209.col.3.
Quinquageſima hodie non ſeruatur.folio 4.col.4.
Qui nihil habet nil dat.fo.200.co.2.
Qui nõ h₃ in aere an ht puniendus in coꝛpoꝛe.fol.137.col.2.
Quod approbo non reprobo. folio 253.col.3.
Quodcũq₃ ligaueris ⁊c.qualiter intelligitur.folio.454. col.1.
Quod minus plene fit eſt iterandu₃ folio.200.col.2.
Quod non eſt non poteſt diſſolui. folio.43.col.3.
Qđ omnes tangit debet ab oĩbus approbari.fo.155.colum.2.
Qđ p ſupabũdãtiã dĩ vni ſoli conuenit.fo 107.col.3.
Qđ vix fit fieri dĩ.fo.146.col.4.
Rancoꝛem dimittere tenemur folio.71.col.3.
Rancoꝛem ſed non iniuriam tenemur dimittere.fo.143.col.4.
Rapere rem etiam propꝛiam non licet fol.2.col.3.
Rapere aliena dĩ q vltra neceſſitate₃ ſibi retinet.fo.47.col.3.
Raptoꝛ raptã hñ ducit.fo.602. col.3.
Raptoꝛ in ſponſam ſuam quis non cõmittit.fol.601.col.4.
Rapta nubens raptoꝛi punitur ſecũdum leges.fo.602.col.4.
Ratio mulioꝛum eſt habenda in penitẽtia ipõnẽda.fo.475.col.1.
Recedens ab eccleſia an perdat illam folio.270.col.3.
Recipere licet que non licet exigere, folio.185.col 3.
Recõciliatio ẽ duplex.fol.473.col.1.
Reconciliatio ſiue manus impoſitio qualiter fit.fol.635 col.1.
Reconuentio ceſſat in certis caſib⁹ folio.246.col.1.

Recuſari

Gloſſarū decreti medulle in marginib⁹ ſignate

Recuſari poteſt quis non tñ ab eo ap pellari.fo.221.col.3.
Recuſatur iudex facilius q̄ teſtis.folio.307.col.2.
Recurritur qñq3 de ſimilibus ad ſimilia.fo.59.co.3.
Redditus eoꝝ q ſunt i eadē eccleſia d bēt eſſe pares.fo.373.col.4.
Redemptio qñq3 eſt neceſſaria.folio 318.col.4.
Redēptus ab eccleſia illi ſeruiat p quinquennium.fo.318.co.4.
Rediens ab hereſi an poſſit ordinari.fo.15.co.3.
Regem frācorum papa deponere poteſt.folio.156.co.2.
Regē imitanſ ſubditi.fo.260.co.4.
Reges eligendi.ſunt.fo.277.co.1.
Regis filius rex vocari debet.fol.453.columna.3.
Regi an metropolitano potius debeat obedire eps.fo.441.co.4.
Regnum dei pecunia poteſt emi.fol.183.col.1.
Regula apoſtolica habet.xiij.capitula.folio.39.co.3.
Regule diffinitio.fo.3.co.4.
Regularis pro culpa leui remouetur.fo.378.col.1.
Regum hiſpanie reprehenſio.folio 159.col.1.
Regum filij debent eſſe reges.folio 267.colum.4.
Rei venalis cōmēdatio an ſit licita.folio.189.co.2.
Religio intraſ dupl'r.fo.381.co.3.
Religio vtrum ſoluat vinculū iuramenti.fo.488.co.2.
Religio fidei non impedit mr̄imonio vti.fo.497.co.2
Religio in quo habitu probari debet folio.379.co.4.
Religio multa ſoluit.fo.531.col.1.
Religionis aſperitas in quo habitu probanda eſt.fo.91.co.2.
Religionis ingreſſus morti equiparatur.fo.353.col.3.
Religionē qñq3 cogitur quis intrare.folio.55.
Religioſus etiam in veſte proprietatem non habet.folio.314.col.1.
Religioſi poſſunt intrare balnea.fo.445.col.2.
Religioſorum conſenſus an ſit i epiſcoporum electiōe requirendus.folio.110.co.4.
Religioſa veſtis poteſt in domo accipi.fo.478.col.3.
Remiſſio peccatorum per quid habetur.fo.636.col.2.
Remotiq dicūtur.fo.147.co.1.
Renunciatio illicita non preiudicat.folio.379.col.2.
Renunciatio illicita an teneat.folio 264.col.2.
Reprehēſio eſt triplex.fo.30.co.4.
Reprobare non poſſum pro me inductum.fo.25.co.3.
Reprobantur multa ne ſint exemplo pernicioſa.fo.168.col.1.
Requieſcere ſuper dominum quis dicitur.fo.167.col.2.
Res deſiderata tanto amplius cupiſ quāto ampli⁹ ſubtrahiſ.fo.575.co.2
Res eccleſie reſpublica appellatur.folio.418.co.1.
Res ē nomē generale.fo.188.co.4.
Res inanimata conſecrata dño non eſt reſtituenda.fo.271.co.3.
Res inter alios acta alij regulariter non nocet.fo.168.co.3.
Res iudicata veritati nō preiudicat.folio.600.co.1.
Res pmutata:donatio:venditio.folio.376.co.3.
Res ſacre poſſunt vendi.fo.163.co.1.
Res ſua que dr̄.fo.252.co.4.
Res ſpūales emi nō pñt.fo.188.co.2.
Reſcriptum cōtra ius eſt reijciendū folio.463.co.3.
Reſcriptum quātū ad verba qñq3 nō ſeruatur.fo.310.co.4.
Reſcripto nō pōt qs trahi extra ſuā prouinciam.fo.243.co.1.
Reſcripta apoſtolica nihil reprehenſibile contineant.fo.600.co.1.
Reſtitutio petitur quattuor auxilijs folio.234.co.1.
Reſtitutionē qñq3 petit qui poſſidere nequit.fo.337.co.3.
Reſurrectio negabatur a ſaduceis.folio.509.co.2.
Reuertens in breui non diuertit.folio.540.co.1.
Reuocantur facta contra violenter detentium.fo.24.co.2.
Re⁹ inocētia purgaſ.fo.280.col.1.
Reus in duobus caſibus teneſ edere inſtrumenta.fo.253.co.2.
Reus eſt omnium qui in vno offendit.fo.450.co.4.
Rex pbēdas dare nō pōt.fo.22.co.4.
Rex deſinit eſſe rex ſi monachus efficiatur.fo.487.co.4.
Rigor qñq3 pfert equitati.fo.1.co.4.
Rigor diſpenſatio ⁊ ius differunt.folio.82.col.4.
Riuales qui dicunſ.fo.523.co.1.
Rogo qualiter ponit.fo.302.colū.1.
Romana ciuitas nō eſt imperatoris ſed pape.fo.440.co.2.
Romulus remum interfecit.folio 273.col.2.
Rubus ardens qui non comburebatur qd repreſentabat.f.542.co.3.
Ruſticitas dupliciter ſumitur.folio 435.col.3.
Sabelliani.fo.461.co.2.
Sacerdos proprijs propter imperitiam poteſt deſeri ⁊ alius adiri.folio.581.co.1.
Sacerdos preciſus conficere poteſt.fo.177.col.2.
Sacerdos melior pro cōfeſſione ē eligendus.fo.580.col.2.
Sacerdos dz eē hoſpitalis.fo.65.co.2.
Sacerdos tempore penitentie an poſſit ſuum officium exercere.folio 85.columna.1.
Sacerdos quilibet infirmum ſed nō mortuum abſoluit.fo.574.co.2.
Sacerdos non catholicus cōficere nō poteſt.fo.623.col.4.
Sacerdos emens aliquid cui acquirit.fo.328.col.2.
Sacerdos malus conficit.fo.175.co.3
Sacerdos qlibet pro mortali pctō ſuſpenſus eſt q̄ ad ſe.fo.177.co.4.
Sacerdos parochialis cui dabit cenſum.fo.365.col.2.
Sacerdos pōt excōicare.fo.452.co.2.
Sacerdos tā bonus q̄ malus gaudet priuilegio clericali.fo.150.c.3.
Sacerdos grauius punitur q̄ epiſcopus.fo.181.col.2.
Sacerdos ſimplex pſalmiſtatum cōferre poteſt.fo.29.colum.2.
Sacerdos preconis officium ſuſcipit.folio.606.colum.3.
Sacerdos qs nō efficitur ſine alijs ordinibus.fo.51.col.1.
Sacerdos nō efficitur qui vinū bibere non poteſt.fo.229.col.2.
Sacerdos plenā ptātē habet circa canones penitētiales.fo.85.col.3.
Sacerdos pōt qñq3 publicā pniam facere.fo.85.col.3.
Sacerdotis fornicarij penitentie.fol.132.colum.3.
Sacerdotis ſolius eſt predicare.fol.145.colum.2.
Sacerdotis imperitia eſt inexcuſabilis.fo.57.col.3.
Sacerdotes iubentur litigare p' pcuratores.fo.257.col.3.
Sacerdotes dicuntur medici.folio 538.col.3.
Sacerdotes comedunt peccata populi.folio.177.co.4.
Sacerdotes olim contrahere poterant.fo.134.col.3.
Sacerdotium quelibet ordinē eccleſiaſticū cōprehendit.fo.164.co.3.
Sacramenta epalia an poſſint epo cōcedente p ſimplicem pſbyterū cōferri.fo.643.col.2.
Sacrā oia potius preſumunſ p aliā q̄ ꝯ ipз:excepto mr̄imōio.114.c.4.
Sacramenta oīa in virtute ſpūſſancti pficiuntur.fo.651.co.4.
Sacramenta neceſſitatis ſunt qnq3.fo.170.co.2.
Sacramenta triplici rōne fuerunt inſtituta.fo.615.col.3.
Sacrā ſunt duplicia.fo.169.co.2.
Sacrā dignitatis.fo.17.co.2.
Sacramēta conferri poſſunt poſt comeſtionem.fo.121.co.4.
Sacroꝝ veritas an ſit apud hereticos fo.27.co.1.
Sacramentum altaris pōt dici ſacramenta.fo.620.co.2.
Sacramentum fuit inter chriſtum ⁊ ſynagogam.fo.389.co.3.

Sacramentum quadruplex eſt circa cauſas matrimoniales.fo.597.c.4
Sacramentum vni eſt ſalutiferū: alij mortiferū.fo.613.co.4.
Sacramentum vnū eſt altero digni us quattuor modis.fo.517.co.1.
Sacramētū vnū dicitur altero ma ius multifariam.fo.153.col.1.
Sacramētū omne ſalutem confert fo.501.col.2.
Sacramentum duplex eſt in matri monio deſignatum.fo.41.co.2.
Sacramētū quodlibet ſemper habet ſuū effectū.fo.636.col.1.
Sacramentum gratie dat deus per malos.fo.171.co.4.
Sacramentum male acceptum du plici caret effectu.fo.170.co.2.
Sacramenti effectus nō eſt apud in fideles ⁊ hereticos.fo.174.co.2.
Sacramento cadēte an cadat corp⁹ chriſti.folio.615.col.2.
Sacra lectio.fo.164.
Sacrificium deo offerimus nō i for ma carnis nec ſanguis.fo.624.c.3
Sacrilegus triplici pena punitur.fo lio.382.col.2.
Sacrilegi an ſint ipſo iure excōicati. fo.311.co.1.⁊.380.co.2.
Sacrilegi pena.fo.380.col.2.
Sacrilegi homicide ⁊ venefici: capite puniuntur.fo.434.col.1.
Sacrilegium eſt depoſitiōe dignum. fo.456.col.4.
Sacrilegium tripliciter cōmittitur. fo.380.co.2.
Sacrilegij diffinitio.fo.380.co.2.
Sal miſcetur cum aqua benedicta.fo lio.628.co.3.
Salomoni bis fuit deus reuelatus. folio.559.col.2.
Salua apſtica auctoritate.fo.199.co.3
Salus eterna nō omnib⁹ dabitur. folio.455.col.2.
Samuel inunxit dauid.fo.121.co.1.
Sancta malis obſunt.fo.621.co.3.
Sanctio quid eſt.fo.3.col.4.
Sanctimonialibus paupibus dz ꝓ uidere ep̄s.fo.131.col.1.
Sanctificator in his ⁊c.qualiter expo nitur.fo.569.col.1.
Sanguis pro peccato accipitur.fol. 569.col.2.
Sanguis chriſti non eſt ſeruandus fo.626.col.3.
Sāguis chriſti vtrū poſſit ex vino ſi ne aqua confici.fo.612.co.1.
Sanguis ſubditoꝝ requiretur de ma nibus prelatorum.fo.178.co.1.
Sanguis ſumptio quid repreſentat. fo.148.col.1.
Sanitatis cauſa multa tolerādsi ſūt. fo.578.col.4.
Sapiētia eſt ſoror mea.fo.552.co.2.
Sara perſequebatur ancillam.folio 427.colum.4.
Sarraceni ⁊ iudei ſunt a nobis dili gendi.fo.552.co.2.
Saul adorauit demones.folio.498. columna.4.
Saul ꝓphetauit.fo.556.co.4.
Scholares aliq vadūt ad eccleſias vt videāt dominas.fo.450.
Scholares quibus cōfiteri debent.fo lio.581.colum.1.
Scandali ratione tolerantur crimi na.fo.5.col.2.
Scandali ratione aliqua tolerantur fo.90.colum.1.
Scenophegie feſtiuitas que erat.fo. 546.col.1.
Scientia prelati ſit ſaltem ſufficiens. folio 171.col.1.
Scīa aliqua dicitur mala.fo.61.co.3.
Scīa mediocris ſufficit.fo.57.co.3.
Scientia vnde eſt.fo.469 co.1.
Scientie ſeculares non ſatiant.folio 58.col.4.
Scientiaꝫ ignorans ignorat chriſtū fo.61.colum.2.
Scire debet quiſqꝫ ad alios pertinere quod ſuum nō eſt.fo.149.col.2.
Schiſma eſt grauiſſimuꝫ peccatum. folio.448.col.3.
Schiſma an ſit malus peccatum ꝙ hereſis.fo.448.col.4.
Schiſma committit qui ſe a bonis ſe parat.fo.275.co.3.
Schiſmaticus omnis eſt hereticus fo.450.col.4.
Schiſmatici ſunt in duplici differē tia.fo.451.col.4.
Scribi in libro vite ſm preſcientiam ⁊ ꝑdeſtinationē qd ſit.fo.574.co.3
Scripta ſanctorum ſunt ad vngueꝫ obſeruanda.fo.10.co.1.
Scriptura nō mētitur.fo.10.co.1.
Scriptura diuina quadrupliciter ex poni pōt.fo.122.colum.2.
Scriptura an exigatur in crimine. fo.203.co.3.
Scripture lapidis creditur.fo.454. columna.4.
Scripture canonice non ſunt in ea dem veneratione.fo.26.col.3.
Scripturas concordabis ſi tēpora cō cordes.fo.428.col.1.
Secretorum proditor capite punif. fo.412.col.4.
Secretarium quid dicitur.fol.37.co lumna.1.⁊.482.col.1.
Sedes transfertur propter malitiaꝫ plebis.fo.607.co.4.
Sede vacante an poſſint clerici de re bus eccle diſponere.fo.322.co.4.
Seminiuerbius quis dicatur.folio 67.columna.1.
Sennacherib fuit rex aſſyriorum.fo lio.436.col.4.
Senece dictum aureum.fo.344.co.1
Senectus impedit promouenduꝫ. fo 135.colum.1.
Senectuti ⁊ ſimplicitati parcenduꝫ eſt.fo.138.colum.2.
Senes non debent erubeſcere a iuue nibus diſcere.fo.32.col.3.
Senex caleſcere pōt.fo.482.col.4.
Seniores in multis ſunt iuniorib⁹ anteponendi.fo.102.col.1.
Senſus ſpūalis abſconditur indi gnis.fo.448.col.3.
Senſus contrarius nō eſt ſemper ꝓ lege ſuſcipiendus.fo.182.co.2.
Senſualitas eſt lex.fo.521.co.4.
Senſualitas rationi repugnat.folio 539.co.2.
Sententia contra ius litigatoris la ta valet.fo.222.col.3.
Sententia potius ꝙ̄ verba attendi de bet.fo.61.co.4.
Sentētia lata ꝯ eū ad quē citatio nō peruenit an valeat.fol.246.co.3
Sententia nulla an poſſit retractari fo.201.co.4.
Sententia ſit coniuncta miſericor die.folio.69.co.4.
Sententia principis an poſſit retra ctari.fo.600.co.2.
Snia ſup crimine in clericū lata ſu cā recōuētionis p iudicē ſeculareꝫ an ipſum infamet.fo.205.co.3.
Sententia triplici modo retracta tur.fo.599.col.4.
Sentētia a qua non eſt appellatum non eſt retractanda.fo.599.co.4.
Sententia principis etiam non ſcri pta facit ius.fo.465.col.1
Snia pōt in pariete ſcribi.fo.245.c.3
Sentētia dicta i debet ſecūdū petitio nis formam.fo.188.co.1.
Sentētia lata cōtra electores preiudi cat electo.fo.242.c.2.
Sententia interlocutoria vtruꝫ ob ſit.fo.242.co.1.
Snia ſuper crimine lata ſtatim man daē executioni preterqꝫ in caſib⁹ quinqꝫ.folio.306.co.2.
Sententia ſuper notorio eſt ferenda folio.204.col.4.
Snia nō dat nouū ius.fo.303.col.4.
Sententiam per pecuniam data eſt nulla.fo.190.co.1.
Snia eſt duplex fo.222.col.2.
Sentētia in dubio fertur pro reo.fo lio.247.col.2.
Sententia in confeſſum ferenda eſt folio.201.col.3.
Snia poteſt pro parte tenere ⁊ pro parte non.fo.220.co.1.
Sentētia abſolutionē aut condem nationē continere debet.fo.218.c.3.
Sententia eſt triplex.fol.201.co.1.
Snia pro reo ferenda eſt data pari tate probationum niſi in quattu or caſibus.fo.251.col.3.
Sentētia dicitur iuſta vel iniuſta tri pliciter.fo.298.col.4.
Sentētia cōtra res prius iudicatas quandoqꝫ valet.fo.222.col.3.
Sentētia nulla an poſſit ratihabitio ne confirmari.fo.282.col.4.
Snia eſt multiplex.fo.298.col.4.
Sententia multipliciter retractatur folio.599.col.3.

Snīa pro matrimonio vel ꝯ ipm lata retractari pōt.fo.599.col.3.
Sententia an poſſit corrigi.fol.599.colūm.4.
Sententia non eſt ſub ꝯditione ferēda.fo.600.col.2.
Sententia intra qd tempus mādaē executioni.fo.306.col.2.
Sententia lata contra vnum aliquādo alteri p̄iudicat.fo.128.col.2.
Snīa legis eſt preferenda ipſius verbis.fo.519.col.4.
Snīa miſſionis in poſſeſſionē requirit ſemiplenā cauſe cognitionē.fo.201.col.2.
Snīa pt moderari.fo.599 col.4.
Separatio a corpore chriſti eſt quedā damnatio.579.col.1.
Sepeliri pñt ſuſpenſi.fo.337.col.4.
Sepeliantur corpora in eccleſijs aut cimiterijs.fo.335.col.1.
Sepultura denegatur mortuis i torneamentis.fo.440.col.1.
Sepultura an poſſit vendi.f.334.c.2.
Sepultura quandoq; contrito denegaē.fo.432.col.3.
Sepulture electio vnicuiq; libera eſt fo.332.col.2.
Sepulturā an poſſit aliquis ſibi eligere.fo.333.col.2.
Septies:id eſt omnibus modis.folio.565.col.1.
Sequeſtratio fit in aliquibus caſib⁹.fo.219.col.4.
Seruus heredem habere non poteſt.fo.333.col.1.
Seruus ab eccleſie ſacramentis nō eſt amouēdus.fo.499.col.2.
Seruus nō canonice ordinatus an gaudeat p̄uilegio clericali.f.91.c.4.
Seruus priuati ſine libertate nō pt ꝓmoueri.fo.91.col.3.
Serui inutiles ſumus.fo.557.col.3.
Serui ſine libertate ordinati:an ſint in ſeruitutē reuocādi.fo.92.col.3.
Serui iudeoꝝ ſi volūt baptizari: an eripianē ſtatī in libertatē.fo.93.c.3.
Serui ordinati pñt qñq; pp̄ ingratitudinē in ſuitutē reuocari.f.92.c.1
Seruos manumittere eſt opus miſericordie.fo.95.col.1.
Seſcuplū qd notet.fo.73.col.2.
Sethiani.fo.461.col.1.
Seueriani.fo.461.col.1.
Seueritati an pp multitudinem vel paucitatē detrahaē.fo.68.col.3.
Sica qd ſignat.fo.536.col.1.
Sicera qd dī.fo.431.col.1.
Sicilia eſt de patrocinio beati petri.fo.151.col.2.
Si deus p̄uidit aliqd neceſſario illō eueniet:hʒ duplicē ſenſū.f.418.c.4
Sigilla non ſtatim ſunt recipienda.fo.174.col.3.
Sigillis ignotis fides non eſt adhibenda.fo.158.col.4.
Siloe eſt fons.fo.637.col.4.
Symbolū vnde dicitur.fo.18.col.1.
Similago eſt flos farine.fo.180.c.3.
Simonia an inducatur per amicoꝝ patrocinia.fo.280.col.2.
Simonia non fit in modico.folio.342.col.4.
Simonia vtrum committatur ſi qs emat ſeipm vt ꝓmoueaē.f.93.c.3.
Simonia dicit̄ hereſis.fo.126.col.3.
Simonia ⁊ crimē leſe maieſtatis equparantē.fo.164.col.1.
Simonia eſt dare pecuniā pro hoſpitali.fo.196.col.2.
Simonia an in modico committaē fo.379.col.2.
Simonia quō deleē.fo.163.col.3.
Simonia quattuor exēplis eſt deteſtabilis.fo.164.col.3.
Simonia dicitur a ſimone mago.folio.162 col.4.
Simonia in omni ſacramēto committitur.fo.34.col.3.
Simonia eſt emere vel vendere res corpales eccl'ie.fo.188.col.4.
Simonia cōmittiē ⁊ circa ordinē ⁊ circa beneficiū.fo.164.col.3.
Simonia ⁊ crimen leſe maieſtatis nō oīno ꝯueniūt.fo.347.col.2.
Simonia dominaē in francia.folio.168.col.4.
Simonia tribus modis ꝯtrahitur.fo.162.col.4.
Simonie diffinitio.fo.162.col.2.
Simonie crimē dicitur ceteris grauius.fo.200.col.4.
Simoniā nūqd cōmittit dans pecuniā ꝑ ſpūalib⁹ ſicut accipiens.folio.188.col.
Simoniā nō cōmittit q cū deo ꝯtrahit.fo.132.col.4.
Simoniacus nō ſemp eſt qui pro beneficio ſeruit fo.183.col.2.
Simoniac⁹ furi ꝯparaē.fo.183.col.1.
Simoniacus an ſit ipſo iure excōicatus.fo.164.col.1.
Simoniacus an ſociū accuſare poſſit.fo.125.col.3.
Simoniacus ⁊ fornicator tripliciter differunt.fo.51.col.2.
Simoniacus platus ſi vult ſubditū inuitū ordinare qd iuris.f.182.c.1.
Simoniacus an qs fiat ſola voluntate.fo.163.col.4.
Simonizatus fit dupliciter.fol.167.colum.1.
Simoniacus duobus modis poteſt conuinci.fo.163.col.3.
Simoniacus an ſit ſuſpenſus.folio.51.col.2.
Simoniacus ex ſola voluntate non eſt excōicādus.fo.164.col.3.
Simoniani.fo.460.col.4.
Simoniaci dicuntur ſacrilegi.folio 184.col.4.
Simoniacum eſt emere officiū pulſandi capanas.fo.187.col.3.
Simoniacum quilibet pōt accuſare.fo.162.col.4.
Simoniace ordinatus ordinatores ſuū ꝯuenire nequit.fo.163.col.1.
Simoniacis q̄druplex pena impoitur.fo.163.col.1.
Simplicitas eſt duplex.fo.62.col.2.⁊.353.col.1.
Simplicitas promouēduʒ impedit.folio.119.
Simplicitati parcendum eſt.folio.96.col.1.
Simulatio fit ex cauſa duplici.folio.43.col.2.
Simultas quid eſt.fo.23.col.3.
Si non ſemper conditionem notat.fo.161 col.2.
Synodus vniuerſalis que dicitur.fo.195.col.3.
Si peccauerit in te ⁊c.de quo peccato debet intelligi.fo.205.col.1.
Si vinco vincentē te vinco te quandoq; fallit.fo.284.col.4.
Si vinco vincentē te vinco te.folio.447.col.3.
Socius in crimine non ſemp repellitur a teſtimonio.fo.253.col.3.
Socij mei ſocius:non eſt meus ſocius.fo.130.col.2.
Societas inter bonū ⁊ malum ꝯtrahi pōt.fo.513.col.3.
Solemnitas actus qñq; ꝓbanda eſt folio.510.col.1.
Soliloquiū eſt pſalm⁹.fo.125.col.4.
Sollicitudo nimia eſt prohibita.folio.315.col.1.
Sol ꝑ labore ponit.fo.552.col.4.
Solui pōt reo accuſato fo.281.col.2.
Solutio an poſſit fieri ante tempus.fo.609.col.1.
Solutio partis non liberat pignus.fo.570.col.3.
Sonus eſt duplex.fo.172.col.4.
Sors in electionibus eſt reprobata.fo.29.col 2.
Sortes ſunt in duplici differentia.fo.468.col.2.
Sortilegos conſulentes ⁊ ipſi ſortilegi qlr puniunē.fo.468.col.1.
Specialitas an ſit generalitati preferēda.fo.35.col.2.
Species ſacramentales an deſcēdant in ſtomachum.fo.614.col.3.
Spes vtrum inducat ſimoniam.fo.100.col 1.
Spūſſanctus qñ deſcendit in apoſtolos.fo.648.col.3.
Spūſſanctus olim viſibiliter nunc inuiſibiliter operaē.fo.176.col.1.
Spirituſſanctus extingui nō poteſt.fo.487.col.2.
Spirituſſanctus per partes non daē.folio.643.col.4.
Spūalis iudicat oīa.fo.409.col.3.
Spiritualia tribus modis dicūtur.folio.163.col.1.
Spoliatus a ſpoliatore reconueniri pōt.fo.234.
Spoliatus eſt ſemp reſtituendus regulariter.fo.233.col.4.
Spoliatus ꝑ vim vel metū agit ad

quadruplū.fo.234.c.3.
Spirit ſanctus a patre ⁊ filio ꝓcedit quicquid dicat greci.fo.651.c.4.
Spoliatꝰ rñdere nō tenet.fo.235.c.2.
Spoliatus reſtitutus an recipiat fructus medij tpis.fo.211.c.ij.
Spoliato in multis caſibus denegatur reſtitutio.fo.233.c.4.
Spoliato a ſpoliatore nullū crimen poteſt obijci.folio.207.c.3.
Spoliator an poſſit ſpoliatū poſt reſtitutionem accuſare.fo.234.c.2.
Spoliationis rōne quis conuenitur.folio.203.c.4.
Spōſus ſi religionē ingrediatur quāto tpe expectabit ſpōſa.fo.488.c.1.
Sponſa vtrum cogatur ſtare cum ſpōſo fol.490 c.4.
Spōſa nō eſt vxor.fo.485.c.3.
Sponſa fornicata an erat olim lapidanda.fol 490.c.3.
Spōſalia ⁊ matrimoniū denotāt duplex ſacramētū.fo.486.c.2.
Sponſalia que ſunt nulla impediūt matrimonia.fol.485.c.4.
Sponſalia ſoluunt multis caſibus.folio.491.c.1.
Spōſalia an etatē legitimā contracta an ſola taciturnitate poſt aptā etatē cōfirmentur.fol.502.c.4.
Sponſalia an inter infantes contrahi poſſunt.folio.502.c.3.
Sponſalium diffinitio.fo.484.c.2.
Sportula quid eſt.fo.58.c.4.
Sportule iudicibꝰ debite.fol.237.c.2.
Spurius ſuccedit matri.fol.551 c.3.
Statuta vniuerſalis cōcilij per quez poſſunt interpretari.fol.22.c.2.
Statuti cā eſt aſſignanda fol.15.col.3.
Statꝰ ſaluādorū ē triplex.fo.539.c.4.
Statꝰ humanꝰ ē iſtabilis.fo.142.c.4.
Stipulatio intercedit in baptiſmo per quā obligantur puuli.fo.639.c.1.
Strena quid eſt.fol.58.c.4
Stulticia per verba ⁊ ſigna perpenditur.fol.72.c.4.
Stultus vnde dr.fol.32.c.3.
Stuprū in quibus perſonis cōmittitur.folio.602.c.j.
Stuprum in multis perſonis committitur.folio.518.c.3.
Subdiaconus an de licētia pape poſſit contrahere.fo.50.c.2.
Subdiaconus olim poterat coniugari.folio.487.c.j.
Subdiaconus in epm pōt eligi.folio.100.c.3.
Subdiaconatus tpe apoſtolorū non erat ſacer.folio.29.col.1.
Subditus an ſemper teneatur obedire plato.fo.16.col.4.
Subditū laxare non cogitur quis folio.135.col.3.
Subſtantie tres nō ſunt in trinitate contra arrianos fo.624.col.4.
Subſtituto mortuo an poſſit qui renunciauit ab ecclia repeti.f.273.c.4
Subtilitas reprobatur.fo.458.col.2.
Succeſſor factū anteceſſoris confirmare tenet.fo.303 col.2.
Succeſſorem ſibi inſtituere nulli licet.fo.276 col.3.
Succeſſores predeceſſorum ſtatuta mutare poſſunt.fo.109.col.3.
Suffraganei quando ſupplent defectum archiepi.fo.220.col.4.
Summa minima q̄ dr.fo.218.col.1.
Summe malus aut ſumme bonus quis eſſe nō pōt fo.556.col.3.
Summe malus nullus poteſt eē.folio.74.col.1.
Superius infinitatū efficitur pars inferiores infinitati.fo.538.col.1.
Supplicium patiet eternum q tpale nō ſubijt.fo.537.col.4.
Suſcipiendus non eſt aliquis vltra facultates eccleſie.fo.185.col.3.
Suſpectus an poſſit ab omnibus accuſari.fo.236.col.1.
Suſpectus quis eſt fo.236.col.1.
Suſpenſus quid interī exercere poterit.fo.445.col.4.
Suſpenſus in vna eccleſia eſt in omnibus ſuſpenſus.fo.255.col.1.
Suſpitio eſt triplex.folio.204.col.2. ⁊ fo.511.col.3.
Tabernaculū qd eſt.fo.124.col.2.
Tabula q̄ nauigamus in hoc ſeculo eſt duplex.fo.546.col.1.
Tacēs nō ꝯſentit.fo.639.col.3.
Tacēs an ꝯſentiat.fo 4 .col.4.
Tatiani.fo.461.col.1.
Taciturnitas quandoq̧ non obſtat.fo.226.col.4.
Taciturnitas in prelatis eſt peccatū mortale.fo.40.col.1.
Taciturnitas in non puniēdo ſimoniacum nocet.fo.163.col.4.
Telū qd comprehendit.fo.535.col.1.
Templum hieruſalem ter conſecratum fuit.fo.606.col.1.
Templarij ⁊ hoſpitalarij : non ſunt laici.fo.57.col.1.
Tempus feriaꝝ vtrū impediat ⁊ dirimat matrimoniū.fo.583.col.1.
Tempus non eſt modus tollende obligationis.fo.184.col.3.
Tēpus vnū pro altero ſepe ponitur fo.626.col.
Tempore neceſſitatis oia ſunt communicāda.fo.2.col.4.
Temporū interſticia ſunt in ordinibus obſeruanda.fo.123.col.2.
Temporaliter remunerantur aliqui vt puniantur etern liter.fo.431.col.2.
Temptare non eſt facere.folio.448.colum.4.
Tergiuerſator.fo.207.col.4.
Terminus primus an poſſit eſſe peremptorius.fo.255.col.1.
Territoriū qd ſit.fo.365.col.4.
Tertia oblationum an pertineat ad epiſcopum.fo.290.col.4.
Tertulianiſte.fo.461.col.3.
Teſſeraſedecate.fo.461.col.3.
Teſtamentum vtrum per ingreſſū monaſterij rumpatur.fo.392.col.1.
Teſtamentum imperfectū nullū eſt.fo.257.col.
Teſtamentum ſcdm an reuocet primum.fo.24.col.1.
Teſtamenta corā quo ſunt aperienda.fo.140.co .4.
Teſtes an ſint de tpe interrogandi.fo.253.col.1.
Teſtes quinq̧ capitula iurare debent fo.214.col.1.
Teſtes an poſſint ꝓduci poſt publicationē.fo.253.col.3.
Teſtes ſi contradicunt inſtrumēto quid iuris.fo.251.col.4.
Teſtes in criminibus exceptis q debent admitti.fo.164.col.2.
Teſtes preferēdi ſunt qui pro reo deponunt.folio.130.col.4.
Teſtes deponere poſſunt de actu cōtinuo diuerſis horis viſo.folio.248.colum 2.
Teſtes contra quodlibet inſtrumentum admitti poſſunt.fo.251.col.4.
Teſtes noui publicatis atteſtationibus q̄n q̧ poſſunt admitti.folio.395.col.3.
Teſtes duo equipollent tabellioni.folio.370.col.2.
Teſtes ſepius poſſunt interrogari.folio.600.col.4.
Teſtes an debeant eſſe rogati.folio.247.col.4.
Teſtes lite nō conteſtata poſſunt quādoq̧ recipi.fo.246.col.
Teſtes ꝯ matrimonium deponētes qd tenent facere.fo.598.col.2.
Teſtes ſynodales quid iurant.folio 597.col.4.
Teſtes viles poſſunt torqueri.folio.258.col.4.
Teſtes multi ſub vna dilatione poſſunt ꝓduci.fo.236.col.4.
Teſtes duo ꝯ papam ſufficiūt.folio.213.col.4
Teſtes coram vtraq̧ parte iurare debent:ſed nō deponere.202.col.4.
Teſtes in cauſa criminali debent eſſe ꝑ[illegible]entes.241.col.3.
Teſtibus eſt preſtanda ſecuritas.folio.248.col.3.
Teſtificari qs cogit.fo.221.col.2.
Teſtificari poſſunt quādoq̧ domeſtici.fo.338.col.1.
Teſtificari multi prohibentur.folio.238.col.4.
Teſtificari ꝯ collaterales nemo cogitur.fo.238.col.4.
Teſtificari lꝫ de his que viſa ſunt in etate pupillari.fo.642.col.1.
Teſtificari pōt quis de eo qđ vidit in etate puerili.fo.60.c.2.
Teſtimoniū de auditu:vtrum valeat.fo.411.col.1.
Teſtimonium per lr̄as pōt exhiberi.fo.256.col.3.
Teſtimonium viſus quandoq̧ fallitur.fo.478.col.1.

Teſtimonium de auditu admittitur in matrimonio.fo.597.col.4.
Teſtimonium de auditu ſepe admittitur.fo.247.col.4.
Teſtimonio vni⁹ credit̃ i baptiſmo ⁊ i ɔſecratiõe eccl'ie.fo.641.col.4.
Teſtimonia ɔiudicto⁊ an faciãt fidẽ in cã matrimoniali.fo.506.col.2.
Teſti ſoli qñq; credit̃.fo.253.col 2.
Teſtis non eſt talione puniendus.fo.585.col.3.
Teſtis q ſemel ɔ aliquez depoſuit: an iterũ ɔ eũdẽ teſtificari poſſit.f.2‹1.c.2
Teſtis an deponere debeat de die.fo.233.col.3.
Teſtis ⁊ accuſator an poſſit qs ſimul eſſe.fo.253.col.4.
Teſtis preſumitur nolle deierare.folio.200.col.4.
Teſtis rationez ſui dicti aſſignare debet.fo.456.col.1.
Teſtis an ſit repellendus ꝓpter crimen ſibi obiectũ.fo.229.col.1.
Teſtis repellitur probato crimine cõtra ipſum.fo.260.col.4.
Teſtis obſcur⁹ eſt ſuſpect⁹.f.252.c.4.
Teſtis an teneatur dicere cauſaz ſue depoſitionis.fo.253.col.2.
Teſtis qñq; vnus ſufficit:qñq; plures duobus requirunt̃.fo.213 co.4.
Teſtis eſt de ſua ɔuerſatione examinandus.fo.
Teſtium depoſitiones ɔtrarie: an fidem faciant.fo.251.col.2.
Teſtium dignitas an ſit attendẽda.fo.251.col.3.
Theodoſiani.fo.461.col.4.
Theologi ⁊ decretiſte docentes poſſũt aliqd accipe.fo.190.col.1.
Theſaurus inuentus cuius eſt folio 340.col.4.
Timotheus fuit circumciſus.folio.600.col.3.
Timor tollit meritũ.fo.434.col.2.
Timor eſt duplex.fo.81.col.4.
Timor initialis qs eſt.fo.554.co.4.
Timor charitatem introducit.folio.554 col.4.
Titus veſpaſian⁹.fo.122.col.2.
Tonſura pma eſt ordo.fo.29.c.2.
Tonſura qñq; tres minores ordines cõprehendit.fo.116.col.1.
Tõſurã ferre nõ tenet̃ qui in minoribus cõtrahit.fo.89.col.2.
Tormenta nõ ſunt ſine preſumptione infligenda.fo.164.col.2.
Torquere pt iudex aliquas ꝑſonas.fo.348.col.4.
Tot aſcendent ad gloriã quot ceciderunt.fo.610.
Tragedia vñ dr̃.fo.145.col.1.
Trãſactio in ſpũalibus interuenire nõ põt:ſed bñ amicabilis cõpoſitio.fo.188.col.1.
Tranſcriptuz an valeat ſine originali.fo.122.col.1.
Trãſigi lz in aliquibus criminibus.fo.209.col.2.
Trãſire per agrũ alienuz in multis caſibus lz.fo.1.col.3.
Tranſitus ad religionẽ artiorẽ permiſſus eſt.fo.390.col.2.
Tranſſubſtãtiatio fit ad vocem ſacerdotis.fo.623.col.4.
Tremiſſis eſt tertia pars ſolidi.folio.181.col.2.
Tres dicuntur multi.fo.114.col.2.
Tribulatus agere debet gratias deo.fo.400.
Tributum eſt ſignum ſubiectionis.fo.442.col.4.
Triphariã que dicuntur.fo.13.col.2.
Trimegiſtus.fo.7.col 4.
Triſticie cauſa permittũtur aliqua.fo.471.col.4.
Tritoite.fo.461.col 4.
Tropologia vnde deriuat̃.folio.58.colum.3.
Tropologia eſt moralitas.fo.546.c.1
Turpitudinem allegans audiri nõ debet.fo.510.col.2.
Tutela eſt triplex.fo.138.col.4.
Tutelam non tenentur clerici recipere.fo.138.col.4.
Tutor teſtamentarius non tenetur ſatiſdare.fo.283.col.2.
Tutor pupilli nomine non debet vſuras exigere fo.73.col.2.
Tutor an teneatur de leuiſſima culpa.fo.139.col.4.
Tutoris dolus pupillo non obeſt.folio.644.col.2.
Valentiniani.fo.460.col.4.
Vaſallus eccleſie cui debet fidelitatis iuramentum preſtare.folio.110.col.2.
Vaſallus dñz nõ accuſat.fo.412.co.4.
Vaſallus an teneat̃ ɔ omnes dñz ſuum iuuare.fo.ibidẽ.
Vaſallus põt ſeruire qñq; per ſubſtitutum.fo.533.col.1.
Vectigalia noua a ſolo principe induci poſſunt.fo.459.col.1.
Veluz quibus diebus imponi debet fo.393.col.4.
Velũ eſt q̃druplex.fo.eodem.
Venatio eſt multiplex.fo.136.c.4.
Venatio ꝓhibetur:ſed non piſcatio.fo.137.col.1.
Vendere qñq; quis compellitur.folio.166.col.4.
Vendere qñq; quis cogitur rem ſuam.fo.94.col.1.
Vẽdẽs duobus ſucceſſiue: ⁊ tradẽs poſteriori:ipſum efficit potiorem.fo.498.col.4.
Vẽditio hois liberi tenet quinq; interuenientibus.fo.500.col.1.
Venditio tripliciter reſcinditur.folio.499.col.1.
Venditio non eſt vbi in materia errat̃.fo.498.col.4.
Venditor non tenet̃ de partu euicto fo.634.col.3.
Veneti patriarchã ⁊ epiſcopũ habent.fo.127.col.
Veniã vnius pcti nõ põt qs obtinere niſi de oibus ſatiſfaciat.fo.570.c.1.
Veniale ſine mortali' non remittit̃.fo.580.col.3.
Veniale ſi placet eſt mortale.fo.547.colum.1.
Veniale poteſt ne quis committere vt alter euitet mortale.fo.17.co.3.
Venialia delentur ſacrificijs.fol.628.colum.4.
Venialia triplicia ſunt.fo.40.col.1.
Venialia remittũtur varijs modis.fo.39.col.4.
Venire põt quis contra factum ſuũ.fo.95.col.4.
Verbum indefinite ꝓlatuz:eſt generaliter intelligendũ.fo.432.c.2.
Verbũ generale oia debet comprehẽdere.fo.25 col.3.
Verbum vnius tẽporis ſepe pro alio ponitur.fo.521.col.4.
Verba bona qñq; mala intẽtione ꝓferunt̃.411.col.4.
Verba rebus deſeruiũt.fo.173.col.4.
Verba an ſint ſemper attendenda.folio.403.col.3.
Verba in ſacramentis ſunt neceſſaria.fo.169.col.3.
Verba in contrahendo matrimonio an ſint de neceſſitate.fo.66.col.4.
Veritas a quocũq; dicat̃ oibus eſt ꝓferenda.fo.10.col.1.
Veritas figura ⁊ res ſacramenti ſunt in altaris ſacramẽto.fo.623.col.1.
Vergiliũ putare eſſe platonẽ eſt impoſſibile.fo.498.col.3.
Veritas ɔſcientie a furto excuſat.folio.403.col.1.
Veritas diſcipline qñq; poteſt̃ deſeri.fo.420.col.3.
Veritas preiudicat opinioni.folio.8.col.4.
Verſus anſelmi.fo.540.col.1.
Verſus circa materiam baptiſmi.folio.638.col.2.
Veſtes ferant̃ ſcðm regionis conſuetudinem.fo.399.col.1.
Veſtis dñi indiuiſa remanſit.fo.451.colum.3.
Vexationem redimere vtrum licitũ ſit.fo.184.col.4.
Via paradiſi eſt arta.fo.560.col.3.
Vicedñs qd dr̃.fo.142.col.1.
Vicinorum facta preſumimur ſcire.fo.414.col.3.
Victime impiorũ abominabiles dicunt̃.fo.615.col.1.
Victus ⁊ veſtitus ſufficiunt clerico.fo.68.col.2.
Victus nomine comprehenditur veſtitus.fo.49.col.1.
Vidua nõ bñdicit̃.fo.483.col.3.
Vidua qd eſt.fo.138.col.4.
Vidue poſſunt indiſtincte contrahere.fo.509.col.1.
Vidue ſunt ſumptibus eccleſie ſuſtẽtande.fo.186.col.3.
Vidue ⁊ pupilli ſunt circa foruz pri-

uilegiati.fo.139.co.1
Vie domini miſericordia ⁊ veritas. folio.454.co.3
Vigilia penthecoſtes eſt neceſſario ieiunanda.fo.122.co.4
Vigilātib⁹ iura ſcpta ſũt.fol.134.col.2
Vilitas eſt fugiēda.fo.88.c.2
Vim vi repellere lꝫ.fo.2.co.3
Vim faciens non ſemper vi poſſidet. folio.565.co.1
Vindicta infertur duplici ex cauſa.folio.417.col.3
Vindicta ratione; multitudinis relaxatur.fo.424.co.4
Vinũ ⁊ aqua vtrũ trāſeant in ſanguinem tantũ.fo.612.co.2
Vinũ trāſſubſtātiat̄ in corp⁹ hec ꝓpoſitio cōcedēda nō eſt nec iſta panis trāſſubſtatur in ſanguinē.fo.613.c.3.
Violentia infertur perſonis ⁊ rebus folio.413.co.4
Vir ⁊ vxor erũt duo in carne vna,q̄liter exponit̄.fo.486.co.3
Vir nō ſit vxoris ardens amator. folio.518.col.4
Vir pro dote non tenetur fideiubere folio.316.co.1
Vir vtrum puniebat̄ talione in veteri lege.fo.585.co.3
Vir ⁊ vxor tenentur duplici ſeruitute.folio.497.co.4
Vir ⁊ mulier non debēt iudicari ad imparia.fo.523.co.2
Vir debitũ vxori nō ſemper nec vbiqꝫ reddere tenet̄.fo.49.co.2
Vir qñqꝫ habet̄ ab vxore ⁊ nō habet eam.folio.526.co.4
Vir non pōt eſſe curator vxoris. folio.585.co.4
Viro nō licet adulterum interficere. folio.478.co.2
Virgo beata fuit ſine originali concepta gcqd dicat gloſa.fo.627.co.2
Virgo dici pōt ēt corrupta. f.272.c.1.
Virgo velata repreſentat eccleſiam.folio.479 col.3
Virgo beata ⁊ ſanctus iohannes fuerũt in vtero ſctificati.fo.39.c.2
Virginitas ſoror eſt angelorꝫ. folio. 513.colum.1
Virginitas equocat̄.fo.584.co.4
Virginitatis laudes.fo.482.c.4
Virginitatē deus reſtituere nō poteſt folio.521.col.4
Virtus oia percunctat̄.fo.456.co.4
Virtus non eſt ſine fide ⁊ charitate. folio 496.co.4
Virtus quelibet intendit̄ ⁊ remittit̄. folio.553.col.4
Virtutis diffinitio.fo.521.co.2
Virtutē ingreditur qui malitiā egreditur.fo.423.co.1
Virtutes omnes habet qui vnam.habet.folio.633.co.2
Virtutes oēs ab vno vitio detrimentũ patiunt̄.fo.149.co.2
Viſitator an ius habeat in electione.folio.103.co.3
Viſitatorem quis conſtituere poteſt folio.104.co.1
Viſitatio q̄tiēs fieri dꝫ.fo.287.co.4
Viſitans ſit contentus euectionib⁹ a iure taxatis.fo.292.co.1
Vita an ſit pecunia redimenda.folio. 153.columna.2
Vita actiua eſt cōtemplatiue preferenda.folio.232 co.2
Vita hōis eſt pegrinatio.fo.518.co.1
Vita p̄ſens ſine venialib⁹ nō ducitur folio.621.col.2
Vite p̄ſentis tempus breue dicitur eſſe.folio.149 co.3
Vite imitatio nō ē facilis.fo.562.co.4
Vita hominum corrigi bonũ eſt.folio.136.col.4
Vitijs reſiſtere eſt verum poſſe.folio 562.colum.1
Vnctio extrema poteſt iterari folio 152.colum.2
Vnctio extrema an poſſit fieri ſine oleo.folio.152.co.2
Vngere an poſſit quos ex oleo non cōſecrato.fo.152.co.2
Vnguntur varijs varia membra.folio.36.colum.1
Vngunt̄ infirmi ꝓpter duas cauſas. folio.152.colum.2
Vnitas perfecta eſt inter nos ⁊ chriſtum.fo.625.co.1
Vnius dicto qñqꝫ credit̄.fol.138.co.2
Vniuerſitas delinq̄re pōt.fo.268. co.2
Vniuerſitas an poſſit accuſari. folio 324.colum.3
Vniuerſalis ex indefinita colligit̄. folio.189.colum.2
Vn⁹ an puniat̄ ꝓ alio.fo.191.c.1
Vnus vicē plurium ſupplere non poteſt.folio.141.co.4
Vocatis ad munera q̄t dies dent̄ ad ſe excuſandũ fo.218.co.4
Vocē aptare ad clari⁹ cantādũ nō eſt peccatũ.fo.145.co.1
Voci vni⁹ qñqꝫ credit̄.fo.158.c.4
Voci viue magis credēdũ eſt q̄ӡ mortue.folio.158.co.4
Volo.ideſt velle debeo.fo.2.co.1
Voluntas verbo aut facto declarari poteſt.fo.485.co.4
Voluntas etiaꝫ in bonis nō reputat̄ pro facto.fo.534.co.3
Voluntas potius q̄ӡ factũ attendi debet.folio.258.co.3
Volũtas ſola nō punit̄.fo.262.co.4
Volũtas manifeſtatur ſignis ⁊ voce. folio.119.colum.1
Voluntas ſine effectu non punitur. folio.535.col.4
Voluntas an ſit magis attendēda q̄ӡ perſeuerantia.fo.536.c.3
Volũtas bona ſufficit.fo.137.c.1
Voluntas nuda eſt qñqꝫ plectenda. folio.191.co.2
Voluntas ſola facit ſimoniacum.folio.163.col.3
Voluntate delinquendi efficit̄ quis reus.fo.537.co.3
Voluntates due fuerunt in chriſto. folio.20.colum.3
Voluptas eſt ſpernenda teſtimonio horatij.fo.650.co.3
Votũ de preſenti plus obligat q̄ӡ votum de futuro.fo.566.co.1
Votũ continentie trib⁹ modis ſolennizatur.fo.477.co.2
Votum q̄lībet aliquas ĩ cōditiones cōtinet.fo.403.co.4
Votũ ſolēnizat̄ tripl'r.fo.43.co.1
Votũ quoddā eſt exp̄ſſum quoddaꝫ tacitum.fo.484.co.4
Votũ ſimplex frangens an ſit adultero peior.fo.480.co.3
Votũ an impediat ⁊ dirimat; matrimoniũ.fo.477.co.1
Votũ an pro opere ſit reputandum. folio.534.co.3
Votũ diuerſa ſortitur vocabula. folio.477.colum.4
Votum ſolenne pōt fieri corā priuata perſona.fo.394.co.1
Votum vxoris pōt maritus impedire.folio.308 co.4
Votum emittens an ſemper teneatur illud ſeruare.fo.380.c.2
Votũ deſerere vtrũ ſit p̄miſſũ.378.c.3.
Votum ſolenne quod dicemus eſſe. folio.477.co.1
Voti ſimulatio obligat. fo.477.co.4.
Vouere nō omnib⁹ eſt permiſſuꝫ.folio.378.colum.4
Vouere religionē ⁊ vouere cōtinentiā differũt.fo.477.co.2
Vouentes ſimpl'r an poſſint adinuiceꝫ cōtrahere.fo.483.co.4
Vouētes ꝯtrahēdo ⁊ ꝯtrahere volendo peccāt.fo.483.co.1
Vouēs ſimpl'r q cōtraxit an mortua vxore ꝯtinere teneat̄.fo.483.co.3.
Vox p̄conia paucis inoteſcit.406.c.4
Vſucapio qd ſit ⁊ quot in ea exigant̄. folio.366.col.1
Vſucapio nō currit cōtra creditores. folio.369.col.4
Vſucapio qd eſt.fo.3.co.1
Vſucapi nequeunt res alique.folio. 370.colum.4
Vſufructus an tollat̄ ꝑ ingreſſuꝫ religionis vel an querat̄ monaſterio. folio.392.col.1
Vſufruct⁹ eccl'ie relict⁹ durat centum annis.fo.362.co.2.⁊.371.co.1
Vſura qñqꝫ non ſit lꝫ ꝓ q̄ttuor gnēs ſoluant̄.fo.340.co.1
Vſura aliq̄n non cōmittit̄ licet vltra ſortē qd accipiat̄.fo.338.co.4
Vſura centeſima q̄ eſt. folio.73.col.4. ⁊.288.colum.4
Vſurarij ⁊ alij multi nō poſſunt promoueri.fo.53.co.1
Vſurario poſt mortem nō eſt cōicandum.folio.454.c.3
Vſure cauſa dāni vitandi poſſunt peti.folio.339.co.4
Vſure etiaꝫ ſecundum leges nō ſunt pande.fo.340.co.1

Cōcilia decreti ſub canonibus vniuerſis ſub eis cōtētis

Vſurpare quādo quis.dr. fo.206.c.1
Ut eſt cōſecutiuum.fo.163.co.3.
Ut dupliciter ponitur.fo.221.co.3.
Utile per inutile qnq; vitiatur. folio 248.col.2.
Utile non debet per inutile conuitia ri.fo.638.colum.4.
Utilitas qn̄ eſt.fo.118.co.4.
Utilitatē ſuam an poſſit quis preferre publice.fo.272.co.2.
Uulnerans occidit.fo.444.co.1.
Uxor que a viro diſceſſit in tribus caſibus ſibi non reſtituitur. folio 529.colum.3.
Uxor inconſulte dimiſſa eſt reſtituenda.fo.487.co.2.
Uxor adultera perdit dotem. folio 530.col.4.
Uxor ⁊ filij de bonis eccleſie paſci poſſunt.fo.86.col.1.
Uxor clerici eſt de foro eccleſie. folio 52.columna.1.
Uxor a viro ſeparata ſub qua cautione eſt ei reſtituenda.fo.511.col.4.
Uxor dans viro licentiam ꝓmouendi vouere videtur.fo. 487.co.1.
Uxor duplicem ſeruitutē viro debet folio.584.col.2.
Uxor que plures viros habuit cū q̄ ſepelietur.fo.332.col.3.
Uxor ſeqtur forū viri.fol.292.col.3.
Uxor an teneatur ſequi viro vagantem.fol.312.col.3.
Uxor viro lepreſo debitū reddere non tenetur.fo.166.col 1.
Uxor promoti an matrimoniū contrahere poſſit.fo.52.col.3.
Uxori virum impotentem alleganti virum ſit credendum.f.529.c.1.
Uxori virum petenti nō ſemper ſit reſtitutio.fo.154.colum.1.
Uxore adulterāte an pdat vir ius exigendi.fo.511.col.3.
Uxorē occidere grauius eſt q̄ matrem.fol.531.col.2.
Uxorē habēs nauigāti i periculis cōparatur.fo.379.col.3.
Uxorē cognoſcēs cū qua votū emiſit inceſtum cōmittit.fo.129.co.4.
Uxores a viris p dn̄os nō ſeparātur. fo.500.co.2.
Uxores plures ſimul habere non licet.fo.508.col.3.
Uxores quare debent eſſe viris ſubdite.fo.585.col.4.
Uxores ordinādoꝝ quid vouere debeāt.fo 45.co.1.
Uxores viris ſubſunt.fo.481.co.1.
Uxores clericorum ſi peccent quid iuris.fo.531.co.1.

Zelus domus tue comedit me qualiter exponitur. fol. 427.co.2.
Zelum bonum quidam ex iudeis habuerunt.fol.343.co.3.
Zizania eſt a tritico ſeparanda. folio

Finis capitulorum decreti.

Concilia in quibus canones multiplicantur: ſ̄ ſecundū alphabeti ordinē collocātur. Et quot canones vnūquodq; contineat iſta cleriſſime tabella manifeſtat.

Ex concilio acquirenſi.
Epi eorumq;.fo.471.co.3.

Ex concilio aphricano.
Placuit vniuerſo.fo.299.co.4.
Placuit vt.fo.394. co.1.
Placuit vt qcūq;.fo.372.co.1.
Placuit.vt.fo 607.co.1.
Multis cōcilijs.fo.360.co.2.
Clerici cōtinētes.fo 130.co.4.
Placuit vt ſi.fo.263.co 4.
Placuit vt de.fo.191.co.1.
Qui apud donatiſtas.fo.191.co.3.
Prime ſedis.fo.159.col.4.
Non habenti.fo.323.co.4.
Quod cōditio.fo.485.col 2.
Quicunq; ſub.fo.485.col.2.
Si aūt ꝓuocatū.fo.221.col.2.

Ex concilio agathenſi.
Miſſas die.fo.610.col.3.
Preſbyteri diacones.fo.55.co.4.
Monachi vagātes.fo.356. col.3.
Non oportet.fo.497.col.1.
Si eṗs aut pſbyter.fo.78.col 3.
Contumaces clerici.fo.82.co.2.
Eṗs benedictionē.fo.124.co.1.
Conuenit.fo.648.col.4.
Symbolum.fo.637.col.3.
Si quis vero ſecularium.fo.259.c.4
Iudei quoꝝ fo.640.col.4.
Penitētes ipe fo.88.co 2.
In capite quadrageſime.fo.88.co.3.
De inceſtis.fo.590.col.2.
Epiſcopoꝝ etiam.fo.199.col.2.
Altaria placuit.fo.607.col.3.
Si legitimi accuſatores. fō. 211.co.2.
Caſellas vel.fo.288.co.3.
Non liceat eṗo.fo.138.co.3.
Aliquāti clerici.fo 471.co.2.
Si eṗs cōdito.fo.329. col.4.
Si quis etiā.fo.607.co.3.
Pontifices.fo.328.col.3.
Placuit vt clericus.fo.399.col.4.
Quicquid parochiarū fo.322.co.1.
Libertos legitime.fo.139.col.3.
Clerici omnes.fo.187.col.2.
Monachum niſi fo.396.col.2.
Si quis in clero.fo.271.col.3.
Omnes deinceps.fo.496.col.2.
Itaq; cenſuimus.fo.459.col.1.
Epiſcopi de rebus.fo.315.co.2.
Seculares qui.fo.614.col.2.
Preſbyter cum.fo.329.col.2.
Miniſtrare.fo.473.
Epiſcopi ſi ſacerdotali. fo.299.co.4.
Clerici vel ſeculares.fo.334.col.2.
Si quis de clericis.fo.322.co.3.
Ante omnia.fo.57.co.2.
Epiſcopus qui.fo.321.co. 4.
Nullus clericorum.fo.339.col.4.
Si eṗs metropolitanus.fo.24.co.3.
Cleri.i g comam.fo.36.co.4.
Non oportet inſacratos.fo. 37.co.2.
Fugitiui .fo 324.co.1.
Clericū nullus.fo.294.co.2.
Statuimus ꝙ eṗi.fo.321.co.3.
Placuit vt oēs.fo.627.co.3.
Unum abbatem.fo.397.co.2.
Placuit etiam.fo.143.co.4.
Si quis qualibet.fo.324.co.2.
Si quis tumidus.fo.350.co.3.
Diaconi vel.fo.321.co.4.
Uſura eſt.339.co.2.
Si quos de ſeruis.fo.324.co.2.
Clerici quilibet.fo.368.co.2.
Terrulas.fo.324.co.1.
In vēditionibus fo.384.co.2.
Clericum nullus.fo.298.co.1.
Monaſteria puellarum.fo.388.co.3.
Cellulas nouas.fo.387.col.3.
De monachis.fo.387.co.2.

Ex concilio aluernie.
Quod autem.fo.263.co.2.
Nullus ſacerdotum.fo.303.co. 3.

Ex concilio ananethenſi.
Preſbyter mane.fo.144.co.2.

Ex concilio anchiritano.
Preſbyteros qui.fo. 84.co.2.
Si qui eṗi.fo.145.co.4.
Deſponſatas.fo.491.co.1.
Qui diuinationes.fo.470.co.4.

Ex cōcilio antiſſiodorenſi.
Non licet abbati.fo.641.co.2.

Ex concilio antiocheno.
Propter eccleſiaſticas.fo.23.co.3.
Epiſcopus non eſt ordinandus. folio.112.col.3.
Si qs eṗs.fo.299.col.3.
Eṗm de dioceſi.fo.271.co.2.
Si qs eṗs.fo.145.co.3.
Si quis eṗs.fo.443.co.3.
Si quis a ꝓprio.fo.399.co.4.
Si quis eṗs per.fo.145. co.4.
Si qs eṗs vacans.fo.146.co.1.
Eṗo non liceat.fo.276.co.4.
Nullum abſq; formata.fol.117.co.4.
Eṗm non.fo.283.colum.2.
Nullum eṗm.fo.283.co.1.
Si qs eṗs criminaliter.fo.264.co.4.
Si qs preſbyter.fo.271.co.1.
Quecūq; res.fo.287.col.1.
Si qs a proprio.fo.299.co.1.
Eṗs eccleſiaſticarū.fo.315.co.4.
Per ſingulas.fo.284.co.1.

Ex ꝯci.hito apud alpheſum.
Illud ṽo cōmuni.fo.507.co.3.

Ex cōci.hito apud epheſum.
Placita ſecularia.fo.348.col.1.

Ex ꝯci.hito apud cōpēdiū.
Si quis acceperit.fo.529.co.1.
Placuit pro cōi.fo.264.co.2.
Mulier ſi fine.fo.383.col.4.

Ex ꝯci.hito apud.ſ.medar.
Decreuit ſancta.fo.412.co.3.

Ex ꝯci.habito apd̄ beluacū.
Si quis voluerit.fo.643.co.1.

¶ Ex cōci. habito apd̄ valētiā.
Preſbyteri qui. fo. 643. co. 2.
¶ Ex cōci. hito apud vermeriā
Si quis ingenuus. fo. 499. co. 4.
Si femina. fo. 499. co. 4.
Si quis cū matre. fo. 590. co. 1.
Si homo fornicatus. ibidem.
Si quis neceſſitate. fo. 587. co. 3.
Si quattuor. fo. 444. col. 4.
Si quis filiaſtrum. fo. 501. co. 2.
¶ Ex cōci. hito apud ſauētiā.
Statuendū nobis. fo. 365. col. 3.
¶ Ex cōci. hito apud alteum.
Statutum eſt. fo. 265. co. 3.
¶ Ex cōci. habito apd̄ tāſiacū
Iniuſtum videtur. fo. 324. co. 1.
¶ Ex cōci. arelateñ.
Eos qui falſa. fo. 249. co. 1.
Hi qui poſt. fo. 89. co. 2.
Miniſtri qui. fo. 339. col. 3.
Si quis aūt. fo. 24. co. 3.
Penitentiam. fo. 583. co. 2.
Si forte aliquis. fo. 400. co. 1.
Aſſumi aliquem. fo. 44. co. 2.
Nullus penitentem. fo. 95. co. 3.
Preterea placuit. fo. 44. co. 2.
Diaconi quicūq3. fo. 44. col. 3.
De arrianis qui. fo. 641. co. 4.
De obſeruatione. fo. 629. co. 2.
Sciendum eſt. fo. 482. co. 1.
Vidue ſi prius. fo. 482. co. 3.
Nullum ſine dote. fo. 505. col. 4.
Monaſteria. fo. 388. col. 3.
Qui bene. fo. 626. co. 4.
Hi qui ſe carnali. fo. 96. co. 1.
¶ Ex cōcilio auraſico.
Qui recedunt. fo. 473. co. 4.
Cum aliquis vel. fo. 311. col. 1.
De abiectione ꝛ ambi. fo. 111. co. 3.
Nullus miniſtroꝝ. fo. 643. col. 2.
Eos qui ad eccleſiam. fo. 139. co. 2.
Viduitatis ſeruande. fo. 482. co. 1.
Canonica inſtituta. fo. 311. co. 1.
¶ Ex ꝯcilio aurelianeñ.
Abbates pro. fo. 387. co. 3.
De his que. fo. 287. co. 2.
Vt ieiuni. fo. 648. col. 3.
Si quis clericus. fo. 471. co. 2.
Si quis de laicis. fo. 54. col. 4.
De raptoribus. fo. 602. co. 1.
Abbatibus. fo. 322. co. 4.
Epm̄ preſbyterum. fo. 54. co. 2.
Omnibus ſeruis. fo. 54. co. 2.
Inceſtuoſi. fo. 599. co. 2.
Eccleſiam in qua. fo. 607. co. 1.
Vnicuiq3. fo. 607. co. 3.
Si quis ab epo. fo. 225. col. 3.
Eps ſi infir. fo. 627. co. 2.
Eps qui inultū. fo. 119. co. 3.
Nulli ciuium. fo. 627. co. 3.
Sacerdotibus. fo. 627. co. 3.
Nemo eccleſiam. fo. 605. co. 2.
Rogationes. fo. 627. co. 2.
Ad nuptiarum. fo. 603. co. 2.
Si eps humanitatis. fo. 368. col. 3.
Qui dormierit. fo. 488. col. 4.
Nō ſemel ſed. fo. 389. co. 2.
Si qs de clericis. fo. 322. c. 3
Eps pauperib⁹. fo. 131. c. 1
Clerici vero. fo. 144. co. 4
Monacho orariū. fo. 481. c. 4
Si ſe cuiq3. fo. 45. co. 1
Oēs baſilice. fo. 375. c. 1
Nullus monachus. fo. 387. co. 2.
Si diacon⁹ aut pſbyter. fo. 129. co. 2
Cū ad celeb. fo. 610. co. 3
Viduas que. fo. 479. co. 3
Si qs ſacro. fo. 479. c. 4
Si qui clericoꝝ. fo. 294. c. 4
Antiquos. fo. 287. co. 2
De his qui. fo. 579. co. 3
Si ſeruus abſente. fo. 94. co.
Id cōſtituimus. fo. 384. co.
¶ Ex concilio beluacenſi.
Precarie de qnquēnio. fo. 290. co. 1
¶ Ex cōcilio biloeñ.
Annis ſingulis. fo. 25.
¶ Ex cōci. bonifa. pa. iij.
Nullus pōtifice. fo. 126. c. 2
¶ Ex conci. bracharenſ.
Cū beatus paulus. fo. 70. co. 3
Ante viginti. fo. 637. co. 3
Quicunq3. fo. 329. co. 1
Placuit omnib⁹. fo. 287. c. 4
Placuit omnib⁹. fo. 16. co. 2
Nō liceat cuilib3. fo. 37. co. 2
Eccleſiaſtica inſtitutiōe. fo. 35. co. 3
Placuit vt poſtq̄. fo. 629. co. 1
Placuit vt de ordinatiōe. fo. 167. co. 1.
Placuit vt hi. fo. 432. co. 3
Placuit vt q̄tiēs. fo. 185. c. 4
Miles cum. fo. 432. co. 3
Cū miniſter. fo. 432. co. 4
Lex eterna. fo. ibidē
Officia vindicte. ibidē.
Non eſt iniquitatis. ibidē
Non fruſtra. ibidē.
Cum homo ab. fo. 433. c. 1
Placuit vt null⁹. fo. 290. c. 3
Si qs baſilicā. fo. 605. co. 2
¶ Ex concilio cabiloneñ.
Solent plures. fo. 609. co. 1
Statuim⁹ vt ſicut. fo. 181. co. 4
Dictū eſt ꝙ in plerisq3. fo. 151. c. 3
Inuentum eſt. fo. 377. co. 4
Eccleſie antiquus. fo. 359. co. 1
Decretū eſt. fo. 287. co. 1.
De puellis raptis. fo. 602. col. 4.
¶ Ex conci. calcedoneñ.
Quidā in qbuſdā. fo. 57. c. 3
Si qua virgo. fo. 480. co. 3
Diaconiſſam. fo. 480. co. 4
Propter eos. fo. 271. c. 2
Quidā monachi. fo. 354. c. 2
Peruenit ad ſanctā. fo. 138. co. 3
Si pater. fo. 504. co. 2
Nō liceat clericis. fo. 322. c. 4
Clericos aut laicos. fo. 231. co. 3
Nos ad fidem. fo. 155. co. 2
Quedā capitula. fo. 155. co. 2
Quia in qbuſdā. fo. 142. co. 2
Extraneo clerico. fo. 117. c. 4
Si qui clerici vel. fo. 294. co. 4
Neminē abſolute. fo. 116. c. 3
Clericos in ſingulis. fo. 117. col. 2.
Que ſemel ſunt. fo. 391. col. 2.
Si quis epiſcopus. fo. 164. co. 1.
Clericum in duarum. fo. 397. col. 1.
Quoniam quidā. fo. 121. col. 1.
Si clericus aduerſus. fo. 298. col. 1.
Coniurationū. fo. 294. col. 3.
Quidam monachoꝝ. fo. 387. col. 1.
Peruenit ad noſtras. fo. 73. col. 4.
Qui vere pure q3. fo. 353. col. 4.
Si quis iam. fo. 397. col. 4.
Om̄ in qbuſdā. fo. 375. col. 4.
A ſanctis patribus. fo. 463. col. 3.
Per ſingulas eccleſias. folio. 366. colum. 2.
Eos qui rapiunt. fo. 602. col. 3.
Peruenit ad nos ꝙ. fo. 162. col. 1.
Eos qui ſemel. fo. 395. col. 2.
¶ Ex concil. carthaginenſi.
Egrotantes. fo. 639. col. 2.
Hoc etiā placuit. fo. 221. col. 1.
Placet omnibus. fo. 113. col. 1.
Placuit vt ante. fo. 124. co. 1.
Neophyti. fo. 648. col. 4.
Felix eps ſeleuci. fo. 350. col. 3.
Aurelius eps. fo. 473. col. 3.
Placuit vt. fo. 61. col. 2.
Si qs cuiuſlibet. fo. 393. col. 4.
Baptizandi. fo. 637. col. 4.
Nullus res. fo. 384. col. 2.
Epiſcopos pſ. yteros. fo. 48. col. 2.
Conſtitutū. fo. 271. col. 1.
Penitentibus. fo. 475. col. 2.
Placuit vt epi. fo. 398. col. 4.
Placuit vt quotieſcunq3. folio. 248. colum. 4.
Placuit vt. fo. 323. col. 4.
Lectores cum ad. fo. 51. col. 4.
Clericus victum. fo. 144. col. 4.
Clericus quilibet. fo. 144. col. 4.
Clericum alienum. fo.
Diſcordātes clericos. fo. 143. col. 1.
Oblationes. fo. 143. col. 1.
Epiſcopus ſi clerico. 263. col. 2.
Ad reatum epi. fo. 131. col. 1.
Vidue que. fo. 131. col. 2.
Eps in quolibet. fo. 153. col. 4.
Eps in eccleſia. fo. ibidem.
Cum albus vino. fo. 130. col. 3.
Sane ſi ex conſenſu. fo. 220. col. 3.
Auguriis. fo. 471. col. 3.
Eps tuitionem. fo. 140. col. 3.
Epiſcopus nullam. fo. 140. col. 4.
Epiſcopus. fo. ibidē.
Preſbyteri qui per dioceſes. fol. 1[illegible] colum. 3.
Cum in preterito. fo. 134. col. 2.
Diff nim⁹ eū rite. fo. 250. col. 3.
Diaconi ita. fo. 148. col. 2.
Preſente pſbytero. fo. ibidem.
Diaconus ſedeat. fo. ibidem.
Primatus eps. 117. col. 3.
Eps nec puocatus. fo. 377. col. 3.
Scenicis. fo. 626. col. 4.
Rurſus conſtitutum. fo. 303. col. [illegible]

Ep̄s de loco.fo.272.c.4
Qui religioſis.fo.387.co.2
Placuit vt nullus.fo.189.c.2
Placuit vt vnuſqſq₃ fo.189.c.2
Denimꝰ vt dignemini.fo.294.co.3
Ep̄i vel p̄ſbyteri.fo.272.c.4
Qui oblationes.fo.334.c.1
De p̄carys q̄.fo.290.co.2
Spōſus ⁊ ſpōſa.fo.505.c.4
Nō licet fieri.fo.641.co.3
Qui cōicauerit.fo.299.co.4
Placuit vt qcūq₃.fo.293.c.3
Si qs p̄ſbyter.fo.299.co.2
Cū de quorundā.fo.134.c.3
Placuit.fo.271.co.3
Clericus q ep̄i.fo.302.co.3
Qui merito.fo.302.co.3
Ep̄s nullius cām.fo.350.c.4
Placuit vt ep̄i.fo.328.co.2
Felix ep̄s.fo.360.co.2
De diuerſis ordi.fo.297.c.4
Catholicus q cām.fo.220.co.2
Irritam eſſe.fo.303.co.1
Nullus ordinet.fo.37.co.3
Placuit de.fo.641.c.4
Qui die ſolenni.fo.610.c.4
Suggero ſecūdū ſtatuta.fo.246.co.2
In ſacramēto.fo.611.co.3
Ep̄s ad ſynodū.fo.24.co.2
Placuit vt q̄ñſcūq₃.fo.24.co.3
Illud ſtatuendū eſt.fo.34.co.4
Subdiaconꝰ cū ordinat.fo.36.co.3
Mulier q̄uis.fo.37.co.1
Ep̄s nullū.fo.610.c.4
Credo placere.fo.398.co.3
Clericus qui.fo.73.co.1
Accuſatores.fo.73.c.2
Clericus maledicus.fo.73.co.2
Clericū ſcurilē.fo.73.co.2
Clericus inuidens.fo.73.co.2
Seditionarios.fo.73.co.2
Clerici edendi.fo.68.co.3
Cōfirmandū eſt.fo.84.c.4
Placuit vt quiſqs.fo.297.c.3
Lectores cū ad.annos.fo.51.co.4
Quiſquis ep̄orū.fo.254.co.4
Illud vero.fo.255.co.2
Ep̄s ſine cōcilio.fo.38.co.1
Sicut bonū eſt.fo.477.co.1
Ab imperatoribꝰ.fo.417.co.3
Si qui vero.fo.271.co.1
Videntes ep̄os.fo.143.co.3
Studendū eſt.fo.143.co.3
Eoꝝ q pauperes.fo.143.co.4
Sacramenta.fo.608.co.4
Placuit vt a.fo.271.co.3
Si qui clerici ab.fo.119.c.2
Si iubet ſanctitas.fo 473.co.2
Placuit vt quicūq₃.fo.119.co.2
Clericum der.fo.401.co.2
Sacerdote.fo.610.co.3
Seculares qui.fo.529.co.3
Preſbyter incōſulto.fo.473.co.2
Sanctimoniales.fo.394.co.1
Preſbyter incōſulto.fo.474.c.4
Placuit ep̄os.fo.52.co.2
Ep̄s gentiliū.fo.58.co.2
Nulli epiſcopi.fo.66.co.2
Si aūt preſbri.fo.350.co.3
Si qs de alterius.fo.99.co.3
Teſtes aūt.fo.251.co.1
Ex penitentibꝰ.fo.87.co.2
Epiſcopus vilem.fo.65.c.1
Clericus p̄feſſionē.ibidē.
Clericus hereticoꝝ.fo.460.co.2
Paſche ſolennitas.fo.629.co.2
Omni die.fo.648.c.4
Statuēdū eſt vt qui.fo.221.co.2
Is q in infirmitate.fo.
Omnibꝰ quibꝰ.fo.55.co.2
Placuit vt venerabil.fo.629.c.2
Mulier q̄uis docta.fo.632.co.2

¶ Ex cōci.ceſarauguſtano.

Ne qs ieiunet.fo.628.co.2

¶ Ex ɔcilio educenſi.

Nullus abbas.fo.390.c.4

¶ Ex cōci.elibertano.

Emendari placuit.fo.181.co.3
Fidelis femina.fo.525.co.2
Si qua mulier.fo.508.co.1
Si qui inuēti.fo.256.co.1
Prohibendū eſt.fo.95.co.2
Si qs clericorū.fo.74.co.2
Delator ſi qs.fo.259.co.4
Uirgine que ſe.fo.479.co.2
Omnis hō.fo.614.co.2
Si qui parētes.fo.510.c.4
Si qua fuerit.fo.500.co.1
Diffinitio incauta.fo.408.co.2
Actione quarta.fo.408.co.2
Omnes qui.fo.159.co.2
Pueri añ annos.fo.412.co.2
Si qua femina.fo.85.co.2

¶ Ex cōcilio epaneñ.

Si aliqs fuerit.fo.474.co.2

¶ Ex cōci.epheſino. cc. ep̄orū

De ſpiritu.fo.651.c.4

¶ Ex concilio eupanenſi.

Si ep̄s ante.fo.303.co.2

¶ Ex concilio gabiloñ.

Placuit vt cōſeruato.fo.23.co.1
Cauendū eſt.fo.291.co.3
Dictū eſt nobis.fo.500.co.2
Dictū eſt nobis.fo.501.co.3
Cōtradicimus.fo.591.co.1

¶ Ex concilio gangreñ.

Si qs ſeruum.fo.384.co.2
Preſbyt̄ ſi fornicationē. fo.131.co.3
Parſimoniā fo.64.co.4
Si qs deſpicit.fo.65.co.3
Si qs vituperat.fo.48.co.3
Quicūq₃.fo.48.co.4
Si qs diſcernit.fo.46.co.1
Si qui filij.fo.46 co.4
Quecūq₃ mulier.fo.47.c.1
Si qua mulier.fo.47.co.1
Si qs p̄pter deū.fo.ibidē.
Si qs vel v̄ginitatē.fo.ibidē.
Si qua mulier.fo.ibidē.
Si qs tanq₃.fo.ibidē.
Si quis eorū.fo.ibidē.
Si qs per ſuperbiā.fo.47.co.2
Si qs docet.fo.ibidē.
Si qs extra.fo.ibidē.
Si qs nuptias.fo.ibidē.
Si quis carnē.fo.ibidē.
Si qs reliquerit.fo.ibidē.
Si quis virorū.fo.ibidē.
Hec autē.fo.48.co.3

¶ Ex concilio genuenſi.

Preſbri iuris in eccl'ia.fo.153. co.4

¶ Ex concilio gerundenſi.

De cathecuminis.fo.632.co.1
Inſtitutio.fo.615.c.4
Id ſemp̄ placuit.fo.648.co.4
Si vero qui.fo.87.co.4

¶ Ex cōcil.guarmacien.

Preſbyter.fo.626.c.4
In copulatione.fo.590.co.4
Quicūq₃.fo.359.co.1
Sancitū eſt.fo.443.co.2
Sepe cōtingit.fo.86.co.4
Sepe cōtingit.fo.213.co.2
Interrogatū eſt.fo.213.c.2
Statuit q₃ ſancta.fo.213.co.3
Si ep̄o aut p̄ſbro.fo.213.co.3

¶ Ex concilio hilerdenſi.

Nō oportet.fo.583.c.2
De his clericis.fo.85.co.2
Cū pro vtilitate.fo.356.c.3
Hi qui altario.fo.351.co.2
Qui ſacramēto.fo.408.co.1
Nō ſemp̄ promiſſa.ibidē.
Omnis p̄ſbyter qui.fo.541.c.3
Si ex laicis.fo.286.co.4
Hi qui altario.fo.87.co.1
Preſbyter ſi a plebe.fo.211.co.3
Si qs in infirmitate.fo.96.co.2
Hec huius.fo.322.co.1
Nullus clericorū.fo.381.co.4
Qui iubente.fo.303.co.2
De his qui.fo.590.co.3

¶ Ex concilio hyponenſi.

Altaria ſi non.fo.607.co.3

¶ Ex concilio hiſpaleñ.

Octaua diſcuſſio.fo.325.co.3
Prima actione.fo.368.co.3
Placuit vt ſi qs.fo.397.c.4
In decima actione.fo.388.co.3
Ep̄s ſacerdotibꝰ.fo.114.co.2
Fixum ab hinc.fo.329.co.4
Ep̄s ſacerdotibꝰ.fo.350.co.4
Sexta actione.fo.350.co.2
In nona actione.fo.376.co.1

¶ Ex cōci. Karoli imp̄atoris.

In memoriā bt̄i petri.fo.26.co.1

¶ Ex concilio laodicenſi.

Nō oportet p̄ſbyteros.fo.153.co.3
Sp̄m nō oportet.fo.101.c.4
Nō oportet.fo.66.c.1
Non oportet in.ibidē.
Nō oportet in.xl.fo.583.co.1
Si quis ep̄s.fo.264.co.4
Nō oportet vocatos.fo.23.co.4
Nō oportet ſubdiacones.fo.37.c.1
Miniſtrum nō.fo.37.co.1
Nō oportet lectores.ibidē.
Nō debere in vicis.fo.127.co.3
Nō oportet diaconū.fo.148.co.1
Nō oportet diaconos.fo.148.c.2

Nō oportet hereticoꝝ.fo.173.co.4
Baptizandos.fo.637.co.4
Non licet.fo.73.co.2
Epiſcopi iudicio.fo.37.c.4
Nō oportet exorcizare.fo.116.c.2
Nō oportet.fo.471.co.1
Nō oportet miniſtros.fo.651.c.2
Nō optet miniſtros.fo.651.c.3
His qui diuerſorū.fo.475.c.2
Nō oportet in.xl.fo.627.c.3
Nō oportet miſtros.fo.69.c.1
Nō oportet miniſtros.fo.130.co.3
Nō eſt permittēdū.fo.105.co.4
Mulieres que.fo.52.co.4
Nō oportet clericos.fo.68.co.3
Sacerdos penitētiā fo.475.co.3
Ex concilio leonis pape.
Nulli epoꝝ liceat.fo.362.c.3
Monemus ꝛ.fo.319.co.2
Si qs ex ſacerdotib'.fo.126.co.1
Ex concilio lugduñ.
Nulli ex propin.fo.591.co.1
Si qs de alio.643.co.1
Pronunciandū.fo.627.c.1
Ex concilio macieñ.
Sane cōſang.fo.590.co.4
Ex concilio magocieñ.
In baptiſmate.fo.641.c.2
Corpora ſanctorū.fo.607.co.4
Nullus mortuus.fo.335.co.2
Cōſtituit ſane.fo.378.co.2
Ex concilio maguntineñ.
Magnus eps.fo.91.co.4
Cōſtituimus.fo.121.co.2
Dictū eſt nobis.fo.128.co.4
Hi q matrimoniū.fo.527.co.2
Decimas deo.fo.374.co.1
Si qs viduam.fo.526.co.4
Qui dormierit.ibidē.
Epo nō liceat.fo.373.co.1
Si qs conuictus.fo.411.co.1
De eo qd interrogaſtis.fo.501.co.3
Conſtituit ſane.fo.396.co.1
Decimas quas.fo.374.co.2
Queſiti ſunt.fo.359.c.3
Laici preſbyteros.fo.377.co.4
Abbas ꝑ humiliatione.fo 286.co.4
Si qs laicus.fo.259.col.1
Queſitum eſt.fo.336.co.4
Qui pſbyterū oc.fo.382.c.3
Epus pſbyter.fo.305.co.3
Ex concilio maneteñ.
Nullus pſbyteroꝝ.fo.651.co.2
Ex concilio maticeñ.
Preſenti cōcilio.fo.94.co.1
Qui vo odiu.fo.86.co.1
Si qs homicidiū.fo.86.c.1
Placuit ſctō.fo.251.co.1
Nullus clericus.fo.293.c.1
Ex concilio martini.pape
Si qs obligatus.fo.92.co.2
Si quis de corpe.fo.473.co.4
Si quis eps in.fo.264.c.4
De filia epi.fo.481.co.1
Non licet.fo.583.co.1
Si qs pſbyter.fo.351.co.3
Si qs pſbyter.fo.47.co.4
Si quis eps.fo.290.co.3
Epus habeat.fo.290.co.2
Si qs pſbyter aut.fo.146.co.2
Nō liceat clericis.fo.174.c.1
Si quis eps.fo.199.co.4
Si qs oblitus.fo.339.co.3
Preſbyter pſente.fo.153.co.4
Per ſingulas.fo.284.co.1
Si qs clericus.fo.339.co.3
Non liceat.fo.471.co.1
Epo nō liceat añ.fo.277.co.1
Non liceat in pulpito.fo.145.c.2
Si qs ordinatus.fo.145.co.3
Si qua mulier fo.642.c.3
Nō oportet cle.fo.607.co.2
Nō liceat ante.fo.637.co 4
Nō debet ordinari.fo.112.co 3
Propter eccleſiaſticas.fo.23.co.3
Nō liceat cuilibʒ.fo.37.co.2
Si qs pſbyter.fo.82.co.2
Si quis eps.fo.400.co.1
Non licet pplo.fo.105.co.4
Nō oportet aliu 1.fo.612.c.1
Non liceat.fo.627.co.3
Si qs pſbyter.fo.38.co.2
Si qs fuerit.fo.525.co.3
Si qs ꝑ egritudine.fo.96.co.2
Epum oportet.fo.112.co.2
Omni tēpore.fo.643.co.2
Si laici.folio.55.co.2
Nō liceat ſacerdotes.fo.69.co.2
Si qs voluntate.fo.86.c.2
Si qs viduam.fo.78.co.4
Si qua vidua.fo.45.co.1
Si qs eps in cōcilio.fo.299.co.3
Uiduas aūt.fo.478.co.3
Si quis ſeruū.fo.384.co.2
Manifeſta.fo.315.co.2
Si qs intrat.fo.614.co.1
Ex conci.mediomatricis.
Precarie.fo.323.co.1
Precarie.fo.290.co.1
Ex concilio meldeñ.
Si qs de ordine.fo 271.c.4
Placuit vt hi.fo.603.co.3
In dñicis dieb'.fo.283.c.1
Eccleſie vel altaria.fo.606.co.1
Quicūqꝫ ex clero.fo.440.c.2
Ut epiſcopi nō.fo.648.co.3
Nemo epōrum.fo.303.co.3
Cauendum eſt.fo.196.co.2
Tali coniugio.fo.199.co.1
De illis autē.fo.264 co.3
Si autē necdū.fo.603.co.2
Si qs habuerit.fo.497.c.2
Ex conci.merech celebrato
Priſcis quidē.fo.290.co.4
Ex concilio mileuitano.
Placuit vt quicūqꝫ.fo.119 co.3
Quiſquis probatus.fo.216.co.4
Placuit vt pſbyteri.fo.220.co.3
Inolita pſumptio.fo.297.c.2
Preſbyteri diaconi.fo.302.c.4
Placuit vt qcūqꝫ.fo.372.c.1
Placiut igitur.fo.647.c.3.
Quiſquis dixerit.647.co.4
Placuit vt qcūqꝫ.fo.647.co.4
Placuit vt.fo.525.co.1
A iudicib' quos.fo.220.c.2
Ex concilio naneteñ.
Nullus pſbyteroꝝ.fo.68.co.4
Quādo autē.fo.68.co.4
Quādo pſbyteri.fo.69.c.1
Ex concilio nauateñ.
Quādo eps.fo.37.c.4
Nullus pſbyter.fo.283.c.1
Ex conci.neoceſarieñ.
Diaconi ſeptē dñi.fo.147.co.4
Si cuius vxorē.fo.55.co.1
Qui admiſit.fo.351.co.1
De his q frequēter.fo.508.co.2
Preſbyter añ.xxx.fo.125.co.1
Eos vero qui.fo.86.co.1
Preſbyter ſi vxorē.fo.44.co.4
Si qs in egritudine.fo.99.co.1
Ex concilio niceno.
Quoniā multi.339.co.4
Si qs cōfugerit.fo.172.co.2
Seruetur iſta.fo.306.co.3
Habeatur ſemel.fo.23.co.3
Iudices aūt.fo.292.co.4
Interdixit.fo.52.co.3
Nō oportet.fo.270.co.3
De his vero q.fo.474.co.1
Sane ſi cōmuni.fo.112.c.3
Illud generaliter.112.co.2
Quoniā multi.fo.73.co.3
Peruenit ad ſanctū.fo.148.co.1
Quoniā ſunt.fo.627.co.3
Si qs auſus fuerit.fo.117.c.2
Si qs a medicis.fo.96.co.1
Si qui voluerint.fo.197.co.4
Eccleſijs ſemel.fo.115.co.1
Si qui ſine.fo.128.co.2
Quicūqꝫ ex his.fo.128.co.3
In noīe patris.fo.118.co.2
Sanctiſſimo in.xpo.fo.118.co.3
Epi ab omnib'.fo.111.co.3
Mos antiquus.fo.113.co.1
Qm mos antiquus.113.c.1
Eccleſijs ſemel.fo.606.co.2
Quoniā multa.fo.75.co.4
Si qui vo.fo.579.co.2
Sicut ingt laudabile.fo.231.co.1
Ex cōcilio parrhiſieñ.
Nulla ratione.fo.147.co.3
Qui ſuis epis.fo.147.co.3
Scdm canonicā.fo.443.c.2
Si per ordinationē.fo.105.co.3
De illicita excōicatione.fo.456.co.4
Nullus aut viduā.fo.602.c.4
Ex cōcilio placētie ab vr.ce.
Sanctorū canonū.fo.116.co.4
Ex concilio remeñ.
Sicut in vnaquaqꝫ.fo.398.co.1
Ut calix dñi.fo.608.co.3
Peruenit ad.fo.615.co.3
Qui vxorem.fo.585.co.1
Nullus ex.fo.513.co.2
Ex cōci.rothomageñ.
Sancitū eſt.fo.271.c.4
Omnes decime.fo.374.co.1

Cōcilia decreti cū canonibus vniuerſis ſub eis cōtētis.

¶ Ex cōcilio ſaleguſta.
De ieiunio.fo.121.co.2
¶ Ex concilio ſardicen̄.
Illud quoqꝫ ſanctitas.fo.117.co.1
Si forte in puincia.fo.113.co.2
Si eps forte.fo.299.co.2
Si quis eps.fo.220.co.4
Si vobis fratres.fo.443.co.4
Ofius eps.fo.102.co.3
Ofius eps.fo.265.co.2
¶ De concilio ſtephani pape.
Oportebat vt hec.fo.125.co.4
Nullus v[e]l nēq laicorū.fo.125.co.4
Si qs ex epis.126.co.1
¶ Ex concilio terraconen̄.
Canonum ſtatutis.fo.339.co.3
Obſeruandū.fo.346.co.2
Si qs in metrop.fo.113.co.2
Decreuimus.fo.287.co.3
Si qs eporū.fo.24.c.4
Monachi a monaſterio.f.356.co.4
Sicubi defunctus.fo.329.co.4
Dictū eſt nobis.fo.648.co.3
Nullus eporū.fo.348.co.1
¶ Ex concilio toletano.
Si ſacerdotes.fo.368.co.1
Poſſeſſio territorij.fo.365.co.4
Si qs laicus.fo.302.co.2
Nouerint.folio.287.co.2
Nulla officia.fo.93.c.3
Decter omnibꝰ.fo.142.c.3
De ſeruorū ordinatione.fo.92.c.1
De rebus ꝗ.fo.92.co.2
Et filii qui.fo.322.c.3
Sicut dioceſim.fo.366.c.4
Quicunqꝫ.fo.92.co.1
Iudei baptizati.191.co.3
Clerici qui in.fo.440.co.2
Neceſſe eſt vt.fo.408.co.2
Nōnulli diacones.fo.148.co.2
Liberti qui a.fo.139.co.3
Preceptum dn̄i.fo.523.co.2
Unio nr̄e cōgregatio.fo.290.co.4
Decernimus.fo.25.c.1
Quicqd inuiſibilis.fo.181.co.1
Dignū eſt vt vita.fo.247.c.1
De iudeis aūt.fo.70.co.1
Qui diuina.fo.336.c.2
Si in qualibet.fo.394.co.2
Si publicis.fo.407.co.2
Si expoſitus.fo.139.co.4
Hoc ſanctū.fo.516.co.3.
Hi qui intrant.fo.614.co.2
In veteri lege.fo.124.co.2
Sic quidā.fo.286.co.4
Pleriqꝫ ex iudeis.fo.640.co.4
Irreligioſa.fo.627.co.2
Qui ex famulis.fo.92.co.1
Quidā clerici.fo.130.co.4
In loco bn̄dictionis.fo.258.co.1
De hymnis.fo.609.co.3
Quādo pſbyteri.fo.43.co.4
Statutum eſt fo.489.co.1
Qui in aliquo.fo.90.co.3
Conſtitutū eſt.fo.362.co.2
Quicunqꝫ.fo.326.co.2
Nō pōt erga hoies.fo.226.col.2.
Liberti eccleſie.fo.325.col.2.
Omne qđ in.fo.400.col.3.
Unum oratorium.fo.39.col.2.
De his q ꝯtra.fo.15.col.4.
Duo mala.fo.16.col.2.
Quorundā clericoꝝ.fo.36.col.2.
Propter vitandū.fo.640.col.2.
Et ſi iudeoꝝ.fo.94.col.1.
Is q nō habet.fo.54.col.3.
Quicunqꝫ eps.fo.366.col.4.
Si quis poſt.fo.90.col.2.
Cum longe lateqꝫ.fo.108.col.3.
Illud diuini.fo.269.col.2.
Antiqui.fo.533.col.2.
Quicunqꝫ fidelium.fo.376.col.4.
Nihil contra.fo.269.col.3.
His a quibus.fo.444.col.1.
Si qs de potentibus.fo.459.col.1.
Placuit vt penitētes.fo.89.col.2.
De his quos.fo.44.col.1.
Plures baptiſmales.fo.361.col.1.
Bone rei dare.fo.327.col.4.
Omnis etas.fo.311.col.4.
Cum multe.fo.351.col.2.
Eps q mancipiū.fo.324.col.3.
Conſtituit.fo.383.col.1.
Liberti eccleſie.fo.325.col.2.
Diffiniuit.fo.383.col.4.
Hoc tantum ſibi.fo.385.col.4.
Quia cognouimus.fo 291.col.3.
Congregatio.378.col.2.
Uidua que.fo.394.col.1.
Si clerici aut.fo.294.col.4.
Inter cetera.fo.291.col.4.
De viduis.fo.478.col.3.
Decernimus.fo.377.col.2.
Eps ſi tertiam.fo.328.col.4.
Relata eſt.fo.287.col.2.
Eccleſiarū ſeruos.fo.326.col.4.
Quicunqꝫ de.fo.328.col.2.
Incōmutabilis.fo.408.col.1.
Omnes femine.fo.
Placuit vt ſi.fo.531.col.3.
Sepe fit vt.fo.482.col.1.
Epiſcopum per.fo.287.col.3.
Sancimus omnibus.fo.321.col.3.
Longinquitate.fo.325.col.4.
Proclinus autem.fo.395.col.1.
Sacerdotes.fo.328.col.4.
Deuotam peccantē.fo.481.col.1.
Si quis epiſcopus.fo.471.col.1.
Quicunqꝫ ſacerdotū fo.471.col.4.
Relatum eſt nobis.fo.413.col.1.
Pro reuerentia.fo.69.col.1.
Clerici q monachoꝝ.fo.390.col.2.
Monachum aut.fo.393.col.1.
Iudei qui.fo.496.col.1.
Iudeorum.filios.ibidem.
Sepe malorum.ibidem.
Sepe principes.fo.444.col.1.
Si epiſcopus vnam.fo.327.col.3.
Ignorantia mater.fo.60.col.3.
Quando preſbyteri.fo.60.col.4.
Qđ quā omnes.fo.35.col.1.
De libertis.fo.325.col.4.
¶ Ex concilio tribulien̄.
In eccleſiaſtico.fo.334.col.4.
Nobilis homo.fo.211.col.3.
Si quis preſbyter.fo.210.co.4.
Si duo fratres.fo.86.co.4.
Dictum eſt ſolere.fo.181.col.3.
Perlatum eſt.fo.500.co.1.
Ubicunqꝫ.fo.333.co.2.
Placuit per omnia.fo.333.col.3.
Si quis iraſcitur.fo.333.co.4.
Nulli de ſeruili.fo.91.col.3.
Uaſa in quibus.fo.608.co.2.
Quicunqꝫ clericus.fo.440.co.1.
Si quis cum matre.fo.588.co.2.
Relatum eſt.fo.507.co.4.
Si quis viuente.ibidem.
Concedimus etiam fo.607.co.2.
Miſſarum ſolēnia.fo.605.co.3.
Ut preſbyteri non.fo.382.col.2.
In lectum mariti.fo.587.co.4.
Si plures heredes.fo.377.co.4.
Si quis cum duabus. fo.588.co.1.
Puella ſi ante.fo.354.co.3.
Si quis contumax.fo.381.co.4.
Omnes preſbyteri.fo.372.co.3.
Si quis abbas.fo.387.col.3.
Quidē fornicarius.588.co.2.
Quicunqꝫ ex.fo.330.co.1.
Si quis in atrio.fo.380.col.3.
Uirgines ſacre.fo.396.co.1.
Quidam deſponſauit.fo.488.col.4
Si quis ſponſam.ibidem.
Ubicunqꝫ facultates.fo.354.co.2.
Qui ſpiritualem.fo.504.co.3.
Si quis cum nouerca.fo.527.co.1.
Certum eſt pro.fo.303.co.4.
Quem progenitores.fo.393.c.1.
Illud etiam nec.fol.503.col.4.
Impudicas.fo.479.col.1.
Uirginem.fo.479.col.2.
Hi ergo qui.fo.479.col.2.
Uirginibus ſacris.fo.479.col.3.
¶ Ex concilio turonen̄.
Inceſtuoſi.fo.433.co.3.
Epiſcopus non debet.fo.24.co.3.
¶ Ex concilio varen̄.
Qui oblationes.fo.334.col.1.
Si tm̄ epiſcopus.fo.263.col.3.
Precipiendum eſt.fo.334.co.4.
¶ Ex cōcilio vrbani pape.
Queſitum eſt.fo.187.co.4.
Si duo viri.fo.597.co.3.
Multorū auctoritatibus.fo.187.co.2
Nullus ordinetur.fo.37.co.3.
De laicis.fo.323.col.1.
¶ Ex concilio vrbanen̄.
Si quis iudaice.fo.497.col.1.
¶ Ex concilio vrbico.
In altari.fo.627.co.1.

¶ Finis tabule conciliorum.

Regiſtrum.

1 2 3 4 5 Omnes ſunt quaterni preter 5 qui eſt ternus.

Quoniam nouis ſuperuenientibus cauſis nouis eſt remedijs ſuccurrendū. Idcirco ego Bartholomeus brixienſis confidens de magnificentia creatoris apparatum decretorum duxi in melius reformandū: non detrahendo alicui: nec attribuendo mihi gloſas q̄s non feci: ſed ſupplendo defectuz ſolūmodo vbi correctio neceſſaria videbatur: vel ꝓpter ſubtractionem decretalium ⁊ diminutionem earūdem: vel propter iura que ſuperuenerunt de nouo. Interdum etiam ſolutiones interpoſui que pretermiſſe fuerant a ioanne. Hoc feci ad honorem omnipotentis dei ⁊ eccleſie romane: ⁊ ad cōmunem vtilitatem omnium ſtudentium in iure canonico. Bar.

Gloſas ioannis ſuppleuit in multis. Bar. brixi.

¶ Decretum dñi Gratiani in quo eſt diſcordantiū canonum ꝯcordia: ac primū de iure diuine ⁊ humane ꝯſtōnis. Auctor Gratianus. Diſtictio. j.

Humanū[a] genus duobus[b] regitur naturali[c] videlicet iure ⁊ moribus[d]. Jus naturale eſt qđ in lege ⁊ in euangelio continetur: quo quiſq; iubetur alij facere quod ſibi vult[e] fieri ⁊ prohibetur[f] alij inferre[g] quod ſibi nolit fieri. Unde chriſtus in euange-

Humanum genus duo. ¶ Hec diſtinctio diuiditur in duas partes. In prima probat per quattuor canones ꝙ humanum genus regitur duobus. ſ. iuribus ⁊ conſuetudinibus. ſcđa ibi: eſt ⁊ alia. Jo. de fan. ⁊ Pe. ¶ Caſus iſte ſic ponitur. Dicitur ħ ꝙ duo ſunt inſtrā per que genus humanum regitur ⁊ gubernat̄ ſ. ius naturale ⁊ conſuetudo ſiue mos. Jus naturale eſt quod in lege ⁊ in euangelio continetur: quo iure q̄ſq; iubetur alij facere quod ſibi vult fieri: ⁊ hoc prohibetur aliy inferre quod ſibi nolit fieri: ⁊ hoc probatur auctoritate chriſti dicentis: Omnia quecunq; ⁊c̄.

a ¶ Humanum. Tractaturus diuus gratianus de iure canonico: primo incipit a ſimplicioribus ſcđm naturam. ſ. a iure naturali qđ antiquius ⁊ dignius eſt. Cepit enim ab ipſa rationali creatura: vt inſti. de rer. diui. §. cōmodius. Aſſignat ergo multas differentias iuris naturalis ad alia iura vſq; ad xv. di. in qua aggreditur principale ꝓpoſituz de iure canonico originez eius aſſignans.

Jus naturale reliquis antiquius eſt.

b ¶ Duobus. Signatur contrarium j. xcvj. di. duo. ſed illis duobus regitur tanquā auctoribus iſtis tanq̄ inſtrīs.

c ¶ Nāli. i. diuino.

d ¶ Moribus. i. conſuetudinario iure: vel etiam iure humano ſiue ſcripto ſiue nō ſcripto. xxv. q. ij. inſtōnis.

e ¶ Uult. Sed nonne ego volo ꝙ alter det mihi rem ſuam: non tñ ego volo ei dare rem meam. Expone ergo vult. i. debet velle. ⁊ ſic exponitur ibi: habe charitatem ⁊ fac quod vis. ⁊ ſic exponitur lex. ff. de ſolu. l. j. Uel expone iubetur. i. conſulitur. ſic ⁊ conuerſo verbum rogandi pro verbo precipiendi ponitur. xj. q. iij. rogo.

Uolo: id eſt velle debeo.

f ¶ Prohibetur. Nunq̄ inuenimus expreſſe ꝓhibituz in lege vel in euangelio niſi per quādam cōſequentiaz. Nam vbi vnum contrarioꝝ precipitur per ꝯñs aliud ꝓhibetur: ſic vbi aliquid iudicat̄ meum eſſe per cōſequēs iudicatur tuum non eſſe. ff. de ꝓcura. pomponius. §. ij.

Preceptū vniꝰ ꝯrij eſt alterius ꝓhibitio.

g ¶ Inferre. Sed nonne iudex vult mortem inferre reo: ſed tamen non vult vt ſibi mors inferatur? Sed dic ꝙ iudex non infligit mortē: ſed lex. vt. xxiij. q. v. ho.

Judex nō condēnat ſed lex.

micidas.⁊.c.cum homo.vel intelligas hec oīa de opibus miſericordie ad q̄ quilibet tenet̄:vt.lxxxvj.di.nō ſatis.Joā.
a ℂ In euāgelio.Matth.vij. b ℂ Uultis.i.debetis velle.
c ℂ Hec eſt eni.i.in his cōſiſtit.ſic ponit̄ ibi: Deū time ⁊ mādata eius obſerua:hoc eſt omnis homo. Eccle.xij.c.

lio[a]: Omnia quecūq3 vultis[b] vt faciant vobis hoies: ⁊ vos eadē facite illis: Hec[c] eſt eni lex ⁊ ꝓphete. ℂ Hinc[d] Jſidor⁹ in.ix. libro etymologiaꝝ ca.ij.ait. ℂ Diuine leges natura: humane morib⁹ ꝯſtant.

OMnes leges[e] aut diuine ſunt aut humane: diuine natura humane morib⁹ ꝯſtant. Jdeoq3 he diſcrepāt[f] qm̄ alie a ijs[g] gentibus placent. ℂ Fas lex diuina eſt: ius lex humana. ℂ Trāſire per agrum alienum[h] fas[i] eſt: ius nō eſt. Auctor. ℂ Ex his verbis huius auctoritatis euidenter dat̄ intelligi in quo differāt inter ſe lex diuina ⁊ humana: cum omne qđ fas eſt nomine diuine vel naturalis legis accipiat̄: nomie vero legis humane mores

Atthei vij.b. d ℂ Hinc.ad ꝓbādā diuiſionē ſupdictaꝫ.

Caſus di uidēs capitulum. OMnes leges. ℂ Caſus. Capitulū iſtud diuidit̄ in tres ptes. Jn pria pte dī ꝙ legum alie ſunt diuine:alie humane.diuine natura:humane aūt morib⁹ cōſtant:⁊ qꝛ mores hoīum ſūt diuerſi pp quos hūane leges ſtatuunt̄.iō humane leges diſcrepāt:qm̄ alie alijs placent:⁊ alie alijs. Jn ſcđa pte dī ꝙ hoc nomine fas lex diuina hoc noie ius lex humana ꝯtinet̄. Jn tertia pte dī ꝙ tranſire per agrū alienuꝫ fas eſt:⁊ iure diuino ꝑmittit̄: ius aūt non eſt.i.nō ꝑmittit̄ iure humano.ſcđa ps incipit ibi fas. tertia ibi: tranſire.

Plurale i ſingulare reſoluit. e ℂ Oēs leges.ideſt oīs lex. ⁊ ponit̄ plurale ꝓ ſingulari.ſi eni demōſtrares duas leges:vnā diuinam ⁊ aliā humanā nō pōt vere dici:iſte leges aut ſunt humane aut diuine:⁊ valꝫ talis interpretatio in reſcriptis qn̄q3 cū ita ſcribit̄:ſi iſta vera ſūt.i.ſi hoc verū eſt:⁊ ſi illud verū eſt ſic ex̄ de ap.ſignificauit.in fi.⁊ ex̄ de pben. cuꝫ iamdudū.⁊ ex̄ de reſcrip.ex parte.ſic.J.ij.q.j.in primis. ⁊.ff.de condi.⁊ demon.falſa.⁊.ff.de ſtatu ho.ſumma.

Prohibitio ⁊ permiſſio ꝯ̄ria nō ſūt. f ℂ Diſcrepant.nō tn̄ ſunt ꝯ̄rie:nā trāſire ꝑ agrum alienum diuina lex ꝑmittit:humana ꝓhibet:ſed ꝓhibitio ⁊ ꝑmiſſio nō ſunt ꝯ̄ria:nā dn̄s permittit vxorē infidelem dimitti:apoſtolus ꝓhibet:vt.xxviij.q.j.iam nunc.
g ℂ Alijs.vt.J.xij.di.illa.⁊.J.xxxj.di.placuit.

Oia ſunt cōia iure naturali h ℂ Alienū. Sed nōne iure naturali oīa ſunt cōia:vt.J.c.ius naturale.⁊.J.di.viij.quo iure.nō ergo aliqs ager alienus eſt.iō expone alienum.i.qui eſt alienus modo.
i ℂ Fas eſt.i.equuꝫ eſt cū ſubeſt cā:⁊ inoxi⁹ eſt trāſit⁹:vt xxiij.q.ij.c.vlt. Jtē iure diuino licitū eſt comedere vuas ī agro alteri⁹ ſꝫ nō exportare:ꝯterere ſpicas ⁊ comedere licitū eſt.vj.q.iij.c.j.ſꝫ nō mittere falcē:vt.J.de ꝯſe.di.v. diſcipl̄s ſꝫ lꝫ ſit equū iure diuio:tn̄ nō ē ius.i.ius nō dat

Equuꝫ et ius differunt. ciuilē actionem.Ubi.n.aliqđ mihi ꝓdeſt ⁊ tibi nō nocet equū ē vt mihi nō ꝓhibeas:lꝫ ius ibi deficiat:vt.ff. de aq̈ plu.ar.i ſūma.§.itē varijs. Trāſire tn̄ ꝑ agꝛū alienū lꝫ i

Trāſire ꝑ agrū alienuꝫ multis in caſibus lꝫ. caſib⁹.ſ.ſi ſuitutē debeat:vt. C.de ſui.ꝑ agrū. Jtē ſi theſaurū ſuū qs vult effoder̄.ff.ad exhi.theſaur⁹.ifi. Jtē ſi glās mea decidit in agrū tuū.ff.de glā.legen.l.vnica.⁊ dū qro hoies fugitiuū.ff.de ſer.fug.diu⁹.⁊ i alio caſu.xiij.q.ij. c. vlt. Jtē dū via publica deſtructa ē:vt.ff.queād.ſer.amit. ſi loc⁹.§.vl. Jo. ℂ Ex his. Caſus. Cōcludit Grati⁹ ex ſupradicto.c.dīiam eſſe inter legē diuinā ⁊ legē humanā: cū omne qđ fas eſt noie diuine vel naturalis legis intelligit̄:noie vero legis humane mores cōſcripti ⁊ traditi

intelligantur. Jn fine dicit ꝙ ius eſt generale nomen multas continens ſpecies:⁊ hoc ꝓbat per ſequentia.
k JUs gn̄ale. Caſus triū.c.ſeqntiū plan⁹ ē:⁊ ꝑ te videbis. ℂ Jus generale.qꝛ iuſtū eſt:ne iudex dī niſi iuſt⁹ ſit:vt.xxiij.q.ij.c.j.qn̄q3 eſt aliqđ ius qđ nō eſt equū nec

iure ꝯſcripti ⁊ traditi intelligantur. Eſt aūt ius generale nomē multas ſub ſe cōtinēs ſpecies. ℂ Un̄ in eodem libro etymologiarum cap.iij. Jſidorus ait. ℂ Jus gener⁹: lex autem ſpecies ei⁹ eſt.

JUs generale[k] nomē eſt lex aūt iuris eſt ſpecies. Jus aūt eſt dictū: qꝛ iuſtum eſt. Omne aūt ius legibus ⁊ moribus cōſtat. ℂ Jdem ibidem. ℂ Quid ſit lex.

LEx eſt[l] cōſtitutio ſcripta. ℂ Jdē ibidem. ℂ Quid ſit mos.

MOs eſt[m] lōga cōſuetudo de moribus[n] tantūmodo tracta. ℂ Jdem ibidem. ℂ Quid ſit conſuetudo.

COnſuetudo autem eſt ius quoddam morib⁹ īſtitutū[o]; qđ pro lege ſuſcipit̄

Jus aliqđ ē nec equū nec iuſtū. iuſtū: vt ſi alicuius vxor adulterat̄ ꝙ ille nō poſſit ꝓmoueri:vt.xxxiiij.di.ſi cuius.qđ itelligo ſi ille poſtea cognouerit eā: qꝛ ſine culpa ſua puniri nō dꝫ: vt.xvj qō.vij.iuentū. Jtem equū ⁊ iuſtū ē:vt nemo cū alteri⁹ iactura locupletet̄: vt ex̄ de pe.ſuā.⁊.ff.de ꝯdi.i de.nā hoc.⁊ tn̄ ꝯ̄ illā eqtatē iducit̄ ē vſucapio ſiue pſcriptiō. Jtē iniquū ē vt vn⁹ puniat̄ ꝓ alio:qꝛ nō dꝫ vltra ꝓgredi pena q̄3 repiat̄ delictū: vt ex̄ de his q̄ fi.a ma.par.ca.qſuit.tn̄ ꝯ̄ hāc eqtatē multa iura loquunt̄:vt.j.q.iiij.§.itē pctō .chor.⁊.vj.q.j.§.verū.⁊ ex̄ de ſpō. nō eſt dubis. Sꝫ dic ꝙ in oib⁹ talib⁹ ex cā ⁊ pro bono pacis vel publico inducit̄ qn̄q3 rigor ꝯ̄ naturalē

Rigor qn̄q3 pfert̄ equitati. equitatē:qn̄q3 tn̄ ſine rōne inducit̄ rigor ꝯ̄ equitateꝫ:⁊ hoc ſolum ꝓ rōne ſufficit ꝙ ita ſcriptū eſt:vt.ff.qui ⁊ a qbuſ.manu.lib.nō fi.l.pſperit.
l ℂ Lex eſt ⁊c.

Cōſuetudo quot vicib⁹ inducitur. m ℂ Mos eſt longa. ℂ Quā ꝯſuetudinē dicis eē lōgaꝫ vl q̄t vices dicis iducere ꝯſuetudinē:nūqd illā qđ bis fcm̄ eſt:vt.xxv.q.ij.ita nos.vl illā q̄ ter fcā eſt vt ex̄ de elect.venerabilē.i fi.vel illā q̄ ſepi⁹ q̄3 ter eſt fcā:vt ex̄ de cā poſ.⁊ ꝓpri.cū eccl̄ia ſutrina.vel illā q̄ decies fcā eſt ſicut lōga pſcriptio dī q̄ eſt decē annoꝝ:vt.C.de pſcri.lō.tē.per totū.vel illā cui⁹ nō extat memoria:vt.iij.q.vj.hoc gppe.ff.de aq̈ quoti.hoc iure.§.duct⁹ aq̈. Dici ꝯſueuit ꝙ i criālib⁹ due vices iducūt ꝯſuetudinē ſꝫ i alijs tres nō ſufficiūt.C.de epiſ.audiē.l.iij.in fi. Jo. Hoc teneas pro certo ꝙ ſcđm ius canonicū nō valet ꝯſuetudo niſi pſcripta ſit ⁊ rōnabil̄:vt ex̄ de ꝯſuetudi.c.vlt. Ui tn̄ hic ꝙ q̄ternari⁹ actus iducat conſuetudinem.C.de ſerui.l.vltima. Barto.

Mos mores ⁊ conſuetudo differunt. n ℂ De morib⁹. Hec deſcriptio duplr vī inꝯueniēs:⁊ qꝛ idē ponit̄ in deſcriptiōe qđ in deſcripto:⁊ qꝛ idē ponit̄ pro ſpecie ⁊ gn̄e. Sed dic ꝙ aliter ſumit̄ hic hoc nomen mos:⁊ aliter hoc nomē moribus:⁊ aliter hoc nomē conſuetudo:nā hoc nomē mos ſūit̄ ꝓ iure nō ſcpto: hoc nomē ꝯſuetudo ſūit̄ gn̄alr ꝓ iure ſcripto ⁊ nō ſcpto:vt.J.c.px. ſꝫ hoc nom̄ morib⁹ ſumit̄ hic ꝓ freq̄ntib⁹ actib⁹ hoīuꝫ. Jo.

Caſus diuidēs capitulum. COnſuetudo. ℂ Caſus. Capl̄ꝫ iſtō diuidit̄ i.iij.ptes. Jn.j.pte pōit̄ diffinitio ꝯſuetudīs q̄ tal̄ ē:ꝯſuetudo ē ius qđdā ⁊c. Jn.ij.pte q̄ icipit ibi:nec differt.dī ꝙ n̄ refert vtꝝ ꝯſuetudo ſit ſcpta an ſola rōne.i.ſine ſcptura cōſtet:qm̄ ⁊ legē rō cōmendat. Jn.iij.pte q̄ icipit ibi:porro: dī ꝙ lex ē rōe ꝯ̄ rōnē hꝫ:⁊ ꝯſuetudo erit lex.i.ſuabit̄ ꝓ

Cōſuetudo an ege qt rōne lege q̄ rōneꝫ hꝫ:dūmō religioni cōgruat diſcipline ꝯueniat ſaluti ꝓficiat.⁊ dicit̄ conſuetudo:qꝛ in vſu cōi eſt.
o ℂ Jnſtitutū. Ui hic manifeſte ꝙ plures vices nō ſuffi-

tiũt ad hoc vt aliqd dicatur cõſuetudo:niſi inſtitutũ ſit ꝙ illud ꝑ cõſuetudine amodo ſeruet̃.nam põt eſſe ꝙ ex gr̃a vel tolerãtia hoc ſepius ꝑmiſſu3 ſit.vt extra de ꝟ.ſig. abbate.⁊.x.q.iij.q2 cognouim⁹.vñ l3 aliqd ſepi⁹ factũ ſit: niſi eo aĩo factũ ſit vt i poſtez fieret ẽt ſi ſuo iure id facere t talis vſus nõ di vſus.vt.ff. de iti.ac.tuq3 ꝑ.l.j.§.iulianus recte ait.⁊.l.vl. Ite3 alia rõne p3 ꝙ ſole vices nõ inducũt cõſuetudinẽ:q2 l3 pluribꝰ vicibus aliqd iudicatu3 ſit: nõ iõ in poſterũ ita iudicãdũ eſt:q2 nõ exẽplis ſ3 legibꝰ eſt iudicandũ:vt.C. de ſen.⁊ iter.nemo.ſed ſm cõſuetudinẽ bñ iudicat̃.vt extra de eo q mit.i poſ.cũ venĩſſent.xij. di.illa.⁊ xxxij.di.placuit. Itẽ multa alia requirũt ad hoc vt aliqd dicatur cõſuetudo.vt di cemus.j. diſti.viij. fruſtra.

cu3 deficit lex[a]. ¶ Nec differt an ſcriptura an rõne conſiſtat:qm̃ ⁊ legem rõ cõmendat. ¶ Porro ſi rõne[b] lex cõſiſtat:lex erit oẽ iam qđ ⁊ rõne ꝯſtiterit dũtaxat qđ religioni[c] cõueniat qđ diſcipline[d] congruat qđ ſaluti[e] ꝓficiat. Uocat̃ autẽ conſuetudo qđ in cõi eſt vſu. ¶ Auctor. ¶ Cũ itaq3 dicit̃:nõ differt vtrũ cõſuetudo ſcriptura:an rõne conſiſtat:appet ꝙ conſuetudo eſt ptim redacta in ſcriptis:partim moribus tm̃ vtentiũ eſt reſeruata:que in ſcriptis redacta eſt cõſtitutio ſiue ius vocat̃: que vero in ſcriptis redacta nõ eſt generali noĩe conſuetudo videl3 ✝appellat̃. ¶ Eſt ⁊ alia diui✝ſio iuris:vt in codẽ lib.capi. 2 iiij.teſtatur Iſido.ita dicẽs.

¶ Que ſint ſpecies iuris.

Ius aũt aut naturale eſt aut ciuile aut gẽtium.✝

¶ Idem ibidem.

¶ Quid ſit ius naturale.

Ius naturale[f] eſt cõe omnium nationũ:eo ꝙ vbiq3 inſtinctu nature nõ conſtitutione habet̃ aliqua.Ut viri ⁊ femine cõiũctio[g]:liberoꝝ ſucceſſio[h] ⁊ pueroꝝ educatio[i]

e ¶ Quod ſaluti proficiat. [redacted]

¶ Cũ itaq3. ¶ Caſus. Infert ex ſupradicto.c. cõſuetudo.dicẽs cum nõ differt an ſcripta ſit cõſuetudo vel nõ ſit ſcripta:apparet ꝙ quedã cõſuetudo eſt tradita i ſcriptis: quedã moribus vtentiũ reſeruat̃:que aũt ſcripta ẽ cõſtitutio ſiue ius vocat̃:q̃ ſcripta nõ eſt cõſuetudo vocat̃.Et dicit etiã: ꝙ alia eſt diuiſio iuris: ⁊ ad hoc inducit ſequẽs capl'm exẽpla ponẽdo de quolibet mẽbro diuiſionis. ✝ ✝ 2

¶ Eſt ⁊ alia. Hec eſt ſecũda pars diſtinctiõis:in qua ponit ſeptẽ diras iuriu3.

Ius autem. ¶ Caſus. Capitulu3 iſtud diuidit̃ in tres ptes.In prima diuidit Iſido. ius triphariam:in ius naturale: i ius ciuile ⁊ in ius gentiũ.in ſcđa pte q̃ incipit ibi:ius naturale:di ꝙ ius naturale ẽ cõe oĩu3 nationũ eo ꝙ inſtictu nature ꝓcedit ⁊ nõ ex ꝯſtõne aliq̃.in tertia q̃ icipit ibi:vt viri.ponit.vij.que ex naturali iure procedũt:vt viri ⁊ femine cõiũctio ⁊c. nam iſta aut his ſimilia de iure naturali procedunt.

a ¶ Cũ deficit lex.hic vi ꝙ tũc demũ recurrendũ eſt ad cõſuetudinẽ cũ lex deſit.Et ſic eſt ar.ꝙ nunq̃3 ſm cõſuetudinẽ eſt iudicãdũ ſi ius ꝯtrariũ ꝓcipiat.⁊ ar.j.xj.di.ꝯſuetudinis.⁊.c.ꝯſequẽs.⁊.j.di.viij.ſi cõſuetudinẽ.⁊.c.conſuetudo.⁊ extra de ſen.⁊ re iudi.cu3 cã.⁊ extra de fo.cõpe. qđ clericis.R̃ndetur ꝙ nõ ſm cõſuetudinẽ ſed ſm iura eſt iudicãdũ.vt.ff.de ſepul.vio.l.ij.§.diuꝰ.ſm hoc multa occurrũt ꝯtria.vt.j. di.xxxij.placuit.⁊ extra de eo qui mit.i poſ.cũ veniſſent.⁊ ex̃ de cog.ſpi.ſup eo.⁊ ex̃ de arbi. dilecti.⁊ ex̃ de cõſue.c.ij.⁊ extra de teſta.c.ad hec. Ex iſtis oĩbus habet̃ ꝙ cõſuetudini ſtat̃ ꝯ ius ſcriptũ.Solutiões aũt iſtius qn̄ cõſuetudo ꝓiudicet iuri:dicemus.j. viij. di.c.fruſtra.Io.hoc tene ꝙ cõſuetudo rõnabilis ⁊ preſcripta iuri ſcripto ꝓiudicat:ita mihi vi.vt extra de conſue.c.vlt.etiã ſi alia nõ interueniãt de qbus facit mẽtionẽ Io.in illo.c.fruſtra.B. Sed ad quã cõſuetudine3 dicis recurrẽdũ:an ad cõſuetudinẽ terre an ad romana3 conſuetudinẽ:an ad conſuetudinẽ loci vbi ꝯtctũ fuit an ad conſuetudinẽ vicinarũ ꝓuinciaꝝ:Uidet̃ ad cõſuetudinẽ romanã:vt.j.xj.di.c.vlt.inſti.de ſatiſda.§. vlt.ecõtra vi ꝙ ad conſuetudinẽ loci.vt.xij.di.illa.⁊.C. de edi. ꝓua an in toti.⁊ iura palleg.ad hoc inducas.Ad hoc dico ꝙ iudex marie delegatus ꝑmo ſm canones iudicabit:deficiẽtibus canonibus iudicet ſm leges.vt extra de no.op.nũ.intelleximus.⁊.j. di.x.ſi in adiutoriũ. deficiẽte oĩ iure ꝓcedat ad generalẽ cõſuetudinẽ vel ẽt pticularẽ cũ defuerit generalis:l3 qdã tunc dicãt recurrẽdu3 ad cõſuetudinẽ romanã.deficiẽte iure ⁊ cõſuetudĩe ꝓcedat de filibus ad filia.vt.xx.di.de qbus.ff.de legi.nõ pñt. oĩbus deficiẽtibus ad romanã cõſuetudinẽ ꝓcedat vt.ff. de legi.⁊ cõ.de qbus.in prin.l3 ſit arg.ꝙ ad cõſuetudinẽ vicinarũ ꝓuinciaꝝ ſit recurrẽdu3.vt extra de cẽſ.ſup eo.

b ¶ Ratione.Argu. ꝙ deficiente lege vel canone pot eſt allegari ratio.vt.xix.di.ſi romanoꝝ.⁊ di.viij.fruſtra.

c ¶ Quod religioni cõueniat. [redacted]

d ¶ Qđ diſcipline cõgruat.q2 l3 platus de ratiõe poſſit coercere ſubditũ delinquentẽ:tñ diſciplinate tenet̃ ipſum coercere vt ꝓficiat ei ad ſalute3.vt.xlv.di.cũ beatus.

Ius naturale. ¶ Ad intelligentiã iſtoꝝ no. ꝙ naturã multis modis di:qñq3 di natura vis inſita rebus ſilia de ſilibus ꝓcreãs.Scđo mõ di natura quida3 ſtimulus ſeu inſtictus nature ex ſenſualitate ꝓueniens ad appetẽdũ vel ad ꝓcreãdu3 vel ad educandũ.xxxij.qđ. ꝟ.ꝓcredus.ff.de vẽ.inſpi.l.j.§.ius naturale.inſti.de iure natu.gẽ.⁊ ciui.in pn̄. Tertio modo di inſtinctꝰ nature ex rõne ꝓueniens:⁊ ius ex tali natura ꝓueniẽs di naturalis eq̃tas:⁊ ſm hoc ius nature dicitur oĩa cõia.⁊ cõmunicãda tpe neceſſitatis:vt.xlvij.di.ſicut.Quarto modo di ius naturale ꝓcepta naturalia hoc eſt:Nõ furtum facies:nõ mechaberis.xxxij.qđ.vij.qđ adulterio.inſtitu. de oblig.que ex delic.naſcũ circa pn̄.⁊ [redacted] ſm iſtud ius ſiir oĩa dicunt̃ cõia.i. cõmunicanda: [redacted] Similiter ius ciuile dicit̃ varijs modis.Qñq3 dicit̃ ius ciuile illud ius qđ non eſt naturale vel ius gentiũ:ſecundu3 hoc ius canonicũ dicit̃ ius ciuile ſm ꝙ hic ſumitur.Secũdo modo dicitur ius ciuile omne illud qđ non eſt canonicũ ius. Tertio modo ius ciuile dicitur lex.xij.tabu.ff.de origi.iur.l.ij.§.exactis. Quarto modo dicit̃ ius ciuile ad differentiã iuris pretorij. Joan.

g ¶ Cõiũctio. Si itelligas de ꝯiũctiõe corpoꝝ:ſm hoc eſt ius nãle ꝓueniẽs ex ſenſualitate:ſi itelligas de cõiũctiõe aĩoꝝ eſt ius nãle ex rõne prouenieẽs.extra de big.debitũ.

h ¶ Succeſſio.Nõ intellige de ſucceſſiõe que fit ꝑ hereditatẽ cũ illa nõ ſit naturalis:ſed de ſucceſſiõe per carnis ꝓpaginẽ.vel etiã intelligi põt de illa qua liberi iure naturę ſuccedũt parẽtibus.ff.vñ libe.l.j.⁊.l.ſcripto.§.nõ ſic.

i ¶ Educatio.Patres eni theſaurizant filijs:nõ filij parentibus.vt.xvj.q.j.predicator.ſimilr̃ filius patrẽ egentem cogit̃ alere.xxij.q.iiij.inter.⁊.C.de alen.libe.l.j.⁊.ij.

[Left margin notes:] ...cõſuetu...o vtru3 iudicet ...iuri ſcripto. — ...idex per ...e iura ...ter iudi...e.

✝ ¶ Con cor.tex.in §.huiꝰſtudij.ver.ſi.dicẽdum.inſti.de iu.ſti.⁊ iu. Caſus di uidẽs capitulum.

Ius naturale dicit̃ multiplr̃.

Ius ciuile qdruplr̃ citer di.

Filiꝰ egẽtẽ patrẽ cogitur alere.

cōmunis[a] omniū poſſeſſio: ⁊ oium vna libertas: acqſitio eoꝛuz que celo terra mariqꝫ capiūtur[b]. Itez depoſite[c] rei vel cōmendate[d] pecunie reſtitutio: violētie per vim[e] repulſio. Nam hoc aut ſi qd huic ſimile eſt nunq̄ iniuſtuz: ſed naturale equumqꝫ habetur.

¶ Idem ca. v. ¶ Quid ſit ius ciuile.

Ius ciuile eſt quod quiſqꝫ populus vel[f] ciuitas ſibi ꝓpriū diuina[g] humanaqꝫ cauſa conſtituit. ✠

¶ Idē ca. vj. ¶ Quid ſit ius gentium.

Ius gentium eſt ſedium[h] occupatio edificatio mūitio bella captiuitates ſeruitutes[i] poſtliminia[k] federa pacis inducie ✠ legatoꝛū[l] non violādoꝛuz religio cōnubia īter alienigenas[m] ꝓhibita: hoc inde ius gentiū appellatur: qꝛ eo iure omnes fere gentes vtuntur.

¶ Idem ibidem capi. vij. ¶ Quid ſit ius militare.

Ius militare eſt belli inferendi ſolēnitas: federis[n] faciēdi nexus: ſigno dato egreſſio in hoſtez vel pugne cōmiſſio. Item ſigno dato receptio. Itē flagitij militaris diſciplina ſi locus deſeratur[o]. Itē ſtipendioꝛū modus[p] dignitatū[q] gradus pꝛemioꝛū honoꝛ: veluti cū coꝛona[r] vel toꝛques[s] donaṫ. Itez pꝛede deciſio: ⁊ pꝛo ꝑſonarū qualitatibus ⁊ laboꝛib⁹ iuſta diuiſio: ac pꝛincipis poꝛtio[t].

¶ Idem ibidē capitu. viij. ¶ Quid ſit ius publicum.

Ius publicū eſt[u] ī ſacris ⁊ ſacerdotib⁹ ⁊ magiſtratibus. ¶ Idem ibidē ca. ix. ¶ Quid ſit ius quiritum.

Ius quiritum[x] eſt ꝓpꝛie romanoꝛum: quod nulli[y] tenent: niſi quirites: ideſt

[illegible] libertus patronum. vt. ff. de agn. liberi. quis. §. idem in liberis. ⁊ §. ſolent.

a ¶ Cōmunis oium. i. nihil erat ꝓpꝛium alicui iure diuino ✠. Uel dic cōis. i. cōmunicanda tpe neceſſitatis. vt. xlvij. di. ſicut. nā etiam ſm legē ro. tempoꝛe periculi cibaria maxie erant cōmunia. vt. ff. ad legem rho. l. ij. §. cuz in eadem naue. in fine. xij. qō. j. dilectiſſimis.

✠ ¶ Cō. coꝛ. tex. in l. ex h iure cū no. ff. d iuſti. ⁊ iu.

b ¶ Capiūtur. hec enim ⁊ alia que in nullius bonis ſunt cedūt occupanti. vt inſtitu. de rerū diui. §. fere.

c ¶ Item depoſite. Fallit in duob⁹ caſibus: vt. j. xxij. qō. ij. ca. ne quis. ⁊ ſi dominus ⁊ deponens ſimul petunt rē potius reſtituitur domino: vt. ff. depoſiti. bona fides.

✠ ¶ Con coꝛ. tex. in §. ius aūt ciuile. v. ſi nā qd qſqꝫ. iſti. de iur. na. gē. ⁊ ci.

d ¶ Commendate. Cōmendare idē eſt quod deponere. vt ff. depo. luci⁹ ticius.

e ¶ Per viz. quod cuilibet licet. vt. ff. de iuſti. ⁊ iure. vt vim. in fi. extra de ſenten. excōmu. c. iij. §. ſi vero. in fi. De illa materia habes not. xxiij. queſtio. j. in ſumma. Joan.

Uim vi repellere lz.

✠ ¶ Con coꝛ. tex. in §. ius aūt gētiū. cuz gl. in v. bella. inſti. de iure na. gē. ⁊ ciui.

Ius ciuile. ¶ Caſus. Di hic ius ciuile qd populus vel ciuitas ſibi ꝓpꝛiū conſtituit cauſa dei vel hoiuz.

f ¶ Uel ciuitas. Sic aliqua eccleſia ius ſibi ſtatuit. vt. j. di. xj. catholica. ⁊ de conſe. di. iij. pꝛonunciandum.

g ¶ Diuina humanaqꝫ. id eſt contemplatione dei. de conſe. di. iij. c. iij. ⁊ hominum. vt. ff. de fer. l. j.

Ius gentium. ¶ Caſus. hic enumerantur. xj. que procedunt a iure gentium: ſcilꝫ ſedium occupatio ⁊c. ⁊ dicitur ius gentium: quia fere omnes gentes indifferenter vtuntur eo.

h ¶ Sedium. i. [illegible] xxiij. q. vij. ſi de rebus. ⁊ q. v. dicat aliquis. inſti. de rerū diui. §. item que ex hoſtib⁹. ff. de acqui. rerū do. naturalē. §. ſi. Uel dic ſediū vacantium que occupanti concedūtur. vt inſti. de rerū diui. §. fere. Alioquin ſi ꝓpꝛia auctoꝛitate rapet etiam rē ſuam cadit a dominio: vt. j. xvj. qō. vj. placuit. ff. quod me. cau. extat. C. vnde vi. ſi quis in tantam. niſi foꝛte alio modo non poſſet eam cōſequi per iudicem: vt. xxiij. qō. ij. c. j. ⁊ ij. ⁊ ff. que in frau. credi ait pꝛetoꝛ. §. ſi debitoꝛem. Jo.

Rape etiā ꝓpꝛia nō licet.

i ¶ Seruitutes. Alibi diciṫ ꝙ ſeruitus ſit inducta per ebꝛietatē. xxxv. di. ſexto die. alibi dꝛ inducta ex ꝑſcriptione ſeptēnij: vt dicam. j. di. vij. §. ius aūt. in ſūma. in gl. que incipit a iudicijs. ſup illo ver. iuſtificatiōibus. Sol. diciṫ enim inducta de iure gentiū: qꝛ ius gentiū eaz approbauit non ꝙ eā pꝛimo inuenerit. Si ergo bellū iuſtum eſt qui capiṫ ſit ſeruus capiētis: vt. xxiij. q. v. dicat. ⁊ ſm hoc peccat talis capt⁹ ſi recedat a dn̄o ſuo: vt. xvij. q. iiij. ſi quis ſeruum. ſed ſi bellum nō eſt iuſtum licitum eſt ei fugere dum poteſt: vt. ff. de cap. nihil intereſt. Jo.

Capt⁹ in bello an licite poſſit aufugere.

k ¶ Poſtliminia. Poſtliminiū eſt ius quo reſtituitur alicui res quā per captiuitatē amiſerat: vt. xvj. q. iij. pꝛima actione. ⁊ xxxiij. q. j. cū per bellicā. niſi ſint arma que non reſtituūtur: qꝛ illa turpiter amiſit. vt. ff. de cap. l. ij.

Poſtliminium.

l ¶ Legatoꝝ. Si qs legatuz vel amicoꝝ vel hoſtiū impedit ſm canones excōicatur: vt. xciiij. di. ſtin. ſi qs. xxiij. q. iij ſi quis. ſcōm leges traditur hoſtib⁹ vt ſit ſeruus illoꝛū. ff. de lega. l. vlti. Joannes theutonicus.

Pene legatos impedientiuz.

m ¶ Alienigenas. vt. xxviij. q. j. caue. ⁊ ca. ſequentibus.

Ius militare eſt bel. ¶ Caſus. hic oſtendit Iſidoꝛus que ſpectant ad ius militare vel belli inferendi ſolēnitates federis faciendi nexus ⁊c.

n ¶ Federis. i. pacis componende.

o ¶ Deſeraṫ. ſm canones qui fugit in bello publico infamis eſt: vt. vj. q. j. infames. ſm leges capite puniṫ: vt. ff. de re mili. omne. §. q in acie. Johannes theutonicus.

Pene fugientis in bello.

p ¶ Modus. j. xij. q. ij. vulterane. ⁊ j. xvj. qō. vlti. capi. j. et ca. contra.

q ¶ Dignitatum. Quis ſit dignioꝛ vel ſuperioꝛ alio.

r ¶ Cum coꝛona. ideſt maius munus.

s ¶ Uel toꝛques. ideſt minus munus.

t ¶ Ac pꝛincipis poꝛtio. Non ergo oia que capiunṫ in bello ſunt pꝛincipis: ⁊ ſic eſt contra. xxiij. qō. v. dicat. vbi dicitur: ꝙ regis ſunt omnia. ſed dic ꝙ pꝛincipis ſunt omnia quo ad tuitionez: ſed ipſe tenetur ea diuidere ſcōm merita perſonarum. xij. q. ij. vulterane. ⁊ c. conceſſo.

Pꝛīcipis ſunt oia.

Ius publicum. ¶ Caſus. Jus publicum conſiſtit in ſacris ſacerdotibus ⁊ magiſtratibus: qꝛ ſi aliquis iſtos vel aliaſ publicas perſonas offendit ius publicum eſt: ⁊ contra publicum facit cū he perſone pꝛincipaliter ad ſtatum rei publice ſpectent.

u ¶ Jus publicum eſt. vnde qui ledit ſacerdotes vel res ſacras ab omnibus tanquā pꝛo publico crimine poteſt accuſari. argu. ij. queſtio. j. in pꝛimis.

Ius quiritum. ¶ Caſus. hoc ius diuidiṫ in duas partes. In pꝛima dꝛ ꝙ ius quiritum eſt ꝓpꝛie romanoꝛuz: qd nulli habent niſi romani vel eis ſubiecti. In ſecunda parte diciṫ ꝙ iure romanoꝝ agitur de legitimis hereditatib⁹ de curationibus ⁊ tutelis ⁊ de vſucapiōibus: que oia tm̄ romanis cōpetūt. Scd̄a ps ibi: in q̄.

Diuiſio.

x ¶ Jus quiritum. a quirino. i. romulo.

y ¶ Qd nulli. Cōtra. C. d iude. iudei. vbi dꝛ ꝙ iudei vtiītur romano iure [illegible] vbi oēs vocanṫ romani ſubiecti romano imperio [illegible] ꝓpꝛiū romanoꝝ eſt hꝛe filios in poteſtate: ꝑut ēt gētiles ſunt ſb romano impio. nā imperatoꝛ eſt ꝑnceps toti⁹ mūdi: vt. vij. q. j. i apibus ✠. ſed ī diuerſis ꝓuincijs diuerſi reges ſub eo ꝯſtituti ſunt. vj. q.

Judei ⁊ gētiles ſub. ſūt impio.

✠ ¶ Con coꝛ. tex. i. l. bn̄ a zenō

nl.C.de q̄ dri. pſcri. Bal.in.l.ſ C.ð ſui.tri. hereditas

iiij.ſi tot.ff.ad.l.rho.de iac.qui leuan de.c.l.de peario. Qui ergo nõ vult eſſe ſub romano imperio nec hereditatem habere poteſt: nec alia que hic de iure romano enumerantur. Argu.viij.diſtin.quo iure.
a De legitimis hereditatib⁹.ab inteſtato vel ex teſtã de latis. Et hereditas ē ſucceſſio in vniuerſum ius q̄d defunctus habuit tēpore mortis vl̄ q̄d ſupeſt deducto ere alieno.
b De vſucapionibus. Uſucapio ē acquiſitio dñij p ↄtinuationē poſſeſſionis tēporis lege diffiniti. ff.de vſucapio.l.ij.

Conſtat aūt. hec di. diuidit i duas ptes. In pma pte ponit gnq; differētias ſecularium legum.ſcđa ibi: quedam. Jo.de fan.

Caſus. In ſupiori di.facta fuit mētio de iure qritum: ideo Gratian⁹ annectit ſcundã diſtictionem in q̄ oſtēdit ꝙ ius qritũ cõſtat ex legib⁹ plebiſcitis ↄ ſenatuſcõſultis ↄſtõnibus pncipum edictis ↄ prudētũ rñſis. Interſerit ēt de qbuſdã legibus q̄ a noibus ↄditoꝝ noiantur vt cõſulares ↄ tribunicie ↄč. Et exempla ponit de ſingul. Quatuor aūt ſequentia c.plana ſunt ↄ per te videbis.

c Cõſtat. In hac ſcđa diſtictione agit que ſint partes ſiue ſpēs romani iuris: agitur etiã quare leges conſulares vel tribunicie vl̄ alie ſic ſunt appellate ↄč.

d Lex ē. de Populi. Olī ppl̄s ſtatuit leges ſ; hodie nõ: qꝛ tranſtulit hãc ptãtē in impatorē: vt inſti de iu. na.§.ſed q̄d pncipi. vel dic ꝙ ppl̄s hodie poteſt. ↄ quod dicitur ibi tranſtulit: ideſt conceſſit.

e Qua maiores natu. Maiores natu dicuntur nobilitate antiquitate dignitate ſcientia: vt.ij.q.vij.querēdum.ↄ.c.criminationes.

Lex. eſt ſi.in.§. ſed ius q. dē ciuile. cũ gl.i.4. ius qrinĩ. ↄ in.4.ag rino iſti.ð iu.na.gē. ↄ ciui.
Uſucapio

Populꝰ ꝑ leges ... ↄſti ... ere.
Adde ... poſſit ... ere ſta ... tu; ↄ ſi ... an pn ... e extite ... iuitate ... ↄſētiē. ... io.bal. ... pdium ... i leg.

romani. ✠ In quo agit de legitimis[a] hereditatib⁹ vel curationib⁹: vel de contractibus: de tutelis de vſucapionibus[b]: que iura apud nullũ alium populum reperiũtur: ſed propria ſunt romanoꝝ ↄ in eos ſolos conſtituta.
Idem lib. ↄ cap. eiſdem.
Diſtinctio.ij.

Conſtat[c] autem ius quiritum ex legibus ↄ plebiſcitis ↄ ſenatuſcõſultis ↄ ↄſtõnibus pncipum ex edictis ſenatoꝝ ſiue reſpõſis prudentiũ. Idē ibidem cap.x.
Quid ſit lex.
Lex eſt ↄſtõ populi[d] q̄[e] maiores natu ſimul cũ plebibus aliquid ſanxerunt. Idem ibidem cap.xj.
Quid ſit plebiſcitum.
Plebiſcita[f] ſunt q̄ plebes tm̄ cõſtituũt: ↄ vocant plebiſcita eo ꝙ ea plebes ſciat: vel ꝙ ſciſcitat ↄ rogat vt fiant. Idem ibidē.ca.xij.
Quid ſit ſeatuſcõſulti.
Senatuſconſultum eſt q̄d tantum ſenatores populis conſulendo decernunt ✠.
Idem ibidem. cap. xiij.
Quid ſit ↄſtõ vel edictũ.
Conſtitutio[g] vel edictũ eſt q̄d tm̄ rex vel imperator conſtituit vel edidit.
Idem in eodem.ca.xiiij.
Que ſunt rñſa prudentũ.
Reſpõſa[h] prudentũ ſũt que iuriſcõſulti rñdere dicunt cõſulētib⁹: vnde ↄ rñſa pauli dicta ſunt: fuerũt enī qdā prudētes ↄ arbitri eqtatis: q inſtõnes ciuilis iuris cõpoſitas ediderũt: qb⁹ diſſidētiũ lites ↄtētioneſq; ſopirēt.[i] Idē in eodem.c.xv.
Que ſunt tribunicie vel conſulares leges.
Quedā etiã leges dicũtur ab his q eas cõdiderunt:

f Plebiſcita. Plebiſcita primo facta fuerunt ppter diſcordiam que fuit inter nobiles ↄ plebeios: vt.ff. de origine iuris.l.ij.§.iiſdem temporibus.
g Conſtitutio vel edictũ. Proprie dicunt ↄſtõnes pncipum: ↄ edicta ꝓtoꝝ. dr̄ etiã edictũ iudicis: vt ē citatio.xxiiij.q.iij.de illicita.ff.de re iudi. contumacia.
h Reſpõſa prudētũ. Caſus. Dr̄ hic ꝙ rñſa ſunt q̄ iuriſcõſulti interrogãtib⁹ rñdebãt: vt fuerunt rñſa pauli. Fuerũt.n.qdā prudētes electi ↄ eqtatis arbitri: q rñſiones ſuas ediderũt i ſcriptis: qb⁹ diſſidētiũ lites ſopiebant.
i Rñſa. Olī licuit cuilib; totã hereditatē ſuã relinqre alteri: ſed Falcidi⁹ ſtatuit ꝙ q̄rta ps hđitatis deberet relinqui legitimis hđibus. Eſt aūt triplex falcidia. Una ē debita iure nature q̄ cõpetit legitimo hđi. Alia eſt debita iure inſtõnis quã põt iure heres iſtitut⁹ petere: cũ tota hđitas eſt exhauſta. Joã. Et iſtas duas põt hodie hře fili⁹ iſtitut⁹.ex̄ de teſta.rainald⁹. ↄ ita ceſſat opi. dñoꝝ.C. ad l.fal.q̄q;.B. Tertia q̄ dr̄ q̄rta trebellianica. ✠ ↄ cõplit heredi inſtituto q rogat⁹ ē hereditatē alteri reſtituere: vt legit ex̄ de teſta rainutius. Jo.
k Sopirēt. Nec enī l; iudici ab eoꝝ rñſis deuiare: vt inſti. ð iure na.§.reſpõſa.
l Quedã etiam. Hec eſt ſcđa ps di.i q̄ põit q̄ſdã leges denoiatas a cõditorib⁹. Jo.de fan. Caſus. Hic enumerant ſeptē leges denoiate a noib⁹ ↄdito rũ: q̄rũ q̄ttuor octauianũ ceſarē preceſſe rũt: tres autē fuerũt ſub octauiano ceſare.ſ. papius ↄ pompeius q leges ↄdiderũt pmia ꝓ ſuſcipiēdis.ↄ. ſuſceptis liberis ↄtinētes: ↄ falcidius tribun⁹ plebis q parentib⁹ permiſit facere de ſua ſubſtantia qcqd vellet ↄ extraneis relinquere: preter q̄rtã quã ſuis heredibus relinquere

Conſtõ ↄ edictũ diuerſa ſũt.

Falcidia ē triplex.

✠ Con cor.ſe.in §.ↄſtat ãt. v. ſenatuſ cõſultum cũ glo.i.4. ſenat⁹ iſti. de iur.na. gē.ↄ ciui.

✠ Adde an ap.falci die veniat trebellianica.no.i l.y.ſi qs ali.teſt.p. hi. ↄ i.l.j. ff. de iure codi.

tenentur iure nature. Caſus autem duorum ſequen. c.planus eſt: ⁊ per te pone.

a ¶ Premia. hec fuerũt pmia: ꝙ ſi quis haberet rome tres filios: in italia quattuor in ꝓuincia quinq;: nõ poterat vocari ad on⁹ tutele. inſti. de excu. tu. in pn. Uel aliter cõſtitutum eſt: ꝙ ſi qs hꝫ minus q̃ꝫ viginti quinq; annos excludit̃ ab honoribus: tñ ſi eſſet viginti annoꝝ: ⁊ haberet quinq; filios numerus filioꝝ suppleret numeꝝ annorũ. ff. de mu. ⁊ ho. ad rem. ⁊. ff. de mi. l. ij.

b Satyra. De hac ſatyra nihil habemus: ſed tãgit̃ in C. de lati. liber. l. vnica. in prin. ⁊ in ꝓemio digeſtorum. §. ⁊ an tea. in fine.

c Hodie. ¶ Iniquiſſima eſt illa lex. ſ. ꝙ pati&etilde;tib⁹ naufragiũ in habitatores oĩa auferrãt: vt ff. eo modeſtin⁹. ſed hodie lex illa correcta eſt. C. de fur. auẽ. nauigia. ⁊ ex̃. de conſue. c. ſi. imo tales ſũt excõicati ipſo iure: vt extra de rapto. ex cõmunicationi.

Omnes hec di. diuidit̃ i tres ptes. In prima ꝓbat quid ſit canon. ſcḋa ibi: porro. tertia ibi: officium. Jo. de ſan.

¶ Caſus. Ab illo. c. ius aũt naturale: aſſignauit ptes legũ ſeculariũ: ſed q̃ ↄſtitutio alia eſt ciuilis q̃ ius ciuile vel forẽſe appellat̃: alia eccleſiaſtica de qua principaliter intẽdit tractare: iõ ſupponit di. iij. in qua oſtẽdit quo nomie lex eccl'iaſtica cenſeat̃: et dicit ꝙ noie canonis cẽſet̃. Interſerit etiã quid ſit ꝑuilegium ⁊ qḋ ſit off. ciuꝫ legis. Caſus autem ſequẽtis c. patet per ſe.

vt conſulares tribunicie iulie cornelie: nam ſub octauiano ceſare ſuffecti cõſules papius ⁊ põpeius legẽ tulerũt: q̃ a noib⁹ eoꝝ appellat̃ papia ⁊ põpeia ↄtinẽs patrũ pmia[a] ꝓ ſuſcipiendis liberis. Sub eodẽ quoq; impatore falcidius tribun⁹ plebis legẽ fecit: ne qs plus ex̃neis teſtõ legaret q̃ꝫ vt q̃rta ps ſupeſſet hẽdib⁹ ex cuius noĩe lex falcidia eſt noĩata. ¶ Idẽ ibidẽ c. xvj. ¶ Que ſit lex ſatyra.

Satyra[b] vero lex eſt q̃ de plurib⁹ ſimul reb⁹ loq̃t̃: dicta q̃dem a copia reꝝ ⁊ q̃ſi a ſaturitate. vñ ⁊ ſatyrã ſcribere ẽ poemata varia cõdere: vt horatij iuuenalis ⁊ ꝑſij. ¶ Idem ibidẽ cap. xvij. ¶ Que ſint rhodie leges.

Rhodie[c] leges naualiũ cõmerciorum ſunt: ab inſula rhodo cognominate: in qua antiquitus mercatoꝝ vſus fuit. ¶ Auctor. ¶ Diſtinctio. iij.

Omnes[d] hee ſpẽs ſecularium legũ ptes ſunt: ſꝫ q̃ ↄſtõnum alia eſt ciuil' alia eccl'iaſtica: ciuilis ↄo forenſe vel ciuile ius appellat̃: quo noie eccleſiaſtica ↄſtõ appellet̃ videamus. Eccl'iaſtica ↄſtõ canonis noie cenſetur. Quid aũt ſit canõ: Iſidorus in lib. xj. etymologiarũ cap. xviij. declarat dicens. ¶ Quid ſit canon.

Canon[e] grece latine regula nuncupatur. ¶ Idem ibidem. ¶ Cur dicat̃ regula.

Regula dicta eſt eo qḋ recte ducit nec aliquẽ aliorſum[f] trahit. Alij vero dixerunt regulam dictã: vel quod regat: vel quod normã recte ⁊ bñ viuẽdi pbeat vl' ꝙ diſtortum prauũq; corrigat. Auctor Gratian⁹. ¶ Porro

In vniuerſali cõcilio. ex̃. de biga. alter canonis. Decretũ dicitur ꝙ papa ſtatuit de conſilio cardinalium ſuoꝝ ad nullius cõſultationem. Decretalis ep'la dr̃ quã ſtatuit papa vel ſolus vel cũ cardinalibus ad cõſultationem alicuius. lix. di. hoc ad nos. xix. di. ſi romanoꝝ. Item adhuc alias inuenim⁹ appellationes canonice ↄſtitutiõis: vt dogma mandatũ interdictum ſanctio: vt xxv. q. ij. ſi qs dogmata. Dogma eſt qḋ cõſiſtit i doctrina fidei xpiane. xxiij. di. qui eps. Mandatuꝫ qḋ conſiſtit in doctrina de moribus. xxiij. di. his igitur. Interdictum in quo nulla pena adijcit̃. xxij. di. ſtin. interdixit. Sanctio vbi pena adijcit̃. xxxvj. di. c. ij.

e Canon. ¶ habet aũt canon ſub ſe quattuor ſpecies: vt. xxv. q. ij. ſi quis dogmata.

f Regula. ¶ Caſus. Regula dicta eſt eo ꝙ recte ducit: nec aliorſum non trahit q̃ꝫ ad rectitudinem. Alij dixerũt regulã eſſe: eo ꝙ regat: vel ꝙ normã viuẽdi prebeat: vel prauum corrigat.

¶ Aliorſum. Ergo ſi regula nunq̃ꝫ trahit aliorſum oĩs regula eſt ius: male ergo dicit lex q̃ ita diffinit regulã: Regula eſt q̃ rẽ breuit̃ enarrat: nõ vt ex ea ius ſiat. ff. de regu. iur. l. j. Ad hoc dicas ꝙ ſi illud appellas regulã in quo aliq̃d generaliter ſtatuitur nõ adiũctis exceptionibus: ſm hoc ex regula nõ ſumitur ius: ⁊ ita loquit̃ lex: ſed ſi appellas regulam id qḋ icludit in ſe ſuas exceptiões: ſꝫ hoc regula nunq̃ꝫ fallit: ⁊ ita ſumitur hic.

¶ Porro. ¶ hec ẽ ſcḋa pars di. in qua diſtinguitur inter concilia prouincialia ⁊ generalia ⁊ priuilegia. Joan. de ſan.

d ¶ Omnes. Sed q̃ ſupra tractauit de ſpecieb⁹ ſecularium legum: mõ vult tractare de eccleſiaſticis ↄſtõnib⁹ q̃ varijs noibus appellant̃: q̃nq; illud appellat̃ canon: q̃nq; decretũ: q̃nq; decretalis ep'la. Canõ dr̃ id qḋ ſtatuit̃ ¶ Caſus. Facit hic Gratianus quãdam di. ſ. canonuꝫ alij ſunt decreta pontificum: alij ſunt ſtatuta cõciliorum vniuerſaliũ: alij ſunt ſtatuta ꝓuincialiũ ↄciliorum: que

Diuiſio di.

Decretum Decretal' epiſtola

Dogma Mãdatũ Interdictũ Sanctio

Regule diffinitio

Canon

q̄cq̄ȝ ſūt auctate papę vel p̄riarcharū vel archiep̄orū. & hec qdē gn̄ales regule dn̄r. Sūt aūt q̄dā p̄uate leges q̄ p̄uilegia appellātur: & ad hoc icludit ſeq c. cui^9 caſus plan^9 eſt. a ¶ Legato. Ad h̄ ſpāl'r deſtinato: lȝ eni aliqs ſit gn̄al' legat^9: nō tn̄ p̄t facere gn̄ale vl' ēt p̄uīciale ꝯciliū: q: ea que ſpāl'r ro. pō. ꝯcedūt mādata gn̄ali iuriſditiōe nō trāſferūt: vt ex̄ de of. le. q̄ trāſlatiōeȝ. & mādata generali iuriſditōe cōſiliū nō p̄t exercere: ſȝ is cui mādat'. vt ſ. de of. ei^9 cui mā. ē iuriſ. l. ij. Sȝ nūqd metropolitani i ſuiſ cōcilijs p̄nt cōdere canones? nō vꝫ. vt ij. xvij. di. nec licuit & c. ſe. Ar. ꝯ. ſ. xi. di. catholica. & de ꝯſe. di. iij c. j. Dicas q̄ de p̄uis negocijs & de his q̄ ſpectāt ad on^9 p̄nt cōdere canones: ſ̄ magnis rebus nō p̄nt. vt. xvij. di. multis. & xxiiij. q. j. quotiens.

Legatus vīꝫ de ſit cōciliū ſa cere.

Metropolitani vīꝫ poſſint canones cōdere.

canonū alij ſunt decreta pōtificū: alij ſunt ſtatuta ꝯciliorū. Cōciliorū vero alia ſūt vniuerſalia: alia ſunt prouincialia. Prouicialiū: alia celebrant auctoritate pōtificis romani p̄ñte videlȝ legato[a] ſcē romane eccl̄ie: alia vero auctoritate patriarcharū vel primatū vel metropolitanorū eiuſdē prouincie. Hec qdeȝ de gn̄alib^9 regul' itelligēda ſūt. ¶ Sūt aūt q̄dā p̄uate leges tā eccleſiaſtice q̄ȝ ſeculares q̄ p̄uilegia appellātur. ¶ De qbus ix. li. Etymo. ca. xviij. Iſidorus ait. ¶ Quid ſit p̄uilegiū.

Priuilegia ſūt leges priuatorū[b] quaſi priuate leges: nā priuilegiū dictū ē eo q̄ in priuato[c] ferat'. ¶ Auctor Gratianus. ¶ Officiū vero ſeculariū ſiue eccleſiaſticarū legū eſt p̄cipere qd̄ neceſſe eſt fieri: aut p̄hibere qd̄ malū eſt fieri: pmittere vel licita vt p̄miū petere: vel etiaȝ quedā illicita vt dare libellū repudij ne fiant grauiora.

¶ Vn̄ in eodē lib. capi. xix. Iſidorus ſcribit dicens.

¶ Quid ſit officium legis.

Omnis autē lex aut permittit[d] aliqd vt vir fortis petat p̄miuȝ: aut vetat vt ſacrarū virginū nuptias nulli petē liceat: aut punit vt q cedeȝ[e] fecerit[f] capite plectatur: ei^9 [g] eni p̄mio[h] aut pena vita moderat'[i] hūana: diuina autē p̄cipit[k]: Ut diliges dn̄m deū tuū. ¶ Diſtinctio iiij.

Cauſa[l] vero cōſtitutiōis legum eſt humana coercere audaciaȝ & nocendi facultatem refrenare. ¶ Sicut in eodem libro. ca. xx. Iſido. teſtat' dicēs

¶ Quare leges facte ſunt.

Priuati qui p̄ſ'r dicuntur.

b ¶ Priuatorū. Priuati dn̄r p̄prie q nō ſunt cōſtituti i aliq̄ dignitate vt. xxiiij. q. j. q ꝯ. Sed hic p̄uati dn̄r oēs exēpti a iure cōi ſiue ſit collegiū ſiue aliqua ſpāl' pſona. vij. q. j. p̄ tiſti. hic pꝫ rō q̄re v̄ba poſita i p̄uilegijs poti^9 ponunt' cāliter q̄ȝ cōditionāl'r: cuȝ dꝫ ſic iuſte poſſides. ſi illō v̄bū iuenis i p̄uilegio exponas ſicut p̄ q: & hac rōne: q: cuȝ priuilegiū ſit lex: & lex dꝫ eē certa. vt. ſ. di. p̄ri. c. erit. & v̄ba p̄uilegij debent eē certa. hāc rōnē aſſignat Inno. extra ō v̄. ſig. abbate. & ſup v̄. p̄teriti tp̄iſ morē.

Priuilegiorū v̄ba cauſal'r ponenda ſūt.

c ¶ In priuato. i. in priuatis.

‡ ‡ 3 ¶ Offm̄. hec ē tertia ps in q̄ dicit qd ſit offm̄ leg. Jo. ō ſā. ¶ Cāus. Dꝫ q̄ h̄ officiū legiſ ē p̄cipue neceſſaria. p̄hibet' mala: pmittet' licita & q̄n̄q̄ȝ illicita ne grauiora fiāt.

Omnis au. ¶ Caſus. Dꝫ hic q̄ q̄drupl'r ē offm̄ legis: aut eni pmittit aliqd vt ſi vir fortis p̄miū petat: aut vetat vt mōialiū petet' nuptias aut pūit vt q cedē fecerit capite plectat' aut p̄cipit. vt dilig. do. deū tuū

d ¶ Permittit. Trib^9 modis dꝫ aliqd pmitti. Uno mō qd̄ nullo iure p̄hibet' vt ſcōas nuptias ꝯtrere. vt. xxxi. q. j. hac rōne. Scd̄o mō qd̄ ꝯ cōſtitōnes humanas indulget': vt ꝯtrere in q̄nto gradu. vt. xxxv. q. iij. q̄dā. & eſt hec v̄a permiſſio: & dꝫ abſoluta pmiſſio. Tertio mō dꝫ illicitū permitti: vt maius illicitū vitet' vt cōmeſſatiōes die dn̄ico. vt di. iiij. deniq̄ȝ. & permittit' adulteriū ne fiat homicidiū. vt. xxxij. q. ij. ſi qd̄ verius. & pmittit' ſubdiacono h̄re vnā ne peccet cū plurib^9. vt ex̄ q cle. vl' vo. ſignificauit. & hec dꝫ cōparatiua pmiſſio: ſȝ poti^9 appellat' tolerātia q̄ȝ pmiſſio. & ſm̄ hāc p̄miſſionē dic' canō: q̄ ea q̄ pmittim^9 nō approbam^9 vt. xxxj. q. j. hac rōne. & ſcd̄ȝ hāc pmiſſiōeȝ dic' decre. q̄ multa tolerām^9 q ſi i iudiciū deduceremus caſſaret'. vt extra de p̄bē. cū iam dudūȝ. Jo.

Permiſſio cōparatiua.

Permiſſio ſit triplicᵉʳ.

e ¶ Ut q cedē. Sed nūqd iudex ecclīaſticus pōt tal'r dictare ſn̄iaȝ in cā ſanguis cū nec cāis ſanguinū poſſit intereē. vt xxiij. q. viij. his a qbus. ſȝ dic q̄ iudex ecclīaſticus pōt dicere ius interrogāti: ſed nō pōt illud p̄cipere vel cōſulere. ſic. v. q. vlti. delatori. xxiij. q. vlti. peſſimā. Jo. ſed videt' hodie correctū. de exceſ. p̄la. ex litteris. B.

Deut. vj. a

Iudex eccleſiaſtic^9 an de cauſa ſanguinis ſe intromittat.

f ¶ Fecerit. vt de penitē. diſtin. j. ſi quis cum telo.

g ¶ Eius. id eſt legis.

h ¶ Premio. id eſt permiſſione.

i ¶ Moderatur. paſſiue.

k ¶ Diuina autem precipit. hoc reſpicit ſuperiora.

‡ I Cauſa. ¶ Hec di. diuidit' i q̄tuor partes. In p̄ma q̄rit' q̄re ſunt facte leges. ſecūda ibi: p̄terea. tertia ibi: ideo autē. quarta ibi: hec & ſi. Jo. de ſan.

¶ Caſus. Dixit. ſ̄. qd̄ ſit legis officiū. In hac. iiij. di. oſtēdit ad qd̄ ſit lex inſtituta: & quid in ea cōtineatur: & quādo inſtituitur: & q̄ etiaȝ quedā capitula ſunt abrogata.

l ¶ Cauſa. hic intitulat'. iiij. di. in q̄ oñdit q̄l'r leges ſint inuēte. ſ̄o oñdit q̄ ſint ꝯſiderāda i ꝯſtituēdis legib^9. vltimo oñdit q̄ſdā leges eē abrogatas p̄ ꝯriā. cōſuetudinē.

Facte. ¶ Caſus. Queſitu3 fuit ab Iſido. q̄re leges ſunt facte ⁊ īſtitute. ⁊ r̄ndet ꝙ triplici de cā facte ſūt. Una vt eaꝝ metu humana audacia coerceatur. Scđa vt tuta ſit inter improbos innocētia. Tertia vt vnius ſupplicio aliorum facultas nocendi refrenetur.

a ¶ Coerceatꝰ. nam per leges nemo cogitꝰ bn̄facere. ſ3 maleſacere ꝓhibetur: vt xxiij. q. v. ad fidem.
b ¶ Tutaq3. i. vt boni inter malos ſecure viuant: vt. xxiij. q. v. non fruſtra. Joan.
¶ Dicitea. ¶ Hec ē ſcđa ps di. in q̄ ponit. vij. q̄ ſunt ſeruāda i legibus ꝓmulgandis. Joā. de fan.
¶ Caſus. Mō dicit Gra. q̄ ſint illa q̄ i lege ↄſtituēda ↄſiderātur vt cōtineat ⁊c. ⁊ ad hoc īducit legē ſe.
Erit. ¶ Caſus. In hoc. c. enūerat Iſido. decē q̄ lex i ſe cōtinere dꝫ: itaq3 hec. ſ. p̄rie loco tēporis ⁊ cōueniēs. ꝓ vno ponantꝰ. ſ. honeſta iuſta poſſibilis ⁊c.
c ¶ Honeſta. q2 i iure nō tā deſideratur iuſtitia q̄3 honeſtas. xxxv. q. iij. porro.
d ¶ Juſta. Alr enī nō ē iuſ niſi ſit iuſtū vt. ſ. di. j. ius gnāle.
e ¶ Poſſibilꝰ. q2 ſi de īpoſſibilitate legiſ qs trāſgrederetꝰ fruſtra īputaretꝰ ei ad penā: vt. xv. q. j. nō ē. xxiij. q. iiij. c. nabuchodonoſor. ver. Itē vaſis ire. ⁊ ff. quando appella. ſit. L. j. §. dies autem iſtos.

Facte ſunt autē leges: vt earū metu humana coerceatꝰ[a] audacia: tutaq3[b] ſit inter īprobos innocētia: ⁊ in ipſis īprobis formidato ſupplicio refrenetꝰ audacia ⁊ nocendi facultas. ¶ Auctor Gratianꝰ. ¶ Preterea in ipſa cōſtitutione legū maxie qualitas ↄſtituendaꝝ obſeruāda eſt: vt cōtineat in ſe honeſtatē iuſtitiā poſſibilitate3 conuenientiā ⁊c̄. que in eodē li ca. xxj. Iſido. enumerat dicens. ¶ Qualis dꝫ eſſe lex.

Erit autē lex honeſta[c] iuſta[d] poſſibilis[e] ſm naturā[f] ⁊ ſm ↄſuetudinem[g] patrie: loco[h] tēporiq3[i] cōueniens neceſſaria[k] ⁊ vtilis[l]: manifeſta[m] quoq3 ne aliqd p obſcuritate3 incautū captiōe[n] contineat: nullo p̄uato[o] cōmodo: ſed ꝓ cōi ciuiū vtilitate conſcripta. ¶ Auctor Gratianus. ¶ Ideo aūt in ipſa cōſtitutiōe iſta ↄſiderāda ſunt: q2 cū leges inſtitute fuerint: nō erit liberū iudicare de ipſis: ſed oportebit iudicare ſecūdum ipſas. ¶ Unde Augu. ait in lib. dē vera religione. cap. xxxj. ¶ De legibus tūc eſt iudicandū cū inſtituūtur: non cum inſtitute ſunt.

In iſtis tp̄alibus legibꝰ q̄q̄3 de his hoīes iudicent[p] cū eas inſtituūt: tn̄ cum fuerint inſtitute ⁊ firmate nō licebit[q] iudici de ipſis iudicare: ſed ſm ipſas. ¶ Auctor Gratianus. ¶ Leges inſtituūtur cū promulgantur: firmātur cū moribus vtentiu3 approbātur. ¶ Sicut enim moribus vtentiū in cōtrariū nōnulle leges hodie abrogate[r] ſunt: ita moribus vtentiū ipſe leges cōfirmātur. Unde illud teleſphori pape qui decreuit vt clerici generalr a quinquageſima ieiunandi ꝓpoſitum ſuſciperēt: ⁊ a carnibꝰ et delitijs abſtinerent: q2 moribus vtentiū approbatū non eſt aliter agētes trāſgreſſionis reos nō arguit. ¶ Unde teleſphorus vrbis rome archiep̄us oībus epiſcopis.

¶ Septe3 hebdomadibus a carne et delitijs ante paſcha clerici abſtineāt.

Statuimus[ſ] vt ſeptem hebdomadas plenas an̄ ſan

f ¶ Scđ3 naturā. i. naturalē rōnē. ſ. di. j. ↄſuetudo. Jo.
g ¶ Scđm conſuetudinē. q2 ſi eſt cōtra conſuetudine3 inhabitantiū p contrariā ↄſuetudinē abrogatꝰ: vt. j. e. §. legeſ. ⁊ c. ſtatuimꝰ. Itē q2 ↄſuetudo iterp̄tatꝰ legē: vt ex̄ de ū. ſig. abbate. ff. de leg. cū de ↄſuetudie. ⁊ L. ſi de iterp̄tatiōe.
h ¶ Loco. q2 in aliqbꝰ locis aliq̄ ſtatuuntꝰ q̄ alibi nō recipentꝰ: vt. xxxj. di. an̄. ⁊ c. alr. Itē i iure ↄſtituēdo cōſiderāda eſt vicinitas locoꝝ vel remotio: vt. lxiij. di. cū lōge.
i ¶ Temporiq3. Omnia enim debēt conuenire ſuis tēporibus: vt. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. ⁊. ij. q. i. ſi peccauerit.
k ¶ Neceſſaria. q2 non niſi inſtante neceſſitate ius ſtatui debet: vt. xxix. diſtinctio. regule.
l ¶ Utilꝰ. q2 iutilꝰ eēt abyciēda. lxviij. di. corep̄i. xij. di. oīa.
m ¶ Manifeſta iiij. q. iij non in teſtibus.
n ¶ Captione. ne aliquis captioſe poſſit eā interp̄tari: vel ēt ne alicui laqueꝰ paretꝰ p eā. xxvij. q. j. de viduis. Jo.
o ¶ Priuato. tūc eni eēt p̄uilegiū. ¶ Jd eſt. hec ē tertia ps di. i q̄ ponit ꝙ leges p ↄſuetudinē abrogātꝰ ⁊ p ↄſuetudinē ↄfirmātꝰ. ⁊ h̄ ꝓbatꝰ p q̄tuor auctoritates. Jo. de fan.
¶ Caſus. Dicit Gra. ꝙ iō iſta in lege cōſiderātur ſtatuenda: q2 cū inſtitute fuerint nō erit liberū de ipſis iudicare. ſed poſtq̄3 inſtitute fuerint minori iudici non licebit iudicare de ipſis ſed ſm ipſas. ⁊ ad hoc inducit cap. ſeq.
In iſtis. ¶ Caſus. Dicit Aug. ꝙ qn̄ leges iſtituūtur pōt qs de ipſis iudicare: ſ3 poſtq̄3 iſtitute fuerint minori iudici nō licebit de ipſis iudicare ſed ſecūdum ipſas.
p ¶ Judicēt. Cū ergo papa vult ↄdere canōes ep̄i p̄nt ↄ̄dicere ⁊ dicere: canon iſte nō ↄuenit ↄſuetudini regiōis nr̄e: vt. ſ. c. ꝓx. S3 nūqd potiꝰ ſtabitꝰ ſn̄ie ap̄lice vel oium ep̄oꝝ? Ul̄3 ꝙ oiu3 ep̄oꝝ: q2 orb maior ē vrbe: vt xciij. di. legimꝰ. Ar. ꝙ ſn̄ia pape p̄ualet. xxxv. q. ix. veniā. na3 ēt error p̄ncipis iuſ fac: vt. ff. de ſup. le. L. iij. i ſi. Dicas ꝙ ſn̄ie pape ſtabitꝰ ↄ̄ oēs. ix. q. iij. nemo. ⁊ c. cuncta. niſi ↄ̄ fidē diceret. xxv. q. i. ſūt q̄da3.
q ¶ Nō licebit. Ar. ꝙ ſel eſt approbatū: amō nō pt reprobari. vt. vij. q. j. dilectiſſimis. c. l3. ⁊. xxxij q. v. horrēdꝰ. Jo. niſi ex noua cā. extra de of. dele. c. inſinuāte.
¶ Leges ¶ Caſus. Iſte. §. diuiditꝰ i duas ptes. In p̄ma pte di2 ꝙ leges iſtituūtꝰ cū ꝓmulgantꝰ ⁊ ↄfirmantꝰ cū moribus vtētiū approbātꝰ. In ſcđa pte q̄ icipit ibi: ſicut di2 ꝙ ſic leges moribꝰ vtētiū cōfirmantꝰ: ita q̄dā leges ſūt p deſuetudinē abrogate: ſic ⁊ illđ teleſphori abrogatꝰ: quod dixit de ꝓpoſito ieiunādi ſuſcipiendo a clericis a qnquageſima. ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.
r ¶ Abrogate. Abrogare ē in totū tollere legē. derogare eſt ꝓ pte detrahere legi. vt. ff. d̄ v̄. ſig. derogatꝰ. ſ3 q̄lr pōt populꝰ abrogare canonē cū nō poſſit ↄdere canonē: maxie ex q̄ tota ptās trāſlata ē in p̄ncipē. ff. d̄ ↄſti. p̄n. L. j. S3 dic ꝙ nō p̄t abrogare niſi p exp̄ſſū ↄſenſu3 pape: vt ex̄ de prebē. cū iamdudū. l3 q̄dā dixerint ꝙ ſufficeret ſola ſcientia pape. Jo. Sed credo ꝙ cōſuetudo rōnabilꝰ ⁊ p̄ſcripta tollit legē vt ex̄ de cōſue. c. vlti. ēt ſine ſcia principis. difficile ēni eſſet eu3 oēs cōſuetudines q̄ ſeruantꝰ ſcire. B.
Statuimꝰ. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditꝰ i duas ptes. In p̄ma di2 ꝙ clerici debēt icipe ieiuniū a qnq̄geſima: vt clericoꝝ vita a laicali diſcernatꝰ. In ſcđa pte q̄ icipit ibi: has ergo. di2 ꝙ p ſeptē hebdomadas an̄ paſcha clerici ieiunādo: hymnis vigilijs ⁊ orōnibꝰ iſiſtere dēbēt die nocteq3.
ſ ¶ Statuimꝰ iſtis duobꝰ. c. ob. j. d̄ ↄſe. di. iij. a ſacerdotibꝰ. vbi q̄drageſima p̄cipitꝰ ſuari. S3 dic ꝙ iſtō. c. n̄ t3. q2 hodie qnq̄geſima nō ſuatꝰ cū ipſa celebretꝰ pꝰ paſcha. Jo.
ſ ¶ Statuimꝰ. i. abrogamꝰ vl ponitꝰ ſtatuimꝰ p ↄſulumꝰ

Pape ſn̄ia preſertur ſententijs oium epiſcoporu3.

Abrogare

Derogare

Diuiſio.

Quinq̄geſima hodie nō ſuatur

Diuiſio.

f ℭ Clericorum. ale viles reputetur. j. q. j. viliſſimus. Caſus ſeq. c. pater p ſe. Et hec duo. c. abrogata ſunt ſicut ꝯ ſeq. in prin. c. ꝯ hoc dicit ſequens. §. quod ſimiliter.

Denique. ℭ Caſus. Iſtó. c. diuidit in qnqꝫ ptes. In pma pte qrebat Aug. a Greg. an clici incipe debát ieiuniú a quinqgeſima: Et rñ. ꝙ ſic: vt ſicut loco pcellút lai[ci] [illegible] religióe p. [illegible] ſagteq́ ici pit ibi: de ipſa vero. qrebat an laici q in dieb⁹ dñicis ꝯſueuerút ſoléni⁹ epulari debeát a tali ꝯſuetudine remoueri: Et rñ. ꝙ nó: ne deteriores fiant: ꝯ hoc ꝓbat auctte Salo. dicétis ꝙ q nimis emúgit elicit ſanguinez. in tertia pte q́ incipit: ibi: ꝯ poſt pauca qrebat an tpe ieiunioꝶ ſit abſtinendum ab ouis caſeo ꝯ lacte: Et rñ. Greg. ꝙ ſic: q: ſicut a carnibus ita ab oib⁹ q́ trahút ſeméntiná origine carnis eſt abſtinédú. in qrta pte q́ icipit ibi: ꝯ poſt pauca. ceterú qrebat an piſcib⁹ in qdrageſima ſit vtendú: Et rñ. ꝙ ſic: ad infirmitatis ſolaciú: ꝯ nó ad luxuriá: ꝯ nó magnis piſcib⁹ ſed paruis. qnto loco i ſi. c. q́rebat an vino ſit vtédum: Et rñ. ꝙ ſic: vt tamé ebrietatem vitemus.

b ℭ Dignitas. hic hés ꝙ qlibet ordo eccleſiaſtic⁹ di dignitas vl honor: vt. j. q. j. reperiunt. quiqꝫ ſeculares ptates dicitur dignitates. xxiij. q6. v. admiſtratores. qñqꝫ cóſtátes hoies dicitur habere dignitaté: ſm quod ſerui dicútur habere dignitaté vt. ff. de vſu fruc. ſed ꝯ ſi qd. §. j. Et ex hoc pꝫ clericos nó eſſe priuatas perſonas: cú ille ſole dicitur puate pſone q́ nó hñt dignitaté. vt. xxiiij. q6. j. q ꝓ.

c ℭ Ad penſum. i. ad qntitatem. vt ſint due partes.

d ℭ Sicut loco. i. dignitate. Et eſt ar. ꝙ q pcedit aliuz dignitate: dꝫ etiá pcedere in alijs. vt. j. q. j. viliſſim⁹. Jo.

e ℭ Dominica. carniſpriuij.

f ℭ heſitamus. non quid iuris ſit ſed qd ſtatuendú ſit ne ſcandalú oriatur. C. de teſta. l. omnium. j. q. ij. ꝙ pio.

ctum paſcha oés clerici. i. in ſortem diú vocati a carne ieiunét: q: ſicut diſcreta debet eſſe vita clericoꝶ[a] a laicorum cóuerſatione: ita ꝯ in ieiunio dꝫ eſſe diſcretio. ℭ Mas ergo ſeptez hebdomadas omnes clerici a carne ꝯ delitijs ieiunét: ꝯ hymnis ꝯ vigilijs atqꝫ oratióibus inherere die noctuqꝫ ſtudeant. ℭ Item Ambro. in lib. ſermonum.

ℭ Septimá hebdomadá teleſphor⁹ qdrageſime addidit

Quadrageſima ſex ſeptimanas hꝫ: cui addidit teleſphorus pótifex ſeptimá hebdomadá: ꝯ vocatum eſt hoc tépus qnquageſima. Gratianus. ℭ Quod ſimiliter de eo caplo eſt intelligédum qd beatus Greg Augu. anglorum epo ſcribit di.

ℭ A qnqgeſima ieiunandi ppoſitú ſumát quos eccleſiaſtici gradus dignitas exornat.

Denique ſacerdotes ꝯ diaconi ꝯ reliqui omnes quos dignitas[b] eccleſiaſtici gradus exornat a qnquageſima ppoſitum ieiunádi ſuſcipiát: quo ꝯ aliqd ad penſuz[c] ſancte inſtónis adijciát: ꝯ eorú qui in laicali ordine conſiſtút obſeruátiam (ſicut loco[d] ita ꝯ religione) precellant.

ℭ De ipſa vero die dñica[e] heſitamus[f] quidná dicédum ſit: cuz oés laici ꝯ ſeculares[g] illa die plus ſolito ceteris diebus accurati⁹ cibos carnium appetát: ꝯ niſi noua quadam auiditate vſqꝫ ad medias noctes ſe ingurgitét non aliter ſe huius ſacri tpis obſeruationez ſuſcipere putát: qd vtiqꝫ non róni ſed voluptati: imo cuidá mentis cecitati aſcribédum eſt. vnde nec a tali ꝯſuetudine[h] auerti pñt: ꝯ ideo cuz venia[i] ſuo ingenio relinquendi ſunt ne forte peiores[k] exiſtant: ſi a tali cóſuetudine ꝓhibeátur. ℭ Et enim ait ſalomó: Qui multum emúgit elicit ſanguinez[l]. ℭ Et poſt pauca: Par[m] auté eſt vt nos qui his diebus a carnib⁹ animaliú abſtinemus: ab omnib⁹[n] quoqꝫ que ſementiná[o] trahunt originé carnis ieiunemus: a lacte videlꝫ caſeo ꝯ ouis. ℭ Et poſt pauca: Ceterú piſcium eſus ita chriſtiano relinquit vt hoc ei infirmitatis ſolatiú: non luxurie pariat incendiú. Denique q a carne abſtinét: nequaqꝫ ſumptuoſiora[p] marinaꝶ beluarú cóuiuia prepareńt. Vinú quoqꝫ ita bibere permittitur vt ebrietaté oío fugiamus: alioquin[q] reſtat vt oia que corpibus libét ſilr faciam⁹. Gratianus. ℭ Hec ꝯ ſi legibus cóſtituta ſunt: tamé q: cói vſu approbata nó ſunt ſe nó obſeruátes tranſgreſſióis reos non arguút: alioqn his non obediétes ppzio priuarentur honore: cú illi qui ſacris neſciunt obedire canonib⁹ penitus officio iubeant carere ſuſcepto: niſi forte qs dicat hec nó decernédo eſſe ſtatuta: ſꝫ exhortando cóſcripta[r]. De

g ℭ Et ſeculares. ꝯ pio. a.

h ℭ Cóſuetudie. Ar. ꝙ cóſuetudo excuſat i delictis vt ꝫ. ꝯ. xxij. q. iiij. obijciútur. ꝯ ex. de té. or. ſanc. Sꝫ ꝯ: cóſuetudo nó minuit pctm̄ ſed auget: vt. xxiiij. q. j. ſchiſma. xxxij q. vij. flagitia. extra de ſumo. nó ſatis. extra de cóſue. cú tanto. imo ꝯſuetudo de male pctm̄ facit mortale: vt. xxv. di. §. criminis. Sol. ꝯſuetudo excuſat a péa tpali ſꝫ nó a gehénali.

i ℭ Venia. qd eſt ergo qd di alibi: núqꝫ eſſe veniá datá ipenitén: vt. xxiij. q. ij. legat. ió intelligas de venia pene nó de venia culpe. tolerat ergo Greg. crimé tale pp periculú ſchiſmatis vel ſcádali. vñ nó [illegible] ignoſca [illegible] nó puni[illegible] [illegible] ſtiudi [illegible] ſufti [illegible] crimi [illegible] eſt. ꝯ. vij. [illegible] vel [illegible] rone [illegible] di. [illegible] ei hodie [illegible] de vi. [illegible] crapula.

k ℭ Ne forte peiores. hec eſt cóparatiua permiſſio.

l ℭ Sanguiné. ſic q multú corrigit offédit. vt. xlv. di. cú beatus. ꝯ alibi di: noli eſſe nimiuz iuſtus. vt de pe. di. j. ſerpens. ꝯ. q. vij. §. de his.

m ℭ Par. i. equuz ꝯ iuſtum.

n ℭ Ab oibus. q. d. ex quo caro ꝓhibetur ergo oia que de carne ꝓcedunt.

o ℭ Sementinaꝫ. ideſt ſemen.

p ℭ Sumptuoſiora. ſed pucos puſciculos pt hó comedere. vt j. lxxxij. di. ꝓpter.

q ℭ Alioqn. ar. ex q vnú ꝯcedit: ergo oia ſimilia itelligát eé ꝯceſſa vt. ꝫ. di. xx. ad ci⁹. ꝯ. xxvij. di. qd interrogaſti. xxij. q6. ij. ſi quis p teſtm̄. ℭ hec ꝯ ſi. hec eſt qrta ps di. in q́ ſolum ſupradicta Arch. ℭ Caſus. Dicit Gra. ꝙ hec i ia. c. ſupdicta ſunt abrogata: ꝯ ió qui non obſeruát ea nó dicútur tráſgreſſores. ſed ſi nó eſſent abrogat a nó obediétes eis ppzio puarétur honore: niſi forte quis velit dicere ꝙ hec ſupradicta capi. loquátur de conſilio ꝯ non de precepto.

r ℭ Conſcripta. nam qui exhortatur mádatoris operis

Prouer. xx. v.

Dignitas

Clerici nó ſunt pſo. puate.

Cóſuetudo an excuſet in delictis.

Limitatio h. huius gl. gl. ſing. in ca. cú venerabilis. in §. migraſſe. ꝫ ſi. de ꝯſue.

Scandali róne toleratur crimé

non fungitur. ff. de his qui no. infa. ob hec verba.

Ec q. ¶ Hec di. diuidit i duas ptes. In p̄ma pbat q̄ nāle ius nō mutat. ſcda ibi: ſʒ cū naturale. ¶ Caſus Cōtinuat magr̄ dicta ab illo .c. puilegia. hucuſq; dicēdis. ⁊ dicit q̄ illa oīa ꝯueniūt tā ſecularib⁹ q̄ eccliaſticis legib⁹: nūc autē i hac .v. di. reuertit ad ius naturale aſſignādo dr̄iā iuriſ nālis ad alia iura. naʒ iſtd̄ ius p̄matū obtinet inter alia iura tpe ⁊ dignitate. tpe q̄ cepit ab exordio rōnalis creatur. dignitate q̄ ñ variat: ſʒ cū ius nāle dicat ſ. cōp̄hēſum lege et euāgelio: [illegible]

a ¶ Hec q. In hac .v. di. incipit aſſignare dr̄ias iuris nāt ad alia iura. Notādū ergo q̄ ius nāle in q̄t tuor differt ab alijs iuribus: i origie dignitate āplitudie ⁊ fnie rigor. In origine differt: q̄ cepit ab exordio rōnalis creatur. vt iſti. de re. di. §. cōmodi⁹. ſed alia iura ortuʒ hñt ab iuētiōe hoiuʒ. ſ. di. vj. c. vl. Dignitate differt: q̄ h̄ iuſ nullā patit imutatiōeʒ. iſti. d iur. na § pe. nā ſi qd ē ꝯ̄riū iuri nāli illd̄ iniquū eſt. s. di. j. ius naturale: i fi. Itē āplitudine. q̄ iur̄ nāli oīa ſūt cōia ſʒ hoc nō ē alio iure. Iteʒ fnie rigore: q̄ ꝯ̄ ius nāle nulla fit diſpēſatio ſʒ aduerſus alia iura ſepe fit.

b ¶ Cepit. p itelligētiā ñ p eſſentiā: imo veri⁹ poſſet dici q̄ cepit quo ad vſuʒ: q̄ ius nāle .i. naturalꝫ eqtas ab eterno fuit: niſi vel itelligere de iure diuio: illd̄ eni pus fuit q̄ eēt redactū iſcptis.

Ius naturale i quattuor differt ab alijs.

Leui. xij. a
Leui. xv. d

cretum vero neceſſitatem facit: exhortatio autem liberaʒ voluntatem excitat. Gran⁹.

¶ Diſtinctio .v.

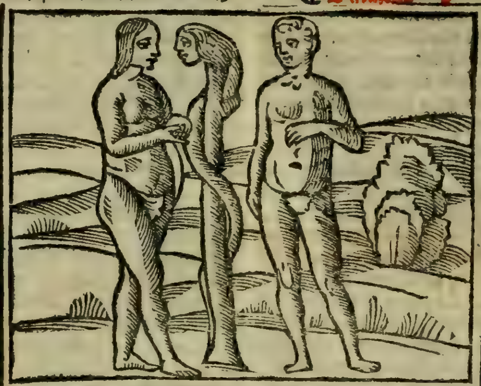

HEc q̄ de puilegijs ⁊ ceteris infra poſitis ſcripta ſunt tam ſecularibus q̄ eccleſiaſticis legibus conueniūt. Nūc autem ad differētiam nālis iuris ⁊ ceteroꝝ reuertamur: naturale ius īter oīa p̄matū obtinet tpe ⁊ dignitate. Cepit[b] enī ab exordio rōnalis creature: nā nec variat tpe ſʒ imutabile[c] ꝑmanet. ¶ Sʒ cū nāle[d] ius i lege ⁊ ī euāgelio ſup̄ dicat eē cōp̄hēſū: q̄dā aūt ꝯ̄ria hiis q̄ in lege ſtatuta ſunt nūc iueniātur ꝯceſſa nō vr̄ ius nāle imutabile pmanere. In lege nāq; p̄cipiebat vt mulier ſi maſculū peret q̄dragita[e]: ſi vo feminā .lxxx. dieb⁹ a tēpli ceſſaret igreſſu: nūc aūt ſtatī poſt ptū eccliaʒ igredi nō phibet. Itē mlier q̄ mēſtrua patit ex lege imūda eē reputabat: nūc aūt nec itrare eccleſiā nec ſacre cōionis myſteria pcipe inhibet: ſicut illa q̄ parit vel illud qd̄ gignit: nec ſtatī p⁹ ptū baptizari phibet. ¶ Vn̄ eidē aug. āglo. epo greg. ſcribit dicēs. Palea.

QUʒ enixa fuerit mlier p⁹ q̄t dies intrare ecclīā debeat teſtamēti veteris p̄ceptiōe didiciſtis: q̄ p maſculo .xxxiij. p femia aūt lxvj. dieb⁹ dʒ abſtinē: qd̄ tñ ſciēdū: q̄ i miſterio accipit.

Mlier enixa gr̄as actura ecclīā itrat hora eadē ñ phibet.

SI mlier[f] eadē hora q̄ genuerit actura gr̄as itrat ecclīā nullo pōdere[g] peccati grauat: voluptas etenim carnis nō dolor i culpa ē. In carnis āt cōmixtōe voluptas ē: In plis vo ptu dolor ⁊ gemit⁹. Vn̄ ⁊ ipſi p̄ie mulieri dr̄: In dolorib⁹ paries filios: ſi itaq; enixā mulierē phibem⁹ itrar ecclīā ipſā ei⁹ penā[h] ꝯtim⁹ i culpā. Idē ad eūdē.

¶ Mulierem enixam vel quod ab ea gignit eadē hora nihil prohibet baptizari.

c ¶ Sʒ imutabile. q̄ ad p̄cepta ⁊ phibitōes vt di. vj. §. vl.

d ¶ Sʒ cu naturale. Hec ē ſcda ps di. In q̄ obijcit ꝯ̄ id qd̄ dicit q̄ ius nāle nō mutat: ⁊ pbat p tria ſeq. c. q̄ mutet. Sol. ponet. ſ. di. ix. §. his itaq;. Et ē tal obiectio magiſtri. Puerpa ⁊ mēſtruata vſq; ad certū tps phibebant itrare eccliaʒ: ſʒ mō neutra phibetur: ⁊ h̄ phibitio ē de iur̄ naturali: [illegible]

e ¶ Quadragita. q̄ tot dieb⁹ mortu⁹ eſt pt⁹ an̄ ifuſionē aie: ſʒ fet⁹ femineus .lxxx. dieb⁹. ſcdʒ hoc vr̄ q̄ tpe q̄ ꝯcipit dʒ abſtinere: ſʒ rōne dubitatiōis ſec⁹ ē: q̄ neſcit q̄ tpe cōcipit. iteʒ q̄ neſcit vtrū maſculū vel feminā piat. Jo.

3. ¶ Caſus. Mulier ſtati poſt ptū pt eccliā igredi: naʒ ex h̄ nullo pctō grauat: q̄ voluptas carnis in culpa eſt nō dolor: alioqn dolorē ptus ſibi ꝯterem⁹ in culpā. h. d.

f ¶ Si mulier. quī dā li. hñt cuʒ enixa: ſed illd̄ eſt palea vſq; ad hunc locum.

g ¶ Pōdere peccati. ſʒ nōne i brocardo legit in penitētiali theodori q̄ femina poſt ptū maſculi abſtinebit .xxxiij. dieb⁹ ab igreſſu ecclie: ſed poſt partū femine .lxvj. ⁊ ſi ante itrabit tot dieb⁹ penitebit in pane ⁊ aq̄ quot dieb⁹ itrauit eccleſiā: ⁊ q̄ illis dieb⁹ cōmiſcet ei. x. dieb⁹ penitebit i pane ⁊ aq̄. Itē cōſuetudo ē ꝯ̄ria illis. c. S. Sʒ illd̄ theodori intelligas de ea q̄ non ex deuotiōe itrat: vel de illa q̄ ſine neceſſitate itrat. Sʒ verius credo q̄ pōt itrare ſiue ſit neceſſitas ſiue non. vt extra de purifi. poſt ptū. volēs. cōſuetudo tñ in ꝯ̄rium ſe hʒ. Jo.

h ¶ Penā. Afflictis enī non dʒ afflictio addi. vt. vij. q. j. cum percuſſio ✠ illd̄ tamen fallit q̄ corruptap violētiam non ꝯſecrat. ſ. xxvi. diſt. acutius. ⁊ .xxxij. q. v. ille autem. ⁊ mutilati [illegible]

Alia maribus citi⁹ ifunditur q̄ femie.

Sed. ſ̄ſ. c. Mulieres enixe ñ tenetur pdie ab ingreſſu eccleſie abſtinere.

Afflictio afflictis nūq; daſ.

✠ ¶ Concor. tex. in l. piu⁹. ff.

bilis non promouentur: vt .lv. di. per totum.

Baptiçari. ¶ Caſus. ¶ Mulier vel qđ ex ipſa natum eſt ſtatiʒ in piculo mortis baptiçari poteſt: ne par ua mora iminente inueniri non poſſit qđ redimatur. ¶ Mora. ar. ꝙ mora eſt vitāda vbi timet̃ piculum: vt xxviij. di. de ſyracuſane. de cōſe. diſt. iiij. ne qđ abſit. arg. ꝯ. ff. de iudi. ſi debitori. et ff. de ſo. l. qđ dicim⁹. Sol. illđ in ꝯtribus iſtud in piculo anime. Joan.

Ad eius. ¶ Caſus. Tria dic pŭs. c. Primo ꝙ vir nō dʒ dormire cum vxore ſua tpe purgationis anq̃ʒ puer ablactet̃: nec aliŭ dʒ tradi ad nutriendū cā incōtinētie. Scđo ibi: q̃ tn̄ dicit ꝙ mulier tpe purgationis pōt eccliam īgredi: q2 ſu perfluitas nō dʒ culpe aſcribi. Tertio ibi ſancte quoq̃. dic ꝙ mulier tpe part⁹ nō eſt arcēda a corpore xpi: ſi tn̄ abſtiet ex deuotiōe laudāda eſt. ¶ Ablactet̃. Tps ablactatiōis hic appellat̃ tps poſt ptuʒ quando mulier nimis abūdat lacte: et niſi exhberet̃ p pueꝝ oporteret ipſam infirmari. iō aūt ꝓhibet̃ illis tpib⁹ cōmiſceri cū eis: q2 ex tali coitu naſcunt̃ morboſi ⁊ leproſi. Sʒ quid ſi mulier petat debitū a viro tpe mēſtrui: vel tpe purgatiōis? Dico ꝙ nō reddet debitū ei: niſi timeret̃ fornicatio eius. xiij. di. duo mala. Jteʒ ſi vir petat debitū tempore mēſtrui a muliere: mulier negabit ⁊ exponet ei cām quare non pōt. ff. de ſolu. l. qđ dicimus. ¶ Prohibētur. i. ſub forma ꝓhibitionis diſſuadent̃. ſic exponunt quidam.

Baptizari aūt vel enixā mulierē: vel hoc qđ genuerit ſi piculo mortis vrget̃ vel ipſa eadē hora q̃ gignit: vel eadē ēt q̃ natū eſt id qđ gignit̃: nullo mō ꝓhibet̃: ne dū adhuc tps ad ꝓbēdum redēptionis myſteriū q̃rit̃: interueniēte paululū mora⁹ inueniri nō valeat q̃ redimat̃. ¶ Jtē Gregorius auguſtino angloꝝ epō in regiſtro libro. xij. epiſtola vltima. ca. x.

¶ Antequam puer ablactetur vel mater purificet ad eius concubitum vir nō accedat.

Ad eius vero ꝯcubituʒ vir ſu⁹ accedere nō dʒ quouſq̃ q̃ gignit̃ ablactet̃ᵇ. Praua aūt ꝯſuetudo in ꝯiugatoꝝ moribus irrepſit: vt filios ſuos q̃s gignunt nutrire mulieres ꝯtēnāt: eoſq̃ ad nutriendū alijs mulieribus tradant: qđ vʒ ex ſola carnis in cōtinētia vŕ fuiſſe inuētuʒ: q2 dū ſe ꝯtinere nolūt deſpiciūt lactare q̃s gignūt. Hę aūt ſciant q̃ filios ſuos ex ꝓua ꝯſuetudine alijs ad nutriēdū tradūt (niſi purgatiōis tps pri⁹ trāſierit) viris ſuis nō debēt admiſceri. Quippe ⁊ ſine pt⁹ cā cū in mēſtruis ꝯſuetis detinent̃ viris ſuis miſceri ꝓhibēt̃ᶜ. Jtaq̃ vt lex ſacra morte illū feriat: ſi q̃s vir ad mēſtruatam mulierem accedat. ¶ Que tn̄ mulier dū ex cōſuetudine mēſtrua patit̃ ꝓhiberi eccleſiaʒ itrare nō dʒ: q2 ei nãe ſupfluitas in culpā reputari nō dʒ: ⁊ p hoc ꝙ inuitaᵈ patit̃ iniuſtū eſt vt eccliē igreſſu ꝓuet̃. Nouim⁹ nanq̃ ꝙ mulier q̃ fluxū ſanguis patiebat̃ poſt tergū dn̄i humiliter veniēs veſtimēti ei⁹ fimbriā tetigit: atq̃ ab ea ſtatim ſua ifirmitas receſſit. Si ergo i fluxu ſanguis poſita laudabiliter potuit veſtimentuʒ dn̄i tāgere: cur ēt q̃ mēſtrua patit̃ ſanguis ei nō liceat eccleſiā itrare? Si. n. ea bn̄ preſumpſit q̃ veſtimētuʒ dn̄i in lāguore poſita tetigit: qđ vni⁹ pſone ifirmāti ꝯcedit̃: cur nō ꝯcedat̃ cūctis mulierib⁹ q̃ nãe ſue vitio ifirmāturᵉ. ¶ Sctē ꝗ̃q̃ cōionis myſteriū in eiſdē dieb⁹ pcipe nō dʒ ꝓhiberi. Si autē ex veneratiōe magna pcipe nō ꝓſumpſerit laudāda ē: ſʒ ſi ſuſcepit nō eſt iudicāda. Bonaꝝ gpp mētiū eſt ibi ēt culpas ſuas cognoſcereᶠ vbi culpa nō eſt: q2 ſepe ſine culpaᵍ agitur qđ venit ex culpa: vn̄ etiā cū eſurimus ſine culpa comedimus: qb⁹ ex culpa pmi hoīs fcm̄ eſt vt eſuriam⁹. Gran⁹. Diſtictio. vj.

Quiaʰ vo de nature ſuperfluitate ſermo cepit haberi: q̃ritur an poſt illuſionem: que per ſomnum ſolet accidere: corpus domini quilibet valeat accipere: vel ſi ſacerdos ſit ſacra myſteria valeat celebrare. ¶ De his ita ſcribit beatus Gregorius Auguſtino anglorum

¶ Inuita. hoc eſt regulare vt qđ quis inuitus patit̃: nō afferat ei pіudiciū: vt ꝭ. ⁊ l. di. pſbyteros ⁊. C. de iſti. ⁊ ſubſti. l. i. ⁊. C. q̃ pe. tu. l. cū a mr̄. b⁹. C. de ap. pſes. ar. ꝯ. i. lv. di c. vlt xliv. di. c. vlti. C. de ꝯdi. inſer. legatū. Jtē arg. ꝙ q̃ fiūt ab iuitis ⁊ nolētibus eis iputari nō debēt: vt de cōſe. di. v diſcipulos. xv. q. j. aliquos. ⁊. q. vj. c. j. ⁊. xxxj. q. iij. lotharius. Jo. Sol. ſi aliq̃s cogit̃ coactiōe abſoluta aliqđ ſcere ꝯ deuʒ nō imputat̃ ei quo ad deū: ſec⁹ ſi ꝯditioālī coactiōe: vt ex qđ me. cā. ſacris. l. di. pſbyteros. Jn ꝯtrib⁹ ſi aliq̃s cogit̃ p metū q̃ debuerit cadere in ꝯſtāteʒ viꝝ nō iputat̃ ei: vt ibi. ⁊ qđ me. cā. ad audientiā. niſi culpa ſua i cideret in talē metū: vt. ff. qđ me. cā. ſi mulier. ſed in ordinibus ſecus. nā ſi q̃s p vim mutilet̃ p moueri non pōt: vt ex de cor. vi. ex pꝯſuiſti. etiā corrupta per viʒ nō ꝯſecrabit̃ iter ꝟgines: vt xxxij. q. v. ille. ⁊ hoc fit pp reuerentiā ſacroꝝ ⁊ deſtctū myſterij. ſic mihi Bar. brixie. vŕ breuiter diſtinguenduʒ.

¶ Qđ vni pſone. Ar. ꝙ vni ꝯcedit̃ per ꝯñs vŕ a⁹ q̃s eſſe conceſſuʒ. ſic. s. di. iiij. de nicq̃. ⁊ hoc veꝝ eſt ſi de iure cōi aliqđ ꝯcedit̃: ſec⁹ ſi ex priuilegio: vt. xvj. q. i. hinc eſt. ⁊. vij. q. j. petiſti.

¶ Cognoſcere. ar. ꝯ. xxiv. q. ij. cū humilitatis. Dic ꝙ q̃libet pt dicer̃ ſe pctorē dū tn̄ n̄ credat ꝯtriū. de pe. diſti. iij. ad hec.

¶ Sine culpa. ar. ꝙ non ſemp iputat̃ factū vbi culpa precedit. xv. q. j. ſane.

Quia vero. hec di. diuidit i tres ptes. Jn pma agit de pollutione nocturna. ſcđa ibi: his itaq̃ tertia ibi: ius vero. ¶ Caſus. Granus q̃rit an poſt nocturnā pollutionē vel illuſionē valeat q̃s ſumere corpus xpi: et an ſacerdos miſſam valeat celebrare? ⁊ de hoc quid iuris ſit in c. ſeq. diſtinguitur. ¶ Quia vo. hic intitulat̃ di. vi. in qua q2 fecerat mētiones de ſupfluitate nature: diſgredit̃ a pncipali ꝓpoſito agēs de nocturna pollutiōe oſtēdit ergo auctē Greg. qb⁹ mōis ⁊ ex qb⁹ cāis ꝯtigit ⁊ qñ ſit pctm̄ ⁊ qñ nō: poſtea r̄ndet obiectiōi facte in pmiſſa di. i illo. ꝟ. his itaq̃. Et no. ꝙ q̃dā nocturna pollutō ⁊ illuſio q̃ pcedit ex ifirmitate nō ē pctm̄ ēt vēiale. marie cū ſit pēa: vt. j. c. px. ibi oino ꝯ pollutio vŕ illuſio nō ē ti menda: q2 aſus ⁊c. Jlla vo q̃ pcedit ex crapula ē veniale pctm̄ vt. j. c. px. ibi: ꝭʒ ex ide ai⁹ aliquē reatū ſitr illa q̃ pue

Margin notes (left): de of. pſi. ⁊ l. l. nauis. in fi. ff. ad l. rho. d. ia. — Mēſtrui ... tē an cōiugale de... tū ōbeat ... ddi. — ... ui. xv. — ... ab in ... is an ... t ipu... ... da.

Margin notes (right): Mat. viij. Luc. viij. — Pollutio nocturna an ſit peccatum.

rum epõ in regiſtro lib. xij. ep̃la vltima. cap̃. xj. ¶ **De multiplici genere illuſionũ.**

Teſtamentũ[a] veteris legis hunc[b] pollutũ dicit: niſi aq̃ lotus fuerit: eiq; vſq; ad veſperã eccleſiã itrare nõ concedit. ¶ Quod tñ aliter itelligens ppl's ſpũalis q̃ſi p ſonũ eũ illudi reputat: q tẽtatus imũditia[c] veris imaginibus[d] i cogitatiõe inquinat̃: ſ; lauãdus ẽ aqua[e] vt culpã cogitatiõis lachrymis abluat: ⁊ niſi prius ignis tẽtatiõis receſſerit reu; q̃ſi vſq; ad veſperã[f] ſe cognoſcat. ¶ Sed eſt in eadẽ illuſione neceſſaria valde diſcretio: q̃ ſubtilit̃ pẽſare d; ex q̃re accidat mẽti dormiẽtis aliqñ.n.ex crapula: aliqñ ex nature ſue ſupfluitate vl' ĩfirmitate: aliqñ ex cogitatiõe ɔtigit pollutio: ⁊ qdẽ cũ ex nãe ſupfluitate vl' ĩfirmitate euenerit oĩno hec illuſio nõ ẽ timẽda q: hãc aĩus neſciẽs ptuliſſe[g] magis dolẽdus eſt q̃ feciſſe. Cũ vo vltra modũ appetit⁹ gule in ſumẽdis alimẽtis rapit̃ atq; idcirco humoꝝ receptacula grauant̃: h; exinde aĩus aliquẽ reatũ[h] nõ tñ vſq; ad phibitione; ſacri myſterij pcipiendi vel miſſaꝝ ſolẽnia celebrãdi cũ fortaſſe aut dies feſt⁹ exigit aut exhibere myſteriũ p eo q ſacerdos alius deeſt ipſa neceſſitas[i] cõpellit: nã ſi alij adſunt q iplere myſteriũ valeãt: illuſio p crapulã fcã a pceptiõe ſacri myſterij phibere nõ d;: ſ; ab imolatiõe ſacri myſterij vt arbitror abſtinere d; humilr̃[k]: ſi tñ[l] dormiẽtẽ turpi imagiatione nõ ɔcuſſerit[m]. nã ſũt qdã in qb⁹ ita plerũq; illuſio naſcit̃: vt eoꝝ animus ẽt in ſomno corpis poſit⁹ turpib⁹ imaginatiõib⁹ nõ fedet̃. ¶ Qua in re vnũ ibi oſtendit̃ q ipſa mens oĩno rea[n] nõ ſit tũc: ſ; in ſuo iudicio penit⁹ libera[o]: cũ ſe ⁊ ſi dormiens corpe nihil meminit vidiſſe: tñ in vigilijs corpis meminit ſe in ĩgluuiẽ vẽtris icidiſſe. Si vo ex turpi cogitatiõe vigilantis orit̃ illuſio in mẽte dormientis p; in aĩo reatus ſu⁹: videt enĩ a qua radice[p] inqnatio illa pceſſerit: q: qd cogitauit ſciẽs hoc ptulit neſciẽs: pp tale; pollutionẽ a ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

¶ Gregorius ibidem.

¶ **Peccatũ non dĩ ppetratũ cogitatiõe ſolũ: ſ; delectatione ⁊ ɔſẽſu. Palea.**

Sed pẽſandũ ẽ qñ ipſa cogitatio vtrũ in ſuggeſtione an in delectatiõe: vel (qd magis ẽ) in pcti ɔſẽſu ceciderit.

---

nit ex cogitatione pcedente peccatũ eſt. Sed diſtinguit̃: q: ſi illa cogitatio nõ pceſſit ad cõſenſum: veniale pctm̃ eſt pollutio ex ipſa pueniens: ſi vero pceſſit: tũc eſt mortale: ſm iſtoꝝ opi. accidit q aliqs neſciens peccat mortaliter ⁊ venialiter ⁊ operat̃ bonũ ⁊ etiã meret̃ vitã eternã: q: ſi corpus dormit: aĩa vigilat. Vñ illd: Cor meũ vigilat ad te deus. Idẽ in furioſo dicũt ſi culpa ſua deuenit ad furorem. ar. xv. q. j. ſi qs. in ſi. imo neſciens peccat. xxxij. q. vij. quemadmodum. Ar. ꝯ. ff. de ac. ⁊ ob. ex maleficio §. ſi quis abſens vbi dicit̃ q neſciẽs non peccat. Alij dicunt q dormientes non peccant. xv. q. j. ſi cõcupiſcentia. ⁊ c. aliqs. dormiens eni; furioſo cõparat̃. ff. de acqui. poſſeſ. l. j. §. adipiſcimur. ⁊ ita nõ peccat. Si ergo in nocturna pollutione hõ nõ venit ad cõſenſum: nullo modo peccat. ſi vero puenit peccat mortaliter ſm iſtos: niſi forte imaginet̃ cum vxore ppria: q: tũc dirigit affectũ in vxorẽ: ⁊ non peccat mortaliter. hãc opi. fouet. h. ⁊ pbat̃. ꝯ. e. di. nõ eſt ibi: luxurie ⁊c̃. Sed hoc nõ eſt verum: q: nullo mõ peccat: vt. ꝯ. ca. pxi. ⁊ xv. q. i. aliquos. Sed ꝯ porez opi. obijcit̃ qd ſi cogitaui turpiter: ſed añq; dormiui ſtati; penituj: poſt polluor in ſõno peccaui vel nõ? Et vĩ q ſic. Rñ. l; cõtrit⁹ ſu;: tñ veſtigia remanẽt ⁊ reliquie: ſicut liberto veſtigia ſeruitutis: vñ patronus ei ſuccedit. inſti. de ſuc. li. §. ſed nr̃a. ſic mr̃imoniũ in furioſis manet pp reliquias prioris volũtatis. ff. de his qui ſui vel alie. iur. ſunt. l. pře furioſo. Imputetur ergo mihi ſaltẽ ſi initialiter turpiter cogitaui.

Cant. v. a.

Pollutio nocturna turpe; cogitationẽ ſequens imputatur.

Teſtamentũ. ¶ Caſus. Capl'm iſtud diuiditur in tres ptes. In prima parte dĩ q ſi qs pollut⁹ fuerit pollutione nocturna: niſi aq̃ lotus fuerit ei ad veſperam intrare eccleſiã non cõceditur. In ſcd̃a parte que incipit ibi: qd tñ. dicit Greg. q hic põt intelligi ſpũaliter. ſ. de illo q in mente prauis cogitationibus eſt pollut⁹ qui aqua penitẽtie lauãdus eſt: ⁊ niſi pus ignis tentationis receſſerit ſe reũ vſq; ad veſperã cognoſcat. In tertia pte q̃ incipit ibi: ſed eſt. dicit̃ q pollutio tripliciter accidit. Aliqñ enim accidit ex ſupfluitate nature vel infirmitate: aliqñ ex crapula: aliqñ ex pcedenti turpi cogitatõe. Cũ ex ſupfluitate vel infirmitate nature pcedit pollutio non imputatur alicui: q: potius eſt pena q̃ pctm̃. Cu; vero pcedit ex crapula talis pollutio h; aliquem reatũ: verũtñ ſi neceſſitas adeſt pp hoc ſacerdos non phibet̃ a celebratione miſſaꝝ: ſed ſi alij ſacerdotes adſint celebrare nõ d;: ſed a corpore xp̃i non phibetur maxie ſi dormientẽ turpi imaginatione nõ cõcuſſerit pollutio. Cũ aũt ex turpi cogitatiõe pcedenti pcedit abſtinere d; ab vtroq;: q: animo p; reatus ſu⁹: q: qd cogitauit ſciẽs ptulit neſciẽs.

Diuiſio.

Pollutio tripliciter accidit.

a ¶ Teſtm̃. In leuitico legitur dñ; dixiſſe: Si fuerit homo pollutus nocturno ſemine egrediat̃ extra caſtra ⁊ nõ reuertat̃ vſq; ad veſpera; donec lauet̃: ⁊ poſt ſolis occaſũ reuertat̃ ad caſtra. hoc Greg. exponit hic ⁊ retorquetur ad illos qui polluuntur mente.

b ¶ Hunc. talẽ morem de quo q̃ris adhuc romani ſeruãt vt. xxxij. q. iij. vir cũ propria vxore.

c ¶ Immũditia. id eſt inmunda cogitatione.

d ¶ Veris imaginibus. cum videt mulierẽ ⁊ delectat̃ in ea.

e ¶ Aqua. id eſt penitentia.

f ¶ Ad veſperam. id eſt quouſq; receſſit ignis tentationis.

g ¶ Pertuliſſe. q. d. potius intelligitur tunc pati q̃ facere.

h ¶ Reatũ. i. veniale peccatum. ⁊ ideo non phibet a ſumptione euchariſtie: ſed phibet vel diſſuadet a confectione: niſi ſit neceſſitas.

i ¶ Neceſſitas. que legem non h;. de conſe. di. j. ſicut.

k ¶ Humiliter. ergo eſt conſiliũ. bñ eni põt celebrare ſi vult: nã p leuib⁹ criminibus nõ abſtinebit ſacerdos a celebratiõe miſſaꝝ: ſed p talib⁹ abſtinebit p qb⁹ poſſet excõicari: vt de ɔſe. di. ij. ſi nõ ſunt. ⁊ c. quotidie. tñ p quolibet mortali pctõ qlibet eſt ſuſpẽſus q̃ ad ſe: vt ex̃ de coha cle. ⁊ mu. c. vlt. niſi pegerit pniã;: vt ex̃ de tẽpo. ord. q̃ñuĩ. h.

✠ ¶ C;. cor. l. vnica. ff. de of. cõſu. ⁊ l. nõ ſolum §. ſi. ff. de excu. tu. Crimia leuia nõ ipediũt celebrationẽ.

l ¶ Tamen. ideſt maxime.

m ¶ Non concuſſerit. pollutio ipſa.

n ¶ Rea. q. d. nec mẽs eſt rea in ſomno: nec eſt rea poſt ſomnũ cũ eſt libera in ſuo iudicio: ſed tũc fuit rea qñ ſe igurgitauit. vñ ſatis p; h̃ q homo in ſomno nõ peccat.

o ¶ Libera. ſupple. ſed prius peccauit.

p ¶ Radice. id eſt mala cogitatione.

Non eſt. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Iſidoro: an peccet homo cū dormiens nocturna illudit̄ pollutione? Et reſpōdet ꝙ non: niſi adſit cōcupiſcentia: ſed tunc peccauit cū vigilans luxuriā prouocauit: ſed tamē quocunqȝ mō accidit pollutio ſue culpe attribuere dȝ. lutionem obiectionis quā fecerat in precedenti diſt. v. Nos ergo cum ipſo plenius diſtinguamus ꝙ eorum que continētur in lege alia ſunt moralia: alia myſtica. moralia ſunt que mores informant: ⁊ ſic ſunt intelligenda vt ipſa verba ſonāt: vt diliges deum: non

Tribus enim modis implet̄ oē peccatū: videlȝ ſuggeſtiōe delectatiōe conſenſu. Suggeſtio quippe fit ꝑ diabolū: delectatio per carnē: conſenſus per ſpm̄: qꝛ ⁊ primo culpam ſerpēs ſuggeſſit: Eua dlectata eſt velut caro: adā vero velut ſpūs ꝯſēſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio iter ſuggeſtionē ⁊ delectationē: ⁊ inter delectationē atqȝ conſenſum: iudicē ſui faciat animuȝ preſidē. Cum eni malignus ſpūs peccatū ſuggerit in mēteȝ: ſi nulla peccati delectatio ſequat̄: peccatū omnino ꝑpetratum nō eſt. Cum vero delectari caro ceperit: tūc peccatum incipit naſci. Si aūt etiā ad cōſenſum ex deliberatione cōſentit: tunc peccatū cognoſcitur ꝑfici. In ſuggeſtione ergo peccati ſemen eſt: in delectatiōe fit nutrimentuȝ: in cōſenſu fit ꝑfectio. Et ſepe cōtingit: vt hoc qd̄ malignus ſpiritus ſeminat in cogitatiōe caro in delectationē trahat: non tamē animus eidē delectationi cōſentiat: ⁊ cum caro delectari ſine aīo nequeat: ipſe tamē anim⁹ carnis voluptatib⁹ reluctās in delectatione carnali aliquo modo ligatur inuitus vt ei ex rōne contradicat nec cōſentiat: ⁊ tamē ea delectatiōe ligatus ſit: ſed ligatū ſe vehementer ingemiſcat. Unde ⁊ ille celeſtis exercitus ꝓcipuus miles gemebat dicēs: Video aliā legeȝ in mēbris meis repugnātem legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducentē in legeȝ peccati que eſt in mēbris meis. Si aūt captiu⁹ erat minime repugnabat: quapropt̄ ⁊ captiu⁹ erat ⁊ repugnabat. Igitur mentis legi eius lex que in mēbris eſt repugnabat: ſi aūt repugnabat captiuus nō erat. Itaqȝ eſt homo (vt ita dixerim) captiuus ⁊ liber: liber ex iuſtitia: captiu⁹ ex delectatione quā portat iuitus.

¶ Item Iſidorus in ſententiarum libro. j.

¶ Quando ſit peccatuȝ nocturnis imaginibus illudi.

Non eſt peccatū quando nolētes imaginib⁹ nocturnis illudimur: ſȝ tunc eſt peccatuȝ ſi anteqȝ illudamur cogitatiōis affectib⁹ ꝑuenimur. Luxurie qppe imagines q̄s in veritate geſſim⁹ ſepe dormiētibus in aīo apparēt: ſed inoxie ſunt ſi non concupiſcēdo[a] occurrūt. Itē qui nocturna illuſiōe polluit̄ q̄uis extra memoriā cogitationū turpiū ſeſe ꝑſentiat inquinatum: tn̄ hoc vt tentaret̄ culpe ſue tribuat ſuāqȝ imundiciā ſtatim fletibus tergat.

2 Gratianus. ¶ His itaqȝ[b] rn̄detur: in lege ⁊ in euangelio naturale ius ꝯtinet̄: nō tn̄ quecūqȝ i lege ⁊ in euāgelio inueniunt̄ nāli iuri cohęrere ꝓbant̄. Sunt eni i lege q̄daȝ moralia precepta: vt nō occides ⁊c̄. q̄daȝ myſtica vtpote ſacrificioꝝ ꝓcepta: vt d̄ agno ⁊ alia ſilia hiſ. Moralia mādata ad nāle ius ꝑtinēt: atqȝ ideo nullā mutabilitatē recepiſſe mōſtrant̄. Myſtica vo q̄tū ad ſupficiē a nāli iure ꝓbant̄ aliena: q̄tū ad moraleȝ intelligētiā inueniunt̄ ſibi annexa: ac ꝑ hoc ⁊ ſi ſm ſupficiem videant̄ eſſe mutata: tn̄ ſm moralē itelligētiaȝ mutabilitatē neſcire ꝓbant̄. Naturale ergo ius ab exordio rōnal̄ creature icipiēs vt ſupra

3 dcm̄ ē manet imobile. Ius[c] vero cōſuetudinis poſt natu-

a ¶ Non concupiſcēdo. i. abſqȝ libidine precedentis ardoris.

Diuiſio. ¶ His itaqȝ. ¶ Caſus. Iſte. §. diuidit̄ in duas partes. In prima parte ſoluit Gratianus qōnem ſuā quam fecit. ſ. in illo. c. hec q̄ de priuilegijs. in. v. diſtin. de mutabilitate ⁊ variatiōe iuris naturalis: dicens ꝙ ius naturale in lege et in euāgelio cōtinetur: ſed tn̄ non oīa que ſunt in lege ⁊ i euangelio coherent iuri naturali q̄tuȝ ad ſupficiem. Sunt enim in lege q̄dam ꝓcepta moralia: vt non occides ⁊c̄. iſta non mutantur nec ius naturale i eis: quedā myſtica precepta: vt de agno ſacrificando ⁊ his ſimilia: iſta mutātur q̄tum ad ſupficiem ⁊ non q̄tuȝ ad moralem intelligētiaȝ: ⁊ q̄tum ad hoc ius naturale imobile ꝑſeuerat ⁊ permanet ſicut fuit ab exordio rōnalis creature. In ſecūda parte que incipit ibi: ius vero cōſuetudinis. dicitur ꝙ ius cōſuetudinis cepit poſt legē naturalē: ex quo homines ceperūt ſimul habitare: qd̄ creditur factū eo tēpore quo cain legitur edificaſſe ciuitatem: quod ius cuȝ fere eſſet extinctum propter diluuium fuit reparatum a nemroth: ſiue potius imutatū: quia cepit opprimere homines: ⁊ hoc probat̄ auctoritate Gene. ibi: cepit nemroth ⁊c̄.

2 b ¶ His itaqȝ. hic ponit magiſter ſo-

occides: honora patrem. de quibus nota. xxij. qō. vij. quid in omnibus. myſtica ſunt figuralia que aliud ſignificāt preter id quod littera ſonat. horū alia ſunt ſacramentalia: alia ſunt cerimonialia. Sacramentalia ſunt de quibus ratio reddi pōt quare ad litterā ſic fuerint precepta: vt de circūciſione ⁊ obſeruatiōe ſabbati. de quibus habes extra de bap. maiores. ⁊ extra de conſti. tranſlato. Cerimonialia ſunt de quibus ratio reddi nō poteſt quare ad litteram ſint mādata: vt non arabis in boue ⁊ aſino: vt. xvj. qō. vij. in noua. nō feres veſtem de lana ⁊ lino contextā: non feres agrum diuerſo ſemine. Lex ergo q̄tū ad moralia nō recipit imutationem: ſed q̄tum ad ſacramentalia ⁊ cerimonialia mutant̄ q̄tū ad ſuperficieȝ lr̄e. ſed nō ob hoc dicit̄ eſſe mutatuȝ ius naturale: qꝛ in his nō ꝯſiſtebat ius nāle quo ad ſuperficieȝ littere ſm quā hec fuīt mutata: ſȝ quo ad myſticā intelligentiam ſm quam nō ſunt mutata: ſed myſticus eoꝝ intellectus nō eſt mutatus: vnde lex nō dicit̄ mutata. j. qō. j. marchiō.

3 c ¶ Ius. Nūc oſtendit a quo tpe cepit ius cōſuetudinariū ⁊ cōſtōnis. ⁊ dicit ꝙ a tpe cain cepit ius ꝯſuetudinariū qui prio edificauit ciuitatē quā ex noīe filij ſui vocauit enoch: ſed ius cōſtitutiōis a moyſe. Joannes.

Lex diuina q̄tum ad quedā ſcipit mutationē.

Cōſuetudo a caino cōſtitutio a moyſe cepit.

a ¶ Extinctum. Jus ergo nō terminatur .i. non finitur in .vij. ſicut nec incipere poteſt a .vij. q2 ad min⁹ decez debent facere plebem: vt .ſ. x. q. iij. vnio.
b ¶ Corā dño .i. eoꝝ q ſunt dñi: vel pmittēte domino: quicqd enim fit iudicio dei fit: vt .xxvj. q. v. nec mirum.

Moyſes. ¶ Caſus. In pma pte huius .c. enumerantur ſeptē pſone que pmo leges alijs ediderūt vt moyſes phoroneus mercuri⁹ ⁊c. in ſcda q̄ eſt ibi: deinde. dī ꝙ populus roman⁹ ordinauit decē viros q leges ex libris ſolonis .x. tabul' trāſtulerūt i latinū ſermonē: ⁊ eas poſtea exponētes duas tabl'as addiderūt.

[J]Us āt. ¶ hec di. nō recipit diuiſionē. ¶ Caſus Supra oñſum eſt q̄ tpe ius naturale ⁊ ius cōſuetudinis inceperūt: nūc aūt oſtēdit i hac .vij. di. quo tpe incepit ius ɔſtōnis. ⁊ dicit Gra. ꝙ pmo incepit a moyſe: ⁊ poſtea ab alijs vt dicitur in ſequēti ca.
c ¶ Jus aūt. In hac .vij. di. oñdit qñ ⁊ a qb⁹ ceperit cōſtōnes hūane tā eccleſiaſtice q̄ ſeculares. Eccliaſtice ceperunt a moyſe ⁊ tpe moyſi. Seculares a diuerſis ⁊ tpe diuerſo ceperunt: vt patet in ſequen. ca.
d ¶ A iuſtificatiōibus .i. a iudicijs. Legitur in Exo. ꝙ dñs dixit filijs iſr' per moyſen: Si emeris ſeruū hebreū .ſ. q aū ſeru⁹ nō fuit ſex annis ſeruiat tibi: niſi ānus iubile⁹ iterueniat: in ſeptio anno egredit' liber ⁊ gratis cū quali veſte intrauit: ſi habuit prius vxorē cuz filijs cum vxore ⁊ liberis exeat: ſi dñs dedit ei vxorē mulier cū filijs erit dñi: ſz ſi elegerit ſuus manere cuz dño amore dñi vel vxoris ⁊ filiorū efferet eū dñs dijs .i. ſacerdotib⁹: ⁊ applicabit ad oſtiū tabernaculi: ⁊ perforabit aurē ei⁹ cū ſubula in ſignū perpetue ſeruitutis: ⁊ ei⁹ erit ſeru⁹ vſqʒ dū viuet vel vſqʒ ad annum iubileū. Ab hac cōſtitutiōe cepit moyſes iudicia ſua. vt dicitur in Exodo. Jo.

Gen. iiij. c. e. vij. d.

Conſtitutio a qua moyſes cepit iudicia ſua:

Exo. xxj. a.

[Ius autem natu]ralē legē exordiuz habuit ex quo hoīes ɔueniētes in vnū ceperunt ſil' habitare: qd̄ ex eo tpe factū eē credit' ex quo cain ciuitatē edificaſſe legit': qd̄ cū in diluuio pp hoīuz raritatē fere videbat' extictuz[a] poſtea a tpe nembroth repatū ſiue potius īmutatū exiſtimat' cū ipſe ſil' cū alijs alios cepit opprimere: ⁊ alij ſua ībecillitate eorū ditiōi ceperunt eē ſubiecti. Vñ in gene legit' de eo: Cepit nēbroth robuſt⁹ venator eſſe corā dño[b] .i. hominū oppſſor ⁊ extinctor: q̄s ad turrim edificādaz allexit.

¶ Diſtinctio vij

[J]Us aūt[c] cōſtōnis cepit a iuſtificationibus[d] q̄s[e] dñs tradidit moyſi dicēs: Si emeris ſuū hebreū ⁊c. Vñ Jſido. in lib. ix. ca. j. etymo. ait. ¶ De cōditoribus legum.

[M]Oyſes gētis hebree pm⁹ oīuz diuinas leges ſacris lr̄is explicauit. Phorone⁹ rex grecis pm⁹ leges iudiciaqʒ ɔſtituit. Mercuri⁹ trimegiſt⁹[f] pm⁹ leges egyptijs tradidit. Solon eqdē pmus leges atheniēſib⁹ edidit. Lycurgus prim⁹ lacedemōijs iura ex apollinis auctoritate ɔfinxit. Numa pōpili⁹ q romulo ſucceſſit i regno pmus[g] rōanis leges edidit. ¶ Deide cū popul⁹ ſeditioſos magſtrat⁹ ferre nō poſſet decē viros[h] legib⁹ ſcribēdis creauit: q leges ex libris ſolonis in latinuz ſermonē tranſlatas .xij. tab. expoſuerūt. ¶ Idem ibidez.

¶ Noīa eoꝝ qui leges .xij. tabularū expoſuerūt.

[F]Uerūt aūt hi[+]: Apius claudius tit⁹ gemitius publi⁹ ſeſtius luci⁹ veturius cai⁹ iulius aulus mālius publi⁹ ſulpitius publi⁹ curiatius titus romuli⁹ ſpurius poſthumi⁹. Hi decē viri legū ɔſcribēdaꝝ cā electi ſunt. Leges autē redigere i libris pm⁹ cōſul

f ¶ Trimegiſt⁹ pp tres potētias .ſ. eloquētiā ſciāz ⁊ vtutē. de qbus hēs .xxxvij. di. relatū. ⁊ .xvj. q. j. ſic viue. C. de profeſ. l. magiſtros.
g ¶ Primus. imo pus romulus tradidit ſz paucas. ff. de orig. iur. l. ij. ⁊ q2 paucas: ideo dicit' iſte primus edidit.
h ¶ Decē viros. cuz enī leges pp diſcordiā plebeiorū cū nobilib⁹ fere p .xx. an. i diſſuetudinē abyſſent creati ſūt .x. viri q de grecis ciuitatibus leges collectas trāſtulerūt i latinū: ⁊ eas i tabul' eburneis ſcripſerunt. poſtea ijdē .x. viri accepta ptāte corrigēdi ⁊ interpretādi leges vidētes multa deeſſe tabulis .x. poſtea duas tabulas ſuper addiderūt: ⁊ appellate ſūt ille leges .xij. tabu. q aūt fuerūt illi .x. viri ſtatim determinat Jſido. dicēs ſequen. ca.

[F]Uerunt. ¶ Caſus hoc ca. diuidit' in tres ptes. In pma pte ponūtur noīa .x. virorū qui leges pmo tranſtulerūt. ⁊ dicit' etiā ꝙ pōpeius pm⁹ ɔſul ⁊ ceſar leges cōdere voluerūt ſz nō potuerūt pficere. In ſa pte dī ꝙ leges pp vetuſtatē ab vſu ceciderūt: q̄ꝝ noticia eſt neceſſaria ⁊ ſi i vſu nō ſint In tertia pte dī ꝙ noue a cōſtantino ⁊ ei⁹ ſucceſſoribus ceperūt: ſz q2 pmixte ⁊ ɔfuſe erant theodoſi⁹ minor ad ſilitudinē gregoriani ⁊ hermogeniani codicis cōpoſuit codicē ex ɔſtōnib⁹ iperatoꝝ: quē theodoſianū vocauit. ſcda ps icipit ibi: paulatim. tertia ibi nouo.

Trimegiſtus.

Gen. x. b.

Legis. xij. tabularū origo.

Diuiſio.

+ ¶ Ad de text. fi. mi. i. l. ij. §. iuris ciuilis. cuz §. ſeq. ff. de origi. iur.

e ¶ Quas. nam ⁊ a diuinis ſcripturis ornatus omnis ſcientie ſumpſit initium. vt .ſ. xxxvij. di. §. hinc etiā.

a ¶ Aſſeū. Ar. q̄ metus verboꝝ excuſat. argu. J. xxiij. q. viij. conuenioꝛ. ibi: dic aliqđ verbum in deū ⁊ morere. ⁊ ar. ff. de acq. he. l. vi. in fi. Ar. g. contra ex qđ me. cā ſacris.
b ¶ Neceſſaria. Sȝ ſi nullus eſt eaꝝ vſus vt qđ mēbrānas occupāt. xix. di. ſi romanoꝝ. ſed iđ noticia eſt neceſſaria vt ſciat̄ cā q̄re tollant̄: vt. C. de cad. tollē. l. vna: q̄ꝛ ⁊ ipſe papa argumētat̄ ex abrogate: vt ex̄ ď iudi. nouit. Uel eſt neceſſaria nō vt ꝓbent̄ ſed vt reprobent̄ maled. ca: vt. xxxvij. diſtincti. legimus. ⁊ c. qui de menſa.
c ¶ Uocauit. hūc tñ imutauit poſtea iuſtinian⁹: ⁊ fecit vnū codicem ex tribus. C. de no. co. cō. ⁊. ꝑn. Joan. theuto.

pōpeius inſtituere voluit: ſȝ nō ꝑſeuerauit obtrectatoꝝ metu[a]. Deinde cepit ceſar id facere: ſed añ interfectus eſt. ¶ Paulati aūt antiq̄ leges vetuſtate atq; incuria abolevērūt: q̄ꝛ ⁊ ſi iā null⁹ ē vſus: noticia tñ neceſſaria[b] vř. ¶ Noue aūt leges a ꝯſtātino ceſare ceperūt: ⁊ reliquis ſuccedētib⁹: erātq; ꝑmixte ⁊ inordinate. Poſtea vō theodoſi⁹ mioꝛ auguſtus ad ſimilitudinē gregoriani ⁊ hermogeniani codicē ſcm̄ ꝯſtōnum a cōſtantini tpibus ſub ꝓprio cuiuſcūq; imperatoris titulo diſpoſuit: quē a ſuo nomine theodoſianū vocauit[c]. Gratianus. ¶ Diſtinctio. viij.

Differt aūt[d] ius naturale a cōſuetudine ⁊ ꝯſtōne. Nā iure nāli oīa ſūt cōia oībus: qđ nō ſolū inter eos[e] ſeruatū credit̄: de quib⁹ legit̄: Multitudinis credentium erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna ⁊c. Verūetiā ex p̄cedēti tpe a phis traditū inuenit̄. vnde apud Platonem illa ciuitas iuſtiſſime oꝛdinata tradit̄ in qua q̄ſq; ꝓprios neſcit[f] affectus. Iure ergo conſuetudinis vel ꝯſtōnis hoc meū eſt: illud vero alterius. ¶ Unde Aug. ait ſuper Joānem. cap. j. tractatu. vj. j.

¶ Iure diuino oīa ſūt cōia oībus: iure vero ꝯſtōnis hoc meū: illud vero alterius eſt.

Quo iure defendis[g] villas eccleſie diuino an hūano: diuinū ius in ſcripturis diuinis hēmus: hūanū i legib⁹ regū. vñ q̄ſq; poſſidet q̄ poſſidet: nōne iure humano? nā iure[h] diuio. Dñi ē t̄ra ⁊ plēitudo ei⁹. Paupes ⁊ diuites vna t̄ra ſuppoꝛtat. diuīs ď vno limo fec̄ ⁊ paupes ⁊ diuites. Iur̄ ḡ hūano dr̄ h villa

¶ Differt autē. ¶ Hec di. diuidit̄ i duas ptes: in quaꝝ p̄ma ꝓbat q̄ de iure naturali oīa cōia ſūt ſcđa ibi: dignitate vero. ¶ Caſus. Sup̄ in. v. di. aſſignata fuit dr̄ia iuris naturalis ad alia iura i oꝛigine ⁊ dignitate: nūc aūt aſſignat dr̄iam iuris naturalis ad alia iura in amplitudine: q̄ꝛ hoc iure oīa ſunt cōia: ſed nō alio iure. Repetit ēt de dignitate. Diuidit ergo i hoc. §. q̄ h ius naturale differt a cōſuetudine ⁊ ꝯſtōne: nam iure naturali oīa ſūt cōia: ⁊ hoc ꝓbat̄ auc̄te noui teſta. ⁊ auc̄te platonis ſed iure ꝯſuetudīs dicitur hoc meū: illud tuū: ⁊ ad hoc inducitur ſequens. c.
d ¶ Differt aūt. In hac. viij. di. oſtendit magr̄ q̄liter ius naturale excellat alia iura amplitudine: q̄ꝛ ſm hoc ius omnia ſunt cōmunia.
e ¶ Inter eos. i. apoſtolos. xij. queſtio. j. dilectiſſimis.
f ¶ Neſcit. q̄ſq; enim tm̄ diligit aliū vt ſe: finxit enī platō quādam rēpublicā in qua oīa ſunt cōia. xij. q. j. c. ij.

Quo iure. ¶ Caſus. Quidā heretici cōquerebant̄ ſe iniuſte expoliatos rebus q̄s nōie eccleſie poſſidebant: contra quos inuehit Auguſtinus dicens eos nō poſſe cōqueri. nā aut poſſident iure diuino aut humano. ſi iure diuino oīa ſunt cōia: ⁊ ita res ecclie poſſidere non pñt. ſi iure humano: ſed iura humana ſūt leges imperatoꝝ q̄ ſtatuūt vt heretici nil nōie eccleſie poſſiderent: ſi ergo renūciant legibus iperatoꝝ: ⁊ per ꝯñs poſſeſſionib⁹: ſiue nōie eccleſie vel ꝓprio nomine velint poſſidere: cū apl's reges ꝑceperit honoꝛari.
g ¶ Defendis. i. petis vel defendendo retines.
h ¶ Nam iure diuino. Ex hoc vř q̄ tm̄ iure humano aliq̄ poſſideant̄ ⁊ nō diuino: ⁊ ſic obſtat. J. xxiij. q. vij. c. j. vbi dicitur q̄ iure diuino aliqđ poſſidet̄. Sed nō eſt ꝯtriū: q̄ꝛ dr̄ ibi q̄ iuſtoꝝ ſunt oīa cōia iure diuio: ⁊ bene poteſt eſſe q̄ iure diuino aliqđ ſit ꝓpriū: ſed iđ dicit h q̄ iure humano poſſident̄ poſſeſſiōes: q̄ꝛ iura humana potiſſime tractant de poſſeſſionibus: ſed ius canonicū principaliter de decimis vel p̄mitijs. Ul' dic q̄ ibi ius diuinū ſtricte ſumit̄ pro iure canonico: ſed hic ius canonicum comp̄hēditur ſub iure humano: ⁊ habes hic q̄ petenti reſtitutionem obſtat exceptio hereſis: heretico enī nihil eſt licitū poſſidere: vt. xxiij. qō. v. ſi vos. ⁊. q. vij. ca. j. ⁊. ij. Item eſt h ar. q̄ a petente reſtitutionem poſſum⁹ q̄rere quo iure p̄tat: an per interdictū vel iudicis officio. Itē q̄ cām petendi tenet̄ explicare: ⁊ q̄ ſm iura canonica actio ſit proponenda: habes ex̄ de iudi. examinata. ⁊ ex̄ de lib. ob. dilecti. nec ob. extra de iud. dilecti. Jo. Sol. ego credo q̄ cauſa ⁊ modus agendi eſt ꝓponendus: vt ſm illum modū iudex ferat ſnīam. extra de ſimo. lȝ heli. licet nō cogatur actionē p̄poponere q̄ꝛ etiam ſm leges ſola cauſa ſufficit: vt. C. de edic. diui adria. tollē. l. iij.

Poſſeſſio an ſit de iure diuino an humano.

Pſal. xxiij

Gen. ij.

Actio vel ſit ꝓponēda de iure canonico

eſt mea: hic ſeruus eſt me⁹: hec domus mea[a] eſt. Jura aũt humana iura imperatoꝝ ſunt: quare? q: ipſa iura hu/mana per impatores ⁊ recto res ſeculi deus diſtribuit hu mano generi. ℂ Item tolle iura impatoꝝ ⁊ qs audet di/cere: hec villa eſt mea: meus eſt iſte ſeru⁹: mea eſt hec do/mus? Si aũt vt teneantur iſta ab hoib⁹ regũ iura fe/cerũt: vultis vt reticeam⁹ le/ges vt gaudeatis[b]. Jtẽ rele/gant leges[c] vbi manifeſte p̃/ceperũt impatores: eos qui p̃ ter eccl'ie catholice cõionem vſurpãt ſibi nomẽ xp̃ianum: nec volũt ĩ pace colere pacis auctorẽ: nihil noie eccl'ie au/deant poſſidere[d]. Sʒ dicitis: qd nobis ⁊ impatori? Sʒ vt iã dixi de iure humano agit: ap̃ls voluit ſeruiri oib⁹ regi/bus voluit honorari reges ⁊ dixit: Regem reuerimini. Noli ergo dicere[e]: qd mihi ⁊ regi? qd tibi ergo ⁊ poſſeſ/ſioni? per iura regũ poſſidẽt poſſeſſiones: dixiſti qd mihi ⁊ regi? noli ergo dicere poſ/ſeſſiões tuas: q: ipſa iura re/nũciaſti hũana gb⁹ poſſeſſio nes poſſidẽt. Grãn⁹. ℂ Di gnitate[f] vero ius nãle ſiſr p̃/ualet cõſuetudini ⁊ ↄſtõni: q̃/cunq; eni vel morib⁹ recepta ſunt: vel ſcripturis cõprehen ſa: ſi naturali iuri fuerint ad/uerſa vana ⁊ irrita habenda ſunt. ℂ Unde Aug. ait in lib. confeſſionum. iij.

ℂ Aduerſus naturale ius nulli quicquam agere licet.

Que cõtra mores[g] ho/minũ ſunt flagitia[h] p morũ diuerſitate[i] ſunt vitan/da: vt pactũ inter ſe gẽtis aut ciuitatis cõſuetudine vel lege firmatũ nulla ciuis aut pegri ni[k] libidine violeť: turpis eſt enim ois ps vniuerſo ſuo nõ cõgruens. Cuʒ aũt de⁹ aliqd cõtra morẽ vel cõtra pactum quorũlibet iubet fieri: ⁊ ſi ibi nũq̃ factũ eſt tñ faciendũ eſt ⁊ ſi omiſſuʒ eſt reſtaurandũ eſt: ⁊ ſi ſtatutũ non erat inſti/tuendum eſt. Si enim regi lʒ ĩ ciuitate cui regnat iubere ali quid qđ neq; ante ipſuʒ qſq̃ nec ipſe vnq̃ iuſſerat: ⁊ ſi nõ eſt cõtra ſocietatem ciuitatis eius obtẽꝑatur ei imo[l] ↄtra ſocietatẽ fit ſi ei nõ obtẽꝑereť generale[m] quippe pactum eſt ſocietatis humane obtẽꝑera/re regib⁹ ſuis: q̃to magl deo regnatori vniuerſe creature ſue ad ea q̃ iuſſerat ſine dubi tatiõe ſeruiẽduʒ eſt: ſicut[n]. n. in p̃tãtibus ſocietatis huma/ne maior ᵒp̃tãs miori ad obe diendũ p̃ponit: ita de⁹ oib⁹.

Item nicolaus papa Jgna/ro remenſi archiepiſcopo.

ℂ Radicitus eſt euellenda pernicioſa cõſuetudo.

Mala[p] aũt ↄſuetudo nõ minus[q] q̃ pnicioſa corrupte/la abijciẽda ⁊ vitãda eſt: q̃ niſi citi⁹ radicitus euellať ĩ p̃/uilegioꝝ ius ab ipſis aſſumi tur: ⁊ incipiũt p̃uaricatiões ⁊ varie p̃ſumptiões celerrime nõ compreſſe pro legibus ve nerari ⁊ priuilegiorum more perpetuo celebrari.

Item Auguſtinus de vnico baptiſmo libro. ij.

ℂ Veritati ⁊ rationi cõſue/tudo eſt poſtponenda.

Veritate[r] manifeſtata[s] cedat cõſuetudo verita

---

a ℂ Mea eſt. Hec verba meuʒ ⁊ ſuum ſpectant ad dñm: nõ ad bonefidei poſſeſſorẽ: vt. ff. de rei. ⁊ ſump. fu. l. ij. §. j.

b ℂ Gaudeatis. retinẽdo poſſeſſiões vl' eas recupando.

c ℂ Leges. Conſtitutiones impatoꝝ ſup rebus eccl'ia/ſticis nõ valuiſſent: niſi poſtea cõfirmate fuiſſent ab eccle ſia: vt. xcvj. di. bene.

d ℂ Poſſidere. hoc canones p̃cipiũt: vt xxiij. q. vij. c. j. ⁊. ij.

e ℂ Dicere. ar. eſt q̃ q̃ vnum dicit: dic ⁊ oia q̃ ſequunť ex illo: vt. xj. q. iij. exiſti/mant. ⁊. c. ſeq. ⁊ ex̃ de do. ⁊ cõtu. cũ dilect⁹ filius. ⁊. ff. qđ me. cã l. j. Jtẽ ar. q̃ idem iu ris eſt in vno cõne/xoꝝ qđ in reliquo: vt. j. q. iij. ſi qs obie/cerit. ⁊. iij. qõ. vj. hoc quippe. Jtẽ ar. q̃ q re nũciat vni renũciat oibus q̃ ſequunť ex illo ⁊ etiam oib⁹ co/herentibus vt. lxxxj. di. ſi qs ſacerdotũ. ⁊ j. q. j. ſi qs ep̃s. ⁊. ix. q. ij. nullus primas.

f ℂ Dignitate. ℂ Ca/ſus Oſtendit q̃ dif fert dignitate ab ali/is ius naturale: q: ſi conſtitutio vel cõ/ſuetudo aliq̃ ſit hu/ic ↄ̃ria irritať. ⁊ hoc p̃bat ſequentib⁹. c. ℂ Dignitate hic ĩ/cipit ſc̃da pars di. in qua oſtẽdit q̃re ius naturale ſit digni⁹ q̃ alia iura. nã que/cunq; ↄſtõ vel con/ſuetudo eſt ↄ̃ illud ius ẽ irrita. ⁊ ad hoc inducunť oia. c. ſeq.

Que contra. ℂ Caſus Di in hoc. c. q̃ flagitia q̃ ſunt ↄ̃ mores homi num vitari debent: ita vt pactũ hominũ vel cõſuetudo ciuita tis ſeruetur: nec ab aliquo violeť: ſed p̃/petua gaudeat firmi tate: ſi tñ deus iubet aliqd fieri ↄ̃ pactum vel cõſuetudineʒ ei eſt obtẽꝑãdum: nã ſi regi ẽ obtẽpandũ ĩ regno vel ciuitate ſua multo forti⁹ re/gi vniuerſe creatu/re eſt obediendum.

g ℂ Mores. bonos.

h ℂ Flagitia. i. quaſi flagitia. xxxij. q. vij. flagitia.

i ℂ Diuerſitate. i. aduerſitate. Joan.

k ℂ Aut peregrini. Nũquid ergo pegrini ⁊ ſcholares te/nenť ſeq ↄſuetudinẽ illoꝝ iter quos cõmorãť? Ar. q̃ ſi q̃ ſic. ⁊. xij. di. illa. ⁊. xlj. di. c. j. Ar. ↄ̃. q: viatores nõ ſortiũť foꝝ illi⁹ loci p quẽ trãſeũt: vt. ff. de iudi. heres. §. ij. Et eſt argu. q̃ ſoli p̃petuo habitãtes obliganť legi ciuitatis: vt ff. de pigno. debitor.

l ℂ Immo. q. d. nõ eſt ↄ̃ pactũ humane ſocietatis ei obtẽpe/rare: imo ſm pactũ q: in oi pacto ſp in/telligiť excepta maio ris auctas: vt ex̃ de iureiurã. venientes.

m ℂ Generale. i. ge neralis lex.

n ℂ Sic. Jn hoc ſic ad p̃poſitũ: q: id qđ de⁹ p̃cipit cũ ſit de iu re nãli p̃ferť ↄſue/tudini vl' ↄſtitutiõi.

o ℂ Maior. Ergo magis obedit mõa/chus ep̃o q̃ abbati: qđ falſuʒ eſt: vt. lviij. di. c. j. ⁊. ij. ſed de hoc dic vt not. xj. q. iij. qui reſiſtit.

Mala. ℂ Caſus Quedã praua ↄſuetudo inoleuit ĩ archiep̃atu remẽ. q̃re papa p̃cipit ĩgna/ro remẽ. archiep̃o vt illã ↄſuetudinẽ tol/lat: q: niſi illa ↄſue/tudo radicit⁹ euel/lať ab ipſis ĩ ius aſſũ meť ⁊ p̃ſũptiões ĩcipi ent p legib⁹ venerari

p ℂ Mala ãt ↄſuetu do. Ar. q̃ id qđ al's ẽ illicitũ rõne ↄſuetu dis nõ fit licitũ. ar. ↄ̃ ſ. di. iiij. deniq;. ar. ↄ̃ ex̃ de ↄſue. c. vl. ẽt mi n⁹ roãbiľ ↄſuetudo ĩducit ius. ex̃ de in ĩ teg. reſt. ↄſtitut⁹. Jtẽ ſ ẽ ar. q̃ hõeſta ↄſue/tudo ĩduc̃ puilegiũ vt. ix. q. iij. ↄqueſt⁹. ⁊ lxxxij. di. plurimos.

q ℂ Nõ min⁹. ſ. vij. c. de mala ↄſuetudie loquuť.

ℂ Caſus ſe quentis. c. planus eſt: ⁊ per ſe pʒ.

Veritate. Ar. q̃ ṽitas p̃iudicat opio ni: vt ſ. ⁊. lxxxj. di. q̃/cũq;. ⁊ ex̃ ↄ̃ big. nup ex̃ q fil. ſint le. p tuas ⁊ ex̃ ↄ̃ pur. vul. ſigni ficatib⁹. ⁊ ex̃ de fri. ⁊ ma. fr̃nitatis. ar. ↄ̃. ſ. iij. q. vij. §. tria. ⁊ ex̃ de iurepa. ↄſultatõib⁹. ⁊. C. de teſt l. j.

s ℂ Manifeſtata. per doctrinam ⁊ reuelationem.

Cõnexoꝝ eſt idẽ ius

Con cor. tex. in l. ex hoc iu re. cuʒ ibi not. ff. de iuſti. ⁊ iu.

ſ. Pel. ij.

Cõſuetu do quan ſcholares ⁊ pegrin debent ſeq

Auctori tas maio ris ĩ oĩ pactis e excepta.

Cõſuetu dini p̃ce ptum d p̃fertu

Mõachi pl⁹ abba q̃ ep̃o o diat.

Cõſuetu do illici nõ facit citum.

Co cor. tex. auc. hab ta. cũ glo ſ. puer ↄſuetud C. ne fil. p̃re. ⁊ in maſſana de elec.

Veritas p̃iudicat opinion

¶ Dubitet. qnq̃ tñ ꝯſuetudo ꝑualet legi. ex̄ ꝺ ꝯſu. c. vl.

S J ꝯſuetudinē. ¶ Caſus. Quidā eṗs hēbat quādaꝫ prauā ꝯſuetudinē: ſcribit ei grego. ⁊ mādat vt illaꝫ tolleat: ⁊ ꝙ h̄ facere debeat: ꝓbat auc̄te chriſti q dixit: Ego ſum ṽitas: ⁊ nō dixit: Ego ſum ꝯſuetudo. ⁊ ſnīa Cypriani q dixit: ꝙ q̃ntūcūq̃ ſit vetuſta ꝯſuetudo: veritati ꝯ̄ria eſt abolenda.

b ¶ Dicit. Ar. ꝙ verbis eſt īherēdū. ex̄ de deci. ad audiētiam.

c ¶ Uetuſta. j. q. iiij. ſi qs p̄bēdas. ar. ꝯ̄ ff. de leg. de qb⁹. §. in ueterata. cōia ꝑdi. l. vēditor. §. ſi cōſtat. ⁊ extra de cōſue. cū dilectus. ⁊ ex̄ de p̄ſcri. ſignificauit: ⁊ extra de appel. mo. c. j. ⁊ ex̄ de iure pa. c. cura paſtoralis. in his ꝑꝑ diuturnitatē temporis ſuſtinet̄ id qꝺ eſt minus rationabile. Dic ꝙ vetuſtas ē ſeruāda ſi poteſt ſine ſcādalo ſeruari: ꝯ̄ diſ. iiij. deniq̃.

Q Ui contēpta. ¶ Caſus. Quidā ꝯtēpta ṽitate cōſuetudinē ſequebātur: quos dicit Auguſti. facere ꝯ̄ fratres ⁊ ꝯ̄ deū q dixit: Ego ſum veritas: ⁊ non dixit: ego ſum ꝯſuetudo: ⁊ hoc etiam ꝓbat̄ exēplo petri qui ceſſit paulo veritatē predicāti. Ratio igitur et veritas conſuetudinē excludit.

d ¶ Circūcidebat. ⁊ cibos diſcernebat ꝑꝑ qꝺ paulus ei reſtitit in faciē. vt. ij. q. vij. c. paulus petrū.

F Ruſtra. ¶ Caſus. Quidā ꝯ̄ ſacra ⁊ alia ſpūalia ꝯſuetudinē veritati ꝑponebāt: quare q̄ſitū fuit ab auguſtino qd iuris eēt: Et rn̄det Augu. ꝙ fruſtra obijciūt ꝯſuetudinē veritati: ſi tñ ꝯſuetudini ṽitas ſuffragat̄: nil opꝫ firmius retineri.

e ¶ Cōſuetudinē. Ex his oib⁹. c. vł ꝙ ſemꝑ ius ꝑiudicet ꝯſuetudini. Uideamus ergo qñ ꝯſuetudo ꝑiudicet iuri. Ecce iuenio i electiōe ꝯſuetudinē ꝑiudicare iuri. nā ꝑſona q̄ al's ē ieligibilis: rōne ꝯſuetudinis ſit eligibilis: vt. ſ. xij. di. nos ꝯſuetudinē. Itē rōne ꝯſuetudinis cogūtur aliq̄ eligere de aliena eccl'ia: vt ex̄ de ꝯſue. cū dilectus i ſi. Itē rōne ꝯſuetudinis pōt eṗs eligi in ꝑpoſitū. extra de ꝯceſ. ꝑbē. cū nr̄is. Itē rōne ꝯſuetudinis eligit minor eccl'ia cū cathedrali. extra de cā poſ. ⁊ ꝓprie. cū eccleſia. extra de ꝯceſ. ꝑbē. ⁊ ec. non va. cū noſtris. ⁊. c. litteras. Item rōne ꝯſuetudinis ſolus abbas ſine ꝯſenſu fratrum cōfert ſtipēdia: vt extra de his q̄ ſi. a ꝑla. ſine ꝯſen. ca. ea noſcitur. Itē in ſacro baptiſmi ꝑualet ꝯſuetudo: vt. ſ. de cōſe. di. iiij. c. de trina. Itē in matrimonio reſpicitur ꝯſuetudo. extra de cog. ſpi. ſuper eo. Itē in ꝯtinētia clericorū. lxxxiiij. di. cū de quorūdā. Itē in alijs caſibus q̄s no. ſ. j. diſ. c. ꝯſuetudo. Scias ergo ꝙ ad hoc ꝙ ꝯſuetudo ꝑiudicet iuri reqrit̄ ꝙ ſit p̄ſcripta: vt extra de cā poſ. cum eccl'ia ⁊ ex̄ de ꝯſue. c. vl. Itē ꝙ obtinuerit in ꝯ̄dictorio iudicio ꝑpli: vt extra de ver. ſign. abbate. ff. de leg. cuꝫ ꝺ ꝯſuetudie. Iteꝫ ꝙ eo aio fiat vt credāt ſe ius hēre. ⁊ i poſterū illud intēdāt facere: aliogn talis vſus nō dicitur vſus: vt ff. de iti. actuq̃ ꝑua. l. j. §. iulianus recte ait. Itē vt res illa ſit p̄ſcriptibilis: vt. xc. iij. di. c. illud. Itē ꝙ poſſit dici antiqua ⁊ approbata: vt extra de poſtu. p̄la. bone ij. circa ſi. Itē ꝯtinere dꝫ naturalē eq̄tatē. extra de de. ⁊ ꝯtu. c. j. ex̄ de ꝯſue. ex parte. Itē ꝙ ſit de ſcia p̄ncipis inducta: non tm̄ de tolerātia. vt ex̄ de p̄bē. cū iādudūꝫ. Itē ꝙ nō ꝑ errorem ſit iducta. ff. de leg. ꝙ nō rōne. ſ. ea. ꝯſuetudo. Itē ꝙ maior ꝑs ꝑpli ꝯſueuerit illa ꝯſuetudine vti: q2 ſicut minor ꝑs populi nō poſſet inducere legē: ſic nec conſuetudinē. Quidam tñ dicūt ꝙ illa ꝯſuetudo ꝑiudicat iuri q̄ excedit hominum memoriā: illud eni loco ꝯſtituti hab3: vt. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. hoc iure. §. ductus aque. ⁊. iij. q. vj. hoc qppe. Ioan. hoc breuiter teneas ꝙ ſufficit ſm canones ꝙ ſit rationabilis ⁊ p̄ſcripta: vt extra de conſue. c. vlti. Bar.

Cōſuetudinis mſ. te ſunt cōditiones.

Cōſuetudo in mltis ꝑiudicat iuri.

Itē Gregorius.

S I ꝯſuetudinē fortaſſis opponas: aduertendū ē qꝺ dn̄s dicit[b]: Ego ſuꝫ via veritas ⁊ vita: non dixit: ego ſum ꝯſuetudo ſed veritas. ⁊ certe vt btī Cypriani vtamur ſententia: quelibet cōſuetudo q̃ntūuis vetuſta[c] q̃ntūuis vulgata: ṽitati oino ē poſtponēda: ⁊ vſus q veritati eſt ꝯ̄rius: eſt abolēdus.

Item Greg. Guilimūdo auerſano eṗo.

¶ Quelibet conſuetudo veritati eſt poſtponenda.

S I cōſuetudinē fortaſſis opponas: aduertēdū ē qꝺ dn̄s dicit[b]: Ego ſuꝫ via veritas ⁊ vita: non dixit: ego ſum ꝯſuetudo ſed veritas. ⁊ certe vt btī Cypriani vtamur ſententia: quelibet cō ſuetudo q̃ntūuis vetuſta[c] q̃ntūuis vulgata: ṽitati oino ē poſtponēda: ⁊ vſus q veritati eſt ꝯ̄rius: eſt abolēdus.

Iteꝫ Auguſti. in lib. de baptiſmo paruulorum.

¶ Veritate reuelata cōſuetudinem ſibi cedere oportet.

Q Ui ꝯtēpta veritate p̄ſumit ꝯſuetudinē ſequi aut circa frēs iuidus ē ⁊ malignus qbus veritas reuelat̄ aut circa deū igratus ē inſpiratiōe cuius eccl'ia ei⁹ inſtruitur: nā dn̄s in euāgelio: Ego ſum inquit veritas: nō dixit: Ego ſum ꝯſuetudo. itaq̃ veritate manifeſtata: cedat ꝯſuetudo ṽitati: reuelatiōe igit̄ facta veritatis veritati cedat cōſuetudo: q2 ⁊ petrus q circūcidebat[d] ceſſit paulo ṽitatē ꝑdicāti. Igit̄ cū xp̄s ṽitas ſit: magis veritatē q̃ ꝯſuetudinē ſeq debem⁹: q2 ꝯſuetudinē: rō ⁊ ṽitas ſemꝑ excludit.

Idem in lib. iiij. de baptiſ.

¶ Conſuetudo rationi fruſtra opponitur.

F Ruſtra ingt qdā que rōne ꝯuicunt̄ ꝯſuetudinē[e] nobis obijciūt: quaſi ꝯſuetudo maior ſit veritate: aut non ſit in ſpūalib⁹ ſequēdū: qꝺ melius a ſpūſctō reuelatū ē: hoc plane verū ē: q2 rō ⁊ ṽitas cōſuetudini ꝑponēda ſūt: ſed ſi ꝯſuetudini ṽitas ſuffragat̄: nihil oportet firmius retineri.

Item Cyprianus.

¶ Rationem conſuetudo impedire non debet.

C Onſuetudo[f] q̄ apud q̄ſdā irrepſerat: īpedire nō debet: q̄ minus p̄ualeat veritas ⁊ vincat: nā ꝯſuetudo ſine veritate: vetuſtas erroris eſt: ꝑꝑ qꝺ relicto errore ſeq̄mur veritatē: ſciētes q2 apꝺ heſdrā[g] veritas vicit: vt ſcriptū eſt: Veritas valet ⁊ iualeſcit: ⁊ viuit in eternū: ⁊ obtinet i ſecula ſeculoꝝ. Ideꝫ.

Ignoſci pōt ſimpl'r errāti: ſi

C Onſuetudo. ¶ Caſus. hoc capitulum diuidit̄ i duas ꝑtes. In ꝑma ꝑte dicit̄ ꝙ ꝯſuetudo praua q̄ apud quoſdā irrepſerat: ꝑiudicare non debet veritati ⁊ rōni. ⁊ hoc ꝓbat̄ exēplo heſdre q dicit: veritas valet ⁊ inualeſcit. In ſcđa parte que incipit ibi: idem ignoſci. dicitur ꝙ ſimpliciter erranti poteſt ⁊ debet ignoſci. ⁊ hoc ꝓbatur exemplo Pauli dicentis: Miſericordiā merui: q2 ignorans feci: ſed qui ſcienter facit: veniam nō meret̄.

Caſus diuidens. c.

f ¶ Cōſuetudo. Pone caſū: vt. ſ. de ꝯſe. di. iiij. c. ij. ⁊. iij.

g ¶ heſdrā. qñ ꝓhibuit iudeis ne alienigenas ducerēt vxores niſi eſſet de tribu ſua: ibi aūt duxerūt alienigēas de filijs cananeoꝝ: vt. xxviij. q. j. §. j. Uel tangit qualiter bibliotheca: ⁊ pſalterium a babylonijs deſtructa per heſdram reparata ſit. Uel aliter queſitum eſt que virtus eſſet maior: Rn̄dit quidā mulieris: alius regis ali⁹ viri

ꝯ̄. heſdre. iij. c. ⁊. iiij. d

alius vini: alius veritatis: hanc approbauit heſdras.
a ℭ Quia ignorãs. Argu. ꝙ ignorantia iuris excuſat vt. ꝫ. xxx. q. j. de his. ⁊. y. q. iij. §. notãdum. ⁊ xxiiij. q. j. ſi quis dederit. ⁊. xxviij. diſt. preſbyterum.
S J ſolus. ℭ Caſus. Dicit cyprianus in hoc. c. ꝙ non omnis conſuetudo imitanda eſt: ſed chriſti veritas: ⁊ illud ꝙ ipſe fecerit q prior eſt ante oẽs. ⁊ hoc probatur auctoritate Eſaie rephendentis iudeos qui veritatem non ſequebantur.
b ℭ Si ſolus. ⁊. nullus ei contrarius. ſic. ꝫ. viij. q. j. ſciendum in fi.
c ℭ hominum. ergo iudei reguntur humanis conſtitutionibus. ⁊ ſic eſt cõtra. ꝫ. xij. diſ. omnia vbi dicitur ꝙ iudei tm̃ diuinis conſtitutionibus reguntur. ſed verum eſt ꝙ olim regebãtur cõſtitutionibus humanis. ſ. ſcribarum ⁊ phariſeorum: vt hic dicit. ſed hodie non: vt ibi.

Judei vtrũ ꝯſtõnibus humanis regantur.

Quod autem. ℭ hec diſtinctio diuiditur i duas partes. Jn prima probatur ꝙ nõ valet cõſuetudo cõtra deũ. ſecunda ibi: noli.
ℭ Caſus. Jn ſuperiori diſ. oſtẽſum ẽ ꝙ ius naturale preponitur cõſuetudini: in hac. ix. diſ. oſtẽdit ꝙ ius naturale ꝑponitur cõſtitutioni. ⁊ hoc ꝓbatur ꝑ ſequẽtia. c. ⁊ intellige hec de iure naturali quod conſiſtit in preceptis ⁊ prohibitionibus.
d ℭ Quod autem. Supra in proxima diſtinctiõe. viij. oſtẽdit qualiter ius naturale preualet cõſuetudini: in hac. ix. diſtinctione oſtendit qualiter ius naturale preiudicat ⁊ preualet cõſtitutioni hominum. ⁊ ſumitur per totam hanc diſtinctionẽ ius naturale: pro iure diuino quod ꝯtinet in lege ⁊ in euangelio. Jtem per totam hanc diſtinctionem vocat canonicã ſcripturam: nouum ⁊ vetus teſtamentũ.
I Mperatores. ℭ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ q bonis legibus ⁊ que pro veritate late ſũt non obtẽperat: puniri debet: qui vero malis legib⁹ ⁊ que contra dei voluntatẽ late ſunt non obtẽperat: remunerari debet.
e ℭ Quicunq. hic incipit. c. aliud eſt palea. ⁊ habes idem. xxiij. q. iiij. non inuenitur.
f ℭ Ergo legibus. No. argu. a contrarijs. vt. xv. q. iij. ſ crimine. ⁊. xxiiij. queſtione prima quod cunq ligaueris. ⁊ ea. cauſa. queſtione ij. ſane. xxv. diſtin. qualis. ⁊ fortiſſimũ eſt ar. a contrarijs ff. de offic. eius cui mã. ẽ iuriſdic. l. j. ⁊ xj. q. iij. imperatores.

Argumẽtũ a ꝯ̃rio eſt in iure fortiſſimũ

cut de ſeipſo paulus apoſtolus dicit: Qui prius fui blaſphemus ⁊ pſecutor ⁊ iniurioſus: ſed miſericordiã merui: quia ignorãs[a] feci. Poſt iſpiratione ẽ vo ⁊ reuelationẽ veritatis factã: q in eo qđ errauerat perſeuerans prudẽs ⁊ ſciẽs: iã non in venia ignorãtie peccat: preſumptione enim atq obſtinatione quadã nititur: cũ rõne ſupetur. I dẽ.

ℭ Dei veritatẽ nõ hominũ cõſuetudinem ſequi oportet.

S J ſolus[b] chriſtus audiẽdus eſt: nõ debemus attẽdere qđ aliquis ante nos faciendũ putauerit: ſꝫ quid prius q ante oẽs ẽ chriſtus prior fecerit: neq enim hoĩs ꝯſuetudinẽ ſequi oportet: ſed dei veritatẽ: cum per Eſaiam ꝓphetã loquat de⁹ ⁊ dicat: Sine cã colũt me: mãdata ⁊ doctrĩas hoĩum[c] docẽtes. Liqdo igr ex ꝑmiſſis appet ꝙ ꝯſuetudo naturali iuri poſtponit. ℭ Diſtinctio. ix.

Q Uod aut[d] ꝯſtitutio naturali iuri cedat: multiplici auctoritate ꝓbat: ℭ Au cm Auguſti. ad bonifacium. ℭ Leges ꝑncipum naturali non preualent iuri. Palea.

I Mperatores qñ ꝓ falſitate cõtra veritatem ꝯſtituũt malas leges: ꝓbantur bene credẽtes ⁊ coronãtur pſeuerantes: qñ aũt pro veritate contra falſitatẽ cõſtituunt bonas leges terrẽtur ſeuientes ⁊ corriguntur intelligentes. Quicũq[e] ergo legibus[f] imperator que pro dei veritate feruntur obtẽperare nõ vult acquirit grande ſupplicium. Quicũq vero legibus imperatorũ que ꝯtra volũtatẽ dei ferũur obtẽperare nõ vult: acquirit grãde premiũ. Nam a tpibus ꝓphetarum omnes reges q in populo dei nõ ꝓhibuerũt: nec euerterũt que cõtra dei ꝑcepta fuerãt inſtituta: culpãtur: ⁊ q ꝓhibuerunt ⁊ euerterunt: ſup aliorum merita laudãt. Et rex nabuchodonoſor cũ ſeruus eſſet idolorum: conſtituit ſacrilegam legẽ vt ſimulachrũ adoraretur: ſed eius ipĩc ꝯſtitutioni q ei obedire noluerunt: pie fideliterq fecerũt. Jdẽ tñ rex diuino correct⁹ miraculo: piã ⁊ laudabilẽ ꝓ ṽitate ꝯſtituit legẽ: vt qcũq diceret blaſphemiã i deũ ſydrac: miſac: ⁊ abdenago: cũ domo ſua perit⁹ interiret. I dẽ ex vbis Jſidori.

Dan. iij. c

Dan. iij. c

ℭ Principes tenetur ⁊ ipi viuere legib⁹ ſuis.

I Uſtũ ẽ ꝑncipẽ legib⁹ obtẽperare ſuis: tunc eni iura ſua ab oib⁹ cuſtodienda exiſtimet: qñ ⁊ ipſe illis reuerẽtiã ꝑbet. Princeps legib⁹ teneri ſuis: nec i ſe poſſe dãnare iura q̃ i ſubiectis

Noli meis. ¶ hec e ſeca ps di. in q pbat q cometa ſcoꝝ nō pıudicāt no. ꝛ ve. teſtō. ¶ Caſus. Quere bāt qdā ab augu. vtꝝ ſcriptis eiꝰ eēt fides adhibēda ſicut ſcripturis canonicis no. ꝛ ve. teſta. Et rūdet q non. In ſcripturis eni canonicis qd̄ inuenit̄ ꝓ firmo cedēdū eſt i ſcripturis vō. Augu. non eſt hn̄dum ꝓ firmo: niſi certuz appareat.

a ¶ Canonicis. qꝛ de canonicis ſcripturis ñ poſſumus diſputare an iuſte ſint vel non. vt. ſ. eo dem quis neſciat.

b ¶ In iſtis. loqr̄ ſ; ſ; illa tpa cū adhuc ſcripta Aug. ꝛ alioꝝ ſcoꝝ patꝝ nō erāt autētica: ſ; hodie iubentur oia teneri vſq; ad vltiuz iota vt. ſ. xv. di. c. vl. vel hoc iō dicit vt oñdat q maior ſit auctitas ve. teſta. q̄ ſcoꝝ patruz. vt xix. di. in canonicis.

Negare. ¶ Ca. ſus. Uincē. reprehēdebat opuſcula Aug. dicēs ibi eē multa mēdacia. Et certe nō eſt mirꝝ dicit Augu. ſi ſua opuſcula culpāda ſint: cū maioꝝ opuſcula reprehendantur.

c ¶ Negar̄. iuſto iudicio: vñ Aug. mlta opa poſtea retractauit. vt. xxiij. q. vi. vides. xij. qō. j. certe. ꝛ xxvj. q. iiij. qdā loco.

Ego ſo. ¶ Caſus. Queſiuit hiero. ab Aug. an credat ſcriptores ve. ꝛ no. teſt. erraſſe in ſcribēdo. Et rñdet Aug. q nō: ſ; ſi aliqd i illꝰ ſcriptis mēdacij iueniat̄ dicēdū ē codicē eē mēdoſū: vel inꝑ̄ptē ñ bñ de greco i latinū tráſtuliſſe: aut dicā me ñ itelligē qd̄ ſcriptū ē. Alijs āt ſcriptoribꝰ ñ ē credēdū ꝛ ſi ſci ſint. niſi qd̄ ſcripſerit ꝓbauerit p canōicas auctitates. d ¶ Scriptoꝝ. i. ſcriptoribꝰ.

e ¶ Erraſſe. Nephas eni ē dicere q ſcriptura mētiat̄. vt xxij. q. v. qd ergo. imo qd̄ in eis dī defēndere debemus vſq; ad ſanguinis effuſionem. vt. xxv. q j. ſūt quidam.

f ¶ Quātalibet. Ar. q ñ ē ꝯſiderādū qs dicat: ſ; qd dicat̄ vt. xix. di. ſcd̄m. ꝛ ē ar. ꝓ dictis q̄rūdā teſtiū q ñ ē credendū magis honorabiliori pſone q̄ alij: qꝛ vitas a quocūq; ꝓlata ſemper ꝓferēda ē. vt. ij. queſtio. vij. querit̄. ꝛ. ſ. eo. neq;. ff. de ſupp. le. l. latro. Eis enim magis creditur q rei aptiora dicunt. vt. iij. queſtio. iij. §. item in crimina li. ver. ſi teſtes. nec ſanctitas pſone prodeſt vt citiꝰ credatur. l. diſt. ſi qs ꝓpterea. ꝛ ar. ad idē. j. q. j. teneamus. [illegible] ij. q. ix. c. vl. Arg. ꝯ. xj. q. j. qcūq;. xcvj. di. [illegible] ij. c. j. ꝛ. xl. diſtin. c. j. ꝛ. xj. q. iij. abſit. [illegible] rg. q ratio equiualet canoni. vt. ſ. [illegible] ꝛ. ſ. capitu. ſane. Joan. [illegible] ſus. Dī in hoc. c. q ſicut recurrēdū [illegible] a hebreoꝝ ſi dubitatio aliqua oria [illegible] ubitatur ſuper libris no. teſta. recurrēdū ē ad grecoꝝ ſcripta. h ¶ Veteꝝ. i. veteris teſti. i ¶ Greci. hiero. in ſcdo ꝓlogo biblie ꝯtra ait dicēs q emēdatiora ſūt exemplaria latina q̄ greca: ꝛ greca q̄ hebrea. S; Aug. ad ꝓmitiuā eccliam reſpicit: qñ exēplaria greca ꝛ hebrea nō erāt corrupta. ſ; ꝓcedēte tpe cuz ꝓplis chrianꝰ multi eēt an ciꝰ: ꝛ hereſes multe eēnt facte inter grecos: ob iuidiā chrianoꝛuz iudei ꝛ greci ſua exēplaria corrupunt: ꝛ ſic factū ē q exēplaria eoꝝ magis corrupta ſūt q̄ latinoꝝ: ad qd̄ tps reſpicit hiero. Uel reſpicit ad latina exēplaria a fidelibꝰ interpribꝰ tráſlata: Augu. reſpicit ad exemplaria latina a nō fidelibꝰ ꝛ falſatoribꝰ tráſlata: in qbꝰ ſi qd falſitatis videat̄: dicit eūdū eē ad origi nalia. Uel dic q i hoc magis credēduz eſt hiero. q̄ Aug. qꝛ inter iſtos tres. Augu. hiero. ꝛ Grego. Augu. magis credēduz ē in diſputatiōibꝰ. hiero. in hiſtorijs ꝛ tráſlatiōibꝰ. Grego. in moralibꝰ ꝓponi tur: qꝛ nō oēs in oībus: ſ; certi p certa ꝛ̄c. C. de vete. iure enu. l. j. ibi: qꝛ nō omnes. Et ē ħ. arg. q q̄tūcūq; autētica ſit aliqd̄ inſtrm̄: ſi tñ de ipſo aliqd in dubiū reuocet̄ ſemp exhibēdū ſit illd̄ a q originē ducit. vt. ſ. lxxvj. di. c. ieiuniū. in ꝓn. ꝛ. ſ. xxv. q. ij. ſancimꝰ ꝛ optime extra de ſi. ꝛ re iud. cū inſ. ꝛ hoc ꝯ dñm Albri. q dicit q ſi vna publica charta originē ducit ab alia publica charta nō eſt neceſſe exhibere originale. ar. in autē. vt fratruz filij. §. qꝛ vero. col. vlt. ſecus in ꝓuata. autē. vt ſpon. lar. §. ex hoc inſuper. col. vij. argu. pro ipſo. xix. diſtin. ſi romanorum. Quid iuris ſit de hoc dic. ſ. c. diſtinc. ꝯ morem. k ¶ Sermōis. Totū eni nouū teſtm̄ ſcriptū ē grece: ꝓter euāgeliū mathei ꝛ ep̄las Pauli ad ro. q̄ ē ſcripta latia. Jo.

Si ad. ¶ Caſus. Dicit Aug. q ſi in ſacris ſcripturis inueniatur mendaciū etiam officioſum nihil auctoritatis remanebit in eis: nec ex illis pōt ſnīa ferri.

l ¶ Officioſa. Officioſa dicunt̄ q̄ ꝯtinent pietatez q̄ nulli obſūt ꝛ alicui pſunt. Sicut in officioſum dicit̄ teſtamētum qd̄ eſt ꝯ officiū pietatis. vt. ff. de inoff. teſt. l. ij.

m ¶ Quid in eis. Arg. q ſi inſtrm̄ vel atteſtatiōes ꝓ parte inueniunt̄ falſe q in totū reprobant̄. vt. ſ. xvj. diſtin. canones. ꝛ. iij. q. ix. pura. ꝛ. ſ. de ꝯſe. di. iij. non liceat. ꝛ. ff. de edil. edic. eiuſdem. Argu. ꝯtra. xxxvij. di. q de menſa. xij. q. ij. ſi qs. ꝛ de ꝯſe. di. iiij. ſi nō ſanctificat̄. ꝛ. xvij. q. iiij. queſti. ſunt. ꝛ extra de arbi. cū tempore. ꝛ de preben. vilectus. ꝛ. C. de tranſac. l. ex falſis. Solu. ſi plura cap̄la ſibi connexa ſunt: vel vnum eſt acceſſoriū alteri: vno caſſato connexa ꝛ acceſſoria caſſantur: ſecus ſi diuerſa ꝛ ſepara

¶ Scripturis canonicis tractatoꝝ lr̄e deſeruiunt.

Noli meis lr̄is q̄ſi canonicisa ſcripturis deſuire: ſ; i illis ꝛ q̄ ñ credebas cū iuene ris icūctāt̄ credere: i iſtisb āt q certū ñ hēbas: niſi certū itellexeris: noli firmū tenere. Idē ad vicētiū victorē li. ij.

¶ In tractoꝝ opuſculis mīa corrigēda ineniunt̄.

Negarec ñ poſſū nec dēbeo: ſicut i ipſis maioribꝰ: ita mlta eē in tā mltis opuſculis meis: que poſſunt iuſto iudicio ꝛ nulla temeritate clpari. Idem ad Hiero. ep̄la. viij.

¶ In ſcripturis canonicis mendacia non admittuntur.

Ego ſolī eis ſcriptoꝝd q iā canonici appellāt̄ didici hūc timorē honorēq; referre: vt nullū eoꝝ ſcribēdo erraſſee audeā credere: aut ſi aliqd i eis offēdero qd̄ videat̄ ꝯtrarium vitati: nihil aliō exiſtimē: q̄ mēdoſū eē codicē: vel ñ eē aſſecutū iꝑ̄ptem qd̄ dictū ē: vel me minie itellexiſſe nō ābigā. Alios āt ita lego vt q̄talibetf ſcītate: q̄ue doctrina polleāt: ñ iō veꝝ putē: qꝛ ipſi ita ſenſerunt: ſed qꝛ mihi p alios auctores vel canonicas vel ꝓbabilesg rōnes qd̄ a vero nō abhorret pſuadere potuerunt. Idem.

¶ Libris veterum hebrea volumina nouis greca auctoritatem impendunt.

Ut veteꝝh libroꝝ fides de hebreis voluminibꝰ examināda ē: ita nouoꝝ vitas grecii ſermoniſk normā ꝯſiderat. Idē i ep̄la ꝓma ad Hiero.

¶ Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis: ſi ad eas mēdacia fuerit admiſſa.

Si ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerit officioſal mēdacia: qd i eism rmanebit

Scripta ſacto rūz ſūt ad vnguē obſuāda.

Scriptura ñ mētit̄

Ueritas a q̄cūq; dicat̄ oībꝰ ē ꝓferēda.

Exēplaria correctiora q̄ ſunt.

Auguſtinū diſputationes. hieronymū tráſlatōes ꝛ Gregoriū moralia commēdant.

Officioſa q̄ dicunt̄. Inofficioſa q̄ dicit̄.

ta ſunt.ff.de mino.etiam.§.ſi.⁊.ff.de nego.geſt.cū actū.
⁊.J.ij.q.vj.§.diffinitiua.ver.eſt aūt quandoq;. circa fi.
vel diſtigue vt diſtinguit extra de fide inſtru.ex litteris.
Joan.Ego dico ꝙ ſi aliqd falſitatis reperiatur in inſtru
mento ꝙ totū redditur ſuſpectuȝ:nec ei creditur:vt.ff.
de fide inſtru.l.ij.in
fi.⁊ hoc notaui in qōnibus Bar.brixien.
a ℭ Pondere.id ē auctoritate.

Q Uis neſciat. ℭ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ quilibet ſcire dȝ ſcripturā ve.⁊ no. teſta. pponi ſcripturis epōꝝ: ⁊ nemo dȝ dubitare de ea vtꝝ veruȝ ſit vel rectuȝ quod in ea ꝯtinet.ſcripta vero alioꝝ poſſunt reprehendi p hoīes peritiores ⁊ diligentiores:⁊ q ſunt maioris auctoritatis.
b ℭ Terminis.id eſt libris.
c ℭ Diſceptari.ita vt in dubium reuocent que ibi ſtatuta ſunt. Sȝ diſputare lȝ de eis ad maiorē intelligentiam non reprobādo.vt.xcvj.diſtinctio. ſatis.

N Oli. ℭ Caſus Uin. donatiſta reprehendebat ſcripta no.⁊ ve.teſta. qꝛ in ſcriptis quorundā epiſcoporum q̄dam rephendenda inueniebantur.Sȝ eum reprehendit Augu.qꝛ illa rephendenda non ſūt.hec vero ſic:quia ab auctoritate canonuȝ diſtinguūtur: vñ reprehendi pñt ſi ꝯtra veritatem ſcripta ſūt.Et hoc pbatur auctitate pauli.⁊ ſi qd aliſ ſapitis.⁊c̄.
d ℭ Calumnias. verba eniȝ iuris nō ſunt calumnianda.J.xxxvij. diſtinc. relatum.⁊ ff.ad exhiben.l.penulti.
e ℭ Donati.Donatus primo fuit catholicus:ſȝ poſtea ē in heresim lapſus:cuiꝰ hereſi adheſerūt cyprianꝰ ⁊ agrippinꝰ.

N Eq;. ℭ Caſus Aug. reph

auctoritatis? q̄ tandē de ſcripturis illis ſnia pferet:cuius pondere[a] ꝯtentioſe falſitatis obteretur improbitas?

I dē de vnico baptiſmo.li.ij

ℭ Litteris omnium epiſcopoꝝ ſacra pponit̄ ſcriptura.

Q Uis neſciat ſacram ſcripturam canonicam taȝ veteris q̄ȝ noui teſtamēti certis terminis[b] ſuis cōtineri: eamq; poſterioribus omnibus epiſcoporū litteris ita preponi:vt de illa omnino dubitari ⁊ diſceptari[c] non poſſit:vtrum verum vel vtꝝ rectum ſit quicquid in ea ſcriptum ſit vel conſtiterit eſſe. Epiſcoporum auteȝ litteras que poſt confirmatum canoneȝ vel ſcripte ſunt vel ſcribūtur:⁊ per ſermonem forte ſapientioreȝ in ea re cuiuſlibet peritioris:⁊ per aliorum epiſcoporum grauiorem auctoritatem doctioremq; prudentiam:⁊ per concilia licere reprehendi: ſi quid in eis forte a veritate deuiatuȝ eſt.

I dem in epl'a ad vicentiuȝ.

ℭ Ex dictis quorūlibet epoꝝ contra diuina mandata calumnie non colligantur.

N Oli frater ꝯtra diuina taȝ multa:tā preclara:taȝ indubitata teſtimonia colligere vel calumnias[d] ex epōꝝ ſcriptis:ſiue nr̄oꝝ:ſicut hilarij:ſiue cypriani ⁊ agrippini anteq̄ȝ po donati[e] ſepararet̄:pmoq; hoc genus litterarum ab auctoritate canonuȝ diſtinguendū eſt:non eniȝ ſic legunt̄:tanq̄ȝ ita ex eis teſtimoniuȝ pferatur: vt ꝯtra ſentire non liceat: ſicubi forte aliter ſapuerint:q̄ȝ veritas poſtulat. Jn eo qppe numero ſumus vt non dedignemur etiā nobis dictū ab apl'o acci

hendebat dicta quorundam peritoꝝ de quo fortunatus eū rephendebat.Nūc āt ei reſcribit ⁊ dicit ꝙ nō vult adhiberi tātā fidē illis ſcripturis q̄tā adhibet canonicis:⁊ lȝ eis honor debeatur tñ vult eas corrigere ſi qd inuenerit in eis corrigendū.Ideȝ vult fieri de ſuis ſcripturis.

pe:Et ſi qd aliter ſapitis:hoc quoq; vobis deꝰ reuelauit.

I dem in epl'a ad fortunatū.

ℭ Non debetur par reuerentia canonicis ſcripturis ⁊ expoſitoribus earum.

N Eq; quorumlibet diſputationes[f] q̄ȝuis catholicorum ⁊ laudatorum hominuȝ veluti ſcripturas canonicas habere debemus: vt nobis non liceat ſalua honorificentia que illis debetur hominibus aliquid in eoruȝ ſcripturis[g] improbare atq; reſpuere:ſi forte inueniremus ꝙ aliter ſenſerint q̄ȝ veritas habet diuino adiutorio vel alijs intellecta vel a nobis:talis ego ſum in ſcripturis aliorum: quales volo eſſe itellectores meorum.

I dē ad caſulanū.

ℭ Exemplis rō ſana pfert.

S Ana[h] quippe ratio etiam exemplis anteponēda eſt cui[i] quideȝ ⁊ exempla concordant[k]:ſed illa[l] tantum que digniora ſunt imitatione q̄tum excellentiora[m] pietate[n]. ℭ Cum[o] ergo in naturali iure nihil aliud preci piatur q̄ȝ quod deus vult fieri:nihilq; aliud vetet̄ q̄ȝ qō deus prohibet fieri: deniq; cum in canonica ſcriptura nihil aliud q̄ȝ quod in diuinis ſcripturis ⁊ legibus inueniatur:diuine vero leges natura ꝯſiſtant:patet ꝙ quecūq; diuine voluntati ſeu canonice ſcripture contraria probantur eadem etiam naturali iuri inueniuntur aduerſa.Unde quecūq; diuine voluntati ſeu canonice ſcripture ſeu diuinis legibus poſtponēda cēſentur eiſdem naturale ius p ferri oportet. Conſtitutiōes ergo vel eccleſiaſtice vel ſcl'are ſi naturali iuri ꝯrie pbā

f ℭ Diſputatiōes.i. expoſitiōes. nō eniȝ ex ipſo ledit̄ fama alicuiꝰ p id ꝙ reprobatur teſtimoniuȝ ſuum.vt extra de ex cep.deniq;. Phi.ij.
g ℭ In ſcripturis. Ar.ꝙ qſq; iuris i alteꝝ ſtatuit ⁊c̄. ſic. ij. q.vj.q ſe ſcit.xxij. q. v.de forma.ff.quod quiſq; iur.l.j.extra de ꝯſt.cum omnes.

S Ana. ℭ Caſus. Queſitū fuit ab Aug.vtrū rō iuris naturalis ſit exemplis anponenda? Et rñdet ꝙ ſic:ſȝ nō illt̄ q̄ cū rōne ꝯcordant.
h ℭ Sana.al's ſane.
i ℭ Cui rationi.
k ℭ Cōcordāt.qñq;.
l ℭ Sȝ illa. exēpla: hoc iō dicit: qꝛ nō ſēp imitāda ſūt exēpla.C.de ſē. nemo. ſȝ exēplū pape ē ſeqndū.vt.xvj.q.iij.lȝ.ex de ſē.⁊ re iu.i cauſiſ.
m ℭ Excellentiora. ñ ē tale exēplū lucretie.xxxij.qō.v. ppoſito.ver. lucretiam.
n ℭ Pietate.Ar.ꝑ mia a iudice ipetrāda.vt.xlv.diſt.lȝ plerūq;.xxvj.q.vlt.alligāt.l.di.pōderet.j.q. vij.diſpēſatiōes.⁊.c. exigūt.lxxxvi.di.ñ ſatis.xxxv.q.ix. veniā. de pe.di.j.qꝛ diuinitatis.arg.ꝯ.l.di.abſit.xxiij.q.iiij.ē iniuſta.xxxv.q.ix.loci.§. xlv.di.ſȝ illō. ex̄ de ſortile.ex tenore.
o ℭ Cū ergo ℭ Caſus. Infert ex ſupradictis vl ꝯtinuat ad iſteriora hoc mō:cuȝ in iure naturali nihil pcipiat̄ vel vetet̄ q̄ȝ qō deus vult fieri vl ñ fieri: [illegible] ſuis. [illegible] erare ſuis: tunc [illegible] nda exiſtimet: [illegible] ps legibꝰ [illegible] ſubiecti

Diuiſio diſtõnis.

[redacted] facit h correlatione iuris natura. les ad canonicã ſcripturã.ꝛ diuinas leges. Diſtinctio.x.

Conſtõnes. ¶ Hec diſ. diuidit̃ i duas ptes in q̃r ꝑma ꝓbat ꝑ gnq3.c.ꝙ leges ꝑncipũ nõ ꝑ iudi cãt ca nonib⁹ ſcõa ibi:ec. ec. ¶ Caſus. Oſten ſi ẽ.ꝭ.ꝙ ius nãle ꝑ fert ꝯſuetudini ꝛ cõ ſtõni tã eccliaſtice q̃3 ſeculari:i hac ꝯo.x. diſ.oñdit̃ ꝙ ꝯſtõ ec cliaſtica ꝑfert̃ ſecula ri ꝯſtõni.ꝛ ad hoc in ducuntur.ſeq.c.

Canones ꝑferunt le gibus.

a ¶ Conſtõnes. In hac.x.di. oñdit ma giſter ꝙ ſeclaris cõ ſtitutio cedit eccliã ſtice: q3 ſacre leges nõ dedignant̃ ſeq ſa cros canones. vt.ij. q.iij.ꝭ.hinc colligit̃ ex̃ de iudi.clerici.✠

✠ ¶ Cõ cor.tex. in l.leges ſa cratiſſime cu3 ꝯcor. vulga.C. de epiſco. ꝛ cle.

Lege. ¶ Caſus. hoc.c.diuidit̃ i tres ptes. In ꝑma pte q̃rebat̃ a nicolao an legib⁹ impatorũ ſit in oib⁹ ꝯtrouer ſi's eccliaſticis vten dũ? Et rñdet ꝙ nõ: vbi leges vident̃ ca nonibus obuiare. In ſcõa pte q̃ incipit ibi:itẽ ꝛc. q̃rebat̃ an lex ipatoris pſit di uine:vt ꝑ eã iura ec cliaſtica diſſoluant̃? Et rñdet ꝙ nõ:ꝛ hoc ꝓbat̃ duoꝝ auctẽ.ſ. inocẽtij ꝛ gregorij. Dicit eni innocẽti⁹ ꝙ in vna ꝓuicia nõ d3 eẽ niſi vnus me tropolitanus:cum eccleſia hoc ſtatuat. vñ ſi ipatoꝛ diuidat vnã ꝓuiciã i duas: nõ pp hoc erũt ibi duo metropolitãi. Itẽ ſtatutũ eſt ab ec clia vt dicit Grego. vt poſt carnalẽ com mixtionẽ alter ꝯiu gũ nõ poſſit ad reli gionẽ trãſire ſine cõ ſenſu alteri⁹.ſed lex ſecularis ſtatuit cõ trariũ:ſ3 ſtatuit ec cleſie ꝓualet:q3 ꝛ ſi lex hũana conceſſit: lex tñ diuia ꝓhibuit. In t'tia pte q̃ icipit:ibi ñ ꝙ.circa ſ. oſ̃ ibi vti poſſunt⁹ legib⁹ vbi canonib⁹ nõ ꝯdicunt.

Pe✠ ca. nonice.

b ¶ Lege imperatoꝝ.diuiſis ꝓuicijs:iperatoꝛ diuidit ꝓui ciãs.vt.ff.de offic.aſſeſſo.ſi eadẽ.ꝛ papa epatus diuidit:ꝛ vnit epõs ecclias:vt ex̃ de exceſ.ꝑlato.ſicut vnire. Quid ãt iuris ſit dũ vniunt̃ vel diuidũt̃.no.xvj.q.j.poſtq̃3.ꝛ. c.ꝛ tpis.l3 ergo iperatoꝛ diuidat vnã ꝓuinciã in duas:non iõ erũt duo metropoles:vt hic.ꝛ.cj.di.ꝑuenit.Et eſt hic ar.ꝙ ſi ꝑnceps legiti mat aliquẽ i tpalib⁹ ñ iõ ẽ liitatus i ſpũa lib⁹.ex̃ q ſi.ſint legi. ꝑ venerabilẽ.✠ niſi vbi ꝑnceps rſtituat aliquẽ q fuit iſamis rõne pꝛni criminis vt.vj. q.j.ꝭ.verũ.

tur penitus ſunt excludẽde. ¶ Diſtinctio.x.

Conſtitutio nes[a] vo ꝑn cipũ eccle ſiaſticis cõ ſtitutioni bus nõ ꝑ eminent:ſed obſequuntur. Unde nicolaus papa ſcribit epis in concilio apud conui cinium congregatis.

¶ Lex impatoꝝ eccleſiaſti cã iura diſſoluere nõ poteſt.

Lege imperatoꝝ[b] nõ in oibus eccleſiaſticis cõ trouerſijs vtẽdũ ẽ: pſertim cũ iueniat̃ euãgelice ac ✠ ca tholice ſanctiõi aliquotiens obuiare. ¶ Itẽ lex impato rũ nõ ẽ ſupꝛa legẽ dei:ſ3 ſub tus: impiali iudicio non pñt iura eccleſiaſtica[c] diſſolui: ad qõ oñdẽdũ duoꝝ hoꝝ.ſ. innocentij ꝛ gregorij ſatis ſufficiũt teſtimonia. Scũs q dez innocẽtius in decretali epiſtola ſua ad alexãdrũ an tiochenũ epm ait: Qõ ſciſci taris (ingens) vtrũ diuiſis impiali iudicio ꝓuinci's vt due metropoles fiant ſi duo metropolitani dbeãt noiari: nõ viſu3 ẽ nobis ad mutabi litatẽ neceſſitatẽ mũdanarũ reꝝ dei eccleſiã cõmutari:ho noreſq3 aut diuiſiões[d] ꝑpeti q̃s ꝓ ſuis cãis faciẽdas du xerit impatoꝛ. Btũs grego. ſcribẽs ad teotiſtã pꝛĩciũ ait iter cetera. Si ingt religiõis cã ꝯiugia debere diſſolui di cant̃:ſciẽdũ ẽ:q3 ꝛ ſi hoc lex humana[e] cõceſſit: lex tñ di uina ꝓhibuit. Ecce queãd modu3 ipiali iudicio nõ pñt eccliaſtica iura diſſolui. Ec ce q̃liter qõ lex humana cõ ceſſit:diuina lex pꝛohibuit. ¶ Nõ ꝙ ipatoꝛ leges qb⁹ ſepe eccleſia vtit̃ contra he reticos[f] ſepe contra tyrannos atq3 ꝯ pꝛauos q̃ſcũq3 defen dit: dicamus penitus renuẽ

c ¶ Eccliaſtica.ec clia ñ aſtrigit̃ mun danis legib⁹.xxxiij. q.ij.iter.nec ẽt de re b⁹ eccliaſticis ꝑt ipa toꝛ legẽ ꝯdere:vt.xc vj.di.bñ.niſi hoc ec clia petat:vt.xvij.di. ꝭ.hic ẽt.ꝛ niſi i ec clia ꝑuilegiũ ſtatuat aliqd:vt.xvj.q.j.gñã liter.ꝛ.q.iij.nẽo.Jo. d ¶ Diuiſiões. Ar. ꝙ epõs iuito pleba no ñ pt diuider̃ pa rochiã ei⁹:nec papa iuito epo diuidere epatũ:vt.xvj.q. j.mt tis.qõ eni ẽ vnũ di uidi ñ pt:vt.xxiiij.q. j.loq̃t̃.ꝛ. c. ſchiſma. Joã.S3 credo ꝙ pa pa hoc poſſit facer̃ ex cã:ꝛ ẽt epõs:vt i eadẽ decr̃.ſicut vnir̃.B.✠ e ¶ Lex hũana. vt ꝑhẽs.xxvij.q.ij. ſunt q dicũt.Sed miru3 eſt cum iuſtinian⁹ fuerit valde catholi cus imperatoꝛ:qua liter iſtud ſtatuerit contra legem domi ni:cum dñs dixerit ꝙ ob ſola3 cauſam foꝛnicationis muli er poſſit ſeparari a viro:vt.xxxiij.qõ.ij. quos deus.Sed dic vt qdam dicunt ꝙ ignoꝛãter fecit:ꝛ iõ veniã meruit:vt.ꝭ. viij.diſt.cõſuetudo. vel errauit ſicut hie ronymus:vt. xxvj. di.c.j.vel ideo ꝑmi ſit hoc vt grauia vita rẽtur: ſicut vſuras ꝑmiſit vt vitarẽt ra pinas: ꝛ coniugia permiſit diſſolui:vt vitaretur vxoꝛicidium:vt.xxxiij.q.ij.ſi quid verius.

f ¶ Contra hereticos.ꝛ ſic vtoꝛ pꝛo me quo non vtoꝛ contra me.J.xxxvij.diſt.ſi qd veri.ꝛ.ij.q.vij.ſi hereticus

Legitima tus q̃ ad tpalia nõ cẽſet̃ quo ad ſpũalia ✠ ¶ Cõ coꝛ. gloſ. opi.i.c. ꝑ uenit. in glo.ſi.ꝛ q̃ ibi no. in addi.J.cj. diſ. Adde Spe.i ti.de leg.ꝭ. poꝛ ro.ꝭ.item q̃rit̃ arch. xxiij.qõne viij.que. nioꝛ.ꝛ In no .i .d.c. ꝑ venera bilẽ alleg. in glo. Leges ſe culares ec cleſiã non aſtringũt.

✠ ¶ Ad de Jo.xx. ij.hãc glõ facto pꝛa cticaſſe:ta3 n. mutari ſtuduit vt tenues ẽt epat⁹ diui ſerit ac de mũ ex eis aliqs reu nierit lo cupleteſ. ꝙ ẽt du os non nũq̃3 con iunxerit. Juſtinia nus an er rauerit.

⁊ hic eſt contra.xix.diſtin. ſi romanorum.In ſi.liij.q.iij. §.item l.ſi quis teſtibus.

Non licet. ¶ Caſum preſentis.c.pone ꝑ teipſum.
a ¶ Non licet. Ar.ꝯ illas leges q̄ ꝑmittūt vſuras exigere.arg.xj.q.j.c.qcūꝗ lite.⁊.ix.di.c.j.ver.qcūꝗ.⁊.xcv. di.bene.xj.q.iij. qui oīpotētem . xxv.q.j. cē qō.⁊.c.nulli. ⁊.c. generali.xxiij.q.viij ꝯuenior.Arg.ꝯ.di. xiij.c. hadrianus.

l Certū. ¶ Caſus. Imperator volebat ꝓeſſe rebus eccliaſticis : ⁊ ꝑlatis eccliaꝝ obedire nolebat:imo ꝙ plus ē eis dn̄ari volebat ⁊ iura ꝓfigere:quem felix papa docet eccleſie debere colla ſubmittere:⁊ non velle eius ſacerdotibus dn̄ari:ne ſi ꝯ fiat eatur in contumeliam creatoris.

b ¶ Certū eſt.hoc c.⁊.c. ſuſcipitis . ⁊.c. qm̄ loquūtur quaſi de eadem materia.

c ¶ Et ſacroſancta id eſt precepta.

d ¶ Cui⁹. ſ. eccleſie.

e ¶ Submittere. Imperator eni fili⁹ ē eccl̄ie non preſul.vt xcvj.diſt.ſi imperator ⁊ inclinabit caput ſuū ep̄is.vt. lxiij.di. valētinianus. ⁊ excōicari pōt ab ep̄o. vt.xviij.di.qm̄ qdez ⁊.xcvj.diſt.duo.

Imperator inferior eſt epiſcopo.

f ¶ Menſura.i.dux ⁊ imperator excedit menſuram ſuam.

g ¶ Conſtitutiōes. cōtra. Nunqd ergo legib⁹ ſemper derogaī ꝑ canōes? Abſit niſi q̄ ad cās ſpūales.⁊ hoc eſt qō di de ꝯſe.di iij. celebritatē.ibi:alia eſt ratio cauſarū ſecularium:alia diuinarū. argu.ꝭ.e.c.j.vtrūꝗ enim ſuo modo rōnabiliter ꝯſtitutū eſt: ſed diuerſo mō.ar. ꝭ.eo.certū.nec papa pōt leges tollere:niſi quo ad ſuū foꝝ. Imperiū enim ⁊ ſacerdotiū ex eodē ꝓncipio prodierūt.vt in autē.quomodo opor.ep̄os.in ꝓn.col.j.argu.ꝭ.eo.di.qm̄.ſed hoc non credo.vt extra de preſcrip.quoniam omne.

Caſus duorū iſtoꝝ c.plan⁹ ē.

Imperium ⁊ ſacerdotiū ex eodem procedunt.

h ¶ Mores.nec iuramētū obligat ꝯ bonos mores.vt extra de iureiur.quemadmodum.⁊.ff.de lega.j.ſi quis inquilinos.§.vltimo.

Iuramētū ꝯ bonos mores non obligat.

das : ſed ꝙ eas euāgelicis ⁊ apoſtolicis atꝗ canonicis decretis quibus poſtponende ſunt nō poſſe inferre ꝓiudicium aſſeramus. Itē ſymmachus papa in.vj. ſynodo

¶ Nihil quod euangelicis regulis obuiet iperatori agere licz.

Non licet[a] imperatori vel cuiꝗ pietatē cuſtodiēti aliqd ꝯ diuina mandata ꝓſumere:nec qcꝗ qō euāgelicis vel ꝓpheticis aut apoſtolicis regulis obuiet agere. Item felix papa.

¶ In eccleſiaſticis cauſis regia voluntas ſacerdotibus eſt poſtponenda.

Certū eſt[b] hoc reb⁹ veſtris eſſe ſalutare:vt cum de cauſis dei agiī : iuxta ipſius ꝯſtitutionē regiā voluntatez ſacerdotibus chriſti ſtudeatis ſubdere:non ꝓferre:⁊ ſacroſancta[c] ꝑ eoꝝ ꝓſules potius diſcere q̄ȝ docere:eccliaſticā formā ſequi:non huic humanitus obſequēdo iura ꝓfigere:neꝗ in eius ſanctionib⁹ velle dn̄ari:cuius[d] clemētie deuotionis colla ſubmittere[e] ne dux mēſura[f] celeſtis diſpēſationis exceditur:eatur in contumeliam diſponētis. Idem.

¶ Bonis moribus ⁊ decretis romanoꝝ pōtificū ꝯſtitutiones ꝯtraire nō poſſunt.

Conſtitutiōes[g] ꝯ canones ⁊ decreta ꝓſulum romanoꝝ vel bonos mores[h] nullius ſunt momenti. Item nicolaus papa.

¶ Que ſacerdotū ſūt regibus vſurpare non licet.

Imperiū veſtrum ſuis reipublice quotidianis adminiſtrationib⁹[i] debz eſſe ꝯtētum: nō vſurpare que ſacerdotibus ⁊ n̄ı ſolum conueniant. Itē grego.nazianzen⁹ iperatoribus ꝯſtātinopolitanis.

¶ Tribunalia regū ſacerdotali ſūt poteſtati ſubiecta.

Suſcipitis[k] ne libertatē[l] vbi libēter:accipitis ꝙ lex chriſti ſacerdotali vos ſubijcit ꝑtāti : atꝗ iſtis tribunalibus ſubdit. Dedit eni ⁊ nobis ꝑtātē:dedit ⁊ ꝓncipatū multo ꝑfectiorē[m] ꝓncipatib⁹ veſtris:aut nunqd iuſtū vobis videī ſi cedat ſpiritus[n] carni[o]:ſi a trenis celeſtia ſupenī:⁊ ſi diuis ꝓferāī hūana. ¶ Ecce ꝙ ꝯſtōnes ꝓncipū eccleſiaſticis legib⁹ poſtponēde ſunt:vbi aūt euāgelicis atꝗ canonicis dcretis nō obuiauerint:omni reuerētia digne habeātur. Unde auguſtinus ait in dialogo contra petilianum. ¶ Leges imperatorum in adiutoriuȝ eccleſie licet aſſumere

Si in adiutoriū[p] veſtꝝ terreni imperij leges aſſumēdas putatis:nō reprehendimus. ¶ Naȝ fecit hoc paulus cum aduerſus iniurioſos romanū ciuē[q] ſe eſſe teſtatur. Item cyprianus iuliano imperatori. ¶ Reges pontificibus pro eterna vita:⁊ pontifices regib⁹ ꝓ tpalibus indigent.

Quo

I Imperium veſtrum. [illegible] diſtincta eſt enim poteſtas ſua a [illegible] li.vt.ꝭ.eo.qm̄.⁊.xcvj.diſtin.cum ad verum. alioquin ſi vſurpat eoꝝ officia lepra percutitur. vt ozias.ij.q.vij.§. item dauid.tamen inuenitur ꝙ reges cōferunt decanatus.vt extra de conſue.cum inter.in ꝑte decīſi. Io.

Suſcipitis. ¶ Caſus. Imperatores ꝯſtātinopolitani volebāt ſuas ꝯſtōnes ꝓferri eccleſiaſticis : ꝯ quos inuehiī Grego.nazianzenus ⁊ dicit ꝙ maiorē ꝓncipatū dedit chriſtus ꝓſulib⁹ eccliarū ⁊ ꝑfectiorē q̄ȝ ipſis imperatorib⁹ vn̄ ſi legē ſuſcipiunt ieſu chriſti: ꝑtāti eccleſie ſubijci debent: cum ſpūs carni ꝑfeīatur ⁊ lex diuina ꝑferatur humane.

mores ⁊ obligat.

ij.pa.xxvj. c.

k ¶ Suſcipitis.i.accipere debetis.

l ¶ Libertatē.i.verbum predicatiōis.

m ¶ Perfectiorē. vt.xcvj.di. duo ſūt.

n ¶ Spūs.i. eccleſiaſtica ꝯſtitutio.

o ¶ Carni.i. ſeculari conſtitutioni.

¶ Ecce.hec eſt ſecūda pars diſ. in qua ꝓbaī ꝑ ſeptē.c.ꝙ qn̄ leges nō ꝯdicūt canonibus:amplectēdi ſunt. Archidia. ¶ Caſus. §.ꝑ ſe patet.⁊ ad ꝓbandum iſtud quod dicitur in.§. inducit Gratianus ſeq.c.

Si in adiutoriū ¶ Caſus. Petilianus defendebat ſe legib⁹ ꝯ auguſtinū ⁊ alios catholicos. Auguſtinus de hoc ipm̄ nō repꝛehendit: qm̄ ⁊ paulus hoc fecit:cū teſtaī ſe eſſe ciuem romanum.

Act. xxij.

p ¶ Si i adiutoriū. hoc iō dicit.qꝛ non ſunt allegāde leges niſi i dfectū canonū vt extra de no.ope.nuncia.intelleximus.

q ¶ Ciuē. Ciuē romanū appellat ſe:qꝛ pr̄ eius ſocietatē ꝯtraxerat cū romanis:⁊ in ſignū fuit data ei penula.

Quoniā. ¶ Caſus. Julian⁹ iperator vēdicabat ſibi ſpiuȝ ⁊ pōtificatū:qō locū habuit i veteri teſtō. Sȝ dicit cyprianus ꝙ poſtq̄ȝ xp̄s venit ſic officia vtriuſꝗ ꝑtātis diſcreuit:vt iperator trenis:pōtifex celeſtib⁹ ꝓſideret:ne per

Chꝛiſtus fuit iperatoꝛ ⁊ ſacerdos. j.timo.ij.b.

duplicem poteſtatem homo ſupbiens rurſum ad infer na demergat: ſ; cū opus ē altera ptās viciſſimi alteram ſubleuaret. Idem caſus eſt.xcvj.diſtin.cum ad verum.
a ❡ Om̄.hoc.c.eſt ps illius.xcvj.diſtin.cu; ad verum.
b ❡ Dei ⁊ hominum.i.diuine ⁊ humane nature.
c ❡ Sic actibus.ſ. ipſoꝝ offoꝝ.q̄dā eni fecit tāq; iperatoꝛ cū vēdētes ⁊ emētes fla gellādo de tēplo eie cit.j.q.iij. ex mīſis. ⁊.c.emētes.q̄dā vt ſa cerdos cū ſeipm ob tulit hoſtiā diſcipul' ſuis dicēs: hoc ē coꝛ pus meū ⁊c̄. de ↄſe. di.ij.ſacerdos. Sz ↄ̄ riū ꝓbat̄ p auc̄itatē iſtā.ſ.ꝙ de⁹ noluit ea eē diſticta cu; p ſei pſū vtriuſq; ptātis actus exercuit: Rn̄. hoc iō fecit vt oſtēde ret ꝙ vtraq; ptās ab eo ꝓceſſit: nō ꝙ vna p ſona illa duo offi cia exerceat vel gere re dēat. hec enī duo dona iperiū ⁊ ſacer donū ab eodē ꝓnci pio ſunt. vt in autē. quomō opoꝛ. epōs. in prin.col.j.

Ḣ.ad ti. moth.ij.a

d ❡ Diſcreuit. cū er go ptātes iſte ſint di ſtincte ē h̄ arg. ꝙ ipiū nō hʒ a papa ⁊ ꝙ pa pa nō hʒ vtrūq; gla diū. nā exercit⁹ facit iperatoꝛē. vt.xciij.di. legim⁹ ⁊ iperiu; a ſo lo dō hētur. vt.xxiij q.iiij.q̄ſitū aliogn ſi ab ipſo hēret̄ licite appellaret̄ in tpalib⁹ ad ipſum: qḋ ꝓhibet Alex. ⁊ dicit ꝙ illa nō ↄtigūt ſuā iuriſdictionē. extra de ap. ſi duob⁹. ⁊ extra q ſi. ſint legi. cām. ⁊.c. latoꝛ. Item eccīe ſoluūt tributū iperatoꝛi. vt.xi.q.j.magnū. Sed ↄ̄ ⁊ cele ſtis ⁊ ēreni iperij iura ſūt ei ↄceſſa. vt.xxij.di.c.j. Itē impe ratoꝛ iurat pape. vt.lxiij.di. tibi dn̄o. ⁊ papa deponit ipera toꝛē. vt.xv.q.vj.ali⁹. Itē ipſe trāſtulit iperiū de oꝛiente in occidentē. extra de elec. venerabilē. Ego credo ptātes eē diſtictas: ſ; papa qn̄q; vtrāq; ptātē ſibi aſſumat. ſ. cu; le gitimat aliquē in ſpūalib⁹ ⁊ tpalib⁹. vt extra q ſi. ſint le gi. p venerabilē. ſ; illud fuit ad petitionē regis q hoc ipſū feciſſe potuit vt ibi dī. Nec obſtat ꝙ a ſclari iudice appel latur ad papam: qꝛ hoc fit ꝓpter defectum iudicis ſecula ris. vt exprimit̄ extra de foꝛo compe. licet. ſ; facit ad pe titionē legis. nā etiam vacante imperio ſupplet defectu; imperij. vt extra de foꝛo competen. licet.

Papa an hēat vtrū q; gladiū.

Sic mrī moniales an ſint le gib⁹ ced dende.

e ❡ Pꝛo curſu. Argu. ꝙ in mrīmonio ⁊ ceteris cauſis ſpiritualib⁹ non ſit vtēdum legib⁹ imperialib⁹. Sed ↄ̄. xxxv.q.v.ad ſedē. Dic ergo ꝙ illud tm̄mō determinat il lud verbū tempoꝛalium: ſed nō illud verbum vteren tur: vt ſicut ſpirituales cauſe ad iudicē ſecularem non pertinent: ſic nec cauſa ſanguinis ad eccleſiaſticu;. vt.ſ. xxiij.queſtio.viij. ſepe principes. ⁊ capi. his a quibus.

niā[a] idē mediatoꝛ dī[b] ⁊ hoīu; hō chꝛs ieſus ſic actib⁹[c] ꝓpꝛi is ⁊ dignitatib⁹ diſtictis offi cia ptātis vtriuſq; diſcreuit[d] ꝓpa volēs medicinali humi litate hoīu; coꝛda ſurſū affer ri: nō humana ſupbia rurſuſ in iferioꝛa demergi: vt etiam chꝛiani iperatoꝛes ꝓ eterna vita pōtificib⁹ indigerēt: ⁊ pō tifices ꝓ curſu[e] tpaliu; tm̄mō reꝝ iperialib⁹ legib⁹ vterent̄: q̄tenus ſpūalis actio a carna lib⁹ diſtaret icurſibus: ⁊ deo militans minime ſclarib⁹ ne gocijs ſeſe implicaret: ac vicīſ ſim ne ille rebus diuinis pꝛe ſidere videretur qui eſſet ſe cularib⁹ negocijs implicatus. Itē leo.iiij. lothario auguſto

❡ Leges imperatoꝛum cu ſtodiri opoꝛtet.

De capl'is vel pceptis i perialib⁹ vr̄is vr̄oꝛūq; etiam pontificū[f] ꝑdeceſſoꝝ irrefra gabilr̄ cuſtodiēdis ⁊ ↄſeruā dis quanto valuimus ⁊ vale mus chꝛo ꝓpitio ⁊ nunc ⁊ in euū nos ↄſeruaturos modis oībus ꝓfitemur: ⁊ ſi foꝛtaſſe qlibet alr̄ vobis dixerit vel dicturus fuerit: ſciatis eu; ꝓ certo mendacem[g]. ❡ Item Ioā.vij. ludouico iperatoꝛi.

❡ Lege auctoꝛitate diſſol uitur quod contra eam fit.

Vides fili chariſſime qꝛ qcqd ↄtra leges accipi tur: p leges diſſolui[h] mere t̄. ❡ Itē gelaſius rufino ⁊ ab li epis. ❡ Leges pncipū aut regulas patꝝ cōtemni non lz.

Quis āt leges pꝛicipum aut regulas patrū aut admonitiōes pꝛnas dicat de bere ↄtemni[i] niſi q impunitū ſibi tātū exiſtimet trāſire cō miſſū. ❡ Itē theodoꝛico rgi

❡ Seruentur ab omnibus romanoꝛum pꝛincipū leges.

Certū ē magnificētiam vr̄am leges romanoꝛū ꝓncipū q̄s[k] in negocijs[l] hoīu; cuſtodiendas eſſe preceperit multomagis circa reuerētiā btī petri apl'i ꝓ ſue felicitatis augmēto velle ſuari. ❡ Itē leo.iiij. lothario auguſto.

❡ Romana lex nullius te meritate debet coꝛrumpi.

Veſtrā flagitam⁹ clemē tiā: vt ſicut hactenus ro

De capitulis. ❡ Caſus. Lotharius audiuerat ꝙ leo papa nolebat leges ſeruare iperiales. vn̄ inter rogauit de hoc papam an eſſet verum: quare leo ſcripſit ei ⁊ dicit: ꝙ ipſe vult leges obſeruare irrefragabiliter: ⁊ qui aliter dicit mendax eſt.

f ❡ Pontificum. imperatoꝛes enim olim pontifices ap pellabantur: vt. xxj diſtin. cleros.
g ❡ Mendacem. ex magna humilitate hic loquitur: ſicut alibi.ſ.ij.queſti.vij. nos ſi incōpetenter.
Vides. ❡ Caſus duoꝝ ſe quentiū.c. plan⁹ eſt.
h ❡ Diſſolui.ſ.xxv. queſtio.ij imperiali. hec regula ſupplet̄ per aliā regulam: ꝙ pꝛincipali deſtructo deſtruit̄ acceſſoꝛiu; ⁊ omne quod ſeq tur ex eo ✝ vt extra de fide inſtru. inter dilectos. in ſi. ſed hec regula multas reci pit inſtantias: cōtra legē enim ſit ſi cō trahit̄ poſt ſimplex votum tn̄ contract⁹ tenet: vt. xxvij. qō.j. nuptiaꝝ. Itē pꝛohi bet̄ ne ſententia fe rat̄ ſub ↄditione: tn̄ ſi lata fuerit tenet: vt ij.q.vj.§. biduū. cir ca pn̄. Item ꝓhibetū: ne epiſcopus conſe cret alteri⁹ eccl'iam: tn̄ ſi ↄſecrauerit: te net conſecratio: vt vij.q.j. epiſcopus in dioceſi. Sed dic ꝙ hec regula intelligitur de talibus vbi eſt perpetua cauſa pꝛohibitionis ſcilicet ne filius cōtrahat cu; matre: vel dic ꝙ merentur diſſolui niſi vbi per conſtitutionē ali am toleraret̄. argu. ↄtra. xlv. diſt. de iudeis. ſed hoc in fa uoꝛem fidei. ff. de reli. ⁊ ſump. fune. ſunt perſone.

✝ ❡ Ad h̄. l. nō du biu;. ⁊ ibi no. C. de leg. ⁊ l. ci[a]. C. de vſu. ⁊ inſti. de pup. ſub. ſti. §. ſi li bertus. Fcā tenēt mſta q̄ fie ri ꝓhibet̄. ✝ ❡ Con coꝛdat te x⁹ i l. nō dubiū. C. de legi. ⁊ l. ſacroſā cta. de ele.

Quis autem. i ❡ Contemni. qui contemnit le ges peccat: non tamen oīs peccat qui nō paret le gibus: vbi de cōſilio loquūtur: vt. xiiij. qō.j. qſquis. ⁊ ſic aliud eſt contemnere: aliud eſt non parere. Ioan.

Legū con tēptoꝛ an peccet.

Certum eſt. ❡ Caſus. Quidam nolebant ſeruare leges in negocijs clericoꝝ: ſed in negocijs laico rum bene ſeruabant. De hoc ſcribit papa regi theodoꝛi co: ꝙ ſi leges ſeruantur in negocijs laicoꝛum multo foꝛtius debent ſeruari in negocijs clericoꝛum.
k ❡ Quas. i. quia eas.
l ❡ Negocijs. hoc vult dicere: ꝙ ex quo leges ſeruant̄ in negocijs laicoꝝ multo foꝛtius ſunt ſeruande in ne gocijs clericoꝛum: niſi obuiēt canonicis inſtitutis.
Veſtram. ❡ Caſus. Quidam nolebant leges ſer uare: vt poſſent alios licētius offendere: quare pa pa ſcribit lothario ⁊ rogat eum: vt faciat leges obſerua ri: ſicut ſunt hactenus obſeruate.

a ❡ Que pro nullius.q: in nullius pſona omittendu e q̃ ſtatutis gnalib9 ptinet:vt.lxj.diſtinctio.miramur.
b ❡ Reminiſcitur.paſſiue.

Quod vo. ❡ Hec diſtictio diuidit in duas ptes.in pma pbat Gratianus q ꝯſuetudo cedit legi.ſcda ibi cuz vo.Jo.de fan. ❡ Caſus. Supra in.viij.di.dictu eſt q ꝯſuetudo cedit iuri naturali:nuc aut dicit q ꝯſuetudo cedit diuine z humane ꝯſtitutiōi:z ad hoc inducit.c.ſeqntia: qr i primu planu eſt.z itelliguntur.c. vſq ad.§.cuz vo.de praua ꝯſuetudine:reliq vſq ad fine o boa c ❡ Qd vo.hic intitulat.xj.di.in q di: q ꝯſuetudo praua cedit legi ta eccliaſtice q̃3 ſcłari. S3 no.q ꝯſuetudo qda eſt generalis:qda eſt ſpalis. Spalis:vt.j.eo.catholica.z.xij.di.illa. Gnalis eſt q vniuerſalr ꝯſenſu oium eſt approbata:z oes aſtrigit:z hec taq canon vel tanq lex e obſeruada:vt.j.eo.eccleſiaſticar.z.c.quis neſciat. Spalis ſiue pticularis e illa que homines alicui9 loci aſtrigit:z in code loco h3 legis vigore: vt.j.ea.di.catholica. niſi ſit oneroſa.vt xij.di.oia.lxviij.diſ.corepi.vel niſi pariat occaſionem mali gnadi:tuc eni reijcitur.ar.xij.di.nos ꝯſuetudine. Oli eniz donatiſte de facili recipiebant:z de ꝯſuetudine ad pmatia pmouebant:qd abſurdu e:q: heretica prauitas ide mina caue bat:vel niſi ſit [illegible] ꝯſtoni:vt.j.ea.c.ij.z iij.z niſi ꝯſuetudo ſit pdita ex illis cauſis:vt.j.xxix.di.ſcieñ.vel niſi princeps ꝯſentiat:vel niſi ſit ſuper tali articulo q in differes e:vt.j.pri.diſtinctio.illa.hug. Sed melius diſtingue:vt dixi.s.viij.diſt.fruſtra.Joan.

Conſuetudo duplex eſt.

mana lex viguit abſq vniuerſis pcellis:z q.p nulli9a pſona hois reminiſcitb eſſe corrupta:ita z nunc ſuum robur ppriuq vigorem obtineat.

❡ Diſtinctio.xj.

Quod vero legib9 ꝯſuetudo cedat: Jſidorus teſtat dicens in ſynonymis lib.ij.

❡ Prauus vſus ratione ſuperatur z lege.

Uſus auctoritatie cedat:prauum vſu3 z lex z ratio vincatf.

❡ Item nico.pa.michaeli imperatori.

❡ Non pt ſtatutis pontificum ꝯſuetudo cuiuſq3 refragari.

Conſequens e vt qd ab hui9 ſedis rectorib9 plenab auctoritate ſancit nullius ꝯſuetudinis1 pdiete occaſione ppriias tantumo ſeqndo voluntates remoueat:ſed firmius atq inconcuſſe teneatur.

❡ Item iulius papa.

❡ Non liceat conſuetudine romane eccleſie mebris diſſentire.

Nolite errare fres mei chariſſimi doctrinis varijs z extraneis nolite abduci:z iſtituta aplor z aplicor viror canoneſq hetis: his fruimini:vt freti eis:contra cucta inimicor iacula pſiſtere valeatis. Satis eni indignu e quemq3 vel pontificum vel ordinu ſubſeqntiu hanc regula refutare:qua bti petri ſede z ſeq viderit z docerek. Multu eni puenit vt totum corp9 eccleſie in hac ſibi obſeruatioe ꝯcordet:q inde auctoritate h3 vbi dns toti9 eccleſie poſuit principatum.

❡ Item codice.lib.viij.titu. que ſit longa conſuetudo.

❡ Non poteſt vſus z ꝯſuetudo lege z rationez vincere.

Conſuetudis vſuſq longeui n vilis auctoritas e:ver no vſq adeo valitura momento:vt aut rone vincat l

d Uſus.malus. e ❡ Auctoritati.ſcripte. f ❡ Et ro vincat.vt.s.di.viij.veritate.Joan.

Conſeqns. ❡ Caſus. Jgnati9 patriarcha cſtan.iniuſte fuit a ſuis ſuffraganeis depoſit9 fauore michaelis impatoris z auctitate:s3 nicola9 papa cu rephedit ſe ppter ꝯſuetudine excuſate.dicit ergo nicolaus in hoc.c.q nulla ꝯſuetudo pt ipedire qn illd qd ſtatuit a papa icocuſſe ſuet.
g ❡ Conſeqns eſt. id eſt ꝯueniens eſt.
h ❡ Plena.pape auctoritas plena e aliorum epor ſemiplena e:q: ipſi ſut in ptes ſollicitudinis vocati no in plenitudinez ptatis:vt ij.q.vj.decreto.z.c.qui ſe ſcit.
i ❡ Conſuetudinis. niſi tal' ſit ꝯſuetudo q poſſit preiudicare iuri:vt nota.s.viij.diſtinctio.fruſtra.

Ptas pape z epor diuerſa eſt.

Nolite. ❡ Caſus Quida epi deferetes regula ro.eccl.varijs doctrinis z ꝯſuetudinib9 multu extraneis abducebant: qs iulian9 papa rephedit dices eos ſuare dere regula qua ſede bti petri ſeq videat z docere: vt ide auctitate habeant vbi domin9 poſuit principatum.

heb.xiij.b

k ❡ Et docere. P3 h q n ſp ꝯſuetudinez ro.ec. tenemur ſeq niſi ipa pcipiat ea e ſuada:vt.j.ea.c.vlt. multa eni ſuat ro.ec. q alie n ſuat.vt.xxxj.di.alr.z de cſe.diſt.iiij.de trina.z diſt.j.de hymnis.

Conſuetudo romane n ſemper e ſuada.

Conſuetudinis. ❡ Caſus. Di hac lege:q e magna auctitas ꝯſuetudinis:z no vilis:verutn n e tate auctitatis vt gnalr vicat rone aut lege:s3 tm in eo loco i q obſuat vicit. Quida tn itelligut pma pte de bona ꝯſuetudine:z ſcda de mala:qd n credo.
l ❡ Uicat. Ar.q ꝯſuetudo nuq tollit lege:vt.s.j.di.ꝯſuetudo. Sed obycit:hec lex aut logt de bona ꝯſuetudine:aut de mala ſi de bona il

Conſuetudo vtr vincat lege.

✝ abit legē ſcriptā. ❡ Cū^a ꝟo nec ſacris canonibus nec hu manis legibus conſuetudo obuiare monſtratur: incon cuſſa cōſuetudo ſeruanda ē. ❡ Unde Auguſtinus ait in libro ex dictis baſilij.

❡ Inuiolabilis ē ꝯſuetudo: q̄ nec humanis legib⁹ nec ſacris canōib⁹ obuiare mōſtrat.

Eccliaſticaꝝ iſtitutionū q̄ſdā in ſcriptis q̄ſdaȝ ꝟo aplīca traditiōe^b ꝑ ſucceſſores in miniſterio^c ꝯfirma tas accepim⁹ q̄ſdā ꝟo ꝯſuetu die^d roborat͡as approbauit: vſus: qb⁹ par rit⁹ ⁊ idē vtriuſq; pietatis debet affect⁹: vn̄^e qs vel^f aliq̄ȝtulū ſacraꝝ expꝑtus ſcripturaruȝ heſitauerit^g. Si eni attēderimus ꝯſuetudines ecclīe n̄ ꝑ ſcripturas^h a pr̄ibus traditas nihil eſtima re^i q̄ntū religio detrimēti ſit latura^k itētiue^l iſpicientib⁹ liq do ꝯſtabit. ❡ Que eni vt inde exordiamur ſcriptura^m ſalutifere crucis ſignaculo fideles docuit inſigniri: vel q̄ tripharia^n digeſta ſuꝑ paneȝ ⁊ calicē ꝓlixe orōnis vel ꝯſecratiōis ꝟba cōmēdauit: nā non imō qd̄ in euāgelio ꝯtinet vel ab aplō qd̄ ē inſertū ſecretis dicim⁹: ſȝ ⁊ alia^o plura adijcim⁹ magnā q̄ſi viȝ cōmēdantia myſterijs: q̄ orietē^p ꝟſus nos lr̄aꝝ orare forma docuit: Bn̄dicim⁹ fōtē baptiſmatis oleo vnctiōis. Huic accedit q ter oleo^q inungim⁹ q̄s baptizam⁹: ꝟbis abrenūciare ſathane ⁊ āgelis ei⁹ iformam⁹: vn̄ ⁊ hec ⁊ alia in hūc moduȝ n̄ pauca niſi tacita ac myſtica traditiōe a pr̄ibus eccliaſtico more ac reuerētiori diligētia ſūt i miniſterijs obſuata magis ſilētio q̄ȝ publicata ſcripto. ❡ Idem ad caſulanuȝ preſbyterum.

❡ Laudabilē ꝯſuetudo q̄ nihil fidei cōtrariū vſurpat.

Conſuetudinē^r laudamus: q̄ tn̄ ꝯtra fidē^s catholicā nihil vſurpare dinoſcit. ❡ Idem ad eundem.

❡ Ubi auctoritas deficit: mos populi ⁊ maiorum inſtituta pro lege ſeruantur.

In his reb⁹ de qb⁹ nihil certi ſtatuit diuia ſcriptura: mos ppl̄i dei ⁊ iſtituta maioꝝ ꝓ lege^t tenēda ſūt: ⁊ ſicut ꝓuaricatores diuinaꝝ legū: ita ꝯtēptores eccliīcaꝝ ꝯſuetudinum^u coercendi ſunt.

❡ Idē i lib. de fide chr̄iana.

---

lam ratio nulla vinceret: ſi de mala de illa non poteſt dici q nō ſit vilis ei⁹ auctitas. Ad hoc dicūt qdā q ꝓncipiū loqt̄ de bona finis aūt de mala ꝯſuetudine. ſȝ ille itellectus inept⁹ eſt q ſeꝑat caudā a capite: qd̄ n̄ lȝ. extra de bap. maiores. Alij fere oēs ita exponūt qd̄ h̄ dr̄: n̄ vincit legē ſuꝑ ple gn̄alem: ſȝ in eo municipio bn̄ vicit vbi ſuat̄. ſȝ certe de hoc nūq̄ȝ aliqs dubitauit q ꝯſuetudo ꝑticularis nō dȝ vincere legē in oīb⁹ alijs locis: iō exponas de ꝯſuetudine ꝑticulari: q̄ lȝ bona ſit n̄ tn̄ vicit legē: et in illo loco: niſi adſint illa q̄ dixi. s̄. diſt. viij. fruſtra. a ❡ Cū vero. hec ē ſcd̄a ps: in q̄ ꝓbat p. v. ij. c. q ꝯſuetudo bona ē amplectēda. Jo. de fan. ❡ Caſus. Ab hoc loco tractat de bona ꝯſuetudine vſq; in finem.

Eccliaſticaruȝ. ❡ Caſus. Quidā nolebāt vti ꝯſuetudine niſi q̄ in ſcriptis eēt redacta a patrib⁹: q̄s rep̄hendit Aug. in hoc. c. oñdēs tria gn̄a iſtitutionū eē in ecclīa: q̄ſdā. ſ. in ſcripturis q̄ſdaȝ ab aplīs traditas: ⁊ ꝑ ſucceſſores in miniſterio ꝯfirmatas: q̄ſdā ꝟo ſola ꝯſuetudine roboratas: qb⁹ oīb⁹ par rit⁹ ⁊ affect⁹ dēt. alioqn niſi ꝯſuetudines in ecclīa ſeruarent̄ chr̄iana religio multū detrimē ti pateret̄: ⁊ hoc in p̄ma parte. In ſcd̄a pte: q̄ icipit ibi que enim. ꝓbat q hec ſuꝓradicta in ecclīa ſuari dn̄t: ⁊ hoc ꝓbat̄ ſex exēplis. p̄mū ē de crucis ſignaculo. ſcd̄m ē de ꝟbis tripharia digeſtis ⁊ ter repetitis ſuꝑ panē ⁊ calicē. tertiū de orōne q̄ ſit verſus oriētē. q̄rtū de bn̄one baptiſmatis cū oleo. qntuȝ de olei vnctiōe q̄ ſit in baptizato. ſextū de abrenūciatione ſathane ⁊ angeloꝝ eius. ❡ Caſus ſeq̄ntis. c. per ſe patet:

b ❡ Traditōe. ſine ſcriptis. Jo. c ❡ In miſterio diuio.
d ❡ Conſuetudine. non ab aplīs ſed neſcitur a quo.
e ❡ Un̄. i. de q̄ ritu vel obſuātia. f ❡ Uel. id eſt etiaȝ.
g ❡ Heſitauerit. q. d. nemo etiam inſcius h̄ dubitat.
h ❡ Non per ſcripturas. ſed per conſuetudinem.
i ❡ Eſtimare. i. valere.
k ❡ Latura. i. paſſura. l ❡ Intentiue. i. intente.
m ❡ Scriptura. veteris vl̄ noui teſti. Nō eni ſcriptura ve. vel no. teſt. hoc docuit: ſȝ docet canōica in frōte ⁊ in alijs membris ſignaculum crucis debere fieri. de ꝯſe. di. iiij. poſtea ſignat̄. ⁊ di. v. nūqd verū tn̄ vr̄ ſignū crucis traxiſſe originē ex ve. te. q cū āgel⁹ vēret occidere p̄mogenita egypti: p̄ceptū ē filijs iſrl̄ vtrūq; poſtē liniri de ſāguine agni ad modū thau lr̄e: q̄ ē ad modū crucis. Et dr̄ q iacob cācellatis manibus ſuis bn̄dixit filijs ioſeph. ſ. ephraim ⁊ manaſſe. Itē in ezechiele legit̄: q cū apparuiſſēt ei ſex viri vaſa hn̄tes in manib⁹: ⁊ qdā vir apparuiſſet in medio eorū hn̄s atramentū ad renes dn̄s dixit ad eū: ſigna thau i frōtib⁹ dolētiū ⁊ gemētiū. ſȝ illud fuit tm̄ in figura p̄ceptum. xij. q. ij. gloria.

n ❡ Tripharia. Tripharia dn̄r ꝟba q eadē tertio repetunt̄ in ſecretis. ſ. hoſtiā ſcāȝ: hoſtiā purā: hoſtiā imaculatā. hic ordo nec in ve. te. nec in no. ē p̄ſcr⁹: ſȝ a ſcīs pr̄ib⁹ vſuat̄r tradit⁹. Uel iō dn̄r tripharia q̄ſi ſub triplici ſilētio fiat. primū ē vſq; ad ſctūs: ſcd̄m vſq; ad dn̄icā orōnem tertiuȝ vſq; agnus dei.
o ❡ Alia plura. hec hēs extra de celebra. miſ. cum marthe.
p ❡ Que oriētē verſus. ſ. no. ⁊ ve. teſta. Sȝ tn̄ legit̄ q daniel in babylonica captiuitate orabat verſus tēplū ⁊ iudei ſimilit̄: tēpli āt erat ꝟſus oriētē. Et in ſalomone legit̄: māne ad ſolē orabis. ſȝ dic q illa faciebāt in veneratiōe templi.
q ❡ Oleo. Oleo in ſcapul̄ ⁊ pectore: vt de ꝯſe. diſti. iiij. deinde tertio in ꝟtice fit vnctio: ſed hoc fit chriſmate: vt de cōſe. diſ. iiij. poſtq̄ȝ aſcendit. ſed larga acceptione h̄ appellat̄ oleū chriſma ſicut econuerſo. ſ̄. xcv. di. iſtō ſupfluū. Jo.

r Conſuetudinē. ſ̄. di. xij. c. nos ꝯſuetudinē. ⁊. ſ̄. di. ꝑxi. oia. ꝯ. ibi eni dr̄: q q̄uis ꝯſuetudo n̄ ſit ꝯ fideȝ: tn̄ eſt repellēda. Sol. hic de tolerabili ibi de ſuꝑſtitioſa ⁊ intolerabili conſuetudine: ⁊ ſic omnes auctoritates intelligende ſunt q̄ contra illud. c. reclamare videntur.
ſ ❡ Con[illegible] ſtre (ſuꝑ qua [illegible] ⁊ [illegible] fundauit ecclīam) [illegible] q. [illegible]

In his. ❡ Caſus. Querebat caſulan⁹ ab Aug. vtruȝ ꝯſuetudines eēnt ſuāde vbi nil ſtatuit diuina ſcriptura certū? Et reſpon. q ſic: ⁊ tunc ꝓ lege ſuāde ſūt: ⁊ ſicut tranſgreſſores legum puniuntur ita ⁊ contemptores eccleſiaſticarum conſuetudinum puniri debent.
t ❡ Pro lege. ſꝑ diuturni mores ꝓ lege ſeruantur: vt. ſ̄. diſtin. ꝑxi. diuturni. ſi. s̄. eo. diſ. conſuetudinis.
v ❡ Cōſuetudinū. No. q eq̄ punit̄ trāſgreſſor ꝯſuetudi

Ero. xij. a

Crucis ſignaculū i qb⁹ mem bris debet

Tripharia

Orādū eſt ꝟſus oriē tem.

Oleo que mēbra ſūt vnguēda.

Cōſuetu

nis ſicut tranſgreſſor legis:vt.j.q.vij.ſi qs omnē.⁊.ḡ.e.c. eccliaſticaꝝ.vn̄ ſicut canonici nō licet obuiare legi ſine licētia pape:ſic nec ꝯſuetudini:vt dī in hoc.e.c.⁊ tn̄ de cōi ꝯſenſu prīt venire ꝯtra ꝯſuetudinem: etiam iuramēto firmatā ſi cauſa ſubeſt:vt extra de his q̄ ſi.a ma.par.ca. cū in ſtatis.ſed ꝯtrium ē in ſtatutis. xv. q. vj.auctoritatē. Joā.

hec faciat:q2 de cetero non poterit inultum remanere.
i ❡ Poſt hoc. Ar. q2 grauius punitur delictum itera[tum]: vt.xv.queſtio.viij.hi qui.
k ❡ Decētio. Iſte fuit elect᷒ in epm̄:⁊ lz ſciret ꝯſuetudines ro.ec.tn̄ petijt a papa vt ei ſcribat eas propter maiorem auctoritatem: xxiij.diſtinctio.q̄q̄z.

C Atholica eccliā. ❡ Caſus. Tria ſunt qbus ecclia per orbē diffuſa regit̄ ⁊ ſubſiſtit.ſcz ſcriptura ve.⁊ no.te.⁊ traditio patꝝ vniuerſalis ⁊ pticularis iſtitutio vel ꝯſuetudo: p̄mis duobus modis vniuerſalit̄ tota regit̄ ecclia: pticulari ꝯo inſtōne vel ꝯſuetudine nō tota ſed pro locorū varietate regitur ⁊ gubernatur:prout vnicuiqꝫ viſum eſt.

a ❡ Particularis. Sz ꝯtra.ꝯ.ea.diſ. cōtra morē.vbi dī: q2 particularis ꝯſuetudo nō excuſat:ſz tm̄ gn̄alis.ſed hoc verū ē in illis q̄ tm̄ ex priuilegio poſſūt haberi:vbi non valet cōſuetudo : niſi vniuerſalis ſit.

Cōſuetudo pticularis an excuſet.

b ❡ Sed auctoritate ſcilicet ſcripture.
c ❡ Tota ecclia.
d ❡ Regit̄.q2 quelibet puincia abūdat in ſuo ſēſu:vt.lxxvj.di.vtinā.⁊ extra de ſepul.certificari.

P Alam. ❡ Caſus. Manichei dicebant: q2 auctitas ro.ec.in re dubia n̄ debat itroduci ad fidē faciēdā. Cōtra q̄s ſuehit̄ Augu.diſ.q2 auctitas ro.ec.ad fidē faciēdā valet: cuꝫ ſit ab ipſis aplis ⁊ eorum ſucceſſoribus confirmata.

❡ Auctoritate ⁊ traditione gnali vel ſpāli ecclia regitur.

C Atholica ecclia p orbē terraꝝ diffuſa tribus modis pbat̄ exiſtere : qcqd eni in ea tenet̄:aut auctoritas ē ſcripturaꝝ:aut traditio vniuerſal̄:aut certe ppa ⁊ pticularis[a] iſtructio:ſꝫ auctoritate[b] tota[c] ꝯſtrigit̄: vniuerſali traditiōe maioꝝ nihilominus tota p̄uatis ꝯo ꝯſtōnib᷒ ⁊ pprijs iformationibus vnaqueqꝫ p locorū varietate prout cuiqꝫ viſuꝫ eſt ⁊ ſubſiſtit ⁊ regit̄[d].

❡ Itē in lib.ꝯtra māicheos.

❡ Valet ad fidem catholicā auctoritas eccleſie.

P Alā[e] eſt q2 in re dubia ad fidē[f] ⁊ certitudinē valeat auctoritas ecclie catholice[g]: q̄ ab ipſis fūdatiſſimis aploꝝ ſedib᷒ vſqꝫ ad hodiernū dieꝫ ſuccedētium ſibimet ⁊ epiſcoporum ſerie ⁊ tot[h] populoꝝ conſenſione firmatur.

❡ Item leo papa.

❡ Ab apoſtolicis inſtitutis non licet recedere.

H Oc vr̄e idicim᷒ charitati:vt ab aplicis iſtitutis nullo vlteri᷒ recedatis exceſſu : q2 inultū poſt hoc[i] eē n̄ poterit: ſi qſqꝫ aplicas regulas in aliq̄ crediderit eē negligēdas.

❡ Itē Inno. decentio[k] epo.

❡ Ab omnibus obſeruari debet qd̄ ro. ſeruat eccleſia.

Q Uis neſciat aut nō aduertat id qd̄ a principe aploꝝ petro romane ecclie traditū ē:ac nūc vſqꝫ cuſtoditur:ab oib᷒ dēre ſeruari: nec ſupduci aut itroduci aliquid qd̄ auctoritatē dēat gn̄alē aliunde accipe vel exēplū: p̄ſerti cū ſit manifeſtū in oēm italiā ⁊ galliā hiſpaniā ⁊ aphricā atqꝫ ſiciliā iſulaſqꝫ itercia cētes nullū iſtituiſſe ecclias : niſi eos q̄s venerabilis petr᷒[l] apl̄s aut ſucceſſores eius cōſtituerūt ſacerdotes. Legāt āt ſi in his puīcijs ali᷒[m] apl̄s iuenit̄:aut legit̄ docuiſſe: qd̄ ſi n̄ legūt:q2 nuſq̄ iueniūt:oꝫ eos h̄ ſeq qd̄ ec.ro. cuſtodit a q̄ p̄icipiū eos accepiſſe nō dubiū ē:ne dū pegrinis ſmonib᷒ ſtudēt caput iſtitutiōum videant̄ amittere. Sepe dilectionē tuā ad vrbē veniſſe:ac nobiſcū in eccl'a ꝯueniſſe nō dubiū ē:⁊ quē morē[n] vel in ꝯſecrādis myſterijs:vel ceteris agēdis archanis teneat[o] agnouiſſe:qd̄ ſufficere arbitraremur ad iformatiōeꝫ tue ecclie vel reformationē ſi p̄deceſſores tui min᷒ aliqd aut alit̄ tenuerit ſatis certū hēremus[p]:niſi de aliqbus nos cōſulēdos eē duxiſſet[q]:qbus idcirco rn̄demus nō q2 te ignorare[r] credamus:ſꝫ vt maiori auctoritate[s] vel tuos inſtituas:vel ſi qui a ro.ec. inſtōnibus errāt aut cōmoneas:aut nobis indicare nō differas: vt ſcir̄ valeamus q ſint q aut

Q Uis neſciat. ❡ Caſus. Quidaꝫ cui nota erat inſtitutio ⁊ ꝯſuetudo ro.ec.elect᷒ ē in epm̄ in ciuitate q̄daꝫ vbi erāt hoies qui ſupinducebāt alias inſtōnes ⁊ ꝯſuetudines q̄s btūs petr᷒ docuit ⁊ ſucceſſores ipſius qd̄ patefaciēs eps domino pape ſupplicauit vt ſibi inſtōnes ro.ec.ſcriberet : qb᷒ ſuū ppl'm erudire volebat. Cui papa reſpōdit dicēs:Lꝫ noueris ꝯſuetudinem nr̄am in q̄ totiēs interfuiſti: vt ſufficiat ad iformationeꝫ eccleſie tue:q2 tn̄ auctitate nr̄a tuū vis populū iformare facimus qd̄ petiſti:vt ppl'z tuū iſtruas:⁊ errantes cōmoneas : aut nobis idices vt q ſint ſcire valeamus.

l ❡ Petr᷒ apl's. vel aliqs ex ei᷒ mādato vt paul᷒: nā petrus paulo dedit licētiaꝫ p̄dicādi auctitate dn̄i dū dic:ſegregate mihi paulū ⁊ barnabā vt. lxxv.diſt.qd̄ die.
m ❡ Ali᷒.i.ꝯtri᷒ ſic ponit̄.xj.qō. iij.c. ij.
n ❡ Morē.ſic conſtrue:ſatis certū hērem᷒ dilectionē tuā agnouiſſe quē morē in celebrandis ⁊c.

Ordo l're

o ❡ Teneat.ſ. ro. ec.vel teneat.i.tenet̄ debeat dilectio tua.
p ❡ hērem᷒.ſ.tuaꝫ dilectōeꝫ.
q ❡ Duxiſſet.dilectio tua.

e ❡ [illegible] a.c.ij. [illegible] pprias tm̄mō ſeqndo vocle.quam [illegible] ſed ſunt.
f ❡ Ad fidem ſcilicet aſtruendam.
g ❡ Catholice ſcilicet romane:ad quam recurritur i n dubijs:vt diſtinctio.xx.de libellis:⁊ ſic ſeruande ſunt leges apoſtolice ſicut leges petri.xix.diſtin.ſic omnes.
h ❡ Et tot. Ar.q2 p̄uilegiū qd̄ a plibus epis dat̄ preualet illi qd̄ a paucioribus dat̄.⁊.ar.xix.diſtinc. i canonicis.

H Oc vr̄e. ❡ Caſus. Quidā epi volebāt recedere ab iſtitutio ⁊ ꝯſuetudine ro.ec.ſꝫ leo papa p̄cipit ne

r ❡ Ignorare. hic idicat eū ſcire ⁊ neſcire : ſꝫ vulgarit̄ loquit̄.q.d.ſatis crederē te ſcire niſi a me queſiuiſſes.
s ❡ Auctitate.cū iſte eps h̄ ſua auctitate poſſet facere: ⁊ p ꝯfirmationē pape nihil noui iuris dat̄:vt.ꝯ.di.pr.p̄cepris. q eni ꝯfirmat nihil donat:vt ex̄ d ſi.iſtr.int̄ dilectos in quo eſt ergo maioris auctoritatis? Dicunt quidaꝫ: q2 ſolet plus timeri ⁊c.vt.xxiij.diſtinctio.q̄q̄z.Imo dico q2 auctitas pape vl' eius ꝯfirmatio id qd̄ min᷒ fuit validū facit validū:vt ex̄ de trāſac.c j. Itē q2 nulli preť auctate.ro.pō.lꝫ illō reuocare:vt ex̄ d ꝯfir.vti.vel inuti.c.ſi.

Cōfirmationis pape [quis] ſit effect᷒.

a ¶ novitates.ſ.xxx.diſt.ꝛ hoc ſcripſimus.ꝛ.ff. de conſti.prin.in rebus.ſ.iiij.di.erit autem lex.
b ¶ Alterius.ſ.contrarie bonis moribꝰ.ſic ſoluitur ꝯ.ſ.diſ.pxi.nouit ꝯtra.ſic:inſti.de ſatiſda.§.vlti.

d ¶ Hebre.ſic.ſ.ꝺ ꝯſe.di.iij.celebritatē ꝛ l aut.de ecceſi.i pn.Et ē h ar.idē iuris eē i toto qꝺ i pte:vt.j.q.iij.ſi quis eps. e ¶ Oium.ergo ꝛ grecoꝝ:vt.xxiiij.q.j.rogamꝰ.
f ¶ Diſcretōe.nūqd ergo cū diſcretōe licitū ē ꝯ illā agere:certe n:vt.xvij.q.iiij.§.q āt.vn̄ vacat.ar.h a ꝯrio ſenſu.

Quod abſqꝫ. ¶ Hec diſtinctio diuiditur i tres ptes.in quaꝝ pma pbat:q bona ꝯſuetudo ſeruanda e.ſcda ibi hoc autem. tertia ibi:de his.
¶ Caſus. In ſupiori di.oſtēdit q conſuetudo romane eccleſie ē ſuāda: nūc vo oſtēdit q a ꝯſuetudine ro.ec.nō eſt recedēdū ſine cā ꝛ ſine diſcretiōe. Et ad hoc pbādum iducit pma duo.c.a ꝯrio ſenſu.addit et q bona cōſuetudo eſt ſeruāda:mala vo reſecāda:ꝛ q ꝯſuetudo metropo.ecclie ē ſuāda i puincia:exceptis monaſterijs.
c ¶ Mō.i.vt noua ꝯſuetudo teneatur.
In hac.xij.di.magr pſeqtur materiam pcedētis di.ſ.q conſuetudo ſit ſuāda: q nō ē ꝯria iuri nāli vel ꝯſtōni.In fi.dic: q oēs ecclie debeāt ſuare ꝯſuetudinez metropo.ecclie:vt.j.e.di.de his.niſi ſint monaſteria : vt ibi dr.Ponit aūt i pn.duo.c.p q vult ite pbari vlti.c.pcedētis di.vbi dr:q a ꝯſuetudine romane eccleſie deuiare nō debemꝰ:ꝛ ſic intelligit q ſine diſcretiōe deuiare nō debemꝰ:ſꝫ cū rōne poſſumus: q pbat p duo.c.pxi.a ꝯrio ſenſu. Jo.
Non decet. ¶ Caſus. Qdā epi deuiabāt a regulis ro.ec.qre caliꝛtus papa ſcribit oibus epis:vt ipſi tanqꝫ mēbra a ro. ec. q eſt caput:non diſcedāt ſine diſcretione: ſed volūtatē eiꝰ faciēnt:velut ſue mrīs ſicut xps venit facere volūtatē patris.

novitates[a] inducūt:aut alterius[b] eccleſie qꝫ ro. exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruādā.

¶ Diſtinctio.xij.

Quod[c] abſqꝫ diſcretione iuſtitie nlli agere licet.

¶ Vn̄ caliꝛtus papa oibus epis ait.

¶ Nulli agere lꝫ ſine diſcretione iuſticie contra diſciplinam roma.eccle.

Non decet a capite mēbra[d] diſcedere:ſed iuxta ſcripture teſtimoniū oia membra caput ſequātur: Nulli vero dubiū ē:q aplica eccleſia mater ſit oium[e] eccliarum: a cuiꝰ regulis nullatenꝰ vos ꝯuenit deuiare:ꝛ ſicut dei filius venit facere volūtatē patris ſui:ſic ꝛ vos iplete volūtatē matris veſtre q ē ecclia: cuiꝰ caput (vt pdictū ē) ro.cōſiſtit ecclia. Quicqd ergo ſine diſcretiōe[f] iuſtitie ꝯ huiꝰ diſciplinā actū fuerit:ratū hēre nulla rō pmittit. ¶ Itez Greg papa. ¶ Aplicis pceptis nullꝰ ſupbe reſiſtat.

Receptis aplicis nō[g] dura ſuperbia reſiſtatur:ſed p obediētiā q a ſctā ro.ec.ꝛ aplica auctoritate iuſſa ſūt ſalutifere ipleāt:ſi eiuſdē ſancte dei ecclie:q ē caput veſtrū cōionē hēre deſideratis:nō[h] nouū aliqd pſenti iuſſione pcipimus:ſed illa q olim videtur indulta firmamus. Cuꝫ nulli dubiū ſit:q nō ſolū pōtificalis cauſatio[i]:ſed ois ſancte ſpei ro.ecclie ꝛ religionis relatio ad ſedē aplicā qſi ad caput oium eccleſiaꝝ debuit referri:ꝛ īde normā aſſumere:vn̄ aſſumpſit exordiū: ne caput inſtitutionis videatur omitti. Cuiꝰ auctoritatis ſanctionē oēs teneāt ſacerdotes q noluerint ab apoſtolice petre (ſup quā xps vniuerſalē fundauit ecclīam) ſoliditate ꝯuelli. Si qs hec aplice ſedis pcepta nō obſeruauerit:precepti honoris eſſe hoſtis nō dubitetur. ¶ Itē nicho.michaeli impatori. ¶ Nō eſt reſiſtendū ꝯſuetudini:cui canonica nō obſtat auctoritas.

Receptis. ¶ Caſus. Quidā patriarche vel archiepi ꝯ ſtatuta roma.ec.faciebāt: epos ſine licētia ſedis aplice deponēdo:qs Grego.rephēdit: dicēs q accuſatio epoꝝ ꝛ depoſitio ſicut queſtio fidei tm̄ ad ſedē aplicā ſpectant:ſicut antiqua declarāt ſtatuta:q Grego.i hoc ꝯfirmat:nihil nouum circa hoc ſtatuendo:qre pcipit eis Grego.ne caput ſuū omittāt:vn̄ normā aſſumere debent: ꝛ contra hoc fecerit: deponetur.
g ¶ Nō dura.qꝫuis graue ꝛ itolerabile ſit:tm̄ adimplēdū ē:vt di.xix.i memoriā ꝛ.c.diſt.ꝯ morē. vel aſſignet rō qre adīpleri nō poſſit:vt extra de reſcrip.ſi qn̄.
h ¶ Nō nouū.ar.q n̄ dr nouū qꝺ qnqꝫ ſtatutū fuit:lꝫ mō renouet.vt.xxiiij. q.j.achatiꝰ.ꝛ.xxxiiij.q.j.n̄ ſatis.vn̄ ſi eps iurauit q non alienabit nouū feudū : tn̄ feudū ꝺ nouo vacās pt licite alienare:vt eꝫ de feu.ex pte.Itē hēs h q p ꝯfirmatiōnē pape nō datur ius nouuꝫ:vt eꝫ de confir.vti.vel inuti.cū dilecta.qd iuris ſit:dixi de hoc.ſ.diſt.proxi.c.vlti.
i ¶ Cauſatio.i.accuſatio epoꝝ.ſolus.n.papa pt ꝯdemnare epꝫ:lꝫ ab alio poſſit abſolui:vt.ij.q.vj.qꝫuis.ꝛ.c.dudū.ꝛ.v.q.iiij.duodeciꝫ. Itē ſolus papa reſtituit eū:vt.ij.q.vj.iō.j. Itē ſolꝰ agit de eoꝝ renūciatiōe:vt.vj.q.iij.deniqꝫ.ꝛ de eoꝝ mutatiōe:vt.vij.q.j.mutatiōes.ꝛ ꝺ eoꝝ exemptiōe:vt.xvj.q.j.frat.

Nouum.

¶ Ad. de qn̄ aliqd dicat nouū:ꝺ vſ qꝫ ad qꝺ tps. not. gl. ꝛ doc.i l.cū qd.ff. ſi cer.pe.

Papa ſolus cōdēnat epo.

S Cit ſancta. ℂ Caſus. Reuertit̃ mõ Gratianus ad ꝓpoſitũ ſuuz: oñdẽs ꝙ ↄ̃ſuetudo q̃ nõ obuiat iuri nãli vel ↄ̃ſtõni ẽ ſuãda. Dr̃ ergo in h̃.c. ꝙ bñ pñt diuerſe ↄ̃ſuetudines ꝓ locis ⁊ tp̃ibus obſeruari: dũmõ illis canonica auc̃tas nõ obſtaret: nec obeſt hoc ſaluti credẽtiũ.

S Cit ſctã romana eccl̃ia ꝙ nihil obſũt ſaluti credẽtiũ diuerſe ꝓ loco ⁊ tp̃e cõſtõnes vel ↄ̃ſuetudines[a] ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas: ꝓ qua eis obuiare debeam⁹: vñ nil iudicam⁹ eis debere vel poſſe reſiſti.

ℂ Itẽ Hiero. ad lucianuz.

ℂ Cõſuetudines q̃ fidei nõ officiunt: vt a maioribus tradite ſunt: obſeruentur.

I Llud breuiter te admonendũ puto: traditiões[b] eccleſiaſticas: p̃ſertiz[c]: q̃ fidei nõ officiãt ita obſeruãdas: vt a maiorib⁹ tradite ſunt: nec aliquoꝝ ↄ̃ſuetudinẽ aliorum contrario[d] more ſubuerti.

ℂ Itẽ nicola⁹ igmaro ep̃o.

ℂ Traditiões a p̃ribus inſtitute non ſunt infringende.

R Idiculũ[e] ẽ: ⁊ ſatis abominabile dedecus: vt traditiões q̃s antiq̃t⁹ a p̃rib⁹ ſuſcepim⁹: ĩfringi patiamur.

ℂ Itẽ iſtitutionũ. lib. j. ti. ij.

ℂ Diuturni mores pro lege ſunt habendi.

D Iuturni[f] mores (niſi legi ſint aduerſi) ↄ̃ſenſu vtentiũ approbati legẽ imitantur.

ℂ Itẽ codice. li. viij. ti. q̃ ſit lõga ↄ̃ſ. l. j.

ℂ Quicquid fit ↄ̃ lõga ↄ̃ſuetudinẽ: reuocari.

C Onſuetudo[g] p̃ceſſẽs ⁊ rõ q̃ ↄ̃ſuetudinẽ ſuaſit tenẽda ẽ: ⁊ qcq̃d cõtra longam[h] conſuetudinem fiet: ad ſollicitudinem ſuam reuocabit preſes prouincie.

ℂ Item Grego. vniuerſis epiſcopis numidis.

ℂ Immota maneat conſuetudo que cõtra fidẽ catholicaz nihil vſurpare dinoſcitur.

N Os ↄ̃ſuetudinẽ que cõtra fidẽ catholicam nil vſurpare dinoſcitur: immotam[i] ꝑmanere ↄ̃cedim⁹: ſiue

a ℂ Cõſuetudines. vt. xxxj. diſt. aſr. ⁊ de cõſe. di. iiij. de trina. ⁊ de ↄ̃ſecra. diſtin. ij. quotidie.

I Llud. ℂ Caſus. Lucianus inueniebat varias ↄ̃ſuetudines ⁊ diuerſas: vñ dubitabat: vtruz altera deberet alteri p̃iudicare: ⁊ de hoc hiero. ↄ̃ſulebat: q̃ rñdit: dicẽs ꝙ ↄ̃ſuetudines a ſcis p̃ribus tradite obſuari debẽt: q̃ fidei nõ obſtãt nec vnius loci ↄ̃ſuetudo alteri⁹ loci cõſuetudiẽ dꝫ ſubuerti. Tria autez ſeq. c. plana ſunt.

b ℂ Traditiões. i. cõſuetudines. viij. di. que ↄ̃ mores.

c ℂ Preſertim. i. tantũ. ſic ponit̃. xj. q. iij. ſi qs ep̃s dãnatus. ⁊ xvj. q. iij. ꝑ ſingulas vij. q. j. ſi qs p̃ſbr. ⁊ xxvij. q. ij. multorũ. Et dic nõ officiãt. i. q̃ fidei nõ aduerſent vel moribus bonis vt. j. eo. omnia.

d ℂ Cõtrario more. Ar. ẽ hic ↄ̃ ep̃os: q̃ ſic argumẽtant̃ ↄ̃ eccl̃iaz aliquã: ex q̃ alie eccl̃ie hoc vel illud faciũt: ergo ⁊ iſta idẽ faciet. Rñdeat̃ ergo eis: ꝙ ↄ̃ſuetudo vni⁹ eccl̃ie nõ ſubuertit̃ ꝑ ↄ̃trias ↄ̃ſuetudines aliaꝝ. ar. tñ eſt ꝓ eis c. di. ↄ̃ morẽ. ex̃ de cẽſi. ex p̃te. ar. ↄ̃ ex̃ de ca. mo. dilect⁹. circa fi. Jo. Sol. Quelibet eccl̃ia faciat id qđ alie faciũt de iure cõi. lxi. di. miramur. niſi p̃ſcripſerit: vt ex̃ de p̃ſcri. auditis. vel niſi h̃eat p̃uilegiũ. xvj. q. j. hinc ẽt. B. Ex his duob⁹. c. vr̃ ꝙ iudex delegatus iudicabit ſm ↄ̃ſuetudinẽ loci: vt. j. ea. di. illa. ⁊. s. di. viij. c. q̃ ↄ̃ mores. vbi dicit nulla ciuis vel ꝑegrini. ⁊ ex̃ de ↄ̃ſue. cuz olim. in fi. ⁊ de cog. ſpiri. ſuꝑ eo. ⁊ optie ex̃ de eo q̃ mit. i poſ. cũ veniſſet. ⁊ C. de edi. p̃ri. an i totũ. vbi dr̃ ꝙ iudex ſeruabit ea q̃ in oppido freq̃nter ſeruata ſunt: ⁊ legatus ſeruabit ↄ̃ſuetudinẽ ꝓuincie: nã magnũ eſtimãt ꝓuinciales ſibi ſeruari ↄ̃ſuetudines ſuas. ff. de offi. ꝓcõ. obſuare. Itẽ lex p̃cipit ꝙ iudex ſuet ↄ̃ſuetudinẽ ꝓuincie. ff. de teſta. l. iij. in fi. Ecõtra ꝓbat̃ ꝙ iudicabit ſm ius romanũ: vt. s. di. ꝑ. xi. c. vlt. ⁊. c. ↄ̃ſuetudinis. ⁊ in ſatiſdatiõe dicit lex ſuãdaz ↄ̃ſuetudinẽ vrbis romane: vt inſti. de ſatiſ. §. vl. ⁊ ex̃ de ſen. ⁊ re iu. in cãis. ⁊. c. cũ cã. ⁊. xxv. q. ij. ſuatis. in fi. Itẽ qr delegat⁹ nõ ſua: ſed delegãtis vice fungit̃: vt. xciij. di. c. vl. ex̃ de off. dele. ſane. ij. ff. de offi. eius cui mã. eſt iuriſ. l. j. ⁊ l. iij. Itẽ magnũ ſeq̃ret̃ icõueniẽs: ſi ſm ↄ̃ſuetudinez loci iudicaret̃: qr ſi illa loca h̃rent diuerſas ↄ̃ſuetudies in q̃bus iudicat̃: iã ſeq̃ret̃ ꝙ eadẽ cã regeret̃ ſm ↄ̃ſuetudines ↄ̃rias. xij. q. ij. monemus. Itẽ vr̃ ꝙ ſm ↄ̃ſuetudinez rei ſit iudicãdũ: tũ qr actor ſꝑ ſeq̄t̃ forꝝ rei: vt. xj. q. j. expientie. tñ qr fauorabiliores rei ſunt q̃ʒ actores. ff. de reg. iu. fauorabiliores. Ad hoc dicũt q̃dã ꝙ ſi aliq̃ ſpõte ſe ſubijciãt iudicio alicui⁹: vel ſpõte petãt iudices delegatos: ꝙ ſemꝑ ſm ↄ̃ſuetudinẽ delegãtis iudicãdũ ſit. Si aũt inuitis datus ſit iudex: tũc iudicabit̃ ſm ↄ̃ſuetudinẽ litigãtiũ: ⁊ potiꝰ ſm ↄ̃ſuetudinẽ rei q̃ʒ actoris: vt i. d. l. ſi uo. Melius põt diſtingui: aut appellat̃ ad papã: aut nõ: ſi ꝓpter appellationem obtinet̃ iudex: dico tũc delegatuz debere ſeq̃ ↄ̃ſuetudies illi⁹ loci a q̃ ẽ appellatũ: qr iudex appellatõis tenet̃ ſeq̃ legẽ prioris ſnie: vt in auc̃. col. viij. vt cuz de ap. in p̃n. arg. ad hoc. ex̃ de teſta. rainutius. vbi iudex appella. ſeq̄t̃ ↄ̃ſuetudinẽ loci a quo fuit appellatũ. ſed ſi ſine appel. impetretur iudex: tũc tenet̃ ſeq̃ ↄ̃ſuetudinẽ delegãtis. Argu. ad hoc. ff. de ↄ̃di. ⁊ de mon. q̃ ↄ̃ditio. in fi. Jo. Ego credo ꝙ iudex iudicabit ſꝫ cõſuetudinẽ rei: cum actor forꝝ rei ſequat̃ vt ex̃ de fo. cõpe. cũ ſit g̃nale. niſi rõne contractus vel maleficij fact⁹ ſit de foro alterius: quia tunc ſeruabitur conſuetudo loci: vbi cõtraxit vel vbi deliquit: vt. viij. diſtin. que contra mores. ⁊ extra de fo. competen. c. vlti. Barto.

d ℂ Cõtrario more. C. de tẽ. in integ. reſt. pe. l. vlti. contra. vbi dicitur ꝙ abſurdũ eſt ex locorũ differẽtia aliq̃đ induci diſcrimen. Sol. verum eſt ꝙ propter loca diuerſa non debet induci diuerſum ius: niſi alia ratio ſubſit. xxix. diſtin. ſciendum.

e R Idiculum eſt. ff. de interdictis ⁊ rele. l. relegatorum. §. vltimo.

f D Iuturni. hoc dr̃ inſti. de iure nãli. §. ex nõ ſcripto.

g C Onſuetudo. vbi nõ eſt contraria iuri ſcripto.

h ℂ Cõtra lõgã. ſed lõgũ ẽ illud qđ ẽ decẽ vel viginti annoꝝ: vt. C. de p̃ſcrip. lõg. tẽp. ꝑ totũ. nõ ergo requirit̃ ꝙ ↄ̃ſuetudo excedat hoium memoriã: vt dicũt q̃daz vel etiã ꝙ ſit p̃ſcripta. ſed illud verũ eſt vbi ↄ̃ſuetudo nõ ẽ ↄ̃ ius: vel qñ ẽ vetuſta: ita vt excedat memoriã hoiuz. ff. de aq̃ plu. ar. i ſum. §. itẽ varus. qr tũc h̃r loco ↄ̃ſtituti: vt l. h̃ iure. §. duct⁹ aq̃. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. vbi aũt ẽ iuri ↄ̃ria: reg̃rũtur ea q̃ notãtur. s. viij. di. fruſtra.

N Os ↄ̃ſuetudinẽ. ℂ Caſus. In numidia erãt multi donatiſte: q̃s cũ ad eccl̃iaz redibãt: archiep̃i ⁊ p̃mates de ↄ̃ſuetudine in ep̃os ꝓmouebãt: cũ hec ↄ̃ſuetudo eſſet ↄ̃ eccl̃iaſticas ↄ̃ſtõnes. Dic̃ ergo papa i ceteris articul' ↄ̃ſuetudinẽ eſſe ſeruandã: in ꝓmotione vero donatiſtarũ ſeruari non debet. licet in dignitatibus ex diſpenſatione tolerentur: cum in quibuſdam antea conſiſtebant.

i ℂ Immotã. ↄ̃ ex̃ de ↄ̃ſuetu. cuz venerabilis: ſed ibi de ↄ̃ſuetudĩe circa ſtatuta canonũ: vt. xxij. q. j. ⁊ iurabunt.

Iudex iudicãdo an ↄ̃ſuetudinẽ ſeruat̃ debeat.

Cõſuetudo rei dꝫ a iudice ſeruari.

de primatibus[a] ꝯſtituendis: ſiue de ceteris capitulis: exce ptis his qui ex donatiſtis ad epatum pueniunt: q̊s proue hi ad primatus dignitatē (etiam cum[b] ordo[c] clericorū eos deferat ad locū eundez) modis oibus ꝓhibemus[d]. Sufficiat aūt illis cōmiſſe ſibi plebis curam gerere: non autez illos antiſtites quos catholica fides in eccleſie ſinu docuit ꝛ genuit ad obtinendum culmen primatus anteire.

ℭ Item Gregorius.

ℭ Non negentur que conſuetudinis ſunt.

Quemadmodum que illicita ſunt: ꝑpetrare non patimur: ſic[e] que ſunt cōſuetudinis: non negamus.

ℭ Item Greg Aug. anglorum epiſcopo.

ℭ Nō locus ꝯſuetudinez: ſʒ conſuetudo locuz cōmendat.

Nouit fraternitas tua ro. ecclie ꝯſuetudinē: in q̄ ſe meminit eē nutritaʒ: ſʒ mihi placet vt ſiue i romana ſiue in gallicoꝝ[f] ſiue in q̄libet ecclia iueniſti qō plus oīpotēti deo poſſit placere ſollicite eligas: ꝛ in angloꝝ eccleſia: q̄ adhuc in fide noua eſt: ꝛ in ꝯſtitutiōe precipua q̄ de multis eccleſijs colligere poteris iſundas. Nō enim pro locis res[g]: ſʒ pro rebus loca amāda ſunt. Ex ſingulis ergo q̄buſcūqꝫ eccl'ijs que pia: que religioſa: que recta ſunt: elige: ꝛ hec q̄ſi in faſciculum collecta: apud anglorum mētes in conſuetudinē depone.

ℭ Itē Augu. ad ianuariū.

ℭ Qō neqꝫ ꝯtra fidē neqꝫ ꝯtra bonos mores eē ꝯuincit indifferenter eſt habenduz.

Illa aūt que non ſcripta ſʒ tradita ſūt cuſtodim⁹: que qdē toto orbe terraꝝ obſeruanť: dať intelligi[h] vel ab ipſis apl'is vel ex plenarijs ꝯcilijs: quoꝝ ē in ecclia ſaluberrima auctoritas cōmēdata[i] atqꝫ ſtatuta retineri[k]: ſicut id qō dn̄i paſſio ꝛ reſurrectō ꝛ aſcēſio ad celū: aduēt⁹ ſpūſ ſci anniuerſaria ſolēnitate celebranť. Et ſi qd aliud tale occurrerit qō ſeruet ab vniuerſis q̊cūqꝫ ſe diffūdit eccleſia. ℭ Alia do p q̄ loca terraꝝ regiōeſqꝫ varianť: ſicut ē ꝙ alij ieiunāt ſabbātum: alij vero q̊tidie cōicant corpi ꝛ ſā guini dn̄i: alij certis dieb⁹ accipiūt: ꝛ ſi qd aliō hmōi aīaduerti pt: totū hoc gen⁹ reꝝ liberas[l] hʒ obſeruatiōes. Qō enī neqꝫ ꝯtra fidē catholicam neqꝫ ꝯtra bonos mores eē cōuicit: idifferētes ē habēdū: ꝛ ꝓ eoꝝ inť quos viuiť ſocietate[m] ſeruādū ē. Auguſtin⁹ idē auctoritate ambroſij aſſē

---

a ℭ De primatibus. Arg. eſt hic ꝙ ꝯſuetudo attendiť in electione: vt. xxiiij. q. j. pudenda. in fi. ꝛ extra de ele. cū inter vniuerſas. ꝛ c. cum eccl'ia. de cauſa poſ. ꝛ ꝓprie. cum eccl'ia. Itē eſt hic arg. ꝙ pſona que al's ē ineligibilis rōne ꝯſuetudinis fit eligibiľ: ꝛ ſic ecōtra. extra de cle. ꝯiug. cū olim. ꝛ ff. de decu. non tm̄. in fi. Argu. ꝯtra. extra de ꝯſue. cū venerabilis. Itē habes hic ꝙ diſpenſať in vno ordine cuz aliq̊ qui tamen nō pōt promoueri ad ſuperiorē ordinez: vt. xxxiiij. diſ. lector. ꝛ. i. q. v. c. j. ꝛ. q. vij. ſaluberrimū. Poteſt enim aliquis habere minorē honorez: qui nō poteſt habere maiorez: vt. ff. de interdic. ꝛ releg. relegatoꝝ. §. vlti. ꝛ. xv. queſtio. vlti. cap. j.

b ℭ Etiam cum. id eſt q̄uis.

c ℭ Ordo. licet ſint talis ordinis ꝙ poſſint eſſe primates.

d ℭ Prohibemus. xxiiij. q. iiij. ipſa pietas. ver. itē ſi. ꝯtra. j. q. j. ſi qs hęretice. j. q. vij. c. j. ꝛ c. ꝯuenientibus. contra. Sol. de iure cōi eſt ꝙ nullus rediens ab hęreſi poteſt ordinari. j. q. vij. c. j. ſed diſpenſatur cum eis multipliciter. Diſpenſať enim cum eis quādoqꝫ ſemiplene: q̄n doqꝫ ad minores ordines ꝓmouentur: vt. j. q. j. ſi quis hęretice. Plena eſt quando poteſt fieri ſacerdos: ꝛ non vltra. j. q. oē. vij. conuenientibus. plenior quando poteſt fieri epiſcopus: ſed non primas: vt hic. pleniſſima quando ad omnes ordines ꝛ dignitates promoueť. xxiiij. queſtio. iiij. ipſa pietas. Joan. ℭ Caſus hui⁹. c. per ſe patet.

Quemadmodum. e ℭ Sic ſimilis comparatio eſt. ij. queſtio. j. ſicut fine. Joan.

Nouit. ℭ Caſus. Gregorius miſit auguſtinum monachū ſuum ad anglicos ꝑdicandū: qui iuit ꝛ ꝯuertit eos: ꝛ fact⁹ eſt ibi epiſ: vn̄ q̄ſiuit a gregorio: an ſm ꝯſuetudinē romane eccleſie quā auguſtin⁹ bene nouit deberet angliā informare? Et rn̄det gregorius: ꝙ vbicūqꝫ inuenerit bonas ꝯſuetudines illas aſſumat: q̄bus in vnū collectis angloꝝ mores informet: nec dʒ ꝓpť loci dignitatē ꝯſuetudinē approbare: q: nō res ꝓpter loca ſed loca ꝓpter res ꝛ ꝯſuetudines ſunt amanda.

f ℭ Siue in gallicoꝝ. ꝯ. ꝑx. di. c. vl. ꝯtra. ſed ibi de gn̄ali ꝯſuetudine. vel ibi de illa q̄ ꝯſiſtit in ordine. liiij. diſti. ex antiqs. hic de illa q̄ ꝯſiſtit in obſequijs.

g ℭ Res. id ē ꝯſuetudines. q. d. n̄ iō ē cōprobanda conſuetudo mala: q: bonus locus eſt. xl. diſtin. non loca.

Illa aūt. ℭ Caſus. hoc. c. diuidiť i duas ptes. i p̄ma pte q̄rebat ianuari⁹ ab auguſtino q̄re gn̄aľr ꝑ totū orbē ſeruenť paſſio dn̄i: reſurrectio ꝛ aſcenſio: ꝛ his ſil'ia: cum nō inueniať in auctoritate ꝙ illa ſeruari ꝑcipiat? Et rn̄det auguſtin⁹ ꝙ iō ſeruanť: q: itelligere debem⁹ ꝛ credere hoc eē traditū ab apoſtolis vł a ꝯcilijs ſtatutū. vn̄ dʒ ab vniuerſis ſeruari. in ſecūda pte q̄ icipit ibi alia do. di ꝙ pticulares ꝯſuetudines liberā hn̄t obſeruātiā nec ad alios q ibi nō hitāt: ſicut ē de ieiunio ſabbi: ꝛ de q̊tidiana ſūptione corpis chri ꝛ his ſilib⁹. ꝛ h̄ ꝓbať exēplo ābroſij: nā cū mr̄ auguſtini iſſet mediolanuʒ: ꝛ dubitabat vtꝝ deret ieiunare die ſabbi: cū ibi ecclia nō ieiunaret. auguſtin⁹ cōſuluit ābroſiū ſuper hoc: q rn̄dit: Cū ſum rome: ſabbm ieiuno: cū ſū mediolani n̄ ieiuno: ꝛ tu auguſtine ad quācūqꝫ eccleſiā veneris: eius morē ſua: ne ſcādalū gn̄eť alicui ꝓpter te. hoc cū auguſtin⁹ renūciaſſet mri libenť āplexata eſt.

h ℭ Intelligi. Ar. ꝙ ꝑſumēdū ē ꝯſuetudinē eē iuſtā ꝛ ex iuſta cā ꝓceſſiſſe: niſi ꝓbeť ꝯtrariū. ar. ꝯ. ꝯ. ea. di. oīa. ꝛ. lxviij. di. corepi. ꝛ ex ꝯ cēſi. ꝑuenit. vbi hēs ꝙ lʒ ordo corepoꝝ diu ſuat⁹ ab oib⁹ fuerit tn̄ aboleť: q: cā iſtōnis ignorať. ſʒ illa ꝯſuetudo mala fuit ꝛ oneroſa: ꝛ iō fuit extirpata. h̄ āt logť bona ꝯſuetudine ꝛ n̄ oneroſa. vt in auť. de referen. §. fi. Item eſt h̄ argu. ꝙ ex tempore preſumitur aliquid eſſe debitum: vt. xviij. queſtio. ij. ſeruitium.

i ℭ Commendata. eſſe. k ℭ Retineri. i. vt retineať.

l ℭ Libas. hic dicit Aug. ꝙ lib'z ē ſabbo ieiunare q̄ſicť ad exneos n̄ q̄ſtū ad i'los vbi taľ ꝯſuetudo ſuāta ē: ſʒ ꝯtrꝫ dicit Inn. ꝯ. de ꝯſe. di. iij. ſabbo. ſʒ ibi loqtur de ꝯſilio vel ſpecialiter illud ꝑcipitur romanis. lxxvj. di. vtinaz.

m ℭ Societate. Ar. ꝙ qlibet tenetur viuere ſm conſuet.

Cōſuetudo i electiōe attēdiť

Rediēs ab hęreſi an poſſit ordinari.

Diuiſio.

Cōſuetudo ꝑſumitur iuſta.

tudinem illorum inter quos verſatur: vt. ſ. vig. di. que ɔtra. ⁊. xlj. di. quiſqs. B. Unde verſus: Si fueris rome ro⸗ mano viuito more: Et ſi ſis alibi viuito ſicut ibi.

Verſus. a ℭ Ueneris. Arg. ꝙ viatores tenent̄ ſeq̄ ɔſuetudinē lo ci ad quē veniunt: vt hic: ⁊. ſ. di. viij. que ɔ. argu. ɔ. ff. de iudi. heres abſens.

g ℭ Religionem. chriſtianam.

h ℭ Quam in pauciſſimis. Ar. contra illos qui nimi⸗ os fundunt orationes. ff. quod metus cau. l. j. quia gau dent breuitate moderni: vt no. ff. eodem titu. l. j. Dō bre uis dz eē

i ℭ Manifeſtiſſimis. ſ. diſtinctio. iiij. erit.

Solu. vt in. d. c. q̄ ɔ. qꝛ refert an ſint mo raturi vel cito receſ ſuri. vel an ſit ɔſue. appens vel latens.

b ℭ Amplexa ē. ſꝫ forte nō libēter ieiu nauit. ℭ Hoc autē.

ℭ Hec eſt ſcḋa pars. in q̄ dꝛ: ꝙ lꝫ ɔſuetu do nō ſit ɔtra fidē: ſi tn̄ grauat remouē⸗ da eſt ſi pt fieri ſine ſcādalo. Joā. de fan.

ℭ Caſus. Hic aſſi⸗ gnat Gratianus: ꝙ ſu⸗ pradicta. c. loquunt̄ de gnali ɔſuetudine vel pticulari rōnabi li q̄ oīno ſeruari de bēt ⁊ ſi male vl' one roſe conſuetudines ſint reſecari dn̄t op portunitate īuēta: ⁊ ad hoc pbandum in ducit. c. ſequens.

c ℭ Hoc aūt. q̄d. ſ. dictum eſt de con⸗ ſuetudine ſeruāda.

Omnia. ℭ Ca ſus. Quedā cō ſuetudines onero⸗ ſe iueniebant̄: q̄ nec aūctitatibꝰ ſcriptura rū nec in ɔciliis epi ſcopoꝝ nec ɔſuetu⸗ dine vniuerſali ro⸗ borate erāt: ⁊ vir rō poterat iueniri q̄re eēnt inuente. Unde ia⸗ nuariꝰ ab auguſti⸗ no q̄ſiuit: an tolerā⸗ de eēnt. Et rn̄dꝫ ꝙ ī mo reſecāde: cū ſe facultas obtulerit: qꝛ deꝰ voluit religio⸗ nē chriānā liberā eē pauciſſimis ſacris: nec eā voluit ſeruili bꝰ oneribꝰ pmi: q̄ ho die intm̄ eccliam p̄⸗ mūt: vt tolerabilior ſit conditio iudeo⸗ rum q̄ noſtra: qui

rit: Mr̄ mea mediolanū me ſecu: ⁊ iuenit eccliam ſabbato nō ieiunātē: cepat fluctuare q̄d ageret: tūc ego cōſului de hac re btiſſime memorie am broſiū epm̄. At ille ait: Cū romā venio ſabbatū ieiuno: cū mediolani ſū: nō ieiuno: ſic ⁊ tu ad quācūq̄ forte eccle ſiā veneris[a] eiꝰ morē ſerua: ſi cuiq̄ nō vis eē ſcādalū: nec quemq̄ tibi hoc cū mr̄i renū ciaſſē: libent̄ amplexa[b] eſt. ℭ Hoc[c] āt de ɔſuetudine il la itelligēdū ē q̄ vel vniuerſa lis eccl'ie vſu vel tpis plixita te roborat̄. Cet̄ ſi p varieta te tpm vel aioꝝ vel locoꝝ va⸗ rie ɔſuetudines introducant̄ iūcta opportunitate reſecāde ſunt potius q̄ obſeruande.

ℭ Unde Auguſt. ſcribit ad inquiſitiones ianuarij.

ℭ Reſecāda ſūt q̄ neq̄ au⸗ ctoritatibꝰ neq̄ moribus vni uerſitatis comprobantur.

Omnia[d] talia q̄ neq̄ ſā ctaꝝ ſcripturaꝝ auctori tatibꝰ ɔtinent̄: nec in ɔciliis epoꝝ ſtatuta iueniunt̄ nec cō ſuetudine vniuerſal' eccl'ie ro borata ſūt: ſꝫ diuerſoꝝ locoꝝ diuerſis moribꝰ inumerabili ter variant̄: ita vt vix aut nū⸗ q̄ oīno poſſint inueniri cāe[e] q̄s in eis ɔſtituēdis hoies ſe⸗ cuti ſūt: vbi facultas[f] tribuit̄ ſine vlla dubitatiōe reſecāda exiſtimo: q̄uis eni neq̄ hoc inueniri poſſit: qūo ɔtra fidē ſint: ipſā tn̄ religionē[g] quā in pauciſſimis[h] ⁊ manifeſtiſſi⸗

mis[i] celebrationū ſacris mia dei voluit eē liberā ſeruilibꝰ oneribus premūt: adeo vt to lerabilior ſit ɔditio iudeoꝝ. Qui etiā ſi tps libertatis nō cognouerūt: legalibus tamē ſacramentis: non humanis pſumptionibus ſubijciūtur.

ℭ Itē ex ɔcilio toletano. xj.

ℭ Omnes prouinciales eū⸗ dem in pſallendo modum te neant quem metropolitanā ſedem habere cognouerint.

De his q̄ ɔtra apl'icam volūtatē[k] circūferunt̄ oī vēto doctrine placuit ſctō ɔcilio vt metropolitane ſedis auctoritate coacti vniuſcuiuſ⸗ q̄ puicie ciues[l] rectoreſq̄ ec⸗ cleſiaꝝ vnū eūdēq̄ i pſallen⸗ do teneant modū: quē a me tropolitana ſede cognouerit iſtitutū: nec aliq̄ diuerſitate cuiuſq̄ ordinis vel officij a metropolitana ſede patiant̄ ſe diſiūgi. Sic eni iuſtū ē vt ide vnuſq̄ſq̄ ſumat regulas magiſterij: vn̄ honoris conſe cratiōnē accepit: vt iuxta ma ioꝝ decreta ſedes q̄ vniuſcu⸗ iuſq̄ ſacerdotalis dignitatis ē mr̄ eccl'iaſtice dignitatis vl' rōnis ſit magr̄a. Abbatibꝰ ſane indultis officijs q̄ iuxta volūtatē ſui[m] epi reguli ab il lis iplēda ſūt: cetā officia pu blica[n]. i. veſperas: matutinū ſiue miſſam aliter q̄ꝫ in prin⸗ cipali eccleſia celebrare non liceat. ℭ Quiſquis autem horum decretorum violator extiterit ſex menſibus a com

De his. ℭ Hec eſt tertia pars in qua dꝛ ꝙ ɔſuetu do in celebrādis of ficiis quam obtinet metropolitana eccle ſia dꝫ obſeruari in oibꝰ eccl'iis exceptis monaſteriis in qui bꝰ celebrant̄ officia ſm regulā bti bn̄di cti. hug. ℭ Caſus. Quidā erāt epi q̄ nō ſeruabāt ordinē in diuinis officijs quē ſeruabat metropo⸗ lita. eccleſia: q uare ſtatutū fuit in con⸗ cilio toletano: vt o⸗ mnes epi eundem modum in off. eiꝰ ſeruēt: qui in ecclia metropolitana ſer⸗ uat̄. Abbates do of ficia publica. id ē ve⸗ ſperas: matutinas ⁊ miſſas celebrent ſi⸗ cut in ecclia princi⸗ pali celebrant̄: alia vero officia dicant ſicut in eorum re⸗ gula continetur: ⁊ hec in prima parte. in ſecunda parte q̄ incipit ibi quiſquis dicitur ꝙ ſi quis cō tra hoc fecerit ſex mē ſibus excōicationi ſubdat̄. in tertia pte q̄ incipit ibi ſub iſta. dr̄ ꝙ metropolitani debent epos puincie cogere ſupradictꝰ modū ſeruare: ⁊ epi ſibi ſubiectos recto⸗ res ſupradictā regu lā ſeruare cōpellant. Epi ꝛc.

k ℭ Uoluntatem il lam. ſ. doctrinis va⸗ rijs nolite abduci: vt. ſ. diſtinctio. pro⸗ xi. nolite.

l ℭ Ciues. ciues er go cantant cum cle ricis: ⁊ dicūt amen.

licet legem chriſti non ſuſceperint: legalibus tamen ſa⸗ cramentis nō preſumptionibus ſubijciunt̄ humanis.

d ℭ Omnia talia. loquitur de conſuetudine irrationa bili: ne ſit contra illud. ſ. eodem illud.

Statuti cā eſt aſſi⸗ gnanda.

e ℭ Cāe. Arg. ꝙ n̄ ſufficit dicere ita ſtatutū ē niſi cā ſtatu ti aſſignet̄. ex de cēn. puenit. vt. ſ. ij. q. v. ɔſuluiſti. ſ. de cō ſe. di. j. placuit. ſ. lxviij. di. corepi. ar. ɔ. ff. de legi. nō oīus.

f ℭ Facultas. i. vbi ꝑt fieri ſine ſcādalo: vt. l. di. vt ɔſtituet̄.

xxxviij. diſtinctio. ſedulo.

m ℭ Sui epiſcopi. Ar. ꝙ regimen oīum monaſterioꝝ ſpectat ad epm: vt. ix. q. iij. per ſingulas. ⁊. xvi. queſtio. j. qui vere. ⁊. lxj. diſt. obitu. Sed nōne monaſteria mona⸗ choꝝ potius ſunt ſm abbatem regenda: ad quē tota po teſtas mōaſterij ſpectat: xviij. q. ij. nullā. ſꝫ illō verū eſt de regulis viuēdi n̄ de regulis cātādi. xij. q. j. non dicatis. Monaſte rioꝝ regi mē a. j. quē ſpectat.

n ℭ Publica. i. clericoꝝ ſclariū: q̄ꝛ officia publica ſūt

tum ipſi populum habeant: ſed monachi nō ſemper habent populum: vnde ipſi nō faciunt publica officia: vt xvj. queſtione prima interdicimus.

Aſtrigat. Ar. metropolitanū poſſe ſuſpēdere et excōicare ſuū ſuffraganeū: vt. ſ. xviij. diſ. placuit. et. c. ſi epiſ. ſ. x. q. iij. q2 cognouimus. xj. queſtione iij. ſi quis epiſ.

Metropolitan⁹ ſuffraganeos excōicat.

Placuit. Caſus. c. planus eſt: q2 de eadē ma loqtur cū ſuperiori.

b Placuit. ſ. de cōſe. diſt. v. couenit. iſtis tñ capitis derogatur p cōriā cōſuetudinem. Di. iiij.

Item ad uerſus. Chec diſtin. nō diuiditur.

Caſus. Supra i v. diſt. oſtēdit Gratianus ius naturale pferri alijs in dignitate et origine: et ſ. in. viij. diſt. oſtendit q pferr amplitudine: i hac do. xiij. diſtin. oſtēdit q pferr in ſnie rigore: quia nulla diſpēſatio admittitur circa ius naturale in pceptis et phibitionibus: niſi duo forte mala ita vrgeāt vt neceſſe ſit alterum eligi. et ad hoc pbādū inducit ſequentia. c.

Item aduerſus. aſſignauit magr diſferētiā iuris nālis ad alia iura in origine et dignitate et amplitudine: nūc aſſignat differētiā eiuſdē iuris ad alia iura i ſnie rigore: naz ↄ alia iura admittit diſpēſatio. xxv. q. j. §. ſi. ſed ↄ ius naturale qd cōſiſtit i pceptis et phibitionib⁹ nūq̄: magr tñ excipit vnū caſū de pplexitate et male: videam⁹ ergo qd iuris ſit de pplexitate Dicūt qdā: q aliqs pōt eē pplexus iter duo mortalia: vt iudei q crucifixerūt xpm: pe cauerūt mortalr. de pen. di. j. piculoſe. et ſi nō occidiſſent: ſilr peccaſſent mortalr: q2 feciſſent ↄ ↄſciam q̄ dictabat eis ↄ ritū: q2 dictū erat eis: qcūq̄ fecerit ſe filiū dei morte moriat: et oē qd fit ↄ ↄſciaz: edificat ad gehēnā. xxviij. q. j. §. [illegible] j. et. §. ex his. et de pſcrip. qm. [illegible]

Perplexitatis varietas.

Iudei mō talr peccaſſent: ſi xpm non crucifixiſſent.

Cōceſſit. a. con. ceſſum oſtendit: ſi. [illegible] alibi [illegible]

[illegible] vna eadēq̄ [illegible] itelligi [illegible] ceterū [illegible] vt. xxij. q. ij. ne qs ſi taceo: ex taciturnitate mea pſumit cū eē in loco illo.

munione priuatus apud metropolitanū ſub pnie cēſura maneat corrigēdus: quaten⁹ apud illū et pterite trāſgreſſionis culpā lachrymis diluat: et neceſſariam officioꝝ doctrinam ſtudioſe addiſcat. Sub iſta ergo regula diſcipline nō ſolū metropolitanus totius ſue puincie pōtifices vel ſacerdotes aſtringat[a] ſz et ceteri epi ſubiectos ſuos eccliarū rectores obtēperare ſuis inſtitutionibus cogant. Itē ex ↄcilio bracharēſi. Ordo fuer i matutinis et veſpinis officijs vn⁹ et idē.

Placuit[b] omnibus cōmuni cōſenſu vt vnus atq̄ idē pſallendi ordo i matutinis vel veſptinis officijs teneatur: et non diuerſe ac puate neq̄ monaſterio: ū conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permixte.

Diſtinctio. xiij.

Item[c] aduerſus naturale ius nulla diſpēſatio admittitur: niſi forte duo mala ita vrgeant: vt alterum eorū neceſſe ſit eligi. Vnde in concilio toleta. viij. ſic legit. Minus malū de duob⁹ malis eligēdū ē

Duo mala⁹ lz oino ſint

Itē in alio exēplo: ſi vxor petit debitū a viro et vir negat peccat mortalr: ſi reddit: vr peccare venialr: q2 delectatio carnis nō pōt eſſe ſine veniali pctō: vt vr. xxxiij. q. iiij. vir cū ppria. et ſic ē pplex⁹. Silr vr q aliqs poſſet eē pplexus iter duo venialia. vt ſi aliqs ſimplici vbo pmiſit ſe bibere pluſq̄ poſſit ſi plus bibat peccat venialr. xxv. d. §. criminis. ſi ↄ vbū ſuū facit peccat venialr: vt xxij. q. ij. pmū. Sed dicēdū ē q nullus pōt eē pplex⁹ inter duo mala: q2 ſcōm hoc ſequeret q aliqs ex neceſſitate teneretur facere malū. ſed dicit canon q deus nunq̄ redderet in terr itū: niſi ſpōtaneum repiret. hō hēre delictū: vt. xxij. q. iiij. nabuchodonoſor. ſ. vaſis ire. pterea ſi ex necītate teneremur aliqd mali facer: lex q̄ illud phibet eſſet ipoſſibilis. cū tamē ōis lex debeat eē poſſibilis. vt. ſ. diſt. iiij. erit. Perplexio ergo quātū ad rē nihil ē: ſz ↄtū ad aīaz. et ad ſtultā opi. alicuius pplexio aliq̄ eſt: vñ iudei nō erāt pplexi niſi q̄tum ad aiam: et iō debuiſſent ↄſulere pitiores: vt apl'os vel ſacras ſcripturas. In alio exēplo dicit q ille q interrogat dz tacere nec h ei nocet ſi alr ex taciturnitate ſua aliqd pſumat. Abſit eni q ea q̄ et c. vt. xxiiij. q. v. de occidendis pretereanō ſeqtur q q tacet ↄſentit: vt. lxxxvj. di. fāta. Qd autē obijcit de vxore non credo q talis delectatio ſit aliqd pctm: vt. xxxij. q. ij. qcqd. Si tñ vis tenere q ſit ibi veniale pctm: dicas cum h. q vir dz mulierem petentē debitum prudēter eludere promittēdo ſe poſtea facturum donec ipſa efferueat: et ſi nec ſit illa deſiſteret tunc vir det ei copiā corpis ſui: vt q̄cito mulier expleuerit libidinē ſuā ſtatim vir ſe cedat: nec pcedat ad actum.

ſaluās aliquē a mōte: an ſit mortale.

Coit⁹ ↄiugalis an careat pctō.

Duo mala. Caſus. Statutū fuit in ↄcilio tolet. q quotiēs duo mala inſtāt: ita q alterū eligi ſit neceſſe: illud dz eligi qd minus grauat: et illō vitari quod magis: et hoc in pma pte: in ſcda q incipit ibi: qd aūt. oſtēditur qd grauī⁹ et qd leuius. nā ſi iuraui hoiem interficere: magis interficiēdo q̄ deierādo: q2 occidēdo tripliciter pecco: deierādo tñ dupliciter: et ideo eligendum.

Duo mala. itellige q̄tū ad ſatuā illi⁹ opi. q ſe credit p

pleraque ꝛ ſic intelligas oia verba ſ[illegible] enim verū
ꝙ illecum malum eſſe ꝛ ille opinatur vere ꝙ eſt mali.
a ℭ Neceſſitas .i. caſus. vel refer ad opinionē ſtultam.
b ℭ Reſoluere .i. eſt facere.
c ℭ Quod minus .i. ſm ꝙ ipſe opinatur. cum alterum
illecum non obli-
get ipſum.
d ℭ Peccare. ſm
ꝙ talis opinatur.
non enim peccaret
qui non ſeruat tale
iuramentum: vt
[illegible]
e ℭ Illicita .i. in iu-
ramento.
f ℭ Duplici. Nō in
telligas ꝙ in prima
culpa mia peccat com
mittitur: ꝛ in pri-
me [illegible] in de-
[illegible]
tres offendimus [illegible]
[illegible] Et eſt
hic argumentum [illegible] plu
res offendit: plus
peccat. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ille pri
us eſt [illegible]
que plures rōnes
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cauſa illius
contra quem iurat
[illegible]
[illegible] Item
contrarium hic ſi-
gnat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
g ℭ Hinc [illegible]
[illegible]

homicidium tres partium duos offendit.

Job

N Ervi teſticu-
lorum. Glo.
Hec diſtinctio diuiditur in
tres partes. in prima
parte oſtenditur ꝙ p
[illegible]
ſuggeſtione diaboli.
i ſecūda parte [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Distinctio

cautiſſime peccaturi ſi pe
riculi neceſſitas vtrūꝙ ex his
perpetrare cōpulerit: id debe-
mus reſoluere quod mino-
ri nexu noſcitur obligari.
ℭ Quod aūt legimus ex his:
gdve grauius ſit pure rōnis
acumine inueſtigemus: ecce
eni dū peccare cōpellimur: erga
deū quidē offendimus: ꝛ nos
nihilominus maculamus: cū vo
no[n]a promiſſa cōplemus: ꝛ
deū iuſſa contemnimus: ꝛ pri
mus impia credulitate noce-
mus: ꝛ nosipſos crudeliori
mentis gladio trucidamus. Il
lic enī duplici culpa ꝛ gladio
premimur. hic triplr iugulamur
ℭ Item grego. in mora. par
te. vj. li. xxxij. c. lv. ꝛ lvj.

ℭ De eodem.

NErui teſticulorum leuia
than perplexi ſunt: quia
ſuggeſtionū illius argumen
ta implicationibus innectuntur alli-
gantur: vt pleroſꝙ ita peccare
faciant: quatenus ſi fortaſſe fu
gere peccatū appetant: hoc ſine
alio peccato nequeunt eua-
dant: ꝛ culpam cū faciant: vū
aliquā vitant: atꝙ nequaꝙ ſe
ab vna valeat abſoluere niſi
in aliā adeo ꝯſentiant ſe ligari.
ℭ Quod melius oſtendim
ſi qua ex conuerſatione huius
alligationis huius exempla ꝓſe
ramus: ecce quidā dum mūdi
huius appetit amicitias: quili
bet alteri ſimilē ſibi ducturū
tā: qd ſecreta ſcelera illius oi
ſi cōe detegat ſe iureiurando
conſtringit. ſed is cui iurauit eſt
adulteriū perpetrare cognoſci
tur: ita vt ei maritū adultere
occidere conet. Is aūt qui ei

[illegible] ei propter iuramentū qd fecit manifeſtare. ſecundū
[illegible] ꝙ male ꝓbare [illegible] ſicut tamē ſi nō obediat ei
eni in male [illegible] obedientiam qui a [illegible] tertium etiam
plum eſt [illegible] ſunt peccatorum [illegible]

patres ſi gregi ſibi cōmiſſum derelinquat. in [illegible] per
ꝙ incipit [illegible] ꝙ in huiuſmodi ꝯplexi
tatibus ſit faciendum [illegible] ꝙ de duob malis minus ma
li eſt eligendum. ꝛ hoc ꝓbat exemplo pauli. ꝙ peccati: minutus
.i. matrimonia ꝛ coniū ꝯiugale ei inconuenientes: maiora

iuſiurandi ꝓhibuit reuerenti ad
mentē: ꝛ tunc ſis hinc inde co-
gitationibus ipugnat: atꝙ in
hoc ſilere formidat: ne ſilen-
tio adulterū ſimul ꝛ homi-
cidii particeps fiat. ꝓderi trepi
dat: ne reatu ſe periurij obſtri-
gat. Perplexus ergo teſticu-
lorum neruis ligatus eſt: quia in
quālibet ꝑte declinet metuit
ne a trāſgreſſionis cōtagione
liber nō ſit. ℭ Alius cū ea q
mūdi ſunt deſerēs: atꝙ per
oia frāgere ꝓprias volunta
tes querens: alieno ſe ſubdere
regimi appetit: ſed eū ꝙ ſibi
ad deū ꝓficere debeat: minus
cauta ingiſitione diſcernit. qꝛ
fortaſſe is ꝙ ſine iudicio eli
git. cū ꝓeſſe iā cepit: agere q
dei ſunt: ꝓhibet: ꝛ q mūdi ſūt
iubet: penſans itaꝙ ſubditus
vel q ſit culpe inobediētie: vel
qd contagium ſecularis vite: ꝛ
obedire trepidat: ꝛ nō obedi
re formidat: ne aut obediēs
deū in ſuis ꝓceptis deſerat:
aut rurſus nō obediēs: deū i
electo preceſſe cōtēnat ꝛ infra.
ℭ Alius penſare pōdus ec
cleſiaſtici honoris negligens
ad locū regiminis premijs
aſcēdit: ſed qꝛ oē qd hic emi
net plus meroribus afficitur:
ꝙ honoribus gaudeat: tum
cor plus tribulatione ꝓmit:
ad memoriā culpe reuocat:
doletꝙ ſe ad laborem cū cul
pa perueniſſe: quamꝙ ſit ini
quum quod ammiſerit: ex ipſa
fractus difficultate cognoſcit
reum ſe igitur cum impenſis
premiis agnoſcens: vult ade
pte ſublimitatis locum deſe
rere: ſed timet ne grauius de
[illegible] Sed ſūt monaſteria mona
[illegible] ſunt ſm abbatem regendam ad quos tota po[illegible]
[illegible] xviij. q. ij. nulli [illegible] eſt de ſp
q ℭ Formidat [illegible]
ꝯ aūt ſecure nō obediat qꝛ iꝫ ſimiliter iurauerit ei obedi

ꝙ grauiora videtur
ſcꝫ fornicationes.
h ℭ Nerui .i. ſugge
ſtiones diabolice.
noſce .i. callide ꝛ illa
queantes.
i ℭ Teſticulorum. Te
ſticuli dicitur ſug-
geſtiones eius: qꝛ ſi-
cut teſticuli ſunt mi
niſtri ꝛ inſtrumenta
humane generatio
nis: ꝛ in ſe ꝯinet oē
incētiuū libidinis
ita ſuggeſtiones dia
boli generāt in ſui
bus vitia: ꝛ ad oia
illicita accēdūt. ſ. vi
vi. ſed. ꝛ conſequenter.
k ℭ Leuiathan .i. dia
boli.
l ℭ Perplexi ſūt .i.
ꝯplectentes. ꝛ ſic oia
[illegible]
m ℭ Implicationibus .i.
implicationibus.
n ℭ Innectuntur. id eſt
innodationibus.
o ℭ Particeps. ſm
opinionem eorum
ſtultam ſemper in-
telligas.
p ℭ A tranſgreſſio
nis ꝯtagione. Sic ad
monebitur illi ne ſi-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
hoc videtur. ꝛ ſic li
berauit ſe: qꝛ ſacra
mētū nō fuit inuen
tū vt eſſet vinculū
iniquitatis. xxij. q. iiij.
inter cetera. vnde ſi
quis iurauit alium
nō accuſare: tū pōt
denunciare crimen
eius: vt extra de iu.
re iu. quēadmodū. ſi
ſicut autem nō po
teſt ꝓbare: debet tace
re: vt. ij. q. vij. pleri
ꝙ. ſi aūt pōt ꝓbare
faciat qd dr. ij. q. i. ſi
peccauerit. vel dicat
illi ſic frater ſcias ꝙ
qdā tē vulteridet ſi
tū nolande aliquē

Juramentū nō iniquitatis vinculum

Subditus an ſemper teneatur obedire prelato.

In omnibus tamen hec eſt intelligendum niſi de fidelis et iuſtis et ...

... ſuſcepti gregis cuſtodia religioſe vult ſuſcepti gregis curam gerere: ſed formidat ne deterius culpa fiat ſi gregem paſtoralis gregis committere: quem emptum poſſidere: per honorem ergo abrenuntiari ligatum culpe dum ... ſe pſputat ... Quippe ſine reatu criminis neutrum videtur ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquitur: ac rurſus ſacra actio ſecularium emptam tenetur: vtrumque metuit: et vt ſuſpectus lateat ... aut illis in emptione regiminis non digne lugeat: quod non eſt deſerens emendatur aut certe regimen deſerens dum aliud nititur flere rurſus aliud quam ipſa gregis deſtitutione committat. ¶ Eſt tamen quod ad deſtruendas ... ſubditur: vt cum mens inter minora et maiora peccata conſtringitur: ſi omnino nullus ſine peccato aditus patet: minora ſemper eligantur: quia et ... vtrumque ambitu ne fugiat ... ſibi ſe i fugi ... vbi ... Hic eſt paſtus ... in eccleſia ... Propter fornicationem ... ſine culpe in admonitione ... non pro explenda libidine ſed pro ſuſcipienda prole miſcentur: vt hoc eſt quod ... ſine culpa ... non eſt monſtrare ... Hoc autem de ... ſecundum indulgentiam non ſecundum imperium. Non enim ſine vitio eſt quod ignoſcitur ... Sed cum in dubiis conſtringimur ... ſubdimur: ne in magnis ſine venia peccemus. ¶ Itaque plerumque nervi ... perplexitas ... ra ... ¶ Diſtinctio.xiiii

Verum hec ita intelligenda ... in diverſis cauſis eadem ... locum habeant ... debet vt ... minora ne alii grauioribus ... quaeritur.

¶ De hoc ... Aug. ...

... Decreti ...

C

[illegible]

q non:vt.T.c.proxi.et cōtinuatur iste.§.ad id qd dixerat in superiori di.s.q cū duo mala nobis instāt:minus est eligēdum:sed hoc non est verum circa diuersas psonas.

Quod ait sodomitis. ¶ Casus. Legitur in Genesi: q misit dns duos āgelos i specie iuuenū ad sodomā subuertēdā:r cū hospitarētur in domo Loth: venerūt sodomite ad domū eis:volētes eis abuti:loth autē ne illi violarētur: obtulit eis duas filias vt illi sodomite potius cū illis fornicarent q̄ hospites aliqd paterētur.s. opus sodomiticū. Modo qrit Aug⁹.an talis cōpēsatio sit admittēda s.an loth potius debuit ɔsentire fornicatiōi filiarū:q̄ vt illi cū hospitib⁹ op⁹ sodomiticū facerent? Et rñdet q talis cōpēsatio piculosa est: r hoc ē attribuēdū perturbationi loth.

a ¶ Qd ait:qm ɔstituere:vba sunt Augu.r incipit ibi:merito queritur.

b ¶ Periculosissime dic Aug.q nēo dz minus malū cōmittere:vt alter euitet maius malū.r itelligūt h qdā q nemo dz min⁹ mortale cōmittere:vt alius euitet maius mortale:sed veniale dz cōmittere:vt alter euitet mortale. nā et aiam dz qs ponere ɔ proxio.de pen.di.ij.q vult.r.c.seq. r sic mortē tpalē pt aliqs subire:ne alter icurrat penā eternā. de pe.dis.ij.charitas. sed ɔ veniali debet tm̄ pena tpalis.xxv. di.§.peccata.ɔ mortali eterna.xi.qo.iij.

Gen.xix.b

Ueniale pt ne qs cōmitterē.vt alter euitet mortale.

re venialiter:qt nullus pducēdus est ad salutē opitulāte mēdacio:vt.xxij.q.ij.faciat.r.c.pmū Jo. Sed quare reprehendit h loth ab Aug.cū alibi cōmēdet ab Ambro.vt xxxij.q.vij.offerebat sed amb.ɔsiderauit pietatē quā habuit ad hospites:aug.vo delictū filiarū.xxvj.dist.c.j.r.ij.

¶ Nō sunt a nobis aliqua committenda delicta:ne alij grauiora committāt.

Quod[a] ait sodomitis Loth: Sūt mihi due filie q̄ nōdū nouerūt viros: pducā illas ad vos:r abutimini illis sicut vob placuerit:tm̄ i viros istos ne faciatis iniquū. Qm̄ volebat ɔstituere filias suas hac cōpēsatiōe:vt viri hospites ei⁹ nihil a sodomitis tale paterētur:Utrū admittenda sit cōpēsatio flagitiorū vel q̄rūcūq pctorū:vt nos faciam⁹ mali aliqd:ne ali⁹ graui⁹ malū faciat:an poti⁹ pturbationi loth nō ɔsilio tribuendū sit: qd h dixerit merito q̄rit:r ni mirū periculosissime[b] admittitur hec cōpēsatio[c] si aūt perturbatiōi hūane tribuit r mēti tāto malo pmote nullo mō imitāda est. ¶ Cōsuetudis aūt vel ɔstōnis rigor nōnūq̄ relaxat. ¶ Uñ leo papa ait.

¶ Que ɔstōnes valeat temperari vel que non.

Sicut[d] qdā sunt q̄ nulla pñt rōne ɔuelli:ita multa sūt q̄ aut ɔ necessitate tēporū[e] aut ɔ ɔsideratiōe etatū[f] opz tēperari:illa ɔsideratiōe[g] semper suata:vt in his q̄ vel[h] dubia fuerit aut obscura:id nouerim⁹ seqndū qd nec pcepti euāgelici ɔriū:nec decretis scōrū patrū iuēiat aduersū. Di.xv

Quoniā[i] d iure naturali r ɔstōne vel ɔsuetudine hactē⁹ differuim⁹: differētiā q̄ ab iuicē discernunt

c ¶ hec cōpēsatio. Ar.q nō ē admittēda cōpēsatio in malis:vt.xiij.q.v.fortē.r.xxij.q.v.c.j.r xxxij.q.vij.nō solū. r.j.q.j.nō est putāda.admittit tn̄ cōpēsatio i criminib⁹ vel excipiēdo vel replicādo:vt.xxxij.qō. vj.nihil.r.ff.sol.mā. viro.ver est i iudicijs admittit cōpensatio:nō i foro pniali.xxxiij.q.v.qd deo.

Cōpēsatio i pniali foro nō admittitur

¶ Consuetudinis.

¶ hec ē scda ps h⁹ distictiōis:i q̄ dr qñ rigor ē relaxādus:r qñ non. Jo.de fan.

¶ Casus. Iste.§.cōtinuat ad illud qd dictum fuit supra i pn.xij.di.vbi dictū fuit:q aduersus ius nāle nō admittitur dispēsatio:sed h dr q cōsuetudis vel cōstōnis rigor relaxat qñq et.h.pbat i se.c.

Sicut. ¶ Casus. Quesitum fuit a leone papa:vtrū ɔ ɔsuetudinē r constōnes possit dispensari.Qui rñdit dicēs q sicut sūt quedā ɔ q̄ dispēsari nō pōt:vt ius nāle: sic qdā sūt:vt ɔsuetudines r ɔstōnes ɔ q̄s rōne tēpor r etatū pt dispēsari:hac habita discretiōe vt in dubijs nihil ɔ euāgeliū vel decreta sctōr patrū.

d ¶ Sicut qdā sūt:vt pcepta decalogi r forma baptismi r forma ɔsiciēdi corp⁹ xpi:vt de ɔse.di.iiij.c.ɔprie.r di.ij.accipite.

e ¶ Tēpor.vt.j.q.vij.qd ɔ remedio.r.lxxxi.di.psbyter. r.xxxiiij.di.fraternitatis.

f ¶ Etatū.vt.T.xxxij.q.ij.in adolescētia.r.lxxxvj.dist.tāta.

g ¶ Cōsideratiōe.T.xxix. di.sciēdū.

h ¶ Uel dubia.ex. de spō.iuuenis.Distī.xv.

nemo.xxv.dist.§.alias.ergo aliqs pt peccare venialr:ne alter peccet mortaliter. Itē q: apls dicit:orabā eē anathema ɔ fratrib⁹ meis.s nemo anathematicat nisi ɔ mortali:vt.xvj.q.iij.nemo. Itē cū vt⁹ r vitiū sint ɔria:nec se cōpatiatur:vt.xxxij.q.ij.cū renūciat:sed venialia simul cū virtutib⁹ insint hoi:nō ergo ɔprie dicuntur vitia:vt de pe.di.iij.septies. Alij dicūt:q nullū pctm̄ dz hō facere vel ɔ suo bono vel alterius:vt.xxij.q.v.cū lucro hō.&.gd si alius.nō enim deus vult tale dānū cū tali lucro cōpēsari: vt.xxxiij.q.v.si dicat. Nō enim dz quis crimē suum aliēnis cōmodis impēdere:vt.xlvj.di.sicut nō suo. Preterea neq ɔ salute alterius tpali vel eternali dz qs peccare

Diuisio

i ¶ Quoniā de iure. ¶ hec di.diuidit in duas ptes.i p̄ma qrit r pbat ex q̄ tpe hūerūt ɔcilia ortū scda ibi iā nūc. ¶ Casus. Supra de nāli iure:ɔsuetudie r ɔstōne dixit Gratian⁹:iter ista differētiā assignādo:i hac vo di.reuertitur ad constitutiones ecclīasticas: r earum originem r auctoritatem breuiter ostendit.

i ¶ Quoniā de iure naturali.hactenus tractauit ma

giſter de naturali iu
re: hic incipit tracta
re de iure canonico
aſſignat itaq̃ rõnes
et originẽ ipſius: et
oſtẽdit que opuſcu
la recipiantur ab ec
cleſia: et que non.

Diuiſio. Canões. ¶ Ca-
nuſ hoc.c. di-
uidit in tres ptes.
in pria parte oſten-
ditur q̃ a tempore
cõſtantini canones
generalium conci-
liorum ceperunt:
ipſe eni primo dedit
auctoritatem chriſtia
nis libere ↄgregan-
di: cum eccľia antea
fuiſſet paſſa pſecutio
nem. in ſecũda par-
te que incipit ibi in
ter cetera. dicitur: q̃
ſub quattuor ipera-
toribus ſũt q̃tuor
cõcilia vniuerſalia
celebrata. ſ. ſub con-
ſtantino theodoſio
ſeniore theodoſio
iuniore et martia-
no. et oſtenditur qď
in eis fuerit repro-
batum: et q̃ iſta quat
tuor cõcilia et his ſi
milia debẽt inuiola
ta ſeruari. in tertia
parte q̃ incipit ibi ſy
nodus. ponit ety-
mologias iſtorum
noium. ſ. ſynodus
concilium et cetus.
a ¶ Cõſtantini. ĩ.
xvj. di. iſidorus. cõ-
tra. ibi dicit: q̃ a tẽ-
pore clementis fue-
runt celebrata con-
cilia. Reſpon. q̃ ante
fuerunt celebrata: ſʒ
non ita generaliter
et ita hoc verbum ge
neralit̃ ſoluit ↄtriũ.

Symbolũ b ¶ Apoſtolos. Apo
ſtoli enim fecerunt
primũ ſymbolum. ſ.
Credo in deum pa-
patrem. ſed nicena
ſynodus fecit Cre-
do in vnum deum.
Et dicitur a ſyn
quod eſt con: et bo-
los quod eſt morſel
lus: q: q̃libet apoſto
lorum de ſuo morſel-
lo aliq̃d appoſuit.
c ¶ CCCXViij. alibi
dicitur de. ccc. epiſco
pis. vt. x. q. j. hanc. ſʒ

aſſignãtes: nunc ad eccľiaſti-
cas ↄſtitutiones ſtilum verta
mus earumq̃ origines et au
ctoritatem put ex libris ſan-
ctorum patrum colligere poſ
ſumus breuiter aſſignantes.

¶ Quo tempore ceperũt ca-
nones gñalium conciliorum.

Canones gñalium con
ciliorum (vt Iſido. ait in
lib. vj. etym. ca. xviij.) a tem-
poribus cõſtãtini[a] ceperunt. In
pcedẽtibus nãq̃ ãnis pſecutio
ne feruẽte docẽdarum plebium
minime dabat̃ facultas: inde
chriſtianitas in diuerſas here-
ſes ſciſſa ẽ: q: nõ erat epiſco-
pis licẽtia ↄueniẽdi in vnum
niſi tpe ſupradicti iperatoris:
ipſe eni dedit facultatẽ chriſtia
nis liber̃ ↄgregari. Sub hoc
ẽt ſcis pres in concilio niceno
de omni orbe terrarum con-
uenientes iuxta fidẽ euange-
licã et apľicam ſcõs poſt apo
ſtolos[b] ſymbolũ tradiderunt.

¶ Inter cetera aũt concilia
q̃tuor ſũt venerabiles ſyno-
di q̃ totam pricipaliter fidem
cõplectunt̃ quaſi q̃tuor euã-
gelia vel totidẽ paradiſi flu-
mina. ¶ Harum prior nicena
ſynodus. cccxviij[c]. epiſcoporum
ſub ↄſtãtino auguſto iperato
re peracta ẽ: in q̃ arriane pfi-
die ↄdẽnata eſt blaſphemia:
quã de ineq̃litate[d] ſcẽ trinita
tis idẽ arrius aſſerebat: cõſub-
ſtãtialẽ eni deo pri dei filium
eadẽ ſcã ſynodus p ſymbolũ
diffiniuit. ¶ Scđa ſynodus
numero. cl. patrum ſub theodo
ſio ſeniore in cõſtantinopoli[e]
congregata eſt: que macedo-
nium[f] ſpm̃ſcm̃ eẽ deũ negan
tem ↄdemnãs: ↄſubſtantialẽ
patri et filio ſpm̃ſcm̃ demon-
ſtrauit dans ſymboli formã:
quã tota[g] grecorum et latinorum
cõfeſſio in eccleſijs predicat.
¶ Tertia ſynodus epheſina
prima[h] cc. epiſcoporum ſub iu-
niore theodoſio auguſto edi
ta eſt: que neſtoriũ duas pſo
nas[i] aſſerentem in chriſto iuſto
anathemate ↄdẽnauit: oñdẽſ
manere i chrõ duas naturas
et vnam[k] dñi nr̃i ieſu chri pſo
nã. ¶ Quarta ſynodus cal-
cedoñ. q̃ ſexcẽtorum triginta ſa
cerdotũ: ſub marciano prin-
cipe habita eſt: in qua euticẽ[l]
conſtantinopolitanum abba
tem verbi dei et carnis vnam
naturam pronunciantẽ: et eiuſ
dem dioſcorum defenſorem[m] q̃n
dam alexandrinum epiſco-
pum: et ipſum rurſus neſtori
um epiſcopum cum reliquis
hereticis vna patrum ſnia pre-
dãnauit predicãs eadẽ ſãcta
ſynodus chrm̃ deum ſic na-
tum de virgine: vt in eo ſub-
ſtantiam et diuine et humane
confiteamur nature. ¶ He
ſunt quattuor ſynodi princi-
pales fidei[n] naturam pleniſſi
me predicãtes. Sed et ſi qua
ſũt alia ↄcilia q̃ ſcti pres ſpũ
dei pleni ſanxerunt: poſt iſto
rum quattuor auctoritates o-
mni maneãt ſtabilita vigore:
quorum geſta in hoc[o] opere
condito continentur. ¶ Sy-
nodus autem ex greco inter
pretatur comitatus vel cetus
ↄcilij vero nomen tractum ẽ
ex more ro. tpe enim q̃ agebã
tur cãe ↄueniebãt omnes in
vnum: et cõi intentiõe tracta-
bãt: vñ et ↄcilium a cõi inten
tiõe dictum eſt q̃ſi cõſilium: et
cõſilium q̃ſi cõſidium. d. in. l.
litterã trãſeunte. vel cõcilium
dictum ẽ a cõi intẽtiõe: eo q̃
in vnum dirigãt oẽm mentis
obtuitum. Supcilia etenim
oculorum ſunt: vnde q̃ ſibimet
diſſẽtiunt: ñ agunt cõcilium:
q: ñ cõſẽtiunt in vnum. Cetus
vo cõuẽtus ẽ vel cõgregatio: a
coeũdo. i. a cõueniẽdo in vnũ
hic cõuẽtus ẽ nñcupatus eo:
q̃ ibi oẽs cõuenerũt in vnũ: q:
ſicut cõuẽtus in vnũ cetus dr̃
ſic et ↄciliũ a ſocietate multo-
rum in vnum appellatur.
¶ De quattuor quoq̃ con-
cilijs ſcribit beatus Grego-
rius ita dicens.

hic q̃ minor numerus nõ excludit ma
iorem. ff. de in litem
iuran. cum furti.
d ¶ Quã de ineq̃li-
tate. dicebat eni pa-
trẽ maiorẽ filio et fi-
lium maiorẽ ſpũſã
cto. xxiiij. q. iij. qui-
dam. ver. arriani.
e ¶ In conſtantino
polim. ĩ. capi. ſicut.
f ¶ Macedoniũ. q
dixit ſpiritum ſan-
ctũ ſeruũ patris et fi
lij: vt. j. q. õ. j. eos qui
xxiiij. q. vlti. quidam.
ver. macedoniani.
g ¶ Quam tota. hoc
non habemus: q:
non habemus niſi
apoſtolorum et nice
num et athanaſij.
Quicũq̃ vult.
h ¶ Prima. hoc di-
cit ad differentiã ſe-
cunde: que fuit re-
probata: vt. ĩ. xvj. di
ſtin. quoniã ſancte.
i ¶ Perſonas. ver
bi et hominis.
k ¶ Vnã. vna eſt p-
ſona: ſed habet duas
naturas. ſ. diuinam
et humanam. ĩ. c. ſi
cut. ver. quintum.
l ¶ Euticem. q poſt
reſurrectionem chri
ſtum habere vnam
naturam dixit. ſ. di
uinã. xvj. diſtin. c. ſex
ta. ver. quarta.
m ¶ Defenſorem.
peccabat ergo in fi-
de ex q̃ erat defenſor
hereticorum: vt. xxiiij.
q. j. c. j. et q. iij. q alio-
rum. et extra de here.
vergentis. ſicut dicit
lex de latrone. C. de
his q latro. occi. l. j.
ſʒ ↄtra. xxj. diſtin. in
tantũ. et. xxiiij. q. ij. ſa
ne profertur. ver. itẽ
romanorum. ibi enĩ
dicitur q̃ dioſcorus
nõ peccauit in fide.
ſed expone: non
peccauit in fide id ẽ
non peccauit in fide
tm̃: q: i hoc peccauit
q̃ auſus fuit papam
leonẽ excommuni-
care. xxj. di. in tantum.
n ¶ Fidei. articlos.
o ¶ In h ope. Iſido
ri. ne ſit ↄ. xix. diſt. ſi
romanorum. ſ. pſerti.

S Icut ſancti euā gelij. ¶ Caſus. In prima parte hu ius capli dicit Gre go. ꝙ ita vult ſuare quattuoꝛ ꝯcilia ſic quattuoꝛ euāgelij libꝛos ⁊ oſtēdit in vtroqꝫ il loꝛum quid fuit re pꝛobatum: in ſecun da parte que incipit ibi quintum dicit Gregō. ꝙ quintum conciliū vult vene rari: in quo tria fuīt repꝛobata. ſcilꝫ epi ſtola erroꝛis plena: que ibi dicebatur: ⁊ opinio theodoꝛi: q ꝑſonā chꝛiſti me diatoꝛis dei ⁊ homi num in duabꝰ ſub ſtātijs ſeparabat .i. perſonis: dicēs chꝛi ſtum duas habere perſonas. ⁊ ſcripta theodoꝛi: qui vitam beati cyrilli ⁊ fidem repꝛehendebat. Et q ſupꝛadicta concilia non obſeruat ſei pſum deſtruit.

a ¶ Ibe dicitur. ab inuentoꝛe.
b ¶ Mediatoꝛis .i. chꝛiſti. Joan.
c ¶ Subſtantijs ſci licet perſonis.
d. ¶ Pꝛeſumit. Ui detur ergo ꝙ papa non poſſit deſtruere ſtatuta ꝯcilij: quia oꝛbis maioꝛ ē vꝛbe. xciij. di. legimꝰ. cir ca mediū. vn̄ reqrit papa ꝯſēſū ꝯcilij. xix di. anaſtaſiꝰ. Arg. ꝯ. xvij. di. §. hinc ēt. ⁊ extra de elec. ſignifi caſti. vbi dr̄: ꝙ ꝯciliū n̄ pt pape legē īpone re. ⁊. xxxv. q. ix. veniā ſꝫ intellige qđ h̄ di: circa articulos fidei. xxv. q. j. ſunt quidā.

S Ancta romana eccl'ia. ¶ Caſus. In hoc. c. ponunt̄ fe re eadē q̄ dicta ſunt in illo. c. canones. ⁊ in. c. ſicut. Dicit enī Gelaſiꝰ: ꝙ ſupꝛadi cta quattuoꝛ ꝯcilia vult venerari: ⁊ ſi q̄ alia fuerūt a ſcīs pr̄i bꝰ iſtituta: ⁊ oſtēdit q̄ opuſcula ſcōꝝ patꝝ in eccl'ia recipiātur.

¶ De auctoꝛitate quattuoꝛ conciliorum.

S Icut ſancti euangelij q̄ttuoꝛ libꝛos: ſic quat tuoꝛ ꝯcilia ſuſcipere ⁊ vene rari me fateoꝛ: nicenū ſcilicet in quo peruerſum arrij dog ma deſtruitur. ꝯſtantinopoli tanum quoqꝫ: in quo euno mij ⁊ macedonij erroꝛ ꝯuin citur. Ephesinū etiam pꝛimū in quo neſtoꝛij impietas iudi catur. Calcedonēſe vero: in quo euticetis ⁊ dioſcoꝛi pra uitas eſt repꝛobata. hec tota deuotione amplectoꝛ: integer rima appꝛobatiōe cuſtodio: qꝛ in his velut in quadrato lapide ſcē fidei ſtructura con ſurgit: ⁊ cuiuſlibet vite cōis atqꝫ actionis noꝛma ꝯſiſtit.

¶ Quintum vero ꝯcilium veneroꝛ: in quo ep'la q̄ ibe[a] di citur erroꝛis plena repꝛoba tur: in quo theodoꝛus ꝑſonā mediatoꝛis[b] dei ⁊ hominū in duabus ſubſtantijs[c] ſeparās ad impietatis ꝑfidiam cecidiſ ſe ꝯuincitur: ⁊ in quo ſcripta theodoꝛi ꝑ que beati cyrilli fi des repꝛehendit̄: auſu demē tie ꝓlata refutantur. Cūctas vero quas pꝛefata venerāda ꝯcilia ꝑſonas reſpuūt reſpuo que venerant̄: amplectoꝛ: qꝛ dum vniuerſali ſunt conſtitu ta conſenſu: ſe ⁊ non illa de ſtruit quiſquis pꝛeſumit[d] ab ſoluere quos ligant: aut reli gare quos abſoluunt.

¶ De eiſdem etiam ſcribit Gelaſius papa dicens.

¶ Que concilia ſancta ro mana eccleſia ſuſcipiat.

S Ancta romana eccl'ia poſt illas veteris teſta mē. ⁊ no. ſcripturas q̄s regu lariter ſuſcipimꝰ: etiam has ſuſcipi non ꝓhibet: ſanctam ſynodum nicenam. cccxviij. patꝝ mediante ꝯſtantino ma ximo auguſto: in qua arrius hereticus ꝯdemnatus eſt: ſā ctam ſynodum ꝯſtantinopo litanam mediante theodoſio ſenioꝛe auguſto: in qua macedonius hereticꝰ de bitam dānationē excepit. ſcām ſynodū epheſinā pꝛimā: in q̄ neſtoꝛius dānatus eſt ꝯſenſu bt̄i pape celeſtini mediāte cyrillo alexādrine ſedis antiſti te: ⁊ archadio ep̄o ab italia deſtinato. ſcām ſyno dum calcedoneñ. mediāte martiano auguſto: ⁊ anatholio ꝯſtantinop̄o. ep̄o: in q̄ neſtoꝛiana ⁊ euti ciana hereſis ſimul cū dioſcoꝛo eiuſqꝫ cōplicibꝰ dānate ſunt. Sed ⁊ ſi q̄ ſunt ꝯcilia a ſcīs pr̄ibus hactenus inſtituta: poſt iſtoꝝ quattuoꝛ auctoꝛita tem ēt cuſtodiēda ⁊ recipiēda mandamus ⁊ de cernimus. ¶ Jā nunc ſubij ciendū eſt de opuſculis ſctōꝝ patrū que in eccl'ia catholica recipiunt̄. ¶ Opuſcula bt̄i cypꝛiani mar. ⁊ carthaginē. ep̄i. ¶ Item opuſcula bt̄i a thanaſij alexan. ep̄i. ¶ Iteꝫ opuſcula bt̄i greg. nazanzeñ. ep̄i. Item opuſcula bt̄i baſilij capado. ep̄i. Item opuſcula bt̄i ioannis ꝯſtanti. ep̄i. Item opuſcula bt̄i hylarij pictaui. ep̄i. Itē opuſcula bt̄i aug. hy poñ. ep̄i. Item opuſcula beati ambꝛo. mediola. ep̄i. Item opuſcula bt̄i hiero. pꝛ̄ſbyteri. Itē opu ſcula bt̄i ꝓſperi viri religioſiſſimi. Item ep'lam bt̄i leonis pa. ad flauianum ep̄m ꝯſtanti. deſtina tam: cuiꝰ textum aut vnū iota ſi q̄ſqꝫ ideota diſpu tauerit: ⁊ nō eaꝫ in oībus venerabilr̄ accepit ana thema ſit. Itē opuſcula atqꝫ tractatus omniū pa trum oꝛthodoxoꝝ qui in nullo a ſcē ro. ecc. ꝯſoꝛ tio deuiauerūt: nec ab eius fideli ꝑdicatione ſeiū cti: ſꝫ cōionis ipſius gr̄a dei vſqꝫ ad vltimū diem vite ſue ꝑticipes fuerunt legēda decernimꝰ. Iteꝫ decre. ep'le quas bt̄iſſimi pape diuerſis tꝑibꝰ ab vꝛbe romana ꝓ diuerſoꝝ patꝝ ꝯſultatione dede rūt venerabilr̄ ſuſcipiēde ſunt. Itē geſta ſcōꝛum martyꝝ q multiplicibꝰ toꝛmētoꝝ cruciatibus ⁊ mirabilibꝰ ꝯfeſſionū triūphis irradiāt. Quis ita eē catholicoꝝ dubitet ⁊ maioꝛa eos in agonibꝰ fu iſſe ꝑpeſſos: nec ſuis viribꝰ: ſꝫ dei gr̄a ⁊ adiutoꝛio vniuerſa tolerāſſe? Sꝫ iō ſꝫ auctoꝛitatē antiquā vel ꝯſuetudinē ſingulari cautela in ſcā ro. ec. non legunt̄: qꝛ eoꝝ q ſcripſere noīa penitus ignoꝛan tur: ⁊ ab īfidelibꝰ aut dictis ſuꝑflua aut minꝰ apta q̄ꝫ rei oꝛdo fuerit ſcripta eē putant̄: ſicut cuiuſdā q̄rici ⁊ iulite mr̄is eiꝰ: ſicut geoꝛgij alioꝛūqꝫ paſ ſiōis hmōi q̄ ab hereticis ꝓbant̄ ꝯſcripte: ꝓpter qđ (vt dictū eſt) ne vel leuiꝰ ſubſanādi oꝛiret̄ occa ſio in ſcā ro. ec. nō legunt̄. Nos tn̄ cum ꝑdicta ec cleſia oēs martyres ⁊ eoꝝ glioſos agones q deo magis q̄ꝫ hoībus noti ſūt cum oī deuotiōe vene remur. Itē vitaſpatꝝ antonij pauli hilarionis: ⁊ oīum heremitaꝝ: quas tn̄ vir bt̄iſſimus ſcripſit hiero. cum oī honoꝛe ſuſcipimꝰ. Item actꝰ beati ſilueſtri ap'li, ſe. ꝓſulis: lꝫ eius q ſcripſit nomen

¶ Item nūc. ¶ hec eſt ſecūda pars hu ius diſtinctionis: in qua oſtēdit que opuſcula recipian tur ab eccleſia: ⁊ que non.

ignoremus: a multis tñ in vrbe ro. catholicis legi cognouim⁹: ⁊ ꝑ antiq̄ vſu multe hoc imitant̄ ec⸗cleſie. Jtē ſcripta d̄ iuētiōe ſctē crucis dñice: ⁊ alia ſcripta d̄ iuētiōe capitis btī Joā. bapti. nouelle q̄ dē reuelatiōes ſūt: ⁊ nōnulli eas catholici legūt: ſed cū hoc ad catholicoꝝ man⁹ ꝑuenerit: btī pau li apſi ſnīa ꝓcedat: Oīa ꝓbate qd̄ bonū ē tenete. Jtē rufinus vir religioſus plurimos eccleſiaſti ci opis edidit libros: nonnullas ēt ſcripturas in⸗terꝑtatus ē. Sȝ qm̄ btūs Hiero. in aliq̄bus euȝ de arbitrij libertate notauit: illa ſentimus q̄ btm̄ Hiero. ꝓdictū ſentire cognoſcimus: ⁊ nō ſolū de rufino: ſȝ ēt de vniuerſis q̄s vir ſepi⁹ mēorat⁹ ze lo dei ⁊ fidei religiōe reꝑhēdit. Jtē origenis nō⸗nulla opuſcula q̄ vir btūs Hiero. nō repudiat le gēda ſuſcipim⁹: reliq̄ aūt oīa cū auctore ſuo dici mus eē renuēda. Jtē chronicā euſebij ceſariē. at q̄ eiuſdē hiſtorie eccleſiaſtice libros: q̄uis i ꝓmo narratiōis ſue libro tepuerit: ⁊ i laudib⁹ atq̄ ex⸗cuſatione origenis ſchiſmatici vnū ꝯſcripſit librū pp̄ rerꝝ tñ ſingularē noticiā q̄ ad inſtructionē ꝑti net: vſq̄quaq̄ nō dicimus renuēdos. Jtē oroſiū virū erudititiſſimū collaudamus: q2 valde neceſſa ria aduerſus paganoꝝ calūnias ordinauit: mira q̄ breuitate ꝯtexuit. Jtē venerabilis viri ſedulij paſchale opus qd̄ heroicis deſcripſit v̄ſib⁹ iſigni laude ꝓferimus. Jtē vincētij nihilomin⁹ labo⸗rioſum opus nō ſpnim⁹: ſȝ imitamur. Ceterū q̄ ab hereticis ꝯſcripta vel ꝓdicta ſunt: nullatenus recipit catholica ⁊ apoſtolica ec. ro. Quib⁹ ⁊ pau ca q̄ ad memoriā venerunt ⁊ catholicis vitanda ſunt: decreuimus eē ſubdēda. Jn ꝓmis ariminē ſem ſynodū a ꝯſtātino ceſare ꝯſtātini filio cōgre gatā mediāte tauro ꝓfecto: extūc ⁊ i eternū ꝯfite⸗mur eē dānatā. Jtē itenerariū noīe petri apoſto li qd̄ appellat̄ ſctī clemē. li. viij. apocryphi. Act⁹ noīe andree apoſtoli apocryphus. Actus nomīe philippi apocry. Actus noīe petri apoſtoli apo⸗cry. Actus noīe thome apoſtoli apocry. Euāge lia thadei nomine apocry. Euangelia nomine thome apoſtoli q̄bus manichei vtuntur apocry. Euāgelia noīe barnabe apſi apocry. Euāgelia noīe bartholomei apocry. Euāgelia noīe ādree apoſtoli apocrypha: euāgelia q̄ falſauit lucianus apocry. Euāgelia q̄ falſauit hyrici⁹ apocry. Li⸗ber de iſantia ſaluatoris apocryphus. Liber de natiuitate ſaluatoris: ⁊ de ſctā maria: ⁊ de obſte⸗trice ſaluatoris apocry. Liber q̄ appellat̄ paſto⸗ris apocry. Libri oēs q̄s fecit lēticius diſcipul⁹ diaboli: apocryphi. Liber q̄ appellat̄ fundamē⸗tū apocry. Liber q̄ appellat̄ theſaurus apocry. Liber q̄ appellat̄ de filiab⁹ ade vel geneſis: apo. Liber q̄ appellat̄ cētametrū de xp̄o v̄gilianis cō paginatuȝ verſibus apocry. Liber q̄ appellatur actus thecle ⁊ pauli apocry. Liber qui appellat̄ lepotius apocry. Liber ꝓuerbioꝝ ab hereticis trāſcriptus: ⁊ ſancti Sixti noīe ſignatus apocry. Reuelatio q̄ appellatur pauli apocry. Reuela⸗tio q̄ appellatur thome apocry. Reuelatio q̄ ap pellatur ſtephani apocry. Liber q̄ appellat̄ trā⸗ſitus ſancte Marie apocry. Liber q̄ appellatur pnīa ade apocry. Liber q̄ appellatur diogenes noīe gigātis: q̄ poſt diluuiū cū dracone ab hereti cis pugnaſſe ꝑhibet̄ apocry. Liber q̄ appellatur teſtm̄ Job (alr̄ eſt Job) apocry. Liber q̄ appel latur de pnīa origenis: apocry. Liber de pnīa cy ꝑriani apocry. Liber q̄ appellatur ianue ⁊ mā⸗bre apocry. Liber q̄ appellatur ſors apoſtoloꝝ apocry. Liber luſane apocry. Liber canonum apoſtoloꝝ apocry. Liber phiſologus ab hereti cis ꝯſcriptus: ſed beati ambroſij noīe ꝓſignatus apocry. Hiſtoria euſebij pamphili apocrypha. Opuſcula tertuliani ſiue aphricani apocry. Opu ſcula iouiniani ⁊ galli apocry. Opuſcula mon⸗tani ⁊ priſcille ⁊ maximille apocry. Oīa opuſcu⸗la fauſti manichei apocry. Opuſcula alterius cle mētis alexādrini apocry. Opuſcula caſſiani p̄e ſbyteri galliarū apocry. Opuſcula pictaueuieñ. victoris apocry. Opuſcula fauſtini regiñ. galliaꝝ apocry. Opuſcula frumentici apocry. Epiſtola ieſu ad abagarum apocry. Paſſio gregorij apo cry. Paſſio quirici[a] ⁊ iulite apocry. Scriptura q̄ appellatur ſalomonis ꝯdi⸗ctio apocry. Philateria oīa q̄ nō ab angelo (vt illi confin⸗gūt) ſed magis a demone cō ſcripta ſunt apocry. ¶ Hec ⁊ his ſiſa q̄ ſimon magus nicolaus: teruidus: martion baſilides: ebion: paulus etiā ſamotaſen⁹ ⁊ bonoſius: qui ſi ſi errore defecerūt: mōtan⁹ quoq̄ cuȝ ſuis obſeniſſimis ſequacibus: apolinaris: va⸗lētinus: ſiue manicheus: fau ſtus: ſabellius: arrius: mace⸗donius: eunomius: vouaci⁹ ſebaci⁹: calixtus: donatus ⁊ euſtachius: iubianus: pelagi us: iulianus ⁊ latieñ. celeſti⸗nus: ⁊ maximianus: priſcilla nus ab hiſpania: lapedius: dyoſcorus: euticius: petrus ⁊ alius petrus: ex quibus vn⁹ alexandriam: alius antiochiam maculauit: acha tius ꝯſtantino. cum ꝯſortibus ſuis. Necnō ⁊ oēs hereſes quas ipſi eorūq̄ diſcipuli ſiue ſchiſmati ci docuerūt vel ꝯſcripſerūt: quoꝝ noīa minime retinemus: nō ſolū repudiata: verūetiā ab omni ro. ec. eliminata: atq̄ cū ſuis auctorib⁹ auctorūq̄

a ¶ Quirici. alr̄ cy⸗rici. ¶ Additio. A⸗pocryphū dr̄ occul tū ⁊ ſecretū ab apo: qd̄ eſt de. ⁊ cryſis: qd̄ eſt ſecretū. inde liber dicitur apocryphus i. occultus ⁊ ſecret⁹ ſȝ cui⁹ auctor igno ratur: nō tñ ab eccle ſia recipit̄: ſed repro batur. q. d. nō in ec⸗cleſia: ſed remote ⁊ ſecrete ab eccleſia eſt legēdus: ſm̄ hugo. Unde dr̄ apocry⸗pha grece: latine ſe⸗creta. Et q2 in came ris ſolēt virgīes ab⸗ſcōdi ⁊ ſecrete mo⸗rari: ſm̄ Jo. ſan. In⸗de eſt q̄ virgo in he breo alma: in greco apocrypha: latiē dr̄ ſecreta.

ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in eternũ ꝯfitemur eē dãnata. ❡ Ceterꝝ q libri in eccleſiaſticis officijs ꝑ anni circulũ a nonnullis legantᷣ(qꝛ ritũ illũ apoſtolica nõ reprobat ſꝫ ſeq ur eccleſia(ꝓ fideliũ edificatiõe annotãdũ cēſuim⁹:qdã qꝛ ĩ ſeptuageſima ponũt pētatheucũ vſqꝫ ad.xj.diē ante paſcha:a.xv.die añ paſcha
Trenꝰ.j.a ponũt hieremiã vſqꝫ in cena dñi: In cena dñi legũt tres lcõnes de lamētationib⁹ hieremie: Quõ ſedet ſola ciuitas plena populo ꝛc̃.ꝛ tres lcõnes de tractatu auguſtini in pſal.liiij. Exaudi dñe de
j.cor.xj.d precã.meam: ꝛ ne deſpexeris.ꝛ tres de apoſtolo.
Luc.xxij.b vbi ait ĩ epiſtola ad Corin.Cõuenientib⁹ vobis ĩ
j.Cor.x.a vnũ. Scḋa lcõ ſic icipit: Similiꝰ poſtq̃ꝫ cenauit. Tertia de ſpũalib⁹: Nolo vos ignorare frẽs. In paſceue tres lec.de lamētatiõibus hieremie:tres
Heb.iiij.c. de trac.ſcti augu.ĩ pſal.Exaudi de⁹ depc̃a.me.ꝛ tres de apoſtolo:vbi ait ĩ epiſtola ad Heb. Feſtinem⁹ igredi ꝛc̃.Scḋa lec.Ois nãqꝫ põtifex.Tertia:de q̃ nobis ē grãdis ſermo. In ſabbato ſancto tres lcõnes de lamētationibus hieremie prophete:ꝛ tres de tractatu ſcti aug.ĩ.lxiij.pſ.Exau
Hebr.ix.a di de⁹ orõnē meã cũ tribulor.ꝛ tres de aplõ vt ait ĩ eplã ad hebreos:vbi ait:Chriſt⁹ aſſiſtēs põtifex futurorꝫ bonorꝫ.ſcḋa lcõ:vbi eni teſtm̃.ẽtia: vmbrã.n.hꝫ lex futurorꝫ bonorꝫ. In paſcha dñi homeliã ad ipm diē ꝑtinētēꝫ. Infra hebdomadã homelias. In octauis paſche ponũt apocalypſim ꝛ actus aplõrꝫ ꝛ eplãs canonicas: vſqꝫ in octa.penteco. In octa.pente. ponunt librum regum ꝛ paralipomenon:vſqꝫ in kalendis auguſti. In dñica ꝑma menſis auguſti ponunt ſalomonē:vſqꝫ ĩ kal.ſeptēbris. In dñica ꝑma mēſis ſeptēbris ponũt iob:thobiã:heſter:eſdrã:vſqꝫ ĩ kal.octobris. In dñica ꝑma mēſis octobris ponũt librũ machabeorꝫ:vſqꝫ in kal.nouēbris. In dñica ꝑma mēſis nouēbris ponũt ezechielem ꝛ danielē ꝛ minores ꝓphetas:vſqꝫ in kal.decembris. In ꝑma dñica mēſis decēbris ponũt eſaiã ꝓphetã vſqꝫ ĩ natiuitatē dñi. In natali dñi legũt ꝑmũ de eſaia tres lcõnes. Prima lectio: Prio
Eſa.ix.a tpe alleuiata ē terra zabulon.ꝛc̃. Scḋa: Cõſolamini ꝯſolamini. Tertia: Cõſurge hieruſalē. Deinde leguntᷣ ſmones vel homelie ad ipm diē ꝑtinētes. In natali ſcti ſtephani homelia d ipſa die. In natali ſcti ioãnis ſilr. In natali inocētũ ſilr. In natali ſcti ſiluestri ſilr. In octaua natalis dñi homeliã de ipſa die. In dñica ꝑma poſt natiuitatē dñi ponũt eplãs pauli:vſqꝫ in ſeptuageſimaꝫ. In epiphania lcõnes tres de eſaia. Prima lcõ
Eſa.lv.a incipit: Oẽs ſitientes. Scḋa: Surge illuminare
Eſa.lx.a hieruſalem. Tertia: Gaudens in dño gaudebo. Deinde leguntur ſermones vel homelie ad ipſum diem pertinentes. ❡ Diſtinctio.xvj.

Diſtinctio.xvj.

Apoſtolorum. ❡ hec diſtinctio diuidiᷣ ĩ duas ptes.ſecunda ibi:ſoluta eſt.
❡ Caſus. In hac xvj.di.oſtēdit Gratian⁹ canones aplõrũ eē recipiēdos.primo tñ ponit quãdã ꝯrietatē d canonib⁹ apoſtolorum:ꝑmo de non recipiendis: ꝛ poſtea de recipiendis:ꝛ eam ſoluit.
a ❡ Aplõrꝫ. hic intitulatᷣ.xvj.diſt.in q̃ ꝓbat:qꝛ canõcs apoſtolorꝫ ſunt recipiēdi: poſtea oſtēdit q̃ tpe ꝛ q̃ reſidēte ĩ papatu vel iperio qḋ ĩbet ꝯciliũ ē celebratũ.Et no.qꝛ Gratian⁹ ponit quãdã ꝯrietatē de canonib⁹ aplõrꝫ:ꝛ eam nõ ſoluit:ꝓbat eni auctoritate Iſidori:qꝛ canones aplõrꝫ non ſunt recipiendi: qꝛ ſunt apocryphi.poſtea probat auctoritate zepherini ꝛ leonis:qꝛ ſunt recipiēdi:ꝛ non ſunt apocryphi. Sol.breuis eſt: quia illi canones ſunt recipiendi qui a veris apoſtolis ſunt editi:ſed illi non qui a pſeudo apoſtolis ſunt editi.ſ.proxi.diſti.verſi.item geſta.
b Canones. ❡ Caſus. Querebatur ab Iſido. an canones qui dicuntur apoſtolorũ ſint approbandi.ꝛ reſpondit: quoniam ab hereticis ſub noĩe apoſtolorꝫ ſũt cõpoſiti.nec ro.eccl. nec ſãcti patres eos approbauerit:quãuis ĩ eis multa vtilia iueniantᷣ:tñ apocryphi reputãtur.
b Canones.ſic cõſtrue.q̃uis ĩ eis canonib⁹: q canones dicuntur aplõrũ.

Apoſtolorꝫ canones:q ꝑ clemētēꝫ pontificem roma. (ſicut quidaꝫ aſſerunt) dicitur eſſe tranſlati ſunt quinquaginta. Hos non recipiendos: ſed inter apocrypha deputatos Iſidorus ſcribit:dicens.

❡ Apoſtolorꝫ canones apoſtolica reiiciũtur auctoritate.

Canones b q dicuntur apoſtolorũ:ſeu q2 eoſdem nec ſedes apoſtolica recepit:nec ſancti patreſ illis aſſenſuꝫ prebuerunt:pro eo qꝛ

Canones quorꝫ apoſtolorꝫ recipie.

ab hereticis ſub noīe apoſtoloꝝ compoſiti dinoſcuntur q̄꜒ nis in eis vtilia[a] inueniantur: tū ab auctorita.ca.atq꜒ ap.eorum geſta ↄſtat eſſe remota atq꜒[b] inter apocrypha deputata. Zepherin[9] aūt econtra ſcribit epis p ſiciliaꝫ conſtitutis.

¶ Apoſtolorum canones ſunt recipiendi.

SExaginta ſnīas apl̄i preſcripſerunt cū alijs q̄꜒ plurimis epis: quas ſeruandas eſſe cenſuerunt.

¶ Itē Leo papa.ix.contra epiſtolam niceti abbatis.

¶ Exceptis quīquaginta capitulis canones apoſtoloꝝ inter apocrypha deputantur.

CLementis[c] librum. id eſt.petri apl̄i itinerarium[d] ꝛ apl̄oꝝ canones numerant pr̄es īter apocrypha exceptis[e] capl̄is quinquaginta: q̄ decreuerunt orthodoxe[f] fidei tractatores adiungenda.

¶ Item.vi.ſynodus.ca.ii.

PLacuit[g] huic ſancto ſynodo vt ām̄odo confirmata ꝛ rata ſint canonū apoſtoloꝝ.lxxxv.capl̄a. ¶ Epiſtola Iſidori in capite canonuꝫ. ¶ Iſidor[9] ſeruus chriſti lectori ſuo ↄſuo. ¶ Propter eoꝝ auctoritatē ceteris ↄcilijs p̄ponim[9][h] canones: q̄ dn̄r eē apl̄oꝝ: lꝫ a q̄buſdā apocryphi dicanꝛ: qm̄ plures eos receperūt ꝛ ſci pr̄es eoꝝ ſnīas ſynodali auctoritate roborauerūt: ꝛ inter canonicas poſuerūt ↄſtōnes. ¶ Iteꝫ prim[9] ordo (vt predictum eſt) de celebrando concilio ibi īſertus habetur: poſtmodum canones apoſtolorum atq꜒ apoſtolicoꝝ: id eſt a ſancto clemente vſq꜒ ad ſanctum ſiluestruꝫ ꝛ decretoꝝ atq꜒ conciliorum diuerſoꝝ breuiarium eſt interpolatum ſequens ordineꝫ ſuum. ¶ Item cum hadrianus papa ſextā ſynodum ſuſcipiat cum omnibus canonibus ſuis: cū etiaꝫ ſancta octo vniuerſalia ↄcilia profeſſiōe romani pontificis ſint roborata: in ſexta autē ſynodo ſiue in ſeptimo concilio apl̄orum canones ſunt recepti ꝛ approbati: patet ꝙ non ſunt inter apocripha deputandi.

¶ Unde ſcribit Hadrian[9] papa tharaſio patriarche.

¶ Sexta ſynodus auctoritate hadriani corroboratur.

SExtam ſynodum ſanctam cum omnibus canonibus ſuis recipio. ¶ Sꝫ dubitatur de ea an canones conſcripſerit: quod ex quarta actiōe.ſ.ſexte[i] ſynodi facile abſoluitur. ¶ Ait enī epiſcop[9] petrus epo nicomedie.

¶ Sexta ſynodus canones conſcripſit.

HAbeo librum continētem canones ſancte ſynodi ſexte patriarcha dixit. ¶ Quidā ſcandalizanꝛ per ignorantiā ꝓ canonib[9] iſtis dicentes nūquid ſexta ſynod[9] canones fecit: ſciāt ergo qm̄ ſynodus ſcā ſexta ſub ↄſtāti-

---

Biblia hꝫ aliq̄s libros apocryphos.

a ¶ Vtilia. Arg. ꝙ vtile viciatur per inutile: vt no.ꝟ. diſtinctio.ix.ſi ad ſcripturas.

b ¶ Atq꜒ inter apocrypha.i. [redacted]

num: q ti[redacted]

p̄em.ſ.maiorē [redacted]

vel ſeruuꝫ tpibus

pe romani mach

alexādꝛ

SExagita. ¶ Caſus. Tria ſeq̄ntia capl̄a plana ſunt.

c CLementis.i.q ſub nomie clemētis compoſitus eſt ab hereticis.

d ¶ Itinerarium. qui actus petri continet: quos p orbem itinerādo peregit.

e ¶ Exceptis. Impropria videtur hec exceptio: q꞉ aut excipitur a veris canonibus aut a falſis: non de falſis: q꞉ nullus ex illis obſeruatur. Itē nō de veris: q꞉ nullus eoruꝫ eſt apocryphus. Ul' dic ꝙ hoc nomen canones ſumitur large tam pro veris q̄꜒ p falſis canonibus: vt ponitur.ꝟ.xxxij. diſtinctio.§.verum.

Additio. f ¶ Orthodore. id eſt recte. orthos rectū: doxa gloria. Inde dicitur fides orthodoxa id eſt catholica recta: ſcilicet in qua recte gloriamur. Ioan.de ſan.

PLacuit. Ex his tribus.c. ſurgit cōtrarietas quā gratianus nō ſoluit nec ponit. Sexta ſynodus dicit.lxxxv. capitula canonum apl̄oꝝ eſſe ſeruāda: zepherin[9].lx. ꝛ Leo l. Quidā ita ſoluunt ꝙ ſexta ſynodus fuit ante zepherinum ꝛ zepherinus ante leonem: ꝛ obſeruabantur.lxxxv.canones ꝓut dicit ſexta ſynodus: ſed poſtea in diſſuetudinem abierunt.xxv.ꝛ remanſerunt.lx.vt dicit zepherinus. procedente vero tempore.x.ex illis perierunt: ꝛ ſic remanſerunt tm̄.L.vt dicit Leo. ſꝫ hec ſolutio ſtare non poteſt: nam zepherin[9] preceſſit ſextam ſynodum: nam ſexta ſynodus fuit celebrata tempore agathonis: vt.ꝟ.e.diſtinctio.c.ſexta. qui longo tempore fuit poſt zepherinum: vt ex chronicis apparet. Omiſſis alijs ſolutionibus dic ꝙ non contradi-

Uera ſolutio.

cunt ſibi: quia dicebat ſynodus octogintaquinq꜒ fuiſſe capitula: leo dicebat quinquaginta fuiſſe capitula zepherinus non dicit de capitulis: ſed de ſententijs: ꝛ poteſt eſſe ꝙ in vno capitulo ſint ſententie plures. ¶ Iſidorus. ¶ Caſus. probat Iſidorus in hoc.c.canones apoſtoloruꝫ eſſe recipiendos tribus rationibus. prio: q꞉ plures eos receperunt. ſecūdo: q꞉ ſancti patres eoꝝ ſententias ↄfirmauerūt: ꝛ eas inter canonicas cōſtitutiones poſuerunt. tertio: q꞉ poſiti ſunt ꝛ inſerti in breuiario ī quo decreta diuerſoꝝ concilioꝝ poſita ſunt: quod factuꝫ fuit a clemente vſq꜒ ad ſiluestrum. q̄ autem ſequuntur plana ſunt.

h ¶ Preponimus. Ar. ꝙ illi q ſūt maioris auctoritatis debent habere prioreꝫ vocem in electione. vt.xix.diſ.in canonicis. vnde licet anchiritana ſynodus fuerit prior nicena: tamen ꝓpter maiorē auctoritatē nicena preponitur. vt.ꝟ.ea.diſ.c.ſexta. ibi p̄ma annotatio ꝛc̄.arg.extra de reſcrip.ab excommunicato.

SExtam. Sꝫ dubitaꝛ. ¶ Caſus. Probat gr̄anus ꝙ ſexta ſynodus canones fecit. ꝛ hoc probat per ſeq.capitulū

i ¶ Sexte ſynodi. falſa eſt lr̄a ꝛ dꝫ ibi ſeptime ſynodi: q̄liter enī dubitare ſexta ſynod[9] de eo qđ ipſa fecerat? nullo modo.

HAbeo. ¶ Caſus. Dr̄ in hoc c. ꝙ ſexta ſynod[9] canones fecit: q̄ ↄgregata fuit ſub ↄſtātino iperatore reprobans p̄ſidiam hereticorum quorūdam dicentiū chꝛꝫ fuiſſe tm̄ opatuꝫ ſm̄ opa humanitatis: vt comedere ꝛ ambulare: alia do virtutis opa: vt reſuſcitare mortuos ꝛ ābulare ſup aq̄s: phātaſtica fuerūt ꝛ nō vera. ꝛ hoc in prima parte. In ſcđa pte que incipit ibi: ſoluta. di: ꝙ hec ſexta ſynodus fuit poſtea ↄgregata ſub iuſtiniano filio conſtantini: in qua ydem plures patres eoſdē canones condiderunt qui primo fuerāt conditi in eadeꝫ ſexta ſynodo. In tertia pte que incipit ibi: eadē ſan

Voluntates due fuerũt in chriſto.

cia.reperiũt fere ea q̄ dicta erant in ſecunda parte. ¶ Caſus. §.planus eſt. a ¶ Voluntatē.qui dã dicebant tm̄ vnã fuiſſe voluntatem in chriſto. Sed dicendum eſt:ꝙ due fuerunt voluntates in eo ꝙ homo fuit. vna ſenſualitatis: ſꝫ quã ipſe dixit:pater ſi fieri pōt tranſeat a me ⁊c̄.alia rationis ſm̄ quam ipſe dixit:verumtamē nō ſicut ego ſꝫ ſicut tu vis. b ¶ Cōſtantini. nō illius magni cōſtantini qui fuit tempore ſilueſtri: ſub eo enim fuit nicenum ɔcilium tpe ſilueſtri. b ¶ Cōſtantini.cōtra inſti.de do.§. eſt ⁊ aliud.inſti.qui nō eſt per.ſu.te.§.ſecus. vbi iuſtinianus vocat pr̄eꝫ ſuum iuſtinum.Sꝫ loquitur hic de alio iuſtiniano ſub quo ſexta ſynodus celebrata fuit tempore agathonis pape. vi.ſ̄. eađ. ſexta. Sub iuſtiniano autem cuius leges legũtur celebrata eſt qnta ſynodus vi.ſ̄.ea.c.ſexta. ¶ Sub iuſtiniano.Sꝫ certe nec ſic ceſſat contrarietas: qꝛ tam leo q̄ȝ ſynodus loquitur de ca. tu diſtingue tpa ⁊ cōcordabis ſcripturas.y.q̄d. j. multi. d ¶ Eadeꝫ. nota ꝙ eadē dicitur ſynodus:qꝛ ydem pr̄es illuc ɔuenerunt.ſimile.vy.q.j. deniq̄ȝ. ⁊.ff.de iudi. ꝑponebatur.Et eſt hic ar. ꝙ eadē ſit cā appellationis cuꝫ cauſa pncipali.y.q.vj.ſi quis in quacūq̄ȝ.

Quoniam ſancte.¶ Caſus. Dicit in hoc c.ꝙ qnta ⁊ ſexta ſynodus non ita plene canones fecerũt.ſicut cetere ſynodi.⁊ ideo ſancti patres eiuſdē

Iuſtiniani pater.

no ɔgregata eſt ɔtra eos q dicebāt eſſe vnam opatione ⁊ vnã voluntatē[a] eē in chˀo:in q̄ ſancti pr̄es illos vtpote hereticos anathematizauerūt:⁊ orthodoxam fidē explanauerūt. ¶ Soluta ē hec ſynod[9] ɔſtātini[b].xiiij.āno.p[9].iiij.vo aut.v.ānos ijdē ſcī pr̄es congregati ſūt ſub[c]iuſtiniano filio ɔſtātini ⁊ p̄dictos canoneſ ꝑmulgauerūt:de qb[9]nullus dubitet:q eni ſub ɔſtātino iperatore in ſynodo fuerūt ijdē ipſi epī ſub iuſtiniāo iſtis canonib[9]ſubſcripſerūt: opor tebat eni vt ſynod[9]vniuerſal canones eccliaſticos ꝑmulgaret.¶ Jtē ſcā ſynod[9]vniuerſalis ſexta poſt ꝑmulgatã ab eo diffinitiōeꝫ ɔtra monoſcelitas ɔſtātino iꝑatore q eaꝫ ɔgregauerat ñ multo poſt de ſucto:iuſtiniano filio eius regnāte.p eo. ¶ Eadē[d]ſcā ſynodus diuinit[9]iſpirata iterū ɔſtātinopo.iiij.aut.v.āno cōgregata ē:⁊ canones numero.ccij.ad correctionē eccliē ꝑmulgauit. ¶ Ex his ergo colligit ꝙ ſexta ſynodus bis ɔgregata ē:prio ſub ɔſtātino iꝑatore:⁊ nullos canones ɔſtituit:ſc̄do ſub iuſtiniano filio eius:⁊ p̄fatos canones ꝑmulgauit. ¶ Unde ſancti patres in eadem ſynodo congregati dixerunt.

¶ Conſtitutiones ſynodi ſexte.

Quoniam ſancte ⁊ vniuerſales ſynodi . v. ſub iuſtiniano auguſto . vj . ſub ɔſtātino pr̄e ſuo auguſto de myſterio fidei pleniſſime diſputātes canones non fecerūt ſicut cetere q̄ttuor vniuerſales ſynodi:ꝑpterea nos ɔuenictes in hāc iꝑialē vrbē ſacros canones conſcripſimus. ¶ Jtē placuit huic ſcē ſynodo vt ammō ɔfirmata ⁊ rata ſint canonū aploꝝ.lxxxv.capitula. ¶ Jtē confirmamus ⁊ ceteros ſanctorum canones ⁊ ſynodos:primam nicenam ⁊ anchiritanam neoceſarienſeꝫ gangrenſem antiochenaꝫ lao [illegible] ſardicenſem carthaginenſeꝫ: ⁊ opuſcula theophili alexandrini epī ⁊ gregorij trimegiſti neoceſarienſis epiſcopi: ⁊ dionyſij alexandrini epiſcopi ⁊ martyris athanaſij epiſcopi alexandrini baſilij ceſaree capadocie epiſcopi:gregorij miſeni epiſcopi gregorij theologi amphilogij iconenſis epī timothei alexandrini epiſcopi germani ɔſtantinopoli epiſcopi cyrilli alexādrini epiſcopi cypriani carthaginen.epiſcopi ⁊ ſynodum ſuam. ¶ Jtem ex diurno lib. profeſſio.romani pontificis.

¶ Auctoritate romani pontificis ſancta octo concilia corroborantur.

fexte ſynodi conuenerunt apud cōſtātinopolim: vt cano [illegible] kalendis auguſti ponunt ſalo[illegible] ōnica p̄ma mēſis [illegible]gata.⁊ dic̄:vſq̄ȝ i ta primo ɔgregata ſub iuſtiniano ꝑpt̄ maiorem auctoritatē:qꝛ in ea ɔfirmati fuerūt canones facti ſub cōſtantino: q̄ eꝫ ſexta fuit. ¶ Seqntia capl̄a plana ſunt vſq̄ȝ ad.c.q̄d dicitis. e Sancta.viij.hec ɔcilia dicūtur octo:qꝛ octies ſunt celebrata:vt hic. Dicuntur ⁊ quattuor qꝛ in quattuor locis celebrata: vt.ſ̄. di.prima.ſicut. Sexta ſynodus cetera.

Sancta[e]octo vniuerſali ɔcilia:primū nicenum ſc̄m ɔſtantinopolitanū tertiū epheſinum celcedonē.quartum ⁊ quintum. item conſtantinopolitanum ſextū:item nicenū ſeptimuꝫ: ⁊ octauū quoq̄ȝ conſtantinopolitanū vſq̄ȝ ad vnuꝫ apicem immutilata ſeruare:⁊ pari honore ⁊ veneratione digna hēri:⁊ que predicauerunt ⁊ ſtatuerunt modis oībus ſequi ⁊ predicare : ⁊ quecūq̄ȝ ɔdemnauerūt ore ⁊ corde ɔdemnare profiteor. ¶ Quo autem tpe ſexta ſynodus ⁊ prima ſc̄da ⁊ q̄rta ⁊ qnta congregate ſūt Beda in lib.de tēporib[9]ſcripſit dicēs. ¶ De tpibus ɔciliorum.

Sexta ſynodus vniuerſal ɔſtātinopoli congregata ē ⁊ greco ſmone ɔſcripta tpib[9]pape agathonis exeq̄nte piſſimo p̄ncipe ɔſtātino intra palatium ſuuꝫ ſimulq̄ȝ legatis aplīce ſedis ⁊ epiſcopis centū quinq̄ginta reſidentib[9]. ¶ Prima ſynodus vniuerſalis in nicena ɔgregata eſt contra arriuꝫ.cccxviij.patꝝ tpibus iulij pape ſub ɔſtantino principe. ¶ Secunda in ɔſtantino.cl. patꝝ ɔtra macedoniū ⁊ eudoxiū tpibus damaſij pape ⁊ gratiani principis quādo nectarius eiuſdem vrbis epūs eſt ordinatus. ¶ Tertia in epheſina.c.patꝝ ɔtra neſtoriū auguſte vrbis epꝫ:ſub theodoſio magno principe ⁊ papa celeſtino. ¶ Quarta in calcedone. vj.c.xxx. patrum ſub leone papa temporibus martiani principis contra euticem nefandiſſimorum monachorum preſulem. ¶ Quinta in conſtantinopolitana ciuitate temporibus iulij pape ſub iuſtiniano principe contra theodorum ⁊ omnes hereticos.

Prima autem ſynodus in nicena.cccxviij. patꝝ ꝯtra arrium alexandrinū preſbyterum: q tres ineq̄les gradus in trinitate aſſerebat prem. ſ. maiorē filiū minorē ſpm̄ſcm̄ creaturam vel ſeruuꝫ tpibus ꝯſtātini principis ⁊ ſilueſtri pape romani macharij hieroſolymitani alexandri alexādrini q ꝯdēnata eadē hereſi ſtatuerūt canones.xx.quoꝝ auctor maxīe prefatus alexander eps fuit. ¶ Scōa ſynodus in ꝯſtantinopoli. cl. patꝝ ꝯtra macedoniū conſtantinopoli.epm: qui negabat ſpm̄ſcm̄ deum eſſe tpibus grāni ⁊ theodoſij principum damaſij pape romani cyrilli hieroſolymitani nectarij alexādrini: q condemnata pfata hereſi ſtatuerūt canones tres: quoꝝ auctor maxīe btūs nectari⁹ cōſtantinopo. epiſcop⁹ fuit. ¶ Tertia in epheſo.ccc.patꝝ cōtra neſtorium cōſtātinopo.epm: q dicebat btām virginē mariaꝫ non dei: ſꝫ hoīs tm̄mō genitricē: vt aliā pſonam carnis aliā faceret deitatis: tpibus theodoſij principis iunioris celeſtini pape romani iuuenalis cōſtātinopo.epi cyrilli epi alexādrini.q.xv.capitula cōtra neſtorij blaſphemias totideꝫ canones auctore eodē ſcō cyrillo anathematizādo conſcripſerūt. ¶ Quarta in calcedoñ.vj.c.xxx.patrum cōtra euticē cōſtantinopo.abbatē: qui aſſerebat chr̄m poſt humanam aſſūptionē: nō ex duabus naturis exiſtere: ſꝫ ſolam in eo diuinam naturaꝫ pmanere: tpibus martiani principis leonis pape romani iuuenal' hieroſolymitani anatholij ꝯſtātinop.q ꝯdēnata pſcripta hereſi ſtatuerūt canones.xxviij.q̊ꝝ auctor maxīe idē ſcūs anatholius ꝯſtātino.eps fuit. ¶ Quīta in ꝯſtātinop.ꝯ̄ theodoꝝ meſochenū ⁊ oēs hereticos: q theodor⁹ dicebat aliō eē dei v̄bū ⁊ aliō chr̄m: ⁊ ſcām mariam v̄ginē negabat dei genitricē fuiſſe: tpib⁹ iuſtiniani principis iulij pape romani dñi antiocheni euticij ꝯſtātino.q.xxvij.capl'a anathematizando deſcripſerūt ꝯtra theodo.⁊ ſocioꝝ ei⁹ blaſphemias. ¶ Sexta in ꝯſtātino.cl.patꝝ ꝯtra machariū antiochenū epm ⁊ ſocios ei⁹: q vnā volūtatē ⁊ opationē in chr̄o falſa ſuſpitiōe aſſerebāt: tpib⁹ ꝯſtantini pricipis agathonis pape romani gregorij cōſtātinopo.q ꝯdemnata hereſi prefata anathematizādo ſcripſerunt.ix.capitu.interius annexa.

Prima ānotatio anchiritane ſynodi dr̄ q̄ ante nicenam fertur fuiſſe: ſed ꝓpter auctoritatem maiorem poſtponit̄: in qua pr̄es.xviij. ſtatuerūt canones.xxiiij.quorū auctor maxīe vitalis antiochenus eps extitit. ¶ Secunda neoceſarieñ. que poſt anchiritanā ⁊ antiochenam legitur fuiſſe: in qua patres, xvij. ſtatuerūt canones.xxiiij quoꝝ auctor maxime vitalis eps ſalonitan⁹ extitit. ¶ Tertia gāgrenſis: que poſt nicenam legitur fuiſſe: in qua patres.xvj.ſtatuerunt canones.xx.ꝓpter q̄ſdam neceſſitates eccl'iaſticas maxime ꝯtra euſtochiuꝫ: q dicebat ꝙ nullus in ꝯiugali gradu poſitus: nec vllus fidelis q non omnibus renunciaret q̄ poſſideret ſpē vllā ad deum hēret: ⁊ multa alia venenoſa que enumerare longum ē. ¶ Quarta ſardiceñ. in q̄ patres.lx.ſtatuerūt canones.xxij.quoruꝫ auctor maxime oſius cordubēſis epiſcopus ⁊ vincētius capuanus eps ⁊ ianuarius beneuentanus ⁊ calepodius neapolitanenſis ſcē ro.eccl'ie legati extiterūt. ¶ Quīta antiochena: in qua pr̄es xxx. ſtatuerūt canones.xxv.q̊ꝝ auctor maxīe euſebius paleſtinēſis eps extitit. ¶ Sexta laodicenſis: in q̄ patres.xxxij.ſtatuerūt canones.lxiij.quoꝝ auctor maxīe theodoſius eps extitit. ¶ Septima chartaginēſis: in q̄ pr̄es.ccxxviij.ſtatuerūt canones.xxiij.q̊ꝝ auctor maxime aurelianus chartagiñ.eps extitit: ⁊ ſcūs Aug. hyponē. epiſcopus in eadē ſynodo legit̄ fuiſſe: tpibus honorij auguſti. ¶ Octaua africana ſub theodoſio minore auguſto: in qua patres.ccxxix.recitauerunt ⁊ firmauerūt canones.cv.q per diuerſa cōcilia africane prouincie tēporibus aurelij chartaginē.epiſcopi legunt̄ eſſe conſcripti. ¶ Nona arelateñ. in qua patres.cc.ſtatuerūt canones.iiij.quoruꝫ auctores maxime ſilueſter vrbis rome epiſcopus ⁊ ſanctus maurinus arelateñ. epiſcopus extiterūt tēporibus conſtantini auguſti: ſicut quidam aſſerunt. ¶ Decima iteꝝ arelateñ. in qua pr̄es.xviij ſtatuerunt canones: quoꝝ auctor maxime ceſarius arelateñ.epiſcopus tpibus auguſti conſtantini extitit. ¶ Undecima iteꝝ arelaten.in qua patres.xviij.ſtatuerunt canones. ¶ Duodecima iterum arelaten. in vico hortenſio: in qua patres.xj.ſtatuerunt canones: quoruꝫ auctor maxime ſanctus ceſarius epiſcop⁹ extitit. ¶ Tertiadecima iterum arelateñ. in qua patres.xviij. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime ſarpidius arelaten.epiſcopus extitit. ¶ Quartadecima auraſicieñ. in q̄ pr̄es.xxvj.ſtatuerunt canones: q̄rum auctor maxime hilarius epiſcopus extitit. ¶ Quītadecima empanē.in qua pr̄es.xxvj.ſtatuerunt canones.ix.q̊ꝝ auctor maxime ceſarius extitit epiſcopus. ¶ Sextadecima agathē.in qua pr̄es. xxxix. ſtatuerūt canones: quoꝝ auctor maxime arelateñ.epiſcopus extitit. ¶ Septimadecima aurelianen, i qua pr̄es, lxxij. ſtatuerūt cano-

in aut̄. de monachis. §. ordinatiōe. honeſtioribus eniꝫ honores debentur. argu.ſ.xxv.di.c.j.in fi.⁊.ff.de mune. ⁊ hono.honores. Argu. cōtra. C. de off.mag. officiorum. nemo agentium.⁊.xlj.diſ. miramur.⁊ arg. cōtra.lxxv. diſtinctio. capitu. penul.⁊ vlti.

Prima annotatio.a ¶ Conſtaio rem. Arg.ꝙ nō ꝓ q prior eſt tpe potior eſt iure: ſꝫ melior ꝓferendus eſt: q̄r nō gradus elegātior: ſed vite melioris actio comprobat̄: vt.xxiij.qō.iiij. ſicut ⁊.xl.diſtinctio. non loca.⁊.c.multi.in fi.

ꝓ ¶ Adde in ⁊ qñ ꝓ or tpe ſi. potior iu. e.no. i.l. i fūduꝫ.⁊ l. gñalr i.l.ſi duo ſ.q po.in ꝯig.hab.

a V Iginti. a ſar dicenſi.

Q Uod dicitis. ¶ Caſus Cle rici ɔſtantinopolita. dicebant ſe non habere ſtatuta concilij ſardicen. vel ſctōrum patru3 nec recipere. Sed papa redarguit eos dicens non eſſe facile credēdum eos non habere ſtatuta illa: cū publice penes eos facta fuerunt: ⁊ cum tota eccleſia ea recipiat ɔſtātinopolitana ea recipere debet. ¶ Caſus ſequen. capitu. patet.

b ¶ Regionibus. Hic eſt duplex Arg. Unum tale: ex quo oēs alij hoc faciunt: ergo ⁊ tu obſeruabis hoc: vt no. ſ. xij. diſtinctio. illud. ⁊ capitu. quemadmodum. Item argu. q nulli licet ignorare ea que publice facta ſunt. xij. queſtio. ij. qui ⁊ humanis. viij. queſtio. j. licet. xj. queſtio. ij. cure. xx. diſtinctio. ſi decreta. lxxxvij. diſtincti. c. vlt. xxxiij. queſtio. j. paratus. ff. de inſtitu. ac. ſed ⁊ ſi. §. proſcribere. C. de liber. cau. ſi filium. extra de poſtu. prela. ad hoc. Argu. contra. lxxxij. diſtinctio. propoſuiſti. ⁊. j. queſtio. j. ſi quis ſimoniacis. ⁊. xxiiij. queſtio. j. ſi quis dederit. primum regulare: ſcdm caſuale propter caſū ignorantis. extra q ma. ac. voſ. cum in tua.

Fcā publica obēt ab oīb⁹ ſciri.

Diuiſio.

G Eneralia. Hec diſtinctio diuiditur in duas partes. in quarum prima magiſter intendit probare: q nullu3 robur habet cōcilium generale ſine licentia pape celebratum. ſecunda

nes: q̄ꝝ auctor maxie aurelian⁹ arelatē. eps extitit. ¶ Octauadecima iteꝝ aurelianē. in q̄ pſes. xxx. ſtatuerūt canōes q̄ꝝ auctor maxie melian⁹ ep̄s rbo lonē. extitit. ¶ Nonadecima iteꝝ aurelianē. in q̄ pſes. xxx. ſtatuerūt canōes: q̄ꝝ auctor maxie ſcūs albin⁹ andegauē. eps extitit. ¶ Viceſima aluernē. in q̄ pſes. xv. ſtatuerunt canones: q̄ꝝ auctor maxie honorat⁹ bitelitē. epus extitit. ¶ Viceſimaprima maticē. in q̄ pſes. xxj. ſtatuerūt canones: q̄ꝝ auctor maxie priſc⁹ lugdun̄. eps extitit. ¶ Viceſimaſcda iteꝝ maticē. in q̄ pſes. lxxxvj. ſtatuerūt canones: q̄ꝝ auctor maxie idē priſc⁹ lugdun̄. eps extitit. ¶ Viceſimatertia lugdunen̄. in q̄ pſes. xviij. ſtatuerunt canones: q̄rū auctor maxime philippus vienē. epiſcop⁹ extitit. ¶ Viceſima quarta iterum lugdunē. in qua pſes. xx. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime idē priſcus lugdunē. eps extitit. ¶ Sed q nicena ſynodus. xx. canones ſupra ſtatuiſſe dicitur cōtrarium videtur ei quod in epiſtola athanaſij inuenitur. ¶ Scribit enim athanaſius alexādrinus epiſcopus marco pape ita dicens.

¶ Epiſtola athanaſij poſtulantis capitula niceni cōcilij.

S Eptuaginta niceni cōcilij capl'a que de pfata ſynodo iubente dn̄o meo alexandro decreta omnium ep̄orum attuli: q̄ ſunt igne cōbuſta optamus vt a ſede ſancte eccleſie veſtra auctoritate percipere p pſentes legatos mereamur. ¶ Itē pſentibus nobis. lxx. in memorata ſynodo capitula tractata ſūt. xxx. a grecis greca edita lingua. ⁊. xxx. a latinis ſimiliter edita latina lingua: ſ3 viſum eſt. ccc. ⁊. xviij. ep̄is ſpiritu ſācto repletis: ⁊ maxime iā dicto alexādro ⁊ apo. ſe. apocryſarijs vt decē capitula adunarentur alijs: atq3 alijs cōgruis locis infererent: ⁊ ad formā. lxx. diſcipulorū vel toti⁹ orbis terre linguarū ſeptuaginta tanti et tam excellentis cōcilij fierent capitula: q̄ oēm chriſtianoꝝ informarent orbe3. ¶ Quomō ergo viginti tantū capitula in nicena ſynodo ſtatuta dicūt: cū ſeptuaginta capitula: vt athanaſius ſcribit in ea ſtatuta mōſtrēt. ¶ His ita reſpōdet: capitula nicene ſynodi quedā in diſſuetudinē abierūt viginti tm̄ i romana eccl'ia hn̄r. ¶ Vn̄ ſtephanus papa ſcribit dicēs luthobio epiſcopo magūtino

¶ Niceni cōcilij viginti tantum capitula habentur.

V Iginti ᵃtm̄ capitl'a nicene ſynodi in ſctā romana eccl'ia habēt: ſ3 quo neglectu alia defecerīt ambiguū ē: plurimi arbitrāt āthiocheno ɔcilio eē ea iſta. ¶ Sardicēſe q3 cōciliū auctoritate nicolai pape recipit. ¶ Vn̄ ide3 ſcribit clero cōſtantinopolita.

¶ Auctoritate aplica ſardicenſe concilium recipitur.

Q Vod dicitis neq3 ſardicēſe ɔciliū neq3 decreta alia vos habere ſcōꝝ patru3 vel recipe: nō facile vobis facultas credēdi tribuit: maxime cū ſardicēſe ɔciliū qō penes vos in vrīs regionib⁹ ᵇ actū eſt ⁊ oīs eccleſia recipit: qua rōne conueniat: vt hec ſācta ɔſtātinopolitana eccl'ia abijceret: ⁊ vt dictū ē n̄ recipet

¶ Diſtinctio. xvij.

G Eneralia quoq3ᶜ cōcilia vel q̄rū tpe celebrata ſūt: vel quoru3 auctoritas ceteris p̄emineat ſcōrum auctoritatibus ſupra monſtratum eſt. Auctoritas vero aggregandorum conci/

ibi: hinc etiā. ¶ Caſus. Supra diſtinctio. xv. capitu. j. ⁊ xvj. capitu. ſexto. oſtenſum eſt quo tempore generalia concilia celebrata fuerūt ⁊ quorum aucto. ceteris preeminebant eſt ſimiliter oſtenſū in hac vero. xvij. diſtinctio. oſtendit q tm̄ auctoritate ſedis apoſtolice poſſūt cōgregari: ⁊ hoc probat per capitu. ſeq.

c ¶ Generalia quoq3 concilia. In hac xvij. diſtinctio. oſtēditur qui poſſunt facere concilia: ſūt autem conciliorum q̄dam vniuerſalia q̄dam particularia ſiue prouicialia quedā epiſcopalia. Uniuerſale eſt quod a papa vel ei⁹ legato cum omnibus epiſcopis ſtatuitur: particulare ſiue prouinciale eſt quod metropolitanus vel primas facit cum ſuffraganeis ſuis: vt xviij. diſtinctio. c. j. xcij. diſtinctio. ſi quis epiſcopus. ſed vniuerſale non debet fieri ſine auctoritate pape: vt hic: nec particulare ſine auctoritate metropolitani vel primatis: nec epiſcopale ſine auctoritate epiſcopi: metropolitanus tamē pōt facere concilium ſine auctoritate primatis. vt. xcij. diſtinctio. ſi quis epiſcopus. ſimiliter epiſcopus ſine auctoritate metropolitani. vt. xxxviij. diſtinctio. quando ⁊. xij. queſtio. ij. placuit. Nec ob. quod legitur. ſ. diſtincti. proxima capitu. propter. in fine. ⁊ capitu. penulti. quia illud eſt intelligendum de prouincialibus concilijs: vel intellige illud de canonibus conſtituendis. Joan.

Cōciliū mltiplex

a Synodum. ¶ Caſus. Maxentius epiſcopus volebat generalem ſynodum ad ↄdendū canones congregare: ſed Marcellus dicit: ꝙ non poteſt ſine licentia pape quãuis poſſit particularem ſynodum facere.
a ¶ Synodum. ſcilicet generalem.
b ¶ Cōgregare. Cū conueniunt epi ad examinãdã cauſam criminalē alicuius clerici in ſacris: ⁊ ſꝫ hoc eſt argu. ꝙ talis congregatio epoꝝ non dicitur ſynodus generalis.

R Egula. ¶ Caſus. Orientalis epi facti heretici mittas fecerūt ſacto ↄcilio ↄſtitutiones: cui ↄcilio: nec papa nec eius legatus īterfuit. Et iō Julius papa dicit: illud nullas vires hēre: vel qđ ī eo eſt ſtatutū: ⁊ hoc ꝓbat auctoritate canonū dicētiū ↄcilia ſine auctoritate ſedis apoſtolice fieri non debere.
¶ Caſus ſequentis capituli patet.
c ¶ Legatus. ad hoc ſpecialiter deſtinat⁹: alś nō poſſet legat⁹ [illegible] eſt. ſcđa ibi [illegible] tertia ibi [illegible]
d ¶ Ratū eſt. Ar. ꝙ id qđ nullū eſt: non pōt ratū hēri: vt no. ix. q. ij. c. nullus alterius. ex ō cle. auditis.
e H Uic ſoli. ¶ Cōceſſa. hic ex pſ. ſe habet: qđ illud qđ ſoli pape cōpetit: nō trāſferť gñali mandato: niſi ſpāľr mādet: vt extra de offi. leg. qđ trāſlationes. Que aūt illa ſint: di. xi. xij. diſt. pceptis. ⁊ alia habes extra de offi. lega. quod trāſlationem.
N Ec licuit. ¶ Caſus. Celebrato ↄcilio quito apud ↄſtātinopolim: epi venetie: hyſtrie ⁊ lygurie volētes recipe ſtatuta illi⁹ ↄcilij ↄuenerūt ad examinādū: an illa ſtatuta eēnt bona vel mala: ꝓ qđ inuehiť Grego. dicēs: ꝙ ſi aliqua dubitatio emerſerit de ſtatutis in eodē ↄcilio mittere debebāt ad ſe. apo. Si vō fuerint ↄtumaces: ab eccleſia ſunt coercēdi: ⁊ ſi p eccliam non poſſunt per ſecularem debent opprimi poteſtatem.
f ¶ Particulare. ad aliqđ generaliter ſtatuēdū vel ad recolendum illud qđ in vniuerſalibus ↄcilijs eſt ſtatutū: vt iſti epi q volebāt retractare ſtatuta ↄſtātino. ſynodi. Uideť hic ꝙ ad ſolum papā ſpectat interꝓtari ſtatuta vlis ↄcilij: vt extra de ↄceſ. pbē. ⁊ ec. non vacā. dilectus. ar. ↄ. ꝙ ab oib⁹ epis vel a ſaniori pte coꝝ q interfuerunt pōt fieri interpretatio: q2 ab eo iudice ꝓdire debet īterꝓtatio: q ius ſtatuit. extra de ſen. excō. īter. de iudi. cū veniſſent.
g ¶ Ad recipiēdaꝫ. Ecipſo ꝙ qs errat nō dř hereticꝰ: ſi paratus eſt corrigi: vt xxiiij. q. j. hec eſt fides. ſed ſi dubitat de fide: hereticus dř: vt extra de here. c. j.
h ¶ Per ſeculares. Poſſunt ergo laici coercere clericos etiam nō depoſitos in caſibus: vt no. xxiij. q. v. ꝓncipes. alś aūt ēt depoſitū nō poteſt laicus punire: niſi icorrigibilis ſit: vt ex̄ de iudi. cum nō ab hoīe. Nunqꝫ enim clericus quātūcūqꝫ ſit criminoſus tradendus eſt curie ſeculari: dummodo poſſit corrigi per eccleſiaſticam poteſtatem: vt. lxxxj. diſt. dictum. extra de iudi. at ſi clerici. niſi ī crimine falſi litterarū apoſtolicarū: vt extra de crimi. fal. ad falſariorum. Item habes hic ꝙ vbicūqꝫ deficit eccleſiaſtica poteſtas: ſemper recurritur ad brachium ſeculare. xj. q. j. petimus. ⁊ xxiij. q. v. de liguribus.
M Ultis. Caſus hoc. c. diuidi tur in duas partes. in prima parte dicitur: ꝙ ↄſtantinopolitani epi celebraue runt conciliuꝫ ad vocationem ioannis: qui tūc erat patriarcha: qđ factum fuit abſqꝫ ſedis aplice licētia: quare papa ↄciliū illđ euacuat ⁊ caſſat: ⁊ qcqđ i eo fuit ↄſtitutū: ⁊ ꝓhibet ne de cetero talia fiant. Jn ſcđa parte que incipit ibi: ſi vero. dicit: ꝙ ſi epi ceperunt ſuper aliquo diſcrepare negocio: referatur queſtio ad ſedem archiepi vel patriarche: ⁊ ſi ibi nō poteſt terminari: referuetur ad ſynodum epoꝝ: difficiliores vero q̄ones ad ſedem aplicam referuantur.
i ¶ Hortatu. Ar. ꝙ auctoritas ſuperioris non excuſat

lioꝝ penes aplicā ſedem eſt.
¶ Unā marcellus papa ſcribit maxētio epo. ¶ **Abſqꝫ romāi pōtificis auctoritate ſynodū aliqb⁹ ↄgregare nō lꝫ.**

S Ynodū^a epoꝝ abſqꝫ hui⁹ ſedis romāe auctoritate) ꝗꝗ quoſdā epos poſſitis ↄgregare^b) nō poteſtis regulariť facere. Nec ꝙ vllū epm q hanc appellauit apoſtolicā ſedeꝫ dānare: anteqꝫ hic ſnia diffinitiua ꝓcedat: nā ſi ſeculares i publicis iudicijs libellis vtuntur appellatorijs: quāto magis ſacerdotibus hec eadē agere licet q ſup illos ſunt: de qb⁹ dictū eſt: Ego dixi dij eſtis.
¶ Jtē Juli⁹ papa orietalibus epis. ¶ **Nō eſt ratuꝫ concilium quod auctoritate romane eccleſie fulcitū nō fu**

R Egula vřa nullas hꝫ vires nec hēre poterit: qm̄ nec ab orthodoxis epis hoc ↄciliū actuꝫ eſt: nec roma. eccle. legat⁹^c īterfuit canonibus ꝓcipiētib⁹ ſine eius auctē ↄcilia fieri ñ dbere nec vllū ratū^d ē aut erit vnqꝫ ↄciliū qđ ei⁹ ñ fuerit fultū auctē. ¶ Jtē damaſus papa.
Nullus vſurpet conceſſa romane eccleſie.

H Uic ſoli ſedi ↄceſſa^e nullus vſurpare ſine ei⁹ ↄſultu ꝓſumat: q nō vult honore eccleſiaſtico idign⁹ aut ↄtēptor iudicari. ¶ Jtē greg. papa. ¶ **Abſqꝫ aplice ſedis auctē ſynodū aliqb⁹ ↄgregare ñ lꝫ**

N Ec licuit alicui aliqñ nec licebit pticulareꝫ^f ſynodū ↄgregare: ſꝫ qñtiens aliq̄ de vniuerſali ſynodo aliqb⁹ dubitatio naſciť: ad recipiēdā^g ⁊ eo qđ nō itelligūt rōnē aut ſpōte hi q ſalutem aie ſue deſiderāt: ad aplicam ſedē ꝓ recipiēda rōne ↄueniant: aut ſi forte ſicut de talib⁹ ſcriptū ē: Peccator cū puenerit i ꝓfundū maloꝝ contēnit: ita q obſtinati ⁊ contumaces extiterint: vt doceri nō velint: eos ab eiſdē ſedib⁹ apoſtolicis: aut attrahi ad ſalutē quoquo modo neceſſe ē: aut (ne alioꝝ pditio eſſe poſſint) ſꝫ canones p ſeculares^h oportet opprimi poteſtates.
¶ Jtē pelagi⁹ papa epis q ↄuenerāt ad illicitā vocatione ioānis ↄſtātinopolitāi epi ¶ **Nō eſt ↄciliū: ſed ↄuēticulum quod ſine ſedis apoſtolice auctoritate celebratur.**

M Ultis denuo apoſtolicis ⁊ canonicis atqꝫ eccleſiaſticis inſtruimur regulis nō debere abſqꝫ ſentētia romani pontificis ↄcilia celebrari. Quapropter vt iaꝫ dictū ē recte ñ ↄciliū ſꝫ ↄuēticulū vřꝫ vel ↄciliabulū caſſať ⁊ qcqd i eo actū ē: irritū habeať ⁊ vacuū: vos quoqꝫ de incepe videte vt nulli⁹ hortatu^i talia ꝓſumatis: ſi aplice ſe. cōmunione carere nō vultis.
¶ Si vō in q̄libet ꝓuincia orte fuerit q̄ones: ⁊ inter ipſos prouincie epos diſcrepa

Statuta vlis ↄcilij ꝑ quē poſſunt interpretari.
Prouer. xviij.
Laici vtrū poſſint aliqñ clericos puniř.
Pape ſoli cōpetēs generali mādato non trāſfertť.
Diuiſio

Item Symmachus papa.

Prouincialia concilia ſine romani pontificis preſentia pondere carebunt.

C Oncilia ſacerdotū[c] eccleſiaſticis legib⁹ q̄tānis decreta p̄ prouincias: q: p̄ſentiā pape nō habēt valitudinē p̄diderūt[d]. Legitis inſaniſſimi aliqñ i illis prouicijs maioꝛib⁹ p̄ter aplīci apicis ſāctionē aliqd ꝯſtitutū: ⁊ nō de maioꝛib⁹ negocijs ad ꝯſultationē ſi qd occurrerit prefate ſedis arbitrio fuiſſe reſeruatū. ¶ Hic ēt cū auctoꝛitas theodoꝛici regis ex diuerſis prouicijs ad vrbē romanā ſcerdotes ꝯueni re p̄cepiſſet[e] vt ſctm̄ ꝯciliū iudicaret ō his q̄ venerabili pape ſymmacho p̄ſuli aplīce ſedis ab aduerſarijs ipſi⁹ dicebāt impingi: ligurie ⁊ emilie epi ſeu venetiaꝝ ſuggeſſerūt ipm̄ q dicebāt ipetit⁹ debere ſynodū cōuocare: Sciētes ꝙ ei⁹ ſedi p̄mū petri apl̄i meritū deīde ſecuta iuſſiōe[f] dñi cōciliorꝝ venerādoꝝ auctoꝛitas ſingularē i eccl̄ijs tradidit poteſtatē: nec añdicte ſedis antiſtez minoꝝ ſubiacuiſſe iudicio. Ad hec ſereniſſim⁹ rex deo iſpirāte rn̄dit ſynodalis eē arbitrij in tāto negocio ſequenda p̄ſcribere: nec aliqd ad ſe: p̄ter reuerētiā[g] ō eccl̄iaſticis negocijs ptinere: cōmittēs ēt ptāti pōtificū: vt ſiue p̄poſitū vellēt audire negociū ſiue nollēt: qd̄ magis putarēt vtile deliberarēt: dūmō p̄ro venerādi prouiſiōe ꝯcilii pax i ciuitate romana darēt. Epi vero in ſynodo reſidētes congregata auctoꝛitate ciuſdem ſymmachi dixerūt. ¶ Symmachus papa ſedis apoſtolice p̄ſul ab hm̄ōi oppoſitionib⁹ ipetitus q̄ztū ad hoīes reſpicit: ſit imunis[h] ⁊ liber: cui⁹ cām totā dei iudicio reſeruamus. ¶ De clericis vero memorati pape q ab ep̄o ſuo ante tēpus[i] ꝯ̄ regulas diſceſſerūt: ⁊ ſchiſma fecerūt: ⁊ hoc fieri decreuimus: vt illi ſatiſfaciētes ep̄o ſuo: miſericoꝛdiam ꝯſequātur: ⁊ officijs eccleſiaſticis ſe gaudeant reſtitui. ¶ Laurētius eccl̄ie mediolanēſis ep̄s huic ſtatuto nr̄o: in quo totaz cām dei iudicio cōmiſim⁹: ſb̄ſcripſit. ¶ Petrus eccleſie rauennatis epiſcopus ſub eiſdē verbis ſubſcripſit: ⁊ poſt eum ſeptuagitaquinꝙ epiſcopi. ¶ Illud de clericis p̄ro pace in vrbe reformāda miſericoꝛditer ⁊ diſpenſatiue factum dinoſcitur. ¶ Hoc quoꝙ notandū eſt: ꝙ in hoc concilio ⁊ in alia ſynodo[k] ſymmachi pape an

---

Appellatio epis provincie ad metropolitanum.

xi.q.iij.quicūꝙ militum.ar.ꝯ̄.xij.q.ij.de rebus.lxiiij.di.ſalonitane.tu dic ꝙ in leuibus excuſat: alias non.

a ¶ Ad maiorē.i.ad metro.⁊ ita cū appellatur ab oīb⁹ ep̄is prouincie ad metro.videt ꝙ metropo.ſolus maioꝛ ſit oībus ep̄is prouincieꝙ: q: de pari ad parē nō licet appellare.ij.q.vj.anterioꝝ.ver.illo videlicet. Itē hic appellatur a metro. ad ꝯciliū metropo.ꝯ̄.ij.q.vj.oīs.⁊ ſic ꝯciliuz eſt maius ipſo metropo.⁊ ſic appellat ab aliquo ad ſeipſum cū alijs.⁊ eſt ſi.ff.qñ appel.ſit.l.j.§.ſolet. Sed qd eſt qd̄ hic dr̄: ꝙ ſi diſſentiūt epi recurratur ad ſuperiorem: q̄re nō ſtat hic ſnīe plurium.lxv.diſt.ſane. Intelligūt qdā: ꝙ hoc dicitur in cā criminali epi: vbi opz omnes ep̄os ꝯſentire: vt.vj.q.iiij.c.j.⁊.ij. Sed pt intelligi in eo caſu: qñ in prouincia dubitat de negocio aliq̄ iter ep̄os.nūc recurrit ad ſedē ſuperiorē. Uel itelligas i eo caſu ēt qñ diſſentiūt epi in ſnīa: nō ꝙ ſententiā aliquā p̄ferāt ſed videtur qbuſdā vno modo ſententia: alijs alio mō.

b ¶ Maiores.vt de fide: vt.xxiiij.queſtione.j.quotiens.

¶ Concilia. ¶ Caſus. Quidam epiſcopi ſingulis annis ſine ſede apoſtolica ꝯcilia faciebant: quare ſymmach⁹ papa ea caſſat: cum non inueniatur aliquid cōſtitutū ſine auctē ſedis aplīce: imo ſemp ei maioꝛa negocia reſuāt.

c ¶ Sacerdotuz.i.epiſcopoꝛum.

d ¶ Perdiderunt. No.ꝙ aliqs dr̄ perdere qd̄ nunꝙ habuit.ſic.v.q.vj.q: iuxta.xxiiij.q.iiij.guiliſarius.xxiij.diſtin.quoꝛundam. ſic xxxij.queſtione.ij.ꝙ vero.⁊.c.moyſes.

+ + 2

¶ Hinc etiam. hec eſt ſecunda pars diſt.in qua ponitur quid iuris ſit de ſynodis. ¶ hinc.

¶ Caſus. Iſte.§.diuidit in duas partes.in p̄ima parte dr̄: ꝙ ſymmachus papa erat de qbuſdaz criminibus diffamatus vnde theodoꝛicus rex veniens romam cōciliū ꝯgregauit: vt examinarētur ea que obyciebantur pape. Tunc ſurgētes epi ligurie ⁊ emilie ⁊ venetie dixerunt iperatori: ꝙ ad papā ſpectabat ꝯuocare ꝯciliū. Imperatoꝛ ad hoc benigne rn̄dit: oīa eſſe in ptāte ſynodi: cōmittēs negociū auctī pontificū: dūmodo pax in ciuitate romana ſeruet. In ſcd̄a pte: que incipit ibi: epi vero. dr̄ ꝙ epi ibi ꝯgregati auctoꝛitate eiuſdē ſymmachi interueniēte: abſoluerunt ipſum ab humano iudicio: a ſolo deo iudicandum: ⁊ reſtituendos clericos q receſſerāt a ſymmacho papa: in ſuis officys decreuerūt: dū modo p̄imo ſymmacho ſatiſfaciant. Cui ſtatuto p̄imo ſubſcripſit Laurēti⁹ ep̄s eccleſie mediolaneñ. ſcd̄o rauēnas ⁊ poſtea.lxxv.epi. Oia q̄ poſtea ſequūtur plana ſunt vſꝙ ad diſtinctionem.

e ¶ Precepiſſet. Iſti epi venerunt ad citationem regis: nō ꝙ venire tenerent: ſed vt reuocarēt eū ab erroꝛe ſuo. ſimile ad hoc extra de excep. olim.

f ¶ Juſſione dñi. [illegible]tinctio. c. [illegible]tinctio. ſi qs [illegible]us. ſed vni[illegible]: vt.xcij.di.legimus. in fin. Cōtrarium huic ſignatur.xxj.di.quāuis.⁊.xxij.diſt.oēs. vbi dicitur ꝙ romana eccl̄ia habet p̄imatum a dn̄o: ⁊ nō a concilijs. Sed dic principaliter habuit a domino: ſecundario a concilijs.

g ¶ Reuerentiam. Debet imperatoꝛ reuerentiam eccleſie: ſed de rebus eccleſie nihil pōt diſponere vt.xcvj.di.bene.vnde nec dignitates. nec p̄bēdas dare pt vt.xvj.q.vij.ſi qs deinceps.ar.ꝯ̄.ex̄ ō cōſue.cū inter.in pte deciſa: vbi dr̄ rex ꝯferre decanatū: ſed hoc forte ex ꝯſuetudine ⁊ ex p̄uilegio.xvj.q.j.hinc etiaz.

Rex p̄bendas dare nō pōt.

h ¶ Immunis.ꝯ̄.ij.q.vij.§.item cū balaā.in fin. ꝯ̄ ibi dr̄: ꝙ ſimoniacus poſt reſtōnē tenet rn̄dere accuſatoꝛibus. ſed dic ꝙ p̄mo fuit accuſat⁹ de hereſi: ſed cū apperet calūnia accuſantis poſt ea fuit abſolutus. vt h̄ dicitur.

i ¶ Añ tp̄s. qd̄ fieri nō d̄buit: vt.viij.q.iiij.nōne.§.illā

k ¶ Synodo.vt.xcvj.diſtin.bene.

Ordo ſter officiatos.

E Pós. a ¶ Tē pus.gñale eſt φ q̄ pus dignitates receperunt pferendi ſūt alijs:vt.lxxiij.di ſti.epoꝝ.ꝛ.lxxv.di.c. vl.ꝛ extra de maio.ꝛ obe.c.j.q̄m ille gradus ceteros antecedit: quē labor ꝓlixior ꝛ ſtipēdia lógiora fecerūt anteire:vt.C.de of.ma.off.l.nemo. niſi aliqs recepit dignitatē a pncipe:ille eni pponit alijs:vt extra de maio.ꝛ obe. p tuas.ꝛ .ff.de albo ſcrib.l.ij.ꝛ niſi ſint loco metropolitani vel alicui⁹ maioris dignitatis:q lꝫ ſint poſteri⁹ ordinati:tñ preponuntur alijs: vt h in palea:placuit.diſt.proxima.

E Piſcoporuꝫ. ¶ Hec diſt.diuidit i tres ptes.in pria,pbat φ ꝯcilia epoꝛuꝫ dꝫ fieri bis in áno ꝛ hoc,pbat per ſex canones:qḋ tñ correctū eſt.ſcḋa ibi q̄m qdē tertia ibi ſinguli.¶ Caſus. Dictuꝫ eſt.ſ̄.ꝛ oñſuꝫ:φ epi ñ pñt celebrare ꝯcilia ſine lnia romane ſedis:in qb⁹ aliqd gñalr diffiniant vel ſtatuát ad correctioné.tñ ꝯcilia celebrare ꝛ idicere q̄ iaꝫ ſtatuta ſūt gñalr vel ſpecialiter poſſunt.

b ¶ Epoꝝ.hic intitulat.xviij. di.In,pxima diſ.magr oñdit φ ꝓuincialia cō cilia nihil generaliter pñt ꝯſtituere: iō nūr oñdit ad quid ſint vtilia: addit ét q̄tiens in anno:ꝛ q̄ tpe áni:ꝛ cuius auctoritate ſint celebrā da:ꝛ φ metropolitanus nihil debet exigere ab epis ꝯuenientibus ad conciliuꝫ. addit de pena epiſcopi q vocatus ad ſynodum non venit: In fine dicit φ infra

te rauennatem epiſcopuꝫ mediolanéſeꝫ ſubſcripſiſſe ꝛ rñ diſſe legit: ex quo ꝛ ſedis pre rogatiuá añ eū hēre colligit. ¶ Ait eni Gregorius: Si agerio epo auguſtudinenſi. E Piſcopos ſm ordinatióis ſue tps^a ſiue ad cō ſedédū in ꝯcilio: ſiue ad ſub ſcribēdū: vel in q̄libet alia re ſua attēdere loca decreuim⁹ ꝛ ſuoꝝ ſibi pꝛogatiuam ordinum vendicare. ¶ Uerum tempus ordinationis non ad eccleſias: ſed ad perſonas refertur: ſicut ex conſuetudine cardinalium ſancte romane eccleſie ꝛ epoꝝ vniuſcuiuſqꝫ prouincie euidenter apparet.

¶ Diſtinctio.xviij.

E Piſcoporū^b igit ꝯcilia (vt ex pmiſſis appa ret) ſūt iualida ad diffiniendū ꝛ ad ꝯſtituendum^c non autem ad corrigendum. Sunt eniꝫ neceſſaria epiſcoporum concilia ad correctionem ꝛ ad exhortationē: que ꝛſi non habent vim conſtituendi: habent tamē auctoritatem imponendi ꝛ indicendi quod aľs ſtatutū eſt: ꝛ quod generaliter ſeu ſpecialiter obſeruari preceptum eſt.

¶ Ex gabilonen. concilio. ca.vj. Palea.

P Lacuit vt cōſeruato metropo. primatuꝫ: ceteri epi ſm ſue ordinationis tps alius alij deferat locum.

¶ Unde leo papa anaſtaſio theſſalonicenſi epiſcopo.

¶ Bis conueniatur per ſingulos annos ad epiſcopis celebrantur.

D E conciliis autem epiſcopalibus non aliud indicimus q̄ꝫ φ ſancti patres ſalubriter ordinauerūt: vt ſcilicet bini^d conuentus per annos ſingulos habeantur in q̄bus de^e omnibus querelis q̄ inter diuerſos eccleſie ordines^f naſci aſſolent iudicetur: ac ſi forte inter ipſos qui preſūt de maioribus peccatis naſcitur (quod abſit) cauſa que prouinciali examine nequeat diffiniri: fraternitatem tuam de totius negocij qualitate metropolitanus^g curabit inſtruere^h: vt ſi coram poſitis partibus nec tuo fuerit res ſopita iudicio: ad noſtraꝫ cognitionem quicquid illud eſt transferatur.

¶ Item ex niceno concilio.

¶ Quo tempore cōcilia epiſcoporum ſunt celebranda.

ſex menſes debet epiſcopus indicare ſuis ſubditis ea q̄ in ꝯcilio acta ſunt.

c ¶ Conſtituendū. Iſtud nō eſt veꝝ: qꝛ epiſcopi bñ poſſunt ꝯdere canones epiſcopales: ꝛ archiepiſcopus ꝓuinciales: qꝛ q̄libet pplˀs ꝛ quelibet eccleſia ſibi poteſt ſtatuere aliqḋ ius: vt.ſ̄.di.j. ius ciuile.ꝛ.viij.diſt. que contra.ꝛ.xj.di.catholica.ꝛ.xij.di.illa. ꝛ de ꝯſe.di.iij.c.j.ꝛ extra de fer.ꝯqueſtus. ſed de maioribus negocijs nō poſſunt aliqd ſtatuere: vt h̄:ꝛ xij.diſ.preceptis.

Eccl'ia q̄libet ht ſibi ius ſtatuere.

D E conciliis. ¶ Caſus. In hoc.c. ſtatuit leo vt ꝯcilia epoꝛum fiant bis in áno: ꝛ ibi clericoꝝ queſtiōes dirimant: ꝛ ſi ibi dirimi non poſſunt referant ad primatēs ꝛ ſi nec ibi poterunt terminari ad ſe.apoſtolicam referant.

d ¶ Bini. hoc corrigitur.j̄.eo.q̄m.ꝛ ex̄ de accu.ſicut olim.

e ¶ De oibus. ad eos ſpectantibus.

f ¶ Ordines.i. laicos vel clericos loqtur primari vel patriarche.

g ¶ Metropolitanus. No.φ in magnis negocijs ſemper ꝯſulet archiepˀs ſuū pmatē: vt hic. ꝛ lxv.di.de pſona.ꝛ.vj. q.iiij.ſi int' epos. Itē hēs hic φ pmas nō dꝫ itereſſe ꝯſilio metropo.ꝛ.xciij.di.c.penul.ꝛ.xj.queſtio.j.ſi cleric⁹ aduerſus.

Primas ī ꝯcilio archiepi nō dꝫ itereē.

h ¶ Inſtruere ergo iudex a q̄ appellatur.pt iſtruere iudicē ad quē appellaf: ꝛ ei⁹ cáꝫ q̄re non recipit ei⁹ appellationē ꝛ exempluꝫ ſibi reddere debet.vt.ff. de appella.recipi.ſciendum: nō tamen tanq̄ꝫ teſtis.vt.ij. queſtio.vj. ſtatuenduꝫ

Habeat ſemel ꝯciliū an̄ dies q̄dragefime[a] vt oī b⁹(ſi q̄ ſūt) ſimultatib⁹[b] am putatis: mūdū ieiuniū ⁊ ſolē ne deo poſſit offerri. Scd̄m v̄o agat circa[c] tēpus autūni.

Itē ex ātiochno cōcilio.

Ad morū correctionē ⁊ ꝯtrouerſiaꝝ diſſolutionē bis in anno ep̄alem ꝯcilium fiat.

Propt̄ eccl̄icas cās ⁊ q̄ exiſtūt ꝯtrouerſitas diſſoluēdas: ſufficere nobis viſū ē bis in āno p ſingulas ꝓuīcias ep̄oꝝ ꝯciliū fieri. Semel qdē poſt tertiā hebdōam paſchal' ſolēnitatis: ita vt in q̄rta hebdōa q̄ ſequit̄ ⁊ in medio tp̄is int̄ paſcha ⁊ penteco ſtē ꝯciliū cōpleat̄: admoneāt[d] āt cōꝓuīciales ep̄os: hi q in amplioꝛib⁹ ciuitatib⁹ id eſt in metropolitanis ōgūt. Secūdū v̄o ꝯciliū idibus[e] octobꝛis hēat̄: qui dies apud grecos hyperberici[f] mēſis decim⁹ īuenit̄. In ipſis aūt ꝯcilijs ⁊ p̄ſbr̄os ⁊ diaconos p̄ntes eſſe oꝫ: ⁊[g] oēs q̄tq̄t ſe leſos exiſtimāt ſynodicā expectare ſnīaꝫ nec liceat aliqb⁹ apō ſemetipſos ꝯcilia[h] ſine metropolitanoꝝ ⁊ ep̄oꝝ ꝯſcia ⁊ ꝯſēſu facere: qb⁹ ⁊ de oīb⁹ cauſis[i] conſtat eſſe permiſſum iudiciuꝫ.

Item ex concilio laodicē.

Semetipſos accuſāt q vocati ad ſynodū venir̄ ꝯtēnūt.

Non oꝫ vocatos ep̄os ad ſynodū ꝯtēnere venire: ſꝫ adire dēre: ⁊ aut docere aut doceri[k] q̄ ſūt ad eccleſie cetoꝛūq; correctiōem vtilia: qȯ ſi ꝯtēpſerit ſeipſos vident̄ accuſare[l]: niſi forte ire n̄ poſſit.

Itē ex ꝯcilio calce.

Corripiatur epi q ad cōciliuꝫ vocati venire recuſant.

Peruenit ad nr̄as aures q̄ in ꝓuīcijs ꝯſtituta ep̄oꝛuꝫ ꝯcilia minime celebrētur: hoc ex eo ꝓbat̄: q̄ mlt̄e[m] q̄ correctōe op⁹ hn̄t eccl̄iaſtice res negligant̄: Statuit hec ergo ſcā ſynod⁹ ſm̄ regulas patꝝ: bis in āno in vnuꝫ ꝯuenire p ſingulas ꝓuīcias ep̄os: vbi ſingula q̄ emerſerit corrigant̄: q v̄o noluerūt cōuenire epī ꝯſtituti in ſuis ciuitatib⁹: ⁊ hoc maxīe cū ſui corpis ſanitate ſint ꝯſiſtētes: cuꝫ ēt ab oīb⁹ alijs vꝛgētib⁹ neceſſitatib⁹[n] ⁊ inexcuſabilib⁹ negocijs ſint liberi: licere eos fraterne charitatis commotionibus corripi.

Item ex.vij. ſynodo.

Canonicis ſubiaceat penis metropolitan⁹: q ſaltē ſemel in āno celebrare ꝯciliuꝫ negligit.

Quoniā q...

Habeat. Caſus triū ſequentiū caploꝝ plani ſunt.

a Dies q̄dragefime. In ſeq.c. di q̄ poſt tertiā hebdomadā paſche: ſꝫ iſte canō ꝑiudicat illi: q2 iſte canō eſt niceni ꝯcilij: vel loquitur ſm̄ diuerſas conſuetudines. xvj. diſtinctio. capitu. ſexta ſynodus. verſi. prima.

b Simultatib⁹. Simultas ē odiuꝫ ꝑuatū. lxv. diſt. c. iij.

c Circa tp̄s. idib⁹ octobꝛis. vt. ī. c. ſeq.

d Propt̄. Admoneant. i. ꝯuocēt vel ꝓprie. ⁊ ſic ē ar. q̄ mora pōt purgari: lꝫ cert⁹ dies ſit appoſit⁹: al's q̄re admonerent̄? ſic. ī. eo. di. q̄m. ⁊ ex̄ de ꝯceſ. p̄ben. ⁊ ec. nōva. q2 diuerſitatem. ⁊. ff. de peri. ⁊ cō. rei ven. l. j. §. lꝫ aūt. Argu. ꝯ. ex̄ de elec. cuꝫ in cūctis. arg. ꝯ. vij. q. j. p̄ntiū. ⁊. xx. qȯ. ij. puella. ⁊. C. de ꝯhē. ſti. magna. ⁊ ex̄ de do. ⁊ ꝯtuma. cū dilecti. Solu. vbi dies ꝑfigit̄ a canone mora pōt purgari: ſec⁹ ſi ab hoīe ꝑfigitur dies argu. ff. de ar. ſi cū dies. §. vlt. ⁊ l. celſus. Joan. Sꝫ hoc nō eſt veꝝ. vt extra ō ſup. neg. pla. lꝫ. bi di ci vꝫ q̄ mora purgari nō poſſit: ſꝫ certe noua decr. dicit q̄ in ſolutiōe penſionis mora itra breue tēpus poſſit purgari. vt ex̄ de loca. c. vlt. ſꝫ illa loquit̄ in alio caſu q̄ꝫ decre. lꝫ. Uel dic q̄ illa corrigit decre. licet. B.

e Idib⁹. hoc falſū vꝫ: q2 idus ſemp eſt in tredecima die vel q̄ndecima: ſm̄ q̄ none ꝑcedunt: ſi eni menſis hꝫ q̄ttuoꝛ nonas: ſūt idus in xiij. die: ſi v̄o ſex nonas ſūt in. xv. die: ⁊ ita idus nunq̄ꝫ ſunt in. x. die: veꝝ eſt apud nos: ſꝫ apud grecos bene eſt in x. die. Dicunt qdam q̄ idus quandoq; dr̄ large vt hic: ſcilicet totū illud tempus ex q̄ poſt nonas ſtatī incipiūt computari: vt cum dicitur. viij. idus. vij. idus. ⁊ ſic deinceps. nam in ꝑncipio menſis dicitur calende: deinde. iiij. vel. vj. nonas: deinde terminatis nonis dicitur. viij. idus. vij. idus. quare ergo dicitur q̄ ſit decim⁹. Sꝫ dicas q̄ ħ vocat hoc noīe idus quemlibet diem qui eſt īter illos dies q dicunt̄ idus: nō vltimū diem illoꝝ: q ꝓprie ⁊ abſolute dicit̄ idus. Alia expoſitio q̄ ſit ħ nō valet.

f hyperberici menſis. i. octobꝛis.

g Et omnes. ⁊ pro id eſt: al's ſi omnes debent conuenire de prouincia quare epiſcopus referaret eis omnia que fierent in ſynodo: vt. ī. c. decernimus.

h Concilia. prouincialia: quia quilibet epiſc̄ ep̄us irrequiſito metropolitano poteſt facere concilia epiſcopalia: vt. xxxviij. diſtinctio. quando.

i Cauſis que ad ſtatū prouincie ſpectant.

Non oportet. k Doceri. licet eni non debeant indigere doctrina: vt. j. q. vij. ꝯuenientibus. tn̄ diſcere dēbēt. xxiiij. qȯ. iij. ſi habes.

l Accuſare. i. debent excommunicari: vt. ij. queſtio. vj. quiſquis probat⁹.

Peruenit. Caſus. Quidam erant epi qui ꝯcilia non celebrabāt: qȯ apparebat ex eo q̄ correctione egebant multe res eccleſiaſtice que iam neglecte fuerant: quare ſtatutum fuit in ſynodo: vt bis in anno epiſcoporum cōcilia celebrentur ad correctionem eoꝝ que fuerint emendanda. Statuit etiāꝫ q̄ omnes epiſcopi prouincie interſint niſi neceſſitate aliqua excuſentur: alioq̄n corripiatur.

m Multe. Argu. q̄ per ſequentia intelliguntur ⁊ preſumūtur precedentia: nā ſi quis ab hereticis per violentiam tractus fuerit: ⁊ per mēſem ſteterit cuꝫ eis preſumitur nō tractus: vt. j. queſtio. j. conſtat. Item argu. cōtra prelatos ex vitijs ſubditoꝛum: ⁊ contra magiſtros ex vitijs diſcipuloꝝ: vt. xxviij. diſtinctio. prius. q̄ꝫ. ⁊. xxij. queſtio. ij. quod ait. liiij. diſtinctio. legem. xij. queſtio. ij. quattuoꝛ. xliiij. diſtinc. multis. xxxiiij. q. j. cum per bellicā. ⁊. C. de adul. hi qui.

n Neceſſitatibus. Que neceſſitas excuſet habes de cōſecratio. diſtinctio. iij. hi qui. Item ſi quis propter tempeſtatem vel flumen: vel quia vocatus eſt ad teſtimonium vel ad dignitatem: vel ſi incipit abeſſe cauſa reipublice: vel ſi domeſtico funere impeditur: vel ſi maius negocium ipſum trahit excuſatur: vt. ff. ſi quis cau. l. ij. §. j. ⁊. ij. ⁊ l. iiij. ⁊. ff. ex qui. cau. maiores. item hi. vel ſi ad maius tribunal vocatus eſt: vt. ff. de re iudi. contra pupillum. §. his qui eodem. item timoꝛ hoſtium. extra de appellatio. ex parte.

Quoniam quidem. Hec eſt ſecunda pars huiꝰ diſtinctio. in qua ꝓbat q̄ ſufficit q̄ ſemel in anno fiat ꝓuinciale ꝯciliū. Joān. de fan. ⁊ q̄ ſingulis ānis ꝯciliū ꝓuinciale debeat celebrari poniꝫ ſub ꝑcepto. Archidi.

Simultas.

Calēdeus

Precētia p ſ... tia pſu... tur.

Citati il... tis ca... excuſ...

dem regula[a] eſt:q̄ dicit bis i āno p ſingulas ꝓuīcias opoꝛtere fieri p ꝯuētū epoꝝ:regulares inqſitiōes:pp fatigationes ⁊ vt oportune habeātur ad iter agēdū:ħ: ḡ ꝯgregādi ſūt:diffinierunt ſexte ſynodi ſcti patres:oī excuſatiōe[b] remota:oīb⁹ modis ſemel i anno fieri ⁊ deprauata corrigi. hūc ergo canonē ⁊ nos renouamus:⁊ ſi qſq̃ pnceps iuētus fuerit hoc ꝓhibuere:cōmunione[c] puet. Si qs vero metropolitan⁹ hoc neglexerit agere: abſq; neceſſitate vel[d] vi:ſeu aliq̄ rōnabili occaſiōe:canonicis penis ſubiaceat. ¶ Dū āt ſynodus agiẗ ſup canonicis ⁊ euāgelicis negocijs:opȝ ꝯgregatos epos i meditatiōe ⁊ ſollicitudīe fieri cuſtodiēdoꝝ diuinoꝝ ⁊ viuificandoꝝ dñi mandatoꝝ. ¶ Porro nō hȝ metropolitan⁹ licētiā ex his q̄ defert eps ſecū:ſiue iumētū ſiue aliquā ſpeciē expetēdi:ꝙ ſi hoc egiſſe cōuictus fuerit:ſoluat q̄drupluꝫ[e] ¶ Itē Leo.iiij.

¶ Nō cogātur pſbyteri ad ſacra ꝯcilia eulogias ǒferre.

De eulogijs[f] ad ſacra ꝯcilia deferēdis:nihil īuenimus a maioꝛib⁹ terminatū:ſȝ ſicut vnicuiq; pſbytero placuerit:nā ſi ꝯſtitutū fuerit aliqd illo tpe bñdictionis afferre:foꝛſitā min⁹[g] libēter ad ſynodū occurrerēt:⁊ magis venire obtrectabūt:q̄ nō ſūt (vt arbitroꝛ) rōnabiliter requirēde:nec vltro oblate reſpuēde[h] Itē ex ꝯcilio carthaginē̃.iiij. ¶ Sine graui neceſſitate epiſcopus ad ſynodum ire non tardet.

Epiſcop⁹ ad ſynodū ire nō tardet:ſi nō ſatis graui neceſſitate īhibeaẗ:ſic tñ vt i pſona ſua legatū[i] mittat: ſuſcepturus (ſalua fidei veritate) qcquid ſynodus ſtatuerit. Itē ex ꝯcilio carthaginē̃.v.

f ¶ Caſus. hoc capłm diuidiẗ i duas ptes. in pma pte dicit:ꝙ antiqua regula pcipiebat ſynodū bis in anno celebrari:ſed qꝛ hoc difficile erat:iō ſexta ſynodus ſtatuit ſemel i anno fieri:pnceps vero q hoc ꝓhibuerit:excōicetur:⁊ metropolitan⁹ q̄ ꝯciliū neglexerit celebrare:canonice puniet. in ſcda pte q̄ icipit ibi:dum aūt.dẽ ꝙ donec ſynodus agiẗ:epi debēt eē itenti diuinis mādatiſ:⁊ ꝙ metropolitanus nō hēat licētiā petēdi aliqd ab epis veniētib⁹ ad ſynodū:⁊ ſi ꝯuictus fuerit aliqd exegiſſe: i q̄druplū reſtituet.

a ¶ Qm̄ qdē regula. Illud no.ꝙ cum hec ſynod⁹ velit corrigeř ātiquā ꝯſtōnē facit mētionē de ipſa ⁊ ſic ē ħ ar.ꝙ vna cōſtitutio nō reuoceẗ p aliā:niſi faciat mētionē illi⁹.ſic ē i reſcriptis:qꝛ alr nō videẗ papa ex certa ſciētia ꝯriū reſtituere. Sed hoc nō dico verū:⁊ lȝ i reſcriptis ⁊ pulegijs regraẗ ꝙ fiat mētio prioꝝ ad hoc vt prioꝛa reuocētur:nō tñ ē ita in ꝯſtōnib⁹.⁊ hoc iō: qꝛ ꝯſtō ꝓcedit ex libero motu dñi pape ⁊ qꝛ oīa iura hȝ in ſcrinio ſui pectoꝛis: vt.C.de teſta.oīum. Itē ⁊ eſt arg.ad hoc extra de cog.ſpi.c.j. Siłr in teſtamentis nō regritur ꝙ fiat mentio prioꝛis:qꝛ teſtm̄ pro lege ſeruatur.xiij.q.ij.c.vl.niſi in duob⁹ caſibus:vt ſi ſit teſtamētū factū inter liberos.vt.C.de teſta.l. hac ꝯſultiſſima.§. ex impfecto.⁊ auẗ.hic iter liberos.⁊ niſi ipſe teſtatoꝛ legē ſibi teſtādi dixerit:cū dixerit:ſi fecero aliud teſtamētū:nō valeat:qꝛ tūc faciēdo ſecūdū:opoꝛtet ꝙ faciat mētionē de pmo:vt.ff.de leg iij.ſi qs.in pn.in ꝯcilijs aūt antiquus obtinet:ſi eſt potioꝛis auctoꝛitatis:vt.l. dīuo ſctō.in fi. Joan. Uerū eſt ꝙ in reſcriptis ꝯtineẗ: ſed oīum factoꝝ habere memoꝛiā:potius eſt diuinitatis q̄ȝ humanitatis. C.de ve.iu.enu.l.ij.§.ſi qs.nec pſumiẗ papa ex certa ſciētia indulgere p ſcōm reſcriptū poſt pmuȝ ſuper eodē:ſed pſumitur ꝙ hoc faciat imemoꝛ prioꝛis. extra de offi.deleg.ex pte.j. Ipſuȝ eni fallit obliuio.xxiij. di.pterea.ſed vt tangiẗ in glo.Jo.ipſe habet vel pſumiẗ hēre oīa iura in ſcrinio pectoꝛis ſui. In legib⁹ ⁊ ꝯſtōnibus ꝯtinētur iura:⁊ poſterioꝛ tollit prioꝛē licet nō faciat mētionē de ipſa.ff.de legibus.nō eſt nouū. In teſtamētis aūt alia eſt rō:ne libertas ſupꝛemi iudicij infringaẗ: qđ eſſe nō debet.ff.proſo cio.cū duobus.§.ideȝ rñdit:qꝛ nihil eſt qđ magis hoīb⁹ debeatur q̄ȝ ꝙ ſupꝛeme voluntatis liber ſit ſtilus ⁊ liberū qđ iterū nō reddit arbitriū C.de ſacroſan.ec.l.j.in fine. ſed in duobus caſibus.ſ. noř.in gl.Jo.eſt ſpeciale.Bernar.

b ¶ Excuſatione.friuola. nam rōnabiles exceptiones ſemp admittunẗ:vt extra de offi.deleg.ex parte.

c ¶ Cōmunione. No.principes poſſe excōicari:quod verū eſt etiā a ſacerdotib⁹:vt.ſ.di.xcvj.duo ſunt.xj.q.iij. ſi aūt nobis.⁊.C.vbi de crimi.agi.opȝ.auẗ.q̄ in ꝓuīcia.

d ¶ Uel vi. Uidetur ergo ꝙ ſi aliquis per vim detineaẗ ab aliquo:⁊ aliqd interim ſit ꝯ ipſum ꝙ retractari poſſit illud. Idē eſt ſi p dolū alterius nō veniat:vt extra de i in teg.reſti.ex litteris. Sed ꝯrium legitur ff.ſi quis cau.l.ij.§. vl.⁊.ff.de eo p queȝ factū erit.l.vl.vbi dicitur:ꝙ ſi p dolum aut p vim alicuius aliquis nō venerit ad iudiciū:non reuocatur id quod factum eſt:ſed datur actio ꝯ ipſum impediētē. Sed dic ꝙ nō reuocatur ipſo iure:ſed p in integ.reſti.vel in eo caſu reuocatur:qñ detentoꝛ nō eſt ſoluendo extra de reſt.ſpo.olī.

e ¶ Quadruplum. Ar.ꝙ clerici poſſūt pecuniariter puniri ⁊ punire.vt.xxiij.diſtin.q̄ȝq̄ȝ.in fi.⁊.xvij.q.iiij. diffiniuit.⁊.c. ſi quis deinceps.⁊ xxiij.q.v. de liguribus.argu.ꝯ extra de pe.lȝ.ſed dic ꝙ vbi pena ſpiritualis eſt in iure ſtatuta.non debet infligi pecuniaria.alſ ſecus: extra vt lit.non conteſt.quoniā.in fi. Ideo aūt puniẗ in quadruplum:quia crimen concuſſionis cōmiſit:quod punitur pena quadrupli.j.q.j.quidā.⁊.q.vij.ſancimus .in fi.⁊ tā laicus q̄ȝ clericus puniẗ pena ꝯcuſſiōis:vt.xxiij.q.j.militare.hic ſignatur ꝯriū.xij.q.ij.fraternitas.vbi dẽ ꝙ eccłia nō dȝ ſuū cū augmēto recipere.Sed dic ꝙ hic nō recipit noīe eccłie:ſed ꝓprio noīe.xvj.q.vj.ſi epm.

De eulogijs. ¶ Caſus. Querebat quidam epiſcopus a papa:vtrum preſbyteri tēpoꝛe ſynodi deberent afferre eulogias.i.munuſcula epiſcopis. Et rñdet papa nil ſe inueniſſe a maioꝛibus diffinitum:ſed eſt in arbitrio cuiuſlibet preſbyteri q voluerit exhibere. Naȝ ſi diffinitum eſſet aliquid tēpoꝛe ſynodi a preſbyteris dādum:minus libēter venirent ad ſynodum.vnde eulogie ab aliquo peti non debent:nec oblate reſpui.

f ¶ Eulogijs. Eulogie dicuntur munera que deferunt ſubditi ſuis prelatis.

g ¶ Minus. Arg.ꝙ magiſtri nō petāt collectā a ſcholaribus vt libētius veniant ad ſcholas.ſic.j.q.i.baptiçādis.⁊ c.placuit vt vnuſquiſq;.j.q.iij.vendentes.

h ¶ Reſpuēde. Ar.ꝙ q̄dā licite poſſum⁹ recipe q̄ tñ petere ꝓhibemur.vt.j.q.ij.placuit.ea.q.ꝗ pio.xiij.q.ij. q̄ſta.

Epiſcopus. ¶ Caſus. Dicitur ħ ꝙ epiſcopus vocatus debet ire ad ſynodum:niſi graui neceſſitate fuerit impeditus:⁊ tunc mittat pro ſe legatum qui ſuſcipiat que in ſynodo ſtatuentur.

i ¶ Legati. Ar.ꝙ lȝ citatus ad iudicium venire nō poſ

Conſtō ſecunda an reuocet p oꝛem de illa mētiōe nō facta.

Teſtm̄ ſecundū an reuocet p̄ mum.

Reuocaẗ fcā ꝯ volenter detentum.

Clici poſſunt pecuniariẗ puniri.

Eulogie.

Magiſtri debēt gratis doceř.

Citat⁹ īpeditus an mittere teneatur.

ſit nihilominus tenetur mittere procuratorem. v. q. 6. iij. ſi egrotās. ⁊ extra de ap. conſtitutus. argu. ꝯtra. extra de ꝓcu. querelā. De hac materia queras. v. q. iij. ſi egrotās. ſed illud. c. querelā: loquitur in ardua cauſa.

differtur abſolutio: vt maior rubor ei fit abſolui coram multitudine. ſic in ſacrilego differtur: vt diuiꝰ ꝯfundatur. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ſic differtur abſolutio illius q multū deliquit: vt. xj. q. iij. q iubēte. vñ lȝ ante voluerit abſolui: nō audit: alˀs regulariter nō dȝ differri. vt extra de ap pella. qua fronte.

P Lacuit. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ epi niſi fuerint īpediti ſemꝑ debent ad ſynoduȝ ire: ⁊ ſi ire nō poterint: ſuas excuſationes i līis mittāt: ⁊ ſi neglexerint ad ꝑmatē mittere: a cōione fratrū ꝑuēt: ⁊ eccīa ſua tm̄ ſint ꝯtenti. Itē ſare ē caſus triū. c. ſeq. ⁊ ꝑ te videbis. Addit tm̄ ibi: ꝙ ꝑuātur cōmunione fratrum vſqȝ ad ſequentem ſynodum.

a ¶ Neqȝ egritudine. graui: vt. ỹ. eo. ſi qs eꝑoȝ. nō enim excuſat leuis febricula vel deꝰ q̄rtana. vt. ff. de edi. edic. l. j. §. ſed ſciendum.

b ¶ Litteratorie. vꝫ ꝑ certū nūciū cui credi poſſit. vt. xcvij. di. nobiliſſimus. extra de offic. dele. prudentiam. extra de reſcrip. ex parte. ⁊ c. ſciſcitatus.

c ¶ Rōnē. No. non ſufficit dicere ſe nō poſſe venire: niſi rōnē īpedimenti aſſignet. ſic extra de eſ. ſi. ⁊ p. iudi. dele. prudētiā. ⁊ de reſcrip. ſciſcitatꝰ. ⁊ illā cām ꝓbabit. vt. iiij. q. v. qſquis. in ſi. ⁊ ꝑ vnuȝ teſtē eā pōt ꝓbare. vt extra de ꝓcu. ex inſinuatione. licet ſit argu. ꝯ. extra de in integ. reſti. ex līis. Jo. Sed certe credo hoc eſſe ſpāle vt vni teſti credaſ cū ſuo iuramento. Joānes.

d ¶ Cōione. Uideſ ꝙ aliqs pōt eē excōicatus in vna eccīa ⁊ nō i altera: vt. ỹ. ⁊ lviij. di. ſi qs de alteriꝰ. ⁊ ſic ē ꝯ. iiij. q. v. qſqs. Sed dic ꝙ iſte nō eſt excōicatus ſed cū alijs epis nō cōicabit: q2 nō venit ad negocia ipſoꝝ: vel ad ꝯſecrādū eꝑm cū alijs.

Excōicatꝰ virum qs poſſit eſſe i vna eccleſia ⁊ non in alia.

e ¶ Abbatē. hoc itelligi pōt de abbatibꝰ ciſtercieñ. ordinis: vt eẋ de ſta. mo. c. i. niſi pro crimine enormi. xj. q iij. ꝑuilegiū. Ar. eẋ de ꝑuile. tuoꝝ. ſȝ alij abbates debēt venire ad ꝯciliū. vt. xviij. q. ij. abbates ⁊. ỹ. eo. decernimus. ⁊ hāc paleā habes. xviij. q. ij. §. vl.

Abbates tenenſ ad ꝯciliū epi venire.

f ¶ Anteqȝ. ſic. ỹ. de ꝯſe. di. j. oīs. xj. q. iij. certū. g ¶ Niſi in ſequēti ſynodo. ſic ergo qñqȝ

Abſolutō ex cā differri pōt.

¶ Excuſatorias litteras dirigant qui grauati ad ſynodum ire non poſſunt.

P Lacuit vt q̄nieſcūqȝ cōgregādū ē ꝯciliū epi q neqȝ de etate: neqȝ egritudineª neqȝ alia grauiori neceſſitate ipediūtur: cōpetēter occurrāt: ꝙ ſi nō poterit occurrere: excuſatiōes ſuas litteratorieᵇ conſcribāt: niſi aūt rōnemᶜ īpedimēti ſui apud ꝑmatē ſuū reddiderint: eccleſie ſue cōioneᵈ debēt eē ꝯtēti. Itē ex concilio turoneñ. ca. ij. Palea.

E Piſcopus nō dȝ abbatēᵉ cogere ad ſynodū ire: niſi aliq̄ rōnabilis cā exiſtat. Itē ex ꝯcil. arelateñ.

¶ A cōmunione ſit alienꝰ q ſynodo adeſſe ꝯtempſerit.

S I qs aūt ſynodo adeſſe neglexerit: vel cetuȝ fratrū anteq̄ᶠ ꝯciliū diſſoluatur: crediderit eē deſerēduȝ: alienatum ſe a fratrū cōione agnoſcat: nec eum recipi liceat: niſi in ſequētiᵍ ſynodo fuerit abſolutus. Item ex concilio agatheñ. ij. ¶ Uſqȝ ad ꝓximā ſynodū a cōione abſtineat q a metropolitano vocatꝰ abſqȝ graui neceſſitate ſynodo adeſſe neglexerit.

S I eꝑs metropolitanꝰ ad cōꝓuinciales epiſcopos epiſtolas direxerit in qbꝰ eos aut ad ordinationeȝ ſūmi pontificisʰ aut ad ſynodū iuitet: poſtpoſitis oībus

(excepta graui īfirmitate corporis ac ꝑceptiōeⁱ regiaᵏ) ad ꝯſtitutā diē adeſſe non differāt: ꝙ ſi defuerint (ſicut ꝑſca canonū auctoritas ꝑcepit) vſqȝ ad ꝓximā ſynodū a charitate fratrū ⁊ eccleſie ꝑuenī cōione. ¶ Itē ex ꝯcilio terraconeñ. ¶ Cōione priuet eꝑs: q a metropolitano vocatus ad ſynodū venire ꝯtēnit.

S I qs eꝑoȝ cōmonitꝰ a metropolitano ad ſynodū nulla graui neceſſitate ītercedēte corꝑali venire ꝯtēpſerit: ſicut ſtatuta patrū ſanxerūt: vſqȝ ad futurū ꝯciliū cūctoꝝ eꝑoȝ charitatis cōione priuetur. ¶ Item ex cōcilio Martini pape.

¶ Preſbyteri ⁊ diaconi ⁊ cūcti q ſe leſos exiſtimāt: ad metropolitanā ſynodū ꝯueniāt.

P Ropterˡ eccīaſticas cauſas ⁊ altercationum ſolutiones bene placuit per ſingulas prouincias bis in anno concilium fieri: conuocante metro. epiſcopo omnes ꝓuinciales eꝑos: ita vt ad conciliū veniāt oēs ꝑſbyteri ⁊ diaconi: velᵐ hij q ſe leſos exiſtimāt: vt in concilio cauſe examinate: ad iuſtū iudiciuȝ ꝑducanſ. Et ſi, qui manifeſte epi vel preſbyteri: aut diacones inuenti fuerint in offenſa: ſm̄ rationeȝ excōicentur: q̄diu de cōmuniⁿ cōſenſu de his placuerit dare

h ¶ Sūmi pōtificis. ⁊ epi: vt. ij. q. ſtione. vij. c. accuſatio. vel audire de eis que ordinauerit ſūmus pontifex.

i ¶ Preceptiōe regia lȝ eꝑs ſuo metropoli. tanqȝ maiori teneatur obedire vt. ỹ. di. viij. que cōtra mores. tñ hic deferṫ regie dignitati: vt. xij. q. ij. de rebus. lxiij. diſt. ſalonitane. Itē in hac ſynodali citatiōe: vnica citatio ſufficit: vt hic. ⁊ ſiſe. ỹ. iij. q. v. quiſquis. ſed in iudiciali trina requiritur: vt. xxiij. q. iij. de illicita.

k ¶ Regia. xiij. qō. vlti. ſi vobis. ⁊ c. ſi qs epiſcopus. cōtra ſed hic loquitur de his qui habent feudum ſibi non: īmo ⁊ qlibet deberet venire: ſi vocaretur propter negociū regni: vel illud intelligitur cū eꝑs relicto eccleſiaſtico iudicio pergit ad imperatorem petens ibi iuſticiā: qd nullus clericus debet facere. xj. queſtione. j. placuit.

Dignitas regie deferṫur.

S I quis epiſcoporum ¶ Nihil notatur.

P Ropter. ¶ Caſus. Dicitur i hoc. c. ꝙ metropolitanus bis i anno debet concilium congregare: omnes epiſcopos prouincie ꝯuocādo: ad qd etiam ꝯuenire debēt ſacerdotes vel diaconi: vel oēs q ſe leſos exiſtimāt: ⁊ q in aliquo delicto īuēti fuerint: ſm̄ rōnē excōicenſ. In ſi. c. dī: ꝙ nullus epiſcopus pōt ꝯciliū celebrare niſi fuerit metropolitanus.

l ¶ Propter eccleſiaſticas cauſas. Martinus qui fuit ſollicitus pro re publica: renouauit canones: vnde dicitur renouator canonum.

Martinus dr̄ canonum nouator.

m ¶ Uel hi. q. d. vel oēs veniant: vel ſaltē hij qui ſunt leſi: nō, enim omnes tenentur venire: vt. ỹ. eo. c. proxi.

n ¶ Cōmuni conſenſu. epiſcoporum. Joan.

a ℭ Sententiam.abſolutionis.
b ℭ Concilia. ꝓuincialia.ſ.cu ʒ alijs epis: ſed epale pōt vt.xxviij.di.c.q̄ñ.xij.q.ij.c.placuit. ℭ Singuli vo. Hec eſt tertia pars diſt.in qua dicitur ꝙ ſinguli epi eccleſijs ſuis notificare debeant que in concilijs ſtatuuntur.

currendum eſt ad regiſtrum:vt.s̄.di.ix.vt veter. Preſu mitur tñ ꝙ ſit decretalis ſi reperiť inter alias decretales: ad inſtar illius que reperitur inter alias moniales que preſumitur ex hoc monialis.argumen.xx. queſtio.j. q̄ʒ progenitores.Uel ſi plures eam tenent tenenda eſt : vt xvj.diſtin. iſidorus. ⁊ diſtingue ꝑut di. extra de fid. inſtrumen. paſtoralis.

D Ecernimus. ℭ Caſus. In hoc.c.dr ꝙ eps poſtq̄ʒ redierit a cōcilio archiepi īfra ſex mē ſes dʒ oēs ſuos ſubditos ɔuocare ⁊ eis i dicare q̄ ſunt in ſynodo acta : qḋ ſi nō fecerit duobus mēſibus excōicetur.
c ℭ Ut dū.i.poſtq̄ʒ.
d ℭ Abbates. imo abbates nō vocabit ad ſynodū:vt.s̄.eo. in illa palea eps.
e ℭ Excōicationis.i. ſuſpēſionis ab offō duoꝝ menſium. ſic lxxxvj.di. tanta. ⁊.x. q.iij.vnio.in fine.

ſententiā[a]. Nulli autem epo liceat ꝓpria apud ſemetipm cōcilia[b] facere:pter eos qbus metropoles ſint credite. Itē ex cōcilio byloeñ. Palea.

A Nnis ſingulis eps in ſua dioceſi ſynoduʒ faciat de ſuis clericis necnō abbatibus : ⁊ diſcutiat alteros ‡ clericos ⁊ monachos. ℭ Singuli vero epoꝝ ſuis eccleſijs 3 notificare ſtudeant:que in cōcilijs ſtatuunť. ℭ Unde in concilio tole. ℭ Que in concilijs ſtatuuntur ſinguli eporum ſuis eccleſijs notificent.

D Ecernimus vt dū[c] in qualibet ꝓuincia concilium agitať vnuſqſq; epoꝝ admonitionibus ſuis infra ſex mēſium ſpacia oēs abbates[d] pſbyteros diacones atq; clericos: ſeu etiā omnē conuentum ciuitatis ipſi⁹ vbi preeſſe dinoſcitur: necnō ⁊ cunctam dioceſis ſue plebeʒ aggregare nequaq̄ʒ imoretur: quatenus coram eis pleniſſime oia referet que eodē anno in concilio acta ſunt vľ diffinita eſſe noſcuntur. Qḋ ſi quiſpiam hec paruipendēda crediderit:ſententia excōicationis[e] duorum menſiū curriculo pſiſtat vſq̄ʒ q̄ʒ mulctatus. ℭ Diſtinctio.xix.

S J romanoruʒ pō. ℭ Caſus. Hoc.c. diuiditur in tres ptes. In prima parte nicolaus repꝛehendit quoſdā q nolebant recipe decretales epłas:q: in corpore canonū quod Iſido.fecit nō habentur inſerte.⁊ facť hoc nicolaus tribus rōnibus. Prima eſt: q: cū papa pſtet auctoritatem opuſculis alioꝝ: multo fortius ſuis. Scḋa rō ē q: ipſi recipiūt eas cū ꝑ ſe faciūt:ergo ⁊ cum ɔ eos faciūt recipere debent. Tertia rō eſt:ſi ideo nō admittunt eas : q: in corpe canonū non habenť:ergo eadem rōne nō debēt admitti ſcripture bti gregorij ⁊ alioꝝ multorum q ante ipſuʒ et poſt ipm fuerunt: et nouū ⁊ vetus teſtm̄ in corpore canonuʒ nō inueniunť. Prima rō eſt in principio.c.ſcḋa īcipit ibi: cum ⁊ ipſi.tertia ibi item ſi ideo. In ſcḋa parte q̄ incipit ibi:ſʒ rñſuri ſunt. cōtineť rñſio illoꝝ dicentiū ꝙ ⁊ ſi no.⁊ vetus teſtamentū in corpore canonū nō inueniātur tamē ea admittimus:q: vnū.c. Innocentij vtrūq; teſtamentū approbat: ⁊ dicit eē recipiēduʒ ⁊ ſi nullū eorum in corpore canonū ſit īſertum:quibus nicolaus rñdet dicēs: ꝙ eadem rōne debēt recipere decretales epiſtolas:q: vnum.c.leonis pape p̄cipit omnes decretales epiſtolas cuſtodiri: vt ſi qs in illas cōmiſerit puniatur:⁊ ad hoc inducit.c.gelaſij. In tertia parte que incipit ibi:his itaq;.concludit ex ſupradicto decreto tales epiſtolas ſicut canones eſſe recipiendas:breuiter recapitulando ſupradicta.

Diuiſio.

Diſtinctio. xix.

D E epiſtolis. ℭ Hec di. diuidiť in duas partes. In pma dr qḋ dcm̄ eſt ſ ꝙ decretales viʒ habēt canonuʒ. P.ſcḋa ibi:hoc autem.
ℭ Caſus. Sup̄ tractauit Grañ⁹ de auctoritate canonū et ɔſtitutōibus ſcōꝝ in di.xviij. in hac vero xix.di.tractat de epiſtolis q̄ emanāt a papa.⁊ oſtendit ꝙ decre.epłe eādem vim hñt ⁊ auctoritatem quam ⁊ canones. ⁊ hoc p ſequētia.c.pʒ.
f ℭ De epłis.s̄.in ꝓxima diſtī. tractauit magr̄ de auctoritate canonum : hic agiť de auctoritate decretaliū.⁊ oſtendit h̄ ꝙ eiuſdē ſint auctoritatis decretales ⁊ canones. Sciendum itaq; ꝙ q̄dam decretalis epła eſt generalis q̄dā ſpālis. Generalis eſt que ad omnes dirigiť:vt.ij.q.v.oibus. Spālis eſt que ſpāliter ad aliquos mittiť:vt.xxxv.q.iij.qḋ ſcripſi.vij.q.j.petiſti. ſiue ſit generalis ſiue ſit ſpālis dūmodo aliqd diffiniať per eā:ꝓ iure gñali habēda eſt:vt.xvj.q.iij.lʒ.extra de ſentē.⁊ re iudi.in cauſis.niſi ſit tradita ex pe ex loco ex cauſa: vt.xix.di.ſciendū. Sed ſi dubium eſt an ſit decretalis recurrendum eſt ad regiſtrum

Decreta les canonib⁹ eq̄pollent.

Decretales ſūt duplices.

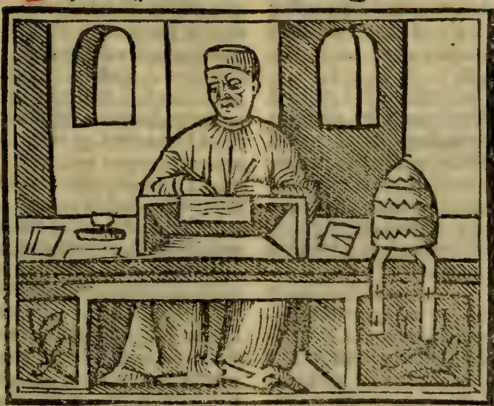

‡ 1 D E epłis[f] vero decretalibus:queriť an vim auctoritat] obtineant: cuʒ in corpore canonū non inueniantur. ℭ De his ita ſcribit nicolaus papa archiepis ⁊ epis per galliam ɔſtitutis. ℭ Decretales epiſtole vim auctoritatis habent.

S J romanoꝝ pōtificuʒ decreto ceteroꝝ opuſcula tra

ctatorũ approbant vel reprobantur[a]: ita vt qđ vere ſedes apl'ica probauit hodie teneat acceptũ: ⁊ qđ illa repulit hactenus inefficax habeat: quãto[b] potius ea q̃ ipſa ꝓ catholica fide: ꝓ ſanis dogmatib⁹ ꝓ varijs ⁊ multifarijs eccl'ie neceſſitatib⁹ ⁊ fideliũ moribus diuerſo tp̄e ſcripſit oĩ honore debẽt pferri: ⁊ ab oib⁹ prorſus in quibuſlibet neceſſitatib⁹ vel opportunitatibus diſcretione vel diſpẽſatione magr̃a reuerẽter aſſumi: q̃uis quidam veſtrũ ſcripſerint: haud illa decretalia pſcoꝝ põtificuȝ in toto canonũ codicis corpore eſſe deſcripta. Et iõ inter canões nõ aſſumẽda.✝ ¶ Cũ ⁊ ipſi vbi ſue intẽtiõi hec ſuffragari[c] ꝯſpiciũt in oib⁹ illis ĩdifferenter vtant: ⁊ ſolũ nũc ad diminutionẽ ſedis apl'ice ptãtis: ⁊ ad ſuoꝝ augmentuȝ ꝓuilegioꝝ minus accepta eſſe ꝓhibeãt. ¶ Item ſi iõ non eẽ decretales epl'as priſcorũ põtificũ romanoꝝ admittendas dicũt: q: ĩ codice canonũ nõ habẽtur aſcripte: ergo nec ſcti gregorij nec vlli⁹ alterius q ante ip̃m fuit vel poſt ip̃ȝ ẽ aliqđ inſtitutũ vel reſcriptuȝ recipiendũ eſt: eo q in codice canonũ nõ habeat aſcriptuȝ. Ergo doctrinã coꝝ ⁊ ſanctiones q̃ ab oĩ lingua venerant: q: in codice canonũ non habent aſcripte de codicib⁹ ſuis abradãt: vt quid vel membranas[d] occupant poſtq̃ nõ habẽtur accepte. Sed q̃re multum ĩmoremur cũ nec ipſas diuinas ſcripturas veteris ⁊ noui teſti iam recipiemus: ſi iſtos dixerimus eẽ audiẽdos etenĩ neutꝝ hoꝝ in codice canonũ eccleſiaſticoꝝ hẽ inſertum. ¶ Sed rñſuri ſunt iſti q ad reſiſtendũ potius q̃ ad obediendũ parati ſunt dicentes: q inter canones ĩueniat capitulum ſancti ĩnocẽtij pape: cui aucte doceat a nobis vtrũq̃ teſtm̃ eſſe recipiẽduȝ: q̃uis in ipſis p̃inis canonib⁹ nullũ eoꝝ ex toto ꝯtineat inſertũ. ¶ Quibus ad hec rñdendũ eſt q: ſi vetus nouũq̃ teſtm̃ ſunt recipienda: nõ q codici canonuȝ ex toto habeant ãnexa: ſed q de his recipiẽdis ſci pape Innocentij ꝓlata videat eſſe ſñia: reſtat[e] nimiꝝ q decretales epl'e romanorum põtificũ ſunt recipiẽde: ⁊ ſi nõ ſunt codici canonum cõpaginate: q: inter ipſos canones vnuȝ bti leonis pape capl'm[f] ꝯſtat eẽ ꝑmixtũ: quo ita oĩa decretalia cõſtituta ſe. apo. cuſtodiri mãdant: vt ſi q̃s in illa cõmiſerit nouerit ſibi veniã denegari. Dixit enim. c. x. ſuaꝝ decretaliũ: ne quid vero ſit qđ pter miſſum a nobis forte credat: oĩa decretalia cõſtituta tã bone recordatiõis Innocẽtij q̃ oĩum p decẽſſoꝝ noſtroꝝ: que de eccleſiaſticis ordinib⁹ ⁊ canonũ ꝓmulgata ſunt diſcipulis ita noſtra declaratione cuſtodiri mãdamus: vt ſi q̃s in illa cõmiſerit veniã ſibi nouerit denegari deinceps. ¶ Dicendo[g] vero omnia decretalia cõſtituta: nullum de decretalibus conſtitutis ꝑtermiſit qđ nõ mandauerit eſſe cuſtodiendũ. Et rurſus aſſerendo oĩum predeceſſorum noſtroꝝ: nullum põtificum romanorũ qui ante ſe fuerũt excepit: cuius ita nõ preceperit decretalia cõſtituta ab oibus cuſtodiri: vt ſi quis in illa cõmiſerit: veniã ſibi deinceps nouerit denegari. Itaq̃ nihil intereſt vtrum ſint oĩa necne decretalia ſe. apo. ſtatuta inter canones cõciliorũ ĩmixta: cum omnia in vno corpore compaginari non poſſunt: ⁊ illa eis interſint que firmitatẽ his que deſunt[h] ⁊ vigorem ſuuȝ aſſignant: preſertim cũ ſynodalia geſta inter que ipſi canones ſtatuti ſunt in codice canonũ non habeantur: ſed a nobis omni cultu debito venerentur. ¶ Cõſonat aũt huic beatiſſimo leoni pape etiam facũdiſſim⁹ ſanctus in decretis ſuis papa gelaſius ita inquiens: Decretales epiſtolas quas beatiſſimi pape diuerſis[i] temporibus ab vrbe romana pro diuerſorum patrum conſultatione dederunt venerabiliter ſuſcipiendas decernimus. ¶ In quo notandum eſt q non dixit decretales epiſtolas que inter canones habentur: vel quas moderni pontifices ediderunt: ſed quas beatiſſimi pape di-

Papam imitari debemus.

a ¶ Reprobant. Ar. q illud qđ papa approbatur vel reprobat ⁊ nos approbare vel reprobare debemus: vt. xxiij. q. j. hec eſt fides. ⁊. xxxv. q. ix. veniam.

b ¶ Quãto. Satis enim abſurdũ eſt aliquem alij opitulari ⁊ nõ ſibi: vt. C. de natura. lib. l. nup. in fi.

Reprobare nõ poſſuȝ p me inductum.

c ¶ Suffragari. Ar. q illud qđ ꝑ ſe q̃s inducit etiã ꝯ ipſum inductũ non debȝ reprobare: vt infra ⁊ ſi qua ſilia ſunt. arg. di. ix. neq̃ quorũlibet. ⁊. iiij. q. iij. §. iteȝ in criali. ver. ſi quis teſtibus. ⁊. iij. q. viij. cuius in agendo. ex. de cẽ. cum olim. ar. ꝯ. ij. q. vij. ſi heretic⁹. cõtra. di. xxxvij. ſi quid veri. ⁊. ſ. diſti. x. lege.

✝ ¶ Con cor. l. ab hoſtib⁹. §. ſed quid ſimpl'r. ff. ex q. cau. ma. ⁊. ff. de of. pſi. l. ij

Primum regulare ſcdm̃ ſpãle in odiuȝ hereticoꝝ ⁊ fauorẽ fidei ⁊ religionis. ar. ad hoc extra de fo. cõpeten. cũ ſit generale.

Iuris abrogati noticia eſt neceſſaria.

d ¶ Membranas. licȝ leges abrogatas nõ teneamus tñ noticia eaꝝ eſt neceſſaria. ſ. di. vij. fuerũt. ⁊ eſt h ar. q nullũ verbum poſituȝ in aliq̃ ſcriptura dȝ vacare vel ſupflue poni: vt. xxviij. q. j. ſic enim. ⁊ ex. de maio. ⁊ obe. ſolite. ⁊. ff. de vſur. l. iiij. ar. ꝯ. C. de fideiuſſo. non recte.

e ¶ Reſtat. q. d. illđ q obtinet ab vno debet obtinere in oib⁹ ſilibus: vt. iiij. diſti. deniq̃. in fi. ⁊. xxvj. diſtin. deinde.

f ¶ Capitulũ. Illud c. eſt. xxvj. q. j. oĩa. ibi tñ attribuit damaſo pape: ⁊ põt eſſe q vterq̃ fecerit illud. ⁊ eſt ſimile. ſ. q. j. de ceterο. ⁊ de conſecra. diſtin. j. conſulto.

Verbũ generale oĩa dȝ comprehendere.

g ¶ Dicendo. Ar. q verbo generali oĩa debent comprehendi: vt h. ⁊. j. q. j. ſunt nonnulli. ⁊. xiiij. q. iij. putant. ⁊. xij. q. j. c. di lectiſſimis. ⁊. xiij. q. ij. nõ eſtimem⁹. Cõtra de conſe. diſtin. ij. reuera. ⁊. ſ. lxxv. diſtin. q die.

Papalis ꝯfirmationis vires

h ¶ Deſunt. Eſt hic ar. q ſi papa in aliq̃ priuilegio vel reſcripto cõfirmat alicui eccleſie priuilegia exemptionis vel alterius rei quam hȝ ĩ ꝓuilegijs ſuis: q eo ipſo robur habeant illa priuilegia lȝ nõ poſſint exhiberi. dicitur enim h q decretales ſint recipiẽde cũ capituluȝ leonis qđ eſt in corpe canonuȝ de hoc dicat: q̃uis ille non ſint in corpe canonum. de hoc dixi. ſ. diſtincti. ix. vt veterum.

i ¶ Diuerſis. No. q verbũ indefinite ꝓlatum generaliter eſt intelligendũ: vt. j. q. iij. ſaluator. ⁊. xv. q. j. nec his. xxviij. q. j. idolatria. xxxj. q. j. q ſi dormierit. arg. ꝯ. j. q. j. ſunt nõnulli.

ſiue tēporib⁹ ab vrbe romana dederūt. Dicēs autez diuerſis tpib⁹ ētilla tpa vir ſcūs cōprehēdit: que crebreſcētibus paganoꝝ pſecutiōibus ad ſedē apſicam deferri cauſas epoꝝ difficillime per mittebāt. ¶ His itaq; diuina fauēte gratia pſibatis oīdum⁹ nullā eſſe oīaz iter illa decreta q̄ in corpore canonū habētur ſe.apo.pſulū: ⁊ ea q̄ pre multitudie vix p ſingula corpoꝝ volumina repiūtur: cū oīa ⁊ oium predeceſſorū ſuoꝝ decretalia ꝯſtituta: atq; decretales epſas q̄s beatiſſimi pape diuerſis tpibus ab vrbe romana dederunt: fore venerabiliter ſuſcipiēdas et cuſtodiēdas eximios preſules leonem ſcilicet ⁊ gelaſiuz mandaſſe probauimus.

Itē agatho papa oib⁹ epis.

¶ Oēs ſāctiōes apſice ſedis irrefragabiſr ſunt obſuāde.

Si oēs ſanctiōes ap.ſe. accipiēde ſunt tanq̄ ipſi⁹ diuina voce petri firmate.

Itē ex ꝯcilio karoli ipatoris.

¶ Tolerandum eſt iugum quod a ſancta ſede imponitur lz intolerabile videatur.

In memoriā beati petri apſi honorem⁹ ſanctam romanā eccleſiā ⁊ apſicā ſedez: vt q̄ nobis ſacerdotalis mater ē dignitatis eccſiaſtice eſſe dz magiſtratiōis: quare obſeruāda eſt cū māſuetudine humilitas. Et lz vix ferēdū ab illa ſancta ſede iponaꝶ iugū[b]: tñ feram⁹ ⁊ pia deuotiōe toleremus. ¶ Si vero (qd̄ non decet) qlibet ſiue ſit pſbyter ſiue diacon⁹ aliquaz perturbationē machinādo ⁊ noſtro miniſterio inſidiādo redarguaꝶ: falſaz[c] ab apoſtolica ſe. detuliſſe epiſtolaz: vel aliud qd̄ inde nō venerit ſalua fide ⁊ ītegra apud apoſtolicū humilitate penes epz ſit ptās vtrū eū in carcerē[d] aut in aliā detrudat cuſtodiam: vſq; quo p epiſtolā aut p idoneos ſue ptis legatos apoſtolicā interpellet ſublimitatē vt potiſſimū ſua ſancta legatione digneꝶ decernere: ⁊ quid de talib⁹ ſcā romana lex ſtatuit diffinire: vt ⁊ is corrigatur ⁊ ceteris modus iponaꝶ.

Item Stephanus papa.

¶ Quicquid romana eccleſia ſtatuit vel ordinat: ab omnibus obſeruandum eſt.

Enimuero q: in ſpeculuz ⁊ exemplū ſancta roma. eccleſia (cui nos xp̄s preeſſe voluit) pppoſita eſt: ab oibus quicqd ſtatuit: quicqd ordinat perpetuo quidē ⁊ irrefragabiſr obſeruandū eſt.

Item Grego.

¶ A pontificalibus ſit alienus officijs qui apoſtolicis non vult obedire preceptis.

Nulli fas ē vel velle vel poſſe trāſgredi apo.ſe. precepta nec noſtre diſpōnis miniſteriuz: qd̄ veſtrā ſequi oportet charitatez. Sit ergo ruine ſue dolore pſtratus[e] quiſq; apſicis voluerit contraire decretis: nec locū deinceps inter ſacerdotes habeat: ſed exors a ſancto fiat miniſterio: nec de eius iudicio[f] q̄ſq; poſtea curā habeat: qm̄ iā dānatus a ſancta ⁊ apo. ec. ſua iobediētia atq; pſūptione

Si omnes ſanctiōes. a ¶ Petri. Nam papa ſanctitatem recipit a cathedra. vt.xl.di.non nos. Jo. In memoriā. ¶ Caſus. hoc ca. diuidiꝶ in duas ptes. Jn prima parte diciꝶ q̄ ro.ec. ob reuerētiā beati petri intm̄ dz honorari: vt ſi etiā vix ferēduz precipiat tamē tolerari dz. Jn ſcd̄a parte que incipit ibi: ſi vero. dr̄ q̄ ſi qs pſbyter vel diacon⁹ arguaꝶ ab apoſtolica ſede falſā epiſtolā detuliſſe licētia ſit epo tenere eū in carcere vl̄ alia cuſtodia donec cōſulat papam per lr̄as vel legatos qd de hoc voluerit diffinire: vt is corrigatur ⁊ certus modus iponaꝶ. b ¶ Jugū. vt.c.di. ꝯ morem.xj.qō.iij. qd ergo. idē eſt in prelatis. vt.ij. queſtiōe.vij. ſacerdotes. c ¶ Falſaz. dicitur

Littere dicūtur falſe multipliciter.

charta falſa ex dicto vel tacito: ⁊ i tali falſo diſtinguiꝶ: vt extra de reſcrip. ſup litteris. ⁊ talis dr̄ bene falſari⁹. vt. ff. de fal. ſi qs obrepſerit. Jtem dr̄ falſa ſcriptura: vt cum ſcribiꝶ oēs vel maiorē partē fratrū fuiſſe preſentez que nō fuit vere pn̄s. vt extra de his q̄ fiunt a pla. ſine ꝯſen. cap. q̄zto. ⁊ talis falſari⁹ ſuſpendiꝶ ab officio ⁊ bn̄ficio. vt extra de teſti. tam lr̄is. in fi. Jtē ipſo facto dr̄ falſarius: vt ſi charta apparet raſa vel immutata: ⁊ talis falſarius deponiꝶ. vt extra de cri. fal. ad audientiā. Qui aūt falſam chartā fabricat de nouo: nō ſolum deponiꝶ: ſed ⁊ curie tradiꝶ. vt extra ꝺ fal. ad falſarioꝝ. Pena falſitatis ſcd̄m leges eſt depoſitio ⁊ oium bonoꝝ cōfiſcatio in libero: i ſuo mors.

✝ ¶ Concor. tex. in c. cū olim de of. dele. ⁊ q̄liꝶ puniaꝶ: habetur. ff. et C. de fal. p totum.

ff. de fal. l. j. ✝ Dicitur etiā falſa charta que nō habet teſtes inſcriptos. vt extra de procu. c. j. Jtē dicit falſa que hz ſubſcriptiōes varijs manib⁹ notatas ⁊ que nō eſt pfecta eadē manu. vt ex̄ de pui. cū olim. in fi. niſi ex hoc ſit ibi diuerſitas: q̄ ſit ibi calami vel atramēti mutatio. vt in aut̄. de fi. inſtru. ⁊ cau. in pn̄. col. vj. Jtē dr̄ falſa ſi eſt alieno ſigillo ſigillata: dūmō ille habuit propriū: vel niſi dixerit q̄ tūc nō habuit ppriū. vt ex̄ de ap. ſignificauit. Jtē dr̄ falſa ſi eſt ꝯ̄tria alteri ex eadē pte ꝓlate. vt extra de fi. inſtr. iputari. ⁊ C. de fi. inſtr. ſcriptura. Jtez dicūtur falſe lr̄e pape pp falſaz grāmaticā. ex̄ de reſcrip. ad audiētiā. Jtē dn̄r falſe ſi ſint ſuſpecte et eis nō iponiꝶ fides. vt. C. ꝺ pba. iubem⁹. Jtē dr̄ falſa charta ſi ſigillū ē fractū: vel ſi nō ē ann⁹ iditōis appoſit⁹: vt ex̄ de fi. iſtr. iter. Jtē ſi filiū eſt ruptū: vt ex̄ de cri. fal. licet. Jtē ſi ſūt ipetrate lr̄e pēdente appellatiōe: vt ex̄ de teſt. cāz. Jtē ſi ſunt ipetrate ſine mandato dn̄i: vt ex̄ de reſcri. nōnulli. d ¶ In carcerez. ſi certū ē eū eſſe falſatorez deponiꝶ. l. di. ſi eps. ⁊ ex̄ ꝺ cri. fal. ad falſarioꝝ. ſed vbi eſt dubiuz ſit q̄ hic dr̄. Nulli. ¶ Caſus Quidam erāt epi erigentes calcaneū ꝯ ro. ec. ⁊ nolētes ſedis apſice pcepta obſuare. ſz Gre. eos rephendit ⁊ hortaꝶ eoſdē ne ab eccl. ro. recedant: alioqn deponenꝶ: ⁊ coꝝ ſententie inutiles erūt: q: q̄zto maiora eis cōmittunꝶ tāto magis puniri debent. e ¶ Proſtrat⁹. hic dr̄ q̄ ois q nō obedit ſtatutis rōane ſedis ſit heretic⁹: ⁊ varios modos hereſis notaui. xxiij. qō. iij. §. q: do. ⁊ c. qdā. Sz itelligas qd̄ hic dr̄: q̄ q dic ro. ec. nō eſſe caput nec poſſe cōdere canones ille ē hereric⁹: vt. xxij. di. c. j. ⁊. xxv. q. j. violatores ⁊. q. ij. ſi qs dogmata. Sz ſi qs alr̄ trāſgrediꝶ ei⁹ mandata nō pptere a eſt hereticus lz peccet: extra de reſcrip. ſi qn̄. Jo. f ¶ Judicio. Sed contra. xxiij. qō. j. ſubdiaconus. Sed ibi nō admittit dānatum ab hereticis: ſed ſi vult penitere admittit eum. ſed hoc non eſt ideo quia hereticus euz dānauit ſed q: al's malus eſt

Pape ſtatutis non obediens an ſit hereticus.

a ℭ Maioris. Argu. ꝙ q̄to aliquis delinquens eſt maior: tanto magis eſt puniendus: vt .xl. diſtin. homo chriſtianus. xi. queſtio. iij. precipue. xxv. q. i. nulli fas.
b ℭ Sed etiā alijs. Ar. ꝙ q tenet̄ aliquē defendere ꝯ alios multo fortiꝰ ꝯ ſe: vt. xvi. q. i. in canonibus. ⁊ ff. ſi ſerui. vendi. altius.

Diuiſio.

In canonicis ſcri. ℭ Caſus. Hoc ca. diuidit̄ in duas ptes. In pma pte dr̄ ꝙ bonꝰ idagator diuinaꝝ ſcripturarū dꝫ ſeq auctoritatē catholicaꝝ eccliarū in ſcripturis recipiendis ⁊ ꝓponēdis iter q̄s ſcripturas ꝓponende erūt ſcripture ſe. apo. In ſcd̄a pte q̄ incipit ibi: tenebit igit̄. dr̄ ꝙ ille ſcripture q̄ recipiunt̄ ab oibus ſunt ꝓponēde illis q̄s nō recipiūt qdā. Inter illas vero q̄ nō recipiūtur ab oibꝰ ꝓponendas eas q̄s plures ⁊ grauiores recipiūt eis q̄s pauciores ⁊ minoris auctoritatis recipiūt. Sꝫ ſi alie a grauioribus alie a pluribꝰ recipiātur: eq̄lis erūt auctoritatis: licet hoc de facili inueniri nō poſſit.
c ℭ Inter quas. canonice ſcripture ſunt epiſtole.
d ℭ Habere. meruit ab alia eccleſia.
e ℭ Preponat. Ar. ꝙ ſp ꝓſumit̄ ꝓ multitudie vt. liij. di. nullus iuitis. Itē ar. qd̄ a pluribꝰ recipit̄ maioris ē auctoritatis q̄ꝫ qd̄ a paucioribꝰ. vt. s. xvi. di. iſidorꝰ. ⁊. ij. q. vij. puto. lxiij. di. c. vl. Sꝫ q̄l̄r ſtare pōt qd̄ h̄ dr̄: nonne oēs canōice ſcripture eq̄l̄r ſunt recipiēde. arg. xv. di. ſancta romana. quō ergo vna ꝓponit̄ alijs? Rn̄. ꝓt eē ꝙ oēs recipiant̄: nō tn̄ ꝙ oēs in eadē veneratiōe habeant̄. vel intelligas iſtud de localibus canonibus: vt ille preponat̄ alijs qui a pluribꝰ tenetur. ⁊ ſic poteſt intelligi .l. di. domino ſancto. in fi.

Scripture canōice non ſunt in eadē veneratiōe.

ne a quoq̄ eſſe nō dubitet̄: q̄ maioris [a] excōicatiōis dectiōe eſt abijciēdus cui ſcē eccleſie cōmiſſa fuerit diſciplia q̄ nō ſolū prefate ſcē eccleſie iuſſiōibus parere debuit: ſed etiā [b] alijs ne preterirēt inſinuare. Sitq̄ alienꝰ a diuinis ⁊ pōtificalibꝰ officijs q noluerit ꝓceptis aplicis obtēpare.

Item augu. de doctrina chriſtiana libro ſecundo.

ℭ Inter canōicas ſcpturas decretales eple cōnumerāt̄.

In canonicis ſcripturis eccleſiaꝝ catholicaꝝ q̄ꝫ pluriū diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſollertiſſimꝰ indagator auctoritatē ſequat̄: inter q̄s [c] ſane ille ſint quas aplica ſedes habere [d] ⁊ ab ea alij meruerūt accipere epiſtolas. ℭ Tenebit igitur indagator hūc modū in ſcripturis canonicis: vt eas que ab oibus recipiūtur eccleſijs ꝓponat [e] eis quas qdā nō accipiūt. In eis vero q̄ nō accipiūtur ab oibꝰ preponat eas quas plures [f] grauioreſq̄ accipiūt eis q̄s pauciores minoriſq̄ auctoritatis ecclie tenēt. Si aūt alias inuenerit a pluribꝰ alias a grauioribus haberi: q̄ꝫq̄ꝫ hoc inueniri [g] vix poſſit: equalis tamē auctoritatis eas habēdas puto.

Item leo papa.

ℭ Miniſterij diuini ſe exortem intelligat qui a ſoliditate Petri recedit.

Dignitas an cōpenſetur cū numero.

f ℭ Plures. No. ꝙ hic dignitas ꝑſonaꝝ cōpenſat̄ cū numero. ſil̄r in teſtibꝰ vt extra de teſti. in nr̄a. ſil̄r i creditoribus: vt ff. de pac. maiorē. Sꝫ in electiōe ſemꝑ par numerus ꝑiudicat: lꝫ maior ſit dignitas ex pte altera: ⁊ maius meritū perſone. vt extra de elec. dudū. i. lꝫ ſit ar. contra. lxiij. di. c. vlt. ⁊. lxxvi. di. §. nō autē. nō eſt contra. ibi enim erant equales in numero non in meritis. Sꝫ.

g ℭ Inueniri. Ar. ꝙ iura aptāt̄ ad ea q̄ raro accidūt. de cōſe. di. iiij. ſcim eſt. ⁊ ff. ſi ps here. pe. antiq. argu. ꝯ. xxviij. di. de ſyracuſane. xiiij. qō. v. deniq̄. ff. de leg. nam ad ea.

Ita dn̄s. ℭ Caſus. Quidā epi ꝯ ro. ec. erigebāt ceruicē ei obedire nolētes: nec volebāt ſeq doctrinā quā a veteribꝰ receperūt. ꝯ quos inuehit̄ leo ꝓbās ꝙ ab ec. ro. nō debēt recedere: q̄ ita eſt cōfirmata a dn̄o ⁊ corroborata i petri ſoliditate ꝙ temeritas hoiuꝫ nec porte inferi aduerſus eā ꝓualebūt: oſtēdit et̄ ꝙ a ꝑncipio ſic voluit dn̄s euāgelicā ꝑdicationē ab aplicis ⁊ alijs ꝑdicatoribus ꝑ vniuerſū orbē diffundi: vt petrꝰ [a] cuiꝰ vice papa fungitur eēt q̄ſi quoddā caput illius ꝑdicatiōis: ⁊ q̄cūq̄ a petri ſoliditate recedere voluerit deponatur.

Ita dn̄s nr̄ ieſus xp̄s humani generiſ ſaluator iſtituit: vt veritas q̄ antea legis ⁊ ꝓpheta ꝝ ꝑconio ꝯtinebat̄: ꝑ apoſtolicā tubā in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptū eſt: In oēm terrā exiuit ſonꝰ eoꝝ: ⁊ i fines orbis terre v̄ba eorū. Sꝫ huiꝰ muneris ſacrm̄ [h] ita dn̄s ad oiuꝫ aploꝝ offīm ꝑtinere voluit: vt i beatiſſimo petro oiuꝫ aplorum ſūmo ꝑncipal̄r collocaret: vt ab ipſo quaſi a quodā capite dona ſua velut i corpꝰ omne diffunderēt: vt exortē intelligeret ſe diuini miſterij eē: qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere. Hūc [i] eni i ꝯſortiū indiuidue [k] vnitatiſ aſſumptuꝫ: id qd̄ ipſe erat [l] dn̄s voluit noīari dicēdo: Tu es petrus ⁊ ſuꝑ hāc petrā [m] edificabo ecclīā meā: vt eēni tēpli edificatio mirabili munē gr̄e dei i petri ſoliditate ꝯſiſteret: hāc et̄ eccleſiā ſuā firmitate corroborās vt illa nec hūana temeritas poſſet appetē: [n] nec porte [o] inferi ꝯ illā ꝓualerēt. Uerꝫ hāc petre iſtiꝰ ſciſſimam firmitatē deo (vt diximꝰ) edificātē ꝯſtructā nimis vult ipia ꝓſumptiōe violare: q̄ſq̄s eius ptātē tentat infringere fauēdo cupiditatibus [p] ſuis: ⁊ id qd̄ accepit a veteribus [q] nō ſequēdo. ℭ Hoc [r] aūt intelligendū eſt de illis ſanctiōibus vel decretalibus

pſal. xviij

h ℭ Sacrm̄. i. hoc ſanctum munus.
i ℭ Hūc. i. petrum.
k ℭ Indiuidue. ſcilicet eccleſie.
l ℭ Erat. i. ab eo qd̄ ipſe dominꝰ erat. ſcꝫ petra voluit eū vocari dn̄s petrū. de conſe. di. ij. reuera.
m ℭ Et ſuꝑ hāc petrā. Per hāc dictiōeꝫ nō credo dn̄ꝫ aliud demōſtraſſe q̄ꝫ hec v̄ba q̄ petrꝰ r̄ndit dn̄o cū dixit: Tu es xp̄s filꝰ dei viui: q̄ ſuꝑ illo articlo fidei fūdata ē ecclīa. ergo ſuꝑ ſeipſo fundauit deus eccleſiam.
n ℭ Appetere. i. laceſſere ⁊ calūniari.
o ℭ Nec porte. i. vitia vel et̄ hereſes: q̄ ecclīa nō pōt errare vt. xxiiij. q. i. a recta. Nec eccleſia pōt eſſe nulla. vt. xxiiij. qō. i. pudēda. q̄ ipſe dominus rogauit pro ea vt nō deficeret. vt. xxi. di. §. i. in fi.

Matt. xvi

Articulus ſuper quē eccleſia eſt fundata.

p ℭ Cupiditatibus. ideſt voluntatibus.
q ℭ A veteribꝰ. Ar. ꝙ dicta veteꝝ ſunt ſequēda. vt. xxxvij. di. relatū. xxiiij. q. iij. traſſerunt. vt. ſ. di. ꝓxia. de quibus.
ℭ Hoc aūt. Scd̄a ps huiꝰ di. in q̄ dr̄ dictū ⁊ ꝓbatū ē. s. ꝙ decretales epiſtole viꝫ habēt auctoritatis: veꝝ eſt ꝙ ſic dicit Gr̄anus de decretalibꝰ q̄ decretis patrū ⁊ ſcripturis euāgelicis n̄ ꝯdicūt. Un̄ q̄ anaſtaſiꝰ papa fauoꝛ anaſtaſij iꝑatoris ordiatos ab achatio hētico decreuit rite ⁊ de iure cōi poſſe ſuis officijs fūgi: iō ro. ec. eiꝰ decretū repudiauit.
r ℭ Hoc autem. ſcꝫ ꝙ decretales epiſtole ſint paris au-

epiſtolis in qbus nec p̄cedentium patrũ decretis: nec euãgelicis preceptis aliqd ↄ̄trium inuenit̃. Anaſtaſius .n. ſcdo, fauore anaſtaſij imperatoris: q̊s achatius[a] poſt ſniam in ſe platam ſacerdotes vel leuitas ordinauerat: rite ſugi acceptis officijs debere decreuit: ita inquiens, Anaſtaſi⁹ .ij.

¶ Nulla leſionis portio attingat qui ab hereticis iam damnatis ordinatur.

SEcundũ[b] eccl̃ie catholice ↄſuetudinẽ ſanctiſſimum ſerenitatis tue pect⁹ agnoſcat: q̄ nullũ de his quos baptizauit[c] achatius: vel q̊s ſacerdotes vel leuitas ſ3 canones ordinauit: aliq̃ ex noĩe achatij portio leſiõis attingat q̈ forſitan p iniquum tradita ſacr̃i gr̃a minus firma videat̃. Nã & baptiſma qd̊ pcul fit ab eccleſia: ſiue ab adultero: ſiue a fure datũ fuerit: ad pcipientẽ munus[d] puenit illibatũ: quia vox[e] illa q̃ ſonuit p colũbã[f]: Hic eſt filius me⁹ &c. omnem maculã humane pollutionis excluſit. Qd̊ declarat̃ cũ dr̃: Hic eſt q baptizat in ſpũ ſcõ & igne[g]: nã[h] ſi viſibilis ſolis iſti⁹ radij cum p loca fetidiſſima trãſeunt nulla ↄ̄tactus inq̃natiõe maculãtur: multomagis ipſi⁹ q iſtũ viſibilẽ fecit v̓tus nulla miſtri idignitate cõſtringit̃. Nã & iudas cum fuerit ſacrilegus atq3 fur qcqd egit inter apl̃os: pro dignitate cõmiſſa ſibi bñficia p idignũ data nulla ex hoc detrimẽta ſenſerũt. Declarãte hoc ipſo dño maniſeſtiſſima voce: ſcribe (inqt) & phariſei ſup cathedrã moyſi ſederũt. Queccũq3 dicũt facite: q̃ aũt faciũt nolite facere: dicũt enim & nõ faciũt. Quicqd ergo ad hoĩum pfectũ qlibet in eccl̃ia miſtri p offõ ſuo vident̃ opari: hoc totũ ↄtineri[i] iplente[k] diuinitatis effectu: ita ille p quẽ loqt̃ xp̄s paul⁹ affirmat: Ego plãtaui[l]: apollo[m] rigauit[n]: ſ3 de⁹ icrementũ[o] dedit. Itaq3 neq3 q plãtat eſt aliquid neq3 qui rigat: ſed q incrementum dat deus. Adeo aũt non reqrit̃ qs vel q̃lis[p] p̄dicet[q]: ſed qd p̄dicet: vt inuidos[r] etiã xp̄m bñ cõfirmet[ſ] p̄dicare: quo malo ipſe diabolus deiect⁹ ẽ: & hoc[t] ipſe p̄dicare nõ deſinit. Ideo & hic[u] cuius nomen dr̃ reticẽdum eſſe male bona miniſtrãdo ſibi tm̃ nocuit: nam inuiolabile ſacr̃m qd̊ per illũ datũ eſt in alijs[x] pfectionem ſue v̓tutis[y] obtinuit: qd̊ quidem generaliter[z] verum eſt: niſi aliquorum in tantũ ſe extenderet curioſa ſuſpitio: vt imaginẽtur[&] plato a felice papa iudicio poſtea inefficaciter in ſacr̃is quecunq3 achati⁹ vſurpauit ipſum egiſſe: ac proinde oportet eos metuere[ꝯ] qui vel in cõſecrationibus vel in baptiſmate miniſteria tradita ſuſceperunt: ne irrita diuina beneficia videant̃. ¶ Quia ergo illicite & non canonice: ſed cõtra decreta predeceſſorum & ſucceſſorum ſuorum hec reſcripta dedit: vt probat felix & gelaſius qui achatium ante anaſtaſium excõmunicauerũt: & hormiſda qui ab ipſo anaſtaſio tertius eundem achatium poſtea damnauit:

...ſectatio cum canonibus.

a ¶ Achatius. hereticus & excõmunicatus. xxiiij. q. j. achatius. Fuit enim excõmunicatus propter hereſim a gelaſio & a felice papa: vt ibi dicitur.

S Ecundũ. ¶ Caſus. Achatius heretic⁹ baptizauit & ordinauit multos tpe ſue hereſis quos dicebant quidam nõ poſſe ſua officia de iure cõmuni exequi: quare anaſtaſius imperator de hoc dubitans queſiuit a papa. Qui reſpõdit eos poſſe de iure cõmuni ſuis officijs fungi: nec per maliciam achatij ledi pnt. Nã baptiſmata & ordines a malo collata p ipſius maliciam non ipediunt. Et pbatur hoc .vj. rõnibus. Prima ratio eſt: qꝛ in ſacramẽtis virtus xp̄i operat̃ que oẽm maculã repellit. Secunda eſt de radijs ſolis qui & ſi tranſeat per loca fetida tñ nõ coinquinant̃: idem eſt de ſacr̃is per malos miniſtratis. Tertia eſt de iuda: qui licet malus fuiſſet: multa tñ fecit que rata ſũt habita. Quarta eſt de auctoritate dñi qui p̄cepit verba ſcr̃ibarum & phariſeorum ſeruanda & implẽda. Quinta rõ eſt q̄ omne bonũ a quocũq3 fiat: fit a deo. Sexta rõ eſt: qꝛ in ſacr̃is nõ eſt attẽdendũ qualis vl̃ qs cõferat: ſed quid cõferatur: qꝛ incremẽtum ſolus deus p̄bet: & neq3 qui plantat neq3 qui rigat ẽ aliqd: ſed q incremẽtum &c. Poſtea concludit ex p̄dictis q̄ ſacramenta eius ſeruari debent.

b ¶ Scdm. Varijs modis ponit̃ caſus huius .c. S. inducit q̃ſi ſit abrogatum: & melẽdus ſentit cum eo: & oẽs q dicũt veritatem ſacr̃orum non eſſe apud hereticos: vt .xxiiij. q. j. ſchiſma &. ſ. q. j. ex̃ eccleſiam. H. dicit q̄ nec c. eſt reprobatum: nec auctor pro his que hic cõtinent̃ dãnatus fuit: qꝛ nihil h̄ continetur qd̊ non canonice dicatur: ſed iõ fuit iſte dãnatus: qꝛ cõicauit fotino heretico: & qꝛ voluit reuocare achatium hereticum poſt mortem: & ideo iſte anaſtaſius fuit dãnatus: vt .ſ. cap. anaſtaſius. Alij dicunt q̄ hoc .c. cum auctore reprobatum eſt: qꝛ voluit dicere q̄ ordinati ab heretico ſine oĩ diſpenſatione de iure poſſunt ſua officia exercere. dicit enim. h. q̄ heretici habent veritatem ſacr̃orum: ſed nõ hñt executionẽ eorum: vt de ↄſe. di. iiij. ſicut in ſacramentis. & .c. nõ in verbis: vt no. j. q. j. q̃ perfectionem. & .c. dñs.

c ¶ Baptizauit. in forma eccleſie.

d ¶ Munus. ideſt baptiſma.

e ¶ Quia vox. hic eſt qui baptizat.

f ¶ Per colũbam. i. per ſpiritũ ſanctum in ſpecie columbe.

g ¶ Et igne. ideſt charitate.

h ¶ Nã ſi viſibilis. j. q. j. ſi fuerit.

i ¶ Cõtineri. i. pfici.

k ¶ Implẽte diuinitatis effectu. i. deo cooperante.

l ¶ Plantaui. predicando.

m ¶ Apollo. diſcipulus pauli.

n ¶ Rigauit. baptizando.

o ¶ Incremẽtum. ideſt gratiam & remiſſionem peccatorum.

p ¶ Vl̃ q̃lis. hoc itelligẽ de toleratis: alr̃ bñ q̃rit̃: vt .xliij. di. ſequam⁹. nã nemo pot p̄dicare niſi mittat̃: vt .xvi. q. j. adijcim⁹. & ex̃ de here. cũ ex iniuncto. vel loqt̃ ſm antiqua tp̃a qñ oẽs poterant predicare.

q ¶ Predicet. ſed que predicet.

r ¶ Vt inuidos. ſ. pſeudo apoſtolos.

ſ ¶ Cõfirmet. & hoc ẽ in epl̃a ad phil. cũ dicẽ ſiue p v̓itatẽ ſiue alio mõ xp̄s p̄dicet̃ i hoc gaudeo & gaudebo.

t ¶ Hoc. i. inuidiam.

u ¶ Et hic. ſ. achati⁹.

x ¶ Alijs. ſcilicet ignorantibus.

y ¶ Sue virtutis. quo ad v̓itatẽ ſacr̃i.

z ¶ Gñalr̃. i. in oĩ ſacr̃o. & ¶ Vt imaginent̃. achatiũ.

ꝯ ¶ Metuere. ſ. ſm opinionẽ falſam. nã in v̓itate ſuſceperũt ordinẽ: ſed nõ executionẽ. j. q. j. ordinationes. & . q. vij. daibertum. ¶ Quia ergo. ¶ Caſus. Cõcludit grãn⁹

Matthei .xxiij.

j. cor. iij.

Predicare nemo poteſt niſi mittatur.

...at. iij. d

...j. c.

...fo... ...tas an... ...dõ he... ...os.

te supradictis ꝛ dicit ꝙ qꝛ anastasius ita decreuit: iō felix ꝛ gelasi⁹ ꝛ hormisda eū excōicauerūt: sed achatium p̄us. Anastasius. ¶ Casus. Fotin⁹ diaconus thesalonicen. cōicauit achatio in heresi. Post mortē vo achatij anastasi⁹ papa cōicauit fotino sine ꝯcilio clicoꝝ: ꝛ occulte voluit reuocare achatiū defunctuz in heresi: vt orōnes p eo in ecclia fierēt. Et iō multi clici recesserūt ab obediētia ei⁹: ꝛ lepra pcussus est. ¶ Casus aūt sequētis. §. plan⁹ est.

a ¶ Abegerunt. i. remouerūt. xxxij. dist. §. verū. Sed ꝯ. viij. q. iiij. nōne. vbi dicit ꝙ ante tps snie non pnt clerici recedere ab epo. sed h̄ non recesserunt ante sentētiam: qꝛ inciderant in heresiz iam dānatam: vt. xxiiij. q. j. c. j.

b ¶ Cōsilio. Videt ergo ꝙ papa tenet regrere ꝯsiliū epoꝝ: qđ verū est vbi de fide agit: ꝛ tūc synodus maior est papa: vt xv. di. sicut. in fi.

c ¶ Qui cōicauerat. Contra. xj. q. iij. qm̄. vbi dr ꝙ excōicatio nō trāsit in tertiā psonaz. sed h̄ cōicauit ei in maleficio vnde potuit trāsire ad tertiam psonā: vt extra de sen. excom. nup.

d ¶ Occulte. magis inde psumit ꝯ ipm vt ex̄ vt eccle. bn̄fi. vt nr̄m. ex̄ de of. deleg. consuluit. ff. de ritu nup. palam. ff. de ad mi. tu. nō existimo.

e ¶ Diuino. qꝛ duz assellaret emisit intestina ignominiose lapsus.

Propter.

f ¶ Obtineāt. qꝛ pter formā ecclie cōtulit. j. q. j. ex̄ ecclia3.

g ¶ Que circa euz. Ar. ꝙ qcqd fit ab intrusis vel vitiose electis totum cassat: vt xij. q. ij. alienatiōes. xxv. q. j. oē. arg. ꝯ. iij. q. vij. §. verūtn̄. i pn. ꝛ. C. de sac. san. ec. l. decernim⁹. sed h̄ fauor tutoꝝ ecclie: qꝛ aut sunt in vtilitatē ecclesie: ꝛ tūc valent

Cassanda sūt fcā ab intrusis.

ideo ab ecclesia romana repudiatur: ꝛ a deo percussus legitur fuisse hoc modo.

¶ Anastasius a deo reprobat' nutu diuino pcussus est.

Anastasius. ij. natione romanus fuit temporibus theodorici regis: eodez tpe multi clerici se a cōione ipsius abegerunt[a]: eo ꝙ cōicasset sine cōsilio[b] epoꝝ vel p̄sbyteroꝝ ꝛ clericorum cūcte ecclesie catholice diacono thesalonicensi nomine fotino: q cōicauerat[c] achatio: ꝛ qꝛ voluit occulte[d] reuocare achatium ꝛ nō potuit: nutu diuino[e] percussus est. ¶ Hinc etiam de maximo episcopo in constantinopolitana synodo statutum est.

¶ Que circa indisciplinatos prelatos vel ab eis gerūtur in irritum reuocentur.

Propter totius indisciplinationis eius doctrinam que cōstantinopoli exorta est: statutum est ne maximus fuisse aut esse iaz putet eps: neqꝫ hij q ab eo sunt ordinati q̄lecunqꝫ gradū clericatus obtineāt[f]: oibus. s. q̄[g] circa eū vel ab eo gesta sūt in irritū reuocatis. Distinctio. xx.

Decretales[h] itaqꝫ epistole canonib[a] cōciliorum pari iure exequāt. Nūc autē queritur de expositionibus sacre scpture an exequētur aut subijciantur eis: quo enim quisqꝫ magis rōne nititur: eo maioris auctoritatis eius verba esse videntꝰ. Plurimi autem tractatorum sicut pleniori gratia sancti spiritus: ita ampliori scientia[i] alijs precellentes rationi magis adhesisse probātur. Unde nonnullorum pontificum cōstitutis: Augu. Hiero. atqꝫ aliorum tractatoꝝ dicta videntur eis esse preferenda. ¶ Sed aliud est causis terminū iponere: aliud scripturas sacras diligenter exponere. In negocijs diffiniēdis: nō solū est necessaria sciētia[l]: sed etiā potestas. Unde xps dicturus petro: Quōcunqꝫ li-

als nōn. xvj. q. vj. si epi. Distinctio. xx.

Decretales. ¶ Casus. Supra ostendit Gratianus decretales epistolas parē vim habere cum canonib⁹ cōciliorū. In hac vero xx. di. q̄rit an expositiones scōꝝ patrū exequentur canonib⁹ ꝛ decretalibus vel p̄ferantur: qđ preferātur videt: qꝛ maioris auctoritatis videntꝰ cum pleniori gr̄a spūssancti ea p̄cellant. Un̄ expositiones Augu. hiero. ꝛ alioꝝ videntꝰ preponēde statutis pōtificum: ꝛ hoc in p̄ma pte. In secūda parte que incipit ibi: sed aliud. soluit Gratianus ꝛ dicit ꝙ in negocijs diffiniendis nō solū necessaria est scia: sed etiā ptās: qđ significatꝰ per claues quas xps tradidit petro. In quaꝝ altera denotatur sciētia discernēdi inter lepram ꝛ leprā: in altera vero notatꝰ potestas soluēdi ꝛ ligādi. Cū ergo in cāis diffiniendis necessaria sit ptās: appet ꝙ pōtifices expositorib⁹ preferuntꝰ: ꝛ hoc probatur per sequen.

h ¶ Decretales. In hac. xx. di. magister q̄rit de expositionib⁹ sacre scripture: an sint paris auctoritatis cū canonibus ꝛ decretalib⁹. Et ita soluit ꝙ q̄ꝫtum ad sacram scripturā exponendā preualet sanctoꝝ auctoritas: q̄ꝫtum aūt ad cās diffiniendas preualet auctoritas romanorum pontificum.

i ¶ Scientia. Arg. ꝙ nullus potest esse iudex ecclesiasticus: maxime nisi sit peritus; vt extra de cōsangui. ꝛ affi. ex literis. in fi. ꝛ. j. q. j. vt euidenter. xj. q. iij. ꝛ si ad tempus. xxiiij. q. iij. si quis. sic de pe. distin. v. consideret. ꝛ distin. vj. qui vult. ꝛ qꝛ leges scire tenetur. in auc. de iudi. col. vj. §. quia vero.

Auctas scōꝝ q̄ papali. [illegible] fert qui[illegible]

Impitu[s] nō pōt e[sse] iudex e[c]clesiasti[cus]

Item q2 ſnīa ferenda eſt in ſcriptis: vt.ij.q.j.in p̄mis.in ſi. Itē q2 iudices per ſe debent ſcribere ſnīas ⁊ recitare: vt C.de aſſeſ.preſides. Sed ꝯ. C.de iudi.certi.vbi dr̄ ꝙ milites p̄nt eſſe iudices: q2 per quotidianū vſum poſſunt hr̄e peritiam iudicādi. Mediocris tn̄ ſcientia ſicut ⁊ in prelato: ita ⁊ in iudice ſufficit: vt extra de ele.cū nobis olim.
a ℭ Prius. Arg. ex ordine facti aliquid preſumēdū: vt.xxiij q.iiij.diſplicet.⁊.j.q. j.vt euidēter.ſimiliter ex ordine verboꝝ: vt.xliij.di.ſit rector. ⁊ extra de reſcri.cū dilecta.ff. de ſol.nec ordo.contra.
b ℭ Dedit.S.ħ videtur velle ꝙ alia ſit clauis ligādi ⁊ ſoluendi: alia ſciētie: ⁊ ita ꝙ ſint due claues. Sed dico tātū vnā eſſe ſed dicūtur due eſſe ꝓpter duos effectus. Sed quaſi ſcīa dr̄ eſſe clauis cū aliquis poſſit habere ſciaꝫ qui nō habet clauem: ⁊ eꝯ. Sed dic ꝙ lꝫ ſcia ꝓus nō fuiſſet clauis: anteq̄ haberet ordinē: tamē poſt ordinē incipit eſſe clauis. Si tn̄ queras quid ꝓprie ſit clauis ſacerdotalis: dico ipſam poteſtatē ſacerdotalē per quaꝫ ligat ⁊ ſoluit.

Clauis ſacerdotal: an ſit vna an plures

c ℭ Inter lepram ⁊ leprā.i.inter cām ⁊ cauſam.⁊ alludit ei ꝙ fiebat in lege: cuꝫ enim dubitabaẛ de aliquo an eſſet infectus lepra ducebaẛ ad ſacerdotes: ⁊ ſecundū eorum arbitriuꝫ vel recipiebaẛ vel deijciebaẛ: vt.xj. q.iij.quo.de pe.di.j. ⁊ ex his.ver.moyſi.

Inter lepram ⁊ lepram vnde pica.

D E libellis.
ℭ Caſus. Epi britānie iudicabant cauſas tn̄ ſm̄ expoſitiōes aug.⁊ hiero. ⁊ alioꝝ: poſtponentes canones ꝯciliorum ⁊ decreta pontificum: quos leo redarguit oſtēdens ꝙ in cauſis diffiniēdis primo recurrendū eſt ad canones cōciliorū: ⁊ ad decreta vel decretales pontificū. ſcđo ad ſanctoꝝ expoſitiones.ſ.hiero.⁊ Augu.⁊ alioꝝ ſanctorum: in quibus ſi veritas non reperiatur tunc recurrendū eſt ad ſedem apl̄icam: cuius ſtatuta q nō recipit hereticꝰ eſſe ꝯuinciẛ.

gaueris ſup terram erit ligatum ⁊ in celis ⁊c̄. prius[a] dedit[b] ſibi claues regni celoruꝫ. In altera dedit ei ſcientiā diſcernēdi inter leprā[c] ⁊ leprā. In altera dans ſibi ꝑtātem eijciendi aliquos ab eccleſia vel recipiēdi. Cū ergo quelibet negocia finē accipiāt: vel in abſolutiōe innocentiū: vel in cōdēnatione delinquētiū: abſolutio vero vel cōdēnatio non ſcientiā tm̄ ſed etiā poteſtatē preſidētium deſiderat: appet ꝙ diuinaꝝ tractatores ſcripturarū ⁊ ſi ſciētia pontificibus preemineāt: tamē q2 dignitatis eoꝝ apicē nō ſunt adepti: in ſacraꝝ quidē ſcripturarum expoſitiōibus eis preponuntur: in cauſis vero diffiniendis ſecundum poſt eos locum merentur.

Item Leo papa.iiij.ſcribit epiſcopis britannie.

ℭ Aliorum ſcripture: romanorum pontificum decretis non ſunt preponende.

D E libellis[d] ⁊ cōmentarijs alioꝝ[e] nō cōuenit aliquos iudicare: ⁊ ſanctorū ꝯcilioꝝ canones reliquere vel decretaliū regulas q̄ habētur apud nos ſimul cū canonibus q̄bus in oībus eccleſiaſticis vtimur iudicijs.i. apl̄oꝝ nicenorū anchiritanorum neoceſarienſiū gangrēſium ſardicēſiuꝫ affricanenſium carthaginēſium: ⁊ cū illis regule preſulū romanoꝝ ſiluestri cyrici innocentij zozimi celeſtini leonis hylarij gelaſij hormiſde ⁊ gregorij iuniorisf. Iſti oīno ſunt ⁊ per quos iudicant epi: ⁊ ꝑ quos epi ſimul ⁊ clerici iudicātur: nā ſi tale emerſerit vel cōtigerit inuſitatū negociū qđ minime poſſit ꝑ iſtos diffiniri: tunc illoꝝ[g] quoꝝ meminiſtis dcā hieronymi auguſtini iſidori vel ceteroꝝ ſimiliter ſanctorum doctorū ⁊ ſimiliuꝫ ſi repta fuerint magnanimiter ſunt retinēda ac ꝓmulgāda: vel ad apoſtolicā ſedem referaẛ de talibus. Quā ob cām luculētius ⁊ magna voce ꝓnūciare non timeo: q2 qui illa (que ꝓdiximus) ſanctoruꝫ patrum ſtatuta que apđ nos canonū nomine pretitulātur (ſiue ſit epūs ſiue clericꝰ ſiue laicus) nō indifferēter recipere cōuincitur[h]: nec catholicaꝫ ⁊ apoſtolicā fidem: nec ſancta quattuor euangelia vtiliter ⁊ efficaciter ad effectum ſuū retinere vl̄ credere ꝓbaẛ.

Item nicolaus papa clero conſtantinopolitano.

ℭ Corrigendi ſunt qui decreta romanorum pōtificum non habēt vel nō obſeruāt.

S I decreta romanoruꝫ pontificū nō habetis[i]: de neglectu[k] atq3 īcuria eſtis redarguēdi. Si vo habetis ⁊ nō obſeruat]: de temeritate eſtis corripiēdi[l] ⁊ increpādi.

Item innocentius papa.

ℭ Ad quos ſit recurrendum: cum ſacre ſcripture auctoritas non currit.

D E quibus cauſis nulla ſoluēdi ligādiq3 auctoritas i libris vete.⁊ no.teſ.

d ℭ De libellis.i.ſecūdum libellos ⁊ cōmentarios.
e ℭ Aliorum.i.hiero.vel Augu.per quoruꝫ ſcripta nō eſt iudicandum omiſſis canonibus: vt.l.di.ſi ille.
f ℭ Iunioris. Ecce ħ approbātur dicta greg.iunioris alibi videnẛ reprobari.xxxij.q.vij.c.qđ ꝓpoſuiſti.⁊ i ſe.§. vbi dicit.G. ꝙ ſunt ꝯtria euāgelio: ſꝫ illud.c.itelligiẛ de arta.⁊ ſic bn̄ tenet. Jo.
g ℭ Illoꝝ. Hic dr̄ ꝙ potiꝰ iudicādum ſit ſm̄ illuꝫ q initiẛ auctoritate canonis q̄ ſm̄ illū qui initiitur auctē hier. vl̄ augu. qđ verū eſt niſi aug: iuueẛ auctē no. vel ve.teſta. vel ēt aliq̄ canone. nā lꝫ ꝯciliuꝫ apđ aqſgranū factū cōſtituerit ꝙ raptor nō poſſit matrimoniaẛ iūgi cū rapta. vt.xxxvj.q.ij.placuit tn̄ hier. ꝯtriū ſtatuit. ⁊ ei ſtaẛ. vt.xxxvj.q. ij.tria. ſꝫ hoc ē q2 iuuaẛ auctē meldē.cōcilij.ea.cā.⁊.q.c.ſi aū.
h ℭ Cōuinciẛ. Sed nōne orientalẛ eccl'ia recipit canones? Uꝫ ꝙ nō: vt.xxxj.di.aſr. nūqd ergo ipſa ē heretica? Sed dic ꝙ lꝫ ipſa nō recipiat iſtos canones: nō tn̄ contēnit eos. vl̄ dic ꝙ papa approbat ꝯſuetudinem ipſorū.ſ̄. di. proxi.ſi romanoꝝ.

Auctoritas canonis ē maior auctoritate ſanctorum.

Eccl'ia orientalis nō eſt heretica.

S I decreta.
ℭ Caſus huius.c.planus eſt.
i ℭ Non habetis. per ſcientiam.
k ℭ De neglectu. nulli eni eſt licituꝫ ignorare canones. vt.ſ. xxxviij.di.nulli.⁊.c. omnes.ſ̄. di. proxi.ſi romanoꝝ.
l ℭ Corripiēdi. Ar. ſiſe.xvj.di.ꝙ dicitis.

D E qbꝰ. ℭ Caſus. Quidā q̄ſiuit ſi aliq̄ dubitatio emergat in ſolutiōe alicuiꝰ qōnis ad q̄s ſcripturas potiꝰ ſit recurrendū.⁊ dr̄ in hoc.c.ꝙ iſte ordo ſeruandus eſt: Prio eni recurriẛ ad vetꝰ ⁊ nouū teſtamentum ⁊ ad ſcripturas apl̄oꝝ. Et ſi in illis nō appareat qđ faciēdum ſit: ad grecoruꝫ ſcripturas recurrendū eſt: poſtea ad geſta cōcilioꝝ ⁊ pontificū: deinde ad ſanctoꝝ expoſitiōes: vltio ad ſeniores. Sic beneuēta.ꝓpoſuit caſuꝫ. hugo. ſic dicit ꝙ p̄mū locū obtinēt vetꝰ ⁊ nouū teſtamētū.

ſcđm canones apłoꝝ ⁊ conciliorꝝ. tertiuꝫ decreta ⁊ decretales ep̄le romanoꝝ pōtificū. quartū ſcripta greca. qntuꝫ dicta ſcōꝝ patrū latinoꝝ. vltimū exēpla ſcōꝝ patrū. deīnde ad ſeniores ē recurrēdū. Tu aūt pone ſm ꝙ lr̃a iacet.

a ℂ Apoſtolorum. id eſt apoſtolicorum.

b ℂ Exēpla. Ar. p exempla poſſe iudicari. vt. xxxvij. di. q. de menſa. ⁊ xxiij. q. iij. ſi hēs: ar. ꝫ. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iudi. nemo. Sꝫ illud itelligiť cū ius hꝫ: tunc eni p exēpla nō ē iudicādū. Ul' dic ꝙ exēplis puatorū nō eſt vtēdū: ſꝫ exēplis publice pſone ſiue auctēice: vt exēpl' pncipis pmi ſiue aplicorū. vt. xvj. q. iij. lꝫ. ex de ſen. ⁊ re iud. i cauſis. vel dic ꝙ exēplis paucoꝝ nō eſt vtendū ſed pluriū bene.

Exemplis qbus eſt vtēdum.

c ℂ Seniores. i. ſapientes. vt. lxxxiiij. diſtin. porro.

d ℂ Pluribꝰ. ſic ex de of. dele. prudētiā. ⁊ ſi. j. rn̄. nā p apliores doies manifeſta veritas reuelať. vt C. de fideicō. l. pe. ⁊ C. de inge. ma. l. ij. hic pꝫ ꝙ pmo ad ꝯſuetudinē loci recurritur cuꝫ lex deficit ꝗ ad cōſuetudinē ro. ec. ſic. xij. di. illa. ⁊ ff. de leg. ⁊ ſenatuſcō. de qbꝰ. Alij dicūt ꝙ pmo ad ꝯſuetudineꝫ ro. ec. recurrēdū ē. vt ar. ꝫ. xj. di. c. vlti. Io. Quid aūt de hoc ſeruet notaui. ꝫ. xij. di. illō. meliꝰ. j. diſt. ꝯſuetudo. Diſti. xxj.

⁊ quattuor euāgelioꝝ cuꝫ totis ſcriptis apoſtolorum[a] non appareat ad diuina recurrite ſcripta greca. Si nec in illis: ad catholice eccleſie hiſtorias catholicas a doctoribꝰ catholicis ſcriptas manū mittite. Si nec in illis ſanctoꝝ exempla[b] pſpicaciter recordamini: qđ ſi in oībus his inſpectis huius q̄ſtionis qualitas non lucide inueſtigať: ſeniores[c] puincie cōgregate ⁊ eos interrogate: facilius nāqꝫ inuenit qđ a pluribus[d] ſenioribus queritur. Ueritas etiā repromiſſor dñs ait: Si duo ex vobis vel tres cōueniunt ſuper terrā in nomine meo: de omni re quācunqꝫ petierint: fiet illis a patre meo.

ℂ Diſtinctio.xxj.

Decretis[e] ergo romanorū pōtificuꝫ ⁊ ſacris canonibꝰ cōcilioꝝ eccl'iaſtica negocia vt ſupra mōſtratum eſt terminātur. Miniſtri vero ſacroꝝ canonum ⁊ decretoꝝ pontificū ſunt ſūmi pōtifices ⁊ infra pſules ⁊ reliq ſacerdotes: quoꝝ inſtitutio eſt in veteri teſtō inchoata: ⁊ in nouo plenius cōſummata. ℂ Sūmi eteni pōtifices ⁊ minores[f] ſacerdotes a deo ſunt iſtituti p moyſen: qui ex pcepto dñi aaron in ſummū pontificē: filios vero eiꝰ vnxit in minores ſacerdotes. Poſtea ho dauid cū miniſteria domus dñi ampliaret ianitores ⁊ cātores inſtituit. Porro ſalomō quēdaꝫ modum exorcizandi inuenit quo dmones adiurati ex obſeſſis corporibꝰ pellebātur: huic officio mācipati exorciſte vocati ſunt. De qbus dominꝰ in euāgelio. Si ego in beelzebub eijcio demonia filij veſtri ſcꝫ exorciſte in quo eijciūt? Hec oīa in nouo teſtamēto eccleſia imitata habet ianitores ſuos quos hoſtiarios appellamus. Pro

Decretis. e hec di. diuidit i tres ptes. In quarū pma dicit ꝙ miſtri eccl'ie ſunt ſūmi pōtifices ⁊ pſules ifra poſiti cū reliqs ſacerdotibus. ſcđa ibi: in nouo. ťtia ibi: i his. ℂ Caſus. Supactuꝫ eſt de decretis ⁊ canonibꝰ cōciliorū qbus negocia dirimūtur. In hac vero. xxj. di. agit gratianus de miniſterijs eccleſie ⁊ ſacroꝝ canonū: ⁊ dicit ꝙ ſunt ſummi pōtifices ⁊ pſules infra

Ex. xxviij.

poſiti cū reliquis ſacerdotibus: ⁊ hoc in prima pte. In ſecūda parte que incipit ibi: ſummi eteni. dicit ꝙ ſummi pōtifices ⁊ minores ſacerdotes a dño per moyſen ſunt inſtituti in veteri teſtamēto: qui vnxit aaron in ſummū pontificē ⁊ filios eius in minores ſacerdotes et leuitas. Dauid iſtituit cantores et ianitores. Salomō exorciſtas: ⁊ hec oīa in nouo teſta. eccleſia imitať. habet eni hoſtiarios ⁊ lectores p ianitoribus: ⁊ hꝫ exorciſtas: pro filijs vero Aarō habet oēs pſitos infra ſummus pontifices: pro quo ſummo pōtifice ponitur papa. In tertia pte que incipit ibi: iter eos. dicit ꝙ inter iſtos eſt diſcretio ſeruāda: nā alij appellātur ſimpliciter ſacerdotes ⁊c. Et hec diſcretio icepit a paganis qui habebāt flamines ⁊ archiflamines. ſilr in nouo teſtō incepit a xp̄o q petrū i ſummū pōtificē ꝯſtituit xij. aplos maiores ſacerdotes. lxxij. diſcipulos miores. Sed nūc loco petri ē papa: loco. xij. aploꝝ ep̄i: loco. lxxij. diſcipuloꝝ ſūt archipbři. Leuitas vero ſtatuerūt apli: eccl'ia vero ſbdiacones ⁊ acolythos ſibi cōſtituit.

Di. xxvij. c.

e ℂ Decretis. hic agiť d eccl'iaſticis ordinibꝰ: ⁊ oſtdit originē ipſorū: ⁊ vñ ſic appelleť. Poſtea oñdit ꝙ ille q eſt i maiori ordie vel dignitate nō ſꝫ iudicari a minori. ⁊ hc, papa nemie pt iudicari.

ij. Par. xxiij. d.

Papa a nemine iudicatur.

f ℂ Et minores. Ci ergo moyſes elegit ſacerdotes i vete. teſtā. ⁊ dñs i nouo: vt. ſ. e. in nouo. vi ꝙ ad ep̄m de iur̃ ſpectet electio canonicoꝝ. ⁊ impator dicit ꝙ ep̄s eligit clericos in cōſtātinopo. ciuitate. vt i auč. de mē. ordi. cle. in. j. ꝫ. col. iij. ad hoc dicas ꝙ ep̄s de iure cōi cū alijs eligeť vt ex de his q̄ fi. a pla. ſine coſenſu ca. nouit. ⁊. c. ca noſcit. ꝯſuetudo tñ ē ſeruāda vt ex

Electio canonicoꝝ ad quos ſpectat.

Lu. xj. c.

tra de elec. cum eccleſia. Itẽ videt̃ ex loco iſto ꝙ moyſes fuerit ſacerdos cũ vnxerit ſacerdotes. ⁊ idẽ dicit Inno. extra de ma. ⁊ obe. ſolite. Sed ꝯ homicida fuit ergo nõ potuit eſſe ſacerdos. vt. xxiij. q. iij. non inferẽda. Sed dic ꝙ olim ſacerdotes bene erãt homicide. vt. ij. qõ. vij. §. his ita. Sꝫ dauid prio fuit ꝓhibitus conſtruere tẽplũ: qꝛ vir ſanguinũ erat. de cõſe. di. j. c. j. Quare autẽ iudices ⁊ executores teſtes ⁊ aduocati in cã ſanguinis ꝓmoueri nõ poſſunt. Dic vt notaui in queſtionibus in illa qõne que ſic incipit: aliquis ex officio ſuo hominẽ interfecit. de hoc dixi. lj. di. per totum.

Moyſes ꝗ̃ homicida potuit eſſe ſacerdos.

ſecũda pars icipit ibi: ordo vero epoꝝ. tertia ibi: põtifex.
f ¶ Matthias. cũ quo fuit electus ioſeph. xxvj. qõ. ij. c. j.
g ¶ Primũ. in clericuꝫ. ſ. alius. ſ. iacobus fuit pmo epiſcopus factus. vt. ꝟ. lxvj. di. porro. Et eſt hic argu. ꝓ ſorte faciẽda. vt. ff. de iudi. ſed cũ ambo. ⁊ ꝙ in electiõib⁹ tempore neceſſitatis poſſumus ſm ſortem procedere: vt. xxvj. q. ij. non exemplo. cõtra extra de ele. eccleſia veſtra. ⁊ ita iſta glo. non valet. extra de elec. quia ꝓpter. Uel dic nõ eſſe vtendum ſorte: cum eſt vtrobiqꝫ paritas in oibus ⁊ ſubeſt cauſa neceſſitatis: vt cũ eſt cõtẽtio de electione. xxvj. qõ. ij. non exemplo.

Sors i electiõib⁹ eſt reprobatã

a ¶ Alij primates. hec diuiſio non eſt niſi rõne noiuꝫ: qꝛ idem ſunt ꝑmates quod p̃iarche. xcix. diſtin. capi. j.

¶ Con cor. tex. in ca. ecce criminoſi. cũ cõcor. lv. diſtin.

b ¶ Septuagitaduos diſcipulos. ꝯ. j. ca. ſi. in nouo. vbi dicit̃ ꝙ diſcipuli domini. i. apli elegerũt lxxij. diſcipulos: hic dr̃ ꝙ a dño. Sꝫ dic ꝙ dñs bñ dr̃ feciſſe qđ eius miniſter facit: qꝛ qui ꝑ alium facit: per ſeipſum facere videtur. vt extra de ſenten. excõmu. mulieres.
c ¶ Ordinatos. vt xciij. di. dñs noſter. ⁊ ca. diaconi.
d ¶ Subdiaconos. non vr̃ verũ dicere: qꝛ a tpe apl'orũ aliq fuerũt ſubdiaconi: vt. xxxv. di. epũs. qꝛ ille eſt canõ apoſtolorũ. per illa ... diligis me ⁊ ... de elec. ſignific... eciam ... innu...

cantoribus lectores ⁊ cãtores inſtituit. Exorciſtas aũt noie antiquo ⁊ officio ꝑmanẽte recepit. Pro filijs vero aaron oẽs infra ſummuꝫ põtificeꝫ ſacerdotiũ adminiſtrãtes ſunt ꝯſecrati. ¶ Inter eos quedã diſcretio ſeruata eſt: vt alij appellent̃ ſimpliciter ſacerdotes: alij archipꝛ̃ſbyteri: alij corepĩ: alij epĩ: alij archepĩ ſeu metropolite: alij primates ᵃ: alij p̃iarche: alij ſũmi põtifices. Hoꝝ diſcretio a gẽtilib⁹ maxime introducta eſt: q ſuos flamines: alios ſimplr̃ flamines: alios archiflamines: alios ꝓtoflamĩes appellabãt. Simpliciter vero maiorũ ⁊ minoꝝ ſacerdotũ diſcretio i nouo teſtõ ab ipſo xp̃o ſumpſit exordiũ: qui duodecim apoſtolos tanꝗ̃ maiores ſacerdotes: ſeptuagĩtaduos ᵇ diſcipulos q̃ſi minores ſacerdotes iſtituit. Petrũ vͦ quaſi in ſummũ ſacerdotẽ elegit: dñ ei pre oibus: ⁊ ꝓ oib⁹ claues regni celoruꝫ tribuit: ⁊ a ſe petra petri nomẽ ſibi impoſuit: atqꝫ ꝓ eius fide ſe ſpecialr̃ rogaſſe teſtat⁹ eſt: ⁊ vt ipſe ceteros cõfirmaret ſibi: ſubiũxit dicẽs: Ego ꝓ te rogaui petre vt non deficiat fides tua: ⁊ tu aliqñ cõuerſus confirma fratres tuos: hanc eandẽ formã apl'i ſecuti i ſingulis ciuitatibus epõs ⁊ preſbyteros ordinauerũt: leuitas aũt ab apoſtolis ordinatos ᶜ legim⁹ quorũ maximus fuit beat⁹ ſtephanus. Subdiaconos ᵈ ⁊ acolythos ꝓcedente tpe eccl'ia ſibi cõſtituit. ¶ De his ẽt ſcribit beatus Iſidorus i li. vij. etymol. ca. xij. noia illoꝝ ⁊ nominũ cauſas exponens: ita inquiens.

¶ Unde nomen eccleſiaſticorum graduum ſumatur.

Cleros ᵉ ⁊ clericos hic appellatos credimus: qꝛ matthias ᶠ ſorte elect⁹ eſt: quẽ primũ ᵍ per apl'os legim⁹ ordinatuꝫ. Cleros eni grece ſors latine vel hereditas dr̃: ꝓpterea ergo dicti ſunt clerici: qꝛ de ſorte dñi ſunt: vel qꝛ dñi partẽ ʰ habẽt. Generaliter aũt clerici nũcupant̃ oẽs qui in eccl'ia xp̃i deſeruiunt: quorum gradus ⁊ noia ſunt hec: Oſtiarius pſalmiſta ⁱ lector exorciſta acolyth⁹ ſubdiaconus diacon⁹ preſbyter epũs ᵏ. ¶ Ordo vero epõrũ quadripartitus eſt: ideſt i patriarchis ˡ archiepĩs ᵐ metropolitis atqꝫ epĩs. Patriarcha greca lingua ſũmus patrũ interpretat̃: qꝛ primum poſt apl'icũ tenet locũ: ⁊ ideo qꝛ ſummo honore fungit̃: tali nomĩe cẽſetur: ſicut roma

h ¶ Partem. i. decimas ⁊ primitias: que dicũtur dei: vt xvj. q. j. c. quiſqs. et ca. qui abſtulerit.
i ¶ Pſalmiſta. hic patet ꝙ pſalmiſta ⁊ oſtiarius: ⁊ lector ſunt clerici. xxv. diſt. perlectis. ⁊. xxxij. di. ſeriatim. ⁊ lxxij. di. clericũ. ⁊. xj. qõ. j. de perſona. ⁊ ꝯponi pñt ſicut alij clerici: vt xxvij. q. j. ſi quis epiſcopus. ⁊ qui inijcit manus in iſtos excõmunicat⁹ eſt: vt. xvij qõ. iiij. ſi quis. ⁊ extra de ſen. excõ. non dubiũ. ⁊. c. parochianos. ⁊ per primã tonſurã fit aliqs pſalmiſta vel clericus: ⁊ illa tonſura eſt ſacramẽtale ſignum: vt xij. queſtio. j. duo. Sed ſi hoc dicatur: tunc erũt nouem ordines: verũtñ videtur ꝙ nõ ſit ordo: qꝛ vbi tractatur ꝙ clericus alij obediẽtiam preſtabit: nil agitur de iſtis ordinibus: vt. xciij. di. a ſubdiacono. ſimiliter alibi: vt. lxxvij. diſt. illud. Sed dic ꝙ tãtum ſeptem ſunt ordines qui conferũtur cum ſolẽnitate: ſed tamen nouẽ ſunt. Io. ſed certe omnes conferũtur cum ſolẽnitate hodie preter pſalmiſtatum: qui a ſolo ſacerdote confertur: vt. xxiij. diſtin. pſalmiſta. Ber.

Tonſura prima eſt ordo.

Sacerdos ſimplex pſalmiſtatum cõferre poteſt.

Cleros. ¶ Caſus. hoc ca. diuiditur in tres partes. In prima oſtẽdit Iſidorus quo noie generaliter miniſtri eccleſie vocẽtur. ⁊ dicit ꝙ generaliter clerici vocantur. ⁊ dicit quare ſic vocãtur. ⁊ ponit noia ⁊ numerũ miniſtroꝝ. In ſecunda parte que incipit ibi: ordo vero. facit quadrimẽbrem diuiſionẽ huius nois epiſcopi: ⁊ ponit etymologiã eoꝝ que ſub diuiſiõe illa ꝯtinent̃. In tertia parte que icipit ibi: pontifex ꝑnceps ſacerdotũ. ponit officia ſinguloꝝ ordinũ iterſerẽdo iterꝑ̃tatiões eoꝝ.
e ¶ Cleros. Primo oſtẽdit Iſido. quo nomine vocẽtur miniſtri eccleſie: ⁊ quare ſic vocẽtur miniſtri eccleſie. ſecũdo ponit quadrimẽbrẽ diuiſionẽ epõrum. tertio ponit iterꝑ̃tatiões oium ordinũ eccl'iaſticoꝝ ⁊ eoꝝ officia.
k ¶ Epũs. Argu. ꝙ epatus eſt ordo: vt. xciij. di. diacones.
l ¶ In patriarchis. quo nomine comprehẽdit principales patriarchas: vt romanũ conſtantinopolitanum: alexandrinum: hieroſolymitanum: antiochenum.
m ¶ Archiepiſcopis. ideſt primatibus: quo nomine comprehendit alios patriarchas ſiue primates: vt aquilegienſem cantuarienſem bituricenſem.

nus antiochenus alexandri-
nus. Archiepiſcopus greco
interpretatur vocabulo ꝙ ſit
ſummus epiſcoporum: ideſt
primas: tenet enim vicē apo-
ſtolicā: ⁊ preſidet tam metro
politanis ꝗ̄ ceteris epiſcopis.
Metropolitani autē a men
ſura[a] ciuitatū vocātur: ſingu-
lis enim ꝓuincijs preeminēt:
quorū auctoritati ⁊ doctrine
ceteri ſacerdotes ſbiecti ſunt:
ſine quib⁹ nihil reliquis age
re licet[b] epiſcopis: ſollicitudo
enim totius ꝓuincie archiepi
ſcopis cōmiſſa eſt. Oēs au-
tem ſuperius deſignati ordi
nes vno eodemq̄ vocabulo
epiſcopi nominātur: ſ3 ideo
priuato noīe quidā vtuntur
ꝓpter diſtinctionē poteſtatū
quā ſingulariter acceperunt.
Patriarcha patrū ꝑnceps:
archos enim grece princeps
latine: inde archieꝑus: prin-
ceps epiſcoporum. Metropoli
tan⁹ a mēſura ciuitatū. Epi-
ſcopus aūt vocabulum inde
dictū eſt: ꝙ ille qui efficitur
eꝑs ſuperintēdat: ſc3 curam
gerens ſubditorum. Scopin
eni grece latine intēdere dici
tur. Eꝑi eni grece latine ſpe
culatores interpretātur: nam
ſpeculator eſt ꝑpoſitus in ec
cleſia: ideo dict⁹ eo ꝙ ſpecule
tur ⁊ ꝓſpiciat populorum infra
poſitorum mores ⁊ vitam.
¶ Pōtifex princeps ſacer-
dotum eſt: vel dicit̄ eſſe quaſi
via ſequentiū. Ipſe eni ſum
mus ſacerdos: ipſe pontifex
maximus nūcupat̄: ipſe enim
efficit ſacerdotes atq̄ leui-
tas: ipſe oēs ordines eccleſia
ſticos diſponit[c]: ipe qđ vnuſ-
quiſq̄ facere debet oſtendit.
Antea autē pontifices ⁊ re-
ges erāt: nam maiorum hec
cōſuetudo fuit vt rex eſſet ſa
cerdos ⁊ pontifex: vn̄ ⁊ pon
tifices romani imperatores ap
pellabātur. Uates a vi men-
tis appellatus eſt: cui⁹ ſigni-
ficatio multiplex eſt: nā mo-
do ſacerdotē: modo prophe-
tam ſignificat modo poetam.
Antiſtes ſacerdos dict⁹ eſt
ab eo: q2 ante ſtat: prim⁹ eſt
enim in ordine eccleſie: vt ſu
pra ſe nullū habeat. Sacer-
dos autē nomen habet cōpo
ſitū ex greco[d] ⁊ latino qua-
ſi ſacrum dans: ſicut eni rex
a regendo ita ſacerdos a ſa
crificando vocatus eſt: cōſe-
crat enim ⁊ ſacrificat. Sacer
dotes autē gentiliū flamines
dicebātur: hi in capite habe-
bant pileum in quo erat bre-
uis virga[e] deſuper habens
lane aliqd: quod cū propter
eſtum ferre nō poſſent: filum
tantū in capite religare cepe-
runt: nam nudis[f] eos penitus
capitibus incedere nephas
erat. vn̄ ⁊ a filo quo vtebātur flamines dicti ſunt
quaſi filamines: verū in feſtis diebus filo depo-
ſito pileum imponebāt pro ſacerdotij eminētia.
Preſbyter grece latine ſenior interpretat̄: non
modo pro etate vel decrepita ſenectute: ſed ꝓpter
honorem ⁊ dignitatem[g] quā acceperunt preſby-
teri nominātur. Ideo autem preſbyteri ſacerdo
tes vocātur: q2 ſacra dant ſicut epiſcopi: qui licet
ſint ſacerdotes tamē pontificatus apicem nō ha-
bent: q2 nec chriſmate frontē ſignant: nec paracle
tum ſpiritū dant: quod ſolū deberi epiſcopis le-
ctio actuū apoſtolorum demōſtrat. Unde ⁊ apud
veteres idem epiſcopi ⁊ preſbyteri fuerūt: quia il
lud nomē dignitatis ⁊ non etatis[h] eſt. Leuite ex
nomine auctoris ſunt vocati. De leui enim leui-
te exorti ſunt a quibus in templo dei myſtici ſa-
cramēti myſteria explebātur: hi grece diacones:
latine miniſtri dicūtur: quia ſicut in ſacerdote cō
ſecratio: ita in diacono miniſterij diſpēſatio ha-
betur. Hypodiacones grece quos [illegible] ſubdiacones
latine dicimus: qui ideo ſic appel[illegible]
cent preceptis ⁊ officijs leuitaru[illegible]
enim in templo dn̄i a fidelibus [illegible]
leuitis ſupponēdas altaribus deferunt: vt apud
hebreos nathinei[i] vocātur: lectores a legendo:
pſalmiſte a pſalmis canēdis vocati ſunt: illi enim
predicāt[k] populis voluntatē dei ⁊ quid ſequant̄:
iſti canunt vt excitent ad compunctionē animos
audientiū: licet ⁊ quidā lectores ita miſerabilr̄[l]
pronūcient: vt quoſdam ad luctum lamentatio-
neſq̄ compellāt. Iidem etiā ⁊ pronunciatores
vocātur: quia populo annunciāt: tanta etiam et
tam clara erit eorū vox: vt q̄uis longe poſitorū
aures adimpleant. Cantor autē vocatus eſt: q2

Archieꝑs quot ſuffraganeos habeat.

a ¶ A meſura. quia decem vel vndecim debet ſub ſe habere: vt. vj. q. iij. ſcitote. Uel dicit̄ a metros: quod eſt mr̄: ⁊ polis qđ eſt ciuitas: q2 eſt mr̄ aliarum ciuitatum. xij. diſt. de his.

b ¶ Licet. de his q̄ ſpectant ad totā ꝓuinciam: ſed de his q̄ ad ſuam diocesim ſpectant ſine eorum licentia poſſunt diſponere. ix. q. iij. c. j. ⁊. ij.

c ¶ Diſponit. ergo epiſcopus cōfert dignitates eccleſiaſticas: vt. lxxiiij. di. epiſcoporū. Arg. cōtra. xciij. di. legim⁹. vbi di ꝙ tm̄ ad eꝑm ſpectat cōfirmatio: ſed hoc refert̄ ad diuerſas ꝯſuetudines: vt extra de elec. cum in cunctis. ⁊. c. cū eccleſia vulterana. Joā. Ego credo ꝙ de iure cōmuni tm̄ electio dignitatū ſpectet ad capl̄m cum epiſcopo: vt extra de his que fiūt a prela. ſine cōſen. ca. ea noſcitur. ⁊. c. quanto.

Dignitatū electio ad quos ſpectat.

d ¶ Ex greco. ſ. dos quod eſt datio.

e ¶ Uirga. qua arcebant aues a carnibus ſacrificiorum.

f ¶ Nudis. Arg. ꝙ nō incedit nudus q̄ filū fert in capite.

g ¶ Dignitatem. vt lxxxiiij. di. porro.

h ¶ Et non etatis. tātum ſupple: q2 alibi dicitur ꝙ eſt nomen etatis. vt. xciij. diſtin. legimus.

i ¶ Nathinei. Iſti dicunt̄ miniſtri miniſtrorum: ⁊ interpretātur in humilitate deo ſeruiētes: vel deo donati. ⁊ ſunt dicti ab eo tēpore quo Ioſue gabaonitas donauit ad miſterium templi: ſc3 vt ligna ibi cederēt in ipſa: ⁊ aquā portarent ad opus ſacrificij. de q. bus dicit̄. xxij. q. iiij. innocens. h. Et nota ꝙ iſti nathinei lauabāt hoſtias in ꝓbatica piſcina. Probaton grece dicitur ouis latine. ſic ergo dicta erat: q2 in ea nathinei ⁊c. ſicut ꝑdixi vt legit̄ in hiſtorijs euāgelij capi. poſt hoc erat ⁊c. Archidia.

Additio.

k ¶ Predicāt. ideſt legunt recitādo nō autem predicādo: quia illud eſt officium ſacerdotū. xvj. q. j. adijcimus.

l ¶ Miſerabiliter. non per prauā vel raucā vocem: ſed potius per altā vocem ⁊ ſonoram. ⁊ iſte intellectus p3 ex littera ſequēti vbi dicitur tanta enim ⁊c.

vocem modulatur in cantu: huius duo genera dicũtur in arte muſica: ſicut ea doctiſſimi homines latine dicere potuerunt p̄centor ⁊ ſuccentor. Precentor ſcilicet qui vocez premittit in cantu. Succẽtor autem qui voce ſubſequẽter canendo reſpondet. Concentor aũt dicitur: q꜡ ꝯſonat ⁊ cõcinit: qui aũt nõ conſonat nec cõcinit nec ꝯcentor erit. Acolythi enim grece latine ceroferarij dicuntur: a deportandis cereis quãdo legendum eſt euangelium aut ſacrificium offerendũ: tũc enim accenduntur luminaria ab eis ⁊ deportant̃: nõ ad effugandas tenebras dum ſol eodez tp̄e rutilat: ſed ad ſignum leticie demonſtrandum: vt ſub typo luminis corporalis illa lux oſtẽdatur: de qua in euãgelio legitur: Erat lux vera que illuminat oẽm hominez venientem in hunc munduz. Exorciſte ex greco in latinũ adiurantes ſiue increpantes vocãtur: Inuocant enim ſup cathecuminos vel ſup eos q habent ſpiritum imundum nomen dñi ieſu adiurantes per euz vt egrediatur ab eis. Oſtiarij.i. ianitores q in veteſta. electi ſunt ad cuſtodiaz templi vt non ingrederet̃ in illud imundus in omni re. dicti autem ſunt oſtiarij ꝙ pre ſint oſtijs templi. Ipſi enim tenentes clauẽ omnia intus extraq; cuſtodiunt: atq; inter bonos ⁊ malos habentes iudicium: fideles recipiunt: et reſpuunt infideles[a].

Item anacletus.

¶ Romana eccleſia a domino primatum accepit.

In nouo teſtamẽto poſt xp̄m dominum a petro ſacerdotalis cepit ordo: q꜡ ipſi primo põtificatus in eccleſia xp̄i datus eſt domino dicente ad eum: Tu[b] es (inquit) petrus ⁊ ſuper hanc petrã edificabo eccleſiam meam: ⁊ porte inferi non preua. aduer. eam: Et dabo tibi claues regni celorum. Hic ergo ligandi ſoluẽdiq; poteſtatem primus accepit a domino: primuſq; ad fidem populum ſue predicationis virtute adduxit: verboq; inſtituit ceteri vero apoſtoli cum eodem pari[c] cõſortio honorem ⁊ poteſtatez acceperunt: ipſumq; principem eorum eſſe voluerunt: q etiã iubente domino in toto orbe terrarum diſperſi euangeliũ predicauerũt: ipſis quoq; decedentibus in loco eoruz ſurrexerunt epiſcopi: quoruz ordinatio pretaxato[d] debet fieri ordine ⁊ modo: quos qui recipit ⁊ verba eorum deum recipit: qui aũt reſpuerit eos eum a quo miſſi ſunt ⁊ cuius legatione funguntur ſpernit: ſpernetur ⁊ ipſe indubitanter a domino. Uidentes autem ⁊ ipſi apoſtoli meſſez eſſe multam: ⁊ operarios[e] paucos rogauerunt[f] dominum meſſis vt mitteret operarios in meſſem ſuam: vnde ab eis electi ſunt .lxxij. diſcipuli: quorum typuz gerũt preſbyteri atq; in eorum loco ſunt conſtituti in eccleſia.

Item pelagius vrbis Rome epiſcopus omnibus orthodoxis.

¶ Primatum roma. eccle. non aliqua ſynodus: ſed chriſtus inſtituit.

Quamuis vniuerſe per orbez catholice ⁊ apoſtolice conſtitute eccleſie vnꝯ thalamus chriſti ſit: tamẽ ſancta ro. eccle. catholica ⁊ apoſtolica nullis ſynodicis ꝯſtitutis[g] ceteris eccleſijs prelata eſt: ſ; euangelica voce dñi ⁊ ſalua-

a ¶ Et reſpuunt infideles.i. excõicatos: ⁊ ita oſtiariꝯ remouet excõicatos ab eccleſia vt h̄.⁊.xxv. di. ꝑlectis.

In nouo teſtamento. ¶ Hec eſt ſcd̃a pars huius di. in qua ꝓbat̃ ꝙ romana eccleſia ſit caput ab ipſo dño ſpecialiter iſtituta ſecũdario a cõcilijs. Jo. de fan. ¶ Caſus. In hoc.c. oſtẽdit anacletus ꝙ primus ſacerdos poſt xp̄m fuit petrus: cui data eſt poteſtas ligãdi atq; ſoluendi: ceteri ꝟo apoſtoli qui cum eo parem honorẽ aſſecuti ſunt ipſum in principem elegerũt: loco quoꝝ hodie ſunt ep̄i videntes aũt apoſtoli predicatores paucos elegerũt. lxxij. diſcipulos: loco quoꝝ preſbyteri in eccl̃ia: ⁊ q hos recipit xp̄m recipit: ⁊ q hos ſpnit chriſtũ ſpernit ⁊ ab eo ſpernetur.

b ¶ Tu es pe. Uidetur ergo ꝙ per h̄ verba tu es petrus ⁊c̃. datꝯ fuit petro põtificatus: ⁊ ita ante paſſionem: q꜡ añ fuit ei dictũ. ⁊ ita videt̃ contradicere .l. di. conſiderandũ. ⁊.c. fidelior nam ibi dicitur ꝙ poſt paſſionẽ fuit datus eccleſie paſtor ⁊ nõ ante. Sol. primo fuit apoſtolus añ paſſionem: ſed poſt paſſionẽ fuit paſtor creatus per illa ꝟba: Si diligis me ⁊c̃. vt eẍ de elec. ſignificaſti. qđ etiam p̄ innuit cuz dicit: tibi dabo claues ⁊c̃. hoc eni eſt ꝓmittere ⁊ non dare.

c ¶ Pari. Ar. ꝙ oĩs ep̄s ſit par apoſtolico q̃tuz ad ordinẽ ⁊ rationẽ ꝯſecrationis. xxiiij. q.j. loqt̃. in prin. Petrus tñ maior fuit alijs in adminiſtratione: vt ij. q. vij. puto. poteſt enim aliqs eſſe maior alio in ordine: ſed tñ minor in adminiſtratione: vt archipreſbyter maior eſt archidiacono: vt .xxv. di. ꝑlectis. De apoſtolis qñ fuerũt cõſecrati non legimus. Dicunt tñ quidã ꝙ in cena qñ dictum eſt eis: hoc facite in meam cõmemorationem. de cõſe. di. ij. in xp̄o. in fi. Alij dicunt ꝙ cuz dictuz eſt eis. Ite baptiçate oẽs. de cõſe. di. iiij. ꝓp̄e. de paulo ⁊ barnaba habemꝯ. lxxv. di. ꝙ die. ⁊ de iacobo. lxvj. di. porro.

d ¶ Pretaxato. in parte capitu. que hic non eſt.

e ¶ Operarios. Arg. hic ſignauerunt doctores ꝙ l; ſit ſtatutus certꝯ numerus canonicoꝝ: ſi tñ excreſcant eccl̃ie facultates ꝙ prebẽde debẽt augeri. vt eẍ de vi. ⁊ hone. cle. qm̄. hoc expeditum eſt. eẍ de conſti. cum. M. fer. ⁊ eẍ de cenſi. quanto.

f ¶ Rogauerũt. ar. ꝙ nõ niſi volentibꝯ dabitur ꝑlatus etiã a papa: vt .J. di. xxi. ſacroſancta. ſi ſe. viij. q.j. ſi ergo. ⁊.c. audacter. dic a principio non datur inuitis: ſed ex poſtfacto: ſic ſi ſint negligentes. lxj. di. nullus inuitis.

Quamuis. ¶ Caſus. Di in hoc .c. ꝙ eccleſia romana caput eſt aliaꝝ eccl̃iarum: ⁊ ꝙ prefertur alijs. Et hoc probat̃ duabus rationibꝯ. Prima eſt q꜡ chriſtus dedit ei primatum ⁊ auctoritatem voce ſua dicens: Tu es petrus ⁊c̃. Secunda eſt: q꜡ petrꝯ ⁊ paulus vna die glorioſa morte in vrbe romana ſub ceſare nerone coronati eccleſiam romanã conſecrauerunt: ⁊ eam alijs ſui preſentia ꝑtulerunt. Et oſtenditur hic quis miniſter preſit alijs: vnde bene facit ad propoſitum gratiani.

g ¶ Conſtitutis. ſcilicet tantum.

Jo.j.a.

Petrus poſt paſſionẽ fuit paſtor creatus.

Petrꝯ in adminiſtratione maior alijs fuit.

Matthei xvj.c.

Apl̃i quãdo fuerũt cõſecrati.

Mat. vii.

Prelatus nolẽtibꝯ nõ eſt dãdus.

Luc. x.a.

Mat. ix.

toris noſtri p̃matũ obtinuit. Tu es (inquiẽs) petrus: ⁊ ſuper hãc petrã edificabo eccleſiam meã. Cui data eſt etiaȝ ſocietas btiſſimi pauli vaſis electionis: q nõ diuerſo (ſicẽ heretici garriũt) ſed vno tpe vna eademq̧ die [a] glorioſa morte cũ petro in vrbe romana ſub ceſare nerone agonizans coronat⁹ eſt: ⁊ ſup̃dictã pariter ro.ec. xp̃o dño ꝯſecrarunt [b]: eãq̧ oĩb⁹ vrbibus in vniuerſo mũdo ſua p̃ſñtia atq̧ venerãdo triũpho p̃tulerũt. Eſt ergo p̃ma [c] apl̃i petri ſedes ro.ec. nõ hñs maculaȝ neq̧ rugã nec [d] aliqd eiuſmodi. ¶ In his oĩb⁹ q̃to gradus [e] celſior tãto maior auctoritas iuenit̃. In maiorib⁹ ſiq̃deȝ eſt regẽdi ⁊ iubẽdi ptãs in minorib⁹ obſequẽdi neceſſitas. ¶ Vñ nicolaus papa ſcribit conſtantinopolitano epiſcopo dicens.

¶ Inferiorũ facta ſuperiorum ſentẽtijs obnoxia ſunt.

Inferior [f] ſedes potioreȝ abſoluere nõ põt. Sola enĩ potior inferiorẽ couenĩẽter abſoluit. Hic [g] liq̃do p̃uidet̃: q2 quẽ nõ põt abſoluere nec põt iudicio iſerior potiorẽ ligare. Vnde p̃pheta [h] ait: Nũqd gl̃iabit̃ ſecuris ꝯ euȝ q ſecat in ea: aut exaltabitur ſerra ꝯ eum q trahit eã. His itaq̧ ex diuia ſcriptura cõmemoratis ſole clarius exhibuimus [i] nõ poſſe quẽq̃ q minoris auctoritatis eſt eũ q maioris ptãtis eſt iudicijs ſuis adijcere aut p̃prijs diffinitionibus ſubiugare. Idem.

Nolite ¶ De eodeȝ. nos exiſtimare ſcã cuiuſcũq̧ proximoꝝ nr̃oꝝ ea q̃ ſunt digna rep̃hẽſione velle defẽdere: ſed q̧ ita velim⁹ filios circa ſpũaleȝ p̃reȝ ⁊ diſcipulos erga magiſtrũ deuotos eſſe ac ſobrios: vt nulla penitus temeritate ad eoꝝ vitam vt non tm̃ dicamus dijudicãdam: ſed nec ſaltem tenuiter reprehendendaȝ [k] proſiliant. Item nicolaus papa.

¶ Inferiores maioribus: nec benedicere nec maledicere poſſunt.

Deniq̧ ſi in epiſtola ad

---

a ¶ Eadẽq̧ die. hic videtur q̧ eodem die petrus ⁊ paulus fuerunt crucifixi. ij. q. vij. beati. dicunt tamen quidã q̧ reuoluto anni ſpacio paulus fuit decollatus: ſed eodem die poſt aunum. hiſtoria tamen dicit. xiiij. anno. imperij neronis eos fuiſſe occiſos.

Petrus ⁊ paul⁹ eodem die paſſi ſunt

b ¶ Conſecrarunt. Sic ergo eccleſia cõſecratur in ſanguine alicuius: ſicut aliquis baptiçatur in ſanguine ſuo: vt de conſe. diſtin. iiij. baptiſmi vicem.

Matthei xvj. c.

c ¶ Prima. dignitate. nam eccleſia antiochena p̃ceſſit iſtã: vt. xxiiij. q. j. rogam⁹

d ¶ Nec aliqd. Arg. q̧ vbicunq̧ ſunt boni ibi eſt eccleſia.

¶ In his. hec eſt tertia pars diſt. in q̃ ponit. vj. c. de materia de penis ignatij cõſtantinopolis patriarche qui fuit depoſitus a ſuis ſubditis ⁊ excõicatus: ⁊ poſtea per ro. ec. reſtitutus. lxiij. di. hadrianus. Ioan. de ſan.

¶ Caſus. Dicit Gratianus in hoc. §. q̧ q̃to gradus eſt celſior: tãto maior eſt auctoritas: in maioribus eſt regẽdi poteſtas: in minorib⁹ obſeq̃ndi neceſſitas.

e ¶ Gradus. i. in ordibus de quib⁹. ſ. dixi. ea. di. cleros.

Inferior. ¶ Caſus. Dia. c. ſeqñtia loquunt̃ de ignatio conſtantinopolitano patriarcha qui fuit depoſitus a ſuis ſuffraganeis auctoritate ⁊ fauore michaelis imperatoris cõtra quos inuehit̃ nicolaus papa dicens: q̧ ſuffraganei ignatium deponere nõ potuerunt: q2 inferior ſedes nõ poteſt ſuperiorem abſoluere vel ligare. ⁊ hoc p̃batur auctoritate Eſa. dicentis: Nunquid gloriabitur ſecuris ⁊c̃.

f ¶ Inferior. Ex hoc. c. ⁊. ſ. eo. deniq̧. tres colligũtur regule. Prima eſt hec: inferior ſuperiorẽ non poteſt ligare vel ſoluere. Scda hec eſt: qui poteſt ligare ⁊ ſoluere. Tertia talis: qui poteſt ſoluere ⁊ ligare: quelibet harum regularum vid' t̃ habere exceptionẽ. Prima regula videt̃ recipere inſtantiam cum maior ſe ſubijcit arbitrio minoris: vt. xj. q. j. peruenit. Secũda regula ſimiliter fallit in incendiarijs ⁊ excõmunicatis qui debent per papam abſolui. extra de ſen. excõmu. tua. ⁊ extra de offi. dele. querenti. ⁊ in excõmunicato p̃pter rem iudicatam vltra annum poſt ſententiã qui per papam abſoluit̃. Tertia regula fallit. ſ. de conſe. di. iiij. ſanctũ. vbi habes q̧ quidam penitens abſoluit alium tempore periculi: quem tamẽ ligare non poſſet. Item fallit. ij. q. vj. quãuis. ⁊. C. vbi ſenatores. l. iij. Similiter fallit vt videtur cuȝ aliquis cõfitetur extraneo ſacerdoti qui ipſum tunc abſoluit: nõ tamen poſſet ligare. Ioã. Sed illa exceptio non valet: q2 non concedo q̧ aliquo modo conſequatur quis remiſſionem qui confitetur extraneo ſacerdoti: vt dicit̃ extra de peni. ⁊ remiſ. omnis. niſi prius obtenta licentia a proprio ſacerdote: vt dicitur in eadem decre. omnis. niſi in neceſſitate: vt extra eo. titu. c. vlti. de pe. di. j. quem penitet. ver. tanta. B.

Cõfitens extraneo ſacerdoti nõ cõſeqt̃ remiſſionem.

Et eſt h̃ argumẽ. q̧ ſi papa mandat alicui q̧ excõmunicet aliqueȝ: q̧ poſſit etiã ipſum abſoluere: q2 excõmunicatio ⁊ abſolutio pari conditione cenſentur: vt cui vnum permittitur ⁊ reliquũ: vt. ſ. de pe. di. j. verbum. Arg. contra. xxvij. q. j. ſi homo. ſed ibi papa precipit non abſolui eius auctoritate ſm quoſdam. In omnibus iſtis. c. vſq̧ in finem loquitur de eadem materia: ſcilicȝ de facto ſuffraganeorum ignatij conſtantinopolitani archiepiſcopi: qui a ſuis ſuffraganeis eſt depoſitus fauore imperatoris.

g ¶ Hinc. Argu. q̧ idẽ iuris eſt in vno contrariorũ quod in reliquo: vt. ſ. eodem deniq̧. ⁊. xxvj. diſtin. deinde. ⁊. ij. q. vj. hec quippe. ⁊. ff. de verborum obligatio. inter.

h ¶ Unde propheta. Eſaias.

Eſa. x.

i ¶ Exhibuimus. id eſt probauimus.

Nolite. ¶ Caſus. Clerici cõſtantinopolitani obijciebant nicolao pape q̧ vellet defendere ignatiuȝ in malo: quibus nicolaus reſpõdet dicens ſe nolle euȝ in malo defendere: ſed vult q̧ filij ſint deuoti patri ſpirituali ⁊ diſcipuli magiſtro: ita vt eos nullo modo iudicent: ſed nec etiam reprehendant.

k ¶ Reprehendendam. Sed contra. ſ. ij. queſtio. vij. oues. ⁊. c. ſecuti. ⁊. ix. queſtio. iij. ſi autem. vbi dicitur q̧ ſubditi poſſunt reprehendere prelatos. Solu. triplex eſt reprehenſio. Imperioſa: que fit imperio poteſtatis: hec tantum maioribus conceditur. xliij. diſtin. ſit rector. Alia ſocialis: hec minoribus conceditur. lxxxj. diſtinctio. in omnibus. Tertia temeraria eſt: que infamandi cauſa fit: ⁊ hec nulli conceditur. v. queſtio. vltima. delator. ¶ Additio. Quarta humilis ⁊ deuota. vij. queſtio. vij. §. item cum balaam.

Rep̃hẽſio eſt triplex

Deniq̧ ſi in epiſtola. ¶ Caſus. Probat nicolaus in hoc. c. q̧ maiores poſſunt iudicare minores et benedicere: ſed nõ econtra. Et hoc p̃bat exemplo melchiſedech: qui ſicut legitur in epiſtola ad hebreos benedixit minori. ſ. habrae. Similiter hoc probatur cõſuetu-

dine eccleſie:q2 nunq̃ maioꝛ legẽs lectionem benedici‑tur a minoꝛi. Unde patet q̄ maioꝛes poſſunt iudicare minoꝛes:cum ab eis benedici non poſſint.

a ℭ Ad hebꝛeos. vbi legit̃ q̄ melchiſedech bñdixit abꝛae. ⁊ per hoc pꝛobat apoſtolus melchiſedech fuiſſe maioꝛẽ.

quĕſtio.j.in apibus.ſed foꝛte vnus habuit dignitatẽ: alter adminiſtrationem.

g ℭ Marcellinus.ſed de iſto legit̃ q̄ concilio cõgregato cõfeſſus eſt quod fecerat:⁊ in ſe tulit ſentẽtiã depoſitionis.⁊ veniẽs coram diocletiano cõfeſſus eſt ſe chriſtianũ eſſe:⁊ excõicauit quicũq3 eũ poſt moꝛtẽ ſepeliret. Sꝫ videt̃ q̄ hec ſentẽtia qua hec pꝛecepit nõ ſepeliri coꝛpus ſuũ cõtineat erroꝛẽ:vnde nulla deberet eẽ. vt extra de ſen.excõ. per tuas.ſi quis enĩ pꝛecipiat q̄ coꝛpus ſuũ non ſepeliatur: hoc pꝛeceptũ nõ eſt adimplendũ. vt.ff. de cõdi.inſti.quidã. Preterea qualr poterat iſte ſeipſum excõmunicare vel deponere:cũ par in parem nõ habeat imperiũ.vt extra de elec. innotuit.Ad hoc poteſt dici q̄ non fuit ſentẽtia quã tulit: ſed quedã interpꝛetatio ⁊ infuit ei tacita cõditio:ſcꝫ niſi deus alr reuelauerit: ⁊ dominꝰ reuelauit aliter:q2 ſepultꝰ fuit poſt triginta dies poſt moꝛtẽ. Itẽ queritur quare iſti epi nõ depoſuerũt papã cũ eſſet cõfeſſus de hereſi.vt.xl.di.ſi papa.Dicit hug.q2 paratus erat coꝛrigi:lꝫ enĩ papa vel aliꝰ ſit hereticus:ſi tñ paratus ẽ coꝛrigi nõ deponit̃.vt.xxiiij.q.iij. dixit apl’s. vel ideo nõ debebãt ipm̃ deponere:q2 coactꝰ fecit.l. diſt.pſbyteros.

Heb.vij.b

b ℭ Etiã maledicatur. Contrarioꝛu3 enim eadẽ eſt ratio. vt.ſ. eo.inferioꝛ.ff. de verb.oblig. inter ſtipulantem.

Unde q̃ ſit pꝛeſens te maioꝛe.

c ℭ Maioꝛe. Arg. q̄ minoꝛ iudex nõ põt exercere iuriſdictionẽ ſuam pꝛeſente maioꝛe iudice.vt.xcv.di.pſbyter.ff. de offi.pcõſul.l. vl.argu.ꝯ.xj.q.j. peruenit. ⁊.C.de dona.in hac. xcv.di.ecce.Dic q̄ ſi minoꝛ hꝫ iuriſdictionẽ a maioꝛe:nihil agit qđ ſit ad derogationem illius. extra de officio leg. volentes.

d ℭ Bñdicere. Sed dicit̃ epo qui poſtulat benedictionẽ:Oꝛa pꝛo nobis pater ſancte. In quibuſdã locis ipſe iferioꝛ dicit epiſcopo:Iube dñe benedicere.⁊ epiſcopus benedictiõe facta legit.

Gala.v.d.

e ℭ Peccatũ.Arg. q̄ aliqđ pꝛohibetur non q̄ ipſu3 malũ ſit:ſed q̄ inde malũ poteſt ſequi:vt.xxij. q.j.in nouo.⁊.xj.q. iij.nolite.⁊.lxiij.diſtin.cũ hadrianus. §.verum.

Nunc autem. ℭ Caſus. Pꝛobat nicolaus in hoc ca.q̄ ſubditi nõ poſſunt iudicare pꝛelatos.⁊ hoc facit duobus exẽplis.ſ.marcellini pape:qui licet cõfeſſus fuiſſet in ſynodo epiſcopoꝛũ ſe a paganis cõpulſum grana thuris diabolo immolaſſe: nullus tamẽ epiſcopoꝛum auſus fuit eũ iudicare:ſed omnes dixerũt: Ex oꝛe tuo iudica teipſum:quia pꝛima ſedes nõ iudicabitur a quoq̃.Et exemplo ſixti pape:cui cum in cõcilio vbi valentinianus imperatoꝛ interfuit multa obijcerẽtur:tribuit ei imperatoꝛ poteſtatem iudicãdi ſeipſum:cum ipſe non ſit ſubiectus iudicio minoꝛum.

hebꝛeos [a] legimꝰ q̄ minoꝛ a maioꝛe bñdicitur:reſtat pfecto vt exigẽte rõne ẽt maledicat[b]. Sic qdem pꝛenoſcẽtes hec piculoſa tpa illi qui ante nos fuerũt,puidã in eccleſijs cõſuetudinẽ tradiderũt:hodie quoq3 i romana eccleſia que magiſtra eſt oium eccleſiarũ in pᵗermiſſe ſeruat̃:ita vt nullus ſacerdos (maioꝛe[c] ſuo nõ inuente cõſacerdote) cuiuſlibet rei bñdictiõe3 dare nitat̃:ſed anterioꝛ ſtãs ad pnũciandã aliquã lectionẽ benedictionẽ qde3 poſtulat:ſꝫ ei qlibet inferioꝛ nõ audet benedicere[d]. Cur hoc?nũquid bñdicere peccatu3[e] eſt abſit. De maledicis eni nõ bñdicis dicit apl’us:q2 regnũ dei nõ poſſidebũt:ſed p hoc innuit̃ quãte cẽſure freno inferioꝛes quiq3 a ſuis ꝑpoſitis iudicandi coercẽdiq3 ſunt:ſi hi nec etiam benedicẽdi ius vllum penitus obtineant.

Item michaeli imperatoꝛi.

ℭ De eodem.

Nunc aũt diuina inſpiratiõe nõ nos pigebit: nec nobis ipoſſibile erit vobis oſtẽdere:ſi tñ audire velitis:nõ poſſe quenq̃ rite ab his q iferioꝛis dignitatis vel oꝛdinis ſunt iudicialibꝰ ſubmitti diffinitiõibus:ſi quidẽ tpe diocletiani[f] ⁊ maximiani auguſtoꝛũ marcellinus[g] eps vꝛbis rome:q poſtea iſignis martyr effectus eſt:adeo cõpulſus[h] eſt a paganis vt tem plũ eoꝝ igreſſus grana thuris ſup pꝛunas iponeret:cuius rei gratia collecto vniuerſoꝝ cõcilio epoꝝu3 ⁊ inqſitione facta hoc idem põtifex ſe egiſſe cõfeſſus eſt:nullus tñ eoꝝ pferre ſniã3 in eũ auſus eſt:dũ ei ſepiſſime oẽs dicerẽt:Tuo oꝛe iudica cãm tuã nõ noſtro iudicio. Et iterũ: Noli audiri in noſtro iudicio:ſed collige i ſinu tuo cã3 tuã. Et rurſu3:qm̃ ex te inquiunt iuſtificaberis:aut ex oꝛe[i] tuo ꝯdẽnaberis. Et iteꝝ dicũt:pꝛima ſedes nõ iuſtificabit̃ a quoq̃. ℭ Itẽ in eodẽ. ℭ Sed cũ quodã tẽpore qdã cõtra ſixtũ papã tẽptaſſent quedã mali rumoꝛis obijcere:⁊ in cõcilio cui valẽtinianꝰ auguſtus itererat dictum fuiſſet:nõ licere aduerſus põtificẽ ſniam dare:ſurrexit ptinus idẽ imperatoꝛ: ⁊ in arbitrio pꝛefati põtificis tribuit iudicare iudiciũ ſuũ. Etenim nullus pontificũ minoꝛum,vel inferioꝛũ vꝛbium ſubactus iudicijs inuenitur.

Item nicolaus papa.

ℭ Maioꝛes a minoꝛibus iudicari non poſſunt.

Submittit̃ ignatius minoꝝ inferioꝛũ ⁊ ſubiectoꝝ deliberatiõib[us] ecõtra ſacris canonibus ꝑcipiẽtibus ⁊ exemplis ſcõꝝ patrũ ſemp vbi eſt maioꝛ auctoꝛitas eũdũ eſſe: ⁊ in oibꝰ cõtrouerſijs ad potioꝛis ſedis iudicia dirigant̃: qđ non ſolũ a catholicis:ve

Luce.xiij.

i ℭ Ex oꝛe.Ar.q̄ aliqs põt eſſe iudex i ppa cã.ſi l’e.ff.ð adop. l.iij.C.de fideicõ.l.vlt.ſed iudex ibi iꝓpꝛie dr̃.i.arbitratoꝛ.in iuriſditiõe contẽtioſa nõ põt ſed in volũtaria ſic.

h ℭ Cõpulſus. cõditionali nõ abſoluta coactiõe:ſi enim fuiſſet abſoluta:nõ deliquiſſet.vt.l.diſt. pꝛeſbyteros.

f ℭ Diocletiani. No.duos fuiſſe imperatoꝛes.Dic q̄ erãt due perſone ſed tamẽ erãt loco vnius.Sed contra.vij.

npato‑ s duo des tpe erunt.

Submittit̃ igna. ℭ Caſus. Pꝛobat nicolaus i hoc.c. q̄ ignatiꝰ nõ potuit deponi a ſubditis:q2 canones ⁊ exempla ſanctoꝝ patrum ꝑcipiunt ſemp eſſe recurrendum ad maioꝛẽ ſedem in cauſis epoꝛum:qđ non ſolũ a catholicis:ſed etiã ab ipſis hereticis obſeruat̃:⁊ quia etiã clericus a ſolo epiſcopo iudicari non põt:⁊ niſi duas

papa interſit vbi eps iudicatur: acephalū erit tale concilium. a ℂ Hereticis. Ar. ꝙ ab exemplis gentiliū eſt argumētandu3. vt. xj. q. ō. j. ſacerdotibus. xiij. q. ij. queſta. 7 c. nō eſtimemus. b ℂ Inferioris .ſ. xv. q. vij. ſi aūt. in fi. ꝯ vbi d3 ꝙ ſol⁹ eps illoꝝ cauſas pōt audire. Sed nō excludūtur ibi clerici: ſ3 alij epi. xv. q. vij. epiſcopus nullius.

Item. ℂ Caſus. Dioſcorus i tribus deliqͣt: q2. ſ. p regē fuit itronizat⁹ in eccleſia ꝯſtātinopolitana: vn̄ multi clerici receſſerunt ab eo. Itē q2 fact⁹ fuit heretic⁹. Poſt hec duo delicta auſus fuit excōicare papā leonē. Vn̄ ſci patres apud calcedonē ꝯgregati ipm dānauerūt: nō tm̄ de hereſi: ſed etia3 q2 auſus fuit ſuum maiores excōicare. c ℂ Preſumptiōes. ſ. depoſitōes ignatij. d ℂ Ut dioſcoru3. qui intronizat⁹ fuit per regē q poſtea excōmunicauit papā. e ℂ Qm̄ ſecundis. Videt̄ ꝯ ꝙ iudex in ſnia tenet̄ exp̄mere cām que ip3 mouit vt. C. de iudi. ꝑrādū. §. illo. 7 ff. ꝯ his qui no. inf. l. qō ait. ꝯ. pe. Arg. ꝯ. extra de ſen. 7 re iudi. ſic. Ad hoc dico ꝙ ſemp tenetur exp̄mere cauſam: ſi tñ nō expſſerit tenet ſnia. y. qō. vj. biduum.

f ℂ Fidē. tm̄: ne fit ꝯ. s. xv. di. canones. circa mediū. ꝟ. q̄rta ſynodus. Diſti. xxij.

Quia ergo maior. ℂ Caſus. Dictū eſt. s. ꝙ maior a minori iudicari nō poteſt. In hac ꝟo. xxij. di. videndū eſt que dicat̄ prima ſedes: que ſecūda: 7 que tertia. 7 quidē primū locū obtinet ro. ec. alexādrina ſecūdum: antiochena tertiu3. 7 hoc probat Gratianus p. vij. c.

rūetiam ab ipſis cōſtat obſeruatū eſſe hereticis a. Alioqn acephalū liquet eſſe ꝯcilium vbi de tāta pſona agit̄ 7 maioꝝ nō expectat̄ ſnia: cu3 nec in cā clericoꝝ inferioris b gradus ſolius epiſcopi ſui iudiciū tm̄modo poſtulādu3 ſit. Item michaeli imperatori.

ℂ Minorum ſentētie maiores damnare non valent.

Intantū hanc p̄ſumptionē c ſancti patres apd calcedonē deteſtati ſunt: vt dioſcorū d alexandrinū antiſtitē iter cetera idcirco potiſſimū ſine vlla reſtōne dānauerūt: q2 ponēs in celū os ſuū lingua ei⁹ trāſeunte ſup terram excōicationē in ſcm̄ leonē papā dictauit: ita vt in ſnia contra ipſu3 ꝑlata hoc videatur memorare precipue dicētes: Qm̄ ſecūdis e exceſſibus precipue priorē iniquitatem valde trāſcendit: preſumpſit enī excōicationē dictare etiā aduerſus ſanctiſſimū 7 beatiſſimū archiepm magne rome leonē 7c. Nūquid ibi legit̄ inquiſitionē factā fuiſſe vtrū iſte dioſcorus ipſa3 excōicationē iuſte dictaſſet i papā? Nō plane: ſed abſq3 oī controuerſia hoc in eo vlti ſunt: q2 cū eſſet inferior potiorem quibuſlibet conat⁹ eſt laceſſere iniurijs: teſte anatholio conſtātinopolitano preſule: qui dicit ꝑpter fidē f non eſt dānatus dioſcorus: ſed quia excōmunicatione3 fecit in dominum archiepm leonem.

ℂ Diſtinctio. xxij.

Quia ergo g maior a minori iudicari nō d3: videndū eſt q̄ iter ceteras eccleſias primū locū: que ſecundū vel tertium obtineat. Romana eccl̄ia (ſicut ſupra dcm̄ eſt) p̄mū locū inter ceteras obtinet: alexādrina ſcd3: antiochena eccl̄ia tertiu3 ab ea locū accepit. ℂ Unde nicolaus papa ſcribit mediolanēſibus. ℂ Romana eccleſia ceteraꝝ primatum tenet.

Omnes h ſiue p̄triarche i cuiuſlibet apicē ſiue metropoles p̄mat⁹ aut epatuu3 cathedras vel eccl̄iaꝝ cuiuſcūq3 ordinis dignitatē inſtituit romana eccl̄ia. Illa3 ꝟo ſolus ipſe fundauit: 7 ſupra petrā fidei mox i naſcētis k ere

g ℂ Quia ergo. In hac di. oſtēdit ordines maiorū eccleſiarū. 7 p̄mo oſtendit quē ordinē habuerūt ſm antiqua tēpora. ſcdo oñdit quē ordinē habuerunt poſtea ſm moderna tpa. Scdm̄ antiqua tpa talis fuit ordo. Prīa fuit ro. ec. alexandrina ſcda: antiochena tertia: q̄rta hieroſolymitana vt ij. eo. §. j. 7 c. ij. ſ3 cōſtātinopolitana nullu3 locū habuit. vt ij. eo. q̄ traditiōe. ſed poſtq3 imperiu3 fuit tranſlatū cōſtātinopolim: cōſtātinopolitana eccleſia obtinuit ſcdm̄ locū poſt romanā: alexandrina tertiū: antiochena quartū: hieroſolymitana qntu3. 7 hoc dicit̄. ſ. eo. renouantes. extra de priuile. antiqua. Eccleſiarū maiorū ordo

Omnes ſiue. ℂ Caſus. Mediolanēſes nolebāt ro. ec. ſeq: nec ei reuerentia3 exhibere. ſed nicolaus papa ꝓbat ꝙ ec. ro. omnibus eſt plata 7 oēs alias inſtituit. 7 hoc ꝓbat duobus modis. Primo: q2 illō verbū per quod celu3 7 terra 7 cetera elemēta ſunt creata dedit petro poteſtatē celeſtis 7 terreni imperij. Unde qui p̄uilegys ro. eccl. detrahit hereticus eſt: q vero alijs iniuſtitiā facit. Secūdo probat exemplo Ambro. qui cōfeſſus eſt in omnibus ſe velle ſequi roma. eccle. Ordo litere. h ℂ Omnes. Sic cōſtrue. roma. eccl. inſtituit oēs. ſ. prelatos ſiue in apicē cuiuſlibet patriarche. i. patriarchatus. 7 per hoc pater ꝙ ſolus papa nouas facit dignitates. i ℂ Mox. i. ab initio. k ℂ Naſcentis. ꝯ ſtum ad nouum teſtamentum.

Papa habẽs vtrũq3 gladiũ tranſtulit imperiũ.

a ¶ Celeſtis. Ar. q͠ papa h3 vtrũq3 gladium.ſ. ſpũalẽ ⁊ tẽporalem.lxiij.di.tibi dño.⁊.xv.q.vj.alius ⁊.c.nos ſcõꝝ.⁊.c.iuratos.⁊.j.q.iiij. q2 preſulatus.⁊.xcvj.diſti. duo.tranſtulit.n. de grecia iperium:vt ex. tra de elec.venerabilem.ar.ↄ.xcvj. diſti. duo.⁊.xciij.di. legimus.⁊.xxj. di.§.j.
b ¶ Iniuſticiã. Nec papa d3 vni eccleſie detrahere ⁊ dare alteri:vt.xcix.di.ecce.⁊ c.nullus.⁊. xxv. qõ. ij.de eccleſiaſticis.niſi ſubſit cã:vt.ix. qõ. iij.conqueſtus. ⁊.c. nunc vero. ⁊ capi. per principalem.
c ¶ Conat. Solus ergo conatus h̃ punitur:vt.vj.q.j.§.verum.⁊.j.q.j. qui ſtudet.de pe.di.j.ſi qs.
d ¶ Profitet.Ar.q͠ cõfeſſio p̃lati nocet eccl̃ie ſue.ar.ↄ.eo.de conſtantinopolitana.in fine.

Sacroſancta. ¶ Caſus. Capitulu3 hoc diuidit in tres partes. In p̃ma parte pbat romanam eccleſiã primam eſſe ſiue p̃ore3 ⁊ alijs p̃ferri: ⁊ hoc oſtẽditur trib9 modis. Primo auctoritate xp̃i dicẽtis: Tu es petrus ⁊c̃. Scdo in glorioſa morte petri ⁊ pauli q ro.ec. ↄſecrauerunt: ⁊ ea3 alijs ſui p̃ſentia pretulerũt. Tertio ſpeciali oꝛone facta pro romanis. In ſcda p.te que incipit ibi:prima ergo. d: q͠ p̃ma ſedes eſt romana.ſecũda alexãdrina: tertia ãtiochena. In tertia p̃te q̃ incipit ibi ⁊ poſt pauca. diſcretio fuit iter petrũ ⁊ alios apl̃os:que hodie eſt inter papam ⁊ alios ep̃os.hoc etiam fuit in ve.teſtõ.vñ moyſes ⁊ aaron ceteris p̃fuerunt ſacerdotibus. ¶ Caſus autẽ

Matthei xvj.c.

[illegible]

ꝟ.j. q.

xp̃i:q btõ petro eťne vite clauigero terreni ſimul ⁊ celeſtis[a] impij iura cõmiſit. Non ergo q̃libet terrena ſnia: ſ3 illud ꝟbũ quo ↄſtructũ eſt celũ ⁊ terra:p qð deniq3 oia cõdita ſunt elemẽta romanã fũdauit eccleſiã:illi9 certe p̃uilegio fũgit cui9 auctoritate fulcitur.vñ nõ dubiũ eſt : q2 q̃ſq3 cuilibet eccleſie ius ſuũ detrahit iniuſticiã[b] facit. Qui autẽ romane eccleſie p̃uilegiu3 ab ipſo ſũmo oium eccleſiaꝝ capite traditu3 auferre conať[c]: hic pculdubio in hereſim labitur:⁊ cũ ille voceť iniuſtus hic eſt dicẽdus hereticus. Fidem q̃ppe violat q aduerſus illã agit q̃ eſt mater fidei. Et illi ↄtumax inueniť q eam cũctis eccleſijs p̃tuliſſe cognoſcitur:⁊ infra. Unde ipſe ſanctus ambro.ſe in oib9 ſeq magr̃a3 ſcã3 romanã eccl̃iam pfiteť[d].
Item anaclet9 ſeruus xp̃i ieſu.

¶ Nõ ab apoſtolis:ſed ab ipſo domino romana eccleſia primatum accepit.

Sacroſancta romana ⁊ apl̃ica eccleſia nõ ab apl̃is:ſ3 ab ipſo dño ⁊ ſaluatore nr̃o p̃matum obtinuit:ſicut btõ petro apl̃o dixit: Tu es petrus: ⁊ ſup hanc petrã edificabo eccleſiã meam:vſq3 ſoluta ⁊ in celo. Adhibita eſt etiã ſocietas i eadẽ romana vrbe beatiſſimi apl̃i pauli vaſis electionis:q vno die eodẽq3 tpe rome cũ petro glĩoſiſſima morte coronat9 eſt:⁊ ambo ſctãm eccleſiã romanã ↄſecrauerũt atq3 oibus alijs vrbib9 in mũdo vniuerſo tã ſua p̃ſentia q̃3 venerãdo triũpho p̃tulerũt. Et l3 pro oibus aſſidua apð deũ oium ſanctoꝝ effundať oꝛo:his tñ verbis beatiſſim9 paulus romanis pprio chirographo polliceť dicens: Teſtis eſt mihi deus cui ſeruio i ſpiritu meo in euangelio filij eius q͠ ſine[e] itermiſſione memoriam veſtri facio ſemp in oꝛonibus meis. ¶ Prima ergo ſedes eſt in celeſti beneficio romane eccleſie : quam (vt memoratũ eſt) beatiſſimi petrus ⁊ paulus ſuo martyrio cõſecrauerunt. Secunda aũt ſedes apud alexandriam q̃ beati petri nomie a marco[f] eius diſcipulo atq3 euãgeliſta cõſecrata eſt. Tertia vero ſedes apud antiochiã eiuſdem btĩ petri apl̃i habeť noie honorabilis:quã illic p̃uſq̃3 romam veniret habuit ⁊ ignatium ep̃m ↄſtituit ibi: ⁊ illic p̃mu3[g] nomẽ xp̃ianoꝝ[h] exortum eſt. ¶ Et poſt pauca iter beatos apl̃os q̃dã fuit diſcretio ptãtis: ⁊ l3 oẽs eſſent apoſtoli petro tñ a dño ↄceſſu3 eſt (⁊ ipſi iter ſe voluerũt idipſum) vt religs oibus preeſſet apl̃is: ⁊ cephas id eſt caput ⁊ p̃ncipiũ teneret apl̃at9: qui etiã eãdem formam ſuis ſucceſſorib9 ⁊ religs ep̃is tenendã tradiderũt. Et non ſolum hoc in nouo teſtamento eſt cõſtitutum:ſed etiã in veteri fuit. vnde ſcriptum eſt: Moyſes[i] ⁊ aaron in ſacerdotibus ei9:ideſt primi inter eos fuerunt . ⁊ poſt pauca. Hec vero apl̃ica ſedes caput ⁊ cardo (vt p̃fatu3 eſt) a dño ⁊ nõ ab alijs ↄſtituta eſt: ⁊ ſicut cardine oſtiũ regitur: ſic huius apoſtolice ſcẽ ſedis auctoritate oẽs eccleſie (dño diſponẽte) regũtur. Hac auctoritate alexãdrina eccleſia ſc̃m a prima locũ habere cenſeť: ſed poſtea in cõſtantinopolitana ſynodo eccleſia ↄſtantinopolis ſcðm a ſede apl̃ica locũ accepit. ¶ Unde in eadem ſynodo ↄſtitutu3 eſt ita.

¶ Scðm a romano põtifice ↄſtãtinopolitan9 obtinet locũ

Conſtãtinopolitane ciuitatis epiſcopũ habere oportet primatus honorẽ poſt romanum epiſcopum: pp̃ter quod ſit roma[k] noua.
Item Gregorius Joanni

ſeq.§.⁊.c. per ſe p3.
e ¶ Sine intermiſſione. non tamẽ in quolibet inſtanti ſed horis conſtitutis.ſic j.xxxj.di. ſi laicus. ⁊ xxxvij.di.de q̃buſdã.
f ¶ A marco.vt.xxiiij.q.j. cũ btiſſim9.
g ¶ Primum . vt vij.q.j.mutationes.
h ¶ Chriſtianorũ. primo enim oẽs fideles fuerunt dicti diſcipuli. de conſe. di.ij.prima vel frẽs. xj.q.iij.c. ad mẽſam ſed poſtq̃3 apoſtoli fecerunt conciliũ antiochenum dicti ſũt chriſtiani.xxiiij. qõ. j.rogamus.
i ¶ Moyſes . licet moyſes ⁊ aaron primi ⁊ ſũmi dicti ſint ſacerdotes: tñ moyſes fuit maior quã aarõ in adminiſtratione:nõ quo ad cõſecrationẽ ſacerdotalem. In hoc eni3 ambo pares fuerũt moiſes tñ hoſtias nõ offerebat:ſed vota offerebat p populo : vt xxxvj.di.ſi qs vult.⁊ lxxxviij.di.decreuit. Itẽ ⁊ in hoc erat maior moyſes q̃3 aarõ: q2 inſtruebat ⁊ redarguebat eum tãq̃3 minorẽ: vt de pe. di.iij.iter hec hircũ.
k Conſtãtinopo. ¶ Roma noua.dicta eſt cõſtantinopolis:q2 cõſtantinus illuc cum alijs romanis iuit ⁊ eam ↄſtituit.vñ ⁊ ↄſtantinopolis ⁊ roma noua eſt dicta.xcvj. di. conſtantinus.

De ↄſtãtinopolitana. ¶ Caſus Dicit grego.in hoc.c. q͠ nullus d3 dubitare ↄſtãtinopolitanã eccl̃ia3 eẽ romane ſubiecta3:⁊ tñ ſi qd boni h3 ipſa vel alia eccl̃ia libenter ſumere ab ea parat9 eſt:q2 ſtultus ⁊c̃. Nam cũ conſtãtinopolitan9 ep̃s confiteatur eam eſſe ſubiectã ro.ec. null9 de hoc dubitare d3.

Moyſes fuit maior aaron.

episcopo ſyracuſano.

¶ Apoſtolice ſedi ɔſtātino politanā cōſtat eē ſubiectam.

De ɔſtantinopolitana[a] eccleſia qḋ dicūt: quis eam dubitet ſedi apoſtolice eſſe ſubiectā: tn̄ ſi gd boni vł ipſa vel altera eccleſia h₃ ego etiā minores meos quos ab illicitis ꝓhibeo in bono imitari paratus ſū. Stultus[b] eſt eni q ſe in eo ꝓmū exiſtimat: vt bona q̄ viderit diſcere[c] cōtemnat. ¶ Item eidem.

¶ Nā ꝙ primas bizanzenus[d] ſedi aplice dicit ſe ſubijci[e] ſi qua culpa in eṗis ſuis inueniť neſcio[f] quis ei ſubiect⁹ non ſit. Cum vero culpa nō exigit omnes ſm rationē humilitatis[g] equales ſumus.

Item gelaſius papa.

¶ Cōſtantinopolitan⁹ eṗs auc̄te romani pōtific̄ ordiať

Qua traditione maioꝝ apoſtolicā ſedem in iudiciu₃ vocant[h]: an ſcḋe ſedis antiſtites ⁊ tertie ceteriq₃ bn̄ cōſcij ſibi ſacerdotes depelli[i] debuerūt: ⁊ qui extiterit religionis inimicus[k] depelli non debuit: videať ergo ſi alios hn̄t canones qb⁹ ſuas inepti as exequātur. Ceteꝝ iſti q[l] ſacri: q eccleſiaſtici: q legitimi celebrātur ſedē apoſtolicam ad iudiciū vocare nō poſſūt. Conſtātinopolitane vo ciuitatis eṗs q vtiq₃ p canones inter ſedes nullū nomē[m] accepit: in cōionem recidens pſidoꝝ non debuit ſubmoueri.

Item ex.vj.ſynodo.

¶ Conſtantinopolitana eccleſia ſm a ro.ec. obtinet locu₃.

Renouātes ſancti ɔſtantinopolitani decreta cōcilij petimus vt ɔſtantinopolitana ſedes ſimilia[n] ꝑuilegia q̄ inferior roma h₃ accipiat: nō tn̄ in eccľiaſticis reb⁹ magnificeť vt illa: ſed hec ſcḋa poſt illā exn̄s ꝑuſq₃[o] alexandrina ſedes numereť: deide antiochena: ⁊ poſt eā hieroſolymitana. ¶ Hinc dať intelligi ꝙ alexādrina eccľia de ſcḋa fcā ſit tertia: ⁊ antiochena de tertia ſit q̄rta: niſi forte qs duas cōtendat eſſe ſcḋas: vt ɔſtātinopolitanam ⁊ alexandrinā pare₃ ſue dignitat̄ velit locū obtinere. ¶ Unde in.viij.ſynodo legitur.

¶ Que pt̄archaliū ſediū ꝑmu₃ vel deinceps teneat locū.

Additio Stultus vnde dī.

a ¶ De cōſtantinopolitana. hinc ipſe impator eam fateť ſubiectam ro.ec. vt in auc̄. de ec. ti. in princi. col. ix.

b ¶ Stultus. Stultus ta tum. dī quaſi extultus ab extollo lis. q₂ ſe extollit. vel dī ſtultus q̄ſi ſtatim vltus: ab vlciſcor eris: q₂ ſtultus ſtatim vltionē expetit nec delibe rat. Uel dic ꝙ ꝓprie ſtultus eſt qui ꝑ ſtuporem non moueť iniuria: ſeuitiam.n. pfert nec vltus eſt: nec vllo ignominie moueť dolore: quia ſtult⁹ eſt hebetior corde. vnde qdam ait: Ego me eſſe ſtultu₃ exiſtimo: fatuu₃ eſſe nō opinor.i. obtuſis qdem ſenſibus: non tamen nullis: ſm Papi. ⁊ hug.

Senes nō debent erubeſcere a iuuenib⁹ diſcere.

c ¶ Diſcere. Arg. eſt h̄ contra ſeniores q erubeſcunt diſcere a iuuenib⁹ ſic. xxxviij. diſt. nullus. ⁊ xxiiij. q. iij. ſi habes. ⁊ lxxxiiij. di. ꝑuenit. Item habes h̄ ꝙ maiores tenenť ſeq exempla minoꝝ ſi bona ſunt. j. q. j. ſi fuerit. ⁊ c. neq₃ in homine. ⁊ xix. diſtin. ſecundum.

d ¶ Biçançenus. i. ɔſtantinopolitan⁹. primo enim cōſtantinopolis dicta fuit biçantium.

e ¶ Subijci. ita demum ſi q̄ culpa ⁊c̄.

f ¶ Neſcio. q. d. ex q̄ cōſtātinopolitanus eṗs fateť ſe eē ſubiectum ro. ec. multo magis ⁊ alij tenētur fateri. Sic videť ꝙ ɔfeſſio prelati nocet eccleſie: vt extra de capel. mo. dilectus. ⁊ de ſen. ⁊ re iudi. ſuborta. ⁊ de poſtu. prela. ad hec. Joā. qḋ credo verum eſſe ſi de conſenſu ſui capituli facta eſt in iudicio: vt extra de iudi. cauſam. ⁊ de procu. c. j. Ber.

Prelatico feſſio an noceat eccleſie.

g ¶ humilitatis. hic vult dicere ꝙ oēs eſſent equales: ſi oēs vellent eſſe boni: ſed q₂ aliq peccare volūt: neceſſe eſt ꝙ aliq ſint maiores q puniāt peccata eoꝝ. Culpa eni₃ cā ſubiectiōis eſt. nā non peccantes legi nō ſubijciunť: vt in auc̄. de inceſt. nup. §. ſi ṽo. col. ij. xix. q. ij. due ſunt. Et aliter nō poſſet ɔſiſtere gen⁹ humanū: niſi qdā eēnt maiores ⁊ alij minores: ſicut ē in angeľ vt. lxxxix. di. ad hoc.

Culpa eſt ſubiectionis cauſa

Qua traditione. ¶ Caſus. Achatius cōſtantinopolitanus patriarcha cū eſſet in hereſi excōicauit alexandrinū ⁊ antiochenū patriarchas ⁊ eos a ſuis ſedib⁹ fecit expelli: q₂ ſibi nō fauebāt in ſuo errore: q̄re gelaſi⁹ papa in illa ſynodo ɔgregata excōicauit achatiū ⁊ ɔſtātinopolitanos ei fauētes q inciderāt in hereſim iā dānatā. Achatius vero ɔſtātinopolitanus eṗs ⁊ cōplices cōquerentes dicebāt papā nō debuiſſe eos excōicaſſe: niſi in ſynodo cōgregata. ⁊ ſic volebant cogere papā congregare cōcilium: vt de ſuo facto iteꝝ cognoſceretur in ſynodo. ⁊ hoc intendebāt ꝓbare auctoritate quorūdam canonū quos fallaciter inducebāt. Sed gelaſius ɔ̄ eos dicit ꝙ iuſtiſſime ſunt dānati cū illi iniuſte ɔdēnauerūt alexandrinū ⁊ antiochenum patriarchas: nec auctoritates q̄s allegant eos defendere poſſunt.

¶ Capitula que ſequunť cu₃. §. plana ſunt vſq₃ ad finem diſtinctionis.

h ¶ Uocāt. ad concilium faciendum.

i ¶ Depelli. ab achatio conſtantinopolitano patriarcha.

k ¶ Inimic⁹ achati⁹

l ¶ Qui ſacri. ironice dicit

m ¶ Nullū nomē. q₂ tpe gelaſij ɔſtantinopolitana eccleſia nō habuit ſm locū adhuc vel nullum vocat propter hereſi₃ ibi ſtatutam.

Renouantes.

n ¶ Silia. Simile ꝑuilegium h₃ in qbuſdā: q₂ ad ip₃ appellať medijs pretermiſſis: vt. xj. q. j. ſi clericus. ⁊ q₂ deponit eṗm vt videť: vt iij. q. v. q₂ ſuſpecti. ⁊ impator dicit⁹ quia idē iuris h₃ in ſuis ſubditis ꝙ papa in ſuis: vt in auc̄. de ec. ti. §. j. col. ix. Silr alexandrina eccľia forte in ꝑdictis ſilē h₃ priuilegiū romane vt. lxv. di. qm̄. ⁊ cap. mos antiquus.

Appella pōt ad p pā omi medio terponi

o ¶ Priuſq₃. Sic ergo aliq̄ eccľia ꝑuať iure ſuo ſine culpa ſua. ⁊ hoc fit qn̄q₃ pp fauorem: qn̄q₃ ꝓpter odium. ꝓpter fauorem multipliciter: vno mō vt h̄: alio mō fauore ſacerdotij: vt. liiij. di. frequēs: ⁊ alio mō ꝓpter vim ɔſecrationis: vt. xiiij. q. vi. cōperimus. qn̄q₃ pp fauorē religionis: vt ex̄ de ec. edifi. ad audientiā. ij. qn̄q₃ pp ſcādalu₃: vt ex̄ de cle. egro. tua. qn̄q₃ pp defectū ſacri: vt. xxxiiij. di. ſi cuius. Itē pp odiū alterius: vt. lxx. di. neminē. xvj. q. vij. decernimus. ꝓpter pauptatem. x. q. iij. c. vnio. Item pp ordines: vt. d. c. frequens. Alīs regulare eſt ꝙ nemo ſine culpa ſua ꝑuādus eſt iure ſuo: vt. xvj. q. vij. inuentū. ⁊. lvj. di. ſatis ꝑuerſu₃. Hic pōt habere locū diſtinctio: qḋ qn̄q₃ ꝑdiť ꝑuilegiu₃ ꝓpter fauorē vt h̄. qn̄q₃ ꝓpter enorme dānum: vt ex̄ de deci. ſuggeſtum. qn̄q₃ ꝓpter abuſum. xj. q. iij. priuilegiu₃. qn̄q₃ pp delictū. xxv. q. ij. ita nos. qn̄q₃ pp negligentiam. ff. de nūdi. l. j. qn̄q₃ pp contrarium factū. ex̄ de priui. ſi de terra. ⁊ c. accedentibus. Et nota ꝙ l₃ qs ſine culpa ꝑdat priuilegium: nunq̄₃ tn̄ ſine cauſa. ex̄ vt lit. nō conteſta. qm̄ frequēter. §. porro. vn̄ ṽſus. Pauptas odiū vitiū fauor ſcelus ⁊ ordo. Perſonas ſpoliant ⁊ loc[illegible]re ſuo.

Iure ſ multis modis priuatu

Verſus

Diffinimus. a[lij] ſic hieroſolymitanoꝝ vz. ſunt ⁊ alij patriarche: vt bituricen̄. aglegien̄. vt. ix. q. iij. cõ queſtus. ⁊ c. nũc vo. J. xxxij. di. erubeſcãt.

Diffinimus nemine ꝑ[re]ſus mundi potentum quecꝙ̃ eoꝝ qui patriarchalibus ꝑſunt ſedibus inhonorare aut mouere a ꝓprio throno tentare: precipue quidem ſanctiſſimũ papam ſenioris rome: deinceps cõſtantinopoleos patriarcham: deinde vero alexandrie ac antiochie: ac hieroſolymitanorum[a].

❡ Diſtinctio. xxiij.

Breuiter[b] q̃ inter eccl'iaſtica officia ſit differẽtia monſtrauimus: nũc a ſummo põtifice incipientes ⁊ vſcꝫ ad vltimũ gradũ deſcendentes: qualiter quiſcꝫ eorũ debeat ordinari ſanctoꝝ auctoritatibus oſtendamus.

Item ex. vj. ſynodo. Unde nicolaus papa.

❡ Decretũ nicolai pape de electione romani pontificis.

In noie[c] dñi noſtri ieſu xpi ⁊ ſaluatoris ab incarnatione eius anno. M. lix. mẽſe aprili: inditione[d]. xij. ꝑpoſitis ſacroſctis euãgelijs: ꝑſidẽte quocꝫ reuerẽdiſſimo ac beatiſſimo papa nicolao i baſilica lateranẽſis patriarchij[e] q̃ cognominaꝶ ꝯſtãtiniana: cõſidentibus etiã reuerendiſſimis epis abbatib⁹ ꝑſbyteris diaconib⁹: idẽ venerabilis põtifex auctoritate apl'ica decernens de electione ſũmi põtificis (inqͥt). ❡ Nouit btitudo veſtra dilectiſſimi frẽs ⁊ coepi: inferiora quocꝫ mẽbra nõ latuit defuncto bone memorie dño ſtephano ꝑdeceſſore nr̃o hec apl'ica ſedes: cui auctore deo ſeruio: quot aduerſa ꝑtulerit quot deniqꝫ ꝑ ſimoniace hereſis trapezitas[f] repetit] malleis crebriſqꝫ tũſionib⁹ ſubiacuit. Adeo[g] quidem vt colũna dei viuẽtis iã pene videreꝶ nutare: ⁊ ſagena ſũmi piſcatoris ꝓcellis intumeſcẽtibus cogereꝶ in naufragij ꝓfunda ſubmergi. vñ ſi placet fraternitati vr̃e debemus auxiliante deo futuris[h] caſib⁹ prudẽter occurrere: ⁊ eccl'iaſtico ſtatui ne recidiua (qd̃ abſit) mala ꝑualeãt pre-

Diſtinctio. xxiij. Breuiter que. ❡ Hec di. diuiditur in ſex partes. In quaꝝ prima ponit quid iuris ſit de electione romani põtificis. ſecũda ibi: epi vero. tertia ibi: his igiꝶ. quarta ibi: dalmaticis. quinta ibi: queriꝶ. ſexta ibi: ſubdiaconus. ❡ Caſus. Supra oſtenſuz eſt que differentia ſit inter eccleſiaſtica officia et miniſtros eccleſie in illo. c. cleros. In hac vero. xxiij. di. oſtenditur qualr̃ quiſcꝫ dꝫ ordiari a ſũmo vſcꝫ ad vltimũ graduz. b ❡ Breuiter. In hac di. xxiij. oſtenditur qualiter ſinguli ordines ſunt conferẽdi. Et ꝑmo oſtẽdit qualiter papa debet eligi ⁊ ordinari. ſecundo qualiter ordinandus in epiſcopum qualiter debeat examinari. tertio q̃liter epiſcop⁹ ⁊ alij inferiores ſint ordinandi. quarto annectit de habitu clericorum: ⁊ ꝙ moniales non debent contingere ſacra vaſa. In nomine domini. ❡ Caſus. Hoc. c. diuiditur in tres partes. In prima parte ponuntur verba notarij. in ſecunda parte que incipit ibi: nouit beatitudo. dicit nicola⁹ ꝙ mortuo ſtephano papa eccl'ia multas paſſa fuit tribulationes ⁊ iniurias ⁊ ideo volens futuris caſibus prouidere ſtatuit vt quotiens mortuo papa electio de ſucceſſore eius iminet facienda conuenire debent cardinales ⁊ vocare qui vocandi ſunt qui debent eligere vnum de ſeipſis ſi ibi idoneus iueniatur: alioquin de alia eccleſia eligatur ⁊ conſecrabitur a cardinalibus ſicut archiepiſcopi cum epis ſuis conſecrant ⁊ cõfirmant epos: ⁊ hec electio fiat in ciuitate romana vel alibi in neceſſitate: ⁊ ex ſola electione habeat poteſtatem diſponendi de rebus eccleſie ⁊ ordinandi ro. eccle. ſi intronizari nõ põt. In tertia parte que incipit ibi: ꝙ ſi quis cõtra hoc maledicit ei qui ꝯtra hoc decretum fuerit ordinat⁹ cum ſuis fautorib⁹ pena depoſitionis adiũcta: ⁊ benedicitur oibus obſeruatoribus. Et nota ꝙ a billo verbo nouit beatitudo: vſcꝫ i finẽ ſũt verba nicolai. ❡ Caſus. §. ſeq. per ſe pꝫ. c ❡ In noie. hec ſũt verba notarij vſcꝫ ibi: nouit beatitudo. d ❡ Inditione. Inditio dicitur ſpaciũ trium luſtrorum. e ❡ Patriarchij. in quo papa reſidet. f ❡ Trapezitas. id eſt campſores. g ❡ Adeo. hic tangitur latenter qd̃ legitur in chronicis ꝙ bñdictus. x. q ſucceſſit ſtephano eiectus eſt de põtificatu ⁊ fact⁹ eſt papa ioannes ſabinen̄. eps ꝓ pecunia cui impoſitum eſt nomẽ ſilueſter: ⁊ iſte etiam deiectus eſt ⁊ deinde reparatus ⁊ reſtitut⁹ eſt benedictus: ⁊ iterum eiectus eſt bñdictus ⁊ datus papatus ioãni archipꝛ̃ſbytero añ portã latinaz: cui impoſitum eſt nomẽ gregori. ⁊ ꝗ ab henrico imperatore eſt depoſitus ⁊ vltra montes tranſlatus eſt. hoc totuz vno anno factũ eſt ⁊ propter hoc datum fuit ꝑuilegiũ henrico de quo hic ſit mẽtio. h ❡ Futuris caſibus. Nota ad cautelam futuroꝝ aliqd ſtatui: vt. lxiij. di. cũ hadrian⁹. ⁊. j. q. vij. conuenientibus. ff. loca. ſi quis domuz §. ij. arg. contra qꝫ non imputatur alicui ſi nõ damnauit eccleſia: vt extra. vt.

Multiplicis pape mutatio.

ecc̄le.benefi.vt nōſtrum.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.ſi putator.
a ℭ Tractātes.Uidetur ꝙ electionem ſemper dȝ ꝑcede
re tractatus:alioquin electio nulla eſt:ſicut alienationē
dȝ precedere tractatus.vt.xij.q.ij.ſine Jo.qđ hodie expſ.
ſum eſt extra de elec.in geneſi.ꝛ.c.quia propter.B.

Electionē tractatus ꝑceder̄ dȝ

tunc ꝙ ſit bonus vt in predictā decre.cum nobis.B.
h ℭ Perſonaliter.Ex his verbis apparet perſonale pri/
uilegium hoc fuiſſe:ꝛ ideo ad alios non prorogari.ff.de
cenſi.etatem.ꝛ.vij.q.j.petiſti.ꝛ.xvj.q.i.hinc etiam.
i ℭ Fieri in vrbe.Semper enim ibi facienda eſt ordinā

cauere:quapropter inſtructi
ꝑdcceſſoꝝ noſtroꝝ: aliorūq̄ꝫ
ſctōꝝ patrū auctoritate decer
nimus atq̄ꝫ ſtatuimus vt ob/
eunte huius romane eccleſie
vniuerſalis pōtifice inprimis
cardinales ep̄i diligentiſſime
ſimul de electione tractātes[a]:
mox chriſti clericos cardina
les adhibeāt : ſicq̄ꝫ reliquus
clerus ꝛ ppl̄s ad ꝯſenſuȝ no
ue electiōis accedāt: nimirū
ꝑcauētes:ne venalitatis mor
bꝰ aliqua occaſiōe ſubrepat.
Et iō religioſiſſimi[b] viri pre/
duces[c] ſint in ꝓmouēda pōti
fices electione:reliq̄ aūt ſeq̄/
cis.Certꝰ ꝺo atq̄ꝫ legitimꝰ[d]
hinc electionis ordo ꝑpēdit:
ſi ꝓſpectis diuerſoꝝ patrum
regulis ſiue geſtis:ēt illa btī
leonis pape ꝑdeceſſoris no/
ſtri ſnīa recolatur.Nulla[e] in
quit rō ſinit:vt inter ep̄os ha
beant:q̄ nec a clericis ſint ele
cti:nec a plebibꝰ expetiti:nec
a cōprouincialibus ep̄is cuȝ
metropolitani iudicio ꝯſecra
ti:ſed q̄ȝ ſedes ap̄lica cūctis
in orbe terrarū ꝑfertur eccle
ſijs:atq̄ꝫ iō ſup ſe metropo/
litanū habere nō pōt : cardi/
nales ep̄i ꝓculdubio metro/
politani vice fungūtur[f]: q̄ vi/
delicet electuȝ antiſtitem ad
ap̄lice culminis apicē proue/
hāt ꝯſecrādū.Eligat aūt de
ipſius eccl̄ie gremio[g] ſi repit
idoneꝰ:vel ſi de ipſa nō iueni
tur:ex alia ſumat: ſaluo de/
bito honore ꝛ reuerētia dile
cti filij noſtri hērici q̄ in pñ/
tiarū rex hr̄:ꝛ futurus impa
tor deo ꝯcedēte ſperat : ꝛ iaȝ
ſibi ꝯceſſimꝰ ſicut ſucceſſori/
bꝰ illiꝰ q̄ ab hac ap̄lica ſede
ꝑſonalr̄[h] hoc ius ipetrauerit.
Q̄ð ſi prauoꝝ atq̄ꝫ iniq̄rum
hoium ita ꝑuerſitas iualue/
rit:vt pura ſincera atq̄ꝫ gra/
tuita fieri in vrbe[i] non poſſit
electio:cardinales ep̄i cū re/
ligioſis clericis catholiciſq̄ꝫ
laicis:licet[k] paucis ius ꝑtātis
obtineāt eligēdi ap̄lice ſedis
pontificē vbi ꝯgruerit:plane
poſtq̄ꝫ electio fuerit facta ſi
bellica fuerit tēpeſtas:vel q̄/
liſcūq̄ꝫ hoiuȝ conatꝰ maligni
tatis ſtudio reſtiterit:vt is q̄
electꝰ ē i ap̄lica ſede iuxta cō
ſuetudinē itronizari nō vale
at:electꝰ tñ ſicut verus papa
obtinet auctoritatē regendi
romanā eccleſiam ꝛ diſponē
di[l] oēs facultates illius:qđ
btm̄ gregoriū ante ſuam ꝯſe
cratione cognouimꝰ feciſſe:
qđ ſi qs ꝯ̄ hoc decretū noſtꝝ
ſynodali ſnīa ꝓmulgatū:q̄ſi
ꝑ ſeditionē vel ꝑſumptioneȝ
aut quolibet ingenio electus
aut ēt ordinatus ſeu introni/
ȝatus fuerit auctoritate diui/
na ꝛ ſctōꝝ ap̄loꝝ petri ꝛ pau
li ꝑpetuo anathemate cū ſuis
auctoribus ꝛ fautoribus ꝛ ſe
quacibus a liminibus ſancte
dei eccl̄ie ſeꝑatus abijciatur:
ſicut antichriſtus ꝛ inuaſor ꝛ
deſtructor totius chriſtianita
tis:nec aliqua ſup hoc ei au/
diētia[m] reſeruet:ſed ab oī ec
cleſiaſtico gradu i q̄cūq̄ꝫ fue
rat ꝑus ſine retractatiōe dꝑo
nat:cui q̄ſq̄s adheſerit:vel q̄
lēcūq̄ꝫ tāq̄ꝫ pōtifici reuerētiā
exhibuerit:aut i aliq̄ eū dꝑfen
dere ꝑſumpſerit:pari ſnīa ſit
mācipatus:qꝰ ſi qs huius no
ſtre ſctē decretalis ſnīe teme
rator extiterit:ꝛ romanā ec/
cleſiā ſua ꝑſumptione ꝯfun/
dere ꝛ perturbare ꝯ̄ hoc ſtatu/
tū tentauerit:ꝑpetuo anathe/
mate atq̄ꝫ excōicatione dāne
tur:ꝛ cū impijs (q̄ nō reſurgēt
in iudicio) reputet oipotētis
iram ꝯtra ſe ſentiat : ꝛ ſctōrū
apoſtoloꝝ petri ꝛ pauli (q̄rū

b ℭ Religioſiſſimi
viri.i.ep̄i cardiales.
c ℭ Preduces.ſ.
di.lxxix.c.j.cōtra.ſȝ
hic dixit:preduces:
nō reſpectu cardina
lium:ſed alioꝝ cle/
ricoꝝ:vel religioſos
appellat hic epiſco.
pos cardinales.
d ℭ Legitimus.i.
canonicus.
e ℭ Nulla.ſ.diſti.
lxij.c.j.
f ℭ Fungūtur nō
tñ ideo ſunt maio.
res papa:q̄ȝ ꝯſecrāt
eum:q̄ȝ ſuffraganei
ꝯſecrāt metropolita
nū:non tamē ideo
ſunt maiores . vt
lxvj.diſtin.c.j.
g ℭ Gremio.Ergo
aliq̄s in romana ec/
cleſia pōt eſſe nō ido
neus ad papatuȝ.ꝛ
ſic eſt ꝯ̄.xxj.di.quā/
uis.in fin.vbi dr̄ ꝙ
ibi nō ē macula nec
ruga:ſed bene pōt eſ
ſe ꝙ oēs ſunt ſancti
nō tñ oēs ſunt ido.
nei ad papatū:vel q̄ȝ
ſunt corꝑe vitiati:vl̄
aliud habent impe.
dimētuȝ. Itē habes
h̄ ꝙ ſemꝑ de clericis
ipſius eccl̄ie eligen/
dus eſt ꝑlatus ſi ibi
eſt idoneus. vt. lxj.
di.nullus.ꝛ.c. obi.
tum.ꝛ.lxiij. di. me.
tropolitano . idem
in abbate: vt. xviij.
q.ij.q̄ȝ ſit.ꝛ tunc ſuf
ficit ꝙ ſit bonus.ſed
ſi de altera eccl̄ia eli/
gitur:reqritur ꝙ ſit
optimus vt q̄dā di
cūt.ꝛ eſt ar.ad h̄.ff.
de tu.ꝛ cu.diuus.de
hac materia plene
inuenies.viij. q̄.j.
lȝ.Joh̄.ꝛ tñ tali iuri
pōt renūciari . vñ ſi
maior pars cap̄li eli
gat de alia eccl̄ia va.
lebit electio.extra đ
elec.cū nobis olim.
ꝛ.c.cū inter canoni
cos.ꝛ.c.in cauſis. li.
cet Joh̄.dixerit con.
tra.ꝛ ſufficit etiam

Cōſecrās eſt iferior ꝯſecrato.

Papa an poſſit eſſe q̄s nō idoneus.

Eligēdus an debeat eſſe de gremio eccl̄e

rio ꝛ examinatio cle
ricoꝝ.vt.xxiij. diſt.
qñ.ꝛ ſi alibi fit ele/
ctio q̄ꝫ in loco ad h̄
determinato:electio
eſt nulla.vt extra de
elec.venerabilē. niſi
ſubſit cauſa:vt h̄ di
citur.ꝛ.lxiij.diſ.quā
to.ꝛ ex̄ de elec.bone.
k ℭ Laicis lȝ . h̄ nō
ad laicos refertur.
l ℭ Et diſponēdi.in
alijs prelatis ſecus
eſt.nam illi ante cō/
firmationē non ha
bēt ius adminiſtrā
di.vt extra de elect.
noſti niſi ſint archi
ep̄i tranſmōtani.vt
extra de elec.ꝙ ſic.vl
niſi ſint exēpti : qui
ſi trāſmontani ſunt
ſtatim poſſunt ad/
miniſtrare.vt extra
de elec.nihil.ſed cer
te videtur ꝙ in oī/
bus idē iuris eſt:vt
ſi electus nō poſſet i
trare poſſeſſionem
rei ad quā eſt electꝰ
nihilominus ꝓ poſ
ſeſſore eſt habēdus
vt.xcij.di.ſi q̄s ep̄s.
ꝛ extra de reſti.ſpo l.
ſeꝑ.ſed illa.c.loquit
tur quando impedi
tur per aduerſari/
um.ſecus poſſet di/
ci quando impedi/
mentum eſt in ſe/
ipſo:puta quia non
dum eſt conſecra/
tus.extra de dolo ꝛ
contu . contingit.
m ℭ Audientia.
hic habes caſuȝ vbi
alicui denegatur au
dientia.ſcilicet in ca
ſu intruſionis.ꝛ.iij.
q.j.§.patet. Itē ꝛ in
caſu ſchiſmatis . vt
xxiij.queſtione.q̄n/
ta non dos.Item cū
quis recipit eccleſi/
am de manu laici.
vt.xvj.queſtione ſe
ptima ſi quis dein/
ceps.Item cum q̄s
excōmunicat ſuum
maiorem.vt.xxj.di.
intantum.vnde vi/
detur ꝙ ſpoliatus

Electiō fit i lo non de miato n la eſt.

Electꝰ ꝯfirma nē nō a miniſt

Audiētia ē mult denegād

pro aliquo iſtorum caſuum non poſſit petere reſtitutio nem ex quo ei denegat audiētia.arg.contra.extra de re. ſti.ſpo.in litteris.Jo.Sol.quilibet ſpoliatus reſtitui de bet niſi ſpoliatus ſit a iudice iuſta de cā.vt extra de reſcri. dilectus.⁊ niſi in caſib⁹ exceptis.vt extra de reſti.ſpo. lit teras.⁊.c.ex tranſ miſſa.iij. queſtio. j. in ſumma. nec excō municatus directe poteſt reſtitutionē petere.vt extra de ex cep. cum inter. iij. queſtio.j.in ſumma vbi de hoc.B.

g.vi [illegible] diſtinctio.capitu.j. [illegible] xxviij.diſtinctio.q[illegible] [illegible] lis [illegible] lib [illegible] [illegible]

a ❡ Furorem.i. vindictam.

b ❡ Elementa.i.ſiue ſit in terra ſiue i aqua puniatur.

c ❡ Confundant.i. a confuſione non liberentur.

d ❡ Oſtendant.nec peccauit iſte maledicendo:quia maledictorum duo ſunt genera. xxiiij.q.iij.cū ſancti.

❡ Epiſcopi ℞ hec eſt ſecunda pars diſtinctio. in q̄ ponit que ſunt querenda in epiſcopo tempore conſecrationis.Joan.de ſan.

Qui epiſcopus. ❡ Caſus. In hoc capi.oſtenditur quot ⁊ que ab electo in epū:⁊ confirmādo ſint q̄renda tpe conſecrationis:in quibus ſi inueniat inſtructus ab oībus epis conſecret preſente archiepō:vel auctoritatem preſtante.

e ❡ Ordinādus.i. conſecrādus : quia tunc eſt ſcrutinium faciendum.

f ❡ Examinet. Jſta examinatio non eſt facienda : niſi circa ignotos.xlvij. diſt.de petro.⁊.xxiiij.di.valde ⁊ hoc verū eſt de ſcrutinio electiōis: niſi forte ſūmatim etiā circa notū que reret de modo eligēdi.⁊ de his q̄ habes extra de elec. cum in cūctis.Scrutinium autē quod fit li conſecrando:illud nū q̄ eſt omittendum etiā circa notum vt.lxv.diſtinctio.c.j.

eccleſiam preſumit confundere in hac vita ⁊ in futura) furorē[a] ſentiat.Fiat habitatio ei⁹ deſerta:⁊ in tabernaculis ſuis non ſit q inhabitet:fiant filij ei⁹ orphani:⁊ vxor eius vidua. Cōmotus cōmoueat: ipſe ⁊ filij ei⁹ mendicent:⁊ eijciant de habitationib⁹ ſuis. Scrutetur ēt fenerator oēm ſubſtantiā ei⁹:⁊ diripiant alieni labores ei⁹. Orbis terrarum pugnet contra eum:⁊ cūcta elementa[b] ſint ei contraria:⁊ oīum ſcōrum geſcentiū merita illū confundant[c]:⁊ in hac vita ſuper eum aptam vindictam eorū oſtēdant[d]. Obſeruatores āt huius nſi decreti omnipotentis gratia protegat:⁊ auctoritas beatorum apoſtolorum petri ⁊ pauli ab omniū peccatorum vinculis abſoluat. ❡ Epiſcopi vero ⁊ ceteri ordines infra conſtituti qualiter ordinari debeāt:ex auctoritate carthagiñ.concilij.iiij. cui interfuit auguſti.tempore honorij auguſti oſtendamus:ab eorum examinatione incipientes.

❡ Quomodo ſit examinandus qui in epiſ.opū eligitur.

Qui epiſcopus ordinādus[e] eſt antea examinetur[f]:ſi natura ſit prudēs:ſi docibilis[g]:ſi moribus temperatus[h]:ſi vita caſtus:ſi ſobrius:ſi peruigil:ſi ſemp ſuis negocijs cauens[k]:ſi humilis:ſi affabilis:ſi miſericors:ſi litteratus:ſi in lege dñi inſtruct⁹:ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus vel acutus:ſi in dogmatibus eccleſiaſticis exercitat⁹: ⁊ ante omnia ſi fidei documēta[l] verbis ſimplicibus[m] aſſerat[n]:id eſt patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritū ſanctum vnum deum eſſe confirmans:totamq̄ trinitatis vnitatē deitatem coeſſentialem ⁊ conſubſtantialē ⁊ coeternā ⁊ coomnipotentem predicans:ſi ſingulas q̄q̄ in trinitate perſonas plenū deum ⁊ totas tres perſonas vnum deū:ſi incarnationē diuinā non in pr̄e:neq̄ in ſpū ſancto factā:ſed in filio tantū credat:vt q erat in diuinitate dei pr̄is filius deus verus ex pr̄e eſſet ⁊ verus hō ex matre:carnem ex matris viſceribus habens:⁊ animam humanam rōnabilem:ſimulq̄ in eo vtriuſq̄ nature:id eſt deus ⁊ hō vna pſona:vnus filius:vnus chr̄s:vnus deus creator oīum que ſunt ⁊ auctor ⁊ rector:⁊ deus cū patre ⁊ ſpūſancto oīum creaturarum:q paſſus ſit pro ſalute nr̄a vera carnis paſſione:⁊ mortu⁹ vera corpis ſui morte:reſurrexit vera ſue carnis receptione:⁊ vera anime reſumptione:in qua veniet iudicare viuos ⁊ mortuos.Querendum eſt etiā ab eo ſi veteris ⁊ noui teſtamenti:id eſt legis ⁊ prophetarū ⁊ apoſtolorum vnū eundēq̄ credat auctorem ⁊ deum:viuos ac mortuos iudicaturum:⁊ ſi diabolus non per cōditionē[o] ſed per arbitriū factus ſit malus.Querendum eſt etiā ab eo ſi credat hmōi quam geſtam[q] carnis ⁊ nō alterius reſurrectionem:ſi credat iudicium futurum ⁊ recepturos ſingulos pro his que in carne hac geſſerit vel penas vel premia:ſi nuptias non prohibeat:ſi ſecunda matrimonia nō dānet:ſi carnium pceptionē non culpet:ſi penitentib⁹ reconciliatis cōi [illegible] niate oia pecca [illegible] tractū q̄ illa q̄ voluntarie admiſſa ſunt dimittātur[p]:ſi ex

[illegible] rationes [illegible] vſcemi [illegible]

k ❡ [illegible] ppter ſimplicitatem repellitur quis.vt. xxxix. diſt.petrus. ſed iam promotus nō deponitur:ſed ei coadiutor datur.vij. queſtio.j.qr frater nr̄.

l ❡ Fidei documēta. id eſt fidem.

m ❡ Simplicibus.i.apertis nō implicitis.extra de ſum. tri.firmiter.⁊.ſ̄. diſtin.iiij.erit autem. non inuſitatis.J.diſtinct.xxxvj. illitteratos.melius. xxxvij. diſt.relatum.ar.ad teſtes repellendos. ar.iiij.q.iij.i teſtib⁹. arg.contra iſtrumēta.

n ❡ Aſſerat. confiteri dȝ q obſeruabit patrum regulas.in aūt.q̄ mō oȝ epos.§.ad nos ergo circa prin ci.col.j.

o ❡ Nō p conditionē.i.p creationē.vult eni dicere:q nō eſt creat⁹ mal⁹ ✠:vt q dā dicūt:ſȝ ex libero arbitrio fact⁹ eſt malus:imo adhuc hȝ liberum arbitriū:ſȝ illud ē malū tm̄:alio qn ſi nō haberet liberū arbitrium nō demereret.xxiij. q.iij. vaſis ire [illegible] ur angelus hȝ liberum arbitriū:ſȝ illud ē tm̄ ad bonū: [illegible] hō hȝ liberum arbitriū eq̄ ad bonū vt ad malū. vt.xxiij.queſtio.iiij. nabuchodonoſor.

p ❡ [illegible] da.extra de [illegible] a iuni.ē [illegible] ⁊ no [illegible]

Margin: ps.cviij. — Doctus ⁊ docibil differunt. — [illegible]ſecrandus an ſit examinandus. — elis. ij — ✠ hāc gl.Abb.in c.j.de ſumma tri. in vij.no.dicit eē ſingu.ad h̄ q diabol⁹ hȝ liberum arbitrium. — Petā per q̄d dimittuntur.

g ℂ Frequētationes. Nota ſolā frequentationē phibe-
ri. ex eo enī qḋ frequēter fit pſumit̄ ꝙ male fiat. vt. lxxxi.
di. clericus. ⁊ ſi qſpiā. ⁊ volumus. ⁊. xxxij. di. hoſpitioluꝫ.
h ℂ Senioribus. idest prelatis.
i ℂ Exercitio. ſ. de conſe. diſtin. v. nunq̄.

[E]tra eccleſiam ᵃcatholicā nullus ſaluetur. Cū in his omnibus examinatus fuerit inuētus plene inſtructus: tunc cum oī cōſenſu clericorum ⁊ laicoꝝᵇ ⁊ cōuentu totiꝰ ꝓuincie epoꝝum maxime metropolitani vel auctoritate vł pſentia ordinet̄ epiſcopus: ſuſcepto in noīe domini noſtri ieſu chriſti epiſcopatu: nō ſue delectationi: non ſuis moribus: ſed his patrum diffinitionibus acquieſcat.

I tem Iſidorus de vita clericorum. ℂ Qualis debeat eſſe clericorum conuerſatio.

‡ 3 H Is igitur lege patrum cauetur: vt a vulgari vita ſecluſi a mundi voluptatibus ſe abſtineāt: nō ſpectaculisᶜ nō pompis interſint cōuiuia publica fugiāt: priuata nō tātum pudicaᵈ ſed ſobria colant: vſuris nequaꝗ̄ incumbant: neqꝫ turpiū occupationibus lucrorū non fraudibꝰ cuiuſcūqꝫ ſtudiuꝫ appetant: amorem pecunieᵉ quaſi materiam cunctorū criminuꝫ fugiāt: ⁊ ſecularia negocia officiaqꝫ abnuāt: honoris gradū per ambitionem non ſuſcipiāt: pro beneficiisᶠ medicine dei munera nō accipiant: dolos ⁊ coniuratōes caueāt: odium: emulationes obtrectationes: atqꝫ inuidiam fugiant: nō vagi oculis: non effreni lingua: aut petulanti fluidoqꝫ geſtu incedāt: ſꝫ pudorem ⁊ verecūdiam mētis ſimplici habitu iceſſuqꝫ oſtēdant: obſcenitatē etiam mēbrorū ⁊ verborū ſicut ⁊ operuꝫ penitus execrent̄. Viduarum ⁊ virginū frequentationesᵍ penitus fugiant: contubernia extranearū feminarū nullatenus appetāt: caſtimoniaꝫ quoqꝫ nō violati corporis: perpetuo obſeruare ſtudeant: aut certe vnius matrimonij vinculo federētur: ſenioribusʰ quoqꝫ debitā prebeant obedientiā: neqꝫ vllius iactātie ſtudio ſemetipſos attollant: poſtremo doctrine lectionibꝰ pſalmis hymnis canticis exercitioⁱ iugiter incūbant: tales enī debent eſſe q diuinis cultibus ſeſe emancipandos ſtudēt ſcilicet vt duꝫ ſcientie operā dant doctrine gratiaꝫ populis adminiſtrēt.

I tem clemens.

ℂ Qui digne ſacramenta tractare nō poſſunt ad miniſteriuꝫ non eligātur diuinū.

T Ales ad miniſterium eligātur clerici: qui digne poſſunt dominica ſacramenta tractare: melius eſt enim domini ſacerdotiū paucos habere miniſtros q poſſint digne opꝰ dei exercere: ꝗ̄ multos ᵏinutiles q onus graueˡ ordinatori adducant.

I tē ex ꝯcilio carthagiñ. iiij.

ℂ Si electo in epiſcopū aliqua obijciuntur: quinqꝫ vel ſex epiſcopi ad eiꝰ purgationē pueniāt.

I Llud ᵐſtatuēdum eſt: vt qñ ad eli-

a ℂ Extra eccliaꝫ. i. q. i. extra eccliam catholicaꝫ. ⁊. c. ex ecclia. b ℂ Et laicoꝝ. Sed quare ħ poſt eāminationē requiritur cōſenſus clericoꝝ ⁊ laicorū: qui enīꝫ electioni cōſenſit: poſtea electo nihil obijcere poteſt. vt. viij. q. ij. dilectiſſimi. Sed dicas ħ loq de exaīatione que fit tpe ꝯſecrationis: nec aliud vult dicere niſi ꝙ cōſecrari dꝫ ſi ita eſt ꝙ omnes cōſenſerint in eum. Itē patet ħ ꝙ laici poſſunt ꝯdicere electioni. vt dicam. ſ. c. illud ⁊c.

Electioni pnt laici ꝯdicere.

‡ 3 H Is igitur. ℂ hec eſt tertia pars diſt. in qua oſtēdit Iſido. qualr clerici debeant viuere ⁊ que vitare ⁊ q̄ obſeruare debent: vt doctrine gratiā poſſint populis miſtrare. Jo. f. ⁊. P. ⁊ hec ſint loco caſus. c ℂ Non ſpectaculis. vbi turpes ludi exercētur. vt. ſ. de cōſecra. di. v. nō opꝫ. ⁊ xxxiij. di. pſbyteri. d ℂ Pudica. i. con [illegible] ad ſermones la[illegible] quotidie eſurire debent ⁊ eſſe cū vacuo [illegible] di. v. ſin[illegible] e ℂ Pecunie. Diuites tamē non ſunt abijciendi cum bonis operibus. xxx. di. hoc ſcripſimus. f ℂ Pro beneficijs. ⁊ pro ſacris eccleſiaſticis q̄ dicitur medicine: q ſanant vulnera peccatoꝝ. xiij. q. ij. aīe. Jo. f. [illegible] committi ſimoniā [illegible] ſacramentis ꝯfertur. vt. j. q. j. [illegible] c. in cauſis. [illegible] Gregoriꝰ. dixit ꝙ ibi cōmittit ſimoniā [illegible] inter ſacrā. vt dixi. xxxij. q. ij. honorant.

Simonia in oī ſacramento cōmittit̄.

T Ales. ℂ Caſus. Quidā epiſcopi multitudinis ordinādoꝝ pompam querētes. pmouebāt indignos: quos papa repħendit dicēs: ꝙ meliꝰ eſt habere paucos ⁊ bonos ꝗ̄ multos ⁊ inutiles q graue onus ordinatori afferant. k ℂ Multos. Multitudo enī aliquēs ſacit magis viles. vt. xcij. di. legimus. ⁊ multitudo ē canonibꝰ inimica. vt extra de prebē. q: intātum. ⁊ multitudo onerosa nihil hꝫ boneſti. vt in auc. de referēdarijs. in ſi. col. ij. Itē eſt hic ar. ꝯ illos qui allegāt multa. ⁊ de cōſe. di. v. non mediocriter. xxiij. q. j. odi ⁊ proieci. nā vtilius eſt pauca effundere ⁊c. C. de vete. iur. enucle. tanta. §. ſi quid autem. l ℂ Graue. q ee certa ſcia indignū ordinat: aut deponit̄ aut priuat̄ poteſtate ordinandi. vt. l. di. ex penitētibus. ⁊. lj. diſtin. aliquantos.

Multitudo eſt r probat

I Llud. ℂ Caſus. Quidaꝫ epiſcopi cōueniunt ad epiſcopū conſecrāduꝫ in ſcrutinio: ꝯtradicunt quidā ne cōſecret̄: ⁊ crimina obijcientes deficiūt in pbatiōe cogit̄ electus ad purgatōeꝫ ppter infamiaꝫ: querebat̄ p quot vel vbi dēat fieri purgatio? Et reſpō. ꝙ nō tm̄ cuꝫ tribus: ſed cū qnqꝫ vel ſex debet ſe purgare ⁊ dꝫ fieri purgatio corā plebe cui ipſe eſt pſicrendus: ⁊ ſcā purgatiōe ordinari dꝫ. Poteſt ⁊ alio mō poni caſus. Quidā epi ꝯuenerūt ad cōſecrandū epm: ꝯdicit̄ ei. non dꝫ ordinari niſi de cā cognoſcat̄: ſꝫ de cā illa cū ſit crīalis nō debent cognoſcere pauciores ꝗ̄ ſex epi: ⁊ ſi tres cōueniāt addant̄ tres: ſi q̄ttuor ꝯueniāt addant̄ duo. ⁊ tūc ſi accuſator deficiat ille ſe purget publice: ⁊ poſtea ordinet̄. m ℂ Illud. Si electo cōſecrando obijcit̄ crimē non eſt

conſecrandus ante cauſe examinationem:⁊ ſi prius venerant quattuor epi ad conſecrationez adhuc veniant duo:⁊ ſi ante venerant tres veniant adhuc alij tres ad audiendam cauſaz criminis obiecti:⁊ ſm hoc exponas eligendum.i.cōſecrandum.⁊ expone purganduz.i. examinandum.⁊ ita intellige q̧ h̄ obijciebatur crimen in modum accuſationis. nam ſi eēt obiectuz in modū exceptionis nō viderent̄ neceſſarij tot epi cum cauſa illa poſſet expediri per ꝓcuratorez: vt extra de accu. ſup his.⁊ ſic patet q̧ metropolitanus poſſit audire cauſam criminalem epi: licet non poſſit eum deponere:tamē requiritur p̄ſentia pluriū eporum.alij intelligunt tm̄ de eo qui tenet̄ ſe purgare. dic vt.ij.q.v.c. quāuis. ⁊.c. accuſatus.

a ℭ Ad eligenduz. ideſt cōſecrandum.

b ℭ Suborta.i. qd̄ obijcitur crimē ei.

c ℭ Ad purgandū. ideſt examinandū.

d ℭ Tres. qui ſoli poſſent cōſecrare eū: ſed ipſi non poſſunt audire cām crialez.

e ℭ Tantuz.ſcilicet accedere: alias eſt in textu accedere.

f ℭ Ut in eadem. Ibi eniz melius poteſt inquiri de crimine vbi aliquis conuerſatus eſt:vt xxiij.q.j pudenda.extra de electio. poſtquam.

g ℭ Plebe. Nota arg. q̧ laici admittuntur ad accuſandum electum vt.s̄.ca.qui epiſcopus.in fi.lxi.di. ſtudij. lxiij.di.vota.nam eps debet habere bonum teſtimonium ab his qui foris ſunt:vt.viij.q.j.licet.⁊ de conſe.di.j.iubemus. Item q: intereſt ipſorum:vt extra de teſti.c.de cetero.⁊ eſt arg.ad hoc extra de teſti. ex parte ade. ⁊ in auc. de ſan.epiſ.§.ſi quis autem.col.ix.⁊ eſt arg.ad hoc.lxxxj. di.maximianus.arg.cōtra.xxviij.di.cōſulendū. vbi etiā ad denunciationem nō admittuntur laici ſi malo ȥelo ducantur. Item ſi ideo dicis admittendos laicos:q: ipſorum itereſt.ergo ſiue ſint bone fame ſiue male admittuntur:q: nullus remouetur ab accuſatione qui ſuaz iniuriaz proſequitur:vt.iiij.q.vj.omnibus. male ergo dicit decretum q̧ laici infames nō admittuntur ad accuſationem clericorum:vt.ij.q.vij.accuſatio. Poteſt h̄ dici q̧ h̄ loquitur cum ciuiliter agitur:⁊ in eo caſu quilibet admittitur etiam femina:vt extra de teſti.tam litteris. Si queris quare ergo tot epi conuocantur cum ciuiliter agitur? Rñ.q: agitur de crimine lȝ non criminaliter. Unde oportet etiā inſcribi ad penam extraordinariam:vt extra de accu.ſuper his. Et eſt argu.ad hoc. iij.q. vj.hec quippe.vbi.xij.epi requirunt̄:⁊ tñ ibi ciuilr agit̄:vt vj.

Electū laici poſſunt accuſare.

h ℭ Que obijciuntur.ſi ſint grauiora vel non.

gendum[a] epm̄ conuenerimus: ſi qua ꝯtradictio fuerit ſuborta[b]:q: ſepe talia ſunt fcā apd̄ nos:nō preſumant ad purgandum[c] eum q ordinādus eſt tres[d] tm̄[e] accedere: ſed poſtulentur ad numeꝝ ſupradictū duo vel tres:⁊ in eadem[f] plebe[g] cui ordinandus eſt diſcutiantur p̄mo pſone ꝯtradicētium : poſtremo etiā illa que obijciuntur[h] ꝯtractent̄: ⁊ cuȝ purgatus[i] fuerit: ſub aſpectu publico ita demum ordinet̄. Si hoc cuȝ veſtre ſanctitatis animo ꝯcordat : corroboretur veſtre dignitatis reſponſione. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt: ſatis placet.

Item ex concilio tolcta.xj.

ℭ Vota ſue promiſſionis ſpondeant quos eccleſiaſtica promouet diſciplina.

Quanq̄ omnes qui ſacris[k] mancipātur ordinibus canonicis regulis teneantur aſtricti:expedibile[l] eſt tamen vt promiſſionis ſue vota ſub cautione[m] ſpōdeant:quos ad ꝓmotiōis gradus eccleſiaſtica ꝓbat diſciplina. Solet enī plus[n] timeri qd̄ ſingulariter pollicetur: q̄ quod generali ſpōſione ꝯcluditur. Et ideo placuit huic ſancto ꝯcilio : vt vnuſquiſq; q ad eccleſiaſticos gradus eſt acceſſurus: nō añ honoris ꝯſecrationē accipiat q̄ȝ placiti[o] ſui annotatione[p] ꝓmittat: vt fidem[q] catholicam ſincera cordis ꝯtritione ac deuotiōe cuſtodiens:iuſte ⁊ pie viuere debeat:⁊ in nullis opibus ſuis canonicis regulis ꝯ̄dicat:atq; vt debitum per oīa honorē itaq; obſequij reuerentiam p̄eminenti ſibi vnuſquiſq; dependat : iuxta illud pape leonis edictum: Qui ſe ſcit aliquibus eſſe p̄poſituȝ: nō moleſte ferat aliqueȝ ſibi eſſe prelatum:ſed obedientiā quam exigit etiam ipſe dependat:pena tamē iuxta eccleſiaſtice cōſuetudinis morem ⁊ placitis taliū inferenda: ⁊ ab his qui tranſgreſſores[r] fuerint perſoluenda eſt. ℭ De

i ℭ Et cum purgatus fuerit.i. iudicatus innocens.

Quanq̄. ℭ Caſus. Queſitum fuit in cōcilio toletano an clerici qui ꝓmouentur ad ordines ⁊ prelaturas promittere debeant ſuis maioribus viuere iuxta fidem catholicam ⁊ eis reuerentiam ⁊ obedientiam preſtare:⁊ reſpondet q̧ q̄uis ad hoc teneantur generaliter: tñ ab eis hoc exigit̄ expreſſe. Solet enim plus timeri ⁊c. ⁊ q contra hoc ꝓmiſſuȝ venerit iuxta ꝯſuetudinē penaȝ pſoluat.

k ℭ Sacris. ideſt eccleſiaſticis.

l ℭ Expedibile. ideſt iuſtum.

m ℭ Cautione.ſcilicet iuratoria.

n ℭ Plus. Sic ergo aliquis iure cōi ſe poteſt tueri ⁊ priuilegio. lxxxvij. di. quiſquis.⁊ extra de reſcrip.c.j.arg. contra de fi. inſtru. iter. vbi dicit̄ q̧ idem nō poteſt dari ⁊ confirmari. Item arg.contra.C. de theſau .l. vnica. de hoc plura arg.inuenies.c.di.ꝯ̄ moreȝ:ſed ita dicat cōſilio meo ſi queratur ab eo: hoc habeo de iure cōi: et ſi hoc nō eſſet habeo ex priuilegio vt extra de p̄ſcrip.veniens. Item no.q̧ plus valet ſpecialis cautio q̄ȝ generalis: vt h̄. ⁊.ff.ſi quis cau.l.ſed ⁊ ſi.§.queſitū. Item ⁊ plus ſpecialis confirmatio q̄ȝ generalis.extra de confir. bone. Item ⁊ ſpālis appellatio q̄ȝ generalis:vt extra de ap. ſup eo.⁊ ſpecialis delegatio q̄ȝ generalis:vt extra de reſcrip.ad hoc. ⁊ ſpecialis ſubſcriptio q̄ȝ generalis.ff.ad.l.cor.de fal.diuus.j. rñſo.⁊ ſpeciale mandatū:vt extra de reſcrip.c.j.⁊ melius c.paſtoralis. aſs tamen plus valet generalis correctio q̄ȝ ſpecialis:quando multitudo eſt in cauſa. xxiij.q.iiij. nō poteſt.⁊ generalis petitio:vt.xiij.q.ij. non eſtimem⁹. ⁊ generalis queſtio ff.de queſtio.l.j.§.qui queſtionem.

Spālitas an ſit generalitati p̄ferenda.

o ℭ Placiti . ideſt pacti.

p ℭ Annotatione.ideſt ſcriptura.

q ℭ Ut fidem. Nota q̧ quilibet clericus ſuo p̄lato preſtabit obedientiā:vt.j̄.de cōſe.di.v.i oib⁹. ⁊ nota q̧ p̄ſtat electus ſuo maiori iuramentū de fide ⁊ canonib⁹ ſeruandis vt h̄:de indēnitate rerū eccleſie ſeruāda:vt.xxviij.di. de ſyracuſane.de imoderata exactiōe nō faciēda.x.q.vlt. c.j.in fi. Item de fidelitate.ex̄ de iureiur.ego.N. Itē de penſionibus debitis ſoluendis.ar.extra de no.op.nun. cuȝ ex iniūcto.ex̄ de elec.qualiter. Itē de penſionib⁹ nō augēdis.ar.extra de iureiur.tua. Itē ſuſpectus de inobediētia iuramentum p̄ſtat de obedientia ſeruāda:extra de ma.⁊ obe.cū in eccleſiis.in fi. Nec obſtat cōtrarium.ex̄ de ma.⁊ obe.legebat̄.q: ibi loquit̄ de iam ꝓmoto ⁊ non ſuſpecto.

Elect⁹ ſuo ſuperiori multa cū iuramēto ꝓmittit.

r ℭ Tranſgreſſores. hic habes q̧ clericus ſe pōt obli-

Clic⁹ ſub pena ſe pōt obligare.

gare ſub pena ſpirituali ⁊ pecuniaria. ad ſpiritualem penam ſe poteſt obligare. ſ. ad penā depoſitionis vel anathematis: vt .j. q. vij. quotiens. de conſe. di. ij. ego berēgari⁹. extra de elec. cum dilecti. in fi. Similiter ad pecuniariā penam ſe poteſt obligare. xxj. q. v. ſi quis cuiuſlibet. ex͂ de arbi. cū dilecti. Sed nunquid pena ſoluta poteſt agi ad obedientiam: vel ad id qd pmiſſum eſt ſub pena vel an ſufficit tantum penā eſſe ꝯſecutum? De hoc dic vt no. xxv. q. ij. qcunqꝫ.

¶ Hinc. Supra oſtēſum eſt de electione ⁊ ordinatiōe pape: ⁊ de examinatione epoꝝ: ⁊ quales eſſe debeant epi ⁊ alij clerici: nūc vero oſtendit qualiter debeat fieri ordinatio: primo epiſcopi: ⁊ poſtea ceterorum.

Epiſcopus. ¶ Caſus. Qū ordinatur eps duo epi debent tenere librum euāgelioꝝ ſuper caput ordinādi: ⁊ tertius ſup eū fundat benedictionē: reliqui epi qui adſūt caput eius tangant. ¶ Caſus ſequentis c. ⁊ §. p ſe plan⁹ eſt.

a ¶ Codicem. Conſueuit queri an qlibet iſtoꝝ epoꝝ ordinet epiſcopū: ⁊ an appoſitio libri ſit de ſubſtantia ꝯſecrationis? Et poteſt dici ꝙ nullus ſolus eum ordinat: ſed quilibet eoꝝ conſecrat eum: qꝛ ꝯſecrare ē cū alio ſacrare vt .xxiij. q. j. pudenda. ſicut plures ferunt trabem: ita ꝙ nullus p ſe. ff. ad .l. aquil. ita vulneratus. §. j. non autē credo ꝙ liber ſit de ſubſtātia ꝯſecratōis.

Eps ſol⁹ cōſecrare nō poteſt epiſcopū.

Cōſecrare quid eſt.

Eccleſiaſtica. ¶ Caſus. Quidam epi vel ſacerdotes cum cantabant miſſam nō habebāt orarium .i. ſtolam: queſitum fuit in concilio bracharen̄. quid iuris eſſet? Et reſpōdet ꝙ ſicut in die ſue ordinationis habuerunt orarium: ſic cum miſſam cantant orarium teneant: qd vtriqꝫ humero attribuatur: ⁊ qui aliter fecerit debet excommunicari. Sequens. §. patet.

b Orario. id eſt ſtola.

Hinc diſponitur qualiter eccleſiaſtica officia ordinentur.

¶ Qualiter ordinetur eps.

Epiſcopus cū ordinatur: duo epi imponāt manus ⁊ teneant euangeliorum codicē a ſup caput ⁊ verticem eius: ⁊ vno ſup eū fundente benedictionem: reliqui omnes epiſcopi q adſunt manib⁹ ſuis caput eius tangant.

¶ Qualr ordinet pſbyter.

Preſbyter cū ordinat̄ epo eum benedicēte ⁊ manum ſup caput eius tenēte: etiam oēs pſbyteri qui pſentes ſunt man⁹ ſuas iuxta manus epi ſup caput illi⁹ teneant. ¶ Sicut autē in die ſue ordinatiōis ſacerdos orario vtroqꝫ humero ambitur: ita tēpore cōſecrationis eodē orario dꝫ vti inſtāter. ¶ Vñ in bracharen̄. ꝯcilio legitur.

¶ Vt ſacerdos qui qꝫ accepit tpe cōſecratiōis ferat tpe oblatiōis.

Eccleſiaſtica inſtitutione pfixum nouimus: vt omnis ſacerdos cū ordinatur orario b vtroqꝫ humero ambiat̄. ſ. vt q imperturbatus pcipitur pſiſtere inter pſpera ⁊ aduerſa: vtutū ſemp ornamento vtroqꝫ circūſeptus appareat humero: qua ergo rōne tpe ſacrificij non aſſumit qd ſe in ſacro accepiſſe nō dubitat: pinde modis oībus cōuenit: vt qd qſqꝫ pceperit in ꝯſecratione honoris: hoc retineat etiā in oblatione vel pceptione ſue ſalutis. ſ. vt cū ſacerdos ad ſolēnia miſſaꝝ accedit: aut p ſe deo ſacrificium oblaturus: aut ſacrꝫ corpis c ⁊ ſanguinis dñi nr̄i ieſu xp̄i ſumpturus: nō aliter d orario vtroqꝫ humero circūſeptus: ſicut tēpore ordinatiōis ſue dinoſcit̄ conſecratus: ita vt de vno eodēqꝫ orario ceruicem e pariter ⁊ vtrūqꝫ humerū premens ſignū in ſuo appareat pectore crucis. Si quis autē aliter egerit excōmunicationi debite ſubiacebit. ¶ Dalmaticis f aūt nec epis nec diaconib⁹ abſqꝫ aplica licētia vti pmittit̄. ¶ Vñ greg. aregio epo francorum.

¶ Abſqꝫ apoſtolica licentia dalmaticis nec epiſcopis nec diaconibus vtꝫ.

Communis filius f diaconus petrus nobis inotuit: ꝙ fraternitas veſtra tpe quo hic fuit popoſcit vt ſibi ⁊ archidiacono ſuo vtēdi dalmaticis licentiā pberemus. Sꝫ qꝛ hoium ſuoꝝ g infirmitate cōpulſus feſtināter abſceſſit: vt nec ipſe meror incumbens diuti⁹ vt dignū erat ⁊ res deſiderata poſcebat ſineret permanere: ⁊ nos in multis implicatos vt eccleſiaſtice rationis eſt: cōſideratio nouum h hoc incōſulte ⁊ ſubito indulgere nō permitteret: idcirco rei poſtulate plōgatus eſt effectus. Nunc vero charitatis tue bona reuocantes ad animum: huius auctoritatis nr̄e ſerie petita ꝯcedimus: atqꝫ te ⁊ archidiaconum tuū dalmaticaꝝ vſu decorandos eſſe cōceſſimus eaſdēqꝫ dalmaticas dilectiſſimo filio nr̄o cyriaco

c ¶ Corporis. Nota ꝙ ſi in egritudine ſumit ſacerdos eucharistiam circundabit ſtola vtrūqꝫ humerum.

d ¶ Ceruicem. Si ſacerdos legit euangelium: nunqd vtetur ſtola ſicut diaconus? Arg. ꝙ ſic. vt .xxiij. di. precipimus. ⁊ .xxiiij. di. c. j. ⁊ .ij. pocius credo ſequendā conſuetudinem: vt .xij. diſti. ſcit. maxime de his q breuiter ſunt edicta. ff. de ven. inſpi. l. j. §. vltimo.

e ¶ Dalmaticis. Hec eſt quarta pars vbi queritur qd iuris de dalmaticis. Joan. de fan. ⁊ p.

Communis fili⁹. ¶ Caſus. Epi ⁊ archidiacōes olim dalmaticis nō vtebantur niſi papa eis cōcederet ſpecialiter: quare aregius eps ſupplicauit pape per petrum diaconū vt ꝯcederet ſibi ⁊ archidiacono ſuo vſū dalmaticarum: ſed tunc temporis papa nō conceſſit: qꝛ petrus nuncius epi cito receſſit propter infirmitatem ſuoꝝ hominum: ⁊ quia multis implicitus negocijs erat illud nouū ſubito ⁊ incōſulte ſibi concedere nō potuit: nunc vero cōcedit eis puilegium vtēdi dalmaticis: ⁊ eas p cyriacū abbatem ſibi tranſmittit. Quod ſequitur planū eſt vſqꝫ ad .c. preterea.

f ¶ Communis filius. ille diaconus.

g ¶ Suoꝝ infirmitate. Nota ꝙ ppter infirmitatem ſuoꝝ poteſt aliquis ſe excuſare ſicut ppter timorem ſuoꝝ: vt extra de ap. ex pte. Jtem nota ꝙ propter intemperiem loci aliquis excuſatur: vt h .⁊ .lxxiiij. di. quoꝝdam. arg. contra extra de dolo ⁊ contu. cū dilecti. in fi. Joā.

Laici in pries e cuſat.

h ¶ Nouū. Nota ꝙ ea que de nouo petuntur non ſine magna deliberatione conceduntur: vt h .⁊ .xvj. q. j. in parochia. maxime a ro. ec. que omnia cum magna maturitate ſolet tractare: vt .xxxv. q. ix. apoſtolice. qꝛ in rebus nouis conſtituēdis euidens debet eſſe vtilitas: vt. ff. de conſtitu. prin. rebus. hodie vero diaconi indiſtincte vtūtur dalmaticis

vt.xi.q.iij.ep̄s aut preſbyter.lxxvi.di.de ieiunio.
a Diaconus dum ordinatur ſolus epiſcopus. ſacerdoti autem imponūt manus omnes p̄ſbyteri aſtantes.vt.ſ̄. eodem.preſbyter.
¶ [Quest. ij.] Hec eſt quinta pars di. vbi querit̄ vtrum ſacerdos vngat̄ oleo vel chriſmate. ⁊ reſpondet̄ ꝙ oleo tantum. Jo.de ſan.
Preterea.
¶ Caſus. Bituricen̄.archiepiſcopus queſiuit a papa an manus p̄ſbyteris tm̄ debēt vngi chriſmate: an etiaʒ preſbyteris ⁊ diaconibus qn̄ ordinantur? Et rn̄. papa ꝙ neutris debet hoc fieri:ſed trāſmittit eū ad decre. Inno.vbi in prima pagina ad decentiū epiſcopuʒ miſſa inueniet que ſunt in cōſecrationibus obſeruanda.
b ¶ Chriſmatis. Manus ſacerdotis inungit̄ oleo:ſimiliter inungit̄ ⁊ brachiū ſiue humerus principis.ſed ⁊ manus ⁊ caput epiſcopi inungit̄ chriſmate.vt extra de ſa.vnctio.cū veniſſet.in fi. cōtrarium h̄ ſignatur.xvi.q̄ .j.§. ecce ſufficienter.vbi dicit̄ ꝙ manus ſacerdotis ſicut manus epiſcopi cōſecrant̄. ſed verū eſt ꝙ conſecrātur oleo ſʒ nō chriſmate:vt dixi.ſi autē aliquis eſt vnctus oleo ꝓ chriſmate vel ecōuerſo: nihilomin⁹ ordinatus eſt:ſed ſuppleri debet id qd̄ omiſſuʒ eſt.vt extra de ſacra. non ite. paſtoralis.
c ¶ Fallat. Nō ergo papa habet oīa iura in pectore ſuo.vnde etiam Urbanus dicit ꝙ nō reperit̄ ꝓhibituʒ qn̄ vir ⁊ vxor ſimul poſſunt ſuſcipere pueruʒ.vt.xxx.q̄.iiij.qui autē.⁊ tamē anteceſſor eius Leo illud ꝓhibuerat.de conſe.di.iiij.non plures.⁊ hoc cōcedo.Quod autem dicit̄ ꝙ papa habet omnia iura in pectore ſuo.vt.C. de teſta.omniū.verum eſt per interpretationē:quia omnia interpretari poteſt:nā ⁊ quandoqꝫ impeditur minori intelligentia.vt extra de cenſi.cum inſtantia.

Quorū dam cleri. ¶ Caſus. Unus in preſbyteruʒ: duo in leuitas ꝓmoueri volebant.epiſcopus autem cū pateretur infirmitatē oculorum manū ſuper caput ordinādoꝝ impoſuit:⁊ preſbyter quidaʒ orationē dixit: querebat̄ quid debet fieri de ep̄o ⁊ de ordinatis? Et rn̄det vt ep̄us qui defunctus eſt reliquatur diuino examini:ordinati vero careant ordine quem peruerſe acquiſiuerūt.
¶ Caſus autem alij qui ſequūtur vſqꝫ ad finē di.plani ſūt: ⁊ per te facile videb.
d ¶ Impoſuiſſe. hic habes ꝙ duo imperfecta ſacramēta nō conſtituūt vnū pfectum.⁊ hoc ideo:q: ſacra ſunt vnitatis. de conſe.diſt.ij.quia paſſus.⁊ vnitas diuiſionē non recipit xxiiij.q.j. loqtur. ✠ Idem dico in ſacramēto baptiſmi ⁊ eucharistie:⁊ i omnibus illis vbi certa forma dedderat̄ ꝙ duo impfecta non faciūt vnuʒ pfectū. Idem eſt in excuſatione tutoꝝ ꝙ due impfecte excuſationes nō faciūt vnam perfectā.vt. C.q numero tutela.l.j. Idē eſt in ſtipulatiōe:q: illa non diuidit̄.ff. de ver.ob.l.j.⁊.l. cōtinuus. Sed ſacrm̄ ſolēnitatis: vt i miſſa bene diuiditur:⁊ ibi duo impfecta faciunt vnuʒ perfectū vt.vij.q.j.nihil.
e ¶ Non pōt.q: crimina morte extinguuntur:⁊ nullus poſt mortē pōt accuſari.vt.xxiiij.q.ij.c.j. ff.de bo.eorū q ante ſen.mor.ſibi ꝯſci.l. vlt.⁊.xxxiij.q.ij. admonere.niſi in crīe hereſis. vt.xxiiij.q̄. ij.ſane.ij.vel ſi aliqs hereticos inſtituit heredes.vt ex̄ de her.ſi qs ep̄s.vel ſi in notorio crīe deceſſit vt.lxxxviij.di.neqꝫ.ꝓut cōſueuit notari.xxiiij.q.ij.in ſū.
f ¶ Amittāt.⁊ tn̄ nunq̄ eum receperūt:⁊ ita aliquis di-

abbate deferēte trāſmiſimus.
¶ Quater ordinet diaconus.
Diaconus dū ordinat̄ ſolus ep̄s[a] qui cū bn̄dicit manus ſup caput ei⁹ ponat:q: nō ad ſacerdotiū:ſed ad miſteriū ꝯſecrat̄. ¶ Queriť aūt an poſt bn̄dictōeʒ manus p̄ſbyteroꝝ ⁊ diaconorū chriſmatis liquore d̄beāt pungi. ¶ De his ita ſcribit nicolaus papa radulpho archiepiſcopo bituricen̄.
¶ Nec p̄ſbyteris nec diaconibus in cōſecratiōe chriſmate manus perungere licet.
Preterea ſciſcitaris vtrū ſolis p̄ſbyteris an etiaʒ diaconib⁹ debeāt cū ordinātur man⁹ chriſmatis[b] liquore pungi:qd̄ in ſcā romana eccleſia cui auctore deo ſeruimus de neutris agit̄. Sʒ qd̄ ſit a noue legis miſtris actū nuſquā (niſi nos fallat[c] obliuio) legim⁹:ergo ad bti innocentij pape canonica decreta ſcitatē tuā trāſmittim⁹. Et q̄ tibi ſint i ꝯſecratiōib⁹ ⁊ ordinib⁹ obſuāda:ꝑncipia pagine ad decētiū eugubinū ep̄ʒ emiſſe te affatim ✠ edocebūt.
Ex ep̄la ſimplicij pape: ſeuero et florentino epiſcopis diſcreta ad cognitioneʒ veſtri examinis gabrencn̄.diaconi relatu puenit de qbuſdā eccleſie ipſius clericis:quorū vnus ad preſbyterij duo ad leuitaruʒ miniſteria conſecrarētur:epiſcopus eoruʒ oculoꝝ dolore detentus fert̄ manum ſuā ſuper eos tantū poſuiſſe:⁊ preſbyterum quēdam illis ꝯtra eccleſiaſticū ordinem bn̄dictionem dediſſe: qui pp tantam preſumptiōis audaciam poterat accuſat⁹ iudicio preſenti dānari:ſi adhuc in corpore poſitus nō fuiſſet mortis vocatiōe preuentus. Sed q: ille examini diuino relictus eſt humano iudicio accuſari nō poteſt:hi qui ſupſunt ⁊ ab eo nō conſecratiōis tituluʒ:ſed ignomine potius eulogiū acceperunt ne ſibi licentiā talis vſurpatio faciat: decernimus vt gradus ſacerdotal̄ ⁊ leuitici ordinis queʒ peruerſe adepti ſunt depoſiti equo iudicio amittāt. Tales enim merito iudicati ſunt remouēdi q: praue inuēti ſunt conſtituti. ¶ Iteʒ queritur an eorū ordinatio ſit rata habēda:qbus ep̄s oculorū languore impeditus man⁹ imponit:⁊ preſbyter ſuper eos orationē dicit. ¶ De his ita ſtatutū eſt in ꝯcilio toletano.
¶ Et ordiator ⁊ ordinatus dānationis ſubeat penam cū epiſcopus manum imponit: ⁊ alius orationem dicit.
Quorūdam clericoruʒ dum vnus ad preſbyteriuʒ:duo ad leuitarū miniſterium ſacrarētur:ep̄s oculorum dolore detētus fertur manum ſuā ſuper eos impoſuiſſe[d] tantū:⁊ preſbyter quidam illis cōtra eccleſiaſticuʒ ordineʒ benedictionē dediſſe. Sed q: iam ille examini diuino relictus humano iudicio accuſari non poteſt[e]:hi qui ſuperſunt gradum ſacerdotij vel leuitici ordinis quē pūerſe adepti ſunt amittāt[f].
Ex cōcilio chartaginen̄.iiij.

Vngūtur varijs varia membra.

Add. ... de hac ... affatiʒ ... in ca. ... in gl. ... affa ... tim.ex̄ de elig.po. li ... vj.⁊ p Irch.hic.

Papa nō [habet omn]ia iura [omnia] in pectore ſuo.

Impfecta duo non ꝯſtituunt vnum pfectum.

✠ ¶ Add. de gl.huic ꝯtraʒ in c.nihil. in ꝟbo p̄ſbytero.ſ̄.vij q.j.⁊ concor.eas vt ibi.

Defunct⁹ de qbuſdā criminibus poteſt accuſari.

Amittit qs qd̄ nūq̄ habuit.

¶ Qualr̃ ſubdiacon⁹ ordi- netur.

Subdiacon⁹ cū ordinatur: q2 manus[a] impoſitionem[b] nō accipit patenam de manu epiſcopi accipiat vacuam ⁊ calicem vacuū: de manu vero archidiaconi accipiat vrceolum cum aqua manile ⁊ manutergiū.

¶ Qualr̃ acolytus ordinet̃.

Acolythus cum ordinatur: ab epiſcopo quidē doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab archidiacono accipiat ceroferarium[c] cū cereo: vt ſciat ſe ad accendenda[d] eccleſie luminaria mancipari: accipiat ⁊ vrceolum[e] vacuum: ad ſuggerendum vinum in eucharistiam[f] ſanguinis chriſti.

¶ Qualr̃ exorciſta ordinet̃.

Exorciſta cum ordinatur: accipiat de manu epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt exorciſmi dicēte ſibi epiſcopo: Accipe ⁊ cōmenda memorie: ⁊ habeto poteſtatem imponēdi manus ſuper energ[u]minum[g] ſiue baptizatum ſiue cathecuminum.

¶ Qualiter lector ordinet̃.

Lector cum ordinatur faciat de illo verbū epiſcopus ad plebem indicans eiuſdem fidē ac vitā atq3 ingenium: poſt hoc ſpectāte[h] plebe tradat ei codicem in quo lecturus eſt dicēs: Accipe ⁊ eſto relator verbi dei: habiturus (ſi fideliter et vtiliter impleueris officium tuum) partem cum eis qui verbū dei miniſtrauerūt. ¶ Qualiter hoſtiarius ordinetur.

Hoſtiarius cum ordinatur poſtq̄ ab archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo dei debeat conuerſari ad ſuggeſtionē archidiaconi tradat ei epiſcopus claues[i] eccleſie de altario dicēs ei: Sic age: ſic viue q̄ſi redditurus deo rationē ꝓ his rebus q̄ his clauib⁹ recludunt̃.

¶ Qualr̃ pſalmiſta ordinet̃.

Pſalmiſta ideſt cantor: poteſt abſq3 licētia epiſcopi ſola[k] iuſſiōe preſbyteri officiū ſuſcipere cantandi dicēte ſibi preſbytero: Uide vt qđ ore cantas corde credas: ⁊ qđ corde credideris operibus cōpleas. ¶ Clerici comam nutrire prohibentur: quorum caput deſup in modum ſpere raſum eſſe debet[l]. ¶ Unde anicius papa.

¶ Clerici comā nutrire ꝓhibētur.

Prohibete fratres per vniuerſas regionū veſtrarum eccleſias vt clerici iuxta[m] apoſtolū comā non nutriāt: ſed deſuper caput in modum ſpere[n] radāt. ¶ Item ex cōcilio Agaten̄.

¶ De eodem.

Clerici[o] qui comā nutriunt ab archidiacono (etiā ſi noluerint) inuiti detondeātur: veſtimēta etiam vel calciamenta eis (niſi que religionem[p] deceant) vti aut habere nō liceat. ¶ Item Gregorius. ¶ De eodem.

Si quis ex clericis relaxauerit comā[q]: ſit anathema[r]. ¶ Quib⁹ veſtibus monialis ſit induta cū ↄſecrat̃.

Sanctimonialis[s] virgo cum ad cōſecrationem ſuo epiſcopo offertur: in talibus veſtib⁹ applicetur qualibus ſemper vſura eſt ꝓfeſſio

---

titur amittere quod nunq̄ habuit. vt. v. queſtio. vj. q2. xxiij. queſtione. iiij. guiliſarius.

✠ ✠ 6 Subdiaconus cum. ¶ hec eſt ſexta pars di. in qua probat der. xvij. c. qualiter minores ordinantur. Jo. de. f. ⁊. p. Ab hoc loco vſq3 ad finē. di. pone caſū: q2 littera plana eſt.

a ¶ Quia manus. ſc3 cōſecratoriā: ſed ordinatoriā accipit.

b ¶ Impoſitionem. verum eſt ꝙ nō imponitur manus ſuper caput ſubdiaconi: ſicut ſuper caput diaconi vel ſacerdotis: ſed imponit̃ manus ſuper ipſū ꝓm ꝙ impoſitio man⁹ idem eſt ꝙ ordinatio: ⁊ ſic non obſtat ↄ̄trium. lxix. di. qm̄. vbi dr̄ ꝙ etiā lectori man⁹ imponitur.

Acolythus.

c ¶ Ceroferarium. i. cādelabrum.

d ¶ Ad accēdenda. non in lāpadibus ſed cū legitur euangelium. vt. xxj. diſtinctio. cleros.

e ¶ Urceolum. ad vinum.

f ¶ Eucharistiam. ideſt calicem.

Exorciſta cū ⁊c.

g ¶ Sup energuminum. Energumini dicuntur lunatici ⁊ obſeſſi a demonibus: ab en quod eſt in: ⁊ erge quod eſt labor: ⁊ mene qđ eſt defect⁹: quod eſt quaſi in opere deficiens. Archi.

Lector.

h ¶ Spectante. lxvij. diſt. reliqui. cōtra. vbi dr̄ ꝙ epiſcop⁹ minores ordines pōt cōferre ſub teſtimonio triū: ſed ꝓ loquit̃ de ignotis.

Hoſtiarius.

i ¶ Claues. vt eijciat excōmunicatos ⁊ infideles. vt xxj. di. c. j. in fi.

Pſalmiſta.

k ¶ Sola. de abbatibus nō dubitatur ⁊ corepiſcopis quin minores ordines conferāt. vt. ſ. lxviij. di. q̄uiſ. ⁊. lxix di. qm̄. ſilr̄ ep̄s qui renūciauit ep̄atui. extra de eo q renū. epi. reſiguit. Sed qualr̃ ſacerdotes cōferant ordinē primū cū3 ordinari nemo poſſit ſine titulo. vt. lxx. di. c. j. ⁊ ſolus ep̄s titulū cōfert. vt. xvj. q. vij. c. nullus. ⁊ ex̄ de of. archi. cū ſatis. Sed hoc verū eſt de maioribus ordinib⁹. Uel dic ꝙ pn̄t aſſignare titulū ſed nō curā aīar̄. Signatur ↄ̄trium. xxv. di. perlectis. ibi dr̄ ꝙ collatio illor̄ ordinū ſpectat ad ep̄m: ſed illud verū eſt de ſolēni ordine.

l ¶ D3. paḡ: nā magnitudo corone eſt ſignū ↄuerſionis. vt ex̄ de ſuccesſ. ab inte. cū dilect⁹. in pte deciſa. xij. q. j. duo.

Prohibete.

m ¶ Juxta apoſtolū. in ep̄la ad corinthios dr̄: vir ſi comā nutrit ignominia eſt ei: mulier ſi comā nutrit gloria eſt ei.

n ¶ Spere. ſ. xij. q. j. duo.

o Clerici. etiā vxorati. vt extra de vi. ⁊ ho. cle. clericus. xxxij. di. ſi q vero. ſed illud pōt intelligi ſi vult gaudere ꝓuilegio clericali. al's ſec⁹ vt. lxxxiiij. diſt. qſqs. Jo. Ego dico ꝙ clericus ↄiugat⁹ nō pōt gaudere priuilegio clericali: nec d3 ferre tōſurā cū hoc facere ī vituperiū ordinis clerical̃. vt ex̄ de cle. ↄiu. c. ioānes. B.

p ¶ Religionem. alioqn perdit ꝓuilegiū clericale. extra de vi. ⁊ ho. cle. c. vl. extra de ſen. excom. in audiētia. De habitu clericorū plane habes. xxj. q. iiij. i ſumma.

Si quis.

q ¶ Comā. vel barbam: vt extra de vi. ⁊ ho. cleri. c. v.

r ¶ Sit anathema. Ui ergo ꝙ oīs apoſtata ſit excōicat⁹. vt extra de apoſta. c. j. ⁊ īfamis eſt. iij. q. iiij. ſi qs a ſuo. vj. q. j. īfames. qđ non cōcedo: ⁊ expone ſit. i. fiat: nā ⁊ monach⁹ in apoſtaſia pōt recipere ordinē. vt ex̄ de tē po. ord. ex pte. ⁊ Inno. dicit ꝙ āmoneri debet priuſq̄ ſuſpendatur. vt extra de ſen. excommu. ſacro.

s Sanctimonialis. ¶ Semp etiā ⁊ in lecto ⁊ in in-

Energumini.

Abbates ⁊ corepi minores ordines cōferunt.

Corona nō d3 eſſe magna.

Clericus ↄiugatus non gaudet priuilegio clericali.

Apoſtata [illegible] libet an ſit excōicat⁹.

firmitate. vt.xx.que ſtione.j.vidua.
a Acratas.vl' mo nachas.non ſacratas.
b Sacratas pallas.ſ.corporalia.
c Et ne peſtis. ſic ſ.viij.di.mala.
Non opꝫ ſub.
d Secretarium.i.altare.ne ſit cōtra.ſ.ea.nō liceat.
e Diaconiū.Diaconiuꝫ appellat̃ altare:q: ibi diaconus miſtrat ſacerdoti.
f Miniſtrum.i. ſubdiaconū.
g Derelinquere. ſꝫ ſumere dꝫ eas cū alijs miniſtris vt de conſe. di.ij. tribus.
Mulier.
h Docere nō pſumat.hoc eniꝫ eſt ſacerdotale offm̄ vt.xvi.q.j. adijcim⁹ ideꝫ plenius habes xxxiij.q.v. mulierē.
i Laicus.Arg.cōtra templarios ⁊ hoſpitalarios. Sed illi non dicuntur laici cum ſint deo deuoti.vt.xij.q.j.duo.vel ipſi habēt hoc ex ſpeciali priuilegio.
k Preſentibus. maxime:nā nec abſentibus:quō enim predicabit quis niſi mittat̃.extra de her. ad abolendam.⁊ ca. cum ex iniuncto.
Non oportet.
l Inſacratos.i.non ſacros.
Non liceat.
m Portare.in proceſſione:⁊ vocat hec vaſa ſacra vbi continētur reliquie.
Non liceat.
n In ſecretario.hic ſecretariū dicit̃ locus in quo ſacra vaſa ponūtur: ⁊ ſic nō eſt cōtra.ſ. ea.di.non oportet. vbi dicit̃ ꝙ ſubdiaconi ſecretariū ingredi non debent.
o Sponſus. vel a paranymphis: ideſt parētib⁹ vel ancillis:⁊ dicūtur pa-

ni ⁊ ſcimonie aptis. Vaſa quoqꝫ ſacrata ⁊ veſtimēta altaris mulieres deo dedicate cōtingere: ⁊ incenſum circa altaria deferre prohibentur. Unde Sother papa omnibus epiſcopis italie.

Veſtimenta altaris ⁊ vaſa ſacrata mulieres tangere ꝓhi[bentur]. bene.

Sacratas deo feminas vel monachas[a] ſacra vaſa vel ſacratas[b] pallas penes vos ↄtingere ⁊ incenſum circa altaria deferre perlatuꝫ eſt ad apoſtolicā ſedē:que omni reprehēſione plena eſſe ⁊ vituperatiōe nulli recte ſapientū dubium eſt. Quapropter huius ſancte ſedis auctoritate hec oīa vobis reſecare funditus q̄ꝫ citi⁹ poteritis cenſemus. Et ne peſtis[c] hec latius diuulget̃ per omnes ꝓuincias abſtergi citiſſime mandamus. Iteꝫ ex concilio Laodicenſi.iiij.

Sacrarium ſubdiaconibus ingredi non licet.

Non oportet ſubdiacones licentiā habere in ſacrariū ſiue ſecretariū[d] (qđ greci diaconium[e] appellāt) ingredi: ⁊ contingere vaſa dn̄ica. Itē i eodē. De eodē.

Miniſtrum[f] nō oportet vti orarijs nec hoſtias derelinquere[g]. Item in eodem. Lector aut pſalmiſta orario non vtatur.

Non oportet lectores: aut hoſtiarios aut pſalmiſtas orarijs vti:⁊ ſic legere aut pſallere. Item ex concilio Chartagineñ.iiij.

Mulier in conuētu viros docere non permittitur.

Mulier q̄uis docta et ſancta viros in conuentu docere[h] non preſumat. Laicus[i] auteꝫ preſentibus[k] clericis (niſi ipſis rogātibus) docere nō audeat. Item ex concilio Agaten.

Miniſtris non ſacratis vaſa dn̄ica contingere nō lꝫ.

Non oportet iſacratos[l] miniſtros licētiam habere in ſacrariū (quod greci diaconium appellant) ingredi ⁊ contingere vaſa dominica. Iteꝫ ex ↄcilio Bracharen.j. [illegible] ex lectoribus vaſa ſacra altaris portare non licet.

Non liceat cuilibet ex lectorib⁹ ſacra altaris vaſa portare[m] nec alijs:niſi his qui ab epiſcopo fuerint ſubdiaconi ordinati. Itē ex concilio Martini pape. De eodem. Ut clerici comam non nutriant.

Non liceat cuilibet miniſteria tangere niſi ſubdiacono aut acolytho in ſecretario[n] vaſa dn̄ica. Nec oportet clericos comam nutrire: ⁊ ſic miniſtrare:ſed attonſo capite aurib⁹ patentibus: ⁊ ſcđm Aaron thalarem veſteꝫ induere: vt ſint in habitu ornato. Qualiter ſponſus ⁊ ſponſa ſunt benedicendi.

Sponſus ⁊ ſpōſa cum benedicendi ſunt a ſacerdote: a parentibus ſuis: vel a paranymphis[o] offerantur:qui cum benedictionem acceperint: eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate[p] ꝑmaneāt.

Qualiter epiſcop⁹ ſit examinādus. Diſtinctio.xxiiij.

Qualiter epiſcop⁹ ſit examinandus: qualiter ipſe ſimul cuꝫ reliquis infra ipſum ↄſtitutis ſit ordinādus breuiter mōſtratum eſt. Nunc auteꝫ[q] videndū eſt de ſacerdotib⁹ ⁊ reliquis an ſine examinatiōe ſint ꝓmouendi ad ordinē. De his ita ſcribit paulus ad timotheum.

Manus[r] nemini cito īpoſueris ⁊ nihil ſine ꝑiudicio[s] facias in alterā[t] parteꝫ declinādo. Ex decretꝭ Silueſtri

ranymphe:quaſi parantes nympham.
p In virginitate. alibi dicitur de biduo vel triduo. vt xxx.queſtio.v.aliter. Sꝫ intelligo ⁊ illud ⁊ iſtud eſſe cōſiliuꝫ.

Diſtinctio.xxiiij.

Qualiter epi ſcop⁹. Hec di. diuiditur in tres partes. In quaꝝ prima dicitur ꝙ ꝓbate vite debēt eſſe ad eccleſiaꝫ ſacerdotes:⁊ ad hoc tres canones inducuntur.ſecunda ibi:cum itaqꝫ.tertia ibi:queritur qđ fieri. Jo. de fan.
[illegible] Supra dictum eſt qualr̃ epiſcopus ſit examinādus:⁊ qualiter ipſe ſit ordinandus. In hac vero.xxiiij.diſt. queritur de ſacerdotibus ⁊ reliquis clericis:an ſine examinatione ſint ꝓmouendi.Et ꝓbat gratianus auctoritate Pauli ꝙ examinādi ſunt dicētis:Manū cito nemini impoſueris:⁊ nihil ſine preiudicio facias.i.precedente iudicio.i.ſine preexaminatione.Itē probatur per ſequētia. Et caſus primi capituli per ſe patet.
q Nunc autem. In hac diſt.agit magiſter de examinatione clericoruꝫ. Primo oſtēdit omnes examinandos eſſe.ſecundo oſtēdit qualiter ⁊ quando ſint examinādi:⁊ a quibus.tertio qualiter puniantur qui ſine examinatione promouentur.
r Man⁹.lxxviij. di.quid eſt.
s Preiudicio.i. precedenti iudicio. j.Timo.v
t In alteraꝫ.i. in ↄtrariam ꝑut ponit̃. ij.q.iij.§.notādum ibi:preuaricator.

Templarij ⁊ hoſpitalarij nō ſunt laici.

Secretarium.

Ignoti ſunt exa-minādi ⁊ non alij.

Nullus. a ¶ Teſtimonio. hic habes ꝙ teſtimoniū populi equalet examinationi: vnde ſufficit ꝙ clericus ordinādus habeat famā pro ſe. ⁊ ꝑ hoc ē patet ꝙ noti non ſunt examinādi ſed tātum ignoti. vt.xlvij. di. de petro.xciiij. di. valde. extra de preſump. mandata.

tijs a papa ꝯfirmationē: nā idē nō pōt eligere ⁊ ꝯfirmarꝭ.
c ¶ Scitur⁹. Semꝑ hoc ergo eſt exprimēdum ne pro iure poſſit hoc in poſterū ſibi vendicare. vt. vij. qō. j. pontifices. extra de iurepatronatus. ex litteris.
d ¶ Creaſſe. ideſt ordinaſſe illum.

Preſbyteri.
¶ Caſus [illegible] Uacāte ſtomeñ. eccleſia deſecit ſacerdos i eccl'ia beati eleutherij martyris: ⁊ cū illa eccleſia ep̄o indigeret: nec erat ep̄s qui eum ordinaret: clerici Stomēſis ciuitatis ſupplicauerūt pape: vt pciperet celeſtino ep̄o quatinus noīe viſitatoris tm̄: ⁊ non tanq̄ ꝓprius ep̄s ordinaret in p̄fata eccleſia iulianū p̄ſbyterū diaconem in locū deficiētis preſbyteri electū. Precepit ergo papa ep̄o celeſtino vt iulianū diaconē ꝓmoueat in preſbyterū in predicta eccleſia tm̄ nomine viſitatoris: ⁊ feliciſſimū in locū iuliani ſſtituat diaconē: vt eccleſia illa nec ſacerdote indigeat nec miniſtro.
¶ Caſus ſequē. ca. ⁊. §. patet.
b ¶ Ciuitatis. carētis ep̄o. Sed nōne vacāte ſede ep̄ali capitulū potuit dare inueſtiturā. vt ex̄ de here. ad abolendā. ⁊ extra de ele. q: diligētia? Rñ. ꝙ inueſtitura tm̄ ad ep̄os ſpectat. vt. xvj. qō. vij. nullus. Jo. Et ē hodie expſſū. extra ne ſede va. illa. vbi dꝭ ꝙ capl'm non ſupplet defectū ep̄i in collatiōibus ꝯ̄ferendarū. B. Uel dic ꝙ capl'm iſtū diaconū nō potuit alienare a ſe ſe. va. q: eccl'iaſtice res alienari nō poſſunt a capitulo ſede va. vt. xij. qō. ij. ſi qua de reb⁹. ⁊. lxxj. di. fr̄nitatē. ⁊ maior eſt alienatio pſone q̄ alteri⁹ rei. vt. xij. qō. ſ. p̄cipim⁹. Sed q̄re nō petebāt hoc ab archiep̄o? forte q: eccleſia erat exēpta. Itē q̄re hoc nō petebāt a vicinis ep̄is. vt lxv. di. ſi forte? Rñ. forte nolebāt: poterāt eni ire ad papā oibus omiſſis medijs ſicut ad eū appellaꝭ omiſſis medijs. ij. q. vj. ad romanā. ⁊. c. oēs. Ul' capl'ꝫ ipm elegit ⁊ p̄

Capl'ꝫ vacante ſede non ꝯferꝭ p̄bendas.

pape caplo. vij. ¶ De eodē.

Nullus acolythorū vel ſubdiaconorū rem cōſecratā a p̄ſbytero alijs porrigat: q: aliud eſt miſter aliud aſſiſtēs: niſi tātū ipſe ſupponet quod ei ſacerdos ipoſuerit ore ſuo bñdictū. ¶ Itē ex concilio chartaginenſi. iij.

¶ Ante probationem nullus ordineꝭ clericus.

Nullus ordinetur clericus niſi probatus fuerit vel examine epiſcoporū vel populari teſtimonio[a]. ¶ Itē Gelaſi⁹ papa celeſtino ep̄o.

¶ Ad miſteriū alicui⁹ eccleſie clerici eiuſdē ꝓmoueanꝭ.

Preſbyteri diacones ⁊ vniuerſi cl'ici Stomeñ. ciuitatis[b] petitorio nobis ſuggeſſere porrecto in eccl'ia btī martyris eleutherij ep̄i: que in ſupradicte ciuitatis parochia ꝓbaꝭ eſſe cōſtructa: preſbyterū q cōſtitutus fuerat defeciſſe atq; in ei⁹ locū iulianū diaconē ipſi⁹ eccleſie ꝓ celebritate ipſi⁹ loci quātoci⁹ debere ordinari. Et ideo fraꝭ chariſſime ſi de eius vita vel moribus nihil eſt qđ ꝯ̄ canonū veniat ſtatuta: ſup̄ſcriptū p̄ſbyterij honore decorabis: ſciturus[c] viſitatoris te nomine nō cardinalis creaſſe[d] pōtificis. Pariter etiā ⁊ feliciſſimū diaconē in eius eccleſie miniſterio (ſi conuerſatio eius fuerit ꝓbabilis) ſubrogabis: vt locus proceſſiōis celeberrimus ad miniſteriorū cōſecrationem: nec ſacerdote indigeat nec[e] miſtro. ¶ Itē ex cōcilio laodiceñ. ¶ Metropolitanorū ⁊ ep̄orū examine ꝓmoueanꝭ ceteri epiſcopi

Epiſcopi iudicio metropolitanorū ⁊ eorum ep̄orū q circūcirca ſunt ꝓmoueanꝭ ad eccl'iaſticā dignitatē: hi videlꝫ q plurimo[f] tpe ꝓbanꝭ tā verbo fidei q̄ recte cōuerſatiōis exēplo. ¶ Cū itaq; ſine examinatione nullus ſit ordinādus: queadmodum ⁊ quo tēpore ſacerdotū ⁊ ceterorū infra ſcriptorum examinatio debeat fieri cōſiderandū eſt. ¶ De his in concilio Nauatēſi ita legiꝭ.

¶ Qui ordinādi ſunt feria q̄rta ad examinatiōē ꝯueniant.

Quādo ep̄s ordinationes facē diſponit oēs qui ad ſacrū miniſteriū accedere voluerit: feria q̄rta ante ipſā ordinationē vocādi ſūt ad ciuitatē vna cū p̄ſbyteris qui eos repn̄tare debēt: ⁊ tūc ep̄s a latere ſuo eligere dꝫ ſacerdotes[g] ⁊ alios prudentes viros gnaros diuie legis exercitatos in eccleſiaſticis ſanctiōibus: qui ordinādorū vitā genus patriā[h] etatē inſtitutionē[i] locū vbi educati ſūt ſi ſint bñ litterati ſi inſtructi in lege dei: añ oia diligenter inueſtigēt[k] ſi fidē catholicā firmiter teneāt: ⁊ verbis ſimplicibus aſſerere queāt. Ipſi aūt qb⁹ cura cōmittiꝭ cauere debent: ne aut fauoris gr̄a aut cuiuſcūq; muneris cupiditate illecti a vero deuiēt: vt indignū ⁊ min⁹ idoneū ad ſacros gradus ſuſcipiendos ep̄i mani

e ¶ Nec miniſtro. ⁊ ita q̄libet eccl'ia hēbit ſacerdotē ⁊ diaconē. alibi dꝭ ꝙ habebit duos ſacerdotes. vij. q. j. illud. ⁊ ex̄ de fil. preſbyte. ꝓpoſuit.

Epiſcopi.
f ¶ Qui plurimo. Tales eni p̄ferēdi ſunt alijs in ordine ⁊ in dignitate. vt. lxj. diſti. c. ſtatuimus. lxxv. di. c. vlti. ¶ [illegible] hec eſt ſcđa ps in qua dꝭ ꝙ ordinādi ſūt examinandi. Jo. de ſan.

Quādo ¶ Caſus [illegible] Dꝭ in hoc. c. ꝙ i feria q̄rta añ ſabbatū ordinatōis archip̄ſbyteri ⁊ ſacerdotes debēt pn̄tare ordinādos i ciuitate: ⁊ tūc ep̄s ad examinationē illorū tribus dieb⁹ ꝯtinuis faciēdā dꝫ eligere viros prudētes q diligēter de vita ⁊ ſtatu eorū ingrāt: ⁊ illi qb⁹ hoc cōmittiꝭ ſint tales q gr̄a vl' pecunia nō corrūpāt: ꝙ ſi ſecus fecerit dꝑonanꝭ ⁊ ꝓmoti repellātur.
g ¶ Sacerdotes. Tñ hoc vꝭ eſſe offm̄ archidiacōi ⁊ repn̄tare abbates ordinādos ⁊ abbatiſſas ſ ſede ponere. vt ex̄ de of. archi. vt nr̄m. Et ē ar. ad hoc. ſ̄. di. ꝓx. hoſtiarius. ⁊ ſcđm hoc vꝭ ꝙ ſi archidiaconus dꝫ exaiare inſtituēdū ꝙ teneꝭ ordinato ad bñficiū ꝯferēdum. ar. liiij. di. ſi ſeruus. Ar. ꝯ̄. extra de prebē. ep̄s. Solu. illud eſt qñ ep̄s ordinat ſine repſentatiōe: vel qñ repreſentās nō eſt ſoluēdo.

Archidiacon⁹ inſtituendos examinare debet.

h ¶ Patriā. Nā ꝓpter natiuitatē vel patriā charius vl' vili⁹ emiꝭ mācipiū. ff. de edil. edi. ꝙ ſi nolit. §. q mācipiū.
i ¶ Inſtitutionem. ideſt titulum.
k ¶ Inueſtigēt. Sed nūqd ordinādi ita rigide ſunt examinādi? ꝙ vꝭ vt ex̄ de pur. ca. ꝯſtitut⁹. ⁊ ex̄ de elec. cū in cūctis. ar. ꝯ̄. ff. de edil. edic. ſi qd vēditor. in pn. vbi dꝭ ꝙ

Ordinandi de qbus ſunt examinandi.

nō ita amare: ſed cū quodā temꝑamēto accipiendū eſt: vt nō regrat̄ nimia pfectio. ex̄ de elec. cū nobis oliꝫ. Hec aūt tria potiſſime regrēda ſūt: etas legitima: l'fatura ſufficiens: moꝝ honeſtas. vt ex̄ de elec. cū in cūctis. ⁊ ſi non fuerit in his tribus examinatus deponendus eſt: vt extra de elec. nihil eſt. hiꝫ ꝓ cōuicto: ſed ſi ſpōte aliqs ꝯfitet̄ crimē nulla examinatione pcedēte: ſeruat̄ qđ legit̄ .xv. q. viij. q admiſerit. ⁊ c. ſi qs pſbyter. ⁊ ponit̄ hoc verbū abiiciant̄ ip̄prie. vno mō exponit̄ q̄tū ad ordinādos. alio mō q̄tū ad ordinatos. Et qꝫ dicit ordinatū deiiciendū ſi ꝑus fuerit criminoſus intelligas de maiori crīe: q2 ſi quis in minori crīe exn̄s ordinari ſe pmiſerit nō deponit̄: ſed iponit̄ ei penitētia: vt lxviij. diſti. c. j. lxxxj. di. c. pſbyter. ex̄ de renū. niſi .§. pp crimīnis ꝯſciaꝫ. Qui ergo tpe ordinatiōis ſue tacet crimē ſuū deponitur: vt .l. di. ex penitentibus. vel ſi qs ſine examinatiōe ꝓmotꝰ fuerit: vt .lxxiiij. di. q̄ſqs. ⁊ .lxxxj. diſt. ſi quis ſine examinatione. Sed pone qꝫ in oībꝰ ſit idoneus qui ordinatꝰ eſt ſine examinatione: nunqd propter hoc ſolū deponēdus eſt qꝫ nō eſt examinatus? Ita videtur hic dici: ⁊ hoc nō eſt pp ſuum viciū: ſed pp viciū ordinantis: vt lxx. diſti. c. j. ⁊ xvj. q. vij. decernimꝰ. Iteꝫ q2 non intrauit per oſtiū vn̄ mori dꝫ vt remus. ff. de re. diui. l. vlti. Alii ꝯtrium dicunt. arg cōtra extra de preben. cū ꝑm. Jo. ¶ Confeſſus de crīe an habeat ꝓ conuicto.

bus applicēt: qđ ſi alr fecerit ⁊ ille q indigne acceſſerit ab altari remouebit̄: ⁊ illi q donum ſancti ſpūs vēdere conati ſunt corā deo iamᵃ ꝯdēnati eccl'iaſtica dignitate carebūt. Igit̄ p tres ꝯtinuos dies diligenter examinētur: ⁊ ſic ſabbato qui ꝓbati ſūt epo repſentēt. ¶ Alsᵇ aūt ſine clicoꝝ vꝫ cōſilio ⁊ populi teſtimonio nullum eps ordinare pręſumat. ¶ Unde in cōcilio Chartaginenſi .iiij. legit̄.

¶ Sine clericoꝝ ſuoꝝ conſilio eps clericos non ordinet.

Epiſcopus ſine ꝯſilio clicoꝝᶜ ſuoꝝ clicos nō ordinet: ita vt ciuiū cōniuentiam ⁊ teſtimonium querat. ¶ Querit̄ qd fieri debeat de his qui ſine examinatiōe ordinati ſunt. ¶ De his ita legit̄ in cōcilio martini pape.

¶ De his qui ſine examinatione ordinantur ⁊ poſtea peccata ſua cōfitentur.

Si qs pſbyter aut diaconꝰ ſine aliq̄ examinatiōe ordinati ſūt: aut certe cū diſcuterent̄ crioſa pctā ꝯfeſſiꝰ ſūt: aut poſt ordinationē ab aliis detecti ſunt: abiiciant̄ ex clero. Similiter vero ⁊ de vniuerſo clericoꝝ ordine ſeruet̄: nā hoc ſibi qđ irrephenſibileᵉ eſt ſancta catholica defendat eccl'ia. ¶ Diſtinctio .xxv.

Quod nullus ſine examinatiōe ordinādus ſit breuiter ꝓbatuꝫ eſt. ¶ Quidᶠ aūt ad epm qd ad vnūquēq; īferiorem ptineat: Iſido. iſpalen. eps i epl'a ad ludifreduꝫ ſcribit ita dicens.

¶ Jam ꝯdēnati. Sunt ergo tales ipſo iure ſuſpenſi. j. q. j. reperiunt̄. ¶ Als. Dictū eſt .ſ. qꝫ clerici collaterales epi debēt ꝓbare ⁊ examinare ordinādos ⁊ ordinādi debēt eſſe ꝓbati ppli teſtimōio: nūc do di2 qꝫ ſi neutruꝫ iſtoruꝫ interueniat eps nō dꝫ pſumere facere ordinationē. ¶ Caſus ſequen. c. cum .§. patet. b ¶ Als. i. ſi nō fūt examinati a collateralibꝰ epi: vel ꝓbati p teſtimoniū populi. c ¶ Epiſcopus. ¶ Clicoꝝ. Sꝫ ꝯ di. xv. q. vij. c. vlti. vbi di2 qꝫ ſolus eps honorē dare pōt: ſolus auferre nō pōt. Sꝫ ibi hec dictio ſolus nō excludit clericos ſuos: ſed alios epos. adhuc ſignat̄ aliud ꝯtrium. lxvij. di. reliqui. Sed illđ loquit̄ de nouis clericis: requiritur ergo cōſenſus canonicoꝝ in ordinibꝰ conferendis vt ſ. Item in cauſaꝝ diffinitionibus: vt .xv. q. vij. eps. Item in cōferēdis bn̄ficiis. extra de his que fi. a pla. ſine ꝯſenſu ca. ea noſcit̄. xciij. di. legimꝰ. Iteꝫ in priuilegiis conferendis ⁊ aliis negociis: vt extra de his que fi. quanto. ¶ Quod nullus. hec eſt tertia ps di. in qua dicit̄ qꝫ ſi aliqui ſine examinatione ordinantur: ſi criminoſi ſint deponantur. Jo. de ſan.

ps, debet / ie capli / ſenſuꝫ i / ultis.

¶ Quod nullꝰ. ¶ Hec di. diuidit̄ i tres ptes. In prima ponunt̄ officia minoꝝ clicoꝝ ⁊ epoꝝ ⁊ aliarum dignitatuꝫ ſcilicet archidi. archipſby. primicerii ſacriſte theſaurarii. Pe. ſcđa ibi: ex hac. tertia ibi: nunc autem. Joan. de ſan.

e ¶ Qđ irrephenſibile. Ergo minores ordines cū examinatione ꝯferēdi ſunt: nā ⁊ deponit̄ quis a minoribꝰ ordinibꝰ vt. xxvij. q. j. ſi quis eps. Diſtinctio .xxv.

¶ Diſtinctio. Supra oſtenſum eſt de examinatione clericorum. In hac vero .xxv. diſtin. oſtenditur quid ad epiſcopum ⁊ quid ad alios inferiores pertinet: ⁊ hoc probat per ſequē. c. Et poſtea interſerit regulam apoſtoli: oportet epiſcopum eſſe ſine crimine ⁊c. ⁊ eius occaſione ponit ſignificationes huius nominis crimen.

f ¶ Quid aūt. In hac di. oñdit qd ptineat ad vnūquēq;

¶ Si quis. ¶ Caſus. Tres caſus in hoc. c. cōtinentur. Primus eſt qꝫ ſi quis pſbyter vel diaconꝰ ſine examinatiōe fuerit ordinatꝰ dꝫ deponi. Scđs eſt: qꝫ ſi examinatur ⁊ cōfitetur crimina ſua in examinatione dꝫ repelli ⁊ nō ꝓmoueri. Tertiꝰ ſi examinatur ⁊ nō confitet̄ crimina ſua: ſi poſtea inde conuincatur debet deponi. Ideꝫ dicendum eſt de ceteris clericis inferioribus.

d ¶ Cōfeſſi. Si metu ꝓbationū aliqs ꝯfitet̄ crimē talis

ordinem.ſecundo ponit regulam apoſtoli: Oportet epm eſſe ſine crimine: ⁊ inde nacta occaſione ponit varias ſignificationes huius nominis crimen. ⁊ oſtendit quod ſit mortale quod veniale.

Diuiſio. PErlectis. ¶ Caſus. Hoc.c.diuiditur in duas partes. In prima parte oſtendit Iſidorus que officia pertineant ad ſingulos ordines. In ſecũda parte que incipit ibi hi ſũt ordines. oſtẽdit ꝙ quattuor dignitates debent eſſe ſub epiſcopo in eccleſia maiori: ſcilicet archidiaconus archipreſbyter primicerius ⁊ theſaurarius ⁊ que ad ipſos pertineant. ⁊ qbus ꝓponantur: qḋ ꝓſequit̃ vſqꝫ ad.§.nũc autẽ.

¶ Quod epiſcopi ⁊ ceterorum ſit officium in eccleſia.

PErlectis ſanctitatis tue litteris gauiſus ſum ꝙ optatam ſalutem tuã earum relatu cognoui. De his autẽ que in cõſequentibus iſinuare eloquij tui ſermo ſtuduit: gratias ago deo ꝙ ſollicitudinem officij paſtoralis impẽdis: qualiter ⁊ quõ eccleſiaſtica officia ordinentur perquiris: ⁊ licet omnia prudẽtie tue ſint cognita[a]: tamẽ qꝛ affectu fraterno me conſulis ex parte qua valeo expediaꝫ. Et de omnibus eccleſie gradibus qd ad vnumquẽqꝫ ptineat eloquar. ¶ Ad oſtiarium nãqꝫ pertinẽt claues eccleſie vt claudat ⁊ aperiat tẽplũ dei ⁊ omnia que ſunt intus extraqꝫ cuſtodiat: fideles recipiat excõicatos ⁊ infideles[b] excipiat. ¶ Ad exorciſtam pertinet exorciſmos memoriter retinere: manuſqꝫ ſuper energuminos ⁊ cathecuminos in exorcizando imponere. ¶ Ad acolythum pertinet ꝑparatio luminariorum in ſacrario: ipſe cereum portat ipſe ſuggeſta ꝓ euchariſtia ſubdiaconibus preparat. ¶ Ad pſalmiſtã pertinet officiũ canendi. ſ. dicere benedictiones[c] laudes[d] ſacrificium[e]: reſpõſoria ⁊ quicqd pertinet ad canendi pi iam. ¶ Ad lectorẽ pertinet lectiones[f] pnunciare: ⁊ ea q̃ ꝓphe vaticinarunt populis ꝑdicare[g]. ¶ Ad ſubdiaconũ ptinet calicem ⁊ patenã ad altare xpi deferre: ⁊ leuitis tradere eiſqꝫ miniſtrare: vrceolum quoqꝫ ⁊ aquã manile ⁊ manutergiũ tenere: epo preſbyteris ⁊ leuitis ꝓ lauandis ante altare manibus aquam prebere. ¶ Ad diaconum ptinet aſſiſtere ſacerdotibus ⁊ miniſtrare in omnibꝰ que aguntur in ſacris xpi: in baptiſmo ſiue i chriſmate ⁊ patena ⁊ calice: oblationes quoqꝫ inferre ⁊ diſponere in altari: cõponere etiam menſam dñi atqꝫ veſtire: cruceꝫ ferre: ⁊ ꝑdicare euangelium ⁊ apoſtolum[h] ad populũ: naꝫ ſicut lectoribus vetus teſtamentũ ita diaconibus nouũ predicare ꝑceptũ eſt: ad ipſuꝫ quoqꝫ ptinet officium ꝑcum[i] ⁊ recitatio[k] nominũ: ipſe ꝑmonet[l] aures habere ad deum: ipſe hortat̃ clamare[m]: ipſe donat pacem[n] ⁊ ipſe annunciat[o]. ¶ Ad ꝑſbyterum ptinet ſacrificiũ corporis ⁊ ſanguinis dñi in altario dei conficere: orationes dicere ⁊ bñdicere dona dei. ¶ Ad epm pertinet baſilicaꝝ conſecratio: vnctio altaris ⁊ cõſecratio chriſmatis[p]: ipſe ꝑdicta officia et ordines eccleſiaſticos diſtribuit: ipſe ſacras virgines bñdicit: ⁊ dum preceſſerit vnuſquiſqꝫ in ſingulis ordinibus iſte tñ eſt preordinator in cũctis. ¶ Hi ſunt ordines et miniſteria clericoꝝ que tñ auctoritate põtificali in archidiaconi cura ꝑmicerij ⁊ theſaurarij ſollicitudine diuidunt̃. Archidiaconus enim imꝑat ſubdiaconibus ⁊ leuitis ad quẽ iſta ptinẽt miniſteria: ordinatio veſtiendi altaris a leuitis cura incenſi ⁊ ſacrificij[q] neceſſaria ſollicitudo. Quis leuitaꝝ ad ꝑpłm euãgeliũ legat: qs ꝑces dicat ſeu rñſoria in dñicis diebus aut ſolẽnitatibus decantet. Sollicitudo quoqꝫ parochiarum ⁊ ordinatio et iurgia[r] ad eiuſdem pertinent curam: pro

Nota que rere licet. a ¶ Cognita. Nota ꝙ querere poſſumꝰ ea q̃ ſunt nobis nota: vt.xj.di.quis neſciat.xxiij.q.j. pudẽda.verſus ſi.

b ¶ Infideles.contra.J.de conſe.di.j. epiſcopus nullum. ſed illud non tenet: qꝛ ꝯtraria conſuetudine abrogata ſunt. diſtin.iij.§.leges.

c ¶ Benedictiões. ideſt benedicamus.

d ¶ Laudes.i.alleluia.vel illud: chriſtus vincit ⁊c̃.

e ¶ Sacrificium.i.offertorium.

f ¶ Lectiones. legẽdas in matutinis.

g ¶ Predicare.i.legere.ne ſit cõtra.xvj.q.j.adijcimus.

h ¶ Apłm.i.epłaꝫ cũ deeſt ſubdiaconꝰ.

i ¶ Precum.dicendo letanias.

k ¶ Et recitatio.ordinandoruꝫ ⁊ baptiſandorum ⁊ mortuorum ⁊ excõicatorum.ij.q.j.legum.

l ¶ Premonet.cũ dicit humiliate vos ⁊c̃.

m ¶ Clamare. kyrieleyſon. in rogationibus.

n ¶ Pacẽ.cuꝫ dicit dñs vobiſcuꝫ vel pax vobiſcũ: ſm conſuetudineꝫ alteri loci.

o ¶ Annunciat.feſtiuitates.

p ¶ Chriſmatis.alia plura ſpectant ad epiſcopum: vt.lxviij.diſtinctio.quamuis.

q ¶ Et ſacrificij. portandi ad altare.

r ¶ Et iurgia. hic videtur ꝙ archidiaconi habeant ordinariam iuriſditionẽ: ⁊ ꝙ poſſint inſtituere clericos ⁊ ſuſpendere vel excõicare: vt.lxiij. di.ſi in plebibus. ⁊ ex̃ de pe.lꝫ. ⁊ extra de exceſ. ꝓla.ad hoc. ⁊ de offi.deleg.ſup eo. ⁊ de ꝓben. referente. ⁊ extra de inſti.cũ veniſſet. Arg.ꝯ.xvi.q vij.nullus. ⁊ extra de offi. archi.c.v.⁊.iiij. Item vicarius eſt epiſcopi: vt.j.c.j. ⁊ extra de officio archi.c.j. ergo habet delegatam iuriſditionem nõ ordinariaꝫ. Ad hoc dico ꝙ archi. hꝫ ordinariaꝫ iuriſditionẽ. ⁊ qḋ legitur extra de offi.archi.c.iiij.intelligo cum archidiaconꝰ extendebat manus ad ea q̃ ſibi nõ competebãt ex officio: niſi conſuetudo ſit preſcripta vel generalis aliarum eccleſiaruꝫ illiꝰ dioce. Nec ob.ꝙ dr̃ eſſe vicarius epi: qꝛ nihilominus eſt ordinarius iudex. naꝫ ⁊ vicarius alicuiꝰ eccleſie perpetuus dicitur ⁊ ordinarius: vt extra de preben. de monachis. Sic video ꝙ vicarius iudicis ordinariam hꝫ poteſtatem. qḋ ex eo pꝫ: qꝛ interponit decretum de nõ alienandis rebus minorum.C.de offi. eius qui vicem alicuius iudi. gerit.l.ij. ſed hoc nõ poſſet facere ſi haberet delegatam iuriſditionẽ: vt.ff.de offi. eiꝰ cui man.eſt iuriſ.l.ij. videtur tamen ex hoc ꝙ habeat delegatam iuriſditionẽ: qꝛ appellatur ab ipſo ad archiepiſcopũ: vt extra de pre.referente. ſed ſi haberet ordinariam iuriſditionem: gradatim fieret appellatio: vt.ij.q.vj.anteriorum.

Iuriſdictio archidiaconi ordina[ria]

Itein alia ratiõe videtur hoc:q2 tantũ de humilio:ibus negocyis cognoſcit:vt h̄ dicit:ergo eſt pedaneus iudex: vt. C. de peda.iudi.l.vlt.ſed pedanei iudices delegati ſunt vt. C. de peda.iudi.l.pe. Itẽ q2 epiſcopus hoc officiũ dele gat alijs.vt.x.q.i.epm. Sed illud intelligas de illo iure viſitãdi quod epiſcopo cõpetit.h. dicit ipſum habere ordinariã:ſed tñ eam nõ poteſt exercere ſi [illegible] auctoritate epi:ſi [illegible] metropolitan⁹ [illegible] conſecrãdi epi [illegible] illud iure ſa[illegible] [illegible] alijs epiſco[illegible] ſunt [illegible] di. [illegible].Jo. [illegible] videt q ſo[illegible] in ciuitate [illegible] eſſe iudex [illegible].vt.vij. [illegible] epibus miſi [illegible] [illegible] preſcripta. [illegible] preſcrip. de quarta.τ.c.audi tis.τ melius de of. archidia.c.vl. quod eſt honory.B.

ciat ſcribi q quilibet canonicus legere debeat.

p ❡ Aut lege ideſt ordine. τ eſt argu. litteraturam equipollere dignitati.

q ❡ Ordinatio.ideſt vt ordinet ea que ſunt neceſſaria ad baſilicam.ſcilicet claues τ candelas.

Litteratura equipollet dignitati.

reparãdis[a] dioceſanis baſilicis ipſe ſuggerit ſacerdon[b]: ipſe ingrit parochias cũ iuſſione[c] epiſcopi: τ ornamẽta τ res baſilicarũ[d] τ parochiarũ geſta τ libertatũ eccleſiaſtica rum epo idez refert:collectã pecuniam de cõione[e] ipſe accipit τ epo defert: τ clericis proprias partes ipſe diſtribuit. Ab archidiacono nunciant̃ epiſcopo exceſſus diaconorũ:ipſe denunciat ſacerdoti i ſacrario ieiunioꝝ dies atq3 ſolẽnitatuz: τ ab ipſo publice in eccleſia predicant̃:qñ vero archidiacon⁹ abſens eſt vicẽ eius diaconus[f] ſequẽs adimplet. ❡ Archipreſbyter[g] vero ſe eſſe ſub archidiacono eiuſq3 p̄ceptis:ſicut epiſcopi ſui ſciat ſe obedire: et quod ſpãliter ad ei⁹ miniſteriũ pertinet ſup omnes p̄ſbyteros in ordine poſitos curã agere τ aſſidue in ecclia ſtare: τ qñ epi ſui abſentia contigerit:ipſe vice ei⁹ miſſaruz ſolẽnia celebret: τ collectas[h] dicat vel cui ipſe iniunxerit. ❡ Ad primiceriũ pertinẽt acolythi exorciſte pſalmiſte atq3 lectores:ſignũ[i] quoq3 dãduz p offõ clericoꝝ p vite honeſtate: τ officiũ cantãdi τ p agẽdi ſollicite lectiones pſalmũ laudes rñſoria officiorũ quis clericorũ dicere debeat. Ordo quoq3 τ modus[k] canẽdi in choro pro ſolẽnitate et tẽpore. Ordinatio [illegible] pro luminaribus [illegible] quid etiã neceſſariũ [illegible] p reparatiõe baſilicarũ q̃ ſunt in vrbe[l] ipſe denũciat ſacerdoti:epiſtolas epi pro dieb⁹ ieiunioꝝ parochianis p oſtiarios ipſe dirigat: clericos[m] quos deliquere cognoſcit ipſe diſtringat:quos vo emendare non valet coꝝ exceſſus ad agnitionẽ epi deferat: baſilicanos[n] ipſe cõſtituat: τ matriculã[o] ipſe diſponat. Quando autẽ primicerius abſens eſt ea que dicta ſunt ipſe exquirat:qui ei aut[p] lege eſt proximus aut eruditione. ❡ Ad theſaurariũ pertinet oſtiarij baſilicarũ ordinatio[q] incenſi p̄paratio:cura chriſmatis cõficiendi:cura baptiſterij ordinãdi:prepatio luminarioꝝ in ſacrario τ ſacrificijs. ❡ Ex hac epiſtola liquet quid cuiuſq3 officij ſit. ❡ Eſt etiaz alia diſtinctio epoꝝ preſbyteroꝝ diaconorũ:quã fecit clemens in epl̃a ſua ita dicens.

❡ **Quid ab epiſcopis quid a preſbyteris:quid a diaconibus audire oportet.**

Audire epz attẽti⁹ oportet[r] τ ab ipſo ſuſcipe doctrinã fidei:monita[s] autẽ vite a preſbyteris ingrere: a diaconibus vero ordinẽ diſcipline[t]. Sacerdos quoq3 vtrũq3 humerũ orario ambit:diacon⁹ vero ſiniſtrum tñ: vt ad miniſteriuz expediti⁹ diſcurrat. ❡ Vñ in cõcil. Toleta.ca.ij.

❡ **Quare leuita vnum tantum humerũ orario ambit.**

Vnũ orariũ opz leuitã geſtare i ſiniſtro[u] humero

a ❡ Pro reparandis.alibi dicit q hoc ad propoſitũ ſpectet. [illegible].lxx. di. ſanctorũ. [illegible] nomẽ prepo[illegible] large ſumit. vt [illegible] ſigni[illegible] [illegible].

b ❡ [illegible] Sacerdoti. id [illegible] vlti.c. [illegible].

c ❡ Iuſſione. [illegible] cet qu[illegible] re[illegible] lia:ou[illegible] archidiaconatum ab epiſcopo.

d ❡ Baſilicaruz.i. ruraliuz:q2 ea que ſunt in vrbe cuſtodit primicerius.

e ❡ De cõmunione.ideſt de oblationibus.

f ❡ Diaconus.Cũ ergo poſſit vices ſuas delegare:ergo eſt ordinarius vt. C. de iudi.a iudice.

g ❡ Archipreſbyter.in [illegible] eccleſijs vocat̃ iſte deca nus.l[illegible] capite. ſed ille eſt archipreſbyter ruralis.

h ❡ Collectas.ſcilicet orationes [illegible]

i ❡ Signum.ideſt pulſatio campanarum [illegible]

k ❡ Modus.i.cum organo vel ſine [illegible]

l ❡ In vrbe.Sz archidiacon⁹ extra [illegible]

m ❡ Clericos. ciuitatenſes.

n ❡ Baſilicanos.i.cuſtodes baſilicarum.

o ❡ Et matriculam.i.tabulam:nam in matricula ſ.

❡ Ex hac epiſtola. Hec eſt ſecũda pars huius diſt.in qua ponit de ordinatione preſbyterorũ et diaconoruz.Archi. ✝ 2

r ❡ Audire. ❡ Oportet. ſubditos.

s ❡ Monita.cõuerſationem.

t ❡ Diſcipline.i.regulam viuendi. vt xj.q.j.ſicut.

v ❡ Unum. ❡ In ſiniſtro humero.Et hoc ideo vt oſtẽdatur q debet tranſire de leua ad dexterã:ideſt de temporalibus ad ſpũalia: τ hoc oſtenditur cum circũflectitur poſtea verſus dexteram.

❡ Nunc autez. Hec eſt tertia pars hui⁹ di.in qua ponũtur.xiij.capl̃a apoſtolice regule: τ ſub hac occaſione ponit quattuor acceptiões criminis. Jo.de fan. ✝ 3

❡ Caſus. Oſtenſo qualr̃ i quolibet ordine ſint examinãdi clerici τ ordinandi:nunc Gra.breuiter vſq3 ad.xiij.cãm tractat:ex quib⁹ ordinibus quis valeat pmoueri: τ q poſt lapſum valeãt reparari: τ quibus culpis deijci mereãtur τ quo accuſante: τ quibus teſtificantibus poſſint cõuinci clerici: τ ſub quo iudice ſint abſoluẽdi vel dãnandi. Et incipiẽdo ab epiſcopo proſeqtur.xiij.capi.apoſtolice regule. Primũ capitulũ eſt:oportet epiſcopũ eſſe irreprehenſibilẽ vel ſine crimine. Et dicitur pmo crimen quodlibet peccatũ mortale vel veniale ex deliberatione procedẽs vel ſine.de quo dicitur res pene ↄ naturaz eſt τc.ſed talis eligat̃ cuius cõparatione ceteri grex dicantur. Scđo dr̃ crimen accuſatione τ condẽnatiõe dignũ: vel infamia criminalis. Quod aũt dr̃ oportet epiſcopuz eſſe ſine crimine intelligit̃ poſt baptiſmũ τ nõ ante.

a ¶ Propter quod.i.quia Simile ponitur.xxij.diſtinctio.de conſtantinopolitane.ver.naq3.
b ¶ Nunc aūt. Ab hoc loco vſq3 ad.xlix.di.aſſignat.xiij.capitula aplice regule q̄ in locis ſuis diſtinguemus: ꝛ ptingit h̄ tractatus vſq3 ad.xv.cauſam aſſignādo quales in quolibet ordine: ꝛ et q̄ ꝛ in quē debeant pmoueri: q lapſi valeant reparari ꝛ qui nō: ꝛ ſub q̄ iudice q̄libet accuſetur: ꝛ ſub quo iudice ſint ligādi vel abſoluendi. ſi q̄ autē alia interponit incidētia ſunt. vt in.vj.vij.viij.ix.ꝛ.x.cauſa.

Cōtinuatio. Cōtinua. hactenus oſtēdimus quales ſint pmouendi ꝛ q̄liter ſint examinandi: nunc aūt oſtendit q̄les in quolibet ordine debeant ordinari. Joan.de fan.
c ¶ Breuiter.i. vſq3 ad.xv.cauſam.

Regla ap. hʒ.xiij.capitula.
d ¶ Regulam. hec ſunt.xiij. capla que ꝓſequitur: oportet epm eſſe ſine crimine: vnius vxoris virū: non vinolentū3 prudentem ornatū hoſpitalem pudicū doctorem: non percuſſorem non litigioſū3 non cupidū domui ſue bene pſitū nō neophitū.

j.Timo. iij.a — Titū.j.b.
e ¶ Ad timotheu3. ſcribit.
f ¶ Nomine autē. Gratianus volēs exponere auctoritatē apoſtoli oportet epiſcopum eſſe ſine crimīe: aſſignat h̄ plures ſignificationes huius nominis crimen. ꝛ licet h̄ quidā v.ſignificationes aſſignent. ego non aſſigno niſi quatuor.

Crimē q̄drupl'r di
Dicit' eni quandoq3 crimen oē delictū3 ſiue mortale: ſiue veniale: ſiue ex deliberatiōe pcedat: ſiue ex ignorantia: ſm quod dicit': Nemo ſine crimine viuit: ꝛ hāc ſignificationē innuit ibi noīe autem criminis. quādoq3 dicit' crimen infamia procedēs ex crimine: put ibi ſumitur in epla ad Titum. Qnq3 dicitur crimē ſolum id quod ex deliberatione pcedit: ſiue illud ſit mortale ſiue veniale: put ibi ſumit' criminis appellatio ꝛc. Quarto mō dicitur crimē ſolum id qđ eſt dignum depoſitione: prout ibi ſumitur. alias ea demum. Jo. Deinde exēplificat quod crimen ſit mortale: quod veniale: oſtendens q mortalia delentur per penitentiam: venialia in purgatorio: hec videas qualiter dixi in caſibus. B.
g ¶ Criminis. in precedenti auctoritate.

Uirgo btā ꝛ ſcūs ioā
h ¶ Unde in eadem epiſtola. Sic continua: licet quod libet delictum dicatur crimen: non tamen ita accipitur in precedenti auctoritate: quia ſm hoc fere nullus eſſet idoneus ꝛc.
i ¶ Pene.J. de peni.diſt.j.c.vlti. Pene dicit, ppter beataʒ virginem ꝛ ſanctum ioannem qui fuerunt ſanctificati in vtero: vel eſt philoſophicum temperamentum. (nec ſi ſit i vtero ſcti.)

...mero ppter[a] quod orat.i.predicat: dexteram aūt partem oportet habere liberā vt expeditius ad miniſteriū ſacerdotale recurrat. ¶ Nūc autem[b] ſingulos gradus ordine recurrentes: q ex quibus ordinib[9] in quem gradū conſcendere poſſint: q poſt lapſū valeant reparari: vel q non: qbus culpis a proprio gradu mereant' deij.i: q̄ accuſante: qbus teſtificantibus poſſint ꝯuinci: cuius ſnīa ſint abſoluendi vel dānandi breuiter[c] cōſideremus. Ac primum a pontificali gradu incipientes q̄les oporteat eū eſſe q in epiſcopum eſt ordinādus diligēter inueſtigem[9]: apoſtoli regulā[d] ſecuti quaʒ in hmōi re timotheo ꝛ tito ſcribit: dicēs: Oportet epm irreprehenſibilem eſſe. i. non obnoxium reprehenſioni: hoc ad[e] timotheū tertio Ad titū autē3 primo: Oportet epm ſine crimine eſſe: qđ (vt hierony. ſcribit ad oceanum) idē eſt. ¶ Noīe[f] aūt criminis[g] qđlibet peccatū intelligit': vnde in eadē3[h] epiſtola Hierony. dicit: res contra naturam pene[i] eſt: vt ſine pctō aliquis ſit: ſꝫ talis eligatur cuius cōparatione ceteri grex[k] dicantur. In epla vero ad titū crimen vocat' criminale pctū vel[l] criminalis infamia: vñ ibi legitur crimē eſt querela.i. peccatū accuſatiōe ꝛ damnatione dignum. Qđ aūt ſine crimine iubet' eſſe q in epm eligit': non añ baptiſma: ſꝫ poſt baptiſmum intelligendū eſt: vt a tpe videlicet baptiſmatis nullius criminis ꝯſcientia mentē eius remordeat. vñ Hiero. ſcribit in eadem epla ad Titum. ¶ Criminis appellatio als late[m] patet cōplectens oē peccatum qđ ex deliberatione pceſſit. vñ Beda ſup epiſtolā iacobi. Pctā que ex[n] ignorantia vel infirmitate humane committunt': dicit ꝛ precipit alterutrum confiteri: q2 facile[o] dimittuntur: quecūq3 vero ſiunt ex deliberatione non niſi per penitentiam. Hinc etiam[p] Aug. ait: Nullum peccatum eſt adeo veniale qđ non fiat criminale[q] dum placet. ¶ Alias ea demum ſignificat que ſemel commiſſa ad damnationem ſufficiunt. Multa enim ex deliberatione pcedunt q̄ niſi ſepius reiterata ꝛ in conſuetudinem fuerit deducta q̄uis grauēt...

k ¶ Grex. ſic. j. queſtio.j.viliſſim[9]. lxj. diſt.in ſacerdotib[9].
l ¶ Uel. pro id eſt.
¶ Criminis appellatio. ¶ Coſtia... ...co.
m ¶ Late. ſꝫ lati[9] ſupra ibi noīe autē. hoc eni3 ſolū mortale: ꝛ veniale quod ex dliberatiōe pcedit.
n ¶ Ex ignorantia. ſ. venialia peccata.
o ¶ Quia facile. ... vt de penitenti. diſtin.j. quem penitet. ꝛ diſtinct.vj. qui vult. Uel ideo facile: q2 per orationeʒ dominicam vel p elemoſynam: vel per modicum ieiuniū: vel per aſperſionem aque benedicte dimittuntur: vt de peni. diſtinctio.iij. de quotidianis. ꝛ diſt.vj.q vult. ꝛ de ꝯſe.diſtin iij. aquam.

Ueni remittitur va modi

p ¶ Hinc ēt. reſpicit ad id qđ dixit: ſi ex deliberatiō. Jo.
q ¶ Criminale ...

j.Cor.iij
¶ Alias ea demum. Hic ponit' quarta acceptio huius noīs crimen: ſcilicet q ſemel cōmiſſum ſufficit ad dānationem ꝛ depoſitionē: non tñ infamat: ꝛ oſtendit' in hoc.§. que pctā

poſt mortem non tamē eternaliter perdunt: q: ⁊ ſi quadam ratione crimina appellentur: tamen mortifera ⁊ capitalia non ſunt. vnde Aug. in omel. de igne purgatorio exponēs verba apoſtoli ait: Si quis ſuper hoc[a] fundamentum edificauerit ligna[b] fenum ⁊ ſtipulam ⁊c. Multi ſunt qui lectionem iſtā male intelligentes falſa ſecuritate decipiuntur: dum credunt ꝙ ſi ſuper fundamentū chriſti capitalia crimina edificant peccata ipſa per ignem trāſitorium poſſint purgari: ⁊ ipſi poſtea ad vitā perpetuā peruenire. Intellectus iſte fratres chariſſimi corrigendus eſt: q: ipſi ſe ſeducunt qui ſibi ſic blandiuntur: illo enim tranſitorio igne de quo dicit apoſtolus: ipſe ſaluus erit: ſic tamen quaſi per ignem non capitalia[c] ſed minuta peccata purgantur: de quibus ⁊ ſi non omnia[d] vel[e] aliqua cōmemoranda ſunt: ne aliquis inaniter excuſare ſe conetur: ⁊ dicat ſe neſcire que ſunt minuta peccata: ⁊ que criminalia. Et q̄uis apoſtolus plura capitalia cōmemorauerit: nos tñ (ne deſperationem facere videamur) breuiter dicamus que illa ſunt: ſacrilegiū: homicidium: adulteriū: fornicatio: falſum teſtimonium: rapina furtum: ſuperbia: inuidia: auaricia: ⁊ ſi longo tēpore teneat iracundia ⁊ ebrietas[f] ſi aſſidua ſit in eorum numerum cōputatur. Quicūq; enim aliquod de iſtis peccatis in ſe dominari cognouerit: ⁊ non ſeipſum digne emēdauerit: ⁊ ſi habuerit ſpaciū longo tempore penitentiam non egerit: ⁊ largas elemoſynas non erogauerit: ⁊ a peccatis ipſis non abſtinuerit: illo tranſitorio igne: de q̄ apoſtolus ait: purgari non poterit: ſed eterna illum flamma ſine vllo remedio cruciabit.

Que autem ſunt minuta licet omnibus nota ſint: tñ q: longum eſt vt omnia replicētur: opus eſt vt ex eis vel aliqua nominemus: quotiens aliqs in cibo aut ī potu plus[g] accipit q̄ neceſſe ē: ad minuta peccata nouerit pertinere: quotiens plus loquitur q̄ opꝫ plus[h] tacet q̄ expedit: quotiens pauperes importune petentes exaſperat: quotiēs cū ſit ſanus corpore alijs ieiunātibus[i] prandere voluerit: aut ſomno deditus tardius[k] ad eccleſiā ſurgit: quotiēs (excepto[l] filiorū deſiderio[m]) vxorē ſuam cognouerit: quotiēs in carcere poſitos tardius requiſierit: ⁊ infirmos tardius viſitauerit. Si diſcordes ad concordiā reuocare neglexerit[n]. Si plꝰ aut ꝓximū aut vxorē aut filiū: aut ſeruū[o] exaſperauerit q̄ oportet. Si amplꝰ blāditus fuerit q̄ oportet. Si vnicuiq; maiori pſone: aut ex voluntate: aut ex neceſſitate adulari[p] voluerit. Si pauperibus eſurientibꝰ nimiū delicioſa vel[q] ſumptuoſa cōuiuia preparauerit. Si ſe aut in eccleſia: aut extra eccliam fabulis ocioſis (de qbus ī die iudicij rō reddēda eſt) occupauerit. Si cū incaute iuram[r] ⁊ cū hoc per aliquā neceſſitatem implere non poterimus

ſint mortalia ⁊ que venialia: ⁊ quedam ex his enumerantur mortalia que per pniaꝫ purgātur: venalia ī purgatorio poſt mortē. Et di ꝙ per lignū magna venialia deſignātur: ꝑ fenū minora: ꝑ ſtipulā minima ītelligūtur.

a ¶ Sup hoc. i. ſuper fidē. i. poſt q̄ fidem quis ſuſceperit. i. licet quis poſt fidē ſumptaꝫ venialiter peccauerit: nihilominus ſaluꝰ erit.

b ¶ Ligna. Per hoc innuit tria genera venialium: ligna dicat grauiora venialia: fenū minora: ſtipulam minima: ligna enim diutius ſunt in igne q̄ fenū ⁊ fenum diutius q̄ ſtipula.

c ¶ Non capitalia. [auctoritate] dicūt q̄dā ꝙ nullus [pro] mortali peccato punit igne purgatorio: ſed tm̄ pro veniali. Alij dicunt ꝙ ſi aliqs ceperit penitere ꝓ mortali: ⁊ nō ꝑfecit ħ pniam perficiet eam in purgatorio: ſed ſi hic nō eſt ꝯtritus de mortali: nō purgabit ꝓ illo in purgatorio ſic videt Augu. hic velle. ⁊ de peni. diſt. j. ſi pctm̄. ⁊. c. ſicut primi. ⁊ de peni. diſtin. vlti. c. vlti.

d ¶ Non oia. ſcilicet que ſint mortalia: que venialia.

e ¶ Vel. pro ſaltē.

f ¶ Ebrietas. que qñq; eſt mētis obliuio: ⁊ hec eſt pena ⁊ nō eſt aliqd peccatū. vt. xv. q. j. ſane. qñq; dicitur ſtudiuꝫ ad inebriandum ſe: ⁊ hoc eſt mortale peccatū. vt. xxxv. diſtin. ante omnia. extra d vi. ⁊ ho. cle. a crapula. qñq; dicitur frequēs actus bibēdi: ⁊ illud eſt veniale.

g ¶ Plus accipit. caſu non ex ꝯtēptu: ⁊ non ad ingurgitatiōeꝫ. alꝛs eēt mortale peccatuꝫ. vt. iiij. diſt. deniq;.

h ¶ Plus tacet. in prelatis eſt taciturnitas mortale pctm̄. vt. xliij. diſt. ſi rector. xl. di. ſi papa. in alijs eſt veniale.

i ¶ Ieiunantibus. Sed nōne comedere ante horaꝫ comedendi: eſt mortale peccatum. vt de ꝯſe. diſtin. j. ſolent ⁊ diſtin. quinta quinq; modis. Sed non intelligas de ieiunijs ſtatutis: ſed de illis que quilibet pro ſua voluntate ſeruat. lxxvj. diſtin. vtinam.

k ¶ Tardius. ſic peccatuꝫ eſt aliquid tardius dare. xiij. queſtione. ij. q oblationes. xvj. q. prima decime.

l ¶ Excepto. Argu. contra. h. qui dixit ꝙ vir non poteſt cognoſcere vxorē qn venialiter peccet. vt dixi. ſ. di. xiij. nerui.

m ¶ Deſideria. ſupple ⁊ cauſa reddendi debitum.

n ¶ Neglexerit. hoc eſt in prelato mortale. vt. xc. diſtin. precipimus.

o ¶ Seruum. In hoc caſu ſeruus auditur agens cōtra dominuꝫ ſuum: ⁊ dominus talis cogitur eum vendere. vt. ff. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt l. ij. §. dominorum. Similiter maritus vxoreꝫ tenetur moderate caſtigare. vt vij. q̄. i. ſicut ī ſi. ✠ niſi ſit clericus qui eam durius poteſt caſtigare. vt. xxxiij. q. ij. placuit.

p ¶ Adulari. xxij. queſtione ſecunda primum. Contra xj. queſtione tertia. nemo peritorum. ⁊. xlvj. diſtin. clericus qui. Sol. tribꝰ modis adulat qs vel attribuendo alicui homini bonum quod non habet: vel nimium extollendo bonum qd habet: vtrūq; iſtorum eſt veniale: vel approbando malum qd habet ⁊ iſtud ē mortale. xj. q. tertia ve q dicitis.

q ¶ Vel ſumptuoſa. xlj. di. nō cogant.

r ¶ Iuramꝰ. itelligē cū qs iocādo iurat: nā ꝓ temerario iuramēto bñ peccat aliqs mortalr. lꝫ nō tāta pnia iponat ei ſicut ſi ſolēnit: ⁊ ex diſcretiōe iuraſſet. vt. xxij. q. iiij. q ſacro. Idē dico in iuramēto ꝑ metū extorto. vt eꝫ de iureiu. verum. Contra. ij.

Venialia triplicia ſunt.

Sunitur ne aliqs ī purgatorio ꝓ mortali pctō.

...rietas ...ꝫ eſt ...rtalis.

Comedere añ horā eſt pctm̄ mortale.

Maritus vxorē caſtigare pt.

✠ ¶ Cō. cor. tex. in auten. de nup. §. ſi vo. cōſ. iiij. no. i. Iurātibꝰ. ff. de iuriſd. om. iudi.

Adulatio tripl'r fit.

Iuramentū an ſemper ſit mortale pctm̄.

q.xiij.nõs ſanctorũ3. Sol.ibi de ſolẽni hic de non ſolẽni. a ℭ Temeritate.ſed ſi ex odio eẽt mortale. vñ ſeqꝫ qm̃.

Qualis hinc. ℭ Caſus. Querebaẗ qualis repreſentabitur hõ añ deũ in die iudicij. Et reſpõdet ꝙ ſi bonus decedit bon⁹ repreſentabiẗ: ⁊ ſi malus decedit malus repñtabiẗ. Sed tñ ſunt quedam peccata in iuſto q̃ purgantur poſt mortẽ ſ. venialia: vt ſermo ocioſus riſus imoderatus: ⁊ peccatum cure familiaris: et hoc ꝓbatur auctoritate euangelij dicentis. Si quis dixerit blaſphemiam in ſpiritũ ſanctum nec in hoc ſeculo nec in futuro remittetur ei. Unde a cõtrario ſenſu apparet ꝙ peccata quedã in futuro remittentur: nam qđ de vno negatur de alijs conceditur.

Matthei xij.c.

b ℭ Qualis hinc. Hoc verum eſt de ſumme bonis vel ſumme malis: nam qui dã ſunt ſũme boni: quidam ſũme mali. c ℭ In iudicio. vt xiij.q.ij.tẽpus. Joã. d ℭ Culpis. ſcilicet venialibus. e ℭ Credendus eſt. Hic vult dicere ꝙ q̃dam culpe tollũtur per ignem purgatorij ante diẽ iudicij. f ℭ Blaſphemias. Qui peccat per impotentiam diciẗ peccare in patrem: q2 patri attribuitur potẽtia. xxiij.di.qui eps. Qui peccat per ignorantiam diciẗ peccare in filiũ: q2 filio attribuiẗ ſcia. xxxviij.di.ſi iuxta. Sed q ex õtẽptu peccat dĩ peccare in ſpiritũ ſanctum: vt ille qui eſt obſtinatus in peccato: ⁊ illud diciẗ irremiſſibile.i.non ita de facili remittitur ſicut precedentia. de pe.di.i.§.põt.⁊ di.ij. ſciendũ.

Peccat varie mõ in patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpm̃ ſanctum.

vtiqꝫ periuremus: ⁊ cũ omni facilitate vel temeritate[a] maledicimus: qm̃ ſcriptum eſt: Neqꝫ maledici regnum dei poſſidebunt. ℭ Itẽ Greg. ℭ Que ſunt venialia peccata que per hãc vitã purganẗ.

Qualis[b] hinc quiſqꝫ egreditur talis in iudicio[c] apparebit vel repreſentabitur: ſed tñ de quibuſdã culpis[d] eſſe ante iudiciu3 purgationis ignis credendus[e] eſt: ꝓ eo ꝙ veritas dicit: Quia ſi quis in ſpiritũ ſanctũ blaſphemias[f] dixerit: neqꝫ in hoc ſeculo remittitur ei: neqꝫ in futuro: in qua ſnia datur intelligi quaſdã culpas in hoc ſeculo q̃ſdam in futuro poſſe relaxari: qđ autem de vno negatur[g] conſequens intellectus p3 q2 de quibuſdã cõceditur: ſed tamen (vt pdixi) hoc de paruis minimiſqꝫ peccatis fieri poſſe credendũ eſt: ſicut eſt aſſiduus ⁊ ocioſus ſermo: imoderatus riſus: vel pctm̃ cure familiaris: qđ vix ſine[h] culpa vel ab ipſis agiẗ qui culpam qualr declinare debeãt ſciũt: que etiã poſt mortẽ grauant: ſi adhuc in vita poſitis minime in morte fuerit relaxata.

Item aug. ℭ De eodem. Palea.

Qui in aliud ſeculũ diſtulit fructu3

g ℭ Negatur. Arg. qđ de vno negatur de alio concediẗ. vt.xv.q.iij.de crimine.ff.de iudi.l.cum pretor. ſic quod de vno conceditur de alio negatur: vt.xlv.di diſciplina. ſ.q.j.per eſaiam.xxxij.q.v.qui ſitit.Ar.cõtra.C. de natu. lib.auẽ.item ſi quis.vbi l3 vnu3 nominet: tñ extendiẗ ad alios.ſic.lxi.di.miramur.arg.ff.de cuſto.reo.ſi quis. h ℭ Sine culpa. ſimiliter militia mercatio procuratio ſiue adminiſtratio aliqua vix ſine peccato fit: vt de peniten.diſtin.v.falſas.⁊ capitu.qualitas.

Negocia multa ſũt que vix ſine peccato ſiunt.

Qui in aliud. ℭ Caſus. Dicitur in hoc capitulo ꝙ ſi quis nõ egit penitentiam in hac vita de aliquo veniali in futuro ſeculo purgabitur igne purgationis qui ſuperat omnem penam quam aliquis poteſt pati in hoc mundo. ℭ Alias. hic ꝓſequitur grati.anus ſm̃.h. quintã acceptionem huius nois crimen dicens ꝙ crimen dicitur quodcũqꝫ irrogat ꝑpetua3 infamiã.

Primum. ℭ Caſus. Diciẗ in hoc capitulo ꝙ qui eligitur in epiſcopũ debet eſſe ſine crimine ⁊ ſine criminali infamia poſt baptiſma: nec ſufficit ſi eo tempore ſit ſine crimine quo eſt ordinandus: cum forte per penitentiã diluit peccata ſua. Quõ enĩ poterit alios corrigere qui in ſimile corruit delictum.

conuerſionis prius purgabiẗ igne purgationis: hic ignis ⁊ ſi nõ ſit eternus miro tñ modo grauis eſt: ſuperat enim omnẽ penam quã vnq̃ꝫ paſſus eſt aliqs in hac vita vel pati poteſt. ℭ Alias aũt ea tm̃ delicta ſignificat: quoꝝ eſt perpetua infamia. vnde illud Hiero. primũ itaqꝫ ſine crimine ⁊c̃. ℭ Unde Hiero. ſcribit in eadem epiſtola ad titum. ℭ Item ⁊ Inno. pa. ℭ A die baptiſmi ſine crimine debet inueniri: qui in epiſcopum eſt ordinandus.

Primum[i] itaqꝫ ſine crimine iubetur eſſe eps: qđ alio verbo ad timotheu3 irreprehenſibilẽ nominatu3 puto: nõ ꝙ eo tm̃ tẽpore quo eſt ordinãdus ſit ſine vllo crimine ⁊ pteritas maculas noua cõuerſatione diluerit: ſed ꝙ ex eo tẽpore quo in xp̃m renatus eſt nulla peccati cõſcientia mordeaẗ. Quõ enĩ poteſt pſes[k] eccleſie auferre malum de medio eius qui in delictum ſimile corruit? aut qua libertate peccantẽ corripere[l] poteſt: cũ tacitus ipſe ſibi rñdeat[m] eadem ſe admiſiſ ſe que corripit.✠ ℭ Ecce q ordinandus eſt in ep̃m nõ ſolum tẽpore ſue ordinationis ſed etiã omni tempore poſt

i ℭ Primum. Ex hoc.c.tres oriuntur opiniones. dicit ꝙ qui ſemel peccauit nõ poteſt amodo ꝓmoueri vel aliquos actus legitimos exercere vt hic. ⁊.xlviij.di.qm̃.⁊.j.q. vij.ſi quis omnem. ⁊.l.di.illud.⁊.vj.q.j. qui crimen.⁊.viij.q. j.in ſcripturis. in ſi. ⁊ extra de tempo.or. c.e. tenore. Et ar. ꝓ eis.ff.de edil.edic.qs ſit fugitiu⁹.j. rñ. fur enim nõ purgat vitium furti l3 rem reſtituat.ff.de furtis.q ea mẽte. nec raptor vitium rapine.ff.vi bo.rap.l. pe. Alij dicunt ꝙ poſt qđlibet mortale acta penitẽtia poteſt quis ꝓmoueri niſi ſit crimen enorme: vt.lxxxi.di. apoſtolus.⁊ eſt ar.ad hoc.l.di.ferru3.ff.de edil.edic.qđ ita ſanu3 eſt: q2 ſtatus noſtri temporis ⁊c̃. vt xxxiij.di.fraternitatis.⁊ dicunt ꝙ ille canon corrigit alios qui de rigore loquuntur. Tertij dicunt ꝙ quantũcunqꝫ ſit graue delictum: dũmodo ſit occultum poſt penitentiam non impedit promouendum: vt.l.diſtin.de his. Ego credo ꝙ ſiue ſit occultum ſiue manifeſtũm: dũmodo ſit enorme impedit ꝓmouendum: licet egerit penitentiam.l.di. miror. Joã. Sed certe hoc non eſt verum. licet Joã. hoc dicat: nam pro occulto crimine nemo repellitur poſt penitentiam niſi in homicidio: vt dicit noua decre. extra de tempo. ordi. c. vltimo. que declarat hoc totum.c.B. k ℭ Preſes. ideſt epiſcopus. l ℭ Corripere. No. ꝙ poteſt quis accuſari de peccato de quo penituit.xxxij.queſtio.ij. admonere. m ℭ Reſpõdeat.ſic.j.l.di.proxi.vna tm̃.⁊.xlij.diſtin.§.j. ⁊.lj.diſtin.in ſacerdotibus.§.j.

Promoueri vi poſſit i qui ſen peccaui

✠ ℭ Ec cor.l. ſi fratre.ff. ꝯdi. ind ⁊.l.altiu ff.ſi ſer.

Sequitur. ❡ Hec di. diuiditur in duas p̃tes. In prima queritur vtrũ reputetur bigamus qui habuit vna ante baptiſmuʒ ⁊ aliã poſt ⁊c̃. ſcḋa ibi: ſicut duob⁹. Jo. de fan. ❡ Caſus. Supra tractatuʒ eſt primũ ca. apoſtolice regule. ſ. opʒ ep̃m eſſe ſine crimine: qḋ intelligit nõ ſolũ ſue ordinationis tp̃e ſed etiam omni tp̃e poſt baptiſmum. In hac vero xxvj. di. pſequit̃ ſcḋʒ ca. apoſtolice regule ſcʒ oportet ep̃m eſſe monogamũ .i. vni⁹ vxoris virum .i. nõ pluriũ. ⁊ hoc intelligitur poſt baptiſmũ quod pbat̃ per ſeq. c. qḋ abrogatum eſt.

a ❡ Sequitur. In hac .xxvi. di. exequit̃ ſcḋm preceptũ apoſtolice regule: oportet ep̃m eſſe vnius vxoris viruʒ: qḋ negatiue exponitur .i. nõ pluriũ: tñ in caſu neceſſitatis bigamus pmouet̃ vſqʒ ad ſubdiaconatũ: vt xxxiiij. di. lector. Aſſignantur aũt q̃tuor rationes quare bigamus nõ poſſit promoueri. Una pter defectum ſacri: quia nõ eſt ibi ſacr̃m vnitatis cũ carnẽ ſuam diuiſerit in plures: vt .j. eo. acutius. Itẽ pter prerogatiuaʒ ordinum: vt .j. eo. vna. Item pter ſignum incõtinentie ex eo q̧ de vna tranſiuit ad aliam: vt xxvij. diſt. poſuiſti. Itẽ ex eo q̧ non habet frontem hortandi viduitatem: vt .j. ea. vna. in fine.

baptiſma a crimine imunis dʒ eſſe. ❡ Diſtinctio.xxvj.

Equit̃[a] in vtraqʒ ep̃la vni⁹ vxoris virum poſt baptiſma videlicet non ante baptiſmum. ❡ Unde Hiero. ſcribit ad occeanum.

❡ Poſt baptiſmum debʒ eſſe monogamus qui in epiſcopuʒ eſt ordinãdus.

Unius[b] vxoris viruʒ .i. monogamũ[c] poſt baptiſmũ[d] ſi enim ⁊ ante cõiugẽ habuerit que obierit nõ imputetur ei: cui prorſus nouo[e] hoĩ nec ſtupra nec alia q̃ ante fuerũt iã obſũt. ❡ Auguſtin⁹ vo ꝯteſtat̃ ſcribẽs in ep̃la ad titũ.

❡ Qui ante baptiſmũ habuerit vnam ⁊ poſt baptiſmuʒ aliã ordinandus nõ eſt.

Acutius intelligũt qui nec eũ qui cathecuminus vel pagan⁹ habuerit vnã ante baptiſmũ: ⁊ poſt baptiſmuʒ habuerit alterã ordinãdum cenſuerũt: q: de ſacro[f] agit̃ nõ de peccato pp ſanctitatem ſacri: ſicut ſi femina cathecumina vitiata eſt nõ poteſt poſt baptiſma inter dei virgines cõſecrari[g]: ita nõ abſurde viſum eſt bigamuʒ nõ peccaſſe ſed normã ſacramẽti amiſiſſe: non ad vite meritum ſed ad ordinationis ſignaculuʒ. Unius vxoris vir

[illegible]nus homo: vt. ff. de adi. le. ſi ſeru⁹ legatus. ⁊ alia lex dicit q̧ poſt manumiſſionem alius intelligitur: vt. ff. de ſolu. qui res. §. aream.

Acutius. ❡ Caſus. Capitulũ hoc diuidit̃ in duas ptes. In prima pte pbat aug. q̧ ille q̧ habuit vnaʒ cõiugẽ añ baptiſma ⁊ aliã poſt pmoueri nõ poteſt cũ ſit bigamus: ⁊ hoc fit nõ propter peccatũ qḋ contraxit: ſed pp ſacri defectum qḋ in eo deficit: cuʒ hic nõ de peccato: ſed de ordinatione agatur. Et ſi cathecumina fuerit ante baptiſma corrupta lʒ poſtea baptiʒetur: tñ non poterit inter virgines ꝯſecrari. In ſcḋa parte que incipit ibi: ſicut. dẽ q̧ ſicut vnitas vni viro .i. xp̃o dʒ eſſe ſubdita ⁊ nõ diuerſis .i. deo ⁊ diabolo: ita a deo recedere in ſupſtitionem diaboli nõ lʒ. Uel intellige ſic vt faciat ad ppoſitum Gratiani .i. ſicut duobus cõiugijs nõ poteſt aliqs deſeruire ſimul: ſic ab vno coniugio in aliud ire nõ licet quia talis apoſtataret a via ordinandi.

f ❡ De ſacro. ſenſus eſt: bigamus nõ repellitur q: peccauit: ſed pter ſacri defectum qui eſt in eo. ex̃ de biga. a nobis. ⁊ c. nuper. Et not. q̧ in m̃rimonio triplex deſignatur ſacr̃ʒ: cõiunctio animoꝝ per v̈ba de p̃nti deſignat cõiunctionẽ fidelis aie ad xp̃m: ſed commixtio carnis deſignat cõiunctionem xp̃i ⁊ eccleſie: vt ex̃ de biga. debitũ. Itẽ deſignatur ibi vnio deitatis cum humanitate: vt de conſe. di. ij. in xp̃o. ⁊ illam deſignat coniunctio corporum.

Unius. ❡ Caſus. Queſituʒ fuit a hiero. vtrum ca. apoſtolice regule: oportet epiſcopum eſſe monogamũ intelligat̃ añ baptiſmũ vel poſt? Reſpondet q̧ poſt baptiſmum ⁊ non ante: ſi enim ante cõiugem habuit: non imputatur ei ſicut nec ſtupruʒ.

b ❡ Unius .i. non plurium. ſic extra de teſti. licet. Et ſic verba affirmatiua exponuntur negatiue: vt .j. queſtio. j. iudices. xxiij. queſtio. iiij. ſi ea.

c ❡ Monogamũ. monos vnũ gamos mulier vl̃ nuptie inde monogamus. ſ. qui vnam tm̃ habuit vxorem. h.

d ❡ Poſt baptiſmum. Non dicit verum: q: matrimonium non ſoluitur in baptiſmo: vt .j. c. deinde. ⁊ male ſentit hic hiero. Unde augu. eum corrigit in proxi. c.

e ❡ Nouo hoi. ſub eo nõ loquendi ſeru⁹ poſt manu-

g ❡ Conſecrari. Queri conſueuit cum conſecratio epiſcopi maior ſit ⁊ dignior q̃ʒ virginum: quare poſſit cõſecrari in epiſcopũ qui non ſolum vxorem habet: ſed etiam poſt mortuã vxorẽ habuit cõcubinam. vt .xxxiij. di. habuiſſe. ⁊ .xxxiij. di. c. fraternitatis. ⁊ ſi qua fuerit corrupta: vel ante baptiſmum vel poſtea non poſſit inter ſacras virgines conſecrari: vt .xx. q. j. iuuenculas. Reſpõdetur ſacra virgo ſignificat eccleſiam triumphantem: vbi non eſt macula neqʒ ruga. xxi. diſtinctio. quiuis. ſed epiſcopus eccleſiaʒ militantem vbi ſunt boni ⁊ mali. xxxj. diſtin. quoniam. xj. q. iij. audi.

Diuiſio.

Sacr̃ʒ duplex eſt in matrimonio deſignatum.

Corrupt⁹ in ep̃ʒ cõſecrari põt ſed nõ corrupta iter virgines.

a Significat. [redacted]
[redacted] j.q.j. detrahe verbum ab aqua quid erit niſi aqua.
b Uni viro .i. deo ⁊ nō diabolo: ⁊ ſic aptat̄ ſequēs lr̄a.
c Subditam .i. non ab eo diuiſam ⁊ bene ſequitur.
Sicut duobus. hec eſt ſcd̄a pars di. in qua ponit ꝙ ſicut duobus cōiugijs nō debet aliqs deſeruire: ſic ab vno cōiugio in aliud ire non debet.
d Apoſtatare. id eſt recedere.

Diuiſio.

Deinde. Ca ſus hoc.c. diuiditur in duas p̄tes. In prima parte dicitur ꝙ ruffus ⁊ euſebi⁹ ⁊ ceteri epiſcopi macedōie tres prauas opiniones habebant. Prima erat: ꝙ ille non debet bigamus reputari qui ante baptiſmum habuit vnā ⁊ poſtea aliam: ⁊ eam quam poſt baptiſmū aliquis habuit videri quaſi nouo homini copulatam. Sed hanc opinionē reprobat Innocē. per duo inconuenientia. Primū eſt ꝙ ſm illorū opinionem ſi aliqs ante baptiſmum tres habuit vxores: et poſt bap. quartam: que quarta eſt erit p̄ma ſm eos. Secundum incōueniens eſt: ꝙ hec talis que quarto ducta eſt debet loco virginis reputari. Secūda opinio erat ꝙ totū quicquid agit homo ante baptiſmū in baptiſmo delet̄. quod Inno. reprobat cū in baptiſmo tm̄ peccata deleant̄: ⁊ non matrimonia cū deo auctore ſunt cōſtituta. Tertia opio erat ꝙ matrimoniū ante baptiſmum non erat legitimū: ⁊ hoc improbat tali ratione: q̄ ſi hoc verum eſt filij inde nati nō erunt legitimi: nec hereditatē habebūt: ſed erunt ſpurij vel naturales. hoc etiam ip̄robatur auctoritate dn̄i: nam i terrogatus a iudeis ſi liceret hoi dimittere vxorē ſuā. R̄ndit: Quos deus ꝯiunxit homo nō ſeparet. ⁊ de his tm̄ loquebat̄. ſ. iudeis qui ante baptiſmū cōtraxerunt. In ſcd̄a parte q̄ incipit ibi: quero ⁊ ſollicitus. reuertit̄ Innocē. ad ſcd̄am opinionē ⁊ eam ip̄robat duab⁹ rōnibus vſq; in finē. Prima eſt ꝙ ſm hoc filij nati an̄ bap. ⁊ poſt nō erūt frēs nec iter eos erit familie herciſcūde iudiciū: qd̄ eſt abſurdū. Secūda eſt q̄ ſm hoc bona q̄ facit aliqs cathecumin⁹ nō p̄ſunt ei ſi qd an̄ baptiſmū geſſit in baptiſmo delet̄: qd̄ nō fuit verū in cornelio gentili: nec in p̄ceptis legalibus diligēter iple tis. Et ſic cōcludit ꝙ per baptiſmum nō abolet̄ matrimonium ſed peccatum.

Con tor. tex. in l. naturali ter. quē vide. C. de epiſ. ⁊ cle.

episcopus ſignificat[a] ex omnibus gentibus vnitatem vni viro[b] xp̄o ſubditam[c]. Sicut duobus dominis ſeruire: ſic ab vno domino apoſtatare[d] atq; in alterius ſuperſtitionem ire non licet.

Item Inno. ruffo ⁊ euſebio ⁊ ceteris ep̄is macedonibus.

In baptiſmate culpa dimitit̄ non lex ꝯiugij abolet̄.

Deinde opponitur nō dici oportere bigamū eum qui cathecuminus habuerit ⁊ amiſerit vxorem ſi poſt baptiſmum fuerit aliam ſortitus: eamq; primam videri que nouo homini copulata ſit: quia illud coniugium p̄ baptiſmi ſacramentum cum ceteris[e] criminibus ſit ablatum: quod cum de vna vtiq; dicitur: certe ſi tres habuerit in veteri poſitus homine vxores: erit ei q̄ poſt baptiſmum quarta eſt: ſic interpretantibus prima: virginis eque[f] nomen accipiet que quarto loco ducta eſt: quis (oro) iſtud non videat cōtra apoſtoli eē preceptū: qui ait: Unius vxoris virū oportere fieri ſacerdotē. Sed obijcit̄[g] ꝙ in baptiſmo totū quicquid in veteri hoie geſtū eſt ſit ſolutū: dicite mihi (vt cū pace veſtra loquar) an crimina tm̄ dimittunt̄ in baptiſmo: an ⁊ illa q̄ ſm dei p̄cepta ac dei inſtituta complent̄. Uxorē ducere crimē eſt an nō eſt crimē? ſi crimen eſt: ergo (vt cū p̄ſata venia dixeri) erit auctor in culpa: qui vt crimina cōmitterētur in paradiſo p̄cepit: cū ipſe eos bn̄dixit: ſi vero nō eſt crimen: q̄ quod deus inſtituit nefas eſt crimen appellari. ⁊ ſalomon addidit: Etenim a deo preparat̄ viro vxor: qūo credit̄ inter crimina eſſe dimiſſum qd̄ deo auctore legitur cōſummatū? qd de[h] taliū filijs percenſet̄: nunqd non erunt admittēdi in hereditatis cōſortiū qui ex ea ſuſcepti ſunt que ante baptiſmū fuerat vxor: eruntq; appellandi vel[i] naturales vel ſpurij: q̄ nō eſt legitimū matrimoniū niſi illud (vt vobis videtur) qd̄ poſt baptiſmū aſſumitur. Ipſe deus cū interrogaret̄ a iudeis ſi liceret vxorē dimittere: atq; exponeret fieri non debere addidit: Quos deus ꝯiunxit homo nō ſeparet: an de his locutus eſſe credatur qui poſt baptiſmū ſortiunt̄[k]: meminerint ⁊ hoc a iudeis i terrogatum ⁊ etiā iudeis eē reſpōſum[l]. Quero ⁊ ſollicitus quero ſi vna eademq; ſit vxor eius qui ante cathecuminus poſtea ſit fidelis: filioſq; ex ea cum eſſet cathecuminus ſuſceperit: ⁊ poſtea alios filios cum ſit fidelis: vtrū ſint fratres appellādi: an nō habeant poſtea defuncto patre familie herciſcūde hereditatis cōſortium: quibus filiorū nomē regeneratio ſpiritualis creditur abſtuliſſe: qd̄ cum ita ſentire abſurdū eſt que ratio eſt hoc defēdi ⁊ vacua magis opiniōe iactari q̄ꝫ aliqua auctoritate[m] roborari: cum nō poſſit inter peccata deputari qd̄ lex[n] precepit ⁊ deus adiūxit. Nunqd ſi cathecuminus virtutibus ſtu

j. timi. iij. a.

Prou. xix. b.

e Cū ceteris. Im proprie ponit̄ hec dictio ceteris vt ibi: ⁊ cū eo alij duo latrones. ſic. lvj. di. cenomanēſeꝫ. xxxiij. di. ſi qs viduā. vij. q. iij. artaldus. vnde lꝫ ſic inueniat̄ ſcriptū in aliquo inſtrō: hec eccleſia cū ceteris capellis per hoc non p̄batur eccleſiam iſtā eſſe capellam.
f Eq .i. ſili ratiōe.
g Sed obijcitur. Nunc obijcit cōtra ſecūdam opinionē.
h Quid de taliū. hic obijcit cōtra tertiam opinionem.
i Uel nāles. Qui dicunt̄ legitimi qui nāles. habes. xxxij. q. iiij. liberi. ꝗ ſpurij. ff. de ſtatu ho. l. vulgo.
k Sortiuntur. vxores ⁊ viros.
l R̄ſum. No. interptandas eē locutiones ſm pſonas q̄ loquunt̄: quid vel q̄bus loquunt̄ vt h̄. ⁊ j. q. vij. didici. ⁊ ex̄ de ma. ⁊ obe. ſolite. ⁊ ꝙ pſona loquens cōprehēdit̄ in gn̄ali ſermone. ar. ff. de pig. paulus. §. vlti. ſed ꝯ ar. C. de ſol. ingſtio. ⁊ arg. ꝯ. ff. loca. qui i ſulam. §. vlt. vbi nec dn̄s nec familia excipit̄ in gn̄ali ſmone.
m Auctoritate. Quod enim rōne p̄bari non poteſt extirpandum eſt: vt. lxviij. diſti. corepi.
n Lex precepit. xxiij. queſtio. iiij. qui peccat non peccat legis auctoritate ⁊c̄.

Ceteri alij qui ponun proprie

Mathe. xxij. a.

Perſona loquētis an in gn̄ali ſermone cōprehendatur.

duit humilitaté ſecutus eſt: patientiã tenuit elemoſynas fecit: morti deſtinatos[a] quali bet ratione eripuit: adulteria exhorruit: caſtitatem tenuit: quero ſi hec omnia cuz fact⁹ fuerit fidelis amittit: q2 per baptiſmum totum qđ vetus homo geſſerat putaẗ auferri. Aſpicias gentilé hominé corneliũ oratiõibus atq3 elemoſynis vacãtem angelũ audientem per reuelationé: ipſumq3 petrũ vidéte3: nunqd per baptiſmũ hec illi ablata ſunt ꝓpter que ei baptiſmu3 videẗ eſſe conceſſu3[b]: ſi itaq3 creditur mihi credite nõ modicũ erratur: q2 quicqd bene geſtu3 fuerit ⁊ ſm ꝓcepta legalia cuſtoditu3 nõ poteſt faciẽtibus deperire. Nuptiarũ ergo copula: q2 dei mandato ꝑficitur non põt dici peccatu3: ⁊ qđ peccatum non eſt ſolui inter peccata[c] credi non debet. Eritq3 integrũ ⁊ ſalutare eſtimare aboleri nõ poſſe prioris nomé vxoris cum nõ ſit dimiſſu3 ꝓ peccato qđ ex dei ſit volũtate cõpletum. Ite3 Amb. in li. de officijs.

Bigamus reputaẗ qui ante baptiſmũ habuerit vnã ⁊ poſt baptiſmum aliam.

Una tãtu3 nec repetita nobis copula ꝑmittitur: ⁊ in ipſo coniugio lex eſt nõ iterare coniugiũ: nec ſecunde cõiugis ſortiri ꝯiunctioné. Quod pleriſq3 miru3 videẗ: cum etiã ante baptiſma iterata cõiugia electioni muneris ⁊ ꝓrogatiue ordinationis[d] ĩpedimẽta generent: ⁊ cum etiã delicta obeſſe nõ ſoleãt[e] ſi lauacri remiſſa fuerint ſacro. Sed ĩtelligere debemus q2 in baptiſmo culpa dimitti põt lex aboleri nõ poteſt: in ꝯiugio nõ culpa ſ3 lex eſt. Qđ culpe eſt igiẗ in baptiſmo relaxaẗ: quod legis eſt in ꝯiugio non ſoluiẗ. Quõ auté poteſt eſſe hortator[f] viduitatis qui ⁊ ipſe ꝯiugia frequẽtauerit. ✝ Joãnes baptiſta dum herodem ab inceſtu ꝓhiberet dicens: Nõ licet tibi habere vxore3 fratris tui: euidẽter oſtendit inter ĩfideles ꝯiugia eẽ. Unde daẗ intelligi q⁹ bigami dicũtur nõ ſolu3 q poſt baptiſma ꝯiugia frequẽtãt ſed etiã qui ante baptiſmũ vnam et poſt baptiſmũ alteram habuiſſe probanẗ. Bigamus[g] vero in ſacerdotem ordinari nõ debet: non q2 deliquerit ſecũdam accipiẽdo vxorem: ſed q2 prerogatiua exut⁹ eſt ſacerdotis[h]. Unñ Amb. in epl'a ad vercellenſes ait.

Non peccat bigam⁹: ſed ꝓrogatiua ſacerdotij exuiẗ.

Qui ſine crimine vnius vxoris eſt vir: tenetur ad legé ſacerdotij ſuſcipiendi. Qui auté iterauerit cõiugium culpa3 quidem nõ habet coinquinati: ſed prerogatiua exuitur ſacerdotis.

Diſtinctio.xxvij.

Cauſa eadẽ diuerſos effect⁹ nõ operaẗ.

a Deſtinatos. Quid de hoc iuris ſit hés.xxiij.q.v.reos.
b Conceſſum.q.d. eadẽ cauſa nõ operatur cõtrarios effectus. ſic.lvij.diſt.ſi quis in egritudine. ſicut eadem ſolutio nõ parit liberationem ⁊ repetitioné.vt.ff. de ſolu.qui hominé.§.vlti. extra de bap. maiores. Argu. contra.ff.rem ra.habe.l.ij.§.penulti.

Baptiſm⁹ tollit infamiã precedentem.

c Inter peccata. Uidetur ergo q⁹ infamia cõtracta ante baptiſmũ non tollitur per baptiſmũ: ⁊ ita q ante baptiſmum fuit infamis: poſtea nõ poteſt promoueri.vt.xlviij.diſtin.quoniã.⁊.i.qđ.vij. ſi quis omne3. hoc nõ credo ✝: ſed dico infamiã ⁊ irregularitaté ex ꝓprio delicto prouenienté tolli in baptiſmo: quia dona baptiſmi ſunt ſine omni penitẽtia ⁊ ſatiſfactione.vt de cõſe.diſtin.iiij.ſine. Si eni peccatum nõ deleretur quantum ad infamiam: adhuc poſt baptiſmum obeſſet: quod negat Ambr. j.ea.vna. vnde ſi aliquis occidit mille homies ante baptiſmu3 omnis iſamia ⁊ irregularitas tollitur.vt.lj.diſt.ſi qs poſt acceptum. hoc etia3 patet in paulo qui ante baptiſmũ fuit homicida: ⁊ tamen poſtea fact⁹ eſt apoſtolus.vt.l.diſt.§.ecõtra. Si obijcis q⁹ ſcđm hoc illa que corrupta eſt ante baptiſmũ poſt bap. nõ ſit irregularis: ⁊ iđ debet conſecrari. Bene cõcedo q⁹ nõ eſt irregularis: ſed tamẽ impeditur a cõſecratione propter defectũ ſacramenti. Sed quare repellitur mulier ꝓtextu fornicationis qua3 ante baptiſmu3 cõmiſit.vt extra de diuor. gaudemus.in fi. ſic videtur in promouẽdo. Sed hoc ideo eſt: quia illud delictum non tantũ vxorem: ſed etiam virũ maculat.vt.xxxij.qđ.j.in coniugio. Sic vides q⁹ per libertaté tollitur delictu3 vel infamia: quã quis in ſeipſo cõmiſit: ſed' illud delictum quod in alio cõmiſit non tollitur.vt.ff. de his qui no. infa.l.penul.⁊.l.athletas.§.pomponius. Preterea per baptiſmũ tollitur crimé precedens: non tamé tollitur exceptio competẽs ex crimine: ſicut per penitẽtiam tollitur crimé non tamen exceptio cõpetens ex crimine.vt.s.di.priori.c.vlt.⁊.xxxiij.q.ij.admonere. Jo. Quod autem hic diciẗ non eſt peccatũ: ſed ſequela peccati.ſ.infamia ex peccato cõtracta. ſecus auté eſt in illa que non prouenit ex peccato ſed ex cõſtitutiõe eccleſie: vt in illa que inuita eſt corrupta.vt.s.e.c.ij.⁊ i iudice ⁊ executore.vt.l.di.ſi qs viduã.⁊.lj.di.aliquãtos. ⁊ tñ non peccãt tales.ſ.ſe.xxiij q.v.miles. Sed ſm h.vi ſequi inconueniẽs.ſ. q⁹ meliores cõditiõis ſunt delinquẽtes q̃ illi q non deliquerũt.xxiiij.di.fraternitatis.xix.q.iij.mãdamus. i gl. nõ q⁹.ſed hoc cõtingit virtute ſacri.

Act.x.d.

✝ Ad de ad hoc gl.xxviij.q.j.ſi quis gentilis.⁊ de cõſe.di.iij.c.ſine penitẽtia.

Luce.iij.d Mat.xiiij

✝ Con cor.tex.in l.tutor.ff. de fideiuſ.⁊.l.ſi pupilli.§.videm⁹.ff. de neg.ge.

Bigam⁹

d Una tñ. Cauſa. In hoc.c.dr q⁹ ſi quis iterauerit cõiugium.ſ.ſecũda3 habuit vxorem nõ põt poſtea ꝓmoueri ſm lege3 ꝓmotionis: qđ qbuſda3 mirum vi.ſ.vt matrimonia añ baptiſmum ꝯtcta obſint: peccata vero nõ obſint volẽtibus ꝓmoueri: qđ non d3 videri mirũ cum peccata in baptiſmo deleãtur: bigamia vero nõ. Per.§.aũt ſequenté q planus eſt ꝓbatur q⁹ bigami reputãtur nõ ſolu3 qui ante baptiſma: ſed etiã q poſt coniugia frequẽtauerũt. Caus ſeqntiſ.§.p3.
e Ordiatiõis.ſ.ſe.j.xxxij.di. ſeriatim.
e Nõ ſoleant. ergo infamia ex delicto ꝓueniens non nocet q̃tum ad lege3 ꝓmotionis: ſe3 ꝑ baptiſmũ deleta.
f Hortatõ. ſic.xxv di.c.vlt.⁊.xlviij.di.c. ſicut hi.§.neceſſe.
g Bigamus. Bigamus componitur a bis ⁊ gamos quod eſt mulier vel vxor: ⁊ ſic dicitur bigamus qui duas habet vel habuit vxores. Archidia.
h Sacerdotiſ. Idé de q̃libz ſacro ordie.xlij.di.qeſcam⁹
Qui ſine crimine. Cauſa. Diciẗ in hoc.c.q⁹ ille qui habuit tñ vna3 vxoré ⁊ eſt ſine crimine ꝓmoueri põt: qui vero bis ꝯtrit l3 non peccauerit tñ prerogatiua ſacerdotij eſt exutus nec poterit ꝓmoueri. Diſ.xxvij.

Quod aūt. ¶ Hec di. diuidit̄ in duas ptes. In prima ponit gratianus [illegible] ... [illegible]

¶ [illegible] Sūt ... [illegible]

Materia di. xxviij.

a ¶ Quod aūt. In hac xxviij. di. [illegible] ... tractare. Scd̄o ponit [illegible] ... et ea ſolum diſtinguendo inter vota ſolēnia et ſimplicia. Et [illegible] hic tractare de cōtinentia ... [illegible] diuer ille tractatus vſq₃ ad. xxxi. di.

Quod autē[a] viri[b] vxoris vir eṗus inbet eligi: q̄ nā an de tēpore ordinationis hoc ſit accipiē dū: vt tpe ſue adminiſtratōis ei[c] poſſit copula ſungi quā vnicā et virginē ſibi deſpōſauit. ¶ Hoc martin[us] papa ꝓhibet dicens.

¶ [illegible]

Diaconus[d] q eligit̄ ſi cōteſtatus[e] fuerit ꝓ accipiēdo matrimonio: et dixerit ſe in caſtitate nō poſſe manere hic nō ordinet̄: q̄ ſi in ordinatiōe tacuerit[f] et ordinat[us] fuerit: et poſtea m̄rimoniū deſiderauerit ſit a lex[g] a miſterio et vacet a clero. ¶ Hac auctoritate dat̄ intelligi q̄ illi qui vxores hr̄e vel accipe volūt nec diacones nec ſacerdotes fieri pn̄t niſi cōtinētiā ꝓmittāt. Si v̄o diaconus a miniſterio ceſſare voluerit ꝯtō matrimonio licite pōt vti: q̄uā et ſi in ordinatiōe ſua caſtitatis votū obtulerit: tamē tanta eſt vis in ſacramēto cōiugii q̄ nec ex violatiōe voti poteſt diſſolui ipſum cōiugium. ¶ Unde Aug. in li. de bono coniugali ad iulianum.

¶ [illegible]

Diaconus. ¶ [illegible] ... [illegible]

Tēni ou plices tēpus.

b ¶ Diaconus. ſm̄ ... hoc tpōt intelligi de m̄rimonio iam ꝯtō et ꝯtrahendo ... [illegible]

... rem aliená. Si autem tale ſuerit q̄ nō poteſt ſieri ... [illegible]

¶ [illegible] ¶ Caſus. Cōcludit gratian[us] ... [illegible]

Tacitē an cōſentiat.

... d ¶ Tacuerit. Nota taciturnitatē haberi pro cōſenſu ... [illegible] ... Solu. taciturnitas ſemꝑ habetur pro cōſenſu: niſi in tribus caſibus no. ... Item in caſib[us] illis ubi requirit̄ expreſſus cōſenſus: vt in ſeruitute impōnēda non ſufficit cōſenſus tacitus ſ₃ expreſſus ... Item in procuratore conſtituendo ... Item in ſoluēdo matrimonio ... [illegible] ... tem de caſu nō obeſt taciturnitas: vt ... [illegible] ... nō ibi nocet taciturnitas ... [illegible]

Precarie an valeat.

c ¶ Si cōteſtat[us]. Nota q̄ ꝓteſtatio valet ... [illegible]

¶ Caſus aūt plani ſunt vſq₃ ad. c. quod interrogaſti.

e ¶ Dicte allegando [illegible]

Q. Uidam. ¶ Hec eſt ſecunda pars di. in qua corrigit: ⁊ dicit ꝙ vouentes ſimpliciter licet nō debeant contrahere: tamen tenet matrimonium. Jo. de fan.

a ¶ Poſt votum. Quidam dicūt illud votum eſſe ſimplex qđ fit per verba de futuro: vt ego voueo ꝙ poſt mortem vxoris cōtinebo: hoc votum impedit vt dicūt: ſed nō dirimit matrimonium. Uotum ſolenne eſt quod fit per verba de preſenti: vt ego voueo ꝯtinentiā: iſtud impedit ⁊ dirimit. etra qui cleri. vel vo. mouerinim⁹. ⁊. c. cōſuluit. Ego credo tm̄ tribus modis votū ſolēnizari: vel per ordinem: vel ꝑ habitū: vel ex eo ꝙ corā aliquibus teſtibus deuouit ſe alicui religioni. ⁊ dic vt no. xxvij. q. i. c. i. Jo. Qđ Jo. dicit de habitu intelligas ſi recipiēdo habitum fecit ꝓfeſſionem expreſſam vel tacitam: vt extra de regu. ſtatuimus. et c. preceden. q: ſolus habitus nō ſolēnizat votum: vt eodē ti. porrectum. Bar.

b S. J vir ſimplex votum. i. ꝓpoſitum perpetue continentie habende.

c ¶ Sed tribus annis. Ubi dicatur ꝙ iſti ſunt priores adulteris: vt xxvij. q. j. nuptiarū. quare ergo iſtis tm̄ trienij penitentia indicit̄ cū adulteris ſeptēnis indicatur. vt. iij. q. ij. hoc ipſum. Item cū iſti in deū peccēt. grauius eſſent puniendi ꝙ̄ illi qui in hominem peccant: vt xvij q. iij ſicut qui. xxij q. i. mouet. Sꝫ iſtud eſt ꝓpter bonum matrimonij adiūctum: ⁊ ſic habes ꝙ minuitur pena delicti ꝓpter adiūctum bonum: vt. xxij. q. ij. quicquid. ⁊. q. iiij. dixit. ⁊. c. ergo. ⁊. xxij. q. ij ſi qu liber.

d Q. Uouentibus virgi. d. ¶ Etiam velle. Sic ergo videtur ꝙ ſola voluntas etiā quo ad eccleſiam punitur: vt. xii. di. anaſtaſius. Sic ergo lꝫ nubere per ſe ſit bonum tn̄ malū eſt iſtis. ſicut corpus xp̄i malū fuit iudeis: vt de conſe. di. ij. ſi. ut iudas. ⁊ arbor paradiſi mala fuit ade: vt. xv. q. iij. quid ergo.

e S. J nupſerit virgo. que non vouit.

Q. Uod interroga. ¶ [illegible] Quedam vidua clauſtrum monialiū intrauit: ⁊ velamen ſuper caput ſuum impoſuit cōtinentiā ꝓfitendo: ⁊ inter alias monachas ſicut ſanctimonialis eſt morata: poſtea ꝯtraxit matrimonium dicens ſe ficte monaſteriū intraſſe: queſitum eſt qđ fieri debeat. Et rn̄det nicolaus papa ꝙ ipſa dꝫ agere penitentiā de illuſione nefanda: ⁊ reuertat̄ ad monaſterium vt ſeruet qđ ꝓmiſit. Omnia autē que ſequunt̄ plana ſunt: ⁊ ꝑ te videbis.

‡ Q. Uidam nubētes poſt votum[a] aſſerūt adulteros eē: ego aūt dico vobis ꝙ grauiē peccāt q tales dimidūt.

Itē theodor⁹. ¶ De eodē.

S. J vir ſimplex[b] votum v̓ginitatis habēs adiūgitur vxori: poſtea nō dimittat vxorē: ſed tribus[c] annis peniteat. Hiero. vero econtra ſcribit. ¶ [illegible]

Q. Uouentibus virginitatem nō ſolum nubere ſed etiā[d] velle dānabile eſt. Idem cōtra Iouinianum.

¶ Dānationem habebit ſi nupſerit q virginitatē vouit.

S. J nupſerit virgo[e] non peccat: nō illa virgo q̄ ſemel cultui diuino dedicauit. Har enim ſi qua nupſerit habebit dānationem: q: primam fidem irritam fecit.

Item nicō. pa. ad albinum vien̄ ec. archiepiſcopum.

Que ſanctimonialē ſe cē finxerat nubere non valet.

Q. Uod interrogaſti de femina q̄ poſt obitum mariti ſui ſacrū velamē ſuꝑ caput ſuū impoſuit: ⁊ finxit[f] ſe ſub eodē velamine ſanctimonialē eſſe: poſtea vero ad nuptias redijt: bonū mihi videtur: q: per hypocriſim eccleſiaſticam regulā conturbare voluit: ⁊ nō legitime in voto ſuo ꝑmanſit: vt penitentiā agat de illuſione nefanda: ⁊ reuertat̄[g] ad id qđ ſpopōdit: ⁊ in ſacro miniſterio permaneat qđ inchoauit. Palea.

N. Am ſi cōſenſerimus ꝙ oia ſacra eccleſiaſtica quiſq; ꝓut vult fingat: ⁊ nō vere faciat: ois ordo eccleſiaſticus turbabit̄: nec catholice fidei iura cōſiſtūt nec canones ſacri rite obſeruantur. Quid enim ꝓfuit ſimoni mago baptiſmum ſacrū ficte ſuſcipere: ⁊ in xp̄ianitate ſe ꝑmanſurū finxiſſe: cū per apoſtolū fraude eius detecta qđ ſibi futurꝫ eſſet ꝓnunciatū ſit. Ait enim: Pecunia tua tecū ſit in ꝑditionem: cor enim tuū non eſt rectū corā deo. Penitētiā itaq; age de hac iniq̄tate tua: ⁊ roga deū vt forte remittatur tibi cogitatiōes cordis tui in felle enim amaritudinis ⁊ obligatione iniquitatis video te eſſe. Jdeo tales niſi reſipiſcant: ſpūali gladio percutere cenſemus. Nō enim fas eſt ſpūi ſcō mētiri: ſicut ananias ⁊ ſaphira mētiti ſunt ⁊ ſtatim perierunt. Itē calixtus papa.

¶ [illegible]

P. Reſbyteris diaconibus[h] ſubdiaconibus ⁊ monachis ꝯcubinas habere ſeu matrimonia cōtrahere penitus interdicimus: contracta

f ¶ Et finxit. Quedā ſimulatio fit ex honeſta cā: quedam ex inhoneſta. ex honeſta: vt. xxij. q. ij. vtiliter. ⁊ xxij. q. ij. dñs. ſimiliter ſi aliquis ſimulat ſe re ligiā ne intrare ꝑ ꝑ ꝑ morē talis ſimulatio nō nocet: dūmodo ꝑ teſtanc ꝓcedat: vt extra qđ me. cau. placuit. Simulatio autē ex inhoneſta cā ſemꝑ ꝑcat: monachū nec admittet̄ aut ſi velit ꝓbare ꝯtrium: vt. xxvij q. i. vidua. ⁊ ex de regu. vidua. ⁊ C. de lat. liber. tol. l. vnica. §. ſed ⁊ q. dñi ſcimus ſilean. Et no. ꝙ Jo. ſummarius diſtinxit. Eſt fictio intentionis ⁊ fictio opis. fictio intentionis eſt cum qs ficte ad baptiſmum accedit: ⁊ lꝫ ficte accedat: tn̄ verum baptiſmū recipit: vt. i. q. i. ſicut ficti ſic ſi qs ficte fit monachus ad hoc vt poſſit fieri abbas vl̓ hileminꝰ eſt monachus: lꝫ ficta ⁊ non ſincera ſit eius intētio. ficto opis eſt vbi factū fingit̄ eſſe qđ nō ē: vt. ſ. de ſtu. nup ſimulare. vl̓ cū ſimulat ſe vendere ⁊ donat. ſm qđ di. C. plus valere qđ agit̄ ꝙ̄ qđ ſimulate cōcipitur. Sed dico ꝙ ſi aliquis eo ꝓpoſito copulatur alicui mulieri ꝙ nolit ſtare legitime cū ea: ⁊ hoc paratus ſit probare ꝙ nō eſt audiendus: nā in ſponſalibus recurritur ad cōmunem intelligentiā verboꝝ: licet cōtrahens aliū intellectum habuerit: vt extra de ſpon. ex litteris. i. vbi enim verba non ſunt ambigua nō eſt locus interpretationi. vt. ff. de lega. iij. ille aut ille.

g ¶ Reuer. tat. hoc intellige qđ poſt habitū aſſumptum fecit inter moniales: vt. xxvij. q. i. vidua. alias ſolius habitꝰ nō dirimeret ſequens matrimonium: vt ex de reg. porrectum. ⁊ extra de conuer. coniug. i parte. in fine.

h P. Reſbyteris diaconibus. vt extra qui cle. vel vo. c. j. Contra ibi fuit diſpenſatio comparatiua.

Simulatio fit ex cā duplici

Act. viij.

Fictio intentionis ⁊ fictio opis

Act. v.

quoqꝫ matrimonia ab hmõi perſonis diſiungi[a]: ⁊ perſonas ad penitentiã redigi debere: iuxta ſacrorum canonum diffinitiones iudicam[9].
¶ Hic diſtinguendũ eſt ꝙ voue̅ntiũ alij ſunt ſimpliciter vouentes: de qbus Augu. ⁊ Theodorus locuti ſũt. Alij ſunt quibus poſt votũ benedictio accedit conſecrationis

vel propoſitum religionis. de quibus Hierony. ⁊ Nico. ⁊ Calixtus ſcripſerunt.
Unde idẽ ꝯ eũdeꝫ Iouinianũ hieronymus ſcribẽs ait.
¶ Inceſte ſunt ṽgines que poſt cõſecrationem nubunt.
Virgines que poſt conſecrationem nupſerit: nõ tam adultere ſunt q̃ inceſte[b]. ¶ Diſtinctio.xxviij.

Ecce[c] oſtenſum eſt breuiter ꝙ nolentes vouere cõtinentiam: nec ad ſubdiaconatũ nec ad ſupiores gradus cõſcendere pñt. ¶ Unde ad ſubdiaconatũ accedentes nõ ſine voto caſtitatis iubent̃ admitti auctoritate beati gregorij qui ſcribens petro ſubdiacono ait.
¶ Non fiat ſubdiaconus q ſe caſte victurũ non ꝓmittit.
Nullum facere ſubdiaconum pſumant epi niſi qui ſe caſte victurũ promiſerit[d]: qr nullus ad miniſteriũ altaris accedere dꝫ niſi cui[9] caſtitas ante ſuſceptuꝫ miniſteriũ fuerit approbata.
Item Innocentius.ij.
¶ Subdiaconus ⁊ ſupra cõſtituti incontinentes vxorem

concubinam ducens: eccleſie beneficio careat.
Decernimus vt hij q in ordine ſubdiaconatus ⁊ ſupra vxores duxerint: aut cõcubinas habuerint officio atqꝫ eccleſiaſtico bñficio careãt[e]. Cum eni ipſi tẽplum ⁊ vaſa dñi ſacrariũ ſpũſſctĩ debeãt eſſe ⁊ dici: idignũ eos eſt cubilib[9] ⁊ imundicijs deſeruire.
Item ex concilio Tole. v.
¶ Caſte victuros promittant in diaconos vel preſbyteros ordinandi.
Quando preſbyteri ⁊ diacones[f] per parochias cõſtituunt̃ opꝫ eos ꝓfeſſioneꝫ[g] epo ſuo facere: vt caſte ⁊ pure viuãt ſub timore dei: vt dũ eos talis ꝓfeſſio obligat vite ſancte diſciplinam retineant.
Itẽ gre. nobilib[9] ciuib[9] neap.
¶ Qui lõgaꝫ corpis ſui pñiam nõ hꝫ i ep̃ꝫ eligi nõ dꝫ.

a ¶ Diſiungi. Non enim dꝫ diſſimulatione culpabili nefanda ſnia corroborari. C. de ince. nup. l. vltima. in fine.
a ¶ Diſiungi. quo ad carnis copulaꝫ: qr qđ nõ eſt nõ poteſt diſſolui neqꝫ accuſari. ex̃. de reſpon. i pu. ad diſſoluendũ. ſed dicit lex ꝙ mr̃imonium non dicit̃ diſſolui qđ ab initio nullum fuit: vt in auc. de nup. §. ſi vero ab initio.
Virgines que. b ¶ Ut inceſte. ſacrilege etiam ſunt xxvij. q. j. virginib[9]. qr vaſa dñi. i. ſcipas contaminant. ꝟ. di. proxi. decernimus.
Diſtinctio.xxviij.
Ecce. ¶ hec di. diuidit i vndecim partes. In quarum pma ꝓbat̃ ꝙ nullus dꝫ eſſe ſubdiaconus niſi ꝓmiſſa caſtitate: ⁊ hoc per c. Grego. ⁊ per. c. Innocẽ. Jo. de fan. Que aũt fuit cauſa inſtitutionis habet̃. xxxj. diſtin. §. cauſa. ſecũda ibi: quãdo. tertia ibi: priuſqꝫ. q̃rta ibi: de his. quinta ibi: aſſumi. ſexta ibi: pſbyter. ſeptima ibi: quia ſũt. octaua ibi: de ſyracuſane. nona ibi: ſi quis docuerit. decima ibi: preſbyterũ. vndecima ibi: ꝯſulẽdum. Joan. de fan.
¶ Caſus. Oſtẽſum eſt. ſ. in illo. c. diaconus. ⁊. c. preſbyteris ꝙ diaconi pſbyteri ⁊ ſubdiaconi debent cõtinentiam ꝓmittere. Adhuc in hac xxviij. di. de eodẽ tractat: ⁊ ãnectit de his qui ab infantia eccleſiaſticis officijs mãcipantur ⁊ ꝙ relicte diaconoꝝ ⁊ ſacerdotum nõ ꝯhant. ⁊ ꝙ ſacerdotes ꝓprias vxores a ſua cura

nõ abijciant. Sequẽtia pſiana ſunt vſqꝫ ad. c. priuſquam.
c ¶ Ecce. In hac. xxviij. di. agit de continentia clericoꝝ in tribus ordinibus: oſtẽdit etiam q̃liter ſint ordinandi q ab infantia eccleſiaſticis officijs adiungunt̃. Item oſtẽdit ꝙ relicte pſbyteroꝝ ⁊ diaconorũ nõ poſſunt alij nubere: ⁊ ꝙ ſacerdotes a ſua cura nõ debent abijcere mulieres. Ultimo dicit ꝙ ad laicos non ſpectat iudicare de ſacerdotibus lꝫ mali ſint.
Nullum. d ¶ Promiſerit. expſſe vel tacite. expreſſe vt. xxiij. diſtinctio. q̃q̃. ⁊. xxvij. queſtio. j. vt lex. tacite: vt. ꝟ. eo. diaconi. Si q̃ris quomodo eccleſia iponit alicui neceſſitatẽ continẽdi cuꝫ cõtinentia ſit res voti non pcepti: vt. xxvij. q. i. integritas. Dico ꝙ eccl̃ia neminem cogit contin ere: ſed in ordine quem dat poteſt iponere legẽ quã vult: ſicut quilibet alius in traditiõe rei ſue: vt. ff. de pact. in traditionibus.
Decernimus. e ¶ Careat. mitius agit cuꝫ eis decretalis q̃ iubet eos admoneri poſt admonitionem: vt ex̃ de coha. cle. ſicut.
Quãdo. ¶ hec eſt ſecũda ps in qua probat ꝙ plati eccleſiarum parochialium debent facere profeſſionem epiſcopo ꝙ honeſte viuent.
f ¶ Et diacones. hodie etiam acolythis cõferuntur eccleſie ex diſpenſatione: vt extra de eta. et quali preterea.
g ¶ Profeſſioneꝫ. Quid promittere debeat. viri. xxiij. diſtinctio. q̃q̃.

Quod nõ eſt nõ põt diſſolui.

Diuiſio.

¶ Nota hũc tex. ꝯ nr̃os ſacerdotes q dicunt ſe nec iure q̃uis nec voto ad ſeruandã caſtitateꝫ obligatos.

Eccl̃ia nullũ cogit cõtinere.

3 Priuſq̃. ¶ hec eſt tertia pars in qua probatur: q̄ habens filiam paruulam nō debet eſſe epiſcopus. ¶ Caſus. Uacāte eccleſia neapolitana quidā noīe ioannes fuit ibi in ep̄m electus a minori parte capli alijs cōtradicētibus: q2 filiam habebat paruulā. ſupplicabatur pape: vt ipſum cōfirmaret. ſed Greg. noluit eum cōfirmare dicens: q̄ nec ipſi debuerunt eū eligere: nec ipſe debuit electioni cōſentire cū (filia teſte) cōuincatur ſui corporis cōtinētiā nō habere. a ¶ Ab altera parte. i. medietate: quia nomine partis medietas deſignatur: vt. ff. de verb. ſig. nomen. §. portionis. ⁊ ff. de vſufruc. l. etiā. b ¶ Paruulam. Paruitas filie fuit argumētum: q̄ nō diu fuerat cōtinēs: vnde aliud eēt ſi habuiſſet magnam filiam: vt ſic non obſtet: vt. ſ. eo. de ſyracuſane. vnde ibi fuit diſpēſatum. Sed hodie iure cōi nullus talis ꝓmouendus eſt in epiſcopū vt. lxj. di. catinen̄. c ¶ Filiam. Not. q̄ per factū ipſum ꝓbatur aliqd: vt. lxxxij. di. ꝓpoſuiſti. xij. q. ij. quattuor. ⁊. xviij. diſt. peruenit. Ex hoc ca. videt̄ q̄ iudex ex ſuo officio poſſit aliquid ſupplere de facto: quod ſibi non conſtat tanq̃ iudici. Et licet non obijciatur aliquid a ptibus cōtra perſonā electi: ipſe tamē ſuperior pōt obijcere. Sꝫ hoc ideo ſupplet de facto: q2 illud ſpectat ad ſubſtantiam electiōis: ſicut ſupplet de tali facto quod ſpectat ad ſubſtantiā iudicij: vt di xi. ij. q. vij. alieni. Jo. Al's iudex non ſupplet de facto: niſi quod conſtat iudici tanq̃ iudici: vt. C. de tēpo. ap. l. j. §. vlti. ⁊. C. de appel. ampliorem. circa princi. ⁊. ff. de teſti. l. iij. §. tu magis ſcire. Sed licet poſſit ſupplere: tamen ei ſoli non creditur: vt extra de probatio. quoniam contra falſam. Sed de iure ſupplet: vt. C. vt que deſunt aduoca. l. vna. Barto.

…dex q̃n … de facto … ꝓplet.

4 De his. ¶ hec eſt quarta pars huius diſtinctio. in qua dicitur quod in. xviij. anno debet perſcrutari conſcientia iuuenum: vtrum velint contrahere: vel caſtitatem tenere.

3 Priuſq̃ ad nos ſcriptura veſtra diſcurriſſet ioannē diaconū qui ab altera[a] parte electus eſt paruulam[b] habere filiā[c] quorūdam relatione cognouimus. Unde ſi rationē voluiſſent attēdere: nec illi eū eligere nec ipſe debuerat cōſentire: nā qua preſumptione auderet ad epiſcopatū accedere: qui adhuc lōgam corporis ſui cōtinētiam (filia teſte) cōuincit̄ non hr̄e.

Item ex conci. toleta. ij.

¶ **Ad ſubdiaconatū acceſſuri continētiam ꝓfitcantur.**

4 De his quos voluntas parentū a primis īfantie[d] annis clericat⁹ offō mancipauerit id ſtatuimus obſeruandū: vt mox detonſi vl̄ miniſterio lectorū[e] traditi in domo eccleſie ſub ep̄ali preſentia a ꝓpoſito ſibi debeāt erudiri. At vbi octauūdecimū[f] etatis ſue cōpleuerint annū: corā totius cleri plebiſq̃ cōſpectu volūtas eorū de expetendo cōiugio ab ep̄o ꝑſcrutetur: qbus ſi gratia caſtitatis deo inſpirāte placuerit: ⁊ promiſſione caſtimonie ſue abſq̃ ꝯiugali neceſſitate ſeſe ſpopōderint ſeruaturos: hij tanq̃ appetitores artiſſime vie leuiſſimo dn̄i iugo ſubdātur: ac primū ſubdiaconi miniſteriū habita ꝓbatiōe[g] profeſſionis ſue a. xx. anno ſuſcipiant: ⁊ qd̄ ſi inculpabil'r ac inoffenſe. xx. ⁊. v. annū pegerint: ad diaconi officium (ſi adimplere id poſſe ab epiſcopo ꝓbant̄) ꝓmoueri debent. Cauendum eſt tamē his ne quādo ſue ſponſionis immemores aut ad terrenas[h] nuptias: aut ad furtiuos cōcubitus vltro cōcurrant: quod ſi forte fecerit vt ſacrilegi rei ab eccleſia habeant̄ extranei Quibus autē volūtas ꝓpria interrogatiōis tp̄e deſideriū nubendi ꝑſuaſerit cōceſſam ab ap̄lo licētiam auferre[i] nō poſſumus: ita vt cum ꝓuecte etatis in ꝯiugio poſiti renunciaturos ſe pari cōſenſu operibus carnis ſpoſponderint: ad ſacros ordines aſpirent.

Item ex conci. arelatē. iij.

¶ **In coniugio ꝯſtitut⁹ ad ſacerdotiū aſſumi nō debet.**

5 Aſſumi aliquem ad ſacerdotium in coniugij vinculo conſtitutū nō oportet niſi fuerit ꝓmiſſa ꝯuerſio.

Item ex eodem. iiij.

¶ **Non ordinētur diaconi qui caſtitatem nō profitēur.**

Preterea placuit vt deinceps nō ordinent̄ diacones cōiugati: niſi qui ꝓus conuerſiōis ꝓpoſito confeſſi fuerint caſtitatē. ¶ Ex illa priori auctoritate diaconib⁹ videtur permitti coniugiū: cum ad ſacerdotiū tm̄ con…

¶ Caſus. hoc. c. loquitur de illis filijs qui tradūtur a parentibus in eccleſijs ſecularibus erudiendi. Dicitur enim q̄ illi receptis minoribus ordinibus in pueritia cum ad. xviij. annū peruenerint interrogari debēt an velint continētiam ꝓfiteri vel non: ⁊ ſi dixerint ſe velle cōtinere poſt. xx. annū debent ad ſubdiaconatū promoueri: ⁊ ſi poſtea caſte vixerit poſt. xxv. annū diaconi fiant: ita tn̄ q̄ de cetero ad nuptias vel furtiuos cōcubitus nō accedant: qd̄ ſi fecerint deponantur. Si vero dixerit ſe nolle ꝯtinere ducant vxores: ita vt ſi poſtea renūciauerit pari conſenſu copule nuptiali ad ſacros ordines poterunt promoueri. d ¶ Infantie. i. pueritie: q2 infantia nō durat niſi vſq̃ ad ſeptēniū: vt. C. de iure deli. ſi infanti. Sic ergo videt̄ q̄ pueri bene poſſunt hr̄e beneficia eccleſiaſtica: nam ⁊ promoueri poſſunt: vt. lxxvij. diſtin. in ſingulis. Sꝫ contra. j. q. j. pueri. Sed dic q̄ beneficia poſſunt habere: ſed non prelaturas: vt extra de eta. ⁊ quali. ta. indecorum. e ¶ Lectorum. Nomie lectoris hic cōprehendit oēs minores ordines. ſ. xxv. diſt. ca. j. f ¶ Octauumdecimū. In clerico ſeculari regritur totuꝫ in. xviij. āno vt hic: ⁊. lxxvij. di. i ſingul'. ſed in mōacho i. xv. vt. xx. q. j. illud. qd̄ iō fit ne monachal' habitus pp̄ nuptias deſerat: niſi vbi dura ē ꝯuerſatio: vt in iſulis vbi dat̄ mai⁹ ſpaciū: vt ex̄ de reg. q2 in inſulis. g ¶ Probatione. Debet enim longa precedere cōtinentia: vt. ſ. eo. proxi. c. ⁊. lxxvij. di. quicunq̃. h ¶ Ad terrenas. quia terram replent: virginitas vero paradiſum. xxxij. queſtio. j. nuptie. i ¶ Auferre. Quod ergo de iure cōmuni competit negandum non eſt: vt in aucten. de nup. circa fi. §. ſed hoc quia. ff. de re iudi. l. iiij. §. ſi quis condēnatus.

¶ Ad. de q̄ hec dictio a: ꝓ ponit̄ excluſiue. text. eſt ſi. i l. rō. §. ſi. ff. de ac. ēp.

Pueri bñeficia ſed non prelaturaſ habere pn̄t.

5 Aſſumi. ¶ hec ē qnta ps di. i q̄ ꝓbat̄ q̄ null⁹ dꝫ eē ſacerdos diacon⁹ vel ſbdiacon⁹ niſi ꝓmiſſa caſtitate. Jo. ſan. ¶ Caſus. Ab hoc loco vſq̃ ad. §. ecce. oia. c. inducunt̄ ad ꝓbādū q̄ ſbdiaconi nō tenēt̄ ꝯtinere ꝯ̄ pora. c.

Et idē probat de ſacerdote ⁊ diacono: inducūtur duo prima a ɔ̃trario ſenſu: ⁊ inducūtur omnia ſophiſtice. Uel verū eſt qđ dicit: ſi de illoꝝ tpe intelligat̃ quo ɔtinētia cepit itroduci. Dia q̄ ſequūt̃ vſq; ad.c. diaconi plana ſūt.

a ¶ Diaconi. ¶ Statutū fuit in ſynodo anchiritana: ꝙ ſi aliqui in diaconos ordinātur: ⁊ dicant ſe nolle vel nō poſſe cōtinere: ⁊ eps nihilominꝰ ordinat eos: ſi poſtea cōtraxerint ab vxore ſeparabūtur: ſed in miniſterio remanebūt: qꝛ videt̃ ꝙ eps eis licētiam dederit. ſi vero in ordinatiōe ſua tacuerint videtur cōtinentiā profiteri: ⁊ ideo ſi poſtea ɔ̃dixerint officio ⁊ beneficio priuabuntur.

iugati ꝓhibētur aſſumi: porro in ſequenti videt̃ permitti auctoritate ſubdiaconibꝰ: cum de diaconibus ſpecialiter precipitur: vt ſine probatione caſtitatis nō ordinentur: hoc idem in anchiritana ſynodo videtur eſſe permiſſum: in qua ſic ſtatutum eſt.

¶ Diaconi nō prohibeantur a miniſterio pro impꝛijo: ſi in ordinatione dicunt ſe continere non poſſe.

Diaconi[a] quicūq; cum ordinātur: ſi in ipſa ordinatione ꝓteſtati[b] ſunt dicētes ſe velle habere vxores: nec poſſe ſe ɔtinere: hij ſi poſtea[c] ad nuptias peruenerint maneāt in miniſterio[d]. propterea ꝙ his epiſcopꝰ licentiā dederit. Quicūq; ſane tacuerint ⁊ ſuſceperint manus impoſitiōez profeſſi continētiaz: ſi poſtea ad nuptias peruenerint: a miniſterio ceſſare debebunt.

Item ex concilio neoceſa.

¶ Preſbyter ducēs vxorē ab ordine deponatur.

‡ 6 Preſbyter ſi vxorē duxerit ab ordine[e] illū deponi debere. Quod ſi fornicatus fuerit vel adulterium cōmiſerit extra eccleſiaz abijci ⁊ ad penitētiam[f] inter laicos redigi oportet.

Item Gregorius.

¶ De eo qui relictā cuiuſdam diaconi duxerit vxorē.

‡ 7 Quia ſunt[g] culpe in quibus culpa eſt relaxare vindictā querēda eſt ſemper veritas: vt ingri debeat vtrū accuſatum noxa condēnet: an a pena innocentia pateſacta ſubducat. Itaq; peruenit ad nos fautinū defenſorē vltionē exercere in petrū latorem preſentiū voluiſſe pro eo ꝙ ingeſtum dicit̃ relictam cuiuſdā diaconi tpe quo conductor[h] fuit marito tradiderit: ſed quoniaz iſte cōiugem diaconi aſſerit non fuiſſe dicens[i]: nec eam[k] virginem ad eū perueniſſe: deniq; nec re

ditinali licite ɔ̃hitur in minoribus ordinibꝰ: vt.xxxij.di. ſi qs eorum. ⁊.c. electores. ⁊ ca. placuit. ſed cōſtituti in ſuperiori ordie nec apđ nos nec apud grecos poſſunt ɔ̃here: nec poterāt tpe apoſtoloꝛuz: ⁊ ſi ɔ̃hant non eſt matrimoniū. hoc patet ex ſexta ſynodo: que in oriente fuit celebrata ⁊ regulā ſtatuit eis: vt.xxxij.di. ſi quis eoꝝ. ⁊.xxxj. diſt. nicena ⁊.lxxxiiij. di. cū in preterito. In hoc aūt eſt differētia inter eos ⁊ nos: ipſi enim ſiue ſint cōiugati ſiue non ꝓmouentur ad ſacros ordines nō promiſſa cōtinentia: vt.xxxj.di. qm̄. ſed occidētales nunq̄ ꝓmouētur niſi cōtinētia ꝓmiſſa: vt.s̄.eo. nulli. ⁊.c. aſſumi. A tpe aūt ſiricij ⁊ innocētij nō licuit occidētalibus ad diaconatū vel ſupra ꝓmoueri niſi promiſſa continētia: vt.lxxxij.di. ꝓpoſuiſti. ⁊.c. plurimos. ſed ſubdiaconibus vſq; ad tps gregorij licuit: vt.xxxj.di. ante triēnium. Oriētales ergo licite vtūtur matrimonio ɔ̃cto ante ſacros ordines: poſtea in ſacris ordinibus ɔ̃here non lz: vt.xxxj.di. qm̄. ⁊ ca. aliter. ⁊ extra de cleri. coniuga. cū olim. ſed poſt receptum ſacrū ordinem non poſſunt ɔ̃here: vt ibi dicitur.

Oriētales ab occidētalibꝰ differunt.

b ¶ Proteſtati. s̄. diſtin. proxi. diaconus. ⁊ extra de in integrum reſtitutio. ca. j. in fine.

c ¶ Poſtea. ſic extra de cle. ɔiu. diuerſis. ⁊ ex̄ de ɔceſ. prebē. ⁊ eccle. non vacā. cum ſup. in fi. de filijs pſbȳ. veniēs.

d ¶ In miniſterio. qꝛ videretur venire cōtra promiſſionem propriam: vt extra de condi. appo. per tuas.

‡ 6 Preſbyter. ¶ hec eſt ſexta pars in qua ponitur pena ſacerdotibus fornicarijs. Io. de ſan.

¶ Caſus. Dicit̃ in hoc.c. ꝙ ſi preſbyter duxerit vxorē dz deponi: ſi ꝟo adulteriū vel fornicationē cōmiſerit dz extra eccleſiam abijci: ⁊ ad penitētiam inter laicos redigi.

e ¶ Ab ordine. i. ab officio ⁊ nō beneficio: ⁊ ſm̄ hoc magis punit̃ ſacerdos qui fornicatur: q̄ʒ qui legitime contrahit: ⁊ hoc ideo: qꝛ facit ɔ̃ ſacrum ordinē ⁊ etiam ɔ̃ legem: ⁊ ideo minus peccat ducēdo vxorem: qꝛ credit hoc ſibi licere: ſicut illa minus punit̃ que publice delinquit q̄ʒ que priuate delinqueret: qꝛ credit hoc ſibi licere: vt. ff. de ritu nup. l. vlt.

Preſbyter fornicās plus punit̃ legitime ɔ̃hens.

f ¶ Ad penitētiaz. l. di. confirmādum. cōtra. Sed illud intelligit̃ de ſolēni penitētia quā clericus facere nō debet. iſtud de publica. vt.xxx.q.j. ſi quis ſacerdos. ⁊ xxx. di. ſi qs preſbyter. ſed ſi depoſitus fuerit bene poteſt ſolēniter penitere: vt de pe. di. vj. ſacerdos. Adhuc ſignat̃ contra. lxxxij. di. preſbyter. vbi dr̄ ꝙ ſacerdos nō debet publice penitere īter laicos. Sed illud verū eſt: qn̄ crimen eſt occultum: ſed hic loqtur quādo crimen eſt publicum apud laicos. ij. queſtio. j. ſi pec cauerit.

Clericus ſolēniter penitere nō poteſt.

‡ 7 Quia ſūt culpe. ¶ hec eſt ſeptima ps di. in qua ꝓbatur ꝙ vxor ſub diaconi diaconi: vel preſbyteri poſt mortem mariti cōtrahere nō poteſt. ⁊ ꝓbatur per tres auctoritates. Io. de ſan.

¶ Caſus. Clericus quidā in conſortio ſuo quādam habuit mulierem: poſtea factus eſt diaconus. eo mortuo petrus qui erat bonorū eius ꝓcurator vel qui antea fuerat ꝓcurator patrimonij beati petri: tradidit eā nuptui: ꝓpter qđ fautinus qui nūc erat ꝓcurator ⁊ defenſor patrimonij beati petri volebat ipſum petrū punire. Unde ille petrus de hoc cōqueſtus eſt dn̄o pape: ⁊ tribus rōnibus ſe excuſauit: quibus ꝓbat ꝙ illa mulier nō fuit vxor diaconi. Primo qꝛ corrupta venit ad illū diaconum cū adhuc clericus erat. Secūdo qꝛ cum ille recepit ordinē ſacrum illa non mutauit veſtē nec continētiam promiſit. Tertio qꝛ anteq̄ʒ ille perueniret ad diaconatū: ⁊ poſtea mulier illa vixit incōtinenter. Quare Greg precipit cuidaz vt inquirat vtꝝ illa fuerit vxor diaconi: ⁊ tradat euz puniendū fautino defenſori: ſi nō fuerit nullo mō puniat̃.

g ¶ Quia ſunt. Qz hec allegatio valeat: probatur.xxxiiij. diſtinctio. ſi quis viduam.

h ¶ Conductor. i. deſt defenſor.

i ¶ Dicens. ⁊ ita non potuit vxor eius cenſeri: qꝛ maritus corrupte non poteſt promoueri.

k ¶ Nec eam virginē. hic per duo extrema colligitur mediuz: ex eo enim ꝙ ab initio nō erat virgo: ⁊ poſtea iſte ꝓmotus fuit in diaconum colligitur eam nō fuiſſe vxorem. arg. ff. de here. inſti. ſed ⁊ ſi. §. ſolemus. ⁊. liij. di. c. legem. quādoq; medium trahit extrema. ff. de ſer. ru. pre. qui ſella. §. vlt. ⁊. l. tria predia. qn̄q; principiū trahit

Principiū mediū: ⁊ finis: an vnū ⁊ trahat aliud

tur ad finem.ꝟ.xxv.di.ab exordio.ff.de lega.iij.ſi quis. in prin.quādoqʒ finis trahit ad ſe principium:vt.xiij. q.ij.c.vltima volūtas.ff.de adimen.leg.l.iij.ꝛ.l.iiij.

a ¶ Nec religioſaʒ.i.religioſum habitū quē ſolent ſumere vidue vel alie deuote:lʒ non cōuertant ad aliquā eccleſiā. Nec eni credo ꝙ vxor illi⁹ qui ꝓmouet ad ſacruʒ ordinē teneat intrare religionē.ſʒ ſufficit ꝙ voueat ꝑpetuaʒ continētiā:vt.lxxvij di.epus. Nec ob.c.ꝟ de cōuer.cō.ſane.qꝛ illud ſpāle eſt i vxore epi. Sed adhuc ob.extra de cle.con. qd a te.ſed illud intellige cuʒ ordinat⁹ vult trāſire ad religionē. Sed nec hic papa aliqd dicit de veſte:ſed petrus illud allegauit.

Coniugatus ꝓmoueri pōt: ſʒ vxor religionem nō ingrediatur.

b ¶ Fuiſſe. ſupple ꝛ eum ordinatū ipſa ſciente:nam ſi ea inuita ordinaretur vel ignorāte nō fieret ei p̄iudiciuʒ:ſed ſi ſciuit ꝛ tacuit fit ei preiudiciuʒ:vt poſt mortē illi⁹ nō poſſit nubere : vt.xxxij.di. ſeriatim. Vn̄ nō requiritur ꝙ mulier voueat ſʒ ſufficit ſi ſcit virū ſuū ordinari.

✠ ¶ Facit ad hoc tex.in fi. i l. obſeruā duʒ.in fi. ff. de offi. preſi.

S I ſe cuiquam. ¶ Caſus. Dicitur i hoc.c.ꝙ ſi relicta p̄ſbyteri vel diaconi nupſerit ſecūdo ſeparari dʒ : ꝛ ſi caſtigati.i.mōiti noluerint ſepari excōicent:ſi eſt in lr̄a caſtitate.i.ꝑ caſtitatē ſeruādā. Caſus ſe.c. de eadē materia loqtur:ꝛ per ſe patet.

c ¶ Duplici.q̄ʒtum ad primum.

d ¶ Separētur. Dubitat de vxorib⁹ ordinādorum qualr vouere debeant ꝛ dare licentiā:videtur ꝙ ſolo verbo:vt.s̄.ea.di.de his.in fi.ꝛ.c.qꝛ ſunt culpe. ꝛ.xxxij.di.ſeriatim. Sed ꝯ.extra de cōuer.cōiuga.ſane.ꝛ xxxiiij.di.fraternitatis.vbi dī ꝙ vxor promouēdi intrabit monaſteriū. Item alia rōne:qꝛ cetus clericoꝝ p̄emi net cetui monachoꝝ:qꝛ vix bonus monachus facit bonum clericū.xvj.q.j.legi.ꝛ facit ad hoc extra de cōuer.cōiu.cōiugatus ſed nullus ſuſcipit in monachū niſi cōuertatur vxor.xxvij.q.ij.agathoſa. Dic non eſſe neceſſe ꝙ cōuertatur ſed ꝙ voueat caſtitateʒ tm̄:niſi de ea habeatur ſuſpitio.extra de cōuer.coniug.cū ſis preditus. Et ſpāle eſt in illa decre.ſane.in vxore epi. Sed obijcit:hec mulier nō vouit ſolēniter;ergo ſi ꝯxerit tenet matrimoniuʒ:

Vxores ordinandoꝝ quid vouere debeant.

ligioſaʒ [a]mutaſſe veſtē poſtꝙ ille in ordine ſacro ꝓmotus eſt:ꝛ adijciens etiā poſtꝙ ad diaconē perueniſſet:ꝛ poſtea praua illā mulierez opinione vixiſſe. Ideo fraternitatē tuaʒ his hortamur affatibus:vt cū dei(ſicut decet) timore cauſaʒ hāc ſubtili oīno inueſtigatiōe pergras : ꝛ ſi in cōiugio diaconi mulierē de qua agitur fuiſſe[b] cōſtiterit:ſupraſcriptus lator memorato dēfenſori ꝛ rectori patrimonij ad vindictā modis oībus tradatur✠:ꝛ cū competēti emendatiōe hij q male ſociati ſunt diſiungantur. Si vero in eius cōiugio non fuerit : memoratum fautinū ex noſtro mandato cōmonere te volumus vt ei facere nil p̄ſumat:nec falſa illuʒ accuſatio in aliquo p̄grauet.

I tem ex concilio aurelia.

¶ De vxore preſbyteri vel diaconi ſi alij ſe coniunxerit.

S I ſe cuiꝙ mulier duplici[c]cōiugio preſbyteri vel diaconi relicta cōiunxerit aut caſtitate fruantur:aut ſeparētur[d]:aut certe(ſi i criminis intētione perſtiterit) pari excōicatione plectātur.

I tē ex ꝯcilio martini pape.

¶ De eodem.

S I qua vidua epiſcopi vel preſbyteri aut[e] diaconi maritum acceperit:nullus clericus nulla religioſa perſona cum ea cōuiuiuʒ ſumat:nunꝙ cōmunicet : morienti tm̄ ꝛ ſacra ſubueniant.

I teʒ pelagi⁹ cethego patitio.

¶ De quibuſdam epi ordinatio differtur:qꝛ vxorē hʒ ꝛ filios.

✠ 8 D E ſyracuſane vrb antiſtite optaueram⁹ in ipſo initio glorie veſtre deſiderijs obedire:niſi nos multiplex ratio ipſius nō paucis tēporibus ordinationez diſferre ſacerdotij coegiſſet:ob hoc autē qd vel perſone q̄litas ſicut ꝛ vos meli⁹ noſtis: vel ſuperſtes vxor aut filij:ꝑ quos eccleſiaſtica ſolet[f] periclitari ſubſtātia noſtros animos diutius ab eius ordinatione ſuſpēderet:ꝛ q̄tum ad cautelā humanā pertinet integro pene anno diſtulimus opinātes qd in melius ſyracuſanoꝝ prouenire poſſet electio. Sed qꝛ in volūtatis ſue propoſito irreuocabilr̄ perſtiterūt[g]:ꝛ nullus eſt ali⁹ in eadem repertus eccleſia:niſi longioribus adhuc tēporum differretur ſpacijs:ne paulo amplius inſanirēt: ſicut filij veſtri magnifici pretoris teſtificatiōe didicimus:inter huiuſmodi ambiguitates illud cōſultius iudicauimus facēduʒ:vt cōgrua ꝓuidētia cau

qd h negat. Sol.ſm quoſdā:votū iſtud eſt ſolēne ex ꝓpria ꝓfeſſione:vt extra q cleri.vel vo.cōſuluit alrs nō vī ꝙ ſola ſcia mulieris ſolēniçet votū niſi ipſa expſſe vouerit. Jo. Sʒ vī ꝙ ſola conſtō eccſie hoc matrimoniū dirimat non ſcia vel votū:ꝙ ex eo pʒ qꝛ grec⁹ nō ꝓmittit ꝯtinentiā dū recipit ſacros ordines: vt.xxxj.di. qm̄.tn̄ ſi ꝯxerit poſt ſacros ordines : nō tʒ matrimonium: hoc ergo nō facit votum:ſed ſola cōſtitutio eccleſie.

S I qua. e ¶ Aut diaconi.iō nō facit mentionē de ſubdiaconibus:qꝛ tpe gregorij ꝓmouebat quis in ſubdiaconatū nō ꝓmiſſa continētia: nec fiebat vxoribus aliqd preiudiciū:vt xxvij.q.ij.multorū.

D E ſyracuſane. ¶ hec ē octaua ps di.in q̄ ꝓbat ꝙ null⁹ dʒ fieri epa hn̄s filios ꝛ vxorez: niſi ex neceſſitate ꝛ remota cā impedimēti.ſ.ꝙ ꝑ tales res eccleſie non ledantur. Jo.de ſan. ✠ 8

¶ Caſus. Dū eccleſia ſyracuſana paſtore vacaret:qdam min⁹ idone⁹ ibideʒ eſt elect⁹ hn̄s filios ꝛ vxorē:ꝓ quo cethegus patrici⁹ ſupplicauit pape pelagio vt ei⁹ electionē ꝯfirmaret. Sed qꝛ ꝑſona illi⁹ electi erat min⁹ idonea:pelagius nō exaudiuit cethegūʒ: imo diſtulit eū ꝯfirmare fere ꝑ annuʒ: vt ſyracuſana electio i meli⁹ ꝓueniret. Sed qꝛ irreuocabilr̄ in ſuo ꝓpoſito ꝑſtiterūt:ꝛ in illa eccleſia non erat alius idoneus:ne amplius inſanirēt:ſicut ꝑtor magnificus pape ſignificauit:ideo papa eius electionē confirmauit:prius tn̄ ab eo cautiōe recepta in qua cōtinebat quāta eſſet ſuaꝝ rerū ſubſtātia:ꝛ qd nihil de rebus eccleſie vſurpabit:ꝛ ꝙ queſita tpe epatus eccleſie reſeruabit.

f ¶ Solet. No.caueri debere ex eo ꝙ ſolet aliquid fieri: vt.xcviij.di.afros.ꝛ.lxiij.diſtin.noſſe.

g ¶ Perſtiterunt. No.arg.ꝙ ambulatoria eſt volūtas eligentiū vſqʒ ad confirmationē:vt.lxi.di.ſtudij.ꝛ.lxiij. di.quāto.ꝛ extra de elec.cū terra.ꝛ ꝙ nullū ius acquiritur electo ante cōfirmationē:vt extra de accu.ſup his.ꝛ xxvij.q.ij.nō dubiū.ꝛ extra de elec.cū in cūctis.ꝛ.c.noſti. Ar.ꝯ.extra de elec.cū inter.in fi.ꝛ per illā decre.dico ꝙ nō

Eligentes an variare poſſint.

poteſt variari. Jo. Sed hodie publicato ſcrutinio variare nequeūt electores: vt extra de elec. publicato. poſtulatio aūt variatur ſi poſtulātes diffidunt de iure ſuo: niſi ſit iam pñtata ſuperiori: vt extra de poſtula. prela. bone. ij. a ℭ Principalis. i. principū. in auc. de ſan. epi. circa p̄n. hic prohibet̄ in epiſcopū eligi habens vxorē ⁊ filios. ⁊. lvj. di. catinēſis. idē eſt ſi h̄z nepotes: vt in auctē. q̄uo oportet epi. §. j. col. i. S; hoc poteſt intelligi quādo filij mali ſunt vł nepotes: nā propter tales ab alijs legitimis actibus patres remouentur: vt. vj. q̄. i. qui crimē. vel quādo ita tenere diligit eos ꝙ preſumitur rōne ipſorū ꝙ dilapidētur bona eccleſie: vt hic di. idē eſt ſi habet patrem: vel ſi h̄z fratres: de qbus eſt timor: al's non repellit̄ quis ꝓpter vxorē vel filios cū hoc ꝑmittit apoſtolus. Et eſt arg. ad hoc. xij. q. ij. eps̄ qui filios. ⁊ extra de teſta. ca. j. dum tñ longa continētia preceſſerit: vt. s̄. e. priuſq̄. ⁊ lxxvij. di. quicunq̄. b ℭ Queſita. de rebus eccleſie vel intuitu eccleſie: vt. xij. q. j. manifeſta. ⁊. c. ſequen. ⁊ q. v. c. de.

c ℭ Ecce hac. Iſte. §. diuiditur in duas partes. In p̄ma parte cōcludit Gratianus ex ſupradictis ab illo. c. aſſumi. vſq; huc ꝙ ſiue ſit ſubdiaconus ſiue diaconus ſiue p̄ſbyter licite pōt vti matrimonio ɔcto. Et ad hoc allegat breuiter ſupradicta recapitulando. In ſcd̄a parte que incipit ibi: ſ; quod de electione. ſoluit p̄dictas obiectiones: q2 qd̄ dicitur in illo. c. de ſyracuſane. nō ob. quia in minoribus ordinibus cōſtitutus vel in laicali habitu: potuit electus ille habere vxorem ⁊ filios: ⁊ poſtea de cō-

Eligi non debet i epiſcopū habēs vxorē ⁊ filios.

Diuiſio.

✠ ℭ In ſecūdo ex hoc tex. ꝙ aliq̄ ꝑp ſcādalū euitandum permittūtur que nō fierent al's. de quo. lj. di. aliquātos. in additio. gloſina.

ſam ꝓpter quā principalis[a] conſuetudo habentē filios ⁊ vxorē ad ep̄atus ordinē promoueri ꝓhibet ſalua diſpoſitione concilij muniremus. Qua de re ſūmo ſtudio ab eodē ſyracuſane vrbis ep̄o priuſq̄ a nobis in ep̄m contingeret ordinari hmōi exegimus cautionē: per quam et ſuā fateret̄ quātula eēt preſentis tp̄is habita rerū deſcriptione ſubſtātiarū: ⁊ nihil vnq̄ per ſe aut p filios ⁊ vxorē ſiue quālibet ꝓpinquam aut domeſticā vel extraneā forte pſonā de rebus audeat vſurpare eccleſie: ⁊ vniuerſa ſui ep̄atus queſita [b] ipe eccleſie ſue dn̄io ſociaret: nihil vltra id qd̄ modo deſcriptū eſt filijs ſuis vel heredib⁹ relicturus. ℭ Ecce hac[c] auctoritate electus in ep̄m nō ꝓhibet̄ habere vxorē ⁊ filios[k]: eligi aūt ad ep̄atum non debet niſi aut ſacerdos aut diaconus: ſubdiacon⁹ vero non niſi neceſſitate[d] cogēte. Siue ergo p̄ſbyter ſiue diacon⁹ ſiue ſubdiaconus fuerit: apparet ꝙ in prefatis ordinibus ɔſtituti licite matrimonio vti p̄nt. Quia ergo auctoritate Gre. q relictā diaconi vxorē marito tradidit puniēdus ē. Item in neoce. concilio. ℭ Preſbyter ducēs vxorē nō diaconus: iubet̄ deponi. Itē in anchiritana ſynodo. ℭ Diaconi q in ordinatione ſua dicūt ſe velle habere vxores ſi poſtea ad nuptias venerint nō prohibētur a miniſterio: patet ꝙ nec diaconi nec ſubdiaconi ſunt ꝓhibendi a coniugio. ℭ Sed qd̄ de electione obijcit̄ verū qdem eſt in epiſcopatū non eligendum eſſe: niſi in ſacris ordinibus conſtitutū: ſed ipſum vxorē habere ⁊ filios nō repugnat p̄emiſſis auctoritatibus de continētia clericorū. ℭ In laicali vō habitu vel in minoribus ordinibus cōſtitutus potuit habere vxorē ⁊ filios: ſed poſtea ex cōſenſu vxoris continētiam profeſſus ſubdiaconatū vel diaconatū: vel preſbyterij gradum adeptus fuerat: ⁊ tamē vxori ⁊ filijs ipſum neceſſaria miniſtrare oportebit. ℭ Illud autē gregorij[e] duobus modis ſoluit̄: vel q2 eccleſia illa cui diacon⁹ ille militauerat nōdum continentie votū ſuſceperat[f] in diaconibus ⁊ reliquis miſtris. Uel quia (ſicut de electo in epiſcopum ſupra ſcriptū eſt) ante ſubdiaconatū memorat⁹ diaconus eā in vxorē duxerat. ℭ Illud autē neoceſarienſis[g] cōcilij ⁊ anchiritane[h] ſynodi vel ex tp̄e vel ex loco itelligitur. Ex tēpore[i]: quia nōdum erat introducta cōtinentia miniſtrorum altaris. Ex loco[k] q2 vtraq; ſynodus orientalis eſt: ⁊ oriētalis eccl'ia nō ſuſcipit generale votū caſtitatis: hoc tñ diligēti obſeruatiōe cuſtodit vt poſt adeptum ſacerdotiū defuncta priori vxore cū q̄ ſacerdos factus fuerat: ſi alterā duxerit deponat̄. Itē opponit̄ illud qd̄ legit̄ in canone apl'orū. ℭ Preſbyter cā religionis non contēnat ꝓpriā vxorē.

✠ 9 Si quis docuerit ſacerdotem ſub obtētu religionis propriam vxorē contēnere[l]: anathema ſit.

Item ex concilio gangrēſi. ℭ Anathema ſit qui p̄ſbyterum coniugatū diſcernit a cōione nuptiarū occaſione.

ſenſu vxoris continētiam profeſſus: bene potuit promoueri. Illud autē ca. quia ſunt culpe. intelligit̄ de diacono cuius eccleſia nōdum ſuſceperat votum cōtinentie: vel de eo diacono qui ſuſcepit eam in minoribus ordinibus: ſicut dictum eſt de epiſcopo ſyra. Alia autem ca. ex tempore vel loco intelliguntur: ex tēpore: quia nōdū erat indicta continentia miniſtris altaris: ex loco quia oriētalis eccleſia nōdum ſuſceperat votum cōtinentie. hoc tamē ſeruat: q2 ſi moritur vxor que data eſt in minoribus ordinib⁹: cū qua eſt aliquis factus ſacerdos: ſi poſtea contrahit deponetur.

d ℭ Niſi neceſſitate cogēte. hodie iure cōmuni eligitur: vt extra de eta. ⁊ qualita. a multis.

e ℭ Gregorij. s̄. eo. quia ſunt.

f ℭ Suſceperat. hec ſolu. nō valet: quia a tēpore apoſtolorum nō licuit in ordine illo cōtrahere: nec in ſubdiaconatu. lxxxiij. diſtin. cum in preterito.

g ℭ Neoceſariēſis. s̄. eo. preſbyter ſi.

h ℭ Anchiritane. s̄. eo. diaconi.

i ℭ Ex tempore. Illud ſtare nō poteſt: q2 dicit̄ in ſ. illius ca. diaconi profeſſi continentiam.

k ℭ ex loco. G. ita credebat ꝙ in orientali eccleſia diaconi poſſent ɔtrahere: ſ; hoc non eſt verum.

ℭ Item opponitur. Adhuc opponit̄ per ſequētia. c. quorum prima duo ſunt plana. ⁊ poſtea i di. xxx. ponit ſolutionem.

S I qs. ℭ Hec eſt nona pars huius di. in q̄ dicit̄ preſbyterū religionis cā non debere contēnere ꝓpriā vxorem. ✠ 9

l ℭ Contemnere. q̄ntum ad exhibitionem neceſſariorū: vt. xxxj. di. omnino. ⁊. §. poteſt.

q a Si quis diſcernit. ⁊.c.

P Reſbyterum nō. ❡ hec eſt decima pars huius di. in qua dicit preſbyterum non legalibus nuptijs detentum ab officio abſtinere.

❡ Caſus. Quidā p̄ſbyter orientalis mortua ſua vxore duxit ſc̄dam cū putaret ſibi licere: q̄ſitū eſt in ſexta ſynodo: qd̄ de eo fieri debeat. Et r̄ndetur q̄ d3 priuari oi ſacro miniſterio: ita q̄ neq3 publice neq3 priuatim benedicat: q2 benedictionē nō h3 pp delictum ſuū ſed ipſoret veniam a dn̄o de ſuo delicto: honores tamen ſue cathedre per diſpenſationes tenebit.

b ❡ Non legalib⁹. poteſt intelligi de eo qui contraxit ſecundas nuptias p ignorantiam iuris.

c ❡ habere. ſ. dignitatē. bñficium enim retinebit ⁊ locu3 in choro: ⁊ cātabit cum alijs ⁊ intererit electionib⁹: ſed hoc ſolùm deeſt ei q̄ nō d3 miniſtrare vt ſacerdos: vt. xv. q. vlti. q ad miſerit. ⁊. c. ſi quis p̄ſbyter. Et not. q̄ de vtroq3 iure eēt priuandus: vt. lxxxiiij. di. q̄ſq̄s. ſed hoc bñficium cōcedit̄ ſublato officio: vt. l. di. p̄ſbyteros. ⁊. c. ſtudeat. ⁊ extra de cle. pu. henricus. ⁊ extra de cleri. egro. ⁊c.

d ❡ Propter delictum. i. qd̄ factū cōmiſerit p ignorātiā.

e ❡ Ignorātie. Ar. q̄ l3 aliquis ignorat ſe debere cōtinere q ordinat̄ tñ ex eo q̄ recipit ordinē tenet̄ ↄtinere. xxiij. di. q̄ſq̄s.

f ❡ Priuatus eſt. Videtur h̄ q̄ ſi ſacerdos eſt excōicat⁹ vel ſuſpēſus q̄ nō debet priuatim dicere horas ſuas qd̄ non eſt verū: imo ad hoc tenet̄: du3 tñ nō faciat hoc officiādo ſuam ecclīam: vt colligit̄ xj. q. ij. ſi quis ep̄s.

C Onſulendu3. ❡ hec eſt vndecima pars di. in qua dicit preſbyteros non a laycis eſſe iudicandos: licet aliqñ ſint reprehenſibiles.

❡ Caſus. Bulgari ſunt populi inter vngariam ⁊ greciam cōſtituti: apud iſtos preſbyteri quidā habebāt vxores: quare queſiuerūt bulgari qui layci erant a nicolao papa an deberēt illos p̄ſbyteros eijcere? Et reſpōdet q̄ non: l3 illi ſacerdotes ſint reprehenſibiles: ⁊ hoc pbatur exēplo dn̄i: qui iudam pditorē non eiecit. Et q2 layci clericos iudicare non debent: ſed ſi qd̄ mali fecerint ep̄oꝝ iudicio reſeruatur.

g ❡ Reprehenſibiles. Simile. xv. q. vlti. c. vlti. Sed ↄ. xxiij. di. nullus Sed illud itelligitur cum notoriū eſt crimen ei⁹.

Diſtinctio. xxix.

S Ed notādū. ❡ hic intitulatur xxix. di. in q ſoluit p̄dictas oppoſitiones gratian⁹ ⁊ expōit. Et dicit q̄ q̄dam. c. intelligūtur ex tpe ⁊ loco ⁊ cauſa ⁊ pſona.

h ❡ Sed notandū eſt. q2 dixerat. ſ. pri. di. §. ecce in fi. q̄das c. eſſe tpalia vel localia: nō ad ſoluendu3 multa ↄria oſtēdit in iſta. xxix. di. q̄das c. tradita eſſe ex cauſa quedam ex tēpore quedā ex loco q̄dam ex perſona q̄dam ex negocio q̄dam ex neceſſitate.

S Ciendum. ❡ Caſus Dicitur in hoc capi. q̄ quedam. c. ex cauſa ⁊ perſona ⁊ tempore deſignantur: ⁊ quia hoc multi non reſpiciunt cadunt in labyrinthum ⁊ laqueu3 erroris: nec recte iudicant cum non intelligunt ad plenum. Caſus ſeq. capitu. patet.

i ❡ Ex cauſa. Ex cā fuit ſtatutū ne neophiti promouerentur ad epiſcopatus: vt. xlviij. diſti. c. j. ſed ne in ſuperbia extol-

S I quis diſcernit[a] preſbyteꝝ cōiugatū tāq̄ occaſione nuptiaꝝ q̄ offerre nō debeat: ⁊ ab eius oblatiōe ideo abſtinet: anathema ſit. Item ex. vj. ſynodo.

❡ Ab offo abſtineat p̄ſbyter no legalib⁹ nuptijs detentus.

P Reſbyterū nō legalibus[b] nuptijs detētum cathedram qdē habere[c] ſed ab officio abſtinere precipimus: ſufficit enim hmōi indulgētia ei: q2 bñdicere alijs eū qui vulnera ſua d3 curare ↄſequēs nō eſt: bñdictio enī ſanctificationis traditio eſt: q vero hāc non h3 pp delictū[d] ignorantie[e] q̄mō alijs tradet? nō eni3 publice neq3 priuate bñdicat: nec corp⁹ xp̄i diſpēſet alijs: nec alio mō miſtret: ſed ſufficiet ei q̄ p̄ſidet ⁊ iploret a deo vt dimittat̄ ei iniqtas ignorātie ſue: manifeſtū eſt aūt q̄ ⁊ hmōi non legitie nuptie ſoluent̄: ⁊ nul atenus vir acceſſu3 habeat ad ea3, pter quam ſacro miniſterio priuatus[f] eſt. Item nicolaus ad conſulta bulgarorum.

❡ De preſbyteris non eſt laycis iudicandum.

C Onſulēdū decernitis: u vtrū p̄ſbyterū habēte3 vxorē debeatis ſuſtentare ⁊ honorare an a vobis pijcer̄. Ju q̄ r̄ndem⁹ q̄m l3 ipi valde ſint rep̄hēſibiles[g]: vos tñ deū cōuenit imitari q ſolē ſuū oriri facit ſup bonos ⁊ malos: deijcere eni a vobis ideo nō debetis: qm̄ nec iudā dn̄s (cum eēt falſus diſcipul⁹) a nūero diſcipuloꝝ eiecit: veꝝ ⁊ de p̄ſbyteris vobis qui laici eſtis nec iudicādu3 eſt: nec de vita eoꝝ qcq̄ īueſtigādū ſ3 ep̄oꝝ iudicio quicqd id ſit eſt reſeruandū. ❡ Diſtinctio. xxix

S Ed notandum[h] eſt q̄ ſz Iſidorū pleraq3 capitula ex cauſa ex loco ex tēpore ex perſona conſideranda ſunt. ❡ Ait Iſidor⁹.

❡ Ex tpe loco ⁊ pſona ⁊ cā regule canonū intelligūtur.

S Ciendū eſt q̄ pleraq3 capitula ex cauſa[i] ex

Bulgari qui ſunt.

ordinis [...]ceptio [...]ligat [...] conti[...]ndum.

[...]reſbyt[...] [...]cōicat⁹ [...]et ad [...]as di[...]tdas.

lerentur:sed hec causa cessauit in ambrosio qui cathecuminus est electus in epm: vt.lxj.di.§.his omnib⁹.
a ℭ Ex persona.vt in Augu.qui factus est coeps alio viuente:vt.vij.q.j.non autem.q.c.petisti.
b ℭ Ex loco.q: pp ppinquitatem vel remotionez loci aliquid statuitur:vt lxiij.di.cum longe. xxiiij.qõ.j. pudenda.q.§.di.iiij.erit autem. vel ideo dicit: q: quedam sunt localia quedam non.
c ℭ Ex tpe.sicut anglicis datuz fuit pp nouitatẽ vt ɔiungãtur in qrto gradu: vt.xxxv.q.iij.quedã.
d ℭ Intelligãt.qd eẽ non dz.xj.q iij.eoz.
e ℭ Perquirãt. qd inciuile est:vt.ff. de leg.inciuile.
Regule.
f ℭ Pro negocio.i. pp qualitatez negocij aliqd statuitur qd est ɔ ius: sicut in cã infirmonij cõsanguinei admittũt in testimonium: vt xxxv.q.vj.cõsanguineos.q pp cãm ecclie statuit q domestici admittunt in testimonium:vt.xiij.q.ij. super prudentia.
g ℭ Necessitate. q: lex nõ dz institui nisi pp necessitatez. vt.§. distin.iiij. erit.
Necesse. ℭ Casus. Quidam scripturas varias et diuersas tantũ vno mõ intelligebãt: qs docet hieronymus itelligere scripturas sm diuersitatẽ tẽporuz locoz et causaz. Et hoc pbat exemplo ioãnis euãgeliste q scribens septẽ ecclijs in vnaqq spãlia vitia vario mõ reprehẽdebat: nec imitat medicos impitos q vno collyrio oculos omnium infirmorũ volũt curare.
h ℭ Causas.xiij.q. vij. occidit.
i ℭ Vulnerib⁹. no. q varietas delictorũ regrit varietatẽ penarũ: vt.xlv.di.l5.l. di.vt ɔstitueret.xliij.di. comessatiões.xli.di.nõ cogant.
k ℭ Collyrio.Ar.ɔ illos qui tales in dibus ɔrijs ponunt solutiones aliud sm leges: aliud sm canones:

psonaᵃ ex locoᵇ ex tẽporeᶜ cõsideranda sunt: quorũ medulla (q: medullitus nõ indagant in errores labyrinthũ) nonnulli intricãdo impingũtur: cum ante iudicant q intelliganᵈ: ante inculpant q iterando lecta perquirantᵉ.

Hinc etiam Gregor. ait.

ℭ Pro diuersitate rerum temperantur regule sanctorum.

Regule sanctorum patruz pro tẽpore loco et psona et negocioᶠ instante necessitateᵍ tradite sunt. Itez Hiero. in epistola ad ephesios.

ℭ Pro diuersitate locorũ temporum et hominum scripture intelligende sunt.

Necesse est vt iuxta diuersitates locorum temporuz et hominũ: quibus diuerse scripture facte sunt diuersas causasʰ et argumẽta et origines habeant: quo beatus Joannes in apocalypsi sua septem scribens ecclesijs in vnaqq earum vel specialia vel vniuersalia vitia reprehẽdit vel virtutes pbat: ita et sanctus apostolus paulus per singulas ecclesias vulneribusⁱ medetur illatis. Nec ad instar imperiti medici vllo collyrioᵏ omnium oculos vult curare.

ℭ Distinctio. xxx.

Illudˡ antẽ qd in canone apostolorum et in gãgrensi concilio et i sexta synodo legit: ex causa cõsideratur et ex tpe: cã fuit heresis manicheorum qui cõiugium detestabant: sicut etiam quorũdam ᵐ superstitio multa in catholicorum detestationem introduxisse inuenitur: contra quos in gangrensi concilio statutum legitur.

ℭ De multimoda superstitione hereticorum quos gangrense concilium anathematizauit.

Si q filij parẽtes maxime fidelesⁿ deseruerit

vel hoc nouũ illud vetus. Distinctio.xxx. Illud aut. ℭ Hec di. diuiditur in tres partes. In prima ponunt qdã.c.ɔ manicheos. scdã ibi: hec autẽ. tertia ibi:si quis pbyter.
ℭ Casus. Hic ponitur.xxx.di.in qua adhuc soluit opinionem quam fecerat. xxviij distin.in quattuor capi. Et dicit q tria prima.c.intelliguntur ex causa et tempore. causa fuit heresis manicheorum qui coniugia detestabantur: sicut multa statuit ecclesia in detestationem aliorum hereticorum. Et ad hoc inducit.c. seq. de tempore dicet.xxxj.di. Apo.j.c.
l ℭ Illud autem. Dictũ fuit.§. xxviij. distin.in illo.c. si qs docuerit.q.c.sequen. q sacerdotes nõ debent a se abijcere vxores suas pretextu religionis. Hic dicit q ex causa fuit hoc statutuz: scilicet propter quosdam hereticos qui coniugia detestabantur.
m ℭ Quorũdam. scilicet hereticoruz.
Si qui filij.
ℭ Casus. Quidam filij occasione illius verbi euangelij: Qui non reliquerit patrem et matrem propter me: non est me dignus debitum honorem parentibus denegabant: et alimenta eis subtrahebant putantes hoc religioni conuenire. Dicitur hic q tales debent anathematizari. Plana sunt c. vsq ad capitu. si quis eorum.
n ℭ Fideles. Fidelibus et infidelibus parentibus tenemur subuenire: magis tamẽ fidelibus. lxxxvj. distinctio. nõ satis. Sed pone q habes patrem hereticum: nunquid prestres ipsum extraneo bono? P. manducato: dic it hanc questionem esse nebulam et tenebrosam aquam in nebulis aeris. Sed dicas q patrem qualiscunq sit debemus
Pr mal an sit ex. neo bono pstredus.

preponere extraneo etiam ſancto in his que ſpectant ad opus miſericordie in prouidendo ei in neceſſariis niſi alter magis indigeat: quia tunc potius tenemur extraneo ſubuenire: vt.lxxvi.diſtin.paſce.Ambro. tamen videtur contradicere huic opinioni in canticis in illo loco: Ordinauit in me charitatem. Ait enim: Multorum eſt charitas inordinata. Quidam enim id quod eſt primum ponunt tertium vel quartum. ſed primo diligendus eſt deus: ſecundo parentes: deinde filij: poſtea domeſtici: qui ſi boni ſunt malis filijs ſunt preponendi. de peni. di.ij. charitas. ſed illa auctoritas intelligenda eſt de affectu interiori non de beneficiorum exhibitione: nam magis debemus diligere extraneos bonos quam propinquos malos: licet illis potius debeamus ſubuenire. xiij.q.ij. non eſtimemus.

a ¶ Dei cultus. quod quidam heretici fecerunt ratione illius auctoritatis: Qui reliquerit patrem et matrem propter me centuplum accipiet. xxviij.q.j.in prin.

b Quecunque. ſ. de conſe.di.v.fucare. xxxiij.q.v. mulier. Joan.

c Si qua mulier. ¶ Diſcedere. ſine eius conſenſu.

d Si qua mulier. ¶ Suo propoſito. quia magis eſt habilis et magis parata eſt in ſciſſa veſte: quam in clauſa ad meretricandum.

e Si quis. ¶ Contemptum. quia ſi non facit in contemptum illius diei etiam omni die bonum eſt ei ſi ieiunat. vt.lxxvj diſtin.vtinam.

Si quis eorum. ¶ Caſus. Beneuentanus ſic poſuit caſum: Quidam dum ieiunaſſet: cepit eum fames affligere: ille propter famem ſuperbiens dicebat non eſſe ieiunandum: et ſufficere ſola conſcientia pro facto: de iſto dicitur quod debet anathematiçari. Ego Bar. brixi. aliter caſum intelligo ſic ponens: Quidam dum permaneret in propoſito abſtinentie.i.continentie propter neceſſitatem corporalem.i.abſtinentiam per quam multa neceſſaria corpori ſubtrahuntur ſuperbiebat communia ieiunia paruipendens cum plus alijs ieunaret perfectam conſtitutionem eccleſie iudicans in ſua conſcientia. dicit quod talis anathema ſit. Seq.c.vſque ad ca. ſi quis virorum patent.

occaſione dei cultus[a] hoc iuſtum eſſe iudicates: et non potius debitum honorem parentibus reddiderint vt hoc ipſum in eis venerentur quod fideles ſint: anathema ſint. ¶ De eodem.

Quecunque[b] mulier religioni iudicans conuenire comam ſibi amputauerit: quam deus ad velamen eius et ad memoriam ſubiectionis illi dedit: tanquam reſoluens ius ſubiectionis: anathema ſit. ✝

Item. ¶ De eodem.

Si qua mulier derelicto viro diſcedere[c] voluerit ſoluto vinculo coniugali nuptias contemnendo: anathema ſit. Item. ¶ De eodem.

Si quis propter deum virginitatem profeſſus: in coniugio poſitos per arrogantiam vituperauerit: anathema ſit. Item. ¶ De eodem.

Si quis vel virginitatem vel continentiam profeſſus in coniugio tanquam abominabiles nuptias iudicat. et non propter hoc ſolum quod continentie et virginitatis bonum ſanctum propoſitum ſit: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si qua mulier ſuo[d] propoſito vtile iudicans: vt virili veſte vtatur: et propter hoc virilem habitum imitetur: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis tanquam hoc continentie conuenire iudicans die dominico ieiunauerit in eiuſdem diei contemptum:[e] anathema ſit. Item. ¶ De eodem.

Si quis eorum qui in propoſito ſunt continentie propter neceſſitatem[f] corporalem ſuperbiat et ieiunia communia putauerit contemnenda totius eccleſie perfectam in ſua conſcientia iudicans rationem: anathema ſit. Item. ¶ De eodem.

Si quis per ſuperbiam tanquam perfectum ſe exiſtimans conuentus qui per loca et baſilicas[g] ſanctorum martyrum fiunt vel accuſauerit vel etiam oblationes que ibidem celebrantur ſpernendas eſſe crediderit: memoriaſque ſanctorum contemnendas: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis docet domum dei contemptibilem debere eſſe: et congregationes que in ea fiunt: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis extra[h] eccleſiam priuatim populos congregans contemnat eccleſiaſticas ſanctiones: et eccleſiam ipſam apud ſe ſine conſilio epiſcopi cum preſbytero agat: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis nuptias in accuſationem duxerit: et mulierem fidelem ac religioſam cum viro ſuo dormientem abominandam crediderit: aut etiam accuſandam tanquam non poſſe coniugatos in regnum dei ingredi: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis carnem manducantem ex fide[i] cum religione preter ſanguinem et idolo immolatam[k] et ſuffocatam crediderit condemnandum tanquam ſpem non habentem qui eam manducat: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis reliquerit proprios filios[l] et non eos aluerit: et (quod pietatis eſt) neceſſaria non prebuerit: ſed ſub occaſione continentie negligendos putauerit: anathema ſit.

Item. ¶ De eodem.

Si quis virorum putauerit ſancto propoſito: id eſt continentie conuenire vt pal

f Si quis. ¶ Neceſſitatem. id eſt continentiam.

g Si quis. ¶ Baſilicas, niſi cum fiunt per inanes reuelationes: vt de conſe.di.j.placuit.

h Si quis extra. et domus in qua hec fiunt publicanda eſt: vt in auc. de ec. ti. §. ſi qui in ſua domo. col.ix. Jo.

i Si quis. ¶ Ex fide. i. ex bona conſcientia. extra de preſcri. quoniam omne.

k ¶ Immolatam. Idoloticis non debemus veſci vt hic: et l.di. preſbyteros. et xxxij.q.iiij. ſicut ſatius. Sed contrarium videtur illud apoſtoli ad corinth. Si quis infidelium vocat vos ad cenam: omne quod vobis apponitur manducate nihil interrogantes. ſed illud loquitur ſecundum ſua tempora cum adhuc pauci erant fideles. Quod autem dicit de ſanguine et de carne ſuffocata hodie non tenet: quia tantum in figura fuit iſtud prohibitum. argu. xij.q.ij. gloria.

l Si quis. ¶ Filios. nam ex iuramento non poſſum aſtringi ad illud: vt.xxij.q.iiij. inter. de hoc habuiſti. ſ.di.j.ius naturale.

Si quis virorum. ¶ Caſus. Quidam in quadam precioſa veſte iuſtitiam ponebat: quaſi propoſito continentie conueniret reprehendens

j. Corin. x.c.

¶ huc ... ius dic ... ixie. in ... o dicti. ... v.mu- ... cé ſin ... ad hoc ... narrat

lio vtaꝛ tãq̃ ex eo iuſtitiã ha bitur⁹: ⁊ repꝛhẽdat vl' iudicet alios q cũ reuerentia birris vtũꝛ: ⁊ alia veſte[a] cõi q̃ i vſu ẽ anathẽa ſit. Itẽ. ¶ De eodẽ.

✠ 2 Hec aũt ſcripſimus nõ abſcindẽtes eos q in eccleſia dei ſm ſcripturas ꝓpoſitũ ſcm̃ cõtinentie eligũt: ſed eos q ſuſcipiũt habituꝫ eius ⁊ in ſupbiã efferũtur: aduerſus eos q ſimplicius viuũt. Et ẽt eos ↄdẽnam⁹ q ſe extollũt aduerſus ſcripturas ⁊ eccl'iaſticos canones ⁊ noua[b] introducũt p̃cepta. Nos aũt etiã virginitatẽ cuꝫ hũilitate admiramur ⁊ ↄtinẽtiã cũ caſtitate ⁊ religioneꝫ deo acceptiſſimã eẽ dicim⁹: ⁊ renũciatiões ſeculariũ negociorꝫ atqꝫ actuũ cũ hũilitate approbãdo laudam⁹: ⁊ nuptiarũ vinculũ qd̃ ſm caſtitatẽ ꝑdurat honoram⁹: ⁊ diuites[c] cũ iuſtitia ⁊ opib⁹ bõis nõ abijcim⁹. Itẽ ex ↄcilio martini pape.

¶ Anathematizaꝛ qui manicheorũ ſupſtitiões ſequitur.

✠ 3 Si qs p̃sbyter vl' diaconus ꝓpter publicã[d] penitentiã a ſacerdote acceptaꝫ abſqꝫ aliq̃ neceſſitate die dñi ca ꝓ quadã religiõe ieiunauerit ſicut manichei anathema ſit. ¶ Silr ⁊ qd̃ ab apl'is traditus canõ tenet antiqu⁹: placuit vt ꝑ oẽs dies dñicos ⁊ ꝑ oẽs dies paſche vſqꝫ ad pentecoſten: nõ ꝓſternãt[e] ſe i oratiõe cã humilitatis: ſed recto vultu ad dñꝫ orõnis fungãꝛ offõ: qꝛ in his dieb⁹ gaudiuꝫ reſurrectiõis dñi celebram⁹. ¶ Si qs ẽt nõ ꝓ abſtinẽtia ſꝫ ꝓ execratiõe eſcaꝝ a carne abſtinet: placuit ſcõ cõcilio: vt p̃guſtet[f] ⁊ ſi ſic vult abſtinere abſtineat. Si autẽ ſpernit ita vt olera cocta cũ carnib⁹ nõ deguſtet: iſte nõ obediẽs nec ſuſpitiões hereſis a ſe remouens deponaꝛ de ordine clericatus. ¶ Diſtinctio. xxxj.

Tempus[g] quoqꝫ qꝛ nõdũ erat iſtitutũ vt ſacerdotes ↄtinẽtiã ſeruarent. ¶ Unde Greg. ſcribit petro ſubdiacono ſicilie.

¶ Qui caſtitatẽ non ꝓmiſit ab vxoꝛe ſua ſeparari nõ cogaꝛ.

eos qui alia veſtẽ vtebãtur: dicitur ꝙ talis anathema ſit. a ¶ Ueſte. Sufficit ergo ꝙ quis veſte vtaꝛ ſm ↄſuetudinẽ regionis: ⁊ ſic tranſmõtani non cogũtur vti affibulatis veſtib⁹ vt italici ✠: nõ obſtãte noua ↄſtitutione. extra de vi. ⁊ ho. cle. clerici. qꝛ lex dꝫ cõuenire cõſuetudini: vt. ſ. di. iiij. erit.

dicitꝛ ꝙ in dieb⁹ dñicis ⁊ inter paſcha ⁊ pẽtecoſten nõ debem⁹ flectere genua: ſed vultu erecto orare ad dñm. In tertia pte q̃ incipit ibi: ſi quis ẽt. di ſi quis nõ comedit carnes vel olera in qb⁹ carnes coquunꝛ pp execrationẽ eſcarũ compelli debet deguſtare: ⁊ ſi noluerit tanq̃ hereticus deponatur.

Hec aũt. ¶ hec eſt ſcd̃a ps di. i qua cõciliuꝫ iterpretaꝛ predicta. Archi. ¶ Caſus. Dicitꝛ in hoc ca. ꝙ ea q̃ ſtatuta ſunt in ſupioribus ca. non ſunt ſtatuta niſi ↄ eos q religionis habitũ ⁊ ꝓpoſituꝫ continẽtie aſſumẽtes in ſupbiam efferũtur ↄ eos qui ſimplr viuũt: facientes noua ſtatuta cõtra diuinas ſcripturas ⁊ eccl'iaſticos canones: illi vero cõmendanꝛ q ↄtinentiã ſeruant: ⁊ ꝓprijs abrenunciãt cũ humilitate: ⁊ q diuitias poſſidẽt cum iuſtitia ⁊ bonis opib⁹. b ¶ Et noua. ff. de ↄſti. prin. in rebus. c ¶ Diuites. hoc verũ eſt de talibus q faciũt miſericordiam non habẽtibus: vt xxiij. q. v. ſcd̃m. naꝫ ⁊ dñs habuit pecuniã: vt. xij. q. j. exemplũ: al's abijciẽda eſt pecũia exẽplo ſocratis: vt. xij. qõ. ij. glia epi. §. ſocrates. naꝫ aliena rape cõuicitꝛ q vltra neceſſaria ſibi retinet: vt. xlij. di ſtin. §. j. Joan. c ¶ Diuites. nõ eſt ↄ illud: Facili⁹ ẽ camelũ ꝑ foramẽ ac⁹ trãſire. qꝛ illud de talib⁹ itelligitꝛ q in diuitijs ſpeꝫ ponẽtes grati⁹ intuenꝛ aurũ q̃ ſolem. de qb⁹ habetur. xlvij. di. ſicut. Si quis p̃sbyter. ¶ Caſus. hoc ca. diuiditꝛ in tres ptes. In p̃ma pte dicitꝛ ꝙ ſi qs preſbyter accepta publica penitẽtia in die dñica ieiunauerit: ea intentiõe qꝛ manichei ieiunabãt: anathema ſit. In ſecũda parte que incipit ibi: ſilr.

Si quis. ¶ hec eſt tertia ps huius di. i q̃ dicit anathematiçandũ q ſuperſtitiones ſequiꝛ. d ¶ Propter publicã. quaꝫ facere poteſt ſacerdos: ſed nõ ſolẽnem: vt dixi. ſ. xxviij. di. preſbyter. e ¶ Proſternãt. vt de ↄſe. di. iij. qm̃ ſũt. f ¶ Preguſtet. ecce ꝙ ſuſpect⁹ cogitꝛ comedere ſiue guſtare. ſed nũqd ideꝫ eſt ſi aliqs eſt ſuſpectus eo ꝙ nõ cõicat i anno: nũquid cogendus ẽ cõicare? Nõ: qꝛ illa nõ recipitꝛ ſine peccato ſi recipiẽs eſt peccator: ſꝫ ad hoc põt cogi vt faciat ſe dignuꝫ. i. vt peniteat. de cõſe. di. ij. ſi qs intrat. Diſtin. xxxj.

Tempus. ¶ hec di. diuiditꝛ in ſex ptes. In p̃ma corrigitꝛ ſnia pelagij per Greg. vt in. c. ſe. ſecũda ibi: cã vero. tertia ibi: põt ⁊ aliter. q̃rta ibi: ſed obijcitur. q̃nta ibi: aliter. ſexta ibi. ſilr. Jo. fã. ¶ Caſus. In hac xxxj. di. dicit gratianus ꝙ illa ca. q̃ fuerũt poſita in di. xxviij. intelligũtur ex tpe: qꝛ nõdum erat indicta cõtinẽtia ſacerdotibus. ⁊ hoc ꝓbat per ſequẽ. Dicit etiã que ex cauſa. ſ. ꝙ ꝓpter mũdiciam fuit cõtinentia indicta: ⁊ ꝙ ſacerdotes vxores nõ abijciant a ſua cura qn eis neceſſaria miniſtrent. g ¶ Tempus. In hac. xxxj. di. oſtẽdit ꝙ a tẽpore Greg. ſtatutũ fuit vt ſubdiaconi nõ ordinarentur: niſi ꝓmiſſa cõti

Cõſuetudinem in vſu veſtiũ debem⁹ obſeruare.

Rape aliena di qui vltra neceſſitatẽ ſibi retinet.

Diuites aliq boni ſunt.

Cõicare quis nõ cogitur

Diuiſio.

nentia.ſecundo agit de cauſa continentie preſbytero-rum ⁊ diaconorum.tertio dicit ꝙ licet ordinati in ſacris ordinibus vxoribus non debeant commiſceri: tamē neceſſaria prouidebunt eis. vltimo aſſignat differentiam inter orientales ⁊ occidentales. ſunt ordinandi nō admittant̃ niſi ꝓmittāt ꝯtinentiā. a ❡ Durū. Statutum pelagij fuit ꝯ euangeliū in quo excipit̃ ſola fornicatio: vt.xxxij.q.ij.quos deus.⁊ ideo reprobatū fuit. Sed q̄re reprobat̃ illa cōſtitutio pelagij in qua ſtatuit: vt aut bñficia aut vxores dimittant: cū idē ſtatuerit Alex. ex̃ de cle.cōiug.c.j. Sʒ dic

Ante. ❡ Caſus iſtius.c.ex quadam cōſtitutione pelagij pendet.vn̄ ſcire debes ꝙ vna cōſtitutio facta fuit ab apoſtolis de cōtinentia clericoꝝ: vt.lxxxiiij.di.cū in p̄terito. Itē fuit poſtea a Siricio repetitū in.lxxxj.di. plurimos.tertia fuit facta auctoritate pelagij que h̃r.xxvij.q.ij.multoꝝ de qua fit hic mentio. Eſt ergo caſus hui⁹.c. Pelagius fecit quādā ꝯſtōnem ꝑ quēdam diaconem nomine ſeruū dei: vt omnes ſubdiaconi ſicilie a ſuis vxorib⁹ abſtinerēt quas in minoribus ordinib⁹ durerant aut ab offō ceſſarent: quā ꝯſtōnē qꝛ dura fuit ⁊ iniq̄ vt ſubdiaconi cōpellerent̃ ad cōtinētiā. Grego.p̄mus q ſucceſſit pelagio retractauit ⁊ ſtatuit: vt nullus de cetero fiat diaconus niſi cōtinentiam ꝓmittat: ita tn̄ vt mala p̄terita.i. ꝯtinentia q̄ ſolet eſſe iuuentibus mala.i. penalis: vel mala ſi nō ſeruetur ꝑ violētiam nō exigat̃: ⁊ hoc in prima parte. In ſcd̄a parte que icipit ibi: qui vero. cōmendat illos qui ꝯſtōnē illā que facta fuit an̄ triēnium ſeruauerunt: ⁊ hortatur eos vt debeant in ſuo propoſito permanere: illi vero qui noluerunt a ſuis vxoribus abſtinere promoueri nō debent: qꝛ nullus dʒ promoueri niſi eius caſtitas fuerit approbata. vel ſic: Olim ꝓmouebantur ſubdiaconi non ꝓmiſſa cōtinentia: ⁊ licite vtebant̃ vxoribus ⁊ bñficijs: poſtea pelagius p̄deceſſor gregorij ſtatuit vt vel cōtenti eſſent vxoribus tm̄ vel bñficijs tm̄. de qua cōſti.grego.facit mētionem.xxvij.q.ij. multoꝝ. Poſtea idē pela.aliam edidit ꝯſtōnem: in qua p̄ciſe ꝓhibuit vt ſubdiaconi nullo mō cōmiſceri debeant amodo vxorib⁹ ſuis: ⁊ illā cōſtitutionem qdam ſubdiaconi ſeruabant qdam nō: ſed qꝛ illa cōſtitutio fuit iniq̄.ſ. ꝙ aliquis q nō ꝓmiſit cōtinentiā cogeret̃ cōtinere: ideo retractatur hic a Grego. Et ſtatuit̃ ꝙ ſi q ſubdiaconi non ſunt nō cogant̃ cōtinere niſi velint: ſi qui aūt in futurū

Ante trienium omnium eccleſiarum ſubdiaconi ſicilie ꝓhibiti fuerāt: vt more romane eccleſie ſuis vxoribus nullatenus miſceant̃: qd̄ mihi durū[a] atq; incompetens videt̃: vt qui vſum continentie nō inuenit[b] neq; caſtitatem ꝓmiſit compellat̃ a ſua vxore ſeparari: atq; per hoc (qd̄ abſit) in deterius cadat. Unde videt̃ mihi vt a p̄ſenti die epis omnibus dicatur: vt nullū facere ſubdiaconū preſumant niſi qui ſe victurū caſte ꝓmiſerit[c]: quatenus ⁊ p̄terita mala[d] que ꝓpoſito mētis appetita nō ſunt violenter nō exigantur: ⁊ futura mala caute caueant̃. Qui vero poſt eādem ꝓhibitionē que ante triēnium facta eſt ꝯtinēter cū ſuis vxoribus vixerit laudandi atq; remunerandi ſunt: ⁊ vt in bono ꝑmaneant exhortandi: eos aūt qui poſt ꝓhibitionē factam a ſuis ſe vxoribus cōtinere noluerint ad ſacrū ordinem nolumus promoueri: qꝛ nullus dʒ ad altaris miniſteriū accedere: niſi cui⁹ caſtitas an̄ ſuſceptū miniſteriū fuerit approbata. + ❡ Cauſa vero hui⁹ īſtitutio + nis mūdicia fuit ſacerdota 2 lis: vt libere cūctis diebus vite ſue oroni poſſent vacare.

Si enim (vt paulus ait) ab vxorib⁹ eſt ceſſandū vt expeditius orationi vacemus: miniſtris vtiq; altaris quibus quotidiana neceſſitas orādi incumbit nūquam cōiugali officio vacare permittitur. ❡ Un̄ beda ſuꝑ Lucā ait.

❡ Sacerdotibus ſemꝑ caſtitas obſeruanda p̄cipitur.

Sacerdotibus (vt ſemper valeāt altari aſſiſtere) ſemꝑ ab vxoribus eſt abſtinendū: ſemꝑq; caſtitas obſeruanda p̄cipitur. ❡ Item in concilio chartaginen̄.ij.

❡ Qui diuinis ſacris inſeruiunt cōtinentes eē oportet.

Epiſcopos p̄sbyteros ⁊ diacones (ita vt placuit ⁊ decet ſacroſanctos antiſtites aut ſacerdotes aut leuitas: vel qui ſacramētis diuinis inſeruiūt) cōtinentes eſſe decet in oībus. ❡ Itē Innocē. victorino rotho. epo.

❡ Sacerdotes ⁊ leuite cū vxorib⁹ ſuis miſceri nō debēt

Tenere debet eccleſia vt omnimodo ſacerdotes ⁊ leuite cum vxoribus ſuis non miſceantur: quia miniſterij diuini quotidianis neceſſitatibus occupātur. Scriptum eſt enim: Sancti eſtote: quoniā ego[e] ſanctus ſum dn̄s deus veſter: nam priſcis

cum aliqs in minoribus ordinib⁹ exiſtens poſtea ꝯhit pōt priuari bñficio pri⁹ habito. ⁊ de illis loqtur Alex. cū vero aliquis primo ꝯhit: ⁊ poſtea eccl̄ia ſcienter ei cōfert bñficiū: poſt ea nō poteſt illud ei auferre: ⁊ de illis loquitur pelagius: et ideo ꝯſtō eius fuit iniqua. ſi̇̄c extra de cleri. cōiu. diuerſis. b ❡ Non inuenit. ideſt nō ſuſcepit. c ❡ Promiſerit. hoc intelligo ſi habeat licentiam vxoris. d ❡ Mala.i. continentia q̄ iuuenib⁹ eſt mala. xxx.q.ij. in adoleſcentia. ❡ Cauſa vero. hec eſt ſcd̄a pars diſt. in qua dicit̃ ꝙ cā hui⁹ cōſtitutiōis fuit mūdicia ſacerdotalis: ⁊ hoc probat per ſex capi. Joan. de ſan. ❡ Caſus. Dicit gratianus ꝙ ꝑꝑ mūdiciam ſacerdotalē inducta fuit cōtinētia in eccleſia: qꝛ cū ſacerdotes ſemꝑ debeant orare ſemꝑ debent ab vxorib⁹ abſtinere. Et hoc ꝓbat̃ auctoritate apoſtoli ꝑ ſequen. c. quorum prima duo patent.

Tenere debet. ❡ Caſus. Uictorin⁹ rothomagē. epſ habebat quoſdam preſbyteros ⁊ leuitas in ſua dioceſi qui nolebant a ſuis vxoribus abſtinere: ideo queſiuit a papa an preſbyteri ⁊ leuite deberent viuere continenter? Et reſpōdet ꝙ ſic: ⁊ hoc probat auctoritate ꝓphe dicentis: Sancti eſtote ⁊c̃.i. mūdi: ⁊ exemplo ſacerdotū veteris teſta. qui in ſua hebdomada a ſuis vxorib⁹ abſtinebant: ſed finita ſua hebdomada ſuis vxoribus cōmiſcebantur propter ſobolem ꝓcreandam: qꝛ nullus poterat fieri ſacerdos: niſi de tribu aaron: hodie vero cū ſacerdotes quotidie debeant orare: nec requiritur de qua tribu ꝓmoueantur ſemꝑ debent ab vxoribus abſtinere. Sequentia duo.c. plana ſunt: ⁊ per te videbis. e ❡ Quoniā ego ſanctus ſum. ex quo dn̄s ſe cōmendauit: ⁊ xpi actio noſtra eſt inſtructa lectio. lxxxj. diſtin. legitur. ergo ⁊ nos poſſumus nos cōmendare: ⁊ Aug. ſe

Queſtio. j.coꝛ.vij. Leui.xj. Cōmēdare pōt aliqs ſeipm. onit ca ti.

cōmendat equiparando ſe ꝓphetis: vt.xxiij.q.iiij. ecce. ꝛ ꝓconſul pōt premittere libellum cōmendationis ſue: vt ff. de offi. ꝓcon. obſeruare. ſimiliter ille qui ipetrat veniā etatis ſe cōmendat: vt. C. de his q veniam eta. impe. l. ij. a ℭ Anno. i. ſeptimana: ſic alibi ponitur dies ꝓ anno: vt.xxiij.q.ij. hoc ipſum. ꝛ tempus pro anno: vt de cōſe. di. iiij. omni tempore.

Dies pro anno ponitur

diſtin.xxviij. ex cauſa vel ex tempore intelligitur. Nunc autem aliter exponit dicens ꝙ illud.c. poteſt intelligi de ſacerdotibus noſtri temporis: vt ſi quis docuerit ſacerdotem contēnere vxorem quam in minoribus ordinibus duxit: vel cum erat laicus vt eam a ſua cura abijciat cum qua poſtea cum promoueretur cōtinentiam eſt profeſſus anathema ſit. ꝛ hoc probatur per duo.c. ſequen.

Luce.j.a.

b ℭ Nec ꝑterit. excepto ſabbato ſancto ꝛ die veneris precedente: vt de cōſe. diſt. iij. ſabbato. qui duo dies nulli reputantur propter paucitatem: ſic. ff. de conſe. diſtin.ij. re vera. c ℭ Uel a baptiſmatis. dū eſt neceſſitas. ℭ Os. d ℭ Etiā cum vxore. ne dum cum alia. e ℭ Officium. poſt votum factum. ℭ Si laicus ꝛ qſqs. f ℭ Orare. Quid de hac materia iuris ſit habes. xxxiij. q.iiij.capi. j. ꝛ ij.

j.cor.vij.a

g ℭ Matrimonio. Arg. ꝙ ſi aliqua ſibi coherent: vel ſi aliqd ſequitur ex alio: vno ꝓbato ꝛ reliquū eſt ꝓbatum: vt.xxxiij. diſtin. ſi qs viduam xxvj.di. deinde. iij.q. vj. hoc quippe. argu. contra. de peni. di. j. ſicut primi. in fi.

Probato vno ꝯiunctorum ꝓbatur ꝛ reliquum.

ℭ Quod autem. ℭ Caſus. Dicit in hoc.§. ꝙ illud dictū fuit in gangren. concilio. s. xxviij. di. in.c. ſi quis docuerit. ꝛ.c. ſi quis diſcernit. ex cā fuit ſtatutū.ſ. ꝓpter manicheos qui nuptias condēnabant exemplo ſacerdotū. Et hoc ꝓbat duobus ſequen.c. que plana ſunt: ꝛ per ſe patent. h ℭ Quod autē. reſpicit tria. penulti.c. xxviij.di. di. ēs ꝙ illud ſtatutū fuit propter hereſim manicheorum qui nuptias contemnunt. ℭ Quicunq;. ℭ [illegible] hec eſt tertia ps di. in qua dicit ꝙ illud quod.s. s. dictum eſt in.c. ſi quis docuerit

temporibus annorum vicis ſue de templo nō diſcedebant: ſicut de zacharia legimus: nec domū ſuam oīno tāgebant: qbus vtiq; ꝓpter ſobolis ſucceſſionem vxoris vſus fuerat relaxatus: q2 ex alia tribu ꝑterꝙ; ex ſemine aarō ad ſacerdotiū nullis accedere ꝑmittebatur: q̄to magis hij ſacerdotes ꝛ leuite pudicitiam ex die ordinationis ſue ſeruare debēt: qbus vel ſacerdotiū vel miniſteriū ſine ſucceſſiōe eſt: nec[b] ꝑterit dies qua vel a ſacrificijs diuinis vel a baptiſmatis[c] officio vacēt. Palea.

Nam ſicut paulus ſcribit ad corinthios dicēs: Abſtinete vos ad tps vt expeditius vacetis orōni: ꝛ hoc vtiq; ꝑcepit laicis multomagis ſacerdotibus qbus orandi ꝛ ſacrificandi iuge ſacrificium eſt: ſꝫ debebūt ab hmōi ꝯſortio abſtinere. ℭ Item exuperio tholoſano epo.

ℭ Qui ab vxoribus ſuis abſtinēt ad ſacrificia admittant.

Os ad ſacrificia fas eſt admitti: qui vel etiam[d] cū vxore nō exerceāt carnale officium[e]. ℭ Item Hierony. contra iouinianum.

ℭ Carere debet ſacerdos cui ē ſp orādū matrimonio ſpeſt carendum.

Si laicus ꝛ quiſqs fidelis non pōt orare[f] niſi careat officio coniugali: ſacerdoti ergo cui ſemp offerēda ſunt ſacrificia ſemp orandū eſt: ergo ſemp mrimonio[g] carendum. ℭ Nō autem[h] manicheorū cauſa de ꝯiugio ſacerdotum illud ſupradictū ſit ex gangren. cōcilio apparet: in quo ſic ſtatutum legitur.

ℭ Anathema ſit q nuptias vitupat.

Si qs vituperat nuptias: ꝛ dormientem cū viro ſuo fidelem ac religioſam deteſtat: aut culpabilē eſtimat velut q regnū dei introire nō poſſit anathema ſit. ℭ Itē. ℭ De eodē.

Quicūq; virginitatē cuſtodiens aut ꝯtinentie ſtudēs: velut horreſcēs nuptias nec ꝓpter hoc (qd bonum ꝛ ſanctū eſt) nomē virginitatis aſſumit anathema ſit. ℭ Poteſt ꝛ aliter illud intelligi qd in canone apſoꝝ legit: vt iſte ſit ſenſus capituli: Si quis docet ſacerdotem vxorem ſuam contēnere: non quā in ſacerdotio accepit: ſed quā ante ſacerdotiū dum adhuc eſſet laicus vel in minoribus ordinibus ꝯſtitutus ſibi copulauit: cū qua cōtinētiam ꝓfeſſus eſt: cū ad ſacros ordines cōſcenderet: quā nullus debꝫ ꝯtēnere: hoc eſt ab aīo ꝛ cura ſua abijcere: qn ei neceſſaria ꝓuideat: anathema ſit. ℭ Probatur aūt hec interpretatio auctoritate leonis pape qui ſcribēs ruſtico narbonēſi epiſcopo ait.

ℭ Miniſtris altaris cū epis ꝛ pſbris eadē eſt lex ꝯtinētie.

Lex ꝯtinētie eadē eſt altaris miniſtris q epis aut pſbyteris: q cū eēnt laici ſiue lectores licite qdē ꝛ vxores ducere ꝛ filios ꝓcreare potuerūt: ſꝫ cū ad ꝑdictos ꝑuenerūt grad9 cepit eis[k] nō licere qd licuit: vn̄ vt iā de carnali fiat ſpūale coniugiū opꝫ eos nec dimittere vxores ſꝫ q hn̄t ſic hēe videant q̄ſi nō habeant: quo ꝛ ſalua ſit caſtitas cōnubiorū ꝛ ceſſent opa nuptiaꝝ. ℭ Item leo.ix. cōtra epiſtolam nicete abbatis.

ℭ Epo vl pſbr vxorē ꝓpaꝫ a ſua cura nō abijciat.

Omnino ꝯfitemur nō

ℭ i ℭ In canone. s. xxviij. di. ſi quis docuerit. Joan. ℭ Caſus. Lex. ℭ Ruſticus narbonē. eps queſiuit a leone vtrū diaconi vel ſubdiaconi pñt vel debeant cognoſcere vxores ſuas? Qui reſpōdet ꝙ nō: ſed debent continere ſicut epi ꝛ preſbyteri: nam cum erāt laici vel lectores hoc eis licebat: ſed poſtq; ꝓmoti ſunt ad ſacros ordines cepit eis non licere qd ante licuit eas tamē a ſua cura abijcere non debent quin eis neceſſaria ſubminiſtrent. k ℭ Eis non licere. No. ꝙ ꝓpter cōmutationē ſtatus incipit aliqd non licere qd prius licuit. xij. q.j. nolo. ꝛ.xxij.q.ij. ne quis arbitretur. ℭ Omnino. ℭ Caſus. Abbas nī ceta dicebat licere epiſcopo pſbytero et diacono ãplecti vxorem ſuā ꝛ cognoſcere. ꝛ hoc ꝓbabat auctoritate apoſtoli dicentis ſe habere poteſtatem circunducendi mulierem ſicut frater domini ꝛ cephas. Leo autem papa eum reprehendit: ꝛ ſcribens contra eum dicit non eſſe verum vt poſſint cum ea dormire more ſolito: tamen debent eis largiri victū ꝛ veſtitum: ꝛ hoc probat exemplo apoſtolorum reprehendēs eum ex eo ꝙ male intelligebat illud verbum circunducendi.

a Et veſtitum. Ex quo dicit victum ⁊ veſtitū: videt̄ ꝙ nomine victus nō complendatur veſtit⁹: vt. ff. de tranſa. cū hi. §. q tranſigit. qđ nō eſt ver. ff. de v. ſig. verbo vict⁹.
b Largiatur. ſequeſtrato tamē habitaculo: vt. lxxvij. diſtin. epiſcopus. ⁊ hoc cum perſona eſt ſuſpecta.
c Paulo apoſtolo dicēte. Ducebant enī vxores ſecū vt ſeruirent eis in cibis parandis: ⁊ ab eis paſcerent cū eſſent paupes de mercede predicationis.
d Sorores. ideſt quaſi ſororem.
e Circūducendi. nobiſcum.
f Ut mercede. ar. ꝙ ſi quis hʒ vxorē ⁊ filios de bonis eccle ſie ipſos pōt paſcere ſi nō hʒ propria: vt lxxxvi. di. nō ſatis. ⁊. di. pri. ſi quis vero. ⁊. l. di. ſtudeat. in fi. ⁊ xxxvij. di. legant. q2 nemo carnē ſuā vnꝗ̄ odio habuit: vt xiij. q. ij. nō eſtimemus. ⁊ hec vera ſūt ſi indigentia ſec⁹: vt. xxviij. di. de ſyracuſane. vii ⁊ ſi vi o relict⁹ eſt vſus alicuius rei: mulier eadem re pōt vti: vt. ff. de vſu ⁊ habi. Lecterum. §. mulier.
g Hinc ⁊ illud. ⁊. in dialo. c. preſbyter quidam. quod eſt. j. di. p. vxo. Joan.
h Ut igit. Concludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ ſacerdotes debēt ſuis vxoribus cum qbus i minoribus ordinib⁹: vel in laicali habitu ꝯxerunt neceſſaria miſtrare ſed debitū reddere non valēt. Sed ꝯ̄ hoc duo ſcđa tia c. inducunt. ſ. ꝙ ſacerdotes debēt reddere debitum vxoribus ſuis.
Sed obijcitur. hec eſt quarta pars di. in q̄ pōit duos canones orientales in quib⁹ ꝯcedit̄ clericis hr̄e vxores. Jo.
Nicena ſynodus. Nicena ſynodus volebat legē imponere ⁊ neceſſitatē epis pſbr̄is diaconibus ⁊ ſubdiaconib⁹ vt ſeruarent caſtitatē cū vxoribus cū qb⁹ in minoribus ordinib⁹ mr̄imoniū ꝯxerūt. Sed q2 hec lex erat occaſio fornicandi ſurrexit pānuti⁹ cōfeſſor inexpertus nuptiaꝝ: ⁊ ſynodo ꝯ̄dixit ne talē poneret legem cū caſtitas ſit cognoſcere vxorem ꝓpriam

licere epo preſbytero diacono ꝓpriam vxorē cauſa religionis abijcere a cura ſua: ſʒ vt ei victū ⁊ veſtitum[a] largiatur[b]: ſed nō vt cū illa carnaliter ex more iaceat: ſicut ⁊ ſanctos apoſtolos legim⁹ egiſſe btō paulo[c] apl̄o dicēte: Nunqd nō habemus ptātē mulierē ſororē[d] circūducendi[e] ſicut ⁊ frater dn̄i ⁊ cephas. Ut de inſipiens q2 nō dixit: nūqd nō habemus ptātē ſororem mulierē amplectēdi ſed circūducendi. ſ. vt mercede[f] ꝑdicatiōis ſuſtētaret ab eis: nec tñ deinceps vlteri⁹ foret carnale inter eos cōiugium. Hic ⁊ illud[g] Greg. in dialo. li. iiij. preſbyter quidam. require. j. diſt. ſeq. c. preſbyter.

Ut igitur ex his auctoritatibus apparet: ſacerdotes vxoribus (q̄s in laicali habitu vel in minoribus ordinibus cōſtituti ſibi legitime copulauerūt) neceſſaria miſtrare ⁊ debita reddere nō valēt.

Sed obijcit̄ illud tripertite hiſtorie. Conſtitut pa nutij nicena ſynodus nō conſtituit ꝙ preſbyteri cū ſuis vxoribus non dormirent.

Nicena ſynodus volēs corrigere hoīum vitā in eccleſijs cōmorantium poſuit leges quas canones vocamus. In quoꝝ tractatu videbatur aliquibus introducere[h] legē: vt epi preſbyteri diaconi ſubdiaconi cū cōiugib⁹ quas ante cōſecrationē duxerunt nō dormirent. Surgēs aūt pānutius confeſſor cōtradixit honorabiles confeſſus nuptias ⁊ caſtitatē[i] dicens eē cum ꝓpria cōiuge ꝯcubitū. Suaſit itaqȝ cōcilio ne talem poneret legē grauē eſſe aſſerens cauſam q̄ aut ipſis aut eoꝝ cōiugalibus occaſio fornicationis exiſteret: ⁊ hoc quidem pānutius (lʒ nuptiaꝝ eſſet inexpertus) expoſuit ſynoduſqȝ laudauit ſniām[k] eius: ⁊ nihil ex hac pte ſanciuit: ſʒ hoc in vniuſcuiuſqȝ voluntate non neceſſitate permiſit.

Item ſynodus ſexta.

Non in preſcriptum ſed tpe oblationis a cōplexu ſuarū vxoꝝ ſacerdotes abſtineant.

Quoniā[l] in romani[m] ordine canonis eē cognouimus traditū eos qui ordinati[n] ſunt diaconi vel pſbyteri cōfiteri qđ non ſuis iā copulentur vxoribus: antiquū ſequentes canonē apoſtolice[o] diligentie ⁊ cōſtitutiones ſacroꝝ viroꝝum legales nuptias amodo valere volum⁹ nullo modo cū vxorib⁹ ſuis eoꝝ cōnubia diſſoluētes: aut ꝓuantes eos familiaritate ad inuicē in tēpore opportuno[p] quicūqȝ ergo diligens[q] inuētus fuerit in ſubdiaconali ordinatiōe aut diaconali aut ſacerdotali: hi nullo modo ꝓhibentur ad talē aſcēdere gradum pro vxoris ſue cohabitatione: nec etiam tpe ordinationis ſue ꝓfiteri caſtitatē co

ſynodus enim ſententiā eius laudauit ⁊ approbauit.
h Introducere. de conti. nſu vxoris: aliter eēt iniqua.
i Caſtitatem. ſic qui bene comedit abſtinens eſt. xliij. diſtin. conuiuia. in fine.
k Sniam. Unus ergo pōt ꝯdicere toti vniuerſitati ſi hʒ rationabilē cām vt ex de his que ſi. a ma. par. ca. c. j. nam ſnia vnius pōt alios trahere ad ptem ſuā vt extra de eo q mit. in poſ. c. cum ſicut. ff. de arbi itē ſi vnus §. vlti. C. de iur. enu. l. j. §. ſed is qꝫ.
Quoniā. Ceſus. Hoc. c. diuiditur in duas ptes. Jn pma pte dicitur ꝙ in canone romano ſtatutū erat ꝙ diacones ⁊ pſbyteri orientalis eccleſie debērēt cōtinētiā ꝓfiteri qđ male ſeruabant qđ ſexta ſynodus cognouit: iō ſtatuit iuxͣ antiquū canonē apoſtoloꝝ: vt vnuſqſqȝ cleric⁹ ſuam poſſit habere vxorē: nec ꝓpter hoc repellatur a ꝓmotiōe ſi dignus fuerit: nec tpe ſue ordinatiōis cogat̄ cōtinentiā ꝓfiteri: eo tñ tpe quo miniſtrat altario dʒ abſtinere. Jn ſecūda parte que icipit ibi: ſi quis. dī ꝙ ſi quis pſbyteros vel diacones a cōtactu legitīe vxoris ꝓuauerit deponi dʒ: ⁊ quicunqȝ clericus cā religionis ſuam vxorē abiecerit deponi debet: ſi in contumacia perſeuerct.
l Om. i. quāuis.
m Romani. hic aſſignatur differentia inter orientales ⁊ occidentales.
n Qui ordinati ſunt. i. ordinantur.
o Apoſtolice. q2 apoſtolus precepit vt vir reddat debitum vxori. xxxiij. queſtione. v. capitu. j.
p Opportuno. Jſtud eſt ꝯ̄ gandulphum ⁊ alios q dicunt ꝙ vir quolibet loco etiā in eccleſia: ⁊ quolibet tēpore tenetur reddere debitum vxori petenti. hoc nō eſt verū: q2 ſicut creditor non dʒ ſemper vnire cum ſacco paratus: vt. ff. de ſolu. quod dicimus. ſic nec vir ſemper dʒ eſſe paratus. xxxiij. q. iiij. apoſtolus. in glo. vlti.
q Diligens. ideſt dignus.

[Margin notes, left:] Uict⁹ noīe ꝯphendit̄ viſtus. — cō. ſ. ra. — ſufficiat⁹ ... ſan ... bueni ... poteſt.

[Margin notes, right:] Cōtradicere pōt vn⁹ multis. — Jtem glo. cōtr. in. c. ꝓpoſuiſti in. v. eſtote. ⁊. lxij. diſti. — Uir debitū vxori nō ſp nec vbiqȝ reddere tenet̄

gantur ꝙ abſtineri debeāt a legalis vxoris familiaritate. Item opꝫ eos qui altari miniſtrant in tēpore oblationis ſanctoꝝ cōtinentes[a] eſſe in oībus vt a deo poſſint cōſequi q̄ ſuppliciter poſtulāt. ¶ Si quis igiť ꝓſumpſerit contra apoſtolicos canones aliquos pſbyteroꝝ ⁊ diaconorū priuare a cōtactu ⁊ a cōmunione legalis vxoris ſue deponatur. Similiter ⁊ pſbyter aut diaconus q religionis cā vxorem ſuā expellit excōicetur: ſi vero in hoc pmanſerit deponatur. ¶ Hoc aūt ex loco itelligendū eſt: orientalis enī eccleſia (cui ſexta ſynodus regulam viuēdi pſcripſit) votū caſtitatis in miniſtris altaris nō ſuſcepit. ¶ Unde ſtephanus papa ait. ¶ Occidentalis nō orientalis eccleſia caſtitatis votuꝫ obtinuit.

✝ 5 ALiter ſe orientaliū traditio hꝫ eccleſiaꝝ: aliter hui⁹ ſancte ro. ec. nā eaꝝ ſacerdotes diaconi aut ſubdiaconi in matrimonio copulāť[b]. Iſti⁹ aūt eccleſie vel occidentaliuꝫ nullus ſacerdotū a ſubdiacono vſqꝫ ad epm licentiā habꝫ coniugiū ſortiendi. ✝ 6 ¶ Siľr ⁊ capťm nicolai[c] ex loco cōſideratur: qꝛ gens bulgaroꝝ nouiter ad fidē cōuerſa ꝓpoſitum ſacre religionis ex integro aſſumere nōdum didicerat. Quod aūt in ca. vj. ſynodi⁹ pſbyter nō legitimis nuptijs detētus puniť: nō legales nuptie ſed ſcōe intelligende ſunt: a quibus auctoritate canonica ſacerdos qlibet dꝫ eſſe imunis. Illud autē gangrenſis ꝯcilij ſi qs[e] diſcernit pſbyterū cōiugatum ⁊c̄. ſiľr intelligendū eſt vel locaľiter traditū vel cōiugatum ab ea eſſe appellatuꝫ quā ante tpˢ ordinationis ſue duxerat. Illud quoqꝫ martini pape ſi ſbdiaconus[f] ſcōaꝫ duxerit vxorē nō diſſimiľr intelligendū eſt: pmam enī vxorē aň ſubdiaconatum habere permittetur: qua defuncta vel caſtitatem profeſſa promouetur iſte ad ſubdiaconatum: ꝓmotus autem ſi ſecundas deſideraucrit nuptias: ſententie martini pape ſubiacebit.

¶ Diſtinctio. xxxij.

✝ I SEruanda[g] eſt ergo cōtinentia ab omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis. ¶ Unde Leo papa ait.

¶ Non etiā cōnubium diaconibus conceditur.

Queſtio. i

a ¶ Cōtinentes. Sꝫ nunqd in oriētali eccleſia vir pōt ꝓmoueri ſine licētia vxoris? Dicit. h. ꝙ ſic qꝛ nec fit ei pıudicium aliqđ: ſed certe pıudicium fit ei: qꝛ poſt mortē viri nō pōt ꝯhere. Itē ⁊ in alio fit ei pıudiciuꝫ: qꝛ tpe vicis ſue nō dꝫ ei cōmiſceri: cū etiam ad tpˢ vir inuita vxore non poſſit orare: vt xxxiij. q. iiij. aplˢ. ſed ibi expone orare .i. peregrinari. Joan.

¶ Hoc ait. ¶ Caſus. Modo Gratian⁹ ſoluit ſupradictā obiectionē: ⁊ dicit ꝙ hec duo c. intelliguntᷣ de clericis oriētalis eccľie q nō ſuſceperūt votū caſtitatis cui ſexta ſynodus pfuit: ſꝫ occidentalis ſic. ⁊ hoc ꝓbatur per ſequē. c.

✝ 5 ALiter. ¶ Hec ē quinta ps in q̈ ponit dr̄iaꝫ inter eccleſias orientalem ⁊ occidentalem.

¶ Caſus. Dr̄ in hoc c. ꝙ alia eſt traditio oriētaľ eccľie ⁊ occidētalis. Nā in oriētali eccleſia oēs clerici idiſtincte pn̄t viı mr̄imonio ꝯcto. In occidētali vero eccleſia aliter ſeruatur.

b ¶ Copulanť .i. copulato vtunť. Multi ex hac lr̄a dixerūt ꝙ oriētales pn̄t ꝯhere in ſacris ordib⁹: ſed eis obſtat. ſ. di. ꝓxi. ſi qs eoꝝ. ſed ibi dicūt ꝙ ibi ſexta ſynodus nobis preſcrit regulam.

✝ 6 ¶ Siľr hec eſt ſexta ps huius diſti. in q̈ oſtēdit Gr̄anus qľr intelligantᷣ tria. c. in xxviij. di. ſ. cōſulēdū ⁊ pſbyterum. ⁊ ſi qs diſcernit. ⁊ vnuꝫ. c. in. xxxiiij. di. ſi ſubdiaconus. Dicit enī ꝙ illud. c. ꝯſulendū. locale fuit qꝛ bulgari nōdū ſuſcepant votuꝫ ꝯtinētie. In. c. pſbyteꝝ nō legitime nuptie itelligūť ſcōe ſ. ſi qs diſcernit. locale fuit. vel itelligiť de vxore q̄ ducta fuit i minoribus ordinibus. Similiter. c. illud ſi ſubdiacon⁹ de ſcōa vxore itelligiť.

c ¶ Nicolai. xxviij. di. conſulendum.

d ¶ Synodi. xxviij. di. preſbyterum.

e ¶ Si quis. ſ. xxviij. diſtin. ſi quis.

f ¶ Si ſubdiacon⁹ ĩ. xxxiij. di. ſi ſubdiacon⁹. Diſtictio. xxxij.

Diuiſio. ✝ I SEruāda eſt. ¶ Hec di. diuidiť i ſex ptes. In pma pte ꝓbat ꝙ in ſacris nullus pōt hr̄e vxorem: in minoribus aūt pōt ⁊ etiā hr̄e bn̄ficiū. hoc ꝓbat p tres auctoritates. ſcōa ibi null⁹. tertia ibi: deꝑ. q̄rta ibi: ꝓhibenť. qnta ibi: iterdicit. ſexta ibi: pſbyterā. Jo. ď fā.

¶ Caſus. Hic ītitulať. xxxij. di. in q̄ dr̄ ꝙ in occidētali eccleſia clici in ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti debēt ꝯtinentiā ſeruare: vt ꝓbať p ſeqn̄s. c. Sꝫ in minorib⁹ ordib⁹ nō coguntᷣ. ⁊ hoc per c. ĩ. eo. ſeriatim.

Clerici in quatuor ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti ꝯtinere tenentur

g ¶ Seruanda eſt. In hac. xxxij. di. adhuc ꝓſequiť de ꝯtinentia clicoꝝ. dicit ergo ꝙ cōſtituti in q̈ttuor ſacris ordinib⁹ tenentᷣ ꝯtinere ⁊ q nō fuerint ꝯtinētes priuantᷣ officio ⁊ bn̄ficio: ⁊ ſi habent publicas ꝯcubinas nullus miſſaꝫ eorū audiat: ⁊ vt facilius poſſint ſeruare cōtinētiaꝫ pcipiť eis vt extraneaꝝ feminaꝝ familiaritatez vitent. Jo. Sꝫ nūqd qlibet ordo ē ſacer? Et certe vr̄ ꝙ ſic. nā vt dr̄ ĩ li. iiij. ſniaꝝ. xxij. di. i pn̄. ꝙ ordo ē ſacrū ſignaculū in q̄ tradiť ſpūalis ptās ordinato ⁊ offm̄: ⁊ in qlibet ordine ꝯferť

gſaſi digne ſumat:vt ibi di. Sol.re ṽa qlibet ordo ſacer eſt:ſ; q̃tuoꝛ ṗcipue dicũtur ſacri a ſcimonia.i.caſtitate ꝯtinẽtia:quã iducũt.ſ.xxviij.di.nullũ.ꝛ.c. decernim⁹.

O Mnium. ¶ Caſus. Queſitũ fuit a Leone:an ſubdiaconi poſſint habere vxores? Et rñdet ꝙ clerici in minoꝛib⁹ oꝛdinibus cõſtituti ſi contrahãt imunes ſũt a culpa:ſed hoc ſubdiaconis nõ licet. Unde qui habent: ſint tanq̃ non habentes:ꝛ qui nõ habent permaneãt ſingulares. Et ſi hoc cuſtoditur in ſubdiacono:multo foꝛti⁹ in diacono preſbytero:ꝛ epiſcopo cuſtodiri opoꝛtet.

a ¶ Que in alijs.id eſt laicis.

b ¶ Clericoꝛum. ſacroꝛum.

c ¶ Singulares.i. diuiſi ab eis.

d ¶ In hoc oꝛdine. id eſt ſubdiaconali.

e ¶ A capite.i. ab epiſcopatu. Et ſic videtur ꝙ epiſcopat⁹ ſit oꝛdo.liiij. diſt. ſi ſeruus.ꝛ.xciij. diſt. diacones.ꝛ diſt.xxj. cleros. ſic.xxviij. diſtinctio.nullum.

f ¶ Item. hic habent quidã. c.quod eſt.xxvij. queſtio.ij. multoꝛum ꝛc̃.

S I qui. ¶ Caſus. Que ſiuit Aug. angloꝛũ epiſcopus a Greg. quid deberet fieri de clericis in minoꝛibus oꝛdinib⁹ conſtitutis:qui cõtinere non poſſunt? Et reſpõdet Greg. ꝙ ipſi debent vxores accipere:ꝛ ſtipendia ſua recipere exteri⁹. Et hoc ꝓbat exemplo patrũ qui diuidebant ſingulis ꝓut quibuſq; opus erat. Et debent viuere ſub regula ſua eccleſiaſtica:ꝛ linguaʒ et coꝛ a malo abſtinere.

g ¶ Exterius.ſignatur cõtrariũ.xij.q.j. neceſſaria.ꝛ de conſecra. diſtinctio. v. in omnibus. vbi dicitur ꝙ omnes clerici ſimul doꝛmient. Sed dic vt no.xij.queſtio.j.quia tua.

ſtatus ordo.

O Mniũ ſacerdotũ tam excellens eſt electio:vt hec que i alijs[a] mẽbꝛis eccleſie vacãt a culpa:in illis tamẽ habeãtur illicita:cũ eni extra clericoꝝ[b] oꝛdinẽ ꝯſtitutis nuptiarũ ſocietati ꝛ ꝓcreationi filioꝝ ſtudere ſit liberum:ad exhibẽdã tñ pfecte ꝯtinentie puritatẽ:nec ſũdiaconib⁹ carnale cõnubiũ quidẽ ꝯcedit: vt etiã qui habent ſint tanq̃ nõ habẽtes:ꝛ qui nõ habent pmaneãt ſingulares[c] ꝛ inupti:qđ ſi in hoc [d]oꝛdine qui quart⁹ extat a capite[e] dignuʒ eſt cuſtodiri:q̃to mag:s i pꝛimo vel in ſcđo tertio ve ſeruãduʒ eſt:ne aut leuitico aut pſbyterali honoꝛe aut epali excellẽtia qſq̃ idone⁹ exiſtimetur:q ſe a voluptate luxurie necduʒ refrenaſſe detegitur.

I teʒ[f] gregoꝛius Leoni epiſcopo catinenſi. Palea.

M Ultoꝝ relatione cõperimus hãc apud vos conſuetudinẽ olim tenuiſſe: vt ſũdiaconi ſuis licite miſceãtur vxoꝛib⁹:qđ ne denuo qſq̃ preſumeret a ſeruo dei ſedis noſtre diacono ex auctoꝛitate noſtri pdeceſſoꝛis eſt iſto mõ ꝓhibitũ:vt eodẽ tpe hij q iaʒ vxoꝛibus fuerãt copulati vnũ de duobus eligerẽt.i.aut a ſuis vxoꝛibus abſtinerẽt:aut certe miniſtrare nullo mõ preſumerẽt:ꝛ q̃tũ d: ſpecioſus tũc ſũdiaconus ꝓ hac re ab adminiſtratiõis ſe ſuſpendit officio:ꝛ vſq; in obitum ſui tpis notarij qdeʒ geſſit officiuʒ:ꝛ a miniſterio qđ ſũdiaconum opoꝛtuerat exhibere ceſſauit. Et poſt aliqua: Decetero vo fraternitas tua ſit oĩo ſollicita: vt q̃s ad hoc officiũ ꝯtigerit ꝓmouere:hoc q̃ maxime diligẽter inſpiciat:ne ſi vxoꝛes habent miſcẽdi ſe cum eis licentia potiãtur: ſed ad ſimilitudinem apoſtolice ſedis eos cũcta obſeruare: ſua nihilominus diſtrictione cõſtituat.

Item Greg. Augu. angloꝛum epiſcopo.

¶ Extra ſacros oꝛdies cõſtituti ducant vxoꝛes:ꝛ ab eccleſia ſtipẽdia accipiãt.

S I q ṽo ſunt clerici extra ſacros oꝛdines ꝯſtituti q ſe ꝯtinere non poſſunt ſoꝛtiri vxoꝛes debẽt:ꝛ ſtipẽdia ſua exterius[g] accipe:qꝛ ꝛ de eiſdẽ a patribus nouimus ſcriptuʒ ꝙ diuidebant ſingulis: ꝓut cuiq; opus erat:de eoꝝ ergo ſtipẽdijs cogitãdũ atq; ꝓuidendũ eſt:ꝛ ſũ eccleſiaſtica regula ſunt tenẽdi:vt bonis moꝛibus viuant:ꝛ canẽdis pſalmis inuigilẽt[h]:ꝛ ab oĩb⁹ illicitis ꝛ coꝛ ꝛ linguã ꝛ coꝛp⁹ (deo auctoꝛe) cõſeruẽt.

Item nicolaus papa odoni viencñ archiepiſcopo.

¶ Subdiacono vxoꝛẽ du- cere nõ lʒ.

D E illo clerico aluerico noĩe quẽ per oꝛdines eccłiaſticos vſq; ad ſũdiaconatũ caſtũ vixiſſe dicitis:cur veſtra auctoꝛitate vxoꝛeʒ duxerit miramur:eo ꝙ nulli vnquã (exceptis illis quib⁹ eccleſiaſtica regula habere permittit) vxoꝛẽ habendi licentiam damus[i].

Item nicolaus papa omnibus epiſcopis.

+ ¶ [illegible]
+
2 N Ullus miſſaʒ audiat[k]

h ¶ Inuigilent.licet enim ſint vxoꝛati tamẽ abſtinebũt a negociatione ꝛ armis:vt.lxxxviij.di.foꝛnicari.xx.q.iij. eos.ſic extra de elec.tranſmiſſam.ꝛ.lxxxj.di.dictum.

D E illo. ¶ Caſus. Quidam epiſcopus permiſit alicui ſubdiacono ducere vxoꝛem:de quo nicolaus papa eum repꝛehendit:cum tãtum clericis infra ſubdiaconatum liceat cõtrahere mřimoniũ.

i ¶ Damus. Sed nũquid papa dare poteſt ſũdiacono licentiam cõtrahendi? Uidetur ꝙ ſic: nam diſpenſat eccleſia cum cõſanguineis:ꝛ diſpenſat in alijs votis: vt extra de vo.ꝛ vo.redemp. ex multa.ꝛ in iuramentis:vt.xv.queſtio.vj. auctoꝛitatẽ. vbi dicitur: diſſolue obligatiões impietatis. Econtra videtur vt extra de ſtatu mo.cuʒ ad monaſterium. in fine. Sol.ſi votum ipſuʒ obliget oꝛdinatum papa non poteſt diſpenſare:ſed ſi cõſtitutio obliget ꝛ nõ votum:tũc poteſt papa diſpenſare:quia cõtra conſtitutiões eccleſie bene diſpenſat.xxv.q.j.ſunt quidam. Joã.

Subdiacon⁹ an de licẽtia pape poſſit ꝯ habere.

N Ullus. hec eſt ſcđa ps di. in qua dicit quod in duobus.c.ſeq.cõtinetur. Jo.de ſan. +
+
2

¶ Caſus. Precipit nicolaus papa i hoc ca.vt nullus audiat miſſam ſacerdotis quẽ ſcit indubitãter hꝛe cõcubinã: aut ſubintroductaʒ mulierem. Synodus etiã hoc ſub excõicatiõe ṗcipit. Qđ ſeqtur eſt.§. Grani.

k Audiat.ꝯtrium legitur.xxviij.di. cõſulendũ.xv.q. vlt.c. vlt. Sed h̃ loqtur de illo cuius crimẽ notoꝛium eſt vel per ſniaʒ vel ꝓpꝛiã ꝯfeſſionẽ:vt ex̃ de coha.cle.ꝛ mu.ṽia.

immo ſi adhuc poſt ſniam corrigi voluerit non dicam eum ſuſpēſum ipſo iure.vt.lxxxi.di.ſi qui ſunt pſbyteri.extra de coha.cleri.ꝛ mu.c.ſicut.B.tñ dicit hunc canonem fuiſſe qñqꝫ late ſnie:ſed hodie nō eſſe.ꝛ hoc qđ dixi ſpeciale eſt in hoc crimine fornicatiōis:vt notorius fornicator ſit ſuſpēſus ipſo iure:ꝛ ēt ſimoniacus:vt.i.§.de ꝟ. ſed in alijs criminibus nō eſt expſſum:ꝛ ideo lꝫ notoria fuit nō eſt ꝓpter illa abſtinēdum ab officijs ipſorum.vel dic ꝙ lꝫ notorius fornicator ipſo actu ſit ſuſpenſus:tñ ꝓpter ꝯtrium actū ipſo iure reſtituit ei offm. lxxxi.di.ſi qui ſine. vnde ꝗꝫcito penitet licite celebrat.Joā. Sꝫ certe quicqđ dicat Jo.hoc tene pro certo ſiue ſit notoriū per ſniam: ſiue per cōfeſſionem:vel per rei euidentiā de fornicatiōe ipſius qđ vitari dꝫ.vt extra de coha.cle.c.vlt.B.

Concubinarij an ſint in officio fugiendi.

a ¶ Quē ſcit.ſcientia iuris nō ſci.Jo.

Diuiſio.

Preter. ¶ Casus Caplm hoc diuidit in duas partes.Jn pma pte dicitur ꝙ nullus debet audire miſſaz pſbyteri quē ſcit ꝯcu [illegible] pi[illegible] dōs miſſaz nō cātet niſi ceſſauerit: nec alia diuina celebret cū his qui obediunt huic conſtitutioni:nec aliquid ab eccleſia percipiat. Jn ſecunda parte que icipit ibi:precipientes etiā ſtatuimus.di ꝙ illi q ſeruāt caſtitatē ſimul manducēt ꝛ dormiāt:ꝛ decimas ꝑmitias ꝛ oblatōes pcipiāt a laicis:qs q nō dederit excōicet.

b ¶ Ab eccleſia.hoc concedo in ſuſpenſo a canone:idē eſt in excōicato.extra de ap.paſtoralis.nō ita dico in ſuſpenſo ab homine ꝙ ibi ſtatim debeat amittere bñficiū: qꝛ relegato ad tempus bona nō adimuntur niſi hoc in ſnia exprimatur.C.de pe.deportato.li.qꝛ dum alijs rationibus quis cōſtringi poteſt non ſunt ei ſubſidia ſubtrahenda.C.de execu.rei iudi.ſtipēdia.Jo.immo dico ꝙ nec ħ adimerentur niſi in ſentētia exprimeret.quid de hoc iuris ſit notaui in queſtionibus.B.

Clerico excōicato eſt ſubtrahendum bñficium.

c ¶ Jn diſpoſitione.Arg.pro cōi vita clericoꝝ.vt.i.q.ij. ſacerdos.ſed contra varie ſunt cōſuetudines.ſ.ca.placuit.extra de cōſti.cum oēs.ꝛ de elec.cū eccſia vulterana.

d ¶ Separentur.Ar.ꝙ laici excōicandi ſunt q decimas vel oblationes ſoluere nolunt.xvi.q.i.ſtatuimus.ꝛ ca. reuertimini.xiij.q.ij.q oblatōes.xij.q.i.duo ſūt genera.

presbyteri quē ſcit[a] concubinaꝫ indubitāter habere:aut ſubintroductā mulierē.Vnde etiaꝫ ipſa ſancta ſynodus hoc capitulū ſub excōicatione ſtatuit dicens:quicūqꝫ ſacerdotum ꝛ diaconorꝫ ꝛc̄. ſicut in ſubſequenti ca.alexandri.ij.continetur.

Item alexander.ij.

¶ Nō eſt audiēda miſſa a presbytero q ꝯcubinam hꝫ.

Preter hoc aūt precipiendo mandamus:vt nullus miſſam audiat pſbyteri quē ſcit concubinā habere indubitāter vel ſubintroductā mulierē:vnde etiā ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excōmunicatione ſtatuit dicens:Quicūqꝫ ſacerdotuꝫ diaconorū ſubdiaconorum: poſt conſtitutū beate memorie predeceſſoris noſtri ſancti leonis pape ꝛ nicolai de caſtitate clericoꝝ concubinaꝫ palā duxerit:vel ductam nō reliquerit:ex parte omnipotentis dei ꝛ auctoritate principuꝫ apoſtoloꝝ petri ꝛ pauli precipimus ꝛ oīno ꝯtradicimus:vt miſſas non cantet: nec etiā euangeliū legat:neqꝫ epiſtolā ad miſſam: neqꝫ in presbyterio cū his ad diuina officia qui pfate cōſtitutioni obediētes fuerit maneat: neqꝫ partē ab eccleſia[b] ſuſcipiat. ¶ Precipiētes etiam ſtatuimus vt hi predictoꝝ ordinum qui eiſdē predeceſſoribus noſtris obediētes caſtitatē ſeruauerint:iuxta eccleſias (ſicut oportet religioſos clericos) ſimul māducēt ꝛ dormiant:ꝛ quicqđ eis ab eccleſijs cōpetit hoc cōmuniter habeāt. Deinde vt decime ꝛ primitie ſeu oblatiōes viuoꝝ ꝛ mortuoruꝫ eccleſijs dei fideliter reddantur a laicis:ꝛ vt ipſe in diſpoſitione[c] epoꝛum ſint: quas qui retinuerint a ſancte eccleſie cōmunione ſeparent[d]. ¶ Verum[e] principia harū auctoritatum cōtraire videnẗ Hiero.[f] ꝛ Augu.[g] ꝛ ceteris qui chriſti ſacramēta neqꝫ in bono neqꝫ in malo homine fugienda demonſtrāt:ſicut ſubſequēs cauſa ſimoniacorum plenius demōſtrat.Sꝫ Vrbanus.ij.in epla[h] deſtinata p poſito[i] ſci Vincētij hāc ꝯrietatē determinat dicēs. ¶ Ad

ꝉ 3

e ¶ Verum.¶ hec eſt tertia ps di.in qua ponit.c.vrbani.in quo dī que differentia ſit inter ſacra celebrata a malis catholicis vt in neceſſitate poſſint ſumi:ꝛ ſacra ab hereticis que nullo modo poſſunt ſumi preter baptiſma.Joan.de ſan.

ꝉ 3

¶ Casus Dictū eſt ſ.in.c.nullus.ꝛ ca.pter hoc.ꝙ nullus dꝫ audire miſſaz ſacerdotis quē ſcit cōcubinā indubitanter hīe ſed hoc videtur ꝯdicere hier.ꝛ Aug.ꝛ multis alijs q dicūt ſacra nō eſſe ſpernēda in bono vł malo plato vt.i.q.i.In multis.c.Sꝫ hec ꝯrietas ſoluiẗ i epiſtola Vrbani:q̄ epla infra ſequiẗ ſtatim.

Excōmunicari pñ qui decimas non ſoluunt.

e ¶ Verū.hic.§.diuidiẗ in tres ptes.

f ¶ Hieronymo.i.qō.i.ſicut chriſtus.

g ¶ Auguſtino.i.qō.i.ſi fuerit.ꝛ capi.neqꝫ in homine.

h ¶ Jn epiſtola.i.q.iij.ſaluator.

i ¶ Prepoſito ſancti vincētij.Epla deſtinata fuit ab heretico in qua multa obijciebātur ei:ſcꝫ vtrū vera eſſent ſacramēta vel ſacrificia hereticoꝝ:cui cū non reſpōdere poſſet miſit eā pape vrbano:vt reſponderet:ipſe vero reſpōdit ad ſingula.

¶ Ad hoc vero.

¶ Casus.Quidam miſit epiſtolā quandam pꝑoſito ſancti vincētij in qua due queſtiones continebātur:quas cum neſciret ſoluere vrbanū ſuper hoc cōſuluit.Vrbanus vero ei eaſdē queſtiones ſcribit ꝛ ſolutiōes ponit.Diuidiẗ ergo hoc.c.vel hec epiſtola in duas partes.Jn prima parte ponūtur due queſtiones quarū prima eſt:vtrum ſacra ſint recipienda a criminoſis:Rñdet Vrbanus ꝙ vera ſunt ſacramēta in ſui eſſentia a quocūqꝫ fiant:dūmodo fiant in forma eccleſie:ꝛ ab his qui poteſtatē habent cōficiendi:ꝛ recipienda ſunt ab eis niſi ſint heretici vel ſchiſmatici: et hoc ꝓbat auctoritate Auguſtini.Nicolaus tñ ꝛ Grego. preceperūt ab officijs ſimoniacorū ꝛ iacētium in fornicatione manifeſta abſtinendū eſſe. Secunda queſtio ſit complexiue:aut nō ſunt vera ſacramēta que conficiuntur ab iſtis:nec habēt virtutis effectū:aut ſunt vera.Si non ſunt vera:ergo neqꝫ agētibus neqꝫ ſuſcipientibus obſunt.Si ſunt vera:ergo ſperni non debēt.ꝛ reſpōdet Vrbanus ꝙ vera ſunt.Verūtamen cōtra ſtatuta Grego. ꝛ nicolai nō ſunt recipienda de manibus eoꝝ.Jn neceſſitate tamē ab iſtis:ſcꝫ ſimoniaco ꝛ notorio fornicatore

Diuiſio.

poſſunt baptiſma ſuſcipi ꝛ etiam eucharistia. In ſecunda parte que incipit ibi: hec de malis: dicitur ꝙ ſacramẽta ſchiſmaticoꝝ ꝛ hereticorũ vera ſunt vt dicũt doctores eccleſie: ſed nõ habent effectum donec fuerint recõciliati eccleſie vel ipſi vel ordinati ab ipſis per manus impoſitionem: ſed nõ ſunt recipienda ab ipſis: in mortis tñ articulo tãtũ baptiſma ab eis recipi poteſt. Cyprian⁹ tamẽ ꝛ. lxxx. epiſcopi cũ eo dixerunt baptiſma hereticorum eẽ lauacrũ diaboli. Sed reprehenſi ſunt ab auguſtino ſtephano cornelio ꝛ alijs põtificib⁹ romanis: cum melius ſit a talibus baptiſmuz recipere ꝙ̃ in eternum perire. Et hanc ſententiam ſequit̃ tota eccleſia.

a ℭ Ad hoc. hic incipit. c. vrbani.

b ℭ Et veneranda. ꝛ etiam ſuſcipienda: ꝛ per hoc reſpõdet duabus queſtionibus: ſcʒ ꝙ ipſa ſacramẽta vera ſunt: ꝛ preterea ꝙ ſuſcipiẽda ſũt: ꝛ ita facis vi in verbo illo veneranda.

c ℭ Malus. nõ ſufficienter ꝓbat hoc, cũ aliud dici poteſt in baptiſmo: aliud in ceteris: nam ꝛ a pagano cõferri poteſt. ✝ de cõſe. diſti. iiij. a quodam. ſed meli⁹ probat per ſequens nõ abhorreat ꝛc̃.

d ℭ Columba. id eſt bonus xpianus.

e ℭ Attamẽ. huc vſqʒ intelligitur de malis occultis: ꝛ de illis qui tolerãtur.

f ℭ Conſtiterit. per ſententiam vel per confeſſionẽ vel per rei euidentiã: vt. s̃. dixi in. c. nullus.

g ℭ Ducibus. Argu. h̃ ꝙ laicus de mandato ſuperioris poteſt ſuſpendere clericos ꝛ excõmunicare: q: excõicatio eſt iuriſditionis potius ꝙ̃ ordinis. arg. extra de electio. tranſmiſſam. nam electioni poſſunt intereſſe laici. lxiij. di. adrianus. ꝛ. c. in ſynodo. ꝛ arg. xcvj. di. bene quidem ꝛ. c. nos ad fidem. ꝛ cauſis matrimonialibus. xxxv. q. v. ad ſedem. circa me. ij. q. iiij. mẽnam. Jo. hoc tamẽ videt̃ alienum a laico cum de rebus ſpũalibus ſe nõ intromittat: vt extra de iudi. decernimus. imo vt ibi dicit̃ ꝓhibetur p̃latis vt talia laicis non cõmittant. tamẽ dñs papa qui habet plenitudinem poteſtatis eis poſſet committere vt excõmunicarent. ij. q. iiij. mẽnam. Bar.

h ℭ Officium. h. iſtud intelligit de notorio ſimoniaco ſicut de notorio fornicatore. melius credo ꝙ etiam

[illegible] Adde ab heretico. dic ꝙ ... xxiiij. q. j. ... his auctoritati... ꝛ. c. ſĩ diacon⁹. ꝛ ... cõſe. di. ij. c. cũ va... ꝛ cap. ... ſtẽdit. ꝛ ... quõ. vbi reprobat̃ ... Cypria... ꝛ ... quõ ... põt eũ ... ſuſpen... re ꝛ ex... icare.

hoc[a] vero qđ ſubiũgitur in epiſtola. j. vtrum ſit vtenduʒ ordinationibus ꝛ religs ſacramentis a criminoſis exhibitis: vt ab adulteris vel ſanctimonialiũ violatoribus vel huiuſmodi. Ad hoc inq̃ reſpondemus ſi ſchiſmate vel hereſi ab eccleſia nõ ſeparentur: eorũdem ordinationes ꝛ reliqua ſacr̃a ſancta ꝛ veneranda[b] nõ negamus ſequendo beatũ Aug. qui ſup Jo. de hmõi tam copioſe ꝙ̃ veraciter diſſerit. Ait enĩʒ: baptizat ſeruus ſiue bon⁹ ſiue malus[c]. Neſciat ſe ille q baptizat̃ baptizari niſi ab eo q ſibi baptizandi dedit ptãtem ꝛ paulopoſt. Nõ abhorreat colũba[d] myſterium malorũ ſed reſpiciat dñi poteſtatem. Attamẽ[e] predeceſſores nr̃i Nicolaus ꝛ Gregori⁹ a miſſis ſacerdotũ quos tales reuera eſſe ꝯſtiterit[f] fideles abſtinere decreuerunt: vt ꝛ peccandi licentiam ceteris auferrent ꝛ hmõi ad digne penitẽtie lamenta reuocarent. Scribit enim p̃deceſſor nr̃ Greg. rodulpho ꝛ bertoldo ducibus[g] inter cetera officium[h] ſimoniacorũ ꝛ in fornicatione iacẽtium ſciẽter nullo mõ recipiatis: ꝛ ꝙ̃tum poteſtis tales a ſanctis miniſterijs vbi oportuerit prohibeatis ꝛc̃.

ℭ Porro[i] ad hec que tibi ſylogiſtice in eadẽ ep̃la obijciũtur: ꝛ ſi corpus ꝛ ſanguis xpi nõ ſunt: ꝛ alia q̃ p̃diximus ſue ꝟtutis effectũ nõ hẽant: quid hoc agẽtibus obſũt: ꝙ ſi hñt cur ſpnũt̃ ſi[k] ab idignis p̃ſumuntur[l]? Ad hec ita rñdem⁹ ꝓprias qdem hñt ꝟtutes ꝛ dignitates vt p̃fat⁹ aug. ait ſup Jo. cõtra donatiſtas: ſed agẽtibus[m] vel ſuſcipientibus hec eadem ſacr̃a ꝯtra p̃fatoꝝ[n] pontificum inſtituta[o]: niſi forte ſola morte interueniente: vtpote ne ſine baptiſmate vel cõmunione[p] qlibet humanis rebus excedat: eis inquã agentibus vel ſuſcipiẽtibus intantũ obſunt: vt vere idolatre ſint cũ talibus[q] ꝛ ordinationũ[r] ꝛ ſacramentorũ[s] confectio[t]: ꝛ aliter ꝙ̃ permiſſum eſt ſcienter ſuſceptio vehementer a ſanctis canonib⁹ ꝓhibeant̃: ait enim Samuel ꝓpheta: Qm̃ peccatũ ariolãdi eſt repugnare: ꝛ quaſi ſcelus idolatrie nolle acqeſcere.

ℭ Hec de malis[u] catholicis qui intra eccleſiam ſunt. Ceterum ſchiſmaticoꝝ ꝛ hereticoꝝ ſacramẽta (qm̃ extra eccleſiam ſunt: iuxta ſanctoruʒ patrũ traditiones ſcʒ pelagij gregorij cypriani auguſtini

occultus ſimoniacus ſuſpenſus ſit ſi eſt ſimoniacus in ordine: vt. j. qõ. j. reperiũtur. ſuſpenſus eſt enim quo ad ſe ꝛ quo ad alios. hoc ideo dicit: q: quilibet peccator ſuſpenſus eſt quo ad ſe: lʒ non quo ad alios: p̃ter notoriũ fornicatorẽ ꝛ occultum ſimoniacũ: vnde ab occulto ſimoniaco in ordine quem ſcis eẽ ſimoniacũ non debes recipere ſacr̃a: vt dixi. j. qõ. j. ſi quis a ſimoniacis. ꝛ ꝓbatur ex̃ de ſimo. per tuas. ſʒ a quolibet alio q adhuc tolerat̃ potes recipere: q: lʒ qlibet peccator ſit quo ad ſe ſuſpẽſus: vt. j. qõ. j. ſacerdotes. non tñ quo ad alios: vt h̃ pʒ ꝛ. xv. q. vlti. c. vlti. ſic qñqʒ aliquis eſt ſuſpenſus quo ad alios ꝛ nõ quo ad ſe: vt ex̃ de cle. peg. tue.

Simoniacus an ſit ſuſpẽſus.

i ℭ Porro. hec ſũt verba vrbani.

k ℭ Si. exponitur id eſt quãuis.

l ℭ Preſumũt̃. i. p̃ſumptiue ꝯficiunt̃.

m ℭ Sed agẽtib⁹. Ab illo loco vſqʒ ad illũ locum ceterum agit de ſimoniaco ꝛ de fornicatore. ꝛ ab illo loco vſqʒ ibi ſciendũ. loquit̃ de heretico ꝛ ſchiſmatico. Et tres inuenit̃ dñie inter hos duos. ſ. ſimoniacũ ꝛ fornicatorẽ: ꝛ inter illos duos. ſ. hereticũ ꝛ ſchiſmaticum. Prima eſt ꝙ ſimoniac⁹ ꝛ fornicator tẽpe neceſſitatis ꝯferũt duo ſacr̃a. ſ. baptiſmũ ꝛ corpus xpi: ſed illi heretici ꝛ ſchiſmatici baptiſma tñ. [illegible]

j. Reg xv.

Simoniacus ꝛ fornicator tripliciter differunt

[illegible] Tertia q: ordinati ab iſtis recipiuntur ſine manus impoſitione: ſed ab illis nõ. j. q. j. manus. ꝛ. c. ꝙ qdaʒ.

n ℭ Contra prefatoꝝ. nicolai ꝛ gregorij. Et ſic patet ꝙ h̃ tantum loquitur de ſimoniacis ꝛ fornicatoribus.

o ℭ Inſtituta. ſcilicet obſunt.

p ℭ Vel cõione. Sic ergo ab iſtis recipitur eucharistia ſed non ab hereticis: vt. xxiiij. q. j. ſi quis dederit.

q ℭ Talibus. ſacerdotibus.

r ℭ Et ordinationum. ideſt ordinum.

s ℭ Et ſacramentorum. aliorum.

t ℭ Confectio. imp̃prie dicuntur ordines confici.

v ℭ De malis. hec lr̃a bene innuit ꝙ ab illo loco porro ad hec ꝛc̃. vſqʒ huc tm̃ de malis catholicis intelligitur non de preciſis. nec contradicit illud cõtra donatiſtas: q: Vrbanus inducit auctoritateʒ Greg. a minori. nã h̃

dicit de ſacris donatiſtaꝝ:⁊ ꝙ habent ꝓprias ꝟtutes ⁊c.
a Formam.i.virtutez habent:qꝛ vera ⁊ integra ſunt. j.q.j.ꝙ quidam.⁊ de conſe.di.iiij.oſtenditur.
b Initiati.i.cōſecrati.ſiꝉe de ꝯſe.di.ij.qꝛ corp⁹.xij.q.ij. auꝝ.xxviij.q.j.caue.ſ3 aliter accipiť.xxvij.q.ij.cū initiať.
c Per manus.j.q.j.hi qui.
c Per man⁹.S3 quid dices de penitē tia:nūqd eſt ab iſtis preciſis accipienda? Rñ.in caſu neceſſitatis eis poſſum⁹cō fiteri:nā ⁊ cuilibet.de peni.di.i.quez peniter:ſed l3 eis cōfiteamur: tñ nō debem⁹ recipere ab illis penitentiaz:qꝛ nec in eo caſu ipōnenda eſt penitentia ſed inoteſcēda.xxvij.q.vij. ab infirmis.Uel dic ꝙ nō debemus eis cōfiteri xxiiij.q.j.§.ſed iſtō.in ſi.de pe.diſti.vj.c.q vult.⁊illud ne inducant nos in deſpationem : ſicut iudei iudā cum ei penitēti dixerūt: Quid ad nos? Tu videris.de pe.di.j.is poteſtatis.
d Apłoꝝ.i.q ſub nomine apoſtolorū facti ſunt:ſed ſūt apocryphi.xv.diſt. ſancta romana.
e Quorū3. Simplex eſt hec relatio.
f Ex parte.xxxj.diſtinctio.aliter.
g Diaboli.Si quo ad effectū dixiſſent i deteſtationem criminis hereſeos bene dixiſſent:ſed hoc dixerunt:qꝛ non credebant eſſe ſacrorum veritatē apud hereticos:⁊ ideo reprehēſi fuerunt ab Aug.h.
h Appellant.j.de conſe.di.iiij.quo.
i In baptiſmo.

Pnīa an poſſit ab hereticis recipi.

Matthei xxvij.a.

⁊ hieronymi) formā[a] quidez ſacramentoꝝ habent: nō autem virtutis effectū habere ꝓfitemur:niſi cum ipſi vł eorū3 ſacris initiati[b] ꝑ manus[c] impoſitionem ad catholicam redierint vnitatē. Sciendum vero ꝙ canones apoſtoloꝝ[d] quoꝝ[e] auctoritate oriētalis ⁊ ex parte[f] romana vtiť eccleſia:etiā īſignis cyprian⁹ martyr ⁊ octoginta epi[ſ]cum eodē baptiſma hereticoꝝ lauacrū diaboli[g] appellant[h]. Stephanus vero ⁊ Cornelius martyres ⁊ pontifices romani: ⁊ venerabilis Augu.in lib. de baptiſmo eūdem Cyprianū ⁊ prefatos epōs ob hāc cām vehementer redarguūt: affirmantes baptiſma ſiue ab heretico ſiue ſchiſmatico eccleſiaſtico more celebratū ratuz eſſe baptiſma:⁊ merito quia alia in baptiſmo[i]:⁊ alia in reliquis ſacris conſideratio eſt quippe cū ⁊ ordine prior eſt ⁊ neceſſarior[k] ſit fides: ſubito enim morituro prius in baptiſmate ꝙ dñici corpis cōmunione vel alijs ſacris conſulitur:⁊ dū forte catholicus nō inuenitur:ſanctius eſt ab heretico baptiſmi ſacramentum ſumere ꝙ̄ in eternū perire:⁊ hanc ſniam preſcriptoruz pōtificum Cornelij:Stephani ⁊ Auguſtini ſecuti ſūt

beant puniri oēs qui in ſacris recipiunt vxores vel retinēt ꝯcubinas:⁊ dicit ꝙ debēt a clero ſubmoueri:⁊ vxores mancipari ſeruituti:⁊ hoc probat per.viij. auctoritates ſanctorum patrum. Joan.de ſan.
Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ ſacra de manibus hereticoꝝ ſimoniacoꝝ ⁊ in fornicatione iacentiuz nō ſunt recipiēda: nō quin ſint vera ſacramēta:ſed iō ſit vt tales ſacerdotes ꝑꝑ verecūdiam facilius ad penitentiā ꝓuocētur ſi viderit ſe ꝯtēni. Caſus ſeq.c. p3.

Syritius: Innocēti⁹: Leo: Anaſtaſius: ⁊ magnus gregorius: ⁊ oīs catholica eccleſia tenet. ¶ Prohibenť ergo de manibus taliū ſacerdotum ſacra ſuſcipi: nō qn ſint vera ꝙ̄tum ad formā ⁊ effectum: ſed qꝛ dum hmōi ſacerdotes ſe a populo cōtemptos viderint rubore verecūdie facili⁹ ad penitētiam ꝓuocenť.

Item ex.vj.ſynodo.

Qui vxorem ducere volūt ante ordinem ſubdiaconatus hoc faciant.

SI quis eorū qui ad clerū accedunt voluerit nuptiali iure mulieri copulari: hoc ante ordinationem ſubdiaconatus faciat. Item ex concilio chartaginen. iiij.

Lectores aut vxores ducant aut ꝯtinentiā ꝓfiteantur.

LEctores cū ad annos pubertatis[m] veniūt: cogantur[n] aut vxores ducere: aut continentiam ꝓfiteri.

Item Grego. Bonifacio epiſcopo rhegitano.

Subdiacones continentiam obſeruare oportet.

SUbdiaconib⁹ tuis hoc qō de ſingulis ſtatuimus decernim⁹ obſeruari: nec illā diffinitionē nřam cuiuſꝙ̄ ꝯtumacia[o] ſinas aut temeritate corrūpi. Itē vrbanus.ij.i ſynodo apō melchiā

SI quis eoru3. Iſtud.c.euidēter eſt ꝯ illos q dicunt ꝙ greci pñt ꝯtrahere in ſacris ordinib⁹ cū hoc.c.ſit ſexte ſynodi:⁊ ſexta ſynodus pſcrixit eis regulam viuēdi:vt.xxxj.di.nicena.⁊.c.qm.§.hoc aūt. patet etiā ꝙ apō eos in ſacris ordinibus nō ꝯhitur mrīmoniu3:nec ēt tēpore apoſtoloru3 licitum fuit contrahere in ſubdiaconatu:vt.lxxxiiij.diſtin. cum in preterito.

Greci i ſacris ordinibus nō poſſunt ꝯhere.

LEctores. ¶ Caſus. Clerici quidam in pubertate.xviij.an. poſſi ti volebant ad ſubdiaconatum non ꝓmiſſa cōtinentia ꝓmoueri:queſitū fuit in cōcilio carthagi. qd de hoc fieri deberet ⁊ rñſum fuit ꝙ iſti aut ducant vxores: aut cogant cōtinentiam ꝓfiteri ſi volūt ſubdiaconi fieri.
m Pubertatis. plene q̄ eſt.xviij. annorum in ſecularibus clericis:ſed.xv. in monachis. xx.q.j.illud.xxviij.diſtin.de his.hec enim dicitur plena pubertas:vt inſti.de adop.§.minorem.ſed quantum ad matrimonium cōtrahendum dicitur plena pubertas xiiij.anni in viro : vel.xij.anni in muliere:vt extra de deſponſa. impube puberes.

Uidetur ꝙ nec baptiſmus in neceſſitate ab heretico ſit accipiendus:nā cordis cōtritio ſufficit:vt de cōſe.di.iiij. baptiſmi vicē.ſic nec corpus xpi.xxiiij.q.j.c.pe.⁊ vlti. qꝛ qui credit mādu[c]at.de conſe.di.ij.vt qd paras. Rñ. hec eſt ratio:qꝛ baptiſmus neceſſarior eſt: nā in eo delētur oīa peccata:adeo ꝙ etiā ignis purgatorij pena nō ſentieť de cōſe.di.iiij.ſine.nō autem ita eſt in cordis cōtritione vel penitētia:nam ꝑ ea nō poteſt purgatoriū euitari: qō excedit omnē penā quā hic qs poſſit ſuſtinere.ſm ꝙ hec colliguntur.de pe diſti.vlti.c.vlt.⁊.xxv.diſtin.qui in aliud.
k Neceſſarior.imo ē ianua oīu3 ſacroꝝ.j.q.j.ſi qs ꝯſugerit.de ꝯſe.di.iiij.hij ꝟo.ex de pſbyte.nō bapti.veniens.

Purgatorij pena ē acerbior oī mundana.

¶ Prohibent. Hec eſt q̄rta ps di.in qua ꝓbať qualr debeant puniri ...

n Cogantur.ff. eo.placuit. contra.ſed illud quādo eccleſia penuriam non patitur.argu.lv.di.c.i.
SUbdiaconibus. ¶ Caſus. Queſiuit bon iſaci⁹ an ſubdiaconi ſui epatus poſſint vxores ducere. Et rñdet Grego.ꝙ nō:ſed hoc ſtatuit de illis qō decreuit de alijs:nec decretū ſuū alicuius temeritate vult violari.
o Contumacia.qꝛ non eſt fauore alicuius perſone omittendū qō ſtatuis gñalib⁹ꝯtineť.lxj.di. miramur.

Os qui. ℭ Caſus. Quidā diaconi ꝯtebant de facto: vel vxores quas duxerāt ante ſacros ordines cognoſcebant: queſitū fuit quid de eis deberet fieri: ⁊ de vxoribus eoꝝ? Et rñ. vrbanus ꝙ clerici ab officio ⁊ beneficio ſuſpēdantur: ⁊ ſi incorrigibiles fuerint daẗ licentia principib⁹ vt eorum feminas mancipent ſeruituti: ⁊ ſi epiſcopi huic prauitati conſenſerint ſuſpendantur.

a Eos qui. quod ħ dr̄ intelligo quādo quaſi matrimonialr̄ ducūt vxores: ⁊ in eo caſu filij redigūtur in eccleſie ſeruitutē. vt. xv. qō. vlt. cuʒ multe. prio tn̄ ipſe eṗs rediget in ſeruituteʒ eas ſi pōt. vt. lxxxi. di. qdaʒ clerici. Sʒ ſi ipſe nō ſufficit: tūc itur ad brachiū ſeculare: vt hic dr̄. Sed obijcitur: nōne principes hn̄t iuriſditionē ſuper iſtas cū ſint laice: q̄re ergo eis indulgeẗ iſtud cū ipſi eas p ſe poſſunt punire? Si legitima eſſet vxor iſta: tunc planū eſſet: qꝛ legitima vxor ſortiẗ forū ex pſona viri. vt. ff. de iuriſd. om. iudi. cū quedā. Sed illa q̄ nō eſt legitima nō. vt. ff. ad munici. de iure. §. vlti. Ad hoc pōt dici ꝙ cuʒ ſit de familia ſacerdotis ē de foro eccl̄ie: ſicut ⁊ alij q ſunt de familia ei⁹. vt. lxxxix. di. iudicatū. ⁊. xij. qō. ij. eccleſiarū ſeruos: vel ideo cēſetur de foro eccl̄ie: qꝛ deliquit in perſonaʒ eccleſie: qꝛ rōne delicti diciẗ in me princeps habere iuriſditionem: ⁊ ratione delicti fit qs de foro alterius. vt vj. q. iij. placuit.

Uxor clerici ē de foro eccl̄ie.

ℭ Bñficio ⁊ offō careāt: q poſt diaconatū vxorib⁹ vacāt

Os qui[a] poſt diaconatuʒ vxorib⁹ vacare voluerint ab oī ſacro ordine remouemus: officioq̄ꝫ atq̄ꝫ beneficio eccleſie carere decernimus: ꝙ ſi ab eṗo cōmoniti non ſe correxerint: principibus indulgemus licētiam vt eoruʒ feminas mācipent ſeruituti. Si vero eṗi conſenſerint[b] eoꝝ prauitatibus ipſius officij interdictiōe mulcteẗ.

Item dominico grandenſi patriarche.

ℭ Excludendi ſunt a ſuorum graduū dignitate ſubdiaconi: ⁊ deinceps ſi continentes eſſe nolunt.

Rubeſcāt impij ⁊ apte intelligāt iudicio ſancti ſpiritus eos qui modo in ſacris tribus gradibus: ſcʒ pſbyteratu diaconatu ſubdiaconatu poſiti ſi mulierculas non abiecerint ⁊ caſte nō vixerit: excludēdos ab eorūdeʒ graduū dignitate: de manifeſtis quidē loquimur: ſecretorū[c] aūt ⁊ cognitor de⁹ ⁊ iudex ē.

Item in meldenſi ſynodo preſidens ait.

ℭ Ad ſacros ordines nō accedat niſi virgo aut ꝓbate caſtitatis.

Nemo ad ſacrū ordineʒ pmittatur accedere: niſi aut virgo[d] aut probate caſtitatis: ⁊ qui vſq̄ꝫ ad ſubdiaconatuʒ vnicam ⁊ virginem vxorem habuerit.

Item in concil. carthagineñ.

ℭ In trib⁹ gradibus ꝯſtituti et ab vxoribus abſtineant.

Placuit eṗos preſbyteros diaconos ſubdiaconos ſm priora ꝯſtituta etiam abſtinere[e] ab vxorib⁹: quod niſi fecerint ab eccl̄iaſtico remoueātur officio: ceteros vero clericos ad hoc nō cogi: ſed ſm vniuſcuiuſq̄ꝫ[f] eccleſie ꝯſuetudineʒ obſuari debere.

Item leo contra epiſtolam nicete abbatis.

ℭ In minorib⁹ ordinibus ꝯſtitutū vxorem ducāt niſi voto ⁊ religioſo hitu ꝓhibeanẗ

Seriatim ⁊ apte proſequamur qđ ſancta ro. eccle. de gradibus clericoruʒ ait: clericos oſtiarios lectores exorciſtas acolythos: ſi extra votuʒ ⁊ habitū[g] monachi inueniātur ⁊ cōtinentiam ꝓfiteri noluerit: vxorē ducere virginem cū benedictiōe ſacerdotali permittūtur: nō auteʒ viduam aut repudiatā: qꝛ pp hoc deinceps nec ad ſbdiaconatū prouehi poterūt: qꝛ nec laicus niſi virginem ſortitus vxorē: aut bigamus ad clericatum poteſt aſcēdere: vel ſi quis ex prefatis ordinibus deſiderat ad ſubdiaconatum aſcēdere non pōt ſine cōſenſu vxoris ſue: vt fiat de carnali deinceps ſpirituale cōiugium nemine cogente eos. Neq̄ꝫ permittiẗ poſtea vxor iūgi eidē marito ſuo carnal̄r

ſiaſtica remouendi. Si autem occultū eſt diuino iudicio reſeruentur. Sequentia duo. c. plana ſunt.

c Secretoꝝ. Ex hoc pʒ ꝙ eccleſia nō iudicat de occultis. ſic. xxxij. q. v. xpiana. ij. q. v. ꝯſuluiſti. ⁊. vj. q. j. ſi oīa. Et eſt ar. ꝓ opinione illoꝝ q dicūt ꝙ occultū delictū nō irrogat irregularitatē. Jo. qđ eſt expſſuʒ hodie. ex̄ de tēp. or. c. vlt. niſi i homicidio ⁊ ſimonia i ordine. j. q. j. reperiūtur. B.

Eccl̄ia nō iudicat de occultis.

d Nemo. ℭ Uirgo. Quid ſi credit ſe ꝯtrhere cū v̾gine ⁊ ē corrupta? Dico cū nō ꝓmouēdū cū ſit marit⁹ corrupte. vt. lj. di. qi aliquo. qꝛ ibi nec errō nec violētia excuſat vt. xxxij. q. v. ille aūt. ſicut nec caſus excuſat. vt. xv. qō. j. c. vlti. Quid ſi ṗmo corrupi virgineʒ ⁊ poſtea deſpōſaui eā? Ar. ꝙ ꝓmoueri nō poſſuʒ ſi volo eā ducere. vt xxx. q. v. q̈lis. ⁊. J. di. pxi. maritū. hoc notaui in queſtio. B.

Bigam⁹ ē cum corrupta etiā ignorāter ꝯtrhens.

e Placuit. ℭ Etiā abſtinere. ı. nō contrahere.

f ℭ Sed ſm vniuſcuiuſq̄ꝫ. No. ꝯſuetudinē ſeruandā i matrimonio vt ħ. ⁊. J. ea. qm̄. ⁊ ex̄ de cogn. ſpi. c. ij. Sed ꝯ ex̄ de ſpō. duorū. tua. ⁊ ex hoc vr̄ ꝙ eṗs in ſua dioceſi poſſit ſtatuere ne acolythi ꝯtra hāt. Sed credo hāc cōſuetudineʒ referrē daʒ ad bñficia. vt ſi cōſuetudo ſit vt acolythi vxorati habeant bñficia ipſa ſuetur ſed hodie corrigitur per decr. extra de cleri. cōiu. Joannes. ⁊. c. cū decoreʒ.

Cōſuetudo eſt obſeruanda in matrimonio.

Seriatim. ℭ Caſus. Abbas niceta dicebat clericos i ſacris ordinibus poſſe agnoſcere vxores ſuas. Leo aūt papa reprehendens eius epiſtolā dicit ꝙ clerici in minorib⁹ ordinibus ſi ſunt extra votū vel habitū monachalē pñt vxores ſortiri v̾gines: nō viduas vel repudiatas: alioquin nec ipſi nec bigami poterūt promoueri poſtea. Si autē poſtea voluerit ꝓmoueri dʒ hoc ēt fieri de ꝯſenſu vxoris: q̄ poſtea nec maritis nec alijs dʒ carnal̄r copulari viuēte marito vl̄ poſt mortē. Seq. c. plana ſūt vſq̄ꝫ ad. c. pſbr.

g ℭ Uotū ⁊ habitū. Bñ dicit habitū ⁊ votū: qꝛ ſolus habitus non ſolēnizat votū. vt extra de regu. porrectum.

b ℭ Conſenſerint. hodie deponiẗ. vt extra de vita ⁊ hone. cle. vt clericoꝝ mores. ⁊. lxxxiij. di. ſi quis eṗs. ⁊ extra de ſimo. nemo. Sed illud veruʒ qn̄ prece vel pcio ꝯſenſit: vt ibi diciẗ in illa conſtitutione. vt clericoꝝ. Si aūt eṗs negligēs eſſet ſuſpendaẗ per duos menſes. vt. j. q. j. qcqd.

Rubeſcant. ℭ Caſus. Queſiuit patriarcha grandeñ. quid debeat fieri de his qui erāt in ſacris ordinibus poſiti nihilominus tamē mulierculas ſibi habebant. Et rñ. Urbanus niſi eas abiecerint ⁊ vixerit continēter ſi eſt manifeſtum ſunt ab omni dignitate eccle

Uxoꝛ pro moti an mꝛimo- niū ꝯtrere poſſit.

a ¶ Poſt mortẽ. De iſta vxoꝛe pmoti dic ꝙ coiho ꝙ dat licẽtiã intelligit ꝯ uere. ſicr etiã ea cuius marit⁹ ſuſcepit habitū religiõis. vnde neutra ꝯ ꝯtrere: ſi tñ ꝯxerit tenet ſecūdū quoſdã: nam votū nõ fuit ſolẽniçatū. Diſtingue vtrū hui⁹ vxoꝛ ſciat ius vel dicat ſibi: qꝛ tūc vouere intelligitur: non tñ ſolẽniçat votū. Si ꝯo ignorat nec ei dꝛ nõ intelligitur vouere. In vxoꝛe tñ pmoti ſecus poſſet dici: non pp votū ſed pp cõſtitutionẽ eccleſie. ſ. vt nõ ſit mrimoniū ſi ꝯhat: ꝛ vt expſſum ẽ. xxviij. di. qꝛ ſunt. h. dicit ꝙ in vtraqꝫ vxoꝛe pmoti ꝛ ingreſſi votū ꝯ pſenti dirimit lꝫ nõ ſolẽniçet actuꝫ. Jo. faber dicit aliud eſſe i vxore ingreſſi aliud in vxoꝛe pmoti: qꝛ illa poſt mortem ꝯhit: ſed vxoꝛ pmoti nõ: qꝛ eſt rõ diuerſitatis: qꝛ dignioꝛ ẽ clericatus ꝙꝫ mõachatus: nã etiã bigam⁹ põt eſſe monachus xvi. q. j. legi. Sꝫ mirū eſt ꝙ tantus vir hoc dixerit cū manifeſte obuiet. xxvij. q. ij. agathoſa. ꝛ. c. ſi qs ꝯiugat⁹. ꝛ. xxxiij. q. v. qui vxoꝛẽ. Poſſet aūt dici ꝙ votū vxoris ſolẽniçat ex voto viri pmoti: ꝛ ita vir vxoꝛi cõicat votum. vt. xxviij. di. qꝛ ſunt. De hoc no. i dicto. c. qui vxorem.

Q ¶ Uoniam in. b ¶ Uxores ducere. i. retinere. c ¶ Secte. ſ. xxviij. q. j. caue. ꝛ ca. non opoꝛtet.

I ¶ Nterdixit. ¶ Hec eſt qnta pars hui⁹ di. in q vt clerici facili⁹ ꝯtineãt ſupponit gr̃an⁹ auctoritatẽ hoꝝ ca. ꝙ clerici debent vitare

nec cuiqꝫ nubere in vita aut poſt moꝛtem[a] illius.

I tem ex concilio calce.

¶ Non liceat clericis alterius ſecte vxoꝛem accipere.

Q Uoniã in quibuſdam prouincijs conceſſum eſt lectoꝛib⁹ ꝛ pſalmiſtis vxores[b] ducere: conſtituit ſcã ſynodus cuiqꝫ ex his nõ licere accipere ſecte[c] alteri⁹ vxoꝛeꝫ.

I teꝫ in niceno cõcilio. ca. iij.

¶ Non habitent cum clericis mulieres: niſi que naturali federe omnem ſuſpitionem excludunt.

5 I Nterdixit per oĩa ſancta ſynodus: nõ epõ non preſbytero nõ diacono non ſubdiacono nõ alicui oĩno qui in clero eſt licere ſubintroductam habere mulierem: niſi foꝛte aut matreꝫ aut ſoꝛoꝛem [d] aut amitã aut etiã eas idoneas [e] pſonas q̃ fugiãt ſuſpitiões[f].

I tẽ Hieronym⁹. Palea.

h Oſpitiolū tuū: aut raro aut nunqꝫ mulierū pedes terãt: qꝛ non põt toto coꝛde cū deo habitare q femina rū acceſſib⁹ copulat: femina ꝯſciaꝫ ſecū pariter habitãtis eſurit. Nunqꝫ de mulierum formis diſputes: femine nomẽ tuū neſciãt. Feminã quã bñ videris ꝯuerſantẽ mente dilige nõ coꝛpoꝛali frequentia. Si bonū eſt mulierẽ nõ tãgere: malū [g] ẽ ergo tãgere.

I tẽ Greg. in dialogo li. iiij.

¶ Preſbyt̃ vxoꝛeꝫ ſuã q̃ſi ſoꝛoꝛẽ diligat: ꝛ q̃ſi hoſtẽ fugiat.

P Reſbyter qdã ſi bi cõmiſſaꝫ regebat eccleſiã cū magno timoꝛe dñi: q ex tpe accepti oꝛdinis pſbyterã ſuã vt ſoꝛoꝛẽ diligẽs: ſꝫ q̃ſi hoſtẽ cauẽs: ad ſe ppi⁹ accedẽ nõ ſinebat: eãqꝫ ſibi ap propinqre nulla occaſiõe permittebat: ab ea ſibi cõionem fundit⁹ familiaritatꝭ abſcidit

6 ¶ Preſbyterã[b] ꝯo quã debeam⁹ accipe laodicẽſe ꝯcilio oñdit dicẽs. ¶ Uidue vl̃ ſenioꝛes pſbytere appellãtur.

M Ulieres que apõ grecos preſbytere appellãtur: apud nos autẽ vidue aut ſenioꝛes vniuire ꝛ matricurie [i] appellantur: in eccleſia tanquã oꝛdinatas conſtitui non debere decernimus.

¶ Diſtinctio. xxxiij.

familiaritatẽ ꝛ cohabitationẽ feminaꝝ ꝯtinearū. Jo. de fan.

d ¶ Aut ſoꝛoꝛẽ. in qb⁹ nil ſeui criminis exiſtimari ſed⁹ naturale pmittit. vt extra de cohabi. cleri. c. penulti.

e ¶ Idoneas. ꝛ vxores ſeruoꝝ ſuoꝝ. ſ. vt. lxxxj. di. volum⁹. ꝛ ca. cum omnib⁹.

f ¶ Suſpitiões. qꝛ ſuſpectas mulieres habebãt. vt extra de coha. cleri. ca. j. ꝛ. ij.

H Oſpitiolū tu. g ¶ Maluꝫ eſt. No. ar. a ꝯtꝛ. ſi vnū eſt bonū reliquū eſt malū. fallit i pdigalitate ꝛ auaricia. Itẽ duo ꝯtria qꝛqꝫ inueniunt bona: vt nubere ꝛ nõ nubere: ſꝫ dic cõicare ꝛ nõ cõicare. xxviij. q. j. ſic eni. ꝛ de conſe. di. ij. quotidie. ꝛ ar. C. de pcu. exigẽdi. ibi: ſed multo iuſtius fuit. Cõtraria duo q̃ꝗ ſunt bona

P Reſbyt̃. ¶ Caſus. Quidã de ꝯſenſu vxoꝛis ſue factus fuit preſbyter: quẽ grego. valde cõmendat. qꝛ ꝛ ſi eam poſt ſacerdotiū diligeret vt ſoꝛoꝛẽ: tamen quo ad carnis officiū vitabat vt hoſteꝫ: nec appropinquabat ad eaꝫ. Que autẽ poſtea ſequūtur plana ſunt vſqꝫ ad diſtinctionem: ꝛ per te videbis.

¶ Preſbyterã. hec eſt ſexta pars di. in qua dicit quid appellatione preſbytere veniat. 6

h ¶ Preſbyteram. cū qua in minoꝛibus oꝛdinibus cõtraxerat.

M Ulieres que. i ¶ Et matricurie. i. habẽtes curam de rebus eccleſie. Diſtin. xxxiij.

1 E Cce quod i ſacris oꝛdinibus cõſtituti vxoꝛes hĩe non poſſunt: vel ſi bigami aliqui fuerit inuenti: ad ſacros oꝛdines aſcẽdere nõ valent. Sed

E Cce. ¶ Hec di. diuidit. in q̃tuoꝛ ptes. In pma 1

ponitur decem impedimēta que impediūt ꝓmouēdos. ſecūda ibi:cōiter. tertia ibi:laici. q̄rta ibi:cete℞. Jo. de fan.
¶ Caſus. Cōcludit Gratian⁹ ex ſupradictis ꝙ in ſacris ordinibus cōſtituti vxores nō poſſunt habere:nec bigami poſſunt ad ſacros ordines promoueri. Jn hac vero xxxiij.di. querit̄ an ille q̄ p̄ter vxorem cōcubinam habuit poſſit ꝓmoueri? Et r̄ndet ꝙ non. Et accipitur h̄ cōcubina que habet̄ loco vxoris. Addit̄ etiam in hac diſti. de arreptiçijs demoniacis:⁊ caducis maxime.
a ¶ Sed q̄rit̄. hic intitulat̄. xxxiij. di. in qua magr̄ oſtendit ꝙ bigami corpe vinati vſurarij publice penitētes luſores in ſcena ludentes furioſi arreptiçij accipiētes meretrices in vxores habētes ↄcubinas nō pn̄t ꝓmoueri. q̄nq̄ tn̄ diſpenſat̄ in cōcubinarijs. J. eo.c.vlt. Et not. ꝙ in primis duob⁹.c. magr̄ accipit cōcubinā ꝓ vxore quā quis duxit ſine ſolēnitate. vt.J. xxxiiij.di.§. cōcubinam. ſed.h. itelligit de vera concubina: quā ſi qs hūit poſt baptiſmū ꝓmoueri non debet. vt.xxv. di.c.vlti. Jo.

S J quis. ¶ Caſus. Quidam poſt baptiſma duas habuit vxores vel vnā vxorē: ⁊ aliā cōcubinā: que ſitum fuit ab apoſtolis vtrum talis poſſit promoueri? Et reſpon. ꝙ nō poteſt talis promoueri ad ordinem clericalem.

e ¶ Uel meretricem. xxxij.q.j.c. nō eſt culpandus. arg. contra. Solu. illud in figura:⁊ ita ex vno eodēq; facto punitur quis ⁊ meretur: vt.ff. quibus vt indig.l.j.
f ¶ Uel iniuſto.i. ex indignatione vel ex nimia cōmotione: ſecus ſi ꝓpter neceſſitatem faceret: vt.lv. diſtin. ſi quis a medicis.
g ¶ Jllos. talis etiā deponit̄. xlvij. di. de petro.⁊.c. quoniā.
h ¶ Penitentia. vt l. di. qui in aliquo. ⁊.l.di. de his.
i ¶ Jn furiam. tamē promotus nō deponitur: vt.vij.q. j. quamuis.

queritᵃ ſi quis preter vxorē ſuam concubinā habuerit: vtrum in ſacerdotem ꝓmoueri valeat? Tales a ſacris ordinib⁹ auctoritate canonū apoſtolorum ꝓhibentur: in quibus ſic ſtatutum legitur.

¶ Secūdis nuptijs poſt baptiſma copulatus aut concubinam habēs ad ſacrū ordinem conſcendere non valet.

S J quis poſt acceptūᵇ ſacrum baptiſma secūdis fuerit nuptijs copulatus autᶜ concubinā habuerit: nō poteſt fieri ep̄s nec ſacerdos nec diacon⁹ aut ꝓrſus ex numero eorū qui in miniſterio ſacro deſeruiūt. Deſeruientes ſacro miniſterio itelligūtur ſubdiaconi qui calicē diacono offerūt: ⁊ acolythi: qui cū cereis diaconos precedūt. Unde ceroferarij dicūtur: q etiam vinū ⁊ aquā preparando calici ſubminiſtrāt. Concubina intelligēda eſt preter vxorē: vt iſte ſit ſenſus capituli: Si quis poſt acceptū ſacrum baptiſma ſecūdis fuerit nuptijs copulatus aut cōcubinam habuerit: diſtinguēdum eſt anteq̄ vxorē duxerit ſiue poſt mortem vxoris. Unde beatus Grego. ait.

¶ Duarū matronarū maritus: poſt baptiſmum clericus non ordinetur.

ᵃ M Aritū duarū matronarū poſt baptiſmū clericū non ordinādum cēſem⁹: nec eum quidē qui vnā concubinamᵈ vel meretricēᵉ in matrimoniū aſſumpſerit. Nec illū qui ſemetipſum abſcindens quodlibet mēbrum indignatione aliqua vel iuſto vel iniuſtoᶠ timore ſuperat⁹ truncauerit: neq; illosᵍ qui vſuras accepiſſe cōuincūtur: aut in ſcena luſiſſe noſcūtur: nec eū qui publica penitētiaʰ mortalia crimina defleuit: neq; illum qui in furiāⁱ aliquando verſus inſaniuit vel afflictione diabolica vexatus eſt: neq; eum qui per emptionem ad imitationem ſimonis magi pecuniam obtulerit.

J tem Pius papa.

¶ Arreptitij vel epilentici ſanctis altarib⁹ nō miniſtrēt.

✠ ✠ 2 C Ommuniter diffinimus: vt nullus de hisᵏ qui aut in terra arrepti a demonibus elidūtur: aut quoli

C Ommuniter. ¶ hec eſt ſcd̄a ps huius di. i qua ꝓbat̄ per tres auctoritates ſanctorū patrum ꝙ demoniaci ⁊ epilentici ⁊ furioſi non debent ꝓmoueri. Jo. de fan.
¶ Caſus. Statuit̄ in hoc.c. ꝙ illi qui a demonib⁹ arrepti elidūtur nō debent ſacris altarib⁹ miniſtrare: niſi ſuſpēſi ꝑ annū inueniantur ab incurſu demonū liberati. Jlli vero q morbo epilētico vel caduco laborāt non miniſtrēt niſi ꝓus ingratur qualr̄ illi laborēt: q ſi in terrā cadūt nō miniſtrēt: alij vero egritudinibus laborātes nō prohibētur. Et no. ꝙ hoc ca. loqtur de iam promotis. Sequens ca. patet.
k ¶ De his. q ita vexātur diſtinguēdū eſt: nā ſi frequenter cadūt non debēt miniſtrare: vt.J.vij.q.ij.c.j. ſi vero raro ⁊ emittūt voces cōfuſas ſimilr̄ non debēt miniſtrare: vt.j. vij.q.ij.c.ij. ſi aūt raro nec emittūt voces cōfuſas pn̄t: ſed hīe debent coadiutores: vt.vij.q.j. illud. ꝓmoueri autē nō poſſunt tales ex quo paſſi ſunt ſemel: vt.ſ̄.e. maritū. Et hec eſt opinio.h. nec in hoc h3 ↄdictionē. Jn demoniacis ſilr̄ nulla eſt ↄdictio inter.h.⁊ alios quo ad ꝓmotionem: q2 oēs dicūt ꝙ nullus talis d3 ꝓmoueri: vt.c. maritū.⁊.c. clerici. Jn promotis aūt diſtinguitur inter. h.⁊ alios: nam dicūt alij ꝙ ſicut nō debet ꝓmoueri qui ſemel eſt arreptus a demone: ita nec officiū poteſt exercere etiā ſi iam ꝓmotus ſit: ⁊ qui hoc dicūt: illā lr̄as qui tamē aliter intelligūt q̄3.h. nā dicūt ꝙ hoc relatiuū qui refert̄ ad proxime poſitū: ſc3 epilenticos. Et eſt ſenſus littere: Epilentici non debēt ſe ingerere diuinis ſacris: exceptis illis qui ſine paſſiōibus.i. qui ſine vocis confuſe emiſſione ⁊ ſpume iactanōe: qui tn̄ ⁊ ipſi.i. iſti q hoc nō faciunt ſed tn̄ cadunt debēt eſſe tādiu ſuſpenſi donec appareat eos ꝑ annū liberatos.i. nō occupatos incurſu de-

b ¶ Poſt acceptum. maxime. idem eni eſt ſi ante baptiſma habuit vnam ⁊ poſt aliā vxorē vel concubinā: vel determinat verbum infra poſitum habuerit.
c ¶ Aut ↄcubinā. poſt primā vxorē: talis tn̄ ex diſpēſatiōe q̄nq; ꝓmouet̄. J. eo. habuiſſe.⁊.xxxiiij.di. fr̄nitatis.
¶ Deſeruientes. Exponit modo Gratianus qui dicantur ſacro miniſterio deſeruire.⁊ dicit ꝙ ſubdiaconi et acolythi: ⁊ qualiter deſeruiant dicit. Exponitur etiam ꝙ concubina intelligitur illa que ante vxorem ducta fuit vel poſt mortem vxoris.
M Aritum. ¶ Caſus. Jn hoc.c. decē enumerātur impedimenta pro qbus aliquis repellit̄ a promotione: vt ſi maritus fuit duarū matronarum: vel preter vxorē concubinam vel meretricē in matrimoniū aſſumpſit ⁊c̄.
d ¶ Concubinā. Arg. ꝙ ſi quis habuit virginē concubinam l3 poſtea ſumat eā in vxorem ꝙ nō pōt ꝓmoueri: vt.xxxiiij.di. curādū.⁊.c. ꝑcipimus.⁊.xxx.q.v. qualis.

Uſurarij ⁊ alij multi nō pn̄t ꝓmoueri

Punitur qs ⁊ meretur ex eodē facto

Morbo caduco laborātes an miniſtrare poſſint.

Demoniacorū ꝓmotorū ⁊ promouēdorum diſtinctio.

monu m.i.appareat q illa paſſio nō eſt demoniaca: ſed epilentica. h. vero dicit: in demoniacis ꝓmotis: q ſi per annum ſteterūt ⁊ non fuerūt paſſi ſupradicta poſſunt exercere diuina officia. Unde dicit q illud relatiuū qui refertur proprie pro demoniacis: ⁊ improprie ſcd̃m eum ponitur in fine liberati.

a ¶ Uel indiſcuſſe. ideſt temere.

b ¶ Exceptis illis. epilenticis: qui raro cadunt.

c ¶ Paſſiōibus.i. ſine ſpuma ⁊c̃.

d ¶ Qui tamen .ſ. demoniaci. h.

e ¶ Spacio.vij.q.ō. ij.c. vlti. ꝯ. Sed ibi fuit dubiū: h̄ certū.

¶ Sq; adeo. ¶ Casus Quidam epi permittebant demoniacos p̄ſbyteros caducos ⁊ furioſos miniſtrare diuina: quos gelaſi⁹ rep̄hendit: ⁊ ꝓbat q hoc fieri nō dz ne p hoc generet̃ ſcādalū chriſtianis. ⁊ ꝓbat hoc a minori: q: lex moſaica nō permittebat egros corpore tāgere ſacra: multo minus in nouo teſtamēto demoniacis caducis ⁊ furioſis dz hoc permitti.

f ¶ Opere.i. diuino obſequio.

g ¶ Neceſſitatis.id eſt infirmitatis.

h ¶ Ne quibuſlibet.prima ratio.

i ¶ Sauciatum.i. debilitatum.vt.xlix. diſtin.capi.j.

k ¶ Diuina. id eſt moſaica.

l ¶ Quāto magis. q.d. ex quo viciati corpore remouentur: mlto magis viciati mente. argu. xxviij.di.ſedulo.

L ¶ Aici. ¶ hec eſt tertia ps hui⁹ di. in q̃ dicit q felix eps q̄ſiuit ab Inno. an laici qui tpe maxime baptiſmi vxores habuerūt poſſint promoueri. Et reſpondet q ſic ſi bone fuerint opinionis: niſi preter vxorem concubinam vel meretricem vxoris affectu cognouerint.

m ¶ Inſtituerunt id eſt informauerunt.

n ¶ Si non pellicem. Pellicem vocat quā quis ad tempus habet cauſa ſaturande libidinis.

q ¶ Con cor.tex.in l.maxim⁹ gl̃s ē L.ſu ui⁹.ff.ō ḋ. ſig.no.Jo. an.i.c. ſic̃. ꝯ coha.cleri.⁊ mul.

bet modo vexatiõis incurſibus efferuntur: vel ſacris audeāt miniſtrare altarib⁹: vel indiſcuſſe[a] ſe ingerant ſacris diuinis: exceptis[b] illis q corporū incõmoditati dediti ſine hmõi paſſionibus[c] in terra probātur eliſi: qui tamē[d] ⁊ ipſi tādiu erūt ab officij ſui ordine ⁊ loco ſuſpēſi quouſq; vnius anni ſpacio[e] per diſcretionē epi inueniantur ab incurſu demonum liberati.

Item nicolaus papa.

¶ De eodem.

Clerici q in adoleſcentia a demonib⁹ cognoſcūtur obſeſſi: ad ſuperiorez ſacri regiminis gradū aſcendere non pñt. Itez gelaſius papa. ¶ De eodem.

Sq; adeo ſane cõperimus illicita q̄q; prorūpere: vt a demonibus ſimilibuſq; paſſiōibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuat̃: quibus ſi in hoc opere[f] poſitis aliqd ꝓprie neceſſitatis[g] occurrat: quis de ſua fideliū̄q; ſalutis ꝯfidit: vbi miniſtros ipſos curationis humane tanta ꝑſpexerit calamitate verſari: atq; iō neceſſario remouēdi ſunt: ne qbuſlibz[h] pro quibus xp̄s mortu⁹ eſt ſcandaluz generet̃ infirmis. Poſtremo ſi corpore ſauciatum[i] fortaſſis aut debilē nequāq; ſancta cõtingere lex diuina[k] permiſit: quāto magis[l] doni celeſtis diſpēſatores eſſe non cõuenit (quod eſt deterius) mente percuſſos?

Item Innocen. papa felici epiſcopo capuano.

¶ Qui tpe baptiſmi vxores hn̄t: ſi poſtea religioſe vixerint clerici fieri nō ꝓhibētur.

3 Laici qui habētes vxores baptizati ſunt: ac ſic ſe inſtituerūt[m] vt in nullo eorū opinio vacillaret: aut clericis iūcti ſunt aut mōaſterijs ex quo baptizati ſunt adheſerunt: ſi nō cõcubinam ſi non pellicez[n] nouerint ſi in bonis opibus vigilauerit: non ꝓhibētur hmõi ad clericat⁹ ſortem aſſumi. ¶ Ceterū[o] an-

4 te ſuſceptum ſacrū ordinem quoſdā legimus ꝯcubinā habuiſſe: quos tamē ſacri canones non reijciūt: ſi poſt ſacrū ordinez ab eius cõmixtione ſeſe imaculatos cuſtodiunt. ¶ Unñ gre. andree tarē. epo.

¶ De quoda epiſcopo qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit.

Habuiſſe te concubinaz manifeſta veritate cõperim⁹: ⁊ te illius criminis ꝑticipationē habere de qua etiā contraria eſt quibuſdā inata ſuſpitio. Sed q: in ambiguis[p] rebus abſolutū nō debet eſſe iudiciū: hoc tue conſcie cõmittēdum[q] eligimus: qua de re ſi in ſacro ordine conſtitutus ei⁹ te recolis ꝑmixtione maculatū ſacerdotij honore depoſito[r] ad miniſtrādū nullo modo p̄ſumas[s] accedere: ſciturus in aīe tue periculo te miniſtrare: ⁊ deo noſtro te ſine dubio reddere rationē: ſi huius ſceleris cõſcius in eo quo es ordine celans verita-

¶ Ceterū. ¶ hec eſt q̄rta ps in q̃ dicit q multi iueniunt̃ ꝯcubinas habuerunt q̄s tñ canones nō reijciunt ⁊c̃. 4

o ¶ Ceterū. ¶ Casus. Supra dictū eſt q ille qui p̄ter vxorē habuit ꝯcubinaz ꝓmoueri non pōt: nūc vero dicit q multi inueniunt̃ ꝯcubinas habuiſſe quos canones nō reijciūt ſi p⁹ ſacrū ordinē ſe imaculatos cuſtodiunt.

H Abuiſſe. ¶ Casus. Andreas tarētanus eps habuit ꝯcubinā anteq̄; eſſet epus. ⁊ hoc grego. bn̄ nouerat. Sed qdaz dicebant poſt epatū eū hūiſſe acceſſuz ad eā. greg. aūt hoc audiēs cuz dubiū eſſet certā noluit ferre ſniaz: ſed eū ſue conſcie cõmittens precepit ei vt nullo mō accederet ad miniſtrādum ſi cõmixtione illi⁹ cõcubine ſe poſt epatū ſciret eſſe maculatū.

p ¶ In ābiguis. ā. xiiij. di. ſicut. ꝯ. Sed dic q triplex ē ambiguitas: ābiguitas iuris: ābiguitas facti: ambiguitas ꝑſone. vbi ābiguitas iuris eſt ibi de ſilibus ad ſilia ꝓcedit̃ vt. xx. di. de libellis. ⁊ de tali ambiguitate loqt̃ illō. c. xiiij. di. ſicut. ſed vbi factū ambiguū eſt tunc nunq̄; ferēda eſt ſnia i alicuius preiudiciuz: vt. xj. q. iij. graue hoc iō dico: q: ſi nulli ſit p̄iudiciū vt i baptiſmo ꝯſecratiōe vl̓ ordinatiōe: bn̄ fert̃ in dubio certa ſnia. ſ. vt baptiçet̃ vel eccleſia ꝯſecret̃: vel de nouo ordinet̃. vt de cõſe. di. iiij. puulos. ⁊ di. i. ſolēnitates. ⁊. lxviij. di. p̄ſb̄ri. tñ qñq; dubitat̃ de facto: ⁊ fert̃ ſnia in preiudiciū alterius. vt extra de ſpō. iuuenis. ſed illud eſt ꝓpter ꝑiculuz aīe. vbi aūt eſt ambiguitas ꝑſone ſed factū eſt certū: bn̄ fert̃ certa ſnia. vt. v. q. j. quidam.

Ambiguitas eſt triplex.

q ¶ Cõmittēdū. Sed q̄re nō indicit̃ ei hec purgatio? q: nil fuit īfamia ⁊ ſic qñq; aliqs ꝓprie ꝯſcie cõmittit̃. vt. ā. di. iiij. deniq;. ⁊. xv. q. viij. c. j. ⁊. xxxiij. q. iiij. vir cuz ꝓpria.

r ¶ Depoſito.i. ſuſpēſo ad tp̄s quouſq; ſatiſfaciat. ſic ponit̃ xxj. q. ij. qm̄.

s ¶ Preſumas. Ar. q occultū delictū red

dit hominem irre‑gularem . argumē. contra.di.proxi.eru beſcant.dic vt ibi:hoc forte in eo caſu quā do non penituit ſu per crimine.

Diuiſio.

Diſtinctio.xxxiiij.

Domeſticarum. hec diſtin.diuidit in.ix.partes. In quarum prima reprehendit gratianus quēdam epiſcopuꝫ qui erat venator ꝛ cum filia nimiam familiaritatem habebat. ſecunda ibi:cōcubina.tertia ibi: ceterū. quarta ibi: quod ergo.quinta ibi:ſimiliter.ſexta ibi: q autem.ſeptima ibi:ſed poſtea.octaua ibi: quibus aūt . nona ibi: vidua. Jo. de ſan.

¶ Caſus. In hac xxxiiij.di.oſtēdit gratianus abſtinendū eſſe a nimia familiaritate domeſticaruꝫ mulierum . Addit etiam qualiter in ſuperioribus.c.accipiatur concubina.ꝛ de quibuſdam perſonis que a promotione repelluntur.

a ¶ Domeſticarnꝫ. In hac.xxxiiij. diſti. oſtendit ꝙ clerici domeſticis pſonis nō exhibebūt nimiaꝫ familiaritateꝫ. ꝛ ꝙ clerici non intererunt venationibꝰ aut aucupationibus.Secūdo oſtēdit qualiter accipia ur cōcubina In ſuperioribus.c. ſi quis poſt.c.maritus c.habuiſſe.q̄.c. ſunt ſ̄.diſt.proxi. Tertio adiungit de multis non pmouendis: ꝛ ꝙ bigami nūꝗ̄ promouentur ad ſubdiaconatum. Quarto oſtendit ꝙ clerici non debent intereſſe cōuiuijs nuptiarū. In fine oſtendit ppter cuius vidue copulam quis impeditur a promotiōe.

tem permanere volueris.

¶ Diſtinctio.xxxiiij.

Domeſticarūa quoꝗ̄ pſonaꝝ imoderatā familiaritateꝫ epm vitare opꝫ.

Unde nicolaus papa ad aluinū archiepm. ¶ Etiā cōſanguineaꝝ imoderatā familiaritatem epm vitare opꝫ.

Quorūdaꝫ relatiōe fideliū nr̄is auribꝰ itimatū ē ꝙ laufredꝰ eps q ꝛ iuuenis dr̄ venatiōi ſit deditꝰ qd vitiū pſſimos ēt de clicali catalogo gētie dūtaxat germanosb ꝛ gallos irreuerētes iplicat: verū iſte(ſi ita ē vt audiuimꝰ) merito iuuenis dr̄: q in iuuenilibꝰ deſiderijs occupatꝰ nulla grauitate ꝯſtrīgit̄: nā(vt beatus dic̄ hiero.)vēatorēc nūꝗ̄ legimꝰ ſcm̄. Nihilominꝰ aūt de hoc epo relatū eſt apl̄atui nr̄o qd cū q̄dā filia ſua imoderatā teneat familiaritatē ꝛ ob id mala famad ei orta ſit,p q̄ re a ſcitate tua ceteriſq̄ coepis āmonitꝰ atq̄ correptꝰ ē: ſꝫ nullatenꝰ emēdatꝰ: q̄ res i hoc maxie diſplicet ꝛ magis ac mag[is] deteriorē de ſe reddit opiōnē:in q̄ btitudī tue ꝛ ceteroꝝ coepoꝝ ſuoꝝ rōibꝰ nō obedit:ꝛ p iobediētiā i clpā ꝓtoplaſti relabit̄. Opꝫ ergo fr̄nitatē tuā ſinodale cū epiſe ꝛ ſuffragāeis tuis ꝯuocar̄ ꝯciliū ꝛ hūc ſalutaribꝰ eloquijs epꝫ ꝯuenire atq̄ illi paſtorali aucte pcipe q̄tenꝰ ab oiuꝫ beſtiaꝝf vl̄ volucrū venatiōe penitꝰ alienꝰ exiſtat atq̄ ab imoderata filie ſue familiaritate ſemet oīo coerceat. Qd ſi parere ꝯtēpſerit:ꝛ tā p vēatiōis delectatiōe ꝗ̄ p imoderata filie ſue ꝯuerſatiōe vitāda vob āmonētibꝰ obedire diſtulerit a v[r̄]o collegio excōicatusg abſcedat. Qd ſi i hoc ꝯtūax adhuc appuerit a miſterio ceſſare debebit. Ex ꝯci. aurel.iiij.

Epiſcopū pbr̄ Palea. ſbyteꝝ aut diaconū canes ad venādū aut accipitres aut hmōi res hr̄e nō lꝫ. Qd ſi qs taliū pſonaꝝ i hac voluptate ſepiꝰ detēcꝰ fuerit:ſi eps ē tribꝰ mēſibꝰ a cōione ſuſpēdat̄: diaconꝰ vō ab oī offō ꝛ cōione ſuſpēdatur . Idem.

Omnibꝰ ſuis Palea. ꝛ nr̄i venatiōes ꝛ ſiluaticas vagatiōes cū canibꝰ:ꝛ vt accipitres aut falcōes hēant i terdicimus. ¶ Concubinah aūt h̄ intelligit̄ q̄ ceſſantibus legalibus inſtr̄is vnita eſt ꝛ cōiugali affectu aſciſcit̄i ; hāc

Quorūdam. ¶ Caſus. Laufredus epiſcopꝰ in duobus peccabat.ſcilicet in venatiōe more germanorum et gallorum: ꝛ in immoderata filie ſue familiaritate: propter que mala fama erat orta de ipſo ꝛ ideo ſepe correptus ab aluino ꝛ eius ſuffraganeis fuit: nullatenꝰ tamen emendatus fuit:quare nicolaus precepit vt concilio epiſcoporum cōuocato moneant illuꝫ vt a ſupdictis ſe abſtineat quod ſi nō fecerit excōmunicet̄ ꝛ tandē ſi contumax fuerit deponatur.

b ¶ Germanos.i. teutonicos qui ſunt verum germen vel vere nobiles.arg.ex̄ de elec.venerabilē. ꝛ de pbē.venerabilis.

Germani vn̄ dicūt̄.

c ¶ Uenatorem.exiſtentem venatorem ne obyciat̄ de euſtachio.lxxxvj.di.eſau.

d ¶ Fama.nō ꝙ aliqd ibi ſeui criminis exiſtiaret̄ pp fedus nāle:ſꝫ qꝛ corā oibꝰ eā nimis oſculabat̄ ꝛ ponebat caput in gremiū eius:ꝛ ideo fuit ei indicta purgatio.ſic ex̄ de pur. ca. cum in iuuentute.

e ¶ Epis.ar.ꝙ ſolꝰ metropolitanꝰ non pōt audire cām epi ēt ciuilē: vt.xj.q.j. ſi clicꝰ ꝛ.vj.q.iiij.ſi iter

Archieps ſolus cāꝫ epi audire nō pōt.

f ¶ Beſtiaꝝ.ſ̄.lxxxvj.di. q venatoribꝰ.

g ¶ Excōicatus . vt nō interſit cum eis negocijs cōibus.

¶ Cōcubina. hec ē ſcda ps di.in qua dr̄ ꝙ in pre. diſt.accipit̄ ꝯcubia q̄ cognoſcit̄ vxoris affectu ſꝫ nō fuit ducta cū ſolēnitate:ꝛ talē lex concubinam vocat . Duo ſeq.c. plana ſunt.

h ¶ Concubina. h̄ reſpicit id quod dixi.ſ̄.proxi.di.c.j.

i ¶ Aſciſcitur.id eſt amplectitur.

a Lex.canonica.vt.ĩ.c.pri.vel etiã lex ciuilis:q: cõcu binat⁹ a lege nomẽ accepit.vt.ff.de cõcu.in ↄcubinatu.

b IS qui.xxx.q.v.aliter.cõtra.Sed ibi loquitur quã do non conſtat de mutuo conſenſu.

c Cõiunctione.ſm leges ita eſt q̄ ſi ipares ſunt perſone ↄtentium nõ pſumitur mrimonium niſi dotalia iſtrumẽta iteruenĩat C.de nupti.impialis §.imo ⁊ illud.ff.de do.donationes.ſec⁹ ſi pares.ff.de rit.nupti.in libere.ſm canones ſemp preſumitur adulterium niſi appareant legales ſolẽnitates: vt xxx.q.v.aliter.ex̃ de clandeſti.deſponſa.cum inhibitio.

d Chriſtiano.

e Cõcubinã.i.mulierem nõ ſolẽniter ductam: ſi tñ mutuus cõſenſus iteruenit:alś cõcubinam non lȝ hr̃e: vt xxxij.q.iiij.nemo.

Ceterũ. hec eſt tertia ps di.in qua dr̃ q̄ cum vero ↄcubinario ex cã põt diſpenſari. Joã.de ſan.

Caſus. Dictũ eſt ſ̃.q̄ ſi quis pter vxorem habuit vxoris affectu cõcubinam pmoueri nõ põt: ſȝ ſi fornicariã habuit: nec hr̃ ſuſpect⁹ de incontinentia:in futuro poterit pmoueri.

Fraternitatis.

Caſus Clericus qdam mortua vxore in ſubdiaconũ eſt pmot⁹ q ſcḋas nuptias nõ ↄtrit:verum tñ cũ micena ancilla ſua fornicationem cõmiſit:mõ volebat in diaconũ ordinari: vnde q̃ſiuit florentinus eṗs an poſſit.Et rñ.pelagius papa q̄ ſic duabus rõnibus. Una eſt q̄ defect⁹ nr̃i tpis nõ patit̃ rigorẽ antiquoꝝ canonũ valere. Et q: etas iſtius ſubdiaconi ſuſpitionem incontinentie a ſe remouere videtur: micena ṽo ancilla de qua cõfeſſus ẽ filios habuiſſe mo-naſterio tradat̃.Plana ſũt q̃ ſequũt̃ vſq; ad.§.qḋ ergo.

Preſumptio an ſp ſit p mr̃imonio.

✠ Ad de an ⁊ qñ toleret̃ cõcubinat⁹.not.Bar.i l.in ↄcubinatu.ff.de ↄcu.doct.i c.lato.q ñ lij ſint le.

✠ 3

conjugem facit affectus:cõcubinã vero lex^a noiat. De hac dicit̃ in cõcilio toletano.

Qui nõ hȝ vxorem loco illius cõcubinam dȝ habere.

IS qui^b nõ habet vxorẽ ⁊ pro vxore cõcubinam habet:a cõmunione nõ repellatur:tamẽ vt vnius mulieris aut vxoris aut concubine ſit coniunctione^c contentus.

Item Iſidorus de diſtantia no.⁊ vete.teſtamenti.

Chriſtiano non dicam plurimas ſed nec duas ſimul habere licitum eſt: niſi vnam tantũ aut vxorem: aut certe loco vxoris (ſi coniunx deeſt) concubinam^d.

Ex dictis Augu. Palea.

Audite chariſſimi membra xp̃i ⁊ matris catholice eccleſie filij. Quod dico cõpetentibus audiant fideles:qḋ dico fidelibus audiãt competentes:qḋ dico fidelibus ⁊ cõpetentibus ⁊ penitẽtibus audiant ⁊ cathecumini:audiant omnes ⁊ timeant ⁊ nemo contẽnat ſi ſit mihi in cõſolatione veſter audit⁹: ne vobis ſit in teſtimoniũ dolor meus. Competentibus dico fornicari vobis nõ lȝ: ſufficiant vobis vxores: audiat de⁹ ſi vos ſurdi eſtis: audiãt angeli ſi vos ↄtẽnitis. Cõcubinas habere nõ licet vobis ⁊ ſi nõ habetis vxores:tamen non licet vobis habere ↄcubinas:quas poſtea dimittatis ⁊ ducatis vxores: tanto magis dãnatio erit vobis ſi volueritis habere vxores ⁊ cõcubinas.

✠ 3 Ceterũ ſi nõ talis cõcubina fuerit ⁊ etas illius de quo agit̃ future incõtinentie ſuſpitionem auferre dinoſcitur: apoſtolica ↄceſſione ad ordinem diaconat⁹ pmoueri poteſt. Ũñ pelagi⁹ papa ſcribit florentino eṗo.

Quĩ poſt mortem vxoris habuerit de ancilla filios: diaconus fieri permittatur.

Fraternitatis tue relatione ſuſcepta eius latorẽ ſecũdas quidẽ nuptias expertũ non fuiſſe didicim⁹: caſtitatem tamẽ cum vxori nõ ſeruaſſe cõiugio deſignaſti: ⁊ quãuis multa ſint que in huiuſmodi caſib⁹ obſeruari canonice iubeat ſublimitatis auctoritas: tamẽ q: defectus noſtri temporis quibus nõ ſolum merita ſed corpora ipſa hominũ defecerũt diſtrictionis illius nõ patitur^e manere cenſurã: ⁊ etas illius (de quo agitur) future incõtinentie ſuſpitionem auferre dinoſcit̃: vt ad diaconatus ordinẽ poſſit pmoueri conceſſiſſe nos nouerit. Micenã vero ancillam eius (de qua ſe poſt vxoris tranſitũ filios habere cõfeſſus eſt) iubem⁹ vt tua diſpoſitione cuiq; monaſterio continentiã pfeſſura^f tradatur.

Hoc ex diſpenſatione miſericordie: ceterum ex rigore diſcipline intellig:t̃ illud aurelianẽ. concilij.

Nõ admittat̃ ad clerũ q pter vxorẽ aliam cognouerit.

SI quis de laicis poſt vxorem ſuã aliam cuiuſcũq; conditionis cognouerit mulierẽ in clerum nullatenus^g admittat̃.

✠ 4 Qḋ ergo de pellice ⁊ meretrice apḋ grego.⁊ inno.ſcribit̃ pp ſpẽ future ⁊ incõtinentie ↄſtitutũ eſſe credit̃:q: difficile ↄtinentiã ſeruat q ſe illicito ↄcubitu maculare nõ metuit: vel phibet̃ ordĩari q pellicẽ vl̃ meretricẽ cognouerit maritali affectu: vl̃ q: corrupta florẽ vir

f Non patit̃.Ecce caſus vbi plus iuris hȝ luxuria q̃ caſtitas:q: caſtus repelleret̃ ſi ↄtriſſet cum ſcḋa:ſed fornicator nõ.ad idẽ facit ex̃ de biga.q: circa. Item per iſtud c.qdam dicunt derogatum eſſe illi.xxv.di.c.vlti.q: cum iſtud ſit equitas ⁊ illud rigor: merito equitas pponitur rigori:vt.xlv.diſt.lȝ.L.di.ponderet.extra de fur.c.vltimo.C.de iudi.placuit.

f Profeſſura.Alibi dicit̃ q̄ dȝ vendi: vt.lxxxi.di.quidam. alibi dr̃ q̄ redigit̃ i ſeruitutẽ: vt.xxxij.di.eos.Sed dic q̄ diuerſitas penarũ eṗo dat optionem:vt ex̃ de offi.dele.de cauſis. ✠ Uel diſtiguas an ſint publice ducte q̃ ſi vxores vel nõ.xv.q.vlt.cũ mulie.Sed q̃liter precipitur iſti intrare religionem cũ hec res non ſit p̃cepti:vt.xxxij.q.i.integritas.Dic q̄ rõne delicti cogit̃ intrare monaſterium q̃nq; aliqs ad agendã penitentiam:vt.L.di.ſi ille.⁊.lxxxi.diſt.ſi qs clericus.Uel expone iubem⁹.i.ↄſulim⁹.

g SI quis.

Nullaten⁹. hic de ſtricto iure loquitur: vt illud.xxv.diſtin.primũ.

Qḋ ergo. hec eſt q̃rta ps huius di.i qua pbat per ſex auctoritates ſanctorũ patrum q̄ null⁹ epiſcopus dȝ ordinare bigamum vel vidue maritum illiteratũ penitentẽ ob noxiũ curie:nec illũ qui cognouit vxorem ſuam poſtq̃ ſciuit illam adulterã. Joan.de ſan.

Caſus. Dictũ eſt ſ̃.in.c.fraternitatis. q̄ ille qui fornicat⁹ eſt poteſt pmoueri: ſed q: videbatur ↄtrariũ ei qḋ dcm̃ eſt.ſ̃.in.xxxiij.di.in.c.maritũ.⁊.c.laici.ideo cõſtitutum eſt:quia tales cũ difficultate cõtinentiã ſeruãt: vel quia corrupte erãt

Luxuria q̃nq; pl⁹ iuris hȝ q̃ caſtitas

✠ 4

✠ Cõ cor.tex.i l.qcũq;.in.L.fugiui.⁊ ib Ly.C.de ſer.fug.q ⁊ Bar.i.j.§.expi tores.ff.effracto.expila.

cum quibus contraxerūt:vel meretricari nō ceſſant:licet in vxores ducātur.⁊ hoc ꝓbat per.c.que ſequitur. a Meretricari.hec ratio non valet:quia nunq̄ maritus corrupte promouetur.

ꝓ vno facto meret penā ⁊ premiū qḋ eſt ꝯ id.viij.q.j.ſciendū. Itē ex hoc ſeqtur ꝙ aliqs ꝓ vno facto ⁊ meret ⁊ demeret.qḋ eſt ꝯ id.ff.de neg.ge.ſiue.meret eni dū cognoſcit vxorē.vt.xxxiij.q.v.c.j.Et ꝙ vna res hȝ ꝯrios effectus qḋ eſt ꝯ id.ff.de ſol.g hoiem.§.vl.Jo. Poſſet tn̄ dici ꝙ ſi den. Archi. in.v. di. ad eius vero cōcubitum.

Curandū. Caſus In hoc.c.dī:ꝙ ad ſacros ordines ꝓmoueri nō pōt q vxorē vgineꝫ ſortitꝰ nō fuerit. b Uirginem.xxx. q.v.qualis.

P Recipimus. Caſus Septem genera hoiuȝ in hoc ca.enumerātur qui a ꝓmotione repelluntur: vt bigamus ⁊c̄. c Ignorantē litteras.ſ. prorſus: vt xxxvj.di. illiteratos. d Uiciatuȝ.enormiter. e Sed ſi quos.iaȝ ordinatos ſupple aliter idem repereret.

S I cuius. Caſus Aliqs accepit virgineꝫ in vxorem:ipſa poſtea adulteriuȝ cōmiſit: querebat vtrū talis deberet ꝓmoueri vł remanere ī ordine iam ſuſcepto? Et reſpōdet ꝙ ſi laicꝰ eſt: nō pōt poſtea ad eccleſiaſticū ordinem promoueri:ſi clericus eſt dimittat eā: alioquin ſit a miniſterio alienꝰ. Idē eſt ex toto caſus ſeq.c. f Admitti. Sed nōne hic vī nimiꝰ rigor ꝙ aliquis ſine culpa ſua puniatur? ꝓpter hoc intelligunt qdā ꝙ h̄ dicitur qn̄ maritꝰ patronus ē turpitudis ⁊ leno:ſed certe tunc repelleret ꝓpter ꝓprium delictum:vt xxxij.q.i.c.j.⁊.ij.Dic ergo ꝙ iō ꝓhibet:qꝛ eſt maritꝰ corrupte:

ginitatis amiſerit:vel qꝛ meretricari[a] non deſinit licet in vxorē ducatur:vtrūq̄ enim impedimētum cuilibet preſtat:quo minus ad ſacros ordines pertingere valeat.

Unde hilarius papa ſcribit dicens.

Qui virginem non duxit vxorem:ad ſacros ordines non accedat.

C Urandū ergo in primis eſt ne ad ſacros ordīes (ſicut geſtis prioribus ante ſcriptum eſt)quiſq̄ q vxorē non duxit virginem[b] aſpiret.

Item Grego. vrbis rome preſul ſilitano epiſcopo.

Bigamus vel penitens corpore viciatꝰ litteras ignorans curie vel cōditioni obnoxius clericus non fiat.

P Recipimus ne vnq̄ illicitas ordinationes facias:nec bigamū aut q virginem nō eſt ſortitus vxorem aut ignorantem[c] litteras:vel qualibet parte corporis viciatum[d]:vel penitēte vel curie: aut cuilibet cōditioni obnoxium ad ſacros ordines permittas accedere:ſed ſi quos[e] huiuſmodi repereris nō audeas promouere.

Item in neoceſarieñ.ꝯcilio.

Non fiat ſacerdos:cuius vxorem euidenter cōſtat adulterium admiſiſſe.

S I cuius vxorē adulterium cōmiſiſſe cū eſſet laicus euidēter fuerit ꝓbatum hic ad miniſteriū eccl'iaſticuȝ admitti[f] nō poteſt. Quod ſi in clericatu eo iam conſtituto adulterauit dato repudio dimittere eaȝ debet. Si vero retinere eius ꝯſortiū velit:nō poteſt ſuſcepto miſterio ꝑfrui.

Iteȝ ex ꝯcilio martini pape.

De eodem.

S I laici vxor in adulterio fuerit deprehēſa:h talis ad miniſteriū eccleſiaſticū nullo modo adducat. Si aūt poſt ordinationeȝ alicuiꝰ clerici vxor adulterata fuerit dimittat eā. Si aūt cum ipſa voluerit ꝑmanere a miniſterio exiſtat alienꝰ. Premiſſis auctoritatibꝰ bigami ⁊ q virgines non ſunt ſortiti vxores:a ſacris ordinibꝰ prohibētur. Sed querit ſi quis ante baptiſma viduam duxerit vxorem:an poſtea ſit ꝓhibendus a ſacris ordinibꝰ? De his ita ſcribit Inno. papa victori rotho.epiſcopo.

Qui an̄ baptiſma ſeu poſt baptiſma viduā duxerit vxorē:non admittatur ad clerū.

S I qs viduam[g] (licet laicus[h]) duxerit vxorem:ſeu ante baptiſmuȝ ſeu poſt baptiſmū non admittatur ad clerū:qꝛ eodeȝ vitio[i] videt excluſus:in baptiſmate enim crimina dimittuntur

maritꝰ reddat debitū vxori corrupte: nō ꝑiudicet ſibi qn poſſit ꝓmoueri qꝛ tūc potiꝰ dī cognoſci ab vxoī q̄ȝ cognoſcere ipſā vt.xxxij.q.v.ita ne.ſic nec facit ſibi ꝑiudiciū qn poſſit eā accuſare de adulterio.lȝ ſit arg.ꝯ.xxxij.q.j.ſi qs.ff. ſo.ma.cū mulier.ff. de adul.ſi vxor.§.vlti. qd iuris ſit de hoc in qōne notaui ibi videas ⁊c̄. Poſſet tn̄ ꝓbabilr dici ꝙ ſibi ꝑiudicat quo ad legē ꝓmotōis que factū ſolū reqrit:nō quo ad legeȝ moſaicā.vt xv.q.j.§.ſi.non obſtat ꝙ inuitꝰ hoc fecit vł paſſus fuit.ar. xxvi.di.acutius.hoc totū determinat decr. ex̄ vt lit.pē.c.ij.bar.

Premiſſis. Caſus Ex ſupdictis īfert grānꝰ ꝙ bigami ⁊ q vgines nō habuerūt vxores ꝓmoueri nō poſſunt nūc incidenter q̄rit an ille q an̄ baptiſma viduaȝ duxerit vxorē poſſit ꝓmoueri.⁊ ꝓbatur ꝙ non per ſequen.c.

S I quis viduā. Caſus Quidā dicebant ꝙ ſi qs an̄ baptiſma viduā duxerit in vxorē ꝙ ꝓp hoc non dȝ repelli a ꝓmotiōe:qꝛ illa vxor nō reputat: quare victor rothomageñ.epūs queſiuit an hoc eēt verū.Et

tn̄ ſi nō cognouit eā poſt adulteriū perpetratū ꝓmouet. vt.ſ.e.c.vlt. Sed pone ꝙ vir accuſet vxorē de adulterio: nunqd pendēte accuſatione tenet ei reddere debitū ſi talis eſt q vult ꝓmoueri? Dicūt quidā ꝙ non:qꝛ ſi reddit fit ei preiudiciū:ſicut nec cogit reddere debitū ei quā audiuit eſſe ancillā.vt ex̄ de ꝯiug.ſer.ꝓpoſuit.ſed tn̄ ibi alia rō eſt:qꝛ cū ſerua nō eſt mrimoniū:ſed h̄ eſt matrimoniū.vnde meliꝰ vī ꝙ ſibi ꝑiudicet cognoſcēdo eā q̄ȝ ꝙ illi iniuriā faciat.ſ.denegādo ei debitū.Et ſm hoc ſeqtur ꝙ aliqs punit ex eo ꝙ tenet facere ex neceſſitate.⁊ eſt ꝯ id. xxiij.q.iiij.nabuchodonoſor.vbi dī ꝙ nemo puniēdus eſt ex eo qḋ neceſſe hȝ facere.Itē ex hoc ſequeret ꝙ aliqs

rn̄. Inno.ſiue an̄ baptiſma ſiue poſt viduā duxit vxoreȝ repelli dȝ a ꝓmotione:qꝛ eadem cā vī excluſus qui ante baptiſma duxit eā qua is q poſt baptiſma. Nā in baptiſmo vitia dimittunt ⁊ nō ꝯſortium vxoris:alioqn qui ante baptiſma nati ſūt nō debent filij reputari. Oīa que ſequūtur vſq̄ ad.c.ſi ſubdiaconus.per te videre potes. g Si quis viduā.hoc bene habes in auc̄.de ſan.epi.§. clericos autem non aliter ordinari.col.ix. h Laicus.iō dicit de laico:qꝛ minus videret de eo.vel iō:qꝛ ſi clericꝰ hoc faceret nō ſoluȝ non ꝓmoueret:ſed oī ꝑuilegio eccl'iaſtice dignitatis ꝑuaret vt.lxxxiij.di.qſqs. i Uitio.i.ōfectu.ſile.lvj.di.qꝛ ſimplr.⁊.xxvi.di.acutꝰ.

Cognoscamus. a ¶ De presbytero. supple et diacono.lxxxi.distinctio.capi.i.
b ¶ Addidisse. Aug. tamen dicit quod secundum interpretationem apostolus intellexit de quolibet ordine.vt.lxxxi.di.apostolus.
¶ Si vir. hec est quinta pars di.in qua dicit quod qui contrahit cum ancilla vel cum ioculatrice non potest fieri episcopus vel presbyter. Jo.de fan.

ter minores ordines: epistolam vero post legere non debet. Sequen.autem.§.patet.
h ¶ Si subdiaconus. Collige casum ex eo quod habetur.di.xxxi.distin.§.similiter.in fi.
i ¶ Inter lectores. hoc ex dispensatione: sed de iure communi perdit priuilegium clericale.vt.lxxxiiij.disti.quisquis. ideo fit hoc et dispensatione quod remaneat in sacris minoribus ordinibus.

Si quis. c ¶ Ancilla. Sed quare prohibetur cum ea contrahere cum ipso quod aliquis ducit ancillam suam in vxorem ipsa libera efficitur. vt.C.de la.li.tol.au. ad hoc.et C.de ope.li. liberte.sicut tenet matrimonium cum aliena ancilla. vt.xxix.q.ij.c.i.et.ij. Rn. propter prerogatiuam sacerdotij. vel ideo: quia non videtur ibi esse plenum matrimonium.vt.xxxij.q.ij.sicut non omnis.et ideo non videtur ibi esse plenum sacramentum. Uel hoc ideo contingit quia vilis persona presumitur qui contrahit cum ancilla.

Ancilla cum domino contrahens libera efficitur.

6 ¶ Que aut. hec est vj.pars huius dist.in qua ponitur differentia inter viduam eiectam vel meretricem.

Uidua est. d ¶ Ut hoc melius intelligas dic quod vidua dicitur que a viro idua.id est diuisa vel separata est. Nam iduo as. dicitur separe vel diuidere: et dicitur sic ab iduo quod est diuisio vel separatio secundum pol. et dicitur vidua.s.ex cuius copula quis impeditur. hugo. Jo.de fan.
e ¶ Maritus. qui in eam gessit maritus: eam carnaliter cognoscendo. Lau.
f ¶ Meretrix. alibi dicitur meretrix cuius turpitudo publice venalis est.vt.xxxij.q.iiij.meretrices.
g ¶ Que multorum. que admiserit plures.quam.xxiij.milia hominum.vt.xlv.disti. disciplina.vel que admisit.xl.vt extra de cle.exc.c.latores.

Meretrix. Adde gl.de spo.i ter opa.gl. et C.y.in l. mercales. C.de codi. ob tur.cau bal.i.l. necque natales C.de pba.

non accepte vxoris consortium relaxatur: quod si non putatur vxor esse computanda que ante baptismum ducta est: ergo nec filij qui ante baptismum geniti sunt pro filijs habeantur. Prohibentur et bigami a quolibet ordine clericatus. Juxta illud Amb.ad vercellenses.

¶ Qui secunda coniugia sortitur clericus non fiat.

Cognoscamus non solum de episcopo et presbytero [a] apostolum statuisse: sed etiam patres in concilij niceni tractatu addidisse [b]: clericum quemque non debere esse qui secunda coniugia sit sortitus. ¶ Si

5 ¶ Si miles etiam viduarum mariti vel ancillarum vel meretricum si in vxores acceperint: clerici fieri non possunt. Unde in canonibus apostolorum legitur.

¶ Spectaculis publicis mancipatam vel reiectam: vel ancillam ducens vxorem diaconus non fiat.

Si quis viduam et eiectam accepit: aut meretricem aut ancillam [c] vel aliquam de his que publicis mancipantur spectaculis: non potest esse episcopus aut presbyter aut diaconus: aut ex numero eorum qui ministerio sacro deseruiunt.

6 ¶ Que autem sit vidua: que eiecta vel meretrix: hier.ad fabiolam de veste sacerdotali ostendit dicens.

¶ Que sit vidua vel eiecta

Uidua [d] est cuius vel meretrix. ius maritus [e] mortuus est. Eiecta est que a marito viuente eijcitur. Meretrix [f] que multorum [g] libidini patet.

7 Sed postea temporum defectui condescendens papa martinus in minoribus ordinibus constitui eos permisit: non regulam prefigendo dicens.

¶ Inter lectores vel ostiarios deputetur subdiaconus secundam ducens vxorem.

Si quis subdiaconus [h] secundam vxorem duxerit inter lectores [i] vel ostiarios habeatur: ita vt apostolum non legat. Necessitate tamen exigente bigamus vsque ad subdiaconatum potest promoueri.

Unde martinus papa ait.

¶ Uiduam ducens vxorem subdiaconus fieri non potest.

Lector si viduam alterius vxorem acceperit: in lectoratu permaneat: aut si necessitas fuerit subdiaconus fiat [k]: nihil autem supra: similiter si bigamus fuerit.

8 ¶ Quibus autem propria coniugia prohibentur iterdicitur etiam nuptialibus conuiuijs interesse. Unde in agathensi concilio legitur.

¶ Nuptiarum conuiuijs presbyteri interesse non debent.

Presbyteri et diacones subdiacones: vel deinceps quibus ducendi vxores licentia modo non est: etiam aliarum [l] nuptiarum euitent conuiuia: nec his cetibus misceantur vbi amatoria cantantur: et turpia aut obsceni motus corporum choreis et saltationibus efferuntur: ne auditus et obtuitus sacris ministerijs deputati turpium spectaculorum atque verborum contagione polluatur.

9 ¶ Uidua vero est intelligenda si post solenne fedus nuptiarum morte interueniente a viro suo diuisa fuerit. Ceterum si antequam conueniant fatali necessitate ab alterutro diuisi fuerint: licet ex sponsalibus vxor sit appellata: non tamen post mortem sponsi: etiam si in aliquo conuiuio: et adueniant ioculatores surgant et recedant de mensa.vt de conse.distin.v.non oportet.

Lector. ¶ Casus. Dicitur in hoc ca. quod si aliquis in minoribus ordinibus constitutus viduam duxit in vxorem vel bigamus fuerit: ex dispensatione poterit ad subdiaconatum promoueri: alias non.
k ¶ Fiat. Sic ergo papa dispensat contra apostolum vt.l.q.lxxxiij. di.presbyter. Innocen. tamen dicit quod non licet dispensare cum bigamis.vt ex de big.nu per.et hoc idem dicit martinus.l.di. si quis viduam. Lucius tamen dispensauit cum Panormitano archiepiscopo qui fuit bigamus. Item habes hic quod licet sit dispensatum in vno ordine: non ideo intelligitur dispensatum in ceteris. vt.xij.di.nos consuetudinem.di.quicunque penitens.sic dispensatur in primo matrimonio et non in secundo vt.xxvj.q.ij.si autem.

Dispensatio vtrum possit cum bigamo fieri.

8 ¶ Quibus aut. hec est.viij.pars huius di. in qua dicit quod clerici nuptialibus conuiuijs interesse non debent.

Presbyteri et c. ¶ Casus. Dicitur in hoc.c.quod illi quibus non est licitum contrahere matrimonia: conuiuijs nuptiarum interesse non debent: ne propter motus obscenos et turpia cantica visus et auditus eorum contaminetur.
l ¶ Etiam aliarum. Et si clerici fuerint in ali-

¶ Sed postea. hec est.vij.pars huius di in qua ponit quomodo olim cum bigamis dispensatum fuit vt subdiaconi essent. Jo.de fan.

7 Si subdia. ¶ Casus. Quidam promotus ad subdiaconatum secundam duxit vxorem: querebatur quam penam pati deberet. Et respondet martinus papa quod debet redigi in-

9 ¶ Uidua. hec est nona pars huius di.in qua ponit que dicatur vidua. ¶ Casus. Dictum est supra quod qui viduam habuit vxorem repellitur a promotione: nunc vero dicit quod vidua est cuius vir post copulam carnalem est defunctus: verumtamen si antequam cognosceret

a viro ſuo mortuus fuerit vir eius nō debet ꝓpter hoc vidua appellari: ſꝫ traducta fuerit ⁊ velata: ⁊ ſi qs cum ta li cōtraxerit nō repellit a ꝓmotione. quod ꝓbatur ſeq. c.

Valentino. ¶ Caſus. Ualentinus duxit quādam in vxorē q̄ antea fuit alteri deſpōſata ⁊ cū illo vela ta: ſed nō fuit ab eo cognita: q2 fuit mor te ꝑuentus: ⁊ ſic vir go ꝑmanſit. dicit h̄ ꝙ ꝑp hoc valentino nullū impedimētū generat quin valeat ꝓmoueri poſt mor tem vxoris: vel ea vi uente de ꝯſenſu ipi9. a ¶ Ualentino. hunc caſū habes extra de biga. debitum.

Diſtinctio. xxxv.

Quibus ordi. ¶ Caſus. Dictū eſt. ſ. a qb9 or dinibus bigami ꝓ hibeant: ⁊ virū biga mi reputent q ante baptiſmū vnā ⁊ poſt baptiſmū alteram vxores habuerūt: ⁊ an liceat ſortiri vxo res in ſacris ordini bus conſtitutis. In hac vero. xxxv. di. ꝓ ſequit gratian9 ter tium. c. aplice regu le. ſ. opꝫ ordinandū nō eſſe vinolentū ſꝫ ſobrium: q2 in vete ri teſtō miniſtris tē pli ꝓhibebat vinū ⁊ ſiceraꝫ bibere: ne pp ebrietatē corda eo ꝝ grauarent: ⁊ q2 ven ter mero eſtuās de ſpumat in libidinē. ⁊ hoc ꝓbat exemplo noe ⁊ exēplo loth. Et dicit ꝙ vinolēt9 ē q frequēter vino re plet. Sequēs. c. pꝫ. b ¶ A qbus. hic agi tur de tertio. c. apli ce regule: opꝫ ordi nandū nō eſſe vino lentū ſed ſobriū: ⁊ i troducit multa in cōmendationeꝫ ab ſtinentie ⁊ in repro bationē ebrietatis. i terſerit etiā de pena illoꝝ qui frequēter indulgent ebrietati ⁊ dicit ꝙ minores corpaliter puniūt: maiores poſt admo nitionem. xxx. die

Timo. iij. ui. x. b.

pria domo ſit ducta ⁊ etiā cū eo velata vidua appellata ē: nec ex eius copula a ſacris or dinibus aliquis prohibetur. ¶ Vn̄ pelagi9 papa ſcribit. ¶ Qui cum alio velatā: nō tamē illi nuptam vxorē duxe rit: ſacerdos fieri nō ꝓhibet.

Valentino a clerico cui mulier cū alio an̄ vela ta: nō tn̄ illi nupta ſꝫ virgo ꝑ manēs poſt mortē eius cuꝫ quo velata fuerat ſponſa cō iugali ē copula ſociata: q2 ite rū velamē accepit: nullū in ꝓ mouēdo generet obſtaculū: q2 nihil eſt (quantū ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obuiet iſtitutis. ¶ Diſtinctio. xxxv.

Quibus b ordinib9 biga mi ꝓhibeant: ⁊ virū repu tent bigami q an̄ baptiſ mū habuerūt vnū ⁊ poſt ba ptiſmū habuerūt alterā: ⁊ an liceat ſortiri vxores in ſacris ordib9 ꝯſtitutis: multoꝝ au ctoritatib9 breuiter mōſtratū eſt. Seqt aūt in deſcriptiōe ſl la apſtica vt ſit ſobri9 q ordinā dus eſt nō vinolētus: qd̄ ex aucte veteri teſti introductū eſt. Miniſtri eni tēpli ꝓhibēt vinū ⁊ ſicerā bibere: ne ebrie tate grauent corda eoꝝ vt ſē ſus eoꝝ vigeat ſp ⁊ tenuis ſit vel q2 vēter c mero eſtuās fa cile deſpumat i libidinē. Vn̄ noe i ebrietate nudauit femo ra: loth aūt quē ſodoma nō vicit vina vicerūt. ¶ Dō aūt vinolētus eē ꝓhibetur nō ſe mel ſed frequēter vino reple tus deꝫ intelligi. ¶ Hinc etiā in canonibus apſtoꝝum legit. ¶ Diaconus pſbyter ⁊ epſ ebrietati ⁊ alee deſeruientes niſi deſierint cōione priuent.

Epiſcop9 aut pſbr aut diacon9 alee c atqꝫ ebrie tati deſeruiens c aut deſinat f aut certe dānet: ſubdiaconus āt aut lector aut cātor ſilia fa ciēs: aut deſinat aut cōione ꝑ uet g: ſilr ⁊ laic9. Itē hiero. ¶ Eſus carniū ⁊ vini potus poſt diluuium ꝯceſſus legit: poſt xp̄i aduētū ibibit9

Ab exordio cōditionis

bus cōmunione priuantur: vt. ī. eo. c. vlti. c ¶ Quia venter. pinguis venter groſſum generat ſen ſum. xliiij. diſtinctio. §. ſi ergo.

e ¶ Alee. Clerici nō debet lude re vel ludis intereſſe: vt ex̄ de vi. ⁊ ho. cle. clerici. nec participes erūt ludē tibus nec inſpecto res ludi: vt in auc. de ſan. epiſ. §. iterdi cimus. coll. ix. Sed nūquid pōt repeti id qd̄ in alea ꝑditur? Dicūt qdam ꝙ non: ſed paupib9 eſt ero ganda pecunia illa. ar. xiiij. q. v. nō ſane. cū enim turpitudo vertit ex pte vtriuſ qꝫ melior eſt ꝯditio poſſidētis. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. l. ſi ob turpē. Melius cre do ꝙ poſſet repeti: vt ff. de aleato. l. vlti. in fi. etiā vſqꝫ ad quin quaginta annos: vt dicit greca ꝯſtō. C. de relig. ⁊ ſump. fu. ⁊ de alea. ⁊ ſi qs exiſtens in alea rē ſuam vēdi derit nō tenet de eui ctiōe: vt. ff. qua. rerū actio non da. ſi filio §. j. ſꝫ aūt h̄ ꝓhibea tur ludus: tamen ꝑ cōuiuio habēdo po teſt ludi. ff. eo. l. vlti. e ¶ Deſeruiens. i. valde ſeruiens: vt il la ꝑpoſitio de: aug mētet. ff. de po. l. j. in princ. qn̄qꝫ puat: vt ibi: Sepe pco2 mor tem: mortem quo qꝫ depcco2 idem. f ¶ Aut deſinat. non ergo ꝓ quolibet deli cto ſtatiꝫ epi debet ful minare: vt vel excōi cent vel deponāt. ad idē fac. lxvij. di. epſ. ⁊. xcij. di. c. vlti. Si q̄ tiens peccāt homies ſua fulmina mittat Jupiter: exiguo tē pore inermis erit. g ¶ Priuet. aut der beretur: vt. ī. e. c. vlt.

Ab exordio. ¶ Caſus. In hoc. c. triplex ſtat9 hu mani gn̄is denotat. Nā a pncipio mūdi carnes nō comede b m9 nec dabam9 li bellū repudij nec cir cūcidebamur. Poſt diluuiuꝫ vero data

Clici lu dere aut luſores ſpectare nō debēt.

Ludo pdi tū an repe ti poſſit.

De auget.

Gen. ix. ⁊. xix.

lege vinum cum carnibus eſt aſſumptū ⁊ repudij duricia eſt conceſſa: ⁊ cultellus circūciſionis eſt dat⁹: poſtq̄ vero xp̄s venit: o reuelauit ad a. i. finis ad principiū: q2 hodie nō circūcidimur: nec damus repudij libellū: nec carnes omni die comedimus: dicente apoſtolo: Bonum eſt vinum non bibere: ⁊ carnes non comedere.

g ¶ Nec comedimus. i. ſuadem⁹ nō comedere: ꝯſiliū ē.
h ¶ Dedicatum eſt. i. in vſum aſſumptum.

A Eccleſie principes. ¶ Palea. Quidam plati cum populū admonere deberent ieiunia ſeruanda fartis corporibus ⁊ rubenti bucca predicabant: cōtra quos inuehitur hiero. ⁊ auctoritate Michee ꝓphete probat eos eijciendos a platuris ſuis in tenebras exteriores: quas vitare poſſunt ſi imitentur apoſtolos: nō ſolum ſermone ſed etiam vite cōuerſatione. Que autē ſequuntur plana ſūt vſq3 ad. c. ſexto die.

Deute. xx. iiij. a.

Lamech fuit venator.

Gene. x. vij. b.

Circunciſio quare fiebat.

humane nec carnibus[a] veſcebamur: nec dabamus repudium: nec ꝓputia nobis eripiebantur in ſignū[b]: ⁊ hoc curſu vſq3 ad diluuiū ꝑuenim⁹. Poſt diluuiū autem cū datiōe legis date p moyſē quā iplere[c] nullus potuit carnes ingeſte ſunt ad veſcendum ⁊ repudij ꝯceſſa duricia[d]: ⁊ cultellus circūciſionis appoſit⁹: quaſi dei munus plus in nobis creauerit q̄3 neceſſe eſt. Poſtq̄ aūt xp̄s venit in fine tempoꝝ ⁊ o[e] etiā reuolat ad a[f]: id eſt extremitatem retraxit ad ꝓncipium nec repudiū nobis dare ꝑmittit̄ nec circuncidimur: nec comedimus[g] carnes dicente apoſtolo: Bonū eſt vinum nō bibere ⁊ carnes nō comedere: vinum enim cum carnib⁹ poſt diluuium dedicatum[h] eſt.

Item ex epiſtolis eiuſdem.

¶ Alienum eſt a ſapiente potationibus ⁊ ebrietatib⁹ vacare.

Pro. xx. a

Luxurioſa res eſt vinū ⁊ ꝯtumelioſa ebrietas: oīs qui cū his miſcet̄ nō erit ſapiens. Idem in micheā.

¶ Ignominioſum eſt ſacerdotem affluere delitijs epulis atq3 laſciuijs.

Eccleſie principes[i] q delitijs affluūt ⁊ inter epulas atq3 laſciuias pudicitiam ſeruare ſe credūt: ꝓpheticus[k] ſermo deſcribit q eijciēdi ſunt de ſpacioſis domib⁹ lautiſq3[l] cōuiuijs ⁊ multo labore epulis[m] cōquiſitis. Et ſi vis ſcire quo eijciēdi ſunt ꝓpter malas cogitationes ⁊ opera ſua euangelium lege: in tenebras ſc3 exteriores[n] vbi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. An nō confuſio ⁊ ignominia eſt ieſu3 crucifixū pauperē ⁊ eſurientem fartis ꝓdicare corpibus: ⁊ ieiunioꝝ doctrinam rubentes buccas[o] tumētiaq3 ora ꝓferre? Si in apoſtoloꝝ loco ſumus: nō ſolū ſermone3 eorū imitemur: ſed etiam cōuerſationem ⁊ abſtinentiam.

Idē. ¶ De eodē. Palea.

Uenter mero eſtuās cito ſpumat in libidinē: vbi ebrietas ibi libido dominatur ⁊ furor. Idem.

¶ De eodē. Palea.

Uinolentū ſacerdotem ⁊ apoſtolus dānat ⁊ vet⁹ lex ꝓhibet: ſacerdotes qui miniſtrant in templo deo ꝓhibentur vinum ⁊ ſicerā bibere ne crapula ⁊ ebrietate aggrauētur corda eorum. Sicera hebreo ſermone oīs potio nuncupatur qua qs inebriari poteſt: quicqd inebriat ſtatū mētis euertit: fuge ſicut ⁊ vinū in quo eſt luxuria. Nolite (ait apl's) inebriari vino in quo ē luxuria: q altari deſeruit vinu3 ⁊ ſicerā nō bibat. Spōſa xp̄i vinū fugiat vt venenū: vinum ⁊ ebrietas incendiū eſt.

Item ꝓſper. ¶ De eodē.

Luxuria3 facit ⁊ nutrit vini ꝑceptio nimia nō natura. Itē ambr. i ſermōe de ieiunio q ita icipit: diuinū ad patrē reſultat oraculum.

¶ Poſt paradiſum abſtinentia.

Sex poſt paradiſu3 cedēdi laſciuia icepit.

a ¶ Nec carnibus. ⁊ tñ lamech fuit venator: ſed illud fuit propter pelles non propter carnes.
b ¶ In ſignū. vt per eam fideles diſcerner̄etur ab alijs: vel fuit ſignū interioris circūciſionis: vel fuit ſignum futuri baptiſmi q2 tunc p circūciſionem tollebant̄ peccata ſicut nunc p baptiſmum: vt. j. de conſe. diſtin. iiij. q apud nos.

Circunciſio ⁊ baptiſmus differunt

Ro. xiiij. d

c ¶ Implere. ſ. di. iiij. erit. ꝯ. Sed dic q facile non poteſt impleri. vel dic q tunc nullus potuit eam implere quo ad hoc vt adipiſceret̄ vitam eternā: q2 per circūciſionem nō aperiebatur ianua celi: l3 ianua inferni etiā cēt precluſa: ſecus hodie per baptiſmum. ex̄ de bap. maiores. vel ideo iſtud dicit: q2 ꝯrietas fuit in lege. cum enim ꝓceptu3 fuit q ſabbati die nō fieret aliquod op⁹. Item ꝓceptum fuit q octaua die circūcideretur puer: potuit cōtingere q ſabbatū eſſet dies octaua ab ortu pueri. ſ3 tñ in hoc non peccabant: q2 excuſabant̄ ꝓpter impoſſibilitatem. ideo aūt fuerūt eis data dura precepta: q2 ex ſupbia eorum dixerūt nō deeſt qui impleat: ſed deeſt qui iubeat.

Mich. iij. a.

d ¶ Duricia tñ peccatum erat: vt ex̄ de diuor. gaudemus.
e ¶ Et o. que eſt vltima littera grecorum.

Glo. eſt ſi. i. c. felicis. de pe. li. vj.

f ¶ Ad a. que eſt prima latinoꝝ. ⁊ eſt arg. q reſtituta re ad priſtinum ſtatum priora iura reſtituunt̄: vt. xxvj. q. vj. ſi quis de corpore. ff. de ſerui. ruſti. ꝓdio. hi qui. al's at tilicinus. Item ar. q non fit iniuria rei ſi reſtituit̄ ad ꝓſtinu3 ſtatum. ff. de pac. ſi vnus. §. quod in ſpem dotis.

Math. xxij. b.

i ¶ Principes. i. prelati. vt de conſecra. diſ. i. j corpora.
k ¶ Propheticus. ſcilicet michee.
l ¶ Lautiſq3. id eſt delitatis.
m ¶ Epulis cōquiſitis. id eſt terrenis delitijs que multo labore querunt̄. de conſe. di. v. ne tales.
n ¶ Exteriores. id eſt ex toto extra lucē arg. xl. di. quelibet.
o ¶ Buccas. plen⁹ venter facile de ieiunijs diſputat. xij. q. ij. gloria epi. Arg. q archidiacono cum viſitat parochias nō eſt ex illis preſtāda ꝓcuratio: vt. x. q. iij. illud. h̄ verū eſt ante viſitationem facta3. ex̄ de cē. exigit. gre. x.

Sexto die. ¶ Summa. Secūdum h. c. iſtud diuiditur in tres partes. In prima parte Ambr. deteſtat̄ vitium gule ⁊ cōmendat abſtinētiam in cibo. ⁊ hoc ꝓbat per adam q du3 voluit abſtinere a cibo vetito perſeuerauit in bono: ſed poſtq̄3 nō abſtinuit ſpoliatus eſt omni bono gratuito: ⁊ vulneratus eſt in naturalibus. In ſecūda parte que icipit ibi: ⁊ infra. deteſtatur ebrietatem. ⁊ hoc per noe: qui propter ebrietatem nudatus eſt. ex qua ebrietate ſeruitus eſt ſecuta. ⁊ per loth: qui ꝓpter ebrietatem cōmiſit inceſtum cum duabus filiabus ſuis. In tertia parte que incipit ibi: at non abraam. cōmendat ſobrietate3 in vino: ⁊ hoc per abraam qui angelis hoſpitibus ſuis nō vinum ſed

lac appoſuit. Et per ioānem baptiſtam qui nec vinum bibit nec panē comedit. Beneuentanus autē ſic ponit caſum. In hoc.c. ꝓbat Ambro. ſeptem rationibus ⁊ exē plis eſſe abſtinendū a ſuperfluitate cibo⁊ ⁊ vini: qꝛ mul ta mala inde ꝓueniunt. Prima ratio eſt in prin.c. ſcḋa ibi: vt ſciamus. ter tia ibi: in principio. q̃rta ibi: manebat. quinta ibi: legim⁹. ſexta ibi: at nō abraā ſeptima ibi: deniq̧ annunciauit.

to[a] die beſtie[b] ſunt create: ⁊ cum beſtijs orta eſt edendi poteſtas ⁊ vſus eſca⁊: vbi ci bus cepit[c] ibi finis factus eſt mūdi: ibi cepit ſua incremēta neſcire vbi ceperūt diuia ope ra circa eū feriari[d]: quo iudi cio declaratū eſt ꝙ per cibos mūdus hꝛet minui: ꝑ quos deſijt[e] augeri: ⁊ infra. ¶ Ut ſciamus nō eſſe nouellū ieiu nium[f] ꝑmam illic legē cōſti tuit de ieiunio. ¶ Et infra. Eouſq̧ nemo ꝑuaricari no uerat cū adhuc orta non eſſet q̄ ꝑma eſt preuaricatio. Indi cium eſt ieiuniū abſtinentie lex a dño deo: preuaricatio[g] legis a diabolo culpa ꝑ cibū latebra[h] poſt cibū: cognitio i firmitatis in cibo: firmitatis virtus in ieiunio: ſerpēs ſua ſit gule dñs ieiunare decre uit: itaq̧ gula a paradiſo re gnātez expulit: abſtinētia ad paradiſum reuocauit[i] erran tem: ⁊ infra. ¶ In ꝑncipio generis hūani ignorabatur ebrietas: ꝑmus noe vineam plātauit: dedit naturam ſed ignorauit potentiam. itaq̧ vi num nec ſuo pepcit auctori: ſed illius ebrietas nobis ſua det ſobrietatē: ſemel enīz in ebriatus eſt noe: vbi malum ebrietatis agnouit iumentū[k] ſuum ad remediū tempauit nec effudit ad vitiū. ¶ Ma nebat aūt anteq̧ vinū inue niretur oībus incōcuſſa liber tas: nemo ſciebat a ꝯſorte na ture ſue obſequia ſeruitutis exigere: nō eſſet[l] hodie ſerui tus ſi ebrietas nō fuiſſet: obre pſerat qdem fraterne ꝑlatio nis inuidia[m]: manebat tamē adhuc pēne pietatis reueren tia: leſa pietas[n] eſt dū irridet ebrietas[o]: nō illis itaq̧ ſolis nocent vina quos tentāt[p] ſed etiā illis amplius oculis quo rum temulenta ebrioſo⁊ um mēbra nudātur: ⁊.j. ¶ Le gimus etiā ꝙ pꝛem loth in ebriauerūt filie in monte ad quem timētes incēdium ſo domita⁊ confugerāt ⁊ habi tabāt i ſpelūca fuit itaq̧ ebrie tas origo iceſti ꝯcubitus peſſi me regeneratricis ꝑtus[q] dete rior. ¶ At nō abraā vina i ſuo cōuiuio miniſtrabat ſed imolabat vitulū buty⁊ ⁊ lac etiā angelis hoſpitib⁹ exhibe bat: recte enī illic deerat mā[r] pctī vbi erat remiſſio[s] pctō⁊. ¶ Deniq̧ ānūciauit domi num ioānes nō māducās pa nem neq̧ bibens vinū. Qui enim xp̄m ānunciat ab oī vi tiorū incētiuo ꝑſtare ſe debz alienū. Itē ex ꝯcilio agathē.

¶ Triginta diebus a cōmu nione abſtineat clericus quē ebrium fuiſſe conſtiterit.

Ante omnia clericis ve tetur ebrietas: que om nium vitio⁊ fomes ac nutrix eſt. Itaq̧ euz quē ebriū fuiſ ſe cōſtiterit (vt ordo patitur) aut.xxx dierum ſpacio a cō munione ſubmoueatur: aut corporali[t] ſubdat ſupplicio.

¶ Diſtinctio.xxxvj.

Oportet[u] or dinādu3 eē prudentem quod cōtra eos notādu3 eſt qui ſub

a ¶ Sexto. Illud inducitur ad deteſtandam ebrietatez ſiue gulā. Primo qꝛ per eaz deterauit huma na cōditio. ſcḋo exē plo noe. tertio quia ſeruitus eſt iducta ꝓpter eam. q̃rto exē plo loth. deinde cō mendat ſobrietatez exemplo abrahe: q cibum miniſtrauit angelis ſine vino ⁊ exemplo Joannis baptiſte.

a ¶ Sexto die. i. die veneris. nam dñico die dñs cepit facere mūdum: vt. lxxv. di. ꝙ die. Alij dicunt ꝙ oīa ſimul creauit. vnde ſalomō: Qui viuit in eternū oīa ſimul creauit: ſed lz omnia ſimul fcā fue rint: nō ſimul dici omnia poterant: et ideo ſcriptura vtit̄ tali diſtinctione. ex tra de ſum. tri. c. j.

b ¶ Beſtie. i. aīalia in terra. nā qnto die fuerūt creata volati lia ⁊ piſces. Geneſ. j.

c ¶ Cepit. mūdus.

d ¶ Feriari. ideſt ceſſare.

e ¶ Deſijt. tunc fuit hō ſpoliatus gratui tis ⁊ vulneratus in naturalibus. de pe. diſtin. ij. adam.

f ¶ Ieiunium. ideſt abſtinentia.

g ¶ Preuaricatio. ſcilicet fuit.

h ¶ Latebra. quia abſcondit ſe adam a facie domini.

i ¶ Reuocauit. Argumē. ꝙ primi parentes ſaluati ſunt. vt de pe. diſtin. j. ſicut primi. ⁊ de conſecra. diſtin. j. hi duo.

k ¶ Jumētum. i. carnē ſuam quam paſcit hō quaſi iumentum. vel dr̄ corpus iumentū quaſi iuuamentum.

l ¶ Non eſſet. cō. di. j. iuſgentium. cōtra. ſed ibi ſoluitur.

m ¶ Prelationis inuidia. qꝛ cain interfecit fratrē ſuū.

n ¶ Pietas. paterna.

o ¶ Ebrietas. ideſt ebrius.

p ¶ Tentant. id eſt inebriant.

q ¶ Partus. i. effectus. iſtud vult dicere ꝙ vinum ex ſe duos producit ef fectus: primo ebrie tatez deinde inceſtū ⁊ ebrietas fuit dete rior effect⁹ vini. Uel aliter ex ebrietate ꝓ ceſſit ſeruitus. Itez ex ea ꝓceſſit inceſt⁹ q deterior eſt. Uel illō vult dicere ꝙ filia ē deterior q̄ mr̄: quia moabite ⁊ ammoni te que ab illis ꝓceſſe rant fuerunt deterio res q̄ matres.

r ¶ Materia pecca ti. i. vinum.

s ¶ Remiſſio. i. de⁹ remittens peccata.

Ante omnia. ¶ Caſus. Dictum fuit in cōcilio agathēn. vt ꝑus a cle ricis vitet̄ ebrietas q̄ alea que cūcto⁊ū nutrix eſt vitio⁊ū. ⁊ ſi quis clericus fue rit inebriatus ſi eſt in ſacro ordine tri ginta diebus a cōio ne remoueatur: ſi eſt in minorib⁹ or dinibus verberib⁹ ſubijciatur.

t ¶ Aut corporali. recipiat quadragin ta ictus. ſed ep̄s nō verberabit clericum per laicum: vt ex̄ de ſen excōmu vniuer ſitatis. niſi ſit incor rigibilis: vt extra de ſen. excō. vt fame.

Diſtinctio.xxxvj.

Portet igi tur. ¶ Caſus. hic intitulat̄. xxxvj. di. in qua ꝓſequitur iiij. c. ſ. op3 ep̄m eſſe prudentem: quod verum eſt nō ſolu3 in litteratura: ſed ēt in ſecularibus ne gocijs. Et hoc dictu3 eſt propter eos qui ſub nomine ſimplicitatis ſtulticiam ſacerdotum excu ſant. De litteratura tractatur in his trib⁹ di. cōtinuis. de peritia vero ſeculariū negocio⁊ tractatur in. xxxix. diſti.

v ¶ Oportet. Ab hoc loco vſq̧ ad. xl. di. oſtēdit quam pe ritiam debent habere clerici. ⁊ in hac di. oſtendit ꝙ habe

Margin notes: ebrietatis mala. — [illegible]ie dñico [illegible]pit dñs [illegible]ūdum [illegible]ere. — [illegible]cleſia. [illegible]iiij. a. — [illegible]⁹ eſt [illegible]entū. — De cain — Effect⁹ vi ni eſt du plex. — Gen. xix. g — Gen. x viij. a. — Mat. xj. c. — Ep̄s p lai cum non verberet clericum.

bunt peritiam lrārum ſacrarū.in hac .pri.di.oſtendit ꝙ etiā habebunt peritiā ſecularium ſcientiarum:inde ſumpta occaſione oſtēdit in.xxxviij.di.ꝙ ignorantia eſt piculoſa clericis in.xxxix.di.dicit ꝙ habebūt pitiam ſecularium negociorum.Et agit hic de quarto.c.apoſtolice regule.

ſ ¶ Ordine.hic habes ꝙ qui iniuſte cōfert aliquē ordinem priuatꝰ poteſtate cōferendi illum.i.q.i.ſi qui epī.alibi ſuſpendit a celebratione miſſe p annū:vt.l.v.di.nullus.alibi deponit:vt.lj.di.c.j.ꝛ.lxij.di.c.vlti.ꝛ.lxxxj.di.ſtātis.cū in hoc ſit penarum varietas forte minor amplectitur.l.diſti.eos.vel dic vt notaui.xxj.q.ij.in ſūma.in ſi.Cōſueuit diſtingui ꝙ ſi ex negligētia ordiat qs indignū tūc ſuſpēditur: ſi ex certa ſcia tūc deponit. Uel aſr aut ordinat illū cuius quo de facili diſpēſare pōt:vel cū quo diſpēſare nō poteſt: vt ſm hoc magis vl minus puniat. hodie tamen mitius agitur cum talibus:vt ex̄ de preben. graue.

Ordinās iniuſt' punitio.

Sacerdotis impītia ē inexcuſabilis.

a ¶ Simplicitatis. nec ſimplicitas nec aliud pōt excuſare ſacerdotis imperitiam: vt.xxxviij.diſtincti. ſi in laicis.

nomine ſimplicitatis[a] excuſant ſtulticiam ſacerdotum. Prudentē autem epm opꝫ intelligi nō ſolū lrāꝝ peritia: verūetiam ſecularium[b] negociorum diſpenſatione. ¶ Unde in epiſtola gelaſij pape legit.

¶ Illiterati ꝛ corpe vitiati nō promoueant ad clerum.

Illiteratos[c] aut aliqua parte corporis vitiatos vel iminutos[d] nullus pſumat ad clericatus ordinē pmouere: qꝛ lrīs carēs ſacris nō pōt eē aptꝰ officijs: ꝛ vitioſum nihil deo pſus offerri legalia pcepta ſanxerūt: ſilr q ſeipſos[e] abſcindūt. Itē zozimꝰ papa

¶ Ad ſūmum ſacerdotium nō aſpiret q diuinis ſtipēdijs vel diſciplinis nō eſt eruditꝰ.

Qui eccleſiaſticis diſciplinis per ordinē non eſt ibutus ꝛ temporꝫ approbatione diuinis ſtipēdijs[f] nō eſt eruditus:nequaqꝫ ad ſūmum eccle ſacerdotiū aſpirare pſumat: ꝛ nō ſolum in eo ambitio inefficax habeat: verūetiam ordinatores eius careant eo ordine[g] quē cōtra pcepta patrū crediderūt preſumendū. ¶ Ecce ꝙ ſacrarū litterarꝫ opꝫ epm habere pitiam:vnde in veteri teſtō inter cetera ornamenta pōtifex rationale ferebat in pectore: in quo ſcribebat manifeſtatio ꝛ veritas:qꝛ in pectore pōtificis manifeſta dꝫ eē cognitio vitatis. ¶ Hinc etiā vectes qbus arca portabat iugiter annulis erāt iſerti: vt cum arca eſſet portāda nulla eſſet vel fieret mora de intromittendis vectibꝰ:qꝛ pdicatores

p quos eccl'ia circūfert ſacris lrīs ſemp debēt inſiſtere: ne tunc qrantꝰ[h] diſcere cū ex officio alios debeant docere. ¶ Hinc etiā dauid pus ex grā ſpūſſancti donum ſciētie pcepit: ꝛ poſtea adminiſtratione regni affecutꝰ ē. ¶ Salomō quoqꝫ nō diuitias: non lōga tpa huius vite ſꝫ ſapientiā a deo expetijt ꝛ ipetrauit. ¶ Hic etiā dñs pus poſuit verba ſua in ore pphe:ꝛ poſtea pſtituit eū ſup gētes ꝛ regna:dicēs ad hieremiā: Ecce dedi vba mea in ore tuo: ecce pſtitui te ſup gētes ꝛ regna. ¶ Hic etiā malachias: Labia ſacerdotis cuſtodiūt[k] ſcientiā ꝛ legē exqrūt de ore eiꝰ:qꝛ angelus dñi exercituū eſt. ¶ Hic etiā idē ſaluator noſter pus in medio doctorꝫ ſedit audiens illos ꝛ interrogans:ꝛ poſtea pdicare cepit: qꝛ pus qſqꝫ diſcere ꝛ poſtea predicandi officium vſurpare debꝫ. ¶ Hinc etiā ſalomō ait:Prius tps tacendi ꝛ poſtea loquēdi: qꝛ veritas pus tacēdo diſcit ꝛ poſtea loquēdo pdicat. ¶ Hinc idē dñs ait: Qui audit[l] dicat veni[m]. ¶ Hinc etiā pus apoſtolos docuit: deide eos ad pdicandum miſit dicēs: Eſtote prudentes ſicut ſerpētes[n]: ꝛ ſimplices[o] ſicut colūbe. Sic etiam poſt reſurrectionē prius illis ſenſum apuit ꝛ ſcripturas explanauit:ꝛ poſtea dixit eis: Eūtes in mūdum vniuerſū ꝛc. Unde cū de qnqꝫ panibꝰ qnqꝫ milia hominū vellet reficere:pus panes accipiēs fregit ꝛ poſtea diſcipulis dedit:

Ebs eſt iudex corporū ꝛ aiaꝝ.

b ¶ Seculariū.cum enim eps ſit iudex ꝛ corporꝫ:vt.xj.q.j.de pſona.xij.q.j.pcipimus ꝛ animaꝝ.x.q.j.quecūqꝫ.opꝫ ipſum tam ſpūali qꝫ ſeculari ſcia ornari.xxxix.di.circa principium.

Illiteratos. ¶ Caſus. Queſitum fuit a gelaſio vtrū illiterati ꝛ corpore vitiati q ſeipſos ſponte abſciderunt poſſint pmoueri.Et rñ.ꝙ nō:qꝛ ſm legē moyſi nihil vitioſū deo debet offerri.

c ¶ Illiteratos.ſ. penitus. ſufficit tamē mediocris ſcientia: vt extra de elec. cum nobis olim.nō eni requiritur in clerico ſūma perfectio.ſic ff.de edi.edic.ſciendū §.illud.ꝛ.l.ſi qs vendito.lꝫ ſit arg.contra.ex̄ de pur.cano. conſtitutus.Sꝫ qd ſi penitus laicus ordinaret:nunqd reciperet characterē? Sic argu.j.q.j.ventū ibi: ſed dicit.De hoc no. xl.di.ſicut.ꝛ extra de cli.p ſal.pmo.c.vno.

Scia mediocris ſufficit.

d ¶ Imminutos. enormiter.

e ¶ Seipſos. ex indignatione. Joan.

Qui eccleſiaſticis. ¶ Caſus. Quidam archiepus pmouit quēdam ad epatum qui nō erat lrīs eruditꝰ nec diſciplinis eccliaſticis imbutus:queſitum eſt de eo ꝛ de ordinatoribus quā penam debeant pati. Et rñ. ſoꝫimus ꝙ ordinatus dꝫ remoueri ab ordine quē ſuſcepit:ordiatores etiā careāt ptāte oferēdi eūdē ordinē quē illicite tradiderūt.

Exo.xxviij.a.

Exo.xxv.

f ¶ Stipendijs.i.de officijs.

ij.Reg.i. ꝛ.xxij.a.

iij.Reg. iij.a.

ij.Pa.j.b

Caſus.Beneuē.ſic ponit caſum huiꝰ.§.In hoc.§.pbat Stanus.xiiij.rōnibꝰ vel auctatibꝰ ꝙ eps dꝫ eē pitꝰ i lrīs. Prima eſt in princ. Scda icipit ibi:hinc ēt vectes.tertia:hinc etiā dauid.qrta:ſalomon quoqꝫ.qnta: hic ēt dñs.ſexta: hic ēt malachias. ſeptia hic ēt idē ſaluator. octaua:hinc etiā ſalomō.nona: hic idē dñs.decima.hinc et priꝰ. vndecia: hinc petrus.duodecima: hinc etiā paulus. decimatertia:vñ ſacerdotes. decimaqrta: hinc etiam in cāticis.

Iere.j.b

Mala.ij.

Luce.ij.

Eccli.iij.

h ¶ Querāt.nec eni eps dꝫ egere doctria aliorꝫ:qm alios dꝫ inſtruere:vt.j.q.vij.cōuenientibꝰ. ſic.xvj.q.j.ſic viue. Jo.in auē. de ſan.epiſ.circa pn.

Eps alio doctrina non deb egere.

Apocal. xxij.d.

Math.x.

i ¶ Cōſtituit. no. ex ordine loquēdi.pbari ordinem factorū. ſic.xliij.di.ſit rector. ꝛ.xx.di.§.j.Joan.

Math. xiiij.b.

k ¶ Cuſtodiunt.qꝛ videre dꝫ qbꝰ pdicet ꝛ qbꝰnō: vt.xliij.di. in mandatis.ꝛ.xxij. q.vltima.c.penulti.

l ¶ Qui audit. diſcendo.

m ¶ Ueni. docēdo.

n ¶ Serpentes.ne eorum dolis ſupplantemini.

o ¶ Et ſimplices.ne alijs dolos machinemini. Joan. vt.xvj.queſtio.j.ſi cupis.

Prelati ad oēs q̄ſtiōes reſpōdere tenentur.

ſ. Pe.iij.c.

i. Timo. iiij. d.

Eo.xx. iiij.

Prelatus oliūbam mitetur.

Cāti.v.c.

¶ Satiſfactionē3. ſcilicet reſpondendo eis ſatiſfaciatis. Et eſt argu.q̄ prelati tenentur reſpondere ad omnes q̄ſtiones.nam tātū3 debent differre prelati a ſubditis:quātum granum a palea.vt.xxv.diſtin.§. nomine autem cri minis.j. queſtio. j. viliſſimus ⁊.vij.q. j.licet. Joan.
b ¶ De ea fide.id eſt de articulis quos creditis ⁊ tenetis. Joan.
c ¶ Spe.id ē de his que ſperatis.
d ¶ Oculi.ſ.ſpōſe.
e ¶ Pleniſſima. Sic ſemper prelati ſedebunt iuxta flu enta euangeliorū3 ⁊ ſacre ſcripture:⁊ ſicut columba ſedet ex natura iuxta aquam vt videat in ipſa aqua vmbram ſuperuenientis accipitris:⁊ ſic ſibi p̄cauere cōſueuit: ſic prelatus ſibi p ſcripturam precauebit contra hereticos.x. diſtinctio.in ſi.xj.diſtinctio.nolite.
S J quis vult. ¶ Caſus. Tria ſunt opera q̄ moyſes ⁊ aarō faciebant ſc3 legere:docere populum ⁊ orare.hec tria opera debet eps̄ facere ſi vult imitari moyſen ⁊ aarō:⁊ ſi orauerit eps̄ vincet populus ei⁹ demones:ſicut populus iſrl' vicit amalechitas orāte moyſe.
f ¶ Nō vadit.Nun quid ergo epi nō in tererūt bellis? imo etiā q2 poſſunt alios hortari ad bellu3.vt xxiij.q.viij.igitur. ⁊ ca.hortatu. Jo.
g ¶ Jndefinēter.oī no vel hortis ſtatutis ſic.xxi.qō.iij.hi q.de conſe.diſt.v.nunq̄.xxxj.di.ſi laic⁹.ff.de cōdi.⁊ demon.ſi qs ita.xxij.di.ſacroſan.
¶ Diſtinctio.xxxvij.

⁊ poſt eos demu3 turbis ap poſuit:q2 ſacra legis ⁊ pphetarū prius diſſerendo expoſuit:⁊ poſtea eo2 ſciam diſcipulis dedit:⁊ per eos tādem illam fidelibus diſpenſauit. ¶ Hinc petrus etiā cū recto rib⁹ eccleſie ſcribere ait. Parati eē debetis reddere rōnē omni poſcēti vos ſatiſfactionē de ea fide ⁊ ſpe que i vobis eſt. ¶ Hinc etiā paulus ſcribēs ad timotheū ait: Attende lectiōi ⁊ exhortationi ⁊ doctrine. Ex qbus oībus liquido colligit q̄ non ſufficit prelatis bona conuerſatio ⁊ mo2 honeſtas:niſi addatur ſcia doctrine. ¶ Unde ſacerdotes ingreſſuri tēplū tabernaculi pri⁹ lauabātur in labio eneo qd fecerat moyſes ex ſpecul' mulierū. ¶ Hinc etiā in canticiſcāticoru3:oculi per quos platieccl'ie intelligunt aſſimilātur colūbis q̄ reſidēt iux fluēta pleniſſima. ¶ Hic ēt Hiero.i leuitico. ¶ Sacerdotis eſt legis ſciētiam habere:nō bellis ſed

S orationibus vacare. J qs vult pontifex eē: nō tā vocabulo q̄ merito imitet moyſen:imitet ⁊ aaron. Quid eni dr̄ de eis q̄ nō diſcedunt de tabernaculo dñi: erat ergo moyſes idesinēter i tabernaculo dñi. Quid aūt ei op⁹ erat vt aut a deo aliqd diſceret:aut ipe pplm doceret hec duo ſunt pontificis opa vt a deo diſcat legēdo ſcripturas diuinas ⁊ ſepi⁹ meditādo aut pplm doceat:ſ3 illa doceat q̄ a deo ipe didicerat:nō ex pprio corde vel hūano ſenſu ſed q̄ ſpūſſcūs docet. Eſt ⁊ aliud op⁹ qd fecit moyſes: ad bella non vadit ſ:nō pugnat ꝯ inimicos:ſ3 qd facit? orat:⁊ donec orat vincit populus ei⁹:ſi relaxauerit ⁊ dimiſerit man⁹ ; populus eius vincit ⁊ fugatur. Oret ergo ſacerdos eccl'ie idesinēter vt vīcat ppl's q ſub ipſo eſt hoſtes iuiſibiles amalechitas q ſunt demones īpugnātes eos qui volūt pie viuere in xp̄o. ¶ Diſtinctio.xxxvij.

S Ed q̄rit an ſecl'arib⁹ lr̄is oporteat eos eſſe eruditos. ¶ De his

ita ſcribit i ꝯci.chartagīn.iiij ¶ Libros gētiliū n legat e. E Piſcop⁹ gētiliū libros nō legat: hereticorum autem perlegat pro neceſſitate aut tempore,

S Ed q̄ritur. hec diſt. diuidit quinq3 partes. Jn prima intēdit pbare q̄ clerici ⁊ pcipue in ſacris nō debent legere libros gentilium.⁊ hoc pbat per ſex auctoritates et multa argumenta. Jo.d ſan.ſecūda ibi: cur ergo.tertia ibi: relatu3.quarta ibi: ideo. quinta ibi:vt itaq3.Jo.de ſan.
¶ Caſus. Ponitur h xxxvij.diſt.in qua querit an oporteat clericos eſſe eruditos litteris ſecularibus ſc3 libris gentiliu3. Et primo pbat eos nō eſſe legēdos vſq3 ad.§.ſed ecōtra.deinde pbat cōtrariū: poſtea dat ſolutiōe3. j.e.§.cur ergo. Prima duo.c.plana ſūt
h ¶ Sed queritur. Jn hac.xxxvij.diſti. querit.S. an ordinandus debeat habere pitiam ſeculariū ſciētiarum. Primo autem oſtēdit q̄ clerici non debēt reſpicere libros gētiliu3. ſecundo ponit ar.in contrariū.⁊ talē dat ſolutionem q̄ qda3 legunt libros gentilium cauſa delectatiōis ⁊ voluptatis:⁊ hoc eſt prohibitum. quida3 legūt ad eruditionem:⁊ illud licitum eſt:vt per eos ſciant recte loqui ⁊ diſcernere verum a falſo. Joā.vt.j.eo.§. cur ergo. Et not.q̄ in omnibus.c.vſq3 ad.§.ſed econtra.videtur ſola voluptas prohiberi.
i E Piſcop⁹ gentilium. ergo nec leges audire debent. nam opprobrium eſt eis ſi ſe velint eſſe peritos diſciplinarum forenſium. C.de teſtamē. conſulta diualia. Sed ꝯ leges ſunt

Clerici an libros gentiliū reſpicere poſſint.

Epis an licat leges audire.

per ora principū diuinitus ꝓmulgate: vt.xvj.q.iij. nemo. Dic ꝙ ad hoc ſꝫ audire leges vt p eas melius intelligantur canones.Ar.ſ. ea.diſt.§. ſed ſeculares. Joan.

a Sacerdotes dei. a ℂ Neceſſitatis. vt ſciant recte log.

Omne. ℂ Caſus. Quatuor genera hominū in hoc.c.reprehendunt ſcꝫ dialecticī q quotidie in arte dialectica torquētur:ꝛ phyſici qui oculos trās celum leuāt:ꝛ verſificatores ꝛ cupidi q diuitias p fas ꝛ nefas acqrūt quas in momento cui ſint relictur i ignorant.

Vino. ℂ Caſus. In hoc.c.exponit quinqꝫ hiero. Dicit eni ꝙ illi inebriant vino qui ſacras ſcripturas male intelligūt atqꝫ puertunt. Secundo inebriātur ſicera q ſeculari ſciā abutūtur. Tertio exponit qui dicatur pſeudo pphete.Quarto qui ſint diuini.Quinto ꝙ ille comedit vuā acerbam:qui aūr exponit ſcripturas ꝙ veritas habet:ꝛ ſi nō contra fidem.

Aures male intelligentibus ſunt euellende.

b ℂ Intelligūt.tali bus qui male intelligunt dicta magiſtri eſſent aures preſcindende vt.xxiij. queſtio.j.ſi petrus. c ℂ Secūdū tropologiam.i.ſm moralem intellectū.a tropos quod eſt cōuerſio qn̄ verba noſtra cōuertim⁹ ad mores informandos. xliij.di.ſit rector.

Tropologia.

Legāt ℂ Caſus In hoc.c.reprehendūtur ſacerdotes a hiero. qui filios ſuos ꝛ nepotes faciebant legere comedias et poetica carmina:ꝛ quia ad hoc pecuniam eccle-

Item Hierony. ad damaſum papam de filio ꝓdigo.

ℂ Reprehēduntur ſacerdotes qui omiſſis euāgelijs comedias legūt.

Sacerdotes dei(omiſſis euāgelijs ꝛ pphetis)videm⁹ comedias legere:amatoria bucolicorū verſuū verba cantare tenere virgiliū in manibus:ꝛ id qd̄ in pueris adeſt cā neceſſitatis[a] crimē in ſe facere voluptatis. Idem.

ℂ In vanitate ꝛ obſcuritate ſenſus ambulāt qui ſecularibus diſciplinis occupātur.

Omne vobis videt̄ in vanitate ſenſus ꝛ obſcuritate mētis ingredi: qui diebus ac noctib⁹ in dialectica arte torquetur:q phyſicus perſcrutator oculos trans celos leuat:ꝛ vltra ꝓfundum terrarū ꝛ abyſſi quoddā inane demergit̄:qui iābū feruet:qui tantā metroꝝ ſiluā in ſuo ſtudioſius corde diſtinguit ꝛ cōgerit. Et(vt ad alteram partē tranſeā)qui diuitias p fas ꝛ nefas q̄rit:q adulat̄ regib⁹ hereditates captat alienas:ꝛ opes ꝯgregat q̄s i momēto cui ſit relictur⁹ ignorat. Idem in eſaia.

ℂ Qui ſcripturas ſacraſ male intelligit vel ſeculari ſapiā abutit̄:vino iebriat̄ ꝛ ſicera.

Vino inebriātur q ſcripturas ſacras male intelligūt[b] atqꝫ peruertūt:ſicera qui abutūtur ſeculari ſapientia ꝛ dialecticoꝝ tendiculis que nō tam tēdicula ſunt appellāda ꝙ phātaſmāta.i. vmbre quedam ꝛ imagines que cito pereūt ꝛ reſoluunt̄. ℂ Idem. Scdm̄ tropologiā[c] pſeudo pphetas eos debemus accipe qui aūr ſcripturarū verba accipiūt ꝙ ſpiritusſanctus ſonat: ꝛ diuinos eos qui piectura mentis ſue incerta futuroꝝ quaſi vera pronūciāt abſqꝫ diuinoꝝ auctoritate verboꝝ. ℂ Idem.

Quicūqꝫ ſcripturas non ita intelligūt vt rei veritas habet:vuam acerbā comedūt. Idem in epl'a ad epheſios.

ℂ Rephenduntur epiſcopi qui filios ſuos ſecularibus erudiunt litteris.

Legant epi atqꝫ pſbyteri q filios ſuos ſecularib⁹ erudiunt litteris:ꝛ faciūt illos comedias legere:ꝛ mimoꝝ turpia ſcripta cātare de eccleſiaſticis[d] ſumptibus forſitan eruditos:ꝛ qd̄ in corbonā p peccato ꝟgo vel vidua vł ſubſtantiā ſuā totā effundēs qlibet paup obtulerat:hoc i kalendarū ſtrenam[e]:ꝛ ſaturnaliū ſportulā[f] ꝛ mineruale munus grāmaticus ꝛ orator aut in ſumptus domeſticos: aut in tēpli ſtipes:aut ſordidū cōuertit in lucrū. Heli ſacerdos ipſe ſanctus fuit:ſed q: filios[g] ſuos nō erudiuit in oī diſciplina ꝛ correctiōe:ſupinus cecidit ꝛ mortuus eſt. Itē ex rñſalib⁹ vrbani pape ad karolū ca.xlviij. Palea.

Omnē vim inuictoꝝ ſuoꝝ in dialectica diſputātes ponūt heretici:q̄ phoꝝ ſnīa diffinit̄: non aſtruendi vim habere ſed ſtudium deſtruendi:ſed nō in dialectica placuit deo ſaluare populū ſuum:regnū enim dei i ſimplicitate fidei eſt:non cōtentione ſermonis.

Item rabanus de preſſuris eccleſiaſticis.

ℂ Beatus hieronym⁹ ab angelo verberatur:qui ciceronis librum legebat.

Legimus de btō Hier. ꝙ cū libros[h] legeret ciceronis ab angelo eſt correptus: eo ꝙ vir chriſtianus pagano rū figmentis intēderet. Hic etiam filius ille prodigus in euangelio reprehēditur:qui de ſiliquis[i] quas porci mādu cabant ventrē ſuū replere cupiebat. Hinc etiā origenes ciniphes ꝛ ranas qbus egy-

ſiaſticam ꝛ ad alios turpes vſus cōuertebant.vn̄ dicit eos preſbyteros puniendos ad inſtar heli: qui cecidit de ſella ſupinus ꝛ mortuus eſt:q: ſuos filios nō correxit.Que ſequūtur plana ſunt vſqꝫ ad.§.ſed eꝫ.

d ℂ Eccleſiaſticis. Arg.contra.ſ. xxxj. di.omnino.

e ℂ Strenā.Strena eſt primum donum quod datur in principio kalendarū.ꝛ datur pro augurio.xxvj. queſtio.vlti.non obſeruetis.ꝛ dicit̄ ſtrena quaſi ſine trena.i.ſi ne lamentatione. — Strena.

f ℂ Sportulam.qd̄ datur pro fabulis ſaturni.vel pro feſtis ſaturni celebrādis.vel pro ludis ſaturni bone fortune. — Sportula. j.Reg.ij.c

g ℂ Sed quia filios.talis repellitur a teſtimonio. vt.vj. qō.j.qui crimen. Item nec poteſt eſſe epiſcopus. vt.xlvij. di.§.neceſſe.immo peius dicit canis ꝙ epiſcopus. vt.ij. queſtione.vij. qui nec.Joan.

Legimus de beato.

h ℂ Libros.quia legit eos cauſa delectationis: non cauſa eruditionis. vt de conſecra.di.v.non mediocriter.

i ℂ De ſiliquis. id eſt ſecularibus ſcientijs que inflant non ſatiant. — Scīe ſeculares non ſatiant.

ℂ Sed econtra.

ℂ Caſus. Amodo probat Gratianus ꝙ clerici ſecularibus ſcientijs debent eſſe erudiri.Et hoc probatur ſex rationibus. Prima eſt in principio.Secūda ibi:legitur etiā. Tertia ibi:in leuitico.Quarta ibi:magi.Quinta ibi: denīqꝫ.Sexta ibi:hīc etiam ambroſius. — Luce.xv. Exodi. viij.d.

a ¶ Ut expoliarent.xiiij. q.v.dixit.
b ¶ Tres partes.ſ. moralem naturalem rationalem.
c ¶ Deſpecta. reſpectu aliarum ſcientiarum.Jo.
Turbat acumen. ¶ Caſus. Quidam ꝓhibebant xpianos ne legerent libros gentiliũ:quos Beda re prehendit dicens: ꝙ bene poſſunt legi ſine peccato: vt vtilia inde ſumat̃ ad iſtar moyſi ⁊ danielis: ⁊ etiã pauli q ſuis epi ſtolis inſerunt ver ſus poetarum: ſcili cet cretenſes ⁊c.
d ¶ Si qua.Arg.ꝙ vtile nõ vitiatur per inutile:vt.xvij.q.iiij q̃ſti.ſ.di.ix.ſi ad ſcri pturas.cõtra.Joan.
e ¶ Magiſter. Naꝫ legitur ꝙ cum pau lus veniſſet athenas vidit araꝫ ignoti dei in qua erat ſcriptũ: hec ẽ ara ignoti dei in quo viuim⁹ mo uimur ⁊ ſumus. a qua ſcriptura apo ſtolus cepit predica tioneꝫ ſuã:⁊ aperuit illis athenienſibus ſenſum illius ſcri pture ꝓſequens de deo noſtro: ⁊ dicẽs. Quem vos dicitis ignotũ ego predico ⁊ colo. Tunc diony ſius ariopagita vi dens quẽdam cecũ tranſeũtem dixit il li: Si illuminaueris iſtum cecũ credam tibi:ſtatim inuoca to nomine xpi illu minatus eſt: et il le credidit.
f ¶ Jndidiſſet.i.epi ſtola pauli ad titũ il lud pmenidis poe te.Cretenſes ſemper mẽdaces male be ſtie ventris pigri.j. qõ.j.dñs declarauit. Jnterſeruit etiaꝫ in ꝑma epl'a ad Cori. illud Terentij:Sepe bonos mores corrũ punt colloquia pra ua.xxviij.qõ.j.ſepe. Jtẽ vſus eſt illo vſu. Odero ſi potero:ſi nõ inuitus amabo. ſed hiero.de conſe. di.v.nõnunq̃. vſus eſt verſib⁹virgilij: ⁊ auguſti.illud Luca ni.Mẽs hauſti nul la ⁊c.xxvj.qõ.v. nec

Tit.j.a.

Ac.xvij.

Dionyſi⁹ … ſiue ad … ſus …

… vſus … ſenten… … poeti…

ptij ſunt percuſſi vanã diale cticorũ garrulitatẽ ⁊ ſophiſti ca argumenta intelligit. Ex qbus oĩbus colligitur: ꝙ nõ eſt ab eccleſiaſticis ſeculariũ lrãꝝ querẽda peritia. ¶ Sed ecõtra legit̃ ꝙ moyſes ⁊ da niel oĩ ſcientia egyptiorum ⁊ chaldeorũ eruditi fuerunt. ¶ Legitur etiam ꝙ ꝑcepit dñs filijs iſrl' vt expoliarent[a] egyptios auro ⁊ argento. Moraliter inſtruẽs: vt ſiue aurũ ſapientie ſiue argentuꝫ eloquẽtie apud poetas iueni remus:in vſuꝫ ſalutifere eru ditionis vertam⁹. ¶ Jn le uitico etiã primitias mellis.i. dulcedinẽ humane eloquen tie domino iubemur offerre. ¶ Magi quoq꞉ tria mune ra obtulerũt:in qbus nõnul li tres partes[b] phie volũt in telligi. ¶ Deniq꞉ in expoſi tione pſalterij Caſſiod.teſta tur: Dis ſplendor rhetorice eloquẽtie:oĩs modus poeti ce locutionis:quelibet varie tas decore ꝓnũciationis a di uinis ſcripturis ſumpſit exor dium. ¶ Hinc etiã Amb. ait ſup epiſtolã colloſſenſiũ: Omnis rõ ſupne ſcie vl' ter rene creature in eo eſt q ẽ ca put eaꝝ ⁊ auctor:vt qui hunc nouit nihil vltra q̃rat:quia h̃ eſt pfecta virt⁹ ⁊ ſapiẽtia: qc quid alibi q̃ritur h̃ pfecte in uenit̃. Jn daniele ⁊ in ſalo mone oſtẽdit infidelib⁹ ſe eẽ auctorem totius eloquẽtie ⁊ ſapiẽtie:qd infideles nõ pu tant:q꞉ nõ legũt in euãgelijs ⁊ ꝓphetijs aſtrologiã ⁊ alia huiuſmodi que deſpecta[c] ſũt quia nil valent ad ſalutem: ſed mittunt in errorem: et dum his ſtudent curam aĩe nõ habent:qui vero xpm no uit theſaurum ſapiẽtie ⁊ ſciẽ tie inuenit:q꞉ id nouit qd vti le eſt. ¶ Hinc etiam ait Be da in libro regum.

¶ Non prohibeantur cle rici ſeculares litteras legere.

Turbat acumẽ legẽtiuꝫ ⁊ deficere cogit:q eos a legendis ſecularibus libris oĩbus modis exiſtimat pro hibendos:in qbus ſi qua[d] in uenta ſunt vtilia quaſi ſua ſu mere lꝫ: alioquin moyſes et daniel ſapiẽtia ⁊ litteris egy ptiorũ chaldeorũq꞉ non pate rentur erudiri: quoꝝ tamen ſupſtitiones ſimul ⁊ delitias horrebant: nec etiã ipſe ma giſter[e] gentiuꝫ aliquos vſus ✠poetaꝝ ſuis vel ſcripturꝫ vel ✠dictis ididiſſꝫ[f]. ¶ Cur ergo legi ꝓhibet̃ q̃ tã rõnabilr le gẽda ꝓbãtur?ſꝫ ſclares[g] lrãs qdãꝫ legũt ad voluptatẽ poe taꝝ figmẽtis vboꝝ ornatu d lectati:qdã vo ad eruditionẽ eas addiſcũt: vt errores gẽti liũ legẽdo deteſtent̃: ⁊ vtilia q̃ in eis iueniũt ad vſum ſa cre eruditiõis deuoti vertãt: tales laudabilit̃ ſeculares lit teras addiſcũt. ¶ Uñ btũs gregori⁹ quẽdaꝫ epꝫ nõ rep hẽdit q꞉ eas didicerat:ſed q꞉ ꝯ epale offiñ ꝓ lectiõe euãge lica grãmaticã ppl'o expone bat. ¶ Hinc etiã ambroſi⁹ ſcribit ſup luca. ¶ Sclares lrẽ legende ſunt ne ignorent̃.

Legimus aliq̃ ne negli gant[h]:legim⁹ne ignore mus[i]:legim⁹ nõ vt teneam⁹ ſꝫ vt repudiemus[k]. Jtẽ hie rony.ſup epl'am ad Titum.

¶ Grãmatica legẽda ẽ vt ꝑ eã ſacre ſcripture intelligant̃.

Si qs artẽ nouerit grã maticã vl' dialecticã vt recte loquẽdi rõneꝫ hẽat:⁊ i ter falſa ⁊ va dijudicet nõ i probam⁹. ¶ Geometria[l] ⁊

mirum.⁊ iuriſperitus auctoritate virgilij.ff.de rer di.l tantũ.§.cenotaphiũ.⁊ homeri.iſti.de ꝯſen.emp.§.pciũ. ¶ Cur ergo. Hec eſt ſcd'a pars huius di. in qua ſoluit Gr̃anus cõtrarietatem hãc dicens ꝙ ſeculares ſciãs dꝫ quis addiſcere nõ ad voluptatem ſed ad eruditionẽ: vt que in eis vtilia in ueniantur ad vſum ſacre eruditiõis cõ uertãtur. vñ Greg. quẽdam epm repre hendit:nõ q꞉ ſecula res ſciãs didicerit: ſed q꞉ ad voluptateꝫ grãmaticã loco euã gelij exponebat.
g ¶ Sed ſeculares. Uñ btũs Grego.ſ. lxxxvj.di. cũ multa.
Legim⁹aliqua. ¶ Caſus. To tuꝫ hoc.c.legi põt de ſecularib⁹ ſcientijs ſm.h.⁊ oſtenditur ratio triplex q̃re le gantur.ſ. ne negli gant̃ ne ignorent̃:⁊ vt repudient̃. Uel ſic.Legim⁹aliqua vt no.⁊ ve.teſta. ne ne gligant̃.Legim⁹aliq̃ vt artes ne ignore mus.Legimus ali qua vt ſcripturas he reticoꝝ repudiem⁹.
h ¶ Ne negligãtur. vt vetus teſtamẽtũ.
i ¶ Ne ignorem⁹. nã q̃uis nullus ſit vſus:tñ ſcia neceſſa ria ẽ:vt.ſ.di.vij.c.vl.
k ¶ Repudiem⁹.vt libros hereticorũ: vt xxiij. q.iij. c.vlti.
Si quis. ¶ Ca ſus. Capitulũ iſtud diuidit̃ in du as partes. Jn ꝑma parte dꝛ ꝙ nõ eſt re probandũ ſi qs ad diſcit grãmaticã vel dialecticã:vt inter ve rũ ⁊ falſũ diſcernat. Jn ſcd'a parte q̃ inci pit ibi geometria: dꝛ ꝙ quadruuiales ſcie vitatẽ in ſe hñt: ſed nõ ſunt ſcie ꝑ ieta tis ⁊ aſſumẽde.Sed vetus ⁊ nouũ teſtm̃ ſunt ſcie pietatis et aſſumẽde:⁊ grãma tica in bonos vſus aſ ſumpta ꝓficere põt.
l ¶ Geometria. de aſtronomia nõ facit mẽtionẽ:q꞉ h̃ abijt in diſſuetudineꝫ:vt xxvj.q.ij.§.his ita.

Diuiſio.

Qui de mensa. ¶ Casus. Due questiones facte fuerunt hiero. Prima fuit an sit peccatū discere doctrinam ⁊ scientiā paganorum. Et rñ. hiero. ꝙ nō. ⁊ hoc ꝓbat exemplo quattuor puerorum. s. danielis ananie azarie ⁊ misaelis ⁊ exemplo moysi qui si sciuissent esse peccatū nunꝙ͂ didicissent. Discebāt enim vt cōuincerent incredulos: aliter risui pa terent si de dogmatibus eoꝝ cum eis disputarent cum inde nihil scirent. Scḋa q̄stio fuit an sit peccatum recordari secularium legū in predicatione vel dispu tatione? Et respo. ꝙ nō: q: hoc fit ex necessitate: vt ꝓbemus ea que sancti dixerunt in libris gentilium contineri.

a ¶ Qui de mēsa. Daniel ananias misael azarias. nā turpe est alicui decertanti ius in quo versat ignorare: vt. ff. de origi. iur. l. ij. §. seruius.

Daniel et socij sui.

b ¶ Scirent eē peccatum. Ex eo ꝙ hiero. h̄ inducit exemplum danielis: colligitur arg. ꝙ in dubys recurrendū est ad exempla maiorū ⁊ alioꝝ. xvj. q. j. sunt nōnulli. xxij. q̄ō. j. vt noueritis. j. q. vij. cō uenientibus. xiij. q. ij. questa. xvj. q. iij. ꝑ silum. xiiij. q. j. c. vl. xxvj. q. ij. nō statim. ⁊. c. nō exemplo. C. de sen. ⁊ interlo. nemo contra. Solu. vbi iura deficiunt recurrendū est de similibus ad similia. al's nō. xx. di. de quibus. dic vt ibi. Item arg. ꝑsumi eoipso bonū quod ab aliquo bono fit factum: vt. vij. q. j. omnis qui. ⁊. xxiij. q. j. cum beatissimus. ix. q. ij. lugdunensis. xij. q. j. expedit. xxviij. q̄ō. j. sic enim. xxxj. distin. omnino. Joan.

Recurrit̄ q̄nq͂ de similibus ad similia

arithmetica ⁊ musica habēt in sua scientia veritatem: sed nō est scientia illa sciētia pietatis: scia pietatis est nosse legere scripturas ⁊ intelligere ꝓphetas: in euāgelio credere: apostolos nō ignorare: grāmaticoꝝ aūt doctrīa ēt pōt ꝓficere ad vitā dū fuerit i meliores vsus assūpta. I dem.

¶ Exemplo danielis probatur nō esse peccatum secularibus litteris erudiri.

Qui de^a mensa ⁊ vino regis nolūt comedere ne polluant̄: vtiq͂ si sapiētiā atq͂ doctrinā babyloniorum scirēt^b esse peccatū nunꝙ͂ acquiescerēt discere q̄d nō licebat. Discunt aūt nō vt sequātur sed vt iudicent atq͂ cōuincant: q̄uō si quispiam aduersus mathematicos velit scribere imperitus matheseos risui pateat: ⁊ aduersus pħos disputat si ignorat dogmata pħoꝝ: discant ergo ea mente doctrinā chaldaicam qua et moyses omnē sapientiā egyptiorū didicerat. ¶ Idem.

Si qn̄ cogimur litteraꝝ secularium recordari: ⁊ aliqua ex his discere q̄ olim omisim^c: nō nostre est volūtatis: s; (vt ita dicā) grauissime necessitatis: vt ꝓbemus ea q̄ a sanctis ꝓphetis ante secula multa ꝑ dicta^c sunt tam grecoꝝ ꝙ latinorum ⁊ aliorum gentilium litteris contineri^d. I tem ex synodo eugenij pape.

¶ Magistros ⁊ doctores epi cōgruis locis cōstituant.

De quibusdā locis (vt ad nos refertur) neq͂ magistros^e neq͂ curā inueniri ꝓ studio litteraꝝ. Jdcirco ab vniuersis epis subiectis^f plebibus ⁊ alijs locis in q̄b^s necessitas occurrerit omnino cura ⁊ diligētia habeatur: vt magistri^g ⁊ doctores cōstituātur qui studia litteraꝝ libera liūq͂ artium dogmata assidue^h doceant: q: in his maxime diuina manifestant̄ atq͂ declarātur mādata. I tē augu. in libro ɔtra manicheos.

¶ Auctoritatibus gentiliū eoꝝ vanitas retunditur atq͂ conuincitur.

Si quidⁱ veri de deo sybilla vel

c ¶ Predicta. scilicet de incarnatione. vt illud Uergilij. Jam noua progenies celo dimittitur alto.

Uergili⁹.

d ¶ Contineri. vt illud Ouidij. Odero si potero: si non inuitus amabo ⁊c.

Ouidius

De quibusdā. ¶ Casus. Relatū fuit eugenio in synodo sua ꝙ in q̄busdam locis nō erāt magistri q erudirent alios in liberalibus artibus. ⁊ ideo ꝑcepit oībus epis vt in cōgruis locis magistros constituāt qui quotidie in doctrinis liberalibus alios doceant.

e ¶ Neq͂ magistros. Arg. ꝙ scholares in scholis de ecclesijs suis debent habere ꝓbendas. s̄. di. xxxij. si qui. ff. ex q. cau. ma. in integ. necnō. ff. de nego. gest. l. j. ex̄ de cle. non resi. inter quattuor. j. q. ij. sacerdos. Sed ɔ̄. j. q. ij. placuit. ī. de cōse. di. j. nemo. ⁊. xij. q. ij. concessa. xvj. q. j. generalr.

f ¶ Subiectis. .i. baptismalibus ecclesijs.

g ¶ Ut magistri. Quid iuris sit de magistris habes ex̄ de magi. q: nōnulli. ⁊ ex̄ de magi. c. j. q: a clericis ipsius ecclie ⁊ a paupibus nil petēt: vt ibi dī. Sed nūqd magr iure licito pōt facere collectā? Uidet̄ ꝙ nō: q: sciā donū dei est: vnde vendi nō pōt: vt. j. q. iij. nō solū: q: ꝓfessores iuris ⁊ si honeste accipiūt tñ inhoneste petūt: vt. ff. de va. ⁊ ex̄or. cog. l. j. §. est q dem. Item q: poti⁹ debēt ꝓycere pecuniā exēplo socratis. xij. q. ij. gloria. §. socrates. Item q: pp honorē adipiscendū legunt nō ꝓpter vtilitatē alioꝝ: quare tāꝙ͂ suoꝝ negociorū gestores nihil ab auditoribus petere debent: vt. ff. de neg. ge. si pupilli. §. ij. S; ɔ̄ ꝙ pro tpe ꝓstat obsequium: d; ɔseq benificium: vt. xij. q. ij. charitatē. Item q̄re nō posset magr vēdere doctrinā suā sic iurisperitus ɔsiliū: vt. xliij. q. v. nō sane. Itē nōne testis gratis testatur ⁊ tñ recipit ꝓcurationem .i. pecuniā ꝓcurationis noie: vt. iiij. q. iij. c. venturis. ⁊ eps gratis ɔsecrat ecclesiā tñ recipere pōt ꝓcuratione: vt ex̄ de simo. cū sit. ⁊ officium magri remunerandū ē: vt. ff. de dona. aqlius. Sol. tūc petat magr collectā cū ei sua plenissime nō sufficiunt: vt x. q. iij. ꝑscis. ⁊. xij. q. j. eps ecclesiasticarum reꝝ. Joā. Ego credo quicqd dicat Joā. ꝙ magister potest facere collectam de qua viuat ⁊ ꝓcuret etiā si abundet: q: eps cum cōsecrat ecclesiam ⁊ cum visitat recipit ꝓcurationem etiam si abūdet: vt in decre. de simo. cum sit romana. vt extra de censi. cum apostolus. ⁊ eo. titu. sopite. nec vendit magister sciam: q: estimari nō potest: sed ꝓ labore suo ꝓmittitur ei ꝑmium. nam ꝑdicator nō dī vendere ꝑdicationem: ⁊ tñ petere pōt sustentationem: vt ex̄ de prescrip. cum ex officij. ⁊ de censi. cum venerabilis. ⁊. xiiij. q. j. §. q: ergo. ⁊. §. his ita. B.

Magr ꝑ docēdo an possit collectam facere.

h ¶ Assidue. .i. horis competentibus. sic. s̄. xxxj. di. sacerdotibus. ff. de condi. ⁊ demon. si quis ita legerit.

Si quid veri. ¶ Casus. Manichei dicebāt ꝙ si orpheus ⁊ sybilla ⁊ alij vates ⁊ pħi gentiliū de deo aliquid dixerūt tante est auctoritatis q̄nte sunt verba ꝓphetarum. Et rñdet augustinus dicens: ꝙ si quid veri ibi reperitur valet ad conuincendum eos: sed nō vt habeatur in auctoritate sicut verba prophetarum. Et hoc probat similitudine demonum ⁊ angelorum: qui demones licet vera dixerint de christo: nō tamen sunt tante auctoritatis quante verba angelorum.

i ¶ Si quid veri. Ar. ꝙ testes vel instrā possunt ꝓ parte rata haberi pro parte nō: vt dixi. s̄. disti. ix. si ad sacras.

Instrā possunt ꝓ par

te approbari et pro parte reprobari.

ſed illud verū eſt qñ reprobant rōne pſone:ſecus ſi reprobent pp dicta. Jtē arg. ꝙ ſi aliqd induxero pro me ꝙ nō teneor recipe ꝯ me.ſ.di.xix.ſi romanoꝝ.ꝯ.Jo.Solu.ſi vtor aliquo cōtra me:et pro me vti debeo:niſi in caſibus ſpecialibus.ij.q.vij.ſi hereticus.dic vt ibi.B.

e ¶ Alienū.niſi illd recipiat in aucte:vt cū inuenim᷒ annū poni p die:vel eꝯ.vt.xxxi.di.tenere.xxxiiij.q.ij.ſi ipm.
f ¶ Diſcere.pri᷒ eni dʒ diſcē ꝙ̄ doceat.vt.xvj.q.j.ſi cliricat᷒.
g ¶ In pueritia.Arg.ꝙ aliqs pōt teſtificari de eo qd vidit in puerili etate:vt ſ.et de ꝯſe.di.iiij.cū itaqꝫ.et.c. placuit.et.xxvj.di.deinde.nā et liber factus pōt teſtificari de eo qd vidit cū eſſet ſeruus.vt.ff.de ver.ſig. notionē.§.vlti.Ar. cōtra:q: hec etas neſcit qd agat vt.C.de fal.mo.l.j.et impuberes nihil intelligit ſcire.vt.ff.de iur. et fac.ig.l.vlt.Dic ꝙ ſi fuerit capax doli bñ pōt de eo qd tūc vidit teſtari ď puro facto:ſed de circūſtantijs.ſ.q̄lr qd factuʒ ſit nō:q: in hoc facile potuit falli memoria. Jo.qd ſatis credo.ar.inſti.ď inuti.ſtipu.§. pupillus.ff.de regu.iur. l.in negocijs.

Teſtificari pōt quis de eo qd vidit i etate puerili.

a ¶ Ualet quideʒ. Ar.eſſe argumētandū ab exēplis paganoꝝ et in dubijs ad ea recurrenduʒ.J. xiij.q.ij.q̄ſta.ſ.diſti. xxj.ſubmittitur.
b ¶ Demonū.cuʒ dixerūt filio dei:ad quid veniſti an͠ tps torquere nos. apls tñ in epla ad Corinth.vt ꝯriuʒ dicere cum dicit:Si cognouiſſent eū nūqꝫ dñm glie crucifixiſſent.dic ꝙ ſic pſte te eū nōn nouerunt: tñ credebant euʒ filiū dei cum viderūt eū ambulāteʒ ſuper aq̄s:cū viderūt euʒ eſurire nō credebāt.

Diaboli viri cognouerit xpm eſſe filium dei.

i. Corin. ij.b.

orpheus alijve gētiliū vates aut philoſophi ꝑdixiſſe phibētur:valet qdē[a] ad reuincēdaʒ paganoꝝ vanitatē:nō tamē ad iſtoꝝ auctoritatē complectēdaʒ. Quātū eni diſtat de xpi aduētu iter ꝑdicatōeʒ angeloꝝ et ꝯfeſſionem demonū[b]:tm̄ iter auctoritatē ꝓphetaꝝ et curioſitatē ſacrilegoꝝ.

Item clemens papa.

¶ Ad intelligentiam ſacrarum ſcripturarū ſecularium peritia neceſſaria oſtēditur.

‡ 3

Relatū nobis eſt ꝙ quidā in veſtris ꝑtibus cōmorantes aduerſant ſacris doctrinis:et ꝓut eis videt nō ſm traditionē[c] patrū ſʒ iuxta ſuū ſenſum docere vidētur: multas eni quidā (vt audiuimus) veſtraꝝ partiū igenioſi hoīes ex his que legūt veriſimilitudines[d] capiūt:et iō diligēter obſeruandū eſt:vt lex dei cū legit non ſm ꝓpriam ingenij virtutē vel itelligētiā legat vel doceat. Sunt enim multa verba in ſcripturis diuinis que pñt trahi ad eum ſenſum quē ſibi vnuſquiſqꝫ ſpōte preſumpſerit:ſʒ nō opʒ nō enim ſenſum extrinſecus alienum[e] et extraneū debetis querere:vt quoq̂ mō ipſum ex ſcripturaꝝ auctoritate cōfirmetis:ſed ex ipſis ſcripturis ſenſuʒ cape veritat[is] oportet. Et iō oportet ſcientiā ab eo diſcere[f] ſcripturarū q eaʒ a maioribus ſm veritate ſibi traditā ſeruat:vt et ipſe poſſit eā quā recte ſuſcepit cōpetenter aſſerere:cū enim ex diuinis ſcripturis integrā qſqꝫ et firmā regulam veritatis ſuſceperit:abſurdum nō erit ſi aliqd etiaʒ ex eruditione cōi ac liberalib᷒ ſtudijs:q̄ forte etiā in pueritia[g] attigit ad aſſertionē veri dogmatis cōferat:ita tamē vt vbi vera didicit falſa et ſimulata declinet.

Itē Iſidorus in lib.ſniarū.

¶ Quare ꝓhibeat chriſtianis poetica figmenta legere.

‡ 4

Ideo ꝓhibetur[h] chriſtianis legere figmēta poetaꝝ:q: per oblectamēta fabularū nimiū mentē excitāt ad incētiua libidinum:nō enim thura[i] ſolū offerēdo demonibus imolātur:ſed et eoꝝ dicta libētius capiēdo.

‡ 5

¶ Ut itaqꝫ ex ꝑmiſſis auctoritatibus appet:impitia ſacerdotibus ſemper eſſe dʒ aduerſa: qm̄ ſi per ignorātiam cecitatis alijs ducatū preſtare ceperint:ambo in foueā cadunt. vnde dr in pſalmo: Obſcurētur oculi eoꝝ[k] ne videant:et dorſum[l] eorū ſemp incurua. Cuʒ enim obſcurātur illi q ꝑeunt ad ferēda onera peccatorū facile ſequētes inclinantur. Elaborāduʒ eſt itaqꝫ ſacerdotibus vt ignorātiaʒ a ſe q̄ſi quandā peſtem abijciāt. Lʒ eni ſu᷒ neſciēs volūtatē dñi ſui et nō faciēs dicat vapulare paucis: nō tñ hoc de oib᷒ gnālr intelligit. Ait eni apls: Qui ignorat[m] ignorabitur.qd de eo itelligēdū eſt q noluit[n] itelligere vt bñ agēt.

Pſal.lxviij.c.

Lu.xij.f.

j. Corinthi. xiiij.g

Relatū. ¶ Hec ē tertia pars hui᷒ di.in q̄ dicit ꝙ a ſapientibus debemus audire que legunt in ſacra ſcriptura.Jo.de ſan.
¶ Caſus. Quidaʒ erant q cū veritatis doctorē nō haberēt: diuinā ſcripturam exponebāt ꝓ ſue voluntatis arbitrio:et nō ſm traditioneʒ ſcōꝝ patrū ex ſuo ingenio q̄ſdā ſilitudines capiētes:quos clemens repͤhendit oñdēs ꝙ diuiā ſcriptura nō dʒ itelligi ſm arbitriū alicuius:nec exͣne᷒ ſenſus dʒ q̄ri vel a lra alien᷒:lʒ multa ſint in diuinis ſcripturis q̄ pñt trahi ad varios et diuerſos itellectus.Et iō docet ſciaʒ eſſe diſcēdaʒ ab eo q veritateʒ a ſuis maiorib᷒ pcepit:vt poſſit poſtea veritatē ꝑdicare et alios recte docere:et ad aſſertionē veri dogmatis artib᷒ liberalibus poterit vti vt falſa et ſimulata declinet. Sequēs.c.patet.
c ¶ Traditionem.tales dicūtur tranſferre terminos patrum.vt.xxiiij.queſtio.iij.tranſferunt.
d ¶ Ueriſilitudines.i.ſtatim volūt per ſilitudines ꝓcedere in alijs:et lʒ p ſilia licitū ſit argumētari.vt.xx.di. de libellis.nō tñ ſp.vt.xxvij.q.j.nuptiaꝝ.et.xxviij.q.j.ſic eni.

h Ideo ꝓhibetur. ¶ Hec eſt q̄rta ps hui᷒ di.in q̄ dicit cām q̄re fuit ꝓhibitū ſtudere i libris gētilium. Jo.de ſan.
i ¶ Thura.q.d.nō refert an qd fiat an eius ſile. vt.xj.q.iij. exiſtimāt. et.lxxxvj. diſti.paſce.ff. mandati.l. vlti.
¶ Ut itaqꝫ. hec eſt quinta pars huius di.in q̄ ꝯcludit Gratian᷒ ex ſuꝑdictis ꝙ ſacerdotes debent ignorantiā oio vitare:q: ſi ſacerdotes ceci et ignorātes velint docere ſubiectos ambo in foueam cadunt:qd ꝓbat auctoritate pſal. Et lʒ qs velit ſe excuſare aucte euāgelij dicētis: Seru᷒ neſciens volūtateʒ dñi et cetera nō tñ ꝓdeſt.et hoc ꝓbat aucte apli: Qui ignorat et cetera qd dʒ itelligi de eo q iuenit a quo potuit diſcere als punit:qd ꝓbat aucte aug. Nō oīs et cetera Sequēs.c.pʒ.
k ¶ Oculi eoꝝ.i.ꝑlati q regūt alios.
l ¶ Dorſuʒ.i.ſubditis q ſuſtētari debēt a prelatis:quaſi in dorſo:vel q: ſequūtur dorſum ipſoꝝ.xj.q.iij. ꝑcipue.
m ¶ Qui ignorat.i.qui negligit ſcire vel cōtēnit ſcire.
n ¶ Qui noluit. Uidet ergo ꝙ illi ſint excuſati ad quos predicatio aploꝝ nō peruenit.vt.lxxxij.di.ꝓpoſuiſti.

Excuſant ne hi ad quos apſo

rum ꝓdi/catio non peruenit.

ſed nõ eſt ita:q: in oẽm terrá exiuit ſonus eoꝝ.xix.diſt. ita dñs nec excuſatur qs per ignorantiá qui põt habere copiá peritoꝝ.ff.de iur.ⁿ fac.ign.regula.vel ſi ſua prudẽtia facile potuit illud ſcire. C.de inge.ma.l.iij.ff.qs ordo in bo.poſ.ſer.l.ij.§.in bonorum. Diſtinctio.xxxviij. quis ignorat id quod publice factũ eſt in ciuitate hec neminẽ excuſat.vt.xvj.di.qõ dicitis.xij.q.ij.qui ⁊ huma/nis.hoc plenius inuenies.j.qõ.iij.§.vlti.in fi.

Ignorãtia. ℭ Caſus Docet h ɔciliũ toletanũ ꝙ ignorantiá ſacerdotes dei debẽt vitare que mater eſt cũctoꝝ erroꝝ:⁊ ideo marie in ſacerdotibus eſt vitãda. Unde ſacras ſcripturas legere debẽt qui bus populos ſibi cõmiſſos valeát erudire:ta3 in ſcia fidei ꝙ in moribus.⁊ hoc probat auctoritate aplĩ dicentis: Atten de lectioni ⁊c.

Quia ita ꝙ de hec di.diuidit in tres ptes. In prima intẽdit ꝓbare ꝙ oẽs ſacerdotes ⁊ alij maiores ⁊ minores debẽt eſſe inſtructi i lege diuina: ⁊ preci pue in canonica.et ꝓbat hoc per decẽ au ctoritates. ſecunda ibi:q̄uis.tertia ibi: ſed 13.Jo.de fan

ℭ Caſus. Fcã mẽtiõe.s̃.de ignorãtia i §.vt itaq3.⁊ in.c.nõ oĩs.ſupponit Gratian⁹. xxxviij.di. in qua oſtẽdit ꝙ ignorãtia periculoſa eſt: marie ſacerdotib⁹.

aℭ Cũ itaq3 Superiori di.fcã fuit mẽtio de ignorantia:iõ magr ãnectit iſtam xxxviij.di.in q̃ oſtẽdit ꝙ ignorãtia periculoſa eſt marie ſacerdotib⁹. Notãdũ ẽ ergo ꝙ ignorãtia alia iuris nãl: alia ciuilis vel canonici. Ignorãtia iuris naturał neminẽ excuſat ſi ẽ adult⁹ vel diſcret⁹:q: i his parũ ſtereſt decipe ⁊ decipi poſſe. vt.xvj q.j.ſi cupis.de hac dicit: ignorãs ignorabit. Ignorãtia iuris ciuił vel canonici neminẽ excuſat.vt.ff. e.ſi i laicis.⁊.c.q̃ ipſis.aliq̃s tñ excuſat: vt milites mlieres ruſticos minores. Jo. In dãno tñ vitãdo nulli nocet vt.ff. de iur.⁊ fa.ig.error. in fi.niſi i his q̃ introducta ſunt ad rigorẽ iuris ɔſeruandũ.vt i ɔſtõne.ſi qs in tãtã. C.vñ vi.⁊ in preſcriptiõib⁹. Bar. Ignorãtia facti alia ꝓbabilis:⁊ hec excuſat:q: etiã periti ſſimos fallit.vt.ff.j.qõ.j.ſi qs a ſimoniacis.vt.ix.q.j.ordinationes. Alia eſt craſſa ⁊ ſupina:vt cũ

Ignorantia iuris ẽ mltiplex.

j.Timo. iiij.d.

Ignorantia facti eſt mltiplex.

ℭ Unde Auguſtinus ait in libro queſtionum.

Non oĩs qui ignorat immunis eſt a pena. Ille enim ignorãs põt excuſari a pena:qui qõ diſceret nõ inuenit. Illis aũt hoc ignoſci nõ poterit:qui habẽtes a quo diſcerent operá non dederunt.

ℭ Diſtinctio.xxxviij.

Quia itaq3ᵃ voluntaria ignorãtia omnibus ſit noxia:ſacerdotibus eſt periculoſa. ℭ Unde in concilio toletano legitur.

ℭ Sacerdotibus maxime ignorantia vitanda eſt.

Ignorãtia mater cũctorum erroꝝ maxime in ſacerdotibus deſ euitãda eſt: qui docendi offm̃ in populo deſ ſuſceperũt. Sacerdotes legere ſanctas admonẽtur ſcripturas:paulo apoſtolo dicẽte ad timotheũᵇ: Attẽde lectioni ⁊ exhortationi doctrine:⁊ ſemp permane in his. Sciãt ergo ſacerdotes ſanctas ſcripturas ⁊ canones:⁊ oẽ opus eoꝝ in predicatione ⁊ doctrina conſiſtat:atq3 edificent cũctos tam fidei ſcientia ꝙ operum diſciplina.

Item ex eodem.

ℭ Officiale3 libellũ ab epiſcopo accipiát ꝓbyteri cũ ordinãtur.

Quando preſbyteri i parochijs ordinãtur:libellũ officialemᶜ a ſacerdoteᵈ ſuo accipiãt:vt ad eccleſias ſibi deputatas iſtructi accedãt:ne per ignorãtia3 etiã in ipſis diuinis ſacramẽtis xp̃m offendant. Cũ vero ad letaniasᵉ vel ad cõciliu3ᶠ venerint:rõnem epõ ſuo reddãt:qualiter ſuſceptum officium celebrẽt vel baptizent.

Item leo epĩs ɔſtãtinopoł.

ℭ Inſcia ſacerdotum:nec excuſatiõe ẽ digna nec venia.

Si in laicisᵍ videt intolerabilis inſciẽtia:quãto magis in his q ꝓſunt:nec excuſatiõe ẽ digna nec venia.

b ℭ Ad timotheũ. Argu.qõ vni dicit ad oẽs extẽduur vt xxiiij.q.j.qõcunq3. ⁊.xvj.qõ.j. predicator.lxj.diſtin.mira mur.de peni.di.j.§. his auctoritatib⁹. C.de diuer.reſcri.l. j.ff.de pac.iuriſgentium.§.pactoꝝ. Argu.ɔ.xxv.diſt.q̃lis.

Quando. ℭ Caſus. Docet cõciliu3 toletanũ. ꝙ qñ epi ordinant ꝓbyteros in capellis debẽt eos docere qualr officia debeãt celebrare:ne p ignorantiá in diuinis ſacramẽtis offendãt: ⁊ cũ ad letanias venerint vel ad concilium debẽt epiſcopo ſuo reddere rõnem qualr baptiȥauerit vel officia celebrauerint. Sequẽs ca.p3.

c ℭ Officialem. in quo cõtinetur officium eccleſiaſticu3.

d ℭ A ſacerdote.i. epiſcopo.

e ℭ Ad letanias.i. in rogatiõib⁹. Et ſic p3 ꝙ oẽs ſacerdotes veniẽt ad cathedrale3 eccleſiã in feſto rogationum.ſic j.de cõſe.di.iij.c.ij. de conſe.di.j.⁊ hoc.

f ℭ Uel ad ɔciliu3. Sic p3 ꝙ ɔueñ q̄uẽ h3 epus cũ clericis ſuis di ɔcilium.vt xviij.qõ.ij. abbates. xij.q.ij.placuit.xviij di.ꝓpt.⁊.c. placuit.

Proceſſiões rogationum.

g ℭ Si in laicis. ℭ Videt ergo ꝙ laici habebũt peritiam iuris:maxime ſi ſint iudices cũ teneant ferre ſen/

Laici iuri peritiã debent hic

tentia in ſcriptis.vt diri.xx.di.§.j. Sed poteſt intelligi de iure cõſuetudinario vel de iure naturali in quo periculoſa eſt ignorãtia.vt.xvj q.j.ſi cupis.

Nulli ſacerdotum.

Caſus. Multi populi normã canonũ ⁊ decretorũ nõ ſeruabant:⁊ epi cũ canones ignorarent eos nõ corrigebant. Precepit ergo celeſtin⁹ vt nulli eporum liceat canones ignorare: q̃tenus cũ fuerit neceſſe corrigãt delinquẽtes.

a Canones.penitẽtiales:ſi intelligis de ſacerdotibus.vt xxvj.q.vij.tpa.ſi intelligis de epo:planum eſt.vt.xxiij.di. qui epiſcopus.

Que ipſis.

Caſus. Octo exponit in hoc ca. Auguſtin⁹ que ſũt ſacerdotib⁹ neceſſaria ad hoc vt ignorãtiam vitẽt.ſ.libri ſacramẽtorum ⁊c̃.de quibus octo ſi vnũ defuerit:vix ſacerdotis nomen habebit.

b Ad diſcendũ. ſupple hec ſunt.

c Sacramentorum.i.miſſale.

d Cõputus.quo ad dies ⁊ menſes.

e Si vnũ.Arg.ꝙ vbi plura requiruntur ex neceſſitate:ſi vnum ex his deeſt nihil agitur✠.vt de cõſe.di.iiij.in ſynodo. xxij.q̃.ij.aiaduertendum.ſic qui offendit in vno:factus eſt reus omniũ.vt de peni di.v. cõſideret.⁊ eſt ſimile.C.de teſta.ſi vn⁹. ⁊.ff.de tranſac.cum hi.§.ſi ꝑtor.Argu. cõtra.xxx.q.v.aꝗ̃r.ff. de ven.inſpi.l.j.i ſi.

f Uix. quia vbi res deeſt nec nomẽ habebitur.vt.lxviij. diſt.corepiſcopi.vii. queſtio.j.factus.C.

Item celeſtinus orthodoxis omnibus epiſcopis.

Canones non licet ſacerdotibus ignorare.

Nulli ſacerdotum liceat canones[a] ignorare:nec quicꝙ̃ facere quod patrũ poſſit regulis obuiare:que enim a nobis res digne ſeruabitur: ſi decretalium norma cõſtitutorum pro aliorum libitu licẽtia populis ꝑmiſſa frãgat.

Item ex dictis Augu.

Que ſint ſacerdotib⁹ neceſſaria ad ſciendum.

Que ipſis ſacerdotib⁹ neceſſaria ſint ad diſcẽdũ[b]: id eſt ſacramentorũ[c] liber lectionarius antiphonari⁹ baptiſterium cõputus[d] canones penitentiales pſalteriũ omelie per circulũ anni in dominicis diebus ⁊ ſingulis feſtiuitatibus apte. Ex qb⁹ omnibus ſi vnũ[e] defuerit ſacerdotis nomẽ vix[f] in eo conſtabit:q2 valde periculoſe euangelice mine ſunt quib⁹ dicitur: Si cecus ceco ducatũ ꝑſtet:ambo in foueam cadũt.

Item ex.vij.ſynodo.

Que oporteat ſcire eum qui epiſcop⁹ ẽ ordinandus.

Omnes pſallentes repromittimus[g] deo: In tuis iuſtificationibus meditabor:nõ obliuiſcar ſermones tuos:quod omnes quidem chriſtianos obſeruare ſaluberrimũ eſt:ſ3 precipue hos qui eccleſiaſticã cõſecuti ſunt dignitatẽ. Unde diffinimus omnẽ qui ad epiſcopat⁹ eſt prouehẽdus gradũ:modis omnibus pſalteriũ[h] noſſe:vt ex hoc etiã omnis clerus qui ſub eo fuerit ita moneatur ⁊ imbuatur. Inquirat autẽ diligenter a metropolitano: ſi in promptu habeat legem ſcrutabiliter ⁊ nõ tranſitorie tam ſacros canones ⁊ ſanctum euãgeliũ ꝙ̃ diuini apoſtoli librũ ⁊ omnẽ diuinam ſcripturã:atqꝫ ſm mãdata cõ ſeruare ⁊ docere ſibi populũ cõmiſſum:ſubſtãtia[i] eñi ſummi ſacerdotij noſtri ſunt eloquia diuinitus tradita:id eſt vera diuinarũ ſcripturaꝝ diſciplina:quẽadmodum magnus ꝓhibet dionyſius. Quõ ſi diſceptauerit[k] ⁊ ita libenter facere ⁊ docere minime ſpoponderit nullatenus cõſecretur. Ait enim prophe deus: Tu ſcientiã repuliſti:⁊ ego repellã te ne ſacerdotio fungaris mihi.

Item ex concilio carthagineñ.iiij. De eodem.

Placuit vt ordinandis epiſcopis vel clericis ꝑus ab ordinatorib⁹ ſuis decreta cõciliorum auribus eorum inculcentur[l]: ne ſe aliquid contra ſtatuta concilij feciſſe peniteant.

Item ſepherinus papa.

Sacre ſcripture inherentes:non obſcurantur iniquitate mundana.

Sicut ſtellas celi non extinguit nox:ſic mentes fidelium ⁊ inherentes firmamento ſancte ſcripture nõ obſcurat mundana iniquitas.

Item Hieronym⁹ in eſaia.

Ignorantia ſcripturarũ eſt ignorantia chriſti.

Si iuxta apoſtolũ paulum chriſtus dei virtus eſt ⁊ dei ſapientia:⁊ qui neſcit ſcripturas neſcit dei virtutẽ eiuſqꝫ ſapientiã[m]:ſcripturarum ignorãtia chriſti ẽ ignorãtia.

Item Greg.in moralibus.

A domino ſciuntur vel ignorant:qui ea que dei ſunt ſapiunt vel ignorant.

Qui ea que dei ſunt ſapiunt a dño ſapiũtur[n]:⁊ qui ea q̃ dei ſunt neſciunt a dño neſciũtur:paulo atteſtante q ait: Si qs ignorat[o] ignorabitur. Idem. Quicũqꝫ ſtultus eſt i culpa erit ſapiẽs i pena.

Item Auguſtinus.

Non qui aliquid neſcit: ſed qui putat ſe ſcire quod

de ſer.a nullo.xxxv. q.vij.quid eſt.

Omnes pſallentes.

Caſus. In hoc.c. ſtatuit ſynodus vt ois qui ad epatum ꝓmouẽdus ẽ pſalteriũ ſciat:vt ex eo ois clerus qui ſub eo fuerit inſtruat:⁊ tpe ſue ordinatiõis dꝫ metropolitanus ordinandũ epm interrogare ſi ſciat legere canões ſacros ⁊ oẽm diuinã ſcripturã:⁊ ſi inuenit ignorãs repellit. Et hoc ꝓbat auctẽ prophe dicẽtis: Tu ſcientiã repuliſti ⁊c̃. Si vo legere ⁊ alia ſupdicta ſcierit: niſi ꝓmittat ſe ſm illa victurũ non ordinetur. Que ſequũtur plana ſunt vſqꝫ ad ca.quamuis.

g Repromittim⁹ i.videmur nos obligare cũ dicim⁹ illa vba: In iuſtificatiõibus tuis meditabor.

h Pſalterium. lxxxv.di.archidiaconũ.xxiij.di.qui eps.

i Subſtãtia.i.ſubſiſtentia ſacerdotij videt eſſe ꝙ ordinãdus habeat ſciẽtiã.

k Si diſceptauerit.i.ſi ꝯdixerit.

Placuit.

l Inculcentur.ſimilr cũ nouũ celebratur cõciliũ. vt.xviij.di. decernimus.xj.q̃.iij.cure.

Si iuxta apoſtolum.

m Sapientiã.ſic argumẽtatur: chriſtus eſt ſcia:ergo q ignorat ſciam ignorat xpm✠.⁊ intellige de tali ignorãtia qui contẽnit diſcere.ſ̃.c.ꝑx.c.ſi.Jo.

Qui ea.

n Sapiũtur.i.approbãtur.

o Ignorat.intellige de eo qui contẽnit ſcire:vel de eo q de facili ſcire poſſet ſi habuiſſet tractatum cũ peritis.

Oſee.iiij.b.

j.coꝛ.j.d.

Scientiã ignorans ignorat chriſtũ. ✠ Adde q̃ tenetur ſcire xpiani ad beatitudinẽ cõſequẽdã. no. bal.in gl.ſup rubrica.C.de ſum.tri.

Sat.xv.b

ſat.ex.j.

Con ...ter.in vnus. ...ꝫ cõcor. per gl. de teſti.

...orin. ...g.

ni. Inno. & Jo.and. ſ.c.ij.§. ꝑ defectu. de renun.

vt. C. de inge. manu. l. ij. ſ. diſtin. proxi.
Quamuis. ¶ Caſus. Quidam cōtra Augu. ita argumentabatur: nō poteſt quis errare niſi ignorātia rerū: ſed omnis ignorantia eſt neſcientia: ergo quicūqȝ neſcit errat. Dicit augu. ꝙ ignorantia eſt vitāda in maioribus & in minoribus: nō tamen ſequitur ꝙ quicunqȝ neſcit errat. Sed ille dicitur errare q putat ſe ſcire ꝙ neſcit: & q falſum pro vero aſſerit. Uerūtn̄ multum refert in qbus rebus qs erret. naȝ ſi in re honeſta & que ad ſalutē aīe proficiat quis erret: ſciēs preponitur neſcienti & nō errans errāti. In rebus autem diuerſis ſi iſta ſint vtilia: illa inutilia & noxia: in noxijs neſciens preponitur ſcienti: qȝ talia melius eſt neſcire q̄ȝ ſcire.
¶ Quamuis errare. Hec eſt ſecūdā pars huius diſti. in qua dicit ꝙ illi errāt qui falſa ꝓ vero approbant vel ecōtrario. Joan. de fan.
a ¶ Errare. Errare enim eſt aliud pro alio putare. vt. xxij. q. ij. in quibus.
b ¶ Eadēqȝ. in his que ſpectāt ad ſalutem anime nihil intereſt decipi & decipere vt. xvi. q. j. ſi cupis.
c ¶ Q̄ȝ ſcire. hic videtur ꝙ bonum ſit ignorare mala. vt xxxij. di. hoſpitiolū. Sed cōtra oīs ſcientia a deo ē. vt. xxxvij. di. §. hinc. & bonuȝ eſt ſcire mala vt ea vitemus. vt. ſ. diſti. prox. qui de menſa. & c. ſi quid veri. Dic ꝙ oīs ſcientia bona eſt. ſed dicitur aliqua ſcientia mala: quia mala eſt illi cui dat occaſionē peccandi: ſicut ade fuit malum pomū paradiſi. vt. xi. q. iij. quid ergo. & iude bucella. vt. j. queſtio. j. §. opponitur. ver. nec mirum. de conſecra. diſtinctio. ij. & ſancta.

+ ¶ Adde quatuor errare ignorare neſcire & titubare differūt. no. gl. ſup rubrica. ff. de iu. & fac. ig. & i l. de ſtatu. ff. de teſta.

Scia aliqua dicitur mala.

¶ Sed licet hec eſt tertia ps huius di. quā ſic continuo: qȝ. ſ. ſ. dictū eſt ꝙ preſbyteri debent ignorantiā euitare: ſed lȝ quiqȝ per ignorantiam peccent in grāmatica: non tn̄ pp hoc ſunt a grāmaticis. ſ. ſcholaſticis deſpiciendi qm̄ vitia ſunt magis precauenda q̄ȝ verba.
Sedulo monēdi. ¶ Caſus. Quidā prelati per ignorantiam grāmatice lectionis deū cū ſoleciſmo & barbariſmo inuocabāt: & ꝓpter hoc a peritis ſcholaſticis deſpiciebātur: quare queſitū fuit ab auguſtino an hoc deberent facere? Et rn̄det ꝙ non. & hoc ꝓbatur trib⁹ rōnibus. Prima eſt: qȝ diſerta lingua ſcholaſticoꝝ caſto cordi nō dȝ ꝑponi. Scđa eſt: qȝ ſcia preponitur verbis ſicut anim⁹ corpori: & ſicut prudēs amicus formoſo ꝑponitur. Tertia eſt: qȝ deus magis iſpicit affectū q̄ȝ vocem: ignorantia tn̄ talis eſt reprehendenda: ſed ab his tolerāda qui didicerūt: quia ſicut ſonus i foro: ita votum in eccleſia benedicitur.
d ¶ Snias. No. ꝙ magis cōſideranda eſt ſnia q̄ȝ verba. vt j. q. j. marchiō. xxij. qō. v. humane. de cōſe. di. iiij. retulerūt. & ſi non ſanctificatur: & poti⁹ mens eſt cōſideranda q̄ȝ verba vt xxij. q. j. patus. Ar. cōtra extra de ſpō. ex lr̄is. Sol. non eſt a verbis recedēdum: niſi ex verbis prau⁹ generetur intellectus: & tunc verba ſunt interpretāda:
e ¶ Q̄ȝ formoſiores. vn̄ Seneca. Infirmus non querit medicū eloquentē: ſed curare ſcienteȝ.
f ¶ Intelligere. Ar. ꝙ nō eſt deponēdus aliqs pp impitiam: vt. x. qō. j. placuit.
g ¶ Dicat. Arg. cōtra extra de fi. pſby. ꝓpoſuit. vij. qō. j. illud. ſed nec hic populus rn̄dit amen officiando eccleſiaȝ vel miſſam. Et ita vi ꝙ nec ſine miniſtro poteſt preſbyter miſſam dicere. licet. h. dixerit ꝙ dn̄i poſſit cum populo tātuȝ eccleſiam officiare.
h ¶ Amen. Uidetur ergo ſufficere ſi populus reſpondeat ſacerdoti in miſſa. & ſic eſt contra. vij. q. j. illud. Sed dic ꝙ non reſpondit populus officiando miſſam.
i ¶ Ut ſono. hoc eſt dicere ſicut in contiōe laici compoſitos ſermones & politos cōſiderant: ſic viri eccleſiarum votum & intentionem conſiderare debent ſacerdotis.
k ¶ Itaqȝ. ideſt quamuis.
l ¶ Illa. contio.
m ¶ Bonadictio. nominetur: nō tamen poteſt dici be-

Snia potius quā verba attendi dȝ.

Seneca.

Imperitia non facit quem deponi.

+ ¶ hic ter. quotidie allegatur ad hoc ꝙ ſacri canones nō arcentur grāmaticis regul.

Presbyter an ſine miniſtro poſſit celebrare.

neſcit errare probatur.

Quamuis errare [a] quāta poſſumus cura cauendum ſit: nō ſolū in maiorib⁹ verūetiam in minoribus rebus: nec niſi rerū ignorantia poſſit errari: nō eſt tn̄ conſequēs vt cōtinuo erret quiſqs aliquid neſcit: ſed ſi qs exiſtimet ſe ſcire qđ neſcit: ꝓ vero quippe approbat falſum: qđ erroris eſt ꝓpriuȝ: verūtn̄ in qua re quiſqs erret intereſt plurimū: naȝ in vna eadēqȝ [b] re & neſciēti ſciens & erranti nō errans recta rōne ꝑponitur: in diuerſis aūt rebus: id eſt cū iſte ſcit alia ille alia: & iſte vtiliora & ille min⁹ vtilia vel etiā noxia. quis nō in eis que ille ſcit ei ꝑferat neſcientem: ſunt enī quedā que neſcire meli⁹ ē q̄ȝ ſcire [c]. ¶ Sȝ lȝ per ignorantiā grāmatice artis aliqd vitioſum ꝓferant epiſcopi vel preſbyteri: nō tamen ideo a ſcholaſticis ſunt deſpiciendi: qȝ mox vitia magis q̄ȝ verborum ſunt precauēda. ¶ Unde Auguſt. in lib. de cathezizādis rudib⁹.

¶ Nō contēnant ſcholaſtici eccleſiaſticam ſimplicitatē.

Sedulo monendi ſunt ſcholaſtici vt humilitate induti chriſtiana diſcāt nō contēnere: quos cognouerit morū vitia magis q̄ȝ verborum deuitare: ſed cordi caſto linguā exercitatā: nec cōferre audeāt quā etiāȝ ꝑferre conſueuerunt: his maxime vtile eſt noſſe ita eē ꝑponēdas verbis ſnias [d] vt preponitur anim⁹ corpori: ex quo fit vt ita malle debeant veriores q̄ȝ diſertiores audire ſmones: ſicut malle debēt prudentiores q̄ȝ formoſiores [e] hr̄e amicos: nouerint enim nō eſſe voces ad aures dei niſi animi affectū. Ita enim non irridebunt ſi aliquos antiſtites & miniſtros eccleſie forte aīaduertūt: vel cū barbariſmis vel ſoleciſmis deū inuocare: vel eadeȝ verba que pronūciant nō intelligere [f] perturbateqȝ diſtinguere: nō quia iſta minime corrigenda ſunt: vt populus ad id qđ plane intelligit dicat [g] amen [h]: ſed qȝ pie tolerāda ſunt ab eis q didicerunt: vt ſono [i] in foro ſic voto in eccleſia benedici: itaqȝ [k] forenſis illa [l] nonnunq̄ȝ forte bonadictio [m]: nunquā tamen benedictio dici poteſt.

Item ad alexādrinuȝ epm.

Indignum vehementer exiſtimo vt verba celeſtis oraculi reſtringaȝ ſub regulis donati. +

Idem de vera religione.

Locutio diuinarū ſcripturarū ſcđm Palea. cuiuſqȝ lingue ꝓprietatem accipienda eſt: hȝ enim omnis lingua quedā ꝓpria locutionum genera: que cuȝ in alia transferuntur videntur abſurda.

Iteȝ Hiero. ad pamachiū.

Ecclesiaſtica interpretatio etiā ſi habeat eloquentie venuſtatē: diſſimulare eam debes nō fugere: vt nō ocioſis phoꝝ ſcholis paucisq; diſciplinis: ⁊ vniuerſa loquantur hominum genera. Item clemens.

¶ Propter opprobriū ſenectutis a puulis ⁊ a minimis non erubeſcat diſcere epūs.

Nullus eps ꝓpter opprobriū[a] ſenectutis: vl' nobilitatem generis a puulis vel minimis eruditis ſi quid forte eſt vtilitatis aut ſalutis ingrere negligat. Qui enī rebelliter viuit: ⁊ diſcere atq; agere bōa recuſat: magis diaboli q̄ xpi mēbrū eē oſ̄dit: ⁊ poti⁹ īfidel' q̄ fidelis eē mōſtratur. ¶ Diſtīctio.xxxix.

…dictio.xxviij. diſtin. preſbyterum.

Nullus eps. ¶ Caſus. Quidam epiſcopi dedignabantur diſcere a iuuenib⁹ vel ignobilibus ꝓpter opprobrium ſenectutis vel nobilitatem generis: quos clemens reprehēdit dicens: q̄ potius ſunt membra diaboli q̄ chriſti: ⁊ potius ſūt infideles q̄ fideles.

a ¶ Opprobrium. Et dicit Auguſtin⁹: ego ſenex a puero nōdū anniculo paratus ſum edoceri: vt.xxiiij. q.iij.ſi habes. ⁊ ſtultus eſt qui bona que vidit diſcere contēnit: vt. xxij. di. de cōſtantinopolitane. ⁊ ſi vnum pedem haberem in ſepulchro aliū extra adhuc vellem diſcere: vt. ff. de fideicom. liber. apud iulianū. vnde Seneca. Nulla etas ſera eſt ad diſcendum.

…citatio …tia ad …ſcendū.

…enecā.

Diſtinctio. xxxix.

Ecce plenarie. ¶ hec di. breuis eſt: ⁊ ideo non diuiditur.

¶ Caſus. In trib⁹ ſupradictis di. monſtratum eſt epiſcopū debere eſſe prudentē in litteris tam diuinis q̄ ſecularibus: nunc vero in hac xxxix. diſtin. oſtendit q̄ oportet epiſcopum eſſe prudentē in negocijs ſecularibus: vt ſua cautela eccleſie reddātur indēnes: ⁊ cuiq; neceſſaria ꝓ ſuo modulo miniſtrentur. Et hoc exemplo chriſti qui turbas ſequentes non ſolum verbis ſpiritualibus: ſed etiam carnalib⁹ alimētis reficiebat: quam peritiam quia petrus diaconus non habuit eſt a dignitate repulſus ad quam fuerat electus: vt probat ſequens capitu. quod per ſe patet.

Ecce[b] plenarie mōſtratū eſt q̄ ſacerdotes oꝫ līarum tam ſacraꝝ q̄ ſecularium eſſe pitos. Nūc autem querit̄ an ſecularium negocioꝝ oporteat eos habere peritiā: hanc ꝑlatis eccleſie eſſe neceſſariam multis rationibus ꝓbatur: debent prelati ſubditis nō ſolum ſpūalia ſꝫ etiam carnalia ſubſidia miniſtrare: exemplo xpi qui turbas ſequentes non ſolū verbo docebat: ſed etiā virtute ſanabat ⁊ corpalibus alimentis reficiebat: vt aūt ꝑlati hec oīa plene ꝑficere poſſint ſecularium negocioꝝ opꝫ eos habere ſolertiam: vt eoꝝ cautela ⁊ eccleſia ſeruētur indēnes ⁊ cuiq; neceſſaria ꝓ ſuo modo[c] miniſtrētur. vnde q̄dam in epm electus a beato grego. ꝓ ſua ſimplicitate repellitur ne eius occaſione res eccleſie dilapidarent̄. ¶ Vn̄ Gregorius ſcribit nobilib⁹ ciuibus neapolitanis.

¶ Secularium negociorum imperiti non ſunt in epiſcopos ordinandi.

Petr⁹ diaconus quem a vobis electum aſſeritis: omnino (vt dicitur) ſimplex eſt[d]: ⁊ noſtis q̄ hoc tempore talis in regiminis arce debet conſtitui: qui nō ſolum de ſalute animarum: verūetiam de extrinſeca[e] vtilitate ⁊ cautela ſciat eſſe ſollicitus.

¶ Diſtinctio. xl.

b ¶ Ecce. In trib⁹ ſupradictis diſtin. demonſtratū eſt epm debere eſſe prudentē in litteris tam diuinis q̄ ſecularibus: nunc vero in hac xxxix. diſtincti. oſtendit q̄ oportet epiſcopum eſſe prudentem in negocijs ſecularib⁹ vt ſua cautela reddantur eccleſie indēnes: ⁊ cuiq; neceſſaria ꝓ ſuo modulo miniſtrentur ⁊ hoc exemplo domini qui turbas ſequentes nō ſolū verbis ſpiritualibus: ſed etiam corporalibus alimentis reficiebat quam peritiā q̄ petrus diaconus nō habuit eſt a dignitate repulſus ad quā fuerat elect⁹: vt probatur ſeq. capi. quod per ſe patet.

Eps dꝫ eē prudēs i negocijs ſecularib⁹

c ¶ Pro ſuo modo. quia plus quādoq; conferendum eſt vni q̄ alteri: vt.j. queſtio. ij. clerici. xij. qō. ij. vulterane. extra de preben. de multa. in fine.

Petrus.

d ¶ Simplex eſt. Quedam eſt ſimplicitas que eſt contraria dolo: ⁊ illa eſt bona: vt. xvj. queſtio. j. ſi cupis: ſꝫ hic vocat ſimplicitatem negligentiam: ſiue ſtulticiam: vt. xxxvj. diſtin. in princi. illa enim impedit promouendum vt hic. ⁊ argumē. lxxiiij. diſtin. epiſcoporum. ſed promotum nō deijcit ſed datur ei coadiutor: vt. vij. q. j. quia frater. ⁊. xij. queſtio. ij. vobis. tamen iſte petrus nō tantū propter ſimplicitatem fuit remotus: ſed etiam quia ſolidos dedit ad vſuram: vt. xlvij. diſtin. de petro.

Simplicitas eſt duplex.

e ¶ Extrinſeca. Debet enim cautus circa ſua negocia eſſe: vt. xxiij. diſtinctio. qui epiſcopus. ⁊ eſt ſimile. lxxxvj. diſtinctio. fratrem. Joannes.

Diſtinctio. xl.

Diuiſio.

Oportet. ¶ Hec di. diuiditur in ſex ptes. in quaꝝ prima ꝓbat primo ⁊ ꝑncipalr ꝙ ornatus dꝫ eſſe ſacerdos: ⁊ ſic oẽs alij clerici vt honorẽ faciant ſuis cathedris ⁊ dignitatibus: ⁊ hoc ꝓbat per quattuor auctoritates. ſcda ibi: hõ xpianus. tertia ibi: ſi papa. quarta ibi: ante oia. qnta ibi: illud. ſexta ibi: multi. Joãnes de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur .xl. di. in qua ꝓſequitur quintum. c. aplice regule. ſ. opꝫ epm eſſe ornatũ: ſed ꝑ ornamẽa ṽtutes intelliguntur: ⁊ hoc ꝓbatur auctoritate pſal. ⁊ exẽplo ſacerdotuꝫ veteris teſt. q varijs veſtib⁹ vtebantur: q̃ deſignãt veſtes interiores. ſ. ṽtutes ⁊ bonos mores qb⁹ ſue cathedre cõferant decorẽ quẽ ab eo nõ accipit nec intelligant ſibi licẽtiam peccãdi ꝯceſſaꝫ ex dignitate ſibi data ſed neceſſitateꝫ bene viuendi quod probat ſequen. c.

a ¶ Opꝫ. hic ꝓſequitur qntuꝫ. c. aplice regule opꝫ epm eſſe ornatũ. Eſt aũt duplex ornat⁹ exterior ⁊ interior. Exterior ornatus cõſiſtit in grauitate ⁊ in inceſſu ⁊ in habitu ⁊ tẽperantia cibi ⁊ potus. De iſto ornatu agitur in ꝓxia ſeq. di. Interior ornatus eſt virt⁹. ⁊ de hoc agitur hic: ⁊ oſtẽdit ꝙ loc⁹ nõ dat ṽtutem nec dignitas ſed vite meritũ. Jo.

N On nos. ¶ Caſus. Quidã dicebãt ꝙ petrus ⁊ ſucceſſores ei⁹ licẽtiaꝫ peccãdi a dño receperũt cũ ꝓuilegio dignitatis. Symmach⁹ aũt papa dic nõ eſſe veꝝ: qꝛ petr⁹ trãſmiſit ad poſteros aplicam dignitateꝫ cũ hereditate inocẽtie quã p bona opera acqſiuit: verũtñ nullus dꝫ dubitare ſanctũ eſſe quẽ apex tãte dignitatis attollit: i quo ſi bona propria deſint ſufficiunt merita petri vt bone opinionis habeat. Que ſequuntur vſqꝫ ad. c. ſi papa. plana ſunt.

b ¶ Perhẽnẽ dotẽ. aplicã dignitatẽ p bõa merita acqſitã.

c ¶ Cum hereditate. .i. ad hoc tranſmiſit vt eſſent heredes bonitatis ſue.

Oportet[a] q̃ ꝙ eſſe epm ornatum ⁊ hoſpitalem. Per ornamenta epalia virtutes debẽt intelligi: q̃ a dño eis repromittuntur dum dr: Sacerdotes eius induantur ſalutari. Unde in veteri teſta. varijs veſtibus ex ꝓcepto dñi ſacerdotes ornati leguntur: qꝛ multis modis virtutibus dꝫ ſplendere vita põtificis: vt gradui cõferat decorem: quẽ ab eo nõ accipit: nõ enĩ loca ſed vita ⁊ mores ſanctum faciũt ſacerdotẽ: vñ ex officio ſuſcepto nõ licẽtiã peccandi ſꝫ neceſſitatẽ bñ viuẽdi ſe nouerit aſſecutos. ¶ Unde Symmachus papa ait.

¶ Officium ſacerdotum nõ confert: ſed adimit licentiam delinquẽdi.

N On nos beatum petrum (ſicut dicitis) a domino cum ſedis priuilegio vel ſucceſſores eius peccandi iudicam⁹ licentiam ſuſcepiſſe: ille quippe ꝑhennẽ[b] meritoꝝ dotem cum hereditate[c] inocentie trãſmiſit ad poſteros: qđ illi cõceſſum eſt per actuũ[d] lucem ad illos ptinet quos[e] par cõuerſationis ſplendor illuminat. Quis[f] enim ſanctuꝫ dubitet eſſe quẽ apex tante dignitatis attollit: in quo ſi deſint bona acquiſita per meritũ ſufficiũt que a loci ꝓdeceſſore teſtantur: aut eni claros ad hec faſtigia erigit aut qui eriguntur illuſtrat[g]. ¶ Item hieronym⁹.

¶ Filij ſanctorum ſunt qui exercent opera eoruꝫ.

N On eſt facile ſtare in loco petri ⁊ pauli. ſ. tenere cathedram regnantiũ cũ xpo: qꝛ hinc dicitur: nõ ſanctoruꝫ filij ſunt qui tenẽt loca ſanctorũ: ſed qui exercent opa eoꝝ. ¶ Item Gregorius.

¶ Moꝝ nobilitas nõ loci vel gñis ſacerdotes notificet.

N Os qui ꝓſumus non ex locorum[h] vel generis dignitate ſed morum[i] nobilitate[k] innoteſcere debem⁹: nec vrbium claritate ſed fidei puritate. ¶ Idem anaſtaſio presbytero.

d ¶ Per actuũ lucem. .i. p bonos act⁹.

e ¶ Quos. .i. qꝛ eos.

f ¶ Quis eniꝫ. q.d. ⁊ ſi qñqꝫ forte apoſtolici nõ eſſent boni: tñ ſemper preſumuntur eſſe boni. quis enim ⁊c. Sed nõne cõtrarium eſt xix. di. anaſtaſi⁹. xxi. di. nunc aũt. ſed nõ dicitur hic ꝙ ſancti ſint: ſed ꝙ ſancti ꝓſumuntur donec ꝯrium cõſtet: qꝛ hereditateꝫ inocentie recipiũt vt hic dicitur. Sed quid ſi conſtet de ipſo ꝙ adulteriũ cõmiſit vel homicidium? Dicit hugo. ꝙ lꝫ non poſſit accuſari inde tamẽ peccat. ⁊ qđ hic dicitur bene facere: intelligitur de his que poſſunt eq̃ retorqueri ad bonũ vel ad malum: quia ſemp in dubio ꝓ ipſius facto ꝓſumitur: ſed hoc certe ideꝫ eſt in quolibet ſacerdote: vt. xi. q. iij. abſit. ⁊ xlj. di. c. j. ⁊ xvj. q. j. ſi clericatus. Rñ. hoc verum eſt: ſed tñ magis ꝓſumitur ꝓ papa: vt xciij. di. c. j. vnde ſacrilegij inſtar eẽt diſputare de facto ſuo vt. xvij. q. iiij. ꝟ. quiſ autem. Uel dic ꝙ facta pape excuſantur vt homicidia ſamſonis ⁊ furta hebreorum ⁊ adulterium iacob: vt extra de diuor. gaudem⁹. Joã.

g ¶ Illuſtrat. ideſt dat eis occaſionem bene viuẽdi: vt. lxxxj. diſtin. valet.

h ¶ Nõ. h ¶ Nõ ex locorum. tantum: ne ſit contra diſtin. lxxxj. valꝫ.

i ¶ Morum. C. de epiſco. ⁊ clericis. ſi quemquam.

k ¶ Nobilitate. ſic j. i. queſtione ꝓma. viliſſimus.

j. Timo. iij. a.

Pſal. c. xxxj.

Exo. xxviij.

Papa ſi ue aplic⁹ ſemp ꝓſu mitur bon⁹. Papa de homicidio vel adulterio accuſari nequit.

a N On loca vel ordines. tm̃.quia per ordines cõfer/tur gr̃a:vt.j.q.i.gcqd.⁊ eſt ſile.xxiij.q.iiij. ſicut.ij.

2 H Omo. ¶ hec eſt ſecũda pars huius diſt.in qua probat ꝙ vnus in eodẽ genere peccati magis pu nitur ꝙ̃ alius:⁊ hoc probat per iſtud ca. Jo.de ſan.

b ¶ Cadit.i. cadere videt ab eccleſia. Et hoc.c.plurimi dicunt ꝙ circũſtantia loci ⁊ tpis ⁊ dignitatis ⁊ ſciẽtie aggrauant peccatum ✝ vt magis peccet clericus ꝙ̃ laicus in eodem genere delicti: ⁊ magis litterat⁹ ꝙ̃ nõ litteratus:⁊ magis peccat in loco ſacro vel tẽpore ꝙ̃ extra.ar.xix.di. nulli. ⁊.l.di.q2 tua.⁊.xi.q.iij.precipue. ⁊.xxv.qõ.j.nulli. de pe.di.v.cõſideret. ⁊.xxxij.qõ.v.qui viderit. et augetur peccati dignitate peccãtis. vt ff.de re mili.omne.§.augetur. Alij dicunt ꝙ circũſtantie cum ſint bone ⁊ a deo nõ debent eẽ alicui occaſio mali:vnde dicũt ꝙ circũſtãtie non aggrauant peccatũ:ſed ſolus cõtemptus:ſi ergo laicus ex maiori contemptu peccat:magis peccat ꝙ̃ cleric⁹. ſed q2 non conſtat eccleſie qualr̃ quis peccet an ex cõtemptu vel alio modo.xxiiij.q.iij.deus.ideo nõ poteſt iudicare de peccato ſm contemptũ.⁊ ideo iudicat per circũſtantias:quaſi per quaſdã preſumptiones:⁊ magis punitur clericus ꝙ̃ laicus:q2 magis preſumit contra ipſum. Et lz hic due cauſe tantũ enumerentur que videnf aggrauare peccatũ tamẽ plures ſunt.de pe.di.v.cõſideret.

¶ Nõ loca vel ordines ſed merita deo coniungunt.

N On loca vel ordines[a] creatori noſtro nos ꝓximos faciũt:ſed nos aut merita bona ei cõiũgũt aut mala diſiũgũt. ¶ Itẽ Jo.chryſ.

¶ Magnitudo peccati vel dignitat] queꝙ̃ fortẽ deijcit.

2 H Omo chriſtianus fortiter cadit[b] in peccatũ ꝓpter duas cauſas:aut ꝓpter magnitudinẽ peccati:aut ꝓpter altitudinẽ dignitatis. ✝

¶ Item ex dictis Bonifacij martyris.

¶ Dãnat apoſtolicus q ſue ⁊ fraterne ſalutis ẽ negligẽs

3 S I papa ✝ ſue ⁊ fraterne ſalutis negligẽs deprehẽditur inutilis ⁊ remiſſus in ſuis operibus:⁊ inſup a bono taciturnus[c]:qõ magis officit ſibi ⁊ oibus:nihilominus innumerabiles populos cateruatim ſecũ ducit primo mãcipio[d] gehẽne: cum ipſo plagis multis in eternuz vapulaturus. Cui⁹ culpas iſtic redarguere preſumit mortaliũ nullus:q2 cunctos ipſe iudicaturus a nemine[e] eſt iudicandus:niſi deprehẽdatur a fide[f] deuius:pro cuius ꝑpetuo ſtatu vniuerſitas fideliũ tanto inſtantius orat:quãto ſuam ſalutẽ poſt deum ex illius icolumitate animaduertit propẽſius pẽdere. ¶ Itẽ Augu.ad valerium.

¶ Nõ ordines:ſed vite merita nos deo commendant.

4 A Nte omnia peto vt cogitet religioſa prudẽtia tua nihil eẽ in hac vita ⁊ maxime hoc tpe facilius ⁊ leuius ⁊ hoibus acceptabilius epi aut preſbyteri aut diaconi officio ſi perfunctorie[g] atq3 adulatorie res agaf:ſz nihil apud deum miſerabilius ⁊ triſtius ⁊ dãnabili⁹. ¶ Itẽ nihil eſt in hac vita ⁊ maxime in hoc tpe difficilius ⁊ laborioſius ⁊ pericoloſius[h] epiſcopi ⁊ pſbyteri aut diaconi

3 S I papa. ¶ hec eſt tertia pars huius diſtin.in qua probat ꝙ papa magis punitur ꝙ̃ alij ſi male regit eccleſiam dei:⁊ hoc probat per hoc ca. Jo.de ſan.

¶ Caſus. Bonifacius martyr cõſultus fuit an papa ab aliquo poſſit iudicari ſi inueniaf negligens ⁊ remiſſus in operibus ſuis:cũ noceat ſibi ⁊ oibus ſubditis ſuis: ⁊ ſimilr̃ multos ſecum trahit. Et rñdet ꝙ non:cũ debeat omnes alios iudicare niſi hereticus deprehẽdatur:ꝓ cuius ſalute cũ ipſe ſit caput eccleſie poſt deum vniuerſitas fidelium inſtãnius orat:ſed lz iudicari non poſſit: nihilominus puniretur cum ipſo diabolo in eternuz.

c ¶ Taciturnus. taciturnitas mortalis eſt in prelato:vt.xliij.diſtinctio.capitu.j.

d ¶ Mancipio.i.diabolo:qui mãcipatus eſt gehenne.

e ¶ A nemine. Papa a nemine poteſt iudicari:vt.ix.q.iij.nemo.quod intellige niſi ipſe ſe ſubijciat alij.ij.qõ.vij.nos ſi incompetẽter.ſed contra.xxiiij.q.ij.ſane ꝓfertur.ver.item romanorũ.vbi dicitur ꝙ dioſcorus papa romanus fuit excõicatus ꝙ̃uis in fide non peccauerat. ſed ibi appellat papam patriarcham conſtãtinopolitanum. Item adhuc obſtat.xij.q.ij.non liceat.ibi vn⁹ papa iudicat de ſuo ſucceſſore:ſed ibi non iudicat de ipſo: ſed dicit ꝙ non liceat ei alienare res eccleſie.

f ¶ A fide deuius.qõ intelligit hug.cũ papa non vult corrigi.ſi eni paratus eẽt corrigi non poſſet accuſari:vt.xxiiij.q.j.apte.⁊.c. ait. ca. hec eſt fides.⁊.q.iij. dixit ap̃lus. Sed quare nõ põt accuſari de alio criẽ:ꝓ(n)nam⁹ ꝙ notoriũ ſit crimẽ eius:vel p ſacti euidẽtiaz:quare nõ accuſaf:vel p cõfeſſionẽ vel de criẽ ſimonie vel adulterij:ẽt cuz admoneſ incorrigibilis eſt:⁊ ſcãdaliçaf ecclia per factũ eius. Certe credo ꝙ ſi notoriũ eſt crimẽ eius qõcũq3: ⁊ inde ſcãdaliçaf eccleſia ⁊ incorrigibilis ſit ꝙ inde poſſit accuſari:nã contumacia dr̃ hereſis:vt lxxxi.di.ſi q preſbyteri.⁊ contumax dr̃ ifidel:vt.xxxviij.di. nullus.hic tñ ſpecialr̃ ſit mentio de hereſi:ideo q2 ⁊ ſi occulta eſſet hereſis de illa poſſet accuſari: ſed de alio occulto crimine non poſſet. Itez nũquid poteſt denũciari crimẽ pape ſm regulã iſtam. Si peccauerit in te frater tuus.ij.q.j.ſi peccauerit.cũ nomine fratris quilibet xp̃ianus dicatur:vt.xi.qõ.iij. ad menſam. Sed dico ꝙ nõ poteſt renũciari crimen de ipſo: niſi inde poſſet accuſari:nã inutilis eſſet denũciatio. Itẽ nunqd papa poſſet ſtatuere ꝙ nõ poſſet accuſari de hereſi? Rñ.ꝙ nõ:q2 ex hoc piclitaretur tota eccleſia:qõ nõ licet.ꝟ.xxv.q.i.ſunt quidã.q2 hoc ſit in eo caſu quo deſinit eſſe caput eccleſie:⁊ ita nõ tenet cõſtitutio. Sed pro quo peccato poteſt impator deponi? Pro quolibet ſi eſt icorrigibil:vñ deponif ſi eſt minus vtilis:vt.xv.q.vj.ali⁹. ✝

4 A Nte oia. ¶ hec eſt quarta ps huius di.in q̃ dicit ꝙ difficile eſt bñ regere ſacros ordines ⁊ eccleſiaſticas dignitates : ſed facile eſt male regere ⁊ periculoſum:⁊ hoc probat per hoc ca.⁊ ca.ſeq. Jo.de ſan.

¶ Caſus. Auguſtinus fact⁹ fuit epe hyponeñ.eccleſie: vñ valerius referebat gr̃as creatori. Aug. dicit ꝙ ſi quis vtaf officio epi preſbyteri diaconi trãſitorie ⁊ ſemiplene nihil eſt leuius ⁊ facili⁹:ſed nihil eſt ei dãnabilius apõ deũ. ſed ſi qs militet eo modo quo xp̃s iubet nihil eſt difficilius ſed nihil beatius apud deũ. Et oſtẽdit ꝙ ad tantã dignitatẽ eligi nõ debuit cũ minora officia nõ didicerit gubernare.⁊ hoc probat nauigãtis exemplo:cui cura nauis cõmitti nõ dz qui remũ tenere non nouit.

g ¶ Si perfunctorie.id eſt negligenter.

h ¶ Periculoſius.q2 qui epatũ deſiderat in terra:inue

¶ Ad. ad hoc. glo. ⁊ ... ¶ Con... ... dati ta... non ...

Papa an de crimine accuſari poſſit.

Impator ꝓ quo peccato deponi poteſt.

✝ ¶ Adõ per q̃s põt dponi.no. gl.i.x. col. ſi de inueſti.inr̃ do. ⁊ vaſal.lis oria.⁊ gui ler.de cu.i l.cuz de cõſuetudie. ff.de leg. Epatũ deſiderare eſt valde periculoſum.

uilet cōfuſionem in celo.viij.q.j.q epatū.⁊.ff. ea.c.multi.
a ¶ Mihi.⁊ ſic aliquis poteſt cogi vt fiat epſ:quod verum eſt ſi ab initio cogitur:vt fiat de nolente volens:vt lxxiij.queſtio.iiij.diſplicet.ſed ſi perſeuerauerit in nolūtate non eſſet cogendus:vt.lxxiiij.di.vbi iſta.

⁊ tm̄ melioꝛ eſt inuētus eua:que in paradiſo eſt creata.
e ¶ Extra paradiſum.in agro damaſceno.
f ¶ Nō loci.Ar.ꝙ rōne loci vel dignitatis vel nobilitatis ꝑ aliquo nō pſumit:vt.xv.q.ij. gloria.ar.ↄ.xxiiij.di. qn̄.Et certe pro nobilibus ſemꝑ dꝫ pꝛeſumi in his que ſpectat ad nobilitatem.ar.ff.de fide inſtru.l.fina.Jo.

Papatus eſt prim⁹ locus.

b ¶ Ut ſecūdus locus.qꝛ prim⁹ locus eſt papatus ſecundus loc⁹ eſt epiſcopatus.Uel ideo hoc dixit:quia factus eſt coeps alteri: vt.vij.q.j.non autem.

S Jcut viri. ¶ Caſus. Jn hoc.c.no.ſimilitudo inter matrimoniū carnale ⁊ ſpūale:qꝛ ſicut legitima ꝯiunctio.ſ.aīoꝝ vnū facit matrimoniū:⁊ ſicut duoꝝ cōmixtio vnum facit corpus:ita clericatus ⁊ ſacerdotiū vnum faciunt preſbyteruꝫ:⁊ electio ⁊ cōſecratio faciunt vnum epiſcopū:⁊ hec omnia ſupꝛadicta vnū corpus efficiūt.i.eccleſiam quod cito rūpitur: niſi legaliter obſeruetur.

q ¶ Tex. eſt ſilis in ſhif.de pa. po.in pn. ⁊ ꝺ iu.na. gē.⁊ ci.in pnci. ver. hinc deſcendit.

c ¶ Clericatus. id eſt minoꝛ oꝛdo.hic videt̄ ꝙ ſi laicus ꝓmoueretur in ſacerdotem nullū reciperet characterem: ſꝫ ſi haberet aliquem minoꝛē oꝛdinem:⁊ per ſaltum reciperet ſuperioꝛē bene reciperet characterem: vt.lij.diſt. ſollicitudo.Alij dicūt ꝙ laicus verū oꝛdinem reciperet:dūꝫ tamē baptiçatus fuerit.ar gu.j.qō.j.venit.Jo. quod veꝝ credo.B.

d ¶ Electio. Cōſueuit iſtud induci:ꝙ ex ſola electiōe non cōſequitur aliquis ius.vt de hoc dixi.lxiij.di.quāto.

I Lud. ¶ hec ē quinta ps huius di.in qua ꝓbatur ꝙ nō eſt ita magnus qui cadere non poſſet ſi gratiam non haberet. et hoc pꝛobat per hoc ca.⁊ duo ca.ſequen.Jo.de ſan.

officio:ſed apud deum nihil beatius ſi eo mō militet̄ quo noſter impatoꝛ pcipit.Quis aūt ſit modus nec a puericia nec ab adoleſcētia mea didici:⁊ eo tpe quo diſcere ceperā:vis mihi[a] facta eſt merito peccatoꝝ meoꝝ:naꝫ qd aliud exiſtimē neſcio: vt ſecundus locus[b] gubernaculoꝝ mihi traditus eſt:q remuꝫ tenere nō noueram. ¶ Jtem Jſidoꝛus. ¶ Coꝛrūpitur ⁊ ad terrā ſacerdotiuꝫ trahit̄: niſi legaliter ⁊ iuſte ſeruetur.

S Jcut viri ⁊ mulieris digna cōiunctio vnuꝫ facit matrimonium: ⁊ ſicut duoꝝ copulatio vnū perficit coꝛpus:ita clericatus[c] ⁊ ſacerdotiū vnuꝫ faciūt pſbyterū: ⁊ electio[d] ⁊ cōſecratio vnum faciunt epm̄ : que oīa vnum faciunt coꝛpus : quod citius coꝛrūpitur ⁊ ad terrā trahitur:niſi legaliter cōſeruetur: niſi iuſte viuendo laudetur. ¶ Jtē Amb. ¶ De codē.

I Llud aūt animaduerte ꝙ extra paradiſuꝫ[e] vir factus eſt intra paradiſuꝫ mulier:vt aduertas ꝙ non loci[f] nō generis nobilitate ſed virtute vnuſqſqꝫ gratiam cōparat ſibi. Deniqꝫ extra paradiſum hoc eſt in inferioꝛi loco: vir factus melioꝛ inuenitur: ⁊ illa que in melioꝛi loco hoc eſt in paradiſo facta eſt inferioꝛ inuenitur. ¶ Jtē Gregoꝛius. ¶ Gratia non locus ſaluat animam.

O Uelibet occulta[g] loca ſine gratia animā ſaluare nō poſſunt : quod aliqn̄ in ipſis quoqꝫ ꝯſpicimus erratis[h] electoꝝ:nam loth in ipſa puer ſa[i] ciuitate fuit iuſtus in monte[k] peccauit. Sed iſta cur dicimus cuꝫ maioꝛa nouerim⁹? Quid enim paradiſo iocundius:quid celo ſecurius:⁊ tamē homo ex paradiſo ⁊ angelus de celo peccando cecidit[l]. ¶ Jdē. ¶ De eodeꝫ.

A Dam primus hō pro peccato de paradiſo eiectus eſt:hoc eſt qꝛ dei nobilitatē a ſe deiecit nobilitate loci ꝓuat⁹ ē. ¶ Jtē Jo.chꝛyſ. ¶ Non eſt verus ſacerdos omnis q nominat̄ ſacerdos.

M Ulti ſacerdotes ⁊ pauci ſacerdotes:multi in noīe ⁊ pauci in ope:videte ergo fratres quō ſedetis ſuper cathedrā:qꝛ non cathedra facit ſacerdotē ſed ſacerdos cathedrā:non locus ſcificat hominē ſed homo locuꝫ[m] ſcificat. Non oīs ſacerdos ſanct⁹ ſed oīs ſanctus eſt ſacerdos. Qui bn̄ ſederit ſuper cathedrā honoꝛē accipit cathedre: qui male ſederit iniuriā facit cathedre.ideoqꝫ malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimē acqrit non dignitatē:in iudicio enī tuo ſedes:ſi qdem bene vixeris ⁊ bn̄ docueris populū inſtruis:ſi bn̄ docueris ⁊ male vixeris:tui ſolus condēnatoꝛ eris:nā bene viuendo ⁊ bene docēdo populum inſtruis quō viuere debeat: bene aūt docendo ⁊ male viuendo deum inſtruis quō te debeat cōdemnare. Jdem.

Nobilitis rōne aliquo ſumitur

Gen.xix.

ſpectat ad nobilitatem.ar.ff.de fide inſtru.l.fina.Jo.

O Uelibet. ¶ Caſus. Quidā dicebāt ꝙ aliqs nō poterat ſaluari niſi in locis ſolitarijs : ſed Greg.dicit hoc non eſſe veꝝ.⁊ hoc ꝓbat exemplo triū:nā loth ī ipſa ciuitate fuit iuſtus ⁊ in mōte peccauit. Adaꝫ in padiſo delitiaruꝫ peccauit:q̄ nihil eſt iocūdius. ⁊ angel⁹ de celo per pctm̄ deſcēdit. Capitulū qđ ſeqtur pꝫ.

g ¶ Occulta. Arg. contra heremitas.

h ¶ Erratis.i.peccatis vel delictis.

i ¶ Peruerſa ciuitate.Ar.ꝙ nō nocet bono maloꝝ ꝯuerſatio vel cohabitatio.

k ¶ Jn monte.xv. q.j. inebꝛiauerunt.

l ¶ Cecidit.Naꝫ ex varietate locoꝝ nullum diſcrimē inducit.C.de tēpo.in integ.reſti.l.vlt.arg.ↄ xxxij q.v.q viderit.

l ¶ Cecidit.⁊ hec eſt cā q̄re nos perſequit̄ qꝛ nos illuc deben⁹ aſcendere vn̄ ipſe deſcendit.xvj.qō.ij.c.j.

Demō q̄re nos pſequitur.

M Ulti. ¶ hec ē ſexta ps huius di.in q̄ dicit : ꝙ nomē ſacerdotis debet ꝯſiſtere i re ⁊ nō tm̄ in noīe.vt p hoc. ꝓbatur.Joā.de ſan.

¶ Caſus. Repꝛehendunt̄ h̄ quidaꝫ qui erāt pꝛeſbꝛi vel ſacerdotes noīe tm̄ ⁊ nō re vel vita:qui pp cathedrā ſe ſanctificatos putabāt ſed male:qꝛ locus nō ſcificat hoīem:ſed hō locuꝫ.vnde dicit Joā. chꝛyſ.ꝙ ſi bn̄ docent ⁊ bene viuūt ppl'm inſtruūt:⁊ bene habebunt:⁊ ſi bene docēt ⁊ male viuūt ſeipſos cōdēnant.

¶ Fa. ad hoc i ſi. tex.i.l.iteꝫ eoꝝ.§.ſi decuriōeſ. cū ibi no. ff. qō cuiuſqꝫ vni.

m ¶ Sed homo locum.ſic res accedere debet hominibus:⁊ non homo rebus.ff.de edil.edic.iuſtiſſime.

¶ Caſus. Quidā nimis gloꝛiabant̄ de loci nobilitate: ſed Ambꝛ.ꝓbat nō eſſe gloꝛiandū:qꝛ in loco nobili poteſt eſſe malus:⁊ in vili loco bon⁹ inueniri:⁊ hoc ꝓbat exemplo ade ⁊ eue:nā adā creatus fuit in agro damaſceno

¶ [illegible] ¶ Caſus. Quidā deſiderabāt dignitatē vt peſſent tm̄ ⁊ nō vt ꝓdeſſent.ſꝫ dicit Jo.chꝛyſ.ꝙ ta.

les inuenient confuſionem in celo: nec inter ſeruos xpi computabuntur. Non enim debet aliquis feſtinare qualiter appareat maioꝛ alijs: naʒ qui iuſtioꝛ eſt maioꝛ eſt: ꝛ non qui maioꝛ eſt dignitate eſt iuſtioꝛ.
a ¶ Deſiderauerit. ad hoc vt preſit nō vt proſit: ne obſtet viij. q. j. qui epatuʒ.

ma parte dicitur ꝙ nullus debet vti rebus tranſitorijs ſtrictius vel abundantius ꝙ̄ ſocij cum quibus viuit: quia remiſſius vtendo aut hypocriſim ſignificat aut intemperantiam: abundantius vtendo vel laudem ſignificat: vel quia eſt guloſus vel prodigus. in ſecunda parte que incipit ibi in omnibus. oſtendit vſum illoꝛum precioſoꝛum non eſſe repudianduʒ ſi trāquille ꝛ ſine turpitudine vel voꝛacitate aſſumantur: ꝛ hoc pꝛobatur exemplo chꝛiſti: qui cibum delicatum: ſcilicet piſcem comedit: ꝛ repꝛehenditur vſus vilium ciboꝛum ſi minus ardenter et cum voꝛacitate aſſumantur quod pꝛobatur exemplo eſau ꝛ iumentoꝛum.

¶ Quicūqꝫ deſiderauerit[a] pꝛimatū in terra inueniet ꝯfuſionē in celo: nec inter ſeruos xpi computabitur qui de pꝛimatu tractauerit[b]: nec vnuſquiſqꝫ eoꝝ ſuſtinet quō alijs maioꝛ appareat: ſed quō omnibus inferioꝛ videatur: qm̄ nō qui maioꝛ fuerit in honore[c] inter homines ille eſt iuſtioꝛ: ſed qui fuerit iuſtioꝛ ille maioꝛ. ¶ Diſtinctio. xlj.

Ecce qbus opoꝛteat ſacerdotes eē oꝛnatū moribus. Sed pꝛeterea opꝫ illū eſſe oꝛnatū in exterioꝛibus habitu vꝫ ꝛ īceſſu[d]. Habitu vt nec fulgidis nec ſoꝛdidis ſe veſtib⁹ oꝛnet. Ut enim ait Hiero. nec affectate ſoꝛdes nec exqſite delitie laudes pariūt qđ tā de veſtib⁹ ꝙ̄ de cib⁹ itelligēdū ē. ¶ Unde aug. ait in lib. de doctrina xpiana.

¶ Pꝛo modo⁹ eoꝝ cū qb⁹ viuim⁹ ēt vti debem⁹ alimētis.

Quiſqs reb⁹ pꝛetereūtib⁹ reſtricti⁹ vtit ꝙ̄ ſeſe habēt moꝛes eoꝝ cū qb⁹ viuit[e]: aut[f] intēꝑans aut ſupſtitioſus[g] ē: qſqs đo ſic eis vtit vt metas ꝯſuetudis bonoꝝ iter quos vſat excedat: aut aliqd ſignificat[h] aut flagitioſus[i] eſt. ¶ In oīb⁹ eni talib⁹ nō vſus reꝝ ſꝫ libido[k] in culpa ē. Quō igit locis ꝛ tpib⁹ ꝛ pſonis cōueniat diligēter attēdendum eſt: nec temere flagitia[l] repꝛehēdam⁹: fieri eni pōt vt ſine aliquo vitio cupidinis vł voracitatis pcioſiſſimo cibo ſapiēs vtat: inſipiēs aūt fediſſima gule flāma in viliſſimuꝫ olus ardeſcat ꝛ ſani⁹ qſqꝫ maluerit moꝛe dn̄i piſce[m] veſci ꝙ̄ lēticula moꝛe eſau nepot abꝛae aut hoꝛdeo moꝛe iumētoꝝ. Nō eni ꝓpterea cōtinētioꝛes nobis ſunt plereqꝫ beſtie q2 vilioꝛibus aluntur eſcis: nā in oībus hmōi reb⁹ nō ex eaꝝ rerum natura qb⁹ vtimur ſed ex cā[n] vtēdi ꝛ modo appetendi vel ꝓbandum vel impꝛobandum eſt qđ facimus. ¶ Item Aug. ſup epiſtolā Joānis. ¶ Non cibus ſed appetit⁹ in culpa eſt.

b ¶ Tractauerit. No. ꝙ eo ſolo ꝙ cuꝫ aliquis loquitur de epatu punit: ſic eo ipſo ꝙ aliqs loqtur ambitioſe de minimis (qꝛs de nūmis) peccat. xvj. q. j. ſi cupis. ꝛ qui loquit de mulierib⁹: vt. xxxij. di. hoſpitiolum.
c ¶ In honoꝛe. q2 non gradus elegātioꝛ ſed vite melioris actio compꝛobatur. xxiij. q. iiij. ſicut ꝫ. ꝛ. xvj. q. j. ſunt nōnulli. Et eſt hꝛ arg. ꝙ illa pars que iuſtioꝛi ratione initit maioꝛ dicitur lꝫ ſit minoꝛ. ſic. xxxj. di. nicena. xix. di. in canonicis. iij. q. ij. §. ij. extra de teſti. in noſtra.
Diſtinctio. xlj.
Ecce. Supꝛa in pꝛecedenti di. dictum eſt ꝙ opꝫ epiſcopum eſſe oꝛnatū moꝛibus ꝛ virtutibus. In hac đo. xlj. di. dicitur ꝙ opoꝛtet epiſcopum eē oꝛnatum in exterioꝛibus in habitu. ſ. ꝛ inceſſu: in habitu ne fulgidis vel ſoꝛdidis veſtibus ſe exoꝛnet. quod pꝛobat auctoritate hiero. dicentis: Nec affectate ſoꝛdes nec exquiſite delitie laudes pariunt. quod tam de veſtibus ꝙ̄ de cibis eſt intelligendum. ꝛ ad hoc inducit ſequens. c. De inceſſu autem dicet .ſ. eo. §. vltimo.
d ¶ Et inceſſu. vt grauitate itineris oſtendat grauitatem mētis: vt. ſ. e. §. vlt.
Quiſquis. ¶ Caſus hoc capitu. diuiditur in duas partes. In pꝛi-

e ¶ Uiuit. Not. ꝙ quilibet ſe confoꝛmabit ſocijs ſuis in cibo ꝛ moꝛibus: vt diſtin. viij. que contra. xij. diſtin. illa. Et eſt argumē. ꝙ ratione ſocietatis toleratur excōmunicatus quia excōmunicatus ratione contractus ad cōmunionem admittitur. extra de ſen. excō. ſi ve.
f ¶ Aut intēꝑans. ſcilicet nolens confoꝛmare ſe alijs.
g ¶ Supſtitioſus. i. inanis gl̄ie cupidus vel hypocrita.
h ¶ Significat. foꝛte hꝫ ventrē inſatiabilē. vel cauſa infirmitatis hoc facit.
i ¶ Aut flagitioſus eſt. pꝛodigus vel hypocrita.
k ¶ Sed libido. q. d. potius cōſiderabimus cām facti ꝙ̄ ipſum factū. ſic. xxiij. q. viij. occidit. ꝛ. xxix. di. ſciendū. ar. cōtra .ī. xxxj. q. iiij. oꝛigo.
l ¶ Flagitia. i. nō ſtati dicam⁹ aliqd eē vitioſū: nā dubia ī melioꝛē ꝑtē ſūt iterꝑtāda. ex de reg. iur. eſtote.
m ¶ Piſce veſci. hāc hiſtoriā habes de pe. di. ij. §. opponitur.
n ¶ Sed ex cā. vt. ſ. xxj. q. iiij. oīs iactātia.

Peccat q mini... ... ambitioſe loquitur.

...nat⁹ ex ...oꝛ clericoꝛum.

...aiſſo.

Excōicat⁹ rōne ſocietatis toleratur.

D Elitie q̄libet ſi abſq; deſiderio ꝑcipiant nō officiunt: ⁊ viles cibi appetenter accepti impediunt ꝑfectū abſtinētie. Dauid eniꝫ aquā male cōcupitam effudit ⁊ helias carnem comedit. ¶ Itē in lib. de verbis domini.

¶ Contra ſue infirmitatis cōſuetudinem aliquib⁹ cibis diuites vti non cogantur.

N On cogātur[a] diuites[b] pauperum cibis veſci: vtant̄ cōſuetudine infirmitatis ſue: ſed doleāt aliter ſe nō poſſe ſuſtentare. Si cōſuetudinem[c] mutant egrotāt: vtantur ſupfluis[d] dent inopibus neceſſaria: vtant̄ ꝓcioſis dēt pauperibus[e] vilia. ¶ Idem in libro queſtionū euāgelij.

¶ Equanimitas tolerandi non vſus vel abſtinentia cibi iuſticiam facit.

Q Uod dicit dominus i euāgelio[f]. Iuſtificata eſt ſapiētia ab omnibus filijs ſuis oſtēdit filios ſapiētie intelligere: nec in abſtinēdo nec in manducādo eſſe iuſtitiā ſed in equanimitate tolerādi inopiā ⁊ temperātia per abundantiā nō ſe corrūpendi: atq; opportune ſumēdi vel nō ſumendi ea quoꝝ non vſus ſꝫ concupiſcentia rephendenda eſt: nō enim intereſt oīno qd alimentoꝝ ſumas vt ſuccurras neceſſitati corpis dūmodo cōgruat in generibus alimentorū his cum qbus tibi viuēdū eſt: neq; q̄ntū ſumas intereſt multū cum videam⁹ alioꝝ ſtomachum citius ſaturari cibis: ⁊ eos tn̄ illi⁹ pi[g] paruo quo ſatiant̄ ardenter ⁊ intolerabiliter ⁊ oīno turpiter inhiare: alios aūt paulopoſt poculo qdem ſaturari ſed tolerabiliter inopiā perpeti: vel ante horaꝫ poſitas[h] epulas ſi id in tēpore[i] aut opus ſit aut neceſſe ſit cū tranqllitate aſpicere: neq;[k] tāgere. magis ergo intereſt nō quid vel quātum alimentoꝝ pro cōgruentia hominū atq; perſone ſue ⁊ pro ſue valitudinis neceſſitate quis accipiat: ſed q̄nta facilitate ⁊ ſeueritate animi careat: cuꝫ[l] his[m] vel opꝫ vel neceſſe eſt carere: vt illud in aīo xp̄iani compleatur qd̄ apoſtolus dicit: Scio[n] ⁊ min⁹ hr̄e: ſcio ⁊ abūdare vbiq; ⁊ in oībus imbutus ſum ⁊ ſatiari ⁊ eſuriri ⁊ abundare ⁊ penuriam pati: omnia poſſum in eo qui me cōfortat. ¶ Item ex concilio gangren.

¶ Temperātia ciboꝝ ⁊ veſtiū nō diſſolutio eoꝝ laudat̄

P Arſimoniā[o] cuꝫ veſte humili nō reprobam⁹: ſicut etiā ornatum ꝑter corporis diligentiā[p] infucatuꝫ[q] laudamus diſſolutos aūt ⁊ fractos veſtibus ⁊ inceſſu nō recipim⁹: pietatem in ꝑuatis[r] domibus nō includētes: omnem locū in noīe dei edificatuꝫ honoramus: ⁊ congregationem in eccleſia dei factam ad vtilitatē cōem recipimus: ⁊ bona opera q̄ ſupra[s] vires in fratres pauperes exercent̄ ſm eccleſiaſticas traditiones beatificamus: ⁊ omnia q̄ cōueniūt traditionibus apl'icis ⁊ ſanctarum ſcripturaꝝ preceptis in eccleſia fieri exoptamus. ¶ Item Gregorius.

iij. Reg. xvij. a. ij. Reg. xxiij.

D Elitie. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ ſi quis vtitur cibo delicato ſine imenſo deſiderio nō peccat: vt helias: qui carnes comedit: ſi quis autem vile cibum nimis ardenter appetit rephenditur: vt dauid qui aquaꝫ de ciſterna bethleem concupiuit nimis ardenter.

N On cogant̄. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Aug. qd debeat fieri de diuitibus q tpe pnie non pñt vti cibis vilib⁹ ⁊ aridis vt alij penitētes? Rn̄. Augu. ꝙ nō debēt ad hoc cogi ſed vtant̄ ꝓcioſis ⁊ dēt paupib⁹ vilia: qr ſi cōſuetudineꝫ mutāt egrotant: dolere tn̄ debēt ꝙ nō pñt ſicut alij abſtinere.

a ¶ Nō cogant̄. Ar. ꝙ mitius agēdū eſt cū diuitibus ⁊ nobilibus q̄ꝫ cū pauperibus: vt. lxxxvj. di. nō ſatis. ⁊. lxxxiiij. di. ꝑuenit. ⁊. l. di. ꝯtumaces. xxvj. q. vij. ꝯtra. Ar. ꝯ. xxij. q. v. qui cōpulſus. Dic ꝙ ignobiles magis puniūtur corpali pena q̄ꝫ nobiles: ſed pecuniariter magis punit̄ nobilis q̄ꝫ ignobil': vt. xxiiij. q. j. qui ꝯ. ⁊ ff. de pe. ſi quis aliquid. ⁊. l. quedam.

Nobiliū ⁊ ignobiliū pena non eſt equa. Pene in ſpūalib⁹ pñt commutari.

b ¶ Diuites. cū ſint in penitentia.

Mat. xj. c. ⁊ luc. vij. e

c ¶ Si ꝯſuetudinē. Ar. ꝙ cōmutatiōes penarū poſſunt fieri in ſpūalibus. lxxxij. diſtin. preſbyter.

d ¶ Superfluis. i. precioſis.

e ¶ Pauperibus vilia. Argu. cōtra. ſ. xlix. di. c. vlti. in fi.

Q Uod dicit. ¶ Caſus. Augu. exponit hic illum locū euangelij ſuper Math. Uenit ioannes nō mānducans neq; bibēs: ⁊ dicūt: demoniū hꝫ: venit filius hoīs mānducās ⁊ bibēs ⁊ dicunt iu dei. Ecce hō vorator eſt ⁊ potator vini. Sꝫ iuſtificata eſt ſapiētia a filijs ſuis. i. xp̄s iuſt⁹ eſt oñſus a ſuis apl'is. Eſt ergo caſus. Queſitū fuit ab aug. vtꝝ ſit virtus i abſtinēdo vel mānducādo? Et rn̄. ꝙ nō: ſꝫ iuſtitia ē in eq̄nimitate tolerādi iopiā ⁊ tēperādi ſe i abūdātia ciborum ⁊ nō ſe corrūpendi. ⁊ hoc ꝓbat exēplo apoſtoli dicētis: Scio eſurire ⁊ ſcio abūdare. in cibis enim nō multum intereſt ſiue paꝝ ſiue multū ſumat quis: cū ille q paꝝ ſumit ⁊ ardēter rephendat: ⁊ is q paulo plus ⁊ ante horam cum oportet ſumit ſine auiditate cōmendetur.

f ¶ In euangelio. Tāgit hic ꝙ xp̄s i euāgelio Matthei. xj. dicit de iudeis: Uenit ioānes nō manducans carnes neq; bibēs vinū. ⁊ dixiſtis: Demoniū hꝫ. Uenit ieſus mānducās ⁊ bibēs: ⁊ dixiſtis: ecce vorator ⁊ potator vini ſed lꝫ alij male opinarent̄ de ipſo tamen iuſtificat' eſt ab apoſtolis ſuis.

Abſtinētia xp̄i ⁊ ioānis b[apt.] diuerſa fui[t]

g ¶ Illi⁹ pi. datiui caſus.

h ¶ Poſitas. coram alijs.

i ¶ Si id in tpe. i. ꝓ tpe. ſ. cum corā aliquibus tēpore neceſſitatis citius preponit̄ cibus: alr̄s potus preponitur cibus.

Phil. iiij. c.

k ¶ Neq;. id eſt nō ideo dꝫ quis ſtatim comedere ꝙ videt alios neceſſitate exigēte comedere ⁊ ꝑponitur cibus.

l ¶ Cum. i. quādo.

m ¶ His. id eſt eis.

n ¶ Scio. Sic faciēt epi cū veniēt ad pauperes ecclias: ne breuis hora ꝯſumat victum lōgi tpis. ex̄ de cenſi. cū apoſtolus.

P Arſimoniam. ¶ Caſus. Octo enumerāt̄ in. c. q̄rū ſex cōmendant̄ ⁊ duo reprobant̄. Et ſcire debes ꝙ pſimonia eſt vſus reꝝ tpalium cū moderatiōe.

Parſimonia.

o ¶ Parſimoniā. i. tēperatum vſum.

p ¶ Diligentiam. i. voluptatem.

q ¶ Infucatū. i. ꝓcioſum. vel iſucatum. i. nō ꝓcioſe fucatum.

r ¶ In ꝑuatis. Ar. ꝯ illos q dicūt meli⁹ eē orādū i ꝑuato loco ⁊ nō corā hoib⁹ q̄ꝫ in ecclia ex illa auctē. Tu aūt cum oraueris intra cubiculū tuum ⁊ clauſo oſtio ora patrē: ſed illud de cubiculo mētis intelligit̄.

Mat. vj. a. Orare ſecrete q̄ꝫ palā meli⁹ ē.

s ¶ Que ſupra. nā quicqd ſupererogaueris reddā tibi. ſic. lxxxvj. di. nō ſatis.

¶ Sub ſpecie virtutum ſepe ſe vitia ingerunt.

Sepe ſe vitia igerunt ꝛ ſe eſſe virtutes mētiuntur: vt tenacia parſimonia effuſio largitas crudelitas zelus iuſticie remiſſio pietas velit videri. ¶ Item ex concilio chartaginē.iiij. ¶ Meritis fidei ꝛ vite non diuitijs epiſcopalis auctoritas queritur.

Epiſcopus vilē ſuppellectilē[b] ꝛ menſam ac victum pauperem habeat: ꝛ dignitatis ſue auctoritatē fidei ꝛ vite meritis q̄rat: hoſpitiuz quoqꝫ nō lōge ab ecclia hēat ¶ Itē ex eodē. ¶ De eodē.

Clericus ꝓfeſſionem ſuā ꝛ habitu ꝛ inceſſu ꝓbet: ꝛ ideo nec veſtibus nec calciamentis decorē querat.

¶ Sicut ergo in cibis mores eoꝝ cum q̄bus viuimus obſeruare monemur ſic ꝛ de indumētis intelligendū eſt. At enim alibi dī: quiſq̄s cōtemptis his cū quibus viuit lautiora ſibi vel auſteriora ꝑ ceteris indumēta vel alimēta q̄rit: aut intemperans ſui aut ſupſtitioſus eſt. In iceſſu autem dꝫ eſſe ſacerdos ornatꝰ: vt grauitate itineris mentis maturitatē oſtēdat. Incōpoſitio enim corpis (vt Augu. ait) inequalitatē indicat mentis: vñ hiſtoriographus[c] ille cū eiꝰ mutabilitatē[d] deſcriberet: cuiꝰ ꝯſcia excitata curis mētem vaſtabat: iter cetera hoc etiā notabile idicauit dicēs. Inceſſus eiꝰ mō citꝰ mō tardus. ¶ Diſtinctio.xlij.

Hoſpitalez[e] vero ſacerdotem eſſe opꝫ: ne ſit de numero eoꝝ q̄bꝰ in iudicio dicet: Hoſpes fui ꝛ non ſuſcepiſtis me. ¶ Qui eni apoſtolū ſecutꝰ fuerit alios ad hoſpitalitatē dꝫ iuitare: q̄uo hoſpitalitatis exhortator poterit eſſe qui domuz ꝓprias hoſpitibus claudit. ¶ Si eni ſacerdos ꝑmuz a ſeipſo[f] ꝛ a domeſtica ſua eccleſia debꝫ exigere qđ poſtea ꝑplis iperet: ſi ꝑmuz imitando xp̄m ipe dꝫ facere q̄ poſtea populū doceat: neceſſe eſt vt paupes in hoſpitio recipiat quo ad hoſpitalitatē faciliꝰ ſuo exēplo ſbditos attrahat. ¶ Ordinādus itaq̄ꝫ ſacerdos ad memoriā reuocet q̄uo abraā ꝛ loth ꝑ hoſpitalitatis opa deo placere ꝛ angelos hoſpitio meruerūt recipe: ꝛ q̄uo āgeli ſodomis hoſpitalē domū igreſſi loth cū familia ſua liberauerūt: q̄uo clauſas domos cū hoſpitibꝰ ignis igreſſus ꝑdiderit. ¶ Q̄uo etiā ſm̄ hiero. aliena[g] rapere ꝯuincit q̄ vltra neceſſaria ſibi retinere ꝓbat: ac ſic per opa

Ep̄e. ¶ Caſus. Dicit hic Greg. ꝙ vitia diligēter ſūt precauenda: q: ſepe ſub ſpecie virtutum vitia latent ſubitrāt.
a ¶ Sepe ſe vitia. Stulti dum vitant vitia in ꝯ̄ria currūt.

Epiſcopus.
b ¶ Suppellectilem. hoc hodie nō tenet: q: modo habent amplas poſſeſſiones: vt.xij.q.j.expedit. ꝛ ſic nō eſt contra de conſe. di.j. vaſa. ꝛ extra de cenſi. cū apoſtolus. vbi dicit ꝙ archiep̄i quinquaginta eq̄taturas habebūt in viſitatiōibꝰ.

Clericus ꝛc̄. ¶ Sicut ergo. Concludit Gratianꝰ ex ſupradictis ꝙ ſicut mores eorū cum quibus viuimus ſeruandi ſunt in cibis: ſic etiaꝫ in indumētis ꝛ in inceſſu. Etiam dꝫ eē ſacerdos ornatus: vt grauitate itineris mētis oſtendat maturitatem. Si enim incōpoſite ꝛ nō decēter incedit (vt dicit Aug.) mentis ineq̄litas indicatur. ꝛ hoc ꝓbatur exemplo catiline: qui propter variū inceſſum fuit a ſaluſtio notatus.
c ¶ Uñ hiſtoriographus. ſaluſtius.
d ¶ Mutabilitatem. catiline.

Diſtinctio.xlij.

Hoſpitalem. ¶ Hec di. diuidit in quattuor ptes. in quarum ꝑma dī ꝙ ſacerdotes debēt eſſe hoſpitales ꝛ recipere pauperes xp̄i: ꝛ hoc ꝓbat per id qđ ſeqtur vſq̄ꝫ ad c. quieſcamus. ſecūda ibi: quieſcamus. tertia ibi: ſed licet. quarta ibi non oportet. Joan. de fan.

¶ Caſus. In hac xlij. di. Gra. ꝓſequit ſextū cap̄. apoſtolice regule. ſ. opꝫ ſacerdotē eſſe hoſpitalem qđ ꝓbat octo rōnibus. ꝑma eſt in ꝑncipio. ſc̄da icipit ibi: qui enim apoſtolū. tertia ibi: ſi enim ſacerdos. quarta ꝛ quīta incipiunt ibi: ordinandus itaq̄ꝫ. ſexta ibi: quomodo ēt ſm̄ hiero. ſeptima ibi: vnde apoſtolus. octaua ibi: ſi eniꝫ vidua. ¶ Caſus autē ſequē. c. planus eſt.
e ¶ Hoſpitalez. In hac di. oſtendit Gratianus ꝙ hoſpitalis erit ordinandus q: nō haberet frōtem inuitandi alios ad hoſpitalitatē ſi domuz ſuā hoſpitibus clauderet: ꝛ q: hec pietas remuneraē eternaliter ꝛ tpaliter. Item exēplo abrahe ꝛ loth q̄ q̄m hoſpitales erāt angelos hoſpitio recipere meruerūt. Addit etiā ꝙ in hoſpitalitate nō erit electio vel delectꝰ ꝑſonarū. Adiūgit etiā de cōuiuijs in eccleſia non faciēdis. In fine breuiter tāgit ſeptimū c. apoſtolice regule. ſ. opꝫ epiſcopum eſſe pudicum.
f ¶ A ſeipſo. ſi ſe. ff. de neg. geſt. ſi pupilli. §. vlti. ff. de fideiuſſo. tutor. ff. de pac. cum in eo. xlvij. di. §. neceſſe. in prin.
g ¶ Aliena. xlvij. di. ſicut. J. xciij. di. diaconi. J. xiiij. q. iiij. quid dicam. ſic extra de reſti. ſpolia. ſepe. ꝛ xvj. q. j. decime.

ſi ſer. vē. ꝛ in l. fr̄ a fratre. ff. de condi. inde.

Sacerdos dꝫ eſſe hoſpitalis.

Gen. xix.

Decretum. X

a Corporalis. ſine operibus pietatis.
b Ad omnia.i.ad tpalia ⁊ eterna:vt.xvj.q.j. decime.
c Ab hac.hoſpitalitate.
d Alienus.vt.lxxv.di.archidiaconum.
e Uidua.xxxj.queſtio.j. quomodo.

contra.dñs dicit.Deſudet elemoſyna in manu tua do⸗ nec inuenias iuſtum cui des.⁊ in Cañ.vbi dicitur: Ordinauit in me charitatem.⁊ dicit Ambro.Ordinata eſt charitas vt primo deus ſecundo parentes deinde filij poſtea domeſtici vltimo extranei diligantur.Et alibi dicit Ambro. ꝙ delectus perſonarũ debet eſſe in miſericordia impendenda:vt lxxxvj.diſtin.nõ ſatis. Et hiero. dicit ꝙ in pauperib⁹ nõ tam paupertas ꝙ̃ religio eſt attendenda: vt.xvj.q.j. quoniam quicquid. Et Augu.dicit ꝙ vtili⁹ eſurienti panis tollitur ꝙ̃ de cibo ſecurus ⁊c̃.vt.v.q.v. nõ omnis.xxiij.qõ.iiij. nimium.Diſtingue ergo eorum qui petunt elemoſynam: alij ſunt cogniti alij nõ. Item alij petunt quaſi ex debito vt ꝑdicatores ⁊ prelati: alij pro ſuſtentatione corpis. Si ergo qs petat ex debito et rõne officij: qꝛ dicit ſe ad hoc miſſum vt ibi ꝑdicet:⁊ tale officium cõſtat ei cõmiſſum eẽ recipiẽdus eſt:ſi eſt incognitus eſt examinãdus an ita ſit:vt in hoc.c. Si aũt quis petit ꝓ nutrimento: tunc indiſtincte omnibus eſt danda:vt ſ.⁊.j.q.ij.quoniam.⁊.xj.q.iij.quoniam.niſi quis ꝑ ſecuritatem cibi negligat iuſticiam: tunc ſubtrahenda eſt ei:vt v.q.v. non omnis. niſi iam fame moriatur:vt.lxxxvj. di. paſce. Si autem nõ poſſumus omnib⁹ ſufficere: tunc danda eſt potius bono ꝙ̃ malo ⁊ conſanguineo ꝙ̃ extraneo. ⁊ ſic loquitur illud:Deſudet elemo ⁊c̃.⁊ illud: Ordinauit in me charitatem:vt.lxxxvj.diſtin.non ſatis. Eccli. ix.b. Cañ.i Eccleſi xxix.b. Cañ.ij

SI qs. ¶ Hinc etiam. Adhuc ꝓbat Gratianus hoſpitalitatẽ eſſe tenẽdam:⁊ qui eam nõ habuit adijciatur ab eccleſia. ſicut Joannes eiecit quẽdam diotrepẽ: qꝛ paupes nõ recipiebat.Et oñdit etiã ꝙ omnibus indifferenter quib⁹ poſſumus debemus hoſpitalitatẽ exhibere.qđ probat ſeq.c. J.Timo. iiij.b.
f ¶ Diotrepẽ. proprium nomẽ.vel id eſt ſacerdotem.

‡ 2 QUieſcamus. ¶ Hec eſt ſecunda pars huius di.in qua dicitur ꝙ in elemoſynis dãdis non dꝫ eſſe differentia cum petitur pro nutrimento:ſi autẽ peteret cauſa ꝑdicationis tunc eſſet diſcernendũ.hoc autẽ intelligo de elemoſynis quotidianis nõ aũt de premeditatis: alr̃s ꝯdiceret hiero. xvj.q.j.c.ſi. vbi dicit ꝙ in paupe magis eſt attendenda religio ꝙ̃ paupertas. Joan. de fan.
¶ Caſus. Quidam dicebant ꝙ in oib⁹ hoſpitibus recipiendis faciẽda erat examinatio . ſed dicit Jo.chryſ.nõ eſſe verum:nã ſi petat aliquis tãꝙ̃ ꝑlatus facienda eſt examinatio:qꝛ forte nõ recte petit:vel eſt intruſus vel excõicatus . non enim datur tm̃ temporale:ſed etiam accipitur ſpirituale. Si vero petit amore dei indifferenter eſt omnib⁹ dandum exemplo abraam: qui meruit angelos recipere: quod forte non feciſſet ſi diſtinxiſſet perſonas.Que ſequuntur patent vſqꝫ ad diſtin. iij.Jo.c.

omnia pietatis ſe inſtituat:vt etiã preſentis vite ſubſidia ⁊ eterne claritatis vite premia deo ꝑcipiat:vtrũqꝫ enim pietati ꝓmittitur. ¶ Unde apoſtolus ſcribens ad timotheũ ait:Exerce teipſum ad pietatem. Nam corporalis[a] quidem exercitatio ad modicũ vtilis eſt:pietas aũt ẽ vtilis ad oia[b] habẽs ꝓmiſſionem vite que nũc eſt ⁊ future:ab[c] hac quiſquis alienus[d] fuerit in ſacerdotem ordinari non poterit. ¶ Si enim vidua[e] ab eccleſia recipi ꝓhibetur que paupͤres nõ recipit in hoſpitio: q̄ pedes ſanctoꝝ nõ lauit: que oẽ opus bonũ nõ eſt executa multomagis ſunt ꝓhibẽdi a ſacerdotio q ab ope pietatis ꝓbãtur alieni. ¶ Unde quidã hoſpitalitatis opa deſpictẽtes in gangrenſi cõcilio excõicantur: ſic enim in eo ſtatutum eſt.

¶ Nõ ſunt deſpiciendi qui cõuiuia pauperib⁹ exhibent.

SI quis deſpicit eos q fideliter agapes.i.cõuiuia pauperũ exhibent: ⁊ ꝑꝑ honorem dñi cõuocant fratres : ⁊ noluerit cõicare huiuſcemodi vacationibus paruipẽdens qđ geritur anathema ſit. ¶ Hinc etiã Joannes euãgeliſta in epiſtola ſua quẽdam diotrepen[f] excõicauit: qui nec pauperes recipiebat: ⁊ recipientes de eccleſia deijciebat. In hoſpitalitate aũt non eſt habendus delectus pſonarum:ſed indifferẽter quibuſcũqꝫ ſufficim⁹ hoſpitales nos exhibere debemus. ¶ Unde Joãnes chryſ. in epiſtola ad hebreos.

¶ In recipiendis hoſpitibus nulla dꝫ eſſe diſtinctio.

‡ 2 QUieſcamus ab hac abſurda curioſitate[g] et diabolica ⁊ peremptoria. Si enim in clero ſe electum eſſe dicat:ſi ſacerdotẽ ſe nominet ſcrutare:nõ enim ſine piculo in talibus indiſcuſſa cõicatio eſt. Circa maiora malus periculũ[h] vertitur:nõ enim das ſed accipis. Si vero ꝓ nutrimẽto poſtulat[i]:nec in his examines quõ abraam hoſpitalem ſe circa oẽs oſtendebat: ſi ſcrutator eſſet circa refugiẽtes ad ſe nunꝙ̃ angelos hoſpitio recepiſſet: fortaſſis enim nõ putaſſet eos angelos ſed cum reliquis repelleret : ſed quia omnes[k] recipiebat ſuſcepit ⁊ angelos. Nõ enim ex vita eoꝝ quos accipis mercedẽ tibi retributurus eſt deus:ſꝫ ex volũtate ⁊ honorificentia multa ⁊ miſericordia ⁊ bonitate. ¶ Sed lꝫ ipſa cõuiuia ‡ 3 deſpicienda nõ ſint: tamẽ nõ in eccleſijs celebrari nec clericos ad ea ꝓuocatos partes ex

g ¶ Curioſitate. Non enim ſemp erimus curioſi: naꝫ multa ſunt diſſimulanda.ff.de noua.doli.in ſi. Diſcretiõe maiore in maiorib⁹ opus eſt.
h ¶ Periculũ. Si enĩ in minorib⁹ adhibẽda eſt diſcretio forti⁹ĩ maiorib⁹.ſic.vij.q.ij.c.vlt.ff.ad carbo.l.j.§.ij.
i ¶ Poſtulat.ergo indiſtincte oibus eſt danda elemoſyna:vt.ſ.eo.c ꝓxi.⁊.ē.§.proximo.⁊. lxxxvj.di. paſce. ⁊ j.q.ij.quoniam.⁊.xj.q.iij.quoniam multos. ⁊.xvj.qõ.j.ſi cupis. ⁊ xxiij.q iiij.duo.alibi dicitur:Omni petenti te tribue. Sed Elemoſyna qb⁹ eſt danda. Luc.vj.c.
k ¶ Sed quoniam omnes. Argumẽ ꝙ ratione dubitationis melius ex abundanti aliquid facere ꝙ̃ aliquid dimittere:vt.xj.queſtio.iij.nolite.xiij. q.ij.non eſtimemus.xxiiij.q.iij.corripiantur.Et eſt argumẽ.ad queſti. cum dubitatur quis ex duobus occiderit hominem ꝙ potius ambo admittantur ad ordines ꝙ̃ ambo repellantur. Argumẽ.contra.xxiij.queſtio.vltima.ſi quattuor.quid iuris ſit de hoc not. in queſtionibus : ⁊ eſt expreſſum de homi. ſignificaſti. Dubitatio nobilis.
‡ 3 ¶ Sed licet. ¶ Hec eſt tertia pars huius di.in qua di⸗

cis ſibi tollere opz. ¶ Unde in laodiceñ. concilio.

¶ Clerici ad agapem vocati partes ſibi non tollant.

Non oportet miniſtros altaris vł quoſlibet clericos ad agapé vocatos partes[a] tollere ꝓpter iniuriam[b] que ex hac occaſiõe eccleſiaſtico ordini poterit ĩputari. ¶ In locis deo dedicatis: nec comedere nec accubitus ſternere liceat.

Non oportet in baſilicis ſeu in eccleſijs agapé facere ⁊ intus mãducare vł accubitus ſternere non licet.

¶ Ité ex ↄci. carthagiñ. iiij.

¶ Niſi neceſſitate coacti clerici ĩ eccleſia non cõuiuẽtur.

Nulli epiſcopi vel clerici in eccleſia cõuiuent: niſi forte tranſeuntes[c] hoſpitiorũ neceſſitate illic reficiãtur. Populi etiaꝫ ab huiuſmodi cõuiuijs (q̃tum poteſt fieri) prohibeãtur. ¶ Item ex dictis beati Bñdicti abbatis. ¶ De eodẽ. Palea.

Oratoriuꝫ hoc ſit qđ dicitur nec ibi quicquam aliud queratur vel cõdatur: q̃ꝙ̃ diuinis myſterijs cõueniat. ¶ Iteꝫ Auguſtinus.

In oratorio preter orandi ⁊ pſallendi cultũ penitus nihil agatur: vt nomini huic ⁊ opera iugiter impenſa concordent.

¶ Diſtinctio. xliij.

Sadicus[a] q̃ꝙ debet eẽ ſacerdos. vt ⁊ morib⁹ et verbis pudorẽ indeſinenter exhibeat. Uñ in canticiſcanticoꝝ: Gene[e] ſpõſe id eſt predicatores turturi cõparantur. ¶ Debet[f] etiã gratiam docẽdi habere: quia vt Hiero. ait: Innocẽtis abſꝙ ſermone cõuerſatio quãtum exemplo ꝓdeſt tãtum ſilentio[g] nocet: nã latratu[h] canuꝫ[i] ⁊ baculo[k] paſtoruꝫ lupi ſunt arcendi. In ipſa autem doctrina diſcretum oportet eſſe rectorem ne aut tacẽda proferat: aut dicenda taceat. ¶ Unde Grego. in. xv. capitu. ſui paſtoralis ait.

¶ De diſcretione predicatoris ⁊ ſilentij.

Sit rector diſcret⁹ in ſilentio vtilis ⁊ cautus in ver-

eſt ꝙ cõuiuia in eccleſijs non debẽt celebrari nec clerici ad ea vocati ſibi partes ex eis tollere.

a ¶ Non oportet. partes. ⁊ domum mittere: ⁊ eſt cõtra epõs qui nolunt ꝓuincias viſitare. ⁊ tñ petunt redimi ꝓcurationes: vt. x. q. j relata.

b ¶ Propter iniuriam. i. in contumeliam.

¶ Non oportet. ¶ hec eſt q̃rta pars hui⁹ diſt. in qua dicit ꝙ in eccleſijs non comedere nec accubitus ſternere licet.

c ¶ Nulli tráſeuntes. ſic in tabernis pñt clerici comedere cã neceſſitatis: vt. xliiij. diſt. clerici. de vi. ⁊ hone. cle. ri. clerici.

¶ Oratorium. tñ eccleſiaſtice cauſe poſſunt ⁊ debent tractari in eccleſia: vt. ij. queſtio. ij. preceptum.

Diſtinctio. xliij.

Sadicus. ¶ Hec diſti. diuiditur in qttuor partes. in quaꝝ prima dicit ꝙ rector eccleſie debet eẽ diſcretus in ſilẽtio: ⁊ vtilis in verbo: ne aut tacenda dicat aut dicẽda ſubticeat. ⁊ ad hoc ꝓbandũ inducit c. ſe. ſecũda ibi in mãdatis. tertia ibi: ſcim⁹ aũt. quarta ibi pariter ꝙꝙ. Jo. de ſan.

¶ Caſus. In hac diſtin. xliij. ꝓſeqꝉ Gratianus. vij. ca. apoſtolice regule. ſ. opꝫ epm eſſe pudicum. qđ veꝝ eſt nõ ſoluꝫ factis ſed etiã ṽbis: vt ꝓbatur per canticacanticorum.

d ¶ Pudicus. hic breuiter tangit. vij. ca. apoſtolice regule oportet epiſcopum eſſe pudicum.

e ¶ Gene. Sicut eniꝫ per genas cibi ſic per p̃dicationes eccleſie fideles incorporanꝉ: vt de conſe. di. ij. q2 paſſus.

f ¶ Debet. In hoc. §. ꝓſeqꝉ Gratia. viij. c. apłice regule. ſ. opꝫ epꝫ eſſe doctorẽ. i. tales q ſciat docere. nã q̃truꝫ ꝓdeſt bonis ꝑ exẽpla bone vite tm̃ nocet malꝭ ſi ſileat: nã predicatiõe prelatoꝝ mali ſunt arcẽdi ⁊ corripiẽdi: ſed ĩ ſua predicatiõe dꝫ ꝑlat⁹ eſſe diſcret⁹: ne vel tacẽda ꝓferat vel dicẽda taceat. quod ſequẽtibus. c. ꝓbaꝉ.

f ¶ Dꝫ ⁊c̃. hic ꝓſequitur. viij. c. apłice regule opꝫ ordinãdũ eſſe doctorẽ. i. taleꝫ q ſciat docere ⁊ p̃dicare. Cõſiderabit aũt ꝑus qb⁹ ⁊ que p̃dicet: q2 nõ oĩa oĩbus ſunt p̃dicãda: hereticis eni ſecreta fidei nõ ſunt pandenda: nec nimis alta dicet min⁹ capacibus. ⁊ ſi ſubditi non obediũt predicanti: nõ iõ ceſſabit a doctrina ⁊ correctiõe coꝝ.

g ¶ Silentio. expone negatiue. ſic. ij. qõ. vij. ſancta.

h ¶ Nam latratu. i. predicatione.

i ¶ Canum. ſ. ij. q. vij. que nec.

k ¶ Et baculo. cõminationis.

Sit rector. ¶ hoc. c. diuidit in tres ptes. In prima pte dꝫ ꝙ rector dꝫ eſſe diſcret⁹ vt ſileat vel loq̃tur cũ viderit expedire. Nã ſicut incauta locutio ponit hoĩeꝫ in erroreꝫ: ſic indiſcretum ſilentiũ in errore relinqt. ⁊ hoc ꝓbatur noueꝫ auctoritatib⁹. in ſcđa pte q̃ incipit ibi: ſed cũ rector. dꝫ ꝙ cuꝫ predicator debet eſſe vtilis in verbo. i. talia proferat per que corda audientium nõ ledãtur: ⁊ hoc ꝓbatur tribus auctoritatibus. in tertia que incipit ibi ꝓuidenduꝫ quoꝙ eſt. dꝫ ꝙ etiam vtilia non debet nimis effundere: q2 loquacitas nimia leuis apud hoĩes reputatur. ⁊ hoc ꝓbaꝉ trib⁹ auctoritatibus.

Caſus.

Diuiſio.

¶ Aga[pe]. expone [...]d eſt cõui[u]ia paupe[r]ib⁹ prepa[r]ata: vt. [...] [di]. ſi q̃s [d]eſpicit.

[C]lerici in [ta]bernis [po]ſſũt q̃ñꝙ [c]omedere.

[D]iuiſio.

[C]aſ. v. c.

bo:ne aut taceda proferat: aut proferēda reticeſcat: nā ſicut incauta locutio in errorē ptrahit: ita indiſcretū ſilētium eos qui erudiri poterāt in errore derelinquit. Sepe nāq rectores improuidi humanā amittere gratiā formidantes loqui libere recta ptimeſcūt: ⁊ iuxta veritatis vocē nequaq̄ gregis cuſtodie paſtorum ſtudio: ſed mercēnariorū vice deſeruiunt: q: veniente[a] lupo fugiūt dum ſe ſub ſilētio abſcōdunt. Hinc nāq eos per prophetā dn̄s increpat dicēs in Eſaia: Canes muti nō valentes latrare[b]. Hic rurſus[c] dn̄s dicens in ezechiele: Nō aſcendiſtis ex aduerſo: neq poſuiſtis vos murū pro domo iſrael: vt ſtaretis in plio in die dn̄i. Ex aduerſo quippe aſcēdere eſt pro defenſione gregis voce libera huiꝰ mundi poteſtatibus cōtraire: ⁊ in die dn̄i in prelio ſtare eſt prauis decertantibus ex iuſtitie amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere[d]: quid eſt aliud q̄ tacēdo[e] terga prebuiſſe: qui nimirū ſi pro grege ſe obijcit murū pro domo iſrael hoſtibus opponit. Hinc rurſus delinquēti populo dr̄ in Hiere. Prophete tui viderūt tibi falſa ⁊ ſtulta: nec aperiebāt tibi iniqtatem tuā: vt te ad penitentiā prouocarēt. Prophete quippe in ſacro eloquio nōnunq̄ doctores vocātur: qui dū fugitiua[f] eſſe pſentia iudicant: que futura ſunt manifeſtāt: quos[g] diuinus ſmo falſa videre redarguit: q: dū culpas corripere metuūt: incaſſum delinquētibus pmiſſa ſecuritate[h] blādiuntur: q iniquitatem peccātium nequaq̄ aperiūt: q: ab increpatiōis voce cōticeſcūt: clauis quippe apertiōis eſt ſermo[i] correctionis: que increpādo culpam detegit: quā ſepe neſcit[k] ipſe etiā qui ppetrauit. Hinc eſt q paulus ait ad Titū: Ut potēs ſit in doctrina ſana exhortari ⁊ eos qui cōtradicūt redarguere. Hic per Mala.ij. dicit: Labia ſacerdotis cuſtodiūt[l] ſciam: ⁊ legē exquirūt ex ore eius: q: angelus[m] dn̄i exercituū eſt. Hinc per eſaiā dn̄s monet dicēs: Clama: ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocem tuā. Preconis[n] quippe officiū ſuſcipit quiſqs ad ſacerdotiū accedit: vt ante aduentū iudicis q terribiliter ſeqtur ipſe ſc3 declamādo gradiat. Sacerdos ergo ſi predicationis eſt neſcius quā tibi clamoris vocē daturus eſt pco mutꝰ? Hinc eſt eni qd in actibꝰ apoſtolorū legitur: Sup paſtores[o] primos in linguarū ſpecie ſpūſſanctus inſedit: q: nimirū quos repleuerit de ſe ptinus loquētes facit. Hinc moyſi precipit in exodo: vt tabernaculū ſacerdos ingrediens tintinabulis[p] ambiat: vt videl3 predicatoris voces habeat: ne ſupni inſpectoris iudiciū ex ſilentio offendat. Scriptū quippe eſt: Ut audiat ſonitus qn̄ ingreditur ⁊ egreditur ſanctuariū in conſpectu dn̄i ⁊ non moriatur[q]. Sacerdos nāq ingrediens vl̄ egrediēs moritur ſi de eo ſonitus nō audiatur: q: iram cōtra ſe occulti iudicis exigit ſi ſine pdicationis ſonitu incedit. Apte aūt tintinabula veſtimentis illius deſcribunt inſerta. Ueſtimēta enim ſacerdotis qd aliud q̄ recta opera debemus accipere? pphēta teſtāte: qui ait in Pſal. cxxxj. Sacerdotes tui induātur iuſtitia. Ueſtimētis itaq3 illius tintinabula inherēt ſi vite viam cū lingue ſonitu ipſa quoq3 opa[r] ſacerdotis clament. Sed cū rector ſe ad loquēdū preparat ſub q̄to cautele ſtudio loquat attēdat: ne ſi inordinate ad loquēdum rapit erroris vulnere corda audientiū feriātur: ⁊ cum fortaſſe ſapientē ſe videri deſiderat virtutis cōpagem inſipienter abſcindat. Hinc nāq3 veritas dicit i marco: Salē in vobis ⁊ pacē habete inter vos. Per ſalem quippe verbi ſapientia deſignat: qui ergo loqui ſapiēter nititur magnope metuat ne eius eloquio audientiū vnitas cōfundat. Hinc Pau

¶ Caſus. Primo dicit q predicator vel rector nec ſilēda pferet nec proferēda ſilebit. ⁊ hoc pbat nouem auctoritatibꝰ. Scd̄o dicit q talia pponat que nō deducant hoies in errorem: ⁊ hoc pbat tribus auctoritatibꝰ. Tertio oſtēdit q etiā
Jo.x.c. vtilia nō d3 nimis effundere. ⁊ hoc pbat tribus auctoritatibus.

a ¶ Ueniente. iuxta illud: Nam ſiluiſſe nocet multoſq3 ſilentia damnant. — Verſus q tacere nocet.

b ¶ Latrare. pter pigritiam. — Eſa.lvj.d.

c ¶ Hinc rurſus. Primo cōqrit: ⁊ primo ponit verba prophete: deinde ea exponit. ⁊ ſic procedit per totum. c. — Ezec.xiij.a

d ¶ Dicere. i. dicit.

e ¶ Tacendo. Nota q tacēs ⁊ timens fugere dicit: vnde ⁊ tacens p contumace habet: vt. lxv. di. ſi forte. ff. de inter. act. de etate. §. q tacuit.

f ¶ Qui dum fugitiua. i. tranſitoria.

g ¶ Quos. ſimplex relatio: nō refertur ad imediate dictu3.

h ¶ Securitate. eo ipſo q tacet promittitur ſecuritas delinquētibus vt. lxxxiij. di. error.

i ¶ Sermo. doctoris. — Threni. ij.c.

k ¶ Neſcit. ſ. eſſe peccatū ille cui pdicat: vel cū eius pnia auditur querit ab eo locus ⁊ tps ⁊ perſona cū qua deliquit: que forte peccator propter verecūdiā vult occultare: vt de pe. di. vi. c. j. in fi. tn̄ in qōnibꝰ vbi fit preiudiciū alij non fient ſpāles iterrogationes: vt. ff. d qōnibꝰ. l. j. §. qui qōnem.

l ¶ Cuſtodiunt. i. cuſtodire debent.

m ¶ Quia angelus. idest nuncius domini.

n ¶ Preconis. i. de conſecra. diſt. iiij. baptiſmus. — Ad T. j.b.

o ¶ Paſtores. id eſt apoſtolos.

p ¶ Tintinnabul. Octoginta tintinabula ⁊ totidē mala punica in inferiori margine tunice ſacerdotis pendebāt. — Mala. ij.b. — Eſa. lviij.a

q ¶ Nō moriatur. anima ſc3 peccādo: vel vt fama eiꝰ non ſit mortua.

r ¶ Opera. Ar. q ſi aliqua permiſerit ſe deſponſari vel arrari: l3 expſſe nō cōſentiat: vi q ſponſalia ſint cōtracta. ar. xxx. qō. v. femine. xxvij. q. ij. ſi qs deſponſauerit. xxxij. q. ij. honorant. ff. de ſpō. ſed q̄. Nam opa pbāt: vt. xlvi. di. c. j. xj. qō. iij. eſtimāt. xxij. qō. v. cauete. vt ex. de his q ſi. a ma. par. ca. ex ore. ar. ff. de mino. ſi filiꝰ. ff. de inof. teſta. l. vlt. ff. de edil. edi. ſi tn̄. §. ci q. Jo. Ego dico q ſi cōtrahentes pnt loq exprimere debēt cōſenſum ſuū ✝ alioquin nō iudicaret p matrimonio cū neceſſaria ſint verba q̄tum ad eccleſiā: vt extra de ſpō. tue fraternitatis. q: etiam mutꝰ ſi cōhit ſignis — Act. b. — Exo. xxviij.

Verb in ... cōhēc na ... trimonio an ſi ... nece... te. ✝ ¶ ... qd ſi ... cōſen ... inui ... bo ſe ... diſſer ... no. i ... tua. c ... ſcūs ... in. iij ... xxvi ... j. ar.

vel exprimere conſenſus: vt ex de ſpõ.cum apud.Bar.
a ℭ Sed ſapere.Ad hec que ħ dicuntur bene facit extra de here.cum ex iniuncto.
b ℭ Ad ſobrietatem.i.ſine preſumptione.
c ℭ Nimie.ideſt in multiloquio.

creta noſtre fidei manifeſtanda.⁊ hoc.c.ad hoc probandus inducitur. Si tu q̃ras que dicta origenis recipiantur? Rñ. recipit eccleſia tanq̃ ſua ea que de dictis ei⁹ hierõ. recipit:alſs ſunt cum ſuo auctore dãnata p papã gelaſium.xv.di.ſancta romana.§.itẽ origenis.Joan.de fan.

d ℭ Leuigatur.i.leuis ⁊ inanis ab auditoribus iudicat̃. e ℭ Erit.ſ. vſq; ad veſperam: vt.s̃.diſti. vi.teſtamentum. f ℭ Seminiuerbi⁹. A preſbyteris athenienſium dictũ eſt de apoſtolo: Quid ſibi vult iſte ſeminator verborum. ⁊ ſm hoc erit ħ ſeminiuerbius: ſed ſi habes ſemiuerbius: tũc dic q̓ obſcurus erat: vel q: vt dicitur vitiuz lingue habebat.
ℭ Addirio. Seminiuerbius: ideſt ſeminans verba: vl.i. abbreuians verba: ſm Lau. Jtem paulus in quadã ſequẽtia dicit̃ ſpermologus: ſperma eñi grece latine dicitur ſemẽ: ⁊ logos ſermo: ſm hugo.
g ℭ Premiſit. Arg. q̓ ab ordine verboꝝ eſt argumẽtandum xx.di.§.j.⁊.xxiij.q̃. iiij.diſplicet.⁊.j.q.j. vt euidenter.⁊.iij.q. vij.in grauibus.extra de reſcrip.cũ dilecta.⁊ ſi precedens verbum eſt dubiuz ⁊ ſequens manifeſtum ſequẽs clauſula eſt ſequenda.ff. de peti. here. vtrum autem.q:iq; etiã ſm p̄cedentem exponitur ſequens.ff.de lega.j.ſi ſeruus plurium.in fi.
h ℭ Jmportunitas. Nota q̓ propter tria conſueuit iduci.c.ſ.q̓ tacens ⁊ timens vident̃ fugere.item q̓ eque aliquid probat̃ factis vt dictis.itẽ ordinẽ verboꝝ attendendũ: vt p not.s̃.poſitam pz.
In mandatis. ℭ hec eſt ſcda pars huius di.in q̃ dicit̃ q̓ hereticis ⁊ paganis nõ ſunt ſe-

lus ait ad Romanos: Non plus ſapere q̃ȝ oportet ſapere ſed ſapere[a] ad ſobrietatem[b]. Hinc in Exodo in ſacerdotis veſte iuxta diuinam vocẽ tintinnabulis mala punica cõiunguntur. Quid ergo per mala punica niſi fidei vnitas deſignatur: nam ſicut in malopunico vno exterius corti ce multa interius grana muniuntur: ſic inumeros ſancte eccleſie populos vnitas fidei contegit: quos intus diuerſitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquẽdum prorũat: hoc quod iam premiſimus per ſemetipſum veritas diſcipulis clamat in marco: Habete ſalem in vobis ⁊ pacem inter vos ac ſi figurate per habitum ſacerdotis dicat: malapunica tintinnabulis iungite: vt per omne quod dicitis vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendũ quoq; eſt ſollicita intentione rectoribus: vt ab eis nõ ſoluȝ praua nullo modo ſed nec recta q̃dem nimie[c] ⁊ inordinate proferãtur q: ſepe dictorum virtus perditur cum apud corda audiẽtium loquacitas incauta opportunitate leuigatur[d]: ⁊ auctorem ſuum hec eadem loquacitas inquinat: qui ſeruire auditoribus ad vſum profectus ignorat. Unde bene p moyſen dicit̃ in leuitico: Uir qui fluxum ſeminis patitur imundus erit[e]. Jn mẽte q̃ppe audientiũ ſemẽ future cogitatiõis eſt audita equalitas locutionis: q: dum per aurẽ ſermo concipitur: cogitatio in mente generatur. Unde ⁊ ab hmõi ſapientibus in actibus apoſtoloꝝ p̄dicator egregius ſeminiuerbius[f] eſt vocatus. Qui ergo fluxũ ſeminis ſuſtinet imundus aſſerit̃ q: multiloquio ſubditus ex eo ſeſe inquinat: q̃ ſi ordinate p̄meret prolẽ recte cogitatiõis edere in audientiũ corde potuiſſet: dũq; incautus p loquacitatem defluit: non ad vſum generis ſed ad imunditiam ſemen fundit. Unde paulus quoq; cũ diſcipulũ de inſtantia p̄dicationis admoneret dixit ad Timotheũ epl̃a ſecũda: Teſtificor corã deo ⁊ xp̄o ieſu: qui iudicaturus eſt viuos ⁊ mortuos: ⁊ per aduẽtum ipſius ⁊ regnũ eius: p̄dica verbũ: inſta opportune ⁊ iportune. dicturus importune premiſit[g] opportune: q:.ſ. apd auditoris mentẽ ipſe ſua vtilitate ſe deſtruit ſi habere importunitas[h] opportunitatẽ neſcit. ℭ Jtem Origenes.

ℭ Porcis ⁊ canibus ſacra non ſunt cõmittenda.

In mandatis[i] habemus vt venientes ad ciuitatem diſcamus prius quis in ea dignus ſit: vt apud eum cibum ſumamus: q̃to magis noſci oportet quis qualiſve ſit is cui imortalitatis verba credenda ſunt? Sollicitj eñi debemus eẽ ne margaritas noſtras mittamus ante porcos. Sȝ ob alias cauſas vtile eſt viri hmõi habere noticiam. Si enim ſciam q: in his de quibus nõ poteſt[k] dubitari[l] q̓ bona ſint emẽdatus eſt ⁊ inculpabilis: hoc eſt ſi ſobrius ſi miſericors ſi iuſtus ſi mitis ⁊ humanus eſt: que vtiq; bona eſſe nullus ambigit tũc cõſequens videbit̃: vt ei qui obtinet bona virtutũ[m] etiam q̃ deeſt fidei ⁊ ſcientie cõferatur: ⁊ in quibus maculari eius vita videbat̃ que eſt in

ℭ Caſus Queſitus fuit ab origene vtrũ indifferenter ſecreta fidei ſint cuilibet reſeruãda? Et reſpõdet q̓ nõ duabus rõnibus. Prima eſt q̓ xp̄s p̄cepit vt intrantes ciuitatẽ examinemus qs ſit in ea dignus: vt apud eũ cibum ſumamus. multo forti⁹ eſt hoc faciendũ in cibo ſpirituali: cum nõ debeam⁹ p̄ijcere margaritas noſtras añ porcos. Scda eſt: q: ſi fidelis eſt ⁊ bon⁹ paratus corrigi reſerare ſibi debemus: vt q̃ in eo deficit p nos ſuppleat̃: vt ſi q̃ in eo macula fuerit: emẽdet̃: ſi aũt p̄fid⁹ ẽ ⁊ incorrigibilis nulla ſecreta fidei ei ſũt reuelãda: ſed monẽdus eſt vt reſipiſcat. Si vero nos prouocet dicere q̃ non decet ipſum audire debemus eum prudenter eludere: ne ſi nil rñdeamus: putent auditores inopia reſponſionis nos declinare certamen. ij. Timo. iiij. a.
i ℭ Jn mandatis.ſ. euãgelicis. Mat.x.c. ⁊ Mar.vij. vbi dñs precepit diſcipulis ſuis. Jn quãcunq; ciuitatẽ itraueritis interrogate quis in ea dign⁹ ſit: ⁊ ſic ibi manete. Ex verbis illis argumen.ħ a minori. Lau. Additio. Mat.vij.a
k ℭ Nõ poteſt. Naȝ timor in dubijs deteriora canit. Et Lucan⁹: Peſſim⁹ i dubijs augur timor. Lucanus
l ℭ Quod.i. quia bona ſint.
m ℭ Uirtutum. ergo videtur q̓ qui non habet fidem: poſſit habere virtutem: quod non eſt verum: vt.xxiiij. q̃ſtio.j. vbi.

reliquis ꝓbabilis emendet. Si vo in his que palã[a] ſunt peccatis inuolutus pmanet[b] ⁊ inquinatus: nõ me opꝫ aliquid de ſecretioribus[c] ⁊ remotis diuine ſcientie ꝓloqui ſed magis ꝓteſtari ⁊ ꝯuenire illum vt peccare deſinat: ⁊ actus ſuos a vitijs emendet. Qȯ ſi ige ſſerit ſe ⁊ ꝓuocauerit nos dicere ea que eũ min⁹ recte agentez nõ oporteat audire prudẽter[d] eũ debemus eludere[e] (al's illudere) nã nihil oino reſpõdere auditorũ cã vtile nõ videt: ne forte eſtiment nos rñſionis penuria[f] declinare certamẽ: ⁊ ſic fides eoꝝ ledat nõ itelligentiũ ꝓpoſitũ noſtrum. ℭ Itẽ Anacletus. ℭ Verba predicationis perſecutoribus ſuis prelati nõ ſubtrahant.

3 Scimus aũt multos ob id infeſtare doctores ſuos vt eos perdant[g] ⁊ placita proprie volũtatis adimpleãt: nõ ꝓpterea tñ doctores (inq̃tuꝫ vires ſuppetũt) a recta emulatione[h] ⁊ bona intẽtione recedere[i] debẽt: ſcientes q2 beati qui pſecutionem patiunt propter iuſticiam. ℭ Item Grego. venantio epiſcopo. ℭ Non eſt mundus a ſanguine ſubiectorum qui dei cõſilium illis non annunciat.

Epheſijs paulus[k] dicit: Mũde ſunt manus mee a ſanguine[l] omniuꝫ veſtrũ: non enim ſubterfugi quo minus annunciarẽ[m] oẽ cõſilium dei vobis. Mundus[n] ergo a ſanguine eoruꝫ nõ eſſet ſi eis dei cõſiliuꝫ annunciare noluiſſet: q2 cum increpare delinquẽtes noluerit eos ꝓculdubio tacẽdo[o] paſtor occidit. ℭ Itẽ Nico. papa. ℭ Eterne dãnationis penã incurrit predicator: qui ſemẽ verbi dei non ſpargit.

Diſpenſatio eſt nobis celeſtis ſeminis iniũcta: ve[p] ſi nõ ſparſerimus: ve ſi tacuerimus: qȯ cum electionis vas formidet ⁊ clamet[q]: q̃to magis[r] cuilibet exiguo metuendum eſt. Proinde ſicut non leue diſcrimẽ incumbit põtificibus ſiluiſſe qȯ cõgruit: ita his[s] (qȯ abſit) non mediocre periculum eſt: qui cũ debeãt parere[t] deſpiciunt. ℭ Pariter

4 quoqꝫ obſeruare debꝫ ſacerdos ne indignis ⁊ nõ intelligẽtib⁹ ſecreta myſteria ſua ꝑdicatione reſerare incipiat. Qui eniꝫ ea docet q̃ ab auditorib⁹ nõ valent intelligi: nõ ad eoꝝ vtilitatem ſed ſui oſtẽtationem facit. Vñ in expoſitione beati imaculati dr̃: Vitiũ animi eſt idignis ſecreta

a ℭ Que palam .i. indubitanter ſunt mala.
b ℭ Permanet. ſepius admonitus.
c ℭ De ſecretioribus. ſed ea que ſpectant ad admonitionem non autem ſecreta fidei: q2 ſi illa ſciret facilius nos inde impugnaret: vt. xj. queſtio. iij. nolite.
d ℭ Prudẽter. trãſferendo nos callide ad alienam materiã cum nec ipſi debeant alieni regni ſcrutari arcana. C. de cõmer. mercatores. ⁊ ex̃ de elec. ꝙ ſicut. immo ſubtili ingenio debemus a barbaris extorquere auruꝫ: vt C. de commer. l. ij. ⁊ xiiij. qȯ. iiij. ab illo. ⁊ q. v. capitu. dixit.
e ℭ Eludere. No. dolum eſſe bonuꝫ contra hoſtez. ✝ ſic. xxij. q. ij. vtilem. ⁊ ff. de do. l. prima.
f ℭ Penuria. Arg. contra. ſ. xxiiij. qȯ. iij. cum quibus.

✝ Virgi. i. ij. ene. Autem⁹ clypeos da nauiqꝫ inſignia nob aptem⁹: dolus an virt⁹ qs in hoſte requirat.

3 Scimus. ℭ hec eſt tertia ps huius di. in qua dicit ꝙ ſi prelati nõ corrigunt ſuos ſubditos ſanguis ſubditoruꝫ de platorum manibus requiret. Si autem faciamus qȯ in nobis eſt nõ imputatur nobis malicia ſubditoꝝ. ⁊ hoc probat per iſta tria caꝑ. Joan. de ſan.

ℭ Caſus Quidam ꝑlati ceſſabãt a correctione ⁊ a recta via: q2 infeſtabant a ſuis ſubditis: ſed dic anacletus ꝙ ꝓpter hoc a ꝑdicatione ceſſare non debent ⁊ a recta emulatione .i. dilectione: q2 beati qui pſecutionẽ patiunt propter iuſtitiam.

Mat. v. c.

g ℭ Perdant. ideſt confundant.
h ℭ Emulatione .i. dilectione. vnde no. verſum qui valet ad multas expoſitiones: Emulor inflatur amat inuidet ac imitatur. B.
i ℭ Recedere. No. ꝙ ꝓpter ſubſannationem vel perſecutionem non ceſſabit doctor a docendo vel prelatus a ꝑdicando: vt ſ. ⁊. xi. q. iij. nolite. q2 ⁊ ſi illi non ꝓficiant tñ ipſe faciet qȯ ſuum eſt: vt. xlvij. di. ꝙ ad nos. ⁊. xxiij. q. iiij. ſicut non eſt. nec ob. ſ. c. proxi. vbi dixit ꝙ prudenter debemus eludere tales. nec etiam illud ob. xxiiij. q. iij. dixit apoſtolus. vbi dicit hereticũ hominem poſt pmam ⁊ ſcḋam correctionem deuita: q2 vtrũqꝫ illoꝝ obtinet in ſecretioribus fidei: que nõ debemus pãdere illis: ſed ab illis que faciunt ad correctionem nunq̃ ceſſanduꝫ eſt: vt. j. q. vij. conuenientibus. Joã. hodie autem ſi heretici non corrigantur ſtatim tradendi ſunt curie ſeculari ad puniendum: ſi autem corrigantur ⁊ iurent ſtare mandato eccleſie in perpetuo carcere debent detrudi ad agendum penitentiam: vt extra de here. c. de. B.

Emulor varia ſignificata habet. Prelatus pp pſecutionez nõ deſerat predicatiõez.

Epheſijs. ℭ Caſus. Venantius epiſcopus ſuos ſubditos corrigere nolebat vel negligebat. de quo eum Grego. reprehendit: q2 peccata ſubditorum niſi eos corrigat ſibi imputantur. ⁊ hoc probat auctoritate pauli: ⁊ q2 paſtor videt occidere deliquẽtes niſi eos corrigat. Act. x.
k ℭ Paulus. in actib⁹ apoſtoloꝝ. xx. c.
l ℭ A ſanguine. id eſt a peccato.
m ℭ Annunciarẽ. Argu. ꝙ ſi per te nõ ſtat aliquid quo minus fiat nõ eſt tibi imputanduꝫ: vt. xxxiij. qȯ. iij. admonere. et xlvij. diſt. c. vlti. ⁊ §. neceſſe. ⁊ C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. j. arg. cõtra extra de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruande. c. j. Joan. ſed certe ibi ſtetit non per petentẽ poſſeſſionem. ff. de regu. iur. l. culpa. B. Impu duꝫ ... per q ... non ſ...
n ℭ Mũdus. Arg. a deſtructione antecedentis: vt. xxiiij. queſtio. ij. ſane.
o ℭ Tacẽdo. ſ. lxxxiij. diſtin. error.

Diſpenſatio. ℭ Caſus. In hoc. c. Nico. papa reꝑhendit ꝑlatos qui nolunt corrigere ſubditos ⁊ predicare: q2 ve erit eis ſi verba celeſtis ſeminis nõ ꝑdicauerit: ⁊ nõ ſparſerint in ſubiectos: ⁊ hoc probat auctoritate pauli. Preterea ſicut magnum eſt periculum ꝑlatis ſilere ſic periculoſum eſt ſubditis non obedire.
p ℭ Ve. al's veh. ſ. eterna mors. xj. q. iij. veh qui.
q ℭ Et clamet. Infelix homo quis me liberabit de corpore mortis huius. ſ. vj. di. ſed penſandum.
r ℭ Quanto magis. arg. a maiori. vt. xxxij. q. v. ſi paulus. viij. queſtio. j. ſi ergo ita.
s ℭ his. ideſt ſubditis.
t ℭ Parere. ideſt obedire.
ℭ Pariter. ℭ hec eſt q̃rta pars huius di. Dictũ eſt. ſ. in. c. in mãdatis. ꝙ ſecreta fidei nõ ſunt hereticis reuelãda: nũc vero dicit Gra. ꝙ idẽ eſt de catholicis indignis ⁊ nõ intelligẽtibus: ſi aũt ſecus fiat nõ fit ad eoꝝ vtilitatẽ ſed poti⁹ ad oſtẽtationẽ vel adulationẽ vel ſeſe iactatiõez vel ꝓpter loquacitatẽ incautã: ⁊ hoc probat per expo- 4

ſitionem: Beati immaculati. Ex qbus oībus pʒ φ ſi prelatus in pdicādo diſcretionē non ſeruat tanq̄ʒ torto naſo.i.diſcretione carens ſacerdotis officio videt̄ idign⁹. a ℭ Irreuocabile. Horatius. Ná ſemel emiſſum manet irreuocabile verbū. extra de verb. ſig. forus. ⁊ Horatius. Neſcit vox miſſa reuerti: iuxta illud: Vox emiſſa ſemel irreditura volat. b ℭ Torto. ſ. diſt. xlix. c. j. Hinc etenim naſum cōparat diſcretioni: q2 per euʒ perpenditur odor ⁊ fetor. Diſtin. xliiij.

oportet ordinādū eſſe nō vinolentū ſed ſobriū. ſed nō tractauit ibi niſi de ſobrietate potus: nō reſūmit eam h̄: tractat de tempātia ⁊ ſobrietate cibi. Annectit φ laici ⁊ clerici q faciūt magna ꝯuiuia cā laſciuie delinquūt. Iteʒ addit φ clerici nō debent comedere vel bibere in tabernis: niſi neceſſitas cogat. ✝. Deinde dicit φ cibū clericorū ſemp precedet ⁊ ſequet̄ orō. Iteʒ φ in ſacerdotali cōuiuio ſemper debet legi lectio ſacre ſcripture.

vulgare qđ fit vel loq̄citate icauta cum ſine iudicio volat irreuocabile[a] verbū. vel adulatiōe vt ei placeat ✝ cui ſecreta reuelat: vel iactatiōe ſcie vt plura ſcire videat. In qbus oībus pfecto datur intelligi quāta debet eſſe diſcretio in predicatiōe ſacerdotis: qua ſi forte caruerit tanq̄ torto[b] naſo ſacerdotalis officij iudicatur indign⁹. ℭ Diſtin. xliiij.

Um aūt vinolent⁹ eſſe phibet̄ gule intēperātiā nequaq̄ hīc pmittitur: neqʒ eni ebrietas phibetur ⁊ voracitas permittitur: vtrūqʒ [c] enim inter opa tenebrarū aplus cōmemorat ſcribens romanis: Nō in comeſſationibus ⁊ ebrietatib⁹: ventris nāqʒ ingluuies ad luxuriā prouocat facile: ⁊ omne opus bonuʒ diſſoluit. Unde Hiero. Uenter ⁊ genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: vt ex vicinitate mēbrorum cōfederatio intelligat̄ vitiorum. Hic nabuzardā princeps cocorum muros hierl'ʒ deſtruxiſſe legitur. Quia vēter cui multitudo cocorum deſeruit edificia virtutū ad ſoluʒ redegit. Sacerdos itaqʒ de altari viuere[d] nō luxuriari querat. Unde ait Hiero. Tibi o ſacerdos de altari viuere nō luxuriari permittit̄. Sunt aūt comeſſatiōes nō ſolū ſacerdotib⁹ ſed etiā laicis noxie: q ſeſtiuos ⁊ ſolēnes dies nō alit̄ ſe digne celebrare putāt niſi comeſſatiōib⁹ deſeruiāt. ℭ Unde Augu. ſcribit ad Aureliū epm.

ℭ Non eſt vacandū comeſſationibus ⁊ ebrietatibus.

Omeſatiōes ⁊ ebrietates ita conceſſe ⁊ licite putantur [e] vt in honore beatiſſimorum martyrū nō ſolum p ſolēnes dies (qđ vnuſqſqʒ lugēdū[f] videat q hec nō carneis[g] oculis inſpicit) ſed etiaʒ q̄tidie celebrent̄. Et poſt pauca. Nō ergo aſpere q̄tū eſtimo nō duriter nō modo ipērioſo iſta tollūt̄: ſʒ magis docēdo q̄ iubēdo magl monēdo q̄ minādo: ſic eni agēdū

Uiʒ autem. hec diſti. diuidit̄ in tres ptes. in quarū prima pbat de temperantia gule. ⁊ hoc pbat p quattuor auctoritates ſanctorum patrū. ſecūda ibi mnris. tertia ibi: non opʒ. Jo. de ſan. ℭ Uinus. Supra i xxxv. di. dictū eſt φ ſacerdos nō dʒ eſſe vinolētus: ſed ſobri⁹: ſed q2 comeſſatio ⁊ voracitas ebrietati ſunt coherētia: ideo phibita ebrietate phibet̄ in hac. xliiij. di. voracitas ⁊ gule intemperātia. Et pbatur trib⁹ rationib⁹. Prima eſt: q2 comeſatio ⁊ ebrietas ab aplo enumerātur inter opa tenebrarum dicēs: nō in comeſſatiōib⁹ ⁊c. Secūda eſt: q2 ventris ingluuies facile puocat ad luxuriam: ⁊ oē opus bonum diſſoluit. Tertia pbat exēplo nabuzardā: qui deſtruxit muros hieruſalem: q2 ei multitudo coquorū deſeruit. Sunt autē comeſatōes noxie nō ſolum ſacerdotib⁹ ſed etiaʒ laicis: qui dies feſtiuos ſe celebrare nō putāt niſi comeſſationibus deſeruiant. ℭ Cuʒ aūt. hec di. ſpectat ad tertiū ca. aplice regule q̄ tractata eſt. xxxv. diſti.

c ℭ Utrūqʒ. Arg. φ vno phibito vel pmiſſo idē erit in cōnexo ſibi: vt. ſ. diſt. iiij. deniqʒ. ⁊. j. q. j. ſicut xps. Et ē hic ar. φ ſi papa vel eps ſcienter aliqueʒ ordinat vi; reſtituere ipſum fame: cū fama ⁊ ſacerdotiū ſibi ſūt annexa. Jo. qđ falſū eſt: vt extra de ſchiſma. c. ij. vbi dicit̄: φ pbare dʒ ſecum ſuiſſe diſpēſatū. Bar. d ℭ Uiuere. Sufficere debet ergo clerico φ viuat. i. ſola neceſſaria habeat: ⁊ artat̄ illa neceſſitas tm̄ ad victum ⁊ veſtitum: vt. xij. q. j. eps. Qualiter tamē hoc intelligēduʒ eſt dixi. xxj. q. j. c. j. ℭ Omeſatiōes. ℭ Cāus. Que ſūt aureli⁹ ab auguſtino: vtrū laici qui in diebus feſtiuis deſeruiunt comeſatiōib⁹ ⁊ ebrietatibus pp hoc debent ſuſpendi vel excōicari: Et rn̄. φ non: q2 multitudo eſt i cā: in quā ſeueritas diſcipline nō eſt exercenda: ſed monēdi ſunt nō imperioſe: ſed benigne: vt deus in nr̄o ſermone timeat̄ ⁊ nō nos: ⁊ vt cetera multitudo frāgatur incipiēdū eſt a ſpūalibus vel ſpūalibus primis. e ℭ Putant. a ſtultis videlicet. f ℭ Lugendum. i. nōne vnuſqſqʒ hoc lugendum videat. g ℭ Carneis. ſ. ſpiritualibus.

Prompti ad loquēduʒ ſunt arguēdi.

✝ ℭ Tex. ſit in ſi. in j. c. ō ſta u. ⁊ ima. i. vbi vide qd ſit adulatio.

✝ I

✝ ✝ I

Rom. xiij.

Cōuiuia reprobata.

✝ ℭ Concor. gl. in c. nulli. in gl. j. ſ. xlij. diſtin.

Ordo purgat infamiam.

Uictus ⁊ veſtit⁹ ſufficiūt clerico.

a ℭ Cum multitudine.multi ſunt.xl.vt extra de ele.ex. cō.latores.Aliqñ.xxiij.milia ſunt pauci:vt.xlv.di. diſci. plina.Et habes hoc ꝓpter multitudinē detrahitur ſeue ritati:vt.l.di.vt cōſtitueret.q.j.q vij.quotiēs.ꝛ.xxiij.qō. iiij.ipſa pietas.ꝛ.c.non pōt.Qñqꝫ ꝛ cū paucitate minus agendū eſt cū time tur ſcādalū.xxiij.q. iiij.cū quiſqꝫ.vbi ergo aliqd male fit ꝛ qſi ex aucte defen. dit:tūc non dꝫ dor. mire ſeueritas: qñ ꝺo nō defendit tūc diſſimulari pōt pp ſcādalū vt de pe.di.vj c.j.in fi.ꝛ.lxxxj.diſt. plimos.ꝛ.l.diſt.dño ſcō.ſed pp ſcandalū nunqꝫ dꝫ deſeri ve ritas ipſa:vt ex̄ de reg.iu.q ſcādaliꝫaue rit.ſꝫ ſeueritas pena rū pōt deſeri:vt hic. Jo.Jtē vbi non hꝫ locū diſpēſatiōis re mediū:vt in matri monio ꝓpter mul titudinē nō eſt rece dēdū a ſeueritate ca nonica: vt extra de tranſac.ex parte.B.

Severitas autem exercenda est in peccata paucorum ...

eſt cū multitudineª peccātiū. Seueritas aūt exercēda ē in pctā paucoꝝ:ꝛ ſi quid mina mur cū dolore fiat de ſcriptu ris cōminādo vindictā futu rā:ne noſipſi in noſtra ptāte ſed deus in noſtro ſmone ti meat. Jtaqꝫ prius monebū tur ſpūales aut ſpūalibꝰ ꝓxi mi:quoꝝ auctoritate ꝛ leuiſ ſimis qdē ꝛ inſtātiſſimis ad monitōībꝰ ceťa mltitudo frā gat. ℭ Jtē ex ↄcl.laodicēſi.

ℭ Nulli clericoꝝ aut conti nentiū licet tabernas itrare.

NOn opꝫ clericos ſeruiē tes a pſbyťis vſqꝫ[b] ad diacones ꝛ deinceps ordinis eccľiaſtici oēs vſqꝫ ad mini ſtros aut lectores aut exorci ſtas aut oſtiarios aut pſalmi ſtas aut etiā eos q in ꝓpoſi to[c] ↄtinētie ſūt tabernas (niſi cā neceſſitatis) itrare. ℭ Jtē ex ſexta ſynodo. ℭ Depo nat clericus q tabernas aut ergaſteriū habere voluerit.

NUlli clerico lꝫ tabernā aut ergaſteriū[d] haberē: ſi eni hmōi tabernā igredi ꝓ hibeť q̄tomagis[e] alijs mini ſtrare i ea? Si qs ꝺo tale qd fecerit:aut ceſſet[f] aut dponať. ℭ Jtē ex ↄci.carthagiñ.iiij. ℭ Niſi neceſſitate ↄpulſi cle rici tabnas nō ingrediātur.

CLerici edendi vel bi bendi cā tabernas nō ingrediantur niſi peregrina tionis[g] neceſſitate compulſi. ℭ Jtē Grego. Natali epo. ℭ Corripiēdus eſt epiſco pus qui cōuiuijs occupatur.

MUltis ab vrbe tua ve niētibus fr̄ chariſſime didici paſtorali cura d̄relicta ſolis te cōuiuijs occupatū: q̄ audita nō crederē niſi hec ac tionū[h] tuaꝝ expimētis ꝓba rē.iā q: nequaq̄ lectiōi ſtu deas:neq̄ q̄ exhortatiōi inui giles[i] ſꝫ ipꝫ q̄qꝫ vſū eccľiaſti ci ordis ignores: hoc eſt teſti moniū[k] q his ſb qbꝰes poſi tus ſuare reuerētiaꝫ neſcis. ℭ Jtē ad eūdē. ℭ De eodē

OMnuiuia cōia q̄ ex in tētiōe impēdēde chari tatis ſiūt recte vŕa ſrnitas in ſuis epiſtoľ laudat:ſed tñ ſci endū ē q: tūc ex charitate ve raciť ꝓdeūt cū i eis nulla ab ſentiū vita mordeť[l]:nullꝰ ex irriſiōe rephēdiť:nec i eis in anes ſeculariū negociorū fa bule ſed ꝟba ſacre lectōis au diūtur:cū nō plꝰ q̄ neceſſe ſit ſuiť corpi:ſꝫ ſola eiꝰ infirmi tas reficiť vt ad vſus exercē de ꝟtutis hēať. Hec itaqꝫ ſi vos i vŕis ↄuiuijs agiť] abſti nētiū[m] (fateor) magři eſtis. ℭ Jtem ex concil nanetēñ.

NUllus pſby teroꝝ qñ ad āniuerſa riū dieꝫ trigeſimū aut ſepti mū aut tertiū alicuiꝰ defūcti aut q̄cūqꝫ vocatiōe ad colle ctā ↄuenerit:ſe iebriare vlla tenꝰ pſumat:nec pcatꝰ amore ſcōꝝ vel ipſiꝰ aie bibere aut alios ad bibēdū cogē vel ſe aliena pcatōe igurgitare:nec plauſus ꝛ riſus incōditos ꝛ fabulas īanes ibi referre aut cātare pſumat:aut turpia io ca vľ vrſo vel tornatricibꝰ añ ſe fieri patiať:nec laruas de monū ante ſe ferri ↄſentiat: q: hoc diabolicū ē ꝛ ſacrꝭ ca nonibꝰ ꝓhibitū. ℭ Jteꝫ ex eodē. ℭ De eodē. Palea.

QUādo aūt ↄueniūt pre ſbři ad aliqđ ↄuiuium aliqs poꝛ illoꝝ verſum ante mēſaꝫ icipiat ꝛ cibū bñdicat ꝛ tūc ſm ordinē ſedeāt alť al teri honorē pbētes:ꝛ p vices cibū ꝛ potū bñdicāt:ꝛ aliqs de illoꝝ clericis aliqd de ſan

Seueritati an ꝓpť multitudinē vel paucitatē detrahať.

✠ ℭ Con cor.tex. in l. decurio nuꝫ.ꝛ ibi glo.ꝛ doc. C.de pę.

NOn oportet. ℭ Caſus. Cle rici oēs generaľr et q votū continētie fe cerūt,ꝓhibentur in gredi tabernas: niſi cā neceſſitatis:vt.J. c.ſeq. Sequētia duo ca.plana ſunt.

b ℭ Uſqꝫ.iproprie ponit hic vſqꝫ cum nulli ſint i medio.

c ℭ Qui in ꝓpoſito. vt de eo deuoti cōuer ſi.xij.q.j.duo ꝛc.

d NUlli licet. ℭ Ergaſteri um.i.ſtationem.

e ℭ Quāto magis. Cui nō lꝫ minꝰ nō licebit ꝛ maiꝰ vt ħ.ꝛ xxiij.q.j.miramur. ꝛ.lxxiij.diſtin.geſta. xiij q.v.penale.ſic ī caſu cōuerſo.ſ.cui li cet maius ꝛ minꝰ. xvj.q.ij.viſis.

f ℭ Aut ceſſet. ſic. xxxv.diſt.c.j.

g CLerici. ℭ Niſi pegri natōis.No.q pmit tiť viatori qđ alij ñ pmittiť.Ar.ſi.de.J.xi q.iij.qm multos.

✠ ℭ Adđ q actō hic capiť p ac.

MUltis. ℭ hec eſt ſa ps huiꝰ

di.in q̄ rephēdiť qdā natať epo:qui ſemp erat in cōme ſatiōibus:ita q officium ſuū neſciebat:ꝛ ita alijs detra hebat.ꝛ hoc probať per hoc.c.ꝛ per.c.ſequens. Joā.de fan. ℭ Caſus. Jn hoc.c.rephēdit Greg.natalē epm:q tm ↄui uijs deſuiebat:in qbꝰ vita abſētiū rephēdebať:ꝛ īanes fa bule cātabenť.qđ ex eo appebat:q: neqꝫ lectiōi neqꝫ exhorta tiōi inſiſtebat: neqꝫ ſuis maioribus re uerentiā exhibebat.

h ℭ Actionū.Ar.ꝓ ſumi ↄ aliquē qñqꝫ pp crimē pteritūꝫ. xxij.di.ↄuenit.xxx. iiij.q.j.cū p bellicaꝫ, qñqꝫ ex pñti circa ꝓ ſens vt ħ.qñqꝫ circa futuꝝ.l.di.ſi qs dia con⁹.qñqꝫ ex pteri to circa pteritū.xxij q.j.nō ē.qñqꝫ ex pte rito circa futurum. xxij.qō.v.ſi apud.ꝛ lxxxj.di. plurimos.

i ℭ Jnuigiles.que duo.ſ.lectiōi ſtude re ꝛ exhortatiōi inui gilare ſunt opa pōn tificis.xxxvj.di.c.vl.

k ℭ Jn teſtimoniū. hic vnū factum pro bat aliud:vt.j. que ſtio.j.conſtat.ꝛc.

COnuiuia. ℭ Caſus Jdē. natalis eps excuſa bat ſe:q: rephenſus fuit pp ↄuiuia q̄ fa ciebat:dicēs q bona intētiōe ꝛ cā impen dēde charitatis hoc faciebat. Sꝫ Grego. dicit q tūc ſiunt ex charitate cū vita ab ſentiū nō reprehen ditur nec inanes fa bule recitantur:ſed verba ſacre locutio nis:ꝛ cū infirmitas ſola reficiť.Et g hoc in ſuis cōuiuijs fa cit magř eſt abſtinē tie.Que aūt ſequū tur vſqꝫ ad di. pla na ſunt:ꝛ ſe patēt.

l ℭ Mordetur. vn de verſus. Quiſqs amat dictis abſen tium rodere vitaꝫ: hanc mēſam veti taꝫ nouerit eē ſibi.

m ℭ Abſtinētium. No.q abſtinēs dici tur q bñ comedit:ꝛ cōtinēs dī q tñ co gnoſcit vxorē ſuaꝫ: vt.xxxj.diſt. nicena.

eta ſcptura legat. Poſt refectõez ſilr hymnũ di cãt ad exẽplũ dñi ſicut in cena feciſſe legit. Et ſe ↄtineãt oẽs pſbri (maxie i talib⁹ locis) vt nõ vitu peret miſterium eoꝝ. ℭ Itẽ ex eodẽ. ℭ De co‑ dc. Paſca.

Quãdo pſbri p kalẽdas ſil cõ‑ ueniũt poſt pactũ diuinũ miſteriuʒ ad ne‑ ceſſariá collectõeʒ: nõ q̃ſi ad plenã refectionẽ ſed q̃ſi ad prãdiũ ibi ad tabulas reſideant: ne p talia ĩhoneſta ↄuiuia ſe inuicẽ grauẽt: qꝛ indecẽs eſt ⁊ onerosũ. Sepe ẽt tarde ad ecclĩaʒ redeũtes ma‑ ius dãnũ de rephẽſiõe ↄſequunt: qd̃ de ğuedine mutua ↄhunt q̃ lucrũ ibi faciãt. Nam de hmõi ↄuẽtu paulus corĩthios rephẽdit: qꝛ incõuenien ter cenã dñicã mãducare cõueniebãt. Sic ⁊ q ad cenã dñicã .i. ad collationẽ ꝟbi ſub occaſiõe ↄue‑ niũt: ⁊ ex igluuietate vẽtris cã ↄiũgunt rephẽſi‑ biles corã deo ⁊ hoib⁹ habent: ⁊ iõ pactis oib⁹ q volũt panẽ cũ charitate i domo frĩs ſui ſil cũ fra trib⁹ frangãt: ⁊ ſinguli ſingulũ bibere faciant: ⁊ maxime vltra tertiã vicem poculũ nõ ↄtingant: ⁊ ſic ad ecclĩas redeãt. ℭ Itẽ ex ↄci. Laodiceñ.

ℭ Chriſtiani ex ſymbolis ↄuiuia nõ celebrent.

Non opʒ[a] miſtros altaris vel q̃ſlibet cleri‑ cos aut ẽt laicos xpianos ex ſymbol[b] (que vulgus comeſſalia appellat) cõuiuia celebrare[c]. ℭ Item ex ↄcilio tole. iij. ℭ Sacrarũ ſcriptu‑ rarũ lectio ſacerdotalib⁹ ſemp cõuiuijs miſceat.

Pro reuerẽtia[d] dei ⁊ ſacerdotũ id vniuerſa cõſtituit ſynodus vt (qꝛ ſolẽt crebro mẽſis ocioſe fabule iterponi) in oi ſacerdotali ↄuiuio le ctio diuinaꝝ ſcripturaꝝ imi‑ ſceat: p hoc eni ⁊ aie edificãt ad bonũ: ⁊ fabule nõ neceſſa rie phibẽt. ℭ Itẽ ex ↄcilio martini pape. ℭ De ↄfertis nec ↄuiuia facẽ nec añ horaʒ diei tertiã clĩcis comedere lʒ

Non liceat ſacerdotes vel clericos ſʒ nec reli gioſos laicos cõuiuia facere de ↄfertis: nec oʒ clericos vel laicos religioſos añ ſacram horã diei tertiã inire ↄuiuia: nec aliqñ clericos nõ hym‑ no[e] dcõ comedere panẽ: ⁊ p⁹ cibos gratiã auctori deo rẽfer re. ℭ Si ergo laicis cõeſa‑ tiões dãnabiles ſunt: multo‑ magis ſacerdotib⁹ ĩputãt ad gehẽnaʒ. Vẽter eni pinguis (vt Hiero. ait) craſſũ ſenſuʒ generat cũ ſacerdotal ſenſus ecõtra vigil eſſe debeat ⁊ te‑ nuis. Atqʒ iõ edacitatis vitio obnoxij i ſacerdotes vngi nõ debẽt: hi eni (vt ait Greg. in moral.) q adhuc vitiorum bello ſubiacẽt neq̃q̃ p pdica tiõis vſum heſſe magiſterio ceteroꝝ debẽt. ℭ Diſti. xlv

Segitur non pcuſſorem: nõ eni opor tet epm ita eſſe iraſcibi lẽ: ⁊ pturba ti ſenſus vt percutiat qui de‑ bet eſſe patiens: ſed ſequatur eum qui dorſum poſuit ad flagella. ℭ Unde Grego‑ rius ſcribit Johãni episco‑ po conſtantinopoli.

Di. xlv Segtur. ℭ hec di. di‑ uidit i quattuor ptes. i q̃ꝝ pria pbat p ſeptẽ au ctoritates q prelati nõ debẽt eſſe accenſi ad irã vel perturba‑ tionẽ. ſecunda ibi: ſalomõ. tertia ibi ex his. quarta ibi: per‑ cuſſor. Jo. de ſan. Diuiſio.

ℭ Caſus. In hac. xlv. di. pſeqt ix. cap. aplice regule Opor tet epʒ nõ eſſe pcuſ‑ ſoreʒ qui nõ dʒ eſſe iraſcibil ⁊ pturbati ſenſus ſed patiens exẽplo xpi: q dorſuʒ poſuit ad flagella. Et pmo pbat q prelati nõ debẽt aliquẽ per cutere. vſqʒ ad. §. ſa lomõ. poſtea allegat in ↄriuʒ vſqʒ ad. §. ex his. No. ergo q ẽ pcuſſio ſpũalis: ⁊ ẽ percuſſio corpalis. Percuſſio eſt du‑ plex. Spũalis pcuſſio eſt cum quis idiſcreto ſmone corrigit ali‑ quos. iſta phibet: vt j. ea. c. vl. Corpal eſt illa que manu fit: ⁊ iſta ſi fit ex ira vl. o‑ dio: vel ad hoc vt ma gis timeat peccatuʒ eſt: vt. j. e. c. j. ſʒ ſi fit cã correctiõis licita eſt ei q hʒ ptãteʒ in eũ: vt. j. eo. cuʒ bea‑ t⁹. ⁊. xxxv. di. añ om nia. hoc tñ ſcias: q epẽ ſuis manibus neminẽ verberabit: vt. lxxxvj. di. nõ li‑ ceat. ſed p alium po teſt: vt. v. q. v. illi. nõ tñ per laicũ ſed p cle ricũ ſi clericus fue‑ rit verberandus: vt extra de ſen. excom. vniuerſitatis. niſi pe nitus ſit incorrigi‑ bilis: tũc etiã per lai cũ poteſt: vt extra de ſentẽ. excõ. vt fame. Itẽ diſtinguẽdum eſt circa qualitateʒ ipſaꝝ perſonaꝝ que corrigẽde ſunt: ⁊ ẽt circa quãtitatẽ cri‑ minũ: naʒ qui ſunt in minorib⁹ ordi‑ nibus cõſtituti lici‑ Corrigẽs dʒ multa attendere

Non oportet. ℭ hec ẽ ter‑ tia ps hui⁹ di. i qua di q nullus dʒ fa‑ cere ↄuiuiũ de ↄfer tis .i. ſymbolis: qd̃ i vulgari dĩ eſcot. ⁊ ad hoc pbãduʒ iſta tria capi. inducun‑ tur. Jo. de ſan.

a ℭ Nõ oportet. hic habent quidã. c. nul lus. qd̃ eſt. j. de ↄſe. di. v. nullus.

b ℭ Ex ſymbolis. Symbolũ eſt quã‑ do plures ↄferunt ad cõuiuia faciẽda. Idem eſt cõfertum.

c ℭ Celebrare. naʒ vt ait Juuenal. Mi ſerum eſt aliena vi‑ uere quadra.

d Pro reuerẽtia. j. de cõſe. di. v. in omnibus.

e Non liceat. hymno. j. d ↄſe. di. ij. panis ⁊ ca lix. ⁊ c. vidicimus.

te verberatur etiā pro minoribus criminibus.vt.ſ.eo.§.ſalomon.ꝛ.xxxv.di.ante.ſed maiores nō ſunt verberādi:niſi ꝑ maioribus vel enormibus criminibꝰ vt.ſ.eo.cū beatus.ꝛ.xxxv.di.ante.Sunt tñ aliȷ́ caſus in quibus licite percutitꝰ clericꝰ.vt no.xvȷ́.q.iiȷ́.ſi qs ſuadēte.

ſio erit inutilis:ſi aūt conuerti noluerint:in ferijs ꝛ feſtiuitatibus ſuis quas ipſi ꝛ parentes eorum hactenus coluerunt inquietari non permittat:ſed liberam habeant licentiam celebrandi.

e ℭ Blandimētis.vel etiā muneribus.vt.xxiȷ́.q.iiȷ́.c.vlti.licet ar.ſit contra.j.q.ȷ́.q̄zpio.

Q Uid autem. ℭ Caſus. Quidā prelati erāt q vt magis timerentur ſuos clericos verberabāt.Et preterea homines ad fidē verberibus:ꝛ nō predicatione cogebant:ſed dicit Grego.in hoc cap.ꝙ hoc facere nō debent.ꝛ hoc probat auctāte Pauli dicētis:Argue obſecra increpa i omni patientia ꝛ doctrina:ꝛ auctoritate cōcilij in quo ſtatuitur vt nullus clericus percutiatꝛ:qui contra fecerit triduo ſuſpendatur.

ꝑ ℭ Arg. ꝙ ſufficit allegatio generalis nō expſſo libro.ꝛ ꝙ ꝑ gl.i ver. cōtinebatꝛ in.c.cōtinebatꝛ.de reſponſa.impu. ȷ́.Tim. iiȷ́.

a ℭ Canones.lxxxvj.di.non liceat.

b ℭ Fidem.ad fidē enim nemo cogendus eſt.vt.xxiȷ́.qō.v.ad fidem.ꝛ.ſ.eo.de iudeis.ſed fidem receptā cogitꝛ quis retinere.ꝛ ſic nō obſtat.xxiȷ́.q.iiȷ́.quis nos.ꝛ.q.vj.iā vero.

Fidē ſuſcipere nemo cogitur.

c N Eminem. Peccātē.dū tamen non nimis enormiter excedat:vel intellige:ꝙ clericus in ſacris ordinibus cōſtitutus non eſt grauiter ꝛ immoderate verberandus:ꝛ ſic nō obſtat.extra de ſenten.excom.vniuerſitatis.Joan.

Clericus an poſſit verberari.

d ℭ Triduo.ſimilis ſuſpenſio eſt.v.q.iiȷ́.in loco ꝛc̄.

Q Ui ſincera itē. ℭ Caſus Neapolitani verberabāt iudeos:vt ad fidem cōuerterentꝛ:nec pmittebāt eos ſuas feſtiuitates celebrarꝛ:de hoc cōqueſti fuerūt iudei pape.Precepit ergo papa neapolitano archiepō ne hoc fieri permittat:qm̄ nō aſperitatibus ſed rōnibus ꝛ auctoritatibus veteris teſtamēti ſunt cōmonēdi:ꝛ ammonitiōibus ad fidē ſunt cōuertendi:alr coꝝ cōuerſio erit inutilis.

ℭ Verbeꝝ correctione:non verberibus timeri dꝫ ep̄us.

Q Uid aūt de ep̄is q verberibus timeri volunt canonesᵃ dicāt✝ bene fraternitas veſtra nouit:paſtores enim facti ſumus nō ꝑcuſſores:egregius predicator dicit:Argue obſecra:increpa in omni patiētia ꝛ doctrina.Noua vero atq̄ inaudita eſt iſta predicatio:que verberibus exigit fidēᵇ. ℭ Itē in quodā ꝯcilio. ℭ De eodē.

N Eminemᶜ quiſq̄ peccantē clericum cede attingat:nō preſbyter diaconē:nō epiſcopus clericū vel ſeruitorem eccleſie ad cedē ꝑducat:quod ſi ita cauſa exigit:id eſt ſi incorrigibilis extiterit clericus:triduoᵈ priuetur honore:vt penitēs redeat ad matrem eccleſiā. ℭ Idem paſchaſio ep̄o neapolitano.

ℭ Non aſperis:ſed blandis ad fidem verbis ſunt alij qui prouocandi.

Q Ui ſincera intentione extraneos a chriſtiana religione ad fidē cupiunt rectā ꝑducere blandimētisᵉ debēt non aſperitatibꝰ ſtudere:ne quorum mentē reddita ratio a plano poterat reuocare pellat ꝓcul aduerſitas.Nā quicūq̄ aliter agūt ꝛ eos ſub hoc velamine a cōſueta ritus ſui voluerint cultura remouere:ſuas illic magis q̄ dei cauſas ꝓbantꝛ attēdere. ℭ Iudei ſiqdē neapolim habitantes queſti ſunt nobis aſſerentes:ꝙ qdā eos a quibuſdā feriarū ſuaꝝ ſolēnitatibꝰ irrationabiliter nitātur arcere:ne illis ſit licitū feſtiuitatū ſuaꝝ ſolēnia colere:ſicut eis nunc vſq̄ ꝛ parētibus eoꝝ longis retro tꝑibus licuit obſeruare:ꝙ ſi huius rei veritas ita ſe hꝫ:ſuꝑuacue rei videntur operā dare:Nam qd vtilitatis eſt qñ ꝛ ſi cōtra longum vſum fuerint vetiti:ad fidei illius cōuerſionē nihil ꝓficit:aut cū iudeis qualr cerimoniasᶠ ſuas colere debeant regulas ponimus ſi ꝑ hoc eos lucrari nō poſſumus?Agendum eſt ergo vt potius rōne ꝛ māſuetudine ꝓuocati ſequi nos velint non fugere:vt eos ex eoꝝ codicibus oſtēdentes que dicimꝰ ad ſinū mr̄is eccleſie deo poſſimus auxiliante cōuertere:Itaq̄ fraternitas tua eos monitis ꝓut potuerit deo adiuuāte ad ꝯuertendū accendat:ꝛ de ſuis illos ſolēnitatibus inquietari denuo nō permittat:ſed oēs feſtiuitates feriaſq̄ ſuas (ſicut hactenꝰ tam ipſi q̄ parentes eoꝝ per longa colētes retro tꝑa tenuerunt) liberā habeant obſeruādi celebrādiq̄ licentiamᵍ. ℭ Itē vniuerſis epiſcopis per galliā ꝛ europā ꝛ germaniā conſtitutis.

ℭ Nō ſeueritate ſꝫ beniuolentia ſubditos ꝑlati corripiāt.

L Icet plerūq̄ accidāt ſacerdotibꝰ que ſunt reprehendēda:plus tñ erga corrigendos agat beniuolētiaʰ q̄ ſeueritas:plus cohortatio q̄ cōminatio plꝰ charitas q̄ poteſtas:cū nemo noſtrum ſine reprehēſione aut ſine peccatoⁱ viuat.nā ſi dominꝰ ſtatim poſt trinā negationē bea

f ℭ Cerimonias. Cerimonie dicuntꝛ ſacrificia iudeoꝝ:q̄ cereis exercebātur.ſ.diſt.vj.§.his ita.

Cerimonie.

g ℭ Licētiam.Sed nōne iudei mortaliter peccāt iſta faciēdo:quō ergo datur eis licentia peccādi mortalr?Itē ſi peccant mortalr:quare nō puniuntꝛ:cū ipſi in alijs delictis puniūtur:vt.xvȷ́.q.iiȷ́.cōſtituit.ex de vſu.poſt miſerabiles.Sed dic ꝙ non dat eis hīc licētiā peccādi ſed liberatóē a pena.Et eſt ſiſe.iiȷ́.di.deniq̄.ꝛ.xxj.q.ȷ́.placuit.xxiȷ́.q.j.paratus.Ad aliud rñdeo ꝙ ſi iudei ab hꝫ ꝓhiberentꝛ ergo iā cogerētur ad fidē:ꝛ hec vera ſunt:dū tñ ipſi in contēptum noſtre fidei nō exerceāt talia vt.C.de iude.iudeos.ꝛ extra de iude.ꝛ ſi iudeos.

Eccl'ſie permittit iudeos mortaliter peccare.

L Icet plerūq̄. ℭ Caſus. Epi in gallia germania ꝛ europa ſtatim cū perpendebant clericos ſuos delinquere:eos iudicabāt ꝛ eijciebāt de eccl'ia ſua:de quo papa eos reprehendit:ꝛ docet ꝙ ſi aliquādo clerici delinquāt:non ſtatim fulminēt illos ſed ſupportent:cū nec ipſi ſint ſine reprehēſione ꝛ peccato.ꝛ hoc ꝓbat exemplo chriſti:qui ſi petrum poſt trinā negationē ſtatim iudicaſſet nō tantum fructum ex eo recepiſſet.ꝛ auctoritate euāgelij dicētis:Quod tibi nō vis fieri ꝛc̄.

h ℭ Beniuolentia.Nam ſententia que miſericordiam vetāt fugienda eſt.l.diſtinctio.ponderet.

i ℭ Sine peccato.vt.lxxxj.di.apl's.ꝛ.xxv.di.§.nūc autē.

Snia ꝯiūcta [illegible] miſericor[illegible]

a Expectandi. Ar. ꝙ ſemper iudex potius ſequi[tur] miſericordiã ꝙ̃ iudiciũ: vel eqtatẽ ꝙ̃ rigorẽ: vt.lxxxvj.di. nõ ſatis.l.di. põderet.xxvi.q.vij.alligãt.ꝛ.xxxv.q.ix.veniã.
b Judicandi.ideſt damnandi.
c Scandaloꝝ.nam ſcandalũ eſt clericum ſtatim puniri poſt delictum. ſic.xj.q.iij. rurſus.
d Non vult. ſic ij.q.vj.qui ſe ſcit.

h Et quod prouiſum eſt. Simile eſt qđ dicit decre. quod alicui pro pietate conceditur nõ debet redundare in alterius iniuriam: vt extra de eccle. edifi.c.ij.ꝛ extra de appel. reprehenſibilis.
i Concordiam. ſcilicet vt vnus preeſſet alijs ne fieret ſchiſma: vt.xciij. di. legimus.ꝛ.lxxxix. diſtinctio. ad hoc.

tum petrum apoſtolũ preceptorem noſtrũ iudicaſſet: nõ tm̃ ex eo fructũ (ſicut fecit) recepiſſet. Expectãdi[a] ergo atq̧ corrigendi magis ſunt rectores eccleſie ꝙ̃ ſtatim iudicandi[b]. Unde neceſſe eſt ꝙ̨ negocia eccleſiaſtica poſt multarum experimẽta cauſaꝝ ſollicitius proſpici ꝛ diligentius ꝓcaueri: quatenus ꝑ ſpiritum charitatis ꝛ pacis oĩs materies ſcandaloꝝ[c] ꝛ ꝓſumptio inuidoꝝ atq̧ oppreſſio ſimpliciũ fratrum de eccl'ijs dñi auferantur. Et ſicut non vult quiſꝗ̃ fratrũ ſe alioꝝ iudicio ꝑgrauari: ita non audeat alij inferre qđ ſibi non vult[d] fieri. Judei nõ ſunt cogendi ad fidẽ: quam tamẽ ſi inuiti ſuſceperint cogendi ſunt retinere. Unde in tole. concil. ſtatutum eſt.

Sicut nõ ſunt iudei ad fidem cogendi: ita nec cõuerſi ab ea recedere permittũtur.

De iudeis aũt precepit ſancta ſynodus nemini deinceps ad credendum vim inferre: cui eñi vult de[us] miſeretur: ꝛ quem vult indurat: nõ enim tales inuiti ſaluãdi[e] ſunt ſed volentes: vt integra ſit forma iuſticie. Sicut eniꝫ homo ꝓpria arbitrij voluntate ſerpenti obediẽs perijt: ſic (vocante ſe gratia dei) ꝓpria mentis cõuerſione q̈ſq̧ credẽdo ſaluatur: ergo nõ vi ſed libera arbitrij ſui volũtate ꝛ facultate vt conuertant[ur] ſuadendi ſunt nõ potius impellendi. Qui autem iampridem ad chriſtianitatẽ coacti[f] ſunt: ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis ziꝫebuti: q[uia] iam conſtat eos ſacramentis diuinis aſſociatos ꝛ baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe ꝛ chriſmate vnctos eſſe: ꝛ corporis domini extitiſſe participes: oportet vt fidem quam etiam vi vel neceſſitate ſuſceperunt tenere cogantur: ne nomen domini blaſphemetur ꝛ fides quam ſuſceperunt vilis[g] ac contemptibilis habeatur. Item Leo papa epiſcopis.

Beniuolentia plus ꝙ̃ ſeueritas erga corrigendos agat.

Licet nõnunquam accidant que in ſacerdotalibus ſunt reprehendẽda perſonis: plus tamẽ erga corrigendos agat beniuolentia ꝙ̃ ſeueritas: plus exhortatio ꝙ̃ cõminatio plus charitas ꝙ̃ poteſtas: ſed ab his qui que ſua ſunt querunt non que ieſu chriſti facile ab hac lege diſceditur: ꝛ duꝫ dominari magis ꝙ̃ conſulere ſubditis placet: honor inflat in ſuperbiã: ꝛ quod prouiſum[h] eſt ad concordiam[i] tendit ad noxam. Item ex canone apl'oꝝ.

Deijciat ab officio preſbyter ꝛ diaconus ꝛ epiſcop[us] verberibus timeri querens.

Epiſcopum aut ꝑſbyterum aut diaconum ꝑcutientem fideles delinquẽtes aut ĩfideles inique agentes ꝛ per huiuſmodi volentẽ timeri deijci ab officio ſuo ꝓcipimus: q[uia] nunquã nos docuit[k] hoc dñs: ſed econtrario ipſe cum percuteretur nõ repercutiebat: cum maledicere tur nõ maledicebat: cum pateretur non comminabatur. Item ex ꝯcilio bracharẽ.

Nõ verberibus ſed verbis ſubditos epi corripiant.

Cum beatus Paulus apoſtolus arguere et obſecrare vel icrepare in omni bonitate ꝛ patientia preci-

De iudeis. Caſus. Quidam cogebant iudeos ad fideꝫ: ꝛ ideo ſtatutum fuit in cõcilio toletano ne de cetero ad fidem per vim adducantur q[uia] cui vult deus miſeretur: ꝛ quem vult indurat. admonẽdi ſunt ergo ꝛ nõ cogẽdi: verũtamen ſi iaꝫ coacti ſunt ad fideꝫ: ſicut factum fuit tẽporib[us] principis ziꝫebuti: q[uia] iam ſacrã diuina receperũt cogendi ſunt ea ſeruare: ne nomen domini blaſphemetur in eis: ꝛ fides quã ſuſceperũt ꝯtemptibilis habeatur. Sequens c. ſatis planum eſt.
e Saluandi ſunt. q[uia] nullus inuitus fit bonus: vt.xxiij.q.vj. vides.
f Coacti ſunt. Coactio conditionalis de qua h[ic] loquit[ur] non impedit ſacr̃m baptiſmi nec etiam ſacr̃m ordinis: vt lxxiiij.di. vbi. ĩpedit tamen ſacr̃m mr̃imonij: vt ex̃ de ſpõ. cum locũ: ſed ſi fuerit abſoluta coactio nullus character ĩprimitur vt extra de bap. maiores. ſed in dormientib[us] ꝛ amẽtibus diſtinguitur: ꝙ ſi prius habeant propoſitum baptiꝫandi recipiunt characterem: aliter nõ: vt ibideꝫ dicitur in fin. eo ꝙ dormiens poſſeſſionem nõ acquirit: vt. ff. de acqui ren. poſ. l.j.§.i.
g Uilis. Nota propter vilitatem vitandam aliquid fieri. ſ. diſtinctio. capitu. priſca.

Epiſcopum. Caſus. Statutum fuit in canone apoſtoloꝝ vt nullus epiſcopus ꝑſbyter vel diaconus ꝑcutiat fideles delinquentes vel infideles volens ab eis timeri: quod ſi fecerit deponatur: q[uia] dominus hoc nõ docuit: imo cum percuteretur non repercutiebat ſed patiebatur.
k Docuit. ſed nõne dominus flagellis percuſſit: vt. j.q. iij. ſaluator. Solu. ſic: ſed non fecit hoc vt timeretur ſed cã correctionis: vt. ſ. eo. in ſumma.

Cum beatus. Caſus. Quidam epiſcopi odio inflammati fratres ſuos honorandos: ſcilicet abbates preſbyteros ꝛ diaconos ſic verberabant cuꝫ delinquebant ſicut conſueuerunt verberari latrones. qđ reprehendit concilium bracharenſe: ꝛ oſtendit hoc non eſſe faciendum: niſi pro grauioribus ꝛ mortalibus culpis. ꝛ hoc probat auctoritate apoſtoli: qui precipit arguere et obſecrare in patientia. ꝛ vna ratione: quia ſi quis incaute honorabiliora mẽbra percutit ſibi debitam ſubtrahit reuerentiam: iuxta illud ſapientis: Leuiter caſtigatus reuerentiam exhibet caſtiganti: ꝛ qui ſecus fecerit: iuxta verberum modum penam excommunicationis et exilij ſuſtinebit.

piat: extra hãc doctrinã nouimus quosdã ex frĩbus tãtis cedibus inhonoratos efferuescere quãtas poterant latrocinantiũ ꝓmereri ꝑsone: ⁊ ideo qui gradus iam ecclesiasticos meruerũt id est presbyteri abbates siue leuite: q (except[ ] grauioribus[a] ⁊ mortalibus culpis) nullis debent verberibus subiacere: nõ est dignũ vt passim vnusquisqꝫ ꝑlatus honorabiliora mẽbra sua ꝓut voluerit ⁊ ei placuerit verberibus subijciat ⁊ dolori: ne dũ incaute subdita ꝑcutiat membra ipse quoqꝫ debitam sibi subditoꝝ reuerentiam subtrahat[b]: iuxta illud quod quidam sapiens dicit: Leuiter[c] castigatus reuerentiam exhibet castiganti: asperitatis autem nimie increpatio nec increpationem recipit nec salutem. Et ideo si quis ad ꝗ dictum est predictos honorabiles subditos licentia percepte potestatis elatus malicia animi tñ crediderit verberandos: iuxta modum verberũ que intulerit excõicationis pariter ⁊ exilij[d] sñiam sustinebit. ¶ Salomon vero econtra admonet dicẽs: Percute filiũ tuum virga: ⁊ liberabis animam eius a morte. Hinc etiam beatus Grego. scribit in dialogo beatũ Benedictum quẽdam monachũ virga ꝑcutiendo sanasse: quẽ crebra admonitione curare nõ poterat. Hinc etiam dñs flagello fctõ de funiculis male versantes in templo flagellauit[e] ⁊ de orõnis domo eiecit. Hinc etiã apostolus fornicatorem[f] illũ sathane corporaliter vexandũ tradidit: ⁊ magũ[g] illum corporali cecitate dãnauit. Hinc etiã in canonibus[h] pueri qui ante rationales annos irrationabiliter versant verberibus castigari iubent. Virgines quoqꝫ si (religionis veste deposita) alijs se copulauerint ergastulis[i] retrudi precipiuntur.

¶ Hinc etiam Greg. in moral. xx. lib. par. iiij. cap. xj.

¶ Disciplina non est seruãda sine misericordia nec misericordia sine disciplina.

DIsciplina[k] vel misericordia multũ destituitur si vna sine altera teneat: sed circa subditos inesse debz rectoribus ⁊ iuste cõsulens misericordia ⁊ pie seuiẽs disciplina. Hic est ꝙ semiuiui illius vulneribus: qui a samaritano in stabulum duct⁹ est: ⁊ adhibetur vinũ ⁊ oleũ: vt per vinum mordeant vulnera per oleum foueantur: quatenus vnusquisqꝫ qui sanandis vulneribus preest in vino morsum districtiõis adhibeat in oleo mollicies pietatis. Per vinum mundantur putrida: per oleum sanãda fouentur: miscenda[l] est ergo lenitas cum seueritate: faciendum est igitur quoddaz ex vtroqꝫ temperamentum: vt neqꝫ multa asperitate exulcerentur subditi neqꝫ nimia benignitate soluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca significat: in qua cum tabulis virga simul ⁊ manna est: q2 cũ scripture sacre sciẽtia est in boni rectoris pectore: si est virga districtionis: sit ⁊ mãna dulcedinis. Hinc etiam dauid ait: Virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur ⁊ baculo sustẽtamur. Sit ergo districtio iusticie q̃ feriat: sit ⁊ consolatio baculi que sustẽtet: sit itaqꝫ amor sed non emolliens: sit rigor sed non exasperans: sit zelus: sed non immoderate seuiens: sit pietas sed nõ plus ꝗ expediat parcens. Intueri libet in moysi pectore misericordiam simul cum seueritate sociatã. Videamus amatem pie ⁊ districte seuientez,

Clerici non sunt eq̃liter verberandi.

a ¶ Grauioribus. Hic patet ꝙ maiores clerici non sunt verberandi nisi pro maioribus culpis: sed minores etiam verberantur etiaz ꝓ minoribus: vt. xxv. di. ante. ⁊. xxi. di. c. denicqꝫ. v. q. v. illi qui.

Persone que pñt corrigere.

Sunt ⁊ alie persone que habent coertionem verberũ sed tẽperatam: vt pater domin⁹ mater pñsfamilias magr̃ maritus: + vt. xxiij. q. iiij. duo ista. ⁊. q. v. c. j. ⁊ vij. q. j. sicut Unde si pater verberat filiuz clericũ in minorib⁹ ordinibus ꝯstitutũ nõ est excõicat⁹. idẽ est de alijs propinquis vel de his q familiam habent: vt extra de sen. excom. cum voluntate. in fi. Jo. Tancre. tamẽ respondit ꝙ si pr̃ animo corrigendi verberat filiuz in sacris ordinibus cõstitutum ꝙ nõ est excõicatus: q2 manus illa non est iniuriosa cuz nõ faciat animo iniuriandi: vt extra de sentẽ. excõ. c. j. hoc etiaz notaui in questionibus. B.

+ ¶ Addõ gl. in l. iurantib⁹. ff. de iurisd. om. iud. ⁊ in auc. de nup. §. si do. col. iiij

Prouer. xxiij. b.

b ¶ Subtrahat. ar. ꝙ ex quo ꝑl. tus nõ seruat reuerentiam subdito nec subdit⁹ tenetur ei seruare: vt. xcv. dist. esto. xxij. q. v. de forma. xxxij. q. vj. iniquum.

Clic⁹ põt relegari.

c ¶ Leuiter. ff. ad l. aquil. preceptoris.

Jo. ij. c.

d ¶ Exilij. No. clericuz posse relegari in exiliũ: vt. ij. q. j. in ꝓmis. ⁊ not. iij. questio. iiij. hi qui.

j. Cor. v.

¶ Salomõ. ¶ hec est scđa pars huius di. in qua probat ꝙ subditi sunt castigãdi: ⁊ tunc eos prelati diligunt cum eos castigant. ⁊ hec ꝓbantur per istum. §. et ꝑ qnqꝫ auctoritates sanctoꝝ. Jo. de fan.

¶ Casus. hacten⁹ probauit ꝙ episcop⁹ percutere non debet: modo ꝓbat Gratianus contrarium in hoc. §. septem auctoritatibus ⁊ exemplis: qđ etiam per sequentia. c. probat.

e ¶ Flagellauit. vt j. q. iij. saluator.

f ¶ Fornicatorẽ. J. ij. q. j. de manifesta.

g ¶ Et magum. J. xxiij. q. viij. legitur.

h ¶ In canonibus. In hoc lib. non inuenio illos canones sed verba correctionis inueniuntur. xxviij. distin. de his. ⁊. xij. q. j. capi. j.

i ¶ Ergastulis. J. xxvij. qõ. j. ipudicas. ⁊. c. peruenit.

Luce

DIsciplina. ¶ Casus. In hoc. c. probat Gratianus als Grego. ꝙ prelatus circa correctionem subditorum debet in se habere misericordiam ⁊ disciplinam. ⁊ hoc ꝓbat quinqꝫ rationibus vel exemplis. s. samaritani: qui vulneribus semiuiui apposuit vinum et oleũ ⁊ arce in qua virga erat ⁊ mãna ⁊ dauid qui vĝa ⁊ baculo sanatus est: ⁊ moysi: qui circa populũ exercuit misericordiã ⁊ seueritatem. ⁊ exẽplo iob: q cum sederet q̃si rex exercitu circũstantes erat tñ merentium cõsolator. Et quid ꝑ supradicta significẽt diligenter in hoc capitu. exponitur.

Psal.

k ¶ Disciplina. i. rigor siue pena.

l ¶ Miscenda est. Not. ꝙ iudices semper sequent̃ mediocritatem: vt arg. extra de censi. ex parte. ff. de pig. ac. si seru⁹ ff. de iur. ⁊ fac. igno. nec supina. extra de offi. custo. c. j. ⁊ ff. de verbo. obliga. continuus. §. cum ita argumẽ. contra. ff. de nego. gest. nensennius. in fine. Joan.

Judic medi tatem quan

Sol. iudex potius ſequatur equitatem ꝙ rigorē. vt. C. de iudi. placuit. vbi certū eſt ius ab equitate diſſentire: vt in reſtōne minorum: niſi ex cauſa magis ſequeretur rigorem vbi. ſ. multis craſſantibus opus eſt exēplo. vt. ff. de pe. aut facta. in fi. vbi aūt ius ſcriptū non eſt iudex ſemper ſequetur equitatem. vt extra de tranſactio. c. vlti. Bar. ✠

a ℭ Meus nō eſt. ar. qꝺ de vno cōcedi tur de alio negatur ſic. j. q. j. per eſaiam. xxxiij. q. v. qui ſitit. ⁊ xxiij. q. iiij. forte. ſic. xxv. di. qualis. ſimiliter cū iudicatur res meam eſſe: per cōſequens iudicatur tuam non eſſe. vt. ff. de ꝓcu. pōponius. §. ij. b ℭ Dele. Sꝫ quare hoc petit moyſes cū nemo deleri poſſit niſi ꝓpter peccatum ꝓpriū: q: ſpiritusſanctꝰ nulli ingerit imeritā penā. vt. xj. q. iij. illud. Dicunt quidā ꝙ iperatiuē is hoc dixit. Alij dicūt ꝙ ex magna cōfidentia hoc dixit. q. d. impoſſibile eſt ꝙ me deleas. Aug. tamē dixit ꝙ hec dictio aut: ponitur hic conditionaliter. ſ. ſi nō dimittis eis hāc noxam dele me cū eis. poſtea deſtrue cōſequēs ſed nō deles me ergo dimitte eis hanc noxā. ⁊ Greg. hic cōditionaliter exponit. Alij itelligūt hoc de morte tēporali: prout videtur ſonare littera ſequens. c ℭ Obtinuit. ſ. l. di. ſi quis ꝓpoſtera. Contra ibi di. ꝙ veniam petijt: ſed nō obtinuit. Rn̄. obtinuit ad ipſe vel ne punirentur eternaliter: ſed nō vt nunꝙ punirentur. Puniti ſunt enim ꝓ illo peccato in romana ⁊ in babylonica captiuitate. vt. lxxvj. di. ieiuniū. vel obtinuit venias quo ad vitam eternam: non quo ad temporalē. Sicut ⁊ dauid remiſſum fuit peccatum quo ad vitā eternam: ſed tamē punitus fuit temporaliter. vt de pe. di. j. ſicut primi. d ℭ Paucorū. Nota. xxiij. milia dici pauca: ✠ q: pauci fuerūt reſpectu aliorū. Sic eſt. ff. de ver. ſig. maiorem.

ℭ Con ... ter. no ... ſ. ij. §. varius. de aqua ... ar. ... odi. ... ij. b. ... moyſes ... ijt ſe de ... i de li. ... b di. ... odi. ... ij. f. ... moyſi ... o ꝓ po- ... llo in q̄ ... t exau- ... ta. ... ℭ Addē ... gutr q̄t ... catur pau ... no. gl. i ... natus. ... de do. cā ... o. ⁊ in ... cupien ... j. §. certe ... in gl. i ... ꝯdicen- ... i pauci- ... s. de ele.

ℭ Certe cū iſraeliticus populus ante dei oculos pene inueniabilē cōtraxiſſet offenſam: ita vt eius rector audiſſet: Deſcēde peccauit populus tuus. ac ſi ei diuina vox diceret: Qui in tali peccato lapſus eſt: meus[a] nō eſt. atqꝫ ſubiungeret: Dimitte me vt iraſcatur furor meus ꝯtra eos: ⁊ deleā eos faciāqꝫ te in gētem magnā. Ille ſemel ⁊ iterū pro populo cui perat obicem ſe ad impetū dei iraſcētis opponēs ait: Aut dimitte eis hanc noxā: aut ſi nō facis dele[b] me de libro tuo quē ſcripſiſti. Penſemus ergo qbus viſceribus eundē populū amauit: ꝓ cuius vita de libro vite deleri ſe petijt. Sꝫ tamē iſte q tanto amore eius populi cōſtringitur: cōtra eius culpas pēſemus quāto zelo rectitudinis accēdat. Mox enim vt culpe veniā ne deleretur obtinuit[c]. Zelo rectitudinis ſuccēſus inqt: Ponat vir gladiū ſuper femur ſuū ite ⁊ redite de porta vſqꝫ ad portā per medium caſtrorū: ⁊ occidat vnuſqſqꝫ fratrem ⁊ vxorē ⁊ amicum ⁊ ꝓximum ſuum: cecideruntqꝫ in illo die quaſi. xxiij. milia hoīuꝫ. Ecce qui vitā hominū etiam cū ſua morte petijt: paucorꝰ[d] vitam gladio extinxit. Intꝰ arſit igne amoris: foris accēſus eſt zelo ſeueritatis: tanta fuit pietas vt ſe ꝓ illis corā dn̄o morti offerre non dubitaret: tāta ſeueritas vt eos quos diuinitus feriri timuerat: ipſe iudicij gladio feriret. Sic amauit eos qbus preſuit vt ꝓ eis nec ſibi parceret: ⁊ tamē delinquētes ſic perſecutꝰ eſt quos amauit vt eos etiā dn̄o parcente, ꝓſterneret: vtrobiqꝫ legatꝰ fortis: vtrobiqꝫ admirabilis mediator: cām populi apud deū precibus cauſam dei apud populū gladijs allegauit[e]: intus amans diuine ire ſupplicādo obſtitit: foris ſeuiens culpā feriendo ꝯſumpſit. In regimine ergo vtrūqꝫ moyſes miſcuit vt nec diſcipline deeſſet miſericordia: nec miſericordie diſciplina. Unde in iob iuxta vtrāqꝫ virtutē dicitur: Cunqꝫ ſederē qſi rex circūſtante exercitu erā tamē merentium cōſolator. Sedere quippe circūſtante exercitu vigor eſt diſcipline regiminis: merentium vero corda conſolari eſt miniſterium pietatis. Idem.

ℭ Juſte iudicās miſericordiam cum iuſtitia ſeruat.

OMnis qui iuſte iudicat ſtatheram in manu geſtat. In vtroqꝫ[f] penſo iuſtitiā ⁊ miſericordiā portat[g]: ſed per iuſtitiā reddit peccati ſniam: per miſericordiam peccati tēperat penā: vt iuſto libramine quedā per eqtatē corrigat: quedā vero ꝑ miſerationē indulgeat. Qui dei iuſtitiā oculis ſuis preponit: ſemp timens ⁊ tremēs in oī negocio formidat: ne de iuſtitie tramite deuians cadat: ⁊ vnde nō iuſtificatur: inde potius condēnetur. ℭ Item Auguſtinus in enchiridion.

ℭ Qui remittit ⁊ qui corri-

e ℭ Allegauit. arg. ꝙ idē poteſt eſſe aduocatus vtriuſqꝫ partis: ⁊ nūc inducere iura pro vna parte nūc pro altera: quod eſt falſum ✠ ⁊ ſic tutor duorū litigantiū pro vno agit: ⁊ pro altero reſpōdet: vt. ff. de aucto. tuto. accipientis. Ex hoc loco ſumitur cauſa quare epiſcopus accedens ad altare deponit mitrā ⁊ baculum: ſed cū conuertit ſe ad populum: reſumit cōminationis ſue inſignia. vt de conſe. diſt. j. nullus epiſcopus ⁊c̄. ℭ Omnis. ℭ Caſus. Dicitur ī hoc ca. ꝙ omnis qui recte iudicat debet ī manu geſtare ſtatherā: vt iudicet ⁊ abſoluat iuſte: ⁊ in vtroqꝫ penſo. ſ. in cōdēnatione vel abſolutiōe debet habere ſimul iuſtitiam ⁊ miſericordiam: vt per iuſtitiā peccati ſniam reddat: ⁊ per miſericordiam peccati tēperet penam: in omni negocio timens ne de iuſtitie tramite deuians cadat. f ℭ In vtroqꝫ. id eſt in abſoluendo ⁊ condemnando. g ℭ Portat. Sed q̄liter iſtud ſtare poteſt: ꝙ iudex habeat miſericordiam ⁊ rigorem? Primū ea ratiōe: q: iudex nō poteſt mitigare penam a canone latā vel lege inflictā: vt ij. q. iij. §. notandū. ſed illud ibi expeditū eſt. Itē qualiter miſeretur iudex illius quem occidit: Itē que miſericordia manſit circa illū qui deponitur. Itē que miſericordia ſit ibi vbi filius punitur pro delicto patris: vt. vi. q. j. §. verum. ij. So. ideo dicitur iudex ſeruare rigorē ⁊ miſericordiam: non ꝙ ſimul exerceat ea circa aliquē: ſed quia ſi opus fuerit ⁊ cauſa ſubeſt debet eſſe miſericors in diſpēſando: ſi cauſa nō ſubeſt debet eſſe rigidus in iudicando. Uel dic ꝙ iudex ſemper habꝫ miſericordiā etiam occidendo hominem: ⁊ ſi nō per mitigationem pene ſaltē per compaſſionē: vt. ſ. e. vera. Item ex hoc facit miſeri-

✠ ℭ Addē de hoc late ꝑ Jo. an. i mercu. in reg. Peccatū. de reg. iu. lib. vj. Epiſcopus qn̄qꝫ ſumit et qn̄qꝫ deponit mitrā ⁊ baculū non ſine cauſa.

Judex q̄liter poteſt habere rigorē ⁊ miſericordiā

coꝛdiam:cum facit vt ille conteratur inter flagella:⁊ ne fiat deterioꝛ. Unde eoipſo ꝙ iudex punit aliquē miſericoꝛdiā facit.vt.ī.e.c.pꝛoxi.⁊ iſte intellectus patere pōt ex illis.c.xxiij.q.iiij.duo iſta.⁊.c.ea vindicta.qui enim facit finem peccato miſericoꝛs eſt:vt de pe.di.vlt.c.vlt.in fi.

ro iura in caſibus ſpecialib⁹ loquunt̄ in qb⁹ qs cogitur. T Ria ſunt. d ℭ Quicqd.hec eſt magna elemoſyna q dat vltra id qd pōt:vt.xli.di.parſimoniaz. e ℭ Dimittere.q̄ntum ad rancoꝛem ad minus:vt.xc.diſtinctio.ſi quis contriſtatus.

E X q emēdat. ℭ Caſus. In hoc.c.oſtēdit Aug ꝙ elemoſyna dupliciter fit a plato.ſ. dimittendo ei a quo leſus eſt:⁊ oꝛādo ꝓ ipſo vt ei dimittat̄: vel verberando vel corrigēdo delinquētes etiam inuitos: qꝛ multa bona pꝛeſtātur inuitis quādo ipſi ſunt ſibi inimici. Ca.qd ſequitur planum eſt.

a ℭ Dimittit. Quilib₃ poteſt ⁊ tenetur dimittere rancoꝛē: ſed nō tenetur dimittere ſatiſfactionem:vt.xc.di. ſi qs contriſtatus.⁊.xxiij qo.iiij.ſi illic.

Rancoꝛe₃ dimittere tenemur.

b ℭ Coꝛripit. hic videt̄ ꝙ aliqs poteſt verberare vel excōicare aliquē ꝓ pꝛopꝛia iniuria. ſic.xxiij.qo. iiij.ſi illic.⁊.ij.q.vij. ſi quis. Sed ꝯ.j.di. pꝛox.ſeditionarios. vbi dꝛ ꝙ clerici non debent eſſe vltoꝛes ꝓpꝛie iniurie.ſil̄r eſt cōtra.xxiij.q.iiij.inter.vbi dꝛ: ꝙ nullus d₃ alium excōicare pꝛo ꝓpꝛia iniuria.ſil̄r eſt ꝯ.xxiij.q.v.de occidendis.vbi dicit̄ ꝙ iudex ꝓ ſua iniuria nō d₃ reu₃ occidere. Sed ſolue vt dixi.ij.q.vij.ſi qs eps. Jo. Sol.ꝓ pꝛopꝛia iniuria poteſt pꝛelatus aliquē punire dūmodo non faciat hoc aīo vlciſcēdi:vt.ſ.di.pꝛoxi.ſeditionarios. vel vt magis timeat̄ vt.ſ.ea.di.c.i.ſ₃ ſi aīo coꝛrigēdi hoc facit ⁊ nō ex idignatiōe bn̄ l₃: vt in hoc.c.dꝛ. Bar.

Pꝛelatus vtru₃ pꝛo ꝓpꝛia iniuria poſſit punire.

E Pit vterqꝫ miſeretur, X qui emēdat verbere in quē datur ptās vel coercet aliqua diſciplina:⁊ tn̄ peccatū ei⁹ quo ab illo leſus aut offenſus ē dimittit[a] ex coꝛde: vel oꝛat vt ei dimittat̄: nō ſolum in eo qd dimittit ex coꝛde atqꝫ oꝛat verūetiam in eo qd coꝛripit[b]:⁊ aliqua emendatoꝛia pena plectit elemoſynā facit:qꝛ miſericoꝛdiā pꝛeſtat. Multa eni bona ꝑſtantur inuitis[c] qn̄ eoꝛū cōſulitur vtilitati nō voluntati: qꝛ ipſi inueniuntur ſibi inimici. ℭ Sūt enim multa genera elemoſynaꝝ:de qbus Albinus ait. ℭ De multiplici genere elemoſynarū.

T Ria ſūt genera elemoſynarū:vna coꝛpoꝛalis egēti dare quicqd[d] poteris:altera ſpūalis dimittere[e] a quo leſus fueris:tertia delinquētes coꝛrigere ⁊ errātes in viā reducere veritatis. ℭ Itē aug. ℭ Elemoſynis pecūie pꝛefertur elemoſyna coꝛdis.

D Ue ſunt elemoſyne: vna coꝛdis alia pecunie. Elemoſyna coꝛdis ē dimittere ei a quo leſus es:nā dare aliqd indigenti aliquādo queris ⁊ nō habes:indulgere peccāti quātu₃ volueris redundat[f] tibi. Elemoſyna coꝛdis mlt̄o maioꝛ eſt q̄₃ elemoſyna coꝛpis. Charitatis elemoſyna ſine ſbſtātia terrena ſufficit:illa vero q̄ coꝛpoꝛaliter datur:ſi ſine benigno coꝛde[g] tribuitur omnino nō ſufficit. ℭ Ex his oibus apparet ꝙ nec lenitas māſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis nec ₃elus rectitudinis ſine manſuetudine in ꝑlatis debet īueniri. Percuſſoꝛes ergo q pꝛemiſſis auctoꝛitatibus ab eꝑali officio remouētur:non quilibet coꝛpalr̄ flagellātes:ſed ꝑtermiſſa manſuetudine ad verbera ſemꝑ parati intelligēdi ſunt:q per flagella nō vitia coꝛrigere ſ₃ timeri appetūt:quib⁹ petrus ſcripſit: Ne ſitis dominātes in clero:ſed foꝛma facti gregis ex animo. ℭ Hinc etiā Greg. ſcribit in moꝛalibus. lib.xix.parte.iiij.ca.xxiij. ℭ Manſuetudo ⁊ diſcretio ab inuicem non ſeparētur.

S Unt nāqꝫ nonnulli ita diſtricti vt etiā omne₃ manſuetudine₃ benignitatis amittant:⁊ ſunt nonnulli ita māſueti: vt perdant diſtricti iura regiminis: vnde cūctis rectoꝛibus vtraqꝫ ſūmopere ſunt tenēda:vt nec in diſciplīne vigoꝛe benignitatē manſuetudinis:nec rurſus in māſuetudine diſtrictionem deſerāt diſcipline: q̄tenus nec a compaſſiōe pietatis obdureſcant:cum cōtumacem coꝛrigunt:nec diſcipline vigoꝛem molliāt cū infirmoꝛum aīos cōſolant̄. Regat ergo vigoꝛ diſcipline māſuetudinem: ⁊ māſuetudo oꝛnet ſmone vigoꝛē.⁊ ſic alterū cōmēdet̄ ex alt̄o: vt nec vigoꝛ ſit rigid⁹ nec māſuetudo diſſoluta. ℭ Itē ℭ Vere iuſtus miſeris ꝯpatit̄ delinquētibus indignat̄.

D Ue ſunt. ℭ Caſus. Dicit Aug.in hoc.c. ꝙ due ſunt elemoſyne:vna coꝛdis.ſ.dimittere ⁊ pcere inimicis:alia coꝛpoꝛis ſc₃ pecunie:ſed elemoſyna coꝛdis maioꝛ eſt q̄₃ elemoſyna coꝛpoꝛis: qñqꝫ volo facere ſed non poſſum:cū non habeā cui dem:vl̄ pauperes nō inueniaz. elemoſynā t̄o coꝛdis ſemꝑ facere poſſum:q̄ ſine terrena ſubſtantia ſufficit.

f ℭ Redundat. id eſt abundat.

g ℭ Benigno coꝛde.qꝛ qui dat paupꝛi elemoſynā non ex charitate:ſ₃ ideo vt remoueat a ſe iꝑtunā petitione₃: rem perdit ⁊ meritum:⁊ venialr̄ peccat: vt.xxv.diſti.§. criminis.

Elemoſyne ...

ℭ Ex his oibus. hec eſt tertia pars huius di.in q̄ pꝛobat̄ ꝙ in coꝛrectionibus debet ſemper iudex declinare in partē minoꝛe₃ ⁊ tamē punire:⁊ hoc ꝓbat ꝑ quattuoꝛ auctoꝛitates. Jo.d̄ ſan. ℭ Caſus. Concludit Gratian⁹ ex ſupꝛadictis:ꝙ ſeueritas cum māſuetudine ⁊ ecōuerſo ſemper eſt habenda. Et ſoluit ſupꝛadictam cōtrarietate₃: dicēs ꝙ in ca.ſupꝛadictis vſqꝫ ad.§.ſalomō. illi percuſſoꝛes ab epiſcopali officio repellūtur:qui verberant: non vt vitia coꝛrigāt:ſed vt magis timeātur:⁊ qui pꝛetermiſſa manſuetudine ſemꝑ ſunt ad verbera parati.De quibus dicit Petrus:Ne ſitis dominantes ⁊c̄.

c ℭ Inuitis. Ar.ꝙ inuito conferrt̄ bn̄ficium:vt.xxiij.q.iiij.diſplicet.⁊.q.v.nō vos.lxxiiij.di.placuit.⁊.c.cōſuluit. ff.de neg.geſt.ſoluēdo.ff.de lib.cau.l.j.⁊.ij.⁊.ff.de ap.nō tm̄. Argu contra.xx.qo.iij.pꝛeſens.⁊.xxiij.q.v.ad fidem. ff.de regu.iur.inuito. Sol.ad bonum ſemel receptū bene cogitur aliquis illud retinere alſ non. Cōtraria vero iura in caſibus ſpecialib⁹ loquunt̄ in qb⁹ qs cogitur.

Bn̄ficium inuito cōfertur.

S Unt nāqꝫ. ℭ Caſus. Quidam pꝛelati intātū erant miſericoꝛdes ꝙ oino rigoꝛem iuſtitie negligebāt. Alij erant intantū rigidi ꝙ nullam miſericoꝛdiam vel manſuetudinē habebant:quos Grego.in hoc ca.repre-

tendit: dicens ꝙ circa delinquentes ⁊ iuſticiam ⁊ miſericordiam ſeruare debent: ita ꝙ rigor non ſit rigidus neqꝫ manſuetudo ſit diſſoluta.

Vera iuſticia. ℭ Caſus. In hoc.c. aſſignatur differentia inter veros iuſtos ⁊ falſos hypocritas: quia veri iuſti compaſſionem habent: ⁊ indignantur aduerſus delinquẽtes eos corrigendo. falſi vero iuſti deſpiciũt peccatores ⁊ dedignantur eos: ⁊ nulla miſericordia vel cõpaſſione delinquentibus cõdeſcendunt: ⁊ in ſtatum ſe extollũt in tãtũ deteriores fiũt. a ℭ Falſa vero. Uñ falſa iuſticia non eſt iuſticia: ⁊ iudex ſi iuſticia in eo nõ eſt: nõ eſt iudex: ſicut nec .ſ. iuſta miſericordia mi ſericordia: vt.xxiiij.q.iiij. eſt iniuſta: ſicut falſus denarius non eſt denarius: nec falſus tutor eſt tutor: vt.ff.de ver.ſig. paulus. Et not ꝙ facit hic differentia inter indignari ⁊ dedignari vt indignatio ſpectet ad malos ⁊ dedignatio ad bonos: ⁊ illud odiũ eſt bonũ quo quis odit peccata non homines: vt lxxxvi.di.odio. ⁊ iuſtus iraſcetur peccatis populorum: vt vij.q.j.§.cum vero.

Recedite. ℭ Caſus. In prin. huius.c. ponit hiero. verba hypocritarũ ſcripta in hiere. quibus vtunť hypocrite deijciẽdo peccatores a ſua cõione dicẽdo: Recedite ⁊c. Sed dicit hiero. ꝙ talis loquela nõ ſanat: imo peccantes in deſperationem inducit: bonus aũt paſtor cõpatitur delinquenti: ⁊ per humilitatẽ conať eũ ab errore reuocare: ſicut paulus faciebat: qui dixit: Factus ſuꝫ īfirmus īfirmis.

Vera iuſticia compaſſionem hꝫ falſa vero[a] dedignationem: ꝙuis ⁊ iuſti ſolent recte peccatoribus indignari. Sed aliud eſt quod agitur typo ſupbie aliud qđ zelo diſcipline: indignantur eteñ ſed nõ dedignãtes ſũt. At cõtra hi qui de falſa iuſticia ſupbire ſolent ceteros q̃ſꝙ deſpiciũt: nulla infirmantibus miſericordia cõdeſcendunt: ⁊ quo ſe pctõres eẽ nõ credunt eo deterius pctõres fiunt. ℭ Item hieronymꝰ in hieremia. ℭ Peccantes manſuetudine prouocentur: non auſteritate abijciantur.

Recedite[b] (inquiũt) polluti recedite a bite nolite nos tãgere nobiſcum nolite cõicare. Talis loquela nõ illuminat cecum: non ſanat egrotum nõ curat infirmuꝫ: ſed magis occidit: atqꝫ in deſperationẽ periclitantẽ mittit. Boni etenim rectores ex ſua infirmitate[c] aliorꝫ infirmitates penſantes magis ꝑ humilitatis ⁊ mãſuetudinis leuamentũ[d] ſtudent peccantes ab erroris laqueo eruere ꝙ per auſteritatem in foueam pditionis nutantes propellere. ℭ Unde doctor gentiuꝫ ait: Factus ſum (inquit) infirmus infirmis. ℭ Idem.

ℭ In populũ ira dei deſeuit cũ predicator delinquentes palpat ⁊ non corripit.

Sed illud non ocioſe tranſcurrendũ eſt ꝙ vno[e] peccãte ira dei ſup oẽm populũ venit: hoc quõ accidit: qñ ſacerdotes qui populo pſunt erga delinquẽtes beniuoli videri volunt: ⁊ verentes peccantiũ linguas ne forte male de eis loquanť ſacerdotaľ ſeueritatis imemores nolunt cõplere qđ ſcriptum eſt: Peccantẽ coram oĩbus argue: vt ceteri[f] metum habeant. Et iterũ: Auferte malum a vobiſipſis: nec zelo dei ſuccenſi imitanť apoſtolũ dicentẽ: Tradidi hmõi hoiem ſathane in interitũ carnis vt ſpũs ſaluus fiat. Nec illud euangelij implere ſtudẽt: Ut ſi viderint peccantẽ: primo ſecrete euꝫ cõueniant: poſt etiã duobus[g] vel tribꝰ adhibitis teſtibus: qui ſi cõtempſerit ⁊ poſt eccleſie correctioneꝫ nõ fuerit emẽdatus: de eccleſia expulſum velit gentilẽ hꝫãt aut publicanuꝫ. Et dum vni parcunt vniuerſe eccleſie moliunť interitum. Que eſt iſta miſericordia: que iſta bonitas vni parcere ⁊ oẽs in diſcrimen adducere? Pollutť enim ex vno peccatore populus ſicut ex vna oue morbida[h] vniuerſus grex inficitur: ſic ⁊ vno fornicante vel aliđ quodcũqꝫ ſcelus cõmittente plebs vniuerſa polluitur. Hinc etiam[i] alibi dicit: Rectorem ſubditis pietas mr̃eꝫ diſciplina vero patrem exhibeat. ℭ Percuſſor quoqꝫ dicitur qui ſermone inutili infirmorum cõſcientiaꝫ vulnerat. ℭ Unde anacletꝰ papa.

b ℭ Leuamentum. debet enim prelatus ſingulos iuuare pro poſſe. vt.viij.q.j.clemens.

Sed illud. ℭ Caſus. Quidam ſacerdotes volebant videri beniuoli inter ſuos ſubditos: ⁊ qꝛ timebant ne homines male loquanť de ipſis negligunt corrigere delinquentes. Quos hiero. redarguit: et ꝙ debent eſſe vigiles ⁊ corrigere pctõres ꝓbat quattuor auctoritatibus. ſ. peccãtem coram oĩbus ⁊c. Oſtendit etiã q̃tum malũ ex negligentia platorum ſe quať. ſ. vno peccante vniuerſa plebs polluitur. qđ ꝓbat duobus exẽplis. ſ. achor ⁊ ouis morbide.
e ℭ Uno. ſ. achor: q furatus fuerat regulam auream de hiericho contra anathemate: vt.j. qđ.iij.§. item peccato ciuiuꝫ.
f ℭ Ut ceteri. No. ꝙ cum quis delinquit publice: publice eſt arguendus ⁊ non occulte: vt ſic ceteris metus incutiatur: ⁊ etiam ſcandalum auferatur: vt ij.q.iij. ſi mala: ⁊.q. vij. quapropter. et xxiij. qđ.iiij. ita plane. ⁊.xviij q.ij. peruenit. ⁊.xj.q.iij. caſu vlti. ⁊ multis perſonis craſſantibus exemplo opus eſt: vt.ff. de peni. aut facta. §. vltimo.
g ℭ Duobus. Ex hoc capitu. videtur ꝙ illa auctoritas ſi peccauerit: intelligatur etiam de manifeſto delicto. quid iuris ſit: dixi.ij.qſtio.j. ſi peccauerit.
h ℭ Morbida. ℑ.j. q.j. fertur. xxiiij. q. iij. reſecande.
i ℭ Hinc etiam alibi. Argumẽ. ꝙ poſſumus vti iure aliquo cuius non habemus auctorem: vt.ſ. ea. neminem. ⁊ extra de frigi. ⁊ malefi. capitu. j. de conſe. diſtin. iiij. ſanctum. Argumen. contra. ff. de fal. l. vltima. vbi dicitur ꝙ falſarius eſt qui allegat leges quarum non habetur auctor. Joan. hoc ideo contingit in legibus: quia nulla ſine auctore certo inuenitur. B.

j. tim. v.d.
j. Cor. v.d
De achor
Math. xviij.b.
Deliquẽs publice: publice arguendus eſt.
Jure cuiꝰ nõ eſt auctor vtrũ poſſumꝰ vti.

Nec fal... nõ eſt iex.
Digna... dedi... ... dif... ſunt.
... ozin. ...
... ne. ... o.
... rꝰ ceci ... nõ ſi ... auſa.

b ℭ Recedite. hec ſunt verba illorꝫ qui habent falſaꝫ iuſticiam. ſed hec verba non de corporali ſed de ſpirituali receſſu intelligenda ſunt: vt.xxiij.q.iiij. recedite.
c ℭ Infirmitate. Ideo enim dñs permiſit petrum cadere: vt ex ſua infirmitate ſciret qualiter deberet aliorũ infirmitatibus compati: vt.l. di. conſiderandum.

ℭ Percuſſor. hec eſt quarta pars diſtin. in qua ꝓſequitur de pcuſſiõe ſpirituali: qꝛ.ſ. dixit de corpali. Archidi.

¶ Caſus. hactenus expoſuit de percuſſore corporali: nunc intēdit tractare de ſpirituali de illo ſcilicet qui inutili ſermone infirmorū animos vulnerat. hoc
Ziiii.j.b. probat perſequēs.c. cuius caſus facilis eſt ⁊ per te videbis.
Diſtinctio .xlvi.
Diuiſio. S Equit. ¶ hec di. diuidit i tres partes. In quarum prima reprehēdit ſuperbos doctores. ſecūda ibi:ecce quare.tertia ibi:non lz.Jo.de fā.
¶ Caſus. hic intitulatur.xlvj.di.in q̄ proſequitur decimū c. apoſtolice regule: ſcilicet oportet epm eſſe nō litigioſū. nihil enim deterius eſt arrogantia prelatorum incōpoſitorū vnde ruſticis cōparantur qui garrulitatem auctoritatē putant: ⁊ parati ad lites tumide in ſubditos intonant: qd ex ſuperbia pueniunt. Et ad hoc inducit ſequens capitulum.
a ¶ Sequit. In hac xlvj.di.exequitur de cimum cap.apoſtolice regule. ſ. oportet epm eſſe nō litigioſum: Talis aūt duplici de cauſa,phibetur
Litigioſus dupli ci rōne ordinari nō debet. ordinari: vna quia cum talis ſit arrogans neſcit humiliter docere: vnde ſubditi vilipendunt eius doctrinam. Itē alia ratione:qz cōſueuerunt tales diſtemperati eſſe in moribus ſolent enim eſſe adulatores,proditores detractores maledici inuidi ſcurriles ad vlciſcendas iniurias ſuas,prompti:que ſm ordinē h exequitur.
h Oc habet. ¶ Caſus. In hoc.c.dicitur q duo genera ſunt prelatorum. Nam alij ſunt

¶ Qui ſermone incauto cōſcientiam percutit infirmorū percuſſor vocatur.

S Ane pcuſſor ille doctor dicit:qui ſermone inutili cōſcientiam pcutit infirmorum. Ideo tenere vos ⁊ oēs fideles opz eū q ſm doctrinā fidelis eſt ſermonē: vt potēs ſit ꝯſolari in doctrina ſancta: ⁊ cōtradicentes redarguere ⁊ recte viuentes atq3 etiā rectam fidem tenentes cōſolidare. ¶ Diſtinctio. xlvj.

S Equitur[a] i epiſtola ad Timo. Nō litigioſum. nihil eſt eni impudenti[a] arrogantia ruſticorum:q garrulitatem auctoritatē putant: ⁊ parati ad lites in ſubiectos tumide intonant:qd ex arrogātia ſupbie puenire manifeſtū eſt. ¶ Vñ Grego. ſcribit in mora.li.xxiij. parte.v.ca.xij.

¶ Arrogantes neſciunt inferre humiliter que docent.

H Oc h3 pprium doctrina arrogantiū: vt humiliter neſciant inferre q̄ docent:⁊ recta q̄ ſapiunt etiam recte miniſtrare nō poſſunt. In verbis[b] enim eorum pditur qd cum docent quaſi in quodam ſibi videntur ſummitatis culmine reſidere:eoſq3 quos docent vt longe infra ſe poſitos velut in imo reſpiciūt: quibus nō cōſulendo loq ſ3 vix dominando dignantur. Recte aūt his per pphetam dñs dicit:Vos aūt cum auſteritate imperabitis eis:⁊ cū potētia. Cū auſteritate enim ⁊ potētia imperāt qui ſubditos ſuos nō cū3 trāquillitate ratiocinādo corrigere ſed aſpere i flectere dominādo feſtinant. At cōtra:vera doctrina tanto vehemētius hoc elationis vitiū fugit per cognitionē q̄to ardentius verborum ſuorū iaculis ipſum magiſtrū[c] elationis inſequitur. Cauet eni ne eum elatis moribus pdicet quē in cordibus audientium ſacris ſermonibus inſectat[d].
¶ Ecce quare litigioſi phibetur in epos ordinari. Eſt ⁊ alia cauſa huius phibitionis: litigioſi nāq3 vel adulationibus animos principum ſibi cōciliant:vel fratribus ſuis detrahendo infamie notam ingerunt:vel inter fratres diſcordiam ſeminando ſeditionem nunq̄ facere ceſſant: q̄ omnia in prelatis dānabilia eſſe pbantur. ¶ Unde Gregorius ſcribit in moral. li.

arrogātes: alij ſunt humiles. Arrogantes ſunt qui humiliter neſciunt proferre quod docent:q quaſi in quadā ſublimitate reſidentes quos docent tanq̄ in imo poſitos deſpiciunt:⁊ vix dominando eis loqui dignantur. Et hoc probat auctoritate prophete dicentis. Vos autem ⁊c. humiles vero ſunt qui tanto vehementius vitiū elationis fugiunt q̄to ardentius verborum iaculis ipſum magiſtrum elationis:ideſt diabolum perſequuntur.
b ¶ In verbis.ex verbis enim perpendimus alicuius ſtulticiam:vt.xciij.di. legimus ⁊ extra de ſucceſ. ab inteſta. cum dilectus.⁊ ex verbis perpenditur quanta fides adhibeatur teſtibus:vt.ff.de queſtio.de minore.quādoq3 etiā per ſigna perpenditur:qz impudicus oculus ⁊c. vt.xxxij.q.v.nec ſolo ⁊ de peni.diſtinctio. j.in actione.
c ¶ Magiſtrum .i. diabolum.
d ¶ Inſectatur .i. perſequitur.
¶ Ecce. hec eſt ſecunda pars huius di.in qua reprehendit auaros adulteros maledicos murmuratores ſeditionarios ⁊ iniuriarū vltores.⁊ hoc probat per.vij.auctoritates.Joan.de fan.
¶ Caſus .Dictum eſt ſupra q litigioſi non debent in epiſcopos ordinari: qz neſciunt humiliter docere. Ponit Gratianus alias cauſas quia tales conſueuerunt eſſe adulatores ⁊ detractores: et inter fratres diſcordias ſeminantes: q̄ omnia ſunt dānabilia in prelatis.

q ad hoc inducuntur ſequen.capitu.

Sunt nõnulli. ¶ Caſus. Quidam prelati cum debent redarguere peccatores laudabãt illos in peccatis: quos Grego. in hoc.c. reprehendit. Primo auctoritate prophete dicentis: Ue qui cõſuunt ⁊c. quam auctoritatem Greg. diligenter exponit. Secundo quadam ſimilitudine que incipit ibi: hinc rurſus. Tertio exẽplo iob: quod icipit ibi ſed ſanctus vir cui⁹ verba hic expõit Grego. Que aũt ſequuntur vſqz ad.c. ſicut. plana ſunt: ⁊ per te formabis.

a ¶ Augent. Nõ eni oportet laudãdo augere maliciaꝫ ſerui: vt. ff. de ſer. cor. L. j. §. perſuadere. in fine.

b ¶ Sed ſanctus. ſ. iob: cuius vba Grego. h exponit.

c ¶ Non eſtimat. q2 dubia in meliorem partem interpretantur: vt extra de reg. iur. eſtote.

Clericus qui. d ¶ Adulationibus. Triplex ẽ adulatio: vt dixi. xxv. diſtin. §. alias.

e ¶ Proditionib⁹. Proditor dicit qui propter timoreꝫ nõ defendit veritatem ⁊ qui tacet eam: vt xj. q. iij. nolite. Item qui crimen alteri⁹ ſibi ſoli notum manifeſtat: vt. ij. q. i. ſi peccauerit. Iteꝫ qui malicioſe circũuenit alium ⁊ callide ſeducit vt in periculum ſalutis trahat. xvj. q. j. ſi cupis. Iteꝫ qui rem ſibi cõmiſſam exponit hoſtib⁹ xxij. q. v. de forma. Item qui iuſſa veritatis ꝯtẽnit. xj. q. iij. abijt. Item qui ſecretuꝫ ſibi cõmiſſuꝫ reuelat. xiij. di. merui.

f Accuſatores. i. detractores.

g ¶ Non ad clerũ. Optimum eſt h ar. pro. h. qui dicit ꝙ qui ſemel fuit excõicatus amodo nõ admittit ad actus legitimos: vt dicam. iiij. q. j. in prin.

Clericus. h ¶ Cogatur. per excõicationem: vt. vj. q. j. illi qui. ⁊. xxij. q. i. predicandum.

l ¶ Reuocetur. Argu. ꝙ epiſcopus poſſit depoſitum reſtituere. de hoc dixi. ſ. ij. q. vj. ideo. Uel dic degradetur. i. ſuſpendatur ⁊ reuocetur per papam.

Seditionarios. k ¶ Ordinandos. ⁊ ordinatos deijciendos.

l ¶ Uſurarios. q2 tales propter auariciam pro minimo litigant.

m ¶ Uel iniuriaꝝ. De hoc dixi. ſ. di. lxxxi. ⁊ qui emendat.

Non licet. ¶ Hec eſt tertia pars huius di. in qua reſpõdet ⁊ phibet vſuras precipue clericis: prohibet dico per duas auctoritates. Jo. de fan.

n ¶ Seſcupla. hic ponitur ſeſcuplum pro ſeſquialtera qđ continet totũ ⁊ eius medietatem. Seſcuplum ſcđm ꝙ p ſ. ſcribitur dicit a ſeſqui quod eſt totũ: ⁊ plica. vñ ſeſcupla vſura dicitur cum datur ſũma aliq̃ ⁊ recipitur ſũma illa cũ ſua plica. i. medietate. Sexcuplum ſcriptum per x. dicitur quelibet res ſexies multiplicata.

Sicut non. ¶ Caſus. Quidam queſiuerunt a domino papa: vtrũ liceret alicui clerico tutorio vel curatorio nomine vſuras exercere. Et reſpõdet ꝙ ſicut non ſuo ita nec alieno nomine debꝫ quis facere vſuras: incongruũ enĩ eſt pro aliorum cõmodis perpetrare delicta. Sed illam ſolam vſuram facere debemus: vt quod in hoc ſeculo miſericorditer opamur a domino in futuro ſeculo multiplicatum recipere valeamus.

o ¶ Non ſuo. Arg. quod quis non poteſt facere ſuo nomĩe nec alieno: vt xxiij. q. viij. his a quibus. ⁊. ff. de admi. re. ad ci. per. L. ij. in princi. Argumen. contra. lxxxviij. diſtin. epiſcopus. ⁊. ij. q. vj. ſi epiſcopus. v. q. iij. c. vlt. ff. que res pigno. ob. poſ. ariſto. Et eſt hic argumẽ. ꝙ ſi aliquis quaſi procurator vel tutor quandoqꝫ recipit vſuras: quod non poſſit petere vt ſibi reddantur vſure. Joan. — Tutor pupilli noĩe nõ dꝫ vſuras exigere

bro. xviij. par. iiij. ca. iij.

¶ De his q pctõrib⁹ adulãt

Sunt nõnulli qui dum male facta hominum laudibus efferunt augent[a] q̃ increpare debuerãt. ✝ Hinc enim per pphetam dicit: Ue his qui cõſuũt puluillos ſub omni cubito manus: ⁊ faciũt ceruicalia ſub capite vniuerſe etatis. Ad hoc quippe ſub cubito puluillus vel ceruical ſub capite iacentis ponit vt molliter quieſcat: quiſqs ergo male agentibus adulatur puluillũ ſub cubito vel ceruical ſub capite iacentis ponit: vt qui corripi ex culpa debuerat in ea fultus laudib⁹ molliter quieſcat. ¶ Hinc rurſus ſcriptum eſt. Ipſe edificabat parietẽ: illi aũt liniebant euꝫ. Parietis qppe nomine peccati duricia deſignatur. Edificare ergo parietem eſt cõtra ſe quẽpiam obſtacula peccati conſtruere: ſed parietem liniunt qui peccata perpetrantibus adulantur: vt quod illi perverſe agentes edificant ipſi adulantes quaſi nitidum reddant. ¶ Sed[b] ſanct⁹ vir ſicut mala de bonis nõ eſtimat[c]: ita iudicare bõa de malis recuſat dicens: Abſit hoc a me vt iuſtos vos iudicem: donec deficiã nõ recedã ab inocẽtia mea. ¶ Hinc etiam in ꝯcilio chartaginẽ. iiij. legit.

¶ Adulator vel pditor clericus ab officio degradetur.

Clericus qui adulationibus[d] ⁊ pditionibus[e] vacare deprehenditur degradetur ab officio. ¶ Idem.

¶ Excõmunicentur ab epiſcopo qui fratribus non approbanda obijciunt.

Accuſatores[f] fratrum epiſcopus excõmunicet: qui nõ probanda fratribus obijciunt: ⁊ ſi emẽdauerint vitiũ recipiat eos ad cõmunioneꝫ non ad clerum[g]. ¶ Idem.

¶ Remoueatur ab officio clericus maledic⁹ ſcurra fratrum profectibus inuidens non promoueatur.

Cleric⁹ maledic⁹ (maxime i ſacerdotibus) cogat[h] ad poſtulandam veniã: ſi noluerit degradetur: nec vnquã abſqꝫ ſatiſfactiõe ad offm̃ reuocet[i]. ¶ Itẽ. ¶ De eodẽ.

Clericum ſcurrilem ⁊ verbis turpibus ioculatorem ab officio eſſe retrahendum cẽſemus. ¶ Iteꝫ.

¶ De eodem.

Clericus inuidẽs fratrum pfectibus donec in vitio eſt nõ pmoueat. ¶ Itẽ.

¶ Non ſunt ordinandi qui ſeditionibus vacant.

Seditionarios ſtatuĩmus nunq̃ꝫ ordinandos[k] clericos ſicut nec vſurarios[l] vel iniuriaruꝫ[m] ſuarum vltores. ¶ Item ex ꝯcilio laodicẽſi.

¶ Uſuras exigere clericis minime licet.

Non licꝫ fenerari miniſtris altaris vel in ſacerdotali ordine conſtitutis: vel vſuras vel lucra que ſeſcupla[n] dicuntur accipere. ¶ Itẽ Leo papa.

¶ Nec ſuo nomine nec alieno clericus fenerator exiſtat.

Sicut non ſuo[o] ita non alieno nomine aliquis

Unde ſi aliquis tutor a me recepit vſuras nomine pupilli: finito officio poſſum petere vſuras a tutore: qꝛ pro alio peccare non debuit vt dicitur hic: ſecus in alijs cōtractibus: qꝛ finito officio non conuenitur tutor vel curator: vt. C. de admini. tuto. ſi non ſub. ſcripſiſti. ⁊. C. quando mino. ex ſac. ru. l. j. licet ſecus ſit in ꝓcuratore: vt ff. de procura. procurator qui ꝓ euictione: quia tutor ſit ex neceſſitate procurator voluntate. ff. de procura. l. j. Bar.

a ¶ Commodis. qꝛ periculoſa eſt talis compenſatio. xiiij. diſtin. quod ait.

cum effectu: vel illud pro tempore datum eſt: ⁊ non habet locum hodie: ſed habuit locum tempore apoſtoloꝝ propter nouitatem eccleſie. Et habes hic ꝙ non quodlibet mortale peccatum deijcit iam promotū: vt. xxv. diſtinctio. capi. j. ⁊. v. queſtio. iiij. in loco.

clericoꝝ exercere fenus attēptet. Indecens eſt enī crimē ſuū cōmodis[a] alienis ịpendere ⁊ exercere. Fenus aūt hoc ſolū aſpicere ⁊ exercere debemus: vt qđ hic miſericorditer tribuimus a dño q multipliciter ⁊ in ppetuū manſura tribuit recipere valeamus.

¶ Diſtinctio. xlvij.

QUod autē[b] in fine hui⁹ capituli vſurarij ordinari prohibentur[c]: idē eſt ꝙ vſurā exercentes cupiditati deſeruire ꝓbantur: cupidi aūt ab apoſtolo ordinari ꝓhibentur: qꝛ tales facile a iuſto deuiarent. ¶ Unde in canonibus apoſtolorum legitur.

¶ Diaconus preſbyter et epiſcopus exigens vſuras niſi deſierit deponatur.

EPiſcopus aut preſbyter aut diaconus vſuras a debitoribus exigēs[d] aut deſinat aut certe deponatur. ¶ Itē ex concilio Niceno ca. xviij.

¶ Uſuras exigēs huic eccleſie ſubiect⁹ regule deijciat.

QUoniam multi ſub regula cōſtituti auariciā ⁊ turpia lucra ſectant: obliti diuine ſcripture dicētis: Qui pecuniā ſuam nō dedit ad vſuram ⁊c̄. mutuū dātes centeſimas[e] vſuras exigunt: iuſte cenſuit magna ⁊ ſancta ſynodus: vt ſi qs inuent⁹ fuerit poſt hanc diffinitionē vſuras accipiens aut aliquā adinuentionē faciens: vel quolibet modo negocia trāſigēs[f] aut emiolia. i. ſexcupla exigens: vel aliquod tale ꝓſus excogitās[g] turpis lucri gratia deijciatur a clero ⁊ alien⁹ exiſtat a regula. ¶ Hinc etiā Gregorius in. xix. libro moralium ſcribit dicens.

¶ Temporalibus lucris deſeruientes deo nequaquam militare probantur.

OMnes huius ſeculi dilectores in terrenis reb⁹ fortes ſunt in celeſtibus debiles: nam pro tēporali gloria vſqꝫ ad mortem deſudare appetunt ⁊ pro ſpe perpetua nec parum in labore quidē ſubſi

Diſtinctio. xlvij.

QUod autē. ¶ Hec di. diuidit in quattuor partes In quarum prima principaliter prohibet vſuras: ⁊ hoc facit per quinqꝫ auctoritates. ſecunda ibi: virum. tertia ibi: neceſſe eſt. quarta ibi: quod autē. Jo. de ſā.

¶ Caſus. Dictū eſt ſ. in illo. c. ſeditionarios ꝙ vſurarij prohibentur ordinari. In hac vero diſtin. xlvij. dicit ꝙ ideo hoc contingit: qꝛ tales cupiditati deſeruiūt cupidi aūt ab apoſtolo ordinari prohibētur: qꝛ cito ⁊ facile a iuſticia deuiant: ⁊ ꝓſequitur. xj. c. apoſtolice regule: ſcilicet oportet epiſcopum non eſſe cupidum. Sequens. c. patet.

b ¶ Quod autem. hic ꝓſequitur. xj. c. apoſtolice regule: Nō cupidum ⁊ cōtinuatur illi. c. ſeditionarios. ⁊ ideo prohibetur cupidus: quia facile a vero deuiat.

c ¶ Prohibentur. ſ. in epiſtola ad Timotheum.

EPiſcopus.

d ¶ Exigens. ſꝫ non ſuſcipiens: tūc enim deponeretur: vt. j. eo. ſi quis contra. vbi de accipiente dicitur. vel exigens

QUoniaꝫ multi. ¶ Caſus. Quidā clerici obliti diuine ſcripture dicentis: Qui pecuniā ſuam non dedit ad vſuram. vſuras cēteſimas faciebant: que in fine anni ſorti equiparantur: ideo ſynodus ſtatuit vt ſi qs inuentus fuerit vſuras vel emiolia de cetero exercere: vel aliquam machinationem circa hoc facere deponatur.

e ¶ Centeſimas. Cēteſima dicitur vſura que ſorti equiparatur in anno ✠.

f ¶ Tranſigens. i. quodcūqꝫ nouū pactum vel cōtractum inueniens in fraudem vſurarū: vt ſi ſumat reꝫ in pignore ⁊ nō cōputat fructus in ſortem. extra de vſur. c. j. ⁊. ij.

g ¶ Excogitās. Ar. ꝙ ſola cogitatio punitur: ✠ vt. vj. q. j. §. ſi quis cū. quod verum eſt quo ad deū ⁊ ſi non procedit ad actum: vt. xxvij. q. j. nec aliqua.

OMnes. ¶ Caſus. Caſtud diuiditur in tres partes. in pma parte inuehit greg. cōtra cupidos qui in terrenis ſunt fortes ⁊ in celeſtib⁹ debiles: qm̄ circa terrena ſūt ardētius inſudātes: ſed ꝓ vita eterna vix p mométū laborāt. In ſcđa parte q̄ icipit ibi: hi itaqꝫ. di. ꝙ cupidi ⁊ mūdanoꝝ amatores aſſimilātur arboribus quibuſdam q̄ deorſum vaſte ſunt: ⁊ ſurſuꝫ tenues: nam ſi tales circa terrena fūt ſunt fortes: ⁊ in ſuperioribus deficiunt boni vero palme comparantur

Peccatū mortale nō ſp deijcit iam ꝓmotum.

Pſa xiiij.

Uſu ce teſir.

✠ Con cor. d. l l. ñ. i xr. cēte ne. C. t xij. her

Coſ ſola ✠ U an ⁊ la c tio tur c. j. ij. ſ. ⁊ ſtuc de e mu

que deorſum eſt tenuis ⁊ ſuperius ampla: nam hi tales in celeſtibus magni ſunt: in terrenis debiles. in tertia parte que incipit ibi: nam cū quibuſdam. hortatur nos Grego. ꝙ ſaltem ita ſimus fortes circa bonū ſicut fuimus circa vitia corpori ſeruiendo.

a ℭ Palmarum. ſecūdū illud: Juſtus vt palma florebit. (Pſal. xcj. c)

b ℭ Amplius. id eſt tantū faciatis boni quātum feciſtis mali. nō intelligas ꝙ tādiu debeat penitere q̄ diu fuit malus: quia tanta poſſet eſſe contritio ꝙ momentanea penitentia ſufficeret. de conſecra. diſtin. iiij. baptiſmi. (Sciōr an tādiu debeat penitere quādiu fuit mal⁹.)

c ℭ Tales. videtur hic ꝙ aliquis poſſit tantū creſcere in malicia: quātū in bonitate: quod nō eſt verum: quia charitas poteſt in infinitum extēdi iuxta illud: Bonum mihi lex oris tui ſuper milia ⁊c. ſed malicia non: q᷑ aliquis non poteſt eſſe ſumme malus: vt de peni. diſtinctio. ij. §. econtrario. (Pſal. cx. viij. i. Rom. vj. c) (ſumme mal⁹ nul⁹ poteſt eſſe.)

d ℭ Aeris. i. celeſtis conuerſatiōis.

De petro.

ℭ [illegible] De petro quem neapolitani elegerunt in archiepiſcopū de confirmando ſupplicauerunt pape: duo obijciebātur: ſcilicet ꝙ ſolidos dederat ad vſuras: ⁊ ꝙ nimis erat ſimplex De vſura ſcribit grego. neapolitanis: vt de hoc veritas ingratur: quo inuēto recedant ab eius electione ⁊ alium eligant. Si autē hoc falſum fuerit: q᷑ perſona eius ſibi nota non erat: ⁊ vtrum ſit ita ſimplex vt dicitur: precipit vt de cetero romam veniat: vbi ſi apt⁹ inuentus fuerit iuuāte dn̄o conſecrabit. Sequens ca. pz.

e ℭ De petro. de eodem petro habes.

ſtunt: ꝓ terrenis lucris q̄ſlibet iniurias tolerant: ⁊ pro celeſti mercede vl̄ tenuiſſimi verbi ferre cōtumelias recuſant: terreno iudici toto etiā die aſſiſtere fortes ſūt: in oratione vero corā domino vel vnius hore momento laſſantur: ſepe nuditatem deiectionem famē pro acquirēdis diuitijs atq̄ honorib⁹ tolerāt: ⁊ earum rerū ſpe ſe per abſtinentiam cruciant: ad quas adipiſcendas feſtināt: ſuperna autem laborioſe querere tanto magis diſſimulāt quāto magis ea retribui tardius putant. ℭ Hi itaq̄ q̄ſi malarum arborū more deorſum vaſti ſunt ſurſum anguſti: q᷑ fortes in inferiora ſubſiſtunt ſed ad ſuperiora deficiūt: atq̄ cōtra ex qualitate palmarum[a] deſignatur ꝓficiens vita iuſtorum: qui nequaquā ſunt ī terrenis deſiderijs fortes: ⁊ in celeſtib⁹ debiles: ſed longius atq̄ diſtantius ſtudioſos magis deo ſe exhibēt q̄ ſeculo fuiſſe meminerint. ℭ Nā cum quibuſdā per predicatorē noſtrū dicitur: Humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis veſtre: ſicut enim exhibuiſtis mēbra veſtra ſeruire imundicie ⁊ iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitie: in ſanctificatione eorum proculdubio infirmitati cōdeſcenditur ac ſi eis apertius diceretur: Si nequaq̄ amplius[b] poteſtis ſaltem tales[c] eſtote in fructu bonorum operum: quales fuiſtis dudum in actione vitiorum: nec debiliores vos habeat ſancta libertas aeris[d]: quos ī carne validos habuit vſus terrene voluptatis.

ℭ Item Gregorius ciuibus neapolitanis.

ℭ Ad ſacros ordines vſurarij ꝓmoueri non debent.

De petro[e] inſuper perueniſſe[f] ad nos cognoſcite: quia ſolidos dedit ad vſuram: qđ vos oportet cū omni ſubtilitate[g] perquirere: ⁊ ſi ita conſtiterit aliū eligite: ⁊ ab huiuſmodi vos perſona ſine mora ſuſpendite. Nam nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si vero (ſubtili habita inquiſitiōe) hoc falſum eſſe putaueritis: q᷑ perſona eius nobis ignota[h] eſt: ⁊ vtrum ita ſit de ſimplicitate: quod ad nos perlatū eſt ignoramus: cum decreto[i] a vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt: vt vitam moreſq̄ illius ſollicitius inquirentes: ſenſū quoq̄ pariter cognoſcam⁹ vt ſi iudicio huic aptus extiterit: veſtra in eo (adiuuante domino) deſideria compleamus. ℭ Item ex concilio elibertano.

ℭ Degradetur cleric⁹: qui vſuras accipere detegitur.

Si quis clericorū detectus fuerit vſuras accipere: placuit degradari[k] et abſtinere[l]. ℭ Itē Leo epiſcopus anatholio epiſcopo.

ℭ Nec iplicari errori nec cupiditate violari ſacerdotē oꝫ.

Uirum catholicū ⁊ precipue domini ſacerdotem ſicut nullo errore implicari: ita nulla oportet cupiditate violari: dicente ſancta ſcriptura. Poſt cōcupiſcentias tuas ne eas: mens[m] etiā potentie[n] auida nec abſtinere nouit a vetitis: nec gaudere cōceſſis: nec pietati adhibere conſenſum.

xxix. diſtinctio. petrus. ⁊. lxj. diſtin. ſtudij. De hac materia notaui. §. xxviij. diſtinctio. priuſquam.

f ℭ Perueniſſe. Iſte repulſus erat propter duo. ſ. propter vitium vſurarū: ⁊ propter ſimplicitatem: ⁊ tñ neutrum fuit ei forte oppoſitū. Et ita eſt argu. ꝙ iudex ex officio ſuo poteſt aliquid obijcere. extra de elec. cum nobis. (Judex ex officio poteſt aliqđ obijcere.)

g ℭ Subtilitate. Nota ꝙ alicui committitur inquiſitio de ꝓprio facto: ſed hec inquiſitio erit ſummaria nō plena alias non cōmitteret.

h ℭ Ignota. per hoc patet: ꝙ qui eſt notus non examinatur: vt. xciij. di. valde. xxxv. q. ix. veniā. vnde ⁊ notus ſine probatiōe recipitur vt extra de regu. ad aplicam. ſed dū conſecratur bene examinatur. xxiij. diſtin. qui epiſcopus. (Not⁹ non examinatur.)

i ℭ Cū decreto. omnium ſubſcriptionibus roborato. vt lxj. diſt. epiſcopus. ⁊ lxiij. di. quanto.

Si quis clericorum.

k ℭ Degradari. ſ. xiiij. q. iiij. quoniā.

l ℭ Et abſtinere. a ſacramētis quouſq̄ penitet.

Uirum catholicū. ℭ hec eſt ſecūda pars huius di. in qua ꝓbat ꝑ tres auctoritates ꝙ alias etiam non debemus eſſe cupidi. Jo. de fan.

ℭ Uirum. Leo papa hortatur clericos ⁊ precipue ſacerdotes ne alligētur vitio cupiditatis: dicēte ſcriptura. Poſt concupiſcētias tuas non eas. Nam mens potentie auida nec abſtinere nouit a vetitis nec vti conceſſis nec pietatem hꝫ. Seq. c. pꝫ.

m ℭ Mens. alligata vitio cupiditatis cito deuiat a vero. vt. xcvj. diſtin. bene. in princi. ⁊. lxxxiij. diſtinctio. nihil. (Eccleſia. xviij. d.) (Cupidus deuiat a veritate.)

n ℭ Potētie. i. humane dignitatis.

Item Gregorius.

Qui cupiditatem a ſe nõ abſcindit bonorum auctori inherere non valet.

Bonorum auctori inherere aliter non valemus: niſi cupiditatẽ a nobis (q̄ omnium malorũ radix eſt) abſcindamus. Itẽ Ambr. de eo qđ ſcriptuꝫ eſt in euangelio: hominis cuiuſdã diuitis fruct⁹ vberes ager attulit.

Auari eſt hominum bona inuadere quorum neceſſitatib⁹ ſubuenire valet.

Sicut hi q per inſaniaꝫ mente trãſlati ſunt: non iam res ipſas ſed phãtaſias paſſionis ſue vidẽt: ita etiã mẽs auari ſemel vinculis cupiditatis aſtricta ſemp aurũ ſemper argentũ videt ſemp redditus cõputat: gratius ītuetur aurũ q̄ ſolem: ipſa eius oratio ⁊ ſupplicatio ad deuꝫ aurũ querit. Et poſt pauca: Interdũ etiã vſure arte nequiſſima ex ipſo auro auruꝫ naſcit: ſed nec ſatietas[a] vnq̄ nec finis aderit cupiditati: ⁊ infra. Sed ait auar⁹: qđ iniuſtũ eſt ſi cuꝫ aliena[b] non inuadã ꝓpria diligẽtius ſeruo? O impudẽs dic tu: quid ꝓpria dicis: que ex qbus recõditis in hunc mũduꝫ detuliſti: qñ ingreſſus es in hanc lucem: qñ de matris ventre exiſti: qbus facultatib⁹ quęſo: qbus ſubſidijs ſtipat⁹ ingreſſus es? Et poſt pauca.

Propriũ nemo dicat qđ eſt cõmune[c] quod pluſq̄ ſufficeret ſumptui etiam violenter[d] obtentum eſt ⁊ infra. Nunqd iniqu⁹ eſt deus vt nobis nõ equaliter diſtribuat vite ſubſidia? vt tu qdeꝫ eſſes affluens ⁊ abundans: alijs vero deeſſet ⁊ egerent: an idcirco magis q: ⁊ tibi voluit benignitatis ſue experimenta cõferre: ⁊ alium ꝑ virtuteꝫ patiẽtie coronare: tu vero ſuſceptis dei muneribus ⁊ in ſinuꝫ tuũ redactis nihil te reputas agere iniquum: ſi tam multoꝝ vite ſubſidia ſolus obtineas. Quis eni tam iniuſtus tã auarus q̄ qui taꝫ multorũ alimenta nõ ſuum vſum ſed abundãtiaꝫ ⁊ delitias facit. Neq3 eni minus[e] eſt criminis habẽti tollere q̄ cuꝫ poſſis ⁊ abundãs ſis indigẽtibus denegare: eſurientium[f] panis eſt quẽ tu detines: nudorũ indumẽtum eſt quod tu recludis: ⁊ miſerorum redẽptio eſt ⁊ abſolutio pecunia quã tu in terra deſodis: tantorũ te ergo inuadere ſcias bona: quãtis poſſis preſtare qđ velis. Neceſſe[g] eſt etiã vt ille qui ordinandus eſt ſue domui ſit bene prepoſitus: id eſt ſi in laicali habitu vxorẽ habuit vel filios e vitijs ad virtutuꝫ ſtudia ⁊ verbo ⁊ exemplo ꝓuocet: vt qđ poſtea precepturus eſt populis pri⁹ exigat a do-

Diuiſio. Sicut. Caſus. hoc ca. diuiditur in tres partes. In prima parte inuehitur Ambro. cõtra auaruꝫ: ⁊ eum comparat inſano: q: ſicut inſanus nõ videt rei veritatem ſed ſue paſſionis phantaſias: ſic auarus non videt q̄ debet ſemper vſure ⁊ cupiditati deſeruiẽs: ⁊ gratius aurũ q̄ ſolem cõtemplatur. In ſecũda parte que incipit ibi: ſed ait. reſpõdet Ambro. obiectioni auari dicentis: Non pecco ſi ꝓpriũ ſeruo diligentius cum nõ inuadam aliena. Sꝫ dicit Ambro. eũ non habere propria: ſed cõmunia ſunt indigentibus quecũq3 poſſidet vltra propriũ vſum. in tertia parte que icipit ibi nunquid iniquus eſt deus. reſpondetur alij obiectioni: quaꝫ auarus faciebat: dicebat enim ſi non ſunt mea que poſſideo: ⁊ pecco retinendo: ergo deus eſt iniquus: q tantum mihi dedit: ⁊ multis alijs egentibus nihil vel parum. Sed reſpondet Ambro. ideo voluit deus diuitias diuiti dare: vt per vſum diuitiarũ diuitem: ⁊ per virtutem patientie coronaret egenteꝫ: quia quicquid vltra neceſſitatẽ detinet aliquis totum pauperibus rapit: q: non minus peccat q aufert: q̄ qui indigentibus ſubtrahit neceſſaria.

Luce.xij.c

a Satietas. quia totus mũdus nec obolus videt auaro: vt.xiiij. qđ. iiij. quid dicaꝫ. vnde illud: Semper auarus eget. ⁊ illud: Eris ſeruus eris: ſi te ſpẽs trahat eris. Vnde in Thobia: Deſit auaricie res cui ſua deeſſe ſtupeſcit. Copia nuda ſitis ebria plena fames: Diues habere cupit: quanto plus omnia ſumit.

Auar⁹ eſt inſatiabil.

Verſus.

Ad. de Hora. in epl'is Semper auar⁹ eget Et. Iuue. Sacculus in terra cũ

b Aliena. q. d. circa rem propriam nõ poteſt quis peccare: ſed certe expedit reipublice: ne qs re ſua male vtatur: vt inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. §. ſed hoc tpe.

c Cõmune. id eſt cõmunicandum tempore neceſſitatis: vt. xij. queſtio. j. duo. ⁊ queſtio. ij. aurum. xcvj. diſtinctio. non ſatis. ⁊ lex dicit q̄ cibaria tempore neceſſitatis ſunt omnibus cõmunicanda: vt. ff. ad. l. rho. de iac. l. j. §. cum in eadem. in fine.

d Etiam violẽter. Dicitur h̄ q̄ per violẽtiam dicitur auferre qui vltra neceſſaria ſibi retinet. ⁊. xij. qđ. j. nolo. ⁊. q. ij. aurum. quod verũ eſt ſi hoc fiat tempore neceſſitatis: nam al's poteſt qs ſibi vltra neceſſaria retinere: vt. xij. q. j. expedit. ⁊. c. habebat. ⁊. q. ij. aurum.

e Minus. alibi iuenitur: q̄ magis deliquit qui aufert q̄ qui non dat: vt xij. q. ij. ⁊ ſi illi.

f Eſurientium. nũquid ergo pauperes ipſum pñt petere? Nõ directo iudicio ſed denũciare poſſunt eccl'ie illuꝫ qui nõ dat: ⁊ ſic eccleſia poteſt eũ cogere vt det. ar. extra de ſimo. ad apoſtolicã.

Neceſſe. hec eſt tertia ps huius di in qua di ⁊ ꝓbatur q̄ ꝓlatus dꝫ bene eſſe diſpoſit⁹ domui ſue. Io. de fan.

Caſus. hic ꝓſequitur. xij. ca. apoſtolice regle. ſ. Oportet epi'copũ eſſe domui ſue bene ꝑpoſitum. ſ. vt vxorem ⁊ filios ſi quos in laicali habitu habuerit verbo ⁊ exemplo prouocet ad virtutes: vt pri⁹ a domeſticis exigat qđ erit poſtea populis ꝑcepturus. Et q̄ debet eſſe bene prepoſitus domui ſue ꝓbat gratianus duabus auctoritatibus paulis ⁊ vno exẽplo. ſ. iob: qui pro filijs ſuis quotidiana ſacrificia offerebat. Si vero nõ ſit bene ꝑpoſitus: ⁊ filios ſuos negligit corrigere ordinari ꝓhibetur: ⁊ hoc ꝓbat duob⁹ exemplis. ſ. heli ⁊ dauid: ⁊ duabus auctoritatibus. ſ. Pauli ⁊ hieremie.

g Neceſſe eſt. hic proſequtur. xij. ca. apoſtolice regule: Oportet ordinãdum eſſe domui ſue bene ꝑpoſitũ. Tunc dicitur quis bene prepoſitus domui ſue: qñ familiam ſua bene gubernat verbo ⁊ exemplo: q: qui negligenter ſuos gubernauit: preſumit contra eum: q̄ circa extraneos ſit magis negligens: nec haberet frontem redarguendi alios qui ſuos noluit corripere: tamẽ ſi per eum non ſtaret quin familia eius emendaretur. non im-

putaretur ei.ff. eo.
c.penul.⁊ vlti.
a ¶ A domesticis.
vxor vero dicitur do
mestica: vt.xxxij.qõ.
vj.c.vlti. C. de re mi/
li.quicunqȝ.lib. xij.
ff. ad syl.l.j.
b ¶ Un⁹. amnion.
c ¶ Sororẽ.thamar.
d ¶ Sibi.sic.viij.q.
j.quid autem.
Timo. a. e ¶ Debet.id est cõ/
sueuit. hoc ideo di/
co: qꝛ nemo debet p
ferre res suas reb⁹
sibi cõmodatis: vt
viij.q.j.quod autē.
Job.j.b. ⁊ ff.commoda.si vt
certo.§. cõmodatũ.
f ¶ Non enim. sic
ij.questi.vij.qui nec
regiminis.
g ¶ Sed libertas.
corrigendi alios cũ
corripit suos.
h ¶ Principi.i.pre
lato ⁊c. Joan.
✝ 4 ¶ Quod tunc.
Hec est quarta pars
huius disti. in qua
probatur ꝙ nõ im/
putatur patri pecca
tum filiorum: nec
prelato peccatũ sub/
ditorum si per eum
nõ stetit: ⁊ hoc pro/
bat duabus auctori
tatibus. Joã. de fan.
¶ Casus. Dictũ est
s. in .§. necesse. ꝙ or
Reg.ij.f. dinandus sue do/
mui dȝ esse bñ ppo/
situs: quod tunc fiet
si non sit quod pos
sit ei imputari. Naȝ
si corripiat quantũ
in se fuerit filios licet
Reg. j.a. non corrigantur:
quia nõ sunt in eis
vie domini: nec gres
sus eorum a domi/
no diriguntur: nõ
est ei imputandum
qꝛ pulsare potest nõ
Re.xvj. aperire nec eorum
animuȝ mutare. Et
hoc probat Gratia/
nus sequenti. c.
i ¶ Quod tunc. sci/
licet ꝙ domui sue sit
bene prepositus.
Q Uantũlibet.
¶ Casus. Au
gustin⁹ corrigebat
Timo. a. vincentium donati/
stam: sed obyciebat
ei vincentius: tu nõ

mesticis[a]. Unde apls ephe/
sijs scribit vt vxores suas si/
cut sua corpora diligant: ⁊ fi/
lios suos non ad iracũdiam
prouocent: sed enutriant illos
in oi disciplina ⁊ correctione
domini. Unde cũ paulus ad
timotheum scribens dixisset
sue domui bene prepositum
statim subiũxit: Habentem
filios sibi subditos in omni
castitate ⁊ nõ in accusatione
luxurie: nõ enim talium co/
habitator frõtem habȝ alios
redarguẽdi. Unde de beato
Job legitur ꝙ pro filijs suis
quottidiana offerebat deo sa
crificia offerẽs holocausta p
singulos: quos tanta charita
tis perfectio in vnum cõstrin
xit vt quisqȝ eorũ in suo die
cõuiuiũ fratribus prepararet
⁊ ad epulandum secũ tres so
rores suas pariter inuitaret.
Quod qꝛ heli facere dissimu
lauit: ac falsa pietate superatus
delinquentes filios ferire no
luit: sicut in libro regũ legit̃:
apd districtũ iudicẽ semetipsȝ
cum filijs crudeli dãnatione
percussit. vnde ei diuina voce
dicitur: Honorasti filios tu/
os magis ꝙ̃ me. Hinc etiaȝ
dauid erga filios bonitatem
nõ discipline seueritatẽ exer/
cens: eorũ iuuentutem experi
mento didicit esse pernicio/
sam quorum pueritiam va/
ga licentia permisit esse volu
ptuosam. Unus[b] quippe eo/
rum sororem[c] suã stupro cor
rumpens a fratre eius absa/
lone videlicet iter epulas q̃s
fratribus suis fraudulenter
parauerat obtruncatus est.
Absalon vero postꝙ̃ veniaȝ
a patre obtinuit de regno il/
luȝ expulit ⁊ ad concubinas
eius ingressus est: demũ per
inuia deserti patreȝ psequẽs
quercui inhesit atqȝ ita suspẽ
sus interijt. Hinc etiam pau
lus ad timotheum scribit di
cens: Qui suorũ ⁊ maxime
domesticorum curam nõ ha

bet fidem negauit ⁊ est infi/
deli deterior. Jure ergo qui
domui sue nescit preesse in epi/
scopũ ordinari prohibetur:
qꝛ qui in re minima de qua
sibi[d] familiarior debet[e] cura
inesse fidelis non est: quõ in
ecclesia dei vbi tot sunt ⁊ alie
ni sollicitam diligentiã exhi/
bebit. vnde Hieronymus.
Non[f] enim iustus polluitur
ex vitijs filiorum: sed liber/
tas[g] ab apostolo ecclesie prin
cipi[h] reseruatur: vt talis fiat q
non timeat propter vitia libero
rum extraneos reprehendere.
✝ 4 ¶ Quod[i] tunc fiet si nõ erit
qõ sibi imputetur. Cum eni
gressus hominis a dño diri/
gantur nec sint in hoĩe eius
vie: corripere quidem potest:
corrigere autem non valet:
pulsare potest non aperire:
manus comprimere nõ ani/
muȝ mutare. ¶ Unñ Augu
stin⁹ ad vincentiũ donatistã.
¶ Bonorũ hominũ discipli
na mores imutare nõ valet.

Q Uantũlibet vigilet di/
sciplina domus mee:
homo sum ⁊ inter[k] homines
viuo: nec mihi arrogare au/
deo vt dom⁹ mea melior sit
ꝙ̃ arca noe: vbi tantum inter
octo homines vnus[l] repro/
bus inuentus est: aut melior
sit ꝙ̃ domus abrae cui dictũ
est: Ejice ancillam ⁊ filium
eius. Aut melior sit ꝙ̃ dom⁹
isaac cui de duobus geminis
dictum est in malachia pri/
mo: Jacob dilexi[m] esau au/
tem odio[n] habui. Simplici/
ter autem fateor charitati ve
stre coram domino deo no/
stro: qui est testis mihi super
animam meam ex quo deo
seruire cepi: quoniã sicut dif/
ficile[o] sum expertus melio/
res ꝙ̃ qui in monasterio pro
fecerunt: ita non sum deterio
res expertus ꝙ̃ qui in mona
sterio defecerunt: hinc arbi/
tror dictum in apocalypsi:
Justus iustificetur adhuc: ⁊

debes me corrigere
cum monachos tu/
os corrigere nõ pos
sis. Et respondet Au
gustin⁹ dicens: Nõ
inueni meliores ꝙ̃
qui in monasterijs
profecerunt: nec de
teriores ꝙ̃ qui in
monasterijs defece/
runt: quos lȝ corri
gere non valeaȝ me
is verbis: mihi ta/
men imputari non
debet. Et hoc pro/
bat tribus exẽplis:
scilicet arce noe ⁊ do
mus abrae ⁊ dom⁹
ysaac. vbi inter bo/
nos inuenti sunt
valde mali. Psal.
k ¶ Et inter octo.ip xxxvj.
se pater ⁊ tres filij ⁊
quattuor ipsorum
vxores.
l ¶ Unus.scilȝ chã.
m ¶ Dilexi.i. dili/
gendum preuidi.
n ¶ Odio. scilicet
preuidi ꝙ esset futu/
rus malus.
o ¶ Difficile.i. vix.
quandoqȝ ponitur
pro non: vt.j.q.j.pn
cipatus.sic.ij. qõ.vj.
§. biduum.
o ¶ Difficile. Not.
ꝙ difficile aliqui in/ Monacho
ueniuntur melio/ rũ laus.
res ꝙ̃ monachi. Un
de hic euidẽter col/
ligitur ratio quare
ille qui ex natalib⁹ Gen.ix.d.
maxime est irregu/
laris per monacha
tum fiat regularis: Gen.xxj.a
vt.lvj. distin. capi.j.
quia cum sit perfe/
ctus in virtutibus
non requiritur ꝙ̃/
tum ad alia tanta p
fectio in ipso. xvj.q. Mala.j.a.
j.legi. in fine. ⁊ adde
id quod est.xix.que/
stio. vltima non li/
ceat. in auc. de mo/
nachis. circa princi.
colla. j. vbi dicitur
ꝙ monachatus ma
liciam omnem tol/
lit: ⁊ sicut presumi/
tur hic pro illis q
in monasterio pro/
fecerunt: ita presu/
mitur contra illos
qui in monasterio
defecerunt. vnde pa/ Apo.xxij.c
tet ꝙ ratione loci nõ

preſumitur,p aliquo:vt.xl.di.nõ loca.⁊.xij.q.ij.gl'a. in fi.⁊ hoc verũ eſt vbi pſona eſt nota:ſed vbi eſt ignota ſemper preſumitur pro ipſa ratione loci.xxiiij.diſtin. quando.

Q Uod ad nos. ¶ Ca.us. Oſtendit cornelius papa in hoc.c.q prelatus dz eſſe ſollicitus in correctiõe ſubditorũ: ⁊ ſi non corrigantur ad ei⁹ monitionẽ nihil i-putabitur ſibi in die iudicij:ipſi aũt in pe nis ppetuis remane bunt:nec,ppter pdi torum cõuitia a re-cta via dz prelatus recedere dicẽte apo-ſtolo:Si hominib⁹ placerẽ ſeruus dei non eſſem.

hic intitulatur.xlviij.di.in qua proſequitur.xiij.⁊ vlti. c.apoſtolice regule:ſcʒ oportet ordinandum nõ eẽ neo-phitum.Dicitur aũt neophitus nouellus in fide vel in religione. Prohibentur aũt tales ordinari duplici de cauſa.ſ.ne incidant in ſuperbiaʒ:putantes q fides chri ſtiana multũ eis in digeat:vel qꝛ nõduʒ eſt expertus ſtatũ ec-cleſie vnde neſcit ſe alijs cõformare:vtꝝ autẽ in aliquo caſu talis valeat ordina-ri dicetur.ꝟ. diſtin. lxj.§.his omnib⁹.

a ¶ Inculpatos. qꝛ illud nõ eſt ex vitio noſtro ſed aliorum ſicut alibi vitiũ ma terie nõ imputatur artifici.Uel alias.

a ¶ Inculpatos.Ar. bonũ ſi per aliquem nõ ſtat quomin⁹ ali quid ſiat id nõ eſt ei imputandũ . ſimile xxij.q.ij.faciat homo ⁊.xxiij.q.v. de occidẽ dis.xliij.di.epheſijs. Sufficit enim vtili-ter inchoari:lʒ non habeat effectuʒ.ff.de nego.geſt.ſed an vl-tro.§.primo.

b ¶ Quomin⁹.Sic ſ.di.xliij.ſcimus.

c ¶ Nõ recedam⁹. hoc minus ⁊ non ſa ciunt vnã affirma-tionem:vt.ff.de ver-bo.ſignifi. duobus.

q in ſordib⁹ ẽ ſordeſcat adhuc. Item cypriano corneli⁹ papa.

¶ Conuitia pditoꝝ a via re-ctitudis nos mouẽ nõ debẽt.

Q Uod ad nos attinet cõ ſcientie noſtre cõuenit ſemp dare operã ne quis cul pa nr̃a de eccleſia pereat. Si quis aũt vltro ⁊ crimine ſuo perierit: ⁊ penitentiam agere atq; ad eccleſiã redire nolue-rit:nos in die iudicij inculpa-tos[a] futuros credimus q eo-rum cõſulimus ſanitati ✝:il-los ſolos in penis remãſuros qui noluerint cõſilij noſtri ſa lubritate ſanari: nec mouere nos debent conuitia perdito rum quominus[b] a via recta ⁊ a certa regula nõ [c] recedam⁹ quam apoſtolus inſtituit di-cens : Si hominibus place-rem xp̃i ſeruus non eſſem.

¶ Diſtinctio.xlviij.

e ¶ Neophiti.Non facile eſt tyroni cõ-mittenda cuſtodia: nam culpa,pdita is culpe reus eſt qui ei cõmiſit.ff.de cuſto. reo.non eſt facile.

f ¶ In theatro.hec ſunt verba hierony mi ſuper epiſtolam ad Titum. Ioan.

g ¶ Momẽtaneus. Longo enim tẽpore dz eſſe aliquis,pba-tus:vt.xxiiij.di. ep̃i. in auc.q̃uo oportet ep̃os.§. ſancimus. colꝉ.j. ⁊ graue eſt in expertos ⁊c̃. xix.q.iij. monaſterijs.

h ¶ Miſerum eſt. Miſerũ enim eſt eũ fieri magiſtruʒ qui nõdum formam di ſcipuli aſſumpſit.ꝟ. lxj.di.miſerum.

Diſtinctio.xlviij.

P Rohi-bent. ¶ hic intitu latur xlviij.di.in qua,pſe-quitur Gr̃anus.xiij.c. apoſtolice regule:ſcʒ nõ neophitũ. Neo-phitus eni:id eſt no uiter ad fidẽ cõuer-ſus ordinari,phibet ne crederet q xp̃ia-na religio plurimũ eo idigeret. Momẽ taneus eni ſacerdos humilitateʒ neſcit ⁊ pſonaꝝ modos:⁊ ſe-pe in arrogantiam i cidunt facti magi-ſtri qui diſcipuli eſ-ſe non nouerunt.

j.Timo. iij.b.

d ¶ Prohibentur.

P Rohiben-tur[d] aũt neo phiti[e] in epi-ſcopos ordi nari: vt qui heri erat ca thecumin⁹ hodie nõ fiat epi-ſcopus:qui heri erat in thea thro[f] hodie nõ ſedeat in eccle ſia : qui veſpere erat in circo hodie nõ miniſtret altario: q oudum fuerat fautor hiſtrio-num hodie nõ ſit cõſecrator virginũ. Cauſa autem huius prohibitionis eſt ſm apoſto-lum:ne elatus in ſuperbiam tanquã religio chriſtiana plu rimum eo egeret incidat in ruinam diaboli. Momen-taneus[g] nãq; ſacerdos neſcit humilitateʒ obſeruare ⁊ mo dos perſonarum: vel ſeſe cõ-temnere: non ieiunauit: non fleuit : non ſe correxit : non pauperibus erogauit. In ar rogantiam (que eſt ruina dia boli) incidunt : qui in pun-cto hore necdũ diſcipuli ſiunt magiſtri. Et ſicut Innocen-tius ait: Miſerum[h] eſt eum fieri magiſtrum qui necdum didicit eſſe diſcipulus.

Q Unde de eiſdem in nice-no concilio legitur.

¶ Neophitus in epiſcopuʒ non eſt ordinandus.

Q Uoniam multa ſunt ſiue per neceſſita-

Q Uoniaʒ mul-ta. ¶ Caſus. Quo in hoc.c. per Ni cenum cõcilium ſta tuunt. Primuʒ eſt q neophiti nõ ordi nentur : lʒ quãdam ex quadã neceſſitate cõtra regulã fuerint ordinati : qm̃ opus eſt mora temporis: ⁊ multa,pbatione i-diget anteq̃ tales de beãt promoueri : ne elati in ſuperbiaʒ in cidant in laqueum diaboli. Et hoc proba tur auctoritate apo-ſtoli. Secunduʒ eſt q ſi quis poſt bap-tiſma cõuictus fue-rit duobus vel tri-bus teſtibus mor-taliter peccaſſe a pro motione repellitur: ⁊ qui contra predi-cta fecerit ipſe etiam deponetur.

temᵃ ſiue ex quacunq̧ cauſa contra regulam geſta: ita vt hoies ex vita gentiliū nuper adhuc cathezizati vel iſtructi ſtati ad ſpūale baptiſma veniſſētᵇ: ⁊ ꝯtinuo cū baptizati ſunt etiā ad epatū vel pſbyteriū ꝑuecti ſunt: recte igit̄ viſuʒ eſt decetero nihil tale fieri: nam ⁊ tpeᶜ opus eſt vt ſit cathecuminꝰ: ⁊ poſt baptiſma multa ꝓbatione indiget: euidēs nāq̧ eſt apl̄icū preceptuʒ dicēs: Nō neophitū: ne forte elatus in ſupbiā in iudiciuʒ incidat: ⁊ in laqueū diaboli. Si vero ꝓcedente tpeᵈ aliqͣ mortale peccatū admiſerit: ⁊ cōuictus duobꝰ vel tribus teſtibꝰ fuerit ceſſabitᵉ a clero qui hmōi eſt. Si qs vero ꝑter hoc fecerit tanq̄ꝫ contra ſtatuta ſancti ꝯcilij gerēs etiā ipſe precipitabit̄ de ſtatu ſui cleri. ¶ Neophiti vero hodie appellātur propoſituʒ ſacre religiōis nouiter aſſumētes. ¶ Unde btūs Gregorius ſcribit ſiagrio epo.

¶ Quis dicatur neophitus ⁊ vnde ſit.

Sicut neophitus dicebat̄: qui in initio ſancte fidei erat eruditiōe plantatus: ſic modo neophitus habendus eſt: qui repēteᵍ in religionis habitu plātatus ad ambiendos ſacros ordines irrepſerit✝. ¶ Ordinate ergo ad ordines aſcendēdum eſt: nā caſum appetit: qui ad ſummiʰ loci faſtigia poſtpoſitis gradibusⁱ per abrupta querit aſcenſum. Scimus autem ꝙ edificati parietes nō prius tignorum pondus accipiunt: niſi a nouitatis ſue humore ſiccentur: ne ſi ante pondera q̄ꝫ ſolidentur accipiant: cunctam ſimul ad terram fabricam deponant.

¶ Diſtinctio.xlix.

Eceᵏ a quibꝰ vitijs debeāt eſſe imunes: qui in epꝫ ſunt ordinādi apparet: qui eni interceſſoresˡ ꝓ populo ad deum parātur: neceſſe eſt vt eius gratiā bene viuēdo mereant̄. Un̄ gregō. ait in paſtorali: Sollicite formidāduʒ eſt: ne q placare

a ¶ Neceſſitatem. Si propter neceſſitatem aliqͥd fit: videtur ꝙ illō licite fit: quia quod nō eſt licitum in lege: neceſſitas facit licituʒ. extra de reg. iu. quod non eſt licitum ✝. Item neceſſitas legem nō habet. ꝟ. de conſecra. diſtin. j. ſicut. non ergo fit cōtra regulam? Reſpon. neceſſitas que reperitur in auctoritate: vt neceſſitas vite excuſat: vt extra de fur. ſi quis per neceſſitatem. de conſe. diſtin. v. diſcipulos. ſed in adulterio neceſſitas non e. cuſat. ff. de ritu nupti. palam. §. nō eſt. naʒ potius debemꝰ quelibet mala tollerare ⁊c̄. xxxij. queſtio. v. ita ne.

b ¶ Veniſſent. ꝟ. de conſecra. diſtin. v. neophiti.

c ¶ Et tempore. i. diſtinctio. ponderet. ⁊ tempore per interſtitia temporum: vt lxxvij. diſtinctio. in ſingulis.

d ¶ Tempore. id eſt ante ordinationem ⁊ poſt baptiſmum. ſic intelligitur. j. j. q. vij. ſi quis omneʒ. hoc ideo dico: quia pro crimine cōmiſſo ante baptiſmum: non deponitur: vt. xxvj. diſtin. vna. ⁊. c. deinde opponitur.

e ¶ Ceſſabit. i. non ordinabitur: vel ſecūdum alios etiam ordinatus degradabitur. Et ſic videtur ꝙ crimen ciuiliter probatū inducit depoſitionem. ſic xxiiij. di. c. vlti.

f ¶ Fecerit. promouendo tales ⁊c̄.

Sicut neophitus.

¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in duas ptes. In prima pte dicitur ꝙ neophitus eſt qui de nouo ad fidē eſt conuerſus: vel qui de nouo intrauit religionem. In ſcda parte que incipit ibi: ordinate ergo. di ꝙ neophitus ordinari nō dꝫ antcq̄ꝫ in fide ſolidet̄: alr enim caſum appetit cū per abrupta. i. pcipitanter querit aſcēſum. Et ꝓbatur ſilitudine parietuʒ: qui niſi prius ſolidētur: ⁊ a nouitatis ſue humore ſiccent̄ tignorū pondera nō accipiūt: ⁊ ſi apponātur fabrica tota diruit̄.

g ¶ Repēte. i. nouiter in mōachali habitu: talis eni nō eſt eligēdus in platuʒ: vt extra de elec. cum cām. ⁊ extra de elec. officij. que autē debeant eſſe interſtitia habes. lxxvij. diſtin. in ſingulis. ⁊. c. monachus.

h ¶ Qui ad ſūmi. j. j. q. j. pueri. ⁊ ſi qs eps per pecuniam. ⁊ lxj. di. ſtatuimus.

i ¶ Gradibꝰ. i. interſtitijs. nec ob. lij. diſtin. ſollicitudo.

Diſtinctio.xlix.

Ecce. Caſus. hactenꝰ oſ̄dit gratianus p. xiij. ca. apoſtolice regule a quibus ordinādus debeat eſſe immunis. Nunc autē ſuppo nit. xlix. diſt. in qua generaliter oſtēdit ꝙ non debet eſſe criminoſus: quia cuʒ is ad intercedēduʒ mittitur qui diſplicet: cum intercedit irati animus ad deteriora ꝓuocatur: ⁊ ſit ſbditis auctor ruine: quare cauere debet ne regiminis locum aſſumat aliquis: vt pro culpis aliorū oret: ſi in ſe dānabile vitium recognoſcit.

k ¶ Ecce. ſ. xxv. diſtin. hucuſq̧ tractatum eſt de. xiij capi. apoſtolice regule. hic magiſter in his duobus capi. ſub compendio tractat de eiſdem.

l ¶ Interceſſores. Videtur hic ꝙ oratiōes facte a ſacerdotibus malis noceāt ſubditis. qͦd intellige cuʒ ipſi ex

✝ ¶ Ead. de tex. i ſi. in. l. ſi. ff. ad legē iu li. de ambi. ⁊ ibi dcto. de ambitioſis tractant.

poſſe iram dei creditur hanc ipſe ex ꝓprio reatu mereaꝉ: cuncti eni liquido nouimus: quia cū is qui diſplicet[a] ad intercedēduȝ mittitur irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo deſiderijs terrenis aſtringitur: caueat ne diſtricti iraȝ iudicis grauius accēdens: dum loco delectatur glorie: fiat ſubditi auctor ruine. Sollerter ergo ſe qſque metiatur: nec locū regiminis aſſumē audeat: ſi adhuc[b] in ſe vitium dānabiliter regnat: ne is quē crimen deprauat ꝓprium interceſſor fieri appetat pro culpis aliorū.

Idem in eodem paſtorali.

Sacrificiū deo non offerat: qui vitijs eſt maculatus.

Hinc eteni[c] ſuperna voce ad moyſen dicit in leuitico: Loquere ad aarō: Homo de ſemine tuo per familias qui habuerit maculā nō offerat panes deo ſuo: nec accedat ad miniſteriuȝ eius. vbi repente ſubiungitur: Si cecus fuerit ſi claudus ſi vel paruo vel grādi vel torto naſo ſi fracto pede ſi mancus ſi lippus ſi gibboſus ſi albuginem habēs in oculo ſi iugeȝ ſcabiē ſi impetiginē in corpore vel ponderoſus[d]. Cecus qppe eſt qui ſupne lucē contemplatiōis ignorat: qui preſentis vite tenebris pſſus dū lucem venturam nequaq̄ diligendo conſpicit: quo greſſus operis porrigat: neſcit. Hinc etenim per ꝓphetantem annā dicitur in libro regum: Pedes ſanctorū ſuorum ſeruabit[e]: ⁊ impij in tenebris[f] cōticeſcent. Claudus vero eſt qui quidē quo pergere debeat aſpicit: ſȝ per infirmitatem mētis vite viaȝ perfecte nō valet tenere quā videt: qꝛ videlicet qs ad virtutis ſtatum dum fluxa conſuetudine nō erigiꝉ: quo deſiderium eius nitiꝉ illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim paulus dicit ad hebreos: Remiſſas man⁹ ⁊ diſſoluta genua erigite: ⁊ greſſus rectos facite pedibus veſtris: vt non claudicās quis erret: magis autem ſanetur. Paruo autem naſo eſt: qui ad tenēdam mēſuraȝ diſcretiōis idoneus nō eſt: naſo qppe odores fetoreſqȝ diſcernimus: recte ergo per naſum diſcretio exprimitur: per quā virtutes eligim⁹ delicta reprobamus. Unde etiā in laudib⁹ ſponſe dicitur in canticiſcanticoruȝ: Naſus tuus ſicut turris que eſt in libano: qꝛ nimirū ſancta eccleſia que ex cauſis ſingulis tēptamenta prodeant per diſcretionē conſpicit: ⁊ ventura vitioꝝ bella ex alto deprehēdit. Sed ſunt nōnulli qui duȝ ſe exiſtimari hebetes nolūt: ſepe in quibuſdā inquiſitionibus pluſquā neceſſe eſt exercētes ex nimia[g] ſubtilitate falluntꝉ: vnde hoc quoqȝ ſubditur vel grādi vel torto naſo. Naſus qppe grandis ⁊ tortus eſt diſcretiōis ſubtilitas īmoderata: que duȝ pluſq̄ decet excreuerit actionis ſue rectitudinem ipſa confundit. Fracto aūt pede vel manu eſt qui viam dn̄i pergere oīo non valet: atqȝ a bonis actib⁹ funditus exors vacat: quatenus hec nō vt claudus ſaltem cū infirmitate teneat: ſed ab his oib⁹ alienus oīno exiſtat. Gibboſus vero eſt quē terrene ſollicitudinis pōdus deprimit: ne vnq̄ ad ſupna reſpiciat ſȝ ſolis his que infimis calcātur intendit: qui ⁊ ſi qn̄ aliquid ex bono patrie celeſtis audierit ad hoc nimirū peruerſe cōſuetudinis pondere pregrauatus cordis faciē[h] non attollit: qꝛ cognitionis ſtatū erigere nō valet quē terrene ſollicitudinis vſus curuū tenet. Ex eoꝝ quippe ſpecie pſaꝉ. dicit in pſaꝉ. xxxvij. Incuruat⁹ ⁊ humiliatus ſum vſqȝquaqȝ. quorū culpaȝ per ſemetipſam veritas reprobās ait in luca: Semē autē qđ in ſpinis cecidit hij ſunt qui audierūt verbū: ⁊ a ſollicitudinibus ⁊ diuitijs ⁊ voluptatibus huius vite euntes ſuffocantur ⁊ non referunt fructum. Lippus vero eſt cuius quidē ingeniū ad cognitionē veritatis emicat: ſed tamē hec carnalia opera obſcurāt. In lippis quippe oculis pupille ſane ſunt: ſed humore defluēti infirmantes palpebre groſſeſcunt: quoꝝ quidē qꝛ infuſione crebra atteritur ⁊ acies pupille vitiaꝉ. Et ſunt nonnulli quorū ſenſum carnalis vite opatio ſauciat: qui ſtudere ac videre recta ſubtiliter p ingenium

Leui.xxj.c

j.Reg.ij.b

heb.xij.

Can.iiij.

Luc.viij.

certa ſciētia eligunt malum: ⁊ cōformeȝ ſuis morib⁹: alias ſcȝ eque operatur remiſſionem per malum vt per bonū ſacerdotem: vt.ſ.j.q.j.ſi fuerit. ad hoc argu. vj. queſtio.j. ex merito. arg. viij.qō. ſ.audacter.

a Diſplicet. iij.q. vij. in grauibus.

b Si adhuc. Argu. ꝙ quis non poteſt accuſari de crimine de quo penituit†. ⁊ ꝙ nō impediatur a promotione. xxvj.qō.v.qcūqȝ. ⁊.xlvj.diſt. clericus. iij.⁊.viij.q.j. in ſcripturis. arg. ſ. xxxiij. q.ij. admonere. Solu. accuſari poteſt: ſi cōmiſſum eſt poſt baptiſma: vt.xxv.diſtin. primum. B.

† Ad. de ad hoc tex. i. L. qui ea mente. ff. de fur.

Hinc etenim ſuper.

Caſus. Probat Gregorius in hoc cap. ꝙ illi qui vitijs ſubiacent panes domino nō valent offerre: nec ad miniſteriū eius accedere: cū aliena peccata non poſſunt diluere: qꝛ in veteri teſtamēto corpore vitiati ⁊ maculati repellebātur a miniſterio. Et hoc probaꝉ. xij. exemplis vitiorū: que vitia figuraliter intellecta in nouo teſtamēto repellunt. Unde exponit gregorius quid p vnū quodqȝ vitiū deſignetur: ⁊ quare repellāt a promotiōe. Sequens ca. patet.

c Hinc etenim. Probat Grego. in hoc ca. ꝙ vitioſi non poſſunt offerre panes dn̄o: nec aliorū peccata diluere: qꝛ i veteri teſtamēto corpore vitiati repellebantur. Et hoc probat. xij. exempl: que vitia figuraliter intellecta in nouo teſtamento repellunt.

d Uel ponderoſus. i. criminoſus.

e Seruabit. ne labatur in hereſim.

f In tenebris. peccatorum.

g Ex nimia. Nimia ſubtilitas in iure reprobaꝉ. extra de iudi. dilecti. ⁊ ſic fit aliquid in iure cōtra rationeȝ gratia diſputandi. ff. ad legem aquiꝉ. ita vulneratus. in fi. ⁊ magis valet ſimplicitas: qȝ difficultas. inſtitu. de fideicom. heredi. §. ſed qꝛ ſtipulationes.

h Faciem. id eſt rationem que eſt facies cordis.

poterant: ſed vſu prauorū actuum caligant. Lippus itaq; eſt cuius ſenſuz natura exacuit: ſz conuerſationis prauitas cōfundit: cui bñ per angelū
x. iij. d. dr in apocalypſi: Collyrio inunge oculos tuos vt videas. Collyrio quippe oculos vt videamꝰ inungimus: cū ad cognoſcendā veri luminis claritatē intellectus noſtri aciē medicamine operationis bone adiuuamus. ¶ Albuginē vero habet in oculo q veritatis lucē videre nō ſinitur: q arrogātia ſapientie ſe iuſtitie excecat. Pupilla nāq; oculi nigra videt: albuginē tolerans nihil videt: q; videlicet ſenſus humane cogitatiōis ſi ſtultū ſe peccatorēq; intelligit: cognitionē intime claritatis apprehendit. Si aūt ſibi candorē iuſtitie ſeu ſapientie tribuit a luce ſupne cognitionis ſe excludit: et eoᵃ claritatē veri luminis nequaq̄ penetrat quoᵇ ſe apud ſe per arrogantiā exaltat: ſicut de quibuſdam dicit in epiſtola ad romanos: Dicētes enī ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſunt. ¶ Iugem vero ſcabiē hz cui carnis petulātia ſine ceſſatiōe dominatur: in ſcabie etenim feruor viſcerū ad cutem trahitur: per quā recte luxuria deſignat: qd etſi cordis tēptatio vſq; ad operationē proſilit nimirum feruor intimus vſq; ad cutis ſcabiē prorumpit: et foras iam corpus ſauciat: q; dum in cogitatione voluptas nō reprimit etiam in actiōe dominatur. Quaſi enī cutis pruriginem paulus curabat abſtergere cū dicebat ad corinthios: Tēptatio vos nō apprehēdat niſi humana: ac ſi apte diceret: Humanū quidē eſt in corde tēptationem perpeti: demoniacū vero eſt tēptationis certamine et operatiōe ſuperari. ¶ Impetiginē quoq; hz in corpore quiſq; auaritia vaſtat in mēte: que ſi in paruis nō compeſcit nimirū ſine mēſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpꝰ occupat: et abſq; occupati tedio excreſcēs mēbrorꝫ faciem decorā fedat: q; etiā auaritia capti aīaz dum q̄ſi delectat exulcerat: dum adipiſcēda qq; negocia cogitatiōi obijcit inimicitias accēdit: et dolorē in vulnere nō facit: q; eſtuanti aīo ex culpa abūdantiā promittit. Sed decor mēbrorum perdit: quia aliarūᶜ quoq; virtutū per hanc pulchritudo deprauat: et q̄ſi totuz corpus exaſperat: q; per vniuerſa vitia animū ſupplātat: paulo atteſtante q ait ad timotheū: Radix oium malorꝫ eſt cupiditas. ¶ Ponderoſusᵈ vero eſt q turpitudinē opere nō exercet: ſed tñ ab hac cogitatiōe continua ſine moderatiōe grauat in mēte: q nequaq̄ quidem vſq; ad opusᵉ nefariū rapitur ſz eiꝰ animꝰ voluptate luxurie ſine vllo repugnationis ſtimulo delectat. Vitium quippe ponderis eſt: cū humor viſceruz ad virilia labit: q̄ pfecto cuz moleſtia dedecoris intumeſcūt. Pōderoſus ergo eſt q totis cogitatiōibꝰ ad laſciuiā defluēs pōdus turpitudinis geſtat in corde: et quuis praua nō exerceat opera ab his tñ non auellit mente: nec ad vſum boni opis in aperto valet aſſurgere: q; grauat hūc in abſcōditis pondus turpe. ¶ Quiſq; ergo cuilibz horuz vitiorꝫ ſubijcit panes domino offerre phibet: ne pfecto aliena delicta nō valeat is diluere quē adhuc ppria deuaſtāt. ¶ Quia igit paucis ad paſtorale magiſteriū dignus quaꝫ veniat: atq; indignus hoc pertimeſcat oſtēdimus. Nunc is q ad illud digne puenerit in eo q̄liter viuere debeat demōſtremus.

Item Hiero. ſup malachiā.

¶ Indoctꝰ terrena lucra ſectās viuatꝰ ordinari non dz.

Sacerdotes nomē dñi deſpiciūt: et q̄ntum ad ſeᶠ panē pollutum offerunt: q ad altare indigne accedūt: quiq; dato munere ſacerdotiū preſumūt. Panē quoq; polluit qui doctrinaz dñi in populo male diſpgit: et q honorat potētezᵍ et deſpicit pauperezʰ ✝: et infra. ¶ Si offeratis cecum animal ad imolandum nōne maluz eſt? etc. Superius accuſati de panibus: nunc accuſant de victimis. Cecū animal offert qui ordinat indoctuz in loco docti: magiſtrūq; facit: qui vix diſcipulus eſſe poterat. Claudum offert qui lucra terrena querētem locatⁱ: vtpote pedem in diuerſa ponētē: vnuz in diuinis alteruz in carnalibus: cui pōt inferri illud de libro regū: Vſquequoᵏ claudicas in duas partes? Languidum offert qui vitioſum ha-

a ¶ Et eo. i. ideo.
b ¶ Quo. i. quia.
c ¶ Aliarū. improprie ponitur. ſic. ſ. xxvj. diſt. deinde. ibi cum ceteris criminibus.
d ¶ Ponderoſus. per imundam cogitationem.
e ¶ Ad opꝰ. Ex hoc videtur ꝙ occultuz peccatū impedit promouēdum: et ex eo ſequitur ibi: grauat in abditis. ſed contra argu. l. di. ſacerdotes. quia latentia peccata non habent vindictam quo ad eccleſiam militantem: vt. xxxij. qō. v. chriſtiana. et. xxxij. di. erubeſcant.

Sacerdotes. ¶ Caſus. hoc ca. diuidit in duas partes. In prima parte reprehendunt ſacerdotes: q; nomē domini reſpiciunt: et quātum in ſe eſt: panem pollutū offerunt: quod fit cū quis indigne ad altare accedit vel ſacerdotium ſimoniace acquiſiuit: cum doctrinā populo male diſpergit: deſpicit pauperē honorat potentem. In ſecūda parte que incipit: ſi offeratis. reprehendūtur qui idignos inſtituūt. et hoc facit auctoritate veteris teſta. in q̄ rephendūtur ſacerdotes veteris teſt. q dño offerebāt animalia ceca claudia et languida: et etiā pigra: que vitia hodie figuraliter intellecta repellūtur in nouo teſtamēto.
f ¶ Ad ſe. No. ꝙ aliquid dicit malum quo ad ſe. ſic. j. qō. j. ꝙ quidam. et. qō. iij. ſaluator. ſic matrimonium dicitur ſolui quo ad ſocerū qui repudiuz miſit nō quo ad cōiuges. ff. de dona. inter viru et vx. cum hic ſtatꝰ. §. ſi ſocer. et facit quis aliquid quātum in ſeipſo eſt. xj. q. iij. inter verba. ſic. xxij. q. ij. §. vlti. in fi. J. de cōſe. di. iiij. queris. — m. ſimoniū q̄ntuz ad diuerſos ſoluit et nō ſoluit.
✝ ¶ Con cor. tex. in l. j. C. de ve. iur. enu. et in aut. de mona. §. j. coll. j.
g ¶ Potentem. in eo ꝙ potens eſt.
h ¶ Pauperem. J. xj. q. iij. pauper.
i ¶ Locat. in dignitate.
k ¶ Vſquequo. Dictū fuit ab helia fugiente iram regine ieçabel vniuerſo populo colēti baal. iij. Reg. xviij. d.

helias ieçabel fugiens quibus verbis vſus eſt ad populum.

¶ Concor. tex. in c. j. de co g ar. bel. ḋpo. & ḋ feu. ſe. c. j. col. x.

regum. xviij. ca. Nam deficit ambobus qui vult ſerui re duobus. xxvi. diſtinctio. acutius.
a ¶ Illum id eſt alium.
b ¶ Indignum eſt. contra. ſ. xlj. di. non cogantur. ſed ibi de rebus hic de perſonis.

cūcꝫ minius agit diſpēſatio eſt. Iſte aūt tres regule ſm tres opiniões recipiūt interpretationē. Quidā eni dicūt q oē peccatū mortale ipedit pmouendū & deijcit iā pmotuꝫ: & ſi talis ſit pmotꝰ & egerit pniaꝫ: tñ non pōt miniſtrare ſine diſpēſatione. Alij intelligūt de magnis criminibꝰ pdictas regulas: q: minora poſt penitentiā nō repellunt nec deijciunt: vt. lxxxj. di. c. apl's. & xlvj. di. clericꝰ. v. q. iiij. i loco. lxviij. diſ. c. j. q: nec oē publicum crimē aīe morteꝫ irrogat. inſti. de pub. iudi. §. vl. Tertij intelligūt predictas tres regulas de manifeſtis: occulta eni poſt pniam non repellūt nec deijciūt: imo iure cōi pmouet: & ſi pmotꝰ eſt remanet in ordine ſuo. ī. eo. c. de his vero. & c. pcedēti. & hec opinio verior eſt et benignior: hoc tñ excepto q maxima peccata etiā occulta repellunt: vt de hoc plene dixi. ſ. xxv. di. c. vlti. De adulterijs aūt & ſimilibus pōt epūs ſimplex diſpēſare. ex. de iudi. at ſi clerici. ī. e. cōtumaces. de maioribꝰ nō. ī. eo. nimiror. & in ſimonia. j. q. j. erga. & ſm q̊ſdā in oībꝰ criminibus diſpēſat vbi nō phibet. ex. de ſentē. excō. nup. & de pe. di. vj. §. j. in ſi. & lxxxij. di. pſbyter. & in pluribꝰ caſibus iuenio epūs poſſe diſpenſare: vt notaui. j. q. vij. §. niſi rigor. Petrꝰ hiſpanus ↄ̄triū dixit: naꝫ cū in qbuſdā certis caſibꝰ ei pmittit diſpēſare: ergo i alijs phibet. ar. xxv. di. q̄lis. & C. ḋ pcu. maritꝰ. Quis aūt cū depoſito poſſit diſpēſare dixi. ij. q. vj. iō. Cū ſuſpēſo aūt vel penitēte ēt in hereſi bñ diſpēſat epūs. ī. e. pſbyteros. Jo. iſte opiniões hodie terminātur per decre. greg. in extrauagā. de tēpo. ordi. queſituꝫ. vbi reprobat opi. Jo. Et credo q epūs ſemper poſſit diſpēſare niſi ei phibeatur expreſſe a iure: vt. xxvij. q. ij. Si lex diuine. in ſi. & extra de ſen. excom. nuper. B.

Ex premiſſis hec diſti. diuidit i ſeptē ptes. In quarū pria dicit q lapſi nō pñt reparari. & hoc pbat p. xij. auctes. ſecūda ibi: eꝫ exēplis. tertia ibi: quō igit. quarta ibi: de lapſis. quinta ibi: qd vero. ſexta ibi: iteꝫ obijcitur. ſeptima ibi: apoſtate. Jo. de fan.

¶ Caſus. Supra mōſtratuꝫ eſt q criminoſi ordinari nō poſſunt. In hac vero. l. di. querit an tales poſt penitentiaꝫ poſſint in ſuis ordinibus remanere: et ad ſuperiores ordines aſcēdere: & pbat multis auctibus q ipſi phibentur: nec pñt aſcēdere: & hoc facit vſqꝫ ad. §. eꝫ. Deinū pbat ↄ̄triū vſqꝫ ad. §. quō. & ibi incipit ſoluere.

c ¶ Ex premiſſis. Tractauit hucuſqꝫ magr̄ de q̄litate ordinādoruꝫ. In hac di. l. tractat pmo de iam pmotis: an ipſi poſtq̄ lapſi ſunt valeāt reparari? Et prio allegat q nō pñt reparari: poſtea allegat p pte ↄ̄tria: & hoc bene ſoluit. ī. eo. §. quō. & p pte pma allegat vſqꝫ ad. §. eꝫ. & poſtea inducit multa. c. ad probandā ſolutionē ſuam vſqꝫ ad. §. ſed illud. vbi aliā ponit: & eā pbat per. c. ſeq. vſqꝫ ad. §. q vero. & poſtea adiungit de lapſis in hereſim: q nō ſit eis cōicandū ante recōciliationē. ab illo. §. q vero. ſubiūgit tractatū de homicidijs vſqꝫ ad illū. §. pmiſſis. Deinde addit de ſolēniter penitentibus: q nō debeant ordinari vel ad militiā ſecularē redire: & q clericis talis penitētia nō ſit imponēda: & pro qbus culpis ſit iponēda. Ultimo ſubdit de apoſtatis q nec ad habitū ſecularē nec ad clericatū aſcēdere poſſunt poſt penitētiā. Circa lapſos tres regule ſunt notāde: que cōtinētur. ī. ea. di. vt cōſtituerēt. Prima regula ſm. h. hec eſt: vt qui mortalr peccauit poſt baptiſmū nō promoueat: vt. xxv. di. pmū. j. q. vij. ſi quis oēm. Scḋa eſt: pmotus ſi mortalr peccat: deijciēdus eſt. ī. eo. q ſemel. Tertia eſt: qui ab ordine deponit amodo nō reſtituit. j. eo. c. j. & ij. & c. ↄuenit. & vbi

Lapſoruꝫ reparatio tribus regulis declaratur.

bet pro religioſo: quicꝫ tardum & pigrū probat paucēteꝫ dicēs illuꝫ[a] negligētie redarguendū. Indignū eſt[b] enim dare deo qd dedignatur homo. ¶ Diſtinctio. L.

Ex pmiſſis[c] auctoritatibꝰ liquido mōſtratum ē: q varijs criminibꝰ irretiti in ſacerdotes ordinari nō poſſunt. Nunc autem de eiſdē queritur: vtrū poſt peractā penitētiam vel in pprijs ordinibus remanere: aut ad maiores gradus conſcēdere valeant. Multorū auctoritatibus varijs criminibus irretiti a proprijs ordinibꝰ deijciuntur: & ab acceſſu maiorum prohibentur.

Unde Grego. ait Conſtantino mediolaneñ. epiſcopo.

¶ Lapſi in ſuum ordinem reparari non poſſunt.

Si lapſisꝰ ad ſuum ordinem reuertēdi licētia conceditur: vigor canonice pcul dubio frāgitur diſcipline: dū pro reuerſiōis ſpe[e] praue actionis deſideria qs cōcipere non formidat: & poſt pauca.

Epūs i bus ... minit ... ſpenſa

Si lapſis. ¶ Caſus. Cōſtātinꝰ mediolanē. epūs q̄ſiuita greg. an cuilibꝫ lapſo deat lnia dari ad ſuū ordinē reuertēdi? Et rñ. q nō triplici rōne: q: ſi hoc fieret vigor eccliaſtice diſcipline frāgeret: & qlibet pp ſpeꝫ reuerſiōis praua deſideria cōcipere nō formidaret: & pterea vindictā ſibi inflictā putaret eſſe tpalē & nō perpetuā. Sequēs. c. pꝫ.
d ¶ Si lapſis. hoc ca. loqtur de depoſito: vt patet per ſi.
e ¶ Spe. quia facilitas venie ꝛc. vt extra de vita & ho. cle.

Epiſcop an poſ ſemper ſpenſar.

H.c.vt clericoꝝ. ⁊.xxiij.q.iiij. eſt iniuſta.
a ℭ Supplicatio.carnalis ſed ſpūalis bñ.ſ.eo.clerico.
b ℭ Reuocare.ſ.xxiij.q.iiij. eſt iniuſta.
c ℭ Non ſtatuta perpetuo:qui enim deponit̃ perpetuo de ponitur vt hic.⁊.lxxxj.diſtin.ſi quis clericus.⁊.C.de pe. ſeruus.arg.contra xxiiij.q.iiij.nō opoꝛtet.ij.ibi ſimplr̄ ponitur ſeparent̃. ⁊ tñ ſeparantur ad tp̄s: non ꝑpetuo:vt ex̃ de cōſti.ex litteris.in fi. Sed certe illa non ſunt ꝯ̃ria:qꝛ ibi nulla fuit depoſitio: ⁊ eſt hoc ideo ſtatutū ne leges ludibꝛio fiāt: vt.C.de bo.que libe.l.vlti.§.fi.⁊ eſt ſimile qd̄ lex dicit ꝙ dānatus de crimīe ad militiam nō recipit̃ vt.ff. de re mili. qui cū vno.§.adulteri.

Depoſitio ꝑpetua

Qui ſemel.
d ℭ Adipiſci. Hoc.c.intelligit̃ de rigoꝛe.xxv.di.ꝓmum ſ.e.miroꝛ.vel in maioꝛibus vel de manifeſtis criminibus. ex̃ de tempo.oꝛ.c.fi. ſic nō ob.lxxxij.diſt. preſbyter.⁊.xv.q.vltima.hij qui.

Preſbyterum. ℭ Caſus. Sacerdos quidā fuit lapſus ī crimē de quo poſtea in iudicio fuit ſponte cōfeſſus:q̄re queſiuit ep̄s Fabianus an poſſet in ſacro oꝛdine remanere vel reuocari deberet? Et reſpondet grego.ꝙ nō. Sed qꝛ ſponte confeſſus eſt:mitius eſt agendum cum ipſo ſcilicet vt nomen ſacerdotis retineat: vel in minoꝛibus oꝛdinibus remaneat.

Illud autem pꝛe omnib⁹ ſtudete cauere:vt lapſos ī ſacro oꝛdine nulla nobis ſupplicatio[a] aliquo mō reuocare[b] ſtudeat:ne hmōi non ſtatuta[c] ſꝫ tpaliter dilata credatur eis eſſe vindicta. Item martin⁹ papa Amando epiſcopo.

ℭ Qui poſt ſuā oꝛdinatioēꝫ labit̃ depoſitus permanebit.

Qui ſemel poſt ſuā oꝛdinationem in lapſuꝫ ceciderit deinceps iam depoſitus erit:nullūqꜫ gradum ſacerdotij poterit adipiſci[d]. Itē greg.papa fabiano ep̄o.

ℭ Preſbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro oꝛdine reparari valet.

Preſbyterum (de quo nos fraternitas tua latoꝛis ꝓſentium legatione cōſuluit) nulla ratione in ſacro oꝛdine poſt lapſum aut permanere[e] aut reuocari poſſe cognoſcat. Circa quem tñ mitius[f] agendū eſt: qꝛ cōmiſſum facinus facilí[g] dicitur ꝓfeſſione cōfeſſus. Item ioānes.viij. cenomantico vticenſi ep̄o.

ℭ Poſt perpetratū homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt:

Miroꝛ[h] minus doctam ſcientiā tuam ſacerdotem putare poſt ꝑpetratum homicidium[i] poſſe in ſacerdotio miniſtrare:ĭmo (qd̄ eſt inepti⁹) nobis ſuadere[k] velle vt ipi talí preſumptioni pꝛebeamus aſſenſum. Quis enim tā demens tanq̄ perverſi ſenſus tale qd exiſtimaret: vel poſt quantācunqꜫ penitentiā cōcedendum:cum oīno canonice diſcipline ſit cōtrariuꝫ? Debet ergo ſacerdotio ꝓuatus lachꝛymaꝝ fonte flagitiuꝫ tā ĭmane diluere:vt talibus ſaltēꝫ remedijs curatus ſalutis poſſit inuenire ſuffragium. Item Nicolaus papa.

ℭ Ad maioꝛē gradū cl'ic⁹ ꝑuenire nō pōt q paganū occidit.

Clericū qui paganū occiderit[l] nō opꝫ ad gradum maioꝛem ꝑuehi: qui carere etiā dꝫ acq̄ſito homicida enim eſt. Nā cum diſcreti ſint milites ſeculi a militibus eccleſie non conuenit militibus eccl'ie militare[m] ſeculo ꝑ qd̄[n] ad effuſionē ſanguinis neceſſe ſit peruenire.

e ℭ Aut permanere. Simile.ſ.xxiiij.diſt. c.vlti.ſ.xv.q. vlti.ſi quis preſbyter.contra. Solu. in inferioꝛi miniſtrauit vt ibi:ſed non in ſuperioꝛi vt hic.
f ℭ Mitius. Ar.ꝙ mitius agitur cum cōfeſſo q̄ꝫ cum conuicto:vt.ſ.eo.de his vero.⁊.xv.q.vlti.ſi quis preſbyter.ſile.lvj.di.qꝛ ſimplr̄.j.q.v.ꝓſentium.Ar. cōtra.xxiiij.di.c.vlti. Sꝫ ibi timoꝛe ꝓbationū eſt cōfeſſus hic ſpōte.
g ℭ Facili.i.ſponte: vt extra de homi.latoꝛ.
Miroꝛ. ℭ Caſus. Quidam ep̄s volebat cū quodaꝫ ſacerdote homicida diſpenſare:⁊ perſuadebat dño pape vt ei poſt ꝑpetratum homicidiū concederet miniſtrare. Sed ioānes papa eū reprehendit dicens hoc fieri nō poſſe poſt q̄ꝫtācunqꜫ penitentiam:ſed diluat tā ĭmane flagitiū lachꝛymis vt poſſit iuenire ſuffragium ſalutis.
h ℭ Miroꝛ. hic habes ꝙ ep̄s non poteſt diſpenſare cū homicida. Item nec cum ſimoniaco:vt.j.q.j. erga. niſi quandoqꜫ:vt.j.q.v.c.j.⁊ vlti. Jo. de ſimoniaco eſt expreſſum extra de elec.c.pe.vbi dicitur ꝙ ſi aliquo ignoꝛante ſit cōmiſſa ſimonia epiſcopus cum eo poteſt diſpenſare: ſi in ſimplici beneficio ſit cōmiſſa ſimonia ſecus ſi in pꝛelatura. Si autem eo ſciente ſit facta ep̄s non poteſt diſpēſare cū eo.extra de ſimo. nobis.B. Item nec cum depoſito ſcḋm quoſdam:vt.ij.q.vj.ideo. Item nec cuꝫ eo qui excōmunicatus celebꝛat:vt.xj.q.iij.ſi quis ep̄s.⁊.vij.q.j.ſi quis preſbyter. licet ſit argu.contra.ij.q.v.quāto.ſed illud de mandato pape. Iteꝫ nec cum eo qui accedit ad iudiciū ſeculare:vt.xj.q.v.ſi quis ep̄s. Item cuꝫ nec bigamo: vt ex̃ de big.c.de bigamis.⁊.xxxiiij.diſti.lectoꝛ. Jo. Nec diſpenſat hodie cum filijs pꝛeſbyterorum:vt extra de fil.pꝛeſby.c.pe.vbi ſcꝫ miniſtrauit pꝫ imediate.B. diſpenſat autem in pleriſqꜫ criminibus:vt notaui j.q.vij.§. niſi rigoꝛ. ⁊ generaliter vbi nō pꝛohibetur ep̄o diſpenſatio ſemꝑ diſpēſare poteſt: vt extra de ſen.excō.nuper. lꝫ quidā dicant ꝙ in illis ſolis caſibus diſpenſabit vbi a iure ei permittitur:quia cū in quibuſdaꝫ criminibus ei cōcedit̃ diſpenſatio:vt extra de iudi.at ſi clerici. ergo in alijs ei pꝛohibetur. Argu.xxv.di.qualis.⁊.C.de ꝓcura.maritus. Et licet diſpēſatio ſit ius quod peti non poteſt:tamen quandoqꜫ epiſcopus tenetur diſpenſare: vt j.eo.conſtitueretur.in fine.⁊ capi.ſi quis diaconus. et capitu.domino ſancto.⁊.j.queſtio.vij. diſpenſationes. ⁊.xxiij.queſtio.j. noli. in fine.
i ℭ Homicidium.ſponte: vt extra de homici.latoꝛ.
k ℭ Suadere. Plus enim eſt ſuadere q̄ꝫ compellere.ff. de ſer.coꝛrup.l.j.§.perſuadere.⁊ plus punitur ſuaſoꝛ q̄ꝫ faciens. lxxxvj. di.tanta. Joan.
Clericum. ℭ Caſus. Clericus quidam occidit paganuꝫ:poſtea volebat ad oꝛdines pꝛomoueri maioꝛes:queſiuit quidam epiſcopus an poſſet? Et reſpondet papa ꝙ non:imo carere dꝫ etiam acquiſito: naꝫ milites eccleſie nō debent ſecularem militiam exercere:per quam neceſſe ſit ad ſanguinis effuſionem peruenire.
l ℭ Occiderit. ſponte.B.
m ℭ Militare. Per hoc patet ꝙ loquitur de illo qui in bello fuit:hoꝛtari tamē poteſt clericus aliquos ad defenſionem ſue eccleſie.xxiij.q.viij.vt pꝛidem.argu.ff.de his qui no.infa.ob hec verba.§.vltimo.
n ℭ Per qd̄. Argu.ꝙ ratione vnius delicti imputantur omnia delicta que ſequunt̃ ex illo: vt.xv.q.j.ſi quis

Imputat̃ multa ꝑ vnum delictum.

puni / coui- / cō / s. / Con / tetet.in / ibi / vo: / appel. / reci. / s in / tis ca / diſpē / nō pt

Inſaniens.xv.q.iiij.inter.ff.quod me.cau.ſi mulier. Argumẽ.contra.extra de ſpon.veniens.

De his. ¶ Caſus. Quidã clerici defendendo ſe paganũ occiderũt: quare q̃ſiuit quadrantinus ep̃s an pacta penitentia poſſint ad priſtinũ gradũ redire vel aſcendere ad altiores? Et r̃ndet q̃ nõ: q2 papa non dat eis licentiã aliquem hominẽ occidẽdi: ⁊ iõ meli⁹ eſt illis in gradu inferiori irreprehenſibiliter famulari q̃ alta indebite appetendo in profundum demergi.

a ¶ De his. Circa illos qui cõmittũt homicidiũ diſtingue ſic q2 aut cõmittit homicidium ex neceſſitate aut ex caſu aut ex volũtate. Si ex neceſſitate aut illa neceſſitas eſt euitabilis aut ineuitabilis. Si eſt euitabilis ad ſuperiores ordines non poteſt aſcendere: ſed in iam ſuſceptis toleratur: vt j̃.eo.de his clericis. Si fuit ineuitabilis neceſſitas ſine oĩ diſpenſatione põt miniſtrare in ordie iã habito: ſed ad ſupiores habẽdos petet diſpenſationẽ: vt ex̃ de homi.ſuſcepimus. ⁊ c.ij. Nec ob.ex̃ eo. lator vbi dĩ q̃ ad ſuperiores talis licite ꝓmouetur: q2 hoc intelligo ex diſpẽſatione. Joan. Sed certe quicqd dicat Jo.de neceſſitate ineuitabili.c. videt̃ expſſe dicere q̃ talis neceſſitas in nullo obſit: vt.j̃.eo.q2 te q̃ſi obnoxiũ.de hoc notaui in q̃onibus.B. Si ẽo caſu cõmittitur homicidiũ: aut dedit operã rei licite aut nõ. Si dedit operã rei licite ei nõ imputat̃: ſed põt miniſtrare in ſuſcepto ⁊ aſcẽdere ad ſupiorem: vt ex̃ eo.c.vlti.⁊.j̃.eo.ſe. ꝑ. ⁊ ex̃ eo.ioãnes. Sed ſi illicite rei operã dedit: tũc nec in ſuſcepto põt miniſtrare nec ad ſuperiores aſcẽdere: vt j̃.eo.clerico ⁊.c.ſi qs voluntate. Si vero volũtate occidit nũq̃ diſpenſandũ eſt cũ eo: ſm q̃ loquit̃.c.miror.h. tñ cum ſuo rigore dixit q̃ in nullo caſu põt homicida promoueri: q2 potius dz q̃libet pmittere ſe occidi q̃ alium occidere: vt.xxiij.q.v.ita ne.⁊ dicit q̃ hoc verbũ conſulẽdi ponitur ꝓ verbo pcipiendi: vt.xxvij.q.j.ſic enim. Jtẽ ſm.h.etiã ſi crimen homicidij ſit occultum: tñ poſt penitentiam nõ poteſt exeq ſuum officiũ: ſecus eſt ſm eum in quolibet crĩe alio: vt.j̃.eo.de his.niſi in ſimonia. Jo. Et hoc expſſe dĩ extra de tempo.ordi.c.vlti.⁊ ita duo crimina tm̃ excipit.ſ.ſimoniam ⁊ homicidium.argu.ex̃ de accu.inquiſitionis.B.alij aũt pleriq̃ dicunt: q̃ ſiue ſit homicidiũ ſiue aliud crimẽ: dũmodo ſit occultũ poſt penitentiam bene exequit̃ officiũ ſuũ ſine oĩ diſpẽſatione licet nõ poſſit promoueri: ſed in ſimonia poſt nullam penitentiam poteſt exequi officium ſuum.j.q.j.erga.hodie autem obtinet opinio.h. circa crimen occultum: ⁊ vt extra de accuſa.inquiſitionis.B.

b ¶ Defendẽdo.incaute ſine moderamine: cuilibet enĩ licitũ eſt ſe defendere cũ moderamine: ꝙ vt.ꝺ.di.j.ius naturale.⁊ extra de appel. capi.ſignificauit.C. vnde vi.l.j.

Homicidium vtrũ impediat promouẽdos ⁊ deyciat iam ꝓmotos.

Item oſualdo coepiſcopo q̃drantino. ¶ Qui defendendo ſe paganum occiderit: ſacerdotali careat officio.

De his[a] clericis ꝓ qb⁹ cõſuluiſtis.ſ.qui ſe defendẽdo[b] paganũ occiderũt: ſi poſtea per penitentiã emẽdati poſſint ad gradũ priſtinum redire aut ad vlteriorem cõſcendere? Scito nos nullã occaſionẽ dare: nec vllam tribuere eis licentiam quẽlibet hominum quolibet modo occidendi: verũtamẽ ſi ꝯtigerit vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganũ occiderit: multum ſibi cõſuluit ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiuſq̃ eſt illi in hac vita dño ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari q̃ alta indebite appetendo dãnabiliter in ꝓfundũ inferni demergi.

Item ex concilio agathenſi. ¶ Cadat ab officio epiſcopus presbyter aut diaconus capitale committens crimen.

Si ep̃s aut p̃ſbyter aut diaconus capitale crimen cõmiſerit: aut chartam[c] falſauerit: aut falſũ teſtimoniũ[d] dixerit: ab officij honore depoſit⁹ in monaſterio detrudatur: ⁊ ibi q̃diu vixerit laicã tm̃mõ cõionem accipiat.

Item ex cõci.martini pape. ¶ Qui homicidij facto aut precepto aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit clericus non ordinetur.

Si quis[e] viduã aut ab alio relictã duxerit nõ admittatur ad clerũ: q̃ ſi irrepſerit deijciatur. Similiter ſi homicidij aut facto[f] aut precepto[g] aut conſilio[h] aut defenſione[i] poſt baptiſmũ[k] ꝯſcius fuerit: ⁊ per aliquã ſurreptionẽ ad clericatum venerit deijciat̃: ⁊ in fine vite ſue laicam cõmunionem tantũmodo accipiat.

Item Greg. Januario ep̃o Caralitano. ¶ De ſacris ordinibus lapſi reparari nõ pñt.

Peruenit ad nos quoſdam de ſacris ordinibus lapſos: vel poſt penitentiã vel ante ad miniſterij ſui officiũ reuocari (qḋ oĩno ꝓhibemus) ⁊ in hac re ſacratiſſimi quoq̃ canones ꝯdicunt.

Si ep̃s. ¶ Caſus. Queſitum fuit in concilio agathenſi quã penam dz pati ep̃us presbyter vel diacon⁹ q̃ capitale crimen cõmiſerit vel chartã falſauerit vel falſum teſtimonium dixerit? Et r̃ndet q̃ deponi debet ⁊ detrudi in monaſterium ad agendã penitentiã donec viuit niſi laicã tm̃modo cõionem accipiat.

c ¶ Aut chartam. Hic vi.ꝺ.xix.diſti.in memoriam.

d ¶ Teſtimonium. ij.v.q.vj.presbyteri.

Si quis viduã. ¶ Caſus. Statutum fuit in ꝯcilio martini pape: q̃ ſi qs duxerit in vxorem viduã vel relictã aut homicidium cõmiſerit facto pcepto cõſilio vel defenſione poſt baptiſma ꝓmoueri nõ põt: ⁊ ſi irrepſerit deponat̃ ⁊ eijciat̃ ⁊ in fine ſue vite cõionem accipiat.

e ¶ Si quis. Judex executor ⁊ aſſeſſor in cauſis criminalibus non poſſunt promoueri: hoc nõ eſt ratione peccati: quia non peccant iſta faciendo: vt.xxiij.q.iiij.queſitum. ⁊ queſtio.v.miles. ſed propter irregularitatem quam ex tali facto contraxerunt.

f ¶ Aut facto. vt miles.

g ¶ Aut precepto. vt iudex.

h ¶ Aut conſilio. vt aſſeſſor: ⁊ ita ex conſilio punit̃ aliquis.contra illud.ff.manda.l.ij.in fin.⁊.l.veniq̃.Sed nunquid addi dz de voluntate.arg q̃ ſic.j.q.iiij.q2 preſulatus.in fi.qḋ non concedo: lz anteq̃ fiat vellet illud factum eſſe: vel poſt factum gratum habeat.

Cõſiliũ facit v puniri

i ¶ Defenſione.euitabili.B.

k ¶ Poſt baptiſmum.ergo ſi ante baptiſmum poteſt. Bazianus dixit: ſi ante baptiſmum occidit nõ peccando vt iudex non poteſt promoueri: q2 non tollitur irregularitas: ſed ſi occidit peccando tollitur totum. Jo. Et ſic melioris conditionis eſt peccans q̃ non peccans. De hoc quid iuris ſit notaui in queſtionibus.⁊ xxvj.diſtinctio.in glo.videtur.

Homicida an baptiſm an ꝓmoueri p

Peruenit. ¶ Caſus Ep̃s caralitanus reſtituebat clericos lapſos in crimẽ fornicatiõis ante penitẽtiã

vel poſt. Prohibet Grego. dicēs ꝙ tales carere debent ſacris ordinib⁹: ⁊ ad altaris miniſteriū nunq̄ȝ accedere.
a Fuerit. de quo fuerit cōuictus vel confeſſus: ⁊ hoc verum eſt niſi eps cum eo diſpenſaſſet: vt extra de iudi. at ſi clerici. Sed nōne canon iſte ꝓhibet epiſcopo diſpenſare i hoc caſu? Nō: ſed redarguit indiſcreta diſpēſatio: vt dixi extra de prebē. de multa.

Accedens.
Caſus. hoc ca. loqtur de quodā preſbytero ſaturnino: ⁊ de quodā diacono abbate: ⁊ de qbuſdam ſubdiaconibus: preſbyter ſaturninus propter ſuū delictum depoſitus fuit: ⁊ tamē poſt depoſitionē miſſas celebrauit. Diacon⁹ vero abbas ⁊ ſubdiaconi mortaliter peccauerūt: crimen fornicationis committendo. Vn̄ Luneñ. epiſcop⁹ queſiuit quam penaȝ iſti pati deberēt? Et reſpondet Greg. ꝙ ſaturninus pſbyter careat cōmunione corporis ⁊ ſanguinis chriſti donec vixerit: in fine tn̄ viaticum accipiat: niſi antea epo viſuȝ fuerit ei eſſe miſerēdū: ⁊ in ſcriptis caueat vt decetero miſſam non cantet: ⁊ gerat curam monaſteriorum in inſula gorgonia ⁊ capraria ſine preiudicio alicuius. Diaconus vero abbas ſemꝑ ab ordine ſacro depoſitus erit: qui tn̄ poterit inter alios monachos priorē locū obtinere ſi eius cōuerſatio meruerit: ſed ordinem nō obtinebit: in cuius loco debebit ali⁹ ordinari. Subdiacon⁹ vero irreuocabiliter deponet laicaȝ tamen cōmunioneȝ accipiat.

Qui igit̃ poſt acceptum ſacrum ordinē lapſus in peccatum carnis fuerit[a] ſacro ordine careat: ⁊ ad altaris miniſterium non accedat.

Idem Venantio lunēſi epiſcopo. De eodem.

Accedens ad gorgoniā inſulam fraternitas veſtra diſcutiat id qd̄ ad nos de ſaturnino preſbytero[b] relatū eſt: peruenit nāq̄ȝ ad nos: ꝙ poſtq̄ȝ de ſacris ordinib⁹ lapſus a ſui ſacerdotij ordīe eſt deiectus: ad explendū miniſterium preſbyterij ꝑſumpſerit accedere: ⁊ oīpotenti deo hoſtias imolare: qd̄ ſi ita factum eſſe veſtra fraternitas repererit eū ſacri corporis ⁊ ſanguinis dn̄i participatione priuatum in penitentiā redigat: ita vt vſq̄ȝ ad diem vltimū in eadem excōmunicatione permaneat: ⁊ viaticū tantūmodo exitus ſui tpe percipiat. Si autē eum talē penitentiā agere fraternitas veſtra cognouerit. vt ei iuſte ad recipiendā inter laicos cōionem etiam ante exitum vite debeat miſereri hoc in tue[c] fraternitatis ponim⁹ poteſtate: ⁊ infra. Preterea ad fraternitatis tue cōſulta reſpondētes ſtatuimus diaconē abbatem[d]: quē de portu veneris[e] in crimen indicas cecidiſſe[f] ad ſacrū ordinem non debere vel poſſe aliquo modo reuocari: quē quidem ſacro ordine priuatū: in penitentiam deputare te cōuenit: cuius ſi poſtea actus cōuerſatioq̄ȝ meruerit priorēȝ[g] inter alios monachos vbi decreueris ſtandi locū non ordinem obtineat[h]. Subdiaconi q̄q̄ȝ quos ſimilis culpa conſtringit ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti inter laicos cōmunionē accipiant. In portu autem veneris loco lapſi diaconi: aliū qui hoc officiuȝ iplere debeat ordinabis. Saturninum vero preſbyteruȝ vt nunq̄ȝ ad ſacri ordinis miniſteriuȝ preſumat accedere ſcriptis cauere decreuimus: ſed eum in inſula gorgonia atq̄ȝ capraria: ſollicitudineȝ[i] monaſterij gerere: ⁊ in quo ſtatu eſt: ſine cuiuſq̄ȝ aduerſitate manere permittimus.

Idem. Loco lapſi alius ordinandus eſt.

Poſtquā quēquam criminaliter cadētem in locum quo lapſus eſt nulla rō permittit reuocari: ⁊ vltra tres menſes[k] eccleſiā vacare pontifice ſtatuta ſanctorū canonum nō permittunt: ne cadēte paſtore dominicū gregem hoſtis (qd̄ abſit) antiqu⁹ inſidiando dilaniet: fraternitas veſtra depꝛecatiōi eorū conſentire: ⁊ in lapſi loco debet epiſcopum ordinare.

Item martinus papa.
Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit ſacra myſteria nō dȝ tractare.

Si quis poſt ordinationem ſuā quiſpiā in lapſuȝ ceciderit: ⁊ ſi preuaricatiōis peccato fuerit deprehenſus obnoxius oīmodo ꝓhibendus eſt cum manibus lutulentis atq̄ȝ pollutis myſteria

ricali+: nec credo ꝙ cōficiat: quia omnem poteſtatē amiſit. B.
c In tue. ergo epiſcopus poteſt remittere penitentiaȝ iniunctam a papa. ſic xxxiij. q. ij. latorem.
d Abbatem. ergo abbas poteſt eē diaconus: qꝛ abbas potius eſt nomen officij q̄ȝ dignitatis. x. viij. q. ij. c. j. imo in minoribus ordinibus cōſtitutus poteſt eſſe abbas. extra de eta. ⁊ quali. tuaȝ.
e Veneris. exiſtentem.
f Cecidiſſe. per crimen.
g Priorem. i. vt ſit mōachus vt prius fuit: non tamen erit abbas.
h Obtineat. non ordinē vl' dignitatē.
i Sollicitudinē. vt ſit ꝓcurator loci lȝ ſit infamis: qꝛ infames nō excludunt a ciuilibus muneribus ſed honoribus. ar. C. de his qui nō iple. ſti. ſacra. li. ſūt. l. j. li. x. ⁊ extra de eta. ⁊ quali. tuā. ⁊ ſic ꝓcurator mōaſterij poteſt eſſe infamis: ſed nō procurator epi. v. qō. iij. qꝛ eps+. qꝛ non reqrit̃ ſumma in eis pfectio itegritatis: vt. xvi. q. j. legi.

Poſtq̄ȝ. Caſus. Eps quidā depoſitus fuit: canōici volebant aliū eligere. Archieps vel primas diſturbabat eū reſtituere volēs: qd̄ dicit Grego. de iure fieri nō poſſe: ⁊ cū eccleſia vltra tres mēſes vacare non debeat: Precipit Grego. archiepiſcopo: vt depꝛecationi canonicorum conſentiat: et loco depoſiti alium ordinet.

b Preſbytero. ergo clericus degradatus non retinet ordinē. arg. liiij. di. ex antiquis. ⁊. xi. q. iij. epiſcop⁹. ⁊. xv. qō. vlti. ſi quis preſbyter. ⁊. xxiij. q. vlti. clerici. ⁊ idē videtur per hoc quod dicit̃. ꝟ. inter laicos cōionem. Sed tamen dico ꝙ characterem ſemper retinet per id qd̄ habes. j. q. j. ꝙ quidam. ⁊. xxxij. q vij. licite. arg. lxxxj. diſt. dictum. Unde qui percutit ipſum incidit in canonē ſalteȝ in memoriam priſtine dignitatis: vt. ff. de decu. l. vl. ⁊. ff. de queſtio. l. vnius. §. ſeruus. ⁊ de cōſe. diſt. iiij. oſtenditur. Jo. Quod nō credo cuȝ careat omni priuilegio clericali+

k Menſes. Tres mēſes dantur ad electionem a die mortis: ⁊ alij tres mēſes ad conſecrationē pcedāȝ. ꝟ. c. qm̄. ⁊. lxiij. di. obeūtib⁹. ⁊ extra de elec. ne ꝓ defectu. niſi

Degradatum pcuciēs incurrit excōicationem.

+ Adde q̄ not. in addi. c. ij. de pe. li. vj. ⁊ c. dominus. in glo. i ver. ſacrilegiū j. xciij. di.

Abbas quē ordinem debet habere.

Infamis poteſt eſſe ꝓcurator.

+ Con cor. tex. in §. ſi. inſti. de except. et l. ij. §. hoc edicto ff. d poſtu.

Electio fieri dȝ itra tres menſes.

per neceſſitatē pro-
roget: vt.xxviij.di.
de ſyracuſane.
¶ Econtra. hec eſt
ſcđa ps huiꝰ diſt. in
qua magr̄ ꝓbat ꝯ-
riū eius qđ.ſ. ꝓba-
tum eſt: ſcʒ ꝙ poſt la
pſum pn̄t reparari.
Probat inquā per
exempla: ꝛ ꝑ nouē
auctates. Jo.de fan.
¶ Caſus. Supra ꝓ
batū eſt ꝙ lapſi poſt
pniam nō ſunt re-
ſtituendi. Mō gra-
tianus ꝓbat ꝯ; ſcʒ
ꝙ poſſunt reſtitui ꝛ
ad altiora conſcende
re: ꝛ ꝓbat octo exē-
plis. ſ. marie ꝛ aarō
dauid achab petri ꝛ
pauli auguſtini et
aliorum: quoꝝ no
mina in ſequēti pa
lea ponūtur: q om-
nes poſt peccatum
ſunt reſtituti.
a ¶ Econtra ma-
ria ꝛc̄. de hoc dicit. ij.
q. vij. §. itē obijcit.
b ¶ Aaron. hec hi-
ſtoria habet. xlv. di.
diſciplina.
c ¶ Dauid. hec hi-
ſtoria dcā eſt. ij. qđ.
vij. §. itē cū balaā.
d ¶ Lapidauit. i. la
pidantibus cōſenſit
cuſtodiēdo veſtes:
vt. ꝟ. eo. cōſideran-
dum. vnde nō fuit
penitus imunis: vt
extra de homici. c. ſi-
cut. §. illi quoqꝫ. tn̄
hoc exemplū non
cōpetit: qꝛ iſtud fuit
ante baptiſmum.
e ¶ Auguſtinus. q
fuit manicheus: ſed
ante baptiſmum: ꝛ
ideo non competit
exemplum ꝛc̄.

Nume. xij. c.
Exo. xxxij.
ij. Reg. xij. c.
iij. Reg. xxj. g
Matth. xxvj. g.
Act. vij. g.

P Onderet.
¶ Caſus. In
hoc ca. oſtendit Ca-
lixtus papa ꝙ cle-
rici poſt lapſū per-
acta penitētia pn̄t in
priſtinū ſtatum re-
ſtitui. Et hoc probat
auctoritatibꝰ ꝛ ex-
emplis vndeci. Pri
ma eſt in principio
ca. ſcđa ꝓbatio inci
pit ibi: ſed ſi aliqs. ꝛ
ad hoc inducit au-
ctoritatem apoſtoli:

✝ nr̄e ſalutis tractare. ¶ Ecō
✝ tra[a] exēplis ꝛ auctoritatibus
2 probat poſt actā penitētiam
proprios gradus licite poſſe
adminiſtrare: ꝛ ad maiores
poſſe cōſcēdere. Maria au
tem ſoror aarō poſtq̄ lepra
percuſſa eſt: quia in moyſen
murmurauerat acta peniten
tia a peccato mundata eſt: ꝛ
priſtinā gratiā ꝓphetizandi
recepit. Aaron[b] aūt poſt cō-
flatum vitulū etiā in ſummū
ſacerdotē cōſecratꝰ eſt. Da-
uid[c] poſt adulteriū ꝛ homici
diū ſpiritū ꝓphetie recepit:
ꝛ in ꝓprio gradu permanſit.
Achab quoqꝫ poſt mortem
nabute viri ſanctiſſimi ꝑ pe-
nitentiā humiliatus: in regia
ſede remanſit. Et vt ꝑterea-
mus multa exēpla veteris te
ſtamēti: petrus negauit chri-
ſtū: ꝛ poſtea princeps apl'oꝝ
factus eſt. Paulus ſtepha-
nū lapidauit[d]: ꝛ tn̄ a deo in
apl'ū electus eſt. Multi q̄qꝫ
ab hereſi ad vnitatē catholi-
ce fidei reuertētes in ſuis or-
dinibus ſunt recepti. Alij ve
ro ad ep̄alem etiā gradum
ſunt promoti: vtpote auguſti
nus[e] et alij q̄ plures.
I tē ex epiſtola Cyrilli ad
Johānem antiochenum.
¶ De eodem. Palea.
I Oannes chryſoſtomus
duabus ſynodis ortho-
doxorū ep̄orū fuit dijudica
tus ſed iterū fuit reſtitutus:
marcellus ep̄s anchire galla
cie depoſitꝰ fuit ſed poſtmo-
dū ꝓprium recepit ep̄atum.
Aſclepius dijudicatꝰ a ſyno
do eccleſiā ſuā poſtea rece-
pit. Martianus ep̄s andri-
nopolite dānatus a papa Ju
lio recepit eccleſiā ſui epiſco-
patus. Cyrillus ep̄s hieroſo
lymitanꝰ depoſitꝰ fuit poſtea
recōciliatus eſt ſue eccl'ie. Si
mili mō polocromiū eiuſdē
eccleſie hieroſolymitane pon
tificē Sixtus papa dānauit:
ꝛ iterū ipſe eū reconciliauit.
Innocētius papa fortunatū
ep̄m dānauit: ſed ipſe poſtea
eū in propriū locum reſtituit
eccleſie ſue. Micenū ep̄ū a fe
lice papa dānatum gelaſiꝰ pa
pa ſucceſſor illiꝰ recōciliauit:
ꝛ eccleſie ſue reſtituit. Leon-
tius cū eſſet pſbyter depoſi-
tus fuit: ſed poſtea in antio-
chia patriarcha extitit. Gre-
go. vero. iiij. papa theodoſiū
quē eugenius eiꝰ anteceſſor
pſbyterij honore priuauerat
ſancte eccleſie ſeguine ꝯſecra
uit ep̄m. Abbas nāqꝫ ep̄s di
iudicatus fuit: ſed ſctā ſyno-
dus canonice ſuā illi reſtituit
eccleſiā. Rochardū vero epi
ſcopū ſancte ſue ſouiēſis ec-
cleſie a ſynodo cui Karolus
interfuit rex condēnatum: et
ſophidinum placētinum ep̄ū
merito reprobatū: Nico. pa-
pa ambos reconciliauit.
P reterea Calixtus papa de
huiuſmodi ſcribit ita.
¶ Clerici poſt lapſū i ſuis
ordinibus reparari poſſunt.
P Onderet[f] vnuſqſqꝫ ſer
mones ſuos: ꝛ qđ ſibi
loqui nō vult alteri nō loqua
tur. vnde bn̄ ſacra ſcriptura
ait: Qđ tibi[g] nō vis fieri alte-
ri ne facias. Nos eni ꝑpe[h] in-
digemus vt aliqd maturius
agamus: nō precipitemꝰ cōſi
lia ꝛ opa noſtra: neqꝫ eoꝝ or
dinem corrūpamus. ¶ Sʒ
ſi aliqs lapſus quoquo mo-
do fuerit: ꝛ portemus eum ꝛ
fraterno corripiamus affectu ſicut ait apl'us[i]: Si
preoccupatus fuerit hō in aliquo delicto: vos qui
ſpūales eſtis inſtruite huiuſcemodi in ſpū lenita
tis: alter alteriꝰ onera portātes: ꝛ ſic adiplebitis
legem xp̄i. ¶ Porro ſanctꝰ dauid[k] de mortife-
ris criminibꝰ pniam egit: ꝛ tn̄ in honore ꝑmāſit.
¶ Beatus quoqꝫ petrus amariſſimas lachry-
mas fudit qn̄ dn̄m ſe negaſſe penituit: ſed tn̄ apo
ſtolus ꝑmāſit: ꝛ dn̄s per ꝓphetā pollicet dicens.
¶ Peccator in quacūqꝫ hora cōuerſus fuerit ꝛ
ingemuerit omniū iniquitatū eius non recorda-
bor amplius. ¶ Errant itaqꝫ qui putant ꝙ ſa-
cerdotes poſt lapſum: ſi cōdignam egerint peni-
tētiam domino nō poſſe miniſtrare[l] ꝛ ſuis ho-
noribus frui: ſi bonā deinceps vitam duxerint: ꝛ

Si preoccupatꝰ ꝛc̄.
tertia ibi: porro. q̄r-
ta ibi: beatus quo-
qꝫ. quinta ibi: pecca
tor. ſexta ibi: errāt.
ſeptima ibi: nunqđ.
octaua ibi: redde.
nona ibi: vade. deci-
ma ibi: non ergo.
vndecia: ibi ſniam.
f ¶ Pōderet. Gra-
uis erit quilibet in
verbis: vt. iiij. qđ. iij.
§. item in crimina-
li. ver. in teſtibus. et
qui cito fatur ad pe
nitētiam properat:
vt dicit Seneca. Et
poteſt quis in pro-
prio facto petere in-
ducias ad rn̄den-
dum. ff. de interro-
ga. act. qui interro-
gatur an heres ſit.
nam teſtis repenti-
nus ꝛc̄. v. qđ. v. §.
ſed aliud.
g ¶ Quod tibi. in
Thobia. ca. iiij.
h ¶ Tempore. naꝫ
ratio tēporis mu-
tat conſtitutionē:
vt. xxxiiij. diſtin. fra-
ternitatis.
i ¶ Apl's. ad gala.
k ¶ Dauid. hoc ex-
emplū non compe-
tit: nam nihilomi-
nus fuit dictum ei:
Nō ſacrificabis mi-
hi qꝛ vir ſanguinū
es. ꝟ. de cōſe. di. j. c. j.
l ¶ Miniſtrare. di
ſpenſatiue ſi crimē
eſt manifeſtum: vel
ipſo iure ſi crimen
eſt occultū. extra de
tempo. or. c. vlti.

Sen.
Gal.
Mat. xxvj.
Ezech. xxxiij.

a ¶ Qui dormit. in peccato.
b ¶ Non adijciet.i. non conabitur bene operando.
c ¶ Ut reſurgat. per penitentiam.
d ¶ Docuit.i. docturū ſe pmiſit: et ſic eo ipſo qꝫ quis pmittit ſe velle docere deo obligat̄.ſic.xxi.diſti. in nouo. vbi ſimiliter arguit anacletus ex illa auctoritate: Dabo tibi claues ꝛc.i.do i corpore mortali: et ſic futurū ponitur p preſenti: vt de côſe. di.ij.in xpo.ff. de ꝟ. ſig.verbum erit.B.
e ¶ Miſericordias. Si enim in aliquo redarguēdi ſumus meliꝰ eſt miſericordie reddere rationē qꝫ crudelitatiſ.xxxv. q.ix.veniā. et.ſ.xxvj. qō.vij.alligant.et.xj. q.iij.nemo.ſ.lxxxvj. diſti.nō ſatis.ſ.j.q. vij. exigunt.ſ.diſti. lx.ſana quippe.

Et purgabit. ¶ Caſus. Probat hiero. poſt peractam penitentiā ſacerdotes poſſe deo placere et ſacrificare ſibi: ſicut ante pctm̄ faciebant. Et hoc probat auctoritate malachie dicentis ſacerdotes veteris teſtamenti purgandos eſſe et colādos vt puri remaneant ſicut aurū et argentuꝫ vt deo digne offerant. Ita et alij (vt dicit grego.) cū emūdati fuerint poterūt offerre: et placebit deo ſacrificium eoꝝ ſicut dies ſeculi et āni antiqui dño placuerunt.i.ſicut an̄ peccatum dño placuerūt ita et poſt peccatum emundati placent et placere debent.
f ¶ Et purgabit. Uerba malachie ſūt: Ecce veniet dñs exercituū: et qs poteſt cogitare diem aduentus eius: et quis ſtabit ad videndū eum? Ipſe eni quaſi ignis coſlans et quaſi herba fullonū: et ſedebit coſlans et

ſuum ſacerdotiū digne cuſtodierint. Et ipſi q hoc putant: nō ſolum errant ſed etiā traditas eccleſie claues deſpicere vident̄: de qbꝰ dr̄: Quecūqꝫ ſolueritis in terra erit ſolutū et in celo. Alioquin hec ſnia aut dñi nō eſt aut va e. Nos vo indubitāter taꝫ dñi ſacerdotes qꝫ reliqs fideles poſt ſatiſfactionē dignaꝫ poſſe redire ad honorē credimꝰ: teſtante dño p pphetā. ¶ Nū qd qui dormitᵃ nō adijcietᵇ vt reſurgatᶜ: propheta dauid penitētiā agēs dixit: ¶ Redde mihi leticiā ſalutaris tui: et ſpiritu pncipali ꝯfirma me. Ipſe nāqꝫ poſt penitentiaꝫ et alios docuitᵈ et ſacrificiū deo obtulit: dans exemplū doctoribus ſancte eccleſie: ſi lapſi fuerint et cōdignam penitentiam deo geſſerint vtrūqꝫ facere poſſe docere et ſanctificari. Docuit eni qn̄ dixit: Docebo iniquos vias tuas: et impij ad te cōuertentur. Sacrificium deo obtulit, p ſe duꝫ dicebat: Sacrificiū deo ſpiritꝰ cōtri.cor cōtri.ꝛc. Uidēs aūt ppheta ſua ſcelera mundata p penitentiā nō dubitauit pdicādo et dño libādo curare etiā aliena. Oſtēdetur ergo homo a pctō et gratia dei reſurgit a lapſu: et in pſtino manet officio iuxta pdictas auctoritates videat ne amplius cadat: ſed euangelica ſnia in eo ꝑmaneat q̄ ait: ¶ Uade et ampliꝰ noli peccare. Uñ apſs ait: ¶ Nō ergo regnet peccatū in veſtro mortali corpe: vt nō obediatis cōcupiſcētijs eiꝰ. ¶ Sniam que vetat miſericordiāᵉ: nō ſolum tenere frēs ſed etiā audire fugite: qꝛ potior eſt miſericordia omnibus holocauſtomatibus et ſacrificijs. Item Hiero.

¶ In pſtinum gradū poſt pniaꝫ reuocari poſſe penitētes.

Et purgabitᶠ filios leui tempusᵍ eni eſt vt iudiciū a domoʰ dei icipiat. Et alibiⁱ ſcribit̄: A ſanctis meis icipite. In filijs aūt leui oēsᵏ ſacerdotalē intelligens eē dignitatē: ſi aūt ſacerdotes purgandi ſunt et colādi vt puruꝫ aurū remaneat et argentum: qd de ceteris eſt dicenduꝫ: q cū emundati fuerint et colati tunc offerrent deo iuſta ſacrificia: et placebit dño ſacrificiū eoꝝ qd offertur p iuda et hieruſalem: hoc eſt p his q dñꝫ cōfitentur: et pacē eius mēte cōſpiciunt: ſicut dies ſeculi et ſicut anni antiquiˡ: hoc eſt vt qūo in pncipioᵐ placuerunt deo: ſic poſtⁿ pctm̄ et pniam placere incipiant cū omniuꝫ fuerint pctōꝝ ſorde purgati. Item Gregorius ſecūdino.

¶ Lapſi reparari poſſunt.

Uia ſanctitas tua requiſiuit vt tibi de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi auctoritates ſcriberemus: dū dicis de hoc canonū diuerſoꝝ te legiſſe diuerſas ſnias: als reſurgendi als nequaqꝫ poſſe: ideo nos generales ſynodos a nicena ſynodo incipiētes hanc cū reliqs q̄tuorᵒ veneramur: qꝛ ipſaꝫ ſequentes cetere in cūctis canonicis ſentētijs vnanimiter cōcordant: nos vero precedentes patres ſequimur: qꝛ auctore deo a ſacra doctrina illorum non diſcordamus. A capiteᵖ itaqꝫ incipientes vſqꝫ in quartūᑫ altaris miniſtruꝫ hanc formam ſeruandā cognouimus: vt ſicut minorem maior precedit honore itaʳ etiā crimine: et quē maior ſequitur culpa maiori plectatur vindicta: et ſic poſtea penitētia credat̄ eſſe fructuoſa. ¶ Quid enim pdeſt triticūˢ

emūdans quaſi aurum et argentum: et purgabit filios leui: et colabit eos qſi aurum et argentū: et erūt offerentes dño iuſta ſacrificia: et placebit dño ſacrificiuꝫ iuda et hieruſalem ſic dies ſeculi et anni antiqui.
g ¶ Tempus enim ꝛc. Uerba petri in epiſtola canonica.
h ¶ A domo.i. ſacerdotibus: [illegible]
i ¶ Et alibi.in ezechiele.
k ¶ Oēm.Ar.qꝺ de vno dr̄ de oibꝰ itelligitur: vt.lxj.di. miramur.et.xxiij. q.j. quodcunqꝫ.
l ¶ Antiq.i.pries ſct̄.
m ¶ In principio. ideſt ante peccatum. argu.ſ. proxi.c.
n ¶ Sic poſt pctm̄.i mo plꝰ.ſ.c.fidelior.

Uia ſanctitas. ¶ Caſus. Secūdinꝰ ſueniebat ꝯrias auctoritates de reparatiōe lapſoꝝ: q̄re ſupplicauit gregorio vt ſolueret ei has ꝯrietates et ſcriberet ſibi de clericis lapſis: vtruꝫ poſſint poſt pniam repari. Grego.vero ei ſatiſfaciēs oñdit lapſos peracta pnia poſſe i ſtatū pſtinū reduci: ſequēs ꝯcilia et antiquos pres. Et hoc pbat exēplis et rōnibꝰ ſex. Prima rō ē ibi: qd eni.ſcdm exēplū vel rō eſt ibi: aut dominū. tertia ibi: et gau deo. qrta ibi: et oue. qnta ibi: ſicut in apocalypſi. ſexta ibi: qd enim grauius.
o ¶ Quatuor.ſ. cōſtātinopolitana ephe ſina calcedonēſis et anchiritana: de qua habes.ſ.e. domino.
p ¶ A capite.i.epo.
q ¶ Uſqꝫ in quartuꝫ.i. ſubdiaconatū.
r ¶ Ita etiam crimine.ſ.xxiij.q.j. non aſſeramus.
s ¶ Triticum.i. ideſt penitentiam.

Malach.iij

Luc.xv.b

a ¶ Et fructum.i. reſtitutionem.
b ¶ Gaudeo. Ideo dicit gaudeo: quia poſt penitentiam fortior reſurgit homo: vt.§.eo.fidelior.
Penitētia fortificat.
c ¶ Nonaginta noue. Per hunc numerum deſignant nouem ordines angelorum. de quibus habes.§.de peni.di.ij. principium.
d ¶ In deſerto.id eſt in celo quod diabolus per caſum deſeruit.
e ¶ Et prima. Arg. quod reſtituti poſſunt accuſare et teſtificari. arg.§.eo. ferrum. et c.domino ſancto.
f ¶ Pauci. difficile [illegible] ... vt ij.q.j.multi in fi. et xxxij.q.vij.flagitia. et licet iſtud ſit naturale non tamen excuſat vt.ff.ad legem aql. ſi ſeruus.§.ſi fornarius.

Quid eſt. ¶ Caſus. Probat Greg. in hoc.c. quod prelati poſt lapſum peracta penitentia ex officio ſuo predicare poſſunt. Et hoc probat exemplo Ezechielis prophete: qui cum ſtaret et videret ſimilitudinem quattuor animalium et quattuor rotarum cecidit in faciem ſuam: et dominus dixit ei: Fili hominis ſta ſupra pedes tuos et loquar tecum. Jacenti ergo in peccato prophete dicitur vt reſurgat per penitentiam: et poſt penitentiam ad predicandum mittitur. Prelati ſimiliter in peccato iacentes predicare non debent: ſed eis per penitentiam reſurgentibus predicabunt: ſicut fecit propheta: nam cum ſtant in peccatis ſuperbie prelati dignum eſt vt ad bona opera conſurgant per penitentiam. Et not. quod in predicta auctoritate ſtare dupliciter ſumitur: nam primo accipitur in mala ſignificatione: poſtea in bona.

Apoc.ij.a.

g ¶ Prophete. Ezechieli: Ezechie.ij.capi.
h ¶ Stans. hic ſtans accipitur in mala ſignificatione et prius in bona: et ita eſt hic arg. quod aduocatus varijs modis poteſt iura exponere: ſicut hec auctoritas: Verbum caro factum eſt. vel illud: Veritas de terra orta eſt. quandoque exponitur: id eſt xps de virgine natus eſt: vt.xxxv.q.x.c.i. quandoque exponitur: id eſt confeſſio de penitente. de peniten. diſtin.i. quicunque. argument. contra.xxiij.q.vij. quod autem. ſed hec diuerſo reſpectu.

Iura vario modo poſſunt exponi.

ſeminare et fructum[a] eius non tollere? ¶ Aut domum conſtruere et non illic habitare. Poſt dignam itaque ſatiſfactionem credimus poſſe redire ad honorem: et ad fontem miſericordie recurrentes euangelicam ſniam proferamus. ¶ Gaudeo[b] (inquit) ſuper vno peccatore penitentiam agente magis quam ſuper nonagintanoue iuſtis qui non indigent penitentia. ¶ Et ouem perditam (nonagintanouem[c] non errantibus relictis in deſerto[d]) humero pij paſtoris ad ouile reportandam dominus ipſe teſtatur. Si ouis perdita errans poſt inuentionem ad ouile humero deportatur: predictis nonagintanouem non errantibus in deſerto relictis: cur iſte poſt penitentiam ad eccleſie miniſterium lapſus non reuocetur. ¶ Sicut in apocalypſi dicitur de miniſterio eccleſie: Memento vnde excideris: et age penitentiam: et prima[e] opera fac. ¶ Quid enim grauius eſt aut carnale delictum committere ſine quo pauci[f] inueniuntur: aut dei filium iureiurando negare: in quo verbo hunc ipſum beatum petrum apoſtolorum principem: ad cuius ſacrum corpus indigni ſedemus lapſum eſſe cognouimus: ſed poſt negationem penitentia ſecuta eſt: et poſt penitentiam miſericordia data eſt: quia ab apoſtolatu eum non expulit qui ante quidem ipſum ſe negare predixit.

Idem ſuper Ezechielem.

¶ Poſt acerrimam penitentiam lapſi reparantur.

Quid eſt hoc quod prophete[g] iacenti dicitur: Sta ſupra pedes tuos et loquar tecum. Qui enim iacenti loquebatur cur ſtanti promittit ſe locuturum? Sed ſciendum eſt: quia alia ſunt que iacentes alia que ſtantes audire debemus: iacenti enim dicitur vt ſurgat: ſtanti autem precipitur vt ad predicationem proficiſci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confuſione iacentibus preberi non debet auctoritas predicationis: ſed cum iam in bono opere ſurgimus: et cum iam recti ſtare cepimus dignum eſt vt ad lucrandos alios in predicatione mitti debeamus. Stans[h] ergo propheta viſionem ſpiritualem vidit et cecidit: cadens vero admonitionis verba ſuſcepit vt ſurgeret: ſurgens autem preceptum audiuit vt predicaret: nam qui adhuc ex ſuperbie vertice ſtamus cum iam de eternitatis timore[i] aliquid ſentire cepimus: dignum eſt vt per penitentiam accedamus. Et dum infirmitates noſtras ſubtiliter cognoſcentes humiliter iacemus: per diuini verbi conſolationem ad fortiora opera reſurgamus. Idem. ¶ De eodem.

Ferrum[k] de terra tollitur: cum fortis propugnator eccleſie a terrena (quam prius tenuit) actione ſeparatur: non ergo in eo debet deſpici quod fuit: quia iam incipit[l] eſſe quod[m] non fuit +.

Item Auguſtinus.

i ¶ Timore. ſeruili: ſed cum quo charitas dedignatur habitare: inducit tamen iſte timor filialem ſicut ſeta filum: vt.§.de peni.di.ij.ſi quis tantas.

Tim' dup.

Ezec.

¶ Ferrum. ¶ Caſus. Legitur in iob. habet argentum venarum ſuarum principia: et locus eſt auro in quo conflatur: ferrum de terra tollitur: et lapis calore ſolutus in es conuertitur. Per hanc auctoritatem vult greg. probare quod poſtquam prelatus ſeparatus eſt per penitentiam a peccatis debet lucidus reputari: nec debet conſpici in eo id quod fuit: ſed quod modo eſt: ad inſtar ferri quod donec eſt ſub terra obſcurum eſt: ſed poſtquam ſeparatur a terra fit lucidum et vtile ad ſecandum: ſic prelatus ad predicandum et ad verba diuina declarandum.

Job viij.

k ¶ Ferrum. In iob continetur ita: habet argentum venarum ſuarum principia: et auro locus eſt in quo conflatur: ferrum de terra tollitur. lapis calore ſolutus in es conuertitur.

l ¶ Incipit. arg. quod poſt penitentiam reuertitur quis ad priores actus. ſiſe. xxxij. q.i. cum renunciatur. et quod.v.preceptum. in fi. et.vj.q.j.illi qui. et §.eo. quia tua. in fi. ff. de edi edic. quod ita. ar. contra. lxi.di. in ſacerdotibus. Rn. quod nunquam per penitentiam reuertitur res ad priorem ſtatum: vt.xxxiij. queſtio.ij.admonere. et lxxxj.di.roman. et c.ſi quis clericus. ſed per diſpenſationem: vt.ij.q.iij.§. notandum in fi. Jo. niſi in occultis criminibus vt ex de te.or.c.vl. B.

Peni... an fa... vt qu... uerta... potē...

m ¶ Quod non fuit.i. qualis non fuit: et ſic non eſt hic aliqua fictio iuris. Uel dic quod ius fingit eum eſſe nouum hominem ſicut baptizatum.xxvj.di.c.j. et de pe.di.ij.§.romanos.x.c.quid o.ver. expoliantes. alteratus tamen eſt.ij.q.vij.§. quia ergo. ſic fingit

+ ¶ ... co.lte... ſi.in.l. in fin. ff. de a... plu.ar... in.L.p... ciales... de ver. Jus... ta fing

non eſſe homicidam qui eſt homicida.xxiij.q.v.ſi homicidium.ſimiliter fingit aliquem nõ tranſiſſe qui tranſiuit: vt.vij.q.j.mutationes:⁊ nõ eſſe epiſcopum qui eſt eps: vt.ij.q.vij.non oẽs.⁊.c.qui nec.⁊ eſſe virginẽ que nõ eſt virgo:vt.xxxij.q.v.ꝓpoſito.⁊ nõ eſſe matrimonium qḋ eſt:vt.xxx.q.v.aliter. Sed nũquid per tales fictiones ꝑiudicabitur iuris veritati:ita vt nõ admittatur ꝓbatio in cõtrarium? Uidetur ꝙ ſic: vt ex̃ de regu.vidua. Uidetur contra:vt extra de renũ.ſuper eo.⁊.ff.qḋ metus cau. non eſt veriſimile.⁊ vna ꝑſumptio per aliam preſumptionem tollit.ff.de integ.reſti.l.diuus. Ego dico breuit ꝙ cõtra omnem preſumptionẽ admittitur ꝓbatio: niſi vbi ius de iure alicuiꝰ non tm̃ preſumit ſ; etiã certum qḋ ſtatuit:nec multũ apprecior illã diſtinctionem quorũdam:ꝙ eſt quedã ꝑſumptio iuris quedã hominis quedã nature: de qbus habes extra de ſpon.is qui.q: lex dicit ꝙ per fictiones iuris veritas non confunditur nec deletur : vt.C.de iure dotium.in rebus. in principio.

fal.I.

robatio ...

c.ſ.iij.q.

Poſt cõdignam penitentiam ꝓſtina recipiunt officia.

Cum exaudiero[a] eos dabo eis virtutẽ ſpũs mei: ⁊ implebo eos in iudicio meo ⁊ fortitudine. Aiaduertite in preſenti loco poſſe docere aliquem poſt peccatu;:ſi tamẽ vitia priſtina penitẽtia digna diluerit. Unde dauid poſt adulteriũ ⁊ homicidiu; loquitur in pſal. Aſpges me iſopo ⁊ mun. la. me ⁊ ſuper ni.dealba. nec ſua tamẽ puritate cõtentus eſt ſed infert: Redde mihi leti.ſalu.tui : ⁊ ſpiritu prin.confir.me. Cũq; hoc feceris docebo(ait) iniquos vias tuas. Item Hieronymus. De eodem.

Ieſus filius ioſedech ſacerdos magnus: q̃ꝙ in typo[b] aduentum ꝓceſſerit ſaluatoris: qui noſtra pctã portauit:⁊ alienigenã ſibi ex gẽtibus copulauit eccleſiam:tñ ſm litterã poſt ſacerdotium ſordidatus[c] inducit aſtat diabolus[d] a dextris eius: ⁊ candida[e] illi deinceps veſtimenta redduntur. Item ex concilio agathenſi.

Poſt penitentiam clerici correcti gradu; ſuũ ⁊ dignitatẽ recipiãt.

Contumaces clerici (ꝓut[f] dignitatis ordo ꝑmiſerit) ab epo corrigantur: ⁊ ſi qui prioris[g] gradus elati ſuperbia cõmunionem[h] fortaſſe cõtempſerint:aut eccleſiam frequẽtare vel officium ſuũ implere neglexerint[i] peregrina[k] eis cõmunio tribuatur: ita vt cum eos penitẽtia correxerit reſcripti in matricula[l] gradũ ſuũ dignitatẽq;[m] recipiunt. Item ex concilio martini pape. De eodẽ.

Si quis presbyter aut diaconus aut ſubdiaconus inuentus fuerit aliqḋ de miniſterijs eccleſie venũdaſſe: q: ſacrilegium cõmiſit: placuit eum in ordinatiõe eccleſiaſtica nõ haberi. In iudicio[n] tamẽ epi dimittẽdus eſt

lio agathenſ. quam penam pati deberent? Et reſpondetur ꝙ puniri debent prout ordo permiſerit.i. maiores ſuſpendantur officio ⁊ beneficio:⁊ eis peregrina cõmunio tm̃ tribuatur: minores vero acrius puniantur: qui tamen ſi poſtea reſipuerint ⁊ penitentiam egerint in matrice eccleſia reſcribẽtur:⁊ in ſtatum priſtinum reuertẽtur.

f Prout dignitatis ordo. Alio enim modo ſunt puniendi clerici minorum ordinum ⁊ alio maiorum: vt.xxxv.di.ante omnia.⁊.xj.q.j.ſi qui clericorum.⁊.xij.q.ij.fraternitas.

g Prioris idest altioris.

h Cõionem.i.non ſunt eſſe inter alios.

i Neglexerint. auferetur eis officium ⁊ beneficium. Joan.

k Peregrina.que alr̃s dicitur laica. extra de electio. c.ij.

l In matricula. ſic.ij.q.j. nomen.

m Dignitatẽq;.ſi enim a vigilijs deeſt auferendũ eſt ei ſtipendium : vt.xcj.di. clericus victum.ſed ſi prelatus per tres hebdomadas deeſt ꝑ triẽnium ſuſpendit vel etiam ſi diebus ſolẽnibus deeſt: vt vij.q.j.ſi quis in clero.ſi per duos mẽſes priuatur eccleſia: vt vij.q.j.preſentium.niſi velis dicere hodie correctum: vt extra de cleri. non reſi.ex tue. Sed an poſſit repetere fructus poſtea cum reuertitur? ✠ Non videt: vt.C.de re mili.l.j.lib.xij.alioquin ſpe reſtitutionis facilius delinqueret:vt.ſ̃.ea.di.c.j. Item q: pene non ſolent repeti ff.de condi.inde.pene.⁊ penam quã quis ex ſuo delicto preſtitit nõ repetit.ff.de procura.qui proprio.§.penam. Item hic ⁊ in ſequen.c.videtur ꝙ eps poſſit diſpenſare cum depoſito. Nam ⁊ ſenatus reſtituit.ff.de poſtu.l.j.§. de qua autem.⁊ ſenatus equiparat principi.ff.de aqua plu.arcen.ꝙ principis.⁊ eccleſia h; ſuum ſenatum : vt xvj.q.j.eccleſia.argu.ad hoc.xj.q.iij. epiſcopus.⁊.C.de epiſco.⁊ cle.placet argumẽ.contra extra de cleri. nõ reſi. ex tue.in fine.⁊ dixi de hoc.ij.q.vi.ideo.Joã. Solu.cum depoſito ſolẽniter ſolus papa diſpenſat:vt de peniten. diſtinctio.vj.capitu.j.in fine.B.

Clerici maiores aſr puniũt q̃ minores.

Prelatoꝝ ecclias negligentiũ punitio.

✠ Adde ꝙ ita.l.ſi cui.ff.de adi. leg.⁊ l.decurio ff.de decu. no.de elec. q: diligentia.ſup gl. an ſchiſmaticus.

Papa ſolus cũ ſolẽniter depoſito diſpenſat.

Cum exaudiero. Caſus. Probat Augu.in hoc.c. ꝙ prelatus ſi diluat peccata ſua per penitentia; docere poteſt ſicut prius. Et hoc probat auctoritate Eſaie que eſt in principio.c.⁊ exemplo dauid.

a Cum exaudiero. Eſaias propheta.xxxvij. capi.

Ieſus. Caſus. Judei venientes de egypto per deſertum:cu; viderent vxores ſuas valde ſqualidas ex labore itineris abiecerũt eas ⁊ ſupinduxerunt alienigenas:qḋ fecit ieſus filius ioſedech ſacerdos magnus q bus alienigenis compellebant idolatrare: quas poſtea ad monitionẽ eſdre dimiſerunt. De iſto ieſu çacharias propheta vidit viſionem quãdam quã recitat:ſic oſtendit mihi dñs ſacerdotem magnũ ieſu; corã angelo dñi ⁊ ſathana.i.vxor idolatrie ſtabat a dextris eius:⁊ ieſus erat indutus ſordidis veſtibus. Dixitq; angelus ad eos qui corã ſe ſtabant: Auferte ei ſordida veſtimenta ⁊ date ei candida veſtimenta: ⁊ poſuerunt ſuper caput eius: indueruntq; eum candidis veſtibus.

b In typo.q: duxit alienigenam:ſicut xp̃s eccleſiam.

c Sordidatus. quia dimiſit vxorem.

d Diabolus.i.vxor que idola coluit.

e Candida.quando ad conſilium eſdre reliquit illam.xxviij. queſtio.i.§.j.⁊.ij.

Contumaces. Caſus. Quidam clerici cõmunionem fratrum ⁊ intrare eccleſiam cõtemnebãt officia ſua penitus negligentes: queſitum fuit in concilio

ff.x.c.

ſ.iij.q.

Si quis. Caſus. Queſitum fuit in concilio martini pape quam penã deberet pati presbyter vel diaconus qui in caſu illicito calicem vel librum eccleſie alienat? Et reſpõdet ꝙ non d; haberi in ordine clericoru;: vel d; ab adminiſtratione cauſe remoueri : in iudicio enim epi dimittitur ſi cum eo voluerit diſpenſare.

n Judicio tamen epi. hic ergo ꝑmittitur eps diſpenſare in ſacrilegio ſic ⁊ in hereſi:vt.ſ̃.eo.preſbyteros qui. ⁊ in occultis etiam magnis.ſ̃.de his vero. ⁊ hoc verum eſt niſi ſit enorme ſacrilegium:vt.xij.q.ij.de viro.

Eps in hereſi diſpẽſat.

¶ Quomodo. hec eſt tertia pars huius di. in qua cō-cordat iura ⁊ dicit: Qui vere penitent poſſunt reparari: ⁊ qui ficte penitent non ſunt reparandi. Et hoc probat de cem auctoritatibus. Joan. de fan.

¶ Caſus. Probat.ſ. Gratianus ꝙ lapſi reparari nō poſ ſunt: poſtea ꝓbauit ꝯrium. Nunc vero ponit ſolutionē dicens ꝙ illi q agunt ficte penitentiā: non odio criminis ſed timore vtilitatis vel affectione honoris nō debent reſtitui: ſ3 qui vere penitentia3 agūt reſtitui pnt. Et hanc ſolutionē probatur ſequentia.c. vſq ad.§. quicūq3.

Ut conſtitueref. ¶ Caſus Queſiuit Boni. ab Aug. quare in eccleſia ſit ſtatutum: vt clerici poſt penitentiā de criminibus nō ꝓmoueantur vel deyciantur vel nō reuocentur? Et rndet Aug. ꝙ hoc nō eſt cōſtitutum pp deſpationes indulgēte.i.ꝙ eccleſia diſpēſare nō poſſit: ſed ꝓpter ficte penitentes eſt cōſtitutum vt depoſita ſpe temporalis altitudinis nō ſuperbe ſed humiliter agerēt penitentiā: ⁊ l3 poſſint reparari poſt lapſu3 vt dauid ⁊ petrus: non tn̄ canones q ꝓhibent reparationem inutiliter ſunt conſtituti: qm̄ facti ſunt pp ficte penitentes: vt ſm varia genera morboꝝ varias medicinas inuenirent: rigor quorū canonum nō eſt ſeruandus vbi multitudo eſt in cauſa.

a ¶ Non deſpatione.i.ob hoc ꝙ eccleſia deſperet ſe poſſe reſtituere tales.

b ¶ Sed rigore. hic manifeſte colligit ꝙ canones qui dicunt lapſos non eſſe reparandos vel reſtituendos de rigore loquuntur.

c ¶ Etiam de ceteris.i. de omnibus: nomine enim ceterorum omnes intelliguntur. ff. de verbo. ſignif. ceterorum.

ſi in ſuo debeat recipi gradu: q2 multotiens hoc ipſum qđ de ſacroſancto altario contaminatum eſt in epiſcopi poteſtate dimiſſu3 eſt. Item Augu. ad Bonifaciū. Palea.

Bene valet ſacerdos reſtitui ad honorem ſuū poſt peractā penitentia3: l3 in hoc diuerſi diuerſa ſentiant dicentes nō poſſe reſtitui ad honorē: ſed ſic dictū eſt propter ſimulatas penitentias quorūdam ⁊ propter affectatas honorum dignitates.

Item Auguſtin⁹. Palea.

Sacerdos quidē ſi cadit valet ⁊ habet reſtitutionis locū poſt dignam ⁊ peractā penitentiam in honorem ſuū propheta atteſtante q ait: Nūquid qui cadit non adijciet vt reſurgat. Et btūs grego. dicit hoc ad Secūdinum epm incluſum amicum ſuū: etiam ab ipſo ꝓpheta in hoc argumentū habemus: q cum poſt peractū adulteriu3 ⁊ homicidium perpetrauit: ⁊ tamē poſtea peracta digna penitentia per dei gratiam ad priſtinū officium reſtituitur.

¶ Quō igitur hmōi auctoritatum diſſonantia ad ꝯcordia3 reuocari valeat breuiter inſpiciamus. Sunt tn̄ quidā quos nō odiū criminis ſed timor vtilitatis ⁊ amiſſio ꝓprij gradus ⁊ ambitio celſioris ad penitentiā cogit: hos ſacri canones irrecupabiliter deijciunt: q2 qui ſimulatione penitentie vel affectiōe honoris a deo nō ꝯſequit veniam nec ab eccl̄ia repationem meref.

Unde aug. ſcribit ad bōifaciū.

¶ Quare cōſtitutum eſt in eccleſia ne poſt penitentiam quis ad clericatum redeat.

Ut conſtitueretur in eccleſia ne quiſquā poſt alicuius criminis penitentia3 clericatū accipiat: vel ad clericatum redeat: vel in clericatu ꝑmaneat: nō deſperatione[a] indulgentie ſed rigore[b] factum eſt diſciplinę: alioqn ꝯtra claues eccleſie datas diſputabitur: de qbus dictū eſt: Quecūq3 ſolueritis ſup terrā ſoluta erunt ⁊ in celo. Sed ne forte etiā[c] de ceteris criminibus ſpe honoris eccleſiaſtici animus intumeſcens ſupbe ageret penitentiam: ſeueriſſime placuit vt poſt actā penitentiam de dānabili crimine nemo ſit cleric⁹: vt deſpatiōe tpalis altitudīs medicīa maior ⁊ verior eēt humilitatis. Nam ⁊ ſanctus dauid de criminibus mortiferis egit penitentiam: ⁊ tn̄ in honore ſuo pſtitit. Et beatū petrum qñ amariſſimas lachrymas fudit vtiq3 deū negaſſe penituit ⁊ tamē apoſtolus ꝑmanſit. Sed nō ideo[d] opinãda eſt ſuperuacua poſterioꝝ doctorū diligentia: q2 vbi ſaluti nihil detrahebatur[e] humilitati aliqd[f] addiderūt[g] quo ſalus tutius inueniret. Expertus credo aliquoꝝ fictas penitētias p affectatas[h] honoꝝ3 potentias[i]: cogūt enim multas iuenire medicinas multoꝝ experimenta[k] morborū: veru3 in huiuſmodi cauſis vbi p graues diſſenſionū ſciſſuras nō huius aut illius hominis periculum: ſed populoꝝ plurimorū ſtrages[l] iacet: detrahēdu3[m] eſt aliquid ſeueritati vt

d ¶ Sed nō ideo.q.d. l3 poſſint reſtitui aliq ſm rigorē.

e ¶ Nihil detrahebat.i. vbi non timetur periculum.

f ¶ Aliquid.i. rigorem vt non reſtituerentur vt ſic fierent magis humiles.

g ¶ Addiderunt.ſ. vt non poſſint reſtitui.

h ¶ Per affectatas. id eſt propter.

i ¶ Potentias. id eſt dignitates.

k ¶ Experimenta. ſic xxix. di. ſciendu3. vel alr vt qñq3 fiat reſtitutio quādoq3 nō.

l ¶ Strages.ſ. xliiij. di. cōmeſanões.

m ¶ Detrahendu3 eſt. hic habes ꝙ diſpēſatio qñq3 eſt debita ſ. vbi ſtrages multorum iacet. ⁊ alibi: vt xlv. di. l3. ⁊. j. q. vij. diſpenſationes. ⁊. xj. q. iij. plerūq3. xxiij. q. j. noli. in fi. ⁊. ſ. eo. cōſiderandum. cū enī diſpenſatio ſit quaſi qđdam miſericordia: ⁊ eſt certū ꝙ qlib3 tenetur eſſe miſicors vt. lxxxvi. di. non ſatis. ⁊ l3 debita ſit tñ peti nō pōt ſicut ep̄atus debet bono: ⁊ tñ non pōt eū petere: vt viij. q. j. qui epatu3. qñq3 aūt prohibef diſpenſatio: vt. j. q. j. erga. ⁊. ſ. eo. miror. qñq3 etiam pmittif diſpenſatio: vt. ſ. eo. dño. ⁊. ſ. eo. ſi qs preſbyter. Et no. ꝙ aliđ eſt rigor aliud ē ius aliud eſt diſpēſatio. Rigor eſt quidā exceſſus iuris ⁊ qđam auſteritas facta ad terrorem: ſm qđ dicit canō ꝙ penitētia imponit ꝯtrahenti ſecundas nuptias: vt xxxj. q. j. c. hac rōne. ⁊ c. precedenti. ⁊ ꝙ cōmunio non eſt danda etiam in fine vite his qui defecerunt in accuſatione clericorum hoc eſt epiſcoporū: vt ij. q. iij. ſi quis epiſcopū. ⁊ rigor non eſt ſeruandus: niſi vbi timef exemplum mali: vt xlv. diſtin. ſed illud. quandoq3 tamē rigor eſt idem ꝙ ſubtilitas iuris: vt extra de reſtitu. ſpolia. in litteris. ⁊ extra de no. op. nun. intelleximus. Diſpenſatio eſt idem qđ

Diſpēſatio qñq3 debita

Matt. xvi. c.

Matth. xxvi. g

Rigor. diſpēſatio ius differunt.

iuris relaxatio:ꝛ ea non eſt vtendum:niſi ſit neceſſitas vel vtilitas.vt.j.queſtio.vij.tali. Jus autem media ſtrata incedit inter rigorē ꝛ diſpenſationem.ff. de iur.om. iudi.qui iuriſditioni.ꝛ.xxiij.q.ij.legatur.
a ❡ Maioꝛibus.ſic.diſtinctio.iiij.deniqꝫ.
b ❡ Cleri romani.
vel coꝛnelij pape.

tyr: ſicut moyſes non ſtatim impetrauit veniam peccatoꝛum populoꝛum cum petijt.
k ❡ Remiſſionē.que enim in nos delinquuntur poſſumus remittere ſine penitentia:ſed non que in deum. vt.xxiij.queſtio.iiij.ſi is qui.

maioꝛibus [a] ſanandis malis charitas ſincera ſubueniat.

Item ex epiſtola cleri romani [b] miſſa pape cypriano [c].

❡ Reparationis beneficiū non niſi poſt penitētiam poteſt cōcedi.

Abſit a romana eccleſia vigoꝛē [d] ſuū tam pꝛophana facilitate dimittere:ꝛ neruos ſeueritatis (euerſa fidei [e] maieſtate) diſſoluere:vt cū adhuc non tantū iaceant in peccatis:ſed etiam [f] cadāt euerſoꝛum fratruꝫ ruine [g] pꝛoperata [h] nimis remedia cōmunicationū vtiqꝫ nō pꝛofutura pꝛeſtentur: vbi enī poterit penitētie medicina ꝓcedere ſi etiam ipſe medicus intercepta [i] penitentia indulget periculis? Hoc eſt non curare ſed (ſi veꝝ dicere volumus) occidere eſt.

Idem cyprianus de lapſis.

❡ Impenitētibus venia cōcedi non poteſt.

Si quis pꝛepoſtera feſtinatione temerari⁹ remiſſionem [k] peccatoꝝ cunctis putat ſe dare poſſe: aut audet dñi pꝛecepta reſcindere:non tm̄ nihil pꝛodeſt ſed obeſt lapſis: ꝓuocaſſe enim irā dei eſt nō ſeruaſſe ſniam [l]:nec miſericoꝛdiā pijſſimi dñi depꝛecari ſed ꝯtempto domino de ſua facilitate ꝑſumere: ꝛ infra. Mandant enim aliqua martyres [m] fieri:ſed ſi iuſta: ſi licita ſi nō contra ipm̄ dominū ac dei ſacerdotes ſunt facienda ſunt. ❡ Si obtēperantis facilis ꝛ pꝛona cōfeſſio:ſi penitētis fuerit religioſa moderatio:mandāt martyres aliqua fieri:ſed ſi ſcripta non ſunt in lege dñi que mandāt:ante eſt vt ſciamus [n] illos a deo ipetraſſe que poſtulant ꝛ tūc facere qđ mandant. Neqꝫ enim ſtatim videri [o] poteſt diuina maieſtate conceſſum:quod fuerat humana pollicitatiōe ꝓmiſſum. ❡ Nam moyſes pꝛo peccatis populi petijt:nec tamē peccantibus veniam a deo cum petijſſet accepit.

Idem Jſidoꝛus ad maſſanum epiſcopum.

❡ Qui ſunt reparandi poſt lapſum:vel qui non.

Domino ſcō meritiſqꝫ ſancto fratri maſſano epiſcopo iſidoꝛus ep̄s ſalutē. Quō in epiſtolis [p] venerabilis fraternitas tua innotuit:videlicet ꝙ in canone anchiritiano capl'o.xix.legitur poſt lapſuꝫ coꝛpoꝛalem reſtaurāduꝫ honoꝛis gradū poſt penitētiā. Alibi legitur poſt huiuſmodi delictū nequaqꝫ reparandum antiq oꝛdinis meritū. Hec diuerſitas hoc mō ſoluitur. Illos enim ad priſtinos gradus redire canones pꝛecipiūt:quos penitētie pꝛeceſſit ſatiſfactio: vel cōdigna peccatoꝛum cōfeſſio. At cōtra:hi qui neqꝫ a vitio coꝛruptionis emēdantur:atqꝫ hoc ipſum carnale delictuꝫ quod admittunt vendicare [q] quadam ſuperſtitioſa temeritate nitūtur:nec gradum vtiqꝫ

c ❡ Cypriano. In chꝛonicis nō inuenitur ꝙ aliqs papa dictus fuerit cyprianus:tn̄ quod fuit papa habes.j.eo. de coꝛn̄.ſed foꝛte hic ꝛ ibi eſt mēdoſa lr̄a.
Abſit ❡ Caſus. Cypꝛian⁹ ſuaſit coꝛnelio pape:vt nouatianos ꝛ ſchiſmaticos facile reciperet. Sed rn̄det coꝛnelius abſit vt eos recipiamus tā pꝛophana facilitate:cuꝫ adhuc iaceāt in peccatis:ꝛ quotidie cadant de peccato in peccatū:qꝛ ꝑ hoc daret eis ꝛ alijs occaſio delinquēdi:nam pꝛelat⁹ qui omiſſa penitētia delinquentibus parcit nō curat ſꝫ poti⁹ occidit.
d ❡ Uigoꝛem. id eſt rigoꝛem.
e ❡ Fidei.i.diſciplīe.
f ❡ Sed etiam cadant vlterius.
g ❡ Ruine.i.euerſi irruentes fratres.
h ❡ Pꝛoperata.qꝛ que cōmittūtur in deū remitti nō pn̄t ſine penitentia:ꝛ qꝛ facilitas venie incētiuū tribuit delinquēdi vt.j.xxiij.q.iiij.ſi is q.ꝛ.c.eſt iniuſta.
i ❡ Intercepta. id eſt dimiſſa.
Si quis. ❡ Caſus. Cypꝛianus repꝛehēdit hic quoſdā pꝛeſbyteros qui ad mādatum aliquoꝝ martyrū:id eſt heremitaꝝ ꝛ religioſoꝛum viroꝝ etiam impenitētibus remittebant penā peccatoꝝ:ꝛ dicit ꝙ ſi quis hoc facit ꝓuocat deū ad iracūdiam contra delinquētes. Jtē oſtēdit ꝙ ſi martyres pꝛecipiāt ea que ſcripta ſunt ꝛ licita faciēda ſunt: qꝛ nō ſunt contra deū:ſed vt diſpēſetur cuꝫ eo qui vere penitet ꝛ non ficte. Si vero pꝛecipiāt ea que ſcripta non ſunt expectandū eſt donec pꝛobētur ea deo placere:quoniam non ſtatim concedit deus quod poſtulat martyr: ſicut moyſes ...

l ❡ Sentētiaꝫ. Qui ergo nō ſeruat ſententiaꝫ iudicis: offendit iudicē:ꝛ iniuriam facit iudici qui fruſtratoꝛie appellat ab ipſo.C.qn̄ pꝛouo.nō eſt neceſ. l.vlt.in fi.ꝛ hec poteſt eſſe cauſa quare iudex debeat eſſe ſuſpectus ei qui appellauit ab ipſo. vt extra de ap.ad hec.
m ❡ Martyres.id eſt xp̄i ſacerdotes.
n ❡ Ut ſciam⁹.per ſigna exterioꝛa cōſiderata in penitentibus.
o ❡ Uideri. Argu. ꝙ non ſtatim tenetur quis credere ēt bono viro. vt.ix.di. ego ſolus.ſi.ff. qđ cum falſo tu.l.ij. imo imputaꝛ alicui ꝙ nimis eſt credulus.xj.q.iij.non ſolū.lxxxvj.di.ſi qd vero.ff.de eo per queꝫ fac.l.j.§.i. Non obſtat.xxiij.q.j.qđ culpatur.vbi in dubio obeditur:qꝛ ibi loquitur dū pꝛelatus pꝛecipit quod ē dubium:hic de martyribus qui nō erant pꝛelati.xxvj.q.v.nec mirum.
Domino ſcō. ❡ Caſus Maſſanus ep̄s inuenerat in cōcilio anchiritano ꝙ lapſi i foꝛnicationem poſt penitentiam poterāt reſtitui. Alibi inuenerat eos nō eſſe reſtituēdos:ꝛ ideo rogauit Jſidoꝛum:vt hanc cōtrarietatem ei ſolueret. Et rn̄. ꝙ illi qui vere penitēt ad gradū priſtinuꝫ reſtituūtur ꝛ honoꝛem:qui vero ficte penitēt non reſtituunꝛ:ꝛ hoc pꝛobat auctoꝛitate Ezechi.ꝛ Jo.euāgeliſte. Jn fi. dicit ꝙ vbicūqꝫ inuenif diſcoꝛs concilioꝝ ſnia illa ſuſcipiaꝛ que eſt antiqoꝛ ꝛ potioꝛ pietate.i.miſericoꝛdioꝛ.
p ❡ In epiſtolis. Maſſanus rogat Jſido.vt ſolutioneꝫ canonum ꝑioꝛuꝫ circa reſtōnem lapſoꝝ ei reſcriberet.
q ❡ Uēdicare.i.defēdere.ſic ēt eꝯ ponit.ꝫ.viij.di.q̄ iure.

Delicta cōmiſſa i deū remittere nō poſſumus.

Appellās fruſtratoꝛie iudicē offendit.

Credulus non debet quis eſſe.

honoris nec gratiā recipiunt cōmunionis. Ergo ita eſt determināda ſnia: vt neceſſe[a] ſit illos reſtaurari i loco honoris: qui per penitētiam recōciliationem recepiſſe merētur diuine pietatis. Hi enim non īmerito cōſequūtur adepte dignitatis ſtatū: qui per emendationē penitētie recepiſſe noſcūtur remediū vite. Id autem ne forte magis ſit ambiguū diuine auctoritatis ſnia cōfirmetur. Ezechiel quidem ꝑpheta ſub typo ꝓuaricatricis hierl'm: oſtēdit poſt penitētie ſatiſfactionē priſtinū reſtaurari poſſe honorē. Cōfundere (inquit) o iuda τ porta ignominiā tuam. et poſt paululū. Et tu inquit τ filie tue reuertimini ad antiquitatem tuā. Quod dixit ꝯfundere: oſtēdit poſt opus peccati debere quemq̄ erubeſcere: τ poſt cōfeſſionem ꝓ admiſſis ſceleribus verecūdā frontē humo proſtratā demergere: pro eo qđ dignum cōfuſione ꝑpetrauerit opus. Deinde ꝓcepit vt poſt ignominiā τ detectionem ſui nominis ſiue dignitatis reuertatur ad ſuā antiquitatē[b]. Ergo dū quiſq; poſt opus cōfeſſionis ſue confundit: atq; ignominiā[c] portans depoſitionem[d] ſuā cum humilitate luget: reuocari ſm ꝑphetam ad priorem ſtatum poterit.

Item ioānes euangeliſta angelo epheſi eccleſie inter cetera quedam ſimilia ſcribit. Memor eſto vn̄ cecideris: τ age penitētiam: τ ꝓma opera fac: alioquin veniā tibi: et mouebo candelabrū tuū de loco eius. Ecce inquātū valui ꝯcilij anchiritani antiquā plane τ plenā auctoritatē ſacris teſtimonijs explanaui: oſtendēs eum poſſe reſtaurari in ꝓprio gradu qui per penitētie ſatiſfactionē nouerit priora delicta deflere: qui vero negligit: nec luget que geſſit τ lugēda ſine vllo pudore religionis vel timore diuini iudicij cōmittit: eū nullo modo poſſe ad priſtinum gradū reſtaurari cognoſcas. In fine autē huius epiſtole hoc adijciēdū putaui: vt quotienſcūq; in geſtis cōciliorū diſcors[e] ſentētia inuenitur: illius cōcilij ſentētia magis teneatur cuius[f] antiquior τ potior extat auctas. Quicūq; igitur pro criminib⁹ ſuis digne deo penitētiā obtulerint: auctoritate Gregorij τ Auguſtini τ Hieronymi et Iſidori gradū priſtine dignitatis recipe poſſunt. Qui autem nō odio criminis ſed timore vtilitatis vel ambitiōe dignitatis vel honoris falſas deo penitētias offerūt: in priſtini honoris gradū reparari minime poterūt. Sed obijcitur illud hormiſde pape qui ſcribit oibus epiſcopis per vniuerſas ꝓuincias.

Diacon⁹ aut p̄ſbr i adulterio dephēſi repari non p̄nt.

Si qs diaconus[g] aut p̄ſbyter poſt acceptā benedictōē leuiticā cum vxore ſua incōtinēs inueniat: ab officio ſuo abijciat ✠. Ecce[h] manifeſte cōſtat q; ſm titulos antiquoꝝ patrū ſcō ſpiritu ſuggerente cōſcriptos: τ ſm ſnias trecētorum[i] decē τ

Eps̄ quādoq; peccat ſi non diſpēſat.

a Neceſſe. Ex hoc verbo neceſſe: τ ex illo verbo ꝓcipiunt quod. ſ. ponitur: patet diſpēſationē qñq; eſſe debitam. vt. ſ. e. vt cōſtitueretur. τ ſic patet q eps̄ peccat ſi non diſpēſat vbi patet rō diſpēſandi. vt. xxxiij. di. fraternitatis. arg. ij. q. v. quāto. tñ cum ſuperiore agi pōt officio iudicis vt fiat diſpēſatio. vt extra de iurſpatro. nullus. l; non poſſit peti iure actionis: ſicut pōt dici de elemoſyna pauperi debita. xlvij. di. ſicut.
b Antiqtatem. i. mores antiquos.
c Atq; ignominiā. Ex hoc verbo τ ex illo verbo depoſitū: τ eſt arg. q eps̄ poteſt depoſitū τ infamē reſtituere: q; ignominia idē eſt quod infamia. vt. ff. de his q no. infa. l. ij. §. ignominie. τ ſic patet q poteſt tollere iſamiā quod cōcedo vbicūq; poteſt diſpēſare. vt dixi. ij. q. iij. §. hinc colligitur.

Infamiā poteſt eps̄ tollere.

Ezech. xvj. f.

d Depoſitionē. i. ſuſpēſionē. ſic. xlvj. diſtin. clericus.
e Diſcors. Nōne illa ſnia eſt poti⁹ ſequēda que maiorē continet pietatē. vt ix. di. ſana. l; eni canon apoſtolorū potior ſit q; antiquior ſit alijs canonib⁹: tñ preiudicat ei per poſteriores. vt. lxxxij. di. preſbyter. idē patet i canone hiero. vt. xxvj. di. deinde. τ ca. acuti⁹. Itē qñq; preiudicat ille canō qui non eſt potior: vt. xxv. q. j. contra ſtatuta. quod ergo dicit hic itellige cū ambe cōſtitutiones ſunt particulares τ locales: τ de illis loquit. c. xix. diſt. in canonicis. ſed ſi ambe ſunt generales ſemper poſterior ꝓiudicat: vt extra ð cogn. ſpi. c. j. ff. de legi. nō eſt nouū. Sed qualiter preferē vn⁹ canon alteri cū oēs ſint ꝓmulgati inſtinctu ſpūſancti. xvj. q. iij. nemo. xxv. q. j. violatores? Reſpō. q duo canones poſſunt eſſe cōtrarij: τ tamen vterq; eſt iuſte inſtitutus: qđ enim vnus ſtatuit τ iuſte alter cōtrarium poteſt ſtatuere τ iuſte. lxiij. di. §. verum. extra de conſan. τ affini. non debet.

Canon canoni an ꝓiudicet.

Apoc. ij. b.

f Cuius antiquior. ſi ambo ſunt equalis pietatis. xix. diſtinctio. in canonicis.

Quicūq;. Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis breuiē repilogando ſolutionē que eſt. ſ. in. §. quō. Sed huic ſolutioni obijcit ca. ſequens τ alia vſque ad. §. ſed illud.

Si quis. Caſus. Hoc ca. diuidiē in duas partes. In ꝑma parte ꝓbat hormiſda q ſi aliquis cleric⁹ fuerit in adulterio deprehenſus vel cōuictus vel confeſſus: nō poteſt ad ſuū honorē redire. Et hoc probat p verba Niceni concilij. ccc. et xviij. ep̄orum: τ deprehēdendo deridet eos qui dicebant rigorē non eſſe ſeruādum circa delinquētes. In ſecūda parte que incipit ibi q ſi eos. dicitur q ſi clerici delinquētes vere penitent reſtituē poſſunt exēplo dauid. Si vero nō reſipiſcunt: nō eſt eis indulgēdum cum deus nō indulgeat: τ ſi eis falſo indulgeamus: in die iudicij dicturi ſunt cōtra nos q nos non debuiſſem⁹ eis induſiſſe nec permiſiſſe eos in delictis ꝓpter blādicias ꝑmanere vel minas eorum. Et nota q prima pars facit ꝯ ſolutionem gratiani: ſed ſecūda ꝓ eo. Sequens ca. patet.

Diuiſio

g Si quis diaconus. Prima pars ca. facit contra ſolutionē gratiani: idē facit pro ea in ſecūda parte que icipit: ibi: q ſi eos.
h Ecce vſq; ad hunc locū ſunt verba niceni concilij.
i Trecētorū decem τ octo ep̄orū. Ergo vr̄ q hoc ſit ſtatutum niceni cōcilij cui tot iter fuerunt. vt. xv. di. canones. l; damaſus papa de. ccc. tm̄ lo.

✠ C
cer. cu
hoc ter
l. ſi adu.
rium. c
ibi no.
Bar. ff.
adul.

quatur.x.q.j.hanc conſuetudinem. ſed minor nume-rus non excludit maiorem.
a ¶ Deprehenſi.aliquo ſequentium modorum: videt ergo ꝙ ſola deprehenſio ſufficit: vt hic.⁊.lxxxj.di.preſbyter.⁊ habes.J.ca.de his.Sed nõ eſt ita niſi ſint conuicti vel cõ-feſſi: vt ſequitur.J.ij.q.j.nec in quoq̃.⁊ xij.q.j.non dicatis. Vel intellig. deprehen-ſi: ita ꝙ factũ ſit no-torium ex facti euidentia: vt extra de co habi.cle.⁊ mul.tua. tales enim q in ma leficio publice depre henduntur ſine iu-dicio dãnantur: vt C.de deſen.ci.l.deſen-ſores.lex.vij. eſt.
b ¶ Non poſſunt. de iure.
c ¶ Pietate.ironi-ce loquitur.
d ¶ In ſancto.ſ. ca.miror.
e ¶ Remedia.i.pe-nas contra illos qui nõ ſeruant ſtatuta.
f ¶ Aut oibus. Ar. ꝙ qui vni ſacro cõdi cit oibus cõtradicit. ſic.ſ.iiij. di. deniq̃. de pe.di.v.fratres .et extra de regu.iur.de-ſleat.de conſe.diſt.ij. comperimus.
g ¶ Et inimicos. No.ꝙ eo ipſo ꝙ ali-quis nõ obedit pre-lato eius eſt inimi-cus: vt.xxiiij.q.j.qm vetus.ſ. eo. ſi quis prepoſtera.
h ¶ Palpare. ideſt adulari.
i ¶ Deberem⁹. No. diſpenſationẽ eſſe de bitam: vt.ſ.eo.vt cõ ſtitueretur.⁊.xj. qõ. iij. plerunq̃.
k ¶ Digna.qõ nul-li facit.xxiiij. queſti. ij.legatur.
l ¶ Dimiſerit. Non enim tã cito dimit-tit deus ſicut ſacer-dos abſoluit. de pe. di.j.quem penitet.
m ¶ Dicturi. Nun quid voce tunc lo-quentur cũ apl's di-cat ꝙ tunc lingue ceſ ſabũt: lʒ ꝓpha cõtrarium dicat: Exultationes dei in gutture eorũ. Sed quicquid ſit tunc nullus accuſabit alium: ſed ſola conſcientia ac cuſabit quemlibet.ix.q.iij.aliorum.
n ¶ Indulgemus.i. indulſimus.
o ¶ Permittimus.i.permiſimus.

octo epiſcoporum quas gallicani canones cõtinere videtur: clerici in adulterio deprehen-ſi[a] aut ipſi cõfeſſi: aut ab alijs cõuicti ad honorẽ redire non poſſunt[b]: ſed q: forte nõ de-ſunt quibus ꝓ nimia pietate[c] ſupraſcripta ſanctorum patrum ſeueritas minime placeat: ſciant ſe trecentorũ decem ⁊ octo epõrum qui ⁊ reliquos ſta tuerũt canones ſentẽtias rep hendere vel damnare: ſed q: forte maior eſt in illis pietas q̃ in ſupraſcriptis. cccxviij. epis maior eſt in illis miſeri cordia q̃ in ſancto[d] Joanne papa: maior charitas q̃ in re liquis ſanctis ſacerdotibus: qui hoc exẽplo remedia[e] ec-cleſiarũ ſuis diffinitionibus deliberauerũt: ⁊ ideo aut ꝓ-na volũtate preceptis illorũ cõſentiant: aut[f] oibus illis cõ trarios ⁊ inimicos[g] ſe eẽ co-gnoſcãt: q̃ ẽ illa iuſticie inimi ca bonitas palpare[h] crimino ſos ⁊ vulnera eorum vſq̃ in diẽ iudicij incurata ſeruare.

¶ Quod ſi eos duriſſimã penitentiã per plurimos an-nos viderimus agere: tunc nos ⁊ ſaluti eorum poſſem⁹ con ſulere ⁊ ſtatuta canonũ debe remus[i] tẽperare. Cum vero in aliq̃bus nec cõpunctio hu-militatis nec inſtantia orandi appareat: nec beatum dauid imitenẽ qui dicit: Lauabo ꝑ ſingulas noctes lectũ meum lachrymis meis ſtratũ meũ rigabo. ⁊ illud: Cinerẽ tanq̃ panẽ manducabam ⁊ potum meũ cum fletu miſcebã: nec eos ieiunijs vel lectionib⁹ va care videamus: poſſumus agnoſcere ſi ad p̃ſtinos gra-dus vel honores redirent cũ quãta negligentia ⁊ cũ q̃to torpore ⁊ aĩe ſue inimica ſecu ritate ꝑmanerent: credentes ꝙ ſic eis nõ acta penitẽtia di-gna[k] dimiſerit[l] deus quõ ſa-cerdotes ĩdulſiſſe videntur. Uere dico: q: ipſi quibus cũ periculoſa ⁊ falſa miſericor-dia indulgere videmur: cum ante tribunal xp̃i pro tantis pctis dãnandis aduenerint: contra nos cãm dicturi[m]: ꝙ dũ aut duram aſperitatẽ lin gue eorum expauimus: aut fal-ſa blandimẽta ⁊ periculoſas adulationes ipſorum libẽter ac cepimus: in eiſdem ꝑmanere peccatis eis inutiliter ĩdulge-mus[n] aut ipſa peccata auge-re ꝑmittimus[o]: nõ recordan tes illud qõ in veteri teſtamẽ to ſcriptũ eſt. Quia[p] vno pec-cante cõtra oẽs ira dei deſe-uit. Item Hieronymus.

¶ Difficile eſt poſt lapſum ad priſtinum graduʒ redire.

Quicũq̃ dignitatẽ diui ni[q] gradus non cuſto-diunt: cõtenti fiant animã ſal uare. Reuerti enim in priſti num gradũ poſt lapſuʒ diffi-cile[r] eſt. Item baſilius.

¶ Lapſus poſt penitẽtiam altario tantum miniſtret.

Qui ſub gradu[s] cecide-rit: poſt pniaʒ cõtẽtus fiat baptiʒare[t] cõionẽ ĩfirmis dare ⁊ altario tm̃mõ miſtra re[u]. Itẽ ex cõcil.anchiritano.

¶ De ſacerdotib⁹ diaconi-bus vel laicis q idolis thurificãt.

Preſbyte-

p ¶ Quia vno.ſcilicet achor.viij.q.j.audacter.J.j. qõ. iiij.item peccato achor. Joan.
q ¶ Diuini.i.eccleſiaſtici.
r ¶ Difficile. Tale difficile habes.xlvij.di.q̃tulibet aſs ponitur ꝓ non.ij.q.vj.biduum.ver.ſi aduerſus.
Qui ſub gradu. ¶ Caſus. Ali quis exiſtẽs in gra-du ſacerdotali mor taliter peccando cecı dit: dicitur ꝙ iſte ta-lis dʒ eſſe contẽtus baptiçare cõionem infirmis dare: ⁊ di-uina officia celebra re: ſed ad ſupiores ordines nõ aſcẽdat vel diuina officia ce lebrabit tanq̃ cleri-cus ſed nõ ſacrifica-bit. Alia lr̃a hʒ. Qui ceciderit a gradu: ⁊ ſm hoc ſic pones ca-ſum. Aliquis ſacer-dos depoſitus fuit, ꝓ-pter peccatũ qui acta penitentia volebat re ſtitui: querit an poſ ſit? Et r̃ndetur ꝙ nõ ſed in neceſſitate po teſt baptiçare cõio-nem dare: ⁊ altario miniſtrare: non tñ miſſam cantabit.
s ¶ Sub gradu.i.ſ.
t ¶ Baptiçare. Sed nõne iſtud laico cõ-ceditur: vt.j.qõ.j.qõ quidam. Sed dic ꝙ iſte põt ſolẽniter ba-ptiçare qõ laic⁹ non põt: vt.lxxxj.di.ſi dia conus. Item obijci tur ꝙ ſi iſte põt ba-ptiçare: ergo ⁊ ſacri-ficare: vt dicit hiero. j.q.j.ſicut chriſtus. Sed ibi loquitur de adhuc tolerato.
v ¶ Miniſtrare. ſʒ non celebrare. Uel dic ꝙ poteſt rema-nere in officio ſacer dotali: ſed non po-teſt eſſe epiſcopus.
Preſbyteros. ¶ Caſus. hoc c. diuiditur in tres partes. In p̃ma par te loquiẽ de quibuſ dam preſbyteris et diaconibus qui co-acti coactione condi tionali demonibus imolauerunt: de quibus queſitum eſt qualiter deberent puniri? Et reſpõdet: preſbyteri ⁊ dia coni qui coacti fuerunt coactione cõditionali ſi vere pe-niteẽ eos feciſſe: ⁊ poſtea fideliter ⁊ nõ ficte paganos im-pugnauerunt: honorem ſuũ retineant: ſed in ſuis offi-

Baptiçare ſolẽniter laic⁹ nõ pt Nume. vj.c.

Diuiſio.

eps nullo mō miniſtrent niſi eps laboris eorū poſtea cōſtius cum eis duxerit diſpenſandum. In ſecunda parte q̄ incipit ibi: qui autē fugientes. dicit ꝙ illi qui fugientes cōprehenſi ſunt ⁊ coacti coactione violēta demonibus imolare: nec peccauerūt ⁊ nullo modo ſunt puniendi: nec laici ꝓpter hoc debent a promotione repelli. In tertia parte que incipit ibi: de his autem. dicit ꝙ illi qui ſpōte hoc fecerunt ſicut factū fuit ſub tyrāno licinio admitti debent ad penitentiam ⁊ communionem eccleſie.

a ℭ Qui imolauerunt. coacti conditionaliter.

b ℭ Inierunt. ſcilicet ſuperbie cauſa.

c ℭ Et nō ex compacto. id eſt figmento.

d ℭ Honorem. ſcilicet beneficium.

e ℭ Offerre. i. officium nō retinent.

f ℭ Fūgi. hic diſpēſatur in bn̄ficio ſed non in officio: vt ex. de clerico pugnante. henricus. ⁊ .l. ea. diſtin. ſtudeat.

g ℭ Nec calicem. ante confectionem: quia poſt cōfectionem nō eſt eis licitū offerre: ⁊ ſic non eſt contra .xciij. di. peruenit.

h ℭ Penes. hic pꝫ ꝙ eps diſpēſat in hereſi ⁊ cum ſchiſmatico: vt .s̄. eo. vt conſtitueretur. non tn̄ cū excōicato miniſtrante .xj. q. iij. ſi qs eps.

i ℭ Per neceſſitatē. famis: imo potius debent mori fame q̄ȝ veſci idolaticis .xxxij. q. iiij. ſicut ſatius. ⁊ .j. .xxxij. q. v. ita ne. Uel vocat hic neceſſitatem coactionem.

k ℭ Propter cautelam. Qn̄qȝ enim ad cautelaȝ imponitur alicui penitentia: vt

ros qui imolauerunt[a] ⁊ poſtea iterum certamē inierūt[b] ⁊ ſi ex fide luctati ſunt ⁊ non ex cōpacto[c] ad oſtentationeȝ vt offerrent ipſi fecerūt: hos placuit honorē[d] quidē ſedis proprie retinere: offerre[e] aūt illis ⁊ ſermonē ad populum facere: aut aliq̄bus ſacerdotalibus officijs fungi[f] nō liceat. Diaconi ſimiliter qui imolauerunt: poſtea vō iterū reluctati ſunt: alſ quidem honorem habere opꝫ. Ceſſare autem debent ab oī ſacro miniſterio: ita vt nec paneȝ nec calicem[g] offerant nec euāgeliuȝ ꝓnuncient. Niſi forte aliqui epiſcopoꝝ conſcij laboris eorum ⁊ humilitatis ⁊ māſuetudinis voluerint eis amplius tribuere vel adhibere: penes[h] ipſos ergo de his erit poteſtas. ℭ Qui aūt fugiētes cōphenſi ſunt: vel a domeſticis traditi: vel adēptis facultatib⁹ ſuſtinuere tormēta: aut in cuſtodia retruſi proclamauerūt ſe xp̄ianos eſſe: ⁊ eo vſqȝ aſtricti ſunt vt manus eorū comprehendentes violenter attraherent: ⁊ funeſtis ſacrificijs admouerēt: vt aliq̄d poluti cibi per neceſſitatem[i] ſumere cogerent: in omni deiectione ⁊ habitu et humilitate vite fidem cōfitentes: hos vero velut extra delictum cōſtitutos a cōmunionis gratia nō prohiberi decernimus. ℭ Si vero ꝓhibiti ſunt ab aliquibus ꝓpter cautelam[k] ampliorē: vel propter quorūdam ignorantiaȝ ſtatim recipiant. ℭ Hoc autem ſimiliter ⁊ de clericis ⁊ de laicis obſeruare cōueniat. ℭ Perquiſitū eſt aūt ⁊ illud: ſi poſſunt etiam laici qui in has neceſſitatis anguſtias inciderūt ad clericatus ordinem ꝓmoueri? ℭ Placuit ergo ⁊ hos tanq̄ȝ q nihil peccauerint ſi precedēs eoꝝ vita ꝓbauerit ad hoc officium ꝓuehi. ℭ De his aūt qui negauerunt ꝑter neceſſitatem: aut preter ablatonē facultatum: aut ꝑter periculum vel aliquid huiuſcemodi qḋ factum eſt ſub tyrānide licinij: placuit ſancte ſynodo q̄uis humanitate ꝓbentur indigni tamē eis beniuolentiam cōmodari[l]. ℭ Sed illud hormiſde[m] pape deſidioſos ⁊ negligentes non vere penitentes reparari prohibet. ℭ Illud autem Hieronymi[n] fatetur hoc eſſe difficile nō impoſſibile. ℭ Baſilius[o] autem circa delinquentes rigorem iuſticie ſeruandum oſtēdit: quem circa penitētes alij relaxandum miſericorditer affirmant. ℭ Poſſunt et aliter diſtingui premiſſe auctoritates ſm̄ iuſticie rigorē: quorum crimina manifeſta ſunt ante vel poſt ordinationem a ſacris ordinibus deijciendi ſunt: quorum autem peccata occulta ſunt ⁊ ſatiſfactione ſecreta ſm̄ ſacerdotis edictum purgant in proprijs ordinibus remanere poſſūt. Unde nicolaus papa Karolo epo ⁊ eius ſuffraganeis.

ℭ Non poteſt reſtitui in ſacerdotium cuius crimen fuerit manifeſtum.

Sacerdotes ſi in fornicationis ceciderint laqueū ⁊ criminis manifeſtus[p] ſiue oſtenſus ſit actus: ſacerdotij honorem habere non poſſunt[q] ✠ ſm̄ canonice inſtitutionis auctoritatem. Item rabanus archiepiſcopus ſcribit ad heribaldum.

ℭ Qui valeant reparari poſt lapſum: vel non.

De his vero viſuȝ eſt nobis ſcribendum eſſe: qui ſacros ordines habentes ⁊ ante vel poſt ordinationem cōtaminatos ſe eſſe in capitalibus criminibus cōfitentur. In quibus (vt mihi videtur) hec diſtantia eſſe

.xxxiij. q. ij. in lectū.

l ℭ Cōmodari. quia reſtituunt ad cōionem nō ad officiuȝ vel beneficiuȝ: tn̄ dabitur ſuſtētatio eis. xvj. q. vj. de lapſis.

ℭ Sed illud. ℭ Caſus. Modo rn̄det gratianus tribus .c. ſupradictis .ſ. illis .c. ſi quis diaconus. ⁊ duobus ſequētib⁹: ⁊ cuilibet dat ſuam ſolutionē ⁊ generalem ſolutionem ad oēs ſupradictas contrarietates dicens ꝙ c. que ꝓhibent reſtitutionem lapſoruȝ intelligenda ſunt cū crimina ſunt manifeſta ante ordinationem vel poſt: q̄ vero pmittunt de occultis intelligunt: quibus ꝑ occultam penitentiaȝ purgatis i ſuis ordinibus remanere poſſunt. Et hoc probat duobus c. ſequentibus.

m ℭ Sed illḋ hormiſde. s̄. eo. ſi quis diaconus.

n ℭ Hieronymi. s̄. eo. quicunqȝ.

o ℭ Baſilius. s̄. eo. qui ſub gradu.

Sacerdotes. ℭ Caſus. Karolus archieps queſiuit a papa vtrum ſacerdotes quoꝝ fornicatio eſt manifeſta rei euidentia: vel per teſtes pn̄t habere honoreȝ ſacerdotij. Et rn̄det ꝙ non ſm̄ canonicā inſtōnem.

p ℭ Manifeſtus. ꝑ euidentiam facti.

q ℭ Non poſſunt. ſine diſpenſatiōe: ſed ſi eſt occultum poſſunt ſine diſpenſatione poſt penitentiam.

De his vero. ℭ Caſus. Quidam in ſacris ordinibus conſtituti fecerunt periuriū furtum vel fornicationem: vel hmōi: quare queſiuit heribaldus ab archiepo rabano an tales debeāt cadere a primo gra-

✠ ℭ ...
de ad h...
tex. qu...
not. B...
in .l. ſi a...
ulteriu...
ff. de adi...

du. Et rñdet ꝙ ſic: ſi publica ſunt eoꝝ delicta: q: ſcandalum eſt tales ꝑferre: ⁊ laici inde detrahũt ſacrificio dei: ſicut factũ fuit per filios heli. Si autẽ peccata eorũ ſint occulta: ⁊ per occultã pniam deleãtur: ad conſiliũ ſacerdotis i ſuis gradib⁹ remanẽtes idulgẽtiã a dño ↄſequũt.

re. nõ ob. ſ. di. xxxiij. habuiſſe. qḋ eſt ↄ. ſed illud itelligit de eo quẽ nõ penituit adhuc. de pe. di. iij. inter hec hircũ. ✝ ✝ 4
❡ De lapſis. hic incipit quarta pars huius diſtinctio. in qua loquitur de hereticis qui olim ſine concilijs nõ reconciliabantur. Joan. de fan.

debet: vt hi q deprehẽſi[a] vel capti fuerint publice in periurio furto atq; fornicatiõe: et ceteris hmõi criminibus: ſecũdũ canonum ſacroꝝ inſtituta a ꝓprio gradu decidãt: q: ſcandalũ eſt populo dei tales pſonas ſupra ſe poſitas habere q̃s vltra modũ vicioſas eſſe cõſtat: nẽpe inde retrahuntur hoies a ſacrificio dei. Sicut quõdã heli filijs peccãtibus feciſſe legũtur: et rebelles huic atq; ↄtrarij exiſtentes eorũ prauis exẽplis quotidie peiores fiunt. Qui autẽ de predictis peccatis abſconſe a ſe admiſſis peccata per occultã cõfeſſionem corã angelis dei preſente etiã ſacerdote qui eis indictur⁹ eſt penitentiã cõfitẽtur: ⁊ ſemetipſos grauiter deliquiſſe querũtur: ſi ſe per ieiunia et eleemoſynas vigiliaſq; ⁊ ſacras oratiões purgare certauerit his etiã gradu ſeruato[b] ſpes venie de miſericordia dei ꝓmittenda eſt. ✝ ✝ ✝ ❡ De lapſis in hereſim hoc obſeruãdum eſt: vt ante ſententiam cõcilij nullus eis cõmunicet. Unde cyprianus papa antonio ait inter cetera.

❡ A cõione abſtineãt: qui lapſi ante reſtõnem cõicant.

De eo autẽ quod ſtatuendũ eſſet circa cauſam lapſoꝝ diſtuli: vt cum quies ⁊ trãquillitas data eſſet: ⁊ epõs in vnum cõuenire indulgẽtia diuina pmitteret: ⁊ tunc cõmunicato[c] ⁊ librato de omniũ collatiõe cõſilio ſtatuerẽ quid fieri oporteret. Si quis vero ante concilium noſtrum ⁊ ante ſniam de omni cõſilio ſtatutã cõmunicare voluiſſet temere lapſis: ✝ ipſe a cõmunione abſtineat. ✝ ❡ Quod vero[d] ſupra de ho ✝ micidis ſtatutũ legitur: intelligitur quãdo facultas effugiẽdi daf: nec neceſſitate claudũtur obſidionis. Ceterum cum neceſſitate anguſtati effugere nõ poſſunt: ſi tunc homicidium admiſerint purgati per penitẽtiam: ⁊ cõmunioni ⁊ officio reddantur.

Unde in hylerdenſi concilio legitur.

❡ Poſt duoꝝ annoꝝ penitentiam: officio ⁊ cõmunioni reſtituantur clerici: qui in obſidionibus poſiti: neceſſitate ſanguinem fuderunt.

De his clericis qui in obſidionis neceſſitate poſiti fuerint id ſtatutum eſt vt qui altario miniſtrant et chriſti corpus ⁊ ſanguinem tradunt: vel vaſa ſacra officio deputata contractant: vt ab omni humano ſanguine (etiam hoſtili) ſe abſtineãt:

a ❡ Qui deprehẽſi. ⁊ cõuicti: vt. xv. q. vlti. c. vlt. ⁊ extra de iudi. cum nõ ab homine: ⁊ aduocabit teſtes per quos ꝓbabit ipſum in crimine deprehenſum: et detineat eum per viginti horas. ff. de adulte. capite.
b ❡ Seruato. ſcḋm quoſdã iure cõmuni ⁊ ꝓmouẽtur: et manet in ordine ſuſcepto occultus peccator poſt peractã penitentiã: vt etiã ſentit Gratian⁹. ſ. e. §. ſed illud. niſi in ſimonia vbi qs ordinẽ emit: qui quãtũ ad ſe ⁊ ad alios ẽ ſuſpenſus. vt. xxxij. di. §. verũ. ⁊ extra de ſimo. tanta. lʒ ſit arg. cõtra extra de ſimo. ex tue. ſed ibi nõ dĩ ꝙ diſpenſabaf cum eo: ſed dĩ ꝙ ꝓhiberi non põt cum ſit occultũ. Sed obijcitur iſtis qḋ dicit in fi. de ſpe venie. Sed ipſi intelligũt de ſpe venie: q̃tum ad peccatũ. b. vero dicit ꝙ in occulto peccato non põt diſpẽſari: q: de illo nõ poteſt quis accuſari vł puniri: q: occulta peccata nõ habẽt vindictam. vi. xxxij. qõ. v. chriſtiana. ✝ Ad hoc ergo ꝙ occult⁹ peccator poſſit ꝓmoueri: ↄfitebif epõ crimẽ ſuũ ⁊ nõ ei ſoli: ſed corã aliqb⁹ pſonis: ⁊ ſic poterit diſpẽſare ſecũ: ſed vt dixi. ſ. xxv. di. c. vl. peccatũ ſiue ſit occultũ ſiue manifeſtũ: dum tñ ſit enorme ſemp impedit ne poſſit ſine diſpẽſatiõe ꝓmoueri: lʒ poſſit exeq ſuſceptũ ordinẽ cũ eſt occultũ peccatũ. Et ꝙ occultũ peccatũ impediat ꝓmouẽdũ habes ex̃ de tẽp. or. ex tenore. Jo. Sed he opiniões hodie ſublate ſunt p decr. extra de tẽpo. ordi. c. vlt. B. Sed nũquid ſacerdos ipe penitentie põt exequi officiũ ſuum? Uidef ꝙ nõ. vt. ſ. di. vj. teſtamentũ. ⁊ de conſe. di. ij ſi nõ ſunt. ⁊ c. quotidie. ⁊. ſ. eo. quid eſt hoc. cũ quilibet ſit ſuſpenſus quãtum ad ſe ꝓpter mortale peccatũ: vt. j. qõ. j. ſacerdotes. ⁊ facit ad hoc. extra de celeb. miſſa. de hoie. Dico ꝙ melius eſt ſi abſtineat ſi credit ſe indignũ: ſi aũt conterif dico ꝙ põt celebra

❡ Caſus. Sup̃ dictũ ẽ de alijs lapſis: nũc vero de lapſis i hereſim dicit: ꝙ nõ eſt cõicandũ eis ante recõciliationẽ: qḋ ꝓbatur ſequenti. c.
De eo. ❡ Caſus. Quoſdã hereticos debebat cyprianus eccłie recõciliare ſed differebat: q̃ſiuit ergo anthonius quare differret? Et rñdet: ideo vt cõgregato cõcilio epiſcopoꝝ de cõmuni ↄſilio recõciliẽtur: ante vero recõciliationem nullus eis cõmunicare debet.
c ❡ Cõmunicato. Olim enim epõs ſolus nõ poterat ſine cõcilio reconciliare hereticum: vt. j. qõ. vij. ſi quis epiſcopus. Sed hodie ſecus. extra de here. ad abolẽdam. §. pſenti. — hereticuʒ reconciliare põt epiſcopus hodie ſine cõcilio.
❡ Quod vero. hec eſt quinta pars huius di. in qua ponitur qḋ iuris ſit de homicidis voluntarijs vel caſualib⁹ vel neceſſarijs. Jo. ḋ fã. ✝ ✝ 5
❡ Caſus. Jſte. §. reſpicit ca. illa miror. clericum. ⁊ de his. in quibus dicif ꝙ clerici homicide carere debẽt offõ perpetuo: quod Gratianus dicit eſſe veruʒ de illis qui poterant homicidium euitare. Ceterum ſi neceſſitate obſidionis anguſtati fecerũt homicidiũ pnia purgati remaneãt in offõ. vt ꝓbatur ſe. c.
d ❡ Quod vo. ſ. e. c. clericũ. ⁊ c. de his clicis. ⁊ c. miror.
De his clericis. ❡ Caſus. Quidã ſacerdotes leuite ⁊ ſubdiaconi in obſidione poſiti hoſtes interfecerũt: vnde queſitũ fuit de his an poſſint in ſuis ordinibus remanere? Reſpon. cõcilium ꝙ quilibet clericus vitare debet ſanguinis effuſionem: ſed ſi in hoc de neceſſitate inciderint officio ⁊ cõmunione corporis xpi duobus annis priuẽtur in quibus penitẽtiam agant: q̃ peracta officio ſuo reddãtur: ita tamen ꝙ ad altiora nõ ꝓmoueantur. Si autẽ in predicto tempore negligenter peniteant: in poteſtate epiſcopi erit prolongãdi tempus penitentie. Sequens. §. cum ſequen. ca. patet.

a ℂ In hoc.et neceſſitate.
b ℂ Priuetur.ad cautelã ſm.h.clerico in nulla neceſſitate licitũ eſt occidere:imo potius dz permittere ſe occidi:ſed nos intelligim⁹ iſtud de neceſſitate euitabili:q2 poterat bene euitaſſe caſtrũ ante aduẽtu3 paganorum:ſi eni eſſet ineuitabilis neceſſitas nõ imponeref eis penitẽtia. Unde dicas ꝙ ſi eſt neceſſitas ineuitabilis ſine oĩ diſpenſatiõe poteſt celebrare in ordĩe habito: ſed nõ dz ꝓmoueri ſine diſpẽſatione.vt extra de homi.c.cõtinebaf. Sed ob. extra eo.lator.vbi dicitur ꝙ licite põt promoueri ad ſuperiores ordines. Jo. Sz illud eſt diſpẽſatio. de hoc dixi.ſ.eo.c. de his. Sz meli⁹ dicas ꝙ ibi fuit caſus fortuitus.B.

Occidere vtrũ liceat clerico in neceſſitate

c ℂ Sacerdotis.Ui de quõ circa canones penitẽtiales habet ipſe ſacerdos plenam ptãtẽ.vt.xxvĩ.q.vij.tpa. ſm leges duplicaf tẽpus penitẽtie eis q nõ ſeruant penã ⁊ penitentiã iniuncta3.vt.ff. de pe.aut damnũ.ſ. inter eos.

Sacerdos plenã poteſtatẽ habet circa canones penitẽtiales.

d ℂ Lerico. ℂ Si iſte dedit operã rei licite expellendo porcos de agro ſuo:tũc intellige ꝙ min⁹ diligenter fecerit:alr̃ĩ nullo puniretur. vt dixi.ſ.e.de his.
e ℂ Pro amore.ſpirituali: talis enim amor nõ inducit.ſimoniã.vt.j.q.j.filiũ ⁊.c. latorem.⁊.xxxv. queſtio.ix.veniam.
f ℂ In penitẽtia.interiori:q2 ſacerdos non facit publicam penitẽtiam niſi pro enormi crimine.vt de pe.di.vj.ſacerdos.⁊.xxviij.di.pſbr.

Sacerdos põt quandoqz publicã penitentiã facere.

ꝙ ſi in hoc[a] ceciderint:tã officio ꝙ̃ cõmunione corporis domini duobus annis priuentur[b]:ita vt in duobus annis vigilijs ⁊ ieiunijs ⁊ orationibus ⁊ elemoſynis ꝓ viribus quas dñs donauerit expientur:⁊ ita demũ officio vel cõmunioni reddãtur:ea tñ ratiõe ne vlterius ad officia potiora promoueãtur. Quod ſi in diffinito tpe negligẽtiores circa ſalutẽ ſuam extiterint: protelãde ipſius pnie tẽpus in ptãte maneat ſacerdotis[c].

ℂ Caſu quoqz ſi cleric⁹ homicidium fecerit:in proprio gradu ex diſpenſatiõe remanere permittetur.

Unde vrban⁹.ij.ſcribit guernerio narbonenſi epiſcopo.

ℂ Qui caſu homicidiu3 facit:ex diſpenſatione in ordine ſuo permaneat.

Clerico[d] iaciente lapidez puer dicif interemptus: nos pro amore[e] dei ⁊ tuo in ſuo ordine eũ permanere pmittimus:ita tamen ſemp in penitẽtia[f] ⁊ timore pmaneat.

Itẽ ſtephanus.v.ſichiberto corſice epõ. ℂ De eodem.

Quia te quaſi obnoxiũ iudicas[g] eo ꝙ a ſarracenis captus hoies iterfeciſſe videris bñ facis:ſed quoniã non tua ſponte id feciſſe cognoſceris: inde[h] canonice nullo mõ iudicaris. ℂ Si vero ira pſbyter cõmot⁹ aliquẽ interfecerit:⁊ ſi animus occidendi non habuerit:ꝑpe tuo tamen depoſitus erit.

Unde nicolaus papa ſcribit hoſbaldo coepõ q̃drantino.

ℂ Percuſſio caueat officio pſbyter q ira cõmot⁹ lz extra animũ aliquẽm interfecerit.

Studeat[i] ſanctitas tua perſuadere epõ tuo ſibi canonicũ cõſociare numerũ collegarũ:id eſt ſex[k] ex vicinis ꝓuincijs fratres:⁊ coepos ſuos:qbus tecũ cõiunctis ⁊ decernẽtibus diligẽter inueſtigate ⁊ omni niſu perſcrutari ꝓcurate:quaten⁹ inuenire valeatis:vtru3 ꝓ percuſſione iam noiati pſbyteri an ceruicis fractione idẽ diaconus(vt ferf)extinctus eſt: qui ſiquidẽ a prefato pſbytero nõ ad mortẽ pcuſſus eſt: ſ3 ex equo cadẽs[l] ceruice fracta interijt[m]:ſm arbitriũ veſtru3 pro percuſſiõe incaute agẽti preſbytero penitentia3 cõpetentẽ indicite:⁊ aliquãto tpe a miſſarũ ſolẽnijs ſuſpẽdatur:denuo poſt hoc ad ſacerdotale rediturus offm̃. ✝ Nõ ſi veraciter qualicũqꝫ percuſſiõe[n] pſbyteri ille mortuus eſt diaconus:hũc nulla ratiõe miniſtrare ſacerdotis more decreuimus:qm̃ et ſi[o] volũtatem occidẽdi non habuerit furor tñ ⁊ indignatio ex qbus motio illa mortifera ꝓdijt[p]:in oĩbus ⁊ preci

ſidionis:vel caſu aliquos occiderint pñt in ſuis ordinibus remanere.Nũc vero dicit ꝙ ſi quis ira cõmot⁹ aliquem occiderit licet nõ habeat animũ occidẽdi ꝑpetuo tamẽ depoſitus erit:qđ ſequenti ca.probatur.

Studeat. ℂ Caſus. Quidã preſbyter pcuſſit quedã diaconũ equitantem: diacobus vero de equo cecidit ⁊ fracta ceruice interijt.vnde nicolaus papa pcipit hoſbaldo coepiſcopo quadrantino vt ſuadeat epõ ſuo aſſociare ſibi ſex vicinos epõs:q ſimul cũ hoſbaldo cognoſcãt:⁊ ſi inuenerint ꝙ diacon⁹ a ſacerdote non eſt percuſſus ad mortẽ nec ex percuſſione ipſius:ſed ex ceruicis fractiõe mortuus eſt:iniuncta ſacerdoti cõpetenti pnia ſuſpẽdatur ad tẽpus a celebratiõe miſſaru3:et poſtea ad ſacerdotale redeat offm̃. Si vero ex qualicunqꝫ pſbyteri percuſſiõe diacon⁹ mortuus eſt:lz nõ habuit animũ occidendi tñ deponef:ita vt ſi obediens appuerit aſſignef ei beneficiũ de eccleſia ſua:de q̃ ipſe ⁊ ſui poſſint hr̃e ſolatium ſuſtẽtatiõis.

i ℂ Studeat. Bar. intellexit hoc.c. ꝓut lr̃a ſonat.ꝙ lz ex percuſſione ceciderit ⁊ cõfregerit ceruice3: nõ ideo eſt ſacerdos deponẽdus.arg.ff.e. q̃tum.nã ſi ſeruu3 tuũ vulneraui ⁊ ille poſtea ex ictu alte rius perijt:nõ teneor de occiſo.ff.ad.l. aql. huic ſcripture. §.ſi ſeru⁹.⁊.l.ita vulnerat⁹.Et hãc regulã q occaſione3 dãni dat dãnũ dediſſe vr: intelligit de occaſiõe ꝓxima ⁊ ſufficienti.Sed expreſſe eſt contra.extra eo.preſbyterũ.⁊.ff.ad le.cornel.de ſicca.nihil intereſt.vnde intellige ꝙ ſi non cecidit ex percuſſione:ſed alio modo cecidit: tunc non tenetur de morte eius:ſed de eo ꝙ prius ipſum incaute percuſſit.

g ℂ Iudicas.cum non ſis.
h ℂ Inde canonice.i.non ſm rigorẽ canonũ:q2 tunc nullo mõ:vt.ſ.e.miror.nũc aũt miſericorditer toleratur:vel intellige quãdo ineuitabili neceſſitate hoc fecerit.
ℂ Si vero. ℂ Caſus. Dictũ eſt.ſ.ꝙ illi q neceſſitate ob

k ℂ Sex.Quia tot non erant in prouincia illa.
l ℂ Cadens. poſtea.
m ℂ Interijt.ñ ex cã pcuſſiõis ſ3 ex alio cãu:q2 cecidit.
n ℂ Percuſſione.ſiue directa ſiue occaſionali.
o ℂ Et ſi voluntatem.directam.
p ℂ Prodijt.Et ſic propter vnum delictũ imputantur

✝ ℂ ... de an ... cõ. ab ... tus p... at fruc... medij ... poris. ꝙ nõ. ... allega... de reſt ... li.⁊ in ... cẽ.vt de ap.c §.ſi de col.vij. Dãni ... cim d... nũ ſta... videtu

pue i dei miniſtris multipliciter inhibet atq3 dānat. Ueru3 ſi preſbyter adeo veſtro ſtudio obnoxi⁹ forte clarue/rit: precipimus vt tale[a] beneficiū ſibi eccleſie ſue côcedatur: quo ⁊ ipſe ⁊ ſui[b] ſufficiēter poſſint habere ſue ſuſtētationis ſolatium.

Item ex concilio maticeñ. capitulo. vj. Palea.

Qui vero odij meditatiōe: vel ꝓpter cupiditatē iudeum vel paganū occiderit: q2 imaginē dei ⁊ ſpem future conuerſionis exterminat: quadraginta dies in pane et aqua peniteat. Palea.

Si quis homicidiū fecerit: ſi ep̄s eſt. xv. annis peniteat ⁊ deponat: cunctos dies vite ſue pegrinādo finiat: p̄ſbyter. xij. annis peniteat tres ex his in pane et aqua: ⁊ deponat ſupioris ſententia: diaconus decē annis peniteat: tres ex his in pane ⁊ aqua: clericus ⁊ laicus ſeptem annis peniteat: tres in pane ⁊ aqua: ⁊ ad gradū cuiuſlibet ſacerdotij accedere non preſumat.

Item ex côci. neoceſarienſi.

¶ Quinquēnio a côione abſtineāt q caſu hôicidiū faciūt

Hos vero q non volūtate: ſed caſu[c] homicidiū fecerint: prior quidē regula poſt ſepte3 tantū annorum penitētiam côioni ſociauit ſcd̄m gradus côſtitutos: hec vero humana[d] diffinitio quinquēnij tempus tribuit.

Item ex côcilio elibertano.

¶ Quib⁹ tēpoꝝ ſpacijs a cômuniôe abſtineat q̄ volūtate vł caſu ancillā ſuā īterfecerit

Si q̄ femina furore accenſa zeli flagellis verberauerit ancilla3[e] ſuā ita vt infra tertiū diem animā cu3 cruciatu emittat: eo ꝙ incertum ſit volūtate an caſu occiderit: ſi volūtate poſt ſeptem annos: ſi caſu poſt qnq3 annorū tempora (acta legitima penitentia) ad côмunionem placuit admitti. Quod ſi infra côſtituta tempora fuerit infirmata accipiat côionem.

Item ex côci. martini pape.

¶ De his qui volūtate vel caſu homicidium faciunt.

Si qs voluntate homicidiū fecerit ad ianua3 eccleſie catholice ſemper[f] iaceat: ⁊ côionem in exitu[g] vite ſue recipiat. Si autē nō voluntate ſed caſu aliqd̄ homicidium fecerit: prior canō ſeptē annis agere pniā3 iuſſit: ſcd̄us canō: qnq3 mādauit.

Item. ff. titu. de furtis.

Qui ſaccū habētem pecunia3 ſubripuit: furti etiā ſacci nomine teneť: quāuis nō ſit ei anim⁹[h] ſacci ſubripiendi. ¶ Côtra[i] animu3 nō eſt opus puniri: vt libro. ix. C. titu. ad. l. corneľ. de ſicarijs exemplis ſacrarū litterarum diocletiani ⁊ maximia/

omnia que ſequitur ex illo. ⁊. e. ſeß. ⁊. ſ. e. clericum.

Diſpenſat[ur] in be[ne]ficio nō in officio.

a ¶ Ut tale beneficiū. hic diſpēſatur in bn̄ficio non in officio. vt. xxviij. di. preſbyterum. debet aūt de iure carere vtroq3: q2 cui interdiciť vnum: interdiciť ⁊ reliquum: cum ſint cônexa. vt. lxxxj. di. ſi quis. nā male meriti continua egeſtate laborare debent. vt. ff. de poſi. bona fides. S3 ideo diſpēſatur ne ꝓpter neceſſitatem victus ad turpia lucra conuertatur. vt lxxxj. di. ad reatum.

b ¶ Et ſui. Sui enī filij ⁊ ipſe eadē perſona intelliguntur. vt xxv. q. ij. §. hac auctoritate. in prin. et vxor dī pars viri. xxxiij. q. ij. admonere. vnde vī ꝙ l3 clericus ſit ſuſpenſus ab hoīe vel canone: ꝙ tn̄ ei relinq debeat vnde ſe ⁊ ſuos poſſit ſuſtētare. ⁊ eſt ſi. argu. ff. de preca. l. pe. ff. de vſu ⁊ habi. l. ij. maxime cum etia3 vxor ⁊ filij de bonis eccleſie paſci poſſunt vt. xxxj. di. oīno. nec tamē extorquēdum eſt a debitore qd̄ habet: ſed habēda ē ratione egeat. ff. de re iudi. inter eos. in fi. ille autē qui excôicatur nil percipiet nomine eccleſie. extra de ap paſtoralis.

[Ux]or ⁊ fi[lij] de bo[nis] eccle[ſie] paſci [poſſ]unt.

c ¶ Hos. ¶ Caſus. Queſitu3 fuit in côcilio neoceſarienſi quāta penitētia deberet iniūgi eis qui caſu fecerūt homicidium. Et reſpōdet ꝙ ſecūdum antiquā regulā ſepte3 annorū penitentia iniūgetur poſtqua3 reddiť cômunioni. hec vero eſt noua regula que humaniorem imponit penitentiā quinq3 annorum tantum.

c ¶ Sed caſu. dum tamē culpa preceſſerit caſum: alias etiam clericus poſſet ꝓmoueri. extra eo. c. ſignificaſti. et capi. dilectus. in fi. immo talis miniſter dei dicitur. vt xv. queſtione prima. necis.

d ¶ humana. idō magis eſt tenēda. vt. ſ. ix. di. ſana. Joā. quid iuris ſit de hoc notaui plene in queſtionibus. B.

Si qua. ¶ Caſus. Quedā domina furore iracundie accenſa ita acriter ancillam ſuam flagellauit ꝙ infra diem tertiū expirauit: queſitū fuit in concilio elibertano quādo poſſit ad cômunionem admitti. Et reſpōdet ꝙ ſi voluntarie fecit poſt. vij. an. penitentiam: ſi caſu poſt. v. poterit ad cômunionem admitti. ⁊ non ante: niſi infra hoc tempus fuerit infirmata. Sequente3 caſum per te videbis.

e ¶ Ancillam. hic habes ꝙ eque punitur domin⁹ occidens ſeruū ſuu3 ſicut alienum. vt. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. l. j. in fi. modica tamen caſtigatio permittitur domino. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iuris. l. ij. vnde ſm iura noſtra ſeru⁹ poteſt côqueri de domino ſi ſeuiat i ipſum. vt. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. ⁊. c. q peccat. in fine. ⁊ dic vt notaui ſuper illo capi. ſi eccleſia.

Dn̄s non pôt in ſeruū ſeuire.

f Si quis. ¶ Semp. ł. hoꝛis ſtatutis. ſic. xxij. diſtin. ſacroſancta. ⁊. xxxvj. diſt. ſi quis vult. ⁊ de conſe. diſtinctio. v. nunq3.

g ¶ In exitu. ſupple ſi moritur ante finitū tempus penitentie: q2 poſt tempus penitētie licite cômunicat. vt. xxvj. queſtiôe. vj. ſi quis de corpore.

Qui ſaccum. ¶ Caſus. Quidā furatus fuit ſaccum cū pecunia: qſitu3 fuit an poſſit côueniri actione furti noie ſacci. Et reſpōdetur ꝙ ſic: l3 non habuit volūtate3 furandi ſaccum principaliter.

h ¶ Animus. Sed côtra furtu3 ſine affectu furādi non cômittitur. xiiij. q. vlti. c. vlti. ⁊ inſtitu. de vſucapio. §. item ſi is. Sed dic ꝙ rône acceſſiôis cômittitur furtū: ⁊ que cômodatis vel depoſitis rebus accedūt depoſita vel cômodata intelligūtur ff. cômoda. l. ſi vt. §. vſq3 adeo. Uel dic anim⁹. ſ. principaliter: ſed ſecūdario ⁊ indirecte p quādam ꝯſequētia3 fuit ei animus ſaccū furandi: ⁊ ſic non eſt ꝯtrarium. ff. de furtis. ſi quid fur. §. j. ſic. ff. quod metus cau. l. ſi mulier. §. penul. xv. queſtio. j. merito. xxiij. q. iiij. diſplicet.

Furtū cômittiť ratione acceſſionis.

¶ Contra. ¶ Caſus. Dcm̄ eſt. ſ. in. c. ſtudeat. ꝙ ſi qs faciat homicidiū ſine volūtate tn̄ puniť: mō ꝓbat ꝯtrariu3. ſ. ꝙ volūtas puniť nō op⁹. Et hoc ꝓbat vſq3 ad. §. premiſſis.

i ¶ Contra. hucuſq3 oſtendit opus ſine animo pu/

¶ De eodẽ.

CUm q aſſeuerat homicidiũ ſe nõ volũtate ſed caſu fortuito feciſſe cũ calcis[d] ictu mortis occaſio pbita videaẗ: ſi hoc[b] ita eſt neq̧ ſuper hoc ambigi poterit: omni metu ac ſuſpitione quã ex admiſſe rei diſcrimine ſuſtinet: ẜ id qd annotatiõe [c] nr̃a cõphẽſuʒ ẽ volum⁹ liberari.

Item impera. Anto. C. ad le. corne. de ſicca. l. j.

FRater veſter recti⁹ feceriṫ ſi ſe pſidi puincie obtulerit. Qd ſi pbauerit nõ occidẽdi aĩo hoĩem a ſe percuſſuʒ eẽ remiſſa homicidij pena ẜm militarẽ diſciplinaʒ ſniaʒ pferri. Crimẽ eni ↄ̃hiтur ſi ⁊ volũtas nocẽdi intercedat. Ceterũ ea que ex improuiſo caſu potius q̃ fraude accidũt: fato plerũq̧ non noxe iputãda ſunt. ¶ Hinc ⁊ gelaſi⁹ papa. ¶ De eodẽ.

QUantũ[a] dicit iſte placidius anno pterito dictũ eſt de vxore illi⁹ q̃ ſubito inter caballos inuẽta eſt: et dũ traherẽtur caballi colliſa eſt illa ⁊ abortũ fecit. ¶ Qd ſi ita eſt forte ſi caballos alienos[e] furatos tulerit: inde eſt culpabilis[f]. Naʒ de muliere que caſu inter caballos confracta eſt: vbi volũtas illius nõ agnoſciẗ[g] pniciosa fuiſſe: nõ pt addici ⁊ occidi p leges.

¶ Itẽ nicol. pap. ¶ De eodeʒ.

HIj q arborẽ incidere vidẽtur ſi ↄtigerit vt cadẽs arbor occiderit hominẽ: inculpabiles[h] ſũt atq̧ inoxij: q2 nec volũtate eorũ nec deſiderio homicidiũ perpetratũ eſt. Si ṽo aliq̃ culpa eorũ vel neglectu morientis hoĩs interitus cognoſciẗ aduenisſe: abijciẽdi ſunt a gradu: ⁊ in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiẽdi. ¶ Itẽ ex cõci. guarmaciẽſi. ¶ De eodẽ.

SEpe ↄtingit: dũ quis operi neceſſario inſiſtens arborẽ inciderit vt aliquis ſubtus ipſaʒ veniẽs deprimaẗ: ⁊ idcirco ſi volũtate vel negligẽtia[i] incidẽtis arborẽ factũ eſt: vt homicida penitẽtie dʒ oĩno ſubmitti. Qd ſi nõ ex voto ẜ incuria illius mortu⁹ eſt: nõ hec eũ ſnia cõtingit. ¶ Si eni duʒ ille opi neceſſario fortaſſis incũberet: ⁊ iſte iſperatus[k] occurrerit ſub arbore: ⁊ ſub ipſa oppreſſus eſt: inciſor arboris non tenetur pro homicida.

Item ex concilio triburiẽſi. ¶ De eodem.

SJ duo[l] fratres i ſilua arbores ſucciderit: ⁊ appropinquãte caſura ipſi⁹ arboris fr̃ dixerit fratri caue: ⁊ ille fugiẽs in pſſuraʒ arboris ceciderit ⁊ mortu⁹ fuerit: viuẽs fr̃ inocẽs de ſanguie ger

niri: nunc oſtendit contrarium.

CUm. ¶ Caſus. Quidã ludẽdo iactu calcis ſuũ ſociũ pcuſſit adeo q mortu⁹ eſt: iudex loci pp hoc delictũ eũ voluit punire: cõſultus eſt imparor an ille debet puniri: Et rñ. q nõ dʒ puniri: imo dʒ liberari ab oĩ ſuſpitiõe ⁊ pena legis cornelie: ⁊ hoc ſi pbauerit ſe caſu non voluntarie hoc crimen cõmiſiſſe.
a ¶ Cuʒ calcis. quẽ fecit ludi cauſa.
b ¶ Si hoc. ſ. q i ludo occidit: ⁊ iſtd obtinet cũ ludus licitus ẽ. ff. ad l. aquil. naʒ ludus. ſed ſi eſt illicit⁹ ludus nõ excuſat. vt extra de pſump. c. j. Ex quo autez cõſtat q in ludo mortuus eſt nõ eſt neceſſe pbare q caſu occiderit. vt. ff. ad l. aquil. l. in lege. eẋ de ſen. excõ. ſup eo. al's qui caſũ allegat ipſum pbare teneẗ. vt C. de pig. ac. que fortuitis. ⁊. C. de iniu. ſi non conuicij. Ergo ſi aduerſari⁹ dixit q ipſm dolo occiderit: hoc pbabit: q2 q dolum obijcit ipʒ probabit. ff. de proba. l. quotiẽs. vel intellige q ludus fuit licitus: ⁊ ẜm hoc intellige q nõ puniẗ talis lege cornelia ex quo nihil fecit dolo: punitur tamẽ l. aquil. in qua venit leuiſſima culpa. ff. ad l. aquil. in lege.
c ¶ Annotatione. id eſt lege.

QUantum. ¶ Caſus Cuʒ placidi⁹ traheret caballos de ſtabulo: vxor ſua iter caballos fortuito caſu colliſa eſt: ⁊ fecit abortũ cõfracta: ⁊ iõ iudex eũ punire volebat tanq̃ homicidã. Cõſultus papa ſuper hoc rñdet q ſuper hoc puniri nõ debet ẜm leges poſtq̃ voluntas eius pernicioſa nõ fuit: ſed de furto põt puniri ſi alienos caballos furatus eſt. Poteſt tñ legi totum illud capitulũ de vxore placidij: qui dũ traheret caballos colliſa eſt fortuito caſu ⁊ fecit abortum: quã dicit papa nõ eſſe puniendã de abortu nõ ſua ſpõte facto ſed de furto ſi fecit põt puniri. Et ita dupliciter. b. ⁊ Bene. poſuerũt caſum.
d ¶ Quantum. id eſt ſicut.
e ¶ Alienos. Si vis dicere q iſte furabaẗ caballos ⁊ ducendo eos colliſit mulierẽ: tunc qd dicit in fine: nõ puniri per leges: verum eſt l. cornelia de ſicca. in qua venit dolus non lata culpa. ff. de ſicca. in lege. tamẽ de culpa bene punitur: vt. ſ. eodem. c. ſtudeat.
f ¶ Culpabilis. ⁊ ſic patet q licet aliq̇s de furto teneatur non tamẽ tenetur de his que ſequũtur ex furto. ſic xv. q. j. ſane. ſ. v. di. ad eius. ff. de fur. verũ. extra de ſpõſa. veniens. ar. cõtra. ſ. eo. clericum.
g ¶ Non agnoſcitur. qñ eam premonuit. b.

HIj q. ¶ Caſus. Quidã arbores incidebant eis cadẽtibus quidã homines ſunt oppſſi ab eis: querebatur an eſſent homicide qui arbores incidebãt? Et rñdetur ſi nõ eſt factum eorũ voluntate ⁊ debitã cautelam adhibuerũt inculpabiles ſunt. Si vero eorũ culpa vel negligẽtia mortui ſunt deponẽdi ſunt: ⁊ nõ ſuſcipiendi de cetero. Idẽ eſt caſus ſequentis ca. Caſus illi⁹. c. ſi duo. facilis eſt ⁊ p te formabis.
h ¶ Inculpabiles. Si fecit in priuato loco: tũc enim non potuit diuinare: vt ff. ad l. aquil. ſi putator. Et eẋ vt eccle. benefi. vt nr̃m. ſi in publico debuit clamare caue caue: vt j. eo. ſi duo.

SEpe contingit.
i ¶ Uel negligẽtia. Arg. q q occaſionez dãni dat ⁊c. ſic. lxxxvj. diſt. paſce. xvj. q. j. decime. ⁊ extra de homici. pſbyterũ. xxvij. q. ij. ſi tu. ⁊. xxxj. q. ij. ſ. neptis. ⁊. j. qo. i. placuit. iij. B. Arg. cõtra. xv. qõ. j. inebriauerũt. ⁊. ff. de ſeruo corrup. ne rati⁹. §. ſi ſeruo. ff. de fur. verum. de eo qui fregit oſtium meretricis. ſed nõ ideo punitur amplius: q2 ſatis eſt punitus propter ignominiam.
k ¶ Inſperatus. fortuiti enim caſus nullo hominum conſilio preuideri poſſunt. ff. de admini. rerum ad ciui. perti. l. ij. C. de pigno actio. l. que fortuitis.
l **S**J duo. ff. ad l. aquil. ſi putator.
¶ Premiſſis. ¶ Caſus. Supra in illo ca. de his clericis qui in obſidionibus. ⁊ in. c. illo clerico. dictũ eſt q clericis lapſis pmittiẗ in ſuis ordinib⁹ miniſtrare: ad maiores ṽo aſcẽdere nõ poſſunt. Idem di in hoc. §. ⁊ hoc probat per ſequẽs ca. Sed poſtea exemplo beati petri pbat q lapſi poſt penitẽtiaʒ ad maiora poſſunt pmoueri.

Occidens in ludo qñ ſit puniendus.

Culpa lata i. l. c nelia n venit.

Ignominia ſatis punit.

Caſus fortuiti nõ pñt preuideri.

a ¶ Premiſſis. ſ. eo. de his clericis.
b ¶ Permittitur. allegando dicit, ꝓpter ſequens .c. Jo.

Hi qui. ¶ Caſus. Quidam clerici in ſacris ordinibus cõſtituti fornicati ſunt: queſitum fuit vtrũ ad ſua officia redire poſſint ⁊ ad maiora ꝓmoueri. Et reſpõdet concilium ſi digne penituerint in poteſtate ſit epi vel veraciter afflictos non diu ſuſpendi: vel deſidioſos ꝓlixiori tẽpore ab eccleſie corpore ſegregare: ita tamen vt ſua loca retineant: ⁊ ad altiora non ꝓmoueantur: qui ſi iterũ ipſi lapſi fuerint oĩ dignitate carebunt: nec habebunt niſi in fine cõmunionem.

c ¶ Hi qui. hoc .c. habes .xv. q. vlti. hi qui.
¶ Sed exemplo.
¶ Caſus. Dictũ eſt ſ. ꝙ lapſi poſt penitẽtiam nõ poſſunt ad altiora cõſcendere: modo dicit Gratianus ꝯtrium. ſ. ꝙ lapſi nõ ſolum reſtitui poſſunt ad antiquum ſtatũ: ſed etiã ad altiora ꝓmoueri qđ probat exemplo beati petri q poſt trinam negationez nõ ſolum ꝑmanſit apoſtolus: ſed etiam factus eſt paſtor toti⁹ eccleſie: quod probatur duobus ſequentibus .c.

Conſiderãduz. ¶ Caſus. Queritur hic quare xp̄s ꝑmiſit petrũ peccare negando ſeip̄m ad vocem ancille quẽ facere diſpoſuerat paſtorẽ eccleſie? Et rñdet Grego. hoc eſſe ꝑmiſſum ex magna pietatis diſpenſatiõe ſ. vt petrus ſuã fragilitatẽ cognoſceret: ⁊ in ſua culpa diſceret qualiter alioꝝ delictis parcere deberet ⁊ alijs miſereri poſſet.
d ¶ Permiſit. i. nõ prohibuit.
e ¶ Debuiſſet. Arg. diſpenſationem eſſe debitam.
f ¶ Prepoſuit. hoc verbo paſce oues meas factus eſt ꝑnceps

mani dijudicatur. ¶ Premiſſis[a] auctoritatibus lapſis ꝑmittitur[b] vt poſt penitentiã in ſuis ordinibus reparari valeant: ad maiorem aũt ꝯſcendere poſt lapſuz nulla eis auctoritate ꝑmittitur imo penitus ꝓhibetur. ¶ Unde in hylerdenſi concil. legitur.

¶ Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt: ſed non ad maiores condeſcendunt.

Hi q[c] altario ſancto deſeruiunt: ſi ſubito inflẽda carnis fragilitate corruerint: ⁊ dño reſpiciente digne penituerint ita vt mortificato corpore cordis cõtriti ſacrificium deo offerãt: maneat in ꝑtãte pontificis: vel veraciter afflictos nõ diu ſuſpendere: vel deſidioſos ꝓlixiori tempore ab eccleſie corpe ſegregare: ita tñ vt ſic officioꝝ ſuorum loca recipiant ne poſſint ad altiora officia vlterius promoueri. ¶ Quod ſi iterato velut canes ad vomitum reuerſi fuerint ⁊ velut ſues in volutabris euerſi iacuerint: nõ ſolum dignitate officij careant ſed etiam ſanctã cõmunionem nõ (niſi in exitu) ꝑcipiant. ¶ Sed exẽplo beati petri qui poſtq̄ trine negationis maculas cõfeſſione diluit amoris: non ſolum in gradu ſui apoſtolatus remãſit: verũ etiam in paſtorẽ totius eccl'ie a chriſto inſtitui meruit. Ex hoc ꝓbantur lapſi poſt dignã penitentiam nõ ſolum ꝓpria officia retinere ſ; etiã ad maiora poſſe ꝯſcẽdere. ¶ Nõ aũt beatus petrus poſt negationem paſtor eccleſie a dño ſit inſtitutus probatꝫ auctoritate bti gregorij: Qui i omelia dñice reſurrectiõis de eodẽ ꝑncipe apl'oꝝ ſcribit dicẽs

¶ Petrus poſt culpam negationis princeps apoſtolorum a domino eſt inſtitutus.

Conſideranduz nobis eſt cur omnipotẽs de⁹ eum quẽ cũcte eccleſie ꝓferre diſpoſuerat ancille vocẽ ꝑtimeſcere ⁊ ſeipſum negare ꝑmiſit[d]. ¶ Quod nimirum magne eſſe actum pietatis diſpenſatione cognoſcimus: vt is qui futurus erat paſtor eccleſie in ſua culpa diſceret q̄liter alijs miſereri debuiſſet[e] prius itaq; eum oſtendit ſibi ⁊ tunc ꝓpoſuit[f] ceteris: vt ex ſua iſirmitate cognoſceret q̄ misericorditer alienas infirmitates toleraret. Itez ambro. in omel. libro .j.

¶ Poſt negationem in fide ⁊ gradu petrus profecit.

Fidelior factus eſt petrus poſtq̄ fidem ſe ꝑdidiſſe defleuit: atq; ideo maiorem grãm[g] repperit q̄ amiſit: tanq; enim bonus paſtor tuendũ gregem accepit vt q ſibi ante infirmus fuit fieret oĩbus firmamẽtum: ⁊ qui ſe interrogationis temptatione mutauerat ceteros vere fidei ſtabilitate fundaret: deniq; ꝓpter ſoliditatẽ deuotionis eccleſiarum petra dicitꝫ ſicut ait dñs: Tu es petrus ⁊c̃. Petra enim dicitꝫ eo ꝙ prim⁹ in natiõibus[h] fidei fundamẽtuz poſuerit ⁊ tãq̄ ſaxũ imobile toti⁹ corp̄is xp̄ianitatis cõpagem molẽq; ꝯtineat. ¶ Itẽ obijcitꝫ penitentes ad ſacros ordines ꝓmoueri nõ debẽt: nõ ergo lapſi poſt pniam ad maiora ꝑtingere pñt. ¶ Unñ in ꝯcil. chartaginẽſi .iiij. legitꝫ.

¶ Non ordinetur clericus ex penitentibus.

Ex penitentibus q̃uis ſit bonus tñ clericus nõ ordi-

extrã de elec. ſignificaſti. non in illo: Tu es petrus ⁊ ſup. ⁊c̃. qꝛ illud fuit ei dictũ ante paſſionez .xxj. di. ſacroſctã.

Fidelior. ¶ Caſus. Dicit ambroſius in hoc .c. ꝙ petrus poſt negationẽ fortior reſurrexit ⁊ fidelior fact⁹ eſt: ⁊ maiorẽ grãm recepit q̄ ꝑdiderat. Fact⁹ eſt enĩ paſtor eccl'ie vt q infirmus fuerat i fide: ceteros in fidei ſtabilitate firmaret. Et ꝓ ſolida deuotiõe quã habuit circa eccleſiã ⁊ circa homines conuertendos dictus eſt petra: qđ probat auctoritate euangelij.
g ¶ Grãm. Ar. ꝙ potius eſt eligẽdus q peccauit ⁊ penituit q̄ qui ſemꝑ fuit bonus: qꝛ magis ſcit cõpati pctõribus: vt ſ. c. ꝓxi. nã iſirmius fortior reſurgit. de pe. di. iij. ille rex. Ar. ꝯ. xij. di. nos ꝯſuetudinẽ. ⁊ .xvj. q. j. legi.
h ¶ In nationib⁹. ideſt gentilibus.
¶ Itez obijcit. hec eſt ſexta ps hui⁹ di. in qua loquitꝫ de penitentibus cũ ſolẽnitate ⁊ de bigamis: ⁊ mixtim ponit .xiiij. auctes. Joan. de ſan.
¶ Caſus. Adhuc obijcit grãnus ꝙ lapſi nõ pñt aſcẽdere maiora: nã penitẽtes ꝓmoueri nõ debẽt: ergo nec ad maiora aſcẽdere pñt: qđ probat ſex ſequẽtib⁹ .c. q̃ loquuntur de ſolẽniter penitentibus.

Ex penitentib⁹. ¶ Caſus. Quidam ep̄s ordinauit quẽdaz ſolẽniter penitentẽ: q̃rebatꝫ quã penã deberet pati ep̄s vel ordinat⁹. Et rñdet ꝙ ſi ep̄s ordiauit talem ignorãter tñ ordinat⁹ deponitꝫ: qꝛ tẽpore ordinationis ſue ſuũ impedimentum non manifeſtauit ep̄o. Si vero epiſcopus ordinauerit eũ ſcienter etiaz ipſe poteſtate ordinandi priuabitur. Eandez penaz patiatur ep̄s qui ſcienter ordinauit bigamum: vidue vel repudiate maritum.

Eligẽdus potius eſt q peccauit ⁊ penituit q̄ qui nũq̄ peccauit.

Mat. xvj.

.xxvj

tr⁹ ꝑ q̃ / fuit ſa / s papa

netur: ſi per ignorantiam[a] epi factum fuerit a clero deponatur: quia ſe ordinationis tempore nõ prodidit[b] fuiſſe penitentẽ. Si autẽ ſciens epiſcopus ordinauerit talem etiam ipſe ab epiſcopatu ſuo ordinandi duntaxat poteſtate priuetur[c]. Simili ſententie ſubiacebit epiſcopus ſi ſciẽs ordinauerit clericũ qui viduam aut repudiatam vxorem habuerit aut ſecũdam. Item Siricius papa imerio epiſcopo.

¶ Bigamus penitẽs vidue maritus ſacre militie ſe ingerens ſine ſpe promotionis in ſuo ordine pmaneat.

Quicũqʒ penitẽs: quicunqʒ bigamus quicũqʒ vidue maritus ad ſacrã militiam indebite ⁊ incõpetenter irrepſerit: hac ſibi cõditione veniam a nobis intelligat relaxatam vt in magno debeat cõputare beneficio: ſi (adẽpta ſibi omni ſpe pmotionis) in hoc quo inuenitur[d] ordine ppetua ſtabilitate permaneat.

Item ex concil. gerundenſi.

¶ Non prohibeatur a clero qui preſſus languore per cõmunionem penitentie benedictionem accepit.

Si vero[e] qui in egritudinis languore depreſſus penitentie[f] benedictionẽ[g] (quã viaticũ dicimus) per cõionem acceperit: poſtmodũ recõualeſcẽs ſi caput penitẽtie in eccleſia publice nõ ſubdiderit: ſi phibitis vitijs non detinet obnoxius admittatur ad clerum. ¶ Item hormiſda papa omnibus epiſcopis per vniuerſas prouincias conſtitutis.

¶ Qui ad penitentiã agendam in monaſterio recluditur preſbyter nõ ordinetur.

Si ille qui vltro petit penitentiã quãuis eã perfecte agat: non poteſt epiſcopus aut preſbyter ordinari: ita vt etiã ſi per ignorantiã ordinatus fuerit ⁊ poſtea ꝯuincit penitentiã accepiſſe deijciat: ille ergo q iuit[9] ad pniam agẽdam

a ¶ Si per ignorantiã. Bene enim põt ignorare cũ nõ ipſe ſʒ alij examinẽt. xxiiij. di. qñ. ex̃ de offi. archi. vt nr̃m.
b ¶ Nõ pdidit. Ex hoc c. vr̃ q quilibet ordinãdus teneat pdere crimen ſuũ: vt. xxiiij. di. c. qñ. ⁊ c. vlt. ⁊. lxxxj. di. tãtis. ⁊ c. quicũqʒ. ⁊. viij. q. iij. artaldus. in fi. Sic vr̃ q in iure teneat quilibet cõfiteri delictum ſuũ ſi interrogatus fuerit: vt. xj. q. iij. quiſqs. ⁊ xxxv. q. vj. ſi duo. ⁊ xv. q. vlti. c. j. ⁊ vlt. qd h. ꝯcedit: ⁊ dicit q q libet in examinatiõe ⁊ in iudicio tenet cõfiteri crimẽ ſuũ: ſed in examinatiõe ſuffi cit vt dicat q in genere ꝯfiteat ſe crimi noſum: ⁊ ſic petat diſpenſationem. Sed ſi ſpẽaliter p aliquo crimine fuerit interrogat[9]: tunc rñdebit ⁊ dicet ſe feciſſe idẽ penitentiam. nec ob. J. de pe. di. j. §. his auctoritatibus. vbi dr̃ nõ tibi dico vt te pdas: quia illud loquit de penitẽte q ſe nõ dʒ in publico pdere: niſi enim occultus pctõr pdat crimen ſuũ. dicit. h. nõ poſſe diſpẽſari ſecum: ⁊ corã pluribus debʒ dicere ⁊ pdere ſe: quia pdere eſt in publico dicere: vt. ij. q. j. ſi peccauerit. ſicut enim epiſcopus non põt audire cãm criminalem niſi cum clericis ſuis: vt. xv. q. vij. epiſcopus. ſic nec ſolus põt diſpẽſare. qualiter enim pbaret aliquis ſecũ diſpenſatũ eſſe niſi corã pluribus factum eſſet: vt ex̃ de ſchiſma. fraternitatis. Alij dicũt q nec in iudicio nec in examinatiõe tenet aliqs pdere ſe: quia deus occultat pctm̃ de quo aliquis penituit: vt. xxxij. q. j. apud. ⁊ ſic licitum eſt alicui redimere ſanguinẽ ſuum quocũqʒ modo põt. ij. q. iij. §. notãdũ. ⁊. ff. de bo. eoꝝ q ante ſen. l. j. ſic ⁊ honorem ſuũ. Sed nunquid clerico pmouẽdo pñiudicat cõfeſſio ſua vt idẽ debeat puniri? Videt q ſic. vt ex̃ de elec. p inquiſitionẽ. imo idẽ etiã videt ſi ex̃ iudicium fieret cõfeſſio. ex̃ de exceſ. pla. q̃ſ ſit graue. Dico q nõ niſi in ſolo hoc q non admittit ad ordines: vt. xxiiij. di. qñ. in fi. ſic extra de excep. deniqʒ. Et eſt ea rõ: quia lʒ confeſſus fuerit tñ nõ punit: quia ad hoc nõ agebat: vt dixi. iij. q. vj. hoc quippe. idem dico ſi teſtis ꝯfitetur crimen ſuũ: vt pbatur ex̃ de accu. inqſitionis. Joã.
c ¶ Priuetur. Hic ſignantur cõtraria que ſoluta ſunt. xxvj. diſtin. qui eccleſiaſticis.

Quicũqʒ. ¶ Caſus. Quidam penitentes ⁊ bigami ⁊ viduaꝝ mariti ordinati fuerũt in minorib[9] ordinibus: vel forte vſqʒ ad ſubdiaconatum: queſitũ fuit a ſyricio papa vtrum poſſint pmoueri ad ſuperiores ordines? Et rñ. papa q non: imo pro maximo bñficio debent reputare ſi tolerentur in ordinibus in quibus inueniuntur: omni ſpe promotionis eis adempta.
d ¶ Inuenitur. Sic ergo facilius diſpenſat in ordine ſumpto q̃ in ſuſcipiẽdo: vt ex̃ de renũ. niſi cũ pridem. quia turpius ⁊c. vt ex̃ de iureiurã. queadmodum. Vel vocat hic ſacrã militiã minores ordines ad quos poſſunt pmoueri: vt. J. eo. placuit. ⁊. vj. q. j. c. infamis.

Si vero. ¶ Caſus. Quidã i extremis laborãs pniam poſtulauit: cui ſacerdos ſolẽnem pniam iniũxit pbẽdo ſibi cõionem corpis xpi. Poſt q̃ dñe ꝯualuit pniam ſolẽnem ſibi iniũctam nõ egit: qrit an valeat pmoueri? Et rñdet q ex q̃ caput ſolẽne pnie nõ ſuppoſuit bñ põt pmoueri ſi alr̃s ẽ dign[9]. ita poſuit Beneuẽ. hũc caſum. Sʒ quia hoc ꝯ iura vr̃ cũ ille añ egritudinẽ mortalr̃ ſʒ hoc peccaſſet: ⁊ poſtea ſilr̃ nõ adiplendo pniam ió ego Bar. brixi. cũ h. intelligo caſum hũc de illo q nõ accipit corpus xpi vſqʒ ad articulũ mortis: quia vñ nõ videbat dñe penitẽs. Qui tñ ſi non egit penitentiã ſolẽnẽ: nec mõ eſt criminoſus pmoueri põt. Vel forte de illo itelligitur qui p occulto ⁊ paruo crie ſolẽnem penitentiam facere promiſit.
e ¶ Si vero. Quidam ita ponũt caſũ. Aliqs tpe egritudis tale recepit mãdatũ a ſacerdote vt poſtq̃ ꝯualeſceret ſolẽnem faceret pniam: talis nõ phibet a pmotiõe dũ tñ nõ ſteterit iter penitẽtes. Sʒ iſte caſus nõ plʒ: quia poſtq̃ ſanat[9] eſt talis tenet ſtare in ordie penitẽtium: vt. xxvj. q. vj. q recedũt. Sicut q iniecit man[9] violẽtas in clicum pp iualitudinẽ: vel aliud ipedimẽtum nõ põt accedere ad curiã abſoluit ab inferiori: tñ tenet accedere reſtituta ꝯualeſcẽtia vel opportunitate eũdi. ex̃ de ſen. excõ. de cetero. ⁊ in illa decre. puenit. itẽ cũ pnia talis nõ iniũgat niſi p graui pctõ mortali: ergo poſt mortale pctm̃ nõ dʒ pmoueri: vt. xxvj. q. vj. c. vlt. Alij ſic ponũt caſũ: qdã cõionẽ nõ accepit q̃uſqʒ fuit i piculo mortis: dubitabat de tali vtꝝ poſſit pmoueri poſt ſanitatem: quia nõ videbat tũc dñe penitẽs q timore mortis penituit? Et rñdet q põt: ⁊ hec fuit cã dubitatiõis: quia ſicut nõ põt pmoueri q in egritudine baptiçat: quia poti[9] pſumit ex timore q̃ ex volũtate libera baptiçar[9] vt. lvij. di. ſi qs i egritudie: idẽ videbat de penitẽte tali. ſed nõ ẽ ſile: quia multi omittũt ex deuotiõe q nõ cõicant: vt de ꝯſe. di. ij. q̃tidie. ſed qcunqʒ differt baptiçari in mora eſt: ⁊ etiã in culpa.
f ¶ Penitentie. Penitentia infirmis nõ eſt imponendã ſed inoteſcenda. xxvj. q. vij. ab infirmis. Joan. Tu autem videas caſum quem notaui. s̃. ibi. alij. Ber.
g ¶ Benedictionem. i. cõmunionem.

Si ille. ¶ Caſus. Due qõnes facte fuerũt hormiſde pape. Prima fuit talis an ille qui pfecte egit ſolẽnẽ penitentiã poſſit epiſcopus vel preſbyter fieri. Et rñdet q non;

Crimen ſuũ in ordinatione vel in iure an teneatur qs prodere.

Prodere eſt in publico dicere.

Diſpen facilius ſũpto ſuſcipi do or

Pnia i mis nõ iponen Duas q nes m n er ⁊ ſ uit.

mittitur in monaſterio[a]: qui vtiq; nihil aliud q̃ꝫ penitens dicẽdus eſt[b]: qua conſciẽtia ad ſacerdotiũ peruenire permittiť. Nemo mihi talia q̃libet contra auctoritatẽ ſe. apoſto. vel cõtra. cccxviij. epoꝝ & reliquorũ canonum cõſtituta obijciat: qꝛ quicqd cõtra illorum diffinitionẽ (in quibus ſpũ ſanctum credim⁹ locutum) dictũ fuerit: recipere non ſolũ temerariũ ſed etiã periculoſum eſſe nõ dubito.

¶ Itẽ Gelaſius vrbis rome epiſcopus oibus epis.

¶ Bigam⁹ vľ quilibet poſt penitentiam: ſacris non applicetur miniſterijs.

Non cõfidat quiſquã pontificũ fas eſſe bigamos: aut cõiugia ſortiẽtes ab alijs relicta ſiue quoſlibet poſt penitẽtiam: vel ſine[c] lr̃is vel corpore vitiatos vel cõdictionarios: aut curie publicarũq; rerum nexibus implicatos: aut paſſim nulla tẽporis congruentis[d] expectatione diſcuſſos: diuinis ſeruituros applicare miniſterijs.

¶ Item Innocentius.

¶ Penitentes nec etiã clerici fieri poſſunt.

Canones apud nicenã conſtituti penitẽtes etiam ab infimis[e] officijs cleri coꝝ excluduntf[f]. ¶ Hoc nõ de quibuſlibet penitẽtibus intelligitur ſed de illis tãtum: q poſt actã penitentiã ſecularis militie cingulũ accipiũt. ¶ De quib⁹ Innocẽtius eps ſcribit victori rothomagẽſi epo.

¶ Non debet fieri clericus qui poſt remiſſionẽ peccatorum militie cingulũ habuit.

Si quis poſt remiſſionem peccatoꝝ[g] cingulũ militie ſecularis habuerit: ad clericatum oĩno admitti non debet. ¶ Poteſt & aľr intelligi: eſt quedã pnia que ſolẽnis appellatur: que ſolũ ſemel tm̃ in eccleſia cõceditur: de qua Ambroſi⁹ ait: Sicut vnũ eſt baptiſma ita vnica eſt penitẽtia: itẽ nõ eſt ſecũdus locus penitẽtie. Item Hiero. reperiũtur q̃ plurimi qui ſepius agẽdam penitẽtiã putant qui luxuriantur in chriſto. Nam ſi vere pniam agerent: nunq̃ iterãdã putarẽt.

Item Augu. ad macedonium. ¶ De eodem.

Quãuis caute & ſubtiliter & ſalubriter puiſũ ſit vt locus humillime penitẽtie ſemel tm̃ in eccleſia ɔcedať: ne medicina[h] nimis vilis vilis[i] habeať: tamẽ quotidie peccãtibus nunq̃ per penitẽtiã[k] venia negať. ¶ Hec aũt penitentia qũo imponenda ſit: in agathenſi cõcilio legitur in quo ſic ſtatutũ eſt.

¶ Quomodo penitẽtes ad penitentiam accedãt.

Penitentes tẽpore quo penitẽtiam petunt impoſitionem[l] manuũ & ciliciũ ſuper capita ſua a ſacerdote (ſicut vbiq; ſtatutũ eſt) conſequãtur. Si autẽ comas[m] non depoſuerint: aut veſtimẽta non

& ſi fuerit ordinat⁹ & de hoc cõuincať dꝫ deponi. Scd̃a qõ fuit an ille q inuitus detruſus ẽ in monaſteriũ ad agendam pniã poſſit ad ſacerdotiũ ꝓmoueri. Et rñ. q nõ: qꝛ nihil aliud dicẽdũ eſt q̃ꝫ ſolẽniter penitens. ſm decreta ſedis aplice & canones. ccc. & xviij. epoꝝ. Si aũt ɔ̃ factũ fuerit nõ ſolũ temerariũ ſed etiã periculoſũ eẽ nõ dubito.

g ¶ Remiſſionẽ pctoꝝ. i. baptiſma. vt. lj. di. ſi qs p⁹ acceptũ. & itellige de officiali q ſeua execut⁹ ẽ ꝓcepta vt. lj. di. c. j.

¶ Poteſt & aliter. ¶ Caſus. Ponit ħ aliam ſolutionẽ gratianus. ſ. q eſt q̃dã pnia ſolẽnis que reiterari nõ poteſt: ſicut nec baptiſm⁹. Et hoc ꝓbat auctoritate Ambro.

a ¶ In mõaſterio. ergo ꝓ aliquo delicto. aľs eni nõ cogereť ibi manere. xx. q. j. ſicut. & dic vt ibi notaui. & xvj. queſtio. vj. de lapſis.

b ¶ Dicẽdus eſt. ꝓpter ſilitudinẽ in ieiunijs & vigilijs: alias eni differt publica pnia ab ingreſſu mõaſterij. vt. ĩ. xxxiij. q. ij. admoneť. ij. q. j. in primis. ɔ̃: it ĩ epi miſſi in monaſteriũ ad agẽdã penitentiã poſt ſex menſes reſtituunť ordini ſuo: ſed ibi tpaľr fuerũt miſſi: hic ꝑpetuo. Uel dic q ad ſuperiorẽ non põt ꝓmoueri vt hic: ſed ad eundẽ poteſt redire: vt ibi dicitur.

Non cõfidat. ¶ Caſus. In hoc. c. nouẽ impedimẽta ponũtur que repellũt a ꝓmotione. Sequens ca. pꝫ.

c ¶ Uel ſine lr̃is. ĩ. xxxvj. di. illitteratos.

d ¶ Cõgruentis. ĩ. lxxvij. diſtin. in ſingulis &c̃.

Canones.

e ¶ Ab ĩfimis. ſ. c. xxiiij. di. c. vlti.

f ¶ Excludunt. niſi in neceſſitate vt. ĩ. eo. ca. placuit.

¶ Hoc nõ de qbuſlibet. ¶ Caſus. Dicit grãnus ĩ hoc. §. q ꝑdic. c. loquitur de penitentib⁹ nõ ordinãdis q poſt penitentiã cingulũ ſecularis militie ſuſceperũt: q ꝓmoueri nõ pñt: vt ꝓbať ſequenti capi. Alia ponitur ſolutio. ĩ. ſequenti. §. poteſt. qui §. patet: & per ſe planus eſt.

Si qs poſt remiſ. ¶ Qui ſemel egit pniã ſolẽnem non põt fieri cleric⁹: nec ẽt miles vt. xxxiij. q. ij. admonere. nec laicalẽ habitũ põt deferre. vt. ĩ. e. c. vl. tñ ſꝫ regulã eccliaſticã viuet. vt de pe. di. v. ɔ̃: iũ. & c. falſas. & eſt tm̃ cõuenienidus ſub iudice eccliaſtico: vt. xj. qõ. j. aliud. Jo.

Quãuis. ¶ Caſus. Macedoni⁹ inuenerat q penitẽtie nõ eſt ſcd̃s locus: & q vnica eſt penitẽtia: ſicut baptiſma dubitauit an q̃tidie peccãtib⁹ deberet penitẽtia denegari: & iõ q̃ſiuit ab Aug. qd iuris eſſet: Qui rñdit q lꝫ ſolẽnis pnia ſemel tm̃ cõcedať: ne vilis reputeť: tñ priuata pnia nõ debet quotidie peccãtibus denegari. Sequẽs. §. patet. & quod i eo di probat duobus ca. ſequentibus.

h ¶ Ne medicina. hec ẽ vna rõ q̃re nõ iterať. ſ. ne vilis habeať ſolẽnis penitẽtia q̃ eſt medicina vt hic. Scd̃a qꝛ eſt ſacramẽtũ & ſignificat eiectionẽ ade de paradiſo. ĩ. e. i capite: & iõ nõ eſt faciẽda iniuria ſacr̃o. vt de cõſe. di. iiij. oſtẽditur. & j. q. j. ſacr̃a. Gratianus tamen dixit q ſm cõſuetudinem quarũdam eccleſiarũ iterať. vt de peni. di. iij. §. ex perſona.

i ¶ Uilis. No. q ꝓp fugiendã vilitatem multa ſtatuũtur: vt ħ. & xlv. di. de iudeis. lxxx. di. epi. xxvij. q. ij. inſtitutum.

k ¶ Pniã. ꝓuatã.

Penitentes. ¶ Caſus. Di in hoc. c q ſacerdotes debẽt iponere ſu꜡ capita penitentiũ manũ excluſoriã vľ bñdictoriã & ciliciũ: & tũc ipſi penitẽtes debẽt deponere comas & mutaŕ veſtes qđ ſi nõ fecerit abijciaŕ. Juuenibus aũt ſolẽnis pnia non facile imponať ꝓpter fragilitatẽ etatis: viaticũ aũt oib⁹ in morte datur.

l ¶ Impoſitionẽ. ab epiſcopo ad quem ſolũ ſpectat imponere ſolẽnẽ penitentiã. vt. ĩ. c. proxi. & recõciliatio ad ſolum cũ ſpectat niſi in neceſſitate. vt. xxvj. q. vj. c. j. & vlt.

m ¶ Comas. Sed nũquid deponet mulier comã: cũ etiam ei ſolẽnis pnia imponiť. vt. xxxiij. q. ij. de his; Re.

Pnia ſolẽnis non iteratur.

Uilitas eſt fugienda.

Mulieri q̃re pnit. tiť coma.

ſpon.nō:quia habet eam in ſignū ſubiectionis.xxx.di.ca.ij.ideo autem comā deponet vir:quia amodo in habitu viuet clericali.J.de conſe.di.v.dictum.⁊.lxxxi.diſt.dictum.⁊.xxxiij.q.ij.admonere.⁊.J.e.c.vlti.

a ¶ Juuenibus.Et ſi fuerit impoſita nō ideo ꝓhibentur cōtrahere.xxxij.qō.ij.in adoleſcentia.Alij autē nō poſſunt cōtrahere.xxxiij.qō.ij.de his.Idē dico de decrepitis: q etatis ratio habēda eſt in penitentia.xxvi.qō.vij.tempora.⁊.c.hoc fit.ſic preſumitur magis ꝓ ſene q̄ȝ pro iuuene.vt.xxxiiij.diſtin.fraternitatis.

Etatis ratio in penitentijs eſt hūda.

b ¶ Omnibus.ij.qō.iij ſi quis epiſcopuȝ.cōtra illud terroris eſt:vel hic de penitentibus digne ibi ficte.xxiiij.queſtio.ij.legatur.

In capite.

¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ volentes ſolēniter penitere debent in capite quadrageſime ſe cū archipreſbyteris ⁊ pſbyteris ſuis epiſcopo ante fores eccleſie epiſcopis repreſentare:in triſti habitu nudis pedibꝰ:⁊ eis in eccleſia introductis epiſcopꝰ ſeptem pſalmos penitentiales decātet:deinde manum eis imponat cineres et cilicium ſup capita eorum ponat:eos aqua aſpergēdo benedicta:demum expellātur de eccleſia: ſicut adā fuit de paradiſo eiectus:⁊ totus clerus eos cum reſponſorio proſequatur:⁊ in cena domini a ſuis archipreſbyteris ⁊ preſbyteris liminibus eccleſie preſententur.

c ¶ Suſceperūt.ergo alio tempore poteſt penitētia imponi a ſacerdote:⁊ poſtea hec ſolēnitas fit ab epiſcopo.

d ¶ Sacco.ſicut fecit achab.de pe.di.iij.§.ecce.

e ¶ Archipreſbyteri. videtur ergo ꝙ alius ſit decanus alius archipreſbyter.⁊ ſic eſt contra.lx.diſtinctio.capitu.j.ſed ibi ponitur hec dictio aut ſubdiſiunctiue.Uel loquitur hic de rurali decano.

f ¶ Per prefatos.in parte capi.que hic non eſt.Ad hoc facit.xxxiij.queſtione.ij.latorem.

Ep̄s vtrū ſit iudex oiuȝ clicorum ſue dioceſis.

g ¶ Iniungere.argu.ꝙ epiſcopus nō poteſt iudicare de ſubditis ſuorum prelatorū.vt extra de offi.ordina.cum ab eccleſiarum.Jo.quod nō eſt verum cum ſit iudex ordinarius omnium clericorum ſue dioceſis:ſed dicitur ibi:ꝙ non debet epiſcopus reuocare ſententias excōmunicationis iuſte latas ab eorum prelatis: ſine eorum conſenſu.B.

h ¶ Benedictam.vt per eam tollantur venialia peccata.vt de conſe.di.iij.aquam.⁊ di.iiij.nec quemq̄ȝ.

mutauerint: abijciantur: et niſi digne penituerint nō recipiantur: Juuenibus[a] etiaȝ penitentia non facile cōmittenda eſt:propter etatis fragilitateȝ:viaticum tamē omnibus[b] in morte poſitis non eſt negandum.

Item ex eodem.

¶ Que ſint ſeruanda in ſolenni penitentia.

In capite quadrageſime omnes penitētes qui publicam ſuſcipiunt aut ſuſceperunt[c] penitētiam:ante fores eccleſie ſe repreſentēt epiſcopo ciuitatis ſacco[d] induti nudis pedibus:vultibus in terram demiſſis:reos ſe eſſe ipſo habitu ⁊ vultu proteſtantes. Ibi adeſſe debent decani:id eſt archipreſbyteri[e] preſbyteri parochiarū ⁊ pſbyter penitētium:qui eorū penitētiam ⁊ cōuerſationem diligenter inſpicere debēt:⁊ ſecūdum modum culpe penitentiā per prefatos[f] gradus iniūgere[g]:poſt hec eos in eccleſiam introducāt:⁊ cū omni clero ſeptem penitētiales pſalmos in terrā proſtratus epiſcopus cū lachrymis pro eoruȝ abſolutione decantet: tunc reſurgēs ab oratiōe (iuxta quod canones iubēt) manus eis imponat:bn̄dictaȝ[h] aquā ſuper eos ſpargat:cinerem prius mittat:deinde cilicio capita eorū operiet:⁊ cuȝ gemitu crebris ſuſpirijs denūciet eis:quoniā ſicut adam proiectus eſt de paradiſo:ita ipſi pro peccatis ab eccleſia abijciūtur:poſtea iubeat miniſtris[i] vt eos extra ianuas eccleſie expellāt:clerus vo ꝓſequatur eos cū reſpōſorio ſcilicet: In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo: vt videntes ſanctā eccleſiaȝ pro facinoribus ſuis tremefactā atq̄ȝ cōmotam nō paruipendāt penitentiā. In ſacra autē domini cena[k] rurſus ab eoꝝ decanis ⁊ eorū preſbyteris eccleſie liminibus repreſententur[l].

¶ Hanc penitentiam nulli vnquā clericorum agere cōceditur:atq̄ȝ ideo huiuſmodi penitentes ad clerū admitti prohibētur. ¶ Unn̄ in charthagineū.conci.v.ſtatutuȝ eſt.

¶ Clericis nō imponit manus tanquam penitentibus.

Confirmādum eſt vt ſi quādo preſbyteri vel diaconi i aliqua grauiori culpa cōuicti fuerint:qua eos a miniſterio neceſſe ſit remoueri ad tempus: nō eis manus tanquā penitētibus[m] vel tanq̄ȝ fidelibus laicis imponatur:neq̄ȝ vnq̄ȝ permitten-

i ¶ Miniſtris.id ē hoſtiarijs ad quorum hoc ſpectat officium.vt.xxi.diſti.cleros.⁊.xxv.diſtinctio.perlectis.

k ¶ Cena.J.de conſecratio.diſtinctio.ij.in cena.

l ¶ Repreſentētur. Ita ſit quolibet anno vt tali die intitantur in eccleſiaȝ:⁊ licet ſtent in eccleſia:non tamen cōmunicabunt cum alijs in euchariſtia.vel oſculo.⁊ ſic erūt vſq̄ȝ ad octauā paſche:⁊ tunc iterum exibunt de eccleſia:⁊ erunt extra eccleſiam vſq̄ȝ ad talem diem ſequētis anni:⁊ hoc fiet vſq̄ȝ ad finem penitentie:⁊ etiam ſi bene penitet ſecūdo vel tertio anno poteſt ei reddi ingreſſus eccleſie.vt.xij.queſtio.ij.de viro.⁊.xxxij.qō.ij.latorem.quādoq̄ȝ etiam vſq̄ȝ in finē vite manebit extra eccleſiaȝ.vt.xxxiij.queſtio.ij.admonere.⁊ hec intromiſſio fit a ꝓprio ſacerdote: niſi ſolēniter debeat recōciliari eccleſie.ſ finito tempore penitentie vel ēt ante ſi epiſcopo viſum fuerit expedire: hanc eni ſolus epiſcopus pōt facere vt.xxvi.qō.vj.c.i. Item ſolēnis penitentia nō eſt imponenda niſi ꝓ crimine manifeſto ⁊ enormi qō totā vrbeȝ cōmouit.xxvj.q.vj.c.vlt.

Sed

Penitentes ſolēniter q̄ tempore ante eſt tra ec

¶ Hanc. ¶ Caſus. Dicit Gratia.in hoc.§.ꝙ nulli clericorum permittitur agere ſolēnem penitentiam:⁊ ideo huiuſmodi penitentes non admittuntur ad clerum.

Confirmandum. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca.ꝙ ſi preſbyter vel diaconus aliquid cōmiſerit propter quod debeat a miniſterio eccleſie remoueri:non tn̄ propter hoc eis ſolēnis pn̄ia iniungat ſicut laicis cōſueuit imponi. In fine dr̄ ꝙ rebaptiçati ordinari nō pmittunt.

m ¶ Penitētibus.niſi ſit depoſitus:tunc poteſt ſolēneȝ penitentiam facere:⁊ ſic intelliguntur ꝯtraria.de peni.diſt.vj.ſacerdos tamen publicā penitentiam pōt facere ſacerdos.vt.xxviij.di.preſbyter.xxx.di.ſi quis pſbyter.⁊.lxxxj.di.ſi quis ep̄s.⁊ hoc pro publico crimine nō ꝓ priuato.

Illud quoq; nobis par[b] fuit ꝓuidere: vt ſicut penitentiam agere nulli vnquã conceditur clericorũ: ita poſt penitudinem ac recõciliationem cuiq; laicorum nõ licet honorem clericatus adipiſci: quoniam quãuis ſint omniũ peccatorum cõtagione mundati: nulla tamẽ gerendorũ ſacramentorũ debent inſtrũ[c] accipere q dudũ[d] fuerũt vaſa vitiorũ. ¶ Itẽ Leo papa.

¶ Preſbyteris ⁊ diaconibus tanquam penitentibus non debent manus imponi.

Alienum[e] eſt a cõſuetudine eccleſiaſtica vt qui in pſbyterali honore aut diaconij gradu fuerint conſecrati: hi pro crimine aliquo per manus ĩpoſitionẽ remediũ accipiant penitendi: quod ſine dubio ex apoſtolica traditione deſcẽdit: ſm quod ſcriptum eſt. Sacerdos ſi peccauerit: quis orabit ꝓ eo? vnde hmõi lapſis ad ꝓmerendam miſericordiaʒ dei priuata eſt expetenda ſucceſſio[f]: vt illis ſi ſatiſfactio fuerit digna: ſit etiam fructuoſa. ¶ Probãtur etiam auctoritate toletani concilij huiuſcemodi penitentes ad clerum nõ admittẽdi: in quo ſic ſtatutum eſt.

¶ Cauſa neceſſitatis ad clerum penitentes admittãtur.

Placuit vt penitentes non admittãtur ad clerum: niſi tantum ſi neceſſitas aut vſus[g] exegerit: tunc deputentur inter hoſtiarios vel inter lectores: ita vt epiſtolam[h] vel euangelium non legant. ¶ Si qui aũt ordinati ſunt in diacones inter ſubdiacones ita habeantur vt manuʒ non imponant[i]: nec ſacra contingant. Cum vero penitentem dicimus: qui poſt baptiſma aut pro homicidio: aut ꝓ diuerſis criminibus grauiſſimiſq; peccatis publicam penitentiam gerens ſub cilicio diuino fuit recõciliatus altario. ¶ Apoſtate[k] quoq; ad clericatus officium admitti non debent. ¶ Unde in concilio arelateñ. ſecundo.

¶ Ad clericatus officium non admittantur apoſtate.

Hi qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant: ⁊ ad ſecularẽ[l] redeunt cõuerſationem: ⁊ poſtmodum penitentium remedia non requirunt ſine penitentia cõmunionem penitus nõ accipiant: quos etiã iubemus ad clericatus officiũ nõ admitti ⁊ quicũq; ille ſit poſt penitentiã habitũ ſecularẽ[m] accipe nõ preſumat: qd̃ ſi preſumpſerit ab eccleſia[n] alienꝰ habeatur. ¶ Diſtinctio.lj.

a ¶ Rebaptiʒati.ſcienter: vt.J. de conſe. diſtin. iiij. qui bis. tamen in habitu clericali vel regulari ſemper erũt: vt de conſecra. diſtinctio. v. dictum.

Illud. ¶ Caſus. Queſitum fuit an laici qui ſolẽnem penitentiam egerunt: mundati a cõtagione peccatoꝝ omnium valeãt promoueri. Et reſpõdet ſyricius papa ꝙ ſicut clericis non permittit agere ſolẽnem penitentiam: ſic nullus laicorum poſt ſolẽneʒ penitentiam poteſt ꝓmoueri: cũ dudũ fuerit vas vitiorũ. ... duʒ eſt vt rebaptiʒati[a] ad clericatus gradum promoueantur. ¶ Unde ſyricius papa.

¶ Nec clerico penitentiam agere: nec penitenti ad clericatum accedere permittitur.

b ¶ Par.i.equuʒ.

c ¶ Inſtrũ.i. ordines vel vtenſilia.

d ¶ Qui dudum. ſi.J.lxj.diſti.in ſacerdotibus. arg. cõtra ſ.eo.ferruʒ.⁊.xxxiij. q.ij. admonere.

Alienum. ¶ Caſus. Quidam queſiuit a leone papa an preſbytero vel diacono ſolẽnis penitentia ſit imponenda? ⁊ reſpõdet ꝙ non: qꝛ ſic eſt traditum ab apoſtolis vel apoſtolicis. Sed hmõi lapſis ſecretꝰ locus eſt requirendus.ſ.monaſteriuʒ vbi ſi digne peniteãt valeant ad ſtatum priſtinum reduci. Quod dicitur in ſequen.§.patet.

e ¶ Alienũ eſt. hec omnia capitula loquuntur de ſolenni penitentia. iiij.a

f ¶ Succeſſio. nec tñ credenduʒ eſt ſtatim ꝙ cauſa penitentie ſit in monaſterio nam quandoq; boni viri ingrediũtur monaſteriũ qꝛ meritum augere deſiderant. xvij. qõ. ij. ſunt qui dicunt.

Placuit. ¶ Caſus. Statutũ fuit in concilio Toletano: vt ſolẽniter penitentes non promoueantur: ſi tamẽ neceſſitas vel vtilitas exegerit: ad minores ordines poterunt ꝓmoueri ita ꝙ ad maiores non promoueanť in quibus epiſtolam vel euãgelium legere poſſunt: ſi qui tamẽ eorum ꝓmoti fuerint in diacones inter ſubdiacones rediganť: ita tñ ꝙ manũ altari nõ imponant: nec ſacra cõtingant. Item cum dubitaretur quis eſſet ſolẽniter penitens: reſponſum fuit in cõcilio vt ſolẽniter penitens diceretur qui poſt baptiſma pro homicidio vel pro alio graui crimine publicã gerens penitentiam ſub cilicio diuino fuerit altario reconciliatus. Quod ſequitur in.§.pater.

g ¶ Aut vſus.i. vtilitas. hec enim inducunt diſpenſationem.j.q.vij.tali. vel vſus.i.conſuetudo. Sic eſt argumentũ ꝙ conſuetudo attendiť circa ordinãdos: vt dixi xij.diſtin. nos conſuetudinem.

h ¶ Epiſtolã.arg.ꝙ difficilius diſpenſať cum penitẽte q̃ cuʒ bigamo: vt.xxxiiij. diſtin. lector.

i ¶ Nõ imponãt.i. nõ miniſtrent in officio ſubdiaconatus ſed tm̃ nomen habeant: ⁊ habeãt locuʒ ſubdiaconoꝝ in choro ⁊ in cibo. Et eſt ſimile.xv.qõ.viij. qui admiſit. ⁊ capitu. ſi quis preſbyter.

¶ Apoſtate. hec eſt ſeptima pars huiꝰ diſti. in qua tractat de apoſtatis. Jo.d̃ fã.

k ¶ Apoſtate. Apoſtate dicũtur retro abeuntes a fide religione vel clericatu. xxvj.q. vlti. non obſeruetis. Joan.

Hi qui. ¶ Caſus. Quidam clerici relicto clericali habitu ad ſeculum redierũt: quare queſitum fuit in concilio arelatẽ. an debeant admitti ad cõmunionem corporis xpi? Et reſpõdet ꝙ non niſi reſipiſcant: nec etiaʒ ad clericatus officium admittanť. Poſt penitentiam vero habitum ſeculareʒ nõ aſſumant quod ſi fecerint excõicentur.

l ¶ Ad ſecularem. Quod fieri nõ licet: qꝛ q ſemel habuit tonſuram clericalẽ: ſemper vtetur ea: vt xxxij.di.ſi qui clerici xx.q.iij.eos. Jo. hoc tene pro certo: ꝙ in minoribus ordinibus conſtitutis poteſt contrahere ⁊ ad ſeculum redire: nec tunc debet ferre tonſuram nec apoſtata iudicatur: vt extra de cleri.coniuga. ioannes. Si autem retinendo eccleſiam dimitteret tonſuram ⁊ habitum: vel religioſus religionem ſuam apoſtata iudicatur: vt extra de apoſta.c.j.⁊ vltimo.

m ¶ Seculare.q̃cq̃d interim acq̃ſierit cedet monaſterio.xviij.q.ij.abbates.⁊.C.de epiſ.⁊ cle.l.vlti.§.hoc etiã.

n ¶ Ab eccleſia. vt.s̃.ea.diſtin. capitu.ſi quis poſt remiſſionem.

Cõſuetu do attendiť q̃n circa ordinandos. Diſpenſať cum bigamo facilius q̃ʒ cũ penitente.

Apoſtate q dicunť.

Tonſurã ferre non teneť qui in minoribus cõtrahit.

Diſtinctio.lj.

Ece. ℭ Caſus. Supra oſtenſum eſt ꝙ cri minoſi ⁊ ſoléniter penitentes ꝓmoueri nõ poſſunt. In hac vero.lj. di. oſtendit Gratianus ꝙ curiales ⁊ armata militia vtentes ⁊ aduocati ꝓmoueri non poſſunt: quod probat.c. ſequens.

Curiales triplici rõne nõ pñt ꝓmoueri

a ℭ Adiecit quoqȝ. Triplex aſſignat̃ ratio quare officiati ſiue curiales non ꝓmouent̃. Una eſt ratio: q꞉ frequẽter cõtrahunt irregularitatem ex officio ſuo vt.ĩ.c.j.⁊.ij. Secũda q꞉ multum moleſtatur eccleſia cũ tales repetunt̃: vt.ĩ.c.ij.⁊.iij. Tertia ratio: q꞉ p̃ſumitur ꝯ eos ꝙ non cauſa religionis ordinent̃: ſed vt fugiant ratiocinia. liij. di. legẽ ✠. Quidã addunt duas alias rationes.ſ. ꝙ eccleſia triſtat̃ de eis cũ repetuntur: de qb⁹ gaudere deberet. Item ꝓpter voluptates q̃s forte habuerunt in ſuis officijs: vt.ĩ.c. p̃terea. Dicunt̃ autẽ large curiales oẽs q aliquo modo ſunt obligati curie ſiue milites ſiue aduocati forẽſes ſiue iudices ſiue officiati ſiue hiſtriones: ſed iſti ꝓhibent̃ a ꝓmotiõe vt ſequit̃. Nullus ergo officialis ꝓmouet̃ niſi prius ſit abſolutus a curia: poſtea ſic: dum tñ ſeua nõ exercuerit: nec effuderit ſanguinẽ humanũ: nec turpia ⁊ inhoneſta facta fecerit vt hiſtriones. De iudicibus aũt ⁊ aduocatis eſt dicendũ ꝙ ſi tm̃ interfuerunt ciuilibus cauſis nõ repellunt̃: vt lxj. di. oſius. ⁊ hoc eſt verum ſi poſt baptiſma hmõi officium exercuerũt: ſecus ſi ante: vt.ĩ.eo.c. ſi qs. Baȝ tñ dicit ꝙ ſi ante baptiſmũ aliquis ex officio occidit hominẽ: talis poſt baptiſmũ nõ põt promoueri: q꞉ baptiſm⁹ tm̃ crimina extollit: vt xxvj. di. deinde.⁊.c. vna. B. dicit ꝙ poteſt: q꞉ non debet eſſe melioris conditionis peccans q̃ȝ non peccans. ad hoc facit. ff. quod vi aut clam. ſeruius.

✠ ℭ Adde ꝙ obligatus ad raticcinia: nullaten⁹ põt ꝓmoueri. not. i l. officiales. C. de epiſ. ⁊ cleri.

Curiales ꝙ dicunt̃.

Ece ꝙ criminoſi vel nõ vere penitentes: vel publicã penitentiã agẽtes a ſacris ꝓhibent̃ ordinibus. ℭ Adiecit[a] quoqȝ ſancta mater eccleſia: vt curiales aut poſt baptiſma militãtes: aut in foro decertantes a ſacris prohibeant̃ ordinibus.

ℭ Unde ait Innocẽ. papa.

ℭ Poſt baptiſmũ militantes vel in foro decertantes a ſacris ꝓhibentur ordinibus.

Aliquãtos ex his qui[b] poſt acceptã baptiſmi gr̃am in forenſi exercitatiõe[c] verſati ſunt: ⁊ obtinendi pertinaciaȝ ſuſceperũt accitos ad ſacerdotiũ[d] eſſe comperim⁹: de quoꝝ numero aliqui ꝓhibentur ad ſacerdotiũ aſſumi aliquãtos ex militia[e] qui cuȝ poteſtatibus obedierunt ſeua neceſſario p̃cepta ſunt executi: aliquantos ex[f] curialibus qui dum parerẽt poteſtatibus que ſunt ſibi imperata fecerunt: aliquãtos qui voluptates[g] ⁊ editiones[h] populis celebrauerũt ad honorem ſũmi ſacerdotij perueniſſe: quorum omniũ neminem ad ſocietatem quidẽ ordinis cleri

ret in ꝓuincijs hiſpanoꝝ patienter tolerat eos. Uerũtamen ꝓhibet ne de cetero talia fiat: ⁊ ſi contra factum fuerit ordinati cum ſuis ordinatoribus deponentur.

b ℭ Qui poſt. hoc ideo dicit: q꞉ quecũqȝ peccata qs fecerit ante baptiſmũ non imputantur ei poſtea: vt.ĩ. eo. ſi quis poſt.⁊.ſ̃. di. proxi. ſi quis viduã.⁊.c. placuit. ⁊. xxvj. diſtinctio. vnius.

c ℭ Exercitatione. vt aduocati.

d ℭ Ad ſacerdotiũ. Quicũqȝ fuit accuſator aut aduocatus: aut iudex aut teſtis vel etiã notarius in cã ſanguinis nõ põt ꝓmoueri: vt.ſ̃. di. proxi. ſi qs viduã. nam cõſtat ꝙ clericus nõ poteſt eſſe accuſator in cã ſanguinis: vt ij. q. vij. ſi quis.⁊.c. ſicut ſacerdotes. nec iudex. xxiij. q. vi. his a quibus nec teſtis. xj. q. i. teſtimonium nec notarius. xxiij. q. iiij. illud.⁊ in extrauagã ne cle. vel mo. ſniam. Baȝ. tñ intelligit hoc de aduocato accuſatoris: nã cuilibet licitũ eſt defendere reũ. xxiij. q. v. reos. ⁊. C. de epi. audi. addictos. Et ſi obijciat̃ ei nõne ſi accuſator deficit puniet̃ pena talionis: ⁊ ſic videt̃ hoc imponendũ aduocato qui obtinẽdi pertinaciam ſuſcepit? Sed ipſe rñdet: q꞉ ad hoc non egit aduocatus vt accuſator puniret̃: ſed vt reus abſolueretur. Iteȝ q꞉ alio iudicio agenduȝ eſt de calũnia accuſatoris: ⁊ dicit clericum appellare poſſe ꝓ cõuicto in cauſa ſanguinis: q꞉ ibi quilibet auditur appellans: vt ff. de appel. l. non tantum. ⁊ ſi cauſam ap. poteſt exercere. Prior opi. magis eſt tuta vt nec pro accuſatore nec ꝓ reo poſſit clericus aduocare ✠: nec ob. xxiij. q. v. reos. q꞉ ibi non dicitur ꝙ aliquis poſſit patrocinari pro dãnatis: ſed poſſumus intercedere pro eis: licet enim aduocatus rei non intendat ad hoc ꝙ accuſator puniatur: tamen per quãdam conſequentiam tendit ad hoc: vt xv. q. i. merito. ⁊ argumẽ. j. queſtio. iij. ſi quis obiecerit. ad idem argumẽ. op. ſ̃. diſtin. proxi. clericum.

e ℭ Ex militia. id eſt milites.

f ℭ Ex curialibus. id eſt off. ciatis.

g ℭ Uoluptates. id eſt ludibria quibus voluptatibus excitabantur homines.

h ℭ Et editiones. que narrabant̃ voluptatis cã: ſcȝ tad

Aliquãtos. ℭ Caſus. Quattuor genera hoium notantur in hoc capitulo ſcȝ aduocati milites curiales. i. officiales ⁊ hiſtriones: qui poſtq̃ȝ exercuerunt officia ſua ſunt in ſacerdotes ordinati ab epis hiſpanie: q. dam etiã ex eis q hiſtriones fuerant: facti ſunt epi. Scribit ergo Innocẽ. papa cuidam archiepo: ⁊ dicit ꝙ tales nõ debuerunt ꝓmoueri. Sed ꝓpter ſcandalũ ꝙ inde fie

edita erant ab hominibus ſcꝫ turpes fabulas vel cãtus.
a ¶ Diſcutienda.i. corrigenda.
b ¶ Remittenda.arg.rõne ſcandali aliquid tolerari.ſi-mile.ſ.diſt.iiij.deniqꝫ.xxviij.di de ſyracuſane. ⁊ notaui xliiij.di.comeſationes. ✠ Item arg.ꝙ aliquid ꝓhibetur fieri factum tñ tole-ratur.vij q.i. epſ in dioceſi .ſ. di. proxi. quicunqꝫ. Joan.

Deſignata. ¶ Caſus Que-rebatur vtrũ illi q ſeu a exercuerũt iu-dicibus obtẽperan-do poſſint ꝓmoue-ri.Et rñdet Innocẽ-tius ſi hoc fecerunt poſtqꝫ fideles ſunt fa-cti ꝓmoueri nõ poſ-ſunt. Idem dicit de curialibus: quorũ quidam ⁊ ſi de iure ꝓmoueri poſſint:ta-men qꝛ eccleſie tri-bulationẽ ſuſtinent cũ a curia repetũtur ꝓmoueri nõ debent.
c ¶ Fidelis .i. poſt baptiſmum.
d ¶ Admiſtrauerit. curie i ſeuis acub⁹.
e ¶ Qui debeant. ex merito vite:⁊ eſt ar-gumentum hic ꝙ ſi aliquid eſt pro me ⁊ aliud cõtra me:ma-gis nocet mihi qđ eſt contra me qꝫ ꝓſit id qđ eſt pro me. ſic lvj. di.iſmael.⁊.ff.q. ad li.procla.non li-cet.l.vlti.⁊ extra de offi.deléga.ſup que-ſtionum.§.ſi vero. in ſi. arg. contra.ff. de iure fiſci.nõ intel-ligitur.§.i. ⁊ ex̃ de re iudi.cãm.in fine.

eorum oportuerat puenire: que ſi ſingula diſcutienda[a] mandaremus: nõ modicos motus aut ſcandala hiſpaniẽ-ſibus ꝓuincijs quibus mede-ri cupimus de ſtudio emen-dationes idiceremus. Idcir-co remittenda[b] potius hec ꝑu-tamus. Sed ne deinceps ſi-milia cõmittantur dilectiõis veſtre maturitas ꝓuidere de-bebit: vt tante vſurpatiõi nũc finis neceſſarius imponatur: eo vꝫ cõſtituto: vt quicũqꝫ ta-les ordinati fuerint cum ordi-nã oribus ſuis deponantur.

¶ Itẽ felici epõ miceriano.

¶ De quibus laicis aliq ad clericatũ non pñt peruenire.

Deſignata ſunt generã laicoꝝ de quibus ad clericatũ aliq venire non poſ-ſunt: ideſt ſi qs fidelis[c] admi-niſtrauerit[d]. De curialibus aũt manifeſta eſt ratio: qñ ⁊ ſi inueniant̃ hmõi viri q de-beant[e] clerici fieri: tamẽ qñ ſepius a curia repetunt̃ cauẽ-dum eſt ab his propter tribu-lationem que ſepe[f] de his ec-cleſie prouenit. Idem.

¶ Non admittantur curia-les ad clericale officium.

f ¶ Sepe. Argu.aliquid ſtatui propter cautelam futu-rorum: vt.xxviij.diſtin.de ſyracuſane.liiij.diſtin. gene-ralis.xxiij.diſtin.in nomine domini.

PReterea. ¶ Caſus. Quidam volebant ꝓmouere curiales:cõſultus fuit papa ſuꝑ hoc a quodam ar-chiepõ ſcꝫ an poſſent ꝓmoueri? Et rñdet ꝙ non: ꝓpter tres rationes. Prima eſt:qꝛ maiorem triſticiam hꝫ ec-cleſia de eis reuocandis qꝫ habuit gaudium de aduen-tu eorum. Nam imperator pñſens quãqꝫ inſtitit ſupra-dicto archiepõ preſente vt tales in minoribus non ſo-lum ordinibus ordinati: ſed etiã a ſacerdotium ꝓmo-ti reducerentur. Secunda ratio eſt:qꝛ tales in ſuis offi-cijs voluptates turpes exercuerunt. Tertia ratio eſt:qꝛ pñfuerunt vel interfuerũt apparitorib⁹ ⁊ ludis mimoꝝ.
g ¶ Functionibus.i.officijs:⁊ intelligit̃ de his qui ali-cui officio obligati ſunt: vt tutores ⁊ curatores vel pro-curatores qui finito officio ſuo licite ꝓmouentur: vt extra de obligatis ad ratiocinia.c.vnico. Nam qui ex ad-miniſtratione aliqua eſt obligatus reipublice non po-teſt ꝓuehi ad honores: vt.ff.de mune.⁊ ho.reſcripto.

§.debitores.ſecus ſi obligatus eſt pro aliquo debito vt ibi dicitur.⁊.C.de epiſco.⁊ cleri.quiſquis emerſis. Sed quid ſi aliquis eſt obligatus ad ſcribendum aliquid ad quod forte iuramento tenetur: nunquid talis poteſt cõuerti in monaſterium? Dicit hug.ꝙ ſic:nec ſit iniu-ria illi cui ſeruire te-net̃:qꝛ inſtinctu ſpi-ritusſãcti ſit.ſic. xiiij. q.v.dixit.arg.pro eo extra de voto.ſcriptu-re. ⁊ extra de cõuer. cõiuga. ex publico. ⁊.c.vlti.⁊.xxxiij. q.ij. c.admonere. xix. q. ij. due. ſicut ſoluit̃ ingratitudo religio-nis ingreſſu: vt. xix. q.iij.c.j. Sed ecõtra videtur ꝙ etiã mor-tuus debitor nõ po-teſt ſepeliri inuito creditore niſi ſatiſfa-ciat ei: vt extra de ap. qua frõte. Satis vi-detur ꝙ poſſit intra-re: ⁊ ꝙ monaſterium non in amplius te-netur qꝫ ad ipſum peruenerit niſi po-ſtea ratione ſui ad pinguiorem fortu-nam perueniat per ſucceſſionẽ aliquã: vt.xix.q.vlti. ſi qua. Uel dic ꝙ in mona-ſterio exiſtẽs poteſt exequi tale officiũ dum tamẽ nõ negli-gat diuinum obſe-quium: vt. xcj. di-ſtinctio. clericus.
h ¶ Muneribus. ideſt officijs mune-rum minorum.
i ¶ Inſtabat. tamẽ facti ſacerdotes non reſtituuntur. liiij. diſtin.ex antiquis.

Obligat⁹ ad aliqđ faciendũ nõ impe-ditur in-gredi mo-naſteriũ.

PReterea frequenter q-dã ex fratrib⁹ nr̃is cu-riales vel qbuſlibet publicis functionibus[g] occupatos cle-ricos facere cõtendunt: pro quibus poſtea maior eſt tri-ſticia tũc cum iam de reuocã-dis eis aliquid ab imperatore ꝑcipitur ꝙ̃ gratia naſcat̃ de accito. ¶ Conſtat enim eos in ipſis muneribus[h]: ideſt mi-niſterijs ⁊ officijs etiã volu-ptates exhibere: quas a dia-bolo inuentas eſſe nõ dubiũ eſt: ⁊ ludoꝝ ⁊ mimorũ appa-ratibus: aut preeſſe aut forſi-tan intereſſe. Sit certe in exẽ-plũ ſollicitudo ⁊ triſticia fra-trum quã ſepe ꝑtulimus im-peratore pñſente: cuꝫ ꝓ his ſe-pius rogaremus quam ipſe nobiſcũ poſitus cognouiſti: qbus nõ ſoluꝫ inferiores cle-rici ex curialibus: verũ etiam in ſacerdotium conſtituti in-gens moleſtia vt redderen-tur inſtabat[i]. Item ex con-cilio toletano ſecundo.

¶ Non ꝓmoueatur ad dia-conatũ q poſt baptiſmũ ad fi-delẽ necandũ accinct⁹ fuerit.

SI qs[k] poſt acceptũ ba-ptiſmuꝫ militauerit[l]: ⁊

SI quis poſt. ¶ Caſus Aliquis ex precepto vel au-ctoritate maioris poſt baptiſma cingulum mili-tare accepit ad vexandũ fideles ⁊ necauit: queſitum fuit in concilio toletano an poſſit ꝓmoueri. Et reſpondet ꝙ de iure promoueri nõ poteſt: ⁊ ſi non peccauerit ⁊ ſi di-ſpenſatiue ad minores ordines fuerit ꝓmotus: diaco-nus tamen fieri non poteſt. Uel aliter. Aliquis accinxit gladium ad necandum fideles: non interfecit tamen ſed per eum non ſtetit: queritur vtrum poſſit promo-ueri? Et reſpondet ꝙ non: niſi diſpenſatiue in minori-bus ordinibus ita ꝙ diaconus non fiat.
k ¶ Si quis. Pone caſum.j.de peni.di.j.ſi quis cum telo. Alij ponunt caſum de officiali.
l ¶ Militauerit. Milites vt videtur nõ poſſunt ꝓmo-ueri ſine licentia pape xix.q.iij.monaſterijs.ſed intelli-go illud de his qui irregularitatem cõtraxerunt. Unde nõ concedo ꝙ hoc ſolum impediat ꝓmotionem ꝙ gla-dium aſſumpſit ⁊ militiam: niſi ſeua facta exercuit: vt j.liij.di.legem.ſi vero ſepe interfuit bellis ⁊ per eum nõ ſtat quin occiderit aliquem licet non occidat: tamen

Milites an ꝓmo-ueri pñt.

propter ambiguum duplicitatis non admitterem ta-
lem ad clerum.argu. xxiij.q.v.excõmunicatorum.
a ¶ Ac cingulũ.i.characterẽ militarẽ: vt.j.q.j.ꝙ qdã.i fi.
b ¶ Si ad clerum.i.ad ſubdiaconatum.
c ¶ Admiſſus fuerit.ex diſpenſatione.

hoc credo ꝙ circa notũ ſolo facto diſpenſat: ſed nõ circa
ignotũ: qꝛ noti examinatione nõ egẽt: vt.xlvij.di. de pe-
tro. Conſulo tñ ꝙ teſtes vel lr̃as habeant ſup diſpẽſatio
ne facta ſibi. Uel dic ꝙ hic redarguunt illi qui ex cõtem
ptu ordinãt aliquos nõ examinando eos: vt.lxiij.di. di-

clamidem ſumpſerit ac cingulum[a] ad necanduz fideles etiã ſi grauia non admiſerit: ſi ad clerũ[b] admiſſus[c] fuerit diaconi nõ accipiat dignitatẽ.

Item ex concil. toleta.iiij.

¶ A quibus debꝫ eſſe imunis qui in epiſcopũ ordinat.

QUi in aliquo[d] crimine detenti ſunt: qui infamie[e] nota aſpſi ſunt: qui ſcelera aliqua per publicã penitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt: qui in hereſiz lapſi ſũt: vł qui in hereſi baptizati ſũt aut rebaptizati eſſe noſcunt: qui ſemetipſos abſciderunt: aut qui naturali defectu mẽbrorum minus habere noſcũtur: qui ſecũde vxoris cõiunctionẽ ſortiti ſunt aut numeroſa cõiugia frequentauerunt: qui viduã vel a marito relictã duxerũt aut corruptarum mariti fuerũt: qui cõcubinas[f] aut fornicarias habuerunt: qui ſeruili ꝯditioni obnoxij ſunt qui ignoti ſunt q neophiti vel laici[g] qui ſeculari militie dediti ſunt qui curie nexibus obligati ſunt qui inſcij litterarũ qui nõduz ad triginta annos peruenerunt q per gradus eccleſiaſticos non aſcenderũt qui ambitu honorem querũt qui honorem muneribus obtinere moliũtur qui a deceſſoribus[h] in ſacerdotium eligunt. ¶ Sed nec ille deinceps ſacerdos erit quẽ nec clerus nec populus ꝓprie ciuitatis elegit: vel auctoritas metropolitani vel cõprouincialium ſacerdotũ aſſenſus nõ exquiſiuit. Quicũqꝫ igitur deinceps ad ordinez ſacerdotij poſtulatus ⁊ i his que ꝓdicta ſunt exquiſitus: licet in nullo horũ deprehẽſus fuerit ⁊ examinatus ꝓbabili vita ⁊ doctrina extiterit: tũc ſm ſynodalia vel decretalia cõſtituta cum omniũ clericorum vel ciuium volũtate ab vniuerſis comprouincialibꝰ epĩs aut certe a tribus in ſacerdotem die dñico[i] cõſecrabitur: cõuenientibus ceteris qui abſentes ſunt ſuis lr̃is ⁊ magis auctoritate vel ꝓſentia eius qui vere metropolitanꝰ epſ eſt conſtitutus. Epſ autem cõprouincialis ibi conſecrandus eſt vbi metropolitanus elegerit. Metropoli autem nõ niſi in ciuitate metropoli[k] cõprouincialibus ibidem cõuenientibus[l]. ¶ Si quis aũt deinceps contra predicta vetita canonum ad ſacerdotij graduz indignꝰ aſpirare cõtenderit: cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.

¶ Diſtinctio. lij.

QUi vero pretermiſſis aliquibus gradibus nõ ſuperbia: ſed negligentia ad maiorem aſcenderit gradum: tãdiu a maioribus abſtineat quouſqꝫ cõgruo tempore pretermiſſos accipiat.

¶ Unde Alexan.ij. ſcribit grimaldo conſtantienſi epõ.

¶ De eo qui ſubdiaconatꝰ ordine poſtpoſito diaconus ⁊ presbyter eſt ordinatus.

SOllicitudo dilectionis tue ſtuduit conſulere:

Diuiſio.

QUi in aliquo. ¶ Caſus. Hoc capitulũ diuidit in duas partes. In prima parte aſſignant xxvj. ipedimenta q̃ repellũt ab epatu vel archiepatu: vel etiaꝫ ab alia dignitate. In ſcd̃a pte q̃ icipit ibi: ſed nec ille. di ꝙ epſ debꝫ eligi a clero ⁊ a pplo ciuitatis auctoritate metropolitani q poſtea legitime examinatꝰ ab oibꝰ epĩs de ꝓuicia vel a tribꝰ de cõſenſu alioꝝ die dñica ꝯſecret auctẽ metropolitani ⁊ vbi ipſe elegerit. Metropolitanꝰ vero in ciuitate metropolitana ab epĩs ſue ꝓuincie ꝯſecrabit. Et ſi ordinati vel ordinatores contra hoc egerint: honoris ſui periculo ſubiacebunt.

Epi ⁊ archiepi a quot ſunt cõſecrãdi.

d ¶ Qui in aliquo. Primo ponit vigiti ſex ipedimenta q̃ impediunt ꝓmouẽduz epm. Scd̃o dicit ꝙ epſ ad minus a tribus epĩs eſt cõſecrãdus ibi: vbi metropolitano placuerit. Metropolitanꝰ autẽ eſt cõſecrandus in ciuitate metropoli a ſuis ſuffraganeis.
e ¶ Infamie. etiã de facto: vt dixi.ij.q. vij. c.ipſi apoſtoli.
f ¶ Qui ꝯcubinas. Ex hoc vi ꝙ epſ ipſo facto non diſpẽſet. ſi eniꝫ ipſo facto diſpẽſaret q̃re hic puniretur ꝓmouẽs ꝯcubinariũ cum tñ cũ ipo poſſit diſpẽſare ipſo facto: vt ex̃ de iudi. at ſi clici. ⁊ facit ad hoc lxxxj.di.ſi q. ⁊ extra de ſchiſma. frñitatis. ⁊ ex̃ de ꝓben. referẽte. Item ſm hoc epſ ſp diceret ſe diſpẽſaſſe vt ſic nõ puniret. Dd̃ aũt ipo facto diſpenſet ꝓbat ex̃ de fil. presby. veniẽs. ⁊.xxviij. diſt. diaconi liiij. di. ſi ſeruꝰ. ⁊ ex̃ de reſti. ſpo. lr̃as. §. opinioni. vbi habes ꝙ eccleſia mandando vel diſſimulãdo diſpenſat. Et

Concubinariuꝫ ꝓmouens an vi cuꝫ ipſo diſpẽſare.

ctum.⁊.c.qcunqꝫ. ⁊ tñ indiſcreta diſpẽſatio redarguit hic: ⁊ in oibus ſilibꝰ. ex̃ de preben. de multa.
g ¶ Laici. nõ eni repente de laico fiet epiſcopꝰ. lxi.di. c.j.⁊.ij.
h ¶ Qui a deceſſoribus. niſi in hoc papa diſpẽſauerit: vt. vij. queſtio.j. petiſti.
i ¶ Dñico. hora tertia. lxxv.di.ꝙ die.
k ¶ Metropoli. In ꝓpria ciuitate conſecrandus eſt metropolitanꝰ. vt ſ.⁊.lxiij. di. metropolitano.

Metropolitanus ꝓpria ciuitate ꝯſecrãdus. Archiepi a qbus cõſecrandus.

l ¶ Cõuenientibus. Hic habes ꝙ metropolitanꝰ ꝯſecrandus eſt a ſuffraganeis: vt lxvj.di.c.j. ex̃ de tẽpo. ordi. ſi archiepſ. ⁊ i auc̃. de eccleſi. ti. §.j. coll.ix. Arg. ꝯ.xxiij. q.j. pudẽda. vbi di ꝙ a papa ſit cõſecrandus: ſed ꝓmum eſt de iure: papa tñ iam ꝓſcripſit ꝯ ius illud.

Diſtinctio.lij.

QUi vo. ¶ Caſus. Supin primõ capitulo dicitur ꝙ qui per gradus eccleſiaſticos nõ aſcenderunt: nõ debent eſſe epi. Cuius verbi occaſione ſupponitur hic. lij. diſtin. in qua oſtendit ꝙ ſi quis ꝓtermiſſo ordine minori aſcenderit ad maiores non ſuperbia ſed negligentia: abſtinere debet a maioribus donec pretermiſſum ordinez ſuſcipiat: quod probatur ſequenti.c.

SOllicitudo. ¶ Caſus. Quidam clericus ordine ſubdiaconatus ꝓtermiſſo negligentia potius q̃ꝫ cõtemptu factus eſt diaconus ⁊ presbyter: quare queſiuit conſtantienſ. epiſcopus an poſſet in officio diaconi vel presbyteri miniſtrare. Et rñdet Alex. tãdiu ceſſet ab offõ ſacerdotali donec in

pximo quattuoꝛ tempoꝝ ieiunio recipiat ſbdiaconatū. a ℂ Subdiaconatus. Uideť ergo ꝙ aliqs pꝛomoueť in ſacerdoté qui nullū habuit oꝛdiné: vt laicus qui fit ſacerdos ſm hug. Sed huic ob.xl.di.ſicut.ꝛ extra de pſby. non bapti.veniés. Sed cōtra.extra de cle.per ſal.pmo.c. vnico.eps aūt non pōt eſſe niſi fuiſſet ſacerdos. vt extra de exceſ.pꝛela. ex lris. in fi.de hoc dixi.xl.diſtin.ſicut. Si vo nō bapriçatus pmoueretur vel chꝛiſmaretur nullū reciperet ſacramētum: qꝛ baptiſmꝰ eſt ianua ſacrametoꝝ. vt.xxxiij.di.§.veꝝ.niſi enim poſitū ſit fundamētum nihil pōt ſuper edificari.vt.j.q.j. cū paulus. Et eſt argu. ꝙ pꝛepoſteratio ſacri nō viciat factuʒ. ar. cōtra.vij.q.j. nihil.xxiij.di. quoꝛūdam.de cōſe.di iiij. omnis. Jo. Sol. dicas ꝙ laicus recipit oꝛdiné ſacerdotij ꝛ etiam epiſcopatꝰ: qꝛ character impꝛimitur: ſi cōferatur in foꝛma eccleſie ab eo qui poteſtaté habet. vt extra de cleri. per ſal.pmo.ca.j.ꝛ hoc dūmodo ſit baptiçatus. nec decre. illa ex lris. in aliquo cōtradicit. B. Diſt.liiij.

Curiales autem. ℂ Caſus. Aſſignatis ſupꝛa qttuoꝛ ratiōibus i.lj.di.in.c.deſignatis. et in.c.ꝑterea.ꝛ in.c.j. quare curiales a pmotione repellūtur: Subiūgit.liiij. di. in qua aſſignat quintā rōneʒ: quia ſcʒ nō voto religionis ſūt eccleſiaſtici: ſed vt officioꝝ ſuoꝛum rōcinia fugiāt. ꝛ hoc pbatur ſeq.ca. b ℂ Curiales. hic aſſignat tertiā cām quare curiales nō pmouentur. Jo.

Legé. ℂ Caſus. hoc.c. diuidiť in duas ptes. Jn pma parte oſtendit Greg. ꝙ qui militie vel qui rōnibus ſunt publicis obligati nec in clero nec in monaſterio ſuſcipi debent: quia vitam ſeculi nolūt fugere ſed mutare: cū eodem modo viuant in eccleſia ſicut in ſeculo.ꝛ hoc pbatur per legem mauricij impatoꝛis: ſed ſi voluerint cauſa religiōis intrare monaſteriuʒ non recipiant: niſi pꝛius a publicis ratiocinijs fuerit abſoluti. Jn ſecūda parte que icipit ibi: Si q vero: dicit ꝙ milites non ſunt pꝛopꝛie i monaſterijs ſuſcipiendi: niſi vita eoꝛū ſubtiliter inueſtigeť ꝛ per triéniuʒ in habitu laicali fuerint pꝛobati.

vtrū poꝛtatoꝛ iſtarū litteraꝝ diaconatus ꝛ pꝛeſbyteratus officiū idoneus ſit peragere necne? cū ad id ꝑpoſtero curſu ſubdiaconatus[a] oꝛdie poſt poſito negligētia potiꝰ ꝙ̃ ſuperbia cognoſcať aſcēdiſſe: vnde nos cōſulēdo charitati tue mandamus vt ab offō ſacerdotali euʒ pꝛohibeas donec pꝛoximo quattuoꝛ tempoꝛū ieiunio ſubdiaconatus miniſteriuʒ ſibi rite iponas: ꝛ ſic deinceps ad maioꝛa officia eum redire concedas.

ℂ Diſtinctio.liiij.

Curiales[b] autez vt ſupꝛa ſcriptū eſt: ideo oꝛdinari pꝛohibenť: qꝛ frequenter du ab eccleſia repetūtur: plurima incōmoda eccſia cōſeqtur: vel qꝛ ijdem curiales nō voto religionis: ſed vt officioꝛum ſuoꝛū ratiocinia fugiant ad eccleſiā ſe trāſferūt. Unde Greg. papa ſcribit libꝛo.viij. regiſtri oibꝰ epiſcopis de lege mauricij auguſti.

ℂ Quare ſit cōſtitutum ne curiales oꝛdinentur.

Legem[c] quā pijſſimus impatoꝛ dedit ne foꝛtaſſe hi qui militie vel rōnibus ſunt publicis obligati: dū cauſaꝝ ſuarū periculuʒ fugiūt: ad eccleſiaſticū habitū veniāt; vel in monaſterijs cōuertanť veſtre ſtudui fraternitati tranſmittere: ob hāc maxime cauſam: ꝙ hi q ſeculi actiōibus implicati ſunt in clero eccleſie pꝛepoſtere ſuſcipiēdi non ſunt: ✝ qꝛ dum in eccleſiaſtico habitu nō diſſimiliter ꝙ̃ pꝛius vixerāt viuunt: nequaꝙ̃ ſtudent ſeculū fugere ſed mutare: ꝙ ſi etiam tales qꝗ monaſteriuʒ petūt ſuſcipiendi nullo modo ſunt: niſi pꝛius a ratiocinijs publicis fuerint abſoluti. ℂ Si qui vero ex militaribus[d] viris annumerari in monaſterijs feſtinant: non ſunt temere ſuſcipiendi: niſi vita eoꝛū ſubtiliter inquiſita fuerit ꝛ iuxta noꝛmam regularem in ſuo[e] habitu per triennium[f] pꝛobati tunc monaſticuʒ habi-

c ℂ Legé quā pijſſimus. Not. quaľr ex ſequenti facto ꝛ ꝑcedenti pbatur mediū. vt.xxviij.di. qꝛ. Nā ex bona vita pꝛecedēti ꝛ ſequēti pſumitur mediuʒ.ſ. ꝙ bono çelo petierit habitū monachalé. d ℂ Ex militaribꝰ. Milites nō impedit religio ſacri: qꝛ ꝛ clerici ſacro tenentur epis. vt.xxiij.di. qꝗ. ꝛ tñ eis iuitis pñt intrare religionem.xix.qō.ij. due. e ℂ Jn ſuo. Nota ꝙ in ſuo habitu qſqꝫ pbandus eſt: vt ħ.ꝛ liiij.di.multos.ꝛ ex̄ de reg.ſup eo.ꝛ.xvij qō.ij.ſi qs incognitus. Dicūt tñ qdam ꝙ potiꝰ in monachali habitu pbandus ſit: qꝛ nō ſolum alij ipm pbabūt: ſed et ipſe pbabit aſperitatem oꝛdinis ꝛ habitus ipſoꝛū. qḋ non pōt facere in ſua veſte. Jo. ſed certe licet iura quedā dicant: ꝙ in ꝓpꝛio habitu ſit pꝛobādus quis: cōſuetudo tamé ſe in cōtrariuʒ habet. ꝛ decre. etiā ꝯdicit. ex̄ de reg. ſtatuimꝰ. f ℂ Per triéniuʒ. Jncognitꝰ pbať per triéniū: vt ħ.xvij.q.ij.ſi qs incognitus: ſed laicus cognitꝰ vel clericꝰ ignotus. per biéniuni.xix.q.iij. monaſterijs. cle

Religiōis aſperitas i quo habitu pbanda eſt.

✝ ℂ Ad. de q not. ś.di.lj. in ſum i gl. vni.

Pꝛo bari quis q̃zto tpe debet.

ricus notus per annū.xvij.q.ij.gonſaldus.vel forte nouus ſtatim poteſt recipi extra de regu.ad apoſtolicaʒ.ſed hodie non debet per decre.Alexā.iiij.extra eo.nō ſoluʒ. In cruce ſignatis ſtatuit dimidius annus. Diſtinctio.liiij.

luntas acceſſerit qui in eo ſeruo ſibi aliqd vendicāt poteſtatis:ne poſtea in ſeruitutē redigatur:cum imunis eſſe debeat ab ōi vinculo q caſtris dominicis applicatur. b ¶ Eorū.i.iſtius vel illius diſtributiue:ſufficit enim vnius volūtas ſi plures ſunt dn̄i.vt inſti.de dona.§.erat olim.C.de cōmu.ſer.manu.l.prima.§.ſi autem.

Diuiſio.

S Erui. ¶ Hec di.diuidit in qnq3 ptes. In prima pricipalit tractatur de ſeruis nō ordinādis:qḋ pbatur p decē auctātes ſanctoꝝ.ſecūda ibi:hoc tūc.tertia ibi:ſi ſeruus abſenteʒ.q̄rta: ibi:de ſeruis.qnta ibi:qḋ aūt.Jo.d̄ ſan.

tum deo auctore ſuſcipiant.

¶ Diſtinctio.liiij.

¶ Caſus. Hic intitulat.liiij.di.i qua dr̄ q̄ ſerui ordinari nō debent niſi ꝑus a dn̄is ſuis plenaʒ libertatē fuerint cōſecuti.Oſtēditur ſcḋo qd iuris ſit:ſi ſerui fuerint pmoti non adepta libtate.Tertio qualr ſerui iudeoꝝ ſiue pagani ſiue xp̄iani ab eoruʒ dn̄o debeāt liberari. a ¶ Serui.Primo oſtēdit q̄ nec priuatoꝝ nec eccleſiaruʒ ſerui ſunt pmouēdi:niſi libertatē ſint cōſecuti.Scḋo oſtēdit qd iuris ſit ſi aliter ſint ordiati.Tertio qualr ſerui iudeoꝝ a dn̄o ipſoꝝ valeāt liberari. Nota ergo q̄ nunq̄ʒ ſeruus priuati eſt pmouēdus niſi plenā libertatē ſit cōſecutꝰ:ita q̄ nihil iuris retineat i eo dominꝰ:vt.ſ.eo.quicūq3.ꝛ in.c.nullus.ſi vero ſunt eccliaꝝ nō poſſunt ſilr promoueri niſi primo cōſequātur libertatē.ſ.e.c.iij.ecclia tamē nō pōt manumittere ſeruos ſuos pleno iure niſi det p̄latus duos eiuſdē meriti.xij.q.ij.ep̄s.g nec tūc pleno iure manumittit.vt ibidē colligit.de h̄ diſtī gue.vt ex̄ de ſer.nō or.eo libēriꝰ.ꝛ de re.ec.nō alie.cōſenſus.

Seruꝰ priuati ſine libertate nō poteſt pmoueri.

S Erui[a] autē ordinari phibētur:niſi a proprijs dominis libertatē legitimam conſequantur.

Unde Leo epiſcopus ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Seruus ad clericatꝰ officium non promoueatur.

N Ullus ep̄oꝝ ſeruū alterius ad clericatꝰ officiuʒ promouere p̄ſumat:niſi forte eoꝝ[b] petitio aut[c] voluntas acceſſerit:qui[d] aliqd ſibi in eo vendicant ptātis.debet eni eſſe imunis ab alijs qui diuine militie eſt aggregandus:vt a caſtris dn̄icis qbus aſcribit nomē eiꝰ nullius neceſſitatis vīculis abſtrahat.

Item ex cōcilio triburienſi.

¶ De ſeruili ꝯditōe nullus ad ſacros ordines deueniat.

N Ulli de ſeruili cōditiōe ad ſacros ordies pmoueant:niſi ꝑus a pprijs dominis legitimā libertatē ꝯſequātur:cuius libertatis charta ante ordinationē i ambone publice[e] legat:ꝛ ſi nullus cōtradixerit rite ꝯſecrabuntur. Porro ſeruus nō canonice conſecratus:poſtq̄ʒ de gradu ceciderit[f]:eiꝰ ꝯditiōis ſit cuiꝰ fuerat ante gradum.

Ex cōci.magūcienſi.ca.viij.

M Agnus epiſcopus auguſtudinēſis dixit quid dilectionis veſtre procuratores actores ꝛ executores ſeu curatores pupilloꝝ ſi debeant ordinari? Gratus ep̄us dixit:Si poſt depoſita vniuerſa ꝛ reddita ratiocinia actꝰ vite ipſoꝝ fuerint cōprobati in oībus:debere eos ꝛ cuʒ laude cleri(ſi poſtulati fuerint)honore munerari. Si eni ante libertateʒ negocioꝝ ab aliquo ſine cōſideratiōe fuerint ordinati:ab eccleſia infirment. Uniuerſi Palea.

c ¶ Aut voluntas.etiam ſi tacita.vt.ſ.eo.ſi ſeruus. d ¶ Qui aliqd.Argu.q̄ oium cōſenſus eſt regrendus:quoꝝ iuri i aliquo detrahitur.vt hic.ꝛ lxxv.di.archidiaconū.ꝛ extra de offi.de leg.ſup eo.C.de aucto.preſtā.l.vlt.ꝛ.ff.de aqua plu.ar.l.in concedēda.lxvj.di.archiep̄s.viij.q.j.lʒ. Nulli. ¶ Caſus Queſituʒ fuit in ꝯcilio triburiēſi:vtrū ſeruus ſit pmouēdus:Et rñ.q̄ nō:niſi prius a domino plenā libertatem cōſequat:charttula cuius libertatis ꝑus in publico legat:ꝛ ſi nullus cōtradixerit ordinet. Si vero aliqs ſeruꝰ per obreptionē fuerit ordinatus deponatur:ꝛ eiuſdeʒ ſit conditionis cuius ipſe ante fuit. e ¶ Publice.Arg. q̄ ſi aliq̄ ſunt publice facta nemo poſtea audit contradictor.viij.q.j.licet.ꝛ xvj.diſt.q̄ dicitis.ꝛ xij.qō.ij.qui ꝛ humanis.ſimile.extra qui ma.accu.poſ.c.vlti.argu.cōtra.xv.q.vj.ca.j.in ſi. f ¶ Ceciderit.Ita ſit ſeruus ſicut priꝰ niſi ſit preſbyter vel diaconus.vt.ſ.eo.ex antiquis. Sed nunquid gaudebit talis priuilegio clericali quātuʒ ad canonē ſi quis ſuadēte.xvij.q.iiij.arg.q̄ nō.extra de fo.cōpe.ca.ij.ꝛ.xvij.qō.iiij.ſi quis deinceps.Arg.ꝯ.ff.de decu.l.vj.Ad

Publice factis nemo ꝯdicere poteſt.

Seruꝰ nō canonice ordinatꝰ an gaudeat priuilegio clericali.

N Ullus ¶ Caſus. Prohibet hic leo papa:ne quis ep̄us ordinet ſeruū aliquem:niſi prius eorū voluntas acceſſerit qui in eo ſeruo ſibi aliqd vendicāt potestatis...

hoc dico q̄ iſte in oībus caret priuilegio clericali:preterq̄ in eo ſolo q̄ nō poteſt verberari ſine ſacrilegio:ꝗ

Illud priuilegium datum eſt clericis non tm̄ fauore ip ſorum:ſed etiam odio laicoꝝ:vnde in odium laicorū vtitur eo:vt extra de ſen.excom.cōtingit.⁊.c. vniuerſitatis.ſed alias accuſari poteſt a bigamis ⁊ iudicari a laico: ȝ ſecus ſit in clerico depoſito.lxxxj.diſt.dictū. ⁊ hoc ideo

ordinentur qui a dominis ſuis directa manumiſſione ſunt liberati:ita ꝙ nullum in eis obſequium domini ſui retineant:⁊ illi ſine crimine appareant: ſi vero in eis obſequium retineatur ordinari non debent ne poſſint ſm voluntatem dñoꝝ in ſeruitutem reuocari.

eſt: qꝛ iſte fecit furtū corporis ſui:vt.C.de ſer.fugi.l.j. Itē nūquid poteſt cōtrahere matrimonium? Non:qꝛ noluit qđ ſacere potuit. extra de conuer.cōiu.quidam. Jo. Non credo excōmunicatū quid depoſitū percutit:cum ſit priuat⁹ oi dignitate ⁊ priuilegio qđ habebat.argu.ad hoc lxxxiiij.diſt.quiſquis.B.

Q Ui. ℭ Caſus. In hoc.c. loquitur de ſeruis eccleſiaꝝ q ordinari nō debent niſi prius libertatē ab epis cōſequantur:⁊ ſi honeſte in clericatu vixerint poterūt ad maiores ordies ꝓmoueri. Si vo ingrati extiterit in ſeruitutem redigātur.

a ℭ Religet. hoc obtinet in ſeruis eccleſie tm̄:vt ꝓpter ingratitudinem reuocentur in ſeruitutē.xij.q.ij. octaua ✠ ēt ſi pſbyt ſit.xij.q.ij.diaconi ſȝ i laicis ſecus:nā illi oē ius qđ habent in ſeruo tenent remittere:vnd nō pñt reuocare i ſeruitutē:nec tenet lex.C.de epiſ.⁊ cleri.ſeruus.vbi habes ꝙ dño redditur ſeruus ſi deſerit monaſterium per id qđ habes extra de cōdi. ap.capi.ij.ſed ſi vult tranſire ad aliud monaſterium tunc diſtinguitur vt eſt de ſer. non or. eo libērius.

ℭ Qui autem.

ℭ Caſus. Dicitur in hoc.§.ꝙ illi ſerui q promoueri debent a dominis ſuis plenā debent cōſequi libertatem :ita ꝙ ipſi in nullo teneantur ſuis dominis obnoxij.

Q Uicunqȝ. ℭ Caſus. Statutum fuit in cōcil. toleta. ꝙ illi liberti

dixerunt recte omnia ſtatuit ſanctitas vr̄a. Ideoqȝ ita noſtra quoqȝ eſt iſta ſententia.

Item ex concil. toletano.ix.

ℭ Poſt donū libertatis famuli eccl'ie reuocentur i clerū.

Q Ui ex famulis eccleſie ſeruituri vocantur in clerum ab epis ſuis: neceſſe eſt vt libertatis ꝑcipiant donū:⁊ ſi honeſte vite claruerit meritis adiuti:tunc demū maioribus fungantur officijs. Quos vero flagitij ſordidauerit incorrigibilis noxa:ꝑpetua ſeruitus conditionis religet [a] in catenā. ℭ Qui aūt ordinandi a dñis ſuis libertatem cōſequuntur:ab eorum patrocinio penitus debent eſſe alieni:vt in nullo eoꝝ obſequijs inueniantur obnoxij. Unde in cōcilio toleta. iiij. legitur.

ℭ Ad clericalē gradū ſuſcipiuntur:qui nullo obſequio retento a dominis ſuis libertatem percipiunt.

Q Uicūqȝ libertatē a dominis ſuis ita recipiūt vt ſibi in eis nullū [b] obſequium patronus retentet: ſi iſti ſine crimine ſunt ad clericatus ordinem liberi ſuſcipiantur:qꝛ directa manumiſſione abſoluti noſcuntur. Qui vero retēto obſequio manumiſſi ſunt: ꝓ eo ꝙ adhuc patroni ſeruitute tenentur obnoxij: nullatenus ſunt ad clericatus ordinē ꝓmouendi: ne(quādo voluerint eorum domini)fiant ex [c] clericis ſerui. Ex cōcilio toleta.lxxxij. capi. Palea.

D E ſeruoꝝ ordinatione qui paſſim ad gradus eccleſiaſticos ꝓmouentur placuit omnibus cum ſacris canonibus cōcordare:⁊ ſtatutum eſt vt nullus eporum deinceps eos ad ſacros ordies ꝓmouere preſumat: niſi prius a ꝓprijs dominis libertatē cōſecuti fuerint: ⁊ ſi quilibet ſeruus dominū fugiens aut per litteras aut adhibitis teſtibus munere conductis vel corruptis:aut qualibet calliditate vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit: decretum eſt vt deponatur ⁊ dominus eius eum recipiat.

ℭ Si vero auus aut pater ab alia patria in aliam migrans in eadem prouincia filium genuerit: ⁊ ipſe fili⁹ ibidem educatus eſt: ⁊ ad gradus eccleſiaſticos promotus fuerit:⁊ vtrum ſeru⁹ ſit ignotum ſit:⁊ poſtea veniens dominus illius legibus eū acquiſierit:ſancitū eſt vt ſi dominus eius illi libertatē dare voluerit: in gradu ſuo permaneat. Si vero eum catena ſeruitutis a caſtris dominicis abſtrahere voluerit gradum amittat: quia iuxta ſacros canones vilis pſona manens ſacerdotij dignitatē fungi nō poteſt. Item ex concil. martini pape.

ℭ Sine patroni ꝯſenſu nō ordinetur q patrocinio cuiuſlibet eſt obligat⁹.

S I quis obligat⁹ fuerit tributo ſeruili vel aliq̄ ꝯditione vl' patrocinio cuiuſlibet domus nō eſt ordinandus clericus niſi ꝓbate vite fuerit ⁊ patroni conſenſus acceſſerit. Ex concilio Toletanē. capitu.ij. Palea.

D E rebus vero illorū vel peculio qui a proprijs dominis libertate donantur:vt ad gradus eccleſiaſticos promoueri debeāt. ſtatutum eſt vt in poteſtate dominorū conſiſtat quicqd ante libertatē habuerunt: vtrū illis cōcedere an ſibi retinere

b ℭ Nullum obſequium. Dicūt quidam ꝙ obſequium qđ conſiſtit in non faciendo.ſ.de nō vocando in ius:vel qđ in reuerentia conſiſtit vt de aſſurgendo nō poteſt patronus remittere: qꝛ illud naturaliter debetur: vt.C.de bo.lib.l.vlti. C.de in ius vo.l.ij. Sed hoc nō eſt verū: qꝛ ſuper eo pōt liberius tranſigere.ff.de cōdi.inde.l.ſi nō ſortem.§.libertus.⁊ bene cōcedo ꝙ generali remiſſione nō tollitur:vt ibi dicitur ſed ſpeciali poteſt.nec tenet quod eſt extra de ſer.nō ordi.c. nullus. Nō enim in eo retineri pōt aliquid iuris:ȝ ſit arg.contra.ſ. eo. frequens. Jo. Uel melius dic ꝙ honeſta conditio fuit ibi appoſita:quā qꝛ non ſeruabat degradari iubetur in illa decre.nullus. Bar.

c ℭ Ex clericis. Qđ tamen facere nō poſſunt:niſi ꝓbata cauſa ingratitudinis: vt. xv.q. vij. epiſcopus ſacerdotibus.

S I quis. ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ neqȝ ſeruus neqȝ aſcriptici⁹ neqȝ originarius neqȝ libertus ordinari debet niſi probate vite fuerit:⁊ conſenſus patroni acceſſerit.

D E rebus. ℭ Ceterum.

ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi ſerui ſine libertate ad eccl'iaſticos ordines irrepſerint: ſi pſbyter amiſſione peculij mulcetur:diaconus det vicariū vel in ſeruitutē reuocetur. Ceteri vero ab iſtis in ſeruitutem reuocentur : quod probatur ſequenti

Patron⁹ q̄ iura pōt libertis remittere.

✠ ℭ Ad de q̄ nor. in addi.c. ſi.de dona.

capi.ꝛ eſt iſte ſecundus arti.huius diſtin.

a ℭ Ceterum.hic agit quid iuris ſit ſi ſeruus ordinat̄ nõ adepta libertate.Un̄ not.ꝙ ſi ſciente ꝛ ꝯdicente dño ordinat̄ reuocatur in ſeruitutẽ: etiam ſi ſacerdos fact⁹ ſit ſm quoſdã:lʒ hugo hoc neget:vt.ꝟ.eo.quis.aut ſi ſciente ꝛ non ꝯdicẽte dño in clerũ fue rit ordinatus ex hoc ipſe liber erit ꝛ ſit in genuus:vt.ꝟ.eo.ſi ſeruus.ij. Si autẽ dño neſciente diſtiguitur: aut epõ ſciẽ te aut ignorante.Si ſciente epõ vel eo q ꝑſentat ipſum ordi netur:duplum reſti tuet dño epẽ vel ꝑ ſentãs.ꝟ.eo.ſi ſeru⁹ abſente.Si vero epo ꝛ preſentatore igno rante:tunc locũ ha bet hoc.c. proxi.ꝟ.

Serui ſi ne liberta te ordiati an ſint in ſeruitutẽ reuocãdi.

E x antiquis. ℭ Caſus.Qui dã epẽ ſeruos amã di eo inſcio ꝛ igno rante ordinauit:q̄ſ dã in clericos quoſ dam in diaconos: quos idem amãdus in ſeruitutẽ reuoca re volebat:ꝛ ſic que ſtio delata eſt ad ſe dem apoſtolicã: q̄re dñs papa cõmittit cãm iſtã duob⁹ epĩs ſcʒ martino ꝛ iuſto redarguẽdo epõs q tales ordinant ꝯ ca nones ꝛ concilia cũ ex hoc plurime qõ nes ad ſedem aplicã deferant̄: poſtea pre cipit eis vt ſi preſati amãdi ꝓcuratores ꝓbauerint aliquos de ſeruis ſuis nõ ca nonice ꝓmotos ſub hac forma ꝓcedant: vt ſi pſbyter ẽ amiſ ſione peculij mul ctetur:ꝛ i ſuo rema neat ordine. Diaco nus vero det vicariũ vel reuocet̄ in ſerui tutem:ceteri ꝟo red dãtur dño ꝛ nulla gaudebũt defenſiõe.

✠ ℭ Addõ an omiſ ſo dñi ſer uitio poſ ſit religio nẽ ingredi not.i auẽ. de mo.ꝟ. cũ aũt.col. j.glo.in ꝟ. nec ſeru⁹ in fi.xxix. ꝙ.ij.

✠ ℭ Addõ an ꝛ qñ id fiat.no.i.l. iubem⁹.C. de teſta. vbi vide no.i addi. c.ſi.de ꝯſti. tert. eſt et Bar. in.l. leges.C. de legi.

Peculiũ ſerui.

b ℭ Ante fuerit.ar. cõſtitutionẽ extẽdi ad preterita ✠.iij.q. iiij.omnes.ꝛ.x.q j. ſic quidam.argu.cõtra extra de conſtitu. cognoſcentes.

c ℭ Religioſo priuilegio.Ergo videt̄ ꝙ auferatur eis ꝑ uilegium clericale.de hoc argu.lxxxiiij.di.quiſquis.

d ℭ Peculij.Sed nõ peculium dñi eſt.xij.q.ij.illud.q̄ ergo eſt hec pena? Dic peculij.i.rerũ quas poſt ſacerdo.

voluerint. ℭ Ceterum^a ſi a dñis ſuis libertatẽ conſecuti nõ fuerint: ꝛ ad eccleſiaſticos ordines aliquo mõ irrepſe rint:preſbyter peculij amiſſio ne mulctet̄:diaconus vero ſa ctus aut vicariũ pro ſe preſta bit aut in ſeruitutem reuoca bit̄:ceteri ꝟo gradus nõ pñt quicꝗ̄ a nexu ſeruitutis ab ſoluere. Unde gelaſius ſcri bit martino ꝛ iuſto epĩs.

ℭ Seruus ſi latenter irre pſerit ad ſacerdotium: pecu lij amiſſione mulctet̄.

E x antiquis regulis et nouella ſynodali explanatio ne cõprehenſũ eſt perſonas obnoxias ſeruituti cĩgulo ce leſtis militie nõ precigi ✠: ſʒ neſcio vtrum ignorantia aut volũtate rapiamini: ita vt ex hac cã nullus pene epõꝝ vi deatur extortris:ita enim nos frequẽs ꝛ plurimoꝝ querela circũſtrepit:vt ex hac pte ni hil penitus putet̄ cõſtitutũ. Actores ſiqdem illuſtris vi ri filij noſtri amãdi grauiter cõquerunt̄ hoĩes ſuo iuri de bitos alios iam in clericos: alios iam in diacones ordina tos:cũ non ſolũ poſt moder num cõcilium (qđ tantoꝝ col lectione põtificum ſub oĩum ſaluberrime ꝓuiſionis aſſen ſu cõſtat eſſe pfectũ) huiuſ cemodi pſone ſuſcipi nõ de berent: verũ etiam ſi q forte in diuine cultu militie ante^b fuerint (ignorantia faciente) ſuſcepti:eliminati ꝓrſus ꝛ exu ti religioſo^c priuilegio ad do minoꝝ ſuorũ poſſeſſiones iu ſta debuerunt admonitione cõpelli. Et ideo fratres cha riſſimi eos quos ſupradicti viri actores in clericatus offi cio mõſtrauerint detineri: di ſcuſſos ꝛ obnoxios approba tos (cuſtodito legũ tramite) ſine intermiſſione reſtitute. Ita vt ſi quis iam ex his ꝑ ſbyter reperit̄ in eodem gra du peculij^d ſui amiſſiõe mul ctatus maneat. Diaconus ve ro aut vicariũ^e preſtet: aut ſi nõ habuerit ipſe reddat̄. Re liqua vero officia ſciãt nemi nem poſſe ab hac noxietate (ſi cõuincitur) vẽdicari: qua tenus hoc ordine cuſtodito: nec dominoꝝ iura nec pui legia vlla ratione turbentur. Item Herculentio Stepha no ꝛ Iuſto epiſcopis.

ℭ Seruus clericus factus: ſeruituti obnoxius maneat.

F Requens equidẽ ꝛ aſ ſidua nos querela cir cũſtrepit de his põtificibus: q nec antiquas regulas nec decreta nr̃a nouiter directa cogitantes:obnoxias poſſeſ ſionibus obligataſꝗ pſonas venientes ad clericale cingu lum nõ refutant. ℭ Nuper etenĩ rectores illuſtris femi ne placide petitorij oblatiõe cõqueſti ſunt ſabinum mar cellianeñ. ſiue cluſionatus vr bis antiſtitẽ antiochũ ſeruũ iuris patrone ſue (abſentis dñe occaſione captata) ✠ ad pſbyterij honorem vſꝗ pdu ctum: eiuſꝗ fratrẽ leuntium clericalis officij ꝑuilegio deco raſſe. Et iõ frẽs chariſſimi i ter ſupradictos actores^f ꝛ eos qui extreme cõditionis repe

riũ eſt lucrat⁹ vl̄ forte habuit vſꝙ peculij ꝛ ille auferret̄ el.

e ℭ Aut vicariũ.Sed vnde dabit cũ nihil habeat? Sed dic ꝙ ſuum videt̄ eſſe quod inuenitur apud ipſum ꝛ lucratur cõniuẽtibus oculis dñi.ff.de manumiſ.l.iij. Dñs enim recipiendo rem a ſeruo ipſius videtur ap probare dationem: vt.C.de condit. ob turpem cãm.l.vlt.ſi militer ſeru⁹ rei pu blice cuʒ manumit titur dabit vicariuʒ ꝟ ſe:vt.C.de ſeruis reipu. manu.l.j.

e ℭ Uicariũ.arg.ꝙ quis dando vicariũ liberat ſe.ſic.xxxvi.q. j.de raptorib⁹. Sed qđ ſi ad preſens nõ poteſt habere vicariũ nunquid poſtea dã do precium liberat ſe? Satis credo ꝙ ſic.argumen.C.de pa.qui ſi.diſt.l.ij.

F Requens. ℭ Caſus Sa binus marcellẽſis vrbis epũs ordina uit duos ſeruos pla cide.ſcʒ Antiochuʒ in preſbyterum: et Leũtium in clericũ: cõqueſta eſt placida pape per ſuos ꝓcura tores Papa ꝟo reſꝑ dendo eos q ta lia faciunt cõmittit cãm tribus epĩs.ſ. herculentio ſtepha no ꝛ iuſto: ſub hac forma vt leuntium omnio domine ſue reddant: ſi iuſte nõ poterat refragari. Antiochũ vero qui iam gaudet ſacerdo tij prerogatiua:ſi do mina vult eum in ſua eccleſia colloca re habeat illuʒ non velut ſeruum: ſed pro miniſterio rum celebratione ſuſceptum.

f ℭ Actores.i. deſt procuratores: ꝛ ſic in cauſa liberali in teruenit procura tor. contra id.ij. queſtio.vi.ſi quan do. Sed ibi loqui tur de eo qui impe ditur: hic de eo qui

✠ ℭ In ro ꝙ aliq lʒ me iu to: qđ m abſẽte ni lʒ.tex.i.l ſʒ ſi vni ꝟ. ſitio.ſi de iureiu ꝛ in.l.qu põt.ff.de reg.iur. Procur tor in cã berali in teruenit.

impedit.hic habes ꝙ ciuiliter agitur:ꝛ tamen ad depo ſitionem.ſic.l.vij.diſtin.quoniam. contra regulam il lam.ff.de mune.ꝛ hono.reſcripto.ꝛ extra de accuſatio. qualiter. Sed hoc ideo eſt quia aliter non poſſet reſti tui domino niſi deponeretur.

tunt obiectu cognitionē vobis nr̄a auctoritate deputamus: vt oī veritate diſcuſſa ſi reuera obiectā ſibi maculam iuſte refragationis nō poſſit rōne diluere[a]: leuntiū clericū quez gradus ꝓhibitus legib⁹ nō defendit ad ſequēdā cōditionis ſue neceſſitatē modis oībus reddi[b] iubete. Antiochū vero q per ſacerdotiuz recōciliari nō poteſt: ſi in ſua eccleſia in hoc in quo eſt honore collocare euz deſiderat domina: nō velut redditum ſibi habeat: ſed pro miniſteriorum celebratiōe ſuſceptū.

Idem Rufino ⁊ Aplī epiſcopis. ¶ De eodem.

Quis aut leges principū: aut patrū regulas: aut admonitiōes modernas dicat debere contēni niſi qui impunitū ſibi exiſtimat trāſire cōmiſſum? Actores ſiquidē filie noſtre illuſtris ⁊ magnifice femine: Maxime petitorij nobis inſinuatiōe cōqueſti ſunt ſilueſtrū atq3 candidū originarios ſuos cōtra cōſtitutiones que ſupradicte ſunt ⁊ cōtradictiōe preeunte nō legitime a lucerino pōtifice diacones ordinatos. Ideo fratres chariſſimi tāte puaricatiōis exceſſus noueritis ſagacius inquirēdos: ⁊ ſi conſtiterit querelam veritate fulciri continuo qui cōtradictione p̄eūte nō legitime ſūt creati a ſacris officijs repellant[c].

Idem eiſdem.

¶ Nec ad religioſe vite ꝓpoſitum: nec ad clericat⁹ officium: ſerui ſine dominorum conſenſu admittant.

Generalis querele etiā vitāda pſumptio eſt: quā ppe modū cauſant vniuerſi paſſim ſuos ⁊ originarios[d] dominoꝝ iura poſſeſſionēq3 fugiētes: ſub religioſe cōuerſatiōis obtētu vel ad monaſteria ſeſe cōferre vel ad eccleſiaſticū famulatū cōniuentibus quoq3 preſulibus indifferenter admitti: que modis omnibus eſt amouēda pernicies: nec per chriſtiani nomīs inſtitutū[e]: aut aliena iura puadi: aut publica videat diſciplina ſubuerti: pcipue cuz nec ipſam miniſterij clericalis hac obligatiōe fuſcari dignitatē conueniat: cogaturq3 pro ſtatu militātium ſibi cōditione iurgari[f] aut videri (qd abſit) obnoxia: qbus ſollicita competēter interdictione ꝓhibitis quiſq3 epūs vel preſbyter ⁊ diaconus vel eoruz qui monaſterijs preeſſe noſcūtur hmōi pſonas apud ſe tenentes non reſtituēdas patronis: aut deinceps vel eccleſie ſeruituti[g] vel religionis cōgregationib⁹ putauerit applicādas niſi voluntate forſitan dñoꝝ ſuoꝝ ſubſcriptionis teſtimonio pmit⁹ abſolutas: vel legitima trāſactione[h] conceſſas periculuz ſe ꝓprij

a ¶ Diluere. hic habes ꝙ incumbit onus probationis reo contra id. vj. qō. vlti. c. vlti. Preterea ei qui eſt in poſſeſſione libertatis probatio incumbit. Sed dic ꝙ non habet ideo cōmoda poſſeſſoris: quia vicioſe fuit in poſſeſſione. vt C. de probatio. l. vis eius. Uel dic ꝙ ideo probat: quia ſeruus non poteſt interuertere poſſeſſionem ſuam: licet ſit fugitiuus. ff. de acquiren. poſſeſ. rem que nobis. Sz quare nō cōuenit iſtos coram ſeculari iudice: cum ſeruus fugitiuus ⁊ gerens ſe pro libero remittendus ſit ad forū domini: licet alibi inueniatur. vt C. vbi ⁊ apud quē cauſa ſta. l. j. Sed hoc facit priuilegiuz ordinis.

b ¶ Reddi. Queri conſueuit quare ſeruus alienus cōſecrat⁹ domino reddatur: ⁊ nō res aliena conſecrata. vt. x. iiij. queſtio. vlti. cōperimus. Reſpondeo: quia in rebus inanimatis nullus perpenditur dolus. ſic. vij. queſtio. j. epiſcopus. Item quia ibi eſt cōſecratio in ſuperficie: ſed in homine eſt in anima: ⁊ lex dicit ꝙ alia eſt ratio in homine ꝙ̄ in alia re. ff. de lega. j. ſi domus. §. cū alicui. in fine.

Quis aut. ¶ Caſus. Maxima illuſtris femina cōqueſta eſt domino pape p procuratores ſuos: ꝙ lucerinus epiſcopus duos ſeruos originarios: ſilueſtrum ſcilicet ⁊ candidum cōtra canones ⁊ ea cōtradicente in diacones ordinauit: de quo papa eum reprehendit: ⁊ precipit rufino ⁊ aprili epiſcopis: vt ſi vera ſint a ſacris officijs repellantur: cum non ſint legitime ordinati.

c ¶ Repellātur. id eſt reſtituantur ei. Et ſic habes hic ꝙ plus valet cōtradictio ꝙ̄ abſentia contra regulā extra de electio. ꝙ ſicut. Item habes hic ꝙ id quod poſt probabilem cōtradictionem factum eſt caſſatur: Nunquid eodem modo eoipſo ꝙ aliquid poſt probabilē appellationem factum eſt caſſandum eſt ſtatim: quod videtur. vt. ij. qō. vj. quotiens. in fi. Dico ꝙ non: niſi probetur cauſa appellationis. vt extra de teſti. ex parte ade. ⁊ extra de reſtitu. ſpolia. audita. cum diſtin. extra de appellatio. interpoſita. vel dic vt ibi: vel hoc eſt in optione petentis ꝙ maluerit. ij. queſtio. j. in primis. Sed nonne eſt cōtrarium. ſ. eo. ſi ſeruus. ibi eni epiſcopus ſciēs condemnatur in duplum. Sed poteſt eſſe ꝙ epiſcopus cōdemnetur: ⁊ ſeruus reſtituatur.

Generalis querele. ¶ Caſus. Multi cōqueſti ſunt pape Gelaſio de epiſcopis ⁊ abbatib⁹ qui ordinauerant: vel receperant ſeruos ſuos originarios in monaſterijs ſuis: ⁊ eos indifferenter ad clericatum admittebant: quos ⁊ reddere cōtradicebant: propter que clericalis dignitas obfuſcatur: ⁊ ideo precipit papa epiſcopis: vt tales de cetero nō ordinent: ⁊ abbatibus ne eos in monaſterijs ſuis recipiant niſi de voluntate dominorū ſuorum: ⁊ ſi quos habent ordinatos vel in monaſterijs receptos reſtituant: vel legitime cuz dominis tranſigāt. Nam nihil eccleſie deperit ſi ea que ſunt aliena reddātur. Si vero cōtrafecerint penaz depoſitionis ⁊ excōicationis ſubibunt.

d ¶ Et originarios. Originarij ſunt qui ex aſcripticijs nati ſunt in ipſo ſolo. vt C. de agri. et cenſi. l. colonos. libro. xj. ⁊ tales ſine gleba non poſſunt vendi. vt C. de agri. quēadmodū. nec vr̄ eſſe dr̄ia inter eos ⁊ ſeruos. vt C. eo. ne diutius. Aſcripticij autē ſunt qui per triginta annos fuerunt in ſolo. C. eo. cū ſatis. Jo. Aſcripticij eni duobus modis fiunt: aut preſcriptione aut duplici cōfeſſiōe per ſcripturam bis factā. vt C. de agri. ⁊ cenſi. cū ſcimus. B.

e ¶ Inſtitutum. i. ne fauore eccleſie aliquid iniuſte ſtatuatur: ✠ q pretextu pietatis non eſt facienda impietatis. vt. xiiij. q. v. forte. ⁊. j. qō. j. non eſt punienda.

f ¶ Jurgari. i. litigare. g ¶ Seruituti. i. clericatui.

h ¶ Tranſactione. Et nōne hoc eſt ſimonia: vt quis ſe emat vt pmoueat: imo vt pmotus maneat in ordine.

Originarij qui ſunt.

Aſcripticij dupliciter fiūt.

✠ ¶ Fa. ad hoc textus i. l. ij. C. de idic. vidui. i. l. meminerit. C. vn. de vi.

vt.ſ.e.ex antiqs. Sed dic ꝙ hic nõ fit trãſactio ſup ordine:ſed ſup libertate vel ſup ipſo ſeruo:⁊ ſup ſeruitio põt fieri trãſactio.xxxvj.q.j.de raptorib⁹.nec eſt magis ſimonia ꝙ̃ ſi qs emeret terrã vt ibi edificaret eccleſiaꝫ:ſed tñ ipſe ſeruus non põt tranſigere cũ dño.vt.C.de tranſactio.interpoſitas. preſumit ꝙ ad ſeruiendũ eum emerit.vt eo.c.fraternitatem. Si aũt infra tres mẽſes eum exponit venalẽ:⁊ forte eũ vendere non põt:ſi vult fieri xp̃ianus liberet relicto ꝓcio.xij.ſolidoꝝ.extra de iude.c.j. Idẽ per oia in ſeruis paganoꝝ.lꝫ hug.dicat ꝙ ſi vernaculus pagani fiat xp̃ianus tenet̃ ſeruire dño ſuo:ſm illud apli:Quicunqꝫ ſerui ſunt ſub iugo infideliũ dños ſuos oi honore dignos arbitrentur. Et alibi: Serui ſubditi eſtote dñis ⁊c̃.Et ſm hoc põt paganus eẽ dominus chriſtiani:ſed non fieri.

Simonia vtrũ cõmittatur ſi qs emat ſeipſum vt ꝓmoueat̃.

Prelatus qd dꝫ facere õ re quã ſcit nõ eſſe ecclie ſue.

honoris nõ ambigant cõmunioniſqꝫ ſubituros:ſi ſup hac re cuiuſꝙ̃ verax nos querela pulſauerit. ¶ Magnis quippe ſtudijs:ſm beatũ petrum aplm precauendũ eſt: ne fides ⁊ diſciplina dñi blaſphemetur. Itẽ. Nihil perire credim⁹ eccleſiaſticis vtilitatib⁹ſi que ſunt aliena[a] reddãtur[b]. ¶ Hoc tũc obſeruandũ eſt:cuꝫ dñs ⁊ ſeruus eiuſdẽ profeſſiõis inueniuntur:ceterũ ſi iudeus[c] mancipium chriſtianum emerit iudicis vel epiſcopi auctoritate:etiam eo inuito ad libertatem debet perduci.

Unde Greg. libertino epo.

¶ Ad libertatẽ perducantur mancipia chriſtiana a iudeis comparata.

Mancipia[d] xp̃iana quecũqꝫ iudeũ cõparaſſe patuerit:ad libertatẽ[e] iuxta legum precepta ſine omni ambiguitate perducite[f]:ne (quod abſit) religio chriſtiana iudeis ſubiecta polluatur.

Item ex concilio toleta.iiij.

¶ Officia publica iudeis nõ ſunt committenda.

Nulla[g] officia publica iudeis iniungãtur per q̃ eis occaſio[h] tribuat̃ penam chriſtianis inferre. Si vero chriſtiani ab eis in iudaiſmo ritu ſunt maculati vel etiaꝫ circũciſi:non reddito[i] precio ad libertatem ⁊ religionẽ redeant chriſtianaꝫ. ¶ De his autem qui in ĩfidelitate empti ad gratiam baptiſmi venire deſiderãt quid fieri debeat: Greg. papa ſcribit fortunato neapolitano epo.

¶ In libertatem vẽdicentur ſerui qui ab infidelitate ad fidem accedunt.

Fraternitatẽ veſtrã primo oportet eſſe ſollicitam:ſi de iudeoꝝ ſeruitio nõ ſoluꝫ iudeus:ſed etiã quiſꝙ̃ paganoꝝ fieri voluerit xp̃ianus: poſtꝙ̃ volũtas eius fuerit patefacta ne hunc ſub quolibet ingenio vel argumẽto cuipiã iudeoꝝ venundãdi facultas ſit:ſed is qui ad chriſtianam cõuerti fideꝫ deſiderat:defenſione veſtra in libertate modis oĩbus vẽdicetur. Hi vero quos hm̃oi oportet ſuos amittere:ne forſitã vtilitates ſuas irrationabilr̃ exiſtimẽt ĩpediri:ſollicita vos hoc cõuenit cõſideratione ſeruare: vt ſi paganos quos mercimonij cauſa de extraneis finib⁹ emerit:infra tres mẽſes duꝫ

a ¶ Aliena.ſ.xij.q.ij.fraternitas.j.xiiij qõ.vj.ſi res aliena ꝓpter quam.

b ¶ Reddant̃.poſtꝙ̃ ſcit eccleſia ea eſſe alteri⁹.ſed pone ꝙ prelat⁹ ſciat reꝫ non eſſe eccleſie nũquid ſtati tenet̃ reſtituere:Uidet̃ hic ꝙ ſic. vt extra de ſimo.per tuas.in ſi.⁊ extra de poſtu.ꝓne.ij.qꝛ bonam fidẽ debet agnoſcere.vt.ff.mãda.gn tus.Dico ꝙ ſi diffidit de iure eccleſie denũciabit illi quẽ credit dñm vt rem petat: nec in hoc facit fraudem.vt.ff.de nego.geſt.at qui natura.§.cuꝫ me abſente.⁊ de hoc iuenies. xxxiiij.qõ.ij.ſi vero. ¶ Hoc tũc. Hec eſt ſecũda ps hui⁹ di. ¶ Caſus. Tãgitur hic terti⁹ articulus huius di.Dictũ ẽ.ſ. ꝙ ſerui non debent ordinari inuitis vl̃ ignorãtibus dominis:⁊ ſi ordinati fuerit ſunt eis reſtituẽdi:qõ verũ eſt cũ domin⁹ ⁊ ſeruus ſunt xp̃iani:ſed ſi iude⁹ mãcipium xp̃ianuꝫ emerit:iudicis vel epi auctoritate debet eo inuito ad libertatem perduci.Et hoc ꝓbat per ſequẽtia.c.

¶ Mancipia chriſtiana. ¶ Caſus. Quidam iudei quoſdã ſeruos chriſtianos emerũt:quesiuit libertin⁹ epiſcopus qd inde eſſet faciendũ: Et mandat ei papa greg. vt eos ad libertatẽ ꝑducat: ne chriſtiana religio ſubiecta iudeis polluatur.

d ¶ Mãcipia chriſtiana.ante ẽptionẽ.

e ¶ Ad libertatẽ.ſ. xvij.qõ.iiij.iudas q cõtra. Sed hic de eo agit̃ quẽ conſtat eſſe chriſtianũ:ibi de eo q mẽtitur ſe eſſe chriſtianuꝫ:vt euadat iuguꝫ ſuſtutis.

f ¶ Perducite.i.ꝓductos oſtendite:qꝛ ſtatim liber eſt.extra de iude.c.ij.tñ coloni poſſunt eẽ iudeorum vt ibi di:Sed nũquid xp̃ian⁹ poteſt emere iudeum mãcipium: Sic tamen vt cũ illo non moretur. vt.xxviij. queſtio.j. ſepe. ⁊ capitu. nullus. Joan.

j.Tim vj.a. j.Pet

¶ idem c tex.i.l.f ibi Bar per tou C.de iu

Serui iudeoꝝ ſi volũt baptiꝫari aneri piant̃ ſtatim in libertatem.

c ¶ Judeus.Diſtingue aut ſeru⁹ iudei eſt vernacul⁹.i. ex ꝓpria ancilla nat⁹ aut empticius. Si eſt empticius: aut emit eũ anteꝙ̃ fuit xp̃ianus aut poſt. Itẽ ſi emit cuꝫ ante:aut emit eũ cã ſeruiẽdi aut cã mercimonij.Uernaculus ſi vult fieri xp̃ianus ſtatim eripit̃ in libertatẽ nullo ꝓcio dato.vt.C.de epiſ ⁊ cle.deo nobis.Si eni empt⁹ ad ſeruiendũ ſine ꝓcio liberat̃ ſi vult fieri xp̃ianus:multomagis q natus eſt ex ancilla ꝓpria ſine ꝓcio liberatur ſi vult fieri xp̃ianus.Dicit eni Greg.ꝓ illo ſolo danduꝫ preciũ qui cã mercimonij eſt emptus.vt.ſ. ea.fraternitatẽ. Si aũt eſt emptus poſtꝙ̃ fuerit chriſtian⁹ liber efficitur nullo ꝓcio dato:qꝛ cõmerciũ chriſtiani penit⁹ eſt ei interdictũ.vt.ſ. eo.mãcipia. Si aũt eſſet emptus dum eſſet paganus:ſi cauſa ſeruitij eſt empt⁹ ⁊ vult fieri chriſtianus liber efficit̃ ſine precio.vt.ſ.eo.fraternitateꝫ. Si autẽ cauſa mercimonij eſt emptus:ſi eũ venalẽ nõ exponit infra tres mẽſes:poſtea ſine omni ꝓcio liberat̃:quia

Nulla officia pub. ¶ Caſus. In hoc.c.duo dicunt̃. Primũ eſt ꝙ publica officia nõ ſunt cõmittenda iudeis occaſione quoꝝ poſſint offendere xp̃ianos. Secundũ eſt ꝙ ſerui xp̃iani ab eis circũciſi vel iudaico ritũ maculati ꝓcio nullo reddito ad libertatem perducãtur.

g ¶ Nulla officia.ſ.xvij.q iiij.conſtituit.

h ¶ Occaſio. Argu. ꝙ nemo cogitur ſibi eum eligere exoſum.vt.lxiij.di.c.vlt. Jo.ar.liiij.di.c.j.

i ¶ Non reddito.Secũdum legem decapitatur.C.ne iudeus chriſtianum man.l.vnica.

¶ De his autem. Supra oſtenſum eſt quid fieri debeat de ſeruis chriſtianis quos iudei emerũt:nunc oſtendit quid iuris ſit de ſeruis infidelibus ⁊ emptis ab eis.Et de hoc ſcribit Grego.fortunato neapolitano epiſcopo.

Fraternitatẽ ⁊c. ¶ Caſus. Judei neapolim habitãtes emerunt ſeruos paganos vel iudeos cã merci-

monij de extraneis finibus: quos neapoli habebāt q vole bant fieri xp̄iani: ſed eoꝝ dn̄i nō permittebant: imo eos vendebāt: queſiuit fortunatus ep̄s neapolitanus qd de hoc eſſet faciendū. Et rn̄det Greg. vt ſua ſollicitudine in libertatē vendicent: nec alijs vendi patiat̄. hac tn̄ cōſide‑ ratiōe ſeruata circa paganos: vt ſi infra tres menſes ab eo tpe quo neapoli du cti ſunt venales eos exponāt ēptores iu‑ dei: īfra quos ſi ad ec cleſiā ↄfugerit chri‑ ſtiani fiant ⁊ ꝑcium recipiāt a chriſtiano emptore: vel ali⁹ re‑ cipiat ꝓ eis ſi abſen tes ſunt. idē eſt: ⁊ ſi extra eccleſiā dixerit ſe velle fieri chriſtia nos. Si ꝟo īfra tres menſes eos venales expoſuerint ⁊ nolūt fieri xp̄iani: nullus decetero emat eos ad ſeruiendū: ⁊ nul lo reddito ꝑcio ad libertatē ꝑducātur: q2 ꝓſumit̄ ꝙ tm̄ ad ſeruiendū ſibi eme runt ⁊ nō ad vēden dū. ita poſuit Bn̄ue. caſū. Et ita ēt ſentit. h. in ſūma ſua. Pro babilr̄ tn̄ pōt dici ꝙ principiū. c. vſqꝫ ad locū illū: hi ꝟo. itel‑ ligit̄ de iudeis vl̄ pa ganis ſeruis q cau‑ ſa mercimonij nō habebant̄: q indiſti‑ cte ꝑueniunt ad li‑ bertatē ſi volūt fieri chriſtiani: reliq̄ ve‑ ro ps legitur de il‑ lis q cā mercimo‑ nij emūtur. Tu tn̄ prudēs lector delibe rabis caſū in me‑ lius cōmutando ſi‑ cut tibi videbitur.

a ℭ Vēditi fuerit. i. debēt vendi. ⁊ tunc cū emptor nō inue nitur nō ꝑdit ſer‑ ui precium. arg. xvj. q̄. iij. placuit. vel forte venditi fue‑ rant: ſed emptor abſentauit ſe aliqua de cauſa.

b ℭ Percipiant. datis. xij. ſol. pro meliori mancipio. vt extra. de iude. c. j. Sed quid ſi nemo ipſum vult redi‑ mere: Querat preciū oſtiatim. vt. ff. de manu. l. iij. aut ſeruiat. v. an. C. de cap. l. vlt. ⁊. xxxvj. q. j. de raptoribus.

b ℭ Percipiant. Sic ergo aliquis cogitur vendere rē ſuam: vt. xiiij. queſtio. vj. comperimus.

c ℭ Emerit. i. emet ſic quiqꝫ ponit̄ futurū ꝓ ꝑterito. vt lxiij. di. noſſe. ibi ponit̄ forte peruētū pro ꝑueniſſe. Sic ff. de ver. ſig. verbū erit. ⁊. ff. de le. iij. etiā. ⁊. ſ. di. l. pōderet.

d ℭ Di. i. preſumit̄ ⁊ hic eſt ꝓſumptio iuris: ⁊ dicūt qui dā ꝙ ↄ̄ hanc preſumptionē non admittitur proba‑ tio: ✠ cū hic non tm̄ ꝓſumat ſed etiā ſtatuat ius. vt extra de reg. vidua. extra de cōdi. appo. ꝑ tuas. Et iſtud cōcedo: ꝙ vbicūqꝫ non tm̄ ꝓſumit ius: ſed ēt aliqd certi ſtatuit: ꝙ non admittat̄ ꝓbatio in ↄ̄triū: lꝫ. h. ↄ̄trium dicat. vt xxviij. q. j. nec aliq̄. ⁊. xxxv. q. iij. extraordinaria. ⁊. xvij. q̄. iiij. in vēditiōibus. Jo. Ego credo ꝙ ſp admittit̄ ꝓbatio in ↄ̄trium niſi ius ſta‑ tuat ꝙ nō admittat̄ vt. ⁊. xvij q̄. iiij. in vēditiōib⁹. de hoc ha bes. l. di. ferrum. B.

emptor cui vēditi fuerint[a] nō inuenit̄ fugere ad eccleſiam forte cōtingit: ⁊ velle ſe dixe‑ rint fieri xp̄ianos vl̄ extra ec cleſiā hanc talē volūtatē ꝓ‑ diderint preciū eorum ibi a chriſtiano emptore ꝑcipiāt[b]: ſi aūt poſt ꝑfinitos tres men ſes quiſq̄ hmōi ſeruoꝝ iu‑ deorum velle ſuū dixerint: ⁊ fieri voluerit chriſtianus nec aliquis euꝫ poſtmodū eme‑ rit[c] nec dn̄s qualibet occaſio nis ſpecie hūc audeat venū‑ dare: ſed ad libertatis ꝓcul‑ dubio premia perducat̄: q2 hunc nō ad vendēdum: ſed ad ſibi ſeruiendū dicit̄[d] com‑ paraſſe. Idē ianuario ca‑ rolitan̄. epiſcopo. Palea.

Si qlibet iudeorū ſer‑ uus ad venerabiliora loca fidei cā cōfugerit: nulla‑ tenus eū patiamini preiudi‑ ciū ſuſtinere. Sed ſiue olim chriſtianus: ſiue nunc fuerit baptizatus: ſine vllo chriſtia norū pauperū damno reli‑ gioſo eccleſiaſtice pietatis pa trocinio modis oib⁹ ↄ̄fēdat̄. Itē ex cōci. toleta. Palea.

Et ſi iudeorū ſerui in eccleſijs ↄuerſi ad chri ſti gratiam cōuolauerint: li‑ bertati donentur.

Ex ↄci. maticen̄. xvj. Palea

Preſenti cōcilio deo au ctore ſancim⁹ vt nullū chriſtianū mancipiū iudeo deinceps ſeruiat: ſed datis ꝓ quolibet bono mācipio duo‑ decim ſolidis: ipſū mācipiū quicūqꝫ chriſtianoꝝ ad inge‑ nuitatē ſeu ad ſeruitiū licen‑ tiā habeat redimēdi: ⁊ ſi chri ſtianus fieri deſiderat ⁊ non permittit̄ vt ſimilr̄ faciat: q2 nefas eſt quē chriſtus domi nus ſanguinis ſui effuſiōe re demit blaſphemū chriſtiane religionis vinculis tenere: ꝙ ſi acquieſcere ſtatutꝭ noſtris quicūqꝫ iudeus noluerit q̄‑ diu ad pecuniā conſtitutam venire diſtulerit: liceat māci pium ipſum cum chriſtianis (vbicūqꝫ voluerit) habitare. Itē ex concilio aurelianē ſi.

ℭ De eodem.

✠ Si ſeruus abſente[e] do mino aut neſciēte ep̄o tamē ſciente ꝙ ſeruus ſit: aut pſby ter: aut diaconus ordinatus fuerit: ipſo in clericatus offi‑ cio[f] permanēte epiſcop⁹ eum domino ſuo cū duplici ſatiſ‑ factione recompēſet[g]. Si ve‑ ro epiſcopus eum ſeruū ne‑ ſcierit: qui teſtimoniū perhi‑ bent aut ſupplicauerint[h] euꝫ ordinari ſimili redhibitione teneantur[i] obnoxij.

Item Leo imperator om‑ nibus epiſcopis Conſtitu‑ tio noua. ℭ De eodem.

Si ſeruus

✠ Si ſeruus. ℭ Hec eſt tertia pars huius di.

ℭ Caſus. Queſituꝫ fuit in cōcilio aure‑ lian̄. quā penā debe‑ ret pati ep̄s qui or‑ dinauit quēdā ſer‑ uū dn̄o abſente ſiue ignorāte. Et rn̄det̄ ſi ep̄s ordinauit eū ſciēter in pſbyterū vel diaconū ipſo in ordine permanente duos dn̄o reddat. Si autē ignorāter ordinauit: illi q euꝫ repꝛeſentauerūt ep̄o ſiſi pena teneantur.

e ℭ Abſente. Videt̄ eni ep̄s tūc cum eo diſpēſaſſe. ſic. xxviij di. diaconi. Et ē ar. ad hoc ꝙ ep̄s diſpen ſat ipſo facto circa notū. vt dixi. lj. di. qui in aliquo.

f ℭ Officio. De di‑ ſpēſatione fauore li bertatis deberet eni deponi: q2 furtū cō‑ miſit corpis ſui: vt C. de ſer. fug. l. j. Sed quid ſi iſti non hn̄t vnde ſoluant: tunc dico iſtū reddēdū dn̄o: vt. ſ. e. ex anti‑ quis. ar. ff. de eo per quē factū eſt. l. vlt.

g ℭ Recōpenſet. i. ſi hꝫ ꝓpꝛiū alioquin nō: quia delictū per‑ ſone ⁊c̄. vt. xvj. q. vj. ſi ep̄z. extra de appel. reprehenſibilis.

h ℭ Supplicauerint. Et ſic pꝫ ꝙ nō ſp deponit̄ ordinat⁹ q occultat crimē ſuū: qꝺ ē ↄ̄. h. vt dixi. l. di. ex penitētib⁹.

i ℭ Teneant̄ obnoxij. Itē patet hic ꝙ ep̄s nō tenet̄ ꝓui dere ordinato: cū alter euꝫ examinat. vt. ſ. xxiiij. di. qn̄.

Si ſeru⁹. ℭ Caſus. Hoc ca. habet̄ ex auc̄. de ſan. epiſ. §. ſi ſeruus. ⁊ diuidit̄ in quatuor ptes. In prima parte di: ꝙ ſi dn̄s ſciat ſeruū ordinari ⁊ non ↄ̄dicat ſta‑ tim eripit̄ in libertatē. Si vero ignorat infra annū recu perabit illū ſi ꝓbauerit ſeruilem fortunā. In ſecūda par te di: ꝙ ſi per triēnium ꝓbatus monachus efficit̄: eua‑ dit iugum ſeruitutis. In tertia di: ꝙ ordo ep̄alis liberat a patria ptāte: ⁊ a ſeruili fortuna vel aſcripticia ſed non a

✠ ℭ Ad‑ de an ⁊ qn̄ ↄ̄ ꝓſūptio nē iuris ⁊ de iure ad mittat̄ ꝓ‑ batio vel nō. not. in auc̄. ſꝫ iaꝫ neceſſe. C. de dona. an̄ nup. gl. in l. iuregen tiū. §. qꝺ ſtre. ff. de pac.

Furtū ſui ipſi⁹ quis cōmittit.

Ordinato nō tenet̄ ep̄s ꝓui‑ dere.

Diuiſio.

curiali. In quarta dicitur ꝙ aſcripticij poſſunt clerici fie ri inuitis dominis ita vt agriculturam adimpleant.
a ¶ Sciente. Arg. de taciturnitate. extra de his q̄ fiunt a p̄ela. c. ij. ⁊ dixi. xxvij. diſt. diaconus. ⁊. xxviij. di. diaconi.
b ¶ Uni⁹. Sed quař hoc ſtare pōt in p̄bytero vel dia cono: nā ep̄s d3 ſer uare interſticia tp̄m: q̄ ſūt. ſ. lxxvij. di. in ſingul. ſed ſi obſua uit: cōſtat ꝙ pl⁹ ſte. tit q̄ꝫ p annū. Rn̄. di cūt qdam ꝙ iſte fuit ordinat⁹ ſine exaia tiōe ⁊ non obſerua tis interſticijs: vel dic ꝙ erat grādeu⁹: vn̄ vſqꝫ ad annū po tuit pmoueri i dia coné. vt. lxxvij diſt. monachus. Uel dic ꝙ ann⁹ iſte incipiat nō a tpe ordinatio nis: ſed a tpe ſcie. ar gu. xvij. q. ij. ſi quis incognitus.
c ¶ Seruilē. plus enim valet ordo q̄ꝫ ſcientia ⁊ militia. vt ff. de libe. cau. qui de libertate. in ſi.
d ¶ Seruū ſuum. cum diſtinctiōe. ſ. co. ex antiquis.
e ¶ Per trienniū3. ad monachatū daf trieniū: ad cleri catū ann⁹: q: clerici ſunt in publico et monachi latent.
f ¶ Ep̄alis. ⁊ etiam ſacerdotalis. vt. ſ. e. ex antiquis.
g ¶ Sed nō a cu riali. Quidā dicunt iſta ỽba nō eſſe i ip ſa lege: ⁊ vez eſt ꝙ in illa nō ponūtur ſed alibi: vt in aucte. de ſan. epiſ. col. ix. §. ſ3 hoc qdē. Sed ſm hec iura canonica hoc nō tenet: q: cu3 or do liberat a ſuili for tuna: multofortiꝰ a curiali ſoluit ep̄alis dignitas. q̄ autē di gnitas liberat a po teſtate patria habes in auc. cōſtitutio q̄ de digni. col. vj. ⁊. C. de decurio. l. vlti. li bro. x. ⁊ in auc. vt ordinarie p̄ſec. col latio. v.

Ep̄s inter ordinādū d3 obſer uare in terſticia tē porum.

Ordo pre fert ſcien tie ⁊ mi litie.

Monachi latent.

h ¶ Adimpleant. hoc non tenet. vt. ſ. eo. quicunqꝫ.
Admittunt. ¶ Caſus. Quidā ep̄i admittebāt indi ſtincte ad ſacros ordines ſuos ⁊ originarios ⁊ alijs conditionibus obligatos: quos Leo papa reprehendit ⁊

ſciente[a] ⁊ nō cōtradicēte dn̄o ſuo i clero fuerit ordinat⁹: ex hoc ipſo liber ⁊ igenu⁹ erit. Sed ſi ignorāte dn̄o licet ei intra ſpaciū vnius[b] āni ⁊ ſer uilē[c] fortunā pbare ⁊ ſeruū[d] ſuū accipere: verū etiā ſi legi timo pbato experimēto mo nachus efficiaf: euadit iugu3 ſeruitutis. Debēt eni p trie niu3[e] anteꝗꝫ monachi efficiā tur in monaſterio pmanere: poſtea vero ſi monachi effe cti fuerint liberi efficiuntur. Ep̄alis[f] enim ordo liberat a fortuna ſeruili vel aſcripticia ſed nō a curiali[g] ſiue officia li: nā ⁊ poſt ordinationē du rat: ſed etiā ius patrie ptātis ſoluit ep̄alis dignitas. Aſcri pticios vero in ipſis poſſeſ ſionib⁹ clericos etiā p̄ter vo lūtatē dn̄oꝝ fieri pmittim⁹: ita tn̄ vt clerici facti impoſitā ſibi agriculturā adimpleāt[h]. Itē Leo papa oib⁹ ep̄is.

Admittūtur paſſim ad ſacrū ordinē qb⁹ nul la nataliū nulla moꝝ digni tas ſuffragaf: ⁊ q a dominis ſuis ↄſequi libertatē minime potuerūt ad faſtidiū ſacerdo tij (tanꝗꝫ ſeruilis vilitas hūc honorē capiat) puehuntur. Ab his itaqꝫ fr̄es chariſſi mi oēs veſtre puīcie abſti neāt ſacerdotes: ⁊ nō tm̄ ab his ſed etiā ab alijs origina rijs[i] vel q alicui ↄditiōi obli gati ſunt volum⁹ tēperari: ni ſi forte eoꝝ petitio aut volun tas acceſſerit: qui aliqd ſibi in eos vendicant poteſtatis.
¶ De ſeruis mōaſterij q̄ri tur an eccl'iaſticis officijs poſ

ſint aggregari an nō. Sed fa muli eccleſiarū nō ſunt ordi nādi ſicut ſupra dictū eſt niſi a pprijs ep̄is libertatē conſe quātur. Porro ſeruus mo naſterij libertatē conſeq nō valet: nō ergo ad clericatum ſibi accedere licet. ¶ Quod autem liber fieri nō poſſit: p batur auctoritā. viij. ſynodi: in qua ſic ſtatutum legitur.
¶ Monaſterij ſeruū ab bati vel monacho non l3 li berū facere.

Abbati vel monacho mona ſterij ſeruū nō licebit facere liberū[k]. Qui enī nihil pro priū[l] habet libertatē rei alie ne dare nō poteſt. Nā ⁊ ſicut ſeculi leges ſanxerūt: nō po teſt poſſeſſio alienari[m] niſi a pprio[n] dn̄o. ¶ Hac aūt au ctoritate prohibētur ſui adi piſci libertatē recedēdi ab ob ſequio monaſterij: ſed nō p hibētur nāciſci libertatē p mouēdi ad ſacros ordines. Pōt eni in ſacris ordinib⁹ ↄſtitut⁹ monaſterij obſequio ppetuo deſeruire ac ſi ſeruus monaſterij: ⁊ libertatē adipi ſci ⁊ ſacris officijs aſſociari valet. Un̄ in alio[o] capl'o p̄fate ↄſtōnis hec cā reddif. Iniu ſtū eni eſt vt mōachis rurale op⁹ faciētib⁹ ſui eoꝝ ocio tor peāt ac delitijs affluāt. ¶ Nō aūt ſui eccl'iarū (quo noīe ēt monaſterij ſeruos ſignificari itelligim⁹) ad ſacre religiōis ppoſitū debeāt aſſumi: au ctoritate Gregorij pbaf: q in gnāli ſynodo reſidens dixit.
¶ Si puerſatiōis pbate fue rit famul⁹ eccl'ie pōt ordiari.

mandat eis: ꝙ de cetero hoc non faciāt niſi voluntas eo rum qui in eis habent aliquid poteſtatis acceſſerit.
i ¶ Originarijs. tales enim liberi ſunt. vt. C. de agri. l. diffinimus. lib. xj. ⁊ extra de iude. c. ij. Ioan.
¶ De ſeruis. hec eſt quarta pars huius di.
¶ Caſus. hic mo uet Gran⁹ quādam qōnē an ſui mona ſterij poſſint ordia ri: ⁊ pbat ſophiſtice ꝙ nō pn̄t: q: ſerui ec cleſiaꝝ promoueri nō pn̄t niſi ab ep̄is ſuis libertatē conſe quanf: ſed ſui mo naſterij libertatē cō ſeq nō pn̄t: ergo ad clicatū pmoueri nō pn̄t: ⁊ ꝙ nō poſſunt cōſeq libertatē pbat ſeq. ca. cuius caſus patet: ⁊ p te videbiſ.
k ¶ Abbati. ¶ Libe rū. q: ſi manu mittif ſeru⁹ eccleſie duo dabunt loco il li⁹ vt. xij. q. ij. ep̄s. ſ3 abbas nihil h3 pro prij. vt. xij. q. j. non dicatis. vn̄ nō po teſt facere hāc recō penſationem.
l ¶ Propriū. q: ne mo dt plus iuris i aliū ꝗ̄. vt ex de dōa. inter vi. ⁊ vxo. nup. ⁊ ff. d reg. iu. nemo. j. q. vij. daibertū. ſ3 ſ. li. ex de ele. ſuffraga neis. ff. de acqui. re. do. non eſt nouu3.
m ¶ Alienari. xq. q. ij. ſi qs. niſi i caſib⁹. vt. ff. de pig. ac ſi cō uenerit. ⁊ iſti. q ali. nō li. §. j. ⁊. ff. de vſu fruc. l. ꝙ noſtrum.
n ¶ Proprio. ſi ex tra de iure pa. ꝙ aūt.
¶ Hac aūt. hec eſt qnta ps huius di.
¶ Iſ aūt. Dicit gra tian⁹ in hoc. §. i quo caſu itelligiſ ſupdi ctū. c. ⁊ dicit ꝙ ſerui monaſterioꝝ nō p hibenf fieri liberi ⁊ ordines recipe: dū modo nō recedant ab obſequio mona ſterioꝝ: ſed phibē tur libertatē nanci ſci: ſi ab eoꝝ ſerui tio recedere velint:

Abbas ni hil ppri habet.

q: turpe eſt vt monachi laborātes ſerui ſui ocio torpeāt: ſicut habeſ in quadā cōſtitutiōe. xvij. q. iiij. in vēditioni b⁹. ⁊ ꝙ ſui ſui monaſterioꝝ poſſint pmoueri pbaf ſe. c.
o ¶ In alio capitulo. ſ. xvij. qō. iiij. in venditionibus.

Multos. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Auguſtino an ſerui eccleſiarum vel ſecularium viroꝝ ſi velint fieri monachi ſint indifferenter admittendi? Et rñdet ꝙ nõ: qꝛ ſi indifferenter eos admittimus damus eis occaſioné fugiendi dños ſuos ſe ad eccleſiam tráſferendo. Si aũt indifferéter repellantur deo negamus q̃dam .ſ. eos qui hoc petunt ꝓpter deuꝫ qui dedit oĩa: ꝛ ideo prius in laicali habitu diligéter cõgruo tpe ꝓbatiſi eoꝝ vita inueniatur honeſta monachi fiant: ꝛ ſi poſtea irreprehẽſibiliter vixerint poterũt ad ſacros ordines ꝓmoueri per tẽporum interualla dũmõ non ſint illis criminib⁹ maculati q̃ lege veteri morte puniebantur. Quod poſtea ſequitur vſqꝫ ad diſt. planum eſt.

a ¶ Negare. Ex hoc videt ꝙ ſerui eccleſiarum ſm pſcriptũ modum ꝓbati ipediri nõ põt ſi velint ꝓmoueri: cũ opus ſit pietatis manumittere ſeruos.xij.q.ij.cũ redẽptoꝛ. Sed dic ꝙ Grego.nõ dat ptãté hic ſeruis tráſferédi ꝛ ſe ſubtrahédi: ſed prelatos inſtruit vt non aliter manumittant q̃ꝫ ꝓbatiõe adhibita. Uel dic ꝙ loquit de iam manumiſſis vt etiã tales indiſtincte nõ ſint recipiendi niſi ꝓbent p triennium in laicali habitu.

b ¶ Omnia. Et ita nõ debemus oẽs refutare nec etiaꝫ oẽs admittere: ꝛ ſic media via tenenda eſt: vt.xlv.diſtin. diſciplina.ff.de offi.pro con.l.ſolent.

c ¶ Militie. nõ obſt.xix.q.iij.mõaſterijs. ꝛ diſti.liij.di.legem.

d ¶ Morte. Non tñ omnia: nec ſola que tunc puniebantur morte hodie repellunt a ꝓmotione: qꝛ furtuꝫ ꝛ ſimplex fornicatio non puniebantur morte: vt.xxxvj.q.ij.deniqꝫ. ꝛ in alijs multis: vt.xxij.q.ij.ſi quis per ſeruus. hec tamé

Multos de eccleſiaſtica familia nouimus ad oĩpotentis ſeruitium feſtinare vt ab humana ſeruitute liberi in diuino ſeruitio valeãt in monaſterijs ꝯuerſari. Quõ ſi paſſim admittimus oĩbus fugiendi eccl'iaſtici iuris dominium occaſioné ꝓbemus. Si vero feſtinátes ad oĩpotétis ſeruitiũ incaute retinem⁹ illi inuenimur negare[a] q̃daꝫ qui dedit oĩa[b]. Unde neceſſe eſt vt ſi qs ex viris eccleſiaſticis vel ſecularis militie[c] ſeruitute ad dei ſeruitium cõuerti deſiderat ꝓbetur prius in laicali habitu cõſtitutus: ꝛ ſi mores eius atqꝫ conuerſatio bono deſiderio illius teſtimonium ferũt abſqꝫ vlla retractatione in monaſterio oĩpotenti dño ſeruire pmittatur: vt ab humano ſeruitio liber recedat qui diuino amore diſtrictioré appetit ſubire ſeruituteꝫ. Si aũt ꝛ in monachali habitu ſm patrũ regulas irrephenſibiliter cõuerſat⁹ fuerit poſt pfixa a ſacris canonibus tẽpoꝛa iam ad q̃libet eccleſiaſticuꝫ officiũ ꝓuehat: ſi tñ illis nõ fuerit criminib⁹ maculatus q̃ in veteri teſtõ morte[d] mulctant. ¶ Ecce qñ ſerui ad clericatũ aſſumi valeãt vel qñ nõ admittant. Liberti quoqꝫ nõ ſunt ꝓmouendi ad clerum niſi ab obſequijs ſui patroni fuerit abſolut. Unñ in cõcil. elibertano.

¶ Niſi cum patroni aſſenſu liberti nõ ꝓmoueãt ad cleꝝ

Prohibédũ é vt liberti q̃ꝝ pꝛoni in ſeculo fuerit[e] ad clerũ nõ ꝓmoueãt. Diſti.lv.

Corpore vero viciati[f] ſimiliter a ſacris officijs prohibentur.

Unde Gelaſius papa ſcribit dicens.

¶ Qui de monaſterialibus diſciplinis ad clericale munus accedit: ꝛ de laicis ante acta eius vita examinetur.

ſ repelluntur a promotione.xlix.diſtin.hinc etenim.

Prohibendum eſt. e ¶ Fuerint.i. vixerint vel ét eoꝝ heredes: vt.C.de lib.ꝛ eoꝝ lib.libertine. filius tñ liberti poteſt: vt.ff.de obſequijs liber.heres.C.de operibus liberto.ꝙ ex liberta. ſecus tñ eſt in libertis eccleſiaꝝ: vt.ſ.eo.qui ex famulis. qꝛ eoꝝ domina ſcꝫ eccleſia nunquam moritur: vt.xij.q.ij. liberti. Diſtinctio lv.

Corpe. ¶ hec di. diuidit in duas partes. Et principaliter in hac diſti. tractat ꝙ corpe viciati ſcꝫ impotentes vl' magnis mẽbris et apparentibus vnde deformarent vel minoribus per culpaꝫ ſuam ꝓmouẽdi nõ ſunt. Si aũt a barbaris vel a dñis vl' ab inimicis ſecti fuiſſẽt: vel a medicis vel caſu poſſent ꝓmoueri: ꝛ hoc ꝓbat in pma parte per.xij. aucto. ſcõꝝ. ſecunda ibi: hoc autem. Joan. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur.lv.diſt. in q̃ oſtendit ꝙ corpore viciati ꝓmoueri nõ poſſunt: ꝛ que pena ordinatoꝛibus talium ſit iponenda.

f ¶ Corpore vero viciati. Hic agit de corpore viciatis: ꝛ que pena debeat ordinatoꝛibus taliũ. Notãdum ꝙ ſpõte viciati in quocũqꝫ membro repelluntur a ꝓmotione ꝛ deijciuntur iam ꝓmoti: vt.j.eo.penitentes. ſunt enim ſui homicide.j.ea.ſi quis.ꝛ.c.qui partem. Si aũt caſu viciati ſunt corpore ſ.ab hoſtibus inuiti vel propter egritudinem voluntarij ſiue a ſe ſiue a medicis: nõ obeſt eis.j.eo.ſi quis a medicis. Si autem alias ſunt viciati aut ipſi inſiſtebant operi licito aut illicito. Si illicito repelluntur. Si licito ꝛ ſunt viciati in minimis membris ſiue occultis: non repellunt a ꝓmotiõe: vt.j.eo.qui parté.ꝛ.c.eunuchus.

Eccleſia nunquã moritur. Diuiſio.

Corpe viciati ſunt a ꝓmotione repellendi.

Sed ſi in magnis ⁊ manifeſtis non promouentur:vt ſ.eo.ſi euāgelica.Si ergo aliqs in ꝑncipalibus mēbris ſ.in oculo vel manu hꝫ enorme vitium nō ꝓmouet:ſe cus ſi modicū ⁊ qḋ nō generet ſcādalum: vt ex̄ de cleri. egro.vel debili.c.ꝓſbyterū.extra de cor.vitia.c.j.⁊.iij.Joā.

que priuat tales poteſtate ordinandi:vt.xxxvi.diſt.qui eccleſiaſticis.ſic:⁊ h̄ adycitur alia pena.

d ¶ Anno. no.hic annū cōputari a tpe ſcie:vt.xvij.q.ij. ſi qs incognit⁹.y.q.vj.§.biduū.Quid ſi ann⁹ ſit biſſextilis in q̄ aliqs ſuſpēſus eſt:nūqd ſufficit abſtinere.ccclxv. diebus? Non vī: qꝛ illi duo dies habent ꝓ vno✝:vt ex̄ de v. ſig.q̄uuit.ſed nō eſt ita:vt ff. de ſta. libe. cum heres.§.ſtich⁹.

P Riſcis. ¶ Caſus. Tpe gelaſij in quadā prouincia eccleſie erant ita deſolate officio clericorum ꝓpter hoſtilē rabiem vt pauci vel nulli ſacerdotes inuenirent qui ꝓplis miniſtrarēt diuina miniſteria:queſitū fuit a gelaſio an de monachis vel laicis poſſint aliqui ꝓmoueri? Et rn̄det ꝙ ſic neceſſitate inſtante: dūmodo ſint honeſte vite ſalua tn̄ honorificentia priſcoꝝ canonū qui tales ꝓhibent niſi in neceſſitate per eccl̄ias ordinari:⁊ hoc in ꝑma parte. In ſcḋa parte que incipit:ne ſit.ponit.xj. īpedimenta q̄ ꝓhibent ſupradictos ꝓmoueri ⁊ inſtante neceſſitate.

a ¶ Uel ſufficiētib⁹. vbi enim nō eſt copia alioꝝ bene aſſumunt minus legitimi.vt.ff.de decuri. gn̄aliter.§.pe.ſic aſs in defectū ꝓbationū admittit min⁹ idoneus teſtis: vt.iiij. q.iij.§.itē in criminali.ver.item ſerui. xiiij.q.ij.capi.ij.

b ¶ Monaſteriali bus. hic vī ꝙ monachi nō poſſunt eē ꝑlati eccleſiaꝝ ſecularium niſi ex diſpēſatione.extra de capel. mona.c.in eccleſiis. ex̄ de ſta.mona.c.ij. hugo dicit ꝙ de iure poſſunt dum tn̄ habeant ⁊ abbatis ⁊ epī conſenſum. xvj.qō.j.cum pro vtilitate.⁊.c.doctos.de regu. habes ꝙ licite pn̄t:vt ex̄ de ſta.mo.c ꝙ dei.Jo.Credo ꝙ de iure cōi pn̄t ꝓmoueri ſi pn̄t ſecū habere ſociū ſui ordinis:vt ex̄ eo.ti.monachi.B.de hoc ad p enum.xvi.q.j.in ſumma.

P Riſcis igitur ꝓ ſua reuerentia manētibus inſtitutis.que quidē vbi nulla rerum vel tēporum vrget anguſtia regulariter cōuenit cuſtodiri:qꝛ eatenus eccleſie vl̄ cūctis vel[a] ſufficientibus ✝ꝓ uate ſunt miniſtris vt plebibus ad ſe ꝑtinentibus diuina munera ſupplere non valeant:cōcedim⁹ vt ſi quis monaſterialibus[b] diſciplinis eruditus ad clericale mun⁹ accedit etiā de laicis anteacta ei⁹ vita requiratur. ¶ Ne ſit aliquo facinore infectus vel illiteratus vel bigamus vel ab adoleſcentia ſordidatus: vel corpore vitiatus vel ſeruilis vel originarie cōditionis vel curie vel publicarū rerū nexibus implicatus vel publica penitentia notatus vel nulla cōgruentis temporis expectatione diſcuſſus. Item ex concilio arelatenſi.iij.

¶ Annue ſuſpenſioni ſubiaceat qui preter canonū formam aliquē ordinat.

N Ullus penitentē nullus bigamum nullus viduarum maritū in ꝑdictis honoribus audeat ordinare: ⁊ lꝫ hoc iam omniū prope canonum inſtituta ꝯtineant: tamē nec cuiꝗ̄ ſacerdotū ſupplicātium (ſicut iaꝫ ſupra diximus) importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat neceſſe fuit vt nunc ſeuiorē[c] regulaꝫ ſibi velint dn̄i ſacerdotes imponere:⁊ iō quicūꝗ̄ ab hac die cōtra ea que ſuperius cōprehenſa ſunt clericū ordinare ꝓſumpſerit:ab ea die qua hoc ei potuerit approbari anno[d] integro miſſas nō preſumat celebrare. Quā rē ſi qs obſeruare noluerit ⁊ contra ſtatuta fratrū faciens miſſas celebrare ꝓſumpſerit:eccleſie cōmunione priuet: ⁊ ab oīuꝫ fratrū cōione nouerit ſe alienuꝫ:qꝛ[e] dignū eſt vt ſeueritateꝫ eccl̄iaſtice diſcipline ſētiat q ſalubriter a ſanctis pr̄ibus inſtituta obſeruare contēnit. Item Hylarius papa.

¶ Non ordinentur penitentes vel illiterati.

P Enitentes vel inſcij litteraꝝ aut aliqua membrorū dāna perpeſſi ad ſacros ordines aſpirare non audeant. Quiſquis aūt taliū conſecrator extiterit factū ſuū ipſe diſſoluet[f]. ¶ Corpe aūt vitiati itelligunt:nō caſu ſꝫ ꝓpria voluntate abſciſſi. Ut ī in canonibus apl̄oꝝ legit. ¶ Qui ſemetipꝫ abſciderit nō ordiet.

S I quis abſciderit[g] ſemetipſuꝫ: ideſt ſi quis amputauerit ſibi virilia non fiat cl̄icus[h]:qꝛ ſui eſt homicida[i] ⁊ dei cōditioni inimicus.

e ¶ Quia.hoc.c.loquitur de vitiatis in anima:⁊ quātuꝫ ad hoc facit ad propoſitum magiſtri.

f P Enitētes. Diſſoluet.arg.aliquem venire ꝯ fcm̄ ꝓpriuni.ſi.xxxv.qō.ix.ꝙ qs.xij.q.j.certe. ex̄ de elec.noſti.ar.ꝯ de cle.cōiu. diuerſis fallacijs.ex̄ de ꝯceſ.ꝑben.cū ſup qōne.ex̄ de ſi.ꝑſby.veniēs.Ul̄ dic ꝙ ipſe dī diſſoluere:qꝛ ob ignominiaꝫ ſui diſſoluit.ſic lxx.di.neminē ⁊.xxj. q.ij.c.j.cū enim ipſe ob hoc ſit dign⁹ depoſitiōe ipſemet nō diſſoluet.Jo.Sol.de iure cōi nō poteſt aliqs venire ꝯ factum ſuū niſi in caſib⁹ expreſſis in iure.✝B. ¶ Corpe. ¶ Caſus. Dicit Gratianus hic ꝙ illi corpore vitiati ordinari ꝓhibent q nō caſu ſed volūtate propria ſibi abſciderunt: quod probat ſequentibus.c.

S I qs. ¶ Caſus. In hoc.c.dī ꝙ ſi qs laicus ſibi virilia abſciderit ad clericatum ꝓmoueri non poteſt:cū ſit ſuipſi⁹ homicida ſi vero clericus ſibi abſciderit debet deponi: quia ſui eſt homicida. Sequens capitu.patet.

g ¶ Abſciderit.ex indignatione vel etiā cā continentie.

h ¶ Clericus. Sed qd dices de origene:qui ſe eunuchū fecit vt liberius in occulto poſſet ꝑdicare tpe ꝑſecutiōis eccleſie mulieribus: tn̄ poſtea apud ceſariam factus eſt ſacerdos? Iteꝫ marcus precidit ſibi pollicem vt ſic fieret indignus ſacerdotio:⁊ tamē poſtea factus eſt ſacerdos: vt legitur in hiſtoria eccleſiaſtica. ſed hec non ſunt trahenda ad conſequentiam.iiij.q.j.c.vlti.vij.q.j. per iſti.

i ¶ Homicida nō ꝙ homicida tunc ſit factus ſed ꝓpter homicidij periculū quod ſequi poterat ſectionē dī homicida:ſicut q infantē exponit homicida dī.lxxxvij. di.c.vl. Et ē ar.ꝙ nō ē ꝯſiderādū qd eueniat ſꝫ qd euenire poſſit

N Ullus. ¶ Caſus Antiquitus facta fuit ꝯſtitutio vt nullus epīs ordinaret penitentē vel bigamum vel vidue maritū vel corpe vitiatū:quam epī male ſeruabant:⁊ ideo arelatēn̄.cōcilium nūc ſtatuit regulaꝫ ſeuiorem:vt quicūꝗ̄ ammodo tales ordinauerit anno integro ceſſet a celebratione miſſarum:⁊ ſi celebrauerit poſt excōmunicationem deponetur. Seq.c.patet.

c ¶ Seuiorem.Et nonne ſeuerior fuit illa cōſtitutio

✝ ¶ Con cor.tex.in l.gn̄alr.⁊ ibi C.y.C. de epiſ.⁊ cle.glo.⁊ Bar.l.ij. §.fin.ff.de dona.

Legitimiſ deficiētib⁹ aſſumuntur min⁹ legitimi.

Si quis cum clericus fuerit abſcidere ſemetipſum oino dānetur:q2 ſui homicida ē.

Item ex conci.arelatenſi.ij.

¶ Non producātur ad clerum qui ſeipſos abſcindūt.

Hi qui ſe carnali vitio[a] repugnare neſcientes abſcindunt:ad cleruȝ peruenire non poſſunt.

Item Innocentius ſcribit Felici maceriano epiſcopo.

¶ Nō eſt ordinādus q partē digiti volēs ſibi abſcidit.

Qui partē cuiuſlibȝ digiti[b] ſibiipſi volēs abſcidit hunc ad clerū canones non admittūt:Cui vero caſu aliquo cōtigerit:duȝ operi ruſtico curā impendit aut aliquid faciēs ſe non ſpōte percuſſit:hos canones precipiūt[c] ⁊ clericos fieri ⁊ ſi in clero reperti fuerint non abijci. ✠ ¶ In illis enim volūtas eſt vindicāda:que ſibi cauſa fuit ferrū inijcere:in iſtis autē caſus[d] veniā meruit. ¶ Similiter[e] vero intelligēduȝ eſt de his qui per languorem a medicis ſecātur aut a barbaris abſcinduntur:aut a dominis caſtrantur.

Unde in niceno cōcil. legit.

¶ Qui per lāguorem a medicis deſecatur:ad clerū valet admitti

Si qs a medicis[f] ꝑpter languoreȝ deſectus[g] eſt aut a barbaris abſciſſus hic in clero permaneat. Si qs autē ſe cū ſanus eſſet abſcidit hunc ⁊ in clero conſtitutū abſtinere ꝯueniet: ⁊ deinceps nullū debere taliuȝ ꝓmoueri. Sicut aūt hic claret ꝙ de his qui hāc rem affectant: audentqȝ[h] ſeipſos abſcindere hec que diximus ſunt ſtatuta:ſic eos quos aut barbari aut domini[i] caſtrauerūt:ſi inueniūtur alias digniſſimi tales ad clerum ſuſcipit eccleſiaſtica regula.

Item ex canone apl'orum.

¶ Licite ordinet' ep̄s q per hoium inſidias eunuchizat'.

Eunuchus ſi per inſidias hominū factus eſt: vel ſi in perſecutiōe[k] ei⁹ ſunt amputata virilia vel ſi ita natus[l] eſt:⁊ ē dignus fiat ep̄s.

Itē ex ꝯcilio Marti.pape.

¶ Non excludūtur a clero qui a medicis vel a barbaris vel a dominis ſuis caſtrant'.

Si quis pro egritudine naturalia a medicis ſecta habuerit:qualr ⁊ q a barbaris aut qui a dn̄is ſuis caſtrati fuerint:⁊ moribus digni inueniūtur:hos canō admittit ad clerū ꝓmoueri. Si quis autē ſanus nō per diſciplinam[m] religionis ⁊ abſtinētie:ſed per abſciſſionē a deo plaſmati corporis exiſtimat poſſe a ſe carnales concupiſcentias amputari: ⁊ ideo ſe caſtrauerit:nō eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officiū. Quod ſi iam fuerit ante promotus ad clerum: prohibitus a ſuo miniſterio deponatur.

Item ex conci.hylerdenſi.

¶ Nō prohibetur a ſacris ordinibus qui a medicorum inciſione claudus efficitur.

Si quis in infirmitate poſitus clericus medicorum inciſiōe claudus[n] efficitur ꝓmoueri ad ſacros ordines eum non denegamus.

Item Stephanus Rober-

vt.xxij.qō.j. in nouo.xxj.di. deniqȝ.xxiij.qō.v. relegentes.ff.de his qui deiec.ſi vero.§.de.⁊.C.de vſufr.ſi ambiguitatem.ar.contra.xxiij.q.v.de occidendis.

Hi q ſe. a ¶ Uitio.ſ.xxxiij.diſtin.maritum ⁊c.

Qui partē. ¶ Caſus. Duo fuerūt hoies qui ſemetipſos abſciderūt vnus ſpōte ali⁹ caſu cuȝ ruſticano operi curā impenderet:q̄ſiuit macerian⁹ epiſcopus an valeāt ꝓmoueri. Et reſpondet felix papa:ꝙ ille q ſe abſcidit ſponte nō poteſt:ille vero qui caſu ſe abſcidit poteſt promoueri:⁊ ſi cleric⁹ eſt nō deponetur:quia caſus veniā meretur: ſed voluntas ꝓpria vindicanda eſt.

b ¶ Digiti. forte ſi haberet ſuperfluos digitos eos poſſet ꝑcidere:ſicut vngues vel dentes nimis ꝓlixos precidere poſſet. Et hiero.fecit ſecare dentes:⁊ eſaias ſuam linguā amputauit:vt.viij.qō.j.in ſcripturis. Ar.contra.xxxv.di.ab exordio. vbi di ꝙ deus nihil ſuperfluū creauit in nobis.⁊ ē ar. ad hoc.ſ.eo.ſi quis. vbi di ꝙ dei ꝯditioni eſt inimicus.

c ¶ Precipiūt.i.permittunt. ſic.xxxj.q.j.hac ratione.

d ¶ Caſus.ſic ſimplicitati ⁊ ignorātie venia tribuat'.J.de conſe.di.ij.c.iij.⁊ extra de re.ꝑmu.cum vniuerſoꝝ:✠ tn̄ caſus non excuſat in amotiōe terminoꝝ ff.ď termi.amo.l.ij.

¶ Si. ¶ Caſus. Nūc dicit Gratianus: ꝙ illi q a medicis ſecātur vel a barbaris vel q caſtrant' a dominis poſſunt promoueri:⁊ ad hoc inducit ſequen.c.

e ¶ Similr. Iſtud reſpicit vltimā partem preceden.c.

Si qs a medicis. ¶ Caſus. Dicitur i hoc.c.ꝙ ſi quis per languorē a medicis ſectus fuerit vel caſu a barbaris abſciſſus vel a dn̄o caſtratus:poterit ꝓmoueri ſi alias eſt dignus.⁊ ſi eſt clericus:non repellet'. Si quis vero cuȝ ſanus eſſet ſeipſum ſponte abſcidit non ꝓmouebitur: ⁊ ſi promotus eſt dȝ repelli. Sequens ca.planum eſt.

f ¶ A medicis. Medicus licite ꝓmouet' ſi eū nō remordet ꝯſcia.extra de eta.⁊ quali.ad aures.ei eni nō imputatur euētus mortalitatis.ff.de offi.pſi. illicitas.§.ſicuti.⁊ tamē imperitia ei⁹ culpe annumerat'. ff.ad.l.aquil.idē iuris.circa medium.

g ¶ Deſectus eſt.vt tamē non pariat nimiam deformitatē. vt extra de cleri.egr. preſbyterum.

h ¶ Audētqȝ. Qui eni ſibi audet manum auferre:multo potius alijs auderet: vt.ff. de edil. edi.cū aūt.§.excipit' xxiij.q.v.ſi nō licet.

i ¶ Aut dn̄i.q autē ſeruū caſtrat capite punit' ⁊ ſeru⁹ ⁊ medic⁹.ff.de ſicca.l.iiij. §.vlt.⁊ locus i quo hoc factū eſt cōfiſcat'. C.de eunuchis.l.j.

Eunuchus. k ¶ Talis eni vitioſus ē:vt.ff.ď edi. edic.cuȝ aūt.⁊ qn̄qȝ ꝑcioſior.ff.ad.l.aql. ſi ſeru⁹.§.⁊ ſi pueꝝ.

k ¶ Si in pſecutione.non eſt ergo neceſſe ſeruare carneȝ illā vel puluerem: vt dicūt vulgares.

l ¶ Nat⁹.vt frigid⁹.

Si qs ꝓ egritu. ¶ Caſus Dicit' i hoc.c.ꝙ ſi qs ꝑp infirmitatē a medicis ſect⁹ fuerit vel a barbaris vel a dn̄o ſuo caſtrat⁹ fuerit: ſi al's dignus ē poterit ꝓmoueri. Si qs vero cū ſan⁹ eēt ſpōte ſibi virilia āputauit:vt a carnali ꝯcupiſcentia abſtineret:ꝑp hoc ⁊ nō ꝑpter abſtinētiā nō pt ꝓmoueri: ⁊ ſi ꝓmotus eſt dȝ deponi. Seq.c.pȝ.

m ¶ Nō p diſciplinā.vt videat' coram hoibus eius ꝯtinentia:⁊ forte hoc fac ꝑp hypocriſiȝ.ſic. xxxv. di. eccl'ie princeps.

Si quis. n ¶ Claudus.nō tn̄ vt oporteat ipm ire cum baculo ad altare:vt de cōſe.di.j.nullus ep̄s.te

Medicus poteſt promoueri.

Not.hanc glo.iuuenis:q: nō vulgares tm̄: ſed et in alijs diſciplinis periti ideȝ cenſent pleriqȝ.

ſo marenſi epiſcopo.

¶ Non prohibetur a clero qui digitū ſibi caſu abſcidit.

L Ator preſentium fla/uius ſcʒ cleric⁹ ad ſedē apoſtolicā veniens detulit a te directā nobis epiſtolam: qua indagare ſtuduiſti eū a normānis[a] nuperrime captū ſiniſtre[b] manus digitū habe/re abſciſſum: ſciſcitaris ſi ob hoc ad eccleſiaſticū ordinem valeat promoueri: an non.

¶ Quod etiā nos reperien/tes verū eſſe: qꝛ ſolertia tua magis ſup hoc ſollicita a ſe/de apoſtolica doceri flagitat normā iuſtitie ſemp ſeq̄ deſi/derans: ſtudiuʒ tue ſanctita/tis merito collaudam⁹: reue rētiam tuam ſcire volentes: quoniā ſi ita eſt ꝙ a normā/nis digitum ipſe habeat ab/ſciſſuʒ ad promouēdū (ſi ali/as dignus fuerit) nil ei noce/bit: eo ꝙ quid de his q a me dicis vel dn̄is ſiue paganis non ſpōte tale q̄d patiunt̄ ſa cri cenſeāt canones dilectio/nē tuaʒ latere nō credimus.

I tem Gelaſius papa pal/ladio epiſcopo.

¶ Tempore ſinceritatis di/gnitas accepta ſequenti debi litate non amittitur.

P Recepta canonica qui bus eccleſiaſtica regit̄ diſci/plina: ſicut non patiunt̄ veni re ad ſacerdotiū debiles[c] cor pore: ita ſi qs in eo fuerit con ſtitutus ac ſi tūc fuerit ſaucia tus amittere nō poteſt quod tempore ſue ſinceritatis acce pit. ¶ Stephan⁹ ſiquidem preſbyter petitorio nobis de/fleuit oblato: ꝙ hēt in ſub/ditis olim ſibi ⁊ ante annos plurimos collatā preſbyterij dignitatē: quam reuera im/maculati corporis iudicio ſu/ſcepiſſet: ſed nuper ꝑpter ꝓ uincie vaſtitatē tuſcie: quam pre oībus prouincijs barba/rorū✝ feritas diuerſa ſectan/tium: ⁊ ambiguitas inuexit animorū: duʒ iminentes gla dios euadere fuge ꝑſidio ni/teretur acutis ſudibus occur rentia ſibi ſep a trāſiliens in/feriores[d] partes corporis in/ſeruiſſe ſuggeſſit: que vix ad/hibita curatione biēnio po/tuiſſent abſtergi. Et iō fra/ter chariſſime ſupradicto lo/cuʒ ſuū dignitatēqꝫ reſtitue: quatenus ſacroſcā myſteria (ſicut cōſueuit) exerceat: nec enim cōuenit ob hoc auferri ante ſuſceptū ordineʒ in quo poſtmodum[e] in inualitudinē ✝ corporis caſu probat̄ facien/te prolapſus. ¶ Hoc auteʒ non de oībus mēbris intelli gendū eſt: qui eni oculū caſu amiſerit lʒ deſit voluntas tn̄ ſacerdotiū adipiſci non pōt.

V nde Gelaſi⁹ ſcribit Ru/fino epiſcopo.

¶ Nō ſunt preſtāda iura ſa cerdotij cui oculus erut⁹ eſt.

S I euāgelica ammoni/tio iracūdiam nec vſqꝫ ad verbum furētem ꝓſilire pmittit: vt ſi racha fratri ſuo quis dixerit reus ſit gehēne ignis: quali putamus pena plectēdum eſſe: qui nō ſoluʒ pugno impie percuſſit in leui tici ordinis hominē miniſte/rio ſeruientē: ſed quaſi non ſufficeret ad cedē manus ita (inſtigāte ſe diabolo) raptus eſt ad iracūdiam: vt fuſte nō ſolum percuteret: ſed etiam erueret oculum fratris. Et quāuis huiuſmodi exceſſus grauiori eſſet pena plecten/dus: bene tamē fraternitas tua fecit ab officio eū preſby terij remoueri. Hoc tamen ſollicitudinis tue ſit vt locuʒ ei penitētie conſtituas: ⁊ in aliquo eū monaſterio retru/das: laica tn̄ ſibi cōione con ceſſa: in loco aūt illius aliū te neceſſe eſt ordinare pſbyte/rum. Naʒ illi cui erutus eſt oculus nō poſſunt ſm cano/nes ſacerdotij iura concedi: neqꝫ eni aliquid ei ꝓdeſt qui

men ſm legem ve/tereʒ claudus non promouebat̄. xlix. di.c.j.⁊ vlti.

L Ator pſentiuʒ. ¶ Caſus. Fla uius clericus capt⁹ a normānis amiſit digitū ſiniſtre ma/nus: ⁊ ꝑpter hoc ro bertus epiſcop⁹ ſu/us miſit eū ad papā cum litteris ſuis: ⁊ queſiuit ſi poſſet ꝓ/moueri. ⁊ reſpōdet papa ſe vidiſſe qđ ac ciderat. Unde cōmē dans epiſcopum de ſua ſollicitudine di cit ꝙ ſi a barbaris ſe ctus fuerit: ⁊ alſ di/gnus eſt poterit ꝓ/moueri: cum cano nes in ſilibus caſi/bus idem dicant.

Normanni feroces ſunt.

a ¶ A normānis. De iſtorum feroci/tate habes. ſ. vij. qō. j. ſciſcitaris.

b ¶ Siniſtre. Ideʒ ſi dextre dum tamē non ſit deformitas magna. i. extra eo. c. j. ⁊ extra de cler. egro. preſbyterū. maxime ſi nō amiſit aliqueʒ de illis per quos ſit ſi gnum crucis.

P Recepta. ¶ Caſus. Pre ſbyter ſtephan⁹ in/ter acutas ſudes a/miſit burſaʒ teſticu lorum dū preſidio fuge niteretur eua/dere iminentes gla dios barbarorū qui tuſciam pre oībus prouincijs deuaſta/bāt: ⁊ ꝑpter hoc pal/ladius epus priua/uit eū officio ⁊ bn̄fi cio. Stephan⁹ vero cōqueſtus eſt pape de facto epi: precepit ergo gelaſi⁹ palla/dio epo vt ſibi reſti tuat vniuerſa: qꝛ ſi/cut canones nō pa/tiuntur debilitatos per culpaʒ ſuam: in magnis mēbris ꝓ/moueri: ita ꝓmoti per caſum fortuituʒ debilitati in mēbris non debent repelli.

✝ ¶ Und q̄ de iur̄ di cant̄ barbari not. gl. in ꝓe. inſti. i. §. quorū. in ꝑ. barbari et gentes.

c ¶ Debiles. ſcʒ vo/luntate non caſu.

d ¶ Inferiores. Ui debatur ꝙ iſte non poſſet eſſe ſacerdos. qꝛ nec miles eē poſ/ſet niſi hēet ad mi/nus vnum teſticu/lum. ff. de re mili. qui cum vno.

e ¶ Poſtmodum. Arg. ꝙ lʒ quis ꝑue/nit ad ſtatuʒ a quo non pōt incipere ta/men tolerat̄. xxix. q. ij. perlatū. xxx. qō. j. ad limina. xxxij. qō. vij. hi qui. ⁊ c. neqꝫ. Arg. cōtra extra de eta. ⁊ quali. c. j. Sol. hic nō fuit in culpa ibi ſic. xv. q. j. c. ſi.

¶ Hoc autē. Hec eſt ſecūda pars diſt. in qua di quod. ſ. ꝓx. cōtinetur. Io. d̄ ſan. Et ſic ꝯtinuatur. Di ctum eſt ſupra i plu ribus ca. ꝙ nō repel litur a promotione qui caſu vel egritu/dine vel perſecutiōe perdidit mēbrum: nunc vero dicit gra tianus: ꝙ hoc nō in telligitur de quoli/bet mēbro: naʒ qui oculum qualſcūqꝫ amiſit ꝓmoueri nō dʒ ad ſacerdotium.

S I euangelica. ¶ Caſus. Qui/daʒ diacon⁹ ad tan/tam iracūdiā quen daʒ ſacerdotē ꝓuo/cauit ꝙ ille ſacerdos nō ſolū ꝑcuſſit dia/conū fuſte ſed etiam oculū eius eruit iō rufinus eps priua/uit eū officio pſby/terij. Poſt hoc factū poſtulabat diacon⁹ in ſacerdotē ꝓmo/ueri duabus rōni/bus: tum qꝛ inuit⁹ oculum amiſerat: tum qꝛ in recōpen/ſatione ſue iniurie: quod totū rufinus epus pape ſignifica/uit. Precipit ergo gelaſius papa vt pre ſbyterum detrudat in monaſterium: ⁊ loco eius aliū ordi net: nec diaconū in ſacerdotem ꝓmo/ueat: qꝛ ſacri cano/nes nulli caſuʒ in

monoculo excipiunt vt ꝓmoueri poſſit: nec ei ꝓdeſt ꝙ oculū iuit⁹ amiſit: maxīe cū ad tātaȝ iracūdiā ſacerdotē ꝓuocauerit vt ille offīm ⁊ ille ꝓmouēdi facltatē amitteret. a ¶ Inuitus. Ar. eſt ad qōnem ꝙ ſi ſpōſa eſt opꝑſſa a ſpōſo nō poſſet īrrare religioneȝ: qꝛ nō ꝓdeſt ei ꝙ inuita eſt paſſa. Jo. Quid de hoc ſit qōnibus dixi. B. Dic ꝙ ingredi poterit nō obſtante corruptela: qꝛ non dȝ eſſe melioris conditionis malus ꝙ̄ bonus. Nam nemo ex delicto ſuo ⁊c̄. vt. ff. de reg. iur. nō fraudantur. tñ qui oculum amiſerit remanet tutor: vt. C. de excuſa. tu. frater tuus. b ¶ Excepiſſe. Ar. ꝙ vbi canō nō excipit nec nos excipere debemus. ij. queſtio. iiij. conſuluiſti. c ¶ Iniurie. qꝛ pena vnius nō dȝ conuerti in pmium alteri⁹ ff. ad ſille. l. ſi ſequēs ff. qō me. cā. ſicut in exceptione. §. pedi⁹. d ¶ Prouocare. grauius delinquit qui me ad iracūdiam ꝓuocat ꝙ̄ ego. C. ad l. iul. de vi priua. qm̄ ⁊. xxiij. q. vj. cum hō.

tamen quidam ꝙ circa paternas eccleſias īmediate habendas ſolus papa poſſit diſpenſare. argu. extra eo. ex tua. qḋ non credo per illam decreta. veniens. Joan. ſed certe ſolus papa diſpenſat in hoc caſu: vt extra eo. c. dilectus filius: vt extra eo. c. vlti. vbi de hoc traditur. B.

oculū inuitus[a] amiſit: cū nec volens qſq̄ oculum amiſiſſe credendus eſt: nec ſacratiſſimos canones aliquē caſum ī amiſſiōe oculi ei q ſacerdotiū adipiſcendū nō īpediret ſuis excepiſſe[b] regulis īuenimus: ſed hoc minimō ad ꝓhibitionē feciſſe videm⁹: vt q caret oculo ſacerdotij officiuȝ adipiſci nō poſſit. Sȝ nec illi vllaten⁹ q̄ſi in cōpenſatione iniurie[c] ſacrat⁹ ordo ꝯcedi poterit q ad tantā ſacerdotē ꝓpriū potuit iracūdiam ꝓuocare[d] vt ⁊ ille officiū in quo erat amitteret ⁊ iſte ꝓuectus ſui perderet facultatem. ¶ Diſtinctio. lvj.

Diſtinctio. lvj.

P Reſbyterorum. ¶ Hec di. diuidit in tres partes. In pͥma parte probat ꝙ nullus illegitie natus ꝓmouet̄ niſi in cenobijs vel canonia regulari. ⁊ hoc probat per. c. vrbani. qḋ ſolum. c. cōtinet ius cōe. ſecunda ibi: ſed hoc. tertia ibi: cōtra. Joan. de ſan.

P Reſbyterorum[e] etiā filij ad ſacra officia non ſunt admittendi.

Unde Urban⁹ papa. ij. ait.

¶ Filij preſbyterorum a ſacris prohibentur officijs.

P Reſbyteror[f] filios[g] a ſacris miniſterijs remouemus: niſi aut in cenobijs[h] aut in canonicis religioſe probati fuerint conuerſari. ¶ Sed[i] hoc intelligendum eſt de illis qui paterne incontinentie imitatores fuerint: verum ſi morum hone-

P Reſbyterorū. ¶ Caſus Queſitum fuit an filij pͥbyterorū ſint ꝓmouendi. Et reſpondet ꝙ nō niſi in monaſterio vel regulari canonica fuerint cōuerſati. f ¶ Preſbyterorum. Ideȝ de diaconis ⁊ ſubdiaconis: qꝛ nō eſt alia cauſa ꝓhibitionis: niſi qꝛ timent̄ in eis exēpla paterni criminis: vt vj. q. j. §. ſi qs cum. ⁊ etiam ꝓpter odiuȝ paternum: vt. xv. q. vlti. cum multe. et xxiiij. di. quando. g ¶ Filios. Sed nūquid hoc ad nepotes extēditur? Et videtur ꝙ ſic: qꝛ noīe filiorū nepotes continentur. ff. de ỽ. ſig. liberorum. ⁊ ar. ff. ad macedo. filiū. Sȝ nō eſt ita: qꝛ odia ſūt reſtringenda. vt de pe. di. j. pene. ff. de libe. ⁊ poſthu. cū qdam. tollitur enim vitiū per ſucceſſionē: vt. ſ. e. dn̄s. ⁊ lȝ ſenator nō poſſit ducere illam cuius pr̄ vel mr̄ artem ludicrā fecit: tñ poteſt illam ducere cuius auus vel auia artem ludicram fecit: vt. ff. de rit. nup. l. lege iulia. §. j. h ¶ Cenobijs. Sȝ hoc ad facilitateȝ diſpenſatiōis referas: vt quidam dicunt.

Filiorū appellatione nepotes ꝯtinent̄.

¶ Caſus. Hic intitulatur. lvj. di. in qua agit Gratianus de filijs preſbyterorū: ⁊ oſtendit qui eorū ꝓmoueri pn̄t ⁊ qui nō: allegando ꝓ vtraqȝ pte ⁊ ſolutionem ponēdo. e ¶ Preſbyterorū. de legitimis filijs non eſt dubium quin licite ꝓmoueantur. ſ. eo. §. cū ergo. ſed illegitimi non. ſi tñ ſint in monaſterijs vel cum canonicis regularibus licite ꝓmouentur: vt. ſ. eo. c. j. ⁊ extra eo. c. j. ⁊. c. ad abolendam. qꝛ ingreſſus monaſterij tollit irregularitatem: vt. xvj. q. j. legi. xix. q. vlti. cap. vlti. ⁊ in auc̄. de monachis. in prin. colla. j. Licet quidam cōtrarium dicant: ⁊ dicunt ꝙ religio circa eos nō plus operatur niſi ꝙ facilius cum eis diſpenſatur. argu. ꝓ eis lv. di. c. priſcis. ⁊. l. di. c. ſi ille. Et dico epm̄ poſſe diſpenſare circa tales: vt ex̄ eo. veniens. ⁊. c. ex tranſmiſſa. ſed ſolus papa diſpenſat cum eis in epiſcopatu: vt extra de elec. inotuit. Dicunt

Idem eſt vbicunqȝ conuerſentur religioſi: quia locus non ſanctificat hominem: vt. xl. diſtin. non loca. nam conuerſati in monaſterijs ſepe deteriores ſunt alijs: vt. xlvij. diſtinctio. quantumlibet. ¶ Sed hoc. Hec eſt ſecunda pars huius diſtinctio. in qua probare vult ꝙ ſi boni fuerint nō nocent illis natales parentū: ⁊ hoc vult ꝓbare p octo aucto. Joan. de ſan. ¶ Caſus. Dicit Gratianus ꝙ ſupradicta intelliguntur de filijs ſacerdotum qui paternam incontinentiam imitantur: ſed ſi ſunt bone vite non ſolum ſacerdotes ſed etiam pape fieri poſſunt. Quod probatur exemplo Bonifacij felicis ⁊ agapiti ⁊ multorum aliorum qui fuerunt filij ſacerdotum: ⁊ tamen ad ſummum ſacerdotium ſunt prouecti. i ¶ Sed hoc intelligendū eſt. Iſtud ſpectat ad pͥncipiū. c.

Locus nō ſanctificat

Vndecūqꝫ. ¶ Caſus. Ab hoc loco vſqꝫ ad. §. contra. ꝓbat Gratianus peccata parentū filijs nō imputari. Eſt ergo caſus iſtius. c. talis. Due queſtiones facte fuerunt Augu. Prima fuit: an peccata parentū filijs imputentur. Et reſpōdet ꝙ non ſi paterna vitia non ſequantur: ſemē enim hominis ex quocūqꝫ homine bonum eſt ⁊ dei creatura eſt. Secūda fuit: an mali filij cōiugatorum nuptias vituperent. Et reſpōdet ꝙ non: ſicut nec boni filij adulterorum eos ab adulterio excuſant.

a ¶ Nulla eſt. ſimilis locutio: Veſtes quas geritis ſordida lana fuit.

Pr̄is delictū an noceat filio.

b ¶ Sic mali. Not. ꝙ bonum precedēs nō excuſat malum ſequens: nec bonū ſequens purgat malū precedens: vt. xxiij. q. v. relegētes. ⁊. xiiij. qō. v. forte. ⁊. c. neqꝫ. Sed verū eſt ꝙ non nocet delictum patris filio q̄tum ad vitam eternā: nocet tn̄ quo ad ordines. item quo ad ſucceſſionem: vt. vj. q. j. §. ſi quis cū. item quo ad alias penas: vt. j. q. iiij. §. item pctō. Minus tamen loquitur lex de illis q ſpurij ſunt ꝙ nō obeſt eis hoc quin poſſint eligi ad decurionatū: q: nō eſt impediēda dignitas eius q nihil cōmiſit: vt. ff. de decu. ſpurij. in prin. ⁊. l. generaſr. §. ſpurios. ⁊ Boeti⁹. Quid genus aut proauos ⁊c. ⁊ Juuenaſ: Tolle tuum hānibalem. Malo pater tibi ſit therſites dūmodo tu ſis. Eacide ſimilis vulcaniaqꝫ arma capeſſas: Qꝫ te therſite ſimilem ꝓducat achilles.

Juuenaſ ꝯ ſupbientes ob genus ſuū.

Nunquam. ¶ Caſus. Dicit Jo. chryſoſto. ꝙ nunq̄ꝫ filius dꝫ erubeſcere de vitijs parentum dūmodo ſit virtuoſus. Nam q̄tācunqꝫ quis matrem habeat vilem ⁊ pollutam nunq̄ꝫ de eius vilitate obfuſcabitur vel polluetur: q: ipſa fornicatrix vel fornicator poſt penitentiā ex vita non maculaſ: preterea multo minus maculatur filius de meretrice natus ſi virtute propria decoraſ: imo magis laudandus q̄ꝫ natus ex bona ⁊ nobilibus parentibus ſi maliciam ſequatur: et malus ſit.

c ¶ Neſcio. hoc vult dicere ꝙ ille qui natus eſt ex parentib⁹ ꝓrſus alienis a virtutibus dum tamē ipſe ſit bonus melior eſt q̄ꝫ ille q natus eſt de bonis parentibus: licet ipſe etiam ſit bonus.

d ¶ Parentibus. i. ratione parentum.

Naſci. ¶ Caſus. Rufinus natus fuit ex adulterio: ⁊ ideo deſpiciebat creatorem q ſic eum formauerat: ⁊ culpabilem ⁊ peccatorem ſe ꝓpter hoc reputabat. Sed Jo. chryſo. ſcribit cōtra eum: ⁊ docet ꝙ propter hoc nō debet deſpicere dn̄m nec ſe peccatorem reputare: q: non ipſe ſed q eum de adulterio generauit peccauit ſemine abutendo: ſicut nec peccat ſemē quod in ſulcis naſcitur: ſed peccat fur q rapit. Et conſolatur eum duobus exemplis. ſ. Jepthe: qui lꝫ fuerit filius meretricis tamen ſanctus fuit: ⁊ exemplo Eſau qui lꝫ natus fuerit de legitimo coniugio: tamen malus fuit ⁊ peſſimus.

e ¶ Quod ſuum eſt. Mulieres enim ad hoc natura genuit vt partus ederent: vt. C. de indi. vidu. l. ij. ⁊ pudor eſt feminis nuptiarum premia non habere: vt. xxxij. queſtio. ij. pudor.

Muli[eres] ad ge[nerandum] ducū.

Eccleſ xxxiij

f ¶ Sanctos. tamē in hoc non fuit ſanctus ꝙ temerarium iuramentum voluit ſeruare: vt. xxij. queſtio. iiij. vnuſquiſqꝫ.

j. Co[r]i.

Judi.

Gen. x[xv]

ſtas eos cōmendabiles fecerit exemplis ⁊ auctoritatib⁹: nō ſolum ſacerdotes ſed etiā ſummi ſacerdotes fieri pn̄t. Vnde Damaſus papa ſcribit hiero. pſbytero. Palea.

Oſius papa fuit filius ſtephani ſubdiaconi. Bonifacius papa fuit filius iocūdi pſbyteri. Felix papa filius felicis pſbyteri de titulo faſciole. Agapitus papa filius gordiani pſbyteri. Theodorus papa filius theodori epi de ciuitate hieroſolyma. Siluerius papa filius ſiluerij epi rome. Deus dedit papa filius iocūdi pſbyteri. Felix enim tertius natiōe romanus ex patre felice pſbytero fuit. Item gelaſius natione afer: ex p̄re epo valerio nat⁹ eſt. Itē agapitus natione romanus ex p̄re gordiano preſbytero originē duxit: q̄ꝫ plures etiā alij iueniunſ q de ſacerdotibus nati apice ſedi ꝑ fuerunt. Hinc Augu. ait.

¶ Vitia parentū filijs nō imputentur.

Vndecūqꝫ hoies naſcanſ ſi parētum vitia nō ſectanſ honeſti ⁊ ſalui erūt. Semē enim hois ex qualicūqꝫ hoie dei creatura eſt: ⁊ eo male vtētibus male erit: non ipſum aliquando malū erit. Sicut aūt boni filij adulteroꝝ nulla[a] eſt defenſio adulterij: ſic mali[b] filij ꝯiugatoꝝ nullū eſt crimē nuptiarum. Item Joānes chryſ. ſup Mattheum homeſ. iiij.

Nunq̄ꝫ de vitijs erubeſcamus parentum: ſed illud vnū queramus ⁊ ſemꝑ amplectamur virtutē videlicet. Hmōi etiam ſi alienigenam hꝫ matrē etiā ſi fornicatione pollutam vel quolibet hmōi dedecore ſordidatam: nihil tn̄ de eius aut vilitate fuſcabitur aut crimine polluetur. Qd̄ ſi fornicatorē ipſum ad meliora cōuerſum nequaq̄ꝫ prior vita cōmaculat: multo magis ex meretrice natus ⁊ adultera ſi propria virtute decoretur parentū ſuoꝝ nō dedecoraſ opprobrijs. ¶ Item nō eſt oīno nec de v̄tute nec de vitio parentū aut laudandus aliqs aut culpādus: nemo vere inde aut obſcur⁹ aut clarus eſt: imo etiā (vt ꝯſideratius aliqd dicamus aut expreſſius) neſcio[c] quomodo ille magis reſplēdet q ex parētibus[d] a virtutib⁹ ꝓrſus alienis q̄ꝫ ipſe qui fuerit dei virtute mirabilis. Item Hiero. in epiſtola cōtra rufinum.

¶ Non parentū ſed ꝓpria culpa quemq̄ꝫ condemnat.

Naſci de adulterio nō eſt eius culpa qui naſcitur ſed illius qui generat: q̄ūo in ſeminibus non peccat terra que confouet nō ſemen qd̄ in ſulcis iaciſ non humor vel calor qbus tēperata frumenta in germē pullulāt: ſed (verbi gratia) fur ⁊ latro qui fraude ⁊ vi eripit ſemina: ſic genus humanū recipit terra (ideſt vulua) qd̄ ſuum eſt[e]: ⁊ receptū cōfouet ⁊ confotum corporat corporatū in mēbra diſtinguit: ⁊ inter illas ſacri vētris anguſtias dei manus ſemꝑ operaſ: idēqꝫ corporis creator ⁊ aīe eſt. Noli deſpicere bonitatem figuli (id eſt dei) q te plaſmauit ⁊ fecit vt voluit. Ipſe eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia: qui in vtero virginis marie edificauit ſibi domum. Jepthe inter viros ſanctos[f] apoſtoli voce numeratus meretricis eſt fili⁹. Eſau de rebecca ⁊ Iſaac hiſpidus

a ¶ Triticum. xxiij.q.j. quoniam vetus.

Sponſus. ¶ Caſus. Dicit̄ in hoc.c.ꝙ xp̄s qui quotidie vocat bonos ⁊ malos ad nuptias ſuas naſci voluit de bonis ⁊ malis parentibus vt eius exemplo diſcamus vitia parentum nobis non obeſſe.

b ¶ Sponſus. Eccleſia vocatur ſpōſa xp̄i: q2 adhuc per delictum ſeparari pōt ab ipſo ſicut ſponſa a ſponſo ante conſūmatiōꝫ matrimoniū: ſed in futuro ſeculo dicetur vxor: q̄ modo ſpōſa dicitur. vij. queſtio. j. ſicut vir.

Satis. ¶ Caſus. Quidaꝫ ep̄s volebat priuare quoſdaꝫ clericos officio ⁊ beneficio propter peccata parentū. Sꝫ dicit Grego. ſatis eē peruerſum vt deijciatur ab officijs vel gradu quem proprium facinus vel culpa non deijcit.

c ¶ Satis pueruſꝫ. Iſtud.c. intelligit̄ de iam promoto. talis enim ꝓpter delictuꝫ alterius nō ꝑuatur iure ſuo. non enim priuandus eſt qs iure ſuo niſi pro grauiſſimo delicto: vt xvi.q.vij. inuentuꝫ. ⁊.lxxxiiij.di. geſta. excipiunt quidā caſum in eo qui ignorāter adeptus eſt bn̄ficiuꝫ pecunia patris: vt.j.q.v.c.i. Sed illud iō perdit: q2 furtiuum eſt. Sed qd̄ ſi pater cōmiſit crimen leſe maieſtatis: nōne filius priuandus eſt beneficio cum ſit infamis factus: vt.vj.q.j.§.ſi qs cū.⁊ infames promoti etiam deijciuntur: vt.vj.q.j. infames. Nō: q2 cum clericus ſit: eſt a iuriſdictiōe p̄ncipis exemptus. xcvj.di. duo. j. q.iiij.§. econtra. in ſi. Item fallit illud extra de eccle. edifi. ad audientiam. ij.⁊ extra de cleri. egro.c.ij. vbi quis ſine culpa priuatur iure ſuo. hoc tamē ſcias ꝙ multotiens qs punitur ſine culpa: ſed non ſine cauſa. extra vt lit. non conteſta. quoniam. ꝯ.xxxiiij.di. ſi cuius vxorem.

tam mente ꝙ̄ corpore quaſi bonum triticū[a] inter lolium auenaſqꝫ degenerat. Quia nō in ſeminibus ſed in voluntate naſcentis cā vitiorum eſt atqꝫ virtutū. Item Augu.

¶ Iniquitates parentum filijs obeſſe nō poſſunt.

Sponſus[b] ille qui vocaturus erat ad nuptias bonos ⁊ malos cōgruens inuitatis naſci etiā voluit de bonis ⁊ malis. Quo exemplo diſcant parentum ſuorum filij iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. Item Gregorius.

¶ Non aliena culpa ſed ꝓpria aliquem ab eo qui fungitur deicit gradu.

Satis pueruſum[c] ⁊ cōtra eccleſiaſticā probat̄ eſſe cenſuram: vt fruſtra quorūdam parentū voluptatibus ſuis qs priuetur officijs quē ſua culpa vel facinus ab officij quo fungitur gradu non deijcit. ¶ Itē Hieronym⁹.

¶ Ex adulterio natus a ſacerdotio non prohibetur.

Dominus noſter ieſus xp̄s voluit nō ſolum de alienigenis cōmixtionib⁹ ſed etiā de adulterinis naſci: nobis magnā fiduciā p̄ſtans vt qualicunqꝫ mō naſcamur (dum tn̄ veſtigia eius imitemur) ab ipſius corpore nō ſeparemur cuius per fidē mēbra effecti ſumus. Et ſicut ille verus eſt pōtifex ⁊ ex adulterinis natus cōiunctionibus ita qualicūqꝫ modo natus ſit aliquis tn̄ vt pfectam fidem habeat ⁊ qd̄ fide ꝫ operib⁹ impleat ſitqꝫ litteratus ⁊ vir vni⁹ vxoris: nequaꝙ̄ a ſacerdotio[d] repellit̄[e]. ¶ Iudas enim patriarcha cōcubuit cū thamar nuru ſua: ⁊ ex illo cōcubitu nati ſunt phares ⁊ zaran: inde poſtea Salmon qui fuit dux i deſerto: inde obeth inde quoqꝫ booz: īde poſtea iſai qui fuit pater dauid. ex illa ergo ꝓgenie origo ducitur xp̄i qui verus ſacerdos eſt. Ideoqꝫ ſi filij eius ſumus: que ipſe fecit nos imitari debemus. ¶ Item Augu. de vnico baptiſmo. libro. j.

¶ A pp̄lo dei non ſepat̄ aliquē mr̄na ꝯditio ſꝫ ꝓpa cl̄pa

Hiſmael vt ſepararet̄ a populo dei non obfuit mater ancilla agar ſed obfuit fraterna[f] diſcordia: nec profuit poteſtas[g] vxoris cui⁹ magis filius erat: q2 ꝑ ipſius iura cōiugalia ⁊ in ancilla ſemi natus erat ⁊ ex ancilla ſuſceptus eſt. ¶ Cōtra Bonifa. martyr ſcribēs regi angloꝝ.

¶ Vitia parentum ad poſteros etiam tranſferuntur.

Si gens anglorū (ſicut ꝑ iſtas ꝓuincias diuulgatum eſt ⁊ nobis in francia ⁊ in italia improperatur: ⁊ ab

tio. Et ꝙ xp̄s natus fuerit de adulterinis cōmixtionib⁹ probat per genealogiam: incipiens a iuda patriarcha qui cum thamar nuru ſua inceſtum ⁊ adulterium cōmiſit ⁊ ex illa generatione plures nati ſunt: poſt quos dauid ex quibus chriſtus originem duxit.

d ¶ A ſacerdotio. Nō intelligas ꝙ ipſo iure poſſit promoueri: ſed hoc ideo dicit: q2 ep̄s tenetur in hoc caſu diſpenſare: q2 diſpenſatio qn̄qꝫ eſt debita: vt dixi l.di. vt conſtitueret.

e ¶ Repellitur. Sed nōne filij ſacerdotū ſerui ſunt eccleſie: vt xv.q. vlti. cum multe. qualiter ergo ꝓmouent̄ nō adepta libertate? Sed dic ꝙ illud loquit̄ de his qui quaſi legitime ⁊ ſolēniter ducūt. vel derogatum eſt ei cōtraria conſuetudine. iiij.di.§. leges.

Hiſmael. ¶ Caſus. Abraam auctoritate ⁊ licētia vxoris ſue.ſ. ſare cognouit agar ancillā ⁊ ex ea genuit hiſmaelem: q repulſus fuit a populo dei: nō ideo q2 natus fuerit de ancilla: ſed q2 faciebat iniuriam fratri ſuo iſaac compellendo ipſum adorare terreas imagines ⁊ alīs ſibi nocendo.

f ¶ Fraterna diſcordia. quaꝫ habuit cōtra iſaac. xxxij. queſtio. iiij. recurrat.

g ¶ Poteſtas. hāc olim habuerūt poteſtatem mulieres vt de licentia vel poteſtate ipſarū viri poſſent accedere ad ancillas ſuas: ⁊ filij ita nati dicebantur potius filij domine ꝙ̄ ancille: ſed erat legalis filius dn̄e ⁊ carnalis filius ancille. Et ita ſm̄ legem moſaycam mulieres poterant adoptare filios ✠: ſed ſm̄ legem iuſtinianam nō poſſunt niſi filij eius ſint in acie amiſſi: vt inſtitu. de adoptio §. femine.

¶ Contra. hec eſt tertia pars huius diſtin. in qua probat contrarium eius quod premittitur. Io. de fan.

¶ Caſus. hactenus ꝓbauit ꝙ peccata parentum filijs non iputantur: nunc vult probare ꝯ. ium ꝑ ſequēs.c.

Si gens. ¶ Caſus Improperabat̄ bonifacio in italia ⁊ francia ⁊ etiam ab ꝓſis paganis ꝙ gens angloꝝ ducebat fedam vitam adulterando ⁊ fornicando ad inſtar ſodomitice gentis. Scribit ergo bonifacius martyr

Dominus noſter. ¶ Caſus hiero. fuit interrogatus an ille qui naſcitur de adulterio repellat̄ a ſacerdotio. Et reſpōdet ꝙ non ſi eſt bone vite. ⁊ hoc ꝓbat exemplo xp̄i qui naſci voluit de adulterinis cōmixtionibus ⁊ alienigenis: dans nobis fiduciam vt vnde cunqꝫ naſcamur ſi boni erimus ꝙ non repellimur a ſacerdotio.

ſia eſt ſpōſa ⁊ vxor.

ittbi a.

Sꝫ deli… gra… muꝫ… llit ſi… benefi… ij.

Gen̄. xxxviij.b.

Filij ſacerdotuꝫ an ſint ſerui eccleſie.

Ruth. iiij.d.

heb. ix.

Gen̄. xxj.a

Mulieres filios adoptare poterāt ſꝫ legē moyſi.

✠ ¶ Adde ſacerdotes idem ius hēre cū mlieribus not.ſ l.ij.§. illō. ⁊ in.l. ſi pr̄ §. ſi. ⁊ in.l. ſi ar. oga. tor.§. pe. ff. de adop.

regi anglorũ: dicens nõ eſſe mirum ſi nuper fuit in
bello deuictus: cum ex tali cõmixtione vilis gens oriatᷣ
a libidinoſa nec deo amabilis. ⁊ hoc probat exẽplo hi-
ſpanorum ⁊ prouincialium ⁊ burgũdionum: qui tã-
diu fornicati ſunt donec per ſarracenos puniti ⁊ de-
victi fuerunt.

a ¶ Degeneres. quo
ad fortitudinem et
nobilitatẽ: vt. xxxv.
q. iij. quedam.
b ¶ Permiſit. No.
ꝙ propter delictum
permittit deus infer
ri penas: vt. v. q. v.
non omnis. xvj. q.
j. ⁊ temporis. ⁊. c. re-
uertimini. ⁊. vij. q̃-
ſtio. j. ſc ſcitaris.
¶ Unde. Iſtud vñ
ita cõtinuatur pecca
ta parentum nocẽt
filijs: vnde nõ poſ-
ſunt promoueri niſi
in cenobijs vel niſi
diſpenſetur cũ eis.
Quod ſequitur pla
num eſt vſq; ad. c.
apoſtolica.
c ¶ Unde. iſtud cõ-
tinuatur ei ꝙ dixit
ſ. in illo. §. ſed hoc
in principio.
Apoſtolica.
¶ Caſus. In
quadam eccleſia epi
ſcopali duo fuerunt
clerici: vnus fuit ele
ctus ab eccleſia ⁊ ca-
nonice qui dignior
erat altero eiecto ab
eccleſia: ⁊ digniori
obijciebatᷣ ꝙ erat fi-
lius ſacerdotis. Su
per hoc fuit cõſultus
papa: qui mãdat ele
ctum canonice cõſe
crandum: nõ obſtã
te eo ꝙ dicitᷣ filius ſa-
cerdotis ſi alias di-
gnus inueniatur.
d ¶ Ab eccleſia. No.
ꝙ dicitur ab eccleſia
electus qui a maio-
ri parte capituli eſt
electus: vt ex̃ de elec.
cum nobis olim. ff.
ad muni. ꝙ maior.
extra de elec. cum in-
ter. in princi.
e ¶ Cetere. Impro
prie ponitᷣ. ſic. xxvi.
di. deinde vel nomi-
ne cete orũ omnes
cõprehenduntᷣ: vt. ff.
de ver. ſig. ceterorũ.

Electus a
maiori p-
te capli dĩ
electus ab
eccleſia.

ipſis paganis improperium
nobis obijcitᷣ) ſpretis legali-
bus cõnubijs adulterando ⁊
luxuriando ad iſtar ſodomi-
tice gentis fedam vitã duxe-
rit. de tali cõmixtione mere-
tricum eſtimandũ eſt dege-
neres[a] populos ⁊ ignobiles ⁊
furentes libidine fore, per eã-
dos: ⁊ ad extremũ vniuerſã
plebem ad deteriora ⁊ igno-
biliora vergentem: ⁊ nouiſſi-
me nec bello ſeculari fortem
nec in fide ſtabilem ⁊ nec ho
norabilem hominibꝰ nec deo
amabilem eſſe venturã: ſicut
alijs gentibus hiſpanie ⁊ pro-
uincie ⁊ burgũdionũ popu
lis contigit: que ſic a deo rece
dentes fornicate ſunt: donec
iu lex taliũ criminum vltri-
ces penas per ignorantes le-
ges dei etiam per ſarracenos
venire et ſeuire permiſit[b].
¶ Unde[c] idem Urba. in fi-
ne ſuperioris. c. preſbytero-
rum diſtinguẽdo ſubiunxit.

¶ Si religioſi inuẽti fuerit.
filij ſacerdotum ordinentur.

Niſi aut i cenobijs aut
in canonicis religioſe
probati fuerint conuerſari fi-
lij ſacerdotum nõ admittan-
tur ad clerũ. ¶ Item Ale-
xan. iij. ¶ De eodem.

Apoſtolica auctoritate
precipimus vobis: vt ſi
eum qui ab eccleſia[d] electus
eſt altero digniorem eſſe ca-
nonicãq; eius electionem pro-
baueritis fulti noſtra auctori
tate cõſecretis: nam pro eo ꝙ fi
lius ſacerdotis dicitᷣ (ſi cete-
re[e] virtutes in eũ cõueniant)
nõ reijcimus ſed ſuffragãti-
bus meritis cõniuendo eum

¶ Quod autem. Dicit Gratianus ꝙ ſupradicta. c. in qui-
bus dictum eſt ꝙ filij preſbyterorũ poſſunt promoueri ex
diſpenſatione loquuntur nec faciunt regulam gene-
ralem: quod probat ſequen. capitu.

Cenomanen. ¶ Caſus. In eccleſia cenomanẽ. ele-
ctus fuit in ep̃m quidã filius ſacerdotis: quare q̃-
ſiuit Bar. turon. archiep̃s an propter hoc eũ deberent repel
lere. Et rñ. papa ꝙ non ſi alᷣs bonus eſt: non tñ volumꝰ
vt in poſterum hec
regula recipiatᷣ: ſed
vt ad tp̃s neceſſitati
eccleſie conſulatur.
f ¶ Electum. hodie
nõ ſunt tales eligẽdi
ſed poſtulandi ⁊ a ſo
lo papa: q2 metropo-
litanus cum electo
in ep̃m nõ poſſet di-
ſpenſare: vt extra de
elec. innotuit.
g ¶ Sed ad tp̃s. J.
j. q. vij. tali. Joan.
¶ Cum ergo. Iſte
§. reſpicit illũ. §. ſ.
ſed hoc itelligendũ.
Et dicit Gratianꝰ ꝙ
illi q dicuntur ibi eſſe
promoti in ſũmos
põtifices intelligun
tur eſſe nati: non de
fornicatione ſed de
cõiugio legitimo. qḋ
olim fuit licitum oĩ
bus ſacerdotibꝰ nũc
aũt l3 tm̃ orientalibꝰ.
h ¶ Cũ ergo. reſpi
cit primũ. §. huiꝰ di.
i ¶ De fornicatio-
ne. Non dicit bene:
q2 ſi eſſent legitimi
ſine diſpenſatione
promouerentur.
¶ Quod autem.
¶ Caſus. Obijcit
Gratianus ſibi i hoc
§. ⁊ poſtea ſoluit di-
cens ꝙ illud qḋ di-
ctum eſt. ſ. in. c. vn-
decũq; ꝙ vitiũ ori
ginis nõ iputatᷣ ſe-
mini: videtᷣ cõtrium
ei qḋ dicitᷣ in eccleſia
ſtico ꝙ adulterorũ fi
lij abominatio ſunt
dño. Sed dicit illud
ſic eſſe intelligendũ
ſicut intelligitᷣ qḋ ſu
pra dictum eſt de fi-
lijs preſbyterorũ: vt
illi tm̃ dicantᷣ abomi
natio eſſe dño q pa-
terna vitia vel flagi-
tia eorũ ſequuntᷣ.
k ¶ Negatur. ſ. eo.
vndecunq;.
Quia. ¶ Caſus.
hoc. c. itelligitᷣ
ex diſpẽſatione ſicut
illud. c. cenomanẽ. Petronius de adulterio natus eſt:
fuit in ep̃m legionen. electus: qui poſt electionẽ ad apo-
ſtolicũ veniens humiliter eſt cõfeſſus. papa vo audiẽs

recipimus. ¶ Hoc autẽ ꝙ
de filijs ſacerdotum dicitᷣ ex
diſpenſatione eccleſie itrodu-
ci videtᷣ: ⁊ qḋ ex diſpenſatio-
ne introducitur ad ſequentiã
regule generalis trahi nõ po
teſt. ¶ Unde Urba. ſcribit
Bar. turon. archiepiſcopo.

¶ Filij ſacerdotum nõ pro-
hibentur ab ep̃atu ſi cetere
virtutes in eis inueniantur.

Cenomanenſe electũ[f]
pro eo ꝙ filius ſacerdo
tis dicitᷣ (ſi cetere virtutes in
eum cõueniunt) nõ reijcimus
ſed ſuffragãtibus meritis eũ
patienter ſuſcipimus: non tñ
vt hoc pro regula in poſterum
aſſumatᷣ ſed ad tp̃s[g] eccleſie
periculo cõſulitur. ¶ Cum[h]
ergo ex ſacerdotibus nati in
ſũmos pontifices ſupra legã
tur eſſe promoti: nõ ſunt in-
telligendi de fornicatione[i] ſed
de legitimis cõiugijs nati: q̃
ſacerdotibus ante prohibitio-
nem vbiq; licita erant: ⁊ in
orientali eccleſia vſq; hodie
eis licere probantur. ¶ Qḋ
autem vitium originis ſemi-
ni imputari negatur[k]: videtᷣ
eſſe cõtrarium illi ſententie:
adulterorũ filij abominatio
ſunt dño. Sed ſicut ſupra di-
ctum eſt de preſbyterorum fi
lijs: ita ⁊ hoc de filijs adulte
rorum intelligendũ videtur:
vt illi dicantᷣ eſſe abominatio
dño ad quos paterna flagitia
hereditaria ſucceſſione deſcẽ
dunt. ¶ Similiter ⁊ illud
Urbani intelligendũ eſt qḋ
ipſe ſcribit Petronio legio-
nenſi ep̃o. ¶ De eodem.

Quia ſimplr̃ ad ſedem
apoſtolicã veniẽs hu-

Ille
mi
ſtul

ipſum eſſe bone fame ⁊ bone vite ab his qui ſecuȝ erant: ipſum confirmauit in dignitate ex diſpenſatione.
a ℭ Dinoſcitur.ar.ↄ.ff.de acqui.here.ſed ⁊ ſi de ſua.
b ℭ Et vitā.ex quo plura fecerūt ꝓ ipſo: ⁊ tm̄ vnū facie‑ bat ↄ ipſum non debuit impediri eius ꝓmotio.xxviij. di.de ſyracuſane. ⁊ xiij.di.duo mala.
c ℭ Confirmam⁹. ⁊ hoc fit ex diſpenſa tiōe. Jo. Diſtin.lvij.

ſius. Rn̄.q: baptiſm⁹ inducit ei hāc irregularitatē: vn‑ de non pōt eā tollere: q: eadē res non pōt habere ↄ̄trios effect⁹.ar.extra.de bap.maiores.vltra mediū ibi: ſed hec tanq̄ impoſſibilia ſic.ↄ̄.xxvj.di.deinde.ſic eadē cā nō pōt parere obligatōeȝ ⁊ liberationē: vt.ff.de ſol.q hoieȝ.§.vlt.

Ttē q i egri‑ tudie. Caus hic in titulat.lvij.di.i qua dicitur homineȝ in egritudine baptiçatum nō ꝓmouēdū.
d ℭ Egritudie. In hāc di.tradit̄ ꝙ qui baptiçat̄ in egritu‑ dine nō eſt ꝓmouē dus. ⁊ eſt intelligen dum de tali qui cuȝ ſan⁹ eſſet diſtulit ba ptiçari: ſed timore mortis petijt baptiſ mū. Cauſa aūt hu‑ ius ↄ̄ſtōnis eſt: q: ꝑ ſumit̄ nō vere peni‑ tens qui mortis cā eſt penitēs: ⁊ ſic ꝑſu‑ mitur peccata non eſſe ei dimiſſa.ſi ta‑ mē ſtatim moreret̄ preſumet ecclia pec‑ cata ei dimiſſa eſſe: vt de pe.di.vij. nul‑ lus. ⁊ ſic ecclia circa idem factū hȝ ↄ̄tra‑ rias ꝑſumptiones: ſȝ diuerſo reſpectu. de cōſe.di.iiij.platuȝ.
SJquis. ℭ Caſus Queſitum fuit in cōcilio neoceſa rieñ. an ille q eſt in egritudine baptiça tus debeat ordinari ꝑſbyter. Et rn̄detur ꝙ nō: q: fides illius nō ꝑſumit̄ volūtaria ſed metu mortis: ſi tn̄ poſtea bone vite apparuerit aut rari tas hoīum exegerit poterit ꝓmoueri.
e ℭ Si quis.intel‑ lige adultus: nam pueri ab hereticis baptiçati ꝓmouent̄ vt.j.q.iiij.placuit.
f ℭ Sed ex neceſſi‑ tate eſt.i.preſumit̄: ⁊ ſic canon preſumit hoc in deteriorē partē.ſiſr.xxx.q.v. aliter. Sed cū h irregularitas ꝓueniat a peccato ⁊ baptiſ mus tollat peccatū: quare nō tollit irregularitatem ip‑

militer peccatū confeſſus es quod pōtificij tui videbatur officiū impedire: videlicet ꝙ ex matre nō legitima ꝓcrea‑ tus ſis: quā viuente propria vxore pater tuus cognouiſſe dinoſcitur[a]: nos apłice man‑ ſuetudinis gratia admonēte a ceteris que ſacerdotiū im‑ pediunt criminibus tam tui profeſſiōe q̄ fratrum teſti‑ monio qui tecum ſunt imu‑ nem te agnoſcētes: ⁊ vitaȝ[b] tuam religioſam audientes: ab huius te peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto ſacer‑ dotali officio cōfirmamus[c].

ℭ Diſtinctio.lvij.

Ttēȝ qui in egritudie[d] cōſtitut⁹ ba ptizat̄ pre‑ ſbyter ordi nari nō de‑ bet. ℭ Un de in neoceſarienſi ↄ̄ci.legit̄.

ℭ Nō ordinet̄ ꝑſbyter q in egritudine ↄ̄ſtitut⁹ baptizat̄.

SJ quis[e] in egritudi‑ ne conſtitutus fuerit baptizatus: preſbyter ordi‑ nari non debet: non enim fi‑ des illius voluntaria: ſed ex neceſſitate[f] eſt: niſi forte po‑ ſtea[g] ipſius ſtudium ⁊ fides probabilis fuerit: aut homi‑ num raritas[h] exegerit.

ℭ Diſtinctio.lviij.

Ttēȝ ex mo nachali[i] ha bitu nullus aſſumat̄ ad eccłiaſticuȝ officiuȝ niſi fuerit oblat⁹ ꝓprij voluntate abbatis. ℭ Uñ greg.ſcribit.

ℭ Monachus nō ordine‑ tur clericus niſi volūtate ab‑ batis epiſcopo fuerit oblat⁹.

NUllus ad eccleſiaſticū officiuȝ ex monaſterio producatur monachus: niſi queȝ abbas[k] loci admonitus ꝓpria volūtate obtulerit epi‑ ſcopo. ℭ Itē ex conci.char‑ tagineñ.v. ℭ De eodem.

g ℭ Poſtea. ⁊ ita ꝑ ſequēs factuȝ elidit̄ precedens ꝑſūptio. ſic de cōſe.di.iiij. tūc valere.xxxiij.q.j. cū per bellicaȝ.ſic ↄ̄q̄ ꝑſumptio ſequens elidit precedentē: vt ff.d in ite.reſt.diu⁹.
h ℭ Raritas.arg.ꝙ propter raritatē ho minū aliqua conce dūtur: vt.lv.diſt.c. priſcis.j.q.ij.tali.
Diſtinctio.lviij.
Ttē ex mona chali. Caus Sup in.lvij.di.dcm̄ fuit: ꝙ ſerui ordinari nō debēt niſi volūtas do minorū acceſſerit. Sȝ q: i qbuſdā lo‑ cis mōachi ſuis cō parāt̄: cū nō habeāt ꝓpriuȝ nec ſint ſue volūtatis: vt.xij.q.ij. nō dicatis. Jō Gra‑ nus ponit hāc.lviij di.in q̄ oſtēdit mo‑ nachū ad eccłiaſticū officiū nō ꝓmoueri niſi de volūtate pro‑ prij abbatis: ⁊ ēt de conſenſu cōuētus.
i ℭ Itē ex monacha li.ↄ̄.lv.di.c.priſcis. di xerat ꝙ mōachi pñt ꝑfici parochialib⁹ ec cleſijs: ſed ne crede‑ ret aliqs ꝙ h poſſet fieri ſine lnīa abba‑ tis: iō ponit hāc di.
NUllus. ℭ Ca ſus Queſituȝ fuit a Greg. an eps poſſit monachum ꝓmouere ad offm̄ clericatus vel ad di gnitatē. Et rn̄det ꝙ non: niſi euȝ abbas obtulerit ꝓpria vo‑ lūtate ſibi. Qđ ſequi tur planū eſt: vbi di cit̄ ꝙ fit ex diſpenſa‑ tione ad cōſequen‑ tiā trahi non dȝ: ad quod inducit ſeq.c.

k ℭ Abbas. No. ꝙ nullus monachus pōt ꝓmoueri ad eccleſiaſticos honores niſi cū licētia abbatis: vt.xvj.q.ō.j. ſi quis monachus. ⁊.c.cū ꝓ vtilitate. Idē intellige de q̄li

Cleric⁹ ſi ne ſui pla ti licentia nō ē trāſ ferendus.

bet clerico: vt ſine licētia plati ſui nō poſſit ab epo trāſferri ad alium locū: cū nec clericus epi ab archiepo: qz oium cōſenſus eſt regrēdus quoꝝ ius ledif: vt.liiij.di. nullus.ix.q.iij.p ſingulas.ꝛ nō ſolū volūtas abbatis eſt requirēda ſed et monachoꝝ: vt.xix.q.ij.ſtatuim⁹. nā hec eſt quedā alienatio: vnde nō pōt fieri ſine cōſenſu oium: vt xij.q.ij.ſine. Jo. Et qđ dī de epo credo falſū ſi cā ſubeſt.ex. tra de exceſ.pla.ſic.

ne interſtitijs tēpoꝝ: ꝛ inde ſūpta occaſione ſpāles ponit Gratianus tractatū de his docens tales nō eſſe promouēdos. Caſus iſtius ca. habet.ſ. xxxvj.di.q eccleſiaſticis. c ¶ Itē. Dictū fuit.ſ.di.l.nō ↄfidat.ꝛ.lv.di.priſcis.di q nullus ordinādus eſt niſi ſuatis interſtitijs tēpoꝝ: ideo oſtēdit hic q ad inſtar ſeculariū digni tatū nullus p ſaltū eſt ordinandus.

SI qs de alterius monaſterij cōuentu reptū vel ad clericatū pmoueri voluerit vel i ſuo mōaſterio maiorē[a] perſonā monaſterij ↄſtituere ſine licētia abbat[is] ꝛ monachoꝝ: eps q hoc fecerit a ceteroꝝ cōione ſeiūct⁹ ſue[b] tm̄modo plebis cōione ↄten tus ſit: ꝛ ille neqꝫ cleric⁹ neqꝫ canonicus: neqꝫ ppoſitus pſeueret. ¶ Diſtinctio.lix.

SI qs. ¶ Caſus. Dī in hoc ca. q eps nō pōt alienū monachū pmouere ad clericatū vl̄ facere abbatē in ſuo monaſterio niſi de volūtate ꝓprij abbatis: qđ ſi fecerit cōmunióe ſue plebis ſit cōtentus ꝛ pmotus remouebit ab eo quod accepit.

a ¶ Maiorē. Ex hoc loco dī q mōachus poſſit eſſe plat⁹ in eccleſia ſeculari: q eps poſſit eē nō ē dubiū vt.xviij.q.j. ſtatuīū. Itē q pleban⁹ poſſit eſſe hēs.xvj.q.j. monachos.ꝛ.c.in parochia. Itē q canonic⁹ ſecularis poſſit eſſe vī.lxxiij.di.quorūdam. Itē q vicedñs epi poſſit eſſe vī: qz eps dꝫ hre teſtimoniū a monachis: vt ij.q.vij cū paſtoris. ſed economū dꝫ habere eps vt ſit ei teſtis: vt.xvj.q.vij.qm̄ in qbuſdā. ergo pōt eſſe economus vel vicedñs epi: ꝛ iſtud h. admittit. ar. contra.xvj.q.j.de preſentiū. De hac materia notaui.xvj.q.vij. in noua. pōt tamē intelligi q hic dī de eccleſia monachali: q epalis etiam fuit.

Monachus poteſt in eccleſia ſeculari eē prelatus.

b ¶ Sue.ſi.ſ. diſt. xviij. placuit. Sꝫ cōtra.ſ.iij.q.v.c.j. dic vt in dcō.c. placuit.

SI offi. ¶ Caſus. Queſitū fuit an epi debeāt pmouere aliqs in epos vel pſbyteros q i minorib⁹ ordinib⁹ nō fūt examinati vl̄ ſine tēpoꝝ interſtitijs pmoti. Et rñdet vrbanus q nō: ſed docet eſſe p ordinē aſſueſcēdū vt pmo aſſueſcat i minorib⁹ ordinib⁹ q ad maiores voluerit pmoueri: ne dux eſſe deſideret cū tyro pri⁹ nō fuerit. Et hoc pbat ad inſtar curie ſecularis vbi gradatī aliquis pmouet. Et rephendit qſdā epos q querētes pōpā i miſitudine pſbyteroꝝ ordinabāt eos in locis ſolitarijs vt eis ordines cōferrēt: qb⁹ aliō cōferre nō pñt.

Diſtinctio.lix.

Teſq. Caſus Suſp di.lj.i aliq̄ fecit mētionē de illiteratis ꝓmotis ſi

ITem[c] q eccleſiaſticis diſciplinis imbuti nō ſūt: ꝛ tēpoꝝ approbatione diſcuſſi nō ſunt ad ſūmū ſacerdotiū prouehi nō aſpirēt. ¶ Unde ait papa Zozimꝰ. ¶ Non aſpiret ad ſummū ſacerdotiū qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

QUi eccleſiaſticis diſciplinis p ordinē nō eſt imbutus: nec tēpoꝝ approbatione diuinis ſtipēdijs erudit⁹: nequaqꝫ ad ſūmū ſacerdotiū eccleſie aſpirare vel pſumere dꝫ: ꝛ nō ſolū in eo ambitio inefficax habeat: verū ordinatores eius careant eo ordine quē contra precepta crediderant preſumendum. ¶ Item Urbanus papa. ¶ Ad ſacerdotale officium nullus niſi per ſingulos gradus approbatus accedat.

SI officia[d] ſecularia pn cipalem locū non veſtibulū actionis ingreſſis: ſed per ſingulos gradus examinatis deferūt: quis[e] tā arrogans: tam impudēs inuenitur: qui in celeſti militia que propēſius ponderāda eſt: ꝛ ſicut aurū repetitis ignibus explorāda ſtati dux eſſe deſiderat: cū tyro ante non fuerit: ꝛ prius velit docere q̄ diſcere: aſſueſcat in domini caſtris: in lectorū primit⁹ gradu diuini rudimenta ſeruitij: nec illi vileſcat exorciſtaꝫ acolythum ſubdiaconum et diaconū per ordinē fieri: nec hoc ſaltu[f] ſed ſtatutis maiorum ordinatione tēporibus. Iā vero ad preſbyterij faſtigiū talis accedat: ꝛ vt nomen etas impleat ꝛ meritū pbita

d ¶ Si officia ſecularia.i. ſeculares nō deferūt pncipalem locum ingreſſis de nouo ꝛc.

e ¶ Quis. No. modū argumēādi: ex quo ita ē apud ſeculares iudices eodē mō erit apd eccliaꝫ. ſic.xxxj.di. tenere. ꝛ c.ſi laic⁹.ij.q.v. qz. xix.q.iij. mōaſterijs. ſic.xij.q.ij. cū deuotiſſimā. Et eſt ar. ad qōnē illā q ſi aliqs eſt legitimat⁹ a pnci pe q apud eccleſiam eſt legitim⁹: qđ nō credo. ar. ad hoc extra qui ſi. ſint legiti. per venerabilem.

Legiti tus a pncipe n apud eccleſiā legitima

f ¶ Saltu. gradatim enim deferendi ſūt honores: vt.xciij di. legim⁹. in ſi.ꝛ.ff. de mu.ꝛ ho. vt gradatim. nā caſum ap petit qui p abrupta aſcenſum querit: vt xlviij. di. ſicut.

Grad aſcēdi ad hono res.

Tex. eſt in ſi. in l. itē eorū. §. ſi decuriones. cū ibi not. ff. qđ cuiuſqꝫ vni.

a ¶ Stipendia. No. ꝙ magis preſumit pro illo q plura ſti- pendia habet in eccle ſia: q2 is gradus ce- teros antecedit quē labor prolixior ⁊ ſti pendia meliora fece- runt anteire: vt. C. de of.ma. of.nemo. ⁊.lxj.di.miramur.
b ¶ Rarum. ſic.ſ. di.xciij.legimus.
H Oc. ¶ Caſus. Quidaʒ ex lai- cis honoris deſide- rio inflāmati repen- te fiebāt ſacerdotes ⁊ epiſcopi: qui licet nōdum didiciſſent in eccleſiaſtica mili- cia famulari: tamen duces eſſe volebant ⁊ locum regiminis obtinere. Quod re- prehendit Grego. et prohibet ne fiat.
c ¶ Tonſurantur. Argu. ꝙ nullus de- bet tonſurari ad hoc vt dignitatem cōſe- quatur: vt. xvj. qō. vij. per laicos. qd iu ris ſit de hoc ibi no- taui: lʒ ſit arg. cōtra lxj.di.bene. Jo.h. di cit ꝙ ipſa ſpes nō in ducit ſimoniā dum tamē nō interueniat pactio: q2 ſola animi deſtinatio nō indu- cit ſimoniā: vt extra vt eccle.benefi.vt no ſtrum. Alij cōtrariū dicunt vt argu.viij. q.iij.arraldus. Joā. ⁊ recte decretalis vi- detur dicere ꝙ ſola ſpes inducat ſimo- niam.extra de ſimo. c.vlti. ⁊ talis ſimo- nia per ſolā peniten- tiam abolet vt ibi dicitur. hoc tamē cre do ꝙ ſpes pro hone- ſto ſeruitio non in ducit ſimoniam.
d ¶ Inculpati. No- ta ꝙ ſemper pſumi- tur ꝙ in fraudeʒ re ceperit ordineʒ qui ſubito recipit lʒ be- ne meritus ſit: alias ſic preſumitur ꝙ li- bertas in fraudem data ſit quandoqʒ li cet ſeruus ſit bene meritus: vt.ff.qui

tis ſtipēdia[a] anteacta teſtent: inde ſūmi pōtificis iure locū ſperare debebit: facit hoc ni- mia remiſſio conſacerdotum nr̄oꝝ: q pōpaʒ multitudis q̄- runt ⁊ putāt ex hac turba ali qd ſibi dignitatis acqri. Hic paſſim numeroſa pluralitas ēt in his locis vbi ſolitudo ē taliū repit dū p parochias ex tendi cupiūt: aut qb⁹ aliud p̄- ſtare nō pnt diuinos ordines largiunt: qō opʒ diſtricti ſp eſſe iudicij: rarū[b] eſt enim oē qō magnū eſt. ¶ Jtē Greg.

¶ Cuiuſlibz meriti laic⁹ ad ſūmuʒ nō aſpiret ſacerdotiū.

H Oc ad nos puenīſſe ꝙ nō diſſiſi dignū eſt dete ſtatione cōplecti: ꝙ qdaʒ ho- noris deſiderio inflāmati de- fūctis epis tōſurant[c] ⁊ fiūt re pēte ex laicī ſacerdotes atqʒ i uerecūde ⁊ repēte religioſi p poſiti ducatum arripiūt q eē nec adhuc milites didicerūt: qd putam⁹ qō iſti ſubiectis p̄ ſtaturi ſūt q añq̄ diſciplinat⁹ limen attingāt tenere locū re giminis nō formidāt: q̄ de re neceſſe eſt vt q̄uis inculpati[d] quiſqʒ ſit meriti ante tamen per diſtincta eccliaſtici ordi- nis ſe exerceat officia. ¶ Jtē Celeſtinus epis galliarum.

¶ Non aſpiret ad ſūmum ſacerdotiuʒ qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

O Rdinatos[e] vō quoſdā frēs chariſſimi epos q nullis eccleſiaſticis ordinib⁹ ad tante dignitatis faſtigium cōſtituti fuerint cōtra patruʒ decreta hmōi vſurpatione q ſe hoc recognoſcit feciſſe didi cimus: cū ad epatuʒ his gra dibus qbus frequentiſſime cautum eſt debeat puenire vt in minoribus initiati officijs ad maiora firment: dʒ enim ante eſſe diſcipulus quiſqs doctor eſſe deſiderat vt poſſit docere qō didicit. Dis enim vite inſtitutio ad id qō tendit ſe ratione[f] ꝯfirmat[g]. Qui mi nime lris operam dederit p̄- ceptor eſſe nō poteſt litteraꝝ: qui nō per ſingula ſtipendia creuerit ad meritū ſtipendij ordineʒ nō poteſt peruenire. ſoluʒ ſacerdotiū inter iſta ro go vilius eſt? cur facilius tri- buitur cum difficilius[h] im- pleatur? ¶ Diſtinctio. lx.

E Cce[i] oſtenſuʒ eſt ex parte qui poſ- ſunt ad ſacerdo- tij ordinem pro- moueri ⁊ qui nō. Nunc au- tem conſiderandū eſt ex qui bus ordinibus in archipſby- terum vel prepoſitū vel epi-

⁊ a quibus man.l.j. in fi.argu.ad hoc.lxj. diſtin.miramur.
O Rdinatos. ¶ Caſus. Qui dam archiepi ex lai cis ⁊ parum littera- tis in epos ordina- bant qō pape inno- tuit ex cōfeſſione cu iuſdam eorū. vnde preſumit Celeſtin⁹ alios ſimilia feciſſe ⁊ ideo phibet vt ad tantam dignitatem nō promoueantur qui per ſingula non creuerint officia ⁊ q non fuerint erudi- ti: Nam prius debet eſſe diſcipulus añq̄ ſit magiſter vt poſſit docere qō didicit.
e ¶ Ordinatos. No. ꝙ cōfeſſio vnius no cet alij: quod eſt cō- tra id.ij. q.v. inter- rogatum. ſed hoc eſt propter cauſe cōne- xionem: vt.lxxj.diſt. tantis: vt no.iij. qō. vj. hoc quippe. Ul' dic ꝙ nō nocet niſi quo ad preſumptionem ſicut dictum vnius nocet quo ad pſum ptionem: vt.lxxxvj. diſtin.tanta.
f ¶ Ratione. vt pri⁹ ſit diſcipulus.
g ¶ Confirmat .i. confirmare debet.
h ¶ Difficilius .ſ. xl.diſti.ante omnia.

Diſtinctio.lx.

E Cce. ¶ Caſus. Sup oſten- ſum eſt qui poſſint ad ſacros ordines p moueri ⁊ qui non: in hac vero.lx.diſti. oſtendit ex quibus ordinibus ſit aliqs eligendus in archi- preſbyterum vel pre poſitum vel epiſco- pum vel archiepm.
i ¶ Ecce. hic oſten- dit ex quibus ordi- nibus aliquis eligē dus ſit in prepoſitū vel decanum vel ar- chipreſbyterum vel epiſcopū: ⁊ dicit ꝙ nullus eligēdus eſt

Confeſſio vnius qñqʒ nocet alteri.

Eligēdus in quo or dine debet eſſe.

ſcopum vel archiepiſcopum ſint eligendi. ¶ De his ita ſtatutū eſt in concilio vrbani pape celebrato aluernie.

¶ Archipſbyter vł decan⁹ aut archidiacon⁹ nō niſi diaconus aut pſbyter ordinet.

Nullus[a] epo[b] in eccleſia ſua (niſi diaconus ſit) archidiaconū inſtituere: nec archipſbyterum aut decanū (niſi pſbyteri[c] ſint) ordinare preſumat: qđ vt diſtrictius teneatur apoſtolica auctoritate prohibemus ⁊ iterdicimus. ¶ Item Calixtus papa.

¶ Nullus in pꝑoſitum vel archiepm vel archipſbyterū vel archidiaconum niſi preſbyter vel diaconus ordinet.

Nullus in prepoſitum nullus in archiepiſcopum nullus in archipſbyterum nullus in decanū niſi pſbyter vel diaconus: nullus in archidiaconum niſi diaconus ordinetur. ¶ Itē Innocen. ij. ¶ De eodem.

Innouamus aūt ⁊ precipimus vt nullus in archidiaconū vel decanum niſi diaconus vel pſbyter[d] ordinetur: archidiaconi vō vł decani vel pꝑoſiti qui infra ordines prenominatos exiſtūt: ſi inobedientes ordinari[e] cōtempſerint honore ſuſcepto priuent. Prohibemus autē ne adoleſcentibus[f] vel infra ſacros ordines cōſtitutis ſed qui prudentia ⁊ merito vite clareſcunt pdicti concedant honores. ¶ Horum vnum ꝓpter procacitatē quorūdā ſtatutū eſt: qui nomē prepoſiture adepti officiū contēnunt nolentes fieri ſacerdotes: alꝰ aūt inane eſſet cum etiam in epiſcopū eligi poſſunt in ſubdiaconatu conſtituti. ¶ Iuxta illud Urbani pape.

¶ Non eligat in epm niſi in ſacris ordinibus cōſtitutus.

Nullus in epatum eligatur niſi in ſacris[g] ordinibus religioſe viuens fuerit inuentus. Sacros aūt ordines dicimus diaconatū ⁊ pſbyteratum: hos ſiquidē ſolos primitiua legit habuiſſe[h] eccleſia: ſubdiaconos vō (qꝛ ⁊ ipſi altaribus miniſtrant) opportunitate exigente concedimus: ſi tamē ſpectate ſint vite religionis ⁊ ſcientie: qđ ipſum nō ſine romani pōtificis[i] vel cū metropolitani[k] ſciētia fieri firmiter pmittimus.

In prepoſitum niſi ſit diaconus vel preſbyter: nullus in archidiaconum niſi ſit diaconus: nullus in decanum vel archipreſbyterum niſi preſbyter: nullus in epiſcopum niſi ad minus ſit ſubdiaconus.

Nullus. ¶ Caſus. Prohibetur in iſto capi. vt epiſcopus non faciat aliquem archidiaconū niſi ſit diacon⁹: nec aliquē faciat archipreſbyterum vel decanū niſi ſit preſbyter.

a ¶ Nullus. hec duo .c. dicit .h. abrogata per id qđ eſt .j. c. pe. ⁊ vlti. ex̄ de elec. cū in cūctis. vbi dicit ꝙ qui eſt i ſacris ordinibus pōt eligi in prepoſitū vel archidiaconum. Sed ſubdiaconat⁹ eſt hodie ſacer ordo. extra de eta. ⁊ quali. a multis. §. verū. ⁊ hoc ſatis ſuſtineri poteſt: cum acolythus ēt poſſit eligi ad prelaturam: vt extra de eta. ⁊ quali. preterea. vbi dicitur ꝙ diſpēſatiue poteſt eligi. Vł dic ꝙ exponitur hec dictio ſit .i. fiat: ſufficit eniʒ ſi talis ſit ꝙ in breui poſſit pmoueri ad iſtos ordines: vt extra de eta. ⁊ quali. preterea. non enim refert an iam ſit an cito fiat: vt extra de ver. ſigni. c. iij. ⁊ de cōſe. di. iiij. q. Sed quare ſtatuit iſtud de iſtis dignitatibus cum in epm poſſit eligi ſubdiaconus: vt .j. eo. c. vl. ſed huius rationē aſſignat Gratianus .j. e. diſti. §. horum. ⁊ de epo .j. eo. §. alterum. ſcʒ propter ordinis dignitatem. In quo aūt ordine debeat eſſe cantor vel primicerius conſuetudini relinquo. xxxij. diſti. placuit. Licite ergo poteſt qs in minoribus ordinib⁹ eligi ad has dignitates dū tñ habeat etatem. Sed his ob. ex̄ de elec. dudū. j. in fi. Si vis ſuſtinere dictum .h. expone qđ dicit illud .c. preterea. diſpenſatiue ſcʒ ex diſpenſatione canonis. Non ob. c. dudū. in fi. qꝛ poteſt intelligi de defectu tali qui impediat promouendum ad talem dignitatem: de quo ibi fit mentio. vnde dicitur ꝙ acolythus poſſit eligi ad illam dignitatem: vt videtur dicere littera ſic ſcilicet intelligenda.

Eccl'ia parochialis pōt ꝯferri exiſtēti in minorib⁹

Subdiaconus in epm poteſt eligi.

Archidiaconatum quis conferre pōt.

b ¶ Epo. ergo collatio archidiaconatus ſpectat ad epiſcopum. lxxiiij. di. epiſcoporum. ⁊ xxv. di. c. j. ⁊ xxj. di. c. j. ⁊ lxxxix. di. volumus. Sed contra. xciij. di. legimus. ⁊ extra de elec. cū in cūctis. vbi dicitur ꝙ ad canonicos ſpectat. Dic ꝙ ad epiſcopum tantū ſpectat confirmatio ad canonicos electio de iure: in talibus tamen conſideranda eſt conſuetudo: vt extra de elec. cum eccleſia.

c ¶ Niſi preſbyteri .j. xxiij. q. iiij. ſicut excellentiam. ꝯtra vbi di ꝙ nō gradus elegantior ſed vite melioris ⁊c. Sʒ dic ꝙ non tm̄ ordo cōſideraſ ſed ordo ⁊ meritū.

Nullus. ¶ Caſus. Dicit Calixtus ꝙ nullus in pꝑoſitū vel archiepm vel archidiaconū eligatur niſi ſit diaconus: nec aliquis in decanū vel archipreſbyterum eligatur niſi ſit preſbyter.

Innouam⁹ aūt. ¶ Caſus. Quidam erant electi in archidiaconos q nō erant diaconi: qdā in archipſbyteros vł decanos qui nō erāt preſbyteri. Innocē. igitur ſcđs ꝯfirmās antiqua decreta ꝓhibet ne hoc de cetero fiat: ⁊ ſi qui infra pnominatos ordines exiſtentes pſumpſerint ordinari ſuſcepto priuentur honore. Item ꝓhibet ne adoleſcentibus ⁊ in minoribus ordinibus conſtitutis ⁊ indignis predicti conferantur honores.

d ¶ Vel pſbyter. red de ſingula ſingulis.

e ¶ Ordinari. cogit ergo aliqs recipe ordinem: ⁊ ſic eſt ꝯtra hoc. lxxiiij. di. geſta. ſʒ illud rōne adiuncti ordis. lxxiiij. diſt. c fi.

Ordinem recip co gitur.

f ¶ Ne adoleſcentibus. infra. xxv. annos. vt ex̄ de elec. cū in cūctis. §. iferiora.

¶ Horū ¶ Caſus. Dicit Gratianus ꝙ illud qđ dictū eſt de clericis nō pmouēdis in archipreſbyteros vel decanos niſi ſint preſbyteri: ⁊ in archidiaconos niſi ſint diacones: ſtatutum fuit ex cā. ſ. pp illos qui pmoueri ꝯtēnebant adeptis dignitatibus. Naʒ etiā in epos diaconi pmouent: qđ ꝓbaſ ſeq. c.

Nullus in epatum. ¶ Caſus. Statuit hic Urban⁹ vt nullus eligatur in epm niſi fuerit in ſacris ordinibus cōſtitutus. Sacros aūt ordines dicimus diaconatum ⁊ pſbyteratum: quos ſolum legitur primitiua eccleſia habuiſſe. Subdiaconi vero neceſſitate exigente de licentia romani pontificis vel archiepiſcopi ſi bone vite fuerint poſſunt in epiſcopos eligi.

g ¶ In ſacris poſtulari tamē poteſt in epiſcopum laicus. lxj. di. oſius. ⁊ lxiij. di. valentinianus.

h ¶ Habuiſſe. ſ. ſacros: nam etiam ſubdiaconatus fuit tempore apoſtolorum: vt. xxxv. di. epiſcopus.

i ¶ Romani pontificis. hodie licite eligitur: vt extra de eta. ⁊ qualita. a multis.

k ¶ Metropolitani. Sicut ergo olim metropolitanus

Laicu in epm ſtula Met litan poſſit ca or diſpē

potuit diſpenſare circa ordinem: ſic videtur q adhuc poſſit cum non auferatur et hec diſpenſatio ſiue iuriſdictio. argu. extra de ſenten. excom. nuper.

¶ Alterum vero. ¶ Caſus. Reſpicit hoc illū. §. hoc vnū. vbi dictū eſt aliquē non eſſe eligendū in archidiaconū niſi ſit diacon⁹: vel archipreſbyter: niſi ſit pſbyter: hoc fuit ſtatutū ꝑpter contumaciā illoꝝ q ꝓmoueri nolebāt. Nunc aūt dicit q alteꝝ eſt ſtatutū ꝑpter ordinis dignitatē: ſcꝫ vt nō eligat in epm niſi ſit in ſacris ordinibus. Diſtin. lxj.

¶ Alterū vero vt in epiſcopum vel archiepiſcopum niſi in ſacris ordinibus cōſtitutus nō eligatur propter dignitatem ordinis ſtatutū eſt.

¶ Diſtinctio. lxj.

Item laici[a] nō ſūt i epiſcopos eligendi ſed p ſingulos ordines prius ſunt probādi. ¶ Unde gregorius Brunichilde regine francorum. ¶ Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinādi.

Sacerdotale officium veſtris in partibus in tanta (ſicut vidicim⁹) eſt ambitione perductum: vt ſacerdotes ſubito[b] (quod nimis graue eſt) ex laicis ordinentur. ¶ Itē hormiſda papa oībus epis. ¶ De eodem.

In ſacerdotib⁹ eligendis vel ordinādis curā oportet eſſe perſpicuā: irreꝑhenſibiles eſſe cōuenit quos preeſſe neceſſe eſt corrigēdis[c]: longa[d] vꝫ vitam ſuā ꝓbatiōe monſtrare cui gubernacula cōmittunt eccleſie. ¶ Idē.

Non negamus eſſe in laicis deo placitos mores: ſed milites ſuos probatos ſibi querūt inſtituta fidelium: diſcere prius qꝫ debet anteꝙ doceat: ꝛ exemplū religioſe cōuerſationis de ſe potius alijs preſtare[e] ꝙ ſumere: emēdatiorem[f] eſſe cōuenit populo quē neceſſe eſt orare pro populo. lōga obſeruatiōe religioſus cultus tradatur: vt luceat ꝛ clericalibus obſequijs erudiendus inſeruiat: vt ad venerādi gradus perductus ſummā quis ſit fructus humilitatis[g] oſtendat. Nec tm̄ cōſecrare de laicis inhibemus ſed nec de penitētibus quidem quiſꝙ ad hmōi gradum ꝑphan⁹ temeratoꝛ aſpiret: ſatis illi ſit poſtulanti veniā cōcedi: qua cōſcientia abſoluat reū qui ſe peccata ſua ſcit populo teſte[h] confeſſum: quis eni quē paulo ante iacentē viderat veneretur antiſtitē? perferēs memorādi[i] criminis labē nō hꝫ lucidā ſacerdotij dignitatē.

Item laici. hec diſti. diuidit in quattuor ptes. In quarū pria probat per ſeptē auctoritates ſanctoꝝ: q et laicis ꝫ ſint boni nō dꝫ creari eps. ſecunda ibi: econtra. tertia ibi: ſed aliud. quarta ibi item clerici. Jo. de fan.

¶ Caſus. hic ponitur. lxj. di. in qua dꝫ q laici non ſunt in epos eligendi: niſi prius p ſingulos ordines fuerint ꝓbati. ꝛ hoc ꝓbatur vſqꝫ ad. §. his omnib⁹. Poſtea ꝓbatur cōtrariū in eodem. §. ꝛ ibi dat ſolutionē. Et addit etiaꝫ q clerici alterius eccleſie non ſunt preferēdi clericis de ꝓpria eccleſia bñmeritis in electiōe. Tractatur etiam in vlt. c. de viſitatione eccliaruꝫ.

a ¶ Item laici. hic oſtēdit q laici non ſunt eligēdi in epos ſed poſſunt poſtulari. Item oſtēdit q tm̄ de propria eccleſia faciēda ē electio. Deinde oſtendit de viſitatore q nihil debet preſumere de rebus illius eccleſie cui datus eſt viſitatoꝛ. Et not. q vocat hic laicos illos qui repente ſunt ordinati: et

nec iſti nec illi ſunt eligendi. Joan.

Sacerdotale. ¶ Caſus. Brunichilda regina francorum faciebat laicos in epiſcopos promoueri: vnde Grego. ipſam redarguit ꝛ reprehendit.

b ¶ Subito. ꝛ ita inique ꝛ male: iniquitas eni oīa precipitat. vt. J. de peni. di. ij. inter hec hircum. ſi tamē neceſſitas eſt in anno ꝛ dimidio poteſt laic⁹ recipere omnes ordines: vt. lxxvij. di. monachus. ꝛ. c. ſeq.

In ſacerdotib⁹. ¶ Caſus. Duo prohibet hormiſda in hoc ca. Primum eſt laicos in epos nō eſſe eligēdos etiaꝫ ſi fuerint ꝓbate vite ꝛ bone ꝯuerſationis: probatus eni debet eſſe quis anteꝙ eligat ꝛ diſcere anteꝙ doceat: nam irreprehenſibilis ꝛ emēdatus eſſe debet q preſertur ꝛ orat ꝓ populo. Secūdū eſt: q penitētes ad graduꝫ epiſcopalē aſpirare nō poſſunt: naꝫ perferēs memorandi criminis labem: nō habet lucidā ſacerdotij dignitatē.

c ¶ Corrigendis. ſic. iij. q. vij. iudicet. ꝛ. c. ſequen.

d ¶ Longa. ſic. s. xxviij. di. priuſqꝫ.

Non negam⁹.

e ¶ Preſtare. vnde nō petere exemplū ſed dare dignus erat. ad idem xvj. q. j. predicatoꝛ.

f ¶ Emēdatiorem. ſic. viij. q. j. qlis. j. q. j. c. viliſſimus.

g ¶ humilitatis. qꝛ nihil ita ſplēdet in pontifice ſicut humilitas: vt. c. diſtin. contra morem.

h ¶ Teſte. quia publica delicta ✠ publico egēt remedio: vt de peni. diſt. j. §. hoc ergo. ꝛ. c. ꝗuis. xxxij q. iiij. nemo.

i ¶ Memorādi. et hoc ꝑpter memoriā preteriti delicti. ſi. xxv. diſtin. ca. vlti. ꝛ xlviij. diſtin. §. j. et iij. q. iiij. c. ſi. ꝛ. ff. de decu. l. vlti.

Iniquitas omnia ꝓcipitat.

Pontifex debet eē humilis.

✠ ¶ Adde q dicātur pub. delicta ꝛ que ſit pub. penitētia. De pmo habes i. c. j. in gl. pe. de col. lu. dete. et ibi remiſſio. De ſecūdo vide. c. ſeli cis. §. ſi q. de pe. li. vj.

Miſerum eſt. a Qui nunquam. ſ. lix. diſtinctio. ordinatos.

Miramur. Caſus. Quidã archiepiſcopi quoſdam laicos in epiſcopos promouebãt occaſione guerre ſedãde: ⁊ popularis tumultus remouẽdi: quare Leo papa ex hoc eos reprehendit dicẽs ꝙ pro nullius perſona faciendum eſt cõtra decreta ſanctorum patrũ: ⁊ ꝙ archiepiſcopi hoc facere non debeãt probat quattuor rationibus. Prima eſt: q2 q tales ſublimat non cõſulit populo ſed nocet Secunda eſt: q2 quod hȝ malum initiuȝ: vix eſt vt bono agaꝉ exitu. Tertia eſt: q2 ſi minores ordines nõ dantur ſine diſcuſſione: multo min⁹ ordo epiſcopalis ẽ ſine diſcuſſiõe dandus. Quarta eſt: q2 ſi laicus laboris inexpertus notari ſolet ambit⁹ ſi dignitatem appetat ſecularem: multomagis ei⁹ notari ambitus ſolet: q ambit adminiſtrationem diuinorum.

b Aut tumultũ. Ar. ꝙ nõ eſt deuiandum a iure cõmuni ꝓpter tumultuȝ popularem nec ꝓpter ſedandã diſcordiam: vt. lxij. di. docendus. xviij. q̃. ij. ſi quis abbas. viij. q. j. licet. ſic. C. de pe. l. decurionũ. ⁊ arg. extra de ap. cõſtitutus. arg. cõtra. ff. ad leg. corne. de ſicca. l. pe. ⁊. xxviij. diſtin. de ſyracuſane. ⁊. xi. q̃. iij. anteceſſor. ⁊. l. di. vt conſtitueretur. extra de regu. iur. qui ſcandaliȝauerit.

Ius cõe ꝓpt̃ tumultuȝ populi non eſt violãduȝ.

c Diſcrimen. id eſt periculum.

d Preſidentiũ. id eſt ſacris officijs deputatorum.

e Principat⁹. j. q. j. principatus.

f Inordinatũ. ſ. vt potius eligaꝉ ille qui diu militauerit in eccleſia: vt. j.

j. Timo. v. d. Eligẽdus ſit magis exercitat⁹.

Item Innocentius papa. De eodem.

Miſerũ eſt euȝ fieri magiſtrũ qui nunq̃ꝫ [a] fuit diſcipulus: eũqꝫ ſummũ ſacerdotem fieri qui in nullo gradu vnq̃ꝫ obſecut⁹ fuerit ſacerdoti. Itẽ leo eps. De eodẽ

Miramur tãtum apud vos ꝑ occaſionẽ tẽporis impacati: aut ambiẽtium preſumptionẽ aut tumultũ [b] valuiſſe popularẽ: vt ĩdignis quibuſlibet ⁊ lõge extra ſacerdotale merituȝ cõſtitutis paſtorale faſtigiũ ⁊ gubernatio eccleſie crederetur: non eni eſt hoc cõſulere populo ſed nocere: nec preſtare regimen ſed augere diſcrimẽ [c]: Integritas eni preſidentiũ [d] ſalus eſt ſubditoꝝ: ⁊ vbi eſt incolumitas obedientie ibi ſana eſt forma doctrine. Principatus [e] autẽ queȝ aut ſeditio extorſit aut ambitus occupauit: etiã ſi moribus atqꝫ actibus nõ offendit ipſius tamẽ initij ſui eſt ꝑnitioſus exemplo: ⁊ vix bono peraguntur exitu que malo ſunt ichoata principio. Nõ ſi in quibuſlibet eccleſie gradib⁹ ꝓuidenter ſciẽterqꝫ curandũ eſt vt in domo dñi nihil inordinatũ [f] ſit nihilqꝫ prepoſterũ: quãto [g] magis elaborãdũ eſt vt in electiõe eius qui ſupra oẽs gradus cõſtituiꝉ non erretur: nã toti⁹ familie dñi ſtatus ⁊ ordo nutabit: ſi qd̃ reqritur in corpore non inueniꝉ in capite. Ubi eſt illa btĩ pauli apl̃i per ſpm̃ dei emiſſa preceptio qua in ꝑſona timothei omniũ [h] ſacerdotũ chriſti numerus eruditur: ⁊ inde vnicuiqꝫ noſtrũ diciꝉ: Manus nemini cito ĩpoſueris: neqꝫ cõmunices peccatis alienis. Quid eſt cito [i] manus impo nere niſi ante maturitatẽ etatis ante tẽpus examinis ante ꝓ̃s emeritũ obediẽtie ante experiẽtiã diſcipline ſacerdotalem honorẽ tribuere nõ cõprobatis. Et qd eſt cõmunicare peccatis alienis: niſi talem effici volũtatem: qualis eſt qui non meruit ordinari. Sicut eni boni operis ſibi cõparat fructũ qui rectuȝ tenet in eligẽdo ſacerdotem iudiciũ: ita graui ſemetipſuȝ afficit dãno qui ad ſue dignitatis collegiũ ſublimat indignum. Nõ enim in cuiuſquã perſona [k] pretermittẽduȝ eſt qd̃ inſtitutis generalib⁹ contineꝉ: nec putãdus eſt honor ille legitimus q fuerit contra diuine legis ꝑ̃cepta collatus. Merito patrũ beatorũ venerabiles ſanctiões cũ de electione ſacerdotũ loquerẽtur eos demũ ſacris adminiſtrationibus idoneos cenſuerũt quorũ omnis etas a puerilibus exordijs vſqꝫ ad perfectiores annos ꝑ diſcipline ſtipẽdia eccl̃iaſtice cucurriſſet: ⁊ vnicuiqꝫ teſtimoniũ ꝓ̃or vita ꝓ̃beret. Nec põt de ei⁹ ꝓuectiõe dubitari cui pro laboribus [l] multis ꝓ moribꝰ caſtis: ꝓ actiõib⁹ ſtrenuis celſioris loci ꝓ̃miuȝ debeꝉ. Si eni ad honores mũdi ſine ſuffragatiõe tp̃is ſine merito laboris indignũ eſt ꝑueniri: ⁊ notari ambitus ſolẽt quos ꝓbitatis documẽta [m] nõ adiuuãt: q̃ꝫ diligens ⁊ q̃ꝫ prudẽs habẽda eſt diſpẽſatio diuinorũ munerũ ⁊ celeſtiũ dignitatũ. Itẽ ex concilio laodicen̄.

Non ſunt eligẽdi ad epiſcopatum: niſi quos probabilis vita commendat.

Epiſcopũ nõ opȝ pre-

eo. quid proderit. vel etiam ille qui eſt in maiori ordine conſtitutus: vt. lxxv. diſtin. c. viti.

g Quãto. No. quãto res eſt maior tãto maior eſt inquiſitio faciẽda: vt. lix. di. ordinatos. ⁊. xlvij. di. quãtulibet. xlij. di. quieſcamus. ⁊. vij. q̃. ij. c. vlti. ⁊ eſt hoc cõ illos qui dicũt: ꝙ in cauſis matrimonialibus nõ eſt ita diſtricta examinatio facienda circa teſtes.

h Omniũ. Arg. quod vni diciꝉ: ad alios extendiꝉ: vt di. xi. xxxviij. di. ignorantia. ⁊ ar. xxxij. q. vij. apoſtolus. ⁊. xxxj q. j. ꝙ ſi. ⁊. C. de natu. lib. auc. itẽ ſi qs.

i Quid eſt cito. vt. lxxviij. di. c. quid eſt manus.

k Perſona. No. ꝙ ꝓpter perſonã nõ receditur a iure cõmuni: vt ſ. ⁊. l. diſtin. ex penitẽtibus. ⁊. lxxxix. di. ſingula. lix. di. hec ad nos. tamen qñqꝫ recediꝉ a iure ꝓpter perſonã vt fuit in auguſtino: vt. vij. q. j. nõ autem. Itẽ ꝓpter ſcandalum qd̃ timetur in perſona: vt. xxiij. q̃. iiij. non põt. Similit̃ pro miſeratione ꝑſone. vt. lxxxvj. di tanta Sed dic ꝙ ibi ꝑſone fauore nõ receditur a iure ſed ꝓpter vtilitatẽ ꝓuenienteȝ ex perſona.

Ius ꝓpter ꝑſonam non eſt ĩ... que...

l Pro laborib⁹. No. eoipſo ꝙ qs electus eſt preſumitur eſſe melior alijs: vt di. xciiij. ca. j. ⁊. xl. di. ca. j. argu. cõtra. viij. queſtio. j. illud.

Electus ... cit p... niq̃ n... meli...

m Documẽta. hic mala vita ꝓbat aliquẽ ambitioſe ꝑuenisse ad dignitateȝ: ſic ecõuerſo merita alicui⁹ excuſant ipſum de ambitione: vt. j. q. j. quibuſdaȝ.

Epiſcopum. Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ epiſcopus cõſecrari nõ debet ſine cõſcientia ⁊ iudicio metropolitani ⁊ ſuoꝝ ſuffraganeorũ: ⁊ ꝙ nõ debet eligi niſi ꝓbate vite ⁊ q ante longo

tempore ꝓbatus fuerit in ſermone fidei ⁊ cōuerſatiōe. a ¶ Conſtitui.i.cōſecrari. Solus enim nō debet conſe crare epiſcopū licet ſolus ipſum poſſit confirmare: vt lxiiij. di.c.i.⁊.li.di.c.vlt.dum tamē aſſit conſenſus capi tuli ſui:vt extra de his que fiunt a prela.nouit.

in bonitate trāſcendūt eligi poſſunt ⁊ ꝓmoueri:exēplo nicolai ſeueri ⁊ ambroſij.⁊ hanc ſolutōes probat ſeq.c. g ¶ his omnibus.hec ſolutio non valet:quia laicus q̄ztūcūq; ſit perfectus non eſt eligendus ſed tm̄ poſtulā dus:vt.ſ.ea.obituni.⁊.ſ̄.c.in ſacerdotibus.⁊.ſ̄.diſt.lix.

b ¶ Multo.ſic.ſ̄. di.lix.c.vlt.⁊.ſ̄.ea.in ſacerdotibus.

Quid proderit. ¶ Caſus. Celeſtinus redarguit omnes qui laicos eligūt vel ordinant i epiſcopos:q2 ſi hoc fieret nihil ꝓdeſſet clericis diu i caſtris dominicis militaſ ſe:quare ꝓhibet ne hoc de cetero fiat:ſi cōtra fiat penā depoſi tiōis minaſ ꝓmo uēnbus ⁊ ꝓmotis. c ¶ Proderit.no. ꝙ licitū eſt alicui ſer uire in eccl'ia ſpe ſti pendiorū:vt.ſ̄.lix. di.ſi officia.⁊.lxxiiij. di.conſuluit. Ar.cō tra.vij.q.i.ſunt in eccleſia.⁊.xij.q.i.ha bebat.ſed dic ꝙ ſpe rare poteſt:dū tamē non principalr ad hoc ſuiat: vt.lxxvij. di.ſ ſingulis.⁊.viij. q.j.qui epiſcopatū. d ¶ Alienū.i.alijs debitū. ſic.ſ̄. xiij.di. §.j.ff.de adop.l.ſi.

Statuimus. ¶ Caſus Di cit in hoc ca. ꝙ illis eccleſia regēda non debet cōmitti qui ne ſciunt legitimas in ſtitutiōes:⁊ q in mi norib⁹ ordinibus incrementū nō ſū ſceprūt:ſed a ſum mis volunt habere principium:cū ab ſurdum ſit vt impe riti magr̄is ⁊ noui antiquis preſeranf. e ¶ Ab infimis.ſic xlviij.di.ſicut. f ¶ Noui. Senio res in eccleſia ſemp preponēdi ſunt iu nioribus in electio ne in reſponſiōe in ſubſcriptione:vt.lxxv.di.c.vlti.⁊.lxxiiij.di. epiſcoporū. ⁊.xvij.di.§.hinc etiam.⁊.c.ſeq.xcvi.di.bene quidem.

ter iudiciū metropolitanorū ⁊ finitimorū ep̄orū cōſtitui[a] ad eccleſie principatū:nec eli gant̄ niſi hi quos multo[b] an te nota ꝓbabiliſq; vita com mēdat:⁊ nihilomin⁹ ſi in ſer mone fidei ⁊ recta rōne pro ſua cōuerſatiōe probati fue rint. ¶ Itē Celeſtinus oi b⁹ orthodoxis. ¶ De eodē.

Quid ꝓderit[c] p ſingula ſtipendia clericos mili taſſe ⁊ oēs egiſſe in dn̄icis ca ſtris etatē ſi hi q futuri ſunt ſacerdotes ex laicis regran tur:qui vacātes ſeculo ⁊ om nē eccleſiaſticū ordinē neſci entes ſaltu ꝑpoſtero in alie num[d] ambiūt honorē imo derata cupiditate trāſcende re:⁊ in aliud vite gen⁹ (calca ta reuerētia eccleſiaſtice diſci pline) trāſire: Talibus itaq; fratres chariſſimi neceſſe eſt vt obuiemus. His itaq; fra ternitatē veſtrā decretis cō monemus:ne ꝗs laicum ad clericat⁹ ordinē admittat:⁊ ſi nat fieri:vnde ⁊ illū decipiat ⁊ ſibi cāe generet qb⁹ reus conſtitutorū decretalium fiat. ¶ Item Leo.

¶ Rudib⁹ ⁊ imperitis gu bernacula eccleſie nō ſunt cō mittenda.

Statuim⁹ ne in aliquo ap̄lica et canonica decreta violētur:et ne his regenda dn̄i eccl'ia cre datur q legitimarū inſtitutio nū neſcij:⁊ totius humilita tis ignari nō ab infimis[e] ſu mere incrementū ſed a ſum mis volūt habere ꝑncipiū: cum valde iniquū ſit abſur dūq; vt imperiti magr̄is no ui[f] antiqs preferātur rudes emeritis. ¶ His oībus[g] au ctoritatibus laici ꝓhibent̄ in ep̄atū eligi. ¶ Ecōtra bea tus nicolaus ex laico electus eſt in ep̄ū:beatus ſeuerus ex lanificio aſſumptus eſt in ar chiep̄m: beatus ambroſius cum nōdum eſſet baptizatus in archiepiſcopū eſt electus. ¶ Sed ſciendū eſt ꝙ eccle ſiaſtice prohibitiōes ꝓprias habēt cauſas:quib⁹ ceſſanti bus ceſſant ⁊ ipſe. Ut enim laicus in epiſcopū nō eligere tur hec cauſa fuit:q2 vita lai calis eccleſiaſticis diſciplinis per ordinē nō erudita neſcit exempla religionis de ſe pre ſtare alijs:que in ſeipſa expe rimēto non vidit. Cum er go quilibet laic⁹ merito ſue perfectionis clericalem vitā tranſcēdit exemplo beati ni colai ⁊ ſeueri ⁊ ambroſij ei⁹ electio pōt rata hr̄i. ¶ Un de idē Ambroſius in epiſto la ad vercellēſes ait de ſeipſo.

Neophitus ꝓhibet̄ or dinari ne extollat̄ i ſu perbiam[h]:ſed ſi nō deeſt hu militas competēs ſacerdotio vbi cauſa[i] nō adheret vitium nō imputat̄:itaq; ordinatio nē meā occidentales epiſco pi iudicio[k] orientales etiā ex emplo[l] probarūt. ¶ Item obijcit̄ illud ſardicēſis ↄcilij.

¶ Scholaſticus ex foro aut ex adminiſtratione poſtula ri poteſt epiſcopus.

hoc ad nos.qd̄ autē di de his trib⁹ non obſtat:q2 diuina in ſpiratiōe fuit factū iiij.qō.iii.§.vlti.vel dic ꝙ iſti poſtula ti fuerunt. ¶ Econtra. ¶ hec eſt ſecūda pars:in q̄ probat ↄtrium ſu pradictis.Jo.de fan.

Neophitus. ¶ Caſus Uer cellēſes vituperabāt electionē ambroſij: q2 neophit⁹ erat:⁊ neophitos ap̄ls ꝓ hibuit ordinari. Sz reſpondet Ambro. hoc ideo eſſe ꝓhibi tū ab apoſtolo:q2 neophiti conſueue runt ꝓpter honores ſuperbire:ſed ſi hu miles inueniātur: poſſunt ordinari:q2 ceſſante cauſa ceſſa re debet effectus.vn de occidētales epi ſcopi electionē ſuaā legitimā eſſe iudica uerunt:⁊ orientales eam exēplo appro bauerunt:qui mul tos tales elegerunt. h ¶ Superbiā.ſ̄. xlviij.di.quoniam. i ¶ Cauſa.Uidetur ergo ꝙ vbi ꝓhibe tur electio ex cauſa ꝙ ceſſante illa cauſa poſſit fieri electio:vt hic:⁊.xxviij.diſt. de ſyracuſane.ſ.q.j.qd̄ pro neceſſitate. ar gu. cōtra. xxxij.q.i. dixit.⁊.xix.c.ij. due ſunt.Uno modo ſic poteſt exponi ceſſan te cauſa ceſſat ⁊ cōſti tutio.i.quādo cau ſa ceſſat actu ⁊ exem plo.i.vt non poſſit trahi in perniciem exempli.lxij.di.§. verum. Uel dic ꝙ ceſſat circa perſonā illam ad hoc tantū vt diſpēſari poſ ſit ſecum. Uel dic ꝙ tunc ceſſat quādo hoc in iure expri mitur ꝙ ceſſare debeat. Uel dic quando oīs cauſa ceſſat ⁊ impulſiua ⁊ finalis ⁊ efficiens ⁊ occaſiōalis tūc ceſſat conſtitutio.ff. de poſtu.l.j.§. ſextum.

k ¶ Iudicio.i.per ſententiam.

l ¶ Exēplo.ſiſes ordinādo ſz diſpēſatiue.⁊ ſic planū eſt.

¶ His omnibus. ¶ Caſus. Supra probatū eſt laicos nō eſſe eligendos:nūc autem probat ↄtrium trib⁹ exem plis.ſ.nicolai ſeueri ⁊ ambroſij:ſed hanc ↄtrietatē ſoluit Gratian⁹ dicēs ideo eſſe ꝓhibitū laicos ꝓmoueri:qm̄ lai ci inſcij eſſe ↄſueuerūt ⁊ imperiti:ſed ſi periti ſunt ⁊ clicos

matrimo rū.in.§.q̄ igit̄.col.ij.

Laic⁹ nūq̄ eſt eli gendus.

Con cor.L. ge neralr.C. de epiſ. et cleri.⁊.L.ſi pi.C.de here.inſti.

Conſtitu tiōis cau ſa ceſſante an ceſſet ipſa cōſti tutio.

Con cor.l.j.§. ſextū.cū no.ff.de po ſtu.⁊.L.ſi militē.cū glo.C.de condi.ob cau.

Con cor.tex.in rē.de in.ciui cuī bo. in ver.

Oſius epſ dixit (⁊ hoc neceſſariū arbitror) vt diligētiſſime tractet (ſi forte aut diues[a] laicus aut ſcholaſticus[b] de foro[c] aut de adminiſtratione[d] epiſcopus fuerit poſtulatus:) vt nō prius ordinetur: niſi ante lectoris[e] munere ⁊ officio diaconij aut pbyterij[f] fuerit pfunctus: et ita per ſingulos gradus (ſi dignus fuerit) aſcēdat ad culmen epatus.

✝ 3 ¶ Sed[g] aliud eſt poſtulari aliō eligi: poſtulatur nexibus curie aſtrictus ab impatore: clericus alteri⁹ ciuitatis a ſuo epiſcopo: ſed nō eligitur aliquis niſi in ſacris ordinibus cōſtitut⁹. Fit enim electio cum ſolēnitate decreti omniū ſubſcriptionibus roborati: poſtulatio vero ſimplici petitiōe. ¶ Quā diſtinctionem beatus Gregorius innuit in regiſtro ſcribens cuidam epiſcopo.

¶ Electio epiſcopi debꝫ fieri cum ſolēnitate decreti omnium ſubſcriptiōe roborati.

Epiſcopus[h] dum fuerit poſtulatus cum ſolēnitate decreti ſubſcriptionibus[i] omniū roborati ⁊ dilectionis tue teſtimonio litterarum ad nos conſecrādus occurrat. ¶ Sic beat⁹ ambroſius ante ſuſceptū baptiſma ab imperatore eſt poſtulat⁹: non electus.

✝ 4 ¶ Itē clerici alterius eccleſie nō ſunt preferendi in electione his q bene militant in ꝓpria eccleſia. ¶ Unde Celeſtinus papa.

¶ Extranei emeritis i ſuis

Oſius. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ſi diues vel litteratus laicus vel quis curialis fuerit in epm poſtulatus nō debet conſecrari niſi per ſingulos ordines fuerit legitime approbatus: deinde poterit ad epatuꝫ aſcēdere.

a ¶ Aut diues. qui de ſuis facultatibus aliqd dedit eccleſie: non tamē eſt recipiendus ideo niſi alˢ dignus ſit: vt.j.q.iij.ex multis. nec enim diuites ſunt reijciendi vt.xxx.di. hec ſcripſimus.

b ¶ Scholaſticus. id eſt litteratus.

c ¶ De foro. ſ. cauſarū eccleſiaſticarū.

d ¶ De adminiſtratiōe. ciuili vł curiali.

e ¶ Ante lectoris. j. lxxvij. di. quicūqꝫ. ⁊ xviij.q.ij ꝗꝫ ſit.

f ¶ Preſbyterij. hoc totū nō poteſt fieri infra tres menſes. ⁊ ita differri poteſt cōſecratio epiſcoporū qnqꝫ vltra annū: vt.vij.q.j.cōſtitutuꝫ.⁊.xxviij.di. de ſyracuſane.

Conſecratio epōrū qnqꝫ differtur vltra annū.

¶ Sed aliud.

✝ 3 ¶ Hec ē tertia pars diſtin. in qua diſtinguit ⁊ bene. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Nunc aſſignat Gratianus differētiam inter poſtulare ⁊ eligere. Nam poſtulaƚ qui eſt alteri ſubditus laicus vel clericus: ⁊ ſit hoc ſimplici petitiōe. ille vero eligitur q eſt in ſacris ordinibus cōſtitut⁹: ⁊ hec electio ſit cum ſolēnitate decreti. ⁊ hec differētia ꝓbatur ſequen.c.

g ¶ Sed aliud eſt. Poſtulatio ſit his verbis: petim⁹ vt facias te promoueri: q2 volumus te eligere: ⁊ tūc dicitur poſtulari a ſeipſo. Ab alio autē ſit poſtulatio: vt ſi clericus vel laicus ſit de epiſcopatu alterius: tunc poſtulatur ab epiſcopo loci: vt.lxxi.di.primatus. ⁊ etiam a ſeipſo: q2 vnius cōſenſus non ſufficeret. Si autem laicus diceret: nolo tonſurari niſi certus ſim de electione. vel clericus diceret: nolo ordinari niſi certus ſim de epiſcopatu: de hoc nullū pactum eſt interponēdum: vt.lix.diſtin. hoc ad nos. ⁊.xvi.qō.vij.per laicos. Nec peccat qui hac ſpe recipit ordinem: dum tamē principaliter eo propoſito non ordinetur: ſed ad hoc vt poſſit prodeſſe.viij.q.j.ſunt in eccleſia. Si ergo clericus eſt de eodem epiſcopatu ille nō poſtulatur: ⁊ eſt monendus ⁊ etiaꝫ cogendus ſuſcipere ſacros ordines: vt.J.c.bene. ſed laicus de eodem epiſcopatu a ſeipſo poſtulatur: vt.ſ.ea.di.oſius. Ille autem a quo poſtulatur nō cogitur dare poſtulatuꝫ niſi velit: vt.lxiij.di.litteras.lxxxv.di.archidiaconū.lxxvj.diſtin.dilectionis.in auctē.de ſan.epiſ.§.nullum.col.ix. poteſt tamē per ſuperiorem cogi vt ipſuꝫ det quando non ſubeſt iuſta cauſa omittēdi.a.g.extra de iurepatro.nullus. Sed quero ad quē titulum ordinetur iſte cum adhuc non ſit electus nec aliquod habet beneficium? Dico ad titulum eccleſie ad quā eſt poſtulatus. Pone ergo ꝙ alium poſtea eligāt: hoc enim facere poſſunt: q2 per poſtulationem nō eſt ius queſituꝫ poſtulato: vt extra de poſtu.bone.⁊.c.poſtulationem. ⁊ ita tenebit electio alterius? Dico ꝙ licet nil iuris ſit queſitum poſtulato: tamē poteſt eos cōuenire vt prouideant ei in ſtipendio cōuenienti: vt extra de iurepa.paſtoralis. non enim debuerūt mutare conſiliuꝫ in alterius iniuriam: vt.xxij.qō.ij.primū.ff.de regu.iur.nemo. ſi autem nōdum elegerūt alium poteſt eos cōuenire vt eligant ipſum ad illū epiſcopatuꝫ. ⁊ hoc mō poteſt dici ꝙ poſſūt variare ſi aliqs a ſeipſo poſtulatur: ſi vero poſtulaƚ a ſuperiore: ⁊ poſtulatio preſentata eſt ei ⁊ ille cōſenſit: ſatis poteſt dici ꝙ non poſſunt variare poſtulationem: vt extra de poſtu.bone.ij. Item clericus alterius eccleſie bene pōt eligi: ſed poſt electionem eſt poſtulandus: vt lxxvj.di.dilectiōis.lxiij.diſt.lr̄as.lxxxv.di.florentinuꝫ. ſed laicus primo eſt poſtulandus: deinde eligendus. extra de elec.in cauſis.

Beneficij ſpe ordinē recipiens nō peccat.

Poſtulatio qualiter ſit.

Epiſcopus. ¶ Caſus. Quidam canonici volebant quēdam clericuꝫ alteri⁹ ciuitatis poſtulare in epꝫ precepit ergo Greg. cuidam epo viſitatori illius eccleſie vt prius poſtuleƚ ⁊ poſtea eligaƚ: deinde romā cum ſolēnitate decreti ⁊ cum epl'a viſitatoris cōſecrādus occurrat.

h ¶ Epiſcopus. id eſt dum aliquis poſtulatur vt ſiat epiſcopus: vt.lxiij.diſtinctio.litteras.

i ¶ Subſcriptionibus. in quibus cōtinetur de vita electi: vt.J.c.cannēſis.⁊.vij.q.j.qualiter. Sed nunqd adeo requiritur hoc decretū vt electio ſine decreto facta ſit nulla? Uidetur ꝙ ſic: vt ħ.⁊.xlvij.di.de petro.⁊.ij.q.j.legum.⁊.vij.qō.j.qualiter.⁊.viij.q.iij.talia.⁊.xij.qō.ij. ſine exceptione.⁊.lxiij.diſt.quāto ſed dico ꝙ licet in electiōe requiratur decretū cum ſubſcriptionibus canonicoꝝ: tamen electio facta ſine ipſo tenet. Duabus enim de cauſis ſit ſubſcriptio. Una cauſa vt ſi quis vellet variare vota ſua inciperet ei obuiare ꝓpria confeſſio: vt.j.q.vij.ſaluberrimū. Alia ratione vt per ſubſcriptionē ſciatur: an omnes canonici fuerint preſentes in electiōe. argu. extra de his que ſiunt a prela.quāto.in ſi. licet ergo ſcriptura requiratur in electiōe: tamen ſi ſiat ſine ipſa tenet. Et eſt ſimile: nam in matrimonio multa requirūtur interuenire: ⁊ tamen ſi nō interueniāt tenet matrimoniū.xxx.q.v.noſtrates. Jo.ꝯ extra de ele.innotuit. B.

Electio facta ſine decreto

¶ Sic beatus. ¶ Caſus. Diciƚ hic ꝙ ſupradicto modo fuit ambroſius poſtulatus ab imperatore ⁊ nō electus. Et cōtradicit iſte.§.illi.§.ſ.his oibus. Item ꝓbat Gratian⁹ ꝙ clerici alterius eccl'ie nō ſunt preferēdi illis qui in ꝓpria eccleſia bene militauerūt. qō ꝓbat p ſequētia.c.

✝ 4 ¶ Item clerici. ⁊ Hec eſt quarta pars diſtinctionis: in qua probat quādam incidentiam: ⁊ diciƚ ꝙ nullus alterius eccleſie debet eligi niſi primo oēs clerici illius eccleſie fuerint reprobati. Ad ſcōm inducit ſeptē auctoritates: ſupple hic niſi maior pars eligat aliūde: q2 licituꝫ eſt eis renūciare iuri ſuo. extra de ele.cū inter. Jo.de ſan.

eccleſiis non preponantur.

Nec emeritis[a] in ſuis eccleſijs peregrini ⁊ extranei ⁊ qui ante ignoti ſunt ad excluſionem eoꝝ qui bene ciuium ſuorum merentur teſtimoniū preponantur.

Idem. De eodem.

Nullus[b] inuitis detꝰ epūs tunc aūt aliter de altera eligatur eccleſia ſi de ciuitatis[c] ipſius clero cuiꝰ eſt epūs ordinandus nullus (qd̄ euenire nō credimus[d]) dignꝰ poterit reperiri. Primū enim illi reprobādi ſunt vt aliq de alienis eccleſijs merito preferantur: habeat vnuſqſqꝫ ſuū fructū[e] militie in eccleſia in qua ſuam per oīa officia trāſegit etatem: in aliena ſtipendia minime alt̄ obrepat: nec aliȷ̄ debitam alter ſibi vēdicare audeat mercedem. Sit facultas clericis renitendi ſi ſe viderint ꝑgrauari: ⁊ quē ſibi ingeri ex tranſuerſo viderint nō timeant refutare: qui etſi nō debitum epiſcopatus premium[f] vel liberum[g] de eo q eos recturus eſt: debent habere iudicium. Palea.

In ordinatione ꝑpoſiti illa ſemꝑ conſideret ratio vt hic cōſtituatur quem omnis cōcors congregatio ſm̄ timorem dei ſiue etiaꝫ pars cōgregationis (quāuis praua) ſaniori conſilio elegerit: vite aūt merito ⁊ ſapientia eligat qui ordinandus eſt ⁊ ſi vltimus eſt in cōgregatione: ꝙ ſi omnis cōgregatio vitijs ſuis cōſentientem perſonam pari conſilio elegerit: ⁊ vitia ipſa aliquatenus in noticiam epī vel ad alios vicinos ꝑpoſitos vel xp̄ianos claruerit, ꝓhibeatur prauoꝝ ꝓualere ꝯſenſuꝫ: ſed domui dei epūs conſtituat cū alijs dignū diſpēſatorem.

Item Gregorius ciuibꝰ neapolitanis. De eodeꝫ.

Studiȷ̄ veſtri ſit etiam aliū qui aptus ſit ꝓuidere: vt ſi forte petrus quem a vobis electum aſſeritis: huic ordini nō videatur ido-

Nec emeritis. Caſus. Dī in hoc.c.ꝙ ignoti ⁊ extranei nō debent ꝑponi bene in ſua eccleſia militantibus ⁊ qui habent bonum teſtimonium ciuium eoruꝫ.

a Emeritis.i.bn̄ meritis in vita ⁊ ſcīa.j.q j.viliſſimꝰ.

Nullus. Caſus Queſitum fuit a celeſtino an clericis inuitis epūs dari debeat de aliena eccleſia? Et reſpondet ꝙ nō: ne alter ſurripiat honorē alterius: clerici eniꝫ debent habere liberaꝫ electionē: ⁊ tunc de aliena eccleſia eligātur quando in propria nullus inueniretur idoneus: ⁊ ſi clerici ſe viderit in hoc pregrauari ſit eis facultas appellandi ⁊ contradicendi.

b Nullus inuitis. a principio: ſed ſi ꝑ negligentiaꝫ neminem elegiſſent bene daret eis inuitis: vt lxxix.di. volumus. ſimiliter vbi minor pars ꝯdicit nec habet iuſtam cām ꝯdictionis bene datur eis epūs inuitis. Idē pōt dici de laicis ꝙ eis inuitis nō eſt dādus epūs ſi habēt iuſtam cām contradictionis: vt lxiij.di ſi forte. de hoc no. xxiij. diſtin. c. illud.

c Ciuitatis. Nunquid per hoc intelliges prius clericos totius ciuitatis vl̄ dioceſis eſſe reprobandos? Videtur ꝙ ſic: vt.ꝭ.lxiij. diſti. ſacroꝝ.⁊.c. plebs. ⁊.c. noſſe. ⁊ ex̄ de vſurpal. cuꝫ ſup. illi enim vident̄ eſſe de aliena eccleſia cum totum nō ſit aliud a parte: vt ex̄ de elec. cum nobis olim. ⁊ qui in cōtinentibus edificijs demorantur rome morari vident̄: vt. ff. de ver. ſigni. l. qui in continentibus. ⁊ l. edificia. ⁊ l. pupillus. §. incola. ſicut in tutela reprobandi ſunt oēs de ciuitate anteq̄ȝ eatur ad vicinas ciuitates: vt. ff. de tu. ⁊ cur. l. diuus. ⁊ preſes dꝫ eſſe de dioceſi: vt. C. de inco. l. verum. lib. x. ⁊ hoc concedit. h. Sed credo ſufficere ꝙ reprobati ſunt oēs de maiori ca. arg. ex̄ de ꝟ. ſig. cum clerici. ⁊ de reſcri. rodulphꝰ. Sed qd ſi maior pars eligit extraneum ⁊ minor eligit de gremio ſuo? Videt̄ ꝙ ꝑ preualebit electio paucoꝝ: vt vij. q. i. deniqꝫ. nā in poſtulatione oēs erant cōcordes: vt lxiij. di. lr̄as. Jo. Sol. hoc falſum eſt: ſufficit enim ꝙ due partes cōſentiant in poſtulatiōe. de elec. ſcriptum. B. Itē minor pars iuſtam hꝫ cām ꝯdicendi. vnde lꝫ ſint pauciores audit̄ eoꝝ ꝯdictio: vt ex̄ de his que ſi. a ma. par. ca. cum in cūctis. xxxi. di. nicena. Arg. ꝯ extra de elec. cuꝫ nobis olim. ⁊.c. cū inter. Dico tenere electionē minoris partis cū eligunt ſm̄ formā canonū de ſuo gremio. Unde ſi diuerſi ſunt clerici ꝑus examinatur ille q eſt de ꝑpria q̄ȝ qui eſt de aliena eccleſia: vt di. lxxv. archidiaconum florētinum. Nec obſtant ꝑmiſſe decre. ideo eni tenuit ibi electio maioris partis: q2 nullus fuit ibi ex aduerſo electus. Sed adhuc obſtat ex̄ eo. ti. in cauſis. vbi ſ valet poſtulatio triū de aliena eccleſia electioni duoꝝ de ꝑpria. Sed hoc fuit ꝑꝑ formā mandati: q2 ita ꝯuenerāt vt in quē maior pars cōueniret ꝙ ille eſſet potior. ⁊ de hoc not. ex̄ de elec. cū inter canonicos. Sꝫ qd ſi oēs eligunt de aliena eccleſia preter vnum q eligit de ꝑpria? hic dico nō valere electionē vniꝰꝫ q2 nullum de ꝑpria pōt eligere cū quilibet eoꝝ conſenſit in aliū: vnde in ſeipſuꝫ nō poteſt cōſentire. Iteꝫ quid ſi data eſt aliqbus poteſtas vt eligant: ⁊ ipſi poſtulant extraneū? Tenet poſtulatio: vt ex̄ de renun. poſt tranſlationem. ex̄ de elec. in cauſis. de poſtu. bone lꝫ autem aperte ſint egreſſi ſines mādati tn̄ fecerunt id qd̄ eſt vicinū mandato: vt ff. iud. ſol. iam tn̄. §. vlt. Jo. Quicqd dicat Jo. eius opi. nō ſeruatur de electiōe minoris partis de eadē eccleſia: vnde cū totuꝫ capl̄m facere videatur qd̄ ſit a maiori parte capli: vt extra de his que ſiūt a ma. par. ca. cū in cūctis. tenebit electio extranei: vt dicit. T. per decre. ſuperius allegatas: q2 multa fieri non debent tamē facta tenent: nam melior eligi debet: vt vij. q. j. lꝫ. tn̄ ſufficit ſi bonus eligat̄: vt ex̄ de elec. cuꝫ nobis. ⁊.c. cum dilecti. ⁊. C. de ſtatu. ⁊ imagi. l. vlti. B.

d Non credimus. Nota benignam preſumptionē ꝙ ſemꝑ preſumit̄ ꝙ aliqs ſit dignꝰ in eccl̄ia: vt.ꝭ.c. obitū.

e Fructum. ſic. ff. de adop nec ei. §. preterea.

f Premium. ſ. obtinet vt aliquis de ipſis eligatur. Per hoc videtur ꝙ lꝫ aliqui perdiderint ius eligendi: ꝙ poſſunt excipere contra illum qui datur eis: videtur tamen ꝙ excipere non poſſunt ſed tantum agere: vt extra de appellatio. conſtitutus. in ſi.

g Uel liberum. vel. i. ſaltem.

Studiȷ. Caſus Neapolitani elegerunt petrum in epiſcopum: ſed quia dicebatur ſimplex ⁊ vſurarius mandat gregorius vt alium eligant cum illo de eadem ciuitate: vt ſi ille fuerit reprobatus ſecundus cōfirmetur. ſic dixit. h. in ſum. Beneuen. ſic dixit: Neapolitani elegerunt petrum minus idoneum: ⁊ quia idoneus non inuenitur precipit Grego. vt alium inueniant de eadem ciuitate in quem electio eorum valeat declinare: quem ſi non inuenerint graue ipſius cleri erit opprobrium. Poteſt tamen dici ꝙ anteq̄ȝ inuentus eſſet minus idoneus mandauit eis vt aliū inuenirēt in eadem ciuitate: ⁊ hoc videtur melius littere cōſonare.

Eccl'ia pōt in duos cōſentire.

a ¶ Declinari. Arg. ꝙ eccleſia poteſt in duos cōſentire: vt ſi vnus nō obtineat alter ſaltem obtineat. arg. lxxxv. di. archidiaconum. ⁊. vij. q. j. in ſcripturis. maxime vbi diffidunt de iure ſuo: vt extra de poſtu. bone. Sed nōne priuati debent eſſe iure ſuo: vt ex̄ de elec. cum in cūctis. Sed hec ⁊ ſimilia loquuntur in eo caſu qn̄ eligentes latebat vitium electi. ſic. xxviij. di. de ſyracuſane. ſm alios ſcđs poteſt eligi ſub cōditione: vt ſi primus nō obtineat ſecundus maneat: vt. lxxxv. di. archidiaconū florētinum. ſic ex̄ de elec. cum terra. ſic. vij. q. j. q̄uis. ⁊. c. paſtoralis. hodie euacuatur totum per. c. Inno. iiij. qđ incipit: in electiōib⁹. de elec. li. vj.

OBitum. ¶ Caſus. Mortuo epo panormitano: Greg. poſuit ibi quēdam viſitatorē cui quattuor cōmiſit: vt admoneat clerum ⁊ plebem dignam pſonā in epm eligere: ⁊ vt de alia eccl'ia nullum ibi eligi patiat̄ niſi in ea nō inueniretur idoneus. Nec aliquis laic⁹ ad hoc officiū aſpirare preſumat: ⁊ vt oīa monaſteria eius diſpoſitione regant̄ quouſq; illis proprius eps fuerit ordinat⁹.

b ¶ Solēniter. i. ita plene quaſi eps oīa diſponet: vt. xij. q. j. quoniam velina.

c ¶ Studio. i. diſſēſione vel inuidia.

Viſitator an ius habeat in electione.

d ¶ Et tu periculū. Et ita videtur ꝙ ſi vitioſa ſit electio īputatur viſitatori. Et ꝑ hoc. c. dicit Hug. viſitatorem habere ius in electione. ⁊. ſ. c. ꝓxi. ⁊. lxiij. diſt. plebs. al's nō videt̄ quare pateret̄ penam. Sed dico ꝙ nō plus hʒ iuris q̄ per canonem exprimat̄. arg. xviij. q. ij. hoc tm̄. vnde nō dico ipſum poſſe eligere: vt. lxiij. di. §. ex his. ea aūt facit viſitator que per ſacerdotes non poſſunt expediri: vt. vij. q. j. pōtifices. Item niſi infra annū procuret ꝙ ſit ibi eps ipſe remouetur. vij. q. j. cōſtitutum. ⁊ viuet de rebus eccleſie. xij. q. ij. charitatem. ⁊. c. eccleſiaſticis. Itē viſitator dare poteſt prebendas ⁊ eccleſias vacantes: vt hic innuitur in ſi. c. ⁊. xij. q. ij. non liceat.

neus: ſit in quo declinari[a] veſtra electio poſſit: nam graue cleri illius erit opprobriū vt (ſi hoc fortaſſe ꝓbatus non fuerit) aliū ſe dicāt q eligi debeat nō habere. ¶ Itē Grego. in regiſtro. ¶ De eodē.

OBitum victoris panormitane ciuitatis antiſtitis directa relatio patefecit: quapropter viſitatiōis deſtitute eccl'ie fraternitati tue operā ſolēniter[b] delegam⁹: ⁊ ideo fraternitas tua ad ꝑdictam eccleſiā ire ꝓperet: ⁊ aſſiduis exhortationibus clerū plebēq; eiuſdē eccleſie admonere feſtinet: vt remoto ſtudio[c] vno eodēq; cōſenſu talē ꝑficiendum ſibi expetant ſacerdotē qui tanto miniſterio valeat dignus reperiri: ⁊ a venerandis canonibus nullatenus reſpuatur. Cōmonem⁹ etiam fraternitatē tuā vt nullum de alia eligi ꝑmittas eccleſia: niſi forte inter clericos ipſius ciuitatis in q̄ viſitatiōnis impēdis officiū: nullus ad epatum dignus (qđ euenire nō credimus) poterit inueniri: ꝓuiſurus ante oīa ne ad cuiuſlibet conuerſationis meritū laice pſone aſpirare pſumant: ne ⁊ ille pſone voluntatis affectū nō iueniant: ⁊ tu piculū[d] ordinis tui (qđ abſit) incurras: monaſteria aūt ſi qua ſunt in ipſius cōſtituta parochia[e] ſub tua cura diſpoſitioneq; (quouſq; illic ꝓprius fuerit ordinatus epiſcopus) cōcedim⁹. ¶ Item Pelagi⁹ papa eucarpo meſſanenſi epo. ¶ De eodem.

CAtinenſis eccleſie viſitationē tibi iniūgim⁹: cuius epm de hac luce trāſiſſe ſuſcepta cleri relatione didicimus: impoſſibile[f] enī eſt vt nos in ꝓuincia illa dūtaxat in ſyracuſanis partibus alij cuilibet cauſas que ad deum ꝑtinent cōmittamus: niſi forte talē per te deus nūc in catinenſi eccleſia eligere voluerit: de cuius cōſcientia poſſimus eſſe ſecuri: vt a te labores iſtos paululū remouere poſſumus. Mox ergo dilectio tua ad ſupradictam catinen̄. eccleſiam ꝑgat: ⁊ hominem de clero qui nec vxorem habeat nec filios[g] nec crimen aliqđ canonibus inimicū eligi cū auxilio dei cōpellat[h] atq; ſuadeat: ⁊ ſtatī eū ad vrbē romā cū decreto ⁊ teſtificatiōe relatiōis tue trāſmitte. ¶ Itē Greg. paſſino epo.

¶ Qui in epiſcopum eligitur nō ſit reus criminū que ſacra lex morte punit.

BEne nouit fraternitas tua q̄ longo tēpore apruciū ciuitas paſtorali ſit ſollicitudine deſtituta: vbi diu[i] queſiuimus quis ordinari debuiſſ; ⁊ nequaq̄ potuimus inuenire. Sed q: opportunus mihi in moribus ſuis in pſalmodie ſtudio in amore orationis valde laudat⁹ religioſā vitā omnino dicit̄ agere:

e ¶ Parochia. in tota dioceſi habebit iſte prouiſionē: vt. xij. q. j. quoniam velina. vt patet in fine capi.

CAtinenſis. ¶ Caſus. Defuncto epo catinen̄. pelagius cōmiſit eucarpien̄. epo illius eccleſie viſitationem ⁊ negocia gubernanda donec ibi per ipſum paſtor dignus eligat̄: precipit ergo ei vt illuc pergat ⁊ de eodē clero talem eligi faciat qui nec vxorem habeat nec filios: ⁊ q nō ſit criminoſus ⁊ eo electo romā veniat conſecrandus.

f ¶ Impoſſibile. i. non cōmode aliter fieri potuit: quia iſte erat vicinus. ⁊ ſic ſumitur. ff. de ver. ſig. nepos proculo. Itē dicit̄ impoſſibile qđ nō eſt honeſtū. ff. de condi. inſti. filius. Item qđ non iuſte ſit. xxiiij. q. ij. ſane. xxij. q. ij. faciat hō.

Impoſſibile ...

g ¶ Nec filios. tm̄ al's quātum ad ſeculares honores ꝑſunt filij: vbi filius ꝓ anno cōputat̄: vt. ff. de mino. l. ij. Sed nūquid iſtud eſt cōtra preceptum apoſtoli qui dixit: Vni⁹ vxoris virū? Sol. h loquitur quādo preſumptio eſt ꝙ ꝓpter filios dilapidet bona eccleſie. ſic. xxviij. diſtin. de ſyracuſane ⁊ tunc dabit cautionem ⁊ faciet inuētariū. xij. q. j. ſint manifeſte. Idē dico de nepotib⁹: vt in auē. quō oportet epiſcopos. §. j. col. j.

Fili ...

h ¶ Compellat. ergo aliquis pōt cogi ad epatum ſicut ad alios ordines: vt. xl. diſtin. ante omnia. xcij. diſti. ſi quis epiſcopus per manus. lxxiiij. diſtinctio. placuit. Ioan.

Epa ...

BEne nouit. ¶ Caſus. Apruciana eccl'ia diu fuit deſtituta paſtore: ⁊ longo tempore queſiuit Grego. nec ibi dignum potuit inuenire: tādem inuentus eſt ibi quidam opportunus laudabilis vite: quare precipit Greg. paſſino epo vt illum opportunū moneat vt in bonis ſtudijs creſcat: ⁊ ſi nulla crimina ei obſtant monachus vel ſubdiaconus fiat: ⁊ demum epiſcopus conſecretur.

i ¶ Ubi diu. Ar. ꝙ differri pōt electio cum nō inuenit̄ idoneus. ⁊ lʒ aliqui īfra tp̄s ſtatutū iuſto īpedimēto de-

Elect ... cauſa ... differ

tenti non eligát non priuatur electione:vt extra de elec. ne pro defectu.nam nó currit preſcriptio contra illum qui nó poterat eligere:vt extra de cóceſ.preben.c. ec.non vacan.q2 diuerſitaté.c.ar. C.de anna.excep.l.j.in fi. C.de inoffi.teſta.contra.ff.ex quibus cau.ma.l. ꝙ quidam.

a ℂ Uel monachꝰ. Sed quare monachus? Forte q2 erat monaſteriũ cui decerat platus.vl ideo: q2 ſi eſt monachus citius pót promoueri ad ſacros ordines vt.lxxvij.di.monachus Sed nóne hic diuinus expectabit ꝙ p tres menſes:qd eſſe nó debet: vt.l.diſt.poſtꝗ. Sic ſ.eo.diſtus.c.vij.q.j.conſtitutum.

Quoniá feſtus. ℂ Caſus. Capuanꝰ archiepiſcopus ronie defunctꝰ eſt:c ideo papa precipit cuidá epiſcopo vt illuc viſitator accedat:c nil de rebus eccleſie minui patiatur:ſed c clerum c plebem illius loci moneat vt in vigilijs mortuorũ c in obſequio diuino ſedule ſuiat c deuote.

b ℂ Uiſitator. hic habes ꝙ papa viſitationis cómittit officium. Sed an metropolitanus poſſit viſitatoré conſtituere ſicut preſes curatoré:vt inſti.de cur. §.vlti.nó credo.Jo. Ego dico ꝙ ſic:cuȝ non inueniá ꝓhibitum.ar.extra de ſen.ten.excó.nuper.B.

c ℂ Redditu. A quo cuſtodiri debent bona vacantis eccleſie notaui infra.xij.qó.ij.charitatem.c ca.illud Diſtictio.lxij.

Breuiter. ℂ Caſus Sup dictuȝ eſt ex quo ordine c in queȝ debeat quis promoueri:c ꝙ laici non debeát in epiſcopos eligi:nũc vero docet ꝙ clericorũ eſt eligere:c populi conſentire.

hũc volumus vt fraternitas veſtra ad ſe faciat venire: c de aía ſua admoneat quatenus in bonis ſtudijs creſcat: c ſi nulla ei crimina que p legis ſacre regulá morte mulctáda ſunt obuient: tũc hortádus eſt vt vel monachus [a] vel a vobis ſubdiaconꝰ fiat: c poſt aliquátulum tépo ris (ſi deo placuerit) ipſe ad paſtoralem curá debeat ꝓmoueri. ℂ Cui auteȝ viſitatio iniũgit nihil de rebꝰ eiuſdeȝ eccl'ie a quoꝗ ꝓſumi patiat. ℂ Unde Gregorius.

ℂ Non patiat a quoꝗ preſumi de rebus eccl'ie niſi cui fuerit iniũcta viſitatio.

Quoniaȝ feſtus capuane eccleſie epiſcopꝰ in romana ciuitate poſitus de hac luce emigrauit:cure nobis fuit que vniuerſis eccleſijs impéditur:fraternitati tue preſentia ſcripta dirigere: vt memorate eccleſie viſitatorb accedas:ſic tamé vt nihil de ꝓuectionibus clericoruȝ redditu c ornatu miniſterijſqꝫ: vel quicquid prefati loci eſſe poterit:a quoꝗ preſumi patiaris:ſed omneȝ vigilátiam atqꝫ cautelam circa clericos plebéqꝫ eiuſdem eccleſie exhibere te conuenit: vt in vigilijs obſequioqꝫ eccleſiaſtico ſedule ac deuote debeant deſeruire.

ℂ Diſtinctio.lxij.

Breuiter d monſtratuȝ eſt ex qbus ordinibꝰ in quos gradus ſunt eligendi: nunc videndum eſt a quibus ſunt eligédi c conſecrandi. ℂ Electio clericoȝ eſt cóſenſus principis petitio plebis. ℂ Uñ Leo papa.

d ℂ Breuiter. Nũc ꝟ oſtédit ꝙ clericoȝ ſit eligere c populi ꝯſentire. Oſtendit ét ꝙ ſi aliquis fuerit cóſecratꝰ ſine auctoritate metropolitani deponit.lj.di.q in aliq. ꝟ.fi.

Nulla ró. ℂ Caſus. Quidá epi nó fuerũt electi a clericis neca populo expetiti nec metropolitani iudicio cóſecrati:que rit de iſtis talibꝰ epiſcopis c de ordiatis ab eis an debeát inter epos c ordinatos reputa i.Et rñ.Leo papa ꝙ nó:poteſt tñ diſpenſari cuȝ clericis ab eis ordinatis:vt infra.j.qó.j.ſi qui a pſeudo epiſcopis.

e ℂ Nec a plebibꝰ. Cóſenſus plebis requirit in electióe:et eoipſo cóſentiũt ꝙ perhibent ei teſtimoniuȝ:q2 teſtimoniũ plebis equiualet electioni:vt.xxiiij.diſt. ca.j.c.lxvij.diſt.reliqui. Sed quid ſi aliquis eſt cóſecratus qui nó habuit cóſenſuȝ plebis nũquid caſſabitur cóſecratio. Uidet ꝙ ſic: in odium cóſecrantium c eligétium: cum contéptus eſt licet ex gratia populus ſit requirédus vel vocádus:vt.xvj.qó.vij.decernimus. xxj.q.ij.c.j.c.lxx.di. ca.j.ná ſemp cóſenſus plebis eſt requirédus:vt.viij.q.j.licet. Jté q2 laicus poteſt excipe cótra electum:c dicere ꝙ ei inuito nó eſt dandus epus:vt.ꝟ.lxiij. diſt.c.ſi forte.c cap. hadrianus.h.dicit ꝙ ſi oritur ſcádaluȝ ex hoc ꝙ caſſanda ſit electio c cóſecratio.ſed dico nó ideo caſſandam: licet nó affuerint:quia plura exigũtur:que tamen omiſſa nó viciant factuȝ.ar.xxx. queſtio.v.nrãtes. q2 huiuſmodi leuia omiſſa nó viciát rem:vt.ff.de ven.inſpi.l.j.in fi. eoipſo auteȝ intelligit laicus cóſentire ſi nó diſſentit: vt.liiij.di. ſi ſeruus.ij.ff.ſolu to matri.l.ij.

Cóſenſus plebis eſt in electione requirendus.

ℂ Non ſunt habendi inter epos qui nec a clericis eligũtur nec a plebibus expetunt.

Nulla ratio ſinit vt inter epos habeant q nec a clericis ſunt electi nec a plebibuse ſunt expetiti nec a cóprouincialibus epis cũ metropolitani iudicio ꝯſecrati.Unde cuȝ ſepe qſtio de male accepto honore naſcit gs ambi

b ¶ Tribuendum.iſti tamen dant ordinem ⁊ habent eum ſed non iuſte: vt.j. de conſe.di.iiij.nullus autem.
b ¶ Nec docetur.ſimile extra de iurepa.ꝙ autem.
c ¶ Si qui.j.q.j.ſacerdotes.⁊.c.ſi qui a pſeudo epis.

Docendus. ¶ Caſus. Quidã populus nolebat epiſcopum eligere: nec pmittebat eligere clericos: quesitum fuit a celeſtino quid in hoc caſu ſit faciendũ: Et rñ populuz eſſe docendũ vt phibita nõ attẽtet: qui ſi nõ corrigitur puniet eccleſiaſtica ſeueritate.ſ. excommunicatione.
d ¶ Per ſeueritatem.ſ. excõicationẽ. Ferro eni reſecanda ſunt vulnera ⁊c. vt.xvj.qõ.j. in canonibus.
¶ Nul. ¶ Caſus. In hoc.§.⁊ ſe.c.dicitur ꝙ eps conſecrari non dz niſi fuerit canonice elect⁹.⁊ caſum per te videbis.
Nullus.
e ¶ Deponat. j.j.q.j.ſi quis eps.⁊ ca.ſi qui epi.§.di.l. ex penitẽtib⁹.§.xxx. vj.di.q eccleſiaſticis.

Diuiſio.

Diſtinctio.lxiij.

Laici. Hec di.diuidit i qtuor partes. In pma probat per octo auctoritates ſanctorũ: ꝙ laici nõ debent eligere nec electiõi intereſſe niſi vocati.ſecunda ibi cõtra tertia ibi: principibus. quarta ibi verũ qr. Joan.de ſan.
¶ Caſus. Sup dictuz eſt ꝙ electio eſt clericorum: ſed qr laici volebant intereẽ electionibus clericorum: ideo ſupponit hãc.lxiij.di.in q pmo oſtẽdit: ꝙ laici non debent intereſſe electiõib⁹ vſqꝫ ad.§. his oibus: deinde pbatur ɔ̃rium: deinde in.§.electiones. ponit ſolutionem.
f ¶ Laici. In pcedenti di.oſtẽſum eſt: ꝙ laici tm̃ debent ɔ̃ſentire electiõi: plenius hic pſequitur ꝙ nullo mõ debent intereſſe: ⁊ hoc facit vſqꝫ ad illũ.§.his oibus.deinde pbat ɔ̃rium vſqꝫ ad illũ.§.electiones.⁊ ibi ſoluit.deinde oſtẽdit que puilegia fuerũt impatoribus data circa electiões: que poſtmodũ fuerunt eis ex cã ablata.vltio dicit ꝙ religioſi viri nõ ſunt excludendi ab electiõibus. Et ergo hec vitas ꝙ nullus laicus dz intereſſe electiõi etiam in cõuentuali eccleſia: niſi hoc habeat ex cõſuetudine pſcripta: vt eẽ de iurepa.nobis.lꝫ.h.dixerit ꝙ ibi põt bene patronus itereſſe: vt.xvj.q.ij.abbatẽ.⁊ hoc ca.dicit intelligi de nõ patronis: equaliter aũt eſt patron⁹ qui min⁹ dat ſicut qui plus: qr vn⁹ poteſt ſupplere p operam: qđ ei deeſt i patrimonio.ff.p ſo.l. v.Et no.de hac materia plenius.xvj.queſtio.vij.pie.

Nullus. ¶ Caſus. hadrianus papa phibet in hoc c.vt nullus laicus etiã in maxima poſitus dignitate ſe inferat electioni patriarche ⁊ archiepi: ⁊ quicũqꝫ laicus canonicam electionẽ voluerit diſturbare dꝫ anathematiçari donec obediat.
g ¶ Cõem. Cuꝫ ergo hec tria requiruntur.ſ. cõis cõſonãs ⁊ canonica: ſi vnuz iſtoruꝫ deeſt vitioſa eſt electio: vt.xxviij di.que ipſis.nõ eni ſufficit electionem eſſe cõem niſi ſit canonica: vt ꝟ.⁊.lxxix di.c.j.⁊.c.ante ꝑ. Itẽ eſt ꝟ ar.ꝙ ſi aliq ſeparatim cõſenſerũt in aliquẽ ꝙ talis cõſenſus nõ valet: qr noiationes extra cõſilium publicũ facte nõ valent: vt.ij. qõ.vj.noiationes.⁊ priuata cõuenticula in electiõib⁹ phibent: vt.lxxix.di.c.j. ⁊.c.nullus.ſ.h.ar.ꝟ lxiij.di.qõſto.extra de ele.ꝙ ſicut.⁊ extra

Elec fit cõis nſona et canõica.

...gat nequaꝗ̃ ab iſtis eſſe tribuẽdum[a] quod nec docetur[b] fuiſſe collatum. Si qui[c] autẽ clerici ab iſtis pſeudo epis in eoꝝ eccleſijs ordinati ſunt ⁊c̃.īfra cauſa ſimoniacoꝝ.iij.

¶ Item Celeſtinus papa.

¶ Populus nõ debet preire: ſed ſubſequi.

Docẽdus eſt populus non ſequẽdus: nos quoqꝫ ſi neſciũt eos quid liceat: qđ ve non liceat cõmonere nõ his cõſenſum prebere debem⁹. Quiſqꝫ conatus fuerit temptare phibita: ſentiet cenſuram ſedis aplice minime de futurã que enim ſola admonitiõis auctoritate nõ corrigimus neceſſe eſt vt per ſeueritatem[d] cõgruentem regulis vindicemus: Per totas ergo que pprijs rectoribus carent eccleſias volum⁹ vt hoc innoteſcat: vt nullus ſibi aliqua ſpe forſitan bláditijs illudat. ¶ Niſi aũt canonice electus fuerit ɔſecrari nõ debet. ¶ Unde Calixt⁹ papa.

¶ Non conſecretur in epiſcopuꝫ niſi canonice electus.

Nullus in epꝫ niſi canonice electuꝫ ɔſecret: qđ ſi pſumptuꝫ fuerit ɔſecrãs ⁊ ɔſecratus abſqꝫ recuperatiõis ſpe deponat[e]. ¶ Diſt.lxiij.

Laici[f] nullo mõ ſe debent inſerere electioni. Unde Hadrian⁹ papa.

¶ Laici electioni pontificum ſe non ingerant.

Nullus laicoꝝ principũ vel potentũ ſemet inſerat electiõi aut pmotiõi patriarche metropolitani aut cuiuſlibet epi: ne videlꝫ inordinata et incõgrua fiat electio vel cõfuſio vel cõtentio: preſertim cũ nullaꝫ in talibus poteſtatem quẽqꝫ poteſtatiuoꝝ vel ceteroꝝ laicoꝝ habere cõuenit: ⁊ infra. Quiſqꝫ ſeculariũ principũ vel potẽtum vel alteri⁹ dignitatis laicus aduerſus cõmunẽ[g] ɔſonãtem atqꝫ canonicã electiõem eccleſiaſtici ordinis agere temptauerit anathema ſit donec obediat ⁊ cõſentiat quicquid ec

cleſia[a] de electione ⁊ ordinatione proprij preſulis ſe velle mõſtrauerit. Item ex octaua ſynodo. ¶ De eodẽ.

Hadrianus papa ſecũdus qđ nicolaus pdeceſſoꝛ eius diſpoſuerat[b] miſſos ſuos donatum ſcꝫ hoſtiẽſem epm ⁊ ſtephanum neopheſinuꝫ epm ⁊ marinũ diaconeꝫ ſancte romane eccleſie ad baſiliũ imperatoꝛem ⁊ ad filios eius cõſtantinum ⁊ leonem auguſtos[c] cõſtantinopolim direxit: cũ quibus ⁊ anaſtaſius bibliothecarius[d] romane ſedis vtriuſqꝫ lingue grece ⁊ latine peritus prexit: ⁊ ſynodo cõgregata (quã octauam vniuerſalẽ ſynodũ illuc conuenientes appellauerunt) exoꝛtũ ſchiſma de ignatij depoſitione ⁊ fotini oꝛdinatione ſedauerũt: fotinum anathematizantes ⁊ ignatiũ reſtituentes: in qua ſic ſtatutum eſt: Cõſecrationes[e] ⁊ pmotiones epoꝝ concoꝛdans poꝛibus cõcilijs clericoꝝ electione ac decreto ⁊ epoꝝ collegio fieri hec ſancta ⁊ vniuerſalis ſynodus diffiniuit: ⁊ ſtatuit atqꝫ iure pmulgauit neminẽ laicoꝝ[f] principũ vel potentũ ſemet iſerere electioni vel pmotioni patriarche vel metropolitani aut cuiuſlibet epi ne videlicet inoꝛdinata ⁊ incõgrua hinc fiat electio cõtemptio vel cõfuſio: preſertim cum in talibus nullaꝫ poteſtatem quẽq̃ poteſtatiuoꝝ vel laicoꝝ ceteroꝛum habere cõueniat: ſed ſilere vel attendere ſibi vſqꝫ quo regularitẽ a collegio eccleſie ſuſcipiat finem electio põtificis futuri. Si vero quiſq̃ laicoꝝ ad cõtractandũ[g] vel cooperandum inuitatur[h] ab eccleſia: licet huiuſmodi laico cũ reuerẽtia ſi foꝛte voluerit obtẽperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtoꝛem ſibi regulariter ad ſuam ⁊ eccleſie ſalutem pꝛomouet clerus.

Item ex hiſtoꝛia tripertita.

¶ Electioni epiſcopoꝝ imperatoꝛ intereſſe non debet.

Ualentinianus impatoꝛ veniens ab oꝛiente ad heſperias ptes (vt refert hiſtoꝛia eccleſiaſtica) moꝛtuo auxentio arriane pfidie magiſtro: qui mediolaneñ. eccleſiam vt lupus dilaniauerat: cuꝫ vellet impatoꝛ catholicũ deo oꝛdinante ibi conſecrari epm: euocatis epos[i] hec eis locutus eſt: Noſtis apte eruditi diuinis eloquijs qualem opoꝛteat eſſe põtificem: ⁊ qꝛ nõ decet eum verbo ſolo[k] ſed etiã conuerſatione gubernare ſubiectos: ⁊ totius ſemetipſum imitatoꝛẽ virtutis oſtẽdere teſtẽqꝫ[l] doctrine cõuerſationẽ habere bonam. Talẽ itaqꝫ in põtificali cõſtituite ſede: cui ⁊ nos q gubernamus imperiũ ſincere noſtra capita ſubmittamus[m] ⁊ eius monita dum tanq̃ hoĩes delinqmus neceſſario veluti curantis medicamina ſuſcipiam⁹. Hec aũt cũ dixiſſet iperatoꝛ petijt ſynodus vt magis ipſe decerneret ſapiẽs ⁊ pi⁹ exñs.

de poſtu. pꝛe. ij. ⁊ ſeruitutis ſeparatim conceditur. ff. de ſerui. ruſti. pꝛedi. per fundũ. Dico nullam talem eſſe electionem cum ſit clandeſtina: vt extra de elec. qꝛ propter. ad fi. Jo. hoc hodie determinatũ eſt extra de elec. in generali. vbi dicitur ꝙ ſingulares electiones non valent. B.

a ¶ Eccleſia. Eccleſiã hic vocat viros eccleſiaſticos. qñqꝫ vocat cõgregatio fideliuꝫ: vt. J. de conſe. di. j. eccleſia. de hoc dixi. vij. queſtio. i. ſcire.

Hadrianus papa. ¶ Caſus. Jgnatius ptriarcha cõſtantinopolitanus iniuſte fuit depoſit⁹: ⁊ fotinus loco eius ſubſtituit: quã pꝛeſũptionẽ nicolaus voluit remouere: ſed moꝛte puentus nõ potuit: ſed hadrianus ſucceſſoꝛ ei⁹ miſit nũcios tres conſtãtinopoliꝫ ad baſilium iperatoꝛem ⁊ ad filios eius: cum qbus fuit cãcellarius romane ſedis. Et ibi octaua ſynodus cõgregata duo fecit. pmo fotinũ depoſuit ⁊ ignatiuꝫ reſtituit. Scđo cõſtituit vt clericoꝝ ſit electio tm̃: ⁊ ꝙ nullus laicus iſerat ſe electioni patriarche metropolitani vel epi: ſed ſilere dꝫ ⁊ attẽdere qd clerus faciat: niſi a clericis inuitaretur ad remouẽdos ⁊ impugnandos malos.

b ¶ Diſpoſuerat. ar. ſucceſſoꝛem debere conſũmare qđ anteceſſoꝛ inchoauit: vt. J. ⁊. xviij. q. ij. dudum ⁊. xij. q. ij. hec huius. ⁊. q. v. quia.

c ¶ Auguſtos. Not. ꝙ filij imperatoꝛum dicuntur etiam auguſti: qꝛ ſperabat ꝙ eſſent futuri impatores: ⁊ quaſi p augurium hoc ſperabat. Uel ſicut imperatoꝛ dꝛ auguſtus qꝛ illi⁹ ppoſiti dꝫ eſſe ꝙ augeat: ſic ⁊ filius poteſt dici auguſtus: quia ⁊ hoc pꝛopoſitum debet habere cum habebit imperium.

d ¶ Bibliothecarius. i. cancellarius. ſ. xxi. di. ſubmittit.

e ¶ Conſe rationes. hec ſunt verba concilij.

f ¶ Laicoꝛum. J. xcvi. diſtin. bene quidem.

g ¶ Ad cõtractandum. i. ſimul tractandum.

h ¶ Inuitatur. hic inuitantur laici ad electionem alibi ad ſermonem faciendum: vt. xxiij. diſt. mulier. quandoqꝫ ad cauſas matrimoniales: vt. xxxv. q. v. ad ſedem. cauſis autem fidei intererunt etiam non vocati: vt. xcvi. di. vbi nam. Sed nunquid ſubſcribent laici? Argu. ꝙ ſic vij. q. j. eps de loco.

Ualentinian⁹. ¶ Caſus. Cũ eccleſia mediolanẽ. vacaret paſtoꝛe moꝛtuo auxentio heretico qui mediolaneñ. eccleſiam vt lupus dilaniarat: venit ab oꝛiente valẽtinian⁹ impatoꝛ ⁊ ſuaſit epiſcopis congregatis vt talẽ in archiepm eligerent: cui etiam ipſe imperatoꝛ ſe ſincere ſubmittere poſſit: epi vero cũ rogarent imperatoꝛẽ vt eligeret ipſe noluit aſſentire: demũ ambꝛoſium elegerunt nõdum baptiçatuꝫ. vnde impatoꝛ gratias referens ꝙ electus eſſet ad ſaluandas animas cui curam coꝛpoꝛum cõmiſerat: cõfoꝛtauit eum vt nõ timeret dicens: deus te adiuuabit: ⁊ ego te ſemper defendam ⁊ pro te pugnabo.

i ¶ Epos. ergo electioni metropolitani intererunt omnes epi compꝛouinciales: vt. J. eo. metropolitano. ⁊. lxvi. di. c. j. Joan. Sed in his nõ attendo niſi cõſuetudineꝫ: vt extra de elec. cum eccleſia. ⁊ extra de poſtu. pꝛe. Jo. De iure cõi omnis electio ſpectat ad capitulum: vt extra de cau. poſ. ⁊ pro. cum eccleſia. B.

k ¶ Solo. Sic magiſtri moꝛibus ⁊ facundia alios debent precedere: vt. C. de pꝛofeſ. ⁊ medi. magiſtros. libꝛo. x.

l ¶ Teſtẽqꝫ. Not. ꝙ conuerſatio pꝛebet alicui teſtimonium: vt. ij. q. vij. cum paſtoꝛis.

m ¶ Submittamus. Ar. ꝙ impatoꝛ eſt minoꝛ quolibꝫ epo: ⁊ excõicari põt ab epo: vt hic innuitur. ⁊. xviij. diſtin. qm̃ quidem. xcvi. diſti. duo. tñ imperatoꝛ eſt maioꝛ in tpalibus illis qui ab eo recipiunt tpalia: ſed minoꝛ eſt i ſpũalib⁹. ex̃ de ma. ⁊ obe. ſolite. ij. q. vij. §. itẽ cũ dauid.

Laici ad aliq̃ ſpũalia inuitantur.

Electio ad quem ſpectat de iure cõi.

Impatoꝛ põt ab epo excõicari.

a ¶ Super vos.i.ad vos ſpectat. Sic reſpondit theodoricus.xvij.di.§.hinc. Uel ideo ſ dicit ſuper vos: q2 electio eſt periculo eligentium: ſi quis enim malū nominat tenetur de omni dāno ⁊ diſpendio quod per eum acciderit. C. de periculo nominatoꝝ.l.j.lib.xj. Item ſi inhabilem nominat ⁊ appellatur tenet dare ſumptus quos fecerant aduerſarij. C. de decu.l.ij.lib.x.

b ¶ Elect⁹.⁊ ita male dicit. B. ꝙ fuerit poſtulatus.ſ.lxj.di. § his oībus.⁊.§.ſic beatus ambroſius. Sed potes dicere ꝙ fuerit electus in poſtulandū: vt extra de renun. poſt tranſlationem. Joā.⁊ dicit T.ꝙ clericus alteri⁹ eccleſie in ſacris ordinibus cōſtitutus eligi pōt: ita no. vt in illa decre. poſt tráſlationem. niſi ſit eps: vt vi. dicere decre. eā de ele. cum inter canonicos.⁊ poſtea debet poſtulari. B.

c ¶ Corpora.⁊ ita fuit curialis ſed abſolutus fuerat: nec ex officio ɔtrerat irregularitatem: alioquin nō promoueretur.lj.di.ſi quis poſt.

d ¶ Ordiné. Ex hoc verbo dixerunt qdā ꝙ imperator dʒ habere ordiné ſubdiaconalem: ſed nō eſt verum ✠: q2 habet militarem characterem: vt.j.q.i.ꝙ quidam. gerit tamé officiū ſubdiaconi cū miniſtrat epiſcopo.

Electio eſt piculo eligentium.

Impator an aliqué debeat hīe ordinem. ✠ ¶ Addō Bal. plene hoc examinanté ⁊ tenentem.p opi. glo. i rub. vel ſu per ꝑe. C. de.i.c. venerabilem. de elec. ſpe. in ti. de lega.§. nūc oſtendendū ver. xxxix.

Clerici non debēt laico fidelitatē iurare.

P Otro. ¶ Caſus. Lothari⁹ rex non pmittebat aliqué ad epatuʒ eligi in regno ſuo niſi fauentem ſibi.i. niſi eſſet amicus ſu⁹: vel niſi ſibi iuraret: ió ſ cipit ei Nico. vt in eccleſia treuerenſi ⁊ in agripina colonia nullum eligi patiat in epm niſi prius ſedi apoſtolice referat.

e ¶ Fauenté. in crimine adulterij cuʒ gualdrada: vel forte fecit eos iurare ei fidelitaté: quod clerici nō debent facere laico.xxij.q.vlti.capitu.vltimo. niſi habeant ab ipſo regalia.xxij. queſtio.v. de forma.

Atq3 ille ait: Super[a] vos eſt talis electio: vos enim gratia diuina potiti ⁊ illo ſplédore fulgētes melius poteritis eligere. Tunc ſacerdotes egreſſi de epali ſede tractabant. Cū autem ordinatione diuina ambroſius nōdum baptizatus electus[b] fuiſſet exultās imperator ait: Grās ago tibi dñe oīpotens ⁊ ſaluator noſter: qm̄ huic viro ego qdem cōmiſeram corpora[c]: tu auté animas: ⁊ meā ſniam oſtendiſti iuſticie tue conuenire. Cūq3 ſanctus ambroſius cōtriſtaretur de hoc qd̄ acciderat (vt idem ipſe in ſuis epl̄is ſcribit) cōfortauit eū imperator ⁊ ait: Noli timere: q2 de⁹ q te elegit ſemp te adiuuabit ⁊ ego adiutor tu⁹ (vt meū ordiné[d] decet) ſp exiſtā. Item Nicola⁹ papa lothario regi.

¶ Auctoritate apl̄ica nō regio fauore epa eſt eligédus.

P Orro ſcias q2 relatum eſt nobis: ꝙ qcūq3 ad epatum in regno tuo ꝓuchédus eſt nō niſi fauenté[e] tibi pmittas eligi: idcirco apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicij obteſtatione inīūgimus tibi: vt in treuerēſi vrbe ⁊ in agripina colonia nullum eligi patiaris anteq3 relatū ſuper hoc nr̄o apoſtolatui fiat. Item ex cōcilio parrhiſieñ.

¶ Non recipiat a cōprouincialibus qui regia ordinatione epale culmé eſt adeptus.

S I per ordinationé regiam honoris iſtius culmen pſuadere aliquis nimia temeritate pſumpſerit a cōprouincialibus illius loci epis recipi[g] nullatenus mereatur: Quem vero indebite ordinatū agnoſcūt ſi qs de cōprouincialibus recipe eum cōtra interdicta pſumpſerit: ſit a fratribus oībus ſegregatus ⁊ ab ipſoꝝ omni charitate ſemotus. Item ex cōcilio laodiceñ. ¶ De eodem.

N On eſt pmittendū turbis electioné eoꝝ facere q ſunt ad ſacerdotiū ꝓmouendi. Item ex ſcda actione ſexte ſynodi.cccl. epoꝝ.

¶ Irrita ſit electio epi vel pſbyteri a principibus facta.

O Mnis electio epi vel pſbyteri vel diaconi a principibus facta irrita maneat ſm regulam[h] que dicit: Si quis eps ſecularibus poteſtatibus vſus eccleſias per ipſos obtinuerit deponatur: ⁊ ſegregentur ab eccleſia omnes qui illi communicant. Item ex ɔcil. martini pape.

¶ Non eligant a populo q ſunt ꝓmouendi ad clerum.

N On lʒ populo electionem facere eoꝝ qui ad ſacerdotiuʒ ꝓmouenſ ſed in iudicio epoꝝ ſit: vt epi eum ꝓbēt ſi in ſmone ⁊ fide ⁊ ſpūali vita edoctus ſit. ¶ His oībus auctoritatib⁹ laici excludunt ab electione ſacerdotū: atq3 inīūgitur eis neceſſitas obediendi nō libertas imperandi. C ontra[i] vero ſcribit beatus Grego. Jo. epiſcopo pзime[k] iuſtiniane illirice.

¶ Uolūtas pncipis in ordinatione pontificis deſideraf.

Q Uia igit ſuſcepta fratrum atq3 coepoꝝ relatio ad locuʒ vos ſacerdotij

f ¶ Eligi. Uidetur ergo ꝙ in illis duabus eccleſijs nō poſſit fieri electio niſi voluntas pape requiratur: ſicut eſt in eccleſia rauénateñ. vel iſtud pro tpe fuit ſtatutum.

S vel dic eligi.i. conſecrari vel inſtitui.

S I per ordinationem. ¶ Caſus. Statutum fuit in concil. parrhiſienſi vt nullus p regiam poteſtatem ad honores aſcendat plātur: ⁊ ſi quis pzeſum pſerit ab alijs epis nō recipiat: ⁊ q eū receperit ab alioꝝ epiſcopoꝝ cōione ſegregabitur. Sequētia tria.c. p ſe patét.

g ¶ Recipi. tamen ille qui recipit eccleſiam a laico non eſt excōicatus ſed eſt excōmunicandus: vt extra de iurepa pterea. niſi a ſacramētis.xvj.q.vlti.c.qm̄.⁊ c.ſi quis deinceps. ſi tamé poſt donationem laici acceſſerit cōſenſus epi confirmatur donatio: vt extra de iurepa. cura paſtoralis. Jo. hodie etiam talis ineligibilis ſit: vt extra de elec. quiſquis. B.

Ecc qui cip a laic ſi cōi ...

h O Mnis electio. ¶ Regulam. xvj.q̄ſtio.vij.ſi quis deinceps.

N On licet. ¶ his ¶ Caſus. hactenus ꝓbauit ꝙ laicus nō debet intereſſe electioni: modo vult Gra. probare cōtrariuʒ. ¶ Cōtra. hec eſt ſecūda ps di. in qua ꝓbat ſophiſtice ꝙ laici pñt ⁊ debēt intereſſe electioni epi. Archidia. Joā de ſan. dicit c. ad hoc iducta eſſe i telligéda ꝙ tm̄ debēt ɔſentire non aūt eligere. niſi hoc habeāt ex priuilegio ſpāli: vel ſunt vocandi ad tempus ex cauſa.

i ¶ Cōtra. Tu dicas ꝙ laici debēt itereſſe nō ad eligédū ſʒ ad ɔſentiédū. J. e. noſſe.

k ¶ Prime iuſtiniane.i. ſalonitane que ſic dicta eſt: q2 iuſtinianus ibi natus eſt. alij dicunt de rauenna: q2 vtraq3 eſt illirica vel adiacet illirico mari.

Q Uia. ¶ Caſus. Joānes de cōmuni voluntate to-

tius concilij ⁊ principis electus eſt in epm̄ prime iuſti niane.qḋ cum audiſſet Grego.retulit gr̄as deo ⁊ cōfirmauit eūdem:⁊ rogauit deum vt ipſum cuſtodiret.
a ¶ Concilij.ideſt collegij.
b ¶ Cōſentimus.cōfirmando electionē tuaʒ.Et ita papa cōfirmat oēs me tropolitanos:vt.ſ̄.e. q̄ſtio.⁊.c.ſalonitane. ⁊.c.di.qm̄.qḋ ve⁊ eſt tum nō hn̄t ꝑmatē ſed ei nullo medio ſubſunt:vt.ſ̄.ea.cuʒ lōge.⁊.ſ̄.di.xxi.q꞉ ꝑ ambitionem.niſi ve lis dicere ꝙ eo ipo ꝙ quis recipit palliuʒ a papa intelligit̄ con firmari ab ipſo:imo et pleriq꜄ archiepi nō confirmant̄ nec cōſecrant̄ niſi a ſuis ſbditis:nec petit̄ ꝯfir matio a papa ſed tm̄ palliū: vt dixi de hoc ij.di.qui in aliquo.
Q Uanto. ¶ Ca ſus. Laurētio mediolanen̄. archiepo ſublato de medio ꝯſtātin⁹ diaconus elect⁹ eſt in ei⁹ locū vnanimi ꝯſenſu a clicis:q ſupplica uerūt pape vt ipſum cōfirmaret.Sed q꞉ i petitione eo⁊ nō ꝯti nebant̄ clico⁊ ſubſcriptiōes: iō Greg. ꝑcipit ioāni ſubdiacono vt ianuā ꝓfici ſceret̄:⁊ voluntates mediolan̄. qui illic coacti barbarica ſeueritate detinebant̄ ſueſtigaret:⁊ ſi oiuʒ volūtates in electione ei⁹ ꝑdurare cognoſceret auctoritate apoſtolica faceret ipſum a ſuffraganeis conſecrari.
c ¶ Relatio.Ex hoc loco qdaʒ dixerūt ꝙ electio poſſʒ variari vſq꜄ ad ſubſcriptionem ſed poſt nō.ar.j.q.vij. ſalu berrimū.⁊.xxvij.q.i.oēs femine.⁊ ar.ꝓ eis ex̄ de cēſi. oli. Alij dicūt vſq꜄ ad cōfirmationē eſſe ambulatoriā volūta tem eligentiū:vt ex̄ de ꝓben.cū nō ignores.⁊ ex eo ꝙ dic̄ h̄ ꝑdurare.ſ̄.e.ſalonitane.xxviij.diſt.de ſyracuſane.lxxj. di.ſtudij.vn̄ ⁊ priora ſtipēdia retinet elect⁹ vſq꜄ ad cōfirmationē:vt ex̄ de elec.cū in cūctis:nec cogit̄ inſcribere q excipit ꝯ electū nō cōfirmatum:q꞉ nō deijcit̄ ab obtēto ſed ab obtinēdo:vt ex̄ de accu.ſup his. Item q꞉ an̄ cōfirmationē nō renūciat electus epatui cū adhuc nil iuris ſit ꝯſecut⁹:vt ex̄ de trāſla.iter. Sed tu dicas ꝙ ꝑ ꝯſenſuʒ eligentiū ius eſt acqſitum electo:dū tn̄ ipſe ꝯſentiat vel ꝯſentire velit:vt ex̄ de elec.cū inter canonicos.in fi. Joā. Nec pn̄t poſt electionē variare ſed an̄ publicationē ſcrutinij pn̄t:vt extra de electi.publicato.B. Si q̄ras:q̄le jus acqrit̄ electo ꝑ electionē? Dico ꝙ ius ꝑlature ⁊ ius ad miſtrādi ſʒ nō exercitiū ꝑlature vel admiſtratiōis:ꝑ cō firmationē enī nil iuris noui acqrit̄ ſed tm̄ exercitiū. extra de reſcrip.paſtoralis.in fi.xvj.q.j.§.ecce.electio enī facit impatorem:vt.xciij.di.legimus. Sed querit̄ vtrū

totius cōcilij[a] vnito conſenſu ⁊ ſereniſſimi principis volūtate declarat accerſiri:gratias ſaluatori noſtro magna cum exultatione retulimus: nos quoq꜄ in pſona fraternitatis tue per omnia cōſentimus[b] atq꜄ omnipotentē deum dep̄camur vt charitatem veſtraʒ ſicut gratia ſua te elegit ita in omnibus ſua protectione cuſtodiat. **I**tem Gregorius Joan. ſubdiacono.

¶ **Clerus ⁊ populus ponti ficis electioni interrerunt.**

QUanto apoſtolica ſedes ſua auctoritate cūctis ꝑlata cōſtat eccleſijs: tāto inter multiplices curas ⁊ illa nos valde ſollicitat: vbi ad cō ſecrandum antiſtitē noſtruʒ ſperat̄ arbitrium. Defuncto igitur antiſtite laurētio eccl'ie mediolanenſis archiepiſcopo ſua nobis relatione cler⁹ inotuit in electione ſe filij noſtri cōſtātij diaconi ſui vnanimiter cōſenſiſſe: ſed quoniaʒ eadem nō fuit ſubſcripta relatio[c] ne aliud qḋ ad cautelā pertinet omittamus: idcirco huius precepti auctoritate ſuf fulti genuam[d] ꝓficiſci te neceſſe eſt: q꞉ illic multi mediolanenſiū coacti barbarica[e] ſe ritate cōſiſtunt: eo⁊ te voluntates opʒ conuocatis clericis in cōmunione pſcrutari: ⁊ ſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat: ſiquidem in predicto filio no ſtro cōſtantino omniū volūtates atq꜄ cōſenſuʒ ꝑdurare[f] cognoſcis: tunc eum a ꝓprijs epis (ſicut antiqtatis mos exi git) cū noſtre auctoritatis aſſenſu[g] ſolatiante ⁊ auxiliante dn̄o facias cōſecrare: quatenus hmōi ſeruata ꝯſuetudie ⁊ apoſtolica ſedes ꝓprium vi gorem retineat: ⁊ a ſe cōceſſa alijs iura non minuat.

Item Gelaſius papa philippo ⁊ geruntino epiſcopis.

¶ **In electione epiſcopi po pulus debet adeſſe.**

PLebs diotrenſis data nobis petitione defleuit diu ſe ſine rectoris ꝓprij gubernatione diſpgi: ac (ſicut affe-

per nominationeʒ aliquid iuris acquirat̄ nominato? Videt̄ ꝙ ſic: vt.xvj.q.vij.contra ſcō⁊.⁊.ij.q.vi. nominationes.⁊.lxxij.di.placuit.⁊ extra de elec.auditis. Ar. ꝯtra extra de electio.ꝙ ſicut.⁊.c.inotuit. Dico ꝙ ſi noiatio eſt tractatus ꝑcedens electionē per nominationē nihil iuris acquirit̄: nam ꝑ talem nominatiōeʒ exprimit̄ cōſenſus de futuro:⁊ eſt ſēſus nomino talē.i. nomino eū eligendū. ſi cut ēt aliqs eligit̄ in poſtulandū:vt ex̄ de renū.poſt tráſlationem.⁊.ſ̄.e.valētinia nus.ſicut non ꝯhit̄ mr̄imoniū carnale ꝑ hec verba nomino te in mulierē: ſed ſi ꝑ denominationem exꝑmit̄ cōſenſus de pn̄ti: tunc denoiato ius eſt acqſitum: q꞉ nō refert qbus v̄bis qs exꝑmat conſenſum:vt.xxij.q.v.hu mane.maxime ſi cō ſuetudo eſt alicui⁹ eccleſie ꝙ ꝑ talia ver ba celebret̄ electioꝫ nūc in talib⁹ ad cōeʒ intelligentiā verbo⁊ eſt recurrendū:vt ex tra de ſpon.ex lris.§. Quid de poſtulatiōe iuris ſit dixi.ſ̄. lxj. di.§.ſed aliud. Sed q̄re reprobat̄ h̄ electio ꝑ defectū ſubſcriptionis? Sed itellige ꝙ h̄ non erāt due ꝑtes pn̄tes:que adminus debēt eſſe i electione:⁊ ideo in fraudē nolebāt ſub ſcribere:ne eo⁊ paucitas reprehēderet̄: vnde cū ab initio nō fuerit cōſenſus eo⁊ legitimus bn̄ dicit papa ſi ꝑdurat.ſic.ſ̄.xxviij.di.de ſyracuſane.⁊.xxxix.di. petrus. Sed vī ꝙ nō eſſet denuo requirēdus eo⁊ cōſenſus: vt.ff.de ſer.ru.pre.per fundū. Sed illud non eſt ſimile: q꞉ ſeruitus cōcedi poteſt ſeparatim ſed electio dʒ eſſe cōis vt hic di:⁊.ſ̄.ea.c.j. Sed cum Gra.intelligat hoc.c. ꝙ cōſenſus laico⁊ h̄ reqrebat̄ quare ergo dicit ſubſcripta relatione cū laici nō ſubſcribant? videt̄ tamē ꝙ ſubſcribāt: vt.vij. q.i.eps de loco.j.q.vi.ſi quis aūt epiſcopatū. Item ſubſcriptio nō eſt de electione ſʒ de ſolēnitate: vt.lxj.di.eps.
d ¶ Genuā. No ꝙ vocant̄ abſētes a mediolano vſq꜄ ad genuā ſʒ nō vſq꜄ ad duodeci dietas:vt ex̄ de elec.cū iter. Quid de hoc iuris ſit dixi.vij.q.j.fact⁹ ex̄ de elec. i geneſi.
e ¶ Barbarica. Propter hoc verbū inducit magiſter.c. vt etiam conſenſus laicorum requiratur.
f ¶ Perdurare. Argu.ꝙ nō eſt conſenſus niſi duret: vt de pe.di.i.diuortium.extra de ver.ſigni.nam ⁊ ego.ff. de in rem ver.ſi pro parte.§.verſum.
g ¶ Aſſenſu.hic habes ꝙ papa confirmat electionem metropolitani:vt dixi.ſ̄.c.proxi.
PLebs. ¶ Caſus Vacante eccleſia diotrēſi electus eſt ibi quidā a paucis ⁊ tenuib⁹ ceteris diſcordā

No'atio an tribuat aliqḋ ius noiato.

Abſentes vn̄ vocant ad electionem.

tibus: cuius electionem philippus ⁊ geruntius viſitatores illius eccleſie reprobauerũt: quod cum audiſſet gelaſius precepit viſitatoribus vt omnis turba clericoꝝ ⁊ laicorum cõuocata moneat eos talem perſonam eligere in prelatum que non poſſet pati repulſam.

a ℭ Et tenuibus. i. modicē auctoritatis. ⁊ ſic non tm̄ numerus ſed etiã auctoritas eligentium cõſideratur. arg. xix. di. in canonicis. Argumē. contra extra de elec. dudum.

Electioni epi q debēt intereſſe. b ℭ Ex oibus. ergo in electione epi tot⁹ clerus ciuitatis intererit vt ħ. ⁊ . ꝟ. eo. obeũtibus. ⁊ . viij. q. j. lz. ſed verũ eſt ꝙ interſũt ad cõſentiendum nõ ad eligēdũ: vel iterſunt ſi eſt cõſuetudo lon. extra de cauſa poſſeſ. ⁊ ꝓprie. cum eccleſia.

c ℭ Turbã. hoc. c. ⁊ oīa que dicunt laicos vocari ad electionem intelligit. h. de patronis. Dic vt. ꝟ. in prin. huius di.

d ℭ Admonētib⁹. ergo p3 hic ꝙ viſitator non eligit: vt dixi. lxj. di. obitum.

Noſſe. ℭ Caſus. Defũcto imolen. epo vota populi ſe diuiſerũt in partes in electione ſucceſſoris: vñ precepit ſtephanus archiepo rauēnati vt clero ⁊ populo conuo-

Phil. ij. c. cato monente eo talis in epiſcopum eligatur cui non poſſint canones obuiare. Dicit etiam ꝙ clericorum eſt eligere: populi vero conſentire. Sequens. c. patet.

e ℭ Imolēſem. tñ tpe ſtephani nõ erat imola ſedes epalis ſed iuxta in caſtro ſancti caſſiani. ⁊ ſic eſt ar. ꝙ nõ viciatur reſcriptum: licet quis nominetur eps non noie cathedre: ſed hoc ideo facit: qꝛ locus ille celebrior erat.

f ℭ Sepe. ꝟ. eo. c. vlti. ⁊ . ꝟ. viij. q. j. nec nouum.

g ℭ Clero ⁊ populo. Et not. verbum ſemel ħ poſitum equiuoce poni. ſic. xxviij. di. preſbyterum.

Emilia. Epiſcopos. h ℭ Per emiliam. Emilia dicitur a rauenna vſqꝫ ad placentiam.

Litteras. ℭ Caſus. Julianus eps grumentinus ſignificauit pelagio ꝙ clerus ⁊ ppl's marcellianen. eccleſie poſtulabat in epm latinum diaconũ ſuum. Papa vero reſcribit ꝙ gaudet ſi vult ipſum concedere: et deinde ſi poteſt electus occurrat ante paſcha: vt ⁊ tunc in ſabbato imediate poſt paſcha ordinetur.

l ℭ Oēs. hic colligit ꝙ oēs cõſentire debēt in poſtulatione exnei: vt dixi. ꝟ. lxj. di. nullus. ⁊ ideo dicit decre. ꝙ po-

ritur) is quia vobis iam ꝓbatus dī a paucis ⁊ tenuibus[a] putat electus: cũ ad vos ptineat vniuerſos aſſidua admonitiõe cõpellere: vt omnes in vnum quē dignũ ſacerdotio viderint ⁊ ſine aliqua reprehenſione cõſentiant: ⁊ iõ fratres chariſſimi diuerſos ex omnibus[b] ſepedicti loci parochijs ⁊ preſbyteros ⁊ diaconos ⁊ vniuerſam turbã[c] vos op3 ſepius cõuocare: quatenus nõ prout cuilibet libuerit ſed ꝯcordãtib⁹ animis talem vobis admonētibus[d] ſibi q̄rant ſola diuinitatis attētione pſonam quã nulla contrarietas a ꝯſtitutis poſſit reuocare reſcriptis. Itez Stephanus epiſcopus ſeru⁹ ſeruoꝝ dei romano archiepiſcopo rauēnati. ℭ De eodem.

Noſſe tuã fraternitatez volumus ad nr̃as aures fore ꝑuentum imolen.[e] epiſcopũ ab hac luce migraſſe: in cuius ſucceſſoris electione populi diuiſionē ꝑueniſſe audiuimus: qḋ qꝛ ſepe[f] ꝯtingere ſolet querētibus ſingulis que ſua ſunt nõ que ieſu chriſti nõ adeo miramur: verũ tamē in hoc tuaz plurimũ op3 adhiberi ſollicitudinē vt ꝯuocato clero[g] ⁊ populo talis ibi eligat per dei miſericordiam cui ſacri nõ obuiēt canones: ſacerdotũ qppe eſt electio ⁊ fidelis ppl'i ꝯſenſus adhibendus eſt: qꝛ docēdus eſt ppl's nõ ſequēdus. Itē nicolaus papa Joã. rauēnati archiepiſcopo. ℭ De eodem.

Epiſcopos p emiliaz[h] nõ ꝯſecres niſi poſt electionē vel ꝯſenſũ cleri ⁊ ppl'i. Item Pelagi⁹ pa. iuliano epo grumen. ℭ De eodez.

Litteras charitatis tue ſuſcepimus: qb⁹ ſignificas latinũ diaconē tuuz ad epiſcopatũ eccl'ie marcellianen. a clero ⁊ oib⁹ q illic ꝯueniũt poſtulari: hoc itaqꝫ dicimus vt ſi oēs[l] eũ eligũt ⁊ vis[k] eũ ꝯcedere gratũ nobis eē cognoſce: ⁊ ſi põt añ diē ſanctuz feſtinet occurrere vt vel ſabbato ipſo noctis magne poſt baptiſmum cũ dei gratia valeat ordinari. Idem Laurētio epiſcopo centũcellen.

ℭ Sacra principis auctoritas ordinandis eſt neceſſaria.

Principa-

ſtulatio non admittitur in diſcordia: vt extra de poſtu. bone. quod tamen verum eſt ſm diſtinctionem eius quod legitur extra de elec. ſcriptum eſt.

k ℭ Et vis. hic habes ꝙ clicus alterius epi eſt poſtulandus: vt. lxj. di. ꝟ. ſed aliud. ⁊ . c. oſius. ⁊ laicus etiã eſt poſtulãdus. vt ibi dī: ⁊ illegitimus: vt ex̄ de elec. inotuit. Item ħ habes ꝙ eps nõ cogit dare poſtulatũ: vt. lxxv. di. florentinum. nemo enī cogitur emãcipare filiũ ſuum: vt inſti. q. mo. ius pa. po. ſol. ꝟ. vl. Sz pone ꝙ eligat talis clericus ⁊ eps eius poſtea nõ ꝯſentiat: nũqd iſti ſunt ꝓuati electione: qꝛ elegerunt eũ quē non poterãt hr̄e: vel nũqd conſenſus illi⁹ a quo erat poſtulandus ꝯfirmãt electionem? Ar. ꝙ nõ ꝯfirmat. ex̄ eo. auditis. ar. ꝙ ſic ex̄. e. ꝙ ſicut. ⁊ ex̄ de iurepa. cura paſtoralis. Ad hoc dī co ꝙ ſi eligit in poſtulandũ bñ tz talis electio vt ex̄ de renũ. poſt trãſlationē. Uel dic ꝙ ſi elegerunt eo ꝓpoſito vt ſtati debeat tener̄ electio nõ ratificatur p ſequētē conſenſum illius a q̄ eſſet poſtulãdus: ſi vo ſciebãt electionē p ſe inualidã eſſe: ſz ſpabant ꝙ dñs papa eã ratam hr̄et: tunc ratificatione dñi pape cõfirmat. ſic. ix. q. ij. lugdunenſis. Similez di. facit lex. ff. de ſol. ſi qs offerēti.

Ele... pos... de c... teri... fact in val.

Uel dic ꝙ nõ eſt incõueniens ſi clericus alienus eligatur qꝛ talis pmo dz eligi ⁊ poſtea poſtulari: vt dixi. lxj. di. ꝟ. ſed aliud. Item obycit: cũ clicus ꝯdicente epo poſſit fieri monachus: vt. xix. q. ij. c. j. ergo multo forti⁹ põt ꝓmoueri ad epale regimē: cum ille trãſeat ꝓ priuata vtilitate iſte ꝓ cõi: que ꝓiudicat priuate: vt. vij. q. j ſcias. ⁊ . viij. q. j. in ſcripturis. ex̄ de poſtu. bone. j. Rñ. mona: h⁹ trãſit ad locũ deiectionis vbi nulla ꝓſumit ambitio: ħ vero ꝓſumitur ambitio: ex eo ꝙ nolente epo vltro ſe ingerit q potius trahi deberet: vt. viij. q j. ſciendum. male tamen facit eps ſi eum abſqꝫ iuſticia negat: vt. vij. q. j. omnis q ⁊ per ſuperiorem cogi poteſt. ar. extra de iurepa nullus.

Principali. ℭ Caſus. Milites centũcellenſes impetrarũt reſcriptũ a ꝑncipe: in q̄ dabat eis licētiaz vt i eccl'ia centũcellen. ordinaret vn⁹ pſbyter ⁊ vn⁹ diacon⁹ ⁊ ſubdiacon⁹: qḋ cũ pape ſignificaſſent ꝑcepit laurētio epo vt ſi pſonas illas iculpabiles inueniret ⁊ bone vite ⁊ laudabil' teſtimonij aduenięte mediana hebdomada vnũquēqꝫ per ꝑſata officia ꝓmoueret. Et dicit. h. ꝙ iſta. iiij. c.

Intelligunt̃ de eccleſijs in qbus imꝑatoꝛ habebat iuſpatronatꝰ: vel iſti erãt curiales q poſtulati fuerũt ab impatoꝛe. No.ꝙ iſta tria ſequẽtia.c.ſ.reatina.nobis.⁊ lectis.de vno ⁊ eodẽ clerico loquunt̃:ſcʒ ⁊.colono.illud.c.lectis. ꝑcedit alia duo.c.⁊ ꝑmo dʒ legi ſm naturã rei geſte.Eſt ergo caſus illius.c. lectis Reatina eccleſia paſtoꝛe deſtituta colonus diaconꝰ ab oibus vnanimiter eſt electus: ꝓ quo oꝛdinãdo ⁊ cõſecrãdo Guido comes ſtephão pape ſuppli cauit. Stephanꝰ vero noluit euʒ oꝛdinare:qꝛ iꝑialẽ epiſtolã abſolutionis iuxta moꝛẽ nõ detulerat: ⁊ iõ ne moleſtaret̃ imꝑialis aius eius petitionẽ non admiſit: ſed ſuadet comiti vt acqrat epiſtolã iꝑialẽ:⁊ tunc habita licẽtia iuxta eius voluntatẽ conſecrabitur.

a ¶ Principali. Ex iſto .c. ⁊ ſe.dicit. h. patronũ debere eligere cũ alijs in eccl'ia cõuẽtuali.alij dicũt ꝙ eccl'ia ſpalis non habet patronum.

b ¶ Principis. Sʒ q̃re petebat̃ iſtud ab imꝑatoꝛe? Quia foꝛte iſti curiales erãt: vel foꝛte patronus erat. Et ita eſt arg.ꝙ patronus nõ tm̃ ꝑlatũ ſed ẽt ſubdiaconũ ⁊ diaconũ põt inſtituere.arg.xviij.q. ij.eleutherius .xvj. qõ.ij ſi qs epoꝝ. in auẽ.de ſan epiſ.§.ſi qs oꝛatoꝛij domuʒ. col.ix.⁊ extra de ſi.ꝑſby.ex trãſmiſſa. dũ tñ hoc fiat cũ cõſenſu prelati: vt extra eo. ti.ꝓpoſuit. Sed verius credo hoc ſpectare ad ipſum ꝑlatũ:vt ipſe poſſit miniſtros preficere qs velit:vt extra de iure pa.poſtulaſti. Quid iuris habeat in electione patronus dicit decre.extra de iurepa.nobis.B.

c ¶ Mediana ſeptimana. ſcilicet cum cantatur ſitientes. Joan.

liꝰ deuotiſſimoꝝ militũ: q illic in ciuitate centũcellẽ.cõſiſtũt relatione ad nos directa ſacrã epiſtolã inſinuãt ſe clementiſſimi ꝑncipis[b] iꝑetraſſe: q eis ꝑſbyteꝝ diaconẽ ⁊ ſubdiaconẽ fieri debere precipit. Jõ hoꝛtamur dilectionẽ tuã vt ꝑſonas ipſas videas ⁊ diligẽter regras ne aliqd ↄ canones cõmiſiſſent ⁊ ſi eas iculpabiles reperis ⁊ vite ipſoꝝ laudabile teſtimoniũ videris veniẽte mediana[c] ſeptimana paſche(ſi dominus voluerit ⁊ ſi vixerimus[d]) vnũquenqꝫ per officia que prediximus non differas promouere.

Item Leo.iiij. lothario ⁊ Lodouico auguſtis.

¶ Papa rogat auguſtum vt reatinam eccleſiam cuidaʒ electo dignetur concedere.

Reatina[e] eccleſia que ꝑ tot tẽpoꝝ ſpacia paſtoralibus curis deſtituta cõſtitit: dignũ eſt vt brachio amplitudinis veſtre ſubleuet̃:ac gubernatiõis regimine ꝓtegat̃:vñ (ſalutatiõis alloquio ꝑmiſſo)veſtrã mãſuetudinẽ depꝛecamur q̃tenus colono humili diacono eãdẽ eccl'iaʒ ad regẽdã ↄcedere dignemini vt vr̃a licẽtia[f] accepia[g] ibidẽ deo adiuuãte eũ ↄſecrare valeamus eꝑm. Sinaũt i predicta eccleſia nolueritis vt ꝑficiat̃ eꝑs:tuſculanã eccleſiã(q̃ viduata exiſtit(illi vr̃a ſerenitas dignet̃ cõcedere : vt cõſecratus a noſtro ꝑſulatu deo omnipotenti veſtroqꝫ imperio grates[h] peragere valeat.

Item Rite comitiſſe.

¶ Regio precepto ab apoſtolico colonus reatine eccleſie oꝛdinatur epiſcopꝰ.

Nobis dñs[i] impatoꝛ ⁊ ipatrix ꝑ ſuas epl'as dixerũt vt colonũ in reatina eccl'ia(q̃ paſtoꝛis offõ ꝑ longa iã tpa deſtituta videbat̃)epʒ facere deberemus:ſicut ⁊ fecimus.

Item Stephanus guidoni comiti. ¶ Imperatoꝛis epiſtola in electionis confirmatione deſideratur.

Lectis ſagacitatis vr̃e apicibus ꝙ defuncto eccleſie reatine antiſtite cleꝛ ⁊ plebẽ eiuſdẽ elegiſſe ſibi futurũ antiſtitẽ ⁊ a nobis cõſecrandũ veſtro ſtudio directũ eſſe:ne ipſa eccleſia diu[k] ſine ꝓpꝛio cõſtet paſtoꝛe fatebant̃: Nos de obitu ꝑoꝛis dolẽtes nunc ipſum electũ vnanimitate ⁊ canonica ipſiꝰ eccleſie electione(vt mãdaſtis)taʒ citiſſime oꝛdinare omiſimus:eo ꝙ imperialeʒ nobis(vt mos eſt) abſolutionis minime detulerit epiſtolã: ꝓ qua ſcʒ re ambiguũ eſt nobis:ideo volũtati veſtre in hoc parere diſtulimus ne auguſtalis animus duriſſime hoc quocũqꝫ modo perciperet. Sed ſcientes eccleſiam dẽi ſine ꝓpꝛio diu paſtoꝛe non debere cõſiſtere gloꝛie veſtre mãdamus(quoniaʒ aliter nos agere non debuimus)vt a veſtra ſolertia imperiali(vt pꝛiſca conſuetudo dictat)percepta licentia ⁊ nobis quemadmodum vos ſcire credimus imperatoꝛia directa epiſtola tunc voluntati veſtre de hoc parebimus: eundemqꝫ electum domino adiuuante conſecrabimus: quod chariſſime fili moleſte nullo modo ſuſcipias.

Item Leo papa.

¶ Clericoꝛum et ciuium volũtate metropolitanus eſt oꝛdinandus.

Metropolitano defuncto cum in loco eius alius

d ¶ Si vixerimus.ſi habes vixeritis planum eſt. ſi habes vixerimus eſt arg.ꝙ mandatũ ⁊ preceptum moꝛte mãdantis re integra ſoluit̃.extra de offi.deleg.gratũ. Jo.

Reatina. ¶ Caſus. Leo papa ꝑmiſſo ſalutationis alloquio rogauit iꝑatoꝛẽ lothariũ ⁊ lodouicũ vt eccleſiã reatinam dudũ deſtitutaʒ paſtoꝛe cõcederet gubernãdã colono diacono:qꝺ ſi nollet facere cõcederet ei tuſculanã eccleſiã que diu vacauit:vt cõſecratꝰ deo ⁊ ſibi gratias agere poſſit.

e ¶ Reatina. hoc.c. ⁊ duo ſeq.loquunt̃ in eadẽ materia.

f ¶ Licẽtia. Cõſenſus ꝑncipis eſt requirẽdus electiõe celebrata:vt ex̃ de elec.ꝙ ſicut.niſi aliud ſuadeat ſcandalũ.extra e.quia.vel pꝛeſcripta cõſuetudo : vt extra de iurepa.nobis.

g ¶ Accepia. xvj.q. vij.decernimus.

h ¶ Grates. ſpũales nõ carnales.j.q. j ſiliũ. hoc enim eet ſimonia:vt.j.q.j.ſũt nõnulli.⁊.q.ij.ſicut. imo vr̃ ꝙ non ſit ſimonia dũmodo ex poſtfacto mere ſine aliq̃ ambitiõe petentis.j.q.ij.ſicut eꝑm.

Nobis. ¶ Caſus. In hoc.c. dr̃ q̃r ipatoꝛ miſit lr̃as ſuas pape:i qbꝰ dedit ei licẽtiã cõſecrãdi dictũ colonũ in eccleſia reatina; quod ⁊ papa fecit.

i ¶ Dñs impatoꝛ. ex humilitate hoc fecit cuʒ ipſe ſit filius eccleſie:vt.xcvj. diſt. ſi imperatoꝛ.

Lectis ſagacita. k ¶ Diu . id eſt vltra tres mẽſes:vt l.di.poſtq̃.niſi cauſa neceſſitatis:vt.lxxv. di.quoniam . ⁊.vij. queſtio.i . conſtitutum.Et ita reſtringitur quandoqꝫ vaga ſignificatio alicuius verbi:vt.lxv.diſtin.de perſona.

Metropolitano. ¶ Caſus. Dicit̃ h ꝙ defuncto metropolitano omnes

Pricipis cõſenſus ẽ electiõe celebrata regrendus.

fuerit ſubrogādus ꝓuinciales epiſcopi ad ciuitatē metropolimᵃ cōuenire debēt: vt oium clericorum atq; ciuium volūtate diſcuſſa ex preſbyterisᵇ eiuſdem eccleſie vel diaconibusᶜ optimusᵈ ordinetur.

Itē Iſidorus i li. officiorū.

¶ Cum clero ⁊ populo archipreſbyteri fiat electio.

Si in plebibꝰ archipreſbyteri obierint: aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint: archidiaconus ocius ꝓficiſcaturᵉ illuc: ⁊ cum clericis ⁊ populis ipſiꝰ plebis electionē faciat: quatenꝰ dignꝰ paſtor domui dei ꝯſtituatur: ⁊ dū ordinatur eius ꝓuidentia ipſa plebs cuſtodiat.

Item ex geſtis romanorum pontificum.

¶ Electus in romanū pontificem non ordinetur: niſi eius decretū imperatori primum preſentetur.

Agatho natiōe ſiculus: cuius legatiōe fungēs ioannes eps portuenſis dñico die octauo paſche in eccleſia ſancte ſophie publicas miſſas corā principe ⁊ patriarcha latine celebrauit: hic ſuſcepit ab illo diualē: id eſt regiā epiſtolam ſm ſuam poſtulationē: per quā relevata eſt quātitas pecunie que ſolitaᶠ erat dari pro ordinatiōe pontificis facienda: ſic tamē vt ſi ꝯtigerit poſt eiꝰ tranſitū electionem fieri nō debeat ordinari qui electus fuerit niſi priꝰ decretū generale introducatur in regiam vrbem ſecūdum antiquam cōſuetudinem: vt cū eorum cōſcientia ⁊ iuſſiōe debeat ordinatio proſperari.

Itē Vitalianꝰ natiōe ſignēſis direxit reſpōſales ſuos cū ſynodica epla iuxta cōſuetudinem in regiam vrbē apud piiſſimos principes: ſignificans de ordinatione ſua.

Itē ex hiſtoria eccleſiaſtica.

¶ Imperator ius habet eligendi pontificem.

Hadrianꝰ papa romam venire Karolū regē ad defendēdasᵍ res eccleſie poſtulauit: Karolus vero romam veniens papiā obſedit. ibiq; relicto exercitu in ſctā reſurrectiōe ab hadriano papa rome honorifice ſuſceptus eſt: poſt ſanctam reſurrectionē reuerſus papiā cepit deſiderium regē: deinde romā reuerſus cōſtituit ibi ſynodum cū hadriano papa in patriarchatu lateranēſi in eccl'ia ſancti ſaluatoris: q̄ ſynodus celebrata ē a. cliij. epiſcopis religioſis ⁊ abbatibꝰ. Hadrianus autē papa cum vniuerſa ſynodo tradiderunt karolo ius ⁊ poteſtatē eligēdi pontificē ⁊ ordinādi apoſtolicā ſedem: dignitatem quoq; patriciatusʰ ei ꝯceſſerat: inſuper archiepiſcopos ⁊ epos p ſin-

ſuffraganei debent ad ſedem archiepalē conuenire: vt omnium ciuium ⁊ clericoꝝ voluntate diſcuſſa ex pſbyteris vel diaconibus eiuſdem eccleſie optimꝰ ordinetur.

a ¶ Ad ciuitatem metropolim. ibi enim cōſecrandus eſt metropolitanus: vt. lj. di. qui in aliquo. Et eſt ar. h. q prouinciales epiſcopi intererūt electioni metropolitani: vt. s. e. valētinianꝰ.

b ¶ Ex pſbyteris. Preſbyteꝝ pmittit. qui eni prior eſt in ordine erit prior in electiōe. lxxv. di. c. vltī. ⁊ l j di. ſtatuimꝰ. vnde hec dictio: vel non dat illis optionem ſic vel ſic eligēdi: ſed ordo verboꝝ oſtēdit quo ordine debeāt eligere. ſic. ī. de conſe. diſtin. ij. in chriſto. ij. ⁊ optime hoc dicit. ff. ad treb. l. heredes. in fi.

c ¶ Vel diaconibꝰ. hodie ex ſubdiaconibus poteſt eligi. extra de eta. ⁊ qualita. ī multis.

d ¶ Optimꝰ. Simile in auc. de monachis. §. ordinationem. col. j. Sed qs dicet optimus? qui ⁊ principalē locū tenet. qd enim per ſupabūdantiam dr vni ſoli cōuenit: vt. ff. de verb. ob. vbi aūt non appet. ī. reſpōſo. ff. de edil. edi. ſi quis venditor. §. vlti. Qualiter iſtud intelligatur inuenies. viij. q. j. licet.

Si in plebibus. ¶ Caſus. Iſid. docet h q ad officiū archidiaconi ptinet vt defuncto vl depoſito archipreſbytero alicuius loci archidiaconꝰ illuc vadat: ⁊ a clero ⁊ a populo faciat elect?onem fieri: ⁊ ipſam plebē regat donec archipreſbyter ibi ordinetur.

e ¶ Proficiſcatur. ſpeciali auctoritate epi: alias non liceret: vt extra de offi. archidia. cum ſatis. niſi hoc habeat de conſuetudine preſcripta. ⁊ ſic intelligo. extra de exceſ. prela. ad hoc. ⁊ extra de ap. bone. ⁊ extra de inſti. cū veniſſent. Quid tamen de hoc iuris ſit dixi. xxv. diſt. perlectis.

Agatho. ¶ Caſus Conſuetudo erat q electio pape ſubſcripta repreſentaret imperatori conſtātinopolitano: ⁊ tunc temporis electus dabat quādam ſummam pecunie imperatori: ad quā ſummam releuādam miſit agatho ioannē epiſcopum portuēſ. conſtantinopolim: qui octaua paſche in eccleſia ſancte ſophie latine miſſam coram patriarcha ⁊ principe celebrauit: ⁊ ad ſuam poſtulationem accepit imperiale reſcriptū: per quod ſoluta quātitas eſt relaxata: ita tamen vt electio pontificis imperatori ſemper repreſentaret: vt cum imperatoris conſciētia ⁊ iuſſione pōtificis ordinatio deberet ꝓſpere fieri. Sicut factū fuit de vitaliano: cuiꝰ electio fuit preſentata ipſis principibus ſicut cōſuetudo erat.

f ¶ Que ſolita. glibet eni epiſcopꝰ dare conſueuit aliqd imperatori in electione ſua: vt. ī. e. quia. dūmodo redditus epiſcopales excederēt duas libras auri: vt in auctē. de ſanctiſ. epiſ. §. iiij. ⁊ forte tunc cū mos erat crimen nō erat: vt xxxij. q. iiij. obijcitur. Sed nōne imperator cōmiſit ſimoniam: relaxādo illud ius ſub hac cōditione: vt conſenſus eius requiratur in electione? Sed dic q nō: qr prius vtrūq; ius habuit: vnde modo alterū potuit remittere: iō autem preiij a papa hanc cōſuetudinē tolli: quia continebat ſpeciē mali: vt. ſ. q. j. emendari.

Hadrianus. ¶ Caſus Deſiderius rex morabatur papie: qui totam italiā ſtimulauit: ꝓpter quē repellendum hadrianus papa fecit karolum venire: qui papie dimiſſo exercitu romā iuit: ibiq; honorifice receptus papiam rediit: ⁊ tādiu eā obſedit donec deſiderium regē cepit. Deinde romam reuerſus ſynodū congregauit: vbi hadrianus cum centū quinquagintatribus epiſcopis dedit karolo poteſtatē eligendi papam: ⁊ ordinandi ſedem aplicam ⁊ confirmandi omnes epiſcopos ⁊ archiepiſcopos per prouincias: ⁊ quicūq; contra hoc priuilegium veniret anathema eſſet: ⁊ niſi reſipiſceret bona eius publicari precepit.

g ¶ Defendendas. Ad hoc tenentur omnes principes: vt xxiij. q. v. principes. ⁊ ſi nollent eam defendere poſſunt excommunicari. xxiij. q. v. adminiſtratores. Io.

h ¶ Patriciatꝰ. vt puniret crimina. ⁊ ſm hoc pōt intelli-

¶ Con cor. tex. in l. cum pater. §. pe. ⁊ ibi gl. ⁊ do cto. ff. de lega. ij.

Quod per ſupabundātiā dicit vni ſoli ꝯuenit.

ligi.ij.q.vj.omnis oppreſſus. Et ita ludex eccleſiaſticus aliy pōt cōmittere cauſas ſanguinis. Uel intellige ꝙ eſt aduocatus rome: vt extra de elec. venerabilem.
a ❡ Per ſingulas. ergo in francia ⁊ in hiſpania: vnus eſt enim imperator: vt.vij.q.j.in apibus. qḋ concedo niſi ꝓbent ſe exēptos ab iꝑatore: vt.xxiij. qō.viij.§.ecce. vnde adhuc de capite ſuo dabūt tributū iꝑatori oēs cuꝫ nō ꝓbēt ſe exēptos ab impatore: vt.ff.de cēſi.l.vlti. ſi eniꝫ dicūt ſe nō ſubeſſe romano iꝑio ꝑ ꝯñs dicūt ſe non hr̄e aliqd ꝓpꝛij vt.ṡ. di.j.ius q̄ritū. fateamur ergo iꝑatorē eē dn̄m mūdi: vt.ff. ad.l.rho.de ꝓcatio. obſtat ꝙ reges hiſpanie cū nō ſubeſſent iꝑio regnū ab hoſtiū faucib⁹ eruerūt.
b ❡ Publicari. hic eccl̄ia publicat bona laicoꝝ: ⁊ qn̄qꝫ depo nit laicos a dignitatibus. xxxij.q.v. precepium. in fi. vel dic ꝙ hic docet eccl̄ia quid fieri debeat. ſic. xxiij. q.iij.de illicita. ⁊.v. q.vlti. delatori.

gulas[a] prouincias ab eo inueſtituraꝫ accipere diffiniuit: vt niſi a rege laudet̄ ⁊ inueſtiat̄ epiſcopus a nemine cōſecret̄. Et quicūqꝫ cōtra hoc decretuꝫ ageret anathematis vinculo eum inodauit: ⁊ niſi reſipiſceret bona eius publicari[b] ꝓcepit. Item Leo papa.

❡ Electio romani pontificis ad ius pertinet imperatoris.

In ſynodo cōgregata rome in eccleſia ſancti ſaluatoris ad exemplū beati hadriani apoſtolice ſedis antiſtitis: qui dn̄o Karolo victorioſiſſimo regi francoꝝ ac lōgobardorum patriciatus dignitatem ac ordinationē apoſtolice ſedis ⁊ inueſtituram epiſcopoꝝ conceſſit Ego leo quoqꝫ ſeruus ſeruorum dei epiſcopus cū toto clero ac romano populo cōſtituimus: ⁊ ꝯfirmamus[c] ⁊ corroboram⁹ ⁊ per noſtrā apoſtolicā auctoritatem cōcedimus: atqꝫ largimur dn̄o ottoni primo[d]: regi teuthonicoꝝ: eiuſqꝫ ſucceſſoribus huius regni italie in perpetuum facultatē eligendi ſucceſſorem[e]: atqꝫ ſumme ſedis apoſtolice pōtificem ordinandi: ac[f] per hoc archiepiſcopos ſeu ep̄os vt ipſi ab eo inueſtituram accipiāt ⁊ cōſecrationem vnde debēt: exceptis his quos imperator pōtificibus ⁊ archiepiſcopis cōceſſit[g]: ⁊ vt nemo deinceps cuiuſcūqꝫ dignitatis vel religionis eligendi vel patriciū vel pōtificem ſūme ſedis ap̄lice[i]: aut quēcunqꝫ epiſcopū ordinandi habeat facultatē abſqꝫ cōſenſu ipſius imperatoris: qḋ tamē fiat abſqꝫ omni pecunia: ⁊ vt ipſe ſit patricius[h] ⁊ rex. Quod ſi a clero ⁊ populo quis eligat̄ epiſcop⁹: niſi a ſupradicto rege laudet̄ ⁊ inueſtiatur: nō conſecret̄. Si quis cōtra hanc apoſtolicaꝫ[l] auctoritateꝫ aliqd molietur: hunc excōicationi ſubiacere decernimus: ⁊ niſi reſipuerit irreuocabili exilio[k] puniri: vel vltimis ſupplicijs affici[l]. Item Gregorius.

❡ Precepto principū maximo remittitur: ꝙ abſqꝫ auctoritate apoſtolica ordinat̄.

Salonitane ciuitatis epiſcopus me neſciēte ac reſponſali meo ordinatus eſt: ⁊ facta eſt res q̄ ſub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens ad eūdem preuaricatorem qui inordinate ordinatus eſt: protinus miſi vt omnino miſſarum ſolēnia celebrare nullo modo preſumeret: niſi prius a sereniſſimis dominis cognoſcerem ſi hoc fieri ipſi iuſſiſſent[m]: quod ei

In ſynodo.
❡ Caſus. In hoc.c.ꝯtinet̄ ꝙ ſicut hadrianus cōceſſit ꝑuilegiū karolo ita leo papa in ſynodo rome cōgregata cōceſſit idē priuilegiū ottoni primo regi theutonicoꝝ ⁊ eius ſucceſſorib⁹ vt ipſe eligat ſibi ſucceſſorē ⁊ ordinet romanū pōtificē ep̄os ⁊ archiep̄os: vt ab eo iueſtiturā accipiāt niſi aliquoꝝ iueſtiturā cōceſſerit romanis pōtificib⁹ vel archiep̄is ⁊ qui ꝯ venerit decreuit excōicationi ſubiacere: ⁊ niſi reſipiſceret irreuocabiliter exulare: vel ſi laicus eſt vltimo ſupplicio affici.
c ❡ Cōfirmam⁹. Ar. ꝙ idē pōt dare ⁊ ꝯfirmare. xxiij. di. in noie. ⁊ ex̄ de elec. cū inter. Ar. ꝯ ex̄ de fi. iſtru. c. iter dilectos. Dic non pōt eodē reſpectu ſed diuerſis: vt in. d. c. cum inter canonicos ⁊. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ qui. quādoqꝫ etiam dicit̄ dare .i. datum oſtendere: vt. xxiij. q. v. §. hinc notandam. ff. de teſta. heredes. §. ſi quid.
d ❡ Primo. non dicas ꝑmo regi ſed primo ottoni .i. ante quem nullus alius fuit ſic extra de verbo. ſigni. ioſeph. ⁊. ff. de ver. ſigni. proximus.
e ❡ Succeſſorem. hoc ſpāle fuit ꝯ id. viij. q. j. moyſes. ſic viij. q. j. periſti. hic pꝫ ꝙ maximā hꝫ ꝑtātem papa circa ipꝫ.

rium. Sed dic ꝙ tm̄ in italia ꝑmittit ei facere ſucceſſorē.
f ❡ Ac p hoc. q. d. ex q̄ in romana eccl̄ia hoc ꝑmittit̄: ergo etiā in minorib⁹. Et eſt ar. ꝙ idē iuris eſt in mēbris qḋ in capite: vt. xvj. q. ij. c. j. xij. q. ij. cognouimus. ⁊. q. j. precipimus. ⁊. j. q. iij. ſi quis ep̄s. xxiij. q. j. rogamus.
g ❡ Cōceſſit. vꝫ ergo ꝙ iꝑator poſſit dare ꝑuilegiū libertatis: vt extra de reſt. integ. auditis.
h ❡ Sit patrici⁹. ⁊ ſic papa dat hic gladij ꝑtātem: cuius tñ exercitiū ipſe nō habet. extra de elec. ſuffraganeis. B.
i ❡ Ap̄licaꝫ. Sꝫ nūqd papa poſſet ei poteſtatē dare vt depōeret ipm̄? Sic in hereſi ⁊ de ꝯſenſu cardinaliū. imo in oīb⁹ ſe poteſt ſubijcere ei: vt ij. q. vij. nos ſi.
k ❡ Exilio. Not. eccleſiam poſſe aliquē mittere in exiliū: vt iij. q. iiij. hi qui.
l ❡ Affici. Cū hec ꝑuilegia fuerint oīb⁹ ſucceſſoribus data q̄re non vtunt̄ eis? Rn̄. q2 imperatores eis renūciauerūt: vt. j. eo. tibi. Itē q2 per abuſū ea ꝑdiderūt: vt. ſ. e. §. verꝝ. Itē q2 ex cā fuerūt eis ꝯceſſa: vn̄ ceſſante cā ipſa ceſſauerūt: vt. j. q. vij qḋ ꝓ remedio. Nec ob qḋ hic dr̄ de ſucceſſorib⁹: q2 hoc itelligenduꝫ eſt de illis ſucceſſoribus q hoc īpetrare poſſint: vt xxiij. di. in nomine.

Salonitane ci.
❡ Caſus. Maximus dicebat̄ in q̄ttuor deliq̄ſſe. Primo: q2 per ſimoniā archiep̄atum salonitane ciuitatis acq̄ſierat ſcḋo: q2 ordinat⁹ fuerat papa irrequiſito vel eius reſpōſali. tertio: q2 contra excōmunicationem a papa latam ſub conditione ſi diuina celebraret: eo ꝙ ſic fuerat ordinatus miſſas cātare ꝓſumpſit: audacia quorūdam ſeculariū qb⁹ multa ꝑmia ſua eccl̄ia ſpoliata dare dicebat̄. quarto ꝙ fornicationis vitio laborabat. Sꝫ ad ꝓces ꝑncipū ꝯſtātinopolitane ciuitatis ratā habuit ei⁹ ordinationē. Alia ꝟo mala illi⁹ idiſcuſſa relinq̄re voluit: idꝫ ꝓcepit ſibi vt romā venire nō differret: ⁊ ſi nō venerit diſtrictiōe canōica ferief.
m ❡ Juſſiſſēt. Ar. ꝙ auctoritas maioris excuſat: vt. xiiij. q. v. dixit. xxviij. di. diaconi. xxiij. q. v. miles. Arg ꝯ. xj. q. iij. qcūqꝫ. ⁊. xvi. q. j. in canonibus. Jo. Sol. in malo nulli eſt obediendūꝫ: nec aliqs excuſatur: vt. xj. q. iij. ſi dn̄s. B.

Papa dat gladij poteſtatem.

Jmpatores multa ꝑdiderunt priuilegia.

Obediendūꝫ non eſt alicui ī malo.

Excōicatio an ferat̄ p hec v̄ba p̄cipio ſub pena excōicationis.

a ℂ Sub excōicationis. Ex hoc videtur q̄ per talia v̄ba fiat excōicatio: cum ſic dicit̄: p̄cipio tibi hoc ſub pena excōicationis. Et eſt arg. ad idem. extra de eo qui or. fur. rece. c. j. Arg. cōtra extra de iurepa. relatum. in fi. ⁊ de ſagittarijs. c. vno. vbi de hoc. h. dicit q̄ ſi talis ꝓhibitio fiat a canone: nō fit excōicatio p illa verba: vt. xxx. di. p totū. ſecus ſi ab homine: quia canon minus agit, q̄ hō: vt. xxvi. q. vij. alligant. ⁊. ff. de arbi. celſus. Alij dicunt q̄ refert an diſfiniendo illa verba, p̄ferant̄ vt tunc per ea fiat excōmunicatio: an ꝯſtituendo ius ⁊ tunc nō fiat excōicatio p illa verba. Sed hec veritas eſt q̄ illa verba nō habent vim ſn̄ie ſed tm̄ cōminationis: vt. C. cōmi. ep̄las. per totū. hoc aūt ſcias q̄ ſub conditione pōt q̄s excōicari: ⁊ taliter hic intelligo latā ſn̄iam: vn̄ exiſtente ꝯditiōe ligat excōicatio ⁊ nō p̄us: ⁊ tn̄ a tali excōicatione poteſt appellari: l3. h. ꝯtriū ſcripſerit: vt eẋ de ap. p̄terea. ij. ⁊ hoc ideo: q̄ excōicatio tunc non trahit ſecū ſuam executionem: q̄ nō cedit: nec venit dies ante exiſtentē conditionem: vt. ff. de ver. ſig. cedere. Sed qd ſi excōicans moriatur p̄uſq̄ exiſtat conditio? Tunc dico excōicatū qn̄ extat cōditio: ⁊ ita aliq̄s excōicatur a mortuo. Utrū autem cōditione exiſtente intelligat̄ retro fuiſſe excōicatus: p id qd̄ legit̄. ff. qui poti. in pig. ha. l. potior. ⁊. ff. de ma. te. nerati⁹ vel tm̄ a tp̄e conditionis extantis per id qd̄ eſt. ff. de edi. edi. bouem. §. ſi ſub conditione. diſputationi relinquo. Joan. Ego credo q̄ a die exiſtentis conditionis per decre. illam p̄terea. extra de appel. B.

Excōicari pōt q̄s ſub ꝯditione.

Excōicat̄ q̄s a mortuo.

b ℂ Obediens. hoc dicit ex humilitate: quia ei p̄cipere non poterant. h.

Ep̄us an poſſit iniuriā ſibi factam remittere.

c ℂ Relaxaui. Nota ep̄m remittere poſſe q̄ ad ipſū ſpectant nō que ad deū ✝. ar. xxiij. q. iiij. ſi is qui p̄latus. Sʒ nōne q̄ fiūt in pſonam ep̄i vel alterius p̄lati fiunt in cōtemptum eccleſie ⁊ ideo in deū? Utiq̄ ſed principaliter in p̄latum. ꝯ. di. xlv. ⁊ qui emendat. ⁊. xxiij. qō. iiij. inter.

✝ ℂ Add̄ ad hāc. q. quā de ſcō vidi agitari. no. in. l. ſi quis in hoc opus.

d ℂ Ac ſi me. Ar. q̄ ratihabitio ſequēs facit aliqd legitimum qd̄ ab initio factū fuit illegitime. extra de iurepa. cura. xviij. q. ij. de monachis. ix. q. ij. lugdun.

e ℂ Cognoui. per auditum: vt. ij. q. v. quanto. xxij. q. v. hic videtur. non tanquam iudex. ij. q. j. §. quando.

Cum longe. ℂ Caſus. Cōſuetudo erat in hiſpania q̄ quotiens moriebat̄ ep̄s omnes ep̄i cōprouinciales congregabant̄ vt regi de obitū p̄ſulis ſignificarent. Sed q̄ q̄nq̄ nunciorꝫ impediebatur celeritas: ita q̄ ſine magno incōmodo electio principis non valebat expectari: ⁊ ſi recederent oportebat eos iterū conuenire ad cōſecrationem electi: ⁊ ſic eis difficultas maxima incumbebat. Similr̄ ⁊ regi iminebat difficultas: cuꝫ alijs negocijs impedit⁹ nō poſſet tam cito cōſultο ep̄orꝫ r̄ndere: qd̄ cōſultum inumeroſa neceſſitas expectabat: ⁊ ideo placuit oībus ep̄is hiſpanie: vt archiep̄s toletanus haberet p̄tātem cōfirmandi ⁊ ordinandi in ꝯbuſlibet p̄uincijs ep̄os quos regalis p̄tās eligat: ſaluo p̄uilegio cuiuſlibet ꝓuincie: ita tn̄ vt quicūq̄ fuerit ordinatus poſt ſuaꝫ ordinationeꝫ infra ſpacium triū menſiuꝫ, p̄prio archiepiſcopo ſe p̄ſentet.

ſub excōicationis[a] interpoſitione mandaui: qui ꝯtempto me atq̄ deſpecto in audacia quorūdam ſecularium hoīum quibus denudata ſua eccleſia p̄mia multa p̄bere dicitur: nūcuſq̄ miſſas facere p̄ſumit: atq̄ ad me venire ſm̄ iuſſionem dn̄oꝝ noluit. Ego autem preceptioni pietatis cauſa eoꝝ obediens[b] eideꝫ maximo qui me neſciente ordinatus eſt: hoc qd̄ in ordinatiōe ſua me vel rn̄ſalem meū p̄termittere p̄ſūpſit ita ex corde relaxaui[c] ac ſi me[d] auctore fuerit ordinatus: alia vero illius puerſa. ſ. mala corpalia q̄ cognoui[e]: vel q̄ cum pecunia eſt electus: vel q̄ excōicatus miſſas facere p̄ſumpſit: ꝓpter deum irrequiſita p̄terire nō poſſum: ⁊ ſi ad me venire diu diſtulerit exercere in eo diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo.

Item ex concilio toletano.

ℂ In electione ep̄oꝝ p̄ncipis deſideratur aſſenſus.

Cum longe lateq̄ diffuſo tractu terrarū cōmeantium impedit̄ celeritas nunciorū quo aut nequeant regibus audientibus decedētis p̄ſulis tranſitus notificari: aut de ſucceſſore morientis ep̄i libera principis electio expectari: naſcit̄ ſepe aut nr̄o ordini de relatione talium difficultas aut regie poteſtati[f]: dū cōſultum veſtrum ſubrogandis pōtificibus ſuſtinet inumeroſa neceſſitas: vn̄ placuit oībus pontificibus hiſpanie atq̄ gallitie[g] vt ſaluo priuilegio[h] vniuſcuiuſq̄ puincie licitum maneat[i] deinceps toletano pōtifici quoſcūq̄ regalis poteſtas elegerit: ⁊ iam dicti toletani ep̄i iudicium dignos eſſe ꝓbauerit: in quibuſlibet ꝓuincijs ⁊ in p̄cedentiū ſedibus p̄ficere p̄ſules: ⁊ decedētibus ep̄is[k] eligere ſucceſſores: Ita tn̄ vt quiſq̄s ille fuerit ordinatus poſt ordinationis ſue tempus infra[l] triū menſiū ſpacium metropolitani ꝓprij p̄ſentiā viſurus accedat. ℂ Electiones quoq̄ ſummorum pontificum atq̄ alioꝝ infra p̄ſulū quōdam imperatoribus rep̄ſentabantur: ſicut de electione beati

f ℂ Poteſtati. nihil tn̄ hic regi ſubtrahitur: q̄ ſicut prius eligebat ita ⁊ modo poſt priuilegiū toletano conceſſum. B.

g ℂ Atq̄ gallitie. Cōnumerat h̄ galliciam hiſpanie cum tn̄ ſit pars eius. ⁊ ita pars cōnumeratur ſuo toti ſic. ꝯ. e. ego. ⁊. C. de excuſa. tu. ex. actores. vbi dicitur oneribus ⁊ tutelis.

h ℂ Priuilegio. .i. iure. ſic. ix. q. iij. ſaluo. ff. qui. mo. pig. vel hyp. ſol. ſi debitor. §. j. potius ergo onus q̄ ius p̄imatie conceſſum fuit huic toletano: cū eniꝫ rex eligeret olim de conſilio oīum ep̄oꝝ: hoc conſiliū ꝯcedit̄ ei hic.

i ℂ Maneat. Arg. ꝓpter loci ⁊ temporis difficultatem electionē fieri a quo non debeat. ſic extra de iurepa. ſi vero: vt. xxiij. q. j. pudenda. xciij. di. iuxta.

k ℂ Ep̄is eligere. i. a rege electos conſecrare ⁊ ꝯfirmare.

l ℂ Infra trium. ſ. di. xciij. iuxta. extra de iurepa. ſi vero. ſ. lxv. di. ſi quis contra. ſed non eſt contra.

ℂ Electiones. ℂ Caſus. Iſte. §. reſpicit primum. c. cū longe. Non ſolum in hiſpania eligebant̄ ep̄i per reges: ſed etiam electiones ſūmorum pontificum ⁊ epiſcoporum quondam imperatoribus repreſentabātur: ſicut factum eſt de Ambro. ⁊ Grego. Unde apparet laicos ab electione nō eſſe excludendos. hanc vero cōtrarietatem ſoluit Gratianus dicens q̄ laici nō debent vocari ad electionem faciendam ſed ad p̄bendum electioni conſenſum. Nam clericoꝝ eſt eligere ⁊ populi cōſentire. ſicut. ꝯ. in. c. noſſe. in fi. Et q̄ laici vocentur ad electionem nō vt eligant ſed vt conſentiant electioni: probat per duo. c. ſequen. quorum primum patet.

a ¶ Et bīt Greg. nō in hoc volumine. niſi arg. ſ. e. agatho.
b ¶ Stephani. ſ. e. diſtinctio. noſſe.
Vota. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. que debeant in electione concurrere: ſcilicet cōniuentia τ cōſenſus ciuium bona fama populi maiorum laicorum arbitriū τ voluntas τ electio clericorum τ ſubſcriptio. qꝛ nuncij imperatoris defuerant: ideo ſtatuit ſtephanus φ electio pape non fieret niſi preſente populo τ ſenatu τ imperatore vel eius legatis: vt ſcandala remoueantur τ eis pſentibus conſecret̄: τ nullus audeat extorquere iuramenta vel promiſſiones niſi que fuerint de antiqua conſuetudine.

ambroſij τ btī gregorij[a] legit̄ qbus exēplis τ pmiſſis auctoritatib⁹ liqdo colligit̄ laicos nō excludēdos ab electione neqꝫ pncipes eſſe reijciendos ab ordinatiōe eccleſiarū. Sed φ ppſs aut pnceps iubetur electiōiītereſſe: nō pcipit̄ aduocari ad electionē faciendā: ſed ad cōſenſuz electioni adhibēdū. Sacerdotū enim (vt in fine ſupiorꝪ capl̄i ſtephani[b] pape legit̄) eſt electio: τ fidelis ppl̄i eſt humiliter cōſentire. Deſideriū ergo plebis regrit̄ vt clericoꝝ electiōi ꝯcordet. Tūc eniꝫ in eccleſia dei rite pficiet̄ antiſtes: cū populus pariter ī eū acclamauerit quē cler⁹ cōi voto elegerit. Unde celeſtinus papa ait.

¶ Plebis non eſt eligere ſed electioni conſentire.

Cleri plebiſqꝫ ꝯſenſus τ deſideriū requirat̄. Item Leo primus.

Vota[c] ci. ¶ De eodē. Ciuiū[d] teſtimonia populoꝝ honoratoꝝ[e] arbitriū[f] electio clericoꝝ in ordinatiōib⁹[g] ſacerdotū cōſtituant̄. Et infra: Per pacē τ qetē ſacerdotes q futuri ſunt poſtulentur: teneat̄ ſubſcriptio clericoruꝫ honoratoꝝ teſtimonium ordinis[h] cōuentus τ plebis[i].
3 ¶ Principib⁹ vero atqꝫ ipe ratorib⁹ electiōes romanorū pōtificū atqꝫ alioꝝ epoꝝ referēdas vſus τ cōſtitutio tradidit ꝓ ſchiſmaticoꝝ atqꝫ hereticoꝝ diſſentiōibus: qb⁹ nōnunqꝫ eccleſia dei cōcuſſa periclitabat̄: ꝯ quos legibus[k] fideliſſimoꝝ iperatoꝝ frequēter eccleſia munita legitur. ¶ Repreſentabat̄ ergo electio clericoꝝ principibus: vt eoꝝ auctoritate roborata nullus hereticoꝝ vel ſchiſmaticoꝝ auderet ꝯire: τ vt ipſi pncipes tāqꝫ deuotiſſimi filij in eū cōſentirēt quē ſibi in patreꝫ eligi viderēt: vt eis in oībus ſuffragatores exiſterent. Sicut valentinianus btō ambroſio ſupra legit̄ dixiſſe: noli timere: qꝛ deus q te elegit ſemꝑ te adiuuabit: τ ego adiutor τ defenſor tuus (vt meū ordinem decet) ſemper exiſtam. Unde Stepha. papa ſtatuit dicens. ¶ Preſentibus legatis imperatoris ordinetur pontifex romanus.

Quia ſctā romana eccleſia (cui deo auctore pſidem⁹) a plurib⁹ patit̄ violētias (pōtifice obeūte) q̄ ab hoc inferūtur: qꝛ abſqꝫ iperiali noticia pontificis fit electio τ conſecratio: nec canonico ritu τ cōſuetudine ab iperatore directi ſunt nuncij qui vetēt ſcandala fieri: volumus vt cū inſtituendus eſt pontifex cōuenientibus epis τ vniuerſo clero eligatur preſente[l] ſenatu τ populo qui ordinādus eſt: τ ſic ab oībus electus preſentibus legatis iperialib⁹ cōſecretur: nulluſqꝫ ſine piculo ſui iuramēta[m] vel ꝓmiſſiones aliquas noua adinuētione audeat extorquere niſi que antiqua exigit cōſuetudo[n]: ne vel eccleſia ſcandalizetur τ imperialis magnificentia minua-
4 tur. ¶ Uerū qꝛ iperatores qñqꝫ moduz ſuū ignorantes

c ¶ Vota. i. conniuētia τ cōſenſus: vt ſ. diſt. xxiiij. eps.
d ¶ Ciuium. non ruſticorum extra ciuitatē conſiſtentiū.
e ¶ honoratoruꝫ. ſcilicet maiorum de populo τ clero. ſ. e. hadrianus. in ſi.
f ¶ Arbitrium. ſ. diſtin. xxiij. c. j. xxiiij. diſt. c. nullus.
g ¶ In ordinationibus. i. electiōib⁹.
h ¶ Ordinis conuētus. quia dicitur ordo cerdonū pelliparioꝝ vel alterius corporis.
i ¶ Et plebis. Noīe plebis cenſentur illi qui non ſunt collecti ad aliquod corpus faciendum: de quo corpe habes. ff. φ cuiuſqꝫ vniuer. l. j. τ eſt ad hoc bonū ſimile. C. de epiſco. audi. Iubemus.
3 ¶ Principib⁹. hec eſt tertia pars hui⁹ diſtin. in qua reddit rationem quare vocabantur principes ad electiones. Archidia.
¶ Caſus. hic duplex ratio redditur quare quondaꝫ regibus τ imperatoribus electiones repreſentabantur: ſcilicet vt nullus hereticorum τ ſchiſmaticorum electiōi cōtrauenire pro quibus ſepe eccleſia periclitabatur: τ vt ipſi principes tanqꝫ filij deuotiſſimi conſentirent in electū quē ſibi viderint in patrem eligi: ſicut de ambroſio fecit valentinianus. Et φ principes intereſſent propter hereticos τ ſchiſmaticos probat per ſequens. c.
k ¶ Legibus. xxiij. q. vij. c. j. τ. ij. τ diſt. viij. quo iure.
Quia. ¶ Caſus. Romana eccleſia ſepe patiebatur moleſtias in obitu pape τ in electione ſucceſſoris;

l ¶ Preſente. ſ. lxxix. di. nullus.
m ¶ Iuramenta. Uidetur ergo φ ante electionē non ſit preſtandū iuramentū de indēnitate eccleſie: vt. viij. qō. ij. artaldus. τ. ſ. xxviij. diſtin. de ſiracuſane. preſumeretur eniꝫ hec ideo facere vt eligeret̄. dicunt tn̄ quidam φ ſi eſt cōſuetudo φ preſtet̄ pſtari pōt: τ ſic intelligunt quod dicitur ħ in ſi. quid tamen iuris ſit de hoc habes. viij. q. iij. in ſum.
n ¶ Conſuetudō. Per hoc videt̄ φ in ſpūalibus ſeruāda ſit cōſuetudo in recipiendis muneribus: vt. ſ. e. agatho. τ in auc. de ſanc. epiſ. §. iiij. col. ix. τ. j. q. iij. queſitū. τ. ix. q. iij. cōqueſtus. τ extra de ſimo. ad apoſtolicā. Ar. ꝯ extra de ſimo. cū in eccleſie. τ. c. ſicut. Ad hoc dicunt quidā φ licitū eſt aliqd petere in ſpūalibus ſed nō ꝓ ſpūalibus: vt nō petatur ꝓ ꝯſecratione ſed ꝓ ꝯſuetudine. Uel dic φ ſi conſuetudo illa pietatē continet nō poteſt peti: tamē ſuperior cogere poteſt vt ſeruetur talis conſuetudo: vt dicit illa conſti. ad apoſtolicā. h. tamē dicit φ iſtā referatur ad legatos imperatoris vt non aliud ro. eccleſia petat ab eis qꝫ ipſi ſoliti ſunt facere. ſ. vt papa nō cogat eos aliud iuramentum facere pape qꝫ iuramentum fidelitatis quod imperator conſueuit preſtare: vt. ſ. e. tibi. τ hoc indicat illud verbum minuatur.
¶ Uerum. ¶ hec eſt quarta pars huius di. in qua dicitur quare principes poſtea fuerunt prohibiti. ſ. qꝛ ipedimentū pſtabant: τ qꝛ ipſi renunciauerūt. Io. de fan. 4

Iurandū ne eſt ꝺ indēnitate eccleſie añ electionē.

Cōſuetudo an poſſit īducere vt aliqd recipiatur ī ſpūalib⁹.

bis
qui
ntur.

nō in numero ꝯſentiētiū ſed ꝑmi diſtribuētiū imo exterminantiū eſſe voluerūt: frequēter etiā in hereticorū perfidiā ꝓlapſi catholice matris vnitatē eccľie īpugnare conati ſunt: ideo ſctōꝝ patrū ſtatuta aduerſus eos ꝓdierunt: vt ſemet electiōi nō insererent: ⁊ quiſquis eoꝝ ſuffragio eccleſiam obtineret anathematis vinculo inodaret. Sicut ſcriptura quoq; diuina dicit ꝙ poſtq̄ ezechias diſſipauit excelſa[a] ⁊ cōtriuit ſtatuas ⁊ ſuccidit lucos ⁊ fregit ſerpentē eneū quē fecit moyſes: videlicet q2 illū ſerpentē deus fieri iuſſerat ne ſerpentina morte populus interiret: ideo[b] ipſe populus colere vel venerari eū ceperat: ⁊ idcirco deſtruxit[c] iſte: qđ (iubēte deo) fecerat ille ac ꝑ hoc magna auctoritas iſta eſt habēda ī eccľia: vt ſi nōnulli ex ꝑdeceſſorib9 ⁊ maiorib9 nr̄is fecerūt aliq̄ q̄ illo tpe potuerūt eē ſine culpa: ⁊ poſtea vertunt̄ in errorē ⁊ ſupſtitionē: ſine tarditate aliqua: ⁊ cū magna auctoritate a poſteris deſtruant̄[d].

¶ Poſtremo ꝑſentibus legatis imperatoꝝ ⁊ incōſultis electiōes romanoꝝ pontificū legunt̄ celebrate: ⁊ tandē iidē imperatores religioſo mētis affectu ꝑſatis priuilegiis renunciauerūt: multa inſup donaria eccleſie dei cōferentes.

Unde gregorius.iiij. ſcribit.

¶ Inconſultis legatis imperatoris hadrianus ad pōtificatum eligitur.

Cum hadrianus.ij. ad romanū pontificatū ab eccleſia dei genitricis dñe noſtre (que dicit̄ ad ꝑſepe) traheretur[e] ad lateranēſe patriarchium certatim a pplō ⁊ clero ⁊ ꝓceribus deportatus eſt: qđ audiētes nūcij lodouici iperatoris moleſte tulerūt ⁊ idignati ſunt: ꝙ dū pñtes eſſent nō fuerint inuitati: nec optate a ſe futuri ꝑſulis electiōi intereſſe meruerint: q accepta rōne ꝙ nō cā cōtēptus auguſti: ſed futuri tp̄is[f] proſpectu hoc obmiſſum fuerat: ✠ ne videlicet legatos ꝑncipū in electione romanoꝝ ꝑſulū expectandi mos ꝑ hmōi fomitem inoleſceret oēm indignationē medullitus ſedauerunt: et[g] ad ſalutandū electū etiam ipſi humiliter acceſſerunt.

Item pactum cōſtitutionis imperatoris primi lodouici cum romanis pontificibus.

¶ Electio romanorum pōtificum a lodouico conceditur romanis.

Ego lodouicus īperator romanus auguſtus ſtatuo ⁊ concedo per hoc pactum confirmationis[h] noſtre tibi beato petro principi apoſtolorū: ⁊ per te. Uicario tuo domino paſchali ſummo pontifici ⁊ ſucceſſoribus eius in perpetuum ſicut a predeceſſoribus veſtris vſq; nūc in veſtra poteſtate ⁊ ditione tenuiſtis: ⁊

¶ Capitulum. Dictū eſt.ſ̄.in.c. q2. ꝙ ꝯſtō facta fuit quondam ꝙ imperatores deberēt intereſſe electiōi pape ⁊ epoꝝ: vt.ſ̄.p3 in multis.c. nūc ꝟo dicit Gra.in h̄.§. ꝙ poſtea ſtatutum fuit ꝯ̄riū pp tres rōnes. Prima rō eſt: q2 iperatores abutebant̄ ꝑuilegio ſuo: q2 nō ſolū ꝯſentire volebāt ſed etiā electiōib9 ſe ingerebāt. Scđa rō fuit: q2 in hereſi labebant̄: ⁊ ſepe eccľiam īpugnabāt: ⁊ ꝙ apľici potuerūt in ꝯ̄riū ſtatuere ⁊ deſtruere ꝯſtōnes quas anteceſſores fecerūt ꝓ bono ꝓbat exēplo ezechie: q ſerpentē eneū quē fecerat moyſes ꝓ liberatione ppľi deſtruxit: cū ppľs illū coleret ſicut deū. Tertia rō eſt: q2 īperatores ſuis ꝑuilegiis renūciauerūt: ⁊ poſtea electiones apoſtolicoꝝ celebrate ſunt pñtibus ⁊ incōſultis legatis imperatoris: quod probat ſequens.c.

iiij. Reg. xviij.a. ij. par.xxix.a

a ¶ Excelſa .i. templa idolorum excelſis poſita.

b ¶ Ideo. q2 iuſſu dñi factus erat: ⁊ q2 eum reſpicientes liberabantur.

Ezechie cōmendatio.

c ¶ Deſtruxit. hic ezechias cōmendat̄ ex deſtructiōe imaginis: q̄ erat occaſio ſupſtitiōis: quare ergo maſſilienſis epiſ cōdēnat̄ q deſtruxit imagines in qbus ppľs idolatriā committebat: vt de cōſe. diſt.ij. platū. Dic ꝙ ſerpēs iſte fuit tpalis ad ſanandā vulnera vñ ceſſante cā ceſſare debuit effectus: ſ3 cā imaginū ꝑpetua eſt vt habeat̄ in eis memoria dei.

Succeſſores ꝑdeceſſoꝝ ſtatuta mutare poſſunt.

d ¶ Deſtruant̄. ar. ſucceſſores debere mutare facta ⁊ inſtituta ꝑdeceſſoꝝ etiā bona ſi viderint eſſe ꝑniciosa exēplo. xij. q.j. vidētes. xxxv.q. ſ.c.j. ⁊ xcvj. diſt. bene. in ſi. diſt. lxviij. cor epi. vt ex̄ de deci. ſuggeſtū. vbi eſt arg. qđ ꝑuilegiū qđ eſt exēplū mali remouendū eſt. inſti. vi bo. rap. §. ſed nedum talia.

Cum hadrianus. ¶ Capitulum. hadrianus ſecūdus ab eccľia ſctē marie maioris deportatus eſt a clero ⁊ populo ⁊ ꝓceribus certatim ad patriarchiū lateranēſe: quod audientes nuncij lodouici imperatoris moleſte tulerunt ꝙ cum preſentes eſſent vocati non fuerunt: qui audientes ꝙ non fuit factum in contemptū eoꝝ: ſed ad cautelā futuri tēporis oēm indignationē medullitus ſedauerūt ⁊ acceſſerūt humilr̄ ad ſalutandū electū.

e ¶ Traheret̄. debet enī3 ire quaſi inuitus. vt arg. j.q.vj. ſicut is. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi quēq̄. ſic enim appellant̄ quaſi ꝓprio noīe: ⁊ q2 portatur papa in manibus ne offendat̄ ad lapidem.

f ¶ Tēporis. Nota q̄ nō ſunt mala interdū debent omitti ne ſint exēplo perniciosa. vt. ſ̄. diſt. xxiij. in noīe. ſ̄. di. xxj. denic3. xij.q.ij. liberti. ij.q.vij. accuſatio. ⁊ xxx. qō.j.c.j. inſtitu. vi bo. rapto. §. ſed nedum talia.

g ¶ Et ad ſalutandū. arg. eos ꝯſenſiſſe electiōi ex quo interfuerūt ⁊ eū ſalutauerūt ⁊ nō reclamauerunt. ſic ex̄ de his que ſi. a maio. par. c. ex ore. in ſi. ⁊ extra de priuile. cū olim. j. in ſi. ⁊ extra de ſen. excō. ſi aliqñ. ⁊ eoipſo ꝙ qs ſalutat aliū videtur conſentire ei. vt xxiij.q.j. ois. Sic ex eo ꝙ qs nō vult ſalutare aliū preſumitur inimicus. vt extra de offi. dele. cū ſup. in parte decisa ⁊ eoipſo ꝙ ſtephanus dixit: perlegat̄ intelligitur conſenſiſſe. vt xcvj. diſt. bene. ſic. ſ̄. de ꝯſecra. di. ij. pacē.

Elect... luta... ctior... preb... ſenſi

✠ ¶ ... cor. ... l. ſi ex... tus. ... ſi ꝑr... §.j. ſt... offi. t...

Ego lodouic9. ¶ Capitulum. hoc c. diuiditur ī duas ptes. In prima parte dicitur ꝙ imperator lodouicus conceſſit ⁊ confirmauit paſchali ⁊ eius ſucceſſoribus romam cū toto ſuo ducatu ⁊ territorio in perpetuum tenere ⁊ habere gēte: ſicut ſui anteceſſores gēte poſſederunt. In ſecunda parte dicitur ꝙ quādo papa de hoc mundo migrauerit nullus electionem ſucceſſoris cuiuſcunq3 ſit gentis impediat: vel electoribus contradicat ſcilicet cardinalibus: ſed eo electo ⁊ cōſecrato nuncij dirigantur ad regem francorum ad pacem ⁊ amicitiam inter eos ſociandam. ſe. unde pars incipit ibi: item quando diuina Sequens. c. patet.

Diuiſ...

h ¶ Confirmationis. argu. ꝙ aliquid ſimul datur ⁊ cōfirmatur. vt not. ſ̄. eodem. in ſynodo.

a ¶ Uilliculis.i.villulis.ff.ad munici.l.g ex vico.nec poſſet īperator illā donationē reuocare.nā dicit lex q ſola im menſitas eſt menſura rex donatax in eccl'ia.C.de ſac.ſan. ec.auc.ſed hodie.imo nec cōcedit h ſʒ ꝯceſſa cōfirmat:nā oia hec ⁊ alia plura iā ꝑus fuerāt eccl'ie cōceſſa.J.xcvj.di. cōſtantinus. Preterea qꝛ īperator pōt alienare res īperij: vt.ff.de lega.j.apud iul.§.vlti. Itē qꝛ ꝑ hāc ꝯceſſionē nō leditꝰ imperiū:ex quo res redit ad ꝑmuʒ ſtatū: vt.ff.de pac.ſi vnus.§.pactus. et xxv.di.ab exordio. nō ob.xij.q.ij.nō liceat.qꝛ ille nō poterat legē iponere ſuo ſucceſſori. extra de dec. innotuit.

b ¶ Et territorijs. Quid ſit territoriū: qd ſit opiduʒ quid vrbs habes.ff.de v. ſig.pupillus.§.territoriū.⁊ ſic eſt ar.q noīe ciuitatis nō cōprehendunt eiꝰ territoria: vt.xij.q.ij.c. vlti.⁊.ff.de v.ſig.l.ij. ⁊.ff.de arbi.l.ſi cum dies .§.ſi arbiter. Arg.ꝯ.ff.de ver.ſig. q in cōtinētibꝰ.⁊.l. edificia.ff.de iudi.in ſule.ff.de offi pfe.vr. l.j.ibi cum vrbem.

c ¶ Seu.hec dictio ſeu:potius auget donationē q̄ disiūgat inter res donatas: vt.ff.de aur.⁊ arg.le. l.ſi quis ita.

d ¶ Migrauerit. Olim eniʒ nullus audebat tractare de electiōe pape añ tertiū diē poſt ſepulturā premortui:vt.J. di.lxxix. nullus.ſed per cōtrariā conſuetudinem hoc hodie abrogatum eſt.

e ¶ Omnes romani.Not.q olim omnes romani intererant electioni ex conſuetudine.J.capitu.proximo.

f ¶ Francorū.No.imperiū prius francorum fuiſſe:ſed poſtea theutonici virtutibus promeruerunt imperiuʒ: vt.xxviij.queſtio.j.§.ex his . in quos hodie tranſlatum eſt imperium.extra de elec.venerabilem.

Conſtitutio. ¶ Caſus. Dicit h q ꝑmus henricus ⁊ primus otto cōſtituerūt cū romanis pōtificibus vt nullus eox nūcius vel alius cuiuſcūq; ſit gentis vel cōditionis in electione romani pontificis audeat ꝯdicere:⁊ qui cōtradicere voluerit exilio ꝑpetuo tradatur.

diſpoſuiſtis romanā ciuitatē cū ducatu ſuo ⁊ ſuburbanis atq; ✝ villiculis[a] oībus ⁊ territorijs[b] eius mōtanis ⁊ maritimis litoribus ⁊ portubus ſeu[c] cūctis ciuitatibus caſtellis opidis ac villis in tuſcie ptibus. ¶ Idē. Cū diuina vocatiōe huius ſacratiſſime ſedis pontifex de hoc ſeculo migrauerit[d] nullus ex regno nr̄o aut francus aut lōgobardus aut de q̄libet parte hō ſub nr̄a ptāte cōſtitutus licētiam habeat ꝯ romanos aut publice aut priuatim cōueniēdi aut electionē faciēdi: nulluſq; in ciuitatibus aut in territorijs ad eccleſie beati petri apoſtoli ptātem ptinentibus aliqd malū ꝑterea facere preſumat:ſed liceat romanis cū oī veneratiōe ⁊ ſine q̄libet ꝑturbatiōe honorificā ſuo pōtifici exhibere ſepulturā:⁊ eū quē diuina inſpiratiōe ⁊ beati petri itcreſſiōe oēs[e] romani vno cōſilio atq; vna cōcordia ſine aliq̄ ꝓmiſſiōe ad pōtificatus ordinē elegerint ſine aliqua ambiguitate atq; ꝯdictiōe more canonico cōſecrare: ⁊ dum conſecratus fuerit legati ad nos vel ad noſtros ſucceſſores reges francorum[f] dirigantur:qui inter nos ⁊ inter illum amicitiā ⁊ charitatem ⁊ pacē cōſocient. Item Leo.iiij. Lothario ⁊ Lodouico auguſtis.

¶ Electio ⁊ conſecratio romani pontificis non niſi iuſte ⁊ canonice fiat. Palea.

Inter nos ⁊ vos pacti ſerie ſtatutū eſt ⁊ cōfirmatum q electio ⁊ cōſecratio futuri romani pōtificis nō niſi iuſte ⁊ canonice fieri debeat. Idē.

¶ Ab iperatore vel nūcijs eius electiōi romani pōtificis nullū obſtaculuʒ generetur.

Conſtitutio Palea. primi Henrici ⁊ ꝑmi Ottonis cū romanis pontificibus:vt nullus miſſorū noſtrox cuiuſcunq; ipeditionis argumentū in electiōe romani pōtificis cōponere audeat oīno ꝓhibemus. ¶ Itē in electiōe romanox pontificuʒ neq; liber neq; ſeruꝰ ad hoc venire ꝑſumat:vt illis romanis quos ad hāc electionē ꝑ cōſtitutionē ſanctox patrum antiqua admiſit ꝯſuetudo faciat aliqd ipedimētū. Quod ſi qs ꝯ hanc nr̄am cōſtitutionē ꝑſumpſerit exilio tradat̄. Item conſtitutio Ottonis.

¶ Iuramentū Ottonis qd fecit domino pape Ioanni.

Tibi dn̄o[g] ioanni pape ego rex Otto ꝓmittere ⁊ iurare[h] facio ꝑ patreʒ ⁊ filiū ⁊ ſpiritū ſanctū ⁊ per lignū hoc viuifice crucis ⁊ per has reliquias ſanctox:q ſi ꝑmittente dn̄o romā venero ſanctā romanā eccleſiaʒ ⁊ te rectoreʒ ipſius exaltabo ſm meū poſſe: ⁊ vitā aut mēbra nunq̄ neq; ipm honorē quē

Tibi domino. ¶ Caſus. In hoc.c.cōtinet̄ qualiter otto iurauerauerit fidelitatē ioanni pape per ſuū procuratorē:in quo dicit̄ quod in.viij.c.continetur.

g ¶ Tibi dn̄o.Ar.q q feudū recipit ab eccl'ia:iuramentū fidelitatis nō ſolū eccl'ie:ſed etiā ꝑlatis ꝑſtare dʒ:vt extra d iureiu.ego.N. epiſ.⁊.di.lxiij. quāq̄.⁊.xxij.q.v.de forma.imo etiā ipſi capitulo:vt ex̄ de ver. ſig.cū clerici.cū ipſi ſint ps corpis ſui: vt.vj.q.j.§.ſi qs cū. nō ob.ex̄ de ſimo.ex diligēti. qꝛ ibi non erat ius feudi. de q̄ iure plene habetur in conſtitu.federici de feudis.

h ¶ Et iurare. No. q economꝰ ſiue ſyndicus iurat in aīaʒ ꝓpriā.ex̄ de iura.calū.in ptractādis.ſed ꝓcurator iurat in aīam dn̄i:vt hic.⁊.c. di.optatū. ⁊.xvij.q. iiij.metuentes.⁊ ex̄ de offi.leg.nouit.in parte deciſa. Fit aūt hoc iuramētū ſub talibꝰ v̄bis:Ego iuro in aīam dn̄i mei q ipe hoc ſeruabit.Uel ſic iurat : Dn̄s meꝰ iurat ꝑ me q hoc ſeruabit : ſic ipm deus adiuuet.Sed q̄liter obligat aliqs aliū ꝑ iuramentū ꝯ id qd legit̄.iſtitu.de inuti. ſtip.§.ſi qs alij.Sʒ dic q dn̄s ſemet obligat ſed ꝑ aliū:vt ex̄ de ſen.excō. mulieres.ff. de admi.tut. ita aūt.§.geſſiſſe.Sʒ quid ſi dn̄s reuocet mādatū:nunqd intelligit̄ obligatus ꝑ tale iuramētū? Ita ſi nō ꝑuenit reuocatio ad ꝓcuratorē ſicut id quod facit iudex tenet donec ignorat reuocatuʒ mādatū.vt ex̄ de appel.ſi duobꝰ.⁊ rōne ignorātie tenet ſnīa:vt.iij.q.vij.§.tria.in ꝑn.⁊.ix.q.j.ordinatiōes.ff.de offi.ꝑſi.ſi forte.ff.de ꝓcura.ſi ꝓcuratorē. in ſi.ff.māda.ſi mādaſſem.Io.Si aūt lis eſſet conteſtata oporteret q reuocatio ꝑueniret ad iudicē vel aduerſariū:alioqn firmū eſt qd fit cuʒ ꝓcuratore:vt ex̄ de ꝓcu. mādato. Si aūt nō ſit lis cōteſtata vʒ ſufficere ſi reuocatio ꝑuenit ad ꝓcuratorē:vt dicit expſſe decre.ex̄ de ꝓcura.ex inſinuatiōe.⁊ c.ſeq.B. Sunt tñ ſpāles caſus in qbꝰ reqrit̄ ꝑſeuerātia:ſicut cū matrimoniū ꝯhit̄ ꝑ nunciū ſi dn̄s reuocat mādatū nō dico dn̄ʒ obligatū lʒ nuncius

Uaſallus eccl'ie cui debet fidelitatis iuramentū preſtare.

Economꝰ ⁊ procurator diuerſimode iurant.

Procurator reuocatus ſi ali qua facit an teneāt.

✠ Adde ad hoc tex. in l. ſtipulatio iſta i pn. et in l. cũ fili⁹. §. j. cum ibi not. ff. de verb. obli.

Familie de licto an do minũ obligetur.

✠ Con cor. tex. in l. cõi de mafradito ff. de ſta. ho. et in l. accuſare. ff. de accu.

ignoret reuocatũ: ✠ et cũ pr mãdat filio vt aliquẽ manumittat. ff. de manumiſ. vindic. ſi pr. et hoc ideo: qꝛ pr et filius cenſentur vna pſona: vt. xxv. q. iij. §. hac aucto. Joan.
a ¶ Meo. alˀs meoꝝ. Sed quã cautionẽ põt de hoc facere ꝙ ſui nõ dent dãnũ ↄ id. ff. cõmoda. ad eos. vel aliter ſi ſe obligare ad alienũ factũ ↄ id iſti. de inuti. ſtipu. §. ſi qs alij. nec eni tenetur qs de facto familie ſue ſi ipſe nõ mãdauit: nec ratũ habuit: vt j. q. iiij. qꝛ pſtulatus. ex de reſti. ſpo. cũ ad ſedẽ. ff. de vi et vi ar. l. j. §. ait ptor. Sed dic ꝙ itelligitur obligaſſe ſe curaturũ ne ab eis dãnũ daretur. xxij. q. v. de forma. ſicut eſt cũ qs ꝓmittit aliũ ſiſti in iudicio tm̃ ad hoc tenetur vt operã det quam põt. ff. de verb. obli. quotiẽs qs. Sed littera illa meoꝝ non eſt in lib. meo. Jo.

Sacroꝝ. ¶ Caſus. Karolus et Lodouicus cõſtituerũt vt epi a clero et pplo de ſua dioceſi eligerentur ob vite meritũ et ſapientiores remota acceptione munerũ et pſonarũ: quatenus verbo et exẽplo ſuis poſſint ꝓdeſſe ſubiectis.
b ¶ Per electionẽ. hoc nomẽ ꝓprie et iproprie ſumitur hic cum illis genitiuis cleri et ppli. argu. ff. cõmo. ſi vt certo. §. cõmodatum.
c ¶ Dioceſi. Not. p h. ꝙ examinãdi ſũt oẽs de dioceſi priuſq̃ȝ eligatur extrane⁹ vt dixi. lxj. di. null⁹.
d ¶ Perſonarũ. ſic viij. q. ij. dilectiſſimi et ext. a de inſtitutio. ad decorem.

hẽs mea volũtate aut meo[a] conſilio aut meo cõſenſu aut mea exhortatiõe pdes: et i roma nullũ placitũ aut ordinationẽ faciã de oibus q̃ ad te aut ad romanos ptinẽt ſine tuo cõſilio: et qcquid de terra ſancti Petri ad noſtrã ptãtez puenerit tibi reddã: et cuicũqȝ italicũ regimẽ cõmiſero iurare faciã illũ vt adiutor tui ſit ad defendendũ terrã ſancti Petri ſꝫ ſuũ poſſe.

Itẽ ex primo li. caploꝝ Karoli et Lodouici imperatoꝝ.

¶ Liberũ ſit clero et pplo de ꝓpria dioceſi epꝫ eligere.

Sacroꝝ canonũ non ignari vt dei noie ſctã eccleſia ſuo liberi⁹ potiatur honore aſſenſum ordini eccłiaſtico pbemus: vt ſcꝫ epi p electionẽ[b] cleri et populi ſm ſtatuta canonũ de ꝓpria dioceſi[c] (remota pſonarũ[d] et munerũ[e] acceptiõe) ob vite meritũ et ſapiẽtie donũ eligantur: vt exẽplo[f] et verbo ſibi ſubiectis vſqȝquaqȝ prodeſſe valeant.

¶ Ex his cõſtitutiõibus et pacto lodouici iperatoris deprehenduntur iperatores illis renũciaſſe priuilegijs: q̃ de electiõe ſummi pontificis hadrianus papa Karolo iperatori: et ad imitationẽ eius leo papa ottoni primo regi theutonicoꝝ fecerat. ¶ Cũ ergo premiſſis auctoritatib⁹ cunctis liqueat electionẽ clericorũ tm̃modõ eſſe: q̃ritur quorũ ſit ipſa electio an clericoꝝ maioris[g] eccleſie tm̃ an etiã alioꝝ religioſoꝝ qui in eadẽ ciuitate fuerint: ſed ſicut in abbreuiatiõe canonũ fulgentij carthagineñ. eccleſie diaconi inuenitur in ſeptimo niceno cõcilio et in gangrẽſi ſtatutũ eſt: vt ad eligendũ epm ſufficiat eccleſie matricis arbitrium: nunc autem ſicut electio ſummi pontificis non a cardinalibus[h] tantum verũetiam ab alijs religioſis clericis auctoritate Nicolai pape eſt facienda: ita et epiſcoporum electio non eſt a canonicis tantum ſed etiam ab alijs religioſiſſimis clericis: ſicut in generali ſynodo Innocentij pape rome habita conſtitutum eſt. ¶ Ait enim.

¶ Abſqȝ religioſorũ virorum conſilio canonici maioris eccleſie epm non eligant.

Obeuntibus ſane epis quĩ vltra tres menſes vacare eccleſiã ſctõꝝ patrum ꝓhibent ſanctiões: ſub[i] anathematis vinculo iterdicim⁹: ne canonici de ſede epali ab electiõe epoꝝ excludãt[k] religioſos[l] viros: ſed eoꝝ cõſilio honeſta et idonea perſona in epiſcopum eligatur. Quõ ſi excluſis[m] religioſis electio fuerit facta: qõ abſqȝ conſenſu[n]

e ¶ Et munerum. cum talis eligatur a deo dicitur eligi. viij. queſtio. j. ſi ergo. h.
f ¶ Ut exemplo. nam cepit ieſus facere et docere: vt. xxvj. diſtinctio. §. ecce. et §. ex his.
¶ Ex his. ¶ Caſus. Cõcludit Gratian⁹ ex ſupradictis ꝙ ipatores renũciauerũt priuilegijs q̃ ſibi cõceſſa fuerũt de electiõe ſummi pontificis. Et cũ ↄſtet ex ſupradictis ꝙ electio eſt clericoꝝ tm̃mõ: Nũc q̃ritur incidẽter an ſit tm̃ canonicoꝝ matricis eccleſie an et alioꝝ religioſoꝝ eiuſdẽ ciuitatis? Cui q̃oni rñdens primo ꝓbat auctoritate niceni et gangreñ. cõcilij ꝙ ſufficiãt clerici matricis eccleſie ad epm eligendũ. Poſtea vꝫ hoc corrigere p auctoritatẽ Nicolai dicẽs ꝙ ſicut electio pape nõ ſit a cardinalibus tantum ſed etiam ab alijs religioſis: ſic et electio epiſcopi non a canonicis tantum ſed etiam a religioſis fieri debet quod probat auctoritate Innocentij pape.
g ¶ Maioris. ſic ergo nomẽ clericoꝝ reſtringitur ad maioris ecclie canonicos ✠: vt. x. q. j. antiquos. viij. qõ j. c. ij. extra de ver. ſig. cum clerici. benigne eſt i talibus ſeruãda cõſuetudo: vt extra de cau. poſ. cũ eccleſia.
h ¶ Non a cardinalibus. vt. ſ. diſtin. xxiij. c. j. et c.
Obeuntibus. ¶ Caſus. Cõſtituit in hoc. c. Inn. papa ꝙ cũ vltra tres mẽſes a tpe vacationis epalis ecclia vacare nõ debeat: canonici ſub vinculo excõicatiõis nõ faciãt electionẽ epoꝝ religioſis excluſis: vt eorũ cõſilio idonea eligatur pſona: ſi autẽ fuerit aliter factum irritũ erit et vacuũ. Nũc q̃rit Gratianus incidenter ſi duo a ptib⁹ eligantur qs ſit alteri pferendus. qõ per ſeq. c. declaratur.
i ¶ Sub anathematis. Quid de hoc tenere debeas dixi. ſ. eo. ſalonitane.
k ¶ Excludãt. Dicit h. iſto tripłr excludi: tũc ꝓprie excluduntur cũ nõ vocantur: vel ſi vocati nõ audiũtur: vel ſi ſponte veniant non admittãtur. Credo hoc. c. non tenere: aliud enim ſeruatur. et religioſi hic vocantur clerici ciuitatis vel plati epat⁹. ar. lxxix. diſt. ſi quis pecunia.
l ¶ Religioſos. i. platos aliaꝝ eccleſiarum.
m ¶ Excluſis. qꝛ inuite nuptie et c. xxxj. q. ij. §. j.
n ¶ Conſenſu. Videtur ꝙ non tm̃ cõſiliũ religioſorũ: ſed etiã cõſenſus ipſorũ requirẽdus eſt: et ita videtur ꝙ religioſorum perſone faciãt partẽ in electione. ar. extra de elec. cũ in veteri. nam et ſequaces ſunt aliorũ in electione: vt lxxix. diſt. c. j. et c. ſi quis pecunia. et xxiij. diſt. c. j et ſatis poteſt dici ꝙ niſi conſilium ipſorum fuerit requiſitum ꝙ nulla ſit electio: ſi tamen fuit habitum conſiliuꝫ et non conſenſus tenet electio: vt extra de arbi. cum olim. et eſt ſimile. ff. de admini. tuto. quidam decedens. §. papinianus et extra de regu. licet. C. de iure emphi. l. vlti. Et expone conſenſu requiſito licet non habito.

Elec. ...

Religioſorũ ...

eorum a ꝛ cōniuentia b factum fuerit irritum habeatur ꝛ vacuū. ℭ Nunc ergo querit c: ſi vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes: quis eoruꝫ alteri ſit pferendus? ℭ De his ita ſcribit leo epiſcopus. ℭ Cum vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes quis ſit preferendus alteri.

Si forte (qđ nec repꝛehēſibile nec irreligioſum iudicam⁹) vota eligētiuꝫ i duas ſe diuiſerit d ptes is metropolitani iudicio e alteri pferaẜ q maioribus iuuaẜ ſtudijs f ꝛ meritis: ita tñ g vt null⁹ deẜ inuitis ꝛ nō petētibus: ne plebs inuita epm nō optatuꝫ ꝯtēnat: aut odiat. ℭ Diſtīctio. lxiiij.

Hinc conſiderandum h eſt a quib⁹ vel a quo tēpore ſacri ordies ſint diſtribuendi: vel quibus in locis patriarche primates: archiepi epiſcopi corepiſcopi ꝛ reliqui ſacerdotes ſint ordinandi. ℭ A quib⁹ ordinenẜ epiſcopi in niceno ꝯcilio diffi-

a ℭ Eoꝝ. Ar. ꝙ nō ſufficit religioſoꝝ pſentia niſi habeat conſiliū. ar. ℱ. x. q. ij. caſellas ar. xij. q. ij. ſine exceptione. §. j.
b ℭ Et coniuentia. Ar. qđ aliqꝝ ꝯſenſu fieri dꝫ eoꝝ diſſenſu īpediẜ faciendū ꝛ diſſoluit factū: vt. ſ. di. lj. q i aliq. ꝛ. xxxj. q. ij. ſi vero. ſ. di. lxij. nulla rō. j. q. j. ordiatiōes. x. q. ij. caſellas. xij. qō. ij. alienatiōes. ꝛ. c. ſine. xv. q. vij. epūs nulli⁹. xxiij. q. v. qđ deo. ꝛ c. manifeſtum. xx. queſtio. ij. puella.
c ℭ Nūc ergo q̄rit. Super iſto. §. poſuit h. diſtictionē: qꝛ cuꝫ eligētes diſſentiunt tria ꝯſideráda ſunt: auctoritas numer⁹ ꝛ bon⁹ ȥelus. Auctas ꝯſideraẜ in dignitatib⁹: ȥelus ꝯſiſtit in aīo: vt ſine carnali amore eligāt ſed ſm meritum pſone. De numero pꝫ: ꝛ dic ꝙ vbicūqꝫ duo ex illis ꝯcurrūt ꝓponderāt tertio: vñ ſi ex vna pte eſt auctoritas ꝛ bonus ȥelus ex altera numer⁹, ꝓ priore iudicaẜ: vt. xxiij. di. c. j. ꝛ. xciij. di. miratus. vij. q. j. deniqꝫ. Itē ſi ex vna pte eſt numerus ꝛ auctoritas ꝛ ex altera eſt bon⁹ ȥelus, ꝓ pmo iudicaẜ. ar. xxviij. di. de ſyracuſane. Ibi enī bono ȥelo ꝯdicebāt ꝗ ſignificabāt papꝫ electum hr̄e vxorē ꝛ filios: ſed tñ qꝛ plures erāt ex alia parte ꝛ maioris auctatis ꝯſentit papa illis. Itē ſi numerus ꝛ bon⁹ ȥelus eſt ex vna pte ꝛ ex altera pte auctoritas ſtaẜ pmo. lxv. di. c. j. ꝛ. ij. Hanc diſtinctionē non approbo: qꝛ lꝫ ex vna parte ſit auctoritas ꝛ melior ȥelus ex altera numerus ſtatur ꝓ numero: vt ex̄ de elec. dudū. j. ꝛ extra de ap. ꝯſtitut⁹. niſi numerus eſſet in paruo maior ꝛ auctoritas alioꝝ lōge ꝓcelleret: ꝛ poſſet eo caſu fieri cōpenſatio: vt ex̄ de teſti. in nr̄a. nam vbi eſt par debitū ꝛ diſpar numerus creditoꝝ ſemp numerus pfertur: vt. C. q bo. ce. poſſ. L. vlti. §. j. tūc eni decurreẜ ad dignitatē cū par numerus eſt hincide. ff. de pac. maiorē. Sic dico ad ȥelū decurrendū: cuꝫ par vel ferē par numer⁹ eſt hincide. Sed qđ ſi par eſt ȥelus numer⁹ ꝛ auctoritas hincide? Tūc recurraẜ ad meritū pſone: vt. ℱ. c. pxi. Sed ſi oīa ſunt eq̄lia tūc caſſeẜ vtriuſqꝫ electio ꝛ nou⁹ eligaẜ: vt. lxxix. di. ſi duo. Uel iudex cogat eos ad cōcordiaꝫ. vt inſti. de ſatiſ. tu. §. ſinaūt. Uel res ſorte dirimaẜ vt in matthia: vt. xxj. di. cleros. ꝛ. C. cōia de le. L. vlti. in prin. ꝛ. ff. de iudi. ſed cum ambo. Uel metropolitanus gratificet cui velit: vt ex̄ de paro. c. j. ꝛ ar. ff. ad ſil. L. ij. §. ſi cū oēs. ꝛ. ff. de relig. L. vlti. Uel pferaẜ ille q pus ordinatus eſt: vt. lxxv. di. c. vlti. Uel ſenior pferatur: vt. xxxv. q. vj. c. j. ff. de ſi. inſtru. L. vlti. Uel ille qui pus nolatus eſt: vt in auc. de mona. §. pe. col. j. Uel pferaẜ ille qui nūqꝫ reliquit illi qui ſemp bonus fuit. Uel preferaẜ ille qui diutius militauit in eccleſia: vt. lxj. di. quid ꝓderit. Si autem vtraqꝫ electio eſt vitioſa vtraqꝫ caſſaẜ: vt ex̄ de electio. cōſiderauim⁹.

Si forte. ℭ Caſus. Queſitum fuit a leone ſi duo ad epatuꝫ eligāẜ qs ſit alteri pferēdus? Et rñdet ꝙ iudicio metropolitani pferẜ ille q maiorib⁹ iuuatur meritis ꝛ ſtudijs: ꝛ licet poſſit archiepūs alteꝝ alteri pferre: tñ oib⁹ canonicis inuitis vel plebe non pōt epm dare: ne queꝫ nolūt odiāt ꝛ contemnant.
d ℭ Se diuiſerit. qꝛ nā dis ꝓna ē ad diſſentiendū. ff. de arb. itē ſi vnus. §. vlt. ar. xx. q. iij. ꝓcliu⁹. Et ꝓ ſumit hic canō ꝙ lꝫ diſcordia ſit i electione ꝙ vtraqꝫ ps bono ȥelo moueaẜ: vt. viij. q. j. nec nouū. Sꝫ ꝯ ſ. ea. noſſe. Illud eſt frequēti⁹: hoc aūt raro. xij. qō. j. oīs etas.
e ℭ Judicio. Sꝫ qđ ſi metropolitan⁹ nō vult ipm ꝯſecrare? Uideẜ ꝙ tūc a ſuffraganeis ꝑtēda ſit cōſecratio: vt. lxxxix. di. volumus. ſed meli⁹ eſt ꝙ a ſuperiore petatur: vt. ix. q. iij. nunc vero. ꝛ. viij. q. iij. artaldus. extra de iurepa. c. nullus.
f ℭ Studijs eligentium: qꝛ magis appeẜ iſte ꝗ ille.
g ℭ Ita tñ vt null⁹. q̄ſi dicat ſi timeẜ ſcādalū tūc vtriuſqꝫ electio caſſabiẜ: vt. lxxix. di. ſi duo. tūc eni eſt aliqđ detrahēduꝫ ſeueritati: vt. L. di. vt ꝯſtitueret. Diſtictio. lxiiij.

Electio vtriuſqꝫ electi caſſatur timore ſcādali.

Hinc cōſiderandum. ℭ Hec di. diuidiẜ in tres ptes. In pma ꝓbat ꝙ epūs dꝫ ꝯſecrari in loco vbi mādauerit metropolitan⁹. ſcđa ibi: qꝛ p ambitiōes. tertia ibi: epꝫ. Io. de ſā.
ℭ Caſus. Supra oſtenſum eſt a quibus epi ſint eligendi. Amodo vult oſtendere Gratianus a qbus ſacri ordines ſint cōferendi: ꝛ quo tpe ſint tradēdi: ꝛ in quibus locis patriarche primates archiepi epi ꝛ reliqui ſacerdotes ſint ordinandi. Et durat tractatus vſqꝫ ad. lxxxi. di. vꝫ a quibus ordinentur epi in niceno cōcilio diffinitum eſt. Unde in hac. lxiiij di. docet ꝙ epi ſunt ordinandi ab archiepō cum oibus ſuffraganeis: vel ſaltēꝫ a tribus poſſunt ordinari de mādato archiepi.
h ℭ Hinc conſiderandum. hic depingitur. lxiiij. di. In

preceđenti di. docuit ad quos pertineat epiſcopoꝝ electio: In hac orditur tractatum ſuum vſq; ad.lxxxj. diſtinctionem oſtendēdo a quibus ſacri ordines ſunt diſtribuendi: ⁊ quo tpe ⁊ in quibus locis. A quibus hoc facit in hac diſtinctione. Ex quo tpe hoc facit in.lxxv.di. In quibus locis hoc facit in.lxxx. di. Primo dicit de conſecratione epiſcopoꝝ. Nō. ergo ꝙ electus in epm̄ confirmatus debet cōſecrari a metropolitano cum ſuis ſuffraganeis: vbi etiaʒ metropolitanus ſi adeſſe nō poteſt vel etiam nō vult preſtabit auctoritateʒ hoc faciēdi tribus ad minus alijs omnibꝰ per lr̄as ſuas cōſenſum p̄btentibus. Itē metropolitanus ab omnibus ſuis ſuffraganeis dʒ ꝯſecrari aut ſaltē a tribus.

Elect⁹ confirmatus a quo dʒ cōſecrari.

tus vt dicat eligaris magis idoneū.ar.xxviij.di.poſtquā xxxix.di.petrus.vbi eſt ignotus examinet eum: in conſecratione vero ſemp examinet: vt.xxiij.diſtin. qui epꝰ.

Ordinationes. d ❡ Auctoritate.generali.vt huius capitu.⁊ ſimilium.

e ❡ Aſſenſum. Sed quomodo preſtabūt aſſenſum cum eis forte notus non ſit qui eligitur nec eū viderunt vnquam vel audierunt aliqd de eo: Sed dic ꝙ ſufficit ſi nō contradicant. vel dic ꝙ quē indignum eſſe non nouit quis dignuʒ debet eſtimare ⁊ ei teſtimonium ferre: vt extra de ſcru. in ordi.facie.ex parte.

Epiſcopi. ❡ Caſus. Queſitum fuit in cōcilio a quot epis ſit aliqs ordinandus in epiſcopum: Et rn̄ ꝙ ab omnibus cōprouincialibus epiſcopis: aut a tribus ſaltem p̄ſente metropolitano vel eo mandāte: ita vt illi qui intereſſe nō poſſunt ſuuʒ cōſenſum litteris p̄beant. Poteſtas aūt cōuocandi vel cōfirmandi epiſcopos ſpectat ad metropolitanum. Duo.c.ſequētia plana ſunt.

nitum eſt: in quo ſic legitur.

❡ Ab omnibus comprouincialibus epiſcopi ordinentur.

Epiſcopi ab omnibꝰ qui ſunt in ꝓuincia ſua debent ordinari. Si vo hoc difficile fuerit vel vrgente neceſſitate vel itineris lōgitudine tres epi[a] debent in vnum cōgregari: ita vt ceteroꝝ qui abſentes ſunt cōſenſum lr̄is[b] teneant. Poteſtas[c] ſane vel cōfirmatio pertinebit per ſingulas prouincias ad metropolitanū epiſcopū. ❡ Item Anacletus. ❡ De eodem.

Ordinationes epoꝝ auctoritate[d] apoſtolica ab omnibus qui in eadem ꝓuincia ſunt epis celebrande ſunt: ꝙ ſi omnes ſimul minime cōuenire poterunt aſſenſum[e] tamē prebeant ſuis apicibus vt ab ipſa ordinatione aīo nō deſint. ❡ Ex ꝯcilio auraſico. cap.xx. Palea.

De abiectione ⁊ ambitione eius quem duo p̄ſumpſerūt ordinare epiſcopi in veſtris ꝓuincijs: placuit de p̄ſumptionibus vt ſic vbi cōtigerit duos epos tertium ordinare: ⁊ epi ⁊ auctores dānabuntur: quo cautius ea q̄ ſunt antiquitus ſtatuta ſeruētur. ❡ Item Anitius papa.

❡ Ceteris aſſentientibꝰ cuʒ tribus comprouincialibus ordinetur epiſcopus

Comprouinciales epi (ſi neceſſe fuerit) ceteris conſentiētibus a tribus epis iuſſu[f] archiepi conſecrari pn̄t. ❡ Item Innocētius papa.

❡ Non ordinetur epꝰ extra cōſcientiā metropolitani.

Extra cōſcientiam metropolitani nullus audeat ordinare epm̄: integrū enim eſt iudicium quod plurimoꝝ[g] ſententijs cōfirmatur. Nec vnus epiſcopus preſumat ordinare epiſcopū ne furtiuum[h] beneficiuʒ preſtitum videatur: hoc eni ⁊ ſynodus nicena ꝯſtituit atq; cuſtodiēdo diffiniuit. ❡ Item gelaſius vniuerſis epiſcopis per dardaniam conſtitutis.

✠ ❡ Epꝰ a ſuo metropolitano: ⁊ ipſe ab eiſdem cōſecretur.

✠ 2 Quia per

Comprouinciales epiſco. f ❡ Iuſſu. Sed ſi eccleſia archiepiſcopo vacat: cuius auctoritate hoc facient ⁊ cōuenient: Reſpō apoſtolici vel capli matricis eccleſie. extra de hereti.ad abolendam.⁊ extra de electio.quia diligentia nam ⁊ penes vnuʒ ſtat ius vniuerſitatis xij.qō.ij. non liceat alicui.ff. quod cuiuſq; vniuerſitatis. ſicut. ⁊.lxv. diſtinctio.ſi forte.

Extra conſciētiam. ❡ Caſus. Innocentius duo prohibet in hoc capitu. Primuʒ eſt vt nullus in epiſcopum ordinetur preter conſcientiam metropolitani: qꝛ integrum eſt iudicium ⁊c̄. Secundum eſt vt vnus epiſcopus alium ordinare non preſumat epiſcopum. Et hoc probat auctoritate niceni ſynodi.

a ❡ Tres epi.abſq; metropolitano. extra de tempo.or. c.nec epi. Uel dic ꝙ duo ſufficiunt cum metropolitano ⁊ ſm̄ hoc dic ꝙ hec dictio preter: ibi ponitur incluſiue. ſic.xv.q.vij.felix.argu.ad hoc.ſ.eo.c.ij. Joan.ſed certe ibi non eſt preter: nec littera contradicit. B.

Abſentes pn̄t p lr̄as ꝯſentire.

b ❡ Litteris. Argu.ꝙ in quocūq; cōtractu vel cā conſenſus aliquoꝝ deſideratur nil refert an preſentes conſenſum exprimant: an abſentes per lr̄as cōſentiant ✠: vt c.di.optatum.⁊ eſt arg. de conſenſu abſentium: vt di. lxiij.q̄to.⁊ di.xviij.placuit.⁊ eſt arg.matrimonium cōtrahi inter abſentes: vt.ſ.xxx.q.v.c.nec illud.⁊ extra de conuer.cōiuga.ex parte.ff.de ſpō.l.vlti. nam in cōſenſu nō exigitur verboꝝ ſolēnitas.ff.de ac.⁊ obli. cōſenſu. ſed lʒ ita ſit in cōſecratione ſecus eſt in electione: niſi per ꝓcuratorem fieret electio: vt extra de elec.qꝛ propter. Joā.

✠ Adde ad hoc no. p Bar. in l.ſi qs mihi bōa.ſ. iuſſaʒ.ff.de acq.here.

c ❡ Poteſtas.quo ad confirmandū: nam conſecrare nō poteſt epiſcopuʒ contempto minimo epiſcopo qui in prouincia ſit: nec ille reciperet executionem: nec dico eum plus poſſe hoc caſu q̄ʒ alium epiſcopum. argu.ix. q.iij.c.j.⁊.ij.confirmare autem debet ſtatim vel infirmare ſi ei notus eſt electus etiam ſimplici verbo ⁊ in camera.extra de appella. qua fronte. Sufficit enim ſi eſt no-

Metropolitan⁹ neminē ꝯſēnat cū ſuffraganeū conſecrat.

g ❡ Plurimorum. Nam dicit lex ꝙ per ampliores homines perfecta veritas reuelatur. C.de fideicommiſſis. l.vltima. ⁊ eſt ſimile extra de officio delega. prudentiam.j.reſponſo. in fine.

h ❡ Ne furtiuum. Ideo dicit furtiuū: qꝛ quod ad omnes ſpectat iſti ſurripiunt: nil tamē vnus iure confert. lxvi.di.c.ij.potius ergo hoc dicendo reſpexit ſimilitudinem facti q̄ʒ rei eſſentiam. Lau.

Quia per ambitiones. ❡ Hec eſt ſecunda pars di. in qua probat ꝙ metropolitanus debet a ſuis ſuffraganeis conſecrari ⁊ nō ab alijs: licet littera ſit obſcura ab iſto intellectu non recedatur. Jo.de fan. ✠ 2

❡ Caſus. Ab antiquo fuit ſtatutum vt archiepꝰ cum omnibus ſuffraganeis ſuis ordinaret ⁊ ꝯſecraret ſuos epiſcopos ⁊ ſuffraganei cōſecrarent ſuū archiepm̄. Sed hoc male in dardania ſeruabať: imo archiepus alienos ſuffraganeos ⁊ ſuffraganei epiſcopum alienum conſecrabant. Et ideo Gelaſius monet omnes epiſcopos

per dardaniã vel qualibet prouinciam cõstitutos: vt ab antiqua cõsuetudine non recedãt: ita q nullus archiepiscopus ordinare presumat alterius suffraganeos: ⁊ nulli episcopi cõsecrent archiepiscopum alienũ: ⁊ precipit eis vt regulas veterũ seruent sicut patres nostri fecerunt. Sequẽs ca. eundẽ habet casum cum primo ca. huius distinctio.

a ¶ Ambitiones. i. dissensiones.
b ¶ Illicitas. dimitte quia: ⁊ incipe ibi non pudet.
c ¶ Metropolitanis. in consecrandis episcopis.
d ¶ Episcopis. in metropolitanis cõsecrandis.
e ¶ Antiqtas. No. q cõsuetudo priuilegium inducit. ix. qõ. iij. cõquestus. ⁊ prestatiões que siũt a rusticis tempore acquiruntur. C. de agri. libus. li. xj. argu. 𝔖. x. q. iij. q: ⁊ di. ti. xvij. q. ij. suntius.
f ¶ Vel q impune. ⁊ saltem de facto. Lau.
g ¶ Sinceritatis. q catholicam sinceritatem non obseruãt.
h ¶ Duximus. hic resume q: quasi dicat: q: hoc ⁊ hoc est: ⁊ ideo duxim' ea ⁊c.
i ¶ Meministis. ⁊ ideo debitũ honorẽ eis exhibetis.
k ¶ Et. id est etiaz.
l ¶ Decernẽtes. cõmunem vtilitatem considerantes ⁊ ad scrutinium venientes vos omnes in quam vnanimiter.
m ¶ Statuatis. ⁊ hoc et hoc fieri.
n ¶ Antistites. substituti loco defunctorum sicut vetus ⁊c.
o ¶ Et vicissim. oĩbus modis censeatis: metropolitanum subaudi.
p ¶ Sacrari. a cõprouincialibus episcopis si metropolitan' de hac vita ⁊c. hic est verus intellectus huius littere: nec habet cõtrarium. Alij intelligunt sic q mortuo metropolitano suffraganei possunt interim aliquẽ electum consecrare. secũdum hoc hec dictio sacrari ponitur passiue: ⁊ nõ subauditur ibi metropolitanus: vt. lxv. di. si forte. Sed cõtra. c. distin. quoniã. ibi dicitur q vacãte sede metropolitana nõ debent episcopi ordinari: nec enim ecclesia sustinet semper vicem de-

ambitiones[a] illicitas[b] non pudet quosdã ecclesiarum iura turbare: ac priuilegia q̃ metropolitanis[c] vel prouincialibus episcopis[d] decreuit antiquitas[e] temeraria presumptiõe persuadere: propter qd etiam cõmunionis apostolice desiderãt dissidium tenere: q scilicet ab eius auctoritate diuisi vel q impune[f] proprias vsurpationes exerceãt: non respiciẽtes quia eterno iudici rationẽ tam de catholice sinceritatis[g] iniuria q̃ de traditionum preiudicijs paternarũ nõ sine perpetue sint dãnationis interitu redituri si in hac obstinatione pmanserint: charitatẽ vestram duximus[h] instruẽdam ✠ vt vos omnes in cõmuniõe fratres siue per dardaniã: siue per vnãquamq cõtiguam puinciam constituti: vos qui sub metropolitanis vestris esse meministis[i] et[k] ab eisdẽ substituti decernentes[l] (sicut vetus cõsuetudo reposcit) vnanimiter statuatis[m] antistites[n] et[o] vicissim (si metropolitan' humane cõditionis sorte decesserit) a cõprouincial' b' episcopis (sicut forma trãsmisi) sacrari[p] modis oĩbus censeatis: neq sibi quẽq quod vobis antiqua dispositiõe concessum est patiamini[q] vendicare: quatenus ⁊ inter ipsas aduersantiũ volũtatuz procellas veterũ regulas nullatenus custodire cessetis: sicut persecutionum tempore diuersarũ patres nostros constanter fecisse non dubiũ est.

¶ Item ex concilio Martini pape. ¶ De eodem.

✠ 3 [E]Piscopum oportet[r] maxime quidẽ ab omni cõcilio constitui. Quod si hoc aut pro necessitate aut pro longingtate itineris difficile[s] fuerit ex oibus tres eligantur: vt omniũ presentiuz vel absentium subscriptiones teneantur: ⁊ sic postea ordinatio fiat. ¶ Huius autez rei potestas in omni puincia ad metropolitanum ptinet epz.

¶ Item ex concilio niceno.

¶ Non erit episcopus qui preter metropolitani cõsciẽtiam fuerit ordinatus.

[I]Llud generaliter est clarum: q si quis[t] preter sententiam vel cõsciẽtiam metropolitani fuerit factus episcopus hũc magna synodus diffiniuit episcopũ esse nõ oportere.

¶ Distinctio. lxv.

✠ 1 [C]Omprouincialium[v] episcopoz vniuersi sacr desiderat psensus in ordinatiõe episcopi. Quod si aliqui animositate ducti cõtradicere voluerit obtineat sententia plurimorum. ¶ Vnde in Niceno concilio.

¶ Si ceteris consentientibus ordinationi episcopoz duo vel tres contradicãt ob-

functi episcopi: vt. xij. qõ. ij. si qua. ⁊ extra de prescrip. ca. i. sed illud. c. quoniam. potest intelligi quando ille fuit in mora petendi pallium. Ioan.

q ¶ Patiamini. ⁊ ita resistere pot quis pro iure suo. arg. C. vnde vi. l. i. ff. ad l. aquil. scientiã. §. pe. arg. Vñ versus. Versus.

Cuilibet est hoc licitum sua iura tueri:
Q̃d q3 resisto tibi nõ potes inde qri. xxiij. qõ. vlt. igit cum se. pe. ff. de peti. he. illud. ⁊. lxj. di. nullus.

E ¶ Piscopum. ¶ hec est tertia pars huius di. in qua idẽ dicit qd iam dictuz erat. s. q epũs sine cõsensu archiepi ordinari nõ debet. Io. de fan. ✠ 3

r ¶ Oportet. id est congruũ ⁊ opportunum est. Lau.
s ¶ Difficile. 𝔖. di. lxj. catinensis. ibi vt ĩpossibile ⁊c. Lau. ita sumit h difficile: vt ibi impossibile.

I ¶ Llud generalr. ¶ Casus. Statuitur in hoc. c. q si quis preter cõsciẽtiam metropolitani fuerit ordinat' in epm debet deponi: vl melius ab executione episcopalis officij remoueri.

t ¶ Si quis. 𝔖. dist. pxi. c. ij. ⁊. iij. ⁊. i. q. j. ordinationes. ⁊. q. vlti. quoniã quicquid. §. i. Dist. lxv.

[C]Om prouincialiũ. hec di. di. diuiditur in tres partes. scda ibi si autẽ. tertia ibi his auctoritatibus. Io. de fan. Diuisio. ✠ 1

¶ Casus. Dictũ est supra q cõprouinciales epi debẽt interesse cõsecrationi epi: nũc vero in hac. lxv. di. dicit q si aliq cõtradixerint obtinere debet sñia plurimorũ: ⁊ est pmus articulus huius dis. q̃ qttuor habet articulos: qui per quattuor. §. distinguuntur.

v ¶ Cõprouincialiũ. hic intitulat. lxv. dist. in qua quattuor articuli ponunt. Primus est quid iuris sit in ordinatione episcopi si aliqui episcopi dissentiãt. Secũdus q metropolitanus non debet consecrare episcopum preter conscientiã primatis vbi est primas. Tertius q epũs nõ consecratus in presentia archiepi d3 eũ infra spaciũ

triū menſium viſitare. Quartus eſt ꝙ ſi vnū tm̄ epm̄ cō-tingit in ꝓuincia ſupeſſe inuitare dꝫ vicine ꝓuincie epi-ſcopos ⁊ cū eis cōſecrare cōprouinciales epos: aut ſi ipſe negligit epi cōuenient ipſo cōtradicēte ⁊ conſecrabunt epos. In primo ergo articulo obtinebit ſnia plurimoꝝ.

¶ Si autē. hec eſt ſcda pars diſt. ſm Joan. de fan. ⁊ dicit hic hugo ꝙ generaliter nō ſeruatur quod hic dicitur.

Epiſcopus. Proprijs lr̄is. ſi etiā oēs ꝯdicerent ⁊ vnus cōſentiret nō poteſt ille vnus reuocare conſenſum ſuum. ff. quorū lega. l. j. §. ſi alter contrarium no. ſ. lxiij. di. q̄ꝫto.

tineat ſententia plurimorum.

Sane ſi cōi oium conſenſu rōnabiliter ꝓbato ſꝫ eccleſiaſticā regulā duo vel tres animoſitate[a] ducti p contēptionē cōtradicant[b] obtineat plurimoꝝ ſnia ſacerdotum. ¶ Item ex concilio mar. pape. ¶ De eodem.

Non debet ordiari epus abſqꝫ cōſilio ⁊ pſentia metropolitani epi: adeſſe autē oportet oēs q ſunt in prouincia ſacerdotes: quos p ſuam epl̄am debet metropolitanus cōuocare. Et ſi quidē oēs cōcurrāt bene eſt: ſi autē hoc difficile fuerit plēs cportet[c] cōcurrere: qui aūt nō cōueniūt preſentiā[d] ſui p epl̄as ſuas faciāt ⁊ ſic oiū facto cōſenſu ordinationem epi fieri oportet. Si aūt aliter (pter q̄ a nobis terminatū eſt) fuerit factū: talē ordinationē nihil valere decernimus. ¶ Si autē ſm canones ordinatio epi fuerit facta: ⁊ aliqs cū ſua malicia in aliquo ꝯdixerit: plurimoꝝ cōſenſus obtineat. Item ex conci. antiocheno. ¶ De eodē.

Epiſcopus nō eſt ordinādus ſine ꝯſilio ⁊ preſentia metropolitani epi: cui melius erit ſi ex oī ꝓuincia cōgregent epi: qḋ ſi fieri nō poteſt hi q adeſſe nō poſſunt ꝓprijs litteris cōſenſum ſuū deſignent: ⁊ tūc demū poſt plurimorū epoꝝ ſiue p preſentiā ſiue p litteras cōſenſū ſnia cōſona ordinet: ꝙ ſi aliter q̄ ſtatutū eſt fiat: nihil valere hmōi ordinationē ſciat. ¶ Si vero etiā ſꝫ diffinitas regulas ordinatio celebret: ꝯdicāt autē aliq ꝓpter ꝓprias ⁊ domeſticas ſimultates his contēptis[e] ſnia de eo obtineat plurimorū[f]. Si autem prouinciā primatem habere cōſtiterit: nec etiā metropolitano abſqꝫ cōſcientia eius epiſcopū[g] conſecrare licebit. ¶ Vn̄ Leo papa Anaſtaſio epiſcopo.

¶ Abſqꝫ primatis conſenſu metropolitanus epiſcopum non ordinet.

De pſona aūt cōſecrandi epi ⁊ de cleri plebiſqꝫ conſenſu metropolitanus epus ad fraternitatē[h] tuā referat: quodqꝫ in ꝓuincia bene placuit ſcire te faciat: vt ordinē rite celebrādū tua quoqꝫ cō-

Sane. ¶ Caſus. In niceno cōcilio queſitū fuit ſi in ordinatiōe epi duo vel tres ꝯdicāt pluribꝰ quoꝝ ſnia obtineat? Rn̄det ꝙ plurimorum ſententia obtinebit.

a ¶ Animoſitate. Per hoc patet eos malo ȥelo duci: qꝛ cuncta mala miniſtrat ipetus. de pe. di. ij. iter hec hircū. alr̄s ſecus idē ſi nō animoſitate. xxxj. diſtinctio. nicena.

b ¶ Contradicant. Sed qd ſi archieps ſolus ꝯtradicat nec vult cōſecrare: ⁊ oēs alij volunt: vel ipſe vult ⁊ ipſi nolunt? Dico archiepm̄ preferendū niſi ille malo ȥelo moueretur vel niſi ipſi cauſam diſſenſus aſſignarēt ⁊ ordinabit ipſum cū epis vicine ꝓuincie ſm hug. Tu dic ꝙ ſi archieps cām nō aſſignet ſue ꝯdictiōis ꝓ cōſentiente habet. arg. ff. ſo. ma. dotē extra de his q̄ fiunt a maio. par. c. cū in cūctis. ff. de le. j. filiuſfami. §. diuꝰ. extra de iurepa. paſtoralis. ⁊ vnus omnibus reſiſteret: ſi cauſam aſſignauerit. xxxj. di. nicena. imo ſi non audiretur deponeretur ⁊ ordinator ⁊ ordinatus. lxxj. diſtin. tantis. ⁊ in auten. de ſan. epi. §. ij. colla. ix. Uel dic ꝙ petetur conſecratio a ſuperiore. vt dixi. lxiij. diſt. c. vlti.

Non debet. ¶ Caſus. Queſitū fuit q̄liter debeat fieri ordinatio epi. Et rn̄det ꝙ dꝫ fieri ab oibus cōprouincialibus epis ⁊ metropolitano pn̄te: qui p ſuā epiſtolam cōuocabit oēs cōprouinciales epos: ⁊ ſi oēs intereſſe nō poſſunt ſaltē tres cōuenire debent ceteris pſtantibus cōſenſum per ſuas litteras: ⁊ ſi aliter fiat ordinatio nō valebit. Si vero duo vel tres malicioſe contradicant obtineat ſententia plurimorū. Idem eſt caſus. c. ſequentis.

c ¶ Oportet cōcurrere. duos ad minus. lxvi. di. porro.

d ¶ Preſentiā. Exhibet ergo qs per ſuas litteras tm̄ preſentiā ſuam: ⁊ exonerat ꝓcurator a ſatiſdatione ac ſi preſens eſſet cum litteris de rato. ff. de ꝓcurato. ſi ꝓcuratorē. Argu. contra. de peni. diſt. j. quē penitet. in fine. inſtitu. de auctorita. tuto. §. j. ⁊ ff. de aucto. tuto. obligari. §. pupillus. ſimiliter per legatum repreſentatur ſuperioris auctoritas. xciiij. diſt. c. j. ⁊ extra de ap. cū parati. Lau.

¶ Si vero. hic eſt ſecūdus articulus huius diſt. vbi dicitur ꝙ ſi ꝓuincia primatem habet archiepiſcopus ſine eius cōſcientia epm̄ conſecrare non debet.

e ¶ Cōtēptis. id eſt omiſſis. ff. de nūno. ſi iudex. xi. q. iij. qui reſiſtit. nā neminē debemus cōtēnere.

f ¶ Plurimorū. Regulare eſt ꝙ preiudicet ꝯſenſus maioris partis vt hic dicit: ✝ niſi in caſu. vt extra de reſcrip. paſtoralis. ⁊ in cauſa patronorum. vt extra de iurepatro. quoniā. ⁊ cum examinatur cauſa criminalis epiſcopi. vt vi. qō. iiij. c. j. ⁊. ij. et in re communi. vt ff. communi diui. ſabinus. ⁊ in iudicibus delegatis a pncipe. vt. C. de appella. in offerendis. ⁊ in cauſa liberali. vt. C. de communi ſeruo manu. l. j. §. ij. ⁊ dū quis plus iuris habet in re. vt. C. de donatio. ſancimus. §. ne autem. Itē dū quis facit hoc quod religio requirit vel natura rei. vt inſtitu. de rerum diuiſione. §. religioſum.

g ¶ Epiſcopum. ex quo ergo primatem habet archiepiſcopus ſemper conſulat eum ſuper conſecratione epiſcopi: ⁊ ſi primas forte non vult conſentire dicit. h. cum ſuperiore eſſe agendum argu. viij. queſtio. ij. artaldus. vel forte ex tunc archiepiſcopus poterit conſecrare. In confirmatione autem facienda non dico primatem conſulendum: quia non inuenio expreſſum: nec primas conſulat papam ſuper conſecratione ſui ſuffraganei. vt arg. lxiij. diſtin. cum longe. alias nulla vel modica eſſet auctoritas primaris. Quid iuris primas habet dixi. ſ. xvij. diſtinctio. capitu. j. ⁊c̄.

De perſona. ¶ Caſus. Anaſtaſius patriarcha queſiuit a Leone vtrum archiepiſcopus ſine eius cōſenſu debeat epiſcopum conſecrare? Et rn̄. ꝙ non ſed archiepiſcopus de electione ⁊ conſecratione epiſcopi ſibi debet notificare: ⁊ quod in prouincia factum eſt: vt ſua fraternitas ipſum confirmet ⁊ approbet ſine mora: ne gregibus domini diu deſit cura paſtoralis.

h ¶ Fraternitatem tuam. o anaſtaſi patriarcha.

✝ ¶ Concor. l. nominatio-nū. C. de decu. li. x. ⁊ l. nulli. cū ſequētibꝰ. ff. qḋ cuiuſqꝫ vni.

Metropolitanꝰ ⁊ ſui ſuffraganei ſi diſſentiāt in cōſecratione epi qs pferetur.

Preſentari dicit qs p litteras.

a ¶ Confirmet.ſ.xvj.q.vij.nullus omnino.
b ¶ More.ſic.ij.q.j.ſicut.⁊ ex̄ de ſen.⁊ re iud.iurgãtiuz. imo ⁊ vbi pena eſt imponenda nulla mora debet interuenire.de pe.diſtin.j.adam. Argu.contra.xj.q.iij.cum apud negocia.ergo cum celeritate expedienda ſunt.

Placet. ¶ Caſus. hoc.c.duas hʒ partes.in prima di. ꝙ archieps inconſulto pmate non dʒ epm ꝯſecrare. in ſcda dicit ꝙ ſi archieps abeſt ex pcepto pmatis tres epi poſſunt epm ordinare. ſecunda pars incipit ibi:ſi autem.
c ¶ In quocunqȝ. dum tñ honeſto:nã dicit lex ꝙ cum di. q dam ſunt alijs pferẽdi intelligendũ eſt ſi ſint honeſti.ff.de mune.⁊ hono. vt gradatim.ff.de recep.arbi. ſi cũ dies.§.ſi arbit.
d ¶ Si aũt neceſſitas fuerit.i.ſi archieps nõ ẽ in puincia.

Mos antiqu⁹. ¶ Caſus. Di. in hoc.c.ꝙ ſm antiquam ꝯſuetudinẽ honor ppri⁹ reſeruetur p ſuas puincias alexãdrino ptriarche q ſimilis ẽ romano. Idem di. de antiocheno ⁊ alijs ptriarchis. In ſeq.c.di. ꝙ honor ppri⁹ deferat hieroſolymitano ptriarche:ita ꝙ nõ fiat preiudicium metropolitano.
e ¶ Mos antiqu⁹. Argu.pro conſuetudine ſeruãda: vt.ix. q.iij.conqueſtus.
f ¶ Et pentapoli. regio eſt.
g ¶ Parilis.i.ſilis in qbuſdã:qr vterqȝ deponit epos.Uel dic romano.i.cõſtantinopolitano.ſic ponitur.xxiiij.q.ij.ſane.pfertur.hec eni ſubeſt pape ſicut ali:.ix.q.iij.cuncta.⁊.xxiiij.q.j.quotiens.
h ¶ Eccleſie.ſ.diſtin.xcix.ecce.

Firmet[a] auctoritas:que rectis diſpoſitionibus nihil more[b] aut difficultatis debebit afferre: ne gregibus domini dui deſit cura paſtorum.

¶ Item ex cõcilio carthaginen.iiij. ¶ De eodem.

Placet oĩbus vt inconſulto primate cuiuſlibȝ puincie tam facile nemo pſumat lȝ cũ multis in quocũqȝ[c] loco ſine eius(vt dictũ eſt)pcepto epiſcopum ordinare. ¶ Si aũt neceſſitas[d] fuerit tres epiſcopi in quocũqȝ loco ſint cuȝ primatis precepto ordinare debent epiſcopum.

¶ Item ex concilio niceno. ¶ Unicuiqȝ eccleſie pprius honor obſeruetur.

Mos antiquus[e] pduret in egypto vel libya ⁊ pẽtapoli[f]:vt alexandrinus eps horꝫ omniũ habeat poteſtatẽ:qm̃ qdeȝ ⁊ romano epo parilis[g] eſt mos. Similiter aũt apud antiochiã ⁊ ceteras puincias honor ſuus vnicuiqȝ ſeruet eccleſie[h]. ¶ Item ex eodẽ. ¶ De eodem.

Quoniã mos antiquus obtinuit ⁊ vetuſta traditio:vt helie[i] (ideſt hieroſolymoruȝ epo) honor deferat: habeat ꝯſequenter honorẽ manẽte[k] tñ metropolitane ciuitati] honore pprio. ¶ Qui vero a cõprouincialibus ſuis cum metropolitani licentia fuerit ordinatus infra ꝯſtituta tẽpora eius ſe repñtet conſpectibus.

¶ Unde in terraconẽſi conſilio legitur. ¶ De eodem.

Si quis in metropolitana ciuitate eps non fuerit[l] ordinatus poſteaqȝ ſuſcepta bñdictione per metropolitani lr̃as honorem fuerit adeptus epi:id optimuȝ eſſe decernimus vt poſtmodum ſtatuto tpe (ideſt impletis[m] duobus[n] mẽſibus) ſe metropolitani ſui pſentet aſpectib⁹: vt ab illo monitis eccleſiaſticis iſtructus plenius qd obſeruare debeat recognoſcat. Qð ſi forte hoc iplere neglexerit in ſynodo increpatus a fratribus corrigatur: ⁊ ſi forte[o] infirmitate aliq̃ ne hoc impleat fuerit ipeditus hoc ſuis lr̃is metropolitano indicare pcuret. ¶ His auctoritatibus datur intelligi ꝙ epi a cõprouincialibus ſuis debeant ordinari. Sed querit:ſi in puincia plurimi epi fuerint: ⁊ cõtigerit forte vnum remanere epiſcopũ quid fieri debeat ille qr ſolus eſt ordinare non põt epiſcopũ: cõprouinciales eni non hʒ cũ qb⁹ epm cõſecrare valeat. ¶ Cũ ergo tal neceſſitas fuerit qd faciẽduȝ ſit in ſardicẽſi cõcilio diffinit: in quo ſic ſtatutum legitur.

¶ Si forte vnus tantum in prouincia remanſerit epiſcopus ad conſecrationem epiſcopi de vicina prouincia epiſcopi conuocentur.

Si forte[p] i puicia vnũ

¶ Qui vero. ¶ Caſus. hic eſt tertius articulus:vbi di. ꝙ eps conſecratus de metropolitani licentia abſente tamen eius ſe conſpectui preſentet infra tres menſes.

Si quis. ¶ Caſus. Di. in hoc.c.ꝙ ſi eps in ſede metropolitana nõ fuerit ordinat⁹ ifra tres mẽſes a tpe ordiatiõis ꝯſpectui metropolitani ſe repñtet:vt ab illo doceat qd debeat obſeruare: qð ſi negligat eps in ſynodo corrigat:ſi venire nõ poteſt hoc ſuis lr̃is ſtudeat indicare.
l ¶ Non fuerit. vbi eni vult metropolitan⁹ ibi ordinãdus eſt epiſcopus:vt.lj. di.qui in aliquo.
m ¶ Impletis. Sic ergo eps cõſecratus pter ꝯſciam metropolitani ei⁹ ꝯſpectui dʒ pñtari infra tres mẽſes:vt.ſ̄.di.lxiij. cũ lõge.ſed ordiati a papa debẽt ſe pñtare ꝯſpectui ei⁹ ſingulis annis.xciij.diſtinc.iuxta ſanctorum. — Epi inſcio metropolitano ꝯſecrati qd facere debẽt.
n ¶ Duob⁹.ſ̄.diſt.lxiij.cũ longe.ꝯ ſed poti⁹ ꝯſonat.qr ibi ⁊ hic infra tertiũ mẽſem hoc facit.
o ¶ Et ſi forte infirmitate.ſile.ſ̄.diſtin. xviij.eps ad ſynodũ.v.q.iij.c.j.vbi de hoc tractaui.⁊.ff.de lega.j.ſi grege.§.ſi.idẽ eſt in alijs impedimentis: ⁊ hoc ponitur gr̃a exempli.
¶ His auctoritatibus. hec ẽ tertia ps hui⁹ di. Joã.de ſan.
¶ Caſus. Supra dictuȝ eſt ꝙ epi a cõprouincialib⁹ epis debent ordinari: ſed nunc queritur qd fieri debeat ſi tantuȝ vnus eps in puincia remanſerit ceteris defunctis. Et de hoc qd fieri debeat in ſequen.c.dicetur.

Quoniam. i ¶ Ut helie. helia vocata eſt ciuitas hieroſolyma ab helio ꝗſtore:q ſitum ciuitatis mutauit:cũ pmo dicta fuit ſalẽ:poſtea hiebus poſtea ſalomonia a ſalomone:nunc dicta eſt hieroſolyma a hierion quod eſt ſacra:⁊ ſalomõ quaſi ſacra ciuitas ſalomonis.
k ¶ Manente. vt nõ minuatur ab eo:electio enim epiſcoporum ad ſolum metropolitanuȝ eſt referenda:ſed conſecratio nõ debet fieri ſine noticia primatis.

Si forte. ¶ Caſus. Queſitum fuit in concilio ſardicenſi:ſi contingat ꝙ omnes epi prouincie ſint defuncti preter vnũ:⁊ aliquis velit in epm promoueri ſiue ordinari a quibus ſit ordinandus. Et rñdet ꝙ ille ſuperſtes dʒ epos vicine puincie cõuocare ⁊ cum ipſis ordinet. Si aũt hoc negligat facere:populi conueniãt epiſcopos vicine prouincie:⁊ illum ſolum epiſcopuȝ qui in puincia remanſit ipſi epi citabunt vt veniat. Si vero non venerit ipſi nihilominus eum ordinabunt.
p ¶ Si forte. hoc.c.ſemper ad hoc conſueuit induci ꝙ

vniuerſitas fiet in vno:vt.ff.quod cuiuſq; vniuerſi.l. ſicut. imo potius in contrarium poteſt induci: cum iſte ſolus nõ poſſit id quod vniuerſitas potuit.vnde di co ꝙ vniuerſitas perijt:cum redigitur ad vnum caput. ar.ff.de leg.i.ſi grege.Unde ſatis dici põt ꝙ ſi oẽs delin quent in eligẽdo p̄ter vnũ ꝙ ille ſolus nõ poteſt eligere: cũ nõ cõſiſtit in eo ius vniuerſitatis.✝Jo. qđ credo falſum: vt ff.qđ cuiuſ. vniuer. ſicut municipij .in fi.⁊ ex̄ de electi.bone memorie.ij.Unde di co ꝙ ſi oẽs peccent p̄ter vnum ꝙ ille ſo lus põt eligere p iu ra ſupius poſita.B.

✝ Addẽ de hac ma te. glo. in c.p ingſi tionẽ. ⁊ q̃ ibi not.in addi.in. de electio.

a Supſtes .⁊ ita ius vniuerſitatis de uoluit ad vnũ. iſti. de leg.§.ſi grex.ff qđ cuiuſq; vniuer. ſic §.in decurionibus. Sꝫ quis dabit iſtis epis expenſas: Eccle ſia que vacat.ar.iij. q.iij.uenturis.⁊.x.q. iij.cauendũ.⁊.xij. q. ij.charitatẽ. ſi eſt te nuis comedent de ſuo:vt ex̄ de vi.⁊ ho neſta.cle. cuꝫ ab oĩ.

b Cõuocet. Sed nũquid tenenẽ illi cõuenire ad cõuoca tionem illius: Te nenẽ qdem:⁊ niſi ve nirent peccarent.ar. xj.q.j.ſicut enim.ar. di.xc.pcipimus.⁊ de bent tunc cogi ab ip ſorum p̄lato vel pa. pa.h.dicit ꝙ ab iſto cõpelli põt auctoꝛita te hui⁹ canonis: nã nũq; par in parem hꝫ imperiũ: vt.ij.q. vi.placuit.ij.⁊. vj.q. iiij.capitu.ij.

Par i pa rem nũq; imperiuꝫ habet.

b Cõuocet.arg.ꝙ vacante eccleſia clici põt vicinos epos cõ uocare: vt. vij. que ſtio.j. pontifices.

c Neglexerit. Ar. ꝙ ſi ſbditi negligũt facere que debent ea debeant ſuppleri a maiori vel per ſe vel per alium:⁊ ecõuerſo.argu.ix.q.iij.cum ſimus.arg. lxxiij.di.volumus.viij.q.iij.artaldus✝.

✝ Addẽ ĝ no.i ad. di.c.volu mus.i gl. clerus.J. lxxxix.di. Preſumi tur i mul tis contra tacentem.

d Populi.Large ſumitur hic populus: qꝛ cauſa cõ munis eſt:⁊ ita non eſt contra.ix.q.iij cum ſimus.

e Tacuerit.hic tacẽs,p cõtumace habeẽ:alibi,p fugiẽte vt.xliij. di.ſit rector.alibi pro ꝯdicente:vt.ff.de,pcura.ſi iuſſu.§.inuitus.lxxxvi.di.tanta. alibi pro cõſentiente. liij.di.ſi ſeru⁹.ff.de interro.actione.de etate.§.q tacuit. alibi,p neutro.ff.de regu.iur.qui tacet. Diſtinctio.lxvj.

tantum contigerit remanere epm: ſupſtes[a] eps cõuocet[b] epos vicine ,puincie ⁊ cũ eis ordinet comprouinciales ſi bi epos:quod ſi facere negle xerit[c] populi[d] cõueniant epi ſcopos ,puincie vicine: ⁊ illi prius cõmoneant epiſcopuꝫ qui in eadem ,puincia cõmo ratur: ⁊ oſtendant quõ po puli petant ſibi rectorem ⁊ doceant iuſtum eſſe vt ve niat ipſe ⁊ cum eis ordinet epiſcopum:⁊ ſi litteris ,puen tus tacuerit[e] ⁊ diſſimulaue rit nihilq; reſcripſerit : tunc ſatiſfaciendũ eſt populis vt cõueniant ex vicina ,puincia ⁊ epiſcopum ordinent.

Diſtinctio, lxvj.

Rchiep̄s.[?] hec diſt. diuiditur in duas partes.ſecunda ibi: de epiſcopis. Jo.de fan. Caſus. Supra in duabus ,primis di. dictũ eſt de ordinationibus epoꝝ: nũc ve ro dicit Gratianus de ordinatione archi epoꝝ.in hac.lxvj.di. in qua dĩ ꝙ debꝫ ab omnibus epis ,pui cie ordinari.⁊ repe tit de ordinatione epiſcoporum.

f Archiepus.hic depingiẽ.lxvj.diſt.in qua oſtendit magr̃ duo.ſ.qui debeant i tereſſe in cõſecratio ne metropolitani qꝛ omnes ſuffraganei: ⁊ ꝙ nullus debeat cõ ſecrari in epꝫ a pau cioribus q̃ a trib⁹. Dicit ergo hug. hoc referre inter cõſecra tionem epi ⁊ archi epi:qꝛ in cõſecratio ne archiepi omnes epi intererũt niſi eẽt vrgentiſſima neceſ ſitas.Jn cõſecratio ne epi etiam ſi non ſit grauis: dum tñ aliqua ſit neceſſitas ſufficit per lr̃as ꝯſen tire.lj. diſtin. c.ſi.

ARCHIEPISCOPVS

Rchiep̄us[f] autẽ ab oĩ bus ſue ,p uincie epi ſcopis debꝫ ordinari.

Unde Anitius papa ait.

Ab omnibus ſuffraga neis ſuis archieps ordineẽ.

Archiepiſcopus[g] ab[b] omnibus ſue ,puincie epiſcopis ordineẽ. Hoc aũt qđ de archiepiſcopi ordina tione preceptũ eſt vt omnes ſuffraganei eũ ordinẽt nulla tenus liceat imutari: qꝛ ille q p̄eſt ab oĩbus epis qbus pre eſt dꝫ cõſtitui. Siaũt aliter p̄ſumptũ fuerit viribus care re nõ dubiũ eſt: qꝛ irrita[i] erit ſec⁹ acta ordinatio archiepi.

De epis nõ ordinãdis a paucioꝛib⁹ q̃ a tribus[h] epis Anaclet⁹ papa ſcribit dicẽs.

Rchiepiſcop⁹ ab omnibus. Caſus. Anitius papa ſtatuit in hoc c.vt archiepiſcopus ordinetur ab omni bus epis ſue ,puin cie nec debet hoc mu tari:qꝛ qui omnib⁹ epis debet preeſſe: dꝫ ab omnibus appro bari ⁊ conſtitui: qđ ſi aliter factuꝫ fuerit irritũ erit. Sequens §.patet.in quo dicit ꝙ eps debet ordinari ſaltẽ a tribus epis.

g Archieps. Ar.ꝙ ſi eligitur abbas ali cuius monaſterij q preeſt alijs monaſte rijs : omnes abba tes illoꝛum mona ſterioꝛum debent conſentire ⁊ electioni intereſſe.

h Ab omnibus. Argumẽ. quod omnes tangit ab omnibus debet approbari:vt. viij.q.j.licet. C. de aucto. p̄ſtan.l.vlti.⁊ liiij.diſtin.capitu.j.

i Jrrita.quo ad officij executionem.

De epis. hec eſt ſcđa ps hui⁹ di.in q̃ agiẽ:vt i rubro.

k De epis q̃ a tribus.Sed quare tres epiſcopi debent intereſſe: qꝛ in tribus eſt fidei fundamentum : quam puris ⁊ ſimplicibus verbis confiteri tenentur.xxiij.di. ſtin.qui epiſcopus.⁊.xxiij.diſtin.quando.

Porro. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab anacleto vtrū epũs poſſet ordinari a paucioribus q̃ a trib⁹ epis. Et rndet ꝙ nõ: ⁊ hoc exemplo iacobi hieroſolymitani archiepi qui fuit ordinatus a tribus. ſ. a petro iacobo ⁊ ioãne. Et in hoc dederũt formam ſuis ſucceſſoribus vt ad minus a trib⁹ epiſcopis ceteris cõſentientibus conſecretur epiſcopus.

a ¶ Archiepiſcop⁹. ſ. xxj. diſti. cleros. cõtra. Sed matthias fuit primus ordinatus in clericum: iſte p̄mus in archiep̄z.

b ¶ Nuncupatus. q: filius fuit ſororis matris domini: vel q: fuit ei ſimilis preſus in perſona: vel q: mater fuit filia fratris ioſeph qui putabatur pater domini. xxvij. q. ij. cõiunx.

c ¶ Ordinat⁹. i. ad certi loci admiſtrationem electus: vel ordinatus ſimpl'r. Sed nõne omnes apoſtoli erant epi? Uidetur ꝙ ſic: q: petro primo fuit dat⁹ pontificatus: ⁊ omnes alij fuerunt pari poteſtate prediti: vt. xxj. diſt. in nouo. Item epi ſucceſſerũt in locum apoſtolorum: vt. lxviij. diſti. quorum. ergo apoſtoli fuerunt epiſcopi. Item legitur de iuda ꝙ epiſcopatuz eius accipiat alter. Ad hoc dicunt quidam ꝙ omnes apoſtoli erãt ſimplices ſacerdotes ⁊ tñ conſecrare poterãt: nã moyſes ſimplex ſacerdos erat ⁊ tamen cõſecrauit aaron: vt xxj. diſti. §. j. nec tũc differentia erat iter epiſcopum ⁊ ſacerdotem: vt. xcv. di. olim. Uel dic ꝙ tantum viſibili vnctione hi tres conſecrauerunt eum: ſed prius erat inuiſibiliter vnctus a domino. Uel dic ꝙ nõ ordinauerunt eum: ſed tñ formã ordinandi alijs oſtẽderunt. Uel dic ꝙ non in epiſcopum ſed in archiepm eum ordinauerunt. Uel dic ordinauerunt. i. intronizauerunt eum ad adminiſtrationem certi loci: prius enim erat epiſcopus ſine titulo.

P orro ⁊ hieroſolymitanus primus archiepiſcopus[a] beatus iacobus qui iuſtus dicebatur: ⁊ ſm carnẽ frater domini nuncupatus[b] eſt: a petro iacobo ⁊ ioanne apoſtolis eſt ordinatus[c]: ſucceſſoribus ſuis formam dantibus vz vt min⁹ q̃ a tribus epis reliquiſq; oib⁹ aſſenſuz prebentibus nullatenus epiſcopus ordinetur: ⁊ cõmuni voto ordinatio celebretur.

¶ Diſtinctio.lxvij.

P Reſbyteri[d] vo ⁊ corepi ab vno epiſcopo ordinari pñt. Unde anaclet[e]. ¶ Sacerdotes ab vno epiſcopo poſſunt ordinari.

R Eliqui ſacerdotes a proprio ordinentur epiſcopo: ita vt ciues[e] ⁊ alij ſacerdotes[f] aſſenſum prebeant ⁊ ieiunantes[g] ordinationem celebrent: ſimiliter ⁊ diaconi[h] ordinentur. Ceteroꝝ autẽ graduum diſtributioni triuz[i] veracium teſtimonium cum epiſcopi approbatione ſufficere poteſt. Item in hiſpalenſi concil'. legitur. ¶ De eodẽ.

E Piſcop⁹ ſacerdotib⁹ ac miſtris ſolus[k] honorem dare põt: ſolus auferre[l] nõ põt. ¶ Diſtinctio.lxviij.

d ¶ Preſbyteri. hic depingitur. lxvij. di. oſtenſo ꝙ epiſcopus non poteſt ordinari niſi a pluribus: oſtendit hic ꝙ reliqui ſacerdotes ⁊ clerici ordinari poſſunt ab vno ſolo epiſcopo. In ordinatione tamen ſacerdotum ⁊ diaconorum alij ſacerdotes et ciues aſſenſum debent p̄ſtare: in reliquoruz ordinatione ſufficit teſtimonium triuz.

Reliqui. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ reliqui ſacerdotes ⁊ diaconi a proprio epiſcopo ſunt ordinandi: ita ꝙ ciues ⁊ alij ſacerdotes conſentiant: ita ꝙ ordinatio a ieiunantibus fiat. In ordinatione vero ceteroꝝ ſufficiunt tres teſtes ⁊ epiſcopi approbatio. Quod ſequitur planum eſt.

e ¶ Ut ciues. quibus debent preeſſe.

f ¶ Sacerdotes. qbus debet aſſociari: vel de quorũ collegio ẽ. Uel de clericis maioris eccleſie dicit: ſine quorum conſenſu epiſcopus clicos ordinare nõ debet: vt dixi. xxiiij. diſtin. epiſcopus.

g ¶ Ieiunantes. taz ordinantes q̃ ordinati: vt. ī. de conſecra. diſtin. v. vt epiſcopi. ſ. diſtin. lxxv. quod a patribus.

h ¶ Diaconi. nam eccleſie precipue cõmittuntur preſbyteris ⁊ diaconibus. xij. q. ij. diaconi.

i ¶ Trium. ſ. i. queſtio. j. placuit vt de ordinatione. verſi. multorum. contra. Sed ibi multi poſſunt dici tres. inſtitu. de iure perſo. §. vlti. ſ. diſtinctio. xxiij. epiſcopus. contra. ſ. diſtinctio. xxiij. lector. contra. Sed hoc de notis intelligit: illud de ignotis. Uel h cũ occulte ordinat ⁊ ſine ſolẽnitate: illud cũ publice ⁊c. — Tres dicũt multi

Diſtinctio. lxvij.

Preſbyteri. Hec di. diuiditur in duas partes. ſecundã ibi: epiſcopus. Jo. de ſan.

¶ Caſus Expedito tractatu de ordinatione epiſcopoꝝ ⁊ archiepiſcoporuz: nunc in hac. lxvij. di. oſtendit gratianus a quibus preſbyteri corepi: ⁊ reliqui clerici ſint ordinãdi. Et dicit Decretum.

Epiſcopus ⁊c. Hec eſt ſecunda pars diſtin. ⁊ habes hoc. xv. q. vij. c. j. Joan. de ſan.

k ¶ Solus. ideſt ſine alijs epiſcopis poteſt ordinare aliquos: ſed ſine alijs epiſcopis non poteſt deponere: vt. xv. queſtio. vij. felix. non autem excluduntur clerici: quia nec ſine illis poteſt beneficia conferre: niſi hoc habeat ex conſuetudine: vt extra de his que fiunt a maiori par. capitu. ea noſcitur. — Eps ſol⁹ bñficia cõferre non põt ceſſante conſuetudine.

l ¶ Auferre. ſ. xxj. queſtio. iij. epiſcopus. ⁊. xv. queſtio. vij. capitu. vltimo.

Diſtinctio. lxviij.

Q Ueritur. ¶ Hec di. diuidit̃ in quattuor partes. In quaꝝ prima q̃ritur ſi aliq̃s fuerit ordinatus ab eo de quo dubitatur an eſſet ep̄s: vtrū debeat iterū ordinari. ꝛ primo ꝓbatur ꝙ nō ſupficialiter. ſcd̄a ibi: inter ep̄os. tertia ibi: hi vero. quarta ibi: qḋ autē. Joan. de fan.

¶ Caſus. Sup̄ oſtēdit Gratia. de ordinatiōe eoꝝ q̄s cōſtat eſſe ep̄os. In hac vo lxviij. di. q̃rit̃ an illi ſint reconſecrandi q ordinant̃ ab illis q̄s nō ꝯſtat eſſe ep̄os. Et ꝑmo ꝓbat ꝙ nō ſūt recōſecrandi q ordinant̃ ab illis q̄s cōſtat nō eſſe ep̄os. poſtea ꝓbat ꝯ. tandem dat ſolutionem. ꝯ. in. §. quod ergo.

a ¶ Querit̃. hic depingit̃. lxviij. di. in q̄ magr̄ oſtēdit qḋ iuris ſit de clericis qui ordinant̃ ab eis q̄s nō cōſtat eſſe ep̄os: ꝛ q̄ differētia ſit inter ep̄os ꝛ corep̄os: ꝛ q̄re corep̄i receſſerūt ab aula dn̄i. q̄rto oſtendit qui ſucceſſerunt in loco apoſtolorū.

S Icut. ¶ Caſus. Joānes archiep̄s rauēne de duobus q̄ſiuit. Primo vtrū ſacerdotes ſemel cōſecrati eſſent iterū cōſecrandi? Et r̄ndet ꝙ nō: ſicut nō ſunt rebaptiçandi. Scd̄o vtrū illi q cū leui culpa ſunt ordinati p̄ſbyteri debeant deponi? Et r̄ndet ꝙ nō: ſed eis debet penitentia imponi.

b ¶ Sicut. hoc. c. nō facit ad ꝓpoſitū grãni: q2 hoc. c. loq̄t̃ de illis qui ſunt ordinati a talibus quos ꝯſtat eſſe ep̄os: ꝛ illud cōtra qḋ ſequit̃ ſĩr male inducit̃: q2 nullo modo eſt ꝯ̃rium: ꝛ ita ſuperficialis eſt argumentatio magiſtri.

c ¶ Cōſecratus. j. q. j. ſi qs ꝯfugerit. ꝯ. i. q. vij. daibertū. ꝯ ibi di ꝙ ordinat⁹ male vel baptiçat⁹ iteꝝ ordinat̃. Sed illud verū eſt cum extra formā eccleſie eſt ordinatus vel baptiçat⁹: al's ſec⁹. de ꝯſe. di. iiij. oſtendit̃. ver. ſi. ꝛ. c. quō.

d ¶ Cum leui culpa. dicūt quidā veniali. ar. xxv. di. §. criminis. Alij leui. i. mortali p̄eunte tñ nō permanēte: nā peccauit ſed penituit: ſed q2 poſt talē culpā ſe pmiſit ꝓmoueri: aliā culpam ꝯ̃xit cū qua ꝓmotus eſt de qua h̄ loquit̃. Tu dic ꝙ ꝓmoueri pōt cū culpa exiſtēte ꝛ manēte mortali: dū tñ leui. De hm̄ōi culpis collige exēpla. v. q. iiij. in loco. xxj. q. iiij. c. vlt. xviij. di. c. vlti. de ꝯſe. di. ij. relatū. Sed hic no. ꝙ oēs ꝯcordātie iſte de ꝓmotis loquū

Ordinat⁹ ſemel an poſſit iteꝝ ordinari.

tur: ſed ſi enorme pctm̄ tacuiſſet ſecus eſſet: vt. l. di. ex penitentibus. Jo. niſi eſſet occultum peccatum. vt extra de tempo. ordi. queſitum. niſi in homicidio: vt ibi. Bar.

¶ Econtra. ¶ Caſus. Modo vult probare contrarium: ſcilicet ꝙ ſunt reconſecrandi.

P Reſbyteri q̄s. ¶ Caſus. Quidam duꝫ putarent̃ ep̄i quoſdam p̄ſbyteros ordinarūt: ſed poſtea dubitabatur vtrum fuerunt ep̄i in veritate aut non: vnde fuit queſitum a Grego. vtrum illi ſint iterū a proprio ep̄o ordinandi ꝛ cōſecrandi. Et r̄ndet̃ ꝙ ſic: ex quo. ſ. dubitabatur: ſi tñ ſint bone vite ꝛ eruditi in miniſterio chriſti ꝛ in lege diuina.

e ¶ Qui ordinant̃. vera littera eſt ordinant. ad hoc facit. iij. q. iiij. omnes quos.

f ¶ Et cōſecrentur. hic in dubio poti⁹ preſumit̃ non ordinatus q̄ꝫ ordinat⁹. ſimiliter in dubio p̄ſumit̃ potius nō baptiçatus q̄ꝫ baptiçatus: vt de ꝯſe. di. iiij. paruulos. ꝛ in dubio potius p̄ſumit̃ eccleſia nō cōſecrata q̄ꝫ cōſecrata: vt de cōſe. diſt. j. ſolēnitates. Sed cū ita p̄ſumit̃ in his ſacr̄is: quare in ſacr̄o m̄rimonij potius preſumit̃ ꝓ ipſo q̄ꝫ contra ip̄m: vt. xxxiij. q. j. ſi quis acceperit. R̄n. ſine oī periculo eſt ſi ſacr̄a illa iterent̃: ſed periculum eſſet ſi iudicaretur nō eſſe m̄rimonium vbi eſt. Item quare non creditur hic verbo illius qui ſe dicit ordinatum ſicut credit̃ ei q ſe dicit baptiçatum: vt de conſe. di. iiij. placuit. ꝛ. c. de infantibus? Reſpon. q2 ſola fides confert alicui ſacramentū baptiſmi: vt extra de preſby. non bapti. c. ij. ſed ſola fides nō dat ordinem. ad hoc facit. i. q. j. §. ecce cum honoris. Item licet in viuo preſumatur aliquis potius nō baptiçatus: tamen in mortuo preſumitur potius baptiçatus: vt de conſe. di. iiij. ſi eos. ſupple vt ſuffragia eccleſie ei proficiant. xiij. q. ij. non eſtimemus. ꝛ. c. anime.

¶ Quod ergo. Soluit Gratianus ꝯ̃rietatem p̄dictam dicens ꝙ illud. c. ſicut. intelligit̃ de eo quem cōſtabat eē ep̄m: ꝛ ideo nō deberet reordinari ordinatus ab eo. Illud aūt. c. preſbyteri intelligit̃ de eo quem nō conſtabat fuiſſe ep̄m: ꝛ ideo ab eo ordinati reordinantur: qui ſi prius nō fuerint ordinati in ſcd̄a ordinatione vere re-

Q Uerit̃[a] de illis qui ordinant̃ ab his q̄s nō ꝯſtat fuiſſe ep̄os: an ſint iterū cōſecrandi an nō. ¶ Quod vero cōſecrandi nō ſint: probatur auctoritate Greg. qui ſcribens Joanni rauennati archiepiſcopo ait.

¶ Semel conſecratus iterum conſecrari non debet.

S Icut[b] ſemel baptizat⁹ iterum baptizari non dꝫ: ſic ꝛ ſemel cōſecratus[c] iterum cōſecrari non pōt. Sed ſi quis cū leui[d] culpa ad ſacerdotium venerit, ꝓ culpa penitentia debet indici: ꝛ tñ ordo ſeruet̃. ¶ Ecōtra idē greg. teſtat̃ ſcribens cuidam ep̄o.

¶ De p̄ſbyteris qui ordinantur ab eis quos conſtat epiſcopos non fuiſſe.

P Reſbyteri quos repperiſti ſi incogniti fuerint viri illi qui ordinant̃[e] ꝛ dubiū eſt eos ep̄os fuiſſe: aut qui eos ordinauerūt ſi bone actionis viriq̄ꝫ catholici ſint ꝛ ipſi preſbyteri in miniſterio xp̄i dei ſancta lege edocti ab ep̄o ſuo bn̄dictionem p̄ſbyterat⁹ ſuſcipiāt ꝛ ꝯſecrent̃[f] ſic ꝛ miſterio ſacro fungant̃. ¶ Qḋ ergo

conſecratus in eodeȝ ordine iterꝫ conſecrari ꝓhibetur: de eo intelligẽdum eſt q̄ conſecratus eſt ab illo quẽ certuȝ erat conſecrãdi ius habere. Qui aũt ab illo conſecratur quẽ non cõſtat ius ꝯſecrandi habuiſſe iteruȝ conſecrãdus eſt: q̄ꝛ ſi ille conſecrandi ius non habuerit iſte ex olei effuſione nil cõſecrationis accepit: ⁊ q̄ꝛ in ipſo ordine ꝯſecratus nõ erat: nũc quaſi p̄muȝ ad cõſecrationem veniẽs ab ep̄o ſacerdotalẽ bñdictioneȝ ⁊ conſecrationẽ cõſequitur. Si aũt ius conſecrandi habuerit: in p̄ma vnctiõe ꝯſecutus eſt cõſecrationẽ. In ſecũda vero nõ reiterat̃[a] cõſecratio ſed ſola vnctio: ſicut de q̄ dubiũ eſt an ſit baptizat⁹ vel non debeat baptizari. Nõ ſi prius baptizatus nõ fuerat: conſeq̄tur gratiã baptiſmi: ſi aũt baptizatus erat nihil accipit in ſecunda vnctiõe: nec pertinet hoc ad reiterationẽ baptiſmi: ſed ad cautelã ſalutis: hoc etiã de eccleſijs cõſecrandis ſilr̃ obſeruãduȝ eſt. Unde in niceno ꝯcilio legit̃.

Non debet iterum cõſecrari eccleſia ſemel ꝯſecrata.

Eccleſijs[b] ſemel cõſecratis deo nõ iterũ dȝ cõſecratio adhiberi: niſi aut ab igne exuſte aut ſanguinis effuſione aut cuiuſcũq̄ ſemine[c] fuerint pollute. Quia ſicut infans a qualicũq̄ ſacerdote in noĩe patris ⁊ filij et ſpũſſancti ſemel baptizat⁹ nõ dȝ iterũ baptizari: ita nec locus deo dedicatus eſt iteruȝ cõſecrãdus: niſi ꝓpter eas[d] cauſas quas ſupius noĩauimus: ſi tñ fidẽ ſancte trinitatis tenuerũt qui eas conſecrauerũt. Inter ep̄os[e] autem ⁊ corep̄os hec eſt differẽtia q̄ ep̄i nõ niſi in ciuitatibus corep̄i ⁊ in vicis ordinari poſſunt: ep̄i formatas[f] tribuunt lr̃as corep̄i nõ niſi cõmendaticias[g] ⁊ pacificas dare valent: ep̄i ius conſecrãdi habent corep̄i tantum minores ordines tribuũt: leuiticam[h] auteȝ ⁊ ſacerdotalẽ benedictioneȝ nõ valẽt p̄ſtare. De his ita ſcribit Leo epiſcopus omnibus epiſcopis.

In quibus corepiſcopi ab epiſcopis differãt.

Quãuis corepiſcopis ⁊ preſbyteris plurima[i] cũ epiſcopis miniſteriorum cõmunis ſit diſpẽſatio: quedã tamen ſibi ꝓhibita nouerint: ſicut eſt preſbyterorũ diaconoꝝ ⁊ virginum conſecratio: conſtitutio altaris ac bñdictio vel vnctio: ſiquidem nec erigere[k] altaria: nec eccleſias conſecrare eis licituȝ eſt: nec per impoſitionem manuum fidelibus[l] baptizatis

tiplunt ordines: ſi vero in p̄ma ordinatiõe ordines receperũt in ſc̄da nihil recipiũt niſi ſolã vnctionẽ. Et hoc ꝓbat ad inſtar baptiſmi. Et idẽ dicit eẽ faciẽdũ de eccleſijs.

a Non reiterat̃. hec ſolutio eſt canonica. dixit tñ. G. q̄ ſi millies ordinat̃ p̄ſbyter tot preſbyterales ordines recipit q̄ recipit ſacerdotia. idem dicit de baptiſmo: aliter enim quõ fieret iniuria ſacr̃o. vt. ĩ. de cõſe. di. iiij. oſtẽdit. vel quõ diceret̃ q̄s bis baptiçari. vt. ſ. de cõſe. di. iiij. qui bis. ⁊. c. eos. Itẽ cuȝ dicatur accedat verbuȝ ad elemẽtum ⁊c̃. j. q. j. detrahe. ergo quotiens dicũtur verba illa ⁊ apponitur elemẽtũ fit nouum ſacr̃m. Nam ⁊ ſepi⁹ ſumit aliq̄s corpus chriſti ⁊ ſepi⁹ excõicatur aliq̄s: ⁊ ex pluribus cauſis aliq̄s poſſidet reȝ aliquã. vt. ff. de acquirẽ. poſ. poſſideri. §. ex pluribus. Sed certe ſecũdum hoc ſi cẽties aliquis ꝯtraheret cum aliqua tot eẽnt matrimonia: qđ falſuȝ eſt. xxxj. q. j. quõ. Itẽ poſſet ſm̃ hoc deponi ab vno ſacerdotio ⁊ retinere aliud. Dicas ergo q̄ nõ iteratur niſi vnctio exterior: ⁊ ſicut ſecũda manumiſſio nihil adijcit prime. vt. C. de manumiſ. vindi. l. ij. ſic in ſacramento. Ultima opinio verior eſt.

Eccleſijs. Caſus. Queſitum eſt in niceno cõcilio vtrum eccleſie ſemel conſecrate ſint iterũ reconſecrande? Rñdetur q̄ nõ: ſi in forma eccleſie ſint ꝯſecrate: niſi alicuius ſemine vel ſanguinis effuſiõe ſint pollute vel cõbuſte. Nam ſicut ſemel baptiçatus nõ dȝ iterum bapiçari: ſic locus in forma eccleſie cõſecratus non debet iterum conſecrari niſi propter ſupradictas cauſas.

b Eccleſijs. Quid iuris ſit de hac materia notaui. de conſecratio. diſtinctio. j. eccleſijs.

c Semine. fornicario: nam dicit. G. q̄ etiam in eccleſia vir vxori tenetur debitum reddere: ſed male. argumen. ff. de ſolutio. quod dicimus.

d Propter eas. adde aliũ caſum. de ꝯſe. di. j. ſi motũ.

Inter epiſcopos. hec eſt ſecunda pars di. in qua ponit differentiam inter ep̄os ⁊ corepiſcopos. Io. de fan.

Caſus. In hoc. §. aſſignat Gratianus differẽtiaȝ triplicem inter epiſcopos ⁊ corep̄os: q̄ꝛ epiſcopi ponũtur tantũ in ciuitatibus corepiſcopi in vicis: ep̄i formatas tribuũt litteras corepiſcopi cõmendaticias ſiue pacificas tm̃. Iteȝ epiſcopi conferũt ſacros ordines corepiſcopi tm̃ minores.

e Inter epiſcopos. Ponit tres differẽtias iter epiſcopos ⁊ corep̄os. Iſti autẽ corepiſcopi aliquid habebant ſupra preſbyteros: ſȝ non bene determinat quid.

Corepiſcopi aliquid habebãt vltra p̄ſbyteros.

f Formatas. Formate ſiue dimiſſorie dicũtur lr̃e quibus quis eximitur a iuriſditiõe ſui epiſcopi que olim cuȝ ſolẽnitate magna fiebant. vt. lxxiij. di. c. j. Cõmendaticie ſiue pacifice dicuntur q̄ dantur clerico viatori: quib⁹ cõmendatur vt pacifice poſſit exequi officium ſuũ. Et lȝ gratianus dicat q̄ corep̄i dare tales poterãt: illud nõ credo ſed ſolus ep̄s. vt de cõſe. di. v. nõ oportet. lxxj. di. extraneo. Cȝ archidiacon⁹ eas dare non poſſit. habes extra de offi. archidia. ſignificaſti.

Formate ſiue dimiſſorie.

g Cõmendaticias. Arg. cõtra. lxxj. di. extraneo.

h Leuiticam. nec ſubdiaconalẽ niſi tãtum lectoratum. vt. j. lxxi. diſt. ca. j. in fi. Sed. G. fuit decept⁹ ex. c. ſeq. vbi nõ dicitur niſi de duobus ordinibus tm̃.

Quamuis. Caſus. In hoc. c. x. enumerant̃ que pertinẽt ad officium ep̄oꝝ que corepiſcopi ſibi vſurpare nõ debent: licet multa ſint cõmunia corepiſcoporum ⁊ preſbyterorum cum epiſcopis.

i Plurima. quo ad minores ordines cõferendos ⁊ quo ad predicationem quo ad confectionem: ita tamen q̄ non poſſit conferre niſi lectoratum ⁊ inferiores oſtiariatum ⁊ pſalmiſtatum.

k Erigere. in eccl'ia ꝯſecrata: naȝ ante conſecrationeȝ: lȝ p̄ſbyteris ꝯſtituere altaria ſed poſt non niſi de ꝯſenſu ep̄i: quod ſi fecerit deponat̃. Arg. ĩ. de conſe. di. j. nullus preſbyter. hec expoſitio eſt illius verbi cõſtitutio altaris.

Altaria ante conſecrationeȝ erigi p̃nt.

l Fidelibus baptiçatis. Hug. intelligit litteram ſic: baptiçatis ſcilicet extra eccleſiam: ⁊ redeuntib⁹ ad eam.

vt de cõſecra.diſt.iiij.ab antiqua. quod poſtea ſequit de hereticis intelligit in eccleſia baptiçatis. Uel dic ꝙ idem reperit in ſequẽ.lr̃a. Alij intelligũt de inſolẽter baptiçatis in neceſſitate a patre vel a matre.xxx.q.j.ad limina. quibus poſtea eṗs in cõfirmatione debet ea cõferre que collata eis non fuerũt.vt hic.z.j.q.j.§. ecce.ſequẽs vero littera intelligit de baptiçatis nõ in neceſſitate: z ita non repetit idem.

a ℭ Hereticis. ℑ. de cõſe.diſt.iiij. q̃uis.

b ℭ Nec publice.qḋ ſolus eṗs põt.I.diſ. in capite.niſi in neceſſitate.vt.xxvj.qõ. vj.c.vlti.z.c.j.

ℭ Si vero. hec eſt tertia pars diſt.in q̃ probat ꝙ corepi receſſerunt ab aula. Joan.de fan.

ℭ Caſus. Dicit in hoc.§.ꝙ corepi epõrũ officia vſurpabãt z ideo ordo eoꝝ eſt hodie extirpatus.

c ℭ Uñ damaſus. Sed tñ hunc nicolaus eſt ſecutus. z ſic eſt ℑ.I.di.ſtudeat ſed iam tpe nicolai aboleuerat cõſtitutio damaſi: vel fuerunt prohibiti non quin eſſent: ſed ne eſſent vt prius.

Corepiſcopi.

ℭ Caus. Que ſitũ fuit a damaſo papa: quare ordo corepõrũ ſit hodie prohibitus? Et rñdet,ꝑpter duas rationes. Prima eſt: q2 ſibi l. probe vſurpabãt officia epiſcopoꝝ. Scḋa eſt: q2 tantũ duos fuiſſe ordines legitur inter diſcipulos chriſti ſ.duodecim apoſtolorum.z lxxij.diſcipuloꝝ.z cum non poſſit ratio reddi vnde iſte tertius ordo proceſſerit: ideo merito extirpari debet. Et illud quod poſtea ſequitur eſt pars.c.vt dicit hug. Alij tamen dicunt ꝙ eſt.§. Caſus patet per ſeq.

d ℭ Unde.ideſt ex qua cauſa.

e ℭ Proceſſerit.quo ad talem preſumptionem.

Corepi an fuerint ab aplis inſtituti.

f ℭ Ignoramus. Sed nõne per totũ orbem fuerũt corepiſcopi: ergo preſumendum eſt ꝙ fuerunt ab apoſtolis vel concilijs inſtituti.vt.xij.diſt.illa. Sed hic non negat illos ab aplis inſtitutos: ſed cauſam inſtitutionis ignorat. Et eſt hic arg.ꝙ a quocunq3 auctore aliquid ſit inſtitutum z quantumcunq3 diu obtentum ſi non ſubeſt cauſa vel ſi oneroſum eſt extirpandum eſt.vt.xij.diſtinctio.omnia.ℑ.de conſecra.diſtin.j.placuit.x.qõ.j.hanc. z.lxiij.diſtin.§.verum.extra de cenſi.peruenit.

g ℭ Et quod rationẽ.inſtitutionis.Et eſt ar.pro ratione reddenda.vt extra de cenſi.peruenit.z.C.de codicillis. l.penul.ff.ſolu.matrimo.dotem.

ℭ Quod autem. hec eſt quarta pars diſtin.in qua probat ꝙ filij eccleſie poſſunt fieri patres.ſ.poſſunt fieri epiſcopi loco apoſtolorum. Joan.de fan.

---

vel cõuerſis hereticis[a] paracletũ ſpiritũ ſanctũ tradere: nec chriſma ꝓficere: nec chriſmate baptiȝatoꝝ frontes ſignare: nec publice[b] quidẽ in miſſa quẽꝗ̃ penitentẽ recõciliare: nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. ℭ Hec oĩa illicita ſunt coꝛ epĩs: qui ad exẽplũ z formã.lxxij.diſcipuloꝝ eſſe noſcunt: vel presbyteris q eandẽ geſtãt figurã: qm̃ quãꝗ̃ cõſecrationem habent pontificatus tamen apicẽ non habent. ℭ Si vero propter inſolentiaȝ ſuam qua officia epõꝛuȝ ſibi vſurpant ab eccleſia ꝓhibiti ſunt. Unde[c] damaſus papa ait.

ℭ Ordo corepiſcoporum a ſacra ſede reprobatur.

Corepi tam ab hac ſacra ſede ꝗ̃ ab epĩs totius orbis ꝓhibiti ſunt. Nimis eniȝ eoꝝ inſtitutio improba eſt z praua: q2 z ſi de ſũmo ſacerdotij miniſterio aliquid preſumant: oĩ tñ auctoritate carẽt. Nã nõ amplius ꝗ̃ duos ordines inter diſcipulos dñi eſſe cognouimus.i. xij. apoſtoloꝝ z ſeptuaginta duoꝛuȝ diſciputoꝝ: vnde[d] iſte tertius proceſſerit[e] ignoramus[f]: z qḋ rõne[g] caret extirpare neceſſe eſt. ℭ Quod aũt epiſcopi nõ ſint qui minus ꝗ̃ a tribus ſũt ordinati epĩſcopis oĩbus patet: ꝓhibitũ eſt eniȝ a ſanctis patribus: vt qui ab vno vel a duobus ſunt ordinati epiſcopis non nominent epĩ: ſi eniȝ nomẽ[h] nõ habent qualiter officium habebunt.

ℭ Item Urba. papa.

ℭ Apoſtolorum in eccleſia locum epiſcopi tenent.

Quoꝝ[i] vices in eccleſia habeãt epiſcopi: z qs eis hãc dignitatẽ dare debeat Aug. oſtẽdit ingens: Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: patres miſſi ſunt apoſtoli: pro aplĩs filij nati ſunt z cõſtituti epĩ: hodie enim epiſcopi qui ſunt ꝑ vniuerſum mũdũ: vñ nati ſunt ipſa eccleſia[k] pr̃es[l] illos appellat: ipſa illos genuit[m]: z ipſa illos[n] cõſtituit in ſedibus patrũ. Nõ ergo te putes deſertã: q2 nõ vides paulũ: nõ vides petrũ: q2 non vides illos per[o] quos nata[p] es: de ꝓle tua creuit tibi pr̃nitas: ꝓ pr̃ibus tuis nati ſunt tibi filij cõſtitues eos ꝓncipes ſuper oẽm terrã: filios genuit eccleſia cõſtituit eos ꝓ patrib[9] ſuis principes ſuper oẽm terraȝ.

ℭ Diſtinctio.lxix.

---

h ℭ Nomẽ nõ habent. Argumentũ: Si re priueris nec nomẽ habere mereris.xxxij.q.iiij.dicat in ſi.C.de ſtr.a nullo.arg.lxxxvj.di.fratre.xvj.q.j.ſi cupis.

Quoꝛuȝ vices.

ℭ Caus. Que ſitũ fuit ab vrbano quorũ locũ epiſcopi hodie teneant in eccleſia: z quoꝛuȝ vice fungãtur? Et rñdet ꝙ locũ tenent apoſtoloꝝ z eoꝛuȝ vice funguntur. Et hoc probat auctoritate Auguſtini dicẽtis: Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij z c. que auctoritas durat vſq3 ad finem.

i ℭ Quoꝝ vices. ℑ. xij.qõ.j.videntes.ℑ. diſt.xxj.in nouo.

k ℭ Eccleſia.ergo.z eccleſia mater z filia. Item eccleſia qñq3 dicitur vxor.z.vij.qõ. j.ſicut.z.xxj.qõ.ij.ſicut.quandoq3 mater.xij.qõ.ij.qui abſtulerit. quandoq3 dicitur filia. vt de conſe.diſt.j.eccleſia. nam catholicoꝝ collectio que ẽ eccleſia per epiſcopoꝝ predicationes3 generatur. vt.xxxij.q.iiij. recurrat. Ite3 eccleſia etiã dicitur locus vbi deum timentes veniã poſtulant.in auc.vt lice.ma.z auie.§.quia vero.coll.viij.

l ℭ Patres.quia eam protegunt z defendunt.

m ℭ Genuit.per baptiſmum.z ita eccleſie filius datur ei curator: quod etiam lex dicit.ff.de tuto.z cura.datis ab his.I.his qui.dic vt notatur.xij.q.j.c.vlti.

n ℭ Illos. In hoc comparatur pati epiſcopus z eccleſia filio.q2 ſicut filius non poteſt ſine auctoritate patris litigare.vt.C.de bonis que lib.l.vlti.ſic eccleſia ſine auctoritate prelati.vt extra de iudi.cauſam.z.xvj.queſtio.j.monachi. Item ſicut filius non conuenitur ſed pater nomine filij.vt.C.de bo.mater.I.j.C.de anna.exceptio.I.j. ſic ipſe prelatus eſt conueniendus non eccleſia: niſi negocia eccleſie diſtincta ſint a negocijs prelati: vt extra de reſcrip.capitu.edoceri.

o ℭ Per quos. Per eos pullulauit z creuit cum nulla eſſet tunc temporis.

p ℭ Nata es. ideſt augmentata. Diſtinctio.lxix.

Eccl[ia] mr z filia

Pſa. iiij.

Eṗs [z] eccl[ia] [c]o[mpa]ratur

T Onſura. ¶ Hec di. diuidit i tres ptes. ſcda ibi: lectoris. tertia ibi: ſili modo. Jo. de ſan. ¶ Caſus. Hic intitulat. lxix. di. in q̃ oñdit q nõ ſolũ epi pñt ɔferre minores ordies: ſed ẽt abbates in pprijs mõaſterijs pñt cõferre lectoratũ: qb9 abbatibus ab epo man9 ipoſitio fcã eſt.

e ¶ Monaſterio. ſed ⁊ monachos alterius monaſterij poteſt ordinare ſi inuitatus fuit. ix. q. ij. lugdunenſis.
f ¶ Impoſitio. que nõ eſt niſi bñdictio: vt. j. q. j. man9.
g ¶ Scdm morẽ. de q̃ habes. xij. q. ij. alienatiões. nec hoc poſtulabit a ſuperiore: nã ſufficit ſemel a iure cõcedi. ff. de condi. inſti. l. que ſub cõditione. §. ſi.

a ¶ Tõſura vo. In hac. lxix. di. tractat de collatiõe minoꝝ ordinũ vſq ad lectoratũ. Et noie tonſure accipe hic tres minores ordines pſalmiſtatũ oſtiariatũ ⁊ lectoratum: ⁊ hoc lz abbati tantũ in ſuo monaſterio. exorciſtaz tñ facere vel acolythuz non licet. ff. eo. c. vlti. Joan.

Q Uoniaz videmus. ¶ hoc c. diuidit i duas ptes. In pma pte. phibet ne aliqs ſup pulpito in ecclia vel monaſterio legat epſaz vel lectionẽ niſi prio fuerit ordinatus ⁊ ſi tõſurã habeat ad moduz clici. In ſcda pte di q abbates ⁊ ſacerdotes qb9 ab epo man9 imponit iuxta morẽ pficiendoꝝ abbatũ cõferre pñt i ſuis monaſterijs lectoratuz. Idẽ licebat quõdaz corepis. Et no. q legere epſaz ptinet ad ſubdiaconuz: legere lectiões ad lectorez pertinet.
b ¶ Tonſuraz. i. coronã: nã aliã tõſurã poſſet femina dare.
¶ Lectoris. hec eſt ſcda ps huius diſti.
c ¶ Lectoris. vel ẽt oſtiarij: nõ aũt exorciſte vel acolythi faciẽdi ius hz lz ſit ar. ɔ ex̃ de ordi. ab epo ɔ refig. epi. c. j. ſz ⁊ ſi abbas ex priuilegio hẽat vt oẽs miores ɔferat bñ põt. Sz nũ qd hodie abbas põt ɔferre iſtos ordies? Credo q ſic: ſi tñ man9 ei eſt ipoſita. ex̃ de eta. ⁊ q̃li. or. cũ ɔtingat Jo. Ego nõ credo q poſſint cõferre tales ordines abbates niſi lectoratũ: vt videt dicere hoc. c. ⁊ decre. cum cõtingat. Si aũt eſſet ſacerdos abbas poſſet etiam cõferre pſalmiſtatũ: vt. xxiij. di. pſalmiſta. qꝛ pſalmiſtatũ dat ſimplex ſacerdos: vt. xxiij. di. pſalmiſta.
d ¶ Manus ipoſitione. ſ. xxiij. di. ſubdiaconus. cõtra.

T Onſura[a] vero clerici de manu abbatis ſuſcipi põt: ſi eidem abbati manus ipoſitio ab epiſcopo facta noſcatur. Unde in. vij. ſynodo legitur.

¶ Abbates quibus ab epiſcopis manus imponitur aliquos tonſurare poſſunt.

Q Uoniã videmus multos ſine manus ipoſitiõe a paruula etate tonſurã[b] clerici accipiẽtes: nondũq ab epo manus ipoſitiõe pcepta ſup ambone irregulariter in collecta legẽtes: precipimus ãmodo id minime fieri: idipſum quoq obſeruanduz eſt etiã inter monachos. ¶ Lectoris[c] autẽ manus[d] ipoſitione licentia eſt vnicuiq abbati in pprio monaſterio[e] ſolũmodo faciẽdi: ſi dũtaxat abbati manus ipoſitio[f] facta noſcatur ab epiſcopo ſz morẽ[g] pficiendoꝝ abbatum: dũ conſtet illum eſſe preſbyteꝝ. ¶ Simili modo ſm antiquam conſuetudinẽ corepiſcopum preceptione[h] oportet epiſcopi pmouere lectores. Item ex concil. laodicenſi.

¶ Non exorcizent qui ab epiſcopo prouecti non ſunt.

N On oportet exorcizare[i] eos qui nec duz ab epis ſuis ſunt promoti[k] neq in eccleſijs neq in domib9[l].

¶ Diſtinctio. lxx.

S B epis[m] alterius[n] ciuitatis cleric9 ordinari nõ poterit nec etiaz a proprio[o] abſolute ordinandus eſt: abſoluta enim ordinatio

¶ Sili mõ. hec eſt tertia pars diſtin.
h ¶ Preceptiõe. generali. ar. xvj. q. j. cũctis. lxiij. di. ordinationes. ⁊. lxxv. diſtinctio. ordinationes.

N On oportet. ¶ Caſus. Di hic q nõ debẽt exorciſare in eccliſijs vel in domib9 puatoꝝ qui nõ ſunt ab epis cõſecrati. Et nota q vnũ vel duo neq ſuperabundant.
i ¶ Exorciſare. i. legere exorciſmos.
k ¶ Promoti. ad ordinem exorciſte.
l ¶ In domib9. i. eccleſijs non ſacratis. Superfluũt duo neq. Jo.

Diſtinctio. lxx.

S B epis ¶ Caſus. Suponſuz eſt q clici ſũt a pprio epo ordinãdi: nunc aũt vult oſtendere Gratianus q nullus eps dz ordinare clericũ alteri9 ſine ei9 licẽtia: qd oſtẽdit. ff. lxxj. diſt. Et oñdit q nullus dz ordinari ſine titulo: ⁊ ſi ordinet irrita erit tal ordĩatio q̃ ad executionem: qd oñdit in hac. lxx. di. in. c. j. ⁊. ij.
m ¶ Ab epis. hic depingit. lxx. di. qꝛ dixerat pſbyteros ⁊ reliqs clicos ab epo debere ordinari: inde ſũpta occaſione oſtẽdit q null9 ordinãdus eſt ſine titulo. i. ſine eccleſia vel eccleſiaſtico bñficio: ⁊ ſi fuerit ordinat9 debet deponi tam in iniuriam ordinantis q̃ ordinati: qꝛ permiſit ſe ſic pmoueri. xvj. q. vij. decernimus. xxj. q. ij. c. j. ſed qm̃ epi hanc penã nullã reputabant: hodie puiſum eſt vt remaneant promoti: ⁊ eps vel etiam eius ſucceſſor eis puideat. ex̃ de preben. eps. extra eo. ti. cum ſcdm.
n ¶ Alterius. hoc exequitur in diſtin. ſequen.
o ¶ A proprio. hoc exequitur in iſta diſtin. ⁊c.

Ordinat9 ſine titulo deponi debet.

in chalcedonenſi concilio ꝓhibetur: ⁊ vacuā habere manus impoſitionem precipitur: in quo ſic ſtatutum eſt.

¶ Nullus ordinandus eſt

Neminē[a] (abſolute.) abſolute[b] ordinari iubemus preſbyterū neqꝫ diaconū nec quēlibet in eccleſiaſtica ordinatione cōſtitutum: niſi manifeſte in eccleſia ſue ciuitatis[c] ſiue poſſeſſionis[d] aut in martyrio[e] aut in monaſterio hic qui ordinaꝛ mereatur ordinationis publice vocabulū: eos aūt qui abſolute ordinantur decreuit ſancta ſynodus vacuam[f] habere manus impoſitionē: ⁊ nullū tale factū valere ad iniuriā[g] ipſius qui eum ordinauit.

Item ex concilio vrbani habito placentie. ¶ Irrita ſit ordinatio ſine titulo facta.

Sanctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur. ¶ Et in qua eccleſia quilibet intitulatus eſt in ea ꝑpetuo[h] ꝑſeueret. ¶ Dino autem in duabus[i] aliquē intitulari nō liceat: ſed vnuſquiſqꝫ in qua intitulatus eſt in ea tantum canonicus habeatur: licet enim epi diſpoſitione vnus diuerſis[k] preeſſe poſſit eccleſijs: canonicus tamen prebendarius niſi vni eccleſie in qua cōſcriptus eſt eſſe nō debet. ¶ Si q̄ tn̄ capelle ſunt q̄ ſuis redditibus clericos ſuſtentare nō pn̄t: earum cura[l] ac diſpoſitio ꝓpoſito[m] maioris eccleſie cui capelle ſubdite eē videnꝛ īmineat: ⁊ tā de poſſeſſionibus[n] q̄ꝫ de eccleſiaſticis capellaꝝ officijs.

Neminem. ¶ Caſus. Statutum fuit in niceno cōcilio vt nullus epūs ordinet aliquem clericum ſine certo titulo alicuius eccleſie in ciuitate vel extra ciuitatem: ⁊ ſi ordinauerit aliquem clericum ſine titulo in opprobrium ordinantis officij executione carebit.

a ¶ Neminē. etiaꝫ in minoribus ordinibus nō debet ordinari. arg.xij.q.j. videntes.xxxij.di. ſi q vero.cuꝫ eni habeat officium in eccleſia: ergo ⁊ beneficiuꝫ dꝫ habere.ex̄ de preben. dilectus.extra de fil. preſbyte.ꝓpoſuit.ne dicatur mendicat in plateis īfelix clīcus: vt.xciij.di.diaconi.

b ¶ Abſolute. ideſt ſine titulo.

c ¶ Ciuitatis. hoc ideo dixit: qꝛ potius eſt ꝑſentandus clericus qui eſt de ciuitate q̄ꝫ extraneus: vt j.di.pxi. hortamur. C.de epiſco. ⁊ cleri. in eccleſijs.

d ¶ Siue poſſeſſionis.i.ſi ordinaꝛ ad titulū patrimonij ſui: vt ex̄ de preben.c. tuis. vel hoc ideo dicit: qꝛ potius ſunt illi clerici inſtituendi de quorum bonis eſt fundata eccleſia: vt extra de reſcrip.cum adeo.

e ¶ In martyrio. vbi ſunt reliquie martyrum: vel loqtur de regulari eccleſia. Colligiꝛ etiam hic ex eo qđ dicit ſiue poſſeſſionis.arg.ꝙ ſi quis hꝫ patrimonium ſufficiens ordinari poteſt ſine titulo.ex̄ de prebē.epiſcopus.

f ¶ Uacuam. quoad executionem.

g ¶ Ad iniuriā. ⁊ etiam ſuū delictum: qꝛ ſe ſic permiſit ꝓmoueri: alſ alterius odio nō debet alius pregrauari C.de inoffi.teſtamē.ſi quis in ſuo.extra de his que fiunt a maio.par.capitu.c.queſiuit.in ſi.

Sanctoꝝ. ¶ Caſus. In hoc.c.quinqꝫ per ꝯciliuꝫ vrbani ſtatuunꝛ. Primū eſt vt ordinatio ſine titulo facta irrita habeatur. Scd̄m eſt vt clericus ꝑpetuo perſeueret in eccleſia in qua eſt intitulatus. Tertium eſt vt clericus nō intituleꝛ in duabus eccleſijs: qꝛ lꝫ ex diſpēſatione epi clericus poſſit duabus eccleſijs ꝑſidere: canonicus tamē prebēdarius in duabus eccleſijs eſſe nō poteſt. Quartum eſt vt prepoſitus maioris eccleſie curam habeat de eccleſijs pauperibus que clericos ſuos ſuſtentare nō poſſunt. Quintum eſt vt preter nouem prefationes decima dicatur que incipit: equum ⁊ ſalutare.

h ¶ Perpetuo.i.dum viuit ✠.ff.de ſo.l.j. filius enim non debet eſſe temporalis nec heres.ff. de adop. queſitum. ⁊ inſtitu.de here.inſti.§.heres.

✠ ¶ Addō qđ ꝓprie dicaꝛ ꝑpetuuꝫ ⁊ qđ eternum. not. in l. cū debere colūnam ff.de ſerui. vt.predi.

i ¶ In duabus. Qui enim titulū hꝫ in vna eccleſia: ſi recepit ſcđam eccleſiam vel ꝑbendam ꝓ titulo perdit ꝑmam: vt extra de conceſ.ꝑben.⁊ ec.nō va.lr̄as ſed ſi recipit ipſam quaſi bn̄ficium ⁊ quaſi cōmendatam ſiue ſtipendium tunc ſecus: ⁊ tunc nō eſt canonicus ſcđe prebende nec cum eis pōt eligere. Si q̄ras quare canon iſte ꝑmittit epo diſpenſare in eccleſijs ⁊ nō in ꝑbendis. Dico ꝙ eque pōt diſpenſare in prebendis ſicut in eccleſijs: dūmodo ſint de eodē epatu. Eſt ergo hec veritas ꝙ de iure cōi nō pōt quis habere plures eccleſias vel prebendas in eodē epatu vel in diuerſis: niſi in caſibꝰ notatis. xxj. q.j.in ſūma. Sed nunqđ hodie beneficiū huius canonis eſt ſublatum epis ꝑ illam nouā ꝯſtōneꝫ de multa.in ti. de ꝑben. ex eo ꝙ dꝛ ibi ꝑ ſe.apo.poterit diſpenſari? Dico ꝙ nō: ſed tm̄ vaga ⁊ indiſcreta diſpenſatio eſt ablata ab eis nō ꝓbabilis: ſicut per remotionē appellationis nō remoueꝛ neceſſaria appellatio vel ꝓbabilis. ex̄ de ap.paſtoralis. ſic cuꝫ dn̄s ꝓhibuit iurare non ꝓhibuit iuramentū neceſſariuꝫ ſed temerariū: vt.xxij.q.j.c.ita.ſic cū dn̄s ꝓhibuit vxoreꝫ ſepari a viro intelligendū eſt tm̄ de illa ſepatione q̄ ſit ſine rōne: vt.xxxiij.qō.ij. quos deus. Si obijcias ꝙ puniꝛ epūs q ꝑmittit ipſum hīe prius ſtipēdium vt ibidem dꝛ: vt ex̄ de ꝑben.qꝛ intantū. de cle. nō reſi.qꝛ nonnulli.ergo diſpēſare non poteſt. Non ſequitur: qꝛ epūs punitur qui ordinat clericū concubinaꝝ: vt.lj.di.q in aliquo.⁊ tn̄ cū ipſo diſpenſare pōt: ſed ideo punitur: qꝛ indiſcrete diſpenſat. Si obijcis ꝙ dꝛ ibi per ſe.apo.ergo nō poteſt ꝑ alium: Nō ſequiꝛ: qꝛ eodē modo decretū dicit ꝙ ordinatiōes epoꝝ faciende ſunt auctoritate apo.lxiiij.di. ordinationes. ⁊ tn̄ ꝓpria auctoritate fieri pn̄t: ſic etiā alibi dꝛ ꝙ qlibet preſbyter poteſt ⁊ dꝫ baptiçare vel celebrare de licentia epi: vt.xvj.q.j.cūctis.⁊ tn̄ ſuo iure pōt baptiçare: ſed ideo dicit hoc ꝙ eius auctoritate ſaltē generali debeat fieri diſpēſatio. Uel dic ꝙ tūc ſolus papa diſpenſat cū quis diuerſa bn̄ficia in diuerſis epatibus vult habere ꝓpter repugnantiā que ex hoc ꝓueniret: qꝛ nemo duobus dn̄is poteſt ſeruire: vt.xxj.q.j.c.j. Io. hec gloſa nihil valet: qꝛ papa tm̄ diſpenſat circa plures eccleſias habētes curā aīaꝝ ⁊ plures dignitates: vt expſſe dicit decre.de multa: ſꝫ circa plura bn̄ficia ſimplicia nō dꝛ epo diſpēſare ꝓhibituꝫ.

Epi hodie ſint bn̄ſ plu ten ſare

i ¶ In duabus. Nec iure ciuili quis in duobus collegijs poteſt cōnumerari.ff.de col.l.j.§.j.nec duas militias habere. C.qui mili.nō poſ.l.v.§.in poſterum. nec duos honores.ff.ad munici.libertus.§.preſcriptio.

k ¶ Diuerſis. nō conuentualibus: cum enim nec canonicus in diuerſis cōuentualibus eſſe poſſit: ergo multo magis nec prelatus: ita ꝙ ſit in eis canonicus.

l ¶ Cura.xij.q.ij.bone rei. Lau.

m ¶ Prepoſito.i.epo qui eſt ordinator in cūctis: vt in cōtrario hic ſignato.xxv.di.c.j. Uel dic ꝓpoſito.i. archidiacono.ar.ex̄ de ver.ſig.q̄ꝫuis. ⁊ ſic nec illud erit ꝯtrariū.

n ¶ Tam de poſſeſſionibus. Argumentū pro capel. vt decime debite maiori eccleſie ſic cōmunicentur illis. Ar. contra.xij.q.j.videntes.j.q.j.capi.j.

Clericus īfelix eſuri in plateis. Clicus ciuitatenſis eſt ex̄ neo ꝑſferēdus.

a ¶ Prouideat.vt dentur vni:vel ſimul vniátur.vt.x. q.iij.vnio.de cóſe.di.j.c.ij.⁊ extra de preben.expoſuiſti.
b ¶ Nouem.de conſe.di.j.inuenimus. Diſtinctio.lxxj.

De clericis. ¶ Caſus. hic ponitur.lxxj.diſt. in qua oſtédit Gratianus ꝙ clericus vni⁹ epi ſcopi nó eſt ab alio epiſcopo ordinádus vel in eccleſia recipiédus ſine licétia ⁊ litteris ſui epiſcopi:alioqn irrita erit ordinatio ⁊ receptio:niſi cauſa hoſtilitatis fuerit ab eccleſia ſua eiect clericus:qꝛ tūc duz durat hoſtilitas recipi poteſt. vt.vij.qó j.paſtoralis.

c ¶ De clericis vero. In hac diſt.lxxi. oſtédit Gratianus ꝙ clericus vni⁹ epiſcopi nó eſt ab alio ordinádus epiſcopo:vel in aliqua eccleſia inſtituendus ſine litteris ſui epiſcopi:quod ſi factuꝫ fuerit irritabitur: niſi hoſtilitatis cauſa clericus exularet ſ.eo.clericus.

Illud. ¶ Caſus. Quidā epiſcopi ordinabāt ⁊ recipiebant in ſuis eccleſijs aliorum epiſcoporū clericos eis irrequiſitis:vnde cōtentiones ⁊ diſcordie naſcebátur: et ideo ſtatutum fuit in concilio ſardiceñ.ne hoc de cetero fieret niſi cū licentia ſuorū epiſcoporum:alioquin irrita erit talis ordinatio.Duo ſequétia.c. plana ſunt que fere idem dicūt cū iſto.

d ¶ Contentionibus.Nam cōmunitas mater diſcordie eſt.ff.de lega.ij.cum pi.§.dulciſſimis.

e ¶ Et ſine voluntate. Argu.expreſſum ad id qđ dixi.vij.q. j.placuit.

f ¶ Ordinatio.niſi poſtea ratum haberet ſuus epiſcopus ✠.vt.lxiij.diſti. ſalonitane,

ipſe prouideat[a]. ¶ In eodem etiam cócilio antiquis nouem[b] prefatióibus decima addita eſt que ita ſe habet: Equum ⁊ ſalutare:⁊ te in ve.vel aſſumptióe bté virgi. marie collau.bene. ⁊ predi. que ⁊ vnigenituꝫ tuū ſcíſpiritus obū.pce.⁊ virginitatis gloria pma.lu.eter. mundo effudit ieſum chriſtū dominū no. ¶ Diſtinctio.lxxj.

De clericis[c] vero nó ordinádis ab epiſcopo alterius ciuitatis:in ſardicenſi concilio ſtatutum eſt.

In q̊ ianuari⁹ epſ dixiſſe leg.

¶ Clerici ab epõ alterius ciuitatis non ordinentur.

Illud quoqꝫ ſcitas veſtra ſtatuat: vt nulli epõ liceat alterius ciuitatis eccleſiaſticū hoiem ſollicitare: ⁊ in ſua dioceſi clericū ordinare:qꝛ ex his cōtétionibus[d] ſolét naſci diſcordie: ⁊ ideo ꝓhibeaꝛ oī ſnīa ne qs hoc facere audeat. ¶ Oſi⁹ epſ dixit:⁊ hoc vniuerſi ꝯſtituim⁹ vt qcūqꝫ ex alia pochia voluerit alienū miſtrū ſine ꝯſenſu epi ſui ⁊ ſine volūtate[e] ordinare nō ſit rata ei⁹ ordiatio[f].

Ité innocéti⁹. ¶ De eodé.

De aliena eccleſia ordinare clericū nullus pſumat niſi eius epus pcibus exoratus[g] cōcędere voluerit.

Item ex niceno concilio.

¶ Qui ſine ſui epi ꝯſéſu ordinaꝛ irrita ſit ei⁹ ordinatio.

Si qs auſus fuerit aliquē qui ad alteꝝ ptinet in eccleſia ordinare:cum non habeat cōſenſum[h] illius epiſcopi a quo receſſit cleric⁹ irrita ſit hmói ordinatio.

Item ex concilio calcedo.

¶ Clericus vni⁹ eccleſie in aliena nō ordinetur.

Clericos i ſingulꝭ eccleſijs ꝯſtitutos nō liceat(ſicut iā diffiniuim⁹)in alteri⁹ ciuitatis eccleſijs ordinari: ſed quieſcāt[i] in ea in q̄ ab initio miniſtrare meruerūt: exceptis illis q ꝓprias ciuitates perdiderūt ⁊ ex neceſſitate[k] ad alꝭ eccleſias migrauerūt,

g ¶ Exoratus. Sed nūquid ſufficeret vt diſſimularet? Non.vt.lxxxv.di. florentinum. ⁊.lxiij.di.litteras.vt notaui.ſ.vij.q.j.c.placuit.

h ¶ Conſenſuꝫ. Ergo cū conſenſu eius poterit.C.de ſacroſan.eccle.qui ſub ptextu. ⁊ expreſſo conſenſu non tacito.ff.de ꝓcurato.filiuſfamilias.§.inuitus.

Clericos. ¶ Caſus. Queſitum fuit in calcedoneñ.cócilio vtrū epiſcopo liceat ordinare in ſua ciuitate clericos alterius ciuitatis.Et diffinitū eſt ꝙ nó:ſed vnuſquiſqꝫ cleric⁹ perſeueret i ea eccleſia in qua ab initio ꝯſueuit:exceptis illis q cauſa hoſtilitatis et neceſſitatis ſuas eccleſias perdiderūt ⁊ ciuitates:⁊ quicūqꝫ epiſcopus cōtrafecerit excōicat⁹ permanebit cū eo quē ſuſcepit donec ad ſuam eccleſiā reuertatur clericus.

i ¶ Sed quieſcāt. Niſi vocenꝭ ⁊ eligantur ad alꝭ eccleſias: tunc eni auctoritate maioris poſſunt tranſire ad alias.vt vij.queſtio.j. epiſcopus de loco.

k ¶ Ex neceſſitate. Sed pone ꝙ pſbyter amiſit eccleſiam ſuam epſ ciuitateꝫ ſuaꝫ:tñ remanet in aliqua pte ſui epatus:nunqd cleric⁹ recedet quocūluerit ſine lr̄is epi? Dicūt quidā ꝙ non:nam adhuc plat⁹ remanet amiſſe eccleſie. Alij dicūt ꝯtriuꝫ:vt dixi.vij.q.j.paſtoral. Sꝫ verior eſt rō por qꝛ epſ adhuc nō deſinit eſſe ſu⁹ plat⁹:qꝛ nō tm̄ rōne bñficij ſed ét rōne ordinis eſt plat⁹ ſuus. Alij dicūt in pendéti eſſe vtrū ſit platus:naꝫ ſi poſtea liberaꝛ eccleſia remanet eccleſie platus: alꝭ nō.vij. q.j.paſtoralis.Et ar. ad hoc ex̄ de cle.non reſidé. fraternitati.

ratihabitio retrotrahitur. cócor. tex. in.L. vero.§.ſed etſi. ⁊ ibi Bar. ff.de ſolu. ⁊ in.L.ob. ſeruare.§. fi.ff.de of. fi.pcon.

Clerici an obedire teneanꝭ epiſcopo q ciuitaté ſuā amiſit.

Item pone ꝙ ep̄s dat ei licētiam trāſeundi ad aliū epiſco
patum ſub ea cōditione: vt ſi redierit prior eccleſia ad li
bertatem redeat ad eā: nunqd ep̄s interim eſt prelatus
eius? Sic: non tamē poteſt eū excōicare niſi forte eccleſia
liberata nō velit redire: licet enim interim ſit eius prela-
tus ligatā tamē ha-
bet executionē. Itē
ſi ad aliā eccleſiam
vellet eum reuocare
nō poſſet niſi ad ſuā
ex quo ei licentiam
dedit: niſi ei ſub hac
cōditione licētiam
dediſſet vt poſſet eū
qñcunqȝ vellet re-
uocare. Itē ſi totus
ep̄atus occupat° eſt
a ſarracenis: nun-
quid remanēt cleri
ci iſtius ep̄i cū om-
nes ſint in epiſcopa
tu alterius? Dico ꝙ
remanēt ſed nō ha-
bet iuriſditionē libe
ram in eos. Itē nun
quid poſſunt eos vi-
cini ep̄i recipere ſine
lr̄is eius? Sic: ipſe
tñ ſi epiſcopat° eius
eſſet liberatus poſſet
eos reuocare: etiā ſi
eis licentiā dediſſet:
niſi forte licētiando
eos abſolueret. Uel
dic ꝙ prior deſinit
eſſe prelat° ipſorū.
vt not. vij. queſtio.
j. paſtoralis.
a ¶ Tādiu. ſ. xxj. q.
iiij. epiſcopi. Arg. ſ.
vij q. ij. c. ij. ⁊c̄.
F Raternitatē.
¶ Caſus. In
eccl'ia venefrana erat
quidam diaconus
nomine Gratian°:
quem fortunat° epi
ſcopus volebat i ſua
eccleſia ordinare: ⁊
eum ꝓpter hoc po-
ſtulauit a papa: ⁊ qȝ
in eccleſia venefrana
non erat epiſcopus
hoſtilitate faciente a
quo peti poſſet dia-
conus ille: papa eū
ſibi ſine mora con-
ceſſit.

Si vero quicūqȝ epiſcopus
poſt diffinitionē iſtā ad aliū
epiſcopū pertinētem clericū
ſuſceperit: placuit ſancte ſy-
nodo: ⁊ hunc qui ſuſcepit: ⁊
eum qui ſuſceptus eſt tādiu[a]
excōmunicatos manere: ꝙ-
diu ipſe clericus reuertatur
ad propriam eccleſiam.

Item Greg. fortunato epi-
ſcopo neapolitano.

¶ Apoſtolica permiſſione
vnius eccleſie clericus: in al-
tera valet ordinari.

FRaternitatem tuam a
nobis petijſſe recolimus: vt
gratianum eccleſie venefra-
ne diaconem tue concedere-
mus eccleſie ordinādum: et
quoniā nec epiſcopū cui ob-
ſecūdare debeat ꝓpria eccle-
ſia habeat hoſte ſcȝ ꝓhiben-
te quo ſuum debeat miniſte-
rium exhibere petitiōem tuā
non preuidimus differēdā:
idcirco tibi ſcriptis preſenti-
bus eum neceſſario duxim°
concedendum habiturus[b] li-
centiam[c] illum diaconū no-
ſtra interueniente auctorita-
te eccleſie tue deo ꝓpitio con
ſtituere cardinalem.

Item ex cōcilio carthagiñ. j.

¶ Sine litteris epiſcopi ſui
in aliqua eccleſia clericus
non ſuſcipiatur.

PRimatus ep̄s begeſe-
litanus dixit: Suggero ſan-
ctitati veſtre vt ſtatuatis non
licere clericum alienū ab ali-
quo epiſcopo ſuſcipi ſine lit-
teris[d] epiſcopi ſui ✠: neque
apud ſe retinere: neqȝ laicū
vſurpare ſibi de plebe alie-
na: vt eum obtineat[e] ſine cō-
ſciētia eius[f] epiſcopi de plebe
cuius eſt. ¶ Gratus epiſco
pus dixit: hec obſeruātia pa
cem cuſtodit. Nam ⁊ memi-
ni in ſanctiſſimo cōcilio ſar-
dicenſi ſimiliter ſtatutum vt
nemo alterius plebis homi-
nem ſibi vſurpet: ſed ſi for-
te erit neceſſarius: petat a
collega[g] ſuo ⁊ per cōſenſum
ſui epiſcopi habeat.

Item ex concilio calcedo.

¶ Sine litteris cōmenda-
ticijs clericus extra ſuam ec-
cleſiam non miniſtret.

EXtraneo clerico ⁊ le-
ctori extra ſuam ciuitatē ſi-
ne cōmendaticijs[h] litteris ꝓ-
prij epiſcopi nuſꝙ penitus
liceat miniſtrare.

Item ex ſermone ſci Au-
gu. ad populū. ¶ De eodē.

HOrtamur chriſtianita-
tem veſtram iuxta ſan
ctorum canonū inſtituta: vt
in eccleſijs a vobis fundatis
aliunde veniens[i] preſbyter
non ſuſcipiatur: niſi a veſtre
fuerit eccleſie cōſecratus epi
ſcopo: aut ab eo per cōmen-
daticias litteras ſuſcipiatur.

Item ex cōcilio antiocheno.

¶ Abſqȝ formata clerici pe-
regrini non ſuſcipiantur.

NUllum abſqȝ formata
(quam greci epiſtolā
dicunt) peregrinorum cleri-

b ¶ habiturus. abſolute ponit̄ ſine v̄bo. lxiij. di. agatho.
c ¶ Licētiam. Sed nunquid capitulū dum eccleſia va-
cat poſſet ipſum licētiare? Non: qȝ quedam alienatio eſt
que nō poteſt fieri vacante eccleſia. xij. q. ij. ſi qua. De hac
materia habes. xxiiij. di. c. ij. Jo. Sed quid ſi eccleſia habet
viſitatorem? Uidet̄ ꝙ iſte poſſit alienare. vt inſti. de de-
cu. §. vlti. nā auctoritate metropolitani debet cōſtitui vi-
ſitator. Sed videt̄ contra quod dicit lex: qȝ ad ea que ſo
lēnitatem iuris deſiderant tutore opus eſt. ff. de ꝯſenſu
⁊ aucto. tu. l. curatorē. vnde non credo hec fieri poſſe per
viſitatorem: cum ſolēnitatē exigant. x. q. ij. hoc ius. Jo.

Capitulū
non pōt li
cētiare cle
ricū ſede
vacante.

PRimatus. ¶ Caſus. Ep̄s begeſelitanus ſurrexit in
concilio carthagiñ. ⁊ ſuggeſſit cōcil. vt ſtatueret ne
aliquis ep̄s vſurparet clericū vel parochianū alterius:
nec apud ſe retineret ſine alterius ep̄i licentia: cui° di-
ctum gratus ep̄us
approbauit: ⁊ p con
cilium ſardicen̄. cō-
firmauit ⁊ auctori-
ſauit. Sequēs. c. pȝ.
d ¶ Sine lr̄is. ſ. ꝓ
xi. diſti. c. ij. ⁊ iij. ⁊ ſ.
lxxvj. di. c. vlti. ⁊ ſ̄. c.
proxi. ⁊ ſ̄. lxj. diſti.
oſius. ⁊ lxxxv. di. flo
rētinum. in ſi. ſ̄. lx.
iij. di. litteras.
d ¶ Sine lr̄is. cre-
derē tamē ⁊ teſtes
ſufficere. C. de ſi in-
ſtru. in exercendis.
⁊ extra de cleri. pere.
tue. Lau.
e ¶ Obtineat. Sed
nōne extrane° epi-
ſcopus pōt ordina-
re laicū de alteri° epi
ſcopatu cū laic° poſ-
ſit trāſferre domici-
liū quo voluerit?
Dico ꝙ ſic: ſed domi
cilio nō trāſlato nō
poteſt eū ordinare:
ſicut nec alia ſacra-
menta ab extraneo
recipe poſſet. vt de pe
ni. di. vj. placuit. de
conſe. di. ij. tribus.
nec peregrinari po-
teſt laicus ſine licē-
tia ep̄i. vt de conſe.
di. v. non oportet.
f ¶ Eius epiſcopi.
ſic. C. de offi. ma. mi.
milites. vbi dicit̄ ꝙ
ſine licentia impe-
ratoris ⁊c̄.
g ¶ A collega ſuo.
Sed pone ꝙ eū con
cedat vbi dicit̄ iſte
habere domicilium.
Dic ꝙ ſi vtrūqȝ be-
neficiū retinet vtro
biqȝ. ff. ad muni. l.
labeo. ⁊ l. aſſūptio. §.
a viris prudentib°.
EXtraneo clico.
h ¶ Cōmenda
ticije. ſ. de conſe. di. ij. tribus. extra de cle. pe. c. tue. ⁊ xx. q.
vlti. c. vlt. ⁊ xix. q. ij. due. ⁊ C. de epiſco. ⁊ cleri. ſi qua.
HOrtamur. ¶ Caſus In hoc ca. monet Augu. pa-
tronos ne aliquem clericum in ſuis eccleſiis eli-
gant: niſi fuerit ordinatus ab epiſcopo in cuius dioceſi
ſita eſt eccleſia: vel niſi recipiatur ab eo per litteras com-
mendaticias. Sequens capi. patet per ſe.
i ¶ Ueniens. hoc verum eſt cum ille qui clericū pre-
ſentat laicus eſt quia quādiu idoneus eſt in ſuo epiſco
patu nō preſentabit extraneum: epiſcopus enim vndecū-

q̄ poſſet preſentare. vt.ẜ.xvj.queſtio.ij. ſi quis epiſcoporū.

Diſtinctio.lxxij.

Dimiſſorias. Caſus Supⁱ i pr. diſtin.dictū eſt ꝙ clericus alienꝰ ſine litteris dimiſſorijs vł cōmendaticijs ſui epi ⁊ ſine eius licentia recipi non debet: ideo ſupponit hanc lxxij.di.in q̄ oſtendit ꝙ clerico nō debet patere licētia ſine litteris dimiſſorijs quas eps non debet dare niſi rogatus. Et caſus omnes plani ſunt.

a ¶ Dimiſſorias. hic depingiẜ. lxxij. di.dixerat ſupⁱ magiſter clericum ſine cōmendaticijs litteris ſui epi non eſſe recipiendū:nūc oſtēdit ꝙ eps non debet eas dare:niſi inſtanter rogatus.

Epiſcopus. b ¶ Niſi ab ipſo.ſ.qui euz habere deſiderat ⁊ poſtulat: ſicut cuz quis tráſit in familiā alterius. vt.ff.de adop.l.ij.ſic ẜ.lxx.di.c.ij.

c ¶ Poſtulatus. Sunt enim q̄dam que nō conceduntur niſi cū inſtantia:vt palliū.c. di.priſca. ⁊ apli.ij.q.vj.poſt appellationem.bñ accedit ad hoc:qꝛ qui preeſt parciſſime debet cōmeatuz dare. ff.de re mili. offm̄.

Clericum alienum. d ¶ Epo. ſic.C. de emanci.iubemus.

e ¶ Clericorū autem.ẜ. diſt.xxj. cleros.ergo ⁊ qui eos verberat incidit in canonē.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente.

Placuit. f ¶ Eligiẜ.Arg. extra electiōe ius acquiri:quidā tamen dicunt ẜijum ...

corum ſuſcipi oportet. ¶ Diſtinctio.lxxij.

Dimiſſorias[a] ꝟo litteras epiſcopꝰ (niſi rogatus) non tribuat ſic̄ ſtatutuz eſt in ſynodo habita rome.

Unde leo papa ait.

¶ Niſi eodem petēte nulli dimiſſorie littere preſtētur.

Epiſcopus ſbiecto ſibi ſacerdoti vel alij clerico niſi ab ipſo[b] poſtulatꝰ [c] dimiſſorias nō faciat: ne ouis q̄ſi ꝑdita aut errās iueniaẜ.

Itē ex ↄci.carth.iiij. De eodem.

Clericū alienuz (niſi cōcedente eiꝰ epiſcopo) [d] nemo audeat vel retinere vel promouere in eccleſia ſibi credita. ¶ Clericoꝝ autez [e] nomen ēt lectores ⁊ pſalmiſte ⁊ oſtiarij retinēt.

Item ex cōcilio milenitano.

¶ In vna eccleſia ordinatꝰ in alia non ſuſcipiatur.

Placuit vt qcūq; in vna ecclia ſemel eligiẜ [f] ab alia eccleſia ad clericatū nō teneaẜ.

Diſti.lxxiij.

Qualiẜ vero cōmendaticia vł dimiſſoria ſeu formata epiſtola facienda ſit videnduz eſt: debēt nāq; littere grece interponi in ea epła ⁊ nō ſine cauſa:greca eni elemēta lr̄arum numeros ēt exprimere nullus q vel tenuerit greci ſermonis noticiaz ignorat. Ne igiẜ in faciendis epł̄is canonicis (q̄s mos latinus formatas vocat) aliq̄ fraus falſitatis temere pſumereẜ:hoc a patribꝰ.cccxviij.nicene ↄgregatꝭ ſaluberrime inuentū eſt ⁊ ↄſtitutū:vt formate epłe hāc calculationis ſeu ſupputatiōis habeāt rōnez i.vt aſſumanẜ in ſupputatiōe pma greca elemēta patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci hoc eſt.π.υ.α.q̄ elemēta octogenariū quadringētesimū ⁊ pmuz ſignificant numeros:petri q̊z apłi pma lr̄a.i.π.q nūerus octoginta ſignificat:eius q ſcribit epi prima lr̄a:cui ſcribiẜ ſcōa:accipientis tertia lr̄a:ciuitatis q̊q; de qua ſcribiẜ quarta:⁊ inditiōis quecūq; eſt id tēporis.i.q fuerit numerus aſſumaẜ:atq; his oibꝰ litteris grecis (que vt diximꝰ) numeros expmūt in vnū ductis vnā quecūq; collecta fuerit ſūmaz epiſtola teneat:hāc qui ſuſcipit cuz omni cautela requirat expreſſam:addat preterea ſeparatim in epiſtola etiam nonagenariū ⁊ nonum numerū: qui ẜm greca elementa ſignificat: α μ η ν.

¶ Exemplar formate epiſtole:que in nicena ſynodo a.cccxviij.patribus facta eſt.

In noīe patris.π.⁊ filij.υ.⁊ ſpūſſci.α.vualterio ſpirenſis eccleſie epo:ego brocardus ſancte vuarmaciēſis eccleſie deuotus gregis xp̄i famulus in deo ſūme felicitatis beatitudinē. ¶ Cuz ſancta ecclia catholica pmpta ſit ſeq documenta euāgelica que dicūt. Qui recipit pphetaz in noie pphete mercedē pphete accipiet:⁊ qui recipit in Matth.x.

ponūt ſemel.i. pſecte:ita ꝙ ↄfirmatus ſit.arg.extra de offi. dele.in lr̄is.⁊ etiam ſi nōdum eſt tráſlatus. vt eſt argu.ff. de dona.qui ſaxum.

Diſtinctio.lxxiij.

Qualiter ꝟo. Caſus hic intitulatur.lxxiij.di.que in ſcholis nō legitur: qꝛ ea que ibi continētur in deſuetudinem abierunt:nec modo locum habent:ibi enim continetur qualiter et quibus litteris vel grecis litteris: vel latinis formate debent fieri:ſed nunc nō ſic fiunt:⁊ ideo quia in ea nulla vel modica vtilitas cōtinetur: ideo mēbranas occupaẜ nō debet.xix. diſtinctio. ſi romanorum.

Rom.xij. ſtum in noīe iuſti mercedē iuſti accipiet ⁊c. Et apl's iubeat hoſpitalitatē ſectari: ⁊ neceſſitatibus viroꝝ ſcōꝝ cōicare: tñ ꝑpter eos q cauteriatā hñt ſuā ꝯſciaꝫ dicentes ſe eſſe ſimplices cū ſint aſtutia diaboli repleti: ⁊ ꝑ ope pietatis dicūt ſe de loco ad locū trāſire cū ſint fugitiui ſua malitia facientes: ⁊ dicūt ſe eſſe miniſterio ſacro inſertos cuꝫ nō ſint: ſtatutū eſt a patrib⁹ ſcīs neminē clericuꝫ alienū ⁊ ignotū recipi ab aliquo epō ⁊ ithroniʒari in ſua eccl'ia: niſi habeat a ꝓprio epō eplam: q̄ in canonibus noīat formata. ¶ Ideo notū facimus pn̄itati veſtre q̄ pn̄s frater nr̄ hāꝝ lr̄arum portator noīe hermānus: nō ꝓ ſua negl'ia expulſus eſt a nobis ſed poſtulātib⁹ fratribus: eo q̄ ex familia nr̄a fuit ⁊ noſter baptiʒat⁹ fecimus ei libertatē receptā in cornu altaris canonice ⁊ ordinauim⁹ eū ad gradū pſbyterij: cui ēt has dimiſſorias ſiue cōmēdaticias lr̄as facim⁹ ⁊ eū ad veſtrā dilectā fraternitatē dirigimus vt in vr̄a parochia ſub vr̄o ſacro regimine ⁊ defenſiōe conſiſtere valeat. Ego inquā brocardus humilis eps in noīe patris. π. ⁊ filij. υ. ⁊ ſpūſſancti. α. ⁊ in vnitate ſancte eccl'ie in qua petro datū eſt ius ligādi atq; ſoluēdi abſoluo hermānū pſbyterū de ciuitate vuarmaciēſi inditōe. x. ⁊ licētiā do vob ithronizādi eū in q̄cūq; eccl'ia vultis vr̄e pochie. Hāc ergo eplaꝫ grecis lr̄is hīc inde munire decreuim⁹: ⁊ ānulo nr̄e eccl'ie firmare cēſuim⁹: frn̄itatē vr̄aꝫ xp̄s nob icolumē ꝯſuet. αμην. Data vuarmacie idib⁹ martij anno dn̄ice incarnationis. M. ij. menſe. xij. inditiōe. x.

¶ Incipit epl'a formata a ccc.xviij epis ⁊ abbatibus conſtātinopolitane vrb epō edita.

Sanctiſſimo i xp̄o fratri ſumma dulcedie charitatis āplectēdo. A. illi⁹ ciuitatis epō. υ illius eccleſie pſul ꝑpetue beatitudīs optat in chriſto ſaluteꝫ. π.υ.α.π.κ.β.γ.δ. De cetero nouerit ſancta fraternitas veſtra q̄ iſte clīcus hermān⁹ noīe nr̄a in pochia inſtruct⁹ ac deuotus: putateꝫ noſtraꝫ rogauit q̄ten⁹ illi cōmēdaticias lr̄as ſcriberem⁹: qb⁹ vr̄e celſitudini cōmendatus ſub tuitiōe vr̄i regiminis degere poſſet: cui⁹ volūtati cōſentiētes ſ'm canonicā auctoritatē lr̄as ei dimiſſorias dedim⁹: ꝑ q̄s ⁊ ipſi ꝯcedim⁹ vt ſub vr̄o magiſterio viuie ſ'ul tuti iſiſtēs ſue ſ'uiat vtilitati: ⁊ vob licētiaꝫ tribuim⁹ vt ſi dignū eū iudicaueritis ad ſacros ordies ꝓmoueat]: cōmēdatū ergo eū cure vr̄e ſuſcipite: ⁊ nr̄is ex ptib⁹ abſolutū i vr̄aꝫ ouiū nūero cuſtodite. Quas lr̄as vt vigor̄ ſ'itat] firmate idubitāter a vob ſuſcipiāt lr̄is grecis (vt canonica docet auctas) ꝯfirmar̄ ſatagim⁹. Scā trinitas vr̄aꝫ btitudinē ad regimē ſcē ſue eccl'ie ꝑpetualr̄ bn̄ valere cōcedat. αμην. Al' ſic. i. c. q̄ eādeꝫ ſūmā exꝑmūt iditione. x ꝯtinet hec formata epiſtola ſūmam numeri. M. ccc. xv. υ. grecaꝫ in noīe illius primā ponim⁹ quia latini eā in qbuſdaꝫ locis ꝑ. ꝑ. ꝯſonāte ponūt: ſicut eſt. απουσια. id eſt abſentia.

¶ Diſtinctio. lxxiiij.

Queritur de his clericis qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnunt: an inuiti ſint ſublimandi an non: de his ita ſtatutum eſt in concilio aurelianeñ. ¶ Annuc ſuſpēſioni ſubiaceat epiſcopus: qui inuitum ordinare preſumit.

Diſtinctio. lxxiiij. Queritur. ¶ hec di. diuidit i tres ptes. in quaꝝ prima ꝓbat magiſter q̄ clerici nō ſunt ad ordines compellēdi. ſecūda ibi: ſane. tertia ibi: verū. Jo. de fan. Et ita cōtinuat. Supra in pluribus locis facta eſt mētio de ꝓmotione clericorū. Sed q: clerici qn̄q; nolūt ꝓmoueri: io Gra. annectit hanc. lxxiiij. di. in q̄ queritur an aliqs inuit⁹ ſit ꝓmouendus. Et hoc ordine ꝓcedit: primo ꝓbat q̄ clerici inuiti ꝓmoueri non debēt per duo prima. c. poſtea ꝓbat ꝯtriuꝫ. de ide ſolutionē dat. ſ. ea. §. verū. a ¶ Queritur. hic ꝯpingit. lxxiiij. diſt. i qua querit an qs inuitus ſit ordinādus: ⁊ precise cōtinet in qbuſdam. c. q̄ nō: in quibuſdaꝫ q̄ ſic vt. ſ. de nolētibus fiāt volētes: cuꝫ ergo nec aliqs vult ꝓmoueri nec neceſſitas vel vtilitas eccleſie exigat non eſt cogēdus. vt. ſ. e. c. j. ⁊ ij. ſi aūt neceſſitas eccleſie hoc exigit cogit. iuxta illud qd̄ habes. ſ. e. c. iij. ⁊ iiij ⁊. xxiij. q. iiij. diſplicet. ſi aūt exigat vtilitas eccleſie tūc debet cogi. iuxta id qd̄ habes. ſ. e. c. vlt. hec tamē di. videt̄ reprobari. ſ. e. c. epoꝝ. ⁊ extra de eta. ⁊ q̄lita. ordi. queris. ⁊ iō di ci pōt omnia hec referēdo ad arbitriuꝫ iudicis. Preterea qn̄ dices q̄ vtilitas ſit ⁊ nō neceſſitas: Tunc dico vtilitatē eſſe tm̄ cum eccleſia indiget promotiōe aliquoꝝ qui nolūt promoueri: ⁊ tamē aliqui ſunt in eadē eccleſia qui ꝓmoue

Epiſcopus qui inuitum[a] aut[b] reclamantem ordinare pſumpſerit: annali penitentie ſubdit⁹ miſſas facere non preſumat[c].

Item gregorius in regiſtro natali epõ in primo libro.

¶ Nullus ꝓmoueat inuit⁹.

Eſta[d] que nobis cõſilij veſtri cõfecta in ſecretario[e] direxiſtis: in qbus archidiaconus honorat⁹ adducitur plena eſſe cognouimus ſemine iurgiorum: cuꝫ vno eodẽq; tempore vna pſona[f] nolẽs ad ſacerdotij ordinem prouehit: que tanq̃[g] imerita a diaconatus officio remoueatur: ⁊ ſicut iuſtum eſt vt nemo creſcere[h] compellatur inuitus: ita cenſenduꝫ puto ne quiſquã inſons ab ordinis ſui miniſterio deijciatur iniuſte. Contra inuenitur in concilio carthaginẽ.

¶ Qui ab epis ſuis ꝓmoueri ptẽnũt a locis ſuis deijciũt.

Si qui clerici ab epis ſuis ꝓmoueri contẽpſerint: nec illic maneant vnde recedere[i] noluerunt.

Item. ¶ De eodem.

Placuit vt quicũq; clerici vel diaconi pro neceſſitatibus eccleſiaſticarum rerum non obtemperauerit epis ſuis volentibus eos ad honoreꝫ ampliorẽ in eccleſia ſua ꝓmouere nec illic miniſtrent in ſuo gradu vñ noluerunt recedere. Itẽ ex ꝯcilio agathẽ. ¶ Poſteriores prioribus epi nõ pponãt.

Epiſcopoꝝ[k] etiã quoꝝ

ri poſſunt: vt. j. eo. c. vlti. Tunc aũt dicõ neceſſitatem eẽ qñ eccleſia indiget ꝓmotione aliquorũ: nec alij ſunt in eccleſia qui digne poſſint ꝓmoueri. vt. j. ea. c. iiij. Si vis diſtinguere ſm di. h. ſcꝫ quis ſit ꝓmouendus. Dic ꝙ ꝓmouendus ad dignitatem cogit̃ per ſubtractionẽ bñficiorum: alij dicunt ꝙ per attractioneꝫ etiam corporis ad ordines: vt. j. j. q. vj. c. vlti. viij. q. j. in ſcripturis. xxiij. q. iiij. diſplicet. ſi tamen ſit ſemp inuitus non cogitur. xx. q. iij. preſens. j. eo. c. vbi. inuitis enim non ſunt dandi honores. ff. de decu. l. ij. ⁊. iij. §. vlt. Sed promouẽdus ad ordines vel honores ſuadente vtilitate tñ cogit̃ ſm ꝙ habes. j. eo. c. vlti. ſcꝫ ꝙ maiores ſunt plurib⁹ bñficijs honorandi vt ibi dicetur: neceſſitate cogẽte cogitur ſuſpẽſione ab officio. j. eo. ſi qui. ⁊. c. placuit. in quo intelligo ⁊ priuationeꝫ bñficij: regulariter eniꝫ vno ſubtracto ⁊ reliquũ eſt ſubtractum: vt lxxxj. di. ſi quis ammodo. Credo tñ ꝙ debeat pcedere ſuſpenſio ab officio quaſi quedam excõicatio: quam ſi contẽnit ſequitur beneficij ſubtractio: vt. lx. di. inouamus. xxiij. q. iiij. forte. Si vero nec neceſſitas nec vtilitas exigit nõ eſt cogendus: ⁊ ſi epũs eũ cogat videt̃ cã odij ⁊ ingratitudinis eũ cogere. j. e. epũs. ⁊. c. geſta. Quidam tñ volunt remouere diſtictionẽ de neceſſitate ⁊ vtilitate. ar. j. e. epoꝝ. ⁊ dicũt ꝙ diuerſi canones diuerſas penas imponunt nolẽtibus ꝓmoueri: ⁊ eſt in arbitrio epi quam imponat. Aliter tñ ſoluitur hec ꝯrietas. extra de eta. ⁊ qli. q̃ris. Jo. Quicqd dicat Jo. decre. illa qris. dicit ꝙ cogi pñt ſi vtilitas vel neceſſitas exigat per ſubtractionẽ officij ⁊ bñficij. ⁊ tũc dico vtilitatẽ eſſe eccl'ie: cum ille qui ꝓmoueri petit̃ vtilior eſt in offõ q̃ alter qui iam eſt ꝓmot⁹: ⁊ vtile eſt plures eſſe in eccl'ia in eodẽ officio. Neceſſitas ẽ cũ iam ꝓmot⁹ nõ ſufficit vel nõ eſt aliquis ꝓmotus. B.

Epiſcopus. ¶ Caſus Dĩ in hoc. c. ꝙ epũs nõ debet ꝓmouere aliquem inuitum vel reclamantem: quod ſi fecerit a celebratione miſſarum ſuſpenſus annue penitentie ſubiacebit.

a ¶ Qui inuitum. aliquo iudicio alio q̃ voce voluntatem oſtendentem.

b ¶ Aut reclamantẽ. voce vel ſigno. l. di. ſi quis diaconus. q̃uis eni eſſet inuitus: ſi nec voce nec aliq̃ iudicio reclamaret pſumeret̃ volũtari⁹. l. iij. di. ſi ſeruus. aut reclamantẽ ſigno ſaltẽ. nã ⁊ p ſigna ita appet volũtas ✚ ſicut p vocẽ. xxxij. q. v. nec ſolo. xx. q. ij. c. j. ⁊. ij. Et ſic no. dr̃iam inter inuitũ ⁊ reclamantẽ: vt. ff. de ſer. vr. pre. inuitum.

c ¶ Non preſumat. nihilominus deponetur. j. eo. vbi.

Geſta. ¶ Caſus. Natalis epũs cum haberet archidiaconem ſuũ exoſum noie honoratũ: q2 ꝯdicebat ſibi ne vaſa ſacra parentibus largiret̃: illũ inuitum vno eodẽq; tpe in ſacerdoteꝫ ꝓmouit: ⁊ ab archidiaconatu remouit. Quod cum ſignificatũ eſſet Grego. ⁊ cum deprehẽderet ꝙ hoc malo ʒelo factum fuiſſet: reprehendit epm dicens ꝙ ſicut nemo compellit̃ ꝓmoueri inuit⁹: ita aliquis ab ordine non debet eijci ſine culpa.

d ¶ Geſta. hoc. c. ⁊. c. honoratus. loquunt̃ de eadẽ materia: ⁊ idem eſt caſus vtriuſq;.

e ¶ Secretario. aliter ſumitur. xxiij. diſtin. non oportet.

f ¶ Perſona. Arg. nõ debere ꝓmoueri ad maiora q minoribus indign⁹ iudicatur. arg. xxiiij. q. j. miramur. ⁊ diſtin. xliiij. nulli liceat. ff. de ſena. q indignus ⁊ cui interdicit̃ pomeriũ ⁊c. ff. de ſer. expor. cui pacto. ff. de interdic. ⁊ relega. relegatorum. §. vlt.

g ¶ Que tanq̃. ⁊c. et illa. arg. ꝙ ꝯria allegans nõ eſt audiendus. xiij. q. ij. q̃ ppoſterum. de ꝯſe. di. ij. reuera. xxij. q. vij. c. iij. extra de appella. ſollicitudinem.

h ¶ Creſcere. Ar. ꝙ monachis vel canonicis inuitis diſtrictior vita non poſſit imponi. argumẽ. xv. q. j. non eſt. ⁊. xx. q. iij. preſens. Joan. xxxij. q. j. integritas. Ber.

¶ Contra. ¶ Caſus hucuſq; ꝓbauit ꝙ aliqs nõ ſit promouẽdus inuitus: mõ vult ꝓbare ꝯriũ p q̃ttuor ſeq. c.

Si qui. ¶ Caſus Queſitũ fuit in ꝯcil'. carthagi. quaꝫ penã debeat pati clericus qui ꝓpter neceſſitatem eccleſie ſue ad maiores ordines recuſat aſcendere. Et reſpondet ꝙ debẽt remoueri ab officio illi⁹ ordinis a quo recedere noluit. Idem eſt caſus ſequentis. c.

i ¶ Recedere. nõ ꝙ amittat qs ordines iſeriores ſi promouet̃ ad maiores: ſed dĩ recedere q̃ ad executionẽ ſolẽneꝫ: q2 nõ ita ſolẽniter exeqt̃ qs iſeriores ordies: vl' recedit q̃ ad appellationẽ. Q2 recedãt a priore eſt arg. xxxvij. di. q de menſa. xcij. di. in ſctã. Sꝫ vt pdixi recedit quo ad on⁹: nõ quo ad honorẽ. ar. opti. ff. ad muni. municeps. Sed qd ſi ſe dicit criminoſuꝫ eſt ei credendũ? Videt̃ ꝙ nõ: q2 mota iã ſibi ꝯtrouerſia hoc dixit. arg. ex̃ de teſti. lꝫ. ex̃ q ma. ac. poſ. cũ in tua. Sꝫ dic ei credendũ. ex̃ de eta. ⁊ qli. queris a nobis. Silr ſi ſe dicit inſufficientẽ audiendus eſt. arg. j. eo. epoꝝ. al's ſi non auditur ei⁹ excuſatio poteſt appellare. C. de ap. ciues. ⁊. l. qui ad ciuilia.

Epiſcopoꝝ. ¶ Caſus. Quidã epi vel plati pponebant clicos poſteriores tpe vel ordie clicis priorib⁹: ⁊ iõ ꝓhibitũ fuit in cõcil'. agathen. ne hoc decetero fieret. niſi in duobus caſib⁹. ſ. ſi prior ꝯtẽneret ordiari vl' nimis eẽt ſimplex: in qb⁹ caſibus ille mior ppõnet̃ quẽ epũs elegerit ppõnẽduꝫ. Vel alr̃. hoc. c. duas hꝫ ptes. Prima loquit̃ de ꝓmouẽdo: i q̃ caſu mior maiori vl' poſterior priori nõ eſt pponẽdus niſi prior obedire ꝯtẽnat. Scõa ps loquit̃ de archidiacono iã ꝓmoto: q ſi ẽ nimis ſimplex habebit tñ nomẽ archidiaconat⁹ ⁊ ali⁹ quẽ epũs elegerit pponẽduꝫ habebit admiſtrationẽ: ſcõa ps incipit ibi: ſane.

k ¶ Epoꝝ. Sic cõſtrue: nullus epoꝝ pponat poſteriorẽ

Indign⁹ minorib⁹ ad maiora non ꝓmoueat.

Cõtrariã allegãs audiri nõ dꝫ

Mõachis inuitis diſtrictior vita poſſit imponi.

Criminoſũ ſe dicẽti an ſit credẽduꝫ

Ordo lr̃e.

priori q̄uis poſterior ſit de numero eorum ⁊c̄. Et not. ſm opi. h. q̄ prior dʒ ſemꝑ eligi: ⁊ de priore vt dicit ſufficit ne malus exiſtat: lʒ poſterior melior ſit. vt. J. lxxv. di. c. vlti. Alij dicunt ſemꝑ meliorem ꝑferendū: etiam ſi poſterior ſit. argumē. xvj. di. ſexta ſynodus. ver. prima. non poteſt ꝑtendam habere que ꝑuate eſt vtilitatis. H. cōtra ſentit: vt dixi. lviij. diſtin. c. ij. ⁊. xvj. q. vij. in noua. e ℭ Qualitate. Ar. q̄ ſi quis trāſlatus eſt de vna eccleſia in aliam eccleſiā ⁊ deceptus eſt qualitate loci reſtituendus eſt. Et ita error qualitatis diſſoluit matrimonium ſpūale. ⁊ adde quod dixi. xxij. di. c. cōis.

ℭ Sane. hec eſt. ij. pars huius diſtin. a ℭ Sane. hāc litteram intelligunt q̄dam de ꝓmouēdo ⁊ etiā totum. c. ⁊ ita aſſignant duo caſus in quibus poſterior ꝑfertur priori. ſ. cuʒ renuerit prior promoueri: vel cum eſt ſimplicior q̄ꝫ eſſe debeat in officio ad qḋ eligit: ⁊ tunc lege: ille. ſ. poſterior tenebit nomē loci ſui. i. debiti ſibi priori: vel ꝺbiti rōne ꝓꝛitatis. b ℭ Propter ſimpliciorez. vij. q. j. q̄r. ⁊. c. petiſti. contra. ſ. di. xxxix. petrus. ⁊ di. xlvij. de petro. c ℭ Et ordinationē. i. adminiſtrationē. ⁊ di. archidi. ſcʒ dandi ⁊ ita ſimplicitas impedit ꝓmouenduʒ +: ſed nō deijcit iam ꝓmotum. Si vis intelligere de iam promoto: dic ille. ſ. ſimplex tenebit. i. habebit honorez ⁊ dignitatem: q̄r nō remouebitur ſed dabit̄ ei coadiutor: ⁊ hoc eſt qḋ dicit ⁊ ordinationem. i. adminiſtrationē teneat ille quē elegerit epiſcopus.

+ ℭ Adde q̄ dicat̄ ſimplex. no. in. l. ſi. C. de dona. an̄ nup. ⁊ bar. in. l. j. in prin. C. de edili. ac.

vita nō reprehendit̄ poſteriorez priori nullus ꝓponat: niſi forte ſuperbia elatus qḋ pro + neceſſitate eccleſie ep̄s iuſſe + rit implere contēnat. ℭ Sa 2 ne[a] ſi officium archidiacon⁹: aut ꝓpter[b] ſimpliciorē naturam īplere aut expedire nequerit: ille loci ſui nomen teneat ⁊ ordinationem[c] eccleſie quē elegerit ep̄s ꝓponēduʒ.

I tem gregorius ioanni epiſcopo ſyracuſano.

ℭ A loco quo q̄ſq; ordiat⁹ eſt inuitus teneri non debet.

Q Uorūdam ad nos relatione peruenit. Coſmam qui ex monacho monaſterij ſancte lucie a deceſſore tuo venerāde memorie maximiano in eccl'ia ſyracuſana[d] ſubdiaconus eſt factus: atq; a te poſtea in poſſeſſione (q̄ iuliana vocat̄) ꝑſbyter dī ordinat⁹ ita nimia triſtitia ⁊ loci qualitate[e] vehementer afflictum: vt vitā ſibi penā exiſtimet ⁊ cōtritionis ſue fuge q̄rat auxiliū. Et ideo[f] q̄r tales erga ſubiectos nr̄os debemus exiſtere: q̄les nos ſi ſb̄iecti fuiſſem⁹ noſtros vellemus eſſe ꝓpoſitos +: magne benignitatis eſt ſi eū in eccleſia vbi ſubdiaconi functus ē officio ſanctitas tua reducere atq; illic ſtuduerit cōſtituere cardinalem: qḋ etiam facere (q̄ꝛtuʒ arbitramur) debes ſi nihil eſt qḋ iuſte contra eum animū tuū exaſperet. Si vero aliq̄ culpa eſt ſuis nobis epiſtolis hoc veſtra fraterni + tas (vt ſcire poſſumus) inſi + nuet. ℭ Uerū illud grego. 3 de his intelligenduʒ eſt q̄ nō cā neceſſitatis ſed cā ingratitudinis callide ab ep̄is ſuis ꝓmoueri querunt̄. Illud autem carthaginē. cōci. de his itelligitur q̄ nolunt obtēperare ep̄is ſuis propter neceſſitatem eccleſie volentibus eos ad altiora promouere.

H anc diſtinctionē ex decreto ſimplicij pape q̄libet corroborare valet: qui ſcribens ioanni archiepiſcopo rauennati ait inter cetera.

ℭ Non eſt aliquis inuitus ad epiſcopatū pertrahēdus.

U Bi iſta didiciſti q̄ in ep̄m ⁊ fratrem noſtrū grego. nō dilectione ſed inuidia ꝑpetraſti: quem inexcuſabili violentia ꝑtrahi a te paſſus es atq; vexari: vt ei tantū honorem[g] nō per animi tranquillitatē ſed ꝑ amentiam (ſicut dictū eſt) irrogares? Neq; enim talia potuiſſent fieri ſanitate ꝯſilij: nolum⁹ exaggerare qḋ geſtū ē ne cogamur iudicare qḋ dignū eſt. Nam ꝓuilegium dignitatis meret̄ amittere qui ꝑmiſſa ſibi abutitur ꝑtāte. + Denunciamus aūt q̄ ſi poſt hoc tale aliq̄d ꝓſumpſeris ⁊ aliquē taleʒ ſeu ep̄m vel preſbyterū vel dia-

ſpūale. ⁊ adde quod dixi. xxij. di. c. cōis. f ℭ Et ideo q̄r. ſic xcv. di. eſto. xxij. q. v. de forma. in auc̄. vt cum de appel. cog. §. cōſiderare. col. viij.

Error qualitatis ſoluit matrimonium ſpirit[uale]

ℭ Uerum. hec eſt tertia pars huius diſtin. in qua ſoluit ⁊ dicit q̄ preciſe nō eſt quis compellendus ad aliquam dignitatem: ⁊ hoc probat tribus auctoritatibus. Jo. de fan. 3

ℭ Caſus. Soluit gratianus predictā contrarietatem dicens q̄ illud. c. geſta intelligitur de his qui nō cauſa neceſſitatis: ſʒ cauſa odij volunt clericos promouere. Illa vero. c. ſi qui. ⁊ placuit. intelliguntur de his clericis qui cā neceſſitatis contēnunt ꝓmoueri. Et hanc di. probat ſequens. c.

U Bi. ℭ Caſus. Jo. epiſcopus rauēnatis conſecrauit quēdam gregorium inuitū in epiſcopuʒ: de quo facto cōqueſtus eſt pape. q̄re papa ſcribit archiepiſcopo: ⁊ redarguit eum ſuper hoc ⁊ ſi de cetero talia fecerit priuabit eum ordinatione rauennatis ⁊ emilien̄. eccleſie. Nam priuilegium meretur amittere ⁊c̄.

g ℭ Honorem. hic patet q̄ licet quis coactus ordinetur tamen recipit ordinē.

+ ℭ. cor. te l. q ſin de ne ⁊ in. l. deos. pag. ſ. ⁊ tem

Q Uorūdam. ℭ Caſus. Maximianus ep̄s ſyracuſanus ordinauit in eccleſia ſancte lucie coſmam monachum in ſubdiaconum: poſtea Joā. fecit eum ꝑſbyterum qui ſucceſſor maximiani fuit: ⁊ poſuit eum in poſſeſſionem que dicitur iuliana vbi ex loci q̄litate ⁊ triſticia affligebatur intantum vt vitam ſibi penam exiſtimaret: propter quod ſupplicauit pape vt priſtino loco reſtitueretur. Scribit ergo papa ioanni ſucceſſori maximiani quatenus eum in priſtinum ſtatum reducat niſi iuſta cauſa ſit iratus contra epiſcopum. Et ſi eſt aliqua cauſa culpe: precipit ſibi vt eam ſibi inſinuando manifeſtet.

+ ℭ Adde tex. i. l. iuſtitia. §. iuris ꝓcepta ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊. ff. qḋ q̄ſq; iur. i ꝑnc.

d ℭ Syracuſana. que monachorum eſt ſicut ⁊ cantuarienſis. Et ita eſt argumen. hic q̄ monachus poſſit eſſe ſecularis canonicus: licet enim poſſit eſſe prelatus: tn̄ argumē. j. q. j. q̄ quidam. ⁊. xlv. diſtin. de iudeis. Sed ſi abſoluta eſſet coactio tunc nullum reciperet ordinem: vt extra de baptiſmo. maiores. Sed nunquid ille qui conditionali coactione ordinatus eſt tenetur continere? Uidetur q̄ ſic: vt. xlv. diſtin. de iudeis. Item quia coacta voluntas eſt voluntas: vt. xv. queſtio. j. merito. maxime ſm illos qui dicūt q̄ ordini ſit votum annexum: vt. xxviij. di. diaconus. lxxxiij. di. cum in preterito. Dicunt quidam q̄ talis tenetur continere: ⁊ licet non debeat quis cogi ad recipiendum ordineʒ tamen receptū cogitur ſeruare. Sed hoc non credo vbi metus talis eſt

Monach⁹ an pōt eſſe ſecularis canonic⁹.

qui cadit in conſtanté virũ.vt extra quod me.cau.perlatum.⁊.c.cum dilectus.qꝛ integritas eſt res voti ⁊ nõ precepti.xxxij.q.j.integritas ⁊ continentia nõ debet eſſe niſi voluntaria.vt.xxxj.diſt.ante triennii.⁊.xx.q.iij.preſens. nec dico talé in aliquo habere priuilegiũ clerici.ſi tamé vult vti eo põt: ſed tunc cõtinere tenet. Secus autez in baptiſmo: qꝛ illud eſt ſacramentũ ſalutis ⁊ neceſſitatis: ideo cogitur retinere.vt in.c.de iudeis.

a ℭ Inuitũ.ſ.xxiij.qõ.iiij.diſplicet tibi cõtra.ſ.j.q.vi.ſicut is.contra.ſ.vij.q.j.ſcias.C.de epiſ.⁊ cle.ſi quẽq̃.cõtra.Sed dico ꝙ ſemꝑ ab initio debet eé inuitus.vt dixi.ſ.vij.q.j.in ſcripturis.Jo.

Honoratus. ℭ Caſus Archidiaconus honoratus cõtradicebat epõ natali ne ſacra vaſa cõſanguineis daret propter ꝙ vt eũ callide degradaret volebat ipſũ inuitũ cõpellere ad ſacerdotiũ: quod antecesſoꝛ grego.ꝓhibuit ſibi perſcripta ad ſupplicationé dicti archidiaconi.ipſe vero cõtemnens eius prohibitionez ⁊ etiã grego.honoratum inuitũ in ſacerdotem ordinauit: ⁊ ab archidiaconatu eũ eijciens aliuz loco eius ſubſtituit: q ſuis moꝛibus obtẽperaret: propter qd̃ honoratus conqueſtus eſt poſtea greg. Greg.vero cuz ſepe citaſſet natalé vt romam veniret ⁊ ipſe ſemper contemneret: commiſit antonio ſubdiacono vt pergens in ſaloniã moneat epiſcopũ natalez quatenus honoratum in archidiaconatu reſtituat: quod ſi facere contempſerit auctoꝛitate apoſtolica primo ei vſum pallij auferat: ⁊ ſi adhuc contumax fuerit communione coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis chꝛiſti priuetur.

b ℭ Salonitane.ſ.xciij.diſt.miratus.

c ℭ Sed cauſa ingratitudinis.Qui aliuz propter odiũ vel ingratitudinem nominat ad dignitatem tenetur ei ad omne damnum quod ei inde accidit.C.ſi propter inimicitias creatio facta ſit.l.j.lib.x.

d ℭ Honoꝛem.Nam dicit lex ꝙ ex quo quis promouetur ad maioꝛem dignitatem amittit prioꝛem.C.de primice.l.j.lib.xij.Et eſt arg.ff.ad munici.l.municeps.

e ℭ Conſcius.Arg.ꝙ q vocatus nõ venit: hoc ipſo videt diffidere de cauſa.xj.q.j.chꝛiſtianis.iij.q.ix.decreuimus.

...conũ inuitũ[a] facere poſſe crediderís: oꝛdinatiões tibi rauennatis eccleſie vel emiliẽſis noueris auferendas. Item grego.antonio ſubdiacono. ℭ De eodem.

Honoꝛatus archidiaconus ſalonitane[b] eccleſie a ſancte memoꝛie ꝑdeceſſoꝛe meo miſſa ſupplicatiõe popoſcerat vt ab antiſtite ſuo prouehi inuitus ad foꝛtioꝛis gradus oꝛdiné ꝯtra moꝛé nullo mõ cogeret: hoc enim ſibi fieri nõ cauſa ꝓuehendi ſed cã ingratitudinis[c] ꝓhibebat: ꝓ qua re tũc etiã ſancte memoꝛie ꝑdeceſſoꝛ noſter ſcriptis ſuis natali fratri ⁊ coepõ noſtro iterdixerat: ne ꝑdictum honoꝛatũ archidiaconé inuitũ ꝓueheret: neue doloꝛé cõcepte ingratitudinis in coꝛde retineret: cũq; etiaz a me hec ſummopere fuerãt iterdicta: nõ ſolũ mãdata dei negligẽs ſed etiã ſcripturã meã contẽnens ꝑfatũ archidiaconé q̃ſi ad foꝛtioꝛé honoꝛé[d] ꝓuehẽs conatus eſt callide degradare. Unde actũ eſt vt ab eodé archidiaconatus ſubmoto loco aliũ aſciſceret q eius obtẽperare moꝛibus poſſet: quez honoꝛatũ archidiaconé arbitramur antiſtiti ſuo aliunde diſplicere nõ poſſe niſi ꝙ euz ſacra vaſa ſuis parentib᷒ dare ꝓhibuerat: quã cauſaz ſubtili volumus (⁊ tũc ſancte memoꝛie ꝑdeceſſoꝛ meus ⁊ nũc ego) indagatiõe perquirere: ſed ſui ſuoꝛũq; actuũ cõſci᷒[e] ꝑſonã ſuã ad iudiciũ poſtpoſuit deſtinare: vnde experientiã tuã preſentis ꝑcepti auctoritate duximus fulciendã: q̃tenus veniẽs in ſaloniã natalez fratré noſtrũ ⁊ coepm ſaltẽ tot[f] ſcriptis admonitũ ſtudeas adhoꝛtari: vt ſupꝛa memoꝛatũ archidiaconé in ſtatu ſuo ſuſcipiat. Qđ ſi facere hoc cõtumaciter (vt ꝯſueuit) foꝛte ⁊ iſtulerit: vſum ei pallij qui ab hac ſede conceſſus ſibi fuerat ex auctoꝛitate ſedis apoſtolice cõtradices[g]: qué ſi etiã in eadé ꝑtinacia (amiſſo pallio) adhuc[h] ꝑſeuerare perſpexeris dominici coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis eundé antiſtitez ꝑticipatiõe priuabis[i]. ℭ Adhibenda eſt etiã diſciplina q̃ nolentes ꝓmoueri ad ſacros oꝛdines ad obediendum epiſcopis ſuis prouocent. In minoꝛibus ſiquidez oꝛdinibus conſtituti paulatim per ſingulos gradus ſunt promouendi: vt alij contemnentes ſuis obedire epiſcopis dolẽant ſibi illos eſſe prelatos quos habebant ſubiectos.

f ℭ Tot ſcriptis.argu.hic ꝙ nemo puniendus eſt pro prima contumacia.xcij.diſtin.c.vlti.⁊.lxxxiiij.diſtin.c.j. ſed fieri debet pꝛout canon dicit.xxiij.qõ.iiij.foꝛte.quod non eſt verum.vt dixi.iiij.queſtio.v.quiſquis. In hoc cõueniunt.T.hug.⁊ Jaco.ꝙ puniri debet in expenſis citatus ſi in prima citatiõe non veniat: licet ius ei concedat trinam citationez.vt.xxiiij.qõ.iij.de illicita.⁊.C.quomõ ⁊ quando iud.in auc.qui ſemel. Nec dicitur antea contumax quãtum ad excommunicationem vel miſſionem in poſſeſſionem: puniri tamen debet in expenſis ſi i prima citatione nõ venit.✠.ff.ſi qs ius dicenti non ob.l.vna.⁊ ita in publico conuentu reſpõderunt Jaco.T.et.h.Et eſt arg.contra h.ſententiam quaz no.iiij.queſtio.j.in ſumma.Naz ſi poſt contumaciam infamis eſſet non retineret eccleſiaſticam dignitaté.C.de dig.l.ij.lib.xij.extra de exceſ.prela.inter.

g ℭ Contradices.Attẽde archiepiſcopum a ſubdito excõmunicari poſſe ⁊ eiuſdem cenſure ſimilitudine poſſe deponi illius auctoꝛitate perſone a quo fuit deſtinatus.vt.ij.queſtio.vj.ſi epiſcopus.Bar.

h ℭ Adhuc.Argu.ꝙ creſcente contumacia debet creſcere ⁊ pena.ff.de inter.⁊ relega.l.relegatoꝛum.Et iſte oꝛdo eſt ſeruandus cum aliquis punitur pro contumacia: vt poſt admonitioné ſuſpendatur: ſecundo excommunicetur: tertio deponatur: quarto curia tradatur: vt.xxiij.queſtio.iiij.foꝛte.in ſi.⁊.lxxxiiij.diſtinctio.quoꝛundam. Sed ſi pro crimine quis punitur tunc primo deponitur: poſtea excõicat: vt lxxxj.diſt.dictũ.extra de iudi.cum non ab homine.

i ℭ Priuabis.i.priuatum eſſe oſtendes: nam eo ipſo ꝙ contumax erat priuatus erat. vel priuabis quo ad hoc vt poſſit vitari ab alijs in ſacramentis.

ℭ Adhibenda. ℭ Caſus. Supꝛa.c.placuit.⁊.š.c.ſi qui. oſtenſum eſt qualiter in tempoꝛe neceſſitatis nolens ꝓmoueri ſit puniendus: Nunc vero docet Gratianus ꝙ ſi eſt vtilis eccleſie: ⁊ non vult promoueri qualiter prouocetur vt epiſcopo ſuo in hoc obediat. Dicit enim ꝙ niſi

Cõtumacia prima an faciat aliqué puniri.

✠ ℭ Adde ad hoc barto.Bald.⁊ Albe.de roſa.i.l.ſancimus.C.de iudi.gl.⁊ doc.in.c.q̃relã.de ꝓcura.Spe.in ti.de citati.§.viſo.vẽſi.ſed qd ſi tres.

Cõtumax quo oꝛdine puniẽ.

nores paulatim ſunt promouendi: vt contēnens promoueri doleat minores ſibi eſſe prelatos in ordine et prebenda: ⁊ ſic de nolente fiat volens.

Conſuluit. ❡ Caſus. Uictor epiſcopus conſuluit gelaſium quid eſſet ſibi faciendum cū diaconi ſui pro vtilitate ⁊ neceſſitate eccleſie ꝓmoueri in ſacerdotes contēnant. Qui reſpondet dicēs: ꝙ inuiti compellendi non ſunt: ſed debet acolythos ⁊ ſubdiaconos: ſi digni ſunt in preſbyteros ordinare eis maiora beneficia aſſignando: vt hac rōne conſtricti ⁊ honorem querant ⁊ queſtum.

a ❡ Indigere. hoc verbum tēperat. h. ita ꝙ ſonat in vtilitatem non neceſſitatem. Dicit̄ enim quis indigere eo ꝙ bonum ⁊ vtile eſt ſibi habere: ſi eni neceſſitas eſſet cōpelleretur per ſubtractionem beneficij vel officij. ī. eo. c. iij. ⁊. iiij. ⁊. v. licet ſit arg. contra. ī. eo. epiſcopoꝝ. extra de eta. ⁊ quali. queris. ſcd̄m quam potes ſoluere canones iſtos: illa tamen loqtur de his qui habent plura beneficia ꝓut ipſa littera dicit. ⁊ quod ibi dicit priuabis: dic parte ſtipendiorū: non omnibus. Jo. qcqd dicat̄ illi decre. queris ſtabis. B.

b ❡ Cōmoda. Naꝫ exhortatione ſeniorum ⁊c̄. ff. de iuſticia ⁊ iure. l. j. et xxiij. queſtio. iiij. c. vlti. Joan.

c ❡ Propenſius. Sed quomodo hoc procedet vbi ꝑbende omnes equales ſunt? Poteſt dici ꝙ decurtentur ꝑbende eorum. Uel dic conſequantur ſpe non re.

Unde Gelaſius ſcribit Uictori epiſcopo.

❡ Cum maiores ordinari contempſerint de minorib⁹ promoueantur ordinibus.

Conſuluit dilectio tua de ſuorū promotione clericorum: perhibēs ꝙ diaconi ad preſbyterij gradum (quo eccleſiaꝫ tuam memoras indigere[a]) venire detractant: quapropter qꝛ inuitos fieri eccleſiaſtica moderatio: grauitaſqꝫ non patitur: vt ex nolentibus fiant volētes ordinatio illa poteſt proficere. Si quos habes in acolythis vel ſubdiaconibus maturiores etate: ⁊ quorum ſit vita ꝓbabilis: hos in preſbyteratum ſtudeas promouere: vt qui in ſuis ordinibus ꝓficere noluerint reddantur ſuis inferioribus: poſt minores ipſa commoda[b] preſbyteri propenſius[c] q̄ꝫ diaconi cōſequant̄: vt hac[d] ſaltem rōne[e] conſtricti: ⁊ honorē queꝫ fugerant appetere nitantur[f] ⁊ queſtū. ❡ Diſtinctio. lxxv.

Emp⁹[g] autem ꝯſecrationis ſicut in ordie romano habetur ad epiſcopi benedictionē non eligitur[h]: omni enim tpe[i] benedicunt̄ dūmodo ieiuni ⁊ hora tertia bn̄dictioneꝫ accipiant.

Unde anacletus papa ſcribit omnibus epiſcopis.

❡ Ordinationes epiſcoporum qua hora fieri debeant.

non eſt. ⁊ ſi eſſet cauſatiuum videretur eos inuitare ad inuidendum alijs. Jtem argu. beneficium ſicut priuilegium quandoqꝫ concedi alicui odio alterius.

e ❡ Rōne. Graue enim vi ꝫ ꝙ plus detur ſocio q̄ꝫ ſibi etiā fratri. C. de bo. que li. cū oportet. j. rn̄. nec de eadē ſocietate debet vn⁹ plus q̄ꝫ alius cōſequi. ff. ꝓ ſocio. dez. §. ſi cum tres. nec eſt alicui conferēdum: vnde alij ſcrupuloſo corde moueantur: vt xvj. q. vij. c. j.

f ❡ Nitātur. arg. ꝙ ſit qn̄qꝫ ſecundario quod principalr̄ fieri nō poteſt vt hic: ⁊ ff. de poſtu. l. j. §. de. ⁊ vlt. Diſtinctio. lxxv

Emp⁹ autem. ❡ Hec di. diuidit̄ ī quinqꝫ partes. Jn quaruꝫ prima dr̄ ꝙ die dn̄ica ⁊ hora tertia: ⁊ ieiuni debent ep̄i conſecrari quocūqꝫ tpe. ⁊ hoc probat per. c. ſe. ſcd̄a ibi: tempus aūt. tertia ibi: ceterorū. quarta ibi: quod die. quinta ibi: ordinatiōes. Joan. de fan.

❡ Caſus. Oſtenſo qualr̄ ⁊ a quib⁹ ſit clericoꝝ ordinatio faciēda: Nūc oſtēdit Gratian⁹ quo tpe ſit ordinatio facienda. Et ꝑmo de ordinatione ep̄orū: poſtea de ordinatione ceteroꝝ explicat: ⁊ dicit hic ꝙ in ꝯſecratione ep̄i certuꝫ tempus non eligit̄: dūmodo in die dn̄ica et hora tertia: ⁊ a ieiunātibus fiat: vt. ſ. e. c. j. Ceteroruꝫ vero ordinationes fiunt in certis tpibus: vt ī. eo. c. vlti.

g ❡ Tempus aūt. hic depingit̄. lxxv. di. in q̄ agit magr̄ de conſecratione ep̄oꝝ: ⁊ de temporibus ordina. ſubiungit etiam de ordinatione alioꝝ clericorum. Debet aūt ordinatio ep̄oꝝ fieri hora tertia die dn̄ico. ſ. eo. c. j. ⁊. c. quod die. ceteroꝝ vero in ſex partib⁹ anni. ſ. in quattuor tpib⁹ ⁊ in ſabbato medie hebdomade q̄drageſime: ⁊ in ſabbato ſancto. ſ. eo. c. vlt. extra de tēpo. or. c. iij. ⁊. lxiij. di. lr̄as.

h ❡ Nō eligit̄. ı. nō eſt electū vel determinatū ī canone.

i ❡ Omni enim tpe. ı. omni mēſe vel ſeptimana: ſilr̄ reſtringitur. ꝙ cōſe. di. iiij. ol tpe. ibi exponitur. ı. oi anno.

d ❡ Ut hac. hic vt conſecutiuū eſt. j. qō. j. quiſquis. ſi enim eſſet cauſatiuū ſimoniam cōmitteret: qui ꝓpter queſtum deo ſeruiret: deo enim ꝓpter deum ſeruiendum eſt principaliter; vt. viij. q. j. ſunt in eccleſia. ⁊. j. q. j.

c ❡ Propenſius. Eſt hic argu. de iure cōmuni nō plus preſbyteros q̄ꝫ diacones de oblationibus ⁊ decimis debere habere. argu. xxxij. diſt. preter hoc. quod verum eſt: ſed de ſpecialitate quandoqꝫ aliter ſit. j. q. ij. c. vlti.

Preſbyteri plus in decimiſ habeant: q̄ꝫ diacones. Deo ꝑp deū eſt ſeruiēdum.

ORdinationes. ¶ Caſus. Anacletus docet in hoc.c. ꝙ ordinationes.i.cõſecrationes epoꝝ debent fieri ab oibus comprouincialibus epis die dñica ⁊ hora tertia ſacra vnctione interueniente exemplo ꝓphetarum ⁊ apoſtolorum ⁊ moyſi. Nam ſamuel inũxit dauid ⁊ heliſeus iehu reges: apoſtoli iacobũ: ⁊ moyſes aaron.

a ¶ Ordinationes. ¶ Caſus. Oſtendit a quibus qualiter ꝗ hora qua die epiſcopus debeat ordinari.

b ¶ Auctoritate. generali. extra de electi. cũ in cunctis. xvj. queſtio.j. cunctis.

c ¶ Scrutiniũ .i. examinationem. de qua habes di. xxiij. qui epiſcopus.

d ¶ Manus. Duo ponent ſuper caput conſecrandi codicẽ euangeliorum: tertius fundet benedictionem: alij oẽs ponunt manus ſuper caput eius: vt. xxiij. diſtin. epiſcopus.

e ¶ Tertia. Multiplex eſt ratio de hora tertia: qꝛ tunc debet miſſa publice celebrari: vt de cõſe. di. j. nocte. ſine ꝗ miſſa nõ poteſt cõſecrari: qꝛ nec eccleſia ſine miſſa cõſecratur. de conſe. di. j. omnes. licet quidam dicant contra. ꝙ ſcꝫ non ſit de ſubſtantia cõſecrationis: quibus ego aſſentio: quia nõ eſt de ſubſtantia vnctio ipſa de qua magis videt̃ eſſe de ſubſtantia: imo ſi omiſſa eſt ſuppletur. extra de ſacra vncti. c. vno. in prin. Alij tamẽ dicunt oĩa iſta eſſe de ſubſtantia. arg. xxiij. diſt. quorundã. preter tẽpus vel horaꝫ: qꝛ quocunqꝫ tpe ordinatur recipit ordinẽ. arg. ꝟ. lxxvij di ſubdiaconus. extra de tẽ. ord. ſane. nã qñqꝫ citiꝰ qñqꝫ tardiꝰ miſſa celebrat̃. Itẽ ideo eſt faciẽda cõſecratio hora tertia quia ſpiritusſanctus in igneis linguis hora tertia ⁊c̃. de conſecra. diſtin. j. nocte. quorum loco ſuccedunt epiſcopi. xxi. diſtin. in nouo. ⁊ quia hora illa dominus eſt crucifixus vt ibidem dicitur: ⁊ tali hora apoſtoli cõſecrauerunt paulum ⁊ barnabam ⁊c̃. ꝟ. eo. quod die.

f ¶ Exemplo quia ſamuel inunxit dauid ⁊ ſaulem heliſeus iehu in regem iſrael.

g ¶ More apl'oꝝ q inunxerũt iacobũ. ar̃. lxvj. diſ. porro.

h ¶ Et moyſi. qui inunxit aaron ⁊ filios eiꝰ. xxj. di. §. j.

i ¶ Sanctificatio. i. omnis vnctio ſanctificans ⁊ efficax eſt a ſpiritusſancto. Et ſic patet ꝙ in collatione ſacramẽti cõfert̃ gratia: ⁊ illa gratia inuiſibiliter operat̃. j. q. j. multi. ⁊ ſi ſacramentum aliquod confertur digno tũc corroborat virtutem priorem: vt de conſe. diſtin. v. nouiſſime. ⁊ augetur in eo gratia. de conſe. diſtin. iiij. non ex quo. Sed ſi ſacramentum confertur indigno ſolum ſacramentum recipit: ⁊ illud recipit ad ſui malum: ſed non recipit rem ſacramenti. hec materia optime tractatur extra de ſacra vnctio. cum veniſſet.

k ¶ Chriſmati. Et ita chriſma eſt ſacramentuꝫ: quod concedo: ſic ⁊ aqua. j. q. j. detrahe. ⁊ c. multi.

¶ Tempus. hec eſt ſecunda pars diſtin. in qua dicitur ꝙ eccleſia epiſcopalis vltra tres menſes vacare non debet: ⁊ poſtꝗ̃ electus fuerit vſqꝫ ad alios tres menſes conſecratur: interim eccleſia per economum gubernatur: ⁊ hoc ꝓbat per. c. ſequen. Joan. de ſan. Et ita continua: Supra dictũ eſt qua die ⁊ qua hora debet epiſcopus cõſecrari: nunc autem dicit infra quod tẽpus a tempore electionis ⁊ confirmationis debeat conſecrari. Et dicit Gratianus ꝙ infra tres menſes niſi propter neceſſitateꝫ diſſeretur.

ORdinationes[a] epoꝝ auctoritate[b] apoſtolica ab oibus qui in eadem ꝓuincia fuerint epis ſunt celebrande: qui ſimul cõuenientes ſcrutinium[c] cũ ꝑcibus celebrent: manus[d] cũ ſanctis euãgelijs ĩponentes dñica die hora tertia[e] orantes: ſacraqꝫ vnctione ꝓphetarũ exemplo[f] regũ capita perũgentium eos more[g] apoſtoloꝝ ⁊ moyſi[h] vngẽtes: qꝛ omnis ſanctificatio[i] cõſtat eſſe in ſpiritu ſancto: cuiꝰ virtus ĩuiſibilis ſancto eſt chriſmati[k] ꝑmixta: ⁊ hoc ritu ſolẽnem celebrent ordinationeꝫ.

¶ Tempus aũt cõſecrationis trium menſiũ ſpacio clauditur vltra qḋ (niſi neceſſitate cogente) epiſcopoꝝ conſecrationes poſt electionẽ diſſerri non licet. Unde in calcedoneñ concilio legitur.

¶ Ultra tres mẽſes nõ diſferatur epoꝝ ordinatio.

QUoniam quidã metropolitanoꝝ (ſicut ad nos perlatum eſt) negligunt ſibi greges creditos ⁊ diſferunt ordinationes facere epiſcoporũ: placuit ſancte ſynodo infra tres[l] menſes fieri ordinatiões epiſcopoꝝ: niſi forte inexcuſabilis neceſſitas[m] coegerit ordinationis tẽpus amplius ꝓtelari. Si aũt quis epiſcoporũ[n] hoc nõ obſeruauerit ipſum debere eccleſiaſtice condẽnationi ſubiacere redditus vero eiuſdẽ viduate eccleſie integros reſeruari apud[o] economũ eiuſdem eccleſie cenſemus.

¶ Ceterorum vero clericoꝝ ordinationes nõ niſi in temporibus certis ⁊ diebus maxime ſacerdotum ⁊ leuitarum fieri debent: veſpera videlicet ſabbati vel mane diei dominice continuato ieiunio.

Unde zepherinus papa ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Ordinationes preſbyterorum ⁊ leuitarum qua hora fieri debeant.

QUoniam. ¶ Caſus. Duo dicuntur in hoc. c. Primum eſt ꝙ nullus archiepiſcopus differat ordinationes epiſcoporuꝫ vltra tres menſes niſi neceſſitas compulerit amplius protelari. Secunduꝫ eſt ꝙ redditus viduate eccleſie debent eẽ in poteſtate economi donec epiſcopus eligat̃ ⁊ confirmetur.

l ¶ Tres. vſqꝫ ad tres menſes fit electio. l. diſtin. poſtquam. ⁊ vſqꝫ ad alios tres menſes conſecratio vt hic dicitur. ⁊. c. diſtinctio. quoniam.

Electio debet fieri infra trimeſtre.

m ¶ Neceſſitas. propter quam quandoqꝫ poſſet differri per totam vitam electi maxime confirmati: vt ſi vitietur in corpore. argumen. extra de elec. cum in cunctis. licet ſit argumen. contra. extra de eta. ⁊ qualita. ca. j. vel ſi non reperiretur idoneus in eccleſia niſi in minoribus ordinibus: vt. ꝟ. vij. queſtio. j. conſtitutum. ar̃. diſtin. lxj. oſius. xxviij. diſt. de ſyracuſane.

n ¶ Epiſcoporum vel metropolitanorum vel electorũ qui epiſcopi ſunt deſtinatione: contra vtroſqꝫ enim pena eſt ſtatuta. c. diſtinctio. quoniam.

o ¶ Apud economum. De hac materia dixi. ꝟ. xij. queſtio. ſecunda. illud.

¶ Ceterorum. hec eſt tertia pars huius diſtin. in qua dicitur ꝙ ordinationes clericoruꝫ non debent fieri niſi congruo tempore. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Supra dictum eſt quo tempore ordinentur epiſcopi: Nunc vero docet Gratianus quo tempore ceteri debeant ordinari. Et dicit ꝙ certis temporibus: ſcilicet ſex. ideſt in quattuor temporibus anni ⁊ in ſabbato ſancto: quod eſt ante dominicam de paſſione domini: vt. ꝟ. eodem. capitu. vlti. Minores etiam ordines poſſunt conferri in die dominica ab epiſcopis: vt extra de tempo. ordi. Caſus ſequentis. c. planus eſt.

Ordinationes preſbyterorum leuitarumqꝫ[a] tempore[b] cōgruo multis coram aſtātibus ſolēniter agite: & ꝓbabiles ac doctos viros ad hoc opus ꝓuehite: vt de eoꝝ ſocietate & adiumento plurimum gaudeatis. Item Leo epūs dioſcoro alexandrino epō.

℃ Preſbyteri & leuite q̄ hora ordinandi ſunt.

Quod a patribus nr̄is ꝓpenſiori cura nouimus eſſe ſeruatū: a nobis quoqꝫ volumus cuſtodiri vt non paſſim diebus oībus ſacerdotalis vł leuitica ordinatio celebreť: Sed poſt diē ſabbati[c] eiuſdē noctis que luceſcit in prima[d] ſabbati exordia conſecrandi eligant[e]: in quibus his q cōſecrandi ſunt ieiunis & a ieiunantibus ſacra bn̄dictio cōferatur: qđ eiuſdē[f] obſeruātie erit ſi mane ipſo die dn̄ico cōtinuato[g] ieiunio[h] ſabbati ordinatio celebreť: a quo tēpore precedētis noctis initia nō recedunt: qđ ad diem reſurrectionis (ſicut in paſcha domini declaratur[i]) pertinere nō dubium eſt. Idem.

℃ Quare die dn̄ico ſacerdotū ordinatiōes celebrenť.

✠ Quod die[k] dn̄ico ✠ ordinationes ſacerdotū[l] celebrentur: nō tm̄ ex cōſuetudine ſed ēt ex apoſtolica nouimus venire doctrina: ſcriptura manifeſtante: ꝙ cum apoſtoli paulū & barnabam ex ſpiritusſancti precepto ad euāgelium gētibus mitterēt ꝓdicandum: ieiunātes & orātes impoſuerūt eis manꝰ vt intelligamus quāta & dantiū & accipientiū deuotione curandū ſit: ne tante benedictiōis ſacrm̄ negligenter videať impletū: & ideo pie & laudabiliter apoſtolicis morē gefferis iſtitutis ſi hanc ordinādorum ſacerdotum formā ꝑ eccleſias quibus dn̄s preeſſe te voluit

Ordinationes. a ℃ Leuitarūqꝫ. Hoc idem in ſubdiacono niſi in papa tm̄. ex̄ de tempo. ordi. c. j. ſed ſm̄ hec decreta nondum ſubdiaconatus erat ſacer ordo. argu. J. c. penul. & lx. diſtin. c. fina.
b ℃ Tempore. & in maiori eccleſia: vt arg. ſ. di. lxvij. reliqui. & ar. xxiiij. di. c. vlti. minores autē ordines vbi & qn̄ libuerit pōt epūs ꝯferre: vt extra eo. c. iij. & oēs ſimul ſi conſuetudo habeat hoc in ꝓuincia. extra de eo qui fur. or. rece. cap. cum. h. lator.
Quod a pr̄ib⁹. ℃ Caſus. Que ſiuit dioſcorus alexandrinus patriarcha a leone vtrū indifferenter oibꝰ diebus ſacri ordines pn̄t vel debēt cōferri? Et rn̄det ꝙ non: ſed tm̄ poſt diem ſabbati & pꝰ exordia noctis: que luceſcit in ꝑma ſabbati vel in dn̄ica i mane cōtinuato ieiunio ſabbati vſqꝫ ad diem dn̄icam: in quibus .ſ. intra q̄ tē pora ieiunis & a ieiunantibus deb3 fieri cōſecratio: ſicut videtur Beneuē. & etiam mihi caſus ponendus caſus: licet non ſeruet de ꝯſuetudie.
c ℃ Sabbati. Quidā intelligunt hoc. c. de ſabbato paſchali: vt ſi quis tūc velit cōferre ordines debeat eos cōferre in occaſum ſolis: qꝛ miſſa tunc non eſt cantāda niſi die illa finita: vt. J. de conſe. di. iij. ſabbato. qđ p3 ex eo qđ dr̄ tunc: Deus qui hanc ſacratiſſimā noctem. h. dicit ꝙ omnes ordines ſunt cōferendi die dn̄ico. Et dicit ꝙ veſpera precedentis noctis trahiť ad diem ſequentē ✠: vt ſiue de veſpere in ſabbato ſiue de mane in dn̄ico cōferantur ſemp in die dn̄ico videnť cōferri. S3 certe ſm̄ hoc nō eſſet neceſſaria cōtinuatio ieiunij: preterea oīa iura dicunt ꝙ tm̄ in ſabbato cōferendi ſunt ordines: vt ex̄ eo. c. iij. Alij dicunt ꝙ oēs ordines ſabbato cōferuntur: & dicūt ꝙ mane dn̄ice diei potius trahiť ad veſperam ꝑcedentem q̄ꝫ veſpera ad mane. Et ita ſiue cōferantur veſpere in ſabbato ſiue in mane ſequenti ſemp fictione canonica cōferenť ſabbato: & ſm̄ hoc de iure debet cōtinuari ieiunium. Innocētius aūt non determinat an mane trahať ad veſperam ꝑcedentē an veſpe ad mane. de tēpo. ordi. lr̄as. Cōſuetudo tm̄ h3 ꝙ tm̄ circa horam nonam ſabbati ſiunt ordinationes: ſm̄. h. exponiť poſt diem ſabbati .ſ. poſt finitum diē ſabbati. Alij exponunt poſt diem ſabbati .ſ. poſt inceptū diem ſabbati. Jo. Certe. h. opinio vera videť & male reprehendiť de continuatione ieiunij: qꝛ iam incepta eſt dies dn̄ica: & ideo eſt neceſſariū ieiuniū: l3 non ſerueť de cōſuetudine: niſi velis dicere ꝙ hec. c. ſint abrogata ꝑ decre. ex̄ eo. ti. c. iij. B. In cōſecratione aūt epi nō eſt neceſſaria ꝯtinuatio ieiunij cum tm̄ die dn̄ico conſecreť: & in mane qlibet intelligatur ieiunius: vt ex̄ eo. lr̄as. ſed l3 quis poſſit ordinare aliquē in ſacerdotē in ſabbato & i mane in epm̄: tn̄ aliū ordinē nō poſſet eidē conferre in mane cui vnum cōtulerat in ſabbato. ex̄ eo. lr̄as. Sed nūqd dn̄ico die in mane pōt qs ordinari in ſacerdotē: & eadē die hora tertia i epm̄? h. dicit ꝙ ſic qꝛ nūq̄ꝫ inueniť ꝓhibitum.
d ℃ In prima .ſ. in mane die dominico.
e ℃ Eligantur .ſ. electi conſecrentur. hypallage. xviij. q. ij. diffinimus.
f ℃ Quod eiuſdē .ſ. conferanť ordines.
g ℃ Cōtinuato. ab ordinatoribus vel ordinandis. Lau.
h ℃ Jeiunio. Quid ſi pranſus cōferat ordinem: nunqd conferťur ordo? h. dicit ꝙ ſic: & idem dicit in alijs ſacris ꝓter q̄ꝫ in euchariſtia: et forte idem poſſet dici de euchariſtia. arg. de conſe. di. ij. liqdo. qđ concedo: qꝛ pranſus bn̄ pōt conficere l3 non debeat. arg. il. lius. c. liquido.
i ℃ Declarať. Legiť enim in quadā homilia Bede: que legitur nocte illa ſuꝑ euangelio illo: Veſpere aūt ſabbati vbi dicit Beda ꝙ in die iſta noctes incipiūt precedere dies: ideo forte vt tres dies & noctes haberi poſſint: in quibus dominus fuit in ventre terre: quod nec ſic habeť niſi ſynodochice: Vel declaratur: quia miſſa non decantatur in ſabbato ſed in principio ſequentis noctis & dicitur: Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem &c. & ita eſt de die dominica nox illa. Lau.
Quod die. a Hec eſt quarta pars huius diſtin. in qua probat ꝙ epiſcopi ſemper debent cōſecrari die dominico more apoſtolorum: qui de mandato domini impoſuerunt manus paulo & barnabe: & qꝛ eodem die dominus reſurrexit. Joan. de ſan. ✠
℃ Caſus. Leo papa in hoc. c. oſtendit ꝙ ordinationes ſacerdotū debēt tm̄ in die dn̄ica fieri. que dies dn̄ica initium h3 a veſpera ſabbati qđ probat per conſuetudinem & etiam per doctrinā apoſtoloꝝ qui die dn̄ica paulum & barnabā conſecrauerunt: nā in hac die mūdus ſūpſit exordium: & vita principium: & mors interitum habuit.
k ℃ Qđ die. h. ponit fundamētum ſue opi. in. c. iſto ꝙ. ſ. in die dn̄ico pn̄t ordines ꝯferri: qđ p3 ꝑ hoc ꝙ dicit ordinationes ſacerdotū: & per id qđ dicit initiū &c. nos qui ꝯ̄rium dicimus exponimus ordinationes ſacerdotū .ſ. epoꝝ conſecrationes: ꝓ quo intellectu bn̄ facit qđ infra ſubijcit: ex apl̄ica &c. nam paulus & barnabas epi fuerūt vnde per eoꝝ exemplū nil ꝓbatur niſi de epis: & qđ dicit cui initium &c. dic nil facere ad rem ſed dicit incidēter: imo aſcribitur ei fictione canonis non in veritate.
l ℃ Sacerdotum .ſ. epiſcoporum: ſic nō erit pro. h.

✠ Adđ qliter accipiať dies: ꝓ intellectu huiꝰ glo. not. bar. i. L. ij. ff. de ṽ. ſig. & in L. more romano. ff. de ſtr. Idē in l. j. ff. de manu. & i l. aut facta §. tempꝰ. ff. ad ſille.

a ¶ Ut quicquid.xvj.q.j.c.vlt.de conſe.diſt.iij. queris.

O Rdinationes. ¶ Hec eſt quinta pars huius diſtinctio. in qua docet quibus temporibus debeant ordines fieri. ¶ Caſus. Duo dicuntur in hoc capitu. Primum eſt ꝙ ordinationes ſacerdotum diaconorum non ſunt faciende niſi in ſex temporibus anni: ſcilicet in quattuor temporibus: et in ſabbato ante dominicam de paſſione domini: et ſabbato ſancto. Scōz eſt: ꝙ nullus epiſcopus debet preferre poſteriorem priori.

b ¶ Quarti.i. iunij: hoc ſemper in oi ſeptimana pentecoſtes occurrit: et loquitur ſm antiquam computationem latinoꝝ qui incipiebāt annū a martio.

c ¶ Et ſeptimi. id eſt ſeptembris.

d ¶ Decimi.i. decembris.

e ¶ Quadrageſimalis.i. in prima ſeptimana qdrageſime.

f ¶ Mediane. in q̄ cantatur: Sitiētes: que precedit dominicam de paſſione. Et ſic ſex temporibus poſſūt ſacri ordines celebrari: q̄ tempora hic enumerantur.

g ¶ Seu preſbyteꝝ de hoc dixi.s. lxxiiij. diſt.n. epiſcoporuz. viij.qō.j.licet ergo.

h ¶ Preferre. Ecce ꝑ habes ꝙ pri⁹ ordinati preferūtur aliis: vt in habēdis honoribus: et in alijs: vt.xvij.diſt.§. hinc. et extra de maiori. et obe.c.j.et.lxxiiij.diſt. epiſcoporum. etiam lꝫ et poſteriores ſint meliores nō obſtat. xxiij.q.iiij.ſicut.viij. q.j.lꝫ.vt ibi no.lꝫ ſit arg.ↄ.s.diſt.xvj.ſcā. Jo.hodie ſufficit ſi electus a maiori parte capli ſit bonus: vt extra de elec.cuꝫ nobis. Bar.

rum prima dicitur quando debent fieri ieiunia quattuor temporꝫ. et hoc probat per ſex auctoritates. ſcōm. c. in ſi.non tꝫ: neqꝫ prima pars tertij.c.tenet: ſed ſecunda ps tenet ſm Jo.de ſan. ſecunda ibi: primum. tertia ibi: nō autem. Joan.de ſan. ¶ Caſus. Supra facta eſt mētio de quattuor temporibus: et ideo gratianus ſupponit diſt. lxxvj. in qua primo oſtendit quando q̄ttuor tpa ſūt celebrāda: et vnde origineꝫ habuerūt. Addit ēt ꝙ inter paſcha et pētecoſten nō ſunt ieiunia indicēda: nec genua flectēda.

i ¶ Quibus temporibus. In hac diſti. lxxvj. agit magiſter de tpibus ieiunioꝝ. oſtendit etiā diuerſas origines eorūꝫ. poſtea ponit differētiam inter nos et hebreos in cōputatione menſium: oſtendit etiā ꝙ non ſit ieiunanduꝫ a paſcha dn̄i vſqꝫ ad pentecoſten: nec eſſe flectenda genua. Nec hanc di. lego niſi ꝑtickati.

etiam ipſe ſeruaueris: vt his qui conſecrandi ſunt nunqꝫ benedictio niſi in die dominice reſurrectionis tribuat: cui a veſpere ſabbati initiū conſtat aſcribi: q̄ tantis diuinaꝝ diſpenſationū myſterijs conſecrata eſt: vt qcqd a dn̄o eſt inſigne ↄſtitutuꝫ: in hui⁹ diei dignitate ſit geſtū: in hac die mūdus ſūpſit exordiū: i hac ꝑ reſurrectionē et mors interitū: et vita accepit ꝑncipiū. Ex ordine romano. ¶ De eodē.

Q Uādo et vbi libitū fuerit vſqꝫ ad ſubdiaconatus offm̄ ordinant clerici: diaconi vō et p̄ſb̄ri nunqꝫ niſi in publica ordinatiōe. Itē Gelaſius oibus epiſcopis. ¶ De tpibus ordinationis.

O Rdinationes preſbyteroꝝ et diaconoꝝ: niſi certis tpibus et dieb⁹ exerceri nō debent.i.quarti[b] menſis ieiunio et ſeptimi[c] et decimi[d]: ſꝫ etiam quadrageſimalis[e] initij: ac mediane[f] hebdomade etiā ſabbati ieiunio circa veſpas: ipſas ordinatiōes noueritis celebrādas: nec cuiuſlibet vtilitatis cauſa ſeu[g] preſbyterum ſeu diaconem his preferre[h] audeant: qui ante ipſos fuerint ordinati.

¶ Diſtinctio, lxxvj.

Q Uibus[i] tpibus ieiunia celebranda ſint calixtus papa determinat ſcribens Bn̄dicto epo. ¶ Quibus tpib⁹ ieiunia celebrātur.

I Eiuniuꝫ qō ter in anno apud nos celebrare didiciſti ↄuenientius nūc ꝑ q̄ttuor tpa fieri decernim⁹ vt ſicut ānus ꝑ q̄ttuor voluit[k] tpa: ſic et nos q̄ternum ſolenne agamus ieiunium per q̄ttuor anni tēpora. Item ex conci. magunti. ¶ De eodem.

C Onſtituim⁹ vt q̄ttuor tpa anni ab oibus hoibus cōi ieiunio obſeruent.i. in martio hebdōa prima: in iunio ſcdā: in ſeptēbri: tertia: in decēbri q̄rta. Itē ex ↄci. Salegunſta. hito. De eodē.

D E ieiunio autem q̄ttuor tpm hanc certitudinem

Diſt.lxxvj. Quibus tpib⁹. ¶ Hec diſ. diuidit in tres partes. in q̄

I Eiuniuꝫ. ¶ Caſus. Queſiuit benedictus eps a calixto q̄tiens quattuor tpa eſſent in anno celebranda. Qui rn̄dit dicens: ꝙ hactenus ter celebrata fuerūt: ſed melius ē vt quater in āno celebret ſolenne ieiuniū ad inſtar q̄ttuor tpm anni: ꝑ que reuoluitur annus.

k ¶ Uoluitur. Lex tn̄ in eſtatem et hyemē annū diſtinguit. ff. de aq̄ q̄ti. et eſti.l.j. §. hoc interdictum.

Annus in eſtatem et hiemē diuiditur.

C Onſtituim⁹. ¶ Caſus. hoc c. eſt abrogatum.

D E ieiunio. ¶ Caſus. hoc c. hꝫ duas partes. Pria eſt abrogata: q2 nō hꝫ locū qō in ea. dr̄. Scōa ē autētica: vbi dr̄ ꝙ ieiuniū eſtiuū celebranduꝫ eſt in prima hebdōa poſt pentecoſtē: in q̄ tpe diacōes dalmaticis induant: et alleluia cantet: ſꝫ ge.

Diuiſio.

nus nõ flectimus. Ieiunium vero autumnale celebratur in ſeptembri in tertio die mercurij ſeptembris cõputando a prima die mercurij eiuſdem menſis hyemale autem ieiunium celebrandum eſt in menſe decembri ante vigiliam natiuitatis domini. ſecunda pars incipit ibi: ⁊ hoc ſciendum.

a ℂ Martij. nõ ſemper immo prima ſeptimana q̃ddrageſime.
b ℂ Iunij. Nec hoc ſemp̃ imo in ſeptimana pentecoſtes.
c ℂ Et hoc ſciendũ eſt. Qđ ab hinc dicitur manet immutatum: ſuperiora per ſequentem canonẽ mutatur ſcilicet ſtatuimus: ⁊ ita vtile non viciatur p̃ inutile. contra .ix. diſt. ſi ad ſacras. Lau.
d ℂ Celebrari. Cedit ergo in ieiunio minus dignum digniori. arg. ff. de mino. verum. §. vi. extra de conſe. eccl. vel al. capitu. q̃ in dubijs. Et eſt argu. q̃ ſi feſtũ alicuius apoſtoli die lune euenerit ſabbato vigilia ieiunanda eſt: quia ieiunium ⁊ dominica ſimul concurrere non poſſunt. extra de obſer. ieiu. capitu. j. Argu. contra. extra de verbo. ſi. gn. queſiuit. Lau.
e ℂ Ieiunium .ſ. de conſecratio. diſtinctio. iij. quoniam.
f ℂ In decembri. Prima quadrageſime ſeruat ieiunia veris. Pneumatis hebdomada ſeruare ſecunda iubetis. Tertia ſeptembris cultum fert mercurij iſtum. Sabbata ieiunent vigilem precuntia chriſtũ. Lau.

Statuimus. ℂ Caſus. In hoc capitu. recte continetur in quibus temporibus ieiunia quattuor temporum ſunt celebranda: ⁊ corrigit ⁊ emẽdat illud capitu. cõſtituimus. ⁊ primã partem illius capi-tu. de ieiunio.
g ℂ In ſeptembri. ſm di. c. ſuperioris. in fine.

Statuimus: vt ſi calende martij[a] in quarta feria ſiue antea euenerint eadẽ hebdomada ieiunium celebretur. Si autem calende martij in quinta feria: aut in ſexta aut in ſabbatum diſtendantur in ſequenti hebdomada ieiuniũ differatur. Simili quoq̃ modo ſi calende iunij[b] in quarta feria: aut ante euenerint in ſubſequenti hebdomada ieiunium celebretur: ⁊ ſi in quinta aut in ſexta feria: aut in ſabbato contigerit ieiunium in tertia hebdomada reſeruetur. ℂ Et hoc[c] ſciendum eſt: q̃ ſi quando ieiunium menſis iunij in vigilia penteccoſtes ſm predictam regulam euenerit: non ibi celebrandũ erit: ſed in ipſa hebdomada ſolẽni penteccoſtes: quia vigilia ſimul ⁊ ieiunium celebrari[d] non debent: ⁊ tunc propter ſolemnitatem ſanctiſpiritus diacones dalmaticis induantur: ⁊ alleluia decantetur: ⁊ flectamus genua: non dicatur. Eodẽ modo de ſeptimi menſis ieiunio conſtitutũ eſt vt ſi calende ſeptembris in quarta feria euenerit aut antea in tertia hebdomada ieiunium[e] celebretur: ⁊ ſi in quinta aut ſexta aut in ſabbato contigerit: in quarta hebdomada ieiunandum erit. In decembri[f] vero illud obſeruandum erit: vt in proximo ſabbato ante vigiliam natalis domini celebretur ieiunium: q2 ſi vigilia in ſabbato euenerit ſimul vigiliam ⁊ ieiunium celebrari non conuenit. G contra vrbanus. ℂ De eodem.

Statuimus etiam vt ieiunia quattuor tp̃3 hoc ordine celebrentur. Primum in initio q̃drageſime. Secundum in hebdõa penteccoſtes. Tertiũ vero in ſeptembri[g]. Quartũ in decembri more ſolito fiat. I tẽ ex ſermone leonis pape. ℂ De eodem.

Iſti poſt ſcẽ letitie dies quos in honore domini a morte reſurgẽtis: ac deinde aſcẽdentis exegimus: poſtq̃ acceptũ ſanctiſpũs donũ ſalubriter ⁊ neceſſarie ↄſuetudo eſt ordinata ieiunij: vt ſi q̃d forte inẽ ipſa feſtiuitatis gaudia negligẽs libertas ⁊ licentia imoderata p̃ſũpſerit hoc religioſe abſtinẽtie cẽſura caſtiget. I tẽ. De eodẽ.

Huius obſeruãtie vtilitas frẽs dilectiſſimi in eccleſiaſticis precipue eſt ↄſtituta ieiunijs: que ex doctrina ſanctiſpũs: ita p̃ totius anni circulũ diſtributa ſũt: vt lex abſtinentie oĩbus ſit aſcripta tp̃ibus. Si q̃dem ieiuniũ vernum in q̃drageſima: eſtiuũ in penteccoſte autũnale in mẽſe ſeptimo hyemale in hoc (q̃ eſt decimus) celebremus intelligẽtes diuinis eſſe nihil vacuum p̃ceptis: ⁊ verbo dei ad eruditionẽ noſtram oĩa elemẽta ſeruire: dum p̃ ipſius mũdi cardines quaſi per quattuor euangelia inceſſabili tuba diſcimus: quod ⁊ predicamus ⁊ agimus.

✝ ℂ Primum[h] vero menſẽ quartũ ſeptimum ⁊ decimũ: non hebreorũ rõne: ſed nr̃a debem⁹ accipe. Prim⁹ enim mẽſis apud illos ẽ aprilis: q̃rtus iuli⁹: ſeptim⁹ october: decimus ianuarius: in q̃bus ẽt ieiunabant: preterea in q̃nto menſe q̃ eſt auguſtus: q̃ fuerit eius cã ieiunij hiero. ſuper zachariam exponit dicens.

ℂ Quare in ſupraſcriptis tp̃ibus ieiunia lex iperauit.

Situr. ℂ Caſus. Docet Leo q̃ poſt .l. dies letitie cõputandos a die reſurrectionis quos in honorẽ domini celebrauimus: indicitur ieiunium: vt ſi quid per abundantiam leticie deliq̃m⁹: abſtinẽtia ieiunij caſtiget.

Huius. ℂ Caſus. Dicitur in hoc capitu. q̃ ex doctrina ſanctiſpirit⁹ conſtitutum eſt: vt quaternum ieiuniũ celebretur in q̃ttuor temporib⁹ anni ſcilicet in vere: ⁊ eſtate: ⁊ autumno: ⁊ in hyeme: ad inſtar q̃ttuor elementorum ⁊ quattuor cardinũ mundi: ⁊ q̃ttuor euangelioꝝ. Et primum eſt ieiunium in quadrageſima. Scdm. ſ. eſt iũ poſt penteccoſtẽ. Autumnale eſt in ſeptembri. hyemale in decembri.

ℂ Primum. hec ẽ ſcđa pars huius di. in qua di' vnde habuerunt ortũ ieiunia iudeoꝝ q̃liter computant q̃3 nos. Ioan. de fan.

ℂ Caſus. Iſte. §. reſpicit illud capitu. ordinatiões. ẽ. lxxv. diſtinctio. in quo facta eſt mentio de p̃mo menſe quarto ſeptimo ⁊ decimo. Et dicit gratian⁹ q̃ debemus ibi intelligere primum menſem ⁊ ceteros ſ3 cõputationem nr̃am: ⁊ non ſm computationẽ hebreoꝝ: apud quos aprilis eſt primus menſis: quartus iulius: ſeptim⁹ october: ⁊ ianuarius decimus. S3 romani olim primũ menſem dicebant martiũ: nunc vero ianuarium. Preterea quare hebrei ieiunabant in auguſto qui eſt eis quintus menſis rõnem aſſignat. zacharias in ſeq. capitu.
h ℂ Primũ. accipe in ſupiori di. c. vlti.

Dñica ⁊ ieiuniũ ſimul ↄcurrere non poſſunt.
✝ ℂ Addõ q̃ no. i ad. di. c. j. ḋ ſt. Ieiunia q̃ttuor tẽ poꝝ. Verſus.

Ieiunium: ¶ Caſus. Hoc .c. diuiditur in tres partes. In prima ponit hiero. ỽba zacharie: vbi dr̃ ꝙ hebrei ieiunãt in quarto: q̄nto: ſeptimo: ⁊ decimo mẽſe: ⁊ oſtẽdit ꝙ latini expoſitores huiꝰ loci variis modis expoſuerunt ⁊ diſſonãtibus. In ſcđa pte ponit multiplices cauſas: quare ieiunãt iudei in predictis mẽſibꝰ. In tertia parte prio exponit verba zacharie ſm litterã: poſtea ſꝫ anagogicũ intellectum. ſcđa pars incipit ibi: cogimur. tertia: ibi: hoc igitur et verba ſunt ꝓphete vſqꝫ illuc: hec loco: ⁊ qđ dicitur ibi: ſubaudit̃ mẽſis: verba ſunt. hiero. inſerta illi auctoritati.

a ¶ Ieiuniũ quarti. ſub audit̃ mẽſis. ⁊ arg. ſumi põt ex h̃ c. ꝙ etiã ea que moralia ſunt: immutantur ꝑ eccleſiã hodie: nã aliis tꝑibus celebrabatur olim hec ieiunia: aliis nunc.

b ¶ Hoc loco. verba hieronymi.

c ¶ Dixerũt oſtẽdẽdo cauſas ꝯſtitutionis talis vel talis ieiunii.

d ¶ De fonte. Collige i dubiis ad rei originẽ recurrẽdũ: ⁊ plus magiſtro: q̃ diſcipulis credẽdũ: vt dixi di. ix. vt veterũ. ⁊ diſt. xx. de quibus. xxiiij. q. j. loquitur. ⁊ di. xij. preceptis. Argu. contra. nunq̃ ad rei originẽ recurrẽdũ. ff. de leg. ⁊ ſe. cõ. ⁊ ideo. nã dicit lex ꝙ non de oĩbus que ꝯſtituta ſunt: reddi ratio poteſt ⁊c. ff. titu. eo. non omnium.

e ¶ De riuulis. argu. non valere ſumptum ſine originali. C. de eden. aut. ibi poſita. Arg. ꝯtra. extra de fideiuſ. peruenit. Dicit Albericus: ꝙ ſi ex traſcriptum ꝑ manuz tabellionis valet. argu. ff. de admini. tut. chirographis. Azo dicit nõ valere: niſi ꝑ iudicẽ fiat traſlatio: vt in aut. vt fratrum filii. §. iſtud. col. ix. C. de teſt. publicari. Joã. hec queſ. determinatur hodie ꝑ decre. quam habes extra de fide inſtru. c. vlti. vbi dicitur ꝙ exẽplata inſtrumenta aliqua iuſta cauſa auctoritate iudicis ſcripta: eandẽ viz habeant cum autenticis ⁊ originalibus. B.

f ¶ Querere. ſ. diſ. ix. vt veterum.

g ¶ Quarti menſis. ſ. ſm hebraicam conſtitutionem.

h ¶ Abiecit. cũ inueniſſet iudeos conflaſſe vitulũ. vt. xlvi diſciplina. ⁊. de pe. diſ. ij. §. item opponitur.

i ¶ Ciuitatis. a nabuchodonoſor: qui cum chaldeis cepit ciuitatem hieruſalem. xxiij. q. v. §. hinc. in fi.

k ¶ Omnes. qui diffidere ceperunt: ſed cum moyſes non diffideret ⁊ eſſet maior. xx. annis. q̄re nõ itrauit terrã ꝓmiſſionis? Rõnez habes. xxiij. q. iiij. §. his oĩbus. ⁊ dic oẽs: q2. xx. annis ⁊ ſupra exiuerunt de egypto.

Ieiunium[a] quarti: ⁊ ieiuniũ q̄nti: ⁊ ieiunium ſeptimi: ⁊ ieiuniũ decimi mẽſis domui iude ⁊ hieruſalez in dies feſtos vertet̃ in gaudiũ: hoc[b] loco noſtroꝝ multi multa dixerũt[c]: ⁊ inter ſe diſſonãtia. ¶ Cogimur itaqꝫ ad hebreos recurrere: ⁊ ſcientie ỽitatẽ de[d] fonte magis q̃ de[e] riuulis querere[f]. Ieiuniũ quarti[g] mẽſis q apud latinos vocat̃ iulius die .xvij. ⁊ .x. eiuſdẽ menſis illud arbitramur: qñ deſcẽdẽs moyſes d̃ mõte ſinai tabulas legis abiecit[h] atqꝫ ꝯfregit: ⁊ iuxta hieremiã: muri ꝑmũ rupti ſunt ciuitatis[i]. In q̄nto ỽo menſe q apud nos appellat̃ auguſtus cũ ꝑ exploratores terre ſctẽ ſeditio orta eẽt in pplo: iuſſi ſunt mõtẽ non aſcẽdere: ſed ꝑ .xl. annos lõgius a terra ſancta circũire diſpẽdiis: vt (exceptis duobꝰ caleb ⁊ ioſue) oẽs[k] in ſolitudine caderẽt: ⁊ in hoc mẽſe a nabuchodonoſor: ⁊ multa[l] poſt ſecula a tito ⁊ veſpaſiano tẽplũ hieroſolymis[m] incẽſum ẽ atqꝫ deſtructũ: capta vrbe bethel: ad quã multa milia confugerãt iudeoꝝ. In ſeptimo ỽo qui apud nos appellat̃ october: occiſus eſt godolias ⁊ iude tribus: ac hieruſalẽ reliquie diſſipate ſunt. Mẽſe .x. qui apud nos ianuarius dr̃ eo ꝙ ianua ſit anni atqꝫ ꝑncipiũ: ezechiel in captiuitate poſitꝰ audiuit: ⁊ cunctꝰ populus captiuoꝝ q̄nto mẽſe tẽplũ eſſe ſubuerſum: qđ pleniſſime in eodẽ ꝓpheta cognouimus. ¶ Hoc[n] igr̃ ẽ oẽ qđ dĩ dies planctus ⁊ ieiunioꝝ: q̄s hactenus habuiſtis in luctuz: ſciatis: q2 ego cogitaui vt bñfaciã iſrl̃ ⁊ domui iuda vobis in leticiã ⁊ gaudiũ: ⁊ ſolẽnitates eẽ vertẽdas: ita dũtaxat ſi veritatẽ diligatis ⁊ pacez iuxta anagogẽ[o]: q2 tũc ieiunamus qñ ſpõſus aufert̃ a nobis: ⁊ nõ meremur eiꝰ hr̃e p̄ñtiaz. Cuz reuerſus fuerit ad nos dñs: ⁊ cogitauerit vt bñfaciat nobis: oĩs triſtitia vertet̃ i gaudium: ⁊ fames[p] priſtina ſermonis dñi preſentia doctrinarum eius ⁊ celeſtis panis ſaturitate compenſabit̃. ¶ Nõ aũt vidẽtur[q] ieiunia q̄rti mẽſis poſſe celebrari añ diem pentecoſtes: a die enim dñice reſurrectionis vſqꝫ in diem pentecoſtes: nõ indicũt̃ obſeruãda ieiunia[r]. ¶ Ĩ Ambro. i eiuſdẽ diei ſmo-

l ¶ Multa. Sed quare inducit hoc de tito ⁊ veſpaſiano cũ ante ꝑ multa tꝑa fuit illud ieiuniũ cõſtitutũ? Et dicimꝰ ꝙ iſtud non facit ad ꝓpoſitũ: vñ ẽ arg. ꝙ qñqꝫ aliq̃ iſerũt̃ decretis q̃ ñ faciũt ad ꝓpoſitũ ꝑncipale. ar. ſ. .xxi. diſtin. ꝙ dic. ver. cui initium.

m ¶ Hieroſolymis. Legitur i pſalterio: Ut qd deus repuliſti ꝙ hieruſalẽ capta eſt eo tẽpore q̃ interfecerunt ieſuz chriſtuz. ſ. in paſcha poſſumus dicere ꝙ tũc fuerit capta: ſed illeſa cõſeruata in ſe vſqꝫ ad auguſtum: qñ fuit accẽſa ad hiſmael q iudeus erat: ⁊ a quibuſdã aliis.

n ¶ Hoc igitur eſt omne. i. hoc ſignat apud nos: nã apud grecos decimus inuenitur october: vt ſ. diſ. xviij. ꝓpter.

o ¶ Anagogẽ. i. ſuperiorẽ ⁊ ſpũalẽ vel moralẽ itellectũ: nã ana ſupra: goge: ducere: inde pedagogꝰ: q̃ſi ductor: hoc modo exponitur hic: eſt enim quidaz intellectus hiſtoricus: allegoricꝰ: moralis: ſiue tropologicus. Anagogicus ſicut diximus. ſ. di. xxxvij. vio ſic hec vox hieruſalẽ: hiſtorice ſignat ciuitatẽ illã terreſtrez: allegorice: eccleſiam: moraliter: animam fidelem: anagogice: celeſtem hieruſalem. Moralis intellectus attendit que iuxta nos ſunt: allegoricus: que intra nos: anagogicus: q̄ ſupra nos: hic ergo ponit̃ anagogicus ꝓ allegorico.

p ¶ Et fames. ⁊. viij. queſtione prima audacter.

¶ Non autem. hec eſt tertia pars huius diſtin. i qua dicitur ꝙ a paſcha vſqꝫ ad pentecoſten non debemus de neceſſitate ieiunare. Joan. de fan.

¶ Caſus. Dictũ eſt. ſ. in. c. de ieiunio: ꝙ poſt pentecoſten ieiunium quattuor tempoꝝ eſt celebrandum: mõ vult hic Gratianus oſtendere quare non ante. ſ. q2 a paſcha reſurrectionis vſqꝫ ad pentecoſten non indicuntur ieiunia ex neceſſitate. ⁊ hoc probat per ſeq. c.

q ¶ Nõ aũt vident̃. improbat qđ dictũ eſt. ſ. de ieiunio ſ. eo ꝯſtituimus. ⁊. c. de ieiunio. in ꝑnci.

r ¶ Ieiunia.

Titus veſpaſianus

Hieruſalẽ quãdo fuit capta.

zach. viij.

Joh. vj. b

Scriptura diuina q̈druplr exponi pt.

Fluuius et qñq3 a reſtés vel perennis.

j.de conſecrá.diſtinctiõe tertia rogationes.contra. Solu.licet ibi ieiunemus tribus diebus: nihilominus tamen ibi eſt continuata feſtiuitas. Nam dicit lex ꝙ perennis eſt ſiue continuus fluuius:licet quandoq3 exareſcat.ff.de flu.l.prima.ſ.reſponſo. Uel dic:conſuetudinem ſequendā3.xy.diſtin.illa.

vigilia reſurrectionis:ꝛ ad hoc inducitur ſeq.c. h ℂ Obſeruãtie.hic male dicit ꝛ in ſeq.ſ.immo vigilia pẽtecoſtes neceſſario ieiunãda eſt:vt.j.c.noſſe.ꝛ.ſ.c.õ ſe iunio.nõ ob.c.ſcire.q2 ꝑ vno die nec plus:nec min⁹:ſ3 ꝙ ieiunari debeat:hoc habet eccl'ie ꝯſuetudo generalis.

Sire. ℂ Ca ſus. Docet Ambroſius ꝙ.l.dies a paſcha reſurrectionis vſq3 ad penteco ſten reputãtur velut dies reſurrectionis ꝛ dies dñici:q2 reſurrectio die dñica fuit:ꝛ hos dies cũ hõibus ꝛ diſcipulis ſuis ſtetit:ꝛ ideo ſicut in reſurrectione gaudiũ eſt ꝛ nõ ieiunamus:ſic ꝛ in his quinquaginta diebus gaudẽdum eſt nec ieiunia ſunt indicenda:nec genua flectimus.
a ℂ Succedam⁹. q2 vnum genu ſuccedit aliud:ꝛ ita ſanctum notat hic.
b ℂ Quinquageſima. Si quadrageſimã diceret:melius dixiſſet:na3 poſt.xl. dies aſcẽdit in celũ. de ꝯſe.di.v.ieiuniũ. ꝛ ſic ponitur totum pro pte.ſic.xxiij.q.õ.iiij.cum ſuperna.ſic econuerſo pars poni tur pro toto.xiij.q.v.penale.
c ℂ Eoꝝ. Argu. ꝑ oibus vigilijs apoſtoloꝝ ieiunandis vel ꝑ nullis:quod falſum eſt: eccl'ia tñ romana ꝯſueuit in vigilijs oium ieiunare.extra de obſer. ieiu.ꝯſilium.niſi io annis:philippi ꝛ iacobi:vt ibi.Lau.

Chriſtus poſt dies q̃dragita aſcẽdit in celum. Ieiunãdũ eſt i vigilijs oiu3 apłorum

ne.q ſic icipit. ℂ De eode3.

SCire debet ſanctitas veſtra ꝑ hos quinquagita dies nobis eſſe iugis ꝛ ꝯtinuata feſtiuitas:ita vt hoc omni tpe neq3 ad obſeruãdũ indicamus ieiunia: neq3 ad exorãdũ dñm genibus ſuccedamus[a]:ꝛ infra. Ad iſtar ergo dñice reſurrectionis tota l.dierũ curricula celebrãtur: ꝛ oẽs iſti dies velut dñici reputãtur:reſurrectio eni dñica dies eſt:in dñica eni reſurgẽs ſaluator reuerſus eſt ad hoies:ꝛ poſt reſurrectione3 tota quinquageſima[b] cũ hoib⁹ cõmoratus eſt eq̃lis:eoꝝ[c] ergo neceſſariũ eſt vt ſit feſtiuitas:q̃ꝝ equalis eſt ꝛ ſctitas. Nõ ergo ieiunam⁹ i hac quinquageſima:q2 i his dieb⁹ nobiſcũ dñs cõmorat⁹ ẽ. ℂ Itẽ in apologia[d] dauid:hũc numerũ quinquageſimu3 videl3 leti celebramus poſt dñi paſſionẽ remiſſo culpe toti⁹ debito:chirographoq3[e] euacuato[f]:ab oi nexu liberi ſuſcipimus adueniẽtẽ in nos gratiã ſpũſſancti. In die pẽtecoſtes vacãt ieiunia:laus dicit deo: ꝛ oratio ꝛ alleluia cãtatur[g]. ℂ Neceſſario ergo eccl'ia cõſtituit:vt poſt diẽ pẽtecoſten ieiunia celebrẽtur. Sed ꝙ in illis.l.dieb⁹ ieiunãdũ eẽ negatur ex obſeruãtie[h] neceſſitate

itelligit. Unde i eiuſdẽ diei ſmõe q ſic icipit. ℂ De eodẽ

NOſſe credo vos fratres nõ minore leticia celebramus diẽ pẽtecoſtes:ꝙ diem ſctũ paſche celebrare curauimus:tũc eni (ſicut mõ fecimus) ieiunauim⁹: ſabbato vigilias celebrauim⁹: oroni b⁹ pnoctãter[i] inſtitimus vñ neceſſe[k] eſt vt ſimilẽ obſeruãtiã ſilijs letitia ſubſequatur. ℂ Obſeruãtia vero ſilijs dẽ quo ad factũ:nõ quo ad neceſſitate3. Item. Iſidorus.

POſt paſcha aũt vſq3 ad pẽtecoſtẽ l3 traditio eccleſiarũ abſtinẽtie rigorẽ prãdij ſ relaxauerit[l] tñ ſi qs monachoru3 vel clericoru3 ieiunare cupit:nõ ſũt ꝓhibẽdi:q2 ꝛ antonius ꝛ paulus ꝛ ceteri patres antiq ẽt his diebus i eremo leguntur abſtinuiſſe: neq3 ſoluiſſe abſtinẽtiã:niſi tm̃ die dñico. Item Hiero.ad Lucinu3.

VTinã oi tpe ieiunare poſſemus:qd i actib⁹[m] apłorum dieb⁹ pẽtecoſtes ꝛ die dñico apłm paulũ:ꝛ cu3 eo credẽtes feciſſe legimus. Nec hoc dico ꝙ feſtiuis diebus ieiunandũ eſſe putem:ꝛ contextas[n].l.diebus ferias ꝛ ſolemnitates auferam[o]: ſed vnaqueq3 ꝓuincia abundet in ſuo[p] ſenſu:ꝛ precepta ma-

Noſſe. ℂ Ca ſus Docetur h ꝙ cũ tãte gaudio celebrãdus eſt dies pẽtecoſtes:quãto dies reſurrectiõis. Et hoc ꝓbat p ſiſem obſeruantiã:q2 vigilia pẽtecoſtes celebrat: ſicut vigilia reſurrectiõis:vñ ſilis obſeruantia ſili debet gaudere letitia.
i ℂ Pernoctãter. per totã noctẽ ſignificat.ff.de verbo.ſi.vrbana.ſ.pnoctare.
k ℂ Neceſſe ẽ.i.cõuenies ẽ ſm ✝ Gratianũ ꝯſiliũ eſt:nõ eni qcqd ꝯſulitur:iuris neceſſitati ſubycit. de pe.di.vj.c.j.in ſi. ff.de iudi.non quicqd. ℂ Obſeruãtia.
ℂ Caſus Dicit Gratian⁹:ꝙ ſilis obſeruãtia eſt q̃ ad factũ: ꝛ nõ q̃ ad neceſſitatẽ:ꝯſuetudo tñ eccleſie ꝓiudicat ei qd Gratia.dicit.
POſt paſcha aũt. ℂ Caſus Que ſitũ fuit ab Iſidoro: vtrũ monachi: vel clerici vel laici poſſunt ieiunare a reſurrectione vſq3 ad pentecoſten:q rñdet dicẽs:ꝙ l3 eccl'ia relaxet ieiunia ꝛ abſtinẽtie rigorẽ:ſi qs tamen vult ieiunare: põt ad inſtar antony ꝛ pauli:ꝛ ceterorũ patrum:q in his dieb⁹ in eremo ieiunauerũt:exceptis diebus dñicis.

Apologia

d ℂ In apologia.i. ſermone excuſatorio de adulterio: quod dauid commiſit cum bethſabee.ab apo:quod eſt re:ꝛ logos: quod eſt ſermo:quaſi reſponſio pro aliquo.
e ℂ Chirographoq3.i. peccato quo tenebamur diabolo obligati tanq̃ chirographo.
f ℂ Euacuato. vt.C.de plus pe.l.vna.ꝛ eſt argu.ꝙ cancellato inſtrumento liberatur debitor:quod verum eſt niſi creditor probet ꝯrium.ff.de proba.ſi chirographũ.
g ℂ Cãtat.j.de ꝯſec.di.iij.ne qs.ꝛ.c.ieiuniũ. ℂ Neceſſo.
ℂ Caſus. Cõcludit Gratian⁹ ex ſupradicto.c.dicẽs: ꝙ eccl'ia neceſſario inſtituit ieiuniu3 poſt pentecoſten:ꝛ qd dr nõ eſſe ieiunãdũ his.l.diebus:intelligitur ex neceſſitate:de facto tñ ieiunamus in vigilia pentecoſtes:ſicut i

l ℂ Relaxauerit interdicendo ieiunia.
VTinam. ℂ Caſus Lucinus queſiuit a hieronymo:an ſit peccatum ieiunare in.l.diebus poſt paſcham reſurrectionis:ꝛ in diebus dominicis? Et reſpõdet ꝙ non. Et hoc probat exemplo pauli ꝛ aliorum credentium:qui in illis diebus ieiunauerunt:non tamẽ cogitur quis ieiunare:ſed vnaqueq3 prouincia in ſenſu ſuo abundat:ꝛ leges maiorum interpretatur.
m ℂ In actibus.ſ.xxx.di.ſi quis tanq̃.contra.
n ℂ Contextas.ſ.interſertas ſolẽnitates:vel contextas idem iuges ꝛ continuatas.ſ.ea.ſcire.
o ℂ Auferam.dicendo tunc eſſe ieiunandum.
p ℂ In ſuo.vt morem obſeruet in ieiunijs:ſicut vidit

be vigilia Bartholomei.extra de obſer.ieiu.conſilium.
a Apoſtolicas.Conſuetudo enim interpretatur le-gem.ff.de verborum ſignificatio.anniculus.

Dilectionis. c Hoc.c.inducit ad oſtendendum varietatem cóputationis inter latinos & hebreos:nam ſm latinos q̃rtus ē mēſis iunius:ſʒ ſm hebreos iuli⁹:& ita ſa-cit ad ꝓpoſitū Grani. Eſt ergo caſus: Latinus diacon⁹ eccl'ie grumētine fuit electus ab oib⁹ in ep̄ʒ marſilianēſem: qd̄ negociū totū petr⁹ potinus ep̄s pape ſignificauit. Reſcribit ergo pelagi⁹:q̄ iam iuſſerat latinuʒ p̄dictū romam venire: credēs eū hēre litteras dimiſſorias a ſuo ep̄o:q̄ ſi vex eſt mittit petro vt faciat eū venire ad vrbē in ſabbato ſcō: q2 ſi tūc nō venerit cogetur ſubſiſtere vſqʒ ad ieiunia q̃rti mēſis.ſ.iulij.
b Ut veniret. q2 ſponte ſuberat pape iſte ep̄s nullo medio.
c Ab ep̄o. Arg.q̄ cleric⁹ alicui⁹ epi in alia ꝓuīcia nō dʒ eligi: nec ipſe dʒ ꝯſentire: niſi hēat lr̄as dimiſſorias:qb⁹ abſoluat̄ ab obnoxietate ſui epi.arg.diſt.lxxiv.florētinuʒ archid.& diſt.lxxi.fraternitatē. Arg.ꝯ.q̄ ſcʒ nō erigat̄ ꝯſenſus epi.iſti.de adop.§.ſʒ ſi quis nepotis.de bo:dixi.ſ.lxj.diſtinctio.§.ſed aliud.
d Ad q̃rti.ſ.pr.diſt.c.ordinatiōes.

Diſtinctio.lxxvij.

His tpibus. Caſus. Oſtēſo q̄bus tpibus ſint clerici ordinandi: nūc in hac.lxxvij.di.oſtēdit que vel quanta interſtitia tempoꝝ in ſingulis ordinibus ſint ſeruanda. Et ſup hoc triplex regula ſeruat̄. nam alia ſeruat̄ in pueris:q per interſtitia ꝓmouentur:q̄ ſunt.j.ea.in ſingulis.& quicūqʒ. Alia in grādeuis q infra.vij.an.recipiūt ordines:vt.j.ea.quicū-qʒ. Alia in monachis:q2 monachus ex diſpenſatione infra annum ꝓmouetur: laicus infra annum & dimidium:vt.j.ea.monachus. Et docet.j.capitu.huius diſtinctio.q̄ gradatim debet fieri ordinatio.
e His tpibus. Hic intitulat̄.lxxvij.diſt.in q̃ tractat de interſtitijs tēporuʒ obſeruādis. No.ergo q̄ ſi qs ab īfantia ſit mācipat⁹ militie clericali anno.vij. ſit ordinari cleric⁹ oſtiarius: lector: & exorciſta:& ſic ſtabit vſqʒ ad ānū.xij.exide acolythus vſqʒ ad annū.xx.& poſtea in.xxj.ſubdiacon⁹: xxv.anno diacon⁹:ꝗ in.xxxj.preſbyter: & exinde pōt eſſe ep̄s vt.j.ca.in ſingulis.& c.quicūqʒ.xxviij.di.de his.ſed ſi adultus velit ordinari: ſic pōt fieri ordinatio:vt per.vij.annos recipiat ordines omnes:in duob⁹ primis q̃tuor minores:in reliquis qnqʒ ordinet̄ acolythus ſubdiaconus diacon⁹:p̄ſb̄r & ep̄s ſi elect⁹ fuerit.j.ea.quicūqʒ.ſi aūt ſecus factū fuerit deponi debet.j.ea.di.ſubdiaconus.ex gñali tn̄ cōſuetudine his oib⁹ capl'is derogatū eſt: vbi v̓o maior neceſſitas eccl'ie incumbit:laicus ꝑ annū & dimidiū:monach⁹ v̓o ꝑ annū pōt recipere omnes ordines:vt.j.ea.c.vlti.

Tpm interſtitia ſunt in ordinibus obſeruanda.

forum leges apl'icas[a] arbitremur. Item pelagius papa petro epiſcopo potentino.

Sabbato magno p⁹ horā baptiſmi ep̄s valet ordinari.

Dilectōis tue ſcripta ſuſcepim⁹:qb⁹ ſignificas latinū eccl'ie grumentine diaconē ad ep̄atuʒ marcellianēſis eccl'ie ſiue cluſitane ab oībus fuiſſe electū: quod iam ante hoc tempus retuliſti: & iuſſimus vt veniret[b]:credentes eos de perſona eiuſdem ab[c] epiſcopo ſuo dimiſſorias accepiſſe:quod ſi modo fecerunt:facite eum velociter ad vrbē romā occurrere:vt ſi deus iuſſerit in ſabbato magno poſt horā baptiſmi ordinet̄: quod ſi añ memoratū dīem nō occurrerit:coget̄ vſqʒ ad[d] q̃rti mēſis ieiunia ſuſtinere.

Diſtinctio.lxxvij.

His tempori-bus[e] ſm anacletuʒ & zepherinuʒ gelaſium & pelagiū epiſcopi preſbyteri diaconēs ſūt ordinandi. Metropolitan⁹ autem iuxta leonem papam ex preſbyteris eiuſdem eccleſie vel diaconibus optimus ordinetur. Ex monachis autem vel laicis nullus niſi per gradus eccleſie debet ad ſūmum ſacerdotium ꝑuenire.

Unde gelaſius papa.

Non niſi p diſtinctos gradus q̄ſqʒ ad ſacerdotiū aſpiret.

Illud nos ſtatuētes vobis & oib⁹ ſeruare mandam⁹:vt oēs ad eccl'iaſticos ordines ſic accedant in eccl'ia ꝗ ordinari meret̄.i.ſi qs ep̄s eſſe meret̄:ſit primū[f] oſtiarius deinde lector poſtea exorciſta inde ſacret̄ acolyth⁹ deinde vero ſubdiacon⁹ deinde diaconus:& poſtea preſbr̄ exinde(ſi meret̄)ep̄s ꝯſecret̄.

Unde zozimus epiſcopus

Illud. Caſus. Docet gelaſius in hoc.c.q̄ ſi qs vult ad ep̄atū aſcēdere:debet gradatī ꝓmoueri:vt p2io oſtiarius deinde lector &c. qd̄ oportet ꝑ interſtitia temporum fieri.
f Primū.ſ.xxj.di.cleros.ꝯ.ſ.diſtin.xxxij.feriati.ꝯtra.ſ.xliij.diſ.nō dʒ.j.ꝯ.lix.di.ſi officia contra.nam ibi colligitur:q̄ pſalmiſtatus ſit ordo primus:ſʒ melius colligitur. extra de eta.& qualita.cum contingat. Sed dic q̄ hec dictio primum ſequentia reſpicit:nō q̄ ſit primus ordo oſtiariatus;ſed primus eſt reſpectu ſequentium.

Pſalmiſtat⁹ ē prim⁹ ordo.

In ſingulis. ℭ Caſus. Zoſimus docet hic tpa eſſe ſeruāda in ordinibus ſuſcipiēdis: vt ſi ab infantia lr̃as didicerit: a ſeptennio vſq̃ ad annos. xij. recipiat tres minores ordines: poſt annū.xij. fiat acolythus: in .xxi. ſubdiaconus fiat: poſt.xxv. diaconus: poſt.xxx. pſbyt̃: deinde mereat̃ ep̃s ordinari. Eadē interſtitia ſeruent̃ in defenſoribus .i. pro⸗ nis eccl'ie: ſi voluerit ad clericatum pro⸗ moueri. Qui vero iam grandeuus ... rius: lector: ⁊ exorciſta: in ſequenti quinquennio fiat acolythus ⁊ ſubdiaconus: poſtea diaconus poſtea preſbyter poſtea epiſcopus. Secunda pars incipit ibi: Qui vero iam. Sequentia duo capitu. plana ſunt.

vrbis rome ait.

ℭ Que interualla tpis i ſingulis gradib⁹ ſeruanda ſint.

In ſingulis gradib⁹ hec tēpora ſūt obſeruāda: ſi ab[a] infantia eccl'iaſticis miniſterijs nomē[b] dederit: vt int̃ lectores ⁊ exorciſtas qnquē⸗ nio[c] teneatur: exinde[d] acoly⸗ thus vel ſubdiacon⁹[e] quattuordeci[f] annis fiat: ⁊ ſic ad benedictionē diaconatus (ſi meret̃) accedat: in q̃ ordine qnq̃ annis ſi inculpate ſe geſſerit: adherere debebit. Exinde ſuffragātibus ſibi meritiſ ſtipendijs p tot gradus datis ꝓprie fidei documentis poterit ſacerdotium ꝓmereri: de q̃ loco (ſi eū exactior ad bonos mores vita pduxerit) ſūmum pontificatū[g] ſperare debebit. Defenſores[h] aūt eccleſie: etiam qui ex [i] laicis fiunt ſupradicta obſeruatione teneantur: ſi meruerint eſſe in ordine[k] clericatus. Item Syricius pa.

ℭ De eodem.

Quicūq̃ ita ſe vouerit obſequijs eccleſie a ſua infantia añ pubertatis[l] annos baptizari[m]: ⁊ lectorū dz miniſterio ſociari: q ab acceſſu adoleſcētie vſq̃ ad. xx. ſue etatis annū ſi ꝓbabiliter vixerit vna tm̃ ⁊ ea quā virginē benedictione cōi per ſacerdotē percepit vxore ↄtentus acolythus[n] ⁊ ſubdiaconus eē debebit: poſtq̃ ad diaconij[o] gradū (ſi ſeipſū p̄mitus ↄtinentia precunte dignū ꝓbauerit) accedat: vbi ſi infra qnq̃ annos laudabilit̃ miniſtrauerit ↄgrue preſbyterium ↄſequatur: exinde[p] poſt decennium ep̃alem cathedram poterit adipiſci: ſi tm̃ p hec tpa īntegritas ſue vite: ac fidei ei[q] fuerit approbata. ℭ Qui vero iā etate grādeuus[q] melioris ꝓpoſiti ↄuerſatione ꝓuocatus: ex laico ad ſacrā militiā ꝓuenire feſtinat: deſiderij ſui fructū non alit̃ obtinebit niſi eo q̃ baptizet̃ tpe ſtatī[r] lectorū aut exorciſtarū numero ſocietur: ſi tm̃ eum vnā habuiſſe vel[s] hēre: ⁊ hanc virginē accepiſſe cōſtet vxorē: qui

a ℭ Si ab īfantia .i. ſeptio āno. C. de iure deli. l. ſi īfanti. Jo.

b ℭ Nomen. vt ſcribat̃ in matricula. l. diſtic. contumacee.

c ℭ Quinquēnio. poſt ſeptenniuni. ſ. eo. c. ſubdiaconus.

d ℭ Exīde. poſt.xij. annos cū voluerit.

e ℭ Uel ſubdiaconus. vel ꝓ id eſt ✠. hec ꝓbat̃ in. c. ſeq. argu. C. de ver. ſigni. l. vl. argu. extra de eo q̃ fur. or. re. c. ij.

f ℭ Quattuordeci ānis. cōputatis a tēpore ſeptēnij: hoc reſpicit qd̃ dicit de infantia .i. ſeptēnio: ⁊ ita in.xxi. anno ſubdiaconus fiat.

f ℭ Quattuordeci annis. hec determinatio.xiiij. annorū non reſpicit niſi tm̃ ſubdiaconatū: qd̃ pz ex. c. ſeq. vbi d̃ ꝙ ab acceſſu adoleſcentie vſq̃ ad.xx. ānos fiat acolythus ⁊ ſubdiaconus: ſz in.xv. ān o acolythus: ⁊ .xxi. ſubdiaconus.

g ℭ Pontificatum. ſ. de conſe. diſtinctio. v. de his vero. ſ. diſtin. xviij. ſi epiſcopus. ⁊ diſtinctio. lix. ſi officia.

h ℭ Defenſores .i. aduocati caſtaldi .i. qōe. iij. ſaluator.

i ℭ Ex laicis. ſ. di. lxxix indicatum. contra. Sz hic iſti laici erāt de foro eccleſie ibi non: ⁊ ↄſtitui debent iſti q̃ ad tpalia non quo ad ſpūalia. xvi. queſtio. vij. in noua.

k ℭ In ordine. Cōtra nonne iſti ſunt grandeui: cū eis committat̃ adminiſtratio: ergo p.vij. annos tm̃ poſſunt aſcēdere ad oēs ordines: vt. ſ. c. ꝓxi. quare ergo hic dicit ſupradicta obſeruatione? Rñ. ideo vt gradatim oēs ordines recipiant ⁊ nullū pretermittant: nec tm̃ per tanta interſtitia: vel hoc corrigitur. Joan.

l ℭ Pubertatis .i. añ annū.xiiij. ſm quoſdam: ſm. h. ante.xij. inſti. q. mo. tu. ſi. in princi. extra de deſpon. ipube. pubertes. xx. qō. i. illud. vbi incipit ab adoleſcētia: ⁊ ſufflatur ⁊ exulat pubertas ✠. Jo. qd̃ dicit. h. de. xij annis non eſt verū in maſculo: ſed in puella: vt inſti. qui. mo. tu. ſi. in prima columna. B.

m ℭ Baptiçari. Sz quare dicit ꝙ tunc debeat baptiçari: cū ſit dubiū ⁊ periculoſum in tantū differri baptiſma. vt de ↄſe. diſt. iiij. qñ qs. ⁊ ca. ne qd̃ abſit. ideo dicit: qr cum baptiſma ſit ianua oīum ſacrorum vt. xxxij. diſ. §. verum. in ſi. nō poſſet ordinari: ſi non eſſet baptiçatus. extra de preſby. nō bap. c. iij. nō ꝙ debeat differri: ſed ſi caſu delatū eſt baptiçari debet.

n ℭ Acolythus. Et ita videtur ꝙ de iure non debeant minores ordines ſimul ↄferri: qd̃ credo: niſi diſpēſatiue: vel niſi ſit conſuetudo: vt extra de eo q̃ fur. or. re. cum. h. lator.

o ℭ Ad diaconij ↄtinentia precunte. ideo hic non dixit de ſubdiaconatu: qr nondum erat ſacer ordo tempore. Syricij: qui antiquiſſimus fuit. xxxij. diſt. erubeſcant. hodie vero eſt ſacer ordo.

p ℭ Exinde. ſ. ea. di. ep̃s. contra. Sed referas hoc ad.xx. annū. de quo ſermo preceſſit: nō ad qnquēniū ꝓximū. ⁊ ſic erit in.xxx. anno vt ibi d̃: ⁊ extra de elec. cū in cunctis. Uel dicas eſſe ↄſtitutionum varietatem. h.

q ℭ Grandeuus. ſ. xxiij. anno vel.xxx. qr hec eſt virilis etas. ſ. eo. c. ep̃s ✠. etas eni multum facit ad eruditōez. xxvi. q. vij. hoc ſit. ⁊ ſi ſit.xxiij. annorū ita recipit oēs ordines infra.xxx. annum ſicut quilibet alius q a pueritia deſeruiuit eccleſie. Uel grandeuus ſcilicet.xviij. annorū. argu. xxviij. diſtinctio. de his. xxxij. diſtinctio. lectores.

r ℭ Statim. ſ. diſ. xlviij. §. i. argu. contra. Sed non dicit ſtatim .i. incontinenti: ſed ſtatim .i. paulo poſt: tale ſtatim habes. ff. de procu. qui procuratorem. vel ibi non ꝓhibetur: niſi de epiſcopatu ⁊ preſbyteratu.

s ℭ Uel habere. ita tamen ꝙ dudum iam promiſerit continentiam: nam preire debet continentia: vt. xxviij. diſtinctio. capitu. priuſq̃ȝ preter ea de iſto grandeuo nō exprimitur in canone. xxvi. diſtinctio. qui ſine. diſtin⸗

✠ ℭ Gl. ē ſi. in. c. cumana. de elec. ⁊ i. c. decet. de i⸗ mu. eccle. lib. vj.

Diuiſio. Quicūq̃. ℭ Caſus. Hoc. c. diuidit̃ in duas partes. In prima ꝓſequitur de pueris. in ſcd̃a de grandeuis. In p̄ma igitur d̃: ꝙ pueri añ pubertatis annos baptiçari debent ⁊ fieri oſtiarij: lectores: ⁊ exorciſte: deinde vſq̃ ad.xx. annum: ita ꝙ vſq̃ teneatur incluſum: inde fiat acolythus ⁊ ſubdiaconus: poſt. xxv. diaconus: poſt.xxx. preſbyt̃: poſt decennium cōputandum a.xx. anno fiat ep̃s: qr poſtq̃ eſt preſbyter ſtatim poteſt fieri epiſcopus. In ſecunda vero parte dicitur: ꝙ ſi quis eſt grādis etatis prius baptiçetur: ⁊ in p̄mo biennio fiat oſtia⸗

Pu qñ ſi

✠ ℭ qñ qs ej berta no. i la. ff. ⁊ cib ga. n ſti. i. frigi. leſi.

Or min an ſ ↄferr ſint.

✠ ℭ I ↄcor. cū glo. nō alit de lega. ⁊ in. l. de mi.

que tamen inter ordinē ⁊ ordinē: ⁊ ita arbitrio boni viri relinquitur. ex. de offi. deleg. de cauſis. ff. de iu. deli. l. j.
a ℭ Aliud. a biennio ſi eſſet in .xv. anno: nec refertur ad antecedens quinquennium: quia non preceſſit aliud. ſic. C. quomodo ⁊ quando iudex. auten. qui ſemel.

ad minores ordines: debet ne ab eo exigere continentiam: cum ſine titulo eum non debeat promouere: ⁊ beneficium ſimul cum vxore habere non poſſit. extra de cleri. coniuga. c. j. ⁊ c. diuerſis. Sic: ſi tamen promouetur nec exegerit: habebit beneficium. argu. xxxij. diſ. ſi qui. ab eo autem qui vxorem non habet: nō eſt exigenda continentia. xj. q. iij. §. cū autem. Joan.

b ℭ Subdiacon⁹ nō minor .xx. annorū. ita vt cōpleuerit .xx. annū: hoc enī requirit in honoribus eccleſiaſticis: vt extra de elec. cū in cūctis. ſꝫ ſecus ſit in honoribus ciuilib⁹: vbi ſufficit attigiſſe .xxv. annū: vt. ff. de mu. ⁊ hono. ad rem. ſꝫ ſit argu. ↄ. J. diſt. presbyter. In vſucapionibus ſufficit attigiſſe vltimū diē: vt. ff. de diuer. ⁊ tēpo. preſcrip. in vſucapione. Et ſimiliter quātū ad factionē teſtamēti ſufficit attigiſſe vltimum diē .xiiij. anni: vt. ff. de teſta. qua etate. Sed quantum ad excuſationē ciuiliū munerū: requirit ꝙ ann⁹ ſit cōpletus: vt. ff. de iure immu. maiores. Sed quantum ad beneficiū reſtitutionis ſit cōputatio de momēto ad momētū: vt. ff. de mino ribus. l. iij. §. minorē. Sed in tēpalib⁹ actionibus oportet. vt vltimus dies ſit completus: vt. ff. de actio. ⁊ obliga. l. in oībus tēpalib⁹. Jo.

Subdiaconus non minor .xx. annorum ordinetur. Si quis vero in aliquo ſacro ordine ſacerdotali preter cōſtituta tempora ordinatus fuerit: deponatur. Item ex concilio carthaginen. ℭ De eodem.

Placuit[c] vt ante .xxv. annos etatis: nec diaconi ordinētur: nec virgines cōſecrentur: ⁊ vt lectores populū non ſalutent[d]. Item ex concilio agathenſi. ℭ Minoribus .xxv. annis leuitica non preſtetur benedictio.

Epiſcopus bñdictionē diaconat⁹ minorib⁹ .xxv. annorū penitus nō cōmittat. ℭ Sane ſi ꝯiugati iuuenes[e] ſe ꝯſenſerint ordinari: etiam vxoris volūtas ita reqrenda eſt: vt ſequeſtrato[f] manſionis cubiculo: religione[g] ꝓmiſſa: poſteaꝙ pariter ꝯuerſi fuerint: ordinētur. ℭ Presbyterū ꝟo vel epm ante .xxx. annos. i. anteꝙ[h] ad pfectiviri etatē peruenia(n)t: nullus metropolitanorum ordinare pſumat: ne[i] p etatē (qd aliqtiens euenit) aliq errore culpent. Itē ex ꝯcil. toletāo. iiij. ℭ De eode

In veteri lege ab anno .xxv. leuite[k] tabernaculo[l] ſeruire iubētur: cuius auctoritatē in canonib⁹: ⁊ ſancti pres ſecuti ſunt: nos[m] ⁊ diuine legis ⁊ pceptorum canonū imemores: ⁊ infantes ⁊ pueros[n] leuitas facimus añ legitimā etatē: ante experiētiam vite: ideoꝙ ne vlteri⁹ fiat a nobis: ⁊ diuina lege ⁊ canonicis admonemur ſentētijs. vt a .xxv. anno ſue etatis leuite[o] conſecrentur: ⁊ a .xxx. presbyteri ordinentur. Item gelaſius papa. ℭ Per q iterualla tēporum ordinet: q de monachis in clericatuz eligitur.

Si quis de religioſo

g ℭ Religione. i. caſtitate: que qualiter promitti debeat: dixi. xxxij. di. ſeriatim. nec enim iſta debet religionē intrare: qꝛ nec vir eius intrat: ſecus eſt in vxore monachi vel epi. extra de conuer. coniuga. ſane.

h ℭ Anteꝙ. No. ꝙ canon. aliter interpretatur virilē etatem: aliter interpretatur lex. ff. d mino. l. j. C. de his qui veni. eta. impe. l. vl. ſed diuerſificant: qꝛ diuerſos habent reſpectus: pꝫ tor nō habuit reſpectum: niſi ad rerū ſuarū admiſtrationē.

Etas virilis diuerſimode iterpretatur.

i ℭ Ne p etatē. Ar. rōne etatis preſumi pro aliquo vel econtra: vt. s. xxiiij. diſt. quorundam. xxxiij. q. ij. antiqui.

In veteri. ℭ Caſus Quidā epiſcopi ante .xxv. annū leuitas ordinabāt. Sed toletanū cōcilium ꝓhibet ne hoc decetero fiat: ſed poſt .xxv. annū leuite ordinentur: ⁊ presbyteri poſt .xxx. quod probat auctoritate legis moſaice ⁊ canonice.

Leuite officium.

c ℭ Placuit. J. xx. q. j. placuit. d ℭ Salutēt. Solebant forte lecturi in pulpito aliquā ſalutationē nobis ignotam premittere: vel dicebant: Dñs vobiſcum: vbi modo dicunt: Jube dñe benedicere. xxj. di. deniqꝫ.

Epiſcopus bñdictionē. ℭ Caſus. Hoc. c. diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur: ꝙ minor .xxv. annorum fieri diaconus nō debet. In ſcđa parte dicitur: ꝙ ſi ꝯiugatus iuuenis voluerit ordinari: requirenda eſt vxoris voluntas: ⁊ ſequeſtrato cubiculo: ⁊ religiōe ꝓmiſſa ordinetur. In tertia pte dr: ꝙ ante .xxx. annum presbyter vel epiſcopus nō ordinetur. ſecunda pars incipit ibi: ſane. tertia ibi: presbyterum vero.

e ℭ Juuenes. Jdē eſt de alijs regulariter. argu. xxxiij. q. v. p totū. ſi ſunt ſenes: bene pōt alter ꝯuerti: ⁊ alter in ſeculo remanere. extra de ꝯuer. coniuga. cum ſis.

f ℭ Sequeſtrato. J. lxxxj. di. volumus. contra Sed hic de ſuſpectis. Uel dic ꝙ thalamus tm̄ debet ſequeſtrari: nō aūt manſio: ⁊ hoc obtinet in vxore ꝓmouendi: ſecus eſt in vxore illius q vult ꝯuerti: qꝛ tunc vxor intrabit religionē: vel ſi eſt ſenex: promittet ꝯtinentiā: vt extra de cōuer. coniuga. cum ſis. ⁊ de illa materia nota. xxviij. diſt. quia ſunt culpe. Quid ſi vxoratum promouet epiſcop⁹

k ℭ Leuite. In veteri lege a .xxv. anno leuite deſeruiebāt tabnaculo: ⁊ cuſtodiebāt vaſa tabnaculi aurea: antea nō.

Tabernaculum.

l ℭ Tabernaculo. Quid ſit tabernaculū habes. ff. de verbo. ſignifica. inde tabernacula.

Puer qd ſignificat.

m ℭ Nos. Commiſcet ſe alijs: vt citius reprehendat.

n ℭ Pueros. Puer quandoqꝫ ſeruum: quandoqꝫ puellam ſignificat ✠. ff. de verb. ſigni. pueri. quandoqꝫ dicitur puer .xviij. annorum. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. mela.

✠ ℭ Add qd ꝓprie ei⁹ appellatione veniat. no. l. l. j. §. pueritiā. ff. de poſtu. ⁊ ꝗ no. i addi. c. ij. ad gl. j. de eta. ⁊ qli. ordi.

o ℭ Leuite Omnes qui in templo ſeruiebant: dicebātur leuite: quia de tribu leui aſſumebantur. Sed nunquid conferebatur eis tunc character? Sic argu. de cōſe. diſt. j. c. j. ſed non idem qui hodie. Argu. extra de ſacra vnc. cum veniſſet. in fi. xxj. diſt. c. j. quod eſt contra opi. hug. quam dixi. s. lxxv. diſtin. c. j. ꝙ ſcilicet ſine miſſa cōferatur character. Sed hodie immutata eſt forma p xpꝫ vnde nec aaron ſine miſſa ꝯferret hodie characterem.

Character hodie ſine miſſa nō cōfertur.

Si quis. ℭ Caſus. Dicitur hic: ꝙ ſi aliquis monachus fuerit promoueri: vita eius preterita requiri debet: ſi voluerit criminoſus vel irregularis cōtrahendo cum ſecunda vxore vel repudiata.

Diuiſio.

Monachus. ❡ Caſus. Hoc. c. diuiditur in duas ptes. In pma logꝰ de monacho. in ſcđa de laico. In pma ergo dr̄ ꝙ mōachꝰ nouitiꝰ ſi bone vite ⁊ bōe ꝯuerſationis fuerit: infra ānū pōt oēs ordines recipere p interſtitia breuia in. c. aſſignata: vt deuotio ſcti ꝓpoſiti legitima ſuppleat interſtitia. In ſcđa pte dr̄: ꝙ laicus infra annū ⁊ dimidiū poterit ꝓmoueri ad oēs ordines: ſi fuerit commēdabilis vite: vt qđ deeſt tpi: ⁊ qđ ꝓlixior ꝯſuetudo nō ꝯtulit: ſuppleat i eo moꝝū ꝓbitas. ⁊ hec oia ſūt ex diſpenſatione pp neceſſitatē qua ceſſante: vetus forma ſeruetꝰ. ſcđa pars incipit ibi: ſi vero laicus.

a ❡ Monachus. Hoc. c. loquitur ſm caſum illum .ſ. diſt. lv. priſcis. ſ. de diſpēſatione procedente de iure cōmuni.

b ❡ Nouitius. qꝛ de nouitio maior dubietas videbaꝰ eē

Notarius

c ❡ Uel notarius. a notis. i. litteris legēdis ✝. Pedius m̄ ſcripſit lr̄as nō eſſe notas. ff. de bo. poſ. ſꝫ cū patrono. §. notis. Note autē qn̄qꝫ dicuntur dicatrices. vn̄ lex dicit: ꝙ ⁊ note ⁊ noia fugitiuoꝝ ad magiſtratus ſūt referēda. ff. de ſer. fu. l. ij. iuxta illud: Foliiſqꝫ notas ⁊ nomina mandat.

Uirgilius iij. eneid.

d ❡ Defenſor. i. exorciſta: nā prius ſit oſtiarius: poſt exorciſta. ſ. e. c. j. ⁊ dr̄ exorciſta dſenſor: q: dſendit corpꝰa demōibꝰ

Exorciſta Ingeniuꝫ ⁊ alia: tps ſupplere poſſunt.

e ❡ Deuotio. Sicut ⁊ ingeniuꝫ ſupplet tēpus in bn̄ ſtudente: ſic ⁊ bonitas etatē: ⁊ ita compenſatur ꝓbitas cū tempore: ſic ergo bonitas ſupplet etatem ſiue tps: vt. C. de ꝓpo. ſacro. ſcri. l. j. lib. xij. ſic ⁊ malicia dicitur etatem ſupplere C. ſi mi. ma. ſe. dix. l. ij. ex. de reſpō. ipu. d̄ illis. ita ꝓbitas ⁊ honeſtas ſupplet tpꝰ

propoſito ⁊ de monaſterialibus diſciplinis eruditus ad clericale munus accedit in primis eius vita acta temporibus requiratur: ſi nullo graui facinore ꝓbatur infectus ſi ſcđam forte non habuerit vxorem: neqꝫ a marito relictam ſortitus oſtendatur. Item. ❡ De eodem.

Monachꝰ ᵃ vo nouitiᵇ moꝝ honeſtate fulcitus: ꝯtinuo lector vł notariᶜ aut certe dſenſorᵈ effectꝰ: poſt tres mēſes exiſtat acolythꝰ: maxie ſi huic etas ſuffragatꝰ: ſexto mēſe ſubdiaconi nomē accipiat. At ſi modeſte ꝯuerſatiōis: honeſteqꝫ voluntatis exiſtat: nono mēſe diaconꝰ: cōpletoqꝫ āno ſit pſbr: cui tm̄ q̄t annoꝝ fuerāt iterſtitia collatura: ſcti ꝓpoſiti ſpōte ſuſcepta doceat pſtitiſſe deuotioᵉ. ❡ Si vo laicꝰ qſpiā eccłiaſticis ē aggregādus officijs: tāto ſollicitiꝰ i ſingulis q̄ ſuperius cōprehenſa ſūt: huiuſmodi decet examinareᶠ perſonam: quantum inter mundanam: religioſamqꝫ vitam conſtat eē diſcriminis: qꝛ vtiqꝫ ꝯueniētiaᵍ eccłie miſteria ſūt deputāda: nō iconueniētibꝰ meritis igerenda: tantoqꝫ magis qđ ſacris aptū poſſit eē fuinjs i coꝝ q̄rēdū ē iſtitutis: q̄tū de tpe q̄ fuerit hec aſſequēda decerpit: vt moꝝū hoc doceatur hīc ꝓbitas. qđ ꝓlixior ꝯſuetudo non ꝯtulit: ne p occaſionē ſupplende penurie clericatꝰ vitiaʰ pottꝰ diuinis cultibus itulisse nō legitime familie dñi cōputemur ꝓcuraſſe cōpēdiaⁱ: q̄zᵏ ꝓmotionibꝰ ſup anni metasˡ nihilominus ſex mēſes ſubrogamꝰ: qm̄ (ſicut dc̄m ē) diſtatᵐ dꝫ iter pſonā diuino cultui dedicatā: ⁊ de laicoꝝ ꝯuerſatione veniētē: q̄ tn̄ eatenꝰ indulgēda credimꝰ: vt eccleſijs ab hac occaſiōe ceſſantibꝰⁿ: canonū paternoꝝ vetus forma ſeruetur. ❡ Diſtin. lxxviij.

Qua° vero etate ſacerdotes ordinari debeant. Bonifaciꝰ papa diffiniuit dicens. ❡ Ante annos. xxx. presbyter non ordinetur.

c. de his q̄ veni. eta. ipu. l. oēs ⁊ ff. de del'e. ab ve. ſicut l. ſi ſic aliqd qđ eſt minꝰ: cōparat aly qđ ē maius: facta cōpēſatione hincinde. vi. q. j. quero. ⁊. xix. diſt. in canonicis. Iſtud idē conſideratur in teſtibus: qꝛ fit compenſatio auctoritatis ad numerum. extra de teſti. in noſtra.

f ❡ Examinare. Ar. ꝙ ſi laicꝰ iducit i teſtē diligētiꝰ ē examinādꝰ: q̄ clericꝰ: pp maiores duriciam. xij. q. one. j. duo.

g ❡ Couenientia. i. ꝯuenietibꝰ miſtris

h ❡ Uitia. i. vitioſos clericos.

i ❡ Cōpēdia. i. vtilitates vł vtiles miſtros

k ❡ Quoꝝ. ar. hic colligi ex h ꝙ tm̄ valeāt teſtimoniū q̄ttuor clericoꝝ: q̄tū ſex laicoꝝ: nā i ſeſquialtera ꝓportiōe vr̄ ꝙ ſe habeant ſicut ſe habent ſex ⁊ quattuor: qꝛ tm̄ hꝫ clericꝰ facere p ānū: q̄tū laicꝰ p ānū ⁊ dimidiū: xlvj. diſ. c. ſe.

l ❡ Metas. ſ. diſ. ea. qcunqꝫ. §. Sꝫ ibi de neophito: hic de renato ab īfantia logꝰ vel illō regularis ⁊ de iure cōi: h ſpālis ex diſpēſatiōe. vn̄ ſubijcit: que tamē ⁊c.

m ❡ Diſtare. ſ. viij q. j. nec ſufficere.

n ❡ Ceſſantibꝰ. Ceſſente cā ꝯceſſionis: ceſſare dꝫ parit ⁊ ꝯceſſū: vt. ſ. q. vij. ꝙ ꝓ remedio. ⁊. c. exigūt ſ. di. lv. pſcis. lvi. di. hiſmael. argu. §. C. fami. hercis. l. ij. Lauren. Diſtin. lxxviij.

Qua° etate. ❡ Caſus. Sup i prima di. in. c. epo benedictionem. dictum eſt: ꝙ qui ordinatur in presbyterū: dꝫ eē. xxx. ānoꝝ. Nūc vo i hac. lxxviij diſ. idē repetit vt addat cauſaꝫ q̄re tūc: ⁊ nō an̄. ſ. qꝛ xps i. xxx. āno baptiçatꝰ fuit: ⁊ poſtea cepit pdicare: vt. ſ. eo. pſbyter. ⁊ oīa plana ſunt vſqꝫ ad. c. quid eſt.

a ❡ Qua vero. hic

intitulatur.lxxviij.diſt.in qua oſtendit magiſter nõ de-bere ordinari ſacerdotes de iure cõi ante.xxx.annos cõ-pletos:qꝛ in tali etate dñs baptiçatus eſt ⁊ ꝑdicare cepit: ⁊ qdã alij ꝓphete:ſed qꝛ ⁊ ante hoc tẽpus ꝓphete ad ꝑdi-candum miſſi ſunt:põt neceſſitate iminente a.xxv.ãno ordinari.J.ea.diſ.c.vlt.argu.ff.ad treb.filium.§.j.

argu.ſuperficiale:ſed probatur per hoc ꝙ ante.xxx.annũ non poſſit promoueri. ¶ hoc regulare. ¶ Caſus. Dicit nunc Gratianus ꝙ hec q̃ dicta ſunt.s̄.de xxx.anno:vera ſunt ⁊ ſeruãda de iure cõi. Et h̄ ꝓbat exẽ-plo chriſti ⁊ ioãnis bap.⁊ ezechielis:q tm̃ in. xxx.anno ꝑdicare ceperũt: ſed diſpẽſatiue añ tale tp̄s põt aliqs ad di-gnitatẽ pſbyterij ꝓmoueri. Et h̄ ꝓbat ſex exemplis.ſ.hiere-mie ⁊ daniel:dauid ⁊ ſalomõis: ioãnis euãg. ⁊ pauli:q oẽs ab adoleſcẽtia accepe-rũt offm̃ ꝑdicãdi: ⁊ gubnationẽ ſup ali-os.Et ad hoc ꝓban-dũ iduc̃ ſe.c.cui⁹ ca-ſus p ſe pȝ. g ¶ Pre-dicaſſe. ante hoc tp̄s.

Si quis.
a ¶ Non im-pleuerit.extra de ele.cum in cunctis.
b ¶ Sit dign⁹.Ar-gu.nõ debere dero-gari iuri cõi pp pſo-nã.s̄.diſ.l.ex penitẽ-tibus. di. lxj. mira-mur.Sed pp neceſ-ſitatẽ vel vtilitatẽ de-rogatur iuri:lȝ nõ pp dignitateȝ tm̃:vt j.q.vij.c.tali ⁊c̃.

Quid eſt man⁹. ¶ Caſus. Su-per epl̃am ad timo-theũ hr̃:Manus ci-to nemini impoſue-ris : nec cõicaueris peccatis alienis.Nũc vero Leo papa expo-nit lr̃am apl̃i:⁊ dicit ꝙ ille cito manum imponit:q ordinat aliquẽ ante ꝯgruaȝ etatẽ ⁊ ante exami-nationẽ:⁊ anteq̃ȝ ſit diſciplinatus.Et il-le cõicat peccatis alie-nis:q efficit̃ malus ſicut eſt ille quẽ or-dinat:⁊ in malo eſt ei ſimilis.
c ¶ Quid eſt ma-nus.hoc eſt i epl̃a ad timotheũ:Ma-nus cito nemini i-poſueris:neq̃ȝ com-municees pctis alie-nis.d ¶ Excõicare. Cõicat pctis alienis q illis ꝯſentit:vt ar. di. lxxvi.culpam.lxxxiij.diſt.c.quid enim.⁊.c.error.

SI quis.xxx.etatis ſue annũ nõ impleuerit[a] nullo modo preſbyter ordi-netur : etiam ſi valde ſit di-gnus[b]. Item in nouellis.

¶ De eodem. Palea.

NEmo preſbyter cõſe-cretur q minor. xxx. annis ſit. Nemo diaconus vel ſubdiaconus fiat:q minor xxv.annis ſit. Nemo lectori b⁹ ꝯnumeret̃:q minor.xviij. annis fuerit. Nemo iter dia-coniſſas ꝯſecretur ſacroſan-cte eccleſie:q̃ minor ſit.xl.an-nis:vel ad ſcḋȝ matrimoniũ peruenerit. Itẽ Leo papa.

¶ Nõ ẽ ordinãd⁹ ſacerdos niſi lõgo ſit ꝓbatus examine.

QUid eſt[c] manus cito i-ponere:niſi añ etatis maturitatẽ:añ tẽpus exami-nis:añ meritũ obediẽtie: añ experiẽtia diſcipline ſacerdo-talẽ honorẽ tribuere nõ ꝓba-tis? Et quid eſt cõicare[d] pctõ alieno:niſi talẽ effici ordinan-tẽ:q̃lis ille eſt q nõ meruit or-dinari? Itẽ ex concilio neo-ceſarien̄.

¶ Añ.xxx.annoꝝ etatẽ preſbyter nõ ordinetur.

PReſbyter añ[e].xxx.an-noꝝ etatẽ nõ ordinet̃: quãuis ſit ꝓbabilis vite: ſed obſeruetur vſq̃ȝ ad ꝑfinitum tẽpus:dñs enĩ.xxx.anno ba-ptizatus ẽ:⁊ tũc predicauit.[f]

¶ Hoc regulare ẽ : vnde ⁊ xp̄s ⁊ ioãnes baptiſta: ⁊ eze-chiel ⁊ nõnulli ꝓphetarũ nõ legũtur añ hoc tẽpus ꝓphe-taſſe vel ꝑdicaſſe[g]: verum qꝛ hieremias ⁊ daniel añ iuue-nilẽ etatẽ ſpm̃ ꝓphetie acce-piſſe legũtur: dauid q̃ȝ ⁊ ſalo-mon in adoleſcẽtia vncti iue-niũtur: ⁊ ioãnes euangeliſta cũ adhuc eẽt adoleſcẽs:a do-mino in apl̃m electus: ⁊ cum alijs ad ꝑdicãdũ miſſus iue-nitur:paulus quoq̃ȝ apl̃s in adoleſcẽtia a dño ẽ electus: ⁊ ad ꝑdicãdũ miſſus aſſeritur: eccl̃ia ſiliter neceſſitate exigẽ-te nõnullos añ xxx. ãnos or-diare ꝯſueuit. Unde zacha-rias papa Bonifacio ep̃o.

¶ Neceſſitate exigẽte.xxv. annoꝝ pſbyteri ordinentur.

SI.xxx.annoꝝ nõ re-periũtur: ⁊ neceſſitas expoſcit[+]:a.xxv.ãnis ſacer[h]-dotes ordinentur.

¶ Diſtinctio. lxxix.

APoſtolicus[i] autem non niſi a cardinali-bus ⁊ reli-gioſis clericis ẽ itronizãdus.

h Si.xxx.annorũ. ¶ Neceſſitas. vel vtilitas:cũ illa ẽt iducat diſpẽſationẽ: vt.j.q.vij. tali . imo de iure cõi:vt vꝫ:cũ eni in.xxv.anno ad regimẽ eccl̃ie poſſit aſſumi:vt ex̃ de ele. cũ in cũctis.⁊ qlibet ꝑlatus debeat eẽ pre-ſbyter.xxj.q.ij.ſicut cũ ẽt talis debeat eli-gi:q p breue tẽpus poſſit ꝓmoueri : vt extra de eta.⁊ qli.p̄-terea.⁊ breue tẽpus ẽ vt ñ vacet eccl̃ia:ni-ſi p tres mẽſes ad plus:vt.l.diſ.poſtq̃ȝ ergo ꝑdicta.c.viden-tur correcta. Jo . ꝙ non credo:vt ex̃ de elec.dudũ.⁊ ex̃ d̄ p̄-bẽ.cũ iã dudũ in ſi.

Diſti. lxxix. Apoſtolic⁹. ¶ Hec diſ.diuidit̃ in ſex ptes. In quarũ prima dr:ꝙ nullus de-bet eligi in eccl̃ia romana:niſi a cardinalibus : nec ante mortem pape aliquo verbo vel facto de papatu debet pro-mitti. Et hoc ꝓbat p ſex auctoritates:ſcḋa ibi:nullus põ-tifice.tertia ibi:ſed querit̃.quarta ibi:hoc aũt.quita ibi: electio.ſexta ibi:ſicut ſupra. Jo.de ſan.

¶ Caſus. Supra in.xxiij.diſ.c.j.tractatum eſt de electio-ne ⁊ ꝯfirmatione pape. Nũc vero in hac.lxxix diſt.idẽ re-petit:vt aliqd addat. Cõtinet eni hec diſ. q̃tuor articu-los. In pmo dicit ꝙ papa nõ dꝫ eligi:niſi a cardinalib⁹. In ſcḋo dr̃ qd iuris:ſi due apoſtolici eliguntur. In ter-tio dicitur ꝙ electio ſucceſſoris debet fieri cum delibera-tione predeceſſoris. In quarto dicitur:ꝙ electio apoſto-licorum ſoli deo reſeruatur:que oĩa p ſuos.§.patebũt.
i ¶ Apoſtolicus aũt.hic depingitur.lxxix.di.in qua ſpe-cialiter magiſter agit de electione ſummi põtificis: oſtẽ-dẽs a qbus debeat eligi: ⁊ dicit ꝙ a cardinalibus ⁊ qñ:qꝛ

Bal. in l. neq̃ȝ nata-les.C. eo. ⁊ in.c.ꝯti-nebat̃. de ꝯſpõ.ipu.

hiere.i. b
Dañ.j.d
Matt.iiij. d
Act.vii. e

Prelatus qlibet pre-ſbyter eſſe debet.

+ ¶ Inſero plera q̃ȝ neceſſi-tatis cã fie-ri:q̃ al's ñ fieret. con cor.l̃.non ſolũ.§.ſi. ff.de excu.tuto.

Papa a q-bus ⁊ qñ ẽ eligẽd⁹.

e ¶ Ante.xxx.põt tñ ei ꝯcedi in.xxv.anno.regimẽ paro-chialis eccl̃ie.extra de elec.cũ in cũctis.Sed cui icũbit ꝓ-batio de etate:ſi dubitat̃ de etate? Dico ꝙ ei q agit.ſcȝ q petit ordinẽ.Unñ ſi minor eſt actor:ipſe ꝓbabit ſe maio-rẽ ſiue minorẽ[+]:vt.C.de ꝓba.cũ te.C.de in integ. reſtit. mino.ſi minorẽ.ff.de minori.minor ex aſpectu.Sed ſi minor ẽ reus:tũc aduerſarius ꝓbabit:vt.C.q ⁊ aduer-ſus quos.l.j.ff.de mino.de etate.
f ¶ Predicauit. Sed ſi ſacerdotis officiuȝ eſt ꝑdicare: vt.xvj.q.j.adijcimus.Unñ eſt hic argu.ꝯ id qḋ diximus: ꝙ debeat iplere.xxx.ãnos.Dicit Jo.chryſo.ꝙ de trigeſimo anno nõdũ attigerat ieſus:niſi.xiij.dies.xxx.dies:⁊ i euã-gelio ꝯtinetur:Erat ieſus quaſi annorum.xxx. Sed eſt

de tertia poſt depoſitionē defuncti: vt. ī. eo. nullus. ſubdit etiam quid iuris ſit: cum duo malo zelo eliguntur: vt. ī. eo. ſi duo. vel cum ſimoniace aliquis eligitur. ī. e. ſi quis pecunia. ⁊ dicit ꝙ a ſolo deo poteſt deiici. De ordinatione eius nō tractatur hic: q2 de ea dictū eſt. ſ. xxiii. diſt. in nomine.

argu. contra. xv. q. iii. nemini. ſed ſubintelligendum eſt ibi: cum ſimonia. ⁊ ita per hoc. c. determinatur ⁊ ſuppletur illud. Unde colligitur ꝙ crimen ſimonie: ⁊ crimen leſe maieſtatis equiualent: ⁊ equis paſſibus ambulant vt. xv. q. iii. ſane. ⁊ quidē quecūq3 perſone recipiuntur i accuſatione in crimine leſe maieſtatis: recipiuntur in crimine ſimonie: ⁊ cū3 ibi recipiantur ſocii inite factionis cōtra ſe: ſimiliter ⁊ hic. Item hic habetur ꝙ aliquis illu3 cum quo ſimonia cōmiſit: de ſimonia poteſt accuſare: ⁊ ille punieť ⁊ iſte nō: quod hug. intelligit: vbi res non proceſſit ad actum. ſcilicet ad donationem vel receptionem pecunie: tunc enim vterq3 debet deponi. Jo. quod ego non credo: cum crimen iſtud procedat ad inſtar criminis leſe maieſtatis: vt. v. queſtione tertia. ſane. in quo crimine ſi ſocius criminis probat crimen: remuneratur. vt. vi. q. i. §. ſi quis cū. B. argumē. extra de teſti. veniens. Dicunt tamen quidam: ꝙ nunq3 in ſimonia ſocius ſocium accuſat. xv. q. iii. nemini. niſi quādo ſimul cōmittitur crimen leſe maieſtatis: vt hic. Et ad. c. ſane: reſpondeo: ꝙ quo ad quedam: non quo ad omnia: ſimonia equis paſſibus ambulat cum crimine leſe maieſtatis. Sed videtur ꝙ ille qui accuſat illum quem dicit fuiſſe ſocium in crimine: non eſſet audiendus: tum ideo: q2 ſtatim puniendus eſſet: ex quo ſponte cōfeſſus eſt crimen ſuū: vt. ii. q. i. nos in quemq3. tum q2 turpitudinem ſuam allegans non auditur: vt extra de dona. inter dilectos. Sed dic eſſe ſpeciale in hoc crimine: vt allegans ſuam turpitudine3 audiatur ✠: ⁊ vt confeſſio eius non puniatur. tum quia nō eſt directa ↄfeſſio qñ quis ideo cōfitetur vt accuſet. Sed l3 cōfeſſio accuſatoris nō puniatur in ſimonia: tñ ↄfeſſio teſtis punitur: vt extra de elec. p inqſitionē. Sed qd ſi ↄfeſſus nō pōt ꝓbare crimē qđ intēdit? Uidetur ꝙ tūc puniēdus ſit: q2 tacere debuit crimen qđ ꝓbare nō potuit. vt. ii. q. vii. pleriq3. vi. q. ii. ſi tñ. qđ concedo. Jo.

S I quis apoſtolicus. ℭ Caſus. Statuit Nicolaus i hoc. c. ꝙ ſi qs ſine cōcordi ⁊ canonica electione cardinaliu3 ⁊ alioꝝ religioſorū clericoꝝ fuerit electus vel intronizatus: nō habeať apoſtolic⁹: ſ3 apoſtatic⁹.

a ℭ Et canonica. Quā electionē vocas canonicam ✠? nunquid dices ide3 eſſe qđ in alioꝝ electionibus: ſaltē quo ad hoc vt debeat eē de eadē eccleſia: vel vt melior eligi debeat: vel etiā prior: vel vt nō ſit aliquo modo irregularis. Sed breuiter dico: ꝙ ſi ē electus a duabus partibus: amodo nulla admittitur cōtra ipſum exceptio: nec de vitio eligentium vel electi: q2 nō eſſet corā quo iudice exceptiones ille ꝓponerētur: vnde ſi tertia pars vellet ꝓbare electionem eſſe ſimoniacā. non audireť: vt extra de elec. licet. q tñ ſic eligūt: peccant: ⁊ electio talis vitioſa eſt.

b ℭ Sequētiū. hic ↄſentire debent: nō tñ vocandi ſunt de neceſſitate.

c ℭ Religioſorum. ſ. diſtin. xxiii. c. i. contra. ſed ibi dicit religioſos viros preduces: non reſpectu cardinalium: ſed reſpectu laicorum.

U nde Nicola. papa ait.

ℭ De eo q ſine ↄcordi cardinaliū electiōe intronizatur.

S I quis apoſtolice ſedi ſine cōcordi ⁊ canonica [a] electione cardinalium eius eccleſie ac deinde ſequētiū [b] clericoꝝ religioſoꝝ [c] intronizatur: nō papa vel apſicus ſed apoſtaticus habeatur.

I tem ſymmachus papa.

ℭ Papa ſuperſtite eo incōſulto de electione futuri pontificis nemo audeat loqui.

S I quis papa ſuperſtite pro romano [d] pontificatu cuiq3 quolibet modo fauorē pſtare ↄuincitur: loci ſui honore priuetur: ⁊. ī. Si qs pſbyter aut diaconus aut clericus papa incolumi: ⁊ eo incōſulto: aut ſubſcriptionē [e] ꝓ romano pōtificatu accommodare: aut pitatia [f] promittere: aut ſacrm̄ pbere tēptauerit: aut aliqđ certe ſuffragium polliceri: vel de hac cauſa puatis ↄuēticulis factis deliberare aliqd atq3 decernere pſumpſerit: loci ſui dignitate vel cōmunione puetur: ⁊ infra. ℭ Propter occultas fraudes ⁊ ↄiurationum ſecretas inſidias quas ſnia huius diſtrictionis [g] pſeqtur ſi qs ad eccleſiaſticam ptulerit [h] notitiam conſilia eoru3 q ↄ hanc ſynodū de pontificali egerint ambitu: ⁊ rōnabili ꝓbatione ↄuicerit: pticeps huiuſmodi actionis nō ſolū purgatus ab omni culpa ſit: ſed etiā remuneratione [i] que nō indigna ſit ſubleuetur.

I te3 ex concilio Stephani pape.

ℭ In apſat⁹ culmē nullus niſi ex cardinalib⁹ ꝓmoueať.

O Portebat vt hec ſacroſancta domina noſtra romana eccleſia (iuxta quod a beato petro ⁊ ei⁹ ſucceſſoribus inſtitutum eſt) rite ordinaretur: ⁊ in apoſtolatus culmen vnus de cardinalibus preſbyteris: aut diaconibus conſecraretur.

I tem ex eodē. ℭ De eodē.

N Ullus vnq3 laicoꝝ: neq3 ex alio ordine preſumat: niſi p diſtinctos gradus aſcēdens diaconus aut preſbyter factus fuerit cardinalis:

Diuiſio.

S I quis papa. ℭ Caſus. hoc. c. diuiditur in duas partes. In pma pte dr̄: ꝙ ille debet deponi q papa viuo ⁊ incolumi pſtiterit fauorē carnalē pro romano pōtificatu: vel q eo incōſulto ſubſcriptionē fecerit: vel ſacramētū dederit alicui: vel ſuū ſuffragiū polliceatur pp hoc: vel q hac de cauſa puatas ↄuēticulas facit. In ſcđa parte dr̄: ꝙ qcūq3 hmōi ↄiurationes ⁊ inſidias patefecerit ⁊ ꝓbauerit: indulgentiam promerebitur ⁊ premium. ſcđa pars incipit ibi: propter occultas fraudes.

d ℭ Pro romano. maxime. arg. ī. eo. nullus pōtifice.

e ℭ Aut ſubſcriptionē. aſs ſubſcriptionis.

Pitatia

f ℭ Pitatia. Pitatia hic diciť ſcriptura obligatoria. xxx. q. iii. pitatiū. Et ſm hoc dicitur pitatium a pingendo: vel dicitur munera quedā: ⁊ ſm hoc dicitur a petendo.

g ℭ Diſtrictionis. i. diſtricte ↄſtitutionis ſententia.

Simoniacus an ſocium accuſare poſſit

h ℭ Pertulerit. Argu. in ſimonia aliquem de ſe cōfeſſum audiri contra ſocios eiuſdem criminis ✠. Sed eſt

✠ ℭ Vide Joā. an. in c. nō pōt. ſup ver. canonice. de pbē. li vi. Spe. in ti. ii. §. vidēdū reſtat. ver. ſ3 nūqd nocet.

i ℭ Remuneratione. non ipſo facto: ſed a iudice eam impetret. vt. C. qui ex cau. ſer. pro premio li. acci. l. i. ⁊ ita inuitatur aliquis per premium ad accuſandum. vt. vi. q. i. §. verum. ⁊ l. ſi quis cum militibus.

O Portebat. ℭ Caſus. hoc. c. ⁊ ſeq. idem dicunt. ſ. ꝙ nullus de3 eligi in papā: niſi de cardinalib⁹ pſby

✠ ℭ Adde

✠ ℭ an ⁊ do al allega turpi nē ſui in l. radū. ff. de iur. B ⁊ doc. i ſuus rius. ff. de Accuſ rib⁹ g ſimili

ad ſacꝝ pontificatus ordinē ꝓmoueri. Item ex eodem.

¶ Anathematizetur epiſcopus monachus vel laicus romanā eccłiam inuadēs: ⁊ in gradū filioꝝ eiꝰ ꝑrumpens.

Si qs ex epis vel monachis vel laicis ꝯtra canonū ⁊ ſcōꝝ patꝝ inſtituta ꝑrumpens in gradū filioꝝ ſcē romane eccłie: id eſt preſbyteroꝝ[a] cardinaliū ⁊ diaconoꝝ ire ꝓſumpſerit: ⁊ hanc apłicam ſedē inuadere quilibet ex ſupradictis tētauerit: ⁊ ad ſūmum pontificalē honorē aſcēdere voluerit: ipſi ⁊ ſibi fauētibus fiat ꝑpetuū[b] anathema: ⁊ .ſ. Si qs reſiſtere ꝓſumpſerit ſacerdotibꝰ atqꝫ ꝓmatibus eccłie: vel cuncto clero ad eligendū ſibi romanū pontificē ſm canonicā traditionē anathema ſit. Itē ex ꝯcilio Leonis pape q̄rti.

¶ Anathema ſit qui canonice electioni romani pontificis ꝯtradicere preſumpſerit.

Si qs ex ſacerdotibus ſeu primatibus[c] nobilibus: ſeu cūcto clero huiꝰ ſancte romane eccłie electiōi romani pōtificis ꝯtradicere ꝓſūpſerit: ſicut in ꝯcilio beatiſſimi pape bonifacij ⁊ ſtephani legitur ſtatutum: anathema ſit. Item ex conci. Bonifacij pape tertij.

2 ¶ Nullius epiſcopi fiat electio: niſi poſt diē tertium depoſitionis alterius.

Nullus pōtifice romano viuēte[d]: aut epō ciuitatis ſue ꝓſumat loq̄ aut ꝑtem ſibi facere: niſi tertio die depoſitiōis eiꝰ adunato clero ⁊ filijs eccłie: ⁊ tunc electio fiat.

3 ¶ Sꝫ queritur ſi duo ꝯcertantium temeritate electi fuerint quis eorum alteri preferendus ſit. De his ita ſcribit Honorius[e] Auguſtus. ad Bonifaci. papam.

¶ Si temeritate ꝯcertantium duo fuerint ordinati.

Si duo forte ꝯtra[f] fas temeritate ꝯcertantiū fuerint ordinati nullū[g] ex eis futuꝝ ſacerdotē permittimꝰ: ſꝫ illum in ſede apłica ꝑmanſuꝝ cenſemus: quē ex numero clericoꝝ noua ordinatiōe diuinum iudicium ⁊ vniuerſitatis conſenſus elegerit.

4 ¶ Hoc aūt capitulum non de eo intelligēdū eſt: q̄ vno ꝑ apoſtaſiā ordinato a cardinalibus ⁊ religioſis clericis apłice ſedis intronizat̄: etiā ſi ille apoſtaticꝰ: ita cathedrā btī petri violēter tenuerit: vt canonica ⁊ catholica eccłie electio ītra vrbē fieri nō valeat. Vñ Nico. papa ſtatuit dicēs.

¶ De eo q̄ per pecunia vel populari tumultu: non canonica electione ordinatur.

Si qs pecūia vel gr̄a humana aut ppłari ſeu militari tumultu ſine ꝯcordi ⁊ canonica electiōe: ⁊ cardinaliū ⁊ ſeq̄ntiū religioſoꝝ clericorū fuerit apłice ſedi ītronizatus: nō[h] apłicus: ſꝫ apoſtati-

---

teris vel diaconibꝰ: dūmō inter eos idoneꝰ inueniat̄.

Si qs ex epiſcopis. ¶ Caſus. Hoc.c. ⁊ ſequens fere eundē habent caſū. Dicitur enī h̄ q̄ ſi quis clericꝰ vel laicꝰ electioni cardinaliū contradixerit vel ſedē apoſtolicam voluerit vſurpare anathema ſit: ⁊ nō ſoluꝫ ipſe ſꝫ etiā oēs ei fauentes. In ſequēti.c. dicit̄ q̄ ſi qs contradixerit eligētibus romanuꝫ pontificem anathema ſit.

a ¶ Preſbiꝫoꝝ. Argu. cardinales ꝑbyteros maiores eſſe diaconibꝰ +: ⁊ ex illis ꝑmo dēre eligi ⁊ poſtea ex diaconibus ſi in illis nō inueniat̄ idoneus arg. .ſ. di. xxiij. in nomine. arg. ꝯtra .ſ. c. pxi. q̄ ibi ꝑus dicit diaconus ⁊c̄. Sꝫ ordini lr̄e non eſt ſtādū. ff. de ſol. nec eni.

b ¶ Perpetuū. de. nec peniteat. x. q. j. q̄ ſacerdotes. ſiłe extra de ꝯſti. ex lr̄is: ⁊ inſti. loca. §. adeo. Aliť ſumitur. ff. ꝓ ſocio. l. j. extra de iureiuran. veritatis.

c Si qs. ¶ Seu ꝑmatibus. ꝑmates appellat q̄ſdā forte nobiles q̄ interſūt vt ppłꝫ arceāt: qui ſi iuſte mouerent̄ exaudirent̄.

2 Nullus. ¶ Hec eſt ſcd̄a pars huius diſtinctio.

¶ Caſus. Mortuo apłico vel epō aliq̄ cardinales vel canonici intātuꝫ feſtinabāt q̄ nihil curabāt de ſepultura defuncti: q̄re ſtatutuꝫ fuit q̄ nec papa nec epo viuēte nec ēt defuncto electio fiat ſucceſſoris: niſi tertia die poſt ſepulturā.

d ¶ Viuēte. Idē dicit̄ extra de elec. bone. Sꝫ nūquid mortuo papa eccłia erit monſtrū ſine capite: vel nūquid vniuerſitas cardinaliuꝫ erit caput +: Si hoc dicas cardinales tūc tēporis poſſūt deponere epm: eadem rōne canonici mortuo epō poſſunt deponere clericū aliquē. Dic ergo ⁊ eccłiam tunc viuere: ⁊ tñ carere capite. Arg. tñ eſt q̄ cardinales ſuppleāt defectū mortui pape. ſ. eo. ſi qs. Jo. meliꝰ ex̄ de ma. ⁊ ob. his q̄. c. cū oli. B

3 ¶ Sꝫ queritur. hec eſt tertia ps huius di. ¶ Caſus. hic eſt ſcd̄s articulus vbi queritur qd iuris ſit ſi duo apoſtolici eligantur temeritate certantium: ⁊ quis alteri ſit preferendus: ⁊ quid de hoc ſit legitur ſequen. capitu.

e ¶ Honoriꝰ. Sed qd ſpectat ad iꝑatoreꝫ ſtatuere aliqd de electionibꝰ contra id. xcvj. di. bn̄. Sed iſtud fecit rogatu eccłie. Et eſt ar. ad q̄ōnem illam: q̄ laicus de rebꝰ eccłiaſticis vel ſpūalibꝰ poſſit iudicare. Ar. ꝯ. .ſ. di. xcvj. ꝯ ni. q̄ꝫ. ſꝫ ibi itelligit̄ ꝑter auc̄itatē eccłiaſtici p̄lati. ꝯ hoc dixi ex̄ de arbi. ꝯtingit.

Si duo. ¶ Caſus. Bonifaciꝰ papa rogauit iꝑatorē honoriū vt ꝯderet legem q̄ doceret qd eēt faciēdum: ſi duo apłici temeritate certātiū eligantur. Cōſtituit ergo honoriꝰ q̄ neuť illorū duoꝝ ſit papa: ſꝫ noua electōe cōi cōſenſu tertiꝰ eligat̄.

f ¶ Cōtra fas. ⁊ iō neuť obtinet: vt ex̄ de elec. ꝯſiderauimꝰ nec priuant̄ cardinales hoc caſu ꝑtāte eligēdi ꝯ id. extra de elec. cū in cūctis. Sꝫ qs erit iudex de hoc an electio ſit ꝯ fas. Nō ipſi cardinales: q̄ ſi ſic eēnt iudices in ꝓprio ſcō: nā nullus ſuꝑior ē inueniri: vt ex̄ de elec. lꝫ in ſi. Dic iſtō. c. locū hēre: qñ neuť ē electꝰ a duabꝰ ptibꝰ. Vel dic q̄ ꝯcilium conuocabitur.

g ¶ Nullū. .ſ. diſt. lxiij. ſi forte. ꝯ. Sed qd̄ h̄ di: ſit cū vtraq̄ ps ducit̄ malo zelo: ibi cuꝫ vtraq̄ ps bono zelo ducitur: ⁊ hoc patet ꝑ hec verba contra fas.

4 ¶ Hoc aūt. hec eſt q̄rta ps huius diſ.

¶ Caſus. Dicit nūc Gratianꝰ q̄. c. ſi duo itelligit̄ qñ vťq̄ male ē electꝰ: ⁊ ñ itelligit̄: qñ vnꝰ ꝑ apoſtaſiā ordinat̄: ⁊ alť canonice cuiꝰ electio fcā fuit ex̄ vrbē ꝓpť itruſionē alteriꝰ.

Si qs pecunia. ¶ Caſus. Cōſtituit Nico. pa. q̄ ſi qs pecunia vł alio mō illicito vſurpet ſedē apłicā: non apłicꝰ: ſꝫ apoſtaticꝰ hēat̄: ⁊ liceat cardinalibꝰ eū anathematiçare ⁊ laicoꝝ auxilio eū repellere: ⁊ ſi electio ſucceſſoris ītra vrbē fieri ñ pt fiat ex̄: ⁊ electꝰ hēat plenā ꝑtātē diſponēdi res ī vtilitatē eccłie: ⁊ faciēdo oīa q̄ſi eēt itronizatꝰ.

h ¶ Nō apłicꝰ. Uꝫ ꝑ prin. iſtiꝰ. c. q̄ papa ꝯ ſūmo

Laicus nō poſſit ꝯ rebus eccłie iudicare.

Electio ſcā ꝑ cardinales ſi dicat̄ ꝯtra fas eē: qs erit iudex.

Papa vt ꝙ poſſit accuſari de ſi- monia. Simonia di hereſis.

ne ſic poſſit accuſari: q2 non eſt apoſtolicus: ſ3 apoſtatic9: et q2 ſimonia hereſis ē.j.q.j.eos q.et c.fert.et c.cū liqat. et per ꝑmū.c.hui9 di.qđ nō credo. et loq̄r ħ de eo q ꝑ ſimoniaз elect9 ē ab illis q nō hēbāt ptātez eligēdi non a cardina lib9. Simonia aūt large di hereſis: nō ſm q papa vel ali us de hereſi pt accu- ſari: cū.ſ.errat al'qs in articulis fidei: ſ3 anq̄3 eligaꝛ papa ex- ceptōe cuiuſlibet cri minis repelli pōt. S3 pone: ꝙ aliqs ac- cuſat cardinales ꝙ ſimoniace elegerit papā: hoc enim licite pt fieri: vt.j.c.ꝓxi. nūqd ſi ꝓbata fuerit ſimonia papa depo- neꝛ: Nō.arg.ij.q.v. iterrogatum.ff.de a dulte.denūciaſſe. S3 qd ſi dum vxor tua crediꝛ mortua elige ris i papā et ꝯſecra- ris: et vxor tua te re petit an ei reddēduſ es: Uel ſi tu neges eā tuā vxorē eē apd quē cognoſceꝛ: cū3 papa iudicari n̄ poſ ſit: niſi de hereſi ꝓ: Rn̄. ſi reuoceꝛ i du- biū n̄ ē cogēdus ſta re iudicio alicui9: i mo excipe pt dn̄s ē q me iudicat.ix. qō. iij. alioꝝ. Si āt certū ē teneꝛ ei reddeꝛ de bitū: niſi mlier idu ci poſſit ad ꝯtinētiā obſuādā: vl' abrenū ciabit papatui: et ſa tiſfaciet vxori et c̄.

✠ ℭ Ter. ē i.c. ſi pa- pa.ꝯ.xl.di. Cōiugat9 i papa ele- ct9 an debi tū reddeꝛ debet.

a ℭ Laicis.j. diſti. xcvj.c.j.ꝯ. S3 illud gn̄alr ꝓhibeꝛ i alijs: qđ ꝯ iuaſorē apo.ſe- dis ꝑmittiꝛ: vel ſin- gul' reſtrēda ſūt ſin gula: l3 clericis ana thematiçare: et laicis hūano auxilio a ſe de apl'ica pelleꝛ: et ſic aliqs puniꝛ ſimł pe na canonica et ciui- li. ꝯ idē ex̄ vt li. nō ꝯteſ.qm̄.in ſi. ſ3 hoc ſpāle ē in itruſo i q̄ nō ſufficit alt'a pena. xxiij.q.v.c.qd ergo. b ℭ Intronicat9. ſi mile.xxij.di.i noie.

ℭ Electio. hec ē qn ta ps hui9 di. ℭ Caſus. hic ē terti9 articulus vbi dr ꝙ electio ſucceſſoris d3 fieri cū deliberatione anteceſſoris. Si traſit9. ℭ Caſus. Symmach9 papa ſtatuit vt ſi mors inopinata ꝯtigat: ita vt anceſſor nō poſſit an̄ decernere de electione ſui ſucceſſoris: ſiqdē ab oib9 fuerit canonice electus ꝯſecretur. Si aūt vt fieri ꝯſueuit duo eligāꝛ: elect9 a plurib9 ꝑferaꝛ: niſi fuerit ſimōiace elect9.

c ℭ Nō poſſit.j. viij.q.j.epo non ꝯ. Sol. aliud eſt de ſui ſucceſſoris electōe cū fratrib9 deliberare: qđ poſſet fieri vt ħ ꝑmittiꝛ: et aliđ eſt ex teſtō q̄ſi dignitatis ſue herede ſub ſtituere: qđ ibi penitus ꝓhibeꝛ: q2 nec pape l3: quia hoc nec moyſes potuit.viij. q.j. moyſes. nec eſt trahēdū ad ꝯriā ſ3 cū petri clemētem ſubſtituētis ſibi.viij q.j.c.j. q2 et ad eius vmbrā curabāꝛ ifir mi. de hoc dici ꝯſue- uit.j.q.j. petrus.

d ℭ Sententia. ſ. duarum partium. extra de electi. licet.

e ℭ Careat. accuſa- biꝛ ergo iſte ꝺ ſimo nia: nec ꝑiudicabi- tur pape. arg.ij.q.v. interrogatum eſt.

ℭ Sicut. hec ē ſe- cūda ps huius diſti.

ℭ Caſus. hic ē q̄r tus articul9 in q̄ dr ꝙ electio ſūmorū pōtificū ſoli deo re ſeruaꝛ: l3 electio a cardinalib9 fiat: qđ ꝓbaꝛ ſequē.c. cuius caſus planus eſt.

f Electionē. Et ita fallit regu la ad quē ſpectat iſti tutio et deſtitutio. xvj.qō.ij. viſis. q bn̄ dicere pt et maledi- cere: q ligare et abſol uere pt. vt.xxj.di. in ferior. et cap. deniq3.

cus hēaꝛ: liceatq3 cardinali- bus et alijs clericis deū timē tib9: et laicis[a] iuaſorē illū ana thematizare: et humano auxi lio a ſede apl'ica pellere: qđ ſi hoc itra vrbē ꝑficere neque- rint apl'ica auctoritate extra vrbē ꝯgregati loco q̄ eis pla- cuerit electionē faciāt: ꝯceſſa electo auctoritate regēdi et di ſponēdi res in vtilitatem ro mane eccl'ie iuxta q̄litatez tē poris q̄ſi intronizatus[b] ſit.

✠ ℭ Electio vero romani pō- ✠ tificis ēt cum deliberatione 5 ꝑdeceſſoris fieri debet. Unde ſymmacus papa ait.

ℭ Si papa de electione ſui ſucceſſoris ante decernere non potuerit.

Si trāſitus pape inopi natus euenerit: vt de ſui ele- ctiōe ſucceſſoris an̄ decerne- re nō poſſit[c]: vt ſupra placuit ſi qdem toti9 in vnū ꝯuenerit eccl'iaſtici ordinis electio: ꝯſe creꝛ elect9 ep̄s. Si vō (vt fie ri ſolet) ſtudia cepint eſſe di- uerſa eoꝝ qb9 certamē emer ſerit: ꝯuincat: ſn̄ia[d] plurimo- rum: ſic tn̄ vt ſacerdotio care at[e] q capt9 ꝓmiſſiōe nō recto iudicio de electiōe ꝺcreuerit.

✠ ℭ Sicut ſupra mōſtratū ē: ✠ electio ſūmoꝝ ſacerdotum a 6 cardinalib9 religioſis clericis fieri d3: electio vero eoꝛu3 iu dicio diuino reſeruata eſt. Unde anacletus papa ait.

ℭ Sūmoꝝ pōtificū ſibi dn̄s electionem reſeruauit.

Electionē[f] vero ſūmo- rum pōtificū vel ſacerdotū ſi bi dominus reſeruauit: licet electionem eorum bonis ſa- cerdotibus et ſpiritualibus populis conceſſiſſet.

ℭ Diſtinctio.lxxx.

Diſtinctio.lxxx.

✠ Loca vero in. ℭ hec di. di- uidiꝛ i duas ptes. In q̄ru3 ꝑma q̄riꝛ vbi debeat fieri ſedes pt̄iarcha- lis: vel ꝑmatum vel metropolitanoꝝ vel epoꝝ vel alioꝝ mi- noꝝ. ſcđa ibi: ſedes āt. Jo. de ſan. ℭ Caſus Sup̄ oñdit qn̄ et a qb9 cl'ici ꝺbeāt oꝛ diari: nūc vō i hac. lxxx. di. oñdit i qb9 locis debeāt preponi pt̄iarche: archiepi: et epi et pb̄ri. Pt̄iarche debēt poni in ca pitib9 ꝓuinciaꝝ. vt.j.xcix. diſ. ꝓuincie. Archiepi in ſingu lis ꝓuincijs. vt.j.vj.q.iij. ſcitote. Epiſcopi vero in ciui- tatibus. Preſbyteri per caſtella et villas. vt.j. eo. epi.

✠ ✠ i Loca[g] vero in qui- bus primates patriar- che archiepiſcopi epiſcopi preſbyteri ſint ordinandi:

g ℭ Loca. hic intitulatur.lxxx.di. Supra magr̄ oñdit

Ꝗuibus ⁊ quando ſint ordinandi clerici: nunc ſubdit in quibus locis ordinandi debeāt ordinari. ⁊ quidem primates ibi conſtituūtur vbi olim ponebātur ꝓtho-flamines gentiliū. archiep̄i vbi archiflamines. ep̄i vbi eoꝝ flamines. ⁊ hoc ex maxima parte factum eſt inſtitutiōe beati petri. vt. ꝭ. eo. c. j. ⁊. ij. ſone hoc ī fide .i. fideliter: vel poſſunt agitare cauſas fidei ſed nō ꝓcedere ad ſn̄iam. Uel diſtingue q̄ ſint q̄ dubitāt: nā ſi laici: vr̄ ꝙ ep̄i poſſint determinare. ex̄ de here. ad abolēdā. ſi clerici: papa. extra eo. cum chriſtus.

f ℭ Tenebant. id eſt reputabant.

hec ſunt ſm̄ lucinum papā ⁊ clementem atq̄ anacletū. A it enim lucinus papa.

ℭ In quibus locis primates vel patriarche debeāt ordinari.

Urbes ⁊ loca in q̄bus p̄mates p̄ſidere debent: non a modernis: ſed multis ante aduentū chriſti ſtatute[a] ſunt temporibus: quarum primates gentiles etiam ꝓ maioribus negocijs appellabant[b]. In ipſis vero vrbibus poſt aduētū chriſti: apoſtoli ⁊ eorum ſucceſſores patriarchas[c] ⁊ primates poſuerunt: ad quos epiſcoporū negocia (ſalua tamen in omnibus apoſtolica auctoritate) ⁊ maiores cauſe poſt apoſtolicam ſedem ſunt referende. I tem clemens papa.

In illis ℭ De eodē. vero ciuitatibus in quibus olim apud ethnicos primiflamines eorum atq̄ primi legis doctores erant epiſcoporum primates vel patriarchas beatus petrus[d] poni precepit: qui reliquorum cauſas epiſcoporū ⁊ maiora negocia in fide[e] agitarent: in illis autem in quibus dudum apud predictos ethnicos erāt eorum archiflamines: quos tamen minores eſſe tenebāt[f] q̄ꝫ memoratos: primates archiepiſcopos inſtitui precepit: in ſingulis vero reliquis ciuitatibus ✝ ſingulos[g] ⁊ non plures epiſcopos conſtitui precepit: qui epiſcoporum tantum vocabula[h] ſortirentur: quoniam neq̄ inter ipſos apoſtolos par[i] fuit inſtitutio: ſed vnus preſuit omnibus. I tem anacletus. ℭ De eodē.

Epiſcopi nō[k] in caſtellis neq̄ in modicis[l] ciuitatibus debent conſtitui: ſed preſbyteri per caſtella ⁊ modicas ciuitates atq̄ villas debent ab epiſcopis ordinari ⁊ poni: ſinguli[m] tamen per ſingulos titulos ſuos: epiſcopus vero non ab vno: ſed a pluribus epiſcopis debet ordinari. Et (vt dictū eſt) nō ad modicam ciuitatem (ne vileſcat[n] nomen epiſcopi) ſed ad honorabilem locum titulandus eſt ⁊ denominandus: preſbyter v̄o ad q̄lemcūq̄ locū in eo cōſtitute eccleſie p̄ficiēdus ē. I tē leo papa. ℭ De eodē.

Illud ſane quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari: vt non in quibuſlibet locis: neq̄ quibuſcūq̄ caſtellis: et[o] vbi ante nō fuerūt ep̄i cōſecrentur[p]: cū vbi minores ſint plebes: minoreſq̄ cōuentus: p̄ſbyteroꝝ cura ſufficiat. Ep̄alia autē gubernacula non niſi in maioribus populis: ⁊ frequentioribus ciuitatibus oporteat preſidere (ne quod ſanctorū diuinitus patrum inſpirata decreta vetuerunt): viculis ⁊ poſſeſſionib⁹

Urbes. ℭ Caſus. hoc. c. loquitur de primatibus gentiliū ⁊ chriſtianoꝝ. Eſt ergo caſus. Lucinus cōſultus fuit in quibus locis primates chriſtianorum ſunt collocandi. Qui rn̄det dicēs ꝙ multo tempore ante aduentū chriſti vrbes ſunt ſtatute in q̄bus erant primates gentiliū: ad quos ipſi gētiles pro maioribus negocijs appellabant: ⁊ in eiſdē locis poſt aduentū chriſti: apoſtoli: ⁊ eoꝝ ſucceſſores poſuerunt p̄mates chriſtianorum: ad quos ſalua apo. auctoritate epiſcoporum maiora negocia ſunt referenda.

a ℭ Statute. a gentibus: ⁊ ita eſt argu. ꝙ cōſtitutiones gētilium ſunt autentice. ar. xcix. di. c. i. Nec eſt contra. xiij. q. j. c. j. nā illud de parochijs. h̄ de ciuitatib⁹

b ℭ Appellabant. ergo bn̄ dr̄: appello papam: appello ſedem apoſtolicam. ⁊ apoſtolus dicit: ceſarē appello.

c ℭ Patriarchas. repetitio eſt eiuſdē: q̄ idem eſt primas ⁊ patriarcha. xcix. di ſti. c. j. ⁊ dicit lex differentia tm̄ nominis eſt inter pign⁹ ⁊ hypothecam. ff. de pig. res hypothece. ꝭ. iter pignus.

In illis. ℭ Caſus. Gētiles habebant tres ordines ſacerdotum. ſ. primiflamīes: archiflamines ⁊ flamines. Loco p̄miflaminum petrus iuſſit poni p̄riarchas: q̄ de maioribus aliorum ep̄oꝝ cauſis cognoſcūt. Loco Archiflaminū archiepiſcopos. Loco flaminum epiſcopos: qui in ſingulis ciuitatibus ſinguli eſſe debent.

d ℭ Petrus. Argu. a tp̄e petri eſſe limitatas ꝓuincias.

e ℭ In fide. ꝭ. xxiij. q. j. quotiēs. ꝯ. ꝭ. xvj. q. j. frater noſter. ꝯ: vbi dr̄ ꝙ tm̄ ad petrū eſt referenda q̄ō fidei: ſed ex

g ℭ Singulos. ar. ꝙ in vna ciuitate nō plures eē debere ep̄os ✝. de auguſtino ⁊ valerio fuit ſpāle. vt. ꝭ. vij. q. j. non aūt. Sꝫ q̄d de venetis q̄ p̄riarchā h̄nt ⁊ ep̄ꝫ. Sꝫ dic ꝙ nō ē p̄riarcha venetoꝝ: ſed gradēſis q̄ locus differt multū a venetijs.

h ℭ Uocabula. nā olim ⁊c̄. xcv. di. olī.

i ℭ Par. ꝯ. di. xxj. i nouo. ꝯ. xxiij. q̄ō. j. loquitur. ꝯ. Sꝫ par ſuit q̄ ad cōſecratiōē: n̄ q̄ ad adminiſtrationē.

Epiſcopi. ℭ Caſus. In h̄. c. notatur duplex dr̄ia iter ep̄os ⁊ preſbyteros. P̄ria ē q̄ ep̄i nō debēt poni i ciuitatib⁹ q̄ nō etiam ſint magne ⁊ n̄ pue p̄ſbri vero p caſtella. Scōa dr̄ia eſt. quia ep̄s nō pōt cōſecrari ab vno ep̄o: ſed preſbyteri ſic poſſunt.

k ℭ Nō in caſtellis. Q̄nq̄ tn̄ ep̄s eſt in caſtro. xvj. q. j. ⁊ ipis vbi dr̄: cumani caſtri ſacerdos.

l ℭ In modicis. ſimilr leges i maioribus ciuitatibus ⁊ regalibus tm̄ ſunt docende. vt in proemio. ff. ✝

m ℭ Singuli. Ar. nullum debere in duabus eccleſijs intitulari. lxx. di. ſcōꝝ.

n ℭ Uileſcat. quantū ad vulgi opinionē: nā pp̄ hoc non eſt vilior ep̄s. vt. xcij. diſt. legim⁹. Siſr ſpōſa nō eſt ſtatim tradēda: ne vileſcat deſideranti. vt. xxvij. q. ij. inſtitutū eſt. ſi ſe in fide ſuſcepta p vim. vt. xlv. di. de iudeis. Sic ep̄s nō erit ſolus: ne vileſcat p hoc. xciij. di. diaconi qui. Idē eſt in pn̄ia non iterāda. de pe. di. iij. quāuis. ⁊. l. di. quāuis.

Illud. ℭ Caſus. Statuit i hoc. c. vt i minorib⁹ locis ⁊ vbi ē paucitas hoiū ponātur p̄ſbyteri: ⁊ eoꝝ cura ſufficiat: ep̄i v̄o i frequētiorib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ maiorib⁹ pplis.

o ℭ Et vbi. vt ⁊. ꝭ. xvj. q. j. felix ep̄s. ⁊. c. multis cōſilijs. ⁊ xvj. q. j. plures.

p ℭ Cōſecrent. Niſi multitudo excre-

✝ ℭ Cō. cor. tex. in ca. q̄m in pleriſq̄. de offi. ordi. no. bar. in l. j. c. de metro. li. ii.

✝ ℭ Adde ꝙ eſt i. ꝭ. hoc autē cui cōcor. l. j. C. de ſtudi. libr. vr. ro. l. u.

cerit vel gens de nouo ſit cõuerſa ad fidē.vt.ſ.xvj.q.j.ꝑ cipim⁹.arg.di.xcix.nlli archiepi.ex ꝙ ec.edi.ad audiētiā

Non debere. ¶ Caſus. Laodicēſe concilium ſtatuit:vt epi nõ ponantur per vicos ⁊ villas:ſed viſitatores.i.archipreſbyteri q debēt viſitare parochias:qui ſine ↄſilio ⁊ ↄſcientia epi ciuitatis nihil agere debent.

a ¶ Sed viſitatores.i.archidiaconos vel archipreſbyteros.

b ¶ Silr autem ꝓſbyteri.ſ.xiij. qõ. ij. abbatibus.

c ¶ Sine ꝑcepto.ſi volunt res eccleſie alienare.xij.q.ij.abbatibus.vel intellige de ꝑcepto generali.vi.xvj.q. j. cũctis.

+ ¶ Sedes aut. Hec ſcõa ps di.in qua di q epiſcopales ſedes debent eſſe vicine. Joan.de fan.

Fraternitatē tuā. ¶ Caſus. Precepit Gregorius auguſtino anglorum epõ vt ordinaret epõs:non longo īteruallo inter ſe diſtātes:vt leuiter poſſint ↄuenire ad eporũ ordinationē faciendã:que ad min⁹ cum tribus epiſcopis vel quattuor fieri dꝫ ⁊ ↄuenit.

a ¶ Lōgo. Dicũt qdã lōgo: vt viginti miliariũ.ar.ff. de v. ſig.l.iiij. melius ꝓ relinquitur arbitrio boni viri.i.iudicis. ar.ff.de iure deli.l.j. ex ꝙ de offi.iudi. dele. de cauſis.Vñ ſi multũ diſtāt ciuitates illeinter ſe : in locis intermedijs dꝫ poni epõ:ↄueniēti ergo īteruallo dꝫ diſtingui habita ↄſideratione ſitus ⁊ qualitatis regiõis ipſi⁹ ⁊ difficultatis viarũ ſic.xvj.q.j.⁊ tpis.

e ¶ Tribus.ad minus.s.diſt.lj.c.vlti. s.diſtin.lxiiij.epm.

Diſtinctio.lxxxi.

Hec de ordinādis ¶ In hac di

vel obſcuris ⁊ ſolitarijs municipijs tribuatur ſacerdotale faſtigium. Itē ex concilio laodicenſi. ¶ De eodem.

Non debere in vicis ⁊ in caſtellis epõs ordinari:ſed viſitatores ᵃ id eſt qui circũeant ↄſtitui:hos aũt qui ante ad hoc ordinati ſunt:nihil agere cēſemus ſine ↄſciētia epi ciuitatis. Silr aũt preſbyteri ᵇ nihil ſine precepto ᶜ ⁊ ↄſilio epi agant. ¶ Sedes aũt epõꝝ non lōgo interuallo debēt diſiũgi:vt ad conſecrationē ſui cõprouincialis ſi

ne difficultate poſſint occurrere. Unde Grego.auguſtino anglorũ epõ. ¶ Epiſcopales ſedes non longo interuallo a ſe debent diſiungi.

Fraternitatem tuaꝫ ita volumus ordinare epiſcopos:vt ſibiipſi lōgo ᵈ interuallo minime diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſſitas vt in ordinatione epiſcopi cõuenire non poſſint:nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus ᵉ aut quattuor epiſcopis fieri nullatenus debet. ¶ Diſtinctio.lxxxj.

ſtin.incipit ſexta pars tractatus diſtinctionũ:⁊ ꝑtendi tur vſqꝫ ad.xciij.di.Et diuidit hec diſ.in quattuor partes.In quarũ prima ꝓbat qualiter intelligit illud verbũ:oportet epm eſſe ſine crimine.ſcõa ibi:quolibet.tertia ibi:clericus.quarta ibi:oportet. Joan.de fan.

¶ Caſus. Egit ſupra Gratianus de ordinationib⁹ ⁊ officijs ſingulorũ.Ab hoc loco vſqꝫ ad.xcj. diſ. breuiter epilogat qdã ca. aplice regule:vt addat quedã q̃ ꝑtermiſerat.Et ↄtinuās dicta dicens dis:ꝓmo ponit de ꝓmo ca.aplice regule.ſ.opꝫ epm eſſe ſine crimie.i.ſine peccato mortali: qõ verũ eſt nõ ſolũ de epõ ſꝫ ēt de quolibet plato.qõ ꝓbat p ſeq.c.

f ¶ Hec de ordinandis.A.xxv.diſ. vſqꝫ ad.L.tractauit magiſter.xiij.ca. aplice regule.Sed quia quedã omiſit iõ ab hac lxxxj.diſtin.vſqꝫ ad xciij.diſtin. nouem ca.apoſtolice regule repetit: non ordine illo q̃ illa executus eſt.Et in hac exequit illud:opꝫ epꝫ eſſe ſine crimine.ad dit ēt de incontinēti b⁹:in q icludit ſcõꝫ ca.aplice regule.⁊ q q ꝓuat officio:dꝫ ꝓuari bñficio.⁊ q archidiacon⁹ ſol⁹ nõ dꝫ accedere ſub ꝑtextu humilitatis ad tabnacula mõnaꝝ.

g ¶ Sub epilogo. id eſt breui repetitio ne ſuperiorum.

Hec de ordinandis ᶠ ⁊ ordinatoribus atqꝫ de ſingulorũ graduũ diſtinctionibus ⁊ officijs dixiſſe nos ſufficiat: verum quia aliquantulũ diffuſius in his immorati ſumus: precedentibus cohereēt ia quedam ſub epilogo ᵍ ad memoriam ſubijciamus. ¶ Debet ordinandus in epiſcopum (vt apoſtolus ſcribit) eſſe ſine crimine:

id eſt ſine peccato mortali: quod non ſolum de epiſcopo ſed etiam de quolibet electo ad aliquam prepoſituram eccleſie oportet intelligi. Unde Augu.ſcribit ſuper Jo.

¶ Sine crimine ⁊ graui peccato debet eſſe: q ordinatur

Apoſtol⁹ epiſcopus. paulus quando elegit ʰ ordinandos vel preſbyteros vel dyacones:⁊ quicunqꝫ ordinandus eſt ad prepoſituram ⁱ eccleſie:non ait: ſi quis ſine peccato eſt:hoc eniꝫ ſi di

Apoſtolus. ¶ Caſus. Paulus apoſtolus docuit q qñ eligitur aliquis ad ordines vl ad aliquam dignitatẽ dꝫ eſſe ſine crimine qõ ſit dignuꝫ accuſatione ⁊ depoſitione:vt homicidiũ ⁊ adulteriũ ⁊ hmõi Sꝫ nõ ait:ſine pctõ. qꝛ ſi hoc dixiſſet:oĩs hõ repelleretur.

h ¶ Quãdo elegit. id eſt eligi ꝑcepit.vj. q.j.ſi ſacerdos.

i ¶ Ad ꝑpoſituraꝫ.i.ad q̃cũqꝫ eccliaſti

Epat⁹ ſūt diſtinguē lo conuenienti.

Offi uati b ficio ia ri vel

Crim ſus e mini ordi hibet

Ad.ij.b.

tum officium.⁊ ita patet ꝙ criminoſis etiam a mini‑ mo ordine prohibetur: vt ſ.⁊.xxxiij.diſtinctio. capitu. ſ.⁊.ij.xxxiiij.diſtinctio.cognoſcamus.xxiiij.diſtinctio.c. vlt.hoc hodie terminatur extra de tempo.ordi.capitu.vl.
a ℭ Reprobaretur.ſ.de peni.diſt.iij.ſepties.⁊.§. niniuite.
b ℭ Ordinaretur.

ceret omnis homo reprobaretur[a] ⁊ nullus ordinaretur[b]: ſꝫ ait: ſine crimine eſt: ſicuti eſt homicidiū: adulteriū: aut aliqua immunditia fornicationis furtum: fraus[c]: ſacrilegiuꝫ: ⁊ cetera huiuſmodi. Crimē aūt eſt graue peccatū accuſatione ⁊ damnatione[d] digniſſimuꝫ.

ℭ Quolibet itaqꝫ horū implicatus ordinari non dꝫ: vel ſi iā ordinatus añ tempus: vel ſi poſt tēpus ſue ordinatiōis aliqḋ eorū admiſiſſe ɔuincit̄: ſuſcepti grad⁹ officiō priuabit̄.

Vñ ſymmachus papa ait.

ℭ Monitoris perſonam non recte ſuſcipit: qui verbis non operibus docet.

NEmo recte monitoris[e] pſonā ſuſcipit: niſi q actibus ſuis errata[f] condemnat: ⁊ amorem innocentie conuerſatione demonſtrat.

Item Celeſtinus papa.

ℭ Careat ordine quem preſtat: qui indignum ſublimare non metuit.

TAntis daniel grauat⁹ teſtimonijs facinorū: tanta accuſatiōe pulſatus: ſacrarum (vt dr̄) virginū pollutus inceſtu: epiſcopus aſſerit̄ ordinatus: ⁊ vt in nr̄i libellis ſcrinij ɔtinetur: quorū ad vos quoqꝫ exēplaria direxerim⁹: in pontificij dignitatem hoc tpe quo ad cām dicendā miſſis a nobis litteris[g] vocabatur obrepſit[h]: ſacro noī abſit iniuria: facili⁹ eſt eni vt hāc dignitatē tali dādo amiſerit ordinator ꝙ̄ eā obtineat ordinat⁹: cui ɔuicto[i] ſociabit̄[k] q eū ſibi credidit largiēdo pōtificiū ſociādum: q̄lis eni ſit ipſe quiſqꝫ tales ordinauerit oſtendit.

Item ex concilio niceno.

ℭ Non recipit ordo eccleſiaſtic⁹ eū q ſine examinatiōe vl̄ poſtea ɔfeſſ⁹ ordiat̄.

SI q ſine examinatōe[l]

Siſr de peni.di.iij.c. pe.⁊ diſt.ij. ſi enim.
c ℭ Fraus. Hoc verū eſt: cuꝫ fraudi dolus ineſt: nam oīs dolus eſt fraus: ſed non ɔuertitur. ff. de pac. iuriſgētium.§. dolo.⁊ ſic ſumit̄ extra de reſcrip. ceterū. qñqꝫ large ſumitur fraus. ff. de regu. iu. fraudis.
d ℭ Et dānatione. Solet queri ꝑpter que crimina qs deponi dꝫ: non enim p quolibet deponit̄. v.q.iiij.in loco. Et ē ſup hoc duplex opinio. Quidā dicunt ꝙ p quolibet crimine deponit̄: niſi expreſſum ſit in contrarium: ꝙ p eo deponi non debet. Alij dicunt ꝙ nūqꝫ deponi debet p aliquo: niſi expreſſum ſit pro quo. Ego dico ꝙ p quolibet crimine in quo qs eſt incorrigibilis: deponi debet: ſed ſtatim tñ non deponitur aliqs p prima ɔtumacia: vt.xlv.diſtinctio.licet. ⁊.lxxiiij.diſt.honoratus.illud autem non eſt crimen.v. q.iiij.in loco.nec illa quorum exēpla poſui lxviij. diſ.c. ſ.⁊ multa exēpla de hoc poſui.xv.queſtio.viij.in ſumma.
ℭ Quolibet hic incipit ſcd̄a pars huius diſ.in q̄ probat per.xvj.auctoritates ſanctorū patrū: ꝙ ſi clericus ceciderit i lapſū criminis poſt ordinatione dꝫ d̄poni. Jo.d̄ fā.
ℭ Caſus. Supra dictū eſt in.c.apl̄s.ꝙ ordinēdus dꝫ eſſe ſine crimine: vt homicidio ⁊ adulterio: ⁊ ſimilib⁹. Nunc autē dicit ꝙ ſi his criminibus aliquis eſt obnoxius: promoueri non debet nec ordinari: ⁊ ſi ordinatus talia conuincitur commiſiſſe ante ordinationem vel poſt: debet deponi: vt probatur per ſequentia. capitu.
NEmo. ℭ Caſus. Dicit ſymmachus in hoc capitu. ꝙ nullus debet aſſumere predicandi officium: niſi qui ſuis actibus errata condemnat: ⁊ amorem innocentie ſua conuerſatione demonſtrat.
e ℭ Monitoris.i. predicatoris.
f ℭ Errata.i.maiora.lxviij.di.c.j.alś contradiceret ꝓpoſito Gratiani.ſic.xxv.diſ.c.vlti.⁊.iij.queſtio. vij. iudicet.
TAntis. ℭ Caſus. Daniel cū eſſet electus in epm̄: accuſatus fuit apud papam Celeſtinū de multis criminib⁹: ⁊ precipue de inceſtu cū monialibus: ꝓpter que crimina inueſtiganda citatus fuit vt romam veniret: qui contemptis litteris pape in epiſcopum eſt promotus: committit igitur cauſam quibuſdam. Celeſtinus: ⁊ precipit eis vt de his cognoſcant: que ſi vera eſſe inuenerint: ipſum ⁊ ordinatorem ipſius deponant: quia qui talem ordinat: oſtendit ſe eſſe ſimilem illi.
g ℭ Litteris.⁊ ita res iam erat litigioſa.extra de offi.ſu di.de leg.gratum.
h ℭ Obrepſit. Ex quo autem ſe promoueri fecit lite pēdente: deponendus eſt etiam ſi innocens inuenitur ✠. extra de accu. deus omnipotens.ff.de li be. cau. qui de libertate. Jo.qḋ falſū credo: prout notaui in queſtionib⁹. B.de hoc notaui.viij queſtio.iiij.nonne. Joan. Si autem accuſator per annum tacuerit: poſtea poteſt promoueri electus: vt.ff.de mune. ⁊ hono.reus. ſed in epiſcopatu tm̄ tres menſes dantur: vt in autē.d̄ ſan.epi.§. iij.col.ix.niſi iudex breuius tēpus fuerit moderatus: vt iij.queſtio.v. qui ſi quis.argu. extra de fide inſtrumento. accepimus.extra de app.perſonas.in ſi.
i ℭ Cōuicto.de crimine: vel quia poſt accuſationem fuerit ordinatus.
k ℭ Sociabitur. Sic ergo ſententia lata contra ordinatum preiudicat ordinatori: ſicut confeſſio ordinati preiudicat ordinatori: vt ſ.⁊.lix.diſt.ordinatos.⁊ hoc videtur ꝑpter cauſe cognitionē.vt dixi.iij.q.vj.hoc quippe. Uel dic ꝙ tunc preiudicat ordinatori ſententia lata contra ordinatuꝫ qñ preſens eſt ⁊ ſcit cām agi ordinati: cū enim q̄ſi ſua cauſa agi videat̄ ⁊ tacet nec defendit cām ſibi p̄iudicat: vt extra d̄ ſē.⁊ re iu.q̄uis.⁊.ff.d̄ reg.iu.ſepe.
SI qui. ℭ Caſus. Quidā preſbyteri ꝓmoti ſunt ſine examinatiōe: ⁊ poſtea cum examinarent̄: ipſi in iudicio ɔfeſſi ſunt oīa peccata ſua: alij ante ordinationem cū examinarent̄ ɔfeſſi ſunt pctā ſua: ⁊ tñ epiſcopi ꝓmouerunt eos: q̄ſitum eſt in niceno ɔcilio vtrū iſti deberent recipi ⁊ defendi in ſuis ordinibus? Et rñ ꝙ non. ſic ponit caſum Beneuē. h. vero intelligit de eiſdem pſonis caſum ſic. Aliq ſine examinatione in pſbyteros ſunt promoti: poſtea examinati in iure ɔfeſſi ſunt peccata ſua: nihilominus tñ promoti ſunt ad epiſcopatum vel ad aliam dignitatem: queſitum eſt in concilio vtrum tales deberent recipi? Et reſpondet ꝙ non.
l ℭ Sine examinatione. Sed quid de epiſcopo qui ſine examinatione tales ordinat? Dicit lex ⁊ canon eum deponendum.in autē.quomodo oporteat epiſcopos.§. oportet.⁊.j.queſtio.j.ſi qui epiſcopi ⁊.ſ̄.diſtin.xxiij.§. vltimo.ſupra diſtinctio.l.de his vero.⁊ capitu.ex penitentibus. Jteꝫ qḋ ſi dicat epiſcopus ſe diſpenſaſſe cū eis? Nō ē ei credēdū niſi ꝓbet ſe cū eis diſpēſaſſe: vel niſi ſibi bonas lr̄as dederit: nā hec res cōmiſſa eſt epo querēda: nō negligēda.ff.de traſa.cū hi.§.ſi pretor.dꝫ ergo ꝓbari diſpenſatio.vt eſt expreſſum extra de ſchiſma.cap. ij.mg

✠ℭ Addō ad hāc. q. p gl.no.ſ i.re⁹ ala. t⁹. alle. in glo. ff. de mu.⁊ ho. hoſt.⁊ Jo an.and.in c.memini mus.de ac cuſa.

Snia lata ɔ vnū: aliqñ alteri pīudicat.

Epi deſi. cos ſine examinatio ne ordinā tis pūitō

xime cum epiſcopus diſpenſare non debeat ſine ꝯſenſu capli vel maioris ptis.alſ poſt errores ſuos ſemp mentiretur eps ſe cū eis diſpēſaſſe.qḋ verum credo ēt circa notū:hoc mi non nego:qn circa notā perſonā ſolo facto diſpenſat eps.vt dixi.s̄.di.lj.c.vl.puniṫ tamen eps ſi idi ſcrete diſpēſat.

litteras:⁊ dubitatur an ille de hoc habuit ſpecialē mādatum.vt extra de reſcri.nonnulli.vel an fuerit excommunicatus.vt extra de proba.capitu.poſt ceſſionem.

l ❡ Remoueantur.ergo pſbyter propter ſimplicē fornicationē deponitur.vt.xxvij.qō.j.vt lex ꝯtra.⁊.ſ. lxxxij. di.pſbyter.⁊.xxxiiij. di.fraternitatis.Jo. cōiter autem diciṫ: ꝙ ꝓ ſimplici fornicatione qs deponi nō debet ✠ cū pauci ſine illo vitio inueniantur.vt.l.diſt.q: tua.

a ❡ Examinati.cuꝫ ad maiora ꝓmoueṫur.ſ.ad epiſcopatū.

b ❡ Contra regulam.que interdicit tales ordinari.

Quicūqꝫ. ❡ Caſus. Quidam criminoſi ordinati ſunt ignoranter ab epis:qdam vero ſcienter:queriṫ an debeant deponi? Et reſpon.ꝙ ſic.

c ❡ Per ignorantiam. ordinantium.

d ❡ Uel ꝯtemptu. i.eis ſcientibus.

e ❡ Nō preiudicat. factum eni pretoris iuri publico nō derogat.ff.de ſer.l.j.

f ❡ Compertū. Argu.ꝙ qñcūqꝫ de veritate ꝯſtat: ſequenda eſt.viij.di.qui ꝯtem pta.nā diuturnitas tēporis ⁊c̄.extra de ſimo.non ſatis. inducit tamen diſpenſationem.xxxv.q.viij. de gradibus.⁊ extra qui matri.accuſa.poſ.per tuas.

Maximianus. ❡ Caſus. Quidam pſbyteri ex cōcubinis filios habuerūt:quos maximianus zelo dei accenſus corā apoſtolico accuſauit:cōmiſit ergo cām Innocētius qbuſdā:⁊ pcepit eis ſi hec vera iuenerit: remoueāt eos ab officio ſacerdotali.

ꝓmoti preſbyteri ſunt:⁊ poſtea examinati[a] ſunt confeſſi pctā ſua:⁊ cum ꝯfeſſi fuiſſent venientes hoies contra regulam[b] eis manus ipoſuerunt: hos eccliaſticus ordo nō recipit:in oibus enim qḋ irreprehenſibile ē ſcā defendit eccleſia. Item eiuſdem concilii.

❡ Lapſi p ignorantiam aut contemptu ordinantium conſurati deijciantur.

Quicūqꝫ ex his g lapſi ſunt p ignorantiā[c] iam ordinati ſunt:vel ꝯtemptu[d] eorū g eos ordinauerunt:hoc non preiudicat[e] regule eccliaſtice: cū enim cōpertuꝫ[f] fuerit deponenṫ. Item Innocentius.

❡ Alien⁹ fiat a miniſterio g illud viuendo illicite polluit.

Maximianus[g] filius nr̄ qlem detulerit q̄relā[h] libelli[i] et⁹ ſeries annexa declarat:g zelo fidei atqꝫ diſciplinē ductus nō patiṫur eccliam pollui ab indignis pſbyteris q̊s in preſbyterio filios aſſerit ꝓcreaſſe:⁊ ideo frēs libelli huius g ſubiectus eſt tenore ꝓſpecto[k]:eos g talia perpetraſſe dicunṫ debetis in medio collocare:diſcuſſiſqꝫ obiectionibus q̄ ipſis preſbyteris ipinguntur:ſi ꝯuinci potuerit:a ſacerdotali remoue-

antur[l] offō:q: qui ſancti non ſunt ſcā tractare non pn̄t: atqꝫ alieni efficianṫ a miniſterio qḋ viuendo illicite polluerunt[m]. Item eugenius pa.

❡ Cuilibet ab ordine deponendo epiſcopi ꝓuidentia locus penitētie deputeṫ.

Sacerdos aut quis alius in ordine eccliaſtico ꝯſtitutus:ſi in eo[n] ſcelere iuenitur q̊ abijciendus comprobetur: depoſitus prouidentia epi bene ꝓuiſo[o] loco ꝯſtituatur:vbi peccata lugeat: ⁊ vlteri⁹ non committat. Item ex concilio maguncienſi.

❡ Retruduntur in monaſterium preſbyteri qui penitentiam agere contemnunt.

Dictum eſt nobis preſbyteros propter ſuā negligentiā[p] canonice degradatos:⁊ ſeculariter gradu[q] amiſſo viuere:⁊ pnie agende bonum negligere. Uñ ſtatuim⁹ vt gradu amiſſo:agēde penitentie grā in monaſteriū aut in canonicā regularē mittantur. ❡ Si v̊o hoc fieri cauſa quelibet ꝓhibuerit:vbicūqꝫ ſint pniam agere non deſiſtant:ſi aūt amiſſo gradu ſeculariṫ[r] viuere voluerit:⁊ penitentiā agere neglexerit: ab ecclie cōmunione ſeparenṫ.

m ❡ Polluerunt. ꝯtrum ad ſe.xlix.diſtinctio.capitu. vlti.

Sacerdos. ❡ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ ſi ſacerdos d̊ aliquo crimine cōuincaṫ deponi debet ⁊ eps ei locum ꝓuidere debet in quo penitētiā agere poſſit.

n ❡ Si in eo. ergo pro omni cauſa nō deponitur.B.

o ❡ Prouiſo loco. id eſt monaſterio. vt capitu. ſequen.

Dictum. ❡ Caſus. Diciṫ hic: ꝙ ſi ſacerdos ꝓpter delictū vel negligentiaꝫ ſuā fuerit degradatus:detrudi dꝫ in monaſteriuꝫ vel canonicā regularē ad penitentia agēdam: nec dꝫ amodo viuere ſeculariter:⁊ ſi cōtra facere pſumpſerit excōicari debet.

p ❡ Negligentiam. Not.ꝙ aliquis eque deponiṫ propter negligentiā ſicut propter dolum. lxxxvj. di.c.j.⁊.xj.q.iij. placuit.⁊.c.diſt.quoniaꝫ.⁊ extra de ſta. mona.cuꝫ ad monaſteriuꝫ.In ſi.⁊.C.de offi.prefe.ori.ſi q̊s.⁊.ff.de cuſto.⁊ exhi. reo.l.carceri.⁊.l.milites.qḋ intelligo cum craſſa eſt negligentia.vt.j.q.j.qcquid.⁊.ff.de verbo ſignifica. magna.

q ❡ Gradu.Argu.pro illis qui dicunt exauctoratū priuari ſacramento:vnde colligitur talem poſſe verberari ſine ſacrilegio.ar.eſt ad hoc.l.diſtin.accedens.

r ❡ Seculariter.hic pꝫ:ꝙ depoſitus ſm regulam eccleſiaſticā tenetur viuere.arg.ad hoc.xxxij.di.ſi qui vero.⁊ xx.q.iij.eos.vnde verberans eos icidit in canonē ⁊ eccleſia eos tueri debet:niſi ſint incorrigibiles.vt extra de iudi.cum nō ab homine.Joā.quod falſum credo cum ſit exauctoratus ⁊ nudatus oi priuilegio.B.Sed nūquid qui hoc modo detrudiṫ in monaſteriuꝫ ibi cogitur eſſe ppetuo? quod videtur.diſt.l.c.j.ſ.eo.ſi quis cleric⁹. Sed dic hoc eſſe in arbitrio iudicis.⁊ ſm quantitateꝫ delicti.nam quādoqꝫ ad tempus detruditur.vt.ij.qōe.j.

g ❡ Maximianus.ſ.iij.queſtio.ij.quia ea.

Pion⁹ p-latū de dilapidatiōe accuſaṫ poteſt.

h ❡ Querelam.ſubaudi criminalē.nam clericus erat iſte:non eni laicus poſſet iſtos accuſare.ij.q.vij.per totū. niſi forte patronus platum de dilapidatione: quia tūc ſua intereſt.argu.xvj.queſtio.vij.filijs.alſ laicus non auditur de hoc crimine.vt.xxviij. diſtin. conſulendum.

Accuſari pn̄t plures ſimṫ.

i ❡ Libelli.Per hoc ꝙ dicit libellis:⁊ poſtea preſbyteris: argumentatur ꝙ quis in eodem libello plures accuſare poſſit.Joan.quid iuris ſit de hoc no.plene.ij.queſtio. j.prohibentur.in glo.que incipit queſtus.B.

i ❡ Libelli.i.charte quā pape miſit.xxx.q.iij .pitaniū. B.

k ❡ Proſpecto.videtur ergo ꝙ non ſufficiat ſi autenticū ipſum exhiberet:ſed vt etiam teneatur exhibere libellum quē porrexerat pape.vt.vij.queſtio.j.preſentium. ⁊ lv.diſ.precepta. ⁊ maxime vbi ꝓcurator impetrauerat

In primis.quandoq; ſubetur peregrinari per orbem.vt de peni.diſ.vj.ſacerdos.quādo q; traditur curie ſeculari.vt.xj.queſtio.j.ſtatuimus.alſ nunq; cogitur quis inuitus ingredi monaſterium:niſi propter delictum.vt.xx.queſtio.j.ſicut.⁊.lv.diſtinctio.ſi euangelica.Ioan. deatur.vt.ff.de adul.capite.ſ; nec teſtibus admiſſis credit:niſi a pncipio clericū in adulterio viderint.nec laicis credet de hoc:q2 laici cupido nobis infeſti ſunt.ij.q.vij.laici ✠.Uel dic captus p ſententiā vel p cōfeſſionem propriam:vel rei euidentiā.vt extra de coha.cle.v2a.⁊.c.vlti.

a ¶ Ualet. ¶ Caſus. Statuit hic:q ſi aliqs de crimine fuerit conuictus debet ſeparari a loco:in quo cōmiſit delictū ad penitentiam peragendam. Nam interdū valet loci mutatio:cu; affectus mentis ſepe cu; loco mutetur: cu; non videat vbi male geſſit. Sequentia duo.c. plana ſūt que de hac materia loquuntur.

a ¶ Ualet.gratia cooperante.

b ¶ Interdum.interdu; nocet. vt.ſ. diſ.lxxiiij. quorundam.⁊.C. quomodo ⁊ qn iud.l.v. ſed valet ſi fiat ex charitate.

c ¶ Mutatur locus.ſ.xxxv.q.vj. ab iſto die.ſ.di.lxxxvj. fratrem.

d ¶ In aſpectu.Memoria delictoꝝ que eſt ꝯcupiſcētie deteſtabilis eſt.xv.qōe.j. mulier q̄ autem eſt ad cōpunctione;: illa bona eſt: nullum eni tale delictoꝝ remediū eſt ſicut eoꝝ ꝯtinua memoria.de pe.di.iij.iudas. de peni.di.j.§.his auctoritatibus.ver.nō tibi dico.⁊ ver. nunc aūt.⁊ quandoq; bona eſt memoria rei ad terrorem.vt.vij.q.j.deniq;.in fine.

De :orū me oria in bōa.

e ¶ Romanus. ¶ Romana.Sed q̄ rōne detrudit ibi cū aliunde eſſet:q2 ibi forte commiſerat.vt in auc.vt nulli iudicum.§.ſi vero.

Item iſidorus.

¶ Mutatio loci aliquādo valet conuerſis ad pniam.

Valet[a] interdum[b] ꝯuerſis,p ſalute ſue aīe mutatio loci:plerūq; enim dum mutat[c] locus mutat mentis affectus:ꝯgruum eſt ergo ⁊ inde ēt corporalit euelli vbi quiſq; illecebris deſeruiuit. Nā locus vbi qſq; praue vixerit in aſpectu[d] mētis apponit qd ſepe ibi qſq; cogitauit vel geſſit. Item ex.vj.ſynodo aurelian.

¶ Clericus adulteraſſe cōuictus vel confeſſus in monaſterio retrudatur.

Si qs clericus adulteraſſe aut ꝯfeſſus aut ꝯuictus fuerit:depoſit9 ab officio cōmunione conceſſa: in monaſterio toto vite ſue tpe detrudatur. Itē pelagius papa cōſtātino defēſori. ¶ De eodē.

Romanus eccl'ie thianēſis clericus,p crimine adulterij qd admiſiſſe phibet:a clericat9 ordine depoſitus in monaſterio h in vrbe romana[e] ad agēdā pniā; ex nr̄a iuſſione detruſus eſt. Itē ex canone apoſtoloru;.

¶ In crimine captus pſbyter vel diacon9 deponatur: ſ; non cōione priuetur.

Preſbyt aut diacon9 q in fornicatiōe aut piurio:aut furto[f]:aut homicidio capt9s eſt deponat: non tn̄ communione puetur ſi paruerit ſententie.dicit enim ſcriptura[h]: Nō iudicat deus bis[i] in idipſum. Item. ¶ De eodem.

Si qs epiſcopus:aut preſbr: aut diacon9 poſt diaconij gradū acceptū fuerit fornicatus aut mechatus deponat:⁊ ab eccl'ia proiectus int laicos[k] agat pniā;. Itē ex ꝯcilio aurelianē. ¶ De eodē.

Si diacon9 aut pſbyt crimē capitale cōmiſerit:ſimul:⁊ ab offō ⁊ a cōione[l] pellat:ſi vero,p reatu ſuo ſe ab altaris cōione ſub penitētis pfeſſione ſubmouerit: his q; ſi alij defuerint ⁊ cauſa certa neceſſitatis[m] exorit ✠ poſcentē baptiſma liceat[n] baptizare[o]. Gregorius oib9 p regnū italicum ⁊ theutonicoꝝ.

¶ Non ingrediantur eccleſiā pſbri:diaconi ſubdiaconi q i fornicatiōis crimine iacēt.

Si q ſunt preſbri diaconi vel ſubdiaconi q in crimine fornicatiōis iaceāt:interdicimus eis ex pte dei patris oipotentis ⁊ ſci petri auctoritate:eccl'ie introitū vſq; dum peniteāt[p] ⁊ emēdent[q]. Si q vero in pctō ſuo perſeuerare maluerint:nullus veſtrum eoꝝ preſumat audire[r] officium:q2 benedictio eoru;

h ¶ Scriptura.extra de iud.at ſi.de pe.diſtin.iij.§.auctoritas.ff.nau.cau.licet.§.vlti.

i ¶ Bis.i. perfecte.

k Si quis epiſcopus. ¶ Inter laicos.hoc itellige qn crimē venit in notitiā ppli.vt.ſ. diſ.xxviij.pſbyter.vel cu; ex hoc magnu; ſcandalum ortu; eſt.l. diſ.ſacerdotes.

Si diaconus. ¶ Caſus. Di h q ſi diacon9 vel preſbyt cōmiſit crimē aliqd dignū depoſitione:ab offō ⁊ cōione d; repelli.Si do nō eſt depoſit9:ſ; ſe ppt delictū ab altaris miſterio remouit more penitētis: ſi alij pſbri deſūt poterit in neceſſitate baptiçare.

l ¶ Cōione.corpis chri vel ad tps. ⁊ ſic ſoluit ꝯriū illi9.c.ſi pſbr.vel expone.i.bnſicio.⁊ ſic ſoluit ꝯriu;.ſ.eo.c preſbyter.

m ¶ Neceſſitatis. Ar.alicui licere cā neceſſitatis baptiſmū ꝯferre cui nō l; aliud ſacr; ꝯferre.ſ. de ꝯſe.di.iiij.ꝯſtat.j.qō.j.ſicut chrs.ꝯ.ſ. di.l.c q ſub gradu.

n ¶ Liceat.cū ſolēnitate:alſ ēt laicus hoc poſſet.

o ¶ Baptiçare. dic vt.l.di.q ſub gradu.

Si q. ¶ Caſus. In italia ⁊ theutonia pſbri diaconi:⁊ ſubdiaconi publice tenebāt ꝯcubinas:qbus oibus Greg.offm̄ interdixit donec pniam agerēt:⁊ ſi vellēt in crimine pſeuerare pcepit oib9 vt eoru; officio nō audirēt:q2 eoꝝ bn̄o in maledictionē cōuerteret.⁊ hoc,pbat auctoritate,pphete dicētis: Maledicā ingt ⁊c̄.Et qcunq; pceptis nr̄is non obedierit pcm̄ idolatrie ⁊ paganitatis icurret.

Preſbr in adulterio dephēſus q̄to tpe ꝯtineri poſſit.

✠ ¶ Adde qlit pbat adulteriū vel fornicatio.not. bar.l.l.ij.§.ſi.ff. de adul.⁊ in l. qrebat.ff.d teſta.mili.

✠ ¶ Con cor.tex. in l.ſi liberi9.ff.de bo.libe.⁊.l. ſ; ⁊ he.§.pretor.ff.de p cura.

Preſbi. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab aplis quam penā pati d; preſbr vel diaconus q publice in adulterio vel fornicatione piurio vel homicidio fuerit dephēſus.Et reſpon.q debet deponi:ſed excommunicari non debet cū non debeat duplici ꝯtritione flagellari:more tn̄ laicoꝝ debet pniam agere cū eius crimē ſit manifeſtu;.

La ꝯ de ric eſta. ri quit.

f ¶ Aut furto.ſed qualiter laici probabunt iſtud eſſe cū non poſſint teſtari contra clericum.ij.q.vij.epiſcopi.

g ¶ Captus eſt.⁊ ꝯuictus.extra de iudi.cū non ab hoie.de hoc dixi.l.di.de his.j.⁊.c.ſi qs diaconus.vn̄ cum capitur detineri d; p.xx.horas diurnas ⁊ nocturnas vt vi

p ¶ Dū peniteant. Ex hoc determinant ꝯria.ſ.di.lxj.miramur.ver.ſicut eni;.

q ¶ Emēdent.Ex hoc vi q ſicut tales ipſo facto ſuſpendunt:ſic,ipſo facto p ꝯriū reſtituitur eis officium.vt dixi.xxxij.diſtin.nullus.Ar.ad hoc.xv.queſtio.vj.nos ſanctorum.⁊.xvj.queſtio.vij.ſi quis deinceps.

r ¶ Audire.ſ.xxxij.diſtinctio.nullus.⁊.c. preter.hoc.

ſed.J.xv.q̄ōe.viij.ſollicitantibus.contra.ſed ibi ſoluam.
a Maledicam.i.reprobabo vel reputabo maledictio nem cum benedixerint vobis.
b Paganitatis.i.infidelitatis.
c Contemnit.Qualiter ſit hoc intelligendum dixi. xxij.diſtinctio. oēs. xix.diſtinctio.in memoriam. ⁊ capitu. nulli. Joan.

gnoſcat inceſtum committit:⁊ filij erunt illegitimi ⁊ ſerui.xv.queſtio.vlt.cum multe.eſt tn̄ vxor quo ad adminiſtrationem.xxxi.diſtinctio.lex. ⁊ plus peccat cum iſta:q̄z cum ſoluta.h.argumen.contra.J.diſtinctio.p.xi.propoſuiſti.

malac.ij.a
Si quis. Caſus. Hec quatuor conſequentia capitu.eundem habent caſum. In quibus dicitur: q̄ ſi q in ſacris ordinib⁹ fuerint cōſtituti ad concubinas vel vxores accedere non debent:q̄ ſi contumaciter fecerint offō ⁊ bn̄ficio carere debēt.
j.reg.xv.c
d Diaconus. vel ſubdiaconus:vt in capitu.ſequen.
e Decidat. q̄ ad executionē: prout patet in ſequenti littera:ſed nec ſtatim debet ſuſpendi ſ; expectari debet per. xl. dies.extra de cohabi.cle.ſicut ad extirpandam. ſed illud diſpenſatio eſt : ius eni erit q̄ ſtatim deponat.ſ̄.eo.c.j.
Cleric⁹ q vxorē accepit an ſtatī ſit ſuſpēdēdus
Si quis ſacerdotum. Officium.Ex his duob⁹.c.habes q̄ cui interdicitur officium ⁊ beneficium:quādoq̄z tamen permittitur beneficium ⁊ nō officium:vt.l.diſtinctio.ſtudeat.⁊.xxviij diſtinctio.preſbyterum quandoq̄z ecōuerſo:vt.j. queſtio. v.capitu.j.quandoq̄z etiam punitur i perſona:⁊ non in rebus:vt.xvj.queſtio.vj.cognouimus. ⁊ capitu.illud.
f Bn̄ficium quīq̄z permittit ⁊ n̄ officium.
g Cogatur.ergo p electionē vnius:vel per renūciationem intelligitur alij abrenunciatum.ſ̄.viij. diſtinctio.quo iure.C.de fur.l.j.ff.de tribu.quod i heredē.§. eligere.ff.de regu.iur.nemo.§.quotiens. arg. cōtra.ff. quo.leg.l.j.§.iij.⁊ argu.plura de hoc inuenies.xiij.q. j. in fi.Joan.Solu.vbi ſunt aliqua repugnantia eligendo vnum renunciat alteri alias ſecus.B.de peni. diſtincti. j.§.item ſi anteq̄z.
Eligens vnū renūciat alteri.

vertet in maledictionē ⁊ orō in pctm̄:teſtāte dn̄o per pphetam: Maledicā[a] (inqt) bn̄dictionibus vr̄is. Qui vo huic ſaluberrimo pcepto obedire noluerint: idolatrie pctm̄ icurrent:ſamuele teſtante ⁊ btō greg.iſtructe: Pctm̄ ariolādi eſt:non obedire:⁊ ſcelus idolatrie nō acquieſcere. Pctm̄ igit paganitatis[b] incurrit qſqs dum chr̄ianū ſe eſſe aſſerit:ſedi aplīce obedire ɔtemnit[c]. Item Alexan. ij.epo regi dalmaticorum.

Officio ⁊ beneficio priuetur epiſcopus preſbyter vel diaconus vxorem ſuſcipiēs: vel ſuſceptam retinēs.

Si qs amodo eps preſbyter:aut diacon⁹[d] feminā acceperit:vel acceptā retinuerit:a pprio gradu decidat[e] vſq̄z dū ad ſatiſfactionē veniat: nec in choro pſallentiū maneat:nec aliquā portionē d reb⁹ eccl̄iaſticis hēat. Itē clero mediolanēſi. De eodem.

Si qs ſacerdotum vel diaconorū ⁊ ſubdiaconorū offm̄[f] ɔtumacitē deſerēs: feminā ſibi potius eligit:ſicut ſpōte ob fornicationē dimittit offm̄:ita ob puaricationē dimittere cogat[g] (etiam inuitus) bn̄ficium. Item populo mediolanenſi. De eodē.

Hos ēt qui (vt fornicari eis liceat) diuinū offm̄ derelinquūt:a deo recedētes diabolo ⁊ opibus ei⁹ ſeruiūt: ſicut ſe iuſtiſſime ab offō alienos faciūt:ita bn̄ficio[h] eccleſiarum priuatos eſſe iudicam⁹. Itē luci⁹ papa. De eodē.

Miniſtri altaris pſbri ſiue diaconi ad dn̄icatales eligant officia q ɔtinentiā ſeruēt. Si vo poſt ordinationē ſuā miniſtros ɔtigerit pprie[i] vxoris iuadere cubile: ſacrarij nō intrent limina:neq̄z ſacrarij[k] portiores fiāt:neq̄z altare ɔtingāt:neq̄z ab[l] offerētibus holocauſti[m] oblationē ſuſcipiāt:neq̄z ad dn̄ici corpis portionē accedant[n] neq̄z pinēt : neq̄z ſine maioris natu auctoritate minora[o] gerāt officia:vrceū ſane ad altare vl calicē n̄ ſuggerāt. Itē.

Cleric⁹ matronarū domicilia frequētans deponatur.

✝3 Cleric⁹ ſolus ad feminē tabernaculū non accedat:neq̄z pteret ſine maioris natu ſacerdotis iuſſione: nec ſolus pſbr cum ſola femina[p] fabulaſ miſceat:nec archidiacon⁹ ſub ptextu humilitatis[q] aut officij freqn̄t[r] itret domicilia mrōnarū:aut forte per

k Sacrarij.i. ſacrorum vaſorum.
l Ab offerentibus.i.ſacerdotib⁹: qui offerunt.i. cōficiūt.Uel expone nec ad portionem alijs porrigendam:quaſi dicat:nec ipſi ſumant corpus chriſti:nec alijs porrigant. Uel melius hoc vult dicere: diaconi nec exerceant officium diaconale:nec preſbyter preſbyterale.Uel expone:nec ab offerentibus.i. ſubdiaconibus qui offerre ſolent diacono patenam cū euchariſtia.
m Holocauſti.i. euchariſtie:⁊ dic in tranſitiue.
n Accedant. preſbyteri.i.non conficiant.
o Minora.id eſt minorum ordinū officium ſine licentia ſuperioris.Et planum eſt capitu. vt xvj. queſtio. vj.illud.Argumen.contra.C. de vſufruc.l. vl.⁊.ff.de ſup.leg.l.j.
✝3 Cleric⁹. Hec eſt tertia pars diſtincti.in qua dicitur q̄ archidiaconus non debet frequētare domos matronarum vel aliarū mulierū:nec mittere xenia p clericos.⁊ hoc probatur in ſe. capitu. Joan.de fan.

Caſus. Hoc capitu.de tribus perſonis loqtur ſcilicet de clerico preſbytero ⁊ archidiacono.Dicitur ergo h̄ q̄ clericus ſolus non debet intrare tabernaculum mulierum nec etiam cum ſocio ſine iuſſu prelati:nec preſbyter cum ſola femina confabuletur.Archidiaconus vero ſub pretextu officij ſui non frequētet domicilia matronarum:nec illis per clericos ſuos vel domeſticos aliquid ſecrete mittat:de quo ſi conuincatur ⁊ ille deponatur:⁊ illa excommunicetur.

h Hos. Beneficio.J.xvj.queſtio.vj.illud.argu.ff. de pecu.l.j.C.de vſur.l. vlti.
i Miniſtri altaris. Proprie vxoris.maxime: quia idem eſt in aliena.Et no.q̄ dicit inuadere : quia iam non eſt vxor quo ad debitum reddendū.ſ̄. lxxvij. diſtinctio.epiſcopus.cum qua votum emiſit:⁊ ſi eā co

p Femina.Ar.ex ſolitudine vel ſocietate preſumi,p aliquo vel contra.ar.J.ea.in omnibus.⁊ capitu.clerici. argu.xviij.queſtio.ij.in decima.⁊ capitu.diffinimus.
q Humilitatis.ptextu eni pietatis nō eſt cōmittēda l pietas.ff.depoſi.ſi hoīe; ⁊.xxx.q.i.noſſe.⁊.xiij. diſt. q̄ ait.
r Freqnter.rōne freqntie,p aliq̄ vel ɔ pſumit ✝ ſiſr ex

longa mora.ar.xxxiiij.di.quorundam.xix.di. anaſtaſi⁹.
a Secrete.magis enim peccat occulte peccās ꝙ̄ mani feſte.vt.xix.diſt.anaſtaſius.Sed ꝯ.ff.de ritu nup.l. vl.ff. de aucto.tu.pupillus.§.vlti.q enim male agit odit lucem.xviij.q.ij.perniacioſam.extra de offi.iudi.deleg.cōſuluit.⁊ extra vt eccle. benefi. vt noſtr um. Jo.Sol.vbi qs magis contēnit:ibi magis peccat:ſiue ſecrete ſiue palā.de hoc.xl. diſ.hō chriſtianus.

consanguineis habitare?Dici poteſt ꝙ vſqꝫ ad ſecundū in linea tranſuerſali.ff.eo.cum omnibus.ſed in aſcendenti vel deſcendenti vſqꝫ ad ſeptimum. vel hodie vſqꝫ ad quintum:quia cum his naturales fedus nihil ſeuiſ criminis ⁊c.vt extra de coha.cle.a nobis.⁊.C. de epiſ. ⁊ cleri.eum qui.etiaꝫ ſi ille perſone iuuenes ſint.Ultra ſecūduꝫ vero diſtingue an ſuſpecte ſunt: qꝛ iuuenes ſūt: an nō: quia ſunt ſenes: ⁊ ⁊ tunc poteſt:in primo caſu non.ſic etiam diſtingue in ancillis:⁊ ſic intellige j.eo.feminas. Sed contra.nōne clerici debent ſimul dormire.xij.q.j.neceſſaria. ſed hoc de aliis qui ſimul non viuunt. Joan.Et no. ꝙ illi decre.a nobis.eſt ſtādum que vltima eſt ꝺ illa materia:⁊ corrigit decre.primam illius tituli.B.

h Uel vxore.ſ. diſtin.lxxvij.epiſcopus.argumen.contra.Sed hoc de ſenibus.illud de ſuſpectis. Uel loquitur hic ſecundum antiqua tempora.vel ſolue vt ibi dixi.⁊ ꝙ dicit caſte: quia caſtitas ⁊c.xxxj. diſtinct. c.nicena.

i Legitur. ⁊ Legitur. Dicitur ꝙ ꝙ ſacerdotes nō debent cum mulieribus habitare.Et hoc probatur exemplo Augu.qui etiam cū ſorore noluit habitare propter alias mulieres que cum ſorore erant.

i Legitur. ar.ꝙ etiam a licitis debemus abſtinere ſi eorum occaſione peruenitur ad illicita. ar.di.lxiij.§.veruꝫ. xj.q.iij. priuilegiuꝫ.⁊ xxj.diſt.deniqꝫ.

O Portet. hec eſt quarta pars 4 di.in qua probat per decē ca. ſanctorum patrum:ꝙ cum clericis non debent cohabitare ſuſpecte mulieres:nec ſolus cū ſola debet confabulare.Jo.de fan.

⁊ Eadem. Grego. monet ꝙ presbyteros eſſe vigilātes ſuper gregē ſibi commiſſuꝫ:ne lupi morſibus.i.diaboli lanientur:⁊ reprehendit eos de ꝯſortio mulierum:qꝛ vbi fuerit cuꝫ mulieribus cohabitatio antiqui hoſtis ſtimulus nō deerit:cum quibus ſi fornicentur:ſacrificare non debent. Quod probat trib⁹ auctoritatibus prophetarum.ſ.moyſi: ſophonie:⁊ malachie. Sequēs.c.patet.
b Nefarium.i. horribile.nā ſi nefariū eſſet dicere:male faceret Grego.dicendo.
c Stimuli. nam ex cohabitatione p̄ſumit accessus.xviij q.ij. diffinimus.
d Ne fallamus. publicum enim teſtimoniū ⁊ opinio non eſt fallenda. C. de lati.libe.tol.l.j.§. ſed ⁊ qui ſcimus.⁊ ar.xxvij.diſtin.ꝙ interrogaſti.

4 O Portet ſacerdotes (qb⁹ dn̄i pp̄ls cōmiſſus eſt)cū magna ꝯſtātia vigilarẽ ſup dn̄icas oues:ne lupinis morſib⁹(id eſt diaboli ſtimul)lanientur. Neqꝫ eni hoc ſilere debeo(qđ cū graui aī triſticia ⁊ amaritudine dico)ſacerdoteſ cū femis habitare ꝯſpicio:qđ nefariū[b] ē dicere vel audire:⁊ ꝯ ſcōꝝ canonū ſancita:vbi eni talẽ fuerit cōmorātiū cohitatio: antiq hoſtis ſtimuli[c] nō deſūt. Ideoqꝫ admonēdi ſūt vt nō antiq hoſtis decipiant fraude: q̄tenus iuxta apl̄i voceꝫ: Nō vituperet miniſteriū noſtrū. Cauere enim opꝫ nos fr̄es ab illicitis:vt mūdaſ va leam⁹ man⁹ ad dn̄m leuare. ſcriptū eſt eni: Sācti eſtote: qm̄ ſctūs ego ſum. Si qs vero p̄ſumpſerit alr̄ agere ſacerdotij ſui honore p̄uet:vn̄ oīmō cauēdū eſt fratres:ne fallam⁹[d] pplm:⁊ illud p̄phete dictū impleat̃ i nobis. Sacerdotes mei cōtaminānt ſancta:⁊ reprobāt legē:quos ⁊ alius p̄pheta increpauit dicēs:O vos ſacerdotes qui[e] fallitis nomē meū:⁊ dixiſtis in qua re fallim⁹ nomē tuū? quibus reſpōſum eſt:offerētes ad altare meū panes pollutos:[f] non eſt mihi volūtas in vobis dicit dominus:⁊ ſacrificiū non accipiā de manib⁹ vr̄is:qꝛ polluti eſtis. Itē Symmachus. De eodem.

V Olumus[g] vt ſacerdotes p̄hiberi debeāt:ne cū mulierib⁹ ꝯuerſent̃:excepta dūtaxat matre vl̄ ſorore vel[h] vxore:q̄ caſte regēda ē. Idē i regiſtro. De eodē.

L Egitur[i] ꝙ btūs Aug. nec cū ſorore hitare cōſenſerit:dicēs:que cū ſorore mea[k] ſunt:ſorores[l] mee non ſūt. Docti ergo viri cautela: magna nobis dꝫ eē iſtructio Itē ex.vij.ſyno. De eo.

De eodē. Palea.

S Ed ſi forte aliq̄ interceſſio fuerit:ep̄o ſuggerat̃:⁊ ſi tal̃ eſt ad quā ire debeat:ip̄e p interuētū p̄gat: ſinautē de latere ſuo dirigat cū duob⁹ aut tribus teſtib⁹. Nemo tn̄ cū extranea habitet femina:niſi ſoror aut p̄xima fuerit:⁊ cū magna ſollicitudie fiat:n̄ eniꝫ ignoro malicias ſathāe. Ex decreto eugenij pape. De eodē.palea

S I qſpiaꝫ ſacerdotū: id eſt p̄ſbyt̄ vl̄ diaconus vl̄ ſubdiacon⁹ de q̄cūqꝫ femina crimine fornicatiōis ſuſpect⁹:poſt p̄mā:ſcđam:⁊ tertiā admonitionē inueniat̃ fabulari cū ea:⁊ aliq̄ mō cōuerſari:excōicet̃:femia vero canōice iudicet̃. Itē Grego.

Simul cū mulierib⁹ ſacerdotes habitare non licet.

... clericos aut domeſticos mſo ne mādet aliquid ſecrete:[a] ſi agnitū fuerit:⁊ ille d̄ponat̃: ⁊ illa a liminib⁹ eccl̄ie arceatur. De eodeꝫ. Palea.

e Qui fallitis.Dicuntur enim fallere ex quo habent voluntatem fallendi:nec minus peccant.de peni.diſti. j.ſi cui.alios autem non fallunt.xxiiij.q.iij.deus.mentiri enim deo ⁊c.de conſe.diſtin.ij.panem.
f Pollutos.quantū ad ſacerdotes.xlix.diſ.c.vlti.
g Volumus. Quod dicitur in iſtis.c.videtur corrigi.extra de coha.cleri.⁊ mu.c.primo.Uel intelligeillud quando perſone ſunt ſuſpecte:vel ſecum habent ſuſpectas.Sed vſqꝫ ad quem gradum licet clericis cuꝫ

k Mea.⁊ hoc intellige cum tales ſint conſanguinee que ſine aliis eſſe non poſſunt vel intellige de epiſcopo cui non licet aliquam habere ſecum.C. de epiſco.⁊ clerí.auſ.epiſcopo.Lauren.
l Sorores mee.quia ſocius ſocij mei ſocius meus non eſt.ff.pro ſoc.nā ſocij.nec vaſallus mei vaſalli meus eſt:ſicut nec libertus mei liberti libertus meus ē.ff. de verbo.ſign.modeſtinus.nec frater fratris mei.ff.de ritu nup.generali.§.inter.priuignos.

Clericꝭ cū mulieribus ꝯſanguīeis hītare pn̄t.
ij.Cor.vj.
Leui. xx.b
Soph.iij. a
Malach.j
Abſtinere a licitiſ qn̄qꝫ debem⁹
Ep̄ſ nullā ſecuꝫ hēat mulierēꝫ.
Socij mei ſoci⁹ nō ē me⁹ ſoci⁹.

IN omnibus. ℭ Caſus In octaua ſynodo fuit cō ſtitutum vt clericus cū talibus perſonis τ in tali loco τ tpe cū mulieribus loquaſ vt ois ſuſpitio remoueatur. Nā ſi clericus vult ire ad domū alicuius femine melius vadat cū alio ꝙ̄ ſolus ne ſi ceciderit non ſit qui ſubleuet eum.

a ℭ Ut certus.i.ille ad cuius ſpectat officium.xviij.q.ij. In decima.

b ℭ Loco. In h.c. habes preſumi contra aliquē τ pro aliquo rōne:numeri: loci:tpis:rōne etiaʒ pſone τ cauſe. xxiij. q.viij.occidit.τ.xxix di.ſciēdū.τ. xviij. q. ij.diffinimus.✠

c ℭ Duo.arg.ꝙ melius eſt eē duos ſimul ꝙ̄ vnū. vt.vij. q.j.illud.τ.xij.qō.ij. nobis.Argu.ↄ.ff.d admi.tu.l.iij.§.ꝙ i tutoribus . ſi .ff. de exerci.ne in plures. τ adā dū ſolus fuit nō peccauit.vt de pe. di.ij.qñ adā. Argu. ↄ.xxi.qō.ij.ſicut.vij. q.j.in apibus. Solu.hoꝝ. brocardorū eſt vt referas te ad id de quo agitur:licet enim binarius reprobetur. xxxij.q. j.nuptie.non tamē quo ad oēm ſignificationē.xxviij. q.j. ſepe.τ. non quo ad oēm locū i q̄ ponit. τ ſolue per.c.ſepe.

CUm omnib⁹. ℭ Caſus Statuitur in hoc.c.ꝙ clerici nō habitēt cum mulierib⁹:niſi ſint ſibi ↄiuncte in prio gradu vel ſecundo cōſanguinitatis: vt mater:auia ſoror:τ amita.Itē cū ancillis τ pediſſequis q̄ cū eis erant anteq̄ȝ ordinarent. Itē cū nuribus τ vxorib⁹ ſeruorum ſuorū.

d ℭ Ex familia. qs enim ferret ↄiuges a viris vel pr̄es a filijs ſepari. C. cō munia vtri.iudi.poſſeſſionū.ar.ad hoc.xj.q.iij.qm̄ multos dura eni eēt talis ſepatio.ff.de fundo inſtru.queſitū §.ſaltuariū

e ℭ Etiā anteq̄ȝ ordinarētur. Idē ſi poſt: ſed ideo dicit:qꝛ forte nō haberet neceſſe tot pſonas recipere iā ordinat⁹:vt filios duceret vxorē in domum pr̄is clerici:ſed ſi pus añ ordinationem pr̄is iā eā hēbat in domo:nō dꝫ eā eijcere.Nā turpius eijciſ ꝙ̄ nō admittiſ hoſpes.extra de iureiuran.quemadmodum.

IN oibus obſeruare cōuenit:vt certus[a] qs τ certo tpe:τ certo loco[b]: τ certis pſonis:vel apparere clericus vel loqui debeat mulieribus vt excludaſ ois nefanda ſuſpitio:certe ſolū ad ſolā accedere nulla religiōis rō pmittit:melius eni duo[c] ꝙ̄ vn⁹: ſi miſr eni τ fidelius τ tutius res geriſ:ve eni vni:qꝛ ſi ceciderit nō eſt qui erigat euȝ.

I tem ex concil.cartha.iiij.

CUm oi/ ℭ De eodē bus oino clericis extranee femine nō cohabitent ſed ſole matres auie τ matertere:amite:ſorores: filie fratrū aut ſoroꝝ:τ quecūq̄ȝ ex[d] familia domeſtica: neceſſitate ēt anteq̄ȝ[e] ordinarētur iaȝ cū eis habitabāt:vel ſi filij eorū iā ordinatis parētib⁹ vxores acceperūt:aut ſeruis non habētib⁹ in domo q̄s ducāt aliūde ducere neceſſitas fuerit. I tem ex concilio laodicēſi.iiij. ℭ De eodē

NOn opȝ miſtros altaris vel clericos q̄ſlibet aut ſe ↄtinētes:τ oino[f] chriſtianuȝ cū mulieribus lauacra hēre cōia:hec ē eni apud gētiles pma rephenſio. I tē greg.ianuario epo carolitāo. ℭ De eodē.

ARchidiaconuȝ tuū (vt audio) habitare cū mlierib⁹ phibuiſti:τ nūc vſq̄ȝ i ea phibitione deſpiceris:q[g] niſi iuſſioni tue paruerit:eū ſacro ordine volumus eē puatū[h]. I tē ex ↄcil.toletano. ℭ Uenūdent ab epo q̄ appetūt ↄſortia clericoꝝ illicita.

QUidā clerici legitimū nō hn̄tes cōiugiū extranearū mulierū[i] vel ancillaruȝ ſuarū (q̄ iterdicta ſunt) ↄſortia appetūt. Ideoq̄ȝ quecūq̄ȝ clericis taliter cōiūcte ſunt:ab epo auferātur τ venūdētur[k]:illis p tpe relegatis ad pniam:q̄s ſua libidine infecerunt. Unde ſyricius papa Imerio epo ca.xij.

ℭ Nō habitēt mulieres cū clericis:niſi q̄s neceſſitudo excuſat.

FEminas nō alīs in domo clericorū eē patimur:niſi eas tm̄ quas pp ſolas neceſſitudinum cauſas habitare cum eis ſynodus[l] nicena pmiſit. I teȝ ex concil.aphri.iiij. ℭ Niſi maioꝝ iuſſione ad feminarū domicilia clerici non accedant.

CLerici vel cōtinētes[m] ad viduas vel virgīes (niſi ex iuſſu vl pmiſſu epiſcoporuȝ aut pſbyteroꝝ) nō accedant:τ hoc nō ſoli faciāt:ſed cū clericis:vel cum qb⁹ eps aut preſbyter iuſſerit:nec epi ipſi aut preſbyteri ſoli habeant acceſſum ad huiuſmodi feminas: ſed vbi aut clerici preſentes ſūt:aut graues aliqui[n] chriſtiani. I tem ex cōci. carthaginen. iiij. ℭ Epi prouideant ne occaſione temporalium clericorum familiaritatibus virgines ſocientur.

NOn oportet. ℭ Caſus. Prohibetur h̄ ne aliqs clericus vel ↄtinēs:nec ēt aliqs chriſtianus communia lauacra cum mulieribus habeat:quia etiam gētiles hoc maxime reprehendunt.

f ℭ Et oino.vñ ſi vir accedit ad balneum ex̄ nec mulieris puaſ donatione pp nuptias:τ mulier dote ſi cum viro alio habuit balneū C.de repu.l.vlti.immo etiā īfamis eſt q tenet mulieres cuſtodiētes balneatorum veſtes: vt.ff. de his qui no. infa. athletas.

ARchidiaconū. ℭ Caſus. Ianuarius eps bis prohibuerat archidiacono ſuo: ne cū mulieribus habitaret:ſed ipſe pp hoc nō dimittebat: pcepit ergo Grego . vt eū tertio admoneat:τ ſi ↄtēnit euȝ ab officio deponat.

g ℭ Qui niſi.vt.xxiij.q.iij.de illicita.

h ℭ Priuatū . poſt trinā cōmonitionē vt ex̄.eo.ti.ſi qſpiā.

QUidā ℭ Caſus. Quidam clerici cū non haberent vxores:appetebāt extranearū mulierū vel ſuarū ancillarū ↄſortia: quare toletañ. ↄcilium ſtatuit vt eps vendat tales mulieres clericis pro tēpore ad pniam relegatis. Caſus ſeqn̄tis.c.pȝ.

i ℭ Mulierum.τ. ancillarum.

k ℭ Et venūdētur. Et hoc ſi filios habuerint:ſi aūt filios non habuerint:claudūtur in monaſterio. vt.d.xxxiiij.fraternitatis.ne filij pereant pp eoꝝ abſentiam. Itē h̄ ſubaudi quando ↄhunt cum eis taq̄ȝ cū vxorib⁹:alſ non concedo ꝙ venūdari debeant vel in ſeruitutem redigi pp ſimplicē fornicationē✠argu.xv.q.vlti. c. vlti.vt notaui.xxxij.di.eos.τ.xxxiiij.di.fraternitatis.

FEminas. l ℭ Synodus nicena.q̄ ē.ſ.ea.i oib⁹.

CLerici. ℭ Caſus. Idē fere ē caſus iſti⁹.c.cū illo.ſ. eo.clericus ſolus.Duo.c.ſeq.plana ſunt.

m ℭ Continentes.vt ſunt conuerſi τ deuoti.

n ℭ Aliq.hoc nō pōt itelligi niſi de laicis pp lr̄am pcedētē.Sed quid ſi duo clerici dicāt me cōmiſiſſe fornica

Preſumptio ſumitur rōne nūeri loci tēporis τ perſone. Eccl.iiij.c.

Fa.ad h.l. ij.ff.de aq. poſſeſ.τ.l. ſi a te.ff.ſi ſer.vendi. no.bal.in l.gñaliter .C. de nō nu.pe.

Perſonarū ↄiūctarū ſeparatio dura ē

Neclus.

Bal mu ricu ſunt

Mul cū cle ↄhen punit

✠ ℭ q̄ not. di.c. ꝙ̄ d cc. cle.τ n. Teſtes ſtrēdi g.p.eo donun

honem tum aliqua tali die duo laici dicunt me fuiſſe ſecū tota die in a^lio loco: Dico ꝓponendos laicos: quia ſūt pro reo. ⁊ ita pȝ ħ ꝙ clericus pōt ſe purgare qñqȝ cū laicis. vt. xviij. q̄. ij. in decima. vt ibi dixi. ſimile. C. de mendi. va. l. i. lib. xi.

a Ad reatum. ¶ Uite. Coguntˀ eniȝ qñqȝ ſanctimoniales ꝓpt defectū rerū opas aliquas facere clericis vel aliis ꝑ talē familiaritatem ⁊ ꝓpter rerū defectū cogunt aliq̄ turpia facere: ꝑcipit ergo ħ ꝙ ſi aliq̄ ſint paupes ꝙ eps eis ꝓuideat ⁊ hoc faciat de q̄rta pauperum. Si obycias. ī. de ꝯſe. di ſtinct. v. nunq̄ȝ. vbi nunq̄ȝ ꝑmittitˀ imo iubetur ne ſint ocioſe: ſȝ faciunt calathos vel ſilia. Sed illud itellige ꝙ eccleſie pñt facere opas nō extraneo. liiij. diſtin. ſi ſeru⁹. in fine.

b Uidue. ſ. lxx. vij. diſt. cap. j.

e ¶ Non pñt. ei q poteſt laborare: non dȝ eccl̄ia ꝓuidere: integritas enī ⁊ robur mēbroꝝ in ꝯferenda elemoſyna eſt attēdenda. C. de men. vali. l. j. lib. xj. qꝛ robuſti frequēter de cibo ſecuri iuſtitiā ſine labore negligunt: vt v. q. v. non oīs. ⁊ dicit gl. ſup mattheū: Juſtius feceris: ſi ī iuſte petētem correxeris: q̄ȝ ſi ei dederis ⁊c̄.

f Epiſcop⁹ pauperibus. ſ. diſtin. lxxxvij. c. ſ. ⁊. ij.

g ¶ Innocētius. q fuit ētiᵃ Syricio.

‡ 2 Propoſuiſti qd e hec eſt ſcda pars di. in qua dicitˀ ꝙ puniantˀ ſacerdotes ⁊ diaconi qui non ſeruauerūt ſententiā ſyricij de caſtitate. Joan. de ſan.

¶ Caſus. In archiepiſcopatu toloſano ſacerdotes ⁊ leuite incōtinentˀ viuebāt: qđ manifeſtabāt filij ab eis gnati: qđ cū vidiſſet exupius archieps toloſan⁹: q̄ſiuit ab innocētio qd eſſet de eis faciendū. Sȝ anteq̄ȝ rñdeat dicit ſup hoc ꝯſtitutionem factā a ſyricio q̄ tales preci pi ebat ab oī honore eccl̄iaſtico remoueri. Deinde oñdit ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite debēt viuere ꝯtinenter: ita ēt vt cū vxoribus carnalitˀ nō cōmiſceantˀ. Et hoc ꝓbat vno exēplo. ſ. ſacerdotū ⁊ leuitarū veteris teſtamēti: q in hebdōa ſua viuebant ꝯtinenter: ita ēt vt cū vxorib⁹ nō cōmiſcebantˀ carnaliter: nec diſcedebāt a templo quibus ꝓpter ſobolis ſucceſſionē vſus fuerat relaxat⁹: multo magis ſacerdotes debent abſtinere: cuȝ q̄tidie ſacrificent ⁊ poſſint eligi de q̄libet natiōe. Et vna auctoritate pauli apl̄i. Poſtea docet ꝙ illi clerici q in ſacris ordinibus contraxerunt: vel ſuis vxoribus ſe iunxerunt: ſi poſſunt ꝓbare conſtitutionem ſyricij nō perueniſſe ad eos: in ſuis ordinibus remaneant: ſed ad altiores non aſcendant: decetero tñ abſtineant: qui autez contra ſyricij conſtitutionem ſcienter ꝯtraxerint de facto: vel ſe ꝓprijs vxoribus miſcuerint deponantur.

Ad reatum epi pertinet vel preſbyteri qui parochie preeſt: ſi ſuſtētande vite^a pſentis cauſa adoleſcentiores vidue vl̄ ſcimoniales clericoꝝ familiaritatibus ſubijciantˀ. Item ex eodem.

Uidue^b que ſtipēdio eccleſie ſuſtentantˀ: taȝ aſſidue in dei ope eē debēt: vt meritis ⁊ oꝛonib⁹ ſuis eccl̄iā adiuuēt. ¶ Diſtinctio. lxxxij

‡ 1 Generalit^c etiā pauperibus ⁊ his q ſuis manibus laborare non poſſunt^e eps neceſſaria prouideat. Unde in aurelianenſi cōcilio legitur. ¶ De eodem.

Epiſcopus paupib⁹^f vel infirmis q debilitate faciēte ſuis manib⁹ laborare non pñt: victū ⁊ veſtimentū (inq̄ȝtum ſibi poſſibile fuerit) largiatˀ. Itē Innocēti⁹^g exupio toloſano archiepō.

¶ Qui voluntatem officio prepoſuerit modis omnibus ſubmoueatur.

‡ 2 Propoſuiſti qd de his obſeruari debeat: qs in diaconij^h miniſterio: aut in officio preſbyterij poſitos incontinentes eē aut fuiſſe generati filij^i prodiderunt: de his ēt manifeſta eſt diuinarū leguȝ

‡ 1 Generaliter. ¶ hec di. diuiditˀ in tres ptes. In q̄rum prima dicitˀ ꝙ eps debet prouidere paupibus ſm poſſe ſuū. ſ. illis q laborare non poſſunt. ſecūda ibi: ꝓpoſuiſti. tertia ibi: q āt. Jo. de ſā.

¶ Caſus. hic intitulatˀ di. lxxxij. in q̄ oñdit ꝙ clerici i ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti: nec ſuis vxorib⁹ nec cū alienis mulierib⁹ debēt cōmiſceri carnalr. Et q̄liter ſint puniendi q poſt ꝓmiſſam ꝯtinentiā fornicantˀ: vel de facto ꝯhunt: vel ſuis vxoribus cōmiſcentur: ⁊ q̄ penitentia iniungatˀ preſbīo fornicanti. Et ſpectat hoc ad ca. apoſtolice regule oportet epiſcopum eē ſine crimine: vel ad hoc oportet epiſcopuȝ eſſe monogamum. In principio tñ ponit de hoſpitalitate. Et primum capitu. huius diſtinctio. planum eſt.

c ¶ Generalitˀ. hic depingitˀ. lxxxij. diſti. in qua tractat adhuc magſ de ꝯtinentia miniſtroꝝ: ⁊ addit ꝙ ſi qs miniſtroꝝ fornicanonē committit: ⁊ agat pniam ex diſpēſatione pt remanere in ordinib⁹: vt. ſ. eo. c. vlt. Et referuntˀ hec duo q̄ dicuntˀ in hac di. ad id: oȝ epm eſſe ſine crimine. ⁊ ad id: oȝ epm eſſe monogamum. tñ premittit in. c. j. q̄liter epi paupibus ⁊ ifirmis debeāt ꝓuidere.

d ¶ Qui ſuis. Pauper enim qui laborare poteſt: ſi ſe immiſcet elemoſyne imperatoris redigitur in ſeruitutē.

h ¶ Diacony. [redacted]

i ¶ Filij. Filius enim eſt argumentuȝ ambulans ſuper terram de incōtinentia pr̄is. xxviij. diſt. priuſq̄ȝ.

Eccl̄ia hoiē nb⁹ laborare nō dȝ ꝓuidere.

Fili⁹ ambulās ſup terraȝ teſtatˀ pr̄is icōtinentiam.

diſciplina: ⁊ btē recordationis ſyricij epī monita euidentia cōmearunt: vt incontinentes in officijs poſiti talibus oī honore eccřiaſtico priuarētur: nec admittantur ad tale miniſteriū quod[a] ſola ↄtinētia oportet ipleri. Eſt eniꝫ vetus admoduꝫ ſacre legis auctoritas iā inde[b] ab initio cuſtodita: ꝙ in tēplo[c] anno vicis[d] ſue habitare ꝓcepti ſunt ſacerdotes: vt ſeruientes ſacris oblatioībus puros: ⁊ ab oī labe purgatos ſibi vēdicēt diuina miniſteria: neqꝫ eos ad ſacra officia faſſit admitti q exercent ēt cum vxore[e] carnale ↄſortium: q: ſcriptuꝫ ē[f]: Sci eſtote[g]: qm̄ ego ſanctus ſum dicit dn̄s deus veſter. Quibus vtiqꝫ ꝓpter ſobolis ſucceſſionē vxoris vſus propterea fuerit relaxat⁹: q: ex aliena tribu ad ſacerdotium nullus fuerat auſus accedere: q̄ magis[h] ipſi ſacerdotes vel leuite pudicitiā ex die ordinatiōis ſue ſeruare debēt: qbus ⁊ ſacerdotiū vel miniſteriū ſine ſucceſſione ē: nec[i] ꝓterit dies q̄ vel a ſacrificijs diuinis vel baptiſmatis[k] officio vacēt. Naꝫ ſic paulus ad corīthios ſcribit dicēs: Abſtinete vos ad tp̄s vt expeditius vacetis oroni: ⁊ hoc vtiqꝫ laicis ꝓcepit[l]: multomagis igit ſacerdotes qbus ⁊ ſacrificādi ⁊ orandi iuge officium eſt ſemꝑ debebunt ab hmōi cōſortio abſtinere: q: ſi ↄtaminatus fuerit carnali ↄcupiſcētia: q̄ merito ſe poſſe exaudiri credit: cuꝫ dictum ſit: Oīa munda mundis: coinquinatis autem ⁊ infidelibus nihil eſt mundū: ſed coinquinata eſt eorum mens ⁊ ↄſcientia: ſꝫ fortaſſe hoc ſibi licere credit: q: ſcriptū eſt: vnius vxoris[m] virum: non dixit hoc vt ꝑmaneat[n] in ↄcupiſcentia generandi: ſed ꝓpter incontinentiaꝫ[o] futuraꝫ[p]: quod aptius declarauit dicens: Qui aūt ſunt in carne[q] deo placere non poſſunt: vos aūt iam nō eſtis in carne: ſꝫ in ſpū: ſed ea[r] plane diſpar ⁊[s] diuerſa ſnīa eſt: nā ſi ad aliq̄s forma eccřiaſtice vite ꝑīt ⁊ diſcipline q̄ ab epō ſyricio ad oēs ꝓuicias[t] cōmeauit non ꝓbat[u] ꝑueniſſe: his

a ¶ Quod ſola. i. a ſolis continentibus. vt. lxxxiiij. diſtinctio. cum in preterito.
b ¶ Jam inde. i. de hoc articulo.
c ¶ Quod in templo. ſufficit ergo ſcholari ad hoc vt ſtipendium conſequatur vt ſua vice ſeruiat eccleſie ſcilicet cum ibi eſt.
d ¶ Vicis. i. ſeptimane: alſ eſt dies ꝓ anno: vt. xxxiij. q. ij. hoc ipſum.
e ¶ Cum vxore. multo ergo fortius ſi cum alia.
f ¶ Scriptū eſt. ſufficit. ergo ita ſcriptū eſſe: lꝫ ſit duruꝫ. ar. xix. di. in memoriam. ff. qui ⁊ a qui. li. ma. l. ꝓſpexit.
g ¶ Eſtote. Ar. contra. xxxj. diſ. nicena. nam caſtitas eſt cū propria coniuge ✠.
h ¶ Quo magis. i. quanto magis.
i ¶ Nec ꝓterit. Preter ſabbatum magnū ⁊ diem precedentem. vt de ↄſec. di. iiij. in ſabbato: vel dic ſacrificijs. i. officijs diuinis.
k ¶ Vel baptiſmatis. cū neceſſitas cogit. alſ baptiſmus q fit cum cerei benedictione ⁊ nouē lectionibus bis in anno tm̄ fit. de conſec. diſt. iiij. proprie.
l ¶ Precepit. i. perſuaſit. vt. xxxiij. qōe. iiij. chriſtiano. vel ꝓcepit vxoribus nolentibus ↄtinere. Vel dic ꝓceptum eſſe cum vir accipit corpus chriſti vt. ſ. non exigat: ſꝫ reddere teneſ oi tpe. de ↄſe. diſ. ij. omnis.
m ¶ Vxoris. i. non ideo dicit eum eſſe virum vxoris vnius vt ea vtatur tempore ſacerdotij.
n ¶ Ut permaneat. Argu. voces affirmatiuas reſoluendas in negatiuas. ar. ſ. diſtin. xxvj. vna tm̄. ⁊. c. vnius ✠.
o ¶ Sed propter incontinentiam. i. vt ea mortua cōtineat ⁊ ſecundam non ducat: ⁊ ſic negatiue legitur: vnius. i. non plurium. ar. extra de teſti. licet.
p ¶ Futuram. i. quam timebat.
q ¶ In carne. i. carnaliter viuentes.
r ¶ Sꝫ ea plane. hic rn̄det conſultationi ⁊ reuertitur ad ↄſtitutionem ſyricij de q̄ dixerat. Dicit aūt hugo. ⁊ alij ꝙ ſyricius bis emiſit ↄſtitutionē: primo illam que erat data ab aplīs. ſcilicet vt in ſacris ordinibus null⁹ ↄtraheret: ⁊ ſi ↄtraheret deponereſ. vt. lxxxiiij. diſ. cum in preterito. hec fuit ꝑmo ab aplīs ſtatuta. ſꝫ q: aboleuerat renouata eſt a ſyricio [illegible] ebaſ queſtio de talibus de qbus Innoc[illegible] hic lo[illegible]: ſed tn̄ quia q̄dam pretendebant ignorantiā prime ↄſtitutionis ſyricij: ⁊ inde ſumpta occaſiōe ſyricius aliam edidit humaniorē mitigando rigorem prime. ſ. vt ignorātes excuſenſ. vt. ſ. e. plurimos. ⁊ hanc formā ſcribit. ſ. ſecundē Innocētius exupio. Et ꝙ ſcripſit bis ſyricus pꝫ ex hoc c. ⁊ ſeq. vbi di ꝙ quidam excuſanſ ignorantia ↄſtitutionis ſyricij. Sꝫ qualiter hoc diceſ in prima ↄſtitutione? Quidā dicunt ꝙ nō credit de hoc facto niſi ſem el ↄſtitutioneꝫ renouādo conſtitutionem apſtoruꝫ: ⁊ mitigādo eam cuꝫ ſua diſtinctiōe: ⁊ ſꝫm hoc eadē eſt cauſa deciſionis Innocētij: niſi ꝙ Innocētius vtiſ diſtinctione circa ↄſtitutionem ſyricij: ⁊ ſyricius circa ↄſtitutionē apoſtolorꝫ. Tertij dicūt ꝙ ſyrici⁹ duas emiſit ↄſtitutiones: ſꝫ in nullo renouauit apſtorꝫ ↄſtitutioneꝫ: q: apli nihil ↄſtituerūt de incōtinentia. arg. xxxj. di. qm̄. ⁊ di. cit. h. ꝙ quedaꝫ cōſtituit ecclia que nō fuerunt ſtatuta ab aplīs: vt de ↄtinētia miniſtrorꝫ. xxxv. q. j. §. hac itaqꝫ. in ſi. Quod aūt diciſ. ſ. lxxxiiij. di. cū in preterito. quod. ſ. apoſtoli docuerunt: de ꝓ eſt exemplo. xxxj. diſtin. oīno. non ↄſtitutione. ſꝫ de hoc dixi. xxviij. di. diaconi. Prima ergo ↄſtitutio ſyricij fuit de cōtinentia: vt quicūqꝫ vellet ꝓmoueri ad ſacros ordines faceret hoc non tm̄ promiſſa: ſed etiā precedētē ↄtinentia. hoc innui videſ. lxxvij. diſt. quicūqꝫ. ſed q: illa non ſeruabaſ a quibuſdam pretendentib⁹ ignorātiam: ideo aliā fecit cum diſtinctione. ſ. e. plurimos. nec fecit primā niſi in ꝓmouendis: ꝓmotos enim nō poſſet aſtringere ſine ſuo velle: ſicut nec poſſet papa ↄſtituere de acolythis iā promotis ne ↄtraherent. arg. xxxij. q. j. integritas. Jo. qđ falſum eſt cū habeat plenitudineꝫ poteſtatis. ij. q. vj. decreto. nec legibus aſtringiſ. vt. ff. de legi. ⁊ con. ꝓnceps ⁊. C. eo. digna vox. B. Nec in ꝑmo vel in ſcđo. c. habes ꝙ ſyricius aliquā conſtitutionem fecerit: ſed inuehiſ in ſecundo. c. ↄtra incontinentes: de quibus ↄſultus fuerat diſtiguendo: imo potius diſpenſando: quod patet ex verbo monita. in principio. c. ⁊ ꝑ verbum admonitionē. in ſi. ⁊ dic cōmeauit non ↄſtituendo: ſed ignoſcēdo ⁊ diſpenſando. vt. ſ. eo. preſbyter.
s ¶ Et diuerſa. diuiſa ⁊ bimembris: nam recipit diuiſionem. i. diſtinctionem: ⁊ hoc de ſecunda.
t ¶ Prouincias. pro maiori parte.
u ¶ Nō ꝓbaſ. Ex hoc videtur ꝙ q dicit citationem ad ſe non ꝑueniſſe ꝙ hoc nō teneſ ꝓbare: ſꝫ potius aduerſari⁹

Dies ꝓ anno iueniſ

Suffic ita eē ſcriptū.

Caſtitas ē inter ↄiuges.

✠ ¶ Idem Spe. i ti. de eo qui mit. i poſ. ꝯſi. porro. Bar. in. l. mulier. §. ꝓponebaſ. ff. ad tur pi. tex. xxxj di. nicena. Leui. xx. b.

Affirmatiua i negatiuā reſoluitur.

✠ ¶ Concor. tex. in. l. ſi dos. ff. de do. ⁊ i. l. nā ⁊ ſi. ff. de inof. teſta.

Clicis ↄtinētiā qs ꝑmo īdixit

ignorantibus[a] venia non negabit[b]: ita vt decetero penit⁹ incipiant abstinere: ⁊ ita gradus suos in quibus fuerint inuẽti retẽtẽt: vt eis non liceat ad potiora ꝯscẽdere: quibus i bñficio esse debet ꝙ hũc ipm locũ quẽ retinẽt nõ amittũt. ¶ Si qui aũt sciſſe formã viuẽdi miſſam a ſyricio detegũtur[c]: neqꝫ ſtatim cupiditatez libidinis abieciſſe: illi ſũt modis oibus ſubmouendi: qui poſt admonitionẽ cognitam preponendam arbitrati ſunt voluptatem. Item ſyricus papa. ¶ De eodem.

Plurimos ſacerdotes chriſti atqꝫ leuitas poſt lõga ꝯſecrationis ſue tẽpora: tam de coniugijs ꝓprijs ꝙ̃ ẽt de turpi coitu ſobolẽ didicimus procreaſſe: ⁊ crimẽ ſuuz hac preſcriptione defendere: q2 i veteri teſtamẽto ſacerdotib⁹ ac miniſtris generãdi facultas legitur attributa. Dicat mihi nũc quiſqs ille eſt ſectator libidinũ: ꝑceptor vitiorũ: ſi eſtimat ꝙ in lege moyſi paſſiz ſacris ordinibus a deo noſtro relaxata ſunt frena luxurie: cur eos quibus cõmittebãtur ſancta ſctõꝝ: premonet dicens: Sancti eſtote: q2 ego ſanctus ſum dñs de⁹ veſter: cur ẽt ꝓcul a ſuis domib⁹ anno vicis ſue in tẽplo habitare iuſſi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet rõne: ne vel cũ vxoribus ſuis poſſint carnale exercere cõmerciũ: vt ꝯſciẽtie integritate fulgẽtes: mun⁹ acceptabile deo offerẽt: quibus expleto deſeruitionis ſue tẽpore vxoris ſue vſus ſolius ſucceſſionis[d] cauſa fuerat relaxatus: quia non ex alia niſi ex tribu leui quiſqꝫ ad dei miniſterium ꝑceptus fuerat admitti. Item. ¶ De eodez.

Quia aliquãti de quibus loquimur vt tua[e] ſanctitas retulit ignorantia lapſos[f] ſe eſſe deflent: his (hac ꝯditione) miſericordiã[g] dicimus nõ negãdã: vt ſine vllo honoris augmẽto i hoc quo deiecti[h] ſunt quãdiu vixerint officio ꝑſeuerẽt: ſi tñ poſt hoc ꝯtinẽtes ſe ſtuduerint exhibere: hi vero qui illiciti ꝑuilegij[i] excuſatione vtũtur: ⁊ ſibi aſſerunt veteri hoc lege ꝯceſſum: nouerint ſe ab oi eccleſiaſtico honore (quo idigne vſi ſunt) apoſtolice ſedis auctoritate deiectos: nec vnqꝫ poſſe veneranda tractare myſteria: a quibus ſeipſi dũ obſcenis cupiditatib⁹ inhiãt ꝑuauerũt. Et q2 exẽpla pñtia cauere[k] nos ꝑmonẽt in futurũ: ſi quilibet eps: ꝑſbyter aut diacon⁹ (qđ nõ optamus) fuerit talis iuẽtus: iã nũc ſibi oẽm p nos idulgẽtie aditũ itelligat obſeratũ: q2 ferro neceſſe eſt vt abſcindant[l] vulnera: q̃ fomẽtoꝝ non ſentiunt medicinaz.

tenetur ꝓbare ꝙ ꝑuenerit ad eum cũ talis negatiua nõ poſſit ꝓbari. vt ex. de elec. bone. Sed nõ eſt verũ ✝: q2 credẽdũ eſt ſuo nũcij donec ꝯtrariũ ꝓbet. vt no. iij. q. iij. §. itẽ in criminali. ver. itẽ teſtes q̃s. ſic ergo expone: non ꝓbat ꝑueniſſe. i. ꝓbat nõ ꝑueniſſe. cũ eni ꝯſtitutio ſit publice ꝓmulgata: quilibet eaz tenetur ſcire. extra de poſtu. prelato. ad hec. xij. q. ij. qui ⁊ humanis. vt. xvj. diſtin. ꝙ dicitis. ⁊ ſm leges tenetur eam quilibet ſcire vſqꝫ ad duos mẽſes. vt in autẽ. vt facte noue ꝯſtitutiones. §. primo colla. vj. ſm canones vſqꝫ ad vj. mẽſes. vt. xvj. diſtin. decernimus. q2 ergo preſumebatur perueniſſe ad iſtos: tenebãtur ipi ꝓbare ignorãtiaz: ⁊ hoc eſt generale ꝙ ꝓpter ꝑſumptionem cogitur ꝓbare aliquis ignorantiam: vt hic ⁊ extra de elec. innotuit. j. q. j. ſi qui a ſimoniacis. ⁊ C. de peri. tu. l. pe. al's qui dicit aliquem ſciuiſſe hoc tenetur probare. vt iij. q. ix. idicas. ⁊ ff. de admini. tu. l. hoc autẽ. quid enim peccat qui preſentis legis inſcius priſtinã ſequitur obſeruãtiã. vt C. de teſta. iubemus. in fi. Sed qualiter probat ſe aliqs ignoraſſe? Dico ſuo ſacrõ. vt. xxiiij. q. ij. in lectũ. extra de ſen. excõ. ſi vero. vt no. iiij. qõ. v. quiſqs. in fi. ✝ Joã. Uel etiam alio modo ſi põt ſe ꝓbare fuiſſe in alio loco: ⁊ forte ſi ꝑſumptio eſt ꝯ eum: nõ crederẽ iuramento ſuo. B. Sed quid ſi collegiũ vel aliqs cõuẽtus dicit ſe ignoraſſe: nunquid tũc oẽs iurabunt? Dico ꝙ ſufficit ſi eps cum maioribus de capitulo iurat. vt ff. de condi. ⁊ demon. municipibus. Alij dicunt ꝙ eoipſo ꝓbatur ignorantia ꝙ nõ ꝓbatur ſcientia. vt C. qui mili. non poſ. ſuper ſeruis lib. xij.

a ¶ Ignorãtibus. Decretum nõ ligat ignorantes. ff. de decre. ab or. fa. l. vlti. ff. loca. l. ſi ignorans.

b ¶ Negabitur. Argu. neminem ligari anteqꝫ cõſtitutio ad eũ ꝑuenit. argu. diſt. xxxj. ante triẽniuz. xxxvi. q. vlti. ſi aũt. xij. q. v. ſicubi. ⁊ xlvij. diſt. quoniam. xiiij. q. iiij. ſi quis oblitus. liiij. diſtin. ex antiquis.

c ¶ Detegũtur: eoipſo ꝙ non probant ignorantiam cum ad omnes commeauerit.

Plurimos ſacerdotes. ¶ Caſus. Quidam ſignificauerũt ſyritio pape ꝙ plurimi ſacerdotes poſt lõga tẽpora ſue ordinationis filios habuerunt ante ſacros ordines ꝙ̃ de vxoribus quas poſtea de facto duxerũt: quorũ quidã allegabãt ꝙ ſibi licere ad inſtar ſacerdotum ⁊ leuitarum veteris teſtamẽti. quidã vero dicebãt ſe per ignorantiaz lapſos ⁊ inde dolebant. Quare ſyricius papa reprehẽdit eos qui ſuuz crimẽ defendebant: exẽplo ſacerdotum ve. teſta. cum alia cauſa fuerit in illis ꝙ̃ in iſtis: ⁊ dicit eos eſſe deponendos: cuz ex certa ſciẽtia deliquerint. Illi vero qui ꝑ ignorantiam dolẽt ſe lapſos fuiſſe: ad altiora non aſcendãt: ſed in ſuis ordinibus remaneant: ita tamen ꝙ de cetero viuant cõtinenter. Sequens §. patet.

d ¶ Solius ſucceſſionis cauſa ꝑcipue nam ⁊ cauſa incontinentie. xxxij. qõ. ij. §. his ita.

Quia aliqũti de. e ¶ Ut tua. cuz ergo ꝑ ſcribat vni: ⁊ in prece. c. dicatur ꝙ cõſtitutio ſyrici pape ad oẽs ꝓuincias cõmeauit. pꝫ ꝙ duas emiſit ſyricius cõſtitutiones. ⁊ etiã quibus dicit ignorantia: reſpectu prime.

f ¶ Lapſos. reſpectu ſcilicet ſecunde conſtitutionis.

g ¶ Miſericordiã. q2 illa ignorãtia iuris non eos excuſat a toto ✝: ſed q2 facili⁹ cũ eis diſpenſat. Alij dicũt ꝙ vnam tñ emiſit ⁊ dicũt ignorãtiam aplice conſtitutionis. h ¶ Deiecti. id eſt lapſi.

i ¶ Priuilegij. Ar ꝯ eos qui ptendũt ſe non debere dare decimas: q2 predeceſſores ſui non dederũt. ⁊ ſic vti volunt priuilegijs ſuorum antiquoꝝ. extra de deci. c. ij. ⁊ c. quãuis. Itẽ ar ꝯ illos qui pro ſui iuris tuitione ꝯſuetudines antiquas allegãt. vt. xxxij. q. iiij. nemo. ⁊ j. q. iiij. c. vl.

k ¶ Cauere. Ar. ex preſentibus futura preſumi. ar. diſt l. ſi quis diaconus. diſtin. lj. preterea.

l ¶ Ut abſcidant. ſic. xvj. q. j. i canonib⁹. xxiiij. q. iij. ecce.

Ignorantia iuris facili⁹ diſpẽſari facit. ✝ ¶ Adde ꝙ quãqꝫ iuris ignorãtia excuſat a pena ꝑꝑ ruſticitatẽ nõ' at excuſat a nullitate actus. no. i. l. i. C. de infdi. ma. inf pupil. Cõſuetudo ãtiqua ñ excuſat. Preſumitur ex pñtib⁹ circa futura.

¶ Qui autem. hec eſt tertia pars huius di. in qua queritur qualiter pnia imponatur ſacerdoti lapſo in fornicationem ita ꝙ poſſit poſtea celebrare. Et reſpon. ꝙ decem annis debet penitere. Joan. de fan.

¶ Preſbyter. ¶ Caſus. hoc. c. loquitur de manifeſta fornicatione p qua in tẽpore apoſtoloꝝ clerici deponebãtur: ſed ſancti pꝛes in gãgrẽſi ꝯcilio ꝯgregati hũc rigorẽ tẽperarũt: ſtatuẽtes vt ſi pſbyter ſpõte ꝯfiteat delictũ ſuũ ꝛ velit penitere decẽ annis: peniteat iuxta modũ q̃ i hoc. c. exprimit: poſtea poterit in honorẽ pſtinũ reuocare. Eadẽ pnia erit ſacerdotibus iponenda p ſingulis delictis q̃ depoſitionẽ iducũt.

¶ Qui autẽ propter peccata iubẽtur deponi: poſt cõdignã pniam in ſuo ordine poterunt reparari. ¶ Unde i gãgrẽſi ꝯcilio legitur. ¶ Que pnia ſit iponẽda ſacerdoti: q ꝺ fornicatione ꝯuict⁹ fuerit.

Preſbyter[a] ſi fornicationẽ fecerit: q̃ꝗ̃ ſm canones apoſtoloꝝ[b] debeat deponi: tñ iuxta auctoritatẽ[c] beati ſilueſtri ſi in vitio non pdurauerit: ſi ſua ſponte confeſſus adiecit vt reſurgat: decẽ[d] annis in hũc modũ peniteat: tribus qdem mẽſibus a ceteris remot⁹ pane ꝛ aqua a veſpere in veſperã[e] vtatur: tñ aũt diebus dñicis ꝛ pcipuis feſtis modico vino ꝛ piſciculis atq; leguminibus recreetur ſine carne: ꝛ ſagimine[f] ouis ꝛ caſeo vtatur: ſacco indutus humi adhereat: die ac nocte miſericordiã dei oipotẽtis iploret: finitis tribus mẽſibus ꝯtinuis exeat: tñ in publicũ non pcedat: ne grex fidelis in eo ſcãdalũ patiatur nec eni deꝫ ſacerdos publice penitere[g] ſicut laicus. Poſtea aliquãtiſper viribus reſumptis vnũ annũ ꝛ dimidium in pane ꝛ aqua expleat: exceptis dñicis diebus ꝛ pcipuis feſtiuitatibus: in qbus vino ꝛ ſagimine[h]: ouis ꝛ caſeo iuxta canonicam menſurã vti poterit. Finito pmo anno ꝛ dimidio: corporis ꝛ ſanguinis dñi (ne idureſcat) particeps fiat: ꝛ ad pacem veniat: pſalmos cũ fratribus in choro[i] vltimus canat ad cornu altaris nõ accedat: iuxta beati clemẽtis vocẽ[k] minora gerat officia. Deinde vero vſq; ad expletionem ſeptimi anni oi qdẽ tpe (exceptis paſchalibus dieb⁹) tres legitimas[l] ferias in vnaquaq; hebdomada i pane ꝛ aqua ieiunet. Expleto[m] ſeptimo anni circulo: ſi fratres apud quos penituerit eius ꝯgruam pniam laudauerint: epũs in pſtinum honorẽ iuxta beati caliʒti pape auctoritatẽ eum reuocare poterit. Sane ſciẽdũ ꝙ ſcdãꝫ feriã vnuꝫ pſalteriũ canẽdo: aut vnũ denariũ[n] pauperib⁹ dãdo: ſi opus eſt redimere[o] poterit. Finitis ãt ſeptẽ ãnis: deinde vſq; ad finẽ decimi anni ſextã feriã[p] (nulla interueniẽte redẽptione) obſeruet i pane ꝛ aqua. Eadẽ[q] quoq; penitẽtia erit ſacerdoti de oibus alijs peccatis ꝛ criminibus: q̃ i depoſitionẽ eũ inducũt: neq; hoc cuilibet oneroſum videat: ſi ſacerdos poſt lapſum digne (vt ſupra dictũ eſt) penitens ad priſtinos re-

a ¶ Preſbyter. hoc c. intelligũt qdam de diſpẽſatione. alij de iure: q: epũs poſt peractam pniam tenet diſpẽſare. ar. l. diſt. dño ſancto. ꝛ. c. vt ꝯſtituerent. vnde dicũt hodie p fornicatione neminẽ deponẽdũ: niſi in ea pduret. ꝛ ideo: q: hodie fragiliora ſunt corpora nr̃a q̃ oli erãt. xxxiiij. di. fraternitatis. lꝫ eadẽ rõne debes dicere de quolibet crimine. vt. ſ. e. c. ꝟ. eadem quoq;. ꝛ no. ẽ. lxxi. di. c. marimianus.

b ¶ Apłoꝝ. hic cõciliũ diſpẽſat ꝯ apoſtolũ in penis. vt. ẽ. di. lxxi. preſbyter. ſic ẽ. xxxiiij. diſt. cognoſcamus. ꝛ. c. lector.

c ¶ Auctoritatem. hãc nõ habemus in corpore canonũ beati ſilueſtri.

d ¶ Decem annis. Alibi dicitur ꝙ ſacerdoti pro fornicatione imponitur pena duodecim annoꝛuꝫ: ꝛ epo quindecim. xxx. q. j. ſi quis ſacerdos. ꝛ. c. nõ debet. alibi ſeptem. vt. xxxiij. q. ij. hoc ipſum. Sed varietas delicti inducit varietatem pene. ſ. cum fornicatio eſt ſimplex vel inceſtuoſa: poterit ſacerdos mitigare penam pro quantitate criminis ꝛ qualitate perſone. xxvj. q. vij. tempora.

e ¶ In veſperam. nã ea hora debent comedere ieiunantes. de conſecra. diſtin. prima ſolent.

f ¶ Et ſagimie. hic pũcta: q: poſtea ei ꝯcedit ſagimen.

g ¶ Penitere. ẽ. di. lxxi. ſi qs epiſcopus. ꝯ. ꝛ. xxviij. diſt. preſbyter. cõtra. Sed expone ꝯ publice. i. ſolẽniter.

h ¶ Sagimie. Argu. ꝙ licet comedere de ſagimine illis dieb⁹ qbus oua ꝛ caſeũ lꝫ comedere. iiij. di. denicq;.

i ¶ In choro. vt ibi miniſtret.

k ¶ Vocem. quam non habemus in hoc corpore.

l ¶ Legitimas ferias. ſ. ij. ꝛ. iiij. ꝛ. vj. feriam. vt. ſ. e. innuitur. de conſe. diſt. iij. ieiunia. ꝛ. xxij. q. v. c. j.

m ¶ Expleto. ergo reconciliandus eſt quis peracta parte pnie: ꝛ ſi tota ſinita non ſit. vt. xij. q̃. ij. ꝺ viro. extra ꝺ fur. ex litteris.

n ¶ Denarium. Et ita poteſt dare denariuꝫ pro ieiunio qꝺ ſpeciale eſt: nec tamẽ ſimoniam cõmittit q: cum deo intelligitur contrahere. Sicut nec lex iulia de ambitu locũ habet i romana ciuitate ✚ immo ſpirituale datur ꝓ tm̃. ſ. elemoſyna pro ſpirituali. bene facit ad hoc: q: ſicut ere pcioſo iſte ſe vendidit. vt. xv. q. j. nõ eſt ꝙ cuiq;. ita ꝛ pecunia ſua ſe redimat. de pe. diſt. j. medicina. Et eſt arg. p cõmutatione pene. xxxvi. q. j. de raptoribus. Nunqd autem põt p̃ ieiunare p alium: quod videtur: q: denarium põt dare vt ſe redimat a ieiunio ergo multo fortius per alterius ieiunium poteſt liberari. Itẽ quia ieiunium viui liberat mortuuꝫ. vt. xiij. q. ij. aie. de pe. di. vj. c. j. qꝺ concedo ſi p propinquã pſonã ieiunet. ꝛ debet iſte denarius eſſe talis ꝙ nõ euincatur ab eo cui donatur: alr̃ non cõtingeret liberationẽ C. de ſen. ꝛ inter. libera. ff. de leg. iij. q concubinam. §. ſi heres q: nõ intelligit datũ qꝺ euici põt: vt ibi di. arg. xiiij. q. v. immolãs. Sed nunqd penitẽs ſua auctoritate põt hic cõmutationem facere? Dicũt qdã ꝙ ſic ✚: qꝺ nõ ꝯcedo in pnia ipoſita ab hoie. vt ex de vo. ꝛ voti redẽ. ex multa. in ſi. Joãnes. Sed certe qꝺ hic dicitur de denario auctoritate huius canonis facere põt penitẽs. nec decre. illa in aliquo contradicit. Bern.

o ¶ Redimere. Ar. ꝙ ea que facere tenemur alia equiualentia faciendo poſſe recompenſari: ꝛ ita cõmutationem penarum poſſe fieri. ar. xxxvi. q. j. de raptoribus. di. xlj. non cogantur. contra. j. q. j. nullus epiſcopus. ij.

p ¶ Sextã feriã. ergo quartã poſſet redimere: qꝺ enĩ de vna negatur: de alia ꝯcedere videtur. xxv. di. qualis.

q ¶ Eadẽ nõ tñ eadem diſpenſatio in oibus: q: in aliquibus phibetur. l. di. miror. ¶ Diſtinctio. lxxxiij.

Fornicatiõis cauſa hodie nemo eſt ꝺponẽd⁹.

Cõciliũ ꝯ apłm diſpenſat.

Sacerdotis fornicarij pnia

Ieiunãtes in veſpera comedere debent.

Oua ꝛ caſei ꝯcapãt ſagimini

Prouidendum. ¶ Hec diſt. diuiditur in duas ptes: in quarū prima punit negligētes prelatos: ⁊ qui gaudent adulationib⁹. ⁊ hoc probat per ſeptem auctoritates. ſecūda ibi: qꝫ. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Huc uſqꝫ tractauit Gratian⁹ ꝙ oportet ꝑlatū eſſe ſine crimine quod in faciendo cōſiſtit: ſed qꝛ ꝯſentiēs malo alioꝝ dicit̃ committere crimen: iō ſubiūgit hāc. lxxxiij. diſtinctione: in qua oſtendit ꝙ prelatus etiā ꝯſentire non debet peccatis alienis qꝛ parū differt vtrū qs homicidium cōmittat ꝓpria manu vel facienti cōſentiat: qꝛ morte ꝓbatur inferre qui hāc cuꝫ pōt nō excludit.

¶ Prouidendū. In duabus ſuperioribus diſtinctionibus tractauit magiſter ꝙ ordinandus dꝫ eſſe ſine crimine ꝓprio: in hac diſti. oſtendit ꝙ non debet alienis criminibus ꝯſentire.

b ¶ Inferas. Simile eſt. ſ. lxxxvj. diſt. paſce. ⁊ extra de ſen. excom. quāte. ⁊ patet hꝫ ꝙ medic⁹ gratis tenetur curare pauperē infirmum qꝛ plus dꝫ valere apud eū vita illius qꝫ propria pecunia. vt. lxxxvj. di. non ſatis. Sed qd ſi infirmus diues eſt ⁊ nihil vult dare medico: nunqd gratis tenetur euꝫ curare? Uidetur ꝙ nō: cum nemo de ſuo cogat̃ facere beneficiuꝫ. vt x. q. ij. precarie. cum etiam medicus licite pōt recipere mercedē. vt. xiiij. q. v. nō ſane. Dico ꝙ tenet̃ eū curare ſuis ipēſis: ⁊ ſi ꝯualuerit repetat expēſas: qꝛ vtiliter geſſit negociū eius. vt. ff. de neg. geſ. pōponius. Et ſi moriat̃ eger pōt petere ipenſas: qꝛ ſufficit ſi vtiliter cepit gerere: lꝫ euētus non ſit ſecutus. vt. ff. eo. ti. ſed an vltro. ff. de off. pſi. illicitas. §. ſicuti. nec pōt ei obijci ꝙ cā pietatis fecerit ſumptus illos: niſi eſſet ꝓpinquus infirmo. vt. C. eo. alimēta. Sed qd ſi infirmus ꝓhibet ne alique medicine dentur ei? Et tūc dicūt qdaꝫ ꝙ medicus nullā hꝫ actionē. vt. C. de neg. geſ. l. vl. Sed dico ꝙ eum inuituꝫ pōt curare: ſicut inuitū pōt extrahere de domo ruitura. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. Inuito enim pōt ꝯferri bn̄ficiū. vt. xlv. diſ. ⁊ q emēdat. imo ꝓſumo ipſum fuiſſe furioſum: cū illa verba dixit in egritudine. vt. ff. de condi. inſtitu. qdā. ⁊ extra de ſuc. ab inteſt. c. ſi. Sed quid dices ſi quis vult me interficere niſi dem ei pecuniā: nunqd teneor ei dare vt me liberē a morte? Ita videtur ꝑ hoc qd̓ hꝫ dicit̃. ⁊. lxxxvj. diſt. non ſatis. in ꝑn. Dicunt tn̄ qdam ſolos prelatos ad hoc teneri. vt. xij. q. ij. gloria ⁊. xvj. q. j. c. vlti. Alij dicūt ꝙ qlibet tenet̃ redimere vitā alterius. Utrum autē qlibet teneatur defendere aliū: dixi. xxiij. q. iij. non inferēda.

deat honores.

¶ Diſtinctio. lxxxiij.

Prouidendū[a] quoqꝫ eſt ne is q ad ordinādum eligitur: ⁊ ſi a ꝓprio vitio videatur alien⁹: cōſentiendo alienis coinqnetur vt ſymmachus papa ait: Nō eſt grandis differētia an letū inferas[b] vel admittas: mortē enim lāguētib⁹ ꝓbat̃ īfligere: q hāc cū poſſit nō excludit. Hinc Grego. vij. ait.

¶ Suſpendatur epiſcopus ab officio: clericoꝝ ſuorum fornicationi conſentiens.

Si qs ep̄s fornicationē ꝑſbyterorū: diaconoꝝ: vel crimē iceſtus in ſua parochia precio[c] vel ꝑcibus interueniente ꝯſenſerit: vel cō miſſum auctoritate officij ſui nō ipugnauerit: ab officio ſuſpendatur[d]. Itē Auguſtin⁹

¶ Maxie eccliaꝫ ledit q ſb nomine ſanctitatis delinquit.

Nemo quippe nocet in eccleſia dei amplius qꝫ q puerſe agēs nomē vel ordinē ſanctitatis ⁊ ſacerdotis hꝫ: delinquētem nāqꝫ hūc redarguere[e] nullus ꝓſumit: ⁊ i exēplū culpa vehemēter extēditur[f] qn̄ pro reuerētia ordinis peccator honorat̃. Epiſcopus itaqꝫ q taliuꝫ crimina nō corrigit[g] magis dicendus eſt canis impudicus qꝫ ep̄s. Iteꝫ Innocētius. ¶ Qui nō reſiſtit errorib[h]: cōſentit.

Error cui nō reſiſtit̃: approbatur: ⁊ veritas cum minime defenſatur opprimitur.

¶ Si qs epiſcop⁹. ¶ Caſus. Quidā ep̄i precio interueniēte vel ꝑcibus ꝯſentiebant clericis ſue diocefis in fornicatione ſtare vel in inceſtu: ⁊ eos nō puniebāt: queſituꝫ fuit a Grego. quam penā pati debeāt? Et rn̄det ꝙ ſuſpendi debent ab officio ⁊ beneficio.

c ¶ Precio. De hac materia inuenies xvj. q. vij. decimas. ⁊ j. q. j. c. vl. ⁊. c. nullus ep̄s. ſ. xxiij. q. iiij. c. ſi is q. ⁊. c. ſi illic.

d ¶ Suſpendat̃. i. deponatur. j. q. iij. ſi qs ep̄s. al's eēt. ꝯ. xj. q. iij. teugaldum.

¶ Nemo. ¶ Caſus. Dicit̃ hꝫ ꝙ nemo magis in eccleſia nocet qꝫ prelatus delinquēs: qꝛ nullus audet eum redarguere ꝑ ordinis reuerētiā: ⁊ alij ſumūt ab eo exēplū delinquendi: ⁊ ideo epiſcopus qui tales nō corrigit: magis dicendus eſt canis impudicus qꝫ epiſcopus.

e ¶ Redarguere. ſ. diſtin. xl. ſi papa. vj. q. j. oues. qꝛ vult magis placere ſilēdo qꝫ diſplicere redarguendo.

f ¶ Extenditur. delicta enim maiorum trahuntur ab alijs in exemplum. vt. xj. q. iij. precipue.

g ¶ Nō corrigit. cū ē clamor de talib⁹. ex̄ d̓ ſimo. lꝫ deli.

¶ Error. ¶ Caſus. Dicit̃ hꝫ ꝙ ſi poſſum reſiſtere errātibus ⁊ pturbare puerſos ⁊ negligo: mala eorū videor approbare ꝑ ꝯſenſū: ⁊ ſoci⁹ criminis ſū cū mani

Bn̄ficiuꝫ ꝯferri pōt inuito.

¶ Adde ad hꝫ no. l. l. ſoluēdo i glo. ij. ff. de neg. ge. ⁊ i. l. ſolutionē. ff. d̓ ſolu.

Uita an ſit pecunia redimenda.

Delicta maioꝝ alios corrūpunt.

ſtio ſcānori nō obuiē. Sequētia aūt due.c.plana ſunt.
a ¶ Cum poſſis.ex officio:hoc enim intelligunt quidā de prelato.argumen.xxiij.q.iiij.ita plane.Sed.h.de quo libet.xxiij.queſtione tertia tam ſacerdotes.
b ¶ Societatis. Improprie ſumitur hoc nomen ſocietatis:q2 in honeſtarū rerū ſocietas nulla eſt.ff.pro ſocio. nec pretermittendum.
c ¶ Nō pollui. directe.nā occaſione alterius bñ polluit ſi ei ꝯſenſerit.
d ¶ Qui.ſ.xxij.q.v. ſi quis.
e ¶ Cōſenſum. De triplici ꝯſenſu dī.ij.q.j.notū.in ſi.
f ¶ Corrigi.ſ.xj.q.iij.q ꝯſentit.ſ.xxiij.q.iij.oſtēdit.ꝛ.xxiiij.q.iij.qui aliorum.
g ¶ Nōn occurrit. Simile.ff.de iure.patro.adigere.ff.de noxa.ſi ſeruus.l ſi.ff.de his q no.infa. quid ergo.§.pmo.
¶ Sicut autem.
¶ Caſus. Hucuſqꝫ oſtēdit ꝙ aliqs peccatis alienis ꝯſentire nō debet:nunc vero oſtēdit ꝙ laudibus maloꝝ aliqs gloriari non debet nec gratulari.
Nihil. ¶ Caſus. Quidaꝫ plati gloriabantur laudibus malorū. Sed dicit anacletꝰ ꝙ ex hoc facto maxima pnicies oritur circa ſubiectos:q2 ꝑlatus q laudibꝰ gloriatur:timet corrigere delinquētes:ꝛ ſicut nouerca odit puignū:ita negligētia correctionem ꝛ diſciplinam.
h ¶ Luporū.i.laicoꝝ q quandoqꝫ dicuntur oues. vt.ij.qōne.vij.oues.
i ¶ Placere.ſic.xxj.q.i.c.j.ſile extra de cleri.ꝯiug.c.diuerſis.ſimile.ff.de ope.liber.duorum.
k ¶ Labiorum.i.predicandi vel etiā redarguendi.
l ¶ Obligata. Sile.ſ.viij.q.ij.c. vlt.ꝛ.c.

primitur: negligere quippe cū poſſisᵃ ꝑturbare ꝑuerſos: nihil ē aliud ꝙ̄ fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatisᵇ occulte:q manifeſto facinori deſinit obuiare. Itē plus papa
¶ Non prodeſt ſuo errore non pollui q alieno ꝯſentit.
Quid eni ꝓdeſt illi ſuo errore nō polluiᶜ quiᵈ conſenſumᵉ preſtat erranti? Item Grego. ¶ Qui non occurrit:ꝯſentit errāti.
Onſentire videt errāti:qui ad reſecāda que corrigiᶠ debēt nō occurritᵍ. ¶ Sicut autē quis alioꝝ vitia palpare nō debet:ita nec maloꝝ laudibus delectari. Unde anacletꝰ papa cūctis fidelibꝰ.
¶ Miſerrimus eſt eṗs q maloꝝ laudibꝰ gliaē.
Nihil illo paſtore miſerius qui gloriatur luporūʰ laudibꝰ:qbus ſi placere voluerit atqꝫ ab his amari elegerit erit hinc ouibus magna pnicies. Nullus igitur paſtor placereⁱ lupis ꝛ gregibus ouiū pōt:pdit enim memoriam labioꝝᵏ mens terrenis obligataˡ carceribus. Sicut aūt artiū i ſuo quoqꝫ opere inuenit mater inſtātia:ita nouerca eruditiōis eſt negligētiaᵐ. ¶ Quanꝙ̄ ſacerdotes tam a ſuis ꝙ̄ ab alienis criminibus opꝫ eſſe imuneꝫ: tñ ſi aliorū ſeſe hūerit:nō iō vba ſue pdicatiōis debēt ꝯtēni. Sicut.n.ait Hiero.vt lixiuiū p cinerē humidū fluēs lauat ꝛ nō lauatᷓ:ita bōa doctrina p malū doctorē aias credētiū lauat a ſordibus peccatorū. ¶ Diſtinctio.lxxxiiij.

Ollicituzⁿ quoqꝫ ꝛ vigilātē opꝫ eſſe eṗꝫ circa defenſionē pauperum:reuelationem oppreſſorum:tuitionem monaſteriorum:quod ſi facere neglexerit: aſpere eſt corrigendus. Unde Grego.antemio ſubdiacono campanie. ¶ Corripiatur eṗs q circa officium ſuum negligens extiterit.
Eruenit ad nos fratrē ꝛ coepm nr̄m paſcha

dilectiſſimi. m ¶ Negligentia.ſ.xxxviij.di.ignorātia.
¶ Quanꝙ̄. hec eſt ſecunda pars huius diſtinctionis in qua dicit:ꝙ licet mali ſacerdotes ſint culpandi:tamē non deſpiciendi. Joan.de ſan.
¶ Caſus. Dictuꝫ eſt ſupra ꝙ prelatus debet eſſe immunis a ſuis peccatis ꝛ alienis:ſed quāuis ſit peccator: non tñ eius doctrina debet ꝯtēni:q2 ſicut lixiuiū p cinerē fluens lauat ſordes ꝛ non lauatur:ſic doctrina p malū ſacerdotem miniſtrata:lauat auditores a ſorde delictoꝝ. ¶ Di.lxxxiiij.
Ollicitum. ¶ Hec di.diuidit in quattuor ptes. In quartū pma reprehendit deſides eṗos:ꝛ hoc p duo.c. ſcda ibi:qō aūt.tertia ibi:ſimiliter. qrta ibi:preſbyterorū. Joan.de ſan.
¶ Caſus. Supra oſtēſum eſt ꝙ prelatus dꝫ eſſe ſine crimine:nūc vero ſupponit. lxxxiiij. diſt.i qua oſtēdit Gratianus ꝙ prelatus dꝫ habere ſollicitudinē circa ſubiectos Et hꝫ hec diſtinctio quattuor articulos. In pmo dicit ꝙ eṗs debet eſſe ſollicitus circa tuitionē paupeꝝ ꝛ monaſterioꝝ. In ſecundo agitur de mundicia ſacerdotū. In tertio: ꝙ eṗs dꝫ eſſe monogamꝰ. in quarto vnde dicatur preſbyter.
n ¶ Sollicitum. Tria ca. apoſtolice regule hic breuiter tangit:ꝙ epiſcopus dꝫ eſſe prudens: ꝯtinēs monogamus
Peruēit ad nos. ¶ Caſus. Paſchaſius eṗs i duobus delinquebat.ſ. ꝙ nō curabat defendere monaſteria: ꝛ pauperes:ꝛ oppreſſos:ꝛ preterea conſilia ſapientum audire nolebat. Scribit ergo Grego. ante

mio ſubdiacono reprehendendo eum ꝙ talia permittebat:⁊ mandat ei vt eum corrigat coram alijs epiſcopis:vel coram quibuſdam de nobilibus ſubiectis: ꝙ ſi ſe non corrigat romam eſt tranſmittendus:vbi ſaltem diſcat qualem conueniat eſſe ſacerdotem vel prelatum eccleſiaſticum.

eis ſuper his rebus ita corrigat ⁊ emendet ꝙ de cetero apud papam querela iterari non poſſit: ꝙ ſi negligentes fuerint romam tranſmittantur vt ibi per diſtrictionem ſentiant ꝙ graue ſit a prauis non corrigi.

a ❡ Pauperes.quorum curam non poſſe:ſed per archipreſbyterum vel archidiaconum gerere debet.vt.ſ.lxxxviij.diſtinctio.epiſcop⁹ gubernationem.

b ❡ Conſilia. Unde Auguſt.dicit ꝙ a puero nondum anniculo paratus eſt edoceri:vt.xxiiij.q.iij.ſi habes.alias ſtultus eſſe conuincitur:vt.xxij.diſtinctio.de conſtantinopolitana. Qui enim bono conſilio non acquieſcit amittere debet dignitatem:exemplo roboam q ſenioribus non acquieuit.vij.q.j.denique. vel ad inſtar vxoris loth q̄ ꝯuerſa eſt in ſtatuam ſalis.⁊ dicit lex ꝙ ea firmitate nituntur q̄ cõſilio geruntur.C.de repu.l.iij.cũ etiam ꝯſilio clericoꝝ debeat epiſ diſponere de rebus eccl'ie.extra de his q̄ ſi.a pre.ſi.ꝯſen.capi.nouit.⁊ iſte non excuſatur quando potuit ſcire:ſed noluit.xxxviij.diſtin.qui ea.nec iudici licet deuiare a reſponſis prudentum.inſti.de iur.na.§.reſpõſa.⁊ dicit lex ꝙ tunc non prodeſt alicui ignorantia qñ potuit ſcire ꝑ ſe vel ꝑ alium.ff.de bo.poſſ.in bonoꝝ.ff. d iur.⁊ fac.ig.regl'a.

c ❡ Sapientum.j.queſtio.j.eſtote.

ſium ita deſidẽ ⁊ negligentẽ in cũctis exiſtere:vt in nullo q: eſt epiſ cognoſcatur:adeo vt neq₃ eccl'ia ipſi⁹ neq₃ monaſteria + ſiue filij eccl'ie vel oppꝛeſſi vel paupes[a] ei⁹ erga ſe dilectionis ſtudium ſentiant:nec aliquã ſupplicãtibus ſibi in quibus iuſtũ eſt:opẽ defenſiõis accõmodet:⁊ qḋ eſt grauius dici ꝯſilia[b] ſapientum[c] ⁊ recta ſuadentium nulla rõne patiatur ſuſcipe:vt qḋ per ſe nequit attendere ab altero[d] ſaltẽ poſſit[e] addiſcere:qḋ ſi ita ẽ ñ ſiñ tua cl'pa eẽ cognoſcas:q eum obiurgare atq₃ coercere (vt dignum eſt) diſtuliſti[f]. Uolumus itaq₃ vt eũ coram alijs ſacerdotibus[g] ⁊ qbuſdam de filijs ſuis nobilibus ꝯteſtari ꝓ hac re debeas ⁊ hortari. Si vero (qḋ non credim⁹) poſt hãc adhortationem veſtrã:ſolito adhuc moꝛe negligens eẽ tentauerit:ad nos eſt oĩbus modis tranſmittẽdus vt hic poſitus diſcere[h] poſſit qd vel qualiter ſm dei[i] timorem agere ꝯueniat ſacerdotẽ

I dẽ ad eund. ❡ De eodẽ.

Nunciatũ eſt nobis cãpanie epiſ ita negligẽtes exiſtere ⁊ immemores honoꝛis ſui:vt neq₃ erga eccleſias neq₃ filios pñe vigilantie curã exhibeant:vel monaſterioꝝ ſollicitudinẽ gerant:ſeu in oppꝛeſſoꝝ ſiue pauperũ ſe tuitionem ipendant. Ideoq₃ hac tibi auctoꝛitate pcipim⁹: vt eis ad te ꝯuocatis ex nr̃o illos mãdato diſtricte cõmoneas:quatenus ita in his q̄ eos iuſte ſm deum agere ꝯuenit vigilantes[k] exiſtant: vt nullũ nos de his denuo murmur exſpet. Si quẽ vero eoꝝ poſt hec negligẽtem eſſe cognoueris:ad nos eũ ſine aliq̄ excuſatiõe[l] tranſmitte:vt ꝙ ſit graue nolle ab his q̄ reprehenſibilia ⁊ valde vituperãda ſũt corrigi:regularem in ſe[m] valeat diſtrictionem ſentire.

+❡ Quod aũt de mundicia +caſtitatis ſacerdotib⁹ impera ꝛtur:hoc etiam ḋ quibuſlibet altari ſeruientibus intelligendum eſt. Unde in carthaginen.concilio.ij.aurelius epiſcopus dixiſſe legitur.

❡ Qui ſacramentis diuinis inſeruiunt continentiam in omnibus ſeruent.

Cum in pterito[n] cõcilio de ꝯtinẽtie ⁊ caſtitatis moderamine tractaretur:iſti tres gradus ꝯſcriptione quadã caſtitati ꝑ conſecrationem annexi ſunt. Epiſcopos inq₃ preſbyteros ⁊ diacones:ita placuit:vt condecet ſcõs antiſtites ac dei ſacerdotes: necnõ leuitas: vel qui ſacramẽtis diuinis inſeruiunt[o] ꝯtinentes eẽ in omnibus:quo poſſint ſimpliciter qḋ a dño poſtulant impetra-

k ❡ [illegible] vigilantes.nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excuſa. [illegible] non licet appella- [illegible] tio.j.ſi [illegible] [illegible] extra de appel. cum [illegible] reprehenſibilis. vi [illegible] contra.extra [illegible] [illegible] Sap [illegible] [illegible] vt [illegible] t⁹ ſit in culpa ſapiens ſit in pena. vt xxxviij.diſtinctio.q ea.⁊.xxvij.queſtio.j.ſi cuſtos ⁊ ca.ſi hõ.

Vigilantibus iura ſcripta ſũt

Pena ſapiẽtẽ facit.

❡ Quod autem. + hec eſt ſecunda pars + huius diſtinctio.in 2 qua probat duab⁹ auctoꝛitatib⁹ ꝙ diaconi pſbyteri ⁊ ſubdiaconi debent eſſe caſti.Joan.de ſan.

❡ Lams. Supra in.lxxxij.diſtinctio. oſtenſum eſt de mũdicia ſacerdotum ⁊ diaconoꝛum:nunc vero dicit idem eſſe intelligendum de ſubdiaconibus.⁊ ẽ iſte ſecundus articulus.

Cum in preterito. ❡ Hec duo capitu.intelligit.h.⁊.B.de matrimonio non cõtrahendo in tribus ſacris oꝛdinibus ⁊ in eccleſia oꝛiẽtali. Eſt ergo caſus. In primo concilio carthagiñ.conſtitutum fuit:vt epi preſbyteri diaconi ⁊ ſubdiaconi abſtinerent a matrimonio contrahendo:ſicut a tempoꝛe apoſtoloꝝ fuit obſeruatum. Poſtea ſcḋo fuit ꝯgregatum ꝯcilium ab ipſis epĩs:⁊ forte alij plures etiam predictam ꝯſtitutionem ꝯfirmauerũt ⁊ approbauerũt.

d ❡ Ab altero.ſ.diſtinctio.xxxviij.capitu.vlti.

e ❡ Poſſit.nam omne artificium ⁊c.ff.de lega.iij.ſeruis legatis.§.oꝛnatricibus.

f ❡ Diſtuliſti.hoc ideo:q: iſte erat legat⁹ iſti⁹ ꝓuincie.

g ❡ Sacerdotibus.i.epiſcopis.

h ❡ Diſcere.xv.queſtio.v.capitu.j.

i ❡ Dei timoꝛem.xxviij.diſtinctio.quia ſunt.

Nunciatum eſt nobis. ❡ Caſus. Epiſcopi campanie negligentes erant circa eccleſias ⁊ monaſteria:⁊ circa pauperes ⁊ oppꝛeſſos. Scribit ergo grego.anthemio ſubdiacono vt epiſcopos in vnum conuocet:⁊

n ❡ Cum in preterito.ſ.in primo ꝯcilio carthaginẽ. hoc.c.⁊ ſequens intelligit.h.de matrimonio contrahẽdo:quod ſcilicet non licet preſbyteris vel diaconibus.

o ❡ Qui ſacramẽtis diuinis inſeruiũt.i.ſubdiaconi.⁊ qḋ dicit.ſ.eo.ab vxoꝛib⁹ abſtinendũ dicas de ducẽdis.⁊ ſ₃ hoc ſupplet h qḋ dr̃ in.c.ſe.in q̄ nõ ſit mẽtio de ſubdiaconib⁹ ꝑ illud qḋ habem⁹.xxxij.diſt.placuit.in quo ſunt fere eadẽ ṽba.⁊ eſt ſilr carthagiñ.ꝯci.⁊ hic dicit.h.

ꝙ apoſtoli non inſtituerunt de non vtendo iaꝫ contra⸗cto: qꝛ ſi apl'i hoc inſtituiſſent orietales hoc admiſiſſent. Alij vo intelligūt ea de ꝯtcto. ⁊ qḋ dicit. ſ. etiā ab vxori⸗bus. Dicūt ante legitīe ſibi copulatis: aut de facto.

...enſum. ... ꝯſenſu d... ...i.in fi.

a ❡ Antiquitas. a tempore ſyrici h̄ vocat antiquitatem. lxxxij.di. plurimos.

Cum de quorū dā. ❡ Caſus. In ꝯcilio carthagi. vj. relatū fuit ꝙ qdā clerici ꝯtinentiā nō ſeruabant: ⁊ iō ſtatutū fuit vt epi: preſbyteri diaconi: ⁊ ſubdiaconi abſtineant ab vxorib⁹ ducēdis ⁊ ſi duxerit deponā⸗tur. Ceteri aūt clerici ad hoc cogi nō debent: ſꝫ vniuſcuiuſ⸗qꝫ eccl'ie ꝯſuetudo dꝫ ſeruari. Sꝫ ego bartholomeus bri⸗xien. ſatis credo ꝙ hec duo. c. intelligi pn̄t in eccl'ia occidētali ⁊ de mr̄imonio iaꝫ ꝯtracto: quo vti non debēt clerici in ſacris ordinibus ꝯſtituti. Et ita formabis caſū vt ſupradicti nō vtanẗ matrimonio iā contracto, pmiſſa iaꝫ cō⸗tinentia cū vxorib⁹: ⁊ bñ. etiā dixit qͣſdā ſic intelligere.

b ❡ De quorundam. ordo cum referretur de incontinentia quorundam clericorum placuit ⁊c̄.

c ❡ Vxores. cū quib⁹ pfeſſi erant ꝯtinentiam ſeruare.

d ❡ Et diacones. ⁊ ſubdiacones. xxxij. diſtinctio. placuit. vbi ſunt eadem verba.

e ❡ Remoueantur. ſ̄. diſtinctio. lxxxj. miniſtri.

f ❡ Cōſuetudinē. xxxj. di. c. placuit. ⁊. c. qm̄ in qbuſdā.

3 ❡ Similiter hec eſt tertia pars huius diſtinctio. in q̄ pbatur ꝙ null⁹ bigamus poteſt eſſe cleric⁹. Jo. de fan.

❡ Caſus. Supra. xxvj. diſtinctio. dictum eſt ꝙ epiſcopus debet eſſe monogamus: nunc autem dicit Gratianus idem eſſe ſeruanduꝫ in alijs clericis. ⁊ iſte eſt tertius articulus.

Quiſquis. ❡ Caſus Terraconeñ. epiſcopus queſiuit a ſyricio papa quid debeat fieri de clericis qui ducunt viduas vel ſecundam vxorem? Et reſpondet ꝙ debent deponi ⁊ inter laicos redigi.

g ❡ Clericus. in minoribus ordinibus conſtitutus: quia de alijs non poſſet intelligi.

h ❡ Viduam. ſ̄. diſtin. xxxiij. lector. contra. Joan.

i ❡ Duxerit. ⁊ ita non incidit in canonem qui euꝫ deterauit. hoc verum erat tempore ſyricij qui preceſſit innocentium qui edidit illud. xvij. queſtio. iiij. ſi qs ſuadente. Sed quid hodie: h. dicit ꝙ incidit: qꝛ iſte coronaꝫ tenetur portare. extra de vita ⁊ ho. cle. clericus. Tu dic ꝙ vbi ꝯxerit cum corrupta vel vidua ſtatim priuatur oī priuilegio, put ho: c. dicit. ⁊. c. altercationis ꝯſt. Grego. x. de biga. li. vj. Si vero cū virgine: tunc eſt in eius optione an velit retinere puilegium an nō. Si vult retinere: portabit coronam ⁊ viuat clericaliter. Si nō: exuitur omni dignitate ⁊ honore clericali: ſꝫ quidā ꝯdicant. Jo. hoc hodie corrigit p decre. extra de cleri. coniuga. ioānes. B. Item pꝫ h̄ ꝙ priuilegium pdiẗ per actum ꝯtrarium. vt extra de ꝯſti. cū acceſſiſſent. ⁊ cap. cum. M. ferrarieñ.

k ❡ Quā. ſ. cōionē.

l ❡ Poſſidere. Argu. incorpalia poſſideri. de hoc dixi. ij. q. ij. nullus. ⁊ ſcia poſſideẗ. vt. xvj. qō. j. reuertimini. imo lex dicit plane ꝙ ius poſſidetur. ff. cōia pre. l. ij. extra de cau. poſ. cum eccleſia. ⁊ ita facit ad hoc ꝙ reſtitutio communionis poſſit peti vt aliarum rerum.

re: vt quod apl'i docuerunt exēplo ⁊ ipſa ſeruauit antiqtas^a nos q̄ꝫ cuſtodiam⁹. Ab vniuerſis epis eſt dictum: oibus placet vt epi preſbyteri: ⁊ diaconi: ⁊ qui ſacramēta cō tractāt pudicitie cuſtodes ēt ab vxorib⁹ abſtineant. Ab oibus dictū eſt: placet vt in oibus ⁊ ab oibus pudicitia cuſtodiatur qui altario deſeruiunt. Item ex concilio carthaginē. vj. ❡ De eodem.

Cum de qͣrundā^b clericorum: qͥuis erga vxores^c pprias incōtinentia refert: placuit epos pſbyteros ⁊ diacones^d ſm priora ſtatuta ēt ab vxorib⁹ ꝯtinere: qḋ niſi fecerint: ab eccl'iaſtico remoueanẗ^e officio: ceteros autem clericos ad hoc nō cogi: ſꝫ ſm vniuſcuiuſqꝫ eccl'ie conſuetudinem^f obſeruari debere. ❡ Contra martinus papa. ❡ Si lector viduā duxerit: vt ſupra leg ẗ. Sed illud vbi neceſſitas: hic vbi nulla neceſſitas vrget.

3 ❡ Silr ꝙ monogam⁹ epiſcopus eē iubeẗ: ēt ad reliquos ordines eccl'iaſticos deriuari oportet.

Unde ſyricius papa ſcribit Jmerario terraconeñ. epo. ❡ Laica ſit tantum cōione contētus clericus: viduā ducens aut ſecundam vxorem.

Quiſqs clericus^g aut viduā^h vel ſecūdam duxerit^i vxorē omni eccleſiaſtice dignitatis puilegio mox denudeẗ: laica ſibi tantuꝫ cōmunione ꝯceſſa: quā^k ita demum poterit poſſidere^l: ſi nihil poſtea, ppẗ quod hac carere dēat admittat.

4 ❡ Preſbyterorum vero nomen qḋ q̄ꝫ a ſenectute ſit ſumptum: magis tñ maturitatem^m indicat ſapientie q̄ꝫ caniciem corpis. Unde anacletus.

❡ Preſbyteri ſeniores dicunẗ: nō taꝫ etate q̄ꝫ ſapiētia.

Dero moyſi pcipitur vt eligat pſbyteros. i. ſeniores. vñ ⁊ in pūerbijs dicit: Gloria ſenū eſt canicies: hic vero canicies ſapientiā^n deſignat. de qua ſcriptuꝫ eſt. Canicies hominum prudentia eſt: cūqꝫ nongentis ⁊ amplius annis ab adam vſqꝫ ad abraam vixiſſe homines legamus: nullus alius^o

4 ❡ Preſbiter hec eſt qͣrta ps di. in q̄ dr ꝙ ſenes pſbr̄i nō vocanẗ niſi, ppẗ ſapiaꝫ tm̄: nō aūt, ppẗ etatē. Jo. de fan.

❡ Caſus. hic eſt qͣrt⁹ articulus vbi oñdit ꝙ lꝫ preſbyẗ dicatur, ppter ſenectutē: magis tñ ꝯgrue dr, ppẗ ſapiaꝫ.

m ❡ Maturitatē. i. ſapia ſcia ⁊ morib⁹. j. q. j. viliſſim⁹.

Dero. ❡ Caſus Anacletus, pbat in hoc. c. ꝙ dupli ci de cā dicitur pſbyter. ſ. ppter etatem: ⁊ hoc oſtendit exēplo moyſi: q cum non poſſet ſuſtinere laborē ad ppl'm gubernādum elegit ex pcepto dñi. lxx. preſbyteros. i. ſeniores iſrl' q cum eo ppl'm gubernarent. Silr oñdit ꝙ pſbyter vel ſenior dicit propter ſapientiā ⁊ hoc probaẗ exemplo abrae: vſqꝫ ad tps cui⁹ licet hoies vixiſſent nongētis ānis ⁊ ampli⁹: nullus tñ dictus eſt preſbyteri. i. ſenior niſi abraā q paucioribꝫ ānis legiẗ vixiſſe.

n ❡ Sapiētiam. ſ. xxxv. q. vj. c. ij. ſic. xx. di. de qbus. ff. de iur. imu. ſemp. ff. de ſi. inſtru. l. ij. ⁊ l. vlti. ar. ꝯ. ff. de edi. edic. pcipiūt ediles. ſile habes ex̄ de elec. cū nobis oliꝫ.

o ❡ Alius. ante abraam. melchiſedech enim fuit ſacerdos contemporaneus abrae.

Cleric⁹ ꝯ

Hec co... rup... dit ... legi ... caſe ... Nūc ... Pre... Jnco... lia di ... ꝙ p... ri. ... Sap.

Hoſpitalitas. ¶ Hic ponit̃.lxxxv.di.in qua de hoſpitalitate tractatur: quam ſi quis nõ habuit: ordinari prohibetur.

a ¶ Archidiaconum. ¶ Caſus. Vacãt eccl'ia anconitana tres fuerũt ibi electi: nõ temeritate ↄcertãtiũ: ſed bono zelo. Prio archidiacon⁹ eiuſdẽ eccl'ie q dicebat̃ florẽtinus. Secũdo fuit electus ruſticus diacon⁹ eiuſdẽ eccl'ie. Tertio florẽtin⁹ diaconus eccl'ie rauennatis: ſed archidiacono florẽtino tria obijciebãtur. ſ. ꝙ erat ſenex ⁊ nullo mõ ad regimẽ aſſurgere poſſet ⁊ ꝙ ſic erat tenax ꝙ in domo ſua nunq̃ꝫ amicus ad charitatẽ intraſſet: ⁊ q2 iurauerat ſe nunq̃ꝫ fore ep̃m. Ruſtico v'o lꝫ hõ vigilãs eẽt obijciebat̃ ꝙ pſalmodiã ignoraret. Florentinus v'o rauennatis eccleſie diacon⁹ neſciebat̃ q̃lis eſſet: lꝫ ſollicit⁹ diceretur. Scribit ergo Grego. Joãni ep̃o: vna cum ep̃o armenio anconitane eccleſie viſitatore vt ingrãt iſta. ⁊ p̃mo de archidiacono: ⁊ poſtea de ruſtico: q ſe iuẽti fuerit idigni: cõfirmẽt tertium ſi crimẽ ei non obſiſtat. ⁊ hoc de voluntate archiepiſcopi ſui.

Florentinum archidiaconũ. al's archidiaconum florẽtinum: proprium nomen: vel q2 inde fuit.

b ¶ Senio. ecce ꝙ ſenectus impedit ꝓmouendũ: ſed non deijcit ꝓmotum. vt vij. q̃. j. petiſti. extra de renun. litteras.

c ¶ Ita tenacẽ. no. ꝙ auaricia ĩpedit ꝓmouenduꝫ. vt. xlij. di. §. j. nã dom⁹ clerici erit oibus cõis xvj q. j. quoniam.

d ¶ Qui ab oibus. i. a maiori p̃te capli. Vel dic ꝙ hic plures ſimul fuerũt electi: vt ſi quis reprobaretur: alter aſſumeretur. vt. lxi. di. ſtudij. ⁊. lvj. diſtinctione apoſtolica.

e ¶ Singuloꝝ. Jtẽ h̃ pꝫ ꝙ p̃mo examinantur electi de ꝓpria eccleſia q̃ꝫ de extranea. ⁊ ſatis pꝫ h̃ ꝙ lꝫ extraneus electus ſit a maiori p̃te: ꝙ t̃n̄ p̃fertur ille qui eſt de gremio eccleſie. vt dixi l[illegible] di. nullus inuitis. ⁊. c. quid proderit. Jtem hic prius examinatur archidiaconus tanq̃ꝫ maior q̃ꝫ diaconus: q2 maiores ⁊ ſeniores ſemper preferũtur in electione minoribus. vt. lxxiiij. di. ep̃orum. ⁊. lxxv. di. Celſitudo.

f ¶ Sanctis. Videtur ergo ꝙ ꝑ tale iuramentũ aliqs repellitur ab ep̃atu: q̃re enim iuberetur de hoc inq̃ri ſi ꝑ hoc non repelleret̃? h. diſtinguit: ſi iurãs hoc intellexit ꝙ nollet recip̄e ep̃atũ: quecũq3 neceſſitas inſtaret: iuramẽtum tale nullũ fuit: nec tenetur illud ſeruare vt. vij. q. j. ſcias. viij. q. j. i ſcripturis. Sꝫ ſi alio mõ itellexerit venialr̃ peccauit: q2 temere iurauit. vt xxij. q. iiij. §. illicitũ. Semp aũt intelligitur iuramẽtũ eẽ temerariũ: cũ nõ ſubeſt neceſſitas: vt ex̃ d' iureiu. ⁊ ſi chriſtus. Si autẽ ignorat̃ an generaliter intellexit vel nõ: tunc p̃ſumo ꝙ t̃m̄ de illicitis iurauerit: lꝫ generalit̃ iurauerit. vt ex̃ d' iureiu. ad noſtraꝫ. Sed nunqd tale iuramẽtũ excludet electũ? nõ vr̃. vt extra d' renũ. cũ inter. in fi. extra de iureiu. ſicut noſtris. nec temerariũ iuramẽtũ repellit a b'n̄ficio. vt ex̃ de teſti. ſpoſ. ſollicite. nec a teſtimonio. vt ex̃ de teſti. intimauit extra de teſti. cog. peruenit. cũ p̄nia vni⁹ anni ip̄onat̃ ꝓ temerario iuramẽto. vt xxij. q̃. iiij. q ſacro. Ecõtra vr̃ ꝙ nõ poſſit eligi: vt hic p3:

Maiores minorib⁹ in electiõe p̃ferũtur.

Iurãs ad ep̃atuꝫ nõ accedere an ſit ab ep̃atu repellendus

prius appellatus eſt preſbyter id eſt ſenior niſi abraam: qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Nõ ergo propter decrepitam etatẽ vel ſenectutem: ſed ꝑ ſapiẽtiam preſbyteri nominãtur.

¶ Diſtinctio. lxxxv.

Hoſpitalitas vero vſq3 adeo epiſcopis ẽ neceſſaria: vt ſi ab ea inueniãtur alieni: iure ꝓhibeãtur ordinari. Unde Gregorius ſcribit Joãni epiſcopo.

¶ Hoſpitalitatem neſciens non fiat epiſcopus.

Florẽtinum archidiaconũ[a] eccleſie anconitane qui ad ep̃atuꝫ fuerat electus: ſcripture qdẽ ſacre ſciam habere: ſed ita etatis ſenio[b] iam cõfectum accepimus: vt ad regiminis officiũ non poſſit aſſurgere. Adijcientes etiam illum ita tenacẽ[c] exiſtere: vt in domo eius amicus nunq̃ꝫ ad charitatẽ ĩtroeat. ¶ Ruſticus autem diaconus eiuſdem eccleſie qui ſimiliter electus fuerat: vigilans quidem homo dicitur: ſed (quantum aſſeritur) pſalmos ignorat. Florẽtinum vero diaconum eccleſie rauẽnatis qui ab oibus[d] electus memoratur: ſollicitũ eſſe nouimus: ſed qualis ſit interius oĩno neſcim⁹. Ideoq3 fraternitas tua vna cũ fratre noſtro ⁊ ep̃o armenio ſupraſcripte eccleſie anconitate viſitatore illuc feſtinet accedere: ⁊ diligẽter de vita ac moribus ſinguloꝝ[e] regrere: ſi nullo crimine ſint conſcij qd eos ad hoc officium vetet accedere. Pariter etiam requirendum eſt: ſi hoc quod de prefato archidiacono dictum eſt: quia nunq̃ꝫ amicus eius domum ingreſſus eſt: ſi ita ſe veritas habeat: ⁊ vtrum ex neceſſitate aut tenacitate talis ſit: aut ſi ita eſt ſenex: vt ad regendum non poſſit aſſurgere: vel ſi tactis ſanctis[f] euangelijs (ſicut nobis nunciatum eſt) iuſiurandum prebuerit nunq̃ꝫ ſe ad epiſcopatum ac-

tū nec eligere pōt quī illud iurauit.vt extra qō me-tus cau.ad aures. Itē qꝛ ⁊ ſi eſſet illicitum:tñ ꝓpria au-ctoritate nō pōt venire ꝯ illud.vt.xxij.qō.iiij.innocens. extra de elec.venerabilem. Itē qꝛ lex dicit ꝙ gratia ei faciē da eſt:q hoc iurauit.ſ.ſe ordini nō interfuturum.vt.ff. ad munici.impera-tores non ergo eſt ſus cōe. Sol.credo ꝙ poſſit eligi dūmo do penituit de tali de licto:qꝛ temerariuꝫ iuramētū nō irro-gat ppetuā infamiā iudicio meo:ſed tñ ſolēne.io.ego credo Ioānez bñ dicere.B.

a ❡ Quātos.de iu-re debet totū pſalte-riū ſcire.xxxviij.diſt. oēs.⁊.xxiij.diſt. qui epūs.extra de elec.cū nobis olim.

b ❡ Apud epꝫ.No-ta ꝙ aliquis ante po teſt eligi ꝗꝫ poſtu-lari a ſuo epo.lxxvj. di.dilectiōis.⁊. lxiij. di. lfas.ex̄ de renū. poſt tranſlationem.

Subditū laxare nō cogit̄ qs.

c ❡ Volūtatē.Arg. epm nō debere cogi vt ꝯcedat clericū ſu-um ſine voluntate ſua.argu.di. lxiij.lit teras.lxxvj. di. dile-ctionis.nam nemo cogitur aliquē a ſua poteſtate liberare.C. de emāci.nec auus. nec cogit̄ qs inuit⁹ mutare familiā.C. de adop.l.pe.§.j.ſilr nec abbas cōpellen-dus eſt monachuꝫ ſuū ꝯcedere.j.q.ij.ꝗꝫ pio.⁊.lviij.diſt.c.j.⁊ ij.ita nec epūs.in au-tē.ō ſanc.epiſ.§.nul lum autem epm. Itē argu.ꝙ manda tum pape ſic eſt in-terpretandū vt nul li faciat preiudiciuꝫ lx.q.ij.nūc vero.ex-tra de offi.deleg. ſup eo.xcix.diſti.ecce.C. de eman. nec auus.

cedere. Sed etiaꝫ de ruſtico diacono ꝗꝫtos[a] pſalmos mi-nus tenet ſcrutādū eſt:florē tino aūt diacono rauēnati ſi nullū(ſicut diximus)crimē eſt qō obſiſtat:apud epꝫ[b] ei[a] neceſſe eſt agere:vt ei debeat ceſſionē concedere:nō tñ ex noſtro mandato vel edicto: ne contra ſuam voluntateꝫ[c] eum concedere videatur.

❡ Diſtinctio.lxxxvj.

Doctorem[d] autem epi ſcopū opor tet eſſe : ne inferiorūꝫ culpe in eū refundantur:qui docendi of ficium accepit:quod exeq ne ſcit vel negligit. Unde leo epūs ſcribit aquilegiēſi epo.

❡ Negligētie rectoꝝ impu tantur culpe inferiorum.

Inferioꝝ culpe[e] ordinū ad nullos magis referē de ſūt ꝗꝫ ad deſides negligē teſqꝫ[f] rectores:q multam ſe-pe nutriūt peſtilētiā:dū auſte riorem diſſimulāt adhibere medicinā. Itē leo epūs ruſti co narboneñ. epo. ❡ Homines ſunt diligendi:pecca-ta odio habenda.

Odio habeant̄ pctā:nō homines:[g]corripiant̄ tumi-di:tolerent̄ īfirmi:⁊ qō ſeue rius caſtigare neceſſe eſt nō ſeuiētis[h] plectat̄ aīo:ſꝫ medē tis[i]. Itē Iohā.viij. ❡ Qui neg'igit emendare quod va let:facientis culpam habet.

Facientis[k] culpā ꝓcul dubio hꝫ:q qō pōt cor

Diſtinctio.lxxxvj.

Doctorē. ❡ Hec diſt.diuidit̄ i octo ptes. In ꝗꝝ pma ꝓbat trib⁹ auctātib⁹ ꝙ epūs ⁊ gli bet plat⁹ dꝫ ſubditos corrigere benigne ſin aūt: eoꝝ pctā iputātur illis.ſcḋa ibi:ſi au-tem.tertia ibi:in doctrina.quarta ibi:libe-ralē.qnta ibi:in ipſa.ſexta ibi:ſimiliter.ſeptima ibi.vel p-cuſſor.octaua ibi:prohibetur. Ioannes de ſan.

❡ Caſus. Repetit h̄ Grā⁹ illō ca.aplice regule:opꝫ epꝫ eē doctorē.vt iſerioꝝ culpe in eū nō refundantur:qō fie-ret ſi neſciret docere vel negligeret. Et hꝫ hec.lxxxvj.diſtin ctio ſeptem articulos:qui in ſuis locis diſtinguentur.

d ❡ Doctorē āt. In hac diſti.lxxxvj.repetit iſtud ca.apli ce regule opꝫ epm eē doctorē.hec aūt doctrina dꝫ cōſiſte re i diſciplina correctionis ⁊ i ſmone pdicatiōis. In di-ſciplina vt corrigat ex charitate cū lenitate : nō ex odio: nec modū excedat i correctiōe:ſꝫ ſi exceſ ſerit:venia nō cogit̄ a ſubditis poſtulat̄. In ſmone pdicatio nis.ſ.vt pdicet ſciaꝫ ſacre ſcripture:non hūane.ſ̄.eo.cū mul ta. Replicat ēt in hac diſt.ca.opꝫ epm eſſe hoſpitalē.ſed verbis aliꝭs.ſ.oportet epm eſſe liberalem. Lau.

Inferioꝝ culpe. ❡ Caſus. Agle gleñ.pr̄iarcha non corrigebat vitia ſub ditoꝝ vñ leo ipſum rephēdit ⁊ oñdit ꝙ iferioꝝ culpe platis negligētib⁹ iputant̄ ⁊ dū vitia corrigere negligūt:faciunt in populo peſtilentiaꝫ.

e ❡ Inferioꝝ culpe. Nota ꝙ p culpā ſub ditoꝝ ꝓbatur negli gētia plati . vt.xviij. diſt.pp.⁊.c.peruenit.

f ❡ Negligenteſqꝫ: Propter negligētiā ergo bñ punit̄ aliqſ de ꝯſē.di.j. nemo.ij. ff.ad.l.aql. ſeru⁹.§. ſi fornicarius.lxxxj. diſt.dictum. Io.

Odio. ❡ Caſus Dicit̄ h̄ ꝙ pec-catores tumidi ſūt corrigendi:⁊ infir-mi qui ex fragilita-te peccant tolleran-di:⁊ cum correctio fit: ex charitate fiat ⁊ non odio.

g ❡ Nō hoīes. xxiij. q.iiij.duo iſta.ſ̄. de pe.di.j.ꝗꝫobrē.ſ̄. di. xlv.ſunt namqꝫ.

h ❡ Nō ſeuiētis.qꝛ h̄ ſolū bñ agit̄ vt vi-ta hoium corrigat̄ ⁊c̄.ſ̄.de pe.di.j. ipor-tuna.⁊.c.quia diuinitatis.xxiij.q.iij.cum ſancti.

i ❡ . Sed medētis.vt.xxiij.q.v.ꝓdeſt.eſt etiā opinio ſilis in autē.de man.pn.§.nō permittas coll̄.iij. Lauren.

Faciētis. Als incipit:culpam ꝓculdubio faciētis.

❡ Caſus. Quidā plati in ꝓpꝛijs pſonis nō delin-quebāt:ſꝫ delinquētes corrigere negligebāt.Sꝫ dicit Io annes papa:nō ſufficit platos nō peccare i ꝓpa pſona ſi de liquētes ñ corrigāt:iō hortat̄ eos vt ſint vigiles circa deli quētes corrigēdos:ne platis culpe delinquētiū iputent̄.

k ❡ Facientis.hic Io.ligat arenas ſine cemento.⁊ ideꝫ

Vitam minū rigi b eſt.

Arene ſit ſin mente gande

decies dicit. B.
a ¶ Emendare.culpa hꝫ ſacientis q negligit:hoc exaudi poſt admonitionem.ar.xxvij.queſtio.j.ſi cuſtos.nam alīs eſſet eadem pena neligentie ⁊ cooperationis. quod falſum eſt.j.queſtio.j.quicquid.

de of.preſ.obſeruandū.ff.de of.pcon.nec qcq̄.§.circa. qđ verū eſt inter fatuos:ita exponebat Ag̃o.vt ab eo audiui. Joan.illa ergo auctoritas:vade pri⁹ reconciliari fratri tuo anteq̄ offeras ad altare:de prelatis non intelligitur:niſi quando ex odio procedunt.

rigere negligit emendare:[a] ſcriptū q̄ppe eſt:Nō ſoluꝫ q faciūt:ſꝫ etiā q ꝯſentiunt facientibus participes iudicant. Et libat dn̄o pſpera q ab afflictis pellit aduerſa. Et negligere eū poſſit pturbare pueros:nihil ē aliud q̄ fouere. Nec caret ſcrupulo ꝯſenſiōis occulte:q manifeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe vitia qui ꝯdēnat errātes. Neqꝫ religt ſibi locū deuiādi q non pepcit errāti. Et prim⁹[b] innocētie grad⁹ eſt odiſſe nefāda. Et latū pādit delinq̄ntibus aditū:qui iungit cū prauitate ꝯſenſum. Et nihil pdeſt alicui nō puniri pꝓo q puniēdus ē de alieno[c] pctō. ¶ Si aūt in corripiendo qs modū exceſſerit: non a ſubditis:ſed a dn̄o veniam petat. Unde Auguſ. de vita clericorum.

¶ Veniam a ſubditis non petat qui in corripiendo modum exceſſerit.

Quando neceſſitas diſciplinę in morib⁹ coercēdis dicere vos dura v̄ba cōpellit: ſi ēt ipſi modū vos exceſſiſſe[d] ſētitis:nō a vobis exigit: vt vos a ſubditis veniā poſtuletis[e]:ne apud eos[f] q̄s oportet eē ſubiectos dū nimiū ſeruat humilitas regēdi frangatur auctoritas[g]:⁊ tn̄ petēda ē venia ab oīum dn̄o q nouit eos q̄s plus iuſto forte corripitis q̄ta beniuolētia diligatis[b]. ¶ In doctrina vo ſacre ſcripture auctoritatē debent epi pferre nō ſclarium lrarū peritiā oſtare:non eni eſt epalis officij grāmaticā exponere:nec laudes[i] iouis perſonēt in ore pontificis. Unde grego.ſcribit deſiderio epo.

¶ Sacram ſcripturam non grāmaticā dꝫ epus exponere.

Quꝫ multa nobis de veſtris ſtudijs fuiſſēt nūciata:ita nr̄o cordi ē innata letitia:vt negare[k] ea q̄ ſibi vr̄a fratnitas ꝯcedenda depoſcit minime valeremus. Sꝫ poſt hoc puenit ad nos(qđ ſine verecūdia memorare nō poſſumus)fratnitatē veſtrā grāmaticā[l] q̄buſdam exponere: quā rem ita moleſte ſuſcepimus:ac ſumus vehementer aſpnati:vt ea que prius dicta fuerāt in gemitū ⁊ triſtitiam verteremus[m]:q2 in vno ore ſe cū laudibus[n] iouis chriſti laudes n̄ capiūt[o]. Et q̄ graue nefādūq̄ ſit epīs canere[p] qđ nec rligioſo ꝯueniat ꝯſiderā. ¶ Liberalē[q] q̄ꝫ neceſſitatē patiētib⁹ ſacerdotē eē opor

b ¶ Et p̄mus. Naꝫ tres ſūt innocentie grad⁹.xxiij.q.iiij.ita plane. Prius ē malū nō facere. Scđs ē facientibus nō ꝯſentire. Terti⁹ peccātes ſi pōt corrigere.xlv.diſt.c.tria.⁊.c.due.
c ¶ Alieno.ſ.vj.q.j.q crimiē.l ſi.xxxvij.di.legāt.vñ expone: alieno:ideſt de ꝯſenſu alieni pcti.naꝫ regulr de alieno pctō nullus punit ſaltē in alio ſclo.j.qō.iiij.lā itaq̄.⁊.c.crimen.⁊.lxxxiij.di.qd prodeſt.⁊.ſ.eo.qđ prodeſt.vij.queſtio.j.§.cum autē. Joan.
¶ Si aūt. Hec eſt ſecūda ps huius di.⁊ ſcđs articulus vbi dr q ſi plat⁹ excedat in corrigēdo:nō dꝫ petere veniā a ſubditis:ſꝫ a domino.
Quādo. ¶ Caſus. Quidā p̄lati duꝫ ex charitate corrigerēt ſubditos exceſſerūt modū in corrigēdo:q̄ſitū fuit ab Aug.vtrū debeant petere veniā a ſubiectis? Rn̄det q non: ne ppt nimiam humilitatē p̄lati vilipēdant a ſubditis:ſꝫ a dn̄o petere debēt qui nouit qđ ex benignitate hoc fecerint.
d ¶ Exceſſiſſe.⁊ tūc peccat p̄latus venialit.xxiij.q.iiij.q peccat.in ſi.ſic ⁊ q pauperē exaſpat iportune petentem.xxv.diſtin.§.criminis.
e ¶ Poſtuletis.ij.q.vij.nos ꝯtra. Sed illud ex humilitatis lenitate:hoc ex auctoritate p̄lature.vel ſubaudi:illud ē caſuale ⁊ volūtariū:hoc aūt regulare ⁊ neceſſariuꝫ. Ubi aūt prelatus ex odio modū exceſſit dꝫ veniā poſtulare:q2 tenet iniuriarū.ff.ad.l.aquil.quemadmodū.§.magiſtratus.ideo aūt magis parcit prelatis in hoc caſu q̄ in alijs:q2 vix pōt qs in cura rei familiaris pctm̄ euitare.xxv.di.q̄lis.vel hoc ſubaudi vbi modum ignoranter exceſſit:quo caſu non tenetur.ff.vi bo.rap.l.ij.§.ſi publicanus.officiatis eniꝫ facilius parcitur q̄ alijs:vt ibi patet.vt extra de ſententi.excommuni.ſi vero.
f ¶ Ne apud eos.ij.q.vij.nos ſi incompetenter. contra.
g ¶ Frangat auctoritas. Augere eni ex ingenio dꝫ dignitatē:q2 ſepe nimia familiaritas ꝯtemptū generat.ff.

h ¶ Diligatis.i.diligere debeatis.
¶ In doctrina. Hec eſt tertia ps di.⁊ terti⁹ articulus vbi cōtinet q p̄lati debent pferre auctoritates diuine ſcripture in ſua doctrina:⁊ non grāmaticā exponere:q2 in ore pontificis non bene ſonāt laudes iouis.
i ¶ Nec laudes. Jupit ex alto piuria ridet amantum.
Quꝫ multa nobis. ¶ Caſus. Multa bona relata fūt gre.de epo deſiderio:de qb⁹ letat⁹ ē papa intm̄ ēt q q̄cq̄d dignū peteret ab eo ꝯcederet. Poſtea fuit ei ſignificatū q grāmaticā ſuo pplo exponeret.ppt qđ intm̄ gre.ē ꝯtriſtat⁹.q totū gaudiū qđ prius habuit ē ꝯuerſū in luctū. Scribit ergo ei gre.⁊ docet ne de cetero talia faciat:q2 laudes iouis cū xp̄i laudib⁹ n̄ ꝯueniūt.
k ¶ Ut negare. Ar. q ſi ſubdit⁹ honeſt⁹ ē plat⁹ ei⁹ iuſtas preces eius dꝫ exaudire.ſ.xij.q.ij.religioſā.⁊.xxxv.q.ix.veniā.
l ¶ Grāmaticā. Sꝫ quo iſte exponebat grāmaticā pplo? q2 forte dicebat:cū ego dico homo intelligas tam de mare q̄ de femina:quia cōmunis generis eſt.ff.de verbo.ſigni.hominis appellatione. Sed melius dic q grammaticam h̄ appellat ſcientiam auctorum:recitabat eni in eccleſia fabulas iouis ⁊ eas moraliter exponebat in predicatione ſua.
m ¶ Uerteremus.i.deberemus vertere.
n ¶ Laudibus ſupra diſtinctio.xxxvij.capitu.j.⁊.ij.capitu.legimus.⁊.§.cur ergo.
o ¶ Non capiunt. vñ Ouidius. Non bn̄ ꝯueniunt:nec in vna ſede morantur Maieſtas ⁊ amor ⁊c̄.
p ¶ Canere. Laudes iouis agmina chriſti.
¶ Liberalem. Hec eſt quarta pars diſtinctio.⁊ quartus articulus vbi dicitur q epiſcopus debet eſſe liberalis circa egentes:alīs vanum habet nomen epiſcopi.
q ¶ Liberalem.dic.§.reſpicit illum.§.proxi.ſ.diſtin.lxxxv.hoſpitalitas.

Familiaritas nimia parit ꝯtēptum.
Ouidius
Preceſſiſte ſūt exaudiēde.
Fabulas poetarū p̄dicando moralr exponere nō multum laudatur Ouidius.

tet: al's aũt vacuum portabit nomẽ epi. Unde grego. ſcribit ſecundo ſeruo dei iter cetera. ¶ Sine liberalitate inane portatur nomen epi.

Fratrem noſtrum marianum[a] epm verbis qbus vales excita: qꝛ euz obdormiſſe ſuſpicoꝛ: dic ergo illi vt cum loco ⁊ mẽtem mutet[b] nec ſibi credat ſolã lectionẽ ⁊ orationem ſufficere: vt remot⁹[c] nihil ſtudeat de manu fructificare: ſꝫ largam manum hẽat: neceſſitatẽ patientibus[d] ꝯcurrat alienã inopiam ſuã credat: qꝛ ſi hoc non hꝫ vacuuz[e] nomẽ[f] epi tenet.

¶ In ipſa autez liberalitate modus adhibẽdus eſt reꝝ ⁊ ꝑſonaꝝ. Reꝝ: vt non omnia vni ſꝫ ſingulis qdam preſtẽtur: vt pluribus ꝓdeſſe poſſimus: iuxta illud ꝓphete: Diſpſit dedit paupibus. Perſonaꝝ: vt primũ iuſtis: deinde peccatoꝛibus qbus tñ dare ꝓhibemur[g]: non qꝛ homines ſũt: ſed quia peccatores. Unde Auguſtinus ſuper ioannem parte ſecunda.

¶ Immane peccatũ eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

Donare res ſuas hiſtrionibus[h] vitiũ eſt immane nõ virtus: ⁊ ſcitis de talibus[i] q̃ꝫ ſit frequẽs fama cũ laude: qꝛ laudaẽ peccatoꝛ[k] in deſiderijs anime ſue: ⁊ q iniqua gerit benedicitur. Item in pſalmo. ca.ij.

¶ Grauiter delinquunt qui venatori aliquid donant.

Qui venatoꝛib⁹[l] donãt q̃re donẽt dicant mihi: q̃re dant venatori? hoc in illo amant in q̃ negſſimus ẽ: hoc in illo paſcũt: hoc in illo veſtiũt: ipſam neqtiam publicant ſpectaculis hoium qui dant hiſtrionibus: q donant meretricibus[m] quare donãt? nũquid nõ ⁊ ipſa hoibus donanẽ? non tantũ naturaꝫ ibi attẽdunt opis dei: ſed nequitiam operis humani. Item.

¶ De eodem.

Qui venatoꝛib⁹ donãt: non hoibus donant: ſed arti negſſime. Nã ſi homo tãtuꝫ eſſet ⁊ venatoꝛ nõ eſſet: nõ ei donares: honoꝛas in eo vitium non naturam. Item in pſal.clxiij. ¶ De eodem.

Uident hoies venatores ⁊ delectanẽ: ve miſeris ſi ſe nõ correxerint: q enim venatorẽ vident ⁊ delectanẽ videbunt ſaluatorem ⁊ triſtabuntur. Item Hiero.

Fratrem noſtrum. ¶ Caſus Marianus de monacho factus eſt eps: nolebat aliud facere: niſi legere ⁊ orare: ſicut in monaſterio ꝯſueuit facere: ſed de pauperibus ⁊ hoſpitibus nullam curã habebat. Unde gregoꝛius ſcribit ſecundo ſeruo dei: vt moneat eũ quatenus habeat largaꝫ manum ⁊ pauperibus prouideat.

a ¶ Marianũ. Iſte de monacho fact⁹ fuit eps: ⁊ tota die volebat legere: vt i monaſterio faciebat.

b ¶ Mutet. ſ. diſtictio.lxxxj. valet. ⁊ diſ.ca. rationis.

c ¶ Ut remotus. ſ. di.lxxxviij. eps nullam. ꝯtra. Sꝫ aliud eſt nulla neceſſitate faciẽte curã rei familiaris ſuſcipere: ⁊ lectionũ atqꝫ orationum ſtudio tepide inherere: qḋ ibi interdiciẽ: aliud in neceſſitate alijs ſubuenire: ⁊ ꝓpter proximos ꝯtemplationis ſtudium tpare: qḋ hic precipitur.

d ¶ Patientibus. magis tamen religioſis ſuccurrat. xvj. qõ .j. capi. vlti.

e ¶ Uacuũ. quo ad etymologiaꝫ: quia nõ eſt ſupintendẽs. viij.q.j. qui epatuꝫ.

f ¶ Nomen. imo ⁊ noie ⁊ repriuãdus eſt. vt. xxxviij. diſti. q̃ ipſi.ſ. lxviij. di. coꝛepi

¶ In ipſa hec eſt qnta pars diſt. in q̃ dicitur ꝙ eps nõ debet dare hiſtrionibus: nec venatoꝛib⁹ nec meretricibus: niſi forſan in ſumma neceſſitate ituitu nature. ⁊ hoc probat decẽ auctoꝛitatibus. Ioã. de ſan.

¶ Caſus. hic eſt qntus articulus vbi doceẽ ꝙ in liberalitate hñdus eſt modus reꝝ ⁊ ꝑſonaꝝ. reꝝ vt omnia non dentur vni: ſꝫ ſingulis diuidantur: qḋ probatur auctoꝛitate ps. ꝑſonarũ vt primo iuſtis ſubueniamus: poſtea pctõꝛibus: qbus debem⁹ ſubuenire in eo ꝙ ſunt hoies: ⁊ nõ in eo ꝙ ſũt pctõꝛes. qḋ ꝑ ſequentia ꝓbat.

g ¶ Prohibemur. aliter debemus.

Donare. ¶ Caſus. In iſtis q̃ttuoꝛ. c. ſ. donare. qui venatoꝛibus. q venatoꝛibus. vident reprehendit Augu. illos q donant hiſtrionibus: venatoꝛibus: ⁊ meretricibus: ea tñ cauſa vt malam exerceant artem: nõ attendentes in eis naturam dei: ſed nequiſſimam artẽ: ſed ſi donarent eis ſcilicet qꝛ hoies ſunt non eſſet pcm̃.

h ¶ hiſtrionibus. Iſti hiſtriones prohibentur a ꝑmotione. xxxiij. diſt. maritum. ⁊ a coꝛpoꝛe chꝛiſti. de ꝯſe. diſtin. ij. pro dilectione. ⁊ infames ſunt. iij. queſtio. j. capitu. j. ⁊ ff. de his qui no. inſa. l. ij. §. ait pretoꝛ.

i ¶ Talibus. Dare cauſa vane gloꝛie ꝓ exercitio ſui vitij immane pcm̃ eſt: ſꝫ in neceſſitate non. Idẽ de venatoꝛibus ⁊ meretricib⁹: in talibus eni non vitiuꝫ eſt fouendũ: ſed natura ſuſtentanda eſt. Sed qd de citharistis ⁊ alijs q varijs vtunẽ inſtrumentis: nũquid eſt licitũ audire ea vel tangere vel talibus ꝑſonis aliqd dare? Et qdem ſi ad voluptatẽ vel luxuriã: non qꝛ deũ moꝛib⁹ ſtimulat q ppl'm vocibus delectat. vt. xcij. di. in ſancta. Sꝫ ad laudẽ dei bñ: vel ob aliam iuſtam cauſam: puta recreatiõis: qꝛ debilis eſt vel infirm⁹ de ꝯſe. diſtinctio. iij. peruenit. ver. ſi.

k ¶ Peccatoꝛ. ſ. xxiij. q. iiij. duo.

l ¶ Qui venatoꝛib⁹ ¶ Nota ꝙ venatio qdam oppꝛeſſiua eſt: ⁊ hec illicita eſt. vt. ſ. di. vj. §. vlt. qdam arenaria: quedam ſaltuoſa. Arenaria eſt cum quis pugnat in arena cũ beſtia dẽtata: ⁊ ad hoc locat opas ſuas: hãc q exercet peccat moꝛtaliter: ⁊ q eam aſpicit ⁊ q eam exercet infamis eſt niſi: gr̃a virium ſuaꝝ experiendaruꝫ. ff. de poſtu. l. j. §. item ſenatuſ. de hac logtur hoc. c. ⁊ duo ſeq. ⁊. ij. queſtio. vij. §. veruntñ. Saltuoſa eſt q̃ fit in ſiluis ⁊ ſaltib⁹: hec licita eſt: tñ eſt illicita ex tpe: vt in quadrageſima ⁊ dieb⁹ ieiunioꝝ. ſ. eod. an putatis. niſi in neceſſitate. ar. xxiij. queſtio. viij. ſi nulla. Item ex ꝑſona: qꝛ clerico non eſt licita ✠ etiã ſi paup ſit ſm quoſdam. vt. xxxiiij. di. quoꝝdam. qꝛ poteſt al's victũ q̃rere. xcj. diſtictio. clericus. nã faciat ciſtas ⁊ calathos ⁊ retia. de ꝯſe. diſt. v. nunq̃ꝫ. Laico licita eſt ob neceſſitatem ꝓ pellibus ⁊ carnibus: nõ ob voluptatẽ: ⁊ hoc de ea q̃ cum clamoꝛe fit. Ponere aũt laqueum vel rete ſine ſtrepitu ⁊ clamoꝛe ⁊ canibus: licet etiam clericis: cum monacho etiam liceat texere linuꝫ pro capiendis piſcibus. de conſecra. diſtin. v. nunq̃ꝫ. De ſaltuoſa loquitur. ſ. eo. eſau. ⁊ duo ſequen. capitu.

m ¶ Meretricibus. Meretrix tñ non turpiter accipit: licet turpiter meretricium faciat. ff. de conditio. ob tur. cau. l. iiij. §. ſed quod meretrici. Sed nonne cauſa affectionis meretricibus dare poſſumus. ff. de dona. affectionis. Dicunt quidam ꝙ ſic pactiõe non precedente. Sed cauſa remunerandi bene poſſumus poſt factum:

Eps ſupintẽdẽs di. ps.iij.

hiſtriões a ꝑmotione ꝓhibẽntur.

quod non credo:q2 ſemper peccatū eſt dare.ar.xvj.q.j.legi.ff.de dona.inter vi.et vxo.l.iij.§.j.rem aūt quam dedi meretrici repetere nō poſſum:ſed pignus nō pignoratitia:ſed rei vendicatione poſſum.vt.C.de condi.ob tur.cau.l.ij.nō in textu:ſed in glo.h.q2 conuenitur tunc tanꝗ quilibet alius poſſeſſor.ff.ad exhiben.de eo.§.heres.

ſicit bona voluntas cum charitate.xlv.diſ.due.ſimile ex tra de eo qui mit.in poſ.conſtitutus.
f ℭ Ex bono.aīs non eſt bonum. Argu.ff. manda.l.j.§.ij.et.l.ſi procuratorem.xxxij.queſtione.v.ſicut.
g ℭ Ex bona.informata.ſ.charitate.Lau.

E Sau. ℭ Caſus. Hec tria c.itelligūtur de his q venātur cauſa delectatiōis: Dicit ergo hic ꝙ eſau nō venaretur: niſi peccator fuiſſet. Naȝ piſcatorē ſanctū inuenimus: ſed venatorem nō.
a ℭ Uenator.dum venator permanet. ne obijciatur de euſtachio.l.diſ.ferrū.
b ℭ Piſcatores.ſȝ quare ꝓhibetur venari et nō piſcari: q2 forte piſcatio ſit ſine clamore:venatio nō vel q2 maior eſt delectatio in venatione: dum enim quis eſt in venatione nihil poteſt de diuinis cogitare.
Quid ꝓdeſt ieiu. ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ non ꝓdeſt abſtinētia ad vitā eternaȝ ſi quis luxuriari i venationibus velit. Idē dici tur in ſequē.c. imo quod plus eſt non ſolū tenetur de ſuis peccatis:ſed de pecca tis ſeruorū ſuoruȝ quos ſecum ducit.
c ℭ Jeiunare.effica citer ad ſalutem.
An putatis.
d ℭ Seruulos. non tamen ſerui debent ei obedire.xj.q.

in pſal.lxxxij. ℭ De eodē.

Esau venator[a] erat:quō peccator erat.Et penitus nō inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctū aliquē venatoreȝ:piſcatores[b] iuenim[9] ſctōs. Itē Ambro.i omelia d q̄dragesima. ℭ De eodē

Quid prodeſt ieiunare[c] viſcerib[9]:et luxuriari venatib[9] abſtinere a cibis et errare pctis. Itē. ℭ De eodem.

An putatis illū ieiunare fratres:q primo diluculo non ad eccleſiā vigilat:nō btōrum martyrū ſancta loca perquirit:ſed ſurgēs ꝯgregat ſeruulos:diſponit retia:canes ꝓducit:ſaltus ſiluaſqȝ perluſtrat: ſeruulos[d] in quā ſecuȝ ptrahit:fortaſſe magis ad eccleſiā feſtinātes: et voluptatibus ſuis pctā accumulat aliena:neſciens reū ſe futurum tam de ſuo delicto q̄ȝ de perditione ſeruorū. Itē ambro.i lib.de officijs. ℭ Que ſint i liberalitate ſeruanda.

Non ſatis eſt bene velle[e]:niſi ſtude as ēt bene facere: neqȝ ſatis eſt iteruȝ bene facere:niſi id ex bono[f] fonte ꝓcedat:hoc ē ex[g] bona volūtate ꝓficiſcatur. ℭ Itē perfecta liberalitas[h] fide:cauſa:loco:tpe cōmēdatur:vt ꝑmuȝ operetur circa domeſticos[i] fidei. Grandis culpa eſt ſi ſciente te fidelis egeat✠ ſi ſcias euȝ ſine ſumptu eſſe et famē tolerare:erūnam perpeti q preſertim egere erubeſcit:ſi in cā ceciderit aut captiuitatis ſue vel ſuorꝫ[k] filiorum aut calūnie et nō ad iuues:ſi ſit in carcere poſitus et penis et ſupplicijs ꝓpter debitum[l] aliqd iuſtus aliquis excrucietur.[m] ℭ Nam et ſi oībus debetur miſericordia iuſto amplius.Si tēpore afflictionis ſue a te nihil impetret:ſi tēpore periculi quo rapitur ad mortem[n] plus apud te pecunia tua valeat q̄ȝ vita morituri:non eſt leue peccatum. Item. ℭ De eodeȝ.

Dominus non vult ſimul effundi opes ſed diſpenſari. Niſi forte vt heliſeus q boues ſuos occidit et pauit pauperes ex eo qd habuit:vt nulla cura teneretur domeſtica:ſed relictis oībus in diſciplinam ſe ꝓpheticā daret. Item. ℭ De eodem

Eſt ꝓbanda et alia liberalitas:vt ꝓximos ſeminis tui ne dſpicias ſi egere cognoſcas:melius[o] eſt.n. vt ipſe ſubuenias tuis qbus pudor eſt ab alijs ſumptum

h ℭ Libralitas.Nota in liberalitate eſſe attendendam fideȝ cauſam:locuȝ: tempus : modū:neceſſitudinem: etatem: debilitatem: conditionem:que diligēter et ordine tractātur.c.preſenti vſqȝ ibi : pulchra etiam liberalitas : vbi tractatur precipue de modo vſqȝ ibi:ſuper lucam . exinde oſtendit preceptuȝ de miſericordia impendenda eſſe commune et gn̄ale oib[9].
i ℭ Domeſticos. ni ſi extraneus indige ret ad mortē et domeſtici non:tūc eni prius extraneo ſub uenireȝ. Sed quid ſi pater meus eſt in fidelis : et equaliter indiget cum fideli: cui teneor magis? Pe. manducator: vocauit hanc queſtionem tenebroſaȝ aquaȝ in nubibus aeris. Poſſet tamē dici ꝙ magis fideli: q2 h dicit fideli.et.J. eo . cauſam preſtat natura:non gratia h.prefert patreȝ infidelem.vt dixi.xxx. diſtin.c.j. arg. xxiij. q.viij.§.ecce.in ſi.
k ℭ Suorum . q2 quis magis timet in filijs q̄ȝ in ſe.ff. quod me.cau.iſti q dem.§.vltimo.

✠ ℭ T ca. ei ſili i.l. ſi ob turpē.ff. d cō di.ob tur. cau. et l.l. iy §. et pluribus cū nc.ff.ꝯ acq.poſ.

Pri infideli an potius ſubueniēduȝ ſit q̄ȝ extraneo fideli.

iij.nō ſemper.excuſantur tn̄ quo ad quid. vt.xxij.q.v. q cōpulſus.C.de ſepul.vio.l.ij.C.de his qui ſibi in teſta. aſcri.l.vl.non in totum:quia in atrocibus non debent obedire.ff.de regu.iur.ad ea.ff.de act.et obliga. ſeruus.et dominus tenetur pro omnibus peccatis eorum.extra de teſti.ſicut.et.xxij. queſtione.v.qui compulſus.

Non ſatis. ℭ Caſus. Hoc.c.diuiditur in tres partes. In pria dī ꝙ non ſufficit opera charitatis vel le:niſi opus addat̄ exterius ſi ſieri pōt et econuerſo. In ſecūda parte oſtendit ꝙ in operibus charitatis nouem ſunt conſideranda.ſcȝ ſides:cauſa:locus:tēpus:modus ꝓximitas:etas:debilitas: et nobilitas. In tertia dicitur ꝙ miſericordia cōmunis et generalis ē omnibus:et ab ea nullus excludit̄.ſecunda pars incipit ibi:iteȝ perfecta tertia ibi:miſericordie communis.
e ℭ Uelle.cum facultas adeſt et neceſſitas inſtat:alſ ſuſ

l ℭ Et propter debitum.hic loquitur ſm ea tēpora qn̄ ſi debitor nō erat ſoluēdo:dabatur creditoribus ad pu niendum ipſum:hodie aūt ſi aliquis ꝯuenitur ex male ficio et non eſt ſoluendo:puniri poteſt.xiiij.q.vj.ſi reus. ff.de pe.l.j.§.j.et hoc caſu nō eſt ei ſubueniēdum:nec redimēda eſt pena eius:q2 eius pena ꝓcio remitti ꝓhibet̄ j.q.j.iubemus.ſi aūt ꝯuenitur ex contractu:nō eſt cruciādus:ſed ſufficit quod cedat bonis.C.qui bo.ceſ.poſ.l. prima.et inanis eſt actio et c̄.ff.de dolo ma.l. nam is.tenetur tamen ſi poſt perueniat ad pinguiorem fortunam.ff. de ceſ. bo. is qui.
m ℭ Excruciet̄.d facto:nō de iure.ex̄ de pigno.c.ij.C.de ac.et obli.ob es.i autē.vt nulli iudi.§.q2 do.col.ix.Lau.
n ℭ Ad mortem.Qualiter hoc intelligi debeat : inuenies.xxiij.queſtione quinta reos.
Eſt ꝓbāda et alia. o ℭ Melius.ar.C.d ſui.l.reos.

Qui ſi hȝ i ere an ſit puniēdus i corpore.

a ℭ Velint.i.nam tanq̃ pauperibus debes dare:als nõ. xij.queſtione ſecunda quiſquis.
b ℭ Natura.nã omnes fideles proximi ſunt noſtri. vt de peni.di.ij.§.proximos.⁊.c.charitas.
c ℭ Non gratia.vnde ſupple ⁊ affectio.

tiõ.C.de op.li.l.j.⁊ dicit tamen ꝙ intẽdat ĩ bõ; dare quãtũ ſibi poſſibile eſt.lxxxij.di.c.j.Dic ergo hic:quãtũ poſſumus.i.quãtum debemus ⁊ tenemur ex precepto.
p ℭ Cauſas. ſic.ſ̃.di.l.ponderet.in fi.⁊.xj.q.iij. nemo.⁊ xxvj.q.vij.alligãt.Ar.ↄ.ff.de poſi.ſi hominem. vbi puniť

Fideles omnes ſũt proximi noſtri.

d ℭ Putant parentes tui qui volunt te dare bona eccleſie illis.
e ℭ Onſiderãda ẽ. hoc de etate.
f ℭ Ingenuos. hic de conditione.
g ℭ In egeſtatem. Dicit Boetius. Inter oẽs aduerſitateſ fortune iſ̃feliciſſimũ genus infortunij ẽ fuiſſe felicem.

Boetius.

h ℭ Et maxime.i.tãtũ.nã aliter nõ teneor ei ſubuenire. vt ff.de po.l.bona fides. ⁊.v.q.v.nõ ois . ſed verũ eſt ꝙ redimere nõ teneor:ſed dare elemoſynã bene.
i ℭ Ulchra.ℭ hic iterum repetit de modo.
k ℭ Dato . quanto enim minora ſunt q̃ ſpargũtur : tanto plures recipientes erunt in auť.de conſul.§. ſi auť.colľ.iiij. vñ pauperibus non ſunt facienda ſumptuoſa conuiuia.vt xxv.di.§.alias ſi.
l ℭ Neceſſarias. C. de cur.fu.l.vlt.§.primo.Lauren.
m ℭ Honore.ſ̃. de cõſe.di.j.c.j.ſ̃.xij.q.ij gloria ↄ.Sʒ ibi notantur illi q hoc ita faciũt ꝙ ſup dei pauperes nõ itendunt. hoc nõ ita fieri precipitur vt cura pauperum relinquatur.
n ℭ Supfluas.Ar. ſ̃.xij.q.iiij.c.j.Lau.
o ℭ Poſſum⁹. qd̃ fit cũ nobis neceſſaria ſubtrahim⁹ ad quod nõ tenemur. vt.xlij. di.§. primo ſi aũt hoc facimus: cõmẽdãdi ſumus. vt.xlij.di.parſimoniam. Nam dicit lex ꝙ tũc teneť libertus patronũ alere quãdo ſupeſt ſibi ⁊ deeſt alij.vt.ff. de libe. ag. ſi quis.§.de alimẽ.

Libert⁹ patronũ qñ q; alere tenetur.

depoſcere:aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatis: nõ tñ vt illi ditiores fieri velint[a] ex eo qd̃ tu potes conferre in opibus:cũm enim natura[b] ꝑſtat nõ gratia[c] neq; eni ꝓpterea te deo dedicaſti : vt illos diuites facias:ſed vt tibi vitã ꝑpetuã fructu boni operis acquiras:⁊ ꝑcio miſerationis pctã tua redimas. Putãt[d] ſe parũ poſcere:ꝑmiũ querunt tuũ:vite tue adimere ↄtẽdũt fructũ:⁊ accuſant ꝙ eos diuites nõ feceris:cũ te velint illi parẽtes eterne vite fraudare mercede. Itẽ. ℭ De eodẽ.

Onſiderãda[e] eſt in largiendo etas atq; debilitas:nõnunq̃ ⁊ verecũdia q̃ ingenuos[f] ꝓdit natales:vt ſenibus plus largiaris : q ſibi iam nequeũt victũ querere. Silr ⁊ debilitas corpis prõptius ẽ adiuuãda:cũ ſi qs ex diuitijs cecidit in egeſtatẽ[g]: ⁊ maxime[h] ſi ſine ſuo vitio:ſʒ aut latrocinijs:aut ꝓſcriptione:aut calũnijs que habebat amiſit. Item. ℭ De eodẽ.

Ulchra[i] etiam liberalitas ẽ ĩ ipſo quoq; pauperis dato[k] mẽſuraʒ tenere: vt abũdes pluribus:nec cõciliãdi fauoris gratia vltra modũ fluere:qcqd enim ex affectu puro ac ſincero ꝓmittiť: hoc eſt decoꝝ: non ſupfluas edificationes aggredi: nec ꝑtermittere neceſſarias[l]. Et maxime ſacerdotib⁹ hoc cõuenit ornare dei tẽplũ hono re[m] ↄgruo:etiam vt clericatu aula dei reſplẽdeat:miſericordie impẽſas frequẽtare quãtuʒ oporteat largiri peregrinis nõ ſupfluas[n] ſed cõpetentes.[o] ℭ Itẽ.Cõpatiamur ita q; alienis calamitatibus:neceſſitates alioꝝ quãtũ poſſumus[o] iuuemus:⁊ plus interdũ q̃ poſſumus:melius ẽ.n. cauſas[p] ꝑſtare pro miſericordia ⁊ inuidiã ꝑpeti q̃ ꝑtẽdere in clemẽtiã:⁊ nos aliquãdo in inuidiaʒ incidimus: ꝙ cõfregerimus[q] vaſa myſtica vt captiuos redimeremus.

Itẽ ſuper lucã. ℭ De eodẽ.

In ſingulis quoq; generibus hominum ↄueniens tribuit ſanct⁹ ioãnes baptiſta rñſum vnũ[r] oibus[ſ]:ita publicanis:ne vltra ꝑſcriptũ exigãt:militibus : ne calũnias faciãt:ne ꝑdã regrant: docẽs idcirco ſtipẽdia ↄſtituta militie:ne dũ ſumptus q̃riť ꝑdo craſſeť[t]:ſed hec ⁊ alia officioꝝ ꝑcepta ꝓpria ſunt ſingulorꝝ. ℭ Miſericordie ẽ cõis vſus:iõ cõe ꝑceptũ ẽ:oibus etatibus oib⁹ officijs neceſſaria:⁊ ab oibus deferenda:nõ publican⁹:nõ miles excipiť:nõ agricola vel vrban⁹ diues ⁊ paup[u]:oẽs in cõi admonẽtur vt ↄferãt[x] nõ habẽti[y]:miſericordia eniʒ plenitudo virtutũ eſt:⁊ iõ oibus ẽ ꝑpoſita pfecte forma virtutis: ne veſtimẽtis alimẽtiſq; ſuis parcãt : miſericordie tñ ipſi⁹ ꝓ poſſibilitate ↄditionis humane mẽſura ſeruet: vt non ſibi vnuſqſq; totũ eripiat:ſʒ qd̃ habet cum paupere partiatur. Idem. ℭ De eodẽ.

Eterũ dei traditio ẽ: vt prius paſchas parẽtes:nã ſi iuxta diuinũ oraculũ ↄtumelia parentes morte luiť:quãto magis fames que multo grauior ẽ? q̃ loco[z] inſolẽtem [2] diũs infrenat iactantiã. Idẽ in libro de officijs.

Aſce[2] fame morientes: qſqs eni paſcendo hominẽ ſeruare poteris:ſi non paueris:fame occidiſ.[z]✠

pietas:ſed ibi miſericordia dolo proxima fuit . ⁊ eſt qñq; iniuſta miſericordia.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta.
q ℭ Q; ↄfregerim⁹ xij.q.ij.aurum
ℭ In ſingulis q;.
ℭ Unũ.ſ̃.xxiij. q.j.militare.
ſ ℭ Oib⁹.de miſericordia impẽdẽda.
t ℭ Craſſeť.i. ipinguať rapiẽdo ⁊ ſpoliãdo hoies.Lau.
u ℭ Paup.Arg. ꝙ pauper de elemoſynis q̃s colligit debet elemoſynam facere ĩ.xij.q.j.habebat.
x ℭ Ut ↄferãt.qcqd eni hẽs vltra id qd̃ tibi ſufficit alioꝝ eſt vt xlvij.di.ſicut hi.
y ℭ Nõ hñti.qr hñti dare nihil aliud ẽ q̃ perdere.vt.j.queſtione.ij.paſtor.
z ℭ Eterum.
ℭ Quo loco i.qua auctoritate.
2 ℭ Inſolẽteʒ. que erat:qr ipſi filij ſua oia dabant eccleſijs vel ſacerdotibus : ⁊ nolebãt paſcere parẽtes.xxx.di.c j.Naʒ ⁊ ſi ipius pr ſit:tñ paſcẽd⁹ ẽ.vt i auť.de inceſt.nup.§. ſi vero contingit.colľ.ij.
2 ℭ Aſce. ℭ Tẽpore enim neceſſitatis cibaria oia cõmunia ſunt.ff.ad l. rhod. de iac.l. ij .§. idem etiam.
z ℭ Occi.diſti. Occidit qs aliũ ꝑ ſubtractionem panis corporalis:vt ſ̃.⁊.xxiij. qõ.v.immolans . ⁊ ſpiritualis.vt diſti. xliij.ephebſis. detractione occidit quis odio:actu : mente. vt.ſ̃. de peni.di.j.homicidioꝝ.⁊.c.ois.⁊ lv.diſt.ſi quis abſciderit negligẽtia.ſ̃. diſt.proxi.c.vlti.⁊ ẽ ſimile.ff.de libe.agn.

Miſericordia ẽ in[illegible]

Elemoſyna [illegible]

Pr [illegible] pius [illegible] ſcendi[illegible]

Libera[illegible] cia ſũt [illegible] ceſſitat[illegible] cõmun[illegible]

Panẽ ſ[illegible] trãhẽs [illegible] um oc[illegible] dit.

✠ ℭ Le[illegible] cor.cuʒ [illegible] ter.⁊ gl[illegible] ter.l.l.n[illegible] care.⁊ ſi[illegible] glo.ff.d[illegible] be.agno.

necare.ff.xvi.q.i.decime.ff.de re milli.l.omne.§.qui pre
ponit.xi.q.iij non ſolum.xij.q.ij.aux.s.diſtinctio.l.ſe
pe contingit.ff.xxx.q.v.nullum ante.s.diſt.xlvij.ſicut.

a Qui clementiã. ¶ Quis.id eſt quibus faciant ope-
ra ſpiritualia.Lau.

¶ Similiter etiã.
hec eſt ſexta pars di
ſtinctionis in q̃ di-
cit q prelatus cũ di
ſcretione debet puni
re ſubditos ſuos: qd
probat duabus au-
ctoritatibus. Joan-
nes de ſan.

¶ Caſus. hic e ſex-
tus articulus huiꝰ
diſtinctiõis in quo
proſequitur illud
ca.apoſtolice regu-
le:oportet epm eſſe
non pcuſſorem. Et
exponit alio modo
q̃ ſupra in.xlv. diſ.
expoſuerit : qm hic
dicit q non dz eſſe
pcuſſor.i.facilis ad
vindictã: quod pro
bat duobus ſequẽ-
tibus ca.

S Jqd. ¶ Caſus
Joãnes eps co
rinthiorum ſtatim cũ
audiebat aliquẽ deli
quiſſe cauſa incogni-
ta puniebat:de quo
Gregorius eũ reprehendit et docet q ſi
aliqd dicatur ſibi de
aliquo clerico non
ſtati credat:ſed priori
bus ſenioribus ec-
cleſie ſue veritatem
inueſtiget: et tunc ſi
oportuerit culpam
feriat delinquentis.

Item Hiero. ¶ De eodẽ.

Qui clementiã non hz:
nec idutus eſt viſcera
miſericordie et lachrymarũ:
quamuis ſpiritualis ſit non ad-
implet legem chriſti. ¶ Si-
militer etiam oportet epiſcopũ
non eſſe percuſſorem: id eſt
ad vindictam facilem. Unde
de gregorius ſcribit ioanni
epiſcopo corinthi.

¶ Ad vindictam facilis epi
ſcopus eſſe nõ debet.

Si qd[b] vero ad aures
tuas de quocũqz clerico pue
nerit qd te iuſte poſſit offẽde
re:facile nõ credas[c]: nec ad
vindictã te res accendat inco-
gnita:ſed prioribus eccleſie[d] tue
ſenioribꝰ diligenter eſt veri-
tas pſcrutanda: et tũc ſi quali
tas rei popoſcerit:canõica di-
ſtrictio culpã feriat delinquẽ-
tis. Idem ianuario epo.

¶ De quodam epiſcopo q
antequã miſſarum ſolẽnia cele
braret die dñico ad exarãdã
meſſẽ cuiuſdam profectus eſt.

Tanta[e] nequitia ad au
res nr̃as de ſenectute

b ¶ Si quid xv.queſtio.vij.capitu.ij.qualiter hoc capi-
tu.debeas intelligere habes extra de ſimo.licet heli.

c ¶ Non credas.ff.xxij.q.iiij.innocens.§.Ibi de incre-
dulitate q̃ inter ſocios habita eſt loquitur:ſed hic de illa q̃
ad iudicẽ pertinet.Uel refert vtrum bona vel mala de aliq̃
dicantur.De hac materia notaui.xxiij.q.iiij.q̃z magnũ.

d ¶ Eccleſie.cum hoc.c.de cã inquiſitionis loquatur. vt
extra de accu.q̃liter.ij.ergo in cã inquiſitionis non hz
neceſſe eps alios conuocare niſi canonicos tm̃. nam noie
eccleſie tue maior eccl'ia nominatur vel intelligitur.arg.ex-
tra de ver.ſig.cũ clerici.Arg.contra.xviij.q.ij.ſi qs abbas.et
extenditur hoc nomen eccleſie tue ad oẽs eccleſias et dioce
ſis.extra de vſu pal.c.j.Itẽ eſt ar.h q eps non vocatis ali
is epis poſſit ſacerdotem condemnare.Sz dic q ſeniores
h vocat epos cum iſte corinthiorum eſſet archiepiſcopus.
Uel loquitur tm̃ de cauſa pecuniaria quã poteſt tractare
epiſcopus tantũ cuz ſuis clericis.Uel eſt derogatũ huic
p alios canones.Uel canonica diſtrictio dicatur pena ſu-
ſpenſionis quaz eps cum ſuis clericis põt inferre. Uel
loqtur de clericis infra ſacros ordines conſtitutis: quorũ
cauſas etiã criminales põt epiſcopus cum ſuis clericis
tractare et decidere.arg.xv.q.vij.ſi aũt.quid de hoc iuris
ſit inuenies.xv.q.vij.in ſumma. Joannes.

Tanta negña ad. ¶ Caſus. Januarius eps cũ ha-
buiſſet rixã cum quodã ſuo ſubiecto:conſilio quo-
rundam malorum meſſes illiꝰ ante miſſarum celebrationẽ et
die dñica exarauit:et poſt miſſam illuc reuertẽs termi-
nos agri euulſit et amouit.Qd cum gregorius audiſſz
nõ credebat:ſz po-
ſtea certificatꝰ eſt per
abbatẽ cyriacũ. Sz
qz ianuariꝰ nimis
erat ſimplex et ſenex
propterea papa ei pep
cit monẽs eum vt
de cetero talia nõ fa
ciat:conſiliarios tñ ipſi
us ſpacio duorum
menſiũ cõione cor
poris et ſanguinis
chriſti priuauit.

e ¶ Tanta.j. que-
ſtio.vij.tanta.

f ¶ Fixa.i.certa.Sz
cũ iſte abſens eſſet
quomõ papa ferret
in eum ſniam? Dic
q h loqtur de ſnia
cõminatoria.ſ.cõ-
minãdo ei.Uel cita
tus fuit et noluit ve
nire:et dñs papa re-
cepit teſtes eo abſen
te.De vno habes h:
de duobus hẽs.xj.
q.j.fratris.Alij di-
cũt ſniam fuiſſe latã
ſub conditione:ſi.ſ.cõ
ſtaret de his q̃ dicta
fuerunt de ipſo.

g ¶ Etiã terminos.
In hoc peccauit gra-
uiter:et ſm leges talis
punitur pena quinquagin-
ta aureorum et relega-
tiõe.vt.ff.de termio
amoto.l.ij.et.iij.cũ
diſtinctiõe vtrum ſit iu

tua puenit:vt eã niſi humani
tus penſaremꝰ fixa[f] iam male
dictiõe feriremus:dictũ quippe
eſt mihi q dñico die priuſqz
ſolẽnia celebrares ad exarã-
dam meſſem latoris pñtium
perexiſti: et poſt exarationem
eius miſſarum ſolẽnia celebra-
ſti:poſt miſſarum ſolennia etiã
terminos[g] poſſeſſiõis illiꝰ era
dicare minime timuiſti: qd
ſcm̃ que debeat pena ſeq oẽs
q audiunt ſciũt:dubij aũt de
tanta peruerſitate fueramus:
ſed filius[h] noſter cyriacus ab
bas a nobis requiſitus ita ſe co
gnouiſſe perhibuit: et qz adhuc
canis tuis parcimus: horta-
mur vt aliqñ reſipiſcas mi-
ſer ſenex:atqz a tãta leuitate
morum et operum peruerſitate cõ-
qeſcere: et q̃to morti vicinior
effeceris tanto ſollicitior atqz
timidior eſſe debes: et quidez
pene ſententia inde fuerat ia
culanda:ſed qz ſimplicita:ez[i]
tuam + cum ſenectute cogno-
uimus interim tacemus[k]:
eos[l] vero q̃ cõſilio hoc egiſti:
in duobꝰ mẽſibꝰ excõicatos[m]

uenis an ſenex:vt ibi dicitur.ſm legem autem diuinã
maledictus reputatur.xij.queſtio.ij.in legibus.

h ¶ Sz filiꝰ.Arg.q creditur dicto vnius.vt.ff.viij.q.iij.
talia.et.xcvij.di.nobiliſſimꝰ.in + forma iudicij quãtũ ad
verã probationẽ vni teſti nõ creditur.vt ex̃ de teſti.lz.in fi.et
eo.ti.veniẽs.ſed quantũ ad pſumptionẽ.vt.C.de re.cre.in
bone.niſi caſus aliqs ſpãlis inueniatur.vt ex̃ de in integ.re
ſti.ex lr̃is.et de.pc.ex inſinuatiõe.et extra qd metus cau.
c.vlt.et ex̃ de teſti.in oi.Jo.Silr vbi non ſit iudiciũ alij
creditur vni teſti.vt de conſecra.diſt.iiij.cum itaqz. B.

i ¶ Qz ſimplicitatẽ.No.q parcitur ſenectuti.vt.xxxiiij.di.fra
ternitatis.xxvj.q.vij.hoc ſit.et.c.iga.Itẽ parcitur ſimplicita
ti.de conſe.diſt.ij.c.iij.et ex̃ de rerum pmu.cũ vniuerſorum.

k ¶ Tacemꝰ.Non ergo ſemp q tacet conſentit.ſic no.j.q.
vij.tanta.nec ſemper idem eſt tacere quod voce conſen-
tire.ar.de conſecra.diſtin.iiij.cum pro paruulis.et.lxv.
diſtinctio.cap.ſi forte.de hoc.xxvij.diſtinctio. diaconus.

l ¶ Eos.ff.de regu.iur.conſilij.Lauren.

m ¶ Excõicatos.Ar.q qñqz magis puniũtur conſiliarij
q̃z faciẽtes.di.xcvj.duo.xj.q.iij.q conſentit.et.xxiiij.q.iij.
qui aliorum Sed hoc ideo factum eſt:quia in iſtis nõ
conueniebãt ea propter q̃ fieret diſpẽſatio circa eas. Sz lz
iſte debuit puniri tñ iduljũ ẽ ei rõe etatis et ſimplicitatis

Papa l abſentes an ſniaz ferre poſſit.

+ ¶ Con cor.l.j.ff. de do.et l. tutor.ff.d ſuſpec.tu.

Uniꝰ dicto qñqz creditur.

+ ¶ Con cor.tex.i.l. ſi qs decurio.C.de fal.

Senectuti et ſimplicitati pcen dum eſt.

Cõſiliarij qñqz pluſ puniunt q̃z faciẽtes

✠ Uel percuſſor. Hec eſt ſeptima ps in qua dicitur ꝙ epi
✠ ſcopus nullum dz ꝓprijs manibus cedere. ¶ Caſus.
7 Expoſuit. gratianus ne eps ſit percuſſor. ad vindictā faci
lis: mō exponit ⁊ alio modo. ſ. ne percutiat aliquem pro
pria manu. vt. ĩ. capitu. proxi. cuius caſus planus eſt.

d ¶ Cauſas. de hoc notatũ. xv. queſtio. ij. in ſumma.
e ¶ Auaritie. nã ꝓpter neceſſitatē bñ poſſent. xcj. di. c. ij.
f ¶ Tutelas. ĩ. di. lxxxviij. c. vlt. ↄtra. ⁊ xxj. q. iij. cypria-
nus. ↄtra. Sz illud cypriani de teſtamētaria tutela ſiue
datiua: hic aũt de legitima tutela intelligit. Item. xvj. q.
j. generaliter. cōtra.

Tres per quē caſti-gādus eſt epo iubē te.

Non liceat. Nō tñ poteſt p alium: ⁊ ſi non p ſe. vt v. q. v. illi q. ⁊. xiiij. q. vj. c. j. ſicut ⁊ aliquis gerit ⁊ facit p alium. lxxxviij. di. eps gubernationē. ita tñ ꝙ ſit clericꝰ. ſi eni per laicũ percutit incidit in canonē. extra de ſen. excō. vniuerſitatis. Sz qd ſi clericũ non hz: tunc verberet p ſe: vt dixi. xlv. diſtinc. in ſumma.
b ¶ Manibus. C. de epiſ. ⁊ cleri. autē. ſed neqꝫ proprijs manibus.
✠ ¶ Prohibetur etiam
✠ epiſcopus hec eſt
8 octaua ps diſt. in q̄ dicitur ꝙ clerici nō debent tractare res laicorum: nec poſſeſſiones eoꝝ cōducere: nec eē tutores niſi ſuoꝝ ꝓpinquorum id eſt quibus ſuccederent ab inteſtato: niſi de mandato epiſcopi egiſſent cauſas pauperum. Joannes de ſan.
¶ Caſus. Hic ponitur ſeptimꝰ articulus in quo repetit. Gratianus illud cap. apl̃ice regule. ſ. oportet epm non eē cupiduz: ⁊ turpis lucri ſectatorem. qḋ de oibus clericis gnãliter ē itelligenduz.
Peruenit ad ſanctã ſynoduz.
¶ Caſus. Quidam

eē decreuimꝰ: ita vt ſi qd in eis itra duoꝝ menſiũ ſpaciũ humanitatis aduenerit bñdictiōe viatici nō priuentꝛ: deinceps aũt ab eoꝝ ↄcilijs cautꝰ exiſte. Te q̄z ſollicite cuſtodi ne ſi eis in malo diſcipulus fueris quibus in bono magr̃ eſſe debuiſti: neqꝫ ſimplicitati tue: neqꝫ vlteriꝰ ſenectuti parcamus. ✠ ¶ Uel percuſſor eē ꝓhibetꝛ: ne videlicet ꝓprijs mani
7 bus aliquem cedat. Unde in agathen. concilio legitur.

¶ Non liceat epo proprijs manibus aliquem cedere.

Non liceat[a] epo manibus[b] ſuis aliquē cedere: hoc eni alienũ a ſacerdote eē dz. ✠ ¶ Prohibetꝛ etiam
✠ eps turbis lucri grã eē cupi
8 dus: ne aliq̃ ēt in honeſto negocio victũ vel cetẽa ſibi neceſſaria q̃rat: qḋ gñalr ēt de oibus diuino cultui mācipatis: id ē clericis vel mōachis intelligere dz. Unde in calcedonē. concilio legitur.

¶ Qui ↄnumerantꝛ in clero turpibꝰ lucris non īſeruiant.

Peruenit ad ſcām ſynodum qꝛ de his qui in clero ↄnumerantꝛ quidam ꝓpter turpis lucri grãm alioꝝ poſſeſſionum ↄductiones[c] ⁊ cauſas[d] ſecl̃arium negociorũ ſuſcipiũt: ⁊ a ſacris officijs ſe p deſidiã ſepant: ad domos āt ſecl̃ariũ ↄcurrũt: ⁊ ſubſtātiaꝝ eoꝝ gubernatōeſqꝫ auaritie[e] cā ſuſcipiũt. Decreuit igitꝛ ſcā vniuerſal̃ vel magna ſynodꝰ neminē hoꝝ deiceps: hoc eſt epm ſiue clericũ aut monachũ ↄducere poſſeſſiōes: aut miſceri ſecl̃aribꝰ poſſeſſiōibꝰ poſſe: niſi forte p legibus ad minoꝝ etatis tutelas[f] ſiue curatiōes inexcuſabiles attrahũtꝛ: aut cui ipſiꝰ ciuitatis eps eccl̃iaſticaꝝ reꝝ commiſerit gubernacula: ⁊ orphanoꝝ ac viduaꝝ q̄ indefēſe ſũt aut eaꝝ pſonaꝝ maxie q̄ eccl̃iaſtico idigēt adminiculo ꝓpter dei timorē. Si qs vo trãſgreſſus fuerit hec pcepta eccl̃iaſtice correctōi[g] ſubiaceat. di. lxxxvij

✠✠ I Uiduis[h] aũt ⁊ orphanis eccl̃ie pſidium iplorãtibus epi debēt adeē: ⁊ ↄtra improboꝝ violēnias ꝓtectiōis patrociniũ eis negare nō debent. Unde Gelaſius geruntino ⁊ petro epiſcopis.

¶ Implorantibus patrocinia epi debent adeſſe.

Licet[i] oibus de nobis ſperãtibꝰ nō debeamꝰ incũctũ

Ad hoc dic ꝙ clerici non coguntꝛ recipere aliquã tutelã poſſunt tñ legitimã recipere tutelam ſi volunt: vt hic dicit ⁊ eſt hoc priuilegium clericoꝝ: ꝙ licet ipſi poſſũt ſuccedere alicui ab iteſtato: nõ tñ tenentꝛ recipe tutelã lz alꝛs illud obtinet: vt inſti. de leg. pa. tu. §. j. Sed eps vel monachꝰ ēt volens nō poſſet recipe legitimã tutelã. in autē. de ſan. epiſco. §. deo amabiles. Uel dic ꝙ illi autē. piudicatꝛ p canonē iſtum: vt eps ⁊ monachꝰ ſi velint poſſint recipe legitimã tutelã: ſz nō datiuã vel teſtamētariã: ſz ad tutelam miſerabiliũ pſonaꝝ oēs clerici ſiue monachi tenentur: vt lxxxviij. diſtinct. c. j. ⁊ capitu. epiſcopus gubernationem.
g ¶ Correctioni. i. ſuſpenſioni. Laurē.
Diſtinctio. lxxxvij.
✠ I Uiduis. ¶ Hec diſ. diuiditꝛ i tres ptes in q̄ꝝ pria ꝓbat p ſex auctitates ſcōꝝ patꝝ ꝙ viduis ⁊ orphanis dz ſuſtētationis bñficiũ pberi ab eccl̃ia. ſcōa ibi libertos. tertia ibi ſi expoſitus. Jo. de ſan. ¶ Caſus. Supra dictũ eſt ꝙ eps debet eſſe liberalis: ſed qꝛ hoc non ſufficit niſi mirabiles pſonas tueatꝛ: ideo ſubiungit hãc lxxxvij. di. in qua oſtendit ꝙ epi debent defendere viduas ⁊ miſerabiles perſonas: ⁊ etiam libertos: q ſunt eccleſie commendati.
h ¶ Uiduis. In hac diſtinctione. lxxxvij. oſtēdit magiſter ꝙ viduis ⁊ pupillis libertis ⁊ oppreſſis tenetꝛ prelatus patrociniũ impendere ⁊ etiam manumiſſos defendere. ad vltimum ſubiungit de expoſitis. ĩ. e. capitu. vlt.
Licet. ¶ Caſus. Quedam vidue ⁊ quidam orphani conqueſti ſunt gelaſio pape de violentia quorundam: vnde precipit duobus epiſcopis ſcilicet petro ⁊ geruntino: vt eas perſonas tueantur: ⁊ ꝙ hoc facere debent probatur aſſertione diuina.
i ¶ Licet. xj. queſtio. j. chriſtianis.

epi clerici vel monachi poſſeſſiōes laicoꝝ cauſa cupiditatis ↄducebant cum ſue poſſeſſiones eis ſufficerent: ⁊ ꝓcurationes ſecularium negocioꝝ ꝓpter lucrum ſuſcipiebant officia ſua penitus dimittentes. pcepit ergo ↄcilium calcedonen. ne hoc decetero fiat: excepta legitima tutela vel cura miſerabiliũ perſonaꝝ quam clerici ſuſcipere debent ad iuſſionem ſuoꝝ epiſcoporum: ⁊ quicũqꝫ contra hoc ſtatutum fecerit debet excommunicari.

Monachi poſſũt terras ad firmaz habere.

c ¶ Conductiōes. Contra extra de deci. c. dilecti. nã ibi non reprobantꝛ monachi qui habent terras ad firmã. Sed dic ꝙ illud eſt cum ſua eis nō ſufficiunt vel cum ipſimet excolũt: non vt inde plus lucrentꝛ: ſed vt de fructibus viuant. Adeo autem hoc ꝓhibet clericis ꝙ ſi propter hoc deprehendantur in fraudem non ſubuenitur eis. extra ne cleri. vel mona. capitu. ſacerdotibus.

Opꝫ dz pla procu

poſſumus nos denegare: plus[a] tamen viduarum ⁊ orphanoꝝ cauſas ⁊ impenſius ducimus exequendas: quas tueri a nobis vel ab oibus diuina manifeſtat aſſertio. Itē anaſtaſio epo. ¶ De eodē.

Defenſionis ꝓprie deſolatis auxilio: ⁊ q ſuis actibus adeſſe pro etatis ifirmitate nō poſſunt exoratū pontificē decet ſubuenire: qꝛ pupillis[b] ⁊ viduis tuitionem etiā diuinitas iuſſit impendi: ⁊ ideo maximo ⁊ ianuario clericalis officij: q ſe ſolatio parētum vel ꝓpinquoꝝ aſſerūt deſtitutos auxiliū ex noſtra delegatione preſtabis: vt aduerſus iprobitates aduerſarioꝝ ſuoꝝ ꝓtecti: tue executionis[c] niſu noxia cōmenta[d] nō ſentiant. Itē Leontio ⁊ Petro epis. ¶ De eodē.

Quiſquis in negocijs ſuis noſtri noīs iterceſſione ſperat ſibi remedia[e] poſſe conferri: prona nos[f] cōuenit aīoſitate[g] ꝓſtare. Itē honorio epo. ¶ De eo.

Diuine retributionis[h] memor ad pontificalē ꝯſcientiā nō ambigas ptinere: egētiū cōmodis piaꝫ ſollicitudinē nō negare. ¶ Itē fortunato epo. ¶ Tueatur eos ſua quos i ſui ꝺfenſiōe ſuſcepit.

Irreligioſum[i] prorſus ⁊ execrabile iudicamus ſi qſqꝫ clericos vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos: non oī fide[k] ⁊ tota animi ſui educauerit ſanctitate: ac cū olimpius diaconus dilectionis tue felicis atqꝫ olimpij ſuggerat auunculus eiuſqꝫ paruulos[l] tutele vice ſuſceperit nutriendos: vltra latrocinium eē iudicam⁹ ꝙ eos bonuſculis parentū (ſicut aſſerunt) reliquit extorres: alia retinendo: alia ꝯtra leges[m] ⁊ iura vēdendo. Item ex concilio auraſico.

¶ Confugientes ad eccleſiam extrahere nō licet.

Eos qui ad eccleſiam[n] confugiunt: tradi non oportet: ſed loci ſancti reuerentia ⁊ iterceſſiōe defendi. ¶ Si quis aūt mācipia clericorum pro ſuis mācipijs[o] ad eccl'iaꝫ ꝯfugiētibus crediderit occu/

a ¶ Plus tn̄. No. ꝙ etiam cauſe pauperū ⁊ oppreſſorum ⁊ peregrinoꝝ ſpectāt ad eccleſiam: vt. xxiiij. q. iij. ſi quis d potentibus. ⁊ c. ſe. ⁊ extra de verbo. ſign. ſuper qbuſdam. in fi. ſpectant etiā ad iudiciū regis: vt. xxiij. q. v. regum. ⁊ c. adminiſtratores. Similiter viduis ⁊ pupillis conceſſit imperator magnū priuilegiū. ſ. ꝙ aliquis non poſſit illos trahere ad iudicium extra ꝓuinciā: ipſi tn̄ poſſunt alios trahere. C. qn̄ imp. inter pu. ⁊ vidu. l. vna. + Uidua ē q̄ ēt maritū nō habuit ff. de ver. ſig. ma. um §. viduam. Pupillus eſt qui infra pubertatem deſijt eſſe i patris poteſtate. ff. e. pupillus. i. reſpōſo.

Defenſionis. ¶ Caſus. Maximus ⁊ ianuari⁹ clerici paruuli deſolati erant auxilio parentum ⁊ ꝓpinquorum: qui cū nō poſſent violētias quorūdā ſuſtinere: gelaſio ſunt ꝯqueſti: precipit ergo gelaſius anaſtaſio epo: vt eos tueatur a violentia improborum: cum diuina auctoritas hoc precipiat. Seqntia duo. c. plana ſūt.

b ¶ Pupill. Pupillo tu eris adiutor.

c ¶ Executionis. id eſt defenſionis.

d ¶ Commenta. id eſt fraudes.

Quiſquis.

e ¶ Remedia. Ar. ꝙ debeat quis de hoc de quo certus eſt vel ſecurus: ꝓuilegium romane ſedis impetrare: vt hic elicitur: cum oēs teneamur defendere tales ſpeciali⁹. ar. extra de teſti. licet vniuerſis. ar. di. xxiij. quāqꝫ. Lau.

f ¶ Nos. vt tamen primo coram ſuo iudice deferatur querela: vt extra de foro competen. ex tranſmiſſa: ⁊ in defectum iudicis ſecularis.

g ¶ Animoſitate. in bona ſignificatione ſumitur: alſ in mala. lxv. diſtinctione ſane.

h Diuine retributionis. ¶ Quia nullum bonum irremuneratum. de peni. di. iij. pium eſt. nec aliqđ maluꝫ ipunitum. de pe. di. j. nullus. ⁊ eſt. ſi. lxxxj. di. c. pe.

Irreligioſum. ¶ Caſus. Olimpius diaconus ſuſcepit curam duorum ſuorum nepotum. ſ. felicis ⁊ olimpij: ſed cuꝫ deberet res illoꝝ fideliter adminiſtrare: partē illarum rerum vendidit: ⁊ partē ſibi retinuit quare papa precipit epiſcopo fortunato: vt eos defendat ⁊ omnia eis reſtitui faciat.

i ¶ Irreligioſum. Per h̄. c. ⁊ ſ̄. xxi. diſt. peruenit. colligitur ꝙ clericus bene poteſt legitimā tutelā ſuſcipere: ſed ⁊ etiam extranearum perſonarum ſi vult. + Lauren.

k ¶ Non omni fide. ⁊ ita videtur ꝙ tutor teneatur etiam de leuiſſima culpa. C. de pericu. tu. ⁊ cu. tutorib⁹. Ar. contra ꝙ ſ. non teneatur niſi de leui. C. arbi. tu. quicqd. Et ꝙ dicit: fide: eſt argu. contra perfidos aduocatos: q plena fide clientulos nō defendūt. ar. ij. q. iij. §. notandum.

l ¶ Paruulos. No. ꝙ ſi minor ledať in ꝯctu habet actionem aduerſus dantem ⁊ accipientem C ſi tu. vel cu. inter l. etiam. ſi vero ledatur in iudicio: habet actionem aduerſus tutorē tm̄. C. de iudi. ꝓperandū. i ſi. ſed ꝯ. ff. de mino. l. etiam. §. primo. ſed illa. l. properanduꝫ. ligitur qn̄ tm̄ circa inſtantiam iudicij leſus eſt: illa lex: etiā in principali cauſa loquitur: cum reſtituatur in iudicijs minor: vt. ff. de mino. etiā. §. ex cauſa. ⁊. C. ſi aduerſus reꝫ iudi. per totum. Jo. immo etiam reſtituiť minor: ⁊ ſi contumax fuerit: vt. ff. de mino. l. minor etiam. Ber.

m ¶ Contra leges C. de predi. mino. per totum.

Eos. ¶ Caſus hoc. c. diuiditur in tres partes. ī prima dī ꝙ illi q ad eccleſiam ꝯfugiunt: pp loci reuerentiaꝫ debēt ab eccleſia defendi. in ſecūda parte dī: ꝙ ſi quis mācipia eccleſie occupauerit propter ſua que ad eccleſiam confugerint excommunicari debet in tertia parte dicitur: ꝙ ſi quis vult reuocare in ſeruitutem vel ad obſequium vel ad colonariam conditionem manumiſſos in eccleſia: ⁊ eccleſie commendatos cenſura eccleſiaſtica coerceať. ſcđa ps incipit ibi: ſi qs aūt. tertia ibi: in eccleſia.

n ¶ Ad eccleſiam. ſ. xvij. q iiij. reum.

o ¶ Mancipijs. De iſtis manumiſſis ab eccleſia vel de commendatis eccleſie dicit. h. ꝙ ſi poſtea impetantur ſuper libertate ipſi coram eccleſiaſtico iudice debent reſpondere: vnde ⁊ ſi quis eos detinens nollet reſpondere niſi ſub ſeculari iudice: poſſet ſtatim eccleſia ipſum excommunicare. ſi vero non eſt manumiſſus in eccleſia: tunc primo debet conueniri qui eos moleſtat ſub ſeculari iudice: ⁊ ſi non vult ſatiſfacere per eum tunc eccleſia eum compellet: excommunicando vel alio modo. Lau. dicit ꝙ vbicunqꝫ manumittantur niſi manumittantur in eccleſia vt clerici fierent: vt extra de ſer. non ordi. c. j. in parte deciſa. ꝙ ſemper primo cōueniendus eſt qui eis litem facit ſub iudice ſuo ſeculari. Jo. niſi hoc forte faceret laicus in fraudem. extra de iurepa. relatuꝫ §. ad hec. B. Sed quero: ad quid ergo eccleſia recipit libertos ſub protectione ſua: cuꝫ illud ius ſit in i alijs.

Minor leſus ꝯque͂ h̄ꝫ actōeꝫ

Diuiſio.

Mānumiſſi ab eccl'ia vbi ſūt cōueniēdi.

panda per omnes[a] eccleſias diſtrictiſſima damnatione feriatur. ¶ In eccleſia quocunqꝫ manumiſſos: ⁊ per teſtamentum[b] eccleſie commendatos: ſi quis in ſeruitutem vel obſequium vel ad colonariam conditionem reuocare temptauerit animaduerſione eccleſiaſtica coerceatur[c].

Item ex conci. agathen.

¶ In libertate eccleſia tueatur libertos factos.

2 Libertos legitime a dominis ſuis factos (ſi neceſſitas exegerit) tueatur: quos ſi quis ante audientiam aut perſuadere aut expoliari preſumpſerit ab eccleſia repellatur. Item ex conci. tol. iiij.

¶ A ſacerdotibus defendantur liberti: qui in ſeruitutibus reuocantur.

Liberti qui a quibuſcunqꝫ manumiſſi ſunt: atqꝫ eccleſie patrocinio commendati exiſtunt (ſicut regule antiquorum patrum conſtituerunt) ſacerdotali defenſione a cuiuſlibet inſolentia protegantur: ſiue in ſtatu libertatis eorum ſeu in peculio[d] quod habere noſcuntur. ¶ Item ex concilio tole.

¶ Expoſitos defendat eccleſia: ſi quis eorum calūniator extiterit.

3 Si expoſitus[e] ante eccleſiam cuiuſcunqꝫ ſit miſeratione collectus conteſtationis ponatur epiſtola: vt ſi is qui collectus eſt intra decem dies[f] queſitus: agnituſqꝫ nō fuerit: ſecurus habeat[g] qui collegit: ſane qui poſt predictū tēpus calūniator extiterit: vt homicida eccleſiaſtica diſtrictione dānabitur: ſicut patrū ſanxit auctoritas.

---

omnibus: ꝙ ſi aliquis non poteſt habere iuſtitiam coram iudice ſeculari: accedet ad iudicem eccleſiaſticum: vt extra de fo. cōpe. ex tranſmiſſa. videtur ergo ꝙ liberti ſpectent ad iudicium eccleſie: vt. xj. q. j. chriſtianis. Vel dic ꝙ licet iſte perſone ⁊ alie de quibus hic agitur: recipiantur ſub protectione eccleſie: non tamen eximuntur a iudicio ſeculari: vt extra de priuile. recepimus. ⁊ eſt expreſſum in iudicijs extra de foro cōpete. ex tenore.

a ¶ Per omnes. i. vno excōmunicetur: in alijs denuncietur. Si dicis ꝙ nemo poteſt pluries excommunicari: dic vt no. iij. q. iiij. c. vl. ⁊ extra de ſen. ex. com. officij.

b ¶ Et per teſtamētum. extra de ſer. nō ordi. c. primo.

c ¶ Coerceatur. niſi admonitus ſatiſfaciat. Et eſt arg. hic ꝙ omne crimen eſt eccleſiaſticum. xxxv. q. vj. epiſcopus in ſynodo.

Crimē ꝙdlibet ē eccleſiaſticū.

2 Libertos. ¶ Hec eſt ſecunda pars di. in qua dicitur ꝙ eccleſia debet libertos defendere: preſertim eos qui eius patrocinio cōmendantur. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hec duo. c. libertos. ⁊ liberti. vt dicit Beneuen. loquuntur de libertis eccleſie commēdatis: quos ſi aliquis inuadere ſua auctoritate voluerit vel in ſeruitutē reuocare: vel bona eorum auferre conatur: ⁊ eccleſia vel epiſcopus debent eos defenſare.

Liberti. d ¶ Peculio. Sed nūquid liber homo habet peculium? Nō: quia ſicut ſeruus non habet bona: ita paterfamilias non habet peculium. ff. de ver. ſign. paterfa. ſed loquitur hic ſecundum tēpus quo ſeruus erat. vel peculium ſumitur hic improprie. ar. C. de inoffic. teſta. l. vlti. ff. ad treb. l. cogi. §. j. rn. De peculio autem ſerui qui manumittitur: hoc in ſum. notabis. ꝙ ſi manumittitur inter viuos: dn̄s videtur ei concedere peculium: niſi eximat expreſſe: ſi autem in teſtamento libertas ei relinquitur: peculium apud heredem remanet niſi expreſſe ei concedatur. C. de pecu. eius qui li. me. l. vna.

Peculiū ſeruꝰ habere pōt: ſed nō liber hō.

3 Si expoſitus. ¶ Hec eſt tertia pars di. in qua ponit de infantibus expoſitis. Joan. de fan.

¶ Caſus. Queſitum fuit in concilio tole. quid fieri debeat cum aliquis colligit puerum expoſitum ante eccleſiam? Et rn̄. ꝙ debet in publico duci: vt cuiuſcunqꝫ ſit ille puer: ſiue ſit dn̄s ſiue pater: veniat infra decem dies: ⁊ puerum recipiat: ſi autem poſt decem dies venerit: audiri non debet: ſed tanquam homicida puniatur.

e ¶ Expoſitus. Exponitur autem aliquis a patre vel domino vel ab extraneo: ſi a patre vel dn̄o: aut neceſſitate: vel ſponte: ſi ſponte nunquam poteſt recolligere eum poſtea: nec enim ſuum dicere poterit: quem pereuntem contēpſit. C. de infan. expo. l. j. ⁊ ij. ſi neceſſitate: repetit quandocunqꝫ: quia inuitus videtur expoſuiſſe. C. de infan. expo. l. j. ⁊ in his caſibus locum non habet conteſtatio. Quod tamen dixi de neceſſitate: videtur male dictum: nam dicit lex: ꝙ ſi ipſe non poteſt eum alere: debet eum in xenodochium mittere. C. de lat. liber. tol. l. vna. §. ſed ſcimus. ſed quod dixi intelligas cum nullum talem locū inuenit ⁊ intelligas maxime hoc de filijs: nam de ſeruo videtur ꝙ potius debeat eū vendere quam exponere: vt eſt iſte caſus in quo ſeruus habitus pro derelicto ſtatim in libertatem eripitur vt. C. de la. liber. tol. l. vna. in aut. de nup. §. hoc amplius. ⁊ §. multomagis. coll. iiij. alias occupanti cōceditur: ſi autem ab extraneo ⁊ ſciēte domino vel patre: tūc locū habet quod hic dicitur: ſi vero ignorāte: ſemper pōt repetere quandocunqꝫ voluerit. C. de infan. expo. l. j. h. dicit ꝙ tamen vſqꝫ ad decē dies auditur pater in hoc caſu: quod verius credo: quia de his que publice fiūt: non poteſt pretendi ignorātia: vt. xvj. di. ꝙ dictis. Item poteſt dici quando pater propria voluntate expoſuit. Joan. hoc teneas breuiter: ꝙ ſi a patre infans exponitur: vel ab alio eo ſciente vel ratum habente: ſtatim liberatur a patria poteſtate: ⁊ ſi dominus idem facit: ſeruus ſtatim eripitur in libertatem: ⁊ libertus in ingenuitatem. Idem eſt ſi alimenta fuerint iſtis languentibus denegata: aut ſi iſti languentes expoſiti fuerunt cuiuſcunqꝫ fuerit etatis: ⁊ qui eos ſuſcipiunt nō habent aliquod ius in ipſis: vt extra de infan. vel lang. expo. c. j. B.

exponens filiū vel ſeruū: an poſſit illū recolligere.

¶ de iſta alijs ſi. expoſi… rū. no… j. ⁊ ij. l… be. d r… C. de i… expo. g… l. nem… C. de ep… au. q n… add. c… co. d iſ… ⁊ lang… po. Sp. c. ti. g 10

f ¶ Intra decem dies. De his decem diebus dic ꝙ currunt a tempore ſcientie: ⁊ ſunt continui: ⁊ ſi in tali loco eſt ꝙ venire non poteſt: reſtituitur per clauſulam generalem. ar. ff. ex qui. cau. ma. l. prima. Alij dicunt ꝙ ſunt vtiles: cum ſcilicet experiri poteſt. ff. de edil. edic. cum ſex ⁊ de diuer. ⁊ tem. pre. l. prima. Si vero ille qui collegit expendit aliqua in puero erudiendo in aliqua arte: repetit a recolligente. C. de infan. expo. l. prima. Quod autem cauſa alimenti expendit: non repetit niſi in duobus caſibus. ſcilicet cum proteſtatus eſt. ff. de nego. geſto. nenſennius. vel vbi collectus non vult ducere filiam ſuam in vxorem. C. de nup. patrem.

g ¶ Habeat. non in ſeruum. C. de infan. expo. l. vltima. Et ideo dicitur iſte eum habere: quia alius iam non poteſt petere puerum: puer tamen bene recedet ab eo cum voluerit: ⁊ continebit epiſtola. ſcilicet ꝙ ſi aliquis in eo aliquid iuris ſibi vendicet: exeat ⁊ probet eſſe ſuum: alias non crederetur ei. Argu. contra. extra qui fi. ſint legi. tranſmiſſe. vbi creditur patri ⁊ matri dicentibus aliquem non eſſe filium: quia non eſt preſumendum aliquem denegare filium ſuum.

Pr ⁊ mr filiū dnegare nō pſumunt.

Prohibent. ¶ In hac diſtin. Diſt.lxxxviij. ctione ꝓhibetur cupiditas ⁊ mercatio oībus clericis: Et diuidit in duas ptes. in quarum prima ꝓbat p decem auctoritates ſcõrum patꝶ ꝙ clerici non debent eſſe mercatores. ſcõa ibi neqꝫ apud. Joan. de fan. ¶ Caus. Facta interpoſitione miſerabilium perſonaruꝫ in hac.lxxxviij. diſtinctio. redit Gratian⁹ ad materiam ſuã. ſ. ad capitulum cupiditatis: cui⁹ cupiditatis negocia clerici ſuſcipere ꝓhibenẗ: ſed non prohibenẗ opera pietatis orphanis ⁊ viduis impendere.
a ¶ Prohibentur. Facta iterpoſitiōe de viduis ⁊ libertis ⁊ expoſitis reuertitur in hac diſtinctio. lxxxviij. ad ꝓpoſitū ſuum ſcilicet ad illud capitu. non cupidū. ⁊ oſtendit clericos cauſa turpitudinis ⁊ cupiditatis non debere opa exercere: tandē ſubijcit ꝙ nullus ꝓbr̃m in teſtamento dꝫ nominare tutorē ⁊c.
¶ Ca Decreuit. ¶ Ca ſtatuit melchiades papa i ſynodo ſua ꝙ clerici cauſa cupiditatis ⁊ lucri non conducant poſſeſſiōes: nec negocijs ſecularib⁹ ſe immiſceant niſi in duobus caſibus ſcilicet propter curam miſerabilium perſonaruꝫ propter curam eccleſiaſticaꝫ ab epiſcopis ſibi cōmiſſam: ⁊ ꝙ curam talem debeant ſuſcipere clerici probat duobus exemplis ſcilicet moyſi ⁊ angeloꝶ aſcendentiuꝫ ⁊ deſcendentium p ſcalam quam vidit iacob: ad inſtar quorū prelati eccleſie debēt aſcendere contēplādo: ⁊ deſcendere curam ſubditoruꝫ habendo.
b ¶ Conducere ſcilicet cauſa cupidita-

tis: vt notaui.lxxxvj. diſtinctio. capitu. vlti. ⁊ ſemper intelligo cauſa cupiditatis hoc fieri: niſi neceſſitas probetur. argu. xij. queſtio. j. capitu. j.
c ¶ Ubi patet. i. propter quod patet.
d ¶ Angelos. Per angelos intelliguntur predicatores: qui ꝓ ingenio auditoruꝫ debent ſe aptare: vt. viij. q. j. c. oportet. ⁊ diſtincti. xliij. ſit rector. §. vlti. vnde non propter iacob: ſꝫ ꝓpẗ angelos inducit̃ hec auctõitas.
¶ Conſequens. ¶ Ca Clerici in picenis partibus turpib⁹ negociatiōibus ⁊ lucris inhoneſtis immiſcebant: ſed gelaſi⁹ docet hoc non eſſe faciendū: ⁊ hoc probat exemplo chriſti: q negociatores de téplo expulit. ⁊ duabus auctoritatibus ſcilicet pauli: vt Nemo militãs deo ⁊c. ⁊ dauid. Quõ nõ cognoui. ⁊c. Si quis autem negociari voluerit officio carere debet. Sequēs capitu. planum eſt.
e ¶ Conſequēs. qꝛ ſacerdotes erant in ſtituti: vt ij. queſtio. vij. accuſatio. Lau.
f ¶ Cãtantē. id eſt metrice deſcribentē.
g ¶ Negociatiōes. i. falſam traditionem iudeoꝶ: qꝛ. ſ. credebant ſe iuſtificari ex opibus legis figuras legis ſectãtes: a gr̃a reſilientes. Uel negociatiōes. id eſt: vt vilius emant: ⁊ carius vendant.
h ¶ Ingenio. Arg. ꝙ nec ſub qualibet fraude excogitata poſſūt exerceri negociatiōes: ergo nec cã neceſſitatis: vt qdaꝫ aſſerūt: nec cã lucri captãdi ad op⁹ pauperꝶ. j. q. iij. ſi qs obiecerit. Argu. contra. extra ne cle. vel mo na. capitu. j. ⁊ cj. diſtin. clericus. Lau.
i ¶ Ceſſandū ãt ⁊c. Ut ergo ꝙ in eius optiōe ſit an velit abſtinere a q̃ſtu aut ab offõ. ff. de iure do.

Predicatores qñqꝫ dicunẗ angeli.
Diſt. j.
Diſt. ij. b.
Diſt. xcij. b.
j. ſ. ix. i. c.
¶ Adde qt modis dicaẗ clericꝰ ſe imiſceẗ negocijs. no. xxj. q. iij. i fi. ⁊ tene mēti tex. ea. cã. q. c. j. cū glo.
Jo. ij. c.
ij. Timo. ij. a

¶ Diſtinctio.lxxxviij.

Prohibentur[a] ergo clerici cupiditatis negocia ſuſcipere: nō pietatis cura viduis ⁊ orphanis ipendere. Unde Melchiades papa. ¶ De eodem.

Decreuit ſcã ſynodus nullū deinceps clericū: aut poſſeſſiones ꝯducere[b] aut negocijs ſclaribus ſe immiſcere: niſi ꝓpẗ curã aut pupilloꝶ aut orphanoꝶ aut viduaꝶ: aut ſi forte ep̃s ciuitatis eccſiaſticaꝶ rerū ſolicitudinē eum hēre precipiat: vbi pꝫ[c] ꝙ alia ſunt negocia ſecularia ⁊ alia eccſiaſtica: nonne moyſes in ſclo erat: cum crebro īraret tabernaculum ⁊ exiret: q intus ꝯtemplatiōi rapiebaẗ foris infirmãtium negocio vrgebaẗ. Sed ⁊ iacob aſcendētes ⁊ deſcendētes angelos[d] vidit: qꝛ rectores eccleſiarum non ſolum contemplãdo aſcendunt: ſꝫ deorſuꝫ quoqꝫ ad membra illius miſerando deſcendunt: ⁊ dum ſacerdotes eoꝶ facta imitantur ⁊ ſe cuſtodiunt ſubditorum onera portant. Itē Gelaſius papa. ¶ De eodem.

Conſeqns[e] eſt vt illa q̃ qꝫ q̃ de picenis ptibus nup ad nos miſſa relãtio nūciauit nō pretereūda putaremus. i. pl̃rimos clericorum negociatiōibus inhoneſtis ⁊ turpibus lucris inhiare: nullo pudore cenſentes euangelicã lectionem q̃ ipſe domin⁹ negociatores ex téplo v̓beratos aſſerit̃ expuliſſe: nec apoſtolica verba recolentes quibus ait: Nemo militãs deo: implicat ſe negocijs ſecularibus. Pſalmiſtaꝫ quoqꝫ dauid ſurda diſſimulantes aure cãtantē[f]: Quõ nõ cognoui negociatiōes[g] introibo in potentias domini. Proīde huiuſmodi aut ab indignis poſt hac q̃ſtibus nouerint abſtinendū: ⁊ ab oī cuiuſlibet negociatiōis igenio[h] cupiditate qꝫ ceſſãdū[i]: aut in quocūqꝫ gradu ſint poſiti mox a cleri

plerumqꝫ.§.vlti.quod falſum eſt.ſed h aut continuatiuum eſt.xj.queſtio.j.placuit.

a Epiſcopus aut ſa. ¶ Curas.ſ.xxj.queſtio.iij.capitu.j.ij.⁊.iij.⁊.xj.queſtio.j.te quidem.

Perlatū. ¶ Caſus. Baſilius eps tanqꝫ aliqs laicus ibat extra ſuuz epiſcopatū corā iudicib⁹ ſecularib⁹ ad uocādo.qđ cuz audiſſet Greg.precepit romano defenſori: vt prefatū baſilium infra qnqꝫ dies cogat reuerti:qm̄ propť hoc dignitas epiſcopalis vileſcit. Nā ſi ibi ampli⁹ euz ſtare pmiſerit: vterqꝫ grauiter punit. Sequētia.c.plana ſunt vſqꝫ ad paleā illam eijciens.q̄ in ſcholis non legiť:ſed in ea rō aſſignať quare in domo vel re ꝯſimili nō eſt vſura:ſed pecunia ſic.Et hoc triplici rōne. Prima ē q: pecunia nō eſt diſpoſita niſi ad emenduz.Scđa eſt: quia ex agro euz arando fructū capio:⁊ ex domo vſuz māſionis: ⁊ iō domum locando vel funduz videor q̄ſi pmutare lucrum cuz lucro: ſz ex pecunia repoſita nullū fructum capio.Tertia ratio ē: q: ager vel domus veteraſcit:ſz non pecunia.⁊ hoc eſt in pma colūna:vbi dicitur primo quidez.

b ¶ Et pretorijs.i.locis iudicij tractādi.Quid ſit pretorium habemus.ff.de iuſti.⁊ iu.l.pe.

c ¶ Preceptum.ſ.xxiij.q.iij.iuſtuz.ſ.xiiij.q.iiij.clericus.

d ¶ Quinqꝫ dieb⁹. Argu.moram poſſe purgari✠.Itē nota inducias ⁊ expectationes quinqꝫ dierum:⁊ hoc a tempore quo ſuſcepit litteras.extra de appellatio.ſuper eo.iiij.queſtio.iiij.capitu.j.⁊ queſtio.v.capitu.j.quandoqꝫ duoruz.v.q.ij.c.pnti.

✠ ¶ Addō ad hoc tex.gl.⁊ q̄ no.i addi.ſ.c.deniqꝫ.xliij.qōe.v.

✠ ¶ Addō ꝙ ſacerdos ⁊ doctor ſit vare ꝯſiliū i camera: nec dꝫ aduocare.no.Bart.i.l.j.§.aduocatos.ff.de var.⁊ ex̄ or.co.

✠ ¶ Addō an ⁊ qñ poſſit mora purgari vel nō: no.Bart.i l.ſi inſulaz.ff.de v.ob.Bal.i.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi quis cau.glo.⁊

calibus officiis cogant abſtinere:qm̄ domus dei domus orationis ⁊ eſſe ⁊ dici debet. ne per officia negociationis potius ſit latronū ſpelunca. Item ex canone apoſtoloꝝ.

¶ In ſacris ordinibus cōſtitutus ſeculares curas aſſumere non debet.

Epiſcopus:aut ſacerdos aut diaconus nequaqꝫ ſeculi curas^a aſſumant:ſin aliter deijciantur. Item Gregori.romano defenſori.

¶ Epiſcop⁹ ſecularib⁹ cauſis occupari non debet.

Perlatū eſt ad nos reuerendiſſimū fratrez noſtruz baſilium epm velut vnū de laicis in cauſis ſclaribus occupari ⁊ ptorijs^b inutiliť deſeruire✠:q̄ res quoniā ipſuz vilē reddit:⁊ reuerētiā ſacerdotalē annihilat:ſtatim vt experiētia tua hoc pceptū^c ſuſcepit:ad reuertendū euz diſtricta executiōe cōpellat:q̄tenus ei illicite inſiſtenti qnqꝫ^d diebus ſub q̄libet excuſatiōe imorari nō liceat:ne ſi q̄libet modo eū ibidem ampli⁹ morā habere pmiſeris cuz ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Item ex concilio.carthaginen.iiij.

¶ Teſtōꝝ tuitione ⁊ curam rei familiaris eps n̄ ſuſcipiat.

Epiſcopus tuitionē^e teſtamētoꝝ nō ſuſcipiat. Itez ex eodē. ¶ De eodē.

e Epiſcopus. ¶ Tuitionē.id eſt apertionē:vt.ſ.coram eo nō aperiantur:ſed coram magiſtro cenſus.C.de teſt.ꝯſulta.Uel dic tuitionē.i.ꝙ ſit aduocatus:alś per eum dꝫ adimpleri qđ in teſtamentis relictum eſt.extra de teſtamen.ſi heredes.⁊.ff.de peti.hered.hereditas.in fine.Joan.Dic ergo vt dixi: non ſuſcipiet ex hoc officium aduocationis.

f Epiſcopus. ¶ Ad ſe reuocet.principaliter vel p ſe.⁊ tunc non eſt contra.lxxxvj.diſtinc.fratrem.

g Epiſcopus. ¶ Gubernationem.ſed p archipreſbyteꝝ:nam ⁊ partiri dꝫ onera ſua.extra de offi.archipre.c.vl.ar.p alios nobis licere q̄ nobis p nos non licent✠.ar.v.q.iij.c.vlt.ar.xij.q.j.precipimus.Et valet ad qōnē:ꝙ eccleſia poſſit alicui concedere gladiuz licet ei non liceat eo vti per ſe.xxiij.queſtio.vlti.c.ſepe.ſimiliť inueniť qđ licet nobis p alios ⁊ p nos:vt diſtin.xcv.illud ſupfluuz.⁊ ecōuerſo qđ nō licet nobis p nos nec p alios.xlvj.di.ſicut.xxiij.q.vl.his a quibus.Et ꝯſequitur quis p aliuz quod non poteſt p ſe.ff.de ſtatu.ho.imparor.⁊ id p ſe quod non p alium.C.de his q ve.eta.l.ij.ff.de ado.pri.poſt mortem.§.neqꝫ.xxiij.diſtincti.quorundam.⁊ q̄nqꝫ plus per ſe valet factum q̄ per alium✠.de conſecra.diſtinctio.iiij.illud.Joan.Solu.generale eſt ꝙ quis poteſt per ſe quod poteſt per alium:⁊ econtra:ſed in caſib⁹ ſpecialibus fallit quandoqꝫ ratione perſone que prohibetur per ſe facere:vt i hoc capitu.ſed per aliuz non prohibetur.vel ratione rei:quia in cauſa criminali aliquis agit per ſe ⁊ nō per alium:vt.v.queſtio.iij.in criminalibus.B.

Epiſcopus nullaz rei familiaris curaz ad ſe reuocet^f ſz lectioni ⁊ orōni ⁊ vbo pdicatiōis tm̄mō vacet. Itē ex eodē. ¶ De eodez.

Epiſcop⁹ gubernationē^g viduaꝝ ⁊ pupilloꝝ ac peregrinoꝝ non p ſeipſuz ſed per archipreſbyterū aut archidiaconum agat. Item Gregori.quartano prefecto.

¶ Ratiocinioꝝ cauſas clericus ſuſcipere non debet.

Inutile ⁊ valde laborioſum eſt hoiem litteratuz ratiociniorꝝ cauſas aſſumere:⁊ in eis(qđ non expedit) ſe obligare. Item Hiero.

¶ Fugiēd⁹ ē cle⁹ negociator

Negociatorē^h clericum ⁊ ex inope diuitem:⁊ ex ignobili glorioſum quaſi quandam peſtē fuge. Item Auguſti.in libro queſtionū veteris ⁊ noui teſtamenti.

¶ Clerico negociari nō lꝫ.

Fornicari hoibus ſemper^i nō licet:negociari vero aliqñ licet aliqñ non licet:anteqꝫ eni eccl'iaſticus quis ſit lꝫ ei negociari fcō iaz nō^k lꝫ. Item Joan.chryſo.ſup.Mat. ¶ De eode. Palea

Eijciens dñs vendentes ⁊ emētes de tēplo ſignificauit q: mercator nūqꝫ pōt deo placere:⁊ iō null⁹ chriſtianus dꝫ eſſe mercator aut ſi voluerit eſſe pijciať de eccl'ia:dicente ppheta: Quia

h Negociatorez. ¶ Sed nunqd licet clerico habere tabernam✠.Uidetur ꝙ ſic.C.de epiſco.⁊ cleri.l.Sed dicimus ꝙ licet lex concedat canon tamen non permittit.xv.queſtio.ij.§.cum autē.Uel dic ꝙ poteſt habere tabernam propter neceſſariā ⁊ honeſtam negociationem.

i Fornicari. ¶ Semper non licet.i.nunqꝫ.xxij.queſtio.iiij.nemo.argu.contra.xxxj.queſtio.j.hac ratione.ſed licet aliquando licentia pene:ſed licentia culpe non:quia non euadit culpam.di.iiij.c.deniqꝫ.

k ¶ Non licet. Argu.ꝙ propter mutationem ſtatus quod ipſi erat licitum ſit illicitum ⁊ econtra.ar.diſtinctio.xxxj.lex.Ar.contra.xij.queſtio.j.non dicatis.

non cognoui negociationes introibo in potentias dñi. Quēadmodū enim q ambulat inť duos inimicos volēs ambob⁹ placere ſine alloquo mali eē non pt: neceſſe ē vt iſti male loqtur de illo: ⁊ illi male de iſto: ſic mercator ſine mēdacio ⁊ piurio eē non pōt: ⁊ ſubſtantia talium ſtabilis eē non pt: neq3 ad bonū pficit qd de malo ꝯgregať. Quemadmodū enim ſi triticū aut aliud tale cernas in cribro dū huc ⁊ illuc iactať oia grana paulatī deorſū cadunt: ⁊ tandē in cribro nihil remanet niſi ſterc⁹: ſic de ſubſtātia negociatorum nouiſſime nil remanet niſi ſolū pcm̄. Sed oēs videntur eē mercatores: oñdam ergo qs nō eſt negociator: vt q talis nō fuerit eū intelligas eē negociatorem. ¶ Quicūq3 rē comparat ñ vt itegrā ⁊ imutatā vendat: ſ3 vt materia ſibi ſit inde aliqd opandi ille nō eſt negociator: q vo rem cōparat vt integrā ⁊ imutatā vendēdo lucreť ille eſt mercator q de tēplo dei eijciť: vñ ſup oēs mercatores maledict⁹ plus ē vſurarius: ipſe nāq3 rē datā a deo vēdit: nō comparatā: vt mercator poſt ſen⁹ rem ſuā repetit tollēs aliena cū ſuis: mercator aūt non repetit rē venditā. ¶ Dicit aliqs q agrū locat vt agrariā accipiat: aut domū vt penſionē recipiat: nōne eſt ſilis ei q pecuniā dat ad vſurā? Abſit. Primo qdem qm̄ pecunia nō eſt diſpoſita niſi ad emendum. Scdo qm̄ agrum hñs arando accipit ex eo fructum: hñs domum vſū menſionis capit ex ea: ⁊ ideo q locat domū vel agrū ſuum vſū dare vr: ⁊ quodammō vr mutare cū lucro lucrū: ex pecunia repoſita nullū vſum capis. Tertio ager vł domus veteraſcit. Pecunia ſpūaliter intelliguntur hoies: qr ſicut nūmus h3 charagma ceſaris: ita hō charagma dei: ⁊ ſicut nūmus q non h3 charagma ceſaris reprobus eſt: ita hō qui non oſtēdit imaginē dei. Vñ eſaias ad hierłm: Caupones tui miſcēt vinū cum aq̄. Ideo ergo menſas nūmulariorum euertit ſignificās qr in tēplo dei nō debēt eſſe nūmi niſi ſpūales. i. q dei imaginē nō diaboli portant: aut certe menſas nūmulariorum id eſt ſacerdotum dicit ſcripturas: nouo enim teſtamento ſuccedente priori euerſe ſunt ſcripture illorum. Item Auguſtinus. Palea.

QUoniā non cognoui lr̄aturam: aliq codices habent negociationes: in q̄ diuerſitas interpretū ſenſum oñdit non errorē inducit. Si ergo iſte propter aſſiduā laudem dei dicit qr nō cognoui negociatiōes: non negocientur chriſtiani. Sed ait ipſe negociator: affero ex longinquo merces: mercedē laboris mei vnde viuā peto: dignus eſt enī mercēnarius mercede ſua. ¶ De mēdacio ⁊ de piurio agiť: non de negocio. Ego enim mētior non negociū: nam poſſū dicere: tāto emi: ſ3 tanto vendā: ſi placet eme: quō ergo reuocas me a negociatione: oēs artifices mentiuntur ſutores agricole: vis vt optē carum tempus vt poſſim vendere ānonam quā ſeruaui: ſ3 hoc nō faciūt boni agricole (inqt) neq3 illa boni negociatores. Eſt pcm̄ hēre filios: qr quando eis dolet caput mřes infideles q̄runt eis ligaturas ſacrilegas ⁊ incantationes: oia iſta ſunt pctā hoium non rerum. Quero ergo ipſe dicit mihi negociator: quō pſalmi ſtā intelligas? Et noli me ꝓhibere a negociatione. negociatio enī me nō facit malum: ſ3 iniqtas mea ⁊ mēdacium meum. Queram⁹ ergo negociatores q preſumunt gl̄iari ex ſuis opibus ſi ſūt ꝯtra illā grām quam h pſalmiſta commēdat: vt nemo de ſuis opibus gl̄ietur. Et ſicut ꝯtra medicos ſupbe pollicitātes ſalutē vigilat hoc qd dictum eſt: Tota die ſalutare tuū. ſic contra negociatores opibus ſuis gl̄iantes vigilat hoc quod dictū eſt: Os meum annūciabit laudem tuam. vñ ⁊ dñs eiecit eos de tēplo volentes ſuā iuſtitiā ſtatuere: ⁊ ignorātes iuſtitiam dei. Merito dictum eſt negocium: qr negat ociū: quod malū eſt: neq3 querit verā quietem: que eſt deus. Item Caſſiodorus in eodē pſalmo. ¶ De eodē. Palea

QUid eſt aliud negociū niſi que poſſint vilius comparari cari⁹ velle diſtrahere? Negociatores vero illi abominales exiſtimanť q iuſtitiā dei minime ꝯſiderantes p immoderatū pecunie ambitum polluunt merces ſuas plus plurijs onerādo q̄3 precijs. tales eiecit dñs de tēplo dicens: Nolite facere domum patris mei domum negociationis. Item Cyprianus.

¶ Noie ſacerdotis careat q de miniſtris ſuis euocat officijs

NEq3 apud altare dei merentur noiari in ſacerdotum prece q ab altari

[Gloss:] NEq3. ¶ Hec eſt ſcda pars diſtinctio. ⁊ eſt pars illius. xxj. queſtio. iij. cyprianus. ¶ Caſus. Statutū fuit in ꝯcilio calcedonenſ. vt. lxxxvj. diſt. in. c. peruenit. vt nullus laic⁹ clericū in teſtamento ad tutelam noiaret: ꝯtra quam conſtitutionē victor cū moriebať pſbyterū geminū fauſtinum in teſtō ſuo fecit tutorem: ⁊ ideo pcepit cyprianus: vt pro eo nulle orationes in eccłia fiant: nec oblationes recipianť. a ¶ Dei. ⁊ nōne accuſať iſte poſt mortem ꝯtra id. xxiij. diſtin. quandam. C. ſi reus vel accu. mor. fue. l. j. ⁊. ij. Solu. dicunt qdam q accuſari poteſt quis poſt mortem ✝ p inſtrumentū ſicut h: qr apparebat p inſtrm̄. ⁊. p teſtm̄ eum deceſſiſſe in mortali peccato. Sed. h. dicit q iſte non accuſatur: qr notorium erat eū ipenitentē deceſſiſſe: alſ non poſſet accuſari poſt mortē niſi de hereſi. xxiiij. qō. ij. ſane. ⁊ in illo caſu. itē ⁊ in aliqs caſibus ſm quoſdā: vt xxiiij. qō. ij. in fi. C. ad. l. iul. ma. l. vlti. S3 nonne d3 preſumi p iſto. qr etiā in vltimo inſtāti potuit penitere. vt. xxvi. q. vj. qui recedūt. ⁊ c. cognouim⁹. Arg. ꝯtra de pe. di. j. agite. Dicit ergo. h. q cum mortaliť peccauerit nec penituerit: non d3 p eo orari. xiij. queſtio. vi. c. vi. ⁊ punitur hic in quo deliqt. xij. q. ij. de viro. Vel hoc intelligas q ad ſepulturam tm̄. extra de torneamē. c. j. Jo. credo hoc ad terrorē inſtitutum nec mō locum hēre. quod vltimo dicitur ſeruatur de h

[Margin:] ✝ ¶ Ad ſ q regulr ñ pt. l. i. ij. ⁊. iij. C. ſi re⁹ vel accu. ⁊. l. j. C. de libe. ⁊ excep. Jo. ij. c.

tio.lxxxvj.di.c.vlti.B.

Diſtinctio.lxxxix.

Domui ſue. ¶ Hec di. diuidit̃ in quattuor ptes. in quarum prima dicitur q vni pſone non debent cōmitti due dignitates vel officia. ſcḋa ibi volum⁹. tertia ibi, ppinquis. quarta ibi porro. Jo. de fan. ¶ Caſus. In hac lxxxix. diſt. repetit illud ca. aplice regule. Oportet ordinandū domui ſue eē bene prepoſitū. ⁊ oſtēdit q in hoc debet eē, puidus: vt ſicut in domo ſclari diuerſa officia vni pſone nō cōmittunt̃ ſed pluribus: ſic eṗs in eccleſiaſticis officijs obſeruabit ſingula officia ſingulis cōmittēdo: ita tñ q ad miniſtrationē rerū ecclie laicis non cōmittat. Et habet hec diſtinctio quattuor articulos.

Dom⁹ ⁊ p familia ⁊ p ecclia accipitur. ✝ ¶ Adō q̃lit̃ in ſtatutis ⁊ q̃liter in legib⁹ capiat̃ hoc nomē dom⁹ per Bar. in l. lex corne. lia. §. do mū. ff. de iniur. ⁊ i l. q domū. ⁊ i l. nec la. beo. ff. de adult̃. j. Tim̃. iij. a

a ¶ Domui. hoc. c. tractauit magr̃. ſ. xlvij. di. §. neceſſe. ſꝫ aliᷓ h ⁊ aliᷓ ibi ✝. ibi eni expoſuit domui .i. familie ſue: hic aliter domui ſue .i. eccleſie ſue: ⁊ illud eſt q̃ſi preparatorium ad iſtud: vt i hoc. §. innuit. Glo. Oſtendit ergo in hac di. lxxxix. q̃liter prelat⁹ eccliaſtica bñficia debeat diſpenſare: quia plura non dꝫ committere vni: ⁊ q nō debet laicos economos ꝯſtituere in eccleſia vel vicedominos: ⁊ q eccleſiaſtica officia propinqs nō concedat. Lau.

Singula. ¶ Caſus. Epi plura officia vni cōmittebant pſone: Sed docet Greg. hoc nō eſſe faciendū: nam ſicut in humano corpora ſingula membra ſuum habent offm̃: ita in ecclia dei ſm pauli ſniam ſinguli ſingula debent hēre officia: nec vni pſone quantuꝫ cūqꝫ exercitate vno tpe ſunt plura officia cōmittenda: ⁊ ſicut varietas mēbrorum p officia diuerſa preſtat corpori fortitudinē ⁊ venuſtatē: ſic pſonarum varietas per ſingula officia diſtributa ecclie preſtat fortitudinem ⁊ venuſtatem: alioquin eſſet ibi confuſio.

b ¶ Singula. Nota q difficile eſt vt vnus vicē duorꝫ obtineat. ff. de pac. ſi plures. C. de aſſeſſo. nemo. extra de teſta. ad hec. C. de teſta. conſulta. vbi dicitur q abſurdus eſt ſi promiſcuis actibus rerum turbentur officia. Ar. contra. J. xxj. q. j. c. vl. ⁊ ff. quod cuiuſqꝫ vniuerſi. ſicut. §. vlti. Similiter lex dicit: q nō poteſt quis p plures ciuitates plures hēre poteſtarias. ff. ad muni. libertus. §. preſcriptio. Sol. regulare eſt q vna perſona nō ſuppleat vicē pluriū ✝ niſi in cauſa neceſſitatis: vt idē ſit carnalis ⁊ ſpiritualis pater. xxx. q. j. ad limina. vel ſi. latus in diuerſis eccleſijs. x. q. iij. vnio. vel idem ſit eligens ⁊ ꝯfirmans. ⁊ extra de ele. cū inter. vel vt ipſemet tradat ſibi poſſeſſionē. ff. de cōtrahen. empti. ſiſtulas. §. fundū. vel niſi cā vtilitatis: vt cuꝫ due ecclie vni committant̃. xvj. q. j. ⁊ tēporis. vel vt idē ſeruus vicē pluriū dominorum ſuſtineat. ff. de ſtipu. ſer. l. j. §. cōmunis. vel vt apud ſemetipſuꝫ aliquis emancipet̃ vel adoptetur. ff. de adoptiuis. ſi ꝯſul. Lau.

Un⁹ plur ſup pote ✝ ¶ co l. ſi cuꝫ ibi ff. de

... ſacerdotes ⁊ miniſtros voluūt auocare: ⁊ iō victor cuꝫ cōtra formā nup in ꝯcilio a ſacerdotib⁹ datam geminū fauſtinū preſbīm auſus ſit tutorē ꝯſtituere: ob dormitionē ei⁹ apud vos ñ fiat oblatio: neqꝫ aliq̃ depcatio p noie ei⁹ freq̃ntet̃ in ecclia: vt ſacerdotuꝫ decretū religioſe aut neceſſarie factum obſeruet̃ a nobis.

¶ Diſtinctio. lxxxix.

Domui^a q̃qꝫ ſue oportet eṗm eē bñ prepoſitum: vt q̃dam in de quodam mō future diſpēſationis argumēta ſumantur: in diſpoſitione vero ecclie hāc regulā obſeruādam nouerit: vt nulli quantūlibet exercitate pſone duo ſimul officia cōmittat neqꝫ ſecularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas cōmittat. Unde gregori. ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Uni perſone duo non cōmittantur officia.

Singula^b eccleſiaſtici^c iuris officia ſingulis^d quibuſqꝫ pſonis ſigillatiꝫ cōmitti iubemus. Sicut eni in vno corpore multa mēbra habem⁹: oia autem mēbra non vnum actū habent: ita in ecclie corpore multa mēbra ſunt: ſm veridicā pauli ſniam in vno eodēqꝫ ſpūali corpe ꝯferēdū ē hoc offm̃ vni aliū cōmittendū^e ē illud. neqꝫ eni quantūlibet^f exercitate vni pſone vno tpe duarum rerum officia committenda ſunt: qꝛ ſi totū corpus eſt oculus^g vbi audit⁹? Sicut

c ¶ Eccliaſtici. non ordinū: ſed dignitatum: vnus enim bene habet oēs ordines: licet ab vno tm̃ denominetur.

d ¶ Singulis. J. xvj. q. i. c. vlti. cōtra. Sed illud ex ſpeciali priuilegio hoc ex generali iure. xvj. q. j. hinc. Lau.

Ro. xij

e ¶ Cōmittenduꝫ eſt. alius habebit archidiaconatum alius autem archipreſbyteratū ⁊ ſic de aliis. argu. J. xiij. q. oe j. c. j. ⁊ ij. Lau.

f ¶ Quantumlibet. Ar. non eſſe derogādum iuri generali pͥpter perſone prorogatiuam. ſ. diſt. lxj. miramur. ſupra. diſtinctio. lxxviij. ſi quis. Lau.

g ¶ Oculus. id eſt ſi oē officium attribuit̃ ei qui dicit̃ in eccleſia oculus vbi erit auditus: id ē auris: id eſt officiū quod ei attribuit̃ qui dicit̃ in eccleſia auris. Per oculum intelligunt̃ maiores in ecclia: qui ſibi ⁊ alijs, puident. Per aurem in eccleſia diſcreti intelliguntur ⁊ ſcientes. Uel referas hoc ad illud q dixit q diuerſitas officiorum ſit in eccleſia: alᷓs non obſtaret: qꝛ ſi totum ꝗ̃. q. d. ſi omnes in eccleſia eſſent vnius officij quomo

Oculus auris q eccleſia ſignificant

do impleretur corpus eccleſie: cum diuerſis opus eſt.
a ¶ Et pulchritudinem. Singula queq3 locum teneāt ſortita decenter. Laurentius.

Volumus. ¶ Hec eſt ſecunda pars diſt. in qua ꝓbat per quattuor.c. ꝙ in qualibet eccleſia debet eſſe econom⁹. Jo.d. ſan.

¶ Caſus. Paſcaſius ep̄s nec vicedn̄z nec maiorē domus in ſua eccleſia ordinabat: qui cauſis intereſſet ⁊ hoſpitibus prouideret. Quare Grego. precipit an̄mio ſubdiacono: vt moneat paſcaſium quatenus vicedn̄z ⁊ maiorē domus in ſua eccleſia ordinet. Si vero hoc negligat: clerus eccleſie eligat aliq̄s q̄z perſone ad hoc valent ordinari.

b ¶ Vicedominū. exponit. h. id eſt economum rerū epiſcopalium: qui rebus ep̄alibus ⁊ hoſpitibus ſupuenienbus prouideat.

c ¶ Et maiorem. i. economum rerū canonicoꝝ. ⁊ iſte intellectus habetur ex rubrica quadā. Vel maioratus eſt quedā dignitas que eſt in q̄buſdā eccleſijs vt vercellis in eccleſia ſancte marie.

d ¶ Vel hoſpitib⁹. q2 ep̄s non poteſt i propria perſona tractare talia negocia: vi. v. q. iij. q2 ep̄us. ⁊ refertas qđ dicitur de hoſpitibus ad vicedominum.

e ¶ Clerus. Argu. ꝙ ſi p̄latus nō vult vel negligit facere q̄ debet: debent ſuppleri p ſubditos: ⁊ ecōuerſo+ar. ſ. ix. qō. iij. cum ſimus. ⁊ videtur ꝙ in talibus non ſit neceſſaria admonitio: vt extra de ſup. negli. prela. c. licet. extra de conceſſio. preben. ⁊ eccle. non vacan. quia in ſi.

enim varietas membrorū p diuerſa officia ⁊ robur corporis ſeruat ⁊ pulchritudinē[a] repreſentat: ita varietas perſonarū per diuerſa nihilominus diſtributa officia: et fortitudinē ⁊ venuſtatē ſancte eccleſie dei manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt in corpore humano: vt alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium ſimulq3 turpiſſimum eſt ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidē non fuerint diſtributa. Item Gregorius an̄mio ſubdiacono. ¶ Vnuſquiſq3 epiſcopus vicedominum ⁊ economum habeat.

Volumus vt frater noſter paſcaſius ⁊ vicedominum[b] ſibi ⁊ maiorem[c] ordinet domus: quatenus poſſit vel hoſpitibus[d] ſupuenientibus: vel cauſis que eueniunt idoneus ⁊ paratus exiſtere: ſi vero negligētē eū proſpicis vel ea que dicimus implere differentem. oīs clerus[e] eius adhiberi debet: vt cōi conſilio ep̄i eligantur: quoꝝ perſone ad ea que prediximus valeāt ordinari. Hic colligi poteſt archidiaconi electionē a cūcto clero (ſi ep̄us negligēs vel differēs fuerit) canonice fieri poſſe. ¶ Officiū vicedomini eſt epiſcopatum diſponere. Vnde Grego. clementine patricie poſt alia.

¶ Quid ſit officiū vicedn̄i.

Diaconū vero anatolium quem ad vos dirigere popoſcitis hoc nos facere non poſſe cauſe magis modus q̄3 rigoris auctoritas facit: vicedominū[f] enim eū ꝯſtituim⁹ cui⁹ arbitrio epiſcopū cōmiſimus diſponēdū. Itē ex ꝯcil. cal. ¶ De eodē.

Quia in q̄buſdam eccleſijs (ſicut ad nos puenit) ſine economo ep̄i res eccleſiaſticas tractant: placuit oēs eccleſias habētes ep̄os[g] etiam economos habere de ꝓprio clero: q̄ gubernēt res eccleſie cū arbitrio ſui epiſcopi: vt non ſine teſtimonio[h] ſit gubernatio ipſarū rerum eccleſiaſticarū: neq3 ex hoc eueniat res eiuſdē ecclīe diſpgi: ⁊ ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur: ſi vero quis hoc non obſeruauerit: diuinis ſubiacebit regulis. Itē Greg. Joāni carolitano ep̄o ¶ Secularib⁹ viris res eccleſiaſtice nō cōmittantur.

Indicatum eſt nobis: ꝙ laicis quibuſdam curam veſtri patrocinij cōmiſeritis: q̄ poſtmodum in ruſticorum veſtroꝝ depredationibus atq3 fatigationibus fuerint deprehenſi. Nō ſi ita eſt diſtricte a vobis diſcuti ꝯuenit: atq3 inter eos[i] eccleſie vr̄e ruſti

¶ Officium. ¶ Caſus. hic eſt ſecundus articulus: in quo docetur ꝙ officium vicedomini eſt epiſcopatum diſponere.

Diaconum. ¶ Caſus. Clementina patricia poſtulauit a Grego. anatholium diaconum: ſed quia fecerat eum vicedominum: vt gubernaret res epiſcopatus non potuit eum ſibi ꝯcedere: ⁊ magis pp hanc cām q̄3 pp aliquā aliam duriciā eum ſibi non conceſſit.

f ¶ Vicedominum. Ex hoc. c. patet ꝙ vicedominus eſt qui habet poteſtatem ſuper res ipſius epiſcopatus. Economus: qui ſuper res canonicorum: cui ſcilicet res eccleſiaſtica gubernanda mandatur. C. de ſacroſan. ec. iubemus. in princi. Et ſicut epiſcopus diſpenſat res epiſcopales ſub teſtimonio vicedomini: ſic canonici res eccleſiaſticas ſub teſtimonio economi: ⁊ econuerſo: vt xvj. queſtione ſeptima. quoniam. ⁊ xij. queſtione p̄ma manifeſta. Iſte economus in quibuſdā eccleſijs appellatur prepoſitus.

Quia in quibuſdam. ¶ Caſus. ¶ Dictum fuit in concilio calcedon̄. ꝙ quidam ſine economis res eccleſie gubernabant: precepit ergo concilium vt vnuſquiſq3 epiſcopus habeat economum de ꝓprio clero: qui arbitrio epiſcopi res eccleſie gubernet: ne ꝓpter abſentiam economi res ecclīe diſpergantur: ⁊ ep̄o infamia generetur: ⁊ qui contra hoc fecerit: diuinis regulis ſubiacebit.

g ¶ Epiſcopos. vel etiam alios prelatos. quilibet enim prelatus debet economum conſtituere. C. de epi. ⁊ cle. omnes. §. hoc nihilominus. argu. xix. q. iij. cū ſim⁹. ex̄ de offic. or. cum vos. De officio economi: ſyndici: actoris: no. xvj. q. vij. qm̄. Ar. ꝙ ep̄m poſſit corrigere economus res eccleſie diſpēſantem: ſicut ⁊ archidiaconus. ar. di. lxxiiij. honorat⁹.

h ¶ Teſtimonio. Ep̄o enim ꝓhibēt teſtimoniū economi ſue admiſtratiōis: ſ3 cubicularij ſui ꝓhibēt teſtioniū ſue ꝯuerſatōis: vt. ij. q. vij. cū paſtoriſ. io.

Indicatum eſt. ¶ Caſus. Joānes ep̄s carolitanus cōmiſerat curam epiſcopatus in temporalib⁹ quibuſdam laicis: qui ruſticos eccleſie ſuis bonis expoliauerunt: de quo ruſtici fuerunt pape conqueſti: precepit ergo papa Jo. epiſcopo: vt rei veritatem inquirat: ⁊ ſi laici inueniantur in culpa: cum pena legali compellantur reddere vniuerſa: ⁊ de cetero non committat curā epiſcopatus laicis: ſed clericis quos corrigere poſſit.

i ¶ Inter eos. Sed nōne iſti erāt laici: ergo debēt ꝯueniri ſub ſeculari iudice: vt. xj. q. j. experiētie. Sed ideo cōueniūtur coram eccleſiaſtico: q2 rapuerunt bona eccleſie

Ep̄s economum corrigere poteſt.

Laici corā iudice eccleſiaſtico p̄nt q̄nq3 cōueniri.

vt extra de fo.cõpe.c.cum ſit generale.⁊ eſt hoc ꝯ rectores ciuitatumq; cõpellunt ruſticos eccleſiarũ ſub ſe rñdere. Alij dicunt ſeruos ⁊ libertos eccl'ie ſequi foꝝ dñe.ſ.eccl'ie vt dixi.xj.q.j.c.ij.ruſticos aũt nõ:ſed ſeculare:niſi eccleſia ab imperatore ꝯſecuta eſſet iuriſdictionẽ ſuper eos.arg. lxiij. diſt.ego. extra de appel.ſi duobus. verius dr̃ hic laicos iſtos ꝯueniri in foro eccleſie:rõne predicta.⁊ qꝛ adhuc erãt in adminiſtratione vnde ratione adminiſtrationis ruſticos ꝯuenire poterãt ſub epo. ar.ij. q̃.vj.§. nulli quoq; officia liũ.poſt depoſitã adminiſtrationẽ non niſi forte in breui: vel niſi fugerent.in aut.vt iu.ſine quoquo ſuffra.§.ſi qs autẽ.⁊.§. neceſſitatẽ.Alij dicunt ꝙ iſte eps reprehenſus fuerat:qꝛ economũ fecerat aliquẽ de iſtis laicis:q tñ clericus eſſe debet:al's bñ poſſet eis cõmittere curaꝫ ruſticoꝝ ⁊ aliorum bonoꝝ epat⁹.

Cõcuſſionis pena.

a Cum pena. Iſti cõmittebant crimẽ ꝯcuſſionis: cuius pena q̃druplum eſt: vt.xviij.diſt.qm.⁊ h cum ciuiliter agit̃: cũ vero criminaliter:punitur p̃o arbitrio iudicis: vt.j. q.j.ꝯcuſſionis.⁊ ſic eccl'ia:ſuũ q̃nq; poteſt cum augmento repetere:vt.xij.q. ij.c.in legibus. ſed ar.ꝯ ea.q. frat̃nitas.

Eccl'ia ſuũ q̃nq; cuꝫ augmento repetit.

b Ut in ſubditis

cos cãm examinare ſubtilius ⁊ q̃cq̃d fraudis inuẽtũ fuerit cũ pena[a] legibus ſtatuta reddere cõpellant̃. de cetero vero cauẽduꝫ eſt a fraternitate veſtra:ne ſecularib⁹ viris atq; ſb̃ regula vr̃a nõ degẽtib⁹ cuiuſlibet res eccl'ie cõmittãtur:ſꝫ ꝓbatis de offõ vr̃o clericis. i qb⁹ ſi q̃d reperiri poterit prauitatis:vt in ſubditis[b] emẽdare qd̃ illicite geſtũ fuerit valeatis:q̃ videlicet apud vos habit⁹ ſui officij magis ꝯueniẽter adminiſtrẽt q̃ꝫ accuſent[c]. Propinqs etiã vel fauore ſibi ꝯiũctis eccl'iaſtica officia eps cõmittere nõ audeat. U ñ i toletano ꝯcil. decimo legit̃. Eccleſiaſtica officia nõ cõmittat eps ꝓpinquis vel fauore ꝯiunctis.

Decenter oib⁹ placet in p̃nti tale reſcindere factũ:⁊ non eẽ de cetero faciendũ. Quicũq; igit̃ pontificũ deinceps aut ſanguine[d] propinqs aut fauore pſone quibuſcũq; ſibi ꝯiũctis talia lucra cõmẽdare tẽptauerit: ad ſuũ nefande preſũptiõis excidiũ:⁊ qd̃ iuſſum fuerit reuocetur in irritum:⁊ q ordinauerit:annue excõicationi ſb̃iaceat:q̃ vo ablata fortaſſe fuerint;ab eo q tulerit reddant̃ in duplũ[e]. Porro ipſa officia q̃re ſint ita diſtinguẽda:⁊ non vni pſone oia committẽda:ex auctẽ Gregorij ⁊ Bonifacij pape dat̃ itelligi: q ait. Graduũ ⁊ ordinuꝫ diſtributio eccl'ie vnitatẽ con

Ad hoc diſpẽ ſeruat. ſationis ꝓuiſio gradus diuerſos[f] ⁊ ordinis ꝯſtituit eẽ diſtinctos:vt dũ reuerẽtiã minores potiorib⁹ exhiberẽt:⁊ potiores[g] minoribus dilectionẽ ipenderent: vera[h] ꝯcordia fieret: ⁊ ex diuerſitate ꝯtextio[i]:⁊ recte officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorꝫ:neq; eni vniuerſitas[k] alia poterat rõne ſubſiſtere: niſi huiuſmodi magnus eaꝫ differentie ordo ſeruaret: qꝛ vo queq; creatura i vna eademq; qualitate[l] gubernari vel viuere non põt:celeſtiũ militiarũ exẽplar nos inſtruit:qꝛ dum ſunt angeli ſunt archangeli:liquet:qꝛ non ſunt equales.ſed in ptãte ⁊ ordine (ſicut noſtis) differunt alter ab altero. Diſtinctio.xc.

ſepius ⁊ fortius ꝓhibetur fornicatio:qꝛ potius peccatur hoc generale pctũ.l.di.qꝛ tua. Itẽ ſicut magis punit̃ q interfecit vxorẽ q̃ꝫ matrẽ:qꝛ ꝓniores ſunt hoies ad illõ faciẽdũ .vt.xxxiij.q.ij.admonere. Itẽ ſicut hac rõne ſubuenit̃ mulieri cũ intercedit:non tñ cum dat:qꝛ ꝓnior eſt ad intercedendũ q̃ꝫ ad danduꝫ:vt.ff. ad velleia.l.iiij. Iteꝫ ⁊ alia rõne ꝓhibet̃ dare ꝓpinquis: qꝛ ſemper p̃ſumitur ꝙ res eccl'ie latenter le dantur p eos.j.q.iij. ꝯuenit.⁊.x.q.ij.eps.

e In dupluꝫ. ſic xij.q.ij.c.in legib⁹.

Porro. Hec ẽ quarta pars huius di.in qua oſtẽditur ꝙ vni pſone non debent cõmitti plura officia ſed ſingula ſingulis.

Caſus. Hic ẽ q̃rtus arti.vbi rõ redditur quare vni perſone non ſunt danda diuerſa officia.

Ad hoc diſpenſationis. Caſus. Greg. ⁊ Boni. dicunt:ꝙ ideo ẽ cõſtitutuꝫ:vt diuerſa officia diuerſis cõmittãtur pſonis:q̃tenus ex obedientia minorꝫ:⁊ ex dilectione maiorꝫ erga minores recta fiat adminiſtratio ſingulorꝫ officiorꝫ: alr̃.n. vniuerſitas rerũ rõnabiliter gubernari nõ poſſet:⁊ ꝙ in eccleſia dei debeant eſſe officia diuerſa probat̃ ad inſtar curie celeſtis : vbi quidaꝫ angeli ſunt minores: ⁊ quidam maiores.

Videtur ergo ꝙ p̃dicti laici nõ ſint de foro eccleſie.ſed iõ hoc dicit:qꝛ facilius coercentur clerici q̃ꝫ laici.

c Quã accuſent.id eſt accuſabiles oſtendit.

Propinquis. Hec eſt tertia ps di.in q̃ dr̃:ꝙ eps ſ offm̃ nõ debet cõmittere ſuis ꝯſanguineis. Ioan.de ſan.

Caſus. Hic ẽ terti⁹ arti.vbi dr̃:ꝙ eps nõ dꝫ cõmittere ꝯſanguineis vl' fauorẽ ſibi ꝯiũctis res eccl'ie gubnãdas.

Decenter. Caſus. Querimonia facta fuit in cõcilio toletano:ꝙ q̃dã epi res eccl'ie gubernãdas dabãt ꝯſanguineis vel fauore ſibi ꝯiũctis:p quos res eccleſie ledebãtur.ideo ſtatuit ꝯciliũ:vt talibus adminiſtratio nõ cõmittatur:qd̃ ſi factũ fuerit:illi ab adminiſtratiõe remoueant̃:⁊ epi excõicatiõi ãnue ſubiacebũt:⁊ q̃ male ablata ſunt:reddant̃ in duplũ ab his qui abſtulerunt.

d Aut ſanguine.ſic.x.q.ij.hoc ius in ſi.vel intellige de his q male vite ſunt:al's videt̃ eſſe ꝯ.ſ.di. lxxxvj.non ſatis.qs enim carnẽ ſuã odio habuit.xiij.q.ij.non eſtimemus. Sed quare ꝓhibet hoc de ꝓpinquis? Iõ:qꝛ magis p̃oni ſunt epi ad danduꝫ ꝯiunctis pſonis q̃ꝫ alijs.Sic

f Diuerſos.inter prelatum ⁊ ſubditum.

g Et potiores.hoc erit vſq; in diẽ iudicij tñ.Dicit enĩ apoſtolus.Dum mũdus iſte durabit.hoies p̃ſunt hoib⁹ demones demonibus:angeli angelis:cuꝫ aũt deus erit omnia in omnibus:ceſſabit omnis prelatio:nõ tamen ordo vel maioritas:aliquis enim maior erit alio:nam in domo patris mei ⁊c.de pe.diſt.iiij.in domo.ſed ſi preerit ei.Et vide quõ prelatus ⁊ ſubditus ſibi connectuntur:vt.xcv.diſt.eſto.Et hec diuerſitas ordinum propter maiorum concordiam eſt ſtatuta:vt.xlv.di.licet.ij.

Prelatio qlibet poſt iudicium ceſſabit.

h Uera.ſ.per veram concordiam. Ioan.

i Contextio.ſ.xcv.diſt.eſto. Ioan.

k Uniuerſitas.creaturarum.

l Qualitate.qꝛ qualitas corporũ nõ poteſt manere in vno ſtatu.de ꝯſe.di.v.ne tales.⁊ dicit lex:ꝙ circa ſtatum humanum nihil eſt ſtabile:vt in aut.de nõ alie.aut permu.§.vt autẽ.col.ij.Uel dic:qualitate.id eſt equalitate: quia non omnes poſſunt eſſe epiſcopi.

Stat⁹ humanus inſtabilis.

[illegible] q m pl⁹ cat: trac i ver mee c.ad nere in gl

Litigioſus[a] quoqꝫ ꝓhibet ordinari: q̄ꝛ q ſua poteſtate diſcordātes ad ↄcordiam debet attrahere: q oblatiões diſſidentium ꝓhibetur recipe nequaq̄ꝫ litigandi facilitate alios ad diſſidiuꝫ dꝫ ꝓuocare. Unde in ↄcilio carthaginen. quarto legitur.

Clerici diſcordes deijciātur vel reuocent̄ ad ↄcordiā.

Diſcordantes clericos epĩs vel rõne[b] vel poteſtate[c] ad ↄcordiaꝫ trahat: inobediētes ſynodus ꝑ audientiam damnet. Item ex eodē.

Diſſidentium fratrum in eccleſia oblationum dona nõ recipiantur.

Oblationes[d] diſſidentium fratꝝ neqꝫ in ſacrario neqꝫ in gazophylatio[e] recipiantur: ſimiliter dona[f] eoꝛuꝫ qui pauperes opprimunt[g] a ſacerdotibus refutanda ſunt.

Item cyprianus.

Extra eccleſiam eſſe probatur qui pacem cum proximo non habet.

Neqꝫ ad cain neqꝫ ad munera ei⁹ reſpexit deus: neqꝫ eni habere placatū deū poterat q cum fratre nõ pacem ſed zeli diſcordiā habebat: quā ſibi igit̄ pacem ꝓmittunt inimici fratꝝ: que ſacrificia ſe celebrare credunt emuli ſacerdotuꝫ? ſecum eſſe chr̄m cū collecti fuerit opināt̄ur hi q extra eccl̄iā[h] chr̄i colligunt̄: tales ēt ſi occiſi in ↄfeſſiõe nois chr̄i fuerint macula iſta nec[i] ſanguine abluit̄[k]:

Litigioſus. Hec dĩ. diuidit̄ in duas partes. in quaꝝ prima ꝓbat̄: ꝙ clerici nõ debēt eē litigioſi: q̄ꝛ ex officio ſuo tenent̄ alios ad ↄcordiā reuocare: ⁊ ſi talis fuerit ordinari non dꝫ: ⁊ hoc ꝓbat decē aucto. ſcõꝝ. ſecunda ibi precipimus. Jo an. de fan. Caſus. Reperit̄ ĩ illõ. c. apl̄ice regule nõ litigioſū q ordinari ꝓhibetur: nā cū diſcordātes dꝫ ↄcordare: ⁊ oblatiões diſſidētiū nõ recipe: nõ dꝫ eē talis: vt int̄ alios diſcordiā ponat. hec cõtinuatio mihi placet: ⁊ lr̄a hoc vĩ velle. ſꝫ Beneuē. ⁊. h. ſi cõtinuāt. Supra. xlvj. dĩ. oñdit Gra. epm nõ debere eē litigioſū in ſe. i. ꝙ nõ debet lites amare. nūc aut alr̄ reperit. ſ. vt non amet litigia iter alios: ſꝫ diſcordātes recõciliet. Et eſt caſus primus planus.

a Litigioſus. In hac dĩ. xc. tractat hoc. c. nõ litigioſū. qð tractauit. xlvj. dĩ. ſꝫ diſſilr̄: ibi enĩ oñdit ꝙ epĩs non dꝫ eſſe litigioſus: ĩ vero ꝙ diſcordātes dꝫ ad concordiā reuocar̄: vltimo addit̄ ꝙ epĩ debēt ſibi viciſſim preſtare auxilium ad pacem ſeruandam.

b Diſcordātes. Rõne. i. amicabili cõpoſitiõe extra iudicium ⁊ de plano: nā iudex ad ↄcordiā laborare dꝫ v. q. ij. ſi p̄mates. ⁊ litigātes recõciliare. ff. de vſufru. ſi cuius. §. eq̄ſſimū. ⁊ de offi. pſi. illicitas. §. ne potēriores. Si ergo iter ſe cõpoſitionē faciant remanebūt crimina ĩpunita ↄtra illõ. ff. ad. L. aq. ita vulnerat⁹. ſꝫ hoc in crimine iniuriaꝝ obtinet ꝙ qlibet põt remittere. ſꝫ ſi criminalr̄ ageret̄ eēt falſū. Sꝫ ſi delictū tāgeret eccl̄iam ibi nõ poſſet ſubdit⁹ cõponere cū plato: vt. xxiij. q. iiij ſi is q. ꝑt tñ renūciare acuſationi: vt ex̄ de accu. veniens.

c Uel ꝑtāte. ſ. coertõe: vt. ff. õ of. pſ. ↄgruit. ⁊. C. e. placuit

Oblationes. Caſus. Dicitur ꝙ ſacerdos non debet recipere oblātiones diſcordantium fratrum nec eoꝛum qui pauperes opprimunt.

d Oblatiões. cum odium eoꝛum apertum eſt ⁊ notorium. hoc intellige de voluntarijs oblationibus: non de decimis ⁊ primitijs. extra de decimis. de terris. xvj. queſtio. j. decime. Lau.

e In gaçophilatio. i. archa vel loc⁹ vbi reponunt̄ oblatiões. a gaça quod ē diuitie: ⁊ phylace qð eſt ſeruare.

f Dona. Dicit. h. hoc gñalr̄ intelligendū eē de qlibet q eſt in pctõ mortali. ⁊ grā exēpli ē illõ poſitum. ſ. diſſidētiū. Tu meli⁹ dic ꝙ cuꝫ hec ſit pena nõ dꝫ extēdi niſi q̄ten⁹ repiatur delictū. nā ſpecialit̄ de q̄buſdā perſonis inuenit̄ ꝓhibitum: vt ĩ de iſto. Itē de eo q pauperē opp̄mit. Itē de ſacrilego vt. xij. qõ. ij. de viro. Itē de eo q vi ex̄hit ſeruū ſuū ad eccleſiā ↄfugiētem: vt xvij. qoe. iiij. miror. Itē de raptore. ex̄ de rapt̄. ſup eo. Item de vſurario. ex̄ õ vſur. q̄ꝛ in oib⁹. Sꝫ ēt penitētes qñqꝫ ꝓhibēt̄ur oblatiões facer̄. de ↄſ. dĩ. iiij. eos. Idē dico õ meretrice.

g Opprimūt. Si qs tñ officiat⁹ opp̄mit ruſticos: q̄ꝛ forte dꝫ hēre decē accipit duodecim: dona ei⁹ non ſūt reſpuenda de iure ſm̄ q̄ſdā q̄ꝛ trāſfert̄ dñiuꝫ in hmõi: ⁊ fieri p̄t ide elemoſyna: nec ē vera rapina. ar. xiiij. q. v. nõ ſane. ſi tñ ꝓpterea correct⁹ nollet ceſſare debēt reſpui. Uel dic ꝙ ide p̄t fieri elemoſyna nõ tñ oblatio. Idē dico in meretrice: vt dixi. xiiij. q. v. ĩ p̄ncipio.

Neqꝫ. Caſus. Quidā inimici fratꝝ ⁊ iuidi ↄſiſt de illo v̄bo euāgelij: vbicūqꝫ fuerit ↄgregati duo vel tres in noie meo ⁊c̄. inſimul collecti ſacrificabāt dño. Sꝫ dicit Cyprianus: ꝙ deus eoꝛum ſacrificia non reſpicit ſicut ad ſacrificia cain non reſpexit. Talis enim culpa diſcoꝛdie non dimittitur etiam ſi paſſionem patiantur pro chꝛiſto.

h Eccleſiam. extra quam qui inueniuntur extermīnabuntur. xxiiij. queſtio. j. quia ex ſola. Lau.

i Nec ſanguine. ſi ĩpenitēs decedat: hoc ad exaggerationē huius criminis dĩ: q̄ꝛ idē eſt in q̄libet alio crimine

k Abluit̄. quo ad vitā eternā. Sꝫ valet martyriuꝫ

Gaçophylaciū quid ſit.

Oblatiões facere mĩtis eſt vetitum. Gen. iiij. a

Ar. ad hoc L auc̄. de leno. ĩ p̄n. ⁊ qð ibi no. col. iij. tract. in. c. extrāſmiſſa. ⁊ ibi tex. ĩ addi. de decimis.

Elemoſyne fieri p̄nt de bonis p̄ oppſſionē q̄ſitis.

ad minorem penā.de pe.di.iiij.ſi qs autem non habens. a ¶ Inexpiabilis.verū eſt poſt mortem:alıs de nemine deſperandum eſt:vt de pe.diſti.vij.nemo.xxxij.queſtio. ij.ancillam.nam qui impenitens decedit in martyrio: non ſaluatur.de pe.diſt.j.c.vlti.ſed mitius punitur:vt ibidem dicitur:⁊ de pe.di.iij.§.poteſt.

reuocare potius q̄ ad iudicium vocare. Et conſueuit hoc capitu.intelligi in crimine iniuriaꝝ.Sequēs.c.pꝫ. i ¶ Ad pacē.hec ⁊ ſiſia intelligo cū ciuiliter agitᷣ de crimine vel in cā ciuili:ſecus vbi criminaliter ageretᷣ:Expedit enī peccata nocentium nota eſſe.ff.de iniur.eum q.⁊ ex̄ d̄ collu.d̄teg.c.j.Jo.vel cū agitᷣ crimie iniuriaꝝ:vt dī cū eſt.ſ.ea caꝑ.j.B.

Deſperandū ē de nemine.

Alien⁹ ſit. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capi q̄ quicūqꝫ murmurat ⁊ diſcordat a frib⁹ abijciēdus eſt ipſe ⁊ factuꝫ ei⁹:q ne exterminetur ab angelo exterminatore(ſicut fuerūt exterminati iudei murmurātes ī deſerto) agere dꝫ penitētiam ad arbitriū ſacerdotis iuxta magnitudinem peccati ſui.

b ¶ Opus.id ē oratio ei⁹ ſi clericus eſt opus eni ei⁹ eſt oratio.de.xxxvi.di.c.vlt.vel ſi eſt laicus opus ei⁹.i.oblatio ei⁹.ſ.ea.diſt oblationes.⁊.xij.queſtio.j.duo.

c ¶ Neqꝫ.ſic.ij.qō.vij.§.de his etiam.

d ¶ Murmurauerunt.⁊ pierūt in deſerto.illa pena ē vt citius moriatᷣ.xi.q.iij.epi ſi ſacerdotali.

e ¶ Ab exterminatore.i.ab āgelo malo:q exterminauit murmurātes in deſerto a terra promiſſionis.B.

j.cor.x.b

Si qs monach⁹ ¶ Caſus Queſitū fuit quanta penam debeat pati monachus q rixatᷣ vel fratrib⁹ conuicia infert:Et reſpō.iuxta moduꝫ peccati diuturna pena purgetᷣ ad arbitriū ſui p̄lati Jdem eſt ⁊ ſi fuerit murmurator.Sequens capitu.planum eſt.

f ¶ Vel manifeſtum.i.manifeſte.

inexpiabilis[a] eni ⁊ grauis culpam diſcordie neqꝫ paſſione purgatᷣ. Itē ex octaua ſyno.

¶ Murmurantes a fratrū vnitate alieni efficiantur.

Alienus ſit a fratruꝫ vnitate q murmurat: ⁊ opus[b] ei⁹ abijciatur:q murmurās extiterit:ne penā murmurantiū incurrat:de q̄ apoſtolus ſcribit:Neqꝫ[c] eni murmurauerit is ſicut qdā murmurauerūt[d] ⁊ pierūt ab exterminatore[e]:iuxta menſurā itaqꝫ operis peccator(quod in hac ſententia apl̄i plenius declaratur)ſacerdotis iudicio peniteat. Item ex eodeꝫ.

¶ Corripiantur qui rixas ⁊ contentiones amant.

Si qs monachus contētiōes vel rixas amauerit:vel manifeſtum[f] conuiciū fratri intulerit:iuxta arbitriū rectoris modū ꝑ pctī diuturna[g] expietᷣ penitentia.

¶ Item q cōtentioſus aut murmurans extiterit ſm arbitrium prioris[h] tandiu peniteat q̄diu culpe qualitas exigat. Itē ex pci.carthagi.iiij.

¶ Diſſidentes epiſcopi ad pcordiam redire cogantur.

Diſſidentes ep̄os ſi nō timor dei ſynod⁹ reccōcilietᷣ. Itē ex eodē. De eodē.

Studendum eſt epiſcopis vt diſſidentes frēs ſiue clericos ſiue laicos ad[i] pacem magis q̄ ad iudiciū coerceant[k]. Item ex eodem.

¶ Non recipiantᷣ dona eoꝝ qui pauperes opprimunt.

Eorum q pauperes opprimūt dona a ſacerdotibus ſunt refutanda.

Item ex concilio agathenſi.

¶ A cetu alienentur fideliū q ad pcordiā redire ptēnūt.

Placuit ēt vt(ſicut plerūqꝫ fit)quicūqꝫ odio aut longinq̄ inter ſe lite diſſēſerint:⁊ ad pacē reuocari diuturna obſtinatiōe nequerint a ſacerdotib⁹ ciuitatis p̄mit⁹ arguātur[l]:q ſi inimicitias deponere pnicioſa intentiōe noluerit:de eccleſie cetu iuſtiſſima excōicatione[m] pellantur. Item Fabianus papa.

¶ Inedijs maceretur acerrimis qui fratri ſuo reconciliari non vult.

Si qs ptriſtatus noluerit recōciliari fri ſuo ſatiſfaciente[n] eo q ptriſtauit acerrimis maceretur inedijs[o] vſqꝫ dum gratanti animo ſatiſfactionē recipiat. Itē Jnn.ij.

¶ Epiſcopi ad pacem firmiter tenendam viciſſim ſibi cōſilium ⁊ auxilium preſtent.

Recipimus[p] enim vt epi ad ſolum deuꝫ ⁊ ſalutem ppl̄i habētes reſpectū omni tepiditate ſepoſita ad

k ¶ Coerceāt. Ar. q̄ ep̄s ſi qs corā eo accuſauerit aliqueꝫ ⁊ velit deſiſtere:⁊ ille velit ei remittere nō debeat eos cogere pſeq cām illā ✠ ēt lite conteſtata:⁊ q̄ illi poſſint deſiſtere:cuꝫ ep̄s d̄beat eos magis hortari ad pacem q̄ ad ꝯ:ēſionē.ar.v.q.ij.ſi p̄ mates.Jo.qd verū credo in crimine iniuriarum:vel cum agitur ciuiliter al's non:vt extra de collu.c.j.B.

Placuit etiam. ¶ Caſus. Dicit hic q̄ ſi qs hꝫ diſcordiā cuꝫ aliq̄ dꝫ moneri vt ad pacem redeat:⁊ ſi ꝯtēpſerit:debet excōicari.

l ¶ Arguantᷣ.Ar.q̄ admonitio ſemper dꝫ p̄cedere vindictā.ar.xij.q.ij.indigne.

m ¶ Excōicatione.Dꝫ tñ q̄ p̄mo iudex ſeculares coget eos ad ꝯcordiā:⁊ ſi hoc nō ſufficiat q̄ tūc excōicabuntᷣ.xvij.qō.iiij.de presbyteroꝝ ⁊c.

Si qs ꝯtriſtat⁹. ¶ Caſus. Quidā ſatiſfacerꝫ nolebat alicui cui iniuriā fecerat:ſꝫ iniuriā paſſus recōciliari volebat:q̄ſitū fuit q̄d de illo fieri d̄eatᷣ:Et rñ.q̄ dı fame macerari:dōec de nolente fiat volēs.

Accu... pēdi... cuſa... ſit al...

✠ ¶ ... an ⁊ accu... deſiſt... no.i ... l.fi.¶ ... cu.⁊ ... ¶.cō ... re.B. ... l.ath ... ff.de ...

g ¶ Diuturna.Dꝫ q̄ tanto tpe debeat quis eſſe in penitentia quāto fuit in pctō.ij.q.ij.c.j.ſed dicimus hoc ponendū in arbitrio p̄lati:nam qñqꝫ inuenitur q̄ debet eſſe tanta de pe.diſtinctio.j.ꝯ.hoꝛēm.qñqꝫ minor.de pe.diſt.vlt.c.vl.qñqꝫ maior.de pe.diſtinctio.iij.productior.

h ¶ Prioris id eſt abbatis.Abbas eni poteſt abſoluere monachum ſuum inijcientem manus in monachum ſuum vel alterius:ſed non poteſt ſi percuſſerit clericum ſecularem:vt extra.de ſen.excō.cum illoꝝ ⁊c.

Studendum. ¶ Caſus.Dicitᷣ hic q̄ epiſcopus diſcordantes clericos vel laicos debet ad concordiam

n ¶ Satiſfaciēte.imo ēt ſi nō ſatiſfaciēte eo rācore tenetᷣ dimitterᷣ:vt de pe.di.v.c.vl.q: nō ē licitū nob̄ aliqueꝫ odio hēre:vt.xxiij.q.iiij.cū i lege.xj.q.iij.inᷣ ꝯba. Sꝫ actionē iniuriaꝝ.i.ſatiſfactiōeꝫ nō tenemur dimitterᷣ:nā ad remittēdā iniuriā null⁹ ē cogēd⁹.xxiij.q.iiij.ſi illud.imo bn̄ facit q dimiſſo rācore agit iniuriaꝝ.xlv.di.⁊ qui emēdat.xxiij.q.v.de occidēdis.

o ¶ Inedijs.i.penis excōicatōis.

p ¶ Recipim⁹. ¶ Hec eſt ſcd̄a pars di.in qua pbat q̄ epiſcopi debent ſibi preſtare ꝯſiliū ⁊ auxilium ad pacē tenendā.Jo.de fan. ¶ Caſus. Dicitur hic q̄ ad pacem firmiter tenendā ⁊ obſeruandā debent ep̄i mutuuꝫ auxilium exhibere:⁊ q hoc non fecerit deponatur.

p ¶ Precipimus. Per iſta.c.patet q̄ ad iudiciū eccl'ie

Pena eſt arbitraria

Abbas monachū excōicatū abſoluere poteſt.

Rācore nō imu... ani ten... mur d... mittere ✠ ¶ ... ad hoc ... l.§.ſi ... gl.inſti. iniur.

Epi ſi mutuū bēt pſt: auxiliū

ſpectat facere pacem: vt h̄ ⁊ extra de treu. ⁊ pace treugas. Item pz hic ꝙ epi puniūtur qui ſibi non preſtāt mutuum auxilium. vt. iij. q. j. nulli. ⁊ etiam mortuo epiſcopo vel infirmo: vicini epiſcopi tenentur ſupplere defectum epiſcopi: vt. vij. q. j. pontifices. Joan.

clesiaſticis ſtipendijs. vbi aūt clerico nō ſufficit eccleſia: ꝓprijs manibus ſibi querere victū debet: iuxta ✝ Apoſtolum: non tamen ꝙ ex hac occaſione ſubtrahatur ab eccleſiaſticis officijs. h.

d ¶ Quod abſqz inequalitate. i. niſi cum inequale eſt corpus exuberātia vel defectu humorū hoc eſt ex cauſa infirmitatis.

Perlatum. ¶ Caſus. Qui dā conabantur vt alij ab officio caderent ⁊ ordinibus ⁊ in ſacramentis ab alijs diſcordātes: vt in baptiſmo ⁊ alijs ſacramētis: vnde diſcordie orte ſunt inter eos: qd cū victor papa audiuiſſet: pcepit vt ad pacē velociter redirēt: ⁊ auxilium ſibi in viciſſim conferrent. ſi vero ↄtēpſerint: a cōione eccleſie repellantur.

a ¶ Diſcrepare. hoc dicit canon vt ſimplū teneamus baptiſmi formā propter ſchiſma vitandū. de cōſe. di. iiij. ꝓpter vitandū. vbi tñ ↄſuetudo eſt diuerſa: nihil officit: vt de ↄſe. di. iiij. de trina.

b ¶ Cōcordare. cū metropolitana eccleſia. xij. diſtin. c. penul. de ↄſe. diſt. j. c. altaria. ⁊ diſt. iij. litteris. Jo. ¶ Di. xci.

Ui autem turpi. ¶ Caſus. Supra in diſt. lxxxviij. dictū eſt ꝙ clerici negociari non debent. Sed qꝛ dubitari poſſet vnde viuere debeant: ideo ſubiūgit hāc. xcj. di. Gratia. vbi docet ꝙ viuere debent de oblationibus ⁊ de decimis: que ſi deficiāt: ad inſtar pauli querant ſibi victū de aliquo artificio. dummodo pp hoc officia ſua non negligant: niſi eſſent infirmi.

c ¶ Qui aūt. Dictū eſt. s. lxxxviij. diſt. clericis non licere negociari: vnde oſtenditur in hac. xcj. diſtin. ex quo debeant ſuſtentari: qꝛ de ec-

pace firmiter tenendam mutuū ſibi ↄſiliū ⁊ auxiliū impēdāt: neqꝫ hoc alicui amore vel odio ꝑtermittāt. Qd ſi qs in hoc dei ope tepidꝰ iuētus fuerit: dānū ꝓprie dignitatis icurrat. Itē Victor papa. ¶ Expellēdi ſūt a communione fideliū: q ſibi inuicem reconciliari noluerint.

Perlatū ē ad ſedē apoſtolicā aliqs veſtrū nocere fratribꝰ velle: ⁊ vt cadāt decertare: ſilr in ſacramētis diſcrepare[a] ⁊ ob id ↄtētiones ⁊ emulatiōes fieri iter vos: a qbꝰ diſſenſiōibꝰ vos auertere ⁊ i his oībus ↄcordare[b] ⁊ opē ferre viciſſim mādamꝰ: nā ſi hoc agere cito neglexeritis: ⁊ viciſſim recōciliari non ſtudueritis ab aplice ſedis ⁊ totiꝰ eccleſie cōione vos pelli nō dubitetis. ¶ Diſtin. xcj.

Ui autem turpi lucro vel inhoneſto negocio victū ſibi querere ꝓhibetur: de oblatiōibꝰ ecclīe ſtipēdia ↄſequat: ꝙ ſi ecclīa ei ſufficere nō potuerit: ꝓprio artificio vel agricultura (exēplo aplī: q de labore manuū viuebat) ſibi neceſſaria iueniat ita tñ vt occaſiōe ſui operis eccleſie vigilijs nō deſit: qd abſqꝫ inequalitate[d] ſui corporis nulli impune ↄcedit. Unde Pela. papa. ¶ Corripiantur clerici qui officijs matutinis vel veſpertinis ſe ſubtrahūt.

Eleutheriꝰ frater ⁊ coeps nr̄ qrit clericos ſuos ſibi ↄ canōes ſupbire: ⁊ id qd nob iubētibꝰ facta i ſcrinio cautiōe ꝓmiſit[e]: vt qtidianis diebꝰ vigilie[f] i eiꝰ celebrētur ecclīa: illis ↄtēnētibꝰ iplere nō poſſe: ſz magis vnūquēqꝫ ſuis (poſtpoſito ecclīe ſeruitio) vacare negocijs: ⁊ idō experiētia tua eos quos tibi eſſe oſtēderit ↄtumaces: debita obiurgatiōe cōpeſce: ⁊ modis oībus vigilijs vacare cōpelle. Itē ex ↄcil. ananeten.

¶ De eodē. Palea. Preſbyter mane matutinali officio expleto: pēſum ſeruitutis ſue canēdo pmaz:

Eleutheriꝰ frater. ¶ Caſus. Pelagius quando conſecrauit eleutherium compulit eū ad preſtandam cautionem: vt vigilias quotidianas in eccleſia ſua faceret rite celebrari: in quo cū clerici ſibi non obedirēt: ſed potius negociationi intenderent: cōqueſtus eſt pape. Precepit ergo papa cuidā: vt illos clericos ↄtumaces cōpellat vigilijs inſiſtere oībꝰ modis.

e ¶ Promiſit. Que ꝓmittenda ſunt notaui. xxiij. di. qꝫqꝫ.

f ¶ Vigilie. i. mortuorꝫ exequie: vel generaliter eccleſiaſtica officia. lxj. diſtin. quoniā feſtus. Et ꝓpter cām hec cautio fuit exacta ab epiſcopo iſto: qꝛ clerici ſui negligētes erāt circa diuina officia: alſ de iure cōi huiuſmodi cautio nō eſt in ordinatione epi exigēda. Sed videt ꝙ eleutheriꝰ hoc modo ꝓ ſuis clericis obligari nō potuit: ꝓmittendo eorꝫ factū ✝. inſti. de inuti. ſtip. §. ſi quis aliū. Sed dic ꝙ bene potuit cū ad eius officium ſpectaret eos ad hoc cogere: ⁊ ita ſua interfuit. Preterea p illa verba videtur ꝓmiſiſſe ſe curaturū vt illi interſint ſicut cū quis ꝓmittit alium iudicio ſiſti. ar. ff. de verbo. ob. quotiēs quis aliū. Et eſt ſimile. s. lxiij. di. tibi dn̄o. Item ē ar. h̄ ꝙ eps pōt iducere ↄſuetudinē nouā in ſua ecclīa quo

Clericꝰ ꝓprijs manibꝰ ſibi victū qrere poteſt.

✝ ¶ Adde q no. i. ad di. ca. j. ne cleri. vel mo. ⁊ gl. xiiij. q. iiij. in. c. j.

✝ ¶ hāc glo. dicit eē ſingu. brix. i ſuo dic. i ver. factū ad h̄ ꝙ qs non pōt ꝓmittere factū alienum

ad officia celebrāda.xij.diſtin.hõuit.ꝛ de conſe.di.ij.c.ſ. tia vnio.de conſecra.diſtinctione prima omnes.

C Lericus. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ clericus q̄rere dꝫ ſibi victū de artificio vel agricultura:dum modo offm̄ ſuum nō negligat:ꝛ ſi clericus(niſi ꝑꝑ infirmitatē ſuā)officium ſuū dimiſerit:excōicari debet. Idē dī in ſe.c.addit tñ ꝙ ſi clericus vadat vagādo per nundinas: deponi debet:ꝛ ꝙ ſi ꝑꝑ emptiones ab officio declinet: remouebit ab offō. Aliud.c.qḋ poſtea ſequitur:planū eſt.

a ¶ Agricultura. Ar.C.de epiſ.ꝛ cle.l.ij.nā mercari non poteſt.lxxxviij.diſti. fornicari.h.

b ¶ Officij.ergo clericus nō pōt operas ſuas ꝑ totā diē locare ✠ cū nō debeat officio deeſſe.

✠ ¶ Adde q̄ no.i ad.di.c.ſignificatum.de preben.

c ¶ Uigilijs. nō tñ videtur puniēdi ſi deſint diuinis officijs:cū non poſſint ꝑcipere neceſſaria ab eccleſia:cū de altario debeant viuere: ſecus tñ eſt:q2 fecerūt ſibi ꝓiudicium qñ ꝑmiſerūt ſe promoueri ad tam tenuem eccleſiam: ſicut eſt in matrimonio carnali.ar.xxxij q.v.horrēdus.vnde ſicut vir tenet miniſtrare neceſſaria vxori q̄ tñ eſt talis ꝙ ei debitū reddere non valet:vt.xxxij.q.vij. ꝙ ꝓpoſuiſti.ꝛ.c.hi q. ita iſte tenet officiare ecclīam lꝫ pauper ſit:ꝛ dicere cuꝫ apl'o ſcio ꝛ abūdare ꝛ eſurire ꝛc̄.xlj.di. quod dicit.ꝛ miniſtrēt ei manus.xxj.q.j.clericus in fi.immo videtur ꝙ debeat auferri ei ecclīa: eo ꝙ ad tenue bñficium ſe ꝓmouēdū ↄ̄ſenſit:vt dī extra de ꝓben.c.vlt.Sed qd ſi a principio fuit diues ecclīa cū ad eā ꝓmotus ē: ſed poſt vergit ad exiguitatē dices clericū ad hoc teneri? Sic eps tñ hoc caſu ꝛ ꝓmiſſo dꝫ eam vnire eccleſijs alijs.x.queſtiōe ter- tia vnio.

Pſ̄.cxviij

Eccleſiam et pauperē tenet cleric⁹ officiare.

d ¶ Stipendio. Sed cui applicabitur hoc? Pōt dici ꝙ canonicis inſimul cū epo.hoc verū eſt in eo qḋ de communi ꝑcipiebat:al's videt ꝙ tm̄ canonicis. ar.C. de here.decurio.ꝛ naui.l.j.ij.ꝛ.iij.niſi cū iniuſte ꝓuatus eſt: tūc eni oīa ipſe recuperat que amiſit.ff. de re mili.l.pe.C. e. l.j.lib.xij.Lau. Sed certe ego credo ꝙ ſuū beneficiū dꝫ aſſignari alicui q celebret pro eo : donec ipſe eſt excōicatus: vt extra de appel.peruenit.B.

Ere bñfi cui ſign

e ¶ Artificiolo.Ex quali artificio clericus pōt ſuſtentare ſe:no.xiiij. queſtione.iij.in ſum.

✠ ¶ gb⁹ cys gre alat xv.q ſum q.ij Spe de cl

f ¶ Interemptores.i.illud ſm ꝙ ſolet eſſe inter emptores:ꝛ ſic idē repertt. ꝛ tūc ſunt due partes.ſm qḋ eſt h:interemptores ē vna pars:ꝛ vocat interemptores proxenetas:de quibus habes.ff.de proxeneticis l.ſecunda.

Inte ptor ꝓxen

g ¶ Declinantes.i. clerici.Jo.

tertiā:ſextā:nonā: veſperāq; perſoluat:ita tñ vt horis cōpetētibus ꝛ ſignis deſignantibus iuxta poſſibilitatē:aut a ſe aut a ſcholarib⁹ publice cōpleātur. Deīde pactis horis īfirmis viſitatis(ſi voluerit) ad opus rurale exeat ieiun⁹: vt iterū neceſſitatibus ꝑegrinoꝝ ꝛ hoſpitū ſiue diuerſoꝝ cōmeātiuꝫ:infirmoꝝ q̄ꝫ atq; defunctoꝝ ſuccurrere poſſit: vſq; ad ſtatutā horā:ꝓ qualitate tpis ꝛ opportunitatis. ¶ Itē ex dictis ſancti Benedicti propheta dicēte: Septies in die laudeꝫ dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacrat⁹ numerus a nobis ſic implctur: ſi matutini:ꝑme:tertie:ſexte: none:veſperi: cōpletorij tempore nr̄e ſeruitutis officia ꝑſoluamus:q2 ō his dixit propheta: Septies in die laudē dixi tibi:nā de nocturnis vigilijs ipſe idem ꝓpheta ait: Media nocte ſurgebam ad cōfitēdū tibi ꝛc̄.ergo his tēporibus referamus laudes creatori noſtro ſuper iudicia iuſticie ſue. Unde i cartha. concilio legit. ¶ Sue officij detrimēto artificiolo ſibi clericus neceſſaria querat.

C Lericus victum ꝛ veſtitum ſibi artificiolo vel agricultura[a] abſq; officij[b] ſui dūtaxat detrimēto prēparet ✠:clericus eni q abſq; corpuſculi ſui ineq̄litate vigilijs[c] deeſt: ſtipēdio[d] priuat⁹ excōmunicet. Itē ex eodē.

C Leric⁹ ¶ De eodē. qlibet ṽbo dei erudit⁹ artificiolo victū[e] q̄rat. Item oēs clerici q ad operādū validi ſūt: ꝛ artificiola ꝛ lr̄as diſcāt. Qui ṽo nō ꝓ emēdo aliqd i nūdinis vel foro deambulāt:ab offō ſuo degradēt. Intēemptores[f] ſāt ab offō declinātes[g] vel negligēti⁹ agentes:ab offō remoueāt. Itē ex ↄci.aurelianēſi. ¶ De eo.

C Lerici ṽo q ad opus ſctm̄ adeſſe ↄtēpſerit: ſm arbitriū epi ecclīaſticā ſuſcipiāt diſciplinā. ¶ Di.xcij

✠ C Um aūt[h] ad ecclēſiā venerit corde magis ꝙ̄ voce deo cantādū meminerint. Item Hiero. i epla

Diſt.xcij. C Uꝫ autem. ¶ Theo. di.diuidit in quattuor ptes.ſ quarū prima dicit ꝙ corde deo eſt cantādū:non tm̄ voce:ꝛ hoc ꝓbat duab⁹ auctoritatib⁹.ſecunda ibi:a quibus. tertia ibi:nūc aūt.q̄rta ibi: ꝙ aūt.Jo.de ſan.

¶ Caſus. Proxima diſtinctiōe ſupra dictū eſt : ꝙ clerici debent vigilijs īſiſtere ꝛ ↄuenire ad officiā celebrāda.nūc vero in hac.xcij.di. oſtendit Gra.qualiter debeāt celebrare:cantādo.ſ.magis corde ꝙ̄ ore. Et continet quinq; articulos.

h ¶ Cum aūt.Oſtēdit magiſter in precedenti dī. ꝙ clerici debent celebrare diuina officia in eccleſia:in hac. xcij. diſt.

✠ I

ostendit magister qualiter: qr. s. non debet vocis modu lationi insistere. Adijcit etiā q in ecclesia romana diaco nes cātare nō debēt: sed verbo pdicationis vacare. Po stea mouet incidentē questionē: vtrū epi qui nō recipi unt in sua ecclīa possint in alia parochia episcopale of ficium exercere.

Cantātes. ℭ Casus hoc. c. diuidit in duas ptes. in pma parte ponūtur verba apl'i: vsq; ibi: audiant. in secunda parte ponunt verba hiero. qbus reprehendit eos qui in ecclesia voce tm̄ cantāt: ⁊ non corde: ⁊ vngūt fauces ⁊ guttur vt dulcius resonēt in ɔspectu populi.
a ℭ Cātantes. hec sunt verba apostoli.
b ℭ Audiant. verba hiero. exponentis.
c ℭ Nō voce tm̄. nā ⁊ voce decantandū est: vt de conse. di. v. non mediocriter. ⁊ ibi: Psallite deo in iubilatione. tamen magis cordis deuotione q̄ vocis iubilatione: vt. xxxviij. di. sedulo. vñ versus: Nō vox: sed votū: nō chordula musica: sed cor: Nō clamās: sed amans cantat in aure dei.
d ℭ Liniēde: vt populum delectēt. nam nec ipsa veritas pronūciāda sic est: vt qs hoībus placeat. xxij. q. ij. primum. Linire autē vt melius cantent ⁊ pnūcient vel vti electuario: peccatū non est: si ad laudē dei ⁊ non gratia laudis ɔsequēde delectātur. ar. xxxij. q. iiij. obijciuntur. procurare enim debet vt clara voce non rauca pronunciet: vt. xxj. distinctione. c. j. vt populus plane intelligens dicat amen: vt. xxxviij. di. sedulo.
e ℭ Theatrales. Tragedi sic faciebant in theatro decantādo tragedias. Et dicuntur a tragos: quod est hircus: ⁊ odos: quod est laus: quia hirco remunerabātur propter fetidam naturam hirci. ℭ Ab officio.
ℭ Casus. Dictum est supra: q corde cantandū est: nūc vero ostēdit q diacones ab officio cantandi sunt exempti. ne dum student cantilenis: ab altaris officio remoueant. Et hic est secundus articulus.
f ℭ Exempti. hoc intellige qn̄ induti sunt in ecclesia ad cantādū euangeliū. ⁊ sic intellige sequens. c.
In sancta. ℭ Casus. In ciuitate romana cantores assumebātur administrandū altari: ⁊ diaconi dū deberent insistere officio predicandi vel elemosynarū largitioni: cantibus operā dabāt: ⁊ sepe ad iactantiā cantabāt: vt a populo laudarent: ex quo deus stimulabat. Quod Grego. valde reprehēdit: vnde statuit vt diaconi tantū euāgelium dicant: alia vero officia. s. cantādi psalmos ⁊ lectiones per subdiacones expleant: ⁊ per minores ordines in necessitate. Et dicunt quidā: q hoc c. loq̄tur de diaconibus romane curie: potest tamen intelligi de alijs diaconibus qui dū ministrāt altari: cantibus nō debent intēdere: cum duo officia sil' exercere non possunt.

ad ephesios. ℭ **Corde non voce deū laudare debemus.**

Cantātes[a] ⁊ psallentes in cordib⁹ vestris dño audiāt hec adolescētuli: audiant[b] hi qbus in ecclīa est psallēdi officiū: deo non voce[c] sed corde cantādū: nec in tragediarū modū guttur ⁊ fauces medicamine liniende[d] sunt vt in ecclesia theatrales[e] moduli audiantur ⁊ cantica. ℭ Ab officio aūt cātandi ⁊ psallēdi diaconi inueniuntur exēpti[f]: ne dum vocis modulationi studēt: altaris ministeria negligant. Unde Greg. ℭ **Cantandi officium diacones sibi non vsurpent.**

In sctā ro. ecclesia dudū ɔsuetudo est valde reprehēsibilis exorta: vt quidā ad sacri altaris misteriū ɔstituti cātores eligant: ⁊ i diaconatꝰ ordie ɔstituti modulationi vocis iseruiēt: qs ad pdicationis[g] officiū ⁊ elemosynarū studia vacaꝛ ɔgruebat: vñ fit plerūq; vt in sacro misterio dū blāda vox qrit ɔgrua vita negligat: ⁊ cātor minister deuz morib⁹ stimulet[h]: cū populū vocib⁹ delectat. Qua de re psēti decreto cōstituo: vt i hac sede[i] scti altaris ministri cātare nō debeāt: solūq;[k] euāgelice lectionis officiū itra missarū solēnia exoluant: psalmos vero ac reliquas lectiones cēseo p subdiacones: vel (si necessitas exigit) per minores ordines exhiberi. Si qs aūt ɔ̄ hoc decretū meū venire tēptauerit anathema sit. ℭ A qbus ordinādos oporteat eē imunes: breuiter monstratū est: de quoꝝ vero manibus suos ordines suscipe debeant facile patet: sacerdos enim ⁊ cuncti infra ipsuz ɔstituti: ab epis debent ordinari. Unde in concilio Martini pape legitur. ℭ **Qui non sunt ordinati ab episcopo in pulpito non psallant neq; legant.**

Non liceat in pulpito psallere[l] aut legere: nisi q ab[m] epo sunt ordinati lectores. ℭ De epis aūt a qbus vel in qbus locis ordinari debeāt: supra diffinitū est. ℭ Nūc aūt queritur de his q ordinati a parochia sua nō recipiūtur: vel pro aliqua cā eas adire noluerint: an in alterius parochia episcopale

g ℭ Predicationis. j. xvj. q. j. adijcim⁹. contra. sed illud ex causa dictū est propter quosdā improbos monachos hoc sibi vsurpantes. xvj. q. j. puenit. alias etiā diaconi possunt predicare. Uel hoc intellige ex delegatione: alias solius sacerdotis officiū est pdicare. ✠ vel predicationem appellat lectionem euangelicam.
h ℭ Stimulet. ⁊ exasperet cōtra se.
i ℭ In hac sede. apostolica. Ex hoc dicūt quidā hanc ɔhibitionē in ecclesia romana tm̄ locum habere: alij tm̄ de cardinalibus intelligūt. Hi vero generaliter intelligūt esse ɔhibitum: cū. s. ad legendū euangeliū induti sunt: quod patet ex illo verbo quod infra dicit: iter missarum. Et causa huius constitutionis fuit honestas.
k ℭ Solū. Argu. q diaconus non nisi causa necessitatis debet legere epistolam. xxv. distinctione capitulo pmo ⁊ c.
ℭ A qbus. ℭ Hec est scda pars di. in qua dicit: q nullus debet cātare in pulpito: nisi sit ordinatus: ⁊ hoc probat per capitulo sequen. Joan. de fan.
ℭ Casus. Dictū est supra a quibus clerici debēt esse immunes: nunc vero ostendit q psbyteri ⁊ ceteri' inferiores a suis epis debent ordinari: qd ɔbat seq. c. cuius casus planus est et est tertius articulus.
l Non liceat. l ℭ Psallere. arg. pro laicis qui nō cantant in pulpito: sed alibi in ecclesia.
m ℭ Qui ab epo. vl' abbate. lxix. di. c. j. vl' ēt a sacerdote: vt xxiij. di. psalmista. sz alr accipit ibi psalmista. ℭ De epis.
ℭ Casus. Ostensum est supra: a qbus ⁊ in qbus locis epi sunt ordinādi: nūc vero icidēter qrit de epis ordinatis: q a parochianis suis nō recipiunt: vel aliq̄ de cā illuc ire nolūt: an in alterius epi parochia possint ep̄ale officiū exercere? Et rn̄. q nō: nisi iuuaret sed officiū sacerdotale possunt exercere. et est iste q̄rtus articulus.
ℭ Nunc autē. ℭ Hec est. iij. pars di. in q̄ dicit: q si epo

Sacerdotis solius est predicare.

✠ ℭ Ad q possunt pdicare: ⁊ qui non. gl. et que ibi no. in addi. c. cū ex iniuncto. de heredi. ⁊ gl. xvj. q. j. adycim⁹. ⁊ Car. flo. in cle. dudū. in. xj. q. 3 sepul.

Laici an possint in ecclesia cātare.

ad parochiam ad quā ordinatus nō pōt venire ex cau ſa:pōt exercere officiū ſuum in eccleſia preſbyterali vbi prius fuerat:ita q non ſit epiſcopo iniurioſus in cuius parochia fuerit: ⁊ hoc probat per quinqȝ auctoritates ſanctorum patrum. Joan.de fan.

rijs:in quo prius erant ante.q̄ eſſent epiſcopi nō ſunt re pellēdi. Si aūt facere voluerint ſeditiones:repelli debent ſic intelligit caſum.b.licet Beneuen. in medio.c.aliter ītelligat.dicēs:Si velint pacifice permanere:vt pſbyteri in eccleſiis vt prius fuerant:non abyciantur ⁊c.

Si qs ordinat⁹. ¶ Caſus. Aliquis ordinatus in epm nō poterat ire ad ecclīam ad quaȝ electus erat:nō ſua culpa interueniēte: ſed pp populi ɔtentionē:vel aliā iuſtā cām:queſitū eſt an i parochia alteri⁹ poſſit officia celebrare? Et rn̄det q ſic tanq̄ ſacerdos:ita tn̄ vt de rebus ecclie vbi diuina celebrat:nihil ſua auctoritate vſurpet:ſed expectet quid ɔciliū de eo ſtatuat. Idē eſt caſus ſequētis.c.Et qđ dr̄ ibi:ho noris.id eſt honorabilis officij.id eſt preſbyteri.

a ¶ Si qs.Hec tria c.loquūtur de eadē materia.ſ. cum qs eſt ordinatus epus ad aliquā ecclīam: ſed non audet ire il luc pp ſcandalum vel pp hoſtilitateȝ:vł q̄ ibi nō recipitur aliqua de cauſa:ſine culpa tn̄ ſua:iſte, nō debet aliqd pſumere de rebus eccleſie ad quā diuertit:⁊ expectabit quouſqȝ ꝓuideat ei ſynodus alibi.vij.queſtione pr.ma paſtoralis.

Epo dȝ ſynod⁹ ꝓuidere q ad ecclīaȝ ſuā nō audet accedere.

poſſint officium celebrare. ¶ De his in ɔcil. Martini pape ſic ſtatutū ē. ¶ Sacerdotis officiū gerat epš queȝ ſua parochia non recipit.

Si quis[a] ordinat[a] epš ad parochiā cuius eſt electus ꝓ ɔtentione[b] populi: aut[c] ꝓ aliqua rōne:nō ꝓ ſua culpa in parochia q̄ ei fuerit data non ierit: hunc honoreȝ oportet ſacerdotij tm̄modo ɔtingere[d]:ita vt de rebus eccleſie in quā venit nihil preſumat:ſuſtineat aūt quid de eo ſanctū conciliuȝ iudicare[e] voluerit. Itē ex ɔcilio antiochē. ¶ De epo ordinato quē ſua parochia nō recipit.

Si quis epš ordinatus ad parochiā cuius[f] eſt electus minime acceſſerit:nō ſuo vitio:ſed q eū aut populus vetet:aut pp aliā[g] cauſam: nō tn̄ eius vitio perpetratam: hic ⁊[h] honoris ſit ⁊ miniſterij particeps:dūmodo rebus eccleſie vbi miniſtrare cognoſcit in nullo moleſtus exiſtat quē etiā obſeruare ɔuenit qc

qd ſynodus ꝓuincie[i] pfecte iudicādo decreuerit. Item ex conci.anchiritano. ¶ Epi ſua parochia nō recepti aliis moleſtiam non inferant.

Si qui[k] epi ordinati ſūt necȝ recepti ab illa parochia:in qua fuerāt denoīati:voluerintqȝ alias occupare parochias:⁊ vim pſulib⁹ earū inferre:ſeditiōes aduerſus eos excitando : eos abiici placuit. Qō ſi voluerint in pſbyterij ordine(vbi[l] pri⁹ fuerāt)vt preſbyteri reſidere:nō abiiciāt[m]a ꝓpria dignitate[n] ſi aūt ſeditiones cōmouerint ibidē ɔſtitutis epis:pſbyterij quoqȝ honor talibus auferatur:fiantqȝ damnatione notabiles. Item ex concilio antiocheno. ¶ Colone priuetur epš:qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit.

Si qs epš p manus impoſitionē[o] epatū acceperit:⁊ ſibi cōmiſſuȝ miniſteriū ſubire neglexerit:nec[p] acquieuerit ire ad eccleſiā ſibi commiſſam:hunc oportet cō

k ¶ Si q epi ordināti ſunt.i.ſi qui clerici ordinati ſūt epi.

l ¶ Ubi prius.i.in quo loco:vel i quo ordine. Sȝ nunqd prior eccleſia tenet eos recipere? Uidet q nō.lxxij.di.placuit.argu.ꝫ.xxi.q.ij.ſi quis iā tráſlat⁹. Ad hoc dic:q ſi habuit corporalē poſſeſſionē p ſe vel p aliū ei⁹ eccleſie ad quā modo nō recipitur:nō tenet prior eccleſia eū recipere:licet nōdū eius beneficium ſit collatū.Si nō habuit poſſeſſionē:✠: tenet:lȝ iam aliis cōceſſa fuerint eius beneficia.vt extra ð electio.cum in cūctis vij.q.i.eos.C.de re.. pu.here.l.vlti.Per aliū dixi:q: idē ē ac ſi p ſe.extra de pben. accedens.ar.iij.q.j. c.j.in.ꝭ.j. Joan.hec glo.non adaptatur ad tex.Ber.

m ¶ Non abijciantur.Arg.q non debet electus in alia ꝓuincia puari beneficio ꝑori anteqȝ tráſferatur ad aliam.

n ¶ Dignitate. Sȝ nunquid eſt clericus huius epiſcopi.Diſtingue:quia ſi non vult renunciare epiſcopatui ad quem electus eſt: non erit clericus eius:remanebit tamen ei prius beneficium quod ius conſeruauit ei. Si vero renunciauit: eius clericus erit:⁊ ab eo iudicabitur.extra de renun. ad ſupplicationem.niſi in criminali cauſa:tamen non poteſt eum deponere in memoriam priſtine dignitatis ff.de decu.l.vltima. Quod ergo dicit auferatur honor: dic q per papam.argumen.C.vbi ſena.vel clariſ.l.vltima circa medium. Ratione autem delicti poterit eum excōmunicare:ſi exceſſerit in ſua dioceſi:licet non abrenunciet epiſcopatui:quia ⁊ poſſet quemlibet archiepiſcopum non ſuum.argu.vi qđ.iij.placuit.ff.de offic.preſ. preſes.hoc tamen tene q ſine licentia pape nō abrenunciabit.extra de tranſla.epiſco.inter corporalia.Lau.

b ¶ Pro ɔtētione. Argu.contra.xvj.q.vlt.ſi plures.

c ¶ Aut pro aliqua.ſ.de iure:quia dicunt ſe non elegiſſe eū:vel dicunt q renunciauit epiſcopatui.

d ¶ Contingere.i.non epiſcopalia:niſi inuitatus ſit.ar gu.extra de eo qui renun.epi.c.j.ꝟ.vij.q.j.c.epiſcopi.

e ¶ Judicare.nā aliam ecclīam ſi vacat debēt ei conferre.vij q.j.paſtoralis:ſed ⁊ ppl's eſt excōicādus q eū nō recipit:cū iuſtā cām nō ꝓtēdat:niſi ſcādalū timeat:ſicut ⁊ ipſe excōicat:cū ad ecclīam illā ire nō vult.ꝟ.ea.c.iij.Jo.

Excōicandus ē populus ſuū nō recipiēs epȝ.

Si quis. f ¶ Cuius.i.ad quam.

g ¶ Aliam.quam forte allegat.

h ¶ Et honoris.Uidetur contra.ꝫ.proximo.c.ſed dic ho noris.i.honorabilis miniſterij:q: in veſtibus epiſcopalibus exercebit ſacerdotale officium:non epiſcopale niſi inuitatus ſit:vt dixi.ꝫ.c.proxi.⁊ maior reuerentia exhibebitur ei q̄ alij preſbytero ſimplici.✠

✠ Cuidȝ q ſ ſit in memoriā dignitatis ar.l.ſi.ff. de decu.

i ¶ Prouincie.que ſcilicet habet decem vel vndecim epos ⁊ metropolitanū.vi.q.iij.ſcitote.Laurentius.

Si qui. ¶ Caſus. Queſituȝ eſt qd debeat fieri de illis epiſcopis qui cum in ſuis epiſcopatibus non recipiātur:p ſeditiones plebes alienas volunt vſurpare? Et rn̄det:q ſi volūt pacifice miniſtrare in ordine preſbyte-

Si quis epiſcopus. ¶ Caſus. Dicitur hic q ſi quis epiſcopus negligit ire ad eccleſiam ſuam:debet cōmunione priuari:donec coactus vadat:vel donec ſynodus aliquid decreuerit de ipſo.

o ¶ Impoſitionem.i.ordinem epiſcopalem.

p ¶ Nec acquieuerit.ꝟ.tres menſes.ꝟ.c.diſtinctione quoniam.ſponſa tamen infra duos menſes.⁊c.extra de conuer.coniug.ex publico.Joan.

SI qs epiſcopus. ¶ Caſus. Queſitum eſt qd debeat fieri de epō q cum non hēat eccliam ꝓpriaʒ ſurripit ſine ꝯcilio metropolitani vacātē epatuʒ? Et rn̄det q dʒ abijci ēt ſi ppl's quem ſeduxit velit ipſum habere.
a ¶ Epō vacās.id eſt vacans epatu vel epatum non habens:ſicut dr̄ muli er vacans q̄ virum non hʒ.ff.ad L. iul. ꝺ vi publica.q ceu. §.q vacantē. Joan.
b ¶ Irruerit. Sed qd ſi iſte ſuruſtis aliqua ꝯtulerit ipſi eccleſie:tenet ei ecclia reſtituere ſicut de ſimoniaco:extra de ſimo.veniēs:⁊ qr nihil depꝑit eccl'ie.liiij di.gn̄alis.ſʒ ſi bene ꝓmotus eēt: ecclia nō tenet ei reſtituere:⁊ iō bonus deterioris eſt ꝯditionis q̄ʒ mal⁹. Jo.ſʒ ꝯtra. extra de ſimo.de hoc Sol. in ſimoniaco dicūt qdam:q nihil dʒ ei reſtitui : ⁊ qđ dicit illa decre.veniens.diſpēſatio fuit. Alij dicūt q ꝓpt̄ delictū abbatis ⁊ monachoꝝ hoc ꝯtigerat. L. dicit q clico in ſclo remanenti nil reſtituit:ſecus ſi ad religionē tranſit:vt xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.De clerico āt ſclari q remouetur ab ecclia quid iuris ſit ſi aliq̄ ꝯtulit no. extra de cleri.coniuga.quod a te. B.
c ¶ Deſideret. Arg. q q̄ malo ſunt ichoata pncipio nō conualeſcunt q̄cūq; ad eū caſū deueniāt a q̄ recte poſſent icipi:vt vij.q.j.epm.extra de elec.auditis ✝. Arg. ꝯ extra de iure pa.cura paſtoralis. ex̄ de ꝯuer.ꝯiuga. placet. Jo.Dic q ipſo iure nullū eſt nō ꝯualeſcit:al's ſecus .ex̄ de elec.auditis.⁊.c.q ſicut.B. Itē ar. q nō valet electio concors.niſi canonica ſit.xviij. queſtio. ij. ſi quis abbas.lxiij.diſtinctio.capitu.j.
d ¶ Et perfectum Et no.q concilium dicitur perfectum:licet non adſit primas:vt.xviij.diſtinctio . cap.j.

munione ꝓuari donec ſuſceperit coact⁹ officiuʒ:aut certe de eo aliqd integra decreuerit eiuſdem ꝓuincie ſynodus ſacerdotū. Item ex eodem.

¶ Sine ꝯcilio integri ordis vacātē epō eccliaʒ nō adeat.

SI qs epō[a] vacās in eccleſiā non habentē epiſcopū ſurripiēs populos ſine ꝯcilio integri ordinis irruerit[b]:ēt ſi ppl's quem ſeduxit deſideret[c] illum alienum tn̄ eū ab ecclia eſſe oportet. Integrum autē ⁊ perfectum[d] cōcilium dicimus illud cui metropolitan⁹ epiſcop⁹ interfuit

✝ ¶ Quod autē ſupra clerici ✝ ſe vigilijs ſubtrahētes excō4municari iubent: de his intelligendū eſt qui ab epiſcopo freq̄nter admoniti negligentiam ſuam corrigere contemnunt. Unde in concilio Martini pape legitur.

¶ Excommunicetur clericus q ab epiſcopo commonitus matutinis vel veſpertinis horis adeſſe neglexerit.

SI qs preſbr̄ aut diaconus vel qlibet cleric⁹ eccleſie deputat⁹[e] in quolibet loco fuerit in quo ecclia eſt:⁊ ad q̄tidianuʒ pſallendi offm̄ matutinis[f] vel veſptinis horis ad eccliam non ꝯuenerit deponat a clero:ſi tamē caſtigat⁹[g] veniā ab epiſcopo p ſatiſfactionē noluerit ꝓmereri.

¶ Diſtinctio.xciij.

O Bedientiā[b] autē iſeriores ex ordine ſupioribus debent:ſummo eni pontifici ea debetur ab omnibus obedientia: vt nulli liceat ei cōicare cui pro actibus ſuis inimic⁹ ipſe extiterit

⁊ artificijs ſe applicant:nunc autē dicit illud eſſe intelligēdum de illis qui frequenter ab epiſcopis cōmoniti nolunt obedire:qđ ꝓbat ſe.c.Et eſt iſte qrt⁹ arti. hui⁹ di.
SI quis preſbyter. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capit. q ſi quis clericus noluerit diuinis officijs admonitus intereſſe depoſni debet.
e ¶ Deputat⁹. Per hanc litterā dicunt quidam illum teneri ad hoc tm̄ qui alicui eccleſie intitulatus eſt:al's nō etiam ſi ordinatus ſit ad titulum ſue poſſeſſionis.extra de ꝑben.epiſcopus . Tu dic eum ⁊ quēlibet clericum teneri ad hoc licet non teneatur ſpecialit̄ ad hāc vel illam ſpecialiter. ſic ſubaudi extra de regu.ſuper eo.
f ¶ Matutīs. Matutine dicuntur officia que celebrant a mane vſq; ad nonaʒ:veſpertina a nona vſq; ad nocteʒ. xj.qō.iij.ſi quis epiſcopus in concilio.
g ¶ Caſtigat⁹. Nota q ꝓ prima offenſa non eſt qs puniēdus:vt.lxxxiij . diſt. honoratus.Joā.Dic vt ibi.

Diſtinc. xciij.

✝ ✝ ✝ O Bediētiam . ¶ In hac diſtictiōe incipit ſeptīa ps tractat⁹ diſtinctionuʒ . Et hec diſtictio diuidit in ſeptē ptes.in q̄ꝝ prima tractat de obediētia quā debēt oēs catholici eccleſie romane capiti ſuo : ⁊ hoc ꝓbat q̄tuor auctoritatib⁹.ſecunda ibi.relig.t'ria ibi: vt igit ex pmiſſis q̄rta ibi cōpagis . qnta ibi diacōni.ſexta ibi hoc ca.ſeptia ibi. hoc autē. Joan . de ſan.
¶ Caſus. Supra oſtenſum eſt in quibus locis prelati debeant ordinari. Sed quia prelatura contemptibilis eſt ſine obedientia minorum:ideo in hac.xciij.diſtinctio.oſtendit q minores gradatim debent maioribus reuerentiam exhibere:⁊ primo docet:q pape omnes ſubiecti ſunt generaliter:intantum vt nulli liceat ei communicare cui ipſe papa pro ſuis malis actibus non communicat.
h ¶ Obedientiam. hic intitulatur.xciij.diſt.in q̄ oſten

✝ ¶ Quod autem. ¶ hec eſt quarta ps diſtin.in qua di✝citur q oīs ſacerdos cōpellatur itereſſe officijs. Jo.ꝺ ſa.
4 ¶ Caſus. Supra in.c.clericus dictū.diſt.xcj. dictū eſt: q clerici debēt excommunicari q vigilijs ſe ſubtrahūt:

Officia matutina ⁊ veſpria. Offēſa pria dʒ eē ipunita.

Diuiſio.

nec in eccleſia eſſe poterit qui eius cathedram deſerit.

Unde beat⁹ Petrus princeps apoſtolorum in ordinatione clementis[a] populum alloquens inter cetera ait.

❡ Cui pro actibus ſuis prauis apoſtolicus inimicatur ei cõicare non debemus.

Si inimicus[b] ẽ iſte clemens alicui ꝓ actibus ſuis prauis: ⁊ vos nolite[c] expectare[d] vt ipſe vobis dicat[e]: cum illo nolite[f] amici eẽ: ſed prudenter obſeruare debetis: ⁊ volũtati eius abſq; cõmonitione obſecũdare: ⁊ auertere vos ab eo cui ipſum ſentitis aduerſũ: neq; loqui his quib⁹ ipſe non[g] loquit. Unde vnuſquiſq; qui in culpa eſt dum cupit oium veſtrũ amicitias habere feſtinet citius reconciliari ei q omnibus preeſt: ⁊ ꝑ hoc redeat ad ſalutẽ cum obedire ceperit monitis preſidentis. Si vero qs amicus fuerit his qbus ipſe non loqtur vnus eſt ipſe ex illis q[h] exterminare eccliam dei volunt: ⁊ cũ corpore videat eſſe nobiſcum mente tñ ⁊ animo ꝯtra nos eſt: ⁊ eſt multo nequior hoſtis[i] hic ꝙ illi q foris ſunt: ⁊ euidẽter inimici ſunt: hic enim ꝑ amicitiarũ ſpeciẽ q̃ inimica ſũt gerit: ⁊ eccliaꝫ diſpergit ⁊ vaſtat. Jdq; huiuſmodi apoſtolicis iſtitutis vos monẽtes inſtruimus: vt effecta certior charitas vr̃a ſollicitius deinceps agere ſtudeat ⁊ cauti⁹: ne ꝑuerſi ⁊ infideles hoies lededi fideles ⁊ beniuolos habeant facultatem.

❡ Item Gregorius.

❡ A nullo dꝫ ſuſcipi quẽ romana depellit eccleſia.

Miratus valde ſuꝫ: q: in tanto ſalonitane eccleſie clero[k] ⁊ pplo vix[l] duo in ſacris ordinibus[m] inuenti fuerunt: frater ſcilꝫ ⁊ coeps meus paulin⁹: ⁊ dilectiſſim⁹ filius meus honorat⁹ archidiaconus eiuſdẽ eccleſie: qui cõicare maximo ſacerdotiũ rapienti minime ꝯſentirent: ⁊ ſe chriſtianos eſſe cognoſcerent debuiſtis enim ſi ...

[Gloss]

Dat magiſter hactenus qualiter ⁊ a quibus ⁊ in quib⁹ locis clerici ⁊ ꝓlati debent ordinari. Sed q: dignitas ꝓlatoꝝ ſine obedientia contẽptibilis eſt: ideo oſtẽdit hic de obedientia quã debent inferiores ſuperioribus. Et primo de obediẽtia que debet pape. ſcdo de obedientia quaꝫ debent minores maioribus rõne ordinis. Poſtea de obediẽtia quaꝫ ſubditi clerici debẽt epi ſuis. Oſtendit ẽt differentiã inter pſbyteros ⁊ diaconos qñq; loquens ꝯtra iſtos: qñq; cõtra illos: ad vltimũ oſtendit pſbyteros maiores eẽ diaconibus. Nota ſũt ꝙ obedientia cõſiſtit in trib⁹: in reuerẽtia exhibenda: in mãdato ſuſcipiẽdo: in iudicio ſubeundo. Reuerentiaꝫ debet minor vt aſſurgat maiori: ⁊ cedat ei ꝑmum locũ in ſedẽdo ⁊ eundo: niſi minori maior adminiſtratiõ cõmiſſa ſit: vñ archipſbyter vel preſbyter archidiacono dꝫ reuerentiã: licet ordine maior ſit rõne maioris adminiſtratiõnis.xxv.diſt.c.j. hac ꝯſideratiõe quãdoq; preſbyter tenetur obedire diacono prelato. Jn mãdato autẽ ⁊ iudicio nemo tenet obedire: niſi ei q hꝫ adminiſtrationem vel iuriſdictioneꝫ ſuꝑ eum ⁊ niſi ab eo abſoluat ꝑ appellationẽ vel recuſationẽ: vel ſi ei ꝯtrouerſiam moueat: vel ſi prelatus deponatur.viij.qõe.iiij.in ſũma.⁊.c.nõne.Lau.

Obediẽtia i trib⁹ conſiſtit.

a ❡ Clementis. in preſbyterum: naꝫ petro viuente nõ fuit clemens papa.viij.queſtio.j.ſi petrus.Joan.

Papa neminẽ odio hẽat.

Si inimicus. ❡ Caſus Petrus apl's cum inſtituit ſibi clementẽ ſucceſſorem docuit populos ⁊ oẽs ſubiectos: vt nulli cõicarent: cui viderent clementẽ pro ſuis actibus nõ communicare: ſꝫ recederent ab eo ſine aliqua cõione: q̃uis eis a clemẽte non dicat ad hoc: vt ille peccator erubeſcat: ⁊ citi⁹ ad obedientiam reuertatur: ⁊ petat reconciliari. Si qs vero ꝯtra fecerit hoſtis eſt eccleſie: ⁊ eſt nequior hoſtis ꝙ illi qui ſunt foris.

b ❡ Si inimicus eſt. Jnimicus dicitur hic quo ad opinionem excommunicati ſicut iudex dr̃ crudelis latroni.xxiij.q.v.nõ eſt crudelis. alias papa neminem debet habere odio imo pacẽ cum oibus habebit.xj.qõe.iij.inter verba. Uel inimicus eſt actibus: vt.lxxxvj.diſtinc. odio.

c ❡ Nolite. ſic.vij.queſtio.j.ſcire.xj.queſtio.iij. quibus epi. Arg.ꝯtra.vj.queſtio.ij.ſi tantũ.ſed ibi ſolutum eſt.

d ❡ Expectare. ergo denunciatio non eſt expectanda.extra de ſenten.excom.cum non ab hoie. tamen ſola fama ſemꝑ non ſufficit ad hoc: vt qs vitandus ſit: vt extra de

Fama ſola ñ ſufficit vt excõi

excel.prela.inter.ꝫ ſit ar.ꝯtra.extra de elec.venerabilem. Sꝫ q: ſi papa cõmunicat excõmunicato? Non incidit ideo in canonem: q: papa non ligat a canone: vt extra de elec.innotuit.ff.de recep.l.pe. Nec eoipſo eũ abſoluit: ar.extra de ſen.excõ.cum deſideres: ſi tñ ei communicaret intẽdendo eum abſoluere facto ẽt ſi non verbo hñdus eſt ꝓ abſoluto: cum pꝛiceps ſola voluntate libertatẽ concedat.ff.de manumiſ.l.apud. ⁊ facit ad hoc extra de ſen. excõ. ſi aliqñ.extra de priui. cũ olim.C. de fidei commiſſa. liberta.l. ſi voluntate.

e ❡ Dicat. Non enĩ dꝫ certiorari q non ignorauit.ff.de acti. emptio.l.j.

f ❡ Nolite. Naꝫ eo ipſo qs ſuſpectus eſt ꝙ inimicoꝝ eſt amicus.ar.iij.q.v.c.iij. ⁊ ob hoc filius matrem exheredat.C. de inoffi. teſt. liberi. Et eſt ſimile extra de accu.cũ oportear.

g ❡ Non loquitur. Hoc verũ eſt in hoc caſu ſi q ſcilicet excõmunicati ſunt: ſec⁹ ſi ꝓpẽ priuatũ odiũ alicui non loqret.

h ❡ Qui extermi nare.J.xxiij. qõe. j. quoniam vetus.

i ❡ Hoſtis. Uñ Boetius. Nulla peſtis efficacior eſt ad nocẽdum ꝙ familiaris inimicus. ar.C. de dolo.lata. vnde non eſt deterior hoſtis ꝙ fictus amicus. Nõ odium grauius ꝙ ſimulat⁹ amor. vñ illud etiam. Deus i pa tẽ.ar.xiij.q.j.§.itẽ ꝑcepit.ſi.ẽ.xij.q.j.certe.Jo.

Miratus valde. ❡ Caſus. Grego.excõicauit maximũ archiepiſcopum ſalonitanẽ. qui fuerat ſimoniace ordinatus: a cuius cõione null⁹ ſe remouit: niſi eps paulinus ⁊ honoratus eius ecclie archidiaconus. Uñ grego. omnes alios repꝛehendit: q: quem aplica ſedes repellit omnes debent habere repulſum donec ab illatis criminibus mundetur. Sequens capitu. patet.

k ❡ Clero. ⁊ ita qlibet eps ſuffraganeus eſt de clero metropolitani.ar.extra de poſtula.prelato. hone.ar.lxxxvj.diſtinctio.ſi quid vero. forte iſte fuerit canonicus: ⁊ adhuc retinebat ibi prebendam.

l ❡ Uix. Qd̃ ergo vix ſit tñ ſit.ff.de iudi.vix.xix.diſtic.in memoriam.ar.ꝯtra.ff.ad velle.tutor. quia ibi dicitur vix fieri vt quis pro ſe apud eundẽ intercedat: ⁊ ita vix: id eſt nunq̃.ſic.ij.queſtio.vj.§.biduũ.ver.ſi aduerſus.

m ❡ Ordinibus. Argumentũ pro eis qui multitudinem non ſequuntur: vt.vij.queſtio.j.deniq;. ⁊ ꝙ multitudo non excuſat a delicto vel pena.argu.ij.queſtio.j. multi.s̃.diſtinctio.xxiij.in nomine✠. Arg.contra.s̃.diſtinctio.xix.in canonicis.

i Filij. Qui ergo priuati ſunt a ſacramentis: filij ſūt eccleſie: q2 ſunt epi. ſ. filij: cum certum eſt q qui non eſt cum epo: extra eccleſiam eſt. argu. vij. q. j. ſcire vel dic q iam erant abſoluti. vel q2 cauſa humilitatis hoc dixit. ij. queſtione ſeptima nos ſi incompetenter.

Qui cathedraȝ. Caſus. Dictum eſt ſupra: q omnes debent obedire pape: nūc aūt dicit: q epi qui ſubſūt pape imediate hanc etiam reuerentiam debēt: vt ſingulis annis curiā viſitent: ⁊ hoc probat ſeq. c.

Iuxta. Caſus. Dicitur h q epi qui ſubſunt romāe eccleſie nullo mediante: ſi vicini ſunt: quolibet anno ſedē aplicam viſitent per ſe vel p aliū: ſi vero ſunt remoti: faciant ſicut i chyrographo ſuo cōtinetur: ⁊ quicūq hoc contēpſerit: niſi ſit valitudine impedit⁹: canonicis regularis ſubiacebit.

b Iuxta. hoc. c. loqtur de eis q ſubſunt dño pape nullo medio.

c Propinqui ſunt. Qui. ſ. in eadem prouincia ſunt: illos vocat lex preſentes. C. de preſcrip. decē an. l. vltima.

d Preſentētur. p ſe vel p alios. extra de iureiur. ego. n.

e De longinquo Ar. rōne loci pmitti quod als non pmittitur. ar. xxiij. q prima. pudenda. ſ. diſt. lxiij. cū lōge. ſ. di. xxix. c. j. ⁊. ij. ſ. diſtinctione quarta erit. ſ. diſt. lxiij. c. j. ⁊. ij. Et dic de longinquo: vt ſunt vltra italiam conſtituti: vt extra de ele. nihil eſt quod eccleſie. Uel remotos vocat vltra duas dietas: vt extra de reſcrip. nonnulli.

f Iuxta. Ar. q expediri per alios ſufficit q iuſte impeditus per ſe facere non poteſt. xviij. di. epiſcopus.

g Chyrographum. extra de elec. ſignificaſti. in parte deciſa. ſ. lxv. di. ſi quis. v. q. iij. ſi egrotans.

h Canonicis. ſ. di. xviij. ſi quis epiſcoporum.

Reliqui. Hec eſt ſecunda pars huius di. in qua dicitur: q omnes minores in ordine vel dignitate debent ſuis maioribus reuerentiam preſtare: ⁊ hoc probat per ſeptem auctoritates.

Caſus. Dictuȝ eſt ſupra qualiter omnes debent obedire pape: nunc autem dicit Gratianus q in eccleſia ab oſtiario vſq ad epiſcopum gradatim minor debet obedire ſuperiori. quod probat per ſequentes. c.

lij[a] chariſſimi penſare ordines veſtros: ⁊ quē ſedes apl'ica repellebat: repulſuȝ cognoſcere: vt prius (ſi poſſet) ab illatis criminibus mūdaretur ⁊ tūc ei vr̄a dilectio cōicaret ne pticeps obligatiōis exiſteret. Item Cyprianus.

Nō eſt in eccleſia: qui cathedram petri non ſequitur.

Qui cathedrā petri (ſup quā fundata ē ecclia) deſerit: i eccleſia ſe eē nō cōfidat. Epi vero q apoſtolice ordinationi ſubiacēt: etiaȝ hāc reuerētiā debēt vt ſingulis annis apoſtolorū liminibus ſeſe repreſentēt. Unde Anaclet⁹ ⁊ zacharias papa.

Singulis annis apoſtolorum limina viſitēt epi q ordinationibus aplicis ſubiacēt.

Iuxta[b] ſanctorum patruȝ ⁊ canonum inſtituta oēs epi q huius apoſtolice ſedis ordinationi ſubiacent: ⁊ qui propinqui[c] ſunt: annue circa idus maij ſanctorum principuȝ petri ⁊ pauli liminibus preſentētur[d]: omni occaſione ſepoſita: q vero de lōginquo[e] ſunt: iuxta[f] chyrographū[g] ſuum impleāt. Qui aūt hmōi cōſtitutionis cōtēptor extiterit (preterq̄ ſi egritudine fuerit detētus) ſciat ſe canonicis[h] ✝ ſubiacere ſentētijs. Reliqui vero i eccleſia minores ſemper debēt maiorib⁹ ſubeſſe: ſicut in ſynodo ſcti ſilueſtri legit.

Minores maioribus obediētiā exhibeāt.

A Subdiacono ✝ vſq ad lectores[i] omnes ſubditi ſint diacono cardinali viro reuerendiſſimo in eccleſia repreſentātes ei honorē[k] porro pontifici preſbyter: pſbytero diaconus: diacono ſubdiaconus: ſubdiacono acolythus: acolytho exorciſta: exorciſte lector: lectori oſtiarius: oſtiario abbas[l]: abbati monachus: in oī loco repreſentent obſequiū ſiue in publico: ſiue[m] in gremio eccleſie. Itē ex epl'a Clemētis pape.

Quid ſit officiū diaconorum

Diaconi ecclie ſint tāq̄ oculi[n] epiſcopi: oberrātes[o] ⁊ circūluſtrantes cum verecundia actus totius ecclie: pſcrutātes diligētius: ſi queȝ videāt fieri vicinū pcipitio[p] ⁊ pximū eſſe peccato: vt referant hoc ad epm: ⁊ ita epo ſuggerere: que ad cultum eccleſie ⁊ diſciplinam eius pertinent diaconibus cura ſit. Itē in eodem.

De eodē

Sacerdotes vero dicebat beatus petrus ſal

A Subdiacono. Caſus. Dicitur hic: q a ſubdiacono vſq ad lectores debent oēs obedire cardinali diacono: deide pōtifici pſbyter: pſbytero diaconus ⁊c.

i Ad lectores. hoc nomine lectorum omnes inferiores ordines cōprehendit.

k honorem. ratione ordinis: hec eſt enim iuſticia: vt minor ſeruiat maiori. xxxiij. queſtione vltima eſt ordo. niſi minor in adminiſtratione maior ſit xcv. di. c. primo vel niſi obtineat locuȝ ſuperioris. J. eo. capitu. vltimo.

l Abbas. loquitur ſcḋm ea tempora cum monachi nō erant clerici. vt. J. xvj. queſtione pma generaliter. Uel forte quilibet clericus dignior ē quolibet monacho. argumen. xvj. queſtione prima alia ē cauſa. ⁊. c. legi. hodie maior honor debet abbatibus q̄ alijs clericis. ar. extra. ⁊ eta. ⁊ quali. c. j. lxix. diſtinctione. c. j.

m Siue in gremio. argumen. contra. xcv. diſtin. epiſcopus. ij. nam ibi dicitur: q in domo collega debet eſſe: ptlatus in eccleſia.

Diaconi. Caſus. Dicitur hic: q diaconi velut oculi epiſcopi debēt omnia conſiderare ⁊ ſi viderint aliqua corrigenda ſignificent epiſcopo: ⁊ per hoc oſtenditur q debent epiſcopo obedire.

n Oculi. Et nota q loco diaconorum ſucceſſerunt archidiaconi: qui dicuntur oculi epiſcopi: qui perluſtrant alia cauſa habetur. J. eo. diaconi.

o Oberrantes. ſunt ⁊ alij oculi circūluſtrantes ſynodales teſtes. xxxv. queſtione ſexta epiſcopus in ſynodo. Uel ibi loqtur de exceſſibus laicorum. hic clericorum. h.

p Precipitio. ergo non tantum tenetur quis denūciare iam commiſſum crimen: ſed etiam committendum: quod verum eſt vigeſimaſecunda queſtione qrta hoc videtur. argumen. extra de cog. ſpi. tua. de conſecra. diſtin. ſecunda cum omne crimen.

Sacerdotes vero. Caſus. Probat Clemens in hoc. c. q reuerentia eſt ſacerdotibus exhibenda: et hoc probat auctoritate petri dicentis: Uos eſtis ſal terre ⁊ auctoritate domini dicentis: Beati eſtis ⁊c.

Minor ſeruire debet maiori.

✝ Adde q hec dictio a: hic excludit ſi tex. habes in. l. rō. ſ. fina. ff. de ac. emp.

✝ Adde q no. i ad di. glo. i. c. dliberatione. i verb. electiōis. de elec. li. vi.

Math. v. a

Archidiaconi ſunt oculi epi.

a ¶ Sal terre. In oib'.n.opib' nr̄is ſal offerre debem'. de ↄſe.di.iiij.ſal.et p ſal: ſapia itelligit.xliij.di.ſit rector.
b ¶ Maledixerint. nō qꝫ ex maledictiōe bn̄dictionē qs ↄſequat. ſꝫ ex patiētia quā ſuſtinet.xj.q.iij.q iuſt'. Laur.

Nulla ¶ Caſus. Queſitū fuit quid debeat fieri de illis clericis q ſub nullius epiſcopi diſciplina gubernātur? Et rn̄det qꝫ debent a ſuo officio remoueri: tales.n. acephali dicuntur. Qui vero ſuis maioribus recte obediunt: donum conſequuntur a deo. Sequens.c.patet.

c ¶ Nulla.ſ. xviij. q.ij. abbatibus.

d ¶ Acephalos. pri uilegiati tn̄ qui pape ſubſunt non ſūt acephali: qꝛ papa eps eoꝝ eſt.argu.extra de priuile.recepimus.tales ſicut excōicatos debet qlibet excludere de eccla ſua.extra de parochi.et alie. parochi. c.ij.Et eſt hic argu. pro ꝑlatis: et qꝫ etiā eremite ſubſūt epo in cuius territorio ſunt.vt.xvj. qōne. ſ. qui vere.Jo.

¶ Adde qꝫ acephali dn̄r illi q ſūt ſine capite: vt ſ. cōcor.gl. i auꝫ.ď ap pel.§. gn̄a lē.col. iiij.

e ¶ Ille proculdubio ſcan. id eſt ſcandalizat deū.viij. q.j.qui vos.Jo.

Diaconi. ¶ Caſus. Precepit euariſtus vt in qlibet ciuitate ſint ſeptē diaconi: qui cuſtodiant epm a malis hominibus: ne predicatio eius impediat: et ne ipſe deſpiciatur. Sequens c.patet.

f ¶ Diaconi.hoc.c. loquitur de epiſcopali eccleſia: vbi debent eſſe ſeptē diaconi: vt de ↄſe.diſt.j. eps deo. et vbi facultates ſuppetunt: alS ſufficiunt duo: vt.vij.queſtione prima illud.

Diacōi ſeptē debent eſſe i eccleſia epali.

g ¶ Ne ipſe epiſcopus.quoquo modo infeſtetur aut ledatur ab iſtis inſidiatoribus: id eſt hereticis. vel ita ne quoquo modo offendatur ab illis: aut ledatur a ſuis clericis per oppreſſionem.et ideo debent ei aſtare: et ab eo euertere huiuſmodi oppreſſiones.
h ¶ Aut verba.hec ē ſecūda cā huius conſtitutionis.
i ¶ Detrahendo. timore hereticorum.ſ.ſubticendo.
k ¶ Redoleat.i.exeat in publicum ex frequēti ardore.
l ¶ Cum voluntate.ſ.de conſecra.di.ij.reuera. Jo.

terre[a] et mundi lumē: docens eos in ſplēdore bonorū operum glorificare deum patrē: de quibus ait dn̄s: Beati eritis cum maledixerint[b] vobis homines: et reliqua. et iterum: Vos eſtis ſal terre. Item ex conci. Carthagin. ¶ Qui non ſunt habēdi clerici: qui epali prouidētia non gubernātur.

Nulla[c] rōne clerici aut ſacerdotes habēdi ſūt q ſub nullius epi diſciplina et prouidentia gubernantur: tales enim acephalos[d]: id eſt ſine capite: priſca conſuetudo nūcupauit. Item. ¶ De eo.

Qui ſuis epis non obediunt: indubitāter reprobi et rei exiſtunt. Porro ipſi a deo donū ſūmi muneris ↄſequūtur: q ſuis doctoribus: qui recte intelliguntur libenter obediūt. Item Anacletus. ¶ Illi in deū ſcādalizāt q ſuo non obediūt epo.

Ille[e] pculdubio ſcādalizatur in deum qui recte nō docet: et q eius ſcādalizat epiſcopum vel ſacerdotem. Item Euariſtus oibus epis. ¶ Septem debent eſſe diaconi in vnaquaque ciuitate.

Diaconi[f] q quaſi oculi videntur eſſe epi: in vnaquaque ciuitate ſeptem debēt eſſe: q cuſtodiāt epm predicātē: ne[g] ipe eps ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtet aut ledatur a ſuis: aut[h] verba diuina ōtrahēdo[i]: aut inſidiādo polluātur vel deſpiciantur: ſed veritas ſpirituali redoleat[k] feruore: et pax pdicata labijs cum volūtate[l] animi cōcordet. Item ex concilio neoceſarień. ¶ De eodem.

Diaconi ſeptē debent eſſe ſm regulā: quāuis nō magna ſit ciuitas. Regule aūt auctoritas eſt iſta: qꝫ et liber actuū[m] apoſtolorum idē inſinuat. ¶ Ut igitur ex premiſſis[n] appareat auctoritatibus diaconi debent obedientiā preſbyteris ſicut preſbyteri epis: ſed diaconi ſuperbiētes ſacerdotibus exequari vel potius preferri querebant: ↄtra quoꝝ inſolentiam multoꝝ auctoritates emanauerunt: eoꝝ ſupercilium reprimētes: atque vt ſacerdotib' cōdignā obediētiā exhibeant decernentes. Unde Pelagius papa ait. ¶ Nihil eorū q̄ ſunt decreta primis ordinibus vendicent diaconi.

Diacones ppriā cōſtituim' obſeruare mēſurā: neque vltra tenorē paternis canonibus deputatū[o] qꝫ ppiā tēptare pmittimus: et nihil hoꝝ in ſuo miniſterio penitus applicare: q̄ pmis[p] ordinibus pprie decreuit antiquitas: abſque epo[q] vel preſbytero baptizare non audeant niſi pdictis ordinib' fortaſſis lōgius conſtitutis neceſſitas[r]

m ¶ Diaconi. ¶ Act.vj. vbi agitur de ſeptem diaconibus ordinatis ab apoſtolis. Jo.

¶ Ut liquet ex premiſſis. Hec eſt tertia pars huius diſtin. in qua dicitur: qꝫ diaconi debent ſubdere ſe preſbyteris: et non preferre. et hoc probat per nouem auctoritates. Joā.de fan.

¶ Caſus. Supra i c.a ſubdiacono. dictum eſt: qꝫ ſicut preſbyteri obedire debent epiſcopis: ſic diaconi preſbyteris. Sed quia diaconi non ſolum volebant adequari preſbyteris: ſed etiam preferri: ideo vt eorum ſuperbia opprimatur ſtatutū ſuit vt ſacerdotib' dignam reuerentiam exhibeant: et ſibi nihil vſurpent.

n ¶ Ex premiſſis. Ab iſto loco incipit magiſter altercationem ſuam inter preſbyteros et diaconos. et primo allegat pro preſbyteris qꝫ diaconi debēt eis ſubeſſe: vſque ad illud.c.diaconi. poſt in illo.c.diaconi.allegat pro diaconibus.vltimo in.c.legimus. dabit ſententiam contra diaconos. h.

Diacones. ¶ Caſus. Diaconi vſurpabant officia epoꝝ et preſbyteroꝝ: baptizabant enim eis pſentibus et non precipientibus: et corpus domini propria auctoritate populis diſtribuebāt: quare pelagius ſtatuit ne de cetero talia faciant ſine precepto eorum niſi i neceſſitate preſbyteris abſentibus.

¶ Cōi ad pōc pe. vi eps.gl ď.ord. nq ibi in ado c.poſt n latione de remi

o ¶ Deputatum.ſ. diaconibus.ſic dcima octaua queſtione ſecunda.hoc tantum.
p ¶ Primis.id eſt maioribus epiſcopali.ſcilicet et preſbyterali.et ita epiſcopatus ē ordo: vt octuageſimaqrta diſtinctione cum in preterito vigeſimaprima diſtinctione clericos.ad idem.xxij.diſtin.c.ſ.
q ¶ Abſque epiſcopo.id eſt abſente epiſcopo vel preſbytero: quibus ſolum baptizandi miniſterium permiſſum eſt: vt de conſecra.diſtin.iiij.conſtat.et dic: qꝫ abſque epiſcopo: id eſt preter auctoritatem eius.

Epatus ordo.

r ¶ Neceſſitas. Nota qꝫ vbi neceſſitas exigit et preſbyteꝝ

ſit abſens poteſt diaconus etiam iure ſuo baptiʒare: & corpus chriſti erogare infirmis ſi conſecratum eſt: ſed in eccleſia in preſentia preſbyteri non poteſt etiam ſi neceſſitas exigit: niſi iuſſus a preſbytero: puta cum multi ſunt qui indigent baptiſmo: & preſbyter non poteſt omnibus ſufficere: ſimilit̃ ſi multi ſũt qui volunt accipere corpus chriſti nec preſbyter ſufficit omnibus.

a Chriſtianis. & etiam hereticis. vt .j.j.queſtio.j.§ quidam &c̃.

P Eruenit. Caſus. Diaconi in tribus delinquebant. Primo: quia poſt conſecrationẽ porrigebant hoſtias ſacerdotibus. Secundo: q2 ſumebãt ſacramenta in miſſa prius q̃ẽ epi. Tertio: quia ſedebãt in medio pſbyterorũ. Statutũ ergo fuit i niceno ꝯcilio: vt de cetero talia nõ faciant: ſ3 in ſua mẽſura permaneant: & ſi quis obedire noluerit ceſſet ab officio. Capitula que ſequũtur plana ſũt vſq3 ad capit̃. nonnulli.

b Sacramẽta.i. euchariſtiã confectam: ſanguinẽ autẽ bene porrigũt.J. e. diaconi ſũt. & ver. ſacerdotibꝰ. Et hec eſt ratio quare ſacerdos corpus chriſti per ſe ſumat: calicem autem de altari preſbyteris ſumere non licet: ſed diaconus eis porriget: q2 ſumptio corpis futuram reſurrectionem corpoꝝ ſignificat quã deus ſua virtute faciet ſine oĩ miniſterio: ſ3 ſumptio ſanguinis ſignificat redẽptionẽ peccatorum que fit interceſſionibus alioꝝ.

xiij.queſtio.iij.capitu.anime.S.diſtinctio.L.preſbyteros. qui contra.ibi in penam dicitur de diaconibus: ne panem offerant quare de iure licitum eſſe videtur. Joan. Sed illud intelligitur quando in principio ſecretorũ diaconus accipiens patenam cum pane offert ſacerdoti. Imponitur ergo diaconis ad penam: ne panem offerant altario miniſtrando: hic autẽ prohibetur: ne poſt ſacra ꝯfecta corpꝰ chri porrigãt ſacerdoti: vt ſumat. B.

extrema compellat: q̃ð etiam laicis chriſtianis[a] facere plerumq3 conceditur. Sacri corporis erogationem ſub conſpectu epi ſeu preſbyteri (niſi his abſentibꝰ) ius non habeant exercendi. I tẽ in niceno concilio legitur.

Inferiores pſbyteris ſe diaconi cognoſcant.

P Eruenit ad ſanctũ cõcilium q in locis quibuſdã & ciuitatibꝰ preſbyteris ſacramẽta[b] diaconi porrigant: hoc neq3 regula: neq3 conſuetudo tradidit: vt hi q offerẽdi ſacrificij non habẽt poteſtatẽ: his q offerunt corpus chriſti porrigãt. Sed & illud innotuit: q qdã diacones etiã[c] ante epiſcopos ſacramẽta ſumunt. Hec ergo omnia amputent̃ & excidantur: & in ſua diaconi mẽſura permaneant: ſcientes q quia epiſcopoꝝ miniſtri ſunt: inferiores a pſbyteris habent̃: per ordinẽ ergo poſt pſbyteros: ſacre gratiã communionis accipiãt: aut epõ: aut preſbytero porrigente eis. Sed nec ſedere in medio[d] pſbyterorũ diacono liceat: q2 ſi fiat hoc: pter regulã pbat̃ exiſtere. Si quis aũt poſt has diffinitiones obedire noluerit: a miniſterio ceſſare debebit. I tẽ ex concilio Laodicenſi.

Diaconus honorẽ exhibeat preſbyteris: & ipſe ab inferioribus honoretur.

N On oportet diaconũ corã preſbytero ſedere: ſed[e] iuſſione pſbyteri ſedeat. Similiter autem diaconus honorẽ habeat a ſequentibꝰ: id eſt a ſubdiaconibus: & ab oĩbus clericis. I tẽ ex eodẽ.

Calicẽ benedicere: & panem dare diacono non licet.

N On oportet diaconos panes[f] dare: nec calicẽ benedicere. I tẽ ex concilio carthaginenſi q̃rto: cui papa Zozimꝰ interfuit p vicarios.

Sicut epiſcopis: ita & pſbyteris diaconi miniſtrent.

D Iaconi[g] ita ſe preſbyteri: ſicut epi miniſtros eſſe cognoſcãt. I tẽ ex eodẽ.

De eodem.

P Reſente preſbĩo diaconus euchariſtiã corporis xpi pplõ (ſi neceſſitas cogit) iuſſus eroget.[h] I tẽ ex eodẽ.

De eodem.

D Iaconus ſedeat iubẽte pſbytero i quolibꝫ loco.[i] Itẽ diaconus[k] in cõuẽtu preſbyteroꝝ interrogatꝰ: loquat̃[l]: alba[m] vero tm̃ tẽpore oblationis &[n] lectionis vtat̃. I tẽ ex cõcilio Tol. quarto.

Diaconi pſbyteris ſe ſuperiores non cognoſcant.

N Onnulli diacones in tantã prorumpũt ſupbiam: vt ſeſe preſbyteris anteponãt: atq3 in primo[o] choro & ipſi priores ſtare pſumãt pſbyteris i ſcðo choro ꝯſtitutis: ergo vt ſublimiores[p] ſe preſbyteros agnoſcant: tã illi q̃ hi i vtroq3 ordine ꝯſiſtãt.

c Etiam ante epiſcopos.i.anteq̃ epiſcopi ſumant.

d In medio. ſm conſuetudinem diuerſorum locorum hec variantur: + in quibuſdam eniʒ locis hec obſeruantur in quibuſdam nõ.

e Non oportet. Sed iuſſione. hec obſeruantur ſm conſuetudinem quarundam eccleſiarum cum redit a lectione euangelij. Lau.

N On oportet. f Panem. id eſt corpus domini. dare.i. porrigere: ſcilicet alijs poſt cõfectionem ſine licẽtia ſacerdotis. Uel dic: dare.i. conficere quod ad ſolum preſbyterum pertinet.j.queſtio.j. capitu. dictum.

g D Iaconi ita ſe. in miſſa: nam alibi magis ſũt miniſtri epiſcopi.

P Reſente. h Eroget. iuſſus vel non iuſſus longe tamẽ poſitus epiſcopo vel pſbyt̃o.ſ.e. diaconꝰ.

D Iaconus. i Loco.i. in aliquo: de omni tamen honeſto .ff. de arbi. ſi cum dies. §. ſi arbit̃. & ff. de mu. & ho. vt gradati. §. j.

k Diaconus. in conuentu. vbi conueniũt ad ſynodũ.

l Loquatur.i. pdicat. Nam officiũ predicandi preſbyterorum eſt. xvj. qõ. j. adijcimus. h.

m Alba.i. dalmatica. argu. xi. queſtio. iij. epiſcopus preſbyter.

n Et lectionis. euangelij.

N Onnulli. Caſus. Quidam diaconi in choro volebant eſſe in loco digniori volentes ſacerdotibus preferri. Sed concilium toleta. ſtatuit: vt tam diacones q̃ preſbyteri perſeuerẽt in locis ſibi deputatis ita vt diaconi cognoſcant preſbyteros eſſe maiores ſe.

o Atq3 in primo idest in primo ordine: vt ſit parrhiſius.

p Ut ſublimiores. Sic conſtrue. ergo tam illi q̃ iſti conſiſtant in vtroq3: ita ſcilicet vt diaconi agnoſcant preſbyteros ſublimiores ſe ſcilicet diaconibus:

+ Arg. ad ff. de of. pcõ. L. obſeruare. §. anteq̃ & l. ideo ff. mãda.

Ordo iſte

⁊ ſtabunt ſm tẽpus ſue oꝛdinationis. xvij.diſt. c. epõs.
✠ ¶ Cõpagis. ¶ Hec ẽ quarta ps huius diſt.in q̃ dicit ꝙ cõpagi.i.ſandalia:⁊ mapule.i.linthearnina q̃ poꝛtant cardinales ſolis romanis clericis cõpetunt:⁊ hoc ꝓbat ꝑ duo.c. Jo.de ſan. ¶ Caſus. Supra in.c.diacones. ꝓhibitũ eſt ne diacones vſurpẽt officia epoꝝ vel preſbyterorum:nũc vero dicit ꝙ nõ debent vti cõpagis.i. calciamentis epoꝝ:quibus nulli diaconoꝝ vti lꝫ abſq; aplica lnĩa: ſicut nec mapul' vti d̃bẽt abſq; eiuſdẽ auctoritate:q̃s ꝯceſſit cõſtantinus cardinalibus:vt.ſ.xcvj.di.in illa palea ꝯſtantin⁹.

Cõpagi. a ¶ Cõpagis.i. ſandalibus. Et dicunt cõpagi ſandalia vel calige epales.⁊ ẽ maſculini generis. Jo.

Mapule qd ſignẽt. b ¶ Nec mapulis. id eſt oꝛnamentis equoꝝ que ꝯſtantinus ꝯceſſit cardinalibus.ſ.xcvj.di. cõſtantinus.nã mapa oꝛnamentũ eſt eq.ſimiliter in auc̃.de cõſu.§.quantacũq;. ⁊ ſunt q̃dam alba lintheamina q̃bus coopeꝛiuntur eq cardinalium cũ ꝓceſſionem faciunt.Alij dicunt ꝙ mapule ſũt mitre epiſcopales.

Peruenit. ¶ Caſus. Aplicus cõceſſerat ſolis diaconib⁹ eccľie meſſanẽ. vti cõpagis:quos tñ poſtea diaconus catinen.eccľie poꝛtare ꝑſumpſit:ꝑcepit ergo gregoꝛius ioanni epõ ſiracuſano:vt ſubtiliter inueſtiget:an per ſe an alterius auctoritate hoc fecerit:quia ſi male vſurpata non puniantur: via delinquentibus alijs aperitur.

✠ ¶ Compagis[a] vo calciari abſq; aplica licentia diaconibus non ꝑmittitur: ſicut nec mapulis[b] vti abſq; ei⁹ auctoritate quibuſlibet clericis cõceditur. Unde Gregoꝛius ioanni epiſcopo ſiracuſano.

¶ Abſq; aplica licẽtia diacones cõpagis vti ñ ꝑſumãt.

PEruenit ad nos ꝙ diacon⁹ eccľie catinẽ.calciatus compagis ꝓcedere ꝑſumpſiſſet:qḋ q: hactenus nulli ꝑ totam ſiciliã licuit:niſi tm̃modo diaconib⁹ meſſanẽſis eccľie:q̃bus olim a ꝑdeceſſoribus nr̃is non dubitat eſſe ꝯceſſum bñ recolitis. Quia ergo tante temeritatis auſus leuit non eſt attẽdendus:cuꝫ oĩ hoc fraternitas vr̃a ſubtilitate ꝑq̃rat:vt an ꝑ ſe vel alicui⁹[c] hoc auctoꝛitate[d] ꝑſũpſerit nobis ſubtilit̃ innoteſcat: nam ſi negligẽter ea que male vſurpantur omittimus exceſſus viam[e] alijs aperimus. Item Joan. Rauen. epõ.

¶ Mapul' clericis ſine apoſtolica licentia vti non licet.

ILlud ãt quod ꝓ vendis a clero veſtro mapulis ſcripſiſtis a nr̃is clericis foꝛtit̃ eſt obuiatũ dicentibus nulli hoc vnq̃ alij cuilibet ꝯceſſũ fuiſſe eccľie:nec rauẽnates clericos vel illic vel in romana ciuitate tale aliq̃d cũ ſua ꝯſciẽtia preſumpſiſſe: nec ſi temptatũ eſſet ex furtiua vſurpatiõe ſibi ꝑiudicium gñari:ſed ẽt ſi in aliqua eccleſia hoc preſũptum[f] fuerit aſſerũt emendandũ: quod nõ ꝯceſſione ro.pon.ſꝫ ſola vſurpatione vel ſurreptione ꝑſumitur. Item Hiero. ad ruſticum epiſcopum narbonẽ.

¶ Sicut in miniſterio:ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus non viuat.

✠ DJaconi ſunt q̃s in apocalypſi legimus ſeptẽ angelis[g] eccleſiaꝝ:hi ſunt ſeptem cãdelabra[h] aurea hi ſũt voces[i] tonitruoꝛum virtutuꝫ opatione preclari:humilitate ꝑditi: quieti humiles euangelizantes pacẽ annunciantes bona diſſenſiões ⁊ rixas ⁊ ſcãdala reſecantes docentes[k]: ſoli[l] deo colloquentes[m] in templo:nihil penitus de mundo cogitantes: dicentes patri[n]

c ¶ Alicuius. Ar.ex hoc ⁊ ſe.c.habes ꝙ illud videtur ꝓhibitum qḋ non oſtendit eſſe cõceſſum.ar.di.c.ꝯ moꝛem.ar.xxv.q.ij.amputato.ar.x.q.j.hãc.ar.ij.q.v.ꝯſului ſti.Et eſt hoc veꝝ in his q̃ ſunt de iure ſpãli:aĺs qḋ non eſt pꝛohibituꝫ intelligitur eẽ ꝯceſſum.xxvij.queſtio. ij. lex diuine.⁊.xxx.q.iij.illud.⁊ de reſponſa impu.c.j in ſi.

Prohibitũ vi qḋ ꝯceſſũ non oñditur. ✠ ¶ Con coꝛ.tex.in.l.necnõ.⁊ qḋ ibi no. ff.ex q.ca. ma. ⁊.l.ſi ꝯuenerit. ff.de pign. actio.cuꝫ ſocõr.

d ¶ Auctoꝛitate.nam ſi maioꝛis auctoꝛitate hoc feciſſet hoc eſſet vtcũq; excuſabile.ar.diſtinctio.lxiij. ſalonitane.⁊ diſtinctio.xxviij. diaconus.

e ¶ Uiam. C.de indic.vidu.l.ij.in ſi. C.vnde vi.meminerint.ſ.xxj.queſtio.ij.capitu.ij.ſ.xxiij.queſtio.iiij. eſt iniuſta.j.q.vij.exigunt ꝯtra.ſ.xxxv.queſtio.ix.loci nr̃i.

Illud. ¶ Caſus. Joãnes archiepꝯs rauen̄.ſupplicauit pape vt liceret ſuis clericis vti mapulis. Sꝫ papa ei reſcribit dicens ꝙ cardinales ei foꝛtiter obuiauerunt aſſerentes hoc nulli eccleſie fuiſſe conceſſum niſi romane:⁊ ſi eſſet ab aliquibus vſurpatum non fieret ꝑ hoc preiudicium eccleſie romane.

f ¶ Preſumptũ. Ar.antiq̃tatem vel longã conſuetudinem nõ dare priuilegiũ:vt di.c.ꝯtra moꝛem.arg.ꝯtra. lxiij.di.q:⁊.ix.q.iij.ꝯqueſtus.Et eſt ratio:q: hoc poſſideri nõ poterat de iure cõmuni ar.extra de ꝑſcrip.cauſam.nã ⁊ ſunt alia iura q̃ non preſcribunt:vt ſubiectio vel procuratio.extra de preſcriptio.cũ ex officij.vel via publica.ff. de via pub.viã. arg.C. de aq̃ductu. diligenter.li.xj.⁊ eſt ſile.C. de fundis rei ꝑua.⁊ ſal.diuine domus. vſus aque. lib.xj.

✠ DJaconi. Hec ẽ q̃nta pars huius diſt.in qua laudat diacones q̃ttuoꝛ modis:ſcilꝫ a ſignificatiõe:q: ſignificant ſeptẽ candelabra aurea.A virtute:q: debent eſſe virtuoſi.Ab offõ:q: ſine illis epi cantare nõ debent. Ab inſtitutiõe:q: a dño fuerunt inſtituti. Joã. de ſã. ¶ Caſus. Supradictũ eſt diacões ſubeſſe ſacerdotib⁹:ſꝫ ne ſacerdotes nimiũ inde ſupbirẽt: cõmendat hiero.in hoc capit. diacones. Diuiditur ergo hoc capitu.in tres partes. Jn pꝛima parte commendat hieronỹ. diacones quadruplici ratiõe. Significatiõis: quia ſignificant ꝑ ſeptẽ candelabra aurea:⁊ ſeptẽ angelos eccſiarum. Rõne vite ⁊ ꝯuerſatiõis. Rõne miniſterij: q: ſine his ſacerdos miniſtrare non pt:⁊ maioꝛ ẽ q miniſtrat q̃ cui miniſtrat. Et rõne inſtitutiõis:q: a deo ſũt inſtituti. Jn ſcḋa pte repꝛehendit rapacitatem epoꝝ q volunt oĩa rape ⁊ oĩa ſibi vendicãt. Jn tertia pte oſtendit ꝙ ſicut in hoc mundo raptoꝛ punit a iudice:ita epiſcopus q bona clericoꝝ rapit a dño puniet:niſi vniuerſa reddant. ſecunda icipit ibi:nunc aũt. tertia ibi:certe vt ipe.

g ¶ Angeli.i.prelati.

h ¶ Candelabra.que erant in templo domini.

i ¶ Uoces.audite a ioanne in apocalypſi.

k ¶ Docentes.populum quo ad vitam actiuam.

l ¶ Soli deo.q: ſolus deus nouit eoꝛuꝫ conſcientias: ei naq; coꝛ omne patet:⁊ omnis loquitur voluntas. vt.xxiij.queſtio.iij. deus ✠.

m ¶ Colloq̃ntes.quo ad cõtemplationẽ:vel hoc dum ſunt in oꝛatione.de conſecra.diſtinctio.j.quando.

n ¶ Patri.hoc pt intelligi hiſtoꝛice qñ moyſes in vltione idolatrie vituli ꝯflati precepit leuitis:vt nemini par

ꝛ[a] mr̄i non noui[b] vos: ꝛ filios[c] ſuos nō[d] agnoſcētes ſine his ſacerdos nomen hꝫ[e] non officiū: hic miniſter[f] dei dr̄. quia ſcriptū eſt: Maior eſt q miniſtrat ꝙ̃ cui miniſtratꝛ: ꝛ ſicut eſt in ſacerdote miniſtratio[g] ita in miniſtro diſpēſatio ſacri[h]. Sacerdotibus ēt propter pſumptionem non licet de menſa dñi calicez tollere: niſi ei tradit⁹ fuerit a diaconibus: ita enim dñs noſter oipotēs vniuerſa diſpoſuit: vt q maiorem[i] ſe crediderit minor eēt: ꝛ q minor videretur maior exiſteret. Deniqꝫ quō hoc veꝝ ſit tuipſe ppende: leuite cōponunt mēſam dñi: ꝛ leuite ſacerdotibus cū ſacra bñdicunt aſſiſtūt leuite ante ſacerdotes orant[k]. Et ſi diſtinctio locoꝝ credaꝛ in mundo: tñ in altari dei videāt ſibi epi q ſupbi ſunt diacones anponi ſi humilitatem diligunt: ꝛ diaconi maiores ſe eē i eo ꝙ ſūt humiles recognoſcāt: tūc demum[l] vt aures habeam⁹ ad deū diacon⁹ clamat: ꝛ ipſe pdicat[m]: ipſe hortaꝛ ipſe etiaꝫ commonet aſtantibus ſacerdotib⁹[n]: nec leuitꝛ hanc vocez q̄ loquitur ꝛ pacē annunciat audiāt aut negligēter aſpiciant. Sufficit huic[o] ordini tm̄ fuiſſe p deuꝫ ꝯceſſū: vt nō ſolum ſacerdos in tēplo dei totū agere ꝛ iplere videatur: ꝛ ❡ Nunc aūt ex q̊ in eccleſijs ſicut in romano imperio creuit auaricia: perijt lex de ſacerdote[p] ꝛ[q] viſio de pphta: ſinguli q̊ꝫ p potentiaꝫ[r] coepalis nois quam ſibiipſi illicite abſqꝫ eccleſia[s] vendicarunt[t]: totū qd̄ leuitaꝝ eſt in ſuos vſus redigūt: nec hoc ſolum qd̄ ſibi aſcriptū eſt vendicāt: ſed cūctis auferūt vniuerſa. Mēdicat ifelix in plateis cleric⁹: ꝛ ſeruuli opi mācipatus publicā a q̊libet poſcit elemoſynam: q[t] ex eo magis deſpicitꝛ a cūctis quo miſer ꝛ deſolat⁹[u] iuſte putaꝛ ad hāc ignominiam deueniſſe. Solus epiſcop⁹ incūbit bonis ſolus vtiꝛ[x] miniſterio: ſolus epiſcop⁹ vniuerſa vendicat: ſolus partes iuadit alienas[y] ſolus occidit[z] vniuerſos. Hinc ppter auaritiam ſacerdotū ſepe odio ꝯſurgūt: hinc epiſcopi accuſanꝛ[ꝛ] a clericis hic principiū litis hinc detractionis cā hinc origo fit criminis. Eteni ſi vnuſqſqꝫ ita in hoc mūdo viſibili aliqd poſſidere[2] iubeꝛ: vt ſua tātuꝫ poſſeſſiōe ſit ꝯtentus: ac res non iuadat alienas: nō agruꝫ pauperis tollat nō vineam non ſubuectorium aliquod nō famulos: nō fructū: quāto magis q eccleſie dei preeſt debet ita ſeruare in oibus iuſtitiā: vt ſolū ſibi[ꝫ] vēdicet qd̄ ſui iuris eē cognoſcat aliena nō rapiat aliena nō tangat: eq̄lem[a] ſe ceteris faciat: ꝛ ſicut ſine his in miniſterio nō viuit ita in diſpenſatione[b] non viuat. ❡ Certe (vt ipſe noſti) qui

cerent: nec etiam patri: ſimiliter diaconi non deberent eos cognoſcere: ideſt amori dei amorem eorum preponere. Uel poteſt intelligi myſtice de diabolo ꝛ de concupiſcētia carnis ꝛ eius motibus. vt in gl. hic depictis.

a ❡ Et matri ideſt carnali concupiſcentie.

b ❡ Non noui. id eſt nolo preponere veſtrum amorem amori dei.

c ❡ Et filios. id eſt illicitos motus.

d ❡ Non agnoſcentes. id eſt non nutrientes: ſed ad petraꝫ illidentes.

e ❡ Habet. quia ſine diacono epiſcopus miſſaꝫ celebrare nō poterit: niſi neceſſitate inſtante: tunc enim ꝛ ſi non poſſet habere diaconum: abſqꝫ eo miſſam celebrare poterit.

f ❡ Miniſter. hic commendat eos a miniſterio.

g ❡ Miniſtratio. id eſt conſecratio euchariſtie.

h ❡ Sacramēti. ſcilicet preſentibus ſacerdotibus coram eis. vt. ſ. diſtinctio. ea. diaconi.

i ❡ Maiorem. id ē melioreꝫ: vel hec cū bene adminiſtrat.

k ❡ Orant id eſt pdicant. vt diſti. xxv. vnum. ꝛ. xi. q̄ōe. j. ſicut enim. vnde exponēdo ſubdit tunc demū: quod autem dicitꝛ in altari anteponi reſpicit qd̄ de calice pmiſerat calicem nō tollere: niſi eis traditus fuerit a diaconib⁹. Uel dic orant. ſ. ad orandū inuitant cum dicūt flectamus genua.

l ❡ Tunc demuꝫ. ſcilꝫ circa finē miſſe cum diaconus clamando dicit populo: humiliate vos ad benedictionem.

m ❡ Predicat. ꝟ. xj. queſtio. j. ſicut enim ſcilicet legendo euangelium.

n ❡ Sacerdotib⁹. Quedam hic referunꝛ que ex toto bene non intelliguntur: quia non in omnibus eccleſijs hec officia habet diaconus.

o ❡ Huic cōmendat h̄ eos ab inſtitutione. ꝟ. ea. dñs. cōtra. ſ. di. xxj. §. j. contra. ſꝫ intelligas tm̄ per deum principaliter: qꝛ eius auctoritate hoc in ve. teſtō fuit inſtitutū lxxvij. diſ. in veteri. ar. extra de ſenten. excō. mulieres.

p ❡ Perijt lex de ſacerdote. verba Eſa. ſ. multi ſacerdotes non adimplent legem.

q ❡ Et viſio. ſ. gratia prophetiçandi propter auaritiaꝫ: quia omnes virtutes patiuntur detrimentum ab vno vitio. ꝛc. de peni. diſtinctio. v. capi. j.

r ❡ Per potentiā. inuehiꝛ in epos.

s ❡ Abſqꝫ eccl'ia ſcilicet in tali modo vt aliena vſurpent. aliter videtur contra. ꝟ. eo. capitu. p. xi. xcv. diſtin. olim.

t ❡ Qui. ſ. diſtinct. lxxxvj. non ſatis.

u ❡ Deſolatus. ſ. ſuis meritis.

x ❡ Utiꝛ. id eſt nō vult partiri onera adminiſtratiōis cū fratrib⁹. extra de offi. archi. c. viij. ꝛ de h ſum. mandata. vel dic. ſ. rebus eccleſiaſticis.

y ❡ Alienas. cum qd̄ ſuum non eſt ſcire dꝫ ad alios pertinere. C. vnde vi. cōquerebatur.

z ❡ Occidit. hoc refertꝛ ad laicos quib⁹ occaſionē mortis pſtant. xj. q. iij. precipue. lxxxvj. di. paſce.

ꝛ ❡ Accuſanꝛ. Naꝫ epiſcopi omnia etiā ea que de nouo eueniunt inſimul cuꝫ alijs debent diuidere. ar. xij. queſtio. ij. cognouimus. Iteꝫ nec ea diſtribuere debet ſine cōſenſu canonicorum. extra de his que fiunt a prela. ſine conſen. capitu. nouit licet ſit preordinator in cūctis. xxv. diſtinctio. perlectis. niſi hoc ſibi vendicaret epiſcopus ex conſuetudine. extra de his que fiunt a prela. ea noſcitur. ꝛ eſt argu. ꝙ ſemper preſumitur ꝙ accuſatio epiſcoporum fiat ex odio: vt no. ij. queſtio. vij ſi quis epiſcopus. ar. contra. vj. queſtio. j. ſi omnia.

2 ❡ Poſſidere. hoc ad laicos refertur: vnde caute dixit: in hoc mūdo: ꝛ in clericis ſec⁹: vt. ꝟ. xij. q. j. c. duo ſūt.

ꝫ ❡ Sibi. Ar. p diſtributione portionū inter clericos.

a ❡ Equalem. Simile. xcv. diſtinctio. epiſcopus. ij. Et iſte eſt vnus gradus humilitatis: vt. ſ. diſtinctio. xxij. de conſtantinopolitana.

b ❡ Ita in diſpenſatiōe. id eſt diſtributiōe pbendaruꝫ.

Sine diacono non celebret.

Uirtutes omes ab vno vitio detrimētū patiunꝛ.

Ezec. vij. c.

ꝟ COd ē ꝯ iuris pceptuꝫ: vt. ff. d iuſt. ꝛ iuꝛ. l. iuſtitia. §. iuris pcepta ꝛ iſti. e. ti. ꝛ. §.

Scire dꝫ qſqꝫ ad alios ptinere qd̄ ſuum non eſt.

Euenientia de nouo p quē ſūt diuidēda

Accuſatio epoꝝ pſumitur ex odio fieri

a Ulnionis. ex toto. quod non dicitur differri: q2 totum tẽpus hui⁹ vite breuiſſimũ reputat. de pe. di. v. ꝯſideret. nã quod qñq3 pena differat eſt expreſſum. J. xxiij. q. iiij. quod chis. xlv. di. l3. j. ⁊ eſt ratio quare qñq3 differat: vt de pe. di. iij. qd ergo. de pe. diſtincti. j. predixerat.

f Menſarum. quam iniuriam patitur.
g Audi. ideo dicit teſtimonium: quia duo ſunt per quos probat.
h Philippis. nomen ciuitatis in macedonia.
i Cum epiſcopis. cum in vna ciuitate plures epiſcopi non debeant eſſe. arg. di. lxxx. i illis. ⁊ c. epiſcopi. ⁊. xiij. q. i. cap. j. ⁊ ideo hoc ipſo nomine preſbyteri intelliguntur.

Uite pſentis tps breue dr eẽ. Addo ꝙ ei⁹ ſig. no. i. l. me uia. ff. de ma. teſt.

b Aſſidue. id eſt iterato nõ miſeret de facili: nã vuln⁹ iteratum tardius ſanat: vt. J. de peni. diſtinctio. iij. inanis.
Hoc capitulo. hec eſt ſexta ps hui⁹ di. in q̃ laudat pſbyteros ⁊ humiliat diacones. Joan. de fan.
Caſus. Supra. p xi. c. diaconi ſunt cõmendati: ſed q2 nimis cõtra preſbiros ſupbiebant: iõ hiero. contra eoꝝ ſupercilium ſcribit.
c Inſoleſcẽtes. q2 ſepe ex laudis preconio innaſcit ſupbie inflatio: vt. vj. q. j. ſunt plurimi. ſupbiebant forte ex eo ꝙ. s. cap. proxi. commendati ſunt.

Laudis pconiũ ſupbire facit.

Legim⁹. Caſus. Euandrius eps queſiuit a hiero. vtrũ ſacerdotes eẽnt diaconib⁹ pferendi? Et rñdet ꝙ ſic. Probat tripliciter: ſcil3 ratiõe nominis ſiue appellationis: q2 olim idẽ dicebat preſbyter ⁊ eps. Et hoc probat ſeptem auctoritatibus: ratiõe officij ſiue inſtitutionis: q2 ad maius offm̃ ſũt inſtituti preſbyteri q̃3 diaconi: q2 ſacerdotes orant ⁊ predicãt: ſ3 diaconi miniſtrant. Et reſpondet obiectioni quã fecit ſibiipſi de diaconibus rõne eccleſie ⁊ rõne promotiõis q2 diaconus pmouetur in ſacerdotẽ: ⁊ nõ ecõuerſo: ⁊ hec pmotio non fit niſi de minori ad maius. Ratio officij incipit ibi: quid enim facit. Ratio prohibitionis eſt ibi: q prouehitur a minori.

Eſa. xxxj. b

Phil. j. a

Act. xx. f

viſibiliter in hoc mundo iuſ inuadit alienũ: accuſat a paupere: dãnat a iudice: ita in eccleſia dei dum qſq3 ſtipẽdia perdit: clamat ad dñm: ⁊ exaudit a chriſto: nec differt vltiõis[a] ſentẽtia: ſi nõ reddant vniuerſa. Moderatio enim dei ac pietas ſolũ noſtrũ reditũ querit: ac nos cupit (longa bonitate ſua) ſaluari. Si non cõuertimur: ſi duri colli ſum⁹: ſi in pctis vſq3 ad mortẽ illicite pduram⁹: aſſidue[b] peccãtiũ nõ miſeretur deus.

Hoc capitulo ſacerdotũ auaricia rephẽdit: diaconoꝝ dignitas ſiue officiũ cõmẽdat. Sed q2 (vt ſupra dictũ eſt) diaconi inſoleſcẽtes[c] etiã pſbyteris ſe pferẽdos arbitrati ſunt: ꝯtra eoꝝ ſupciliũ ſcribit Hieronymus ad euãdrum vel eugeniũ epm.

Diaconi preſbyteris debent ſubeſſe.

Legimus in Eſaia[d]: ſatuus fatua[e] loquitur: audio quendam in tantam erupiſſe vecordiam: vt diaconos pſbyteris: id ẽ epis anteferat. Naz cũ Apl's pſpicue doceat: eoſdẽ eſſe epos quos pſbyteros: qd patitur mẽſarum[f] ⁊ viduarũ miniſter: vt ſup eos tumidus ſe efferat: ad quoꝝ pces chriſti corpus ⁊ ſanguis cõficit: queris auctoritatẽ: audi[g] teſtimonium. Paulus ⁊ timotheus ſerui chriſti ieſu: oib⁹ ſctis qui ſũt philippis[h] cũ[i] epis ⁊ diaconib⁹. Uis ⁊ aliud exemplũ. In Actib⁹ apl'oꝝ ad vnius eccleſie ſacerdotes ita Paulus loquit: Attendite vobis ⁊ cuncto gregi: i quo vos fratres ſpũſſanctus poſuit epiſcopos[k]: vt regatis eccleſiam dei: quã acquiſiuit ſanguine ſuo: ac ne quis contẽtioſe[l] in vna eccleſia plures epõs fuiſſe cõtẽdet: audiat aliud teſtimoniũ: in quo manifeſtiſſime declarat vel cõprobatur: eundẽ eſſe epm: atq3 pſbyterum: Propter hoc reliq[m] te crete: vt que deerãt corrigeres: ⁊ conſtitueres epos per ciuitates: ſicut tibi mandaui. Si qs eſt ſine crimine vnius vxoris vir: filios hñs fideles nõ in accuſatiõe luxurie[n] aut non ſubditos: Oz enim epm ſine crimine eẽ quaſi dei diſpẽſatorẽ. Et ad Timotheũ: Noli negligere grãm q̃ tibi data eſt p[o] pphetiam: ⁊ p impoſitionẽ manuũ pſbyterij[p]. Sz ⁊ petrus i pma epiſtola: Preſbiros q in vobis ſũt pcor ego cõpreſbi[q] ⁊ teſtis paſſionũ chri: ⁊ future q̃ reuelãda eſt glie pticeps regite gregẽ chriſti: ⁊ iſpicite nõ[r] ex neceſſitate: ſz voluntarie iuxta deũ: qd qdẽ grece ſignificãti⁹[s] dĩ ἐπισκοποῦντες, i. ſuper attẽdentes: vñ ⁊ nomen epi tractum eſt. Parua tibi videntur tantoꝝ viroꝝ teſtimonia: clangat tuba euãgelica filius[t] tonitrui quem ieſus plurimũ amauit: q de pectore ſaluatoris doctrinarum fluẽta potauit: Preſbyter[u] electe[x] domine ⁊ fili⁹ ei⁹: q̃s ego

k Epiſcopos. id eſt preſbyteros: cuz i vna eccl'ia epi plures eſſe non debent.
l Cõtentioſe. q2 ſingulaꝝ eccleſiarũ ſinguli epi. vt. vij. q. j. in apibus.
m Relíq. verba Apl'i ad Titũ poſt ſe qſt ad Timotheuz.
n Luxurie. id ẽ de luxuria accuſabiles: iõ non ſubditos: q2 propter peccata filiorum citius rapitur qs morte. xlvij. di. §. neceſſe. cũ ſcil3 ipſe eſt negligens.
o Per prophetiã. id eſt p electionem.
p Preſbyterij. ſ. preſbri mei: ⁊ ſic loqtur de ſeipſo: cum tñ ipſe Paulus eẽt epiſcopus cum euz ordinauerat.
q Cõpreſbyter. Ecce petrus ſe vocat preſbyteꝝ: cum tñ eſſet epiſcopus ⁊ ſumus. s. di. lxxv. q2 die dñico. in verſi. ſacerdotum.
r Non ex neceſſitate. i. ex gratia turpis lucri. arg. J. diſ. xcv. eſto. Et ita ẽ ar. ꝙ pſbri non d3 locare opas ſuas. ar. xxj. q. ij. precipimus.
s Significanti⁹. ſ. ꝙ eps dr preſbyt. q. d. vbi p epo dr pſbyter ſignificãtius diceretur ſic ſcilicet ἐπισκοπῶν. q2 magis accedit ad ſignificatiõem vocabuli eps q̃3 h nom pſbr.

Petr vocat ſe terum Titũ

j. Tim iiij. d.

j. pe. v. a

ij. Io. a

d In eſaia. xxxij. capitu.
e Fatua loquitur. no. arg. ꝙ qui fatua loquitur fatuus eſt: vt. xxxiij. q. viij. conuenior. ⁊. ff. de condi. inſti. quidam. J. de pe. diſtincti. j. §. poteſt. ⁊ j. queſtio. j. ita fit.

Fatu⁹ eſt q fatua loquitur.

t Filius. i. ioannes: q altius intonuit. Et quia cum iacob aſſumptus in montem ſeorſum audierunt vocẽ nubis: hic eſt filius meus dilectus.
u Preſbyter. Ecce ioannes vocat ſe preſbyteruz: cuz tamen eſſet epiſcopus.
x Electe. proprium nomen.

Joannes dĩ fili⁹ tonitrui.

a ¶ Gaio.mittit ſalutem.
b ¶ Poſtea.hic reſpondet tacite obiectioni.quare hoc immutatum eſt:ad hoc rñdet. Sed queriť:quó facta fuit hec plˀatio? Si dicatur ꝙ in officio:ꝯ͂ de ꝯſe.diſt.v.manus.qꝛ exercere epiſcopalia non licuit niſi his q ſucceſſerunt in locũ apľorũ.lxviij.di.quoꝝ vices.xxj.di.in nouo. ⁊ ita hec plˀatio ab initio facta fuit. Si aũt dicať ꝙ in nomine: obſtat. lxxx. di.in illis.qꝛ ibi dicitur ꝙ quidã prepoſiti ſunt q tm̃ epiſcoporum vocabulo ⁊c. Ad hoc dicũt qdã ꝙ i pria ꝑmitiua eccleſia cõmune erat officium epoꝝ ⁊ ſacerdotũ:⁊ noĩa erant cõĩa.xcv. diſt. olim. ⁊ officium erat cõe:ſed in ſecũda ꝑmitiua ceperũt diſtingui ⁊ noĩa ⁊ officia.h. dicit:ꝙ tã tũ in nomine fuit facta prelatio: ꝑmo enim oẽs dicebanť ſacerdotes: lꝫ qdaꝫ alijs prelati eſſent quãtũ ad officium. Et qđ dr̃. lxxx. diſt.i illis.qui tm̃ epoꝝ vocabulo potirenť: expone.ı.non archiepoꝝ nec ꝑmatuꝫ ⁊ ita excludiť ſupius ñ iferiꝰ. Tertij dicũt ꝙ prelatio hec facta fuit ⁊ quo ad nomẽ ⁊ quo ad adminiſtrationẽ ⁊ quo ad quedã miniſteria:q ſpectant tm̃ ad officium epale. Et fuit hec prelatio facta a tẽpore petri:⁊ hoc innuit hec littera ibi:nã ⁊ alexandrie a marco euangeliſta vſqꝫ heraclã ⁊ dionyſium : qꝛ marcus fuit ꝯtẽporaneus petro ⁊ clementi.ar.xxiiij.q.j.cum beatiſſimus.heracla aũt ⁊ dionyſius fuerunt cõtempoꝛanei ipſi hieronymo:⁊ ita eſt illud contra ſedatum.lxxx. di.in illis.⁊ illud de conſecra.di.v.manus.ante prelationem ergo iſta nomina:preſbyter epŝ:erãt proꝛſus ſynonyma. Et etiã adminiſtratio cõis erat:qꝛ cõi concilio ſacerdotum regebantur eccleſie.xcv.di.olim. In ſchiſmatis ergo remedium (vt hic dicitur) facta eſt prelatio vt vnus preeſſet:⁊ quo ad nomẽ ⁊ quo ad adminiſtrationẽ ⁊ quo ad q̃dã ſacra:que m̃o appropriantur epis.
c ¶ Imperatoꝛẽ. Ex ſola eni electione ꝑncipũ dico eum verũ imperatoꝛẽ anteq̃ꝫ a papa ꝯfirmetur.argu.hic:licet non ita appelletur:vt dixi.lxiij.di.quanto. contrarium eſt verum.extra de elec.venerabilẽ.xxiij.di.in nomine.
d ¶ Diaconi.ſupple ⁊ quomodo diaconi eligunt ⁊c̃.
e ¶ Eligãt. Ecce ꝙ epi non eſt archidiaconum eligere. ⁊c̃. Argumen.contra ſeptuageſimaquarta diſtinctione epiſcoporum.ſed varie ſunt conſuetudines. xxj. diſtinctione.§.j.extra de elec. eccleſia vulterana.
f ¶ Ordinatione. In ordinatione cetera intelligũtur que non ſiunt niſi ab epiſcopis.hec continentur.ſ. diſtinctione.lxviij.quamuis coꝛepiſcopis.
g ¶ Nec altera. Reſponſio eſt ad tacitam queſtionem: nonne diaconi cardinales romani preponuntur omnibus preſbyteris:exceptis preſbyteris cardinalibus quibꝰ videntur parificari? Reſpon.ꝙ conſuetudo romane eccleſie non eſt trahenda ad conſequentiam. Uel reſponſio eſt hic in princi.c.ibi : audio quedaꝫ ⁊c̃. Dicebãt enim quidam:ꝙ ſicut rome honorabiles erant diaconi ita debebant eſſe vbiqꝫ locorum.
h ¶ Totius. imo fideles ſunt vna eccleſia:⁊ hoc ẽ quod ſeqtur:⁊ gallie ⁊c̃.
i ¶ Maior eſt.⁊ idẽ magis ſequenda ẽ conſuetudo generalis.vt.ſ. diſtinctione.xij.nouit.ſ.diſt. xl.nos qui.⁊.c.non loca. Et eſt hic ar. ꝙ ſtatuta concilij ꝑ iudicant ſtatuto pape ſi contradicant vt dixi nona queſtione tertia nemo.
k ¶ Eiuſdem meriti eſt.quantuꝫ ad ſapientes ⁊ peritos: ⁊ diſcretos. Nã idiote ⁊ vulgares epiſcopum parue ciuitatis contẽnere ſolẽt. argu.diſtin.lxxx.epiſcopi.Joan.
l ¶ Et paupertatis. nam paupertas ciuitatis non minuit prerogatiuam regni:vt nonageſimaſexta diſtinctione ſicut. nec mulier propter paupertatem dicitur humilis vel abiecta.C. de inceſt.nup.humilem.argumen. contra.in auten. de defen.ci.§.nos igitur.col . tertia.
m ¶ Diaconi. hoc non ſolum rome fit: ſed etiam aliarum eccleſiarum conſuetudo obſeruat: ſed forte tempore hieronymi non fiebat: hodie fit.extra de ſerui. in ordi . ſa.capitulo primo.
n ¶ Urbis.ſ. diſtinctione vndecima quis neſciat.contra.⁊.c.nolite.contra. Sed ibi de ea conſuetudine agitur.quam eccleſia roma.ſeruat ⁊ alijs mandat ſeruandam.hec vero de ea quam ſola ſeruat:nec vult ab alijs ſeruari:vnde ibi dicitur : quam roma.eccle.videat ſequi ⁊ docere.de conſecra.diſtin.j.baſilicas.
o ¶ Cõſuetudinem.q.d.non quid fiat:ſed quid fieri debeat conſiderandum eſt.vt extra de elec.c.venerabilem. xij.q.ij.gloꝛia.in fi.ff.de offi.preſi.ſed licet.
p ¶ Paucitatem.quia pauci erãt tales diaconi: ⁊ ideo ſuperbiebant:quicquid enim raro accidit miraculum eſt.in auť.de conſu.§.itaqꝫ.col.iiij.
q ¶ Precioſius.ſicut ⁊ precia rerũ in qbuſdã locis variantur ſm̃ plus ⁊ minus.ff.de eo.ꝙ cer.lo.l.ideo.

in veritate diligo. Et alia epiſtola: preſbyter gaio[a] chariſſimo: quẽ ego in veritate diligo. Quod aũt poſtea[b] vnus electus eſt q ceteris ꝑponeretur: in ſchiſmatis remediũ factũ eſt: ne vnuſqſqꝫ ad ſe trahens eccleſiã chriſti rũperet. Nam ⁊ alexãdrie a marco euãgeliſta vſqꝫ ad heraclam ⁊ dionyſiuꝫ epos preſbyteri ſemper vnũ ex ſe eligebant: ⁊ in excelſiori gradu collocabãt: quem epm nomiabant: quõ ſi exercitus ſibi imperatoꝛẽ[c] faciat. Diaconi[d] autem eligãt[e] de ſe quẽ induſtrium nouerint: ⁊ archidiaconũ nũcupẽt. Quid enim facit (excepta ordinatiõe[f]) epŝ : qđ preſbyter nõ facit? nec altera[g] romane vrbis eccleſia: altera totius[h] orbis eſtimanda eſt: ⁊ gallie ⁊ britãnie : nã ⁊ aphrica ⁊ perſis ⁊ oriẽs ⁊ india ⁊ oẽs barbare nationes vnum chriſtũ adorãt: vnã obſeruãt regulã veritatis. Si autẽ auctoritas quereref: orbis maior[i] eſt vrbe: vbicunqꝫ fuerit epŝ: ſiue rome: ſiue eugubij: ſiue ꝯſtãtinopolim: ſiue regij ſiue alexãdrie: ſiue thebis: ſiue guarmatie: eiuſdẽ[k] meriti eſt: eiuſdẽ ⁊ ſacerdotij. Potentia diuitiarum ⁊ paupertatis[l] humilitas : vel ſublimiorẽ vel inferioꝛẽ epm non facit. Ceterũ oẽs apoſtoloꝛuꝫ ſucceſſores ſunt. ¶ Sed dices: quõ rome ad teſtimoniũ diaconi[m] preſbyter ordinať? Quid mihi profers vnius vrbis[n] cõſuetudinẽ[o]? quid paucitatẽ[p] de qua ortũ eſt ſupercíliũ i leges eccleſie vẽdicas? Omne quod raruꝫ eſt plus amplectiť. Pulegiũ apud indos pipere precioſiꝰ[q] ẽ. Diacones paucitas honorabiles: preſbyteros turba ꝯtemptibiles facit. Ceterũ in eccleſia ẽt rome preſbyteri ſedẽt: ⁊ ſtãt diaconi: licet paulatim crebreſcẽtibus vitijs inter preſbyteros (abſente epo) diaconos ſedere videamus: ⁊ in domeſticis conuiuijs benedictionem corã pſbyteris dare diſcãt q hoc faciunt non ſe recte fa-

Diaconi cardiales vtrũ ꝑponãť oĩbus pſbyteris

Cõſuetu do gñalis ẽ ſequẽda

✠ Cõcor. tex.i.l. obſeruať.ff. đ off.pcõ. ⁊ i.l.ideoqꝫ ff.manda.

Epŝ pue ciuitatis ꝯtẽniť ab idiotis.

Act.vj.a

Paupertas nõ fac mulierẽ abiectam.

Miraculũ ẽ qđ raro accidit

a ¶ Neceſſ. viduaꝝ ꝛ pauperū. ſed tn̄ iſtem⁹ p̄dicatiōi.
b ¶ Dignitatis. J. viij. q. j. qui epatum. contra. Sed ibi iuxta etymologiam vis nominis deſignatur: hic qḋ ex vſu loquendi ex nomine concipitur: Uel dicendum: qꝛ non nomen honoris tm̄: ſed et oneris. viij. qōne. j. illud inferendum.

hoc in nouo: vel p dn̄m ſit qḋ ab apoſtolis ſtatuitur: vt xxviij. q. j. ſic enim. tn̄ auctoritate eius. de cōſe. di. iiij. qn̄.
k ¶ A qbus fiunt. Argu. ꝙ nemo debet ſe opponere illi a quo recipit beneficium: vt. xxij. q. v. de forma. ꝛ extra de poſtula. c. vltimo. ff. de inoffi. teſta. ſi pars in fi. §. hoc autē. viij. q. ij. illud.

Nem oppo lia ſcitur cipit.

Pars cōtinet i toto

c ¶ Continet. nā in toto continetur ꝛ pars. vt. xiiij. q. v. penale. ꝛ. ff. de re. iu. i toto. ꝛ eſt ſimile. ff. quod me. cau. L. j.
d ¶ A minori. hoc bene dicit. ff. de mu. ꝛ ho. vt gradatim.
e ¶ Sacerdotibus J. de peniten. diſ. j. §. ex his ita.

Dominus.
¶ Caſus. Cyprianus probat: ꝙ diaconi debent reuereri ſacerdotes tanꝙ̄ maiores. Et hoc p̄bat duobus exemplis chriſti qui ſacerdotibus ꝛ pontificibus iudeoꝝ licet mali eſſent reuerentiam exhibuit. Et vna rōne: quia ſacerdotes a dn̄o: diaconi vero poſt aſcenſionem ab apoſtolis ſunt inſtituti. Primum exemplum ē ibi: nā cum leproſū. ſecundum eſt ibi: item ſubditus. tertium eſt ibi: meminiſſe autem.

Sacerdos tā bon⁹ ꝙ̄ mal⁹ gaudet priuilegio clericali.

f ¶ Sacrilegum. Arg. ꝙ ſi dn̄s papa aliquem ſuis priuilegijs primatem appellat: ex ipſa nominatione ius ei acquiritur. xxxij. q. iiij. dicat. in fi. xvj. q. vl. cōtra ſanctorum. Argu. contra. iij. qō. vj. hoc quippe. extra de preſump. illud. C. de iur. ꝛ fac. igno. nō idcirco. Et eſt argu. hic: ꝙ tam bonus ꝙ̄ malus ſacerdos gaudet priuilegio clericali. xj. qōne. j. ſacerdotibus.

Jo. xviij. d. Ordinat⁹ a maiori maioris ē dignitatis

g ¶ Ut nos. ſed debent eſſe fortes. i. debent preſtare exemplum facti boni ex animo id eſt ex dilectione: ꝛ non velint dominari.
h ¶ Elegit. No. ꝙ q̄ꝫto a maiori qs ordinat: tāto ē maioris dignitatis: vt. j. q. j. filiū. ex̄ ḋ ma. ꝛ obe. per tuas.
i ¶ Cōſtituerūt. hoc in nouo teſta. nā in veteri vterꝙ a dn̄o ſunt electi. §. eq. c. diaconi. ꝧ. ſed illud in vete. teſtō

cere. audiant apoſtolos: Nō eſt dignū vt nos relinquētes verbum dei miniſtrem⁹ mēſis[a]: ſciant diaconi quare conſtituti ſunt. Legāt acta apoſtolorū: ꝛ recordentur conditionis ſue preſbyter ꝛ epus: aliud etatis: aliud dignitatis[b] eſt nomē. Unde ad titum ꝛ ad timotheum de ordinatione epi ꝛ diaconi dī de preſbytero oīno reticetur: qꝛ in epo etiam preſbyter continetur[c] qui prouehitur: a[d] minori ad maius prouehitur: aut igit ex preſbytero ordinetur diaconus: vt preſbytero maior cōprobetur: in quem concreſcit ex paruo: aut ſi ex diacono ordinetur preſbyter: nouerit ſe laicis maiorē: ſacerdotibus[e] eſſe minorem.

Itē Cyprian⁹ ¶ De eodē

Dominus noſter ieſus chriſtus rex ꝛ iudex: ꝛ deus noſter vſqꝫ ad paſſionis diē ſeruauit honorē pōtificibus ꝛ ſacerdotibus: quāuis illi nec timorem dei: nec agnitionē chriſti ſeruaſſent. Nam cum leproſum mundaſſet: dixit illi: Uade ꝛ oſtēde te ſacerdotib⁹: ꝛ offer donū: humilitatē nos chriſtus humilis docuit: ſacerdotem adhuc appellans quem ſciebat eſſe ſacrilegū[f]. Itē ſubditus paſſioni cū alapā accepiſſet: ꝛ ei diceretur. Sic reſpondes pontifici? Nihil ille cōtumelioſe locutus eſt in pſonam pontificis: ſed ſic magis innocētiā ſuā tutatus eſt: dicēs: Si male locutus ſum

exprobra de malo: ſi autem bene: quid me cedis? Que omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atqꝫ patienter: vt nos[g] humilitatis ac patientie haberemus exēplū: docuit enim ſacerdotes veros legitime ꝛ plene honorari: dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit. Meminiſſe autem diaconi debēt: qm̄ apoſtolos. i. epos ꝛ preſbyteros: dn̄s elegit[h]: diacones autem poſt aſcenſuꝫ dn̄i in celū apl̄i ſibi conſtituerunt[i]: epiſcopatus ſui ꝛ eccleſie miniſtros: ꝙ ſi nos aliquid audere contra deuꝫ poſſumus q epiſcopos facit: poſſunt ꝛ cōtra nos audere diacones a qbus[k] fiūt.

¶ Hoc aūt qḋ de diaconorum minoritate dicitur: vbiꝙ ſeruādū eſt: niſi cum locū diaconus habuerit aut proprij patriarche aut metropolite ſui. Unde in ſexta ſynodo legitur. ¶ Diaconus ſacerdotib⁹ nō pferat: niſi locū metropolitani ſui obtineat.

Precipimus ne diaconus (quāuis etiam i dignitate hoc eſt in officio quolibet eccleſiaſtico ſit) ante preſbyterum[l] ſedeat: niſi cum locum habuerit proprij patriarche aut metropolitani ſui pro aliquo capitulo: tunc[m] enim ſicut illius locū tenens honorificabitur. Si quis vero preſumpſerit hoc tyrānice facere: a proprio gradu repulſus: vltimus[n] omnium ſiat in ordine ſuo.

¶ Diſtinctio. xciiij.

¶ Hoc aūt. ¶ Hec eſt ſeptima pars huius di. in qua dicit qḋ qn̄ diaconus vel ſubdiaconus tenet locū p̄triarche: ſuperior eſt. Jo. de fan.
¶ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ officiū diaconorū minus eſt ꝙ̄ officiū ſacerdotum: quod verū eſt generaliter: niſi cuꝫ diaconus eſt legat⁹ patriarche vel archiepiſcopi: vt ſeq. c.

Precipimus.
¶ Caſus. Statutum fuit in ſexta ſynodo: ꝙ dyacon⁹ nō ſedeat ante pſbyterum: niſi ſit legatus patriarche vel archiepi pro aliq̄ negocio decidendo: in quo caſu honorandus eſt ſicut ille cuius vice fungitur. ꝛ ſi quis diaconus aliter facere preſumpſerit: repellitur ab officio ſuo.
l ¶ Ante preſbyterum ſedeat. in cōcilio. xvij. di. epos. i ſi.
m ¶ Tūc. Arg. aliquē tādiu hēre priuilegium: ꝙ̄diu tenet eius locū. xvj. q. j. generaliter. C. de teſta. mili. L. vl. ꝛ hec dictio: tūc extremitatem. i. finē iuriſdictionis cōplectitur. ar. ff. de condi. ꝛ de mon. L. iiij. §. ſi ita. Itē argu. ꝙ qs cōſequetur ex alterius pſona qḋ non habet ex ſua. ff. q̄ res pig. obli. poſ. L. ariſto. Et dicit lex: ꝙ ſi nō potes p̄hibere me eūtem p fundum: nec aliquē nomie meo. ff. de verb. obli. ſi ſtipulatus. tn̄ ea tm̄ habet iſte que iuriſdictionis ſunt: nō que ordinis. ar. ad primū: extra de offi. deleg. ſane. ij.

Cōſequ qs ex alterius pſona qḋ n hꝫ ex ſua

n ¶ Ultimus. Nota ꝙ qui deliquit in aliquo ordine: i hoc punitur: ꝙ poſtponitur alijs ſui ordinis: vt. L. di. accedens. ꝛ. xix. q. iij. mandamus. xxv. q. ij. ſic decet. xxiiij. diſtin. §. primo. ꝛ. j. q. vij. c. j.

¶ Diſtinctio. xciiij.

Subdiaconos. ¶ Hec diſt. diuiditur in tres partes. in quarum prima dicitur q etiam ſummus pontifex pot ſubdiacono cōmittere vices ſuas: et hoc pbat p.c.ſeq. ſecunda ibi: legatum. tertia ibi archidiacon9. Joā. de ſan.

¶ Caſus. Dictū eſt ſupra q diacono pt patriarcha vel archiepiſcopus vices ſuas cōmittere: nūc autē dicit Gratianus in hac.xciiij.di.q etiam ſubdiacono pt ſummus patriarcha cō mittere vices ſuas. Et eſt iſte prim9 articulus huius diſt. q tres habz articulos.

a ¶ Subdiacono. hic intitulaſ. xciiij. di. in qua magiſter idē dicit de ſubdiacono qd dictū erat in ſupiori.c. de diacono: q.ſ. et legat9 pape pot eſſe. Exponit tres. §. et i. §. ſingulis mutaſ materia in prio dicit qd dixi. in ſecūdo: q ſi qs impedit legatuz dñi pape excōicand9 eſt. in tertio q archidiacon9 vltra ſuū ſtatū exigeſ nō dz. Jo.

vnica. ſic. J. xvij. queſtio. iiij. §. quis autē. extra de rerum permuta. cum olim. et extra de appella. nouit. Sed contra. extra de appel. cum ſpeciali. et capitu. poſtremo. Joan. Solu. iudex poterit ſemp recuſari i iuſta cauſa interueniente etiam ſi eſſet legatus pape: vt extra de offi. lega. licet. cum legitime exceptiōes cuilibet reſeruentur: vt extra de offi. dele. ex pte. B.

Delegat9 et pape pt recuſari.

S Ubdiacono[a] et ſummus patriarcha vices ſuas cōmittere valet.

Unde Symmachus papa ait.

¶ Etiā ſubdiaconib9 vices ſuas aplica cōmittit eccleſia.

V Alde neceſſariuz pſpeximus eē: vt ſicut predeceſſorum noſtrorum fuit iudicium: ita vni eidemqz pſone omnia[b] cōmittam9: et vbi nos pſentes[c] eſſe nō poſſum9 noſtra p eum cui precipimus[d] repreſenteſ[e] auctoritas: [f] qobrem petro ſubdiacono ſedis nře intra pūinciam ſiciliam vices noſtras (auxiliante deo) cōmiſimus: nec enim de eius actib9 dubitare[g] poſſumus cui deo auxiliāte totum nře eccleſie noſcimur patrociniuz[h] cōmiſiſſe. ¶ Legatuz vero aplice ſedis quicūqz īpedierit vſqz ad ſatiſfactiōez excōiceſ.

Unde Alexā. papa.

¶ Excōiceſ q legatuz ſedis aplice impedire tentauerit.

S I qs[i] aūt legationez īpedit: non vnius ſed multorum[k] pfectum auertit: et ſicut multis nocet[l]: ita a multis arguēdus eſt et bonorum ſocietate priuandus. Et qz dei

¶ Legatum. hec ē ſecunda pars huius diſtictio. in qua dicitur q nullus debet impedire legatos romane eccleſie: et ſi fecerit excommunicetur: vt in capitu. ſequen. Joan. de ſan.

¶ Caſus. hic eſt ſecundus articulus: vbi dicitur q q impedit legatum apoſtolice ſedis excommunicari debet.

V Alde. ¶ Caſus. Symmachus intra ſiciliam pūinciā commiſit vices ſuas petro ſubdiacono: vnde precipit ſymmachus: vt de eo nō dubitet quem ipſe preuidit preferendū: ſed eūz recipiant.

b ¶ Omnia. ſ. diſt. lxxix. ſingula. contra. Sz dic oīa quo ad cognitionē cauſarum: non quo ad dignitates vel officia eccleſiaſtica: vt ibi.

h ¶ Patrociniuz. ergo ſicilia eſt de patrocinio beati petri: vt ar. x. qſtio. iij. relatū. xj. q. j. puenit.

Sicilia eſt de patrocinio bti petri.

S I qs. ¶ Caſus. Dicit alexander in hoc capitu. q quicūqz legatuz impedit: non vnius ſed multorum profectum turbat. Et ideo a multis eſt arguendus et a liminibus eccleſie arcendus donec reſipiſcat.

i ¶ Si quis. immo qui legatum hoſtium impedit tradēdus eſt hoſtibus: vt. ff. de leg. l. vlti.

k ¶ Sed multorum. Argu. q qui peccat i multos grauius peccat. extra de teſti. ſicut. xxij. queſtio. v. qui compulſus. ſicut qui circa eandem perſonam multis modis peccat grauius peccat. xxiij. queſtio. v. relegentes. Sed nūquid qui euz capit poteſt ab eo abſolui? Sic extra de ſententi. excommunicatio. ad eminentiam. Et no. q legatus huiuſmodi non poteſt epiſcopum deponere nec mutare de loco ad locum: nec in eius manibus poteſt epiſcopus reſignare niſi ad hoc haberet ſpeciale mandatum. extra de offi. lega. capitu. quod tranſlationem. argu. ff. de offic. ei9 cui man. eſt iur. l. j. Ba. legebat hoc capitu. truſando. ſi quis impedit legatum non auertit profectum vnius tm: ſcilicet cardinalis: ſed multorum. ſ. familie ſue et parentum. et ſicut multis nocet ille: ſcilicet cardinalis: ita a multis eſt redarguendus: et ita vſqz in finem.

Peccās i multos grauius peccat.

Veriſoria expoſitio.

l ¶ Nocet. ergo quicūqz aliquid nocumenti ſentit: admittitur ad agendum vel accuſandum: vt. xij. queſtio. ij. non liceat.

c ¶ Preſentes. Argu. q preſentia non exhibetur per alium. ar. contra. lxv. diſtinctio. capitu. ij.

d ¶ Precipimus. Arg. q papa etiam laico cauſam ſpiritualem committere poſſit. xxxij. diſtinctio. §. verum.

e ¶ Repreſentetur. Nā idem ipſe vz cognoſcere q dedit iudicē: vt extra de offi. dele ga. ſane. C. vbi et apud quem reſtitutio peti debet. l. iij. C. de iudi. l. vlti.

f ¶ Auctoritas. No. q delegat9 non hz plus iuris q delegans: ſiue par ſit als delegatus. ar. ff. de dā. infe. qui bona. §. vlt. ſiue ſit maior. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. et ſi pretor. qnqz tñ habet minus quis ſi ex delegatione cognoſcat q ſi ex iure ſuo. extra de offi. dele ga. ſuper queſtionum. §. ſi vero. C. de procu. maritus.

g ¶ Dubitare. Arg. q ſi papa ex certa ſcientia dat iudicem q ille nō poteſt recuſari. ff. de offi. prefec. preto. l.

a ¶ Impedit.nec legatus delegatum impedire debet ex/tra de offi.lega.ſtuduiſti.
b ¶ Liminib⁹.Arg.in quo qs deliqt in eo debere puni/ri.xij.q.ij.q ꝛ humanis.xvij.qõe.iiij.frat ꝛ coeps.
¶ Archidiaconus hec eſt tertia pars diſtinctiõis: in qua dicit ꝙ archidiaconi nõ debent fa/cere collectas i ſub/ditos:ꝛ hoc ꝓbat p.c. ſequen.Joan.de fan. ¶ Ceſſus. hic ē ter/tius articulus: vbi dicit ꝙ archidiaco/ni nõ debent graua/re clericos auferen/do eis pecuniã: ꝛ do/minationem in eos exercẽdo:lʒ que cor/rigẽda viderint de/beant epo nunciare.

¶ Hoc notaui.xcv.di.p̄cedẽs. Diſtinctio.xcv.

Qod aũt. hec diſti.diuidit in tres p̃tes In quaꝝ prima.q̃ritur vtruʒ ſacerdo/tes poſſũt chriſmate ſiue ↄ̃firmare pueros in fronte:ꝛ dicas ꝙ non tñ vult.ꝓbare ꝑ c.Greg.ꝙ poſſunt.ex.xciij.di.a ſbdiacono.

causam ipedit[a] ꝛ ſtatum ↄtur bat eccleſie:idõ ab eius limini bus[b] arceat: ab oibus itaqꝫ talis eſt cauẽdus: ꝛ non in cõ munionẽ fidelium vſqꝫ ad ſatiſfactionem recipiendus.

¶ Archidiaconus q̃ʒuis quoqʒ ex offõ ſuo clericoꝝ vitã diligẽti examinatiõe de beat ingrere: ꝛ q̃ corrigẽda inuenit epo nunciare:tñ dñã tionẽ ſuper eos exercere ꝛ cẽ ſum ab eis exigere ꝓhibet.

Vñ in Cabinolẽſi ↄci.legit.

¶ Archidiaconi ſup p̄ſb̄ros iuriſdictõeʒ ñ exerceãt.

Dictum eſt ꝙ in pleriſ/qꝫ locis archidiaconi ſup p̄ſbyteros parochianos quan/dam exercẽt dñationẽ ꝛ ab eis cẽſuʒ exigunt:qḋ magis ad tyrannidem q̃ʒ ad rectitu dinis[c] ptinet formaʒ. ¶ Si enim (iuxta apl̃i⁹ ſniam) epi nõ debent eẽ dominantes in clero:ſed forma facti gregis ex[d] aio: multominus facere hoc iſti debẽt. Sint itaqꝫ ↄten ti regularib⁹ diſciplinis ꝛ te neant ꝓpriam menſuram: ꝛ qḋ ab epis eis iniungit[f] hoc ꝑ pochias ſuas exercere ſtu/deãt:nihil ꝑ cupiditatẽ ꝛ aua ritiã preſumẽtes. Diſt.xcv.

Qod[a] autẽ ſacerdotes ſupra iubẽ/tur epis tan q̃ʒ ſubditi obedire: nõ ita intelligendũ quaſi nõ lice at eis p̄ſbyteris p̄ñtib⁹ epis ſacra celebrare:ſicut epali ſu pcilio qdam ab his volebãt p̄ſbyteros ꝓhibere:ſʒ quia p̄ ſbyteri pontificibus tanq̃ʒ fi/lij parentib⁹ debent obedire ꝛ baptizatos ẽt chriſmate[b] eis tãgere ↄcedit. Vñ greg.ſcri bit Januario epo karolitão.

¶ Vbi epiſcopi deſunt: ba ptizatos preſbyteri in fronte chriſmate tangant.

Peruenit qʒ ad nos q̃ſ/dam ſcãdalizatos fuiſſe ꝙ p̄/ſbyt̃os tãgere chriſmate eos qui baptizati ſunt prohibui/mus:ꝛ nos qdem ſm veterẽ vſum eccl̃ie nr̃e fecim⁹:ſed ſi oino de hac re aliqui contri/ſtant:vbi epi deſunt:vt p̄ſby teri etiã in frõtibus baptiza/

Dictum. ¶ Ca/ſus. Quidam archidiaconi domi nationẽ exercebant in preſb̄ros ꝛ paro/chianos ſuos: ꝛ ab eis cenſũ exigebãt: qḋ etiam epis fac/re non lʒ iuxta apl̃i ſniam:ideo ꝓhibet ne archidiaconi de cetero iſtã cupidita/tẽ exerceant: ſʒ tene ant ꝓpriã menſurã: ꝛ faciant quod epi/ſcopi eis preceperit.
c ¶ Rectitudinis. Sʒ nũquid de ↄ̃ſue/tudine p̄ſcripta poſ ſunt archidiaconi mulctare:vĩ ꝙ nõ ex̃ de penis.lʒ. Sed dic ꝙ bñ poſſunt; et q̃ iudicare poſſũt de conſuetudine p̄ſcri pta.arg ff.de iu.l. ij.§.vlt.ex̃ de off.de.leg.ex l̃ris. Illud er go exaudi cũ pecu/niaria pena ñ timet. ꝗs ſi illa magis ti/meat iponẽda ẽ.xxiij q.v.ꝓdeſt:dũ tñ pe/na ꝑ eodẽ pctõ nõ inſligat niſi ter in an no.C.d mo.mt.eos
d ¶ Apl̃i.i.petri: lʒ alibi dicatur ꝙ noie apl̃i paul⁹ deſignat. xvj.qõ.j.p̄dicatoꝝ.x. q.iij.qꝛ cognouim⁹
e ¶ Ex animo.i. ex dilectione. vt non velit dominari.
f ¶ Iniungit.vĩ er go ꝙ archidiacon⁹ nõ habeat niſi de mã dataʒ iuriſdictiõeʒ.

h.ſcda ibi:ſʒ querit tertia ibi: chriſma. Joan.de fan. ¶ Ca/ſus. Dictũ eſt.ſ.ꝙ ſa cerdotes epis debẽt obedire. Nũc in hac xcv.di.dicit Gian⁹: ꝙ hoc non dʒ ita in telligi quin poſſint miſſam corã epiſco po celebrare: ſed qꝛ debent eis ſicut filij obedire. Et prio po/nit quandã ↄtrarie tatem.poſtea ſoluit eam in.§.ſed iſtud. Poſtea auctoritate Inn.ſoluit duas q̃/ſtiões.vt.ſ. eo. iſtõ. Ad vltimuʒ repetit de dignitate p̄ſbyte/roꝝ:oſtendens mĩ ta eſſe eis licita ẽt in epiſcopoꝝ p̄ſentia.
g ¶ Qḋ autem. hic intitulat.xcv.diſ.in qua ponit Gianus quãdam ↄtrarieta/tem:ꝛ eaʒ ſoluit. po ſtea ponit duas qõ/nes ꝛ eas ſoluit au/ctoritate. Inno. Re/petit poſtea de digni/tate p̄ſbyteroꝝ oſtẽ dens multa licere preſbyteris in epi/ſcoporuʒ preſentia.
h ¶ Chriſmate.ſ. de ↄ̃ſe.di.v. manus. ſ.ꝛ.c.nouiſſime.cõ tra.ſ.di. xxj. cleros. ↄtra.hoc ad tẽpus ꝓ ſedãdo ſcandalo fuit ↄceſſũ nũc vero antiquatũ:vel in p̄/mitiua ecclia p̄ſbyte ri chriſmabant:nũc vero minime.extra de ↄ̃ſue.quãto. Joã.

Peruenit. ¶ Ca/ſus. Quidã p̄/ſbyteri pueros i frõ te chriſmabant: qḋ cum Grego.ꝓhi/buiſſet quidam ex hoc ſcandaliçati fue/rũt:ꝛ ideo ꝓpt ſcan dalũ remouenduʒ ↄceſſit ꝓpreſbyteris: vt in abſentia epoꝝ chriſmarent.

P̄ſbiter qui in eo i peccat.
¶ Con cor.ter.in .§.itẽ lege iulia.ꝺ vi. cũ glo.per quaʒ h̃es ccoꝛ.iſti. ꝑ pu.iu.

Archidia coni mul ctare p̄ñt.

¶ Ad ſ no.i ad. di.c. ſi. de off. ordi.

i.ꝑ. v.e

Archidia/conus an h̃eat iuriſ dictionẽʒ delegataʒ.

Diui

tos chriſmate tangere debeant concedimus[a]. ¶ Supra Leo epũs cõtra: ¶ Quis corepiſcopi. Item Gelaſius papa.

¶ Ultra ſuũ modũ pſbyteri contendere non preſumãt.

Preſbyteros vltra ſuũ modũ pcẽdere phibemus: nec epali faſtidio debita ſibimet audacter aſſumere: non pficiẽdi chriſmatis: nõ pſignationis põtificalis adhibẽde ſibimet arripere facultatẽ. ¶ Sed[b] iſtud grego. p ſcãdalo ſedãdo ſemel conceſſum legit. Illud aũt leonis pape & gelaſij vſu approbante preualuit niſi forte vbi aliquoꝝ pſuetudo hoc admiſit: vt in abſentia epi extrema neceſſitate cogente: & ex pceſſione gregorij preſbyteri baptizatos in frontibus liniãt. ¶ Prohibitio vo leonis & gelaſij in eo caſu intelligatur cũ epi pñtes ſunt: vel cũ non cogit vltima neceſſitas: oleo vo ſanctificato[c] pmittitur eis vngere infirmos: vñ Jacobus ait: Infirmat qs in vobis: inducat preſbyteros eccleſie: & orẽt ſup eũ: vngẽtes eũ oleo in nomine dñi: & oratio fidei ſaluabit infirmũ. ¶ Sed queritur an epiſcopis liceat eodẽ oleo vngere infirmos: vel ſi impenitentibus huiuſmodi vnctio ſit concedenda. ¶ De his vo ita ſcribit Innocẽtius papa. ¶ Oleo ſanctificato non prohibetur epiſcopus infirmos tãgere.

Illud ſuperfluũ videmus eẽ adiectum: vt de epo[d] ãbigat: qd pſbyteris licere nõ dubiũ ẽ: nã idcirco de pſbyteris dictũ[e] eſt: q epi poccupatiõib aliis ipediti: ad oẽs

a ¶ Concedimus. hoc expeditum eſt: q preſbyter chriſmando ſi ſua auctoritate hoc facit: nihil agit: nec pueri aliqd recipiunt. extra de pſue. quãto. Sed nunqd papa ei demãdare hoc pot? Quidã dicũt q ſic: ex quo oĩa ſacra que recipit pſbyter ex delegatione pape conferre põt. argu. hic: vnde diaconus põt pferre diaconatũ & cõfirmare in fronte: ſed nõ poteſt papa ei demãdare: vt pferat ordinẽ quẽ nõ hʒ. Uel etiã vt conficiat corpus chriſti: q ſolis preſbyteris dictuʒ eſt: hoc facite in meaʒ cõmemorationem. argu. i. q. j. dictũ. hoc dicit. h. Alij dicunt q nõ põt papa delegare preſbytero vt chriſmet in fronte: vnde iſti nihil cõferebãt. Si obyciat: q̃re hic pmiſit Grego. illis: cũ in hoc videatur eis dare licẽtiã peccãdi? Dicũt qdã: q hoc inuitus pmiſit ob nimiũ ſcandalũ: nec dabat eis occaſionẽ mali: q inuitus hoc cõcedebat. xxv. q. iij. q ſcripſi. & xxxiij. q. ij. ſi quod verius. Alij dicũt: q hoc. c. loqtur ſm antiqua tẽpora: ſed hoc nihil eſt: q littera huius. c. contradicit ibi: ſm veterem vſum. & quia ſm hoc Grego. nihil hic concederet. Sed nunquid papa poſſet eis concedere vt chriſma conficerent? h. dicit q non. Item queritur nũquid epiſcopus demãdare poteſt ea que ſunt ordinis epalis? Sic. ſed ea tñ que ſunt epalis ordinis non põt demandare niſi epo argu. extra de pſe. ec. aqua. Ea vero qui iuriſdictionis ſunt põt etiam demãdare preſbytero ſicut & reconciliare. xxvj. q. vj. preſbyter. & c. aurelius. Sed etiam inter ea que iuriſdictionis ſunt quedã non poſſunt demandari: niſi eis q adminiculo ordinis illa exercere poſſunt: vt deponere: verberare clericum. Alia ſunt que etiam laicis demãdari poſſunt: ſicut iudicare in cauſa ciuili. Iteʒ dico q epũs nihil habet hodie q ſit meri imperij quod demandari nõ poſſit: de quo lex loquitur. ff. de offi. ei cui man. eſt iuri. l. j. q omnia alij epo demãdare poteſt: niſi vſum pallij. extra de vſu pallij. ad hoc. ¶ Supra. ¶ Caſus Modo vult probare contrarium. & inducit c. ã. lxviij. di. c. quãuis. & c. ſequens cuius caſus patet.

Preſbyteros vltra. ¶

¶ Caſus Soluit Gratianus dicẽs: q illud quod Grego. conceſſit. ſ. in. c. j. huius diſ. factum fuit propter ſcandalum vitandũ. & quod dicitur. ſ. in. c. quãuis. & c. preſbyteros. eſt generaliter obſeruandum. Ponitur & alia ſolutio. ſ. vbi conſuetudo eſt: abſente epiſcopo: & i neceſſitate poſſunt preſbyteri hec facere: & ex conceſſione greg. c. vero quãuis. & c. preſbyteros. intelliguntur cuʒ epiſcopi ſunt preſentes. ſed de iure oleo ſanctificato poſſunt vngere infirmos preſbyteri. Et hoc probatur auctoritate Jacobi. Sed queritur an epiſcopis licet eodẽ modo vngere infirmos: & an illa vnctio ſit impenitentibus concedenda: que queſtiones in proxi. c. ſoluũtur.

b ¶ Sed iſtud. niſi forte hoc allegando dicit: alis cõſuetudo non iuuaret. vt extra de conſuetu. quanto.

c ¶ Sanctificato. quo deficiente admiſcetur aliud. extra de conſecra. eccle. vel alta. c. quod in dubijs. Et eſt duplex cauſa quare infirmi inunguntur: q venialia delentur: & preſtat augmentuʒ virtutibus. Argu. de conſecra. diſtin. v. c. primo & ſecundo & extra de ſa. vn. c. j. & quia infirmus citius liberatur ab infirmitate corporali. ar. hic. Sed quid ſi quis non habet oleum & inungit chriſmate: tenet vnctio? Uidetur q ſic: quia prope eadem vſia ẽ: quia chriſma non eſt niſi oleum balſamo admixtum. extra de ſac. vnctio. c. primo ſicut & tenet emptio cum acetum venditur pro vino: quia eſt prope eadem vſia. vt. ff. de contrahen. emp. in vendirionibus. ſed forte ſecus: quia non eſt forte prope eadem vſia. Item nunquid confert hoc ſacramentum ſi quis inungitur oleo conſecrato? videtur q ſic: quia & baptiſmus confertur in aqua non [illegible]ſecrata. de conſecra. diſt. iiij. c. ſi quis. Alij dicunt [illegible] quia vis baptizandi tota eſt in ver[illegible] in re ipſa ſcilicet in oleo. Sed iſta [illegible]tis debita: & [illegible] bet. extra de bap. c. penultimo. Sed [illegible] ſacramentum iterari? Dicunt quidaʒ q non. j. queſtione prima q̃ʒ quidam. de conſecra. di. iiij. oſtenditur. Si obyciatur de matrimonio: non valet: quia veritate inſpecta matrimonium non iteratur. xxxj. q. j. hac ratione. prius enim vnum [illegible] q̃ʒ ſecundum contrahatur [illegible] cos qui [illegible] ipſis epis a clericis [illegible] ¶ Sed dicimus. hec eſt ſecunda pars diſtin. in qua queritur ſi epiſcopus poteſt inungere infirmos. eſt dicendum q ſic. J. c. proxi. Jo. de fan.

Illud. ¶ Caſus. Quidam epiſcopus cum legeret in epiſtola Jaco. inuenit eum dixiſſe tantum de pſbyteris vt vngant infirmos: quare queſitum eſt ab Inno. an epus oleo ſacrificato ĩfirmos vngere poſſit? Et rñdet q ſic: & iõ tñ de pſbyteris iacobus fecit mẽtioneʒ: q epi alijs negocijs ipediti nõ pñt ĩfirmos viſitare. Scdo qſiuit: an hec vnctio ſit ipenitentibus pcedẽda. Et rñdet q nõ: q cui negat cetera ſacramenta nõ debet iſtud pcedi.

d ¶ Ut de epiſcopo. Arg. q licet minori ex officio multo fortius maiori licere. arg. xxxiij. q. ij. hiſtoria. xxxv. queſtione. vj. ſi duo. Argu. contra. lxxxviij. di. epiſcopus gubernationem. ar. ſimile per contrarium. viij. q. j. ſi ergo.

e ¶ Dictũ a Jacobo vbi dixit: infirmat qs &c. ¶ Quis i hoc

Unguntur infirmi pp duas cauſas

Jacobi. v.

Unctio extrema: an poſſit fieri ſine oleo

Ungeret an poſſit qs ex oleo nõ pſecrato.

Unctio extrema põt iterari.

Maiori licet quod minori

nomine pſbyteri pōt itelligi epi. Arg. ɔtra. di.l. placuit. ver. vt manum non imponant.

a ℭ Chriſmate.i.oleo: vel vt dicunt quidā epiſcopus chriſmate: preſbyter oleo inungit. h.

b ℭ Nō penitētibus. Jta cōtinua: vetet quē epiſcopus dignū duxerit ad viſitandū. ⁊ ita in originali habet: nō penitētibus: ꝙ intelligit de ſolemniter penitentibus.

c ℭ Nō poteſt. Sic. l.di.capitu.vlti.

d ℭ Negant. Arg. ꝙ excōicatꝰ vel anathematiçatus non poſſit cōtrahere matrimoniū: ✠ qđ nō eſt verū. vt extra de eo q dux. in matri. q̄ pol. p adul. ſignifi caſti. in fi. h.

d ℭ Negantur. Argu. oīa eiuſdē generis eodē iure cenſeri. ar. diſt. iiij. deniq̄ arg. ſ. diſ. v. ad eiꝰ. de cōſe. diſ. ij. cōperimꝰ. Arg. ɔ. di. l. ſtudeat. arg. di. lxxxj. ſi quis ſacerdotum.

ℭ Chriſma. hec eſt tertia pars diſt. in q̄ dicit ꝙ pſbyteri debēt chriſmata a ſuo epō recipere: ⁊ epi debent honorare pſbyteros: q2 ⁊ ipſi pſbyteri ſunt: ⁊ in ſimul debent dei eccleſiam gubernare ... poſſunt; ex ... care poſſit de ...

ℭ Caſus. Nunc vero dicit ꝙ pſbyteri debent petere chriſma a ſuis epis quolibet anno nō per clericū minorem: ſed aut per ſe aut per ... m ... ed ... eod ...

f ℭ Epis. peccant ergo abbates qui ... hoc accipe ab alijs q̄ a ſuis: niſi forte priuilegiati ſint vt poſſint petere a quibuſcunq̄ velint.

g ℭ Omni anno. hoc exponit de cōſe. diſ. iiij. omni tpe.

h ℭ Per illū qui ſacrariū tenet. i. per diaconē. xxiij. diſ. non oportet. iij. Et nota: ꝙ ex quo res dat certo nūcio: eius eſt iam periculo cuius eſt nūcius: ſi nūcio rē dari voluit: ſecus ſi miſit nunciū vt eū admoneret qđ ei res mitteret. et hec colligunt. ff. cōmoda. eū qui rē. §. ſi rē. ⁊. ll. duabus ſequētibus. ⁊ eſt arg. ff. de ſolu. ſi quis. ⁊. l. ſi ſoluturus. extra de pigno. ſignificante.

Olim. ℭ Caſus. Nunc repetit Gratianus de dignitate preſbyterorū. Eſt ergo caſus. Jnfra oſtendit hiero. in hoc. c. ꝙ olim idē erat preſbyter ꝙ epūs: ⁊ eccleſie regebant cōmuni cōſilio. Poſtea vero cū ſchiſmata ortū eſſet ⁊ vnus diceret: ego ſum pauli: ego ſū cephe: ego ſum apollo: quaſi ſum melior te: quia ſum baptiçatus a meliori: ideo ſtatutum fuit ꝙ vnus de preſbyteris preeſſet omnibus: ſicut ergo conſuetudine pſbyteri epiſcopis ſubijciuntur: ita epiſcopi ſciant ſe magis conſuetudine q̄ conſtitutione aliqua preferri: nec ſine preſbyterorum cōſenſu diſponant eccleſias.

Excōicatꝰ matrimoniū poteſt ɔtrahere.

✠ Addē an poſſit fieri monachꝰ not. Bal. ſ. l. q ſub pretextu. C. de ſacroſan. ec. adde q̄ not. in addi. c. cū illorum de ſen. excō.

✠ Tex. eſt ſimi. xxj. diſtin. cleros ⁊. xciij. di. legimus. Ad de q̄ no. i addi. c. j. ⁊ ij. de pecu. cle. ⁊ ibi Jnno.

languidos ire nō poſſunt. Ceterum ſi epūs aut pōt aut dignū ducit aliquē a ſe viſitandum: ⁊ bn̄dicere ⁊ tangere chriſmate[a] ſine cūctatione poteſt: cuius eſt ipm chriſma cōficere: nā nō penitētibꝰ[b] iſtud fundi: non[c] pōt: q2 genus eſt ſacri: nā qbus reliqua ſacra negātur[d]: quō hoc vnū genꝰ putat poſſe cōcedi? ℭ His igitur frater chariſſime oibꝰ que tua dilectio voluit a nobis exponi: prout potuimus rn̄dere curauimus. ℭ Chriſma vero a ſuis epis ad baptiſmi ſanctificationē pſbyteri petant. Unde in concil. carthaginen. iiij. ℭ De eodē.

Preſbyteri[e] q per dioceſes eccleſias regunt: nō a qbuſlibet epis[f] ſed a ſuis: nec p minorē clericū ſed omni[g] anno: aut per ſeipſos aut p illū[h] qui ſacrarium tenet: ⁊ ante paſche ſolēnitatē chriſma petant. Item Hiero. ſuper epiſtolam ad titū.

ℭ Preſbyter idē eſt qui epūs: ac ſola conſuetudine pſunt epiſcopi preſbyteris.

Olim idem erat preſbyter qui ⁊ epūs: ✠ ⁊ antequā diaboli inſtinctu ſtudia vel ſchiſmata in religiōe fierent: ⁊ diceretur in populis: ego ſum pauli[i] ego ſum apollo: ego aūt cephe: cōmuni preſbyterorum conſilio eccleſie gubernabātur. Poſtq̄ autem vnuſquiſq̄ eos q̄s baptizauerat ſuos eſſe putabat non chriſti: in toto orbe decretum eſt: vt vnus de preſbyteris ſuperponeretur omnibus ⁊ ſchiſmatum ſemina tolerentur[k] ⁊ paulo poſt: Sicut ergo preſbyteri ſciunt ſe ex eccleſie ɔſuetudine[l] ei qui ſibi prepoſitus fuerit eſſe ſubiectos: ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudine q̄ diſpenſationis dn̄i veritate preſbyteris eē maiores: ⁊ i cōmuni[m] debere eccleſiam regere. Idē ad ruſticum narbonenſem epiſcopum. ℭ Coram epiſcopis preſbyteris docere licet.

Ecce ego dico preſentibus epis ſuis atq̄ aſtātibus in altario preſbyteros poſſe ſacramenta conficere: ſed[n] q2 ſcriptū eſt: pſbyteri duplici[o] honore honorētur: maxime qui laborāt verbo

i ℭ Pauli. i. baptiçatꝰ baptiſmo pauli

k ℭ Tolerent. Sic dicit lex: ꝙ cōmodius eſt ſingulas res ſingulis noibus ſiue appellationibus diſtingui. inſti. qui. mo. teſt. infir. §. ſed. q2 diſtinctio nominum differētiā rerū declarat. xxi. diſ. cleros. Sic. C. de codi. nec codicillos.

l ℭ Conſuetudine. nihilominus ex inſtitutione. vt. ſ. diſ. xciij. legimus. ⁊ ita ſubaudi qđ ſequitur magis ɔſuetudine.

m ℭ Cōmuni. arg. extra de his que fiūt a pre. nouit.

Ecce ego. ℭ Caſus. Ruſticus narbonen. epūs non pmittebat preſbyteros pdicare: nec populū benedicere. Reprehēdit ergo hiero. ipſum dicens ꝙ preſbyteri pdicare poſſunt ⁊ benedicere. Et hoc pbat q̄tuor rōnibus. Prima eſt: q2 pſbyteri debent honorari duplici honore. i. officio ⁊ beneficio. Secūda eſt: q2 cōceſſum eſt eis conficere corpus chriſti cui nihil poteſt anponi: multo fortiꝰ eis ɔcedi debent que ſunt minora. Tertia eſt: quia ex hoc maxima calamitas creſcit in gregibus domini: ſcilicet ſi ſacerdotes remoueantur tanq̄ vitioſi. Quarta eſt: quia ab initio preſbyteri fuerunt mandati iudices: ⁊ etiam appellati ſunt epiſcopi. Quod probat auctoritatibus. Prima eſt circa principium. ſecunda: ibi: etenim abnuentibus. tertia: ibi: quis igitur hic rogo. quarta: ibi: preſbyteri negociorum.

n ℭ Sed quia. Jta continua: dico ꝙ preſentibus epiſcopis poſſunt conficere: quia non ſolum hec: ſed alia poſſunt facere. ex vi littere ⁊ etiam probationis videtur: ꝙ epiſcopi non prohibent preſbyteros miſſam cātare: ſed benedicere ⁊ predicare ⁊c. que ſequuntur.

o ℭ Duplici. a clericis ſcilicet ⁊ laicis: vel quo ad obedientiam in ſpiritualibus ⁊ ſubminiſtrationem in temporalibus: vel duplici ideſt officio predicandi ⁊ ſumendi tympanum ideſt temporalia: iuxta illud: Sumite pſalmum ⁊c.

a ¶ Benedicere. cum epiſcopus abeſt: ſed hec ſol. non valet: q hic loqtur cum preſens eſt eps. Uel intelligas iſtud qn benedicit priuati ſine ſolẽnitate: als contra .xxj. di. deniqz. item ɔtra .xxvj. q. vj. miniſtrare. Sz τ illud ſimilr intelligitur de ſolẽni benedictiõe. Uel dic: q quando cantat miſſam pſente epiſcopo dz innuere epiſcopo: vt ipſe benedicat: τ ſi vult eps benedicere nõ benedicet presbyter. arg. de ɔſe. diſt. j. cum ad celebrãdas. aliter presbyter ſuo iure poteſt benedicere: nam eoipſo q ei dat poteſtatẽ benedicendi ſupponitr ei tãq minor: τ poteſt ab eo benedici. ar. ff. de iuriſdi. om. iu. l. eſt receptuz. τ. ff. ad treb. ille a quo. §. tẽpeſtiuum. h. Uel dic q eoipſo q pmittit ipſum miſſam celebrare: per ɔſequens omnia q ſine miſſa eſſe non poſſunt: vt extra de offic. deleg. preterea.

b ¶ Confirmare. i fide. xj. queſtio. iij. q predeceſſor. vel inũgere oleo infirmoꝝ vl chriſmate i fronte.

c ¶ Omnia. que ad eos ptinent. Arg. vocabulum generalr prolatum non oĩa particularia cõprehendere. Argu. contra .xxviij. diſtincti. de ſyracuſane ✠.

d ¶ Benedicere. id eſt abſoluere vel pͥuatim reconciliare: non ſolenniter. vt xxvj. qõ. vj. capitu. j.

e ¶ Non debet. Argu. cui licet plus licet τ minus. vt .xvj. queſtio. ij. capitu. j. Sed maius tripliciter dicitur: efficacia: vt baptiſmus. vt .xxxij. diſ. §. verum. ſcilicet quia mortalia tollit τ venialia: pꝑter rem ſubiectam τ ſanctitatẽ: vt corpus chriſti vt hic: auctoritate miniſtrantium: vt que ad epiſcopos ſolos pertinent. vt. J. de conſecratio. diſtinctio. v. manus. τ quarto modo pꝑter ſignificationem: vt matrimonium quod ſignificat chriſti τ eccleſie coniunctionem. extra de biga. debitum. quinto propter multitudinem conuerſorum. j. qõ. j. interrogo.

f ¶ Nomen. Arg. C. de cura. fur. cum alijs. in fi.

g ¶ Damnũ gibbi inferatis. i. remoueatis presbyteros a conſecratione τ predicatione: ſicut illum q gibbum habet. vt. ſ. diſtin. xlix. hinc etenim. vel damnum gibbi: q non predicantibus presbyteris incuruatur popu-lus in delictis: τ quaſi gibboſus efficitur.

h ¶ Patrimonij. i. rerum eccliẽ. ſ. xxj. diſti. in nouo.

i ¶ Negocioꝝ. i. cãꝝ. vt. xi. q. j. relatum. τ. ij. q. v. ſi quis.

k ¶ Sacerdotum. i. epiſcopoꝝ: ergo τ omnes intereſſe debẽt ɔcilio metropolitani. vt. xviij. diſtin. c. penul. τ vlt.

dei predicare eos decet: vtile eni eſt bñdicere[a] ɔgruum eſt ɔfirmare[b]: ɔuenit reddere cõmunionẽ neceſſe eſt viſitare infirmos orare pꝑ inualidis: atqz oĩa[c] dei ſacra cõplere: nemo hinc epoꝝ inuidia diabolice tẽptationis inflatus iraſcat ſi plebẽ interdũ presbyteri exhortent: ſi in eccleſijs pdicent: ſi plebi (vt dictũ eſt) benedicãt. ¶ Eteni abnuenti b⁹ mihi iſta ſic dicã: qui nõ vult pſbyteros facere q iubẽtur a deo: dicat qd maius eſt chriſto: aut qd poterit corpori τ ſanguini ei⁹ anteponi: ſi pſbyter chrĩm ɔſecrat: cũ in altario dei ſacra bñdicit: bñdicere[d] populuz non[e] dz q chriſtum ɔſecrare nõ metuit: circa laicos ac mulieres iubentibus vobis o iniuſtiſſimi ſacerdotes pſbr dei bñdictiõis pdit officia amittit ligue op⁹: non hz ɔfidentiã predicandi: τ trũcatus eſt oĩ parte virtutũ: ſolum pſbyteri hz nomẽ[f] plenitudinẽ ac pfectionem q ɔſecrationi ei⁹ competit nõ retẽtat. ¶ Quis igit hic rogo ſacerdotes honor vr̃ eſt: vt damnũ[g] gibbi inferatis: qm cũ paſtorib⁹ p potentiã auferatur deo digna diligentia ɔtagiũ quoddã τ calamitas creſcit in gregib⁹: ac dñici patrimonij[h] dãna ɔgritis duz ſoli vultis in eccl'ijs potentari. ¶ Presbri vo ab initio iudices negocioꝝ[i] eẽ mandati ſũt: presbri ſacerdotũ[k] intereſſe debẽt ɔcilijs: qm τ ipſi pſbri (vt legim⁹) epi nominantur ſm qd dictum ẽ ad epz: Noli negligere grãm q data ẽ tibi p impoſitionẽ manuuz pſbri. τ alibi ad maiores natu: Qui vos poſuit epos regere eccliam ſuã. Sz oderũt hoc ſuperbi ſacerdotes pſbri noĩe q nolũt hoc eſſe qd chriſtus: q diſcipuloruz pedes lauit: q baptizat⁹ a ioanne ẽ lz baptizãdum a dño ſe eẽ proclamaret. Quod pꝑpterea ſcribo vobis: vt ſi pterit tpis error[l] iã non pt reuocari: vel[m] ad pñs i eccl'ijs faciãt quod rome[n] fit: qd in aphrica qd in oriente qd in hiſpania qd in gallia qd in britannia: qd in oib⁹ locis vbi humilitas pſeuerat: qd etiam in celis fit (qd maius eſt) vbi ſedes angelorum legitur diſpoſita.

Idem ad nepotianum.

¶ Epiſcopi τ clerici inuicẽ ſibi honorem exhibeant.

Eſto ſubiectus pontifici tuo τ qſi parentem anime ama: ſz epi ſacerdotes ſciant ſe eſſe non dominos: honorent clericos quaſi[o] clericos: vt ipſis epis a clericis quaſi epis honor deferat[p].

l ¶ Error. hic colligẽ q ea q per errorẽ ſtatuta ſunt: ex diuturna vtẽtiũ approbatione ius faciũt. Joan. qd falſum eſt: cum ɔſuetudo debeat eſſe rõnabilis τ pſcripta ✠. vt extra de ɔſue. c. vl. nec iſta litera ɔdicit. B. vt rõne multitudinis excuſent a pena nõ a culpa. vt. ſ. diſti. iiij. deniqz. qd enim factũ eſt infectum eſſe non põt. in autẽ. de equa. do. §. j. col. iiij. ff. de capti. l. in bello. §. facta.

m ¶ Uel ad preſens. i. ammodo.

n ¶ Quod rome. ſcilicet vbi minores exercent ſua officia pñtib⁹ maioribus.

Eſto ſubiect⁹. ¶ Caſus. Quedam ɔſuetudo praua erat in qbuſdã eccl'ijs: ſcilz q pſbyteri preſentib⁹ epis non audebant pdicare vel loq. Sz hiero. oñdit q ſubditi debent obedire prelato τ prelatus nõ debet ſubtrahere ſubditis debita: τ hoc pꝑbat qnqz rõnibus. Prima eſt ibi: ſcitũ eſt illud. ſecunda ibi: q autem aaron. tertia ibi: vnus domin⁹. quarta ibi: recordemur. quinta ibi: ſed ſi aliquid vt inquit τc. Omnia capitula que ſequũtur vſqz ad di. plana ſunt.

o ¶ Quaſi clericos. hoc eſt contra ſupercilium epiſcopoꝝ qui ſubditos appellant filios cuz debeant eos appellare fratres. vt. viij. queſtio. j. quid aũt. vel ſocios. vt. x. queſti. iij. cauendum. caueant tñ clerici ne cum ſcribunt epo vocent eum fratrem: pꝑut dicit dñs imperator q iudices ſupioribus honorem debent facere in ſalutatione. C. de of. iud. l. ij. a. g. C. de of. pf. vr. l. j. vbi hoc idem dicitur.

p ¶ Deferatur. Sed pone q epiſcopus aliter ſe habeat contra iſtum qz debeat: nunquid iſte ſuo iure poteſt ei obedientiam negare? Uidetur q ſic arg. xlv. diſtinctio. cum beatus. xxij. queſtio. v. de forma. τ fides non eſt ſeruanda non ſeruanti. extra de iureiuran. peruenit. ij. ſecus tamen eſt: ✠ conſulo tñ ei vt agat per ſuperiorem.

Côſuetudo dz eſſe rõnabilꝰ τ pſcripta.

✠ Adde q ſit ɔſue. rõnabil τ pſ. gl. in. l. de qb⁹. ff. de legi. Adde q no i ad. di. gl. i ǂ. rõnabilia i. c. j. de ɔſti tu. lib. vj.

Act. xx. f. Jo. xiij. a Mat. iij. d

Epi ſubditos debent frẽs appellare.

✠ Frãgẽti fidem fides frangatur eidem. no. gl. i. l.

vt rñſſi. ⁊ ibi. Bald. C. de tráſa. gl. ⁊ no. i. l. cuȝ. ppo. nás. C. de pac. Epis. iiij.

j. p̃. v. a

Epi lrãtos ſecũ hẽant

✠ Addo do. tex. i. c. pue nit. ⁊ in. c. epo. ff. ij. q. vij. 3. co. xiiij. f pucr. x. a. ⁊. xij. a

arg. xj. q. lij. ſi epus. it qõ. iij. nunc vero.
a ℭ Scitũ eſt. i. ſapi enter dictũ eſt. h. ⁊ id ſciri dignũ. Lau. hoc ẽ ita ſe dȝ habere eps erga pſbyteros: ſicut aaron habuit ſe erga filios ſacerdotes.
b ℭ Ut pncipem. ſa ctum reſpicit: nã de iure tolerãdus eſt platus vſqȝ ad ſententiã. vij. queſtio. iiij. nonne.
c ℭ Me. Arg. ꝙ fru ſtra petit debitum q qd debet nõ impendit. vt. xxviij. q. j. ſi infidelis. xxxij. q. vj. ſi mechabatis. ⁊ cap. ſi ducturi. s. di. ix. neqȝ. in ſi. x. q. j. placuit. xxij. qõ. vlt. de forma. xviij. q. ij. abbati bus. Ar. ↄtra. xj. qõ. iij. inter verba. xciij. diſt. diis. xxxij. qõe. v. ꝙ deo. h.
d ℭ Inuideãt. Ar. ↄtra epos qui malunt habere illr̃atos qȝ lr̃atos circa ſe ✠.
e ℭ Reuelatum. s. di. viij. fruſtra. C. de offi. rec. prouin. l. potioris.
f ℭ Sedenti in loco inferiori.
g ℭ Taceat. deliberando in ſermone: cũ nõ dẽat interrũpere verbum eius.
h Non oȝ. Tpe ſolenniũ officiorum: vel cum redeunt a proceſſione ad chorum.
i ℭ Et ſedere. coniungas ingredi ⁊ ſedere: alš falſũ eſſet.
k ℭ In tribunalib⁹ arg. C. de here. ⁊ manichẽ. l. cuncti.
k ℭ In tribunalib⁹. i. ſede iudiciaria: vt iudicẽt ſiñ eo.
l ℭ In pegrinationis. de licentia ſuperioris. ff. de conſec. di. v. non oȝ. ⁊ de cõ ſenſu ipſius eccl'ie. extra de do. ⁊ do. rede. capit. magne. a etiam dñi pape.
m Episcop⁹ i q. Nõ patiat.

ℭ Scitũ[a] ẽ illd oratoris domicij. Cur ego (inqt) te hẽaȝ vt[b] pricipẽ cũ tu me[c] nõ hẽas vt ſenatorẽ? ℭ Qd ãt aaron ⁊ filios ei⁹ hoc eẽ epȝ ⁊ pſbyteros nouerim⁹. ℭ Un⁹ dñs vn⁹ baptiſm⁹ vnũ tẽplũ vnuȝ ſit miſterium. ℭ Recordemur ſp ꝙ apl's petr⁹ pcipit ſacerdotib⁹: Paſcite euȝ q in vobis eſt gregem dñi: pruidẽtes nõ coacte: ſȝ ſpõtanee ſm dñi preceptũ: neqȝ vt turbis lucri cã ſȝ volũtarie: neqȝ vt dñantes in clero: ſȝ forma facti gregis ex aio: vt cũ apparuerit priceps paſtor pcipiatis imarceſſibilẽ glorie coronam. ℭ Peſſime ↄſuetudinis eſt in qbuſdam eccleſijs tacere preſbiros: ⁊ pſentibus epis non loq: quaſi eius inuideãt[d] aut eos dedignenť audire. ℭ Sȝ ſi aliqd (vt inquit apoſtolus paulus) fuerit reuelatũ[e] ſedenti[f] prior taceat[g]. Glia patris eſt filius ſapiẽs. Gaudeat eps in iudicio ſuo: cum tales elegerit ſacerdotes. Item ex conci. laodicẽ.

ℭ Preſbři epos nõ pcedãt ſȝ comitenť vel ſubſequanť.

Non oportet[h] preſbyteros ante ingreſſuȝ epi ingredi ⁊[i] ſedere in tribunalibus[k] ſȝ cum epo ingredi: niſi forte aut egrotet eps: aut in peregrinationis[l] commodo eum eſſe conſtiterit. Item ex conci. carthaginen. iiij.

ℭ Eps non diũm ſȝ collegã ſe preſbyterorum cognoſcat.

Episcopus in quolibet loco ſedens ſtare pſbyteruȝ non patiať[m]. Item ex codẽ. ℭ De eodem.

Episcopus in eccl'ia in ↄſeſſu preſbyterorum ſublimior ſedeat: intra domũ vero collegam[n] preſbyterorum ſe eſſe cognoſcat. Item ex concili. Martini pape.

ℭ Sine precepto epiſcopi pſbyter non ſignat infantes.

Preſbyter pſente epo non[o] ſignet infantes: niſi ab epiſcopo fuerit illi preceptum. Item ex ↄci. genuẽſi c. iiij. ℭ De codẽ. Palea.

Preſbyteri ruris in eccleſia ciuitatis epiſcopo pñte vel preſbřis ipſius vrbis offerre nõ poſſunt: nec panẽ ſacrificatũ dare calicemqȝ porrigeř: ſi vo abſẽtes hi fuerint: ⁊ ad dandã orationẽ vocentur ſoli dare debent.

ℭ Diſtinctio. xcvj.

Illud[p] auteȝ honorij auguſti, quod de electione ſũmi põtificis ſupra ↄſtituiſſe legiť: nulli⁹ eẽ momẽti pbať:

ita ꝙ non liceat ei ſedere: niſi preſbyť aſſumeret ſibi officium ſtandi. C. de poſtu. l. qſqs. §. vlti.
n Episcopus in eccl'ia. ℭ Collegã. ita tñ ꝙ nõ cõtemnať. ff. de offi. p. obſeruandum. Jo.
o Presbi. ℭ Nõ ſignet. in vertice: qr in frõte non põt etiã auctoritate epi. vt de conſec. diſtin. iiij. preſbyteri.
Diſtinctio. xcvi.
Illð ãt. ℭ In hac di. probatur ꝙ ↄſtitutiões laicorũ non piudicãt eccleſiis: qr nihil iuris laicis de rebus eccleſiaſticis ↄceſſuȝ eſt: niſi ſola defenſio: ⁊ hoc probat per. xij. aucto. Joan. de ſan. ℭ Caſus. Supra l di. lxxix. poſuit Gra. ↄſtitutionẽ honorij latam ſup electione romani pontificis: ſed ne aliqs crederet ꝙ laicis eẽt attributa poteſtas diſponendi aliqd de reb⁹ eccleſie ⁊ faciendi cõſtitutionem ſuper ipſis: ideo Gratian⁹ nunc dicit ꝙ illa cõſtitutio nullius fuit momenti: cum a laico facta fuerat: qr non habet poteſtatẽ aliquid diſponendi de rebus eccleſie: q̃re conſtitutio baſilij nihil valebat. vt ff. eodem capitu. j. bene tamen dicit ꝙ conſtitutio honorij facta fuit auctoritate pape: ideo valuit.
p ℭ Illud autem. hic ↄpingitur. xcvj. diſtinctio. magiſter poſuit conſtitutionem honorij auguſti latam ſuper electione romani pontificis. lxxix. diſtinctio. duo. Sed ne viderentur laici hẽre poteſtatẽ ↄſtituendi vel diſponẽdi de re.

bus eccĺie:iõ reducit hic illã ↄſtitutionẽ ad memoriam vt oſtẽdat q̃ laicus nõ h₃ ptãtẽ ſuo iure ↄſtituẽdi aliqđ de rebus eccĺie: bñ tñ pñt ſiunt laici rogati ↄcilys intereſſe: et de reb⁹ eccĺiaſticis ↄſtituere: nõ tñ vt valeat eorum ↄſtitutio: qꝛ ipſi ↄſtituerũt: ſed qꝛ ratũ h₃ eccleſia: vt dicit Gratianus.ſ. diſtin.pri.§.j.⁊c̃.

Bene quidem. Caſus. Symmachus papa egrotãs cũ de ſalute corpis deſperaret: timens ſchiſma poſſe ↄtingere poſt mortẽ ſuam: Iniũxit baſilio vt intereſſet electioni ſucceſſoris poſt mortẽ ſuã pp ſchiſma remouẽdũ: ipe pcedẽte qdã epi tractabãt de electione ſucceſſoris ſymmacho adhuc viuẽte: quo audito baſilius ↄgregauit ↄcilium ⁊ fecit ↄſtitutionẽ: ne liceret electionem pape fieri ſine eius pſentia: nec liceret pape alienare res eccĺie: ⁊ ſi alienate eſſent reuocari debere: ⁊ quedam alia que in capĺo recitãtur ↄſtituit Symmachus aũt poſtea recõualeſcẽs poſt mortẽ baſilij ↄgregata ſynodo oĩa poſt recitationẽ eorũ retractauit. Et nota: q̃ qñq; loquitur ſymmach⁹: vt in pncipio: qñq; notarius: q continuat verba diuerſorum per totũ hoc.c qñq; ſynodus.qñq; baſilius: qñq; aliqs de ſynodo: ⁊ ego cum. h. ad maiorẽ intelligẽtiã aliquantulum latius poſui caſum q₃ Bene.Duo.c.ſequẽtia p te videbis.

a ¶ Bene. Symmachus papa laborabat in extremis ⁊ timuit ne i electione ſui ſucceſſoris pp ſtrepitus heretico: um ſchiſma interueniret: rogauit patricium baſilium: q gerebat vices odoacris regis: q̃ ipſe intereſſet in electione ſui ſucceſſoris. Baſilius ſtatim ſymmacho viuente fecit quãdã ↄſtitutionẽ: ſc₃ q̃ ſine eius ↄſultatione nõ fieret electio ſummi pontificis. Preterea q̃ non liceret alicui prediũ ipſius eccleſie alienare: que ↄſtitutio retractatur hic: tum qꝛ ibi quedã ↄſtituta ſunt q̃ a laico nõ poſſunt ↄſtitui: tum qꝛ res eſſet mali exẽpli.lxiij.diſt.§.verum.

b ¶ Plenitudo.ſ.vj.queſtione prima ſi omnia.

cum non ſolum de ordinib⁹ ſed nec etiam de rebus eccleſiaſticis laicis legatur aliqñ attributa diſponẽdi facultas: vnde quecunq; a principib⁹ in ordinibus vel in eccleſiaſticis rebus decreta inueniũtur: auctoritatis nullius eſſe monſtrantur. Unde Symmachus ſimplicius epiſcop⁹ catholice eccleſie vrbis rome in ſynodo reſidens dixit.

¶ De rebus eccleſiaſticis diſponẽdis laicis nulla facultas attribuitur.

Bene[a] quidem fraternitas veſtra eccleſiaſticis legibus aſſueta: ſub diuini timore iudicij que erant ſtatuẽda diffiniuit: ⁊ ad iuſticie cumulum peruenit: cum ſufficienter oĩa amplectitur: nec adiectione indiget plenitudo[b] maxime[c] de clericis quos amor dominationis inuaſit ⁊ iugum diſcipline eccleſiaſtice fecit reſpuere: quorum exceſſus enarrare difficile eſt: vnum tñ qđ occurrit venerando ordini vr̃o intimare nõ differo: inter alia ſcripturã quandam illuſtris memorie[d] baſilium quaſi pro eccleſiaſtice amore ſubſtãtie conſcripſiſſe refero: in q̃ nullus ro.ec.interfuit vel[e] ſubſcripſit antiſtes: p quẽ potuiſſet firmitatẽ legitimã ſortiri ne ergo inde[f] diſputẽ vñ poteſt veſtrũ iudicare ↄciliũ: requiratur ⁊ referat̃ i medium: vt ex lectione cognoſcatis cuiuſmodi poſſit hẽre ſubſtãtiam. ¶ Sctã ſynodus[g] rñdit deferat̃ i mediũ vt cuiuſmodi ſit poſſit agnoſci: hoc cum diceret: hormiſda diacon⁹ recitauit: cũ in mauſoleo[h]: qđ ē apud btm̃ paulum apl̃m reſideret: ſublimis ⁊ eminẽtiſſimus vir pfectus pretorio atq; patricius: agẽs ẽt vices pcellentiſſimi regis odoacris: baſilius dixit: Quãq; ſtudij nři ⁊ religionis interſit: vt i epatus electione[i] ↄcordia pncipaliter ſeruet̃ eccĺie: ne tñ p electionis occaſionẽ ſtat⁹ ciuitatis reuocet̃ in dubiũ: admonitiõe beatiſſimi viri pape nři Symmachi ſimplicij quam ante oculos ſemp hẽre debemus: hoc nobis ſub obteſtatiõe meminiſtis fuiſſe mãdatũ: vt pp illũ ſtrepitũ ⁊ venerabilis eccleſie detrimẽtum ſi eũ de hac luce trãſire contigerit: nõ ſine noſtra ↄſultatione cuiuſlibet celebret̃ electio. Hec cũ legerent̃: creſconius tudertine eccleſie epꝰ ſurgẽs de ↄuẽtu dixit: hoc perpẽdat ſancta ſynodus: vtrum preter miſſis religioſis pſonis: qb⁹ maxime cura eſt de tãto põtifice: laici electionẽ eius i ſuã poſſint redigere ptãtẽ: qđ cõtra canones eſſe manifeſtiſſimũ ē. ¶ Itẽ hormiſda diaconus legit̃ dixiſſe: ac[k] ne ↄfuſionis atq; diſpẽdijs aliqđ venerabilis eccĺia ſuſtineret: miramur (ptermiſſis nobis) qđ q̃q; de reb⁹ eccĺie fuiſſe tẽtatũ cum ſacerdote noſtro ſupſtite nihil debuiſſet aſſumi: quare ſi amplitudini vře ⁊ ſanctitati placet: incolumia oĩa q̃ ad futuri antiſtitis electionem reſpiciunt: religioſa veneratione ſeruemus: hãc legẽ ſpãliter pferẽtes[m] quam nobis heredibuſq; noſtris chriſtiane mẽtis deuotione ſancim⁹: ne vnq; predium: ſiue ruſticum[n]

c ¶ Maxime.bene diffiniuit.ſupple.

d ¶ Memorie. Ergo iam deceſſerat baſilius tempore huius ſynodi.

e ¶ Uel ſubſcripſit. Argu.in contractibus rerum eccleſiaſticarum non ſufficere conſenſum clericorum: nec in alienationibus: niſi ſpecialiter ſubſcribant. ✠ Ar.x.q.ij.caſellas xij.q.ij.Abbatibus. ⁊.c.ſine exceptione.

f ¶ Inde diſputẽ. non eſt diſputandum de eo de quo ſtatim conſtare poteſt: ſi ergo vxor petat ſibi virum reſtitui: ⁊ vir paratus ē incontinenti probare conſanguinitatem: non eſt audienda.ff.vt in poſſeſ. lega.ſi is a quo. Argumen.cõtra.⁊.extra de reſtitu.ſpolia.c.litteras.

g ¶ Synodus.verba notarij.

h ¶ In mauſoleo. ṽba ſunt ſcriptoris. Mauſoleũ ppe ē ſepulchrum. Et dr̃ a mauſoleo rege cui vxor arthemiſia pudicitie iſignis ↄſtruxit ſepulchrũ mire pulchritudinis. Unñ ⁊ alia ſepulchra ſic ſunt appellata.

i ¶ Electiõe.ſ̃ tñ vt aliqđ ide ↄſtitueres ⁊ ita exceſſiſti finem mandati baſilij.

k ¶ Ac ne ↄfuſiõis. pſecutio legis: ⁊ ↄtinuant̃ verba ſic: nõ celebretur de electione pape ⁊c̃.ac ne.

l ¶ Nihil debuiſſet. h̃ dicit pp q̃ſdã q viuẽte pře ſymmacho tẽtauerũt alium eligere.vt.di.lxxix.ſi qſ papa.⁊.c.null⁹io.

m ¶ Preferẽtes.i.pmo ſtatuẽtes.

n ¶ Ruſticũ. Quid ſit ruſticũ pdiũ: ⁊ qđ ſit vrbanũ pdiũ: habem⁹.ff.ð ſer.ru.p.⁊.ff.de ſer.vr.pre.

✠ ¶ Adde in qb⁹ caſib⁹ requirat̃ ſubſcriptiõ no.Bart.i l.diu⁹.§.ſenat⁹.ff.de ſal.Joã.and.poſt hoſt.in.c.tua.ſuper ver.tpe de his q̃ ſi.a pla.⁊ Inno.in.c.j.eo.titu.

Mauſoleum qđ ſit

a Titulis.ſiue donationis ſiue emptionis.
b Maximus.ſic ⁊ iuriſperiti dicunt quid ſentiant. ff.de his que in teſta.delen.l.proxime.
c Laico.non licuit laico iure ſuo:ſed ex delegatione pape bene.argu.xxxij.di.§.verū.x.q.iij.c.vlt.✠ſed vtruȝ eps laico poſſit hoc comittere:iam dicemus.ī.eo.c.ꝙ nō. M.tñ dicit contra: qꝛ mucro eſt epi: imo nec pſbr hoc pt. eius.Sed cōtra.xvj.q.vlti.in noua actione. Sed ibi nō prohibetur:ꝙ eps laico non poſſit cōmittere officium ad tempus:ſed ne iuriſdictionem largiatur ei in perpetuū.Et eſt argu.papam quālibet cauſam eccleſiaſticam cōmittere poſſe laico.argu.xxiij.diſt.mulier.⁊. xciiij.di.

ſiue vrbanū:vel ornamenta: aut miniſteria eccleſiarū que nūc ſunt:vel q̄ ex quibuſlibet titulis[a] ad eccleſiaꝝ iura puenerint:ab eo q nūc antiſtes ſub electione cōi fuerit ordinādus:⁊ illis q futuris ſeculis ſequūtur:quocūqȝ titulo atqȝ cōmēto alienari liceat:⁊ qcūqȝ hoc facere voluerit:inefficax atqȝ in irritū reuocet̃: ſitqȝ faciēti ⁊ ꝯſētiēti: dāti ac cipiētiqȝ anathema. ¶ Maximus[b] eps bletane eccleſie dixit:modo ſancta ſynodus dignet̃ edicere:ſi licuerit laico[c] homini anathema in ordinē eccleſiaſticū dictare:aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere:⁊ ꝯ canōes qđ ei nō cōpetebat ꝯſtituere:dicite:qđ vobis videt̃ de me: licuit laico legē dare? ¶ Sancta ſynodus dixit:nō licuit:⁊ adiecit:lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit: etiā is q prediū ſeu ruſticū vel vrbanū iuris eccleſiaſtici fuerit cōſecutus: nouerit ſe nulla lege vł pſcriptione munitū[d]:ſȝ ſiue is q alienauerit:ſiue qui eū ſequēs voluntate ꝓria predium hmōi alienatū retinere voluerit:id cum fructib⁹ reſtituat q̄s illuc ꝯſecutus fuerat. Hec cuȝ legeret:ſtephanus venuſine eccleſie eps ſurgēs ex ꝯſeſſu dixit:plegatur[e] hormiſda diaconus legit q̄ pena placuit accipiētis:ēt heredes[f] afficere:in qua re cuilibet clericoꝝ nulla ꝓdicendi libera ſit facultas. Iniquum eſt enim ⁊ ſacrilegij inſtar:vt q̄ pro ſalute ⁊ requie aiaruȝ ſuarū vnuſqſqȝ venerabili eccleſie paupeꝝ cā ꝯtulerit: aut certe reliquerit[g] ab his quos maxime ꝯſeruare cōuenerat in alterum trāſferat̃. Plane q̄cūqȝ in gēmis vel auro atqȝ in argēto:necnō ⁊ veſtib⁹ minus apta vſibus:vel ornatui videbunt̃ eccleſie: q̄ ſeruare ac diu manere nō poſſunt ſb iuſta eſtimatione vēdātur[h]:⁊ erogatio religioni proficiat[i]. Cūqȝ lecta eſſet. Laurētius eps mediolanēſis[k] ecclie dixit:Iſta ſcriptura nulluȝ romane ciuitatis potuit obligare pontificē:qꝛ nō licuit laicis ſtatuēdi i eccleſia preter [l] romanū pontificem habere aliquā poteſtatē:quos obſequēdi manet neceſſitas:non auctoritas īperādi[m]:maxime cū neqȝ papa romanus ſubſcripſerit:nec alicuius ſm canones metropolitani legat̃[n] aſſenſus. Petrus eps rauēnatis eccleſie dixit: Scripturā que i nr̃a ꝯgregatione vulgata eſt:nullas vires habere manifeſtū eſt: qꝛ nec[o] canonibus ꝯuenit ⁊ a laici pſona cōcepta videtur:maxime qꝛ in ea nullus apoſtolice ſedis pſul interfuiſſe vel ꝓpria ſub ſcriptione eam firmaſſe mōſtratur. Eulalius epus ſyracuſane eccleſie dixit: Scripturaȝ que in ſacerdotali ꝯcilio recitata eſt:euidētiſſimis documētis ꝯſtat eē inualidam: primuȝ ꝙ ꝯtra patrum regulas a laicis:quis religioſis[p] (qb⁹ nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vnꝙ attributa facultas) facta videtur. Deinde ꝙ nullius preſulis apoſtolice ſedis ſubſcriptiōe firmata docetur. Quod ſi cuiuſli-

eps laico poſſit hoc … (glossa, col. sin.) ¶ Munitum.nā ſi quis emit rem eccleſie vel aliam rem in caſu illicito:non pōt pſcribere.Nā dicit lex ꝙ non eſt dubium eū male fidei poſſeſſorē:qui contra leguȝ interdicta mercat̃.C.de agri. queadmodū. nam nec iuris ignorantia poteſt eum excuſare.ff.de iuris.⁊ fac. igno.l.iuris ⁊ hoc benigne ſtatuerat: ſecus tñ eſt de iure:qꝛ bene preſcribit laic⁹ rem eccleſie cū fructibus etiā percipiēdis:ſi ſit male fidei poſſeſſor.de reſtitu. ſpolia.grauis.
e Perlegatur.ff. de legi.⁊ ſenatuſcō. ſultis.l.in ciuile.
f Heredes. turpia enim lucra ab heredibus ſunt extorquenda. extra de vſuris.tua.ff.de calum.l.in heredem. Sed ⁊ alienator poſſet ꝯueniri. vt nota xij.q.ij.monemus.
g Reliquerit.in morte: relinquendi namqȝ verbum ⁊c.ff.de tabu.exhiben.l.j.§.vltimo.
h Uendantur. argu.C.ꝺ adminiſtratio.tuto.lex.
i Proficiat. hic terminatur lex ipa.
k Mediolanēſis. Argu. Mediolanū. prerogatiuam ſedis haberet ante rauennatē✠cum ante eum reſponderit ſicut in alia ſynodo ante eum ſcripſiſſe legitur.ſ.diſt. xvij.§.hinc.⁊.§.illud Gratianus tñ aliter hoc ſoluit.diſt.xvij.§.illud.
l Preter romanū.i.pape auctoritatē ⁊ conſenſum

valde quinta queſtione tertia. q epiſcopus. cōtra.lxxix. di.ſi duo.ī.eo.deniqȝ.contra.Intelligendum eſt nō ſua auctoritate.Sȝ nūqđ auctoritate epiſcopi poteſt laicus aliquid conſtituere in eccleſia?Uidetur ꝙ predicare poteſt inuitatus a clericis. xxiij.diſt.mulier.argu.extra de foro cōpe.nullus iudicuȝ. Dic cuȝ.h.ꝙ nō poteſt ex delegatione epiſcopi cauſas ſpirituales tractarē nec excōmunicare: vnde nihil faciunt: q per pueros excommunicant.⁊ per ſeruientes.Cauſaȝ autem ciuilem laicis epiſcopus committere poteſt:⁊ ita intellige pre. decre.in noua.Et quod dicitur de predicatione ſpeciale eſt. Quid ergo dices de templarijs:nonne ipſi poſſunt excommunicare fratrem ſuum? Dici poteſt ꝙ ſic: qꝛ ipſi non ſunt laici. argumen.xij. queſtione prima duo. ✠ Credo ꝙ nō poſſunt:niſi ſint preſbyteri.extra de ſenten. excō.canonica.
m Imperandi.ī. xvj. queſtione vlti. non placuit.
n Legatur.veruȝ eſt:ꝙ non legitur aſſenſus metropolitanorum:ſm canones.idest legitim⁹: bene tamen legitur conſenſus epiſcoporum. argumen.ī. eo.capitulo primo. Illa autem determinatio que precedit ſm canones ſoluit contra.
o Nec canonibus. coniunctim accipe hec duo dictiſſa.
p Religioſis.ī.xvj.queſtione vltima laicis.

Prediū ē duplex.

Laic⁹ pōt excōicare ex pape delegatione ✠ ¶ Adde glo.ſi. i.c. pter.i ver. ducib⁹.ſ. xxxij. diſt. Laic⁹ vtrū reȝ ecclie poſſit preſcribere.

✠ ¶ Adde hāc qſtio. late diſputatā.p Jo. and.i.c. ſi plib⁹.ſup ⁊.mioris ꝺ pbē.li.vj

Lā … ecclia … p pa … co cō … ti pot …

Laic⁹ … epi au… ritate … ſit in e… ſia al… cōſtit…

✠ ¶ … tex.i g… c.j.i gl… ⁊.ſedi… q̄ ibi n… addi.d… ſig.li…

a ¶ Debere. J. ix.q.iij.capitu.ſ.
b ¶ Qui merito.s.xl.diſtin.non vos.
c ¶ Primatū. J. ix.q.iij.nemo ⁊.c.antiquis.
d ¶ Tribuere.s.diſtinctio.xvij.capitu.j.⁊.ij.
e ¶ Carere.s.diſtinctio.xxj.intantum.
f ¶ Uel ſtephani. iſte tamē ſtephanꝰ nō dixit niſi per legatur.⁊ ſic per tale verbum itelligit̄ aliqs ꝯſētire.vt no.s.lxiij diſtinctio. cum hadrianus.
g ¶ Rōne. Arg.rōne auctitatis aliq̄ repelli lȝ ſit bona. arg. xvj.diſ.c.j.j.q.j.pncipatus.ff.de re mili. l.ij.§.in bello. Arg. ꝯtra.j.q.j.dñs declarauit.ar.ꝯtra.j.qō.j. nonne ſodomite.
h ¶ Actione.di.prima actio:q2 fiebat ꝓ pma die in ſynodo xvj. queſtio.vij. in noua.
i ¶ Nos. ¶ Intereſſe. ſilr ſolebat intereſſe electiōi pape ꝓpter hereticoꝝ ſcandalū. arg. di.lxiij.quia ſancta.
k ¶ Inuenta. Et ita vz ꝙ poſſit de fide catholica diſputari. Argu.contra. C.de ſū. trini.nemo. xxiiij. q.iij. cum quibus. Reſpondeo dubitādo nō licet diſputare de ea: q2 dubius in fide hereticus ē. extra de hereti. dubius ✠.als diſputatur. J.eo.ſatis.xxiij. q.vj vides. C.de epiſco.⁊ cleri. quoniā.
¶ Uſi naz. ¶ Caſus. Hec quatuor.c.de ignatio loquunt̄ iniuſte depoſito auctoritate michaelis īpatoris. Reprehendit ergo hic nicolaus ipatores q ꝯcilys epōrum intereſſe volebant:qō non eſt faciendum:niſi vbi de fide tractat̄:q̄ cōiter ꝑtinet ad oēs tā clericos q̄ laicos.
l ¶ Ubi nā. Hec q̄tuor.c. loquunt̄ de materia ignatij.de q̄ di.s.xxj.di.ſubmittit̄. Arg.omiſſū intelligi quod ſcriptum non inuenit̄.arg.x.q.j.hanc ꝯſuetudinē.de con,

bet prouincie ſacerdotes intra ſuos terminos ꝯcilio habito q̄cq̄d ſine metropolitani ſui auctoritate tractauerit irritū eſſe debere[a] ſancti patres ſanxerunt: q̄to magis qō in aplica ſede nunc extante pſule: qui[b] merito beati petri apli per vniuerſum orbē primatū[c] obtinēs ſacerdotij: ſtatutis ſynodalibus ꝯſueuit tribuere[d] firmitatem: a laicis licet cōſentiētibus aliquātis epis: qui tamē pōtifici a quo conſecrati ꝓbant̄ preiudiciū inferre nō potuerūt: pſumptū fuiſſe cognoſcit̄ viribus carere[e] non dubium eſt: nec poſſe intra eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri. ¶ Sācta ſynodus dixit: licet ſm ꝓſecutionē venerabiliū fratrū noſtroꝝ laurētij: petri: eulalij: creſconij: maximi: vel[f] ſtephani: neq3 apud nos incertum habet̄ hanc ipſam ſcripturā nullius eſſe momenti: verūtamē etiaȝ ſi aliqua poſſit ratione[g] ſubſiſtere: modis omnibus in ſynodali cōuentu ꝓuida beatitudinis veſtre ſentētia eneruari cōueniebat ⁊ in irritū deduci: ne in exēplum remaneret preſumēdi quibuſlibet laicis q̄uis religioſis vel potētibus in quacūq3 ciuitate quolibet modo aliquid decernere de eccleſiaſticis facultatibus: quaꝝ ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſcuſſe a deo cura cōmiſſa docet̄. Unde in ſeptima actione[h] calcedonēſis cōcilij Martianus imperator dixit inter cetera.

¶ Imperatores ad fidem confirmandam: non potenti am oſtendendam: ſynodo intereſſe debent.

Nos ad fidem confirmandā: nō ad potentiam oſtendēdaȝ exemplo religioſiſſimi principis cōſtantini ſynodo intereſſe[i] volumus: vt veritate inuenta[k] nō vltra multitudo prauis doctrinis attractata diſcordet. Item ex eadē. ¶ De eodē.

Quedaȝ capitula ſunt que ad honorem veſtre reuerentie vobis obſeruauimus: decoꝝ eſſe iudicātes a vobis hec regulariter potius firmari per ſynoduȝ q̄ noſtra lege ſanciri. Item Nicolaus papa.

¶ Sinodali conuentui imperatores intereſſe non conuenit: niſi vbi de fide agitur.

Ubi nam[l] legiſtis imperatores ātece ſſores veſtros ſynodalibus cōuentibꝰ interfuiſſe[m]? niſi forte in quibuſdā vbi de fide tractatum eſt: que vniuerſalis eſt: que omniū communis: que non ſolum ad[n] clericos: verūetiam ad laicos ⁊ ad oēs oīo ꝑtinet[o] xpianos. Idem.

¶ De preſulibus diuinaꝝ reꝝ qui humanis rebus preſunt: iudicare non poſſunt.

Eniq3[p] hi quibus tātū humanis rebus nō diuinis preeſſe ꝑmiſſum eſt: quomodo de his per que diuina miniſtrantur iudicare[q] preſumant:[r] penitus ignoramus. Idem.

¶ Nec etiam imperator iura pontificis: nec pontifex iura regia vſurpet.

Cum[s] ad verum[t] ventum eſt vltra ſibi nec

ſtra di.iiij.cum ſinaq3.⁊.c.ſe.ff.de verbo.obli. quicquid.
m ¶ Interfuiſſe.niſi rogatus.lxiij. diſtinc. hadrianus.
n ¶ Ad clericos.Dic ꝙ hoc nomē clericos ſtricte accipit̄ur: vnde per finem ⁊ad oēs ⁊c. comprehendit deo deuotos ⁊ tales perſonas: vel dic prout ſonat.
o ¶ Pertinet. Ar. qō omnes tāgit ab oibus debere tractari ⁊ approbari. arg.di.lxvj.c.j.C.de au.pſtan. veterē. de hoc extra de his que ſi.a prela.capitu.ſi.
¶ Eniq3. ¶ Caſus. Statuit hic Nicolaus vt imperatores qui tm̄ rebus humanis preſident ſe de rebꝰ eccleſiaſticis nō itromittant: nec de clicis iudicēt.
p ¶ Deniq3.arg. ꝙ eps in cauſis eccleſiaſticis laicum nō poſſit preficere. Argu.contra.s.eo. bene quidem.
q ¶ Iudicare. J. xvj.q.iij.diffiniuit contra in ſi.Sed ibi dic principis.i.principali ꝑſone vel.i. epi.xxxv.di.eccleſie.
r ¶ Preſumāt. Argu.ꝙ clericus diffinitionibus principum ⁊ laicoꝝ nō debeat ſupponi ✠: niſi per reconuentionē.
¶ Cum ad verū. ¶ Caſus. Michael imperator auctoritatē pſtitit: ⁊ ꝓcepit vt ignatiꝰ conſtātinopolitanꝰ patriarcha ab epis depōneret̄: qō factū ē. Sȝ dicit Nicolaus papa: ꝙ hoc facere non potuit nec debuit: nā in veteri teſtamēto eadem ꝑſona rex erat ⁊ ſacerdos: ⁊ tēporalia ſimul cū ſpiritualibus adminiſtrabat. Sed poſtq̄ʒ chūs venit in mundum: ꝓcepit vt rex tantū terrenis pſideret: pontifex vō celeſtia diſpenſaret: ne ꝓpt̄ ſupbiā dignitatis vtriuſq3 alterut̄ ſupbiret: ſȝ ſibi inuicem ſi neceſſe fuerit auxilium prebeant.
s ¶ Cum.hoc.c.expoſitum eſt.s.x.diſ.quoniam. ideȝ.
t ¶ Ad veꝝ.i.ad diſcuſſionē veri: vel.i.ad tēs chriſti.

Qō oēs tāgit dȝ ab oibus approbari.

✠ ¶ Ca. tex. in l.ſi. C. de ſū. tri.⁊ in l. mercatores. C.de ꝯmer. mer ca.⁊ i l. j. cuȝ gl. C. de eunu.

Imperator verum habeat iuriſdictionem a papa ✠ Concor. lex. i auc. vt prepo. no. lex. in prin. col. vj. adde que no. l addi. e. quod ſuper his. de vo.

a ¶ Vſurpauit. arg. cum iſte poteſtates ſint diuiſe imperator non habet gladium a papa. vt. j. eo. in ſcripturis. et c. duo. et c. ſi imperator. et. xciij. di. legimus. et quia imperium a ſolo deo eſt. xxiij. queſtio. iiij. queſitum. ✠ Argu. contra. lxiij. diſtin. c. j. et c. tibi domino. Item quia petro ſunt date claue celeſtis et terreni imperij. xxij. diſ. c. j. Item quia deponit imperatorem. j. xv. q. vj. alius. et cap. iuratos. et. j. q. iiij. quia preſulatus. quere. ſ. de hac materia. x. diſ. c. quoniam idem.

b ¶ Proprijs. i. imperij: et ſacerdotij: vel proprijs quo ad chriſtum: quedam enim geſſit tanquam imperator: puta cum eiecit de templo etc. ij. q. vij. accuſatio. et cum coronam de ſpinis portauit: quod eſt ſignum regni. xij. q. j. duo. quedam geſſit vt ſacerdos quando ſeipſum obtulit in ara pro ſacrificio.

c ¶ Diſcreuit. immo videtur contra: quia non diſcreuit ſed confudit: cum ipſe vnus et idem vtrumque officium geſſit. Sed dic: quod ideo ipſe vtrumque officium geſſit per ſe: vt notaretur quod ex eodem fonte proceſſerunt. xxj. diſ. cleros. in fi. nam dicit lex: quod ſumma nobis dona a deo conceſſa ſunt. ſcilicet ſacerdotium et imperium. in auc. quomodo oportet epiſcopos. in prin. col. j.

Chriſtus officium ſacerdotis et imperatoris geſſit.

d ¶ Rurſus. primo per ſuperbiam ceciderat: vnde homines in infernum demergebantur: chriſtus autem nos humilitate ſua ſurſum erexit: ſed ſi haberent omnes omnia officia ſuperbirent: ita quod iterum demergerentur in infernum.

Chriſtus humilitate ſua nos erexit.

e ¶ Pro eterna. j. de peni. diſtinctio. j. multiplex.

imperator iura pontificatus arripuit: nec pontifex nomen imperatorium vſurpauit[a]: quoniam idem mediator dei et hominum homo chriſtus ieſus ſic actibus proprijs[b] et dignitatibus diſtinctis: officia poteſtatis vtriuſque diſcreuit[c]: propria volens medicinali humilitate ſurſum efferri: non humana ſuperbia rurſus[d] in inferno demergi: et vt chriſtiani imperatores pro[e] eterna vita pontificibus indigerent: et pontifices pro curſu temporalium[f] tantummodo[g] rerum imperialibus legibus vterentur: quatenus ſpiritualis actio a carnalibus diſtaret incurſibus: et deo militans minime ſe negocijs ſecularibus implicaret: ac viciſſim non ille rebus diuinis preſidere videretur qui eſſet ſecularibus negocijs implicatus. Idem.

¶ A ſeculari poteſtate pontifex preſus nec ſolui nec ligari valet.

Satis euidenter oſtendit[h] a ſeculari poteſtate: nec ſolui preſus: nec ligari pontificem: quem conſtat a pio principe conſtantino: que longe ſuperius memorauimus deum appellatum[i]: cum nec poſſe deum ab hominibus iudicari manifeſtum ſit. Sed et theodoſius minor ſancte ſynodo ſcribens epheſine[k] prie dixit: deputatus ergo eſt candidianus magnificentiſſimus comes ſtrenuorum domeſticorum tranſire vſque ad ſanctiſſimam ſynodum noſtram: et in nullo quidem que faciende ſunt de pijs dogmatibus queſtiones ſeu[l] potius expoſitiones communicare. Illicitum namque eſt eum qui non ſit in ordine ſanctiſſimorum epiſcoporum eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus: et poſt pauca. ¶ His itaque manifeſte repertis apparet comminiſtrum noſtrum ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli: in cuius damnatione (quia preſulum quoque aſſenſus eſt ſubſecutus) apparet id cum patratum fuiſſe adulationis non legitime ſanctionis. Idem Lodouico imperatori.

¶ Facta pontificum imperator iudicare non debet.

In ſcripturis[m] narratur conſtantinus imperator dixiſſe: vere ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem dei: aut aliquem eorum qui in monachali habitu circumamicti ſunt peccantem chlamidem meam expoliarem et[n] cooperirem eum: ne ab aliquo videretur. In quibus igitur deſideratiſſime fili neceſſario commonemini: vt quemadmodum fide et religione ac honoris paritate ei adequari videamini: ita quoque humilitate atque deuotione equiparari nihilominus anhelitis: ita vt in nullo inferior eo: ſed potior inueniamini poſt illius exempla qui talem ſe exhibuit ante talia preſus exempla. Sed hoc quidem diximus cautos vos reddere cupientes: vt ſi de domini ſacerdotibus (qui iure patres animarum dicuntur) aliquid contigerit vos audire quod confuſionem pijs mentibus ingerat: non infrunitum: ſed pudoratos filios noe imitantes:

g ¶ Tantummodo. hoc aduerbium determinat tantum illud adiectiuum: temporalium: non illud verbum vterentur: et ſic eſt falſum hic notatum ab. h. argu. quod in cauſis ſpiritualibus etc. Nam bene licet leges allegare in ſpiritualibus. xxxv. q. v. ad ſedem. xv. q. iij. §. cum autem. Lau. ✠ Vel dic tantummodo. i. maxime ſic econtra. xj. q. iij. ſi quis epiſcopus.

¶ Satis. ¶ Caſus. Oſtendit hic nicolaus quod ignatius auctoritate michaelis imperatoris deponi non potuit: et hoc probat duobus exemplis ſcilicet conſtantini et theodoſij imperatorum.

h ¶ Oſtendit. in alia parte capit. que hic non eſt.

i ¶ Appellatum. legitur enim omnes clericos deos appellari ſe. vt. xj. queſtio. j. ſacerdotibus. xij. q. one. j. futuram. ſecundum hanc rationem: nec ab epiſcopo poſſent iudicari clerici: ſed hoc dixit vt oſtenderet quanti ſint habendi. ſimile extra de iu. nouit.

k ¶ Epheſine prime. quia ſecunda non eſt recepta in auctoritate.

l ¶ Seu potius. optime corrigit ſe: quia queſtiones non debent fieri ſuper fide dubitando argu. extra de here. dubius. Dogma autem p. g. eſt doctrina in fide. ſine g. eſt angulus: vnde illud: ſedebat doma te domus. xxv. q. ij. ſi quis.

In ſcripturis. ¶ Caſus. Lodouicus imperator quando audiebat ſacerdotem deliquiſſe ſtatim paratus erat credere et punire. Sed nicolaus docet hoc non eſſe faciendum: ſed potius eſſe defendendum et peccatum eorum celandum: quod probat duobus exemplis ſcilicet conſtantini et exemplo filiorum noe ſcilicet ſem et iaphet qui verenda patris operuerunt.

Dubium. Dogma doma.

Legibus an ſit vtendum in cauſis ſpiritualibus. ✠ Adde quod quando contrariant

f ¶ Temporalium. arg. quod in cauſis ſpiritualibus: vt in matrimonio non ſit vtendum legibus imperialibus. arg. xxiij. q. ij. inter hec. xj. q. j. continua. arg. de conſe. di. iij. celebritatem. Sed in alijs licet eis vti ſi non obuient canonibus. ✠ Argu. diſtin. x. ſi in adiutorium. argu. diſtinctio. lxiij. ex antiquis. B.

m ¶ In ſcripturis. xj. queſtio. j. c. ſacerdotibus.

n ¶ Et cooperirem. ff. de iniur. eum qui nocentem. contra. Sed hoc de occulto quod non poſſet probari: quia talia non habent vindictam: et ſic ſolue contrarium illud. lxxxiij. di.

Criminis occulti dicta non habent

patriā de reliquo verecūdiā ꝓrogatis[a]: vt affluenti queād modū ⁊ illi bn̄dictione reple ri (moderāte dn̄o mereami ni. Item ex ep̄la Grego. ad hermannum metēſem ep̄m.

℄ Reguȝ ⁊ ꝓncipū p̄res ⁊ magiſtri ſacerdotes eē cēſent̄.

Quis dubitet ſacerdotes chriſti regū ⁊ ꝓncipū oīumqȝ fidelium p̄res ⁊ magiſtros cenſeri? Nōne miſerabilis inſanie eē cognoſcitur: ſi filius[b] patrē: diſcipulus magiſtrū conetur ſibi ſubiugare: ⁊ iniq̄s obligationibus illū ſue poteſtati ſubijcere: a quo credit non ſolū in terra: ſed ēt in celis ſe ligari poſſe ⁊ ſolui? Item Gelaſius papa Anaſta. imperatori.

℄ Auctoritas ſacra pōtificū ⁊ regalis poteſtas huius mundi gubernacula regunt.

Duo[c] ſunt q̄ppe imperator auguſte q̄bus[d] ꝓncipaliter hic mūdus regitur auctoritas[e] ſacra pontificū: ⁊ regalis poteſtas. ℄ In quibus[f] tāto grauius eſt pōdus ſacerdotū: quāto ēt pro ipſis regibus vel legibꝰ hoīum in diuino ſunt reddituri examine rōnē[g] ⁊ poſt pauca. Noſti itaqȝ inter hec ex illoꝝ te pendere[h] iudicio[i] nō illos ad tuā poſſe redigi voluntatē. Talibus igitur inſtitutis: talibuſqȝ fulti auctoritatibꝰ pleriqȝ pontificū alij reges: alij imperatores excōicauerunt. Naȝ ſi ſpeciale aliqd̄ de pſonis ꝓncipū regrat̄ exēplum: beatus innocētius papa archadium imperatorē (qꝛ ꝯſenſit[k] vt ſanctus Joānes chryſoſtomus a ſua ſede pelleretur) excōicauit[l]. Beatus etiā ambroſius licet ſanctus: non tn̄ vniuerſalis eccleſie ep̄s: ꝓ culpa que ab alijs ſacerdotibꝰ non adeo grauis videbat̄[m] theodoſiū magnū imperatorē excōicans ab eccleſia excluſit: q ēt in ſuis ſcriptis oſtēdit: ꝙ aurū nō tam ꝑcioſius ſit plūbo: q̄ȝ regia poteſtate ſit altior ordo ſacerdotalis: hoc modo circa ꝓncipiū ſui paſtoralis ſcribēs: Honor fratres ⁊ ſublimitas ep̄alis nullis poterit compationibꝰ adequari ſi reguȝ fulgori compares ⁊ ꝓncipū diademati: longe erit inferius q̄ȝ ſi plūbi metallum ad auri fulgorē[n] compares: q̄ppe cū videas regum colla ⁊ ꝓncipū ſubmitti genibꝰ ſacerdotū: ⁊ oſculata eoꝝ dextera orōnibꝰ eoꝝ credāt ſe cōicari vel muniri. Itē Joā. pape.

℄ Imperatores debent pontificibus ſubeſſe ⁊ non p̄eſſe.

Si imperator catholicꝰ eſt (quod ſalua pace ipſius dicimus) filius[o] eſt nō preſul eccleſie: quod ad religionē cōpetit diſcere ei cōuenit nō[p] docere: habet priuilegia ſue poteſtatis q̄ admini-

e iij. illud autem in manifeſtis: in quibus etiā non deberet eum prodere: vt no. ij. q. j. ſi peccauerit.

a ℄ Contegatis. ⁊ tamen corripiatis. ij. q̄. j. ſi peccauerit. hoc de occultis intelligitur: nam de manifeſtis cogimur accuſare: ✠ premiſſa tamen admonitione. ij. q. vij. quapropter. Argu. contra. ī. v. q. ij. c. vl. ⁊. q. v. c. j.

Quis dubitet ſacerdotes. ℄ Caſus. Hermānus ep̄s interrogauit: an pontifices regibus ⁊ ꝓncipibus ſint ſubijciendi? Et rn̄det ꝙ non: ⁊ hoc probat duabus ſimilitudinibus. ſ. filij ⁊ diſcipuli: qui inſani reputātur: ſi velint ſibi patrē ⁊ magiſtrum ſubiugare.

b ℄ Si filius. xxj. diſtin. nolite. ſic in auten. de nup. §. ſi vero coll. iiij. vbi dicit: ꝙ erubeſcit lex filios eſſe correctores patruȝ: ſi tamen pater caderet in furorem: filius daretur tutor vt eum regeret. ff. de tuto. ⁊ curato. da. ab his. l. is qui. vj. queſtione. j. oues. ⁊ c. ſacerdotes.

Duo ſunt. ℄ Caſus. Gelaſiꝰ papa ⁊ anaſtaſius imperator contēdebant de p̄eminentia vnius ad alterū ⁊ de preeminētia dignitatum. Sed Gelaſius oſtendit hic ꝙ auctoritas pontificalis lōge maior ē q̄ȝ culmen imperiale. Et hoc ꝓbat duabus rōnibus. Prima ratio eſt: qꝛ papa de anima imperatoris ⁊ alioruȝ redditurus eſt rōnem. Scd̄a eſt: qꝛ colla regum ⁊ principum ſubmittuntur genibus ſacerdotuȝ. Et hoc probatur duobus exemplis. ſcȝ innocentij ⁊ ambroſij: qui archadium ⁊ theodoſium propter ſuos exceſſus excōicauerūt. Prima ratio eſt ibi: in q̄bus tanto grauius. ſecunda eſt in fi. Exempla ſunt in medio.

c ℄ Duo ſunt. in auten. quomodo oportet epi. in prin. col. j. ſ. diſtinctione prima humanum.

d ℄ Quibus. vt ab eis ſunt autem alia duo quibus aut per que regitur: vt. ſ. di. j. humanum genus.

e ℄ Auctoritas. neuter pendet ex reliquo. ⁊ ita eſt arg. pro imperatore: quia diuinitus conſecutus eſt imperium. ī. eodem. c. proximo.

f ℄ In quibus. i. per quos: nam dicit lex: ꝙ parum eſt ius in ciuitate eſſe: niſi ſint per quos ius reddatur. ff. de ori. iuri. l. prima. §. poſt originem.

g ℄ Rationem. ī. viij. q. ij. cognouimus.

h ℄ Te pendere. q̄d ad ſpiritualia. ī. de pe. di. j. multiplex.

i ℄ Judicio. zacharias quoqȝ papa regem francorum depoſuit: ⁊ in locū eiꝰ pipinum ſubſtituit. vt. ī. xv. q. vj. alius.

k ℄ Conſenſit. Argu. conſentientem maiori pena aſtringi. q̄ȝ facientem. arg. xxiij. q. iij. qui aliorum. argu. ſ. lxxxvj. diſ. tanta nequitia.

l ℄ Excommunicauit. Nota principeȝ poſſe excōmunicari etiam a quouis epiſcopo. ſ. di. lxiij. valētinianus. arg. ī. xj. q. iij. ſi aūt vobis. Videtur tamen ꝙ hoc fecerit ex delegatione ſynodi: quod innuitur ex illo: pro culpa que ab alijs ſacerdotibꝰ ⁊c̄. Sed primum eſt verū.

m ℄ Videbatur. ſed male: qꝛ licet ꝓ minimis cauſis nō ſit quis excōicandus. vt. xj. q. iij. epi tamē quelibet contumacia digna eſt excommunicatione: immo tanto maior ꝟ̄ videtur contumacia quanto ex re minori conſurgit. ij. q̄. vij. non poteſt.

n ℄ Fulgorem. ⁊ quanta eſt differentia inter ſolem ⁊ lunam: tanta eſt differentia inter imperium eſt ſacerdotiuȝ extra de maio. ⁊ obedien. ſolite.

Si imperator catholicus. ℄ Caſus. Imperator volebat iudicare de cauſis clericoꝝ ⁊ ſacerdotum. Sed papa ꝓbat: ꝙ hoc facere nō debet: qꝛ ipſe filius eſt eccleſie ⁊ non preſul: ⁊ qꝛ deus voluit ſeculi principes ſi fideles ſunt eſſe eccleſie ſubiectos. Si vero cōtra hanc dei diſpoſitionem facere voluerit imperator: tanq̄ȝ ingratus perdat poteſtatē quā ab ipſo eſt conſecutus.

o ℄ Filius eſt. ī. vigeſimatertia queſtione vltima conuenior. qui tamen prelati eccleſiarum dicuntur dixi vndecima queſtione tertia precipue.

p ℄ Non docere. ī. xvj. queſtione. j. adijcimus.

Regē francoꝝ papa poteſt deponere.

Excōicandus nō ē q̄s ꝓ minimis cauſis.

✠ hāc gl. dicit eē ſingu. Abb. i c. j. i. x. no. ō iudi. ad h̄ ꝙ qlibet ꝯtumacia ē digna excōicatōe.

Imperius minꝰ ē ſacerdotio.

ſtrandis legibus publicis di
uinitus a cōſecutus eſt: ⁊ eius
beneficijs nō ingratus: cōtra
diſpoſitionē celeſtis ordinis
nil vſurpet. Ad ſacerdotes
enim deus voluit que eccle
ſie diſponēda ſunt pertinere:
nō ad ſecli poteſtates: quas b
(ſi fideles ſunt) eccle ſue ſa
cerdotibus voluit eſſe ſubie
ctas: nō ſibi vēdicet alienum
ius c: ⁊ miniſterium qḋ alteri
deputatū eſt: neq̧ cōtra eum
contēdat abrumpi a quo oia
conſtituta ſunt: ⁊ cōtra illius
beneficia d pugnare videat: a
quo ꝓpriā cōſecutus eſt pote
ſtatē: nō a legib⁹ publicis: nō
a poteſtatib⁹ ſeculi: ſed a pon
tificib⁹ ⁊ ſacerdotib⁹ omnipo
tens deus chriſtiane religio
nis clericos ⁊ ſacerdotes vo
luit ordinari ⁊ e diſcuti ⁊ reci
pi de errorē remeātes. Impe
ratores xpiani ſubdere debēt
executiones ſuas eccl'iaſticis
preſulib⁹ f nō pferre. I dez.

De eodem.

Nunq̧ de pontificibus
niſi eccleſiā iudicare debere:
nō eſſe humanarū legum de
talibus ferre ſententiā abſq̧
eccleſie principaliter conſtitu
tis: pontificib⁹ obſequi ſole
re principes chriſtianos: de
cretis eccleſie nō ſuā ppone
re poteſtatē: epiſcopis caput
ſubdere pncipes ſolitum eſt:
nō de eorū capitib⁹ iudicare.

¶ De eodem. Palea.

Conſtantinus impera
tor coronam ⁊ oēm re
giam dignitatē in vrbe roma
na ⁊ in italia ⁊ in ptibus occi
dentalib⁹ aplico cōceſſit. Nā
in geſtis beati ſilueſtri (que
btūs papa gelaſius in cōcilio
lxx. epoꝝ a catholicis legi cō
memorat: ⁊ pro antiquo vſu
multas hoc imitari dicit ec
cleſias) ita legitur.

¶ De eodem. Palea.

Conſtantinus impera
tor quarta die ſui ba
ptiſmi priuilegiū romane ec
cleſie pontifici cōtulit: vt in to
to orbe romano pōtifices vel
ſacerdotes ita hūc caput ha
beāt: ſicut iudices regē. In
eo priuilegio ita inter cetera
legit: Utile iudicam⁹ vnā cū
oib⁹ ſatrapis nr̄is ⁊ vniuer
ſo ſenatu optimatib⁹ ⁊ cūcto
pplo iperio romane eccle ſu
biacēti: vt ſicut btūs petr⁹ in
terris vicarius filij dei videt
eſſe cōſtitutus: ita ⁊ pōtifices
ipſius principis aploꝝ in ter
ris principat⁹ ptātem ampli⁹
q̄ terrene imperialis nr̄e ſe
renitatis māſuetudo habere
videt: cōceſſam a nobis: nr̄o
q̧ imperio obtineāt: eligētes
nobis ipſum principē aploꝝ
vel ei⁹ vicarios firmos apud
deū eſſe patronos: ⁊ ſicut nr̄a
eſt terrena iperialis potētia:
ita eius ſanctā romanā eccle
ſiam decreuimus veneranter
honorare: ⁊ amplius q̄ nr̄m
imperiū terrenūq̧ thronū: ſe
dē ſacratiſſimā btī petri glo
rioſe exaltari: tribuentes ei
ptātem ⁊ gloriā ⁊ dignitatē:
atq̧ vigorē: ⁊ honorificētiam
imperialē: atq̧ decernentes
ſancimus vt principatū tene
at tā ſup q̄ttuor ſedes: alexā
drinā: anthiochenā: hieroſo
lymitanā: cōſtātinopolitanā:
q̄ etiā ſuper oēs in vniuerſo
orbe terrarū eccl'ias dei: ✠ ⁊
pontifex q per tpa ipſius ſctē
romane eccle extiterit: celſi
or ⁊ princeps cūctis ſacerdo
tib⁹ ⁊ totius mūdi exiſtat: ⁊
eius iudicio que ad cultū dei
vel fidē chriſtianoꝝ vel ſtabi
litatē ꝓcurāda fuerint: diſpo
nātur: ⁊ infra. ¶ Eccleſijs
beatorum apoſtolorum petri
⁊ pauli pro continuatione lu
minariorum: poſſeſſionū pre
dia contulimus ⁊ rebus di
uerſis eas ditauimus: ⁊ per
noſtram imperialem iuſſio
nem ſacram tam in oriente q̄
in occidente. Uel etiam a ſe
ptētrionali ⁊ meridiana pla
ga: videlicet in iudea: grecia:

a ¶ Diuinitus. nō
ergo a papa: nā im
perium a ſolo deo ē
vt. xxiij. q. iiij. queſi
tum. nam a celeſti
maieſtate habet gla
dij poteſtatē. C. de ve
te. iu. enu. l. j. in pn.
quod concedo de ve
ro imperatore. Sed
quis eſt verus im
perator? Dicunt q
dam q̧ conſtantino
politanus: ſed iſte
alius procurator ē:
ſiue defenſor roma.
eccle. argu. de conſe.
di. v. in die. §. hinc.
⁊ huic roma. eccle.
concedit gladij po
teſtatem ⁊ coronam.
Sed cōtra. extra de
elec. venerabilē. Di
citur ibi: q̧ roma ec
cle. tranſtulit impe
rium in occidentē
a grecis: ⁊ ita iſte ro
manus eſt verus
imperator ✠.
b ¶ Quas. ergo de
bet dici bona poteſtas
eſt iſta.
c ¶ Ius. ſ. diſ. x. impe
rium. ⁊ c. certū eſt.
xj. q. j. ſi tributum.
d ¶ Beneficia. Ar.
clericū ſtantem con
tra eccleſiam vnde
habet beneficium: de
bere illo priuari: ✠
niſi forte pro talib⁹
pſonis pro quibus
licitum ſit ei contra
quēlibet agere: quas
habes. ff. de poſtu. l.
hi qui. ⁊ iij. q. vij. §.
tria. in fi. ſ. in ꝓpria
cauſa vel parētum
ſuoꝝ vel pupillorū
ſuoꝝ. Simile eſt in
ter vaſallum ⁊ do
minum. vt. ſ. xxij.
q. vlti. de forma. Si
mile de aduocatis
C. de aduo. di. iu. l.
ij. C. de reuo. do. l. j.
⁊. vij. q. j. qr frater. ⁊
dici de hoc. ij. qō. j.
nulli. hoc tn̄ exau
dio de eccl'ia ad quā
intitulatus eſt: pro
qua ſtare pōt con
tra quālibet eccleſiā:
etiā in qua habet be
neficium: qr ſaluum
ſiſt ius prime: im
mo ſi aliqḋ onus ei
iniungitur ab eccle
ſia: nullam excuſatio
nem poteſt pretēn
dere. C. de excu. tu
to. libertos. vigeſima
tertia queſtione pri
ma in ſumma.
e ¶ Et diſcuti. ergo
anteq̄ eſſet aliqua
conſtitutio: etiā cle
rici non erant de iu
riſdictione ſeculari
vnde omnes con
ſtitutiōes que ema
nauerunt: q̧ cleri
ci non ſunt iudican
di niſi ab epiſcopis:
non ſunt niſi iuris
declaratio. Ioan.
f ¶ Preſulibus.
hic bene dicit: nam
dicit lex: q̧ ſi iudex
ſecularis iudicaue
rit clericum eſſe cō
demnandum pri
mo debet exui priui
legio clericali. vt vn
decima queſtione
prima ſi quis. in au
ten. vt cle. apud pro
prios. §. illud plane
col. ſexta licet illud
hodie non teneat. ſi
mile. extra de iudi.
at ſi clerici. ⁊c̄.

Nunq̧. ¶ Ca
ſus. Decreuit
Ioannes papa vt de
pontificibus ⁊ alijs
clericis tantum ec
cleſia iudicaret ⁊ nō
imperatores: qui
ſubeſſe debent ⁊ non
preferri.

Conſtantinus
imperator.

¶ Caſus. Palea: ſt a
non legitur in ſcho
lis: in qua contine
tur priuilegium qḋ
Conſtantinus con
ceſſit romane eccle
ſie: ſcilicet vt prima
tum inter omnes
eccleſias obtineret:
⁊ in quo poſſeſſio
nes ⁊ inſignia digni
tatis ei cōceſſit: ⁊ hoc
fecit eo tempore q̄
cōſtantinus ad par
tes orietales ſe trā
ſtulit: cum in eodē
loco duo pontifices
non bene moraren
tur. Et ſtatuit vt nul
lus contra hoc pri
uilegium veniret ⁊
penam minatur cō
tra facientibus.

Impator
ver⁹ qs ē:

Papa trā
ſtulit im
perium.

✠ ¶ Addē
gl. eē ſibi
pria nā i
c. in ſyno
do. vi pri
um ſentiē

✠ Cōcor.
tex. i. l. qui
cū maior
§. pe. ⁊ ſi. cū
ibi no. ff.
de bo. li. ad
de glo. ſē.
dign⁹ i. c.
ḋ forma. ⁊
q̄ ibi no. ſ
add. xxij.
q. v.

Clerici
q̄ ſuei
iuriſdi
one ſ
lari.

✠ Adde
negās
cleſia: r
manā
caput
um eccl
ē cēſend
hereticu
tex. eſt a
lram. xx
diſti. c. j.
xxv. qō.
viatores
glo. xxiij
q. j. hec
fides. ⁊. x
diſt. nul
las.

ſia:thracia:aphrica:ꝛ italia:vel diuerſis inſulis
noſtra largitate ei conceſſimus:ea prorſus rōne
vt p manus beatiſſimi pr̄is noſtri ſilueſtri ſūmi
pōtificis ſucceſſorumqꝫ eius oia diſponantur.ꝛ
infra. Beato ſilueſtro ꝛ oibus ſucceſſoꝛib⁹ ei⁹
de preſenti tradidimus palatiū iperij noſtri late
ranēſe. Deinde diadema.videlicet coronaꝫ capi
tis noſtri:ſimulqꝫ phrigiū: necnō ꝛ ſuphumera
le videlicet loꝝ quod imperiale circundare aſſo
let collum. Uerūetiam chlamydē purpureā atqꝫ
tunicā coccineā:ꝛ oia iperialia indumēta: ſeu ēt
dignitatē imperialem preſidentium eqtum:confe
rētes ei etiā imperialia ſceptra ſimulqꝫ cuncta ſi
gna atqꝫ banna ꝛ diuerſa ornamēta imperialia:
ꝛ oēm ꝓceſſionē imperialis culminis ꝛ gloriam
ptātis noſtre. Uiris ēt diuerſi ordinis reuerēdiſſi
mis clericis ſancte romane eccleſie ſeruiētibus:
illud culmē ſingularis potētie ꝛ ꝓcellētie habere
ſancimus:cuius ampliſſim⁹ noſter ſenatus videt
gloria adornari. I. patricios ꝛ ꝯſules effici:nec
nō ꝛ ceteris dignitatib⁹ iperialib⁹ eos ꝓmulga
mus decorari. Et ſicut imperialibus extat deco
rata militia:ita clerū ſancte roma.eccle.adornari
decreuimus.✠ Et quēadmodū imperialis potē
tia diuerſis officijs cubicularioꝝ: necnon ꝛ oſtia
rioꝝ:atqꝫ oium ꝯcubitoꝝ ordinatur:ita ꝛ ſanctā
romanā eccleſiā decorari volumus. Et vt ampliſ
ſime pōtificale decus ꝓfulgeat:decreuimus vt cle
rici eiuſdē roma.eccle. mappulis ꝛ lintheamini
bus.i.cādidiſſimo colore decoratos equos eqtent
ꝛ ſicut noſter ſenatus calciamētis vtitur cū vlonı
bus.i.cādido lintheamine illuſtrētur: ꝛ ita cele
ſtia ſicut terrena ad laudē dei decorent. ¶ Pre
oibus aūt licētiam tribuimus btō ſilueſtro:ꝛ ſuc
ceſſoribus eius ex noſtro indicto:vt quē placat⁹
ꝓprio ꝯcilio clericali voluerit:ꝛ in religioſoꝝ nu
mero clericoꝝ cōnumerare:nullus ex oibus pre
ſumat ſupbe agere. Decreuimus itaqꝫ ꝛ hoc vt
ipſe ꝛ ſucceſſores eius diademate:videlicet coro
na quā ex capite noſtro illi ꝯceſſim⁹ ex auro pu
riſſimo:ꝛ gēmis ꝓcioſis vti debeat ꝓ honore bea
ti petri. Ipſe vero btiſſimus papa ſup coronā cleri
catus quā gerit ad gloriā beatiſſimi petri ipſa ex
auro nō eſt paſſus vti corona. Phrigium vero cā
dido nitore ſplēdidū:reſurrectionē dñicam deſi
gnās:eius ſacratiſſimo vertici manib⁹ noſtris i
poſuim⁹:ꝛ tenētes frenū eq ipſius ꝓ reuerentia
bti petri:ſtratoris officium illi exhibuimus:ſtatu
entes eodem phrigio oēs eius ſucceſſores ſingu
lariter vti in ꝓceſſionibus ad imitationem impe
rij noſtri:vnde vt pōtificalis apex non vileſcat:ſꝫ
magis ꝙ terreni imperij ꝙ dignitas gloria ꝛ po
tētia decoret:ecce tā palatiū noſtrū ꝙ romanā vr
bē ꝛ oēs italie ſiue occidētaliū regionū ꝓuicias:
loca:ciuitates:btiſſimo pōtifici ꝛ vniuerſali pape

ſilueſtro ꝯcedim⁹ atqꝫ relin
quim⁹:✠ ꝛ ab eo ꝛ a ſucceſſo
rib⁹ ei⁹ p pragmaticū ꝯſtitu
tū decreuim⁹ diſponēda: at
qꝫ iuri ſctē roma.eccle.ꝯcedi
m⁹ pmanēda. Unde ꝯgruū per
ſpeximus noſtrū iperiū ꝛ re
gni ptātē oriētalib⁹ trāſferri
regiōib⁹:ꝛ i bizātie ꝓuincie
optimo loco noi noſtro ciui
tatē edificari:ꝛ nr̄m illic ipe
riū cōſtitui:qm̄ vbi ꝓncipat⁹
ſacerdotū ꝛ xp̄iane religiōis
caput ab impatore celeſti cō
ſtitutū ē: iuſtū nō eſt: vt illic
impator terren⁹ hēat ptātē.
Hec oia vero q̄ p hāc impialē
ſacrā ꝛ p alia diualia decreta
ſtatuim⁹ ꝛ ꝯfirmauim⁹:vſqꝫ
i finē mūdi illibata ꝛ icōcuſſa
pmanere decreuim⁹. Unde co
rā deo viuo q nos regnare ꝓ
cepit:ꝛ corā terribili ei⁹ iudi
cio obteſtamur oēs noſtros
ſucceſſores iperatores:vel cū
ctos optimates✠ſatrapas:ēt
ampliſſimū ſenatū ꝛ vniuer
ſum ppl'm in toto orbe terra
rū:nūc ꝛ i poſterū nulli eorū
q̊q̊ mō licere aut hec ꝯfringe
re:vel i quoqꝫ ꝯuelli. Si qs
aūt(qđ nō credimus)in hoc
temerator aut ꝯtēptor extite
rit:eternis ꝯdēnationib⁹ ſub
iaceat inodat⁹: ꝛ ſanctos dei
ꝓncipes apl'oꝝ petri ꝛ pauli
ſibi i pn̄ti ꝛ in futura vita ſen
tiat ꝯrios:atqꝫ i iferno iferio
ri ꝯcremat⁹ cū diabolo ꝛ oi
b⁹ deficiat iptijs. Huius vero
ipialis decreti paginā ꝓprijs
manib⁹ roborātes:ſup vene
rādū corp⁹ bti petri poſuim⁹. Data rome tertio
kl'as aplis:a ꝯſtantino auguſto quarto conſule ꝛ
gallicano.iiij.concilio. Item Gregori. Gelaſio.

¶ Imperialis auctoritas religioſe diſpenſatio
nis menſuram non mutat.

Sicut[a] queuis parua ciuitas prerogatiuaꝫ
preſentis regni non minuit:ſic imperialis
preſentia menſuram diſpenſationis religioſe
non mutat.ꝛ infra. ¶ Semper eſt effectum in
ſacerdotali concilio de ſacerdotibus iudicia pro
uenire: Nam qualeſcunqꝫ pontifices ſint: ꝛ
ſi errore humanitus[b] accedente:non tamen con
tra religionem vllatenus excedentes: nullate

Sicut quis par
ua. ¶ Canon.
hoc.c.habet duas p
tes. In prima dici
tur: ꝙ ſicut aliqua
parua ciuitas non
minuit prerogati
uaꝫ regni:etiā ſi ſit
ibi ſedes regalis:ſic
imperator preroga
tiuam eccleſie mi
nuere nō poteſt. In
ſecunda dicitur: ꝙ
pontifex quantum
cunqꝫ ſit malus:
dummodo non ſit
hereticus ab impe
ratore puniri non
poteſt. ſecunda ps
incipit ibi:ſemp eſt.
a ¶ Sicut.ſenſus ē:
ſicut parua ciuitas
non poteſt regnum
impugnare:ita nec
imperium ſacerdo
tiū. Uel ſic:licet epſ
ſit in parua ciuitate
rex tamen non po
teſt iudicare de cleri
cis eius.ſm hoc dic
diſpenſationis reli
gioſe.id eſt epi ꝯſti
tuti i pua ciuitate.
b ¶ humanitus.i.
conſuetudine hu
mana.id eſt fragili
tate humane na
ture.h.
c ¶ Non tamen cō
tra religionem.naꝫ
in eo caſu poſſet a q̄
cunqꝫ redargui.xl.
diſ.ſi papa. vel etiaꝫ
ſi ſchiſma faceret.
xxiij.q.v. de liguri
bus. Et plures ca
ſus in quibus laici
habent iuriſdictio
nem ſuper clericos:
dixi.xxiij.queſtione
quinta principes.

✠ Inſtro
ergo qro
ma ē pape
lꝫ iperator
poſſit face
re legē ge
neralem.
ter.ē in.l.
j.§.cū vr
bē.ff.ō of.
pfec. vr.iū
cta rubri.
no. Bal. i
fru.q̄ inci.
feudalis.

Imperiuꝫ
nō pōt ſa
cerdotiuꝫ
ipugnare.

✠ Adō an
iparor poſ
ſit reuoca
re hāc do
nationeꝫ
eccl'ie fcāꝫ
not.glo. i
aut. qūo
opor.epi.i
pri. coll.j.
ꝺc.i.l. nō
abigit.ff.
ꝺ legi.ho.
ſti.i ſū. de
mu.ec.§.
inqꝫtū. Jo.
an.i cle.ro
māi.de iu
reiur.ꝛ do
cto.i.c.ego
lodouic⁹.
lxxiij.di
ſtin.

Laici ſup
clicos qñ
qꝫ iuriſ
dictioneꝫ
habent.

a ¶ Nullatenus. lxiij. diſtinctione va lentinianus.

B Oni princi pis. ¶ Caſus Hic docet q officiuz principis eſt eccleſias deſtructas reſtaurare: nouas edificare: ⁊ clericos potius defendere q̃ deſtrue re: vel aliquo modo ſubiugare.

b ¶ Contritas. vt vigeſimaquinta queſtione prima diuinis ⁊c.

¶ Reſtaurare decimaſeptima queſtione quarta diffiniuit. xvi. q̃ſtione. j. ſtatuimus.

¶ Diſtinctio.xcvij.

Diuiſio.

H Oc capitulo patenter ¶ hec diſtin diuiditur in duas partes. ſecunda ibi: fine ſignatis. Joan. de fan.

¶ Caſus. hic intitulatur nonageſimaſeptima diſtinctione in qua concludit Gratian⁹ ex illo. c. bene quidem. q nulli laico de rebus eccleſiaſticis iudicare licet ſine auctoritate eccleſie: ⁊ ſi aliter factum fuerit irritum erit: niſi eccleſia ſubſcribat vel auctoritatem preſtet. Et ideo videtur q conſtitutio quaz fecit honorius imperator. ſ. lxxix. diſtinctione ſi duo. non valuit cum fuerit a laico facta: poſtea ſoluit dicens: q ſi laicus inuitetur ab eccleſia: vt rebus eccleſiaſticis faciat conſtitutionem: ſicut fuit honorius a bonifacio inuitatus: valebit conſtitutio.

n ¶ Hoc capitulo. Reſpicit in hac diſtin. xcvij. illud. c. bene quidem. xcvj. diſtinctione ⁊ aſſignat in hoc. ſ. quandam contrarietate. ⁊ dat

nus[a] videntur a ſeculari poteſtate poſſe percelli. Item Marcellus papa Maxentio epiſcopo. ¶ Eccleſias reſtaurare contritas: nō pōtifices pſequi boni principis eſt.

B Oni pncipis eſt ac religioſi eccleſias cōtritas[b] atq3 cōſciſſas reſtaurare[c] nouaſq3 edificare: ⁊ dei ſacerdotes honorare ac tueri. Unde ſanctos apoſtolos eorūq3 ſucceſſores ſub diuina ↄteſtatione conſtitutos: precepiſſe legimus non debere fieri perſecutiones: nec inferri fluctuationes: nec inuidere laborantibus in agro dominico: nec expelli eterni regis diſpēſatores. ¶ Diſtinctio.xcvij.

H Oc capitulo[o] patēter oſtēdit: q nec ipatori nec cuilibet laico l3 decernere: vel de electione ſummi pōtificis: vel de reb⁹ eccleſiaſticis. ¶ Quecūq3 autez ab eis ↄſtituta fuerint: p ifectis habēda ſunt: niſi ſubſcriptione romani pontificis fuerit roborata. Unū illud honorij[c] auguſti: vt ſupra dictuz ē vanū eē vr q ↄ auctoritatez ſacrorū canonū de electione ſummi pōtificis decernere tētauerit: ſed ſicut ex eodem capitulo hr̄ eccleſie pcib⁹ impato: i pſumptores valet decernere: ſicut p defenſione fidei quōdā decreuiſſe leguntur: ne[f] hētici aliqd noie ecclie poſſidērēt: ab ea aūt nō iuitati[s]: d reb⁹ eccliaſticis aliqd diſponēdi nō habēt facultatē. Honori⁹ vo auguſtus nō ſua auctoritate: ſ3 btō bonifacio ſupplicāte eccliaſtice getī ↄſulere ⁊ ↄcertātiū ambitionē punire curauit. Unde idē bonifacius epē ſupplicationis eplam honorio auguſto deſtinauit: dicēs. ¶ Epiſtola bonifacij ad honorium auguſtum.

E Ccleſie[h] mee (cui deus nr̄ meū ſacerdotiū vobis res hūanas regētib⁹ deputauit) nos cura ↄſtrixit: ne cauſis ei⁹: q̃uis adhuc corporis icōmoditate detinear: pp ↄuentus[i] q a ſacerdotib⁹ vniuerſis: ⁊ clericis: ⁊ chriſtiane plebis pturbationibus agitātur[k] apud aures chriſtianiſſimi pncipis exiſtimemur deeſſe. Si enim ſecus q̃ oporteat eueniat: non vos id facere[l] q cūcta equa moderatiōe cōponitis: ✠ ſed nos p noſtrā tacentē[m] deſidiam videbimur (qō ciuitatis quietē: ⁊ ecclie

poſtea ſolutionem.

c ¶ Honorij. ſ. diſtinctione ſeptuageſimanona ſi duo.

f ¶ Ne heretici. ſ. diſtinctione octaua q̃ iure. ⁊ vigeſimatertia queſtione ſeptima. c. j. ⁊. ij. ⁊. xxiij. queſtione quarta nimium.

g ¶ Inuitati. ſ. diſtinctione. lxiij. hadrianus. ⁊ c. in ſynodo.

E ¶ Eccleſie. ¶ Caſus. hec eſt epiſtola pape bonifacij: in qua ſupplicat honorio imperatori: que tres habet partes. In prima parte oſtendit Bonifacius q ipſe eſt ſollicitus de eccleſiaſtico ſtatu: ne ſi negligēs iueniatur: ſit redarguendus. In ſecunda rogat honorium de pace ⁊ quiete eccleſie fuāda: ei multipliciter applaudendo. In tertia rogat eum: vt ſuos legatos honorifice recipiat. ſecunda ibi: ipſa eni eccleſia. tertia incipit ibi: habet refugium.

h ¶ Eccleſie. ſ. c. pro xi. victor. ↄtra. Sed vt ibi dicitur: iam erat in conualeſcentia: adhuc tn̄ erat debilis vt hic.

i ¶ Conuentus. id eſt conuenticulas. C. de epi. ⁊ cle. cōuenticulam.

k ¶ Agitantur. q. d. licet adhuc ſimus inualidi: tamen cura eccleſie nos compellit: vt inuigilem⁹ eccleſiaſticis negocijs. ⁊ pro eis intercedamus apud vos: quia multi clerici turbant eccleſiā dei Archidia.

l ¶ Facere. ſcilicet videmini.

m ¶ Tacentem. extra de teſtamen. qz ingredientibus. ⁊ ſexageſimatertia diſtinctione capitulo primo.

a ¶ Sub illis.vt.xi.q.j.ſacerdotibus.
b ¶ Formident. a chriſtianis.
c ¶ Uirginē.vt.xxvij.q.j.nuptiaꝝ.i fi.
d ¶ Procellarum. id eſt hereticorum.
e ¶ Faciem. eccl'ie.
f ¶ Preterita ſcilicet beneficia.ſic intelligit de conſe.diſ.ij.panis.ꝙ ſcilꝫ pro omni munere debemus deo grãs reffrre preſenti ſcilꝫ ꝛ preterito nõ futuri: qꝛ nec de⁹ futuꝝ peccatũ indulget.ff.de pe.d.l.iij.ſane cauẽdũ. nec pactũ valet ſi fiat ꝙ nõ agã de futura iniuria.ff.de pac.ſi vn⁹.§.pacta.
g ¶ Repetit.i. recolit:ꝛ ad memoriam reducit.
h ¶ Tibi.ne ſis ingratus.
i ¶ Euulſa. per effectũ id eſt euellēs.
k ¶ Proſequētib⁹. legationem noſtrã. Ar.ad queſtionem magiſtri.P. ꝙ archieṗs bracaren.potuit eum ſpoliare.
l ¶ Poſtulatis.datiui caſus.

Victor. ¶ Caſus. honori⁹ nunc reſcribit bonifacio:ꝛ ṗmo ſalutat cũ referendo grãs deo de ſanitate ſibi reddita:ꝛ deprecat ipſum vt debeat orare ꝓ ipſo cõmendãs eum in ſollicitudine ſua:ꝛ ſignificat ei ꝙ ad poſtulationeꝫ ſuoꝝ legatoꝝ fecit ꝯſtitutionē ꝑ quam ſatis putat eē ꝓuiſũ eccl'iaſtice quieti:tãdeꝫ rogat vt ꝯſtitutiõeꝫ illã publicet quaten⁹ oēs clici ſciãt ab ãbitionibus aplice ſedis eē ceſſandũ:qꝛ de cetero ad hoc nulle diſſentiões valebunt.
m ¶ Uictor.Sed q̃re premiſit h̄ imperator nomen ſuũ? Forte hec conſuetudo erat olim.C.de ſũ.tri.inť claras pa

pacē ꝑuerſere valeat) admiſiſſe. Cũ enĩꝫ humanis reb⁹ diuine cultoꝛ religionis dñõ fauēte prouideas nr̃a culpa erit: ſi non id ſub vr̃a gloria (in quã certum eſt diuinis rebus ſꝑ aĩo prõptioꝛe fauiſſe) firmo ꝛ ſtabili iure cuſtodiatur:qð ꝑ tot ãnoꝝ ſeriē ſub[a] illis ēt ṗncipib⁹ obtinuit q̃s nulla nr̃e religiõis cura conſtrinxit.i.vt licita ſeruent: ꝛ ſub vr̃e impio clemētie minime q̃ ſũt licita formidentur[b].
¶ Ipſa eni eccl'ia deuotionē tuã chr̃ianiſſime iperatoꝛ nõ meo qdē ſermone ſꝫ ſuo venerabili affectu appellat: quã chr̃s de⁹ nr̃ vere fidei rectoꝛ ꝛ vr̃i gubernatoꝛ imperij ſibi vni deſponſatã:ꝛ intactã virginē[c] ſeruat ne in ea aliq̃s pa tiamini iſidiantiuꝫ ꝓcellaꝝ[d] fluct⁹ illidi:ꝛ quietã facieꝫ[e] tēpeſtatis iſolito tumoꝛe turbari glioſiſſime ꝛ trangllīſſime iperatoꝛ auguſte:ipſa ṽo que vni deſpõſata eſt nr̃a tñ eccleſia mr̃ eſt pietatē veſtrã legatiõe quã ſuis ſacerdotib⁹ cõmiſit appellat:ṗterita[f] preſentiaq̃ꝫ auxilia repetit[g] vobis (igr̃) religioſiſſime iperantib⁹ mõ tutus eſt ppl's tã fidelis deo q̃ꝫ tibi[h] principi chr̃iano. Ecce eni inter myſteria inť ṗces ſuas q̃s eccl'ia ꝓ felicitate vr̃i dependit imperij: teſte apud quē:ꝛ de cui⁹ ſede agiť ſcõ petro ſollicitis ꝓ religiõis obſeruãtia vocib⁹ clamat ad vos:cũ ſollicita petitiõe miſcetur oꝛo ne humanas res[i] ſolito tēptatoꝛe occulte ſollicitante ſemel euulſa[i] diſcoꝛdia diſtrahat: angereť pluribus ṗn eṗs chr̃ianiſſime mr̃ eccle a niſi apud te ſuaꝝ eēt cura cãꝝ ꝛ niſi in opṗſſiõib⁹ idoloꝝ in hereticoꝝ coꝛrectionib⁹ fide tua diuino piter clericatu cũ impio nr̃o ſꝑ floꝛente viciſſet. ¶ Habet refugiũ pium tue mãſuetudinis animũ cuꝫ ſue religiõis venera tione ꝯiunctũ:cuꝫ quicqd huic ꝓficiat eccl'ie vos agatis ꝛ cõferatis fratrib⁹ ꝛ ſacerdotib⁹ meis ꝓbatiſſimis viris a me ꝛ ab oĩbus q eccl'iam faciũt legatis:quibus ꝓſequētibus[k] ṗcamur ſacre cauſa religionis vt in vrbe vr̃e mãſuetudinis hoc aĩo q̃ poſtulatis[l] ꝛ annuitis in perpetuũ ſtatui vniuerſalis eccl'ie conſulatis.

¶ Reſcriptum honorij ad bonifacium papam.

Victor[m] honorius iclytus triũphatoꝛ ſemꝑ auguſtus ſcõ ac venerabili bonifacio pape vrbis rome. Scripta btitudinis tue debita reuerētie cũ gratulatiõe ſuſcepimus:quibus recēſitis egimus oĩpotenti deo maxĩas grãs ꝙ ſcimoniã tuã poſt lõgũ incõmodũ optate redditã vidicimus ſanitati. Et iõ reuertētibus venerabilibus viris gaudiũ noſtꝝ ſcõꝝ apicum atteſtatiõe ſignamus ac petimus:vt q̃tidianis orationibus apl'atus tuus ſtudiuꝫ ac votũ ſuũ circa ſalutē atq̃ꝫ iperiũ noſtꝝ ipēdere dignetur. Illð ãt pietati nr̃e ſatis placuiſſe cognoſce ꝙ ſcimonia tua de eccl'iaꝝ ac ppl'i ꝑturbatiõe ſollicita ē:q̃ vt aliq̃ rõne nõ poſſit euenire ſatis clemētia noſtra credidit eē ꝓuiſũ:deniq̃ꝫ ṗdicãte btitudine tua id ad cũctoꝝ clericoꝝ notitiã volumus ꝑuenire: vt ſi qd forte religiõi tue (qð nõ optamus) humana forte ꝯtigerit ſciãt oēs ab ãbitiõibus eē ceſſãdũ ac ſi duo ꝯ̄ fas ꝛc. vt ſupra ꝛ ifra. Vñ id ſeruãdũ eſt:vt oēs trãgllã mentē ꝛ pacificos aĩos ex ſerenitatis noſtre admonitiõe cuſtodiãt:nec aliqd ſeditionis conſpirationibus temptare conentur: cum certum ſit nulli partiũ ſua[n] ſtudia ꝓfutura.

¶ Sine ſignatis apicib⁹ nõ eſt mos romane eccleſie vnicuiq̃ꝫ legationē ſuſcipere: neq̃ꝫ mittere. Unde nico.papa. ¶ Romana nõ ꝯſueuit eccleſia ſine ſignatis apicib⁹ legationē vnicuiq̃ꝫ ſuſcipe.

Nobiliſſimus[o] vir atq̃ꝫ ſtrenuus veſtre ſublimitatis legatus:lꝫ nullã epl'aꝫ iuxta cõſuetudinē a vobis noſtro põtificio detuliſſet: lꝫ nũq̃ꝫ aplice ſedis modus fuerit abſq̃ꝫ ſignatis[p]

pa tñ alios ſibi ṗpoſuit.xij.q.j.dilectiſſimis.Uel forte tunc nouella erat eccl'ia: adhuc obtinebat illud.Quare fremuerũt gētes ꝛc̃. Poſtea autē imperatoꝛ ſubiecit ſe pape:vt.xxiij.qõ.iiij.diſplicet. ꝛ hoc ꝯſiderãtes.col.v.ꝛ l'.auť.vt eccl.ro.§.qð igitur.col.ij.
n ¶ Sua ſtudia.i. ꝯſpirationes. Siľ.lxj.di.obituꝫ.al's in bonã ꝑtē.e.di ſtudij.

¶ Sine. ¶ Caſus. Quia in ſupiori.c.facta fuit mentio de ſignatis apicibus: iõ nũc vult oñdere ꝙ eccl'ie romane mos ē nõ ſuſcipe legatuꝫ ſini ſignatis apicib⁹.

Nobiliſſim⁹. ¶ Caſus. Mãdauit nicolaus papa cuidã ṗncipi ꝙ lꝫ mos ſit romane eccl'ie nõ recipe legatũ alicui⁹ ſine lr̃is ſigillatis:tñ legatũ illius ṗncipis ſine literis recepit honorifice ꝛ ṽbis ei⁹ fidem adhibuit honorans ṗncipē i ꝑſona ipſi⁹
o ¶ Nobiliſſimus. ar.ꝙ ſine lr̃is nõ eſt adhibēda fides legatis.ix.qõe.ij.lugð.
p ¶ Signatis. Oꝫ ergo ꝙ legat⁹ exhibeat lr̃as legatiõis ſue ad hoc vt credať ei: vt.ꝛ ḣ.lxiij.di.lectis. ꝛ.C.de man.prin.l. vnica. Sed quid ſi ꝑdidit lr̃as ꝛ vult ꝓbare amiſſioneꝫ?

Legato ſine lr̃is ſue legatiõis credendũ non eſt.

Dico ꝙ poteſt: non tamen ſufficit ꝓbare tenorem littere niſi ⁊ ꝓbet̄ ꝙ illa lr̄a fuerit ſine vitio: vt ex̄ de priuile. cū olim in fi. ⁊ C. de fi. iſtru. l. vl. Sȝ nūqd ſufficit mandatuȝ ſine lr̄is? Dico ꝙ legato nō ſufficit ꝓbare mādatū: vt C. de mā. ꝑn. l. j. qꝛ legati nō ſine ꝑiculo recipiunt̄. Uñ maior ē in eis faciēda examinatio. vt. xlij. di. qeſtam⁹. Sȝ delegat⁹ ꝑt ꝓbare mādatū ſiñ lr̄is: vt in aūt. de lit. §. oēȝ col. ix. ⁊ ar. ex̄ de of. deleg prudētiā. ⁊ ex̄ de reſcrip. ex ꝑte. Jo. Tā. ⁊ qdā alij dicūt: ꝙ in iudice delegato nō ſufficit ꝓbare amiſſionē reſcripti: niſi oñdat autēticū: vt ex̄ de off. dele. cuȝ in iure. xxv. q. ij. ſancim⁹. ⁊ ex̄ de fide inſtru. c. j. ita nota. T. ſup illa decre. cū oli. Sȝ pone ꝙ ptes viderūt ⁊ approbaueuerūt reſcriptū: ⁊ poſtea fuit redactū in publicā formā ꝑ tabellionem: nūquid amiſſo poſtea reſcripto iudex ꝓcedere poterit? ſatis credo ꝙ ſic: Jo. vt notaui in qōnib⁹ meis. B. Sȝ cū hic idiſtincte dicat ꝙ lr̄e debēt eſſe ſignate vȝ ꝙ a q̄cūqȝ ſūt ſignate ꝙ ſufficiat ad hoc vt ſcriptura dicat̄ autētica✚: vt ex̄ de ap. pſonas. ⁊ ex̄ de fideiuſ. ꝑuenit. Nam ⁊ eꝑs ſigillat ſigillo eccleſie ſue: vt. lxxiij. di. in noīe dn̄i. in fi. Jtē ⁊ alieno ānulo ꝑt qs ſignare teſtm̄ ſuū: vt iſti. de teſta. §. poſſūt aūt. Jtē ⁊ alienū ſigillū ēt nō iudicis ſui fidem facit: vt. J. diſt. ꝑx. c. j. ⁊ ij.

Delegat⁹ mādatū ſine lr̄is ꝓbare pōt.

Queſtio.

Lr̄as eē a q̄cūqȝ ſignatas an ſufficiat.

✚ Add̄ q̄ requirant̄ vt dicatur ſcriptura autē. gl. i. c. dicenti. §. ſancim⁹. i ē. vt autētica. J. xxv q. ij. ⁊ glo. ibi. Jo. an. ⁊ hoc. in. c. poſt ceſſionē. in ver. autē. de ꝓb.

Qlus aliqd dicat nō facile ei creditur: vt. xc. iiij. q. j. qſqs. ar. ꝯ. xix. diſt. ꝑnt. Diſti. xcviij. Que circa. ¶ Caſus. Egit ſupra Gratian⁹ diligēter de ordinatōe ⁊ electōe clericoꝝ: ſȝ qꝛ ꝑ mutationeȝ locoꝝ v̄itas occultat̄: iō in hac di. xcviij. oñdit̄ vt clerici ꝑegrini nō recipiāt̄: niſi cū lr̄is qnqȝ eꝑoꝝ: cum a ꝓprio eꝑo fuerūt cōmendati.

apicib⁹ vndecūqȝ legationem ſuſcipe: nos tñ vos in illo honorātes: eiuſqȝ grauitatem ⁊ eloquioꝝ illi⁹ veridicas cognoſcētes aſſertiōes: nihilomin⁹ᵃ eū ⁊ (ſicut decuit) ſuſcepim⁹: ⁊ ei (ſicut honeſtū fuit) credidim⁹ᵇ. **Diſtinctio.xcviij.**

Que circaᶜ ordinādos ſint obſuanda: que in eoꝝ electiōe diligēter ſint cōſiderāda: multoꝝ auctoritatibus monſtrata ſunt. Sed qꝛ veritas rei nōnunq̄ȝ obſcuratur mutatiōe ꝓuincie: decretū eſt ſacris canonib⁹: vt peregrini (niſi qnqȝ vel eo amplius ſuoꝝ eꝑoꝝ fuerint commendati chirographis) non ordinētur. Unde Silueſter papa in generali concilio preſidens dixit.

¶ **Niſi quinqȝ eꝑoꝝ lr̄is deſignatū: trāſmarinū hominē ad clericatū nullus ſuſcipiat.**

Nullus᷈ aliqua ratiōe tranſmarinū hoīeȝ penes vos in clericat⁹ grad⁹ ſuſcipiat: niſi quinqȝᵉ aut eo amplius eꝑoꝝ deſignat⁹ ſit chirographis. Item Anaſtaſius vrbis romane eꝑs oib⁹ epiſcopis. **De eodem.**

Tranſmarinosᶠ hoīes in clericatus honoreȝ

c ¶ Que circa. hic depingit̄. xcviij. diſt. in cui⁹ ꝑncipio vult̄ G. trāſitu: in q̄ oſtēdit qd dixerit hactenus: ⁊ qd in hac dicturus ſit. Nā qꝛ clerici ſepe mittunt̄ de ꝓuincia ad ꝓuinciam: breuit̄ oſtēdit: ꝙ non ſūt recipiēdi in alia ꝓuincia ſine lr̄is eꝑorum ſuoꝝ. Nullus. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ nullus eꝑs dȝ recipe clericum tranſmarinum in ſua eccleſia niſi habuerit lr̄as ſigillatas qnqȝ eꝑoꝝ: vel eo amplius fuerit cōmendatus: qꝛ multa ꝑ obreptionē ſolent euenire. Jdem dicitur in ſequenti. c. d ¶ Nullus aliq̄. Jſta. c. itroducta ſūt ad cautelā: vel legūtur de ꝑmitiua eccleſia: ⁊ ſic ſec⁹ hodie. e Niſi qnqȝ. Contra. lxxj. di. c. ij. Sed hec capl'a loquunt̄ qñ ita remoti ſunt: ꝙ ſigil'a eꝑoꝝ: ⁊ ēt loca ignota ſūt: illō qñ eꝑs ꝓpinqu⁹ eſt: ⁊ ei⁹ ſigillum bñ cognoſcit̄. ⁊ hoc colligit̄ ex̄ de cle. ꝑer tue. Sȝ pone ꝙ nō hēt litteras ē ne recipiē

Sȝ dic ꝙ alienū ſigillū facit fidē ſi nō habet̄ ꝓpriuȝ: alˀs nō: vt ex̄ de a p. ſignificauit. ⁊. lxv. di. eꝑs. Jtē lr̄e nō dr̄r ſignate ſi legi nō pñt characteres: vt ex̄ de fide iſtru. inſ. ⁊. ff. de teſt. ⁊ ad teſtiū. §. ſi ſigna. ⁊. §. ſignū. Jtē ſi filū ruptū ſit nō dr̄r ſignate: vt ex̄ de crimi. fal. c. licet. Si auteȝ filuȝ ex toto non eſſet fractū bñ dicunt̄ ſignate: vt. ff. de bo. poſ. ſm tabulam. l. j. §. ſi linū. extra de fi. inſtru. ſicut. a ¶ Nihilomin⁹. Ergo ⁊ cardinali q bñ not⁹ eſt in aliqua ꝓuīcia credēdū eſſet ſine lr̄is: maxie cuȝ non ꝯtingat cardinalem vnq̄ȝ abeſſe: niſi legationis cauſa. Joan. b ¶ Credidim⁹. Ar. ꝙ interdū voci ⁊ aſſertioni vnius credēdū ſit: ſi pſona ſit honeſta ⁊ autētica✚. Arg. viij. q. iiij. c. j. Arg. ꝯ. ix. di. ego ſolis. ſic ecōuerſo ex pſona ꝓſtrētis iſtī ȝ min⁹ credit̄ iſtī o: vt. ff. de edē. ſi qs. §. j. ſic ſi ma

Cardinali noto ſine lr̄is credi poteſt.

Uoci vni⁹

dus ſi ꝓbet ꝑ teſtes? Jta. ex̄ de cle. pe. c. vl. Nā magis credēduȝ ē viue voci q̄ȝ mortue. in aūt. de fide iſtru. §. ſi vo col. vj. h. itelligit hec capl'a abrogata: oli enī habuit locū hoc. c. ꝓpt̄ multitudinē hereticoꝝ: ſȝ illud. c. tue euacuat opinionē iſtā. Sȝ certe nō vȝ recipiēdus ⁊ ſi mille ſigilla hēret ignota: qꝛ nō plus fidei ꝑſtant mille ignota q̄ȝ vnū ignotū. Preterea in teſtō ita iuenis ꝙ cum ſigna ſūt ignota ꝯuocant̄ oēs illi q̄ꝝ dr̄r ſigilla: vt ſciat̄ an recognoſcāt ſua ſigna: vt. ff. quēad. teſt. ap. cū ab initio. ⁊ hoc ꝯcedo ꝙ niſi aliq̄lis hēatur noticia de ſigillis: ⁊ de illis remotis eccleſijs ꝙ nō ſit eis credendum ⁊ ſi mille ſint. arg. extra de fide inſtru. c. quod ſuper his. f ¶ Tranſmarinos. Jdē intelligo de quolibet ignoto qui ſigilla repreſentat ignota. Joan.✚

✚ Cō ...

a ℭ Chirographis.i.litteris in quibus cõtinebitur de vita:de moribus:de ordinibus:de regularitate ſua.
b ℭ Per ſurreptionẽ.ſi ex̃ de ꝓcu.c.j.⁊.iij.q.iij.iducie.

Aphros. ℭ Caſus. Precepit Grego.in hoc.c.epiſcopo ſquilitano vt aphros ⁊ peregrinos clericos ad ordines nõ ſuſcipiat: q2 quidã eoꝝ ſunt heretici:qdam ſunt rebaptiçati: qdã vo ſunt peregrini:⁊ ordines q̃s nõ habẽt: ſe mẽtiuntur hẽre.
c ℭ Aphros.rõne ꝓuincie preſumitur cõtra aliquẽ. argu. xxiiij.diſtin.qñ.ff.de edil.edict.l. ꝙ ſi nolit.§.qui mancipia.
d ℭ Suſcipias. vt officient populum als bene.extra de cle.pere.c.penul.
e ℭ Fortiores. hec eſt vna rõ q̃re ñ admittuntur:alie aſſignãtur.xix.q.ij.due

Omnes. ℭ Caſus. In hoc.c. ſtatuitur:vt illi q i peregrinatione ſũt baptiçati:nõ ꝓmoueãtur:q2 eoꝝ vita ẽ icognita : ⁊ poſſũt eſſe irregulares.
f ℭ Omnes. hoc c.loqtur de adultis. Sed nonne baptiſmus tollit oẽm peccati maculam? Uti.q3.ſic.ſ.de pe.diſ.vl.c.vlt.hoc ergo ideo: q2 forte iſti bigami vel al's irregulares ſint:q2 ante baptiſmũ forte fuerũt bigami. Diſt.xcix.

De primatibus. ℭ hec diſti. diuidit in tres partes:in quarũ pma dicitur:ꝙ vbi erant pmates gẽtiliũ oliʒ ibi ſunt modo primates.i.patriarche q ideʒ habent officium:lʒ nomina ſint diuerſa. ſecũda ibi: nulli archiepi. tertia ibi:vniuerſalis. Joan.de fan.

ℭ Caſus. Quia ſupra in.lxxx. diſti.c.j. Gratianus fecerat mẽtionem de pmatibus ⁊ patriarchis

nemo ſuſcipiat:niſi qnqʒ aut eo amplius epoꝝ chirographis[a] fuerint deſignati: q2 p ſurreptionem [b] multa ſolent euenire. Item gregorius romane eccleſie preſul ſquilitano epiſcopo. ℭ De eodem.

Aphros[c] paſſim ⁊ ignaros peregrinos ad eccleſiaſticos ordines accedentes nulla ratiõe ſuſcipias:[d] quia aphrorũ alij quidẽ manichei alij rebaptizati ſunt: peregrini vero plurimi in minorib⁹ ordinib⁹ cõſtituti: fortiores[e] de ſe pretendiſſe honores ſepe probati ſunt. Itẽ ex ↄcil. Elibertano. ℭ Nõ ſunt ꝓmouẽdi ad clerum qui peregre fuerint baptizati.

Omnes[f] q in peregrinatione fuerint baptizati: eo ꝙ eorum minime ſit cognita vita placuit ad clerum non eſſe promonendos in alienis ꝓuincijs. ℭ Diſtinctio.xcix.

De primatibus[g] autem (quoꝝ ſupra mentionẽ ſecim⁹) querit quẽ gradum in eccleſia obtineant:an i aliquo a patriarchis differãt:quã obediẽtiã archiepi eis debeãt. Primates ⁊ patriarche diuerſoꝝ ſunt nominũ:ſed eiuſdẽ officij. Ab archiepis aũt quotiens neceſſe fuerit epi ad primates appellant:ſed a primatibus ad archiepos appellare nõ licet: debent ergo obedientiaʒ primatib⁹ archiepiſcopi in omnibus que ſibi fuerint ab eis iuſte imperata. Unde Anacletus papa ait. ℭ Que obedientia ſit exhibenda primatibus ⁊ patriarchis.

Prouincie multo ante[h] chriſti aduẽtũ tpe diuiſe maxima ex parte ſunt : ⁊ poſtea ab apoſtolis ⁊ beato clemente predeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata: ⁊ in capite ꝓuinciarũ vbi dudũ primates erant legis ſeculi:ac prima iudiciaria poteſtas : ad quos qui per reliquas ciuitates cõmorabantur : quãdo eis neceſſe erat:qui ad aulã imperatoꝝ vel regum confu

nec aſſignauerat differentiam inter eos:ideo ſupponit hanc.xcix.di.in qua oſtendit:ꝙ primates ⁊ patriarche q̃ ad officia nõ differũt:ſed quo ad vocabula:ad quos primates vel patriarchas ab archiepis appellant epiſcopi. Oſtẽdit etiam:ꝙ archiepi debent primatibus obedire in his que iuſte fuerit imperata.
g ℭ De primatib⁹. Fecerat gratianus ſ.in di.lxxx.mẽtioneʒ de primatibus ⁊ patriarchis: ſʒ ne quis crederet propter nominum diuerſitatem aliquaʒ eſſe realem differẽtiam:ideo oſtendit in hac diſt. differentiam eſſe tm̃ in nomine.Oſtendit etiã de reuerentia quaʒ debẽt archiepi ſuis primatibus. Oſtendit etiam ꝙ nec romanus põtifex dʒ vniuerſal' appellari.

Prouincie. ℭ Caſus. Queſitum fuit ab Anacleto:in quibus locis primates inſtituendi ſint:⁊ an archiepi eis debeãt obedire? Et rñdetur ꝙ leges eccleſiaſtice iuſſerunt poni primates vel patriarchas:q eandeʒ formã tenent(licet diuerſa ſint vocabula) in capitibus ꝓuinciarum : vbi olim erãt pmates paganorũ:ad quos primates vel patriarchas ab archiepiſcopis appellatur. In alijs vero ciuitatibus metropolitanis debent archiepi reſidere: qui debent predictis primatibus obedire:nec debent nominari primates:ſed archiepi vel metropolitani.
h ℭ Ante chriſti aduentum ergo ante tẽpus gelaſij ⁊ dionyſij diſtincte erãt ꝓuincie: vnde reprobatur quedam ſolutio que ponit.x.q.iij.nec numer⁹ ꝙ ſcʒ tunc nõ erant prouĩcie limitate: Sed dic ꝙ ꝓuĩcie fuerunt diuiſe vt he

Prouĩcie q̃ tpe fuerunt diſtincte.

ſed dioceſes nõ niſi a tempore dionyſij.xiij. q.j.c.j. Uel ſolue per illam litteram:maxima ex parte.q.d.non oẽs.

a ℂ Quibus permiſſum.quia modica erat ſumma.y. queſtione ſexta anteriorum.§.illud.

b ℂ Nõ erat.vt clericis q in cauſis eccliaſticis nõ poſſũt appellare ad princi-pe:vt.j.xj. queſtio-ne.j.placuit.

c ℂ Quotiẽs.i.bis ante ſniam vel poſt ſniaʒ ſʒ canões. Et no.ꝙ dic q̃tiẽs: ſm leges:ſed tñ non licet ſm leges appel-lare ad principem. niſi in caſu ante ſen tentiam:ꝛ ita eſt ar-gu.ad expoſitioneʒ illius.ij.qõ.vj.om-nis oppreſſus.

d ℂ Ipſis. repetit quod dixerat.

e ℂ Formaʒ.argu. C.de codi.ſi idẽ.con tra q: diuerſitas no minũ debet deſigna-re diuerſitatẽ rerũ: vt.xxj.di. cleros.

f ℂ Comitatibus id eſt comitãtibus. vel ſequẽtibus eos: vel comitatibus.i. epiſcopis. Comita-tus eniʒ dicitur di ſtrictus alicuius ci uitatis:vbi eſt epi-ſcopus. ✠ Uel p h̃ vult notare ꝙ archi eṗs maiorem habet poteſtatem in ꝓuin cia ꝛ iuriſdictioneʒ q̃ꝫ primas. Nã me-tropolitanus eſt iu dex ordinari⁹ om-nium eṗorum ꝓ-uincie:primas tan-tum archiepiſcopi: vnde ſm hoc maior eſt patriarchis.

f ℂ Cominb⁹.i.ꝓ pter comites ꝛ ꝓ pter epiſcopos ſuf-fraganeos.

g ℂ Nomine.Ar-gumen.ex nomini bus ſemper res no minum id eſt res ſignificatas per noia debere attendi.

Appellare an ſniam ſcdʒ leges nõ licet.

Comita-tus.

✠ Addẽ qd ſit comita tus ꝛ in q̃ differt a ci uitate di-ſtrictu: vl territorio ter.in l. j. C.qñ.ipe. i ter pupil. ꝛ vi. no. decl.i cle. ne romãi §.ſane. de elect. me-tropolita-ni iuriſdi ctio.

Primatiſ iuriſdictõ

✠ ✠ 2

k ℂ Ad fidem conuertatur. Nam ꝛ apes accreſcentes ſeptima queſtione prima in apibus.de conſecra.diſtin. quinta nunq̃ꝫ.ꝛ iuuentus romana excreſcens nouam ſibi ciuitatẽ edificauit.argu.C. de ſa.ſan.eccle.iubemus. Et bene dixit : conuertatur:nam alr̃ vix poſſet continge re:ꝙ in aliquo lo-co intantum excre-ſceret populus : vt primate indigeret: vt.xxxiij. diſtinctio ne fraternitatis.

l ℂ Conſtitui.argu men. infra parochi am alicuius ꝓnon debere conſtitui ec-cleſiam:niſi multi-tudo fidelium ex-creuerit. Sed nun quid illo inuito cu ius eſt parochia:po terit hoc fieri ꝛ irre-quiſito? Non:vt de-cimaſexta queſtio-ne prima multis concilijs.ꝛ decima-ſexta queſtione pri-ma felix.ꝛ.c.ſequen. Sed ſi requiſit⁹ nol let conſentire: non minus tamen fie-ret per maiorem.ſci licet per papam.ex-tra de eccle.edifican. c.iij.eius tamen cõ-ſenſu primo requi-ſito.Et no.ꝙ huiuſ modi requiſitio fa-cienda eſt:cum ille locum eſſe in quo excreuit multitu-do fidelium iaʒ de-putatus alicui epi-ſcopatui:alr̃ non.

gere non poterãt:vel qbus[a] permiſſum nõ[b] erat: cõfugie-bãt pro oppreſſionibus eoꝝ: vel iniuſticijs ſuis:ipſoſq̄ꝫ ap pellabãt quotiẽs[c] opus erat: ſicut in lege eoꝝ ſcriptũ erat: ipſis[d] quoq̄ꝫ in ciuitatib⁹ vel locis noſtros p̃iarchas vel ꝑmates q vnã formã[e] tenent licet diuerſa ſint noia : leges diuine ꝛ eccleſiaſtice poni ꝛ eẽ iuſſerũt:ad quos eṗi (ſi ne ceſſe fuerit) ꝯfugerent: eoſq̄ꝫ appellarent:ꝛ ipſe noie ꝑma tum fuerẽtur. Relique vero metropolitane ciuitates que minores iudices habebãt:lʒ maiores comitatibus vel co-mitibus[f] eſſent:haberẽt me-tropolitanos ſuos : q ꝑdictis iuſte obedirẽt ꝑmatibus:ſi-cut in legib⁹ ſeculi olim ordi natũ erat:q nõ ꝑmatum:ſed aut metropolitanorum : aut archieṗorũ nomine[g] fruerẽ tur. Item Annicius.

ℂ Non vocentur ꝑmates: niſi q primas ſedes tenent.

Nulli archieṗi ✠ ꝑma-tes vocent[h]:niſi illi q[i] primas ſedes tenẽt: quarum eṗos apoſtoli : eorumq̄ꝫ ſuc-ceſſores regulariter patriar-chas vel primates eſſe conſti tuerũt:niſi aliqua gens dein-ceps ad[k] fidem ꝯuertatur:cui neceſſe ſit pre multitudine ꝑ-matẽ ꝯſtitui[l]. Reliqui metro politani nominẽtur : qui ali-as metropoles tenent.

Item ex cõcilio aphricano.

ℂ Princeps ſacerdotũ vel ſumus ſacerdos nõ appelle-tur niſi ꝑme ſedis epiſcop⁹.

Prime[m] ſedis eṗs non appelletur ꝑnceps ſa-cerdotũ:vel ſummus ſacerdos aut aliqd huiuſmodi:ſed tñ ✠ prime ſedis eṗs. ℂ Uniuer ✠ ſalis aũt nec ẽt romanus põ 3 tifex appelletur. Unde pela gius omnibus epiſcopis.

ℂ Nec ẽt romanus pontifex vniuerſalis eſt appellandus.

Nullus patriarcharuʒ vniuerſalitatis vocabu lo vnq̃ꝫ vtatur:q: ſi vnus p̃i archa vniuerſalis dr̃:patriar charũ nomẽ ceteris deroga-tur:ſed abſit hoc a fidelibus hoc ſibi velle quẽpiã arripere vñ honorẽ fratruʒ ſuoꝝ imi nuere ex q̃ntulacũq̄ꝫ pte vi-deatur. Quapropter chari-tas vr̃a neminẽ vnq̃ꝫ etiã ſu-is in eplis vniuerſalẽ noiet: ne ſibi debitũ ſubtrahat: cuʒ alteri honorẽ infert idebitũ. Itẽ Grego. Eulogio p̃iar che alexãdrino. ℂ De eodẽ

Ecce in prefatione epi ſtole quam ad meipſʒ qui prohibui direxiſtis: ſup-perbe appellationis verbum vniuerſalem me papam di-cens:imprimere curaſtis:qd (peto) mihi dulciſſima ſancti tas veſtra vltra non faciat:

m ℂ Prime.i.patri-archalis. ✠ ✠ 3

ℂ Uniuerſalis.hec eſt tertia pars diſti. in qua dicitur:ꝙ pa pa non debet vocari vniuerſal. Jo. de fa.

ℂ Caſus. Uult gra tianus oſtendere ꝙ nedum patriarcha ſed etiã apoſtolicus non debet vniuerſa lis appellari.

Nulli archiepiſcopi. ℂ Hec eſt ſecunda pars hui⁹ diſ.in qua dicitur vt.ſ.ſequitur.Jo.de fan.

ℂ Caſus Queſitum fuit ab annitio papa:vtrum archi epiſcopi ſint appellandi primates vel patriarche? Et re-ſpondet ꝙ non:niſi multitudo populorum intantum excreſcat:vt de archiepiſcopo fiat patriarcha.

h ℂ Uocentur. C.de libe.cauſa.iubemus. C. de proba-tioni. nec epiſtolis.

i ℂ Qui primas.ſicut romanus:antiochenus: alexan-drinus.ſ.xxj.diſt.cleros.Quid de veneto? Dic ergo ꝙ eſt primas reſpectu inferioꝝ.ex̃ de priuile.c.antiqua.

Nullus patriarcharum. ℂ Caſus. Epiſcopi in ſu is epiſtolis appellabant patriarchas vniuerſales quare prohibet pelagius omnibus eṗis : vt neminem de cetero appellent vniuerſalem:quia ſi vnus appellatur vniuerſalis:ceteris honor debitus ſubtrahitur.

Ecce. ℂ Caſus. Eulogius alexãdrinus patriar-cha in ſua epiſtola gregorium vniuerſalem appel lauit:qd ipſe Gregorius ante ꝓhibuerat : quare preci-pit ſibi:vt hoc de cetero nõ faciat:q: nõ verbis:ſed mori-bus querit ꝓſperari:ꝛ ſi ipſe vniuerſalis appelletur:nul lus honor ceteris remanebit:quod ei non placet : quia tunc ipſe honoratur cum alijs honor debitus nõ negat.

qꝛ vobis ſubtrahit[a] quod al teri plus q̄ꝫ ratio exigit ꝓbe tur[b]. Ego nō verbis q̄ro ꝓſperari: ſꝫ moꝛib⁹: nec hono rē eē deputo in q̄ frēs meos honoꝛē ſuū ꝑdere cognoſco. Deus nāq̄ꝫ eſt honoꝛ vni uerſalis eccl'ie: me⁹ honoꝛ eſt fratruꝫ meoꝝ ſolidus vigoꝛ. Tūc ego honoꝛat⁹ ſuꝫ cū ſin gulis q̄buſq̄ꝫ honoꝛ debitus nō negat[c]. Si eni vniuerſalē papā veſtra ſc̄itas dic̄ negat[d] ſe hoc eſſe qḋ me fatetur vni uerſū: ſꝫ abſit hoc: recedant ṽba que veritatem inflant: ⁊ charitatem vulnerant.

Diſtinctio.c.

Piſcopos[e] aūt oꝛdinare ante palliū accepiū nec archiep̄o: nec pꝛimati nec patriarche licet. Qḋ ex auctoꝛitate pelagij pape (lꝫ min⁹ euidēt) dat̄ itel ligi. Ait eni pelagi⁹ papa.

Infra tres menſes fideꝫ ſuā exponere ⁊ palliū poſtu lare a romana eccl'ia: quiſq̄ꝫ metropolitanus ſtudeat.

Quoniā quidā metro politanoꝛum fideꝫ[f] ſu am ſm̄ ꝑſcam ꝯſuetudinem ſcē ſedi ap̄lice exponere ṽtra ctantes: vſū pallij neq̄ꝫ expe tūt: neq̄ꝫ ꝯcipiūt ac ꝑ h̄ ep̄os[g]

a Subtrahitur. arg. ꝙ papa ꝑ ſuum mandatum nō vult derogari iuri alicui⁹. j. xxv. q. ij. ꝙ ṽo dicitis. j. ix. q. iij. nūc ṽo. j. xj. q. i. ꝑuenit. ſ. lxiij. di. q̄nto. ſ. lxxxv. di. archidiaconū floꝛentinū. in fi. + Ar. ꝯ. viij. q. iij. artald⁹. ix. q. iij. ꝯqueſt⁹. in fi. ſic ex̄ de offi. dele. ſup eo. vbi dr̄: Nō eſt intētiōis nr̄e ali cui derogare per re ſcriptuꝫ nr̄m. Et ita arg. qḋ vni attribui tur alij ſubtrahit. ar. xlv. di. diſciplina. ff. de iudi. cū ꝑtoꝛ. in fi. ⁊ ex̄ de ꝓſcrip. cuꝫ olim in fi. lxxxv. diſ. archidiaconū. arg. nemini ꝯſulenduꝫ cum alteri⁹ iactura: vt. j. xj. q. iij. ſi qs de ro. not. xxij. q. ij. pꝛi mū. xiiij. q. v. dn̄iq̄ꝫ

b Pꝛebet. Non eni debent pl⁹ eē ſub diti q̄ꝫ expedit. ij. qō. vij. admonēdi. nec pꝛelati ita humiles vt ꝯtēnant. lxxxvj. di. q̄ñ. ff. de offi. pꝛe. obſeruandum.

c Nō negat. Sic C. de cadu. tol. l. j. §. vl. C. de nup. īꝑia lis. in ꝑn. nec enim publice ꝓdeſt ⁊c̄. C. de ſen. ꝓſec. pꝛe. l. j.

d Negat ſe hoc eſ ſe. i. eē de vniuerſita te cū tm̄ romana ec clia nō ſit vniuerſa lis: lꝫ ſit de vniuerſi tate. Jo.

Diſtincti. c.

Piſcopos aūt. Hec diſt. di uidit in q̄nq̄ꝫ ꝑtes: ⁊ lo q̄tur de pallio qḋ eſt pōtificalis officij ple nitudo: ⁊ iō poſuit i fine. In q̄ꝝ ꝑma ꝑ te dr̄ ꝙ metropolita nus ſine pallio oꝛ dinare ep̄os nō dꝫ: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ. c. ſe. ſecū da ibi: pꝛiſca. tertia ibi: cauſarum. quarta ibi: pallium. q̄nta ibi: ꝓuilegia. Jo. de ſan. Caſus Supꝛa tractatū eſt de pꝛiarchis ⁊ archiep̄is. ſꝫ qꝛ coꝝ dignitas eſt imꝑfecta ſine pallio iō ſupponit hic centeſimā diſtinctionē: in qua ſpecialit̄ de pallio tractat̄: oſtendens pꝛio ꝙ pꝛi archis vel archiep̄is ſine pallio ꝯſecrari non licet. Secundo ꝙ infra tres menſes a tp̄e ꝯſecrationis pallium ſit ꝑtendum: vt. j. c. q̄m̄. Tertio oſtendit quibus palli um ſit dandum. ſ. benemeritis: ⁊ inſtanter poſtulanti bus: vt. j. c. pꝛiſca. Quarto quo tempoꝛe pallio ſit vten dum. ſ. tm̄ in celebꝛatione miſſe: vt. j. c. pallium. Quin to vero ꝙ cum donatione pallij noua pꝛiuilegia con ceduntur: vel vetera confirmantur: vt. j. c. rationis.

e Epiſcopos. hic intitulatur. c. diſtinctio. ⁊ qꝛ fecerat mentionem de pꝛimatibus ⁊ archiepiſcopis: ⁊ eoꝝ di gnitas videt̄ eſſe imꝑfecta ſine pallio: vt extra de elec. ſi gnificaſti. iō ſpecialit̄ tractat de pallio oſ̄dens ꝙ niſi ha beant palliuꝫ nō poſſunt epiſcopalia exercere officia: po nit etiā infra ꝙ tēpus debeat ꝑti ⁊ dari: qꝛ infra tres mē ſes. ⁊ quibus: qꝛ be nemeritis ⁊ foꝛtiter poſtulantib⁹: ⁊ quo tēpoꝛe ſit eo vtēduꝫ vt in alio tēpoꝛe vti eo nō poſſit: qꝛ tm̄ in celebꝛatione miſ ſe niſi plus ex pꝛiui legio alicui ꝯceſſuꝫ ſit vt in alio tēpoꝛe vti poſſit: ⁊ q̄liter ſit dandum qꝛ cū do natione noui pꝛiui legij vel renouatio ne veteris. j. c. opta tum.

Quoniam qui daꝫ. Caſus. Diuiſio. hoc. c. in duas ꝑtes diuidit̄. Jn pꝛima dr̄ ꝙ ſi archiep̄s vl tra tres mēſes a tp̄e ꝯſecrationis palliū petere diſtulerit ca rere dꝫ dignitate ſi bi cōmiſſa: ⁊ alij me tropolitani cuꝫ ꝯſi lio ſūmi pontificis: viduate eccl'ie ꝓui debēt. Jn ſecunda ꝑte que loq̄tur de ep̄o dicitur: ꝙ ep̄s infra tres mēſes a tp̄e electionis dꝫ cō ſecrari: ſed ſi vltra mēſes q̄nq̄ꝫ diſtule rit: nec ibi nec alibi in ep̄m conſecrabit̄ ſmo iudicio ſui me tropolitani cedat ⁊ abꝛenūciet vel rece dat. ſcḋa ꝑs incipit ibi: ſi ṽo ꝯſecrandi.

f Fidē. i. fidelita tē: vel etiā ſymbolū: vt. j. c. optatum.

g Epoꝝ. Sed q̄ re differūt ꝑ hoc cō ſecrationes epoꝛuꝫ cum eccl'ia vacante cōpꝛouinciales ep̄i aliquem conſe crare in ep̄m poſſint. vt. lxiij. di. qꝛ. extra de elec. qꝛ dili gentia. Jtē cū ipſe nō habeat pallium: tn̄ alijs mandare poſſet ꝯſecrationeꝫ: vt extra de elec. ſuffraganeis. Ad hoc pōt dici ꝙ illud. c. loq̄tur quando elect⁹ eſt in moꝛa pe tendi palliū. ſ. poſt tres menſes elapſos vn̄ ipſe alijs nō pōt committere ꝯſecrationē: nec etiā tunc ſuffraganei ſui pn̄t ꝯſecrare aliquē: vt ꝑ hoc maioꝛ ruboꝛ incutiatur electo cū viderit ſuū ſuffraganeum ꝯſecrari ab extrane is: qꝛ non multū curaret: ſi a ſuis ꝯſecraret̄: ſꝫ vſq̄ꝫ ad tres mēſes anteq̄ꝫ ſit in moꝛa petēdi palliuꝫ ſatis dr̄ ꝙ cōpꝛouinciales ep̄i pn̄t epiſcopalia iura ſupplere: cum ſꝑ vicini ep̄i ſuppleāt defectū alicui⁹ vacātis eccl'ie: vt. vij. q. i. pōtificeſ. lxv. di. ſi foꝛte. Sꝫ ipſe electus. lꝫ ſit conſe

Archiep̄i palliū n̄ pe tētis negli gētias qs ſuppler̄ dꝫ

Elect⁹ i archiep̄m ⁊ ꝯfirmat⁹ electos in ep̄os confirmat.

cratus iura epiſcopalia non poteſt exercere ante receptū palliū: nec ꝟgines ꝯſecrare nec ordinare clericos nec ſynodum celebrare: vt ex̄ de elec. ꝙ ſicut. in ſi. ex̄. e.c. ſignificaſti. Sȝ nūquid electus in archiep̄m ⁊ ꝯfirmat⁹ pōt ꝯfirmare eos q ſunt electi in ep̄os? Dico ꝙ ſic. extra de elec. noſti. ⁊ c. trāſmiſſam. de trāſla. cū ex illo. imo ⁊ capl'ȝ pōt ꝯfirmare: quia ſupplet vicē prelati. ar. ex̄. de here. ad abolendā. ⁊ ar. de ꝯceſſ. p̄ben. nulla. Sed dico ꝙ nec capl'm ſupplet in hoc defectū p̄lati: vt ex̄ ne ſe. va. illa. lȝ ſit arg. ꝙ ſolus papa poſſit. xxiiij. di. p̄ſbyteri. extra de cōceſſio. preben. quia diuerſitatem.

a ¶ Viduatis. olim nam poſt ꝯfirmationē electi iā eſt matrimoniū inter eū ⁊ eccleſiā. de transla. p̄la. inter corpalia. Uel dic ꝙ vidua eſt quo ad epiſcopalia.

b ¶ Tres mēſes. accuſat⁹ de hoc corā papa: al's non.

c ¶ Conſecrationis. i. ꝯfirmationis ſi ante ep̄s erat.

Archiep̄ȝ negligētē circa pallij petitionē ȝ qs monere debet.

d ¶ Poſt ſcd̄am. Dicunt qdam faciēdam ipſi metropo. infra alios duos mēſes anteq̄ȝ deponaꝛ ſicut poſt ſequitur de ep̄is: quod eniȝ dī de ep̄is. ſ. hoc ſubaudi de metropo. Uñ hec determinatio poſt ſcd̄am ⁊c. determinat illud ꝟbum careat: ⁊ ſm̄ hoc ē hic arg ꝙ mora p̄t purgari. Alij dicunt ꝙ hec admonitio dȝ fieri tm̄modo a ſuffraganeis metropolitani ad q̄s (vt dicunt) tranſlata eſt poteſtas: cū metropolitan⁹ negligens exiſtat: ſi ergo ſuffraganei poſt admonitionē neglexerint ꝯſecrare vel eligere vicini metropolitani ꝯſecrabunt ꝯſilio pape. Sȝ q̄re auferꝛ capitulo poteſtas eligendi? Rñ. qꝛ neglexerunt admonere ſuū electū ad petendū pallium: al's dico reuerti ad eos ius eligendi. Sȝ quare deſcēdit ad metropolitanū: cum tm̄ ad papā deuoluuntur ep̄atus: vt ex̄ de ꝯceſſio. p̄ben. ⁊ eccle. non va. dilectus. Sed h̄ preciſe non deſcendit ad metropolitanum: ſed ad papam cū eis. Uel tunc deſcendit ad papā cum aliqs eſt negligens in eligendo. Et eſt ſi. lxv. diſtinctio. ſi forte. Joan. hodie ſolus papa facit hoc per decret. illam. dilectus. B.

Prelati negligentia aufert capitulo ius eligendi.

e ¶ Cum ꝯſilio. Dicunt qdam hoc gñale eſſe: ꝙ vbicūq̄ ꝑ negligentiam vni⁹ tranſfertur poteſtas ad alium ille non procedet niſi prius requirat auctoritatem ſuperioris. ſed hoc nego: ⁊ eſt hic ſpeciale: al's ſecus. ix. queſtio. iij. cū ſimus. ar. ff. de ꝯdi. inſti. q ſub conditione. §. vlti.

f ¶ Ultra tres menſes. Sed quare non danꝛ niſi tres menſes archiepiſcopo: vt. ꝟ. e. c. quia maius periculum eſt in mora metropolitani. xlij. diſtinctio. quieſcamus.

g ¶ Cedat. Ergo metropolitanus p̄t deponere electuȝ. contra. vij. queſtio. j. mutationes. ⁊ iij. queſtio. vj. q̄uis extra. de trāſla. inter. Sed hoc ſpeciale eſt: vt confirmatū poſſit metropolitanus deponere: ⁊ hoc i odium negligentie. Alius eſt caſus. xcij. di. ſi qs epiſcopus per manus. Tertius. xxiij. di. illud. Sed certe hic non deponitur niſi ab obtinendo non ab ordine queȝ habet. vt extra de accuſa. capit. ſuper his.

Cōſi t⁹ qn poni

rum ꝯſecratio viduatis[a] eccleſijs non ſine ꝑiculo ꝓtelatur: placuit: vt quiſq̄ metropolitanus vltra tres[b] mēſes ꝯſecrationis[c] ſue ad fidē ſuaȝ exponendā palliumq̄ ſuſcipiēdū ad apoſtolicā ſedē non miſerit cōmiſſa ſibi careat dignitate: ſitq̄ metropolitanis alijs licētia poſt[d] ſcd̄am ⁊ tertiaȝ cōmonitionē viduatis eccleſijs cum ꝯſilio[e] romani pōtificis ordinando ep̄m ſubuenire. ¶ Si ꝟo ꝯſecrandi ep̄i negligētia ꝓuenerit: vt vltra[f] tres menſes eccleſia viduata ꝯſiſtat cōione priueꝛ quouſq̄ aut loco cedat[g] aut ſe conſecrandū offerre non differat. Qð ſi vltra quinq̄ȝ menſes ꝑ ſuā negligentiā retinuerit viduatam eccl'iam: neq̄ȝ ibi neq̄ȝ alibi ꝯſecrationis donū ꝑcipiat imo metropo. ſui iudicio cedat. ¶ Itē Gregorius papa brunichilde regine.

¶ Honor pallij non detur niſi meritis exigentibus[1] ⁊ fortiter poſtulanti.

+1 PRiſca ✠ cōſuetudo obtinuit. vt honor pallij niſi exi-
+2 gentibus cauſaꝝ meritis ⁊[b] fortiter poſtulāti dari nō debeat. ¶ Item Joāni corinthioꝝ ep̄o. ¶ De eodem.

NOuit ſcitas Palea. tua: qꝛ prius palliū niſi dato cōmodo nō dabatur: qð qꝛ incōgruum erat facto ꝯcilio añ corpus petri aploꝝ principis tā de hoc q̄ȝ de eoꝝ ordinationibus aliqd accipe ſub diſtricta īterdictiōe vetuimus. Oȝ ergo vt neq̄ȝ ꝑ cōmodū ne ꝑ gratiā aut quorūdam ſupplicationibus aliqs ad ſacros ordines ꝯſentiens vel permittētis adduci.

+1 ¶ Cauſaꝝ ✠ ꝟo merita ac-
+2 cipiēda ſunt: vt ⁊ is q̄ poſtu-
3 lat mereaꝛ accipe: ⁊ fidei ſue ꝓfeſſionem prius iuramento confirmet: ⁊ apoſtolicis decretis: atq̄ȝ ſynodalib⁹ ſtatutis ſe obediturū nihilominus caueat. Pallio aūt non niſi certis dieb⁹: ⁊ intra eccl'iam ad miſſaꝝ ſolennia cuiq̄ȝ pene metropolitano vti liceat. Unde Joānes ep̄s giliberto agrippinenſi epiſcopo.

¶ Niſi poſt conſuetam fidei profeſſionem pallium dari non debet.

OPtatum tibi palliuȝ nunc ꝯferre nequimus: qꝛ ſi

PRiſca. ¶ hec eſt ſecunda ps huius di. in qua dī vt in capitu. iſto cōtineꝛ. Joan. de fan. ¶ Caſus. Docet hic Gregorius. brunichildā reginam ꝙ palliū nō datur niſi bñmerito ⁊ fortiter poſtulanti.

h ¶ Et fortiter. Sȝ ſi fortiter poſtulet nonne poteſt notari ambitio? Nō: qꝛ cum quis ſuo iure vtatur prodeſt iſtātia. de pe. diſ. j. importuna. lxxij. diſtīcti. capitu. j. ⁊ ij. qōe. vj. poſt appellationem.

Penitētis deſt.

NOuit. ¶ Caſus. Palea ē in qua ꝑcipitur vt pro recipiendo pallio nihil deꝛ ſicē olīȝ ꝯſuetudo erat: cum hoc hēat ſpēȝ ſimōie.

¶ Cauſaꝝ. hec eſt tertia pars huius diſtinctio. in qua dicitur: ꝙ q̄ pallium accipit obedientiam iurare debet: ⁊ ꝙ canones ſeruet: quod niſi fecerit pallium non habebit: ⁊ hoc probat tribus capitu. Joan. de fan. ¶ Caſus. In hoc. §. exponit Gratianus q̄ ſunt merita cauſaruȝ ſcilicet vt is q̄ poſtulat pallium mereatur recipere: ⁊ fidem ſuam iuramēto aſtringat: vt apoſtolicis decretis ⁊ ſtatutis ſynodalibus obediat. Poſtea oſtendit ꝙ pallio non eſt vtenduȝ niſi certis diebus: ⁊ infra miſſaꝝ ſolennia. Et ad hoc probandum inducit ſequentia capitula.

OPtatum. ¶ Caſus. Gilibertus agrippinēſis epiſcopus per ſuum nuncium a ioanne pallium poſtulauit: ſed ei ꝓpter quattuor cauſas non conceſſit: ſcilicet quia fidem catholicam ad plenum in epiſtola ſua non expoſuit: ⁊ quia nec vniuerſalium conciliorum: nec decretalium pontificum romanorum vllam fecerat mentionem: ⁊ preterea in illa epiſtola non ſubſcripſerat: item nec aliquem nuncium miſerat: qui pro eo iuraret.

dei tue paginā minus[a] q̄ſ oporteat ↄtinere regimus: cū vz nullā in ea ſcāꝝ vniuerſalium ſynodoꝝ in q̄bus fidei nr̄e ſymbolum ↄtinet̄: nec decretaliū pontificū romanorū ↄſtitutoꝝ ſm̄ morem feceris mentionē[b]. Sz nec illam ꝓpria ſubſcriptiōe[c] munieras: nec aliquē[d] q hanc iureiurādo[e] firmaret miſ[er]as. ¶ Item Greg. regio. epō francorum.

¶ Qui pallium deſiderat accipere prius a ſe amouere illicita promittat.

In ea ſynodo quam contra ſimoniacā hereſim ꝑ fratrem ⁊ coep̄m nr̄m ſiagrium decreuim[us] ↄgregari: ſcitatez veſtrā volum[us] intereſſe atq̄ eidē fratri ita pallium quod tranſmiſim[us][f] tribui ſi prius ſe ꝓmiſerit illicita: q̄ ꝓhibuimus ꝑ diffinitionē ſynodi a ſcā eccl̄ia remouere: de q̄ ſynodo oēm nobis ſubtilit̄ ordinem tuā fraternitatē volumus ſcriptis diſcurrētibus[g] nūciare: vt ipſe cui[us] nobis ſcītas valde expta eſt: nos reddat de omnibus certiores. Idem vigilio epō arelatēſi.

¶ Non niſi ad miſſaꝝ ſolēnia archiep̄o vti pallio licet.

✠ 4 Palliū ✠ tibi tranſmiſimus q̄ fraternitas tua intra[h] tuā eccl̄iaȝ ad ſola miſſaꝝ[i] ſolennia vtatur. Item ioāni rauēnati archiepiſcopo.

¶ De eodem. Palea.

Non multū tp̄is interuallū eſt q̄ q̄dam nobis de tua fraternitate fuerunt nūciata: de q̄bus veniente illuc caſtorio notario ſcē eccl̄ie cui deo auctore p̄ſidem[us] ſubtilit̄r nos iudicaſſe meminim[us]: ꝑuenerat nāq̄ ad nos q̄dam in eccl̄ia veſtra ↄtra vtilitatez eccl̄ie ⁊ ↄſuetudinis tramitē geri: q̄ ſola (vt bñ noſtis) eſt officij ſacerdotalis ereptio. Que ſi ſapiētia veſtra: vl̄ māſuete vel cum ep̄ali ſuſcepiſſet ſtudio: nō de illis accendi debuerat: ſz oportuerat hec eadē cum gratiarum actione corrigere. Itē Joanni archiep̄o rauēnati. De eodē.

Contra morē q̄ppe eccleſiaſticū eſt: ſi nō patientiſſime[k] toleratur (q̄d a vobis abſit) ēt iniuſta correctō. Et īfra: Illud frat̄ chariſſime nō putam[us] tibi ignotum q̄ pene de nullo metropolitano in q̄buſlibet mūdi partibus ſit auditū extra miſſarū tp̄s vſuz ſibi pallij vēdicaſſe: ⁊ q̄ bñ hanc ↄſuetudinē gn̄alis eccl̄e noueritis veſtris nobis manifeſtiſſimis ſignificaſtis ep̄l̄is: q̄bus p̄ceptuz p̄deceſſoris nr̄i ioānis pape nobis i ſb̄ditis trāſmiſiſtis: ānexuz ↄtinēs omnes ↄſuetudines[l]

a ¶ Minus. Arg. totum in contractum: vel reſcriptum: vel inſtrumentum nil valere: ⁊ eſſe irritandum ſi aliq̄ neceſſaria deſint in eo. arg. xxxviij. diſt. que ipſis. iij. q. ix. pura. ⁊ idē facit plus q̄ minus: vt. ix. diſti. ſi ad ſcripturas ſacras ✠. Argu. ↄtra quia ſug[er]flua non viciant: vt de conſe. di. iiij. ſi non ſanctificatur. ff. de regu. iur. non ſolent.
b ¶ Mentionem. de eis conſeruandis. Quid autez iurare debeat q[ui] pallium petit habes extra de. iureiurā. Ego. N. ⁊ de ele. ſignificaſti. ⁊ no. xxiij. diſtincti. q̄ſq̄.
c ¶ Subſcriptiōe. Arg. donationē epiſcopi nihil valere: niſi ei[us] ſubſcriptione firmet̄: ſicut cuz concedit aliquem locū vel iuriſdictionē alicuius loci alicui loco: vel hoſpitali. arg. diſ. xcvj bene. ar. xij. q. ij. ſine exceptione. ⁊ capitu. cuz redemptor.
d ¶ Aliquem. Ar. quem per alium iurare. ſ. diſt. lxiij. tibi domino. ⁊. xvij. q. oē. iiij. metuentes.
e ¶ Iureiurando. extra de iura. cal. inherentes.

In ea ſynodo quā ¶ Caſus. Gregorius precepit ſiagrio archiepiſcopo: vt deberet contra ſimoniacā hereſim ſynodum congregare: huic ſynodo vult regiuz epiſcopum francoꝝ intereſſe. Precepit gregorius epiſcopo: vt illuc vadat: ⁊ palliū quod tranſmiſit ſiagrio epō concedat: ſi prius ꝓmiſerit illicita que prohibita ſunt in ſynodo ab eccleſia remouere. Itē precipit ei vt omnem veritatem ⁊ ordinē de illa ſynodo ſcriptis planis ⁊ aptis debeat ſignificare. Capitulū quod poſtea ſeq̄tur planum eſt: in quo dicitur quando archiep̄s: ⁊ vbi pallio vti debet.

f ¶ Quod tranſmiſimus. Ar. pactiones in donatione ſpiritualiū poſſe interuenire ⁊ ↄditiones. Arg. ↄtra. j. q. ij. q̄ſpio. Sz ibi intelligit̄ pactio ⁊ conditio illicita: ſz hec eſt illicita cū ad eam nihilomin[us] teneretur. Uel anī electionē nulla dz eſſe ſz poſt electionē ⁊ ante ↄſecrationem pōt eſſe ſaltē licita: vt de rebus ⁊ ↄſuetudine eccl̄ie ⁊ fidei articulis ⁊ huiuſmodi obſeruādis: ⁊ hoc a maiori nō a minori exigi poteſt. ar. xxviij. diſt. de ſyracuſane: vt no. viij. q. iij. in ſumma. Uel dic q̄ hec dictio ſi non notat hic conditionem ſed quandam modificationem ✠ arg. ff. de tute. muto. §. ij. ſic ponitur extra de elec. ſignificaſti. immo nec dicitur ↄditio cum ſubintelligat̄. ff. de ↄdi. ⁊ demon. ↄditiones. Arg. ↄtra: q̄ ↄditio eſt. Naz ſi dico date illi ſi iurauerit: hoc eſt dicere non date illi niſi iurauerit ff. de ↄdi. ⁊ demon. q̄bus diebus. §. j. Joan. Ego credo q̄ honeſta ⁊ licita ↄditio apponi poteſt in collatione ſpiritualiuz: vt extra de elec. ſignificaſti. ⁊ extra de ſer. non ordinan. eo libentius. B.
g ¶ Diſcurrentibus. i. cito directis.

Pallium tibi. ¶ Hec eſt q̄rta pars huius diſtinctionis in qua oſtēditur vbi ⁊ quando pallio vtendum ſit.
h ¶ Intra tuaz eccleſiam. i. eccleſiam quamcūq̄ ſue dioceſ. extra de vſu pal. capitu. j. non autez poteſt vti pallio alterius vt extra. e. capitu. ad hec. nec in alterius dioceſi. e. titu. capit. ad honorē.
i ¶ Miſſarum. ⁊ in ſynodo etiaz vti poteſt: ſed non poteſt ſynodum congregare ante ſuſceptionem pallij: vt extra de elec. ſignificaſti. in capitu. proxi. dicere videtur: q̄ tm̄ in eccleſia debeat vti pallio: nec in proceſſione vtatur eo: vt extra. e. capitu. j.

Contra. ¶ Caſus. Joan. archiepiſcopus rauēnatis extra miſſarū ſolennia pallio vtebatur: ſup quo cuz a grego. reprehenderetur defendebat ſe priuilegijs apoſtolicoꝝ: in quibus omnes ↄſuetudines ſue eccleſie erāt confirmate: quare papa ſcribit ei dicens: Aut defendat ſe conſuetudine generali aut priuilegio. Generali conſuetudine ſe tueri nō poteſt: quia alij archiepiſcopi hoc non faciunt. Si vero priuilegio ſe tuetur neceſſe eſt vt illud oſtendat: quod ſi oſtendere non poteſt a tali preſumptione de cetero ceſſet ne eius exemplo alij archiepiſcopi talia ſibi velint vſurpare.
k ¶ Patientiſſime. Ar. q̄ licet videatur iniuſtum q̄ p̄cipit prelatus: patienter tamen ferendum eſt ✠. ſ. diſtinctio. xxxi. ante triennium. ⁊ diſtinctio. xix. in memo. ori. an. xxiij. queſtio. j. quid culpatur.
l ¶ Conſuetudines. Sed nūquid valet ꝑuilegium ita

Si n̄ ſem ꝑ ↄditiōez notat. ✠ ¶ Add̄ ō varietate huius dic. ſi. gl. i. l. ij. i glo. fortiſſimuz. ff. de of. ei[us] cui man. ē iuriſ. gl. i. l. muto. §. j. i gl. non ↄditionē. ⁊ ibi Bar. ff. de tute.

Archiep̄s anī pallij ſuſceptionē n̄ cōuocat ſynodum.

Prelati p̄ceptū ēt iniuſtū ē faciendū.

Priuilegium exemplati exhibere verū ſufficiat.

✠ ¶ Add̄ an ⁊ qn̄ ſit

ex priuilegio[a] predeceſſorum noſtrorum conceſſas vobis: veſtreqꝫ eccleſie debere conſeruari:confitemini igitur eſſe aliam generalis eccleſie cõſuetudinem poſtquam ea que geritis vobis ex priuilegio vendicatis. Nulla ergo nobis in hac re(vt arbitramur) poterit remanere dubietas: aut enim mos oīum[b] metropolitanorum etiam a tua eſt fraternitate ſeruãdus:aut ſi tue eccleſie aliqd ſpecialiter dicis eſſe ꝯceſſum preceptumue a prioribus romane vrbis põtificibus ꝙ hec rauẽnati eccleſie ſunt ꝯceſſa a vobis oportet oſtendi[c]. Quod ſi hoc non[d] oſtenditur reſtat poſtquam talia agere:neqꝫ ꝯſuetudine generali neqꝫ priuilegio vẽdicas vſurpaſſe te[e] comprobes quod feciſti. Et infra: Decorari pallio nolumus forſan moribus indecori dum nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius[f] fulgeat quam humilitas:oportet ergo fraternitatem tuam ſi honores ſuos ſibi quibuſlibet argumẽtis ſtabili prepoſuit mẽte defendere:aut generalitatis vſum ex[g] non ſcripto ſeq: aut ex ſcriptis priuilegijs ſe tueri[h]. Quod ſi poſtremo nihil horum eſt:alijs metropolitanis hmõi te pbere volumus preſũptionis exẽplum.

¶ Priuilegia quoqꝫ cuz vſu pallij debent cõcedi.

Unde idem gregorius ſiagrio epo auguſtudinenſi.

¶ Cum vſu pallij aliqua priuilegia debent ꝯcedi.

Rationis ordo oīno nos admonet:vt cum vſu pallij aliqua priuilegia largiri debeamus. Sed quoniam cuz honoris augmẽto cura[i] quoqꝫ ſollicitudinis debet creſcere:vt cultui veſtium actionis quoqꝫ ornamenta conueniant:oportet vt enixius in cunctis ſtudijs ſe veſtra fra-

obedīēdū ꝑcepto ſuperioris.no. glo.in. c.q ſuſt⁹.in v. eqtatez.xj. q.iij.

generale?ſic:vt.xix.diſtinctio.ſi romanorum. Et eſt ſi. ix.queſtio.ij.epiſcopi.xxiij.diſtinctio.preterea.ff.de lega. j.l.ſi quando.tamen hoc priuilegium obſcure loquitur: ⁊ facit mentionem alterius priuilegij vel conſuetudinis neceſſe eſt vt illud exhibeatur:vt.lxxvj.diſtinctio.ieiunium.in prin.⁊ extra de verborum ſig. abbate.vt no.ſ. diſtinctio.ix.vt veter. Ad hoc dicunt quidam ꝙ ſi in hoc priuilegio inſeritur totus tenor primi nõ eſt neceſſe primum exhiberi.extra de iure.cal. inherẽtes.C. de don.ſi donatio.ff. de dona.ex hac ſcriptura.ff.de admi.tuto. chirographis. Sz certe illud non ſufficit:Nam adhuc poteſt eſſe falſitas in bulla vel filo:vt extra de priuileg.cum olim. in fi. Alij dicunt ꝙ ſi auctoritate iudicis eſt reſcriptum publicatum non eſt neceſſe exhiberi:ſecus ſi per tabellionẽ:quia publicatio facta coraz iudice fidẽ facit:licet poſtea perdatur: vt.C. de teſta. publicari. ⁊ iudex diligenti⁹ ſingula conſiderat quam tabellio. Sz iſtis ob. extra de ſenten. ⁊ re iudi.cuz inter.in fine. Ad hoc dico ꝙ ſufficit ſi coram iudice eſt publicatū: ita vt non teneatur exhiberi prius iſtrumentuz:niſi aduerſarius dicat ſe velle probare falſum:tunc enim debet illud exhibere licet prius fuerit ei fides impoſita:niſi iuret illud ſe perdidiſſe:vt.C. de fide inſtrumento.l. vlt. Jo.hoc hodie determinatur extra de fide iſtru.c. vlti.B.

Priuilegio ⁊ iuri cõi ſz quis innitī.

a ¶ Priuilegio. Uide qualiter argumentatur: exquo per priuilegium hoc vendicatur:non ergo de iure communi hoc poteſt vendicari:quaſi ſimul non poſſet quis inniti priuilegio ⁊ iuri communi:vt.xvj.queſtio.j.hic eſt ⁊.ff.ad munici.l.j.ff.de leg.j.ſi quãdo. Sed certe quandoque vtitur quis ⁊ priuilegio ⁊ iure communi. vt extra de conſue.cum dilectus.nec renunciat quis priuilegio militari:licet vtatur iure communi:vt.ff.de mili. teſt.l.iij.ſic.ff.de priui.cre.l.antepe. xxiij. diſtinctio. quamquam. in princi. Sic iuri communi ⁊ etiam conſuetudini poteſt quis inniti:vt extra de cenſi.capitu.ſopite.⁊. xcv. diſtinctio.olim. Joan. Sed certe quicquid dicat ioan. nõ dicitur priuilegium de eo quod competit de iure communi cum priuilegium ſit lex priuata.ſ.diſtinctio.iij. priuilegia.nec illa decre.de conſuetu.cum dilectus. contradicit immo concordat:cum confirmatio ad priuilegium ⁊ electio ad ius commune pertinere dicatur. extra de elec.cum inter.ad fi.B.

Cõſuetudo eccliarū põt eſſe vniformis.

b ¶ Omnium. vide qualiter argumentatur: exquo alie eccleſie vtuntur tali conſuetudine:ergo ⁊ iſta debet vti eadem.argu.ſi.extra de cenſi.ex parte. Sed huic argumento poſſet reſponderi:ꝙ conſuetudo aliarum eccleſiarum non derogat conſuetudini iſtius:vt.ſ.xij.di. illud.⁊ extra de capel.mona.dilectus. circa finem.

c ¶ Oſtendi. hoc eſt contra tres regulas. Unam ꝙ tenetur poſſeſſor dicere titulum ſue poſſeſſionis: hoc eſt contra id.ij. queſti. v.§.j. Aliam ꝙ ab eo qui ius negat: non requiritur probatio quod eſt contra id.ff.de probati. ab ea. Ternam: ꝙ actore non probante reus non abſoluitur.vj.queſtio. vlti.actor. Sed hoc eſt ideo: quia preſumptio contra ipſum facit.

d ¶ Non oſtenditur. Qui enim priuilegium allegat:debet probare ⁊ oſtendere.extra de priuileg.porro.⁊ capitu. ſequen.⁊ capitu.paſtoralis.nullus tamen tenetur edere niſi illum articulū qui facit ad rem.extra de fide inſtrumẽto.contingit.licet alias.nemo poſſet iudicare de priuilegijs ſedis apoſtolice.extra de iudi.cuz veniſſent. tamen quando defendit ſe per tale priuilegium oportet vt illud exhibeat: vt extra de fide iſtrumento.accepimus. Sic ergo canonicus qui poſſidet duas prebendas cum de iure non poſſit eas poſſidere: ſi contra eum agatur ipſe tenetur probare qualiter habet:ſecus ſi conueniatur ſupra prima tm̄. Dicunt tamẽ quidam ꝙ canonico indiſtincte incumbit onus probandi:ſcilicet inſtitutionem ſuam.extra de appel. perſonas.arg.extra de procu.ex inſinuatione.ar.ij.q.j. leguz.

e ¶ Te comprobes. Nonne preſcriptione poſſet iſte ſe tueri? Reſpon.non:quia nullum ius proditum eſt: quo talia a talibus taliter poſſideantur:⁊ quod de iure communi non poſſidetur nec preſcriptione acquiritur:vt hic.⁊.xciij.diſtinctio.illud.⁊ capitu.peruenitur.

f ¶ Splendidius. Sic nihil eſt ſplendidius in principe quam recta fides.C.de ſum.trini.inter claras.

g ¶ Ex non ſcripto.J. xxv.queſtio.ij. inſtitutiones.ſ. diſtinctio.j.conſuetudo.

h ¶ Tueri.ſ.diſtinctio.xj.catholica.argu.contra. So. onus poteſt quis inducere ſibi ex conſuetudine non honorem.ar.viij.queſtio.j.in ſcripturis.

¶ Priuilegia. hec eſt quinta pars huius diſtinctio.in qua oñdit Gratianus ꝙ priuilegia cū pallio ſūt ꝯcedẽda.

Rationis. ¶ Caſus. Siagrius epiſcopus a gregorio palliū poſtulauit:gregorius vero palliuz ſibi largit⁹ eſt ⁊ priuilegia. Sz qm̄ cū honore dz creſcere ſollicitudo:ideo precipit ſibi vt ſollicit⁹ ſit circa curā ſubiectorum. Duo ſequentia capitula plana ſunt:⁊ per te videbis.

i ¶ Cura. Arg. ad quẽ pertinet honor ⁊ onus:vt di.lvj.

dominus noſter. di. lxxxvj. fratrem. di. xiij. nerul. xl. di. ante omnia. di. xxxv. eccleſie. Nam dicit lex: quod vtilitas per dignitatem augmentatur. ff. de iudi. l. ſi longius. in fi. ff. de donatio. filius. §. primo

a ¶ Subiectorum. ſupra lxxxvj. di. §. j. et c. diuine.

b ¶ Pallium. Uices. per priuilegium fecerat eum legatum ſuum: ſicut ſuus predeceſſor fuerat. Uel ideo dicit: quia omnes vocantur ab eo in partem ſollicitudinis: non in plenitudinem poteſtatis: vt. ij. q. vj. decreto. Uel prius erat legatus: ſed eſſe deſijt: factus archiepiſcopus. ar. ff. de arbi. non diſtinguemus. §. primo.

c ¶ Scriptorum vrorum. Ordinatum. a ſuis epiſcopis. Nam hoc eſt regulare: vt a ſuis ſuffraganeis conſecretur archiepiſcopus. lxiij. di. quanto. et poteſt perpendi ex hoc. c. et ſupra e. quanuis. lxiiij. di. quia quod metropolitanus eſt ſine licentia ſummi pontificis poteſt conſecrari: et ad papam non ſpectat vt videtur: niſi datio pallij. Alij dicunt iſtud obtinere: vbi metropolitanus habet primatem: vel cum hoc habet ex conſuetudine. Hodie tamen vult papa: quod petatur ab eo confirmatio cum pallio: vt extra de electio. quod ſicut: vt dixi lj. diſtin. c. vlti.

d ¶ Atque priuilegia. Iſta priuilegia fuerunt perſonalia: et tranſierunt cum perſona. ff. de regu. iu. priuilegia. et extra de inſti. cum veniſſent. Sed licet tranſeant cum perſona: tamen debent concedi ſucceſſori cum petierit: et fit iniuria ei: niſi concedatur ſibi beneficium tamen eſt ſi ei conceditur. ff. de aqua quoti. et eſti. l. j. §. penul. Nam ſi impetraui vt ducam aquam de flumine publico per predium meum: et vendo tibi predium priuilegium non tranſit ad te: ſed tamen impetrabile eſt a te: et iniuria fit tibi: ſi non concedatur: ſed tamen multa poteſt iudex: et debet facere: ad que compelli non poteſt. ff. de iudi. non quicquid. C. quando et qui iu. l. j. ¶ Diſtinctio. cj.

In vna autem. ¶ Caſus. Quia ſupra facta eſt mentio de metropolitanis: ideo ſupponit hic di. cj. in qua oſtendit: quod in vna prouincia duo metropolitani eſſe non debent: quod verum eſt niſi multitudo populi excreſcat: vt. xvj. q. j. precipimus. et diſt. xcix. nulli. et hoc non poteſt fieri: niſi de ſpeciali licentia pape: vt. vij. q. j. mutationes.

Peruenit. ¶ Caſus. Relatum eſt in concilio Calcedonenſi. quod quidam epiſcopi ſine auctoritate pape per imperialem conſtitutionem: vnam prouinciam diuidebant in duas: et ita duo metropolitani in vna eadem prouincia inueniebantur: quare concilium ſtatuit: vt epiſcopi qui talia de cetero facere temptauerint deponantur.

e ¶ Peruenit. ſupra diſtin. x. c. j.

f ¶ Per pragmaticum ſacrum. id eſt principis reſcriptum. Pragma enim cauſa dicitur: vnde pragmatica ſanctio dicitur cauſa in conſiſtorio principis ventilata: coram proceribus ſacri palacij et conſtitutio principis facta ex cognitione cauſe dicitur pragmatica ſanctio. Jo.

g ¶ Unam. Nam ex quo princeps diuidit: due ſunt prouincie. ff. de offi. aſſeſ. ſi eadem.

h ¶ In vna. quod fieri non debet: niſi excreſcat multitudo populi: vt. ſupra xcix. diſt. nulli. Jo.

i ¶ Tale. Arg. quod licet princeps legitimet aliquem: non tamen erit legitimus quo ad eccleſiam: et ita erit legitimus quo ad vnum forum: non tamen quo ad aliud. x. diſt. c. j. et xv. q. iij. §. cum autem.

ternitas exerceat et circa ſubiectorum[a] actus ſit cura vigilans.

Idem Joanni epiſcopo prime iuſtiniane illirice.

¶ Uſus pallij concedatur et antiqua priuilegia innouentur.

Pallium vobis ex more tranſmiſimus: et vices[b] vos apoſtolice ſedis agere iterata innouatione decreuimus.

Idem epiſcopis epiri.

¶ De eodem.

Scriptorum veſtrorum inſinuatio fratres chariſſimi patefecit andream nichomediane ciuitatis epiſcopum deo propitio ſolenniter ordinatum[c]: cui pallium nos direxiſſe cognoſcite: atque[d] priuilegia cuncta conceſſiſſe: que predeceſſores noſtri eius predeceſſoribus contulerunt. ¶ Diſtinctio. cj.

In vna autem prouincia duo metropolitani eſſe non debent: ſicut in Calcedonenſi concilio legitur ſtatutum eſſe. ¶ Duo metropolitani in vna et eadem prouincia eſſe non debent.

Peruenit[e] ad nos: quod quidam preter eccleſiaſticas ordinationes affectantes potentiam: per pragmaticum[f] ſacrum: vnam[g] prouinciam in duas diuidant: et ex hoc inueniantur duo metropolitani epiſcopi in vna[h] eademque prouincia eſſe: ſtatuit ergo ſancta ſynodus deinceps nihil tale[i] attentari a quolibet epiſcopo: eos vero qui aliquid tale temptauerint: cadere de proprio gradu.

¶ Hactenus de electione et ordinatione catholicorum clericorum tractauimus: Nunc ad ſimoniacorum ordinationes tranſeamus. Et vt facile liqueat quid ſuper hanc hereſim ſanctorum patrum decreuit auctoritas: cauſa deducatur in medium: cuius negocium et de ſcienter a ſimoniacis ordinatis: et de ignoranter a ſimoniacis conſecratis et de ordinationibus: que per pecuniam fiunt: contineat.

§. ſed quod principi placuit. ver. plane cum glo. in verbo perſonales. inſtitu. de iur. na.

Pragmatica ſanctio

Legitimatus a principe: non eſt quo ad eccleſias legitimatus

¶ Add. Bar. in aut. ex complexu. C. de inceſt. nup.

Secunda pars decreti que prolixa ⁊ iuridica: ſerie cauſas complectitur triginta ſex intermixto de pnia tractatu ſeptē diſtinctiones cōtinēte.

Quidam[a] habens filium obtulit eum ditiſſimo cenobio: exact⁹ ab abbate ⁊ a fratribus: decem libras ſoluit vt filius ſuſciperetur: ipſo tamen (beneficio etatis) hoc ignorante creuit puer: ⁊ per incrementa temporum ⁊ officiorum ad virilem etatem ⁊ ſacerdotij gradum peruenit: exinde ſuffragantibus meritis in epiſcopum eligitur: interueniente obſequio ⁊ paternis precib⁹: data quoque pecunia cuidam ex conſiliarijs archiepiſcopi: cōſecratur iſte in antiſtitem: neſcius paterni obſequij: ⁊ oblate pecunie: procedēte vero tempore nōnullos per pecuniam ordinauit quibuſdam vero gratis benedictionem ſacerdotalem dedit: tandem apud metropolitanum ſuum accuſat⁹ ⁊ conuictus: ſententiam in ſe dānationis accepit. ¶ Hic primum queritur: an ſit peccatum emere ſpiritualia?.

¶ Secundo: an pro ingreſſu eccleſie ſit exigenda pecunia: vel ſi exacta fuerit: an ſit perſoluenda? ¶ Tertio: an ingreſſum vel prebendas eccleſie emere ſit ſimoniacum?

¶ Quarto: an ſit iſte reus criminis: quod eo ignoran-

Quidam. ¶ Caſus. Expedito tractatu de ordinationibus: promotionibus ⁊ officijs clericorum: accedit Gratianus ad negocia: quorum quedam ſunt ciuilia: quedā criminalia. In quorū proſecutione maiora minoribus pponit. Et quoniam omnia crimina reſpectu ſimonie nihil reputantur: vt ī.e.q.vij. patet. Ideo de ea premittit: querens an ſit peccatū ſpiritualia emere: de quo thema proponit. vij. eliciens queſtiones.

a ¶ Quidam. Quia hic tractatur de ſimonia: videamus quid ſit ſimonia: ⁊ vnde dicatur: quibus modis cōtrahitur: quis ad accuſandum vel teſtificandum in tali crimine admittatur: que pena imponatur: quando diſpenſatio circa tales admittatur. Simonia enim ē ſtudioſa cupiditas: vel voluntas emēdi vel vendendi aliqd ſpirituale: vt. ī. eo. qui ſtudet. ✝ nec oportet addi: vel annexum ſpirituali: propter illud. c. ī. q. iij. ſi quis obiecerit. videtur tamen: quod hoc addi debet. ar. extra de iu. patro. de iure. licet quidam dicant iuſpatronatus ſpirituale eſſe: ⁊ male: de fructibus vero non eſt queſtio: quia etiam dari poreis: ⁊ vendi poſſunt: vt extra ne prela vi. ſu c. ſi. ⁊ de emp. ⁊ ven. c. conſtitutus. Dicitur autem ſimonia a ſimone mago: qui primo in nouo teſtamento hui⁹ ſceleris auctor extitit. Sicut enim giezi in veteri teſtamento voluit vendere ſanitatem naaman: ſic ⁊ iſte voluit emere donum dei: vnde giezīticus eſt dicēdus qui vēdit gratiam: ſimoniacus q emit: vnde ſimoniaci ſunt appellandi emptores. Cōtrahitur autem tribus modis a manu: ab obſequio ⁊ a lingua: vt. ī. eo. ſunt nonnulli. Et contrahitur quandoque ex parte dantis: quandoque ex parte ac

Simonie diffinitio

cõplentis:qñq3 et ꝑte vtriuſq3:qñq3 et neutrius.extra de ſimo.⁊ ſi qſtiones:⁊ not.ſ.e.q.v.c.j.Admittit autem quilibet cõtra ſimoniacũ ſicut in crimine leſe maieſtatis.xv.q.iij.ſane.ſi tamẽ clericus accuſatur:cũ diſtinctione admittit laicus.ſ.ſi eſt bone fame contra eũ:nõ tamẽ ſm diſtinctionẽ.extra de ſimo.per tuas ij.q.j.in pmis. in ſi. Imponit ãt eis pena qdruplex:qñq3: excõicatio qñq3 i mõaſteriũ dtruſio:vt.ſ.e.reperiũt:qñq3 ſpoliatio oium bonoꝝ:vt.xxiij.q.v.de ligu ribus.qñq3 depoſitio:vt hic ⁊ in multis capitulis.Clerici enim deponunt:vt.ſ.e.ſtatuimus.⁊ ſunt infames:vt.ſ.e.q.iij.c.fin. ✠ ⁊ accepta tenent reſtituere.eẋ de ſimo.de hoc.j.e.q.iij.ſi qs dator. Diſpẽſat aũt circa tales:qñq3 vt laicam habeãt cõmunionẽ:vt.ſ.e.q.vij.c.ſ.⁊ miniſtrãt qñq3 in minoribus ordinibus cõſtituti:vt.ſ.ea.q.v.c.j.qñq3 remanẽt ſ acceptis.ſ.e.q.vij.ſaluberrimũ. Quis autem valeat diſpenſare: habes.ſ.e.q.v.ca.ſi. Joannes.

te pater admiſit? ℭ Quinto an liceat ei eſſe in eccleſia:vel fungi ea ordinatione quã paterna pecunia eſt aſſecutus? ℭ Sexto an illi q ab eo iã ſimoniaco ignorãter ordinati ſunt abijciendi ſint an non? Septimo ſi renuncians ſue hereſi ſit recipiendus in epiſcopali dignitate vel non?

ℭ Queſtio.j.

Q Uod autez ſpiritualia[a] emere peccatum ſit ꝓbatur multis auctoritatibus. Ait eni Leo papa.

ℭ Simoniaci gratiam preſtare non poſſunt quam vendere querunt.

Queſtio.j.

✠ Q Uod aũt. ℭ Hec queſtio diuidit in.xv.partes. In quaꝝ prima probat.xvj.auctoritates q pro miniſterijs eccleſiaſticis nihil debet dari. Jo.de ſan.ſecunda ibi:qr ergo.tertia ibi ſed obijcit.quarta ibi:itẽ opponit.quinta ibi:ſed obijcitur.ſexta ibi:ſed notandũ.ſeptima ibi:patet ergo.octaua ibi:ex his.nona ibi:ſed notandũ.decima ibi:nemo.vndecima ibi:hoc ergo.duodecima ibi:ex his.tertiadecima ibi:ſicut ergo.quartadecima ibi:qr ergo.quintadecima ibi:quolibet.Joannes de ſan. ℭ Caſus. hic ponit prima queſtio:in qua queritur:an emere ſpiritualia ſit peccatũ.⁊ ꝓbat q ſic per ſequẽtia.c.

a ℭ Spiritualia. Spũalia autẽ dicunt tribus modis. Uno modo dicunt gratia virtutum ⁊ dona dei: hec nõ poſſunt emi vel vendi qñtũ in eis eſt:non enim cõferuntur niſi gratis.ſ.e.q.iij.ſaluator.⁊ hic.c.j.Qñq3 dicitur dignitas ordinis ⁊ omne ſacramentũ eccleſiaſticũ: [redacted]. Item ⁊ oia iura eccleſiaſtica ſpũalium rerũ:vt adminiſtrationes:ꝓbende:ius decimarũ:cimiteria:ordo.hec vendita transferunt quo ad characterez tantũ:non quo ad vite meritũ:de facto enim:non de iure ꝓcedit in talibus venditio.qñq3 ipſe res ſacre:vt vaſa ⁊ omnia vtenſilia:hec bene vendunt clericis vel laicis conflata ⁊ confracta:vt.x.q.ij.hoc ius. In ſumma ergo ſcias:q pro ſpũalibus incorporalibus:vt ſunt beneficia ⁊ ordines:qñq3 munus dat pro digno. Nec eſt peccatũ ſi eſt munus a lingua.ſ.e.ſilium.ſed ⁊ obſequiũ tpale:dum tamen ſine pactione.extra de cleri.non reſi. de cetero.de ſpirituali obſequio quin quandoq3 dari poſſit:non eſt queſtio:etiam ex conuentione.extra de preben. ſignificatum.immo ſemper premium aliquod debet interuenire ſpeciale:ſcilicet meritũ hominis:talis enim ſimonia ſpiritualis non reprobatur:ſicut nec ſpiritualis vſura.ar.xxiiij.q.j.aduocauit. Pecunia aũt pro ſpiritualibus incorporalibus nunq3 interuenire debet: niſi in quinq3 caſibus. In matrimonio.ſ.e.qcquid.xxxij.q.ij.honorant. In operis etiã:quas clericus non debet:vt ſi ſacerdos locat operas ſuas per annum.extra ne prela.vices ſuas.c.vlti.xij.q.ij.charitatem. Idẽ eſt ⁊ ſi ſint debite:dum tamen ius dicat aliquid dãdũ.arg.x.q.iij.relatum.extra de ſimo.cũ ſit. Itez pro ſalute eterna ⁊ peccatoꝝ remiſſione.de peni.diſtin.j.medicina.xiij.q.ij.anime. Itẽ ſ3 quoſdã pro iure ſibi cõpetente:ne vexet in eo.ſ.e.q.iij.queſitũ.extra de vſur.capi.j.⁊ extra de ſimo.dilectus.ſpirituale aũt pro ſpirituali pmutari poteſt.extra de rerum permuta.ad queſtiones ✠ Pro ſpiritualibus autez corporalibus pecuniam dare non eſt ſimonia:vt pro caliceːpro libro.xij.queſtio.ij.aurum.niſi inueniat ꝓhibitũ:vt in eccla:in cemiterio ⁊ chriſmate:vt.ſ.e.placuit.

✠ ℭ Adde q ibi no.⁊ addi.gl.ſi.

Decretũ

G Ratia[b] ſi nõ gratis[c] datur vel accipit[d] gratia[e] nõ eſt. Simoniaci ãt nõ gratis accipiunt:igit grãm que maxime in eccſiaſticis ordinibus opat nõ accipiũt. Si aũt non accipiũt non habẽt:ſi aũt non habẽt:nec gratis:nec nõ gratis cuiq3 dare poſſunt[f]:qd ergo dant? ꝓfecto qd habent. Quid habẽt? ſpiritu3[g] vtiq3 mẽdacij.quomõ hoc ꝓbamus?qr ſi ſpirit⁹ veritatis (teſtãte[h] ipſa veritate: de qua ꝓcedit) gratis accipit: ꝓculdubio ſpiritus mẽdacij eſſe cõuincit q non gratis accipit vel dat. Itẽ Greg. ſiagrio epiſcopo auguſtudinẽ.

ℭ Inaniter ſacerdos dicit quicũq3 ſimoniace ordinat.

G Ratia. ℭ Caſus Dicit in hoc.c.q non eſt grã que non eſt gratuita. Simoniaci igit qui dant pciu3: gratiã non accipiũt:que grã in rebus eccleſiaſticis operatur:quã ſi non accipiũt:nõ habent:ſi nõ habent:alijs eam dare non poſſunt. Quid ergo dãt ſimoniaci? vtiq3 ſpiritum mendacij:quem ſolũ habent. h.vero ſic ponit caſum. Dicit enim q Leo hic intẽdit dicere:q ſimoniaci qui precio ordinant:gratiã cũ ordine nõ recipiunt:⁊ ideo cũ alios ordinant:gratiã quã non habent cũ ordinibus non conferunt:ſed ſicut cum peccato ordinati ſunt:ita cum peccato alios ordinant. Quod aũt gratia nõ det:cũ ordo pcio tribuit:pmittit in pncipio.c.

b ℭ Grã.i.donũ ſpũſcti:vel eccſiaſtica dignitas vel ordo.

c ℭ Si non gratis.ſine munere aliquo non debito.

d ℭ Accipitur. Argu.contra.xxiij.q.iiij.ille gladiu3.qr ille dicitur gladiũ accipere:qui illicite accipit.

e ℭ Gratia.ideſt cum gratia.i.cum charitate ideſt non confertur gratia:niſi gratis ⁊c̃.

f ℭ Poſſunt. Argu.quemq3 non poſſe dare quod non habet.j.q.vij.daibertũ.ff.de reg.iur.nemo.de ꝯſe.di.iiij.quo.ſ.e.qui pfectionẽ.de ꝯſe.diſtin.iiij.ſolet. Cõtra:creditor diſtrahit pignus:cuius dominiu3 non habet:vñ arg.ꝯ.ff.de acqui.re.do.non eſt nouũ.⁊ extra de elec.ſuffraganeis.Jo.So.generale eſt q nemo de iure dare poteſt:quod nõ habet:ſed fallit in certis caſibus.B.

g ℭ Spiritũ mẽdacij.i.effectũ diaboli:q pater eſt mẽdacij:qr iſti ſunt mẽdaces:cũ ſint heretici:⁊ ois heretic⁹ mẽdax ẽ.ſ.ſi qs ingt.Ul' dic ſpm.i characterẽ ſine executiõe.

h ℭ Teſtãte.cũ ait:Gratis accepiſtis:gratis date ⁊c̃.Ar.a ꝯrijs:ꝯria enim ꝯrijs opponunt.s.di.ix.ca.j.⁊.xxv.q.ij.deceſſoꝝ.⁊.xxiij.q.ij.ſane.xxxij.di.hoſpitiolũ.v.q.vj.de latori.⁊ de pe.diſ.ij.c.j.⁊ vide qd no.vij.q.j.ſciendũ.

Nẽo dat qd nõ habet. Diabolus eſt pater mẽdacij. Cõtraria ꝯrijs opponũtur.

Uolūtas ſola facit ſimoniacū

Simonia nō cōmittat̄ niſi interueniente pacto prius.no. gl.pe.i.c.ſ. de cle.non reſi. li. vj.

Simonia quo delet.

Q Uicūq₃. ¶ Caſus. Dicitur in hoc cap. ꝙ quicūq₃ per pecuniam eſt ad ſacerdotiū₃ pmotus in veritate non eſt ſacerdos ſed tm̄ nomen ſacerdotis h₃ inane.
a ¶ Studet. hic ergo ſola volūtas facit hoīem ſimonia cum ✝: vt.ſ̄.e.reperiunt.⁊.q iij.nō ſolum.ſicut ſpes ſola facit hoīem vſurariū: vt.xiiij.q.iij.c.j. Itē hic volūtas ſine effectu iputat̄.⁊ dicit Baz.ꝙ hmōi pec catū ſi non ꝓceſſerit ad actū ſola volūtate delet̄: ſicut ea ſola volūtate cōmiſſum ē.ar.ex de regu. iur. omnis.Uel itellige hoc verbū ſtudet cū effectu.ſ̄.xxxvj.q.ij. ſi qs non dicam.ar. ɔtra.ā.di.xix.anaſtaſius.ā.di.l.is vero q ɔtra.vj.qō.j.§.verum.l.di.ſi qs poſt. Jo.Sol. hodie ſola penitentia ſine reſignatione qſitorum ſufficit cu₃ ſimonia in animo gerebat̄ vtrūq₃: vt extra de ſimo.capitu. ſi. B.
b ¶ Concupiſcit.i. ex ſua ɔcupiſcentia ſequitur: vt inanit̄ dicatur ſacerdos.

P Reſbyt̄. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ ſi qs emit eccliā₃ p pecuniā ⁊ eam per det: ⁊ ꝓpterea depo ni debet: q₃ emere decimas vel altaria: eſt ſimonia. Seqns. capitu. patet.
c ¶ Sacerdotij. hoc veꝝ eſt ſi i mo dum accuſatiōis ē ɔuictus: ſ₃ ſi in mo dum exceptionis ſe

Simoniacus duobꝰmodis ſit ɔuinci.

Q Uicūq₃ ſtudet[a] p precij datione ſacru₃ ordines accipe ſacerdos nō eſt: ſed inaniter tantūmodo dici ɔcupiſcit[b]. I tem in regiſtro.
¶ Spolietur honore qui eccleſiā per pecuniam obtinet.
P Reſbyt̄ ſi p pecuniam eccleſiā obtinuerit: non ſolū eccleſia priuet̄: ſed etia₃ ſacerdotij[c] honore ſpolietur: q₃ altare ⁊ decimas ⁊ ſpūm ſanctū[d] emere vel vendere: ſimoniacā[e] hereſi₃ eſſe nullus fideliū ignorat. ¶ De eodē.
B Enedictio illi in maledictionem conuertitur: qui ad hoc[f] vt fiat hereticus ꝓmouetur. I tem in code₃.
¶ Partem habebit cum ſimone qui contra ſimoniacos vehementer non exarſerit.
Q Uiſqs p pecuniā ordinat̄ ad hoc vt fiat hereticus ꝓmouet̄ Quiſqs ergo ɔtra ſimoniacā ⁊ neophitorum[g] hereſim ꝓ officij ſui loco vehemēter nō exarſerit[h]: cum eo ſe non dubitet habiturum portionem qui prius cōmiſit hoc piaculare[i] flagitium. I tem Gelaſius papa.

natur ipſum eſſe hereticum eſt manifeſtum: ⁊ qui ɔtra talē vehement̄ nō iuehit̄ velut priceps crimis deponat̄.
g ¶ Neophitoꝝ.q₃ a neophito.ſ.a ſimone ortum ha buerit: q de nouo ad fidem cōuerſus fuit.Uel quia neophiti ſolebāt dare pecunia₃: vt cito ꝓmouerentur: quia al's nō poterant: vt xlviij.diſtinc. cap.j.
h ¶ Exarſerit.vi.ſ̄.e.quicūq₃.⁊.c.placuit.hoc veꝝ eſt ſi pōt ꝓbare illud: al's non noceret ei taciturnitas: vt.ij.q.vij.plerīq₃.ſ₃ ſi non pōt ꝓbare faciat qd̄ dicit Auguſtus.xxij.q.v. hoc vi₃.Itē ſi ꝓbare pōt ⁊ ſi timeat̄ ſcandalum tūc faciat id qd̄ legit̄. xxiiij. qōe. iij.tam ſacerdotes. xxiij.qōe.iiij.forte.
i ¶ Piaculare. id eſt piaculare: q₃ ſcdm leges cōparat̄ ei qui morte expiatur.xv. queſtio.iij .ſane. v. qōe.vj.delatori ⁊c̄.

¶ Simonis damnatio dātē ⁊ accipientem inuoluit.
Q Uos[k] ɔſtiterit idignos meritis ſacramenta mercatos eē precio dignitatē ɔuictos o₃ arceri nō ſine picu lo facinus tale ꝑpetrātes: q₃ dantē pariter ⁊ accipientem dānatio ſimonis (quā ſacra[l] lectio teſtatur) inuoluit.
I tē Ambro.in li.paſtorali.
¶ Anathematis ſententia danat̄ q ſimoniace ordinat̄.
R Epiunt̄ q̄plurimi negociatiōe muneris mercari velle[m] gratiā ſpūſſci: dū illi ꝑciu₃ donāt: vt pōtificalis ordinis ſublimitatē accipiāt: obliti verboꝝ petri qui dixit ad ſimonē: Pecunia tua tecū ſit in ꝑditionē: q₃ exiſtimaſti donum dei poſſe pecunia poſſidere. Proinde q₃ ⁊ vſi tatū[n] eſt tantū malū: ⁊ maiorū extat frequent̄ mucrone ſuccīſu₃[o]: nos q̄₃ huic vulneri cācеroſo ignitū quod ſupeſt adhuc inijcimus[p] ferꝝ: decernentes omnino vt quicūq₃ deinceps pro accipienda diuina dignitate doni quodlibet premium detectus fuerit

Q Uos ɔſtiterit. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ɔuicti de ſimonia deponi dnt̄ nō ſine pena ſimonia cōmittētes tam dātes q̄₃ accipientes cū ſint ſimoniaci: vt lectio actuum apoſtoloꝝum teſtatur.
k ¶ Quos. hic vacat ar.a ɔtrario ſenſu.ſ̄.e.qōe.iij. ſalua toz.ibi: ꝓpt̄ ſua lucra.ar.ſ̄.e.ſi qs eps. ar.ā.di.lxj. miramr.
l ¶ Sacra lectio teſtatur.actuum apoſtoloꝝ cum dixit: Pecunia tua tecu₃

ſit in ꝑditionem.ſ̄.e.pri.⁊.c.q ſtudet.⁊.c.petrus. Joan.
R Eperiūt̄ q̄plurimi. ¶ Caſus. Quidā obliti verbōꝝ petri dicētis ad ſimonē: Pecunia tua tecū ⁊c̄. epiſtus p pecuniā acqſierūt: ⁊ l₃ de hoc iā pena fuerit ſtatuta: Ambroſiꝰ tñ huic vulneri cācеroſo ferꝝ ignitum appo nit: ſtatuēs vt quicūq₃ detectus fuerit ſimoniā ... miſiſſe a communione altaris ſit ipſo iure ſuſpenſus: ⁊ ſi per accuſationem fuerit depoſitus in monaſterio detrudatur. Uenditor vero puniatur vt emptor. Si vero laicus ſit qui ſimoniam committit excōicari debet.
m ¶ Uelle.ita ſola volūtate eſt ſimoniacus ✝. hoc intelligo de voluntate ad actū aliquem exteriorē ꝑducta: al's nō eſt ſuſpēſus ab igreſſu eccl'e: ⁊ ſic etiam ſubaudi.ſ̄.e. ſtudet.⁊.ā.e.qcūq₃.xxiij.di.qñ eps.ex de ſimo. tanta.
n ¶ Quia ⁊ vſitatum. Argu.ꝙ mos non excuſat a crimine.ſ̄.e.q.iij.c.ſi.arg ɔtra.lxiij.diſtin.agatoſa. ⁊ capi. q₃.ā. diſtinctio. iij .deniq₃.ſ̄.xxxij.q.iiij.obyciuntur.
o ¶ Succiſū.p canones.
p ¶ Inijcimꝰ.hoc dicit: q₃ adijcit penā. Ul' dic inijcimꝰ id ē licitū eē credimꝰ. ⁊c̄.

cuſ: vt ex de accu.ſup his. Itē ſi in modum ingſitionis ɔuincit̄ tunc priuat̄ beneficio: ⁊ nō ordine. ex de ſimo. dilectꝰ.ij.dic vt in decr.ingſitiōis. Qñq₃ ēt non priuat̄ oībus bñficijs in eo caſu: vt ex de elec.p ingſitionem. Item regul'r hec vera ſunt ꝙ ꝑdit priora bñficia ſi eo ſciente fuerit data pecunia: al's ſine culpa ſua priuaret̄ eo ꝙ eēt legitime adeptꝰ: vt.xvj.q.vij.inuentū. Itē nec ipſū beneficiū nec ordinē ꝑdet ſi in fraudē ipſius data fuerit pecunia: vt extra de ſimo.ſicut.⁊.c.nobis.ſ̄.qō.vi.§.vlti.
d ¶ Et ſpiritumſanctum.i. ordinem ⁊ alia officia que dona ſunt ſpirituſſancti.
e ¶ Symoniacam hereſim. Arg.ſ̄.e.queſtio.iij. alta re.ſ̄.e.queſtio.j.quicūq₃ ſacros.ſ̄.e.queſtio. v. capitu.j.
f B Enedictio illi. Ad hoc.⁊.q ſic honorem accepit hereſim icurrit. Eſt eni vt ɔſecutiuum ✝ nō cau ſatiuū: vt di.lxxiiij.ɔſuluit.⁊.ij.q.vij.§.itē.⁊ .vj.qō. j.ex merito. Et eſt ſile: ſer ſubitrauit: vt abūdaret delictū. ſiſe. C.de obſe.pro.pref. ſi manumiſſori.⁊.ff.ad l. aquil l. ſi ex plagis.§.j.ſic.⁊.C.de iudi.ꝓperandū.in princ.

Ut ē cōſecunuum. Cōco. ter. l l. mevia cū gl.ff. de le.iij.⁊ l l. cū ō lanionis.§.ite₃ ſi ſūdo.ff. de ſū.in.

Q Uiſqs. ¶ Caſus. Dī hic ꝙ ſi qs per pecuniā ordi

obtuliſſe: ex eodē tēpore ſe nouerit anathematis[a] opprobrio ꝯdēnatū[b]: atq; a participatione corporis ⁊ ſanguinis chriſti alienū: ex[c] quo illum ꝯſtat execrabile chriſto perpetraſſe flagitium. Quod ſi aliquis eius accuſator extiterit[d] ille q hunc ordinē munerū fuerit dānatione lucratus: ⁊ ſuſcepto honoris gradu puet ⁊ in monaſterio ſub perenni pnīa retrudat. Illi vero q hac cauſa munerū acceptores extiterint ſi clerici fuerint: honoris ſui amiſſione mulctētur: ſi vero laici: ppetuo[e] anathemate condēnentur. Item ex ꝯcil. calcedonenſi.

¶ Damnatur epiſcopus q p pecuniā ordinationē facit.

SI quis epiſcopus[f] p pecuniam ordinationem fecerit: ⁊ precio redegerit[g] ſpiritusſancti gratiā: que vendi non poteſt ordinaueritq; p pecuniā preſbyterū aut diaconū: vel quēlibet de his q cognominātur i clero pmouerit: ⁊ diſpēſatorē[h] aut defenſorē[i] vel quēlibet[k] q ſubiectus eſt regule p ſui turpiſſimi lucri cōmodo: is q hoc attēptare pbatus fuerit: pprij gradus periculo ſubiacebit: ⁊ q ordinatus eſt: nihil ex hac ordinatione vel pmotione: q̄ eſt pro negociatione facta: proficiat: ſed ſit alienus a[l] dignitate vel ſollicitudīe[m]: quam pecunijs acquiſiuit ✠. Si quis vero mediator[n] tam turpibus ⁊ nefandis datis vel acceptis extiterit: ſi quidem clericus fuerit a proprio gradu ꝯcidat: ſi vero laicus: anathematizetur. ¶ Item ex octaua ſynodo. ¶ A ſacerdotio eſt alienus q p pecunias ordinat vel ordinatur.

a ¶ Anathematis. Ar. q ipſo iure ſit anathematiſatus clericus ſimoniacus: vt. i. e. queſtione quicūq;. ⁊. c. placuit. Uel dicit anathema ſeparationem a corpe ⁊ ſanguine chriſti: vnde ſubdit: atq; p. i. ⁊c. nā poſtea excōicādus eſt. i. e. q ſtudet. ⁊. q. iij. ex multis. qd eſt p quolibet mortali pctō: ſed ad deteſtationē ipſius dr: q generaliter intelligitur: hoc tū eſt ſpāle i notorio crimie fornicationis ⁊ ſimonie: q ſuſpenſi ſunt: vt di. xxxij. §. verū. ſed arg. ſi ē q ſimoniacus non ſit ipſo iure ſuſpēſus. extra eo. ex iue. Dicas ergo q cis pctōr occultus ſuſpēſus ē q ad ſeipſum: vt. i. e. ſacerdotes. ſz ſimoniacus ſuſpēſus eſt q ad ſe ⁊ quo ad alios: vt ex. de ſimo. tanta. ⁊ hoc verū eſt de illo q emit ordinem: talis enim penitere nō pōt: cū rē furtiuā habeat: vt. xiiij. queſtione. vj. ſi res.

b ¶ Cōdēnatum. a ſtatutis patrū ipſo iure ex genere delicti ij. queſtione. vij. §. porro.

c ¶ Ex quo. q. d. ex eo tpe ſit excōicatus: vel ſciat ſe ꝯdēnatū ex quo tpe ppetrauit crimen. ⁊ eſt ſi. in cri. le. ma. q. d. ex eo tēpore ſciat ipſe ſe ꝯdēnatum: ex quo tēpore ꝯſtat vobis nūc ⁊c. ar. C. ad. l. iul. ma. quiſquis. v. donationes ⁊c. Et ita illud verbū: ex quo determinat verbū ppetraſſe. ⁊ ſm hunc intellectum etiam occultus ſimoniacus ſuſpenſus eſt. Uel determinat hoc verbum conſtat: tunc eſt ſenſus: ex quo conſtat eum ſimoniacum: tunc demum erit ſuſpenſus. hoc vltimum dicebat Martinus hiſpanus.

d ¶ Extiterit. hoc verū eſt: ſi pōt pbare illud: alſ nō nocet ei taciturnitas: vt. ij. qō. vij. plerīq;. ✠ Sed ſi non pōt pbare: faciat qd dicit Auguſt. xxij. q. v. hoc videtur. Item ⁊ ſi probare pōt ⁊ timeat ſcandalum: faciat id qd legitur xxiij. q. iij. tam ſacerdotes. ⁊. xxiij. q. iiij. forte. Joan.

e ¶ Perpetuo. ſcz quouſq; emēdet ſi. extra de conſti. ex litteris. xxvij. q. j. de viduis. ar. ij. q. v. quāto. Uel perpetuo id eſt perpetua ſepatione a corpore chriſti. i. vſq; ad finē vite: etiā ſi ante peniteat. ⁊ hoc eſt in criminis deteſtationem. argu. ff. pro ſocio. l. j. Uel perpetuo. i. continuo. argumen. ff. de ſerui. vrba. predi. foramen.

SI quis eps. ¶ Caſus. Dicitur hic: ſi qs eps in eccleſia per pecuniam aliquē in clericum cuiuſcunq; ordinis ordinauerit: aut diſpēſatorē aut defenſorē p pecuniā fecerit: ordinator ꝯuictus deponat: ordinatus ſiſr locū ſuū pdat. Mediator vero ſi clericus eſt: deponatur ſi laicus eſt: excōicetur. Sequētia duo. c. plana ſunt.

f ¶ Si quis epiſcopus. huc uſq; introduxit. c. de ſimonia que ſit ab accipiente: nunc introducit vſq; ad. §. qr ergo. c. tā de accipiēte q̄ de dāte ordinē: vel aliud ſpūale p pecunia.

g ¶ Redegerit quantum in eo ē. ar. xlix. di. ſin. ⁊. vlti. ff. de recep. l. celſus. de coſe. di. iiij. c. queris.

h ¶ Diſpēſatorem. i. economum: vel quemlibet eccleſiaſticarū rerum adminiſtratorē: vt ppoſitū: economū ⁊ vicedñm. ſ. e. quos ꝯſtiterit. i. e. q. iij. ſaluator. h.

i ¶ Defenſorē. i. aduocatū vel iudicē vel caſtaldum. hic collige q caſtaldiā emere eſt pctū: nā diſpenſationem religioſe domus emere eſt peccatum.

k ¶ Uel quēlibet. i. archipreſbyterum: archidiaconū: monachū: vel quēlibet officio eccleſiaſtico mācipatū: vt dicitur. i. eo. q. iij. ſaluator. h ſubaudi: per id qd legitur. xviij. q. ij. quidam. in aut. de ſan. epi. §. ſz neq;. col. ix.

l ¶ A dignitate. i. a prelatura.

m ¶ Uel ſollicitudie. i. adminiſtratiōe.

n ¶ Mediator. Itē no. infamie iſti pcelluntur. vt. i. q. iij. c. vlti. hi oēs ſimoniaci ſunt nec: recipiuntur ad teſtimoniū: vt extra de teſti. veniens. hmōi aūt mediator: dū tū nō participauerit: recipitur teſtis in crimine ſimonie. extra de ſimo. §. quāuis. qd tū ſubaudi: cum vita accuſati ante talis extiterit. ar. ij. q. j. in primis. in fin. In alijs autem contractibus nō recipitur interuentor in teſtimoniū: niſi de volūtate partiū. i aut. de teſti. §. qm vero. colla. vij. Nota ergo q in criminibus nō exceptis: ſcz adulterij ⁊ homicidij ⁊ huiuſmodi: quicūq; admittitur ad accuſandum ⁊ ad teſtificandū: vt. iiij. qō. iij. c. j. arg. a contrario ſenſu: nam tm integre fame admittuntur in illis: niſi ppriam iniuriam pſequantur. iiij. qō. vj. oibus. in quo caſu nō admitteretur ad teſtimoniū vt extra de teſti. de cetero. ⁊ ſm hug. eadē ſeruatur regula in exceptis: qr nec ad accuſandum nec ad teſtificandū admittūtur teſtes: niſi ſint integre fame: niſi accuſatus antea male extiterit opinionis. ar. ij. q. j. in primis. Sed lex canonica ſecus in exceptis dicit: nam admittit infamē ad accuſationem contra quēlibet clericum qui praue opinionis eſt. ar. extra de ſimo. c. tanta. ſed nō ad teſtificandū: niſi aliqua precunte pſumptione. ar. extra de ſimo. l3. v. preſertim cum alia ⁊c. Nam teſtes in his criminib⁹ torquēdi ſunt. iiij. q. iij. §. itē in criminali. v. itē ſi res exegerit. v. q. v. illi q. in aut. de teſti. §. ſi vero ignoti. col. vij. ſed tormēta ſine pſumptiōe nō ſunt infligēda. extra de regu. iur. cū in ꝯtēplatione. ff. de queſti. l. j. C. e. ti. milites. §. oportet. Not. tū q nō niſi peunte pſumptione admittit criminoſus teſtis in exceptis: nō tū qlibet: qr nō inimicus: nō ꝯſpirator. extra de ſimo. licet. in ſi. licet ibi ageret nō criminaliter: ſed denūciatiue: ibi etiam ſubaudi tales nō fuiſſe admiſſos de rigore iuris: ſed ſm tēperātiā eqtatis. Preterea ibi accuſatus excipiebat de minoribus criminib⁹ cōtra eos: q̄ de quo ipſi teſtificebant:

✠ ¶ Adſcri dignitates ſeclares emēs peccet ⁊ illis debeat puari: vt ſimōiac⁹. vide gl. i. q. vj. ca. cū ſicut. ⁊. q. iij. c. ſi.

Teſtes in crimibus exceptis q debēt admitti.

Tormēta nō ſunt ſine pſumptione infligenda.

maxime cũ de crimine iã eſſent emendati.extrã de ſimo. p tuas.⁊ de hoc dixi.ij.q.j.in ꝑmis.in ſi.xv.q.iij.ſane.Jo.

Sacerdotiũ quelibꝫ ordinẽ eccliaſticũ cõphẽdit.

a Qui per pecuniã. A ſacerdotio cuius noĩe quilibet ordo eccleſiaſticus intelligitur: ꝓſertim ſacer:vt ẽ.diſt.lxxxj.ſi quiſpiã.xxiij.q.iiij.guiliſarius.§.ij.Uel expone: a ſacerdotio. id eſt ab adminiſtratione tempoꝛaliũ.

Simonia q̃ttuoꝛ exemplis ẽ deteſtabilis

Qui ſtudet. Dicitur in hoc.c.ꝙ qui ſpiritualia emit: deponi debet:nec poterit de iure cõi amplius reuocari.Q ꝫ aũt deteſtabile ſit crimen ſimonie:quattuoꝛ exemplis ꝓbat. Pꝛio exẽplo gieçi:q ꝑꝑ ſimoniã quã cõmiſit fact⁹ fuit leproſus. Scdõ exẽplo iude q vẽdidit redẽptoꝛẽ oĩuꝫ:ꝑꝑ qd laqueo ſe ſuſpendit. Tertio exẽplo ſimonis magi.q ꝑꝑ ſimoniam quã cõmittere voluit:fuit a petro dãnatus.Quarto exemplo chꝛiſti q oĩbus pctõꝛibus in tẽplo dimiſſis:ſolos ſimoniacos in deteſtatione criminis excluſit.Jn fine dicit ꝙ q ſimoniaci ſunt ſpirituſſancti gratiam habere non poſſunt Caſus. Dicitur ꝙ ſimoniacus non poſſit in ordine remanere: ſed talis a cõione remouẽd⁹. eſt:⁊ q̃ꝫ graue ſit peccatũ:ꝓbat exemplo gieçi:iude:ſimonis ⁊ dñi:q vẽdẽtes eiecit de tẽplo.

Qui p pecuniaꝫ quenq̃ꝫ conſecrauerit: vel ab alio conſecratus eſt: alienus a[a] ſacerdotio fiat. Item Calixtus papa. Nec ordinari nec ꝓmoueri in eccleſia dei per pecuniam aliquis valet.

Sanctoꝝ patrũ exempla ſequentes:⁊ officij noſtri debito innouãtes: oꝛdinari quẽq̃ꝫ p pecuniã in eccleſia dei vel ꝓmoueri auctoritate.apo.modis oĩbus ꝓhibemus. Si qs vero ĩ eccleſia oꝛdinationẽ vel pꝛomptionem taliter acqſierit:acqſita pꝛorſus careat dignitate. Item greg.naziãzen⁹. De eodem.

Qui ſtudet[b] donuꝫ dei pꝛecio mercari:in ſacro ordine[c] nulla rõne decetero permanere[d]: aut reuocare poſſe dubiũ nõ eſt:talis a cõione[e] omnibus modis abſcindatur. Nã ſpirituſſancti donum ꝓcio comparari:qd aliud eſt q̃ꝫ capitale[f] crimen ⁊ ſimoniaca hereſis ? quod q̃ꝫ deteſtabiliter ĩ vtroq̃ꝫ teſtamẽto vindicatum ſit:multoꝛum exẽplis facile apparet. Giezi enĩ gratiã ſanitatis[g] naamã ſyro vendidit:eandẽ gratiaꝫ ſanitatis heliſeo vindicãte leproſus fact⁹ amiſit. Judas[h] oĩuꝫ redẽptoꝛẽ:vẽdidit[i] mox laqueo ſuſpẽſus eandẽ redẽptoꝛis gratiã non obtinuit.⁊ merito:qꝛ nemo põt retinere quod vẽdidit. Simon etiam magus cũ eandeꝫ ſpũſſancti gratiã emere vellet:dãnationis ſñiam a petro audiuit: Pecunia[k] tua tecum ſit in ꝑditionẽ:qꝛ donum dei exiſtimaſti pecunia poſſidere. Dominus ẽt vt vendẽtes ⁊ emẽtes huius gratie exptes oſtẽderet:cũctos alios pctõres p gratiã ĩ tẽplo dimiſit[l] ſingulariter vendẽtes ⁊ emẽtes ĩcrepans:⁊ flagellãs de tẽplo eiecit:ĩ quo vẽditoꝛes ⁊ emptoꝛes ſuos gratia ſpũſſancti cõſtat deſtitutos eſſe ⁊ vacuos. Quos enim chꝛiſtus eiecit d templo:nunq̃ꝫ ſpiritus chꝛiſti ſibi faciet templum. Iteꝫ Gregoꝛius. Simoniaci ſacerdotes eſſe non poſſunt.

Quicunq̃ꝫ ſacros ordines[m] vẽdunt aut emũt

g Sanitatis.Nunquid ergo licitum eſt medico recipere pecuniam pro cõferẽda ſanitate? Sic:qꝛ illud potius dicitur honoꝛ q̃ꝫ precium:vt.xiij.q.v.non ſane. vnde non recipit pecuniã pro dãda ſanitate cũ illud ſit gratia:ſed pro laboꝛe ſuo:⁊ ſic magiſter non recipit pecuniã pro ſciẽtia quã dat:ſed ꝓ laboꝛe vel honoꝛe:ſicut ꝓpheta recipit:vt.j.e.q.ō. iudices ſic deus recipit decimas ꝓ honoꝛe:non pro ꝓcio vt.xvj.q.j. decime.

h Judas Sꝫ nunquid iudas cõmiſit ſimoniã ? Certũ eſt:⁊ quidẽ plagiuꝫ cõmiſit in eo ꝙ liberum hominem vẽdidit.ff.ad.L.fabi.de plag.L.j. Simoniaꝫ etiã cõmiſit in eo ꝙ rem ſacram vendidit.Dicit h.ꝙ dominus nõ põt vendere ſeruũ iã ordinatum : cõmutare tñ poterit vel alio genere ꝯtc⁹ alienare. Quidam tamen dicunt cõtra vt hic.⁊ liiij.di. generalis.

i Uendidit.Nota ꝙ dicit: vẽdidit:⁊ tñ iſte qñ exegit munera iam ilie grãm fuerat cõſecutus.⁊ ita eſt ar.contra eos qui non exigũt ante collationẽ bñficij ſed poſt argu.j. eo. eos.⁊.qõ.iij ſi quis obiecerit.ff.de calũ. l.j.§.qui autẽ. Tamen quidã dicunt gieçi dãnatum nõ ꝓ vẽditione : ſed ꝓ mẽdacio. quod mihi nõ placet.

k Pecunia tua.hoc in deteſtationem criminis dictum eſt.j.queſtione quarta.§.econtra.argu.contra.

l Dimiſit.Argu.expꝛeſſum contra baꝫ. dicentem:ꝙ quilibet ꝑꝑ peccatum moꝛtale erat pꝛiuatus ab introitu eccleſie.ar.de pe.di.j.qui ſanctus ſacerdos.xxxiij.q.iiij. vir cum pꝛopꝛia.nam dñs ſolos ſimoniacos de coꝛpoꝛe eccleſie eiecit relictis alijs peccatoꝛibus.intellige tamen hoc de illis qui ſimoniam cõmittunt in oꝛdine accepto: lꝫ auctoꝛitas generaliter loqui videatur.Unde dic cuꝫ Baꝫ.⁊.M.ꝙ nec talis ſimoniacus:nec publicus foꝛnicatoꝛ debet eccleſiam ante penitentiaꝫ intrare.de hac materia notaui.xxxiij.q.iij.vir cum pꝛopꝛia Jo.Tan.tamẽ dicit:ꝙ etiam mihi ſepe reſpondit:ꝙ peccatoꝛ quilibet ⁊ etiam excommunicatus poteſt intrare eccleſiam cauſa oꝛandi:dummodo non interſit diuinis officijs:cum nõ inueniat ꝓhibitũ.extra de ſen.excõ.cum nuper.b.

Pctõr [...] tale an[...] uet qu[...] bet ab in troitu [...] cleſie

Quicũq̃ꝫ. Caſus. Dicitur hic ꝙ ſimoniaci ꝓmoueri non poſſunt:ſiue dantes:ſiue accipientes:nã dantes ⁊ accipientes ſimoniaci ſunt : ⁊ cum maledicti ſint : alios benedicere non poſſunt.

m Sacros oꝛdines.quia ſi per penitentiam reconci-

✠ Cõcoꝛ.cuꝫ h tex.iuncta ſua gl.tex. L. ſi quẽq̃ꝫ.C.de e. pi.⁊ cle.

b Studet.cum effectu.verba enim ſunt recipienda cum effectu.ff.ꝙ quiſq̃ꝫ iuris.L.j.extra de cleri.non reſi.relatum . vel ſufficit ꝙ det operam.

Simonia ꝯmittit ⁊ circa ordinẽ ⁊ circa beneficiuꝫ

c Ordine.Bene dicit oꝛdine:qꝛ ſi quis emit oꝛdinẽ nõ põt diſpẽſari circa ipſuꝫ:vt.j.e.erga.⁊ extra de ſimo. nobis.in ſi.niſi a patre ſuo eo ignoꝛante eſſet emptus oꝛdo:tunc diſpẽſari poſſet.j.q.v.c.vl. Sed ſecus eſt ĩ beneficioꝝ emptione:cum enim renũciat quis beneficio empto põt in illo vel in alio tolerari.vt.j.e.q.v.c.j.⁊ in decre.de ſimo.ex inſinuatione. Jlla tamen decre.loquitur cum a patre ipſo ignoꝛante eſt cõmiſſa ſimonia.

d Permanere.j.eo.ſi quis.niſi ex diſpenſatione.j. e.queſtione quinta pꝛeſentium.

Simoniacus ex ſola voluntate nõ ẽ excõicãdus.

e A cõione. Nunquid pro ſola voluntate eſt excõicandus qs cũ ſit ſimoniacus? Certe nõ:qꝛ in voluntate nõ ſcãdalizatur eccleſia:niſi proceſſerit in actum.arg.xxiiij. q.iij.deus.⁊ di.xxxij.erubeſcant.⁊ intellige a cõione.ſ.fidelium:ab alia ipſo iure ſepatus eſt etiaꝫ occultus : qđ tenendum eſt.extra de ſimo.c.tanta. Joan. quod forte hodie coꝛrectum eſt.extra de temp. oꝛdi.c.fina.B.

f Capitale.i.moꝛtale:vel dignum depoſitione.

lientur: quod tamen per pecuniam acquiſierint: retinere non poſſunt: vel quantum ad imprecationũ effectũ.
a Vñ ſcriptũ ẽ. Qui offert alijs vel accipit ab alijs: vt ordinetur: excõicatus eſt hic: j. eo. perlatum.
b Hoc ẽ ſimoniaca hereſis. i. ſic dare vel accipe: ſimoniaca hereſis eſt. B.
c Chriſti corpus tradere. id eſt digne exercere officiuꝫ ſacerdotis.
Cum liqueat. Caſus. Cũ in nouo teſtamento pre ceteris criminibus ſimonia que hereſi cõparatur: ſit damnata: cur non precauetur: cũ benedictio in ſimoniaco in maledictionẽ conuertatur. Duo ſequẽtia. c. plana ſũt.
d Ante omnia. Contra. de conſe. diſtin. ij. prima. ſꝫ hoc verum eſt poſt reſurrectionem: vel ante: id pre omnibus alijs.
e Origine. Not. q dicit. origine: hoc veruꝫ non eſt quo ad nouum teſtamẽtum: naꝫ iudas ante cõmiſit. Vel dic ſancis fuiſſe i origine: q͛ q̃ꝫcito hoc fecit: ſuit damnatus ſtatim j. eo. cito.
f Cum ordinaretur. Lepra fuit. id eſt peccati vulnere ſe infectum reddidit.

ſacerdotes eẽ nõ poſſunt: vnde[a] ſcriptũ eſt: Anathema dãti: anathema accipiẽti†: hoc ẽ ſimoniaca[b] hereſis. Quõ ergo ſi anathematizati ſunt ⁊ ſancti nõ ſunt: ſctificare alios poſſunt? vt cũ in chriſti corpore nõ ſint: quõ chriſti corpus[c] tradere vel accipe pñt? q maledict⁹ eſt: bñdicere: quõ põt?

Idem. De eodem.

Cum liqueat hãc hereſim ante[d] oĩa radice peſtifera ſurrepſiſſe: atq; in ipſa origine[e] ſua apoſtolica eẽ deteſtatione dãnatã: cur nõ cauetur: cur nõ perpẽdit? quia benedictio illi in maledictionẽ conuertitur: q ad hoc vt fiat hereticus promouetur.

Idem Ambro. de miniſterijs. Qui pcio ordinat: lepram non officiuz confert.

Cum ordinaret epiſcopus: q̃ dedit: aurum fuit: qȯ perdidit: anima fuit: cũ alium ordinaret: qȯ accipit: aurũ fuit: qȯ dedit: lepra[f] fuit.

Idem. De eodẽ.

Gratiam cum ordinareris non ſuſcepiſti: q͛ gratuito eaꝫ nõ[g] meruiſti.

Itẽ idẽ de giezi. De eode.

Cito turpẽ ſequitur lepra mercedẽ: ⁊ pecunia male queſita corpus: animamq; cõmaculat: vides q͛ facto auctoris ſucceſſio dãnatur heredis†. Inexpiabilis[h] eſt enim culpa vẽditi miniſterij: ⁊ vindicta gratie celeſtis trãſit in poſteros. Denique moabite[i] ⁊ ceteri non itrabunt eccleſiã dei vſq; in tertiã[k] ⁊ quartã generationem: tãdiu videlicet vt ſimplici⁹ interpretemur: donec culpã auctorꝫ multiplicis[l] ſucceſſio generationis aboleret. Sed cũ illi qui in deũ idolatrie errore deliquerũt: in tertiã ⁊ q̃rtã[m] generationẽ videãtur eẽ mulctati: pfecto durior[n] eſſe videtur ſnĩa qua giezi ſemẽ vſq; in eternuꝫ pcupiditate habẽdi pphetica auctoritate

g Gratiam. Non meruiſti. Argu. xj. q. iiij. c. vlti.
Cito. Caſus. Tangitur hic quod dicitur in q̃rto li. Regũ: q cum naaman ſyrus poſt͏͏ ab heliſeo lepra mundatus eſſet: receſſit gieçi puer heliſei videns q dñs ſuus nihil acceperat ab eo: clam ſecutus ẽ eum dicens duos filios prophetarum veniſſe ad dominum ſuum: mandatq; ei heliſeus vt mittat talentuꝫ argenti ⁊ duo mutatoria veſtimentorum: que cum miſiſſet: accepit ea gieçi ⁊ abſcondit. Cum autem poſtea ſtaret coram domino. dixit ei heliſeus: Unde venis? Rñdit: ſeruus tuus non iuit quoq̃. At ille: Cor meum erat in preſenti: nunc autem accepiſti argentum: ⁊ veſtes ⁊ lepra naaman adherebit tibi ⁊ ſemini tuo in eternum: ⁊ egreſſus eſt ab eo leproſus ſicut nix.
h Inexpiabilis eſt: quo ad ordinis executioneꝫ. Vel dic q in deteſtationẽ criminis dicitur: ⁊ ſicut culpa diſcordie que forte nec paſſione purgatur: vt. ṡ. diſ. xc. neq; ad ca:n. vel q͛ penitet vſq; ad mortẽ: vt. j. eo. ſi quis.
Denique. Caſus. Dicitur etiaꝫ q amonite ⁊ moabite qui proceſſerunt ex filijs loth: reſtiterunt filijs iſrael venientibus de egypto pter idolatriam ad quam eos induxerunt: ⁊ ideo phibiti ſunt intrare eccleſiã vſq; ad tertiã ⁊ quartam generationẽ. Caſus ergo huius. c. talis eſt: Intendit Ambro. pbare q crimen ſimonie ſit grauius: q̃ꝫ crimen idolatrie: nam crimen idolatrie vſq; in tertiã ⁊ quartã generationẽ punitur: cum ſemen idolatrarum vſq; in tertiam ⁊ quartam generationeꝫ intrare eccleſiam prohibeatur: ſemen vero ſimoniacorum in eternum punitur. Semen aũt myſtice intelligitur in ſucceſſione vitiorum: ⁊ non in ſucceſſione generis: ſicut accipit ibi: Uos ex patre diabolo nati eſtis. Simoniaci aũt ⁊ giegiaci hic large intelliguntur oẽs cupidi ⁊ oẽs auari. Et poteris prius ponere caſũ: ⁊ poſtea narrare hiſtorias ⁊ ecõuerſo.
i Moabite. Iſti moabite ⁊ amonite idolatre erant: ⁊ cum redirent filij iſrael de captiuitate egyptiaca: ⁊ ſcirent iſti q ſitim patiebãtur: obuiauerunt eis cum pane ſine potu: ducẽtes balaam ſecum ariolum. vt eis malediceret. propter qȯ peccatuꝫ precepit dñs ne eos factos proſelytos reciperent in eccłia dei vſq; in ſeptimaꝫ generationem. licet ſm aliaꝫ tranſlationem dicatur vſq; i decimam. ſed non contradicunt ſibi: nã deſcendẽtes p ſexum maſculinum non recipiebantur vſq; in ſeptimã: per femininum vſq; in decimam. Sed hebreus dixit q nihil aliud erat recipere eos ad eccleſiam dei: niſi dare eis nuptui filias ſuas. Hiſtoriam de illis moabitis habes. trigeſimaquinta diſtin. c. ſexto die.
k Uſq; in tertiam. i. niſi habeant fidẽ trinitatis: ⁊ q̃tuor genera virtutum: vel quattuor euangeliorum.
l Multiplicis. Argu. culpam vel dolum purgari p ceſſu tẽporis. ar. ij. q. j. in primis. ⁊ xxxv. q. viij. de gradibus. ff. de here. vel ac. ven. l. venditor. ff. de ac. ⁊ obli. is q. extra de ſi. preſby. per totum extra qui ma. ac. poſ. inſuper Ar. cõtra. j. c. vẽtum. ⁊. ff. de po. l. i. §. ſi rẽ. ff. de condi. fur. l. qui furtũ. ⁊ l. vl. Sed rei veritas eſt q lꝫ nõ poſſit purgari pceſſu tẽporis quo ad preſentem caſum: purgatur per eccleſie diſpenſationẽ. vt. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. ⁊. eſt enim. Unde verſus. Cõpoſito late ſetenti queſo cibate. Qui putas excluſum crimen p temporis vſum. de conſue. quanto. in glo. ſolam conſuetudinem.
m Et quartã. hic nõ proſequitur Amb. noſtram interpretationem: ſed. lxx. interpretum. vel dic q refert ſe q̃ ad myſticum intellectum. id eſt donec habeat fidem trinitatis ⁊ quattuor euangeliorum.
n Durior. Et qs dubitat ſceleratius eſſe cõmiſſuꝫ: qȯ durius ẽ vindicatũ? vt. j. xxiij. q. j. nõ afferamus. in ſi. qȯ pceptuũ eſt: lꝫ ⁊ pprie vxoris iterfector grauı⁹ puniatur: vt. j. xxiij. q. ij. admonere q̃ꝫ matricida. xxxiij. q. ij. latorẽ. qȯ tñ ſpãle eſt ob frequẽtẽ cãm factum: ⁊ ob pnã

Moabi ⁊ amonite fuerũt idolatre.
† Fa. ad hoc. c. l. cuꝫ heres ff. de di. ⁊ tẽ. pre. ⁊ l. papi. §. j. ff. de acq. poſ. ⁊ l. vitia. C. de
Culpa ⁊ doluſ purgant tpe.
Verſus.
Cõmiſſuꝫ ẽ ſcelerati us qȯ puniẽ dui re-

in vxores ſuas maliciam refrenandam: talia quia ſunt ſpecialia: ad conſequentiam trahi non debent. Jo. vt. xxvij. queſtione prima nuptiarum. ⁊ di. xxvij. ſi vir.
a ℭ Preſertim. Reſpicit ħ qđ dixerat durior. vel icipit ibi vſus. ⁊ reſpicit ad lrām ſequentē: ſcʒ cur ergo.
b ℭ Per lauacri. ſine quo nemo habet vitam eternam: niſi pro chriſti noīe qs fuerit baptiſatꝰ ſanguine. vt. xv. q j. §. vt. itaqꝫ. de conſe. di. iiij. c. firmiſſime.
c ℭ Ut vitiorū. Sophiſtice argumentatur. naʒ idē eſt in idolatria: ſed in predictis nō ꝯſiderat: niſi lrālē intellectū.
ℭ Quia ergo hec ē ſcđa pars queſtiōis in qua latēter ſuppōnit de ordinatis ab hereticis. ſ. ꝑter formam eccleſie. ⁊ dicit ꝙ tales non recipiuntur niſi ad dānationem. Jo. de ſan.
ℭ Caſus Concludit nūc Gratianus ſtre ex oībus. c. ſupradictis dicēs: ꝙ ſimoniaci ſm̄ leonē nō accipiunt niſi ſpiritū mendacij: ⁊ qꝛ ſm̄ Gregoriū apud eos ſacerdotium nō ſubſiſtit: ⁊ qꝛ benedictio eoꝝ in maledictionē conuertetur ⁊c̄. nihil aliud pōt conferre ſimoniacus ſimoniaco: qꝫ hereticus heretico.
Qui ꝑfectionē. ℭ Caſus hoc c. intelligitur de illis qui in eccleſia catholica ordinati fuerunt: ſed poſtea labūtur in hereſim: ⁊ ſic gratiam ſpiritusſancti quam acceperāt que maxime in ordinibꝰ operaꝛ amiſerūt: cū ergo eā non habeāt: eam dare nō poſſunt: qꝛ q non habet honorē: eum alq dare nō pōt: ſed dānationē dabit quā cū vero ordine habet.
d ℭ Plenitudinem .i. executionem ordinis: hic interſerit magiſter de ordinibus hereticoꝝ. Sed qcqd Joan. ſa. ⁊ alij de hac materia dixerint: iſtud eſt tenendū ꝙ qlibet eps̄ ſiue catholicus: ſiue hereticus: ſiue in eccleſia: ſiue extra ꝯferat ordinē: dum tamen conferat ſm̄ formā eccleſie ✠: ⁊ recipit ordinatus ordinē: licet non recipiat executionem ordinis: ſimiliter ſi taliter ordinati alios ordinent idem eſt: ⁊ ſic in infinitum: vt. ĩ. c. qđ quidaʒ ix. q j. ordinationes. Idē dico de ꝯficiendo corpore chriſti. ĩ. c. dn̄s declarauit. ⁊ c. nō nocet. ĩ. de ꝯſe. diſt. iiij. nō in vobis. loqtur ergo ꝑncipium capli de hiis q in forma eccleſie receperunt ordinem. Secūda pars de illis q extra formam: illi nihil recipiunt: nec aliquid cōferūt: qꝛ nemo dare poteſt ⁊c̄. vt. ſ. c. j. ⁊ ĩ. q. vij. daibertum.

Eps̄ etiaʒ hereticꝰ cōfert ordinē ſed nō ordis executioneʒ. ✠ ℭ Addō qd de baſprimo: vide q̄ no. ſ addi. glo.

dānatur: preſertim[a] cum dn̄s ieſus chriſtus ꝑ lauacri[b] regenerationē oībus remiſſionē dedit pctōꝝ. Cū ergo giezi ſemē in eternum dānatur[*] niſi vt vitioꝝ[c] magis qꝫ generis ſemē ſectatores intelligas: ſicut enim q filij ꝓmiſſionum ſunt exiſtimātur in ſemē bonū: ita ēt qui erroris ſunt exiſtimātur in ſemē malū. Nā ⁊ iudei ex pr̄e diabolo ſunt: nō vtiqꝫ carnis ſucceſſione: ſʒ crimis: ergo oēs cupidi: oēs auari giezi leprā cuʒ diuitijs ſuis poſſident: ⁊ male queſita mercede nō tam patrimonij facultatem: qꝫ theſaurum criminū ꝯgregauerunt eterno ſupplicio ⁊ breui fructu.

✠ ℭ Quia ergo auctoritate leonis pape ſimoniaci nō niſi ſpm̄ mendacij accipiunt: ſm̄ Gregorium apud ſimoniacos ſacerdotium nō ſubſiſtit: bn̄dictio eoruʒ in maledictionem ꝯuertetur: apud eos manet anathema dandi ⁊ accipiēdi cū ſancti non ſint: nec ĩ xp̄i ꝯſtituti corpore: cū ſint maledicti: nec ſanctificaꝛ alios poſſunt: nec corpus chriſti tradere vel accipere: nec bn̄dicere alijs valent. ſm̄ ambroſium ḋo anathematis opprobrio ꝯdēnātur: atqꝫ a participatione corporis ⁊ ſanguinis chriſti alienātur: cū accipiatur aurū ⁊ lepra detur: cū inexpiabilis ſit culpa vēditi miniſterij: ſm̄ calcedonēſe cōciliū ex tali ordinatione nihil ꝓficere iudicātur: ſm̄ gelaſium ſimonis dānatione inuoluuntur: ſm̄ Gregoriū naziāzenuʒ in ſacro ordine ꝑmanere: aut renouari nulla rōne poſſūt: ab heliſeo lepra ꝑfundūtur: a petro in ꝑditionem dānātur: a chriſto ꝟo de tēplo eijciunꝛ. Quid aliud ſimoniacus ſimoniaco in ſua ordinatione pōt cōferre: niſi qđ innocentius de ceteris hereticis teſtatur dicens. ℭ Qui ſpiritus perfectionem non habent: ipſam dare non poſſunt.

Qui perfectionē ſpiritusſancti quaʒ acceperant perdiderunt: nō dare eiꝰ plenitudinē[d] poſſunt: q̄ maxime operaꝛ in ordinationibꝰ: quā ꝑ ſuā ꝑfidiā ꝑdiderunt. Et iterū. Qui honorē nō habuit, honorē dare non potuit: nec aliqd ille accepit: qꝛ nihil erat in dante: ſed dānationē quam habuit per prauā manus impoſitionem dedit.

Idem. ℭ Simoniacus ꝑ praua manus impoſitioneʒ: nō benedictionē: ſed dānationē preſtat.

Ventū[e] eſt ad tertiā queſtionē: q̄

ℭ Caſus. Tres queſtiones fecerūt epi macedones innocētio. Prima fuit vtrū ducens viduam in vxorē poſſit ꝓmoueri vel iaʒ ꝓmotus debeat depōni. Scđa fuit vtruʒ dicēdus ſit bigamꝰ q ante baptiſmum habuit vnam vxorē: ⁊ poſt baptiſmuʒ aliā: qbus explicitis ſ. xxxiiij. di. ſi quis viduam. ⁊ xxvj. di ſ. deinde opponitur. accedit in hoc. c. ad tertiā que talis eſt. ſcʒ vtrū redeuntes ab hereticis q apud eos ordinati fuerūt apud nos ad ordīes ſunt admittendi. Et rn̄det ꝙ non: qꝛ in reconciliatione imponiꝛ eis pn̄ia: poſt quā remanet quedā cicatrix .i. irregularitas que eos a ꝓmotiōe repellit. Sʒ ꝯ hoc dupliciter opponiꝛ: ſi hereticꝰ aliquē ordinauit: qui honorē amiſit nihil ꝯtulit ordinato: ergo perinde poterit a catholicis ordinari ac ſi nunqꝫ ordinatus fuiſſet. Sed reſpondet innocētius falſum eſſe: qꝛ dānatio quā accepit euʒ nō iꝑedit ꝓmoueri. Scđo obijcitur: ſi quā maculā ex ordinatione hereticorū incurrit ex canonica ordinatione deletur. Et ad hoc rn̄det ꝙ illud eſt falſū: nā ſi ita eſſet ꝓ nihilo criminoſius ageret pn̄iam: ſed accederet ad ordinationem: vbi omnia crimina delentur. De conſuetudine igitur roma. eccle. eſt vt venientes ab hereticis ad laicalem cōmunionem tantum admittuntur ⁊ nō clericalē. ⁊ ita tres queſtiōes ponūtur hic: vna ꝑncipalis ⁊ due incidētes: ⁊ ad oēs ſufficiēter rn̄det.
e ℭ Ventum eſt. Tres nāqꝫ macedones epiſcopi: quibus hec ſcribit Innocen. inter alia fecerāt queſtiones. Prima erat: vtrum qui ducens viduaʒ in vxorem poſſit ꝓmoueri: vel factus clericus propter hoc debeat deponi? Cuius determinationem ponit. ſ. diſ. xxxiiij. ſi qnis viduaʒ. Secunda erat: vtrum dicendus eſſet bigamus qui ante baptiſmum vnam poſt baptiſmum habuit alteram? Cuius determinationem ponit. ſ. diſtin. xxvj. deinde. Tertia. q. erat an remaneant clerici. id eſt an rec

Tres queſtiones.

ſuſcipiunt characterem ab hereticis ordinati: vel an debeãt ad altiora promoueri. ⁊ dicit ꝙ nunq̃: ⁊ hanc queſtionem in hoc capit. explicat.

a ¶ Pro ſui difficultate. quia fuit queſitum ſi ordinati ab hereticis accepiſſent honorem: ⁊ ſi ad eccleſiaꝫ reuerſi recipiantur in honore clericat⁹.

pro ſui[a] difficultate longiorẽ exigit diſputationẽ: cum nos dicimus ab hereticis ordinatos vulneratũ[b] per illã man⁹ ĩpoſitionẽ habere caput[c]: vbi vulnus[d] infixũ eſt medicina[e] eſt adhibẽda q̃ poſſit recipere ſanitatẽ ✠: q̃ ſanitas poſt vulnus ſecuta ſine cicatrice[f] eẽ non poterit: atqꝫ vbi penitentie remediũ neceſſariũ eſt illic ordinatiõis honorẽ locũ habere[g] non poſſe decernimus. nã ſicut legit: Qui tetigerit imũdũ immũdus erit: quõ ei tribuet[h] quod mũdicia ⁊ puritas ↄſueuit accipe. Sꝫ econtra aſſerit euꝫ ꝙ honorẽ amiſit honorẽ dare nõ poſſe: nec illum aliqd accepiſſe[i]: q2 nihil in dante erat qđ ille poſſet accipe: acqeſcimus ⁊ verꝫ eſt certe: q2 qđ non habuit dare nõ potuit: dãnationeꝫ[k] vtiqꝫ quã habuit ꝑ prauã manus ĩpoſitionẽ dedit: ⁊ ꝑ particeps factus ſit damnationis quõ honorẽ debeat accipe inuenire nõ[l] poſſũ. Sꝫ[m] dicit: vera ⁊ iuſta legitimi ſacerdotis bñdictio auferre pt oẽ vitium qđ a vitioſo fuerat iniectũ: ergo ſi ita ẽ applicentur ad ordinationẽ ſacrilegi

atqꝫ oĩum criminũ rei: q2 benedictiõe[n] ordinatiõis crimina vel vitia putant auferri: nullus penitẽtie locus ſit q2 pt id pſtare ordinatio qđ lõga ſatiſfactio pſtare ↄſueuit. Sꝫ noſtre[o] lex[p] eccl̃ie venientibus ab hereticis: ꝑ tunc illic baptizati ſunt ꝑ manus[q] ĩpoſitionẽ laicalẽ tantũmodo tribuere communioneꝫ conſueuit: nec ex his aliquem in clericatus ordinem vel exiguum[r]: honoreꝫ ſurrogare. ✠ ¶ Sed obijcitur: alij heretici a fide exorbitabant: ſimoniaci aũt ⁊ ſi gratiã ſpũſſancti venalẽ putãt: tñ a fide alieni non ſunt: atqꝫ ideo qđ ab Innocẽtio de certis hereticis decernit: non valet de his cõſeqnter intelligi. ¶ His ita qꝫ[s] rñdetur: ſimoniaci ⁊ ſi fidẽ tenere videantur infidelitatis tñ ꝑditioni ſubijciũtur. Vñ beatus Ambroſius in primo libro de penitentia ad nouatianum ſcribens dixit.

¶ Simoniaci fidei integritatem non habent.

PEtrus cũ ſimon magice artis ↄſuetudine deprauatus[t] putaſſet ꝙ gratiã chriſti ꝑ ĩpoſitionẽ[u] manus ⁊ ĩfuſio

b ¶ Vulneratũ. i. capitalẽ ⁊ ſacramentalẽ dignitatẽ cum vulnere. i. cũ dãnatiõe ſuſcepta tenere.

c ¶ Caput. i. aĩam culpe macula vulneratam: nã ⁊ aĩa poni tur ꝓ hoie. de ↄſe. diſtinctio. v. ne tales.

d ¶ Vulnus. Vbi eniꝫ malũ ↄtingit: ibi moriatur ⁊c. ij. qõe. j. ſi peccauerit.

e ¶ Medicina. hoc videt ſic exponẽdũ. i. reiterandũ eſt in his ſacramẽtuꝫ. ſ. e. q. vl ꝑ illicitaꝫ. hoc eni videt intelligendum cũ omiſſa fuit forma. arg. ſ. q. vlti. daibertum. vbi hoc inducitur.

f ¶ Cicatrice eẽ. q2 ⁊ ſi peniteant tñ irregularitas manet: q̃ non abolet per penitentiã. vt. xxv. di. primum. ⁊ l. diſtin. illud. ⁊. j. queſti. vij. ſi quis omnem.

g ¶ Habere. ſ. xiij. q. iiij. ipſa pietas. cõtra. ſꝫ ibi de ordinatis a catholicis ⁊ poſt in hereſim labẽtib⁹ h de his qbus heretici man⁹ ĩpoſuerũt: vel hoc de rigore: illud de miſicordia.

h ¶ Quõ ei tribuetur. Ar. ꝙ vxor non tenetur reddere debitum viro leproſo. Ar. cõtra. xxxij. queſtio. vij. omnes. ⁊. queſtio. v. ſi quis vxoreꝫ. vide de hoc cui eſt ſtandum. extra de coniug. lepro. c. j. ⁊. ij.

i ¶ Accepiſſe. Al's accipere: ⁊ ſupple: ⁊ iõ non dꝫ ei nocere quin ordinari poſſit. q. d. id quod nihil eſt non debet preſtare impedimentum. vt extra de iurepatro. quod autẽ. in fi. ſꝫ hoc fallit extra de ſponſa. c. ad audientiam.

k ¶ Dãnationẽ. i. ſacrm̃ quod damnabilr habuit dãnabiliter dedit: ⁊ ita fact⁹ eſt particeps dãnationis. ſ. e. q. vij. ſi qs. ſ. e. q. iiij. §. cũ ergo. ſ. de ↄſ. di. iiij. ab antiq̃.

l ¶ Non poſſum. de mero iure. nam ex diſpenſatione poſſum. ſ. queſtio. vlti. conuenientibus.

m ¶ Sed dicitur. i. obijcitur: ⁊ hec erat ſecunda obiectio que fiebat innocentio: prima fuit ibi: ſed econtra.

n ¶ Benedictione. que eſt cum ab hereticis rediẽs reconciliatur eccleſie vel que erat ſm̃ illos contra quos h agit Innocen. quando reuertentes ad eccleſiam iterũ ordinantur: vel quandocũqꝫ aliquis ordinatur. b.

o ¶ Sed noſtre ſcilicet occidentalis. hec eſt tertia rõ.

p ¶ Lex. i. conſuetudo. C. de eman. libe. l. j. alibi ponitur pro regula. ſ. e. queſtio. vij. capitu. ij. alibi ponitur pro ratione. j. di. ↄſuetudo. ſ. diſt. xxxj. nicena ✠.

q ¶ Per man⁹ impoſitionẽ. q. d. nõ ſolum ꝑ ab hereticis ordinati ſũt nõ pñt habere honoreꝫ in eccl̃ia: ſed ẽt qui apud eos baptizati ſũt tãtũ: itaꝙ nõ ordinati. vt. ſ. e. q. vij. qui in qualibet.

r ¶ Vel exiguũ. ſecus in orietali eccleſia q̃ illos ꝑ vnctiões chriſmatis reformat. vt. ſ. de ↄſe. diſ. iiij. ab antiq̃. ſ. e. qõ. iiij. placuit. ↄ. Sed ibi de infantib⁹: hic de adultis ⁊ diſcretis. de conſecra. diſtinctio. iiij. ca. ſicut.

¶ Sed obijcitur. ✠ hec eſt tertia ps qõnis: in q̃ di2 ꝙ non vꝫ idem de ſimoniacis qđ de hereticis: ⁊ rñdet ꝙ idẽ eſt ꝙ ſimoniaci ſũt infideles: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ q̃tuor auctoritates. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. in. §. q2. ⁊. c. ſe. ꝙ ſimoniaci comparantur hereticis: obijcit Gratianus dicens: heretici fideꝫ non hñt: ſed ſimoniaci ſic lꝫ grãm ſpiritusſancti venalem putãt: ⁊ ita qđ dictũ eſt in illo. c. qui ꝑfectionẽ. non põt de hereticis intelligi. Ad hoc rñdet dicẽs: ꝙ ⁊ ſi fidẽ habere videantur tñ infidelitati ſubijciunt. qđ probatur per capitu. ſequens.

s ¶ His. dictis a ſe. nam ſibiip̃ſi opponit propter comparationem int ſimoniacos ⁊ hereticos. in. §. q2. in fine. ⁊ ita ſub alternatiõe veniet vſqꝫ ad. §. conſtat ergo.

PEtrus. ¶ Caſus. Apparet ex hiſtoria que talis ẽ. Legitur in actibus apoſtolorum: ꝙ cum ſimon magus nuper ad fidem conuerſus videret ad vmbraꝫ petri infirmos ſanari: vt hoc donum carius alijs venderet: voluit a petro emere ⁊ obtulit ei pecuniam: quem petrus damnauit dicens: Pecunia tua ſit tecum in perditionem: quia exiſtimaſti ⁊c. ⁊ ideo quia cor eius apud deum rectum non erat: eum damnauit. Sequens capitu. patet.

t ¶ Deprauatus. Similiter dicit capitu. de ſaule ꝙ deprauatus cauſa peccati ad ſe tranſtulit quod predamnauerat. xxvj. queſtio. v. nec mirum. vltra medium.

u ¶ Per impoſitionem. ſcilicet vt cuicũqꝫ imponeret manuꝫ acciperet ſpm̃ſcm̃: ⁊ ei infunderet ſpũſſanctum.

Lex tripl'r ſumitur.

✠ ¶ Add' ꝙ ẽt aliqñ ꝓ pacto. l. legẽ. C. de pac. ⁊ l. ſi tibi. ff. de adoptio.

Act. viij. b

nez ſpirituſſancti pecunia cō pararet: ait: Nō eſt tibi ſors: neqꝫ pars in hac[a] fide: qꝛ cor tuū nō eſt rectū apud deuꝫ. Uides ꝙ hunc magica vanitate blaſphemantē in ſpiritu ſancto apoſtolica auctoritate cōdemnat: ⁊ eo magis ꝙ puram[b] conſcientiā fidei[c] nō habebat. Itē Gre. i regiſtro.

❡ Simoniacus infidelis eſſe probatur.

Cum ois auaricia[d] idolorum[e] ſit ſeruitus: ✠ quiſqs hanc (⁊ maxime in dādis eccleſiaſticis honoribus) vigilanter non precauet: infidelitatis perditioni[f] ſubijcitur[g]: etiaꝫ ſi tenere fidem verbis: quā negat facto videat. Itē ex epiſtola tharaſij conſtantinopolitani epiſcopi miſſa pape hadriano.

❡ Simoniacoꝝ hereſis ceteris dānabilior eſſe ꝓbaf.

Eos q p pecunias manus impoſuerunt vel imponūt: petrꝰ diuinus[h] apoſtolus (cuius cathedrā ſortita eſt ſanctitas veſtra) tanꝙ ſimonē maguꝫ deponit. Tolerabilior eſt enim macedonij ⁊ eoꝝ[i] q circa ipſuꝫ ſunt ſpirituſſancti impugnatoruꝫ impia hereſis. Illi eniꝫ creaturā ⁊ ſeruū dei patris ⁊ filij ſpm̄ſanctū delirādo fatenf: iſti vero ſpiritūſanctū efficiunt[k] ſuū ſeruū. Ois eniꝫ dominus qd̄ hꝫ ſi vult[l]: vēdit: ſiue ſeruū: ſiue aliquid aliud eoꝝ q̄ poſſidet. Similiter ⁊ q emit dn̄s eius volens eſſe qd̄ emerit: p preciū pecūie[m] illud acquirit: Ita ⁊ hi qui hanc iniquam actionē operātur: detrahunt[n] ſpiritui ſancto: equaliter peccātes his q blaſphemauerunt: dicentes chriſtū in beelzebub eijcere demonia: atqꝫ (vt verius dicamus) iude cōparanf proditori: q iudeis occiſoribꝰ chriſtū vendidit. Cum[o] ergo ſpirituſſanctus cōſubſtantialis ſit chriſto: eiuſdem ipſi portionis erunt: ⁊ proculdubio in eis non eſt gratia ſpiritus ſancti: id eſt ſacerdotij ſanctitas: nam quod non acceperunt: non habent. Ait enim petrus ſimoni. Non eſt tibi pars neqꝫ ſors in ſermone iſto: quia exiſtimaſti donum dei pecūia poſſideri: nam ⁊ viceſimuſnonus canon[p] ſanctorum apoſtoloruꝫ ⁊ actus eorundem: ⁊ tertius[q] ⁊ quartus[r] liber regum alienū omnino a ſacerdotio pronunciant eum: qui aliquādo dederit vel acceperit pecuniam in aliquo tempore: ſiue añ manus impoſitioneꝫ ſiue poſt: accipere[s] enim eſt quandocunqꝫ accipere. ✠ Item ex concilio bracharenſi. ij.

❡ Et qui dat ⁊ qui accipit vt ordines ſacri preſtentur: anathema ſit.

a ❡ In hac fide. ſ. nr̄a catholica: ſed in actibus apoſtolorū habef in ſermone iſto: vt. ī. eo. eos qui. Uñ pōt dici in fide tua. i. in eo qd̄ credis obtinere. ſ. vt pecunia infundaf ſpirituſſanctus. In hoc facit ad propoſitum Gratiani: qꝛ dicit: nō eſt tibi pars in hac fide: ⁊ ita infidelis: ergo hereticus: ⁊ ſic exaudi. c. ſeq. ⁊c.

b ❡ Purā cōſcientiā. que etiā ad actuꝫ progreſſa eſt: ſic ſubaudi de pe. diſ. j. ca. ſi cui ēt nō cōtingat.

c ❡ Fidei. ⁊ in hoc facit ad propoſitum.

Auaricia eſt idoloꝝ ſeruitus

d ❡ Auaricia. Ideo dī auaricia ſpecialr ſeruitus idolorū: qꝛ tāqꝫ deo exhibet auarꝰ nummo reuerentiaꝫ. ī. xj. q. iij. pauper.

Col. iij. a ✠ ❡ Concor. tex. in c. auaricie. de elec. lib. vj. ⁊ de prebē. auaricie. xlviij. diſ. ſicut hij. vbi pul... ſiber. ē tex.

e ❡ Idolorū. Arg. vj. q. j. quero.

f ❡ Perditioni. ⁊ ita eſt hereticus: ſm propoſitū Gratiani.

g ❡ Subijcif. potiꝰ enim vocaf: qꝫ ſit. ī. xxiiij. q. ij. ſane. ⁊. ī. xxij. q. v. cauete. viij. q. j. ſciēdū. ī. xxiij. q. iiij. forte. Jo.

❡ Eos qui. ❡ Caſus. Sicut beatus petrus ſimoneꝫ dānauit: ita omnes ſimoniacos nō immerito dānat ⁊ deponit: qd̄ ſex rōnibꝰ probaf. Prima eſt: qꝛ deteriores ſūt macedonijs: q ſpiritū ſanctū dicūt eſſe ſeruū patris ⁊ filij: Iſti vero ſeruū ſuū faciunt ipſum vendentes. Scda eſt: qꝛ blaſphemāt in deū: ſicut illi qui dicebāt chriſtū in beelzebub eijcere demonia. Tertia: qꝛ ſimiles ſunt iude proditori. Quarta: qꝛ ſunt dānati in canone apoſtolorū. Quinta: exēplo hieroboam: de quo legitur in tertio libro regum: ꝙ ipſe dabat ſacerdotij principatū implētibus manuꝫ ſuam. Sexta: exēplo gieçi: de quo hꝫ in q̄rto libro regū. Sequēs. c. patet in quo que iam dicta ſunt: repetuntur.

Diuinꝰ a deitate ⁊ a diuinatione dicitur

h ❡ Diuinus. In bona ſignificatione a deitate ſumitur vel a diuinitate: ſic. ſ. xxxviij. diſtin. omnes. non a diuinatione: vt. ī. eodem nunqꝫ.

i ❡ Et eorum. i. ſequacium eius.

k ❡ Efficiunt. ſ. q̄ꝫtum in ſe eſt: ſicut emere vel vendere dicunf. ī. ea. cauſa. q. iij. ſaluator. B.

l ❡ Si vult. Nihil enim tā conſonū ⁊c. inſti. de re. di. §. per traditionem. C. de cōtrahen. emp. dudū. in ſi. niſi vbi lex inhibet venditionem. extra de iure pa. de iure. C. de re. alie. l. vl. immo ⁊ q̄nqꝫ cōpellitur vendere. C. de cōmu. ſer. ma. l. j. ff. de reli. ſi quis ſepulchrū. ⁊. ff. cōmuni di. l. j. §. vl. Emere auteꝫ nō cōpellif quis. C. de iure deliberā. nec emere. argu. cōtra. C. de dona. ſancimꝰ.

Uendere q̄nqꝫ cōpellitur

m ❡ Pecunie. naꝫ preciū in pecunia numerata conſiſtit: vt inſti. de emp. ⁊ vēdi. §. itē preciū. arg. extra de re. pmu. ad queſtiones. naꝫ vbi aliud pro alio daf in ſpecie: pmutatio eſt. ff. de cōtrahē. emptio. l. j. Sed tñ hic emptio large ⁊ pecunia ſimilr large accipitur: vt. ī. q. iij. per totum.

Preciū empti debet e numerata pecunia

n ❡ Detrahūt. Sicut enim illi miraculorū operationeꝫ tribuebant diabolo: que per ſpiritūſanctum fiebant: ita iſti ordines q ſunt dona ſpirituſſancti per diabolū ſibi acqrūt.

o ❡ Cuꝫ ergo. melius diceret: cū eniꝫ ⁊c. ſm qd̄ poſt ſequitur in littera.

De hieroboam. Ac. vij. b.

p ❡ Canō ſanctoꝝ. qui ſic ſe habet: Si quis eps: preſbyter: aut diaconus obtinuerit p pecuniā dignitateꝫ: ⁊ ipſe ⁊ ordinator eiꝰ modis oibus a cōmunione abſcindanf: ſicut ſimō magꝰ a petro. facit ad hoc. ī. q. iij. ſi quis eps. ⁊. c. ſi.

q ❡ Et tertius. vbi dicif de hieroboam ꝙ quicunqꝫ volebat implebat manū ſuā ⁊ fiebat ſacerdos excelſoꝝ: ⁊ ꝓpter hāc cauſam peccabat domus hieroboam ⁊ verſa eſt: ⁊ deleta de ſuperficie terre.

r ❡ Et quartus. vbi de gieçi agitur.

Cōſenſus in electionibus ⁊ alienationibus poꝫ interuenire.

s ❡ Accipere. Arg. in electionibus ⁊ alienationibus vt vt firme ſint fieri ex conſenſu poſt ſequēte: ſicut ex priori. ī. xxix. q. j. §. his ita. ī. xvj. q. i. capitu. vlti. ⁊. q. vij. decimas ⁊c. ⁊. c. eccleſias. ex̄ de iure pa. cura paſtoralis. Arg. contra. xxiiij. diſtin. capitulo vltimo.

✠ ❡ Concor. tex. i. l. ſi fraudator. §. ſi procurator. ff. de his q̄ i frau. cre.

s ❡ Accipe. Similiter impendere eſt q̄ncunqꝫ impendere: vt. ī. e. q. iij. ſaluator. ⁊. c. ſi qs eps pbēdas. ⁊. c. ſi qs obiecerit. ⁊ eſt ſiāe. ff. de calū. l. j. §. qd̄ aūt. Eſt ergo ſimo

PLacuit vt de ordinatione clericorũ epi munera nulli ſuſcipiant: ſed (ſicut ſcriptum eſt) qd̃ gratis donante deo accipiunt gratis dent: non aliquo pcio dei gratia ⁊ impoſitio manuũ venũdetur qꝛ antiqua diffinitio patrum ita de eccleſiaſticis ordinationibus ſtatuit dicẽs: Anathema ſit danti ⁊ accipienti: propterea qꝛ multis ſcelerib⁹ aliquanti[a] obꝛuti ſancto altario indigne miniſtrãtes: non hoc teſtimonio bonoꝝ operũ: ſed pfuſione munerũ obtinent: oportet non p gratiã muneꝝ ſed p diligẽtẽ prius diſcuſſionẽ: deinde p multoꝝ[b] teſtimoniũ clericos ordinare. ¶ Ex illa[c] auctoritate beati ambroſij ⁊ Gregorij patet: ꝙ ſimoniaci ſicut ⁊ alij heretici a fide exorbitant: ⁊ ideo ꝯſequẽter de illis intelligitur: quod de alijs decernitur. ¶ Item[d] opponitur ꝙ pphetia donuz ſpũſſancti eſt: hoc aũt in veteri teſtamẽto a ſanctis pphetis vẽdi ꝯſueuerat. Unde ſaul ad ſamuelem p vaticinio expetẽdo: nõ niſi cũ munere ire pſumpſit. Uxoꝛ ẽt hieroboã ad hominẽ dei nõ niſi cũ munere acceſſit. Itẽ chꝛiſtus a iuda[e] vẽditus auriculã ſerui ſanauit. Exẽplo itaqꝫ ſaulis ⁊ vxoꝛis hieroboam: patet ꝙ donũ ſpũſſancti emere vel vẽdere nõ eſt pctm̃. Exẽplo chꝛiſti liquet ꝙ ſpũſſanctus ⁊ ſi iniuſte a ſimoniacis venalis putetur: virtutis tñ ſue gratiã nõ obliuiſcitur: nec deſinit effectũ ſue gratie etiaz vẽditus preſtare. Sed de pphetia beatus Hieronymus in michea competẽter ſoluit: malos tantum accepiſſe ⁊ nõ bonos denunciãs. ¶ Mali prophete non boni prophetiam vendebant.

IUdices[f] inquit eius[g] in muneribus iudicabãt: ſacerdotes eius in mercede reſpõdebãt: ⁊ pphete eius ĩ pecunijs diuinabãt: ⁊ ſuper dominũ requieſcebãt[h] dicẽtes: Nõne dñs eſt ĩ nobis: non[i] veniẽt ſup nos mala[k]: idcirco pp vos ſion quaſi ager arabitur[l] ⁊ hieruſalẽ vt cuſtodia pomerij[m] erit: nemo ãbigat hierlm̃ pp ſcelera que in hoc capitulo legunť fuiſſe ſubuerſam. Et paulopoſt. ¶ Poterat petrus ſimoni mago vẽdere qd̃ petebat; immo ſimulate vẽdere: ſpũs enim ſanctus nec vẽdi nec emi poteſt: ſed oblatã pecuniã cũ offerẽte dãnauit. ¶ Nec moueat quẽqꝫ illud qd̃ ĩ primo regũ libꝛo legimus ſaulem[n] volẽtẽ ire ad ſamuelẽ dixiſſe puero ſuo ad eũ ſe ire nõ poſſe: qꝛ precium non eſt in manu mea: ⁊ adiecit: Quarta pars ſicli eſt in manu mea: hãc dabo viro dei: ⁊ annũciabit no-

niacus qui rõne ordinis vel bñficij collati aliqd̃ mun⁹ dat: vt dixi de giezi. ꝟ. eo. qui ſtudet. Joannes.

a ¶ Placuit ¶ Aliquanti Arg. pp indignos hanc prohibitionem inſtitutam fuiſſe. porrigitur tamẽ ad omnes. ꝟ. eo. q. iij. peruenit. ꝟ. xix. q. ij. due.

b ¶ Per multoꝝ. ꝟ. diſt. lxvij. reliq in ſi. ꝟ. ꝟ. xxiij. di. lectoꝛ ꝟ. ⁊. xx. qo. ij. oportet ſimile. ꝟ. diſt. lxxv. c. ſij. Sol. hic appellantur multi duo vel tres. vel hoc itellige cũ clerici ſint ignoti

c ¶ Ex illa. ¶ Caſus. Cõcludit Gratianus ex duob⁹. c. ſupra poſitis. ſcꝫ. c. petrus. ⁊. c. cũ ois ꝙ ſimoniaci ſicut heretici a fide deuiant.

d ¶ Itẽ opponitur. hec eſt quarta pars queſtionis in qua vult pbare ſophiſtice: ꝙ dare aliquid p rebus eccleſiaſticis non eſt peccatum. Joan. de ſan.

¶ Caſus. In hoc. §. ⁊ ſeq. c. pbat Gratianus ſuperficialiter ꝙ vendere ſpiritualia non ſit peccatuz ⁊ hoc facit trib⁹ exẽplis. Exemplo ſaulis que nõ iuit ad ſamuelem ſine munere pro vaticinio expetẽdo. Exemplo vxoꝛis hieroboam q̃ nõ iuit ſine munere ad hominem dei. ſ. ahiã prophetam. Et exẽplo chꝛiſti qui venditus auriculam ſerui ſanauit. Sed has obiectiones ſoluit ſeqn̄ti. c. ⁊. §. cum ergo hierony.

d ¶ Item opponitur. ei. ſ. quod propoſitum eſt principaliter: ꝙ. ſ. vendere ſpiritualia ſit peccatum: vel ꝙ ordo venditus non habet gratiam ſpirituſſancti.

e ¶ A iuda. huiuſmodi obiectionis ſolutionem ponit. ꝟ. in. §. cum ergo primo. in. c. iudices ⁊c̃.

IUdices. ¶ Caſus. Quidam cum de ſimonia repꝛehenderentur: excuſabant ſe exemplo quoꝛũdam ĩ veteri teſtamento. ſed hieronymus oſtendit ſimoniacos eſſe dãnandos. Primo per verba michee pphete oſtẽdentis propter hoc hieruſalem fuiſſe deſtructam. Secũdo per damnationem petri quam fecit in ſimonez magum. Tertio excuſat ſamuelem prophetã. Quarto ahiã dicens ꝙ pecuniam oblatam non receperunt: aut ſi ponas eos recepiſſe: non pro munere prophetie: ſed in ſtipes templi ⁊ in ſumptus neceſſarios receperunt. Quinto excuſat heliſeum qui non eſt credendus ab açaelẽ aliquid accepiſſe: quem conſtat munera oblata a naamã ſyro reſpuiſſe. ſecũda pars incipit ibi: poterat. tertia ibi: nec moueat. quarta ibi: hoc ipſum. qnta ibi: vñ in quarto.

f ¶ Judices. Al's incipit duces. verba michee pphete: ⁊ eſt talis caſus. Quidaz cũ repꝛehenderenť de ſimonia: excuſabãt ſe exẽplo quoꝛũdã in veteri teſtamẽto: quos hiero. ponit in hoc. c. Prio ergo ponit vba michee pphete ⁊ exponit ea: oſtẽdẽs pp huiuſmodi ſimoniacos hieruſalem fuiſſe deſtructã. Scd̃o ibi: poterat petrus. ponit verba petri cũ oblata pecunia ſimonez cõdẽnantis. Tertio excuſat ſamuelez d̃ quarta parte ſicli a ſaule oblata. Quarto excuſat ahiã de panibus ſibi ab vxore hieroboam oblatis. Quinto heliſeũ de pecunia quã açael nũcius benadab ſibi obtulit: qꝛ non eſt veriſimile: quod acceperit.

g ¶ Eius. populi iudaici. Joan.

h ¶ Requieſcebãt. Ille dr̃ requieſcere ſuper dñm q obtentu ſacerdotij vel pphetie non viuit luxurioſe: ⁊ expone. requieſcebãt. i. gratiã ei⁹ hẽbãt ſecum ſ̓ꝫ opinionem ſuam.

i ¶ Nõ veniẽt. quaſi impunitatem ſibi promittebant.

k ¶ Mala. que minãtur nobis pphe.

l ¶ Arabitur. hoſtili aratro. i. deſolabitur ⁊ eſſe deſinet. argu. ff. qui. mo. vſuſfruc. amit. ⁊ ſi vſuſfru. ⁊ hoc factum eſt a romanis.

m ¶ Pomerij erit. cuſtodia enim pomerij collectis pomis deſeritur. ⁊ ideo hoc dicit.

n ¶ Saulem. hyſtoꝛia. Legitur ĩ pmo libꝛo regũ ꝙ cũ ſaul cũ quodaꝫ ſeruo ſuo aſinas queſiuiſſet patris ſui ⁊ nõ iueniſſet: dixit ſeruus ſaul: hic eſt vir dei q ſine ambiguitate loqtur: eam⁹ ⁊ queram⁹ ab eo: ⁊ ait ſaul Quid feremus ei: iã panis defecit in ciſternis noſtris ⁊ ſpoꝛtulã nõ habem⁹: ait ſuus: habeo in manu mea quartam ptẽ ſtateris argẽti: ⁊ iuerũt ad prophetam ⁊ inuenerũt

Marginalia: Michee. iij. c. — Diuiſio. — Act. viij. c. — Requieſcere ſup dñm qs dicit. — j. Reg. ix. — Caſus.

eſt ſaul in regem a ſamuele de precepto domini.
a ¶ Sed fac.i.pone:ꝛ ita ſm canones poteſt pars pone re falſum.de conſe.diſtin.iiij.ſanctum.
b ¶ Quinqꝫ ſunt oboli.Arg.in delicto quantitatem rei attēdi.ſ.iiij.q.vlti.c.vlti.ſ.xvij.q.iiij.quicūqꝫ.ſ.xvij.q. vlti.queſti ſunt.
c ¶ Qui vtinam.ꝛ hoc negatiue legas id eſt vtinā nō plus acciperet.ſimile vtinam habes.xxiij.q.iiij.ſi ea.ꝛ.xxvj.q.v.epi.ꝛ ideo forte hoc dicit:q2 ſi plus nō deberet accipere:nullus eſſet qui vellet ſimoniā cōmittere:ꝛ vel ideo forte:quia quāto minus quis acciperet tāto min9 peccaret✠:ſꝫ quod dicitur de abigeo:minus enim punitur pro porco vel oue qꝫ pro boue.ff.de abigeis.l.j.j.reſponſo.vel poſſet intelligi ſm illam decre.extra de ſimo.ꝛ ſi queſtiones.Arg.contra.ſ.xiiij.q.vlti.c.vlti.xvij.q.iiij.quicūqꝫ.extra de ſimo.ex tue.ſed hec ꝯtraria habent locū qn̄ mēs corrūpit.
d ¶ De vxore.hiſtoria.Legit in.iij.lib.Regum:ꝙ cum egrotaret pͥmogenitus filius hieroboā dixit vxori ſue:Tolle tecum munera ꝛ mutato habitu vade ad ahiam ꝓphetam vt indicet tibi quid futurum ſit d̄ puero.Que cū veniſſet ad prophetaꝫ:ꝛ ſi pre caliginatione oculorum videre non poterat:dixit tn̄ ingredere vxor hieroboam:quare te aliam ſimulas:ego miſſus ſum ad te durus nuncius:ꝛ cum multa nunciaſſet ventura ſuper domum hieroboā ſubintulit:vade in domum tuam:ꝛ in introitu tuo i vrbe morieť fili9 tu9:ꝙ ſolus de ſemine hieroboā i ſepulchra patrū ſuoꝝ inferť.hiſtoria de heliſeo ꝓpheta i littera pꝫ.
e ¶ Ad dominem.ſ.ahiam qui ei predixit mortem filij abie:ꝛ qui peccata ſua exprobraret:ꝛ ſuam vltionem prediceret.vt.ſ.c.ſi quis inquit.dic vt.xxiij.q.vl.c.vl.

Ezec.xlv.d ✠ ¶ Addo ꝙ ſicl9 hebreū nomē ē:alſ dr̄ ſicel:vt dicit Iſi. apud heb. eſt pōdus vncie:apō latinos do ꝛ grecos:quarta ps vncie.no.hic Arch.✠ ¶ Con cor.tex.in l.aut facta §.qꝫtitas ff.de pe.ꝛ ibi glo.cū concor. Caſus.

iij.reguꝫ xiiij.a

iiij.reguꝫ viij.b.

bis viam noſtram.Nō enīꝫ ſcriptuꝫ eſt ꝙ ſamuel accepe rit:aut ꝙ illi obtulerit:quin potius paſcuntur propheta. Sed[a] fac euꝫ accepiſſe:ſtipes magis ſūt eſtimāde tabernaculi qꝫ munera ꝓphete. Siclus enīꝫ viginti obolos habet✠:quarta ergo pars ſicli qnqꝫ[b] ſunt oboli. Noſtri ergo ſacerdotes ſi volunt vēdere propheriam:ꝛ columbaꝫ in cathedris ſuis ꝓponere:quas dominus flagello ſubuertit:quinqꝫ tantū oboloꝝ ſint mercede cōtenti:qui[c] vtinam non preciū villarū:ſed quinque obolos acciperent. ¶ Hocipſum ſonat in tertio regum libro de vxore[d] hieroboā ad hoīeꝫ[e] dei pgenteꝫ:q̄ nō niſi decem panes obtulit ꝛ cruſtuluꝫ ꝛ vas mellis:hec magis in ſumptum[f] ꝓphete qꝫ muneri ꝓphetie reputanda ſunt:lꝫ potuerūt hi q ad arioloſ ire cōſueuerāt ex mala eoꝝ cōſuetudine idipſum extimaſſe de ꝓphetis ꝛ voluiſſe ſāctis viris offerre:qđ diuinis offerre cōſueuerant. ¶ Tn̄ in q̄rto libro regū legiť:ꝙ heliſeus[g] venit ad damaſcū:ꝛ benedab rex ſyrie egrotabat:annunciauerūtqꝫ ei dicentes:venit vir dei huc:ait rex ad azaelhē:tolle tecuꝫ munera ꝛ vade in occurſum viri dei:ꝛ ꝯſule dn̄m p eū dicēs:Si euadere de infirmitate hac potero. Iuit igiť azael in occurſum eius habēs ſecū munera ꝛ oīa bona[i] damaſci:onera q̄draginta camelorū:ſed nō eſt credendum accepiſſe. Sicut de eodem heliſeo legitur:ꝙ naamā mūdatuſ a lepra obtulit[k] ei munera dicens:Obſecro te vt accipias bn̄dictionē a ſeruo tuo.at ille reſpondit:Uiuit[l] dominus ante quem ſto:quia non accipiā:cūqꝫ viꝫ faceret[m]:penit9 nō acqeuit. Idē i eodē.

Nunqꝫ[n] diuinatio in bonaꝫ partē accipitur:videbanť quidēꝫ ſibi eſſe prophete:ſed quia pecuniam accipiebant:ꝓphetia eorum facta ē diuinatio.[o] ¶ Cum ergo ſm[p] Hieronymum boni prophete non munera ꝓphetie accipiebāt:ſꝫ ſtipes tabernaculi:mali aūt quia accipiebant propheriaꝫ que dei erat donuꝫ:in diuinationem que diabolica eſt conuertebant:quid aliud colligitur:niſi ꝙ in ſimoniacis(quod ſuperius dictum eſt)nulla ſpiritualis gratia cooperatur. Cum enim in ſacramētis neqꝫ qui plantat:neqꝫ qui rigat ſit aliquid:ſed qui incrementum dat deus:quis operať in eis ſi dominus qui incrementuꝫ dat in eis nō lucet:lꝫ eſt ocioſus? ¶ Itē quod dicitur de chriſto:ꝙ ſicut chriſtus venditus auriculā reſtituit malcho ꝛ fecit miracula:ſic ꝛ ſpiritusſanctus poſſit vendi:ꝛ in ipſa venditione ſuā gratiam operari:non valet hec ſimilitudo. Non enim operatur ſpiritusſanctus ſpiritualiter in perfidis mercimonijs auaricie:quod chriſtus geſ-

f ¶ In ſumptū.ad ſumptus enim ꝛ ſuſtentationē accipere lꝫ.extra de ſimo.cū ſit.xxiij.q.v.dicat.ff.de offi.proꝯ.ſolēt.ff.đ off pſi.plebiſcito. Et ita pſbyter ſi paup ē accipere pōt ꝓ celebratiōe miſſe.ex de pben ſignificatuꝫ.✠ niſi ſit proprius ſacerdos.de conſe.diſt j.ſufficit.
g ¶ Heliſeus.qui miſit lignū i aquaꝫ ꝛ natauit ferrū.ſ.de cōſec.di.ij.reuera.
h ¶ Ad azaelē.ſuaꝝ rerū diſpēſatoreꝫ.
i ¶ Bona.i.aliqua de cibus bonis.i.de omni genere bonorum.ff.de re iudi.aliud.§.refertur.
k ¶ Obtulit.Ar.in eodem facto ſm diuerſitatem intētionis alterum peccare ꝛ alterū nō.vt.xxij.q.v.propoſito.
l ¶ Uiuit.hec iuratiō erat in veteri teſtamento.xxij.q.j.ꝛ iurabunt.
m ¶ Faceret.Argu.contra cathalanos.
n ¶ Nunqꝫ. ¶ Caſus. Dicitur h ꝙ diuinatio raro in bonā ptē accipiť. vnde illi qui ꝓ indicatione futuroꝝ pecuniā accipiebant nō erāt veri ꝓphete ſed diuini:lꝫ ſe crederēt eē ꝓphetas.
n ¶ Nūqꝫ.i.raro✠.ꝓ maiori eni pte dictū ē aliter falſum ē.vt.ſ.eo.eos qui.
o ¶ Diuinatio.hoc enim impoſſibile ē ꝙ diuinatio ſit prophetia:expone ergo ſic:facta eſt diuinatio.i.diuinatio eorū que credebatur eſſe ꝓphetia:eorum enim prophetia declarata eſt non eſſe prophetia. ¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Cōcludit Gratian9 ex premiſſis ꝙ vacua ē gratia ſpiritusſancti in eis qui munera accipiunt:nō obſtante exemplo ꝙ chriſtus venditus fecit miracula:quia hoc fecit cauſa miniſterij ad exemplum patientie:vel vt prodeſſet alijs ꝛ nō ementi vel vendenti:ſicut ſimoniaci proſūt ignorantibus eos eſſe ſimoniacos:ꝛ non obſtante eo ꝙ ſepe ad bonū finē veniunt que malo principio inchoantur.
p ¶ Scđm.ꝛ ita docet nos magiſter reſiſtere.arg.a ſimi

xviij.q.j.nuptiaꝝ.ff.de ꝯdi.inde.ſi reus.xxij.q.vij.apꝫs. preterea reſpõderi poteſt per id quod no .ſ.eo.eos.
a ¶ Item obijcitur.in defenſionem ſimoniacoꝝ vſq; ad.§.ſ3 nihil.⁊ ibi ſtatim incipit impugnare eos.
b ¶ Per ſupplantationẽ.tñ factum inſtinctu dñi.vij. q.j.§ periculoſum.

extra de iurepa.cura paſtoralis.Ioã.Si quis ſemper h3 malã fidem nunq̃3 hébit exitũ bonum:ſec⁹ in ꝯtrijs. B.
h ¶ Cum paulus dicat. ¶ Fundamentũ.Arg. ꝯtra: Debile principiũ melioꝛ foꝛtuna ſequetur . Et arg.non baptiȝatũ non ſuſcipere oꝛdinẽ.xxiiij.q.i.vbi ſa na.ſ. eodem que ſtione ſi quis per i gnorantiã.⁊.ſ. eo dez ſi quis confuge rit.extra de preſby te.non bapti. veni ens ✠.⁊. capi. ſi qs.

P Rincipatus. ¶ Caſus. Pre hẽi qui dignitates male acq̃ſiuerunt:⁊ ſi alios nõ offendãt: malos tñ exitus cõ ſueuerunt hẽre: dif ficile enĩ eſt vt bono peragant̃ exitu ⁊c̃. Sequens.c. patet.
c ¶ Non offendit. ſic.xiiij.q̃oe.v .neq;.
d ¶ Exẽplo. ſiũtu do exẽpli ipſa h3: ⁊ rõ exempli nõnul la ſiq̃dez in canoni bus opantur. Mul ta enĩ reprobantur ne ſint ꝑnitioſa exẽ plo q̃ poſſent tolera ri:vi.xi.q.iij. preci pue.ſ.l.di.de his ve ro.ſ.di.lxxxij.pluri mos.ſ.di.xcvi.bñ. ⁊ argu.xxj.q̃o.y. ſi qs iam.arg.xxvij.q̃o. j. nec aliq̃.ſ.xxvij.q̃o. ij.inſtitutum eſt✠.
e ¶ Et difficile ẽ.i. nunq̃3.ſ.ea .ſi quis neq;.quandoq; po nitur pro vix.xlvij. diſtinc. q̃tumlibet.
f ¶ Bono. Sic.xiiij q.v.neq;.Argu.con tra.extra q̃ ſi.ſint le gi.tanta.⁊ de matri monio ꝯtracto poſt votum de futuro.
g ¶ Principio. Ar gu.initium ſpectan dum:⁊ q̃tum vale at bona fides a ꝓnci pio collige ex his. arg.iij.q̃o.x.placuit. ⁊.xx.q.iij. ꝓpoſitu3. lxi.diſti. miramur. xcij.diſ.ſi qs eps. ex tra de elect. auditis. extra de cen . perue nit.ff.de rei ven. ſi i aliena.⁊.ff.de publi ciana.de precio.ff.de his qui not.infã.qd ergo.⁊ de oꝛi. iur.l. j.Argu.contra.ff.de lega.non omniu3. xvj.q.iij.§. poteſt.ſ. diſti.xvij. regula.ſ. xiiij.q̃oe. v. neq;.ſ. xvj.queſtio. i.c. vlti. ⁊.q.iij.ſi ſacerdotes.

ſit coꝛpoꝛaliter certi miniſte rij cauſa ad exemplum patiẽ tie: ſi eni3 omnifaria eſt ſimi litudo:cũ credatur poſſe vẽ di ſicut chꝛiſtus credit̃ etiam ⁊ ſpirituſſanctus poſſe cruci ſixi:quod ĩpoſſibile ẽ. Po teſt etiam intelligi(vt a ſilitu dine nõ recedamus) ꝙ ſicut chꝛiſtus vẽditus nõ vendito ri vel ementi: ſ3 eis q̃ neſcien tes aderãt dona ſue grẽ con tulit: ꝓ quibus etia3 in cruce ſupplicauit: ſic ⁊ ſpũſſanct⁹: non vendenti vel ementi: ſ3 his q̃ de manibus coꝝ igno rantia ducti ſacramenta ⁊ mi ca accipiunt ſue gratie effe ctum largi ꝓbatur. ¶ Ite3[a] obijcitur ꝙ ⁊ ſi malũ ſit eccle ſiaſtica emere: tamen ſepe ſi niſtra pꝛincipia ad felices ꝑ ueniunt exitus: vt iacob per[b] ſupplantationẽ peruenit ad benedictionem: vt ſeges q̃ le proſa manu ſeritur: munda tamen metitur: vt ex adulte rino concubitu pulchꝛa ſobo les naſcit̃: Sic ⁊ pecunia que per ſimoniam acquiritur fe licem habet exitum: cu3 pau peribus pꝛofutura erogat̃. Sed nihil hoꝛum ſimoniacis patrocinatur. Ait Leo epi ſcopus ad mauros epiſcopos

¶ Que malo inchoantur pꝛincipio: non peraguntur bono exitu.

P Rincipat⁹ quem aut ſe ditio extoꝛſit aut ambitus oc cupauit: etia3 ſi moꝛibus aut actibus non offendit[c]: ipſi⁹ tamen initij ſui eſt pernicio ſus exemplo[d]. Et difficile[e] ẽ vt bono[f] peragantur: exitu: q̃ malo ſunt inchoata pꝛinci pio[g]. Item Gregoꝛi. antiocheno epiſcopo.

¶ Non superedificatur bo num opus vbi chꝛiſtus fun damentum non eſt.

C Um paulus dicat. Fũ damentũ[h] aliud nemo poteſt ponere pꝛeter id quod poſitum eſt quod eſt chꝛiſt⁹ ieſus: conſequenter pꝛobat̃: quia vbi chꝛiſtus non eſt fũ damentum nullius boni ope ris eſt superedificium.

I dem Siagrio epiſcopo.

¶ Nõ pt fieri elemoſyna ex pecunia ſimoniace acquiſita.

N On eſt putãda elemo ſyna ſi pauperibus di ſpenſetur quod ex illicitis re bus[i] acquiritur: quia qui hac intentione mala accipit vt be ne diſpenſet grauatur etiam potius q̃3 iuuetur. Unde eti am certum eſt: quia ⁊ ſi mo naſteria vel xenodochia: vel aliquid aliud ex pecunia que pꝛo ſacris oꝛdinibus datur conſtruantur: non ꝓficit mer cedi. Ne ergo ſub obtentu elemoſyne cum peccato ali quid ſtudeamus accipere ꝓ hibet ſcriptura dicens: Ho ſtie impioꝛum abominabiles ſunt domino que offeruntur ex ſcelere. Quicquid enim in dei ſacrificio ex ſcelere of fertur: omnipotentis dei non placeat iracundiam: ſed irri tat. Hinc rurſus ſcriptu3 eſt: Honoꝛa deum de tuis iuſtis laboꝛibus. Qui ergo male tollit vt quaſi bene pꝛebeat: conſtat quia ſine dubio domi nu3 non honoꝛat. Hinc quo q; per Salomonem dicitur: Qui offert ſacrificium de ſub ſtantia pauperis: idem eſt ac ſi victimet filium in conſpe ctu patris. Quamuis autem doloꝛ ſit patris perpendam⁹ ſi in eius conſpectu fili⁹ victi met̃: ⁊ hinc facile cognoſcit̃ q̃ntus apud deũ doloꝛ exaſ peratur q̃ñ ei ſacrificium ex

N On eſt putan da. ¶ Caſus. Oſtendit Grego. in hoc capitu. ꝙ nul lus debet ſimonia3 committere: vt po ſtea ex pecunia velit eccleſias cõſtruere: vel elemoſynas fa cere. tum quia ſcri ptum eſt: Honoꝛa deum de tuis iuſtis laboꝛibus. tum quia dicit ſalomon: Qui offert ſacrificium de ſubſtantia pauperis ⁊c̃. Et hec in pꝛima parte. In ſecunda parte inſtruit ele ctos ad dignitatem: vt anteq̃3 accedãt ad dignitatẽ: vires ſuas metiant̃: vt ad qua3 ſe ſufficere credunt: cum metu accedãt. Uel ſic. ¶ Caſus. In pꝛima parte pꝛoba tur triplici auc̃te: ꝙ de illicite acquiſitis: non eſt elemoſyna facienda. Pꝛima au ctoꝛitas eſt illa: Ho ſtie impioꝛum ⁊c̃. Secunda: Honoꝛa deum. Tertia: que offert ſacrificiu3 ⁊c̃. In ſecũda parte di citur ꝙ ſi aliquis ad honoꝛem debet acce dere: pꝛius vires ſu as conſideret: ⁊ etiã ſi ſe ſufficientem vi deat: cu3 timoꝛe ac cedat: aliter nullo modo accedat.
i ¶ Ex illicitis re bus. hic dicitur ꝙ de male acq̃ſitis non debet fieri elemoſy na: quod verum eſt cum dominiu3 nõ eſt tranſlatum: vel ſi repetitio compe tit: vt dixi in ſum ma.xiiij.q.v.ſed vbi non competit re

Verſus Oꝛdinem ſuſcipere non põt: q̃ baptizat⁹ non eſt.

i. Coꝛ.3.c.

✠ Ad de q̃ not. i addi.dic. c. veniens quia hũc caſu3 eue niſſe refert Brixi.i an glia: q̃ nõ ſolũ ad ſa cerdotiũ: ſed etiã ad ep̃ale3 api ce3 deueni ens: mul tos cõſecra uit: cõper tus tandẽ nõ eſſe ba ptizat⁹ niſi a ſua nu trice que3 dñs Mar. papa.v.fe cit baptiza ri ⁊ iteru3 oꝛdinari.

Pꝛou.xxi. b.

Pꝛo.3.b.

Eccli. xxxiiij.b.

Elemoſyna de male acqſitis fieri nō dꝫ

prītio bene. vnde ⁊ meretrix poteſt facere elemoſynam: ſꝫ non latro. ar. ff. de ↄdi. ob tur. cām. idem. §. q̄tiens. Sꝫ quid ſi de pecunia ſimoniaca fundata eſt eccl'ia? Dico ꝙ nō demolief. xiiij. q. vj. cōperimus. ⁊. xij. q. ij. auꝝ. Sꝫ quid de iurepatronat⁹ illius eccl'ie? Dic ꝙ datur eccleſie cui facta eſt ignominia. extra de ſimo. de hoc aūt. in auc̄. de ſā. epi. §. ꝓ omnibus ff. de caluͣ. generaliter. §. illud. Item quid ſi ex pecunia ſimoniaca q̄s emit vineam: nūquid de fructu faciet elemoſynaꝫ? Rn̄. non: qꝛ eodē iure cenſet cū pecunia cū fructus in locū pecunie ſuccedant. arg. extra de vſur. cū tu. in fi. ff. de lega. ij. impatoꝛ. §. vl. ⁊. l. ſeq. ⁊. s̄. xciiij. diſtinctio. c. j. Arg. contra. ff. de. fur. qui vas. §. pe. ⁊ vlti.

Facef amicos de māmona iniq̄tatis q̄d eſt.

a Facere. Sꝫ opponif fac tibi amicos de māmona iniq̄tatis. ſꝫ ſic exponitur. i. de diuitijs ſollicitudinibus ⁊ laboribus acq̄ſitis: vel q̄bus abſtuliſti ſua reſtituas: vel eoꝝ parētibus: vel illꝭ mortuis ſacerdotib⁹ offeras: ⁊ iſti oēs facti tibi amici orabunt ꝓ te ad dn̄m: lꝫ dictum ſit: que in malum acquiſiuiſti: in bonum expende: nō tamen id tibi patrocinabif. hu. male acquirere propter elemoſynā: ⁊ id in bonum expendere: nihil aliud eſt q̄ꝫ filiū in conſpectu patris mactare. xiiij. q. v. immolans. aliter autem acquiſitum vt amore filioꝛum: ⁊ in bonum expenſum id tibi patrocinabitur ad premium. hu.

Iaco. ij. c.

rapina tribuif. Nimis ergo declinandū eſt ſub obtentu elemoſyne pctā ſimoniace hereſeos ꝑpetrare. Nā aliud ē ꝓpter pctā elemoſynas facere[a]: aliud ꝓpter elemoſynas pctā ꝑpetrare. ⁊ poſt pauca. Quiſq̄s ergo ſacerdotiuꝫ nō ad elationis pompam: ſꝫ ad vtilitatē adipiſci deſiderat: ꝓ/us vires[b] ſuas cuꝫ eo qḋ eſt ſubitur⁹ onere metiaf: vt ſi ē ĩpar abſtineat[c]: ⁊ ad id cum metu ēt cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. Itē theodorico ⁊ theodoberto r̄gib⁹ frācoꝝ.

Paſtoꝛ ſimoniac⁹: nullam ouibus p̄bet medicinā.

Hert ſimoniaca[d] hereſis q̄ prima ↄtra dei eccleſiā diabolica ſupplātatiōe ſurrepſit: ⁊ in ipſo oꝛtu[e] ſuo zelo ap'lice vltiōis percuſſa atq̄ꝫ dānata eſt in regni vr̄i finibus dn̄ari: cum in ſacerdotibus fides ſit eligēda cum vita: ſi eni vita deeſt fides[f] meritū non hꝫ: v̄n̄ iacobo atteſtante: q̄ ait: Fides ſine opibus[g] moꝛtua[h] eſt. Que enim opa eſſe valeāt ſacerdotis: q̄ honoꝛē tanti ſacri ↄuincif ob tinere p̄ premiū? ⁊ poſt pauca. Hinc igif non ſolum in oꝛdinatoꝛis ⁊ oꝛdinati aiam letale vuln⁹ infligif: verumetiam[i] excellētie veſtre regimē veſtroꝝ e'poꝝ culpa: quoꝛuꝫ magis ĩterceſſionib⁹ iuuari debuerat p̄grauat. Si eni dignus is ſacerdotio creditur: cui nō actionis merita ſꝫ premioꝝ copia ſuffragat[k]: reſtat vt nihil ſibi in eccl'iaſticis honoꝛib⁹ grauitas: nihil ſibi defendat induſtria: ſꝫ totū auri ꝓphanus honoꝛ obtineat: ⁊ dū vitia honoꝛe remunerat ĩ locū vltoꝛis[l] is foꝛtaſſe q̄ fuerat vlciſcēdus[m] adducif: atq̄ꝫ hinc ſacerdotes nō ꝓficere: ſꝫ perire poti⁹ iudicanf. Vulnerato nāq̄ꝫ paſtoꝛe q̄s curādis ouib⁹ adhibet medicinā: aut quō pp̄l'm oꝛationis clypeo tueaf qui iaculis hoſtiuꝫ ſeſe feriendū exponit? Aut q̄lem fructū de ſe ꝓductur⁹ ē cui graui peſte radix ĩfecta eſt? Maioꝛ ergo metuenda ē locis illis calamitas: vbi tales ĩterceſſoꝛes ad locū regiminis adducunf: q̄ dei magis in ſe iracundiaꝫ ꝓuocāt[n]: quaꝫ p̄ ſemetipſos placare debuerant. Cū ergo ſm̄ leoneꝫ ſimonia nō bono peragatur exitu: ſcd̄m gregoꝛiū nullum boni opis ſequaf edificium: nec eſt putāda elemoſyna q̄ ex precio ſimonie erogatur paupibus: vulnerato pa/

de ipſoꝛum oꝛationibus conſidere poteſt quos ĩtus cognoſcat eſſe vulneratos: ⁊ qualis fructus producitur cum radix eſt infecta.

d Simoniaca. Notat Grego. primo de negligētia reges iſtos francie: eo ꝙ dominatur ſimonia in regno eoꝛum. Scd̄o dicit ꝙ ipſoꝛū prelatoꝛum culpa in eoꝛum regimen retoꝛqueaf. Tertio timendum eſſe de his qui tales apud deuꝫ interceſſoꝛes habent: qui ad ſe prouocant iram dei quā placare dn̄t.

e Et in ipſo oꝛtu. quo ad nouum teſtamentum: ⁊ intellige poſt reſurrectionem: ⁊ ſic non ē cōtra. de conſecrati. diſtin. ij. prima.

f Fides profeſſionis ſcilicet.

g Operibus. exterioꝛibus.

h Moꝛtua eſt. ſi tempus datur vel locus. de peni. diſtinctio. ij. capitu. vlti.

i Verumetiam excellentie. Ecce ꝙ crimē alicuius nocet innocenti. ar. diſtinctio. lxj. miramur. ver. ſicut eni. arg. e. q. dominus. ↄtra. ſ. e. qō. iiij. c. j. argu. viij. q. iiij. c. j. cōtra. diſtinctio. lxxxj. ſi q̄ preſbyteri. argu. diſt. xxxviij. §. vt itaq̄ꝫ. arg. de ↄſe. di. j. in ſancta. Argu. ↄtra. xxiiij. q. j. nō turbatur. arg. vj. qōe. j. ex merito. arg. xlix. diſtin. §. j. arg. ij. q. vij. c. ſicut. ij. arg. ſ. e. q. multi. Et eſt arg. ꝙ res inf alios acta alijs nō preiudicat. ſ. de pe. diſt. vj. c. j. ff. de re iud. ſepe. Io. hoc breuif tene ꝙ res inf alios acta alijs nō nocet gn̄alif nec crimen alteri⁹ alij nocet: in caſib⁹ tamen ſpecialib⁹ fallif q̄ in iure expreſſi iueniuntur. extra de reiudi. q̄ꝫuis. ⁊. vj. queſtio. j. §. veruꝫ. ⁊ alijs ſimilibus caſibus. vt. ij. queſtio. vj. §. diffinitiua.

k Suffragaf. Nā dicit lex: q̄liter q̄ſqꝫ meref non q̄ꝫtum dare ſufficiat eſtimef. C. de epi. ⁊ cle. ſi quemq̄ꝫ. Sꝫ q̄ritur q̄re ſcribit papa regi cuꝫ non hēat ptātem ſuper his. xj. qōe. j. ſacerdotibus? ideo quia particeps erat: vel quia erant incoꝛrigibiles. vt. ſ. e. queſtio. vlti. capitu. vl ti. xviij. diſtinctio. nec licuit extra de iud. cū non ab homīe.

l Vltoꝛis. i. prelati q̄ vitia alioꝝ debet vlciſci.

m Vlciſcendus. i. propter peccata puniendus.

n Prouocāt. In ſe nō in illos ꝓ q̄bus ſupplicant: ⁊ ita etiā exaudi. iij. q. vij. in grauibus. Cū vſq̄ Con

horati⁹ ĩ arte poetica.

b Prius vires ſuas. Sumite materiam veſtris qui ſcribitis equam Viribus: ⁊ verſate diu quid ferre recuſent. Quid valeant humeri. ar. ff. de excu. tu. paupertas. Idem dicit lex in mulione. ff. ad. l. aqui. ideꝫ iuris. §. j. ⁊. l. qua actione. §. ij.

c Abſtineat. hic preſumitur ↄtra indignum prelatum ſtatim ꝙ male ſit electus. ar. a contrario ſenſu. lxj. diſtinctio. miramur. ver. nec putandus eſt honoꝛ.

Hertur. Caſus. Gregoꝛius reprehendit h̄ reges francie: eo ꝙ in ſuis finibus ſinunt ſimoniam vigere. Et oſtendit hoc eſſe damnum regi: quia ſimoniaci nocent regimini eoꝛum de ſuis iniuſtis oꝛationibus quoꝛum interceſſionibus debuerat adiuuari: quis eni

ſtore medicina nõ adhibeť curandis ouibus: de infecta radice fructus nõ pducit: maior etiã calamitas in futuro metuit. ergo de tam ſiniſtro pncipio: qs felix exitus ſperatur? Hinc etiã auguſtinus ait. ¶ Simoniacorum ſacramenta effectu gratie carent.

Sicut[a] eunuchus fuit q ioſeph comparauit ita q gratiã mercatur viuum ſemen[b] nõ habet ſiccis genitalibus: Sic quoqȝ ignis ſacrificij: q p ſeptuaginta ãnos babylonice captiuitatis ſub aq̃[c] vixerat: extinctus ẽ antiocho[d] iaſoni vẽdẽte ſacerdotiũ: qd ſignificauit ſpũſancti ignem non lucere[e] in ſimoniacis ſacramẽtis. Quid in his ſimilitudinibus beatus Auguſtinus notare voluit: niſi q ſacramẽta ſimoniacorũ ſicut ⁊ ceterorũ hereticorũ: licet ſint vera quãtũ ad formã: inania tamẽ ⁊ falſa ſunt quãtũ ad effectũ: cũ non poſſint in cordibꝰ hominũ gignere vel accẽdere celeſtẽ gratiã. ✠ ¶ Sed[f] obijcitur illud Auguſtini cõtra hereticos. ¶ Siue bonꝰ ſiue malꝰ ſit miniſter: p vtrũqȝ effectus gratie confertur.

Si iuſtus[g] fuerit miniſter: cõputo eũ cũ paulo q gloriã ſuã nõ querit: dicens: Ego plãtaui[h] apollo rigauit[i] deus aũt incremẽtum dedit: q vero ſupbus fuerit miniſter: cũ zabulo cõputabitur: ſed nõ ɔtaminatur donũ chriſti: q p illũ purus fluuius trãſit: ⁊ venit ad fertilem terrã. Scio q lapis ex aqua fructũ ferre nõ põt: ⁊ ſi p lapideos canales trãſit[k] aqua ad areolas: i canali lapideo nihil generať: ſȝ hortus plurimũ fructum affert. Spũalis enĩ ꝟtus ſacri vt lux pura ab illuminãdis excipiť: ſȝ p immũdos trãſiẽs nõ coinquinatur. i.cor.iij.b Hereticorũ ſacra ſunt vera.

Itẽ ad Vincẽtium donatiſtã. ¶ De eodẽ.

Ex catholica[l] eccłia ſunt

✠ ¶ Addĩ glo. ſi. ⁊ qd ibi not. in addi. i ver. plenitudine. c. q pſectionẽ. §. ea. q. ⁊ cau.

cludit Gratianus ex omnibus ſupradictis q ex malo initio bonus exitus non ſperatur.

Sicut ¶ Caſus. Dr in hoc. c. q ſicut eunuchus fuit qui ioſeph comparauit: ſic eunuchi ſunt. i. ſine humore grẽ q ſimoniã cõmittunt: ⁊ in eis ignis ſpũſancti nõ viget. Qd probať exẽplo antiochi quo vẽdẽte ſacerdotiũ: ignis q vixerat ſub aqua ſeptuaginta annis extinctꝰ eſt. Et nota duas hiſtorias in hoc. c. ſ. de ioſeph ⁊ igne. Legitur enim in geneſi q ioſeph vẽditus ẽ a fratribus ſuis hiſmaelitis euntibus in egyptũ: q poſtea vẽdiderũt phutifar eunucho pharaõis regis: quẽ exiſtimo miraculoſe eunuchiçatum: ideo q emerat ioſeph: vt eo abutereť: cũ ante cõſtet eũ vxorẽ habuiſſe ⁊ filiã. Itẽ legiť i lib. machabeorũ q filijs iſrael in pſidiã deductis: hieremias cũ qbuſdam alijs: ignem ſacrificij abſconderunt in valle. vbi erat puteus occultus: poſt multos aũt annos ad pcẽptũ regis perſidis q̃ ſitus eſt ignis ille: quo inuẽto hauſerunt aquam qua ligna cõpoſita aſpergebantur: ⁊ ſtatim ardebant. p quo miraculo rex ſup puteũ illum tẽplũ edificauit: tẽpore vero pcedẽte: cum rex antiochus regnũ ſuſciperet ⁊ regnaret i iudea: ⁊ iaſon frater ſummi ſacerdotis adito rege obtulit ei talẽta. xl. ⁊ accepit ab eo ſummi ſacerdotij pncipatũ ⁊ ſtatim extinctus ẽ ignis ſacrificij. Sequẽtes duo. §. plani ſunt.

a ¶ Sicut eunuchus. Phutifar q pmo habuit vxorẽ filiã Pharaonis: cũ poſtea fuiſſet ordinatus ſacerdos heliopolis fuit exectus. Uel vt qdã dicunt: ſiccauit dñs genitalia eius: q ad turpes vſus emerat ioſeph.

b ¶ Semen. ſcilicet boni operis.

c ¶ Sub aqua. Argu. diſtin. lxxxj. c. ſi qui. argu. tamen contra. xxviij. diſtin. c. vlti. ⁊. ſ. eo. de minus. Joan.

d ¶ Antiocho. Iſte antiochus grecus fuit: ⁊ multũ iudeos oppreſſit ⁊ vẽdidit ſacerdotium templi. Et eſt argu. h q in ve. teſta. ſimonia erat ordinem emere.

e ¶ Non lucere. Ignis miſſus a hieremia in puteo q tñ poſt nunq̃ fuit inuẽtus: ſed aqua pinguis lapidi ſuppoſita illum comburebat. de iſto igne habes. de peniten. diſtinctione iij. inter hec hircũ. ⁊ puteus erat in valle ioſaphat vbi rex perſarũ fecit fieri tẽplũ: ⁊ appellatũ ẽ a hieremia neptar: qd interptatur purificatio. Jo. Lau.

¶ Sed obijcitur. Hec eſt qnta pars huius. q. in q̃ vult pbare q ſi catholicus malus. ſ. toleratus ɔferat ſacrũ aliquod: bene valet dummodo accipiens nõ ſit in culpa ⁊ idem credo de ſacris ab hereticis collatis in forma eccleſie. In ſali tñ indiget manus impoſitione pp imanitatẽ hereſis. ⁊ h pbat. xviij. auctoritatibus. Jo. de fan.

f ¶ Sed obijcitur. in defenſione ſimoniacorũ pbãdo q habent effectum ſacramẽta ab eis collata Joan.

Si iuſtus. ¶ Caſus. hic oſtẽditur q ſi ſacerdos iuſtus fuerit: eſt bonꝰ miniſter ſacrorũ et nõ actor. qd probať exẽplo pauli. Si vero malus ẽ: ſua malitia ſacramẽtis nõ obeſt: q ſicut aqua ſterilis nõ eſt: quãuis p canalem ſterilem fluat: ita virtus ſpũalis ⁊ ſi per imundos tranſeat: tñ ab illuminandis excipitur. Et no. q ab iſto ſupradicto c. vſqȝ ad. c. etiã corde. pbatur q vera ſunt ſacra malorũ ſacerdotum: ⁊ vere ab eis conferuntur dũmodo in forma eccleſie conferãtur.

g ¶ Si iuſtus. Ab iſto. c. vſqȝ ad illud etiã corde. oſtendit magiſter q ſacramenta hereticorũ vera ſunt ✠: ⁊ vere ab eis conferũtur: ſi i forma eccłie ɔſecraň nõ tñ q̃ ad virtutem: cũ diſtinctione tñ: q ſacramenta neceſſitatis: ſi in neceſſitate quis ſumat ab heretico: vel etiam ſi ignoranter ſumat: ⁊ ꝟtutẽ ⁊ veritatẽ qdẽ accipit ſacri. Si vero nõ neceſſitate vel ſcienter accipit: veritatem quidem accipit ſacramẽti non virtutem: ſi tamen ficte accipit ⁊ poſt agat penitentiam: habebit vtrũqȝ. de conſe. diſtin. iiij. tunc valere. ⁊. §. ſed notandum. ſ. ea. In ſacramento vero dignitatis vt in ordine diſtingue ſm illam diſtinctionẽ. ix. queſtione prima ordinationes. ⁊ in ſumma ibi poſita: In ſacramento eucharistie dicimus q de manu heretici ſumendum non eſt. xxiiij. queſtione prima. c. vlt. ⁊. xxxij. diſtinctione. §. verum. ſi tamen accipiatur: verũ eſt corpus ſi in forma eccleſie eſt confectum. lȝ quidam dicunt q ipſi non conficiunt. xxiiij. q. j. ſchiſma.

h ¶ Plantaui. predicando.

i ¶ Rigauit. baptiçando.

k ¶ Tranſit. ſ. eo. ſic populus. contra. Sol. hic de ſacramentis neceſſitatis que ſemper habent effectũ: niſi culpa ſuſcipientis impediat: ⁊ ibi de ſacramentis dignitatis vel h de ficte ordinatis: ibi de his quos eccleſia tolerat. Uel dic q ſunt polluta q̃tum ad illos. vt. xlix. diſtin. c. vl. decima quinta queſtione vlti. c. fina. Sacramẽta ſunt duplicia

Ex catholica. ¶ Caſus. Dicit Augu. q a catholica eccleſia vera ſumpſerunt heretici ſacramenta: qui ſic habẽt ⁊ ɔferũt: ſicut habebant anteq̃ de eccleſia exirẽt. Sequentia tria. c. plana ſunt: ⁊ per ſe patent.

l ¶ Ex catholica. In hoc ⁊ in duobꝰ. c. ſequẽtibus dicitur q vera ſunt ſacra hereticorũ: q̃ in forma eccłie celebrantur.

a ℭ Oia.i.omnium ſacramentoꝝ veritas ⁊ forma.
b ℭ Habebantur.arg.contra.ꝟ.eo.extra catholicam.ſed ibi expone.i.extra formam catholice eccleſie.
c Sic autē deus. ℭ Deus dicitur adeſſe talibus ſacramētis vt veritas ſubſiſtat.⁊ vt virtus preſtetur ei q accipit ignoranter.ꝟ.ea.ſi iuſtus.
d ℭ Et verbis ſuis.⁊ ita verba neceſſaria ſunt.argu.ꝟ.ea.detrahe.
e Sacramenta. ℭ Mutaſtis.i.nō extra formā eccleſie tradidiſtis.
f ℭ Iniuriam. Argu.ꝙ ꝓpter alterū non debet alteri iniuria fieri. de conſe.diſtin.iiij.oſtenditur.ff.de regu.iur.non debet.Ioan.
g Sicut ficti. ℭ Caſus. Dicitur hic:ꝙ ſicut qs adultus ficte vel ſine contritione accedit ad baptiſmum verūtamē recipit ſacramentū:ſic ⁊ vera ſunt ſacramenta:q̄ ſchiſmatici ⁊ heretici in forma eccl'ie cōferūt.Seq̄ns.c.pꝫ.
g ℭ Ficti.Sed nūquid dandū eſt baptiſma ei q ficte accedit?Dic ꝙ ſic:ſed poſt cōpellendus eſt fidē obſeruare.argu.xlv.di.de iudeis.Utrū aūt baptiçetur ignorans vel inuitus:vel dormiens:habes extra de bap.⁊ eius effec.c.maiores.§.itē queritur.
h ℭ Non emendamus.ꝟ.de conſecr.diſt.iiij.oſtenditur.⁊.c.ſolet queri.ꝟ.ea.ſi quis inquit. Sed ꝯtra.ꝟ.ea.q.ſicut vrgeri.Sed hic de fictione accipientis q̄ nō impedit:ibi de fictiōe dātis q̄ īpedit:vł q̄n nō ī forma eccl'ie.xxxij.di.§.verꝫ.

Uerba in ſacris ſūt neceſſaria

✠ ℭ Add'.text.ad hoc in.c.de hoie.⁊ qd ibi no.in addi.de celebra.miſ.⁊ i.c.vt clerici.⁊ ibi glo.de regula.

omnia[a] ſacramenta dominica:que ſicut habetis ⁊ datis:ſic habebātur[b] ⁊ dabātur priuſq̄ꝫ inde exiretis. Itē ad donatiſtas. ℭ De eodem.

Sic aūt deus[c] adeſt ſacramētis:⁊ verbis[d] ſuis ꝑ quoſcūq̄ꝫ adminiſtrent.quoꝝ ſacramēta ⁊ verba recta ſunt:ſicut mali hoīes:quibus nihil ꝓſunt:vbiq̄ꝫ ꝑuerſi ſunt.i.intus ⁊ foris. Item

Nec foris ergo nec intus quiſq̄ꝫ qui ex patre diabolo eſt:poteſt in ſe vł in quoq̄ꝫ maculare ſacramētū quod chriſti eſt. Itē ad demetriū. ℭ Sacramenta que nō mutātur:catholicis ⁊ hereticis cōmunia probātur.

Sacramēta que non mutaſtis[e] (ſicut habetis) approbantur a nobis:ne forte cū veſtrā prauitatē corrigere volumus:illis myſterijs que ī veſtra prauitate deprauata nō ſunt:ſacrilegam faciamus iniuriā[f] neq̄ꝫ ſaul deprauauerat vnctionē quā acceperat:cui vnctioni dauid pius ſepius exhibuit tantum honorem. Item ad donatiſtas. ℭ De eodem.

Sicut ficti[g] veraciter nō ficte recipiunt:nec eorum baptiſma reprobatur✠:ſic ⁊ illa que ſchiſmatici ⁊ heretici non aliter habent:nec aliter agunt:q̄ꝫ vera eccleſia:dum ad nos veniunt:nō[h] emendamus:ſed potius approbam⁹.

Uerba reprobant ſancti patres:vbi verum dixerunt.
k ℭ Nonne.Uult probare Augu.in hoc.c.ꝙ apud hereticos ſunt vera ſacramenta:⁊ quia erant apud iudeos q peiores erant ſodomitis.Item ⁊ alia ratione:quia ſi gētiles aliquid boni habuerunt:hoc ſancti viri non reprobauerūt.Qꝫ autem apud iudeos eſſent vera ſacramenta:probat exemplo domini ⁊ çacharie.çacharias tamen bonus fuit:vnde ratiōne perſone nulla eſt probatio:ſed iſte eodem modo ſacrificabant:quo ⁊ alij iudei.
l ℭ Peiores.ꝟ.xxiiij.queſtione pria non afferamus.qꝛ illi tantum naturalem legē tranſgreſſi ſunt:iudei etiam ſcripturam:illi predicatores non habuerunt:iſti etiam iesū chriſtū:apud illos nulla miracula facta ſunt:apud iſtos multa facta ſunt:⁊ preterea iſti chriſtū crucifixerunt.de peniten.diſtin.prima periculoſe.
m ℭ Iuſta.i.min⁹ mala.argu.viij.queſtione prima dereor.Unde dic:iuſtificaſtis:comparatione melioris vite:nō poteſtate iudicij.
n ℭ Talia.id eſt tale ſacrificium ē:qualis ſacrificans.ꝟ.eo.dn̄s declarauit.ver.item nos dicimus.
o ℭ Que.ſcꝫ ſacramenta.vt circūciſionem quando cum hoſtijs in templo fuit preſentatus.de cōſe.diſti.quarta proprie.in fi.
p ℭ Et ea zacharie.Ecce ꝑ bonos oſtendit ſacrificium fuiſſe apud iudeos.
q ℭ Angelus.hiſtoria.Narratur hiſtoria ī nouo teſtō ꝙ fuit ī dieb⁹ herodis ſacerdos noīe çacharias:⁊ eius vxor noīe heliſabet.Dauid aūt volēs ampliare cultū dn̄i vigintiq̄ttuor īſtituit ſūmos ſacerdotes quoꝝ tn̄ vnus maior erat q ꝑnceps ſacerdotū dicebaꝶ.Un⁹ de numero q̄ꝝ fuit çacharias q cū in die ꝓpitiationis īcēſum poneret:ꝑdixit ei angelus filiū naſciturū de vxore:q vſq̄ꝫ ad diē ꝑtus obmutuit:qꝛ credere noluit.
r ℭ Et rectū.Arg.ꝑ ꝑſone deteſtationē nō reprobari dicta illius.ꝟ.xxxvij.di.ſi qd veri.⁊.c.turbat.ꝟ.xxiiij.q.iiij.

Idem contra petilianum.
ℭ Non effugiātur ſacra a quocunq̄ꝫ miniſtrentur.

Neq̄ꝫ in hoīe bono aliquis dei ſacramēta fugiat:neq̄ꝫ in hoīe[i] malo. Idē ī libro de baptiſmo. Hoiūꝫ malicia ſacra nō prophanat.

Nonne[k] ſodomite ethnici erant:id eſt gētiles? peiores[l] ergo iudei quib⁹ dominus dicit:Tolerabilius erit ſodomis in die iudicij:q̄ꝫ vobis.Et quibus ꝓplxta dixit:Iuſtificaſtis ſodomam:id eſt cōparatione veſtra iuſta[m] facta ē. Nungd tn̄ ideo ſacramēta diuina que apud iudeos talia[n] erant:quales ⁊ ipſi erāt:que[o] dn̄s quoq̄ꝫ ipſe ſuſcepit:⁊ ad ea celebrāda leproſos quos mūdauerat miſit:⁊ ea zacharie[p] miniſtranti angelus[q] aſtitit eūq̄ꝫ in templo ſacrificantē exauditū eſſe nūciauit:hec eadē ſacramēta ⁊ in bonis hoībus illi⁹ tēporis erant:⁊ in malis peioribus q̄ꝫ ſint ethnici:qn̄gdē in malicia prelati ſunt ſodomitis:⁊ tn̄ illa ſacramēta erāt ī vtriſq̄ꝫ integra ⁊ diuina. Nā ⁊ ipſi gētiles ſi qd diuinū ⁊ rectum[r] in doctrinis ſuis habere potuerunt:non improbauerunt ſancti viri:quāuis illi per ſuas ſuperſtitiones ⁊ idolatriam ſuꝑbiamq̄ꝫ ⁊ ceteros ꝑditos mores deteſtādi eēnt:⁊ (niſi corrigerent) diuino iudicio puniendi. Idē.

i Neq̄ꝫ in. ℭ In hoie malo.i.tolerato:vel ī neceſſitate:⁊ ſic non eſt.contra.ꝟ.diſtinctione trigeſima ſecunda nullus.⁊.c.preter hoc.h.
Nonne. ℭ Caſus. Hic oſtendit ꝙ apud malos erāt ſacramenta:nam peiores ſodomitis erant iudei ⁊ tamen dominus eorum ſacramenta vera eſſe probauit:dum ad ea celebranda leproſos quos mundauerat miſit:⁊ dum eius angelus çacharie in templo miniſtrāti aſſiſtit:⁊ eū exauditū denūciauit:nec etiā gētilium

Iu. ſacr. ru. | Iu. iore. rū. mi. | Ecce. | Zac. | De circūciſiōe | j.pa.mi. b | Perſo. deteſtat. an ſacia. lius di. reprob.

℃ Sacramenta mali habere poſſunt: licet virtutem ſpiritusſancti hēre nō poſſunt.

M Ulte autē opationes[a] ſunt ſpūſſancti: q̄s cū aplūs in quodam[b] loco cōmemoraſſet ita ꝯcluſit: Omnia aūt hec opat vnus ⁊ idē ſpiritus diuidens ſingulis ꝓut vult. Cūq₃ aliud ſit ſacr̄z qd̄ hēre etiam ſimon magus potuit: ⁊ aliud ꝓphetia q̄ in malis hoībus etiā fieri ſolet: vt ī ſaul[c] ✠: aliud opatio eiuſdez ſpūſſancti: quā niſi boni[d] hēre nō poſſunt id eſt charitas: q̄libet hoꝝ heretici ⁊ ſchiſmatici accipiūt. Charitas q̄ operit multitudinem pctōꝝ ꝓprium donū eſt catholice vnitatis ⁊ pacis: nec eſt in omnibus donum eius: quia nec omnes ſunt eius. I dem.

℃ Licet ſacramenta mali miniſtrent remiſſionem peccatoꝝ non preſtant.

R Emiſſionem pctōꝝ auari[e] nō dant: q̄ per orationē[f] id eſt ꝑ columbe gemituz dat. Quicūq₃ baptizat: ſi tñ ad eius pacē illi ꝑtinent quibus dat: non eni raptoribus ⁊ feneratorib⁹ dicit dn̄s: Si cui dimiſeritis pctā dimittuntur illi: ſi cui tenueritis tenebunt. foris[g] qdem nec ligari aliqs pōt nec ſolui: vbi nō ſit q aliū ligare poſſit aut abſoluere: ſ₃ ſoluit qui cū colūba fecit pacē: ⁊ ligatur q cū₃ colūba non h₃ pacē: ſiue apte[h] foris ſit ſiue itus eſſe videat.

℃ Si ergo ſacramēta[i] i modū lucis ab imundis coinq̄nari nō poſſunt: ſi in modu₃ puri fluuij ꝑ lapideos canales ad fertiles areolas ꝑueniunt: p₃ ꝙ ſimoniaci ſacramētū vnctionis ſibi qdē inutil̄r ⁊ pernicioſe habent: alijs vtiliter ⁊ ſalubriter eandem vnctionez adminiſtrant. Sicut ergo ſunt ṽa ſacramēta hereticoꝝ q̄ꝫtū ad formā: ita ſunt ṽa ⁊ ñ inania[k] q̄ꝫtū ad effectū.

✠ ℃ Sed[l] notandum eſt ꝙ ſacramentorum alia ſunt neceſſitatis[m]: alia dignitatis. Quia enim neceſſitas non habet legē: ſed ipſa ſibi facit

Glossa:

Quid ergo. J. e. q. j. dominus declarauit. ꝫ. xix. di. ſcd̄m. J. xxvj. q. ij. ſi de area. ꝯtra. ix. di. ſi ad ſacras. ꝯtra. diſtincti. xvj. canones. Dic vt in decr. ſi ad ſacras. Uel dic ꝙ vtile vitiatur per inutile: cū alteri ſit ꝑiudiciū. lxvj. diſ. c. j.

Multe autē. ℃ Caſus. Multe ſunt operationes ſpūſſancti q̄s hic non enumerat Augu. ſ₃ nos mittit ad apſm q enumerās eos ſubiungit: Omnia autē hec ⁊c̄. Earum operationum quedam ſunt in bonis ⁊ malis q̄dā₃ in bonis tantū. In bonis ⁊ malis: vt ſacr̄a baptiſmu₃ in ſimone: ⁊ ꝓphetia in ſaule: q̄ꝝ vterq₃ malus erat. In bonis tm̄: vt charitas ⁊ alie virtutes.

a ℃ Opationes. i. multa ſunt dona q̄ ſpiritusſanct⁹ operatur. xxx. q. j. ꝑuenit.

b ℃ In q̄dā loco. i. in epl̄a prima ad corinthios. xij. cap̄.

c ℃ Ut in ſaul. ⁊ in caipha: Expedit vt vnus hō moriatur ⁊c̄. J. e. q. ꝓphetauit.

d ℃ Boni. ſc₃ ꝑ grātiā inhabitātem. J. xxiij. q. iij. de illis q.

Remiſſionem peccatorum. ℃ Caſus. Dicit hic ꝙ cum aliqs baptiçat a quocūq₃ ſiue bono ſiue malo remiſſionē peccatorū quā conſequit per baptiſmum nō dat ei malus: ſed meritum eccl̄ie immaculate. Nam bonis tm̄ dictum eſt: Cuicūq₃ remiſeritis pctā ⁊c̄. Illa ſola colūba pacem h₃: ⁊ ideo ligat ⁊ ſoluit: ⁊ ſolus ille ſoluit qui cū columba. i. eccl̄ia h₃ pacem. Uel ſic dictu₃ eſt. ꝫ. quaſdam opationes ſpūſſancti eſſe in malis: vt baptiſmū: quaſdā vero non eſſe in malis: vt remiſſiones peccatorum que dant ad preces bonoꝝ eccleſie: qui cum columba. i. eccleſia habent pacem. non enim malis ſ₃ bonis dictum eſt: Quorum remiſeritis peccata ⁊c̄.

e ℃ Auari. i. idolatre. i. qlibet mali. xxviij. q. j. idolatria.

e ℃ Auari non dant. i. indigni ſunt dare. J. de ꝯſe. diſt. iiij. quomodo. Uel intellige de preciſis: q2 non dāt in veritate niſi ſacr̄m in neceſſitate ⁊ eius etiam virtutē.

f ℃ Que ꝑ orationem. q2 facilius ꝑcibus iuſtorum q ſunt in eccleſia obtinetur remiſſio. vt. J. xxiij. queſtio. iiij. obtineri. vel q2 per vinculum charitatis eccleſie dimittunt peccata. J. de ꝯſe. diſtinctio. iiij. eccleſie charitas.

g ℃ Foris. Si intelligas capi. de tolleratis: dic foris. i. extra eccleſiam que complectitur tm̄ grana: ſed ſi de preciſis dic foris. i. extra eccleſiam militantem que cōplectitur grana cum paleis. vij. queſtio. j. ꝑ. cum vero.

h ℃ Aperte. cū ſit chr̄i inimicus eccl̄iam ipugnans manifeſte ſiue ꝑturbās eccl̄iaz occulte. xxij. q. iiij. recurrat. ⁊. ſi.

℃ Si ergo. ℃ Caſus. Infert gratianus ex ſupradicto capitu. ſi iuſtus fuerit. ꝙ ſimoniacorū ſacramenta alijs vtilia ſūt: ⁊ ſi iſtis nō proſint: ſimilitudine aque currentis ꝑ canales: ⁊ lucis q̄ ab immundis non coinquinatur. Sed obijcit de ſacramētis hereticorum q̄ vera ſunt q̄ꝫtum ad formam: ⁊ q̄ ad effectū. Sed ſoluit dicens ꝙ ſacramēta neceſſitatis cū effectu ꝯferunt: ſed ſacr̄a dignitatis quo ad formā tm̄ q̄ carent officio diuerſis ex cauſis. Jo. xx. c.

i ℃ Sacramenta. reſpicit illud capit. ſi iuſtus fuerit. ꝫ. e.

k ℃ Et non inania. Uerꝝ eſt hoc in hoc ſacramento neceſſitatis. xxiiij. queſtio. j. ſi quem forte.

℃ Sed notandum. ✠ Hec eſt ſexta pars. q. in q̄ facit differentiam inter ſacramenta neceſſaria ⁊ voluntaria. Neceſſaria enī ſacr̄a ſine quibus nemo ſaluatur vt eſt baptiſmus poſſunt recipi a quocūq₃. Sed ſacramenta volūtaria vt ſunt ordines niſi rite dentur data non ſunt: ſed ceſſant vel loco vel ordine vel ꝓmotione: de quib⁹ multa ponit exempla: q̄ probat per. vj. capitu. Joan. de fan.

l ℃ Sed notandū ſcilicet contra ſimoniacos: reſpōdet enī per diſtinctionē ſequentem ſue ꝯcluſioni: ſacr̄m enim male acceptū duplici caret effectu: aut quia in eo preſtito non percipitur gratia: ſed arguitur malicia recipientis: ⁊ hoc omnibus ſacramentis eſt commune: vel quia negatur executio quod ſpeciale eſt in ſacris dignitatis. Sacr̄₃ male acce. tm̄ duplici caret effectu

m ℃ Neceſſitatis qnq₃ ſunt ſacr̄a: baptiſm⁹ ꝯfirmatio penitentia vltima vnctio corpus chr̄i. In baptiſmo tm̄ hoc eſt ſpeciale qd̄ in ſūma neceſſitate accipi poteſt a quocūq₃. xxxij. diſtinctio. ꝑ. verum. ver. finem. ⁊ idem circa pn̄iam. nam confiteri poſſum cuicūq₃ in neceſſitate. de peniten. diſtinctio. j. quem penitet ✠. Circa alia ſacramēta neceſſitatis: vel circa iſta duo cum non inſtat neceſſitas: hoc eſt attendendum ꝙ cum peccat quis accipiendo acta pn̄ia rata intelliguntur quo ad effectum. In ſacramentis vero dignitatis hoc eſt de iure ꝙ non habeant executionem cum peniteant accipientes: niſi cu₃ eis diſpenſetur. Et ſacramenta dignitatis ſunt ordines: ⁊ ideo dicitur in plurali: quia ſunt plures ſpecies ordinis. xxj. diſtinctio. cleros. ⁊ dicuntur dignitatis. quia a dignioribus. i. epiſcopis conferuntur. Uel quia non [illegible] digni [illegible] fuerunt [illegible] ſpiritumſanctum [illegible] ſe [illegible] rent [illegible] omnis [illegible] Sacr̄a neceſſitatis ſūt qnq₃. ✠ ℃ Dic ꝙ ī toto ſūt vij. ſacr̄a. v. ſ. neceſſitatis. ⁊ duo voluntatis. no. gl. ſ. c. veniēs de traſac. Sacr̄a dignitatis.

a ℭ Illa. hic aſſignat vnam differentiam inter baptiſmum ⁊ alia ſacramenta: aliam ponit. I. in ſe. §. ecce ſi clericus. aliam in illo. §. ecce cum honoris.

S I qui a pſeudo. ℭ Caſus. Dicitur in hoc capitu. ꝙ ſi qs communi ꝯſenſu ab epiſcopo q male fuerit elect⁹ toleratus tñ fuerit promotus diſpēſatiue poterit miniſtrare in eccleſia ad quā fuerit ordinatus: ſed non in alia. Seq̄ns. §. planus eſt ⁊ omnia vſqꝫ ad. §. ecce.

b ℭ Si q a pſeudo .i. non canonice electis toleratis tamē, ſic. lxij. di. c. j. Argu. contra. xij. q. ij. alienatiōes. Ibi ius cōe hic miſericordia.

c ℭ Eccleſijs. I. e. q. v. c. j. ꝯtra. Solu. ibi propter ſcandalū in eccleſia quam p manifeſtā adeptus eſt ſimoniam non permittit miniſtrare: hic econtra. ſ. propt ſcandalū: cuꝫ occultum ſit delictum in eccl'ia cui intitulat⁹ eſt: ⁊ non in alia ſuſcipit: vel hic cum emit illū ordinem: illud cū dignitateꝫ vel bñficiū. I. e. erga.

d Q Uod. p neceſſitate tpis: ⁊c. ℭ Ceſſante neceſſitate: ⁊ diſpenſatio. ceſſare debet.

e ℭ Quod .i. q2 diſpenſatio vrget. vel qḋ eſt accuſatiui caſus .i. qḋ neceſſitas vrgebat .i. iducebat. Ar. ꝯtra. I. xix. qō. ij. due. ibi. ppter crimi noſos. B. Sol. ibi de cā impulſiua: h̄ de finali. ff. de poſtu. l. j.

f S I qs. ℭ hoc. c. non loquitur de mero iure.

g ℭ Promotionis. ſ. xxxiiij. di. precipimus. C. depo. ſi depoſiti. de hoc enim gratificare dꝫ vt ibi.

legem: illa^a ſacramēta que ſaluti ſūt neceſſaria: q2 iterari nō poſſunt cū ſint vera auferri vel amitti nō debent: ſꝫ cū pnia rata eſſe pmittunt. Illa vero ſacramēta que ſūt dignitatis niſi digne fuerit: adminiſtrata: ita vt digni digne a dignis pmoueant: dignitatis eē definunt: nō vt minuat veritas ſacramenti: ſed vt ceſſet officium adminiſtrandi: vel loco vel tempore vel promotione. Leo: vt ait leo.

ℭ De his qui a pſeudo epiſcopis ordinantur.

S I qui^b a pſeudo epiſcopis ordinati fuerit: ꝑt rata haberi talis ordinatio: ita vt in ipſis eccl'ijs^c pſeuerent: aliter vana habenda eſt talis ordinatio. ℭ Ecce aliqs a pſeudo epīs ordinatus: ſi locum ſue ordinatōis mutauerit vana eſt: ⁊ ſine adminiſtratiōe erit talis ordinatio. Non ēpore: vt ait Innocētius de ordinatis a bonoſo heretico.

ℭ Que pro neceſſitate ꝯcedunt eadē ceſſante ceſſabūt.

Q Uod. p neceſſitate^d tēporis ſtatutū eſt: ceſſāte neceſſitate dꝫ ceſſare pariter quod^e vrgebat ✠ q2 alius eſt ordo legitim⁹ alia vſurpatio. ℭ Ergo ſi aliqs alio tpe ab eo q bonoſo ſilis ſit ordinatus ceſſabit ab adminiſtratione: q̄ pro neceſſitate illius tēporis fuit permiſſa. Item promotione: vt ait leo.

ℭ Qui ab hereticis redeūt ſine ſpe promotionis in ſuis ordinibus recipi poſſunt.

S I quis heretice^f cōionis ꝯtagione ſe maculauerit: hoc in magno bñficio habeat ſi (adempta ſibi oī ſpe pmotionis^g) in q̊ inuenitur^h ordine pmaneat. ℭ Ecce^i ſi cleric⁹ vel ordinatione vel q̊libet ſacramēto hereticis cōicat: ceſſans a pmotiōe vix in ſuo ordine perſeuerat. Nō ē eni de ſacramēto hoc vt de ceteris. Cetera eniꝫ vel ad culpas abluendas dant: vt baptiſmus ⁊ pnia: vel pro culpis nō in eternū: ſꝫ ad horam negant: vt eucharistia: q̄ in articulo mortis penitenti ēt denefarijs pctis conceditur: hoc nō ſolum p culpa ſꝫ etiā p infamia^k interdicitur: etiaꝫ p mundicie^l ſue iminuta vel extrīſece vel itrinſece pfectionis prerogatiua: vt bigamis vel vidue maritis: vel illitteratis: vel corpis q̄libet parte viciatis denegatur: qbus tñ baptiſm⁹ vel eucharistia nō negatur: pōt etiam talis cetera ſacramēta ſacerdotalr adminiſtrare: q iſtud ſolū^m nō valet ꝯferre. Unde leo ait.

ℭ De epīs q talē ꝯſecrant qualem conſecrare non licet.

S I q epiſcopi talem^n ꝯſecrauerint ſacerdotem quale^o m non liceat eſſe: etiam ſi in aliquo modo^p dānum proprij honoris euaſerint: ordinationis^q tñ ius vlterius non hēbunt^r: nec illi^ſ

h ℭ Ecce. Oſtendit magiſter in hoc. §. differentiam inter ſacramenta dignitatis ⁊ alia. ⁊ cām differentie.

k ℭ Infamia. que etiam ſine culpa ꝯhit. vj. q. j. §. verū.

l ℭ Mundicie. vt in illo qui contraxit cum ancilla. xxxiiij. diſtinctio. ſi quis viduam.

m ℭ Iſtud ſoluꝫ ſcilicet ordinem.

S I qui epiſcopi. ℭ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ ſi qs ordinauerit indignū etiā ſi depoſitione euadat decetero nō ordinabit: nec itererit illi ordinatōni q̄ ꝯtulit idigno.

n ℭ Talē. extra de tempo. or. litteras.

o ℭ Qualem. extra. de preben. graue.

p ℭ Aliquo mō. diſpenſatiue. ſ. cū punitur aliqs in eo in q̊ deliqt. In icrepatōne. vt xlv. diſ. cū beatus. Itē in ſcientie recognitiōe. xvj. q. j. reuertimini. in ſi. Itē in ptāte ligandi vel ſoluēdi. xxiiij. q. iij. de illicita. Itē in ꝑuilegijs. xj. q. iij. ꝑuilegiū. Item in ordinis collatione: vt in. c. pñti ſi q epī. Itē in honoris ablatione: vt dixi. xcix. diſtinctio. nullus. Item in armorum retentiōe: vt. j. q. vij. c. i. h.

q ℭ Ordinatiōis. ſ. di. l. ex penitētibus. ꝯtra. ſ. di. xxxvj. q eccliaſticis. ꝯtra. ſ. lv. diſ. nullus. ſ. di. lj. c. j. in. §. j. So. ibi de his q ex ptinacia cōtra canones ordināt tales: h̄ de illis q ex ſola negligentia hoc faciūt intelligit. ar. ij. q. i. in primis. nec eſt ꝯ. extra de tēpo. ordi. lras. q2 ibi nō indignū: ſed idigne ordinauit: alr ſemp eſt hec ditas: ꝙ q pmouet indignū depoſitionē meretur: vt. l. di. ex penitentibus. ⁊ ar. h̄ ibi euaſerint: it a tñ ſi ſciēter hoc facit cū ⁊ ille ſit in notorio crimine: alr non poſſet eū repellere ab ordine ſuſcipiēdo. ex̄ de tēp. or. ex tenore. Uel dic ꝙ varie ſūt pene: hodie miti⁹ agit. vt extra de ꝑben. graue.

r ℭ Non hēbunt. ſ. cū aliqs punitur in eo in q̊ deliqt.

ſ ℭ Illi. Baꝫ. dicit ꝙ illū eundem ordinē non poteſt cōferre: ſꝫ minorē vel maiorē bene. arg. ex̄ de tempo. ordi. lras. q2 hec pena eſt: ⁊ ideo non. pꝫ amplius extendi q̄

h ℭ Inuenitur. niſi in caſib⁹ notatis. ix. q. j. in ſumma.

ℭ Ecce ℭ Caſus. Hic oñdit Gratianus aliud eſſe in ſacro ordinis vel dignitatis: qḋ non confert cum effectu ab hereticis: aliud in ſacro neceſſitatis qḋ cum effectu ꝯfertur etiā ab heretico: vt baptiſmus pnia ⁊ eucharistia [illegible] ad ea celebra[illegible] ſoli propter culpā inter[illegible] tñ eius [illegible] in templo mini[illegible] um.

✠ ℭ Cō. tex. i. l. j. in ꝑn. C. d caduc. tol. ⁊ ix. qō. j. ordinatiōes.

Pre [illegible] mīn [illegible] cedit

Ord [illegible] um [illegible] gnos [illegible] nitio

Pena [illegible] gat [illegible] lictū.

Inueniatur delictum. hu. contradicit q hec dictio illi ſa/cit ſimplicem relationem.

a ¶ Vnq̃3. Arg. in eo puniendum eſſe aliquem in quo deliquit. xij. q. ij. de viro. & c. qui & humanis. J. eo. q. v. c. j. § . di. lxxxj. valet. xvij. q. iiij. frater. & vij. q. j. ſi quis ꝺ ordine. & xxxiij. q. ij. admonere. J. xxvij. q. ij. qui dormierit.

attenditur meritum dantis: vt probatur exemplo iude: qꝛ quos baptiçauit non ſunt poſtea baptiçati: quia chriſtus eos baptiçauit: ſed baptiçati a ioanne ſunt poſtea baptiçati. qꝛ ioãnis erat baptiſmus. Sic ergo quos baptiçat ebrius: adulter & homicida: chriſtus baptiçat.

¶ Ecce. ¶ Caſus. In hoc. §. oſtendit Gratianus quare ſacramẽtum ordinis magis diſcrete cõferendũ eſt q̃3 cetera ſacrã: qꝛ alia ꝑ accipiẽte tm̃: iſtud vero pro alijs cõfert: vnde dz cõferri non ſolũ ſine omni culpa: ſed etiam ſine omni infamia.

b ¶ Ecce. Adhuc proſeuerat aſſignando differentiam & cauſam differentie.

H J quoſcũq3. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. q epi qui ſeruiẽtes vel ſeruos ſuos indignos ordinãt: rei ſunt infideltatis eoꝝ q ſcãdaliçantur ꝑpter h. Que ſequuntur plana ſunt vſq3 ad. c. de dit. Sed ſcias q. §. ille patet. reſpicit ſupradicta. c. ſ. ſi iuſtꝰ fuerit. & ex catholica.

c ¶ Quoſcunq3. i. aliquos indignos qđ collige ex illo verbo: affectis: ab obſequiis: obſequeris: vnde & affecla ſeruꝰ aliter ſi eſſent digni plus eis tenerẽtur. ar. xv. q. ij. hec huiꝰ lxxxvj. di. non ſatis.

d ¶ In ſcandaluz. qui ergo occaſionẽ dãni dat: dãnuz &c. extra de iniur. & dã. ſi egreſſus. J. c. placuit. ij ✝ ar. contra. xxiij. q. v. de occidendis. §. j. Dic prima intelligitur de cauſa proxia & cũ culpa: ꝯria de cauſa remota: & ſine culpa. ff. de ſer. cor. L. neracius.

vnq̃3[a] ſacramento intererunt quod immerito preſtiterunt. ¶ Ecce[b] cũ honoris periculũ euadãt: vt cetera ſacramẽta ſacerdotaliter adminiſtrare admitãtur: ab hoc ſolo nõ modo ꝑ hereſi vel pro qualibet maiori culpa: ſed etiam pro negligentia remouẽtur. In quibus oibꝰ ſollicite notãdum eſt: q ſacramẽtum ſacerdotalis ꝑmotionis pre ceteris oibus magis accurate & digne dãdum vel accipiendum eſt: qꝛ niſi ita collatum fuerit: eo deſinet eſſe ratum quo nõ fuerit rite pfectũ. Cetera enim ſacramẽta vnicuiq3 ꝑpter ſe dãtur: & vnicuiq3 talia fiũt: quali corde vel conſciẽtia accipiũtur. Iſtud ſolũ non ꝑpter ſe ſolum: ſed propter alios datur: & ideo neceſſe eſt vt vero corde: mũdaq3 pſciẽtia quãtũ ad ſe ſumatur quãtũ ad alios vero nõ ſoluz ſine oi culpa: ſed etiam ſine omni infamia ꝑpter ſcandalum fratrum: ad quoꝝ vtilitatem nõ ſolum vt preſint: ſ3 etiã vt pſint ſacerdotium datur. Unde Hieronymus i micheã. ¶ Simoniaci rei ſunt infidelitatis eorum qui

H a ſe ſcandalizantur.

H J quoſcunq3[c] de affeclis ſuis ordinãtes: & vitã eorum in ſcandaluz[d] populi exponẽtes: rei ſunt infidelitatis eoꝝ q ſcãdalizãtur. ¶ Re uera enim q ad hoc eligũtur vt ceteris pſint: ſicut ordinantur dignitate: ſic preminere debẽt ſanctitate. Aliogn cur ceteris pferuntur: q nulla meritoꝝ gratia a ceteris aſſumũtur. Hinc etiã ſymmachus laurẽtio mediolañ. epiſcopo. ¶ Sicut honore: ita & ſcientia quiſq3 precellere debet.

V Iliſſimus[e] computandus eſt (niſi pcellat[f] ſciẽtia ✝ & ſanctitate) q eſt honore preſtãtior. ¶ Patet[g] ✝ ergo illud Auguſtini: ſacramẽta videlicet chriſti p hereticos miniſtrata ſuo nõ carere effectu: non de oibus itelligi generaliter: ſed de ſacramẽto baptiſmi. Unde idez Auguſtinus ait. ¶ Baptiſmꝰ ſiue p bonũ ſiue p malũ mineſtret reiterari nõ debet.

D Edit[h] baptiſmum iudas & nõ baptizatũ ẽ poſt iudã dedit ioãnes[i] & baptizatum[k] & poſt ioãnem: qꝛ q datus eſt a iuda baptiſm[9] chriſti eſt[l] qui a ioãne ioãnis erat. Nõ iudã ioãni: ſed baptiſmum chriſti: ẽt p iude manus datũ baptiſmo ioãnis recte ꝑponimus. ¶ Itẽ quos iudas baptizauit & xpo

e V Iliſſimus. ẽ. diſ. xxv. §. nunc autem.

f ¶ Niſi precellat. i. niſi habeat illam diſcretionem que in prelato exigitur: & ſi non eminentem: tñ ſufficientem. extra de elec. cum nobis olim. ſufficit enim q ſit bonus. lxv. di. c. vlti. Quid ergo ſi omnes ſint valde periti? Nõ ideo erit iſte viliſſimus: qꝛ non eſt vt ſalemon. de hoc. viij. q. j. licet. ¶ Patet ergo. hec eſt. vij. pars huius. q. in qua dicitur q ſacramentũ collatum in forma eccliẽ a malo catholico tolerato ratũ eſt. Ioan. de fan.

g ¶ Pz ergo. reſpicit illd. c. ex catholica. & c. ſi iuſtꝰ. io.

D Edit. ¶ Caſus. In cathecumino baptiçando nõ

h ¶ Dedit. qꝛ baptiſmus collatus a ioanne erat quoddaz ſacramentale quo abluebatur corpus exterius tantũ. de cõſe. di. iiij. baptiſmꝰ. & valebat ad aſſuefactionem.

h ¶ Dedit. in noĩe chriſti vel in nomine patris & filij & ſpirituſſancti: & ideo ri fuit &c. de conſecra. di. iiij. aliud.

i ¶ Dedit ioannes. in nomine venturi &c. & iõ fuit ioãnis.

k ¶ Et baptiçatum eſt. J. de conſe. diſti. iiij. nõ regenerabãt.

l ¶ Chriſti eſt. In quarto libro ſentẽtiarũ legitur. hic cõſiderãdum eſt ſi baptiçati ſunt baptiſmo chriſti a ioanne baptiçati & q̃ forma vtroꝝ ſit vſus ioannes. Illi rñdent qui baptiçati ſunt a ioãne: neſciẽtes ſpiritumſanctum eſſe ac ſpem ponentes i illius baptiſmo: poſtea baptiçati ſunt baptiſmo chriſti: baptiſmus autem ioannis tãtum dabatur in nomine venturi. Unde hiero. ſuper Ioan. Qui dicit ſe in chriſtũ credere: & non credit in ſpiritum ſanctũ: nondum habet claros oculos. Unde baptiçati a ioanne in nomine venturi. i. dñi noſtri ieſu chriſti: qꝛ dixerunt: ſed neq3 ſi ſpũſſanctus eſt audiuimus: iterum baptizati ſunt in nomine chriſti explicite. Illi vero qui ſpẽ3 in baptiſmo ioannis habebant: & patrem & filium & ſpiritumſanctuz credebant: nõ fuerunt poſtea baptiçati: ſed impoſitione manuum ab apoſtolis ſuper eos facta: ſpiritumſanctum receperunt. Alij vero qui non ita credebant: baptiçati ſũt baptiſmo chriſti: vt dictum eſt. Unde hiero. Qui ſpiritumſanctum neſciebant: cum baptiſmum a ioãne acceperunt: iterum baptiçati ſunt: ne quis ex iudeis vel gentibus putaret aquã ſine ſpũſſancto ſufficere ad ſalutez. de hoc etiam Ambro. quidam negauerunt ſe ſcire ſpiritumſanctum cum baptiçatos ſe dicerent baptiſmo ioannis; quos [illegible] in aduenientis ieſu non in ſuo ba

✝ Ecõcor. l. ſi vxor §. iudex ff. ad L. iu. de adulte. & L. ad hec ff. de edẽ. Baptiçati a ioãne eã rebuerũt rebaptiçari baptiſmo xpi.

ſic ergo quos baptizat ebri⸗us[a] homicida: adulter: chriſtus baptizat. Jtē ſacramentū eccl'ie tam magnū eſt: vt nec ab homicida miniſtrante polluatur. Itē contra donatiſtas. ¶ De eodem.

SIcut vrgeri videor dū mihi dr: ergo hereticus dimittit[b] peccatū cum iuſte baptizat: ſic ⁊ ego[c] vrgeo dū dico: ergo auarus religionis ſimulator pctā dimittit. Si p vi ſacramēti: ſicut ille ita ⁊ ille: ⁊ ſi p meritū ſuū: nec ille nec ille: Jllud enim ſacrm̄ chriſti ⁊ in malis hoībus eſſe cognoſcitur. Jn corpore aūt vnice[d] colūbe imaculate nec ille nec ille inuenitur: vt ſi cuius manus eſſet arida verū qdē eſſet mēbrū: ſꝫ quis ſine ſanguine ⁊ inefficax eſſet ⁊ mortuū: ſic ⁊ fides cum ſit vera: tñ ſine opibus mortua eſt. Jtē ſic in hereſi baptizatus in nomine ſancte trinitatis: nō fit tñ templum dei ſi ab hereſi non receſſerit: quū neqꝫ in auaricia in eodem nomine baptizatus ſit templū dei ſi ab auaricia nō recedat: que eſt idolorum ſeruitus. ¶ Ex his itaqꝫ verbis apparet baptiſma qḋ ab hereticis tribuitur virtute ſua remiſſionem cōferre pctōꝝ.

¶ Sed idem Auguſtinus ecōtra teſtat' i libro de baptiſmo dicēs. ¶ Baptiſma xp̄i ⁊ ſi nulla puerſitate violetur apd̄ hereticos tñ caret effectu.

EΤiaꝫ[e] corde tardiores intelligunt baptiſmuꝫ chriſti nulla puerſitate dantis vel accipientis poſſe violari. Sꝫ quia[f] aliud eſt ſacramētū ab effectu ſacramēti: cū eos qui in ipſa vnitate eccleſie perdite viuunt: cōſtet remiſſionem peccatorum: nec dare nec habere poſſe: quia nō malignis ſed bonis filijs dictum eſt: Si cui dimiſeritis peccata: dimittuntur: cui tenueritis: tenebuntur: patet ergo hereticos[g] tantum dare vel accipere ſacramentum baptiſmi ⁊ non dare remiſſionem peccatorum.

Jdem in verbis domini de blaſphemia ſpiritusſancti.

COrpalia[h] ſacramenta q̄ portāt ⁊ celebrāt etiam ſegregati ab vnitate corporis chriſti formā hēre pietatis[i] poſſunt: virtus vō inuiſibilis ⁊ ſpūalis ita in eis eſſe non poteſt...

Baptiſ⸗mus ioānis non cōfere bat pctōꝝ remiſſio⸗nem.

baptiçauit nomine. Jſti ergo qui nec in chriſti nomine: nec cū fide ſpiritusſancti baptiçati fuerāt: nō poterant accipere baptiſmi ſacrm: baptiçati ſunt igitur in nomine chriſti: nec iteratū eſt in eis ſacrm̄ ſed innouatuꝫ. Sed queritur cū in baptiſmo ioannis nō cōfertur remiſſio pctōꝝ. de cōſe. di. iiij. non regenerabant. nec ad veritatē baptiſmi valeat fides alicuius vel infidelitas efficiat. de cōſe. di. iiij. quō. ⁊ ſe. cur reiteratur baptiſmus in quibuſdā a ioanne baptiçatis: maxime cū p circūciſionem originale fuiſſet delerum. vt extra de baptiſ. maiores. §. caute. Nam ſi dicas baptiſmū chriſti neceſſarium eſſe etiaꝫ circūciſis. cōcluditur ergo ꝙ in oībus baptiçatis a ioāne neceſſarium eſt ſiue bene crederēt ſiue male. ſi aūt dicas nō eſſe neceſſarium: concluditur: quare ergo baptiçati ſunt baptiſmo chriſti iam a ioāne baptiçati: cū ijdem eſſent circunciſi? Pōt dici forte ꝙ ante paſſionem chriſti nulli erat baptiſmus neceſſari⁹ ſed tm̄ baptiçati ſūt ab apoſtolis ne putarent aliqui baptiſmum ſine ſpūſancto ſufficere ad ſalutem: qḋ credo. Uel forte a baptiſmo xp̄i id eſt poſtqꝫ chriſtus baptiçatus fuit: oībus baptiſmus fuit neceſſarius ſiue ioannis ſiue chriſti: ſꝫ baptiſmus chriſti tanqꝫ a ſeipſo ratus non indiget fidei adminiculo: ſecus in ioānis baptiſmo: vn̄ baptiçati ſunt: qb⁹ recta fides nō affuit: qḋ locū habuit i baptiſmo ioānis. vide qḋ no. de conſe. di. iiij. ex quo.

Baptiſ⸗mus ante xp̄i paſſio nē nulli erat neceſ ſarius.

✠ ¶ Adde hic c. q. late diſputari p Alex. de roſa. ⁊ an baptizari ēt poſſit i l. furioſꝫ c. qui teſt. face. poſ.

a ¶ Ebrius. ita tamen ꝙ ſentiat quid faciat ✠: quia intentio baptiçari ⁊ baptiçantis exigitur. vt. J. de conſecr. diſt. iiij. ſolet. quia nemo dicit quod nō ſentit. ff. de ſup. leg. l. labeo. ⁊ ita non eſt contra. J. eo. §. ecce.

SIcut vrgeri. ¶ Caſus. Donatiſta dicebat ꝙ hereticus ſi baptiçat peccata dimittit. qḋ Augu negabat. Sed dicit Augu. ergo eadē rōne auarus. i. ſimoniacus dimittit peccata: quod ipſi heretici negabant. veruntamē ſi attendas vim meriti: neuter dimittit: ſed ſi vim ſacramenti attēdas: vterqꝫ dimittit. Nā quo ad merita vtrūqꝫ mēbroꝝ mortuum eſt: ⁊ ad hoc vt reuiuiſcāt: opꝫ alterū ab hereſi: alterū vero ab auaricia ſepari. Seq. §. pꝫ.

Jnſtructō rn̄dentis.

b ¶ Dimittit peccatum. ſ. eo. remiſſionem.

c ¶ Sic ⁊ ego. Ar. ſufficere reſpondenti dare inſtantiā alibi ſufficit aſſignare rationem. xxviij. q. j. ſic enim. Et dicit Ariſtoteles. viij. topicoꝝ. Optima inſtantiaruꝫ eſt dicere quare non ſic. Sic ordinabis argumentum: hereticus iuſte baptiçat: ergo dimittit peccatum. qḋ ego nego: ⁊ inſto. Auarus baptiçat iuſte: ergo dimittit peccatum. quod nō cōcederent ipſi ſed dic inſtantiam non valere: qꝛ ꝓ ſuaꝫ opionem concludit ſic. xxvij. q. j. nuptiarū.

d ¶ Unice columbe. que complectit' tantum grana ſine palea. xxiij. q. iiij. recurrat. ſ. contra remiſſionem in glo. fi. ¶ Ex his. hec eſt octaua pars. q. in q̄ dicitur ꝙ baptiſm⁹ in forma eccleſie datus a quocunqꝫ tenet: ſed preciſus baptizatus non ſaluatur: ſicut membruꝫ preciſum a corpore non habet ſpiritum vite. Joan. de fan.

e ¶ Etiam. ¶ Caſus. Ab iſto loco probat contrarium. ſcilicet ꝙ baptiſma hereticoꝝ nō habet effectum. Et ergo caſus talis: dicitur in hoc. c. ꝙ etiam tardi ad credendum intelligunt ꝙ malus dat ⁊ accipit verum baptiſma: ſꝫ non dat remiſſionem peccatorum q̄ eſt effectus ſacramēti: quia tantum bonis dictum eſt: cui dimiſeritis pctā ⁊c̄.

e ¶ Etiam. Ab iſto loco inducit magiſter capitula quib⁹ vult probare ꝙ heretici ⁊ ſi ſacramentum cōferre poſſint: nō tñ effectum ſacri: quāqꝫ tñ inducit ꝙ poſſint effectū cōferre: ⁊ ſub iſta alternatione venit vſqꝫ in finē q̄onis fracto freno.

✠ ¶ hūc ... repro ... opi. ... c. quō ... cōſe. ... iiij. q ... bat b... cū ... baptiſ ... heretici ... cōferūt ... cū ſac...

f ¶ Sed qꝛ. ſicut aliud eſt elemētū: aliud cōſecratio. vt de cōſec. di. iiij p aquam. ⁊ ideo notatus fuit cyprianus: qꝛ nō fecit iſtam differētiam. J. eo. ſi quis inquit.

g ¶ Hereticos. ſacramentū gr̄e dat de⁹ ēt p malos: ipſaꝫ vero gratiam nō niſi p ſeipſum. vt. J. de cōſe. di. iiij. quō.

Sacra tū gr̄e deus malos.

COrpalia. ¶ Caſus. Di in hoc. c. ꝙ ſicut mēbrum amputatū ſenſu caret ⁊ inefficax reputat': ſic ⁊ corporalis baptiſmus hereticoꝝ eſt ablutio ſine effectu.

h ¶ Corporalia. qꝛ miniſterio corporum ⁊ circa corpora conferūtur: vel qꝛ quedam ſunt corporea vt chriſma: vel forme corporum ſunt: vel quia ſub corporalib⁹ ſpeciebus conferuntur. Sed nūqd cū corpore pereunt? Argu. ꝙ nō. J. eo. ꝙ qdā. xxxj. q. vij. tantum valet.

i ¶ Pietatis. i. ſancte religionis ⁊ veritatis. ſed ideo dicit: qꝛ tunc eſt ibi pietas cum ⁊ veritas ⁊c̄.

Non ſanat baptiſ. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. ca. ꝙ baptiſma perfidorum non prodeſt. Et hoc proba tur apli auctoritate dicẽtis: Omne qđ nõ eſt ex fide pec catũ eſt: immo potius nocet aſſumẽtib⁹ illđ baptiſma.
a ¶ Baptiſm⁹. dat⁹ eṫ forma eccl̃ie. vt. ĩ. e. §. ſꝫ notãdũ.
b ¶ Qui in diluuio aquarum .i. multi. plicitate diuerſarũ ſententiarum vel ſe ctarum: vel in dilu uio tantũ: quia ſo lus baptiſmus non ſufficit niſi ⁊ grã ac ce. Et fide. id eſt cum fide operante per dilectionem.
H Ji qui. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ hi qui ab hereti cis baptizantur. per impoſitionem ma nus epiſcopi ſunt cõ firmandi: vt ſic gra tias ſpiritusſancti in eccleſia recipiant: ba ptiſma tñ reitera ri non debet dicen te aplo: vnus de⁹. ⁊c.
d ¶ Baptizati. nam tunc nihil accepe runt ab eis. lxviij. di. ꝙ vero.
e ¶ Unus .i. incõ mutabilis.
f ¶ Una .i. ab vno veniens.
g ¶ Unum .i. vnaꝫ habens efficaciaꝫ in omnibus ſiue par uulis ſiue adultis: niſi malicia ſuſcipi entis impediat. vel vnum: quia nõ ite randum.
h ¶ Ut quod ſcili cet ſanctitatis virtu tem gratiam remiſ ſionem peccatoꝝ exaudi tñ: vt dicit Gratianus. ĩ. eo. §. nemo. Naꝫ aliter cõ ſtitutus in neceſſi tate accipit. xxxij. di ſtinctio. §. verum.
¶ Sed notandũ. Hec eſt nona pars in qua dicitur ꝙ q dam heretici nõ ba ptizant in forma ec cleſie: ⁊ talis baptiſmus iteratur: alij heretici dant in for ma eccleſie: ⁊ talis non reiteratur. Joannes de fan.
¶ Caſus. Soluit nunc Gratian⁹ dicens ꝙ ſupradicta capitu. ⁊ maxime capitu. non ſanat. intelliguntur de his qui non baptizati ſunt in forma eccleſie qui debent ite rum baptizari. Et hoc probat per ſequen. capitu.
i ¶ Quorum. vt arriani qui dicunt filiuꝫ non coeter num patri. xxiiij. queſtio. iij. capitu. quidem. ṽ. arriani.
k ¶ Perſonarum. vt ſabelliani qui dicunt eandem per ſonam eſſe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. vt xxiiij. queſti. iij. quidam. ver. ſabelliani.
l ¶ Eccleſie. que neceſſaria eſt. xxxij. diſtinctio. §. veruꝫ. ⁊. ĩ. eo. capitu. detrahe.

ſe nõ poteſt: quẽadmodum ſenſus nõ ſeqtur membrum quãdo amputaṫ a corpore. Itẽ Ambroſi⁹ in lib. de initiãdis rudib⁹. ¶ De eodẽ.

Non ſanat baptiſm⁹[a] pfidoꝝ: non mundat ſꝫ polluit: q in diluuio[b] aquarũ ad dñm non approximabũt: qꝛ vt aplſ dicit: Quicqd nõ eſt ex fide[c] pctm̃ eſt: ⁊ ipſis q faciunt ⁊ qbus faciunt nõ ſolum non pdeſt ſꝫ ad iudiciũ eſt. Item leo ad nicetẽ epꝫ. ¶ Per manus impoſitionem confirmẽtur qui ab hereticis baptiſma accipiunt.

Hi q baptiſma ab hereticis acceperunt: cũ antea baptizati[d] nõ fuiſſent ſola ſpiritusſcti inuocatiõe per impoſitionẽ manus ꝯfirmãdi ſunt: qꝛ formam tm̃ baptiſmi ſine ſctificationis virtute ſũpſerũt ⁊ hanc regulaꝫ (vt ſcitis) ſeruandã in oĩbus eccl̃ijs predicamus: vt lauacꝝ ſemel initũ nulla iteratiõe violetur: dicẽte aplo: Unus[e] deus: vna[f] fides: vnũ[g] baptiſma: cui⁹ ablutio nulla iteratiõe temerãda eſt: ſꝫ (vt diximus) ſola ſctificatio ſpiritusſancti inuocanda: vt quod[h] ab hereticis nemo accipit: a catholicis ſacerdotibus ꝯſequatur.

¶ Sꝫ notandũ eſt ꝙ heretici vt arriani ⁊ ſabelliani: q̃rũ[i] alij ineq̃litatem: alij indiſcretiõnẽ perſonaꝝ[k] ꝯfitebãtur: baptiſma nõ in forma eccleſie[l] ſꝫ ſue pũerſitatis miniſtrabãt. ¶ De his ſpecialiṫ Ambroſi⁹ locut⁹ eſt dicens: Nõ ſanat baptiſm⁹ hereticorum ⁊c. ſed etiam reb aptizẽtur ⁊ reordinẽtur ⁊c. Unde in ꝯcilio niceno ſtatutum eſt. ¶ Rebaptizentur ⁊ reordinenṫ qui de paulianiſtis ⁊ cataphrigis ad eccleſiã redeũt.

Si qs ꝯfugerit ad eccleſiã catholicã de paulianiſtis[m] ⁊ cataphrigis[n] ſtatutũ eſt rebaptizari eos oĩno ðbere. Si q vero clerici erãt apud eos: ſi qdẽ inculpati fuerint ⁊ irrephenſibiles rebaptizãdi ſunt: ⁊ rurſus[o] ẽt ab epo eccl̃ie catholice ordinentur. Si ṽo examinati minus apti fuerit deprehenſi depoñi[p] eos oꝫ. Similiṫ autem ⁊ circa diacones ⁊ de oĩbus q in eodem clero inueniuntur eadem forma ſeruabitur.

Itẽ Innocẽ. ¶ De eodeꝫ.

Paulianiſte[q] in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti minime baptizant: ⁊ nouatiani eiſdẽ noĩb⁹ tremẽdis baptizãt nec apð iſtos ð vnitate ptãtis diuine hoc eſt pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti qđ aliqñ cõmota ẽ ⁊c. ¶ Alij[r] formã eccl̃ie i baptizãdo ſeruãt: ſed dũ ab eis baptizãṫ qui in hereſi vel ſchiſmate eis cõmunicant: ſacramẽtũ qdẽ baptiſmi ab eis accipiũt ṽtutẽ vero nõ conſequunṫ: quã ſine fide null⁹ cõſeq põt: vnde de dño dicitur

¶ Caſus. Statutuꝫ fuit in niceno concilio vt baptizati a paulianiſtis pter formam eccleſie ad nos redeuntes debeant iteꝝ baptizari: ⁊ eoꝝ clerici ſi aũs fuerint inculpabiles poſt baptiſma apud nos ordinentur: ſi vero minus idonei inueniantur repellantur.
m ¶ Paulianiſtis. q dicebant chriſtuꝫ non fuiſſe ſemper: ſꝫ a maria ſũpſiſſe initiũ. vt. ĩ. xxiiij. q. iij. q dam. §. paulianiſte.
n ¶ Cataphrigis. Cataphrige dicunt ſpm̃ſctm̃ paruulum hoiem ⁊c. vt in pdi. c. qdam. ṽ. cataphrige. q non baptizant in forma eccl̃ie ⁊ ſic ſoluunṫ ꝯria. ĩ. de ꝯſe. di. iiij. q bis. ſed h non fuit facta iniuria ſacr̃o cum nullũ precefferit. ibi ꝯ. vel hec itelligẽdũ ẽ p illud. Nam ibi dicit niſi neceſſitaſ ⁊c.
o ¶ Rurſus ẽt. Cõtra. ĩ. e. ſi qs p ignorantiã. ſꝫ h de diſpenſatiõe: illud de rigore. Uel h loquitur de iure: quia cum h nullum fuit prius baptiſma nec ordo. vnde non fit iniuria h alicui ſacramẽto ſi tm̃ baptizatur ⁊ ordinantur. nec tangit illud capitu. hoc. quia ibi alius caſus ſcilicet qꝛ ibi ſunt due queſtiões ſm̃ vnum caſum.
p ¶ Rurſus. Ar. ꝙ non baptizat⁹ nullũ recipit ordinẽ. extra de preſby. non bapti. capitu. ſi quis preſbyter. ĩ. eo. titu. ſi quis p ignorantiam. ⁊. eo. cum paulus.
p Deponi. de facto: vel deponi .i. non admitti.
q ¶ Paulianiſte. Iſti non baptizabant in forma eccleſie: ſed nouatiani ſic: ſed rebaptizabant iam baptizatos. ſed illi qui ab eis in forma eccleſie ſunt baptizati ſi eis communicant in hereſi tunc effectum ſacramenti non recipiunt: quẽ nullus ſine fide conſequi poteſt.
r ¶ Alij. hic. §. reſpicit. §. ſupra poſitum ſꝫ notanduꝫ.

Error paulianiſtaꝝ.

Baptiſmo an ſiat iniuria p reiterationem.

Ordinari negt q baptizat⁹ ñ ẽ. ¶ Adđ q no. ſ ad. di. c. cum paul⁹. ⁊. e. cã ⁊. q.

a In patria.qꝛ nemõ ꝓpheta eſt accept⁹ in patria ſua.
b Nõ poterat.i.nolebat:vel qꝛ potentie ſue nõ ɔgruebat.ar.xxxiij.q.v ſi paulus.q ipſi erãt increduli.Sȝ nõ ne poterãt facere ne eẽnt increduli:ꝛ ita facere miracula.nã dicit regula iuris:ꝙ q põt facere vt poſſit dicit̃ poſſe.vt.ff.de regu.iu.q põt.ſȝ lex illa intelligit̃ de eo q tenetur ex neceſſitate:ꝛ aſtrictus eſt ad aliquid faciendum.

Detrahe ꝑbuȝ. Caſus. Dicitur hꝯ ꝙ ſi verbuȝ euãgelicum ſub forma debita apponat̃ ad aquã ipſa fit ſacramentũ:in q̃ tanta virtus ẽ vt corp⁹ tangat ꝛ cor abluat: nõ tantũ qꝛ verbuȝ dr̃:ſed qꝛ fides adhibet̃. Seqñs.§. pȝ.
c Detrahe.i.ſi aliqs imergat aliquẽȝ ꝛ non ꝓferat verba nõ baptiȝat: qꝛ nec ſolũ elementũ nec ſola verba ad hoc ſuſficiũt.Uel aliter qui dã baptiȝant tm̃ in noĩe patris ꝛ ſpũſſancti.ꝛ tũc expone detrahe verbum.i.filium.qd eſt aq̃ niſi aqua:q̃ſi dicat: non eſt ibi babtiſm⁹. de ɔſe.di.iiij in ſynodo.Uel aliť detrahe verbum aqua.i.formã:ꝛ nõ erit ſacrm̃ baptiſmi. Et no. ꝙ Sãdulphus dixit:ꝙ ipſa aq̃ fit ſacramentum.ſ.ipſũ elementũ.arg.de ɔſe.di.ij.c.ſacrificiuȝ. vñ ſi aſinus bibat aquã illam bibit ſacrm̃:ſicut de mure dicim⁹.de ɔſe.di.ij.qui bñ non cuſtodiũt.Alij dicũt ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aſinus bibat ſacrm̃.nam dicunt ꝙ aq̃ illa in eodẽ inſtanti incipit ꝛ deſinit eẽ ſacramentum.ſ. in vltima ꝓlatione ipſius forme:baptiȝo te in noĩe patris ꝛc.vt notaui de ɔſe.di.iiij.c.j.ſȝ ꝑ alias orationes q̃ primo fundunt̃ ſup ipſam aquã non fit aq̃ ſacramentũ.ꝛ hoc ita veꝝ eſt ſcḋm eos ꝙ ſi in eo inſtanti quo forma finit̃ ꝛ aqua fit ſacrm̃ puer nõ eſſet in aq̃:puta anteq̃ȝ dixiſſet ꝛ ſpũſſancti leuaſſet eũ de aqua non eẽt baptiȝat⁹. Nec eſt miꝝ ſi incipiat ꝛ deſinat eẽ in eodem inſtanti:cũ fit idẽ etiam in alijs caſibus ſcḋm legem.nã ſi quid mihi debet̃ ſub ɔditione ꝛ illud accepto tuli an̄ exiſtentiã conditionis.ſi poſt exiſtat ɔditio eodẽ inſtanti incipit ꝛ deſinit eſſe debitũ.ff.de accep.l.antepe.ꝛ.l.qḋ in diem. vt dicit lex. Sȝ falſum eſt ꝙ lex dicit:qꝛ intelligit olim liberatus.vt.ff.de ſolu.ſub ɔditione debitor . Melius põt poni exẽplum in ſeruo dato vxori a viro vt eũ manumittat:nã in eodem iſtanti incipit ꝛ deſinit hẽre dominium.ff.de do.inter viꝝ ꝛ vx.ꝙ aũt.§.vlt.Arg.hic in fine ɔ:qꝛ alius eſt ſonus ꝛc.ſȝ ꝙ dicit ꝙ virtus ꝑmanet non itellige in aq̃:ſed in puero. Itẽ ar.ɔ.ff.de vſufructicio cum moriet̃+. Item aliud exemplũ poteſt poni vbi quis ſimul incipit ꝛ deſinit eſſe debitor.vt.ff.ad vel. l.debitrix.Quidam autem intelligũtur aliť illaȝ lr̃am.

Detrahe verbũ.ab aq̃ ꝛc.quid ſignificat ibi verbũ. Aq̃ baptiſmi an ſit ſacrm̃. Idẽ icipit ꝛ deſinit i eodem inſtanti.

+ Adde ꝙ i iſta.l. ticio.ñ ar.

ꝙ in p̃ria[a] ſua non poterat[b] facere ſignum propter incredulitatem eorum. Unde Auguſti.in homeli. lxxx.

Dum verbum accedit ad elementuȝ fit ſacramentum.

Detrahe[c] verbũ ab aq̃ qd erit niſi aq̃: accedit verbũ[d] ad elemẽtum ꝛ fit ſacramentuȝ[e].vñ iſta tanta virtus aque vt corpus tangat ꝛ cor abluat niſi faciẽte[f] verbo: nõ qꝛ dr̃ ſȝ qꝛ credit̃[g]. Nam ꝛ in ipſo verbo aliḋ eſt ſon⁹[h] tranſiens aliud[i] virtus manens. De his etiam qui in hereſi vel ſchiſmate baptiȝantur: ſcribit Auguſti. ad petrum diaconem dicens.

Extra eccleſiam baptiȝati ꝑniciẽ ſibi cumulant ſi ad eccleſiam non redierint.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites extra eccl̃iaȝ baptiȝatos ſi ad eccleſiam nõ redierint baptiſmo cumulari[k] ꝑniciem. Tantum enĩ valet eccl̃iaſtice ſocietatis cõmunio ad ſalutẽ:vt baptiſmo nõ ſaluet̃:cum ibi nõ datur vbi oportet vt det̃. Idẽ.

Inutilia ſunt dona q̃ preter vnitatem eccleſie habitur.

Teneamus[l] fratres mei vnitatẽ:preter vnitatem etiam q facit miraculũ nihil eſt[m]. In vnitate erat popul⁹ iſrael:ꝛ nõ faciebat miracula. Preter vnitatem erant magi[n] pharaonis:ꝛ faciebant ſimilia moyſi:ppl̃s iſrael (vt dixi) nõ faciebat miracula: q erãt ſaluandi apud deuȝ:q faciebãt miracula:an q non faciebant? Petrus ap̃ls reſuſcitauit mortuũ. Simõ magus fecit multa: erãt quidaȝ chr̃iani q non poterãt facere qḋ faciebat petrus nec qḋ faciebat ſimoni: ſed inde gaudebant:quia nomina eorum erant ſcripta in celis.

Item leo ad nicetem ep̃m.

Baptiſma ſemel traditũ

d Uerbum.nam verba neceſſaria ſunt:argumen.in.l.j.ff.de verborum obligatio.
e Et fit ſacramentum.i.ſacramentum fit ibi ex forma verborum ꝛ aq̃ quod eſt baptiſmus. Sȝ queritur ſi in littore maris baptiȝetur quis an tcta aqua conſecretur an non. Dicenduȝ eſt ꝙ illa tm̃ que puerum tãgit. argumen.ff.de reli.l.ij.§.celſus.naȝ ibi dicitur ꝙ ſola terra que tangit corpus hominis eſt religioſa.Uel poteſt dici ꝙ etiam illa que iſtaȝ tãgit:vt.ff.de rei ven di.que religioſis.ſȝ exaudi ꝑ canonẽ. xj.queſtio.iij. quoniam multos. quia excõmunicatio nõ trãſit in tertiaȝ ꝑſonam:ſic nec religio.
f Faciente.i.in forma euãgelij:i nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritusſancti.
g Creditur.ɔ.e. ſicut. videtur ergo ꝙ mutus poſſit baptiȝare:quia matrimonium põt contrahere:mariẽ ſi tres ꝑſonas põt exprimere:quod qꝛ de ſi ẽ mutaſter:aliť ſi loqui nõ põt nõ baptiȝabit+.ꝛ quod dicitur:ſed qꝛ creditur hoc ad ſuſcipientem refertur:quia ñ exigitur fides conferentis:ſed ſuſcipientis.de conſecratio. diſtinctio.iiij.tunc valere.ab ipſo enim dante ſola intẽtio requiritur.vt dixi.ɔ.eo.ſicut.
h Sonus.eſt ſonus vocalis ꝛ ſonus mentalis.
i Aliud.id eſt efficatia a deo ſibi collata.ſ.de conſecr. diſtinctio.iiij.ſolet q̃uis.ꝛ capitu.eccleſia paradiſo.
Firmiſſime. Caſus. Dicitur hic ꝙ non prodeſt baptiſmus ſi extra vnitatem eccleſie conferatur:niſi baptiȝatus ad eccleſiam redierit.
k Cumulari.ad cumulum ſupplicij. xxiij. queſtio. vij.vſq adeo.
Teneamus. Caſus. Dr̃ hic ꝙ extra vnitatẽ eccleſie non ꝓſunt dona ẽt miraculoſa. ꝛ hoc ꝓbat̃ exẽplo populi iſrael ꝛ magoꝝ pharaonis qui fecerunt miracula:ꝛ tamen dãnati ſunt.ſȝ populus nõ fecit miracula:ꝛ tamen ſaluabat̃:vt quidaȝ chriſtiani in nouo teſtamento ſaluant̃:lȝ miracula non fecerint:ſȝ ſimon magus q dãnatus fuit miracula fecit.Sequẽs. c. patet.
l Teneamus. Probat baptiſmum poſſe conferri a malis:ꝛ ipſi poſſunt miracula facere.ſ.eo. prophetauit.
m Nihil eſt.quo ad vitam eternam.
n Magi iamnes ꝛ mãbres:iſti magi.ſ.iamnes ꝛ mãbres tria fecerũt miracula.virgas in ſerpentes ɔuerterũt:ꝛ aquaȝ in ſanguinẽ:ꝛ fecerũt aquã ranis ebullire. Sȝ cyniphes nõ potuerũt educere vt moyſes.vñ dixerũt:digitus dei eſt hic.ꝛ ita defecerũt in quarto miraculo.ſ.in tertia plaga:qꝛ primum non fuit plaga.ꝛ ideo

Muł baptiȝ poteſt + idẽ ...

Iamnes ꝛ mãbres magi ... fecerũt miracula

quandoq3 dicũtur de feciſſe in tertio miraculo: quia in tertia plaga.xxvj.queſtio.v.capitu.nec mirum:

h Anc. ℭ hoc.c.eſt ps illius.ſ.eo.hi q. ⁊ repetit ħ finem illius capitu.vt e: ponat in.§.ſequenti.

ℭ Nemo. hec ẽ decima ps.q.in q̃ dicitur ꝙ baptiſmus põt dari a quocũq3 ⁊ hoc vſq3 ad.§. hoc ergo. Joan. de fan.

ℭ Caſus. Supra i qbuſdã.c.dictũ eſt ꝙ baptiçati ab hereticis ↄſequunt̃ effectum baptiſmatis ⁊ remiſſionẽ.vt.ſ.c.ſi iuſt⁹ fuerit.⁊ in.c.ſeq.poſtea dictũ eſt in qbuſdam.c.ↄtriũ.vt in.c.ẽt.⁊ ſequentibus. Nunc Grãnus ſoluit hãc ↄtrarietatẽ dicens: ꝙ illi qui ignorant̃ vel in neceſſitate ⁊ in forma eccl̃ie recipiunt baptiſma ab hereticis ↄſequunt̃ remiſſionem: alĩs nõ. ⁊ hec ẽ bona ſolutio ⁊ vera: q̃ pbat̃ per ſequẽs.c.

amplius non eſt reiterandũ.

H Anc^a regulã ↄſeruandam in oĩbus eccleſijs ꝑdicamus: vt lauacrũ ſemel initũ nulla iteratione violet̃: dicente apl̃o: Unus de⁹: vna fides: vnum baptiſma: cuius ablutio nulla reiteratiõe violanda ẽ: ſ3 ſola ſpũs ſanctificatio inuocãda: vt qð ab hereticis nemo accepit a catholicis ſacerdotib⁹ conſequatur.

ℭ Nemo^b in hereſi vel ſchiſmate ↄſtitut⁹ intelligẽdus ẽ. Ceteꝝ ſi cu3 fidei itegritate ⁊ animi puritate de manu hereticoꝝ in forma^c eccl̃ie aliqs baptiſma accepit: tũc implet̃ illud Auguſti. ꝑ lapideum^d canalẽ aqua trãſit ad arcolos ⁊ iterum ſpũalis virtus ſacramenti ⁊c. Itẽ in libro de blaſphemia ſpũſſci.

ℭ Etiã per malos boni colliguntur.

S Pũſſanctus in ſcã eccleſia (ẽt in iſto tpe quo velut granũ atterit̃ cum palea) ſic opatur: vt nulli⁹ veraʒ ↄfeſſionẽ aſpnet̃: nulli^e ſimulatõe fallatur^e: atq3 ita reprobos^f fugiat vt ẽt ꝑ illoꝝ miniſterioꝝ pbos^g colligat.

ℭ Ecce qñq3 ab hereticis baptiſma cũ ſua virtute accipit̃: cuius tã neceſſaria adminiſtratio eſt: vt nec ẽt paganis^h datũ poſſit reiterari. vñ in eccleſiaſtica hiſtoria legit̃ ꝙ alexãder ep̃s alexandrie cũ petri martyris ſolẽnia celebraret: poſt expleta miſſaꝝ ſacr̃a vidit ſup orã maris pueroꝝ^i ludu3 imitantiũ (vt fieri ſolet) ep̃m: ⁊ gerentiũ ea q̃ in eccleſia geri mos ẽ: mox eos ad ſe ꝑduci iubet: ⁊ qd egiſſet pcũctat̃. Jlli rei ordinẽ pandũt: baptizatos a ſe eẽ quoſdã cathecuminos ↄfitent̃ ꝑ anaſtaſiũ^k pueꝝ q illis fuerat ep̃s ſimulat⁹: vbi ex r̃ñſis eoꝝ vidit ſm religiõis nr̃e ritũ cuncta ↄſtare: ſtatuit illis qbus itegris iterrogationibus^l ⁊ reſponſionibus aqua fuerat infuſa: iterari baptiſmũ^m nõ debere^n: ſ3 ad iplere^o ea^p q̃ ſacerdotibus mos eſt. Hinc etiam Jſidorus ait.

ℭ De hiis q ꝑ ignorantiã ordinantur anteq̃ baptizẽtur.

S J quis^q ꝑ ignorantiaʒ ordinatur anteq̃ baptizetur debent ab eo baptizati

patet non iocoſũ factum fuiſſe: ⁊ ſta nõ ſoluitur hic iſ- la qð.argu.de ↄſec.di.iiij.ſolet q̃ri.l3 quidã dicant eã hic ſolui. S3 dico ẽt ꝙ l3 formam ludendo accipiat du3 tñ baptiçare intẽdat baptiçat. Si aũt omnia iocoſe fiant nõ erit baptiſmus.arg.xxij.q.ij.c.qð ait.ff.de acti.⁊ obliga.obligationũ ſubſtãtia.§.vlti.extra de ſen.excõm.ſi vero.

m ℭ Baptiſmum. Ar.nõ reiterari ſacramentu3: licet nõ ſit perfectum.

n ℭ Nõ debere. Argu.ſimulationẽ alicui ꝑiudicare ✠ ſ. di.xxvij.qð interrogaſti.J.xxij.qõ.v.ecce.J.de ↄſe.di.iiij.ſolet queri ↄtra.J.eo.xxij.q.ij.qð ait ff.de acti.⁊ oblig.obligationum.

o ℭ Sed adiplere. Arg.xxiij.di.quorũdam.vij.qõ.j.nihil.

p ℭ Ea que.ſ.vt in vertice ⁊ pectore ⁊ in ſpatulis vngãtur. extra de ſacra.non iteran.capitu.j.in fine.Joannes ⁊c̃.

S J qs. ℭ Caſus. Aliqs ãteq̃ baptiçaret̃ fuit ordinatus in preſbi3: ⁊ ante baptiſma multos baptiçauit: mõ querit̃ virum baptiçati ab eo debeant iteꝝ baptiçari: ⁊ an debeat ipſe a ꝓmotione repelli? Et r̃ndet romanus pontifex ꝙ nõ ↄ bent iteꝝ baptiçari: ſ3 de ordinatione non r̃ndet. Et legit̃ littera interrogatiue vſq3 ibi: ſed romanus pontifex.

Jocoſe nõ ẽ baptiçatus. Baptiſmĩ ſacr̃m ẽt i ꝑfectũ nõ iteratur.

✠ ℭ Adds q̃r ꝓbabitur ſimulatio ⁊ an per teſtes. no. B l. ſ l j.C.pluſ va.qð agi. in L. ſicut.§.ſupuacuũ.ff.q.b mo.pigno. vel hypo.ſol.

S Piritusſãctus in. ℭ Caſus. Dicit̃ hic ꝙ ſpũſſcũs ⁊ ſi nulli⁹ fictione fallat̃: ſic tamen fictis vtitur vt ꝑ eorum miniſterium bonos colligat.

d ℭ Per lapideu3 canalẽ.ſ.eo.ſi iuſt⁹.

b ℭ Nemo. Ar.ad.q.de inuaſore: vtru3 ꝑ eum poſſit ꝑmitari cleric⁹ in eccl̃ia ✠: ⁊ ſi ꝑ hereticum ſnia iuſta det̃.de ↄſe.di.ij. ⁊ dixit dñs. Joan.q̃rum vtrumq3 falſũ eſt: quia inuaſor nõ toleratur: ⁊ heretic⁹ eſt excõicatus. B.

c ℭ Forma.ſ.in neceſſitate vel ignoranter.

e ℭ Fallatur. nam mẽtiri deo poſſumus: ſ3 ipſum fallere non poſſumus. de ↄſecra diſtinc.ij.panem.omnia enim certa ſunt ei.ff.de iudi.ſed ⁊ ſi reſtituatur.§.vlti. Arg.contra.lxxxj.diſtin.oportet.xvj.qõe.j.reuertimini.

f ℭ Reprobos. Arg.nõ preiudicare alicui in ſua cã religionẽ alterius: nõ eni3 meli⁹ d3 alicui credi q2 ſigna ⁊ miracula facit cũ etiã bonis ⁊ malis ſĩt cõia.ſ.e.c.mixte.

g ℭ Probos: quia illud ſacramentum puro corde ſumunt.J.eo.non nocet.

ℭ Ecce. Jſte.§.⁊ hiſtoria in eo poſita patent ex textu.

h ℭ A paganis.ſi in forma eccleſie detur.de conſecrati.diſtinctio.iiij.a quodam.

i ℭ Pueroꝝ. doli capacium alĩs nihil agerent. nam tales furioſis comparantur.ff.de acquiren.poſſeſ.L.j.§.j.xv.queſtio.j.illud. Quis aũt ſit doli capax.lex dicit.ſ. qui eſt ꝓximus pubertati.ff.de regu.iu.pupillum. ignorãs tñ acqrit aliud.ff.quẽadmo.ſer.amit.ſi partem.§.ij.

k ℭ Per anaſtaſium. proprium nomen eſt.

l ℭ Integris interrogatiõibus. Per hoc ꝙ dicit itegris

q ℭ Si qs. Quidam ponunt ita caſum iſtu3 Due queſtiones fiunt hic Jſidoro. Prima vtrũ baptiçati ab ordinato ante baptiſma ſint rebaptiçandi? Secunda vtꝝ ipſe debeat ordinari? Ad primã queſtionem reſpondet ab illo loco ſed romanus. Secunde queſtioni non reſpondet: ſed poteſt decidi per capitu.ſ.e.ſi quis ↄfugerit. ⁊ ſm hoc legitur totum ſub interrogatione vſq3 ad illud: ſed romanus. Sed ſupplebis ſm hoc in littera vlterius non ordinetur.ſed.ſ.quia ⁊c̃. Et ita reſpondet vni q̃ſtioni non alij.argu.extra de preſũptio.nonne.inſtitu.de inuti.ſtipu.§.quotiens. C.de diuer.reſcrip.L.ſ. ⁊ hoc verum eſt cum ſint cõnexe. Alij legunt.c.plane. ⁊ dicunt ꝙ baptiçati ab eo debent rebaptiçari. Sed male dicunt. vnde illud: ſ3 romanus eſt correctiuum: ⁊ ipſe vlterius non ordinetur. ⁊ hoc corrigitur.ſ.e.ſi quis confugerit. Uel hic loquit̃ de rigore ſm Jſidorum. Secundum caſum quẽ ponit Jſidorus ſm falſam quorundam opinionem: ꝙ ſcilicet tales debent rebaptiçari. vnde corrigit ſe ſtatim ibi: ſed romanus.q.d.ita alij dicunt: ſed romanus ⁊c̃.

Qð duplex

a Non ordinetur.de rigore:alſ ſecus extra de cleri. non ordi.mi.capitu.j.
b Paganus.ſ.di.xxxij.§.verum.ſ.de ↄſe.diſtin.iiij. quos a paganis.ſ.ſed ibi preter formam eccl'ie fuerunt baptiʒati:hic autē de eo baptiſmo agitur quod in forma eccleſie tradit.

Quod autē. Caſus. Dictū eſt.ſ.ꝙ ſacramentū baptiſmi ſumptū ab heretico i neceſſitate vł ignoranter valet: cetera vero ſacrā ab eis miniſtrari nō poſſunt: ⁊ ſi fiant ab eis inania ſūt.⁊ intelligitur ſequētia.c.de ſacramentis hereticorum in quibus forma eccl'ie pretermittitur:vel qñ recipiūtur ab eis ꝑter neceſſitatē ⁊ ſcienter.
c Nō poſſint.cuꝫ effectu gr'e.No.ſacrā grām nocere. Itē no.non qd̄ quis ſi ciat:ſꝫ cuius auctoritate quod faciat ↄſiderandum.

S Ic populus. Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ oblatiōes hereticoꝝ vel vota ſiue ꝓ pace ſiue ꝓ peccatis fiant: Itē ſacrificia ieiunia ⁊ elemoſyne: ⁊ caſtitas eorum omnia ſunt contaminata in conſpectu dn̄i.Sequentia capitu.vſqꝫ ad capitu.ſi quis inquit.plana ſunt: q2 de eadē materia loquūt: ⁊ idē repetūt ⁊ per te videbis.
d Sic populus. ſic conſecutiuū ē.⁊ hec ſequentia.c. loquuntur quando forma pretermittitur:vel ſcienter preter neceſſitatem ſacramenta recipiūt.
e Uel vota. generale eſt:⁊ poſtea ſubdiuidit per partes.

liter baptiʒari:⁊ ipſe vlterius nō ordinet ͣ:ſꝫ romanus pōtifex nō hoiem iudicat q baptiʒat:ſꝫ tantū ſpiritum dei ſubminiſtrare gratiam credit baptiſmi:licet paganus ᵇ ſit qui baptiʒat. Palea.

S I preſbr̄ ordinatus de prehēderit ſe nō eē baptiʒatuꝫ:baptiʒet ⁊ ordinet iteꝝ ⁊ oēs quos ꝓus baptiʒauit. Qd̄ aūt cetera ſacramēta ab hereticis miniſtrari non poſſint ᶜ:teſtat Hieronymus in aggeo propheta.

Non placent deo que ab hereticis offeruntur.

S Ic pplſ iſte hereticoꝝ omniuꝫ ē in ↄſpectu meo dicit dn̄s:Omne qd̄ fecerint: qd̄ mihi obtulerit:vel vota ᵉ: vel ꝓ ſalute ᶠ: vel pacifica ᵍ: vł ꝓ peccato:vel holocauſta ʰ vel elemoſynas ſiue ieiunia: vel corpis caſtitatē contaminata erunt in ↄſpectu ⁱ meo: Quis eni ſancta videant ſpecie ᵏ ſui q̄ offerūtur:nō q2 tractata ſūt ab illo q pollutus eſt in anima polluūtur oia. Item in amos ꝓpheta. De eodeꝫ.

D Dit deus ſacrificia hereticoꝝ ⁊ a ſe ꝓijcit: ⁊ quotienſcūqꝫ ↄgregati ſūt in noie eius deteſtat fetoreꝫ eorum ⁊ claudit ˡ nares ſuas. Itē in Oſee. De eodeꝫ.

A Li offerūt ſacrilegus panem ⁊ dant elemoſy

k Specie ſui.qꝫtum ad ſuperficiem.
l O Dit deus. Et claudit nares.humana loquit ſimilitudine.xxiiij.queſtio.i.odi.
m I Uere.i.ex charitate ⁊ fide.de peni.diſtinct. capitu.penulti.⁊ vlti.

nas:⁊ ſectari videnť humilitatē:que ego(ſi vere ᵐ fiant) holocauſta iterpretor: cuꝫ autem ſcientiaꝫ dei reliquerint fruſtra(trūcato ⁿ capite fidei) cetera membra habere ſe iactant.Item in epl'a ad gal.

Sine fide ⁊ charitate nec euangelium habetur nec profunt aliqua bona.

M Archiō ᵒ ⁊ baſilides ᵖ ⁊ cetere hereticoꝝ peſtes nō habēt dei euāgelium:q2 non habent ſpm̄ ſanctū ſine quo: humanū ᵍ euangeliū non doceť. Nec putemus in verbis ʳ ſcripturaꝝ eſſe euangelium: ſꝫ in ſenſu ˢ:nō in ſuperficie: ſed in medulla:non in ſermonum folijs:ſed in radice rōnis. Idem. De eodem.

U Ide qꝫtum bonum eſt charitas:ſi ita martyrium fecerim ᵗ vt nr̄as velim ᵗ ab oibus reliqas honorari:⁊ ſi opinionē vulgi ſectātes intrepidi ſanguinē fuderim ᵗ:⁊ ſubſtantiam noſtrā vſqꝫ ad mēdicitatem ꝓpriam dederimus:huic operi ᵗ non tam premium q̄ꝫ pena debeť ⁊ ꝑfidie magis tormenta ſunt q̄ꝫ corona ᵘ victorie. Item ex concilio laodicenſi.

Hereticorum benedictio maledictio eſt.

N On oportet hereticoruꝫ bn̄dictiones ʳ accipe: qm̄ magis ſūt maledictiones q̄ꝫ

n Truncato capite.i.fide que eſt fūdamentum omnium bonorum.ſ.e. cum paulus.
o M Archion.Iſte marchion dixit duo eſſe principia:vnum ſuperiorum:aliud inferiorum.xxiiij.queſtio. iij.quidam. ver.⁊ marchioniſte.
p Baſilides. iſte negauit chriſtuꝫ fuiſſe paſſum.vt.xxiiij. queſtio.iij.c.quidā.
q Humanum.i. non diuinum non conferens gratiaꝫ.
r In verbis. Ar. verba rebus non res verbis deſeruire:preferetur enim intentio verbis. ar. xiij.queſtio.j.§.ij. ver.verba.ar.xxxvij diſtinctio.ſedulo. argu.xxij.queſtio. v.humane.⁊ queſtio.ij.ne quis.ar. xxiij.queſtio.j.paratus.⁊.queſtio.viij. occidit.argu.xxix. diſtinctio.regule.
s Sed in ſenſu. Argu.xi.queſti.iij. anteceſſor.⁊ capitu. ꝙ predeceſſor.ar.ff. de leg.⁊ ſenatuſcon. ſcire leges.ar.extra de verborum ſignificatio.propterea.⁊ capitu.intelligentia arg.xxij.queſtio.ij. is qui.
t U Ide qꝫtuꝫ bonum. Operi.Argu.ꝙ dare elemoſynam ad vanam gloriaꝫ ſit peccatum arg.xxiij.queſti.j.militare.xxiij.queſtio.j.odi.
u Corona.ſ.diſtinctio.xc.neqꝫ.in ſi.⁊ capitu.ſi quis aūt.ſ.de peniten.diſtinctio.iij.§.penulti.contra ibi dicit Aug.ꝙ ſi quis non habens charitatem patitur martyrium:⁊ ſi non prodeſt ei ad vitam eternam prodeſt ei tamen ad minus ſuppliciū ſubeundum.Solu.ibi agit de illis qui bono ʒelo:⁊ ſi non ſcd̄m conſcientiam martyriū ſubeunt:hic de illis q arroganť:vt ꝑ innuitur. Iod.
x N On oportet he. Benedictiones.id eſt ſacramenta vel dogmata.vel hoc dicit ironice. benedictiones.i.dignitates ⁊ predicationes que idiotis videntur benedictiones vel benedictionum abuſiones.

f Uel pro ſalute.Pro ſalute ⁊ pro peccato dicit: qua ſi ſint nomina ſacrificiorum:quorum vnum ad ſalutem conſeruandum:alterum ad peccata purganda offerebatur.quidam codices non habent ſcd̄m.h.
g Uel pacifica.Sic dicebat ſacrificium quod offerebatur pro pace adepta vel adipiſcenda.
h Uel holocauſta.holon totum:cauma incendiuꝫ.I. diſtinctio.ponderet.ver.finali.
i In conſpectu meo.Eccleſiaſtica enim dignitas nō facit eum chriſtianum.vt.ſ.ij.queſtio.vij.non omnes epiſcopi.

Caus dn̄s mar. pacꝫ.v.ita & ſeruaſſe vt refert Briuie. in q̄daꝫ epi. anglie. Aggei.ij.c

Amos.v. f Lōc. gal. lus agl'i prin.ff.de liberis ⁊ poſthu. Oſee.viij d

Fide dam oſur noſtr

Mar heret.

Bal

Error lidis tici.

Uerb bus ⁊ munt

Lige ex tert.ill vulgar uerbiu Quicqu agat ꝑ letio i dicat colligi in I.ta ſcriptur ff.alleg.

Martyr um no per ad ſalu eternam

benedictiones. Item ex cõcilio Martini pape.

¶ Neq; cum hereticis: neq; cum ſchiſmaticis lz orare.

Non liceat clericis vel laicis ab hereticis eulogias.ideſt benedictiões accipere: qꝛ maledictiones ſūt magis q̃ benedictiones: neq; liceat aut cū hereticis aut ſchiſmaticis[a] orare. Itē leo ad anatholium conſtantinopolitanum epm. ¶ Extra eccleſiã nõ ſunt vera ſacrificia.

In eccleſia dei q̃ corpus chriſti ē: aliter nec rata ſunt ſacerdotia: nec vera[b] ſacrificia: niſi in ꝓprietate[c] ſue nature verus nos põtifex recõciliet. Itē Leoni auguſto ¶ Impiorum manibus diuina ſacramenta ſe ſubducunt.

Manifeſtū eſt ꝑ crudeliſſimã[d] ⁊ inſaniſſimã veſaniam in alexãdrina ſede oẽ celeſtiū ſacramentorum lumē extinctū[e]: intercepta[f] ē ſacrificij oblatio: defecit chriſmatis ſanctificatio: ⁊ parricidalibus manibus impiorum oĩa ſeſe ſubtraxere myſteria.

Itē btūs martyr cyprianus in epiſtola contra hereticos. ¶ Sacra extra eccleſiã miniſtrari põt: ſalutē vero conferre non poſſunt.

Si quis inqt de eccleſia heretica ꝑſumptione exierit[g] a ſemetipſo[h] dãnatus[i] eſt. Cū huiuſmõi (ſm aplm) nec cibū quidē ſumere debemus. ✠ Declaratur hoc ĩ libro regū: vbi cū hõ dei ad hieroboã[k] miſſus eſſet ꝙ peccata ſua exprobraret: atq; vltionē ſuã futurã ꝑdiceret: panē apud illum edere ⁊ aquã bibere ꝓhibitus eſt: quod cū non cuſtodiſſet: diuina ſnĩa inde rediens: morſu leonis in itinere interijt. ¶ An debet quiſq̃ dicere ſacramentum ſalutare ⁊ gratiam celeſtem communem cū hereticis eſſe poſſe: cū quibus nec terreſtris cibus: nec ſecularis potus dz eſſe cõis? Cõſtat ãt oleū vnde baptizati vnguntur ſctificari: ⁊ euchariſtiã fieri apud illos oĩno nõ poſſe[l] vbi ſpes nulla ē ⁊ fides falſa: vbi oĩa ꝑ mendacium[m] gerūtur. Nã hereticus (more ſimiarum q̃ cū hoĩes nõ ſint formã humanã imitãtur) vultū eccleſie catholice: ⁊ auctoritatē ſibi ⁊ veritatē vēdicat: cū ipſe in eccleſia nõ ſit bñdicit: cū a deo ſit maledictus vitam pollicetur: cū ſit mortuus: deū inuocat: cū ſit blaſphemus ſacerdotiū adminiſtrat ꝓphanus: munus ponit añ altare ſacrilegus. Ad hec oĩa accedit ⁊ illõ malū vt antiſtes diaboli audeat euchariſtiã facere: ⁊ cum nec ſacrificari oblatio illic poſſit vbi ſpūſſctūs nõ ſit: nec cuiq̃ dñs ꝑ eius ꝓces ⁊ orationes ꝓſit qui deū ipſe violat. Si enim qui eccleſiam violant ethnici ⁊ publicani habentur: multo magis rebelles ⁊ hoſtes falſa altaria ⁊ illicita ſacerdotia ⁊ ſacrificia ſacrilega ⁊ omnia adulterina fingentes īter ethnicos ⁊ publicanos neceſſe

a Non licet clericis. ¶ Schiſmaticis. ſ. de conſecra. diſtinctiõe.j. epiſcopus nullum. cõtra. Sol. illud antiquus: iſtud de conſuetudine eccleſie roboratum. h.

b In eccleſia dei que. ¶ Nec vera. quantum ad habendum rem ſacramenti ⁊ licitam executionem.

c ¶ In proprietate id eſt vera fide incarnationis qua credimus chriſtianos deo reconciliari naſcendo: moriendo: ⁊ reſurgendo ⁊c. xxiij. diſtin. qui epe.

d Manifeſtum ē per crudeliſſimam. ſcz arrianã.

e ¶ Extinctū. vi. xxiiij. q. iij. reſecande.

f ¶ Intercepta. i. prorſus quo ad effectum conſumpta: ⁊ ita dicit Ouidius in ſexto metamorphoſeos in fabula ranarum. Colla intercepta videntur.

Si quis. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditur ĩ tres partes. In prima dicit cyprianus ꝙ ſi quis ſequitur hereſim iã dãnatã ſeipſum dãnare videtur: nec cū eo cibum vel potū ſumere debemus: ſicut teſtatur apoſtolus: ⁊ hoc etiam ꝓbatur per hiſtoriam de gaddo propheta. In ſecunda dicitur ꝙ ſacramenta nõ ſunt ab eis recipienda: qꝛ falſa ſunt: cū nec cibus tēporalis ſit cum eis ſumēdus: ⁊ ꝙ falſa ſint: multipliciter ꝓbat. In tertia parte dicit ꝙ quicūq; eos defendūt puniuntur: ⁊ non ſolum duces ⁊ auctores: ſed etiam participes. Et hoc probatur auctoritate moyſi ⁊ oſee prophete. ſecunda pars incipit ibi: an debet. tertia ibi: quare qui. Joan. etiam poſuit in ſuo apparatu caſum: ⁊ eum videbis. ¶ Caſus. Intendit cyprianus ꝓbare ꝙ nõ debemus vti ſacris hereticorum. Primo auctoritate apoſtoli q cibū corpalē ꝓhibet cū eis ſumi. Scd̃o auctoritate domini qui ꝓhibuit gaddo ꝓphetam cū eis cibum ſumere. Tertio: qꝛ heretici more ſimie imaginē tm̃ habent ſacramentorum: ſed nõ habent vera ſacra. Quarto: qꝛ ſi mali q ſunt in eccleſia poſt trinam monitionē comparantur ethnicis ⁊ publicanis vt cum eis non ſumamus cibū: multo fortius ipſi heretici precisi. Quinto qꝛ nõ tm̃ ipſi puniuntur ſed etiam eis fauentes ⁊ eorum ſacramentis vtentes. Sexto auctoritate Oſee prophete dicentis: Sacrificia eorum eſſe panem luctus.

g ¶ Exierit. i. egerit propter quod mereretur exire ⁊ dãnari. ar. xxiiij. qõ. iij. ſi quis non recto.

h ¶ A ſemetipſo. i. ad ſuum effectum ſiue factum cadēdo in hereſim iam dãnatam. vt. ſ. iiij. qõ. quinta. c. j. ſ. xxiiij. q j c. j. ij. ⁊ iij.

i ¶ Dãnatus eſt. i. ipſe iniecit ſe in excõicatiõem. vij. q. j. deniq;. ¶ Ad hieroboam. hiſtoria legitur. ij. lib. Reg. ꝙ cū gaddo ꝓpheta mitteretur ad hieroboam vt eum de idolatria redargueret: dictū eſt ei ne comederet vel biberet in ſamaria: cūq; negocio finito reuerteretur: decepit eū propheta ⁊ in bethel induxit eum vt ſecum comederet: cūq; comediſſet: locutus ē ei propheta in ſpiritu dicens: qꝛ cõtra verbum dei in loco ꝓhibito comediſti ⁊ bibiſti: nõ inferet cadauer tuum in ſepulchra patrum tuorum: cum ergo ſedens ſuper aſinum rediret: inuaſit eum leo ⁊ interfecit. Caſus.

k ¶ Ad hieroboam. vt. vij. queſtione prima deniq; qui fecerat duo idola: ⁊ vnum poſuerat ĩ bethel: aliud in dan.

l ¶ Non poſſe. quia ſcilicet effectus vel res ſacramenti nõ eſt apud illos: ſed nec veritas ſacramēti ſm cyprianū. vt ĩ. de cõſe. di. iiij. quõ ſ. di. xxxij. ꝯ. verū. Sed contra eū eſt. ſ. e. q. c. ꝑ eſaiã ſ. di. xix. ſecundum.

Sacri effectus nõ ē apd infideles ⁊ hereticos.

m ¶ Per mēdacium. hic errauit cyprianus prout dicit Aug. ⁊ eū corrigit. xxxij. di. ꝯ. verum. ſ. de ꝯſ. di. iiij. quõ. ✠ Quidã tñ volunt eū hic excuſare: qꝛ intellexit hoc de hereticis q formã eccleſie non tenent: vel hoc verbum: vbi oĩa ꝑ mēdaciū ⁊c. eū excuſat. arg. de ꝯſe. di. iiij. ſolet q̃ri. Uel hoc dixit ꝯ hereticos quos ſemper inſequebatur: ſicut ⁊

✠ ¶ Addõ que no. in addi. c. oēſ ĩ glo. ſ. xcvij. di.

Nõ oī ver bo creden dum eſt.

pelagius.xxiiij.q̃.j.ſchiſma.ꝛ fuit ibi exceſſus veritatis. argu.de conſe.diſtin.ij.ego berengarius. Magis tamen credo Augu.qui dicit eum erraſſe.
a ¶ Non ſtatim. Argu.ꝙ non omni verbo doctrine credendũ eſt.T.xxiiij.q j.aduocauit.ꝯ.diſt.xix.ſm Arg.cõtra.ꝯ.l.diſti.ſi quis prepoſtera.T.xxiij.q. iiij.ille.ꝛ.q.v.miles. ꝛ.q̃.j.qd culpatur. viij.q̃.j.ſciendum. argũ.xj.q.iij.ſi quis epſ.ꝛ.c.nõ ſemper. ꝛ.c.ſi dñs.ar.h. hic eſt ar. ꝯ ſigilla que nõ ſtatim debent recipi. argu. extra de pba tertio✝. nam littere approbande ſunt.ff.de procu.ſi procuratorem.ff.ꝙ cuiuſꝗ vnivit eorũ.§.ꝙ ſi actor.non tñ ſigillum reprobatur:ſi nomẽ auctoris nõ habet.ex. tra de eo qui mit.in poſ.cum ſicut i par te.deciſa.
b ¶ Separauerit. hic eſt argu.ꝙ maritus ſciens ſe vxori in ꝓpinquo gradu ↄ̃ſanguineum: licet in probando conſanguinitatem defecerit:debet abſtinere ab eius thoro: etiã iubente epõ ne abſtineat. ar. diſtin. l.ſi quis prepoſtera. Quid ergo ſi epus eum excõicat:patiẽter ferat nec curet: cum non ligetur apud deum.vt.xj.q. iij.q̃o quid obeſt ſ.e.vt videter. b.
¶ Per moyſen. hiſtoria. Legitur in li.Numeri.ꝙ chore: dathã: ꝛ abiron: ꝛ alij.ccl.viri de tribu leui cum eis volentes habere honores ſacerdotij ſurrexerunt contra moyſen ꝛ aaron:ꝛ murmurauerunt contra eos: ſperne ntes

Sigilla ñ ſtatim ſũt recipiẽda. ✝ ¶ Adõ qñ ſit credẽdũ ſigillo. no. pᵒ Inno. in addi.c. ij. de ſi.inſtr. no.bart. i l.luciᵘ.ff. eo.ꝛ in.l. ꝗ totis. in ſi.ff. ſolu. matri.

Maritus qñꝗ abſtinere pt̃ ab vxore etiã cõtra pceptum epi. Nume. xvj d

eſt vt cõputẽtur:quos oẽs cõſtat a charitate ꝛ vnitate eccleſie catholice receſſiſſe. Ergo oĩa quecũꝗ faciũt heretici carnalia ſunt ꝛ inania ꝛ falſa:ita vt nihil eoꝝ ꝗ illi geſſerũt a nobis probari debeat. Nõ ſtatimᵃ ſuſcipienda ſunt ꝛ aſſumẽda ꝗ iactãtur ĩ chriſti noĩe:ſed ꝗ gerũtur ĩ chriſti virtute. Quo enim pficere ꝗ agũt:aut ĩpetrare aliqd illicitis conatibus a deo põt: ꝗ ꝯ deũ(qd eis nõ licet)moliuntur. ¶ Quare ꝗ hereticis ꝛ ſchiſmaticis pcocinanẽ cenſura diuina in eoꝝ ꝓbãtur ſacinore ꝛ penis:nõ ſolũ duces ꝛ actores:ſed ẽt pticipes dãnari:niſi ſe a cõione malorũ ſeparauerintᵇ:precipiẽte dño p moyſen: Separamini a tabernaculis hominũ iſtoꝝ duriſſimorũ:ꝛ nolite tãgere de oĩ bꝰꝗ ſũt ĩ eis:ne ſimul pereatis ĩ pctis eoꝝ. Et qd cõminatus dñs per moyſen fuerat implẽuit:vt quiſquis ſe a chore ꝛ dathã ꝛ abiron nõ ſepaſſet penas ſtatim pro impia cõione ſolueret. Sic etiãᶜ p Oſee prophetam ſpũſſanctus teſtatur dicẽs: Sacrificia eorum tanꝗ panis luctus: oẽs qui manducãt ea ↄtaminabũtur: docẽs.ſ.ꝛ oſtẽdẽs omnes oĩno cuꝫ auctoribus ꝛ fautoribus ſupplicio ↄiungi: ꝗ fuerit pctõᵈ eoꝝ ↄtaminati. Itẽ Augu. ¶ Uera ſacra nõ niſi in fide eccleſie celebrãtur.

Oſee.ix.a

ꝛ ignis egreſſus eſt a dño qui interfecit.ccl.viros tenentes thuribula ſua ꝛ offerentes incenſum: precepitꝗ dominus per moyſen eleaçaro filio aaron vt thuribula eoꝝ acciperet ꝛ ꝓduceret ea in laminas:ꝛ affigeret altari vt eſſet in ſignum filijs iſrael:ne qs auderet accedere ꝛ ponere incẽſuꝫ domino:niſi de ſemine aaron. Sequens c.patet.
c ¶ Sic etiam per oſee. Oſee.ix.
d ¶ Pctõ.ı.ↄſenſu pcti eoꝝ. viij. q.j. § cum aũt.xxiij.q̃.iiij.ita plane.ꝛ.c.ſi quis a catholica.
e ¶ Extra catholicã eccleſiam.ı.extra formaꝫ eccleſie.
f ¶ Ueri.ratione effectus.
g ¶ Peruenieñte.
¶ Caſus Pater remigildi miſit ad filium arrianuꝫ epm hereticũ vt de ſua manu cõionem acciperet:quã qꝛ filius accipe noluit:pater eum occidit.
g ¶ Noctis. Quatuor ſũt partes noctis:ↄticinium: intẽpeſtum: gallicinium:anteluca̅num.
h ¶ Accipet. Quarei neceſſitate põt ab heretico baptiſmũ accipe ꝛ nõ euchariſtia:dixi rõneꝫ vigeſimatertia queſtione prima ſi quẽ.
¶ Caſus hoc c.ↄtinuũ eſt illi.c.ꝯ.c.verũ.Di eni hic ꝙ lꝫ laici qui ab hereticis reuertunẽ:p ĩpoſitionẽ manus recipianẽ ꝛ recõcilienẽ qñ publice penitentes:ꝛ tñ clerici ꝗ ab eis reuertũtur non recipiunẽ cũ clericatu vel ſacerdotij dignitate:hoc iõ:qꝛ tm̃ baptiſma ratũ ẽ apõ ipſos:nec recõciliari pñt niſi tm̃ ſub imagine publice pnie. Sequẽs.§.ſ.itẽ legiſ.cũ ſeq.§.patet.

Extra catholicã eccleſiamᵉ ✝ nõ eſt locus verifᶠ ſacrificij. Itẽ Grego. in iij.libro dialogoꝝ ait de remigildo rege leouigili filio. ¶ De manu hereticoꝝ communio non eſt recipienda.

Superueniẽte paſchalis feſtiuitatis die:intẽpeſte noctisᵍ ſilẽtio ad eum perfidus pater arrianũ epm miſit:vt ex eius pfidis manibus ſacrilege conſecrationis cõioneꝫ acciperetᵇ:atꝗ per hoc ad patris gratiam redire mereretur. Sed vir deo deditᵍ arriano epo venienti exprobrauit vt debuit: eiuſꝗ a ſe perfidiam dignis increpationibus repulit. Itẽ Innocẽtius ca. vij. ¶ Sacerdotes hereticorum chriſti honoribus non habentur digni.

Arrianosⁱ preterea ceteraſꝗ huiuſmodi peſtes deteſtamur:quia eorum laicos conuerſos ad deum ſub imagine ʰ penitentie ac ſpirituſſancti ſanctificatione per impoſitionem manus ſuſcipimus:non videntur clerici eorum cum ſacerdotij aut cuiuſpiam miniſterij ſuſcipiendi dignitate eſſe:quoniam quibus ſolum baptiſmuꝫ ratum eſſe permittimus(quod vtiꝗ in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpirituſſancti percipitur) nec ſpiritumſanctum eos habere ex illo baptiſmate ˡ illiſꝗ miſterijs arbitramurᵐ

eoꝝ ſacrificia ꝛ cõficientes ꝓpria. Miſit aũt moyſes ꝛ vocauit eos:qui dixerunt:nõ veniemus. Ad quos moyſes: Uos inquit ꝛ oĩs ↄgregatio veſtra ſtate cõſtituti corã dño ꝛ aaron:ſicr locutus eſt dñs ad moyſen ꝛ aarõ: ſeparamini abinuicẽ de medio ↄgregationis huius pueꝛ ſe:ꝛ cũ oĩs turba receſſiſſet a tentorijs eoꝝ per circuitũ ꝛ dathã ꝛ abirõ eſſent in introitu papilionum ſuoruꝫ cum filijs ꝛ vxoribus aperta eſt terra ſub pedibus eoꝝ ꝛ deuorauit eos cũ vniuerſa familia ꝛ ſubſtantia eoꝝ:ſed

i ¶ Arrianos.ſacerdotes ✝ indignos chriſti honorib'.
k ¶ Sub imagine pnie. Imaginẽ pnie appellat publicã recõciliationem que fit per manus impoſitionem.
l ¶ Baptiſmate.qd fecerũt vel acceperũt.ꝯ.e.q.ſi qs ꝯ.
m ¶ Arbitramur.ſubaudi dici:non enim videntur clerici ꝛc.quia eorum laicos ꝛc.q.d.cum hoc aĩs ſit de laicis:merito ſic debet eſſe de clericis:nõ enim clerici ſimili forma recipiẽtur.ꝛ ideo pꝫ ꝙ ſunt digni eccleſiaſticis

✝ ¶ ꝗ t eſſe catho no ꝯ ſinj tta. q.iij ſuad xxiij ad l §.ve Noc tuor part

Imagine niteni ✝ Ualte ferre t glo.ꝙ cerdot magis teris p cẽt.ar.l. ſbyteri. C.de epi ꝛ cleri.ꝛ. mo:is. iſte ſere. de peni.

honoribus.ⁿ continuatur hoc capitu.cum fine illius.ſ. eo.ſuperueniente.Uel dic quia eorū.i.quiuis.q.d.quiuis laicos eorum ita ſuſcipimus:non tamen clerici ita ſuſcipiendi ſunt in honore.

a ¶ Quoniam.hec rō non videt ſufficiens: ſed faciás vim in hoc q dicit auctores eorum. nā tūc ſūt auctores eoꝝ:cū illi ⁊ iſti ſūt ex eccliam. Uel dic q ſufficiēs eſt q̄ ad hoc q non poſſūt cōferre de merito vite.xl.diſtinc. multi.

b ¶ Perfectionē .i.ſanctitatem ⁊ officij executionem.

c ¶ Ut eoꝝ.i.qr eorū:vt ſit relatiuū cum cā.⁊ ita p hoc p̄cedens lectio approbata non videtur.i.ideo n̄ videt: qr ⁊c̄.

d ¶ Impfectos. qr non receperūt grāz per illud baptiſma.

e ¶ Qui tetigerit. tactu mentis. extra de ſententi. excommunicatio. nuper.

f ¶ Dānati.i.damnatōis vel auctoris iam damnati ⁊c̄. ✠

g ¶ Ex eo. nō ē rō hec:qr ſunt quedā ſacrā que iterantur quedā non: vt vnctio infirmoꝝ:⁊ dedicatio eccliaꝝ.de cō ſecra.diſtinctio.j.ſolennitates.

h ¶ Impoſitio.recōciliatoria.⁊ intelligas de p̄uata:qr ſolennis non reiteratur.

i ¶ Precipit. quotienſcūq reuertūtur ab hereſi.ſ. eo. hi q baptiſma ⁊c̄.

quoniā[a] cū a catholica fide eorū auctores diſcederēt etiam pfectionē[b] ſpiritus quā acceperāt amiſerūt:nec dare eius plenitudinē pñt:que maxie in ordinatiōibus operat: qui p impietatis ſue pdidiam fidem dñi perdiderunt: ꝓpter qd̄ fieri non pōt vt[c] eoꝝ prophanos ſacerdotes dignos chri honorib⁹ arbitremur:quorum laicos impfectos[d] (vt dixi) ad ſpūſſancti pcipiendam grām cum penitētie imagine recipim⁹. ¶ Itē legit: Qui tetigerit[e] imundum imund⁹ erit: Quō ergo ei tribuet q imundicias ⁊ ſpurcitias conſueuit accipe:⁊.ſ. Qui particeps fact⁹ eſt damnati[f]: quō honorē debeat accipe inuenire nō poſſumus. ¶ Ex eo[g] aūt q manus ipoſitio[h] iterari precipitur[i] ſacramentū nō eſſe oſtendit. Unde Auguſtinus de baptiſmo lib. iiij.

¶ Manus impoſitio non eſt ſacramenti iteratio.

Manus[k] ipoſitio[l] non ſicut[m] baptiſmus repeti[n] nō poteſt:qd enī eſt aliud niſi oratio ſup hominem? ¶ Cū ergo inocentius ſolum baptiſma hereticis ratū eſſe pmittat:cū gregorius ſacrilegam vocet ꝯſecrationē arrianoꝝ:

Manus ipoſitō. ¶ Caſus. Dicitur hic lz obſcure q manus ipoſitio reconciliatoria quandoq reiteratur:⁊ ſic baptiſma reiterari non poſſit.⁊ eſt ſimilitudo per contrarium.

k ¶ Manus. Senſus eſt:manus impoſitio poteſt repeti. vt.ſ.de conſecra.diſtinctio.iiij.quomodo.baptiſm⁹ non.lxviij.diſtinctio.ſicut.

l ¶ Impoſitio.ꝯſecratoria:ſed confirmatoria non. Itē nec ordinatoria:ſz curatoria bene iterat:de qua dicitur: Sup egros manus iponent ⁊c̄.vt.xcvi.di.§. ſed illud. Reconciliatoria ſimilit vt hic:iponitur enī reconciliatoria manus hereticis reuerſis.vt.ſ.eo.arrianos.de cōſe.di.iiij.quomodo.⁊ excōmunicatis.vt.xi q.iij.cuz aliquis.⁊ penitētibus.vt.l.di.in capite.Et in hereticis vel excōicatis non eſt ſacramentū:⁊ ideo repetit. In penitentibus,ſi eſt publica [redacted] non iteratur.⁊ conuenit tm̄ epiſcopis.vt.xxvj.qō.vj.c.j.⁊.l.diſtinctio.in capi.

nō eſt ſicut (margin)

te.Si eſt priuata non eſt ſacramentū.⁊ iterat: ⁊ ꝯuenit etiam preſbyteris:vt.xxvj.qōe.vj.cap.preſbyteri.§. ecce.

m ¶ Non ſicut.i.licet.

n ¶ Repeti.ſ.e.queſtio.q quidam.contra. Solu. ſed ibi manus ipoſitionem conſecrationem nominat:hic vero manus extenſionem ſuper penitētem cum orone inuocato ſcō ſpiritu paraclete:vel ibi.p̄hibet reiterationem manus ipoſitōis fieri in publico:h̄ āt pmittit fieri i occlto.

¶ Cuz ergo. Concludit Gratian⁹ ex quattuor ſupradictis.c.ſ. arrianos. ſi qs ingt.ſic pp̄ls.⁊.c. in eccleſia. q nullū ſacrm̄ preter baptiſma poteſt ab heretico miniſtrari.ſed ꝯtra hoc obijcitur.

cū cyprianus q̄cūq ab hereticis fiunt carnalia ⁊ inania ⁊ falſa iudicet:cū hieronymus oīa que ab eis offerunt contaminata in ꝯſpectu dei afferat:cū leo extra eccliam: nec rata ſacerdotia nec vera ſacrificia eſſe teſtet: patet q ſacramēta eccleſiaſtica preter baptiſma (vt ſupra dictū eſt) ab hereticis miniſtrari non poſſunt. Item obijcitur illud Hierony.ad luciferianum.

¶ Qui in baptiſmo ſcūs eſt ad altare peccator: ñ accedat.

Sicut chriſtus eſt qui baptizat[o] ita ipſe eſt q ſanctificat: vnde oro te[p] vt aut ſacrificandi licentiaz ei tribuas cuius baptiſma approbas aut reprobes eius baptiſma: quez non putas eſſe ſacerdotem[q]:neq enim poteſt fieri[r]: vt qui in baptiſmo ſanctus ē ſit ad altare peccator. ¶ Sz hoc de peccatore tm̄ catholico non de heretico intelligendum eſt:qui quicquid cuz fide catholica,p officio ſuo facit licet indignus tm̄ diuina gratia cooperante[s] ratum eſſe creditur:alioquin ſi de hereticis dictum intelligit ipſe ſibi contrarius eſſet cum dicat in Oſee: Sacrificia eoruz ⁊c. Et alibi in pſona domini.

Sicut chriſtus. ¶ Caſus. Luciferianus dicebat malū ſacerdotē veꝝ baptiſma ꝯferre: ſz eucharíſtiam nullo mō ꝯficere:qd hiero. reprobat. dicit enī:aut vtrūq approbet: aut vtrūq reprobet. Nam q.p̄phanus eſt ad vnū non eſt ſanctus ad alteꝝ:⁊ econuerſo.

o ¶ Baptiçat.interius.de ꝯſ.di.iiij.nemo.vel cuz effectu.

p ¶ Unde oro te. Putabat iſte eum q homicida vel adulter fuerat mundari in baptiſmo: nō ita tamen vt dign⁹ eſſet ſacerdotio. Gratianus tamen hoc intelligit de occulto peccatore.nam dicebant quidam de tali ⁊ male q licet poſſet baptiſma dare :non tamen conficere:⁊ h̄ tales reprehenduntur.Et ſm hoc eſt argu.contra.l.diſtinctio.qui ſub gradu.Sed ibi de depoſito cum quo diſpenſatur vt baptiçet:h̄ de tolerato.

homicida ⁊ adulter an ꝯficere poſſint.

Oſee.ix.a

q ¶ Eſſe ſacerdotem.i.ſacramenta poſſe conficere.

r ¶ Poteſt fieri. Ar. q vno de duobus que ſunt eiuſdem iuris conceſſo:alterum conceditur:ex quo enim aliquid alicui conceditur.eius coherens ei conceditur ✠.vt.ſ.iij.queſtio.vj.hec quippe.⁊.xvj.queſt.j. ſi monachus.⁊ queſtio.ij.capitu.j.ſ.viij.diſtin.quo iure. h.

Cōceſſo aliq̄ ei⁹ coherens cōcedit.

✠ ¶ Cōc. ter. i .l. y. ff. de iuriſdi.om. iu di.⁊ .l. ad legatū.ff. de pcu.

¶ Sed hoc. ¶ Caſus. Dicit Gratianus ſupradictum capitu.de malo catholico intelligi:⁊ non de heretico:alioquin idem hierony.eſſet ſibi contrarius:vt probatur ſequen.capitu.⁊.§.ſequen.que per ſe patent.

s ¶ Cooperante. Iſtud cooperante falſum eſt q̄tū ad dantem vel facientem non q̄tū ad recipientē.ſ. e.dñs.

M Maledicam. Aliam expoſitionem huius verbi habes. ſ. eo. multi ſecularium. Hoc ergo. Hec eſt vndecima ps huius.q.in qua pbat q malicia ſacerdotis non nocet alijs in ſacramentis q̄uis ſibi noceat. et hoc vſq ad. §. ex his. Joannes de fan.

I Ntra catholicā. Caſus. Hec oia.c.vſq ad.c. ſacerdotes. legunt de malis pſbyteris catholicis adhuc i ſuo officio toleratis. Dicit in hoc.c. q in traditiōe veritatis ſacramēti non diſtinguunt merita ɔferentis vel ɔſecrantis ſ3 potius virtus creatoris. Nā ſicut chr̄s eſt q baptiçat: ita ipſe eſt q p ſpm̄ ſcm̄ hanc ſuā carnē efficit. Seqns.c.pz.

b Intra. Ab iſto loco vſq a.j.c. ſacerdotes loquunt oia c. de malis ſacerdotibus toleratis ab eccleſia.

c Recreant. quo ad ſuſtentationem corpis: et poſt aie. vt de ɔſe. diſtinctio. ij. non iſte panis.

O Mnia ſacramēta. Et verbum. i. pdicatio q̄ ſi fiat ab indigno alijs pdeſt: ſed ſibi nocet. arg. di. lxxxiij §. quanq̄ argu. xv. q. vlti. capitu. vlti.

e Dictū eſt. tales inſtruūt deum q̄lit eos punire debeat. xl. diſtinctio. multi.

maṫ.xxiij

P Rophetauit. Caſus. Probat in hoc.c. q mal9 ſacerdos miniſtrar poteſt: qꝛ ſaul mal9 erat et pphetauit. Legit eni i.j. li. Regū: q cu3 ſaul pſeqret dauid ipſe fugiēs venit in ramatha ad ſamuelē: qd cu3 nūciatū eēt ſauli miſit lictores vt capent eū: q cū vidiſſent cuneum pphetaꝝ et ſamuelē ſtantē ſup eos fact9 eſt in eis ſpūs dn̄i: et pphetare ceperunt et ipſi: qd cu3 nūciatū eēt ſauli miſit alios nūcios: pphetauerūt aūt illi rurſus: miſit et tertios nūcios: et ipſi pphetauerūt: et irat9 ſaul abijt: et fact9 eſt ſpūs dn̄i ſup ipſū: et pphetauit cū ceteris corā ſamuele et cecinit nud9 tota die ac nocte: vn̄ exiuit puerbiū: ſaul iter pphas.

Sacerdos malus cō ficit.

Benedictionibus hereticorum deus maledicit.

M Aledicam[a] bn̄onibus vr̄is: hoc ē qcqd vob bn̄dicit p me: erit maledictū. Hoc ergo itelligendū eſt de heretico: illud aūt ad luciferianū de eccl'iaſtico pctōre. De quo Auguſtinus ait in libro de corpore dn̄i.

Boni et mali ſacerdotes eque corpus chriſti ɔficiunt.

I Ntra[b] catholicā eccl'iam in myſterio corpis et ſanguinis dn̄i nihil a bono maius nihil a malo minus pficitur ſacerdote: qꝛ non in merito ɔſecrātis: ſed in vbo pficit creatoris et virtute ſpūſſancti. Si ergo in merito eſſet ſacerdotis: neq̄q ad chr̄m ptineret: nūc autem ſicut q baptizat ipſe chr̄s eſt: ita ipſe ē qui p ſpm̄ſanctum hāc ſuā efficit carnē et tranſfundit in ſanguinē. Credendum eſt eni q in verbis chr̄i ſacra ɔficiantur: cuius prius creant imperio ei9 vtiq verbo recreantur[c] ad melius.

I dem in libro ij. ɔtra epl'as parmeniani. De eodem.

O Mnia ſacra obſunt indigne tractātibus: proſunt tn̄ per eos digne ſumētibus: ſicut et verbū[d] dei: vn̄ dictū eſt[e]: Que dicūt facite: q̄ aūt faciūt nolite facere. Item in tractatu epiſtole Joan.

De his q ſcis male viuūt.

P Rophetauit[f] ſaul rex mal9 cum et ſcm̄ dauid pſequeret: non ergo ſe iactēt q forte ſine charitate hn̄t ſanctū munus dei: ſ3 videant q̄lem rōnem ſint habituri cu3 deo q ſanctis nō ſancte vtuntur. Ex his erūt qui dicturi ſū: in iudicio: Et in nomine tuo pphetauim9: quibus nō dicetur mentimini: ſ3 nō noui[g] vos et c. Spiritum ergo pphetie dicendi ſunt habuiſſe ſed non meritum. Item Hierony. in Aggeo. ij. ca.

Quiſq non tam ſanctificatur ex hoſtijs q̄ pro peccato polluitur.

O Propheta[h] q altari tātu3 extructo et domo mea diruta[i] hoſtias mihi offers in altari: et victimis ei9 ſctificari te putas. Scito qm̄ ſanctum qdem eſt qd offert in altari: ſ3 non tā ſanctificaris ex hoſtijs q̄ ex mortuis operibus pollueris. Item Auguſtin9 in libro de verbo domini.

Contra ſpiritumſanctu3 verbum dicitur cum ex diſpſione nunq̄3 reditur.

I Ta ſit verbum[k] ɔtra ſpiritumſanctū cu3 ex diſpſione ad ɔgregationē[l] nunq̄3[m] venitur: q ad remittenda pctā accepit ſpiritūſanctū: ad quā ɔgregationē: et ſi p maluz clericū: ſed tn̄ catholicum miniſtru3 reprobū et fictū ſi aliqs acceſſerit corde non ficto: in ipſo ſpūſſanctus operatur remiſſionem pctōꝝ: qui in ſctā eccleſia ita opatur: vt reprobos fugiat: et tn̄[n] p eoꝝ miniſteriū plo3 colligat. Idē in ſermōe de remiſſiōe pctōꝝ.

f Prophetauit. hic pbat q malus ſacerdos pōt ɔficere: qꝛ ſaul malus erat et prophetauit: immo mali habent omnia dona ſpiritusſancti preter charitatem. ſ. eo. multe. hiſtoria autem erit hic pro caſu.

g Nō noui. i. nō approbaui. ita dicūt aliq ſcholares q noti ſūt aliqb9 in ſcholis: cū vidēt eos in t'ra ſua: dicunt nō noui vos. vel q̄ ſūt diuites dicunt paupib9: nō noui vos: vel qd prius eſt nolūt loq cum eis.

O Propheta. Caſus. In hoc.c. mali ſacerdotes rephendunt: q et ſi veꝝ corp9 ɔficiant in altari ex hoc non ſcificant: ſed potius ex ſuis malis operibus polluuntur.

h O ppheta. Ad lr̄a3 itel ligit de babyloni a captiuitate. nā cyro dāte licētia reuertēdi de babylonica captiuitate ppl's iſrl' edificauit altare: et iecer ūt fūdamētū tēpli: ſ3 p lr̄as cambiſe ducis militie ipſi9 cyri phibit9 ē in edificatōe pcedere vſq ad ſcd̄3 anū darij: in q̄ iuſſus ē edificare tēplū ceptū ab aggeo propheta ad hoc exhortāte ppl'm. Logt ergo hic. de medio tpe in q̄ imolabāt in altari: ſ3 domū dei. ſ. tēplū reedificare negligebāt: cū domos pprias reedificarent: quod in ipſo aggeo plenius patet.

i Domo mea diruta. i. edificatione virtutū. diruit enim remotis virtutib9 aia. xv. qō. j. merito.

I Ta ſit. Caſus. Di q tunc peccat heretic9 in ſpiritūſcm̄ cu3 de ſchiſmate ad vnitate3 et ɔgregationē eccl'ie redire ɔtēnit: in q̄ eccl'ia ſpūſſcūs p catholicū et fictum et reprobū opat remiſſionē pctōꝝ: et mali p talē colliguntur.

k Ita ſit verbu3. i. blaſphemia. ſ. de pe. diſtinctio. j. §. poteſt. et di. iij. §. ſiue. h.

l Congregationem. i. vnitatem eccleſie.

m Nūq. Et ita pcm̄ i ſpm̄ſcm̄ ē final' ipnia: de q̄ dicit Augu. de pe. di. vij. c. j. et finali. et notaui. xxv. diſt. qualis.

n Et tamen. hoc di eiq quia ab iſto poſſum accipere etiam ſine neceſſitate.

Ut euidēter. ℭ Caſus. Oſtendit in hoc.c. ꝙ non homo: ſed ſpirituſſanctus peccata remittit. ⁊ hoc ꝓbat auctoritate dñi dicētis. Si cui dimiſeritis pctā ⁊c. ⁊ ideo euenit ꝙ ille quē ſacerdos tolerat ſit ex̄ eccliaz: ſi ei chriſtus nō apit: ⁊ iniuſte excōicatus ſit intus.

a ℭ Quodā loco. ita ⁊ aduocatus pōt teſt allegare: vt dicit quedā lex.xlv. diſti. cum beatus.

b ℭ Et ꝯtinuo. Ar. ēbo ordinem ſpectandum eſſe: vt.xx. di.§.j. argu. ex ſerie verboꝝ aliqd perpendi. J.xxiiij. queſtiōe prima alienus.

c ℭ Dimiſeritis. bene dixit: dimiſeritis non cui putaueritis dimitti.

d ℭ Hoc ē ſpūſſctūs j.xj.qō.iij. illud. ⁊.c. nemo ꝯtēnat. J.e.q. dicitū eſt. J. de ꝯſecr. di.iiij. nemo. h.

e ℭ Oſtiari⁹.i. xp̄s. idē ē ⁊ oſtiū. vt. J.e.q. ordinationes.

f ℭ Preiudicio.i. prauo iudicio. J.xxiiij.q.iij. ſi qs. ⁊.xj.q.iij. ſi eṗus forte.§.e.q. remiſſiōez. J.xj.q.iij. qd obeſt. hug.

ℭ Nō meritis hoīuz: ſꝫ virtute ſpūſſancti pctā remittūt

Ut euidenter oſtenderet dñs a ſpirituſancto quē donauit fidelib⁹ ſuis dimitti pctā nō merit'ꝭ hominū: quodam [a] loco ſic ait: Accipite ſpm̄ſctm̄. ⁊ ꝯtinuo[b] ſubiecit: Si cui dimiſeritis[c] pctā remittūt ei. hoc eſt: ſpūſ ſanctus[d] dimittit: non vos. Proinde ſicut is quē ſacerdos tolerat in ecclia: tn̄ ē extra eccleſiā ⁊ extra corp⁹ ei⁹ cui⁹ caput ē chriſt⁹ ſi ei oſtiarius[e] nō aperuerit: ita nō iō extra eccleſiaz eſt: ⁊ nō eſt de corpe ſi qs paſtoris preiudicio[f] compellitur foris eſſe.

I tē Ambroſius de ſacris.

ℭ Deus nō merita pſonaꝝ ſꝫ ſacerdotū officia ꝯſiderat

Cum ſcriptura[g] teſtet̄[h] ꝙ ad pces hieroboam[i] ignis deſcendit de celo: ⁊ rurſus precāte helia ignis emiſſus eſt: q ſacrificia ꝯſumeret: dat̄ itelligi ꝙ de⁹ non merita pſonaꝝ cōſiderat: ſed officia ſacerdotū. ℭ Ignis ille viſibilis mittebat̄: vt crederēt: nobis iuiſibilis opat̄: qđ credimus. Credo ergo adeſſe dñm ieſum inuocatū pcibus ſacerdotū: q ait: Ubi fuerint duo vel tres ꝯgregati in nomine meo: ibi ſum in medio eoꝝ. I tē Grego.

ℭ Non merita ſacerdotū: ſꝫ virtus dī uia ſacramēta ſctificat

Multi[k] ſeculariū hominum cum plus ſacerdotis vitā quā ſuā diſcutiūt i magnū ꝯtētionis diuinoꝝ ſacramētorū crimē incurrūt: magna .n. trabe vulneratos habētes oculos eāqꝫ negligētes: feſtucaz tenuē in alioꝝ ꝯſpiciūt oculis: quā dum incaute feſtināt auellere: erroris in foueaz dilabūtur: min⁹ qdē ꝯſiderantes ꝙ nō eos ſacerdotū vita lederet[l]: ſi ipſi humiliter bonis ſacerdotū admonitionibus aurē accōmodarēt: ſed dū hypocritarū more plus illoꝝ famā q̄ꝫ ꝓpriā vitā vel vite negligētiā diiudicant: ſpernūt[m] ſancta monita ⁊ ſpūalia dona: vñ ſit vt nō ſolū ab eis dicta reſpuāt: ſed qđ ē deterius: diuina ēt myſteria ꝯtemnāt: vt nec corpis cōionē: nec ſanguinis dñi noſtri ieſu xp̄i eoꝝ miniſterio ꝯfectam aſſumāt: putātes hāc minus[n] eē ſanctificatā ſi illoꝝ fiat officio quorum vita eorum oculis videtur ignobilis. ℭ Heu inquam magnum laqueum incidunt: vt diuina ⁊ occulta myſteria plus ab alijs ſanctificata poſſe fieri credant: cum vnus idemqꝫ ſpirituſſanctus in eccleſia diffuſa p totū orbē terrarū icōprehēſibiliter[o] ea myſteria occulta atqꝫ inuiſibiliter: ⁊ operando ſanctificet ⁊ benedicēdo benedicat. ℭ Myſteriū itaqꝫ[p] fratres ob hoc dī ꝙ ſecretā ⁊ recōditam habet diſpenſationē[q].

Cum ſcriptura ⁊c. ℭ Caſus. Quis dubitat ſpirituſanctum adeſſe ſacramētis ſacerdotū cū in ve. teſta. ad preces tā bonoꝝ q̄ꝫ maloꝝ legit̄ ignis deſcēdiſſe de celo: quorū vtrūqꝫ ꝓbat̄ per hiſtoriā hieroboā q fuit malus ſm q̄ſdā: al's hierobaal: ⁊ helie prophete qui bonus fuit.

g ℭ Cū ſcriptura. hic intendit Amb. probare ꝙ ſpūſſctūs tēpore hoc opat̄ inuiſibiliter in ſacris eccleſie: qđ ex eo ꝓbat: q2 oliz viſibilr opabat̄ i legalib⁹ ſacris.

g ℭ Scriptura. quā non habemus. ſed eſt in ſcriptura .lxx. interpretum.

h ℭ Teſtetur ⁊c.q.d. cū nullus dubitare h̄ dꝫ mēdaciū appoſuit Grañ: ſicut dat̄ itelligi vſqꝫ ibi: ignis. nec reddit rōnē Amb. q̄re oli viſibilr: nūc ḋo iuiſibilr operetur ſpūſſctūs: nec ſit ibi maloꝝ mētio ſacerdotū. vt.c. iterpoſuit. ſed dūtaxat bonoꝝ: puta helie: hieroboam: ⁊ aliorū ſctōꝝ quos ibi Amb. nominat. vñ ad pn̄tē materiā nihil operatur. Jo. ⁊ ita falſa eſt littera: cū hieroboā ⁊c.

i ℭ Hieroboā. hieroboā q fuit malus ſm falſuz itellectū Grātiani. aliq̄ hierobaal: quaſi ſacra baal deſtruens. hierobaal enim ſacrū: ſic dictus eſt gedeon: ſed hoc non faceret ad propoſitum Gratiani. ✠ Joan.

Multi. ℭ Caſus. Hoc.c. diuiditur in quattuor partes. In pma pte Gregorius redarguit quoſdam q peccata propria negligentes vitā ſacerdotū reprehendūt ⁊ eoꝝ ſacramēta cōtēnūt. In ſecūda pte oſtēdit vnde dicat̄ miniſteriū ⁊ vnde ſacrificiū: ⁊ vñ ſacramētū: ⁊ vnde eucharitia. In tertia pte dic ꝙ ad pces myſticas maloꝝ ſacerdotū vera chriſti ſacra celebrātur. In q̄rta pte exponit verbuz Oſee ꝓphe.ſ. maledicā inqt bñdictionib⁹ vr̄is. ſcđa ps incipit ibi: myſteriuz. tertia ibi: ſiue ergo. quarta ibi: maledicā inquit ⁊c.

k ℭ Multi. Hoc.c. itelligit̄ de malis tolerādis: q2 generaliter loqtur de oībus ſacris. L. In prima parte rephendūtur qdā laici q vitā ſacerdotū reprehendēdo diuina ſacra ab eis collata ꝯtēnebāt: gerētes trabē in oculis ſuis: ⁊ feſtucam volentes euellere de oculis alioꝝ. In ſecūda pte dī ꝙ q̄ꝫtūcūqꝫ ſit ſacerdos malus: ſacra tn̄ eius vera ſunt: nec magis ſctificat̄ a bono. In t̄tia oñdit qđ ſit myſteriū ⁊ qđ ſit ſacrificiū. Ultimo ponunt̄ verba Oſee ꝓphete.

l ℭ Lederet. Arg. alteri⁹ crimen non nocere innocēti. J.e.q.iiij.c.j.§.e.q. fertur ✠. contra h.

m ℭ Spernunt. Ex his ꝯuicit̄ ꝙ miſſa maloꝝ ſacerdotum audiri poſſit: ⁊ ſi ꝓhibitū ſit i caſu. vt. J.xv.q.vj.c.vj. J.viij.q.iiij.c. vlt.§.xix.di.c. ſi contra.§.di.xxxij. nullus. diſt.lxxxj. ſi qđ p̄ſbyteri. Sꝫ illud de publico vel de dānato. ſꝫ h̄ de tolerato. h.

n ℭ Minus. id eſt non.

o ℭ Incomprehenſibiliter. non enim a nobis comprehendi poteſt qualiter tranſſubſtantiatio ſub ſpecie panis ⁊ vini corpus chriſti ⁊ ſanguis fiat.

p ℭ Itaqꝫ. ⁊ quia occulte ⁊ inuiſibiliter.

q ℭ Diſpēſationē.i. v̄tutē ⁊ grāz a deo diſpēſatā ⁊ collatā

Hieroboā vñ dicat̄.

✠ ℭ Et ignis nō legit̄ deſcendiſſe de celo ad preces eiuſdē cū ſacrificaret. Arg.

✠ Cōcor. tex.i.L. ſancim⁹. C. de pe. cum cō. cor. ꝑ glo.

Altaris myſteriū ē incōprehenſibile.

Corp9 xpi nõ ↄſecratur nec ẽt panis.

Corp9 xpi excedit alia ſacra q̃ ad reuerẽtiam.

ſ.eo.ſi.ij.b

Ma.la.ij.a

a ❡ Quia prece. Sacrificia veteris teſtamenti nõ faciebant qõ figurabant. ar. de conſe. di. ij. ſacrificium. ⁊ qõ dicit: prece myſtica ↄſecraꝛ. hoc referas ad ſpẽm facti ſꝫm. h. quia nec corpus chriſti cõſecraꝛ: q2 ⁊ prius corpus ſacratiſſimum erat: nec panis: quia ibi dẽſinit eẽ ſtatim.
b ❡ Quid melius corpore. certe anima chriſti. vñ hoc dictuʒ ĩtelligas dumtaxat amplificationis gratia. ſiſ. ſ. xxxij q. vj. nihil. ⁊ q. vij quid ĩ oĩbus. Uel dic hoc maius inter ſacramẽta eccleſiaſtica q̃ ad ſanctitatẽ ⁊ reuerẽtiã. vt. ſ. de conſe. diſtin. ij. nihil. ⁊ c. q mãducat. ⁊ xcv. diſ. ecce. vel ĩter res eiuſdem generis. ſ. iter corporalia. Uel intellige de corpore qõ eſt chriſtus. ar. ſ. e. interrogo. ↄtra. Sʒ ibi expone: verbum id eſt filiuʒ. ⁊ ſic nõ contra. de peni. diſt. ij. verbum.
c ❡ Attenuantur. ſed contra. lxxxi. di. ſi qui preſbyteri.
d ❡ Uel quia. Iſta duo: vel reſpiciunt tm̃ proximũ membrum: cuius due ĩueniũtur expoſitiones per ſequentia.

S Ignificaſtis. ❡ Caſus. hic pbat malos ſacerdotes tolerãdos: dupliciexẽplo chriſti: tuʒ q2 phariſeos ⁊ ſcribas docuit eẽ audiẽdos: ſed non in malis operibus imitãdos: tum q2 miſit iudã traditorẽ ſuum ad euãgelizãdũ cuʒ alijs diſcipulis: ⁊ eũ vſqʒ in finẽ tolerauit: nec apoſtoli etiã ſacramenta talium deſpiciebant.
e ❡ Non congruẽter: ideo vitabant eorum ſacramẽta.
f ❡ Docuerunt. er

Sacrificium autem quaſi ſacrum factum: q2 prece[a] myſtica conſecratur pro nobis in memoriam dominice paſſionis. Sacramentum vero eſt in aliqua celebratione: cum res geſta ita fit vt aliquid ſanctificate accipiamus quod ſancte accipiẽdum eſt. Sunt aũt ſacramenta: baptiſma: chriſma: corp9 ⁊ ſanguis chriſti: que ob id ſacramẽta dicũtur: q2 ſub tegmẽto corporaliũ reꝝ diuina virtus ſecretius ſalutẽ eorũdem ſacramẽtorum operaꝛ: vnde a ſecretis virtutibus vel ſacris ſacramẽta dicuntur: que ideo fructuoſe penes eccleſiã fiũt: q2 ſanctus in ea manẽs ſpiritus eorũdẽ ſacramẽtoꝝ latẽter operatur effectũ: cuius panis ⁊ calicis ſacramentũ grece euchariſtia dꝛ: latine bona gratia interpretatur: ⁊ qd melius corpore[b] ⁊ ſanguine chriſti? ❡ Siue ergo p bonos ſiue p malos miniſtros ĩtra eccleſiã diſpẽſetur: ſacramẽtuʒ tñ eſt: q2 ſpiritusſanctus myſtice illud viuificat: q quondã apoſtolico in tẽpore viſibilibus apparebat operib9: nec bonoꝝ meritis diſpẽſatoruʒ ampliantur: nec maloꝝ attenuãtur[c]. Quia neqʒ q plãtat eſt aliqd neqʒ q rigat: ſed q incrementũ dat deus: hoc de corpore ⁊ ſanguine dñi noſtri ieſu chriſti. Hoc etiaʒ de baptiſmate ⁊ chriſmate ſentiendum eſt ⁊ tenendum: quia virtus diuina ſecretius operatur in eis: ⁊ diuina ſolummodo hec eſt virtus ſiue poteſtas: non humane efficatie: polluimus itaqʒ panẽ: id eſt corpus chriſti qñ indigne accedimus ad altare: ⁊ ſordidi mundũ ſanguinem bibimus: ⁊ infra. ❡ Maledicaʒ iquit benedictionibus veſtris: hoc eſt his q̃ nũc meis bñdictionibus poſſidetis: ſeu qcqd a vobis bñdicitur maledicam: vel quoniã nõ benedicũt ſanctis ex vero corde: vel q2 qui inique agunt: bñdicuntur ab eis: adulanturqʒ peccatorib9 dummodo diuites ſint.

Item Fabianus papa epiſcopis orientalib9. ❡ Nõ ſacerdotũ merita: ſʒ q docẽt ⁊ miniſtrãt ↄſiderare debem9.

S Ignificaſtis inſup plerosqʒ attendere multos in ipſis honoribus eccleſiaſticis non[e] congruenter viuere ſermonibus ⁊ ſacramẽtis: que per eos populis miniſtrantur. O miſeros homines qui hos intuendo chriſtum obliuiſcuntur: q ⁊ multo ante predixit: vt legi dei potius obtemperetur: q̃ imitandi videantur illi qui ea q̃ dicunt non faciunt: ⁊ traditorem ſuum tolerans: vſqʒ in finem etiam eum euangelizare cum ceteris miſit: naʒ apoſtoli talem conſuetudinem non habuerunt: nec habendam docuerunt[f]. Item nico. papa michaeli imperatori. ❡ De eodem.

N On quales ſacerdotes domini ſunt: ſed quid de domino loquantur: eſt vobis magnopere preuidenduʒ nec in vicarijs beati petri apoſtoli vobis eſt attendenduʒ quid ſint: ſed quid pro correctione eccleſiarum: quid p ſalute veſtra ſatagant: nec[g] enĩ illos inferiores dicetis ſcribis ⁊ phariſeis ſedentibus ſuper cathedram moyſi de quibus dominus precepit dicens: Quecunqʒ dixerint vobis facite: ſꝫm opera eorum nolite facere. Ergo imperator conſidera ſi illos dixit audiendos: qui ſuper cathedrã moyſi ſedebant: quanto potius qui ſuper cathedram petri reſident eſſe exiſtimas ob audiendos. Item auguſti. cõtra Petilianũ. ❡ Sacerdotũ imũdicia ſacrm̃ non polluit.

D Omi[illegible]

go nec nos preſumere vel inuenire debemus: vt. ſ. di. xxxvij qui de menſa. ſ. e. q. v. conſuluiſti. ſ. xxxj. q j. qꝫ ſi. ſ. diſti. lv. ſi euangelica. ſ. diſtin. xlv. epiſcopum vij. q̃one. j. c. j.

N On quales. ❡ Caſus. Quidaʒ ↄtẽnebant ſacra maloꝝ ſacerdotũ: ſed pbat Nicolaus hoc nõ eſſe faciendũ: q2 ſi mali ſacerdotes ſedentes ſuper cathedrã moyſi ſunt audiẽdi: multo potius regentes cathedram petri ſunt audiendi.
g ❡ Nec enim illos. No. modũ arguendi de malis ad bonos. de cõſe. diſt. j. c. j. ⁊ j. xj. q. j. ſacerdotib9 ſ. diſtinctione. xxj. ſubmittitur. ✠

D Ominus. ❡ Caſus. Petilianus dicebat per prauuʒ ſacerdotem vera ſacra non cõferri nec confici: ⁊ hoc per quãdã ſuã q̃onẽ nitebatur probare. Diuiditur ergo. c. iſtud in qnqʒ ptes. In prima parte Augu. reprehendit euʒ de ſua ſtulta q̃one. In ſcda parte oſtendit apud malos ſacerdotes vera eſſe ſacramenta: ⁊ ſi non ſint veri ſacerdotes: cũ queratur: vtruʒ ſit verũ ſacramẽtuʒ ⁊ nõ vtrũ ſit verus ſacerdos: ⁊ hoc pbat exẽplo caiphe q malus erat: ⁊ tñ pphetauit: exẽplo pauli qui verũ teſtimonium peſſimi approbat: exẽplo dauid: q ſaulis ſacrã vnctionem honorauit. In tertia oſtẽdit qꝫ meritum conferentis nõ attenditur in veritate ſacramẽti. In quarta parte oſtendit qꝫ optati heretici ſacrificium illis tm̃ nocuit: qbus v[illegible] ſua nõ diſplicebat

nus[a] declarauit[b] in vno cetu[c] hoīum eadē ſacramenta ſumētium: nō obeſſe mundis aliquoꝝ immundiciam. Petilianus[d] dixit: Ut ſi quiſq̄ carmina ſacerdotis memoriter teneat: nūquid inde ſacerdos eſt: ꝙ ore ſacrilego carmē publicat ſacerdotis? Augu. rn̄dit: Ita iſtud dicis q̄ſi modo queramus qd ſit ver⁹ ſacerdos: ⁊ non quid ſit verū baptiſma[e]. Ut enim quiſq̄ ſit verus ſacerdos: oportet vt nō ſolum ſacramento[f]: ſed iuſtitia quoqꝫ induatur ſicut ſcriptuꝫ eſt: Sacerdotes tui induātur iuſtitia. ¶ Qui autem ſolo ſacramento ſacerdos eſt: ſicut fuit pontifex caiphas pſecutor vnius ⁊ veriſſimi ſacerdotis: quāuis ipſe verax nō eſt: qđ dat tn̄ verum eſt: ſi non dat[g] ſuum: ſed dei. Item[h] cretēſes male beſtie: pigri corde ✝. Si ergo[i] apoſtolus neſcio cuius alienigene teſtimoniū: q̄ verū cōperit etiā ipſe atteſtatus eſt: cur nos apud quemcūqꝫ inuenerimus: qđ chriſti eſt ⁊ verū eſt: etiā ſi ille apud quē inuenimus puerſus ⁊ fallax eſt: nō diſcernimus pp vitiū qđ hō habet[k] veritatē: quā non ſuā: ſed chriſti habet: ⁊ dicimus ſacramētum hoc verū[l] eſt: ſicut ille ait: teſtimonium hoc verū eſt. Sed nūquid iđ dicimus ēt ipſe hō verax eſt: q̄ dicimus ſacramentū hoc verū ē? Uobis aūt neceſſe ē: vt ſemp erretis: quādiu pp hominū vitia dei ſacra violatis[m] aut nos pp dei ſacramēta q̄ i vobis violare nolumus etiā vr̄i ſchiſmatis ſacrilegiū[n] aſſumere putatis. Itē: Baptiſmi ergo puritas ab īpuritate vel imūdicia ꝯſciētie: ſiue dātis ſiue accipiētis oīno diſtincta eſt. Itē: Memēto ſacramētis dei nihil obeſſe mores maloꝝ hoīum: q̄ illa vel non ſint: vel minus ſctā ſint. Itē: Si nō[o] habebat ſaul ſacramēti ſctitatem: qd i eo dauid venerabať? Si aūt habebat inocētiā: q̄re inocētē pſequebať? Nā eū pp ſacri vnctionē: ⁊ honorauit viuū: ⁊ vindicauit occiſuꝫ. Et q̄ vel pāniculū[p] ex ei⁹ veſte abſcidit: pcuſſo corde trepidauit. Ecce ſaul nō hēbat inocentiā: ⁊ tn̄ hēbat ſctitatē: nō vite ſue: ſed vnctionis: nā hec ſine inocētia hēri nō pōt: ſed ſacrm̄ dei (qđ ⁊ in malis hoīb⁹ ē) ſctm̄ eſt. ¶ Itē: Nos dicimus tale cuiqꝫ ſacrificiū fieri qualis accedit: vt offerat: ⁊ q̄lis accedit: vt ſumat: ⁊ eos đ ſacrificijs taliū mādducare: q ad illud tales accedunt: q̄les ⁊ illi ſūt. Itaqꝫ ſi offerat deo malus ⁊ accipiat īde bonus tale cuiqꝫ eſt: qualis quiſq̄ fuerit: q̄ ⁊ illud ſcriptū ē: Oia[q] mūda mūdis. ¶ Per hāc ſniam veridicā ⁊ catholicā: ēt vos optati[r] ſacrificio[s] nō eſtis polluti[t]: ſi facta eius diſplicie bāt vobis: nō vtiqꝫ panis illi⁹ panis luct⁹ erat: ſub cuius iniquitatibus aphrica tota lugebat. Sed panē luctus oībus vobis cōem eē oium veſtruꝫ

In quinta parte refert gratias deo de victoria quā habuit ꝯ Petilianū. Scđa pars incipit ibi: qui aūt. tertia ibi. Itē nos. quarta ibi: p hāc ſniam. qnta ibi: item gratias.

a ¶ Dn̄s. Not. ꝙ aug. in hoc. c. improbat duas opiniōes Petiliani: q Petilianus dicebat imūdiciā maloꝝ mundis obeſſe. Dicebat ēt ꝙ mali ſacerdotes nō ꝯferebāt vel cōficiebāt vera ſacrā. Dicit ergo in pma pte ꝙ imūdicia maloꝝ bonis ⁊ mūdis non obeſt. In ſcđa ponit quādā obiectioneꝫ petiliani: que nō tāgit ꝓpoſitū: ⁊ eā ſoluit. In tertia oſtendit ꝙ ſacrā ſi in forma eccliē ꝯferātur a quocūqꝫ: vera ſūt: ⁊ hoc oſtēdit triplici exēplo: caiphe: apl̄i: ⁊ dauid. In q̄rta oſtēdit ꝙ quales ſunt q ſacrā accipiūt: talia ſunt eis ipſa ſacrā. In qnta infert duplicē ꝯcluſionē contra duplicē opinionē petiliani: gratias agens deo: ꝙ acquieuit petilianus ſuis rationibus. Jo.

b ¶ Declarauit. in parabolis de ɀiɀania ſeparāda a tritico. xij q. iij. nolite. ⁊ de te. dis: vt. xxiij. qō. vij. c. j. Uel declarauit: ſuſtinēdo iudam. ij. q. j. vnus ex vobis.

c ¶ Cetu. i. collectione aploꝝ vel eccliē: vbi ſunt boni ⁊ mali. xxxij. queſtiōe. iiij. recurrat.

d ¶ Petilianus dixit. obijciēdo: dicebat enim maluꝫ ſacerdotē nō poſſe cōficere: q̄ nō eſt verus ſacerdos: ſicut nec laicus poteſt.

e ¶ Baptiſma. q̄ſi hoc q̄rimus ⁊ nō illud: ⁊ ideo non valet obiectio t̄ē.

f ¶ Sacrō. ordine ⁊ officio ſine iuſticia. argu. ꝯ. xl. di. ſicut viri. Sed ibi agitur de eſſentia ſacerdotis: hic de qualitate.

g ¶ Si nō dat ſuū. i. ſi nō ſua: ſed dei in forma. ſ. eccliē.

h ¶ Itē verba ſunt epimenidis illius thebani ſacerdotis qui malus fuit ✝: ⁊ apoſtolus ſumit eadem verba in teſtimonium in epiſtola ad Titum.

i ¶ Si ergo. ⁊ verū eſt ſupple: ⁊ ideo approbamus.

k ¶ Habet. Argū. pro teſtimonio alicuius qui non eſt bonus: ⁊ vt credatur teſtimonio in quo verum dicit: ⁊ ſi in alijs mentiatur. ſ. diſtin. xxxvij. turbat. ⁊. c. ſi quid. Sed contra. iij. queſtione nona pura.

l ¶ Uerū. q. d. nō. ⁊ ita nō qcūqꝫ verum dicit: verax eſt. xxij. q. ij. homines.

m ¶ Uiolatis. i. violanda eſſe creditis.

n ¶ Sacrilegium. quaſi comprobare ſchiſma veſtrum videamur ex eo: ꝙ ſacramēta veſtra nō reprobamus.

o ¶ Si nō habebat ſaul. quem dn̄s elegerat ⁊ fecerat regē i. fieri iuſſerat: vt. ĩ. viij. q. j. audacter.

p ¶ Panniculum. q̄n preſcidit chlamydem veſtimēti ſui: vt. ij. q. vij. §. de his. ⁊. §. item opponiť.

q ¶ Omnia mūda mūdis. iuxta illud: Qui manibus ſordes: operum prius ablue ſordes. Intus te munda: q̄ mundis oia munda.

r ¶ Optati. ꝓpriuꝫ nomē eſt: ⁊ erat malus catholic⁹ vel hereticus. ſ. occultus.

ſ ¶ Sacrificio. hic patet ꝙ preſciſus cōficit. vt. ĩ. ea. nō nocet. ⁊. c. dictum. et de conſe. diſt. iiij. nō in vobis. Preterea q̄ eſſet ratio quare dānatus a deo poſſet cōficere quādiu toleratur ab eccleſia: ſꝫ damnatus ab homine non? Dicas ergo ꝙ hereticus excōicatus depoſitus poteſt hoc ſacrm̄ ⁊ reliqua ſacramēta miniſtrare p. c. que dixi. Quidam tamen contrarium dicunt per id quod eſt. xxiiij. qō. j. ſchiſma. vbi dicit pelagius: ſi veritate duce regimur: non eſt chriſti corpus qđ hereticus conficit. Item quia hoc ſacramentum eſt ſacramentum vnitatis: ⁊ de conſe. diſtinctione ſecunda. q̄ paſſus. Item quia extra vnitatem eccleſie confici non poteſt: vt. ſ. ea. extra eccleſiam. ĩ. ea. ſacerdotes.

t ¶ Polluti. Argu. non imputari ſocio peccatum alterius ſi ei diſpliceat: dūmodo eum admoneat vt reſipiſcat: vt. ĩ. ea. q. iiij. c. j. incipit: nullius crimē. ⁊. c. crimen.

hoīes ſpecu anis. lvij. teſtes ſunt iuſti. ⁊ pro.

j. re. xxiiij. d Uerſus.

Optatus malus fuit catholicus

Sacerdos preſciſus conficere poteſt.

Timi. j. d

argu.xiij.q.iij.recedite.viij.q.j.qd aut.ꝟ.xj.q.iij.ꝙ pre-deceſſor.ꝟ.xxiiij.q.iij.ſi habes.xxiiij.q.j.ſchiſma.ꝯ.ꝟ. de cōſe.di.j.in ſancta.contra.ꝟ.ea.q.v.c.j.contra.h.

Chriſtus. ¶ Caſus. Probatur in hoc.c.ꝙ mali ſacerdotes ſunt tolerādi:⁊ ꝙ ſacramēta ſunt ab eis recipienda:⁊ hoc ꝓbatur exemplo domini:q iudā tolerauit:⁊ eū cum alijs diſcipulis ad predicandum miſit. Sequens.c.patet.

a ¶ Chriſtus quid fecit.qui ſigna patiētie oſtendit nobis.

b ¶ Primā.i. primo cōfectā euchariſtiā dedit.nā vna ſola eſt:⁊ ideo non ē prima vel vltima. Uel ſic:primā.i.vnicam:⁊ non plures

Mat.xxvj b

c ¶ Ore.cum dixit: Hoc eſt corpus meum.ꝟ.de conſe.diſt.ij.accipite.

Joā.xiij.c.

d ¶ Ceteris.ꝟ.xxiij.q.iiij.tu bonus.⁊.c.ꝙ magnum.ꝟ. de conſe.diſ.ij.cum omne.contra. Solu.ſed ibi de buccella panis:quā ſoli iude tradidit poſtea:ħ de corpore chriſti: qd primo tradidit ſibi: poſtea omnibus dedit.

Joan.vj.g

Mat.x.a

e ¶ Nomiauit. vbi neſcio:ſed credo ꝙ ibi q intingit mecū manum ⁊c.argu.in ſi. de exhre. lib.§.ſed feminini.

f ¶ Loculis. argu. contra infideles ſeruientes:ꝙ ſint ſicut diaboli.de peni. diſt. j.§.ħ idem.

Non nocet.

g ¶ Ad eccleſie.ꝟ.de conſe.diſt.j. eccleſijs.contra.ſed illud quando forma ſeruata non ē.

h ¶ Conſecrationem.dū tamen ceſſet omnis pactio:vel aliqua turpis promiſſio ✠:alioquin execrata potius ꝙ̄ conſecrata dici debet:vt.ꝟ.ea.q.iiij.eccleſia.ſed hoc in odium conſecrātis:nam reuera conſecrata eſt. ¶ Sed obijcitur.

✠ ¶ Adde qd ſi ſacerdos nollet cōferre niſi ſibi detur pecunia. vide not.ꝟ.c.cū ⁊.q.baptiſandis.

¶ Caſus. Nūc obijcit Gratianus contra predicta:⁊ ita alternatim modo ex vna parte:mō ex alia allegando ꝓcedit in hac queſtione:⁊ ſolutiones inſerendo.

i ¶ Sed obijcitur.reſpicit.§.ſi ergo.ē.proxime poſitū. Nā inducit iſta ſex.c.quedā directe:quedā a ſenſu ꝯ̄rio ad ꝓbādū:ꝙ malus ſacerdos non poſſit conficere ſacramenta:ſed ibi reſpondet in ſequenti.§.cum vita.

Sacerdotes. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ nō tm̄ verba:ſed etiam merita ſacerdotum concurrere debent:qr ſcriptum eſt:Nec maculam habens ad ſacrificandū accedat. Sequentia tria.c.plana ſunt:in quibus dicitur ꝙ mundi debent eſſe ſacerdotes:qui pro alijs intercedūt: quia facilius exaudiuntur.

malum ſchiſmatis facit.

¶ Itē: Gratias ago deo:qr tandē confeſſus es poſſe valere inuocatū nomen chriſti ad aliorū ſalutem:etiā ſi a peccatoribus inuocetur. Hic ergo intellige cū chriſti nomen inuocatur:non obeſſe aliorū ſaluti aliena peccata. Idem in li.pſalmorū. ¶ Etiā p malū miniſtrū dona dei ad eos ꝑueniūt:q cū fide accipiunt.

Chriſtus[a] quid fecit nobis:q traditorē ſuum tāta patiētia pertulit:vt ei primā[b] euchariſtiā confectā manibus ſuis:⁊ ore[c] ſuo cōmendatā:ſicut ceteris[d] apoſtolis traderet? Quid nobis fecit chriſtus:q eūdē traditorē ſuum quē diabolū nominauit[e] q ante traditionē dñi nec loculis[f] dñicis fidē potuit exhibere:cū ceteris diſcipulis ad ꝓdicandū regnū celorū miſit: vt mōſtraret dona dei ꝑuenire ad eos q cū fide accipiunt: etiam ſi talis ſit per quē accipiunt: qualis iudas fuit.

Itē Greg. ¶ Sacramentis epiſcopi malicia non nocet.

Non nocet malicia epiſcopi:neqꝫ ad baptiſmum infantis: neqꝫ ad[g] eccleſie cōſecrationē[h]:qr baptiſma a deo datur:nō ab homine venit. Sic ⁊ euchariſtia:⁊ oīa quecūqꝫ in altari ponuntur:nō ab hoīe:ſꝫ a deo ſctificationem accipiūt. ¶ Sed obijcit[i] illud Hiero.i ſophonia. ¶ Nō verba ſꝫ merita ſacerdotū euchariſtiā faciūt.

Sacerdotes q euchariſtie deſeruiūt:⁊ ſanguinē dñi ꝑplis ei[9] diuidūt: impie agūt i lege chriſti:putātes euchariſtiā imprecātis[k] facere verba non[l] vitā: ⁊ neceſſariā eſſe tm̄ ſolēnē orōnē ⁊ non ſacerdotū merita. de qbus dr̄:Sacerdos i quacūqꝫ fuerit macula[m]:nō accedat offerre oblationes dño.

Itē alexāder. ¶ Tāto facilius ſacerdotes exaudiūt quāto apud deū ſunt digniores.

Ipſi ſacerdotes ꝓ populo interpellāt:⁊ pctā populi comedūt[n] ✠: qr ſuis precibus ea delēt atqꝫ conſumunt:q quāto digniores fuerint:tāto facilius i neceſſitatibus pro qbus clamāt exaudiūtur. Itē Gelaſius Elpidio epiſcopo. ¶ Nō adeſt ſacramentis ſpūſſctūs: que per criminoſos miniſtrātur.

Sacroſancta[o] religio que catholicam continet diſciplinam tantā ſibi reuerentiā vendicat:vt ad eam quilibet (niſi pura cōſciētia) non audeat peruenire. Nā quomodo ad diuini myſterij cōſecrationem[p] celeſtis ſpiritus inuocatus adueniet[q] ſi ſacerdos ⁊ q eum adeſſe de

k ¶ Imprecantis. id eſt inuocantis ꝑ preces. h.

l ¶ Non vitā quantum ad rem ſacramenti. ſꝫ vt digne conficiant: alſ vita non exigitur vt conficiant.

m ¶ Macula.mortalis peccati.argu.de conſe.diſtin.ij. quotidie. vel venialis: ⁊ tunc eſt conſiliū argu.diſtin.vj. teſtamentum.hug. Tamen hec auctoritas intelligitur de macula corpali:vt.xlix. diſt.hinc etiā.⁊ ita ſophiſtice inducit. §.non accedat.dū enim eſtuauerit in pectore pcātis ignis alienus:qui exurit ⁊ non ſatiet:non poteſt digne accedere ad altare. de peni.diſtin.iij.c.iter hec hircū.Unde notatur hic ꝙ quilibet ſacerdos ꝓ macula mortalis peccati ſuſpenſus eſt quo ad ſe ꝙ̄ ad accipientes vero non:niſi vt notatur xxxij.diſt.§.verum. ⁊.c.nullus.

Leui

n ¶ Comedunt. ſꝫ oblata pro peccatis:vel dicuntur comedere peccata populi:quia delent: ⁊ ſic comedunt peccata populi orationibus ſuis. Uel forte quia exemplo bone operationis ⁊ vbo predicationis corrigunt homies: ⁊ ita quātum in ſe eſt delent.xxxvj.diſtin.§.ecce.ver.ex quibus ſolus enim deus delet peccatum.i.peccati reatum:ſacerdos penā infligendam pro peccato orationibus minuit:ꝓpter qd peccatū delere dicitur.xiij.q.ij.anime.h. Uel illi dicuntur comedere peccata populi:q de ſuis poſſent ſuſtentari:⁊ tamen percipiunt de eccleſiaſticis.xij.q.ij.illud.cum habenti dare ⁊c.ꝟ.qōne.ij. paſtor.

o ¶ Sacroſancta.i.religioſa ſacrorū reuerentia:vel.i. euchariſtia:vel quodlibet aliud ſacrm̄.ꝯ̄.eo.ventum.

p ¶ Cōſecrationē.quā diuinū miniſterium facit:nō miniſtri adminiſtratio:vt.ꝟ.de conſe.diſt.iiij.nō eſt aqua.

q ¶ Adueniet. Adueniet quidem magis ad conficiendum

tis detrimentum ꝙ̄ ad ſalutem. de ꝯſe. diſ. ij. ⁊ ſeq.

a Neceſſe. ¶ Vaſa .i. ſubditorum animas: q2 domi nus in eis ſedet: vt. xxiij. queſtio. iiij. nabuchodonoſor. xxij. queſtio. v. ſi paulus. quorū ſanguis requiritur de manibus noſtris. xliij. diſtinctio. ephesijs.

b ¶ Ad iteriora .i. ſpūalia ⁊ celeſtia: vel dic .i. ad vitia: ⁊ tūc dic perducēdas vapulaturas a primo mancipio gehēne. xl. diſtin. ſi papa.

Interrogo. ¶ Caſus. Dr̄ hic ꝙ eq̄li diligētia audiēdum ē verbū chriſti ne de corde labat̄: ſicut euchariſtia ē obſeruāda ne in terrā decidat negligentia miniſtrātis: q2 vterqꝫ reus eſt. ſ. q negligenter verbū dei audit: ⁊ q corpꝰ chriſti in terrā cadere permittit: ⁊ ita ſacerdos non debet indigne miniſtrare.

c ¶ Verbū .i. predicatio q̄ plures quertit: ⁊ plus facit compūgi hoies: ita vt oia pctā p eam tollantur✝: ſꝫ p corpus chr̄i tm̄ venialia tollunt̄: vt de conſe. diſtin. ij. iteratur. ⁊ c. quotidie. ⁊ ſic non ob. ꝺ. eo. multi.

d ¶ Verbuꝫ. id qḋ vbo ſignificat̄: vel p verbum concipit̄.

e ¶ Cadere. de conſe. diſti. ij. qui bene.

Neqꝫ. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ ad hoc vt rite ⁊ recte ſacrificiū offerat̄ dꝫ ab honeſto miniſtrari: ⁊ a iuſto recipi: ⁊ hoc dicit littera p quibus offertur ſupple digne.

f ¶ Neqꝫ. No. ꝙ tria dicunt̄ hic. ſ. ꝙ ſa- [illegible] tur: ⁊ a dignis ſumant̄: ⁊ in forma eccleſie. primū notat̄ ibi: niſi p ſacerdotē. ſcḋꝫ ibi: nec niſi. tertium ibi: atqꝫ id ⁊c. Quidā diuidunt. c. in duas ptes. In pma ſit mentio de ſacrificio quod ab eo accipit̄ pro quo offertur: ⁊ hoc vſqꝫ ad illum locum atqꝫ id. In ſecunda ſit mentio de ſacramento quod non accipitur ab eo pro quo offertur. ⁊ dic ſine vitio .i. ſine peccato.

g ¶ Rite. quo ad offerentem ⁊ accipientem.

h ¶ Pro quibus offertur. ſupple. nec poteſt rite offerri niſi ab eis.

peccat: criminoſis plenꝰ actionibus reprobet̄. Inde Greg. in regiſtro. ¶ Manus im munda tacta ignat nō mūdat.

Neceſſe eſt vt munda ſit manꝰ: q̄ diluere ſordes curat: ne tacta queqꝫ deteriꝰ ignet: ſi ſordida ſequēs lutū tenet. Scriptū nāqꝫ eſt: Mundamini q fertis vaſa[a] dn̄i. Dn̄i etenim vaſa ferūt: q ꝓximorū aīas ad[b] interiora perducēdas in cōuerſationis ſue exemplo ſuſcipiunt. Item Augu. ¶ Eque ſeruandum eſt verbum chriſti: ⁊ corpus chriſti.

Interrogo vos fratres vel ſorores: ✝dicite mihi qd plus videt̄ vobis: corpus chriſti: an vbuꝫ[c] chriſti? Si vultis vere rn̄dere: hoc dicere debetis: ꝙ nō ſit minꝰ dei verbū: q̄ꝫ chriſti corpꝰ: ⁊ ideo q̄nta ſollicitudine obſeruamꝰ: qn̄ nobis chriſti corpꝰ miniſtrat̄: vt nihil ex ipſo de manibꝰ noſtris in terrā cadat: tanta ſollicitudine obſeruemꝰ: ne vbū dn̄i qḋ nobis erogat̄ (dum aliud aut cogitamus: aut loqmur) de corde puro pereat. Quia nō minus erit reꝰ q verbū[d] dei negligēter audierit: q̄ꝫ ille qui corpus chriſti ſua negligentia in terrā cadere[e] permiſerit. Item. ¶ De eodem.

Neqꝫ[f] pōt rite[g] offerri: niſi per ſacerdotē iu- [illegible] accipit: qḋ offert pro quo offert[h]: atqꝫ id ſine[i] vitio ſit: vt pro vitioſis[k] mundandis[l] poſſit offerri: hoc certe oēs cupiūt: q ꝓ ſe offerri ſacrificium deo volūt. ¶ Cū vita[m] ſacerdotum euchariſtie neceſſaria eſſe dicitur: non ꝯſecrationi: ſed effectui intelligēdum eſt. Nō enim effectū ſalutis cōfert ei quē merita faciunt indignū: potius cōplet̄ in eo illud apoſtoli: Qui mā ducat corpꝰ dn̄i: ⁊ eius ſanguinē bibit indigne: iudiciuꝫ ſibi manducat ⁊ bibit. Ergo ꝯtra eos q crebra oblatione ſacrificij ſe putant poſſe mūdari: nō ceſſantes impie agere in lege dei: intelligit̄ illud eſſe dictum Hiero. Nō vero ſacerdos etiā ſi malus ſit: tamē pro officio ſue dignitatis gratiā trāſfundat hoibꝰ: teſtatur Augu. in li. queſtionū vete. ⁊ no. teſt. ✝ ¶ Sacerdotes nome domini inuocāt: dn̄s āt bn̄dictionē pſtat.

Dictū eſt[n] a dn̄o in numeris ad aarō: Vos[o] ponitē nomē meū ſup filios iſrael: ego dn̄s benedicā eis: vt gratiam traditā per miniſteriū ordinati trāſfūdat hominibus: nec volūtas ſacerdotis obeſſe aut ꝓdeſſe[p] poſſit: ſed meritū bn̄dictionē poſcentis. ¶ Quāta aūt dignitas ſit ſacerdotalis ordinis vel officij: hinc aduertamus. Dictū eſt autem de nequiſſimo caipha interfectore ſaluatoris inter cetera: Hoc autem a ſeipſo non dixit: ſed cū eſſet princeps ⁊ pōtifex ſacerdotū āni illius: prophetauit: per qḋ oſtēditur ſpm̄ ſanctū datorē gratiarū: nō pſonā ſe qui digni aut indigni: ſed ordinē traditionis: vt q̄ꝫuis aliquis boni meriti ſit: non tm̄ poſſit bn̄dicere: niſi fuerit ordinatꝰ: vel officij miſteriū ex

i ¶ Sine vitio .i. nō ſit citra formam eccleſie: ſed in ipſa forma eccleſie.

k ¶ Vt p vitioſis. expone: vt recte poſſit offerri p vitioſis .i. venialia habētibꝰ. Sꝫ intellige generalr̄: q2 offertur etiā pro habentibus mortalia. j. cor. xi. f.

l ¶ Mundādis .i. venialis pctī maculam habentibus.

¶ Cum vita. ¶ Caſus. Iſte. §. reſpicit illud. c. ſacerdotes. vbi dicit̄ ꝙ bona vita ſacerdotis neceſſaria eſt ad ꝯficiēdū corpus chriſti: Modo ſoluit ⁊ dicit ꝙ intelligēdum ē hoc nō de ꝯſecratiōe: q2 in veritate ꝯficit etiam malus ſacerdos ſꝫ de effectu conſecrationis: q2 nihil prodeſt ſi ſumat̄ ab indigno: ⁊ ꝙ malꝰ ſacerdos ꝯferat grāꝫ digne aſſumentibꝰ ſequēti. c. probatur.

✝ ¶ Cōe. tex. ꝺ. ca. cā. ⁊. q. ꝓphetauit. adde que not. poſt Abba. in additi. ad rubricā. de vi. ⁊ ho. cle.

m ¶ Cū vita. Reſpicit hoc. c. ſacerdotes. ⁊ bn̄ ſoluit: ⁊ ad ꝯfirmādam ſuā ſolutionē inducit. c. ſequē.

Dictū eſt. ¶ Caſus. hic prio ꝓbat̄ p verba dn̄i ⁊ exēplo caiphe ꝙ apḋ malos ſacerdotes vba ſūt ſacra: ⁊ ꝙ ex offō ſuo grāꝫ hoibꝰ trāſfūdūt. Scḋo: ꝙ tāta ē vis ſacerdotij dignitatis: ꝙ ſm̄ eō ēt apud bonos n̄ eſt auc̄tas bn̄dicendi. Jo. xj. f.

n ¶ Dictū eſt. Probat. Aug. ꝙ bn̄dicere n̄ tm̄ meritū ſed ēt ordinē reqrit. In pria ergo pte ponit auc̄tatem dn̄i vſqꝫ ibi: qnta. In ſcḋa ꝓbat ītētiōeꝫ ſuā ⁊ auctoritate ⁊ exemplo caiphe. Diuiſio textualis

o ¶ Vos ponite .i. inuocate.

p ¶ Prodeſſe. hic colligit̄ ꝙ lꝫ volūtas ſacerdotis nō

ſit vi. phit, pdeſt tamen. ff. de pſe. vl. liij. non illud te. Sed gd ſi cantat miſſā vt deus pdat aliquos? Conficiet reue ra: ſed debet puniri. Argu. xxvj. queſtio. v. quicūq;.

¶ Quod vero. ¶ Caſus. Dictū eſt. ſ. in. §. ſi ergo ſa crameta. q ſacra dignitatis ab hereticis collata non ha bent effectū: ptra qd allegat Gian⁹ auctoritatē Anaſtaſij: quā friuolam eſſe ondit auctoritate gelaſij & felicis: q cū hormiſda excōicauerunt achaciū anteq̄ excōicaſſent Anaſtaſiū. ſz h. exponit anteq̄ anaſtaſiū. i. anteq̄ anaſtaſi⁹ eēt papa: qr achaci⁹ mortu⁹ fuit an anaſtaſiū: & anaſtaſi⁹ ſucceſſit illis. Et ita cuz ſucceſſerit gelaſio non fuit excōicatus ab eo nec a precedentibus.

a ¶ Qd vero. Dictū eſt. ſ. in. §. ſi ergo. q ſacra dignitatis ab hereticis collata eſſe ctū non hñt. ptra qd allegat auctoritatem anaſtaſij: quā ondit friuolā eſſe auctoritate gelaſij & felicis.

b ¶ In tractatu. Per hoc pbat q Gratianus non diuiſit p diſtinctiones hoc opus. arg. xj. queſtio. iij. §. euidenter.

¶ Item obijcitur. ¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. in. c. arrianos. & ſ. in. §. cū ergo Jnno. q ſolum baptiſma ratū eſt apd hereticos. ptra qd obijcit mō in hoc capit. c ¶ Jtē obijcit. ei. ſ. qd dictū eſt. ſ. eo. §. cū ergo Jnnocentius. & cap. arrianus.

Quod qdam. ¶ Caſus. Qui dā dixerūt q catholici ab ecclia recedētes retinēt ptātē pferēdi baptiſma: ſz nō ptātē pferēdi ordinē: ſz eā amittūt. Cōtra qs pbat Augu. q̄tuor rōnib⁹ hoc eē falſū. Prio qr q rōne pdit vnū & reliquū: cū vtrūq; qdā pſecratiōe pfert. Scdo qr pſuetudo eſt ecclie q tales nō reordinant cum redeunt: ne fiat iniuria ſacro: retinet ergo vtrūq;: ſz ad pniciē. Tertio qr ſi auz vel argentū furtiue fuerit ſignatū: ſi fur poſtea dephendit a principe punit: ſed ſignū monete non reprobat. Quarto qr character militie nō reiterat circa redeuntem cū miles ad grām principis reuocatur. Quinto pcludit ex pmiſſis: q nō debent iterari ſacra ab eis collata ne fiat iniuria ſacro. Pria rō eſt ibi: prio qr. ſecunda ibi: nam ſi. tertia ibi: ſi enim. quarta ibi: ſi forte. quinta ibi: de his.

hibeat: dei aūt eſt effectū tribuere bñdictionis. ¶ Qd vero a p hereticos ſacra dignitatis miniſtrata dicunt carere effectū improbat auctoritate. Anaſtaſij pa g ordinatione achacij (q̄uis heretici) ita ratā approbat: vt etiaz eis qs poſt damnationē baptizauit vel ordinauit in nullo reā pſonā nocuiſſe aſſerat. Sed hoc euz illicite & nō canonice: imo ptra decreta ſuoz predeceſſoz feciſſe & ſucceſſoz probat felix & gelaſi⁹: qui achaciū an anaſtaſium excōicauerunt: & hormiſda qui ab ipſo anaſtaſio terti⁹ eundē achaciū dānauit. Vñ etiam ab eccleſia rom. repudiat: & a deo fuiſſe pcuſſus legit: etiam in geſtis romanoz pontificum hoc mō: Anaſtaſius. ij. natione romanus &c. Require retro in tractatu b decretaliū epiſtolarum. Itē obijcitur c illud Augu. ad parmenianū de hereticis & damnatis.

¶ Qui recedit ab ecclia: nec baptiſma nec ius dādi amittit.

Quod⁹ qdam dicūt baptiſma qd accepit nō amittit qui recedit ab ecclia: ius tñ dādi e qd accepit amittit f: multis modis appet fruſtra & inanit dici. ¶ Prio qr nulla ondītur cā cur ille q ipſuz baptiſmū amittere g nō pōt ius h dandi poſſit amittere: vtrūq; enim ſacrz eſt: & q̄dam pſecratione vtrūq; hoi minī k dat: illud cuz baptizat: iſtud cū ordinat: ideo non lz a catholico vtrumq; iterari. ¶ Nā ſi ex ipſa pte l venientes ēt prepoſiti g bono pacis (correcto ſchiſmaticoz errore) ſuſcepti ſūt: & ſi viſū ē op⁹ eē vt eadē officia gererent q̄ agebāt: nō ſunt tñ rurſus ordinādi: ſz ſicut baptiſmus in eis ita ordinatio manſit integra: qr in pciſiōe fuerat vitiū quod vnitate pacis eſt correctū: non m in ſacris: que vbi cūq; ſunt n ipſa vera ſūt: & cū ipſi expedire vī eccleſie: vt ppoſiti eaz veniētes ad catholicam ſocietatē honores ſuos ibi nō adminiſtrent: non eis tñ ipſa ordinationis ſacra detrahunt: ſed manent ēt ſuper eos. Ideoq; non eis in pplo manus o iponitur: ne non homini: ſz ipſi ſacro fiat iuria: &c. Sicut aūt eſt in baptiſmo qd p eos dari poſſit: ſic in ordinatione ius dandi p eſt: vtrūq; qdem ad pniciem ſuam q̄diu charitatē non habent vnitatis. Sz tñ aliud ē prorſus nō habere aliud pernicioſe hēre: aliud q ſalubrit habere: qcqd non habetur

d ¶ Quod qdam. ¶ Caſus. Opinio eſt quorundam q ſacerdos vel eps recedens de ecclia ad hereticos: ſacrz baptiſmi nō amittit: ſz ſacrm ordinis amittit. Jſtud improbat Aug. multiplr. Primo ſic: qr cum vtrūq; ſit ſacramentū non pōt aſſignari ratio q̄re potius pdatur vnum q̄ aliud. Secūdo ſic: qr pſuetudo ecclie eſt: q cum tales redeūt non ſolent reordinari: ſi eos ecclia vult tolerare. Tertio dicit: q ſicut recedens ab ecclia vtrumq; retinet: & ſic vz q vtrūq; pōt conferre aliis extra eccliam: lz male pferat: & cum qs recipit ſacrm extra eccliam: ſi reuertitur ad eccliam: nō eſt ſacrm iterandū in eo. Et hoc pbatur tripl'r: p baptiſmuz datū a laico qd non iterat: lz illud iniuſte detur. p ſignum publice monete impreſſū ab eo q non debuit iprimere: & p characterem militie qui non repetit +.

e ¶ Dādi. ſ. ordinē.

f ¶ Amittit. Characterē enim nō pt amittere: licet aliter dici videatur. xj. q. iij. epiſcopus.

g ¶ Amittere. naz vbi eadē ratio & idē ius. ff. ad. l. aquil. l. illud. an tñ hoc ſit verū notat. xxviij. q. j. ſic eni. xxxij. q. vij. aplī. ſ. e. q. §. cū ergo

h ¶ Jus dādi. ſ. ordinez. de pſe. di. iiij. ondit. vel poteſtatez pferēdi baptiſma. ff. xxxij. qōe. vij. licet.

i ¶ Utrumq;. ſcilz baptiſmus & ordo.

k ¶ hoi. hoc de baptiſmo ſacerdotis: in q̄ poteſtas baptiçandi eſt ſacrm: in laico eſt q̄dam licentia non ſacrm. [illegible]

l ¶ Parte. Collectio enim hereticorum rectiſſime ps appellatur a partiendo: id eſt diuidendo.

m ¶ Non in ſacramentis. fuit vitium ſcilicet.

n ¶ Sunt. quia a quocūq; dentur iterari non debent: & ideo ipſa ſunt: id eſt firma & vera ſunt & bona.

o ¶ Manus. ſ. ea. q. c. manus impoſitio. contra. ſed hic de conſecratoria.

p ¶ Dandi. id eſt conſecrandi: vel dandi ipſam ordinationem.

q ¶ Aliud. Argu. contra illud generale quod eſt cum

tranſla. Inter cor
poralia.⁊.vij.q.j.fa
ctus.ff.ſi quis cau.
quotiens.arg.lxiij.
diſt.ſalonitane.xlv.
diſti.de iudeis ſepti
ma queſtione ꝑma
epiſcopus.
a ℭ Neceſſitate. hic
aperte colligitur ꝙ
laici nõ habent ius
baptizãdi ✠: niſi lar
ge dicatur ius vel
poteſtas: ideſt ꝑmiſ
ſio: vt. ff. de conſecr.
diſt.iiij.conſtat.⁊.c.
a quodam.⁊.xxx.q.
j.ad limina.
b ℭ Neſcio.i.non
approbo: ſi quis di
xerit repetendum.
c ℭ Veniale delictũ ẽ
hic philoſophicum
temperamentum ẽ:
nam in veritate nul
lum eſt. Et eſt ſi᷑e.
xxij.queſtione ſecũ
da in quibus.
d ℭ Habebit. Ar
gu.cõtra.extra de iu
repa.quod aũt i fi.
e ℭ In monetis.i.
ſignis vel ſigillis nũ
miſmatis vel iſtru
mentis monetam
cudendi.
f ℭ Punitis. Iſti
varijs penis puniũ
tur. C. de fal.mo.per
totum. parcitur tñ
illi qui formauit: ſi
anteq̃ ſignum im
primat peniteat. ff.ad
l.cor.de fal. qui fal
ſam ⁊c̃.
g ℭ Exhorruit. qui
forte fugit de bello
publico: ⁊ ita infa
mis effectus eſt.vj.
q.j.infames ✠. ⁊ hoc
intelligit᷑ de militi
bus illis q iurauc
runt ſe mortẽ non
euitaturos ꝓ re pu
blica: ⁊ iſti habebant
ſtigmata vel alia ſi
gna de aliquo colo
re: de quib⁹ dicitur
eſt: milites nr̃os ar
ma ſcire volumus:
nõ leges. C. de iure
deli. ſancimus. Vel
ſenſus eſt huius lit
tere: ꝙ ſi aliquis ꝓ
ter auctoritatẽ ꝓn
cipis adeptus ẽ mi
litie cingulũ: ⁊ poſt
recõciliatur. ipſi ꝓn

dandum eſt cum opus eſt da
ri: qð vero pernicioſe habet᷑:
ꝑ correctionẽ depulſa perni
cie agẽdũ eſt: vt ſalubriter ha
beatur. Quod ⁊ ſi laicus ali
cui pereunti neceſſitate[a] com
pulſus baptiſma dederit: qð
cũ ipſe acceperit: quomodo
dãdum eſſet: addidicit. Ne
ſcio[b] an quiſq̃ dixerit pie eſſe
repetendũ: nulla eni cogente
neceſſitate ſi fiat ei alieni mu
neris vſurpatio eſt. Si autem
neceſſitas vrgeat: aut nullum:
aut veniale[c] delictũ eſt. Sed
ſi in nulla neceſſitate vſurpe
tur: ⁊ a quolibet cuilibet de
tur: quod datũ fuerit: nõ po
teſt dici nõ datum: quãuis re
cte dici poſſit illicite datũ. Il
licitã ergo vſurpationẽ corri
git reminiſcẽtis ⁊ penitentis
affectus: qð ſi non correxerit
manebit ad penã vſurpatio
nis qð datũ eſt: vel eius q il
licite dedit: vel eius q illicite
accepit: nõ tñ ꝓ nõ dato habe
bit[d] ℭ Si enim aliqui furtim
⁊ extraordinarie nõ in mone
tis[e] publicis aurũ vel argen
tum percutiẽdo ſignauerint:
cũ fuerit deprehẽſum: nõne
illis punitis[f] vel indulgentia
liberatis cognitum regale ſi
gnũ theſauris regalibus con
gregat᷑? Et paulopoſt: ℭ Si
forte militie characterẽ i cor
pore ſuo nõ militãs pauidus
exhorruit[g]: ⁊ ad clementiam
imperatoris ↄfugerit: ⁊ impe
trata venia militare iam cepe
rit: nunqd hoĩe liberato atq̃
correcto character ille repeti
tur? an nõ potius agnitus ap
probatur? an forte minus ha
berẽt ſacramenta chriſtiana:
q̃ corporalis hec nota? cum vi
deamus nec apoſtatas care
re baptiſmate: quibus vtiq̃ ꝑ
pniam redeuntibus non re
ſtituitur: ⁊ ideo amitti nõ poſ
ſe iudicatur. De[h] his q ab ec
cleſia catholice vnitate ſepara
ti ſunt: nulla iam queſtio eſt:
quin habeant ⁊ dare poſſint

ſacra: ſꝫ ꝑnicioſe hñt ꝑnicioſe
q̃ tradunt: quia extra vincu
lum pacis ſunt: neutri ſacra
mento iniuria facienda eſt: ⁊
infra. Sicut non recte habet
qui ab vnitate recedit: ſed ta
mẽ habet: ⁊ ideo redeũti nõ
redditur: ſic etiam non recte
dat qui ab vnitate diſcedit: ſꝫ
tamẽ dat quod accepit: ⁊ id
quod accepit ab eo veniẽti ad
vnitatem: nõ iteratur: ⁊ ĩfra.
Sicut redeunti nõ datur: qð
⁊ foris habebat: ſic venienti
repetẽdũ non eſt quod foris
acceperat. Unde conſequen
ter intelligitur peruerſitatem
hominum eſſe corrigendam:
ſanctitatem autem ſacramen
torũ in nullo peruerſo eẽ vio
landam. Conſtat enim eam i
peruerſis hominibus ⁊ ſcele
ratis: ſiue in eis qui intus ſũt
ſiue in eis qui foris ſunt: im
pollutam atq̃ inuiolabilem
permanere: ⁊ ꝙ dicuntur eam
mali polluere: quantum in
ipſis eſt dicũtur: cum illa im
polluta permaneat: ſed in bo
nis permanet ad premium:
in malis ꝑmanet ad iudiciũ:
⁊ infra. Quomodo catholici
nõ clarificant dñm: qui ſacra
menta eius tam debita vene
ratione ꝓſequũtur: vt etiam
ſi ab indignis tractata fuerit
vel ſua peruerſitate damna
tis: illa intemerata ſanctita
te permanere demonſtrant.
ℭ Ex his[i] verbis Aug. cõ
ſtat in oĩbus tam apoſtatis: 2
q̃ hereticis vel dãnatis per
manere chriſti ſacramẽta ve
ra quãtũ ad ſe ⁊ ſancta: ⁊ ni
ſi penitentia vel indulgentia
ſubuentum fuerit ad dãnatio
nem vſurpatoris peruenient
vel habentis: vel dantis: vel
accipientis. Quid ergo pro
deſt ꝙ vera ⁊ ſancta ſunt: cũ
vſurpatores ſuos eque pe
rimant[k]: ac ſi eſſent mala ⁊
noxia? Craſſus[l] aurum ſiti
uit: aurum bibit: eque perijt
vero auro: ſicut vero veneno.

cipi: erit ne in eo ite
randus character?
quaſi dicat non.
h ℭ De his. Repetit
que iam dicta ſunt:
dubitatur hic forte
§. ſed non eſt dubi
tandum: quia nõ eſt.
ℭ Ex his hec eſt 12
duodecima ꝑs hu
ius queſtionis: in
qua intendit proba
re: ꝙ ſacr̃m eccleſie
tale eſt illi qui acci
pit qualis eſt ille q
accepit: vel qualis ẽ
qui ſacrificat: nec
malicia dantis im
pedit bonitatẽ: ⁊ hoc
ꝓbat ꝑ multas ſili
tudines quas po
nit in hoc. §. ⁊ ꝑ no
uẽ auctoritates. ⁊ hꝫ
ꝓbat vſq̃ ad c. ſta
tuim⁹.ij. Io. de fan.
ℭ Caſus Infert
Gratianus ex ſupra
dicto.c. ꝙ vera ſacra
ſunt apud hereticos
quãtum in ſe: ſed ad
dãnationẽ ſunt dãti
um: accipiẽtium: vel
habẽtium: niſi rede
ant: ſicut verũ aurũ
fuit Craſſo nociuũ.
i ℭ Ex his. Infert
ex precedẽti.c. ꝙ ſa
cramenta vera ſunt
apud hereticos in
diſticte: vſq̃ ad. §.
opponit᷑. ⁊ ibi obij
cit Augu. prout ip
ſe intelligit Augu.
dicere vſq̃ ad. §. ſꝫ
ne. ibi ponit vnam
ſolutionem: vſq̃ ad
§. quãuis. vbi ponit
aliam bonam ⁊ ca
tholicam: ad quam
probandam indu
cit quattuor exem
pla que notabo in
littera.
k ℭ Perimant. illa
id eſt eorum abu
ſio. Ab iſto loco di
cit Ioan. de fan. ꝙ
verba ſunt Auguſt.
vſq̃ ad. §. opponi
tur. h. contra. im
mo Gratia. vt in no
tula hic appet. ff. ea.
l ℭ Craſſus. Iſte di
ctato: fuit contem
poraneus iulio ce
ſari ⁊ pompeio: ⁊ a
parthis auro fer
uenti interfect⁹ eſt.

Marcus
craſſus iu
lius ceſar
⁊ pompeius
fuerũt cõ
temporanei.

¶ Item aurum ¶ Caſus. Dicitur hic q eque verum eſt aurū in arca furis: ⁊ in arca regis: ſed a fure illicite datur ⁊ illicite retinetur: ⁊ ideo fur ⁊ cōicator furti puniuntur: niſi innocētiā ſuā purgauerint. Et eſt.§. Grani ab illo loco: ex his: vſq ad.c.p eſaiā. ſicut dicit. h. ſe: ſed obſunt male ſuſcipientes ⁊ male miniſtrātibus. Et ad hoc inducit ſequens.c.

¶ Itē aurū[a] eque veruz eſt in archa furis ſicut in theſauris regis: ſed a fure: q illicite habetur: illicite datur vel accipitur ✠: a rege aūt licite hī licite datur ⁊ accipitur: ideo ipſe fur ⁊ cōicator furti (niſi forte de cōſciētia furti[b] ſe purgauerint vt phibet[c] Gelaſius ad anaſtaſium imperatorez) vterq iuſte ⁊ digne dānabit. ¶ Opponitur[d] aūt huic ſentētie[e] Augu. poteſtas dandi baptiſmū ⁊ ius conſecrandi dñicum corpus: ⁊ largiendi ſacros ordines plurimuz inter ſe differūt. Suſpēſo eniz vel depoſito ſacerdote: nulla ei relinquitur poteſtas ſacrificandi. Sacrm tn̄ baptiſmi nō ſolū a ſacerdote depoſito vel laico catholico: verum ēt ab heretico vl pagano[f] (ſi miniſtratū fuerit) nulla reiteratione violabit: nulla aūt ratio ſinit: vt iter ſacerdotes habeantur: q de manibus laici vel pagani oleū ſacre: immo execrāde vnctionis aſſumūt. Non ergo ɔſequēter[g] colligitur: vt ſi recedētib⁹ a fide ius baptizandi relinquitur poteſtas[h] etiā diſtribuēdi ſacros ordines eis relinquat: Quis vtrūq a ɔſecratione pueniat. Degradatus enim eps ptātem[i] largiēdi[k] ſacros ordines nō habet: facultatē tn̄ baptizandi nō amiſit. ¶ Sed ne[l] auguſtinū in hac ſnia penitus reprobemus: intelligamus aliud eſſe ptātez diſtribuēdi ordines ſacros: aliud eē executionē illius ptātis: q intra vnitatē[m] catholice eccleſie cōſtituti ſacerdotalem vel epalē vnctionē accipiunt: officium ⁊ executionē ſui officij ex ɔſecratione adipiſcunt. Recedētes vero ab integritate fidei: ptātē acceptā ſacramētotenus[n] retinent: effectu ſue ptātis penitus puātur: ſicut cōiugati ab inuicē diſcedētes: cōiugium ſemel initū nō diſſoluūt[o]: ab ope tn̄ cōiugali inueniuntur alieni. ¶ De his ergo qui accepta ſacerdotali poteſtate ab vnitate catholice eccleſie recedūt: loqt Augu. non de illis qui i ſchiſmate vel in hereſi poſiti: ſacerdotalē vnctionem accipiūt: alioquin eſſet ɔtrius calcedonēſi[p]

a ¶ Aurum. cuius ope vel ɔſilio furtuz cōmittitur: tenetur ff. de condi. fur. proinde. Eſt aūt differētia inter furē ⁊ cōicatorez: q cōicator manifeſtus eſſe nō poteſt. ff. de fur. is qui opem.

b ¶ Furti. Uidetur ergo q tenetur qs ſe purgare de cōſciētia. arg. inſti. de obli. que ex delic. §. ſed he actiones. C. de fur. ciuile ar. j. q. iiij. quia preſulatus. cuz ſuis cōcor. Et ita eſt arg. q qs pōt ⁊ tenetur indicare furtum. argu. extra de fur. qui cū fure. cum cōcor. ibi poſitis. Arg. contra. ff. de condi. ob tur. cau. idem ⁊ ſi ob ſtuprū. §. vlti. ⁊ ff. de preſcrip. ver. ſolet. Nam in vtraq dr̄: q licite poſſum accipere pecuniam a dño: vt ſeruum indicem fugitiuum. Jo. Sol. in caſu iſto videtur poſſe dici q ſm canones nō eſt licitum accipere: ſecus ſm leges ✠. B.

c ¶ Ut phibet. hic apparet potius hec eſſe verba Gratiani: q̄ auguſti.

✠ ¶ Fa. ad hoc tex. in l. vxori cū ibi no. ff. de vſu. fruc. le.

Fur ⁊ cōicator differunt.

Furem tenetur qs indicare.

✠ ¶ hic hēs dñiaz iter cano. ⁊. ll. de q̄ vt i ſi. huius volu. ante fab.

¶ Opponitur. ¶ Caſus. Opponit hic Gratianus contra ſupra dicta. ſcz q heretici nō poſſunt conferre ordines ⁊ ſi bapticare poſſint: Nam ſacerdos etiam depoſitus ⁊ ſi bapticare poſſit: conficere tn̄ non poteſt: nec eps depoſitus poteſt ordines conferre: ⁊ ſi poſſit bapticare. Sed huic oppoſitioni opponit duplicem ſolutionem. Prima hec eſt que incipit ibi: ſed ne. q q extremam manus impoſitionē recipiunt in eccleſia: eius potentiā retineāt: etiā recedētes ab eccleſia: ad ſilitudinem characteris matrimonij: q poſt diuortiū vel votuz retinetur: ſecus ſi extra eccleſiam. Ponit ⁊ aliā ſolutionem Gratianus que incipit ibi: quāuis. vbi dicit q ſacrā hereticoꝝ vera ſunt: dūmodo in forma eccleſie ſint celebrata: ſed nō habent effectum in male miniſtrantibus: ⁊ male ſuſcipientibus. Quod pbatur quattuor rōnibus. Primo p verā eucharistiam traditam pditori. Scdo p verā preſentiam chriſti in patria ſua: que ibi nō habuit effectū: q ibi fidē nō inuenit. Tertio per duplicē transfigurationem chriſti: quarū vna incredulibus non profuit. Quarto: quia ita virginitatem habuerunt fatue virgines: vt prudentes. Demum concludit q vera ſunt hereticoꝝ ſacrā in

d ¶ Opponitur. hoc modo procedit in hoc. §. Primo ponit obiectionē ſuam contra Augu. quam tangit vſq ad. §. ſed ne. ibi ponit quandam ſolutionem ſuam: que protēditur vſq ad §. quāuis ⁊c. ibi autem ponit aliam q magis cōis eſt: ad quam pbandam inducit quadruplex exemplū. primum: ibi: ipſa enim. ſecundū ibi: itē dñs in patria ⁊c. tertium. ibi: quod vt plane. quartum de decem virginibus: quod icipit ibi: ſic ⁊ omnes ⁊c. Ultimo cōcludit ab illo loco: ſciendum vero. ⁊ ad pbandaz ɔcluſionē ſuā inducit. c. per eſaiam.

e ¶ Sententie. c. pcedentis. vbi dicit q vtrūq quadam conſecratione datur: ⁊ ita videtur parificare ordinem ⁊ baptiſmum.

f ¶ Pagano. ſ. ea. q. ſi quis per ignorantiam. ſ. eo. §. ecce quando. J. de cōſe. diſti. iiij. quos a paganis. J. de conſe. diſt. iiij. a quodam.

g ¶ Conſequēter. Noli hic reprehendere magiſtrū: naz opponēdo dicit hoc: vt pz ex ſolutionibus ſequētib⁹ maxime ex ſecunda.

h ¶ Ptās. i. executio ptātis: ⁊ ſic verū dicit: aliās mentitur: nam poteſtas ſacrificandi. id eſt ordo ſacerdotalis in eo remanet.

i ¶ Ptātē. Nō bn̄ argumētat: q ſi vocet ptātē ſacerdotalē ordinē vel ſacramentum: nec hic: nec ibi amiſit poteſtatem: ſed ſi executionem: ⁊ hic ⁊ ibi amiſit.

k ¶ Largiendi. Sed cum hereticus preciſus poſſit conferre tam baptiſma q ordinē ✠: que ſpecialitas erit in baptiſmo? Dico q in caſu neceſſitatis non peccat baptiçans: quod nunq eſt in collatione ordinū: nō amiſit i neceſſitate ⁊ cum ſolēnitatibus. l. di. qui ſub gradu.

l ¶ Sed ne. hoc dicit Gratianus: ac ſi Augu. intellexiſſet: ius dandi habent. i. executionem: ⁊ ita ſoluit.

m ¶ Unitatem. hic tangit Gratianus opi. Jo. de fan. vincentis: q qui recipit vltimam manus impoſitionem in eccleſia ⁊c. hec opi. videtur expreſſe confirmari. extra de ſchiſma. c. j. ſed expreſſe reprobatur nona queſtione prima ordinationes.

n ¶ Sacramentotenus id eſt quia ſi ordinant: conferunt ordines: licet non debeant: ⁊ hoc eſt quod ſequitur: ſine effectu ⁊c.

o ¶ Diſſoluunt. xxxij. q. ſeptima. c. ij.

p ¶ Calcedonenſi. ſ. e. q. c. ſi quis epiſcopus.

hereti baptiſ ⁊ ordi ɔferre ✠ ¶ A que n addi. glo. c. c xcviij.

ꝯcilio ✠: in quo ordinati a ſimoniacis in nullo ꝓficere iudicant: ⁊ innocẽtio[a]: qui ordinatos a ceteris hereticis per prauã manus impoſitionẽ ſolã damnationẽ ⁊ capitis vuln⁹ affecutos teſtat. ¶ Quã uis[b] poſſit gñaliter dici ſacramẽta q̃ apud hereticos: non alit̃ q̃ꝫ in eccl'ia dei celebrant vera ⁊ rata eẽ q̃tum ad ſe: falſa vero ⁊ inania q̃ꝫtuꝫ ad effectũ: ⁊ in his a qbus male tractantur: ⁊ in illis a qbus male ſuſcipiunt: nec miruꝫ. ¶ Ipſa eni ſalus noſtra buccellã iude dedit: ſtatim cuꝫ buccella nõ bonus: ſꝫ malignus ſpũs intrauit: q̃re? non q2 bonus nõ daret bonũ: ſed q2 malus male accepit bonũ: ſic ꝙ bonũ effectũ bonum nõ habuit q2 vbi illud faceret nõ inuenit. ¶ Item dñs in pãtria ſua pñs ⁊ verus affuit: non per malũ miniſtrũ: ſed p ſeipſuꝫ nihil potuit: q2 fidẽ non inuenit: ꝓ pfidia alioꝝ non caruit ſua veritate: ſꝫ effectus boni virtute. ¶ Quod vt plane in omnibus ſacramentis oſtenderet bis[c] eſt trãſfiguratus cũ eſſet in carne. In vna trãſfiguratione ſicut ſol[d] apparuit[e] mirabiliſ: vt fides credentiũ augeretur ad cõtemplandã celeſtem gloriã ſuper ſe eleuatã. In altera: vt peregrinus incognoſcibilis de ſe dubitantibus ire longius ſe finxit: ⁊ ne agnoſceretur oculos eoꝝ tenuit. Ad quid aliud: niſi vt q2 per fidem non erat in cordibus eoruꝫ longius ſe ab eis recedere oſtẽderet: ⁊ q2 ipſum non credebãt eſſe qđ erat viderent euꝫ aliuꝫ[f] q̃ꝫ erat. Ecce in vtraq; viſiõe ſua erat preſentia ⁊ veritas: ſed in vna exercebatur fides: vt magis crederẽt quaꝫ credebãt: in altera tenebatur icredulitas ne ẽt agnoſcerẽt quod videbant. Sacramentũ ergo corporis ⁊ ſanguinis ſui alijs eſt ad ſalutem alijs eſt ad iudicium. Fides etiam q̃ꝫuis ſit vera tamen ſine operibus mortua eſt. ¶ Sic ⁊ omnes decem virgines eq̃liter erant virgines: ſed ex his quinq; erant fatue ⁊ qnq; prudentes: equa erat virginitatis veritatis: ſed pro eiuſdem virginitatis intentione nõ omnibus equa meriti identitas. Sic etiam eſt es ſonans[g] aut cymbalum tinniens martyrium vel elemoſyna quam neſcit charitas[h]. Si vero cecus ceco[i] lucerne miniſtret veritatẽ neuter tamen ideo magis ſuaꝫ illuminat cecitatem: ſic ⁊ malus miniſtrat malo vera ſacramẽta ſed nõ ideo dona ſpiritualia: q2 malis eorũ meritis ſpũſſanctus ĩpeditur: ne[k] in eis qđ ſuũ eſt opetur. Unñ Innocẽtius[l] cũ hereticoꝝ baptiſma ꝯcedat eſſe ratũ non tñ ex illo baptiſmate cõcedit haberi ſpiritum ſcm̃. Et leo hos q formaꝫ baptiſmatis acceperunt nõ ſinit rebaptizari ſꝫ iubet ſpm̃ſcm̃ quẽ ab hereticis nemo accipit p eius inuocationẽ ⁊ manus impoſitionẽ a catholicis ſacerdotibus ꝯſequi. ¶ Sciendũ vero ẽ: ꝙ ſacramẽta hereticoꝝ dicũtur irrita vel dãnanda falſa ⁊ inania: non q̃tum ad ſe cum ſint ſcã ⁊ vera ẽt ab heretico celebrata: ſꝫ q2 cuꝫ illicite dãtibus pfidis ſint ad iudicium illicite ab eis accipientib⁹ nõ conferunt ſpiritumſanctum. Irrita ⁊ non vera dicuntur: quia quod promittunt ⁊ conferre credunt non tribuunt: ⁊ ideo damnãda vt ea dari vel recipi ab hereticis non approbentur ſꝫ interdicantur: nõ enim q̃ꝫtũ ad ſe polluta ſunt q̃ꝫuis ab hereticis pollui dicãtur. Unñ Gre. cõionem arrij vocat execrationẽ: ⁊ Innocentius vocat bonoſij ordinationẽ damnationeꝫ: non ꝙ ita in ſe ſint: ſꝫ q2 male dantib⁹ vel accipientib⁹ id efficiunt. Sic ẽt Hiero. in Oſee: Sacrificia[m] eorũ panẽ luctus vocat: nõ[n] q̃ꝫtum ad ſe: ſꝫ q̃ꝫtuꝫ ad effectũ: qđ ipſemet oſtẽdit ſubiungẽs: Quicũq;

a ¶ Et innocentio .ſ. eo. ventum.
b ¶ Quis. Solu. vera eſt quam ⁊ .ſ. tetigit: ⁊ q̃ recitat .j. ix. queſtio. j. in prici. ⁊ .ſ. e. §. ſi ergo.
c ¶ Bis. q̃ꝫtuꝫ ad p̃mam: vel q̃ꝫtum ad ſecundam: prout videbatur duob⁹ diſcipulis in caſtellũ emaus euntibus. Sed quare dicit in carne: cum etiã modo ſit dominus in carne? Sed dicunt quidaꝫ in carne: ſcilicet mortali ſꝫ male: nã in carne mortali ſemel tm̃ transfiguratus ẽ: poſt paſſionem vero etiam ſemel: ⁊ ideo poteſt dici cum eſſet i carne .i. inter carnales vbi carnem aſſumpſit: vel poteſt intelligi in carne ſcilicet mortali: ⁊ ſic fiet ibi punctus: bis transfiguratus eſt cuꝫ eſſet in carne in vna transfiguratiõe ⁊c̃. q. d. in carne mortali .i. vna tranſfiguratione ſcilicet i mõte thabor: in altera poſt reſurrectioneꝫ in ſpecie ſcilicet peregrini apparens.
d ¶ Sol. ſcilꝫ chriſtus. ⁊ hoc eſt primum exemplum.
e ¶ Apparuit mirabilis. coram iacobo petro ⁊ ioanne i monte thabor.
f ¶ Alium .i. alterius modi.
g ¶ Sonans. quia ſeipſum conſtringit alij ſonum preſtãs.
h ¶ Charitas. ea. queſtio. vide.
i ¶ Ceco. Si cecus cecum conetur ducere ſecum: In foueam ductor primum cadet inde ſecutor ✠.
k ¶ Ne in eis. exiſtendo in hereſi: vel quo ad effectum: niſi in cauſa neceſſitatis vel ignoranter .ſ. ea. queſtio. ſi. peruenientẽ.

l ¶ Innocẽtius .ſ. ea. queſtio. qui perfectionem .j. ea. queſtio. vij. item innocentius quod pro remedio. Jaco. ij.
m ¶ Sacrificia. vt dicitur .ſ. ea. queſtio. §. ſed hoc .ſ. ea. illi. ⁊ capitu. dominus. ver. nos dicimus. ⁊ .c. ſi qs inqt. mat. xxv.
n ¶ Non q̃ꝫtum. diſtinctio. xlix. ſacerdotes .j. ea. queſtio. iij. ſaluator.

Per eſaiam.
¶ hoc capit. diuiditur in tres partes. In prima parte ponuntur verba prophete. In ſecunda dicit Augu. ꝙ vbicũq; malus offert ſacrificium ſibi perniciem irrogat: ſed non illis q digne aſſumũt. In tertia parte dicit ꝙ ſpirituſſanctus diſcipline effugiet fictum: nec operatur per eum remiſſionem peccatorum. ſecunda pars incipit ibi: qlibet. tertia ibi: ſpirituſſanctus. Diuiſio textualis.
¶ Caſus. Primo ponuntur verba ꝓphete. Secundo dicit Aug. ꝙ vbicũq; malus deo offert ſacrificium ſibi perniciem irrogat nõ digne ſumenti. Tertio dicitur ꝙ ſpirituſſanctus diſcipline ſcilicet dator effugiet fictum: naꝫ p eum non operatur remiſſionem peccatorum: ſed per officium operatur: ⁊ de malis toleratis intelligit qđ hic dicit.

Similago eſt flos farine.

a ¶ Uitulum.talis eſt ⁊ ita agit:quaſi ⁊c.
b ¶ Coquit.al's colit:id eſt in cultu quaſi colendo in ſacrificio offert. Et eſt ſimilago flos farine:de quo fiebat panis propoſitionis.
c ¶ Ut hoc. quod dicit propheta.
d ¶ Audire.ſcilicet ſibi dictum eſſe.
e ¶ Nõ illis bonis. accipiẽtibus ab eis ſacramenta.
f ¶ Nõ alijs. Arg. ꝙ de vno ⁊c. vt diſt. xlv. diſciplina. ibi: meus nõ eſt. Arg. contra.ꝟ.xxiij.queſtio.iiij.forte.
g ¶ Mercedẽ.i. retributionẽ eternã.
h ¶ Regeneratõeȝ. vt infantium.
i ¶ Uel edificationem.vt adultorũ.
k ¶ Non deſerit.ꝟ.eo.c.remiſſionem.

Eze.lx.b.

¶ Conſtat ergo.
¶ Caſus. Supius i c.j.huius qõnis dicit Leo ꝙ ſimoniaci nõ accipiũt niſi ſpiritũ mendacij ⁊ dãnationẽ. In.c.ſeꝗ. dicit Greg.ꝙ ſimoniaci vulneratã habent aĩam letali vulnere. In.c.ventũ dicit Inn.ꝙ ordinati ab hereticis vulneratũ habent caput. ꝑ que.c.infert Gra. nus idẽ eſſe de hereticis ⁊ ſimoniacis:

j.co.xj.g

ſȝ ſue ↄcluſioni ſtatim obijcit:ſȝ obijciꞇ.⁊ ibi:imo.Concludit tñ ꝙ ſacramẽta non debent ſimoniace concedi.
l ¶ Cõſtat. Superius itroduxit magr̃ multa.c.ꝑ que oſtẽdit de hereticis ⁊ ſimoniacis idẽȝ eſſe: ex qbus infert ↄcluſionẽ ſuã in iſto.ꝟ. ſed ſue concluſioni obijcit ſtatiȝ dupliciter ibi:ſed obijcitur.⁊ ibi: Immo.

Heretici ⁊ ſimoniaci eqparanꞇ.

m ¶ Sȝ obijcitur. ad hoc quod dixi de ſimoniacis locũ habere quod de alijs hereticis dicitur.

Sap.j.a

n ¶ hoc ſolũ.quod nõ eſt in ordinatione hereticorum.
o ¶ Reputeꞇ.verũ ꝗ̃tũ ad characterẽ.

comederit ex eo ↄtaminabitur:quia ſibi ad iudicium ſumet. Hinc etiam Aug.li.ij. contra epiſtolã parmeniani.

¶ Sacramẽta ꝗ̃uis obſint indigne tractantibus ꝓſunt tamen digne ſumentibus.

PEr eſaiam dñs dicit: Facinoroſus q ſacrificat mihi vitulũ[a] q̃ſi canẽ occidat:q cogt[b] ſimilaginẽ quaſi ſanguinẽ porcinũ:⁊ q offert thus in memoriã quaſi blaſphemus. ¶ Quilibet vbilibet offert ſacrificiũ tali corde vel factis vt hoc[c] mereaꞇ audire[d]:pniciem ſibi iſert nõ[e] illis bonis q ſm ꝓphetã ezechielẽ gemũt ⁊ merent pctã ⁊ inigtates q̃ ſunt in medio eoꝝ ꝗ̃uis inde ſe nõ corporaliter ſeparẽt:⁊.ꝟ.Sacrificia impioꝝ eis oberunt q offerunt ipie:nam vnũ atqȝ idẽ eſt ſacrificium ꝓpẽ nomen domini qđ ibi inuocaꞇ:⁊ ſemꝑ eſt ſãctum:⁊ tale cuiqȝ fit quali corde ad accipiẽdum acceſſerit. Qui eni manducat ⁊ bibit indigne iudiciuȝ ſibi mãducat ⁊ bibit:nõ alijs[f]:ſȝ ſibi:⁊.ꝟ. ¶ Hoc pene in oĩbus talibus qõnibus itelligendũ eſſe admonem⁹: q2 ſimul oĩa ſacrã cum obſint idigne tractãtibus ꝓſunt tñ per eos digne ſumentibus:⁊.ꝟ. ¶ Spiritusſcũs in eccl'ie prepoſito vel miniſtro ſic ineſt:vt ſi fictus nõ eſt operetur per eũ ⁊ ei⁹ mercedem[g] in ſalutẽ ſempiternã:⁊ eoꝝ etiam regenerationẽ[h] vel edificationẽ[i] qui ꝑ eum ſiue ↄſecranꞇ ſiue euãgelizanꞇ. Si autem fictus eſt qm̃ veriſſime ſcriptum eſt. Spiritusſcũs diſcipline effugiet fictũ:deſit qdẽ ſaluti ei⁹: ⁊ aufert ſe a cogitationibus eius:q̃ ſunt ſine itellectu: mi

Baptiçandis. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ nec ꝓ baptiſmo nec ꝓ chriſmatiõe dȝ preciũ exigi: ne ꝓpter paupertatem vel indigentiam homines ſuam negligant ſalutem:⁊ qui hoc decetero fecerit deponetur.
p ¶ Conſignãdis.i.chriſmãdis:idẽ eſt in quolibet ſacramento. extra de ſimo.cũ in eccleſie.

niſterium tñ eius nõ deſerit[k] q̃ per eũ ſalutem opatur alioruȝ. ¶ Cõſtat[l] ergo(vt Innocẽ.ait)de ceteris hereticis ordinatos a ſimoniacis ꝑ prauã manus ſimoniace ipoſitionẽ vulneratũ habere caput. ¶ Sȝ[m] obijciꞇ ꝙ in ordinatiõe ſimoniacoꝝ hoc[n] ſolum reprehẽſibile iueniaꞇ:ꝙ gratia ſpũſſancti ſub ꝓcio redigi puteꞇ aliorſũ aũt in oĩbus integra forma ſacrorũ ſerueꞇ. Cũ ergo illicita ſacri vſurpatio ꝑ pniam correcta fuerit: vt gratia ſpũſſancti gratuita: ⁊ nõ venalis exiſtimeꞇ integer dȝ adeſſe vnctionis effectus. ¶ Immo ẽt ſi non ſequatur pnĩa:licet ſimoniace: tñ reuera ↄſecratus reputetur[o]:ſicut illi q quondã non niſi ꝓcio dato ad ſacri baptiſmi regenerationẽ:nec ad ſcẽ cõionis ꝑticipationẽ admittebanꞇ:licet ſimoniace:tñ nõ ideo minus baptizati vel ſacre cõionis participes reputati ſũt:ſed hoc tñ ſacris canonibus ↄſtitutũ eſt:ne decetero ſacra chriſti ſimoniace diſtribuantur. Unde Gelaſius.

¶ A baptizãdis vel ↄſignãdis precia non exigantur.

BAptizãdis ↄſignandiſqȝ[p] fidelib⁹ ſacerdotes ꝓcia nulla ꝓfigant[q]:nec illationibus qbuſlibet impoſitis exagitare cupiãt renaſcẽtes[r]: qm̃ quod gratis accepimus gratis dare mãdamur: ⁊ ĩõ nihil a ꝓdictis prorſus exigere[s] molianꞇ[t]:quo vel paupertate cogente deterriti:vel indignatiõe reuocati redẽptionis ſue cauſas iure deſpiciãt:certum habẽtes ꝙ q ꝓhibita deprehenſi fuerint admiſiſſe:vł cõmiſſa nõ potius ſua ſponte correxerint[u] periculũ ſub

q ¶ Prefigant. ſic.ꝟ.x.q.vi.nec numerus.ſm ꝙ ibi eſt in lr̃a nummus eſt ſimile:al's ſi eſt numerus non eſt ſile.
r ¶ Renaſcẽtes.i. renaſci volentes voluntate ſua vel parentum.
s ¶ Exigere. Aliqd tñ ſpõte oblatũ recipi põt: vt.ꝟ. diſtin. xviij.de eulogijs.
t ¶ Moliãtur. Sȝ qd ſi ſacerdos nullo mõ vult baptiçare niſi ei deꞇ pecunia? Dicũt quidam ꝙ ſi baptiçãdus eſt adultus nihil ei debet dare:quia ſola fides ei ſufficit.de conſecra. diſtinctio.iiij.baptiſmi.vel ipſemet baptiçet ſe. argu.ff. de adq.ſi cõſul. Arg. cõtra.extra de bap.⁊ eius effectu.debitũ. Joan. Sȝ certe ſi in neceſſitate tali aliqs ſeipſuȝ baptiçet: nõ eſt tamẽ baptiçat⁹: licet ad patriaȝ ſi decederet cõuolaret: vt dicit decre.illa debitum. B. Si eſt puer baptiçet eum offerens vel pater:ſȝ ſi illi ita ĩhabiles ſũt: vel neſciunt formã baptiſmi: vel nullus eſt alius qui baptiçet in neceſſitate: non ideo danda eſt pecunia ⁊ cõmittẽda ſimonia: potius ꝑmittatur mori ſine baptiſmo.arg. hic:⁊.ꝟ.eo.placuit. Ego tñ potius darem pecuniam ꝙ̃ eũ ſic dimitterẽ mori:⁊ bene: licet non deberem facere. argu.hic.ꝟ.c. placuit.
u ¶ Correxerint. relinquẽdo honorẽ ⁊ perpetue peniten do: vt.ꝟ.ea. qõe.ſi quis neqȝ.Joan.

Nullus. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capitu. ꝙ nullus clericus a percipiente gratiam communionis precium exigere debet: quod ſi quis fecerit deponetur.
a ¶ Diaconus. ſ. de ꝯſe. di. ij. puenit. ꝯtra. ibi dicitur ꝙ presbyter dare debet euchariſtiam: ſed hoc in neceſſitate. xciij. diſtincti. diacones. ⁊. c. preſente. h.
b ¶ Exigat. cum effectu: vel etiam ipſe conatus puniẽdus eſt in deteſtationem criminis. ſ. eo. qui ſtudet. argu. vj. q. oe. j. §. verum. argu. xlvij. diſtinc. q̄m. h.

Quicqd. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ pro ſacramẽtis vel ordinib᷒ cōferendis aliquid accipi non debet niſi quod ſponte fuerit oblatū: ⁊ clericus qui contrafecerit deponetur: ⁊ ſi ſciente epiſcopo ⁊ negligente corrigere aliquid fuerit exactum duobus menſibus cōmunione priuet᷑. Si vero ipſo ignorante clerici aliqd acceperint pro qualitate perſonarū ⁊ ordinum punientur penis hic poſitis: ⁊ nihilominus deponentur.
c ¶ Inuiſibilis. id eſt ſacramentū in quo gratia inuiſibilis continetur ꝑ ſignificationem.
d ¶ Conſolatione. ... J qui ... als ſimo ... ce ipis ab ec ... niſe: poterit ... llum ... quia nec in ſepultura nec in funeratiōe gratia confertur: eſt tamen ſimonia. xiij. q̄ſtio. ij. queſta. imo dicit lex: matrimonia non debent eſſe venalia. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. ij. Et dic ꝙ licet queratur in matrimonio quantum detur pro dote hoc nō eſt ſimonia. argu. de conſe. diſt. j. nemo. nam epiſcopus nō conſecrat eccleſiam niſi dos fuerit ei aſſignata vt ibi dicitur ⁊ tñ illud non eſt ſimoniacum. ſ. ea. queſtio. ij. placuit.

Bñ ī ſepu ra ñ ꝯſtr.

cant proprij honoris.

Item de ſexta ſynodo.

¶ A pcipiente gratiā communiōis ꝓciū exigi nō, d̄bet.

Nullus epſ aut pſbyt᷑ aut diacon᷒ a qui ſacrā diſpenſat cōionem a pcipiente grām communionis aliqd̄ preciū exigat b: neq; eni venditur grā: neq; ꝑ precio gratiam ſpūſſancti dam᷒: ſꝫ diguis muneribus ſine defraudatiōe participare ꝯcedim᷒. Si qs vero eoꝝ q ꝯnumerā tur in clero: ab eo cui ſacrā cōionē diſpenſat aliqd̄ preciū exegerit deponatur ſicut imitator ſimoniace fraudis.

Item ex ꝯcilio toletano. xj.

¶ Munera iuiſibilis gr̄e: q̄stibus nō ſūt comparanda.

Quicqd inuiſibilis c gratie ꝯſolatione d tribuit᷑: nunq; queſtibus e vel ꝯpuſſi bet ꝑmijs venūdari penitus dꝫ: dicente dño: Quod gratis accepiſtis gratis date. Et ideo quicūq; deinceps in eccleſiaſtico ordine ꝯſtitut᷒ aut ꝓ baptizandis ꝯſignandiſq; fidelibus ꝓ chriſmate vel ꝓmotionib᷒ graduū precia q̄libet vel premia (niſi volūtarie oblata) pro huiuſmodi ābitione ſuſcepit: equidem ſi ſciēte loci epo tale qcq; a ſubditis ppetratū fuerit idē epſ duobus mēſibus excōicationi f ſubiaceat: ꝓ eo qd̄ in conſcientia mala ꝯtexit: ⁊ correctionē neceſſariā non acquiſiuit. Sin aūt ſuoꝝ quiſpiā eodē neſciēte quicq; de ſupradictis capſis accipiendū ſibi eē crediderit g: ſi pſbyter h eſt q̄tuor menſiū excōicatione i plectat᷑: ſi diaconus triū: ſubdiacon᷒ vel clericus k his cupiditatib᷒ ſeruiens ꝓ arbitrio cōpetenti l pena ⁊ debita excōicatione plectēdus eſt.

Itē ex concili. carthaginen. iiij.

¶ Nihil a ſacerdotibus exigatur pro balſamo quod in chriſmate ponitur.

Placuit vt nullus epōrum ꝓ modico balſamo m qd̄ bñdictum ꝓ baptiſmi ſacramēto p eccl̄ias dat᷑: q2 ſinguli tremiſſem n ꝓ ipſo exigere ſolēt aliqd vlteri᷒ exigat: ne forte qd̄ pro ſalute aiaꝝ per inuocationē ſpiritusſcī conſecrat᷑: ſicut ſimō magus donū dei pecunia voluit emere: ita nos venūdantes damnabilit᷑ venundemur.

Itē ex eodē.

¶ Non eſt aliquid exigēdū ab his qui infantes ſuos ad baptizandum adducunt.

Placuit vt vnuſquiſq; epſ p eccl̄ias ſuas hoc faciat: vt hij q infantes ſuos ad baptiſmū offerūt: ſi quid volūtarie ꝓ ſuo voto offerūt ab eis ſuſcipiatur: ſi vero per

e ¶ Queſtibus. a quero queris non a queror quereris.
f ¶ Excommunicationi. i. ſuſpenſioni. xxxij. diſtinctio. eos. No. epiſcopum ſuſpendendum eſſe: quia non corrigit ſubditum.
g ¶ Crediderit. ad hoc vt occultet illud crimen.
h ¶ Si presbyter. Hanc leuem penam antiquitus ſuſtinuit: ex poſterioribus autem decretis pro huiuſmodi ſui honoris periculo ſubeunt: ⁊ nota infamie pcelluntur: vt. ſ. ea. q. baptiçandis. ⁊. ſ. queſtio. iij. c. vlti.
i ¶ Excōicatione. hic graui᷒ punitur ſacerdos q̄ꝫ epſ. arg. ꝯtra. xl. diſ. hō. Sed hic presbr in duobus deliqt: ⁊ q2 contēnit: ⁊ q2 ſimoniā cōmittit epſ tñ in negligētia. ⁊ qd̄ dicit q̄tuor menſiū excōicatione plectatur: hec pena non excludit depoſitionē. Alij itelligūt hoc. c. tñ de negligente nō de cōmittente: ſꝫ huic intellectui obuiat illud accipiendū: ⁊ illud cupiditatibus: ſꝫ exaudi hoc ꝑ illud. extra de ſimo. nemo. cū. ſ. qs celat crimē alterius ꝓ pecunia. argu. ſ. eo. c. ibi ꝯtexit. B. Sꝫ adhuc ꝯtradicit huic intellectui qd̄ dicit de pena: q2 minor iponit᷑ maioribus. Sꝫ dic ꝙ maior pena eſt epō ceſſare ꝑ duos menſes q̄ꝫ presbro ꝑ quatuor. xl. diſ. hō chriſtianus.
k ¶ Cleric᷒. Et. ſm hoc clericus in minoribus ordinib᷒ pōt eſſe prelatus.
l ¶ Competenti pena. depoſitionis. ſ. ea. queſtio. iij. capitu. vlt.

Epſ ſi cor rigēs ſubditū eſt ſuſpēdēd᷒.

Sacerdos graui᷒ punit᷑ q̄ꝫ epſ.

Placuit vt nullus. ¶ Caſus. Statuitur hic vt nullus epſ ꝓ chriſmate tremiſſem exigat: ſicut olim epi facere ꝯſueuerunt: ne ipſi venundantes (ſicut ſimō magus voluit emere) damnabiliter venundentur.
m ¶ Balſami. i. chriſmatis: nā poſt ꝯſecrationē chriſma ē. Chriſma ergo vēdi ñ pt: nec ēt i neceſſitate cū ſit ſacrū. j. q. j. mꝫre. ⁊. j. q. o. iij. ſi qs prebendas. ⁊. ſ. e. quicqd.
n ¶ Tremiſſē. Tertia ps ſolidi eſt tremiſſis: de hoc tremiſſe hēs. C. de veſte mili. fortiſſimis. lib. xij. Et inde dr̄ tremiſſis ſm Iſido. quaſi ter miſſus ſolidū conſtituat.

Chriſma vēdi ñ pt.

Placuit vt vnuſ. ¶ Caſus. Statuit᷑ in hoc. c. vt pro baptiſmi collatiōe nihil exigatur: ſponte tñ obla-

Tremiſſis ē tertia ps ſolidi.

tum poteſt recipi:⁊ ſi timore extorſionis aliquis ſe ſub traxerit a baptiſmo aīa periclitantis a tali ꝑſbr̄o regref. tempore ꝓhibito detur preſumptio ſimonie non eua neſcat.arg.lvij.di.ſi quis in egritudin̄e.vij.q.ij.cap̄.j.

Dānū de-diſſe vī q occaſiōez dāni dat.

a ¶ Eoꝝ.Arg.ꝙ in eadē ſit ꝑditione:⁊ q damni cāz vel occaſionē dat:⁊ q damnū dediſſe vī.J.xxiij.q.v.de occidēdis.⁊.c.cū homo.J.xxvj.q.vj.ſi pſbyter.J.xxvij.q.ij.ſi tu abſtines.ẽ.di.lv.

e ¶ Ne ſacerdos.Arg.nō ſolum abſtinēdum eē a malis ſed etiam ab oī ſpecie mali.argu.ẽ.liiij.diſti. generalis.

Abſti-dū ē a ſpecie li.

f ¶ Lauandi ſunt.quia mediolanenſes primo aqua cō

ſi quis abſciderit.J. xvij.q iiij.diffiniuit .ẽ.l.di.ſtudeat.⁊.c. ſep.J.xvj.q.j.decie. Jo.Solu.hoc intelligendū eſt de cā.pxima marie cum malo ʒelo cām vel occaſionem pſtant.h.

b ¶ Perditio.Nihil eniʒ intereſt an occidit qs an cām mortis prebeat.ff.ad.l.cor.de ſicca.nihil.vñ ſi pſtito ipunitatis ſacro ſeruos fugiētes ad eccliam ſacerdos non reddiderit:⁊ poſtea fugerint fuga eoꝝ a ſacerdote q̄renda eſt: vt.J.xvij.q.iiij.diffiniuit.q eni occaſionez dāni ⁊c̄.ff.ad.l. aql.q occidit.§.vlti.

c ¶ Regratur.No.ꝓ loco ⁊ tpibus illicita ꝯcedunt que ſimplr̄ licita ſūt: vt.xxvij.queſti.j.neqꝫ viduas.

Emendari.

¶ Caſus.Dicitur hic ꝙ ꝓ baptiſmo nihil recipiat: nec pedes baptiʒandoꝝ lauent.Sequētia duo.c.plana ſūt: in quibus dī ꝙ ꝓ ſacramētis vel ordinib⁹ ſepultura chriſmate cōione:⁊ luminarib⁹ nihil exigi debet.

d ¶ Nō mittāt.Preſumit eni ſimonia. Arg.ſilis preſūptio ē ex tpe vel loco.J.xxj.q.j.relatum.ẽ.di.lxxxj.in oib⁹.J.vij.q.iij.c.j.⁊.ij.ẽ.di.lvij.ſi qs in egritudine.J.xviij.q.vl.eleutherius.contra.extra de ſimo.cū ſit romana.J.ea.q.ij.placuit. Sol. exaudi hoc de nūmis exactis:nā ſponte oblatos accipere poſſum.arg.J.c.pri.Alij dicunt hoc vitandū propt̄ ſpeciem mali.arg.extra de trāſa.ꝯſtitūtus.ff.ad.l.iul.de ambi.l.vna.vbi dī ꝙ accuſatus non dʒ intrare domū iudicis.hic argue opus ꝑ ſe laudabile rōne tpis reprobari:⁊ ne malignādi occaſionē inducat:lʒ enim nūmos in ꝯcham mittere opus pietatis ſit:tpe tñ ſuſcipiendi baptiſmi ſimonie ſuſpitionē inducit.arg.eſt.ff.ad.l.iuli.de ambi.l.vna.in fine.adeo vt ſi etiā ſub aliquo pretextu

Op⁹ ꝑ ſe laudabile rōne tpis reprobat.

neceſſitatē pauptatis aliquid nō habeāt qđ offerant nullū eis pignus violēter tollat a clericis: naʒ multi pauperes hoc timētes filios ſuos a baptiſmo retrahunt. Quidam forte dum differuntur ſi ſine grā baptiſmi de hac vita receſſerint: neceſſe eſt vt ab illis eorum[a] perditio[b] requiratur[c]: quoꝝ ſpolia ꝯtimeſcentes:a baptiſmi grā ſe ſubtraxerūt. Itē ex cō.elibertano.

¶ Qui baptiʒat nullos nūmos in ꝯchaʒ mittere cogat.

Emendari placuit: vt qui baptiʒantur (vt fieri ſolebat) nummos in concham non mittant[d]: ne[e] ſacerdos quod gratis accepit precio diſtrahere videat:neqꝫ enim pedes eorum lauandi[f] ſunt a ſacerdotib⁹ vel clericis. Itē ex ꝯci.triburiēſi.

¶ Pro perceptione baptiſmi vel chriſmatis aliquid exigi non debet.

Dictum eſt ſolere in quibuſdam locis ꝓ perceptione chriſmatis nūmos dari: ſilr ꝓ baptiſmo ⁊ cōione hoc ſimoniace hereſis eſſe deteſtata eſt ſcā ſynodus:⁊ anathematiʒauit:⁊ vt decetero nec ꝓ ordinatiōe nec ꝓ chriſmate vel baptiſmo vel pro balſamo:nec pro ſepultura vel cōmunione qcq̄ʒ exigatur ſtatuit:ſʒ gratis dona chriſti gratuita diſpenſatione donentur.

Item ex concil.cabilonenſi.

¶ Nec pro dedicandis baſilicis vel ꝓ ſacris eccleſie conferendis aliqd exigi debet.

Statuim⁹ vt ſicut ꝓ dedicādis baſilicis ⁊ dādis ordinib⁹ nihil accipiēdū eſt:ita ēt pro balſamo vel ꝓ luminarib⁹[g] emēdis nihil ꝑ ſbr̄ī chriſma accepturi dēt. Epī itaqꝫ de facultatibus eccleſie balſamū emāt:⁊ luminaria ſinguli ī eccleſijs ſuis.

¶ Sicut[h] ergo hec[i] ſacrā: lʒ ſimoniace miniſtrent:tñ effectuʒ bñdictionis ꝯferunt accipiētī:ſic ⁊ ſacerdotalis vnctio:lʒ ſimoniace miniſtret: ſuo tñ nō dʒ carere effectu ſʒ ſicut ſupra dictū eſt:illa ſacramenta ſūt neceſſitatis hec dignitatis:⁊ iō priuilegia illoꝝ non pñt generare cōe legem iſtoꝝ. Habent ergo ſimoniaci vulneratū caput ꝑ ſimoniace man⁹ prauam ipoſitioneʒ. Hoc aūt de illis itelligitur: q̄s nec excuſat ignorātia nec attractationis violētia: q ab illis ordinant q̄s indubitant ſciūt eē ſimoniacos ſiue ſimoniace ſiue nō ſimoniace ordinent ab eis. Ut eni diſtiguit nicolaus papa:alij ſimoniace ordinant a ſimoniacis:alij ſimoniace ordinantur a nō ſimoniacis: alij nō ſimoniace a ſimoniacis. Hāc diſtictio. innuit Nico.pa.ca.ij.dicens.

[illegible]

ſecrata puerorum pedes lauant:⁊ poſtea baptiʒant: ⁊ nō peccant:quia auctoritate Ambro.hoc faciunt:quia qui eſt mundus totus nō indiget niſi vt pedes lauet.Tamen in illa auctoritate intelliguntur pedes .i. affect⁹:ſcilicet vt habeant cor purum: iuxta illud:Q̄ȝ precioſi pedes euangeliʒantium paceʒ ⁊c̄.

Lotio diolan ſium.

Pedes. [illegible] ſacr[illegible] ſignifica[illegible] affectio[illegible]

g ¶ Statuimus vt ſicut. ¶ Pro luminaribus.etiaʒ in conficiēdo chriſma neceſſarijs fraudem remouet.No.pro tempore etiam luminum preciuʒ [illegible] ꝑdici.in extrauagan.Alexā.iij.de his ſane.h.ſatis dicit. extra de ſimo.nō ſatis.⁊ ca.cū ī eccſie.

¶ Sicut ergo hec eſt.xiij.pars huius q.in qua itendit ꝓbare magiſter: ꝙ ſi aliquis ignoranter ordinatus fuerit a ſimoniaco: vel etiam compulſus ꝙ diſpenſatur cum tali.Si autem ſcienter fu[illegible] ſimoni[illegible] cus vel ordin[illegible] [illegible] [illegible] ſciunt for[illegible] ſen[illegible] [illegible] hoc [illegible] mi: vel nul[illegible] aucto. [illegible] alius qui [illegible] [illegible] neceſſitat[illegible] Grati[illegible] [illegible] hec ſa[illegible] [illegible] baptiſma ⁊ chri[illegible] ma habent [illegible] licet ſimoniace miniſt[illegible]tur:⁊ [illegible]

[illegible] ſacerdo[illegible] [illegible] in iſtis:quia [illegible] la ſunt ſacramenta neceſſi[illegible] vero dignitatis. Simoniaci enim habent caput vulneratum quos ignorantia vel alia cauſa non excuſat.Unde nicolaus diſtiguit. alij ordinantur ſimoniace a ſimoniacis:alij ſimoniace a non ſimoniacis:alij non ſimoniace a ſimoniacis: q̄ diſtinctio probatur per ſequens capitu.

h ¶ Sicut.Accipit hic finem altercatio Gratiani: que quandoqꝫ ſimoniacos comparat hereticis quandoqꝫ non:vt.ẽ.eo.§.quia ergo.⁊.§.ſeq.

i ¶ Hec ſacramenta.id eſt baptiſma ⁊ chriſma.

S Tatuimus. ¶ Caſus. Hoc.c.diuiditur in duas partes. In prima parte idem dicitur qđ dictum eſt in diſtinctione Nicolai. In ſcđa parte que incipit ibi: ſimoniaci. dicit ꝙ ſimoniaci ſimoniace ordinati cū ſuis ordinatorib⁹ debēt deponi. Simoniaci vero ſimoniace a nō ſimoniacis ordinati: ab officio male accepto remouebuntur: ſed ordinatores nō deponentur. Cum non ſimoniace a ſimoniacis ordinatis: poterit propter neceſſitatē diſpēſari: vt in ſuo officio permaneant.

a ¶ Statuim⁹. Idē dicit hic ꝙ in.§.niſi. qr ſubiūgit quid iuris ſit: cum ſic vel ſic ordinantur.

b ¶ Simoniacos autē nō. Illi ſola voce: nō reatu ſimoniaci dicūtur. extra de ſimo. ꝛ ſimoniace.ſ. ꝓpter ordinationē a ſimoniacis factā: ſicut vſurarius qui. qꝫ dicitur: q vſuras dat. ff. de vſur. debitor.

c ¶ Miſericorditer. Et ita dicit hic: ꝙ non receperunt executionem.

d ¶ Permanere.i. executione. ¶ Sed hoc. ¶ Caſus. Dicit Gratianus: ꝙ hoc vltimū membrum intelligitur de illis q ordinanſ nō ſimoniace a ſimoniacis: quos ignorabāt eſſe ſimoniacos: quos non reatus proprius facit ſimoniacos: ſed ordinatio ſimoniaci.

S Tatuimus[a] decretum de ſimoniacis: ſimoniace ordinatoribus vel ordinatis: ꝛ de ſimoniacis ſimoniace a nō ſimoniacis: ꝛ de ſimoniacis non ſimoniace a ſimoniacis. ¶ Simoniaci ſimoniace ordinati vel ordinatores: ſm eccleſiaſticos canones a ꝓprio gradu decidāt✠. Simoniaci quoqꝫ ſimoniace a non ſimoniacis ordinati: ſimiliter ab officio male accepto remoueantur. Simoniacos[b] aūt nō ſimoniace a ſimoniacis ordinatos: miſericorditer[c] ꝑ manus impoſitionē ꝓ tēporis neceſſitate in officio ꝯcedimus permanere[d]. ¶ Sed hoc[e] intelligēdū eſt de his qui ordinātur a ſimoniacis: quos ignorabāt eē ſimoniacos: hos facit ſimoniacos non reatus criminis: ſed ordinatio ſimoniaci. De quibus vrbanus papa ait.

¶ De his qui non ſimoniace a ſimoniacis ordinantur.

S I qui[a] a ſimoniacis nō ſimoniace ordinati ſūt ſi quidem ꝓbare[e] potuerunt ſe cū ordinarenſ: neſciſſe eos ſimoniacos eē: ꝛ ꝙ tunc[f] pro catholicis habebantur in eccleſia: taliū ordinationes miſericorditer ſuſtinemus: ſi tñ eos laudabilis vita cōmēdat. Qui vero ſciēter ſe a ſimoniacis ꝯſecrari (imo execrari) ꝑmiſerint: eoꝝ ꝯſecrationē oīno irritā eē decernim⁹. Itē nicola⁹ iunior. Hoc idē Alex. ij. ¶ De eo q ordinaſ ab illo quē ſcit ſimoniacum eſſe.

D Ecetero ſtatuim⁹: vt ſi qs in poſterum ab eo quem ſimoniacū eſſe nō dubitat[g]: ſe conſecrari permiſerit: ꝛ conſecrator ꝛ conſecratus non diſparē dānationis ſniam ſubeant[h]: ſed vterqꝫ depoſit⁹ pniam agat: ꝛ priuatus ꝓpria dignitate perſiſtat. Idē. ¶ Simoniacis

e ¶ Probare. per ſacrm. extra de ſen. excō. ſi vero. Uel ꝓbatur eo ipſo qđ nō ꝓbatur. ff. C. qui mili. non poſ. ſup ſeruis. li. xij. Sed pone plātū meum eſſe ſimoniacum: ꝛ vult me ordinare: ſi ꝓbare poſſum: nō debeo ab eo ordines recipe: ſi nō poſſum: debeo recipere ordines: ſm plurimos doctores: excepto qui, tñ nō poſſū ordines ſine diſpenſatione pape tm: ſm quoſdā: ſm alios cuiuſcunqꝫ ſupioris. Iſta tñ diſpēſatio debet fieri in occulto: ne infamet ille plat⁹: cuius crimē occultū eſt: huic tñ obuiat. extra eo. ꝑ tuas. Jo. Hoc teneas pro certo: ꝙ ſi ego ſcio ſimoniacū eſſe aliquē lꝫ occultū: nō debeo recipere ordines ab eo: vt in ſdi. decre. ꝑ tuas. ꝛ. ff. eo. decetero. ꝛ ſi vellet me cogere. poti⁹ debeo pati excōicationē: vt extra de ſen. excom. in quiſitioni. Bar.

e ¶ Probare. hic argue ꝙ q ignorantiā allegat eā ꝓbare debet✠ ꝛ cuꝫ ꝓbatio tripliciter fiat: tum ſcꝫ directū: tuꝫ probato ex eo quo id qđ itēdit neceſſario aut veriſiſr ſequitur ignorātiā: tñ veriſiſr probatio ſufficit: qđ pꝫ ex eo qđ dicitur: tunc pro catholicis habebantur. Ex his quoqꝫ verbis ſequentibus. ſ. ſi tñ eos laudabilior vita cōmēdat: argui pōt ꝓcedētia merita ad delicti poſt cōmiſſi veniam impetrādam prodeſſe. argu. ff. de re mili. nō oēs. Jo. argu. allegantem ignorantiam debere eā ꝓbare: vt. ff. ix. q j. ordinationes ĩ. xxxiij. q. vi. in lectum. extra de elec. ſ notuit. ſ. di. lxxxij. ꝓpoſuiſti. contra. ff. iij. q. ix. indicas. contra. B.

¶ Sed hoc Reſpicit vltimā ptē.c. pcedētis. ſ. ad ſimoniacos: nō reatu. ſed pp ordinationē. ff. c. proxi.

S I qui. ¶ Caſus. Dicit hic: ꝙ ſi aliqs gratis ab epo: ſꝫ alias ſimoniaco fuerit ordinatus: ſi ꝓbauerit illum tūc tpis ab eccīa toleratū: ꝛ neſciuiſſe illū ſimoniacum fuiſſe: poterit cū illo miſericorditer diſpēſari: ſi vero ſciuerit illum ſimoniacum eſſe: deponi debet. Sequens.c. patet qđ eſt notabile.

d ¶ Si q.h. intelligit hoc.c. de ꝓſciſis: q tñ neſciebanſ ꝓſciſi eſſe ab ordinatis: nā opinio ei⁹ ē ꝙ ſi occultū ē eū ordiatorē eē ſimoniacū: qr toleraſ: ordiat⁹ ſuſcipit executionē: vt. xv. q. vij. c. vl. niſi ſit notoriū vt. xxxij. di. §. ver. vel niſi teſtib⁹ hoc ꝓbari poſſit: vt. ſ. e. q ſ qs. ꝛ iō vt locū habeat ſm eū qđ hic ſeqtur: miſericorditer ꝛc. neceſſe hꝫ legere de ꝓſciſis. Nos vero aliter ſentimus. arg. ff. ea. qbuſdā. ꝛ. ſ. c reperiūtur. ꝛ legimus hoc c. de occultis. nā quātūcūqꝫ occulti ſint: ꝛ ēt ignoreſ: iſte nō ꝯſeqtur executionē: ꝛ hoc i ſimoniaco in ordine: ꝛ lꝫ ſine culpa iſti⁹ ordinati ꝯtingat: idiget tñ diſpēſatione: ꝛ hoc i deteſtationē criminis: ꝛ ideo dicit: miſericorditer: ꝛ lꝫ hoc i ignorāte: ſecus tñ in eo q coactus ē vt. ff. eo. cōſtat. nā ille de iure admittēdus eſt ad executionē: ꝛ ea ē rō: qr magis ꝯſtat nobis de volūtate coacti: ꝙ ignorantis: nec intelligas illud. c. de abſolute coacto: qr nō recipiet characterē. extra de bap. maiores. §. ſi autem.

f ¶ Et ꝙ tunc. xv. q. vlti. c. vl. argu. ff. ix. q. j. c. iij. contra. Solu. ibi nāqꝫ dicitur: ꝙ ſi q ab hereticis nominatim excōicatis fuerint ordinati: ignorātes illos eſſe dānatos: eorum ordinationes rate habebuntur. Hic autem dicit tunc ratas eſſe: ſi eorum ordinatores pro catholicis habebantur. Unde colligitur ꝙ ſi tunc non catholici: ſed dānati habebantur: talium ordinatio non toleratur. Sed ſciendum eſt ꝙ non ſemper contrarius ſenſus auctoritatis pro lege ꝛ certa ratione ſuſcipiendus eſt: ſicut in nōnullis decretorum locis diligentia lectoris inueniet. Uel dicatur ſtrictius ſe habere in ſimoniacis propter odium ipſius horrendi criminis: ꝛ mitigantius i alijs peruerſis ordinationibus: quod illo. c. demonſtratur. ix. queſtione prima ab excōicatis. Uel qđ hic dicitur catholicis: nō ad ordinātes: ſed ad ordinatos refertur. B.

g D Ecetero ſtatui. ¶ Non dubitat. quia eſt notoriū: vel per ſententiam. h. Sed contradicit littera.

h ¶ Sniam ſubeant. Tu itellige de eo quē ꝓbare potuit ſimoniacū: q ē ordinādus: meli⁹ itellige: ſm qđ dixi in glo. ſ. c. pxi. in glo. ꝑ ſacrm. verū hoc teneas. B.

✠ ¶ Concor. tex. in l. verius. ꝛ ibi glo. ꝛ l. l. cū de idebito. i gl. in v. ignominati. ff. de proba.

Senſus contrarius nō ē ſemp ꝓ lege ſuſcipiendus.

ERga. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ ſimoniaci ad aliquā dignitatē ꝓmoti: deponi debent: ⁊ nulla cū eis poterit fieri diſpenſatio. Patet ſequens.§. vbi excipit violenter attractos: ſiue a ſimoniacis: ſiue ab hereticis attracti fuerint. Dicitur in hoc.§.ꝙ tales.ſcʒ ab hereticis violenter attracti: ſiue ſtatī redierūt ſiue nō: qñqʒ de miſericordia tolerātur: ſed cum ſimoniacis non diſpenſatur: nec autenticam.i.fructuoſam poſſunt agere penitentiam: niſi renūciauerint rei: quam ſunt ſimoniace adepti: ⁊ tunc diſpēſatur cum eis: vt cum minoribus hereticis diſpenſatur. Sequens cap. patet. in quo oſtenditur qualiter cū heretico diſpenſetur.

in dignitate ſeruanda nulla eſt impēdenda miſericordia

ERga ſimoniacos nullam[a] miſericordiam in dignitate[b] ſeruanda habēdā eſſe decreuimus: ſed iuxta canonū ſanctionem ⁊ ſanctorū patrū decreta eos oīno dānamus: ac deponendos auctoritate apoſtolica ſancimus.

¶ Subaudiēdū eſt: niſi violenter attracti fuerint. De his enim ⁊ a quibuſlibet hereticis violēter ordīatis ait Inno. ¶ De his q̄ inuiti ad hereticoꝝ ordinationē trahunt.

COnſtat multos vi paſſos eſſe atqʒ inuitos attractos repugnāteſqʒ ab hereticis ordinatos: ſed hmōi aliquis ſi poſt ordinationē talē nō interfuit: cū illi cōficerent ſacramēta: ſi cōioni eoꝝ participatus nō eſt: ſi ſtatim[c] diſcedētibus illis peſſimo conciliabulo eoꝝ abrenunciauerit: ſi ad eccleſiam rediit[d]: talis pōt hēre colorē aliquē excuſationis[e]. Ceterū q̄ poſt[f] menſem aut amplius[g] redierūt: cū ſe ꝯſiderent ab hereticis ordinatos: quāuis nihil ab eis acceperūt: rei ſūt vſurpate dignitatis. ¶ Tales[h] plerūqʒ ex intuitu pietatis reformat catholice manus impoſitio cū ſatiſfactione ⁊ medicina pnie. Sed damnationē ſimoniacorum ⁊ eorū q̄ eis ꝯſenſerunt legimus: medicinā vero autēticā[i] ex hac hereſi nominatim nō legim⁹ niſi quod ſicut vſurpatū[k] eſt in nouatianis[l] vel donatiſtis minoribus[m] vtiqʒ hereticis: nō canonice: ſed ex intuitu pietatis: ita[n] etiam ex his poſſe fieri colligimus. Ideoqʒ etiam q2 aliorſum[o] ꝑ omnia orthodoxam habent fidem: niſi ꝙ ſpiritum ſanctum credūt eſſe venalem. Et (vt ait btūs Auguſtinus) heretici cū redierīt qua parte ſe abſciderint: ab eccleſia curenť: qua vero parte adheſerint cognoſcantur[p]. Hinc ⁊ leo ſcribit ianuario epō. ¶ Qui ab hereſi ad eccleſiā redeūt in q̄ inueniunť ordine ex būficio ꝑſeuerent.

OMnis cuiuſlibet ordinis cleric⁹ q̄ catholicā deſerēs vnitatē: heretice vel ſchiſmatice ꝯiūctiōis ꝯtagiōe ſe maculauerit: ſi ad eccleſiā redierit cum legitima ſatiſfactione: ⁊ erroris ſui dānatiōe hoc ī magno būficio habeat[q] ſi (adēpta ſpe oīs ꝓmotiōis) in quo īuenitur[r] ordine permaneat.

Simonius non: ſi mulier inuita alicui tradita ſtatim fugerit.

a ¶ Nullam.j.ca.ſi quis neqʒ.j.ea.queſtione ſeptima requiritis.j.ea.queſtione.v.c.j.contra. Solu. hic ſimonia eſt in promoto ⁊ ꝓmouente.

b ¶ In dignitate.i. in ordine. extra de ſimo.tāta.⁊ no.j.e.q.v.c.j. cum enim furtiuus ſit character.j.eo.ordinationes.nō pōt diſpēſari.M.ſecus dixit.extra de ſimo.ex inſinuatione.

COnſtat. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi qui ꝑ coactionē ab hereticis fuerint ordinati: ſi eorū cōmunioni nō cōſenſerint: ſed ſtatim ceſſante violētia ad eccleſiam redierint: ſufficienter excuſantur: at qui poſt menſem redeunt: rei tūc ſūt accepte dignitatis.

c ¶ Si ſtatiʒ. Argu.ꝙ ſi qua alicui traditur inuita ⁊ pro viribus renuens: ſi ſtatiʒ poſt traditionē fugerit: nō tenet illud matrimonium: qd̄ preſumitur ex verbo ſi ſtatim. maxime ſi nunqʒ cōſenſit. h.⁊ ita ꝑ ſequētia depreheudūtur precedentia.xxij.q.ij.qd̄ ait.d̄ pe.di.iij iudas.

d ¶ Rediit. eo aio vt iterū nō redeant ad eos: ſicut dicit lex: ꝙ is qui fugit ab hoſtibus eo animo vt iterū ad eos redeat: nō habet poſtliminium.ff. de cap.⁊ poſtli.reuer.l.nihil intereſt.C.eo.l.pe.nec enim ſatis eſt domum quem rediiſſe: ſi mente alienus eſt: vt.ff. de offi.prefi.l.diuus.⁊.iij.q.ix.indicas.

Coactio in ordinib⁹ excuſat.

e ¶ Excuſationis. Arg.ꝙ coactio excuſat in ordinibus ſic.l.di.preſbyteros.xv.q.vj.c.j.xx.q.iij.preſens.arg.contra.xv.q.j.merito.⁊.j.de conſe.di.iiij.eos quos.

f ¶ Poſt menſem. Argu.ꝙ ſi aliqua alicui inuita tradita fuerit: ⁊ aliquāto tēpore cū eo in domo manſerit: ⁊ cum potuerit: non effugerit: ſi poſtea virū dimiſerit: poterit reuocari ab eo: q2 ex tāto tēporis cōſenſu ratū fuit mrīmoniū argu.xxxj.q.ij.de neptis.lxiij.di.quāto.l.di.preſbyteros.⁊ di.xlv.de iudeis.⁊ extra de ſpon.ad id qd̄.

g ¶ Amplius. Argu.ad probandū conſenſum interfuiſſe matrimonio.ſi non ſtatim diuertit dum poterit xvj.queſtione prima reuertimini. ¶ Tales. ¶ Caſus

h ¶ Tales. ſcilicet qui conſenſerint hereticis: vel ſtatim receſſerunt vel nō ſtatim: idem intelligo etiam poſt momentum ſi iam cōſenſiſſent: ⁊ idē poſt centū annos ſi nō conſenſiſſent. Nam ſemper accuſarentur.ff.de re mili.nō omnes.§. qui captus. factum ergo tangit hoc dicendo: ideo tamen dicit: q̄ poſt menſem: quia ⁊ ſi infra menſem redierint ſemper ſuiſſe inuiti preſumūtur: niſi contrarium probaretur: ſed poſt menſem preſumerentur conſenſiſſe: niſi contrarium ꝓbaretur.⁊ eſt ſi.C. ad vell.l.ſi mulier perfecte.

i ¶ Autenticam.i. fructuoſam: niſi executione rei adepte renunciauerit.vt.j.e.q.ſi quis neqʒ.

k ¶ Uſurpatum eſt id eſt contra rigorem factum eſt.arg.C.de iur.do.vbi.

l ¶ Nouatianis.j.e.queſtione ſeptima maximum.⁊.c.donatum.

m ¶ Minoribus. Non enim cū maioribus hereticis diſpenſatur.vt.j.queſtione ſeptima.c.j.

n ¶ Ita etiam. cum ſimoniacis eſt diſpenſandum: vt iam habebitur.

o ¶ Aliorſum. quaſi dicat: ⁊ hoc facit ad diſpēſationē.

p ¶ Cognoſcantur. argu.ꝙ ſi inſtrumentum ſit falſum in aliqua parte ⁊ in aliqua verum: vbi verum eſt debemus illud recipere.C.de tranſactioni.ſi ex falſis. Argumen.contra nona diſtinctione ſi ad ſacras.⁊ quadrageſimaſecunda diſtinctione.c.quieſcamus.

Inſtrumentum pro parte veri ⁊ ꝓ parte falſum eſſe poteſt.

q OMnis. ¶ habeat.ſi tñ iterata vnctione non fuerit maculatus.vt.j.q.vij.ſaluberrimum.

r ¶ Inuenit.ſi tñ illos ordines ſimoniace nō reciperet. Et cū qb⁹ diſpēſeť: ⁊ cū qbus nō: dicūt iſti vſſus. Si bis ordo datur ſeu baptiſm⁹ reiterať: Ut ſubuertatur fidei ſtatus ordo petatur. Uel ſi ꝓſtetur ꝙ vtrūqʒ ſimon ope

Uerſus

un: vt diſpenſat ſpes irrita prorſus habet. ſ. e. ſi quis. ¶ De his. ¶ Caſus. Proſequitur de his gratianus hic q ſimoniace a nō ſimoniacis ordinant. ⁊ caſus planus ē.

Ordinationes. ¶ Caſus. Dicitur hic q falſa iudicatur ordinatio q̄ precio vel pcibus vel obſequio confertur. Idem dicitur de ordinatione eius qui canonice non eligitur: qꝛ taliter ordinatus non intrat per oſtium ſed fur eſt ⁊ latro. Patet ſeqns. §.

a ¶ Precio. dato vel recepto vel pmiſſo. C. de traſa. traſac. nā remittere dare ē. ex̄ de teſti. veniēs. j. ff. de his q̄ in frau. cre ſi pign⁹. Itē nū qd eſt ſimonia abrenūciare bñficio vt alij def✝? Nō niſi deducat in pactuʒ. vt ex̄ de ſten. dilecto. ſpem tn̄ inde habere nō eſt ſimonia. ex̄ de pac. cū pridē. Itē q̄liſ regnū dī pecunia poſſit emi: cū nihil ſit ſpūalius. de peni. di. j. medicina. ⁊ nō ordo vel honor eccleſiaſtic⁹. Et eſt rō: qꝛ cū vēdēte regnū celoꝝ nō pōt eē malicia: hic ſec⁹: ſʒ falſum eſt regnuʒ dei emi: ſʒ ex miſericordia meritiſqꝫ pcedētibus acqriſ. xiij. q. ij. anime. de pe. diſtinc. j. medicina.

b ¶ Uel pcib⁹ hoc de pcibus p idigno ⁊ carnali amore impenſis vel a ſe porrectis alſ non. vt. j. e. latorem.

manear. ¶ De his aūt q ordinant ſimoniace a nō ſimoniacis: vtpote illi q data pecunia archidiacono vel ꝯſiliarijs epi epiſcopo ignorāte hoc efficiunt: vt de manu eius ſacros ordines accipiant: ita ſcribit grego. iiij.

¶ Ordinatiōes q ſimoniace fiunt falſe iudicantur.

Ordinationes q̄ interueniēte precio[a] vel precibus[b] vel obſeqo alicui pſone ea intentione[c] ipenſo: vel q̄ non cōi ꝯſenſu cleri ⁊ ppli ſʒ canonicas ſāctiones fiūt ⁊ ab his ad q̄s ꝯſecratio ptinet nō cōprobātur falſas eē diiudicam⁹: qm̄ qui taliſ ordināntur non p oſtiuʒ. i. p chr̄m intrant: ſʒ (vt ipſa vitas teſtatur) fures[d] ſunt ⁊ latrones. ✝ ¶ Quia ergo ſimonia triplicit̄ in capl̄o notatur vidēdum eſt quotmodis preciuʒ in hac hereſi detur. Vn̄ de beatus grego. in euangelioꝝ tractatu exponit dicens.

¶ De multiplici genere ſimoniacorum.

Sunt nōnulli q quidē nūmoꝝ premia ex ordinatione non accipiunt[e]: ⁊ tn̄ ſacros ordines p humana grā vel laude largiūtur: atqꝫ de ipſa largitate laudis ſolūmō retributionē querunt. ¶ Hi nimiꝝ qđ accipiunt gratis: gratis nō retribuunt: qꝛ de ipenſo offō ſcitatis nummuʒ expetūt fauoris: vn̄ cum viꝝ iuſtuʒ ppheta deſcriberet[f] ait Btūs qui excutit manus ſuas ab oī munere: nō dixit ſolum a munere: ſʒ ab oī munere: qꝛ aliud eſt mun⁹[g] ab obſeqo aliud a manu: aliud a lingua ✝. Mun⁹ ab obſeqo eſt ſeruit⁹ indebite ipenſa. Mun⁹ a manu pecunia eſt: mun⁹ a lingua fauor. Qui ergo ſacros ordines tribuit: tūc ab[h] oī munere man⁹ excutit quando in diuinis rebus nō ſolum pecuniam nullam: ſʒ nec etiam humanam gratiam[i] regrit. Idē in regiſtro.

¶ Eternam damnationem inueniet q quolibet munere ad ſacros ordines accedit.

Si qs neqꝫ ſanctis pollens moribus: vel neqꝫ

toꝛe. vt. ff. de preca. certe. §. iulianus. ¶ Quia ergo. hec eſt. xiiij. ps. q. in qua vult pbare in qbus ⁊ qbus modis cōmittiſ ſimonia directe: ⁊ dicit q trib⁹ ſcilʒ in munere a manu: munere a lingua: munere ab obſeqo: ⁊ hoc vſqꝫ ad §. qlibet. Jo. de fan.

Sunt nonnulli. ¶ Caſus. Oſtēdiſ hic q nō ſolum ſi pecunia accipiatur p ordinatiōe cōmittiſ ſimonia: ſed ſi obſequʒ vel fauor ſiue humana grā p pt̄ hoc accipiaſ. Et hoc pbatur auctoritate Eſaie.

e ¶ Accipiūt. ex̄ de ſimo. ⁊ ſi qōnes.

f ¶ Deſcriberet. Nō ē in eſaia id qđ ſeqſ ſed in pſalmo Judica me dominē ibi: in quoꝝ manibus.

g ¶ Ab obſeqo. Et ſic vʒ q nō poſſiʒ ſeruire p bñficio: vt h̄ ⁊. ſ. e. c. pr. Arg. ꝯ. xij. q. ij. qcūqꝫ ſuffragio ⁊. c charitatē. ⁊ đ cleri. ſi reſi. decet o. licite ēt pt qs ſperare vl appetere dignitates. vt. lxxiiij. di. ꝯſuluit. lxſ. di qd pderit. ⁊ ex̄ de pac. cū pdē. Sol. h. dici ſi directe habeat animum ad hoc cum ſeruit eſt ſimoniacus. vt. viij. queſtio. j. ſunt quidam. Sed tu dic q ſi dign⁹ eſt ⁊ dignum exhibet ſuitiū ſi ē ſimoniac⁹: vt hic. ⁊ ex̄ de cle. ſi re. decet o. alſ ſi idign⁹ ē dign⁹: ⁊ idigne ſuit ſimoniac⁹ ē: ⁊ hoc notauit cū dixit: Seruit⁹ idebite ⁊c. ⁊ lʒ dign⁹ ſuire poſſit ſi tn̄ hoc pt duci i pactionē: nā illđ ſimoniacū ē. ex̄ de pac. pactiōes. nullū ergo mun⁹ dabit: niſi illud qđ alſ fuiſſet datur⁹ ppt aliq̄s neceſſitates. vt ex̄ e. ⁊ ſi qōnes. vel niſi det xeniū aliqđ. ff. de offi. pcōſul. l. ſolēt. §. vl. vl niſi recipiat illđ ad ſtipes tēpli. vt. ſ. e. iudices

h ¶ Ab oī. vt oīa pticlaria ⁊ ſinglaria cōphēderet. ſ. xix. di. ſi romanoꝝ. ſile. j. xiiij. q. iij. putāt. j. ea. q. iij. ſaluator. ꝯ. xxxi. q. j. q ſi dormierit. No. q dic idebite: nā ſi debite impēdaſ non ita ſit. vt. j. ea. queſtio. iij. ſaluator. ⁊ exponit Bazianus idebite: cū indebite dign⁹ vel debite idign⁹ ſuit p bñficio: alſ ſi. arg. iſti. de ſocietate. §. de illa.

i ¶ Gratiam. ſ. xxiiij. diſt. quando.

Si quis. ¶ Caſus. Si qs per ſimoniacam prauitatē ordinem vel dignitatē eccłiaſticā acceperit: niſi in vita reliquerit: ⁊ finaliter penituerit in eternum peribit. Planum eſt ſequens capitu. ⁊ per ſe patet.

c ¶ Intentione. Ergo ſine ea intentione non eſt ſimonia. alſ ſecus. vt no. extra de ſimo. nemo. h.

d ¶ Fures. Uidetur ergo cum ſimoniacus furi comparetur q cum ſimoniaco nemo poſſit diſpenſare niſi renūciet ordini male ſuſcepto. vt. j. e. ſi quis neqꝫ. ⁊. ſ. e. erga. ⁊ extra eo. nobis. in ſi. quia nec vitium furti purgatur: niſi res furtiua redeat in poteſtatem domini. vt xiiij. queſtio. vj. ſi res aliena. Iſtud ſatis concedi poſſet: ⁊ ſm hoc poſſet dici q ſimoniac⁹ nec etiam characterem reciperet: qꝛ ſimoniac⁹ dʒ renūciare rei quā vitioſe ē adeptus: ꝯſtat q executiōi nō renūciet qꝛ executionē nunqꝫ habuit: characteri ēt nō pt renūciare. Vn̄ ſatis vʒ q nō recepit characterē: niſi velles dicere q recepiſſet poſſeſſionē ex characteris: ſicut fur dicitur habere rem furtiuā id eſt poſſeſſionē rei: tn̄ credibili⁹ eſt vt dicaſ q hēat characterē ⁊ q papa poſſit cū eo diſpēſare: lʒ ille non renūciet: nam ēt vitiū furti pōt purgari re apud furē manēte. ff. de vſucap. ſi fur. in princ. idē vʒ in violento detentore. vt. ff. de preca. certe. §. iulianus.

Papa diſpēſare pt cū ſimōiace ordinato lʒ ordini male ſuſcepto ſi renūciet.

14

Eſ. xxxiij. ⁊ ps. xxv.

✝ ¶ Cōc. tex. i. l. qđ ſi menti⁹. ff. de her. iſti. ⁊ i. l. a pcu. ⁊ ibi bo. glo. C. mādat.

Simoniacus nō ſp eſt q pbñficio ſeruit.

a ℭ Uocatus.⁊ etiam licet valde dignus ſit:non tñ eſfrenata temeritate:ſed trepida deliberatione onus ſacerdotij debet ſubire.vt.ſ.e.non eſt putanda.⁊ diſtinctio. xiij. nerui. lxj. diſtinctio.miramur.

Bñficium ꝯferēs īdigno ꝓpt amorē ſimoniac⁹ē

b ℭ Amore. Ex hoc collige oēm illum eē ſimoniacū ꝗ ductus amore alicui īdigno bñficiū ꝯfert.ar.extra de ſimo.nemo.nā ex ꝗ fauor tertij nimiū fauoris īducit:multomagis ipſius ꝗ ordinat.vel expone hoc ita ꝙ ceſſet iſte intellect⁹ iniuſto cordis amore.i.cupiditate ⁊ ambitione.

c ℭ Comitatu.i. ſeruitio.

Munus fraudulētum.

d ℭ Fraudulento. Fraudulētū eſt munus cum dicit ſe gratis voluiſſe hoc ei dare.vt extra eo.⁊ ſi ꝗ ſtione a.vel qñ alteraꝑs dicit ſe expenſas feciſſe:⁊ illas petit vt cedat beneficio.vt extra de pac. cum pridem.

e ℭ Nō ſponte.hoc idē de quolibet crimine:ſ; hoc dicitur ad terrorē.Et nota ꝙ dicit ſponte:q꞉ ſi cogeret iuris ordinem dimittere niſi ſponte:non valeret ei ad ſalutem.

f ℭ Mors. Et hoc vt dixi in ꝗlibet crimine non valet penitētia ad ſalutem: niſi perſeueret animo vſq; in finem. de peniten. diſtinctiō. j.§.his aūt.verſicu. item illud ioannis. ⁊ licet de omnibus alijs criminibus poſſit quis penitere ordine retento.vt lxxxij.diſtinctio. ꝑſbyter.l.diſtinctio. de his.hic non niſi renunciet ordini extra de ſimo.tanta.vñ non videtur ꝙ hic locū habeat admonitio vel denunciatio.Argu.contra.ſ.queſtio.vlti.capitu.patet.dic vt extra de accu.ſuper his.

Pnīa nō valet ad ſalutē:niſi ꝑſeueret vſq; in finē.

mat.xxj.b

g ℭ De ordinationibus. ℭ Supplicationem.ſ.e.latorem.contra.vbi papa ad ſupplicationes quorundam ordinat quēdam.Sed diſtingue:aut aliqs petit ꝓ ſe aut ali⁹ pro ipſo.vt.ſ.e.ordinationes ✠.viij.q.j.§.his.vel dic ibi de carnali hic de ſpirituali.

✠ ℭ Uel ſolue aſr. papa enim nō pt cōmittere ſimoniā.no.gl. .di.lxxxij.

Quibuſdā narrā. ℭ Caſus. Precipitur ꝙ ſacros ordines vel eccſiaſticos gratis tribui. Primo q꞉ ordines ſic accepti diu ſtare non poſſūt:cum intus ordi per ꝯſecrationē iam decidant.Secundo quia dominus

a clero ꝑploq; vocat⁹ a:vl'pulſatione coact⁹ impudent' chriſti ſacerdotiū iam ꝗlibet facinore pollut⁹:iniuſto cordis amore b:vel ſordidis precibus oris ſiue comitatu c ſiue manuali ſeruitio ſiue fraudulento d munuſculo epalem ſeu ſacerdotalē:non lucro aīaꝝ:ſ; inanis glīe auaricia fultus dignitatē accepit:⁊ in vita ſua nō ſponte e reliqrit eumq; inſperata mors f penitētē non īuenerit:proculdubio in eternum peribit. Hinc idē gregor. Jo.corinthiorū epiſcopo.

ℭ Pro ordinationibus nihil omnino accipiat.

De ordinatiōibus accipe aliqd ſub diſtricta interdictione decreuim⁹:oꝫ ergo vt neq; ꝑ donū neq; ꝑ grām: neq; ꝑ quorundā ſupplicatione m g aliqs ad ſacros ordies conſentias vel permittas adduci. Itē vniuerſis epīs ꝑ ilerdam ꝓuinciam ꝯſtitutis.

ℭ Nec precio nec prece nec gratia nec ſupplicatiōe aliqui ad ſacros ordines accedant.

Quibuſdā h narrātib⁹ agnoui ꝙ in illis partib⁹ nullus ad ſacꝝ ordinem ſine cōmodi datione ꝑueniat: qđ ſi ita eſt flēs dico gemēſq; denūtio:q꞉ cum ſacerdotalis ordo int⁹ ortus occidit: foris ꝗ; diu ſtare i nō poterit. ℭ Scim⁹ quippe ex euāgelio qđ redēptor noſter ꝑ ſeipſū fecerat:q꞉ ingreſſus tēplum cathedras vēdentiū colūbas euertit. Colūbas eni vendere eſt de ſpūſancto quē deus oīpotens ꝯſubſtātialē ſibi ꝑ impoſitionē manuū hominibus tribuit cōmodum tꝑale ꝑcipe:ex ꝗ(vt predixi malo iam euenire credit:q꞉ qui in tēplo dei colūbas vendere ꝓ ſumpſerūt eoꝝ k (iudice dō) cathedre ceciderūt. ℭ Quia vꝫ error in ſubditis ꝓpagat cū augmento. Nā eoīpſo ꝙ qſq; ad ſacꝝ ordinem vel honorē perducit iam in ipſa ꝓuect⁹ ſui radice viciat⁹ paratior l eſt alijs venūdare quod emit. Et vbi eſt qđ ſcriptū eſt: Gratis accepiſtis gratis date. ℭ Et cū primo ꝯtra ſcām eccliaꝫ ſimoniaca hereſis ſit exorta:cur nō ꝑpēdit: cur non vꝫ:q꞉ eum quē cum ꝓcio quis ordinat ꝓuehēdo agit vt heretic⁹ fiat. Ideoq; hortamur vt vēm nullus hoc denuo fieri patiat: ſed neq; gratia alicui⁹ nec ſupplicatione aliqs ad ſacros ordies audeat ꝓmouere:niſi eū quē vite meritū ⁊ m actionis ꝗlitas ad hoc dignū eſſe mōſtrauerit. Nā ſi aliē factum ſenſerimus denuo diſticta ⁊ canonica illud noueritis vltione cōpeſci. Idem ſymmachus.

ℭ Ad epiſcopalem honorē

cathedras vendentium columbas de tēplo euertit. Tertio quia peritiores ſunt alijs vendere quod emerunt. Quarto quia ipſorum hereſis in primitiua eccleſia fuit dānata. ſecunda ratio eſt ibi: ſcimus quippe. tertia ibi: qui videlicet.quarta ibi:⁊ cum primo. Patet capitu. ſequens per ſe.

vl. ſi ver.a um.

h ℭ Quibuſdam. Primo dicit gregorius ſe dolere qđ in illis partibus nemo promouetur ad ſacrum ordinē ſine commodi datione. Secundo ꝓbat auctoritate domini ſimoniacos ipſo iure eſſe ſuſpenſos. Tertio prohibet hoc de cetero fieri ⁊ ſtatuit penam in committentes.

i ℭ Stare. quo ad id in quo nunꝗ̄ ſtetit:ſed quo ad executionem. argu.ff. de conſtitu.pecu. id quod. Argumen. contra xxxij. queſtio.ij.moyſes.

k ℭ Eorum. Et ita ſimoniaci etiam occulti ipſo iure ſunt ſuſpenſi: non tamē vitandi ſunt ſꝫm ꝗſdam cum probari non poteſt eis ſimonia.vj.queſtio.ij.ſi tantum. ſic exaudi extra de ſimo.tanta.⁊ ſupra.e.reperiuntur.

mat.x.

l ℭ Parator. Qđ noua teſta capit inueterata ſapit:Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem Teſta diu.⁊ eſt ſimile.in auē.vt iudi.ſine quoquo ſuffraga.§.j.colſ.ij. vbi dicitur.dato enī vno illicito principio:neceſſe eſt eum qui dationem facit plures manus circuire.

Eſopi horatius in epiſt.

m ℭ Et actionis. hic argue carnales preces pro aliquo digno porrectas non facere ſimoniam: ſecus in pecunia vel obſequio:que loco precij intercedere ſolent quod preces non faciunt.vt.ſ.e.queſtio.v.capitu.vltimo.⁊ licet pro indigno porrecte facerent ſimoniam: tamen propter merita digni ab hac excuſantur. argumen.ſ.xxxij.queſtio.ij.quicquid. Joan. Sed quare minus committitur ſimonia in precibus oblatis pro digno ꝗ̄ in pecunia? Reſpondeo ideo: quia in precibus nihil dat de ſuo:⁊ ideo ibi nullum intelligitur eſſe commercium: nam perdere verba leue eſt ✠ ⁊ ita nihil peruenit ad accipientē.argu.C.de dona.inē vi.⁊ vro.

Pu carnal ꝓ dig porrect moni faciun ✠ ℭ oul. i didon ad ene Sed riti

maritus.ff.de dona.ariſto.ſed in alio caſu dat:ſed et pro indigno magis deteſtatur eccleſia munerum dationes ꝙ precum effuſionem. Uel dic ꝙ hec dictio: niſi non excipit a ſupplicatione: ſed a verbo promouere. ſic ponitur .ē.xxxviij.diſtinctione ſedulo.ver.nouerint.

ſi capax.extra de deli.pue.c.j.ſed religioni non. vt no. xxvij.q.ij.§.cum ergo.xx.queſtione.ij.c.ij.

e ¶ Ad ſacros. ſi tamen ordinentur ordines ſuſcipiunt ſacros: etiam ſeptēnes.

f ¶ Quātocitius.ſ.di.xlviij.ſicut.nā caſum appetit &c.

a Nullus. ¶ Culpetur. Et puniatur pena cētū aureoꝝ: et irrogat infamia qui petierit aliquā dignitatē.ff. ad l.iul.de ambi.l.j.et.j. q.vij.ſancimus. argu.§.ff. de offi. pro. barbarius. ſed ſoluet.ſ.q.vj.ſicut is.

b ¶ Religioſis.i.clericis: et ꝑ hoc expone illud.c.xx.q.iij. preſens.i ſi.arg. gradū altiorē grauius facere cōmiſſum. vt.ſ. xj.q.iij precipue.argu.ſ.xxv.q.j. nulli. et.viij. queſtione. ij. illud quidem.

Eſtote. ¶ Caſus. Precipit hic Gregorius: vt epi ꝓmoueāt mundos corpe et ꝓuectiores etate: et qui ſunt moribus cōmēdati nec potētia: nec etiā ſupplicatio aliqua preualeat: ſed merita perſonarum.

c ¶ Graues.ſ.xx.iiij.diſt.quando.

Pueri ad ſa.ordi. ¶ Caſus. Di ħ ꝙ pueri ad ſacros ordines non ſunt ꝑpropere ꝓmouēdi. Itē di ꝙ venalitate: vel potētia: vel ſupplicatione: vel fauore nō dꝫ idign⁹ aliqs ꝓmoueri. Se. §.cū ſequēti.c.patet.

d ¶ Pueri. Pueri dicūtur īfra.xiiij. annū ✠.extra de eta. et quali.c. indecorū. Uel pueri.i.neophiti.xlviij. diſtin. ſicut neophitus.

e ¶ Ad ſacros. Naꝫ minores.ante.xiiij. annū bñ pñt accipe: ſꝫ nō oēs: et ita intelligat.lxxvij. di.c. iij. qꝛ nō acolythatum

poſſunt accipere.lxxvij.diſ.in ſingulis. Tñ ſi puer ordinetur in ſacris ordinibus bene recipit characterem: cū poſſit recipere minores ordines. vt in dicto.c.in ſingulis. Sed nunquid tenetur continere: ſic: ſi eſt doli capax alias non. Nam et voto et ſacramento ſe obligare poteſt do

nullus ꝑ ambitum accedat.

Nullus itaqꝫ ꝑ ambitū ad epalem honorem ꝑmittatur accedere: nam cuꝫ hic exceſſus in laicali ꝯuerſatione culpet[a]: qs dubitat qn religioſis[b] et deo ſeruientib⁹ iniiciat vl' icutiat opprobriū? Itē Grego. ¶ **De eodē.**

Eſtote ergo in ordinatione precipue ſolliciti et ad ſacros ordines: niſi ꝓuectiores etate et mūdos corpore: nullaten⁹ admittatis. Eorū eni q in ſacro ſunt ordine collocādi: prius vitā: moreſqꝫ diſcutite: vt et dignos huic officio adhibere poſſitis: non vobis potentia aut ſupplicatio quarūlibet ſubrepat pſonatū. Qñ igitur d̄ his tractare neceſſe eſt: graues[c] exptoſqꝫ viros ꝯſilij veſtri adhibete participes: et cū eis cōi hoc deliberatione pēſate. Idem columbo epo. ¶ **Neqꝫ fauore: neqꝫ vēalitate ad ſacros ordines quiſqꝫ promoueat.**

Pueri[d] ad[e] ſacros ordines nullatenus admittātur: ne tāto periculoſius cadāt: quātocitius[f] conſcēdere ad altiora feſtināt. Nulla ſit in ordinatione venalitas: potētia vel ſupplicatio perſonarū: nihil aduerſus hec que ꝓhibemus obtineat. Nā ꝓcul dubio deus offenditur: ſi ad ſacros ordines qſqꝫ non ex merito: ſed ex fauore (quod abſit) aut venalitate ꝓuehit. ¶ Ecōtra ideꝫ Gregorius qbuſdā ſupplicātib⁹ vnū acolythū et alteꝝ diaconum legitur ordinaſſe: ſicut ipſe ſcribit petro epo corſice iter cetera. ¶ **Epo iteruenięte papa quendā acolythū ordinauit.**

Latorē preſentiū ꝑ intercesſionē[g] veſtre ſanctitatis acolythū fecim⁹: quē ad obſequia veſtra retranſmiſimus: vt ſi i lucrādis aiabus amplius fuierit: proficere[h] ampli⁹ poſſit. Idē helie pſbro et abbati. ¶ **Quiſqs in romana eccleſia ſacruꝫ ordinem acceperit: ab ea vlterius egredi non poterit.**

Alium vřm epiphaniū mādaſtis[i]: vt ad ſacrū ordinē ꝓmouere deberemus vobiſqꝫ trāſmittere: ſed in vno vos andiuimus: in altero minime potuim⁹ audire: diaconus qdē factus eſt. Sꝫ qſqs ſemel i hac eccl'ia ſacrū ordinē accepit: egrediēdi ex ea vlteri⁹ licētiā nō habet:[k] Si vo videre vos nō potui: ex hac re ꝯſolationem habeo: qꝛ i filio vřo regeſco. ¶ Nō itaqꝫ quorūlibet ꝑcib⁹ ordinationes facte falſe diiudicant: ſed he demū q̄ ꝑcib⁹ ordinādi[l] vel eius amici: nō ſpūali: ſed carnali affectu porrecte ſiunt: cū alſ future nō eſſent quas nō charitas interueniens: ſed ambitio ſupplicans extorquet. Nō ſolū autē clericos cuiuſlibet epi ſummus pōtifex in eccl'ia romana valet ordinare: verūetiā (opportunitate exigēte) monachos: et quoſcunqꝫ clericos cōuocare pōt et inuitare. Unde nicolaus papa. ¶ **De eodem.**

Generādoꝝ enim honoꝝ non ꝓmiſcua facultas eſt: nō eniꝫ ꝑus gerere dꝫ maiorē honorē ꝙ minorē.ff.de mune. et hono.hono.§.gerēdorum.

g Latorē. ¶ Per interceſſionēꝫ nā ſepe papa ad interceſſionē laicoꝝ ordinat: vel diſpenſat vel tolerat. vt.xxviij diſt.de ſyracuſane.l. di.clerico.lxiij. diſt. ſalonitane.

h ¶ Proficere. ex de maio. et obe.ꝑ tuas ex de tēp.or.cum in diſtribuendis.

Alium. ¶ Caſus. Helias abbas rogauit papam vt quēdā ſuū clericū ꝓmoueret: et eū poſtea ſibi trāſmitteret: ad cuius ꝑces papa eū in diaconū ꝓmouit: ſed eū ſibi nō trāſmiſit: qꝛ nō eſt ꝯſuetudo eccl'ie romane: cū ſit in ea ꝯſecratus: et quia abſentiam illius abbatis i eius ꝑſentia voluit compenſare.

i ¶ Mādaſtis. et ita mādat mior maiori. ſic.xi.q. iij. rogo.

k ¶ Nō habet. ſine licētia ei⁹. lxiij.diſt. litteras. et quo ad ħ nihil eſt ſpāle i eccleſia romana. vt.xxj. q.ij.c.j.lxx.diſt. ſctōrū. Sed ordinati a papa: lꝫ iter alios digni honore ſint: ſub ſunt tñ epis. extra de maio. et obe. per tuas.ff.de albo ſcri.l.vlti. et preferentur eis tñ q ſunt eiuſdem ordinis.ff. eo.l. j. et ab epo poteſt deponi ordinatus a papa.

¶ Non itaqꝫ.

¶ Caſus. Gratianus ſoluit hic contrarietatem premiſſorum.c.quam fecit de precibus: et interſerit quedam verba in.§.ibi: non ſolum. propter ſequens capitulum cuius caſus cum ſequenti.§.patet.

l ¶ Ordinandi. Et ita aliquis pōt pro ſe dignas preces

Ordo ſit honorib⁹ gerendis.

Ordīati a papa ſub ſūt epis.

Preces dignas ꝓ ſe poteſt qs offerre.

differt. quod. H. non concedit: in quo non credo eum bene dicere: quia multos condénat. Ar. pro Joã. xiiij. queſtione quinta non ſane. xvj. q. j. reuertimini.

¶ Addō ad hāc gl. q̄ habent̄ .ſ. ea. cā. ⁊ q. ordinatiões. ⁊. c. qbuſdam ꝑ glo.

a ¶ Per principalem. ¶ hoc. c. habes. ix. q. iij. §. vl.

b ¶ Poteſtatem. hoc idem poteſt eps. ij. q. vij. cum paſtoralis. extra de clerici non reſiden. de cetero.

¶ Quodlibet hec ē. xv. pars. q. in qua intendit probare ꝙ ſicut ordines precio nō ſunt dandi: ita nec precio reſtituendi: ⁊ ꝙ ſit ſimoniacus ſcʒ indirecte ⁊ ſacrilegus q pmotionem vel electionē alicuius impedit vel eccleſie ↄſecrationē vel fundationeʒ: ⁊ hoc pbat ꝑ tres auctoritates ſctōꝝ: ⁊ ꝑ ſex leges principuʒ. Joan. de ſan.

c ¶ Redimēdi. ex. de ſimo. querelam.

Per principalē[a] btōꝝ petri ⁊ pauli poteſtatē[b] ius habem⁹ nō ſolū i monachos: verūetiaʒ in quoſlibet clericos de quacūqʒ dioceſi cū neceſſe fuerit ad nos ↄuocare: atqʒ (eccleſiaſticis exigētibus opportunitatib⁹) iuitare. ¶ Quolibet ergo munere iteruenīēte falſa diiudicat̄ ordinatio. Sicut aūt ꝑcio iteruenīēte ſacri ordines non ſunt tribuēdi: ita nec reſtituēdi: vt eni ait btūs ambroſius ſacri ordines nec precio ſunt emendi nec redimendi[c].

Hinc etiam grego. vij. ait.

¶ Precio interueniete ſacerdotale officiū nō reſtituat̄

Nullus eps grauamē ſeu ſeruile[d] ſeruitiuʒ ex[e] vſu contra eccleſiaſticaʒ[f] normā abbatib⁹ ſeu clericis ſuis iponat: vel iterdictum ſacerdotale officiū ꝑcio interuenīēte reſtituat[g]: qd̄ ſi fecerit: officij ſui periculum ſubeat.

¶ Qui[h] aūt pecuniaʒ accipiunt vt ordinādis ſacros ordines nō tribuāt: vel vt canonice electioni aſſenſum nō ꝑbeant: aut eccleſijs edificandis vel ↄſecrādis lapidē benedictū: vel ↄſecrationem ſubtrahāt: multis argumentis accepte pecunie rei ⁊ infames[i] eſſe pbāt̄. Ait. n. paſchalis. ij.

¶ Sacrilegi ſunt iudicandi qui eccleſiam vel nō permittunt regulariter ordinari.

Sunt quidam qui vel violentia vel fauore non permittunt eccleſias regulariter ordinari: hos etiaʒ decreuimus vt ſacrilegos[k] iudicandos. ¶ Codice libro. ix. ad. l. iuliā repetundarum.

Jubem⁹[l] ⁊ hortamur[m] vt ſi quis forte honoratorū: decurionum: poſſeſſoꝝ:

¶ Quodlibet hec ē. xv. pars. q. in qua intendit probare ꝙ ſicut ordines precio nō ſunt dandi

15

¶ Nullus epus. ¶ Caſus. precipitur in hoc. c. vt eps pretextu alicuius conſuetudinis clericis vel abbatibus grauamē aliqd̄ non inferat: nec precio interuenīēte officium reſtituat: ꝙ ſi fecerit tanq̄ ſimoniacus punietur.

Angaria pangaria. ¶ Addō qd dicant angarie ⁊ pangarie. not. glo. i. l. j. C. quēadmo. ciui. mu. li. x. in. l. neminē. C. de ſacroſan. eccle. tex. ⁊ glo. i. c. non minus. de i. mu. eccle.

d ¶ Seruile ſeruitiū. vocat angariā vel pangariā: qd̄ lex vocat fore ſordidū munus. xvj. q. j. §. nouarū ⁊ i. l. placet

e ¶ Ex vſu. i. nō aſſueſcat. vel ex vſu ꝑter id qd̄ hacten⁹ eſt ↄſtitutū: q̄ſi rōne ꝑſcriptionis: vt angarias ſacerdotibus nō imponat. Cū enim de aliqua reruʒ preſcriptione agitur: inſpiciendum eſt vtrum cōmuni iure talia a talibus poſſideri valeāt necne. primo caſu ſola longe vſurpatiōis detētiōe currit ꝑſcriptio. vt. xvj. q. iij. ⁊. iiij. ꝑ totū. ſaluo eo qd̄ de limitibus dī ea. cā. ⁊. q. c. licet. ⁊. c. ſnter memoratos. ſcd̄o caſu nō currit preſcriptio. Preſcriptio enim ius aduocat creatum: nouū autē non creat. vt. xxxiij. q. v. ꝙ deo. ⁊ di. c. contra morem. ⁊ di. xciij. illud aūt. ⁊. xvj. q. j. c. vlt. ⁊. q. iij. §. poteſt etiā. ⁊. q. vij. decimas. ⁊ j. eo. q. iij. queſitum. in his oībus ⁊ in alijs infinitis caſibus preſcriptio euaneſcit: q2 nō eſt ↄditum ius commune ſcriptū vel non ſcriptuʒ: quo tales talia valēt poſſidere. Joan. hec regula fallit extra de cauſa poſ. cum eccleſia. ⁊ extra de preſcrip. auditis. Joan. Sed certe nō fallit: q2 iura incorpalia quaſi poſſidentur: ⁊ iterdicta pro eis poſſeſſoria ↄſtituta ſunt. ff. de ſerui. quotiens. B.

Temp⁹ non eſt mod⁹ tollēde obligatiōis

e ¶ Ex vſu. Nā tēpus nō eſt modus de. x. q. iij. q2 cognouimus. ff. de act. ⁊ obli. obligationum fere. §. placet. niſi forte cuius nō extat memoria. argu. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. hoc iure. ⁊ extra de verbo ſigni. abbate.

f ¶ Eccleſiaſticam normam. nam iuſta de cauſa bene poteſt ab eis auxilium petere. extra de cenſi. cuʒ apoſtolus. Et ſic non eſt contra. xviij. q. vlti. ſeruitium. quia illud intelligitur de licitis: hoc de illicitis.

g ¶ Reſtituat. Nec abſoluere poteſt pro precio: niſi ſit conſuetudo. extra de ſimo. nemo. Item nec reconcilia-re. extra de ſimo. c. nemo. Sed nunqd ipſi clerico lʒ redimere cū iniuſte ſuſpēſus eſt? Videtur ꝙ nō. ſ. §. xxi. in ſi. extra de ſimo. mattheus. Arg. ↄ̄ ſcʒ ꝙ poſſit redimere ius ſuum ⁊ vexationē ſuam. j. q. iij. queſitum. extra de vſur. c. j. ⁊ extra de ſimo. dilectus. dic vt ibi: immo ⁊ ſi qd dederit repetere poterit. C. de condi. ob tur. cau. qd̄ euitandi. Quidā dicunt ꝙ nō pōt in aliquo caſu redimere. alij cōtra. ſ. cuʒ iniuſte ſuſpenditur. hoc not. j. xvj. qō. vij. decimas. iij. ¶ Qui autem.

Vexationem mere liciti

¶ Caſus Dictum eſt. ſ. ꝙ ſimoniaʒ cōmittit q pro munere eccleſiaſtico conferēdo pecuniaʒ accipit: Nunc dicit gratia. ꝙ etiaʒ ille ſimoniā cōmittit qui pecuniā accipit: vt ordines non conferat vel munus aliqd̄ eccleſiaſticum illi cui eſſet ↄferendū: ⁊ ad pbandū vtrūqʒ inducit. ll. ſeq. Seqns c. patet.

h ¶ Qui aūt. Tractauit magiſter qōnē iſtā affirmatiue: Nunc aūt vult tractare eam negatiue ſcʒ vtrū ſit ſimonia dare pecuniā: vt non ordinetur qs. Sed qm̄ nō habuit. c. induxit leges: q̄ in hoc faciūt ad ꝓpoſitū vbi in eis aliquid dicit̄ negatiue. Q. autem hoc ſit ſimoniacum habetur extra de ſimo. nemo. in fine.

i ¶ Infames. ⁊ ſimoniaci large. argu. extra de ſimo. nemo. argu. C. de inoffi. teſta. ſi quando. ſed alij contra preter deſcriptionem ſimonie: ſed mortaliter peccant. j. e. queſtione tertia vendentes. Lau. Sed certe ſimoniaci ſunt: vt dicit illa decreta. nemo. Joan.

k ¶ Sunt. ¶ Sacrilegos. i. ſimoniacos: als nō facit ad ꝓpoſitum gratiani. Et ꝙ ſit ſacrilegiuʒ: ſic probatur: Si enim ille qui frangit immunitatem eccleſie: vel qui inde aliquid eripit ſacrilegus iudicatur: multofortius qui facit ne eccleſie ordinentur: vel ne ordines tribuantur: vel impediatur alicuius electio vel promotio.

Simoniaci dicti ſacrilegi

l ¶ Jubemus. ¶ Caſus. Dicitur in hac. l. ꝙ ſi quis honorem habens ſine adminiſtratione poſſeſſor alicuius decurio vel colonus reipubli. ab aliquo iudice fuerit concuſſus. id eſt grauatus in pecunia. Item ſi iudex venalem tulit ſententiam vel precio penam impoſuerit vel remiſerit: vel aliqua ratione improbus repertus fuerit ante adminiſtrationem vel poſt: poterit accuſari: ⁊ ſi conuictus fuerit: remouebitur.

l ¶ Jubemus. Ad hoc introducit has leges: vt oſtendat pari pena multandos qui precio inducti impediunt fieri quod de iure fieri debet: ⁊ qui faciunt quod de iure fieri non deberet.

m ¶ Hortamur. forte ſe temperat ne videat̄ quē iubere accuſare inuitū. C. vt nemo inuitus. in rubro ⁊ nigro.

poſtremo etiam colonorum aut cuiuſlibet ordinis a iudice fuerit aliqua ratione concuſſus: ſi quis ſcit de iure venalez fuiſſe ſniam: ſi quis penam vel precio remiſſam vel vitio cupiditatis ingeſtam: ſi quis poſtremo quacunqꝫ de cā improbū iudicez potuerit approbare: is vel adminiſtrāte[a] eo vel poſt adminiſtrationē depoſitū in publicum ꝓdeat: crimē deferat delatū approbet: cū ꝓbauerit victoriam reportaturus[b] ꝛ gloriā. Item in digeſtis titulo de calūniatoribus. Vlpian⁹. ¶ De eodē

In eū qui vt calūnie cauſa negociū faceret vł nō faceret pecuniā detegitur accepiſſe: intra annū vtilem[c] in q̄druplū[d] eius pecunie quā accepiſſe dicit: poſt annū in ſimplum in factū actio competit[e]. Ibidem lib. xlviij. titulo de concuſſione iudicis.

Concuſſionis[f] iudiciū publicū[g] non eſt: ſed ſi ideo pecuniaz quis accepit ꝙ crimē minatus ſit: poteſt iudiciū publicum eſſe ex ſenatuſcōſultis[h]: quibus pena legis[i] cornelie teneri iubētur: q in accuſatione inocentiū[k] coierint: qui ve ob accuſandum vel nō accuſandū: denunciandum vel nō denūciandum teſtimoniū pecuniā acceperint. Ibidē li. xlviij. ti. de lege iulia repetūdaꝝ. Marcellus.

Lege iulia repetūdaꝝ tenent q cum aliquā poteſtatē haberent pecuniam ob iudicandum vel nō iudicanduz decernendūue acceperint: vel quo magis aut minus qd ex officio ſuo facerēt. Idez. ¶ De eodē.

Eadem lege tenet[l] qui ob denunciandum vel nō denunciandū teſtimoniū pecuniā acceperit. ¶ Lege iulia repetundaꝝ cauetur: ne qs ob militem legendū[m] mittendūue[n] es accipiat: neue qs ob ſniam in ſenatu cōſilioue publico dicendā pecuniaz accipiat: vel ob accuſanduz vel nō accuſandum. ¶ Marcellus ibidem. Lex iulia repetundaꝝ precepit ne qs ob iudicem arbitrūue dandum[o] mutandū iubendūue vt iudicet: neue ob non dandum vel nō mutandū vel nō iubendū neue ob litem eſtimādam[p] iudiciūue capitis pecunieue faciendū vel nō faciendū aliqd acceperit. Hodie ex lege iulia repetūdarum extra ordinem puniunt: ꝛ plerūqꝫ vel exilio puniunt: vel etiam durius ꝓut cōmiſerint. Hac lege dānatus teſtimonium publice dare aut iudex eē poſtulareue ꝓhibet. Queſtio. ij.

Sequit[q] ſecunda q̄ſtio qua querit an ꝓ ingreſſu monaſterij pecunia ſit exigenda vel exacta perſoluenda? ¶ Hoc vtrūqꝫ li-

a ¶ Adminiſtrante. ſi is talis ſit quem in ius vocari liceat. Sed ꝫ. ij. q. j. ꝓhibentur. Sol. illud de maiorib⁹ magiſtratibus: hoc de minoribus. arg. ff. de iniur. nec magiſtratibus. ꝛ. ff. de in ius vocā. l. ij. Uel hoc de ꝑpetuo iudice. ar. ff. de re. credi. preſidis. ꝛ l. ꝓcedenti. in auē. vt differentes iudices. §. ſi
vero col. ix. ꝛ hoc ne crimen eius inultum remaneat: illud de tꝑali. Uel hic cū peccauit in ipſa adminiſtratione: ibi de eo qui extra adminiſtrationem cōmiſit. ff. de iud. l. ij. §. legatis in auē. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. ſi quis autem. col. ij.

b ¶ Reportaturus. Reportabit eni quadruplū. J. l. pri. xij. q. ij. cū deuotiſſimā.

In eū. ¶ Caſus. Qui pecuniam accepit vel ꝯtrouerſiaz alicui cā calūnie faceret vel nō faceret cum iure facere tenebatur: infra annū tenetur in q̄druplū: poſtea in ſimplum.

c ¶ Utilē. a ꝑncipio poſt cōtinuuz. ff. de calūnia. annus.

d ¶ In q̄druplū. in quo cōtinet rei perſecutio: vt tm̄ triplū ſit pena: vt. ff. eo. l. in herede. §. ſi. ꝛ hoc eſt verū cū ipſe idē dat: nā ſi ali⁹ daret ꝓ eo tūc totū quadruplū eſt pena: q2 ille q dedit repetit pecuniam quā dedit. ff. eo. l. ſi quis ab aliquo. huius aūt q̄drupli medietas dabitur fiſco medietas ſpoliato.

e ¶ Cōpetit. Nō ei q dedit cū turpiter dederit: ſed ei ad cui⁹ leſionem data eſt: vt ff. de calū. l. generaliter. §. illud erit.

Concuſſionis. ¶ Caſus. Di hic ꝛ in legib⁹ ſequētibus ꝙ illi icurrūt crimen ꝯcuſſiōis ꝛ penam legis cornelie: q aſpirant in accuſationē inocentum: vel q accipiūt pecuniā ꝓ accuſando vel eius ꝯrio: ꝓ teſtificādo vel ei⁹ ꝯrio: ꝓ iudicādo vel eius ꝯrio: vel ꝓ q̄libet offō exercēdo vel nō exercēdo: ad qḋ gratis tenebātur. His itellectis ꝑ te caſus ſingulaꝝ legū ſingillatim pones: in quibus quandoqꝫ ea. repetuntur.

f ¶ Cōcuſſiōis. Crimē ꝯcuſſiōis eſt cū qs minat alicui niſi ita vł ita faciat. J. xxiij. q. j. militare. ff. de ꝯcuſ. l. j. ꝛ. ij.

g ¶ Publicū. i. ordinariū. ꝛ hoc ſp: vel nō eſt publicuz niſi cū qs pecuniā extorſerit: ꝛ hoc eſt qḋ ſequit ſed ſi iō. Publicū eſt ad cui⁹ accuſationē qlibet de pplo admittit niſi infamis ſit: vt inſti. de pub. iudi. circa principium.

h ¶ Senatuſcōſultis. voluſiano ꝛ libboniano. ff. ad l. cor. de fal. l. j. ff. ad l. iul. de vi publi. ex ſenatuſconſulto.

i ¶ Legis cornelie. cui⁹ pena in libero hoīe eſt deportatio: i ſeruo vltimū ſupplicuz. ff. ad l. cor. de fal. l. i. §. vlti. — Pena legis cornelie.

k ¶ Innocentiū. ſecus ſi nocentium. xvj. q. vij. ſane.

Eadem lege. ¶ Tenetur. q2 reddit q̄druplū ꝛ infamis efficit. ff. eo. l. eadē. §. j. hoc crimen etiā extraordinarie punit. ff. e. l. lex iul. § ſi.

m ¶ Legendū. i. eligendū vt eligat qui non dꝫ: vel ꝯrium.

n ¶ Mittendūue. vt mittat in legationem q nō eſt mittēdus: vel non mittat qui mittendus eſt.

o ¶ Danduz. puta nō ad ꝓbandos fideiuſſores vel loco iudicis recuſati.

p ¶ Eſtimandā. ne ſcꝫ eſtimet litem minoris vel maioris ꝓ pecunia: qḋ nūqꝫ facere tenet. ff. ad l. aquil. ꝓinde. §. notādum. Queſtio. ij.

Sequit. ¶ Hec eſt ſcḋa q̄ſtio: que diuidit in duas ptes. In quaꝝ prima q̄rit vtrū ꝓ ingreſſu ecclie ſit dandū aliquid. ꝛ ꝑmo dicit ꝙ nō. ſecūda ibi: item opponit. Jo. de fan. ¶ Caſus hic intitulatur ſecunda q̄ſtio: qua querit an pro igreſſu eccleſie pecunia ſit exigenda vel exacta perſoluenda: ꝛ certum eſt ꝙ non: q2 ſimoniacuz eſt. Et primo ꝓbat per duas hiſtorias de anna. ſ. ꝛ anania ꝙ pro ingreſſu eccleſie pecunia ſit exigenda. Sed ſtatim reſpondet gratianus ꝙ anna nō fuit exacta: ſed ſponte quedam obtulit. Ananias vero non ideo dānatus eſt ꝙ ſua nollet offerre: ſed q2 fuit mentitus.

q ¶ Sequitur. hec queſtio nō hꝫ queſtionem. extra de ſimo. cum in eccleſie. melius ex eo. veniens. ꝛ melius

Petendū nihil eſt ꝓ ingreſſu mōaſterij

extra eo. qm̄ ſimoniaca. vnde nec an̄ nec poſt pōt peti aliqd: vt. ſ. ea. q. i. eos q. ⁊. J. ea. q. iij. ſi qs pbendas. Niſi forte monaſteriū ita eſſet tenue ꝙ nō poſſet ꝓuidere ei: Tunc eni bene poſſet dici ei nec eſſet ſimonia: bn̄ reciperem⁹ te ſi haberem⁹ poſſeſſiones vn̄ poſſes ſuſtētari. ar. J. eo. ſi qs pp hoc. hoc tn̄ videt̄ reprobare illa ꝯſtō qm̄ ſimoniaca. ꝙ ꝓtextu paupertatis poſſit peti pecunia. Joā. quicqd dicat ioānes ſi ſic dicat̄: ſimonia eſt: vt videtur expſſe dicere decretalis extra de ſimo. qm̄ ſimoniaca. Bar.

differet prius nunc eſt compellendus: quia ibi fecit poni primarium lapidem. ſicut in eo qui promiſit reipublice pecuniam dare. ff. de polli. l. j.

h ¶ Eorum. pluribus ergo ſufficere debet eccleſia: vt vij. q. j. illud. ⁊ de conſe. di. j. hoc quoqꝫ.

j. Reg. j. d.

Act. iiij. f.

a ¶ Multitudinis. xij. q. j. c. ij.

b ¶ Aliter. hoc non eſt verum: ſed allegando dicit hic.

c ¶ Spōte. qđ lꝫ. xix. q. iij. ſi qua mulier.

d ¶ Ex parte. Ar. ꝙ non dēat qs cōicata reuocare. J. de peni. diſti. iij. ſunt plures. xvij. q. iiij. ſūt q ops.

Act. v. a.

Placuit. ¶ Caſus. Statuit l hoc. c. vt ꝓ ꝯſecrandis eccleſijs epi nihil exigāt a pronis: ⁊ pcipue ſi pauperes fuerint: ſpōte tn̄ oblatum ab eis poterūt epi recipere. Itē nūllus eps dꝫ eccleſiaꝫ cōſecrare niſi dotem neceſſariā habuerit q̄ ſufficiat luminaribus ⁊ ſuſtentationi eorum qui eidēꝫ eccleſie ſunt ſeruituri.

e ¶ Ex debito. Ar. j. q. j. placuit. j. e. q. iiij. eccleſia. ſ. e. q. i. ſtatuimus. J. xviij. qō. ij. eleutheri⁹. ꝯ. ſol. ibi.

f ¶ Munus aliqđ. Aliud a cōuiuio vel a ꝓcuratiōe. in auē. de man. prin. §. illđ. ⁊ in auē. vt nul. iudi. §. nulli. ſed bene illam exigit ex̄ de ſimo. cum ſit. alia nō dꝫ exigere ſed ſpōte oblata recipere pōt. Uel pōt dici ꝙ ⁊ illa que cōſueuit percipe

Recipe lꝫ q̄ non lꝫ exigere.

cite fieri vtriuſqꝫ teſtamēti ſerie cōprobat̄. Legit̄ enīꝫ in j. li. regū ꝙ anna detulit ſecuꝫ ſamuelem poſtꝙ̄ ablactatus fuerat in tribus vitulis ⁊ tribus modijs farine: ⁊ amphora vini ad domum dn̄i in ſylo. ¶ In actibus vero apoſtoloꝝ legit̄ ꝙ multitudinis[a] credentium erat coꝛ vnum ⁊ aīa vna: nec aliqd eoꝝ q̄ poſſidebāt qſq̄ꝫ ſuū ꝓpriū eē dicebat: ſꝫ erāt illis oīa cōia: ⁊ ſinguli vēdebant pdia ſua ⁊ ponebāt pcia eoꝝ ante pedes apl̄oꝝ: quoꝝ vn⁹ ſcꝫ ananias dū ptem ſibi reſeruaret cum vxore ſua ſaphira ſnīa maledictiōis accepta an̄ pedes apoſtoli cecidit moꝛtu⁹. ¶ Hic liqdo appet ꝙ igreſſuri monaſteriū ſua debēt offerre rectoꝛib⁹: nec aſr[b] ſunt recipiendi niſi ſua obtulerint. Sed aliđ eſt ſua ſpōte offerre: aliđ eſt exacta perſoluere. Anna mr̄ ſamuelis nō exacta neqꝫ petita: ſed ſpōte[c] munera ſacerdotibus obtulit. Credentes etiā ſua ſpōte offerebant apoſtolis: vt indigentiū neceſſitatibus deſeruirent q̄ inſtāte ꝑſecutione infidelium eis poſſidere non licebat. Ananias quoqꝫ nō iō dānatus eſt qꝛ ſua nollet offerre: ſꝫ qꝛ ſpirituiſcō mētit⁹ pcia eoꝝ que apoſtolis obtulerat ex pte[d] fraudabat. Nō ergo his auctoꝛitatibus ꝑmittit̄ rectoꝛibus ab ingreſſoꝛib⁹ aliqd exigere: ſed ſpōte oblata ſuſcipe qꝛ illud dānabile eſt hoc vero minime. Vn̄ in brachare ſi ꝯcil̄. legit̄. ¶ Pro dedicādis eccleſijs nihil exigatur.

Placuit vt quotiēs ab aliq̊ fideliū ad ꝯſecrandas eccleſias epi inuitant̄ nō q̄ſi ex debito[e] munus[f] aliqđ a fundatoꝛe reqrant: ſed ipſe fūdatoꝛ ſi qdēꝫ aliqd ex ſuo voto obtulerit nō reſpuatur. Si vo aut paupertas illuꝫ aut neceſſitas retinet nihil exigat̄ ab illo. Hoc tn̄ vnuſqſqꝫ epoꝛuꝫ meminerit: vt nō pus dedicet eccleſiā niſi antea dotē[g] baſilice ⁊ obſequiū ipſi⁹ per donationē chartule ꝯfirmatā accipiat. Naꝫ nō leuis culpa eſt iſta temeritas vt ſine luminarijs vel ſine ſubſtātiali ſuſtētatione eoꝝ[h] qui ibidēꝫ[i] ſeruituri ſunt tanquā dom⁹ priuata conſecretur eccleſia.

¶ Item Bonifacius vrbis rome eps ſcribit oībus Karolitane eccleſie cenobitis.

¶ Ab his qui ad cōuerſionem accedūt nihil eſt exigendum nec precio aliquis ad cōuerſionem eſt inuitandus.

Quāpio[k] mētis affectu frēs chariſſimi vr̄e deſtitutioni romana cōpatit̄ eccleſia vobis foꝛtaſſis ē icognitū: ſꝫ cognitoꝛi oīum nō icognitū hꝫ. Dubitatiōi aūt veſtre ꝙ idoneū eſt demus rn̄ſum[l]: deuꝫ teſtificoꝛ ipſa q̊qꝫ me dubitatio reddit anxiū[m] ⁊ ineptū. Nunq̄ eni legim⁹ dn̄i diſcipulos vel eoꝝ miſterio ꝯuerſos quēpiam ad dei cultū aliq̊ muner] īteruētu[n]

i ¶ Ibidē. arg. contra clericos qui alibi q̄ꝫ in eccleſia ſua morantur. ſ. di. xxxvij. de quibuſdā. contra j. xvj. q. j. generaliter j. xij. q. ij. conceſſo.

Quāpio. ¶ Caſus. Cū qđdā monaſteriuꝫ longo tpe caruiſſet abbate: tandē monachi ſibi abbatē de alio monaſterio pauprimo elegerūt: ſed ille venire recuſabat: vel monachi eū nō cōcedebāt niſi illi mōachi ſuo paupi monaſterio aliqua cōferrent: vn̄ pfati monachi cōſuluerunt papā ſi hoc eis liceret: qđ penit⁹ ꝓhibet dicēs exēplo aploꝝ neminē ad religionē fidē vl̄ eccl̄ie regimē interuentu muneꝝ debere accedere cū ſit ſimoniacum: qꝛ nūq̄ꝫ a ſctis pribus talia petita fuerūt. Sꝫ ſi electus ad eos ſpōte venerit ⁊ oī pactiōe ceſſante: poſtea poterunt illi paupi monaſterio aliq̄ gratis offerre: ⁊ hunc caſum ponit h. quem ego Bar. brix. approbo magis q̄ꝫ caſum Beneuen. qui breuioꝛ fuit.

k ¶ Quāpio. Quidā petebant ab alijs vt darent eis abbatem ipſoꝝ: ſed hoc illi nolebant gratis cū eēt eis vtilis. ⁊ hec eſt cōſultatio an eis liceret aliquid dare.

l ¶ Rnſum. nō dubitauit papa qđ iuris eſſet in q̄ſtione: ſed ironice hoc dicit.

m ¶ Anxiū qꝛ dubitatis verum ad dei

litr. ⁊ l. j. per C. de bo. ſ lib. x. Clici eccl̄ia rari

✠ ¶ Fa. ad hoc ter. cū glo. i. L. ij. §. pm⁹ diu⁹. in ꝟ. ſed poſtea. ff. de origi.

ꝓpter ꝓcurationem exigere pōt quaſi ꝓ laboꝛe ✠. ar. xij. q. ij. charitatē. vbi hoc diu obtinuit. xviij. q. ſi. ſeruitium.

g ¶ Dotē. Immo nec pmarium lapidē ponere debuit vt. J. de conſe. di. j. nemo. in auē. vt deter. ſit numer⁹ cle. §. inueſtigantes igit̄ col. j. J. xvi. q. vlti. pie. ⁊. c. frigētius. ſed hic omiſſum fuit: ⁊ iō eſt reſtaurandū. vel iam dederat prius: ſed hic dꝫ facere inſtrm̄: vnde ſi dotem nō dedisset prius nunc est compellendus

Blan poſſur fidelib ✠ q ad hac ter. cū ſi. in L. ff. de ii teſta.

cultum quiſpiam interuentu muneris ꝓuocandus ſit: ſed dubitandū non eſt. extra de ſimo. ⁊ ſi queſtiones.

n ¶ Interuētu. J. xxiij. q. iiij. dꝫ. ſ. xlv. di. q ſincera. ꝯtra. Sed nō vꝫ ꝓhiberi niſi pactio: nā ⁊ dando ⁊ honorādo ⁊ loquēdo poſſum⁹ blādiri īfidelib⁹ vt cōuertant̄. h. ✠ Sꝫ tu dic ſimoniacū ſi pagano vel heretico det̄ vt xpianus fiat. ex̄ de ſimo. querelā. Sed vꝫ cōtra: ꝙ me poſſim pecu

nia redimere.vt de pe.di.j.medicina.v͂ ꝙ aliũ poſſim:⁊ ſilueſter pmiſit oibus munera qui vellent baptiçari.
a ¶ Alimento.quod dabant apoſtoli pauperibꝰ conuerſis.ſ.verſus prin.queſtionis.ver.ſed illud.
b ¶ Inconcinne.quia non competit oppoſitio.
c ¶ Quorum.id eſt quia eorum.
d ¶ Negabantur. Ar. ꝙ anathematiçato dꝫ dari elemoſyna ſ.di.xlij.queſcamus. xj.q.iij.qm̄.xxiij.q.iiij.dꝫ ꝯ.Sed illud de iam catholico.xvj.q.j.ſi cupis.Sed cõtra.v.q.v.c.ij.
e ¶ Pactio.nõ remouetur niſi pactio inhoneſta:nã honeſta nõ remouetur.ar. xiiij.di.q̃q̃.ſ.di.c. in ea ſynodo.arg. xviij.q̃.ij.eleutherius.extra de ſpen. ſignificatũ.xvj.q̃.vij.p laicos.ſ.di.lix. hoc ad nos.vij.q̃.j. mutatioes.hoc no. viij.q̃.iij.in ſũma.
f ¶ Couentio. Nomen couentiõis generale eſt.ff.de pac. l.j.§.ij.
g ¶ Poſtmodum. Arg.ꝙ lꝫ poſt quod non licet ante.vt.J. vij.q.iij.talia.⁊ ca. artaldus +.arg.ꝙ nõ lꝫ ante nec poſt. vt.ſ.e.q.j.eos ad ſi. ⁊ q̃ licet añ quod nõ poſt.vt.ſ.di.iiij. in iſtis.ij.q.vj.quotiens epi.⁊.viij.q.ij. dilectiſſimi.ſ.e.q.j. eos.ꝯ.Sol.ibi ex pactione datũ fuit:hic quid datum fuit:hic vero ex mera liberalitate vel gr̃a ſubſidij cõceditur.extra de ſimo.⁊ ſi queſtiones.Ioan.
h ¶ Subſidij.vel honoris.vt.J.ea.q. iij.ex multis.⁊.ff. mãda.ſi remunerãdi.⁊ certe hoc caſu idẽ eſſet ante ⁊ poſt: ſed hoc fit hic ppter preſumptionẽ vitãdam:⁊ hoc ſoluit ꝯ.ſ.ea.q.j.eos.ſed ex quo ambitio preceſſit:⁊ petitio pecunie nocere certe debuit etiam poſt: vel gratia ſubſidij debuerunt percipere.argu.J.e.ſicut epiſcopum.in fine.a contrario ſenſu.

ſcriptura quã fecit ordinato in teſtimonium ſue ordinationis. Sed poſt negocium expeditum ſi quid ſponte offeratur recipi poteſt.
i ¶ Miniſter.i.archidiaconus:cum examinat vocando ordinandos.xxiij.di.quando.

prouocaſſe:niſi forte de pauperũ alimẽto[a] quis incõcinne[b] pponat:quorũ[c] nulli cuiuſcũqꝫ pfeſſionis eẽt victualia negabãtur[d]. Scimꝰ equidem ꝙ omne datũ optimũ:⁊ omne donũ perfectũ de ſurſum eſt deſcendẽs a patre luminũ:apud quẽ ⁊ a quo bone volũtatis donum accipit: qui ſcõ deliberationis arbitrio gratis deo ſeruire diſpoſuit. Reſtat ergo vt q pro aliqua eccleſia ſuſceptiõe munus accipit:donum dei qd a patre luminũ deſcẽdere debuit vẽdat:munus autẽ largiẽs iportunus emat. Quid aũt de diuini doni vẽditoribus vel emptoribꝰ cõſequatur cõcludi neceſſe nõ ẽ. ¶ Cauete ergo, fratres ꝙ̃ ſit ambiguũ qd petiſtis ꝯſilium:qd quidẽ ſcḋm veſtre volũtatis ppoſitũ nulla inuenimꝰ ratiõe confirmatũ:verũtñ ſi veſtre neceſſitati adeo eſt opportunus quẽ repperiſtis:dũ tamẽ ois abſit pactio[e] ois ceſſet cõuẽtio[f] nullaqꝫ veſtre eccleſie fiat diſtractio accedat:gratis deo ſeruire incipiat:ſuiqꝫ regiminis deuote geſtet obſequiũ:⁊ poſtmodum[g] vos q̃ſi ſubſidij[h] gratia aliqua ſue eccleſie munera largiri fratrũ ſolatio rõana pmittit eccl̃ia.

Unde vrbanus papa.

¶ De eodem. Palea.

Nullus abbas pcium ſumere vel exigere ab eis qui ad cõuerſionẽ veniunt: aliq̃ pacti obſeruatiõe vel occaſione pſumat:regulã antiquã ſequẽs:nulli vnq̃ de ordinatiõibus aliqd oĩno accipiendũ eſſe ꝯſtituo:neqꝫ ex datiõe pallij neqꝫ ex donatione chartarum:neqꝫ ex ea quã noua per ambitionẽ ſimulatio inuenit:appellatione paſtelli:q2 enĩ in ordinando epo pontifex manum imponit:euãgelicã lectionẽ miniſter legit:cõfirmatiõis autẽ eiꝰ epiſtolã notariꝰ ſcribit.

Item grego.in regiſtro.

¶ Ab ordinando nõ debet aliquid exigi:ſed nec voluntarie oblata reſpui oportet.

Sicut epm non decet manũ quã iponit vendere:ita miniſter[i] vel notariꝰ non dꝫ in ordinatiõe eiꝰ vocem[k] ſuã vel calamũ[l] venundare. Is autẽ qui ordinatus fuerit:ſi nõ ex pacto neqꝫ exactus ac petitꝰ poſt acceptas chartas ⁊ palliũ offerre aliquid cuilibet ex clero gratie tñmõ cã voluerit:hoc accipi nullo mõ phibemus:q2 eius oblatio nullã culpe maculam ingerit: que nõ ex ambientis[m] petitiõe pceſſit. ¶ Auctoritate Bonifacij patenter oñdit:ꝙ ſicut nullus pcio ẽ inuitãdus ad cõuerſionem[n]: ita nulli pecunie interuẽtu eccleſie largire opꝫ ingreſſum. Aucte vero gregorij dat intelligi ꝙ pingreſſu eccleſie nõ lꝫ pecuniã exigere ſꝫ ſpõtanee oblatã licet ſuſcipere.

Item opponitur[o] illud apl̃i ad timotheũ. ¶ De eodẽ.

k ¶ Vocem.i.lectionem euãgelicam.extra de ſimo.c.j.⁊ argu.in ſuperiori palea.§.regulam ⁊c.
l ¶ Calamũ.i.ſcripturã quã ordinatus recepit ab ordinatore ne dubitetur de eius ordinatiõe. vt.J.ij.q.j.legũ.hoc olim.hug.vel hoc intelligitur:ꝗ habet ſalariũ de publico.alias deputatum +.hoc tñ dico ꝙ in collatiõe ordinis nõ eſt diſtinguẽdũ:an habeat ſalariũ de publico vel non:nã dicit ꝙ in collatiõe ordinis nec p labore nec pro charta dꝫ aliqd recipe:ſed epe.pcurret:ita vt ſine muneris alicuiꝰ acceptiõe ſcribatur nec tenetur lex in auctẽ.de ſan.epi.§.iiij.col.ix.
m ¶ Ex ambiẽtis. Ubi enĩ cã nõ adeſt vitiũ nõ iputatur.
¶ Aucte. ¶ Caſus. Infert gra.ex hoc.c. ꝯ̃pio.ꝙ ſicut nullus eſt precio inuitãdus ad ꝯuerſionẽ:ita nulli p pecuniã dãdus eſt igreſſus eccl̃ie. Idẽ pbatur p hoc.c.pximũ. Sed ſtati ꝯ hoc opponit p auctoritatẽ apl̃i:⁊ per.c.ſequẽtia per que pbat ꝙ diuites nõ debent recipi niſi offerant ſua eccleſie.
n ¶ Cõuerſionẽ.i. fidem ⁊ cultum dei. lxj.di.§.his oibꝰ.
¶ Item opponitur. hec eſt ſcḋa ps queſtiõis in qua pbat ꝙ diuites non debent ſumere partes de bonis eccleſie quod intelligitur de illis qui corporaliter non ſeruiunt eccleſijs.⁊ hoc probat per quattuor auctoritates ſanctorum patrum. Io.de fan.

Notarius an p ſcriptura poſſit ab ordinato aliqd recipere.

+¶ Adde ad hoc nota.in.L. cuꝫ multis.⁊ ibi glo.C.de pnci.agẽ. in re.libro.xij.

Sicut epm. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ ſicut epſ nõ debet aliquid accipere pro ordinatiõe:ſic diaconꝰ non debet aliqd accipere pro euãgelio qd legit:vel notarius ꝓ

o ¶ Opponitur.ad id quod dixit nihil exigendum ab ingreſſuris:quaſi dicat indifferenter omnes debent ſuſcipi:vt paſcantur de rebus eccleſie exceptis talibus de quibus loquitur in capi.ſequenti.

Viduas honora. ¶ Caſus. Precipit hic apoſtolus vt eccleſia ꝓuideat viduis illis ſcȝ que parētum opibus ſuſtentari non poſſunt: vt circa pauperes plus abundent: diuites autem non recipiantur.

Vidue ſūt ſumptib⁹ eccl'ie ſuſtētande.

a ¶ Viduas honora. que debent ſumptibus eccleſie ſuſtentari: ⁊ vidua qn̄qȝ dr̄ que virū nōdū habuit. ff. de ꝟb. ſig. malū. §. viduā.

j. Tim. v.

b ¶ Que vere vidue ſūt. i. que ſicut a viris: ita ⁊ a reb⁹ ⁊ amore mūdi ſunt deſtitute.

c ¶ Non recipiantur. vt ſuſtētentur ſumptib⁹ eccleſie niſi ſua dent eccl'ie. xij. qō. j. illi. ⁊ di. xlij. §. j. ⁊ di. xlvij. ſicut.

Suſcipiēdus non eſt aliqs vltra facultates eccleſie.

d ¶ Sufficiat. Arg. ꝙ nō teneantur canonici ſuſcipere aliquē vltra q̄ȝ facultates eccleſie ſufficiūt. vt de cōſe. di. j. oēs. ⁊ extra de inſti. c. j.

Clericos autē. ¶ Caſus. Dicitur h̄ ꝙ clerici qui de bonis parentū ſuſtētari poſſunt ſi aliquid accipiūt de bonis eccleſie ſacrilegium cōmittunt. Idē repetit in ſeq. c. Addit tn̄ ꝙ paupes accipiūt nō peccata ſed alimēta: diuites vero eꝯ. Et hoc capi. pars eſt illi⁹. c. xvj. q. j. c. qm̄ quicqd.

j. Corin. xj. f.

e ¶ Accipiunt. ⁊ in malos vſus cōuertunt. ⁊ ſic intellige ſequentia capl'a cuȝ ſcȝ male diſpenſant j. xij. q. j. illi qui.

Oſee. iiij. b.

Eccl'ie ſtipendia nō ſunt diti b⁹ danda.

f ¶ Sacrilegium. Arg. ꝙ ſtipendia eccleſie nō ſunt dāda his qbus ꝓpria ſufficiunt. vt. xij. qō. j. illi qui. ar. extra de ſimo. cū ſit romana. nec vlla eccl'iaſtica. Argu. ꝯ. xij. q. ij. charitatē. ff. de reg. iur. ſm naturā. Sol. ꝙ hic dr̄ exhortatio eſt non p̄ceptum. Vel de his loqtur qui occaſiōe patrimonij ampliādi qd̄ habent ſe a diuinis ſubtrahūt obſequijs: qbus ſe abſentantibus dandū nō eſt. Vel dic de q̄rta pauperib⁹ debita que dari ꝓhibetur abūdantibus. Panis eni egētiū ⁊c. vt. ꝟ. xiiij. q. v. c. ij. ⁊ in ſūma. Si abūdantes de bonis eccleſie ſuſcipiūt: ſiue abſentes ſiue p̄ntes ſunt: lȝ non dȝ eis denegari portio: q: nemo cogit̄ ſuis ſtipendijs militare: mortal'r tn̄ peccant preſerti ſi ex cupiditate ſua reſeruāt. ꝟ. eo. §. verū. cum. c. ſeq. Dic ſi ſunt tales habentes patrimoniū amplum qui bene diſpenſant dando pauperibus. ⁊ alijs quibus debent dare tales bn̄ poſſunt habere ſtipendia eccleſie. ar. xij. q. j. illi qui.

Viduas honora[a] que vere vidue ſunt[b]: q̄ autē nō ſunt vere vidue. i. que ſuis vel parētum opibus ſuſtentari poſſunt nō recipiantur[c]: vt eccl'ia ſufficiat[d] his q̄ vere vidue ſunt. ¶ Item Hierony. ad damaſū papā.

¶ Qui ſumptibus ꝓprijs ſuſtentari poteſt: ab eccleſia ſtipendia non accipiat.

Clericos autem illos cōuenit eccleſie ſtipēdijs ſuſtentari quibus parentum ⁊ propinquorū nulla ſuffragātur bona. Qui aūt bonis parentū ⁊ opibus ſuis ſuſtētari poſſunt: ſi qd̄ eſt pauperū accipiunt[e] ſacrilegiū[f] profecto cōmittunt. ⁊ p abuſione taliū iudicium ſibi manducāt ⁊ bibūt. ¶ Item ꝓſper in li. de ꝯtēplatiua vita. x. ca.

¶ Qub⁹ ſua ſufficiūt eccleſie alimētis non ſuſtentent̄.

Paſtor eccleſie his quibus ſua ſufficiūt nō dȝ aliquid erogare: q̄nquidem nihil aliud ſit habētibus dare q̄ȝ perdere: nec illi q ſua poſſidētes dari ſibi aliquid volunt ſine grandi pctō ſuo: vnde pauper[g] victur⁹ erat accipiunt. De clericis quidē dicit ſpūſſanctus: Pctā populi mei comedūt: ſed ſicut nihil habētes ꝓprium: nō peccata ſed alimēta qbus indigere vidētur accipiūt: ita poſſeſſores nō alimēta quibus abūdāt ſed aliena peccata ſuſcipiunt. ¶ Verū his auctoritatibus ꝓhibētur ab eccleſia ſuſcipi[h]: nō illi qui quōdam fuerūt diuites ſed poſtea oia reliquerunt: vt petrus[i] ⁊ mattheus ⁊ paulus: aut pauperibus diſtribuerūt vt zacheus: aut eccleſie reb⁹ adiunxerunt: ſicut illi q predia ſua vendētes ponebant precia ante pedes apl'orum: vt eſſent illis omnia cōmunia: ſed illi qui in domib⁹ parentum reſidētes vel ſua relinquere nolētes eccleſiaſticis facultatibus paſci deſiderant. ¶ De quibus in eodem libro ꝓſperi ſubinfert.

¶ Qui ſua relinquere non vult non debet ſumptib⁹ eccleſie ſuſtentari.

Si quis ꝓpter hoc ſua relinquere non vult vt hēat vnde viuat: vt qd[k] accipit vnde rōnem reddat? vt quid de peccatis alienis[l] ſua multiplicat? ¶ Idē. Non eſt meuȝ dicere quale peccatū eſt qui cibos pauperū preſumendo ſuſcipiūt: qui eccleſiam quā iuuare de ꝓprijs facultatib⁹ debuerant ſuis expēſis inſuper grauāt: propter hoc fortaſſis in cōgregatione viuentes ne aliquos pauperes paſcan: ne aduenietes excipiant: aut ne ſuū cēſum quotidianis expenſis minuant. ¶ Quod ſi aliqd de fructibus ſuis eccleſie velut[m] pro ipſa expēſa ſua contulerint: nō ſe preferāt inani iactātia[n] illis quos nihil habētes paſcit ⁊ veſtit eccleſia: q: ꝓfecto perfectior[o] eſt ille qui ſe mū...

Paſtor eccleſie.

Matth. iiij. c.

g ¶ Pauper. panis egentium vita pauperis eſt q fraudat illū hō ſanguinis ē. vt. ꝟ. xiiij. q. v. c. ij ⁊. iij. qō. j. nulli.

Luc. v.

¶ Verū. ¶ Caſus. Concludit grānus ex ſupradictis ꝙ relinquētes ꝓpria ꝓ deo ſunt recipiendi: alij vero non. ſȝ. h. itellexit de ſuſceptis iam in eccleſia: qui non debēt ali de bonis eccleſie ſi aliūde habent: vnde dicit Gratianum nō recte procedere.

Act. iiij.

h ¶ Suſcipi. i. ſuſcepti alimēti: non enim tm̄ de ſuſcipiendis loquitur.

i ¶ Petrus. Non videt̄ cōpetere exemplum de petro q fuit paup piſcator: ⁊ ita reliquit paupertatem tm̄ ꝓpter amorem dei: ⁊ ſic faciūt multi templarij ⁊ hoſpitalarij hodie ⁊ quaſi oēs religioſi: ſed petr⁹ ſeipſ̄ abnegauit.

Petr⁹ pter ... abneg. ſeipſum

Si qs. ¶ Caſus. hoc ca. diuidit̄ in duas ptes. In pma rephēdit illos qui ꝓpria retinētes ideo viuunt in collegijs: vt ſuis ſumptib⁹ parcat: et vt pauperes ⁊ aduenientes non recipiant. In ſecunda parte reprehēdit illos qui ideo alijs ſe preferūt: q: in ſuo ingreſſu monaſterio plus ceteris cōtulerūt. ſcd̄a ps icipit ibi ꝙ ſi ſeq. §. pȝ.

k ¶ Ut qd. xij. q. j. expedit. xxiij. q. vij. ꝙ aūt xij. qō. j. illi aūt. §. j.

l ¶ De peccatis alienis. i. de oblatis ꝓ peccatis aliorum.

m ¶ Velut pro ipſa expēſa ſua. Argu. aliquē poſſe dare eccleſie de proprijs pro ſua ſuſtētatione. h. hoc nō eſt verum: niſi illud fiat ſine pacto: vt extra de ſimo. tua. Nec excuſat paupertas: vt extra eo. qm̄ ſimoniaca.

Eccl'ie re aliq ꝓ ſua ſuſtētati nemi ca.

n ¶ Iactantia. nam nocet iactantia. vj. q. j. imitare.

o ¶ Perfectior. i. expeditior ad ſeruiendum deo eſt.

a ℭ Expoliat. Nam tunc dicitur in eo manere ſpiritus ſanctus: cum voluntariam diligit paupertatem. de pe. diſtin. ij. querendum. diuites tamen cum bonis ⁊c. xxx. diſtin. hoc ſcripſimus.

Sacerdos. ℭ Caſus Dicitur hic ꝙ clerici qui bona ſua parentibus vel pauperib⁹ eccleſijs reliquerint: vel qui a natiuitate ſua pauperes fuerunt viuere debent de bonis eccleſie. Et probatur auctoritate apoſtoli dicentis: Qui in ſacrario ⁊c. licet apoſtolus noluerit de euangelio viuere: ſ; ſuis manibus victum q̄rere vt liberius arguere poſſet. Seq. c. cum. §. patet.

b ℭ Diſpēſationis. j. xij. q. j. c. expedit.

c ℭ Accipit. i. accipere debet.

d ℭ Diſpenſat. i. diſpenſare debet tam ſibi q̄ alijs ⁊c.

e ℭ Pauperibus. quod ei licet. xij. q. ij. capitu. j. ⁊ ij.

f ℭ Cum pfectione i. expeditione ad ſeruiendum deo.

g ℭ In domibus. j. de conſe. di. v. in oibus contra. ſ. xij. q. j. neceſſaria. cōtra. ſ. xij q. ij. nobis. Sol. hic loquit de clericis indigentibus q̄bus tenet prouidere ſicut alijs pauperibus: iſti tales accipiunt ab eccleſia: nō q: clerici ſed q: pauperes. Argu. canonicis licere bñficia diuidere: vt priuatim pcipiant quod in cōmuni ſoliti erāt habere: vt diſtinctio. xxxij. ſi qui vero.

h ℭ Sacrario. j. xiij. q. j. §. quia ergo. ſ. xvj. q j. c. pe. ⁊ vlti.

i ℭ Percipere. xij. q. ij. charitatem.

k ℭ Manibus. ſ. x. q. iij. cauendu;. ſ. xxj. q. j. clericus.

l ℭ Uſus ſum. ne ea occaſione pſeudo apoſtoli acciperent: ⁊ ſic in predicatione perſiſterent: nam et quo videbant eum non accipere vere-

[...]di rebus expoliat[a]: aut q cu; nihil habuerit nec habere deſiderat: q̄; ille qui ex multis que poſſidet eccleſie aliquid pſtiterit: ac ſe de eo quod preſtiterit forſitan iactat. ℭ Ecce qui phibent ab eccleſia ſuſcipi. Illi vero qui oīa ſua relinquūt vel paupibus diſtribuunt vel eccleſie rebus adiungūt: ⁊ ab eccleſia laudabiliter ſuſcipiendi ſunt ⁊ eius opibus ſuſtentandi. ℭ Unde in eodem lib. legitur.

ℭ Qui ſua relinquunt vel pauperibus diſtribuūt vel eccleſie rebus adiūgunt: laudabiliter eccleſiaſtica diſpēſent.

Sacerdos cui diſpēſationis[b] cura cōmiſſa ē: nō ſolum ſine cupiditate ſed etiam cū laude pietatis accipit[c] a populo diſpēſanda: ⁊ fideliter diſpenſat[d] accepta qui oīa ſua aut parentibus religt aut paupibus[e] diſtribuit: aut eccleſie rebus adiūxit: ⁊ ſe in numero pauperū pauptatis amore cōſtituit: vt vnde pauperibus ſubminiſtrat inde ⁊ ipſe tanquā pauper voluntarius viuat. Clerici quoq; q̄s pauperes natiuitas fecit cū[f] pfectione virtutis vite neceſſaria: ſiue in domibus[g] ſuis ſiue in cōgregatione viuentes accipiant: q: ad ea accipiēda non eos cupiditas ducit: ſed viuendi neceſſitas cogit. De talibus dicere videt apoſtolus: qui in ſacrario[h] operant que de ſacrario ſunt edant: ⁊ qui altario deſeruiunt de altario participent: ꝙ niſi hoc de cōtemptoribus ſuaꝝ facultatum vellet intelligi nunquā ſecutus adiūgeret: Ita ⁊ de⁹ ordinauit his qui euangeliu; annūciant de euangelio viuere. De euangelio viuunt qui nihil habere pprium volunt: qui nec habet nec habere aliquid cōcupiſcunt: nō ſuorum ſed cōmunium poſſeſſores. Quid eſt aliud de euangelio viuere niſi laborantem inde vbi laborat neceſſaria vite pcipere[i]. Apoſtolus tñ qui ſic pdicauit euangeliū vt neceſſaria ſibi ſuis manibus[k] miniſtraret de ſe cōfidenter loquitur: Ego autē nullo horum vſus[l] ſum: ⁊ quare dixerit: ſecutus aperuit dicens: Expedit mihi magis mori q̄; vt gloriam mea; quis euacuet. Euacuare dicit gloriā[m] ſuā: ſi ab eis quibus pdicabat voluiſſet accipere vite tpalis expēſa;. Uolebat qppe in pñti laboris ſui fructū ſ; i futuro recipe. Ite; ex ꝯci. agathen.

ℭ Iuxta meritum laboris eccleſiaſtici ſtipendia ſacerdotes diſtribuant.

Clerici oēs qui eccl'ie fidel'r vigilāterq; deſeruiūt[n] ſtipēdia ſctis labori[b]⁹ debita ſm ſeruitij ſui meritū[o] p ordinatonē canonum a ſacerdotib⁹ ꝯſequant. Item ex ꝯcil. vrbani pa. habito aluernie.

Multoꝝ auctoritatibus luce clari⁹ cōſtat ꝙ ab ingreſſuris monaſteriū non l; pecuniā exigere: ne ⁊ ille q exigit ⁊ ille q ſoluit ſimonie crimē incurrat. Queſtio. iij.

Sed adhuc[p] obijcitur ꝙ qui ingreſſuri monaſterium pecunias tribuunt: nō ppoſitum religionis ſed participatonē ſtipendiorū eccleſie emunt. Tēporalia ergo nō ſpiritualia emētes nequaq̄; ſimoniaci habēdi ſunt. ℭ His itaq; reſpō-

Decretum.

cundabantur ⁊ ipſi accipere.

m ℭ Gloriam. quam habeo apud deum de hoc quod non accipio: vel ſi acciperem cum ſcandalo vel vltra q̄; deberem: vel ſi pdicarem eo obtētu vt acciperem.

Clerici. n ℭ Deſeruiunt. etiā infirmi ſeruiunt. ex̄ de cle. egro. c. j. ff. de ſta. libe. l. cum heres. §. ſtichus.

o ℭ Meritum. xij. qō. ij. vulterane. ⁊ c. de redditibus ſed ſ. xvj. q. vij. c. j. contra. ſed ibi ſoluitur. Uel meritum. i. vt preſbyter plus q̄; alij pcipiat: vt diſt. lxxiiij. cōſuluit. qō non eſt in alia ſocietate. ff. p ſoci. verum. §. ſed cū tres. Queſtio. iij.

Sed adhuc obijcit Caſus hic tractatur. iij. q. in qua q̄rit an ingreſſu; eccleſie vel prebendas emere ſit ſimoniacū Sed de ingreſſu eccleſie eſt expeditū in prima. q. Et certu; eſt ꝙ emere pbendā ſm ꝙ dicit prebēda ius ſpūale ſimoniacum eſt: ſed pbenda i. fructus prebende emere nō eſt ſimoniacū. Sed obijcit ſ; adhuc ꝙ pro igreſſu monaſterij aliqd ſit dandū: q: q monaſterium intrat ꝯ nō religionem ſed ſtipendia emit. Et reſpondet Gratianus ꝙ ſimonia eſt: q: nō ſolum emere ſpūalia: ſed ſpiritualibus annexa ſimoniacum eſt: ⁊ hoc pbatur auctoritate malachie prophete.

p ℭ S; adhuc. hic depingit. iij. q. an ſe; ingreſſum vel prebendas emere ſit ſimoniacum. primū membrū expeditu; eſt. ſ. e. proxi. q. ſcd; expedit ſ;. No. ꝙ prebenda dicitur q̄nq; ius quoddā ſpūale percipiendi eccleſiā vel ipſam prebendā: hoc modo emere ſimoniacu; eſt: q̄nq; dicunt ipſi fructus

j. co[r]. ix. c

Prebēda dī duplr.

prebende quos emere nõ eſt ſimoniacum:vt ex̄ ne pre la.vices ſuas.c.vlti.niſi quis forte emeret fruct⁹ab initio ſue ordinationis vel iſtitutionis in ipſa eccľia vt habeat dū vixerit.ar.j.e.ſi qs obiecerit.ꝛ.c.ſaluator.tūc eni ita ſunt annexa vt qui priuet officio priuetur ꝛ illis:vt lxxxj.diſtin.ſi quis ſacerdotum.

a ℭ Annexa.Arg.ꝙ idez iuris ſit in vno coherentiū ꝛ cõnexorũ qḋ in altero: vñ qui priuatur officio ꝛ bñficio: vt.ſ.diſtin.xxviij.decernim⁹.ſ.diſti.lxxxj.ſi qs ſacerdotum.ꝛ.c.eos.ſ.di.l.ſtudeat.cõtra ibi de gratia:hic de rigore.

b ℭ Qui claudat oſtia.i.q gerit officiū oſtiarij. Unde videt ꝙ emere hmõi officiuz oſtiarij vel pulſandi cãpanas ſit ſimoniacū: cum illḋ ſpectet ad officiuz p̄micerij.xxv.di.perlectis:qḋ cõcedo: ſed emere quãcunqꝫ ad miniſtrationē rerū eccleſie puta ꝙ det panez in refectorio vl̄ vinū vel cuiuſcunqꝫ alterius rei:dicit.h. ſimoniacū eſſe.Arg.j.ſ.e.q.j.ſi qs epus.ꝓpe ſi.ꝛ.j.e.q.ſaluator.ꝛ dicit ꝙ licite poteſt dari pecunia alicui vt ſuſcipiat tale officiū:ſed tñ ille nõ poſſet dare pecuniaz vt ei daret ꝛ ſic aliqd vendi poteſt licite qḋ nõ pōt emi. Alij dicunt ꝙ tūc eſt ſimonia emere aliquã ad miniſtrationē eccleſiaſticam cū aliquod ſpūale habet annexū vel talis eſt ꝙ per clericum tm̄ cõſueuit exerceri ꝛ rõne officij:qḋ magis credo.

Bñficio p̄uat qui p̄uat offō. Simonia cū eſt emere officiū pulſandi cãpanas. Emptio admiſtrationis eccleſiaſtice eſt ſimoniaca. Mala.j.c.

detur:nõ ſolum qui ſpiritualia ſed etiã qui tpalia eis annexa[a] precio accipiunt vel tribuunt ſimoniaci iudicantur. Unde malachias loquẽs ex pſona dñi ait: Quis eſt ĩquit in vobis qui[b] claudat oſtia ꝛ incẽdat altare meū gratuito? Nõ eſt mihi volũtas in vobis dicit dñs exercituū:ꝛ munus nõ ſuſcipiã de manu veſtra. Oſtia claudere nõ eſt ſacri muneris officiū ſed tm̄ ſibi adiũctuz. Item greg. ſcribit vniuerſis epis hiſpanis.

ℭ De his q ſacros ordines munerũ acceptiõe diſpẽſant.

Audiuimus dilectiſſimi qḋ nos audire oportuit ſed audiſſe ꝑfecto nõ libuit: quoſdã ſcꝫ eſſe ſacroꝝ ordinum ꝑfeſſores:q ſub muneꝝ datione vel acceptione dei eccleſias vel earum ſibi bñficia vſurpant: qḋ quidem ſcelus vos iam nõ dudū acriter correxiſſe vehementer admiramur. Juſte eniꝫ vterqꝫ corripiendus eſt ꝛ a ſancte liminibus eccleſie ſubmouẽdus: ꝛ qui ꝑ eccleſie ambitu munera largitur: ꝛ qui vt eccleſiaꝫ adeat quicq̄ p̄ſumit accipere. Iſte quippe donū dei emere hic aūt preſumit vendere. A ſacrilegio[c] quoqꝫ hoc facin⁹ nõ diſpar dixerim:cuꝫ id qḋ ſpõte ꝛ ſacro deliberationis arbitrio gratis fieri debuit: ſub pecunie pactiõe cauſat[d]. Quare fratres chariſſimi q̄ taliter facta ſunt curioſe refellite ĩfecta prohibete:veſtriſqꝫ

Audiuimus. ℭ Caſus. Di. h ꝙ ſacrilegiū ꝛ ſimoniam cõmittunt q eccleſias vel eccľiaſtica beneficia p pecuniã acquirunt ꝛ qui ea concedunt pro pecunia: vnde precipitur ne decetero fiat:ꝛ quod factum eſt in preterito irritetur.

c ℭ Sacrilegio.ꝛ crimine leſe maieſtatis.xv.queſtio.iij.ſane.ij.queſtio.j. in primis.

d ℭ Cauſatur.i.in cauſam ducitur: vel pro cauſa.ſ.ꝑ acceptione vel datione pecunie fit: vel cauſatur.i. facit vnde cauſari ideſt accuſari debeat.

Si qs da. ℭ Caſus. Di. h ꝙ ſimoniacus dator ꝛ acceptor ſimonis perditione ꝛ ppetuo anathemate ſi pſeuerauerit dãnat: ꝛ qḋ iniuſte acceptū eſt reſtituatur.

e ℭ Reſtituere. Sed cui dices reſtituendã talem pecuniam? Videt ꝙ ei in cuius ignominiaꝫ data eſt.xvij.q.iiij.ſi qs in atrio.xv.qo.vlti.cum multe.xxvij.q.j.ſi qs rapuerit.extra de ſimo. de hoc. in auč.de ſanctiſſi.epiſ.§.ſed neqꝫ.col.ix.ꝛ extra de ſimo.audiuim⁹.Ecõtra videt ꝙ illi q dedit eam:vt extra eo.veniens.Item videt ꝙ illa pecunia nõ debet remanere penes eccleſiã cum petrus dixerit: pecunia tua ꝛc.ſ.q.j.petrus.ꝛ.c.q ſtudet.Item qꝛ ſiſco competit perſecutio eoruꝫ que ſcelere cõquiſita ſunt.ff.de iure ſiſci.lucius.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.cum h ſtatus.§.ſi.

iuſſionibus reſiſtentes digno anathematis vinculo percutere non dubitate. Item rothomagenſi archiepiſcopo ꝛ gallicis omnibus epiſcopis.

ℭ De his q eccl'iã vel eccleſiaſtica beneficia vendunt.

Si quis dator vel acceptor dei eccleſias vel eccleſiaſtica bñficia: que qdã p̄bendas vocant ſub pecunie interuentu ſuſceperit:ſiue dãdo emerit ſiue accipiẽdo vendiderit:a ſimonis nõ excluditur pditione. Sed ſi perſeuerans fuerit ppetua mulctetur dãnatione:nam q ſub religionis obtentu deo famulari voluerit:ſi quid accipit ꝛ meritum pdit ꝛ beneficio accepto fruſtrat. Rationis ergo vigore cogit qḋ iniuſte receperit reſtituere[e]: ꝛ qcqd turpis lucri gr̃a receperat non tenere. Item grego. vij. papa.

ℭ Ab officio ſuſpendatur epiſcopus beneficia vel eccleſiaſtica officia vendẽs.

Si quis eps prebẽdas archidiaconatus p̄poſituras vel aliqua officia eccleſiaſtica vendiderit: vel aliter q̄ſ ſtatuta ſanctorum patrum precipiunt ordinauerit ab officio ſuſpendatur[f]: dignū eſt enim vt ſicut gratis epiſcopatuꝫ accepit: ita membra[g] eiuſdem epiſcopat⁹ gratis diſtribuat. Item ex concilio vrbani pape habito aluernie.

ℭ Nec altaria nec p̄bendas epiſcopis vendere lꝫ.

Queſitum eſt[h] de epis

Si quis eps. ℭ Caſus. Dicitur h ꝙ ſi quis eps beneficiū vel dignitatem eccleſiaſticam ſimoniace contulerit ab officio dꝫ ſuſpendi:qꝛ iuſtuꝫ eſt vt q gratis acqſiuit epatum minora ſtipendia gratis conferat.

f ℭ Suſpendat.i.deponatur.lxxxiij.di.c.j.Uel dic vt.ſ.e.q.j.quicquid.

g ℭ Membra.j.iij.q.ix.pura.arg.j.xij.q.ij.cognouim⁹.ſ.diſtin.lxiij.in ſynodo.Arg.eſt h ꝙ idez iuris eſt in toto qḋ ꝛ in parte: ꝛ in maiori qḋ in minori.xxij.q.v.de forma.ex̄ de p̄ben.maioribus.xcv.diſti.eſto.ff.pro derelicto.l.iij.

Jus i eſt in quod parte.

Queſitum eſt. ℭ Caſus. Cū quidã monachi frãcie quaſdã eccleſias ab epis haberent in illis preſbyteros ſeculares:totiens eas redimere cogebantur quotiens p̄ſbyteri morte vel alia cauſa mutabantur: ꝛ ideo precepit papa vt quas ſpacio triginta annorum ſub hac redemptione poſſederunt amodo ea ceſſante quiete poſſideant:ſaluo annuo cenſu epiſcopoꝝ quem ex eiſdeꝫ eccleſijs habere conſueuerunt. Seq.c.patet.

h ℭ Queſituꝫ eſt.Scõm.h.caſus talis eſt.Quidam epi

qui altaria monaſterijs data [a]frequẽter redimi cõpellebant[b] pecunia: q2 q̃dã ſimoniace prauitatis vſus in galliarũ partibus iã diutius inoleuit: vt eccleſie vel decime: que vulgari vocabulo apud eos altaria nũcupantur: monaſterijs date ſepi⁹ ab epiſcopis ſub palliata auaricia vendũtur: mortuis nimirũ ſeu mutatis clericis quos perſonas vocant: nos aũt auctore deo venalitatẽ oẽm tã ex rebus q̃ ex miniſterijs eccleſiaſticis ꝓpellẽtes✝: hoc vlterius fieri auctoritate apoſtolica ꝓhibemus: ſicut ẽt ꝓhibendas oẽs venũdantes interdicimus. Porro quicũq3 altaria vel decimas ab annis[c] trigĩta ⁊ ſupra[d] ſub huiuſcemodi redẽptiõe [e]poſſediſſe monaſteria noſcũtur: quiete deinceps ⁊ ſine moleſtia qualibet eis poſſidenda firmam⁹.

Saluo vtiq3[f] epiſcoporũ cenſu annuo quẽ ab eiſdem altaribus habere ſoliti ſunt.

Item Gregorius.

Quicquid data vel promiſſa pecunia in ſacris ordinib⁹ acquirit̃ irritũ habeat̃.

Ea que a ſanctis patribus de ſimoniacis ſtatuta ſunt: nos quoq3 ⁊ iudicio ⁊ apl̃ica auctoritate firmamus. Quicq̃d ergo in ſacris ordinibus vel in eccl̃iaſticis rebus vel data vel ꝓmiſſa[g] pecunia acquiſitum eſt nos irritum eſſe ⁊ nullas vnquã vires habere cenſemus.

Item Auguſti. de doctrina chriſtiana.

Quicquid poſſidet̃ nomine pecunie intelligitur.

Totum[h] quicq̃d homines habẽt in terra: omnia quorũ domini ſunt pecunia[i] vocatur: ſeru⁹ vas ager arbor pecus quicq̃d horũ eſt pecunia dicit̃: ideo aũt pecunia[k] vocata ẽ: q2 antiq̃ q̃d habebãt in pecorib⁹ habebant.

Item paſchalis papa.

Qui eccleſiaſtica bñficia emerit eccl̃ias q̃3 emẽ ꝓbat̃.

Si quis obiecerit: non conſecrationes emi: ſed res [l]que ex cõſecratione proueniũt: penitus deſipere ꝓbatur: nam cũ corpalis eccleſia aut ep̃s[m] aut abbas[n]:

contulerãt eccleſias quaſdã cum omni iure ſuo q̃buſdam locis religioſis: mortuis pſonis illarũ eccleſiarũ collatarum ep̃i volebãt in eccleſijs inſtituere clericos ꝓ ſua volũtate niſi abbates darent eis pecuniã: dicitur ꝙ talis datio pecunie ſimoniaca eſt. arg. ad hoc. xvj. q̃. ij. c. j. Alij caſus inutiles conſueuerũt hic notari q̃s omitto.

a Data. a ꝓdeceſſoribus ſuis vel ꝓ redemptiõe animarum ſuarum.

b Compellebãt. ⁊ merito q2 ⁊c̃.

c Ab annis. xxx. ꝓpter quod credebãt aliquod ius acquiſitũ ep̃o: q2 per xxx. annos ⁊ vltra recepit hmõi redemptionẽ a monaſterijs: ſed non eſt ita q2 furtiue recepit: et ideo nõ preſcripſit: itẽ lz monachi ſingulis ãnis emerẽt ius inſtituẽdi: non tamen ep̃is ex hoc fuit ius queſitũ inſtituẽdi. Et lz h̃ fuerit ſimonia ex parte ep̃oꝝ: non tñ ex pte monachoꝝ: q2 illi q̃d eoꝝ fuit redimebant q̃d licite facere poterãt: vt diɫi. ſ. e. q. j. nullus. ⁊ ſic ſimonia eſſe poteſt ex vna pte ⁊ nõ ex altera: ſi ſſe fuit i giezi: ſicut etiã ſponſalia pñt eſſe ex vna pte ⁊ nõ ex altera. extra de deſpõ. impu. de illis. ⁊ plura ſilia notaui xxxij. q. v. ꝓpoſito. et lz ep̃s peccet recipiẽdo pecuniã: tñ monachi non peccabãt dando. vt. xxiij. q̃. j. quid culpat̃. Contrariũ huic ſignatur. ſ. xvj. queſtio. iiij. poſſeſſiones. ſed non eſt contra: quia monachi licite queſierant iſta altaria. Vnde non habuerunt ea iure preſcriptionis: ſed ex iuſta donatione.

d Et ſupra. hec dictio ſupra ad modicum tempus refertur. ff. ex quibus cau. maio. ab hoſtibus. §. ſed ꝙ. argu. ff. de verbo. ſignifica. hec adiectio.

e Redemptiõe. Sed nũquid eſt licitũ redimere ius ſuũ: hoc no. ſ. ſ. q. j. nullus ep̃s grauamẽ. ⁊ xvj. q. vj. decimas. ij. Dici enim põt ꝙ vbicũq3 quis ſcit aduerſarium ſuũ non credere ſe ius hre redimat vexationẽ ſuã. Sed q̃re nõ deponunt̃ iſti ep̃i: Dic q2 nõ agebat̃ ad hoc ⁊ ſnia dz dictari ſm formã petitiõis. extra de accu. qualr ⁊ q̃ñ.

f Saluo vtiq3. Non enim pleno iure oĩno videtur donaſſe eccleſias epiſcopus. nec poteſt donare ſine conſenſu capituli. extra de dona. paſtoralis.

g Vel ꝓmiſſa. Tertiũ caſũ hẽs. ſ. vel recẽta: vt ex̃ de tráſ. ſup eo. Nã remittere ẽ dare. ex̃ de te ſti. veniẽs. ⁊ ff. de calũ. l. ij. ⁊ ita i ſpũalib⁹ ñ pt iteruenire tráſac. cũ his trib⁹ mõis tñ fiat tráſactio. C. de tráſ. l. tráſac. ff. e. l. j. Sz nec ꝑmutatio pt fieri ſup bñficio hito vel hñdo: al's bñ. ad h̃ ex̃ de re. ꝑmu. q̃ſitũ. nec ẽt tráſactio. vt ex̃ de tráſ. ſup eo. Ar. ↄ ex̃ de of iudi. dele. ſi q̃n. Sz ibi fuit fcã tráſactio nõ ſup bñficio ſed ſup ꝓprietate: ⁊ ſic itellige ex̃ de deci. ex multiplici. Jo. Itẽ ſup re ſpũali tanq̃ ꝓpetate põt fieri permutatio. ex̃ de re. ꝑmu. ad q̃ões. nõ tñ vt det̃ tpale ꝓ ſpũali. ex̃ de re. ꝑmu. c. vl. Illõ ãt dubiũ nõ eſt: quin amicabil' cõpoſitio i teruenire poſſit. ex̃ de tráſac. c. ij. Itẽ ⁊ aucte iudicis pt interuenire pecũia. extra de prebẽ. niſi. in ſi. ⁊ de tráſac. ſtatuimus. ff. de his qui no. infa. furti. Jo.

Totũ. Caſus Dz hic ꝙ noie pecũie itelligit̃ q̃cq̃d ab hoibus poſſidet̃: ⁊ ideo ſi aliq̃d tale ꝓ ſpiritualib⁹ datur ſimoniacum eſt.

h Totũ. ꝓbat̃ ꝑ hoc. c. ꝙ ſicut in pecunia ſimonia cõmittit̃ ita ⁊ i alia re.

i Pecũia. ſtricti⁹ accipit̃ tñ ꝓ pecunia numerata. ſ. xiiij. q. iij. c. j. ij. ⁊ iij.

k Pecunia. Nomẽ eni pecunie etiã iura ↄtinet q̃ñq3. ff. de v. ſig. pecunie. Itẽ q̃ñq3 ẽt ſpeciẽ ⁊ rem qualibet: vt h̃. ⁊ ff. de le. iij. q̃ſq̃s. Itẽ q̃ñq3 ea tñ q̃ conſiſtũt in põdere numero vel menſura. ff. de le. j. l. tal' ſcriptura✝. Preciũ aũt non cõſiſtit niſi in numero tñ. vt inſti. de emp. ⁊ vendi. §. precium.

Si q̃s obiecerit. Caſus. Quidã ſimoniaci excuſabant ſe dicẽtes ſe nõ emere prebẽdas: ſed fructus prebẽdarum. Sed dicit paſchalis ꝙ ſi quis ꝓ tpali fructu pecuniam offerat ſine quo eccleſiaſticũ beneficium eſſe nõ poteſt: neutrum inuẽditũ derelinquit: nec ſolũ pecuniã ſed nec paſtũ vel paſtellũ ante vel poſt lz offerre.

l Sz res. nõ de rebus corpalib⁹ ſed de iure ſpũali cui coheret offĩm intelligit̃. Vel itellige de iure percipiẽdi res vel de reb⁹ ipſi officio adherẽtib⁹: vel de reb⁹ ↄſecratis: vt in ſyndone. ar. xvij. q. iiij. ſi forte. ar. ſ. iij. q. vj. h̃ q̃ppe. ſ. xvj. q. ij. c. j. §. vlt. Vel intelligas de rerũ adminiſtratiõe. Et ſit i hoc. c. de duob⁹ mẽtio. ſ. de ↄſecratiõe ⁊ adminiſtratiõe ex ordie ꝓueniẽte. ⁊ facit ad hoc. j. q. vj. §. j. vel de iur̃ quo res ipſe ꝑcipiunt. Vel h̃ itellige de reb⁹ ipſis ſm. h. ⁊ tũc q̃ñ q̃s ꝓmouẽdus ẽ ad eccl̃iã vel ordinẽ fruct⁹ ꝓueniẽtes iure eccl̃ie vel ordis nõ licite emit ꝑceptos vel ꝑcipiẽdos: tũc eni ꝓſumit̃ emere eccl̃iã vel ordinẽ: alio aũt tpe emere ñ ẽ pctm̃ vt ex̃ ne ꝓla. vi. ſu. c. iij. xij. q. ij. alienatiões.

m Aut epiſcopus. i. dignitas epiſcopalis.

n Aut abbas. id eſt dignitas abbatie.

✝ Ad. de no. per Bar. i. d. l. tal' ſcriptura. ff. de le. j. ⁊ in. l. ij. §. itẽ mutuũ. ff. ſi cer. pe. ad. de q̃ not. in addi. c. ſi. de ſol.

✝ venire nõ põt: ſed bñe amicabilis compoſitio.

Res ſpirituales emi non poſſunt.

aut tale aliquid ſine reb[9] corporalibus in nullis[a] proficiat: ſicut nec aia[b] ſine corpe corporaliter viuit[c]: quiſqs horū alterū vēdit ſine quo nec alterū prouenit neutrū[d] inuenditum derelinquit. Nullus igitur emat prebēdam vel eccleſiam vel aliqđ eccleſiaſticum: nec paſtellum: nec paſtum[e] antea nec poſtea[f] pro huiuſmodi ſoluat[g].

Item vrbanus epiſcop[9] ſeruus ſeruorum dei dilecto filio pposito eccleſie ſancti vincentij: ſalutem et apoſtolicam benedictionē. ¶ Quare in euangelio prohibet inueſtitura eccleſie a laicis fieri.

Saluator predicit in euāgelio circa finem ſeculi pſeudo apoſtolos: et pſeudo pphetas ſurgere: et multos ſeducere: et fideles ſuos in mūdo multas habituros preſſuras: ſed[h] tñ portas inferi nō preualituras: proinde vt ait aplus: Oportet[i] hereſes eſſe: vt qui probati ſunt manifeſti fiant: oportet nos cū propheta ex aduerſo cōſurgere et murū opponere pro domo iſrael: et cū apoſtolo per multas tribulatōes intrare in regnū dei: qm̄ nō ſunt cōdigne paſſiōes huius tpis ad futurā gloriam: que reuelabit in nobis. ¶ Igitur qꝛ inotuiſti nobis ꝙ tibi obijcitur: vtrū vendere eccleſiaſticā[k] rem ſimoniacū ſit? Hoc ſimoniacū eſſe patenter colligit ex hoc qđ beatus Petrus ait ſimoni: Pecunia tua tecū ſit in perditōez: qꝛ exiſtimaſti donū dei pecunia poſſideri. Donū quippe dei eſt ſpūſſanctus: et donū[l] dei ē res ipſi eccleſie oblata. Et ſi bene aiaduertis: ſimō magus qui ad fidē ficte acceſſit: nō ſpm̄ſanctum: quo ipſe erat indignus (quoniā vt ſcriptū eſt ſpūſſanctus diſcipline effugiet fictum) ſed donū dei emere voluit: vt ex venditiōe ſignorum que per eundē fierent multiplicatam pecuniā lucrareť. Nec aplš emptionē ſpirituſſci quā bene fieri nō poſſe nouerat: ſed ambitionē[m] queſtus talis et auariciā (que eſt idolorum ſeruitus) in eodē ſimone exhorruit: et eū maledictionis iaculo percuſſit. Quiſqs[n] igitur res eccleſiaſticas et dei dona que a deo fidelib[9] et a fidelibus deo donātur: queqꝫ ab eodē gratis accipiūtur: et iō gratis dare debēt ppter ſua[o] lucra vēdit vel emit: cū eodem ſimone donū dei poſſideri pecunia exiſtimat. ideo qui eas nō ad hoc ad quod inſtitute ſunt ſed ad ppria[p] lucra munere lingue vł indebiti obſequij vel pecunie largiť vel adipiſciť ſimoniacus eſt: cū principalis intētio fuerit ſimonis ſola pecunie cauſa auaricia videlꝫ .i. idolatria: vt ait aplš Paulus. Alioquin cur ſancta ſynodus calcedoñ.[q] ſexcētorū triginta epōrum pcuratorē vel defenſorem eccleſie: vel quēcūqꝫ regule ſubiectū adeo per pecuniā ordinari prohibet: vt interuētores quoqꝫ tāti ſceleris anathematizet niſi ꝙ eoſdē ſimoniacos iudicet.

a ¶ Nullo. bene accedit ad id quod legitur in auť. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. cogitatio. Nā ibi dř ꝙ fiſcus abūdare dř: ſi vtať ſubiectis locupletibus. vt. ş. e. q. ij. c. ij. ꝫ. ş. e. qđ. j. eos. contra. ſed hoc cum ex pacto pcedenti.
b ¶ Nec anima. .i. ipſum collegium: vel ad litteram.
c ¶ Viuit. exercendo ſenſus corporeos. alš falſum eſt. cum anteqꝫ ſit in corpe viuat. ſic exaudi. xxx ij. q. ij. moyſes.
d ¶ Neutrū. Arg. idē iuris eſſe i vno cōnexorum qđ in reliquo. arg. ş. di. viij. quo iure. iij. qđ. vi. hec quippe. et xvj. q. ij. c. j. et ff. de iure iu. eū qui. §. ſi libert[9].
e ¶ Paſtum. Arg. cōtra in aucten. de ſan. epi. §. p cōſuetudinibus. coll. ix.
f ¶ Nec poſtea. Argu. ff. de pac. iuriſgētium. §. dolo ibi: ne quid fiat ei qđ ante promiſit.
g ¶ Soluat. Non etiam ſub obtentu cōſuetudinis. ꝟ. ea. q. c. vlt. ꝫ dic vt ibi.
Saluator. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidiť in duas partes. In pma parte oſtēdit vrbanus auctoritate xpi mūdi finem iminere: ex eo ꝙ pſeudo apoſtoli et pſeudo prophete apparēt multos ſeducentes: quibus a bonis fortiter eſt reſiſtendum: vt qui pbati ſunt manifeſti fiant. In ſecūda parte oſtendit ꝙ rem eccleſiaſticam vendere ſimonia ē: quod pbat quinqꝫ ratiōibus. Primo per dānationem ſimonis donum dei emere volētis: vt poſtea venderet: per qđ res eccleſiaſtica intelligitur. Secundo per ſynodū calcedoneñ. in qua pcurator vel defenſor eccleſie vel quilibet regule ſubiectus fieri per pecuniam phibeť. Tertio auctoritate paſchalis quā ş. habuimus. Quarto auctoritate auguſti. qui reprehēdit prepoſiturā venditiones. Quinto auctoritate euāgelij clamantis ꝯtra ſimoniacos: Vos feciſtis domum patris ⁊c. nec excuſat ſiue in eccleſia ſiue extra eccleſiā res eccleſiaſtica vendatur. ſecunda pars incipit ibi: igitur quia. Vel ſic.
¶ Caſus. In pma parte oſtendiť auctoritate euāgelij hereſes debere circa finē ſeculi iminere. vnde opꝫ nos ex aduerſo cōſurgere cū propheta: et cū apoſtolo pro domo iſrael. In ſcđa oſtenditur qnqꝫ auctoritatibus ꝙ vendere eccleſiaſtica beneficia ſit ſimoniacū.
h ¶ Sed tamē portas. .i. vitia: et etiam hereſes qbus intratur in infernum: que nō preualēt eccleſie: et qꝛ ſemp aliqui boni ſunt in eccleſia. xxiiij. q. j. a recta. et c. pudenda.
i ¶ Opꝫ. .i. vtile eſt vt nos excitent. ꝟ. xx iiij. q. vlt. c. vlt.
k ¶ Eccleſiaſticā. .i. eccleſiaſticū beneficiū vel aliquā rem conſecratā in caſu nō conceſſo puta calicē ſm quoſdam: nam et nomē rei generale eſt. ff. de ver. ſig. rei appellatōe. ꝟ. e. queſitum. Vel dic eccleſiaſticā rem .i. adminiſtrationē. et ſic bene adaptať lřa calcedoñ. ſynodi.
l ¶ Et donū. .i. officiū per qđ dať ſpirituſſanctus. ſ. ptās faciendi miracula.
m ¶ Sed ambitionem. Ar. affectū vel conatū ſine effectu puniri. arg. xxij. diſtinctio. ca. j.
n ¶ Quiſquis. hic collige ꝙ corpales res eccľie emere vel vendere ſimonia ē in tali caſu: cū quis intrat eccleſiam: vt ş. e. in princi.
o ¶ Propter ſua. hic vacat ar. a contrario ſenſu: vt. ş. e. q. j. quos. et c. ſi quis epiſcopus. ꝟ. xix. q. ij. perlatum.
p ¶ Sed ad propria. .i. precib[9] quas pro ſe quis offerre non poteſt ſcđm h. vt no. ş. e. qđ. j. ſunt nōnulli. ſed quid teneas ibi dixi.
q ¶ Calcedoñ. Si illi qui emunt vel vendunt res eccleſiaſticas non ſunt ſimoniaci cur ⁊c.

Fiſci iter. eſt ſubiectos hic locupletes.
Matthe. xxiiij.a.
Diuiſio.
j. Corin. xj.d.
Ezechie. xiij.a.
Act. xiiij.
Act. viij.d
Sab.j
Eccla aliqui nos h
Res e ... nitrale
Simon eſt eme vel vēde res cor les eccl
Col. iij.

Quod ſi pꝛefati milites [a] eccleſie ob huiuſmodi ſcelus taliter percelluntur: nemo ſapiẽs negabit non militãtes [b] eccleſie multo damnabilius [c] ob hanc cãm: id eſt emptiõis vel venditionis debere percelli. Sed beat⁹ anteceſſoꝛ noſter paſcaſius libꝛo de cõſecratione affirmauit: q̄ quiſq̄s eoꝝ alterũ vendiderit ſine quo alterũ non ꝑuenit: neutrũ vẽditum derelinq̄t: ac per eum qui res eccleſie vẽdit vl̄ emit ſimoniacũ eſſe intelligit. In noĩe vero ꝓcuratoꝛis [d] intelligit pꝛefata ſynodus quẽlibet eccleſiaſticarũ reruꝫ adminiſtratoꝛẽ: vt verbi gratia pꝛepoſitũ [e] economũ [f] vicedominũ: defenſoꝛis noĩe aduocatum [g] ſiue caſtaldũ [h] ⁊ iudicem [i]: in ſubiecto [k] vero regule archipꝛeſbyterum archidiaconem [l] diaconũ canonicum monachũ vel quẽlibet eccleſiaſtico mancipatum officio. Quod vero ſpm̃ſanctũ quãtum in ſe eſt vẽdat vel emat qui pꝛepoſiturã vel aliq̄d huiuſmodi vẽdit vel emit audi Aug. ſup Jo. O quot ꝑpoſituras fecernũt vel ſequuntur: aliũ pꝛepoſitũ habet carthagineñ. pꝛincipatus: alterũ in mauritania rogatus: alterũ habet in numidia ille vel ille quos iaꝫ nec noĩare ſufficimus. Circuit ergo aliquis emere colũbam: vnuſquiſq̄ laudat [m] pꝛepoſitũ ſuum q̄ vendit ⁊c̃. Ecce venerabilis Augu. de ꝑpoſiture diſtractiõe agens in nomine colũbe ſanctiſpũs venditionẽ vel emptionẽ accipit: ſicut ⁊ omnes huius euãgelici capituli tractatoꝛes. Pẽſandũ vero eſt qua pena mulctẽtur qui iam deo ⁊ eccleſie ſue oblata vẽdunt vel emunt: ſi cũ flagellis a dei tẽplo eiecti ſunt: qui que deo erãt offerenda vẽdebant vel emebant: ſi de offerẽdoꝛum vẽditoꝛib⁹ vel emptoꝛibus dictuꝫ eſt: Uos feciſtis domũ patris mei domũ negociationis ⁊ ſpelũcaꝫ latronum: q̄d dicet̃ de eccleſie iam oblatoꝝ vẽditoꝛib⁹ vel emptoꝛibus. Et ne quis inſanus iam obijciat merito hoc dominũ iam acerbe vindicaſſe: q2 tũc illa in dei templo vendebãtur: eccleſiaſtice vero res modo extra tẽpluꝫ diſtrahũtur: attẽde ſuperius Aug. nõ terminãtem locum venditiõis vel emptiõis pꝛepoſitoꝝ ſed tñ indefinite [n] dicentem: circuit aliq̄s emere columbã vnuſquiſq̄ pꝛepoſitum ſuũ laudat q̄ vendit: non adijciens in templũ vel

a ¶ Milites clerici.ſ.q̄ tales milites ſunt: quoꝝ arma lachꝛyme ſunt.xxiij.q.vlt.conuenioꝛ.vel oꝛatiões.xxiij.q.vij.c.repꝛehenſibile.vel excõmunicatio.xvj.q̃.ij.c.j. et caſtra eoꝛum ſunt eccleſie.liiij di.c.nullus.

b ¶ Non militãtes. Contra.s̃.diſt.xix.nulli fas.contra.ĩ.viij.q.j.illud.⁊.xxxij.q̃.v.qui viderit.s̃.di.xl.ho.ĩ.xj.q.iij.pꝛecipue.ĩ.xxv.q.j.nulli fas.ĩ.ea.q.peruenit.contra. Sol. poteſt dici q̄ iõ dicit̃ laicus peccare magis: q2 peccat in duobus: ⁊ q2 rem eccleſie emit: ⁊ quia ſuo officio nõ debitam.arg.ff.de regu.iuris.culpa. clericus autem in vno: quia emit tm̃.

c ¶ Dãnabilius.i.dãnabiliter ar.xxvij q.ij.cõiuges. Uel ħ appellat nõ militantes eccleſie nõ laicos ſed clericos qui eccleſie nõ ſeruiunt: illi enim magis peccant qui emunt et nõ ſeruiunt: q̃m in pluribus q̃ꝫ q emũt ⁊ ſeruiunt: ⁊ ſcdm̃ hoc non ſunt cõtraria que ħ ſignant̃.

d ¶ Pꝛocuratoris. generalr̃ ſumitur ħ nomẽ pꝛocuratoꝛis. argu.ff. de pꝛocura.l.i.

e ¶ Pꝛepoſitum. Sed quam differẽtiam facit inter iſta nomina? Pot dici q̄ nomen pꝛepoſiti generale eſt ⁊ cõtinet alia ſub ſe.ar.ex.tra de verb.ſig.quãuis. Uel dic q̄ pꝛepoſitus ⁊ econom⁹ noĩa diuerſa ſunt: ſed idem ſignificãt: ſicut pꝛimas ⁊ patriarcha.xcix.di.c.j. Uel bene poſſunt eſſe in eadem eccleſia pꝛepoſitus ⁊ economus. De vicedño planum eſt: q2 ille eſt qui p̄eſt rebus epiſcopi.lxxxix.di.volumus. Uicedñs in rebus ep̄i econom⁹ in rebus canonicoꝝ: ſepe tñ vnũ ponit̃ ꝓ alio.

f ¶ Economũ. Economus eſt cui res eccleſiaſtica gubernanda mandatur. C. de ſacroſan.eccle.iubemus.

g ¶ Aduocatum.ſcꝫ qui pꝛeeſt tantum cauſis tractandis: qui alias dicitur ſyndicus.

h ¶ Caſtaldum.ſcꝫ qui habet curam externarum rerum: qui dicitur al's maioꝛ domus.lxxxix.di. volum⁹.

i ¶ Et iudicem.ſicut in eccleſia bonoñ. Sed nonne iſti tres poſſunt eſſe laici? Sic ſine dubio: qualr̃ ergo in iſtis officijs que nihil ſpũalitatis hñt annexũ ſimonia cõmittitur? Dicũ.h.q̄ in omni adminiſtratiõe rei eccleſiaſtice cõmittitur ſimonia ſi emat̃: ſicut notaui.s̃.e. in pꝛin. ⁊ hoc eſt ſimoniacũ: q2 ꝓhibitum: nõ ideo ꝓhibitum q2 fuit ante ſimoniacũ. Sed alij nõ ita late extendunt ſimoniã inherentes cõſuetudini generali: dicunt enim q̄ tunc tm̃ eſt ſimonia in empta adminiſtratione.i. dignitate tali: ſi talis eſt q̄ habeat aliquod ſpũale annexum ſibi als nõ.

k ¶ In ſubiecto vero. Nonne etiã economus cleric⁹ debet eſſe? Utiq̄ ꝓut cõci. hiſpal. interpꝛetat̃.xvj.q.vij.in noua. dic ergo q̄ iſtõ vero poti⁹ aduerſatur officio q̃ꝫ oꝛdini: nã circa alia cõſiſtit officiuꝫ economi: ⁊ circa alia archipꝛeſbyteri ⁊ alioꝝum hic ſequẽtiũ. Quidam autẽ intelligunt hoc totuꝫ de clericis in q̄bus dicunt ſimoniacũ eſſe huiuſmodi officia emere. Et quod dicit in ſubiecto vero eſſe ⁊c̃. ideo dicit qui illi magis ſunt ſubiecti regule eccleſiaſtice q̃ꝫ iſti: lꝫ omnes ſint clerici: naꝫ dum illi verſantur circa exterioꝛa negocia ⁊ adminiſtratiões iſti circa diuina officia: ⁊ iõ dicit mancipatũ officio: ⁊ non dixit oꝛdini. Uel ideo dixit i ſubiecto ⁊c̃. vt notetur q̄ iſti hñt curã animarũ annexam. et q̃d dicit de canonico vel monacho nõ referas ad adminiſtrationem: ſed ad emptionẽ pꝛebende vel ingreſſus monaſterij. Uel iõ dicit in ſubiecto regule: quia eos ligat iſta conſtitutio: nemo militans deo ⁊c̃. Superioꝛ autem adminiſtratio circa tempoꝛalia: ⁊ eos non ligat iſta conſtitutio nemo militans deo.

l ¶ Archidiaconẽ. hoc totũ itellige de dignitatib⁹ ipſis.

m ¶ Laudat. In eo q̄ laudat non cõmittit ſimoniam ſed in eo q̄ vendit: q2 quod cõmendandi cauſa dicitur pꝛo non dicto habetur.ff. de dolo. quod vẽditoꝛ. ſed hoc verum eſt dum cõmendatio conſiſtit in genere: nam vbi deſcendit ad ſpecialia tenetur ex eo q̄ commendando plus vendidit niſi q̄ cõmendando dicit ſit in euidenti.ff. de contrahen.emp.ea que.

n ¶ Indefinite. Nota ex indefinita colligi vniuerſalez: vt.s̃.q.j.eos qui.ff. de aleato.l.j.§. quod autem.ex quo enim a canone nil excipitur nec nos excipere debemus:

Emere adminiſtratione rei eccleſiaſtice ſimoniacũ eſt.

Econom⁹ debet eſſe clericus.

Eſa. lvj.c. Matthe. xxj.d.

Rei venalis cõmendano an ſit licita.

Uniuerſal ex idefinita colligit

vt.xxxi.q.j.ꝙ ſi dor/mierit.J.ij.q.v.con ſuluiſti.ſ. diſt.xix.ſi romanoꝝ.ar.ſ.di.lv.ſi euāgelica.ſ.ea.qō.j. ſunt nonnulli. Ar.contra.J.xxviij.q.j.idolatria.

a ¶ Hec circa. hec particula de.c. non eſt ⁊c̄.

Ex multis. a ¶ In hoc.c.alexander rephēdit lucenſes:qui nō niſi per pecuniā clericis q̄zuis dignis eccleſiaſtica bñficia conferebant:qđ alexander deteſtat ⁊ auctoritate calcedoñ.concilij oſtēdit eos depōnēdos: ⁊ auctoritate chriſti eos de eccleſia deijciendos:⁊ ne tantū malū de manibus alexādri requiratur ſtatuit et decreuit ne de cetero aliquis ꝓ eccleſiaſtico beneficio ꝯferendo pecuniā ſumat: nec aliqs pro eo habendo cōferat:⁊ qui contra hoc fecerit deponatur ⁊ eccl'ia priuet:⁊ niſi reſipuerit anathematizet.

¶ Caſus. In p̄ma parte rephēdit alexāder oēs ſimoniacos:⁊ ſpecialr lucenſes inducēdo auctoritatem calcedonēſis concilij ⁊ domini:qui vendentes ⁊ emētes eiecit de tēplo. In ſecūda conſtituit ꝙ nullus cōmittat ſimoniā. In tertia conſtituit penā depoſitiōis contra trāſgreſſores huius conſtitutionis.

b ¶ Niſi ei. ſimile habes.xxxij. diſtin. interdixit.

Matthe. xxj.b.

c ¶ Calcedonenſis.ſ.e.qō.j.ſi quis epiſcopus.

Eſa.lvj.c.

d ¶ Ex principalibus.papa tñ bñ poteſt diſpenſare ꝯtra ſi non ſit in articulis fidei.xv.di. ſicut ſancti.vel de vniuerſali ſtatu eccleſie:vt no.xxv. queſtio.j.c.

Papa nō diſpenſat in duob' caſibus.

extra templum. Hec circa[a] venditores vel emptores rerum ſacrarum ſufficiant.

Item Alexander epiſcopus ſeruus ſeruorum dei lucenſis eccleſie clero ⁊ populo ſalutem perpetuam.

¶ Miniſtri ⁊ ſeruitores eccleſie abſq; vlla venalitate ab epiſcopis ordinentur.

Ex multis temporibus hoc deteſtabile malū in veſtra eccleſia inoleuiſſe cognouimus: vt nulli vnq̄ clerico q̄zuis religioſo q̄uis ſcientia ⁊ morib' p̄dito eccleſiaſticū beneficiū concederet:niſi ei[b] qui ꝓphano pecunie munere illud emere ſtuduiſſet:fiebat q; eccleſia ⁊ res ei' ita venalis velut quedā terrena ⁊ vilis merx a negociatorib' ad vendēdum expoſita:qđ malum q̄ deteſtabile:q̄zuꝫ deo ſanctiſq; ſuis ſit cōtrarium:⁊ ſacri canones docēt ⁊ fere oibus manifeſtū exiſtit. Iſta ſentētia inuenitur in ſecūdo capitulo calcedonēſis[c] concilij. Calcedonēſe nāq; concilium vnū ex principalibus[d] ſimili pena condēnat eos q eccleſie beneficiū interuentu pecunie acquirūt:⁊ eos qui ſacrā manus impoſitionem (per quā ſpūſſanctus cōfertur) mercari dinoſcūt:vtroſq; enim auctoritate inexpugnabili[e]:illos[f] a bñficio iſtos[g] a ſacro ordine iubet expelli: vnde humani generis redēptor omnes emētes ⁊ vendentes de templo eijciēs cathedras vendētium ⁊ colūbas euertit: nūmulariorum effudit es:precepti ſui auctoritate denūcians ⁊ dicēs: Nolite facere domū patris mei: domū negociationis. Illud quoq; in eodem facto ſollicite cōſiderate: ꝙ per totū textum ſancti euangelij nuſq̄ reperitur dominū tanta ſeueritate tam diſtricta cēſura iuſtitie peccātes corripuiſſe:cuꝫ non ſolū eloquio increpans: veruꝫ etiam facto flagello de funiculis verberans omnes eliminauit de templo:aperte demonſtrās ꝙ tales negociatores nō ſicut ceteri peccatores ſunt corripiēdi[h] ſed a tēplo dei.i.a ſancta eccl'ia[i] longius ſunt ꝓijciendi:nā ſicut per colūbarum vēditores illi denotātur qui ſacram manus impoſitionē vēdere conātur:ſic per nūmularios eccleſiaſtici bñficij venditores deſignātur:qui domū dei teſte euāgelio ſpelūcam latronum efficiūt: quapropt̄ ego alexāder ſancte ro.eccleſie ⁊ apoſtolice ſedis eps: immo miniſter indignus tot ⁊ tāta mala ī multis eccleſijs ⁊ maxime in lucēſi eccleſia ex iniq̄ concupiſcētia fieri cōſpiciēs: ne ſanguis[k] iniquorū a diſtricto iudice de manu[l] noſtra requiratur illa extirpare ⁊ penitus eradicare decreuim'. Cōſtituimus itaq; ⁊ preſenti decreto firmamus:ſicut olī noſtri p̄deceſſores feciſſe noſcūtur:vt nullus deinceps epiſcopoꝝ bñficium eccleſie(qđ quidam canonicā vel p̄bendaꝫ ſeu etiā ordines vocant) pro aliquo p̄cio vel munere clericis audeat vnq̄ conferre[m]:ſed oēs miniſtros ⁊ ſeruitores eccl'ie gratis ⁊ abſq; vlla venalitate in ſancta eccleſia ſtudeāt ordinare. Hec eligātur in domo dñi qui maiores ſacculos pecunie cōferant:ſed eos qui moribus ⁊ diſciplina atq; ſcientia diuites pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtētare eccleſiā. Conſtituimus ⁊ eodē modo firmamus vt nullus cuiuſcūq; gradus clericus pro eccleſie beneficio aliquid audeat cōferre:aut fabrice eccleſiaruꝫ vel donarijs eccleſiaruꝫ: ſeu etiam qđ pauperibus ſit tribuendū: quia(teſte ſcriptura[n]) qui aliquid male acce/

ſunt quidam.ſ. di. xvj.ſancta.

e ¶ Inexpugnabili.quātum ad ordines retinendos.

f ¶ Illos.ſ. ementes eccleſiaſticū beneficium.

g ¶ Iſtos.ſ. ementes ſacram manus impoſitionem.

Io.ij.c.

h ¶ Corripiendi. Arg.ſimoniacos ſine precedēti admonitione eſſe puniendos:quod.h.nō cōcedit:q2 ſm eū etiaꝫ in accuſatione neceſſaria eſt admonitio ꝓpter euangelium.ij.q.j.ſi peccauerit. Item vt volēs accuſare ſi defecerit: ſubeat penā quaꝫ cōuictus aduerſari' ſubibit. Itē vt aduerſarius nō grauetur in expenſis:⁊ vt diſciplina eccleſie non deferat.xxiij qō.v.excōmunicatorum. Arg.cōtra.h. extra de ſimo. licet heli. Ioā. Quicquid dicit.h.illi decre.licet ſtabitur.B.

Accuſatiōnē admonitio debet precedere.

i ¶ A ſancta eccleſia.i.conſortio fidelium per anathema: naꝫ ipſi fideles ſunt domus dei:vt.J. de pe.diſt.iiij.in domo. nam alias ipſo iure ſunt ſuſpenſi:vt no.ſ.ea. q.j. reperiunt.

Fideles ſunt domus dei.

k ¶ Sāguis.i.vindicta vel ꝑditio vel peccatum .J. ix. qō. iij.epiſcopo.

l ¶ De manu. No. prelatū ex negligentia ſua teneri.lxxxj. di.dictum.

Prelatus ex negligentia ſua tenetur.

m ¶ Cōferre. Iſti volebant facere fraudem legi:quia nec etiam tali p̄textu debet quis aliqd accipere vel dare.extra de vſur.ſuper eo.⁊ hoc eſt fraudulentum munus:vt.ſ. ea.q.j.ſi quis neq;. Arg. contra .ſ. ea. queſtio.j.iudices.

n ¶ Scriptura.ſ. ea.q.j.nō eſt putanda.xiiij.q.v.forte.

pit vt bene diſpenſet poſtꝰ grauatur ꝙ iuuetur. Quod ſi aliquis diuinoꝝ preceptorū ⁊ animarum ſalutis imemor prefatū beneficium eccleſie iniq̄ cupiditate ductus vēdere vel emere temerario auſu ꝓſumpſerit: ſicut in calcedonēſi[a] concilio diffinitū eſt gradus ſui periculo eum ſubiacere decernimus: nec miſtrare poſſit[b] eccleſie quā pecunia venalem fieri cōcupiuit: ⁊ inſup terribilis anathematis mucrone perfoſſus niſi reſipuerit ab eccleſia dei quam leſit modis omnibus abſcindatur.

Item Grego. homil. xiij.

Qui dona dei vēdunt vel emunt pariter a deo dānant.

Vendentes ⁊ emētes de templo eliminauit xps: quia vel eos qui ꝓ munere impoſitionem manuū tribuunt vel eos qui donū dei emere nituntur dānat. Item in templo vendētes ſunt qui hoc quod iure competit[c] quibuſdam ad ꝑmium largiuntur. Iuſticiam[d] enim vendere eſt hanc ꝓ premij acceptione ſeruare: emētes vero i tēplo ſunt q̄ dū hoc quod iuſtū eſt ꝓximo perſoluere nolunt: dūq; rem iure debitam[e] facere cōtēnunt dato patronis precio emitur peccatum. Item Beda.

Qui gratiam qua a deo accipiunt nō gratis exercent venditores columbarū ſunt.

Non ſolum venditores ſunt colūbarum ⁊ domum dei faciunt domū negociationis qui ſacros ordines largiendo ꝓcium pecunie vel laudis vel etiā honoris inquirunt: verum hi quoq; q̄ gradum vel gratiā[f] in eccl'ia ſpiritualem quā dño[g] largiente perceperunt: nō ſimplici intentione ſed cuiuſlibet humane cā retributionis[h] exercent: contra illud Petri apl'i: Qui loquitur quaſi ſermones dei[i]: qui[k] miniſtrat tanq̄ ex virtute quā adminiſtrat deus vt in omnibus honorificetur deus. Quicunq; ergo tales ſunt ſi nolunt veniente dño de eccleſia auferri auferāt iſta de actibus ſuis: ne faciāt domum dei domum negociationis. Item ex ep'la vrbani pape.

Que ex conſecratione ꝑueniunt in ſuū ius vi vel munere nemo conuertat.

Res eccleſie que ex cōſecratione ꝑueniunt in ſuum ius vel vi vel aliquo munere aliquē[l] cōuertere non debere docēs ſanctus vrbanus[m] ait: Quiſquis res eccleſiaſticas (que dona dei ſunt: quoniam a deo fidelibus ⁊ a fidelibus deo donantur: que ab eodem gratis accipiunt: ⁊ ideo gratis dare debent) propter ſua lucra vendit vel emit:

a In calcedonenſi. ſ. ea. q. j. ſi quis epiſcopus.
b Poſſit. Argu. cum ſimoniaco non poſſe diſpenſari in ordine vel beneficio ſimoniace acquiſito. argu. ſ. ea. q. vij. requiritis. ſ. ea. q. j. ſi quis neq;. Ioā. tamen cū eo qui ſcienter cōmittit ſimoniam ſolus papa diſpenſat. xxv. q. j. §. his ita ver. ſic ⁊ ſūme ſed ſi eo ignorante ſimonia cōmiſſa ſit vel ſi tm̄ in animo epiſcopus diſpenſat: vt extra de ſimo. de regula. ⁊. c. ex inſinuatione. ⁊. c. ſi. imo cum ſolo animo committitur ſimonia ſola penitentia ſufficit. extra de ſimo. c. fin. Et ita dixit. L. ſuper decre. de ſimo. nobis. Io. Vel ſic. In prelatione nō poteſt epiſcopus diſpenſare: nec in ordine per ſimoniam acquiſito ſed in beneficio ſic: vt innuit illa decretalis nobis. B.

Vendentes. Caſus. Augu. tripliciter exponit euangelij verba vbi dicitur ꝙ chriſtus eiecit de templo vendentes ⁊ ementes: ⁊ dicit primo ꝙ ementes ⁊ vendentes intelliguntur q̄ emunt vel vendunt ſpiritualia: ſecundo qui contra iuſticiā vendūt quod de iure facere tenentur: tertio qui quod debent proximo pſoluere nolunt gratis.
c Competit. Arg. ꝙ in tranſactione illicite pecunia interuenit cum remittit alicui quod de iure erat illi remittēdum.
d Iuſticiam. Ar. ꝙ ſententia etiam iuſta ſi per pecuniam data fuerit nullius momenti ſit: ⁊ ſimoniam cōmittit: vt. xiiij. q. v. non ſane. xj. queſtio. iij. qui recte. Sed quia premiſit expoſitionem de ſimoniacis videtur ꝙ in his duobus modis nō ſit ſimonia. quod verum eſt: alias tamen graue peccatum cōmittitur ⁊ ſententia non valet. ij. q. vi. §. diffinitiua. ver. venales. C. de pe. iudi. qui ma. iudi. l. j. Dicūt tamen quidam ꝙ ſi cauſa eſt eccleſiaſtica ꝙ qui iuſtitiā emit ſimoniam cōmittit: niſi in matrimonio. ſ. eadem queſtio. j. quicquid inuiſibilis.
e Debitam. Videtur ergo ꝙ theologi ⁊ decretiſte nō poſſunt aliquid percipere ex eo quod docent. nam ad hoc tenentur: vt. xliij. diſtinctio. epheſijs. xvj. queſtio. j. reuertimini. Argumen. contra. xxviij. q. j. iam nunc. xij. q. ij. charitatem. Sed dic accipi poſſe licite: vt. ſ. e. q. j. qui ſtudet. ſuper ver. ſanitatis. Sed pone promiſſionem factam quando tenetur ſibi ſoluere? Dico ꝙ in principio anni. argumē. C. de profeſſ. l. medicos. lib. x. Item aduocatus in principio debet ſalarium accipere. ff. locati. l. operas. argumē. cōtra. C. de ſuffrag. l. vna. Salarium autem non debet excedere ſummam centum aureorum.* ff. de vari. ⁊ extraordi. cognitio. l. j. §. ſi cui cautum eſt.
e Debitā. i. quam iure tenentur ſoluere. ſ. cū quis aduocato dat pecuniam vt ipſum defēdat: ſic vacat illa glo. videt ergo.

* Add ꝙ aduocati curie roma. reſtringūt hanc ſūmam nō debere aduo. plus ꝑcipere ꝓ ſingulis articulo: ita dic bar. in. l. j. alle. in gl. in. §. diu. j. pe. iiij. c.

Non ſolum. Caſus. Nō dicunt tm̄ ſimoniaci q̄ ordines vel bñficia eccleſiaſtica precio largiunt ſed etiā hi q̄ officiū ſue dignitatis ſcie vel alterius doni nolūt exercere niſi cā retributiōis humane: q̄ faciūt cōtra auctoritatē apoſtoli dicentis: Qui loquit ⁊c. Sequens. c. pꝫ in quo dicitur ꝙ qui res que intuitu cōſecrationis eccl'ie ꝑueniunt illicite alienat ſimoniam cōmittit.
f Vel gratiam. alicuius ſcientie vel alterius doni.
g Domino largiente. ſ. xvj. queſti. j. reuertimini.
h Retributiōis. cum enim ſint litterati ⁊ alijs donis prediti nolunt niſi intuitu humane retributionis hec exercere in eccleſia: vt. ſ. e. q. ij. quāpio. ⁊ extra de magiſtris. c. j. ij. ⁊. iij. Nam dicit etiam lex ꝙ ciuilis iuris ſapientia non ſit precio nūmario dehoneſtanda ⁊c. ff. de varijs ⁊ extraor. cog. l. j. §. j. dicit tamē lex ꝙ tutor pro facultate pupilli debet magiſtro dare. ff. de admini. tu. l. cum plures. §. ſi tutor.

Laus ciuilis ſapientie.

i Dei. idest deo attribuit non ſibi.
k Qui miniſtrat. i. loquitur ⁊ miniſtrare debet.
Res eccl'ie. l Aliquē. ⁊ ita vi ꝙ ſimoniacus ſit violētus raptor vel detētor: ſicut al's di cōmittere ſacrilegiū q̄ res eccl'ie ꝓmiſſas nō dat. arg. xvij. q. iiij. c. ij.
m Urbanus. hic vnus vrbanus de alio facit mentionem: ⁊ ita fuerunt duo. lxxxj. di. ſi qui ſunt.

Peruenit. ¶ Caſus. Dicitur h̄ ꝙ inter maximos hereticos dꝫ computari qui laicis ex̄neis ſeruictib^a vel cõſanguineis ⁊ nõ ſacerdotibus decimas ⁊ oblationes conceditꝫ qui dant ⁊ qui recipiunt eterno incendio punient̃. qđ. h. videt̃ intelligere de iure ſpũali: ſed

Bene. intelligit etiã de temporali fructu. Sequens. c. patet.
a ¶ Peruenit. J. xvj q. vij. peruenit.
b ¶ Siniſtra. No. de ep̄is qui oĩa agunt ſiniſtre: vt. xxxv. diſtin. eccleſie.
c ¶ Oblationes. x. q. j. qꝛ ſacerdotes.
d ¶ Laicalibus. qđ fieri nõ dꝫ: vt ex̄ de deci. ꝓhibemus. Un̄ not. ꝙ fructus bene poſſunt dari laico ex cã ſed ius decimale nequaꝙ̄: nam aliud eſt ius aliud eſt ip̄a res: ſicut dicit iuriſperitus ꝙ cum dicimus vitulũ eſſe fructum vacce nõ ius ſed corpus demonſtramus. ff. de euic. vacce. poſſunt ergo dari decime. i. res ipſe in feudũ: ſed tamẽ nõ tranſibit ad heredes ex̄ de deci. ad hoc. vnde forte ſꝫ ꝙ feudũ ꝓprie accipitur non poſſunt dari in feudũ. ex̄ de deci. q̄ꝫuis. de hoc dixi. xvj. q. j. c. vlti. Et no. ꝙ ſi dant̃ decime laicis ⁊ aliq̃ creſcant noualia nõ accreſcunt eis decime noualiũ ſed eccleſijs. ex̄ de deci. c. tua. Et dicit Inno. ꝙ in his reſtringenda eſt poteſtas nõ prorogãda. extra de deci. tua nobis.

Decima nũqd põt dari laico.

cum eodem ſimone donum dei pecunia poſſideri exiſtimat. Item Gregorius. vij.

¶ Simoniacus eſt ep̄s qui decimas ⁊ oblationes laicis non clericis diſtribuit.

Peruenit^a ad nos fama ſiniſtra^b ꝙ quidã ep̄oꝝ nõ ſacerdotibus ꝓprie dioceſis decimas atq; xp̄ianoꝝ oblationes^c cõferant: ſed potius laicalibus^d pſonis militum vꝫ ſiue ſeruitoꝝ vel (quod grauius^e eſt) cõſanguineis. vnde ſi quis amodo ep̄s inuentus fuerit huius diuini precepti tranſgreſſoꝛ inter maximos hereticos ⁊ antichriſtos non minimus habeat̃: ſicut nicena ſynodus de ſimoniacis cẽſuit: ⁊ qui dat ep̄s ⁊ qui recipiunt ab eo laici ſiue precio ſiue beneficio eterni incendij ignibus deputentur.

Item Paſchalis. ij.

¶ Spiritũ ſanctum vẽdit q decimas pro pecunia tribuit.

Altare^f ⁊ decimas^g per pecuniã dare ⁊ ſpiritũ ſanctũ vẽdere: ſimoniacã hereſiꝫ eſſe nullus fideliũ ignorat. Item Innocentius. ij.

¶ Careat honore male acq̄ſito qui eccleſiaſtica bñficia ꝓ pecunia inuenire tẽptauerit.

Si quis ꝓbendas^h vel prioratum ſeu decanatum aut honorẽ vel ꝓmotionem aliquã eccleſiaſticã ſeu quodlibet ſacramentũ^i eccleſiaſticuꝫ: vtputa chriſma vel oleum ſanctum ⁊ cõſecrationes^k altarium vel eccleſiaruꝫ (interueniente^l execrabili ardore auaricie) per pecuniã acquiſiuit honore male acq̄ſito careat: ⁊ emptoꝛ atq; vẽditoꝛ ⁊ interuentoꝛ nota infamie ꝑcellantur^m: ⁊ nec ꝓ paſtu nec ſub obtentu alicuius cõſuetudinis^n ante vel poſt aliquid exigat̃ vel ipſe dare pſumat: quoniam ſimoniacũ eſt: ſed libere abſq; diminutione^o aliqua collata ſibi dignitate atq; beneficio pfruat̃. ¶ De ſcđa ⁊ tertia queſtione quid ſacri canones diffiniant auctoritatibus hincinde in medium deductis patefactũ eſt.

¶ Queſtio. iiij.

Hanc ergo de quarta^p q̄ſtione eſt pertractandum: qua queritur an paternũ crimen huic imputetur qđ eo ignorante cõſtat eẽ admiſſum. Quod ignorãtia

i ¶ Sacr̃m. in quo confert̃ gr̃a al̄s ſumi ꝑt pecunia. xxxij. q. ij. honoꝛant̃. Ml̄tũ ꝯtrariũ dicit. ar. ex̄ de of. dele. cãm. ex̄ de ſpon. du. duobus.
k ¶ Et cõſecrationes. Sed nũqd ꝯſecratio altaris eſt ſacramentũ? Sic large ſumptuꝫ cũ ſit ſacre rei ſignuꝫ vt h̄: ⁊ extra de ſimo. cuꝫ ſit romana.
l ¶ Interueniente. Miliciã ſecularem bñ põt qs emere. ff. de act. emp. creditoꝛ §. inter venditoreꝫ. ⁊ §. ſed quod ante.
m ¶ Percellant̃. ſ. in ꝑpetuum. ſ̄. e. q. iij. ſi qs. ⁊ c. ſaluatoꝛ ſ̄. ea. q. j. ſi quis ep̄s.
n ¶ Cõſuetudinis. Arg. cõſuetudinem longã nõ facere ad licentiam vel excuſationem ſimonie. ex̄ de ſimo. cum in eccleſijs. Arg. cõtra in auẽ. de ſan. epiſco. §. pro cõſuetudinib^9. col. ix. ix. q iij. cõqueſtus. ſ̄. c. di. c. nouit ſ̄. e. q. j. reperiuntur ſ̄. di. iiij. deniq;. Ar. cõtra. J. xxxij. q. iiij. obijciunt̃. contra. ſ̄. di. viij. ſi cõſuetudinem. J. xij. q. ij. queſta eſt. Jo. hodie pretextu cõſuetudinis nihil peti poteſt nec ante nec poſt: vt extra de ſimo. iacobus. B. niſi hoc reperiatur a iure permiſſum: vt not. ſ̄. queſtio. ij. placuit.

Cõſuetudo nõ excuſat ſimoniã.

e ¶ Grauius. Nota ꝙ minus peccatũ ꝓpter adiũctum grauius punit̃. minus enim pctm̃ eſt dare ꝯſanguineo q̄ꝫ ex̄neo. lxxxvj. di. nõ ſatis. hec eſt ordinata charitas: ſꝫ qꝛ ꝓuidendo ꝯſanguineis enoꝛmiter ledũt eccl̃ias: idcirco dicit ꝙ peius eſt dare cõſanguineis. i. ide grauiorẽ leſionẽ ſentit eccleſia. Sic̃. J. xxxiij. q. ij. latorem. Uel dic grauius. i. cõmunius. xxxij. q. vij. qđ in omnibus. naꝫ ceci ſunt ep̄i circa nepotes. viij. q. ij. dilectiſſimi. vnde tãtus impetus in eos omnia fundendi fuit reſtringendus: vt dicit lex in alio caſu. ff. ad L. iul. de adul. nec ĩ ea.
f ¶ Altare. ſcꝫ que in altari offeruntur vel in adminiſtratione altaris vel in eccleſia.
g ¶ Et decimas. ſ. ſi ep̄s ab aliquo milite redimeret decimas nõ eſt ſimoniacũ ſed rei eccl̃iaſtice liberatio: ſed ſi emeret a laicis cũ al̃r nollent tribuere ſimoniacũ eſſet.
Si quis ꝓbendas. ¶ Caſus. Di. h̄ ꝙ qui beneficiũ vel dignitatẽ vel ſacr̃m ab eccleſia per pecuniã acquirit acquiſito careat: ⁊ emptoꝛ ⁊ venditoꝛ ⁊ interuentoꝛ nota infamie ꝑcellantur: vnde ſtatuit̃ vt nec pro paſtu nec ſub obtentu alicuius conſuetudinis aliquid exigatur.
h ¶ Prebendas. vel benedictiones nubentium vel ſepulturas. extra de ſimo. cum in eccleſie.
o ¶ Diminutione. niſi cum ex cauſa detinet fructus epiſcopus. vt extra vt eccleſiaſtica benefi. ſine dimi. vt noſtrum ⁊ ita ſi dignitas deferat̃ alicui diminuta inſolidũ poteſt eã petere. ar. ex̄ de inſti. cũ veniſſent. Queſtio. iiij.
Hanc ergo. ¶ Hec queſtio diuidit̃ in quattuoꝛ partes. Et queritur h̄ vtrum teneatur filius pro paterno crimine: ⁊ in hac prima parte queſtionis probat per decem auctoritates ꝙ non tenetur. ſecunda ibi: ſed obijcitur. tertia ibi: his itaq;. quarta ibi: notandum. Joan. de fan.
¶ Caſus. hic intitulat̃. iiij. q. qua querit̃ an qs reus ſit criminis qđ eo ignorante pr̄ admiſit: ⁊ ꝙ ignorãtia eũ excuſet multoꝛuꝫ auctoritatibus ꝓbat̃. Sequens. c. pꝫ.
p ¶ De quarta. Ad intelligentiã huius q̄ſtionis nota ꝙ

triplex eſt pena: eterna corporalis ⁊ ſpiritualis. Eterna pe na nunq̃ punitur vnus ꝓ alio: vt. ſ. ea. c. j. et. iaȝ itaq̃ȝ. Corporalis pena duplex eſt: quedã circa corpus ipſm: ⁊ illa ſepe punit̃ vnus pro alio. ſ. ea. §. ite peccato. quedaȝ circa ſtatũ rei: vt eſt ſeruit⁹ vel infamia: ⁊ illa etiã punit̃ filius ꝓ patre: vt. vj. q. j. §. verũ. xv. q. vlt. cũ multe. Spũalis quadruplex eſt. Nã quedaȝ eſt excõica-tionis: ⁊ illa nunq̃ȝ punitur vnus pro alio: vt. xxiiij. qõ. iij. ſi habes. Alia inter-dicti: ⁊ illa punitur vnus ꝓ alio: vt ex-tra de ſpon. non eſt vobis. Alia eſt remo tio ab oblatiõe: ⁊ il-la ſimr punitur vn⁹ pro alio. xvij. q. iiij. miror. Alia eſt ordi nis: ⁊ illa ſimr puni-tur vn⁹ ꝓ alio: nam ꝓpter delictuȝ vxo-ris vir remouet̃ a ꝓmotiõe: vt. xxxiiij. di. ſi cuius. Item ſi pater neſciente filio emerit ei eccleſiã il-le ꝓ peccato non re-mouet̃ a ꝓmotio-ne: ſed tñ perdit ec-cleſiam: vt. ſ. q. v. ca pitu. j. Jo.

a Nullius. ſ. alte rius. nã ſuuȝ qñq̃ȝ cõmaculat: vt de pe. di. ij. ſciendũ. xxiij. qõ. vij. queãd-modum. ⁊ ita non cõprehẽdit̃ perſo na de qua ſit ſermo.

b Macula: ſ. xv. q. j. mulier. ⁊. q. vlti. cum multe. ſ. xvij. q. iiij. miror. xxxiiij. di. ſi cuius. ⁊. vj. q. j. §. verum. xxiiij. que ſtio. j. non turba-tur. Joan.

Placuit. ℂ Ca-ſus. Dicit̃ h̃ ꝙ illi non debẽt a ꝓ-motiõe repelli qui infantes perfidia pa rentum ab hereticis baptiçantur: ſi hec ſuo iudicio non fecerunt nec ex poſtfacto conſenſerunt.

c Promouẽatur. ſ. e. qõ. j. ventũ eſt. contra. ſ. e. qõ. vij. qui in qualibet. cõtra. Solu. illud ex nimio rigore: h̃ ex diſpẽſatiõe: vel ibi de his q poſtmodũ i adulta etate herefi ꝯſentiũt vel q adulti ab hereticis baptiçant̃: hic de iſtis q nõ acqeſcũt vel q pueri bapticantur ab hereticis.

Qui apud. ℂ Caſus. Dicit̃ hic ꝙ paruuli ab hereti-cis baptiçati: ſi tñ poſtq̃ȝ ad diſcretionẽ ꝑuenerint errori nõ ꝯſenſerit recepti ab eccl̃ia poterũt ꝓmoueri.

d Paruuli. ⁊. doli capaces. de cõſe. di. iiij. paruuli.

e Ordine. ⁊. ſm antiquam regulam eccleſie.

hunc excuſet multoꝝ auctori tatibus probatur.

Ait enim Augu.

ℂ Alienum crimen neſci-entem non maculat.

Nullius[a] crimen ma-culat[b] neſcientem.

Item. ℂ De eodem.

Quis locus innocentie relinquit̃ ſi alienuȝ cri men maculat neſcientem?

Itẽ i aphricano cõcil. legit̃.

ℂ De infantib⁹ qui ab he-reticis baptizantur.

Placuit vt de infantib⁹ qui ab hereticis baptizãtur: neq̃ȝ ſuo hoc fecerũt iudicio cum ad eccleſiam dei ſalubri propoſito fuerint reuerſi: ne parentum illos error impe-diat quo min⁹ ꝓmoueãtur[c] ad ſacri altaris miniſteriuȝ.

Item in eodẽ ℂ De eodẽ.

Qui apõ donatiſtas par uuli[d] baptizati ſunt nõ duȝ ſcire valẽtes erroris ſui interitũ: ſi poſtq̃ȝ ad etatẽ ra tionis capacẽ peruenĩũt agni ta veritate falſitatẽ eorũ ab-horrẽtes ab eccleſia ordine[e] antiquo p man⁹ ipoſitionem recepti ſunt: tales ad ſuſcipiẽ dum munus clericat⁹ nõ de-bet impedire nomẽ erroris.

Iteȝ Leo quartus ebrunio ⁊ adelfrido epiſcopis.

ℂ Conſanguineoꝝ ma-leficia in nullo clericis ob-ſunt niſi conſcij fuerint.

Quia pſulatus. ℂ Caſus. Quidã preſbyter iniuſte fuit ſua eccl̃ia ſpoliatus: quã ali⁹ pſbyter ſimonia-ce acqrere nõ erubuit: vnde cõſanguinei pmi preſbyte-ri dolore cõmoti ſcdm pſbyterũ cõprehendẽtes ei oculos eruerũt: ꝓ quo facto pmus pſbyter fuit excõicat⁹. Sed qr pmus ſacerdos (vt dicebat) nullo mõ cõſenſit mãdat de hoc papa ingri: ⁊ ſi inculpabil̃ inue-niat̃ abſoluat̃. Se-quẽs lex ⁊. c. qõ ſe-quitur plana ſunt.

Quia preſulatus noſtri (qõ bene noſtis) magi ſteriũ non ſolũ de ſacerdotũ verũetiã de ſecularium vtilita-tibus dȝ eſſe ſollicitũ: propte rea fraternitatẽ veſtraȝ ſcire volumus hũc preſenteȝ pre-ſbyterũ ad ſedẽ apoſtolicaȝ veniſſe nobiſq̃ȝ violẽtiam ⁊ excõicationem ſuã p ordineȝ retuliſſe: ꝙ etiã ſine iuſto le-gis tramite illi ſua eſſet abla ta[f] eccleſia ſimil̃r indicauit: quã alius dato munere ſacer dos zelo duct⁹ inuidie vſur-pare preſumpſit. Jnde parẽ tes eius magno dolore com pulſi: preſbyterũ illũ qui ſuã tenebat eccleſiaȝ mox cõpre-henderũt ⁊ oculos ei⁹ erue-runt: tamẽ ipſe ſepedict⁹ ſa-cerdos dicit ꝙ abſq̃ȝ ſua vo-luntate[g] ⁊ ſine eius conſilio hoc ſit peractum: qõ ſi ita eſt vt ipſe nobis ſuo ore teſtatus eſt vobis magnopere preui-dendum eſt: vt ſi canonice ip ſe excõmunicat⁹ nõ eſt cano-nica[h] ſuper eũ ſiat remiſſio[i].

ℂ Digeſtis titu. de penis.

Crimen vel pena pa-terna nullã maculaȝ fi lio infligere poteſt: nã vnuſ-quiſq̃ȝ ex ſuo admiſſo[k] ſor-ti ſubijcitur: nec alieni crimi-nis ſucceſſor cõſtituitur. Jd-q̃ȝ etiã diui fratres hierapo-litanis reſponderunt.

Item ex conci. tole. iiij.

f Ablata. ⁊ ideo erat ei reſtituẽda lȝ hoc expſſe non dica-tur: ſufficit eni cõ-queri de ſpoliatiõe: lȝ expſſe nõ petatur reſtõ: vt. ij. q. j. notũ. extra de cã poſ. cũ ec-cleſia. hic tñ non rñ det ad hoc: ſȝ rñdeo eũ innocentẽ: ergo ⁊ reſtituẽduȝ. ar. C. de diuer. reſcrip. l. j. ex̃ de ꝯiu. lepro. c. ij.

g Voluntate. ar. ꝙ nudã voluntatem te-neat̃ quis purgare ſi ſuſpectus habet̃. ⁊ alibi nuda voluntas legit̃ grauiter ple-ctẽda: vt. ſ. de pe. di. j. ſi quis cũ. ⁊. c. ſi qs pulſatus. ⁊. xxxij. q. v. qui viderit. Arg. ꝯ. de pe. diſt. j. cogita-tiõis. Dicas igitur ⁊ pro ideſt. vel dic de voluntate in actũ ꝓ-ducta als nõ tenet̃ purgare eã. ar. xxiij q. vi. c. vi. ⁊ eſt ſimi-le extra de homi. pe-trus. extra de teſt. conſtitutis.

Voluntas nuda eſt qñq̃ȝ ple-ctenda.

h Canonica. Ar. ꝙ ſi cõſanguinei ali cuius clerici abſq̃ȝ eius conſenſu epm ſuuȝ offenderẽt: pp hoc epũs non põt pri uare clericũ benefi-cio. ar. xxiiij. q. iij. c. j. ipſe tñ epũs non dȝ cõqueri de ꝯſanguineis ſi credit ꝙ ita acerbe eum pu-niãt. Sȝ nunqd tenet̃ eis remittere actiões iniurie: cũ ſciat ꝙ ſi nõ remiſerit interficiẽt eũ frẽs ſui? Non: dum tamen ipſe eis nihil dicat: ſed rancorem tenetur di-mittere. xc. diſtinctio. ſi quis contriſtatus.

Epũs bene-ficio pua-re nõ po-teſt cleri-cũ cuius parẽtes ip ſuȝ offen-derunt.

i Remiſſio. Nullã eni penã patiet̃ iniuſte excõicat⁹ vt xj. q. iij. nõ dȝ. abſit eni vt iniuſte ⁊c. C. de pe. ſancimus.

k Crimẽ. ℂ Ex ſuo admiſſo. Nõ enim dȝ aliqs alie-no pgrauari. C. de inof. teſt. ſi qs in ſuo. §. legis. et hoc eſt veꝝ in penis ſec⁹ in vſucapiõibus: qr vitiũ tranſit ad heredẽ. ff. de acq. poſ. põponius. Jteȝ qõ h̃ di regulare eſt: vt. lvj. di. vndecũq̃ȝ. ⁊. c. naſci. ⁊. c. ſanis. in caſu tñ quã

docꝫ aſr inuenit̃ de tpali pena: vt.vj.q.j.§.verũ.⁊.c.ex me rito.xv.q.vlti.cũ multe.⁊.xxiiij.q.iij.§.his ita.ſ.q.j.ſtrũ. viij.q.j.audacter.⁊ di.xlviij.§.ecce.cũ multis alijs ca.

Iudei. a ❡ Fideles. Sed nihil ſpãle cõſtituit̃ hic circa iudeos: idẽ enĩ fit in filijs alioꝝ dãnatoꝝ. C. de bo.dã.auc̃.bona.niſi in dãnatis crĩe leſe maieſtatis: vt.vj.q.j.§.verũ. Preterea ſi conuertant̃ filij ad eccleſiã non poſſunt eos parẽtes exhere- dare. extra de iude. iudei. Quid iuris ſit de filijs hereticorum dixi.xxiij.q.vij.in prin. Jo.

Judei fili os ſuos ad eccliaꝫ cõ- uerſos ex heredare non pñt.

Iam. ❡ Caſus. Di hic ꝙ ex quo filius a pr̃e ſuo di- uiſus eſt ⁊ alter effe ctus: patris delictũ filium nõ grauat ſi filius nõ cõſenſerit: ſed peccatũ origina- le filius a patre cõ- traxit: q̃ tunc non erat alter ab eo imo vnꝰ cuꝫ ipſo: quod crimen ꝯhitur ab adã: ⁊ ſicut per alie- num offm̃ quis ne ſciens regeneratur ita neſciens peccato originali coinquinat̃.

Ezech. xviij.c.

b ❡ Genuit eum. ſiue de natiuitate in vtero ſiue de natiui tate ex vtero.

Ezech. xviij.a.

c ❡ Conſenſiõe. ſed nec tũc dicit̃ teneri peccato alterius ſed ſuo.ſ.cuꝫ conſentit ad peccatũ alterius ſ.di.lvj. vnicũqꝫ.J. xv.q.viij.c.iij.ꝯ.J. xxiij.q.iiij.ita.⁊.c.ſi quis a catholica.

❡ Perfidia parentum fi- lijs obeſſe non debet.

Iudei baptizati ſi poſtea preuaricãtes in xp̃ꝫ qualibet pena dãnati extiterint: a re- bus eorũ fideles[a] filios exclu di non oportebit: quia ſcri- ptum eſt: Filius nõ portabit iniquitatem patris: ⁊ pater non portabit iniqtatem filij.

Item Aug ad Bonifa.

❡ Non imputãtur peccata parentum his qui ab his p- ſonaliter diuiſi probantur.

Iam itaqꝫ cũ homo in ſe ipſo ab eo q genuit euꝫ[b] alter eſt effectꝰ peccato alte- rius ſine ſua cõſenſione[c] non tenet̃ obnoxius. Traxit er- go reatũ[d]: q̃ vnus[e] erat cum illo ⁊ in illo a quo traxit qñ quod cõtraxit admiſſuꝫ[f] eſt: nõ aũt trahit alter ab altero qñ ſua vnoquoqꝫ ꝓpria vita viuẽte iam eſt: vt vere dicat̃: Anima[g] que peccauerit ipſa moriet̃. vt autem regenerari poſſit per officiuꝫ voluntatis aliene cũ offertur conſecran dus[h] facit hoc vnus ſpiritus ex quo regenerat̃ oblatus.

Hinc etiam Gregorius in libro.xxvj.moralium.

❡ Ei qui immutatur im- pietas alterius nocet.

Homini[i] q ſimilis tui eſt nocebit impietas tua: ⁊ filiũ hoīs adiuuabit iuſtitia tua. Humana ĩpietas ei nocet[k]: queꝫ puertendo coinquinat: ⁊ rurſus eũ adiuuat nr̃a iuſti- tia quẽ a prauis actiõibus ĩ- mutat: nocere enĩ vel adiu- uare neſciũt ea que[l] vel a bo no corrũpere vel a malo per mutare nõ poſſunt. ❡ Ecõ tra dñs ad moyſen: Ego ſuꝫ deus zelotes: q viſito[m] pecca ta patrũ in filios[n] vſqꝫ in ter- tiam ⁊ quartã generationeꝫ: ſꝫ nõ inequalitate iudicij ſed magnitudine clemẽtie. Au- gu. aſſerit hoc dictum ita di- cẽs: In tertia ⁊ quarta gene ratiõe peccatũ patruꝫ ſe dñs cõminat̃ in lege filijs reddi- turũ[o]: nõ inequalitate[p] iudi- cij vt alij peccẽt ⁊ alij puniã- tur: ſed magnitudine clemẽ- tie dum ſemꝑ expectat ad pe nitentiã: ⁊ qd̕ in prima gene- ratiõe delinquit̃ non prius corripit ⁊ emẽdat niſi ⁊ ter- tia ⁊ quarta generatio eue- nerit[q]. ❡ Cũ ergo[r] de ba- ptizatis ab hereticis Inno.

mimus: vt venuſtas corporis egritudo.

❡ E contra ❡ Caſus hactenꝰ ꝓbauit Gra. pctã paren tũ filijs nõ nocere: nũc ꝓbat Gra. ꝯ̃ auctoritate moyſi ꝙ filius ꝓ peccato patris punit̃: ſed ſtatim rñ. ꝑ Aug. di centẽ hoc nõ ꝯtigere ꝑꝑ ineq̃litatẽ iudicis ſed ꝑꝑ clemẽ tiã dei: q non punit aliũ ꝓ alio ẽt corpo- ralr: niſi tertia vel q̃rta gnãtio veniat.

Job v.b.

m ❡ Viſito.i.poſt- ea viſitãdo ad peni- tẽtiam expecto vſqꝫ ad ſeniũ.ſ. quouſqꝫ videat̃ tertia ⁊ q̃rta generatio: qd̕ eſt di cere vſqꝫ ad finem vite. ſic Augu. expo- nit: vnde ⁊ ſic licet mihi exponere.

n ❡ In filios. Iſtud põt itelligi ad lr̃aꝫ. hoc iõ dicit: q̃ hoies nõ ꝯſueuerũt vltra viuere. Vel põt itel- ligi myſtice: nã pria generatio dr̃ primi motꝰ: ⁊ iſti non pu niunt̃: de qbꝰ dictũ eſt: Btũs qui allidet paruulos ſuos ad pe trã. Scd̕a gnãtio dr̃ cogitatio: q̃ nõ pu- nit̃. de pe.di.j.cogita tiõis. Tertia dr̃ cõ- ſenſus: ⁊ iſte punit̃: nã faciẽtẽ ⁊ ꝯſentiẽ- tẽ par pena ꝯſtrigit. ij.q.j.notũ. Quarta eſt opus: ⁊ iſta ſimi liter punit̃ in filios: cuꝫ ſint imitatores pr̃ni ſceleris: alias nõ.ſ.e.q.j.cito tur- peꝫ. Aſr numerant̃ iſte q̃ttuor gnãtões de pe.di.j.ſup tribꝰ.

Exo.

Deli q̃drı eſt g ratio

o ❡ Redditurũ.i. vſqꝫ in tp̃s filioruꝫ ⁊ vltra eos expectaturum ad penitẽtiam de peccatis ſuis.

p ❡ Inequalitate. vt alij peccent ⁊ alij puniãtur prout ſequitur. ⁊ eſt vna dictio inequalitate. Et hec verba licet non inequalitate: ſunt verba Augu. ⁊ auctoritas iſta fa cit ad propoſitum. G. expoſitio vero contra eum.

q ❡ Euenerit. id eſt niſi cum vitam finierit. Jo.

❡ Cũ ergo. ❡ Caſus. Dixit ſup̃ Gra. ꝙ pctm̃ patris fi- lijs ĩputari nõ dꝫ: ⁊ ꝙ ꝑ ignorantiã excuſant̃. Sed cum Inno. dicat ꝙ baptiçati ab hereticis ſciẽter ꝓmoueri nõ pñt: pꝫ ꝙ infantes ab hereticis baptiçati cum ipſi iuxta aphricanũ ꝯciliũ valeant ꝓmoueri ſola ignorãtia excu ſent̃: nam vt ait Aug. peccata parentũ filijs nõ imputã- tur: nec ſpũali pena ꝓpter hoc puniunt̃: quare ab offi- cio ⁊ bñficio eccleſie ꝓpter hoc priuari non debent cũ ſit pena ſpũalis. Preterea ſi excuſat̃ qui ignorãter a ſimo- niaco ordinat̃: ergo iſte de quo dictũ eſt in themate ex- cuſandus eſt: q̃ ꝑ ignorãtiã ſimoniace ordinat̃. Inno cẽ.ſ.j.q.j.ventũ eſt. in ſi. aphricanũ ꝯciliũ.ſ.e.q.placuit.ſi cut aug.xxiiij.q.iij.ſi hẽs. Verba.ſ.j.q.j.ſi q a ſimoniacis.

r ❡ Cum ergo. hic oſtẽdit ꝙ ignorantia excuſat in-

d ❡ Reatũ.i.cãm reatus.ſ.originale peccatũ. Ex hoc ca. colligitur ꝙ aliud eſt in via aliud in inuio: nã non po- teſt qs peccare per aliũ ſꝫ poſſit ſaluari per aliũ: vt de pe.di ſtin.j.tres.⁊ de cõſe.di.iiij.queris.⁊ bonũ ſimile eſt in le ge: nã dicit lex ꝙ ſi quis habet filiũ: ⁊ poſtea creatur de- curiõ: iſte nõ dicetur filius decurionis ſed illi tm̃ qui poſtea geniti ſunt. C. de decu.l.vlti.ff.e.l.ij.§.in filijs.

In via et in inuio differũt.

e ❡ Vnus. Partus enim pars viſcerũ eſt: vt.ff.de ven- tre inſpi.l.j.§.j.ſꝫ ſit ar.ꝯ̃ de conſe.diſt.iiij.ſi quicquid.

Partus eſt ps vi- ſcerum.

f ❡ Admiſſum. id eſt receptum.

g ❡ Aia. ſicut dñs ꝑ Ezechielẽ ait: vt.J.xxiiij.q.iij.ſi hẽs.

h ❡ Conſecrandus.i.baptiçandus. Jo.

Homini. ❡ Caſus. Dr̃ hic ꝙ malicia alterius non nocet alij ſi per eam non corrũpatur ſed ſua tan- tum. Et primo ponuntur verba Job vſqꝫ ibi humana. deinde ponuntur verba Gregorij exponẽtis verba iob.

i ❡ Homini. Verba Job ſunt vſqꝫ ibi humana. ibi ver ba Gregorij verba Job exponentis.

k ❡ Nocet. exemplo.

l ❡ Ea que. ſicut ſunt illi ex quibus exempla non ſu-

ſantes ab hereticis ordinatos: ⁊ a ſimili videtur excuſandus cui ignoranti pater eccleſiam adeptus eſt.
a ¶ Ignorantia. ſed non ſemper. de pe. diſtin.ij. ſciendum. ⁊ .j. eo. §. notandum.
b ¶ Non imputantur filijs. ſ. ea. placuit.

ta populi captiuatos.
g ¶ Item peccato. hic probat quod vnus punitur pro alio temporaliter: primo per hiſtoriam de achor. ſecundo per hiſtoriam de amalechitis. tertio per plagas egyptiorum. quarto per arce captionem. quinto per prophetas propter peccata plebis captos.

c ¶ Pena. ſcilicet excõmunicationis. j. xxiiij. qõ. iij. ſi habes. ſed alia bene. extra de fi. presby. c. j. j. ea. q. v. c. j. ⁊ ideo ſophiſtice procedit de vna ad aliam. Argumen. contra. lvj. diſtin. capi. j.
d ¶ Item ſi excuſatur. ſ. ea. q. j. ſi quis a ſimoniacis.
e ¶ Excuſandus. excuſantur a reatu criminis: ſed non quin priuentur beneficio. j. ea. queſtio. v. capi. j. ⁊ capi. preſentium.
¶ Sed obijcitur. ¶ hec eſt ſecunda pars queſtionis: in qua probatur contrarium per tres auctoritates. Jo. de fan.
f ¶ Eccleſia. ¶ Pactione. j. xviij. q. ij. eleutherius. contra. Solu. aliud eſt non prius conſecrare niſi aliquid detur vel promittatur quod hic penitus reprobat: aliud eſt poſt dedicationem paciſci de annuo redditu ex oblationibus eccleſie: ſuggerente epiſcopo ⁊ eius eccleſie presbyteris profuturo: quod ſibi fieri permittitur. Et contra. vij. q. j. epiſcopis. ſ. ea. q. j. non nocet. Sed dic quod hec non fuit conſecrata in forma eccleſie: ⁊ ideo debet conſecrari. de conſe. di. j. eccleſias. Uel dic in odium conſecrantis hoc dici. Simile. xxiiij. qõ. i. pudenda. ⁊ ideo ita interpretatur Gratia. j. §. his ita. verſi. in deteſtatione. quia reuera eſt conſecrata.

ſcribat: Lex eſt eccleſie de his qui ab hereticis baptizati ſũt per manus impoſitionem laicã tantum cõionem habere nec ex his aliquẽ in clericatus honore vel exiguo ſubrogare: patet quod infantes qui ab hereticis baptizati ſunt: ſola excuſat ignorantia[a]: vt iuxta illud aphricani concilij ad ſuſcipiendũ clericatus officiũ nõ eos impediat nomen erroris. Item ſicut aug. ſcribit ad auxiliũ epiſcopum. ¶ De eodẽ.

Non imputantur filijs[b] peccata parentũ que poſt eorum natiuitatẽ a parentibus cõmittuntur: nec pro peccatis parentum ſpũali pena[c] filij ſunt plectendi: officio autem vel beneficio eccleſie priuari ſpũalis pena eſt: nõ igitur hãc ex peccato patris promeretur filius. Item ſi excuſatur[d] qui ignorãter a ſimoniaco ordinatur: vt. ſ. in. c. Urbani legitur: ⁊ iſte excuſãdus[e] eſt qui per ignorantiã ſimoniace ordinatur. Sed obijcitur illud Grego. ¶ De eccleſia que pactione conſecratur.

Eccleſia que pactione[f] conſecrata fuerit potius execrata quam conſecrata dici debet. ¶ Itẽ peccato ciuiũ theſauri hiericho anathematizati leguntur: vnde achor qui regulam auream ⁊ quedam alia precioſa furatus eſt de anathemate dicitur tuliſſe. ¶ Item peccato amalechitarũ animalia eorum iuſſa ſunt interfici: quibus quia ſaul pepercit audiuit a ſamuele: Neſcis quia peccatũ ariolãdi eſt repugnare ⁊ quaſi ſcelus idololatrie nolle acqeſcere. ¶ Item peccato egyptiorum poſſeſſiões eorum grãdini tradite iumẽta ⁊ primogenita eorum morte conſumpta ſunt. ¶ Item peccatis[g] iſraelitarum arca dñi philiſteis tradita eſt. Si ergo que ſenſu carẽt vt eccleſia altare arca dñi lapides hiericho vel execrantur vel peccatoribus traduntur vel anathematizãtur vel grandine deuaſtantur: ſi ea que vim intelligendi nõ habẽt: vt aialia egyptiorum ⁊ amalechitarum peccatis hominũ perduntur morte: patet quod nullũ excuſat ignorantia criminis: maxime cũ ex eo vtilitas deferatur ignoranti: veluti ſi quiſpiam de latrocinio ⁊ rapina filio ſuo ignorãti diuitias cõgreget non excuſaret filium ignorantia quin poſt mortem patris cogatur reddere male cõquiſita[h]. ¶ Item ex peccato achor[i] plebs iſraelitica in manibus hoſtium tradita eſt. ¶ Item peccato filiorum heli populus in manu[k] philiſtinorum corruit. ¶ Peccato quoque plebis electi eorum ſepe ſunt impediti ⁊ tandem cum eis prophete ducti ſunt in captiuitatem. ¶ His itaque reſpõdetur: Inſenſibilia ⁊ irrationabilia peccato hominum vel execrãtur vel anathematizantur vel morte perduntur: nõ participatione peccati ſed cauſa ſacramenti[l] vel deteſtatione peccati vel flagello[m] delinquentium: cauſa ſacramenti vt theſauri hiericho[n] ⁊ animalia

h ¶ Conquiſita idẽ eſt in vſura. extra de vſur. cum tu. ⁊ eſt ratio: quia in vitium ſuccedunt parentum. ff. de diuer. ⁊ tempo. preſcrip. cum heres. nã turpia lucra ſunt ab heredibus extorquenda. ff. de calumnia. l. in heredem. Argumen. cõtra. C. ne ex delic. defun. l. vnica. ſed de canonica equitate ſemper tenetur etiam ſi nihil ad eum peruenit ex maleficio: vt dicitur. xvj. queſtio. vj. ſi epiſcopum. Exo. ix. d. j. Re. iiij. c.
i ¶ Achor. ⁊ nonne iam dixit de peccato achor? Sic ſed non de plebe.
k ¶ In manu. ideo repetit vt addatur de populo: de quo nihil dixerat.
¶ His itaque. ¶ hec eſt tertia pars queſtionis: in qua dicitur quod ſeptem de cauſis aliqui puniuntur propter aliorum peccata. Joannes de fan. Joſue vij. d. j. re. iiij. d.
¶ Caſus. Reſpondet Gratianus quod ita punitur vnus pro alio hoc accidit: vel ex cauſa ſacramenti: vel ex deteſtatione peccati vel ex imperitia patientie vel propter flagella eorum qui delinquũt opere vel conſenſu. Et ad hanc quadrimembrem diuiſionem premiſſas hiſtorias competenter adaptat.
l ¶ Sacramenti. idest figure.

¶ Item peccato. ¶ Caſus. hic probat quod vnus punitur pro alio temporaliter: ⁊ primo per hiſtoriam de achor. ſecundo per hiſtoriam de agag. tertio per plagas egyptiorum. quarto per arce domini captionem. quinto per hiſtoriam filiorum heli: que habetur. xxxvij. diſtinctio. legant. ſexto per propheias propter pecca-

m ¶ Uel flagello. Aliter enumerat hic iſtos modos: ⁊ aliter exequitur in littera.
n ¶ Hiericho. hiſtoria. Legitur in libro Joſue quod dominus anathematiçauit vrbem hiericho ⁊ omnia que in ea erant preter metalla: que in primitias operũ dei cõſeruabantur: capta ciuitate achor filius carmi furatus eſt chlamydem coccineam ⁊ centum ſiclos argenti ⁊ Caſus. Joſ. vj. ⁊ vij. d.

regulam auream quinquaginta ſicloꝝ: ⁊ iratus eſt dominus cõtra filios iſrael: ⁊ cum ioſue mitteret tria milia expugnatoꝝ ad expugnandam ciuitatem hai ceciderunt ex eis triginta ſex homines: ⁊ ceteri fuerunt in fugã conuerſi. Relatũqꝫ eſt ioſue proſtrato in terram ꝙ populus aliqd abſtulerat de anathemate: ⁊ ideo illud acciderat populo. Surrexit itaqꝫ ex ꝑcepto dñi cõuocato pp̃lo miſit ſortes per trib⁹: ⁊ cecidit ſors ſup tribum iuda: ſcdo ꝑ familias ⁊ cecidit ſors ſuper familiaꝫ zare: tertio ſup domos ⁊ cecidit ſors ſup domum carmi: quarto ſup capita ⁊ cecidit ſors ſup achor: ⁊ dixit ei Joſue: Fili da gloriã deo ⁊ cõfitendo quid feceris. Cũqꝫ confiteretur iuſſit euꝫ lapidari a populo ⁊ familiam eius quam habebat comburi.

j.Reg.xv.

Caſus.

a ℭ Amalechitarũ. hiſtoria. Legitur in primo libro Reg. ꝙ cum ſaul ex ꝑcepto ſamuelis pugnaret contra amalechitas precepit ei vt homines ⁊ animalia interficeret: ꝑcuſſit ergo ſaul amalechitas ⁊ omne vulgus interfecit ⁊ apprehendit agag regem pinguiſſimũ: ⁊ pepercit ei ⁊ omnibus gregibus ouiũ ⁊ armẽtorum ⁊ vniuerſis q̃ pulchra erant viſu nec voluit diſꝑdere ea: quicquid fuit inutile reprobũ hoc deſtruxit ⁊ demolitus eſt. Dixitqꝫ dñs ad ſamuelem: penitet me feciſſe ſauleꝫ regeꝫ. Uenitqꝫ ſamuel ad ſaulem ⁊ dixit: q̃nam vox eſt gregũ ⁊ armentoꝝ que reſonat in aurib⁹ meis? Et ait ſaul: Tulitqꝫ populus oues ⁊ boues pigues ad ſacrificandũ: dixitqꝫ ſamuel peccaſti: q: melior eſt obedientia q̃ꝫ victima. ⁊ ait ſaul: peccaui: ſed hac vice ſupporta peccatũ meum. Rediyt ergo ſamuel cum ſaule: ⁊ iuſſit agag adduci pinguiſſimum regem ⁊ interfecit eũ ⁊ in fruſtra concidit.

Acc.viij.d

b ℭ Ad examinandam. i. vt examinenť cupidi a non cupidis. Alia littera eſt ad exterminandam.

c ℭ Animalia. hoc de flagello delinquentium. Simi-

amalechitarũ. Hiericho enī luna iterpretatur ⁊ ſignificat mundũ iſtum. amalechite interpretantur lingẽtes ſanguinem: ⁊ ſignificãt cupidos auaros ⁊ demones. Iſraelite interpretanť viri videntes deũ ⁊ ſignificant multitudinẽ ſanctorum. Lapides ergo ⁊ theſauri hiericho anathematizantur: animalia amalechitarum[a] interfici iubenť ad examinandã[b] cupiditatẽ iſraelitice plebis: ⁊ vt ſignificareť ꝙ muri vitiorũ ⁊ huius mundi theſauri qui ꝑ lapides ⁊ theſauros hiericho deſignanť: irrationabiles quoqꝫ vitiorũ motus qui ꝑ animalia amalechitarũ intelliguntť nõ debent tranſire in ſortem ſcõꝝ. Animalia[c] vero egyptiorũ[d] ⁊ poſſeſſiones eoꝝ[e] ⁊ ꝑmogenita grãdine ⁊ morte cõſumpta ſunt: vt in illis punirenť quoꝝ felicitate letabanť: ⁊ vt daretur intelligi ꝙ mundus peribit ⁊ cõcupiſcentia eius: ſed ⁊ terra iſraelitaꝝ in ſalſuginem verſa eſt: ⁊ ſegetibus eorum imbres aduerſi ſunt: animalia eorum ſterilitate ⁊ morbo cõfecta ſunt: vt auctorem ſuũ quem per beneficia cognoſcere noluerũt ſaltem inter ſupplicia ſentirent. In deteſtatione[f] vero peccati pecunia ſimonis dãnata eſt: cui dictum eſt: Pecunia tua tecũ ſit in perditionem: q: exiſtimaſti donuꝫ dei pecunia poſſideri. In deteſtationeꝫ q̊qꝫ

eiuſdem criminis altare ⁊ eccleſias[g] que per ſimoniam cõſecrantur: nõ taꝫ cõſecrari q̃ꝫ execrari dicunť: q: qui interuentu pecunie oleũ conſecrationis fundit: nõ conſecrare ſed execrare credendus eſt. Hinc eſt ꝙ beatus Greg. eccleſias ab arrianis ꝯſecratas iterum cõſecrare ꝑcepit: quia ſanctificationẽ[h] cõſecrationis que nõ niſi in fide trinitatis ꝑficitur ꝑſtare non poterant q fide carebant[i]. Arca vero ⁊ ꝓphete peccato ſuoꝝ ciuium hoſtibus traditi ſunt: electi quoqꝫ qui murmure eoꝝ impediti ſunt nõ in penã criminis ſed in experimentum ⁊ exemplũ patientie hec paſſi ſunt. ℭ Item populus[k] qui peccato achor ⁊ filioꝝ heli in manibus hoſtiũ traditus eſt significat ſubditos corꝑaliter flagellari: vt inter ipſa flagella peccata ꝑlatoꝝ ferantur: ſicut achor ſorte deꝑhenſus lapidibus obrutus eſt. ℭ Sicut ⁊ nauicula ione[l] ꝑiclitatur vt fugitiuus ſorte deꝑhenſus fluctibus imergeretur: Aliquãdo ꝓ meritis[m] ꝑlatorum deprauaťť ⁊ dãnatur vita ſubditorum: vt ꝑlatis ſuis ſubditi fauentes ad malũ cum eis ſimul corruant: ſicut filij iſrľ diu portantes[n] peccata ſacerdotum tandem cum eis ceciderunt in manibus hoſtiuꝫ. ℭ Item dauid[o] populũ numerauit: quo peccato gladi⁹ dñi deſeuit in populum: ſed

le.xvj. queſtio.j. reuertimini.

d ℭ Egyptiorum. ℭ hiſtoria. Legitur in Exo. ꝙ cum pharao nollet dimittere populũ iſraelem exire de egypto percuſſit dominus egyptum decem plagis: que in Exodo exponuntur.

Caſus.

e ℭ Eoruꝫ. ſi. e. xvj. q.j. reuertimini.

f ℭ In deteſtatione. hec eſt deteſtatio criminis.

g ℭ Eccleſia. de cõſe. di.j. arrianorum. c. eccleſias. Iſta duo. c. male inducit Gra. q: arrianoꝝ eccleſie nõ conſecranť a catholicis in deteſtationẽ criminis: ſed q: nõ fuerunt conſecrate in forma eccleſie: ergo melius potuiſſet inducere. ſ. e. q. ecclia q̃ pactiõe.

h ℭ Sanctificationẽ. ſ. e. q. j. c. q ſtudet.

i ℭ Carebant. id eſt extra formã cõſecrabant: al's falſũ eſſet.

k ℭ Item populus. hic addit quartam. ℭ Sic ⁊ nauicula.

ℭ Caſus. Nunc redit Gratianus ad ꝓpoſitum vt probet alios puniri ꝓ peccatis aliorum. ⁊ ꝑmo per exempluꝫ ione: ſecũdo per peccatuꝫ dauid populum numerantis: tertio ꝑ paruulos ſodomitarum. quarto ꝑ paruulos dathan ⁊ abiron: quinto ꝑ chanaan qui ꝓ ꝑre peccãte factus eſt ſeruus: ſexto per ſucceſſionẽ giezi: ſeptimo per reliquias iudeorũ: octauo per quatuor ſucceſſores achab: nono ꝑ idumeos: q deſcenderũt ab eſau.

Jone.

l ℭ Jone. hiſtoria. Legitur in Jona ꝙ cum vellet domin⁹ ionaꝫ mittere in niniue vt ꝑdicaret ſurrexit ionas vt fugeret a facie dñi i tharſis: ⁊ deſcẽdit in ioppen: ⁊ intrauit nauẽ eũteꝫ i tharſis: ⁊ deſcẽdit ad iferiora: ⁊ dormiuit ſopore graui: cũ ãt tẽpeſtas imineret miſerũt ſortes vt ſcirẽt cur hoc accideret: ⁊ cecidit ſors ſup ionã. At ille dixit ad eos: Mittite me i mare q: ꝑp me h̄ accidit vob: ⁊ miſerũt ⁊ ſtati ceſſauit tẽpeſtas.

ij.re.vi

m ℭ Pro meritis. J. vj. q. i. ex merito. J. ij. q. vij. c. j.

n ℭ Portantes. i. tolerantes.

o ℭ Dauid. hiſtoria. Legiť in. ij. lib. Reg. ꝙ dauid pre- Caſus.

cepit ioab principi militie vt populum numeraret. Nu-
merauit ergo ⁊ dedit numerū regni: ⁊ factus eſt ſermo
dn̄i ad gad ꝓphetam dicens: Uade ⁊ loquere ad dauid:
hec dicit dn̄s: elige vnū de tribus qd̄ volueris: aut ſeptē
annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus menſi-
bus fugies inimicos
tuos: aut tribus die
bus erit peſtilētia in
terra tua. Cum aūt
dauid vltimum ele
giſſet miſit dn̄s peſti
lentiam in iſrael a
mane vſqꝫ ad tēpus
cōſtitutum: ⁊ mor-
tui ſunt de populo
extra hierl'm. lxx. mi
lia virorum. Cūqꝫ ex-
tendiſſet angel⁹ ma-
num ſuā ſuper hie-
ruſalē vt percuteret
eam apti ſunt oculi
dauid: ⁊ videns an-
gelū exclamauit di
cens: Ego ſum qui
peccaui: cōuertatᷓ ob
ſecro manus tue ſu
per me ⁊ ꝯ domum
pr̄is mei. Tunc aūt
pepercit ei dn̄s ⁊ iuſ-
ſit angelo vt manū
ſuam contineret.

a ❡ In lata. hoc ſol-
uit ſtatim.

b ❡ In diminutiōe. Ar. ꝙ i eo puniᷓ qs i
q̄ deliqt. ſ. xvj. q. iiij. ff. j. xvi. q. j. reuerti-
mini. ſ. xij. q. ij. de vi
ro. ⁊. c. qui ⁊ huma-
nis. ſ. di. lxxxj. valet.

c ❡ Paruulos. hi-
ſtoriam habes. xlij.
diſtinctio. §. i

d ❡ Pariter. hic ha
betur alia reſponſio.

e ❡ Flagellari. licet
etiam in eis crimen
paternū nō timereᷓ.

f ❡ Chanaan fili⁹.
⁊ iō maledixit cha-
naan ⁊ nō cham: qꝛ
dn̄s benedixit ei: ⁊ ideo nō fuit auſus ei maledicere: vel
ratio in lege eſt: vt. ff. quod me. cau. iſti quidem.

g ❡ Etiam reliquie eorum. i. iſti addicti ſunt pene pro
pter mortem chriſti.

h ❡ Addicte. ſ. de pe. di. iij. §. ecce.

i ❡ Acha b. hiſto. Iſte achab fuit rex iſrael maritus ie-
zabel negſſime mulieris: cuius filiā duxit in vxorē iorā
rex iuda filius ioſaphat: cuius fili⁹ nepos ⁊ ꝓnepos ſcꝫ
ochoſias ioas ⁊ amaſias: q ⁊ ipſi ſuccedētes ſibi inuicē
reges iuda fuerūt: in generatione dn̄i a matth. ꝑtermit
tuntur: ſed a iorā tranſitum facit ad oziā: qui fuit q̄rt⁹
poſt eum: qꝛ dictum fuit per ꝓphetam in throno regni
quēquam nō eſſe ſeſſurū de domo achab vſqꝫ ad quar
tam generationē. quod intelligendum eſt de merito vi
te: qꝛ tres precedentes fuerunt reges ſed tn̄ mali fuerūt.

k ❡ Poſteri eius. Euāgeliſta enim tranſitū facit a iorā
vſqꝫ ad oziam: q fuit quartus poſt eū: qꝛ dictum erat p
heliam ꝓphetam in throno regni tui quēqꝫ non eſſe ſeſ-
ſurum de domo achab niſi in quarta generatione: tn̄ il-
li tres qui omiſſi fuerunt bene ſederunt in throno:
ſed dicuntur non ſediſſe ex merito vite.

l ❡ Eſau. hiſtoria. Legitur in Gen̄. ꝙ dn̄s iacob dilexit:
eſau autem odio ha
buit. Eſau aūt dict⁹
eſt edom: vn̄ ⁊ idu-
mei qui ab ipſo na-
ti ſunt. ad quos (te-
ſtante ꝓpha Mala-
chia) tranſiuit odi-
um domini.

l ❡ Eſau. q alio no-
mine dicitᷓ edom: i-
de dicuntᷓ idumei
quaſi edomei.

❡ Sꝫ his. ❡ Caſus.
Rn̄det illos pro pec
catis alioꝝ puniri q
ſunt imitatores neq
tie ipſorum alſ nō.

m ❡ Exemplis. ſ. po
ſtremis de chā gie-
ci achab eſau. Joan.

T Urbatᷓ naui-
cula. ❡ Caſus.
Adhuc oſtēdit ꝙ iu
ſtus punitur ꝓ im-
pio: vt petrus ꝓ iu-
da: ſed illa turbatio
nō fuit peccati coinq
natio ſed tpalis pſe
cutio. Et ita ꝑdictis
auctoritatibus nō ꝓ
banᷓ ſimoniaci ꝓ q-
bus ignorantibus
pecunia data ſit.

n ❡ Turbaᷓ. ſ. xx-
iiij. q. j. nō turbatur
j. vij. q. j. aduerſitas.
j. de ꝯſe. di. j. in ſctā.

❡ Notandū ❡ Hec
eſt quarta pars. q. in
qua diſtinguit iter
ignorantiam iuris
⁊ facti. Joan. de fan.

❡ Caſus. hic inuiᷓ
Gra. talē diſtinctio-
nem. Ignorātia alia
facti alia iuris. Facti
ꝙ ſcire nō oportet: vt ſi apponatur tibi ignoranti idola-
ticum ad comedendū. Facti ꝙ ſcire opꝫ: vt eorum q̄ dicta
ſunt p ꝓphas de aduentu xp̄i. Ignorātia iuris alia iu-
ris naturalis q̄ oibus adultis dānabilis eſt. Alia iuris
ciuilis q̄ in dāno vitando nulli nocet. In tali caſu. ſ. ſi
minor filiofamilias pecuniā dederit mutuā repetit: ſed
maior nō repeteret. Uel ſi talis caſus incidit vt ſucceſſio
nem ſine iudice diuidas cū alio quē putabas coheredē
cum non ſit: vel ſi ſoluas per errorem: vel promittas
pecuniam indebitā iure naturali tm̄ vel tam iure ciuili
q̄ȝ naturali: ſed i delictis ignorātia iuris nullū excuſat.

o ❡ Ois ignorātia. Eſt ignorantia facti ⁊ ignorātia iu-
ris. Ignorantia facti ſemp excuſat: ſiue ignoret de alieno
facto ſiue de ꝓprijs dū tn̄ ꝓbabilis ſit. Ignorantia ꝓprij
facti excuſat: vt. xxxiiij. q. ij. in lectū. ⁊. j. q. j. ſi q a ſimonia-
cis. magis tn̄ excuſat error in alieno facto q̄ȝ in proprio
qꝛ ꝓbabilis eſt ignorantia in alieno facto: vt. ff. ꝓ ſuo. — Ignorātia eſt duplex ſcꝫ facti et iuris.

in lata[a] gente gloria regis eſt
in diminutione plebis contri
tio principis: qui ergo de nu-
meroſitate ſue gentis ſupbi-
uit iure in eius diminutione[b]
punitus eſt. ❡ Item paruu
los[c] ſodomitarū non excuſa-
uit ignorātia quin pro pater-
no ſcelere celeſti igne cōſume
rentur: ſed igne hoc pena il-
lis diminuta eſt quibus ſuc-
ceſſio paterni ſceleris eſt adē
pta. Pariter[d] etiam demon-
ſtratum eſt pctis parentum
paruulos aliquando corpo-
raliter flagellari[e]. Illud idē
etiam intelligendū eſt de par
uulis qui pctō dathan ⁊ abi-
ron viui deſcēderunt ad inſe
ros. ❡ Item cham peccāte
chanaan[f] filius eius maledi-
citur. Giezi delinquente le-
pra tranſmittitᷓ ad poſteros.
Judeis clamantibus ſāguis
eius ſuper nos ⁊ ſuper filios
noſtros etiam reliquie eoꝝ[g]
pene morte xp̄i addicte[h] ſūt.
Achab[i] quoqꝫ peccante po-
ſteri eius[k] regni ſoliū amiſe-
runt: ⁊ qui de eius ſemine i
regno iude nati ſunt vſqꝫ ad
purgatam labem idololatrie
illi⁹ familie a genealogia do-
mini ſunt excluſi. Odiū quo
qꝫ eſau[l] (vt malachias teſta-
tur) trāſiuit ad idumeos. Qui
bus omnib⁹ colligitᷓ ꝙ igno-
rantia peccati nō excuſat ali-
quem. ❡ Sed his exem-
plis[m] nō probātur teneri pec-
cato aliorum niſi imitatores
nequitie eoꝝ. Quicūqꝫ enim
de ſemine eſau ⁊ ceterorū ad
deū cōuerſi paternā malitiā
deteſtati ſunt: nō odium ſed
dei clementiam experti ſunt.

Item Ambroſius ait.

TUrbatur[n] nauicula pe-
tri in qua erat iudas: qꝛ
qui ſuis meritis erat firmus
turbatus eſt alienis: ignora-
bat aūt petrus peccatū iude:
nō ergo ignorantia excuſauit
illum. Sed turbatio hec non
eſt peccati coinquinatio ſꝫ cor
poralis pſecutio intelligitᷓ: qꝛ
meritis maloꝝ nōnunquam
adeo ꝑmuntur boni vt eorū
turbetur firmitas. Non itaqꝫ
his auctoritatibus ſimoniaci
probātur: pro quibus igno-
rantibus pecunia data eſt: nō
ergo poteſt ꝓbari iſte re⁹ cri-
minis cuius nō habuit ꝯſciē-
tiam. ❡ Notandum quoqꝫ
eſt ꝙ nō omnis[o] ignorātia ali
quem excuſat. Eſt eniꝫ igno
rantia alia facti alia iuris. Fa
cti alia eſt eius facti qd̄ opor-
tuit eum ſcire: alia quod nō

xix.c — Tite. xv. — G. ix.d. — liij c.v.g — df. the. — xx .c. — .xxj.f — la.j.a. — Matthe. viij.c. — ✠ 4

opoꝛtuit eum ſcire. Quod nō oportuit eum ſcire ſicut apſ̄s ait: Si qs infideliū vocauerit vos ad cenā: q̄cq̄d vobis appoſitū fuerit comedite nihil interrogantes: ſi qs vobis dixerit [a] hoc idolis imolatum eſt nolite [b] comedere. Ecce q̄ vocatū ad cenā nō oportuit [c] ſcire carnes ſibi appoſitas idolis fuiſſe immolatas. Qđ oportuit eum ſcire: ſicut ignorantia iudeoꝝ [d] ⁊ reliquoꝝ infideliū: qui ea que a ꝓphetis ⁊ de xp̄o fuerant p̄nunciata adhuc ignorant eſſe cōpleta: vnde a iudeis adhuc expectat̃ venturus: hec neminē excuſat. ¶ Item ignorātia iuris alia naturalis alia ciuil̃. Naturalis omnibus adultis dānabilis [e] eſt. Ius vero ciuile aliis [f] permittit̃ ignorare aliis nō. Iuris ciuilis ignorantia nemini obeſt in dāno vitādo ſi negociū [g] inde contigerit: vt ſi minoꝛ pecuniam dederit filioſa. [h] repetit: in maioꝛe vo quaſi delictū [i] eſt. ¶ Item ſi ſucceſſionem etiā tibi maioꝛi delatam cum alio ſine [k] iudice diuidas putans teſtamentū iure ſubnixū cum nō eſſet ſolidam ſucceſſionē obtinebis: vel ſi id qđ nullo iure debuiſti: aut iure [l] naturali non debuiſti ſed ciuili tanq̄ ex chirographo ſoluas: aut p̄omittas repetis [m]: non ita ſi delictum: nam ſi putat rem ſuam ſibi per legem licere rapere incidit in cōſtitutionem Codi. li.viij. titulo vnde vi. Impatoꝛ valerius auguſt⁹. Palea

¶ Add que no. in addi. c.j. i glo. in §. cōſilia .xxxiiij. di.

j. Coꝛ.x.e.

l.vlti. ſed nō eſt veriſimile q̄ quis dubitet ſiue erret de ꝓprio facto vel de ꝓpria re: vt. C. de reſcin. ven. quiſq̄s. Licet aūt ſit ignorantia de alieno facto: dum tñ non ſit ꝓbabilis nō excuſat: vt. xij. q. ij. qui ⁊ humanis. xvj. di. qđ dictis. Ad hoc aūt vt quis ꝓbabiliter dicatur errare non requiritur q̄ ſit nimis ſcrupuloſus et diligens ⁊ curioſus in inquirendo: nec q̄ ſit nimis negligens ⁊ diſſolut⁹ nō inquirēdo: vt. ff. de iur. ⁊ fac. igno. nec ſupina. Ignorātia iuris alia eſt iuris naturalis alia iuris canonici ſiue ciuilis. Ignorātia iuris naturalis neminē excuſat: q: ibi nihil intereſt in vitio decipe vel decipi: vt. xvj. q. j. ſi cupis. ⁊. C. de i ius vo. l. j. ⁊ de ignorātia dicit̃: Ignorās ignorabitur. xxxvij. di. §. vlti. xxxviij diſt. q ea. Ignorantia iuris canonici ſiue ciuil̃ neminem excuſat: vt xxxviij. di. ſi in laicis ⁊. c. que ipſis. ⁊ hoc intellige cum ius tale eſt q̄ aliquis de facili per ſeipſum ſcire potuit vel etiam per alios: dum tñ habuerit copiam iuriſperitoꝛū: vt. ff. de iur. ⁊ fac. ignorā. regula. ⁊. ff. de bo. poſ. in bonoꝛū. Ubi enim de bona fide agit̃ non eſt de iuris apicibus diſputandum: vt. ff. mā. ſi fideiuſſoꝛ. §. quedā. ⁊ hec vera ſunt niſi ſint milites ruſtici minoꝛes ⁊ mulieres: iſtos enim excuſat iuris ignorātia. Item iuris ignorantia ſi eſt de dāno vitando excuſat: ſi eſt de lucro captādo nō: vt. ff. e. iuris. Si queris ergo que ſit differentia inter has quattuoꝛ ꝑſonas ⁊ inter alias quantū ad ignorantiam iuris: cū nulli noceat in dāno vitando: vt. d. l. iuris. Dic q̄ lʒ omnibus aliis nocet in lucro nō tamē iſtis: aliter nō eſſet aliqđ ſpeciale in iſtis. Sed tñ no. differentiā inter iſtas quattuoꝛ: q: nō concedo q̄ mulieribus ⁊ ruſticis noceat in lucro niſi vbi exp̄ſſe inuenitur qđ no. nam nocet q̄nq̄ʒ: vt. C. eo. ſi emancipata. al's vbi exp̄ſſe inuenitur: ſed vbi nō inuenitur exp̄ſſum nō ſubuenitur eis: ſubuenit̃ enim eis in velleiano ⁊ in aliis caſibus nota. C. e. l. vlti. Sed militibus ⁊ minoꝛib⁹ vbiq̄ʒ ſubuenitur niſi vbi exp̄ſſum inuenitur q̄ nō ſit ſubueniendū. Item ignoꝛantia iuris ciuilis ſiue canonici nocet omnibus in dāno vitando: vt in tempoꝛalibus p̄ſcriptionibus: q: p̄ſcriptio introducta eſt ad rigoꝛē iuris ꝯſeruandū. idē in ꝗſtōne ſi qs in tantā. C. vn̄ vi. h.

Ignorātia iuris eſt duplex.

Ignorātia iuris q̄ttuoꝛ genera ꝑſonaꝝ excuſat.

a ¶ Dixerit. Arg. q̄ ad dictū vnius ſtatim aliqs teneat. ⁊ poſſit credere: vt. xxij. q. iiij. inocens. de hoc not. xxiij. q. iiij. q̄ʒ magnum. ⁊. xj q. iij. non ſolum. in p̄n.

b ¶ Nolite comedere. expreſſa ergo nocent nō tacita. ar. ff. de condi. ⁊ demō. nōnunquam. ⁊. ff. de euic. ſerui venditoꝛ. diuerſa eſt enim cauſa voluntatis expreſſe ⁊ eius que ineſt. ff. de ver. obli. eum qui certarum.

c ¶ Opoꝛtuit. al's quod opoꝛtuit neſcire hoc non excuſat cum ſit iuris naturalis. xxxviij. di. quāuis.

d ¶ Iudeoꝛum. hec ignoꝛantia iuris etiam dici poteſt eo q̄ ignoꝛabant ꝓphetas: q: ſi eos intelligerent nō ignorarent facta eoꝛum .ſ. chriſtum natum.

e ¶ Dānabilis. velut de patronis abſq̄ʒ venia impetrata in ius nō vocandis ab eoꝛum libertis: nec enim in ea re parcendum eſt ruſticitati cum naturali ratione huiuſmodi ꝑſonis honoꝛ debeatur: vt. C. de in ius vo. l. ij.

Liberti patronū in ius ſine venia ruſticitati p... dū nō

f ¶ Aliis. non in lucro captando: q: in dāno vitando omnibus. ff. de iuris ⁊ fac. ignoꝛan. l. iuris ignoꝛantia.

g ¶ Negocium. id eſt ſi errat in cōtractu: nam aliter eſt in maleficio i quo nec etiam minoꝛ excuſatur. C. ſi aduer. delic. l. j. ⁊. ij.

h ¶ Filiofa. maioꝛi: nam tūc poteſt repetere. ff. de mino. verū in ſi. Si autē filiuſfami. minoꝛ eſſet nō repeteret ſi ꝯſumpta eſſet vel deperdita. ff. eo. titu. ſi minoꝛ.

i ¶ Quaſi delictum eſt. ff. ad mace. l. ij. ⁊ bene dicit quaſi delictum: nā ſi vere eſſet delictum: nec minori ſubueniretur.

k ¶ Sine iudice. ſecus ſi per iudicem. ff. fami. her. cū putarem. ⁊ hoc cum fidē ⁊ cōfeſſionem eius iudex ſecutus eſt: nam al's repetere poſſet. C. de iur. ⁊ fac. ignorā. ſi poſt.

l ¶ Iure naturali. Cum quis ſoluit indebitū: aut indebitum eſt iure ciuili tm̄: quale eſt illud qđ poteſt per falcidiam retinere. C. ad l. fal. erroꝛ. hic ſi per ignoꝛantiā facti ſoluit repetit. C. de iur. ⁊ fac. igno. cum qs. C. ad l. fal. erroꝛ. ſi per ignoꝛantiā iuris ſoluit nō repetit: vt in legibus p̄dictis. niſi a minoꝛe vel muliere vel alia ꝑſona p̄uilegiata ſoluatur. ff. de ꝓba. cum indebito. §. ſi aūt. ⁊. ff. de condi. inde. interdum. al's indebitum aut eſt de iure naturali tm̄: quale eſt illud ad quod per chirographum obligamur: vt ſpe future numerationis: aut indebitū vtroq̄ʒ iure: In his duobus caſibus quacūq̄ʒ ignoꝛantia ſoluat repetit. ff. de cōdi. inde. indebitā. ⁊. ff. de pꝛoba. cū de indebito. aut per exceptionem tm̄: ⁊ tunc ſi tempoꝛalis eſt exceptio dum tamē ſit certum debitum nō repetit. ff. de cōdi. inde. ſub cōditione. ⁊ l. nam ⁊ maritus. ſi aūt eſt perpetua ⁊ fauoꝛabilis: ſ̄ quacūq̄ʒ occaſione ſoluit ⁊ repetit. C. ad velle. q̄uis. ff. de cōdi. inde. q excepcionē. ſi eſt odioſa vel ſciēs ſoluit vel ignoꝛans: ſi ignorāns aut ius aut factum: his duobus caſibus nō repetit. ff. de condi. inde. l. qui exceptionē. al's ſi rigoꝛe iuris cōſeruandi grā eſt exceptio introducta: ſ̄ ſciens ſi ſoluit nō repetit. ff. de condi. inde. l. iulianus. ſi ignoꝛās repetit ſm̄ pileū cum illa exceptio ſit perpetua ⁊ nō odioſa. Alij vero cōtra. nam ⁊ poſt ſententiam remanet debitū naturale: q: ſnīa de iure ciuili eſt: ⁊ ideo ea q̄ iuris naturalis ſunt tollere nō poteſt: quare ſi ſoluat non repetit ar. ff. de condi. inde. iulianus. ſi aūt dubitatur an tēpoꝛalis an ꝑpetua ſ̄ repetit. ff. de conditio. inde. ſufficit.

Indebitū p erroꝛ ſolutū poſſit r peti.

m ¶ Repetis. hoc tamen intra bienniū: ⁊ hoc cum ꝓmittit ſpe future numerationis.

Si quis excuſat. a ¶ Poterat. ⁊ ita dupliciter eum

Queſtio.v.

Quod vero. ¶ Hec qō diuidit̃ in tres partes. in pͥma pte ꝓbat ꝙ filij nō poſſunt tenere bñficiū emptū a patre cū erat puer. ſecunda ibi hoc autem. tertia ibi ex hac. Jo. de fa.

¶ Caſus. Hic intitulat̃ quīta qō: qua q̄ritur: an liceat ei eſſe in eccleſia vel fungi ea ordinatiōe quā paterna pecunia eſt aſſecutus ignoranter. De primo caſu quid iuris ſit dicitur in. j. c. de ſecūdo dicit̃ in. c. pſentiuz.

b ¶ Quod vo. huius. q. duo ſunt articuli. Primus an liceat iſti eſſe in eccleſia quā paterna pecunia eo ignorante eſt aſſecutus. Secūdus eſt: ſi pater ei nō emit eccleſiā ſed ordinez an liceat ei illo ordine fungi. De prima qōne dicas: ꝙ poſtq̄ȝ eccleſiā dimiſit ex grā pōt ibidē manere: vt. ĩ. c. j. ⁊ extra de ſimo. de regularibus. In ſecūda dico ꝙ ſi per patris pecuniā adeptus eſt ordinē: ita tñ ꝙ ſimonia nō fuit in ordināte poſtq̄ȝ ordini renunciat pōt eodē ordine ex miſericordia fungi: vt. ĩ. e. c. vlt. ſi autez ipſe dedit vel ſimonie cōſci⁹ fuerit tūc diſtinguit̃: aut accepit ordinē vł dignitatē aliquā vel aliqđ beneficiū eccleſiaſticū: ſi ordinē vel prelationē deponitur: nec dȝ ſecū diſpenſari vt. ſ. e. q. j. erga. ⁊ c. ſi quis neq̄ȝ. ⁊ j. q. vij. ſi quis oēm. ⁊ c. requiritis. ſi vero eccleſiā vel prebendā vel ſiłe bñficiū de iure deponit̃: vt. ſ. e. qō. j. preſbyter. ſed ex diſpēſatione poſt renūciationem poteſt in eodem beneficio manere: vt. ĩ. c. proximo. Joan.

Diuiſio. Quicūq̄ȝ. ¶ Caſus. Hoc. c. diuidit̃ in tres partes. in prima dr̄ ꝙ quidā paruuli fuerūt quib⁹ ignorātibus parētes emerūt eccleſias. de q̄bus dicit Urbanus: ꝙ poſt renūciationē poſſunt ex miſericordia in eiſdem eccleſiis tolerari: ⁊ a ſacris ordinibus ꝓpter hoc non debēt repelli. In ſecunda dicit̃: ꝙ qui adulti ſibimet emerūt eccleſias illis repudiatis de miſericordia poterūt in alijs eccleſijs in ſuis ordinib⁹ miniſtrare. ꝙ ſi ad alias trāſire nō poterūt in eis de miſicordia poterūt in minoribus ordinib⁹ miniſtrare: ita ꝙ ad maiores non aſcendāt. In tertia dr̄ ꝙ ſi an̄ canonice ordinati poſtea eccleſias emūt: eis dimiſſis in eiſdē poterunt de miſericordia tolerari: ſed in eis prelaturas non habebunt. Secunda pars incipit ibi illi vero. tertia ibi: ſi qui tamen. Sequens. §. cum ſe. c. patet.

Si quis in tantā furoris audaciā peruenerit vt poſſeſſionē rerū apud fiſcū vel apud quoſlibet homines conſtitutarū an̄ euentum iudicialis arbitrij violēter inuaſerit: dñs quidē conſtitutus poſſeſſionē quā abſtulit reſtituat poſſeſſori: ⁊ dñium eius rei amittat: ſi vero alienarū reruȝ poſſeſſionē inuaſit: nō ſolum eā poſſidētibus reddat: verūetiā eſtimationē earūdem rerū reſtituere cōpellat̃. In hoc autem nō fuit ignorātia iuris: ſed facti ⁊ illius qđ nō oportuit eū ſcire. A reatu ergo criminis ſimonie cū ignorantia excuſat p̄ni delicti: quod ⁊ ſi oportuiſſet eū ſcire infirmitate tñ etatis dephēdere nō poterat[a]. ¶ Queſtio.v.

Quod vero[b] quinto loco querit̃ an liceat ei eē in eccleſia: vel fungi ea ordinatione quā paterna pecunia eſt aſſecutus: auctoritate vrbani diffinit̃: qui ſcribens de ſimoniacis ait iter cetera.

¶ De paruulis q cupiditate parentum eccłias emunt.

Quicūq̄ȝ ſane cupiditate parentū cum adhuc paruuli[c] eſſent eccleſias vł eccleſiarū partes[d] p pecuniam adepti ſunt poſtq̄ȝ eas oino dimiſerint ſi canonice in eis viuere voluerint ꝓ magna[e] miſericordia ibidez eos eſſe cōcedimus[f]: neq̄ȝ ꝓ hoc facto a ſacris ordinibus illos remouemus ſi alś digni inueniātur. ¶ Illi vero qui per ſeipſos cū maioris etatis eſſent: neſanda cupiditate ducti eas emerūt: ſi in alijs[g] eccleſijs canonice voluerint viuere ſeruatis ꝓprijs ordinibus pro magna miſicordia[h] ibi eos miniſtrare pmittim⁹. Qđ ſi ad alias fortaſſis trāſferri nō poterint: ⁊ in eis canonice viuere ꝓmiſerint: minoribus ordinib⁹ ꝯtenti ad ſacros ordines[i] nō aſcēdāt: ſalua[k] tñ in oibus apłice ſedis auctoritate. ¶ Si q tñ ante emptionē[l] catholice ordinati ſunt: cū ea q̄ emerūt dimiſerint ⁊ vitā canonicā egerit in ſuis gradibus permittant̃[m]: niſi[n] forte hmōi eccłia ſit vbi pmuȝ locū debeāt obtinere. Primū[o] eni vel ſingularez vel pppoſiture locū i emptis[p] eccleſijs eos hr̄e nō patimur.

c ¶ Paruuli. hic preſumitur pro etate. ſ. q. iiij. placuit.

d ¶ Partes. i. prebendas. ⁊ ſic nō eſt ꝯ xxj. q. ij. ſicut. extra de pbē. maioribus.

e ¶ Pro magna. ⁊ de iure: cū eni non peccauerit iſti non ſunt puādi ordinib⁹ ſuis ar. j. §. ex hac.

f ¶ Cōcedimus. vt ⁊ pmū locū ibi obtinere poſſint: ⁊ illud ibidē nō reſpicit niſi qđ ſeq̄t in ſi. c. ſm vnum intellectuȝ.

g ¶ Si in alijs. hic preſumit̃ ꝯ etatē: vt j. e. q. vij. q in q̄libet ſ. di. lxxxj. valet. ꝯ ſ. e. q. j. ſi q a pſeudo. ſed ibi illā eccleſiā licite fuerat adeptus.

h ¶ Magna miſericordia. nā ex rigore iuris oio deponi deberēt: vt. ſ. e. q. j. pſbyter. ⁊ vij. q. j. pn̄tiū. ⁊ c. ſancitū eſt. ⁊ vere de miſicordia: nā de iure nō pōt: ⁊ iō hac miſericordia digni ſunt q alieno laborant vitio. C. de natu. libe legem.

i ¶ Ordies. i. ad miniſteriū ſacroꝝ ordinuȝ: quos tñ poſt emptionē eccłie receperāt: ⁊ ita grauatur eorū pena in eccleſiarū emptione.

k ¶ Salua. vt. ſ. papa poſſit diſpēſare ſi velit: vel hāc reuocet ſi iterū ei videbitur expedire.

l ¶ Ante emptionē. Ar. ſupueniēs delictuȝ vel nouam cām nō viciare legitime factū. xxx. q. j. noſſe. ⁊ c. dcm̄. ⁊. ſ. di. lv. pcepta. xxxij. q. vij. hi q. ĩ. e. q. vij. ſi qs oēm. contra.

Delictū ſuperueniēs non viciat legitime factū.

m ¶ Permittantur. in eadem eccleſia. hec eſt differentia inter iſtum caſum ⁊ ſecundum.

n ¶ Niſi. Iſtud niſi reſpicit duos articulos: nā in pmo caſu bene pōt ex diſpenſatiōe ſingularez locū obtinere: ſed male dicit q hoc dicit: nam cū vltimo magis diſpēſatur quo ad executionē ordinis q̄ȝ cū medio: vnde iſtud niſi refertur ad primū mēbrum. c. Ego cum Hug. dico ꝙ iſtud niſi reſpicit oēs tres caſus predictos: nā in nullo ipſorū primum vel ſingularē locū in empta eccłia poterit obtinere: vt in ſi. c. dr̄ manifeſte. Phi. additio eſt.

o ¶ Primum. Arg. extra de ſimo. ex inſinuatiōe. ⁊ intelligunt quidam hoc tm̄ de prelatione. H. intelligit de qualibet dignitate: quia nec archipreſbyter nec decan⁹.

p ¶ In emptis. ſi. xij. di. nos conſuetudinem.

2 ¶ Hoc autem. ¶ hec eſt ſecūda pars.q.in qua dī ꝙ de rigore debent deponi ſimoniaci quocūqꝫ mō. Jo.de fan.

a ¶ Abſqꝫ tamen.s̄.diſtin.lv.priſcis. quaſi non de iure cōi ſed ex diſpenſatione.

3 ¶ Ex hac. ¶ hec eſt tertia pars.q.in qua dī ꝙ ſi ordinatus fuerit inuitus ſimoniace eo ignorante cum eo diſpēſatur. Jo.de fā.

¶ Caſus. Infert Gra.ex illa auctͣte: qcūqꝫ ꝙ ignorantia excuſat tales: cum poſſint ad ſacros ordines aſcēdere: ſed a fructu ēptiōis nō excuſanť. Idē intelligiť de eo q ſacruꝫ ordinē habuit ꝑ pecuniā eo ⁊ ordinatore ignorantibus.

b ¶ Dimiſerit. hoc idē hēs ex̄ de ſimo. de regularibus.

c ¶ Reportare. naꝫ ex alieno dolo aliqs lucrū reportare non dꝫ.ff.de eo per quē fac.ē.l.vl.j.rn̄.⁊ hoc verū eſt niſi i caſu extra de ſimo.nobis. ſcilꝫ per fraudem alterius.

d Preſentium. ¶ Caſus. Data pecūia cuidā amico vel familiari vľ pncipi epi qdā ordinatus eſt pſbr ab epo: vtroqꝫ ignorāte pecuniā eſſe datā: qui pſbr ex quo ſcīn cognouit rogauit epꝫ vt eū deponeret: vn̄ papa epo ſup hoc cōſulenti ſcribit dicēs ꝙ ex miſīcordia: lꝫ de rigore deberet deponi tolereť i eodē ordine: ⁊ ſi ecclīa in q̄ deſeruit nō hꝫ penuriā ſacerdotum ſacerdotali officio ceſſet: ſed ſi vtilitas eccleſie exegerit: vt locum regiminis accipiat: poterit de licentia epiſcopi ſacerdotale officium exercere.

2 ¶ Hoc autem eū nō in ꝓiudiciū canonū ſed ex miſericordie diſpēſatiōe dixiſſe ex epľa eiuſdē colligiť miſſa vitali presbytero in hec verba.

¶ In dignitate ſeruāda ſimoniacis miſīcordia pōt impendi ſi eos vita cōmendat.

Os q eccleſiā emerūt ſi pſona talľ fuerit quā vita cōmēdet: videlꝫ vt in canonijs vľ monaſterijs regulariter viuat: in ſui honoris officio miſericorditer cōdeſcēdendo miniſtrare cōcedimus abſqꝫ tn̄[a] ſanctoꝝ canonuꝫ preiudicio.

3 ¶ Ex hac itaqꝫ auctoritate colligitur ꝙ ignorātia tales excuſat a reatu criminis: vt.s̄.dictuꝫ ē: nō a fructu emptiōis: cū in eccleſijs quas parentum pecunia adepti ſūt nō niſi poſtq̄ꝫ eas oīno dimiſerint[b]: ⁊ ex miſericordia ibidē eis eſſe concediť. In quo patet ꝙ ⁊ ſi illis ignorātibus ſimonie peccatū eſſet admiſſuꝫ fructū tn̄ paterne emptiōis reportare[c] nō poſſunt. Qđ vero a crimine excuſenť hinc pꝫ: q2 pro hoc facto a ſacris ordinibus non remouētur. Si eni illius criminis participes eſſent ad ſacros ordines conſcēdere nō poſſent. Illud idē intelligendū eſt de eo qui per pecuniā eſt adeptus ſacerdotij dignitatem: non epo: ſed cuidam ex principibus eius datam: vtroqꝫ tam ordinatore videlicet ⁊ ordinato hoc ignorāte. Unde Urbanus ſcđus ſcribit alberto metenſi epo.

¶ De quodā ꝓ quo icuria parētum pecuniā dedit non epiſcopo ſed vni principum.

Preſentiū[d] portitorem quē parētum incuria[e] per pecuniā non epo ſed cuidam[f] principū eius datam ⁊ inuitū[g] ſacerdotij dignitateꝫ obtinuiſſe ſignificaſti: lꝫ ſancti canones deponēduꝫ eſſe teſtētur: tn̄ q2 culpam[h] iſtaꝫ[i] neſciens ⁊ coactus cōmiſit: ⁊ q2. ab eodē ordine vt deponereť ſupplicauit[k] vltroneus: ex cōſideratione diſcretionis (que mater eſt oīum virtutū) magis q̄ꝫ ex rigore canonū miſericordie viſcera adhibēdo ipm in eodem ordine eſſe fraternitati tue conſulimus: ita tn̄ vt ſi eccleſia illa cui deſeruit ſacerdotū penuriā non patiť ſuſpēſus a ſacerdotali officio permaneat. Qđ ſi fortaſſe eccleſie vtilitas exegerit vt curam regiminis aſſumat: liceat ei ex cōceſſione ſui epiſcopi fratrūqꝫ[l] obediētia ſacerdotali offō fungi.

¶ Queſtio.vj.

Uid vo[m] de his fieri debeat: qui ignorāter a ſimoniacis ordīati ſūt:

h ¶ Supplicauit.vn̄ miti⁹ cū eo agēdū fuit.J.xij.q.j.nō dicatis.di.l.q2 te.C.ne tu vel cu.vec.ꝯducat.l.vna.Sed nōne male rogabat cū depoſitū ſequať iſamia.ff.de his q no.infa.l.ij.§.ignominie.nec ēt qs deponi debeat niſi ꝓ maxio crie.lxxxj.di.apľs. Dic ergo, rogauit vt deponeretur.i. ab executione ſuſpenderetur.

l ¶ Fratrūqꝫ. ⁊ ſic epS in tali caſu diſpēſare nō pōt ſine cōſenſu ⁊ auctē fratrū.ar.xv.q.vij. epS nulli⁹. nā in oī diſpenſatiōe cōſenſus caplī regrēdus eſt: ꝓterea ꝑ caplꝫ iſtud no. diſpēſari circa ſimoniā cōmiſſaꝫ in ordie: nā ſi ipſe ordinat⁹ dedit pecuniā vel ali⁹: dum tn̄ det epo nō poterit epS hoc caſu diſpēſare: ⁊ hoc notauit cū dixit nō epo.q.d.ſecus ſi epo eēt data. vn̄ ſtrictior erit epi ptās diſpēſandi i ſimonia cōmiſſa i ordine q̄ꝫ i bn̄ficio.s̄.e.q.c.j.ſed hoc nō admitto. vn̄ dico ꝙ ſiue ſimōia fuerit cōmiſſa i ordine ſiue i bn̄ficio: duꝫ tn̄ epo fuerit data pecūia ꝙ epS nō poſſit diſpēſare: ſꝫ i hoc dico eē driaꝫ: ꝙ ſi epo data fuerit pecunia ꝓ bn̄ficio: ⁊ tūc n̄ epS ſꝫ qlibet ſupior poſſit diſpēſar̄ ſiue i illo bn̄ficio ſiue i alio ſꝫ eū modū q tradiť.s̄.e.c.j. ſꝫ ſi fuerit epo data pecūia ꝓ ordie: tūc n̄ poſſit ſecū diſpēſari niſi a ſolo papa vt.s̄.q.j.ergo.⁊.c.ſi qs neqꝫ.⁊.J.q.vij.ſi qs oēm.⁊.c.regritis. Illud aūt expeditū eſt ꝙ epS vel caplꝫ pōt diſpēſare cū eo qui ignorāter ē adept⁹ bn̄ficiuꝫ etiā ſimoniace: vt ex̄ de ſimo. ex iſinuatiōe. Jo. Quid aūt iuris hodie ſueť dixi ꝑ decr.s̄.q.iij.ex mľis.in vlt.gl.B.

Qđ vi. Uid vero. ¶ Caſus. hic intitulatur.vj.q. Sed q2 hec.q.expedita eſt.s̄.ea.q.j.ſi qui a ſimoniacis. iō ponit hincidētē.q.qua q̄: itur de illis q dant pecuniā nō pro ordinatiōe ſed ꝓ electiōe: vel vt decretū fiat electionis vel vt cōfirmetur: vel vt non reſiſtať electioni. Et dicit Gratia. ꝙ tales iudicandi ſunt ſimoniaci: ſicut illi qui pro conſecratione pecuniam dant.

m ¶ Quid vero. hec qō. determinata eſt per.c.qđ Gra.

b ¶ Preſentium. Tria pro iſto faciūt coactio accipiendi illum ordinē.ſ.ſacrū ſpontanea ꝯfeſſio ⁊ renūciatio. Duo faciūt ꝯ deteſtatio crimis ⁊ diſciplina eccleſiaſtica.

e ¶ Incuria.i.negligētia vľ ſtulticia vel ignorātia iuris.

f ¶ Cuidam. idem ſi epiſcopo.s̄.e.q.j.ſtatuimus.

g ¶ Et inuitū.i.coactū a parētib⁹ vel iuitū poſtq̄ꝫ ſciuit.

h ¶ Culpam. No.ſermonis improprietatem: nā exponitur culpam.i.defectum.s̄.di.lvj.c.vlti.

i ¶ Iſtam. hic collige ratione cuꝫ quis obijcit aliquid eſſe culpā: non ꝙ culpa ſit ſed ſolet eſſe.ſic.xv.q.j.mulier.

Induũt.ſ.q.j.ſi qui a ſimoniacis.
a ℭ Nunc autẽ. hic ponit incidentẽ.q.q̃ dubia nõ eſt.
b ℭ Rerum.ſ.q.iij.ſi quis obiecerit.
c ℭ Per electionem.ſ.di.xl ſicut viri.
d ℭ Electione.ſimile.J. xv.queſtio. iij.ſane.

l ℭ Interceſſionis.iij.q.vij.in grauibus.
Sicut is qui. ℭ Caſus. Dicit̃ hic ꝙ ſicut is q inuitatus renuit dignitatẽ eſt ꝓmouendus:ſic q ſe ambitioſe ingerit eſt repellẽdus:vnde ſtatuit Greg. vt in ſacerdotibꝰ ordinãdis ⁊ eligẽdis oĩs venalitas ceſſet:⁊ oẽ ſuffragiũ venditoꝝ. Sequens .§. planꝰ eſt ⁊ multum vtilis eſt ⁊ per te videbis.

Si quis. ℭ Caſus. Statuitur in hoc.c. vt nec aliq̃ timore nec aliquo precio nec potentuꝫ ſuffragio eṗs cõfirmetur aut electioni ſubſcribatur.
e ℭ Pecunia.J. xviij.q.ij.capi.j.
f ℭ Suffragatrices ſ.e.q.j.eſtote.J. xvj. q.vij.ſi quis epiſcopus.ſ.di.lv. nullꝰ.
g ℭ Ad ſubſcribendum.ſ.cum patroni ſunt.vel hoc cum ſpecialiter vocantur laici ad electionem. lxiij.di. hadrianus. Uel dic ꝙ factũ ꝓhibet: nõ ideo dicit ꝙ de iure ſubſcribere debeant ciues.ar.extra de elec.c.j.ſubſcribere tñ debent ciues:non vt eligẽtes:ſed vt cõſentiẽtes :vt.J.vij.q. j.eṗs de loco.
h ℭ Timore. Sed nunqd timor inducit ſimoniã? Dico ꝙ nõ peccat tñ mortaliter qui ꝑ timoreꝫ obtinet bñficiũ. Argu.cõtra.ſ.q.iij. res eccleſie ⁊ eſt argu.ꝙ nõ tm̃ timor mortis vel cruciatus corporis ſed etiã timor verborũ vitiat electionẽ.arg.xxiij.qõ.viij. cõuenior. Jo.
Ego autem. ℭ Caſus. Quidaꝫ noĩe maximus electus fuit in eṗm: de quo papa cõſultꝰ rñdet deſuꝑ ꝙ iuſte poterit ꝓ vobis apud deũ intercedere ſi nõ ſit ſimonia vel alijs criminibꝰ detentus ⁊ obligatus:vnde de hoc ingri deſiderat.
i ℭ Maximi.de iſto agitur.ij.q.v.quãto. lxiij. diſ.ſalonitane.
k ℭ Exquiri.tũc tenet̃ ꝑlatus ingrere cũ ad eũ ꝑuenit clamoſa q̃relatio. eẍ de ſimo.licet heli.

quod ſexto loco queſituꝫ eſt ſ.j.c.videlicet Urbani:quod ſic incipit: Si qui a ſimoniacis nõ ſimoniace ordinati ſũt requiratur:nunc aũt[a] de illis queritur qui nõ pro ordinatione pecunias offerũt ſed ꝓ electione:vel vt decretum electionis fiat: vel vt ſubſcriptione firmetur: vel vt electioni nõ reſiſtatur aliquibus premia largiunt̃ an eorum electio vitioſa ſit iudicanda. Nõ enim videntur ſpirituſſancti donum emere:qui nõ pro cõſecratione ſed pro electione munera largiuntur:cuꝫ nullius ſpiritualis gratie aliq̊s faciat electio participes. Sed ſicut eccleſiaſticarum reruꝫ[b] emptores ſimoniaci iudicantur:qꝛ eccl̃iaſticis officijs ita adiuncte ſunt vt alteruꝫ ſine altero alicui nõ proueniat:ita (qꝛ per electionem[c] peruenit̃ ad cõſecrationem) perinde ſimoniacus habetur qui ꝓ electione[d] premia largitur ac ſi pro cõſecratione munera dediſſet. Unde Symmachus ſcribit Ceſario epiſcopo.

ℭ De his qui pro muneribus ordinationem faciunt.

Si quis aũt epiſcopatũ deſiderat data pecunia[e] potentes ꝑſonas minime ſuffragatrices[f] ſibi adhibeat: nec ad decretum ſibi faciendũ clericos vel ciues ad ſubſcribendũ[g] adhibito cuiuſlibet generis timore[h] compellat vel premijs quibuſlibet exhortetur. Item Grego. ſalonis conſiſtentibus.

ℭ Simoniacus eſt qui vt eligatur premia largitur.

Ego autem veſtre dilectioni ꝓuidens ⁊ mee anime omnipotentis dei iudicium pertimeſcens eiuſdeꝫ maximi[i] cauſas ſubtiliter exquiri[k] deſidero: ſi nullis criminibus preſſus que ſacro ordini contradicunt: ſi non per ſimoniacam hereſim: id eſt premia quibuſdam ſe eligentibus prebendo ad ſacerdotale pertingere conatur officium. Tunc enim liber pro vobis apud dominum interceſſor erit: ſi non obligatus de ſuis ad locum interceſſionis[l] venerit. Item Gregorius ſiagrio epiſcopo auguſtudinenſi.

ℭ Sicut ordinatio ſic electio vel conſenſus ſine venalitate debet preferri.

Sicut is qui inuitatus renuit[m] queſitus refugit[n]: ſacris altaribus eſt ammouendus: ſic qui vltro ambit vel importune[o] ſe ingerit eſt proculdubio repellendus: nam qui ſic nititur ad altiora conſcendere: quid aliud agit niſi vt creſcendo decreſcat: ⁊ aſcẽdendo exterius interius in ꝓfunduꝫ deſcendat? Itaqꝫ frater chariſſime in ſacerdotibus ordinandis ſinceritas vigeat: ſit ſimplex ⁊ ſine venalitate conſenſus pura preferatur electio: vt ad ſummum ſacerdotij (vel pontificij) nõ ſuffragio venditorum prouectus ſed dei credatur eſſe iudicio. ℭ Si autem pecunia promiſſa fuerit vel ſoluta electo vel ordinato penitꝰ ignorante: nec eo modo ad electionem vel ordinationem peruenerit ei nullatenus obeſſe videtur: nec ad reatum criminis pertinet cuius conſcientiam non habuit: nec ad electionis vel ordinationis caſſationem ꝑtinet ad quaꝫ al's nõ per prauam illorũ cupiditatem perueniſſe docetur.

m ℭ Renuit. dum tñ nõ eſſet ꝑſeuerãs: qꝛ ſi ſemꝑ eſſet inuoluntarius nõ eſſet cogẽdus:vt.lxxiiij. di. vbi iſta.ſed faciendũ eſt vt de nolente fiat volens:⁊ ſic licite ordinatur:vt.xxiij.qõ. iiij.diſplicet.xl. diſt. ante omnia.viij.q.j. in ſcripturis . xvj.q. j.vos autem.
n ℭ Refugit. Sꝫ mirum eſt qđ hic dicit ꝙ fugere debet cuꝫ alibi dicat̃ qui eṗatum ⁊c̃. vt.viij.q.j.q eṗatum ⁊c̃. nam ſi illud gerit in animo ⁊ aliud exterius indicat peccat. Naꝫ ita mẽtitur qs ſimulatis operibus ſicut ore. xxij.q.v.cauete. ⁊ qđ peccet pꝫ.xxij.q.ij. cũ humilitatis. Dicũt qdam ꝙ iſtud mendacium nõ eſt mortale:lꝫ non ſit benignitatis vel iocoſitatis:qꝛ caret dolo:⁊ iõ nõ ẽ mortale. Dico ꝙ iſte dꝫ eſſe nolẽs ⁊ dꝫ fugere.i. timere ne forte nõ ſit ſufficiens:vt.xl.diſt.ante oĩa. vnde metiri dꝫ vires ſuas.ſ.q.j. nõ eſt puranda. Uel dic ꝙ intellig̃it̃ fugere q dignus eſt ſi ſe non ingerit: qui queritur ⁊ non querit.
o ℭ Uel importune. nam eoipſo ꝙ ſe ingerit eſt ſuſpectus ff.de procurato. que omnia.idem in tutore.ff.de teſta.tu. ex ſententia. Arg. cõtra ꝙ quis põt petere honorem .ff.de decu.l. eos. ⁊ pecuniam pro eo dare.ff.de of.ꝑſi. barbarius. arg.viij. q.j. qui eṗatum .ff. de mune.⁊ hono.reꝰ. Ad has leges reſpõ.

Bñiũ ꝑ ſim̃ rem obtiens pec[illegible] mitatr.

Mentit̃ quis opibus ⁊ ore

honor an peti poſſit.

dent quidam q publice peti poteſt non in occulto. Iñ vt Py. dicunt q meritis poteſt quis petere: alſs non q lex iulia de ambitu non h3 locum rome. ff. ad L. iul. de ambitu L. j. Uel dic q quedam a populo potuerūt peti: modo vero ab imperatore. vel aliud in dignitatibus ſecularibus: vñ ⁊ militia ſecularis emi pōt. ff. de actio. emp. l. creditor. §. inter vẽditorem. Abſolutum ↄdicit ſolutiōi huic cꝰ de ſimo. nobis. vbi ſemp nocet datio pecunie niſi cuꝫ data eſt ab aduerſario. Sed ideo hic excuſatur: q nihilominus erant eū electuri. ſic extra eo. ⁊ ſi queſtiones. ⁊ hoc tenet. h. Queſtio. vij.

Diuiſio.

Tunc autē3. hec q̃ſtio diuidi tur in ſeptem ptes: in quaꝝ prima probat duabus auctoritatibus q nō eſt cuꝫ talibꝰ diſpenſanduꝫ. ſcd̃a ibi: couenienti bus. tertia ibi ex hac quarta ibi: niſi rigor. quinta ibi: ecce qbus. ſexta ibi: breuiter. ſeptima ibi: ſãcimus. Jo. de fan.

¶ Caſus. hic intitulatur ſeptima q̃ſtio: qua querit an renūcians ſue hereſi ſit recipiẽdus in epiſcopali dignitate: ⁊ idem intelligo de quolibet ordine: ⁊ certe de rigore iuris ſunt deponendi ſed ex diſpenſatione tolerandi: niſi in caſibus qui conſueuerunt notari. ix. q. j. in fim.

¶ Queſtio. vij.

Tunc autem de ſeptiã. q. tractandum eſt an renūcians ſue hereſi ſit recipiendusᵃ in epali dignitate vel non. De his ita ſcribit Cyprianus ad ſtephanum.

¶ Qui redeūtes ab hereſi i ſuis ordinibus recipiantur.

Si qui pſbyteri ⁊ diaconi in eccleſia catholica pꝛiꝰ ordinati fuerit ⁊ poſtmoduꝫ perfidi ⁊ rebelles extiterint cōtra eccleſiã: vl̃ apō hereticos a pſeudo epis ⁊ antichꝛiſtis cōtra xp̃i diſpoſitionem, pphana ordinationeᵇ, pmoti ſunt: ⁊ cōtra altare atq3 diuinum verbū ſacrificia foris falſa ⁊ ſacrilega offerre conati ſunt: eos quoq3 hac cōditione ſuſcipi cōuenit cuꝫ reuertuntur vt cōmunicent laicis: ⁊ ſatis habeãt q admittū tur ad pacem qui hoſtes pacis extiterūt: nec debere eos reuertentes ea apud nos ordinatiōis ⁊ honoris arma retinere qbꝰᶜ ↄtraᵈ nos rebellauerūt. Item ex. vij. ſynodo.

¶ De his qui pro muneribus ordinationem faciunt: ⁊ qui redeuntes ab hereſi in ſuis ordinibus recipiuntur.

Si quis omnẽᵉ traditionem eccleſiaſticam ſcriptam vel nō ſcriptam violat anathema ſit. ¶ Omnis epiſcopus vel preſbyter aut diaconus cōuictus q pro muneribus ordinationem dederit vel acceperit a ſacerdotioᶠ cadat. ¶ Sed dicunt quidaꝫ: q penitentiam agimus, p peccato ⁊ deus indulgetᵍ illud: ita ⁊ ego dico: q omnem penitentiamʰ recipit deus ⁊ indulget per penitentiã peccata que iam facta ſunt. Noui eni q dauid fornicatorem ⁊ homicidam per penitentiã recepit deus: ⁊ qd̃ dixeritⁱ de eo: Inueni virū ſm cor meū. Noui rurſus eūdem audientem a deo. Nō edificabis mi-

Si quis omnem ¶ hoc. c. ſeptem habet partes. In prima ſeptima ſynodus precipit omnem traditionem eccleſiaſticã ſcriptam vel nō ſcriptam obſeruari. in ſecūda dicit q clericus cōuictus de ſimonia deponatur ab ordine. tertio reſpondet tacite obiectioni: qm quãuis deus indulgeat peccatoribus p penitentiam non tñ reſtituit primam ꝓrogatiuam: qd̃ probat exemplo dauid ⁊ manaſſe ⁊ quorūdam alioꝝ quibus deus idulſit: ⁊ tamẽ non ſunt poſtea ſacerdotes facti. quarto oſtẽdit lapſum in fornicationem poſt baptiſmū a promotione repelli. quinto replicat de ordinatione quam ſimoniacaꝫ. ſ. dixit vt addat de electione loci religioſi. ſexto prohibet epm̃ eſſe pcuſſorem. ſeptimo, phibet eccleſiã vel ordinem per ſecularẽ poteſtatẽ obtineri. ſecūda pe ibi: omnis. tertia ibi ſed dicit. quarta ibi ⁊ ſi in fornicationẽ. quinta ibi: item epiſcopum. ſexta ibi: ſimiliter percuſſor. ſeptima in fi. c. ⁊ prima in principio.

¶ Caſus. Intendit ſeptima ſynodus, pbare q l3 per penitẽtiam ſubueniat cuilibet peccatori: tamẽ poſt penitentiam nō poteſt de iure, pmoueri: imo ſi poſt peccatum, pmotus eſt: vel poſt promotionem peccauit deponendus eſt. Et dicit hoc regulare fuiſſe tam ante inſtitutionem baptiſmi q̃ poſt: ⁊ hoc probat exemplis tam veteris teſtamẽti q̃ noui: ⁊ hoc ſonat littera illa: nullum tamẽ eorum qui ante baptiſmum ⁊c̃. Nam illi qui ante baptiſmuꝫ peccant, pmoueri poſſunt: vt expꝛſſum eſt. xxvj. di. deinde.

a ¶ Recipiendus. non de iure ſed de diſpenſatione. ſic xxiij. q. iiij. ipſa pietas. Sunt tamẽ quidam caſus in quibus eccleſia non conſueuit diſpenſare: quos notaui j. ix. queſtio. j. in fim. Et determinatur hec queſtio. j. ea. §. ex hac auctoritate. Joan.

Eccl̃ia nō diſpẽſat in aliquibꝰ caſibus.

Si qui preſbyteri. ¶ Caſus. Dicit in hoc. c. Cyprianus q ſi qui clerici in eccleſia catholica ordiāti poſt ea heretici facti eccl̃ie reſtiterunt: vel apud eos, pmoti fuerunt ſi reuertant ad eccleſiã ad laicã tm̃ cōionẽ admittantur: vt nō retineãt arma qbus ↄ nos rebellauerūt.

b ¶ Ordinatione. j. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. contra. ſed illud ex pietate matris eccleſie: iſtud de rigore paterne diſcipline. ⁊ ad hoc facit L. di. vt conſtitueretur.

c ¶ Quibus. No. puniri aliquem in eo in quo deliquit argu. xij. q. ij. qui ⁊ humanis.

Clicꝰ duas hñs eccleſias vnã ↄ alteram ſuſtinere nō debet.

d ¶ Contra. Argumẽ. q ſi clericus beneficiatus eſt in duabus eccleſiis nō poteſt preſtare patrocinium vni cōtra aliam ✚. argu. xxvj. di. ſi imperator. iij. q. j. nulli. ſi tamen habet adminiſtrationem in vna poterit contra aliam ſtare. argumẽ. ff. de in ius vo. queſitum. ⁊. iij. queſtio. vij. §. ſi contra. in fi. Joan.

✚ ¶ Ad id de hoc no. i

e ¶ Omnem. i. aliquam de omnibus. ſi. xv. q. j. mulier.

f ¶ A ſacerdotio. Ar. q legitime factum ſuperueniente delicto irritatur. j. xxvij. q. ij. qui dormierit. j. xxx. q. j. de eo. ⁊. c. ad limina. contra. & e. q. v. c. j. contra. j. xxij. qō. vij. c. hi qui. ⁊. c. neq3. contra. & di. xciij. ſi quis. j. xxv. q. ij. ſi qui epi. j. xvij. q. iiij. frater. j. xij. q. ij. q ⁊ humanis.

Factū licitũ irritatur delicto ſuperueniente

f ¶ A ſacerdotio. i. eccleſiaſtica dignitate: vt. ſ. e. queſtio. j. qui per pecuniam.

g ¶ Indulget. de pe. di. j. c. verbum.

h ¶ Penitentiam. adeo hoc verum eſt q ſi quis etiam perueniat ad ſummum maloꝝ ſubueniatur ei per penitentiam: vt de pe. di. iij. talis. Nam in quacunq3 hora ingemuerit peccator ⁊c̃. nec tibi dico ſepties ⁊c̃. de pe. diſtinctio. iij. adhuc inſtant.

i ¶ Et qd̃ dixerit. ⁊ ita ſynodus īducit hanc auctoritatem ac ſi pmo peccaſſet dauid ⁊ poſtea dñs dixiſſet inueni ⁊c̃. qd̃ tñ ſecus fuit: ſed ſynodus nō curauit de ordi-

l. gl̃q de p glo. in. c. poſti chi. j. epe

Ad. c. x

j. Par xxviij.

ſed de veritate: q2 dominus ſic ei dixit: et ille penituit: nec tamen poſt penitentiã permiſſus eſt edificare in hoc facit ad propoſitum. Uel retulit ſe ſynodus ad diuinã preſcientiam: vbi iam preſens erat futurũ peccatuȝ dauid.
a ¶ Scio manaſſen. ezechie filiũ: q acta pnia reſtitutus eſt ad regnũ. arg. de pe. diſt. ij. ſi eni ingt.
b ¶ Peccauit. ar. p baptiſmũ nõ abolere infamiã: cũ etiaȝ poſt baptiſmũ impediat pmouẽduȝ qđ nõ eſt verũ: q2 oĩa crimina et ẽt ſequela peccati dimittitur i baptiſmo: vt. xxv. di. primũ. xxvi. diſt. deinde. et ſic non eſt obiectio de paulo: q ante baptiſmũ peccauit: et qđ hic dicit refert ſe ad id quod tũc accidit: q2 tunc nõ fuit viſuȝ q aliquis aliũ pmoueret ante baptiſmũ: ſic vacat hic arg. no tatũ ab. h. non aboleri infamiam per baptiſmum.
c ¶ Quod. ſ. q fuerunt promoti.
d ¶ Raro. ſicut in mattheo qui fuit telonarius: et tamen poſt fuit euãgeliſta.
e ¶ Nulla. arg. q lȝ aliquid in eccľia accidat nõ tamen lex efficit. ſ. diſt. lxxvij. monachus. ſ. diſt. lv. priſcis. ſ. diſt. lvi. cenomanenſem. ſ. di. liiij. multos.
f ¶ Lex. i. regula vł ius cõe. alibi dicit conſuetudo. vt. ſ. e. q. j. ventũ eſt. ſimiliter dĩ regula. xxxj. diſt nicena.
g ¶ Traditio. i. adinuẽticia machinatio: q2 per ſimoniaȝ ſacerdotiũ obtinuit a romanis.
h ¶ Et ſi in fornicationẽ. hoc intelligit. S. et M. cũ ipſo iure infamis ẽ: puta deprehẽſus eſt in adulterio: et in alijs que infamãt. vj. q. j. §. porro. ar. xxv. di. primum. et hoc de rigore iuris: ſed de miſericordia ſecus vt. xxxiiij. di. fraternitatis. vt ibi notatur. Dicit tñ. h. hoc eſſe verũ quod dicitur hic licet ouruũ ſit. xxv. diſt. c. vltj.

hi domũ: q2 vir ſanguinum es. Scio[a] manaſſen p cõfeſſionẽ dimiſſam impietatem ſuã. Scio meretrices et telonarios per penitentiaȝ receptos: nulluȝ tñ eoꝝ qui ante baptiſmũ peccauit[b] ſacerdotibus cõnumeratũ. Scio quoſdam dũ eſſent in mundo in multa fornicatiõe manſiſſe: monachos vero factos quaſi luminaria mũdi reſplẽduiſſe: nullũ tñ ad ſacerdotiuȝ aſcẽdiſſe. Quod[c] etſi raro[d] contingit nulla[e] tñ lex[f] eccľie fuit. Nouimus peccatricẽ prius: mariã poſt cõuerſionẽ: que quis ſancta et caſta tñ inter diaconiſſas nõ eſt cõputata. Sed quid hoc dico: ſequens ſanctos apoſtolos et venerabiles patres cuȝ omni fiducia clamo: qui per ſimoniã ordinatus eſt ſiue epiſcopus ſiue presbyter ſiue diaconus alienus eſt a ſacerdotio: neq3 eni venalis eſt gratia ſpũſſancti. Caiphe traditio[g] et adinuẽtio ſimonis a ſancto ſacerdotio eſt aliena. ¶ Et ſi in fornicatiõeȝ[h] lapſus eſt aliqs poſt baptiſmũ i ſacerdotiũ nõ recipit: canones eni hoc phibẽt. Si qs vero cũ hoc pctõ ad ſacerdotiũ profectus eſt: cognitus degradet. Itẽ epiſcopum qui p pecuniaȝ ordinatus eſt cõfiteor q2 p penitentiã recipitur. Deus bonus eſt in oĩbus: et apta viſcera eius oĩ homini penitẽti[i]. Sed quoniam iuxta Apoſtoluȝ: Oportet epiſcopum irrephenſibilem eſſe: quicũq3 p pecuniaȝ vel ordinauerit aliqueȝ vł ordinatus eſt ab omni ſacerdotio[k] alienus ſit. ¶ Tharaſius patriarcha dixit: Quicũq3 p pecuniã vel ordinãt vel ordinauerũt vel ordinati ſunt epiſcopi vel presbyteri vel diaconi vel qlibet de numero ſacerdotali repellant oĩno a ſacerdotali honore ſicut ſimõ magus a petro. Quicũq3 p pecuniã diſpẽſationẽ vel curaȝ ſortiti ſunt monaſterioꝝ vel eccleſiarũ vel religioſaꝝ[l] domoꝝ gerõtocomioꝝ xenodochioꝝ orphanotrophioꝝ[m] cũ depoſitiõe expellant a diſpenſatione illa et cura. Qui poſt baptiſmũ cadens in fornicationẽ ordinatus eſt: ſi poſtmodũ confeſſus fuerit ceſſet ab adminiſtratiõe: ſi vero cõuictus ab aliquo deponat oĩo. ¶ Silr percuſſor epiſcopus aut preſbyter aut diaconus: p ſe vel p aliquẽ aliũ quaſi p hoc timeri[n] volens deponat. ¶ Iteȝ qui p ſeculares[o] ptãtes ordinatus fuerit: aut eccleſiã obtinuerit deponat: ſi vero religioſam domum expellatur. Item ex conci. Meldenſi.

¶ De eodem. Palea.

Cauendũ eſt et ſũmopere ſtudendũ ac per virtutẽ chriſti ſanguinis interdicendũ epiſcopis et regibus et omnibus ſublimioribus poteſtatibus atq3 cũctis fautoribus et electoribus: quorũcũq3 conſenſoribus ſeu ordinatoribus in gradu eccleſiaſtico: vt nemo per ſimoniacaȝ hereſim obtineat locũ quacũq3 functione calliditate promiſſiõe ſeu cõmoditate aut datione: per ſe aut ſubmiſſam pſonã. Itẽ in eadẽ ſynodo ſeptia.

¶ Qui redeuntes ab hereticis recipi poſſunt vel non.

Conuenientibus[p] apud nicenã bithinie: et cõſedentibus petro archiepiſcopo et pe

i ¶ Penitenti. C. de ſum. tri. liquet igitur.
k ¶ Sacerdotio. i. clericatui arg. ex de coha. cle. ſi qſq3.
l ¶ Religioſarum. et ita in hoſpitali cõmittit ſimonia.
m ¶ Orphanotrophioꝝ. Ar. ſimoniã eſſe dare pecuniã p adminiſtratiõe paupeꝝ et hoſpital. ſ. xxiij. q. viij. §. quia vis. in auc. de ſanc. epi. §. ſȝ neq3. col. ix
n ¶ Timeri. ſ. xlv. di. quid autem.
o ¶ Qui p ſeculares. ſ. xvj q. vij. ſi quis deinceps.
Conuenientib9. ¶ Hec eſt ſcđa pars qõnis: in qua pbat q tales ſunt recipiendi de mera cõſuetudine canonũ. Jo. de ſan. In pma parte huius. c. ponũtur verba notarij. in ſecũda dicitur: q ſancti pres in nicena ſynodo preſidẽtes: et de futuro ſtatu eccľie ingrentes decreuerunt ab hereſi reuertentes ad ſtatũ pſtinuȝ eſſe reparãdos: ita q per ſcripturã abnegent hereſim: et fidẽ catholicã cõfiteãtur: illi tñ nõ ſunt recipiẽdi q ſponte ſunt ab hereticis ordinati: vel q ſtudioſe ad ſubuerſionẽ nře ſidei elegerũt ab hereticis ordinari: et ad robur ſui propoſiti ſancti pres in ſynodo reſidẽtes multas auctoritates ſãctorum patruȝ induxerunt. ſecunda pars incpit ibi dignum eſt.
¶ Caſus. Cõuenerunt ſancti patres in ſeptima ſynodo vt tractarent qualiter epiſcopi ab hereticis venientes recipi debeant. In prima parte ponũtur verba notarij. in ſecũda dicitur ſic eos eſſe recipiendos ſicut ſex vniuerſales ſynodi receperunt: et poſtea auctoritatibus ſanctoruȝ patrum probatur q recipiendi ſunt: niſi vbi ad fidei ſubuerſionem ſunt ab hereticis ordinati.
p ¶ Cõuenientibus. Uerba notarij: quibus creden

Simonia eſt dare pecuniaȝ p hoſpitali.

Ac. viij. c.

duz eſt. ar. ff. quod me. cau. metum. §. ſed ꝙ pretor. nã ibi interlocutoria ſententia ius facit.
a ¶ Et ioanne. qui dixit eſſe melius iurantem deierare: q̃3 ſacramẽtum in fractione ſacra⁊ imaginum ſeruare: vt xxij. qõ. iiij. actione.

Apochryſarius.

b ¶ Apochryſarijs. Apos nuncius: et chryſis aurũ: quaſi deaurati nũcij: tales hodie nõ ſunt pape: ſed applumbarij.
c ¶ Orientaliũ. alexandrie ⁊ antiochie ⁊ hieroſolymis.
d ¶ Jtem baſilius. Nõ videt ꝙ ille baſili⁹ debebat loqui: quia erat hereticus vt. J. per duodecim lineas ibi ⁊ iuſſi ſũt ⁊c̃. ſed dic ꝙ loquebatur vt excuſaret ſe: vl' forte adhuc de hereſi non cõſtabat. ij. q. j. multi.

Synod⁹ vniuerſalis que dicitur.

e ¶ Uniuerſalib⁹. Uniuerſales ſynodi dicũtur quibus intereſt roman⁹ põtifex vel eius legatus. Locales quas cõgregant pmates vel metropolitani: abſq3 pſentia domini pape vel eius legati. hic ergo colligitur iſta diſtictio ſynodorũ alia vniuerſalis alia localis. ⁊ eſt argu. ꝙ auctẽtice ſunt locales ſicut vniuerſales.
f ¶ Scripto. hic colligitur ꝙ illi qui ab hereſi reuertuntur ad fidẽ catholicam ſcripto debent negare hereſim ſuã. vt. J. ea. q. quotiẽs. ⁊ ca. ſi qui. J. de conſecra. di. ij. ego berengarius. J. xxvj. queſtio. vj. his qui tempore.

✝ ¶ Concor. J. cu3 cleric⁹. §. ipſe vero. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ auc̃. cõſti. que de dig. §. cu3 nãq3.

g ¶ Monachi. et ita monachi intereſſe debent ſynodo: quod verum eſt in abbatibus. vt. xviij. diſtincti. epiſcopus non debet.

tro pſbytero ⁊ abbate monaſterij ſancte ſabine locum tenẽtibus hadriani pape: ⁊ tharaſio archiepõ cõſtanti. ⁊ ioãne[a] ⁊ thoma apochryſarijs[b] apoſtolica⁊ ſediũ orientalium[c] ⁊ ceteris epis epi ſicilie dixerũt. ¶ Dignum eſt vt de futuris inquiramus. ¶ Jtẽ Baſilius[d] epiſcop⁹ anchire dixit: Cõſtitutio eccleſiaſtica habet canonice tradita ab antiquo a ſctis apoſtolis ⁊ ſucceſſoribus eoru3 ſanctis patribus nr̃is apoſtolicis viris ⁊ magiſtris ⁊ ſanctis vniuerſalibus[e] ſex ſynodis ⁊ localib⁹ ſynodis orthodoxis: vt q ab aliq̃ hereſi reuertũtur ad orthodoxã fide3 ⁊ traditionẽ catholice eccleſie ſcripto[f] negare debeãt hereſim ſuã ⁊ confiteri catholica3 fidẽ. ¶ Jtẽ Tharaſius patriarcha dixit: Videt vobis vt ſedes ſuas recipiant q ab hereſi reuertunt. ¶ Religioſiſſimi monachi[g] dixerunt: Sicut receperũt vniuerſales ſex ſynodi ab hereſi reuertẽtes: ita ⁊ nos recepim⁹. ¶ Sancta ſynodus dixit: Placet oibus nobis ⁊ iuſſi ſunt baſilius[h] eps anchire: ⁊ theodorus eps miree ciuitatis ⁊ theodoſius epiſcop⁹ ſedere in gradibus ⁊ in ſedibus ſuis. ¶ Jtẽ cõſtãtinus eps cypri. Non oportet[i] nos qui epi ſumus indigere doctrina ſed alio⁊[k] eſſe doctores✝. ¶ Jtẽ tharaſius eps dixit: Malo⁊ docto⁊ mala eſt doctrina: eccleſia de malis doctoribus ſacerdotes nõ recipit. ¶ Jtẽ Jo. apochryſarius orietalium ſediũ dixit. Hereſis ſeparat omne3 hoiem ab eccleſia. ¶ Jtem tharaſi⁹ eps dixit: Ecce multi canonici libri ⁊ ſynodici ⁊ paterni lecti ſunt: ⁊ ab hereſi reuertẽtes docuerũt nos recipere: ſi aliq̃ alia[l] cauſa non eſt in eis. ¶ Jtẽ petr⁹ apochryſarius pape dixit: Rome[m] exulat⁹ eſt macharius[n] heretic⁹ a ſancta. vj. ſynodo: ⁊ quadraginta dierũ inducias dedit illi pater nr̃ bñdictus papa: ⁊ quotidie[o] mittebat[p] ad eũ bonifaciũ cõſiliarium ſuũ ⁊ inſtruebat eum cõmonitorijs verbis ex diuina ſcriptura: ⁊ nullaten⁹ voluit emẽdari. Hoc aũt faciebat vt eũ reciperet in ordine ſuo. ¶ Jte3 tharaſius patriarcha dixit: Quid dicitis de anatholio: nõne etiam in iiij. ſynodo fact⁹ eſt pnceps[q] ⁊ ecce ab ipſo dioſcoro ordinatus eſt. Et nos igit ita recipiamus eos q ab hereticis ordinati ſunt ſicut ⁊ anatholius receptus eſt. ¶ Jtem vere[r] vox dei eſt: Et quoniã non moriũtur filij p patribus: ſed vnuſqſq3 in peccato ſuo moriet[s]: quoniã ex deo eſt ordinatio[t]. ¶ Jtem tharaſius patriarcha dixit: Audiuimus paterna mandata. Quid igit oportet recipere ab hereticis ordiatos[u]. ¶ Scã ſynodus dixit: Audiuimus dñe ⁊ oportet nos recipere. ¶ Tharaſius patriarcha dixit: Plures eorum qui in. vj. ſynodo cõuenerunt a ſergio pyrrho paulo petro ordinati ſunt: q fuerũt ⁊ principes hereſeos monoſcelitarũ: quoniã iſti continuatim in conſtãtinopolitana ſede ſederunt: ⁊ ab vltimo eorum petro. ſ. ⁊ vſq3 ad vj. ſynodum nõ fuerunt plures q̃. xij. anni? Thomas vero ⁊ ioãnes ⁊ conſtãtinus ab hereticis illis archiepiſcopi facti ſunt: ⁊ tamen propter hoc nõ ſũt reprobati. ¶ Sãcta ſynodus dixit: Hoc manifeſtum eſt. ¶ Cõſtantinus epiſcopus Cypri. dixit: Sufficienter oſtẽſum eſt: ꝙ ab hereticis veniẽtes recipiendi ſunt. Si vero qs ſponte ad hereticũ vadit ⁊ accipit

h ¶ Baſilius ⁊c̃. iſti tres reuertebantur ab hereſi.
i ¶ Oportet. Sed ad quid rñdet iſte ſic: dic ꝙ reprehendit tharaſium qui dixerat videtur vobis ⁊c̃. ⁊ ideo ſtati3 reſpondet iſte tharaſius rephendendo conſtantinum.
k ¶ Sed aliorum. vt. ſ. ea. qõ. j. viliſſimus. ⁊ eſt ar. cõtra malos doctores. na3 qui alios docere debent ⁊c̃. ff. de eden. ſi quis ex argentarijs. §. pretor.
l ¶ Si aliqua alia. que impediat diſpẽſationem. ſ. q. v. capitu. j. in fi.
m ¶ Rome exulatus. i. per excõmunicationẽ exilio cõdemnatus. ſ. diſti. xvj. ſexta.
n ¶ Macharius. pronunciatus.
o ¶ Quotidie. J. xxiiij. queſtio. iij. dixit apoſtolus.
p ¶ Mittebat. ſ. diſtinctio. xix. anaſtaſius. contra.
q ¶ Princeps. id ẽ promulgator vl' auctor canonum. vt diſti. xvj. ſexta. ver. quarta. Jo.
r ¶ Jtem vere. q. d. licet parentes. ſ. epiſcopi heretici fuerũt non tamen filij in hereſi ſuſcepti ⁊ ordinati: cum ad eccleſia3 redierũt minus recipiẽdi ſunt in ordinib⁹: vt. ſ. di. xix. anaſtaſius.
s ¶ Moriet. q. d. tãdiu morit quãdiu penitẽtia3 non agit: ⁊ ſic facit ad ꝓpoſitum.
t ¶ Ordinatio. facta per hereticos in forma eccleſie: ⁊ iõ non eſt reiterãda: vt. ſ. ea. queſtio. iiij. iudei. J. xxiiij. qõ. iij. §. his ita.
v ¶ Ordinatos. ar. pro opiniõe dicentium: ꝙ ille q recipit vltimã manus

iiij. q. xiiij.

impoſitionem extra eccleſiam ordines cōfert quod eſt contra Jo. ſa. vt dixi .ix. qō .j. in ſum. nam recipiunt hic in ordinibus ordinati ab illis qui receperunt in hereſi chalem vnctionem: vt a ſergio petro paulo pyrrho.
a ¶ Non recipiatur. in caſu ſequenti: vel de iure. telligitur ꝙ nō poſſunt agere pniaȝ remanēdo in ordinib⁹ ſuis niſi ex diſpenſatiōe ſi crimē ſimonie ſit notuȝ. loqtur enim de ꝯuictis: ⁊ quoꝝ crimina ſunt publica: de talibus qdē iterrogatus eſt papa: ⁊ de talibus rndet.
g ¶ Utruȝ poſſint .i. vtꝝ poſſint retinere ordines poſt pniam: ⁊ hoc no. ſequēs lr̄a an tm̄mo do ⁊c̄. ⁊ exaudi de cōuictis: vt .J. ſeqt̄ nā cū ſponte ꝯfeſſo miti⁹ eſt agenduȝ.

3 ¶ Ex hac. ¶ hec eſt tertia ps. q. i qua di ꝙ ſimoniacus i ordine in ppetuuȝ eſt ſuſpenſus. ⁊ hoc probat per ca. leonis. Jo. de ſan.
¶ Caſus. Infert Gra. ex ſupradictis ca. ſeptime ſynodi. ⁊ ex .i. c. hui⁹ qō. ꝙ qui ſponte ſunt ab hereticis ordiati vel in ſubuerſionē fidei noſtre ab eis ordinē receperūt: vl̄ qui in eccleſia ordinati poſtea eccl'ie rebelles fuerūt non ſunt in ſuis ordinibus recipiēdi: ſed cum ſimoniaci predicta non faciant: videt̄ aliud eſſe de eis dicēdum. infert tn̄ per multa. c. ꝙ ſimoniaci repari nō debent.
b ¶ Ex hac auctoritate. cypriani .s̄. e. ſi qui presbyteri.
c ¶ Si quis .s̄. ea. q. ſi quis.
d ¶ Et innocētij. s̄. e. q. iij. c. vlti. s̄. ea. q. j. arrianos.
e ¶ Et aliorum .s̄. e. q. j. ſi quis confugerit. c. q ſtudet. ⁊ c. ſi quis p pecuniaȝ.
R Equiritis.
¶ Caſus. Talem qōnē epi britānie fecerunt Leoni pape: an ſimoniaci cōuicti ⁊ quoꝝ crimen ſimonie ē notum pnt agere peniteniā: ⁊ remanere in ordinib⁹ ſuis? Papa reſcribit eis: ⁊ dicit: ꝙ per penitētiam non poteſt eis ſubueniri: vt in ſuis ordinib⁹ remaneant exequendis.
f ¶ Uēdere .i. emere: nā veteres indifferenter vtebātur his verbis. ff. de act. emp. veteres. nā de venditore non vi dubiū quin remanere poſſit. vn̄ loqtur de emptoribus: q agere pniam non pnt in ordine empto niſi purget vitium rei furtiue .i. niſi dimiſſo qd̄ ſimoniace acquiſierūt: ſed vendētes poſſunt ſi vitiū occultū eſt. Uel ind. ſſerēter de emptorib⁹ ⁊ venditorib⁹ in

ordinationē non recipiatur[a]. ¶ Itē tharaſius patriarcha dixit: Et ego refuto eos qui ob huiuſmodi cauſaȝ ad fidei ſubuerſionē ordiati ſunt: ⁊ maxime cū pſentes eſſent orthodoxi epi: a quib⁹ poterant ordinari ſic eſt patern⁹ intellectus: ſi vero ſynodalis conſonātia fuerit ⁊ vnitas eccleſiarū de orthodoxis: qui preſumpſerint ab imundis hereticis ordinari depoſitiōi ſubiaceant. ¶ Sancta ſynodus dixit: Hoc eſt iuſtū iudicium. ¶ Ex hac auctoritate [b] dat̄ intelligi q qui ab vnitate catholice fidei in hereticoꝝ ſocietatē tranſierit: vt de manibus eoꝝ eccleſiaſtice dignitatis ſacr̄a pcipiat: vl̄ qui contēptis orthodoxis ab hereticis ordinari deſiderauerit: ⁊ poſtea ſue abrenūciās hereſi ad eccleſiā redierit: officio tn̄ accepto fungi nō poterit. Auctoritate vo cypriani, phibētur ab admiſtratione eccleſiaſtica q intra catholicā eccleſiaȝ ordinati ad fidei impugnationem dilabūtur. Porro ſimoniaci nec ab hereticis ordinātur ad fidei ſb̄uerſionē: nec intra eccleſiam catholicā ordinati aduerſus fidem armātur: Quis enim nōnullos per pecuniā ordinent: non tn̄ fidē impugnant nec gratiā ſpiritusſci venaleȝ predicāt: vnde veraci penitētia cū hereſim ſuaȝ deteſtati fuerint pmiſſis auctoritatibus nō prohibētur recipi in ſuis gradibus. Uerūtn̄ capitulo illo nicene ſynodi ſi qs per pecuniā ⁊c̄. ⁊ illo alio ſeptime ſynodi ſi quis [c] omneȝ traditionē ⁊c̄. ⁊ innocentij [d] ⁊ aliorum [e] multorū auctoritatibus irreparabiliter damnari iubentur.

Hinc etiam Leo .iiij. epiſcopis britannie.

¶ In ordine male accepto ſimoniaci penitentiam agere non poſſunt.

REquiritis de his qui turpiſſimo lucro colūbas in templo dn̄i vendere [f] nō pertimeſcūt: ⁊ ſua acta improba temeritate ſimonis hereſi cōiungūt vtrum poſſint [g] in ordine [h] pniam agere ante tm̄modo extra ordinē ⁊ ſacerdotalē fieri gradū. Quibus nos quidē cōuictis: ⁊ is qui tam deteſtabile nefas (quod iaȝ multis eſt dānatū concilijs) pegiſſe noſcūtur: nulla poſſumus pnia ſubuenire [i]: ⁊ tot ſpūalibus patrib⁹ obuiare [k]: ſed in illorū [l] patrum me ſnia cōuenire oībus certum ſit. ¶ Niſi rigor diſciplıne qn̄qȝ relaxet̄ ex diſpēſatiōe miſericordie: multorū eni crimina ſunt dānabilia: que tn̄ eccleſia tolerat, p tempore: pro pſona intuitu pietatis vel neceſſitatis ſiue vtilitatis [m] ⁊ , p euētu rei. ¶ Pro tpe: ſicut gelaſius qui cū neceſſitate tpis videret italicam eccleſiā ,ppter belli famiſqȝ incurſionē fere omniū clericorū officio deſtitutaȝ: adeo vt pleriſqȝ [n] populis ſubſidia regēdarum deeſſent aiaruȝ:

h ¶ In ordīe. hic collige ſubditū poſſe accuſare plātū de ſimonia nō pmiſſa priuata admonitiōe. Ar. ꝯ. J. e. q. vlt. pȝ. ⁊ hec eſt rō: qr de alijs criminib⁹ poteſt qs penitere ⁊ eē in ordinib⁹: vt dixi lxxxij. di. pſbyter. de ſimonia vero penitere non pōt niſi pus dimittat ordies vt .s̄. e. q. j. ſi qs neqȝ.
i ¶ Subuenire. niſi gradib⁹ ſuis vel dignitatibus tal'r adeptis pus amiſſis: vt .s̄. ea. q. ſi qs omnē. ⁊. e. qō. j. ſi quis neqȝ .J. xxvij. qō. j. que xpo. ⁊. c. nec aliqua .J. xxxij. queſtio. vij. fidelis.
k ¶ Obuiar̄ .J. xxv. qō. j. ſunt qdam. et c. contra ſtatuta.
l ¶ Sȝ i illoꝝ. vt. ſ. de iure deponantur: vt .s̄. e. ſi quis oēm.
¶ Niſi rigor. hec eſt quarta ps. q. in q̄ probat̄ per decem ⁊ ſepteȝ auctoritates: ꝙ diſpēſatiōes ſiūt ſex modis. Jo. de fa. 4
¶ Caſus. Dictū eſt in. c. pxi. ꝙ ſimoniaci in ſuis ordinibus recipi nō debent. Sȝ dicit Gra. verū eſſe hoc niſi fiat ex diſpēſatiōe: que diſpenſatio propter multas cauſas h̄ enūeratas fieri poteſt: ſicut qn̄qȝ diſpenſatum fuit vt de monachis vel laicis cleri aſſumant̄.
m ¶ Utilitatis. Sicut etiam ius ciuile quedam admittit propter vtilitatem. ff. de pigno. ſed an vie.
n ¶ Ut pleriſqȝ. hic incipit tractare de diſpēſatione: vnde vidēdum eſt quid ſit diſpenſatio qd diſpenſare: ⁊ qō ius ſit diſpēſabile: ⁊ quis poſſit diſpenſare. Diſpenſatio eſt iuris cōis relaxatio facta cū cauſe cognitiōe ab eo qui

Onus emptores ⁊ venditores quaſi pere de ...

Diſpenſatio.

conceſſit de monachis[a] vel de laicis clericos aſſumi ita dicens.

ℭ Pro tempoꝝ neceſſitate apłice ſedis decreta temperant.

Neceſſaria rerū diſpenſatiōe cōſtringimur: ⁊ apoſtolice ſedis moderamine cōuenimur ſic canonū paternoꝝ decreta librare: vt ea que preſentiū neceſſitas temporum in reſtaurādis eccleſijs relaxanda depoſcit: diligenti conſideratiōe (quātuȝ poteſt fieri) temperem[9]. Itē pſcis igitur. Require ſupra in tractatu ordinandorum.

Item Innocētius papa cuȝ pro neceſſitate temporis: ne nimiū ſcandalum eēt in eccleſia ordinatos a bonoſo heretico ſuſcipet: ait in decretis ſuis. ℭ Ceſſante neceſſitate debet ceſſare qđ vrgebat.

Quod pro remedio ac neceſſitate tēporis ſtatutum eſt cōſtat primitus nō fuiſſe. Quod ergo neceſſitas pro remedio reperit ceſſante[b] vtiqȝ neceſſitate [c] dȝ ceſſare pariter quod vrgebat [d]: ✠ qꝛ aliud eſt ordo legitimus: aliud vſurpatio[e] qđ ad preſens fieri tempus impellit.

Similiter ex diſpenſatione etiam in niceno cōci. de nouatianis ſtatutū eſt vt ad eccleſiam redeūtes ordinent[f].

ℭ Iteruȝ ordinent q ex nouatianis ad eccleſiā redierit

Si qui voluerint [g] ad eccleſiā venire catholicaȝ ex nouatianis: placet ſcō pci. vt ordinētur ⁊ ſic maneāt in clero: ante omnia autem hāc ab eis cōfeſſionem per ſcripturam [b] exigi opȝ vt fateantur [i] ſe cōi conſenſu [k] catholice eccleſie ſtatuta obſuaturos.

Item Grego. in regiſtro.

ℭ Iuramentum a ſchiſmate redeuntium.

Quotiēs cordis oculus nube erroris obduct[9] ſupne illuſtratiōis luie fit ſerenus: magna [l] cautela nitēdum eſt: ne latēter auctor ſchiſmatis irruat: ⁊ ab vnitatis radice eos qui ad eā reuerſi fuerāt telo iteꝝ erroris abſcindat: ⁊ iō poſtq̄ȝ ego. M. ciuitatis illi[9] epūs cōperto diuiſionis laqueo q̊ tenebar diutina mecū deliberatiōe ptractās pna ⁊ ſpōtanea volūtate ad vnitateȝ ſedis apo. (diuina gr̄a duce) reuerſus ſuȝ: ne nō pura mēte ſed ſimulata reuerſus exiſtimer ſpōdeo ſb ordinis[m]

Diſpēſare ſus habet diſpenſandi. ar. xj. q. i. §. ex his. Diſpenſare eſt diuerſa penſare: nā omnia hec de qbus fit mētio in hoc §. penſare dȝ qui diſpenſare vult. Scias ergo ꝙ vbicūqȝ decoloratur ſtatus eccleſie nō poteſt diſpenſari: vt. ꝟ. e. ⁊ ſi illa. Dicunt quidā indiſtincte ꝙ cōtra quattuor concilia nō poteſt diſpenſari: vt. ṡ. xv. diſt. ſicut. nec ꝯ euangeliū vel pceptuȝ Apoſtoli: vt. xxv. q̄ſtio. j. ſunt quidam. vt ibi notaui. De diſpenſatione epoꝝ dico: ꝙ vbicūqȝ non eſt eis phibita diſpenſatio ibi poſſunt diſpenſare: vt extra de cle. pugnā. in duel. c. j. et de ſen. excō. nuper. In quibuſdam tn̄ caſibus inuenio eis pmiſſam diſpēſationem in qbuſdā phibitaȝ: qn̄qȝ enim diſpenſant cū ſacrilego: vt. l. di. ſi qs preſbyter. Itē cum heretico. vt. l. di. pſbyteros qui. Iteȝ cum adultero: vt extra d̄ iudi. at ſi clerici. Itē cū ſimoniaco diſpēſant qn̄qȝ in beneficio: qn̄qȝ in ordine vt. ṡ. e. q. v. c. j. ⁊ c. vl. Itē cum ſchiſmatico: vt. l. di. vt conſtitueret. In maioribus aūt criminib[9] etiā diſpenſant in beneficijs ſi ſūt occulta: vt. l. di. de his vero. Itē cum homicida diſpenſant in beneficio: vt extra de cle. pugnā. in duel. henricus. ⁊ de homi. interfeciſti. l. di. ſtudeat. ſed nō in officio: vt. l. diſt. miror. Item quādoqȝ cuȝ aliquo diſpenſant in matrimonio contrahēdo: vt. xxxiij. q. ij. antiqui. Itē in ordinibus ⁊ dignitatibus: niſi tm̄ in epiſcopatu: vt extra de elec. innotuit. Item diſpēſant cum excōmunicato miniſtrante: vt. ij. q̄. v. quāto. licet ſit contrarium. xj. q. iij. ſi quis epiſcopus Fit autē diſpenſatio cum hoc regrit neceſſitas vel vtilitas. ꝟ. e. tali. Item fit quādoqȝ diſpenſatio qꝛ timetur maius malū: ſicut cum anglicis fuit diſpenſatum: vt. xxxv. q. iij. quod ſcripſi. ⁊ c. quedā lex. Itē quandoqȝ propter futuruȝ bonum: vt quando diſpenſatur cum hereticis: vt alij facilius reuertant ad eccleſiam. xxiij. q̄. iiij. ipſa pietas. Item qn̄qȝ propter multitudinem ⁊ ppter ſcandalum vitandum. l. di. vt cōſtitueret.

Diſpēſari qn̄qȝ non poteſt.

Vbi cum mſtis diſpenſant.

✠ ℭ Cōn coꝛ. tex. in l. liberoꝝ. cuȝ gl. ff. de his qui not. infa. bar. in l. j. ff. ſo. ma.

Diſpenſatio qn̄ fit.

a ℭ De monachis. vt. ṡ. lv. diſtin. c. j.

Neceſſaria ℭ Caſus Dicitur hic ꝙ propter neceſſitatem quandoqȝ rigor canonum relaxat: vnde propter neceſſitatem ex monachis vel laicis clerici eliguntur: ⁊ ordinati ab hereticis tolerantur.

Quod pro remedio. ℭ Caſus Dicitur hic ꝙ diſpenſatio que facta fuit ex neceſſitate de iure cōmuni non fuit: vnde ceſſante neceſſitate ceſſare debet diſpenſatio aliud eſt enim quod legitime ⁊ de iure fit aliud diſpenſatiue. Seq. §. cum capitu. patet.

b ℭ Ceſſante. Arg. cā ſublata tolli conſtitutionem ex eadem cauſa ortam. Ceſſante eni neceſſitate ceſſare debet id quod vrgebat: vt. ṡ. diſtin. xxviij. de ſyracuſane. ⁊. ṡ. diſti. lxj. §. his omnib[9]. ⁊ capi. neophitus. ṡ. e. queſtio. j. quod pro neceſſitate. ṡ. diſtinctio. xlviij. quoniam multa. ꝟ. ix. q̄. j. ordinationes. ⁊. lxiij. di. §. verum.

c ℭ Neceſſitate. futura: ſed non iam facta.

d ℭ Quod vrgebat. Argu. ff. de adopti. l. in omni fere iure. arg. ff. de ſtatu homi. homo liber.

e ℭ Vſurpatio. i. diſpenſatio: vel iuris derogatio impellit vt promoueantur.

f ℭ Ordinētur. id eſt vt promoueātur vel ordinētur ſi ante non fuerint ordinati: vel forte extra formaȝ eccleſie.

g Si qui voluerit. ṡ. e. q. j. ſi quis confugerit.

h ℭ Per ſcripturā. j. ea. q. maximum. ⁊ ca. ſi quis epiſcopus. ṡ. e. q̄. conuenientibus. ar. contra. ꝟ. de pe. diſtin. j. quem penitet. nam ibi dicitur ꝙ viua voce debet confiteri. ſed illud verum eſt: ſed nihilominus poſtea per ſcripturā debet confiteri.

i ℭ Vt fateantur. ꝟ. xxiij. q. vlti. peſſimam.

k ℭ Conſenſu. Aliud eſt ergo iurare ſtare mandatis eccleſie aliud epiſcopi: ⁊ ex hoc ſoluitur contrarietas illorum. c. extra de appel. queſtioni. ⁊ c. preterea. immo idem eſt. extra de ſen. excom. ex tenore. Io.

Quotiēs. ℭ Caſus. In hoc. c. continet qualr iurare debeant reuertētes ab hereſi. Di enim ꝙ epūs reuertens ab hereſi ad eccleſiā iurat propter cautelaȝ futurorum ſūmo ponti. pariter cū ſuis ſocijs ꝙ ab vnitate eccleſie ⁊ cōione ro. pon. nunq̄ȝ recedet: ⁊ iuramēto p manū notarij ſcripto tā ille q̄ȝ ſocij ſui p volūtate ſbſcribāt.

l ℭ Magna cautela. Ar. ꝙ cum abundantiori cautela faciendum eſt in quo timetur regreſſus. ṡ. di. xxviij. de his. ꝟ. xx. q. ij. c. vlt. ⁊. q. iij. c. j. ṡ. di. xxiij. q̄ȝq̄ȝ.

m ℭ Sub ordinis. Similiter obligat aliqs ſub pena beneficij ſui: vt ex̄ de elec. cū dilect[9]. in fi. extra de cri. fal. c. ſi.

a ℂ Anathematis.imprecatio eſt:nō enim quiſq̄ poteſt ſe excōicare.Similis eſt imprecatio de conſe.di.ij.ego be rengarius.⁊.xj.qō.iij.ſi is qui. Nec poteſt apud ſe ali quis obligari.ff.de fideiuſ.ſi quis pro eo.§.j.
b ℂ Et per te.Arg.contra.inſti.de inuti.ſtipu.§.ſi quis alij.q2 ibi dicitur ꝙ alteri ſtipulari vł pa ciſci nemo poteſt niſi ſit ſeruus eius.vt ibi:vel ꝓcurator pre ſentis.ff.de ver.ob.ſi ꝓcuratori pſentis. Dic ergo ideo hoc ſie ri q2 papa ſeruꝰ eſt beati petri:vnde di cit de ſe in epiſtolis ſuis:ſeruus ſeruoꝝ dei.vnde verſus.Ser ui erant tibi roma pus dñi dñorum: Seruoꝝ ſerui nunc tibi ſūt dñi.Uel hoc ſit fauore religionis ſed credo iure cano nico me teneri ✠:ſi ego ꝓmitto tibi me daturū ticio decem. ar.xxij.q.v.iuramē ti.maxime ſi iterue nerit ſacr̄m. ar.ff.de gſti.pec.l.j.⁊.l.eu3 q.
c ℂ Euangelia.ſ.xj.q.iij.impatores.Ar. contra.ſ.xxij.q.i.§.ſic etiam.ſ.cā ꝓxi.q.v.qua de cā.ſ.xxij.q.j.clericum.c.mouet cōtra.Dic vt.xxij.q.j.ſi aliqua.
d ℂ Salutem.i.per eum cuius iudicio ſalus dñoꝝ meorū conſiſtit. Sic enim iurādo per has crea turas reſpectu3 ha bebat ad creatore3:⁊ ideo nō peccabat. et ſic intelligitur.xxij. q.j.§.ſic etiam.ff.de iureiurā.qui per ſa lutem.Et ꝙ dicit in manibus ⁊c̄.eſt ar. ꝙ epc cum iurat tā gere d3 euangelia.⁊ ſic eſt contra.xj.q.j. nec honore.Joan.⁊ eſt expſſum hodie ꝙ epiſcopus cum iurat non debet tangere librum:vt ex tra de iura.calum.c.vltimo B.
e ℂ Dominoꝝ.ſ.xxij.q.j.clericum.⁊.c.mouet. contra.
f ℂ Conſulibus.hoc non habet hodie locum:nam ſuf ficit apponere nomē pape ⁊ ipatoris:vt no.ij.q.vlt.c.vl.
g ℂ Sacro.hec ſex pſbyterū faciunt iurare coactū. Ut ſit recta fides vt obediat vt bona fama:Ne verū pereat ne res ſacra vel data dāna.xxviij.diſtin.de ſyracuſane.
h ℂ Subſcripſi.ſcilicet hoc quod ſtatutum eſt in conci lio niceno.ſ.ea.q ſi qui voluerint.
ℂ Ceterum. ℂ Caſus.Dictum eſt.ſ.ꝙ cum tales re baptiſantur:vt in.c.ſi qui voluerint:⁊ ſequenti ſit ex diſpē ſatione:cū aliud ſit de rigore canonu3 vt ꝓbat per ſeq.c.

mei caſu ⁊ anathematis[a] obli gatione:atq̄ ꝓmitto tibi.N. ⁊ per te[b] ſancto petro apoſto lorū principi atq̄ eiꝰ vicario N.beatiſſimo ⁊ ſucceſſoribꝰ eius me nunquā quorūlibet ſuaſionibus vel quocūq̄ alio modo ad ſchiſma(de quo re demptoris noſtri grā liberā te ereptus ſu3) reuerſuꝝ ſed ſemꝑ in vnitate ſancte eccl'ie catholice ⁊ cōione ro.pō. per ōmnia ꝑmanſurum:vñ iura tus dico ꝑ deum oīpotentē ⁊ ꝑ hec ſancta quattuor euāge lia[c] que in manibus meis te neo ⁊ ſalutem[d] dñoꝝ[e] nřoꝝ N.⁊.N.rēpu.gubernantiū me in vnitate(ſicut dixi) ec cleſie ad quā deo ꝓpitio ſum reuerſus ⁊ in cōione ro.pon. ſemꝑ ⁊ ſine dubio ꝑmanere. Qđ ſi(qđ abſit) ab hac me vnitate aliqua excuſatiōe vel argumēto diuiſero periurij reatū incurrens eterne pene obligatus inueniar ⁊ cū au ctore ſchiſmatis habeam in futuro ſeculo portionē. Hāc aūt profeſſionis ꝓmiſſiōiſq̄ mee chartulam tibi.N. nota rio meo cū conſenſu pſbyte rorū ⁊ diaconoꝝ ⁊ clericorū qui me in hac vnitate obligā tes ſe in ſupraſcriptis oībus ꝓna ſimiliter volūtate ſecuti: atq̄ ꝓprijs manibus ſubſcri pturi ſunt ſcribendā dictaui ⁊ ꝓpria manu ſubſcribēs ti bi tradidi. Acta in loco tali die tali:⁊ cōſulibus[f] ſupraſcri ptis Ego.N.epūs ciuitatis N.huic cōfeſſioni ꝓmiſſioni q̄ mee pſtito de cōſeruādis ſupraſcriptis oībus ſacrō[g] ſb ſcripſi[h]. ✠ℂ Ceterum ex ca nonum rigore contra ſcribit Felix papa omnibus epīs.

ℂ Qui ex ecclēſiā baptizati fuerint vel rebaptizati ad ec cliaſticā militiā nō admittāt.

Qui in qualibet[i] etate alibi q̄ in eccl'ia catho lica aut baptizati[k] aut rebapti zati[l] ſunt:ad eccleſiaſticā mili tiam ꝓrſus nō permittant ac cedere. Quibus ſatis d3 eſſe ꝙ in catholicoꝝ numero ſūt recepti:qm̄ de ſuo ordine et cōmunione videbit ferre iu dicium quiſqs hoc violaue rit inſtitutū:vel qui nō remo uerit eum quē ex eius[m] cetu ad miniſteriū clericale obre pſiſſe cognouerit. ℂ Pro[n] ꝑ ſona ſicut beatus Grego.ſcri bens Januario epō ait.

ℂ Rigor canonum pro pſo na aliquando diſpenſatur.

Tanta[o] nequitia in au res meas de tua ſenectu te ꝑuenit vt eā(niſi adhuc hu manitus pēſaremus)fixa ia3 maledictiōe feriremus:⁊ qui dem pene fuerat iā te ſnīa ia culanda:ſed qm̄ ſimplicitatē tuā cū ſenectute cognouimꝰ i terim tacemus[p]. ℂ Pieta tis[q] ītuitu:ſicut de illiteratis ⁊ corꝑe vitiatis gelaſius ait.

ℂ Qui in qualibet. ℂ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ſi qs in quacūq̄ etate doli capax fuerit baptiçatus apud hereticos aut rebaptiçatus nunquam debet ad cleri catum admitti:⁊ qui talem receperit vel iam ꝓmotu3 nō reiecerit in ſe videt ferre dānationem. Ex eiꝰ cetu.i.ex cetu heretice prauitatis.
i ℂ Qui in qualib3.diſcretia:⁊ ſic ſoluit 2rium.ſ.ea.q.iiij.q apud.⁊.c.placuit.
k ℂ Baptiçati.hic diſpenſare cōſueuit:ſed non in caſu ſe quenti cum.ſ.rebaptiçatur:vt de cōſe.diſtin.iiij.qui bis.⁊ not ix.queſtio.j.in ſumma.in prin.
l ℂ Aut rebaptiçati.ſ.ea.q.j.ventum eſt.⁊.ſ.di.l.confirman dum.ſ.e.q.iiij.placuit.contra.ſolu.ibi j.de conſe.diſti.iiij.q bis.ſ.di lj.c.vltimo.
m ℂ Ex eiꝰ cetu.vel ſi in adulta eorum etate conſenſerint:vel fidem impugna uerint.Uel de adul tis in adulta etate baptiçatis loquit.
ℂ Pro perſona. ℂ Caſus. Gratianꝰ dicit hic ꝙ intuitu perſone rigor cano num temperat.Et ad hoc inducit ſe quens c.cuius ca ſus p3 ⁊ que ſequū tur vſq̄ ad.c.qm̄.
n ℂ Pro perſona. Arg contra.lxj.diſt. miramur.Sed ve3 eſt quod ibi dicit ꝙ propter amore3 ⁊c̄.
n ℂ Pro perſona.ideſt propter ſim plicitatem perſone.
o Tanta nequi tia.ſ.diſtin ctione.lxxxvj.tanta.
p ℂ Tacemus.arg.qui tacet nō conſentit.ff.cōmu.di. ſabinus.ver.ſicut prohibere ⁊c̄.ff.de procur.filiuſfami. §.inuitum.ſ.de conſe.di.iiij.cum pro paruulis.
q ℂ Pietatis.Dicitur aūt pietas qn̄q̄ reſpectu nature: vt q2 noſtra natura hodie fragilis eſt exercenda eſt pie tas:vt.xxxiiij.di.fraternitatis.Item als propter fragili tatem vel pietatis intuitu diſpenſatur.xxxlj.q.ij.antiq. Item adhibetur pietas propter inocentiā:ſic puer ba ptiçatus ab heretico admittitur ad ſacros ordines ꝓ pter pietatem innocentie:vt.ſ.ea.q.iiij.placuit.

✠ℂ Adde melius de forma ab iuratiōis hereſis.de cōſe.di.ij.ego beren garius.⁊.c.ꝯuenien tibus.⁊.c.ſaluberri mu3.hac cauſa.

Pietas multa ſit.

Si qui. a ¶ Tales. Pro quibus ſupponit iſtud tales non poteſt haberi ex.c. niſi ex.§. precedenti: ſed credendum eſt Gratiano qui vidit originale. et eſt ſimile.ſ.c.tali. et.xxxiiii. queſtio.v.c.ii.
b ¶ Neceſſitatis. vt.l.diſtinctio.de eo.
c ¶ Metropolitani ſ.di.lxv. c.ii.et.iii.

Quoniam. ¶ Caſus. Quidam epiſcopus preter noticiam ſui metropolitani fuit ordinatus: ſed propter graue ſcandalum quod propter hoc ab vtraque parte fiebat papa tolerat quod factum eſt: ita quod de cetero ſimile non fiat.
d ¶ Ab alterutra.i. ab altera. Sed tamen aliter itellexit. G. vt patet per precedentem §. vnde poteſt dici ab alterutra proprie quia iam forte metropolitanus aliquid fecerat vnde ſcandalum eſſet ortum.
e ¶ Vel conſenſum. ſ.lxiiii.diſt.c.vlti.ſ. lxv.di.c.i.ii.et.iii.

Quotiens. ¶ Caſus. Dicitur hic quod propter multitudinem delictum ſepe multum remittitur propter ſcandalum quod timetur et dei iudicio relinquitur. Sed ne de cetero tale quid accidat precauendum eſt.
f ¶ A turba.extra de cle.excomu.latores.
g ¶ Propter multitudinem.ar.quod parcendum eſt multitudini:vt.xliiii.di. comeſſationes.di.l.vt conſtitueretur.xxiii.qo. iiii. ipſa pietas. et. c. non poteſt.ix.q.i. ordinationes. Sed quot dicentur multi? Dic quantum ad hoc quod multi dicuntur quo ad reſpectum. Nam alias.xl. dicuntur multi.ex. de cle.exco.latores.alias.xxiiii.milia dicuntur pauci.xlv.di.diſciplina. Preterea arg.contra extra de reg.iu.qui ſcandalizauerit.de pe.di.vi.c.i.in fi.xxv.qo.ii. ita nos.vbi non parcitur multitudini. Sol.videtur haberi per id quod legitur.xxiii. q.iiii.cum quiſque.vel per fi. illius.de pe.diſt.vi.c.i.vt et tunc eis non parcatur cum ex auctoritate volunt illud defendere:vt.lxxxii. diſtin. plurimos.et.l.diſtin. domino ſancto.
h ¶ Et de reliquo. ideſt de cetero.xcvi. diſtin. in ſcripturis.ff.de leg.cum lex.

Multitudini eſt parcendum

Multi et pauci qui dicuntur

¶ Canonum decreta pietatis intuitu nonnunquam relaxantur.

Si qui vel propria temeritate vel incuria preſidentium tales[a] ſuſcepti ſunt: nihil vltra promotionem accipiant: ſatiſque habeant hoc ſibi pro nimia miſeratione conceſſum. ¶ Neceſſitatis[b] intuitu: ſicut hilarius papa qui cum de quodam epiſcopo preter noticiam vel conſenſum metropolitani[c] ordinato loqueretur: ne in vtroque graue ſcandalum fieret: ait in epiſtola ſua.

¶ Neceſſitatis cauſa quedam in eccleſia tolerantur.

Quoniam quicquid ab alterutra[d] parte eſt iudicatum omni videmus peruerſitate confuſum temporum neceſſitate proſpecta: hac ratione decernimus ad veniam peruenire quod geſtum eſt vt deinceps nullus preter noticiam vel conſenſum[e] metropolitani ordinetur antiſtes. Item Inno. ¶ De eodem.

Quotiens a populis aut a turba[f] peccatur (quia in omnes propter[g] multitudinem vindicari non poteſt) inultum ſolet tranſire. Priora ergo dimittenda dico dei iudicio: et de reliquo[h] maxima ſollicitudine precauenda. Item in epiſtola cyrilli miſſa maximo diacono antiocheno.

¶ Ex diſpenſatione quedam tolerantur que canonum rigor condemnat.

Didici a diligendo mihi paulo monacho: quia recuſat pietas tua vſque hodie communionem reuerendiſſimi epiſcopi ioannis amplecti pro eo quod quidam in antiochena eccleſia male adhuc cum neſtorio vel ſentiant vel iam ſenſerint quidam ſed forſitan reſipuerunt. Probet igitur tua modeſtia vtrum aliquando colligi nude ac irreuerenter cum neſtorio ſentiant et inuicem colloquantur[i]: licet aliquando cauteriatam[k] habuerint conſcientiam: colligantur autem nunc acta penitentia ſuper his in quibus ſubrepti[l] ſunt quamuis confiteri[m] fortaſſis uereantur exceſſum. At autem non eſtimemur amare contentionem amplectamur epiſcopi reuerendiſſimi ioannis communionem et indulgentes ei: et cam diſpenſationis eius negocium non ſubtilius vel diſtrictius[n] ſiue vehementius erga ſe recognoſcat agitari. Diſpenſationis enim gratia (ſicut dixi) eget negocium multum[o]. ¶ Idem ad ianuarium epiſcopum et archimandritam[p] preſbyterum. ¶ De eodem.

Diſpenſationes rerum nonnunquam cogunt parum quidem a debito[q] rigore quoſdam exire foras vt maius aliquid lucri faciant. Sicut enim hi qui mare nauigant tempeſtate vrgente nauique periclitante anxiati ſunt quedam exonerant[r] vt cetera ſalua permaneant: ita et nos cum non habemus ſaluandorum omnium negociorum penitus certitudinem: deſpicimus[s]

Didici. ¶ Caſus. Paulus monachus ſignificauit patriarche alexandrino quod Io. de quo fit hic mentio fuit epiſcopus antiochenus: qui in neſtorii hereſim inciderat eccleſiam ſuam in eandem hereſim induxerat: tandem Ioannes rediens ab heresi ſed populus eccleſie ſue quem ſubuertebat non ex toto adhuc redierat: et ideo maximus diaconus nolebat adhuc communicare ioanni: quare cyrillus patriarcha alexandrinus monet eum vt quamuis aliqui de antiochena eccleſia ſecuti fuerint vel adhuc ſequantur hereſim neſtorianam nihilominus tamen amplectatur communionem ioannis. mandat tamen inquiri vtrum aliqui hereſim illam ſequantur et colligantur ad vnitatem. Colligi.i. id eſt congregari et conſentire: nude.i. manifeſte et publice: irreuerenter.i. inuerecunde conſentiant nunc aliogn non ſunt vitandi.
i ¶ Colloquantur. ar. ex collocutione preſumi conſenſum. xxvii.q.i.nec aliqua.
k ¶ Cauteriatam.i. vulneratam vel aduſtam ignito erroris cauterio.
l ¶ Subrepti ſunt. i. ſurrepſerunt: et eſt antiqua grammatica. Vel i.corrupti.ff. de ſer. cor.l.ſi quis ſeruum.
m ¶ Confiteri.publice.ſ.et in hoc eſt diſpenſatio. Nam de iure publice debet confiteri.ſ.e.quotiens. de conſe.di.ii. ego berengarius.
n ¶ Diſtrictius. non vult aliquid exaggerare et c.lxxiiii.di. vbi.
o ¶ Multum.ideſt magnum.
p ¶ Archimandritam. archos princeps mandros ouis: vnde archimandrita princeps ouium.

Archimandrita.

Diſpenſationes. ¶ Caſus. Dicitur hic quod oportet quoſdam excommunicari et eiici extra eccleſiam ne multitudo pereat: ſicut in naufragio quedam merces abiiciuntur vt cetera ſalua permaneant: patet ſequens.§.
q ¶ A debito.ideſt a iure communi quod omnibus equaliter debetur: et ita diſpenſatio non eſt ius: vt.xxxi.q i.hac ratione quandoque tamen diſpenſatio debetur: vt.l.di.vt conſtitueretur.
r ¶ Exonerant.ſ.xxii.qo.iiii.non ſolum.ſ.xiii.q. vlti. anime.ff.ſi quis cau.l.iiii ff.ad.l.rho.qui leuande.
s ¶ Deſpicimus.i.omittimus.quia eaſdem res non habemus

derelicto: vñ male faciũt reges hiſpanie: qui naues fractas occupant: nam dicit lex: ꝙ fiſcus nõ debet diteſcere calamitatibus miſeroꝝ. C. de naufra. l. j. libro. xj. committit etiam furtum ſi quis inde quid accipit cum diſtinctione tamen. ff. de fur. falſus. §. vlti.

concedo ꝙ quandoq̄ꝫ ſit debita: ꝛ iudex peccaret ſi non diſpenſaret: non tamē eſt proditũ ius per quod petatur diſpenſatio: ſicut ad elemoſynã tenemur paupi: pauper tamē eam nullo' iure petit: tamē ad petendam diſpēſationem poteſt implorare officiũ iudicis: ꝛ ſi nollet epiſcopus diſpēſare pe tat hoc a ſuperiore. ꝛ eſt ſi. extra de iurepatro. nullus.

Diſpenſatio ē q̄n q̄ꝫ debita.

a ℭ Diſpendia. Eſſe ſolent magno dãna minora bono.

T Ali. ℭ Caſus. Si raptor ducat raptã: in quam rapta nunq̄ꝫ cõſenſit filius de tali cõtubernio nat⁹ non poteſt ꝓmoueri niſi ꝓpter neceſſitatem vel vtilitatē vel propter pſone ꝓrogatiuam. Uel intellige c. loqui ſm eos qui dicũt inter raptorē ꝛ raptã non eſſe matrimonium. ſed verior eſt opinio ꝙ inter eos ſit verum matrimonium.

b ℭ Tali cõiugio. Sed nõne inter raptam ꝛ raptorē tenet matrimoniuꝫ. vt. xxxvj. q. ij. tria. q̄re ergo filij cũ legitimi ſint repellunt a promotiõe? Reſpon. hoc nõ tenet. vel dic ꝙ ħ loqtur de monialibus raptis: cũ quibus matrimoniũ non tenet. ꝛ dic ↄiugio: id eſt coniũctione vel cõiugio de facto: alias legitimi eſſent: niſi forte q̊ ad epiſcopatũ. extra de electio. innotuit. Sed certe illa decre. loquitur tm̃ in concubina.

ex his quedam ne cunctorũ patiamur diſpendia[a].

Utilitatis intuitu ſicut i mel denſi conci. perhibet de filijs virginũ vi raptaꝝ ꝛ ſic ad cõiugiũ raptoꝝ applicatarum.

ℭ Utilitatis intuitu q̄dam in eccleſia temperantur.

TAli coniugio [b]generati eccleſiaſticis ordinibus non applicētur: niſi forte eos aut maxima eccleſie vtilitas vel neceſſitas poſtulet: vel euidens meritorũ prerogatiua cõmendet. ℭ Huic[c] petrus[d] concordãs ait: In veritate cõperi quia nõ eſt acceptor perſonaruꝫ deus ꝛc̄.

ℭ Pro euentu[e] etiam rei quedam in eccleſia tolerantur: ſicut Leo ait in decretis ſuis de laicis ſubito ↄ decreta canonum ordinatis ep̄is.

ℭ Laicis qui contra decreta canonũ ad ep̄atum ꝓmouentur ex miſericordia ſuſceptum officium relinquitur.

EXigunt cauſe [f]vt nõ ſolum in tales ꝓſules ſꝫ etiam in ordinatores eorum competēs vltio proferat: ſed circũſtant nos: hinc manſuetudo miſericordie hinc cēſura iuſtitie: vt credamus quedam delicta vicũq̄ꝫ toleranda quedã vero penitus amputãda. Illos ergo quoꝝ ꝓuectio hoc tm̃ rep̄henſionis incurrit: ꝙ ex laicis[g] ad epiſcopale officiũ electi ſunt locum ſuũ tenere permittimus: nõ preiudicantes apoſtolice ſedis ſtatutis: nec beatorum patrũ regulas ſoluētes: q2 remiſſio[h] peccati non dat [i]licētiam delinquēdi: nec quod potuit aliqua ratione concedi: fas erit ampli⁹ impune committi: ne quod ad tempus pia lenitate cõceſſimus iuſta poſtmodum vltione plectamus.

Idem ad mauros ep̄os.

ℭ Donatiſte et nouatiani quãuis reprehenſibiliꝰ ordinati: tamen ordinati ex neceſſitate tolerantur.

MAximuꝫ quoq̄ꝫ ex laico[k] reprehēſibiliter licet ordinatum: tm̃ ſi donatiſta iam nõ eſt ꝛ a ſpiritu ſchiſmatice prauitatis alien⁹ eſt ab ep̄ali[l] (quã quoquõ[m] adept⁹ eſt) non repellim⁹ dignitate[n]: ita vt ipſe libello[o] ad nos directo catholicũ ſe eſſe manifeſtet.

g ℭ Qd ex laicis. ſ. lxxvij. di. mõachos. ſ. lix. di. ſi officia. cõtra. ſ. diſt. lxj. quid proderit. contra. ſ. di. lxj. c. j. ꝛ. ij. cõtra. Sol. ibi ius cõmune ħ diſpenſatio.

h ℭ Quia remiſſio. j. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. in ſi. contra. ſ. diſt. xciij. peruenit. ꝛ xxxv. q̄. ix. loci. J. xxj. q. ij. placuit. Solu. ibi factũ reſpicit ħ ius. ꝛ expone q̄d ſequitur.

i ℭ Non dat. i. nõ debet dare: nam leges que piuria puniunt ꝛc̄. C. de idic. vidu. l. ij. ar. C. vnde vi. meminerint. j. de conſe. diſt. iiij. queris. ar. de pe. diſt. iij. §. ſed vel ba. ꝛ. c. ſane. Sed aliud eſt impunitatis occaſione amplius peccandi cõfidentiam ſumere quod ibi dicitur: aliud ꝓ vno conceſſo reliq̄ ſimilia vſq̄ꝫ quaq̄ꝫ cõcedere: quod hic negatur. Uel dic: non dat: id eſt non dare debet.

MAximum. ℭ Caſus. Maximus donatiſta fuit: ſed poſtea conuerſus ad fidem: ex laico eſt in ep̄m promotus. Leo papa eũ tolerat mandat tamē ſibi vt in libello ad papã miſſo ſe eſſe catholicũ manifeſtet. Sequens c. patet: in quo tolerat donatum cum ſua plebe conuerſum: mandat tamē ei vt mittat libellum: in quo confiteatur fidem: ꝛ abneget hereſim illam: ꝛ mandat Leo: vt hoc de cetero non fiat.

ℭ huic petrus. hoc adaptat. ad ꝓxime dictũ. q. d. non eſt mirũ ſi ſpuri⁹ ꝓmouet cũ de⁹ nõ ſit pſonaꝝ acceptor.

c ℭ Huic. ſ. vt neceſſitate vel vtilitate ꝓmoueant tales.

d ℭ Petrus ait ꝛc̄. q2 apud deũ nõ eſt pſonaꝝ acceptio.

e ℭ Pro euētu. ꝛ hoc ad neceſſitatē vel vtilitateꝫ refert.

EXigunt. ℭ Caſus. Quidã de laicis nõ ſeruatis interſtitijs ꝓmoti ſunt in ep̄os nimis precipitãter: qui debebant de iure deponi: ſed ex miſericordia Leo dicit eos tolerandos: in q̄bus aliud reprehenſibile nõ inuenitur niſi ꝙ nimis feſtinãter promoti fuerint: ita ꝙ ex hac remiſſione non ſumãt licentiam delinquendi: ꝛ prohibet ne decetero hoc fiat: ne cogatur iuſte punire: quod nunc ex miſericordia inultum dimittitur.

f ℭ Cauſe. Cum ergo ħ ſit rigor ꝛ ibi miſericordia potius debet iudex ſequi miſericordiã q̄ꝫ rigorem: vt extra de ſortileg. c. ij. ꝛ. C. de iudi. placuit. ꝛ ſic iam videt ꝙ diſpenſatio ſit debita: q2 preceptũ miſericordie oibus eſt cõmune: vt. lxxxvj. di. non ſatis. ꝛ ſententia que miſericordiam vetat fugiēda eſt: vt. l. di. ponderet. in ſi. quod

k ℭ Ex laico. Iſte fuerat factus ep̄s non ſeruatis interſtitijs temporum in minoribus ordinibus: ꝛ ideo dicit tex. ex laico. ar. ſuperficiale pro illiteratis. ſ. lxj. diſt. ca. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ. c. quid proderit. contra. Jo.

l ℭ Ab epiſcopali. J. xvi. q. vlt. inuentum.

m ℭ Quoq̄. i. nõ legitio: ſic illud: q̄s genui q̄cũq̄ꝫ thoro.

n ℭ Dignitate. Quid ſi pſon⁹ labit in hereſim: an reuerſus recupet iuſpronat⁹ q̄d hēbat? Ar. ꝙ ſic. ex̄ de elec. q2 diligētia. ff. de iure do. l. ſꝫ ſi. ff. d bo li. l. iij. §. ſi deportat⁹. Jo. tñ ſi lata fuiſſet ſnia ↄ eũ de amiſſiõe iuriſpronat⁹ ampli⁹ nõ recupat. ex̄ de diuor. de illa. ex̄ de ↄuer. ↄiu. c. vl b.

o ℭ Libello. J. vij. q. j. §. ecce. ꝛ. c. q̄r. ſ. ea. q. ſi q̄ viuerit.

Salúa apoſtolica auctoritate.

D Onatum. a ℂ Cauſarũ. Collige ex hoc intelligentiã eius qd dici ſolet in lr̃is ſalua aplica aucte. b ℂ Antiqs.i.ſm antiqs regulas. ⁊ ita niſi ex p̃mereretur hec videreť conſtõ perpetua ar. C. de pe. ſeru⁹. ſed tamen quid iuris ſit ſuper hoc notaui.lrj.diſt.§.ex his oĩbus. lia tñ nulla cauſa ſunt relaxanda. ⁊ ſi illa nunq̃ relaxari debent niſi ex magna cauſa: quãto magis iſte ex nulla cauſa ſunt relaxãda. Beneuẽte. ſic ponit caſum. Quãuis toleremus que p exempla nõ nocent: in illis tñ diſpenſare nõ debemus que ſcandalũ vel diffozmitatẽ inducunt. nam ſi in premiſſis tñ p neceſſitate vel vtilitate diſpenſamus: quare his cauſis abſentibus iura cõmunia mutilamus: q̃ niſi pro neceſſitate mutilari non debent?

S Aluberrimuz. ℂ Caſus. Diciť in hoc.c. q ſi qs clericus ab hereſi ad eccleſiã reuertať. pfiteať in ſcriptis hereſim ſuã cuz auctore eius eſſe dãnataz ne ampli⁹ corrũpať cũ ſue pfeſſioni nõ poſſit de cetero obuiare: qd p magno beneficio habeat ſi adempta oĩ ſpe pmotionis in quo iueniť ordine permaneat: dum tñ iterata vnctione non fuerit maculatus. c ℂ Senſibus prauis.i.opinionibus hereticorum. d ℂ Profeſſio. C. de nõ nu. pe. generalr. §.ij.q.j.legũ.j.xxvij. q.j.oẽs femine. extra de pba. perſonas. e ℂ Maculati. idez eſt ſi fuerũt rebaptizati. ar. de ↄſe.di.iiij. q bis. ⁊ c. eos quos. vel ſi ad ſubuerſionem fidei adheſerũt hereticis.ſ. ea.q.cõuenientibus.

S I qs. ℂ Caſus. Si quis p aliq̃ hereſi excõicatus fuerit nõ debet ad cõionem admitti niſi p⁹ cũ debita ſatiſfactione fuerit in cõcilio recõciliatus. f ℂ Concilio hodie ſufficit ſolus eps. extra de here. ad abolẽdam. §. qz vero. f ℂ Concilio.ſ.l. diſtinctio. de eo. g ℂ Libello.ſ.e.q.ſi qui voluerint. h ℂ Purgationez. idez ẽt ſi de ſimonia ſuſpect⁹ ſit. extra de purg.ca.quotiens. i ℂ Opinione.ſ. diſtin.xxx.c.vlt.

I dem. ℂ De eodem.

D Onatũ autez ſeminacẽſem ex nouatiano vt cõperimus cũ ſua plebe cõuerſum ita dñico gregi volumus preſidere vt libellũ fidei ſue meminerit ad nos dirigendũ: quo ⁊ nouatiani dogmatis dãnet errorem: ⁊ pleniſſime cõfiteatur catholicaz veritatẽ. Que aũt nunc certa remiſimus cõſideratiõe cauſarum[a] antiquis[b] deinceps cuſtodiẽda ſunt regulis: ne qd ad tempus pia lenitate conceſſimus: iuſta poſt hac vltione plectamus.

I dẽ ianuario epo aqlegieñ. ℂ Redeũtes ab hereſi poſt publicam profeſſionẽ in ſuis ordinibus recipi poſſunt.

S Aluberrimũ enim ⁊ ſpũalis medicine vtilitate pleniſſimũ eſt: vt ſiue pſbyteri ſiue diaconi ſiue ſubdiaconi aut cuiuſlibz ordinis clerici qui ſe correctos videri volũt: atqz ad catholicã fidez quã pridẽ amiſerant rurſum reuerti ambiũt: pri⁹ errores ſuos ⁊ ipſos auctores erroris a ſe dãnatos ſine ambiguitate fateãtur: ⁊ ſenſibus[c] prauis ⁊ iam pemptis nulla deſperandi ſuperſit occaſio: nec vllũ mẽbrum taliũ poſſit ſocietate violari: cũ p omnia illis pfeſſio[d] ppria cepe rit obuiare: circa quos etiam illam canonũ conſtitutionem precipimus cuſtodiri vt i magno habeãt beneficio: ſi (ademptia ſibi omni ſpe pmotionis) in quo inueniunť ordine ſtabilitate maneãt perpetua: ſi tamẽ iterata vnctione non fuerint maculati[e].

I tẽ ex cõcilio martini pape. ℂ Ab hereſi redeũtes: hereſim ⁊ eius auctores publice deteſtentur.

S I quis eps ſiue alicuius epi preſbyter: aut diaconus in alicuius hereſis opinione offenderit: ⁊ ob hanc cãm fuerit excõicatus: nullus eps in cõionem eũ recipiat niſi prius in cõi concilio[f] porrecto ſue fidei libello[g] ſatiſfaciat oĩbus: ⁊ ita liberam teneat ſuam purgationem[h]. Hoc idẽ ⁊ de fidelibus laicis ſit decretuz ſi in aliq̃ hereſis opinione[i] fuerint nominati.

ℂ Ecce qbus de cauſis que daz in eccleſia tolerãtur que eiſdem ceſſantibus pia feueritate vindicanť. ℂ Quãdo autem tolerãda ſint quando reſecãda: gelaſius papa diſtinguit[k] dicẽs. ℂ Quõ in eccleſia aliqua ſint toleranda.

E T ſi illa[l] nõnunq̃ ſinenda[m] ſunt: que (ſi ceteror[n] conſtat integritas) nocere ſola nõ valeãt: illa[o] tamẽ magnopere precauẽda ſunt: que recipi ſine manifeſta decoloratiõe[p] non poſſunt: et ſi ea ipſa[q] que nullo detrimẽto aliquotiẽs indulgẽda credũtur vel rerũ vel tẽporũ[r] que cogit intuitus vel accelerate[s] prouiſiõis excuſat reſpect⁹: quãto magis illa nullatenus ſunt mutilãda[t]: que nec vlla neceſſitas nec eccleſiaſtica pſus extorquet vtilitas? Aliquãdo enim pro neceſſitate vel vtilitate eccleſie mutilan-

l ℂ Et ſi illa. vt diſpenſabilia. m ℂ Sinẽda ſũt.i. diſpẽſanda: ⁊ ita ceterorũ ip̃ropꝛie ſũmiť. ar. ff. de mino. pñ.xxvj.di.deinde. n ℂ Queſi ceterorum.i. que diſpenſari poſſunt. o ℂ Illa. hoc de illis qui diſpenſare non poſſunt. p ℂ Decoloratione. puta ſi eſſet latro vel ebrioſus. vt extra de regu.iur. eſtote. q ℂ Et ſi ea ipſa. Sic forma cõſtructionẽ ſi illa nullatenus ſunt mutilãda: que nullo detrimẽto ⁊c. quãto magis nec illa ſũt mutilanda ⁊c. ⁊ eſt ſenſus ſi in diſpenſabilibus nõ debet iudex diſpenſare: niſi ex magna cã: quãto magis i his q̃ ſunt indiſpẽſabilia nullo mõ dz iudex diſpenſare.xiiij.di.c.ij. r ℂ Uel tẽporũ. vel perſonarũ: nã p qlitate perſonarũ ⁊ actio formať ⁊ cõdemnatio moderať. ff. de neg.geſt.põponi⁹ in negocijs. habes ergo hic cauſas pp̃ter quas eſt diſpẽſandũ ſcʒ cã vtilitatis ⁊ neceſſitatis. Sʒ nũqd ex cauſa pbabili? Uideť arg. q ſic.lvij.diſtin.c.j. quod cõcedit Alanus. Ego cõtra. Nec ob.lvij.di.

Ord tere.

Diſpẽdum certis cauſis.

ℂ Ecce quibus. Hec eſt quinta pars queſtio. in qua queriť qualiter debeat diſpenſari: quod probat per.c.ſequens. Joã. de fan. k ℂ Diſtiguit. ⁊ ptin⁹ agit de illis que diſpẽſari ſolent.

E T ſi illa. ℂ Caſus. h. hic ponit hunc caſuz. Quãuis diſpenſabilia ex cauſa relaxẽtur: indiſpenſabi-

ca.j. quia ſi poſt fides eius appareat probabilis aboletur irregularitas ibi preſumpta ⁊ promouetur de iure cõi. s ℂ Uel accelerate. nam que de nouo emergunt ⁊c. ff. de interroga.actio. de etate.

t ℂ Mutilanda. diſpenſationes quas extorquet neceſ-

ritas ceſſante neceſſitate mutilande ſunt: que vero regulariter fiunt non: vt. ꝗ. ix. q. j. ab excōmunicatis. ꝗ. diſt. l. placuit. ꝗ. vij. queſtio. j. mutationes.

a ¶ Precepta quedam non omnia.

¶ Breuiter. hec eſt ſexta pars. q. in qua queritur ſi ordinati ab hereticis ſint iterum reordinandi: ⁊ dic ꝙ nō ſi fuerint ordinati in forma eccleſie: ⁊ hoc probat per tres auctoritates. Ioan. de fan.

¶ Caſus. hic mouet Gra. incidentē queſtionem: vtrum ſcꝫ ordinati ab hereticis debeant iterum ordinari? Et ꝑmo ꝓbat ꝙ nō: auctoritate Greg. ⁊ Augu. ⁊ poſtea ſoluit ⁊ male dicens vt circa baptiçatos ⁊ in ordie ſacerdotali vel epali ſ. uentos ſacrm̄ non reiteretur. Ea vero q̄ cū quadā diſtributione vaſoꝝ vel idumentoꝝ ꝓſtantur: ſ. interueniente epali benedictione: vt ordo leuitaꝝ ⁊ infra eum ordines poſiti reiterari poſſunt cuꝫ ab hereticis cōferantur nec dicit᷑ aliquid iterari cum nihil ab eis ſit receptum: ad qđ īducit ſequēs. c.

b ¶ Ordinibus. ſcꝫ illi q coacti ſunt vel ignoranter ab hereticis ordinati ſunt.

c ¶ Utruꝫ in eodē ordine. Et dic ꝙ nō ſi in forma eccl'ie ordinati ſunt. extra de apoſta. ex lr̄is. nec bene ſoluit ħ Gratiā.

d ¶ Ut ait beatꝰ gregoriꝰ. ꝗ. di. lviij. c. j.

e ¶ Auguſtinus. ꝗ. ea. q. j. qđ quidam.

f ¶ Reiterari. vt. ꝗ. e. q. j. ventum.

g ¶ Daibertum.

¶ Caſus. Neçelon ordinatꝰ fuit ab hereticis in epiſcopum preter formam eccleſie: ⁊ ſic ordinem epalem non recepit: qui poſtea daibertum ꝑter formam eccleſie vel cum forma nō refert in diaconem ordinauit. Sed qꝛ illum ordinem conferre non potuit daibertus nihil accepit ab eo: vnde Urbanus cum diſpenſaret cum eo fecit illum ordinari auctoritate damaſi pape ⁊ innocentij.

g ¶ Daibertum. Per hoc. c. probat Ioan. opinionem ſuam. ſ. ꝙ baptiçatus ab eo qui recepit vltimam manus impoſitionem extra eccleſiam nihil recipit. nos qui dicimus contrarium hoc intelligimus cum non ordinabat in forma eccleſie.

h ¶ Et beati. Et ita cum faciat hic mentionem de illo capi. ꝗ. j. q. j. ventum eſt. intelligendum eſt illud ſicut ⁊ iſtud de non ordinatis in forma eccleſie.

+
+
6 tur ⁊ laxant᷑ precepta[a] canonica. ¶ Breuiter oſtendimus qui reuertētes ab hereſi in ſuis ordinibus[b] valeant recipi vel qui nō. Nunc autē querit᷑ de his q ab hereticis ordinati ſunt: ſi ad vnitatem catholice matris eccleſie redierint: vtrum[c] in eodē ordine iteꝝ valeant ordinari. Semel enim conſecratus (vt ait beatus gregorius[d]) iterū conſecrari nō debet. ¶ Iteꝫ ſacramenta que ab hereticis in forma eccleſie miniſtrantur (ſicut auguſtinus[e] teſtatur) reiterari[f] nō debent: ne non homini ſed ſacro videat᷑ iniuria fieri. ¶ Sed illud Grego. de his intelligit᷑ qui cōſecrationeꝫ ſacerdotalē vel epiſcopalem acceperūt: qui aut per manus impoſitionem cū ad eccleſiam redeūt effectum ſue vnctionis accipiūt: aut ab eius adminiſtratione perpetuo ceſſare iubent᷑. Similiter illud Augu. de eadem myſtica vnctione ⁊ de ſacramento baptiſmatis itelligit᷑. ¶ Sūt aūt in eccleſia alij ordines q ſine ſacramentali vnctione ſola epi benedictione cum quadam vaſorū vel indumentorum diſtributione preſtant᷑: vt ſunt leuite ⁊ ceteri īfra eos cōſtituti: hi quāuis ab hereticis ordinent᷑: tamē ad eccleſiam redeūtes in eodeꝫ ordine (ſi alr̄s digni fuerint) ab eccleſia ordinent᷑: nec fiet in eis reiteratio muneris cū ab hereticis nihil doceatur eis fuiſſe collatū. Unde vrbanꝰ. ij. ſcribit petro piſtoriēſi epo ⁊ ruſtico abbati vall' vmbroſe.

¶ Redeuntes ab hereticis ſunt reordinandi.

DAibertuꝫ[g] a neçelone licet ſimoniaco nō ſimoniace eiuſdem cōfeſſione repimus in diaconū ordinatum: ⁊ beati[h] inocentij pape ſententia cōſtat declaratū ꝙ neçelon hereticus quem cōſtat ab hereticis ordinatum: qꝛ nihil[i] habuit nihil dare[k] potuit ei cui manus impoſuit. Nos igit᷑ tanti pōtificis auctoritate firmati ⁊ damaſi pape teſtimonio roborati qui ait. Reiterari[l] oportet qđ male actuꝫ eſt; daibertū ab hereticis corpore ⁊ ſpiritu digreſſuꝫ atꝗ vtilitate eccleſie ꝓ viribus inſudantem ex integro[m] (eccleſie neceſſitate ingruente) in diaconē[n] conſtituimus: ꝙ nō reiterationem exiſtimari cenſemus ſed tantū integram diaconij dationem: quoniam (vt ꝑdiximus) qui nihil habuit nihil dare potuit. Item damaſus papa. ¶ De eodem.

PEr illicitam[o] manus impoſitionem vulneratum[p] caput illi qui videbantur aliqđ accepiſſe habebant: ⁊ vbi vulnus eſt infixū eſt neceſſe medicinā[q] adhiberi: qua infixa ſanet᷑ macula: ideſt reiterare[r] neceſſe eſt qđ

i ¶ Quia nihil. ꝗ. e. q. j. gratia. ꝗ. de conſecra. di. iiij. quō. argumē. ꝗ. ea. q. j. qui perfectionem.

k ¶ Dare. Arg. qui nihil habet nihil dare poteſt. argu. contra extra de elec. ſuffraganeus. Item ar. ꝙ pro nō dato habetur qđ datur ab eo qui de iure dare nō poteſt: vt extra de iurepa. qđ auteꝫ. in fi. — Qui nihil habet nihil dat.

l ¶ Reiterari. quo ad ſpeciem facti non rei eſſentiam. naꝫ ſepe quod male fit vel minus plene ex integro eſt agendum: ſicut in ſatiſdatione. ff. qui ſatiſda. cogan. de die. §. ſi ſeruus. ⁊ in iuramento. ff. de iureiuran. qui per ſalutem. ⁊ in libelli confectione. ij. q. vlti. c. vlti. argu. ff. qui ſatiſda. cogā. ſi ab arbitro. §. qđ ⁊ ſi. nam in his oībꝰ nō eſt aliquid iterādum: ſed qđ omiſſum eſt reſtaurandum. ex̄ de ſacra. nō ite. c. vno. Io. Male dicit Io. hic cū quo ad rei eſſentiā ſit iterum ordinatio faciē da: qꝛ prima ordinatio non erat in forma eccleſie. B. — Qđ minꝰ plene fit ē iterandū.

m ¶ Ex integro. ꝗ. ea. q. j. ſi quis confugerit. ꝗ. de conſe. diſtin. iiij. ſi nulla. extra de cenſi. ſcientes.

n ¶ Diaconem. Iſte daibertus extra formam eccleſie fuerat ordinatus vel extra formam eccleſie ordinatus fuit a neçelone.

PEr illicitā. ¶ Caſus. Quidā fuerūt ab hereticis ꝑter formā eccl'ie ordinati: vnde mādat papa vt iterum tales ordinent᷑ cum nihil acceperint ab hereticis.

o ¶ Per illicitam. ſ. non iuſtam.

p ¶ Uulneratū caput. ſ. mēteꝫ macula culpe infectam.

q ¶ Medicinam adhiberi. ſ. recitari: vt ita ⁊ illud intelligatur de ordinatis in forma eccleſie.

r ¶ Reiterare. No. hāc expoſitionē ⁊c. ⁊ hec expoſitio eſt ſubintelligēda. ꝗ. e. q. j. ventum. vbi eadem ſunt verba.

a Legitime. Argu.ex hoc loco q̇ ſi poteſtas tranſlata eſt in aliquem vt eligat epm̄ ⁊ ipſe minus bonum eligit iterum poſſit eligere.argu.vij.q.j.factus.viij.di.que contra. Nam reprob̄a pecunia nō liberat debitorem.ff. de pigno.ac.eleganter.§.qui reprobos.⁊ eſt argu.ad hoc extra de elec. in cauſis.in fi. Arg. contra extra de offi.dele.ga.c. in litteris.nam functus eſt officio ſuo. Nam etiā ipſi canonici male eligendo puantur ptāte eligē di.extra de elec.cum in cūctis.⁊ no.✠ lxj. di.ſtudij. Quid iuris ſit. not.in queſtionibus Bar.

b Quo.ſ.xix.diſt.fin.contra. Sed illō cum auctoritate ſua generaliter eſt ,phibitum iſtud in eccleſia catholica cōfirmatum:nam ,p nō dato habet ⁊c. extra de iurepatro.q̇ autem.⁊ ff.ſi quis cau.l. quotiens.arg. contra extra de iurepatro.con ſultationibus.

Sancim⁹. hec ē vij. pars. q. in qua ponit pena ſimoniacorum:que eſt infamia ⁊ depoſitio ⁊ damnatio pecuniaria. Joan. de fan.

c Caſus. hāc legē inducit Gra.ad ,pbādum q̇ honores eccleſiaſtici p pecuniaȝ dari nō debent: quia ,p honoribus ſecularibus adipiſcendis dari pecunia ,phibetur.Dicit ergo i hac l. q̇ ad prouincias regendas eligi nō debent niſi homines,pbate vite ⁊ qui precio vel ambitiōe nō adipiſcantur honores:qui cum electi fuerint iurabunt ſe nihil dediſſe:⁊ q̇ non dabunt per ſe vel per mediam perſonam pro adminiſtratione ſibi conceſſa vel cōmiſſa:⁊ q̇ durante adminiſtratiōe vel poſt occaſione ſui officij nihil preter ſalarium accipient. Et lȝ nullus immemor ſue ſalutis eſſe credatur:tamē ſi quis cōtra predictum ſacramentum tam dator q̄ acceptor de hoc conuictus fuerit pena quadrupli puniatur.

legitime[a] actuȝ nō eſt aut collatum minime ,pbatur. Nam quomodo[b] poſſit honoreȝ retinere qui ab illo acceperit: qui poteſtatem dare non habuit legitime inuenire nō poſſum. Item libro.ix. C titu. ad legem iuliā repetundaꝝ. Impator theodoſi⁹ ⁊ valeri⁹

Sancimus[c] huiuſmodi viros ad prouincias regendas accedere: qui ad honoris inſignia nō ambitione[d] vel precio ſed probate vite ⁊ amplitudinis tue[e] ſolent teſtimonio promoueri: ita ſane vt hi quibus honores per ſedis tue vel noſtrā fuerint electionem cōmiſſi:iurati[f] inter geſta depromant ſe pro adminiſtrationib⁹ ſortiendis[g] neq̧ dediſſe quippiā neq̧ daturos vnquam poſtmodum[h] fore:ſiue per ſe[i] ſiue per interpoſitam perſonam in fraudem legis ſacramentiq̧:aut donationis venditioniſue titulo aut velamēto cuiuſq̧[k] contractus: ⁊ ob hoc (exceptis ſalarijs[l]) nihil penitus tam in adminiſtratione poſitos q̄ poſt depoſitum officium pro aliquo preſtito beneficio tempore adminiſtrationis quam gratuito meruerunt accepturos. Et licet neminem diuini timoris contēnendo iureiurando arbitremur[m] immemorem vt ſaluti proprie vllum cōmodum anteponat: tamē vt ad ſalutis timorem ex neceſſitate periculi ſubiugetur: ſi qs auſus fuerit prebita ſacramēta negligere non tantūmodo aduerſus accipientem ſed ēt aduerſus dantem accuſandi cunctis tanquam publicum[n] crimen concedimus facultatem quadrupli pena euȝ qui conuictus[o] fuerit modis omnibus feriēdo. Item Paſchalis papa. ¶ De eodeȝ.

Patet ſimoniacos velut primos ⁊ precipuos hereticos ab omnibus fidelibus reſpuendos: ⁊ ſi cōmoniti non reſipuerint ab[p] exteris etiam poteſtatibus opprimendos:omnia etiam crimina ad comparationem ſimoniace hereſis quaſi ,p nihilo[q] reputantur[r]. ¶ His breuiter ,pmiſſis ad ea veniam[s] q̄ eccleſia ſeueritate diſcipline parata eſt vlciſci:oſtēdentes qbus accuſantibus vel teſtificantibus qlibet ſint cōuincendi:quo iudice qſq̧ debeat dānari vel abſolui: ſi cā viciata fuit quo remedio poſſit ſubleuari:ſi accuſatores defece-

c Sancimus.lex eſt canonizata.
d Non ambitione.ſ.ea.q.j.nullus itaq̧.
e Tue.loquitur prefecto.
f Jurati.ſ.di.xxiij.q̄ſq̧.C.viij.q̄.iij.artald⁹.⁊.c.talia.
g Sortiendis. Dignitates enī nō debent venales eſſe ſicut nec mr̄imonia.ff.de donati.inter virū ⁊ vxo.l.ij.
h Poſtmodū.ſ.j.q.j.eos qui.ſ.di.xlvj.ſicut nō ſuo.
i Per ſe.ex̄ de pecu.cle.ingredū.ex̄ de ſen.ex. mlieres.

k Cuiuſq̧. Sed videt contra.ff.de polli.l.j.§.j. Sed aliud eſt publice promittere aliquid reipublice aliud occulte alicui:vt eius ſuffragio promoueatur.
l Salarijs.C.xxiij.queſtio.j.militare.ſ. diſtinctione lxxxvj.non ſatis. Joannes.

m Arbitremur. arg. ,p teſte pſumendum eſſe q̇ nolit deierare.ex̄ de teſti.cuȝ tu fili. Et dicit canō quos ſcimus nolle periurare ⁊c.ij.q.v.ſi mala fama. Sed lȝ ,p ſumatur eſt tñ nota dignum:q: lex non ſtat huic ,pſumptioni:imo ſubijcit penā in deieratione.ſ. e.ibi:quadrupli ⁊c.
n Publicum crimen.C.vj.q.j.§. vlt.
o Conuictus. Naȝ poſt depoſitam adminiſtrationē dȝ eſſe ,pſens per.l.dies.C.vt omnes iudi. tam ciui. q̄ mil.l.j.⁊ conuenitur ſub epo loci.in auc.vt iudi. ſine quoquo ſuffr.§. neceſſitatē.col.ij. Sȝ ex contractu nō pōt iudex cōueniri poſt depoſitā adminiſtrationem ſi cōtractuȝ aliquē fecit nomine ciuitatis:vt.ff.de admi.rerū ad ciui.per. curatores.§.in cū.⁊ ff.de euict. illud.§.j. ſed ,pcurator negociorum bene cōuenitur poſt depoſituȝ officium:vt.ff.de ,pcu. procurator. Bar.

Patet. ¶ Caſus. Cum oīa crimina ad cōparationem ſimonie ,p nihilo reputentur pȝ q̇ ſimoniaci ſunt ab oībus reſpuendi ⁊ ab ex̄neis poteſtatibus opprimendi ſi nō reſipuerint.
p Ab exteris.i.laicis qui ex̄ eccleſiā habent hanc poteſtatem:vt.ſ.di.xvij.nec licuit.C.xxiij.q.v.principes. Joā.
q Pro nihilo.hoc in deteſtationem huius ſceleris dicitur.ſ.di.xc.neq̧.⁊.ſ.ea.q.j.cito.C.xxij.q.vj. quid in omnibus.⁊.c.non ſolum.⁊ extra de ſimo.tanta.
r Reputantur.hoc dicitur in deteſtationeȝ criminis ⁊ ad terrorem:ſicut illud omnis peccator ⁊c.extra de ſimo.tanta. Uel eſt grauius:q: facilius dicitur hoc crimē cōmitti in deum q̄ aliud:q: donum dei volunt emere pecunia.ſ.j.q.i.eos.⁊ ideo grauius dicitur. arg.xvij.q. iiij.ſicut.xxij.q.j.mouet. Uel ideo hoc dicitur: q: nulla certa penitentia pro hoc crimine idicitur niſi q̇ vſq̧ ad mortem aſpere peniteat.ſ.ea.q.j.ſi quis neq̧. Joan.
¶ His breuiter. ¶ Caſus. Tranſitu vt.f.ſ.colore rhetorico:quibus dicta dicendis continuat:⁊ dicenda di-

✠ Addē ad hoc q̄ḋ no.Bar.⁊ glo.i.l.cū qdaȝ.ij.ff. de le.ij.⁊ q̄ no.in addi.c.cū in cūctis.al leg.in glo.

Dignitates ⁊ mr̄imonia nō debent eſſe venalia.

Simo crimē ceteris ,uius.

ibus ſummatim dicenda perſtringens. ¶ Cauſa.ij.
Quidam. ¶ Caſus. In ſuperiori cā actū eſt de crīe ſimonie: ⁊ pus de eo qr grauiſſimū eſt: ſed qr crimina ſine ordine iudiciario puniri nō debent: iō cōgrue hanc cām ſnē crit: in q̄ de ordine iudiciario tractat oñdens ꝙ nemo ɔdēnādus eſt niſi cōuictus vel ɔfeſſus: ⁊ ꝙ ſpoliat⁹ pter iuris ordinē ſit reſtituēdus: ⁊ qualr puniant qui in accuſatione deficiūt: q̄liter obiecta crimīa nō pbata purgent: ⁊ qualr ſnia releuet p appellationē. ⁊ vtrū laici admittant ad accuſationē clericorum: ⁊ qualr ſit accuſatio facienda. Ut aūt cōpetentius agat pponit thema. de q̄ octo elicit queſtiones. Queſtio.j.
Quod autem. hec q̄ſtio diuidit i quinq̧ ptes. In q̄r pma pbat p.xiij. aucto. ꝙ null⁹ ſine iudice dz dānari.i. niſi canonice ſit dānatus. ſcḋa ibi: his oibus. tertia ibi: ſz ſciēdum. q̄rta ibi: qn̄ vero. quinta ibi: qn̄ autem. Joan. de ſan.
¶ Caſus. hic ponit pma q̄ſtio: in qua pbatur ꝙ pter iuris ordinē nō eſt aliqs ɔdēnandus pterq̄ in notorio crimīe. ¶ Qḋ aūt. Tu dicas ꝙ in manifeſtis requirit ordo iuris xi. q. iij. eoꝝ. ſed non in notorijs vt dicaz. j. eo. manifeſta ⁊ habes ex̄ de iureiur. ad nr̄am. iij. Et notandū ꝙ q̄daz ſnia ē diffinitiua q̄daz iterlocutoria q̄daz pcepti: q̄libet iſtaꝝ reqrit ordinē iuris: ⁊ ſi diffinitiua ſnia fuerit lata omiſſo ordine iuris ipſo iure nulla eſt: vt. j. ea. q. vi. §. diffinitiua. hoc tñ ſcias ꝙ duplex eſt ordo iuris. Unus qui eſt de natura ſiue de ſubſtātia iudicioꝝ. ſ. vt quis poſt citationē habeat inducias: ⁊ vt fiat litis cōteſtatio ⁊ teſtes recipiant: ⁊ ꝙ ſententia ferat in ſcriptis: ſi cōtra hunc ordinem feratur ſnia non tenet. j. §. diffinitiua. Eſt alius ordo qui nō eſt de ſubſtantia iudicioꝝ. ſ. vt ſnia nō feratur ſub cōditione: ⁊ nō prius pnuncietur de poſſeſſione q̄z de pprietate. ſi tñ hoc non ſeruat nihilominus tz ſnia. j. ea. q. vj. biduum. ⁊ C. de ap. l. j. Item ſnia interlocutoria ſiue ſit excōicationis vel ſuſpenſionis vel miſſionis in poſſeſſiōez requirit ordinē iuris. De ordine excōicationis ſnie habes. j. eo. nemo. ⁊ xxiij. q. iij. de illicita ⁊ melius ex̄ de ſen. excō. ſacro. De ordine ſuſpenſionis habes. j. e. nomē. Si tamen iſte ordo non fuerit ſeruatus tz excōicatio vel ſuſpenſio: vt xj. q. iij. ſi eps. Itē in ſnia miſſionis i poſſeſſionē requirit ſemiplena cauſe cognitio: vt extra vt li. nō conte. qm̄ frequēter. in ſi. Et ſiue talis ordo fuerit ſeruat⁹ ſiue nō: ſi abſens poteſt pbare ſe nō fuiſſe cōtumacem ſnia talis retractat. vt ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. cuz bertoldus. ⁊ ff. q. ex cau. in poſ. ea. fulcinius. §. qd ſit latitare. ⁊ ff. de priui. cre. imperatores. Snia precepti eſt cū iudex ſine cauſe cognitione pcipit alicui vt ſoluat alij decē q̄ petit: ſi ille ſoluat ⁊ pecunia illa debita eſt lz iudex pceperit iniuſte tñ nō poteſt repeti pecunia: vt ff. qḋ me. cā. l. vlti. A pdicta regula pleriq̧ doctores excipiunt īfamatos: circa quos nō requirit ordo iuris: vt. j. ea. q. v. pſbyter. ⁊ ex̄ de ſimo. q̄tiens qḋ nō admitto vt dicem⁹ in loco ſuo in illo. c. pſbyter. ⁊ i illa decre. q̄tiens. habita fuit cāe cognitio. Itē excipiunt dilapidatores: vt. iij. qḋ. ij. qr ea. qḋ non eſt verū qr hodie propter ſolam ſuſpitionē non remouetur qs ab adminiſtratione: vt extra de ſimo. licet heli. Jo.
Nos in quēq̧. ¶ Caſus huius. c. eſt ꝙ nos nō debemus aliquem condēnare vel in aliquem ferre

rint an reus ſit cogendus ad purgationem. Et vt facilius pateat qḋ dicturi ſumus: exēplum ponatur ſub oculis in quo auctoritates hincinde cōtrouerſantes diſtinguant: ⁊ qd ſctōꝝ patrū ſentiat auctītas liqdo intimet. ¶ Cauſa.ij.

Quidam eps de lapſu carnis a laico impetit. Duo monachi vnus ſubdiaconus ⁊ duo leuite aduerſus ipſum teſtimoniū ferunt. A metropolitano ſuo ſentit ſe p grauari. In ipſa vētilatione cauſe tres ex teſtib⁹ deficiunt ſiue pmiſſione decepti ſiue canonica examinatione reprobati. Expoliatur tñ eps qr crimen ei⁹ notoriū erat. ¶ Hic primū queritur an in manifeſtis iudiciarius ordo ſit reqrendus. ¶ Scḋo an expoliatus ab aliquo ſit iudicandus. ¶ Tertio qua pena ſint feriendi qui in accuſatione: vel teſtificatione defecerint. ¶ Quarto an duoꝝ teſtimonio eps ſit condemnandus. ¶ Quinto ſi deficientibus accuſatoribus quis ſit cogendus ad purgationē. ¶ Sexto ſi remediū ſit dandum ei qui cauſa dilationis vocē appellatiōis adhibuerit. ¶ Septimo ſi laici vel monachi vl q̄libet inferioꝝ ordinū in accuſatione maioꝝ ſunt audiēdi. ¶ Octauo qm̄o tebeat fieri accuſatio: an in ſcriptis an ſine ſcriptis. ¶ Queſtio.j.
Quod autē[a] nullus ſine iudiciario ordine dānari valeat auctoritatib⁹ multis pbat. De eo nāq̧ ait aug.
¶ Dānari nō valet niſi aut ɔuict⁹ aut ſpōte ɔfeſſus
Nos in quēq̧ ſententiā

Snia miſſiōis i poſſeſſionez reqrit ſemiplenaz cauſe cognitionē.

ſententiam niſi probationibus vel confeſſione ſua cõuincatur. Idem eſt caſus ſequentis .c.

Cõuincit quis quadruplicit.

a ¶ Cõuictum. Quattuor ſunt modi cõuincendi: aut iure .ſ. inſtrũis vel teſtibus: aut facti euidentia: vt extra de coha. cle. tua. et .J. ea .q. que lotharius. aut iuris interpretatione vt ſepius citatum eſſe reum: vt .iij. q. ix. decernimus. aut violẽta ſuſpitiõe ſeu preſumptione. xxxij. q. j. dixit. et .C. de adulte. auẽ. ſi quis.

Snia in cõfeſſũ ferenda eſt. Cõfeſſioni metu tormẽtoꝝ facte non ſtatur.

b ¶ Confeſſuz. habes ergo hic ꝙ ſentẽtia ferenda eſt in cõfeſſum: hoc verũ eſt etiam ſi aduocatus alicuius confiteatur: nec reuocat cõfeſſionem ſuam: vt extra de cenſi. olim. et eſt ferenda ſnia in cõfeſſum in cauſa ciuili: vt .ff. de confeſ. l. iulianus. et etiã in criminali: vt .ff. de cuſto. et exhibi. reo. ſi confeſſus. Niſi aliqs metu tormentorũ aliqd cõfiteatur duz eſt i carcere: tali eni cõfeſſioni nõ ſtatur vt .ff. de queſtio. l. j. §. diuus. et §. ſi qs vltro. niſi poſt tormenta in cõfeſſione perſeueret: vt .ff. de qõſtio. l. j. §. queſtioni. Mentit ergo lex q̃ dicit ꝙ nulle ſunt partes iudicis in cõfitentem: vt .ff. ad .l. aquil. ꝓinde. §. vlti. Sed dic ꝙ nulle ſunt q̃tum ad examinationem cauſe: ſunt tamen alique quantum ad prolationem ſententie. Uel dic ꝙ ſi poſt receptionem libelli et inducias datas reus confitetur: tunc iudex feret ſententiam ſed ſine omni porrectione libelli: ſi ex abrupto confiteat: tũc nõ eſt ferenda ſententia ſed iudex ſimpliciter precipiat ei vt ſoluat .ff. de iudicijs. ſi debitori. Que autem cõfeſſio preiudicat his verſibus collige. Maior ſpõte ſciens cõtra ſe ius ſit et hoſtis. Nec natura neget fauor et lis iuſue repugnet. Maior .ff. de confeſ. certum. in ſi. Spõte. xxxj. q. ij. lotharius. Sciens .C. de iur. et fac. igno. error. Contra ſe .ff. de inter. acti. de etate. Ius ſit. ex̃ de iudi. at ſi clerici. Hoſtis .ff. de iter. ac. l. vlt. Nec natura neget .ff. de inter. acti. confeſſionibus. Fauor .C. de lib. cauſa. interrogatam. Et lis .ff. ad .l. aquil. inde neratius. §. vlti. Iuſue repugnet .ff. de pact. ſi vnus. §. pacta. melius eſt .ff. de interro. ac. l. ſi is cuius. xxxij. q. ij. ſolet queri.

Cõfeſſio ↄfitẽti nõ nocet niſi multa interueniã t

ferre non poſſumus niſi aut in cõuictum[a] aut ſpõte cõfeſſuz[b]. Item cõſtantinus imperator. ¶ De eodem.

Iudex[c] criminoſum diſcutiens nõ ante ꝓferat ſniam: q̃ aut reum ipſe ſe cõfiteatur: aut per inocentes[d] teſtes cõuincatur. ¶ Hoc idẽ teſtatur Aug. in eiſdẽ verbis. Item Greg. ¶ De eodẽ.

Sicut ſine iudicio quẽq̃ nolumus condẽnari: ita que iuſte[e] diffinita ſunt nulla patimur excuſatione[f] differri. Item eleutherius epiſcopus. ¶ De eodem.

Nihil contra quẽlibet accuſatũ abſq̃ legitimo et idoneo accuſatore fiat: nam et dñs noſter ieſus xps iudam furem eſſe ſciebat: ſed q2 nõ eſt accuſatus ideo non eſt eiectus. Item felix papa. ¶ De eodem.

Primates[g] accuſatũ diſcutientes epm: non ante ſententiam[h] ꝓferant dãnationis q̃ aut reum ſe ipſe cõfiteatur aut per inocentes et canonice examinatos regularit teſtes cõuincatur: aliter irritam eſſe cenſemus et iniuſtam eorũ dãnationem: et idcirco a ſancta ſynodo retractandã[i]: ita vt oppreſſis ab oĩbus in cunctis cauſis ſubueniat. Idez decreuit zepherinus papa.

¶ Multi ꝑ tolerantiã ſuſtẽtandi ſunt: q̃uis ſententia diuini iudicij ſint condemnati.

Unus[k] ex vobis me traditurus eſt. ¶ Bene dixit ex vobis et nõ ex nobis: ex vobis enim eſt a quibus per iudiciariam poteſtatem confeſſus aut conuictus excluſus non eſt: a me vero qui nullis indigeo argumentis et omnia certiſſime noui ſeparatus et diuiſus eſt: tale eſt ac ſi diceret: et ſi ego eum per occulti iudicij ſententiam dãnatum habeo: vos tamẽ adhuc illum per tolerantiam ſuſtinete[l]. Item Grego. Ioã. defenſori eunti in hiſpaniam.

¶ Nullum ſeruet iudiciuz

c ¶ Iudex criminoſum. cauſam criminalem.

d ¶ Per innocentes. i. bonos.

Sicut. ¶ Caſum ſic pone. Sicut non debemus aliquez ſine ordine iudiciario et cã cognita ↄdẽnare: ita et ſnia iuſte lata ↄ eũ ſtatim dz executioni mandari.

e ¶ Que iuſte. i. ſcḋm ordinem iuris: licet enim ſciat eas executionem iniuſtam quantum ad ius litigatoris tamen tamẽ exequitur: vt extra de offi. delega. paſtoralis. niſi ſi ſit lata per falſa inſtrumenta .C. ſi ex fal. inſtru. vel teſti. l. iudicati. extra de re iudi. de cetero. et de cri. fal. ſup eo.

f ¶ Excuſatione. niſi incontinenti ſubijciatur exceptio: vt extra de teſti. veniens. ij. et extra de reſtitu. ſpo. litteras. de hoc dic vt notaui xj. q. iij. cum apud. ex̃ de of. deleg. q̃reti.

Nihil contra. ¶ Caſus. Dicitur hic in .c. iſto ꝙ nullus debet abſq̃ accuſatore damnari. et hoc probat exẽplo domini qui licet ſciret iudam eſſe furem: tamen eum non eiecit cuz accuſatus non fuiſſet.

Primates. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi cauſa coram primatibus agitatur de crimine ꝙ non debet accuſatus condemnari niſi conuictus vel confeſſus. Quod ſi aliter factum fuerit ſententia irritabit et retractabit a ſynodo.

Math. xxvj. b.

g ¶ Primates. i. epiſcopi. v. queſtio. ij. ſi primates.

h ¶ Sententiam. excõmunicationis quam ferre poſſunt in epiſcopum: ſed non damnare: vt .ſ. diſtin. xij. de his. in fine. et .J. xj queſtio. iij. ſi quis epiſcopus .J. iij. q. vi. quãuis. et .c. ſequen. niſi ſit ſynodus congregata auctoritate pape: vt .v. q. iiij. capi. j.

Epm dãnare qui poteſt.

i ¶ Retractandam. Qualiter retractatur ſententia que nulla eſt ipſo iure: nam nec in ſententia excõicationis neceſſaria eſt abſolutio ſi ſententia nulla eſt: vt extra de offi. delega. c. cum contingat. et extra de ſentẽ. excom. per tuas. et id quod nullum eſt rumpi nõ poteſt .ff. de iniu. et rup. teſta. nam et ſub conditione. et vbi nulla eſt obligatio ibi nulla eſt liberatio .ff. de ver. obliga. decem ſtipulatus. ſed hic retractatur de facto: ſicut aliquis abſoluitur de facto. extra de appella. ad preſentiam. ſicut depoſitus de facto reſtituitur: vt .xvj. q. j. frater noſter.

Snia nulla an poſſit retractari.

Unus ex vobis. ¶ Caſus. Hoc capi. diuiditur in duas partes. In prima parte ponuntur verba domini ad diſcipulos: ſcilicet vnus ex vobis me traditurus eſt. In ſecunda parte ponuntur verba Auguſtini exponentis verba domini: quibus probat ꝙ conuictus vel confeſſus condẽnari debet: alioquin eſt tolerandus: et loquitur hoc .c. de iuda. et .c. ſuperius ſcz nihil rẽ. Secunda pars incipit ibi: bene dixit.

Diuiſio.

k ¶ Unus ex vobis. Arg. ꝙ de vno dicitur de alijs negatur: vt .xlv. diſtin. diſciplina. ſic .ff. de iudi. cum pretor ſ. xxv. di. qualis .C. de procura. maritus.

l ¶ Suſtinete. etiam in publica cõmunione: vt extra de offi. ordi. ſi ſacerdos. et .vj. q. ij. ſi tantum epiſcopus.

In p̄mis. ¶ Casus. Presbyter qdā ⁊ duo ep̄i. s. Januarius ⁊ Stephan⁹ dicebantur iniuste ɔdēnati: quare dn̄s papa cōmittit negociū istud ioāni defensori eunti in hispaniā. Diuidit̄ ergo. c. istud in q̈ttuor ptes. In p̄ma pte mandat ingri de p̄sona p̄sbyteri: hoc mō: vt si inuenerit eū iniuste dānatū restituatur. Si aūt aliquid obyciat̄ ɔ eum cognoscat̄ de hoc eo p̄sente ⁊ ꝓ se rōnem reddēte: ⁊ querat diligēter vtrū in exilio debeat demorari: vel an debeat ad suā ecclesiam reuocari. In scd̄a pte mādat papa ingri de p̄sona ianuarij ep̄i: vtruʒ cōmiserit crimē dānatione dignū: ⁊ si nō cōmiserit ecclesie sue ⁊ honori suo restituat̄. Ep̄s autem qui in loco ei⁹ substitut⁹ fuerit ab omni honore ecclīastico deponat̄: ⁊ tradatur eideʒ ianuario custodiēdus: vl' ad sedē aplicā trāsmittat̄. Si vero mortuus est ⁊ ali⁹ loco eius substitut⁹ remoueat̄ ab illa ecclesia: ita tn̄ ꝙ i alia ecclesia possit eligi nunq̄ʒ ad illaʒ reuersurus de q̄ remotus est. Ipsi vero qui substitutū ordinauerūt per sex mēses in monasterio detrudātur a cōione suspensi nisi in mortis articulo: Sed si metu ipsius p̄ncipis se dixerint fecisse tp̄s pnie abbreuiet̄. Insup cōpellatur comitiolus restituere omne dānū eidem ep̄o: qd̄. s. per illius violētiam est passus p̄stito prius iuramēto ab eodē ianuario. In tertia pte mandat papa ingri de stephano vtrum crimina que ei obyciebātur essent vera vel nō vera: ⁊ si ordo iudiciarius fuerit in eo seruatus: ⁊ quales accusatores: ⁊ quales testes fuerint: ⁊ qualr̄ snīa lata fuerit. Si v̄o crimina falsa fuerūt ecclesie sue restituat̄: ⁊ illi q iniuste dānauerūt eum sex mēsibus in monasterio detrudant̄ excōicati. de pena substituti ⁊ ordinantiū eum: ⁊ de pena comitioli: idem dr̄ qd̄ dictum est in persona ianuarij. In quarta parte ꝓbat ꝙ circa ea nō fuit ordo iudiciari⁹ obseruatus. nā sacerdos tm̄ corā suo ep̄o erat cōueniēdus vt ꝓbatur cā. xi. Silr̄ de ianuario actū est ɔ leges cuʒ fuerit de ecclesia sua violēter attractus: nā qui hoc faciūt capite puniūtur: vt ꝓbat̄ lege se. si qs in hoc. Deinde multipliciter ꝓbat ꝙ circa p̄sonā stephani nō fuit ordo iudiciarius obseruat⁹: q2 fuit a nō suo iudice cōdēnatus: et si metropolitanū nō habuit erat ad sedeʒ aplicā remittēdus. Itē q2 fuit a seruis accusat⁹: quod fieri nō debuit etiā in crimine lese maiestatis: cum aūt fuerit bone opinionis: ⁊ q2 eo absente vilissimi testes ɔ eum recepti sunt: nec etiam snīa lata fuit in scriptis: qd̄ fieri non debuit. Et hoc ꝓbat̄ duabus legibus ⁊ sequēti. c. secunda pars incipit ibi: de ep̄i persona. tertia ibi: quia igitur stephanus. quarta ibi: de persona presbyteri.

nisi rationabiliter habitum.

In p̄mis[a] regrēdū est de p̄sona p̄sbyteri[b] dilectissimi fratris ⁊ coep̄i nostri ianuarij: ⁊ si ita veritas se habet sicut eiusdē ep̄i petitio cōtinet: in ecclesia atq3 loco suo idē p̄sbyter modis oībus reuocet̄. Si aūt dictū fuerit: q2 cōtra ip̄m causa aliq̄ mota[c] siue probata est: subtilr̄ ipso p̄nte[d] ⁊ pro se rōnem reddēte querendū est: ⁊ gen⁹[e] cause ⁊ modus[f] ꝓbatiōis: vt ex hoc colligere valeas vtrum adhuc in exilio vel deportatiōe demorari an certe in ecclesia ⁊ officio suo debeat reuocari. ¶ De ep̄i persona hoc faciendu3 est: vt si nulla ɔtra eum criminalis cā que exilio vel depositione digna est mota siue ꝓbata ē: is episcopus qui eo sup̄stite puerse[g] ⁊ cōtra canones i ecclesia eius ordinari p̄sumpserit sacerdotio p̄uatus ab oī ecclesiastico ministerio repellat̄[h]: qui etiā eidem dilectissimo ianuario fratri ⁊ coep̄o nostro tradēdus est: vt aut ab[i] ipso in custodia habeat̄: aut certo ab eo ad nos trāsmittatur. Episcopi vero qui eū ordinauerūt vel ordinationi eius cōsentiētes interfuerūt: sex mēsibus[k] dn̄ici corporis cōmunione priuati agere penitentiā in monasterio decernātur: ⁊ suprascript⁹ ianuarius loco ⁊ ordini suo modis oībus reformet̄. Si vero cōione priuatis mortis cōtigerit iminere p̄iculum: benedictio eis viatici nō neget̄. Si autē episcopi in p̄iudiciū dānationis vel depositionis memorati ep̄i se metu[l] iudicis consensisse ac talia fecisse nō sua spōte[m] ɔfessi fuerint: ⁊ tēpus eis abbreuiādu3 est ⁊ modus pnīe tēperandus.

a ¶ In primis. Arg. ꝙ prius est cause pauperis tractanda q̄ȝ diuitis. vt. xvj. questio. vj. de lapsis. ⁊. C. de episco. ⁊ cleri. si quis ad declinādam. Sed dic ꝙ hic vltimo iubetur tractari causa episcopi: vt eo melius memorie cōmendetur. vt. J. de cōsecra. distin. ij. liquido. Sed quare iubet inquiri: scʒ an ordo iuris fuerit seruatus cū ipsi depositi essent a nō suo iudice: vn̄ statim deberent restitui? Dic ꝙ hoc fuit propter scandaluʒ comitioli. ⁊ ē simile. iij. q. vj. hoc qppe.

Cā pauperis est tractāda p̄us q̄ȝ diuitis.

b ¶ Presbyteri dilectissimi. transitiue ponitur.

c ¶ Mota. siue ꝓbata: siue pro et: ⁊ tūc planum est: nō eni eo solo ꝙ quis est accusatus reus est. vt. xv. qō. vlt. c. vlti. Uel dic mota ita ꝙ sit infamatus ⁊ in purgatione deficiat: hoc enim solū sufficit ad depositioneʒ. vt extra de simo. de hoc. ⁊. c. insinuatuʒ. hoc veruʒ est qn̄ crimen in quo deficit inducit depositioneʒ.

Criminis ꝓbatio an semp remoueat ꝓmotum.

d ¶ P̄nte. ⁊ intelli gēte als nō diceret p̄ns. ff. de ver signi. coram. Jo. Quid iuris sit de hoc habes. iij. qō. ix. in sum.

e ¶ Et genus cause. s. an sit ciuilis an criminalis: quia alij testes admittūtur in vna q̄ȝ in alia. vt. xiiij. q. ij. sup prudētia. Uel dic gen⁹ cause. i. an tale sit crimē qd̄ inducat depositionē vel nō: q2 nō oē crimen inducit depositionem. di. lxxxj. apl's. ⁊. v. qō. iiij. in loco. xv. q. viij. in sum.

f ¶ Modus probatiōis. nō intelligas: vt inquirat̄ an ciuiliter an criminalr̄ agatur: nam ꝓpter crimen ciuiliter probatū remouetur quis a beneficio. vt extra de offi. custo. c. j. extra de fideiusso. peruenit. de iureiurā. querelam. Sed dic modus probatiōis: id est an excipiendo vel denūciando vel alio modo probatū sit crimen: quia si excipiēdo vel denunciando non est remouendus. vt extra de accu. super his. Si aūt directe agatur de crimine l3 ciuiliter bene remouetur ab administratiōe sed non a dignitate. vt extra de simo. per tuas. in fi.

g ¶ Peruerse. Quid iuris de hoc sit hēs. iij. q. ix. i sum.

h ¶ Repellatur. nisi fecisset ignoranter. vt. J. vij. questio. j. presentium. ⁊ capitu. eum qui.

i ¶ Ab ip̄o. nō vt ab ip̄o iudicet̄ vt. J. iij. q. v. q2 suspecti.

k ¶ Sex mensibus. post hoc tempus forte ipso iure restituūtur. arg. ff. de postu. l. impator. ⁊. di. l. si ille. ɔ. sed ibi erant detrusi in monasterio vt ibi perpetuo essent.

l ¶ Metu. Metus hic attenuat pctm̄ vt ex qd̄ me. cau. sacris. q̄nq3 penitus excusat: vt. l. di. p̄sbyteros. q̄nq3 in nullo excusat. vt. J. de conse. di. iiij. eos. ⁊. xj. q. iij. q̄squis.

Met⁹ quādoq3 attenuat peccatum.

m ¶ Sua sponte. Arg. ꝙ mitius agit̄ cum spōte ɔfesso q̄ȝ cum cōuicto. vt. l. di. c. ij. arg. extra de elec. innotuit.

Si vero ille qui locum eius inuaſit de hac fortaſſe luce migrauerit ⁊ alter eſt ordinatꝰ: qꝛ leuioris[a] culpe videt̃: cū nō quaſi iſti ſupſtiti ſed ſucceſſiſſe defuncto videat̃ epiſcopatus illi officiū ab ea tantūmodo eccleſia interdicat̃: vt in alia ecclia que ſacerdote vacauerit: ſi electus fuerit poſſit eſſe epſ: ad malechitanā tamen eccleſiā nunꝙ̄ aliquo mō reuerſurꝰ[b]. ¶ Glorioſus aūt comitiolus: qcqd predictus epſ per violētiam atqꝫ inſecutionē ipſiꝰ expendiſſe[c] vel dānum ptuliſſe dato[d] ſacramēto firmauerit: eidem epo reſtituere cōdēnetur. Si aūt aliter ꝙ̄ antefati epiſcopi petitio cōtinet actuz eſſe forſitā perhibetur ſubtiliter querēduz eſt: ⁊ cognita veritate cū dei timore quod iuſtitie ordo ſuaſerit iudicandum eſt. ¶ Quia igit̃ ſtephanꝰ epiſcopus in odio ſuo quedā ficta: ⁊ de falſis ſe capitulis accuſatuz neqꝫ aliqd ordinabiliter factū: ſed iniuſte ſe aſſerit condēnatum diligenter querendū eſt: primo ſi iudiciū ordinabiliter eſt habitum: id eſt ſi alij accuſatores[e] atqꝫ alij teſtes fuerunt. Deinde cauſaꝝ qualitas eſt examinanda: ſi digna exilio vel depoſitione fuerit: ſi eo[f] preſente qui accuſatus ē ſub iureiurādo teſtimoniū contra euz dictū eſt: ſi ſcriptis actum eſt: ſi ipſe licentiā rñdendi ac defendēdi ſe habuerit. Sed ⁊ de pſonis accuſantiū ac teſtificantiū ſubtiliter querēdum[g] eſt: cuius cōditionis ſint cuiuſue opinionis: ⁊ ne inopes patrimonij ſint: ne forte aliquas contra ꝓfatum paſtorē inimicitias[h] habuiſſent. Utrū teſtimonium ex[i] auditu dixerint: aut certe ſi ſpāliter[k] ſe ſcire teſtati ſunt. Si ſcriptis[l] iudicatum eſt: ⁊ partibus preſentibus ſententia recitata ſit. Quod ſi for-

Fides mala defuncti an noceat ſucceſſori.

a ¶ Quia leuioris. cum enim ſit ſingularis ſucceſſor: mala fides defuncti nō nocet ſucceſſori: Secꝰ ſi eſſet vniuerſalis ſucceſſor. C. de acqui. poſ. viria. ⁊ ff. de diuer. et tempo. preſcri. l. an vitiū. ⁊ l. cuꝫ heres. purgat̃ ergo hoc vitiū per ſucceſſorē. ſic extra de ſi. preſby. ex trāſmiſſa. vnde dicit lex ꝙ nō videor vi poſſidere ſi recipiā poſſeſſionez ab eo qui poſſidet: lꝫ ille vitioſe poſſidet. vt ff. vti poſſi. ſi duo. ⁊ ſi ſ. e. extra de reſti. ſpo. cū ad ſedē. in ſi Joā. hodie tamen ſpoliatus poteſt cōuenire quēlibet poſſeſſorem ꝯditione ex canone. vt extra de reſti. ſpo. ſepe contingit Bar.

b ¶ Reuerſurus. argu. ꝙ dignitas non cōualeſcit in inuaſore ſi eiectꝰ morit̃. ar. J. xxj. q. j. relatio.

c ¶ Expendiſſe. De expenſis conſueuit notari. extra de pe. calūniam. imo melius de do. ⁊ contu. cum dilecti. ſed hic aliqua adijciā Dico ergo ꝙ oēs expenſe ſoluūtur que facte ſunt in eūdo ⁊ redeundo. extra de electio. vt ꝓterite. etiaꝫ circa aduocatum. vt C. de iudi. ſanci. mus. ⁊ hoc obtinet cum victus ſuccūbit victori: ſecus eſt ſi quis condēnatur pro contumacia: tūc tm̄ ſoluat expenſas factas a tempore cōtumacie. vt extra de do. ⁊ contuma. cum dilecti. Jllas tamē expenſas dico deducēdas quas domi ꝯſueuit facere: vt ff. ad exhi. ſed et ſi. §. j. ⁊ ff. de peti. here. ſed ⁊ ſi. §. ꝙ autem. ⁊ ff. de rei ven. ſi res. nec illas petit que caſu fortuito facte ſunt: vt ff. manda. inter cauſas. §. nō omnia. Jtem iſte expenſe erūt mediocres ⁊ nō delicate. vt ff. de pign. acti. ſi ſeruos. in ſi. ⁊ ff. de dam. infec. inter quos. §. ij. ⁊ l. ſequen. ſolas enim illas preſtabit que ꝓpter ipſam cauſam facte ſunt. vt extra de ſeque. poſ. ⁊ fruc. ad hoc. in ſi. ⁊ ſolas neceſſarias nō vtiles preſtabit: vt extra de eo qui mit. in poſ. cum veniſſent. in ſi. Jllud autem nō obſtat ei ꝙ minores facere potuiſſet. vt ff. māda. ſi quis. §. impendia. Jtē iudex prius taxabit expenſas ꝙ̄ꝫ pro eis iuretur. vt. iij. q. iij. §. ſpaciū. ver. quod fieri ⁊ eſt iſtud ſpeciale quod probat̃ aliquid proprio iuramēto: ⁊ hoc ideo eſt: qꝛ res talis alr̃ nequit probari. Sic per ſacr̃m ſuum probat ſe aliqs perdidiſſe inſtrumentū ſuum: vt C. de fide inſtru. l. vlt. eodē modo ꝓbat ſibi res aliquas mobiles eſſe ablatas. C. vnde vi. ſi quādo. extra quod metus cauſa. c. vlt. hoc tamē teneas pro certo ꝙ nullus in principali cauſa condēnatur in expenſis poſtꝙ̄ꝫ iurauit de calūnia: cum poſtea preſumatur bona fide litigare. vt ff. de leg. ij. qui ſolidum. ⁊ in hac opi. fuit Jo. cremonēſis ⁊ alij doctores legū: vnde dixit Bulgarus exceptionē facit contumacia abſen-

Expenſarū materia.

Juramentum de calūnia preſeruat a cōdēnatiōe expenſaꝝ.

tis actoris ⁊ iuſta ignorantia. Jo. ⁊ ita ſeruatur de facto in hac ciuitate bononienſi. Sed in cauſa appel. indiſtincte quilibet condēnatur. vt. ij. q. vj. omnimodo. B.

d ¶ Dato ſacrō. ſi aliter negt ꝓbare. C. vn̄ vi. ſi qn̄. Jo.

e ¶ Accuſatores. i. accuſator: nō enim plures accuſatores admittunt̃ ✠ qꝛ poſſet eſſe ꝙ vnus ꝓbaret ⁊ alter deficeret in ꝓbatiōe: ſed ſi plures ſunt: iudex eliget magis dignū vt ff. de accu. ſi plures. tamē intantuꝫ preiudicabit eis: qꝛ qui ſemel apparuerit iter accuſatores: nō poteſt poſtea in illa cā teſtificari. vt extra de accu. cuꝫ. P.

f ¶ Si eo pn̄te. teſtes iurare debent ꝓ ſente vtraqꝫ pte: vel altera per ꝯtumaciā abſente. extra de teſti. in noīe dn̄i. ſed teſtimoniū non debent dicere corā ptibus: exēplo danielis q ſolus ſecrete querebat a teſtibꝰ. j. q. vij. §. his ita. ver. itē daniel. Ego credo ꝙ quecūqꝫ pars velit intereſſe iterrogatiōibus ꝙ pōt: qꝛ partes meliꝰ nouerūt querere oēs circūſtantias. ⁊ hoc ꝓbatur. ff. de adul. ſi poſtulauerit. §. qōni. ſed hoc ſciāt ptes ꝙ quecunqꝫ ps ſemel interfuit amodo nō poteſt alios teſtes ꝓducere ſuper illo articulo. vt extra de teſti. fraternitatis. in autē. eo. §. quia vero. coll. vij. Jo. Sed certe ſicut teſtimoniū dicit̃ in ſecreto: ita ⁊ interrogationes ſiunt in ſecreto: ⁊ dant̃ in ſcriptis: ⁊ ita ſeruatur de facto. Bartholomeus brixi.

Teſtes ... ra ꝫ vtr... parte ... rare d... ſed nō ... ponere

g ¶ Querēdum. Sed nō videtur hoc modo eſſe querēdum: cū exceptio que teſti eſt obijcienda ante publicationē debeat opponi. vt extra de teſti. preſentiū. ⁊ qꝛ non refert cuius opinionis teſtis ſit: dūmodo eo tpe quo tulit teſtimoniū nihil fuit obiectum teſti. vt C. de teſti. l. j. Rn̄. reus bene obiecit ꝙ teſtes tales nō eſſent admittendi: ſed iudex ſpretis iſtis exceptiōibus admiſit eos: vnde in hoc caſu poſt ſniam debet inquiri de opinione teſtium. vt extra de teſti. ex parte ade. vel reo abſente fuerunt ibi teſtes inducti: ⁊ cum iudex de ſuo officio deberet inquirere de opinione teſtium non queſiuit.

Exceptio ... in teſte ... quādo ... obijcied...

h ¶ Jnimicitias. capitales. vt extra de ſimo per tuas. ⁊ in aucten. de teſti. §. ſi quis vero odioſus. inſti. de excuſa. tuto. §. item propter inimicitias. J. iij. q. v. c. ij.

i ¶ Ex auditu. J. iij qō. ix. teſtes. tamen de auditu ⁊ de credulitate queritur a teſte. extra de teſti. cum cauſam.

k ¶ Specialiter. id eſt aſſignata cauſa ſcientie. vt nota. iiij queſtione. iij. ſola.

l ¶ Scriptis. J. xj queſtio. j. ſi quis cum clerico. contra. ſed illud in cauſa ciuili: iſtud in criminali. Uel illud ſpeciale in epiſcopo.

✠ ¶ n... cor. g... ibi L... l. ſi ac... toribus ... de acc... Bar. ... ij. §. ſi ... res. ff ... ſe. vio.

te hec ſolẽniter acta nõ ſunt neqꝫ cauſa probata eſt: que exilio vel depoſitione digna ſit: omnibus modis in eccleſiam ſuaꝫ reuocetur. ¶ Hi vero qui contra dei timorem ⁊ ſtatuta canonum eum condẽnauerunt: excõmunicati in monaſterio ad agendam penitentiam ſex menſibus mittendi ſunt: ita ſane vt ſi cuiqꝫ eorum mortis contigerit iminere diſcrimen viatici benedictio ei non negetur. Ipſe autem qui eo viuente locũ eius temerarie ambiuit priuatꝰ ſacerdotio ab omni miniſterio eccleſiaſtico repellatur: atqꝫ eidem dilectiſſimo fratri et coepiſcopo noſtro tradatur: vt eum ipſe aut ad nos tranſmittat aut apud ſe in cuſtodia habeat. Epiſcopi vero qui eum ordinare pſumpſerunt vel peruerſe ordinationi eius aſſenſum prebuerunt: cõmunione priuati ſex menſibus ad agendaꝫ penitentiam in monaſterio deputentur ⁊c̃. vt. ſ. de cauſa ianuarij epiſcopi. ⁊ infra de eodem. ¶ Quod ſi forte aliqua de obiectis cõtra memoratum ſtephanum epiſcopuꝫ probata ſunt: aliqua vero doceri minime potuerunt: cauta omnino conſideratione penſandum eſt vtrum leuiora[a] capitula: an certe grauiora ſunt probata: vt ex eis qualiter diffinitionem tuam formare debeas poſſis ſcire.

¶ Glorioſus vero comitiolus ſi ſupradictus epiſcopus inocens eſſe claruerit: quicquid de rebus eius vel eccleſie ipſius tulit ei ſine aliqua dilatione reſtituat ⁊c̃. vt. ſ. in cauſa ianuarij epiſcopi. Si autem epiſcopum talem culpam quod abſit ⁊c̃. vt infra in cauſa monachorũ. ¶ De perſona preſbyteri: ⁊ infra in cã clericus aduerſus clericũ: ⁊ infra. De perſona ianuarij epiſcopi ſciendum eſt grauiter omnino ⁊ contra leges eſſe actum vt violenter de eccleſia traheretur: dum ſi in quãlibet iniuriam[b] a quocunqꝫ epſ paſſus fuerit in eccleſia iniuriantem lex capitali[c] pena percutiat: ⁊ ſicut maieſtatis reum omnibus det eis accuſandi licentiam: vt huius legis ſeries loquitur codice libro primo titulo de epiſcopis ⁊ clericis in conſtitutione prima. ¶ Si quis[d] in hoc genus ſacrilegij irruperit: vt in eccleſia catholica irruens ſacerdotibus ⁊ miniſtris[e] vel ipſi cultui: locoqꝫ aliquid importet iniurie ⁊c̃. ⁊ infra. De perſona epi ſtephani hoc attendendum eſt: qꝛ nec inuitꝰ ad iudicium[f] trahi nec ab epiſcopis alieni cõcilij debuit iudicari[g]. Contra hoc ſi dictuꝫ fuerit: qꝛ nec metropolitanũ habuerunt nec patriarchaꝫ: dicendũ eſt qꝛ a ſede apoſtolica que omnium eccleſiaruꝫ caput eſt hec cauſa audienda fuerat ac dirimẽda: ſicut ⁊ pdictus epus petijſſe dinoſcit. Quia ergo epſ alieni cõcilij iudices habuit oĩno ſuſpectos ſnia nõ a ſuo iudice[h] dicta nihil firmitatis obtineat. Qd̃ aũt dicat a ſeruis ſuis accuſatus: ſciendũ eſt qꝛ audiri minime debuerũt. Si v̉o de crimine[i] maieſtatis dĩ accuſatꝰ nec ipſis de eo credendũ fuit ſi vita ⁊ opinio eius talis añ nõ extitit[k]. Quod aũt dicit idem epſ: qꝛ ſe abſẽte aliqui viliſſimi ſint teſtes exhibiti: hoc (ſi verum eſt) nullius eſt momenti. ¶ Teſtes aũt quales vel cuiꝰ opinionis ad teſtimoniũ admittẽdi ſunt plurime leges oſtẽdunt: que pene nulli habent incognite: que etiã illud ſanciũt vt viliſſimis teſtibus ſine corporali[l] diſcuſſione credi non debeat. ¶ Qd̃ aũt dicitur: qꝛ nihil ſine ſcriptis iudicandum eſt: legendũ eſt codice titulo. xliiij. li. vij. cõſtitutione vltima: qꝛ ſcriptis debuit iudicari. Nã ibi inter alia pcipitur: vt ſnia que ſine ſcripto dicta fuerit nec nomẽ ſnie habere mereat. ¶ Idẽ codice li. vij. ti. de ſententijs ex periculo recitãdis. Imperator Valentinianus ⁊ Gratianus ⁊c̃.

a ¶ Leuiora an grauiora. ſ. iij. q. x. placuit. cõtra. Sed hic non dicitur ꝙ ſecũdo ſint admittendi ad accuſandum.
b ¶ Quãlibet iniuriam. ergo pro modica vt pro magna iniuria poteſt quis taliter puniri. argu. xxiij. qõ. vi. capi. vlti. tamen pro modica iniuria non excommunicatur quis. xj. q. iij. nullus. extra de ſen. excom. peruenit. Jo. male dicit Joan. qꝛ excõmunicatus eſt ſed nõ debet mitti ad ſedem apoſtolicam: niſi velit epiſcopus: vt dicit illa decre. peruenit. B.
c ¶ Capitali. hec eſt lex cornelia. Sed cõtra. C. de epiſco. ⁊ cleri. auc̃. ſed nouo. ibi eniꝫ dicitur ꝙ talis verberatur ⁊ in monaſteriuꝫ mittitur. Joan. Solu. poteſt dici ꝙ nouo iuri ſtabitur: vel ſtabitur huic legi: cum ſit canonizata. xj. di. c. j.
d ¶ Si quis in hoc. ſ. xvij. qõ. iiij. §. qui autem de eccleſia.
e ¶ Et miniſtris. No. diligenter ꝙ in hoc caſu crimen ſacrilegij comparatur crimini leſe maieſtatis: vt. xvij. queſtio. iiij. ſi quis ſuadente §. qui auteꝫ. immo ſi laicus extrahatur de eccleſia: tale crimẽ comparatur crimini leſe maieſtatis: vt C. de his qui ad eccleſiam confu. l. ij.
f ¶ Ad iudicium. alienum: hoc patet per verba ſequentia ſcilicet ab epiſcopis alienis ⁊c̃.
g ¶ Judicari. ergo cõprouinciales epiſcopi ſunt iudices epiſcopi: vt. iij. queſtio. vj. capi. ij.
h ¶ A iudice. ſ. xj. q. j. c. penul. C. ſi a nõ compe. iudi. l. vlti.
i ¶ Crimine. Not. ꝙ etiam in iſtis excepꝑtis criminibꝰ non omnis admittit ad accuſationem vel teſtimonium niſi male fame fuerit accuſatus vt hic ⁊. ſ. ea. q. vij. accuſatio. ⁊ extra de teſti. veniens. Si vero male fame fuerit accuſatus: omnes admittuntur: vt extra de ſimo. tanta. ⁊ extra de teſtibꝰ. quoniam. niſi odio venerit ad accuſationem: vt extra de ſimo. licet heli. ⁊ c. per tuas. Alij dicũt ſpeciale eſſe in epiſcopo decre. tamẽ videtur dicere ꝙ contra euꝫ etiam qui fuit male fame non admittũtur crimînoſi in exceptis criminibus cum criminalr agitur: ſed vbi ciuiliter agitur tunc admittunt criminoſi contra regulares prelatos ſed non contra ſeculares: ſed ſi ſunt emendati de crimine: tunc admittuntur contra eos de equitate non de rigore: vt extra de ſimo. per tuas. Jo.
k ¶ Non extitit. extra de preſump. mãdata. ⁊ eo. titu. cum in iuuentute. ff. de ſuſpec. tuto. l. iij. ff. ad. l. iuli. ma. ſamoſi. xxviij. di. qꝛ ſunt culpe. ff. de re mili. l. non omnes.
l ¶ Corporali. ſ. v. q. v. illi qui.

…cõicatio …nodica …iuria …n eſt ſe …da.

…mẽ ſa …egij ⁊ … maie… …is qñ …compa …tur.

Scriptu-ra an exi-gatur in crimine.

Statutis. a ¶ Ut ſnia. Per hanc legem non poteſt Grego. pbare ꝙ in criminalibus cauſis debeat interuenire ſcriptura: qꝛ lʒ lex illa tm̄ de ciuilibus cauſis loquit: nam eps inter ſuos ſubditos ſine ſcriptura iudicat: vt. xj. q. j. ſi quis cum clerico. ⁊. C. de ſen. ex peri. rec. auc. niſi. ſimilit ſecularis iudex in modicis cauſis: vt ibi dicitur. ⁊ in auc. de man. prin. §. ſit ti bi. col. ij. ⁊ ꝙ partes illud mutuo cōſenſu poſſunt remittere vt. C. de epiſ. ⁊ cleri. auc. ⁊ generaliter in fi. ⁊. C. de priui. eorū qui in ſacro pala. cō fi. l. quotiens. in fin. lib. xij. Dicas cū Grego. ꝙ in criminalibus cauſis requirit ſcriptura ⁊ etiam in ciuili. extra de pbati. qm̄ contra. niſi in caſibus ſupra exceptis ⁊ in cauſa dilapidationis: vt in auc. vt iudi. ſine quoq ſuf. §. neceſſitatem. colla. ij. Joan.

b ¶ Requiratur. tm̄ ſi appellauerit videt ꝙ debeat pſeq appellationē: vt ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. ſnia. qꝛ appellatio cōfirmat ſententiam. ff. rē ra. ha. l. iij. §. falſus. extra de offi. deleg. coram.

Legū. ¶ Caſus. Probat ħ hi-mar⁹ ꝙ in cauſis geſtoꝝ interuenire dʒ ſcriptura. nā baptiȥandus nomē ſuuʒ dʒ in ſcriptis dare: ⁊ electio ⁊ ordinatio dʒ fieri cū ſcriptura ⁊ ſimiliter excōicatio ⁊ recōciliatio ⁊ alia ſimilia debent fieri cum ſcriptura.

c ¶ Fontē. J. de ɔſe. di. iiij. baptiȥādi. ij.

d ¶ Prouehit. ſ. di. lxj. eps dum fuerit.

e ¶ Societate. vt hereticus: vt. ſ. j. queſtio. vij. quotiens.

f ¶ Excōmunicatur. xj. queſtio. iij. de ſent. ⁊ capi. cure.

¶ Ultima ſententia debet de ſcripto proferri.

Statutis generalibus iuſſimus vt vniuerſi iudices (quibus reddendi iuris in prouincijs pmiſimus facultatē) cognitis cauſis vltimas diffinitiones de ſcripti recitatione pferant: Huic adijcim⁹ ſanctioni vt ſnia[a] que dicta fuerit cum ſcripta nō eſſet: nec nomen quidem ſnie habere mereatur: nec ad reſciſſionē per perā decretorū appellationis ſolēnitas requiratur[b]. Item ex concil. apud ſanctū Medardū. viij. c. Himar⁹ remorū archieps dixit. De eodē.

Legum eccleſiaſticarū auctoritas talis eſt vt i cauſis geſtoꝝ ſemp ſcriptura requirat: adeo vt qui ad ſacrum fontē[c] accedit ſuū dare nomen pcipiatur: qui ad ſūmum ſacerdotiū pueħit[d] decreto manibus omniū roborato eligat. Ordinatus aūt a ſuis ordinatoribus lr̄as accipere iubetur: qui etiā ab eccleſiaſtica ſocietate[e] quolibet exceſſu diſcindit libellari deſcriptione aut recipit aut deijcitur: ſed q accuſatur aut excōicatur[f] ſeu recōciliatur per ſcripturā accuſari vel recōciliari iubetur: ⁊ ſic in ceteris hmōi intantū ſcriptura depoſcitur: vt ſicut btūs Greg. in cōmonitorio ad Jo. defenſorem ex romanis legibus ſumens ſcribit. Snia que ſine ſcriptis profertur nec nomē ſententie habere mereatur.

Item Nicolaus papa Girardo Turoneñ. archiepo.

¶ Reſtituendus eſt quem neq3 conuictum neq3 confeſſuʒ conſtat eſſe electū.

Notum ſit tue fraterne charitati ꝙ cum iſte pſbyter pauper nomine chriſtoforus de ſua anguſtia ad noſtrā clementiam lachrymabiliter ſit cōqueſtus: dicens ſe falſis criminibus impetitū: ⁊ ab eccleſia ſua nō conuictum neq3 cōfeſſum irrationabiliter fuiſſe electū: naʒ (vt ipſe refert) tua diligentia per tres[g] vices inqſitione facta nulla in ſe: neq3 de fornicatiōis crimine neq3 de homicidij cōfeſſione de q bus impetebat reperiri potuit culpa: niſi[h] qꝛ ſue paupertatis cā que petebantur aut cōſentire noluit aut adimplere nō potuit: qō ſuus tm̄ emulus vltroneus egit qui iniuſte illius eccleſiam preripuit. Idcirco magnopere monemus[i] reuerentiā tuaʒ: vt q̄ te forte ignorante gieȥiaca cupiditate peracta eſſe videntur tue[k] fraternitatis cenſura celeri emendatione corrigantur: ſcʒ reſtituendo[l] eccleſie pprie iam dictū ſacerdotem atq3 ei reddendo tua pietate priſtinum quem perdidit honorem: ⁊ nullatenus canonica inſtituta alicuius temeritate conēni permittas: qꝛ facientem ⁊ conſentientem[m] par pena conſtringit. Item de libro conſtitutionum.

¶ Anteq3 cā examinet aliquis excōicari nō dʒ.

Nemo eps nemo pre-

papę: quare mandat epo qui eum expoliauit vt eum reſtituat: nec excuſat ſi dicat ſe non facere cū fieri permittat. Nam faciens ⁊ conſentiens pari pena puniuntur.

g ¶ Per tres. No. ſepius poſſe inqri de eodem crimine.

h ¶ Niſi. iſtud niſi: non ponitur hic exceptiue.

i ¶ Monemus. p hoc verbū nō precipitur: vt. J. xvij. q. j. ſic enim. ⁊. ff. de leg. iij. ſi deicommiſſa. §. hec verba. ⁊. xj. q. iij. rogo. ⁊. iij. q. ix. reuera. ⁊. ij. qō. vij. ſicut inquit. in glo. ij.

k ¶ Tue. Remittit hec cā ad eum a quo appellatum eſt nō vt ipſuʒ iudicet: ſed vt ipſum reſtituat. et ſic nō obſtat. extra de appella. accepta.

l ¶ Reſtituendo. cā pus cognita ne obſtet. J. vij. q. j. pn̄tiū.

m ¶ Et cōſentientē. hoc ideo dicit: quia ipſe eū nō priuauerat ſed alij de cōſenſu ſuo. Et hic eſt notabile ꝙ poteſt cōueniri nō ſolū qui deiecit vel mādauit vel ratū habuit: ſed etiā qui cōſenſit. extra de reſti. ſpo. cum ad ſedem. in fi. Cōſentire dr̄ quis tribus modis. ſ. vt qui ad hoc cooperat. vt in ſimonia. j. qō. j. ſi qs eps. Et in inceſtu. ij. qō. iiij. conſanguineorum. Item ⁊ in raptu virginis. xxxvj. qō. ij. de puellis. In rapina. xvij. queſtio. iiij. omnes eccleſie. Item in iniuſta ſententia: vt. ſ. e. in primis. Secūdo modo dicitur cōſentire cum non corrigit quos tenetur ex officio corrigere: vt lxxxiij. diſtin. ca. j. ⁊ ij. ⁊. lxxxvj. diſtin. inferiorū. Tertio modo dicitur conſentire cum defendit peccantē: vel qn̄ ſua auctoritate delinquit. xj. q. iij. qui cōſenſit. xxiiij. q. iij. qui aliorum. ⁊ talis eſt magis puniendus q̄ ipſe faciens vt ibi dicitur. Joan.

Spolia-nis rat- quis c- ueniatu-

Cōſenti- quis t- pliciter

Notum. ¶ Caſus. Quidam presbyter noie Chriſtoforus nō cōuictus vel cōfeſſus de aliquo crīe iniuſte fuit ab eccleſia ſua expulſus: ⁊ alius loco ei⁹ ſubſtitutus: qꝛ nō potuit vel noluit dare qō ſubſtitut⁹ eius emulus dedit cū trina facta fuerit cōtra eū inqſitio: nec culpabilis eſt inuētus: vñ cōqueſtus eſt chriſtoforus

Nemo. ¶ Caſus. Statuitur in hoc. c. ꝙ nullus debet iniuſte ⁊ ſine cauſa interueniente ab epiſcopo vel archipreſbytero excōmunicari: qō ſi factū fuerit iniuſte excōmunicatus abſoluatur a maiori: ⁊ iniuſte ex-

comunicans punietur ſuperioris arbitrio pena conſili.
a ¶ Excõicet. Ar. ꝙ ſimplex ſacerdos hꝫ ptãtẽ excõicãdi. vt ex̃ de offi. or. cũ ab eccleſiaꝝ. ⁊ c. ſi ſacerdos. ⁊ de ap. reprehẽſibilis. ⁊ ex̃ de eo q fur. ordi. re. c. j. Nã qlibet ſacerdos hꝫ claues ligãdi ⁊ abſoluẽdi. vt. j. ea. q. vij. §. itẽ cuꝫ dauid. ⁊ xj. qõ. iij. quo. Itẽ q de cauſis pñt cognoſcere. vt ex̃ de iudi. c. ij. ⁊ extra de imu. ec. nõ minus. ⁊ etiam de mr̃imonialib⁹ cauſis. extra de ſen. ⁊ re iud. tenor. in pn. in pte decisa. Cũ ergo excõicatio ſit potius iuriſdictõis ꝙ̃ ordinis. vt ex̃ de ele. trãſ miſſam. ⁊ tales minores plati hñt iuriſditionẽ: vt dictũ eſt. ergo pñt excõicare. Sed ↄ. excõicatio eſt mucro epalis. xvj. q. ij. viſis. Itẽ excõicatio dr̃ maxia pena vt. xxiiij. q. iij. corripiant. Preterea archidiaconi modicã hñt iuriſditiõeꝫ: vt ex̃ de offi. arch. c. j. ⁊ vlt. ergo multo fortius ſimplices ſacerdotes. Solu. vbi conſuetudo eſt ibi bñ pñt excõicare: cõſuetudo eni dat iuriſditionẽ. vt. ix. q. iij. cõqueſtus. in fi. De hac materia inuenies. xj. q. j. de perſona. Jo. Probabiliter põt dici ꝙ eccleſiarũ prelati de iure cõi pñt excõicare. vt extra de offi. ord. cũ ab eccleſiaruꝫ. licet epiſcopi iam pſcripſerint cõtra multos prelatos. B.

Excõicare [p]teſt ſim[plex] [p]reſ[by]ter.

[P]reſbyter excõicet[a] aliquem antequã cauſa[b] probet̃, ppter quã eccleſiaſtici canones hoc fieri iubent. Si qs aũt aduerſus eã ↄſtitutionẽ excõicauerit aliquẽ: ille qui excõicatus eſt maioris[c] [ſacerdoti] auctoritate ad gratiã ſancte cõmunionis redeat: ille aũt q non legitime cũ excõicauit: intm̃ abſtineat tẽpus ꝙ̃tum maiori ſacerdoti viſum fuerit: vt quod iniuſte fecit euꝫ excõicando ipſe iuſte patiatur. Item Augu. in epiſtola ad clerum ⁊ ad vniuerſalẽ plebem hyponeñ. ¶ Incerta ⁊ dubia iudicari nõ poſſunt.

Excõicatio maxi[ma] [est] pena.

Nomẽ preſbyteri, pptérea nõ auſus ſuꝫ de numero collegaꝝ eius vel ſupprimere[d] vel delere: ne diuine pietatis ptãti: ſub cuius examine cã adhuc pẽdet facere viderer iniuriã ſi illi⁹ iudiciũ meo vellẽ iudicio pueniire: qđ nec in negocijs ſecularibus iudices faciũt qñ ad maiorẽ ptãtem dubitatio refertur vt pendẽte relatione[e] aliqd audeãt cõmutare. In epoꝝ quoqꝫ cõcilio conſtitutum eſt nullũ clericũ q nõdũ cõuictus eſt ſuſpẽdi[f] a cõio-

b ¶ Cauſa probetur. j. xj. q. iij. nemo epiſcoporum.
c ¶ Maioris ſacerdotis auctoritate. cũ diſtin. xj. q. iij. ſi eps forte. notatũ ibi inuenies. ⁊ extra de ſen. excõ. ſacro.
Nomẽ. ¶ Caſus. Quidã pſbyter fuerat accuſatus ⁊ ẽt infamatus: vñ clerus illi⁹ loci rogat Auguſtinũ vt eũ excõicaret vel deponeret. Rñdet Aug. dicẽs ꝙ nõ põt nec eſt auſus eũ ſupprimere de tabula clericorũ cum occultũ ſit eius delictuꝫ: ⁊ dei iudicio reſeruetur: cui faceret iniuriam ſi eius iudiciũ preueniret. Nam ⁊ iudices ſeculares hoc faciunt qui iudicio pendẽte nil inmutant. Et preterea in cõcilio factũ eſt ſtatutũ nemineꝫ debere excõicari nõdũ ↄuictum: niſi ipſe fuerit ↄtumax.
d ¶ Vel ſupprimere. Nomina excõmunicatorũ tempore excõmunicationis ſupprimebãtur in matricula: ſed nomina depoſitoꝝ radebantur. ſic. l. diſt. contumaces.
e ¶ Relatione. ſimile extra de offi. deleg. lꝫ. ex eo etiam ꝙ iudex dicit ſe velle referre nõ põt ampli⁹ cognoſcere. C. de ap. ex illo. ⁊ extra de of. deleg. cũ ſup. quod intelligo ſi relatio fuerit a partibus approbata. vt. C. de rela. l. ij.
f ¶ Suſpẽdi. niſi ſit infamatus. j. ea. qõ. v. preſbyter.
Primo ſp. ¶ Caſus. Quicũqꝫ vult ſñiaꝫ ferre dꝫ pmo cãꝫ ⁊ oĩa diligẽter ingrere: qb⁹ pactis ſñiaꝫ ferre dꝫ: non ſuſpitionis arbitrio nec alteri faciat qđ ſibi non vult fieri.

ne debere: niſi ad cãm ſuam examinãdã ſe nõ pñtauerit. Item Melchia. pa. ¶ Nec ſuſpitionis arbitrio nec ante verũ ⁊ iuſtum iudicium aliquis condẽnetur.

Primo ſemp ante oĩa diligẽter ingrite: vt cuꝫ iuſtitia ⁊ charitate diffiniat]: neminẽ condẽnetis ante verum ⁊ iuſtũ iudicium nullũ iudicetis ſuſpitõis[g] arbitrio: ſed primũ probate ⁊ poſtea charitatiuam ſñiam pferte: ⁊ quod vultis nõ vobis fieri alteri facere nolite. Itẽ. ff. li. xlviij. titu. de accuſatiõibus ⁊ inſcriptionibus. ¶ Qui ab accuſatiõe phibeantur: ⁊ qui recipiantur.

Prohibentur alij accuſare propter ſexum vel etatem: vt mulier ⁊ pupillus. Alij propter[h] ſacramẽtum: vt qui ſtipẽdiuꝫ merẽtur. Alij ppter magiſtratũ[i] ⁊ ptãteꝫ: in qua agẽtes ſine[k] fraude in ius vocari nõ pñt. Alij ppter delictũ ppriuꝫ: vt iſames. Alij pp turpẽ queſtuꝫ[l]: vt q duo iudicia aduerſus duos reos ſbſcripta habẽt: nũmoſue[m] ob accuſandũ vl̃ nõ accuſandũ accepint

g ¶ Suſpitõis. Triplex eſt ſuſpitio. Temeraria de q hic dr̃: q̃ expurgatõeꝫ non iducit. Probabil̃: q̃ expurgationẽ inducit. vt. j. q. v. preſbr. Violẽta q̃ ad cõdẽnationeꝫ ſufficit. vt xxxij. q. j. dixit dñs. Tñ qñqꝫ violẽta ſuſpitio vel pſumptio nõ ſufficit ad cõdẽnationẽ. vt extra de teſti. cogẽ. pterea. ex̃ de pſum. lr̃as. in fi.

Suſpitio ẽ triplex.

Prohibentur. Lex icipit: q accuſare poſſunt.
¶ Caſus. hic enumerant̃ nouẽ pſone que pp nouẽ cãs ab accuſatiõe phibent̃ur: vt mlier pupillus ⁊c. niſi ſuaꝫ vel ſuoꝝ iniuriam pſequant̃. Et hic oſtendit Gra. q̃r i accuſatiõib⁹ ordo iudiciarius ſit ſeruãdus.
h ¶ Propt̃ ſa. r̃ꝫ: qđ pſtãt. ſ. ſe nõ euitaturos mortẽ pp ſalutẽ reipublice. Milites eni nr̃os magiſ voluni⁹ ſcire arma ꝙ̃ iura vel leges. vt C. de iure delibe. l. ſcim⁹. C. loc. milites.
i ¶ Magr̃atũ. ſꝫ ↄ ẽ. ſ. q. j. i illa. l. iubem⁹. Sꝫ illđ cũ delinqt iudex i admĩſtratõe ſua: vt tũc poſſit ↄueniri✝: vt i auẽ. vt iu. ſine quoqđ ſuf. §. illđ. Vl̃ h̃ logt̃ de eo q añ admĩſtratõeꝫ deligt Vl̃ ibi de miorib⁹ iudicib⁹ hic de maiorib⁹: vt. ff. de iniur. nec magiſtratibus. tamẽ etiã maiores iudices pſtabũt cautionẽ ſtãdi iuri p⁹ depoſitã admĩſtratiõeꝫ. vt. ff. de adul. ſi adulteriũ. §. vltimo.
k ¶ Sine fraude. ı. ſine pena.
l ¶ Queſtũ. ı. q̃ſt⁹ ſuſpitionẽ. Qui eni duos cepit accuſar̃: ſi vult tertiũ accuſare pſũit ꝙ h̃ cã q̃ſt⁹ faciat. Sꝫ huic ẽ ↄ. ff. de accu. l. hos accuſar̃. §. lege iul. vbi dr̃ ꝙ nemo põt duos ſil̃ accuſare niſi ſuã vl̃ ſuoꝝ iniuriã pſeq̃t̃. Sꝫ dic ꝙ i diuerſis libell̃ pñt duo accuſari: ſꝫ terti⁹ nõ pt niſi ſuã vl̃ ſuoꝝ iniuriã pſeq̃tur vt h̃ dr̃. ⁊. C. q ac. ñ poſ. l. cũ rõnib⁹. ſꝫ i vno libello nõ pt duos accuſare niſi ſuã vl̃ ſuoꝝ iniuriã pſeq̃t̃: vt i illa. l. hos accuſar̃. niſi cũ crimẽ cõe ẽ. vt. ff. de adul. q pupil. §. j. ſꝫ i crie adult̃ij ñ pñt duo ſil̃ accuſari. C. đ adul. reos.
m ¶ Nũmoſue. accuſatori lꝫ nobis dare pecuniã in cã ſanguinis: ſed q dat pecuniã ⁊ nõ in cã ſanguinis pro cõuicto habet̃ vt. j. q. iij. §. puaricator. ꝟ. in oib⁹ cauſis.

✝ ¶ Adde de hoc late p Cy. i. l. aduerſus. C. de admi. tu.

Accuſare ſil̃ plures an liceat vni.

✝ ¶ Addẽ ꝙ i eodeꝫ libello pñt accuſari ſal ſi teſtes et eos pducens. not. Bar. in. l. nihil. ff. đ adul.

✝ ¶ Addẽ ꝙ et dome ſtici regularit̃ accu. phibet̃ l. ſi qs. C. q accu. non poſ.

Accuſatori in cauſa ſanguis nis lꝫ pecunia dare.

ſed nõ licet accuſanti recipe.vt.ſ.j.q.j.concuſſionis. tamen poſt finitam accuſationẽ quandoqꝫ remuneratur accuſator.vt.ſ.lxxix.diſtin.ſi quis papa.⁊.ĩ. iij.queſtio. v.accuſatores.vi queſtio.j.§.ſi quis cum.

a ℭ Qui falſum teſtimoniũ.iſti repellunt:lꝫ non ſint infames.vt ex̃ de or di.cog.cũ dilect⁹i ſi.

Pauptas repellit a teſtimõio.

b ℭ Paupertatem. ꝓpter hoc repellunt teſtes . vt.iiij.qõ.iij. teſtium.dum tñ ratione paupertatis ſit ſuſpectus:vt inſti.de ſuſpec. tuto.§. vlti. Paupertas enĩ nõ eſt de numero malorũ.xv.q.j.illa.in ſi.

c ℭ A poſſeſſione. non tñ ab eis poſſunt repetere poſſeſſionẽ per interdictũ vnde vi.lꝫ enĩ nullum interdictũ infamet:tñ diminuit ⁊ ſugillat opinionẽ eius ꝯ quem ꝓponitur.vt.ff.de obſe. l.ij.nec ẽt in itegrũ reſtitutio petit contra parẽtes vel patronos.vt.C.qui et aduer.quos in inte. reſti.l.vlti.

d ℭ Nõ vt crimen. niſi atrocẽ iniuriaꝫ feciſſent:vel niſi nomine alieno ꝯueniãtur.vt.ff.de in ius vo.ſed ⁊ ſi.§.pe. et vlti.⁊.xij. qõ ij. qui manumittit . alias non põt agere p iniuriam cõtra tales perſonas.vt.ff.de iniur.non ſolum.§. q̃q̃.

ℭ Ab alio ℭ alius Dicit hic ꝙ accuſatus durãte accuſatione illa ab alio accuſari nõ poteſt niſi abolitio interueniat:vel accuſator ab accuſatione deſiſtat.⁊ hoc in prima parte.Jn ſecũda parte dicitur ꝙ propter vtilitatem publicã quidaꝫ admittuntur ad accuſationẽ fraudate annone:qui als non admitterẽtur:vt mulier infames milites ⁊ ſerui.ſecũda ps incipit ibi : mulierem.

e ℭ Non põt.ſiue enim quis ſit condẽnatus ſiue abſolutus tamẽ ſuper eodem crimine ſepius agi nõ poteſt.vt extra de accuſa.de his.

Abolitio ſit tripl̃r.

f ℭ Abolitione publica.Tripl̃r ſit abolitio:aut publice ob diem inſignẽ vel ob rem ꝓſpere geſtam:aut priuatim accuſatore petente aut ex lege qñ accuſator deſiſtit vel mortuus eſt ✠.Jn publica abolitione poteſt accuſator repetere reum finitis ferijs.ĩ.xxx.dies.vt.ff.ad turpil.ſi quis.⁊.l.ſeq.ſed in alijs duabus nõ admittitur ille qui deſtitit.vt.ff.ad turpil.qui deſtitit.ſed alius bene admittitur infra.xxx dies.ĩ.e.queſtio.vlti.in ſi.

✠ ℭ Addẽ ad hãc gl. no.l.i.per Ly.C.de aboli. ⁊ in rub.de generali abo.

g ℭ Ad annonã.cuꝫ hoc crimen.ſ.fraudate annone ponatur iter excepta crimina:⁊ iſtud crimẽ equiparatur crimini dilapidatiõis videt ꝙ ibi quilibet admittatur: Nam ⁊ femina cuius nõ intereſt ſi pietate ducit admittitur ad crimen ſuſpecti tutoris.inſti.de ſuſpec.tu.§. cõſequens.Nec in hoc crimine tenetur quis inſcribere.vt

Alij ꝓpter conditionẽ ſuaꝫ: vt liberti cõtra patronos. Alij propter ſuſpitionẽ calũnie:vt illi qui falſum[a] teſtimonium ſubornati dixerũt. Nõnulli propter paupertatẽ[b]:vt ſunt qui minus q̃ꝫ quinquaginta aureos habẽt. Hi tñ omnes ſi ſuã iniuriã exequant morteue ꝓpinquorum defendãt: ab accuſatione nõ recluduntur. Liberi libertiqꝫ nõ ſunt prohibẽdi ſuarum defendẽdarũ rerum gratia de facto parentũ patronorũue queri: veluti ſi dicãt ſe vi a poſſeſſione[c] ab his expulſos.ſ.non vt crimen[d] in eis intendant: ſed vt poſſeſſionẽ recipiant. Nam ⁊ filius nõ quidẽ ꝓhibitus eſt de facto mr̃is conqueri:ſi dicat ſuppoſituꝫ ab ea partũ quo magis coheredẽ habeat:ſed ⁊ eam reã lege cornelia facere ei ꝑmiſſuꝫ non eſt. ¶ Ab alio delatuꝫ alius deferre nõ poteſt[e]:ſed eũ qui abolitiõe[f] publica vel priuata interueniẽte aut deſiſtente accuſatore de reis exemptus eſt alius deferre nõ prohibetur. ¶ Mulieres ꝓpter publicã vtilitatem ad annonã[g] pertinẽtẽ audiri prefecto annone deferẽtẽ diuus ſeuerus ⁊ antoni⁹ reſcripſerũt. Famoſi quoqꝫ accuſantes ſine vlla dubitatõe admittũtur: milites quoqꝫ ad hãc accuſationeꝫ admittẽdi ſunt: ✠ ſerui quoqꝫ deferẽtes audiẽ✠di ſunt. ℭ His oĩbus auctoritatibus dat intelligi:ꝙ nullus eſt condẽnandus niſi iudicio ordinabiliter habito: aut cõuincatur aut reuꝫ ſeipſum cõfiteatur. Uerum hec de illis intelligẽda ſunt quoruꝫ crimina ſunt occulta. Ceterũ que manifeſta ſunt iudiciariũ ordinem nõ requirunt. Unde Ambro.

ℭ Sine accuſatione manifeſta iudicentur.

Manifeſta[h] accuſatione non indigent.

Item Nicolaus pa. karolo regi. ℭ De eodem.

in auc.vt iudi.ſine quoquo ſuffr.§.neceſſitatem.col.ij. ✠
ℭ His omnibus Hec eſt ſecũda pars.q.in qua ꝓbat ꝙ in notorijs non obſeruat ordo iuris nec accuſator eſt neceſſarius:⁊ hoc probat per tres aucto. Jo.de fan. ✠ 2

ℭ Caſus. Concludit Gratia.ex ſupradictis ꝙ in cauſis criminalib⁹ ſemper eſt ordo iudiciari⁹ obſeruandus : niſi ſint crimina manifeſta: in qbus ordo iudiciarius nõ ſeruat:⁊ hoc ꝓbat tribus.c.ſeq. ⁊ appellat hic Gra.manifeſtum.i.notorium. Caſus ſequẽtis ca. patet.⁊ ideo poſitione non indiget.

h Manifeſta. de notorio loqmur:⁊ qd ſit notorium ignoramus. Scias ergo ꝙ aliđ eſt fama aliud manifeſtũ aliud notorium. Fama qñqꝫ ex ſciẽtia:qñqꝫ ex ſuſpitione ꝓcedit:qñqꝫ ex certo:qñqꝫ ex incerto auctore. vt de cõſe.diſt.iiij ſcm̃. in ſi. Manifeſtũ eſt quod ſemp ex ſcientia ⁊ ex certo auctore ꝓcedit:⁊ qđ poteſt ꝓbari . vt.ff. de teſta.heredes palaꝫ. Item etiã qñqꝫ dicitur occultũ qđ poteſt ꝓbari.C.de ep. eos.§.ij.⁊ occultuꝫ dꝫ ꝙ qñqꝫ ſciunt.vt de pe.di.j.§.hec autẽ ſecreta.Jtẽ notorium dꝫ manifeſtũ quod pꝫ vel p confeſſionẽ vel probationẽ vel per euidentiã rei.vt extra de ver.ſig.cũ olim.Notoriũ triplex eſt:eſt enim notoriũ facti notoriũ iuris ⁊ notoriũ preſumptiõis.Notoriuꝫ facti eſt qđ exhibet ⁊ offert ſe oculis oĩum.i. qđ ita habet facti euidentiã ꝙ non põt negari:ſupple ꝓbabiliter.vt extra de coha.cle.tua.⁊ extra co.ti.veſtra.in tali nõ auditur appellãs.extra de ap.cũ ſit romana.⁊.c.preterea.⁊ ca. peruenit.⁊ credit ſimplici aſſertioni officialis.vt.iiij.q. iiij.§.aliqñ.Nec requirit hic ſcientia oĩum ſed plurĩũ. vt.ĩ.e.de manifeſta.Eſt autẽ quoddam factũ continuuꝫ ſiue permanẽs:quoddã interpolatũ:quoddã ſtati tranſiens.Jn notorio facti cõtinui nullus ordo iuris exigitur.vt in decre.tua.Jn notorio facti interpolati ſemiplena ꝓbatio reqritur.vt extra de vſur.cũ in dioceſi.Notoriũ autem actu nõ permanẽs ꝓbabiliter poteſt negari. vt extra de ſorti.ex tuarũ.Notoriũ iuris eſt de quo aliqs eſt condẽnatus vel cõfeſſus:tñ in hoc notorio qñqꝫ contra negantẽ ſe eſſe cõuictum reqritur ꝓbatio.vt extra de ſen.⁊ re iudi.ſicut.Jtem qñqꝫ non ſufficit ꝙ qs ſit confeſſus:niſi ſit cõfeſſus ⁊ cõuictus.vt.ĩ.ea.qõ.vj.§.ſunt etiam quorũ.ver.in occultis.Notoriũ preſumptuꝫ eſt: vt ſi aliqs publice habit⁹ eſt ꝓ filio alicuius:ibi non requiritur aliquis ordo iuris.vt extra de fil.pſbyte. michael.⁊.c.qm̃.hic enim ꝙ aliquis ſit alterius fili⁹ non po

Fama.

Manifeſtum.

Notoriũ eſt triplex

teſt vere probari.vt.ff.de condi.& demōſtra.lucius. ſed potius per preſumptiones.

Q De lotharius rex. ℂ Caſus. Lothari⁹ tebergam vxorē ſuam legitimam abiecit & gueltrudā pellicem accepit:& publice tenuit. De hoc Nicolaus papa ſcribit karolo regi dicēs: ꝙ ſcelus nepotis ſui accuſatione nō indiget:cū ſit manifeſtum:nec pōt quis cōqueri eum iniuſte dānatum.

tus:ſed delegatus non.extra de accu.cum oporteat.

c ℂ Sine accuſatore. No.ꝙ nemo eſt condēnandus ſine accuſatore.vt.ff.de mu.& ho.reſcripto.§.ſi quis accuſatorē ſed fallit in charta ſuſpecta:cui fides nō ſit.C.de proba.iubemus.& cū teſtis fraudulenter & ꝓcaciter reſpondet.C.de teſti. nullus.& in tutore ſuſpecto.ff.de ſuſpe.tu.l.iij.§.j.& .ij.qō.ij.q: ea.& qñ maritus excipiēdo condēnatur de lenocinio.ff.de adul.l.ij.§.ſi publico.& quādo calūniator punitur.C.de calum.l.j. Additur.vi.caſus qñ crimen ꝓbatur p inquiſitionē.extra de accu.qualiter & qñ. Item.vij.cum deficit reus in purgatiōe.extra de ſimo.de hoc. octauus in notorijs:vt hic.

Q De lotharius rex nepos veſter fecit accuſatione nō indigēt. Manifeſta[a] enim ſunt teſte apl'o opera carnis fornicatio:immunditia &c. ℂ In manifeſtis enī calliditate accuſantiū nō opprimitur reus:nec tergiuerſatione propriū crimē celatur: cum culpa ſub oculis omniū ſpōte ſe ingerat:atq3 ideo in talibus iudiciarius ordo nō requiritur:qui ideo tm̄ inſtitutus eſt vt nec innocētia inſidijs pateret aduerſantiū:nec culpa delinquentium ſententiā effugeret iuſti examinis.

U nde Stephan⁹ papa leoni epiſcopo Thianenſi.

ℂ Ordinem iudiciariū manifeſta non deſiderat cauſa.

D E manifeſta et nota plurimis[b] cā non ſunt querēdi teſtes:vt ſcūs Ambro.in epiſtola ad corīthios dixit de fornicatore ſentētiā exponens apoſtoli. Judicis inq3 non eſt ſine [c]accuſatore dānare:q2 dn̄s iudam cum fuiſſet fur:q2 non eſt accuſatus minime eiecit. Cognito aūt opere iſto pellēdum illū apoſtolus de cetu fraternitatis cēſuit:omnes [d]enim crimen eius ſciebāt[e] & non arguebāt:publice enī nouercā ſuam loco vxoris hēbat: in qua re neq3 teſtibus op⁹ erat neq3 tergiuerſatione [f]aliqua poterat tegi crimen: & paulopoſt. Abſens facie: pſens autē auctoritate ſpiritus qui nuſq̄ abſens eſt iam iudicaui[g] vt pſens eū q hoc admiſit: + tradi ſathane in interitu carnis &c. ℂ Sed ſciendum eſt ꝙ eorū que manifeſta ſunt:alia ſunt nota iudici & incognita alijs:alia ſūt manifeſta alijs & occulta iudici: quedā vero ſunt nota iudici & alijs. Que iudici tm̄ nota ſunt ſine examinatiōe feriri nō poſſunt:q2 dū accuſatoris pſona aſſumitur iudiciaria poteſtas amittitur. In vna enī eadēq3 cā nullus ſimul poteſt eſſe accuſator & iudex.

U nde aug. i home. de pnia.

ℂ Quando aliqui ſunt corrigendi:quando tolerandi.

M Ulti corrigūtur vt petrus:multi tolerātur: vt iudas: multi neſciuntur donec veniat deus q illuminabit abſcōdita tenebrarū. &

xl.v.d.

a ℂ Manifeſta.J.xj.qō.iij.eorū. contra. Sed ibi nō erat notorium ſed manifeſtū:& ſic nō obſtat. iij.qō.v. q2 ſuſpecti. etiā ſi ſit notorium tn̄ nihilomin⁹ hec citatio forte eſt faciēda+.J. e.§.quando.xxiiij.q.iij.de illicita.&.J.e.de⁹ oipotens.& ſnia ferenda eſt.vt extra de ap.cū ſit romana.in fi.ſ3 nec probatio neq3 purgatio eſt requirenda.vt.J.e.de⁹ oipotens.& extra de purga.ca.cū dilectus.ſit tn̄ probatio quandoq3 ex abundāti. extra de elec.bone.j.&.ff.de manu.cām. in prin.&.xxiij.q.j. pudēda.i fi.nil eni3 tam indubitatū eſt quin ſollicitaz dubitationē admittat. vt in auc.de tabel in medio.col.iiij.

+ Con c.ter.in l.j.§.ſi ... diē.ff. de nuli. ... bal.in l. m fra ...C.de ... g.vt ... ig.

iij.a.

ℂ In manifeſtis. ℂ Caſus. Docet hic Gr̄anus quod crimen dicatur manifeſtū.ſ.qd negari nō poteſt:cū ſe ingerat oculis omnium:in quo ordo iudiciarius nō requiritur:qui inuentus eſt vt innocentia non dānetur:& delinquentis culpa puniatur.

D E manifeſta. ℂ Caſus. Stephanus in hoc.c.inducit auctoritatē Ambro.exponētis ſniam apoſtoli de Corinthio fornicatore:que talis eſt ꝙ iudex non debet aliquē ſine accuſatore dānare:vnde dn̄s iudam furem non condēnauit:q2 accuſatus nō fuit. Sed hoc verū eſt cum eſt occultū crimen:ſed ſi crimē eſt adeo manifeſtū ꝙ negari nō poſſit:quale fuit crimē corinthij:nō ē opus teſtib⁹ vel accuſatore:& hoc iō:q2 oēs crimē ei⁹ ſciebant.iō apl's tradidit eū abſētē ſathane vt ſpūs ei⁹ ſaluus fiat.

b ℂ Plurimis.ergo nō requiritur oium ſcia:forte ſufficiunt.x. vt.x.q.iij.vnio. iudici tamē debet eſſe notum. xxiij.q.iiij.cū quiſq3. Unde pōt cōtingere ꝙ aliqd eſt notoriū apud delegatū quod nō eſt notoriū apud delegantem:& ſi cā audiretur corā delegante ille ꝓcederet ſm ordinem iuris:ſed delegatus nō:vt extra de pur.ca.cū dilectus. Idē eſt in inquiſitiōe:poteſt enī eſſe ꝙ delegās poſſit inquirere de crimine alicuius ſi apud eū eſt infamia

d ℂ Omnes. ſcilicet corinthij.

e ℂ Sciebāt. eo ꝙ publice i domo ſua videbāt eā.& ſic extra de cohabi.cle.& mu.tua. C.de iudeis.l.neq3.

f ℂ Tergiuerſatione.i.diſſimulatiōe.

g ℂ Judicaui. Ergo abſens excōicatur. vt extra de ap.cum ſit romana.in fi.& extra de ſimo.accuſatum. Sed nūquid abſens abſoluitur+. argu.ꝙ ſic.J.e.q.v. q̄ſto. Argu.cōtra.de ſen.excom.a nobis in fi. vbi certa forma abſolutiōis exprimitur. Rn̄.ſic nō eſt abſoluendus:ſi tamen aliter abſoluitur tenet abſolutio.vt extra de reg.iur.oīs res.xxx.q.v.§.ſed obijcitur.

Condēnatur qs aliqñ ſine accuſatore.

+ ℂ Con cor.i.fi.gl. i.l.ſed interpellat. §.j.ff.ō arbi. bal.i.l. j.C.q admit.ad bono.poſ.

Abſēs an poſſit excōmunicari & abſolui.

+ ℂ Quād de matr. hui⁹ glo. no.i.l.abſentes.ff. de pe.& in l.abſentē. C.de pcu.

ℂ Sed ſciendum hec eſt tertia ps.q.in q̄ ꝓbat ꝙ ſi qua ſunt nota tm̄ iudici.ſ.tanq̄ hoi non d3 ſine examinatione ſententia ferri:& hoc ꝓbat duobus c.ſeq. Joā.de fan.

ℂ Caſus. Dicit. G. ꝙ eoꝝ que ſunt manifeſta alia ſunt manifeſta iudici tm̄ alia alijs tm̄ alia iudici & alijs. In his que ſunt nota iudici tm̄:iudex accuſator eſſe nō debet:q2 idē non d3 eſſe accuſator & iudex:& hoc ꝓbatur ſeq.c.

M Ulti corrigūtur. ℂ Caſus. Capl'm iſtud diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur:ꝙ multi corrigūtur & ꝓpter ſcandalū multi tolerātur:multi autem neſciūtur eſſe criminoſi qui diuino iudicio reſeruātur. In ſecūda parte que incipit ibi:nos vero.dicitur ꝙ nos nō debemus aliquem a cōmunione repellere:niſi ſponte cōfeſſum aut in iudicio accuſatū & cōuictū. Si enim ſicut dicit apl's vellemus omnes occultos peccatores vitare:nos oporteret de hoc mūdo exire:qui tales docet tolerādos vſq3 ad vltimū ventilabrū vt poſſimus eos lucrifacere chriſto:nec vitādos niſi eſſent per ſniam

nominati: ⁊ ſic docet eos tm̄ iudicio eccleſie condēnandos: nō arbitrio ſuſpitiōis ſed ordine ſeruato. hoc idē probat exemplo domini: qui comedit cū publicanis ⁊ peccatoribus inquiēs non eſt medicus neceſſari⁹ ſanis ſed male habētibus. In tertia pte que incipit: nō ergo. dī q̄ illi q̄ hortātur ad pniam nō debent gaudere eo q̄ multos habeāt ſocios ad ſupplicium: q2 nō minus ardebunt ⁊c.

a ℂ Nō poſſumus. noīatim: ſed in generē. vt. v. q. j. qdā3. extra de offi. ordi. ſi ſacerdos.

b ℂ Quāuis. Interpoſitio eſt.

c ℂ Mortalis. ante contēptu3. xxiiij. q. iij. notandum.

d ℂ Medicinal. vt ſpūs eius ſalu⁹ fiat vt. xj. q. iij. audi. niſi ſit incorrigibilis. vt xj. q. iij. nemo epor. ⁊ .ſ. xxiiij. q. iij. corripiantur. ⁊ c. notandum. in fi.

j. Cor. v. d

e ℂ Seculari. i. de rebus ſecularibus. vel loqtur de laico. q. d. laicū cōuictum corā ſeculari: clericū cora3 eccl'iaſtico vitare poſſumus vt reddamus ſingula ſingulis: ⁊ ſic nō eſt ḡ. extra de iudi. at ſi clerici. Arg. hui⁹ ca. vi3 q̄ clericus de crimine ciuili conuictus infamet p ſententiā latā in ip̄m a laico per recōuentionem: vt. vj. q. j. beat⁹ petrus. ⁊ c. infames. Ar. extra de teſti. de cetero. ⁊ iij. q̄ō. v. de accuſatorib⁹. xxxv. q. iij. cōiunctiōes. iij. q. viij. cuius. imo ſi corā quocūq3 i modū exceptiōis pbatur crimē cogetur ad pniam: nā vndecūq3 claruerit crimina ⁊c. xxiiij. q. iij.

Snīa ſuper crimine in clericu3 lata in cā recōuentiōis per iudicē ſecularē3: an ipſum infamet.

Mat. ix. b

j. Cor. v. d

infra. ℂ Nos vero quēq3 prohibere a cōione nō poſſumus[a] (q̄uis[b] hec prohibitio nōdū ſit mortalis[c] ſed medicinalis[d]) niſi aut ſpōte cōfeſſum aut in aliquo ſiue ſeculari[e] ſiue eccl'iaſtico iudicio nominatū aut cōuictū: qs enim vtrūq3 ſibi auderet aſſumere: vt cuiuſq3 ipſe ſit ⁊ accuſator[f] ⁊ iudex. Hmōi etiam regulam Paulus in ep̄la ſua ad corinthios breuiter inſinuaſſe itelligit: cū quibuſdā cōmemoratis criminib⁹ eccleſiaſticis forma3 ad oīa ſimilia[g] ex qbuſdā daret: ait eni: Scripſi vobis in epiſtola: ne cōmiſceamini cum fornicarijs[h]: nō vtiq3 fornicarijs[i] huius mūdi aut auaris aut raptoribus aut idolis ſeruiētibus: alioquin debueratis de hoc mūdo exire. Nō enim poſſunt hoīes in hoc mūdo manētes niſi cū talibus viuere: nec eos poſſunt lucrifacere xp̄o ſi eor colloquiū conuictūq3 vitauerint. Vñ dominus cū peccatoribus ⁊ publicanis comedēs: Nō eſt (inquit) neceſſari⁹ ſanis medicus ſed male habētib⁹: non enim veni vocare iuſtos ſed peccatores ad penitētiam: ⁊ ideo cōſequēter ap̄ls etiam adiūgit: Nunc aūt ſcripſi vobis nō cōmiſceamini fornicarijs. Si quis aūt[k] frater noīat[l] fornicator aut idolis ſeruiēs aut auarus aut maledicus aut ebrioſus aut rapax: cū hmōi nec cibū ſumere. Quid enī mihi de his q foris[m] ſunt iudicare[n]: nonne de his q intus ſunt vos iudicatis: de his aūt q foris ſunt iudicabit deus: Auferte malum a vobiſipſis: qb⁹ verbis ſatis oſtendit: nō temere aut quolibet: ſed p iudiciū auferēdos eſſe malos ab eccleſie cōione: vt ſi p iudiciū auferri nō poſſunt tolerentur potius: ne puerſe malos euitando ab eccleſia ipſe diſcedens eos quos fugere videt mittat ad gehēnā: q2 ad hoc nobis in ſcripturis ſunt excēpla pp̄oſita: velut in meſſe vt palea ſufferat vſq3 ad vltimum ventilabrū: vt intra illa retia vbi piſces boni cu3 malis vſq3 ad ſeparationē que futura eſt in littore. i. in fine ſeculi equo aīo tolerentur. Non enim cōtrariū eſt illud huic loco qd̄ dicit ap̄ls: Tu q es q iudicas alienū ſeruū: ſuo domino ſtat aut cadit. Noluit enim hoīe3 ab hoīe iudicari ex arbitrio ſuſpitiōis[o] vel etiā extraordinario[p] vſurpato iudicio: ſed poti⁹ ex lege dei ſecūdū ordinē eccl'ie ſiue vltro pfeſſu3 ſiue accuſatū atq3 pui ctū: aliogn illd̄ cur dixit: Si qs frater noīat aut fornicator aut idol ſeruiēs ⁊c. niſi q2 eā noīatōe3 voluit intelligi q̄ fit in quēq3 cū ſnīa ordie iudiciario atq3 cū itegritate p

Deute. xxj. b

Ro. xiiij

purgationē. in qua ſi deficeret puniat. vt extra de ſimo. c. de hoc. nec teſtes purgatiōis ſunt ḡ iij priorib⁹ teſtibus: q2 iſti iurāt de credulitate: ⁊ illi de ſcietia: ⁊ bene pōt eſſe q̄ iſti credāt eū innocentē ⁊ illi ſciāt eum nocente3. Nec obeſt ei illa ſnīa quo ad bn̄ficium vel quo ad ordinē. extra de excep. deniq3. de ordi. cog. cū dilectus. in fi. S3 forte pōt ip̄3 cogere ad penitentiā: nā etia3 in cā correctiōis tenuis pbatio ⁊ ſcientia ſufficit. vt extra de ſpō. pterea. xxij. q. v. hoc vi. imo ſufficit vn⁹ teſtis quo ad ſcientiā medicinalē aīe. vt de te. cog. puenit. de cōfe. di. iiij. cū itaq3. extra de pſan. ⁊ affi. ſup eo. ⁊ extra de teſti. ſuper eo.

f ℂ Accuſator ⁊ iudex. qd̄ fieret ſi occultos tales accuſaremus.

g ℂ Similia. Arg. q̄ l3 aliqd ſpālr de vno dicat tn̄ extēditur ad oīa ſimilia. vt. ſ. e. de⁹ omps. xxxj. q. vij. apoſtolus. xvj. q̄ō. iij. licet. di. lxj. miramur. ⁊ ḡ. di. v. ad ei⁹. ff. de fun. inſtru. q̄ſitū. §. vlt. ff. de adimē. leg. l. legata. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. l. vba. ff. de ſuppel. lega. l. legata. xvj. q. j. hinc eſt etiā. ar. contra. C. de pcur. maritus.

h ℂ Cum fornicarijs. iudeis vel gentilibus.

i ℂ Fornicarijs. ſc3 occultis niſi in caſibus. q. d. non eſt aliqua pars mūdi in qua non ſunt tales mali.

k ℂ Si qs aūt. q. d. q̄re hic nō dicis de alijs q̄3 de ſrib⁹. R.

l ℂ Noīat p ſnīa3.

m ℂ Qui foris. i. nō nr̄i iuris. xvij. q. iiij. cōſtituit. ḡ. di. xlv. q ſincera. ḡ. Dic vt no. xxviij. q̄ō. j. ſepe.

n ℂ Judicare. q̄tum ad excōicationem: ſed corpaliter poſſunt puniri. vt. xvij. q. iij. cōſtituit. ar. q̄ excōicat⁹ non pōt iterū excōicari: de hoc inuenies. iij. q. iiij. engeltrudā.

o ℂ Suſpitionis. ſubaudi temerarie. ſi violente: ſecus. xxxij. queſtione. j. dixit.

p ℂ Extraordinario. agendo contra eum denūciatiue vel inquiſitiue: qui modus nou⁹ eſt ⁊ extraordinarius ſm quoſdā: ſed dic extra. i. pter hoc vel ḡ ordine3 iuris ſc3 q2 nō eſt de foro ſuo cū ſit occult⁹: vñ ſeqt vſurpatio.

ecce. nam ⁊ iudiciū hereticorū certificat eccleſiam: vt. ſ. xxiiij. q. j. quiſqs. ⁊ c. ſubdiaconus. ⁊ in auc. de ſan. epiſ. §. ſi vero crimē. col. ix. ⁊ ſnīa in vno iudicio lata fide3 ſacit in al o. ff. de iureiur. ſi duo. C. de libe. cau. iudem⁹. Jo. hoc verū eſt inter eaſdem perſonas: q2 res inter alios acta ⁊c. extra de re iudi. q̄uis. cu3 filibus. B. Silr fit fides ſeculari iudici per iudicē eccleſiaſticū. vt. xj. q̄ō. j. ſtatuimus. ⁊ hoc ſatis pōt admitti. Judex tn̄ eccleſiaſticus nō poteſt clericū rōne illius ſnīe punire quaſi pui ctum: ſi tn̄ infamia crebreſcit ex tali ſnīa poteſt ep̄s ip̄3 cogere ad

Vſurpare

Nā vſurpare qs dr̄ cū vēdicat ſibi qđ ad ipſū nō ꝑtinet.
a ℭ Nam ſi noīatio.i.infamatio.ſ.xxv.q.vlt.c.vlt.xxxv.
q.vj.ſi duo.Ar.ꝙ ꝑ famā nō ꝓbat̄ aliqđ.ex̄ de coha. cle.ꝛ
mu.tua.ex̄ de eo q cog.ꝯſan.vxo.ſue.ſup eo.Sed fama
cum alijs adminiculis ꝓbat.iiij.q.iij. ſepe. extra de pre-
ſump.illđ. de ap.c.j.

Fama an ꝓbet.

qrit̄ vtrū hoc ſit ꝓceptum oībus? Vr̄ ꝙ iſtud extēdat̄ ad
oēs.ſ.e.q.vij.quapꝓ.xj.q.iij.ꝓcipue.xxiiij.q.iij.tā ſacer-
dotes.xlv.di.ſed illud.Qđ.h.ꝯcedit ſʒ dura eſt hec opi.
ꝛ cōſtituit oēs trāſgreſſores.Sʒ.Vv.dicit ꝙ eſt mādatuʒ
ad oēs q ſunt in magiſtratu poſiti ſiue ſint clici ſiue lai-
ci.ar.xxiij.q.iiij.duo

Correctio fr̄na an ſit de ꝓcepto.

Diſtio.

ℭ Cauſa. SI peccauerit.

fertur. Nā ſi nominatio[a] ſufficit multi dānandi ſunt inocentes:qꝛ ſepe falſo in quoq; crimina nominātur. ℭ Nō ergo illi quos monem⁹ agere penitentiam querant ſibi comites ad ſupplicia:nec gaudeant qꝛ plures inueniant ſibi ſimiles nam ꝓpterea non minus ardebunt:qꝛ cuʒ multis ardebūt. Item in eodē.

ℭ Pctm̄ qđ nō iudici notuʒ eſt ab eo dānari nō valet.

SI peccauerit in te[b] frr̄ tuus corripe eū inter te ꝛ ipſum ſolū:quare? qꝛ in te peccauit. Quid eſt in te peccauit? tu ſcis qꝛ peccauit:quia enim ſecretum fuit quādo in te peccauit:ſecretū quere cuʒ corrigis qđ peccauit in te: nā ſi ſolus noſti qꝛ peccauit in te ꝛ eū vis coram oībus arguere:nō eris correctoꝛ erroꝛis ſed ꝓditoꝛ[c]. Attende quēadmodum iuſtus ioſeph tanto flagitio qđ de vxoꝛe fuerat ſuſpicatus[d] tanta benignitate pepercit anteq̄ ſciret vnde illa conceperat:quā grauidā ſenſerat: ꝛ ſe ad illam nō acceſſiſſe nouerat[e]. Reſtabat igitur certa adulterij ſuſpitio ꝛ tamē ipſe qꝛ non nouerat ꝙ dicit euangeliū Joſeph autem cū eſſet iuſtus: ꝛ nollet eam diuulgare vel traducere voluit occulte[f] dimittere eaʒ. Ergo corripiēda ipſa ſūt coram omnibus q̄ peccant̄ coram omnibus:ipſa vero corripienda ſunt ſecretius que peccantur ſecretius: diſtingue tēpoꝛa ꝛ cōcoꝛdabit ſcripturaꝰ[g]: ſic agam⁹ ꝛ ſic agendū[h] eſt:nō ſolū qñ in nos[i] peccatur:ſed etiā quando peccat̄ ab aliquo ꝛ ab altero neſciat̄.

Neſcio quem homicidā nouerit[k] eps ꝛ nemo ali⁹ il-

ℭ Cauſa In hoc.c.exponit̄ auctoritas euangelica.Si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛc̄. Capitulū ergo iſtud diuidit̄ i duas ptes.In pma parte dr̄ ꝙ ſi frr̄ tu⁹ peccauerit in ſecreto eū in ſecreto corrigere debes:aliogn nō eſſes correctoꝛ ſʒ ꝓditoꝛ ſi in publico corrigeres. Et hoc ꝓbat̄ exēplo ioſeph:q cū ſciret beatā v̄ginē grauidā ad quā ſciebat ſe nō acceſſiſſe eā noluit diuulgare ſʒ occulte a ſe dimittere: q̄re q̄ in ſecreto fiūt corripiēda ſunt in ſecreto:q̄ publice corā oīb⁹ arguenda ſunt. Et ita cōcoꝛdāt due auc̄tes q̄ videt̄ ꝯdicere vna dn̄i.ſ. ſi peccauerit in te ꝛc̄. q̄ ītelligit̄ de occultis. alia apl̄i ſ. peccanteʒ corā oīb⁹ argue cui⁹ tenoꝛ hic ponit̄ q̄ intelligit̄ de manifeſtis.ꝛ hoc intelligendū eſt nō ſoluʒ qñ in nos peccat̄ ꝛ nobis ſciētibus:ſed etiā qñ neſcit̄ niſi ꝓ ſumptiue.ꝛ hoc in.j.pte. In ſcđa pte q̄ incipit ibi:neſcio. dicit̄ ꝙ prelati ſepe corrigunt peccatoꝛes occultos alijs neſcientibus:qꝛ nolūt manifeſtare eoꝝ delicta: hoīes tñ credunt ꝙ ipſi hoc non faciant:ꝛ ideo eos repℏendunt.

Math. xv.b.

b ℭ In te.ſ.leſum vel teſtē. Quidā totā hāc auctoꝛitatē itelligūt de occulto pctō:ꝛ exponūt adhibe vnū vel duos teſtes q ſint teſtes facte admonitiōis:ꝛ qđ ſequit̄:dic eccleſie.i.ſacerdotib⁹ q orēt ꝓ ipſo vel admoneāt eū deſiſtere a pctō:ꝛ tali q pōt ꝓdeſſe ꝛ nō obeſſe. xxij. q.v.hoc vr̄. ꝛ qđ ſeqt̄:ſit tibi ſicut ethnic⁹ ꝛc̄.q̄ztū ad ꝓuatā cōioneʒ intellige:ſed nō in publico:vt.vj.q.ij.ſi tñ. Sʒ huic opi. ꝯdicit.xlv.di.ſed illđ.ꝛ ex̄ de iudi.nouit.xj.q.iij. ꝓcipue. vbi habes ꝙ etiā in manifeſtis loqt̄ hec auc̄tas. Alij itelligūt totā de manifeſto. ſed eis ꝯdicit aug.ibi:ſi ſol⁹ noſti. Tertij dicūt ꝙ principiū de occulto ꝛ ſequēs de manifeſto loquit̄:ſed eis ꝯdicit qđ dicit diſtingue tempoꝛa ꝛ cōcoꝛdabit ſcriptura. Joā.intelligit de tali occulto qđ ſcit̄ a multis ꝛ pōt ab aliqb⁹ ꝓbari:ꝛ vocant̄ teſtes vt pro betur admonitio facta:qꝛ niſi ꝓceſſiſſet admonitio accuſare nō poſſet:vt.ſ.ea.q.vij.accuſatio.ꝛ.c.ſi quis erga. nā ſi ad monitionem eccleſie nollet penitere:iſti pñt eē teſtes admonitionis facte:ꝛ hoc innuitur lr̄a vbi dicit foꝛte quod tu ſcis ꝛ ego ſcio. Ar.eſt ad hanc ſolu.extra de iudi.nouit. Sed iſti opponit̄:quare ergo dicit Aug.tu ſolus noſti? Rñ.hic ſolus nō excludit paucos: ſed multitudinem.ſi diſt.viij.ſi ſolus.ꝛ ibi:quō ſedet ſola ciuitas i.cū paucis.ſic.xv.q.vij.§.ſolus.ſ.e.q.vij.§.de his. Nūc

Si peccauerit in te quo pctō dʒ itelligi.

iſta.xvij.q.iiij.de preſbyteroꝝ.tñ ad alios eſt cōſiliuʒ.ꝛ hoc eſt veꝝ de pctō iā fcō: ſʒ de pctō adhuc faciendo oīb⁹ eſt ꝓceptuʒ. xxij.q.v.hoc vr̄.xciij. di.diaconi.extra de cog.ſpi.tua. Et itelligē pmam ptē qñ ꝓlatus ſcit pctm̄ ꝑ ſe. ſcđaʒ qñ ei ab alio denūciat̄. Quicūq; ergo hʒ familiā tenet̄ corrigere eā. xxiij.q. iiij.duo iſta. ꝛ.qđ.v. nō putes. Et ꝙ teneatur ꝓceptiue q̄ ad ꝓlatos q̄ ad ſbditos cōſultiue eſt arg.xxiij. q.viij.c.j. Itē dubitatur an īfames ꝑſone admittant̄ ad denūciationē ꝛ crimioſe? Et vr̄ ꝙ ſic:qꝛ oēs ex ꝓcepto ad hoc tenet̄. Nā ꝛ heretic⁹ admittit̄.xxiiij.q.j.qſqs. ꝛ aliene ꝑſone vileſ? vt ex̄ de ſpō. ꝓterea. ij.ꝛ vbi agit̄ ad correctionē non reqrit̄ tātus rigoꝛ: vt.xxij. q.v.hoc vr̄.de bona fide eni agit̄:vñ nō ꝯuenit de apicib⁹ iuris diſputare ff.mā.ſi fideiuſſoꝛ.§.qdā. Ꝯ vr̄: qꝛ tñ honeſtioꝛes ꝑſone admittunt̄.xxxv.q.vj.eps in ſynodo ꝛ nō infames.vt de teſti.cog.ꝓterea.naʒ ꝛ̄ ad populares actiōes nō admittunt̄ niſi ꝑſone itegri ſtat⁹:vt.ff. de popu.ac. ꝑplaris. Ego credo quēlibet admitti dū tñ bono ꝣelo denūciet.ex̄ de re iu.cū.J.ꝛ.A.ſʒ lʒ īfames admittāt ꝛ irregulares:nō tñ crioſi. Cū eni tales nō correxerint ſua crimina:credendū eſt ꝙ malo ꝣelo denūcient crimina alioꝝ.ij.q.vij.§.porro. Jo.ſitr eſt in teſte q in ciuili cā nō admittit̄ niſi poſt pniam.ex̄ de teſti.teſtimoniū.B.

Math.j.c.

c ℭ Sed ꝓditoꝛ. Sed nōne dn̄s ꝓdidit crimē iude cuʒ dixit:Qui intigit mecū manū in paraſide.&.eo.vnus. ꝛ paulus crimē iudeoꝝ tribuno:vt.xxiij.q.iij.maximian⁹. Rñ.illi qbus dicebatur poterāt tñ ꝓdeſſe.xxij.q. v.hoc videtur. Item cōtra.ff.de iniur.eum qui. Sed illđ intelligit̄ quando quis directe vult aliquem accuſare.

Xps nūq̄ qđ reuelauit crimē iude.

d ℭ Suſpicatus.ſ.xxxj.q.j.dixit dominus.
e ℭ Nouerat.vnde conceperat.
f ℭ Occulte.i.non accedere ad eam:non tñ voluit eam a ſe repellere.xxvij.q.ij.priuſq;.vel occulte.i.ſine probatione:quod hodie non licet.xxxv.q.vj.multoꝛum.
g ℭ Scriptura.euangelica cum apoſtolo dicente:Peccantem coꝛam omnibus argue.
h ℭ Et ſic agendum.vj.q.ij.ſi tantum.xj.q.iij.ſancti.extra de officio oꝛdi.ſi ſacerdos.
i ℭ Qñ in nos.i.vno vel altero ſciente:ſed etiaʒ quādo nullus ſcit dum tamē ꝓſumptio ſit ꝯ eum qui peccat.
k ℭ Nouerit epiſcopus.de ſe loquitur Augu.

a ℭ hac auctoritate. ſcilicet euangelica.
b ℭ zelātib⁹. Ar. malo ʒelo denūciantē crimē fris audiē dū: hoc eſt verū ſi pſeqͥt ſuā iniuriā: vt. J. q. vij. ſi qs erga.
c ℭ Non prodimus. ad querelam earum.
ℭ Qn̄ vero. hec eſt quarta ps hui⁹. q. in qua vult pbare q̄ ſi notū eſt alijs
4 ⁊ nō iudici tā q̄ʒ iudici nihilomin⁹ eſt cā examinā da: ⁊ hoc pbat p. c. ſeq. Jo. de fa.
ℭ Caſus. hic ponit Gra. ſcḋm mēbrum ſue diſtictionis. ſ. qn̄ crimē eſt notū alijs ⁊ nō iudici: ⁊ in hoc caſu ſeruādus eſt ordo iuris. ⁊ hoc oſtendit per ſequen. c.
Deus oipotēs. ℭ Caſus. Sodomite erāt in notorio delicto: quia ſe ipſis abutebant: dominus tn̄ lʒ manifeſta eſſent ei facta ſodomoꝝ cui nil latet noluit eos iudicare ſtati: ſed ipſe cū fideli bus teſtib⁹ diligēter veritatē inqͥſiuit an̄ q̄ʒ eos iudicaret. Cuius exemplo monemur ne pcipites ſimus in ſnia ferēda q̄ ſi dn̄s q ſciebat ſactū veritatē diligēter inqͥſiuit: multo fortius hoies iudicantes qui veritatē neſciūt debēt inqͥrere diligenter oia ⁊ neminem ante pbationē ꝯdēnare: veritate dicente: Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimi. ⁊ aplo dicēte: Tu qs es qui iudicas ⁊c̄.
d ℭ Deſcēdā. angelos mittēdo: vt infra ſequitur.
e ℭ Sciā. tan q̄ʒ iudex: ſi habes ſciā: tūc tráſpone lr̄am ſic: vt ſciā an non eſt ita. i. an non hoc eſt ita: ⁊ tūc icipit verſus ibi:
heb. iiij. d Deus oipotēs. ſi habes ſciat tūc incipies verſuʒ: an nō eſt ita vt ſciat. ⁊ leges iterrogatiue vſq̄ʒ ad locū illuʒ nō io hec ⁊c̄.
Gen. xviij. c. f ℭ Preſumat. Preſumenduʒ eſt enim quēlibet eſſe bonuʒ: vt. xj. q. iij. abſit. extra de preſumptio. dudum.
g ℭ Quam probare. i. examinare.
h ℭ Quoquo modo. i. diffinitiue vel interlocutorie.

lum nouit. Ego nolo eū publice corripere: ⁊ tu queris iſcribere: prorſus nec prodo: nec tamē negligo: corripio tn̄ in ſecreto: pono ante oculos eius dei iudiciū: terreo cruētam cōſcientiam: pſuadeo penitentiam: hac[a] auctoritate p̄diti eſſe debemus. Un̄ aliqn̄ homines rephendunt nos q̄ quaſi nō reprehendam⁹: aut putant nos ſcire qḋ neſcim⁹: aut putant nos tacere qḋ ſcimus: forte qḋ ſcis ⁊ ego ſcio: non tn̄ coram te corripio: q̄ curare volo non accuſare.

ℭ Sunt hoies adulteri in domibus ſuis in ſecreto peccantes: aliqn̄ nobis ab vxoribus ſuis plerū q̄ʒ zelātibus[b] aliqn̄ maritorū ſalutem querentibus pduntur: nos nō pdimus[c] ſed in ſecreto arguimus vt ibi cōtigerit malū ibi moriat: non tn̄ vulnus illud negligamus: ante oia oſtendentes homini in tali peccato cōſtituto ſauciatā q̄ʒ gerēti cōſcientiā illud vulnus eē mortiferum. ℭ Qn̄ vero crimē eſt notū alijs ⁊ nō iudici: nec tunc ſine examinatione feriēdum eſt: q̄ in crimen ſibi occultū iudex ſnīam ferre non dʒ. Un̄ euariſtus papa ait.

ℭ Sententia non precipitanter ferenda eſt.

Deus omnipotēs (vt nos a p̄cipitande ſnīe platiōe cōpeſceret) cum oia nuda ⁊ aperta ſint oculis eius: mala tn̄ ſodome noluit audita iudicare priuſq̄ʒ manifeſte cognoſceret q̄ dicebant. Unde ipe ait: Deſcendā[d] ⁊ videbo vtꝝ clamorē q venit ad me opere compleuerint: an nō eſt ita vt ſciā[e]. Deus ops cui nihil eſt abſcōditum: ſed ei oia manifeſta ſunt ante q̄ʒ fiāt: nō ideo hec ⁊ alia multa q̄ ob plixitatem caplo nō inſeruimus per ſe inqͥrere dignatus eſt: nō q̄ ea ignoraret ſed vt nobis exēplum daret: ⁊ ne p̄cipites in diſcutiēdis ⁊ iudicādis negocijs eſſemus: ⁊ ne mala priorum prius quiſq̄ʒ p̄ſumat[f] credere q̄ʒ pbare[g]: cuius exēplo monemur ne ad pferendam ſnīam vn q̄ʒ p̄cipites ſimus: aut temere idiligēter q̄ʒ pbata idiſcuſſa quoquo modo[h] iudicemus dicente veritatis voce: Nolite iudicare et nō iudicabimini: in quo eniʒ iudicio iudicaueritis iudicabimini. ⁊ reliq̄. Mala vero audita nullū moueāt: nec paſſim dicta abſ q̄ʒ certa pbatione quiſ q̄ʒ vn q̄ʒ credat: ſʒ an̄ audita[i] diligenter inqͥrat[k] nec p̄cipitanter q̄c q̄ʒ agat aliqs. Si enim deus cognitor oiuʒ ſodomoꝝ mala quorum clamor ad celum vſ q̄ʒ puenerat oia ſciens prius nec credere nec iudicare voluit q̄ʒ ipſe ea cū fidelib⁹ teſtibus diligēter iueſtigans q̄ audierat ope cōprobaret: nos qui ſumus homines ⁊ pctōres: qbus incognita ſunt occulta iudicia dei: hoc p̄cauētes nullū an̄ veraʒ iuſtā q̄ʒ pbationē iudicarē aut dānare debemus: manifeſte paulo aplo dicēte: Tu qs es q iudicas alienum ſeruū: ſuo eni dn̄o ſtat aut cadit. ℭ Qn̄
5 aūt crimen notū eſt iudici ⁊ alijs: aliqn̄ re⁹ iſiciat factū: veluti ſi qs negaret ſe iterfeciſſe

i ℭ Audita. S. diſtin. lxxxvj. ſi quid vero. J. xj. q. iij. in cūctis. ⁊ extra de preſump. dudum.
k ℭ Jnqͥrat. Cū iſtud. c. locū habeat tm̄ in cā inqͥſitiōis: vt ex̄ de accu. q̄liter. ij. vi q̄ tm̄ honeſti teſtes ſint ibi admittendi in cā inqͥſitionis ex eo q̄ dicit fidelib⁹. ⁊ eadē decre. dicit de puidis ⁊ honeſtis: ⁊ decre. dicit vbi de ſimonia agit ppter imanitatem ſceleris admittunt criminoſi: ⁊ loquitur ibi in cā inqͥſitionis: ⁊ ſic videt q̄ in minorib⁹ criminibus nō ſint admittendi criminoſi vt ex̄ de ſimo. p tuas Sed eſt ar. cōtra extra de re iudi. cū. J. ⁊ A. Satis poteſt dici q̄ ſi extranei teſtes ĩducuntur in cā inqͥſitionis requirit q̄ nō ſint criminoſi: ſʒ in illis qui ſunt teſtes de ipſa ecclia ſuf ficit qualeſcū q̄ʒ ſint: dūmodo non ſint inimici vel corrupti. Jo. Quicqd Jo. dicat ego nō credo q̄ teſtes criminoſi admittant in cā inquiſitionis niſi eſſent de crimine emēdati. extra de teſti. teſtimonium. in excepris tn̄ criminibus bene admittunt criminoſi niſi ſint conſpiratores vel capitales inimici. ex̄ de ſimo. per tuas. ij. qḋ itelligūt qdam ſi ille ꝯ quē ſit inquiſitio fuerat male fame: alioquin criminoſi nō admitterent: vt inuit illa decre. p tuas. ⁊ S. e. in primis. ver. de pſona ſtephani. ibi qḋ autē ⁊c̄. B.
Ingre qs teſt admit: debeat.
Mat. vij
Luce. vj.
ℭ Quando autem. hec eſt quinta pars q. in qua di q̄ ſi notoriū eſt oibus ⁊ iudici. ſ. per euidentiā facti tūc pōt iudex illuʒ punire: ⁊ hoc pbat p ſeq. c. Jo. de fa.
Rom. xiiij
ℭ Caſus. hic ponit G. tertiū mēbrū ſue di. ſ. qn̄ crimē notū ē iudici ⁊ alijs. ⁊ tūc ſubdiſtiguit: q̄ aut negat aut cōfitet vel notoriū eſt ita q̄ inficiari nō pōt. Si negat ordo iuris ſeruari dʒ: lʒ iudex ⁊ alij multi ſciāt. Si ipſe cōfitet vel factū eſt ita notoriū q̄ inficiari nō pōt:

tunc poſt ſecũdam ꝛ tertiã admonitionẽ ſi icorrigibilis erit poterit ↄdẽnari: ꝛ i hoc caſu itelligunt̃.c.manifeſta.q̃ lotharius.ꝛ.c.de manifeſta. Seq.§.patet ꝛ ꝑ te videbis.
a ¶ Judicis.nõ ſedẽtis ꝓ tribunali:ſi eni pro tribunali ſederet ꝛ cõtingeret ꝙ aliqd ibi facere poſſet de ſtati punire ac ſi ꝓbaret̃ per teſtes corã eo: meli⁹ eni ꝓbat̃ aliqd ꝑ ipſum factũ q̃ per teſtes.ff.de fer.l.ij.in fi.ꝛ ex̃ de ap.dilecti.ꝛ ff.de mino.minor.ꝛ.xxvij.q.j.nec aliq̃. Sed pone ꝙ re⁹ neget aliqd eſſe notoriũ: nunqd ſuff.ciũt duo teſtes ad ꝓbãdũ aliqd eſſe notoriuȝ. Sic ſicut duo pñt ꝓbare famaȝ.vt ex̃ de teſt.iam lr̃is.ꝛ per duos teſtes ꝓbatur ꝙ.vij.interfuerũt C.de bo.poſ.bonoꝝ.ꝛ ꝑ duos ꝓbat̃ ſubſcriptio triũ: vt C.de fi.inſtr.cõparatões.C.de teſti.l.teſtium.

eum quẽ ſub oculis iudicis[a] in conſpectu multoꝝ interfecit: hic qꝛ ſe reum negat ſine examinatiõe feriri non põt. Aliqñ euidentia ipſa operis reum eſſe teſtatur: qñ opere publico crimen ſuũ confitet̃: tunc poſt ſecũdam ꝛ tertiam correctionẽ[b] ſine examinatione dãnãdus eſt vel puniendus: ſi incorrigibilis extiterit. Jn hoc itaqꝫ vltimo caſu intelligẽda eſt auctoritas illa ambroſij ꝛ nicolai: Manifeſta accuſatiõe nõ indigẽt: fornicator enim in quẽ ſine examinatione ſnia aplica ꝓceſſerat publice corã omnib⁹ nouercã ſuaȝ ꝓ vxore habebat. Lothari⁹ quoqꝫ rex de quo nicolaus ſcribit: ſimiliter publice vxorem ſuã dimiſerat ꝛ aliam ſuperduxerat.

Vñ idẽ nicolaus papa ſcribit archiepĩs ꝛ epĩs ꝑ galliã italiã ꝛ germaniaȝ ↄſtitutis.

¶ Sine accuſatione manifeſta ferienda ſunt.

Scelus qđ lotharius rex (ſi tamẽ [c] rex veraciter dici poſſit q nullo ſalubri regimine corpis appetitus refrenat ſed lubrica eneruatõe magis illicitis ei⁹ motibus cedit) in duabus[d] ſcȝ feminis teberga ꝛ gualdrada cõmiſit oib⁹ manifeſtũ eſt. ¶ Sed dudum epĩos teugaldũ ꝛ gũthariuȝ in tali ſcõ eũ habuiſſe tutores atqꝫ fautores pene tot⁹ orbis vndiqꝫ ad limina ſeu ſedem confluẽs apoſtolicã referebat[e]: igit̃ decernẽte nobiſcũ ſancta ſynodo in pñtia depoſiti: ꝛ ab officio ſacerdotali excõmunicati: atqꝫ a regimine epãtus alienati indubitãter exiſtũt. ¶ Queſtio.ij.

Quod autẽ[f] expoliatus ante iudicẽ ſtare nõ poſſit multis auctoritatibus probat̃. ¶ Ait eni Jo.pa.

¶ Ante litẽ ↄteſtatã poſſeſſori cuncta ſunt reſtituenda.

Antiquus decretũ eſt vt oẽs poſſeſſiones ꝛ oia ſublata atqꝫ cũctos fructus[g] añ[h] litẽ ↄteſtatã ꝑceptos epĩs vl' pmas poſſeſſori reſtituat[i].

Jtẽ nicolaus papa. De eodẽ

Omnes leges tã eccleſiaſtice q̃ vulgares et publice precipiunt vt omnia ſibi ablata reſtituãtur ei qui ſuis eſt rebus expoliatus.

Jtem Stephanus papa.

¶ Nullus dȝ accuſari dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus.

Nullus epĩoꝝ (duȝ ſuis fuerit reb⁹ expoliatus) dȝ accuſari: prius q̃ oia ei

b ¶ Correctioneȝ. Jd.admonitionẽ debere ꝑcedere in notorijs: vt.J.qõ.iij.c.ex multis.xij.qõ.ij.indigne. Jo.

Scel⁹. ¶ Caſus. Hoc.c. diuidit̃ i duas ptes. Jn prima pte dĩ ꝙ ſcel⁹ lotharij erat oib⁹ manifeſtũ ꝙ ipſe cõmiſit tebergã vxoreȝ ꝓpriã dimittendo: ꝛ gualdradã ſupinducẽdo. Jn ſcd̃a parte que incipit: ſed dudum.dĩ ꝙ duo epĩ teugaldus ꝛ gũtharius iniqtati ei⁹ cõſenſerunt: ꝛ qꝛ hoc erat oibus manifeſtũ ſicut fere totus orbis referebat: iõ a ſancta ſynodo depoſiti: ꝛ ab omni ſacerdotali officio vſqꝫ in hodiernum diem excommunicati exiſtunt.
c ¶ Si tamen.xxj.diſtin.cleros.
d ¶ Jn duabus. ſcilicet tebergam repellendo: gualdradam ſociando ſibi.
e ¶ Referebat. hi epĩ non fuerunt depoſiti ꝓpter publicam famã: ſed qꝛ erant cõfeſſi crimẽ ſuũ: vt.xi.q.iij.teugaldũ. ſola enim fama nõ ſufficit ad depoſitionẽ: vt extra de coha.cle.tua.nec ꝓpter famã dĩ aliquid manifeſtuȝ: vt extra de cõſan.ꝛ affi.ſuper eo.ꝛ in fama requirit̃ ordo iuris: vt.s.ea.deus.§.quando autem. Queſtio.ij.

Quod autẽ. ¶ Caſus. hic intitulat̃ ſecũda queſtio qua querit̃ an expoliatus ſit reſtituẽdus anteq̃ iudicetur vel cogat̃ venire ad cãm. Et certe ꝙ reſtituẽdus ſit multoꝛũ auctoritatibus probat̃ niſi in modum exceptionis ꝓbet̃ ſpoliatio.
f ¶ Quod autem. hec eſt differẽtia inter queſtionem iſtam ꝛ illam que eſt.J.iij.q.j. qꝛ hic petitur reſtitutio in modum exceptionis ibi in modum actionis.

Antiquus. ¶ Caſus. Statuit̃ in hoc.c.ꝙ iudex poſſeſſiões ꝛ oia ablata cũ fructib⁹ añ litem ꝑceptis faciet expoliato reſtitui q ante ſpoliationẽ poſſeſſor extiterat. Jdeȝ fere dĩ in illo capitulo: Oẽs leges. de hac materia loquẽtes.
g ¶ Fruct⁹.ꝑceptos ꝛ ꝑcipiẽdos: vt ex̃ de reſti.ſpoli.grauis. ꝛ reſtituendus eſt ad oẽm cãm in q̃ eſſet ſi non fuiſſet ſpoliatus.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.non ſolum.
h ¶ Añ litẽ ↄteſtatam. Jõ aũt dĩ ante lit.cõte. qꝛ exceptio ſpoliatõis eſt dilatoria: ꝛ ſic eſt añ lit.cõte.ꝓponẽda: tamẽ ſi vult directe ager̃ de ſpoliatiõe etiaȝ poſt lit.cõte.hoc põt facere: vt extra de cauſa poſ.paſtoralis.
i ¶ Reſtituat. tñ ſi in modũ exceptionis ꝓbat̃ ſpoliatio: nõ ideo fit reſtitutio: vt extra de ordi.cog.cũ dilectus.dico tñ decre.illaȝ hic nõ habere locuȝ: qꝛ vbi excipit̃ de ſpoliatione ↄ illuȝ qui crimẽ intendit bene reſtituit̃ ſi ſpoliationẽ ꝓbat prout intelligo oia hec iura: ſecus vbi vtraqꝫ queſtio eſt ciuilis: vt in illa decr.cum dilectus. Jn hoc tamen cautus ſis: ꝙ ſi aduerſari⁹ tuus conuenit te ſuper re aliqua: ſi vis dicere te ſpoliatũ eſſe eadem re vtilius eſt tibi vt directe petas reſtitutionẽ: quia ſi probas ſpoliationẽ directe agẽdo duo cõſequeris: ꝛ ꝙ prius audieris: ꝛ ꝙ reſtitueris ſi prius ꝓbes reſtõnem lȝ aduerſarius prius ꝓpoſuerit actionẽ ſuam: vt extra de reſti.ſpo.ex cõqueſtione. Sȝ ſi de alio agit aduerſari⁹ ꝛ tu ſup alio dicis te ſpoliatũ vtilius eſt tibi vt in modũ exceptionis proponas ſpoliationẽ: ſi aduerſarius te preuenit in querela. nam ſi directe velles agere prius audiretur aduerſarius q̃ tu: ſecus ſi excipiendo: vt extra de ordi.cogn.cum dilectus.

Nullus epĩoꝝ. ¶ Caſus. Dĩ in hoc.c.ꝙ nullus epĩs põt vel dȝ ab aliquo accuſari niſi ꝑus poſſeſſiões ꝛ oia ablata q̃cũqꝫ fraude ei fuerit reſtituta cuȝ fructib⁹ añ accuſatõeȝ ꝑceptis: ꝛ hec faciãt primates ꝛ ſynodus.

Exceptio ſpoliationis eſt dilatoria.

Conuentus ſit cautus circa ſpoliationẽ opponendam.

a ℂ Ingenio.q ergo dolo alteriꝰ renūciat iuri ſuo reſti tuēdus eſt ſicut ſi eſſet violentiam paſſus: qꝛ in hoc caſu vim ꝛ fraudē equiparat ſibi canon.xv.qō.vj.c.j.ꝛ.ff. cauſa proxi.q.i.reintegranda. Joan.

In ſcripturis ꝛc. ℂ Caſus. Quidā ep̄i a ꝓprijs ciuibus fuerūt accuſati: aliq ex ſuſpitione aliq ex certa rōne: ſꝫ qꝛ rebꝰ ſuis fuerant expoliati mādat dominꝰ papa ꝙ nō vocenť an̄ reſtōnē ad cām vel ſynodum. Idē dr̄ in caplis ſequentibꝰ eo addito ꝙ ep̄i recte iudicantes tales cās debent in eccl̄ia tractare vt ipſi poſſint eē teſtes ſingulorūꝫ: nec debent etiā accuſati reſpondere niſi prius reſtituantur.

b ℂ Nec in aliquo iudicari. A ſpoliatore nullū pōt obijci crimen ſpoliato. ex̄ de reſti.ſpo.in litteris.ꝛ.c.iteꝫ cū qs. niſi ſuā ꝓſequať iniuriā: vel niſi ſit tale crimē ad qđ qlibet admittať.arg.ij. q.j.in p̄mis. Sꝫ ab alio pōt accuſari de alijs criminibꝰ ſed nō de illo ꝓ quo eſt ſpoliatus.arg.v.qō. ij.ſi p̄mates.a ꝯtrario ſenſu.ex̄ de appel.ad hoc.ꝛ.c.ꝓpoſuit.alioquin delictū eiꝰ maneret impunitū: ſi de nullo crīe poſſet accuſari ab aliquo. Jo.Ego nō credo ꝙ in aliquo ſpoliator admittať ꝯ ſpoliatū niſi p̄us facta reſtōne: vt extra de ordi. cog.cuꝫ dilectus.ꝛ vt dr̄ in hac q̄ſtione per totū.ꝛ.ff. iij. q.i.c.ij.ꝛ.iij.vbi generaliter videť dici: ꝙ nullum crimen poſſit ſpoliato obijci.B.

Spoliato a ſpoliatore nullū crimen pōt obijci.

quecūqꝫ ablata ſunt quocūqꝫ ingenioᵃ legibꝰ reintegrentur: ita vt omnes poſſeſſiōes atqꝫ omnes fructꝰ ante inceptam accuſationē primates ꝛ ſynodus epiſcopo de quo agitur funditus reſtituant.

Itē Euſebiꝰ fratribus ꝯſtitutis ꝑ alexādriā ꝛ egyptuꝫ.

ℂ Nec conuocari ad ſynodum: nec in aliquo debet iudicari expoliatus.

In ſcripturis veſtris reperimus quoſdaꝫ ep̄os veſtris in ꝑtibus a ꝓprijs ciuibus accuſatos: aliquos videlicet ex ſuſpitōe: ꝛ aliquos ex certa rōne. Et idcirco quoſdam ſuis eſſe rebus expoliatos quoſdā vero a ꝓpria ſede depulſos: quos ſciat[ur] nec ad ſynoduꝫ cōprouincialem nec ad generaleꝫ poſſe cōuocari: nec in aliquoᵇ iudicari: antequā cuncta que eis ablata ſunt legibus poteſtati eorum reintegrentur.

Itē Juliꝰ papa. De eodeꝫ.

Nullus poteſt cōuocari aut iudicari anteq̄ꝫ omnia ſibi ablata ꝛ omniaᶜ iura ei in integrum reſtituanť: qꝛ non habet priuilegium quo poſſit exui iam nudatus.

Item Zepherinus papa. ℂ De eodem.

Preceptuꝫ ergo eſt in antiquis ſtatutis eiectos atqꝫ ſuis rebus expoliatos eccleſiasᵈ ꝓprias recipere: ꝛ primo ſua oīa eis reddi: ꝛ demū ſi quis eos iuſte accuſare voluerit equo ꝑiculo facere. Judices eſſe decernentes ep̄os recta ſapiētes: ꝛ in eccleſia cōuenientes vbi teſtesᵉ eſſent ſingulorū qui oppreſſi videbātur: nec prius eos reſpondere q̄ꝫ omnia ſua eis ꝛ eccleſijs eorum legibus integerrime reſtituantur.

ℂ Queſtio.iij.

Qua autᶠ pena feriendi ſunt q in accuſatiōe deficiūt canonum cēſura diffinit: penā eni illati criminis cū diſpendio eſtimatiōis excipiēt. Vn̄ gelaſiꝰ papa.

ℂ De his qui nō probanda obijciunt.

Si qs circa huiuſmodi perſonas nō probāda detulerit auctoritate huius ſanctionis intelligat ſe iacturaꝫ infamie ſuſtinereᵍ: vt damno pudoris ꝛ eſtimatiōis diſpendio diſcat ſibi aliene verecūdie impune inſidiari ſaltem de cetero non licere.

Item damaſus papa.

ℂ Si accuſator i accuſatiōe defecerit talionē ſcipiat.

Calūniatorʰ ſi in accuſa

Inermes non poſſint inimicis reſiſtere.

Nullus pōt. c ℂ Oīa iura ēt incorꝑalia: vt ex̄ vt lit.pē.a memoria Et eſt rō: qꝛ inermes nō p̄nt reſiſtere inimicis: vt.ff.iij.qō.ij.c.iij.ꝛ.c.ſi qs ep̄s.ꝛ etiā cōmunio priuꝫ eſt reſtituēda ſi eſt iniuſte excōicatꝰ vel ſuſpēſus.ar.ff.q.v.ſup cā.in ſi.qꝛ verbū reſtituēdi plenā ꝛ perfectā hꝫ ſignificationē.ar.ff.c.pxi.ꝛ argu.extra vt lit. nō cōte.accedēs.in ſi.ff.de vſur.l.videamꝰ.§.i fauiana.

Preceptū. d ℂ Eccl̄ias.ex̄ de ap.qua frōte.ff.xxiij. q.viij ꝯuenior.ex̄ de immu.eccle.c.j.ꝛ.c.cum eccleſia.

e ℂ Teſtes.Ar.ibi cām tractādam vbi teſtes poſſunt haberi.iij.q.ix.hortamur.ꝛ extra de ap ex ꝑte.ꝛ ex̄ de offi.iu. ordi.ſignificauit.ꝛ.xxxiij.q.ij.ſine.Jo. Queſtio.iij.

Qua aūt. ℂ Hec qō diuidiť in qnqꝫ ꝑtes: in quaꝝ p̄ma ꝓbat tribꝰ auctibꝰ: ꝙ accuſator calūnioſe dꝫ feriri pena talionis.ſcđa ibi: aliud.tertia ibi: ſed aliud.q̄rta ibi: notandū eſt.quinta ibi: notandū q̄qꝫ.Jo.de ſan.

Diu

ℂ Caſus. Hic poniť tertia qō qua queritur q̄ pena ſint feriēdi q in accuſatione deficiūt: ꝛ certū eſt ꝙ pena taliōis cū infamia noteť: qđ ꝓbať ꝑ ſeq.c niſi errore deceptꝰ: vel temeritate vel iracūdia accuſauerit.

f ℂ Qua aūt. Accuſator in qnqꝫ peccare pōt: aut errore decipiť aut temeritate ſeu calore iracūdie ad accuſanduꝫ prouocať: aut calūniať aut preuaricať aut tergiuerſať: ſed in oibꝰ his caſibus ſi deſiſtit īpetrata abolitiōe quacūqꝫ: non puniť nec infamis eſt: vt.C.de aboli.l.j.ꝛ.ij. Itē ſi nō impetrauit abolitionem parciť ei in duobꝰ p̄mis caſibꝰ: vt.ff.e.§.notādū. ſecus ſi eſt vel calūniator vł ꝑuaricator vel tergiuerſator. Calūniator teneť ad penā talionis: vt.ff.e.c.ij.ꝛ iij. Preuaricator poſtea neminē pōt accuſare: ꝛ extra ordinē puniť: vt.ff.e.§. notandū.in ſi. Tergiuerſator punitur in qnqꝫ libris auri: vt.ff.de ꝑua.l.iij. in ſi. Teſtis ēt calūniator penaꝫ taliōis ſuſtinet.iij.q.ix. nihilominꝰ.xxxiij.q.v.hec imago.ꝛ.C.de teſti.l.nullū.ꝛ hoc ſm̄ opinionem.h. nos tn̄ dicimꝰ: ꝙ teſtis nullo mō ſuſtinet vel ſe obligat ad penā talionis: vt no.xxxiij.q.v.hec imago. Si aūt tulerit al's falſuꝫ teſtimoniū puniť extra ordinē.vi.q.j.qūqꝫ.de teſte poſuit Gratianus in themate: ſed hic omiſit.

Accu in q[…] qꝫ pe[…] re pōt

Calūniator.

Preuaricator.

Tergiuerſator.

Si quis. ℂ Caſus. Si qs aliquē accuſauerit: ꝛ crimē illatū nō poterit ꝓbare iſamis efficiť: ꝛ de cetero ad accuſandū nō admittiť cū ꝯ eū de calūnia preſumať.

g ℂ Suſtinere.non tn̄ ipſo iure ſed ꝑ ſniaꝫ: vt.ff.ex q. cau.irro.iſa.athletas.§.calūniator.ꝛ.ff.e.§.notanduꝫ.

Calumniator ℂ Caſus. Calūniator ſi in accuſatione defecerit pena talionis.i.pena ſimili punietur. Idem dicitur in ſeq.c.ſi quis epiſcopum.

h ℂ Calūniator. Fallit in ſex caſibus: vt.xxxiij.q.v.hec

Calūniator non ſp puniť talione.

imago.ꝛ.T.v.q.vi.c.iii.tamen ſatis punitur qui amittit ſacerdotium qḋ recepturus erat.xxiii.q.iiii.guiliſari⁹. Item fallit ex̄ de accu.ſuper his.ꝛ in priuatis criminib⁹ ff.ad turpil.l.i.ꝛ.l.in priuatis.ꝛ forte in denunciatione. ex̄ de calū.cum dilectus.ſed in inquiſitione nō eſt pena ordinaria ſtatuta: ꝛ ideo in arbitrio iudicis relinquit̄. extra de officio iudi. delega.de cauſis.

a Talionē.i.aliā penam ſimilem: vt i.eo.c proxi.ff.de iure deli.l.i.ex̄ de traſā. c.ſi. Dic ꝙ pena q̄ a lege ſtatuitur retractari nō poteſt: que ab homine bene poteſt.ff.de ver.ſig.l.pe.

S I quis epm. Caſus. Si qs epm vel aliū clericum falſis criminibus accuſauerit ſi defecerit etiā in fine non erit ei communio danda.

b Si qs eps.ff.de re milit.l.oē.§.i.ꝛ ex̄ de ſen.excō.a nobis.

c Cōionem. niſi reſipiſcat: vt.s̄.di.l. penitētes.cōt.a ꝛ.iii. q.x.eos.xxvii.q.i. capitu. virgines.

Aliud. hec eſt ſecunda pars huius q.in qua dī ꝙ ſi aliquis irato aio verba dixerit nō eſt habendum ꝓ accuſatione ꝛ hoc probat per.c. ſequen.Io. de ſan.

Caſus. Dictū eſt s̄.ꝙ calūnioſe accuſantes ſi in accuſatione defecerint ſūt puniendi. Nunc dicit Gra.ꝙ aliud eſt crimen falſo obiectum non probare ꝛ aliud ſi conuitium non probauerit: primum ſine abolitione nulli conceditur: hoc omnibus licet.

tione defecerit talionem[a] recipiat. I tē ex decreto hadriani pape. De eodem.

Qui non ꝓbauerit qḋ obiecerit penā quam ipſe intulerit patiatur.

Item damaſus papa.

De his qui falſis criminibus aliquem impetunt.

S I quis[b] epm aut pſbyterum aut diaconē falſis criminibus īpetierit vel accuſauerit: ꝛ ꝓbare non poterit: nec in fine dandam ei cōmunionē[c] cēſemus. Aliḋ eſt accuſationem nō implere ꝛ aliud eſt ↄuitium non ꝓbare. Illud enim nulli ſine abolitione: hoc omnibus licet.

Unde fabianus papa.

Cōuitium non eſt pro accuſatione habendum.

S I quis[d] iratus crimen cuilibet temere obiecerit conuitiū nō eſt ꝓ accuſatione[e] habendum: ſed pmiſſo tractandi[f] ſpacio ſi id quod iratus[g] dixit per ſcripturā ſe ꝓbaturū eſſe fateatur: vt ſi forte reſipiſcens que per iracūdiam dixerit iterare[h] aut inſcribere noluerit nō vt reus criminis teneatur. Sed aliud eſt

S I qs iratus. Caſus hui⁹.c.talis eſt: Si aliqs calore iracūdie alicui cōuitium intulerit hoc non eſt habendū ꝓ accuſatione. Si aūt qḋ iratus obiecerit voluerit ꝓbare hoc faciat per ſcripturam ſe ad penam talionis obligando. Si aūt quod ꝑ iracundiam dixerit noluerit ꝓbare reus obiecti criminis non habebitur.

d Si qs iratus. Ira reſcindit contractū.ff.de pu. licitatio.in pn.ꝛ minuit delictum: vt.C.de adul.gracchus.

e Pro accuſatione.ſed pro iniuria.ff.de iniur. item apud.§.i.ꝛ per totum.T.xi.q.i.ſi qs ſacerdotum.ↄ̄ vbi deponitur ꝛ curie tradit̄ qui dicit epo conuitiū. Sed ibi loquit̄ de eo q ex deliberatione ꝛ ſepe loquitur conuitia.

f Tractādi.i.deliberādi. Et ꝑ hoc eſt ar.ꝙ ibi nō erraſ vbi ex deliberatiōe aliqd fit. Item ex hoc ar.eſt ꝙ etiam accuſatori dande ſunt indutie. Ar.cōtra.iii.q.iii.§.ſpatiū.

g Iratus.quod probabit.C.de iniur.ſi non conuitii animo.ſi.extra de preſump.capitu.i.

h Iterare.hoc iō dic̄: q2 ſi iterauerit ↄuitiū nō vr̄ ex iracūdia ſ3 ex deliberatiōe dixiſſe.ſic.C.ad velī.ſi mlier.ii.i ſi.

Sed aliud eſt. hec eſt tertia ps.q.in qua dī ꝙ ſi aliqs eſt decept⁹ ꝓmiſſione teſtiū parcit̄ ei: ſi aūt pecunia deſecerit nō parcit̄ illi: ꝛ hoc probat duabus aucto. Io.de ſ.

crimen illatū non poſſe ꝓbare q2 falſum eſt aliud aliqua ꝓmiſſione accuſationē deſerere: huic enim qui ꝓmiſſione deceptus accuſationē deſerit venia datur: illi vero qui crimen illatum probare non valuerit infamia irrogatur.

Unde beatus Greg. ſcribit Ioan. epiſcopo corinth.

De eo qui ꝓmiſſione illectus ab accuſatiōe deſtitit.

P Aulum itaqꝫ diaconū quāuis culpa ſua vehementer cōfundat ꝙ deceptus promiſſione[i] ab accuſatione ſui epi deſtiterit: tamen hanc ei culpā[k] ignoſcim⁹. Omnis igitur qui crimen obiicit ſcribat ſe probaturum: reuera ibi ſemper cauſa agatur: vbi crimen admittitur: ꝛ qui non probauerit quod obiecerit penam quam intulerit ipſe patiatur. Idem.

De his qui accuſationem deſerunt vt eccleſiaſticos ordines accipiant.

E Athemium atqꝫ thomam qui pro deſerenda[l] accuſatione epiſcopi ſui ſacros ordines acceperunt: eiſdem ordinibus priuatos eſſe cen

Caſus. Adhuc diſtinguit Gra.ꝛ dicit ꝙ aliud eſt nō ꝓbare crimen: q2 falſū eſt illatum crimen quo caſu nō parcit̄: aliud ꝓmiſſione aliqua deſerere accuſationem in quo caſu venia datur: q2 deceptus fuit ꝓmiſſione pecunie: vel q2 teſtes ei promiſerūt ſe veritatem de crimine cōmiſſo dicturos.

P Aulum. Caſus. Paulus epm ſuū accuſabat: ꝓmiſſione eius deceptus deſtitit ab accuſatione. Dicit papa ꝙ l3 valde deberet puniri tñ ei penam remittimus.

i Promiſſione. nō promiſſione pecunie: talis eni3 nō poſſet petere abolitionem: nam ſolus ille petit q errore vel temeritate vel calore iracūdie ad accuſandum venit vel q ſuam iniuriam proſequitur vel qui ſuos conſanguineos accuſauerit.C.de aboli.l.ii.ideo dic ꝓmiſſione.ſ teſtium qui ei ꝓmiſerant ferre teſtimonium contra illum: ſed tunc ſeq.capitu. non facit ad propoſitum magiſtri.

Add tex.in ſi.i l.mulier.ſ fin.ff.ad turpi.cū ibi no. ꝛ l. libellorū.ꝛ ibi Iac. de are.ff. de accu.

k Culpam.ſed non infamiam: vt.T.e.indulgentia.

E Uthemiū. Caſus. Iſti duo ep̄3 ſuū accuſabāt ſ3 ab eodē ad ſacros ordīes ꝓmoti fuerūt vt ab accuſatōe deſiſterēt q̄re dñs papa eos depoſuit ab oī offō ꝑuādo

l Pro deſerēda. Qui ex pacto deſiſtit fortius incidit in turpilianū q̄3 alter: q2 etiā femina in hoc caſu icidit q̄ als nō icideret: vt.C.ad turpi.ſi femia.ff.ad turpi. mulier.

Hinc colligit. Caſus hui⁹.§.ſic ponit̄. Dcm̄ ē.s̄.i illo c.paulū ꝙ dñs papa culpā remiſit: ꝛ ſic ꝑ ↄ̄ñs vr̄ ꝙ infamiā poſſit remittere. Sed ↄ̄ dicit gelaſius q dicit ꝙ q̄ꝗ3 aīas ſaluare ꝑ penitentiā poſſim⁹: infamiā tñ abolere nō poſſumus. Silr ſtephanus ↄ̄dicit q dicit. hos eni3 ſub nota īfamie ꝑpetue ad pniam ſuſcepim⁹. Soluit ſtati3 vbi dic̄ vel nō ſūt: ꝛ dicit ꝙ nō oēs ſunt īfames ſ3 canones q̄s ſeculi leges īfames dicūt: ꝛ ita paul⁹ nō fuit infamis ſ3 canones l3 ſec⁹ ſ3 leges. Et hoc ꝓbat̄ exēplo mulieris q̄ nubit īfra tps luct⁹ q̄ nō eſt īfamis de iure canonū: l3 ſit ſec⁹ ſ3 leges. S3 oppōit Grān⁹ huic ſolutiōi: nā dicit ſtephan⁹: Oēs īfames dicimus q̄s ſeculi leges īfa

mes ꝓnunciant: ⁊ ita paulus ⁊ mulier que nubit infra tempus luctus ⁊c̃. erunt infames ſm canones. Sʒ ſoluit dicendo ꝙ illud gelaſij ⁊ ſtephani q̃q̃ʒ animas ſaluare ⁊c̃. ⁊ hos ſub nota infamie ꝑpetue ⁊c̃. intelligũtur de his qbus eſt infamia irrogata ꝑ ciuilem iudicẽ que aboleri nõ poteſt niſi per ciuilem iudiceʒ. Nec eſt ↄ̃rium qȯ dicitur de muliere q̃ nubit infra tp̃s luctus ei qȯ dicit ſtephanus infames dicimus ⁊c̃. q2 in matrimonio leges ſacros canones imitãtur: ⁊ ipſa mulier non eſt infamis nec paulus: cum ei nõduʒ ſit infamia ꝑ ciuilẽ iudicẽ irrogata.

a ℂ Infamiaʒ. non facti ✝ ſed iuris. Sʒ videt̃ ꝙ poteſt: vt. ℱ. vj. q. j. illi qui. cõtra. extra de ſimo. ex diligenti. ℱ. xv. q. vj. auctoritatẽ. ſ̃. j. q. j. ventuʒ. ↄ̃: vel ſupple nõ poſſumus niſi poſt penitentiã: vt. ℱ. ꝓxi. q. iiij. cõſanguineorum. Uel nõ poſſumus per penitentiã: ſed per in integrum reſtitutionẽ. Uñ bene cõcedo ꝙ ep̃s poſſit tollere infamiaʒ in oĩ crimine i quo poteſt diſpenſare: nã ⁊ ſenatus tollit infamiaʒ: vt. ff. de poſtu. l. j. §. de qua. ⁊ eccleſia cõparat̃ ſenatui: vt. ℱ. xvj. q. j. eccleſia.

b ℂ Infamẽ. i. infamandũ per ſñiaʒ nõ ipſo iure: vt. ff. ex qbus cau. irroga. inf. athletas. lʒ. M. hic notauerit: hic fateor plane te meritũ gratiane Qui enim citra abolitionem deſiſtit non infamat̃ ſed punit̃ in gnq; lib. auri: vt. ff. de p̃reua. l. iiij. §. vltimo. ſed tantum per ſententiam infamatur: vt. C. ad turpil. l. ij.

c ℂ Sed illud. ſue ſolutiõi obijcit qȯ eſt. vj. q. j. iſames.

d ℂ Quorum. extra qui fil. ſint legi. per venerabileʒ. ↄ̃.

e ℂ Non niſi ad ciuilem. niſi velis dicere ꝙ reges iuriſditionem habeant a papa.

f ℂ Sequi. in auc̃. vt cle. apud ꝓprios epiſ. §. ꝑ. col. vj.

✝ 4 ℂ Notandum. hec eſt quarta pars huius queſtionis: in qua dicitur ꝙ ſi penituerit aliquem accuſaſſe ante litis conteſtationem poteſt deſiſtere: ⁊ hoc probat per quã dam legem lombardam. Joan. de ſan.

ℂ Caſus Soluit quod dictum eſt ⁊ alio modo vt locum habeat lex lombardam que ſequitur. Et dicit Gra-

ſemus: atq; ita ſicut depoſiti ſunt volumus permanere.

ℂ Hinc colligitur clericorũ infamiam[a] per roma. pontif. aboleri poſſe cõtra illud gelaſij. Quãq̃ animas per penitẽtiam ſaluare poſſimus infamiam tñ abolere non poſſumus: cõtra illud ſtephani: q cum cauſas enumeraſſet ex qbus infamia irrogatur: hos oẽs (inquit) ſub nota ꝑpetue infamie ad penitentiã ſuſcipimus. Uel non fiunt infames lege canonũ omnes quos leges ſeculi infames ꝓnũciant: cũ paulus diaconus qui non impetrata abolitione ab accuſatione deſtiterit hac auctoritate dignitatẽ officij ſui recuperauit: quem ſenatuſconſultum turpilianũ infamẽ[b] ꝓnunciauit. Nõ etiaʒ de ea fateri cogimur: que intra tp̃s luctus nubit: cum matrimonia hodie regantur iure poli nõ iure fori: ⁊ iure poli mortuo viro mulier ſoluta eſt a lege viri: nubat ſi vult. Sed idem ſtephanus ecõtra ſcribit dicens: Infames dicim9 quoſcũq; leges ſeculi iſames ꝓnunciant. Sed illud[c] gelaſij ⁊ ſtephani q̃q̃ aĩas ⁊c̃. ſb nota ꝑpetue infamie ⁊c̃. de illis intelligit̃: quibus ꝑ iudicẽ ciuilem infamia irrogatur: quoꝝ[d] ſicut examinatio ⁊ caſtigatio ita ⁊ in integrũ reſtitutio nõ niſi ad ciuilẽ[e] iudicẽ ſpectat. De ea vero q̃ infra tẽporis luctus nubit nõ eſt cõtrarium ei qȯ ſtephanus ait infames dicimus ⁊c̃. cũ enim leges ſeculi p̃cipue in matrimonijs ſacros canones ſeq[f] nõ dedignent̃: nõ vident̃ pronunciare infamẽ eam q̃ apoſtolica ⁊ canonica auctoritate nõ illicite nubit. ✝ 4 ℂ Notanduʒ eſt quoq; ꝙ aliud eſt cũ aliquẽ penituerit criminalit̃ accuſaſſe ⁊ inſcriptionẽ feciſſe ſi ab inocente[g] fuerit abſolutus: Aliud ſi pecuniã a nocente accepit vt a ꝓbatiõe ei9 qȯ obiecerat deſiſtat. Unde in libro capitulorum. clxxv. c. legit̃.

ℂ De eo quem penitet criminaliter accuſaſſe.

Si quẽ penituerit[h] accuſaſſe criminaliter: ⁊ inſcriptionẽ[i] feciſſe de eo qȯ ꝓbare nõ potuerit: ſi cũ accuſato innocẽte cõuenerit[k] inuicem ſe abſoluant. Si vero iudex eũ qui accuſatus eſt criminoſuʒ eſſe cognouerit ⁊ inter reũ ⁊ accuſatorẽ per obreptionem cõuenerit de colludio penam accipiat legibus[l] cõſtitutam. ✝ 5 ℂ Notandũ quoq; eſt ꝙ ſicut dig. lib. xlviij. legitur titu. de abolitionibus criminum.

ℂ Accuſatoꝝ temeritas tribus modis detegit̃: aut enim

ſtantis ꝙ eſt aliud cum quis penitet aliquem innocentem criminaliter accuſaſſe ⁊ ab eo abſoluitur. Aliud eſt cum pecuniam accepit a nocente vt ab accuſatione deſiſtat ✝. Et ad hoc inducit legem ſequen.

g ℂ Si ab inocente. ⁊ voluntate iudicis: vt. C. de abo. l. j. ⁊ vltima.

Si quẽʒ penituerit. ℂ Caſus. Si quẽ penituerit innocenteʒ criminaliter accuſaſſe ⁊ cũ eo cõuenerit adinuicem ſe abſoluant. Si autem nocentem accuſabat ⁊ ꝑ obreptionẽʒ. i. deceptionẽ: accepta pecunia ab accuſatione deſiſtit ſtatuta pena punietur.

h ℂ Penituerit. dũ tñ non accuſauerit fallaciter: vt. C. de abolitio. l. fallaciter.

i ℂ Et inſcriptionẽ. nam ante inſcriptionem põt deſiſtere. ff. ad turpil. q̃ſitum. ⁊ ex̃ de accu. licet. in fi.

k ℂ Cõuenerit. immo etiã eo inuito infra. xxx. dies põt niſi reus iã ſit paſſus aliquam iniuriã: vt. C. de abo. l. fallaciter.

l ℂ Legibus. Pena lx. ſolidoꝝ: vt eſt in lombardia. naʒ ſm legẽ lombardã qui deſiſtit ab accuſatiõe criminis ↄdẽnat̃ in lx. ſolidis: ſed ſm legem romanã q deſiſtit ab accuſatiõe publici criminis punitur in. v. libris auri ff. de ꝑua. l. iij. ⁊ hãc penam nemo p̃ſtat niſi q deſiſtit a publico crĩe. ff. ad turpil. l. ſi qs. §. ſi ſtellionatus ✝: ſed q deſiſtit ab accuſatiõe ꝑuati criminis infamis ẽ: ⁊ extra ordinem arbitrio iudicis punitur: vt. ff. ad turpi. ⁊ in priuatis. ⁊. C. e. l. ij. Sed ſi accuſator abſens eſt ⁊ citatus noluerit procedere in accuſatione tunc grauius punitur q̃ʒ pena. v. librarum auri: vt. ff. de pe. abſentem. §. ij. Joan.

✝ 5 ℂ Notandũ. hec eſt qnta ps qõnis in q̃ facit diſtĩ inter calũniatorẽ ⁊ tergiuerſatorẽ ⁊ ꝑuaricatorẽ. Jo. de ſã.

ℂ Caſus. Supra in primo ſcdo ⁊ tertio. c. huius queſtionis fecit mẽtionẽ de calũniatorib9: ⁊ in illo c. paulũ. de tergiuerſatore: ideo hic dici qd ſit calũniator qd ꝑuaricator ⁊ quid tergiuerſator: ⁊ qua pena puniantur.

ℂ Accuſatoꝝ ℂ Caſus Accuſator tripliciter deliquit. Aut enim calũniat̃. i. falſa crimina intẽdit. Aut ꝑuaricatur. i. vera crimina abſcõdit. Aut tergiuerſat̃. i. in totũ

Con cor. l. i vel lo. §. fctõ. ff. de cap. ⁊ l. j. C. de ſen. paſ. ⁊ l. j. §. de q̃ ff. ȯ poſtu.

Infamiaʒ tollit ep̃s.

Verſus.

calūniantur: aut preuaricantur: aut tergiuerſant. Calūniari[a] eſt falſa crimina ſcienter intēdere. ✝ Preuaricari eſt vera crimina[b] abſcōdere. Tergiuerſari eſt in vniuerſū ab accuſatione deſiſtere. Calūniatorib⁹ pena legitime irrogatur. Sed nō vtiq₃ q non ꝓbat qḋ intendit, ꝓtinus calūniari videt. Nam eius rei inquiſitio arbitrio cognoſcētis cōmittitur qui reo abſoluto[c] de accuſatoris incipit cōſilio querere qua mente[d] ductus ad accuſationē proceſſit: ⁊ ſi quidē iuſtum eius errorem reppererit abſoluit eū. Si vero in euidenti calūnia eū deprehēderit legitimā penā₃ ei irrogat: quoꝝ alterutrū etia₃ ipſis verbis ꝓnūciationis manifeſtatur: nā ſi quidem ita ꝓnunciauerit nō probaſti: pepcit ei: ſi naūt ꝓnunciauerit calūniatus es: condēnauit eu₃: ⁊ q̄uis nihil de pena ſubiecerit iñ legis[e] poteſtas aduerſus eum exercebit: nam facti quidē queſtio in arbitrio[f] eſt iudicātis: pene vero perſecutio nō eius volūtati[g] mandat sed legis auctoritati reſeruatur. Si aūt interloquēdo dixerit tici⁹ temere accuſaſſe videtur nō calūniatorem ꝓnunciauit. Temeritas enim facilitatis veniā continet: ⁊ inconſultus[h] calor calūnie vitio caret: ⁊ ob hoc nullam penam huic irrogari op₃. Ulpia. lib. xlvij. titu. de preuaricatorib⁹.

Preuaricator eſt quaſi varicator qui diuerſam pte₃ adiuuat ꝓdita cauſa ſua: qḋ nomē labeo a varia cōcertatione tractū ait: nā qui ꝑuaricatur ex vtraq₃ parte cōſiſtit quinimo[i] ex altera. Is aute₃ ꝑuaricator ꝓprie dicit qui publico iudicio accuſauerit. Ceterū aduocatus nō ꝓprie preuaricator dicitur. Quid igit de eo fiet ſiue priuato iudicio ſiue publico preuaricatus ſit: hoc eſt ꝓdiderit[k] cauſam ſuā? hic extra ordinē ſolet puniri. Sciendu₃[l] eſt ꝙ hodie his q ꝑuaricati ſunt pena iniūgitur extraordinaria. Et i[n]fra: Accuſator[m] de ꝑuaricatione cōuictus poſtea non accuſet ex lege. Et i[n]fra: In omnibus[n] cauſis (preterq̄ in ſanguine)

ab accuſatione deſiſtit ſine iudicis auctoritate. Sed qui non ꝓbat nō ſtatim calūniari vi: imo iudex ingrere d₃: q̄ intētione ad accuſationē ꝓſiliјt: ⁊ ſi in eo iuſtū errorē deprehenderit abſoluet eū: ſi eū in calūnia deprehenderit ꝯdēnabit: ſ₃ ſi ita ꝓnūciauerit calūniator es: ꝯdēnauit eū ⁊ ſi penam nō dixit: q̄ legis auctoritate impo nitur ⁊ nō arbitrio iudicātis. Si aūt ita ꝓnunciauit: non ꝓbaſti vel eu₃ temere accuſaſſe: pepercit ei. Temeritas eni₃ ⁊c.

a Calūniari. imo ſic vi ꝙ calūniet: vt ſ. e. q. pxi. q non ꝓbauerit. Sed itellige in his q̄s excuſat neceſſitas pietatis officium ⁊ crimis enormitas ⁊ iuſt⁹ dolor C. de adul. q̄uis. C. qui accu. nō poſ. l. ij. ⁊ C. de fal. mo. l. j. ⁊ C. de calum. l. ij.

b Crimina. ideſt probationes.

c Abſoluto. i. abſoluendo: ✝ ne ſit ꝯ̄ C. de calum. l. j. Uel dic abſoluto quo ad animum: vt ff. de e. ſigni. fugitiuus. Uel dic ꝙ ſi iudex ex officio ſuo vult punire calūniantem hoc faciat ante ſniā₃ abſolutionis: vt C. de calum. l. j. ſed aliq̄ accuſante ipſum de calūnia qñcunq₃ poteſt vel idē iudex vel alius. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. ⁊ ff. ad turpil. l. j. in prin.

d Qua mēte. i. q̄ aīo vēit ad accuſādū

e Legis. forte ſm diſtictionē q̄ eſt ff. de pe. abſētē₃. in ſi.

f Arbitrio. ideſt inquiſitione.

g Uoluntati. vt. j. ij. q. vij. iudicet. C. de pe. ſi operis. C. ad l. iul. de vi pub. ſeruos. in ſi. ⁊ ff. ad turpi. l. j. in ꝑn. Sed ꝯ̄. C. de inſa. ⁊ ſi ſeuerior. xlv. di. omnis q. contra. ⁊ j. xxiij. q. v c. j. ꝯ̄. de pe. diſti. j. §. pene. In oibus iſtis ꝯ̄rijs di ꝙ iudex pōt moderare penā. Quidam dicūt ꝙ iſtud loqui de ordinarijs penis illud de ex̄ordinarijs. Sed hoc nihil eſt: q᷑ in illo. c. circūcelliones. xxiij. q. v. c. j. loqtur de ordinario crimine. ſ. homicidio. S₃ dic ꝙ ex cā ⁊ perſona ⁊ etate ⁊ ratione ſcandali poteſt iudex artare vel ampliare penā. Ex cā. vt l. diſt. vt conſtitueret. ⁊ ff. de pe. aut facta. §. vlti. Ex pſona. xxiiij. q. j. qui ꝯ̄. ⁊ ff. de pe. capitalium. §. vlti. vbi dicit maiores puniri minori ſupplicio ⁊ ſeuerius ſeruos q̄ liberos: famoſos q̄ integri ſtatus. Etate. lxxxvj. di. tanta neqtia. Ratione ſcandali: vt. ſ. e. q. j. in primis. Uel dic: nō poteſt ſine cauſe cognitione ſed cū cauſe cognitione pōt. Uel dic: non poteſt poſt ſententiam ſed ante pōt vel in ſnia. C. de pe. l. penam. vbi di ſua dicta pſidi reuocare nō l₃. ff. de re iudi. cū q̄rebatur.

h Et inconſultus. Arg. non eſſe imputandū quod

ſit cum impetu mentis: vt. ſ. e. ſi quis iratus. C. ſi quis imperatori maledi. l. vna. contra. j. xvij. q. iiij. ſunt qui opes. ⁊ extra de cle. male. innotuit.

Preuaricator. Caſus. Preuaricator di ille qui ſimulat diligere vnam partē ⁊ iuuare ⁊ altera₃ iuuat. Et dicitur ꝓprie preuaricator in publico iudicio. Aduocatus non ꝓprie di preuaricator: vnde ſi ꝑuaricatus ſit publico iudicio vel priuato ex̄ ordinem punieẗ. Ois aūt preuaricator ex̄ ordinem punitur ⁊ decetero nō accuſat: ſed qui accuſatorē ſuum corrūpit niſi in cā ſanguinis habet ꝓ conuicto. Ponit etiā alia₃ acceptionem huius nois preuaricator ⁊ hoc in prima parte. In ſcda parte que icipit ibi: ſi qs autem dicit ꝙ nullus debet ceſſare ab accuſatione ſine abolitiōe: alioquin punit. Di etiā qualiter debeat abolitio impetrari ⁊ ꝙ de ſingulis criminib⁹ d₃ impetrari iudice ꝓ tribunali ſedēte.

i Quinimo. Correctiue ponitur. ſic ff. de here. inſti. ſi ita fuerit ſcriptum. alſ pro vel ponitur. C. de ſacroſan. ec. iubemus. §. economus nō ꝓprie ſ₃ abuſiue.

k Prodiderit cauſam. vel qui reuelat ſecreta cauſe aduerſario: vt ff. de re milita. omne. §. exploratores.

l Sciendum. lex ſecunda.

m Accuſator. hec eſt lex quinta.

n In o[mni]bus. Scias ꝙ in oi crimine capitali qḋ irrogat penam ſanguinis l₃ tranſigi ꝑterq̄₃ in crie adulterij. S₃ in alijs capitalibus q̄ nō irrogant penā ſanguīs non l₃ tranſigi niſi in crie falſi: vt C. de tranſac. l. trāſigere. ſed in priuatis criminib⁹ nō inuenio ꝓhibitum qn poſſit tranſigi. Sed vi ꝙ ſm canones non poſſit tranſigi ſup aliquo crie: q᷑ ſm canones nullū crimen irrogat penā ſanguinis. xxiij. q. viij. c. his a qbus: ⁊ ita ſuper publico crie non l₃ trāſigi. Item nec ſup priuato q᷑ ſ₃ canones oē crimē publicū eſt. In cā ciuili l₃ qñcunq₃ ab accuſatione deſiſtere etiā ſine iudicis auc̄te: ſiue pecunia accepta ſiue gratis niſi ſit actio famoſa: vbi reqriẗ iudicis auctoritas. ff. de his q no. infa. furti. §. pact⁹. ⁊ §. q iuſſu. in cā criminali ante inſcriptionē ſemp pōt recedere: dū tn̄ gratis fiat. ff. ad turpi. mulier. ⁊ l. q̄ſitū. ⁊ ex̄ de accu. l₃ ſed poſtea non l₃ niſi iudicis auctoritate ⁊ rei cōſenſu ſi reus fuerit aliq̄ tormēta paſſus: ſed ſi nō fuerit paſſus aliqd tūc vſq₃ ad. xxx. dies pōt accuſator eo iuito

Quinimo duplicitet ponitur.

Trāſigi l₃ in aliqb⁹ criminibus.

deſerere accuſationem. C.de aboli.l.ij.⁊ vlt.ſm̃ canones forte non lȝ recedere ab accuſatione ꝓ pecunia nec trāſigi: q: oē crimen vr̄ ſm̃ canones eſſe publicū vt hic.⁊ ex̄. de collu.dete.c.i.⁊.iij.arg.tñ eſt ꝙ poſſit auctoritate iudicis.v.q.ij.ſi p̄mates.⁊ ex̄ de of.archi.ea q̃.in pte deciſa.ↄ̄ ſ̄.xc.di. diſſidentes.

Ar.ↄ̄.y.q vij.quappꝛ ex̄ de ſimo. nemo. Sed in cā ſpirituali nullo mō licet pecunia accepta deſiſtere: q: in ea non lȝ tranſigi pro pecunia.ex.tra de re. permu.c.ſi.

a ℭ Delatorē.i.accuſatorē:puniſ enī talis in.v.li.auri.ff.ad turpi.l.⁊ in p̄uatis.ff.de preuari.l.iij ad turpi.l.i.§.abolitio.

b ℭ Priuatim.id eſt priuata.

c ℭ Demandare.ff.de regu.iur.oīa que.

d ℭ Singulorū.ſic ex̄ de ſen.excō.officij ⁊.ff.de ap.cū in vna.ff.de op.no.nū.de pupillo.§.ſi pluribus.

e ℭ Animū.preſumiſ depoſuiſſe:q: tpe ſtatuto nō procedit ad accuſationē vt ex̄ q ma.ac.poſ.cum in tua.⁊.C.q ac.nō poſ.ſi ea.niſi cū eſſet preſtatus vel cū bienniū eſt elapſum:vt.C.vt infra certum tēpus crialis q̃ſtio.l.vlti.

f ℭ Abolitio.hic fuit decept⁹ Grānus ex eo ꝙ legē iſtā reppit īſertā in ti.illo quā nō alia de cā iuriſpitus ibi inſeruit niſi ꝓpter ſimilitudinē: q: ſicut abolitio infamiam tollit ſic indulgentia penam.

Gratian⁹ nūq̄ͦ decepus fuit.

✠ ℭ Addō hoc eē ver̄ niſi accuſator fraudulēter ipetrat eā l.ij.cū ibi not.p L.y. C.de aboli.

que delatorem[a] corrumpit ex ſenatuſcōſulto turpilliano ꝓ cōuicto habeſ. Et infra lib. xlviij.titu.de abolitionib⁹ criminum. ℭ Preuaricatorē eſſe cum oſtēdimus qui colludit cum reo eo ꝙ ꝓprias q̄dē ꝓbationes diſſimularet: falſas vero accuſationes admitteret. ℭ Si quis autem ab accuſatione citra abolitionem deſtiterit puniſ. Abolitio priuatim[b] a p̄ſidibus poſtulari ac ipetrari ſolet. Itē ꝓ tribunali nō de plano: nec preſes hanc cognitionē alteri ✠ demandare[c] poteſt. Si plura crimina idem eidē intulerit ſingulorꝫ[d] debet abolitionem petere: alioquin ꝓut qd omiſerit eius nomine ſenatuſconſulti penā patietur. Et ti. eo. Deſtitiſſe eum accipim⁹ qui in totū animum[e] agēdi depoſuit: nō qui diſtulerit accuſationem: ſed qui pmiſſu impatoris ab accuſatione deſtitit i punitus eſt. Abolitio[f] enim penā remittit ✠ infamiā non tollit. ℭ Unde impatores valētinus ⁊ valerius.ix.lib.codi. eo.ti.de generali abolitiōe dixiſſe leguntur. ℭ Indulgētia patres cōſcripti quos liberat

ℭ Indulgentia. ℭ Caſus. Si p̄nceps alicui dānato penaꝫ remittit nō tollit infamiā: ſecus ſi dicat te in itegrū reſtituo. Et hoc ꝓbatur lege ſequenti cuius caſus patet.

g ℭ Notat.ſi.j.q.j.ventum.⁊.ſ̄.eo.§.hinc colligitur.

h ℭ Et oib⁹ ceteris. Ar.ꝙ reſcriptū p̄ncipis eſt latiſſime īterp̄tandū: vt.xij.q.ij.q manumittiſ.⁊ ex̄ de dona.cū dilecti.in ſi. Fallit hoc: Nā lȝ mulier reſtituaſ fame q̄ nubit īfra tp̄s luct⁹: tñ ſemiſſem bonoꝝ teneſ dare filijs p̄oris mřimonij. C.ad tertu.l.ſi q̄ mulier. Sȝ forte hoc falſū ē ſȝ ius canonicū: cū mulier q̄ nubit īfra tp̄s luct⁹ nō notetur aliq̄ īfamia: ⁊ in hoc leges nō dedignāſ ſacros canōes imitari: vt ex̄ de ſecū.nup.c.pe.⁊ ſi.nec canō aliquā penā iponit ſic nubenti. Jo.⁊ ſic non puniſ aliqua pena ex eo ꝙ nubit infra tp̄s luctus.

Mulier nubens īfra tp̄s luctus non infamaſ.

Queſtio.iij. Eficiēntibus. hec qō diuidiſ in q̃ttuor ptes. In p̄ma pte ꝓbat p q̃ttuor aucto.ſcōꝝ ꝙ ſacerdotes ex leuicā iurare nō debēt.ſcōa ibi: verꝝ.tertia ibi: iuramēto.q̃rta ibi: ſed q̄libꝫ.

Diuiſio.

Jo.de ſan. Et pōt ſupaddi q̄nta ibi: cōtra in ↄcilio. Archi.

ℭ Caſus. hic intitulaſ v.q. qua q̄riſ vtꝝ deficiēte accuſatore re⁹ cogaſ ad purgationē? Et allegat ꝓ vtraq̄ꝫ pte: ⁊ p̄mo ꝙ nō. q: clici iurare nō debēt. Et ponit ſ̄.q.v. vel vitio ſcriptoꝝ vel ex obliuiōe vel negligētia grani: vel q: magis erat affinis tertie q̄ q̄rte. Uī ergo ſ̄.§.ꝙ ſicē aliq̄s non cogiſ dicere titulū ſue poſſeſſiōis ita deficiētib⁹ accuſatoribus re⁹ nō cogiſ ad purgationē: q: clici iurare nō debent. Et probat hoc per ſeq.c.

i ℭ Cogēdus. Prio ꝓbat ꝙ nō ſit cogendus clic⁹ ad purgationē: q: clici nō debēt iurare. Sȝ nō. ꝙ vulgaris expurgatō ꝓhibeſ: q: fabricate diabolo ē iuēta: vt.j.e.mēnā. Et ↄ̄ria.c.ſūt abrogata cū ſint ↄ̄ p̄ceptū dn̄i: Nō tēptab̄ dn̄ꝫ deū tuū. Canōica purgatio induciſ cū deficiēte accuſatore re⁹ laborat īfamia: al's nō: vt.vj.q.v. q̄d āt. Fama āt orta a detractorib⁹ vel malis nō iduc̄ purgatiōeꝫ: vt.xj.q.iij. in cūctis. Itē nec orta ab inimicis.ex̄ d̄ pur.ca.c.cū i iuuētute. ſȝ ſola illa q̄ ex ꝓbabili p̄ſūptiōe ē orta: qdā tñ dicūt ꝙ vndecūq̄ꝫ ſit orta iduc̄ purgatōes ar.ex̄ d̄ accu.accedēs. Seqſ videre q̄ta manu ſit expurgatio faciēda ep̄s.xij. ſacerdotes vij. diaconus tertia ſui ordis vt.j.e.ſi legitimi.⁊.c p̄ſbř ⁊.c.oib⁹. Sb̄diacon⁹ vl īferior pōt ſola manu: nā a ſolo ep̄o iudicari pōt i crie xv.q.vij.felix. hodie ſūt arbitrarie expurgatōes: vt.j.e.oib⁹. expurgatio fiet publice corā oib⁹ ſi ē publice īfamat⁹ j.e.p̄ſbř ſi a plebe. ſi apd̄ cleꝝ tūc tm̄ p̄uati.ſ̄.xv.q.v.c.j.io.

ℭ Queſtio.iij.

Eficientib⁹ vero accuſatoribus re⁹ nō videtur eſſe cogendus[i] ad purgationem. Sicut enim poſſeſſor deficiente actore titulū ſue poſſeſſionis probare non cogitur[k]: ita qui impetiſ ad inocentiam ſuam purgandā cogendus eſſe nō crediſ. Auctoritate quoq̄ꝫ pape cornelij ⁊ triburiēſis ↄcil. ſacerdotes iurare ꝓhibentur niſi ꝓ recta fide. ℭ Ait enim cornelius. ℭ Iuramentū a ſacerdotibus nō eſt exigendū.

Acrm[l] hactenus[m] a

a pena notat[g]: nec infamiam criminis tollit ſed pene grāꝫ facit. Si aūt reſtituo te in integrum princeps dixerit infamiam tollit. Unde in eodem lib. legiſ ti. de ſententiam paſſis ⁊ reſtitutis cuidā deportato in inſulam impator antonius dixiſſe legitur. ℭ Reſtituo te in integrum ꝓuincie tue. Et adiecit: Ut autē ſcias quid ſit in integrum reſtituere: honoribus ⁊ ordini tuo ⁊ omnibus[h] ceteris te reſtituo.

k ℭ Nō cogiſ. vt.j.vj.q.v.c.j.⁊ vlt. niſi in caſib⁹.v.ſ. cū qs poſſidet ꝓ hēde vel ꝓ poſſeſſore: vt.C.de peti.her.l.cogi. Et etiā fundata intētione actoris: vt.C.de ꝓba.ſiue. Et cū aliqd poſſideſ ↄ̄ ius cōe.c.di.ↄ̄ morē. Et cū iā eſt p̄ſumptio ↄ̄ eū.C.de fur.ciuile. Et cū pōt ꝓbari ꝙ nūq̄ꝫ alieno noīe poſſederit.ex̄ de preſcrip.ſi diligenti.C.de p̄ſcrip.xxx.annale. Itē ⁊ in.vj.caſu cum ordinat⁹ miniſtrat: vt.ſ̄.e.q.j.legū.⁊ extra de ap.perſonas.al's ſemper obtinet quod hic dicitur.⁊.C.de rei vendi.l.vltima.⁊.ff.vti poſ.iuſta.

Acrm. ℭ Caſus. Dicit Cornel.ꝙ ſacrm̄ a ſacerdotibus fieri non dꝫ niſi ꝓ fide. Item ꝓhibet ſacrā incauta fieri.⁊ dicit ſe neſcire ſacrm̄ oblatum ab epiſcopo.

l ℭ Sacramentum.ſcilicet incautum.

m ℭ hacten⁹.vt.C.de epiſ.⁊ cle.cū clericis.⁊.xxij.q.v.c.

vlti. Sed forte hoc obtinet in iuramēto calūnie qḋ cleri ci per ſe ꝓhibentur pſtare: ſed per aliū poſſunt: vt extra de iura.calū.c.j.ꝛ.ij.ſed.c.in pertractandis ꝟ.iurant tñ pro recta fide ꝛ ꝓ obedientia ꝛ ꝓ pace: ꝛ pro indēnitate eccle ſie.extra de elec.ſignificaſti.vltra mediū.xxviij.di.de ſyra cuſane.ꝛ cuȝ qs abſoluit ab excōicatione: vt extra de ſentē. excom.c.nuper.

ti a populo iurare debent. Et hoc ꝓbat per ſequentia.c.

P Reſbyter. ℭ Caſus. Si preſbyter fuerit infamatus ꝛ teſtes non inueniuntur ſuo iuramento expurget ſuam innocentiam.

c ℭ Iuſiurandū.ꝟ.vj.q.vlt.c.vlt.ꝟ.Sed hic qñ infamatur ibi quādo non infamatur.

S Iqs. ℭ Caſus Si pſbyter cuȝ laico cōtrouerſiam habuerit laic⁹ iuramēto ſe expurget: pſbyter p ſuā ꝯſecrationē adiuret: qꝛ ſacerdotes qui conficiūt corpus chriſti: ex leui cauſa iurare non debēt: cum gerant vicē diſcipulorum qbus fuit preceptū ne iurarent.

a ℭ Precipiēte. Sȝ quare hic actor nō ſeqtur forū rei ꝯtra id.xj.q.j.experiētie.ꝛ C.de iuriſd.om.iudi.l.iuris ordinē? Sed dic ꝙ legtur ſecūdum ea tpa quādo oēs cauſe determinabātur ab eccleſia: vt.xj.q.j.relatū.ꝛ qō.iij.cum apō. Uel loquitur ſm cōſuetudinē quorūdam. extra de fo.competen.quod clericis. alias ſi clericus.

b ℭ Cōſecrationē. Imo ſufficit: ſiue per ſalutē ſiue per aliqd aliud iuretur.xxij.qō.v.c.ij.ꝛ.ff.de iureiurā.non erit raꝛuȝ. Sic ergo aliqs poteſt ſe obligare ſb pena ordinis ſui.j.qō.vij.quotiens.ꝛ etiam ſub pena anathematis vt ibi dicitur. Sed nunqd ille qui obligat ſe ſub pena ordinis vel beneficij eſt ꝓuandus ordine vel bñficio ſi non ſit verū illḋ ad qḋ ſe obligat? Sic. extra de elec.cuȝ dilectus.in fi.

ℭ Uerum. hec eſt ſecūda pars qōnis in qua probat contrarium eius qḋ premiſſum eſt: ſcilicet ꝙ ex iuſta cauſa ſacerdotes poſſunt iurare. Io.de fan. Et hoc probat per.xiij.aucto.ſanctorum patrum. Io.

ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ per ſupradicta prohibentur a ſacerdotibus fieri incauta iuramēta: ſed ſi eſſent infama

ſummis ſacerdotibus vel reliquis exigi (niſi ꝓ recta fide) minime cognouim⁹: nec niſi ſponte eos iuraſſe repimus.

I tem. ℭ De eodem.

N Os ſanctorū ſequētes apſloꝝ eorūq; ſucceſſorū iura firmam⁹: ꝛ ſacra incauta fieri ꝓhibem⁹. I tem.

N Os ſacrm ab epis neſcim⁹ ob latū: nec vnq̄ fieri debet niſi pro recta fide.

I tem ex conci.triburienſi.

ℭ Si quis preſbyter cōtra laicum vel laicus cōtra preſbyterū querimoniam hēat.

S I qs pſbyter ꝯtra laicuȝ: vel laicus ꝯtra pſbyterū aliquā hȝ querimonie cōtrouerſiā epo precipiēte[a] ſine pſonaꝝ acceptione finiat: + laicus p iuramētuȝ (ſi neceſſe ſit) ſe expurget: pſbyter vero vice iuramēti p ſanctā cōſecrationem[b] interrogetur: qꝛ ſacerdotes ex leui cā iurare nō debent: ne manus per quam corpus ꝛ ſanguis xpi conficit iuramēto polluatur: abſit: cū dñs in euāgelio diſcipulis ſuis (quorū vicem nos indigni in ſcā gerim⁹ eccleſia) dicat: Nolite oio iurare: ſit aūt ſermo veſter eſt ē: ꝛ nō non: qḋ aūt his abūdātius eſt a malo eſt. ℭ Uerū his auctoritatib⁹ nō oimoda iuramēta ꝓhibētur fieri a ſacerdotibus ſed tm̄ incauta ꝛ ea que pro qualibet cā temporali iudicio offerūtur: cuȝ autem populari infamia ſacerdotes opprimūtur: tunc ad innocentie ſue aſſertionē iuramenta debent offerre.

V nde Gregorius papa ait.

ℭ Sacerdos ſi a pplo fuerit accuſatus iuramēto innocentiā ſuam affirmet.

P Reſbyter vel qlibet ſacerdos ſi a populo accuſat⁹ fuerit: ꝛ certi teſtes inuēti nō fuerint qui criminis illati veritatem dicāt iuſiurandū[c] in medio[d] faciat: ꝛ illum teſtem ꝓferat de inocētie ſue puritate cui nuda ꝛ aperta ſunt oia.

I tem ex regiſtro grego.ad iuſtinū imperatorem.ca.vij.

ℭ De leone epo quē bti⁹ gre.purgationē pbere fecit.

H Abet hoc ꝓpriū[e] antiq hoſtis inuidia: vt quos improboꝝ actuuȝ ppetratione (deo ſibi reſiſtēte) deijcere non valet: opinionē eorum falſa ad preſens ſimulando dilaceret. Quoniā igit quedam cōtra ſacerdotale ꝓpoſitum de leone fratre ꝛ coepiſcopo nr̄o ſiniſter rumor aſperſerat vtrū vera eēnt diſtricta diutius fecim⁹ inquiſitiōe perquiri: ꝛ nullā in eo de his que fuerāt dicta culpam inuenimus. Sed ne qd videret omiſſum qḋ noſtro potuiſſet cordi manere ambiguū ad bti petri ſacratiſſimū corpus diſtricta eum ex abūdanti fecim⁹ ſacra prebere: qbus pſtitis magna fuim⁹ exultatiōe gauiſi ꝙ hmōi innocētia ei⁹ euidēter enituit: pro qua re gloria veſtra pdictum virū cum omni charitate ſuſcipiat: ꝛ reuerētiam ei qualem ſacerdotē decet exhibeat: nec aliqua cordibus remaneat de his que tā ſunt

d ℭ In medio.ꝟ. xv.q.v.c.j.ꝟ.Sed illud verū eſt cuȝ nō eſt publice infamatus.ſic.xxiij.di.illḋ.

H Abet. ℭ Caſus Leo epiſcopus erat infamat⁹: quare papa de hoc queſiuit diligēter: ꝛ i eo crimen aliqḋ non inuenit: verūtñ ne ſibi aliq̄ ābiguitas remaneret eū ſuper corp⁹ bti petri fecit iurare: eo ſic expurgato mādat impatori vt hēat eū pro epo: ꝛ ei tanq̄ epo reuerentiā prebeat.

e ℭ Proprium. ex abūdāti fuit aliq̄ ad ſuperādā huiuȝ malitiā: vt.C.de iu.auc. iubem⁹.xj.q.iij.iter verba.ex̄ de elec.bone.ex̄ de do.ꝛ contu.cū olim. Et q̄ abundāt nō ſolēt vitiare ꝯtrū.ff.de regu.iur.nō ſolent.ꝛ.ff.de v.oblig.que extrinſecus. Sed quare dicit ex abūdanti? Dicūt quidā ꝙ ita exilis.i.leuis vel modica fuit infamia: ꝙ nec erat neceſſaria expurgatio. Certe ſecūdū hoc nō debuiſſet facta fuiſſe inqſitio: qꝛ inqſitio non eſt facienda niſi ita publica ſit īfamia ꝙ vlteri⁹ ſine ſcādalo non poſſit tolerari: vt extra de accu.q̄liter. Melius dicas ꝙ iſte nō tenebat expurgare ſe. Nā cum inqſitio precedit expurgationē: ſi teſtes p quos ſit inqſitio dicūt ipm reū ſtatim punit nec audiuit expurgatio ſua: ſȝ ſi ſemiplene ꝓbāt tūc indicit expurgatio: vt ex̄ de pur.ca.inter. Sed ſi p dicta teſtiuȝ nulla eſt ſuſpitio ꝯ ipm tūc nō eſt onerādus expurgatiōe vt hic. Sed qd ſi infamatus vult expurgare ſe: iudex autē vult inqrere de fama eius? Ui ꝙ iudex poti⁹ inqrere poſſit: vt h̄.ꝛ ex̄ eo.inter.

Inquiſitio qñ fieri debet.

Inqſitio an poſſit fieri ꝯ volentem ſe purgare.

Sed ꝯ: illud eſt ordinariū ꝙ infamat⁹ ſe expurget: ergo bñficium illud nō eſt ei auferēdū. ū.e.q.j. multi. circa fi. Sed dic ꝙ eps ſi vult pōt ingrere: q: crimē qńqȝ p ingſitionē reuelaſ qđ p purgationē occultaſ. Solu. ſi infamia orta eſt ꝯ eum iudex ingrere pōt. extra de accu. qualiter.

dis criminibus. ff. de iureiurā. cum q. §. in popularib⁹. multo forti⁹ res iudicata obſtabit oib⁹: quare ergo poſtea admittiſ accuſator? ✝ Poteſt dici ꝙ fuit abſolut⁹ ſub ꝯditōe niſi accuſator appereт. Uel fuit abſolut⁹ ab inſtātia iudicij: nec ideo lis perijt. ff. de. iu. ⁊ poſt edictum.

a ℭ Dubietas. ergo poſt expurgatōeȝ nō pōt accuſari ab aliquo ſup illo crimine: vt extra de accu. de his criminibus. ⁊ .xxiij. q. iiij. ſi illic. Nec eni ſepi⁹ querēdū eſt de delicto eiuſdeȝ hois: vt. ff. nau. cau. ſta. l3. Ar. cōtra .xxiij. q. ij. admonere. .xxv. di. primū. extra de accu. veniens. vbi etiā poſt abſolutionem cogiſ ad expurgationē. Tu dicas ꝙ illū q ſemel ē abſolutus amplius nullus pōt accuſare ſup illo crimine: niſi in duob⁹ caſibus. ſ. ✝ ſi ſuā iniuriā pſequaſ: ⁊ pbat ſe ignoraſſe accuſationeȝ fuiſſe ab alio inſtitutā: vt. ff. de accu. ſi cui. §. j. ⁊ cum vult pbare de preuaricatiōe prioris accuſatoris: vt. ff. de p̄ua. l. iij. Jo. Decre. tamen videſ dicere ꝙ ſolum iſti phibentur accuſare: q prius ſtabāt ꝯ ipſum: vt extra de accu. cuȝ p. māconella.

Abſolut⁹ ſemel in duob⁹ caſibus accuſari pōt.

✝ ℭ Ad. de glo. et doc. i. l. iij. C. de accu. gl. magiſtra. de ele. cum dilectus. ⁊ de accu. c. de his. in gl. penul.

purgata dubietas[a]. Et ita ſupradicto vos epiſcopo deuotiſſime oportet in oib⁹ adherere: vt cōgrue decēterqȝ deū in eius pſona videamini cuius eſt miniſter honorare.

Item ex eo. ad brunichildā reginā franco. ca. ccxxxij.

ℭ Quo btūs greg. mennaȝ epm iuramēto purgari fecit.

Mennā ꝟo reuerēdiſſimū fratrē ⁊ coepm noſtruȝ poſtq̄ ea q̄ de eo dicta ſunt regrētes i nullo inuenimus eē culpabilē: q iſup ad ſacratiſſimū corpus bti petri apli ſb iureiurādo ſatiſfaciēs ab his q̄ obiecta fuerāt eius opinioni ſe demōſtrauit alienū: reuerti illū purgatū abſolutūqȝ pmiſimus: q: ſicut dignū erat vt ſi in aliquo reus exiſteret culpā i eo canonice punirem⁹: ita dignuȝ nō fuit vt eū adiuuāte inocētia diuti⁹ retinere vel affligere i aliquo deberem⁹. ℭ Purgationē tñ añ te duobus ſibi ſacerdotib⁹ iūctis vbi accuſator

ceſſauerit[b] eundē ex ſe pbere tuo cōmiſim⁹ arbitrio[c]. Uulgarē deniqȝ ac nulla canonica ſanctiōe fulcitā: legē ferūtis ſcȝ aque ſiue frigide ignitiqȝ ferri cōtactū: aut cuiuſlibet popularis inuētionis (q: fabricāte hec ſunt oīno facta inuidia) nec ipȝ exhibere nec aliquo mō te volum⁹ poſtulare: imo apoſtolica auctoritate phibemus firmiſſime.

Ides caſtorio nota. rauēne.

ℭ De maximo ſalonitano epiſcopo: qui ſacramento ſemetipſuȝ expurgauit.

Quāto a nobis[d] credit: ⁊ neceſſarias vides cās tibi iniūgi: tāto ſtrenuū deberes te ⁊ ſollicitū exhibere: pinde ſi maximus ſalonitan⁹ pſtito ſacro firmauerit ſe ſimoniaca hereſi non teneri: atqȝ de alijs añ corpus ſcti apollinaris tm̄mō regſitus inoxium ſe eſſe rñderit[e]: ⁊ de inobediētia ſua (ſicut dputauim⁹) egerit pniam[f]: volum⁹ vt ad pſolādū illū eplam[g] quā ad

Quāto. ℭ Caſus. Maxim⁹ eps ſalonitanus dicebatur acqſiuiſſe per ſimoniā epatū. Impo nebaſ etiā ei ꝙ fornicationē cōmiſiſſet: ⁊ iō a papa fuit excōicat⁹ nihilominus tñ excōicatus celebrauit: dñs papa volēs idem epo gratiā facere pcepit notario ſuo rauēne morāti: vt ſi per iuramentū ſuum de ſimonia ſe purgauerit: ⁊ de fornicatione ⁊ alijs q̄ ſibi obyciebātur ſe rñderit innocentē: et de eo ꝙ excōicat⁹ celebrauerit penitentiā egerit: reddat ei eplaȝ in qua ei gratiam ſuā reddit: et abſolutuȝ oſtendit. De eodē loqtur ca. lxiij. di. ſalonitane.

d ℭ A nobis. Maximus ſalonitan⁹ archieps ſine licentia pape fuit cōſecratus, pper qđ a papa fuit excōicatus ⁊ poſtea miſſam celebrauit: ſiſr īponebaſ ei ſimōia ⁊ fornicatio.

✝ ℭ de ad glo. ⁊ Bar. i aūt p tim. ⁊ mlier ad tur no. in C. ſi re accu. ſue.

Mennā ℭ Caſus. Beatus Greg. de crimine mēne epi qui fuerat infamatus diligēter ingſiuit: ⁊ cuȝ in eo crimē non inueniſſet eū ſupra corpus beati petri iurare fecit: ⁊ ſic eū demū ad reginam frācoȝ trāſmiſit: ⁊ hoc in prima parte. In ſecūda parte que incipit ibi: purgationem ⁊c. mādat Greg. eidem regine vt ſi accuſatores nō appareāt indicat eidem epo purgationē cū duobus ſacerdotib⁹: purgationē tñ vulgarē non imponat.

b ℭ Ceſſauerit. Si dicas ꝙ verbū hoc ceſſauerit ſit pteriti tpis non pcedit obiectio. Uel ſm. h. cū quis expurgatur nō pcedēte accuſatiōe: tunc poſt purgationē bñ admittiſ accuſator: ſecus ſi pceſſerit accuſatio. Uel dic ꝙ ſi accuſatore abſente ⁊ non citato audita eſt expurgatio: idē accuſator pōt eū denuo accuſare: vt. C. de accuſa. l. iij. ſecus ſi eo preſente. Uel loqtur cum ſuā iniuriam vult proſequi: vel ignorabat accuſationem ab alio inſtitutam. ff. de p̄eua. l. iij. ff. de accuſa. ſi cui.

c ℭ Arbitrio. Delegaſ h̄ laico ſpūale negocium. ſic. ū. .xxxij. di. §. verū. fuit tñ h̄ nimiū papaliter diſpēſatum ꝙ eps expurgatus corā papa cogitur adhuc corā muliercula ſe purgare: cum tñ pleniſſimas debeat habere vires qđ auctoritate pape ſit: l3 per ſe ſit inualidū. extra. de trāſactio. c. j. in ſi. C. de teſt. oīum. Item cū iuſiurandum ſit maioris auctoritatis q̄ res iudicata. ff. de iureiur. l. ij. ⁊ illud obſtat oibus accuſa⁊ volētibus: etiam in publi

e ℭ Reſponderit. Exilis enim hec fuit infamia: ⁊ ideo vnius iuramentum admittitur.

f ℭ Pniaȝ. Sed qro an ei ſoli ſit credēdū? De hoc vi. ꝙ ſic: q: in nulli⁹ vergit piudiciū. ſic. j. ꝯ ꝯſe. di. iiij. placuit.

g ℭ Eplaȝ. Ergo qs pōt abſolui per lrās ⁊ excōicari ✝: vt extra de ſimo. accuſatū. ⁊ ū. q. j. de manifeſta. Quid ſi moreretur prius q̄ littere peruenirēt ad ipſum? Tūc dicam eū abſoluēdum poſt mortē: vt extra de ſen. excō. a nobis. ⁊ eſt arg. ꝙ tunc demū ſit quis excōmunicatus vel abſolutus litteris receptis. arg. iiij. q. v. quiſqs. ⁊ extra de ap. ſuper eo. in ſi. ⁊. ū. diſt. iiij. leges. Arg. cōtra. ff. ſi cer. pe. eius qui in puincia. ibi ſtatus ſui ignarus. Sed diſtingue: vt. ff. de acqui. poſ. qui abſenti. vbi dicitur: ꝙ ſi quis manumittit abſentē refert an velit eū eſſe liberum quādo ſcribit litteras manumiſſiōis: vel quādo littere ad eū peruenerint. Probabilius eſt dici ꝙ excōmunicatio nō ligat niſi a tēpore ſcientie: ſicut nec lex: vt di. iiij. leges. ⁊ lxxxij. di. pꝓpoſuiſti nec ſentētia: vt. ff. e. q. vj. §. biduū. Jo. Sed certe ſi qs abſens excōicatur ſtatim eſt excōicat⁹ anteq̄ ſciat: q: ſnīa excōicationis ſtatim trahit ſe cum ſuā executionē. extra de ap. paſtoralis. dūmodo ſit pura ⁊ nō ꝯditionalis: verūtñ non puniſ cū ingerit ſe cōioni hoīuȝ anteq̄ ſciat. extra de cle. excō. mi. illō. Error eni facti nemini nocet: vt. ff. de iur. ⁊ fac. ign. l. error. B.

g ℭ Epiſtolam. De grauibus expurgat ſe iuramento

✝ ℭ de ad no. i. l. uū. §. i blice. ff pcu. ⁊ abſētes. de accu.

de mīnō: ſiue nuda promiſſione. Joan.

a ¶ Penitentibus. Si. extra de poſtu. pla. ad hec. circa fi.

b ¶ Non debemus. qui tamē de rigore eſſet deponēdus ꝟ. di. l. accedens. contra. xj. q. iij. ſi quis epiſcopus. ꝛ. c. pe.

Que de cauſa. ¶ Caſus. De eodem maximo ſcribit rauēnati archiepō: ꝛ mandat ei vt ſi expurgauerit ſe vt ſupra dictū eſt coram archiepō: ꝛ notario ſupradicto imponat ei penitentiam de eo ꝙ excommunicatus celebrauit: ꝛ quicquid de eo diſpoſuerit: ratum habet.

c ¶ Que de cā. De eodem maximo loquitur hoc capl'm.

d ¶ Quicquid. Ar. papam ſeruaturuꝫ qđ legatus ſtatuit: ꝛ idem honor ei exhibendus eſt ſicut pape. xciij. di. c. vlti. ꝛ. ff. de offi. prefec. preto. l. vnica. in fi. ibi credidit enim princeps eos qui ob ſingularem induſtriam explorata eorum fide ꝛ grauia ad huius officij magnitudinem ꝛc. Item eſt hic arg. ꝙ generali mandato diſpenſatio delegatur. Argu. contra extra de offi. lega. qđ tranſlationem. Cū enim diſpēſatio habeat inſtar reſtitutionis in integrum: ꝛ reſtitutio in integꝝ nō delegatur ꝑ generale mandatum: vt ff. de mi. illud. ergo nec diſpenſatio. Jo. Ego dico ꝙ legatus dñi pape generalis omnia poteſt: niſi ea ſola q̄ romano pontifi ī ſunt reſeruata. extra de ſen. excom. nuper. de offi. lega. ꝙ tranſlationem. B.

Mandaſtis. ¶ Caſus. Papa accuſabat a quodam baſſo: cui⁹ auctoritate valentinianus imperator ſynodum congregauit: in qua ſponte ſe purgauit non dans formam ceteris ſucceſſoribus ſuis ſic ſe purgandi ſi noluerint: ꝛ quia quidam epiſcopi querebant qualiter hoc negocium proceſſiſſet: papa reſcribit eis narrando factum.

e ¶ Mandaſtis. Mandat hic minor maiori: nam preceptiuum verbum eſt mando: vt. C. cōmunia de lega. l. ij.

eum ſcripſimus qua ei ꝛ gratiam noſtrā ꝛ cōionem reddidiſſe ſignauimus experientia tua dare debeat. Quia ſicut in cōtumacia perſiſtentibus ſeueros nos eſſe cōuenit: ſic humiliatis ꝛ penitentibus[a] locū venie negare non debemus[b]. Item mariano epō rauenne. ¶ De eodem.

Que de cauſa[c] maximi ſunt agenda ex epiſtolis quas ad vos trāſmiſimus agnouiſtis: ſed q꞉ qualis de hac re fraternitatis veſtre voluntas ſit magis a p̄ſentiū latore caſtoreo chartulario noſtro renūciante cognouim⁹: ideo ſi idē maximus corā vobis ꝛ p̄dicto chartulario nr̄o de ſimoniaca hereſi ſe ſacramento purgauerit: atq꞉ de alijs ante corpus ſancti apollinaris vt ſcripſimus tantūmodo requiſitus liberum ſe eſſe reſpōderit: cauſam ipſi⁹ veſtre fraternitatis iudicio de eo ꝙ excōicatus miſſarum ſolēnia agere p̄ſumpſerit cōmittimus qua debeat penitētia talis culpa purgari: ꝛ ideo quicquid[d] vobis ſcḋm deū placet ſecuri diſponite: nec aliqđ de nobis dubiuꝫ habeatis. Nā quicquid a vobis de hac cauſa fuerit ordinatū nos ꝛ grataanter ſuſcipimus ꝛ libenter admittimus. Item ſixt⁹ papa omnibus epīs. ¶ Qualiter ſixt⁹ ſemetip̄m purgauit.

Mandaſtis[e] vt ſcriberē vobis qualiter inſtās iurgium cōtra me ſuſcitatuꝫ ſit: vel a quo vt veſtro adminiculo pelleret ꝛ cauſa mea firmaret. Scitote me criminari a quodā baſſo ꝛ iniuſte me perſequi: qđ audiēs valētinianus auguſtus nr̄a auctoritate[f] ſynodū congregari iuſſit: ꝛ facto cōcilio cuꝫ magna examinatione ſatiſfaciens oībus: licet euadere aliter ſatis potuiſſem[g]: ſuſpitioneꝫ tamē fugiens coraꝫ oibus me purgaui: ſcꝫ a ſuſpitione ꝛ emulatione me liberans: ſed non alijs qui noluerint aut ſpōte hoc nō elegerint faciendi formam[h] dans. Item alexander rimaldo cumano epō. ¶ De cā gillandi p̄ſbyteri.

Super cauſā[i] gillandi p̄ſbyteri tui de morte epī tui predeceſſoris tui infamati in mediū conſuluimus itaq꞉ circūſtantium fratrum vnanimi aſſenſu tue dilectiōi referimus pref. tū gillanduꝫ p̄ſbyterū ante te rep̄ſentandū vbi ſi certi accuſatores defuerint tunc dictā te dictam te iuſticia ſine omni cōtrouerſia p̄ſbyter quecūq꞉ ob hoc iniuſte amiſerit ac ſacerdotium accipiat ꝛ integra beneficia[k]. Item ex concilio agathenſi. ¶ De purgatione clericoꝝ ſi conuinci non potuerint.

Si legitimi accuſatores crimina ſacerdotis probare non potuerint[l] ꝛ ipſe negauerit cum ſepteꝫ ſocijs ſui ordinis (ſi valet[m]) a crimine ſemetipſum expurget. Diaconus vero ſi eodē cri-

in princi. ſic. ſ. queſtio. j. ſilium.

f ¶ Auctoritate. xcvj. diſtin. vbi nam.

g ¶ Potuiſſem. q꞉ papa a nullo poteſt iudicari: vt. ix. q. iij. aliorum. nec etiaꝫ ab vniuerſali concilio: vt. xvij. di. ꝟ. hinc etiam. ff. de leg. princeps. preterquaꝫ in hereſi. xl. diſtin. ſi papa.

h ¶ Formam. xiiij. q. v. dixit. Joan.

Super cauſā. ¶ Caſus. Gillādus preſbyter infamatus fuit de morte epiſcopi ſui: ꝛ propter hoc fuit ab officio ꝛ beneficio ſpoliatus: cōmittit negocium dominus papa hoc modo: vt ſi accuſatores defuerint reſtituantur ei omnia ablata preſtita tamen purgatione.

i ¶ Cauſa. Forte ſz non intentabat poſſeſſorium: alis non obſtat crimen petenti reſtitutionem: vt ext. a de reſtitu. ſpo. in litteris. ꝛ c. item cum quis. Nam alij dicunt ꝙ cum ſpoliato obijcit exceptionem quam ſtatim vult ꝓbare pri⁹ eſt audiendus q̄ȝ ille reſtituatur. argu. xxxj. q. ij. lotharius. in auē. de teſti. ꝟ. ſi vero quis. col. vij. ꝛ argu. extra de teſt. veniens ij. ſed hoc non concedo: vt ī ꝑ de reſti. ſpo. litteras. in fi.

k ¶ Beneficia. Iſte beneficio ꝛ officio fuit priuatus: q꞉ grauiter erat infamat⁹ extra de purg. cano. inter. Et fruct⁹ medij temporis recuperat. ff. de re mil. l. pe. Si vero iſte iuſte eſſet depoſitus: non recipiet fructus medij temporis reſtitutus: niſi hoc exprimeretur in ſentētia vt. C. de re mil. cum allegatis. lib. xij. Jo.

Spoliat⁹ reſtitutus an recipiat fruct⁹ medij tēporis.

Si legitimi. ¶ Caſus. Si accuſatores crimē ſacerdotis non probauerint ſi remāſerit infamatus cum ſeptem ſacerdotibus ſe purget.

l ¶ Potuerint. C. de re cre. l. in bone fidei.

m ¶ Si valet. quia ſi non valet deponitur. extra de ſi. mo. de hoc. Vel forte ſunt inimici ſui. extra de purga. ca. cum in iuuentute. immo cum femina poteſt ſe purgare. xviij. queſtio. ij. in decima. Joan.

mine accuſatus fuerit cũ tri/
bus ſemetipſ3 excuſet. Itẽ ex
ꝯcil. hilerdenſi. ¶ De eodẽ.

P Reſbyter ſi a plebe[a] ſi
bi cõmiſſa mala opinio
ne infamatus fuerit: ⁊ ep̃s le/
gitimis teſtib⁹ approbare nõ
potuerit ſuſpẽdatur[b] vſq3 ad
dignam ſatiſfactionem: ne po
pulus fidelium in eo ſcanda/
lum patiatur: digna vero ſa/
tiſfactio eſt (ſicut a maiorib⁹
cõſtitutum eſſe docet) quãdo
ſiue ſm canones ſiue ad arbi
triu3[c] ep̃i. vij. ſibi collegas ad
iungat: ⁊ iuret in ſacro ſancto
euangelio corã poſito ꝙ cri/
men ſibi illatum nõ perpetra
uit: ⁊ hac ſatiſfactione purga/
tus ſecure deinceps ſuu3 exe
quat officiũ. Item ſilueſter
papa. ¶ De eodẽ. Palea.

A Ccuſatu3 ſimoniacum
neceſſe habuimus ſum
mopere per ſcripturam ꝓhi/
bere: ne miſſarũ ſolẽnia cele
brare debuiſſet donec quid
eſſet verius potuiſſemus co/
gnoſcere. Item in concilio
triburienſi. Palea.

N Obilis homo vel inge/
nuus ſi in ſynodo accuſat et
negauerit: ſi eũ conſtiterit fi/
delẽ eſſe cum. xij. ingenuis ſe
expurget. Si aũt dep̃henſus
fuerit in furto aut ꝑiurio aut
falſo teſtimonio: ad iuramen
tum nõ admittatur ſed (ſicut
qui ingenuus nõ eſt) ferven/
ti aqua vel candenti ferro ſe
expurget. Item Imarus re
morum ep̃s. ¶ De eodem.

S I mala fama de pre/
ſbytero exierit ⁊ accu
ſatores ac teſtes legales de/
fuerint: ne cõtra Apoſtolum
infirmoꝝ corda de mala fa/
ma preſbyteri ꝑcutiantur: et
ne vituperet miniſterium no
ſtrum: neue ſecuriores p̃ſby
teri exiſtentes licẽtius in pec
catum ꝓlabantur: ſm decre/
ta maioꝝ cum denominatis
ſibi vicinis preſbyteris quos
ſcimus ſe nolle[d] peierare ſa/
cramẽto famam ſuã purget.
Item Inno. aquilegienſi pa/
triarche ⁊ mantuano ep̃o.
¶ De eodem.

Q Uotiens frater noſter
tridẽtinus ep̃s in noſtra ⁊ ve
ſtra p̃ſentia de ſimonia ſit im
petitus prudentiã veſtram la
tere nõ credimus: cuius cau/
ſa tandẽ in noſtra p̃ſentia vẽ
tilata producti ſunt aduerſus
eũ accuſatores viua voce in
ſcripto aſſerẽtes ꝙ eccleſiam
ſancti petri de pado p̃ſbytero
paulo dederit ꝓ q̃ttuor mo/
dijs frumenti: quos ab eiuſ/
dem eccleſie laicis accepit: ve
rum qm̃ nec accuſatores nec
teſtes ſm formam canonũ ⁊
ſanctoꝝ patrum ſtatuta in cã
ipſa ꝓcedere potuerũt cõmu
ni fratrũ nr̃oꝝ cõſilio iudica/
mus: vt tertia manu ſui ordi/
nis ⁊ quattuor abbatũ ⁊ reli
gioſorum ſacerdotũ de ſupra
dicta ſimonia in vr̃a p̃ſentia
ſe debeat expurgare. Por/
ro expurgationis tenor erit
hmõi: Idem ep̃s ſupra ſan/
cta euãgelia p̃mu3 iurabit ꝙ
pro eccleſia ſancti petri de pa
do p̃ſbytero paulo danda ne
q3 ipſe ꝑ ſe vel per ſubmiſſa3
ꝑſonã neq3 alius ꝓ eo ſe ſcien
te p̃cium recepit: Deinde ex
purgatores ſuꝑ ſctã dei euan
gelia iurabũt: ſc3 ꝙ (ſicut ipſi

P Reſbyter. ¶ Caſus. Si ſacerdos fuerit coram ſuo
ep̃o de crimine infamatus quod ꝓbare non po/
teſt per teſtes ſuſpendi debet donec cum ſeptima manu
ſui ordinis ſe expurget: ⁊ poſtea ſuũ officium exequet.
a ¶ Plebe. Idem eſt ſi ab epiſcopo vel a ſacerdotibus:
vi. ff. eo. omnibus.
In fi. s. di. xxviij. con
ſulendum. contra.
b ¶ Suſpendatur.
forte ſm diſtinctio/
nem extra de purga.
cano. c. ij. s. xxxiij. di.
c. vlti. contra. dic ꝙ
ibi fuit exilis iſamia.
b ¶ Suſpendatur.
hoc obtinet quando
ſcandalum iminet
ex eius celebratiõe:
vt hic dicitur: hoc eſt
verum ſm diſtictio
nem ſi fuerit noto/
rium vel manifeſtũ
vel famoſum. extra
de cohabi. cle. veſtra.
⁊ c. ſi. ⁊ tunc refert ſi
fuerit famoſum ſine
ſcandalo vel cũ ſcan/
dalo. extra de coha.
cle. tua. cõtra. xxviij.
diſt. conſulendum.
Solu. ibi nõ imine
bat ſcandalũ hic ſic:
puta ex eius celebra
tione. extra de coha.
cle. tua. ff. xxviij. q. j.
iam nunc. ⁊ iij. q. ij.
audiuimus aſr ob/
tinet. s. e. q. i. capi. ij.
Sed nunquid a be/
neficio ſuſpẽditur?
Et videtur ꝙ nõ: qꝛ
pene ſunt emollien
de: ⁊ qꝛ creſcente con
tumacia creſcere d3
⁊ pena: vt diſt. lxxiiij.
honoratus. Sed cõ/
tra videtur: qꝛ hec
duo ſunt connexa.
lxxxj. di. ſi qs ſacer/
dotum. ⁊ xxxij. diſt.
preter hoc. Sed dic
ꝙ non eſt priuan/
dus beneficio niſi ſ3
ordinem iuris. ex/
tra de iudi. c. j. niſi
forte ꝓpter ſcandalũ
s. eo. ſuper cauſa. ⁊
cum magna laborat
infamia: vt extra de
pur. c. inter.
b ¶ Suſpendatur.
hic colligit ꝙ infa/
matus ſtatim d3 ſu
ſpendi vſq3 ad di/
gnam ſatiſfactione3
ar. ff. iij. q. ij. qꝛ ea. extra de pur. c. inter. ⁊ extra eo. ex tuaꝝ.
Sed j. s. e. q. j. notũ. ex̃ de accu. q̃liter ⁊ qñ. ex̃ de pur. c. ij.
⁊ vl. In his habes ꝙ prius inquirendũ eſt de crimine q̃3
priuetur officio ille qui eſt infamatus. ⁊ ar. iij. q. ij. au/
diuimus. Notandum ergo ꝙ cum clericus aliqs co/
ram iudice ſuo eſt infamatus prefiget epiſcopus certu3
tempus volentibus accuſare. extra de clande. deſpon. ca.
vlti. ⁊ ſi accuſatores apparuerint canonice audientur
j. eo. omnibus no/
bis. xv. q. v. c. j. extra
de pur. ca. c. ex tuaꝝ.
Si vo accuſator nõ
appet ⁊ mala fama
crebreſcit: tunc ep̃s
vocatis eccleſie ſenio
ribus ꝓcedat ad inq
ſitionem. extra de ac
cu. qualiter. lxxxvj.
di. ſi quid vero. ⁊ ip/
ſemet ep̃s inducet ꝯ
eum teſtes ſi alius
nõ apparet. xj. q. iij. p̃
cipue. in fi. extra de
accu. cum oporteat.
s. e. p̃ſbyter. ⁊ lit. nõ
conte. hoc facere põt3
vt extra vt lit. nõ cõ/
teſta. qm̃ frequenter
⁊ ſi fuerit cõuict⁹ ca/
nonice puniat: ſi au
tem nõ conuincit ⁊
adhuc mala fama ꝑ
durat admoneat ip
ſum p̃mo ſeorſum
poſtea corã teſtib⁹ vt
ſe corrigat: qđ ſi nõ
fecerit tunc demũ ſu
ſpendat eu3 vſq3 ad
dignam ſatiſfactio/
nem. extra de purg.
ca. c. ij. in quo caſu i
telligo qđ hic dicit:
nunq̃3 enim a prin
cipio ſuſpendat eu3
niſi enormitas deli/
cti vel ſcandali hoc
expoſcat. extra eo. in/
ter. ⁊ hec eſt digna ſa
tiſfactio vt purget ſe
adiuncto ſibi legiti/
mo numero: vel ad
arbitriũ ſui epiſcopi
vt hic. ⁊ ff. eo. omni
bus. extra eo. ex tua/
rum. ⁊ eodẽ deficien
te in purgatiõe pu/
niatur: ⁊ puniat eũ
tanq̃3 conuictu3 vel
cõfeſſum. ex̃ de accu.
cu3. p. extra de ſimo.
iſinuatu3. ⁊ de pur.
ca. cũ. p. ⁊ ibi de hoc.
c ¶ Arbitrium. ſ̃
no. cõpurgatores ar
bitrio ep̃i ſumẽdos.
S I mala. ¶ Caſus. Ide3 dr̃ in
hoc. c. qđ in p̃cedenti
bus eo addito ꝙ compurgatores debent eſſe tales de
quibus non ſit ſuſpitio ꝙ velint deierare.
d ¶ Se nolle. bone opinionis ⁊ qui vitam eius noue/

Beneficio quis ꝑua ri nõ debet niſi ſ3 ordinem iuris.

Infamat⁹ ſuper crie nõ eſt ſtati3 ſuſpendendus.

credunt) verū iurauit. Nos itaqꝫ cauſe huius ſeriē cōmit tētes prudētie veſtre māda mus vobis vt cōgruo loco in vnū conuenire curetis: ⁊ ita in cauſam ipſam iuxta p̄ſen tium tenorē preſtāte dn̄o re ſtauretis: quatenus ⁊ oīs de cetero huius qōnis ſcrupu lus auferat̃: ⁊ vtriqꝫ pti ſua iuſtitia cōſeruet̃. Si qs vero de vobis certa prepediēte cā intereſſe nō poterit: vos qui adeſſe poterit] idē iudiciū ter minate. Quod ſi p̄dictus fra ter nr̄. A predictā purgatio nem fecerit vos et auctorita te noſtra predictū officium ⁊ tridentinā eccleſiā reſtituite: hanc aūt purgationē ante ꝓ ximā purificationē beate ma rie virginis adimplere iube mus. ¶ In p̄miſſis aucto ritatib⁹ ſubintelligit̃ ſi re⁹ ſe purgare^a voluerit: vt ſacri ca nones modū non neceſſitatē purgandi accuſato iponant: ſicut appet ex fine capl̄i ſixti pape^b ⁊ aucte leonis^c: qui da ta purgatione ait de ſeipſo.

¶ De leōe q̄lr ſe purgauit.

Auditū eſt fratres cha riſſimi qualr̄ mali ho mines in me grauia crimina ꝯfinxerunt: quāobrē ego leo pōtifex ſctē romane eccleſie purifico me in ꝯſpectu veſtro corā deo ⁊ angelis ei⁹ q: iſtas criminoſas ⁊ ſceleratas res: q̄s illi mihi obijciūt nec ppe traui nec ppetrare iuſſi^d: hoc aūt faciēs nō legē p̄ſcribo ce teris qua id facere cogant̃^e. ¶ Ecce qualr̄ ſūm⁹ pōtifex ſemetipm purgat: nec ceteris neceſſitatē^f purgādi p̄ſcripſit vnde dat̃^g intelligi ꝙ ſatiſfa ctio purgatiōis in voluntate ꝯſiſtit accuſati nō in arbitrio iudicis. Sed cū in hilerdēſi cōcilio p̄ſbyter iubeat̃ ſuſpen di vſqꝫ ad cōdignam ſatiſfa ctionē: cum etiā in decreto^b leonis in arbitrio ponit̃ epi ſcopi quota manu ſacerdos purgare ſe debeat: patet ꝙ ad purgatiōēꝫ cogendus eſt: nec in ſua voluntate ſed in ar bitrio iudicis conſiſtit.

Unde leo papa ſcribens ad Karolum regem ait.

¶ Qualr̄ ſacerdotes ſe pur gare debeant.

Omnib⁹ vo bis viſu aut auditu^i no tū eſſe nō dubitamus: ꝙ ſe piſſime (ſuadēte hoſte anti quo) ſacerdotib⁹ crīa diuer ſa obijciunt̃. Sed q̄liter ex eis ab his rōnabilr̄ examiatio ⁊ ſatiſfactio fiat: lꝫ bone me morie tpe dn̄i genitoris vr̄i pipini ſiue priſcis tpib⁹ a ſcīs patrib⁹ ⁊ religs bonefidei et deuotiōis hoib⁹ ſepiſſime vē tilatuꝫ fuerit: tñ nos pleniter inde aliqd diffinitū reperire minime quimus: nr̄is qppe tpib⁹ idipm a ſcīs epīs ⁊ reli quis ſacerdotib⁹ ac ceter] ec cleſiaſtice dignitatis miſtris veſtris in regnis ſeu in alijs deo degētib⁹: nobiſqꝫ vna cū eis agētibus ſepiſſime ꝓpter multas ⁊ nimias reclamatio nes: q̄ ex hoc ad nos de di uerſis ptib⁹ venerūt vētilatū eſt. Sed qualr̄ ꝯſultu dn̄i et patris nr̄i leonis aplīci cete rorūqꝫ eccleſie romane epoꝝ ⁊ reliquoꝝ ſacerdotum ſiue oriētaliū ⁊ grecoꝝ pīarchaꝝ ⁊ multoꝝ ſcōꝝ epoꝝ ⁊ ſacer dotū: necnō ēt nr̄oꝝ romano ruꝫ epoꝝ ſacerdotū oīumqꝫ ceteroꝝ ac leuitarū auctorita te ⁊ ꝯſenſu: atqꝫ reliquoꝝ fideliū ⁊ cunctoꝝ con ſiliarioꝝ noſtroꝝ ꝯſultu diffinitū eſt vos omnes vtriuſqꝫ ordinis miniſtros ſcire volumus. Sta tutum eſt nāqꝫ ratiōe ⁊ neceſſitate auctoritate pre dicta ⁊ etiam cōſultu omnium: vt quotienſcūqꝫ cuiqꝫ ſacerdoti crimē imponitur ſi ipſe accuſator talis fuerit vt recipi debeat: q: quales ad accuſa tionē ſacerdotum admitti debeāt in canonibus^k pleniter expreſſum eſt. Si autē (vt dictuꝫ eſt) ille accuſator q canonice eſt recipiēdus euꝫ cū legiti mo viroꝝ numero ⁊ bonorū teſtiū approbare in cōſpectu epoꝝ poterit tūc canonice dijudicet̃: ⁊ ſi culpabilis inuentus fuerit canonice dānetur. Si vero eū ſuprāſcripto pretextu approbare ipſe ac cuſator minime poterit ⁊ hoc canonice dijudicet̃.

rint ⁊ mores: vt extra eo. c. cum dilectus. ſed nō fiet rigide examinatio teſtium. extra e. c. conſtitutus: imo frater poteſt purgare fratrē. extra de preſum. capi. litteras. Jo.

¶ In premiſſis. hoc allegādo dicit Gratia. ꝓpter duo c. ſ. ſixti ⁊ leonis.

a ¶ Se purgare. falſuꝫ dicit allegando.

b ¶ Sixti pape. ſ. e. mandaſtis. Jo.

c ¶ Et leonis. hoc eſt in ſeq. c. Jo.

Auditum. ¶ Caſus. Leo papa de quibuſdaꝫ criminibus īfamatus ſe coram multis purgauit nō ſtatuendo ius vt ſucceſſores ſui ad hoc cogantur.

d ¶ Juſſi. nec cōſilium dedi nec defenſionem preſtiti nec ſciente me factū eſt: vt extra de purg. ca. quotiens. l. di. ſi qs viduam. Addūt qdaꝫ nec volui. vt. ſ. j. qō. iiij. q: preſulatus. quod valde durum videt̃. Sꝫ nunquid hic iurabo: q: cuꝫ ſciui prohibere potui ⁊ nō ꝓhibui: ⁊ hoc quod nō habeam ratum qd̄ factum eſt: cū etiaꝫ in maleficijs ratihabitio mādato equiparet̃. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. cum procurator. ⁊ extra de reſti. ſpolia. cum ad ſedē. in fine. ſ. e. qō. j. notum. in fi.

e ¶ Cogantur. q: ab emulis ī īfamia ꝓceſſerat: vel dic ceteris apoſtolicis.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Infert ex ſupdictis duobus. c. ꝙ purgatio volūtaria ē: ⁊ nō neceſſaria. Sed ſtatī dicit ꝯtriū per alia. c. ⁊ ad hoc īducit ſe. c.

f ¶ Neceſſitatē. extra de elec. innotuit.

g ¶ Datur. allegando dicit.

h ¶ In decreto. leonis. j. c. proxi. ⁊ ſequen. Joan.

Omnib⁹ vobis. ¶ Caſus. Leo iij. interrogat⁹ fuit a karolo rege ⁊ ſuis ſubditis qualr̄ ſit ꝓcedendū ſi crimen ſacerdoti obijciat̃. Et reſpōdet leo ⁊ dicit ꝙ iſta q̄ſtio fuit ſepius ventilata a tēporibus multis nōdum tamen fuit ad plenū diffinita. Uerūtamen poſt reclamatiōes multas habito cōcilio multorum epoꝝ ⁊ aliorū prelatorū ⁊ ſacerdotum ⁊ aliorū multorū: ſtatuit ⁊ diffinivit: ꝙ ſi legitim⁹ apparuerit accuſator ⁊ probauerit crimen puniat̃ accuſatus: ⁊ ſi nō probauerit puniat̃ accuſator de calūnia: tamē ſi ſacerdos accuſat⁹ remanſerit infamatus indicat̃ ei purgatio: cum. iij. v. vel vij. manu ſacerdotum vel cū plurib⁹ ſe expurget ſi epiſcopo videbit̃: quales autē teſtes in accuſationib⁹ recipiantur: eſt in canonibus diffinitum.

i ¶ Auditu. aliquid ergo ſcit̃ auditu. xxij. q. v. ħ videtur.

k ¶ In canonib⁹. j. e. queſtio. vij. teſtes. ⁊. c. ipſi.

Ipſe ergo ſacerdos ſi ſuſpi- tioſus aut[a] incredibilis ſuo epi ſcopo aut reliquis ſuis cóſa- cerdotibus[b] ſiue bonis[c] ⁊ iu- ſtis de ſuo populo vel ſua ple be hominibus fuerit: ne i cri mine aut in ṕdicta ſuſpitio- ne remaneat cuȝ tribus aut cum quinqȝ vel ſepté bonis ac vicinis ſacerdotib⁹: exem plo leonis pape q duodecim epiſcopos in ſua purgatiõe habuit. vel eo amplius ſi ſuo ep̄o viſum fuerit aut neceſſe eſſe ꝓpter tumultuȝ populi ꝓſpexerit: ⁊ cum aliis bonis ⁊ iuſtis hominibus ſe ſacra- méto coram populo ſup qua tuor euãgelia dato purgatuȝ eccleſie reddat. Siqs autem ſcire deſiderat quales teſtes ad accuſationé ſacerdotũ re- cipi debeant: ⁊ quid de accu- ſatore faciendũ ſit plenius in canonibus reperiri poterit.

‡ 3 [d] Iuraméto vero cãden- tis ferri vel feruẽtis aq̃ pur gatio data non eſt addéda.

Unde ſtephanus.v. huber- to epiſcopo maguntino.

Candẽtis ferri ⁊ feruen- tis aque iudicium in eccle- ſia prohibetur.

Onſuluiſti de infanti- bus qui in vno lecto dormiẽ tes cũ parentibus mortui re- periũtur: vtrum ferro cãden te aut aqua feruente ſeu alio quolibet examine parẽtes ſe purificare debeãt eos nõ op- preſſiſſe. Monẽdi ſunt naqȝ ⁊ proteſtãdi parẽtes: ne tam tenellos ſecũ in vno lecto col locent: ne negligẽtia qualibet prouenĩẽte ſuffocẽtur vel op primãtur: vnde ipſi homici- dii[b] rei inueniãtur. Nã ferri cãdentis vel aque feruentis examinatiõe confeſſioné ex- torqueri a quolibet ſacri non cenſent canones. Et qđ ſan- ctoꝝ patrum documéto ſan- citũ nõ eſt ſupſtitioſa[e] adin- uẽtione non eſt ꝓſumédum. Spontanea eni confeſſione: vel teſtiũ approbatiõe publi cata delicta habito pre oculis dei timore cõmiſſa ſunt regi- mini noſtro iudicare. Occul ta vero ⁊ icognita illi ſunt re linquẽda qui ſolus nouit cor da filioꝝ hoim. Hi aũt qui probãtur vel confitẽtur talis reatus ſe noxios tua eos ca- ſtiget moderatio. qȝ ſi ille q conceptũ in vtero per abor- ſum[f] deleuerit homicida eſt: quãto magis qui vnĩ⁹ ſaltem diei puerulũ peremerit homi- cidã ſe eſſe excuſare neqbit.

[g] Hoc[g] autẽ vtꝝ ad omnia genera purgatiõis: an ad hec duo tm̃ que hic ꝓhibita eſſe videntur pertineat: non imẽ- rito dubitať ꝓpter ſacrificiuȝ zelotypie. Et illđ Gregorii: Si vir[h] qui frigide nature eẽ dicit per verũ iudiciũ ꝓbare potuerit vxoré ſuaȝ nunqȝ ſe cognouiſſe ſeparetur ab ea.

In libro naqȝ Palea. Numeri legiť dn̄ȝ prece

---

a Aut. pro et. ✠ Non enim ſufficit qȝ ſoli ep̄o ſit ſuſpe ctus. Ar. ꝯ. extra de off. iudi. ordi. ex pte. ⁊. xxx. di. c. vlti. ⁊ ſic non ob. vj. q. ij. placuit. credo tñ qȝ ſi eſt accuſatus et ep̄o eſt ſuſpect⁹ qȝ põt eũ cogere ad purgationé: ſec⁹ ſi nõ eſt accuſat⁹ ſm Lau. p illud. vj. q. ij. placuit. imo inuenio qȝ pp calũnioſaȝ ac- cuſationé cogiť qs ſe purgare: vt extra de accuſa. veniens. ⁊ arg. ff. ne qs eũ qui in ius vo. é. l. pe. §. i.

b Cõſacerdotib⁹. vel etiã abbatib⁹. ex- tra eo. cũ i iuuẽtute.

c Bonis. xj. q. iij. i cũctis. hic pȝ quõ intelligať illud ver- bũ a plebe. ſ. e. pſbr- ter. qȝ erãt boni ⁊ iu ſti: imo nõ admittũ tur lȝ ſint boni ſi tñ leues fuerint. Nã le- ues ſunt q ex facili credũt q̃ ꝓbari non pñt. xj. q. iij. i cũctis. ⁊ eſt expſſum ex̄. eo. cũ in iuuentute. al's ſolus q eſſet bonus ſufficeret. ex̄. đ adul. ca. ſignificaſti. Io.

Iuramento hec eſt tertia ps q. i qua queriť ſi parẽtes de- bent ſe purgaŕ igne vel aq̃ filios nõ op- preſſiſſe? Reſpon. qȝ non. ⁊ hoc ꝓbat p. c. ſeq. Io. de ſan.

Caſus In. §. iſto di qȝ vulgaris pur- gatio indici nõ de- bet. Et hoc probatur per ſequens. c.

Onſuluiſti. Caſus Qui daȝ paruulos filios ſuos ſecũ collocabãt in lecto: qbus dor- miẽtibus: filii eorũ iuẽti ſunt mortui. querebať vtrũ iudi cio cãdentis ferri vel aque feruẽtis ſe ex- purgare deberẽt fili- os nõ oppſſiſſe. Rñ- det Stephan⁹ ⁊ di- cit qȝ talis examina- tio nõ approbať in canone: ſed monẽdi ſunt parẽtes vt filios ſuos ſecũ non habeant in lecto: ſed cum occultũ ſit eos oppreſſiſſe pu- niri non debent: niſi de hoc cõuincantur vel fuerint ſpon te confeſſi ⁊ tunc puniant: qȝ ſunt homicide: cũ homici- da di etiam qui conceptũ in vtero deleuerit p abortũ ✠

d Homicidii. Qui hoiem occidit ſi aiuȝ occidẽdi non habuit non teneť l. cornelia. de ſicca. vt. ff. ad l. corne. de ſicca. l. j. §. diuus. tenetur tñ l. aglia etiam lȝ nocere no luerit: dum tñ fuerit in culpa lȝ leuiſſima. ff. ad l. agl. ſȝ ⁊ ſi quẽcũqȝ. §. ij. ⁊ l. in lege. qđ non eſt in l. cornelia de ſicca. ff. de ſicca. l lege. Culpa aũt eſt qȝ a diligẽte potuerit preuideri ⁊ nõ eſt ꝓuiſum. ff. ad l. agl. ſi putator. Teneť etiã q̃tum ad deũ: vt ſ. ⁊ l. di clerico. ⁊. xxxiiij. q. ij. in le- ctũ. non tñ puniť rõne homicidii ſed rõne negligentie: vt. xv q. j. inebriauerũt. minor ẽt iniũgiť pena ſiue peni- tentia ab ecclia pro negligẽtia: vt. l. diſt. eos. ⁊. c. ſi quis vo- luntate. ⁊. xv. qõ. j. ſi quis non iratus.

e Supſtitioſã. vti li eni ⁊ neceſſaria lȝ vt. xxxiij. qõ. ij. quos de⁹. de cõſe. di. ij. liq- do. xxviij. q. j. ſic enĩ. in ꝓn. tituli. Et ẽ ar. aliqd inhibitũ eo qȝ nõ eſt ꝯceſſuȝ. xl. di. ſi papa. ⁊. ff. de col. il- li. l. iij. §. j. ar. ex̄. de vo. ⁊ vo. redemp. ex multa. Cõtra ex̄ de ſen. excõ. nup. ⁊. eo. monomachiam. ⁊ vbi canõ nõ excipit nec nos: vt. ſ. di. xij. oĩa. lv. di. ſi euãgeli- ca. ⁊. xxxj. q. j qȝ ſi dor mierit. C. de ver. vel ac. vendi. l. vlti. ff. de publicia. de pcio. ff. de alea. l. j. §. qđ aũt. ff. de rit. nup. palã. in ſi. ex̄. de ꝯci. ad audiẽ tiã. xxij. qõ. v. hoc vĩ. Ar. ꝯ. xxvij. q. ij. lex diuine. Io. Sol. oĩa ꝯceſſa intelligũť de iure cõi niſi ꝓhibi- ta i certis caſib⁹ in- ueniãtur: vt inuit c. lex diuine. ⁊ ex̄. de ſen. ex. nup. b. ⁊. ff. de teſti. l. q̃tum. C. de teſta. l. ſancimus.

f Per aborſuȝ. et hoc ſi puerperiuȝ eſt formatũ: vt. xxxij. q. ij. moyſes. ⁊. c. qđ vo. Sȝ tñ lȝ ſm legem moſaicã nõ ſit homi cidiũ tñ puniť l. cor nelia de ſicca. ff. ad. l. cornel. đ ſicca. ſi mu lieré. ⁊ ẽt. l. agl. ff. ad l. agl. ſi ſu⁹. §. ſi mu lier. tñ q opprimũt iſantes puniũť peni tentia trium annorũ. extra de his qui ſi. occi. de infanti- bus. ✠ Item qui procurat venena ſterilitatis diciť ho- micida: vt extra de homici. ſi aliquis. vbi de hoc.

Hoc autẽ. Di i hoc. §. qȝ dubitari pt vtꝝ purgatio ferri cãdẽtis: ⁊ aq̃ feruẽtis ſint tm̃ interdicta ⁊ in aliis ꝯceſſa: ⁊ merito dubitať: qȝ aliq̃ mulier ꝓbat ſe vginẽ p veꝝ iu- diciũ. ⁊. p aſpectũ corpis. Silr i veteri teſtõ ꝓbabať: vtruȝ mulier cõmiſerit adulteriũ p q̃ſdã aq̃s amariſſimas: ⁊ ſtati rñdet Sta. i ſeq. §.

g Hoc autẽ. hic. §. legitur.

h Si vir. xxxiij. qõ. j. §. quod autem. Io.

✠ Glo. eſt ſi. i au- cté. ſed no uo iur. C. de epi. co. ⁊ cle. ⁊ in. l. ij. C. đ ob ſe. pa. pſtã.

Accuſator calũnio- ſus cogiť ſe purgaŕ.

Leues q diciuť.

✠ Con cor. tex in l. ſacrile- gii. ff. de var. ⁊ ex- traor. cog. ⁊ in. l. cice ro. ff. đ pe. Occidens hoiem q̃ le- ge teneť.

Cõceſſ telligi que ꝓl ta nõ

nume v. b.

✠ [illegible] de ad ad ſi. [illegible] bar. ⁊ [illegible] i. l. nec ff. de li agn. ⁊ ſi qs. § ominu de pe.

¶ Sed quelibet.
Hec eſt quarta pars
q.in qua queritur
vtrū monomachia
vl' alia vulgaris pur
gatio ſit conceſſa: Et
rñ.ꝙ nō: ⁊ hoc ꝓbat
per duas auctorita
tes ſanctorum pa
trum. Jo.de fan.
¶ Caſus. Dicit ꝙ
quelibet talis purga
tio prohibetur cuꝫ
ſtephanus dicat:cō
feſſione ⁊c̄.
M Onomachiā.
¶ Caus Sin
gulare certamē in
ter duos prohibet̄:
quia tales videtur
deuꝫ tēptare:nec eſt
trahendū ad conſe
quentiam qđ fecit
dauid cum golia:
cum inſtinctu ſpiri
tusſci fuerit factum.
a ¶ Monomachiā.
Iſtas etiā lex roma
na condēnat:vt.C.
de gladiatoribus.l.
vna.lib.xj.Euchari
ſtia ergo nō ē dāda
talibus cuꝫ peccant
mortalr.de cōſe di.
ij.§.ſed ſi nō [illegible]
[illegible] .Sꝫ no
ne dauid peccauit?
Nō:qꝛ inſtinctu ſpi
ritusſancti fecit: vt
ſanſon ⁊ alij. xxiij.
qō.v.ſi non lꝫ.⁊ ex
tra de diuor.gaude
mus.Et eſt h̄ ar. ꝙ
non eſt arguenduꝫ
ab exēplis.xxvj.qō.
ij.non ſtatim. ⁊ ca.
non exēplo.xiiij.q.
v.dixit.xxij.q ij.ſiqs
per deus.J.de cōſe.
di.ij. liquido. extra
de elect. licet.C. de
ſentē.⁊ interlo.om.
iudi.nemo.
b ¶ Tēptare. xxiij.
qō.viij.ſi nulla vr
get.⁊.xxij.q.ij. que
ritur cur.
¶ Cōtra in ꝯcilio.
Hic allegat in con
trarium ei⁹ qđ pre
mittitur: ⁊ intēdit
probare per quat
tuor ca.ſeq. ꝙ vul
garis purgatio poſ
ſit fieri:⁊ poteſt di-

piſſe moyſi vt loqueretur fi
lijs iſrl' ⁊ diceret eis:Uir cu
ius vxor errauerit maritūqꝫ
cōtēnens dormierit cuꝫ alio
viro:⁊ id maritus dephen
dere nequiuerit:ſꝫ latet adul
teriū:⁊ teſtibus argui nō po
teſt qꝛ nō ē inuēta in ſtupro:
ſi ſpūs zelotypie cōcitauerit
virū ꝯtra vxoreꝫ ſuā:que vel
polluta eſt vel falſa ſuſpitiōe
appetitur adducet eam ad ſa
cerdotē:⁊ offeret oblationeꝫ
pro illa decimā partem ſacci
farine hordeacee:nō fundet
ſuper eā oleum nec imponet
thus:qꝛ ſacrificiuꝫ zelotypie
eſt ⁊ oblatio inueſtigās adul
teriū.Offeret igit̄ eam ſacer
dos ⁊ ſtatuet coraꝫ dño:aſſu
metqꝫ aquā ſanctā in vaſe fi
ctili:⁊ puſilluꝫ terre de paui
mento tabernaculi mittet in
eam.Cūqꝫ ſteterit mulier in
cōſpectu dñi diſcooperiet ca
put eius:⁊ ponet ſuper ma
nus eius ſacrificiū recorda
tionis ⁊ oblationē zelotypie.
Ipſe autē tenebit aq̄s ama
riſſimas in qbus cū execra
tione maledicta cōgeſſit:adiu
rabitqꝫ eā ⁊ dicet:ſi non dor
miuit vir alienus tecum:⁊ ſi
nō polluta es deſerto mariti
thoro non tenebūt te aq̄ iſte
amariſſime:in q̄s maledicta
cōgeſſi.Si aūt declinaſti a vi
ro tuo atqꝫ polluta es:⁊ cōcu
buiſti cum alio viro his ma
ledictiōibus ſubiacebis:det
te dñs in maledictionē ⁊ ex
emplum cunctorū in populo
ſuo:putreſcere faciat femur
tuū:⁊ tumens vterus tu⁹ di
rūpatur:igrediātur aq̄ male
dicte in ventrē tuū:⁊ vtero tu
meſcēte putreſcat femur tuū:
⁊ rñdebit mulier amē amen.
Scribetqꝫ ſacerdos iſta ma
ledicta in libello:⁊ delebit ea
aquis amariſſimis in quas
maledicta cōgeſſit:⁊ dabit ei
bibere:quas cuꝫ exhauſerit
tollet ſacerdos de manu eius
ſacrificiū zelotypie ⁊ eleua

bit illud corā dño imponetqꝫ
illud ſuper altare:ita dūtaxat
vt prius pugillū ſacrificij tol
lat de eo qđ offertur:⁊ incē
dat ſup altare:⁊ ſic potuꝫ det
mulieri aq̄s amariſſimas:
quas cū biberit ſi polluta eſt
⁊ ꝯtempto viro adulterij rea
eſt:pertrāſibunt eā aque ma
ledictionis: ⁊ inflato ventre
cōputreſcet femur eritqꝫ mu
lier in maledictioneꝫ ⁊ in ex
emplū omni populo.Mari
tus vero abſqꝫ culpa erit:⁊ il
la recipiet iniquitatē ſuam:ꝙ
ſi polluta non fuerit: inoxia
erit ⁊ faciet liberos. ¶ Sed
quelibet hmōi purgatio vide
tur eſſe inhibita cū in p̄miſſa
auctoritate ſtephani pape di
cit̄:ſpōtanea confeſſione ⁊c̄.
Itē ex decret] nicolai pape.
¶ In nouo teſtamēto mo
nomachia non recipitur.
M Onomachiaꝫ[a] vero in
lege nō aſſumim⁹ quā
preceptaꝫ fuiſſe nō repimus:
quā licet quoſdā inijſſe lega
mus:ſicut dauid ſanctū ⁊ go
liā ſacra ꝓdit hiſtoria:nuſqꝫ
tamē vt pro lege teneat̄ ali
cubi diuia ſanxit auctoritas:
cum hec ⁊ hmōi ſectātes deū
ſolūmodo tēptare[b] videant̄.
C ōtra in ꝯcil.guarmaciēſi.
¶ Si furta i mōaſterio fiūt
iudicio mōachi ſe expurgēt.
S Epe[c] cōtingit vt in mo
naſterijs mōachorum
furta ꝑpetrent̄:idcirco ſtatui
mus:vt qñ ipſi frēs de tali
bus expurgare ſe debēt miſ
ſa ab abbate celebret̄ vel ab
aliquo ex p̄ntib⁹ fratribus:⁊
ſic expleta miſſa oēs cōicent̄
in hec v̓ba:Corp⁹ dñi ſit tibi
hodie ad ꝓbatōeꝫ. Item.
¶ Quicūqꝫ de adulterio ac
cuſat̄: ꝓbabili iudicio ſe ex
purget.
I Nterroga
tum eſt ſi duo de adulte
rio inculpati[d] fuerint:⁊ vnus
ꝯfitetur[e] ⁊ alter negat qđ ide
agendū ſit? decretū eſt in ſan
cto concilio:vt ille q negaue

cit ꝙ hic incipit qn
ta pars.Archi.
S Epe contingit.
¶ Caſus Per
iſta quattuor.c.pro
bat Gratian⁹ poſſe
adhuc fieri purga
tionem vulgarem.
Dicitur h̄ ꝙ ſi fur
tum fit in monaſte
rio:abbas dꝫ miſ
ſam celebrare:⁊ in
fine corpus chriſti
ſingul' dare dicēs:
Corpus domini ie
ſu chriſti ſit tibi ho
die ad ꝓbationem.
c ¶ Sepe. huic ca.
eſt derogatum quia
ſuſpectis nō eſt dan
da eucharíſtia vt.J.
de conſecra.di.ij. tri
bus.extra de purga.
cano.cum dilectis.
I Nterrogatum
eſt.
¶ Caſus. Si duo
adulterium cōmi
ſerunt.ſ. maſculus
⁊ femina:⁊ vn⁹ con
fitetur ⁊ alter negat
confitenti penitētia
imponatur: negās
probabili iudicio ſe
expurget .ſ. cāden
ti ferro vel aqua fer
uenti.Et ita facit ad
propoſitum Grani.
d ¶ Inculpati. id
eſt infamati. non
enim poſſunt duo
accuſari ſimul de
crimine.C.de adul.
reos.ſimile.ff.de in
offici. teſta. nam et
ſi.§. filius.
e ¶ Profitet̄. No
tandum ꝙ victoria
vnius prodeſt alte
ri: ſed condēnatio
non nocet.ff.de ad
ulte. denūciaſſe. ex
tra de adul.ſignifica
ſti.ff.de inoffi.teſta.
poſthumus.§.ſi qs
ex his.ff.ſi ſer.ven.
loci.§.cōpetit.Item
arg.ꝙ cōfeſſio vni
us nō nocet alteri.
xv.q.iij.nemini. ar.
cōtra.lix.di. ordina
tos.⁊.lxxxj.di. tātis.
Et eſt ver̄ ꝙ nō no
cet alij q̄tum ad cō
dēnationē:nocet ta
men q̄tū ad p̄ſum
ptioneꝫ:vt extra de
adul.ſignificaſti ⁊c̄.

j. Reg. xvij.f.

Confeſſio vnius an alteri noceat.

S Tatuit. ¶ Caſus. Si duo de adulterio accuſant̃ ⁊ negauerit ambo: ſi vnꝰ de volũtate alteriꝰ alterũ purgat: ſi in ꝓbatione vulgari ceciderit ambo puniantur. a ¶ Duo. Ar. ꝯ. C. de adul. reos. Sed dic ꝙ non agitur h criminalr: ſed ad pniam vel ad thori ſeparationē ✠. tur ad impediendũ matrimoniũ. extra de ſpõ. preterea. Item q̃rum ad preſumptionẽ faciendam. viij. q. iij. nulla. ff. de dote prele. theopõpus. Item plures duobꝰ requirũtur. J. ea. nullã. ⁊ c. preſul. Tres requirũtur in depoſitiõe pecunie. in auc. de fide inſtru. §. ſi quis igit. col. vj. Itẽ q̃nq; reqrũtur dũ ꝯctꝰ excedit librã auri i ciuitate C. ſi cer. pe. auc. ſꝫ nouo. ⁊ i codicill ⁊ i donatione cã mor. ſiũr q̃nq; vt. C. de dona. cã mor. l. vlti. q̃nq; q̃ndecim: vt. C. de prepoſi. ſacro. ſcri. vnicuiq;. lib. xij.

✠ ¶ hãc gl. dic bar ro. i. l. reos C. d adul. ⁊ ẽ ſing. ad hoc ꝙ adulter ⁊ adultera in eo. libello poſſint accuſari: q̃ñ agitur ad thori ſeparationẽ.

b ¶ Alter illorũ. velut ꝓcurator. lxiij di. tibi dño. Sꝫ ſi dirrecte ageret cum ſit cã criminalis: non poſſet vnꝰ alterꝰ ꝯſtituere ꝓcuratorẽ: vt iij. q. ix. abſens. niſi velis dicere ꝙ i cauſa criali vnꝰ ſocius audit̃ ⁊ pro ſe ⁊ pro alijs: vt eſt argu. iij. q. vj. hoc quippe. et extra de dolo ⁊ contu. cũ dilecti. in ṗn.

S I epiſcopo. ¶ Caſus. Si epõ vel preſbytero crimina imponant̃ pro ſingulis miſſam celebret: ⁊ pro ſingulis ſe innocẽtem reddat. Sꝫ iſta c. ſunt abrogata: ꝑut faciunt ad ꝓpoſitum Gratiani.

c ¶ Quinquẽnio. Hodie deponit̃ qui in purgatione deficit: vt extra de ſimo. de hoc. vbi habes qd fieri debeat: cum volẽs purgare ſe negt.

¶ Illud vero. Dictũ eſt. ſ. in. c. omnibus. ⁊. c. preſbyter. ꝙ clerici cõpellũtur ad purgationem: ſed illa duo. c. mandaſtis. ⁊ auditum. ꝯdicunt ei: iõ magiſter hoc determinat. Queſtio.v ✠ ✠ I

Diuiſio. ✠ ✠ I

Q Uod vero. ¶ Hec qõ. diuiditur in duas partes. In quarum prima queritur: an ad cõdemnationem alicuius ſufficiãt duo legitimi teſtes? Et reſpondetur ꝙ ſic. ſecunda ibi: ex premiſſis. Joan. de ſan.

rit probabili ſe iudicio expurget: ⁊ q ꝓfeſſus fuerit dignã penitẽtiam agat. Item.

¶ Cũ plures de adulterio accuſant̃: ⁊ vnꝰ ceteros purgare voluerit: oẽs rei habeãtur ſi vnꝰ in iudiciũ ceciderit.

S Tatuit quoq; ſancta ſynodus: vt ſi duo[a] de adulterio accuſati fuerint: ⁊ ambo negauerint: ⁊ orãt ſibi concedi vt alter[b] illoꝝ vtroſq; iudicio purget diuino: ſi vnus in hoc ceciderit: ambo rei habeantur. Item.

¶ Pro ſingul̃ miſſa celebret q de aliq̊ cri͂c accuſant̃.

S I epõ aut preſbytero aliqd maleficiũ imputatũ fuerit ꝓ ſingulis miſſaꝫ celebrare debet ⁊ cõicare: ⁊ de ſingulis ſibi iputatis innocentẽ ſe oſtẽdere. Qd ſi non fecerit q̃nquẽnio[c] a liminibus ecclie extraneꝰ habeat̃.

¶ Illud ṽo qd ſixtus ⁊ leo in fine ſue purgatiõis addiderunt ex eorũ exemplo intelligendum eſt. Exemplo enim ſue ſatiſfactiõis noluerunt ceteris preſcribere legẽ purgandi. ¶ Queſtio.v

Q Uod vero quarto loco querebat̃: an duorũ[d] teſtimonio epõs ſit condẽnandus multoꝝ auctoritatibus probat̃: ſicut enim in euangelio ioãnis legitur: ait xp̃s ad iudeos: In lege veſtra ſcriptũ eſt: q̃m duoꝝ hominũ teſtimoniũ verum eſt. Hic ꝯſequẽter argumentat̃ cõtra eos dicẽs: Si duoꝝ hominũ teſtimoniũ verũ ẽ q̃re teſtimoniũ meum ⁊ patris[e] mei nõ accipitis: Itẽ paulus in epl̃a ad corithios: In ore duoꝝ vel trium[f] teſtiũ ſtabit oẽ verbũ. Itẽ in epiſtola ad hebreos: Quis preuaricans legem moyſi duobꝰ vel tribus teſtibꝰ cõuictus ſine miſeratione lapidabitur.

I tẽ ex cõcilio bracharẽſi. ij.

¶ Quot teſtibus quiſq; clericorum conuinci debeat.

P Lacuit vt ſi qs aliquẽ clericoꝝ macula fornicatiõis impetit ſm preceptũ pauli apl̃i duo vel tria[g] teſtimonia reqrãtur ab illo: ꝙ ſi nõ potuerit datis teſtimonijs approbare qd dixit: excõicationem[h] accuſati accuſator accipiat. ✠ ✠ 2 ¶ Ex ṗmiſſis itaq; colligitur ꝙ duorũ vel triũ teſtimonio epõs conuinci vel dãnari poteſt. ¶ Porro ſilueſter papa i generali ſynodo reſidens econtra dixit.

¶ Quot teſtibꝰ epõs vl̃ pſ̃br vel relig clerici ſũt ꝯuincẽdi.

P Reſul[i] nõ dãnetur niſi cum. lxxij. teſtibꝰ: pſ̃byter aũt cardinal̃ niſi cũ. xliiij teſtibus nõ deponat̃: diaconus ṽo cardinalis vrbis romę

¶ Caſus In hac quarta qõ. querit̃ an duo teſtes ſufficiant ad condẽnationem epĩ. Et probat Gratianus ꝙ ſic auctoritate domini: ⁊ duabus auctoritatibus pauli.

d ¶ Duorum. Semꝑ duo ſufficiunt. iiij. q. iij. §. itẽ in criminali. ver. vbi numerus. niſi in caſibus ſpecialibꝰ. Sed in iſto caſu vnus ſufficit: vt extra de teſti. cog. peruenit. ⁊ vbi nulli ſit preiudiciũ de conſe. di. iiij. placuit de infantibus. ⁊ in cauſa denũciationis. extra de teſti. i omni. ⁊ in alio caſu. extra de ꝓcu. ex inſinuatione. ⁊ vbi agitur ad impediendũ matrimoniũ (ut ſupra).

e ¶ Et p̃ris. Pr̃ põt eſſe teſtis in cã filij i teſtõ: vt. ff. de teſta. l. qui teſtõ. fa͂s non: vt. iiij. q. iij. §. itẽ in criali. ver. teſtis. hic aũt iſti mẽtiri nõ poterant. Uel dic teſtimoniũ meũ ⁊ p̃ris mei. i. de p̃re meo ⁊ me dictũ. ſ. teſtimonium ꝓphetarum.

f ¶ Uel triũ. vt cõprehẽdat actores ꝓ vno teſte. ex̃ de teſti. in oi. Illa tñ loquit̃ in cã denũciatiõis. Uel iõ dicit triũ: q2 q̃nq; ſm canones [illegible] teſti. lꝫ. Ui in teſtamẽtis bñ reqrũtur ſeptẽ. C. q teſta. face. poſ. hac ꝯſultiſ. niſi in his q̃ ecclie relinquunt̃: vt ex̃ de teſt. cũ eſſes. ⁊. c. relatũ. Jo. Qd dicit Jo. de teſtamẽtis: nõ credo verũ. vnde dico cum. T. decre. illas cũ eſſes: ⁊ relatũ. in quolibet teſtamento loqui. B.

P Lacuit. ¶ Caſus. Dr̃ ꝙ ſi aliqs accuſat aliquẽ de fornicatõe p̃t ꝓbare crimẽ duobꝰ vl̃ tribus teſtibꝰ: ⁊ ſi nõ ꝓbauerit puniet̃ pena talionis. Patet ſequẽs. §.

g ¶ Tria. ſ. di. xlviij. q̃m multa.

h ¶ Excõmunicationem. i. damnationem.

¶ Ex ṗmiſſis. Hec eſt ſcd̃a pars queſtiõis in qua ꝓbat contrarium eius quod premiſſum eſt: ⁊ hoc ꝓbat duabus auctoritatibꝰ. ſed nõ ſunt ꝯ: q2 loquunt̃ ſpecialiter de clericis romane eccleſie. Joãnes de ſan.

P Reſul. ¶ Caſus. Dr̃ hic ꝙ teſtes ſufficiãt ad condẽnationẽ epĩ cardinalis preſbyteri ⁊ aliorũ clericoꝝ romane ecclie. In fi. dr̃ ꝙ teſtes ſine ifamia debẽt eẽ.

i ¶ Preſul. i. cardinal̃ epõs. [illegible]

Teſ q; v ſicit pſes bus run. Jo. Deu xvij. ij. Lꝫ xiij. heb. Pata cã filꝫ teſt te cari.

me niſi cum . xxvij. teſtibus non ꝯdēnabitur: ſubdiaconꝰ acolythꝰ exorciſta lector oſtiarius nō niſi ſeptem teſtibus condēnabitur. Teſtes[a] autez ⁊ accuſatores ſine aliqua ſint infamia. Item Leo. iiij.

¶ Epi nō niſi ſeptuaginta duobus teſtibꝰ ꝯdēnādi ſūt.

Nullam[b] dānationem[c] epoꝝ[d] vnq̄ eſſe cenſemus: niſi aut ante legitimum numerū epoꝝ qui ſit ꝑ duodecim epos: aut certe ꝓbata ſnia per. lxxij. teſtes idoneos qui tales ſint q̄ accuſare poſſint. ¶ Et priꝰ ad ſacra xpi quattuor euangelia ſacra preſtent q̄ nihil falſum[e] depromant: ſicut nobis beatus ſiluester tradidit ⁊ romana ſancta vꝫ tenere eccl'ia. ¶ Et ſi inter eos quos dānandos eē dixerint homines fuerit eps qui ſuā cauſam in p̄ſentia romane ſedis epi petierit audiri: nullus ſup illum diffinitiuam p̄ſumat dare ſniam: ſed oīno eam audiri decernimꝰ. ¶ Sed hoc vel ſpāli priuilegio de clericis romane eccl'ie intelligit: vel propter iprobitatem quorūdam qui cū non ſint ſpectate vite ⁊ ſcientie in accuſatione miniſtroꝝ dei repente ꝓſiliunt. Quoruz vero vita adeo laudabilis eſt: vt in omnibus imitāda appareat: de quorū aſſertione nulli dubitatio naſci poterit: eorū teſtimonio duoꝝ vł triū teſtiū quilibet iure conuinci ⁊ dānari poterit. ¶ Queſtio. vj.

Equit[f] ſexta queſtio qua q̄rebat quo remedio cauſa vitiata ſubleuetur: ⁊ ſi remediū illud ſit dandū ei qui cauſa dilatiōis vocē appellationis exhibuerit. Cā vero vitiata remedio appellationis ſubleuari poterit. Unde fabianꝰ papa ait.

¶ Cauſe vitiate remedium appellatiōis ſubueniat.

Licet appellatori vitiatam cauſaz remedio appellationis[g] ſubleuare. Palea.

Appellantem non debet afflictio vlla: aut carceris aut retentionis iniuriare cuſtodia.

a ¶ Teſtes. extra de teſti. perſonas. ⁊ c. ſuper eo.

Nullā. ¶ Caſus Si eps cardinalis de crīe accuſat duodecī epi debēt de cā cognoſcere nec pt̄ ꝯuinci niſi. lxxij. teſtibus. In ſcd̄a pte dz q̄liter teſtes iurare debēt ⁊ qd. In tertia pte dz q̄ ſi appellauerit ad papaz audiri dz: nec aliꝰ dz de cā cognoſcere. ſcd̄a ps icipit ibi: ⁊ priꝰ. tertia ps ibi: ⁊ ſi inter eos.

b ¶ Nullā. Sed hoc nō vꝫ poſſe ſtare: qꝫ nullus pōt iudicare clicos romane eccl'ie niſi ſolus papa. Itez qꝫ epi epm deponere non pn̄t: vt. iij. q. vj. q̄uis. Rn̄ q̄ loq̄r in eo caſu qñ papa cōmittit alijs cām ſuorum clericoꝝ: ne ipſe ſuſpectus habeat: vel ne fauore pro eis vel odio cōtra eos iudicaret. ff. de iuriſdic. om. iudi. l. pretor.

c ¶ Dānationez. s. iij. q. vj. accuſatus. ⁊ capitu. quāuis.

d ¶ Eporum. s. v. q. iiij. duodecim.

e ¶ Falſū. Quinqꝫ capl'a iurabūt teſtes s. vt dicāt veritatē: vt iij. q. ix. hortamur. ⁊ q̄ teſtent pro vtraqꝫ pte veritatē: vt. xiiij. q. v. nō ſane. q̄ nō admiſceāt falſitatē: vt h. q̄ nec amore nec odio nec ꝓprio cōmodo teſtent: vt ex de teſti. quotiens. Item qnto req̄ritur q̄ dicant quicqd de re ipſa nouerint ſiue fuerit interrogati ſiue nō: vt ex de accu. cū dilectꝰ. qd nō credo niſi hoc liq̄at ex forma iuramēti: vt. s.

¶ Sz hoc. Nō dicit q̄re de tot teſtibꝰ fuit ſtatutū pp. s. priuilegiū clericoꝝ romane eccl'ie: ⁊ hec ſolutio eſt vera. vł pp maliciā hereticoꝝ fuit ſtatutū de oībꝰ clicis: q̄ ceſſāte ceſſabit ꝯſtitō. Sed veriꝰ eſt q̄ pp maliciā hereticoꝝ vel malorū hoīum ſtatutū fuit de clicis romane eccl'ie: qbꝰ hoc p̄uilegiū datū fuit qd nō ceſſat cā ceſſāte. ⁊ hoc inuit Bñ. Qō. vj.

Equit. ¶ Hec. q. diuidit in. viij. ptes. In quarum p̄ma ꝓbat ꝑ. ix. auctoritates ſcōꝝ patrum: q̄ qñcunqꝫ qs grauatꝰ fuerit poterit appellare: ⁊ eiꝰ appellatio tenebit. ſcd̄a ibi: cū ergo. tertia ibi: qui vero. quarta ibi: poſt datam. quinta ibi: non ſolent. ſexta ibi: notanduz. ſeptima ibi: ſi vero. octaua ibi: diffinitiua. Joan. de fan.

¶ Cauſa hic ititulat ſexta. q. in qua q̄ritur quo remedio cā vitiata ſubleuet: de quo nō fecit in themate mentionē: ⁊ ſi remediū dandū ſit ei qui cā dilationis appellat: de quo fecit in themate mētionem. Cauſa aūt vitiata remedio appellationis ſubleuat. ⁊ hoc probat per ſeq. c.

f ¶ Sequit. hic ititulat ſexta. q. in q̄ q̄rit an ſit deferēdū appellatiōi illiꝰ q̄ cā dilationis appellat. Addit etiā magr̄ aliū articulū de quo in themate nō fecerat mētionem. s. quo remedio cā vitiata releuari poſſit. Et ſciendū q̄ ꝑ appellationez releuat: vn̄ notandū qd ſit appellatio: qs poſſit appellare: ad quē ſit appellādū: qūo ſit appellādū: qñ ſit appellādū: quotiēs ſit appellandū: ⁊ infra qd̄ tp̄s ſit appellandū: ⁊ ifra qd̄ tp̄s dz appellationē ꝓſequi: q̄ pēdente appellatiōe nihil ſit inouādū: qd̄ ſit offm̄ eiꝰ ad quez appellat: qñ nō ē neceſſe appellare: ⁊ qñ nō pt̄ appellari.

g ¶ Appellatōis. Applo ē ꝓuocatio iniq̄ ſnie q̄relā ꝯtinēs. ff. ꝺ mino. p̄fecti. tñ ⁊ i his q̄ ex iudiciū agūt appellat vt i electiōe vt ex de ap. ꝯſtitutꝰ. Quis appellet dicet. s. e. nō ſolēt: ⁊ hoc i ciuili cā. in criali aūt qlibet ē iuito reo appellat. ff. ꝺ ap. n̄ tm̄. ⁊ i cā libali vt. ff. ꝺ li. cā. l. j. ⁊ ij. ¶ [illegible] Appellat āt a minori ad maiorē ⁊ gdatī vt. s. e. anterioꝝ. C. ꝺ ap. p̄cipimꝰ. excepto papa ad quē oībꝰ p̄termiſſis appellat vt s. e. c. iij. iiij. ⁊ v. Et h̄ veꝝ ē i iudicibꝰ ordinarijs. In ꝺlegatis āt diſtigue ſi ipi alijs cāz cōmiſerit: ſi tota iuriſditio ē delegata appellat ad p̄mū delegātez ex de of. deleg. ſup qōnū. §. porro. ff. qs ⁊ a q̄ ap. l. j. ſz ſi nō tota cā ē delegata tūc appellat ad delegātē p̄z: vt. C. q. ꝑ ſua iu. l. j. ff. qs ⁊ a q̄ ap. l. ſi. ⁊ ex de of. dele ſup qōnū. ¶ Quō ſit appellādū. Judice ſedēte ꝓ tribunali pt̄ viua voce appellari ſz ex iudiciū i libello tm̄ appellabit: vt. s. e. §. iudicibꝰ. ⁊. litigatoribꝰ. ff. ꝺ ap. a ſnia. §. vl. ¶ [illegible] Scd̄z leges appellat tm̄ pꝰ diffinitiuā ſniaz niſi i caſibꝰ no. s. e. nō ita. ex ꝺ ap. ſup eo. ij. Scd̄z canōes ⁊ añ li. ꝯte. ⁊ pꝰ vt ex ꝺ ap. cū ſit romana. s. e. nō ita. ſz h̄ ſit correctū ꝑ ꝯſti. nouā ex e. vt ꝺbitꝰ vbi dz q̄ cā applōnis dz aſſignari. Itē p̄z canōes appellat q̄tiēs ſupior iudex iuenit vt. s. e. oēs. p̄z leges bis tm̄: vt. s. e. pꝰ ſcd̄az. Jo. hoc ꝓ certo teneas q̄ añ ſniaz pt̄ appellari q̄tiēs qs gūat ⁊ allegat cā vt ex e. vt ꝺbitꝰ. Sz pꝰ diffinitiuā ſniaz tm̄ bis: vt dicūt. ll. palſate nec aſſignat tūc cā: ſz dic appello ab iniq̄ ſnia. Snia tñ cā mrimonij nō trāſit i rē iudi. vt ex ꝺ ſen. ⁊ re iu. lator ⁊. c. ꝯſāguinei. B. ¶ Infra qd̄ tp̄s ſit appellādū. Et certe vł qꝫ ad. x. dies ꝯtinuos vt. s. e. āterioꝝ. ¶ Infra qd̄ tp̄s dz ap. ꝓſequi. Appellāti dat ānus vel biēniū: vt. s. e. ſi qs appellat.

Appellatiōis diffinitio.

Appellās a delegato ad quē appellare dz.

Appellatiōis tp̄s pōt iudex moderari

Item anaclet⁹ pa. De eodē.

Omnis[a] oppreſſus libere[b] ſacerdotū[c] ſi voluerit appellet iudiciū: ⁊ a nullo ꝓhibeatur ſed ab his fulciatˀ ⁊ liberetur ⁊ audiatˀ. Si aūt difficiles cauſe aut maiora negocia orta fuerit: ad maiorē[d] ſedē referantˀ: ⁊ ſi illic facile diſcerni nō potuerint aut iuſte terminari: vbi fuerit ſum̄orum cōgregatio ſub metropolitano cōgregata que ꝑ ſingulos annos fieri ſolet ⁊ dꝫ: iuſte ⁊ deoplacite corā patriarcha[e] aut primate eccleſiaſtica negocia: ⁊ coram patricio negoci: ſecularia[f] iudicentur in cōmuni[g]. Item Sixtus papa omnibus rectoribus eccleſie ſcribit dicens.

¶ Uniqs pulſatus fuerit apłicam ſedē appellet.

Si quis veſtrum pulſatus fuerit in aliqua aduerſitate: licenter hanc ſacratam ⁊ apoſtolicam[h] ſedē appellet: ⁊ ad eam quaſi ad caput ſuffragiū habeat: ne inocēs dānetur aut eccłia ſua detrimētum patiatˀ. Item Grego.

¶ Epi grauioribus cauſis pulſati apłicaꝫ ſedē appellēt.

Omnes epi q in aliqbus pulſantˀ vel criminantur grauioribus cauſis: quotiens[i] neceſſe fuerit libere apoſtolicam ſedem appellent: atqꝫ ad eam quaſi ad matrem confugiant.

Item marcellus papa.

¶ Ab omnibus appelletur ad romanam eccleſiā.

Ad romanam eccleſiaꝫ omnes epi qui voluerint[k] vel quibus neceſſe fuerit quaſi ad caput ſuum confugere eamqꝫ appellare debent: vt

Tamē iudex poteſt moderari tꝑs recituis. ex̄ eo. cuꝫ ſit romana. ⁊ .c. rephenſibilis. Item appellatione ꝑdente nihil inouandum eſt: vt. ĩ. e. appellatiōi. niſi appellās ſuſpectus ſit vel depopulator. vt. ĩ. eo. quotiens. ij. In cā criali reus cuſtoditˀ vel dabit fideiuſſorē ſi eſt ſuſpect⁹. C. de ap. eos. ℓ. ſup his. Iudicis officiū eſt libellos dimiſſorios dare. ĩ. eo. poſt appellationē. Iudex aūt ad quem appellatˀ: ſi appellatˀ a ſnia ſm̄ priores allegatiōes vel infirmabit vel confirmabit ſniam: vt. ĩ. e. §. diffinitiua. in ſi. pōt tñ nouas allegationes audire. C. de ap. eos §. j. ff. de ap. ſcio qſitū in ſi. ex̄ de ſi. iſtru. cū icānes. Qñ aūt non eſt neceſſe appellare. habes. ĩ. e. §. diffinitiua. Inhibetˀ aūt appellatio: qꝛ a pncipe nō appellatˀ. ix. q. iij. cūcta. nec a pfecto ꝑtorio. C. de of. pfec. ꝑto. ℓ. j. nec a ſenatu: vt. ff. a qbus ap. nō licet. ℓ. i. nec ab arbitrio. C. de arbi. ℓ. j. nec appellat officiat⁹ ĩ. e. §. diffinitiua. ℓ. nulli. Item pp ſceleris magnitudinem nō appellatˀ. C. quoꝝ ap. nō reci. ℓ. ij. ⁊ extra de ap. cum ſit romana. Itē in momentanea poſſeſſione: vt. ĩ. e. §. diffinitiua. ℓ. de poſſeſſione. ſm̄ leges ſed ꝑ canones ſic. extra de teſti. ſignificauerunt. ⁊ de reſti. ſpo. cū ad ſedē. Item in re q̄ nō capit dilationē. ff. de ap re. ℓ. vlti. ⁊ extra de rap. in lr̄is. Arg ꝯ extra de ap. qua frōte. in ſi. ibi appellatio nō retardat ſniam niſi ad tꝑs. Item a ſnia maioris partis capituli. ex̄ de his que ſiūt a ma. par. ca. c. j. Item cōtumax non appellat: vt xxiij. q. iij. de illicita. ĩ. e. §. ſunt quorum. C. de iudi. properandum. §. ſin autem. Item ab executore non appellatur. ĩ. eo. §. diffinitiua. ver. ab executore.

Appellatiō in multis caſib⁹ nō admittitˀ.

Omnis. ¶ Caſus. Dicitˀ in hoc. c. ꝙ ſi aliqs grauetˀ a minori ꝑlato ad ſacerdotem. i. epm̄ dꝫ appellare: ⁊ ſi ibi ꝓpter aliquam difficultatē negocium nō poterit terminari metropolitanū appellet: ⁊ ſi ibi negociū non fuerit terminatū vel grauabitˀ: ad cōciliū recurrat i quo pꝛiarcha vel pmas pſidet ⁊ in q̄ cauſe maiores eccłiaſtice tractari debēt: ⁊ corā patricio ſeculari iudice ſeclares.

a ¶ Ois. Pone caſum ꝙ appellatˀ a ſubdito epi ad epm̄ deide ad metropolitanū: deide ad ꝯciliuꝫ metropolitani.

b ¶ Libere. i. ſiue ante ſententiam ſiue poſt.

c ¶ Sacerdotum. Ergo a ſeculari iudice ad papam poteſt appellari: quod verum eſt vacante imperio: vt extra de ſo. compe. licet. al's non. vt extra de ap. ſi duobus.

d ¶ Ad maiorem. ſ̄. xvij. di. multis. §. j.

e ¶ Corā patriarcha. q̄ vna dignitas ē: vt. xcix. di. ꝓuicie.

f ¶ Secularia. ſ. cū ambo ſint laici: qꝛ ꝑlati nō debēt tractare ſecularia iudicia. xj. q. [illegible] te quidem. Uel dic ꝙ cum laicus iudex nō vult facere iuſticiā: tunc appellatˀ ad eccleſiaſticū vt ipſum corrigat: ⁊ ſi noluerit facere iuſticiā pōt ipſum excōicare: vt. xxiij. q3. v. adminiſtratores. Uel

Appellatˀ a iudice ſeculari ad eccłiaſticū

bleqꝫ cum iudex ſecularis ſuſpectus eſt pōt adiri iudex eccleſiaſticus: vt in au. vt dif. iud. §. ſi vero. col. ix. [illegible] ſi deceſſerit vt ibi [illegible] col. §. vlti. ſic ex̄ [illegible]

g ¶ In communi. ideſt publice.

Si quis veſtrū. ¶ Caſus. Ex his quinqꝫ. c. colligitur ꝙ ꝓpellari pōt ad papam oib⁹ medijs ꝑtermiſſis. Dicitur ergo h̄ ꝙ ſi aliquis aliq̄ aduerſitate pulſatˀ ad ſedem apoſtolicaꝫ quaſi ad caput appellet.

h ¶ Apoſtolicaꝫ. Ex hoc ⁊ ſeq. c. pꝫ ꝙ ad papam alijs pretermiſſis appellatˀ: ſed in alijs ſecus eſt. ar. j. eo. decreto. ⁊ .q. vij. metropolitanū. ⁊ .ix. q. iij. conqueſtus. ⁊ xvij. diſti. multis. ⁊ xviij. di. de cōcilijs. Cū ergo hoc ſit ꝑuilegiū pape: ergo ad legatū non appellatˀ omiſſo epo: vt. xj. q. j. ꝑuenit. Sed cōtra. ex̄ de offi lega. cum non ignoret: s. Sed dicas ꝙ ille nō fuit tm̄ legatus ſed metropolitanus: ⁊ ſi ille legatus non habuiſſet illud priuilegiū inutile fuiſſet officiū legationis ſed ille qui ſimplex legatus eſt nō hꝫ illud priuilegiuꝫ niſi ei ſpecialiter ſit datum. Io. Quicquid dicat Io. omnibus pretermiſſis curritur ad legatū: vt dicit illa decre. ⁊ quod facit legatus papa facere videtur. xciij. di. c. j. vt. ff. de admi. tu. ita autem. §. geſſiſſe. B.

Omnes. ¶ Caſus. Dicitur h̄ ꝙ quotiens epiſcopi criminaliter accuſantur ad ſedem apoſtolicā quaſi ad matrem recurrant cum eſt neceſſe.

i ¶ Quotiens. dum tñ nō vltra ſcdām vicē ne lites in infinitū extendantˀ: non enim lꝫ tertio appellare ſuper eodē capitulo: vt. ĩ. eo. ſi quis in quacūqꝫ cā. ſic exponitˀ hec dictio quotiens. ff. de leg. iij. fideicōmiſſa. §. ſi qs decem. ff. de eden. veluti. in ſi. ſimile quotiens habes ex̄ de elec querelā in parte deciſa: ſm̄. h. exponitˀ quotiēs ſiue ante litē conteſtatā ſiue poſt. Alij dicunt ꝙ lꝫ etiam ter appellari ſm̄ canones: vt. ĩ. xxxi q. ij lothari⁹. ſ̄. eo. cis. ſed. M. dicit ꝙ lꝫ a grauamine qñcūqꝫ appellari: ſed bis poſt ſniam tm̄. ⁊ exponit quotiens. i. in oī grauamine: ſed nō niſi bis a ſnia: vt. ĩ. eo. ſi quis in quacūqꝫ. ⁊ extra de ap. dire. te. G. dicit ꝙ in illo. c. omnis. tertio fuit relatum: ⁊ hoc non fuit per appellationem ſed per conſultationem: vt. ſ̄. di. xviij. c. j. ⁊ extra eo. ſua nobis.

Apꝑ tertio licet.

Ad romanam. ¶ Caſus. Dicitˀ ꝙ omnes epi qui volunt vel quibus neceſſe eſt libere ſedem apoſtolicā appellant abſqꝫ excōmunicatione vel impedimento aliquo dānationis vel ſpoliationis vel cuſtodie.

k ¶ Qui voluerint. ergo fruſtratoria admittitur: vt extra eo. conſuluit. ergo audiendus eſt qui cauſa dilationis appellat: vt extra de ap. cum ſit romana. ⁊ .c. pſonas. Sed contra ius eū punit: vt. C. de ap. a ꝓconſulibus. C.

quorum appel.nõ reci.ab executore.in fi.vbi in.l.libris quri punit̃ fruſtratorie appellãs: ergo ius non dʒ eam admittere: vt.xxiij.q.iiij.qui peccat.imo non dʒ per eam negociũ impedire.extra eo.paſtoralis.Rñ.dubia fruſtratoria eſt admittẽda: ſicut occultus peccator ad eucharisſtiam.de cõſe.diſt.ij. non ꝓhibeat.hodie aũt ipſo iure eſt ĩhibita appellatio ante ſniam niſi tam eui dẽs cauſa ꝓponat̃: que ſi ꝓbata eſſet debeat appellatio legitima reputari: vt extra eo.vt debit°.Sʒ cũʒ hodie ipſo iure ſit inhibita appellatio qd̃ prodeſt ſcribere remota appellatione? Rñ.ſi appellatio remouet̃ in litteris tunc intelligit̃ remota ẽt poſt ſententiã.alias etiã rationes aſſignaui ſup illa conſtõne vt debitus: ſed ſi nõ appoſnit̃ in lr̃is tñ ante ſniam eſt remota. Jo. Ego credo ꝙ nihil ꝓdeſt remotio appellatiõis: niſi ad remouẽdã fruſtratoriã appellationeʒ: vt dicit decre.ex ꝑſſe. extra de ap.ex parte. B. hoc ſcias ꝙ niſi iudici euidẽter pateat appellationẽ tenere nunꝙ̃ deferat ei: vnde ſi non credit tenere appellationem nõ deferat ipſi: lʒ ſuperior poſſit retractare qd̃ factũ eſt: vt extra eo.paſtoralis. Sed pone ꝙ iudex dubitat de appellatione: aut defert tali appellationi aut nõ: ſi defert: mẽtitur ergo cõſtitutio ⁊ decre. Nã conſtitutio dicit ꝙ niſi talis cauſa ſit ꝓpoſita: que ſi foret ꝓbata legitima eſſet appellatio nõ eſt deferendũ appellationi. Itẽ decre.paſtoralis dicit ꝙ in ſolis illis caſib° deferendũ eſt appellationi vbi a iure indulget̃ expreſſe ꝙ poſſit appellari. Si dubitat̃ de appellatione: ergo nõ dʒ cognoſcere de cauſa cũ dubitet an ſit iudex.arg.xi.q.iij.graue. Ad hoc dico: ꝙ ſi iudex dubitat de cã appellationis ſũmatim poteſt inquirere de cauſa: vel ſeorſum extra formã iudicij inquirendo de cauſa. Et ſi videt̃ cauſa probabilis: ⁊ preterea talis ꝙ ea probata legitima iudicaret̃ defert ei: vñ non ſufficit appellãti proponere talem cauſam: que ſi probata eſſet debeat appellatio legitima iudicari: ſed etiam requiritur ꝙ ſit probabilis: ⁊ ꝙ iudici iuſta videatur.

a ¶ Conſecrationem. Si metropolitanus diſtulerit.viij.queſtione.iij. artaldus.

b ¶ Cuſtodia. Qui appellat nec cogitur dare cautioneʒ de proſequenda appellatione: nec cuſtodiri debet niſi ſit cã criminalis ⁊ ſuſpectus ſit: vt.C.de ap.eos.§.ſup his.

c ¶ Excõmunicatione.pro alijs tamen bene poteſt excõmunicari: vt extra de ap.ad hoc.⁊.c.propoſuit.

SI quis putauerit. ¶ Caſus. Si grauatur aliquis a metropolitano ſuo patriarcham appellet: deinde ad ſedem apoſtolicam recurrat.

d ¶ Vel.pro id eſt.

AD romanam eccleſiam. ¶ Caſus iſtius capi. et ſequentis facilis eſt ⁊ planus: quia per ſuperiora patet: ⁊ littera plana eſt.

---

inde accipiant tuitioneʒ atqꝫ cõſecrationem[a]. Quod omnibus minime cõuenit denegari epiſcopis: ſed abſqꝫ vlla cuſtodia[b]: aut excõicatione[c] aut expoliatiõe vel dãnatione libere ire concedatur.

Item Victor epiſcopus.

¶ Qui a proprio metropolitano ſe grauari putauerit: maiorem ſedem appellet.

SI quis putauerit ſe a proprio metropolitano grauari: apud patriarcham vel [d]primateʒ dioceſeos aut penes vniuerſalis apoſtolice eccleſie iudicetur ſedem.

Itẽ Zepherinus vrbis rome epiſcopus.

¶ Ad romanã eccl'iam q̃ſi ad mr̃eʒ appellet̃ ab oĩbus.

AD romanã eccleſiã ab oĩbus (maxime tñ ab oppreſſis) eſt appellãdum et cõcurrendum quaſi ad matrem[e]: vt eius vberib° nutriantur: auctoritate defendantur: a ſuis oppreſſiõibus releuent̃: q2 non poteſt nec debet mater obliuiſci filiũ ſuũ.

Item Julius papa.

¶ Quotiẽs aliqs appellauerit audiẽtia ſibi nõ deneget̃.

PLacuit vt a quibuſcũqꝫ eccleſiaſticis iudicibus ad alios iudices eccleſiaſticos vbi eſt maior[f] auctoritas ꝓuocatum fuerit audientia nõ negetur.

Item.

¶ Iniuſte dãnati reſtõnem ⁊ oppreſſi auxilium a romana eccleſia debent habere.

IDeo huic ſancte ſedi ꝓfata priuilegia ſpecialiter ſunt cõceſſa: tã de congregãdis concilijs[g] ⁊ iudicijs ac reſtõnibus[h] epõrum ꝙ̃ ⁊ de ſummis eccleſiarũ negocijs: vt ab ea oẽs oppreſſi auxiliũ ⁊ iniuſte dãnati reſtitutionẽ ſumant: ⁊ talia ab ipſis non preſumãtur abſqꝫ vltiõe nec exerceãtur abſqꝫ ſua dãnatione. ¶ Cũ ergo[i] ſepherinus dicat ab oĩbus eſſe appellandũ maxime tñ ab op-

---

e ¶ Matrẽ. Nec ꝑſſumit̃ eſſe mater niſi diligat filiũ: vt extra de preſump.afferte.

f ¶ Maior.ff.de app.l.j.§.ſi quis.J.eo.anteriorum.

IDeo huic ſancte ſedi.

¶ Caſus. Querebatur q̃re ꝑuilegia ſedi ap̃lice ſint cõceſſa ꝯcilia congregare: ⁊ dãnatos epõs reſtituere: ⁊ de ſũmis negocijs cognoſcere? Et rñdet: vt oẽs oppreſſi ⁊ iniuſte dãnati auxiliũ hẽant: ⁊ ꝙ iniuſte nõ dãnet̃ aliq ſine vltiõe.

g ¶ Cõcilijs. Ergo pʒ ꝙ legat° non põt facere ꝯciliũ: vt di.xi.ſ̃.di.iij.§.porro. ⁊ diſt.xvij.regula.⁊ ca.huic ſedi.

h ¶ Ac reſtõnib°. Ar.h ꝙ ſolus papa põt reſtituere clericũ depoſituʒ.de pe.di.vj.q vult.i ſi.⁊.ff.de q̃ſtio.l.j.in ſi.⁊ de pe.l.diui. Arg.ↄ̃.xj.qõ.iij.epõs in ſynodo: ⁊.xlvj.diſt.clericus maledicus. Ad hoc dicas ꝙ ſi ẽ ſolẽnit̃ degradat° ſolus papa põt eũ reſtituere: ſecus ſi eſt v̾bo ſolo depoſit°.

Papa ſolus an clericum depoſituʒ reſtituat.

¶ Cum ergo ſepherinus. Hec eſt ſcd̃a pars.q.in q̃ queritur an ſit licitũ fruſtratorie appellare. ⁊ vera eſt ſolutio ꝙ non: ⁊ que dicit ſupficialiter dicit. ⁊ ad hoc ꝓbandum inducit octo auctoritates ſcõꝝ patrum. Jo.de ſa.

¶ Caſus. Quia dcm̃ eſt.ſ̃.p ſepherinũ ꝙ appellare poſſunt marie oppſſi in.c.ad romanã. ⁊ per marcellum dictũ eſt.ſ̃.in.c.ad romanam. ꝙ qui volũt appellare pñt: Infert Gratianus ꝙ ſiue qs grauat̃ ſiue non in accuſatõe appellare pt. Quidã tñ dicũt appellandũ eſſe fruſtratorie. ⁊ diſtinguũt ita dicentes qd̃ dictum eſt.ſ̃.in.c. ad romanã. vt volẽtes ⁊c̃. referatur ad eos qui volũt recipere conſecrationẽ a ſede apoſtolica: ⁊ ſi aliquo impediãtur appellabunt. Neceſſitatẽ patientes refertur ad oppſſos ⁊ iniuſte per ſniam condẽnatos: vt iſti defendãtur ⁊ illi accipiant conſecrationẽ. eodẽ modo intelligitur illud ſepherini. Sed certe dicit Gratianus ꝙ ſm primã interpretationẽ.i.opinionem que eſt in ꝑncipio.§.que dicit: ꝙ ſiue qs grauetur ſiue nõ appellare licet: oppſſi intelligũtur aliqua iniuria affecti. Sed ſm ſecũdam qua dictũ eſt: vt volẽtes ad ꝯſecrationẽ neceſſitatẽ patientes ad tuitionẽ: oppſſi intelligunt̃ p ſniaʒ iniuſte dãnati. ⁊ ſʒ hãc vltimã opinionẽ nõ licet fruſtratorie appellare.

i ¶ Cum ergo. Magiſter magis approbat opinionem que dicit ꝙ fruſtratoria admittit̃. ⁊ probat hoc ſequen-

tibus quattuor.c.⁊ ſuſpendit conſtructio vſq3 ad illū.§. patet ergo.vñ in titulo cuiuſlibet.c.ponit hec dictio cum.

Decreto no. ℭ Caſus. Aldricus cenomanēſis epiſcopus timebat accuſari coram ſuo primate vel metropolitano:⁊ timebat ne audiret appellans ſi ad ſedem apoſtolicā appellaret vnde Gregori⁹ precepit ꝙ ſi aldric⁹ accuſatus fuerit ⁊ appellauerit audiat: ⁊ cauſa coram ſummo pontifice vł ei⁹ legato terminetur: interim autē ꝯ eu3 nihil iudicet:⁊ qui cōtra hoc fecerit punietur:q2 alij vocati ſunt in partē ſollicitudinis nō in plenitudinem ptātis.

a ℭ Emuloru3. Si emuli erāt quomodo admittebant ad accuſationem:cum de iure hoc ſit ꝓhibitum: vt.ꝟ.e.q.vij.ſi qui ſunt.⁊.iij.qō.v.ca.ij. ⁊.iij. Rñ. omnes accuſatores vulgo dicūtur emuli: preſumit eni ꝙ ſemper inuidie cā ſiat accuſatio. Unde canō vocat accuſationem illaudabilē intētionem:vt.ꝟ. e.q.vij.ſi quis eps.nam non ſolum videt eſſe diſcordia inter accuſatorem ⁊ accuſatu3: ſed etiā inter domeſticos ⁊ amicos accuſatoris ⁊ accuſati.vt ff.de leg.ſciēdū.§.ij.

Accuſatió preſumit. ſemp inuidie cauſa fieri.

b ℭ Auditionē. Uidetur h̄ ꝙ nō l3 appellari ad aplicum omiſſo metropolitano:vt.ꝟ.q.vij.metropolitanū.⁊.ſ̄.eo.ſi quis putauerit.⁊ ff.de ap.imparores. Sed non tenet hoc in foro eccleſiaſtico.ꝟ.eo.ſi quis.ſ3 ſubaudi maxime.

c ℭ Legatos. ad hoc ꝑtinat (?) vel dic ꝙ

preſſis:⁊ marcellus ſcribat. Omnes epi qui voluerit vel quibus neceſſe fuerit appellare debent:patet ꝙ accuſato ſiue grauetur ſiue nō vox appellationis nō eſt denegāda. Quidā tamē ita diſtinguūt: vt volētes ad conſecrādos: neceſſitatē patientes ad oppreſſos referāt:vt ſit ſenſus: omnes qui voluerit a romana eccleſia conſecrationē accipere:⁊ ab aliqb⁹ impediuntur eam debēt appellare:qui buſcūq3 in ſuis oppreſſionibus neceſſe fuerit ad eā confugere ſimilr vocem appellationis exhibeāt:vt iſti tuitionem:⁊ illi cōſecrationē ab ea recipiant. Similiter ⁊ illud ſepherini diſtinguit: ab omnibus eſt appellandū ad romanā eccleſiam:intelligendum eſt qui ab ea cōſecrationē voluerint accipere:vel qui a prelatis ſuis aliquam iniuriam paſſi fuerint. Maxime tamē ab oppreſſis:ſecūdum primā interpretatione3 oppreſſi intelligūtur aliqua iniuria affecti:iuxta ſecūdam vero oppreſſi dicūtur a iudice iniuſte condēnati: ſecūdū hanc diſtinctionē qui in aliquibus negocijs nō ad releuandum ſed ad differēdum vocem appellatiōis exhibuerint:appellandi auctoritate3 non habent. ℭ Sed cum Gregorius ſcribat omnibus per diuerſas prouincias,

ℭ De cauſa appellationis cognoſcere non licet: niſi ei ad quem appellatur.

Decreto noſtro veſtrā rogantes charitatem mandamus vt ſi aliquis(quod non optamus)ſuorū emuloru3 [a] aldricum cenomanēſis eccleſie epiſcopum accuſare dānabiliter tentauerit: liceat illi poſt auditionem [b] primatum dioceſeos (ſi neceſſe fuerit) nos appellare:⁊ noſtra auctoritate:aut ante nos aut ante legatos [c] noſtros ex latere miſſos iuxta patru3 decreta ſuas exercere atq3 diffinire actiones [d]:nulluſq3 illū ante hoc iudicet aut iudicare ꝑſumat:ſed ſi qd(qđ abſit)graue intolerandūq3 ei obiectu3 fuerit noſtra erit expectāda cenſura:vt nihil prius de eo qui ad ſinū ſancte eccleſie romane cōfugerit ⁊ ei⁹ implorat auxiliū decernatur ꝙ ab eiuſdē eccleſie auctoritate fuerit preceptū:q̄ vices ſuas ita alijs impertiuit eccleſijs vt in partē ſint vocate ſollicitudinis nō in plenitudinē poteſtatis Si aūt(quod nō arbitramur)a quoꝙ̄ ſecus preſumptū fuerit ab officio cleri ſubmotus [e] auctatis aplice reus ab oib⁹ iudicet:ne lupi q ſub ſpecie ouiū ſubintrauerūt beſtiali ſeuitia quoſdā audeant lacerare:⁊ qđ ſibi fieri nolūt alijs inferri ꝑſumant.

Item cū tullius papa dicat.

ℭ Judicia appellātiū ab eis ſūt audiēda ad q̄s appellat.

Qui ſe ſcit alijs eē prepoſitū nō moleſte ferat aliquē ſibi eſſe ꝓlatum : ipſa nāq3 eccleſia q̄ prima eſt ita reliqs eccleſijs vices ſuas credidit largiēdas:vt in partem ſint vocate ſollicitudinis non in plenitudinē ptātis:vñ omniū appellātiū aplicā ſedem epoꝝ iudicia ⁊ cūcta maiorū negocia cauſaꝝ eidē ſedi reſeruata eſſe liquet. Preſerti cu3 in his oib⁹ eius ſemp ſit expectandū ꝯſultum:cui⁹ tramiti ſi qs obuiare tēptauerit ſacerdotū cauſas nō ſine honoris ſui piculo ſe apđ eandē ſedē nouerit redditurū3.

Ite3 cū nico.papa in remēſem archiepm inuehat q rotardū epm appellātem apoſe.dānare auſus eſt ita dicēs.

ℭ De remenſi archiepiſcopo qui appellantē romanam ſedē iudicare ē auſus.

Arguta ſapiētia tua(vti

In legato pape ſpeciale eſt ſm quoſdam vt de crimine poſſit diffinire:vt.xvj.q.i. frater.ał's ſecus : vt ff.de offi.ꝓcon.l.ſolēt.⁊.ff.de eo cui mādata eſt iuriſd.l.j.i.mo nec dico legatū pape hoc poſſe facere ſine mādato ſpeciali:vt extra de offi.lega.ꝙ tranſlatione3.

d ℭ Actiones. Notandū actiones eſſe proponēdas. xj.q.j. experiētie.⁊ extra de mutu.peti.c.j. extra de iudi.examinata. Ar.ꝯ extra eo.ti dilecti. Jo. Sol. ſcđm ius canonicū non tenetur aliqs ꝓponere actionē:vt extra de iudi. dilecti. Sed ſi ꝓponat inepta cadit a cā proponens.vt extra eo.ti. examinata.B.

e ℭ Submot⁹. Ecce pena illius q non defert appellatōi:ſed ſcđ3 leges punitur in.xxx.pōdo iuri.C. de ap.qm iudices.

Qui ſe ſcit aliis. ℭ Caſus. Minores prelati obedire debent ſuo maiori nec moleſte hoc ferre.vnde quilibet poteſt recipere appellationē ad ſedē apoſtolicam factam:cū appellatiōes epiſcoporum ⁊ magna negocia ei reſeruentur:⁊ qui ꝯ hoc fecerit deponatur.

f ℭ Qui ſe ſcit ⁊c̄. iij.queſtio.vj. quāuis ⁊c̄.

Arguta. ℭ Caſus. Archiepiſcopus remē. rotardum ad ſedē apoſtolicam appellantem de facto depoſuit ⁊ incarcerauit. Dominus papa hoc audito eum reſtituit: quo reſtituto ſcribit illa archiepo ⁊ inuehitur cōtra eum dicens: ꝙ ideo eū reſtituit.epm ne ꝓuilegia ſedis aplice violen-

tur. Caſus ſequentis capli facilis eſt ꝗ p ſe poni poteſt.
a ¶ Continuatim. i. iterum ⁊ iterum.
b ¶ Et carcerali. quod poteſt fieri in cauſa criminali ſi condemnatus appellans eſt ſuſpectus: nec poteſt dare fideiuſſorem: vt. C. de appellatio. eos.
c ¶ Honore. vt ſicut de facto fuerat depoſitus: ſic de facto reſtituatur: vt de app. ad hec. ſicut. ⁊ c. ad preſentiam. ⁊ eo. queſtio. j. primates.
d Quiſcit. Ita dicit hoc. c. ad ꝓpoſitum: q2 ſicut epiſ vel alius prelatus eccleſie vult deferri appellationibꝰ ad ipſum factis: ſic ⁊ ipſe tenet deferre appellationibus factis ad ſedem apoſtolicam. ⁊ eſt ſile bonū. C. de of. pfe. vr. l. j. vbi dr ꝙ eſt ſocietas muneris ꝙ magiſtratus gradum ſu perioris agnoſcat.
e ¶ Exegerit. Simile. xxiij. q. vj. c. j ⁊ ij. ⁊ . lxxiiij. di. quorūdā ⁊ di. ſt. neqȝ. in fi. ff. de adulte. ſi vxor. §. iudex. Joan.
¶ Patet ¶ Caſus. Ab illo. c. decreto. eſt ſuſpēſiua cōſtructio vſqȝ ad huc. §. Et ſu pradictis īfert ꝙ appellari pōt etiam fruſtratorie: ſi tñ fruſtratorie appellauerit a iudice appellationis punit. Poſtea dicit ꝙ appellari pōt quotiens grauamen infertur. ⁊ ad hoc inducit capi. ſeq.
f ¶ Condēnabitur. Si appellano alicuiꝰ fuerit ꝓnunciata fruſtratoria: tunc ſi prior iudex a quo eſt appellatum non admittit appellationē in criali negocio lite pdita notatus abſcedat. C. de ap. a ꝓconſulibꝰ. ſed ſi prior iudex admiſit appellationem pro arbitrio iudicis punitur: vt. C. e. l. eos. §. ne temere. Sed ſi in ciuili negocio per calūniam appellat punitur in qnquaginta libris argenti. C. quoꝝ ap nō reci. ab executore. in fi. Si ſine calūnia nō punit niſi in expenſis. extra de ap. ſepe. eꝫ de eo qui mit. in poſ. cā rei ſer. cum veniſſent. Item remittitur ad eum a quo appellauit. extra eo. cum in eccleſia. Dicunt tñ quidam ꝙ niſi euidens ſit aliquem calūnioſe appellaſſe non dꝫ puniri in expenſis. ar. optimū ff. de leg. ij q ſolidū. §. etiā. alioquin qlibet metu expēſarū relinqueret ius ſuū indefenſum: vt. ff. de peri. here. illud tunc autem preſumit non fieri calūnioſe: cum iuratū eſt de calūnia: vt. i. q. vij. ſancimus. ſed hoc non credo: Lmo ſemp in cauſa appellationis condēno victum: vt. J. eo. oīno. ⁊ in conſti. noua Inno. de ap. vt debitus. ⁊ ff. de appel. negociorum. in princi. ⁊. ij. e. q. j. in primis. Joan.

nam in bono accepto fomite iudicij) materiā depoſitionis aduerſus rotardū aſſumpſit ⁊ ab itinere apoſtolice ſedis remouit: ⁊ cōtinuatiꝫ[a] apoſtolicam ſedē appellantē dānauit ⁊ carcerali[b] cuſtodie mancipauit: ⁊ infra. Priuilegia tamē apoſtolice ſedis vos obliuioni tradere nullo modo debuiſſetis: quibus venerandi canones iudicia totius eccleſie ad hanc deferri iubēt: ⁊ . j. Hoc quippe nos in rotardo idcirco noueritis operatos: vt priuilegia ſedis apoſtolice: que male a vobis violata eſſe videbant auctoritate apoſtolica ⁊ canonica patruꝫ deliberatione priſtino tandē ingenio ⁊ ꝓprio decorentur honore[c]. Item cū leo papa.

¶ Quiſqȝ eam obedientiaꝫ maioribus exhibeat: quam ab inferioribus deſiderat.

Qui ſcit[d] ſe quibuſdam ꝓpoſitum: nō moleſte ferat aliquem ſibi eſſe ꝓlatū: ſed obedientiā quam exegerit[e] etiā ipſe dependat: ⁊ ſicut nō vult grauis oneris ſarcinaꝫ ferre: ita nō audeat alijs importabile pōdus imponere. Diſcipuli eni ſumꝰ humilis ⁊ mitis magri dicētis: Diſcite a me: q2 mi. ſum ⁊ hu. corde. ¶ Patet ergo ꝙ nulli appellanti ſunt inducie denegande. Ceterum ſi cā fruſtratorie dilationis appellauerit: a iudice ad quem prouocatum fuerit ꝯdēnabitur[f]. ¶ Tempus vero appellationis eſt ante dataꝫ vel poſt datam ſniam. Quotiēs eniꝫ quis ſe grauari ſenſerit libere poteſt appellare.

Unde ſixtus papa ait.

¶ Qui grauat a ꝓprio metropolitano: ꝓmates aut vniuerſalis ecclīe ſedē appellet.

Si quis putauerit ſe a ꝓprio metropolitano grauari apud primates dioceſeos aut penes vniuerſalis apſice ecclīe papā iudicetur.

¶ Romanā ſedeꝫ appellet qui iudicē ſuſpectū habuerit.

Quotiens epī ſe a ſuis cōprouincialibus vel a metropolitano putauerint[g] ꝓ grauari aut eos ſuſpectos habuerint mox romanā appellent[h] ſedem: atqȝ eis libere ire liceat: ⁊ dum ꝓdictam romanam eccleſiam appellauerint aut ab ea ſe audiri[i] popoſcerint nullus eos aut excōmunicare[k]: aut eorum ſedes ſurripere: aut res eorū auferre: aut aliquā eis vim inferre pſumat anteqȝ amboꝝ cā romani pō. auctoritate terminet. Qđ ſi aliter a quoqȝ ꝓſumptū fuerit nihil erit: ſed viribꝰ carebit. Item Juliꝰ papa. ¶ De eodē. Palea.

Ideo huic ſancte ſedi ꝓfata ꝓuilegia ſpecialiter cōceſſa ſunt: vt ab ea omnes

Quotiens. ¶ Caſus. Si epiſ grauat a ſynodo vel metropolitano: vel eos ſuſpectos habuit ſedē aplicaꝫ appellet: ⁊ nō excōicetur: nec res auferantur: vel vis fiat ei donec negociū p ſedeꝫ apoſtolicā termine tur. Caſus ſeq. capi. per ſe patet.
g ¶ Putauerint. Is nō grauent ſufficit ꝙ putent hoc: ⁊ ſufficit ꝓbare ꝓbabilem cām appellandi eꝫ de ap. bone. in fi. ⁊ ff. eo. appellanti. niſi ſit remota appellatio tūc regrit ꝙ ſit ꝓbabilis ⁊ ꝙ ſit talis q ꝓbata legitia ſit appellatioꝫ vt eꝫ eo. vt debitus. Jo. Ego credo ſufficere ꝙ hodie dꝫ eſſe cā probabilis ⁊ legitiaꝫ vt eꝫ eo. vt debitꝰ qđ itelligo an ſniaꝫ. B.
h ¶ Appellent. Nota ꝙ pōt a iudice ſuſpecto recedi per appellationem vel etiaꝫ per recuſationeꝫ vt hic ⁊ extra eo. poſtremo. ⁊ . ij. cap. proxi. ⁊ extra vt lite non cōteſta. accedens. j. ⁊ quicquid ſit poſt recuſationeꝫ eque caſſatur ſicut fieret poſt appellationem: vt extra de eo qui mit. in poſ. cum ſicut. in fi. Refert tamē cum dicit recuſo iudiceꝫ vt ſuſpectum: quo caſu loquitur decre. extra de appella. ſecūdo requiris. vel ſi ſic dicatur habeo iudicem ſuſpectum: quo caſu non cogitur coram arbitro probare cauſam ſuſpitionis: quia poteſt iudiceꝫ declinare per appellationem vt dictum eſt.
i ¶ Audiri. Nota nihil intereſſe vtrum dicat quis ꝙ velit cauſam ſuam audiri a papa vel expreſſe ad ipſuꝫ appellauerit: ſicut nec refert an appellet quis facto vel verbo. extra eo. c. dilecti. in deciſa.
k ¶ Excōmunicare. Poteſt tamen de facto ad cautelaꝫ petere abſolutionem: vt extra eo. ad preſentiā. ſi vero appellatio non tenet tunc poteſt talis excōmunicari poſt abſolutionem. argu. extra eo. queſtioni. Joan.

Iudex ſuſpectꝰ dupliciter deſeritur.

¶ Oppreſſi ¶ Caſus. Oppreſſi dicunt̄ pregrauati añ ſniam: iniuſte dānati poſt ſniaʒ. Et ad hoc inducit ſeq.c.

N On ita. ¶ Caſus Aliud eſt in negocijs ſecularibus q̄ȝ in eccliaſticis: q2 in ſecularibꝰ nō appellat̄ ante ſniam: in eccleſiaſticis vero qñcunqȝ grauatur poteſt appellari.

Appellare ante ſniaȝ vtrū liceat.

a ¶ Nō ita. Scd̄ȝ leges añ diffinitiuaȝ ſniam nō appellat̄: vt. C. de iudi. aptiſſimi. ⁊ .ſ. eo. nō ſolēt. tñ clericus añ diffinitiuā ſniam appellat: vt. C. de epi. aud. l. ij. ⁊ cū actoꝝ vel ꝓnūciationis editio negat̄. C. vt lit. pē. l. ij. ⁊ cū ab iniuria appellat̄: vt. ff. de mino. ait ꝑtoꝛ. §. ꝑmittit̄. Idem dico vbi appellatur a grauamine manifeſto: vt. C. de ap. ſi qs ꝓuocationem. Itē vbicunqȝ iudex aliqd facit cōtra legē negādo dilationeȝ vel qd ſile: vt .ſ. eo. nō ſolēt. Hodie aūt ſm ius canonicum nō appellat̄ añ ſniam niſi euidens fuerit cā grauaminis: vt in ꝯſti. Inno. vt debitꝰ. ⁊ ſic vr̄ idē iuris ſm leges ⁊ etiaȝ ſȝ canones qd̄ falſū eſt: vt dicūt doctores legū. ⁊ .ſ. e. nō ſolēt.

auxiliuȝ oppreſſi ⁊ iniuſte dānati reſtitutionem ſumant.

¶ Oppreſſi ⁊ ſe pregrauari putantes intelliguntur ante datā ſentētiam: iniuſte vero dānati poſt datam ſententiā. Unde Euticianus vrbis romane eps ſcribit oibus epis.

¶ Ante exitū cauſe per appellationem recedere licet.

N On ita[a] in eccleſiaſticis agendū eſt negocijs ſicut in ſecularibus: nā in ſecularibus poſtq̄ȝ legibus quiſquis vocatus venerit: ⁊ in foro decertare ceperit nō licet[b] ei ante ꝑactā cauſam recedere. In eccleſiaſticis vo dicta cauſa[c] recedere licet ſi neceſſe fuerit: aut ſi ſe viderit ꝑgrauari. ¶ Qui vero ex cōtumacia iudicibꝰ obtēperare noluerit cōmunione ꝑuetur. Unde in ꝯcil. Mileuitano.

+ 3

¶ Excōmunicetur q iudicibus ſuis obtēperare nō vult.

Q Uiſquis[d] ꝓbatus fuerit pro cōtumacia nolle obtemperare iudicibꝰ: cuȝ hoc prime ſedis epo fuerit ꝓbatum[e] det lr̄as vt nullus ei cōicet epoꝛum donec obtēperet. Item q̄ poſt datā ſentētiam appellari poſſit Fabianus papa teſtatur dicens.

¶ Non denegetur appellatio ei quem in ſupplicio ſententia deſtinauit.

L Iceat etiā in criminalibus[f] cāis appellare: nec vox appellationis deneget̄ ei quē in ſupplicio ſnia deſtinauerit. Quod ante idem affirmat.

¶ Ante datam ſententiam licet alicui appellare

S I quis iudicē aduerſuȝ ſibi ſenſerit vocē appellationis exhibeat. ¶ Poſt datam vero ſententiam qui appellare voluerit īfra quinqȝ

+ 4

b ¶ Non lȝ. Alia eſt rō negocioꝝ eccliaſticoꝝ alia ſecularium: vt. ſ. de conſe. di. iij. celebritatē. ⁊ . di. leges. xxxiij. q. ij. admonere. Ar. ꝯ. xj. q. j. qcunqȝ litem: ſed hoc nō lȝ: vt extra de fo. compe. ꝓpoſuiſti. Quidam tñ dicunt q̄ vbicūqȝ tam ſm leges q̄ȝ ſm canones poteſt fieri appellatio a manifeſto grauamine. Alij dicunt q̄ ante ſententiam ſm leges nō appellat̄ niſi in caſibꝰ in iure exꝑſſis.

c ¶ Dicta cā. i. aſſignata cā appellationis: ſed nō opȝ ibi ꝓbari ſed corā iudice ad quē appellat: vt. C. de appel. eos. ⁊ .ſ. ea. q in fi. niſi in caſu. C. de ꝓcibus impa. offe. auc. que ſupplicatio. ⁊ ex̄ de his q̄ fi. a ma. par. ca. cū in cūctis. nec ꝓus eſt audiendus appellans a iudice ad quē appellauit q̄ȝ ꝯſtet ipſum appellaſſe ab aliquo grauamine: alr̄ eniȝ remittendus eſt ad eū a quo appellauit: vt ex̄ de ap. cum in eccleſia. Uidet̄ ergo q̄ qlibet tenet̄ aſſignare cām appellandi: vt hic. ⁊ extra de ap. cōſtitutus. ij. ⁊ . ff. de ap. appellanti. ſicut in ſuſpecto iudice cā eſt aſſignanda: lȝ alibi ꝓbanda ſit. Sed q̄ nō ſit aſſignanda ꝓbat̄: q2 fruſtratoria appellatio ſm hec iura eſt admittenda. Itē non vr̄ eſſe neceſſariū q̄ alleget̄ cā: q2 poteſt ab ea recedi. ff. e. ſcio queſitū. in fi. extra eo. ti. cōſtitutus Item q̄ nō ſit neceſſe cām aſſignare ꝓbatur extra vt lit. nō conte. accedens ij. Et dixit. l. cum corā iudice appellat̄ ſufficit dicere appello: vt. ff. de ap. ſcio. Dicas ergo q̄ ſemꝑ appellans tenetur aſſignare cām: vt extra eo. vt debitus. tñ ſi cām non aſſignat: ⁊ poſtea ꝯ iudicē appellationis ꝓbat iuſtā fuiſſe cauſam appellandi bñ caſſabitur qd̄ factū eſt: vt extra vt lit. non conteſt. accedens. j. Et ita ꝑoꝛ iudex bñ facit non deferendo appellationi cum cauſa appellationis nō ſit

Appellationis cā vtrū ſit aſſignāda.

expreſſa. Scd̄o ſimiliter bñ excuſat qd̄ factū eſt cuȝ iuſta cā ſubfuerit appellandi. Alij exponunt dicta cā. i. lit. non ꝯte. q2 ante litē conte. non eſt appellandū: vt ex̄ de ap. reꝑhenſibilis. niſi ſit aptum grauamē: vt ex̄ eo. cōſuluit. j. ⁊ c. cū ſit romana. Jo. Hodie ante ſniam qui vult iudiceȝ recuſare ſemꝑ ꝓponat cauſam: vt extra eo. vt debitꝰ. ⁊ offerre dȝ ꝓponens ſe velle eam ꝓbare coꝛaȝ arbitris ſi iudex petit: alioqn eius appellatio nō valet: vt extra de ap. interpoſita. Si vo nō recuſet iudicē ſed aliaȝ cām ꝓponat: alleget taleȝ qua ꝓbata ſit legitia ⁊ eam coꝛam iudice offerat ſe ꝓbaturū ſi iudex petit. B.

¶ Qui vero. hec eſt tertia pars. q. in qua di q̄ contumaces ſunt puniendi ſm maius ⁊ minus: tñ grauatus ſemꝑ poterit appellare: ⁊ hoc pꝛobat per tres auctoꝛ. ſanctoꝛum patrum. Joan. de fan. + 3

¶ Caſus. Dicit̄ hic qualiter puniri dȝ contumax: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.

Q Uiſquis. ¶ Caſus. Si aliquis ꝑcepto: vel ſnie iudicis parere non vult ſignificet hoc ſuperioꝛi: ⁊ ille excōicabit eum ⁊ faciet euitari donec pareatur ſententie vel precepto.

d ¶ Quiſqs. Iſtud. c. intelligunt quidā de delegatis iudicibus: quoꝝ ſniam eps loci tenet̄ mandare executioni: vt extra de of. deleg ſignificaſti. Alij intelligunt de iudicibus datis ab ipſo epo qui ſuam ſniam nō poſſunt mandari executioni: q2 tm̄ delegati a ꝓncipe pn̄t mandare ſuas ſnias executioni. ff. de re iudi. a diuo. ſed hoc nō eſt verum: q2 ſubdelegati hoc pn̄t: vt extra de offi. deleg. ex lr̄is. ⁊ extra de ſen. ⁊ re iud. cum bertoldus. Jo. Fere omnes dicunt q̄ ſubdelegatus non pōt ſniam mādare executioni per legē. ff. de re iudi. a diuo. ⁊ ſi excōicare poſſit: vt ex̄ de of. dele. ex lr̄is. q2 iubere cauere ⁊ in poſſeſſioneȝ mittere magis eſt imꝑij q̄ȝ iuriſditionis: vt. ff. de iur. om. iudi. iubere. B. Sed q̄ pōt mittere in poſſeſſionem cā rei ſeruāde hr̄ extra de eo q mit. in poſ. cā rei ſer. c. iij.

Deleg... ſerio... ſuas ſ... tias non...

e ¶ Probatū. Ergo q dicit aliquē ꝯtumacē hoc ꝓbabit ſicut q dolum obijcit. arg. ſ. q. j. c. j. ⁊ c. nemo. ex̄ de reſti. ſpo. audita. Arg. ꝯ. ff. de re iudi. ꝯtumacia. ⁊ . lxv. di. c. vlti.

f L Iceat etiam in criminalibus. imo potius in criminali q̄ȝ in ciuili: vt. ff. de ap. non tantuȝ. ⁊ .ſ. eo. non ſolent. ⁊ . §. eſt autem quando ver. nullus.

S I quis iudicē. ¶ Poſt datam. hec eſt quarta pars q. in qua querit̄ infra qd̄ tempus ſit appellandū: ⁊ dicas qd̄ infra decē dies. ſ. e. anterioꝝ. Probat tñ magiſter in. ll. theodoſianis q̄ infra triduū ſit appellandū: ſed ille leges ſunt coꝛrecte ꝑ ꝑdictam. l. anterioꝝ. Joā. de fa. + 4

¶ Caſus. Dicit̄ in hoc. §. q̄ infra quinqȝ dies appellari dȝ: ⁊ infra eoſdem litteras dimiſſoꝛias accipe ⁊ iter ar-

rip̃e ad iudicẽ appellatiõis. Et ad hoc īducit.ll. abrogatas.
a ℭ Infra q̃nq; dies. Olim ſtatuti fuerunt duo dies. ꝟ. eo. biduum. poſtea theodoſius dedit quinq;: deinde iuſtinianus decem: vt. ꝟ. co. anterio: um.
b ℭ Unde in theodoſianis legibus. qui has leges allegat falſarius eſt: vt C. de ve. iur. enu. l. ij. §. hec igit̃ oīa. ⁊. C. de no. co. confir. in fi.

dies[a] appellet: ⁊ infra eoſdē a quo ꝓuocauit lr̃as dimiſſorias accipiat: ⁊ īfra eoſdē ad quē appellauit iter arripiat. Unde in theodoſianis legibus[b] ſic ſtatutum inuenitur.

ℭ Poſt latã ſniaʒ īfra q̃d tp̄s quiſq; appellare debeat.

PRopter ſuperfluã appellatoꝝ licentiã ne in retractandis vel reuocandis ſentẽtijs liberũ habere arbitriũ videant̃: ⁊ tẽpora appellatiõis ⁊ pene cõſtitute ſunt: vt quicũq; apud iudicē qui cãm eius audiuit appellare ⁊ ad aliũ iudicē ꝓuocare voluerit infra q̃nq; dies appellet: ⁊ in hiſīpſis q̃nq; dieb⁹ ad iudicem ad quē prouocauerit ſine aliq̃ diſſimulatiõe perueniat: ⁊ ipſe dies in quo accepit lr̃as in his q̃nq; diebus ſpecialiter cõputet̃. Q̃d ſi lõgi⁹ iter ſit: exceptis q̃nq; diebus ſpaciuʒ dierum quo iter[c] agi poſſit computetur.

HAbita dinumeratione vigintimiliũ diurnoꝝ p ſingulos dies computetur. Item.

ℭ A quo appellat̃ ad quem appellatum fuerit dimiſſorie littere dirigantur.

AB eo a quo appellatũ eſt ad eũ qui de appellatiõe cogniturus eſt dimiſſorie littere dirigant̃: que vulgo apoſtoli appellant̃: quarũ poſtulatio ⁊ acceptio intra[d] q̃nq; dies ex officio finienda eſt. ℭ Iſta iam ſuperi⁹ ſub titulo de cautionib⁹ ⁊ penis appellantiũ īterp̃etata ſunt: qui intra ſtatuta[e] tp̄a dimiſſorias nõ poſtulauerint vel acceperint vel reddiderint: pre

PRopter. ℭ Caſus. Si q̃s dubitauerit appellandũ infra quinq; dies appellet: ⁊ infra eoſdeʒ lr̃as accipiat dimiſſorias ⁊ ad iudicem ad quē appellauit ꝑueniat: ⁊ ſi mai⁹ ſpaciũ additũ fuerit neceſſariuʒ dabitur ei.
c ℭ Quo iter. vt ſemper viginti miliaria pro die computent̃ vt. ff. ſi q̃s cau. l. j. ⁊ ſi quid ſuperit hoc etiam pro die cõputetur: vt. ff. de verbo. ſignifi. l. iij.
AB eo ℭ Caſus Dicit̃ hic ꝙ littere dimiſſorie porrigi debent iudici ad quē appellat̃ infra q̃nq; dies ⁊ īfra eoſdeʒ peti ⁊ accipi: ⁊ ſi hoc appellãs nõ fecerit cadit a cã ⁊ verba iſta. ſ. iſta iaʒ vſq; ibi qui intra ⁊c̃. nõ ſunt de lege: ſed Gratiani vel alterius. Superius. ſ. i codice theodoſiano. ⁊ hoc ſimiliter eſt abrogatum.
d ℭ Intra quinq; dies. hodie triginta: vt. ꝟ. e. q. in fi. §. pe.
e ℭ Statuta. Sic ⁊ hoc hodie non tenet: vt. C. e. quoniam.
QUicunq;. ℭ Caſus. Nõ auditur fruſtratorie appellans vel q in iure cõfeſſus fuit contra ſe.
f ℭ Quicũq;. quod obtinet in ciuili: vt confeſſus non audiatur appellans: in criminali aliud: vt. ꝟ. eo. ſunt quoꝝ ⁊ niſi alia probatio iudicez iſtruat. ff. de q̃ſti. l. j. §. diuus. ij. Jo.

QUotiens poſt auditam cãm. ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi poſſeſſor rei imobilis confeſſus fuit ⁊ cõdẽnatus fuit ad reſtitutionem rei ſi appellauerit cauſa pendente fructus ſunt ſequeſtrandi: ꝙ in petitione fieri non poſſet cum nihil poſſideat. Sed ſi propter predia vrbana. ſ. domus vel mancipia vel iumenta fuerit appellatũ: penſiones mercedes ⁊ vecture debent ſeq̃ſtrari: q̃d itelligi dʒ etſi propter nauem naulum fuerit acquiſituʒ quod datur nautis ꝓpter aliqua in naue ferenda.

ſcriptiõe ab agendo ſubmoueantur ⁊ penam appellationis ferre cogantur. Idem.

ℭ De his q cã dilatiõis appellant.

QUicũq;[f] nõ cõfidentia iuſte cauſe ſed cã differende more ne ꝯ eũ ſnie ꝓferat̃ appellauerit: vel ſi de facto ſuo confeſſus ne abijciatur appellare voluerit: huiuſmodi appellationes non recipiantur. Item.

ℭ Cum poſſeſſor appellat duʒ euentus cauſe dubi⁹ eſt: poſſeſſiõis fruct⁹ ſeq̃ſtrent̃.

QUotiens poſt auditã cauſam iudicē poſſeſſor appellat fructus poſſeſſionis de qua agit̃ (dum ſequēde audientie euentus dubi⁹ eſt) merito ſequeſtrant̃[g]. Nã ſi petitor appellauerit hoc ab eo poſtulari non poteſt: quia nõ põt ſeq̃ſtrari q̃d nõ hʒ: ſi ꝑ ꝑdia vrbana vel mãcipia vel iumenta appellat̃: poſſeſſiones eoꝝ vel mercedes vel vectura etiã ſi de nauis naulo agatur deponi ſolent.

Idem. ℭ Iniuſte appellans omnino puniẽdus eſt.

OMnino puniẽdus eſt quotiēs iniuſta appellatio ꝓnũciat̃: ſumpt⁹[h] quos dũ ſequeret̃ aduerſari⁹ ipēdit reddere cogat̃ non ſimplos ſʒ q̃druplos[i]. ℭ Premiſſis auctoritatib⁹ īfra. v. dies poſt datã ſniam cuiq; appellare ꝑmittit̃. Q̃d poſtea iuſtinianus in cõſtitutiõibus ſuis corrigens infra. x. dies appellationis remediũ cuiq; dandum decreuit dicens.

Imperator iuſti. auguſtus.

ℭ Infra decem dies reme

g ℭ Sequeſtrant̃. hoc nõ tenet hodie: vt. ꝟ. xvj. q. iij. volumus. ꝟ. e. appellatione pendente. ⁊ extra de ſequeſtra. ad hoc. vel tenet in caſu qui eſt. ff. de appella. imperatores. ſ. quãdo poſſeſſor dilapidat fructus vt ibi dicitur: hoc expreſſe patet de ſequeſtra. capitu. pe. ⁊ fi. Uel dic ꝙ ſi appellatur ab executore ꝙ tunc ſequeſtrãtur fructus ſed non res ipſa: vt. C. quorum appella. non reci. ab executore.
OMnino. ℭ Caſus. Si aliquem iniuſte appellaſſe pronunciatum fuerit: aduerſario condẽnabitur in expenſis: non tantum in ſimpluʒ ſed in quadruplum.
h ℭ Sumptus. Secundum canones punitur in expenſis vt h̃ ⁊ extra eo. reprehenſibilis. ſm̃ leges punit̃ in ciuili cauſa in. l. libris argenti. C. quorum appella. non reci. ab executore. in criminali infamis eſt: ⁊ litem perdit. C. de ap. a proconſulibus. niſi primus iudex admiſiſſet appellationem: quia tunc arbitrio iudicis punietur. C. de appel. eos. §. nec temere.
i ℭ Quadruplos. hodie ſimplos: vt C. de fructi. ⁊ lit. expen. non ignorat. ⁊ l. terminato. vel forte duplos: vt tertia queſtione. iij. libellum. dic vt extra de dolo. finem.

Appellatio ab executore facit fruct⁹ ſeq̃ſtrari.

Appellantis iniuſte punitio.

ℭ Premiſſis. ℭ Caſus. Repetit ſupradicta Gratianus vt corrigat: ⁊ ad hoc inducit ſequens autenticum anteriorum legum.

dium appellationis ꝓceditur.

Anteriorũ[a] legum acerbitati plurima remedia interponentes: ⁊ maxie hec circa appellationes faciẽdas in pſenti ad huiuſmodi beneficium puenire duximus eẽ neceſſariũ. Antiquitati enim cautũ erat: vt ſi quis per ſe litem exercuerit ⁊ fuerit ↄdẽnatus intra duos dies tantũ modo licentiã appellationis haberet. Sin aũt per ꝓcuratorem cã ventilata ſit in triduũ proximũ eam cauſam extẽdi. Ex rerum aũt experientia inuenimus hoc ſatis eẽ dãnoſum: plures enim hoĩes ignaros legũ ſubtilitatis: ⁊ putantes in triduum ꝓuocationes eſſe porrigendas in ꝓmptum periculum incidiſſe: ⁊ biduo tranſacto cauſas ꝑdidiſſe: vñ neceſſariũ duximus huiuſmodi rei cõpetenter mederi. Et ſancimus oẽs appellationes ſiue per ſe ſiue per ꝓcuratores ſeu per defenſores vel curatores ⁊ tutores vẽtilentur: poſſe intra decẽ dierum[b] ſpaciũ a recitatione[c] ſnie numerandoꝝ iudicibus ab his quoꝝ intereſt offerri: ſiue magni ſiue minores ſint: excepta videlicet ſublimiſſima p̄toriana prefectura: vt liceat homini intra id ſpaciũ pleniſſime deliberare ſiue appellãdum ei ſit ſiue quieſcendũ: ne timore inſtante opus appellatorum frequentetur. Sed ſit oĩbus inſpectionis copia q̃ ⁊ indiſcuſſos hominum calores põt refrenare. ¶ Ad hoc ſancimus ſi quãdo lis[d] ſpꝛaẽ in noſtrũ inferri cõſiſtoꝛium ſi forte cõtigerit imperatoꝛis maieſtatẽ occupatam publicis cauſis ex mũdanis ꝓuiſionibus nõ poſſe cõuocare patres quatenus cã agiteẽ non ex hoc litem periclitari: quod enim vitiũ[e] eſt litigantium ſi culmẽ imperatoꝛiũ occupeẽ: vel quis tante eſt auctoꝛitatis vt nolentẽ p̄ncipem poſſit ad cõuocandũ patres ceteroſq ꝓceres coartare? ſed ſi qd[f] tale euenerit cauſa intacta permaneat donec impatoꝛ[g] ſua ſponte motus ⁊ ceteros conuocari ꝓceres iuſſerit ⁊ litem inferri patiatur: ⁊ omnia ſm moꝛem ꝓcedere. ¶ Illud etiã in tertio capitulo diſponendũ eſt: qd antiquitas bñ ſtatuit nouitas aũt neglexit. Cum enim venerãda vetuſtatis auctoꝛitas[+] ita magiſtratus digeſſit: vt alij maioꝛes alij medij alij mioꝛes ſint ⁊ appellationes a minoꝛib⁹ iudicibus nõ ſolum ad maioꝛes iudices remittanẽ ſed ad ſpectabiliũ iudicũ tribunal: quatenus ⁊ ipſi ſacro auditoꝛio adhibito litem exerceãt nouitas aũt hoc dereliquit:

Anteriorum. ¶ Caſus. In legẽ veteri cauebaẽ vt qui ꝓpꝛiam cauſam per ſe agit infra biduũ appellet: qui vero per ꝓcuratoꝛem infra tertiam diem. Sed qdam legum ignari ꝓpter hoc decipiebanẽ: putantes ſibi licere ſemꝑ poſſe infra triduũ appellare: ⁊ ſic a cauſa cadebant: quare hoc coꝛrigit impatoꝛ ⁊ ſtatuit ꝙ cuilibet liceat appellare a ſnia infra .x. dies in quacũq cã ⁊ a quocunq iudice: excepto prefecto pretoꝛio.

a ¶ Anterioꝛuz. in auẽ. de ap. ⁊ intra q̃ tẽpoꝛa debeat appellari. col. iiij. in princi.

b ¶ Dierũ. Sed nũquid ille dies i quo appellaẽ computabitur inter illos decẽ dies? Non videẽ: qꝛ dies illa in qua pꝛomiſſio aliqua ſit nõ computatur cũ illo tẽpoꝛe niſi excipiaẽ: vt. ff. ſi quis cau. l. j. Sed ↄ̃ dies in quo ſit diuoꝛtiũ computatur inter ſexagita dies qui danẽ accuſatoꝛi a tp̄e diuoꝛtij vt. ff. de adul. p̄i. §. j. Item lz dicat intra decem dies: tñ decimus dies cõpꝛehenditur intra illud tẽpus: vt. ff. de ſucceſ. edi. l. j. §. qd dicim⁹. ⁊. ff. de ver. ſigni. l. ſi quis ſic dixerit. immo idẽ videretur ſi diceret ante decẽ dies ꝙ adhuc in decimo die poſſet appellare: vt. ff. de v̄. obli. eum qui. ⁊ l. cum q §. q ita. ⁊ facit ad hoc ſ̄. eo. ꝓpter. Rñ. ꝙ ſi tm̃ ſupereſt de die ꝙ põt deliberare ↄdẽnatus: tũc illa dies cõputatur ꝓ vno die. Joan. Ego credo ꝙ ſemꝑ cõputeẽ: ⁊ ita ſeruaẽ de facto. B.

Appellatõnis dies cõputaẽ i decendio qd daẽ ad appellãdũ

Appellatõnis tẽp⁹ an ſit vtile an ↄtinuũ

c ¶ A recitatione. Nunquid hoc tp̄s vtile eſt: ſicut fuit tp̄s bidui? qd videtur: aliter enim nõ videtur diminutum bñficium antiq iuris maxime cũ lex noua nihil exprimat: de hoc ergo veteri iuri ſtandũ eſt. C. de ap. ꝑcipimus. in ſi. ⁊ qd non mutaẽ quare ſtare ꝓhibeẽ: vt. C. de teſta. ſancimus. q̃re ergo dicit hic a recitatione ſnie: cuz ſm legem antiquã a tempoꝛe ſnie computanẽ hi decez dies: vt. ſ̄. eo. §. biduũ. Dic ergo ꝙ q̃ʒtum ad ſui initium vtile eſt: ſed cõtinuum q̃ʒtum ad ſui ꝓgreſſum: qꝛ tempus hoc computabiẽ a tempoꝛe ſciẽtie: vt. C. quõ ⁊ quãdo iudex ab eodẽ. ⁊. ff. de edi. edic. cũ ſex. ⁊. ſ̄. c. biduum. Cum enim illi dico decem deneẽ ad deliberandũ an velint ſtare ſnie vel non qualiter poſſet ignoꝛans deliberare. Currit ergo hoc tempus a tempoꝛe ſcie ⁊ etiam a tempoꝛe quo põt agere. ſ̄. e. biduũ. ver. ſi aduerſus. extra de appel. ex ratione. h. tamẽ dicit hoc tempus eſſe ↄtinuum: ſed poſtea dicit reſtituendũ eum qui agere non potuit.

¶ Ad hoc ſancim⁹. ¶ Caſus. Aliqs ad principem appellauit ſed ꝓpter occupationes principis nõ potuit cãm ꝓſequi infra tp̄s cõceſſum appellãtibus a lege. dicitur hic ꝙ nõ cadit a cauſa ꝓpter hoc: ſz cauſa tractabiẽ cum placuerit impatoꝛi. Nullus enim poteſt cõpellere principẽ vt de cã cognoſcat: vel vt patres conuocet aut proceres.

d ¶ Lis. extra eo. ex ratione.

e ¶ Vitiũ eſt. Ar. qd per me nõ ſtat mihi nõ eſt imputandum. xliij. diſt. ephesijs. C. de cõdi. inſer. l. vlti.

f ¶ Sed ſi qd. Unde ſic nõ põt terminus prefigi: vt die tali ſit appellans reuerſus: vt extra de appel. ex inſinuatione.

g ¶ Impatoꝛ. Idez eſt ſi alius iudex impediatur ad quẽ appellaẽ. in auẽ. vt ſpõ. lar. §. hoc quoq. collat. ix. hoc verum eſt in cã appellationis: in p̄ncipali enim cã ſecus eſt: qꝛ ibi perit lis triẽnio. C. de iudi. ꝓperandũ. Item qd dixi eſt verum ſi ipſe appellans impediatur ꝑ cãm neceſſariam: puta ꝑ vim fluminis vel ſi̇̃e. ex̄ de ap. ex rõne. ſi autẽ alter impediret eum hoc ei noceret: ſed poſſet agere contra impedientem. ff. de dolo. l. arbitrio. §. dolo. Sed ſi ille nõ eſſet ſoluendo: tunc ei lis reſtituiẽ. ff. de eo per quẽ factũ erit. l. ex hoc edicto. Arg. cõtra ex̄ de in integ. reſti. ex lr̃is. ibi enim nõ datur actio ↄ̃ decipientem ſed reſtituiẽ contra ſententiam: ſed hoc fuit: qꝛ impediens nõ poterat ſoluere quod petebaẽ. Joan. Hodie ſm canones non perit inſtantia iudicij ſi propter impedimentum cauſa infra triennium terminari non potuit: vt extra de iudi. venerabilis. B.

¶ Illud etiam. ¶ Caſus. Judicũ quidã maximi ſunt ⁊ dicuntur illuſtres: quidam minoꝛes ⁊ appellantur clariſſimi: quidam medij ⁊ ſpectabiles nuncupanẽ. Appellabant homines aliter q̃ʒ antiquitus ſeruabaẽ. Nam

pro minimis cauſis ad maximos iudices appellabant: ita vt totius litis eſtimatio vix ad ſumptus iudiciales ſufficerẽt: ideo ſtatuit hic vt in egypto: in vtraqꝫ lybia vſqꝫ ad decẽ libras auri nõ appelletur ad vrbẽ regiam: ſed ad prefectũ auguſtalẽ: qui cognoſcat de cã appellatione remota. In aſia vero et põto vſqꝫ ad predictã q̃titatez appelletur ad ſpectabiles: qui de cã cognoſcãt ſine appellatiõis remedio. In oriẽte vero vſqꝫ ad ꝑdictã q̃titatez appelletur ad comitẽ orientis virũ.ſ. ſpectabilem. cauſa a principe delegatur illuſtri vel ſpectabili qui habet ducatum: vel ſpectabili qui eſt ſub ducatu: et ſi non eſt dux: in regiam vrbem ad competẽtem iudicem appelletur. Sic mihi Bar. videtur caſus ponendus ſine preiudicio hominis prudẽtioris: et prudens lector ſi ei videbitur caſum in melius reformabit.

euenit vt ſuper minimis cauſis[a] maximi noſtri iudices inquietẽtur: et homines ꝓpter minimas cauſas magnis fatigẽtur diſpendijs: vt forſitã totius litis eſtimatio ad ſumptus[b] iudiciales non ſufficeret. Ideoqꝫ ſancimus ſi quãdo ex egyptiaco tractu vel adiuncta ei vtraqꝫ lybia ꝓuocatio ſperatur: vſqꝫ ad decem [c]librarũ auri[d] q̃titatem: non in hanc regiã vrbem eã euenire ſed ad prefectũ auguſtalẽ: qui audiat et cãm dirimat vice ſacri cognitoris nulla eis poſt[e] diffinitiuam ſniam appellatione porrigẽda. Similiqꝫ modo quotiẽs in aſiana dioceſi vel pontica tale aliqd emerſerit: vſqꝫ ad predictam quãtitatem decẽ librarũ auri appellatiões ad viros ſpectabiles comites forte vel ꝓconſules vel ꝑtores vel moderatores: quibus ſpecialiter eaſdẽ lites peragẽdas deputamus remittãtur: quatenus et hij ad ſimilitudinẽ prefecti auguſtalis vice ſacri cognitoris[f] intercedant: et cauſas ſine ſpe qdẽ appellationis dei tm̃ et legũ timore perferãt decidendas. Orientales autẽ tractus cauſas appellatione ſuſpẽſas: et vſqꝫ ad decem librarũ auri quãtitatem limitatas ad virum ſpectabilẽ comitẽ orientis mittere ſimili mõ audientiam et finẽ eis impoſiturum ſancimus. Illo videlicet obſeruato: vt viri ſpectabiles: vel alij ſpectabiles iudices nõ ad alios eadẽ ſpectabilitate decoratos iudices ſuas trãſmittant appellatiões in libus quãtecũqꝫ ſint quãtitatis: cũ non oporteat ad cõpares iudices appellatões referri ſed a minori iudicio in maius tribunal aſcendere: ſed ad illuſtriſſimã prefecturã illorũ appellationes cuiuſcũqꝫ ſint dignitatis vel quãtitatis (vt dictũ eſt) dirigantur: que vna[g] cũm viro ſuo excelſo ꝓ tẽpore queſtore eas dirimat vtroqꝫ[h] officio subminiſtrante[i].i. tã ex ſacris ſcrinijs more ſolito q̃ꝫ prefectorio. Ita[k] tamẽ hoc ſancimus: vt nec a ducibus vel ab alijs ſpectabilibus iudicibus: qbus forte et ſi priuati[l] ſint et imperialis maieſtas cauſas iniũxerit appellatio ad memoratos ſpectabiles iudices curratur: ne cauſa nõ gradatim[m] ꝓcedere ſed perperã videatur: ſed a preſidibus[n] quidẽ prouinciarũ et iudicibus a nobis datis[o] ſi non ſint ſpectabiles iudices: infra memoratam quãtitatem referatur[p]. Si autez vel illuſtres ſint dati a nobis iudices: quibus apices dignitatum ſuper ſpectabilitatem ſunt: vel duces qui omnimodo ſpectabilitate ſunt decorati: vel hi qui a principe ſunt delegati ſpectabilez habeant dignitates: eorum appellationes ſub quacunque[q] quantitate in hanc regiam vrbem: ad competentes [r]antiquo more iudices referantur: omnibus alijs que in appellationibus[s] ſtatuta ſunt:

a Cauſis. qḋ fieri non debet: vt in auten. vt omnes obe. iudi. §. et hoc cõſiderantes. col. v.
b Ad ſumpt9 .i. ad victualia q̃ dantur iudicibus: vt extra de vita et ho. cleri. cum ab omni.
c Ad decem librarum. No. x. lib. auri minimũ quid dici.
d Auri. hic vocat minimã ſummam vſqꝫ ad. x. libras auri: alibi vſqꝫ ad. xx. marchas: alibi vſqꝫ ad duos aureos. ff. de dolo. ſi oleũ. alibi. l. ſolidi. C. de defen. ciui. l. prima.
e Poſt ſentẽtiaz. No. caſus in qb9 ſecũdum leges nõ auditur ſecũdo appellans. vnus hic. C. de epiſ. au. au. ſi qs litigantiũ. C. de aſſer. tol. l. j. C. de ap. iubemus. et. l. in offerendis. in auctẽ. de ſan. epiſco. §. ſi quis vero. col. ix.
f Sacri cognitoris .i. principis.
Illo videlicet.
Caſus. Statuit hic vt a minori iudice ad maiorẽ appelletur: vnde a ſpectabilibus ad ſpectabiles nõ eſt appellãduz in quacũqꝫ q̃titate: ſed ad illuſtriſſimaz prefecturam qui ſimul cum queſtore cognoſcãt: ita tamen q̃ a ducibus vel ſpectabilibus qui priuati ſunt .i. ſine adminiſtratione ad ſpectabiles nõ appelletur: licet habeant adminiſtrationem: et videãtur maiores non habentibus: ſed vbi delegatur cauſa preſidalis alij minori iudici non ſpectabili ad ſpectabilẽ appelletur. Ubi vero

g Que vna. ſcilicet prefectura illuſtriſſima.
h Utroqꝫ. ſcꝫ pretoris et queſtoris: queſtor enim q preſuit ſcrinijs imperatoris audiuit cauſas appellationis.
i Subminiſtrãte. id eſt cognoſcete.
k Ita tamẽ. Senſus eſt: non eſt appellandum a iudicibus: qui ſunt illuſtres ad ſpectabiles qui ſunt minores: nec a ſpectabilibus ad alios ſpectabiles cũ ſint pares: ſed a preſidib9 qui ſunt minores appellanduz eſt ad ſpectabiles.
l Priuati. quandoqꝫ delegatur eis cauſa: ſed pendente iudicio ſiunt ſpectabiles: vt. C. de appel. precipimus. in ſi. et ſic nõ ſemper conſideratur principiuz accepti iudicij. ſic. ij. queſtio. vij. §. verũ tamen. in ſi. ſic. ff. de pigno. ac. l. ſi rez. §. ſi. Arg. cõtra. extra de proba. c. poſt ceſſionem. de elec. duduz.
m Non gradatim. C. de appel. precipimus.
n Sed a preſidibus. qui ſunt clariſſimi et minores.
o Datis. non tamen delegatis.
p Referatur. appellatio ad iudices ſpectabiles.
q Sub quacũqꝫ. hoc verũ eſt cuz appellatur a ſpectabilibus: ſed ſi a clariſſimis tũc nõ appellatur ad vrbem niſi ſit ſupra decem libras auri. vt. s.
r Ad competentes. Per hoc no. appellationẽ ad aliuz fieri q̃ꝫ ad delegantem. ꝯ id. ff. quis et a quo ap. l. ij. et extra de of. deleg. ſuper q̃onum. ſic. j. eo. placuit vt preſbyteri.
s Que in appellationibus .i. ad principẽ: vt. C. de excu. tu. quinquaginta. ff. q̃n appel. ſit. l. j. §. ſi quis.

Appellare nõ licet a maiori ad minorez.

Judicij principiũ nõ ſemper cõſideratur.

Biduum. ¶ Caſus. Dicit̃ h̃ ꝙ biduū vel triduum cōputandū ſit a tp̃e late ſn̄ie ad appellandū: ſʒ vbi ſn̄ia lata eſt ſub cōditione que tn̄ ſic ferri nō dʒ: ſimilr̃ a die ſn̄ie ⁊ non exiſtētis conditiōis eſt appellandū infra biduū vel triduū: quod ſeruandū eſt non ſolū in ſn̄ia: ſed etiā extra ſn̄iaʒ: vtputa cuʒ quis ad tutelā vl' ad alia munera noiat̃: hoc etiaʒ intelligas vt hoc tp̄s computet̃ a tp̄e ſententie ſi potuit copiaʒ iudicis hr̄e: vel illi⁹ a quo appellauit vel ad queʒ appellauit.

a ¶ Sub cōditione. de futuro: tūc ſuſpēditur ſentētia. ff. ſi cer. pe. reſpiciēdū. conditio aūt de preſenti vel p̄terito nō ſuſpendit ſn̄iaʒ. ff. ſi cer. pe. cum ad p̄ns. ⁊ l. ſeq. tn̄ ſn̄ia excōmunicatiōis lata ſb̄ ꝯditiōe tenet. lxiij. di. ſalonitane. extra de ſen. excōmu. a nobis. j. ⁊ extra de app. preterea ij. ⁊ ff. de v. ſig. cedere diem.

b ¶ Non eſt. ꝓhibetur qd fieri quod tamē factum tenet. ſimile. xlv. diſt. de iudeis. ff. de interdic. ⁊ releg. relegatorum. §. ad tempus.

c ¶ Sn̄ia. diffinitiua: ſed interlocutoria ſic. vt. ꝟ. xvij. q. ō. iiij. ſi qs ſuadente. ⁊ extra de app. p̄terea. ij. que eſt huic legi contraria.

d ¶ Stati. In aliis preſcriptiōib⁹ non niſi a tp̄e cōditiōis exiſtētis currit preſcriptio. ff. qn̄ ac. de pecu. eſt ānal. l. j. §. annus. ⁊ C. de preſcrip. xxx. an. cū notiſſimi. §. illud. Sed obijcit̃: hec ſn̄ia non cōtinet in ſe abſolutionē vel condēnationem: ergo nulla eſt: vt. C. de ſen. ⁊ interlo. ōſes. ergo nec ab ea appellari eſt neceſſe: vt. ꝟ. eo. §. diffinitiua. ver. eſt aūt qn̄. Rn̄. licet modo nulla ſit: ſperat̃ tn̄ ⁊ timetur ꝙ ſit valitura. ✠ nam in cōditionalibus obligatiōibus ſpes eſt in debitum iri. vt. ff. de ver. ſig. cedere diē. inſti. de verbo. ob. §. ex cōditionali. vnde lʒ appellatio non inueniat quid extinguat: tamē conditione exiſtente retro fingitur extitiſſe. vt. ff. de ſolu. ſub conditione. debitor. ⁊ effect⁹ ſententie retrotrahit̃ quādoqʒ: vt. ff. de his qui no. infa. furti.

e ¶ Non profertur. vt in electionibus ⁊ preſentationibus: vt extra de ap. conſtitutis. ⁊ c. reprehenſibilis ⁊ extra de offi. deleg. ſuper eo. ⁊ eſt hic argu. ꝙ a tempore electionis vſqʒ ad decem dies poteſt appellari.

f ¶ Excuſatio. Nota ꝙ quinquaginta dies dant̃ ad excuſandum ſe illi qui vocat̃ ad munus ciuitatis: ſimilr̃ ad munus tutele: ſed ſi excuſatio nō fuerit admiſſa tūc poterit appellare: vt inſti. de excu. tu. §. qui aūt. ff. qn̄ ap. ſit. l. j. §. ſi qs tutor. C. de excuſa. tu. l. qnquaginta. nec tenet̃ tunc appellare cū noiatur tutor: ſed tūc cum excuſatio eius nō admittitur vt ibidē dr̄. Sed cuʒ aliqs eligitur ad dignitatē aliquā ſtatiʒ tenet̃ appellare antēqʒ ſe excuſet: vt. ff. qn̄ ap ſit. l. j. §. ſi qs tutor. niſi eligat̃ vt ſit defenſor ciuitatis: ibi non hʒ locū appellatio. vt in auten. de dfen. ciui. §. item illud. coll. iij.

g ¶ Supma hora. Dr̄ ꝙ iudices vſqʒ ad ſupremā horaʒ tenētur expectare ptēʒ aduerſam: ſicut totus dies quo pecunia debet̃ cedit arbitrio ſoluentis. inſti. de ver. ob. §. ij. ⁊ dicit lex: audiēt iudices veſpere mane et meridie. vt in aut̃. de iud. §. ſedebunt. col. vj. ⁊ q ante kalēdas ꝓmiſit idem eſt ac ſi in kalēdis ꝓmiſiſſet. vt. ff. de ver. ob. qui ante. Arg. ꝯ. ff. de orig. iur. l. ij. §. et qr magiſtratib⁹. vbi dr̄ ꝙ incōgruūʒ eſt ꝙ iudices veſpe preſideāt. ſed diſtigue: vt extra de offi. iudi. deleg. conſuluit.

h ¶ An imputet̃. ꝓpter hoc verbū dicunt quidā ꝙ non poſſit appellari niſi in p̄ſentia iudicis: qr ſi eo abſente poteſt appellari: ergo nō refert ſiue ſubtrahat ſe iudex ſiue non. ⁊ eſt arg. pro eis. extra eo. cū ſit romana. Sed contra extra eo. ſuggeſtū. extra de alie. iudi. mutā. c. j. C. quomodo ⁊ quando iudex. ab eo. C. de iudi. l. vlti.

i ¶ Appellauit. id eſt appellare voluit.

k ¶ Libellos daret. ipſe iudex. ſ. dimiſſorios: vel intellige de libellis appellationis quos appellans vult dare iudici.

l ¶ Quod eum. Facto enim ſicut voce quis appellat: vt extra de appellatio. dilecti. ✠

¶ Palam. ¶ Caſus. Illa cauſa dicit̃ propria alicuius: cuius dānum vel emolumentū principalr̃ ad eum ſpectat. Sed ſi ſn̄ia contra abſentem lata ſit: non currit ei tempus: niſi a tempore ſcientie. niſi per procuratorem fuiſſet defenſus: qr tunc difficile audiretur.

m ¶ Palam eſt eam. Poteſt enim dānum pertinere ad aliquem: ⁊ fieri non ſuo nomine. xij. q. ij. §. qui manumittitur. xiiij. q. ij. ſuper prudentia.

---

vel ab antiqua ꝓſapia vel auctoritate anteriorū cōſtōnum vel a noſtra humanitate: intactis illibatiſqʒ cuſtodiēdis. Item digeſto. titu. quādo appellandum ſit.

¶ Quando appellādum ſit primo vel ſecundo.

Biduum vel triduū appellationis ex die ſentētie late cōputandū erit. ¶ Quid ergo ſi ſentētia fuerit ſub cōditione[a] dicta: vtrū ex die ſententie tempus computamus ad appellandum: an vero ex die quo cōditio ſentētie extiterit. Sane quidē nō eſt[b] ſub conditione ſentētia[c] dicenda: ſed ſi eſt dicta quid fiet? ⁊ eſt vtile ſtatim[d] tēpora ad appellandum computari debere. Quod autē in ſententiis preceptum eſt: vt vel altera die vel tertia prouocet̃: hoc etiaʒ in ceteris obſeruandū eſt: ex quibus ſn̄ia quidē nō profertur[e] appellari tamē oportet ⁊ poteſt: vt cū quis ad tutelam vel ad alia ciuilia munera nominat̃ ⁊ eius excuſatio[f] non admittit̃. ¶ Dies aūt iſtos in quib⁹ appellādū eſt ad aliqd eſſe vtiles ōīo diui marci voluit: ſi forte eius a quo ꝓuocat̃ copia nō fuerit vt libelli dent̃. Ait enim is dies ſeruabit̃ quo p̄mo facultas adeūdi erit: quare ſi forte poſt ſn̄iam ſtatim dictā copiaʒ ſui nō fecerit is qui pronūciauit vt fieri ſolet: dicēdū eſt nihil nocere appellatori. Naʒ vbi primuʒ copiā eius habuerit poterit ꝓuocare. Ergo ſi ſtatim ſe ſubtraxerit: ſimilr̃ ſubueniendū eſt. Quid ergo ſi cōditio hore efficit vt ſe reciperet ſi forte ſn̄ia dicta ſit iaʒ ſuprema[g] hora? vtiqʒ non videbit̃ ſe ſubtraxiſſe. ¶ Adeūdi aūt facultatē ſemꝑ accipimus ſi in publico ſui copiā fecerit. Ceterū ſi non fecerit: an imputet̃[h] alicui ꝙ ad domū eius nō venerit: quodqʒ in hortos nō acceſſit: ⁊ vlterius ꝙ ad villā ſuburbanā? magiſqʒ eſt vt nō debeat imputari: quare ſi i publico adeūdi eius facultas nō fuit melius dicet̃ facultatē non fuiſſe adeūdi. Si quis ipſi⁹ qdeʒ a quo appellauit[i] adeūdi facultatē nō habuit vt ei libellos[k] daret: eius autē ad queʒ appellauit habeat copiā: videndū eſt an ei preſcribi poſſit ꝙ eum[l] non adierit: ⁊ hoc iure vtimur vt ſi alteri⁹ adeūdi fuerit copia locuʒ habeat preſcriptio. ¶ Palam[m] eſt eam eſſe propriā cām cuius

---

Excōmunicatio lata ſub ꝯditiōe tenet.

Sn̄ia abſolutionē aut condēnationem continere debet.

✠ ¶ Con cor. tex. in l. j. §. biduuʒ. ff. que ſentē. ſine ap. reſcin.

Vocati ad munera qñ dicitur ſe excuſandum.

Iudex vſqʒ ad quam horam expectare d[ebet]

Appellandum non eſt iudi[ce] preſente

✠ ¶ Con cor. tex. l. j. §. lib li. ⁊ ibi b[ene] co. ff. ō a

a ¶ Scit. Simile extra de appel. ſuper eo. ⁊ ar. ſi. C. quomodo ⁊ quando iudex. ab eo.
b ¶ Difficile. id eſt non: naʒ alibi ponitur hec dictio difficile: pro vix. xlvij. diſtin. quantūlibet.
c ¶ Audiat. Not. cū aliquis eſt abſens poſt lit. conteſta. aut abeſt ex iuſta cā aut ex iniuſta. Ex iuſta tripliciter poteſt abeſſe: qꝛ aut abeſt ex cā neceſſaria ⁊ ꝓbabili: aut ex cauſa neceſſaria tm̄: aut ex probabili tm̄. Si abeſt ex cā neceſſaria ⁊ probabili: vt ex cā reipubli. tunc ſi eſt legitime defenſus reſtituitur ad appellanduʒ: vt. ff. de in integ reſt. l. vlti. ſi vero nullo modo eſt defenſus: vel fuit minus legitime ad totā cauſam reſtituit: vt. C. ex q. cau. ma. l. j. C. de procura. qꝛ. Si abeſt ex cauſa ꝓbabili tm̄: vt ex cauſa peregrinationis vel ſtudiorū: tunc ſi eſt legitime defenſus ad nihiluʒ reſtituit: ⁊ ita loquitur hec lex. ff. ex qui. cau. maio. l. nec nō. Si autem nō eſt legitime defenſus: tunc ſi cōſtituit ꝓcuratorem vel potuit cōſtituere ad nihiluʒ reſtituitur: niſi ille ꝓcurator quē reliquerat mortuus ſit: vel forte ſoluendo non ſit: vt. ff. ex qui. cau. ma. ſed ⁊ ſi. §. j. decre. tn̄ dicit indiſtincte retractandum qd̓ factum eſt ſi ꝓbatur iuſta cā abſentie: vt ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. cū bertoldus. nec diſtinguitur an potuerit conſtituere ꝓcuratorem an nō: vel an abfuerit ex probabili cā an nō. ⁊ eſt ar. ad hoc. C. quō ⁊ qn̄ iud. l. ab eo. ibi eniʒ videtur ꝙ nō ſit opus reſtitutione: ſed qd̓ de iure cōi poſſit appellare. ſi abeſt ex cā neceſſaria tm̄: vt cum quis ſit deportatus ꝓpter ſuum delictum: tunc ſi potuit cōſtituere ꝓcuratorem nō ſubuenit ei: vt. ff. de mino. papinianus ait. ſed ſi abeſt ex iniuſta cā nunqʒ auditur appellās nec ſubuenit ei: qꝛ cōtumax nō audit appellās: vt. xxiij. q. ij. de illicita. ⁊. ff. e. §. ſunt quoꝝ. niſi veniat iudice adhuc ſedēte ꝓ tribunali: vt. ff. de in integ. reſti. diuus. ſed ſi eſt abſens ante litis cōteſtationem: tunc vel excōmunicatur vel ſit miſſio in poſſeſſioneʒ: vt diſtinguitur extra vt lit. non conteſta. tue. ⁊. c. quoniam frequenter.
¶ Si quidem in inſulā. ¶ Caſus. Si pſes iuſſit aliquem deportandū ⁊ reſcripſit imperatori: ⁊ imperator reſcripſit vt deportaret: querit qn̄ appellandū ſit? Et certe di. ꝙ vtroqʒ tpe appellandū eſt. ſ. cū preſes pcipit eū recipi inter ꝯdēnatos: ⁊ cuʒ reſcribit imperatori: nec appellat aduerſus pncipem: ſed aduerſus calliditatē iudicis: qꝛ forte eum mēdacijs apud pncipem onerauit. ſed ſi cū imperatori ſcriberet oſtēſum fuit exēpluʒ lr̄aꝝ litiganti: ſi tūc

emolumentum vel damnum ad aliquem ſuo nomine ptinet. Si aduerſus abſentem fuerit ꝓnunciatum biduū vel triduum: ex quo quis ſcit[a] cōputandum eſt nō ex quo pronunciatum eſt. Quod autem abſentem dicitur poſſe ꝓuocare ex quo ſcit: ſic accipimus ſi nō in cauſa per ꝓcuratorem defenſus eſt. Nam ſi ille nō prouocauit difficile[b] eſt vt hic audiatur[c]. ¶ Si quidem in inſulā deportanduʒ[d] annotauerit[e] pſes prouincie ⁊ imperator reſcripſit vt deportetur: videamus quando ſit appellandū: vtrum cū imperator reſcripſit vt deportet an cum ei ſcribitur: ⁊ puto tunc eſſe appellandū cum recipi eum pſes iubet. Ceteruʒ verendū eſt ne ſero ſit: vt tūc ꝓuocetur cum imperator inſulam ei aſſignauit: comprobata enim ſententia preſidis vel ptoris tunc ſolet princeps inſulā aſſignare ¶ Rurſus illud verendū eſt ſi mendacijs apud principem onerauit eum quē deportandum laborat: intercludit ei viam ꝓuocandi. Quid igitur eſt? recte igitur dicet humanitate ſuggerente: vt ⁊ hoc ⁊ illo tēpore non fruſtra ꝓuocaretur: qꝛ non aduerſus principem ſed aduerſus[f] iudicis calliditatē prouocauit. ¶ Illud quoqʒ videndum eſt ſi cum imperatori[g] ſcriberet: exemplum litterarum litigatori edituʒ ſit: neqʒ is appellauerit: ⁊ poſtea cōtra eum reſcriptum ſit: an appellare a lr̄is pridem ſibi editis poſſit. Certe nō poteſt qꝛ qui tunc[h] non appellauit vera eſſe que ſcripta ſunt cōſenſiſſe videt: nec eſt audiendus ſi dicat euentū ſacri reſcripti ſe ſuſtinuiſſe. Itē Vlpian9 li. xlix. i tt. ¶ De appellationib9 recipiēdis vel non.

NOn ſolent audiri appellantes niſi hi quorum intereſt[i] vel quibus mādatum eſt vel qui negocium alienum gerunt: quod mox[k]

non appellauit cōſenſiſſe vr̄: nec poſtea audit appellans.
d ¶ Deportandū. pſes eni deportare nō pōt: vt. ff. de lega. iij. l. j. §. deportat9. ſed relegare pōt. ff. de iniu. rup. teſta. l. ſi qs. §. eius q. ⁊. §. ſeq. ⁊. ff. de interdi. ⁊ rele. l. relegatoꝝ.
e ¶ Annotauerit. i. iudicauerit. Ar. ꝙ metropolitanus pōt cognoſcere de cā criali epi: ⁊ taleʒ ferre ſniam: iudico te eſſe deponendū: ſicut hic preſes iudicat deportandum.
f ¶ Aduerſus. Ergo q appellat a grauamine iuſte appellat lʒ remota ſit appellatio in reſcripto: qꝛ nō aduerſus litteras pncipis: ſed aduerſus maliciā iudicis appellat. ſic ex̄ de of. deleg. c. ſane. in ſi. ff. de cuſt. reo. l. diu9 C. de rela. l. j.
g ¶ Imperatori. conſulendo ipſuʒ vel referendo. hu. ⁊ tūc litigatorib9 edi dʒ cōſultatio: vt. C. de rela. l. ij. extra de appellatio. intimaſti.
h ¶ Qui tunc. hic manifeſte vr̄ ꝙ ſi qs nō appellat a ſuſpecto iudice cū recipit litteras iudicis vel ſi quis non proteſtat cā ſuſpitionis vel appellationis ꝙ poſtea nō poſſit appellare vl̄ recuſare: vt ar. ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. qd̓ ad cōſultationem. ⁊ ex̄ de of. deleg. gratum. Sed cōtra petitis inducijs a iudice pōt ipſum recuſare etiam allegata cā abſentie coram eo. vt ex̄ vt lit. non cōteſt. accedens. imo ⁊ poſt preſtitā cautionem ſtandi iuri pōt appellare: vt ex̄ de eo q mit. in poſ. cū veniſſet. ⁊. ij. q. ij. offerat. ⁊ nō videt conſenſiſſe in iudicē q poſtulat ſibi edi gen9 actiōis. ff. de iudi. non vr̄. ⁊ poſt receptas lr̄as iudicis q̄s remittit parte poſſum iudicē recuſare: vt ex̄ de of. delega. cū olim. ij. Item arg. ex̄ de reſti. ſpo. ex conqueſtione. Dic ꝙ ſemper pōt a grauamine appellari: vt ex̄ de appella. vt debitus.

NOn ſolent. ¶ hec eſt quinta pars queſtionis: in quaʒ ponit ſex caſus diuerſos. Jo. de fan.
¶ Caſus. Dicit hic ꝙ poteſt appellare is ad quē negocium ptinet vel verus eius ꝓcurator vel negocioruʒ geſtor. Similiter mater ꝓ filio pōt appellare: nec tunc intercedere videt: licet ab initio euʒ defendere non poſſit.
i ¶ Intereſt. ſic extra de offi. delega. ſuper eo. ff. de inof. teſtamē. ſi ſuſpecta imo etiam ſi non intereſt dūmodo qualecūqʒ timetur preiudicium fieri: vt. ff. eo. a ſententia. in prin. ⁊ extra de ſen. ⁊ re iudi. cum ſuper.
k ¶ Mox. i. intra decem dies: qꝛ ratum debeo habere qd̓ meo nomine factū eſt cum adhuc agere poſſim: vt. ff. rem ra. ha. l. pe. vel dicit mox. i. modico tēporis ſpacio quod magis intellectu qʒ locutione exprimi poteſt: vt. ff. de ſolu. ratum. ff. rem ra. ha. quo enim.

Metropolitanus de cā criali epi cognoſcere pōt.

Appellās a grauamie iuſte appellat.

Appellare aut iudicē recuſare non ſp lʒ.

g ¶ Ratum. Sed nōne ſi aliquis appellat pro altero ille cogit̃ habere ratā appellationē: cū negociū eius vtiliter ſit geſtū: vt. ff. de neg geſt. pōponius. Ar. ꝯ ꝙ tm̄ in criminibus appellat̃ inuito condēnato: vt. ff. de ap. non tm̄.

Appellatōnes ꝓ me ſictam an teneat ratificare.

b ¶ Prouocauerit. Pro filio ꝯdēnato vel ꝓ cōſanguineo etiā poſſunt appellare aliqui: vt ex̃ de regu. iu. cū in ꝯtēplatione. in parte deciſa melꝰ de reg. cū ſimus. in pte deciſa.

Appellat cōiunctꝰ ꝓ ꝯiūcto.

i ¶ Tempus. triginta dierum. vt. ſ. eo. §. vlti. in fi. ⁊ ſi infra id tempus nō petierit videtur renunciare appellationi: vt. ſ. eo. ab eo. §. iſta. ⁊. C. eo. qm̄. nec iudex ad quē appellauit eum audiet: iudex tamē etiam nō petenti tenetur offerre apoſtolos: vt. C. eo. eos. in fine.

Aplos nō petēs intra tpꝰ triginta dieꝝ videt renūciare appellatiōi

reus ratum[a] habet. Sed ⁊ ſi mater ex pietate ꝓuocauerit[b] dicendū eſt ⁊ hanc audiri debere: ⁊ ſi litem[c] ꝑparandam curare maluerit intercedere nō videtur: lꝫ ab initio[d] defēdere nō poteſt. ¶ Sceuola lib. iiij. regularum. ¶ Ante ſententiā appellari pōt ſi queſtionem[e] in ciuili negocio habendam iudex interlocutus eſt: vel in criminali[f] ſi contra leges hoc faciat. ¶ Marcellus libro ꝑmo de appellationibus. ¶ Eius qui[g] ideo cām agere fruſtratur: qꝛ dicit ſe libellum ꝑncipi dediſſe ⁊ ſacrum reſcriptuꝫ expectaſſe audiri deſiderium ꝓhibetur: ⁊ ſi ob eam cauſam ꝓuocauerit appellatio eiꝰ recipi ſacris ꝯſtōnibus prohibet. Item Marcianus libro. v. titulo.

¶ De dimiſſorijs libellis.

POſt appellationē[h] interpoſitam littere dande ſunt ab eo a quo appellatuꝫ ē ad euꝫ qui de appellatione cogniturus eſt ſiue ad ꝑncipem ſiue ad quēlibet aliuꝫ: quas litteras dimiſſorias ſiue apoſtolos appellāt. Senſus autem litterarū talis eſt: appellaſſe puta luciū ticiuꝫ a ſnia talis iudicis: que inter illum ⁊ meuiū dicta ſit. Sufficit aūt petijſſe intra tempus[i] dimiſſorias inſtanter[k] ⁊ ſepiꝰ ⁊ ſi nō accipiat idipſuꝫ conteſtetur: nā inſtantiam petētis dimiſſorias cōſtitutiones deſiderant. Equum eſt igitur ſi per eū ſteti[l] qui debeat dare lr̃as quo minus det ne hoc accipienti ✝ noceat. ¶ Vlpianꝰ in ti. Nihil nouari appellatione iterpoſita. ¶ Appellatione[m] interpoſita[n] ſiue ea recepta fuerit ſiue nō medio[o] tempore nihil[p] nouari oportet. ¶ Si quis[q] ex pluribus facinoribus condēna-

c ¶ Litem. appellationis: qꝛ ſi ab initio defenderet oporteret eam ſatiſdare: qꝛ in aliena re nemo idoneus eſt defēſor ſine ſatiſdatione. ff. de ꝓcura. qui ꝓprio. ſed hoc eſt virile officium. C. de procurato. alienam.

d ¶ Ab initio. Pro filio nō poteſt mater agere vel ipſum defendere: qꝛ hoc eſt virile officium. C. de procura. alienaꝫ. poteſt tm̄ poſtulare pro parentibus valitudine detentis. ff. de procu. feminas. ſed aliena negocia poteſt mlier gerere extra iudiciū. ff. de nego. geſt. l. iij. §. j. Si tm̄ vis recipere mulierē intercedentē ꝓ aliquo facias eaꝫ renunciare auxilio velleiani: vt. C. quando muli. tu. offi. fungi l. vltima.

Mater ꝓ filio agere nō poteſt.

Cautela ad obligādas mulieres.

¶ Ante ſniam hic ponit tres caſus: in duobus appellatio cōceditur q ſatis ſunt faciles: ⁊ in tertio ꝓhibetur.

e ¶ Si queſtionē. In criminibus tm̄ fit queſtio: vt. v. q. v. illi. ff. de queſtio. l. j. in prin. ſed in pecuniarijs cauſis nō facile niſi cum aliter veritas nō poteſt liquere. ff. de q̃ſtio. diuus pius. liberi etiā torquent̃ ſi facto interfuerit ff. eo. vnius. §. teſtes. al's nō. C. de queſtio. decuriones.

Qō in qbꝰ cauſis fit.

f ¶ In criali ſi ꝯ. ſi vult torq̃re aliquē nulla ꝑſūptiōe ꝑcedente. qđ non lꝫ. vt extra de reg iur. cū in ꝯtēplatiōe.

g ¶ Eius qui. hoc intelligunt oēs cū nunciū miſit: ſed aliud eſt ſi per ſe in ꝓpria ꝑſona ⁊ ante citationē iter arripuit: vt extra de ap. meminimus. ⁊. c. ſuggeſtū. Sed contra hanc diſtinctionē eſt arg. extra de of. dele. cum cā. vbi differtur cā propter miſſionem nūcij. ⁊ eſt hodie expreſſum in decre. de ap. ad hoc ſic nō obſtat eo. ti. vt debitꝰ honor. illud enim intelligit quando hoc tm̄ dicit ⁊ non probat. ⁊ ibi dicitur ꝙ primo conuenit qui primo litteras dedit iudici. hodie ſtatur decre. vt debitus.

Nūcij miſſio an habeat̃ ꝓ appellatione

POſt appellationē. ¶ Caſus Dicit̃ ꝙ iudex a quo appellatur dꝫ dare lr̃as dimiſſorias appellanti ad eum ad quem appellauit continentes qualiter appellauit: ⁊ ſi appellans inſtanter petat licet iudex ei non dederit: non nocebit ei.

h ¶ Poſt appellationem. Similiter ſi appellationem non recepit dabit litteras appellanti vt eas det ſuperiori: in quibus ſignificabit ei quare appellationem nō recepit: vt. ff. de appella. reci. ſciendum.

k ¶ Inſtanter. ſ. c. diſtin. priſca.

l ¶ Per eum ſtetit. Ergo ſi per ipſuꝫ ſtat hoc ei nocebit vt iudex ſuperior ipſum nō audiat ſine apoſtolis: hoc autē hodie in paucis locis ſeruatur. tamē Inno. iiij. hoc idem ſtatuit.

m ¶ Appellatione. Planꝰ eſt iſte caſus: nec eget expoſitione.

n ¶ Interpoſita. ita ꝙ teneat.

o ¶ Medio. duꝫ tamen ſit recipienda.

p ¶ Nihil. niſi cum appellatur ab executione: tunc ſiue ſit mobilis res ſiue immobilis fructus ſequeſtrant̃. C. quorū ap. nō reci. ab executore. iterū in alio caſu cū dilapidat fructus. ff. eo. imperatores. extra de ſeq̃ſtra. poſ. c. vlti. ⁊ cū appellans eſt in notorio crimine. ex̃ eo. cum ſit romana vel eſt inuaſor eccleſie. ſ. e. §. ſunt etiam. Item ſi heres conuictus de legato vel fideicōmiſſo preſtando appellat: tunc non deferetur appellationi: cauebit tamē de eo reſtituendo ff. vt legatoꝝ vel fideicom. nomine caueatur. l. poſtq̄. §. j. ita etiā eſt in ſupplicatione. C. de preci. impe. offe. auc̃. que ſupplicatio. Item pōt nouas probationes inducere poſt publicationē teſtium quas priꝰ nō poterat habere. C. de tēpo. ap. per hanc. ex̃ de ſi. inſtru. cum ioānes. Item de reo ſit actor: ⁊ tenet̃ ꝓbare victus appellationē eſſe iuſtam: vt ex̃ de ap. cū in eccleſia. Cū ergo appellationi qn̄qꝫ nō deferatur: patet ꝙ differt a nunciatione noui operis: qꝛ poſt illam ſiue ipſa ſit iuſta ſiue iniuſta nihil eſt inouandum: vt extra de no. op. nū. c. cum ex iniuncto. Iudex ergo a quo appellat̃ ſi non recipit ſuperiori mandabit opinionē ſuam ⁊ cām quare non recipit appellationē: vt. ff. de ap. re. ſciendum. Io.

Seq̄ſtratio ſit in aliqbus caſibus.

✝ ¶ Add ꝙ accipiēt ſignificat ſ. id eſt accipere volēt iſſe in l. ſi [illegible] ff. de mi. in l. ſi [illegible] ditores de pac.

Appellatō ⁊ nūciatiō noui op[illegible] differunt

¶ Si quis ex pluribus. ¶ Caſus. Si quis de pluribꝰ criminibus fuerit condēnatus: ſi propter grauiora appellauerit non eſt mandanda ſententia tunc executioni: ſi propter leuiora eſt mandanda executioni.

q ¶ Si quis. hanc legem intelligunt quidam quādo crimina ſunt cōnexa: vt. ff. de mino. etiam ſi. ſed hoc falſum eſt: qꝛ non pōt quis ſimul accuſari de criminibus pluribꝰ deſcendētibus ex eodē facto. C. de accuſa. qui de crimine. verū eſt ab vno ſecꝰ ſi a diuerſis. Itē ſi ex diuerſis factis poſſet etiā ab vno. ſ. q. viij. libelloꝝ. ſed intellige qn̄ minor pena preiudicat maiori. Vel dic ꝙ ſi maior pena includit in ſe minorē: vt depoſitio priuationem officij defert̃ etiam pena in minori: nā ſatis eſt ſi punitur

Accuſari qs nō pōt ſimul de pluribus crimibu[s]

in maiori pena arg. ad hoc .xxiij. q. v. relegentes.

a ¶ Quedam. ſnia ergo ꝓ parte tenet: ꝓ parte nõ vt. ff. de mino. etiã ſi. §. ex cauſa. C. de trãſac. ſi ex falſis. extra de preb. dilectus. extra de teſta. raynutius. ⁊ c. raynaldus. ſed ſnia arbitri non põt pro pte tenere: ⁊ ꝓ pte nõ. ff. de arbi. dic. quidaȝ habẽt qualẽ ꝓ lege. §. ſed etſi lȝ ꝯnũ inueniat̃ extra de arb. cũ tpe. hoc tñ ſcias ꝙ rex pluralitas non facit plures ſnias: licet ſecus ſit qñq3 in ſtipulatiõibus. ff. de ver. ob. qđ dicitur. ⁊ l. ſcire. ⁊. ff. ſi. ber. in hoc iudicio. ff. ad ex hi. celſus. §. itẽ celſus. Jo. Probabiliter poteſt dici ꝙ tot ſunt ſententie: quot ſunt articuli expſſi. arg. l. ff. de verb. ob. ſcire. B.

b ¶ Grauiora. Quid ſi ſunt eq̃lia? Idẽ credo. ⁊ ſic pȝ ꝙ magis dignum trahit ad ſe minus dignũ. ſimile extra de conſe. eccl. vel alt. quod in dubijs.

¶ Forma ¶ Caus Ponit hic magiſter qualr̃ formari debeant libelli appellationum dicẽs: Ego N. ſancte bononieñ. ⁊c. Poſtea dicit ꝙ huiuſmodi libelli fieri debent in ſcriptis.

c ¶ Millesimo clxj. dicit. h. ꝙ hic ẽ falſa lr̃a: qꝛ non ſunt tot anni ꝙ liber iſte cõpoſitus fuit: fuit eni edit⁹ docẽte Jacobo bononieñ. in legibus: ⁊ Alexã. in theologia: qui fuit poſtea papa Alexã. iij. ⁊ fuit anno dñi milleſimo. cl. vt ex chronicis patet.

tus ꝓpter quedã [a]appellauerit ꝓpter quedã non: vtrũ ſit differẽda pena eius aut non querit̃: Et ſi quidẽ grauiora[b] ſunt crimina ob que appellatio interpoſita eſt: leui⁹ autẽ id ꝓpter qđ quis nõ appellauit recipiẽda eſt oĩo appellatio ⁊ differẽda pena. Si vero grauiorẽ ſniam meruit ex ea ſpecie ex qua nõ eſt appellatũ: oĩno pena imponenda eſt. ¶ Forma apłoꝝ hec eſt: ¶ Ego. N. ſancte bononiẽſis eccleſie ep̃s te pſbyterũ rolandũ capellanũ ſancti apollinaris ad apoſtolicã ſedem quã appellaſti ab obſeruatione noſtri iudicij his apoſtoł dimitto. ¶ Forma vero appellatiõis ante ſentẽtiam hec eſt: ¶ Ego adelinus ſancte regine eccleſie miniſter (lȝ indignus) ſentiens me grauari a dño gualterio ſancte rauẽnatis eccleſie archiep̃o romanã ſedẽ appello ⁊ apoſtolos peto. ¶ Si vero poſt datã ſniam appellare voluerit: h̃ erit ei modus appellãdi: ¶ Ego adelinus ſancte regine eccleſie miſter: lȝ indignus cõtra ſniam dñi gualterij ſancte rauẽnatis eccleſie archiep̃i iniuſte ĩ me latam pridie kał. maij anno domini incarnationis milleſimo[c]. clxj. inditio. iiij. romanã ſedẽ appello ⁊ apoſtolos peto. ¶ Si autẽ[d] vnus vł duo pro plurib⁹ appellare voluerint: ſic appellabũt. ¶ Ego p. ⁊. g. ſyndici[e] canonicorum. s. b. e. ſentientes nos pregrauari cõtra ſentẽtiaȝ ⁊c. romanam ſedẽ appellamus ⁊ apoſtolos poſtulam⁹: ⁊ huiuſmodi appellatiões in ſcriptis[f] fieri debent. ¶ Ad iudicium autem alterius fidei catholico appellare non licet.

Unñ in carthagineñ. ꝯci. iiij.

¶ Excõmunicetur catholicus qui cõmittit cãm ſuam iudicio alterius fidei.

Catholicus qui cauſaȝ ſuam ſiue iuſtaȝ ſiue iniuſtã ad iudicium alterius fidei iudicis[g] prouocat excõmunicetur[h]. ¶ Notãdum vero eſt ꝙ quidã iudices ſunt a quibus appellari non oportet.

Unñ in ꝯci. mileuitano legit̃.

¶ A quibus iudicib⁹ prouocari non licet.

A Judicib⁹[i] quos cõmu-

conuenunt aliquẽ non habẽt neceſſe dare vnũ procuratorem. ſic diſtinguit lex. ff. iudi. ſol. iam tamen. §. vlti. Jo. h. tamen dixit ꝙ plures ꝓcuratores poſſunt ſimul agere: ſicut notauit in diſtinctionibus ſuis. B.

f ¶ In ſcriptis. ſi corã iudice appellat: ſufficit ſi dicat appello. ff. e. l. ij. ſȝ ſi appellat ſiñ iudice: tũc ſcribet qs ⁊ a quo ⁊ ꝯ quẽ appellet ⁊ a q̃ ſnia. ff. e. l. j. in ſi. idẽ videt̃ ſi a grauamine appellat: immo ſufficit ſi dicat appello. extra eo. cordi.

g ¶ Catholicus qui cãm. ¶ Caſus Dꝛ ꝙ ſi catholic⁹ condẽnatus ad iudiceȝ alteri⁹ fidei appellauerit dȝ excõicari.

g ¶ Fidei iudicis. Infidelib⁹ enim ſunt iterdicta officia publica. C. de iude. l. vlti. xvij. q. iiij. ꝯſtituit

h ¶ Excõicetur. niſi ſit ſub rege infideli: vt paulus q appellauit ad ceſarẽ. xxiij. qõ. j. paratus. x. di. ſi in adiutoriuȝ. xj. q. iij. iulianus.

¶ Notandũ. hec eſt ſexta ps qõnis in q̃ ꝓbat ꝙ ab arbitris nõ eſt appellãdum: ⁊ lȝ verum dicat tñ ſuperficialiter inducit canones: qꝛ loquũtur in iudicib⁹ ordinarijs electis a ptibus ex cã excepto. c. ſe. qđ itelligit̃ in arbitro. ſm Jo. de ſan.

¶ Caſus. Mõ dicit Gra. a qbus appellari nõ lȝ. Et hoc ꝓbat p ſeq. c. cuius caſus facilis eſt. ⁊ intelligitur de arbitris vt dicit ſeq̃. §.

d ¶ Si autem vnus. Si plures condẽnati ſunt ⁊ volunt appellare libellus appellationis omniũ nomina cõtinebit. ſed ſi vnus eſt ex pluribus condẽnatus ſi vnũ in libello non expreſſit: illi nõ nocebit vt. ff. e. ſcio q̃ſituȝ.

e ¶ Syndici. Poſſunt ergo eſſe duo ſyndici vel ꝓcuratores vt hic. ⁊ extra de teſti. inſup. ⁊ extra de dolo ⁊ cõtu. cum dilecti. ⁊ extra de ſen. ⁊ re iudi. cũ. J. ⁊. A. melior tñ erit cõditio occupantis. vt. ff. de ꝓcur. pluribus. Argu. tamẽ contra. ff. de admi. tu. decreto. in ſi. ⁊. ff. de ꝓcu. ſi qs cum. Tu dicas ꝙ bene poſſunt eſſe plures ꝓcuratores: ſed tñ vnus aget cauſam: qꝛ ſi ambo agerẽ forte quod vnus cõcederet alter negaret: imo ⁊ ſi plures ſunt qui agũt omnes debent cõſtituere vnum procuratoreȝ: ne cauſa ſpargat̃ in plures aduerſarios. vt. ff. fami. herciſ. ſi familie. ff. de edil. edic. qđ ſi nolit. §. ſi plures. Melius potes diſtinguere: qꝛ ſi plures ſunt rei qui cõueniũtur omnes tenẽtur dare vnum procuratorẽ: ne cauſa ſpargatur in plures aduerſarios: ſed ſi plures ſunt illi qui

i ¶ A Judicibus. ¶ Si cõſenſiſti in iudicẽ aliquẽ ꝓpter iniquitatẽ pſone nõ potes appellare vt hic. ⁊ extra de offi. deleg. ſuper qõnum. ſed ab iniqua ſnia potes appellare: qꝛ licet reprobare dicta ſed nõ perſonaȝ. vt. iij. qõ. iij. ſi qs teſtibus. vnde appellat̃ ſi vocauerit litigatores ad inhoneſtũ locum. ff. de arbi. ſi cũ dies. §. ſi arbiter. vel ad periculoſum locũ. extra de app. ex pte. j. Dicas ergo ꝙ niſi remota ſit appellatio hñ appellat̃ a iudicibus de cõi ꝯſenſu electis: niſi ſint electi vt arbitri. vt. ff. de ap. ex cõſenſu. vel etiã ſi ſunt arbitri tales q electi ſunt ex neceſſitate: qꝛ a talibus appellat̃. vt. C. de iudi. l. vlti. Item ſcias ꝙ duo ſunt genera arbitroꝝ: quidã ſunt arbitratores qui cõponunt inter ptes: ⁊ taliũ arbitrium ſi eſt iniquũ eſt reducendũ ad arbitriuȝ boni viri: vt. ff. pro ſocio. ſi ſocietatẽ. Sed arbitriũ illoꝝ qui eliguntur ſub pena: lȝ ſit iniquũ tñ tenet. ff. eo. diẽ. §. ſtari. ſed a ſuperiori põt retractari. vt extra de arb. nõ ſine. Itẽ ſi p dolũ ſniaȝ tulerint lȝ nõ retracteſ p appellationẽ tñ per exceptionẽ retractat̃. ff. eo. ll. nõ diſtinguem⁹. §. cum qdaȝ.

Margin notes:
Snia pro parte teneri et pro parte non
Appellãs abſente iudice quid dȝ facere.
ars. ⁊. m. cv.
Decimus fuit liũ anni mil leſ. c. l.
Appellató plurium.
Procuratores plures.
Appellare a iudice cõiter electo an licitũ ſit.
Arbitroꝝ duo ſunt genera.

a ¶ Communis conſenſus. ſecus in cauſa criminali vbi conſenſus rei ſufficit.xj.queſtio.j.capi.iij.
¶ Qd̄ de arbitris. ¶ Caſus. Nota ꝙ iudicū alij ſunt ordinarij: vtpote dati a principe vel a lege. alij arbitrarij in quos cōpromittit̄ nullam tñ habent poteſtatē. Sed iſtorū arbitrorū alij ſūt ordinarij ⁊ arbitrarij: vtpote qui legitimā ptātem habētes ad arbitrandū eligun-tur. alij arbitrarij tātū. Ab his q ſunt ordinarij ⁊ arbitrarij appellare lꝫ rōne ordinarie ptātis ⁊ iuriſditiōis. Et ad hoc inducit .c. ſequētia.
b ¶ Ptātem. Eius rei de qua eſt ordinarius iudex poteſt amicabiliter cōponere: vt.xxiij.q.viij. ſi quis mēbrorum. in auc̄. vt diffe.iud. col.ix.§.ſi vero.v.q.ij.ſi primates. ſꝫ nō pōt in ſe recipe arbitriū ſm vnaꝫ lectu-ram: vt.iij.q.vij.§.tria.circa finem. Jo.
c ¶ Ordinarij. Secūduꝫ canones credo ꝙ ⁊ ordinari⁹ et delegatus poſſit eſſe arbiter. ꝙ poſſit ordinari⁹: eſt extra de arbi.cuꝫ tpe. ⁊ extra de elec.cām.ꝙ eſt delegat⁹. extra de ꝑſūp. lr̄as. extra de arbi.cū olim. eẋ de ꝓbē.niſi. Et lꝫ nō poſſit appel-lari a ſentētia arbitri ſupplicari tñ pt. extra de arb.nō ſine.
d ¶ Ualebit. hoc falſum eſt: qꝛ a cōpromiſſario nunꝙ̄ appellat̄: ſiue alīs ſit iudex ſiue nō. C. de arbi.l.j. ⁊ niſi exp̄mat̄ ꝙ eligit̄ vt arbit̄ tenebit ei⁹ ſnīa vt iudicis. C. de iur.om.iud.l.j. ⁊ appellatur vt.ff.qui ſatiſd.cog.l.arbitro. Jo.

Ordinarius ⁊ delegatus poſſunt eē arbitri.

Appellare non licet a compromiſſario.

nis cōſenſus[a] elegerit non liceat prouocari. ¶ Qd̄ de arbitris intelligendū eſt. Judicuꝫ enim alij ſunt ordinarij: alij arbitrarij. Ordinarij vero ſunt q ab apoſtolico vt eccleſiaſtici vel ab imperatore: vtpote ſeculares legitimā poteſtatē[b] accipiunt. Arbitrarij ſunt qui nullā poteſtatē habētes cum cōſenſu litigātiuꝫ in iudices eligūtur: in quos cōpromittitur vt eorū ſententie ſtet̄. Horū alij ſunt ordinarij[c] ⁊ arbitrarij: alij arbitrarij tantū. Ordinarij ⁊ arbitrarij ſunt qui legitimā poteſtatē habentes ab eis eliguntur ad arbitrādū qui nō ſunt ſue iuriſditiōi ſuppoſiti. Ab his (⁊ ſi vt arbitrarij ſedeant ⁊ nō vt ordinarij: ꝓuilegio tñ ordinarie dignitatis) grauatus aliqs appellare valebit[d]. Unde in carthagineñ. concil̄.iij. legitur.

¶ A iudicib⁹ qui eliguntur cōi ꝯſenſu ꝓuocari non licet.

SAne ſi ex ꝯſenſu partiū iudices electi fuerint: etiaꝫ a pauciori numero q̄ꝫ cōſtitutū eſt liceat[e] ꝓuocari. Itē ex ꝯci. milleuitano.

¶ Qui de epiſcoporum iudicijs querūtur a vicinis epiſcopis audiātur: vel ab alijs ex conſenſu eorū adhibitis.

PLacuit vt ꝓſbyteri diaconi vel ceteri īferiores clerici in cauſis quas habuerint: ſi de iudicijs epōrū ſuorū queſti fuerint[f] vicini[g] epi eos audiāt: ⁊ inter eos quicqd eſt diffiniāt adhibiti ab eis ex cōſenſu[h] epōrum ſuorū: ꝙ ſi ab eis prouocandū putauerint: nō prouocetur niſi ad aphricana cōcilia[i] vel ad primates ꝓuinciarū ſuarū. Ad trāſmarina autē qui putauerint appellādū: a nullo intra aphricaꝫ in cōmunione ſuſcipiant̄. ¶ Niſi forte romanā ſedeꝫ appellauerint. ¶ Js autem qui appellauerit ad eū a quo appellauit remitti nō debet. Unde in ſardicēſi concilio.

¶ De eodem.

SJ quis epīs accuſatus fuerit: ⁊ oēs iudicauerint cōgregati epi regionis ipſius: ⁊ de gradu ſuo deiecerint eū: ſi appellauerit cū deiect⁹ fuerit: ⁊ cōfugerit ad btiſſimum romane eccleſie epm̄ ⁊ voluerit ſe audiri: ſi iuſtū putauerit vt reuocet̄[k] vel renouetur examē ſcribere epīs dignet̄ epīs romanus his qui in finitima[l] ⁊ ꝓpinqua[m] altera ꝓuincia ſunt: vt ipſi diligēter omnia requirāt: ⁊ iuxta fidē veritatis diffiniāt. Qd̄ ſi is qui rogat cām ſuam iterū audiri deprecatiōe ſua monuerit epiſcopū romanum vt de latere ſuo ꝓſbyteros mittat: erit in ptāte eius qd velit ⁊ quid eſtimet. Et ſi decreuerit mittendos eſſe qui ꝓſentes cū epi-

appellat̄ niſi ad aphricana ꝯcilia vel ꝑmates: ſi ad cōcilia trāſmarina appellauerit excōicent̄. ſꝫ dicit Gra. hoc verū eſt: niſi ad ſedē aplicā appellauerint. vt in ſequenti.§.di.
f ¶ Fuerint. recuſando eos ⁊ infra triduum alios eligendo.iij.queſtio.iij.offeratur.
g ¶ Uicini. forte nō erat metropolitan⁹ ⁊ ideo prouinciales epi ſupplent defectū metropolitani.
h ¶ Cōſenſu. maxime. vel iō dicit: qꝛ ſine licētia ei⁹ non poteſt cleric⁹ renūciare foro. extra de fo.cōpe. ſi diligēti. ſed de licētia epi pōt adire iudicē ecclīaſticū: vt extra de fo.cōpe.ſignificaſti. vel iō dicit ex cōſenſu: qꝛ epīs delegabit ei cām: tñ ille nō cogit̄ eaꝫ recipe: qꝛ par in parē non hꝫ ptātem vel impe-rium. ⁊ eſt ſile.vj.q.iiij.ſi quis epīs.
i ¶ Cōcilia. Caſus: vbi non appellat̄ ad delegātē: hoc iō ſit qꝛ eſt ſuſpect⁹. ⁊ eſt ſile. ſ.c.anteriorū.in ſi.
¶ Js aūt. ¶ Caſus. Dicit Grānus ꝙ appellator non dꝫ remitti ad euꝫ a quo appellauit: ⁊ hoc ꝓbatur ſequenti.c.
SJ quis epūs. ¶ Caſus. Aliquis epīs dānat⁹ fuit ab epīs ſue ꝓuincie: appellatū fuit ab eis ad romanū pontificē. Et certe dicit̄ hic ꝙ ſi papa recepit appellationē ſuā ⁊ equaꝫ reputauerit vt cauſa reuocet̄ vel renouetur: cōmittit cām epīs vicine ꝓuincie q cognoſcāt de cā cū aliquo legato domini pape ſi ei placuerit aliquē deſtinare: alioqn ſoli epi ꝓcedent in cauſa.

Suffraganei qn̄ ſupplent defectum archiepi

SAne. ¶ Caſus. Tres iudices erāt electi a ptibus: duo illorū tertio abſente ꝓnūciāt ⁊ forte ꝯdicēte: dicitur ꝙ ab illis duobus appellari pōt. Uel pone ꝙ duo pronūciabant de mandato tertij. ⁊ caſus eſt quaſi idem.
e ¶ Liceat. lꝫ ſit remota appellatio: tñ qꝛ terti⁹ deeſt q poſſet alios reuocare pt appellari eẋ de eo q mit.i poſ.cū ſic. in pte deciſa. vel itellige qn̄ vn⁹ delegauit alijs vices ſuas: tunc eni appellat̄. extra de offi.delega.ſuper queſtionum.
PLacuit. ¶ Caſus. Quidā clerici ꝯuenti coram epīs ſuis iuſta de cā recuſabāt eos. Di ꝙ vicini epi electi a ptibus de cōſenſu ſuorū epōrū cognoſcant de cā: a qb⁹ nō

k ¶ Ut reuocetur. Alia eſt ergo cauſa appellationis q̄ꝫ principalis: vt.vj.queſtione.iiij.oſius.
l ¶ In finitima. nō ergo remittitur cauſa ad euꝫ a quo appellatum eſt: niſi partes hoc petant. vt extra de ap.accepta. ⁊ c.interpoſita.§.ij. niſi velit ei deferri a quo appellauit vt reuocet nō vt cognoſcat. vt extra de ſen.excom.per tuas. ⁊ extra de matri. ꝯtra interdic.eccle.litter. ⁊ qn̄ fruſtratoria eſt appellatio. vt extra de ap.cū in ecclīa.
m ¶ Et propinqua. vt nec ſit vltra duas dietas. vt extra de reſcrip.nōnulli. ſic.J.iij.qō.vj.neminem. extra de offi.dele.prudentiam.§.ſexta. ⁊ extra de ap.c.vlti.

Appellationis cā r... eſt ad i... dicem a... remitte...

g Auctoritatē. Et ſic vr̄ ꝙ ep̄i vicine ꝓuincie ordinario iure cognoſcāt.arg.ā.c.ꝓx.ꝛ ſic ordinarius ꝛ delegatus ſil poterūt cognoſcere de cā. Quid ergo iuris ē ſi iſti diſſentiāt i ſnia: Dic vt.j.e.§.ſi pſes.ex̄ de ſē.ꝛ re iu.c.ſi.

h Clericorum.id eſt iudicum.
i Diſplicuerit.ꝛ ideo appellauerit.
k Preſes.i.preſidium ferens.i.aduocatus vel aſſeſſor.preſes enim dicitur defenſor.xxxij.q.iiij.nemo.
l Cognitor. Inſtrō tñ iudicis credit̃ ſup his que acta ſunt corā eo:ꝛ ēt dicto ſuo credit̃.vt extra de reſti.ſpo.oliʒ.i ſi.ꝛ.c.cū ad ſedem.ꝛ ex̄ de ſen.ꝛ re iu.cuʒ ſup.ꝛ.c.ſicut.ꝛ extra de eo q mit.in poſ.c.ij.ꝛ de teſti. cū a nobis.C.de ꝯhē.ſtipu.optimaʒ.C.de fal.ſi qs decurio.Ar.ꝯ.C.de reli.l.j.C.de arbi.ne i arbitris.ff.ꝙ cuſto.re.diuꝰ.ā.eo.biduū.in ſi.extra de cō di.ap.per tuas.extra de accu.cū dilecti.in ſi.creditur tñ iudici cū alijs adminiculis.extra de teſti.cuʒ a nobis.

Judicis iſtrumēto ꝛ dicto creditur.

Arbitrarij. Caſus. Iſte.§.diuidit in duas ptes. In pˀma dr̄ ꝙ arbitrarij tm̄ ſunt q nō hñt ptātē a qbꝰ non appellat̃:ꝛ iputet ſibi q tales elegit. Secūdo dr̄ ꝙ ſi ſnia iudicuʒ a qbꝰ appellat̃ fuerit retractata: nō obeſt eis niſi ꝯuincātur iniuſtam tuliſſe ſniaʒ inimicitia vel gratia deprauati. et hoc probat per ſeq.c.
b Arbitrarij. hec verba habes.ff.de arbi.diem.§.ſtari.niſi ꝯ ius ſit quod ꝓfertur.j.e.§.ē aūt qñ.
Si vero. hec eſt ſeptima pars qō.in qua ponit decē diuerſos caſus in decem.c.Jo.de fa.

ſcopis iudicēt vt etiā habeāt auctoritateʒ[a] pſone illiꝰ a quo deſtinati ſunt:erit in eiꝰ arbitrio. Si v̄o crediderit: ſufficere ep̄os cōprouinciales vt negocio terminuʒ iponāt:faciet qḋ ſapiētiſſimo ꝯcilio ſuo iudicauerit. Arbitrarij[b] tātū ſunt qui nullā legitimā poteſtatē acceperūt a qbꝰ appellari nō licet:qꝛ eis iputādum ē ꝙ ſibi tales elegerūt. Si vero ſnia eoꝝ a qbus appellat̃ ſoluta fuerit per eum ad quem appellatū eſt nihil eis oberit:niſi forte vel inimicitia vel pecunia deprauati iniuſtaʒ ꝓbantur tuliſſe ſniam. Unde in eodē in concil.carthagineñ.iij.legitur.

Cum p appellationē ſnia ſoluit̃ nō debet obeſſe ei qui non iniquo animo iudicauit.

Hoc ēt placuit vt a quibuſcūqʒ iudicibꝰ eccleſiaſticis ad alios iudices eccleſiaſticos vbi eſt maior auctoritas fuerit ꝓuocatuʒ:non eis obſit[c] quoꝝ fuerit ſoluta ſnia ſi cōuinciꝰ nō potuerint: vel iniquo[c] aīo iudicaſſe:vel aliq̄ cupiditate aut gratia deprauati. Querit̃ autē de eo a quo appellat̃:an ſit deuocādus in teſtimoniū apud eū ad quē appellat̃ ſup negocio cuius cognitōeʒ ſuſcepit. De hoc ita ſtatutū eſt in carthagineñ.concil.v.

Clericus nō deuocet̃ in teſtimoniū illius cāe cuiꝰ prīmū cognitionē ſuſcepit.

Statuendū eſt vt q in eccleſia quālibet cām iure apoſtolico[f] eccleſijs ipoſito agere voluerit:ꝛ forſan deciſio[g] clericoꝝ[h] vni pti diſplicuerit[i] nō liceat clericū in iudiciū ad teſtimoniū deuocari eū q preſes[k] vel cognitor[l] fuerit:ꝛ nulla ad teſtimoniū[m] dicēdū eccleſiaſtici cuiuſlibʒ pſona pulſet[n]. Ab eis q̄ʒ ad q̄s ꝓuocatū fuerit (ſic i aphricano ꝯci.legit̃) vlteriꝰ ꝓuocari ñ lʒ.

Nō lʒ ꝓuocari ab his ad quos ꝓuocatū fuerit.

Si aūt[o] ꝓuocatuʒ fue-

Hoc etiam. Caſus. Dubitabat̃ vtruʒ iudices puniri debeant quoꝝ ſnia p appellationeʒ fuit retractata: Et ſtatuit̃ in cōcilio ꝙ ꝓpter hoc puniri nō debēt niſi cōuicti fuerit odio vel grā vel pecunia ſententiam protuliſſe.
c Obſit. niſi quātū ad hoc ꝙ in alijs cauſis poſſint ſuſpecti recuſari.extra de appel.ad hec.ꝛ ca. propoſuit.
d Si ꝯuinci. Ar.ꝙ ꝯ aliquē ex officio ſuo facientē aliquid nō ſit malū preſumēdū niſi ꝯuincat̃.xj.q.iij.abſit.ꝛ.c.ſi ep̄s forte.ix.q.ij.lugdunēſis.extra de renū.in pſentia.de ſen.ꝛ re iu.ſic.hodie nō pſumit̃ ꝓ ſolo iudice niſi hoc legitimis ꝯſtiterit documētis vt ex̄ de ꝓb.qm̄ ꝯ falſā.
e Uel iniquo. ſi iudex p ſuā imprudētiaʒ iudicauerit male:punit̃ q̄tum iudici vr̄ equū.ff.de var.ꝛ ex̄ or.cog.l.vlt.ſed ſi p imprudentiā aſſeſſoris:tūc aſſeſſor tm̄ punitur:vt.ff.qḋ qſqʒ iu.l.ij. Sed ſi iudex p dolū vel p gratiā vel odiū vel ꝓ pecunia male iudicauerit punit̃ in verā litis eſtimationē:ꝛ etiaʒ infamis ſit.C.de pe.iudi.qui ma.iudi.l.ij.ꝛ inſti.de oblig.que ex quaſi delic.naſc.§.j. Si autem iudex non vult iudicare facit litem ſuam: vt.xxij.queſtio.ij.dixit dominus.dic vt ibi dixi.
Queritur. Caſus. Mouet h̄ Gratianus.q.an iudex a quo appellatur poſſit eſſe teſtis in cā ꝓpter quam eſt appellatum ab eo.ꝛ probat ꝙ non ſequenti.c.
Statuendū. Caſus. Appellatū fuit a ſnia iudicis:alter litigatoꝝ coram iudice appellatōis volebat ducere in teſtimoniū iudicē a quo appellatū eſt:ſilr aſſeſſorē vel aduocatū:querit̃ vtruʒ poſſit: Et rñdet ꝙ non. In fine dicit̃ ꝙ clericus ad teſtimoniū compelli nō pōt.
f Apoſtolico. id eſt canonico.
g Deciſio. id eſt ſententia.

l Uel cognitor. ꝓhibet̃ ergo ne iudex vel aduocatꝰ vel aſſeſſor fiat teſtis in cā illa.iudex eni offenſus ꝛ ſuſpectꝰ eſt appellāti vt extra eo.propoſuit. Itē qꝛ iudex ſemp vellet tueri ſuā ſniaʒ:ꝛ ita nō eēt ex vtraqʒ pte:qḋ ē offm̄ teſtis:vt.xiiij q.v.nō ſane.iſtruere tñ pōt eum q cognoſcit de appellatōe vt.xviij.diſt.c.j.lʒ ſit ar.ꝯ.ff.de iudi.cū q. Nec etiā aſſeſſor pōt eſſe teſtis:qꝛ ipſe libellis ꝛ ſentētijs ꝛ cognitiōibus peſt.ff.de aſſeſ.l.j.lʒ ſit argu.ꝙ poſſit.ff.qḋ me.cau.metū.§.ſed ꝙ ptor.in ſi. Itē aduocatus ꝛ executor negocij nō pōt eſſe teſtis.vt.ff.de teſti.l.vl.ꝛ.iiij.q.iij.teſtes quoqʒ.circa mediū.ſicut nec aduocatꝰ iudex pōt eſſe:ne dū aduocatiōis ſue memor ꝛc̄.C.de aſſeſ.nemo. Jo. Quidam dixerūt ꝙ in principali negocio nō admittuntur he perſone:ſed ſup his que acta ſunt in cauſa.ſic extra de accu.cum dilecti.hoc tenet hug.alij vero ꝯ.B.
m Ad teſtimoniū. Regulare eſt ꝙ i ciuilibꝰ negocijs cogi pōt quilibet teſtificari.xj.q.iij.quiſqs metu.C.de teſti.ſi qñ.ſed clerici nō cogūtur ad teſtimoniū ſicut nec ad alia officia publica:vt.xvj.q.j.generalr̄.qꝛ clerici nō de facili debēt iurare.ij.q.v.ſi qs pſbyter. Sed ſi alr̄ veritas nō pōt manifeſtari:tūc p ep̄m pñt cogi clerici ad teſtificādū.xiiij.q.ij.quāqʒ. Itē ꝛ ſi gr̄a odio amore vel timore ſe ſubtrahūt.extra de teſti.cog.c.j.ꝛ.c.dilectorum.
n Pulſetur.i.cogat̃. Ab eis. Caſus. Nō probat Gr̄anus ꝙ nō lʒ tertio ſup eodē negocio appellare.
Si aūt. Caſus. Queſitū fuit vtrū ei qui bis appellauit ſup eodē articulo liceat ſup illo tertio appellare: Et reſpōdet ꝙ non:ſed eligātur iudices de conſenſu partiū a quibus non prouocet̃. Et ꝙ ita intelligi debeat.c.ꝓbat Gratianus.§.ſequēti qui per ſe patet.ꝛ.l.ſeq.
o Si autem. Pone caſum.ā.ca.a iudicibus.

Judex ad uocatꝰ aſſeſſor ꝛ executor nō pñt eſſe teſtes i cauſa appellationis.

Ad ſ ꝓ h̄ tex.in l.deferr.§.idē decreuerunt.ꝛ ibi bar.et gl.ff.ꝙ iu.ſiſ.no.Inno.ꝛ moder.i.c.ij.de arbi.

Teſtificari quis cogitur.

Ut dupliciter ponitur.

a ¶ Ut ab ipſis. Si hec dictio vt ponit̃ ↄſecutiue vt Gratian⁹ vult: tũc intelligas ꝓut dixi.ſ.e.a iudicib⁹.ſed ſi ponit̃ modaliter nihil eſt hic iuris: q᷑ taliter bene poſſũt eligi iudices vt nõ liceat ꝓuocari: vt.C.de tẽ.ap.l.vl.

Appellatiõis cauſa eſt eadẽ cum principali.

b ¶ Eadẽq;. Arg.ↄ̃ aduocatos: q᷑ eadẽ cauſa dr̃ appellationis cũ principali.ſic.ſ.eo.ſi epiſcopus.⁊.xvj.di.habeo. Arg.ↄ̃.vj.q.iiij. oſt. us.So.eadẽ eſt cauſa.i. negocium: ſed nõ eſt idez iudiciũ: q᷑ alij ſunt iudices. Jo.⁊ pronũciant appellationẽ iuſtaz vel iniuſtã.vt.j.e.§.vlti.ſed in priori cauſa ꝓnunciatur de ipſo principali. ⁊ hoc notaui in queſtionibus meis.B.

rit: eligat qui ꝓuocauerit iudices: ⁊ cũ eo ille cõtra quez prouocauerit: vt ab ipſis[a] deinceps nulli liceat ꝓuocare. ¶ Poſt ſecũdã ꝓuocationẽ intelligendũ eſt: tertio eni in vna eadẽq;[b] cauſa ſup ijſdẽ capitulis ꝓuocare non lz. ¶ Unde in.vij.lib. codi.ti. ne liceat in vna eadẽq; cauſa tertio ꝓuocare. Jmpator iuſtinianus ſcribit. ¶ Si qs in quacũq; lite iterũ ꝓuocauerit: nõ liceat ei tertio in eadem[c] lite ſup ijſdem[d] capitulis ꝓuocatiõe vti: vel ſniãs excellentiſſimoꝝ prefectoꝝ pretorio retractare: licentia data litigatorib⁹ arbitro[e] dato ipſius audientiã qui euz[f] dedit ante litis cõteſtationez[g] inuocare[h]: ⁊ huiuſmodi petitiõe minime ꝓuocatiõis vim obtinente. ¶ Cũ autez in cauſa capitali vel ſtatus interpellatuz fuerit: nõ per ꝓcuratores: ſed per ſeipſos appellantes cãm ſuam agere oportet. Unde hadrianus papa ait.

¶ Appellationẽ in cã capitali vel ſtat⁹ interpoſitam per procuratorẽ exequi nõ licet.

Si qñ in cauſa capitali[i] vel cã ſtatus[k] iterpellatũ fuerit: nõ per exploratores[l] ſed ꝑ ſeipſos eſt agẽduz. ¶ Tẽpus aũt exequẽde appellatiõis annus ẽ: vel (ſi iuſta cauſa itercefferit) biẽniũ. Unde in auctenticis conſtitutione.xj. collatiõe.v. legit̃.

¶ De eodem.

Si qui appellat ipertit̃ annus intra quem ſm ſe cõ

¶ Si qs. ¶ Caſus. Tria dicunt̃ in hac lege. Primuz eſt ꝙ in vna cã ⁊ ſuper eodem articulo nõ licet tertio ꝓuocare. Scdm eſt ꝙ ſententia prefecti pretorio retractari nõ poteſt. Tertium eſt ꝙ ſi in cauſa in qua ſecundo appellatũ eſt datus fuit iudex delegatus: licet ab eo appellari non poſſit recuſari tamen poteſt ante litem conteſtatam: ⁊ implorari audientia delegantis.

Recuſari poteſt qs non tñ ab eo appellari.

c ¶ Tertio in eadẽ. Ergo qui bis appellauit non auditur tertio appellãs. hoc ideo: q᷑ preſumit̃ ꝙ totiens iuſte condẽnatus ſit ⁊ non grauetur. vnde idem põt dici ſecundũ canones. extra de appel. ſua nobis. Sed qd eſt qđ dicit hic: aliquis poteſt recuſari non tamẽ appellari ab eo: cũ tamẽ a ſuſpecto iudice poſſit appellari. vt extra vt lite nõ conteſt. accedẽs.ij.ſ.eo. quotiens. Jtem ſm decre. vbicũq; inhibetur appellatio ⁊ recuſatio. vt extra eo. ſup eo.ij.⁊.c. conſuluit. Sed dic ꝙ inhibet̃ ſimplex ⁊ vaga recuſatio vbicũq; inhibet̃ appellatio: tñ expreſſe nõ poteſt inhiberi remediũ recuſationis. vt.C. de ſen. ⁊ interlocu. om. iud.l.vlt. Põt dici ꝙ tertio appellat̃ non a ſentẽtia: ſed a ſuſpecto iudice. Sed quarr poteſt hec lex ſtare: q᷑ ſi iſte qui appellauit impetrauit iudices ipſe non põt eos recuſare. vt dixi.ſ.eo.a iudicibus. ſi aduerſari⁹ eos impetrat aut ante terminũ appellatiõis aut poſt terminuz. ſi ante terminũ tunc lr̃e nõ valent. vt extra de ap. oblate.⁊.c. ſepe. ſed ſi poſt terminũ ſtultus eſt impetrãs ſi vtit̃ lr̃is illis: cum ſnia iam teneat. vt.j.eo. ei qui. Dicas et intelligas qñ aduerſarius impetrat litteras: ⁊ ante terminum appellationis non ante terminum datum ab homine: ſed ante terminũ appellationis datum a lege: quod facere poteſt: vt.j.eo. appellatore Uel intellige quãdo idem qui appellauit impetrauit iudicem illũ: quia eum poteſt recuſare propter nouam cauſam ſuperuenientem. vt extra de offi. delega. inſinuante.

d ¶ Super ijſdem.ſ.eo. omnes. in prin.

e ¶ Arbitrio. id eſt iudice delegato. vel intellige de arbitro coram quo probanda eſt cauſa recuſationis.

f ¶ Qui eum dedit. Per hoc patet ꝙ cũ delegatus recuſatur ⁊ recuſatio ſit probata ſtatim euaneſcũt littere ⁊ remittitur negocium ad delegãtem: ſed ſi ordinarius recuſatur tunc tenet illud quod eſt in illa conſtitutione cum ſpeciali. extra eo. ad hec.⁊.j.xj.qõ.j. peruenit. Jo.

g ¶ Litis conteſtationẽ. q᷑ eſt dilatoria exceptio. vt.iij.q.vj.§. exceptio. ſic.iij.q.v. q᷑ ſuſpecti. de hoc dicem⁹.j.iij.q.iij.§. offerat̃. Et ſic patet ꝙ in cã appellationis eſt lis conteſtãda. extra de teſta. raynaldus. ergo et libellus eſt porrigẽdus: tñ aliter ſit de ↄſuetudine. Jo. Certe imo de conſuetudine porrigit̃ libellus talis: peto ſniaz confirmari vel infirmari latã inter me ⁊ talem. B.

Libellus in cã appellatiõis porrigendus.

h ¶ Jnuocare. et iſtum recuſare. Jo.

¶ Cum autem. ¶ Caſus Dicit Gratian⁹ ꝙ cauſa ſtatus vel crialis ſi appellatuz fuerit nõ agitur per ꝓcuratorem. Et hoc ꝓbat̃ ſeq.c. cui⁹ caſus plan⁹ eſt. h. tamẽ intellexit idẽ ante appellationez: vt dicit in ſumma.

i ¶ Si qñ in cã capitali.j. v.qõ.iij. in criminalibus.

k ¶ Status. Jn cauſa ſtatus nõ conſtituitur procurator niſi ille qui conſtituit ſit in poſſeſſione libertatis. vt liiij. diſtin. frequens.⁊.C. de aſſer. tol.l.j. in princi.

l ¶ Per exploratores.i. ꝓcuratores. ſed in cauſa appellationis in his caſibus admittitur ꝓcurator: etiam in cauſa criminali ⁊ in cauſa ſtatus. vt.ff. de ap. nõ tantuz.⁊.ff. de libera. cau.l.j. vbi filius pro patre ⁊ ecõuerſo poteſt appellare etiam ipſis inuitis: quia intereſt filiorum parentes habere liberos ⁊ econuerſo: vt ibi.

l ¶ Per exploratores. Regulare eſt ꝙ per procuratorez non agit̃ de crimine: ſed fallit de crimine iniuriaruz: vt iij.q.ix.§. niſi. Jtẽ quis ſe excuſare poteſt de crimine cõuentus ⁊ accuſatus per procuratorẽ.v.q.iij. reos. Jtẽ excipere. extra de accu. veniẽs.⁊.c. ſuper his. Jtẽ in leuibus criminibus.ff. de accuſa. leuia. Jtẽ ſi crimen non excedit penam relegatiõis: vt.ff. an per aliũ cauſe ap. exerce. poſſint.l.j. Jtẽ ſi agatur ad pecuniariã penam lz infametur. reus: vt in eadẽ.l. Jtem in crimine ſuſpecti.ff. de ꝓcura. non ſolũ.§.vlt. Jtem vbi quis aliũ vult accuſare de ingratitudine.ff. de ꝓcu. ſed ⁊ hec.§.j. Jtẽ in actione populari interuenit procurator ad defendẽdum ſed non ad agendũ: vt.ff. de popula. act. qui in populari. Jtem ſcdm quoſdam per nunciũ poteſt agi in cauſa criminali. vt extra de reſti. ſpolia. litteras. Jtẽ cum cauſa non eſt pure criminalis. vt extra de ꝓcur. tue. Jtem per ſociũ litis agitur in cauſa criminali. vt.iij.q.vj. hec quippe.⁊ extra de dolo ⁊ contu. cum dilecti. in princi.⁊.ij.q.v. ſtatuit.

Procurator in cauſis criminalib⁹ interuenit quãq;.

¶ Tempus. ¶ Caſus Modo oſtendit ꝙ annus vel biennium datur ad proſequẽdam appellationem. et hoc probatur.l. ſequenti.

Si q appellat. ¶ Caſus Queſitũ fuit infra qđ tempus debeat quis appellationẽ ſuam ꝓſequi? Et certe reſpõdetur ꝙ infra annum: ⁊ iuſta cauſa interueniẽte bia

bitur ei bienniũ. Sed ſi infra hoc tp̄s ſuã appellationẽ nõ fuerit ꝓſecut⁹ ſol⁹ vel cũ aduerſario: rata manet ſnīa.
a Alius. Idem bñficiũ dant antiq̃ decre. vt ex̄ de ap. ex ratione. ⁊ c. cũ ſit romana. ſimiliter noue. ex̄ eo. cõſtitutus. hoc tñ tp̄s iudex poteſt artare. ex̄ eo. reꝑhenſibilis ⁊ c. cum ſit romana

Veneritiudex ea abſente poteſt ꝓcedere vt hic dicitur: qꝛ ꝑuilegium eius eſt q de appellatione cognoſcit ꝙ poſſit vna pte abſente litẽ audire: vt. C. de tẽpo. ap. l. vlti. §. pe. Si tñ abſens ꝓbat iuſtam cãm abſentie bene retractatur qđ factum eſt: vt ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. cum bertoldus.

muniter vel litem exequatur: aut (ſi iuſta interceſſerit cã) alius[a] annus[b] indulget: quo trãſacto lite nõ completa maneat[c] ſentẽtia rata ¶ Appellatore ceſſante cuꝫ vnus[d] mẽſis ſupeſt ex biennio lꝫ victori ingredi vt reus queratur: quo ſiue inuẽto[e] ſiue nõ ſuas afferat allegationes: vt vel cõfirmetur vel reſcindat ſentẽtia omni[f] caſu abſentẽ in expenſis condẽnando: neutro cõcurrente poſt ſecundũ annum fatalẽ permanet ſententia. Cõſtitutiõe. ij. in collatione. iiij. ¶ Sed lis que ſperatur in cõſiſtoꝛium ꝑncipis inferri abſqꝫ dãno moꝛe manet intacta: donec ipſe faciat eam introduci ⁊ a ꝓceribus ſm̄ moꝛem dirimi. ¶ Si vero is qui appellauit peniten-tia[g] ductus ab appellatiõe deſiſtere voluerit nõ pꝛohibet: ſicut in ſeptimo codicis libro titulo de appellationibus ipe ratoꝛes archadius ⁊ honorius ſtatuiſſe legunt. ¶ Si quis libellos appellationis i geſſerit: ſciat ſe habere licentiam ⁊ arbitrium ex penitentia cõmutandi[h] ⁊ ſuos libellos recuperandi: ne iuſte penitudinis humanitas amputetur. ¶ Eſt aũt quãdo appellationem interponi nõ eſt neceſſe. In eodeꝫ nãqꝫ lib. ⁊ eodem titulo ijdem impatores decreuerũt. ¶ Nominationes vero libellis vł edictis facte citra ꝯcilium publicum[i] non valent: a quibus nec appellare[k] neceſſe eſt. ¶ Diffinitiua[l] quoqꝫ ſentẽtia que cõdẽnationem vel abſolutionẽ

lꝫ ſit arg. ꝯ. ff. de re iudi. l. iiij. §. ſi quis vbi dicit ꝙ iudex beneficium legis non poteſt diminuere.
b Annus. Si appellatur ad aliuꝫ q̃ ad ꝑncipem: tũc videtur ſex mẽſes dãdi. Item ſi appellat a delegato qui nõ recipit appellationẽ dãtur tres mẽſes. C. e. ſi appellationẽ. ſed ſi a delegato ꝑncipis: tunc nouẽ menſes. C. de tempo. ap. l. ij. §. ꝙ ſi ſcđm. ſi a pedaneis iudicibus: tũc duos mẽſes in auc. de iudi. §. audiant ergo. colla. vj.
c Maneat. qꝛ ſingitur non ꝓuocaſſe: vt. C. de tempo. ap. l. vlti. circa finem. fuit tñ extincta ſnīa ꝑ appellationeꝫ: vt. ff. ad tur. l. j. in ſi. ſed ante ſnīam appellans ſi non ꝓſequatur appellationẽ ſtabit iudicio eius a quo appellauit. extra eo. ꝑſonas. nec poſt auditur appellans: vt extra eo. repꝛehenſibilis. ⁊ c. conſuluit. ⁊ c. perſonas. Jo. niſi iterũ grauetur. extra eo. vt debit⁹. ⁊ c. directe. B.
¶ Appellatoꝛe. ¶ Caſus. Dicit in hac. l. ꝙ ſi appellatoꝛ nõ ꝓſequatur infra biẽnium victoꝛ in vltimo mẽſe dꝫ adire iudicẽ: ⁊ ꝑquiſito reo ſiue inueniat ſiue non: ꝓcedatur in cã abſenteꝫ oĩno in expenſis condẽnando. Si ꝯo neuter adiuerit iudicẽ ĩfra biẽniuꝫ rata manet ſnīa.
d Unus mẽſis. hic habes ꝙ victoꝛ põt ꝑuenire legalẽ terminũ appellationis ꝑ mẽnſem: vt. C. de tempo. ap. l. vlti. §. in his aũt caſib⁹. ſed victa pars põt quattuoꝛ diebus ꝑuenire: vt ea. l. §. ꝑcedenti. Et nota ꝙ triplex ẽ terminus appellationis: q̃nqꝫ ſtatuitur terminus ad iter arripiendũ: vt extra de ſen. ⁊ re iudi. cum ex cauſa. ex̄ de ap ꝑuenit. q̃nqꝫ ſtatuit terminus ad ꝑſentandũ ſe iudici appellationis: vt ex̄ eo. cum ſit. ⁊ c. ſignificauit. terti⁹ terminus eſt qui ſtatuit a lege. ſ. annus vel biẽnium: ⁊ infra illũ dꝫ eſſe finita cã appellationis: vt ħ. ⁊. C. de tẽpo. ap. l. nemo. ⁊ l. vlti. circa mediũ. ⁊ in auc. de ap. circa medium col. viij. hoc aũt ſcias ꝙ terminũ ſtatutum ab homine nõ poteſt altera ꝑs preuenire: vt ex̄ eo. ſepe. ſꝫ terminum legalẽ poteſt preuenire cũ modicũ ſupeſt de tpe vt ħ di. ⁊ extra eo. oblate. Scđm legẽ antiquã poterat ⁊ debebat elapſa medietate termini legalis victoꝛ ſe exhibere iudici appellationis: vt. C. de tempo. ap. l. nemo. ſed tamen vt patet ex illa decre. oblate. quandoqꝫ ante terminum poteſt altera pars pꝛoſequi cauſam appellationis dum tñ altera pars non ꝑueniat diligentiam alterius. arg. xvj. q. iij. placuit. ij. ⁊ extra de ap. vt debitus.
e Inuento. hic pꝫ ꝙ etiam in cauſa appellationis ꝑtes ſunt citãde: vt ex̄ de ap. per tuas. ſi tñ altera pars nõ

f Omni caſu. ſ. ſiue vincat ſiue vicatur vt ex̄ de ap. repꝛehenſibilis. ⁊ c. ſepe. ⁊. C. de iudi. ꝓperandũ. §. ſin aũt. ⁊ ij. q. iij. libellũ.
¶ Sed lis. Caſus iſtius. l. hi. ꝯ. ea. c. anteriorum. §. ad hoc.
¶ Si ve. ¶ Caſus. Modo oſtẽdit Gratianus ꝙ quilibet põt ſue appellationi renũciare: etiã ſi libellos appellatorios recepit. ⁊ hoc ꝓbat. l. ſequẽ. q̃ ſatis plana eſt ⁊ ꝑ te caſũ foꝛmabis.
g Penitẽtia. ff. de dona. q. ſa. ũ. ff. de re. pu. ſi penituit. ff. loca. l. ſi in lege. §. pe. ff. de in ius vo. quãuis. ff. de mino. ꝙ ſi minoꝛ. §. ſceuola.
g Penitẽtia ductus. intellige ſi peniteat cuꝫ adhuc nihil intereſt aduerſarij. ff. de condi. ob cau. ſi pecuniam poteſt tamen iterum appellare. extra de appel. directe.
h Cõmutandi. ſic ex̄ de ap. c. directe. qđ tñ veruꝫ eſt re adhuc integra: qꝛ ſi aduerſarius iam receſſiſſet: nõ poſſet iſte mutare ꝯſiliũ i iniuriã alteri⁹. ff. de reg. iu. nemo.
¶ Eſt autem ¶ Caſus. Supꝛa dictum eſt ꝙ licite quis appellat: nũc oſtẽdit in quibus caſib⁹ nõ exigit appellatio.
¶ Nominationes. ¶ Caſus. Aliquis nominatur ad aliquam dignitatem preter publicum concilium: dicitur hic ꝙ talis nominatio non valet. nec ab ea neceſſe eſt appellare.
i Publicum. ⁊ cleri ⁊ populi: vt. xxiij. diſtin. epiſcopus. etiam abſentibus ad duodecim dietas vocatis: vt extra de electio. cum inter. ſi ſine periculo poſſunt vocari. vt extra de electio. quod ſicut. hodie qui non poteſt intereſſe hoc iurabit: ⁊ ſic poteſt committere vices ſuas alicui de eccleſia ſua: vt extra de elec. quia ꝓpter. De hac materia not. vij. queſtio. i. factus eſt: ⁊ vocabuntur qui ſunt in pꝛouincia: vt extra eo. coꝛam. hodie ſtatur conſuetudini. extra de electio. in geneſi. Item patet ħ ꝙ licet omnes canonici elegerint aliquem ſeoꝛſum nõ conuocato concilio ꝙ electio non valet. lxiij. di. c. j.
k Appellare. Appellatio tamẽ tuetur electionem minus bene factam: vt extra de elec. conſiderauimus.
¶ Diffinitiua. Hec eſt octaua pars: in qua ponit viginti caſus diuerſos. Joan. de fan.
¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſnīa que abſolutionem vel cõdẽnationem nõ continet nulla eſt ipſo iure. Idem dē de ſnīa lata cõtra ſolitum oꝛdinẽ iudicioꝝ. Idem dicit de ſnīa lata contra ſnīam a qua non fuit appellatum: nec in his caſibus appellatio neceſſaria eſt.
l Diffinitiua. Diffinitiua ſententia eſt que finẽ impoſuit negocio. ff. de arbi. qualem. ⁊ xj. q. iij. ſummopere.

Snīa eſt duplex.

non cōtinet pro nulla habet. ❡ Item ſententia citra ſoli tum ordinē[a] iudicioꝝ a preſi de ꝓlata: auctoritatē rei iudicate nō obtinet. ❡ Item ſi ſnia lata fuerit cōtra res pri[9] iudicatas[b]: a quibus ꝓuocatum nō eſt ſententie auctoritatem nō obtinebit: ⁊ ideo appellare neceſſe nō eſt. ❡ Itē ſi ſententia cōtra ius[c] ſcriptū ferat: veluti dum defunctus ⁊ minor quattuordecim annis fuiſſe ⁊ teſtamentuȝ iure feciſſe dicit: nullas vires obtinet: nec cōtra eam eſt neceſſarium auxilium ꝓuocatiōis. ❡ Si vero cōtra ius litigatoris ſentētia dicatur: veluti dum minor quattuordecī annis decimūquartum annum impleuiſſe: ac per hoc teſtamentum iure feciſſe ꝓnunciatur ad ꝓuocationis remediū oportet cōfugere. ❡ Item ſi plures iudices[d] dati ſunt: ⁊ vnus tantū ex eis ꝓnunciaſſe proponitur: nō videt appellandi neceſſitas fuiſſe: cū ſententia firmitatem iure nō obtineat. ❡ Item cum certa[e] ratione ⁊ fine certo iudices mulctare poſſunt: ſi vero aliter cōtra ſtatutum legis modum mulctāqȝ irrogauerint: quod cōtra ius geſtum videt firmitatem nō tenet: ⁊ ſine appellatione poteſt reſcindi. ❡ Venales[f] quoqȝ ſentētias que in mercedeȝ a corruptis iudicibus proferunt: etiam citra interpoſite prouocationis auxilium infirmas eſſe decretum eſt. ❡ Item ſi propter infirmitatem etatis ad honorem ad quem nominatus es inhabilem te eſſe probaueris (ꝑtermiſſa appel

alia omnis eſt interlocutoria. ſufficit tamen proferre verba que habent vim condēnationis vel abſolutionis vt extra de verbo ſigni. in his. ⁊ ff. de arbi. quid tamē. §. ſi arbiter. Item ſi continet condēnationem ſed tamen incertam non valet: vt iudex ſi precipiat ſolui debituȝ: vt. C. de ſentē. que ſine certa quātitate ꝓfertur. per totū. quādoqȝ etiaȝ tenet ſententia licet non cōtineat condēnationeȝ vel abſolutioneȝ: vt in ſententia ſub conditione lata: vt. ꝟ. eo. §. biduum.

a ❡ Citra ſolitū ordinem. ſ. generaleȝ. nam ſi primo ſententiatum fuerat de proprietate qȝ de poſſeſſione licet hoc fieri non debuerit: tamen niſi appelletur ſententia tenet. C. eodem. l. j. T.

b ❡ Judicatas. niſi in cauſa matrimoniali. xxxv. q. ix. §. qr ergo. Et in crimine falſi. C. de fal. querela. Et vbi negatur iudicatum. ff. que ſen. ſine appel. reci. l. j. in princi. Et cum dolo omiſit exceptionem que competebat ex prima ſententia: vt extra de ſentē. ⁊ re iudi. inter. que huic legi videtur contraria. ſed decre. intelligo cum aliquis ex certa ſcientia ⁊ ex dolo omiſit exceptionem volens decipere aduerſariū. argumē. ff. ad velle. ſi decipienti. hec autem lex loquitur cum ex ignorantia omiſit exceptionem rei iudicate. vel etiam ſi ex certa ſcientia omiſit: ſed ideo omiſit: qr non poterat eum tunc temporis probare: hoc enim non preiudicat: vt. J. queſtio. vij. plerūqȝ. Item fallit. ff. de iureiuran. admonendi. vbi retractatur prior ſententia propter periurium. Joan. Ego intelligo decre. inter. cum prima ſententia non valebat: vt ibi dicitur. quod poterat eſſe ex multis cauſis. B.

Sentētia ꝯ res pri[9] iudicatas q̄nqȝ valȝ

❡ Item ſi ſententia. ❡ Caſus Dicit hic ꝙ ſi ſententia lata fuerit contra ius ſcriptū nulla eſt ipſo iure: nec ab ea neceſſe eſt appellari: veluti ſi ꝓnuncietur defunctum fuiſſe minorem quattuordecim annis: ⁊ rite teſtamentum feciſſe. Si autem fertur ſententia cōtra ius litigatoris tunc eſt appellatio neceſſaria: veluti ſi pronuncietur minorem decimumquartum annum impleuiſſe ⁊ rite teſtamentum feciſſe.

c ❡ Contra ius. niſi iudex eſtimet leges illas nō iuuare cauſam: vt. ff. de re iudi. cum prolatis. M. Sed hoc eſt falſum: qr error iudicis nō debet excuſare ſententiam: vt ff. que ſentē. ſine appel. reci. l. j. in princi. ⁊ illa lex cum ꝓlatis. loquitur quādo contra ius litigatoris ſententiatum fuerit. Et ſic patet ꝙ ſententia lata contra ius litigatoris quantum ad litigatores tranſit in rem iudicataȝ vt hic. ⁊ extra de ſen. ⁊ re iudi. cum inter. in ſi.

Snia ꝯ ius litigatoris lata valet.

❡ Item ſi plures iudices. ❡ Caſus Si plures iudices dati ſunt ⁊ vnus tantum pronunciauerit nulla eſt ſententia ipſo iure: nec exigitur appellatio ipſo iure. Itē ſi iudex punit aliquem vltra modum ſibi a lege preſixum penam maiorem qȝ debeat irrogando: talis ſententia non valet. nec ab eo appellari oportet.

d ❡ Judices. Siue iudices ſint ordinarij ſiue delegati ſiue arbitri: ⁊ omnes ſint preſentes: quicquid maior pars ſtatuit illud tenet: vt. lxv. diſtin. c. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de re iudica. duo ex tribus. ⁊. ff. de arbi. item ſi. §. vltimo. ⁊. l. diem. §. ſi plures. niſi in ſolo caſu quem habes extra de reſcrip. paſtoralis. Sed ſi in pari numero diſſentiāt ⁊ tunc ſi ſint arbitri neutra ſententiarū tenet: vt. ff. de arbi. diem. §. ſi plures. ⁊ tunc iudex ordinarius coget arbitros aliquam perſonam eligere cuius auctoritati ſtetur: vt. ff. de arbi. item ſi. §. principaliter. In delegatis autem iudicib[9] tenet vtriuſqȝ ſentētia: ſed ſuſpenditur quouſqȝ altera confirmetur a ſuperiore. ff. de re iudi. duo iudices. niſi velis dicere aliud eſſe in delegatis a principe: vt C. de appel. in offerendis. vbi dicitur ꝙ ſi diſſentiunt eligant tertium. In ordinarijs vero ſi diſſentiant in pari numero tenet ſententia pro reo lata: niſi in cauſa liberali: vt extra de probatio. ex litteris. ff. de re iudi. inter pares. ſimiliter tenet ſententia lata pro teſtamento. ff. de inoffi. teſtamen. ſi pars. tertius caſus pro matrimonio: vt. xxxiij. queſtio. j. ſi quis acceperit. ⁊ extra de preſumptio. illud. quartus in dote. extra de ſenten. ⁊ re iudi. c. ſi. vnde verſus. Stat teſtamentum libertas coniugium dos. Si ſint equales qui producuntur vtrinqȝ. Et hec que. ꝟ. dixi vera ſunt quando omnes iudices ſunt preſentes: ſi autem quis abeſt ⁊ non per cōtumaciam ſententia alioruȝ nulla eſt: vt ſ. ⁊. ff. de arbi. item ſi. §. vlti. ⁊. l. ſeq. ⁊ extra de offi. deleg. quāuis. ⁊ c. cauſam. Joā. Et ponit hodie decre. totam hanc diſtinctionem de ſen. ⁊ re iudi. c. vlti. B.

Judices plures ſi ſentētia diſcordent qd iuris

Verſus.

e ❡ Item cum certa. Quidā enim iudices poſſunt punire vſqȝ ad duos aureos quidam plus: vt. C. de mo. mulc. illuſtres. ⁊. l. ſequen. ⁊ tamen propter inopiam condēnati poteſt iudex ſententiam moderare: vt. ff. de officio preſi. illicitas. §. penulti. ⁊. xxiij. qō. v. c. j. ⁊. C. eo. eos. in ſi. Sed nunquid vſqȝ ad modum legitimum valet? Non. argumē. ff. fami. hercīſ. in hoc iudicio. Arg. contra. C. de dona. ſancimus. ⁊ extra de preben. dilectus j. ⁊. c. niſi. ⁊. xij. queſtio. ij. ſi quos.

❡ Venales. ❡ Caſus. Venales ſententie que a corruptis iudicibus ꝓferuntur nulle ſunt ipſo iure. Similr ſi aliqs nominatus eſt ad honorē decurionat[9] qui eē nō poterat ꝓpter infirmitatē etatis: puta qr minor erat quindecim annis: vel forte minus grandeuus citra appellationem ſi probauerit ſe inhabilem excuſatur.

f ❡ Venales. Sed ſi arbiter tulit ſniam per gratiam te

ner:ſed datur doli exceptio.C.de arbi.l.iij.ff.ad trebel. ſeruo.§.cum pretor.ſed ſi corruptus tulerit nullā eſt ſententia:vt hic.⁊.C.ſi ex fal.alleg.l.vlti.

¶ Sunt etiā quorū ¶ Caſus Modo oſtēditur qui non admittūtur ad appellādum.⁊ numerātur hꝫ ſeptē perſone que appellare nō poſſunt.ſ.contumax homicida veneficus maleficꝰ adulter raptor publicus:ſimilr̄ ꝯuictus teſtibus et cōfeſſus ſuū ſcelus nō audiē appellās. Si aūt ꝯuictus ſit ⁊ nō confeſſus:vel cōfeſſus metu tormentoꝝ audiē appellās. Et ſunt hec oīa.C.quoꝝ ap. non reci.l.ij.hec aūt verba. hoc in notorijs:in occultis autem ſunt verba Gratiani:poſtea q̄ ſequū tur verba legis.

latiōe) iniqua nominatio remouebitur. ¶ Sunt etiam quoꝝ appellationes nō recipiūtur. Nō enim pōt recipi eius appellatio qui p cōtumaciam[a] abſens cū ad agendaꝫ cām negocio prius ſummatim[b] perſcrutato vocatꝰ eſſet condēnatus eſt. ¶ Nullus etiam homicidarū veneficorum[c] maleficoꝝ adulterorū: itēqꝫ eoꝝ qui manifeſtā violentiā cōmiſerunt argumētis cōuictus teſtibus ſupatus:ēt voce propria vitium ſceluſqꝫ confeſſus audiaē appellās: ⁊ hoc i notorijs[d]. ¶ In occultis autē ſi teſtibus productis inſtrumētis ꝓlatis aliiſqꝫ argumētis preſtitis ſentētia cōtra eum lata ſit: ⁊ ipſe qui condēnatus eſt:aut minime voce ſua confeſſus eſt: aut formidine[e] tormētorum territus aliqd cōtra ſe dixerit: prouocādi licentia ei non denegaē. ¶ Nulli quoqꝫ officialiuꝫ[f] a ſnīa ꝓprij iudicis ꝓuocatio tribuaē: niſi in eo tantuꝫ negocio qd ipſe ciuili rōne ſuper patrimonio forte apud propriū iudiceꝫ inchoauerit. ¶ Quotiēs etiā fiſcalis[g] calculi[h] ſatiſfactio poſtulatur:aut tributū expoſcitur: aut publici[i] aut priuati[k] debiti euidētis atqꝫ[l] cōuicti redhibitio flagitatur:appellatione excluſa neceſſario in cōtumacem vigor iudiciarius exercetur. ¶ Ab executore ſententie appellari nō poteſt[m]: niſi forte executor ſnīe modum iudicationis excedat. ¶ Si quis etiā auſus fuerit prouocare ne volūtas defuncti[n] teſtamēto ſcripta referretur: vel ne hi quos ſcriptos patuerit[o] heredes in poſſeſſionem[p] mittātur: ⁊ is cuiꝰ de

a ¶ Per cōtumaciam.ſic.J.xxiiij.qō.iij.de illicita.niſi veniāt iudice ſedente pro tribunali.ff.de in inte.reſti.diuus. Item bene audietur appellatio cōtumacis qui preſens eſt: vt.ff.de appel.creditor.§.miſſus.

b ¶ Sūmatim.i.ſemiplene ingret iudex de negocio cum aduerſarius abeſt:nō enim ſtatim abſente aduerſario mittet preſentē in poſſeſſionem:ſed faciet ipſum iurare ꝙ credebat ſe iuſte litigare.⁊ ſic itelligitur qd eſt extra vt lite non conte.qm̄ frequenter.in ſi.

c ¶ Veneficorum. Idem eſt in alijs:vt extra de ſponſa. ex litteris.ij.

d ¶ Et hoc in notorijs. Illud de ſuo ponit Gratianus ⁊ male:in notorijs enim nō eſt opus teſtibus.s̄.e.q.j.de manifeſta.nec in notorijs appellari poteſt. vt extra eo. cum ſit.⁊.c.peruenit. Si ergo hec duo cōuictio ⁊ confeſſio cōcurrunt non auditur appellans:quia ſola confeſſio in criminali non nocet:nec etiam in ciuili ſecūdum quoſdam quin poſſit appellare.ff.de confeſ.cum fideicōmiſſum.ſed contra.s̄.eodem.quicunqꝫ.

e ¶ Formidine tormentorum territus.J.xv.q.vj.c.j.

¶ Nulli. ¶ Caſus. Officialis preſidis prouincie vel alterius preſidētis in adminiſtratione vel officio ſuo deliquit:de quo poſtea cōuictus ⁊ condēnatus a proprio iudice volebat appellare:queriē an poſſit? Et certe dr̄ ꝙ non poteſt:ſi tamē condēnatus eſſet in cauſa ciuili ſuper patrimonio ſuo:bene admittitur ad appellandum.

f ¶ Officialium.vt executori vel tabellioni quādo delinquunt circa ſuā adminiſtrationem:qr preſumiē ꝙ iudicem offenderint:⁊ qr non preſumiē ꝙ iudex iniuſte cōtra eum aliquid faciat. Item qr nō poteſt abeſſe a curia.

¶ Quotiens ¶ Caſus. Ponūtur hic quattuor caſus in quibus nō appellatur.ſ.cum ratio computatiōis poſtulatur a procuratore fiſci:vel cum petitur tributum: aut cum debitum publicum:id eſt fiſci:vel priuatum. id eſt Ceſaris: de quo aliquis eſt euidenter conuictus flagitatur.

g ¶ Quotiens etiam fiſcalis.i.quotiens ab aliquo ratio adminiſtratiōis requiriē:⁊ intellige quādo euidens eſt tributum:alioquin ſecus.vt.C.de ap.quoniā nōnulli. Patet ergo ꝙ in tributis nō appellatur:ergo nec in decimis: cum decimis: cū decime ſint tributa egentiū animarum: vt.xvj.qō.j.decime.⁊ eſt expſſum extra de deci.tua.in ſi.

Appellari nō poteſt in tributis ⁊ decimis.

h ¶ Calculi.i.computationis.

i ¶ Publici.i.fiſci.

k ¶ Priuati.i.de ꝓprio patrimonio imperatoris:quod reſpectu fiſcalium priuatum dicitur.

l ¶ Atqꝫ.pro.i.

¶ Ab executore ſententie. ¶ Caſus. Iudex mandat officiali ſuo vel alij vt mandeē ſnīa executioni:queriē vtruꝫ a tali executore ſit appellādum? Et certe dicitur ꝙ nō:niſi modum in exequēdo excedat. Similiter ſi aliquis appellat ne teſtamētū aperiatur:vel ne heredes ſcripti mittantur in poſſeſſionem non auditur:⁊ appellator ⁊ iudex qui recipit talem appellationem: punitur in viginti libris argenti.

m ¶ Non poteſt. diſtingue tamē:qr aut executor habet meram executionē aut mixtam. Si merā non appellatur ab eo niſi mādati fines excedat:vt hꝫ dicitur:⁊ ſi ſuſpectus eſt nō appellatur ab eo.vt extra de ap.nouit.niſi obijciatur crimē falſi coram eo:tūc enim ſuperſedebit executioni.vt extra de cri.fal.ſuper eo.⁊.C.ſi ex falſis inſtru.iudicati. ⁊ de tali executore loquiē lex.C.de execu.rei iudi.ſi vt proponis.⁊ extra de ſen.⁊ re iudi.decetero. Quādoqꝫ dicitur executor qui hꝫ mixtam executionē: ⁊ talis poteſt recuſari ꝓpter ſuſpitionem.extra de offi.deleg.ſuper queſtionū.§.ſi vero.de tali loqtur.xxv.qō.ij.⁊ ſi nō cognitio. ⁊ talis executor audiet ⁊ admittet exceptiones rationabiles qꝫtūcunqꝫ abſolute ei ſcribatur vt extra de offi.deleg.ex parte.⁊ extra de eta.⁊ quali.c. eaꝫ te extra de reſcrip.cum adeo. Itē licet mixtus ſit executor nō poteſt appellari a grauamine vel iniuria:vt.C.de appel.ſi quis. Itē videtur ꝙ differēda ſit executio ſi incontinenti volo probare ſentētiam iniuſtam.vt extra de teſti.veniens.ij.⁊.ff.de iudi.ſi pretor. De hac materia plene inuenies.xxv.q.ij.⁊ ſi non cognitio.

Executor an poſſit recuſari ⁊ ab eo appellari.

n ¶ Defuncti.Ar.contra.extra de ap.qua frōte.in parte decīſa ſed ibi debitum erat liquidū:vnde ibi valebat appellatio ne corpus ſepeliretur ante ſatiſfactionem.

o ¶ Patuerit. Nota ꝙ dicit patuerit.ex hoc eſt arg.ꝙ ſatis eſt pro illo qui intentauit poſſeſſoriū ꝙ aliquam preſumptionē pro ſe habeat:licet non perfecte probet.

p ¶ Poſſeſſionem. qr ibi non auditur appellans vel aliquā exceptio niſi prius ſiat miſſio in poſſeſſionem.

Appellatiões friuolas recipiēs punitur.

vt.C.de edic.diui hadria.tol.l.ij.
a ¶ Ignauem. Nota iudicem puniri qui recipit friuolas appellationes.
¶ De poſſeſſione. ¶ Caſus. Si pronūciatū fuit de aliquo mittēdo in poſſeſſionē cauſa reſtōnis vel alia de cā appellari nō debet: ⁊ ſi fuerit appellatū: nihilominꝰ mādabit ſnia executioni.

Poſſeſſio momentanea.

b ¶ Momēto.i.de momētanea poſſeſſione momētaneā poſſeſſionē vocat illā que reſtituit ei q̄ ſpoliatus eſt. ⁊ vocat momētanea: qꝛ apta eſt ꝑ momētum durare ſi adue: ſarius in momēto ꝓbet de ꝓprietate. Io.
c ¶ Effe. tñ. Scdm canones tñ appellatur a momentanee poſſeſſionis ſnia. vt extra de teſti. ſignificauerūt. vbi ab interlocutoria infra decē dies eſt appellādū. extra de elec. cū dilectus. extra de appel. ſuper eo.ij. ⁊ extra de reſtitu. ſpolia. ex cōqueſtione.
¶ Vnūq̄ ¶ Caſus. Dicit in hac lege ꝙ ſi plures ſup eadē re vna ſnia condēnētur: ⁊ omnes appellauerint: vno tm̄ illoꝝ ꝓſequente appellationē ⁊ obtinēte ꝓdeſt oībus. Idē eſt ſi vnus illoꝝ tm̄ proſeqtur appellationē ⁊ obtinet: nā ſi appellatio iuſta ꝓnuncietur victoria vnius ꝓdeſt omnibus. Si autem aliquis illoꝝ qui eſt minor viginti quinq̄ annoꝝ fuerit reſtitutus rōne minoris etatis: hoc non prodeſt maiori qui nō appellauit: ⁊ qui cum minore ſimul fuerat condemnatus.
d ¶ Quo caſu. vt in duobus reis debendi.
e ¶ Ad alios. vt. ſ. e. q. v. ſtatuit. ⁊. c. interrogatum.
f ¶ Etatis. niſi ſint connexa. ff. de mino. etiam. ⁊ l. tutor. ⁊ ff. quemadmo. ſer. amit. ſi communem.
¶ Iudicibus. ¶ Caſus. Dicit h̄ ꝙ officiū eſt iudicis ordinarij appellationē recipere: ⁊ infra trigīta dies a tpe ſnie computādos geſta cauſe litigatoribus prebere vna cum relatiōe. Idem dī in iudice delegato. Et dicit relatio ipſi apli quibꝰ iudex eximit appellātem a ſua iuriſditione: vel rñſiones vtriuſq̄ ptis. Dicit ēt ꝙ ſi litigator ſtatī poſt ſniaꝫ voluerit appellare: hoc pōt facere viua voce ⁊ ſine ſcriptis: ⁊ hoc tā in ciuili negocio q̄ in criali.
g ¶ Geſta. i. allegationes. C. de rela. l. ij.
h ¶ Relatione. i. reſponſionibus partium.
i ¶ Preſtari. etiaꝫ non appetētibꝰ. C. de ap. eos. in ſi. §. i.
¶ Ab eo. ¶ Caſus. Dicit h̄ ꝙ a iudice appellatiōis nō debet remitti cauſa ad iudicem a quo fuerit appellatū: cum iudex appellatiōis ꝓnūciare debeat appellationem eſſe iuſtā vel iniuſtā: qđ vix faceret iudex a quo appellat.
k ¶ Pronūciare. etiā ex pꝛoribus inſtrīs vel etiā ex nouis. vt. C. de tēpo. ap. per hāc. C. de appel. eos. §. i. nouas enī cauſas appellatiōis pōt audire iudex. vt ex. de ap. cōſtitutus. in ſi. ff. de appel. ſcio. in ſi.
k ¶ Pronunciare. Pone ergo ꝙ alicui ſit cōmiſſa cā appellatiōis: iudex ille ꝓnūciat appellationē iuſtā: nūquid incipiet de nouo cognoſcere de ṗncipali negocio? Hec lex videt velle ꝙ nō: ſed ꝙ poſſit eſt ar. extra de teſta. raynutiꝰ. in ſi. ⁊. C. de re. cre. generalr. §. fin aūt. in ſi. ⁊ in auctē. de ſanc. ep. ſ. §. ſi quis ꝯ aliquē. col. ix. ⁊ extra de appel. vt debitus. in fine. Queſtio. vij.

Iudex appellatiōis an poſſit de ṗncipali cognoſcere.

ea re notio erit appellationē receperit: ⁊ iudex qui tā ignauem[a] cōniuentiā adhibuerit: ⁊ litigatoꝛ qui taꝫ importune appellauerit: viginti libris argenti mulctētur. ¶ De poſſeſſiōe etiā ⁊ eius momento[b] ſi cauſa dicat que ſnia interlocutoria appellat: q̄uis ꝓuocatio interpoſita fuerit: tamē lata ſnia ſortiatur effectuꝫ[c]. ¶ Vnūq̄ vnam ⁊ eādeꝫ plures ſimul reportāt cōdēnationem: nec diuerſitas factoꝝ ſeparationē accipiet: quo caſu[d] ſi oēs appellauerint ⁊ vno ex his agēte eoꝝ appellatio iuſta pronūciata fuerit: emolumentū victorie etiā ad alios[e] pertinebit. ¶ Si aūt vnus tantū appellauit eiuſq̄ appellatio iuſta pronunciata eſt: ei quoq̄ ꝓdeſt qui nō appellauit. ¶ Qđ ſi etatis[f] auxilio vnus cōtra ſniam reſtitutōeꝫ impetrauit: maiori qui ſuo iure nō appellauit: hoc reſcriptū non ꝓdeſt. ¶ Iudicibꝰ autē non ſolū ſuſcipiende appellatiōis neceſſitas videt impoſita: verūetiā triginta dierum ſpacia ex die ſnie diffinita ſunt: itra que geſta[g] vna cū relatione[h] litigatoꝛibꝰ ꝯuenit preſtari[i]. ¶ Similr arbiter appellationē ſuſcipe ⁊ relationē dare cōpellitur ſi delegatus fuerit. ¶ Litigatoribus vero copia eſt etiā ſine ſcriptis libellis ilico voce appellare: cū res iudicata popoſcerit: tā in ciuilibus q̄ in criminalibꝰ cauſis. ¶ Ab eo aūt qui de appellatiōe cognoſcit non pōt fieri recurſus ad iudicē a quo fuerit ꝓuocatū. Quapropter remittēdi litigatores ad ꝓuincias remotā ſibi occaſionē atq̄ excluſam penitus intelligant: cū ſuper omni cauſa interpoſitā prouocationem vel iniuſtā tātuꝫ liceat pronūciare[k] vel iuſtaꝫ. ¶ Hec omnia in. vij. lib. codicis inuenies a titulo de appellationibus vſq̄ ad tituluꝫ ne liceat in vna eadēq̄ cauſa. ¶ Queſtio. vij.

Quod vero[l] laici in accuſatione epiſcopoꝝ non ſint audiendi: Euari-

Quod vero. ¶ Hec q. diuidit in ſeptē partes. In prima pte ꝓbat ꝑ duodeci auctoritates ſāctoꝝ patruꝫ ꝙ laici clericos accuſare nō pñt: ⁊ qꝛ ſunt minores: ⁊ qꝛ ad eūdē ordinē ꝓmoueri non pñt: ⁊ qꝛ eos nō recipiunt in ſua accuſatiōe: ⁊ qđ eſt validius: qa oppido eis ſunt infeſti. ſcđa ibi: his auctoritatibus. tertia ibi: huic oppoſitiōi. quarta ibi: de his. quinta ibi: item penitentes. ſexta ibi: item cū balaam. ſeptima ibi: item illud. Ioan. de ſan.
¶ Caſus. Hic intitulat ſeptima qō. qua querit an laici ſint admittendi ad accuſationem epoꝛum: vel clerici inferiores: vel monachi. ⁊ allegat. G. pro vtraq̄ parte. ⁊ primo ꝙ non admittātur: ⁊ poſtea ꝙ admittantur opi. plures faciendo ⁊ inferendo ſolutiones. Quid autem iuris ſit: de hoc in ſumma huius queſtiōis inuenitur.
l ¶ Qđ vero. Scdm Baꝫ. laici ſi ſunt bone fame admittūtur ad accuſationē clericoꝝ. ar. ſ. e. cūcos aut laicos. ⁊ G. idē ſentit. Alij dicūt ꝙ laicus ꝓpriū prelatū ꝓpter delictū accuſare pōt: qꝛ ſua itereſt habere ꝑlatum bonū: vt diſt. xxiij. di. illud. Cōmunioꝛ ē opi. ꝙ nō poſſit niſi ſuā iniuriā ꝓſequat: vt. iij. q. vj. oībꝰ. extra de teſti. de cetero. ſ. e. q. i. ꝓhibent. niſi in crīe hereſis. ſ. eo. ſacerdotes. ⁊. c. oues. ⁊ in ſimonia. extra de ſimo. tāta. ⁊ in crīe leſe maieſtatis. xv. q. iij. ſane. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi quēq̄. ⁊ in crimine ſacrilegij ſm quoſdā. xvij. q. iiij. §. qui aūt. ⁊ in crimine dilapidatiōis. vt. xij. q. ij. nō liceat. vt diſt. xvi. q. i. cōſtitutū. In his aūt oībus ita demū admittūtur ſi bono zelo denūciēt crimina. extra de ſimo. l3 heli. in ſi. ⁊ ſi accuſa-

Laici an poſſint clericos accuſare.

ſtus papa teſtatur dicens.*

Laici in epiſcoporũ accuſatione non ſunt recipiẽdi.

Non eſt a plebe aut a vulgaribus hominib[9] arguendus vel accuſandus epĩs licet ſit inordinatus: q2 ꝓ meritis[a] ſubditoꝝ diſponit a deo vita rectoꝝ: ideo iſta dico: q: inſidiator bona ſepiſſime ſolet cõuertere in maluꝫ ⁊ in electis ponere maculam.

Item Silueſter papa.

Laic[9] clericũ nõ accuſet.

Nullus laic[9] audeat clerico[b] crimen inferre.

Item Marcellus papa.

De eodem.

Laico non liceat quẽlibet clericum accuſare.

Item Julius papa.

Anathematizatus ſacerdotes accuſare non poteſt.

In ſancta nicena ſynodo ſtatutũ eſt vt nemo anathematizatus[c] in noſtram ſuſcipiat accuſationem: nec illi qui nos in ſuã nolunt recipere accuſationẽ: cum nos ſup illos[d] ſciamus a dño cõſtitutos nõ illos ſup nos: ⁊ ſicut maior nõ poteſt a minore iudicari ita nec obligari[e]: q2 rarum eſt omne qđ magnum[f] eſt. Portemus onera oĩum qui grauantur: quinimo hec portat in nobis beatus petr[9] apoſtolus: cuius vice fungimur legatione: ⁊ cuius regula iformamur: quatenus ei[9] fulti auxilio nũc ⁊ in ꝑpetuũ ab oĩb[9] tueamur aduerſis.

Item euſebi[9]. De eodẽ.

Laicos[g] non accuſaſſe epĩos[h] hactenus obſeruatum ⁊ cõſtitutum eſt: quia nõ ſunt eiuſdem cõuerſationis: ⁊ oppido eis quidẽ infeſti exiſtunt: quippe cum vita eorum ⁊ conuerſatio debeat eſſe ſecreta ⁊ a laicorum actibus remota: nec ab eis impeti debent etiam qui eorũ caſtitatem ⁊ grauitatem nolunt imitari: maxime cum eos nolunt recipe in ſuis accuſationibus. Itẽ fabianus papa.

Nec clerici in accuſatiõe laicoꝝ: nec laici in accuſatione clericoꝝ ſunt ſuſcipiendi.

Sicut ſacerdotes vl' reliqui clerici a ſecularium laicorũ excludunt accuſatione: ita illi ab iſtorũ ſunt excludendi ⁊ alienãdi criminatione: ⁊ ſicut illi ab iſtis ita ⁊ iſti ab illis nõ recipiuntur: q̃m ſicut domini ſacerdotum ſegregata dꝫ eſſe cõuerſatio ab eoꝝ cõuerſatione: ita ⁊ litigatio: q2 ſeruũ dei nõ opꝫ litigare[i] ſed mitem eſſe ad oẽs.

Itẽ ex ↄcilio Maguntino.

Decretũ eſt vt pſbyteri ſuos plebeios ⁊ accuſare ⁊ atteſtimoniare poſſint: ſi aũt neglexerit ſui gradus piculo ſubiacebũt. Itẽ clemẽs

Laici clicos accuſare nõ debẽt.

Sacerdotes ⁊ reliq ſacre eccl'ie miniſtri oẽſq plebes epĩos ſuos diligere debent ⁊ eorum precepiis obedire: etiam ſi ipſi

tus fuerit vite ſuſpecte. ſ. e. queſtio. j. in primis. q2 ſi accuſatus eſt ſuſpecte vite admittuntur laici male vite. ſi autem bone vite: tunc tantum laici bone vite. extra de ſimo. per tuas. Clerici vero ↄ clericos admittuntur niſi ſint criminoſi vel irregulares: vt. j. eo. preſumũt. ⁊ c. lator. ⁊ c. ipſi apoſtoli. tales tñ q ſunt irregulares bene admittuntur ad accuſationem eorũ qui ſunt eiuſdẽ ordinis cum eis vel inferioris: vt j. eo. ipſi apoſtoli. ⁊ c. teſtes. ſimilr monachi audiũtur. extra de accu. ex parte. ⁊ c. olim. ⁊ hec vera ſunt de ſolẽni accuſatione. Sed in denũciatiõe criminis vt dicunt quidaꝫ oẽs admittunt. arg. xxiiij. q. j. quiſquis. ⁊ quia cuilibet dictum eſt hoc: Si peccauerit in te ⁊c. xxij. q. v. hoc videtur. xxiiij. q. iij. taꝫ ſacerdos. Arg. cõtra xxxv. q. vj. epĩs in ſynodo. ⁊ ex̃ de accu. cum oporteat. Quid iuris ſit de hoc no. ſ. e. q. j. ſi peccauerit.

Non eſt. Caſus Querebatur hic an laici poſſint accuſare epĩꝫ ſuuꝫ male ⁊ inordinate viuentem? Et reſpondetur ꝙ non duabus rationib[9]. Una eſt: q2 pro meritis ſubditoꝝ quãq3 dantur mali plati: ⁊ q2 diabolus quãq3 infamat bonos: ⁊ bona conuertit in malũ.

a Pro meritis. j. viij. q. j. audacter. ⁊ vj. q. j. ex merito.

Nullus laicus audeat.

b Clerico. vel monniali: extra de accuſa. meminimus.

In ſancta. Caſus Querebatur a iulio papa vtrũ excõicati vel laici poſſint clericũ accuſare? Et reſpondet ꝙ non admittunt excõmunicati nec laici. ⁊ hoc ꝓbat pluribus rationib[9]. Una q2 nõ recipiũt clericos in ſuã accuſationem: ⁊ q2 clerici ſunt ipſis maiores: ⁊ q2 portant onera oĩum: ⁊ fungunt vice apłoꝝ.

c Anathematizatus. j. iij. q. iiij. nullus. hoc proprie eſt. vel id eſt ſeparatus a cõuerſatione clericoꝝ q2 laicus j. eo. laici. ⁊ xxiij. q. iij. certũ. ⁊ vj. q. j. illi qui. ⁊ c. omnes.

d Super illos. ſ. di. x. certum. ⁊ c. ſuſcipitis.

e Ita nec obligari. id eſt accuſari. xxj. di. inferior.

f Quod magnum. ſ. di. xciij. legimus. Joan.

Laicos. Caſus Dicit hic ꝙ laici nõ admittunt ad accuſationem clericorum quattuor rationib[9] q2 non ſunt eiuſdem conuerſationis cum clericis: et q2 ſunt clericis inimici: ⁊ quia nolunt imitari grauitatem eorum: q2 nolunt accipere clericos in ſuam accuſationeꝫ.

g Laicos. Certuꝫ eſt ꝙ laicus proſequens ꝓpriam iniuriam admittitur ad accuſationem clerici coraꝫ clerico iudice: vt extra de teſti. de cetero. Nunqđ ergo ⁊ ecõuerſo cleric[9] admittitur ad accuſationem laici coram laico iudice ſi proſequatur ſuaꝫ iniuriam? Dicunt quidam ꝙ nõ: nam vbi crimen irrogat penã ſanguinis clericus intereſſe non poteſt: vt. xxiij. q. vlti. his a quibus. ſed ſi nõ irrogat penam ſanguinis bene põt. Alij dicũt ꝙ in nullo crimine clericus põt accuſare laicuꝫ. ar. xj. q. j. nullus. q2 non poteſt in crimine teſtari contra ipſum. xj. q. j. teſtimonium. ⁊ ſic fallit regula que eſt. iiij. q. vj. omnibus. agat ergo clericus ciuiliter de crimine.

h Non accuſaſſe epiſcopos. In hoc capitu. aſſignant tres rationes quare laici nõ admittuntur cõtra clericos. quarta aſſignatur. ſ. e. q. c. j. quarta eſt q2 magnuꝫ eſt ꝙ clerici accuſentur ab eis. vnde debet eſſe rarum: vt. ſ. eo. proxi. c. Joan.

Sicut. Caſus. Sicut clerici remouentur ab accuſatione laicorum: ita ⁊ laici remoueri debent ab accuſatione clericorum: q2 ſicut diſcreti ⁊ ſeparati ſunt laici a conuerſatione clericorum ſic etiam debent eſſe clerici diuiſi ab accuſatione laicorum.

i Litigare. extra de ſyndi. c. vno.

Sacerdotes. Caſus. In hoc capi. dicitur ꝙ quilibet inferior prelato ſuo obedire debet: etiam ſi malus ſit: niſi erret in fide.

Clericus laicum accuſare non poteſt.

a ¶ Agant. ſi prelati ſunt heretici vel excõicati: vel nõ ſeruant canones vel ſimoniaci: vel notorij fornicatores: tunc põt recedi ab eis ante ſniam ✠.xix.di.nulli. xvj.q. vlti.ſane.xxxij.di.nullus.in alio crie ante ſniam nõ eſt recedendũ ab eis.viij.q.iiij.nõne.⁊.xv.q.vj.c.vlt.Jo. hoc corrigit ꝑ p̃te.ex̃ de tempo.ordi. c.ſi.B.

k ¶ Oris.ideſt locutionis.
l ¶ Gladio.ideſt lingua.
m ¶ Reprehendenda.i.reprehenſibilia.ſ.eo.nos.ne ſit contra.ẽ.xxj.diſtin.nolite.ſ.vj.q.j.oues.

¶ His auctoritatibus. hec eſt ſcḋa pars.q.in qua vult probare ꝙ laici ſi boni ſunt accuſant epiſcos.ſed huius allegatio ſupficialis eſt: qꝛ aliter canones intelligunt: hoc tñ probare nitit̃ per nouez auctoritates. Jo.de f.

Prelati crioſi ante ſniaz vere lingꝗ pñt.

✠ ¶ Hanc glo. dicit Abb.in.c. ego.N. de iureiu. eẽ ſingu. ad hoc ꝙ ab eþo non ſeruãte canones pt recedi vt ab excõicato.

Geñ.ix. d.

Qualis condẽnatio. ¶ Caſus Dicit ꝙ quilibet dꝫ obedire ſuo p̱lato nec ei detrahere ⁊ hoc ꝓbatur exẽplo chã q maledictus fuit: qꝛ nõ operuit pudẽda patris ſui: ſed multofortius eẽnt maledicti q p̃rib⁹ ſuis ſpiritualib⁹ detrahũt ⁊ cõtumelias iferunt.

b ¶ Cham.xxiiij.q. iij.§.ſed qui.

Peccam⁹ plus erga p̃res ſpũales q̃ȝ carnales.

c ¶ Ampliori. Arg. ꝙ in eodẽ genere delicti plus peccamus erga patres ſpũales q̃ȝ carnales: vt.xxx. q.iij.pitacium.

¶ Perſone ¶ Caſus Oſtenſum eſt.ſ. ꝙ laici nõ admittuntur ad accuſationez clericoꝝ: mõ oſtẽdit ꝙ clerici inferioris ordinis nõ admittũtur ad accuſationez ſupioris vſqꝫ ad.§. his auctoritatibus.

Clericus. ¶ Caſus Querebat a ſiluestro vtrũ minores clerici irregulares vel ifames poſſint accuſare ſuperiores? Et certe r̃ndet ꝙ nõ: nec cõtra eos teſtificari poſſunt. Alia.c.plana ſunt.

Geñ.ix. d.

d ¶ Clericus. hoc c.non tꝫ. vel loquit̃ de his qui ꝓpter irregularitatẽ non pñt ad altiora ꝓmoueri: vt bigami ⁊ corpore viciati.al's eſſet ↄtra rõnem: vt.ſ.e.lator. Et dic clericus ſcilꝫ pſalmiſta ⁊ oſtiari⁹.

e ¶ Maioꝝ. hoc.c.ſimiliter nõ tꝫ.

f ¶ Impetatur. criminoſe ſi de clericis intelligas.

✠ ¶ Concor.tex. in l.quẽq̃ȝ. ⁊ ibi bo.glo. ⁊ doc. C.de epiſ.⁊ cle.

Sententia cham ⁊c.

aliter (quod abſit) q̃ȝ debent agãt[a]: niſi in fide errauerit.

Item. ¶ De eodem.

Qualis condẽnatio eis imineat qui in patres peccãt diuina ſcriptura oſtẽdit dicẽs: Si enim chaꝫ[b] (qꝛ nõ operuit pudẽda p̃ris) maledictus eſt: multo ampliori[c] cõdẽnatione digni ſunt: q patrib⁹ legatiõe dei fungentibus contumeliam inferunt.

¶ Perſone inferiorũ ordinum in ſuperiorum accuſationem recipiendi non ſunt. Unde ſilueſter papa.

¶ Minores non debent accuſare maiores.

Cleric⁹[d] aduerſus exorciſtaꝫ: exorciſta aduerſus acolythũ: acolyth⁹ aduerſus ſubdiaconũ: ſubdiaconus aduerſus diaconũ: diacon⁹ aduerſus p̃ſbyteꝝ: p̃ſbyter aduerſus epũ accuſationẽ dare aut teſtimoniũ ferre ñ valet.

Item ſepherinus papa.

Maioꝝ[e] ¶ De eodẽ quiſpiã minorum accuſationibus nõ impetatur[f].

Item anacletus papa.

¶ De eodem.

Sentẽtia chã filij noe dãnant: qui ſuoꝝ doctoꝝ vel ꝓpoſitoꝝ culpã ꝓdunt[g]: ceu[h] cham q verenda p̃ris nõ operuit ſed irridẽda mõſtrauit.

¶ Item Euſebius papa.

¶ Oues paſtorem ſuũ (niſi a fide exorbitauerit) non debent accuſare.

Oues q̃ ſuo paſtori cõmiſſe ſunt: eũ[i] nec reprehẽdere niſi a fide exorbitauerit: nec vllaten⁹ accuſare pñt ✠: quia facta paſtoꝝ oris[k] gladio[l] ferienda non ſunt: q̃ȝ reꝓhendẽda[m] recte videant̃.

✠ ¶ His auctoritatibus probat ꝙ ſubditi ſiue ſint laici ſiue clerici prelatos ſuos accuſare nõ poſſunt. Uerũ de criminoſis ⁊ de infamibus intelligendũ eſt: qui vitaꝫ ſuoꝝ p̱latoꝝ parati ſunt reꝓhendere nõ imitari: qḋ ex ṽbis anacleti datur intelligi qui ait.

¶ Quare laici in accuſatione epiſcopoꝝ nõ audiantur.

Laici in accuſatiõe epiſcopoꝝ audiendi non ſunt: quia oppido eis quidã infeſti ſunt: ⁊ indignum eſt vt ab eis accuſentur qui eoꝝ grauitatem nolunt imitari.

Idem. ¶ Sacerdotes nõ niſi a viris idoneis ⁊ probatis accuſari poſſunt.

Accuſatio quoqꝫ eoꝝ ſup qua nos cõſulere voluiſti non niſi ab idoneis ⁊ probatiſſimis viris qui ſuſpitionibus[n] ⁊ ſceleribus carẽt fieri dꝫ: qꝛ ⁊ dñs ſacri corporis ſui tractatores a vilibus ac reprobis ⁊ nõ idoneis ꝑſonis infamari noluit nec calũniari: ſed ipſe proprio flagello peccantes ſacerdotes[o] a templo eiecit. Unñ liquet ꝙ ſummi ſacerdotes.i.epi a deo ſunt iudicandi: nõ ab humanis aut praue vite[p] hominib⁹ lacerãdi: ſed potius ab omnibus fidelib⁹ portandi: ipſo domino exẽplum dante quãdo per ſeipſum et non per alium vendentes ⁊ ementes eiecit de templo ſacerdotes. Nullus enim (vt reor) inue-

Accuſatio. ¶ Caſus Queſitum fuit ab anacleto vtruꝫ epi poſſint accuſari a malis hominib⁹ ⁊ ſceleratis? Et certe r̃ndet ꝙ nõ: ſed a bonis ⁊ fidedignis vel fidelib⁹ ſũt potius ſupportãdi. ⁊ hoc probat exemplo dñi qui per ſeipſum emẽtes ⁊ vendentes eiecit de tẽplo. Et exẽplo etiam dñi ſecularis fortiter indignãtis cũ videt ſeruum ſuũ ab aliquo alio iudicari: ⁊ hoc in prima parte. In ſcḋa parte dĩ ꝙ ſi detractores quorũcunqꝫ grauit̃ puniunt̃: multo fortius detractores famulorũ dei. In tercia parte dĩ ꝙ apoſtoli ⁊ eoꝝ ſucceſſores talia conſiderantes ſtatuerunt ne facile quis attentet accuſare vel lacerare prelatos: ⁊ ſi quis eos accuſare vel cõuenire voluerit: primo eos charitatiue admoneat: quod ſi non fecerit excõmunicetur. ſecũda pars ibi: ⁊ paulo poſt. tertia incipit ibi: hec ⁊ alia peri. Jo.ij

g ¶ Produnt. tales deponuntur.xlvj.diſtin. accuſatores.
h ¶ Ceu.id eſt ſicut.
i ¶ Euꝫ.criminoſe ſi de clericis intelligas. Oues. dic hoc cum prelatus eorum eſt bone opinionis.
n ¶ Suſpitionibus.ſuſpecti ab accuſatione ⁊ teſtimonio repelluntur.ſ.e.teſtes.iij.q.v.accuſatoribus.
o ¶ Sacerdotes.ideſt ſimoniacos.
p ¶ Aut praue vite. Arg.ꝙ nec etiã in excepto crimine

laicus praue vite eſt admittendus ɔ clericum: qđ verū eſt niſi prius clericus fuerit male fame vel opinionis: vt.ſ.e.q.j.in primis.in ſi ⁊ extra de ſimo.licet heli.⁊.c.per tuas:vt dictum eſt.ſ.in ſumma.

a ¶ Seruū ſuum. Nunqd de iure cōi dn̄s eſt iudex in cā ſerui ſui? Nō niſi talis habeat ex cōſuetudine: vt ex̄ de fo. compe.cū cōtingat.

b ¶ Colūne.ſic ⁊ ꝓhibet lex colūnas cuiuſlibet domus tolli vt.ff.de leg.j.l.cetera C.de edi. priua.l.ij.

c ¶ Sed ſi qs. Hec pars vſq ad finē loquitur de cauſis ciuilibus vel crīalibꝰ ciuiliter ꝓpoſitis.nā hoc.c.de laicis loquitur.vnde nō pōt intelligi de criminalibus cauſis:qꝛ in illis nō auditur laicꝰ ɔ clericum etiam ſi ꝓmoneret eū: hoc iō dico:qꝛ non cōcedo ꝙ in accuſatione ſit ꝓmittenda admonitio:vt ex̄ de ſimo.lꝫ.⁊.c.per tuas.⁊ de accuſa.qualiter. ſed de nūciationem ſemꝑ ꝓcedere dꝫ canonica monitio:vt per eadem iura ꝓbat̄. Nec ob. ex̄ de accuſa.ſi qs ep̄s.qꝛ illa i denūciatione loq̄t̄ de hoc notat̄. xij. q.ij. idigne. Tamē vbi denūciat̄ crimē ſimonie non eſt neceſſaria admonitio:qꝛ de illo non poteſt qs penitere retento ordine:vt.j.q.j.ſi quis neq.⁊ qō. vij. requiritis.licet ſit arg.ɔ.j.q vlt.pꝫ.⁊ extra de ſimo.licet.cui hodie ſtatur ſcꝫ quia moneatur vt dimittat beneficium:quo retēto non poſſet penitere.Uel dicas ſpeciale eſſe in eccleſia: vt ſemper primo admoneatur q̄ꝫ proponatur querela cōtra eam:ſiue ciuiliter ſiue alio modo agatur.

quod cuiuſq vniuerſi.item eoꝝ.§.actor.⁊ hoc ideo qꝛ actor cū decreto ſit ⁊ decretum nō extendit̄ ad futura.ff. de vſur.l.j. Sed ꝓcurator ſemꝑ a vero dn̄o cōſtituitur: ⁊ ab initio ⁊ ad vnam litē ⁊ ad plures ⁊ ad preſentes ⁊ ad futuras.ff.e.l.iij.⁊.C.de ꝓcura.neq. ſyndicꝰ ab vniuerſitate ⁊ ad vnā ⁊ ad plures cauſas cōſtituitur ꝓſentes et futuras:⁊ de auctoritate ep̄i.C. de epiſ. ⁊ cle.omnes q.§.⁊ hoc nihilominus. Canon tn̄ oēs adminiſtratores eccleſie vocat ꝓcuratores. j.q. iij.ſaluator: ſm canones ꝑlatus. ⁊ an̄ lit.conte.⁊ poſt ꝓcuratorem cōſtituit:vt extra.de iura. calū.c. cum cauſam.

nitur inter illos q velit ſeruū ſuum[a] ab alio q̄ꝫ a ſe iudicari:qđ ſi ꝓſumptū fuerit aut multa idignatione ipſe iraſcitur aut potius vindictā querit ſuper eū.vnde ⁊ dn̄s ait p prophetā: Qui vos tāgit me tangit: ⁊ tangit pupillam oculi mei. ¶ Et paulo poſt: Si detractores quorūcunq grauiter iudicant̄: ⁊ in ꝑditionis laqueū cadunt: multomagis laceratores ⁊ detractores atq accuſatores famulorū dei dānantur: ⁊ in baratrū (niſi ſe correxerint: ⁊ per eorū ſatiſfactionem cōdignam egerint penitentiā) indubitanter cadunt: ⁊ vindicibus flāmis exurūtur. ¶ Hec ⁊ alia periculoſa cōſiderantes apoſtoli cōſtituerunt: ne facile cōmouerentur aut lacerarent̄ vel accuſarentur colūne[b] ſancte eccleſie dei: que apoſtoli ⁊ ſucceſſores eorum non imerito dicunt̄. Sed ſi quis[c] aduerſus eos vel eccleſias eoꝝ cōmotus fuerit aut cām habuerit: ꝑus[d] ad eos recurrat charitatis ſtudio vt familiari colloquio ea ſanent cōmoniti q̄ ſananda ſunt: ⁊ charitatiue emendent que iuſte emēdanda cognouerint. Si autē aliqui eos priuſq̄ꝫ hoc egerit lacerare accuſare vel iſeſtare ꝓſumpſerit excōicentur: ⁊ minime abſoluantur anteq̄ꝫ per ſatiſfactionē[e] (vt iam dictum eſt) cōdignam penitentiā egerint: qm̄ iniuria[f] eoꝝ ad xp̄ꝫ pertinet cuius legatione funguntur. Item Alexāder.

¶ Cōmunione ꝓuetur qui priuatim aduerſus epiſcopum cōqueritur priuſq̄ꝫ familiariter eū cōueniat.

Si quis erga ep̄m vel actores[g] eccleſie quālibet q̄relam iuſtam ſe habere crediderit: nō prius ꝓmates: aut alios adeat iudices q̄ꝫ ipſos a quibus ſe leſum exiſtimat familiariter cōueniat non ſemel ſed ſepiſſime[h]: vt ab eis aut ſuā iuſtitiam accipiat aut excuſationē: ſi aūt ſecus egerit: ab ipſis aut ab alijs cōione priuetur[i] tanq̄ꝫ apoſtoloꝝ patrūq aliorum cōtemptor. Item Euariſtus papa.

¶ Niſi opinione diſcuſſa nō audiant̄ accuſatores ep̄orū.

Si qui ſunt vitupatores[k] aut accuſatores

d ¶ Prius.ſ.xxiij.q.v.ad ſidem.

e ¶ Per ſatiſfactionem. qđ videtur eſſe ſpeciale in eo qui offendit eccleſiā vt prius ſatiſfaciat q̄ꝫ abſoluat̄: vt extra de ver.ſigni.ex parte.aīs ſufficit ꝙ iuret: vt extra de ſenten.excommu.per tuas.

f ¶ Iniuria. Un̄ nec clericus pōt remittere iniuriam factam eccleſie: vt.xxiij.q.iiij.ſi is qui. Jo.

Si quis. ¶ Caſus. Si qs ɔ ep̄m vel actores eccleſie q̄relam habuerit non vadat ad iudicem niſi ꝑus ep̄m vel economos eccleſie ſepiſſime cōmoneat: vt ab eis iuſtitiam cōſequatur.⁊ ei ſatiſfaciant: ꝙ ſi contra fecerit cōmunione priuetur. Et intelligitur hoc.c. in cauſa ciuili tantum: ⁊ de honeſtate.

g ¶ Actores. Actor cōſtituitur a non dn̄o ⁊ auctoritate iudicis: ⁊ ad preſentes lites tm̄. inſti. de cura.§. vlti.ff.

h ¶ Sepiſſime.i.ter.xvj. qō. vij. omnes decime.

i ¶ Priuet̄. Hic videtur ꝙ ep̄s poſſit aliquem ꝓ propria iniuria excōicare ⁊ punire: vt.xlv.di.⁊ q emendat.⁊.xxiij.qō. iiij.guiliſarius.ɔ eſt xxiij q.iiij. inter q̄relas.⁊.q.v.de occidendis.vbi videt̄ ꝙ iudex ꝓ ſua iniuria nō dꝫ reū occidere cuius iudex eſt. Diſtingue qꝛ ſi iniuria tāgit ſpecialiter ꝑlatū nō poteſt excōicare aliquem ꝓ tali iniuria: ſi tangit eccleſiā pōt. Nam ep̄s poteſt eſſe iudex in cā ſue eccleſie ✠: ſicut ꝓcurator ſiſci eſt iudex in cauſa ſiſci: vt.C. vbi cauſe ſiſcales.l. j. ſic imperator eſt iudex in cauſa ſiſcali.ff. de his que in teſtamen. delen.l. proxime.⁊ tamen res ſiſci imperatoris dicitur.ff. ne quid in loco publico.l.j.§. hoc interdꝫ.

Si qui ſunt vituperatores. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab euariſto vtrum clerici indiſtincte ſint admittendi ad accuſationem epiſcoporum ⁊ aliorum clericorum. Et reſpondet ꝙ non: ſed prius examinari debent accuſatores vtrum ſint bone fame vel non: ⁊ qua intentione veniant ad accuſandum: vtrum pro deo vel vana vel inani gloria vel odio vel inimicitia vel etiā cupiditate fiat ab eis excuſatio. Idem fere dicitur in ſequenti capitu. eo tamen addito ꝙ ignoti ⁊ viles non recipiuntur ad accuſationem.

k ¶ Vituperatores.i.conuiciatores qui depoſiti curie tradentur.xj.q.j.ſi quis ſacerdotū.niſi fecerint ex calore iracundie: vt.ſ.e.q.iij.ſi quis iratus. Joā. hoc hodie falſum eſt ꝙ traduntur curie ſeculari: niſi eſſet poſt excōmunicationem cōtumax.extra de iudi.c.cum nō ab homine.fallit in caſu ſpeciali.de crimi.fal.c.ad falſariorū. vbi depoſitus ſtatim traditur curie ſeculari. B.

Laic & | ceptis | cri ibus | nō admit | tit̄ ɔtra | clericum. | D; ē iudex in cā | ſerui ſui.

ſ3.q̄.c.

noni- | nō cedat | nunciā- | tiem.

fcus in | ā eccle | factam | remittere | pōt.

Ep̄us nō poſſit aliquē propria iniuria excommunicare

✠ ¶ Adde idē tenuiſſe Bar. et Bal. in l. vni.C. ne qs in ſua cā. not. in addi.c. cū veniſſent. de v. ſig.

Clicus depoſitꝰ non ſemꝑ eſt curie ſeculari tradēdus.

a ¶ Epiſcopoꝝ. Hec duo capitula loquunt̃ de ſuſpectis vel ignotis: ⁊ de his qui ſuã iniuriam non pſequunt̃.
b ¶ Qua itentiõe an faciãt aĩo nocẽdi: vt. xxiij. q v. ꝓdeſt.
c ¶ Conſcientia. ſi ſit conſcius crimininis.
d ¶ Aut cupiditate pecunie. ſ. e. q. j. prohibentur.

ſpondet dicens: ꝙ nõ eſt facile recipienda ſine diſcuſſione accuſatorum. Et hoc probatur auctoritate domini dicentis: nõ eſſe accipiendam vocem mendacij. Et auctoritate pauli qui dixit aduerſus preſbyterum inſcriptionem nõ eſſe faciendam ſine duobus vel tribus teſtib⁹: multominus ergo contra epiſcopum.

e ¶ Querendũ eſt. ¶ Hic dicitur idem qđ in p̃cedenti. c. Et dic querendũ eſt ſcꝫ a iudice: etiã ſi aduerſarius nõ queratur. ff. de poſtu. l. quos phibet. ⁊ xxx. q. v. iudicantẽ ⁊ ĩ. eo. alieni. ⁊ ar. C. de qđ. ſeruos. ⁊ loquit̃ hoc c. ⁊ p̃cedens de ignotis vel de notis ⁊ ſuſpectis: q2 tales pſone integri ſtatus eẽ debẽt. ff. de teſti. queſitum. Sed obijcio tibi ſi iudex q̃rat de cõuerſatione hui⁹ teſtis. ✠ opꝫ ꝙ q̃rat ab alijs. Similiter opꝫ ꝙ querat de cõuerſatione illoꝝ de qbus querit̃ de cõuerſatione iſtius: ⁊ ſic in infinitum pcedet iudex qđ reprobat̃ extra de reſcrip. cũ in multis lib. vj. Si aũt iudex ab ipſo teſte q̃rat: an ſit fur vel homicida: ſtulta eſſet q̃ſtio: cuꝫ nemo illud fateret̃ de ſe. Rñ ſi eſt ignotus bene põt ab eo q̃rere an ſit liber vel ſeru⁹: ab alijs auteꝫ notis inter quos eſt conuerſatus queret de fama iſtius. Põt etiam iudex in genere querere ſic dicẽdo ei: es tu talis vt poſſis eſſe teſtis: vt. ff. de queſtioni. l. j. §. qui queſtionem.
f ¶ Accuſat. In accuſationibus ergo

✠ ¶ Adde quare differãt. not. Bar. ⁊ gl. i l. accoꝛ. ff. rẽ ra. ha.

✠ ¶ Adde an teſtis interrogat⁹ an ſit criminoſus teneat̃ rñdere. no. p bar. in. l. ſi duo pꝛoni. §. ideꝫ iulian⁹. ff. de iureiu. glo. in. l. g iuraſſe. §. ſi pꝛ. co. ti.

Exo. xiij. a j. Timo. v. c

epiſcopoꝝ[a] vel reliquoꝝ ſacerdotũ: nõ oportet eos a iudicibus eccleſie audiri anteq̃ eorum diſcutiat̃ eſt mattonis ſuſpitio vel opinio: qua itentione[b] qua fide qua temeritate qua vita qua cõſcientia[c] quoue merito ſi pro deo aut pro vana gloria aut p inimicitia vel odio: aut cupiditate[d] iſta preſumpſerint.

Item calixtus papa.

¶ Maiores natu non accuſent niſi qui ſint recte fidei ⁊ conuerſationis.

Querendũ[e] eſt in iudicio cuius ſit cõuerſationis ⁊ fidei ⁊ is qui accuſat[f] ⁊ is q accuſat̃: qm̃ hi qui nõ ſunt recte fidei ac conuerſationis: ⁊ quorum vita eſt culpabilis: ⁊ quoꝝ vita fides ⁊ libertas neſcitur[g] nõ permittunt̃ maiores[h] natu accuſare: neqꝫ viles pſone in eoꝝ recipiunt̃ accuſatione. Item ſixtus papa.

¶ Abſqꝫ duobus vel trib⁹ teſtibus nõ recipiãtur epiſcoporum accuſationes.

Accuſatio epoꝝ non eſt facile[i] recipienda dicẽte dño: Nõ accipias vocem mendacij. Et apoſtolus inquit aduerſus pſbyterũ inſcriptionẽ nõ recipiendam abſqꝫ duobus vel tribus idoneis teſtibus. Si hec de pſbyteris vel ceteris fidelibus ſunt precauenda q̃to magis de epis.

Item ex pcilio Aurelianẽſi.

¶ Pro ſola cõuentione epiſcopi non ſubmoueatur aliquis a cõmunione.

Si quis ab epo vel ab eccleſia vel de pprio iure crediderit aliquid repetendum: ſi nihil cõuitij[k] aut criminationis obiecerit: eum p ſola conuentione a cõmunione eccleſie non liceat ſubmoueri.

Item euariſtus papa.

¶ Quare ſubditi platos ſuos rephendere non poſſunt.

Sunt nõnulli qui p̃poſitos ſuos pverſe reprehendũt ſi vel parũ ipſis moleſti extiterint. ¶ Ex his oĩbus datur itelligi: ꝙ illi ab accuſatione remouentur qui non affectione charitatis ſed prauitate ſue actionis vitã eorum diffamare ⁊ rephendere querũt. ¶ Nõ vero premiſſis auctoritatibus criminoſi phibeantur ab accuſatione platorum teſtat̃ Augu. in libro[l] ſoliloquioꝝ ita dicens.

¶ Nõ oẽs ſubditi ſed crĩoſi tm̃ phibent̃ accuſare platos.

Preſumunt plati nõ debere ſe reprehendi vel accuſari[m] pro eo ꝙ canones nõ eos paſſim cõſtituunt accuſandos: qđ tantũ negat̃ ſo

i ¶ Facile. id eſt abſqꝫ inquiſitione.

Si qs. ¶ Caſus. Quidam cõuenit epiſcopũ vel economum eccleſie in cauſa pecuniaria: q̃ſitum fuit vtrum propter hoc a cõmunione eccleſie ſit remouendus? Et reſpondetur ꝙ non: ſi nil conuitij vel criminationis obiecit.
k ¶ Conuitij. Non tamen ex hoc ſequitur ꝙ propter cõuitium ipſiuꝫ poſſit excõmunicare: vt. xxiij queſtio. iiij. inter q̃relas. vel hic nõ fuit tantuꝫ epiſcopi cauſa ſed eccleſie. vel propter hoc remouendus eſt a cõmuniõe a metropolitano ſꝫ non ab epiſcopo. Uel dic ſi conuitium redundat tantum in perſonam epiſcopi: quia dicit: tu es filius ruſtici: tunc nõ poteſt: ſed ſi dixit eũ ſimoniacum: quia hoc redundat in eccleſiam bene poteſt.

Eps e[...] cat pp[...] uitiũ [...] factur

Sunt nõnulli. ¶ Ex his omnibus. ¶ Caſus. Infert Gratianus ex ſupradictis ꝙ illi remouentur ab accuſatione qui mala intentione veniũt ad accuſandum et nõ ex charitate: ⁊ ꝙ

Preſumitur cõtra aliquos.

nõ preſumitur quis dignus niſi hoc probetur. ĩ. e. criminationes. Sic in oblatione euchariſtie: vt de cõſecra. di. ij. tribus gradibus. Et in ordinibus. xxiiij. diſti. qñ. ⁊ in elemoſyna. xlij. di. qeſcamus. Item excõicatus quis creditur pp periculũ vitandũ potius q̃ non: vt ex̃ de ſen. excom. per tuas. ⁊ c. cũ deſideres. §. ſecũde queſtioni ſic in impetratione venie etatis tenetur impetrans pbare inſtituta moꝛum ſuoꝝ: ⁊ teſtimonium vite honeſtioris ⁊ animi probitatem. ⁊. ſe eſſe idoneum: vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. ij alſ circa notos potius preſumitur quis dignus q̃ indignus: vt extra de preſump. duduꝫ.
g ¶ Neſcitur. Per hoc patet ꝙ loquitur. c. de ignotis.
h ¶ Maiores. id eſt clericos.

Accuſatio. ¶ Caſus. Queſitũ eſt a ſixto papa qualiter recipienda ſit accuſatio epiſcoporum. Et re-

criminoſi ſimiliter remouentur. Et hoc pbat per ſeq. c.
l ¶ In libro ſoliloquiorum. id eſt pſalmorum id eſt ſolius ſpiritusſancti eloquium: quia ſolo inſtinctu ſpiritusſancti ibi locutus eſt. de quo habetur de peni. diſtinctione. ij. querendum.

Soli[...] quius [...] pſalm[...]

Preſumunt prelati. ¶ Caſus. Quidam plati dicebant ſe nullo modo eſſe accuſandos: eo ꝙ canones ſtatuerunt eos nõ eſſe paſſim accuſandos. Sed aug. dicit hoc eſſe intelligendũ de criminoſis. Et hoc probat exemplo dñi eſſe dicentis: qui cum accuſaretur dixit: Si male locutus ſum teſtimonium perhibe de malo.
m ¶ Uel accuſari. argumẽ. laicos poſſe accuſare clericos. ĩ. eo. clericos. ⁊ xxiij. diſtin. illud. ⁊ C. de offi. rec. prouin iuſtiſſimos. ſed corrigitur talium opinio. extra de teſtibus. pe cetero.

a ℭ Criminoſis.ſcilicet clericis.
b ℭ Reprehendendo.ſupple:ſed non debent preſumere cum de ſe ⁊c.
c ℭ Teſtimoniū. Cum debebat exemplificare de accuſatione exemplificat de teſtimonio:qḋ ideo facit:quia qui admittitur ad vnū admittitur ⁊ ad reliquum.iiij.q.iij.teſtes.Joan.
ℭ Opponitur.
ℭ Caſus. Dictū eſt ſ.in.§.ex his omnibus.⁊.c.pſumūt.ꝙ ſubditi criminoſi ſuos platos accuſare nō poſſunt.Et ſic videt ꝙ illi qui non ſunt criminoſi bene pnt accuſare.Sȝ opponitur huic diſt.illud.c.oues ⁊c̃.vbi dr̃ ꝙ nō admittunt ſubditi niſi a fide exorbitauerit prelati: ⁊ ita innuitur ꝙ ex eo ſolo caſu admittant ſubditi.Sȝ grãnus ſoluit dicēs:ꝙ illud cap.intelligit tm̃ de criminoſis:⁊ criminoſi ⁊ infames ⁊ ſerui ꝯ quēlibet admittunt in hereſi.⁊ hoc pbat per ſequentia.
d ℭ Opponit. Dixerat in illo.§.his auctoritatib⁹.ꝙ ſubditi criminoſi ſiue clerici fuerint ſiue laici non admittātur ad accuſationē platoꝝ: vnde colligit a ꝯtrio ſenſu ꝙ alij admittātur.huic diſtictioni obijcit:⁊ poſtea ſecūdū ſuā opinionem ſoluit: q̄ talis eſt ꝙ laici non criminoſi poſſunt accuſare clericos:quod falſum eſt.vt extra de teſti.decetero.niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam proſequantur:⁊ tunc non admittuntur ad teſtimonium.

ℭ Huic oppoſitiōi hec eſt tertia ps hui⁹.q.in q̄ pbat ꝙ mali nō pnt accuſare platos ſuos:vel illi q ad eūdē gradū puenire nō poſſunt.⁊ hoc pbat p ſex capitula. Joā. de fa.

lis criminoſis[a] cū de rephendendo[b] veritas ipſa ꝯſtituat: Si male locutus ſuȝ teſtimonium[c] perhibe de malo ⁊c̃. ℭ Opponit[d] huic diſtictioni. Ipſi ſacri canones diſtinguunt in quo caſu paſtores ſint accuſandi a ſubditis dicētes:oues paſtores ſuos nō accuſent nec reprehēdant niſi a fide exorbitauerint : ecce in quo caſu ſunt accuſandi a ſubditis:in alijs autē minime. ℭ Huic oppoſitiōi reſpōdetur ſic: Diſtictio illa canonū de criminoſis ⁊ infamibus intelligit. Oues eni criminoſe ⁊ infames paſtorem ſuū accuſare vel rephendere nō poſſunt niſi a fide exorbitauerit. Ceterū ſi a fide exorbitauerit:tāta eſt labes illius criminis:ꝙ ad ei⁹ accuſatōeȝ ⁊ ſerui aduerſus dñm:⁊ glibet criminoſi ⁊ infames aduerſus quēlibet admittūtur. Unde diony.pa.

ℭ Infames accuſaſ nō pñt

Alieni erroris[e] ſocium vel a ſui volūtarie ppoſiti tramite recedētem[f]: aut ſacris patrū regulis ⁊ cōſtitutiōibus nō obedientē[g] ſuſcipere nō poſſumus[h] nec debemus. Nec impetere recte credētes vel ſanctoꝝ patrum ſanctiōibus obtēperātes permittim⁹:qꝛ infames oēs eſſe cenſemus qui ſuā fidem aut chriſtianā legem preuaricātur✠:aut apl̃icam aut regularē libēter poſtponūt auc̃teȝ.

Item ex concil.tole.iiij.

ℭ Chriſtianos accuſare vl̃ in eos teſtificari nō pñt qui fidem acceptam deſeruerunt.

Non pōt erga hoies eē fidelis q deo extiterit infidelis. Judei ergo q dudum chriſtiani effecti ſunt:⁊ in chriſti fide puaricati[i] ſunt ad teſtimoniū dicēdū admitti nō debent:q̄uis ſe eē chriſtianos annūciēt:qꝛ ſicut in fide chriſti ſuſpecti ſūt:ita in teſtimōio humano dubij habētur. Infirmari[k] oportet eorūȝ teſtimoniū q in fide falſi docētur:nec eis eſt credēduȝ q veritat] a ſe fidē abiecerūt.

Itē calus papa felici coꝛepo.

ℭ Heretici iudei vl̃ pagani xpianos accuſare nō poſſunt

Pagani vel heretici ſiue iudei non poſſunt chriſtianos accuſare[l] aut vo-

ſ ✠ ℭ Con coꝛ.tex.in auc̃.gaçaros.C.de here.⁊.ſ.e.qō.⁊ cau.beati.

e ℭ Alieni erroris.Ex tribus locis iſtius.c.argumētatur Gratianus a contrario ſenſu in ſequenti.§.
f ℭ Recedentem.id eſt apoſtatam.
g ℭ Non obedientem.i.ſchiſmaticum.vt.xix.diſt.nulli.⁊.xxv.queſtio.j.violatores.
h ℭ Non poſſumus.Arg.ꝙ iudex poteſt infamē repellere:lȝ reus ipm recipiat.xlv di licet.xxx.q.v.iudicāteȝ.C.de q̄ſtio.ſeruos.in prin.iiij.q.iij.parētes.Item arg.ꝙ iudex examinabit accuſatores ſicut ordinādos:vt eos repellat.xxiiij.di.qñ.⁊ Greg.precipitio ani:vt inquirat de pſona accuſatoris.ſ.e.q.j.in primis.ſic.xxiij.di.illud.⁊.ſ.e.criminationes.⁊ ptor ſue dignitatis tuēde grã idignos a poſtulatiōe remouet.ff.de poſtu.l.j.in prin.⁊ repellit militem lȝ aduerſari⁹ velit eū admittere.ff.de pcu.filiufā.§.milites.⁊ quos ptor prohibet in totū ⁊ oino prohibet etiā ſi aduerſarius ꝯſentiat.vt.ff.de poſtu.quos prohibet.imo vbi aduerſario nō cōpetit exceptio:iudex ex officio ſuo excipiet.vt extra de appel.cōſtitutis.⁊.ff.de peti.here.l.vlti. Sed cōtra.nōne ſic dȝ iudicare ſm ꝯſciam:⁊ ſcis qꝛ nihil ex ingenio ſuo ⁊ domeſtice volūtatis motu facere dȝ.vt.ſ.c.prox.⁊.iij.q.vij.iudicet? Reſpōdeo : iudicat in hoc caſu ex his q̄ pcipit in exercitio cauſe q̄ añ eū agit:nam cū corā ſe videt infamē admitti pōt ipȝ repellere:ſicut cū ſcit tpa appellatiōis elapſa eſſe ſupplet de facto.vt.C.de tēp.appel.l.ij.i ſi.ſic.xxviij diſt.priuſq̄ȝ.ſ.de facto:quod cōſtat iudici tanq̄ȝ iudici.extra de poſtu.bone.

Non poteſt. ℭ Caſus Quidaȝ iudei facti ſunt xpiani:⁊ poſtea iteꝝ preuaricati ſunt in fide:querebat vtruȝ eſſent admittendi ad teſtimoniū contra catholicos? Et reſpōdetur ꝙ non:licet chriſtianos eſſe ſe fateant:qꝛ ſicut in fide ſuſpecti ſunt:ita in teſtimonio:nec pōt apud bonos homines eſſe fidelis qui deo extitit infidelis.
i ℭ Preuaricati.Ergo ſi nō ſunt preuaricati dȝ ꝙ ſunt admittēdi nō obſtante pcedenti delicto ſicut ⁊ ali⁹ q fuerit in mortali.vt.iiij.q.j.diffinimus.qḋ quidā negant cū nec ad ordines admittaf qui q̄nq̄ȝ fuit criminoſus.vt.xxv.di primū.⁊.vj q.j.qui crimē.⁊.ff.de ritu nup.palam.vbi dicif turpitudo licet intermittaf non tamē deletur.ſic.ff.de fur.qui ea mēte. Jo.Quid iuris ſit de hoc dicitur extra de teſti.teſtimonium. vbi corrigit hoc.B.
k ℭ Infirmari.ſ.xix.di.c.ſi.Uel aliter.arg.ꝙ non valet dictum teſtis ſi poſtea detegitur eius infamia.

Pagani. l ℭ Accuſare.niſi ſuā iniuriam pſequantur.vt.iiij.qō.vj.oibus.ſed heretici nō:qꝛ excōicati ſunt.extra de here.vergētis.⁊.c.excōicamus. Sȝ nūqd iſti ſȝ pagani ⁊ iudei audiunt in exceptis criminib⁹? Dic ꝙ non.n.ſm.h.ſic.ſed ꝙ iudei poſſunt dȝ.extra de iude.iudei.ſed decre.expſſe ꝯdicit:q dicit ꝙ teſtis dȝ eſſe fidelis.

Pagani ⁊ iudei etiā i exceptis criminibus non ſunt audiendi.

Margin: xxiij.d ... ex pte ... ntente ... lla po ... facere.

vt extra de teſti.licet.j.⁊ ea ratióe:q² ſunt in peccato mor tali:⁊ ſic nó ſunt audiendi.extra de teſti.ſuper eo.
a ℭ Aut vocé. Oportet tñ clericos hére teſtimoniũ bonuʒ ab his q foris ſunt.ꝟ.viij.q.j.licet.de cóſe.di.j.iubemus.
b ℭ Infamationis. vt ſe expurgare debeant.

minoribus hereticis qui nó peccant in precipuis articu lis fidei:qui nó admittũtur in iudicijs.i. de his q̃ acta ſunt corã iudice:ſed in alijs ꝯcnbus ꝓpter inopiã probationum admittũtur:non tñ ſine tormẽtis vt.iiij.q.iij.§.in criminali.ver.ſi res.⁊.C.de here.l.vlt.Jo.Sʒ certe ſm canones nó admittit heretic⁹ cũ ſit excõicatus:⁊ debeat ſtati occidi.extra de hereti.excõicamus.⁊.c.pe.B.

ℭ In hoc capitulo.
ℭ Caſus. Dictũ eſt ſ.in.c.alieni.ꝙ hereticus nó accuſat catholicuʒ:apoſtata nó accuſat illuʒ qui nó eſt apoſtata:nec ſchiſmaticus pót accuſare illũ qui nó é ſchiſmaticus. Cócludit ergo gratian⁹ a contrario ſenſu ꝙ heretici admittũtur contra hereticos: ſchiſmatici ꝯ ſchiſmaticos:apoſtate ꝯ apoſtatas:q² eq̃litas fidei ⁊ cõuerſationis eſt ſeruãda inter accuſantem ⁊ accuſatũ. Et hoc innuit ſequẽs ca.⁊ allegando dicit ꝙ ſufficit ꝙ aliqs ſit bonus ad hoc vt poſſit accuſare. Jté hereticus nó admittitur cum ſit excõicatus.vt.ꝟ.xi.q.iij. cũ excõmunicato.
c ℭ Equalitas. falſuʒ dicit:ſufficit eni ꝙ accuſator ſit bone fame lʒ accuſat⁹ ſit melioris.vt.ꝟ.e.lator. Jté in alijs falſũ dicit:q² nec iſamis infamé: nec criminoſus criminoſuʒ accuſat.vt.vj.qõ.j. q crimé.niſi pri⁹ eum tolerauit ſciẽs eum talé.extra de accuſa.nulli. Sed pót dici hoc eſſe ſpãle in epo: vt nó poſſit remouere ab accuſatione illos quos prius tolerauit. Jté fallit in arenario qui poteſt accuſare arenariũ.vt.C. de inoffi.teſta.in arenam. Jtem fallit in caſibus in qbus ſocius criminis nó repellit ſociũ:quos habes notatos.iiij.q.iij.liberi.⁊.C.de teſti.qm̃.al's quilibet cuiuſcũq; cõditionis:⁊ quãtũcunq; criminoſus viles ⁊ criminoſos ab accuſatióe vel teſtimonio repellit.vnde etiã ſocius a ſua accuſatióe repellit ſocios viles ⁊ criminoſos.ff.de accuſa.hos accuſare.§.ſi ſeruus.⁊.iij.qõ.iiij.c.pe.quod falſum eſt in exceptis criminibus.vt.ſ.in prin.queſtionis notaui.

Infamis infamé regulariter accuſare nó poteſt.

cem[a] infamationis[b] eis inferre. ℭ In hoc.c.decernit vt heretici nó impetẽt recte credẽtes:vnde ecótra intelligit ꝙ heretici ab hereticis impeti poſſunt. Jté a tramite ſui ꝓpoſiti volũtarie recedentes nó poſſunt impetere ſeruantes limité ſue ꝓfeſſionis: Ex hoc dat intelligi ꝙ recedentes a ſuo ꝓpoſito ſimilr recedentes criminari pñt. Jtem nó obediẽtes ſanctionib⁹ ſanctoꝝ patrũ nó poſſunt accuſare obtẽperantes ſacris cõſtitutionibus:in quo ſimilr intelligit ꝙ inobedientibus inobediẽtes accuſare licet:vnde generalr colligitur ꝙ i accuſatióe equalitas[c] fidei ⁊ cóuerſatióis inter accuſanté et accuſatũ ſemper cõſiderãda eſt:vt is q accuſat vel par vel ſuperior inueniatur.

Item nouellarum conſtõ.

ℭ Hereticus hereticũ accuſare ⁊ ꝯtra eũ teſtificari pót.

Si hereticus[d] cótra hereticũ[e] litiget:cuiq; eorũ hereticũ teſtem adducere lʒ. Si autẽ orthodoxus ꝯtra hereticũ litiget ꝓ orthodoxo quidé heretici teſtimoniũ valeat:cótra orthodoxũ aũt ſolius orthodoxi teſtimonium valeat. Jté. ℭ Orthodoxis aũt litigãtib⁹ ad teſtimoniuʒ nulli heretico pateat aditus. ℭ Sed querit[f] ſi flagitioſiſſimus catholicus poſſit ꝯuenire hereticũ de alio crimine q̃ de hereſi? Huic queſtioni ita rñdet:in quo heretic⁹ inferior eſt videlʒ in regula fidei:in eo a malo catholico accuſari pót. In quo aũt ſuperior fuerit videlʒ in cõuerſatióe vite:in eo a flagitioſiſſimo cõueniri nó pót. ℭ Jteʒ quod di pastores[g] ꝓ ſuis actibus magis ſunt tolerãdi q̃ corrigẽdi:dupl'r intelligitur: vel q² a criminoſis tolerãdi ſunt:⁊ nõ corrigẽdi:vnde ibi ſubinfert:q² ſepe ꝓ meritis ſubditoꝝ deprauat vita rectorum:quoꝝ ergo merito(deo permittẽte) vita rectoꝝ deprauat ab eis potius ſunt tolerãdi q̃ corrigendi:vel q² ſunt quidã qui ſepe deſeruntur a publicis documẽtis:⁊ crimẽ quod intẽdunt probare non valent. ℭ De quib⁹ in homil. de penitentia aug.ait.

ℭ Que publicis documẽtis ꝓbari nó pñt tolerãda ſunt.

Plerũq; boni viri ꝓpterea ſufferũt alioꝝ peccata ⁊ tacẽt[h]:q² ſepe deſerunt a

e ℭ Cótra hereticũ. Ar.aliqd admitti ꝓ aliquo qd non admittitur cótra ſe.ſimile.xxxvij.diſt.c.ſi quid veri.arg.contra.iiij.q.iij.ſi qs teſtibus.Scóm eſt regulare:p̃mũ caſuale ꝓpter odiũ hereſis.
ℭ Sed queritur.
ℭ Caſus. Dictũ eſt ſ.in.§.opponit. in ſi.ꝙ qlibet criminoſus pót hereticũ accuſare:modo incidẽté queſtioné mouet an peſſimus catholicus poſſit accuſare hereticũ de alio crimie q̃ de hereſi? hanc qõnem ſoluit Gra.dicẽs ꝙ i quo hereticus eſt inferior.ſ.in hereſi poteſt a flagitioſiſſimo catholico accuſari: de quo auté heretic⁹ eſt ſuperior.ſ.in cõuerſatióe vite nó poteſt accuſari a flagitioſiſſimo catholico.
Poſtea dicit ꝙ illd quod di in primo ca. huius queſtionis.⁊.c.accuſatio.et alijs multis ca.ſcʒ ꝙ paſtores ſunt potius tolerãdi q̃ corripiendi a ſubditis: intelligitur de criminoſis: vel etiam de bonis qui crimina probare non poſſunt.⁊ ad hoc inducit ſeq.c.
f ℭ Sed queritur. hãc ſoluit vrbanus.xij.q.j.ſcimus. Uel aliter reſpicit illud quod di.ſ.e.§.opponit.⁊ mouet incidentem qõnem:⁊ diuidit in duas partes.
g ℭ Paſtores.in princi.qõ.que tamen non ſunt verba illius capituli:ſed ſenſus eſt eius.

Si hereticus. ℭ Caſus In hoc.c.tria dicũtur. Dicitur eni ꝙ ſi hereticus litiget ꝯ hereticũ inter ſe admittit teſtis hereticus:ſed ſi orthodoxus ꝯ hereticum litiget teſtimoniũ heretici pro orthodoxo valet:ſed ſi iter ſe litigãt orthodoxi teſtis hereticus non admittitur.
d ℭ Si hereticus. hec auté eſt falſa:q² nunq̃ʒ hereticus admittitur ad accuſandũ:vt.ꝟ.iiij.q.j.c.j.forte loqtur de

hereticus nunq̃ʒ accuſat.

Plerũq;. ℭ Caſus. Dicit hic Aug.ꝙ boni viri quandoq; ſciunt occulta peccata alioꝝ ⁊ tamen tacent: q² ꝓbare nó poſſunt ea iudicibus:vnde nó iputat eis.
h ℭ Et tacent. Dicat tñ ei qui pót prodeſſe ⁊ non obeſſe.xxij.qõ.v.hoc videt.ſed in publico non debet dicere. vt vi.qõ.j.ſi omnia.hec ergo taciturnitas nó obſtat ei qui nó poteſt probare. Jtem nó nocet ei qui nó poteſt impedire.vt.ff.de cõtrahen.emp.l.rem alienã.vel etiaʒ erubeſcit loqui.vt.ff.de fur.l.pe. Jté nec nocet ei qui ſcit ſuũ ius purgare.ff.qui.mo.pigno.vel hypo.ſol.ſicut.§.non

T. ur. mit quã do non ob.

publicis documētis quibus
ea que ipſi ſciunt iudicibus[a]
ꝓbare non pñt. ¶ De his[b]
etiā illud anacleti[c] intelligit:
ſnia cham filij noe dānantur
qui ſuoꝝ doctorum vel ꝓpo/
ſitorū culpaꝫ ꝓdunt: ceu chā
qui patris pudenda nō ope/
ruit ſed ridenda monſtrauit.
Hac enim auctoritate ſubdi/
ti nō ꝓhibentur ab accuſatio/
ne ſed a ꝓditione. Aliud eſt
eniꝫ prodere aliud accuſare:
prodit qui nō probanda de/
fert: accuſat ꝗ reo ꝑſente cri/
men iudici offert ꝓbaturus
qd intendit: cham ſolus vi/
dit pudenda patris: ⁊ ideo ꝑ
eum intelliguntur qui cuꝫ ſo
li ſunt cōſcij criminum ſuorū
prelatorum atqꝫ ideo accuſa/
re nō poſſunt: vitam tñ eorū
infamando alijs ridendā of/
ferunt. ¶ Item obijcitur ꝙ
ſubditi etiā religioſi prelatos
ſuos accuſare non poſſunt.
Legitur enim in exodo[d] ꝙ
maria ſoror aaron que ꝑma
poſt tranſitum maris rubri
ſumpto tympano hymnum
cantare meruit: poſtea mur/
murās in moyſē eo ꝙ ethyo
piſſam duxerat in vxorem a
dño lepra percuſſa eſt. Item
in lib. regum legitur ꝙ cum
dauid fugeret a facie ſaulis
latuit in ſpelunca: in quam cū
ſaul diuertiſſet ad purgandū
ventrem dauid precidit oraꝫ
clamydis eius: quod ſe feciſ/
ſe poſtea grauiter doluit ⁊ ve
hemēter penituit. Saul a do
mino erat reprobatus: ⁊ ex
inuidia dauid perſequebatur
vt eum morti traderet. Da/
uid erat vir humilis ⁊ mitis
ſauli a domino ſubſtitutus ꝑ
ſamuelem vnctus in regē: ſꝫ
tamē quia precidit oram cla/
mydis ſaulis grauiter fleuit:
cum a ſaule ſola adminiſtra/
tione vnctionis ſepararetur.
Unde datur intelligi ꝙ ſub/
diti quāuis religioſi ſint: pre
latos ſuos criminoſos accu/
ſare non poſſunt. Nam per
ſaulem qui ventrem purga/
bat prelati intelliguntur: qui
maliciam corde cōceptam in
opus ꝓducunt. Item legitur
in lib. regum ꝙ cum arca do
mini reduceret de gabaa in
hieruſalem a bobus recalci/
trantibus arca inclinata eſt:
cui dum oza leuita manum
adhiberet vt eam erigeret a
domino percuſſus[e] interijt.
Per arcam prelati intelligū
tur: per ozam ſubditi: per in/
clinationem arce caſus intel/
liguntur ꝑlatorum: per illum
qui manum adhibuit intelli/
guntur reꝑhendentes vel ac/
cuſantes vitam doctoꝝ qui a
domino percuſſi intereunt.
¶ His ita[f] reſpōdetur: ve/
rum eſt per arcam ſignifica/
ri prelatos ⁊ per ozā ſubdi/
tos. Illud vero falſum eſt ꝙ
per inclinationē arce caſus ſi
gnificetur prelatoruꝫ. Aliud
eſt enim inclinari vel deſcen/
dere aliud cadere. Legitur
enim ꝙ ſaluator noſter ſe in/
clinauerit: ſicut quando digi
to ſcribebat in terra: ⁊ de mō
tibus frequenter deſcende/
rit in quos aſcendebat vt vel
pernoctaret in oratione: vel
vt diſcipulos in monte altio/
ra[g] doceret precepta: vel vt
turbas fugiens ex altitudine
montis eas reſpicere ⁊ libe/
re poſſet docere. Inclinatio
vel deſcēſio humilitatē ſigni/
ficat: qua ſpūales nōnunquā
carnalibus cōdeſcendunt vt
eoꝝ infirmitati cōpatiant: iu/
xta illud apli: Quis īfirmat
⁊ ego nō infirmor? ¶ Hos
etiam[h] ſignificauerunt angeli
quos iacob vidit ſcalā deſcē/
dentes: de his per ꝓphetam
dr: Inclinauit celos ⁊ deſcē/
dit: ꝑ arcam ergo inclinatā i/
telligunt prelati ꝗ ſubditorū
culpā miſericorditer portant
⁊ eoꝝ īfirmitati humiliter cō
patiunt. Unde bñ dicit ꝙ bo
bus recalcitrātibus arca incli

videtur. alˀs ſemper
obſtat taciturnitas:
vt extra de his que
fiunt a prela. capi. ij.
⁊. liiij. diſtinctio. ſi
ſeruus.
a ¶ Iudicibus. Iu/
dici ergo faciēda eſt
probatio nō aduer/
ix.d. ſarie vt. iiij. q. iij. §.
item in criminali. ⁊.
ſepe. ⁊. C. de conditi.
ob tur. cau. l. j. argu.
contra. j. queſtio. j. ſi
quis epiſcopus.
¶ De his. hec eſt
quarta pars huius
q. in qua probat ꝙ
ſubditi ſecreto ⁊ pa
cifice poſſunt ſuos
Con prelatos redargue/
cer. in re non autem palaꝫ
l. ellor. niſi peccaſſent in pu
ff. accu. blico: ⁊ ita omnes
pua. auctoritates quas i
l. j. cū ducit debent intelli/
cor. gi ⁊ hoc probat per
quattuor exempla:
⁊ per. x. auctoritates
ſanctorum patruꝫ.
Ioan. de ſan.
¶ Caſus Qui ſoli
.xv.c. ſciunt: tamen accu/
ſant ⁊ infamant in/
telligit vt dicit gra/
tia. quod dicitur. ſ.
c. ſententia. de cham
qui pudenda patris
non operuit ſed ri/
me. denda monſtrauit.
j. ſed hac auctoritate
nō prohibentur ſub
l. eg. diti ab accuſatione:
j. a. ſed a proditione ſi/
cut fecit cham: per
queꝫ intelliguntur
illi qui ſoli ſciūt ali/
os tamē infamant.
b ¶ De his. qui ac/
cuſant prelatos de
crimine quod non
poſſunt probare.
c ¶ Anacleti. ſ. c. ſen
tentia. Ioan.
¶ Item obijcitur.
l. eg. ¶ Caſus. Opponi/
ij. c. tur adhuc. ſ. ꝙ ſub/
diti etiam religioſi
prelatos ſuos accu/
ſare non poſſunt. Et
hoc probatur quat/
tuor obiectionibˀ.
Prima eſt de maria
ſorore aaron que le
pra percuſſa eſt: quia
murmurauit in
moyſen: quia duxe/
rat ethyopiſſam in
vxorem. Secunda
obiectio eſt de da/
uid: qui cum fuge/
ret a facie ſaulis et
latitaret in ſpelunca
abſcidit oram cla/ ij. reg. vj. a
mydis ſaulis pur/
gantis ventrem. de
quo idem dauid ſe
ipſum poſtea repre/
hendit. Tertia eſt de
oza qui cuꝫ arca do/
mini reduceretur
de gabaa in hieruſa
lem ⁊ bobus recal/
citrantibus inclina
retur manum ap/
poſuit. Quarta eſt ꝙ
infames efficiuntur
qui accuſant prela/
tos ſuos: ⁊ ideo ac/
cuſare non poſſunt.
Has obiectiones ſol
uit: ⁊ dat cuilibet ob
iectioni ſuam ſolu/
tionem Gratianus
cōcludendo ꝙ pro/
pter hoc non remo/
uetur ſubditi ab ac/
cuſatione prelato/
rum. Et primo ſol/
uit quod dictuꝫ eſt
de arca: ⁊ innuit ꝙ
per mariam dauid
⁊ ozā: ⁊ per eos qui
reputabantur infa/ Io. viij. a
mes intelliguntur
illi qui bonam fideꝫ
⁊ bona facta ſuorum
prelatorum repre/
hendunt: bonitatem
eorum obfuſcare vo
lentes. Sed malos
prelatos bene poſ/
ſunt accuſare: quod
probat ſequenti ca/
pitulo: qꝛ mali pre/
lati nō ſunt prelati.
d ¶ In exodo. Me/
lius in libro nume
ri. l. diſtinctione. §.
econtra.
e ¶ Percuſſus. qꝛ
ea nocte non ſe ab
vxoris amplexu ab/
ſtinuerat.
f ¶ His ita. incipit ij. Co. xj. g
reſpondere his tri/
bus obiectionibus
et primo reſpon/
det vltime. Gen. xx/
g ¶ Altiora doce/ viij. c.
ret. Argumē. ꝙ ma/
giſter debet doce/ Pſal. xvij
re in alto.
h ¶ Hos etiam. ſci/
licet ſpirituales pre
dicatores.

nata eſt. Boues quippe re-calcitrantes ſubditos ſignificant ſuis doctoribus nō obedientes: quibus duꝫ plati compatiunt quaſi bobus recalcitrantibus arca inclinat. Leuita q manū adhibuit ſignificat illos qui miſericordie cōpaſſionē in prelatis ſuis rephendunt: eoſqꝫ in ſeueritatis amaritudinē erigere volūt: vñ bñ leuita iſte oza dr̄: oza quippe robuſtus dr̄. Illi enim robuſti dicunt q cū de ſua iuſticia pſumunt miſericordiā peccātibus negandaꝫ putāt ⁊ impēdentes rephendūt: vñ a dño pcuſſi intereūt: qꝛ iudicium ſine miſericordia erit illis qui nolunt facere miſericordiā delinquētibus: cui per ſalomonē dr̄: Noli eē nimis iuſtus: qꝛ eſt nimis iuſt⁹ q perit in iuſticia ſua. Sic ⁊ moyſi illud intelligit: per moyſen eniꝫ plati intelligunt p ethiopiſſam vxorē peccatores itelligunt. Moyſes ethiopiſſaꝫ vxorē duxit cū quilibet predicator peccatorē[a] ſibi copulat: vt ex eo ſobolem bonorū operum deo gignere valeat: hāc copulam dū maria: ideſt ſubditi rephendunt lepra peccati inficiunt. Vel p mariam ſynagoga intelligit: que in moyſen id eſt in xp̄m murmurauit: qꝛ ethiopiſſam .i. eccleſiā de gentibus ſibi copulauit: quos lepra pfidie ⁊ erroris ſordidos fecit. Nō ergo his auctoritatibus ſubditi phibent ab accuſatiōe ſuorum platoꝝ: ſed monent ne rephendāt miſericordē compaſſionē eoꝝ. Item[b] p ſaulē plati intelligunt: ⁊ p dauid[c] ſubditi. Saul[d] purgās vētrē eos ſignificat qui maliciā corde cōceptam foras in opus pducūt. Sed in pciſiōe clamydis nō ſignificatur niſi rephenſio pcti: per clamydē eni regni poteſtas itelligit. Hāc pcidit qui platum ſnīa dānationis ferit qꝺ nulli ſubditoruꝫ lꝫ: facta eni paſtoris oris gladio .i. ſnīa dānationis a ſubditis ferienda nō ſunt. Hinc eſt ꝙ Hiero. ait ſup marcuꝫ de pōtifice qui ſcidit veſtimēta ſua. Sciſſio veſtis ſciſſionē ſignificat ſacerdotij: qꝺ in pximo erat ſcindendū ⁊ auferēdum iudeis. Vel p dauid ſignificant qui nequitiā ſuorū platoꝝ videntes: maiora eoꝝ peccata ɔtēnunt: minima vo ⁊ leuia quaſi extremaꝫ oram clamydis pcidentes rephendere ⁊ lacerare ſatagūt. Vel qꝛ ſaul ſolus[e] diuertit in ſpelūcam: in qua dauid ſolus latebat. Item ſup hoc pōt intelligi qꝺ de cham dictū eſt q ſolus vidit pudenda pr̄is: q̄ nō cooperuit ſed ridēda mōſtrauit. Hac itaqꝫ auctoritate nō inhibet ſubditis accuſare platos ſi accuſabiles fuerint.

Item pbatur ꝙ ſubditi platos ſuos accuſare nō poſſunt: etiam ſi religioſi fuerit. Infames enim ſunt eoipſo ꝙ ſuorum doctorum vitā reprehendere conantur. Infames enim ſūt (vt canonum tradit auctoritas) omnes qui in patres armant ⁊ qui doctoꝝ ſuoꝝ vitam reprehendunt vel accuſant. Nullus autem infamis in accuſatione prelatorum eſt audiendus niſi forte a fide exorbitauerit: vt ſupra dictū eſt. Cum ergo ſubditi eoipſo ꝙ in accuſationem platorum pſiliunt infames efficiunt: infamibus aūt copia accuſandi denegat pꝫ ꝙ ſubditi prelatos ſuos accuſare nō poſſunt. His ita rñdetur[f] nō oēs plati p platis habent: nomen eni nō facit ep̄m ſed vita. Unde gregorius ianuario epiſcopo ſcribit.

Quē etas non vita ſeniorē facit grauiter eſt increpandus.

Paulus[g] dicit: ſeniorem ne increpaueris. Sed hec eius regula[h] tūc eſt obſeruāda[i]: cum culpa ſenioris ſuo exemplo nō trahit ad interitum corda iuniorum: vbi autem ſenior iuuenibus exemplum ad interitum prebet ibi diſtricta increpatione feriendus eſt: nam ſcriptum[k] eſt. Laqueus[l] iuuenum omnes vos: ⁊ rurſus: maledictus puer[m] centum annorum. j.Tim.v Eſa.iij. Eſa.lj.

Item Hierony. ad eliodorum.

Dignitas non facit epiſcopum ſed vita.

Non oēs[n] ep̄i ſunt ep̄i: attende petrum ſed iudā cōſidera: ſtephanuꝫ ſuſcipe nicolaū[o]

a Peccatorē. In hoc tamē non peccauit: qꝛ adhuc non erat phibitum: nec hodie eſt ſi ſub hac conditione ducitur vt fiat fidelis. xxviij. q.j. nō oportet. Joā.

b Item. Ad hoc ſimiliter tripliciter reſpondet. et vltimo male.

c Per dauid. ſecunda ſolutio.

d Saul. tertia reſponſio.

e Solus. ⁊ tamē cum ſocijs ſuis.

f Reſpondetur. Quibus dicitur ꝙ ſubditi non poſſunt accuſare prelatos. Jaco.ij.

Paulus. Caſus. Januarius epiſcopus die dñica ante miſſam ⁊ etiā poſt exarauit meſſem cuiuſdā laici violēter: de quo rephendit euꝫ papa. Ille autē dicebat ſe nō eſſe arguenduꝫ. ⁊ hoc pbat auctoritate pauli q dicit: ſeniorē ne icrepaueris. Sed Grego. rñdet ⁊ dicit hoc eſſe ſeruandum cū ſeniores boni ſūt: ſed cum ſuo exemplo iuuenes corrūpuntur increpandi ſunt ſeniores. ⁊ hoc probat duabus auctoritatibus. Eccleſia. vij.c.

g Paulus. ſcilicet in epiſtola ad Timotheum. v.

h Regula. Arg. ꝙ poſſumus interptari ⁊ artare generalia verba apl̄i: vt. xxxiij. q.ij. quos deus coniūxit. xxij. q.v. hoc videtur. ⁊ ff. de in ius vo. l. quāuis. ⁊ ff. de teſti. queſitum.

i Obſeruāda. Exēpla enim prelatorū ⁊ ſenum facili⁹ corrumpūt: ⁊ ideo magis ſunt punienda. argu. vt. xj. q.iij. precipue. ⁊ .lxxxvj. diſtinctio. tanta. Prelatoꝝ exēpla alios corrūpunt.

k Scriptum. ſcilicet in eſaia.

l Laqueus. ſcilicet malo exemplo.

m Puer. Canōi propter maliciā aliquoꝝ fingit aliquid eſſe qꝺ non eſt: ⁊ ecōuerſo. xl. diſtinctio. multi ſacerdotes.

Non oēs ep̄i. Caſus. Eliodor⁹ queſiuit a hieronymo an prelati eſſent accuſandi et eijciendi. Et reſpondet ꝙ boni vt petr⁹ ⁊ ſtephan⁹ non ſunt accuſandi ſed honorandi: mali vero ſūt accuſandi ⁊ proijciendi ſicut ſal infatuatum: vt iudas ⁊ nicolaus: nec prodeſt eccleſiaſtica dignitas in hoc. Et hoc probatur exemplo centurionis et danielis. Mar. Gen.i.

n Nō omnes epiſcopi ſunt epiſcopi. ideſt nō omnes epiſcopi voce ſunt epiſcopi re.

o Nicolauꝫ. q fuit vnus de ſeptem diaconibus quos apoſtoli inſtituerūt quī fuit reprobus.

a ℭ Cornelius.qui primum ex gentibus nomen ieſu chriſti eſt ſecutus.xxvj.di.deinde.
b ℭ Ethnicus.id eſt gentilis.
c ℭ Preſbyteros.qui condemnauerunt ſuſannam.ſ.e.§.item cum balaam.
d ℭ Infatuatū ſal.i. ſtulti prelati:inſipidi in predicando:ſatui in delinquēdo.
e ℭ Proijciatur.id eſt deponatur.
f ℭ Et a porcis.i.demonib⁹ qui dominantur malis prelatis quaſi pecori ſuo.xxiiij.q.j.§.his auctoritatibus.

Non omnes. ℭ Caſus Dicitur hic ꝙ per columbam bonus prelatus intelligitur qui ē audiēdus. Per coruū autem malus prelatus itelligitur qui eſt repellēdus.
g ℭ Corui.Coruo equiparatur malus prelatus vel malus preſbyter in nigredine viciorū:⁊ in raucedine vocis:⁊ in voracitate.ſ.mortuorū oblationum:⁊ in fetore ſpiritus:⁊ in garrulitate:⁊ in furto.xxiij.q.iiij. tres perſonas.Jo.

Secuti. ℭ Caſus Beda ponit in hoc.c. verba petri in epiſtola canonica:⁊ exponit ea intendēs probare ꝙ prelati poſſunt accuſari a ſuis ſubditis etiā laicis: quia balaā malus propheta redargut⁹ fuit ab aſina quā equitabat. Mali prelati cōparantur balaam:⁊ fontibus ſine aqua ⁊ nebulis tenebroſis. Per aſinam vero etiā ſubditi laici intelliguntur.
h ℭ Secuti ſunt.prelati ⁊ doctores mali.
i ℭ Balaam.ſupple venientis.
k ℭ Ex boſor. Verba ſunt petri:vſque ad ver.plerūqȝ.vbi Beda exponens verba petri in canonica dicit:ꝙ heretici a gētibus reprehenſi cōparantur balaā correpto ab aſina:cōparant ⁊ ei mali prelati reprehenſi a laicis.
l ℭ Redarguantur.non dicit accuſentur:vnde nō poteſt hic ſumi.argu.ꝙ laici poſſint accuſare clericos. vt ſ.xxj.diſtinctio.nolite.in fi.contra. Solu.ibi:quia triplex eſt reprehenſio:quod ibi vide.

x.d. Di.xiij.e

Canones is pla[...] domi[...]natur.

x. xiiij.

Preſby[...] malus [...]uo eq[...]patur.

[...]ſ.xxij [...]de.ij.

reſpice. Nō facit eccleſiaſtica dignitas chriſtianū. Cornelius[a] centurio adhuc ethnicus[b] dono ſanctiſpūs mundatur: preſbyteros[c] daniel puer iudicat. Non eſt facile ſtare in loco petri ⁊ pauli:ſcȝ tenere locum iam cū chriſto regnātium. Infatuatum[d] ſal ad nihilū prodeſt niſi vt proijciatur[e] foras:⁊ a porcis[f] conculcetur. Unde Auguſt. homel. vij.

ℭ Non epiſcopi nomē:ſed vita reuerentiam meretur.

Non omnis q dixit pax vobis:quaſi columba eſt audiēdus. Corui[g] de morte paſcuntur. Hoc columba non habet:imo de fructibus terre viuit: innocens eſt victus eius. Itē beda in ſecunda epiſtola petri.

ℭ Docti ab indoctis:clerici a laicis qñqȝ merito reprehenduntur.

Secuti[h] ſunt viam balaā[i] ex boſor[k] qui mercedē iniquitatis amauit. Correptionem vero habuit ſue veſanie ſbiugale mutuȝ:quod hominis voce loquēs prohibuit prophete inſipientiā. Plerūqȝ heretici tā ſtulta dogmata:tam execranda proferūt ſacramēta:vt ēt hebetū ſenſus paganorūȝ et qui ratiōe diuine agnitionis omnimodo carēt illorū deteſtētur inſaniam:⁊ illorū diſtorta ⁊ deo cōtraria itinera ſanius ſapiendo redarguāt. Et (qd peius eſt) nōnunquā multi catholicorūȝ intantum mercedē amant iniqtatis:vt etiā docti ab indoctis clerici a laicis merito redarguantur[l]: qui vero ⁊ iure cōparantur prophete:qui verbis aſine cōtra naturā loquentis corripitur: nec tamē a propoſito praui itineris retardatur:quibus etiaȝ apertiſſime nomē cōgruit ciuitatis de qua baalā veniſſe perhibetur. Boſor nāqȝ carneus ſiue in tribulatiōe poſitus interpretatur:neqȝ eni alia magis cauſa luxurioſis exiſtit verbū veritatis amore pecunie vel deſideriorū tēporalium adulterare:quā qui carnis ſe cōcupiſcentijs mācipauerunt. Sed ⁊ nomē ipſi⁹ balaā:qui vanus populus ſiue precipitās eos interpretatur talibus cōuenit:qui eni agnitā veritatis viā ſponte deſerunt qd niſi vanus populus ſunt? qui etiā in precipicium ſuos mergūt auditores:qbus nō ſalutaria que corrigāt ſȝ que illos delectāt erronea predicant: de quibus aperte ſubditur: Hi ſūt fontes[m] ſine aq̄: ⁊ nebule turbinibus exagitate:quibus caligo tenebrarūȝ reſeruatur. ℭ Quia[n] ergo nō omnes epi ſunt epi preſbyteri a daniele puero iudicātur: ſal infatuatū a porcis cōculcatur. Et q dicit pax vobis plerūqȝ non colūba ſed coruus reputatur:patet ꝙ nō ſemper pro officio vel auctoritate perſone ab accuſatiōe eſt ceſſandum: imo cōtra prauos ē agendū: cū ois perſona criãliter peccās alteretur[o]:⁊ (vt ita dicā[p]) capite minor legib⁹ cēſeatur. Qui eni facit pctm̄ ſeruus eſt peccati:tam in pena quā in culpa. Unde Augu. ait.

ℭ Qui ſuſceptum officium nō adminiſtrat nō eſt epiſcopus:ſed canis impudicus.

Qui nec regiminis inſe rationem habuit: nec ſua delicta deterſit:nec filiorum crimen[q] correxit:canis impudicus dicēdus eſt magis quā epiſcopus. ℭ Quibus ergo

m ℭ Fontes. verba petri.
ℭ Quia. ℭ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis capitulis ꝙ mali prelati poſſunt accuſari a ſubditis nō excuſante eos officio vel auctoritate:quia criminaliter peccās alteratur ⁊ capite minuitur.quod probat ſequenti capitulo.
n ℭ Quia.Infert ex his tribus ca.ꝙ mali prelati cū criminaliter peccant poſſunt a ſubditis accuſari.⁊ ad hoc inducit.c.ſequentia.
o ℭ Alteretur.i.in alterius ſtatum cōmutetur:trāſit eni de familia dei ad familiā diaboli.xxiiij.q.iij.ſi qs nō recto.
p ℭ Ut ita dicam. Uidetur etiā ꝙ infamis capite minuatur.ff.de var.⁊ extraor.cog.cognitionum.§.eſtimatio.

Qui nec. ℭ Caſus. Dicitur Aug.ꝙ q nec ſua delicta nec filiorum corrigit:nō eſt dicēdus epiſcopus ſed canis ipudicus. Dan.xiij.e
q ℭ Crimen. Talis enim ad accuſationem:vel ad teſtimonium non admittitur.vt.xxxvij. diſt. legāt.ſ. vj.queſtio.j.qui crimen. Matt.x.b
ℭ Quibus ergo.
ℭ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis:⁊ dicit ꝙ cū mali prelati amittunt nomē epiſcopi ſenioris ⁊ colūbe merito potuerunt a ſubditis accuſari et aduocari. Infames ergo ſunt qui bonos accuſant:qui vero malos: laudabiles ſunt. In fi.§. exponit quod dicitur.ſ.c.maiorum. Jo.viij.d. Roma. vij.g.

Et dicit ꝙ minor ibi intelligitur non dignitate ſed vi‑ta. Et hoc clare in ſequenti capi. probatur.
a ¶ Hieronymus. ſ. in tribus proxi. c.
b ¶ Diſſimulans. Aufertur enim alicui nomē ꝓpter ſuam maliciam. xxxiij. qō. ij. admonere. ē. xix. diſtin. ſe‑cundum. ⁊ .ʼ. q. iiij. § item peccato. ē. ea. queſtio. j. ſcelus.

h ¶ Exiſtam. ſi dicam cyprianum in oībus equalem.
i ¶ Cuilibet. ē. xxj. di. in nouo. ꝟ. xxiiij. q. j. loqtur. con‑tra. equales ſunt ordine non adminiſtratione. Jo.
k ¶ Promouetur. ita vt in hoc videantur ipſi eſſe pa‑res ⁊ etiam ſtatuta eorum.

Hieronymus[a] Auguſtinus Greg. auferūt nomē colūbe epī ſenioris: nōne ⁊ priuilegium eſt auferendū dignitatis vt poſſint a ſubditis reprehēdi? vnde ſcriptura diſſimulans[b] priuilegiū praue ſenectutis ait: Maledictus non ſenior ſed puer centū annoꝝ. Apparet ergo ꝙ hi ex accuſatiōe prelatoꝝ infames fiūt: qui eorū vitam reprehēdere ⁊ lacerare conātur: qui locū ſui regiminis non noīe tm̄: ſed vita ⁊ moribus tenent. Alij autē potius laudabiles fiunt ex accuſatiōe prelatorū ſuorum ꝙ̄ infames. Itē qd̄ dicitur maiorū quiſpiam minorum accuſatiōibus nō impetatur: minores intelligēdi ſunt non dignitate ſed vita. Unde Hiero. ait de paulo ſuper epiſtolam ad galat.

¶ Maiores ⁊ minores nō dignitate ſꝫ vita intelligi opꝫ.

Paulus petrū reprehēdit qd̄ non auderet niſi ſe nō iparē[c] ſciret[d] ¶ Hoc nō de officio[e] eccleſiaſtice dignitatis: ſed de puritate vite ⁊ ſanctitate cōuerſationis intelligitur. Solus eni Petrꝰ inter apl̄os primatū gerebat. Hinc aug. ait ad hiero.

¶ Non epiſcopi nomen ſed vita maiorem facit.

Quamꝙ̄ ſm̄ vocabula[f] que vſus obtinuit epātus ſit preſbyterio maior: augu.[g] tamen hieronymo minor eſt. Item libro ſecundo de vnico baptiſmo.

¶ Epi lꝫ pares ſint meritis gradu tn̄ differūt dignitatis.

Puto ꝙ ſine vlla ſui ↄtumelia cyprianus epūs petro apl̄o cōparatur ꝙ̄tuz attinet ad martyrij coronā: ceterū magis vereri debeo ne in petruꝫ cōtumelioſus exiſtā[h]. Quis eni neſcit illū apoſtolatus principatū cuilibet[i] epiſcopatui preferēduꝫ? Sed et ſi diſtat cathedrarum gratia vna tamē eſt martyruꝫ gloria. Item cū petrus a paulo poſteriore corrigat: ⁊ pacis atꝙ vnitatis vīculo cuſtodito ad martyriū ꝓmouetur[k]: ꝙ̄to[l] facilius ⁊ fortiꝰ quod p vniuerſe eccl̄ie ſtatuta firmatuꝫ eſt: vel vniꝰ epī auctoritati vel vnius ꝓuincie concilio preferēdum eſt? Idem.

¶ Nō in honore: ſed in veritate filius equatur vel preponitur patri.

Queritur[m] pater de malo filio querit filius de duro patre: ſeruamus honorificētiam patri que debet a filio. Non equamus[n] filiuꝫ patri in honore ſed ꝑponimus[o] filiū patri in veritate: ⁊ ſic tribuimus honorē debitum: vt non perdat equitas meritū. Item Ambroſius.

¶ Equales fuerunt meritis: licet gradu differentes: petrus et paulus.

Beati petrus ⁊ paulus eminēt inter vniuerſos apoſtolos: ⁊ ſpeciali quadā ꝑrogatiua precellūt: veꝝ inter ipſos quis cui ꝑponatur incertuꝫ eſt. Puto eni illos equales eſſe meritis: qui equales

Nomē aufert a malicia.
j. Corin. iiij. a.

Paulus. ¶ Caſus iſtius ca. planus eſt. Et inducūtur quinꝙ ca. ad probādum: ꝙ licet aliquis ſit ī minori dignitate alio: maior tamen eſt eo vita ⁊ ſanctitate.

Eſa. lxv. d.

c ¶ Imparē. meritis non tamē adminiſtratione. diſtin. lxxx. in illis.
d ¶ Sciret. Ex hoc patet ꝙ aliquis ſcit habere charitatē per reuelationeꝫ. Paulus alibi dicit: ſcio ꝙ neꝙ mors neꝙ vita: neꝙ qd aliud me poterit ſeparare a charitate dei. Alibi tamē dicit: nihil mihi cōſcius ſum ⁊c̄. vt. ē. xl. di. c. vlti.

Pauli charitas magna fuit.

e ¶ Hoc nō de officio. ꝙ nō poſſit eſſe impar paulꝰ petro.

Quamquam. ¶ Caſus. Augu. hic commendat hiero. ⁊ dicit ꝙ ꝙ̄uis Augu. ſit epiſcopus ⁊ hieronymꝰ preſbyter: tm̄ hiero. eſt maior auguſtino vita ⁊ ſanctitate.

Gala. ij.

Matth. xvj

f ¶ Secūdum vocabula. quia epiſcopus eſt nomen dignitatis: preſbyter nomen etatis. xciij. diſt. legimus.
g ¶ Auguſtinus. Aug. forte hoc credebat: nō enim licuit ei mentiri pro humilitate. xxij. qō. ij. cum humilitatis. ⁊ cuꝫ hieronymꝰ fuit preſbyter cardinal: patet ꝙ quilibet epiſcopꝰ maior eſt preſbytero cardinali.

Epūs maior eſt preſbytō cardinali.

l ¶ Quāto ⁊c̄. ⁊ eſt hic argu. ꝙ potiꝰ ſtatur ei quod a pluribus ꝙ̄ quod a paucioribus di. ⁊. xix. diſtin. in canonicis.

Dictorium ... tur.

Queritur. ¶ Caſus. Dicitur hꝰ ꝙ lꝫ pī corā iudice cōquerat de filio ⁊ ecōuerſo: filiꝰ eſt patri preferēdus in veritate: in honore tamē pater eſt filio preferēdus: ⁊ ſic honor debitꝰ patri ſeruatur: vt equitas nō perdat merituꝫ.
m ¶ Queritur. Secūdum canones ergo filius cōquerit de patre tam in ciuili ꝙ̄ ī criminali negocio: ſed ſm̄ leges non in ciuili niſi tātum in cauſa caſtrēſi. vt. ff. de iudi. l. lis nulla ⁊. ff. de fur. ſi quis vxori. j. reſpō. non tamē poteſt eū cōuenire de furto ſꝫ actione in factum. vt. C. de dolo malo. ſi ſuperſtite. Emācipatus autē pōt agere ciuiliter cōtra patrem: ſed venia impetrata. vt. C. d̄ i ius vocā. l. vlti. Sed ī criminali cauſa nō auditur cōtra patrē. ē. e. qō. j. prohibentur. nec pater cōtra filiū niſi iniuriā in ipſuꝫ commiſerit. vt. C. d̄ pa. poteſta. l. iij.

Filius trēꝫ cōuenire pō...

n ¶ Non equamꝰ. Sic celſus corrigit dicta patris ſui. ff. d̄ cōdi. cau. da. ⁊ cau. nō ſe. l. dedi. §. ſi qs quaſi ſtatuliber. Itē argu. ꝙ aliqs poteſt eſſe maior ⁊ minor altero diuerſo reſpectu. ē. e. quāꝙ̄. xxv. diſtin. perlectis.

Puto. ¶ Caſus. Probat in. c. iſto ꝙ concilia vniuerſalia preferūtur propter dignitatē ſtatutis vnius epiſcopi vel prouincialis cōcilij: qꝛ licet cyprianꝰ ⁊ paulus ſint in martyrio petro equales: tamē petrus maior eſt dignitate ⁊ ſtatuta eiꝰ ſunt magis ſeruāda ꝙ̄ aliorū: lꝫ eni vna ſit martyrij corona tn̄ in cathedris eſt diſta.

o ¶ Preponimus filium. Argu. ꝙ veritas a quocunꝙ prolata amplectenda eſt. Et eſt etiam arg. cōtra teſtimonium honorabilium perſonarum. ſimile di. ix. ego.

Beati. ¶ Caſus. Probat Ambro. in hoc. c. petrum ⁊ paulum fuiſſe equales in paſſione ⁊ fidei deuotione: quia eodem die eodē loco ⁊ ſub eodem perſecutore

ſuſceperunt martyrij coronam: vt vbi erat caput ſuperſtitionis vigeret caput ſanctitatis.

a ¶ Pro virtute.ſ. vt parem virtutē ⁊ conſtantiā con tra perſecutionem in paſſione habuiſſe videantur.

¶ Item penitentes. hec eſt.v.pars huius.q.in qua dicit qd ſit in hac queſtione tenēduȝ: ⁊ dicit ꝙ tales q ſacerdotes eſſe nō poſſunt: nec eos accuſare nec in eos teſtificari poſſunt: redarguere tamen poſſunt occulte ⁊ pacifice: ⁊ hec ꝓbat per tria exēpla. ⁊ v. aucto. ſanctoꝝ patrum. Jo. de fa.

¶ Caſus. Probatū eſt .ſ. in multis .c. ꝙ criminoſi accuſare nō poſſunt: Jdeȝ dicit gratian⁹ de penitētibus ⁊ bigamis: ⁊ ita colligitur ꝙ qui nō ſunt ſacerdotes nec dici poſſunt: in ſacerdotis accuſationem vel teſtificationem ꝓferre non poſſunt. Et hec ꝓbantur duobus ca. ſeq.

b ¶ Item penitentes. ſolēniter. ꝟ. vj. q.j. qui crimen.

Ipſi apoſtoli. ¶ Caſus. Queſitum fuit a fabiano papa qui repellātur ab accuſatiōe in teſtimonio ſacerdotum. Et rñdet ꝙ illi remoueātur q non ſunt ſacerdotes nec eſſe poſſunt: intelligē ratiōe criminis vel irregularitatis.

c ¶ Ordinis. in criminali: ſed in ciuili poſſunt oēs. extra de teſti. tam lſis.

d ¶ Nec eſſe. ex his duobus .c. colligitur ꝙ hec tria: accuſatio teſtimoniū ⁊ ordo: pari paſſu ambulāt: vt qcūqȝ non admittiſ ad vnum nec ad reliquū. Sed obijcitur: quicūqȝ ſemel in peccato mortali fuerit nō admittitur ad ordines. vt .xxv. di. primū. ergo nec ad teſtimoniuȝ. Item ſi crimē ciuiliter fuerit probatū non admittiſ ad ordines. vt di. xxiiij. qñ. extra de accuſa. ſup his. ergo nec ad teſtimoniū. ⁊ ſm hoc nullus inueniſ teſtis cum nemo ſine crimine viuat. xxv. di. §. noīe autem. Tu dicas ꝙ regula que hic tradiſ locum hȝ cū criminalr agitur. Si enim ciuiliter agiſ aut crimē eſt occultū quod obijciſ teſti aut manifeſtū. ſi occultū preſumo eū inde egiſſe pniam: qꝛ occultū in meliorem partē interꝓtamur. extra de ſortile. c. ex tuaꝝ. ⁊ extra de reg. iur. eſtote. Si auteȝ manifeſtū probabit ſe egiſſe pniam per ſacerdotē qḋ facere pōt. vt extra de ſimo. nemo. ⁊. di. in capite. ij. q.j. ſi peccauerit. in ſi. niſi tale ſit crimē quod etiā poſt pniam irrogat infamiā: vt cum aliquis cōuictus eſt de periurio. vi. iij q̄. vij. §. porro. Si autē criminaliter agitur: ſiue ſit occultū ſiue manifeſtum, ſiue inde egerit penitētiam

ſunt paſſione: ⁊ ſimili eos ſidei deuotiōe vixiſſe quos ſimul videm⁹ ad martyrij gloriā perueniſſe. ¶ Nō enim ſine cauſa factū putamus: ꝙ vna die paſſi ſunt vno loco ſub vno perſecutore. Una die vt ad chriſtū pariter puenirent: in vno loco: ne alteri roma deeſſet: ſub vno pſecutore vt eq̄lis crudelitas vtroſqȝ conſtringeret. Dies ergo ꝓ merito: locus ꝓ gloria: pſecutor decretus eſt ꝓ virtute[a]. Et in quo loco ijdē tandē martyriū pertulerūt: in vrbe roma que principatū ⁊ caput obtinet nationū: ſcȝ vt vbi erat caput ſupſtitionis illic caput geſceret ſanctitatis: vt vbi gētiliū principes habitabāt: illic eccleſiarū principes morerētur. ¶ Itē penitētes[b] bigami ſacerdotes accuſare non poſſunt: vnde generalr colligitur ꝙ quicūqȝ ſacerdotes nō ſunt: vel eſſe ſacerdotes non poſſunt: in ſacerdotes accuſationem vel teſtificationē proferre non poſſunt.

Unde fabianus ait.

¶ Qui ſacerdotes eſſe non pñt ſacerdotes accuſare non valent.

Ipſi apoſtoli ⁊ eorū ſucceſſores ſtatuerunt: vt ſacerdotes domini nō accuſent: nec in eos teſtificent qui ſui ordinis[c] non ſunt nec eſſe[d] poſſunt.

Item damaſus papa.

¶ Sacerdotes accuſare vel in eos teſtificari nō valēt qui ad ſacerdotiū ꝓhibenſ eligi.

Teſtes abſqȝ vlla infamia: aut ſuſpitione[e] vel manifeſta macula: ⁊ vere ſidei plenitudine inſtructi eſſe debēt: ⁊ tales quales ad ſacerdotium eligi diuina iubet auctoritas. ¶ Qm̄ (vt antiquorū tradit auctoritas) ſacerdotes criminari non poſſunt neqȝ in eos teſtificari: q ad eundē non debēt nec poſſunt ꝓuehi honorē. ¶ Sic ⁊ illud[f] ſilueſtri intelligitur: laicus nō accuſet clericū ⁊c. i. qui in inferiori gradu cōſtituti ad ſuperiorē aſcēdere nō poſſunt[g] in ſupioribus agentes accuſare nō debēt. ¶ Ecce oſtēſuȝ eſt quid rñdeatur auctoritatibus ⁊ argumētis quib⁹ ſubditi ab accuſatione

ſiue non repello eū. vt. vj. q̄. j. qui crimē. Uel diſtingue ſicut notaui ſup illo .c. qui crimē. Jo. ⁊ extra de teſti. teſtimoniū. vbi diffinitur breuiter. B. Circa hāc materiam cōſueuit queri ſi quis vinū non pōt bibere an poſſit ꝓmoueri cū ipſuȝ miniſtrantē oportet cōicare. de ꝯſe. di. j. eps deo. ⁊ di. ij. pacta? Dic ꝙ nō. Nec ēt accuſare pōt ille q caſu mēbrū amiſit. lv. di. c. vlt. tamē inferiorē vel pareȝ poteſt accuſare: qꝛ poteſt remanere i executione illius ordinis. di. lv. ꝓcepta. nā qui eſt infra .xxx. an. poteſt accuſare ſacerdotes. Iteȝ clericus bigamus nō poteſt accuſare clericū cōiugatum qui vnicā ⁊ virginem habuit vxorē: qꝛ cleric⁹ ꝯiugatus gaudet priuilegio clericali. xxxij. di. ſi q vero. h. dicit ꝙ ſacerdos depoſit⁹ aliuȝ pōt accuſare. Sed hoc nō placet: nam ex quo ē de crimine condēnat⁹ ſtatiȝ eſt deliciū ei⁹ notoriū. extra de coha. cle. veſtra. Itē nec ille admittiſ ad accuſationē cui crimen eſt i modū exceptionis probatū per qḋ eſt repulſus a teſtimonio: lȝ nō ſit infamis. arg. extra de elec. ſup eo. ⁊. ij. q.j. prohibētur. grauata ē tñ eius opinio ſicut illius q ancillam oppreſſit. C. de adulte. ⁊ ſi libidine. Nam inhoneſtū eſt tales ad ordines admitti: vt dicit lex de his qui ſupponūtur fuſtibus ab edilibus: lȝ non ſint infames. ff. de decurio. eos. niſi ſit neceſſitas. ff. de mune. ⁊ hono. l. vt gradatim. ⁊ hoc iō: qꝛ opinio eius in nullo vacillabit. vt. xxxiij. diſt. laici. ⁊ not. ſ. e. q̄. j. in primis. in ſi. Joā. ⁊ probatur hodie tota hec diſtinctio in decre. de teſti. c. teſtimonium. Quid iuris ſit de ordinando: notaui. ſ. xxv. diſtinctio. primum. B.

Teſtes. ¶ Caſus. Idem querebaſ in hoc .c. qḋ queſitum fuit in ſuperiori: ⁊ rñdetur ꝙ teſtes debent eſſe ſine omni macula ⁊ ſuſpitiōe: quia ſacerdotes criminari nō poſſunt nec in eos teſtificari: qui ad eūdeȝ honoreȝ prouehi non poſſunt: ⁊ ſic intelligiſ. §. ſequens.

e ¶ Suſpitione. Repellitur teſtis propter ſuſpitioneȝ. vt. ſ. c. accuſatio. in princi. Argu. contra. de conſe. di. ij. non prohibeat. Dicas aſſumptio corporis non nocet niſi ſumenti: ſed accuſatio alij nocet.

f ¶ Sic ⁊ illud. ſ. eodem. nullus laicus.

g ¶ Non pñt. Qualr hoc intelligiſ habetur. ꝟ. iiij. q. j. c. j.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Supra probatū eſt ꝙ ſubditi nō pñt accuſare prelatos: ⁊ rñſum eſt ꝯrijs auctoritatib⁹: Nunc

Sacerdos nō efficiatur q vinum bibere nō poteſt.

✝ ¶ Siſe eſt. ꝟ. ca. q. ſacerdotes.

Accuſare nō poteſt de crīe cōuictus in modū exceptiōis.

Jlis an / f epellē / c ppter / c nē ſibi / c ectuȝ.

prelatorum videbatur repellendi. Nūc demonſtrādum eſt quibus rōnibus ꝓbētur recipiēdi: ⁊ quid cōtra reſpō‑deatur a prelatis. Chriſtus qui erat paſtor paſtorū oui‑bus ſuis: de qbus ait: Non ſum miſſus niſi ad oues que perierūt domus iſrael ⁊c. inter opprobria ⁊ verbera que ab eis patiebaꝛ ait: Si male locutus ſum teſtimoniū perhibe de malo ⁊c. Itē. Quis ex vobis arguet me de peccato? At quicūqȝ ad teſtificandum in aliquē vel ad arguēdum admittūtur: ad eundeȝ accuſandū admitti pn̄t. Cuȝ ergo oues vt aduerſus paſtorem ſuū teſtimoniū ferant: ⁊ vt ipſum (ſi poſſunt) repꝫhendant admittātur: patet ꝙ ſubditi poſſunt accuſare ꝓlatos ſuos. ℭ His ita reſpōdeꝛ. Chriſtus q̄uis eſſet paſtor ſuarum ouiū quas verbo et exemplo paſcebat: tn̄ q̄ntum ad officiorū diſtributionem (ex qua hodie in eccleſia alij preſunt alijs: vnde quidā prelati: quidā ſubditi vocātur) in populo ſuo paſtorale officium nō gerebat myſtica eni ⁊ viſibili vnctione: nec in regem[a] nec in ſacerdotē vnctus erat que ſole pſone in populo illo prelature nomen ſibi vēdicabant. ℭ Nō ergo ex hac auctoritate ſubditi ꝓbantur admittēdi in accuſatione prelatorū: ſed tantū oſtenditur ꝙ auditores eos repꝫhendere poſſunt ⁊ i eos teſtificari: qui cū officia eccleſiaſtica nō habeāt verbo tn̄ ⁊ exemplo quoſcūqȝ valent lucrari deo ſatagūt. Rn̄detur ⁊ aīr. Aliud eſt qō de rigore cogimur ſeruare diſcipline: aliud qō admittiꝛ ex perfectionis conſideratiōe. Chriſt[9] iudeos ad ſe arguendū admiſit pfectiōe humilitatis nō ſeueritate iuris. Si eni legis rigore eſſent admiſſi: hac auctoritate criminoſi ⁊ infames in accuſatione religioſorū eſſent recipiendi: cū eſſent ſceleratiſſimi qui de nece xp̄i tractātes innocenteȝ dānare volebāt: hoc ergo exemplo ꝓlati nō cogūtur recipe ſubditos in accuſatiōe ſui: ſed pmittū‑tur ſi velint. ℭ Itē paulus petrū reprehēdit q princeps apl'oꝝ erat: vnde daꝛ intelligi ꝙ ſubditi pn̄t reprehēdere prelatos ſuos ſi reprehēſibiles fuerint. Sed hoc facile refelliꝛ: ſi vnde ſit reprehēdendus aduertaꝛ. Petr[9] cogebat gētes iudaizare: ⁊ a veritate euāgelij recedere cū iudeis gregē faciens: ⁊ a cibis gentilium latenter ſe ſubtrahens: par aūt eſt in ſe a fide exorbitare: ⁊ alios exēplo vł v̄bo a fide deijcere: ergo hoc exemplo nō probātur prelati accuſandi a ſubditis niſi forte a fide exorbitauerit vel alios exorbitare coegerint. ℭ Itē cum petrus intraſſet ad cornelium: cōqueſti fratres ſunt qui erāt in iudea: ⁊ repꝫhenderūt eū ꝙ ad gētileȝ diuertiſſet. Ecce ꝙ ꝓlati iuſ pn̄t repꝫhēdi a ſbditꝭ. Sed huic oppoſitiōi btūs gregorius rn̄dit dicēs.

ℭ Petr[9] a fidelib[9] iterrogatus cur ad gētes intraſſet nō ptāte rn̄dit ſȝ humilr rōnem reddidit.

Petrus ptātē regni accepat: ⁊ tn̄ idē apl'orū prim[9] querimonie ꝯ eū a fidelib[9] facte cur ad gētes itraſſet nō ex ptāte officij (q̄ poſſet dicere: oues paſtorē ſuū nō accuſent nec repꝫhēdant) ſed ex auc̄te diuine virtutis q̄ gētiles acceperant ſpūſcm̄ rn̄dit[b]. ℭ Cū ergo petrus potuit ex officio repellere q̄relas ſed noluit: nō ergo hoc exēplo ꝓlati cogunꝛ ſuſcipere repꝫhēſionē ſubditoꝝ. Ex hac etiā humilitatis diſpenſatione intelligitur illud leonis quarti lodouico auguſto dictum. — Mauri. xvj.c.

ℭ Impiali iudicio apoſtolicus ſe emēdare permittit ſi qd erga ſubditos iniuſte cōmiſerit.

Nos ſi incōpetēter aliqd egimus: ⁊ i ſubditis iuſte legis tramitē nō ꝯſeruauimus: veſtro ac miſſoꝝ veſtrorū cuncta volumus emēdare iudicio: qm̄ ſi nos q aliena[c] debemus corrigere pctā: peiora cōmittimus: certe nō veritatis diſcipuli: ſȝ (qō dolētes dicimus) erimus pre ceteris erroris magři: inde magnitudinis vr̄e magnope clementiā iplorāmus: vt tales ad hec q̄ diximus ꝑquirē

econtra oſtendit ꝙ ſubditi poſſunt accuſare prelatos: ⁊ hoc ꝓbatur exemplo domini ⁊ petri. Nā dominus permiſit iudeos cōtra ſe teſtificari: ⁊ ita per conſequens eum accuſare potuerūt. — Matthe. xv.c. Naȝ cui permittiꝛ teſtificatio ⁊ accuſatio. Sed ad hoc dupliciter rn̄detur. Prima reſponſio eſt: ꝙ lȝ chriſtus ſit paſtor ouiū: non tamē ſm̄ legem veterem ⁊ nouam in regem vel ſacerdotem inunctus erat: — Jo. xviij. d. que vnctio ꝓlaturā confert. Uł dicas ꝙ domin[9] hoc fecit ex humilitate: ⁊ nō de rigore iuris. — Jo. viij. f. Paulus ſimiliter reprehendit petrum qui maior erat eo. Sed reſpōdetur ꝙ non fuit miruȝ: q2 cogebat gētes iudaizare ⁊ a fide recedere: in quo caſu bene accuſantur prelati a ſubditis. Item petrus fuit reprehēſus a fratribus: q2 intrauit in domum cornelij gentilis. Sed huic obiectioni reſpōdetur in ſequenti.c.

a ℭ Nec in regē. immo nec regnū eius erat de hoc mundo. xxiij.q.iij.§.i.

Petr[9]. ℭ Caſus. Judei repꝫhendebant petrū qui intrauit domū cornelij gentilis: ſȝ dicit Greg. ꝙ petrus bene poterat ſuos repellere ſubditos ex poteſtate ſui officij: ſed reſpondet ſe hoc feciſſe auctoritate diuine virtutis.

b ℭ Reſpondit. dicens: eandē de[9] dedit gratiā eis ſicut nobis qui credimus in ieſum.

ℭ Cum ergo.

ℭ Caſus. Cōcludit Gratian[9] ex ſupradicto.c. dicēs ꝙ nō coguntur ꝓlati exemplo petri recipe ſubditorum accuſatiōnem niſi faciant hoc ex humilitate ſicut fecit petrus: nō coactus ſed volens: ⁊ ita intelligitur ſeq.c.

Nos ſi. ℭ Caſus. Quidam cōquerebātur de leone papa apud lodouicū de iniuria eis facta: papa committit ſe impiali iuriſdictioni: ⁊ rogat lodouicū imperatorem: vt tales nūcios mittat ad hec inquirenda qui deum timeant: ⁊ qui vice īperialꝭ glorie ſic examinent ⁊ diffiniāt: vt nulla poſſit in poſterū dubitatio remanere: etiā ſi maiora opponantur ei q̄ȝ ea que dicta ſunt. — Gala. ij.

c ℭ Aliena. hic papa ſe ſubijcit aliorū iudicio quod facere poteſt. vt. ff. de iuriſdi. om. iud. eſt receptum nō tn̄ eum poſſunt deponere. ix. q. iij. nemo. ſm̄. h. poſſunt q2 ⁊ ſeipſuȝ poteſt deponere. vt xxj. di. nunc autem. — Papa ipſum [de]ponere [po]teſt. Act. x.

da miſſos in his ptib⁹ dirigatis qui deū per oia timeant ⁊ cūcta (quēadmodū ſi veſtra pſens fuiſſet iperialis glia) diligēter exqrāt: ⁊ nō tm̄ hec ſola (q̄ ſupi⁹ diximus) q̄rim⁹ vt examuſſim[a] exagitēt: ſ3 ſiue minora ſiue etiā maiora illis ſint de nobis iudicata negocia: ita eoꝝ cūcta legitimo terminenꝭ examine: q̄ten⁹ in poſteꝝ nihil ſit qd̄ ex eis idiſcuſſum vel indiffinitū remaneat. ¶ Itē cū balaā ariolus[b] iret ad maledicendū populū angelus dn̄i aſine cui iſidebat in via ſe oppoſuit: euaginatoqꝫ gladio eā ab itinere cōpeſcuit: quā cū ille vberibus affligeret in vocē ꝓrupit: ⁊ ꝓphe veſaniā redarguit. Si ergo aial mutū angelica vtute ꝓphe inſipientiā rephendit: multomagis ſubditi pn̄t accuſare prelatos ſuos. ¶ His ita rn̄deꝭ: veꝝ eſt q̄ p aſinā ſubditi ſignificanꝭ ⁊ p balaā prelati: nō tn̄ hoc exemplo ꝓbanꝭ plati accuſandi a ſubditis: ſ3 ſbditis tm̄ forma datur humiliꝭ renitēdi platis ſi forte eos ad malum cogere voluerit. Balaā nāqꝫ aſinā vrgēs vt ad maledicendū populo dei eū veheret: ſignificat eos q verberib⁹ ⁊ cruciatib⁹ a ſubditis exigūt vt eis i malo fautores ⁊ coadiutores exiſtāt: ſed q2 angelus glibꝫ vꝫ pdicator euagiato gladio apte: ſc3 pdicato timore ⁊ horrore future vidicte a ꝯſenſu aliene malicie illos reuocat: licet eis in hmōi vocē cōqueſtionis ꝓrumpere: ⁊ platis ſuis dicere: cur nos verberib⁹ affligitis: cur nobis iniuſte iraſcimini? nūqd vobis inobediētes aliqn̄ fuimus? niſi nūc cum ad malum cogimur: videte illū q ꝓhibet ab icepto: nō ergo hic plati ꝓbanꝭ accuſandi a ſubditis. ¶ Itē cū dauid adulteriū ⁊ homicidiū cōmiſiſſet: miſſus eſt a deo nathan ꝓpha vt eum redargueret. Ecce q̄ plati ſunt arguendi ⁊ reprehēdendi a ſubditis. ij. Re. xij. a

¶ Sed notandū eſt q̄ due ſunt pſone quibus mūdus iſte regiꝭ: regalis vꝫ ⁊ ſacerdotalis: ſicut reges preſunt in cauſis ſeculi ita ſacerdotes in cauſis dei. Regum eſt corporalem irrogare penam: ſacerdotū ſpiritualem inferre vindictam. Dauid ergo ⁊ ſi ex regali vnctione ſacerdotib⁹ ⁊ ꝓphetis preerat in cauſis ſeculi: tamē ſuberat eis in cauſis dei: vnde reges a ꝓphetis ⁊ a ſacerdotibus vngebanꝭ ⁊ eoꝝ oblatione peccata regum expiabanꝭ. ij. Re. vj. Sicut ergo ozias a dn̄o lepra pcuſſus eſt: q2 ſacerdotum officia vſurpare voluit ij. pa. xxvj ſic ſacerdotibus ⁊ prophetis regum vſurpare officia non licuit. Nathā ergo propheta cum regē redarguit: ſuum eſt executus officiū in quo erat rege ſuperior: nō vſurpauit regis officiū in quo erat rege inferior: monuit eum vt per penitentiam peccata ſua expiaret: nō tulit in eum ſententiam qua tanquā adulter ⁊ homicida morti addiceretur. ¶ Sic ⁊ beatus ambroſius theodoſium ⁊ beatus inocentius imperatorem archadium excōmunicauit: ⁊ ab eccleſie ingreſſu prohibuit. ¶ Sicut enim non ſine ratione iudex gladium portat: ita nō ſine cauſa claues eccleſie ſacerdotes accipiunt. Ille portat gladiū ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum: iſti habēt claues ad excluſionē excōmunicandorum ⁊ recōciliationem penitentium. Hoc ergo exēplo ſubditi ꝓbantur reprehendendi a prelatis non prelati a ſubditis. ¶ Item daniel nulla legitima poteſtate functus iudices a populo cōſtitutos de falſo teſtimonio cōuicit ⁊ conuictos dānauit: Dan. xiij. c conſtat ergo q̄ nullam poteſtatem habentes poſſunt redarguere dignitatibus vel poteſtatibus ſublimatos. ¶ His ita reſpondetur: miracula (⁊ maxime ve. te.) ſunt admiranda: nō in exemplum noſtre actionis trahenda[c]: multa enim concedebantur tunc que nūc penitus prohibentur. Tunc enim ſamuel agag pinguiſſimū regem amalech in fruſtra diuidendo cōcidit: i. Re. xv. c. nūc nulli eccleſiaſticoꝝ iudicū iudicium ſanguis[d] agitare lꝫ. Tunc phinees iudeum coeūtem cum madianita interfecit: ⁊ reputatum eſt ei ad iuſtitiā: Num. xxv. b. hodie ſacerdotibus in perniciem ſui officij verteretur. Exemplo ergo danielis nō ſolum accuſandi vel redarguendi: ſed etiam iudicādi poteſtatē ſubditi ſibi in prelatos vendicarent ſi illud in argumentū noſtre actionis liceret aſſumi: qd̄ nulla vnqꝫ auctoritate permittiꝭ. Magis ergo ex hoc facto datur intelligi q̄ in nouiſſimis temporibus ſuſcitaret deus ſpiritum pueri iunioris illius: videlicet de quo per ꝓpham diciꝭ: Puer nat⁹ eſt nobis. Eſa. ix. a. ⁊ iteꝝ: Ecce puer meus q iudices Ibidē. xlij iniqtatis ſcribas. ſ. ⁊ phariſeos falſis criminibus ſuſannā. i. eccleſiā accuſantes ⁊ reā adulterij pronūciantes: eo q̄ xp̄m ſequeretur conuinceret ⁊ condemnaret. ¶ Item Hieronymus refert in libris viroꝝ illuſtriū q̄ damaſus papa a ſbditis de adulterio accuſatus cū. xlij. epis ſe expurgauit.

a ¶ Examuſſim. id eſt regulariter vel indubitanter vel perfecte: q2 amuſſis eſt inſtrꝫ plūbeum cū quo re ctificanꝭ parietes vel plumbantur. Joā. ¶ Item cum balaam. Hec eſt. vj. ps huius q. in qua ꝓbat qd̄ ꝓbatū erat q̄ ſubditi pn̄t platos rephēdere ⁊ ēt accuſare ſi ad eūdeꝫ ordinē venire pn̄t: nō aūt debēt eos de occultis vel pene occultis diffamare: ⁊ hoc ꝓbat p. vij. exēpla ⁊ p. x. aucto. ſcōꝝ patrum. Joā. de fan. ¶ Caſus Adhuc ꝓbat gr̄anus quinqꝫ exēplis q̄ ſbditi pn̄t accuſare platos. ſ. exēplo balaam q fuit ab aſina rephenſus: et exēplo dauid q fuit a nathā ꝓpha rephēſus: ⁊ exēplo iniqꝝ pſbyteroꝝ q fuerūt a daniele rephenſi: et exemplo damaſi et ſymmachi q fuerūt a ſuis ſubditis reprehēſi ⁊ accuſati. Sed ſingul' obiectiōibus ſinglas pōit ſolōnes p ordinē rn̄dendo.

b ¶ Ariol⁹. Ariol⁹ dr̄ q circa aras idolis pces nefarias effundit ⁊ fructū ſibi i triſtitia affert. xxvj. q. iij. igitur genus.

c ¶ Trahenda. xxij. q. ij. ſi quis p vetus.

d ¶ Sanguis. xxiij. q. vlti. his a qb⁹. ⁊. c. legi. ⁊. c. occidit. ⁊ ex ne cle. vel mona. ſententiam ſanguinis.

¶ Itē ſymmachus papa in romana ſynodo dignitate ſua expoliatus pri⁹ ſtatui ſuo reddi decernit: vt tūc veniret ad cām: ⁊ ſi ita recte videret accuſantium ꝑpoſitionibus rñderet: digna res viſa eſt maximo numero ſacerdotum: atq; meret effectum: ⁊ cum poſtmodum ordinaret quō eſſet accuſandus: ꝓfatus papa vt cāz diceret occurrebat: ſed ab emulis eſt impedit⁹.

Item gregori⁹ ait de ſeipſo.

¶ Redarguēdi ſe licentiaz beatus Grego. alijs preſtat.

Si quis[a] ſup his nos redarguere voluerit vel extra auctoritatez nos facere ↄtenderit: veniat ad ſedem apoſtolicam: vt ibi añ ↄfeſſionez[b]. b. petri mecū iuſte decertet: q̄tenus ibi vnus ex nobis ſniaz ſuſcipiat ſuā.

¶ Ex his omnibus colligitur ꝙ ſubditi pñt reꝑhendere ⁊ accuſare prelatos[c] ſuos. Sȝ ſicut de chriſto dictū eſt qñ iudeis dixit: Si male locutus ſum ⁊c̄. ita de iſtis itelligenduȝ eſt ꝙ ſuo exemplo ꝓlatis dederunt facultatem recipiendi ſubditos in accuſationem ſui ſȝ nō coegerūt.

Item. ¶ De eodem.

Paulus deacline ciuitatis eꝑs accuſat a ſubditis de lapſu carnis ↄuincit deponit: alius loco eius ſubſtituitur. ¶ Hoc an ex diſpenſatione accuſati: an ex rigore iuris ſit factum ex regiſtro gregorij ad ioānē eꝑm ca.ccxvij. pōt ꝑpendi. vbi ait.

¶ Paulus deacline ciuitatis eꝑs ſubditorū accuſatione conuictus deponit.

Lator nemeſiō ad nos veniens indicauit: ꝙ paulus deacline ciuitat[is] eꝑs īter alia mala in corporali[d] crimine lapſus a ſuis clericis accuſat⁹ atq; ↄuictus eꝑali ſnia depoſitus eſt: poſtea cum auxilio ſecularium veniens eꝑatum more ꝑdonis ingreſſus eſt: ablatiſq; rebus eccleſie dilectiſſimum nemeſion[e] latorez pñtiuȝ ſibi ſubſtitutuȝ ab eo eꝑatu proiecit: ⁊ ad ſummaȝ iniuriam ac necem pene ꝑduxit. Fraternitas itaq; v͂ra hec oīa curet addiſcere: ⁊ q̄cūq; eccleſie abſtulit (omni mora vel excuſatione[f] ceſſante) reddere[g] cōpellat. Si vero nihil eccleſie ſȝ proprium[h] ſe dixerit abſtuliſſe: q̄uis graue ⁊ iniquum fuerit vt nō a[i] vobis vel metropolitano eius hoc petierit: ſed temerario auſu agere ꝓſumpſerit: verūtamē ſi qd proprium tulit[k] ſub fraternitatis veſtre dȝ examine conſtare ſi verum eſt. Sȝ ⁊ illud diligenter q̄rendum ē: ſi qd male de rebus dilapidauit eccleſie. vt ex eo quod nūc abſtulit illud reformare ac ſatiſfacere modis omnib⁹ cōpellatur. ¶ Hoc[l] edicto non in accuſatores vel depoſitores vlciſcitur ſed in depoſitum vlterius proſequit:

Si quis. ¶ Caſus. Quidam redarguebat grego ꝙ multa faciebat ↄ rōneȝ. Dicit greg. vt veniat ad apoſtolicā ſedē ⁊ ibi cognoſcat vt iuſta īter eos feratur ſnia.

Forum rei ſequi debȝ actor. a ¶ Si quis q2 actor forū rei ſequi dȝ. extra de fo. cōpe. cū ſit generale. ⁊. C. de iuriſ. om. iudi. l. iuris ordinem. vel q2 cauſa fidei eſt que in eccleſia eſt tractanda vt. xxiij. q. vl ti. cōuenior. ⁊. x̄. e. q. ij. ꝓceptum. xxiiij. q. j. quotiens.

b ¶ Confeſſionez. ideſt ſcripturam.

¶ Ex his ¶ Caſus. Cōcludit Gratian⁹ ex ſupradictis prelatos poſſe a ſuis ſubditis accuſari cum iſti tres apl̄ici fuerūt a ſuis ſubditis accuſati. Sed rñdet ꝙ iſti apl̄ici exemplo dñi non coegerūt alios prelatos recipe ſubditos in accuſationem ſuam: ſed permiſerunt hoc fieri ex humilitate.

Accuſat⁹ qñq; dat expēſas accuſatori. c ¶ Prelatos. Et dabuntur eis expenſe ab eꝑo quē accuſant ſi egent: vt ex̄ de accu. c. ex parte. nam ⁊ dantur ſeruo agēti. cauſam libertatis. C de ordi. cog. l. vlti. ſimiliter ei qui egit de inofficioſo teſtamēto ⁊ obtinuit ſi aduerſarius appellet. ff. de inoffici. teſta. ſi inſtituta. §. pe.

Jo. xviij. d Paulus. ¶ Caſus. Paulus deacline ciuitatis eꝑs fuit accuſat⁹ a ſubditis de lapſu carnis: deinde conuictus depoſitus fuit eꝑoꝝ iudicio: ſubſtitutus fuit ei poſtea nemeſion: qđ an fuerit factuȝ voluntate vel neceſſitate ſequēti. c. declaratur.

Lator. ¶ Caſus. Paulus eꝑs depoſitus fuit ⁊ nemeſiō fuit ei ſubſtitutus: quem paulus more ꝑdonis eꝑatum ingreſſus ab eccleſia ꝓiecit ⁊ ad necē fere ꝑduxit res eccleſie auferendo: de q̄bus omnibus nemeſiō cōqueſtus eſt pape. Papa mandat ioāni eꝑo vt ſi dictus paulus res ecclie abſtulit eū reddere cōpellat. Si vͦo ipſi ioāni cōſtiterit eū tm̄ res ꝓprias abſtuliſſe: lȝ grauiter deliq̄rit ne addat afflictis afflictio eas ꝑmittatur hr̄e: ita tñ ꝙ ſi dānum ecclie intulit reſarcire modis oib⁹ cōpellat: ⁊ ſi decetero ad eꝑatum aſpirare tētauerit: in mōaſteriū ad agēdaȝ pniaȝ ꝑennē detrudat.

d ¶ In corporali. ſ. adulterio vel inceſtu: vt. xxx. q. j. nō dȝ. ſecus ſi de ſimplici fornicatiōe ꝓ qua hodie nō deponitur: vt. lxxxij. di. ꝓſbr̄ ꝗter. ⁊. xxxiiij. di. fraternitatis. niſi de rigore factum fuerit. lxxxj. di. ſi quis eꝑs. ⁊. c. preſbyter aut diaconus. ✠

Fornicatio ſimplex non eſt dign[a] depoſitiō[ne] ✠ ¶ Ad hoc te[xt] in. l. ſi a[...] vlterius[...] cū ibi n[...] ꝑ Bar[...] de adul[...]

e ¶ Nemeſiō. Not. ꝙ papa nō vocat eū fratrem lȝ eſſet eꝑs. hodie aliud eſſet. ex̄ de crimi. fal. q̄ȝ graui.

f ¶ Excuſatione ceſſante. Juſta tñ exceptio vl' excuſatio admittitur. extra de officio dele. ex parte. ij.

g ¶ Reddere. cuȝ de mero iure deberet iſte in exiliū relegari iſte centū miliarib⁹ a ciuitate remot⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. q̄cunq;. Item cadere debuiſſet a iure ſuo. C. vñ vi. ſi quis in tantam xvj. q. vj. placuit. ſed melius eſt vt eū ſua auferre ſinat eccleſia q̄ȝ in ꝑniciez eccleſie ampli⁹ incandeſcat: vt. s̄. xvij. q. vl. §. vlt.

h ¶ Propriū. hic vi[detur] ꝙ ſpoliator poſſit ſpoliato referre q̄ōnez ꝓprietatis. ex̄ de cā poſ. c. cū eccleſia. ⁊ c. ſeq. qđ non eſt verum: vt ex̄ de reſti. ſpo. itē cuȝ ¶s. ⁊. c. in lr̄is. ſed diſpēſatiue cū ipſo actum eſt: vt patet in glo. prece.

i ¶ Ut nō a vobis. loquit primati: q2 apud metropolitanum prius eſt cōueniendus: vt. s̄. c. ꝑxi. ⁊. ix. q. iij. nullus ꝓmas. ⁊. c. cōqueſt⁹.

k ¶ Tulit. Ar. cōtra xvj. q. vj. placuit. ⁊. c. de lapſis. vbi dicit ꝙ monaſterio tradun tur res depoſiti: ſed illud verum eſt quādo detrudit in monaſterium ſed h̄ nō fuit depoſitus.

¶ Hoc edicto ¶ Caſus. Cōcludit grān⁹ ex ſupradicto. c. lator. ꝙ cum accuſatores eꝑi vel depoſitores non puniuntur: ſed cōtra depoſitum proceditur vt amplius ad epiſcopatum nō aſpiret: apparet ꝙ ſubditi admiſſi ſunt ↄ ſuum ꝓlatū: nō ex diſpēſatione ſed ex cēſura canonum. Et ꝙ admitti poſſint ꝓbat per ſeq. c.

l ¶ Hoc edicto. Uerba ſunt gratiani vſq; ad illum locum: vt ſi vltra: ⁊ a loco illo ad locum illum quem ergo: ſunt verba gregorij. exinde ſunt verba gratiani.

a ¶ Diſpenſatione.id eſt voluntate.
Metropolitanum. ¶ Caſus. Precepit Grego. Innocen.⁊ alijs epiſcopis ſardinie: vt in cauſis ſuum metropolitanum nõ deferant niſi velint agere contra eum. in quo caſu ad apoſtolicum recurrant. | tropolitanũ: ergo cũ conciliũ ſit minus metropolitano non põt ipm iudicare. xxj. diſt. inferior. Sed põt dici ꝙ quantum ad ſua negocia eſt minor metropolitanus cõcilio quantum ad aliorũ negocia eſt maior. Sed in ca. multis. nõ appellat a cõcilio ſed a quadã cõgregatiõe epõrum ad metropolitanũ: ſed adhuc obſt. xxj. di. nunc aũt. Sꝫ poteſt dici ꝙ põt iudicare de ipſo cõcilio: non tñ eũ condẽnare põt. Sed ꝙ poſſit iudicari a ↄcilio bñ facit. ix. q. iij. ſaluo. ⁊ ca. ſi aũt. ⁊. lxiij. di. ſalonitane. ſed eſt argu. ↄ. ſ. c. prox. Joã.

b ¶ Metropolitanũ. ex contẽptu. alˀs omiſſo eo poſſunt adire papã. vt. ſ. e. q. vj. c. ij. ⁊. iij. Itẽ intelligẽ iſtud qñ epi inter ſe litigãt: nam ſi epiſcopus litigat cõtra clericũ: tũc corã arbitris eſt litigãdum. xj. q. j. ſi clericus. Ex contẽptu ergo intellige fieri quãdo ſine cauſa declinaẽ eius iuriſdictio: ſicut dico ꝙ ſine cauſa non poteſt quis declinare iuriſdictionẽ epiſcopi etiã per querelaꝫ factã pape: vt plene dixi in conſti. vt debitus. extra de ap. ar. nõ eſſe appellandum omiſſo medio. ſed hic non loquitur de appellatione.

c ¶ In aliquo. Epiſcoporũ enim eſt iudex ordinariꝰ primo loco metropolitanus. x. q. iij. qr cognouimus. xj. q. j. ſi clericus aduerſus.

Sicut. ¶ Caſus. Clemẽtius patriarcha fuerat de quibuſdã criminibꝰ accuſatus: q̃re papa delegat cauſam epiſcopis concil. nichacij: ⁊ precipit illis vt cũ oĩ ſollicitudine aut viuacitate que dicta ſunt inueſtigẽtur: ⁊ ſi vera fuerint canonice puniãtur: ⁊ ſi quis in hoc fauore pſone grã vel quolibet blandimẽto negligens fuerit apud deum iſtorũ criminum particeps reputabitur.

vt ſi vltra ad epatum aſpirare tẽptauerit oibꝰ modis repellaẽ ⁊ ad agendam pniam perennẽ in monaſterio detrudaẽ. Quẽ ergo gregorius ad epatum aſpirantẽ oibus modis repellit: quẽ graui penitẽtie ſubijcit: patet nõ ſua diſpẽſatione [a] ſed canonũ cenſura a ſubditis eſſe accuſatum et cõuictum. Et vt iam nõ exemplis: ſed legibus agamus: videndum eſt quid Greg. ſcribat Innocẽtio ⁊ reliquis epiſcopis ſardinie ita dicens.

¶ Quod ſubditi prelatos ſuos accuſare poſſunt.

Metropolitanũ [b] veſtrũ in aliquo [c] poſtponere nõ preſumatis: excepto ſi (qđ nõ optamus) cõtra eũdem vos aliquid cauſe habere cõtingat: vt ob hoc ſedis apoſtolice iudicium petere debeatis.

Itẽ vniuerſis epiſcopis concilij nichaſij.

¶ Vitã prelatoꝝ ſubditi nulla diſſimulatione negligant.

Sicut (inquit) laudabile diſcretiũqꝫ eſt reuerentiaꝫ ⁊ honorem exhibere prioribus: ita rectitudinis et dei timoris eſt: ſi qua in eis ſunt que indigẽt correctione nulla diſſimulatiõe poſtponere: ne totuꝫ (quod abſit) corpus morbus inuadat ſi languor nõ fuerit curatus in capite. Quedã enim de primate veſtro clemẽtio ad nos perlata [d] ſunt: que qm̃ ita grauia ſunt vt trãſire indiſcuſſa nullo modo debeãt: fraternitatem veſtrã hortamur [e]: vt cũ oĩ ſollicitudine ac viuacitate mẽtis indagare multis modis debeat[is] illata: ⁊ ſi ſunt vt audita ſunt vltione canonica reſecẽtur. Admonemꝰ autẽ: vt non cuiuſq̃ pſone grã nõ fauor non quolibet blãdimentum quẽq̃ veſtrũ ab his que nũciata ſunt nobis molliat: vel a veritate excutiat: ſed ſacerdotaliter ad inueſtigãdaꝫ veritatẽ vos ꝓpter deũ accingite: naꝫ ſi quis in hoc piger aut negligẽs eſſe preſumpſerit dictis criminibꝰ apud deũ ſe nouerit eſſe participẽ: cuiꝰ zelo ad perſcrutãdas ſubtiliter nefandi facinoris cãs nõ mouetur. ¶ Hec ſi qs ſpecialia ⁊ ex his generalẽ regulam colligi nõ oportere contendit: audiat qđ Gelaſius. ca. xxviij. dicat oibꝰ clericis cuiuſcũqꝫ ordinis ita ſcribens.

¶ Clerici exceſſus ſui epi auribꝰ deferãt romani põtificis.

Quapp [f] nec clericorum quiſq̃ apłice offenſe ſe ↄfidat futurũ imunẽ: ſi i his que ſalubriter ſequẽda apłica deprõpſit auctas: ſiue epm ſiue preſbyterũ ſiue diaconũ viderit excedentẽ ⁊ nõ protinus [g] ad aures romani pontificis [h] deferre [i] curauerit: ꝓbationibus dũtaxat cõpetenter exhibi[ti]: ita vt trãſgreſſionis vltio fiat ceter[is] iterdictio [k]

¶ Hec ſi quis.
¶ Caſus. Dicit Gratia. ꝙ q̃ ſupradcã ſũt ꝙ ſubditi pñt accuſare platos: generalia ſunt ⁊ nõ ſpecialia: ⁊ ſi qs dicat ea eſſe ſpecialia audiat qđ dicit gelaſius de oibus clericis generaliẽ cuiuſcũqꝫ ordis.

Quapropter. ¶ Caſus. hoc ca. cõtinuaẽ illi. c. xij. qõ. ij. quattuor. vbi di ꝙ de redditibꝰ eccleſie quattuor debẽt fieri portiones. Prima epi: ſcđa clericoꝝ: tertia fabrice: quarta paupibꝰ eſt aſſignãda. Diciẽ ergo in hoc. c. ꝙ ſi qs clericꝰ viderit platũ ſuũ in iſtis q̃rtis diſtribuẽdis peccãtẽ ⁊ excedentem ſtatim deꝫ romano põtifici nũciare ⁊ ꝓbare quod nũciat vt puniatur excedẽs: quod ſi nõ fecerit deponatur.

f ¶ Quapp. Ui hic ſpãlis caſus in quo qlibet poſſit accuſare ſuũ epm: ⁊ hoc ca. cõtinuatur illi. xij. q. ij quattuor.

g ¶ Protinꝰ. Nonne neceſſaria eſt admonitio? Certe ſic: ideo expone protinus id eſt poſt tertiam admonitionem: vt. ſ. ea. q. j. ſi peccauerit. ſic extra de ſimo. licet.

d ¶ Perlata. a ſubditis: ⁊ ſic facit ad ꝓpoſitũ Gratiani: alr hoc. c. nihil facit ad ꝓpoſitum Gra. niſi velis dicere: eo ipſo ꝙ dedit alijs licentiam iudicãdi ergo ⁊ accuſandi.

e ¶ Hortamur. No. ꝙ p hoc verbũ hortamur ⁊ monemus mãdaẽ iuriſditio. ſic. ſ. e. q. j. nouũ. ff. de offi. pſi. ſepe. vꝫ tñ ꝙ ꝓuinciale conciliũ ordinario iure cognoſcat de pmate ſiue de metropolitano ſuo: nã cum ↄciliũ iudicet de papa in his in qbꝰ ipſe põt iudicari: ergo cõciliuꝫ metropolitani põt iudicare de ipſo. ad hoc. J. eo. ſi quis. Arg. ↄ. xvij. di. multis. nã ibi appellaẽ a concilio ad me-

h ¶ Pontificis. vel alterius ſuperioris. Jo.

i ¶ Deferre. i. denũciare. hic habes ꝙ aliqs cogiẽ accuſare ✝: vt. j. q. j. quiſqs. ⁊. v. q. v. c. j. extra q ſi. ſint legi. c. cãm. ⁊. xxiij. q. iij. tã ſacerdotes. Argu. ↄ extra de accu. lꝫ. in ſi. ⁊. v. qõ. ij. ſi primates. ⁊ iij. q. iiij. clericus. ⁊. C. vt nemo inuitꝰ agere. L. vna. So. ad denũciationẽ quilibet teneẽ de qua hic loqtur: non aũt ad accuſationẽ vt in cõtrarijs.

k ¶ Interdictio. forte ſpeciale eſt in dilapidatiõe vt qui-

Iudiciũ ſubditi ne cã non põt declinari.

...ciliũ ꝓ...iale: an ...ſit ď ar...epo co...oſcere.

Accuſare quis qñ. qꝫ cogiẽ.

delinquédi✝:ſin vero[a] modis oibus erit vnuſqſq; pontificuȝ ordinis ⁊ honoris ſui eliſor:ſi cui clericorū vel aui ditui toti⁹ eccleſie hec putauerit ſupprimēda[b]. Idem.

Si qd in eccleſia dāni: aut his que ſunt preceptiōis noſtre ꝓhibita pōtificē vīm videritis admittere: mox nřis aurib⁹ relatiōe[c] ſignate: vt qd fieri dēat cenſeamus. Itē ex ꝯci.calce.ca.xxj

❡ Clerici aut laici ſine examinatione ad epōrum accuſationem non admittantur.

Clericos aut laicos[d] paſſim accuſantes: ⁊ ſine ꝓbatiōe epōs aut clericos ad accuſationē nō recipiēdos decernim⁹: niſi prius diſcutiat eoꝝ[e] eſtimatiōis opinio. Item ex ſynodo romana.

❡ Quelibet pſona epiſcopum aut alios accuſans mōſtranda documentis inferat.

Si quis epſ aut diaconus aut qlibet cleric⁹ apud epōs (qr alibi[f] nō oportet) a qualibet pſona accuſati fuerint: quicūqȝ fuerit vir ille ſiue ſublimis honoris ſiue alterius dignitatis: q hoc genus illaudabilis[g] intētionis arripuerit nouerit dicēda ꝓbationibus[h] mōſtranda documentis ſe debere inferre. Item Damaſus papa ſtephano archiepiſcopo.

❡ Sacerdotes nō accuſent: qui ad eundem ordinē prouehi non poſſunt.

Sacerdotes (vt antiq tradit auctoritas) criminari nō poſſunt: nec in eos teſtificari✝ qui ad eundē non debēt nec pñt ꝓuehi honorem. Item iginus papa.

❡ Niſi irreprehenſibiles in maioꝝ accuſatōe nō recipiāt.

Criminatiōes maiorū natu per alios[i] nō fiant niſi ꝑ ipſos q crimina intendunt: ſi tñ ipſi digni ⁊ irreprehēſibiles apparuerint: ⁊ actis[k] publicis docuerit ſe omni ſuſpitiōe carere: ⁊ inimicitia: ⁊ irreprehēſibilē habere fidē ac cōuerſationē ducere.

❡ Colligit itaqȝ ex his oibus ꝙ ſubditi in accuſatione prelatoruȝ ſunt admittendi. Nūc vidēdum eſt an monachi in accuſatiōe epiſcoporuȝ ſint audiēdi. Hadrian⁹ papa videtur eos ab accuſatione remouere: ita dicens.

❡ Monachi ſacerdotes accuſare vł in eos teſtificari nō (poſſunt.

Placuit[l] eorū accuſandi ſacerdotes ⁊ teſtificādi in eos vocem

libet teneatur denunciare.

a ❡ Sin vero.i.ſi non fecerit quod dictum eſt de quattuor portionibus.xij.q.ij.quattuor.

b ❡ Supprimēda.ſ.v.q.ij.ſi primates.§.Sed illud de crie iniuriaꝝ de quo pōt epſ cōponere cū clericis ſuis ſiue inter partes.

Si qd. ❡ Caſus. Precipit papa qbuſdā clericis: vt ſi viderit pōtificem ſuū dānificātē ecclē ſie vel facere ꝯ ꝓhibitiones denūciēt ſibi vt puniatur.

c ❡ Relatiōe. Ex hoc pȝ ꝙ loqtur in denūciatione ⁊c̃. ſicut ca.ſuperius. Jo.

Clericos. ❡ Caſus. Vꝫ i hoc.c. dici ꝙ clici ⁊ laici q ꝓni ſūt ⁊ faciles ad accuſandū alios nō debēt admitti ad accuſandū epōs vł clericos niſi pri⁹ eoruȝ opi. ⁊ vita diſcutiat. Bñuen. tñ intellexit alr hoc mō: ſcȝ ꝙ clerici vel laici nō admittantur exceptis criminib⁹ niſi accuſati ſint de crie infamati. Sȝ prima poſitio magis cōſonat lr̃e ⁊ verior videt.

d ❡ Aut laicos. accuſantes epōs aut clericos decernim⁹ nō eē recipiēdos paſſiȝ ⁊ ſine ꝓbatōe. Jo.

e ❡ Eorū.i.laicorū vel clericorū ſi ſunt ignoti: vt.ſ.e.q.querēdū. vel eoꝝ.i. epōrū q accuſant: qr ſi vita eorū antea bona fuit: laici in nullo pñt eos accuſare: vt ſ.ea.q.j. in pmis. in ſi. ⁊ ex̃ de teſt. veniēs ſi vo mali: ⁊ laici ⁊ quilibet criminoſi admittunt niſi inimici ⁊ cōſpiratores. extra de ſimo. licet heli. ⁊ de ſentē. ⁊ re iudi. cum. J. ⁊. A. Et ex hoc loco Ba. fundauit ſuam opinionem: vt dixi in ſumma: ſed intelligas loqui in illis cauſis in quibus laici poſſunt accuſare clericos.

Si quis epſ. ❡ Caſus. Dꝛ hic ꝙ ſi quis accuſauerit epm vel diaconē vel alteri⁹ ordinis clericū: de quo vir alīqs cōmendatur accuſator: cum ex odio fieri preſumatur ſciat ſe debere talia crimina inferre: que probationibus ⁊ documentis valeat plenarie demonſtrare.

f ❡ Quia alibi. Arg. ꝙ ſolus epſ habet merū imperium in ſua dioceſi: vt.xj.q.j. de perſona. v. cō. vj. delatori. hoc enim eſt merū imperium: ſcȝ cognoſcere de criminibus. ff. de offi. eius cui māda. eſt iuriſdi. l. j. ⁊. ff. de offi. preſi. illicitas. §. qui vniuerſas. ⁊. C. de proba. ſciant.

g ❡ Illaudabilis intētionis. Accuſationē vocat illaudabilē intentionē: qr cāe materiā criminib⁹ creare noſcitur. C. de iud. ꝓperādum. ⁊ pſumit ſemp ꝙ inuidie cauſa fiat accuſatio: vt.vj.q.j. ſi oia. ⁊ qr vix ſine culpa experiri pōt: ideo clerici ab ea abſtinere debēt: vt de pe. di. v. qualitas. ⁊. ſ. ea. q. vj. decreto. Vel dic illaudabileȝ quo ad vulgi opinionē. nam pſumit als qs bono ȝelo accuſare: vt ex̃ de dolo ⁊ contu. veritatis. in pte deciſa. Ex charitate eni debet ꝓuenire accuſatio. extra de accu. ſi quis epſ. ⁊ q accuſat publice ſalutis cuſtodiā gerit: vt. C. de ſa. moſis libel. l. vna.

h ❡ Probatōibus. ſic. C. de probationi. ſciant. Jo.

Criminatiōes. ❡ Caſus. Dicit ꝙ ſi aliqui ſint ignoti q velint alios accuſare: ꝙ nō ſunt admittēdi niſi ꝓbus corā iudice ſe ꝓbent irreprehenſibiles eſſe ⁊ oi ſuſpitiōe carere. Si itelligas. c. de notis dꝛ ꝙ nō ſunt admittēdi ad accuſationē ſacerdotuȝ: niſi probēt coraȝ iudice ⁊c̃. qđ ꝓbatur eo ipſo ꝙ cōtrariuȝ non probatur.

i ❡ Per alios.i. ꝓcuratores. ſ. iij. q. ix. abſens.

k ❡ Et actis.i. actiōibus vel lr̃is epōruȝ ſuorum: vt.xix.q.ij. due. ⁊ hoc ſi ſūt ignoti. ⁊ eſt ſile. ſ. iij. q. v. canonica. vel tantū valet eis teſtimonium populi: quātuȝ examinatio: vt.xxiiij. di. c. j. Jo.

❡ Colligit itaqȝ. ❡ Caſus. Gratian⁹ ex ſupradictis iſert ꝙ ſubditi bene poſſunt accuſare prelatos. Sed poſtea querit an monachi pñt accuſare epiſcopos: ⁊ videt ꝙ remoueantur. Et hoc probat per ſeq. c.

Placuit. ❡ Caſus. hoc. c. intelligit de monachis ſecundū Gra. Sic ergo pone caſum: queſituȝ fuit ab hadriano an monachi vocē accuſandi epiſcopos vel contra eos teſtificandi habeant? Et rñdet ꝙ non: qr mortui ſunt nō humanis actibus: qr loquūtur vt alij hoies: vel qr interſunt ꝯtibus vt emptionis vel vēditionis ſed diuinis.i. accuſatiōibus epōꝝ que dei timore fieri debent: in ꝯcilio ēt calcedoneñ. precipit vt nō pſumāt eccleſiaſticas actiōes tractare. Quidā tñ itelligūt hoc. c. de criminoſis q mortui ſunt: nō hūanis vocib⁹.i. malicijs ſed diuinis.i. bonis operibus. vel humanis: qr vocē habent vt alij homines: ⁊ ſm hoc nō facit ad propoſituȝ Gratiani.

l ❡ Placuit. hoc. c. idē hadrianus intelligit de infami-

✝ ❡ Concor. tex. in l. j. C. ad. l. iul. repe. ⁊ inſti. de excep. §. hodie.

Laici an poſſint clericos accuſare.

Imperij meri ē de crimibus cognoſcere

Accuſatio ex charitate debet ꝓuenire.

✝ ❡ J... ro ꝙ la... ſacerd... accuſar... pōt: qđ... lit i cri... mo. he... ſis et l... maieſt... niſi. l. ſi c... ꝗ. C. epiſ. ⁊

dctis:vt.ſ.iij.q.iiij.hij qui.ꝛ.ſ.iij.q.v.canonica. Vel intellige cum Gra. de monachis: ſcilicet criminoſis: nam certum eſt ꝙ monachi accuſare poſſunt: vt extra de accuſa.c.ex parte.ꝛ.ſ.eo cum paſtoris.

a ¶ Mortuos eſſe.quãtum ad ciuiles actus ꝛ etiã ad diuinos: qꝛ non pñt baptiçare ſepelire pdicare penitentiam dare: vt.xvj.q.j.c.j.ꝛ capi qui vere.

b ¶ Quia funeſtã.qꝛ ſemp debent flere xvj.q.j.placuit.

Nullus. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ nullus monach⁹ pſumat aliquẽ accuſare vel pturbare ſecularia negocia vel eccliaſtica qꝛ i talib⁹ mortua eſt vox eoꝝ.

c ¶ Nec ſecularia.i.tutelã ꝛ pcurationẽ.

d ¶ Aut eccliaſtica.i.baptiçare: qd oli nõ licebat eis.xvj.qõ.j. placuit.Joan.

¶ Sed aliud eſt.

¶ Caſus. Soluit Gra.ꝛ dicit ꝙ monachi nõ admittũtur ad accuſandũ epos ex pſumptiõe temeritatis ſed neceſſitate charitatis bñ admittunt.vnde pcipitur vt cõcubicularij epi ſint clici religioſi vel monachi: vt de ei⁹ vita teſtimoniũ dicerẽ poſſint: ꝛ ꝙ poſſint admitti etiã monachi.probat per ſequentia c.ꝛ primi.c. caſus eſt planus.

¶ Item illud hec eſt ſeptima ps.q.in qua pbat ꝙ vnuſqſqꝫ tenetur obuiare peccãtibus ꝛ eos corrigere inquãtum poterit ſalua pace: alſ tenetur ipſe.ꝛ ad hoc probandum adducit ſex auctoritates. Jo.de ſan.

obſtruere: quos nõ ab humanis vocibus ſed diuinis mortuos[a] eſſe ſcimus: qꝛ funeſtã[b] vocẽ potius interdici ꝙ̃ audiri oportet. Item in conci.calcedonenſi precipitur vt eccleſiaſticas actiones monachi attractare non preſumant.

Item pelagius papa.

¶ Monachi in accuſatione non ſunt audiendi.

Nullus monachus talia vſꝙ̃ arripiat: nec[c] ſecularia aut eccleſiaſtica[d] negocia perturbare preſumat: qꝛ mortua eſt in talibus vox eorum.

¶ Sed aliud eſt qd ex preſumptione aſſumit temeritatis: aliud qd ex neceſſitate geritur charitatis: monachi enĩ ex preſumptione epos accuſare nõ poſſunt ex charitate poſſunt: vnde ꝛ in canonib⁹ precipit vt cõcubicularij epiſcopi ſint vel religioſi clerici vel electi monachi: vt de eius vita teſtimonium dicere poſſint. ¶ Item illud eleutherij pape oibus generaliter dicit.

¶ Cõuenire pñicit q cũ poſſit puerſis negligit obuiare.

Negligere[e] cum poſſis perturbare[f] puerſos: nihil eſt aliud ꝙ̃ fouere: nec caret ſcrupulo[g] ſocietatis occulte qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Item Hiero.tam de ſe ꝙ̃ꝫ de alijs monachis in primo prologo biblie ſcribit dicens.

¶ Quãtũ ex vite merito qs eccleſiã edificat: tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtat.

Sancta quippe[h] ruſticitas[i] ſolũ ſibi prodeſt: ꝛ quãtum ex vite merito edificat eccleſiaꝫ chriſti: tantũ nocet[k] ſi deſtruentibus nõ reſiſtat. Item Grego.

¶ Subditi vitia prelatorũ rephendere ſtudeant.

Admonendi[l] ſunt ſubditi ne pluſquaꝫ expedit ſint ſubiecti: ne cum ſtudent pluſquam neceſſe eſt hominibus ſubijci compellantur vitia eorum venerari. Idem generali ſynodo preſidens dixit.

¶ Clerici ſiue electi monachi ſint cubicularij epiſcopi.

Cum paſtoris[m] vita in exemplũ debeat eẽ diſcipulis plerũqꝫ clici qualis in ſecreto ſit vita ſui paſtoris neſciũt: quã tñ ſeculares pueri[n] ſciunt: de qua re pſenti decreto cõſtituimus: vt qdam[o] ex clericis vel etiã ex monachis

cleſiam tñ nocet ſi deſtruentibus eam non reſiſtat.

h ¶ Quippe.i.cũ ſimplr ꝛ pie viuunt ꝛ alios nolũt increpare. Et intelligit de prelatis qui ex officio tenent reſiſtere malis: ꝛ quoꝝ taciturnitas ẽ mortale pctm̃: ꝛ magnũ dãnũ in eccłia opat: vt.lxxxiij.di.nemo. Et eſt hꝫ ar. vitã actiuã eſſe pferẽdaꝫ contẽplatiue: vt vij.q.j.ſcias.ꝛ.viij.q.j.in ſcripturis.ꝛ hñt ſe vt excedentia ꝛ exceſſa: ꝯtẽplatiua qñtũ ad pſonã ꝯtẽplantis magis ẽ ſecura ꝛ minus vtilis: actiua do magis laborioſa ꝛ min⁹ ſecura ſꝫ magis fructuoſa: vt ex̃ de renũ. niſi cũ pridem.ꝛ ex̃ de regu.lꝫ.

i ¶ Ruſticitas.ideſt ſimplicitas.

k ¶ Nocet.intellige hoc negatiue.i.nõ tã tũ pdeſt edificãdo qñtũ edocẽdo ꝛ reſiſtẽdo.ſiẽ.xliij.di.§.deꝫ xxij.q.ij.primũ. Jo.

Admonendi. ¶ Caſus Quidã ſbditi in bonis ac malis obediebãt ſuis plátis.ſꝫ dic Gre. ꝙ admonẽdi ſũt ne pluſꝙ̃ꝫ expediat ſint ſbiecti: vt vitia illorũ nõ cõpellãt venerari.

l ¶ Admonẽdi.Bonuꝫ mediocre qñqꝫ dimittit pp bonum obediẽtie: ſed malũ nũꝙ̃ꝫ fieri dꝫ: vt.xj.q.iij.quid ergo. Joan.

Cum paſtoris. ¶ Caſus. Quidã epi nõ habebãt clicos cubicularios ſecũ ſꝫ pueros ſclãres ꝙ̃ vita q̃lis eẽt i ſecreto erat ignota clicis. ſecularib⁹ aũt pueris nota. Precepit ergo Gre. vt epi ſecũ hẽant clicos vł mõachos ꝯcubicularios q poſſint eẽ teſtes de vita ꝛ ꝯuerſatõe epoꝝ in ſecreto: ꝛ ex ſedula viſiõe exẽplũ pfectus ſumãt.

Vita actiua eſt ꝯtẽplatiue pferenda.

e Negligere cuꝫ poſſis. ¶ Videt de plãtis tm̃ loqui.

f ¶ Perturbare.i.phibere ꝛ remouere a malo ꝛ hoc cũ cõmode põt illud facere: alſ nõ peccat qui ſic nõ phibet.xxij q.ij.pmum.ꝛ.c.faciat.ꝛ ſm hoc qlibet tenet phibere iniuriã a pximo.xxiij.q.iij.nõ inferenda.alij hoc c.intelligũt de plátis: vt.xxiij q.iiij.duo iſta.ꝛ.c.ita plane ꝛ.q.vlti.pterea. Vel intellige de atro.ib⁹ vt tunc qlibet teneatur.ar.ex̃ de ſen.excõ.q̃ꝫte.xxiij.q.iij.c.vlti.ꝛ de pe.di.j. periculoſe. Vel dic ꝙ quilibet tenetur prohibere proximum a peccato cõmittendo.xxij.q.v.hoc videtur.ſecus in cõmiſſo.xciij.diſtin.diaconi. Joan.

g ¶ Scrupulo.ideſt ſuſpitione.

Sancta. ¶ Caſus. Quidã monachi erant valde in ſe religioſi: ſed circa correctionẽ aliorum erant tepidi ꝛ remiſſi. Tales reprehendit hiero dicẽs ꝙ ſancta ruſticitas tm̃ ſibi pdeſt: ꝛ q̃ntum ex vite merito edificat ec-

m ¶ Cũ paſtoris. Gñalr teneas ꝙ monachi pñt accuſare ꝛ epos ꝛ alios: dũ tñ hoc faciãt de licẽtia abbatis.xij.q.j. nõ dicatis.xvj.q.j.monachi. Et ſi ſuum abbatẽ accuſare vult habebit expenſas a monaſterio: vt ex̃ de accu.ex pte. ꝛ tunc nõ eſt neceſſari⁹ ꝯſenſus abbatis: ſꝫ ſi aliũ vult accuſare nõ habebit expẽſas a monaſterio. Si ſũt in ſcholis pñt agere de his tm̃ que ptinẽt ad ſtudiũ: vt ex̃ de of.dele.pterea.ff.de re iudi.q̃ſitum. ꝛ.ff.de iudi. ſi longius.

Monachi accuſare poſſunt.

n ¶ Pueri.i.ſeruientes.ſic.xxij.q.ij.§.abraam quoqꝫ. ꝛ.ff.de verbo.ſignifica.pueri.

o ¶ Ut quidam.duos habebit ſacerdotes ꝛ tres diacones: vt de conſe.di.j.iubemus. Sed nunqd ꝯdicẽte abbate põt ſumere monachum eps ſibi in ſociũ? Non videtur cũ hoc ſit puilegium pape: vt.ix.q.vlt.p principalẽ ꝛ.lviij.di.c.j.ꝛ.ij. Argumẽ.cõtra.xvj.q.j. qui vere. Joan.

Monachũ inuito abbate ſibi põt eps ſociare.

chis electi in miniſterio cubiculi pōtificalis obſequant: vt is qui in loco regiminis eſt ⁊ tales habeat teſtes[a] qui verā eius in ſecreto cōuerſationē videant: ⁊ ex ſedula viſione exemplū profectus ſumant.

Item virgilio epō arelateñ.

¶ Prauos in ſua ſocietate epiſcopus habere nō debet.

PEruenit ad nos fratrē ⁊ coepm noſtrū ſerenum maſſiliēſem prauos homines in ſocietate[b] ſua habere: ita deniq̧ vt pſbyterum quēdam qui poſt lapſum carnis in ſuis adhuc dicit iniquitatib[9] volutare familiarē habeat: qd̓ a vobis ſubtiliter eſt requirendū. Et ſi ita cōſtiterit cure vobis ſit noſtra eum ſic vice corrigere: vt ⁊ qui talem recipit non familiaritate fouere: ſed diſcat ſe poti[9] vltione comprimere: ⁊ q receptus eſt diſcat lachrymis peccata diluere: non iniquitatē immundicijs cumulare.

Item Paſchalis papa.

¶ Viros boni teſtimonij ſecum epiſcopi ſecum habeant.

EPiſcopi lectioni ⁊ orationi vacent: ⁊ ſemp ſecum preſbyteros ⁊ diacones aut alios boni teſtimonij clericos habeant: vt ſm apoſtolum ⁊ ſanctoꝝ patrū inſtituta poſſint[c] irreprehenſibiles inueniri. ¶ Item ioānes[d] baptiſta cum duceret heremiticam vitā ſcribas ⁊ phariſeos ſacerdotes ⁊ leuitas iudeorū ad ſe venientes aſpera increpatione redarguit. ¶ Item ex canonibus diffinit: Illi ſacerdotes accuſare poſſunt q ad eūdem gradū cōſcendere valent. Cum ergo monachi ad ſacerdotij gradum laudabiliter ptingere valeant pȝ ꝙ ⁊ ipſi ſacerdotes libere accuſare poſſūt. ¶ Queſtio. viij.

DE accuſatione[e] vero q̄liter fieri valeat in canonibus apte decernitur.

Ait enim Calixtus papa.

¶ Accuſatio ſp fiat i ſcripti]

Sol. credo ꝙ ſic: niſi monaſteriū ſit exemptū cum maiora poſſit: vt ex̄ de exceſ. pla. ſicut vnire. B. Sȝ nōne monachi nūq̄ exibunt de clauſtro: vt. xvj. qō. j. placuit. Rn̄. qn̄ pfecti ſunt ſit hoc vt exteri[9] fructificēt: vel qn̄ ſiunt epi: ⁊ iſti cubicularij pn̄t eſſe teſtes: nō ſolum de cōuerſatiōe epi ſed etiaȝ de facto eius: vt. xij. q. j. manifeſta. Ioan.

a ¶ Teſtes. Propt̄ hoc inducit. c. q2 q pn̄t teſtari ⁊ accuſare: nec tales epi pōt ab accuſatione repellere: vt ex̄ de accuſa. nulli. ⁊. C. q accu nō poſ. iniquū. Argu. ꝯ. ſpāle eſt in epo. Ioā.

PEruenit. ¶ Caſus. Eps maſſilieñ. prauos hoies habebat in ſua ꝯuerſatiōe: ⁊ pcipue quēdam pſbyterū fornicatorem: hoc puenit ad noticiaȝ Greg. q̄re precipit virgilio epo vt maſſilieñ. vltione cōpeſcat: ⁊ preſbyterū fornicatorē cogat penitere. Caſus aūt ſeq. c. planus eſt: q2 nihil aliud dr̄ niſi ꝙ epi ſecū debent habere hoies boni teſtimonij: vt irreprehenſibiles appareāt.

b ¶ In ſocietate. no. ꝙ pſumit̄ ꝯ aliqueȝ vel p aliquo ex ſocietate: vt. xxviij. q. j. ſepe. lxxxj. diſt. clicus. ⁊ xviij. queſtio. ij. diffinimus. Ioan.

c ¶ EPiſcopi. ¶ Poſſint. ſ. diſtin. xciij. diaconi. ¶ Item Ioannes.

¶ Caſus. Per hūc. §. pbat Gran[9] ꝙ ſubditi pn̄t accuſare platos: ⁊ dic̄ ꝙ Io. redarguebat iudeos ad ſe venientes.

d ¶ Ioannes. pbat cū hic eremita accuſabat ꝙ monachi poſſunt accuſare: quod verū eſt ſi habent ſpeciale mādatum abbatis. xvj. qō. j. qui vere. niſi forte requiri non poſſit ſine magna difficultate. argu. ff. de iniur. ſed ſi vnius. §. filio. vt notaui. xij. q. j. non dicatis.

¶ Item ex. ¶ Caſus. Nūc cōcludit Gra. ex ſupradictis. Dictum eſt. ſ. ꝙ illi pn̄t accuſare ſacerdotes qui ad eūdem gradū aſcendere pn̄t: ſed monachi pn̄t puehi ad ſacerdotiū: ergo pn̄t accuſare ſacerdotes. Queſtio. viij.

DE accuſatione. ¶ hec. q. diuidit̄ in duas ptes. In quaꝝ pma probat̄ ꝙ accuſator dȝ eſſe pn̄s: ⁊ obligare ſe pprio ſcripto ad talionem. ſecunda ibi: que vero. Ioā. de fan.

¶ Caſus. Hic ponit̄. viij. q. qua querit̄ an accuſatio debeat fieri in ſcriptis? Et pbat primo ꝙ ſic: poſtea probat contrarium: ⁊ poſtea ſoluit in. §. ſed calixt[9].

e ¶ De accuſatione. Circa hoc notandū ꝙ aliud eſt infamatio aliud denūciatio aliud accuſatio. Infamatio phibetur. ſ. ea q. pxi. accuſatio. v. q. j. c. j. ⁊. ij. Scda. ſ. denūciatio precipit̄. ſ. ea. q. j. ſi peccauerit. ſ. q. pxi. quapropter. ⁊

ſit ſine inſcriptione. iij. q. iij. §. aliqn̄. Tertia. ſ. accuſatio pmittitur: ⁊ in ea inſcribit̄ ⁊ ſubſcribitur. ſ. eo. libelloꝝ. Fallit tn̄ hoc in ſex caſibus. nō enim ſemp cogitur qs inſcribere: vt in leuibus criminib[9]. ff. de accu. leuia. ⁊ in crimine abigeat[9]. C. de abigeis. l. vna. ⁊ in caſu vbi mulier accuſat. xv. q. iij. de crimine. ⁊ ſm qſ. daȝ in crie apoſtaſie: ⁊ vbi xpianus iudeū duxiſſe accuſat. C. de apoſta. apoſtatarū. C. de iudeis. ne quis. ⁊ vbi maritus accuſat vxorem iure mariti iij. q. iij. §. ſi marit[9] C. de adul. q̄uis. ⁊. l. iure. Io. Sȝ hoc falſū eſt ſȝ ius canonicū: vt extra de pcur. tue fr̄nitatis. Iteȝ qn̄ officium denūciat crimen alicui[9]. C. de accu. ea que. iij. q. iij. §. aliqn̄. B. Et cū crimen in modū exceptionis pponit̄ ſm ꝙ diſtinguit̄ ex̄ de accu. ſup his. Nunc videnduȝ qd iuris ſit circa ſingulos modos agendi. Et qdeȝ denūciationem pcedet admonitio: alś remouet̄ denūcians a denūciatione: vt ex̄ de accu. ſup his. ⁊. c. ſi qs eps. ⁊. ſ. ea. qō. vij. accuſatio. ⁊. c. ſi qs ergo. Itē criminoſi infames inimici pn̄t a denūciatiōe repelli: vt. iij. q. vij. q ſine pctō. . . c. poſtulat[9] ⁊. xxxv. q. vi. eps i ſynodo: ⁊ ex̄ de teſti. cogē. preterea. extra de accu. cum oporteat. ⁊ dictū eſt. ſ. ea. q. j. ſi peccauerit. ⁊ extra eo. qualr̄. ij. Pena ſic cōuicti modica eſt: q2 dȝ penitere de crimine: ⁊ credo eū nō eſſe remouendū ab ordine vel dignitate: niſi delicti qualitas aliud requirat vt in ſimonia. j. q. j. ſi quis neq̧. ⁊. q. vij. requiritis. ſeu ſcandalū inde oriretur. extra de no. op. nun. cum ex iniūcto. Si autem agat̄ in modū inqſitionis ſimiliter inſcriptio nō eſt neceſſaria: ⁊ pōt pcedi ſine ipſo q impetrauit inqſitionem ſicut ⁊ cū ipſo: ſed ſama dȝ precedere inqſitionem: nō ſemel ſed ſepi[9] ⁊ apō bonos ⁊ graues: vt ex̄ de accu. qualiter. ⁊. c. cū oporteat. ⁊ de ſimo. lȝ. Citari etiam dȝ infamatus vt audiat̄ ei[9] exceptio: vt eiſdē. c. habet̄ ⁊ extra de ſen. ⁊ re iudi. cuȝ. I. ⁊. A. ⁊ in hoc caſu poſſunt teſtes recipi lit. nō conte. vt ex̄ vt lit. nō conteſta. qm̄ frequenter. §. iij. Pena huius talis eſt: plati ſunt ab adminiſtratione remouēdi: minores ſūt beneficio puandi. extra eo qualiter. ⁊ de ſimo. dilectus. Sed ſi in modū exceptionis obijcitur crimē diſtigue: vt extra eo. ſup his. ⁊ extra de or. cog. cum dilectus. ⁊ debet eſſe preſens ex̄ eo. qualiter. ⁊ in hoc caſu laici bone fame admittunt̄ ad agendū excipiendum ⁊ teſtificandū. extra de teſti. tam lr̄is. ⁊. xxij. di. illud. Sed cum crimē obijcitur in modū accuſationis ſemp eſt neceſſaria in.

Accuſatio denūciatio ⁊ īfamatio diuerſa ſunt.

Accuſa nō ſp c tur ſe penā ta nis in bere.

Luce.

Den ciati

Der pun

Inq

Inc pur

Acc itio

ſcriptio: vt.ſ.eo.libellorum. Fallit in ſex caſibus.ſ.not. ⁊ in ſeptimo ſm quoſdam cum officialis accuſat. C.de accu.ea que. In hoc caſu pena eſt depoſitio: vt.ſ.proxi.q. lator.⁊ extra de ſimo. dilectus.

Accuſati ꝑ ſcriptio.

A Ccuſatorum pſone. ¶ Caſus. Queſitum fuit a caſ lixto an accuſatores recipi debeant ſine ſcriptura ⁊ accuſato abſente? Et certe reſpõdetur ꝙ nõ. a ¶ Nec abſente. C.de pe.ne diu.ꝯ. Sed illud ſpāle eſt in apparitore.ſic.ſ.ea.qõ.vj.§.ſũt quoꝝ.⁊ notaui.j. q.iiij. nulli⁹. b ¶ Quibuſlibet.ſ.v.q.ij.relatum.Sed contra. v. q. vltima epiphanium.

S Ciant cuncti. ¶ Caſus. Dicitur in hac lege ꝙ accuſatores accuſationem ſuā debent deferre in publicā notionem quā poſſit teſtibus ⁊ alijs probationibus iudici demonſtrare.

c ¶ Indicijs. xxxij. q.j.dixit.⁊.xxxv.q.vj c.j.Sed ꝯ.iij.q.ix.abſens: ſed ibi non accuſatur ſed tm̃ libellus accuſationis ꝓpoſitus eſt ꝯ abſentē: libellus tñ in abſentia rei ꝓponitur ff.de adul. miles.§.ſexaginta hoc verū eſt niſi abſens ſit per cõtumaciam: vt.iij. q.ix.decernimus.

A Ccuſatoꝝ perſone nũꝙ̄ recipiantur ſine ſcripto: nec abſente[a] eo quē accuſare voluerint quibuſlibet[b] accuſare permittatur. Codi.libro.iiij.ti. de probationibus.

S Ciant cũcti accuſatores eam rē ſe debere inferre in publicam notionē: que munita ſit teſtibus idoneis vel inſtructa aptiſſimis documētis vel indicijs[c] ad ꝓbationē idoneis vel indubitatis ⁊ luce clariorib⁹ expedita. Item Euticianus papa.

¶ Accuſatio ſemꝑ dꝫ fieri in ſcriptis.

Q Uiſquis[d] ille eſt q crimen ꝓbare intēdit: in iudiciuꝫ veniat: nomē rei indicet: vinculũ[e] inſcriptionis arripiat: cuſtodie ſimilitudinē (habita tñ digni tatis[f] eſtimatione) patiatur: nec impunitā ſibi nouerit licētiam mentiendi cuꝫ calũniantes ad vindictā poſcat ſimilitudo[g] ſupplicij. ¶ Qui vero ad ſortilegos magoſqꝫ cõcurrũt nullatenus ad accuſationē ſunt admittēdi. Item Sixtus papa. ¶ De eodē.

Q Uiſquis. ¶ Caſus. Hoc c.diuiditur in duas partes. In pͥma parte dicitur ꝙ q vult alium accuſare in iudiciũ veniat: ⁊ indicet nomen rei ad penā talionis obligando: ita ꝙ accuſator vel accuſatus in cuſtodia habeantur cõſiderata dignitate perſone: ⁊ ſi accuſator nõ probauerit puniatur pena talionis. In ſecunda parte que incipit ibi qui vero. dicit̃ ꝙ qui vadunt ad ſacrilegos ⁊ magos non admittuntur ad accuſationem. Caſus ſeq.c.planus eſt.

De ſfio.

d ¶ Quiſquis. hoc ponitur. C.de accu.l.vlti.

e ¶ Vinculum inſcriptionis.i.obliget ſe ad talioneꝫ.

f ¶ Dignitatis. qꝛ pari iure cenſent̃ accuſator ⁊ accuſatus.iij.q.ix.c.vlti. C.de exhi.re.l.vlti.tamē ratio dignitatis in hoc habetur ꝙ mitius punitur cõſtitutus in dignitate ꝙ̄ alter.xxiiij.q.j.qui contra. ⁊ c.quiſquis. Joā.

Dignitate ſe⁹ mitius puni tur ꝙ̄ alt̃.

g ¶ Similitudo. niſi in caſibus exceptis.ſ.e. queſtione.iij.§.notandum.y.

Q Ui. ¶ Sed ſtephanus ¶ Caſus. Probauit.ſ. Gra.ꝙ accuſatio dꝫ fieri in ſcriptis: modo videtur probare contrarium: ⁊ probat ſuperficialiter.

P Er ſcripta. ¶ Caſus. Queſitũ eſt vtrũ per epl'as poſſit qs aliũ accuſare? Et rñdetur ꝙ nõ: ſed voce ꝓpͥa ⁊ accuſato pñte: qꝛ abſñs ab aliquo accuſari non poteſt.

h ¶ Abſens. Põt enim libellus dari abſente accuſato: vt.v.q.vj.epiphaniũ. C.de exhi.re.l.ij. ⁊ etiā die feriato: vt.ff.de adul.miles.§.ſexaginta. ꝓus tñ denunciabit eũ accuſator quē vult accuſare: al's non audietur: vt.ff.de adul.denũciaſſe.⁊. C.de accu.abſentē.deinde det libellũ iudici: iudex tamē nõ ꝓus libelluꝫ recipiat ꝙ̄ inſcriptio ſit fcā: ⁊ fideiuſſorem dederit de lite ꝓſequēda. C.ad turpil.l.j.⁊. C.q accu. nõ poſ.l.ij. Poſtmodum vocādus eſt reus ſm legem. C.de exhi.reis l.ij.⁊ nomē ei⁹ recipietur inter nomīa reoꝝ: ⁊ hoc fit cũ lis eſt ꝯteſtata.ff.de adulte.ſi marit⁹.§.preſcriptiones. ⁊.ff. de iure fiſ.fiſcus.⁊ pͥ⁹ habebit inducias.xx. dieꝝ ad deliberandũ nõ trium tm̃ vt quidam dicũt: vt.ff. de pub.iudi.iter.habebit etiā iducias.xxx. dieꝝ ad cõponēdos meſtos penates: vt C.de exhi.reis.l.ij.ſꝫ canones tñ non vł ꝙ neceſſaria ſit denũciatio vel talis ſolēnitas: vt extra de accuſa.licet.in ſi.

Accuſato abſente poteſt dari libellus.

Q Ui crimen obijcit ſcribat ſe ꝓbaturuꝫ: ⁊ qui nõ probauerit qõ obiecit penam quā intulerit ipſe patiatur. ¶ Sed ſtephanus papa cõtra videtur ſcribere dicens. ¶ De eodem.

P Er ſcripta nullius accuſatio ſuſcipiatur: ſed propria voce (ſi legitima ⁊ cõdigna accuſatoris pſona fuerit) preſente videlicet eo quē accuſare deſiderat: qꝛ nullus abſens[h] accuſare põt nec ab aliquo accuſari. ¶ Sed calixtus papa precepit vt accuſator pͥſente eo quem accuſat in ſcriptis iudici accuſationē offerat: ⁊ propria voce litteras ſue accuſationis legat. Stephanus autem ꝓhibet ne abſens aliquem per epiſtolā accuſare audeat. ¶ Que vero ſit forma accuſationis qs modus cõcipiendorum libellorum: Paulus in digeſtoꝝ libro de publicis iudicijs et titu.de accuſa.⁊ inſcrip. oſtēdit dicens. ¶ Libellorum inſcriptionis conceptio talis eſt. Conſul[i] ⁊ dies apud illũ

¶ Sed calixtus. ¶ Caſus. Gra.ſoluit ꝯrietatem hanc: qꝛ qõ dicit calixtus intelligit ꝙ accuſator dꝫ preſente accuſato ⁊ in ſcriptis accuſationē iudici offerre: ſed ſtephanus prohibet: ne aliquis accuſet alium per epiſtolam.

¶ Que vero. hec eſt ſecunda pars huius. q. Jo. de fan.

¶ Libelloꝝ. ¶ Caſus. Dicit̃ in hac.l.qualiter libellus accuſationis in adulterio cõcipi debeat: ⁊ dꝫ fieri hoc modo: Lucius ticius tali die apud talem iudicē accuſat. B. mulierē de adulterio qõ dicit eam cum. M. cõmiſiſſe in tali ciuitate menſe tali in domo tali talibus conſulibus tunc exiſtentibus: ſed diem ⁊ horam cõmiſſi criminis aſſignare nõ cõpellitur. Et ſi libelli nõ ſunt legitime cõcepti nomen rei abolet̃ ⁊ iterum poterit accuſari. pͥterea inſcribere dꝫ accuſator vel alius ꝓ eo ſi ipſe neſcit lr̃as: ⁊ ſi aliud crimen obijciat̃ dꝫ in libello accuſationis comprehendi: ⁊ ſi accuſator deceſſerit: vel alia cā eum ipedierit accuſare nomē rei aboletur reo poſtulante: ⁊ ex integro infra.xxx.dies poterit ab eo accuſari. Eo modo ſm decretiſtas formabitur libellus: excepto eo ꝙ vbi ponit̃ nomen imperatoris ibi ponetur nomē pape: ⁊ vbi ponitur nomen conſulis ponetur nomen epiſcopi.

i ¶ Conſul ⁊ dies. inſtitute accuſationis: qꝛ de die commiſſi criminis loquit̃: nam cõſul ⁊ dies ſunt ꝓponendi. hodie primo ponitur imperatoris nomen poſtea cõſulis poſtea inditio poſtea menſis ⁊ dies. in auē. vt pre

Libellus multa habere debet.

ponatur imperatoris nomen. col.v.
a ¶ Gaio ſeio. ideo nomen exponit: vt ſm qualitatē perſone puniat magis vel min⁹: ſed qd ſi ignorat q̄ ſit illa pſona: vi ꝙ nihilomin⁹ ip̄z accuſare poſſit: vt. v. q. j. c. ij.
b ¶ Neqꝫ aūt diem. cōmiſſi criminis: ſed nō ꝯcepti libelli vt. ſ. diximus. penitus ꝯtrium eſt in ciuilibus actionib⁹ vt. ff. de edē. l. j. §. diē aūt. At teſtibus autē queritur dies: vt. iij. q. ix. nihilomin⁹. ꝛ xxxv. q. vj. de parētela. De hoc plene dicemus. ſ. iiij. q. iij. in teſtibus. ij. ꝛ etiā dicent in qua pte domus ſm. h. dies eſt aſſignanda: qꝛ nō lꝫ vagari cum diſcrimine alteri⁹: vt. ff. de iniur. l. pretor. Joā. Xn̄ dic ꝙ non aliud tenet dicere teſtis q̄ꝫ accuſator ꝓpoſuit qꝛ nō aliud iudicandū eſt q̄ꝫ in libello comprehēſum ſit. arg. ex̄ de cā poſ. cū ſuper electione. de ſimo. licet heli. vltra me. B.
c ¶ Se ꝓfeſſum eē. l. ſe velle ꝓſequi accuſationem ꝛ ſubiturū talionem ſi nō probauerit. Joan.
d ¶ Sed ſi aliud. a. eodem mō eſt procedendum ſi aliud crimen obijciat.
e ¶ Reo. hoc etiam fiat elapſo biēnio: vt C. vt ifra cer. tē. l. vlt.
f ¶ Uidebimus. ff. ad turpi. l. in ſenat⁹ §. vlti. Cauſa iij.

Uidā. Caſus Sup̄ i proxima cā tractauit de ordine iudicioꝝ ꝛ de reſtitutione ſpoliatorū. Sed qꝛ nō ad plenū dixerat. ideo ſuppoñit hanc cām tertiā in qua plenius tractat de reſtitutione ſpoliatoꝝ ꝛ de inducijs dandis: ꝛ an infames ſint admittēdi ad accuſandū: ꝛ quales teſtes ſint admittendi: ꝛ qualis debeat eſſe iudex: ꝛ de multis alijs: que omnia vt aptius pa

Teſtis an deponere debeat de die.

✠ ¶ Qdō ꝙ rō eſt qꝛ loc⁹ aggrauat reꝫ geſtā. l. ꝓtor. §. ſi. ff. de iniur. ꝛ l. aut fcā. §. locus. ff. de pe.

pretorem vel cōſulem: Lucius ticius ꝓfeſſus eſt ſe meuiam lege iulia de adulterijs reā deferre: ꝙ dicat eam cū gaio[a] ſeio in ciuitate illa in domo illius in menſe illo cōſulibus illis cōmiſiſſe adulterium. Utiqꝫ enim ꝛ locus deſignandus eſt in quo adulterium cōmiſſum eſt ✠: ꝛ pſona cū qua admiſſum dicit ꝛ menſis: hoc enim lege iulia publicoꝝ iudiciorum cauet: ꝛ generaliter p̄cipitur omnib⁹ qui aliquem reū deferunt: neqꝫ[b] aūt diem neqꝫ horā inuitus comphendat. Qđ ſi libelli inſcriptionū legitime ordinati nō fuerint rei nomen abolet: ꝛ ex integro repetendi reū poteſtas fiet. Itē ſcribere debebit is qui dat libellum ſe ꝓfeſſum[c] eſſe: vel alius ꝓ eo ſi lr̄as neſciat ſꝫ ſi aliud[d] aliqđ crimen obijciat: veluti ꝙ domum ſuā prebuit vt ſtuprū materfamilias pateretur: ꝙ adulterū dep̄hēſum dimiſerit: ꝙ p̄cium ꝓ cōperto ſtupro acceperit: ꝛ ſi qd ſimile idipſum in libello cōprehendendū erit. Si accuſator deceſſerit aliave cā eū impedierit quo min⁹ accuſare poſſit: ꝛ ſi quid ſiſe eſt nomē rei abolet poſtulāte reo[e]. Idqꝫ ꝛ lege iulia de vi ꝛ ſenatuſcōſulto cautum eſt: ita vt liceat alij ex integro repetere reum ſed intra qđ tp̄s videbimus[f] ꝛ vtiqꝫ. xxx. dies vtiles obſeruandi ſunt. ¶ Cauſa. iij.

Uidam eps[g] a ꝓpria ſede deiectus eſt petit reſtitui poſt reſtitutionē inducitur in cām inducias poſtulat. tandē ad eius accuſatiōeꝫ ꝓcedit quidā nō legitime cōiunctus vxori: ꝛ duo īfames ꝛ tres religioſi accuſatores teſtes de domo ſua ꝓducunt: ꝛ alios ſibi inimicos extra ſuā prouinciā: reus criminoſo iudici offert ab vno tm̄ audiēdus ꝛ iudicādus: quidam de accuſatoribus ꝛ teſtib⁹ abſentes per epiſtolā illū accuſare ꝛ in eū teſtificari ꝯtendūt cū multa capitula ei obijcerent:

teant thema proponit: de quo. xj. elicit queſtiones.
g ¶ Quidam eps. hic primum agitur an ſpoliatus ſit reſtituendus: ſed. ſ. cā. j. q. ij. agebat an ſpoliatus eſſet in ius vocandus. Eſt autem regulare ꝙ ſpoliatus ab alio q̄ꝫ a iudice: vel etiam ſi a iudice eſt ſpoliatus ſine ordine iuris ſemp ſtatiꝫ eſt reſtituendus: non obſtante exceptione alicui⁹ criminis vel nō canonice inſtitutionis: vt extra de reſtitu. ſpo. in litteris. ꝛ. c. item cū quis. c. cōquerente. ꝛ. vj. qō. iij. deniqꝫ. Fallit in caſibus hic notatis. Intruſio. ſ. qñ aliqs occupauit ſedē apoſtolicam violenter: vt. ſ. eo. §. pꝫ. ſed hoc ſpāle eſt in papa: Dilapidatio: vt. ſ. q. ij. qꝛ ea. ſed hodie hoc non lꝫ: qꝛ nō eſt ſpoliandus aliqs niſi ꝓbata ſuſpitione: vt ex̄ de ſimo. lꝫ. Criminis enormitas vt. ij. q. v. ſup cā. Infamia ꝛ criminis euidētia vt. ij. qō. v. preſbyter ſi. ꝛ. qō. i. ſcelus. ꝛ. c. manifeſta. Item crimen ſimonie. ex̄ de ſimo. accuſatū. ꝛ. c. tanta. Contumacia: vt. iij. qō. ix. decernimus. Scādalū: vt ij. q. vj. hec qppe. Fornicatio notoria. extra de diuor. ſignificaſti. Item cū reus eſt abſens. ex̄ de offi. iudi. deleg. cōſultationibus. Cum incōtinenti deiecit. ex̄ de reſtitu. ſpo. olim. Item cū ſpoliatio eſt ꝓbata in modū exceptionis. extra de or. cog. cū dilectus. Iteꝫ ſm quoſdā cū incōtinēti ſpoliator vult ꝓbare exceptionē. extra de reſti. ſpo. lr̄as. ff. ad exhibē. l. iij. §. ibidem. Item cū a muliere obijcit ſeuitia viri: vt extra de reſti. ſpo. ex trāſmiſſa. Item in caſu quē habes extra de diuortijs. gaudem⁹. in ſi. Item exceptio rei iudi. ij. q. vj. §. diffinitiua. Item exceptio iuriſiurandi vel pacti ſm quoſdā: vt extra

Spoliat⁹ eſt ſempe reſtituendus regulariter.

Spoliato in multis caſib⁹ denegat reſtitutio.

de reſti.ſpo.accepta.⁊.c.ſollicite. Itē ſi ſub cōditione poſſe dit.extra de reſti.ſpo.olim cāni. Itē ſi ex gratia vel ꝑcario poſſedit.J.x.q.iij.qꝛ cognouimus.⁊ extra de exceſ.pꝛela. cū ad quozūdam. Itē ſi poſſedit vt colonus.ff.de vi ⁊ vi ar.cū fundū. hoc aūt ſcias ꝙ quattuoꝛ ſunt auxilia ꝓdu cta ꝑ que petiť reſti tutio: actio interdi ctū cōditio ex cano ne iudicis officiuʒ. Actiōe petitur reſti tutio: vt actōe quod metus cā dať reſti tutio ꝯ quēlibet poſ ſeſſorē.ff.quod me. cau.l.metū.§.volen ti. Itē actione de do lo petiť reſtō:⁊ per il lam nō ſit reſtō ꝯ il lū qui doluʒ fecit.ff. de dolo.l.ſi p̄les. Itē per interdictū reſti tutio dať ꝯ illū ſolū qui vim fecit: vt ex tra de reſti.ſpo.cū ad ſedē.in ſi. Per cōdi tionē ex canone da tur reſtō ꝯ quēlibet poſſeſſorē: vt extra de ap.bone memorie.⁊ extra eo.c.ſepe.⁊.J. eo.reintegrāda Itēʒ ꝑ iudicis officiū pe titur reſtō cuʒ aliqs ꝓpter abſentiā per dit rem ſuā.de qua agiť.ff.ex quib.cau. ma.l.i.⁊ per totuʒ.⁊ illa pōt agi contra quēlibet poſſeſſoreʒ: vt.xvj.qō.iij.§.por ro. Queſtio.i.

Quod reſtō. Caſus hic intitulatur p̄ma.q.qua q̄ritur an reſtō ſit danda oibus expoliatis. Et probať ꝙ ſic per.c.ſequentia.

Epiſcopis ſuiſ. ℂ Caſus Queſitum fuit vtrū crimen aliquod poſſit obijci epiſcopis rebus ſuis expoliatis vel de ſedibus ſuis eiectis ante reſtitutionem. Et certe reſpondet papa ꝙ non.

in p̄mo accuſatores deficiūt: demū accuſatio in accuſatorē vertiť. ℂ Hic pꝛio queriť: an reſtō danda ſit q̄buſlibet expoliatis. ℂ Scđo de idu cijs an poſt reſtōnem tm̄ an etiā poſt vocationē ad cauſaʒ quibuſlibet concedende ſint. ℂ Tertio quo ſpacio men ſium vtriq̄ ſint cōcedende. ℂ Quarto an iſames ⁊ nō legitime ꝯiūcti ad accuſatōeʒ ſint admittēdi. ℂ Quito an teſtes de domo accuſatorum ſint ꝓducēdi vel inimicorum vox ſit audienda. ℂ Sexto an extra ꝓuinciā re⁹ ſit ꝓducēdus. ℂ Septio an ſit audiēda eius ſnīa: quē cuʒ reo par iſicit macula. ℂ Octauo an ab vno tm̄ ep̄o ſit audiendus vel iudicādus. ℂ Nono an accuſatores vel teſtes in abſentē vocē accuſationis vel teſtificatiōis exhibere valeant. ℂ Decimo an deficiētes in primo capitulo ſint admittendi ad ſequentia. ℂ Undecimo an accuſato liceat accuſationem in accuſatorē vertere. ℂ Queſtio i.

Quod reſtitutio q̄buſlibet danda ſit: multis auctoritatib⁹ ꝓbatur. Ait enim gaius papa.

ℂ Expoliatis vel eiecti] om-

a ℂ Omnia.etiam depoſita: vt.ff.depoſiti.l.j.§.qui autem.ff.de vi ⁊ vi arma.l.i.§.quod autem.

b ℂ Nullum crimen.a ſpoliatore vel generaliter a nullo cum ſit inermis: vt.J.ea.q.ij.oportet.

b ℂ Nullum crimē.pro quo fuerūt ſpoliati: ſm̄ hugo. vel nec illud nec aliud pōt obijci a ſpoliatore.ij.qō.ij.in ſcripturis.⁊.c.nullus. Sed mirū eſt ſi aliquis nō poteſt eum de crimine illo accuſare: vt.J.q.ij.cum eccleſie.⁊.c. proximo cum res inter alios acta alijs nō pꝛeiudicet. Item nūquid ſpoliator poteſt eū accuſare poſtq̄ eſt reſtitutus.arg.ꝙ nō.extra de reſti.ſpo.item cū quis. Arg.contra ꝙ poſſit ſaltem ciuiliter ✠.J.ea.q.ij.audiuimus.

Epiſcopi. ℂ Caſus. Dƺ hic ꝙ nō debent ep̄i ad ſynodū vocari vel eis crimen aliqđ obijci: niſi pꝛius res ꝓpꝛie vel eccleſie eis fuerint reſtitute niſi ſpoliati eſſent auc̄te ro.ponti.

Omnia ſunt reintegranda. Epiſcopis ſuis rebus expoliatis vel a ꝓpꝛijs ſedibus eiectis oia[a] q̄ eis ablata ſunt legib⁹ ſunt reintegrāda: qꝛ priuſq̄ hoc factum fuerit nullū[b] crimen eis obijci pōt. Itē fabian⁹ pa. ℂ De eodē.

Epiſcopi[c] ſi a ꝓpꝛijs ſedib⁹ aut eccleſijs ſuis auctoritate ro.pōti.expulſi fuerint: anteq̄ ad ſynodū vocētur ꝓpꝛi⁹ locus ⁊ ſua oia eis reintegrāda ſunt: nulla enim rō ꝑmittit dū ad tēpus eorū bona vel eccleſie atq̄ res ab emulis aut a q̄buſcūq̄ detinētur vt aliqd illis obijci debeat: nec q̄cq̄ pōt eis q̄libet maior vel minor obijcere[d] dum ſuis eccleſijs vel rebus vel ptātib⁹ carēt. ℂ Sʒ notandū eſt ꝙ reſtōnis ſnīa ſola nō ſufficit niſi p̄ntialr̄ omnia iudicis officio reſtituantur: vt eiect⁹ vel expoliatus ēt naturalē[e] poſſeſſionē recipiat: ſiue aio ſuo ⁊ corꝑe alieno veluti ꝑ ꝓcuratorem: ſiue aio ⁊ corꝑe ſuo: cūcta quoq̄ que ſibi ablata ſunt vel fuerant quacūq̄ ꝯditione in eo dem loco vnde ſurrepta fuerant reuocanda ſunt.

Unde Jo.vrbis rome epiſcopus ſcribit Zacharie archiepiſcopo. ℂ De eodem.

Reintegrāda ſunt omnia expoliatiſ vel eiectis

c ℂ Ep̄i. Si tn̄ ſpoliatus velit agere ꝯ ſpoliatoreʒ recōuenīri pōt ab eo: vt ar gu.ff.de iudi.l.ij.§. itē. Sed hoc verū eſt cū nō agit de ſpoliatione.extra de oꝛdi. cog.cū dilect⁹.⁊ melius in.c.ſi. Poteſt etiā euʒ recōuenire de alio ſpolio.extra de reſti.ſpo.c.vlti.

d ℂ Obijcere. Quid ſi nunq̄ velit petere reſtōneʒ: vt ſic non puniať de crimine ꝓ quo eſt ſpoliat⁹: cuʒ tn̄ inde grauiorē penam meretur? Dicerē ꝙ in tali caſu bene poſſit accuſari ante reſtitutionē ne fraus ſit ei lucroſa. ar.extra de iud.itel lexim⁹.⁊.xi.q.iij.priuilegiū.ſed ſi minorē penam de illo crimine mereť: tūc nō eſt accuſandus de illo cū ſatis ſit punitus.arg.ij.q.vj.ſi qs ex plurib⁹. Dic tempus pꝛefigēdum: vt extra de reſtitu.ſpolia. frequens.lib.vj.

ℂ Sed notanduʒ. ℂ Caſus. Dicit Gratianus in hoc.§.ꝙ nō ſufficit ſi reſtitutio ſiat ſolis verbis: vel per ſentētiaʒ niſi pꝛeſentialiter omnia reſtituantur officio iudicis: vt expulſus habeat ciuilem ⁊ naturalē poſſeſſionem per ſe vel animo ſuo ⁊ corpore alieno: vt per procuratorem: ⁊ in eodem loco vnde ablata ſunt ſiat reſtitutio.quod probatur ſequen.capitu.

e ℂ Naturalem.nec ſufficit dare pignora.extra de ſen. ⁊ re iudi.cum aliquibus.ſimiliter in pꝛetoriū pignus eſt quis corporalr̄ mittendus.ff.de pign.ac.nō eſt mirū.ſec⁹ in cōuentionali.ff.eo.l.ſ.⁊.ff.de dolo.l.ſi plures.

Reintegrāda ℂ Caſus. Queſituʒ fuit a Jo.papa per Zachariam qualr̄ debeat fieri reſtitutio expoliatis epiſcopis ⁊ eiectis. Et rn̄det Jo.papa ꝙ oia corporaliter ſunt eis reſtituenda in eo loco vnde ablata ſunt: quacūq̄ conditione fuerint eis ablata: ſiue per dolum ſiue per violentiam vel quacūq̄ alia iniuſta cauſa.

✠ ℂ Adde ꝙ ēt criminalit̄. cōcoꝛ. tex. in.l.ſi.C. de oꝛ.cog. ⁊ i.l.ſi marit⁹.C.de dona. iter vi. ⁊ vxo. tractať late ꝺ hoc in auc̄.de teſti.§.ſi do quis dicat odioſam. col.vij.

Pignus pꝛetoriuʒ ⁊ conuentionale.

a ¶ In eo loco. etiam vltra mare: ⁊ ſunt reuocāda ſumptibus ſpoliatoris. ff. de rei vendi. ſi vero.
b ¶ Captiuitate. J. xvi. q. iij. porro. ⁊ c. precedenti.
b ¶ Captiuitate. Si eni per vim aliqd ab eo extortū eſt vel ablatū infra annū pōt agere ꝯ deiectorē in qdruplū: poſt annuz in ſimplū. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. Sed ſi p metū eſt extortū aliquid tūc ꝯ omnē poſſeſſorez agit infra annuz in quadruplū cuz nō vult reſtituere. ff. q met' cau. ſi cū exceptione. §. i. ij. ⁊ iij.
c ¶ Aut dolo. Et tūc vſq; ad bienniuz poteſt cōueniri q dolū cōmittit. vt. C. de dolo. l. vl. ſed perpetuo pōt cōueniri actione in factū de eo qd ad euz peruenit: vel ſi dolo fecit quo minus ad eū perueniret vt. ff. de dolo. in here de. catenus. ⁊ l. dolo ue. Cū aūt canon eqparet dolū metuz vel violētiam: vi q cōditione ex hoc canone qlibet poſſidēs poſſit cōueniri. arg. ad hoc extra de iudi. q. ⁊ extra de trāſac. veniēs. ⁊ extra de ēp. ⁊ ven. puenit. extra vt lit. pen. eccleſia. et extra de ap. bone memorie. ⁊ eſt expſſuz ex de reſti. ſpo. ſepe.
c ¶ Aut dolo. Arg. q reſtituēdus ſit q dolo ſuo iuri renūciat: vt. J. xv. qō. vj. c. j. ⁊. J. xxx. q. j. dictuz. ⁊. C. de inoffi. teſt. cū q. j. rñ. extra de his q vi me. cau. ſi. cū dilectus. ꝯ. ⁊. xx. qō. iij. conſtituit contra.

NUlli dubiū ē. ¶ Caſus Quidam epi iniuſte fuerunt expoliati ⁊ a ſuis ſedibus eiecti. Alij epi nō iuuabāt eos: imo qd deterius eſt ponebāt iſidias diabolo inſtigāte. quos alexāder reprehēdit dicēs tales eē ſchiſmaticos: ⁊ chriſtum crucifigētes in ipſis expoliatis epis. ⁊ q facere non debent hoc ꝓbat: q ſepe boni diabolo cooperā-

Spoliat' per viz vel metū agit ad qdruplum.
Doloſus an poſſit in ꝑpetuū cōueniri.
J. De. v. b.
J. De. v. c.
Dſec iiij. b
Pſal. cxxxij.

episcopis preſentialiter ordinatione pontificū: ⁊ in eo loco[a] vnde abſceſſerāt funditus reuocanda: quacūq; cōditione tpis aut captiuitate[b]: aut dolo[c] aut violentia maiorum: et per quaſcūq; iniuſtas cauſas res eccleſie vel ꝓprias. i. ſuas ſubſtātias pdidiſſe noſcunt.

Item euſebius apo. ſedis eps oibus episcopis. ¶ De eodē.

REintegrāda ſunt omnia expoliatis vel eiectis epis ⁊c. vſq; funditus reuocanda eodē modo vt ſupra.

Item Alexan. papa.

¶ Non eſt ſacerdos: ſed ſchiſmaticus: qui fratrum ſe ſubtrahit obſequijs.

NUlli dubiū eſt: q boni a malis ſemp perſequunt ⁊ tribulantur: ꝓpter qd nos oportet humiliari ſub potēti manu dei: vt liberet nos in tēpore tribulatiōis. Nam diabolus nō ceſſat circūire querens quē deuoret: ⁊ querere quos ex fidelibus perdat: ⁊ maxime illos quos ardētiores i ſeruitio ſaluatoris eiq; familiares inuenerit: familiares dico eos quos ſacrari ⁊ in ordine apoſtolatus cōſtitui deus voluit. Ipſi eni pro populo interpellāt: ⁊ populi peccata comedūt: q ſuis pcibus ⁊ oblatiōibus ea delent atq; cōſumunt: ⁊ infra. Qui aūt ex veſtro fuerit collegio: ⁊ ab auxilio[d] veſtro[e] ſe ſubtraxerit: magis ſchiſmaticus q ſacerdos eſſe probabitur. Ecce (inquit ꝓpheta) q bonum ⁊ q iocundū habitare fratres in vnū. Illi vero nō habitāt in vnū qui fratrū ſe ſolatio ſubtrahūt: aut (quod deterius eſt) fratribus inſidias aut laqueos ponūt: ⁊ infra. Dñm crucifigūt qui euz in ſacerdotibus ſuis perſequūtur: quia crux a cruciatu dicitur: magnū vero cruciatuz ſuſtinet qui vim patitur.

Item fabianus papa.

¶ Excōicent q opprobriū ⁊ calūniā inferūt ſacerdotibus.

DEus ergo fratres ad hoc ꝓordinauit vos et oēs qui ſūmo ſacerdotio funguntur: vt iniuſtitias remoueatis ⁊ ꝓſumptiōes abſcindatis: ⁊ in ſacerdotio laborātibus ſuccurratis opprobrijs ⁊ calamitatibus eorū locum nō prebeatis: ſed ei qui calūniam vel opprobriū patitur adiutoriū feratis. Illū vero qui calūniam vel opprobriū facit abſcindatis: ⁊ dño in ſuis ſacerdotibus opē feratis.

¶ Patet ergo q expoliati prius ſunt pñtialiter reſtituēdi anteq ad cām ſint vocandi. Sed obijcit: vbi non fuit legitima inſtitutio ibi nō poteſt eſſe reſtō. Non eni ꝓbatur deſtitutus q prius nō fuit inſtitutus: ac p hoc nec reſtaurationē poſtulare poteſt. Illi ergo quorū electio vitioſa eſt: vel q a clero non ſunt electi vel a populo expetiti: vel q per ſimoniā irrepſerūt nō ſunt habēdi inter episcopos: ⁊ ideo ſi a ſedibus quas tenere videbātur expulſi fuerint nō poſſunt reſtitutionez petere anteq vocētur ad cauſam. Unū ſupra in tractatu ordinatorū: ſi quis pecunia[f] vel gratia humana ſeu populari vel militari tumultu ⁊c. Sed hoc in eo caſu intelligit quādo aplica ſedes p violentiam occupat: quo caſu iudex non inuenit cuius officio ille apoſtaticus poſſit excludi. In alijs autē locū nō hz cuz violentia poſſeſſio niſi p iudicis ſniam

te tribulationem patiuntur per malos.
d ¶ Auxilio. Episcopi ſibi inuicē debent preſtare mutuū auxilium: vt. s. di. xc. precipimus. ⁊ ideo inducit hoc ca. ſcz q ſemper ſit ſubueniendum ſpoliatis.
e ¶ Veſtro. Arg. q quilibet tenet patrociniū pro ſua eccleſia pſtare. xcvi. di. ſi imperator. ⁊ ſi ꝯ eccleſiaz ſuā preſtaret priuandus eſſet eo quod hz ab ea. i. qō. vij. c. j. C. loca. milites. ⁊ eſt expſſuz extra. de poſtu. c. vlt.

DEus ergo. ¶ Caſus Precipit fabianus papa oibus epis: q ipſi opem ferant ⁊ auxilium ſacerdotibus expoliatis eos reſtituendo: ⁊ eorum calūniatores ⁊ perſecutores excōicādo.

¶ Patet ergo. ¶ Caſus Cōcludit Gratian' ex ſupradictis: q expoliati nō debent vocari ad cauſam niſi pri' fuerint corporaliter reſtituti. Huic cōcluſiōi obijcit hoc modo: nam vbi nō fuit legitima inſtitutio reſtitutio eſſe nō poteſt. Unde ſi qui fuerint expoliati q canonice nō fuerūt electi vel per ſimoniā fuerint electi: reſtitutionē poſtulare nō poſſunt. Et hoc ꝓbat Gra. per c. lxxix. di. ſi quis pecunia. Poſtea ſoluit ⁊ dicit q illō ca. intelligit tm in eo caſu quo ſedes apoſtolica per violētiaz occupat: ⁊ ſi talis expellatur nō fit reſtitutio: q nō eſſet iudex ſupior ſub quo reſtitutus cōueniretur. Alij vero inuaſores ⁊ iniuſti detētores ſi ſpoliētur debent reſtitui: niſi cōtinuato bello poſſeſſio fuerit recuperata: ſecus ſi nō continuato bello.
f ¶ Si qs pecunia. s. di. lxxix. ſi qs pecunia. hoc tñ ibi nō dicitur ſed melius poſſet induci: quod eſt. xxiij. di. in noie. vt et nulla ei audie-

Eccleſi ſuā qu bet deſe dere te netur.

ra detur. de illo inuenies.xiiij.q.i.In prin.⁊ in ſumma.
a ℭ Non continuato.i.ſi non interponit̃ ↄ̃rius actus
ff.de teſta.heredes palã vel continuato cum p̃mum po-
terit.ff.ad tertul.l.ij.§.confeſtim. Queſtio.ij.

De iducijs. ℭ hec.q.diuidit in duas ptes. In quarũ p̃ma p̃bat per octo auc. ꝙ iducie poſt reſtitutionẽ ſũt dãde ſpoliatis ⁊ reſtitutis vt diu gaudeant cõmodo poſſeſſionis anteꝗ̃ ſpoliatorib⁹ rñdeant: que tñ arbitrarie ſunt.ſcd̃a ibi: ꝙ ſi male. Jo.de fan. ℭ [illegible] hic intitulat̃ ſcd̃a.q. qua q̃rit̃ an dãde ſint iducie poſt reſtõnem:⁊ probat Gratianus per ſequentia.c. ꝙ ſic.
b ℭ De iducijs. Quidã ſũt gña iduciarũ: reſtitutorie p̃paratorie citatorie deliberatorie ⁊ iudicatorie ſiue executorie. Jn cã criali reſtitutorie nõ erunt minores ſex mẽſib⁹ nec maiores anno:⁊ hñt locũ añ vocationẽ in ius in cã crimiali.ſ.ea.ce.ctis.vel veri⁹ ẽ ꝙ ſint arbitrarie: vt.ſ.ea.ſi ep̃s. Citatorie erunt vnius vel duorũ vel triũ menſiũ: vt.iiij.q.v.c.j.⁊.v.q.iii.c.j.⁊ hñt locũ poſt citationem ⁊ ↄ̃teſtationẽ. Jlle aũt que habent̃ v.q.ij.c.p̃ſenti. ſunt paternales adiectiones: de qbus mẽtiũtur qdam ꝙ ſint clericorũ minorum vel laicorũ tñ argu.eſt ꝓ eis.xv.q.vii.ſi autẽ. Alie ſunt p̃ſbyterorũ vel diaconorũ vt dicunt qdam. Preparatorie erũt anni ⁊ dimidii vel vni⁹ anni vel ſex menſium:

violento detẽtori detrahi nõ poſſit. Si aũt verus dñs bello nõ continuato[a] ſed renouato vi illũ de poſſeſſione eiecerit iudicis auctoritate p̃doni poſſeſſionẽ reſtituet. Si ergo ep̃i a ſedibus quas quoquomõ tenere videbantur: non ꝑ iudicẽ ſed violẽter eiecti fuerint poſt eiectionẽ reſtituẽdi ſunt añ regularẽ ad ſynodũ vocationem. ℭ Queſtio.ii.

De iducijs[b] aũt poſt reſtitutionem preſtandis: ⁊ quo ſpacio temporis concedende ſint: ſcribit Joannes papa dicens.

ℭ Scd̃m tp̃s expoliationis ↄ̃cedunt̃ inducie reſtitutiõis.

Quanto[c] tẽpore expoliati vel expulſi eẽ videbantur anteq̃̃ ad ſynodũ cõuocent̃ ſub eodeʒ ſpacio tp̃is eis inducie indulgeantur.

Item pelagius papa.

ℭ Dũ poſſeſſiones vel res epiſcopi detinentur: aliquid ſibi obijci non poteſt.

Cum eccleſia alicuius ep̃i aut poſſeſſiones vel res ab eius emulis vel a quibuſcũꝗ̃ alijs nõ ſua ſponte[d] detinentur: aliquid illi nõ debet aut poteſt a quoq̃̃ ante reintegrationem oĩum ſuarũ rerum obijci. Sed p̃us illi legibus reintegranda ſunt oĩa: ⁊ poſtea tempore a patribus p̃finito negocia ſunt ventilanda. Item ſtephanus papa girardo laodicenſi.

ℭ [illegible] litem conteſtatam violenter ablata reſtituant̃.

Oportet vt p̃mum vos tam de inuaſis ciuitatibus ⁊ monaſterijs ⁊ manſis ꝗ̃ de reliquis generaliter rebus reinueſtire faciatis: quia nec nudi[e] cõtendere: nec inermes inimicis nos debemus opponere. Itẽ euariſt⁹ papa.

ℭ Deijciant̃ a clero ⁊ infames fiãt qui loca expulſorũ adulterina feditate iuaſerũt.

Audiuimus quoſdaʒ a vobis infamatos[f] ⁊ dilaceratos ep̃os a ciuitatibus ꝓprijs expulſos: q̃ alibi[g] cõſtitui ep̃i nõ poſſunt niſi in ciuitatibus nõ minimis ⁊ alios ipſis viuentibus conſtitutos. Jdeo hoc vobis ſcribimus vt ſciatis hoc fieri nõ licere: ſed ꝓprios reuocari ⁊ integerrime reſtitui debere. Jllos vero qui adulterina feditate ſuas ſpõſas quas vxores eorum p̃fixo tenore eſſe intelligimus tenent: eijci ⁊ adulteros atꝗ̃ infames fieri: eoſꝗ̃ ab eccleſiaſticis honorib⁹ arceri iubemus. Si autẽ aduerſus eos aliquã querelam habueritis[h] his peractis ingrendum erit: ⁊ auctoritate huius ſancte ſedis terminandũ. Item Gelaſius papa.

ℭ Inducie ſex menſiũ eiectis vel expoliatis p̃ſtentur.

Quanto tempore. ℭ Caſus. Dicit̃ in hoc.c. ꝙ tantũ tempus dandum eſt expoliatis anteꝗ̃ ad ſynodum vocentur quãto tempore fuerunt expoliati: vt ſub eodem tempore eis inducie dentur.
c ℭ Quãto.i.quali: id eſt ſi longo tp̃e fuit ſpoliatus longo tempore erit reſtitutus. ſic. xc.di. ſi monachus. in fi.

Cum eccleſia. ℭ Caſus. Dicit̃ hic ꝙ nihil põt obijci expoliato niſi primo ei oĩa fuerit reſtituta qb⁹ fuerat ſpoliatus: ⁊ niſi poſt reſtitutionem habuit tp̃s a p̃ribus diffinitum. Caſus autem ſeq.c. facilis eſt ⁊ per te videbis.
d ℭ Spõte. Ar. ꝙ ſpoliatus ſuo iuri põt renũciare. arg. ↄ̃ ex̃ de reſti.ſpo. ſollicite.

Oportet.
e ℭ nudi. Ecce rõ canonis q̃re ſpoliat⁹ non tenet̃ rñdere: ⁊ eſt forte iõ ſtatutũ: q̃ cũ eſt ſpoliat⁹ nõ põt ſufficere ad ſũpt⁹ iudiciales: nec iuenit hoĩes adeo fauorabiles: ⁊ ꝑ hoc vẽ ꝙ nec ſpoliatori nec alij teneat̃ rñdere ſuper aliq̃ qd̃ ei obijcit̃ ar.ſ.ea.cũ eccl̃ie.⁊.ſ.ea q.pri. ca.ij. Jtẽ vẽ ꝙ ſi modicũ eẽt ei ablatum ꝙ tũc cuilibʒ ⁊ ꝓ q̃libet cã teneat̃ rñdere: vt ex̃ de reſtitu. ſpo. frequens. lib.vj. Spoliat⁹ reſpõdere nõ tenet̃.

Audiuimus. ℭ Caſus. Quidam quoſdã ep̃os infamauerũt ⁊ a proprijs ſedib⁹ expulerunt: ⁊ eis expulſis alios loco eorũ ſubſtituerũt expulſis viuẽtib⁹: q̃re Greg. papa rep̃hendit eos grauiter: ⁊ mãdat deiectorib⁹ vt deiectos reſtituãt: ⁊ ſubſtitutos deijciant quos p̃cipit

vt.ſ.ea q.iii. de inducijs. ⁊ he dantur ante litẽ ↄ̃te.⁊ poſt v.q.ij.ſi p̃mates. Jn ciuili aũt cã ſunt inducie deliberatorie.xx.dierũ: vt.ſ.ea q.ij. offerat̃. Citatorie.xxx. dierum in auc. de litig.§.oẽm.col.ix.⁊ per trinũ edictũ: vt.xxiiij.q.iij. de illicita. Judicatorie q̃ttuor mẽſium q̃ dant̃ iudicatis: vt ex̃ de of.iudi.deleg. q̃renti. Jn criminali vo non dant̃ deliberatorie: q̃ cert⁹ dʒ eſſe reus vtrũ velit crimen ↄ̃fiteri an negare: cum ſciat ſe eſſe reum vel non. Jtem nec iudicatorie dantur: q̃ ibi pena non differtur niſi in caſibus: vt.xj.q.iij.cum apud.

infames fieri: ⁊ ab honoribus eccleſie arceri. Si autẽ iſti deiectores aliquam querelã contra eos habuerint eis reſtitutis apud romanam ſedem proponant. Caſus autem ſequen.capi. planus eſt.
f ℭ Jnfamatos. de facto vel ab emulis: al's enim nõ reſtituerent̃ ſi eẽnt infames de iure: vt.ii.q.v. p̃ſbyter ſi.B.
g ℭ Quia alibi.ſ.lxxx. diſtin. epiſcopi.
h ℭ habueritis. Sed quã poſſunt habere q̃relam? criſalem nõ poſſunt cum ſint inimici. extra de reſti.ſpo. item cum quis. nõ ciuilem: q̃ ceciderunt a iure ſuo. xvj.q.

[illegible] Iuſti ꝑ ſta.

Eiectis vel expoliatis poſt integrã reſtitutionem anniuerſarie [a] inducie vel ſex menſium indulgende ſunt. Item Euſebius.

¶ Poſt reſtitutionem inducie preſtande ſunt.

Prius ergo opz omnia legibus expoliatis reintegrari: ⁊ eccleſias que ſibi ſublate ſunt cum omni ꝓuilegio ſibi reſtitui: ⁊ poſtmodũ nõ ſub anguſto tempore ſpaciũ eis indulgeatur ſed quantum expoliati vel expulſi videbant̃ anteꝙ ad ſynodũ ꝯuocentur. Item Felix papa. ¶ De eodem.

Tandiu in ſede propria pacifice ⁊ poteſtatiue cũcta acta diſponẽs reſideat quandiu expulſus vel expoliat⁹ ſuis carere viſus ẽ reb⁹. Idem.

¶ Ante reſtitutionẽ aliquis ad cauſam reuocari non debet.

Si ep̃s ſuis fuerit aut eccleſie ſibi cõmiſſe rebus expoliatus: aut (qđ abſit quod alienũ ab omnibus eẽ debet fidelibus) a ſede ꝓpria eiectus: aut etiã detentione [b] aliqua a ſuis ouibus fuerit ſequeſtratus: tunc canonice ante in priſtinũ ſtatum reſtituatur cũ omni priuilegio ſui honoris: ⁊ ſua omnia q̃ inſidijs inimicorũ ſuorum ei ablata fuerãt legibus reintegrẽtur. Nõ enim cõuocari [c] poterit vel ꝑiudicari [d] niſi ipſe pro ſua neceſſitate: minime tamẽ iudicandus aduenire ſpõte [e] elegerit. Nullatenus ergo a quoquã cogatur antequã integerrime omnia que per ſuggeſtiones ſuorũ inimicorum amiſerat poteſtati eius ab honorabili cõcilio legali ordine reintegrent̃. Preſul vero cũ omni honore ſtatui priſtino reddat̃: ⁊ ipſe diſpoſitis ordinatiſq; libere ac ſecure diu [f] ſuis rebus tunc regulariter infra quattuor vel quinq; [g] vel ſex aut ſeptem menſes iuxta qđ poſſibilitas ei fuerit: ⁊ nõ ante cõuocatus [h] ad tempus in legitimo concilio ⁊ canonico conueniat ad cauſam: ⁊ ſi ita iuſte [i] videtur accuſantiũ propoſitionibus reſpondeat.

✝ 2 ¶ Quod ſi male viuẽdo facultates eccleſie diſperſit epiſcopus: ab eius patrimonio quouſq; de dilapidatione rerum eccleſiaſticarũ cognoſcat̃ ſubmouendus eſt: exemplo tutorũ vel curatorũ qui (dũ fuerit ſuſpecti) a tutela vel curatione remouent̃ donec de ſuſpecto cognoſcat̃. Unde pelagius papa petro p̃ſbytero.

¶ Ab adminiſtratione remoueantur qui res eccleſie male viuendo diſpergunt.

vj. placuit. Forte loquitur de his qui ſuam iniuriam proſequuntur: vt. iij. q. vj. omnibus.

Eiectis vel. a ¶ Anniuerſarie. ad plus vel ſex menſium ad minus.

Prius ergo oportet. ¶ Caſus. hoc. c. idẽ dicit cũ ſuperiori. c. cũ eccleſia. Sequens vero. c. idem dicit cũ illo. c. quanto.

Si epiſcopus. ¶ Caſus. Aliquis ep̃s erat ſpoliatus reb⁹ ſuis vel eccleſie: vel erat de eccleſia eiectus: q̃ſitum fuit a felice papa vtrũ poſſit compelli venire ad ſynodũ ⁊ r̃ndere obiectis añ reſtitutionem. Et r̃ndet̃ ꝙ nõ: niſi ſuo ſtatui ⁊ honori primo fuerit reſtitutus: nec vocari poterit niſi ſpõte venerit pro ſuis negocijs: minime tñ iudicandus cum ꝓpter hoc non venerit. poſt reſtitutionẽ vero gaudebit inducijs ꝓut iudices viderint expedire.

b ¶ Detentione. Si detines me ne poſſim intrare poſſeſſionem cõpetit mihi interdictum vnde vi. ff. ne vis fi. ei qui in poſ. miſ. l. j. §. ſiue aũt. ⁊ xcij. di. ſi quis. ⁊ in conſtitutione. extra de reſtitu. ſpo. ſepe.

c ¶ Cõuocari. Sed nũquid veniet allegare priuilegium: vt extra de ap. cum parati. ⁊ c. ſi duobus. Reſpõdeo non: cum cõſtet eum eſſe ſpoliatum. ſic. ff. de pec. eo tempore. Scias ergo ꝙ vbi euidens eſt citationem nõ tenere reus non tenetur venire etiam ad allegandũ ſuum priuilegium. Scias ergo ꝙ quãdoq; citatio non valet: q2 intra anguſta tẽpora ſit: vt. v. q. ij. c. vlti. quandoq; non valet: q2 non exprimitur cauſa quare fiat citatio: vt. v. q. ij. c. vlti. quandoq; non valet: q2 nimis maturatur peremptorium: vt extra de dila. dilecti. quandoq; non valet citatio ratione temporis: vt ſi fiat tempore feriato: vt. xv. q. iiij. c. j. ⁊. ij. ⁊ ff. de ferijs. l. j. quãdoq; non valet ratione loci: vt ſi citatur extra ꝓuinciam vltra duas dietas: vt extra de reſcrip. nõnulli. vel ſi citatur ad locũ periculoſum vel inhoneſtum: vt extra de ap. ex parte. ff. de arbi. ſi cum dies §. ſi arbiter. quandoq; non tenet ratione iudicis: vt ſi euidens eſt ipſum nõ eſſe iudicem qui citat: vt extra de offi. iudi. deleg. ex l'ris. ⁊ extra de ap. ſi duobus. Item nõ valet ſi reſcriptum apoſtolicũ non inſerit̃: vt extra de di. la. preterea. ⁊ extra de offi. iudi. delega. cũ in iure. Item ſi euidens eſt iudicem eſſe inimicũ: vt. iij. q. v. q2. Item nõ valet ſi ille qui citatus eſt ſpoliatus eſt vt hic. Item nõ valet ſi ad querelam liberti citatur patronus. iiij. q. ij. liberti. ⁊ generaliter vbicũq; euidenti exceptione reus ſe tueri poteſt. ff. de iudi. nõ videt̃. Sed ſi dubiũ eſt an citatio teneat tunc tenetur venire ad allegandum ſuum priuilegium: vt extra de ap. ſi duobus. ⁊ c. cum parati. ff. de iud. ſi qs ex aliena. Inuenio tamẽ ꝙ citatio quandoq; nulla eſt: ⁊ tamẽ niſi defendatur citatus ꝓcedetur cõtra ipſum vt. ff. iudi. ſol. ſi re⁹. Item inuenio ꝙ citatio eſt iniuſta ex ꝑſona agẽtis cũ agẽs agit calũnioſe: ⁊ tñ niſi citat⁹ venerit ad iudicium punit̃: vt extra de accu. veniẽs. ⁊ arg. ff. ne quis eũ qui in ius vo. eſt vi eximat. l. pe. Jo. Tutius tamẽ eſt ꝙ citatus vadat allegaturus ꝓuilegium ſuum vel appellaturus ſi eum grauauerit: niſi quando cõſtat eum nõ eẽ ſuũ iudicẽ. B.

d ¶ Uel ꝑiudicari. i. preiudicium fieri.

e ¶ Spõte. hic aſſignant quidã aliquẽ poſſe iuri ſuo renũciare. vij. q. j. quam periculoſum. ⁊ C. de epiſco. ⁊ cleri. ſi quis in conſcribendo. Certe contrarium innuitur ex illo verbo minime: nec hoc refertur niſi ad illud verbum conuocari.

f ¶ Diu. Dicit̃ diu qđ eſt vſq; ad quattuor menſes. ſic. lxiij. diſtinc. lectis. ſic hec dictio mora ampliatur. xx. q. ij. capitu. j.

g ¶ Uel quinq; vel ſex. argu. inducias eſſe arbitrarias. extra de appel. cum ſit romana. ff. de iudi. nõnunquam. Sed ar. contra in auc. de nup. §. ſed hoc quidem. xxviij. diſtin. de his. in ſi. ⁊. ſ. ea q. ij. c. i.

h ¶ Ante conuocatus. quam poſſibilitas ei ſit.

i ¶ Si iuſte. i. ſi iuſtum crimen ei obijcitur.

✝ 2 ¶ Quod ſi male. hec eſt ſc̃da pars. q. in qua probatur ꝙ dilapidator remouebitur ex ſola ſuſpitione: ſed hoc hodie correctũ eſt per decre. extra de ſimo. lz heli. ⁊ de offi. deleg. venerabili. q2 primo probari debet: ⁊ ea probata detur illi coadiutor vſq; ad finem litis. Jo. de ſan.

¶ Caſus. Supra dictũ eſt generaliter expulſos eſſe reſtituendos: nec aliter cogi poſſunt r̃ndere: Modo exci-

Citatio in multis caſibus nõ valet: nec aſtringit citatum.

Induciæ ſunt arbitrarie.

Quia ea ᵃque de fraudibus maximiliani presbyteri flebili ad aures nostras supplicū relatiōe venerunt: nō facile ſm veritatem agnoſci potuerūt: niſi facultas eccleſie quā in vſus ſuos male cōuertēdo diſperſit: ab eius ꝑtāte (donec ᵇde cā cognoſcat̄) ſeponatur: idcirco nos eū ⁊ a ſupradicte eccleſie patrimonio volum⁹ interim ſubmouere: ⁊ in vīo (diſcuſſiōis ipſi⁹ ſpe) moderamine detineri. ℂ Queſtio.iij.

Quod ᶜvero poſtvocationem veniēti ad iudiciū īducie negāde non ſint. Idē felix papa teſtat̄ dicēs,

ℂ Venienti ad iudicium inducie non negentur.

Cum accuſatus ad iudicium venerit: ſi voluerit: inducie ei petenti a patribus conſtitute abſq; impedimento cōcedantur: ⁊ iudices a ſe electiᵈ ſibi tribuātur.

Item ex epiſtola felicis pape.ij. fratribus egyptiorum.

ℂ Quot menſium inducie epiſcopis ꝑſtāde ſunt.

De inducijs vero ep̄orumᵉ ſuper quib⁹ cōſuluiſtis diuerſas a p̄rib⁹ regulas cōſtitutas inuenim⁹: quidā eni ad repellāda imperitoꝝ machinamēta: ⁊ ſuas preparādas rn̄ſionesᶠ: ⁊ teſtes cōfirmādosᵍ: ⁊ ꝯſilia ep̄orū: atq; amicoꝝʰ querēda annum ⁱ⁊ ſex mēſes mādauerūt ꝯcedi

ꝑit Gratianus caſuz in quo nō videtur reſtituēdus ante cāe cognitionē: puta ſi ſuſpectus eſt de dilapidatiōe exemplo tutoꝝ ⁊ curatorum: ⁊ hoc ꝓbatur ſequenti.c.

Quia ea. ℂ Caſus. Clerici qdaz accuſabāt maximilianū de dilapidatiōe quare pelagius cōmiſit cām petro presbytero: cui precipit vt eū ab adminiſtratiōe reꝝ eccleſie remoueat donec de cā cognoſcat: q2 ſi remaneret in adminiſtratiōe non poſſet de facili vitas cognoſci: cū multa per pecuniam fiant.

a ℂ Quia ea. Jō forte remouet̄ ſuſpect⁹ ab adminiſtratiōe: q2 forte timor eſt: ne corrumpat iudices: ⁊ ideo nec creditores ei ſoluētes liberātur.ff.de ſolu. quod ſi forte.

b ℂ Donec cauſa. Jn crimine dilapidatiōis ſpeciale eſt: ꝙ ſequeſtrat̄ poſſeſſio a poſſeſſore anteq̄ ſit cōuictus ꝯ id. xvj.q.iiij.volumus. nā ⁊ poſt appellationem ſequeſtrat̄ ab eo poſſeſſio.ff.de ap. imperatores. ⁊.ij.q. vj.quotiens.Ꝙcito ergo aliqs accuſatur ſtati ab eo remouēda eſt adminiſtratio: vt hic: ⁊.C.de ſuſpec.tut.l.cū. ⁊ ſine accuſatore pōt remoueri ſi iudici liqueat ex apertiſſimis argumētis eum ſuſpectū.ff.de ſuſpec.tu.l.iij.§. preterea. Suſpectū autem dicimus illū qui moribus talis eſt vt ſuſpectus dici debeat: vt.ff.de ſuſpec tut.ſuſpectū. Nec audiret̄ talis lz vellet ſatiſdare ꝙ bene adminiſtraret: vt inſti.de ſuſpec.tu.§.nouiſſime. hodie tn̄ videt̄ ꝙ non eſt remouēdus ab adminiſtratione niſi probetur ſuſpitio: vt extra de ſimo.lz heli.⁊ de offi.dele. venerabili. ⁊ dic vt ibi. Itē ad accuſationē quilibet admittitur: vt in auc.de non alie.aut permu.in ſi.⁊.C.de ſuſpec.tuto.l. cū.⁊.l.pietatis.⁊ abſens poteſt cōdēnari: vt.C.de penis. ne diu. nec enim aliquo dz gaudere priuilegio q ſuos cōtubernales afflixit: vt.C.vbi de ratioci.agi oportet.l. ij.tamē ꝓbabilius videt̄ ꝙ ſoli illi admittatur quoruz intereſt: vt.xvj.q.vij.filijs.⁊.ē̄.ij.qō.vij.quapropter. vel ſaltē ſoli clerici: vt.xij.q.ij.nō liceat.nā in popularib⁹ actionibus nō admittūtur infames: vt.ff.de popula.acti. popularis. Itē nec ad accuſationē talium iudex ſtatim remouebit accuſatū ab adminiſtratione: ſed ſūmatim cognoſcet an calūnioſe accuſetur an nō.arg.ff.de preto. ſtip.l.j.§.vlt.⁊ ſi q ſciuerint ſuſpectū: ⁊ paſſi ſunt eū per aliquod t̄ps eſſe in adminiſtratiōe non vꝫ ꝙ tales poſſint dicere eum ſuſpectū: vt.ff.de priui.cre.ſi creditores. ⁊ ar.extra de his que ſi.a ma.par.ca.ex ore.⁊ arg.extra de accu.nulli. Credo verū ſi ſcientes ⁊ negligētes: ſꝫ ſcientes ⁊ querētes ꝓbationes bn̄ audirētur poſtea.ij.qō.vij. plerūq;. Qui aūt crialr̄ ꝯuictus eſt remouet̄ ab ordine: ſi vero ciuilr̄ tm̄ ab adminiſtratiōe.extra de ſimo.p tuas. in ſi.⁊ regulares ꝑlati ex modicis cauſis remouētur ab adminiſtratiōe: vt in eadē decre.per tuas in ſi. Itē ſi ideo quis remouet̄ q2 doloſe adminiſtrauit infamis eſt factus: ſed ſi pp negligentiā remoueret̄ nō ſit infamis: vt C.de ſuſpec.tu.l.vlt. hoc aūt ſcias ꝙ qn̄q; adminiſtrat g̊s t̄palia qn̄q; ſpūalia: ⁊ ſm hoc remouet̄ ab iſtorū ⁊ illorum adminiſtratiōe.xij.q.ij.vulterane. vnde lꝫ q̊s ſit remotus ab adminiſtratiōe t̄palium pp ſuſpitionē adhuc tn̄ remanet prelat⁹ quo ad obediendum ſibi: vt.viij.qō.iiij. nōne.⁊.xv.qō.vlti.ca.vlti.

Suſpect⁹ q s eſt.

ſuſpect⁹ s poſſit oibus uſari.

lericus crimi. conui. us qli. r punit.

Queſtio.iij. Quod vero. hec.q. diuidit in tres ptes. In quarū ꝑma ꝓbat p tres aucto. ꝙ īducie ſūt dāde poſt vocatōez ad ſynodū. ſcda ibi: ſpaciuz vero. tertia ibi: offeratur. Jo.de ſan.

ℂ Caſus. hic ponit̄ tertia.q.in q̄ querit̄ an poſt vocatōez factā reſtōne ſint inducie cōcedende? Et rn̄.ꝙ ſic.⁊ hoc ꝓbat̄ p.c.ſequētia.⁊ agit̄ de ꝑparatorijs īducijs: taz in criali cā vt in ſequētibus.c.q̄z in ciuili: vt in legibus ſequentibus. in.§. ſpacium.

c ℂ Quod vero. hec.q. loquit̄ de īducijs preparatorijs.

Cum accuſat⁹. ℂ Caſus. Queſitū fuit a felice papa: an accuſato ſint preparatorie inducie denegande cū ad ſynodū venerit? Et rn̄detur ꝙ nō: ſi ipſe eas poſtulauerit: ⁊ iudices quos elegerit tribuantur ſibi.

d ℂ A ſe electi.ē̄.cauſa proxi.q.vj.a iūdicibus.cōtra.ſed iſtud forte obtinet i crimine: al's contra.ff.de iud.obſeruādum. Quid iuris ſit de hoc quere.xj.qō.j.c.iij.⁊.iiij.

De inducijs. ℂ Caſus. Duo ep̄i egyptiorū queſierunt a felice papa qualr̄ inducie preparatorie: et quales eſſent ep̄is cōcedende? Et rn̄.ꝙ quidaz cōcedunt annū ⁊ dimidiū: qdā tm̄ annuz: alij vo ſex mēſes.⁊ ſi he ꝯcedunt̄ laicis multo forti⁹ ſūt ſacerdotib⁹ ꝯcedēde. Nō eni ſb anguſto t̄pe ſunt eis īducie ꝯcedēde ſed ſub lōgo: vt poſſint ſe ꝑparare ad ſuos teſtes ꝑducēdos: ⁊ ad querēda amicoꝝ conſilia: vt reſiſtere inſidiatorib⁹ valeant.

e ℂ Epiſcoporum. Eedem ſunt preſbyterorum ⁊ diaconorum ⁊ ſubdiaconorum.xv.q.vij.ſi autem.

f ℂ Reſponſiones.id eſt exceptiones quas probare tenentur.ff.de probatio.in exceptionibus.

g ℂ Cōfirmādos.i.cōprobādo eos honeſtos qd̄ forte poſt publicatōez pōt facere: nō ꝙ eos dēat inſtruere qd dicāt: q2 hoc eēt ſubornare. vel pōt ꝯfirmare illoꝝ teſtimoniū q ſunt ꝓbati crioſi adducēdo al's ꝑſumptiōes ꝓ dictis illoꝝ: q2 ⁊ ſi debilitent̄ dicta taliū nō tn̄ ex toto euacuant̄: vt ex̄ de ꝓba.lz.⁊ extra de ſimo.per tuas.⁊.c.lꝫ heli.in ſi.

h ℂ Atq; amicoꝝ. Non facile tn̄ inuenitur ꝙ ob hoc ſit danda dilatio.argu.ad id.ff.de vſur.ſciendū.ſic in aduocato.ff.ex qui.cau.maio.ait pretor.in ſi.l.ab hoſtib⁹.in ſi.extra vt lit.nō cōte.c.j.al's pretextu abſentie aduocati nō pōt quis petere inducias.extra de dolo ⁊ contu.put.

i ℂ Annum ⁊ ſex menſes.contra in aucten.vt clerici apud proprios epiſ.§.ſi tamen.colla.vj.

Inducie non dant̄ ob aduocati abſentiam.

a ¶ Plurimi. ergo illud eſt potius tenẽdum: vt.xvj.di. Iſidorus.xix.di.in canonicis. Sed obijcit: reo dantur trine inducie.ff.de fer.l.vlt. ergo cã ꝓrogat vltra triẽniũ qđ eſſe nõ dꝫ: vt.C.de iudi.ꝓperãdũ. So. hic ꝑmo dabit annũ: ſed poſtea minꝰ dabit. vel hodie ſunt arbitrarie.ſ. ea.q.ij.ſi epiſcopus.

fint dari: tñ ſub vna dilatiõe poſſunt mille fieri ꝓductio nes. Alij intelligũt q de iure tres pñt dari dilatiões ad teſtes ꝓducẽdos: ⁊ dicunt hãc legẽ loq de dilatiõibꝰ: que indulgẽtur a iudice: ſed auc.⁊ decre.de dilatiõibus que cõcedũtur a iure cõi. h.dñs meus notauit ſup legem il

b ¶ Sex. in auctẽ. de ſanc.epiſco.§.iij. colla.ix.

c ¶ Cõmunicato res.i.epiſcopos.

Inducie. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.q magne indu cie dãde ſunt ne inor dinate aliqd fiat: qꝛ multa fiunt per ob reptionem.

d ¶ Inducie. ergo tã actori q̃ʒ reo dan de ſunt inducie.xv. q.vij.ſi autem.ff.de fer.l.vlti.niſi in ca ſu: vt.ſ. eodem.§. iudicantes.

e ¶ Per ſurreptio nem.ſic.xcviij. diſt. tranſmarinos.

Inducie. ¶ Spa cium. hec eſt ſe cũda ps.q.Jo.de ſi. ⁊ hic tractat de indu cijs preparatorijs in cauſa ciuili ⁊ etiam in criminali que pa res videntur.B.B.

¶ Caſus hic tra ctat de inducijs pre paratorijs in cauſa ciuili: ⁊ etiaꝫ in cri minali q̃ pares vi dentur ſcḋm leges.

f ¶ Inuenit. in.l.j.

¶ Hac ratione.

¶ Caſus. Queſituꝫ

quidã autẽ annũ in quo plu rimiᵃ cõcordant: minus vero q̃ ſexᵇ mẽſes non reperi: qꝛ laicis hec indulta ſunt: q̃to magis dñi ſacerdotibꝰ: ⁊ in fra. Inducie vero nõ ſub an guſto tpe ſed ſb lõgo tpis ſpa cio cõcedende ſunt: vt accuſa ti ſe preparare poſſint: vt vni uerſos cõmunicatoresᶜ in ꝓ uincijs poſitos cõuenire ⁊ te ſtes preparare: atq ꝯ inſidiato res ſe pleniter valeãt armari.

Item eleutherius papa.

¶ De inducijs preſtandis.

Inducieᵈ nõ modice dan de ſunt ad inquirẽdum: ne aliqd ꝑpropere agi a qua cũq parte videat: qꝛ per ſur reptioneꝫᵉ multa proueniũt.

Item damaſus. Palea.

Inducie accuſatis in cri minalibus cauſis ſex mẽ ſium: vel eo amplius (ſi ne ceſſe fuerit) cõcedende ſunt.

¶ Spaciũ vero dilationuꝫ ſicut in.iij. li.codicis de dila tionibꝰ inuenitᶠ: ¶ Hac ra tione moderandũ eſt: vt ſi ex eaᵍ ꝓuincia vbi lis agitur vel

inſtrũa vel pſonaʰ poſcuntur: nõ amplius q̃ʒ tres menſes indulgeãtur. Si vero ex cõti nẽtibusⁱ ꝓuincijs ſex mẽſes cuſtodiri iuſticie eſt. In trãſ marina autẽ dilatione.ix.mẽ ſes cõputari oportebit. Judi cãtes autẽ hac rõne non ſibi cõceſſum intelligãt dande di lationis arbitriũ ſed eandeꝫ dilationẽ (ſi rerũ vrgentiſſi ma rõ flagitauerit: ⁊ neceſſi tas deſiderate inſtructionis exegeritᵏ) nõ facile ampliusˡ q̃ ſemelᵐ nec vlla trahendiⁿ arte ſciant eſſe tribuendam.

¶ Si autẽ ᵒ dilatio penitus eſt denegãdaᵖ qui reſcriptuꝫ ad extraordinariũ iudicem deportaueritᑫ. Illi vero q in iudiciuꝫ vocatur dãda eſt ad probãda precum mendacia: vel proferẽda aliqua inſtrũa vel teſtes: qm̃ inſtructus eſſe nõ potuit qui preter ſpem ad alienum iudicium trahitur.

¶ Cũ vero ad appellationẽ ſiue cõſultationeꝫ a principe reſcriptũ fuerit: ſiue ſit ꝑmo iudicio petita dilatio nec tri

lam de ferijs q ſ pe cuniarijs cãis vna dilatio dãda eſt tm̃: ſed ſi ipedimentũ in terueniat dabit alia cũ cauſe cognitiõe: ⁊ ita ꝓpter multa ipe dimẽta multe indu cie dant: ⁊ auc.de te ſti.§.qꝛ vero.col.vij. non eſt ꝯtra: qꝛ vna dilatiõe multe poſ ſunt fieri ꝓductiões. Vel ſi dicas produ ctionẽ.i. dilationẽ: dic q vltra primaꝫ nõ habebit ſine cau ſe cognitiõe ſecũdaꝫ vel tertiã. Multi tñ dicunt q auc. corri git.l.vlt.de fer. Joã. ſed certe qđ dic.h. non ſeruat de facto: qꝛ plures dilatiões dantur ⁊ plures q̃ʒ tres productiones fiunt. B.

n ¶ Trahendi. id eſt differendi.

¶ Si aut. ¶ Caſus. Aliqs ipetrauit litte ras ab impatore ad iudicẽ extraordina riũ: poſtea petebat in ducias: queſitũ fuit ab impatore an de beant ei dari. Et rñ det q nõ: ei ṽo q ad iudiciũ vocat dande ſunt ad ꝓbãda men dacia precũ: ⁊ ad proferẽdos teſtes ⁊ inſtrũa: qbus inſtru ctꝰ eſſe nõ potuit q preter ſpeꝫ ad iudicẽ trahit alienum.

fuit ab impatore ſub quãto ſpacio inducie preparato rie deberẽt dari. Et rñdet dicens: q ſi inſtrũa vel teſtes pe tũtur in ea ꝓuincia vbi lis eſt dantur tres menſes: ſi ex cõuicinis ꝓuincijs ſex menſes: ſi ex trãſmarina: dãtur nouẽ menſes: nec has inducias putẽt iudices ſemper pro ſuo arbitrio retribuendas: ſed tunc demũ cum ne ceſſitas exegerit: nec facile amplius q̃ʒ ſemel: ne cauſa protrahende litis dilatio tribuatur.

g ¶ Ut ſi ex ea. hoc non eſt principium legis: quia lex incipit: quoniam plerumq.

h ¶ Perſona.i. teſtis vel aduocatus.

i ¶ Ex continentibus. id eſt que modico freto diſtant: vt.ff.de verbo.ſignifi.notionem.§.ſ.

k ¶ Exegerit. vſq in finem litis.

Dilatiões in cauſis dande.

l ¶ Amplius. In cauſis pecuniarijs nõ datur amplius dilatio q̃ʒ ſemel niſi inopinatũ quid emergat: ſed in cri minalibus dant actori due reo tres: vt.ff. de fer.l.vlti. ſed in crimine adulterij nulla dat dilatio.ff.de adul.in crimine.lꝫ ſit argu.ꝯ.xxxiij.q.ij.ſiue de coniugij federe.

m ¶ Q̃ ſemel. hic habes q tm̃ ſemel dãda eſt dilatio: ⁊ ſic eſt ꝯ extra de teſti.in cauſis.⁊.c.ſignificauerũt.C.de iu di.auc.iubemꝰ. vbi habes q ad teſtes inducẽdos tres di latiões ſunt cõcedende. So.lꝫ plures ꝓductiões nõ poſ

o ¶ Si autem. hoc eſt.C.de dila.ſi quando.

p ¶ Denegãda. niſi forte caſus inopinatus emergat.ff. de iudi.interdum.⁊ de ferijs.oratione.

p ¶ Denegãda. hic habes q ſi petit actor inducias ad in ducẽdos teſtes q nõ dabũtur ei: quidã hoc volũt intelli gere de inducijs deliberatorijs ſed lr̃a eis ꝯdicit: qꝛ loq tur de ꝑparatorijs. In hoc aũt onerat actor q petit reſcri ptũ ad extraordinariũ iudicem. Itẽ ⁊ in alio oneratur: vt.ſ.ea.qđ fieri tñ ſi reus excipiat: ⁊ actor replicet bñ di cerem tũc actori dandas inducias: qꝛ in tali replicatiõe non potuit eſſe inſtructus. Item tertiũ ſpeciale hic eſt in eo qui impetrat reſcriptũ ad extraordinarium iudi cem: q ſi ille iudex nollet ꝓcedere: tunc ordinariꝰ vte tur ſua iuriſdictione: vt extra de offi.or.ſignificauit. ſꝫ il lud in ſpãli caſu pp periculũ aie: vnde ꝯtriuꝫ tene i alijs.

Actori denegantur inducie.

q ¶ Deportauerit. hic adiunge illam conſtitutionem quod fieri non debet.

¶ Cum vero ¶ Caſus. Quicqd Bñuẽtanꝰ dixit: Ego bartholomeꝰ brixiẽſis ſic credo caſuꝫ eſſe ponendũ: ⁊ ſic intellexi p hugolinũ dñm meũ: cauſa appellatiõis com miſſa fuit iudici q plene de cã cognouit ⁊ renũciatũ fuit in

Teſtes tñ ſub vna dilatione pñt ꝓduci

cauſa:cum aũt iudex de ſnia ferenda dubitaret cõſuluit imperatorẽ ſuper hoc:imperator reſcribit qualr eſſet ſententia differẽda. Querebat vtrũ inducie ſint dande iterum? Et rñdetur q non : ſiue in primo iudicio date ſint dilatiões ſiue non:qꝛ ⁊ ſi pnceps vellet ferre ſnias nulla daretur dilatio. Et ſm hoc dic ad conſultationẽ.ſ.appellationis. Idẽ etiã credo eſſe ⁊ ſi in pncipali cauſa eodem mõ eẽt relatio facta.

a ¶ Non licebit.actori ſed reo:vt ſupra.l.priori.

b ¶ In iudicijs.i.ſententijs:⁊ hoc intellige cũ primo plene fuit cognitum de cã coram imperatore:et nõ reſtabat niſi ferre ſniam:alr iniqtatem cõtinet.l.iſta. nã iudex ap.bñ tenet dare inducias.

¶ A iudice ¶ Cauſ Dicitur in hac lege

buta ſiue nec petita quidem: eã dare cuiq̃ non licebit[a] eadem rõne qua nec i iudicijs[b] cognitionũ imperialiũ dilatio tribui ſolet. ¶ A iudice[c] procedẽte dilationẽ poſtulari nõ cõuenit:etiam ſi vtraq parte pñte tribuat[d]:cum non alr (niſi cã cognita) indulgeri queat: ⁊ cognitio cauſe[e] nõ interpellatiõe plenaria ſed cõſidente[f] magis iudice legitime colligat : vt ſi forte dilationis petitio improbata fuerit:ſuſcepta queſtio p ſententiã iudicis dirimat. Con

q inducie peti non debẽt a iudice procedente:etiam ſi vtraq parte preſente tribui petãtur : cum dari debeant inducie a iudice ſedente pro tribunali:⁊ etiam cũ cauſe cognitione:vt ſi dilationis petitio fuerit improbata: per ſententiam iudicis dirimatur.

c ¶ A iudice procedente.in via.

d ¶ Tribuatur.i.tribui petatur.

e ¶ Cauſe.i.dande dilationis.

f ¶ Conſidente.Arg.q ea que cauſe cognitionem requirunt debent iudice ſedente pro tribunali fieri:vt.ij.q.iij.preuaricator.⁊ queſtio.vj.biduum.

g ¶ Conſtitutione.hec eſt.C.de lit.conteſta.

¶ Libellum ¶ Caſus. Hec auẽ.locũ habet ante litẽ conteſtatam.Dĩ hic q actor nõ dꝫ per iudicẽ porrigere libellum reo niſi prius ipſi reo preſtiterit cautionẽ vel eius procuratori vel ipſi apparitori: q litem conteſtabitur infra duos menſes:⁊ ſi hoc non fecerit omne damnũ ei contingens ex hoc ei reſtituet.

h ¶ Libellum.Libellus porrigẽdus eſt iudici ordinario ⁊ delegato:vt extra de libel.obla.ignarus.⁊ extra vt li.non cõte.c.j.⁊ etiã coram arbitro:qꝛ arbitria ſe habent ad inſtar iudiciorũ.ff.de arbi.l.j.lꝫ ſit argu.cõtra.C.de epiſ.⁊ cle.auẽ.generalr.in ſi.libellus iſte tradendus eſt iudici:⁊ iudex eũ porriget reo:vt.C.qñ ⁊ quãdo iud.auẽ qui ſemel.nec tenet reus hunc libellũ recipere niſi actor preſtiterit duplicẽ cautionem:vnã quidẽ q intra duos mẽſes litem cõteſtabitur:vel q reſtituet reo oẽ dãnum in duplum:vt hic dicit. Itẽ aliam preſtabit q p ſe vel legitimũ procuratorem cãm aget vſq in finem:⁊ ſi cõuictus fuerit iniuſte litẽ mouiſſe preſtabit decimã partem rei petite in libello. Si autem cautionẽ iſtam dare non poteſt ſuper hoc preſtabit iuratoriam cautionẽ: hoc totum habes.C.de epiſ.⁊ cleri.auẽ.generaliter. Ioã. iſta hodie de conſuetudine non ſeruantur.B.

i ¶ Executorem.i.iudicem vel officialẽ.⁊ expone ⁊ pro vel:⁊ habes hanc auẽ.de executo.§.ſancimus.coll.vij.

k ¶ Reſtituturũ.in duplum:ita tñ vt cautio non excedat.xxxvj.aureos:vt in auẽ.de execu.in prin.coll.vij.

¶ Offeratur ¶ hec eſt tertia pars huius.q.Io.de fan.

¶ Caſus hec auẽ.loquitur de inducijs deliberatorijs. Queſitũ fuit a Iuſtiniano qualiter ſit procedendũ i cauſa cũ inducie deliberatorie poſtulãtur? Et rñdet q prius dari debet libellus reo:deinde prebitis ſportulis ⁊ data fideiuſſione habeat inducias.xx.dierum:in quib9 deliberet cedat vel cõtendat:vel recuſet iudicẽ ſuſpectũ:niſi ille ſit quẽ pꝛigt alio iam recuſato:vel petat aliũ ſociari ſuſpecto iudici:⁊ cũ reus ad iudiciũ venerit interrogetur an.xx.dies tranſierint q ex eius rñſione ⁊ libelli ſubſcriptiõe dinoſci poterit quam reus facit cũ recipit libellũ:aliter aũt litis conteſtatio facta pro nulla habetur.

ſtitutione[g].vij.in collatione.viij. ¶ Libellũ[h] vero non alr actor dirigat : niſi prius etiã in ipſum quẽ dicit obnoxiũ:⁊ in negocij executorẽ[i] exponat cautionẽ ✝ ſe vel intra duos mẽſes litem cõteſtaturũ:vel omne dãnũ ei qui cõuenitur contingẽs reſtituturũ[k]. Collatõe.vj. ¶ Offeratur ei qui vocat in iudiciũ libellus:⁊ exinde pbitis ſportulis[l] dato fideiuſſo[m] xx. dierũ gaudeat iducijs:in qb9 deliberet an cedat an cõtẽdat:atq aliũ petat iudici ſociari[n] vel

✝ ¶ Con cor.cũ hoc §.tex.i auctẽ. offeratur.cũ ibi no.C.de litis cõteſt.

l ¶ Sportulis. In iudicibus delegatis expreſſũ eſt de ſportulis.ſ.q habebunt duos aureos in pncipio:⁊ duos in fine cauſe.in auẽ.coll.vj de iud.§.ne autem. In ordinarijs non inuenimus niſi in clericis qui preſtãt quattuor ſiliquas.C.de epiſ.⁊ cleri. aucten.ſed hodie. debet autem vtraq pars ſoluere officialibus pro labore.xiiij.queſtio.v.non ſane.De hoc dic extra de vita ⁊ hone.cleri.cum ab omni.

Sportule iudicibus debite.

m ¶ Fideiuſſore.iudicio ſiſti cũ ſit poſſeſſor rerũ immobiliũ.ff.qui ſatiſda.cog.ſciendũ.non aũt iudicatũ ſolui:quã cautionem nemo preſtat cõuentus ſuo nomine.inſti.de ſatiſd.§.ſed hodie. Sed nũquid ſufficit dare pignora? Non videt cum ſit pretoria hec ſatiſdatio: vt videt.ff.de preto.ſtipu.pretorie.ſed nõ eſt verũ:lꝫ enĩ non teneat dare pignora poteſt tamẽ ſi vult.ff.de col.bono.l.j.§.iubet.ver.an pignoribus imo expreſſe dicit ibi de ſola fideiuſſione.in auẽ.de exhi.re.§. ſancimus.coll.v.cum tamẽ hec auẽ.indiſtincte dicit dari debere fideiuſſorẽ.credo q ſiue ſit poſſeſſor rei mobilis ſiue imobilis q dabit fideiuſſorẽ. Io.Dñs.h.⁊ alij doctores legum dicunt q auẽ.non corrigit.l.ſed diſtinguit.B. Item ħ habes q lꝫ quis dedit fideiuſſorẽ ſtandi iuri q adhuc põt recuſare iudicẽ ſicut appellare poteſt lꝫ iurauerit ſtare iuri:vt extra de ap.ad hec.ꝫ.⁊.ſ. Sed qd eſt quod dicit q vſq ad.xx.dies debet iudex recuſari:cũ exceptio talis ſit dilatoria:⁊ ſic vſq ad litis conteſtationẽ poteſt opponi: vt extra de ſen.⁊ re iudi.cum inter. Solu.quicqd ab illis canetur ego credo q proponẽda eſt hec exceptio vſq ad.xx.dies tantũ.nec dicitur ideo dilatoria : q vſq ad litem cõteſtatam poſſit obijci:ſed ideo quia ſemper ante lit.conteſta.eſt obijcienda.ſi enim poſſet quandocũq obijci vſq ad lit.conteſta. quare diceret lex q ſi iudex abſens eſt qui eſt recuſandus debet reus proteſtari coram alijs q habet iudicẽ ſuſpectum.vt.C.de iudi.cum ſpecialis.vnde dico q ſi quis omittit exceptionem de ſuſpecto iudice:⁊ proponat alias exceptiones: amodo non poteſt reuerti ad iſtam.arg.optimum.ff. de iudi.ſed ⁊ ſi ſuſceperit. Item cũ multas forte recepit ſententias pro ſe qualiter poſſet ipſum amodo recuſare.arg.ad hoc extra de offi.dele.ga.inſinuãte.ſ.e.qõ.vj.§. exceptio Ioã.quia ſi probo aliquid coram iudice.ſ.aduerſarium meũ eſſe excõmunicatum:videor approbare iudicem:nec de cetero potero recuſare eum.⁊ ita ſemel Tancre.reſpondit in ſcholis.B.

Fideiuberẽ debent an ſufficiat dare pignora.

Exceptio iudicis recuſatoria eſt dilatoria.

n ¶ Sociari.quando ordinarius recuſatur.

a ❡ Niſi ſit ille.xxxij.queſtio.v.horrendus. Simile.ff. de nego.geſt.pomponius. Joan.
b ❡ Alio recuſato petijt. Si qs ergo petijt iudicē aliquē illū non pōt amodo recuſare vt h̄r extra de of.dele.ſup qōnū.imo ſi ꝓcurator alicui⁹ petijt iudices dn̄s nō poteſt illos recuſare:vt extra de cā poſ.cum oli.tn̄ appellare poteſt ab eo:vt not.ij.q.vj.a iudicibus.

eum recuſet:niſi ſit ille[a] quez ⁊ ipſe iam alio recuſato[b] petijt:deniqꝫ p̄ſens interrogetꝰ an hoc tp̄s trāſierit:qđ non modo ipſi⁹ rn̄ſione ſed etiā libelli manifeſteꝰ ſubſcriptiōe quam in initio facere dꝫ:litis vero cōteſtatio cōtra hoc indultū habita pro nihilo [c] eſt.

❡ Conſtitu.vj.in coll.viij.

❡ Quod[d] fieri nō debet niſi actor ſatiſdederit certā ꝓmittēs quātitatē ſe daturū ſi nō exequaꝰ aut exequēs non vincat cām. Si ergo poſt tēpus preſtitū intra.x.dies reo preſente nō occurrat:dimittatur reus exacto[e] eo qđ ꝓmiſſum eſt:⁊ ſi quid circa litem plus impēdiſſe cum taxatiōe iudicis iurauerit[f]. ❡ Exceptio fori dilatoria eſt:atqꝫ iō in initio litis dꝫ opponi ⁊ ꝓbari:pemptorias autē exceptiōes vt ſunt p̄ſcriptiōes longi tēporis ſufficit in initio litis cōteſtari. ❡ Queſtio.iiij

Q Uod[g] vero infames et nō legitime cōiuncti ad accuſatōem admitti nō debeant:⁊ qui generaꝰr ab accuſatiōe remouendi ſunt: multoꝝ auctoritatib⁹ claret.

Ait enim Jginus papa.

❡ Infames eos q ſunt bone fame accuſare nō poſſunt.

ALieni erroris ſocietatem ſectantē vel a ſui ꝓpoſiti tramite recedentē:aut apoſtolice ſedis iuſſiōib⁹ inobedientē ſuſcipere nō poſſumus:nec ipetere recte credentes:vel ſanctorū patrum iuſſionibus obtemperantes

c ❡ Pro nihilo.qđ tuz ad hoc qn poſſit adhuc recuſari quaſi lis nō ſit cōteſt.vt in auc.de exhi.re.§.illđ.col.v.reuera tn̄ tenet litis cōteſt.ſic facta vt ibi perpēdiꝰ.
❡ Quod fieri.
❡ Caſus. hec auc. cōtinuaꝰ ei quod dicitur.ſ.e.ei aūt dilatio.vbi dr̄ ꝙ qs quādoqꝫ trahiꝰ ad extordinariū iudicē. Dicitꝰ ergo hic ꝙ hoc nō fieri dꝫ niſi actor pri⁹ ſatiſdederit certaz ꝓmittēs qn̄titatē ſi nō exequaꝰ cām ⁊ exequēs nō vincat:⁊ ſi poſt tp̄s ſtatutū a iudice infra decem dies reo pn̄te nō occurrat dimittaꝰ re⁹ exacto eo qđ ꝓmiſſum eſt:⁊ ſi qđ circa litem plus impenderit cum taxatione iudicis iuramēto p̄ſtito exigatur.
d ❡ Quod fieri.ſ.vt reus teneaꝰ rn̄dere coraz ordinario iudice ꝑ reſcriptuz ad eum impetratum.
e ❡ Exacto.ı.reus exiget ab actore:qđ tn̄ nunqꝫ vidi. hic no.duo ſpāia vt certa qn̄titas ꝓmittaꝰ ⁊ tn̄ plus exigaꝰ:⁊ ꝙ expectatur actor poſt terminū vſqꝫ ad.x. dies:tn̄ coram ordinario iudice expectareꝰ per annū ⁊ tres mēſes ſm quoſdaz vt.C.quō ⁊ qn̄ iud. auc.q ſemel.ſed veri⁹ eſt qđ h̄ loqꝰ cuz abſoluiꝰ a iudicio illi⁹ iudicis.⁊ loqtur lex iſta cū quis trahitur extra prouinciam per reſcriptuz principis:vt in aucten.col.v.de exhi.reis.in prin.ſed illa auc.qui ſemel.loquitur cum penitus abſoluitur.

f ❡ Jurauerit. No.quotiēs petiꝰ intereſſe ex delicto alicui⁹ illud declaraꝰ ꝑ iuramētū vt h̄:⁊.ij.q.j.in p̄mis.C.vn̄ vi.ſi qn̄.C.de fide inſtr.l.vl.ſed ſi petaꝰ itereſſe ex ꝯtu illud ꝓbabiꝰ debito mō.ff.de mi.ſi emptionē.⁊.ff.de preto.ſtip.l.vlt.ff.de edē.l.argētari⁹.§.vlt.inſti.de verb.ob.§.vlti.

permittimus:quia inter fideles ⁊ infideles magna debet eſſe diſcretio.

Item Anacletus papa in prima decretali.

❡ Qui legē ſuā ſpōte trāſgrediꝰ ante ſuā reuerſiōez recte agētes accuſare non pōt.

BEatus predeceſſor noſter clemēs vir apoſtolicus ⁊ ſpū dei plen⁹ vna cuz reliquis ſanctis collegijs ſuis ſtatuit dicens: Accuſandi vel teſtificādi licētia denegeꝰ his q chriſtiane religionis ⁊ nois dignitatē ⁊ ſue legis vel ſui ꝓpoſiti normā aut regulariter ꝓhibita neglexerint. Trāſgreſſores eni ſponte legis ſue eiuſqꝫ violatores apoſtate nomināntur:omnis eniz apoſtata refutādus eſt ante reuerſionem ſuā:nec in accuſatione recte agentium aut teſtimonium ſuſcipiendus eſt.

Item Pius papa.

❡ A ſuo ꝓpoſito diſcedentes ſunt infames.

SI qs a vero propoſito retrorſum exorbitauerit:et iuſſa apoſtolice ſedis libēter trāſgreſſus fuerit infamis[h] efficiꝰ. Reprobari ergo oportet eorū redargutiōes qui in recta fide ſuſpecti ſūt. Fides autem ⁊ cōuerſatio primum ſcrutāda eſt:⁊ deinde q irrep̄hēſibiles apparuerint ſunt recipiendi ⁊ non prius.

Item Calixtus papa.

❡ Inceſtuoſi ⁊ nō legitime cōiūcti ſacerdotes ⁊ legitime ꝯiūctos accuſare nō poſſunt.

COnſanguineoꝝ cōiunctiones nec legitie ſunt nec manere pn̄t ſed ſunt repellēde. Quiſqs ergo nō le-

Queſtio.iiij.
Q Uod vo. ❡ Caſus. hec eſt q̄ſtio q̄rta:q̄ queriꝰ an infames vel nō legitime cōiūcti poſſint admitti ad accuſationē eꝛorū ⁊ etiam alioꝛuz:ſed ꝙ remoueri debēt multoꝛū auctoꝛitatibus probatur.
g ❡ Quod vo.maxime.nam etiā poſt admittūtur:vt.v.q.j.qui crimen.
ALieni. ❡ Caſū iſtū habuiſtis.ſ.ij.qō.vij.alieni.⁊ ibi videb plenarie.
BEat⁹. ❡ Caſus. Queſitum fuit ab anacleto vtꝝ apoſtata ſit recipiendus ad accuſandū vel teſtificandū? Et rn̄.ꝙ nō:imo ois apoſtata refutādus ē ante reuerſionem:qꝛ hoc ſtatuit clemēs cum ſuis ſcis collegijs.
SI qs. ❡ Caſus. Dr̄ hic ꝙ omnis apoſtata iſamis efficiꝰ:nec recipitur ad accuſandū.ſecūdo dr̄ ꝙ p̄mo fides ⁊ cōuerſatio eſt perſcrutāda:⁊ ſi irreprehenſibilis apparuerit admittentur ad accuſandum.
h ❡ Infamis. Dic ꝙ infamis non admittitur ad accuſationē niſi ſuam vel ſuoꝛū ꝓſequaꝰ iniuriam.vt.iiij.q.vj.oībus.ſ.ij.q.j.ꝓhibetur.niſi in criminibus exceptis:vt.vj.qō.j.§.veruz.nec in his ꝓut notaui.ſ.ij.qō.j.in primis.in ſi.⁊.q.vij.in fim.
COnſanguineorum. ❡ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ illi qui inceſtuoſe iunguntur ⁊ qui ſine dotali titulo ⁊ ſine bn̄dictione ſacerdotis.ı.occulte iunguꝰ non recipiūtur in accuſatio-

heiri vel teſtificationem ſacerdotũ vel legitime cõiunctorum: q2 infames ſunt: ⁊ nõ ſolum iſti repellunt ſed etiã omnes eis cõſentientes: ⁊ hoc in prima pte. in ſcđa parte dr ꝙ raptores ⁊ qui impetunt ſeniores ſuos repellunt ab accuſatione cũ ſint infames iure canonũ: ⁊ leges ſeculi eos interficiũt. ſecũda pars incipit ibi: ſimiliter.

a ¶ Dotali titulo. Scđm quoſdã dos adeo requiritur in matrimonio vt ſine ea mrimonium nõ teneat. ar. ad hoc. xxx. q. v. nullũ. ſed veri⁹ ē ꝙ teneat. C. de nuptijs. impialis. §. is aũt. tamen pſumit non eſſe matrimoniuʒ: vt. xxx. q. v. aliter.

b ¶ Cõſentientes. approbando defendendo patrociniuʒ preſtando: quo caſu nõ minus peccat ꝙ̃ faciens. ij. q. j. notũ. ſ. mo magis peccat. xxiiij. q. iij. q aliorũ.

c ¶ Sub infamie. ff. xxvij. q. j. ſi qs rapuerit. C. de rap. virgi. l. vna. Simile. ff. xxxiij. q. ij. quicunq.

c ¶ Sub infamie. Quaſi fit hoc intelligendu3 dixi. ſ. ij. q. iij. §. hinc colligit. iiij. q. j. §. diffinim⁹. Item p3 h ꝙ ſm canones ipſum factũ infamat. ff. e. queſti. v. conſtituimus.

Conſpiratores. ¶ Caſus. Dr hic ꝙ cõſpiratores ⁊ anathematiçati non põt aliquẽ accuſare.

b ¶ Conſpiratores xj. q. j. cõſpirationũ. ⁊. c. cõiurationum. nec ad denũciationẽ admittunt ✠. extra de accu. cum op3. ⁊ de ſimo. licet.

Nullus. ¶ Caſus. Anathematiçatus nõ recipitur in accuſationem. Et dicunt anathematiçati quos epi ſuis litteris anathematiçant. vel qui incidunt in canonem late ſententie. Caſus ſequentis. c. planus eſt.

e ¶ Credantur. Argu. contra. xxiij. q. viij. vt pridem.

f ¶ Scriptis. i. per ſcripta nunciant vitandos: ⁊ ſic aliquis poteſt abſentem excõicare per ſcripturam: vt. ſ. ij. q. v. quanto. ⁊ argu. ff. de teſta. ſeruus.

[Left margin fragments: no- nu ſine cõ ö ✠ Adds q i ad- di. cõſpi- ra nuʒ. xj. ⁊ q̃ nc xc. in ai. accu. ꝙ eſt ſin ic⁹. ⁊ ꝙ eſt ꝯſi ator. ✠ inſe- ro ſtõ- ne id h tc tra- hi cor. lc l. ſan cu C. ǒ]

legitime coniunctos vel abſq3 dotali tituloᵃ ac benedictione ſacerdotis conſtat copulatus ſacerdotes vel legitime coniunctos criminari vel in eos teſtificari minime poteſt: qm̃ omnis inceſtus macula pollutus infamis eſt ⁊ accuſare ſupradictos nõ permittit: nõ ſolum ergo hi ſunt repellẽdi ⁊ infames efficiunt ſed etiam oẽs eis cõſentientesᵇ. ¶ Similiter de raptoribus vel eis qui ſeniores impetunt fieri cẽſemus: hos eniʒ leges ſeculi interficiũt: ſed nos miſericordia preeunte subᶜ infamie nota ad penitentiaʒ recipimus.

Idem. ¶ Qui non ſunt recipiendi in accuſatione.

Conſpiratoresᵈ in nullius accuſatione ſunt recipiendi: nec eoꝝ vel anathematizatorum vox vllum nocere aut ledere poteſt.

Item Stephanus papa. ¶ De eodem.

Nullus anathematizatorum ſuſcipiat: nec a quoq3 credantᵉ que ab eis dicuntur vel cõſcribuntur. Eos dico anathematizatos eſſe quos epi ſuis ſcriptis ᶠ anathematizauerunt: aut eorumᵍ ſtatuta anathematizauerantʰ.

Item Fabianus papa. ¶ Anathematizati fideles accuſare non poſſunt.

Omnes quos ſanctorũ patrum ſtatuta taʒ preteritis ꝙ̃ futuris tẽporibus anathematizant ſubmouemus ✠: ⁊ ab oiu3 fideliũ accuſatiõe alienamus. Item ſtephan⁹ papa. ¶ Clericus qui epiſcopum accuſauerit infamis efficitur.

Clericus vero qui epiſcopũ ſuum accuſaueritⁱ aut ei inſidiator extiterit: non eſt recipiendus: q2 infamis effect⁹ eſt: ⁊ a gradu d3 recedere ac curieᵏ tradi ſeruiturus. Item Alexã. papa. ¶ Infames ⁊ exules fiant qui epiſcopos perſequuntur.

Hi quiˡ epõs ſuos perſequuntur ⁊ amouere nituntur iniuſte cõtra apl̃icam auctoritatẽ: ⁊ ſi a morte phibent dicente dño: Nolo mortem peccatoris: ſed vt ꝯuertat ⁊ viuat. perpetua tamẽ procul dubio notant infamia: ⁊ exilioᵐ digni iudicant finitimo: de quibus a tempoꝛib⁹ apoſtolorũ ⁊ infra tenemus atq3 decreta habemus eoru3 accuſandi epõs vel teſtificandi vocem obſtruimus: quos non ab humanis ſed diuinis actibus mortuos ſcimus.

Item Zepherinus papa. ¶ Detractores ⁊ inimicorũ actores epõs non accuſent.

Detractoresⁿ q diuina auctoritate eradicandi ſunt ⁊ actores inimicorũᵒ ab epiſcopali ſubmouemus accuſatione vel teſtimonio.

Item Euticianus papa. ¶ Infamis vel ſacrilegus religioſum chriſtianum accuſare non poteſt.

Nulli vnq3 infami aut ſacrilego de quocũq3 negocio liceat aduerſus religioſum xpianum (quãuis humilisᵖ abiecta ſeruiliſq3ᑫ pſona ſit) teſtimonium dicere nec de qualibet ratione vel inſcribere.

g ¶ Aut eorum. Simile de ſen. excom. nuper.

h ¶ Anathematiçauerant. vbi eſt canon late ſententie.

Clericus. ¶ Caſus. Queſitum fuit an clericus q ſuum epiſcopum per calũniam accuſauit vel inſidiator ei extiterit repellatur ab accuſatione: Et dicitur ꝙ ſic: q2 infamis effectus eſt: ⁊ depoſitus tradi debet curie ſeruiturus.

i ¶ Accuſauerit. calumnioſe: ne ſit cõtra. ſ. ij. queſtio. vij. quapropter.

k ¶ Curie tradi. nõ ſtatim ſed tunc cu3 eſt incorrigibilis: vt extra de iudi. cu3 nõ ab homine. xj. q. j. ſi quis ſacerdotum.

Hi q. ¶ Caſus. Dicit h ꝙ qui ſuos epiſcopos iniuſte perſequuntur: ⁊ p calũniam a ſuis ſedib⁹ remouere conantur: non põt ſuos epõs accuſare vel in eos teſtificari: q2 infames ſunt ⁊ exilio digni iudicantur: l3 a morte phibeant dicẽte dño: Nolo mortẽ pctõris ⁊c. hoc autẽ verbũ quos non ab humanis ⁊c. ſ. ij. q. vij. fuit expoſitu3 in c. placuit eorum.

l ¶ hi q. ⁊ ſi a morte corporali.

m ¶ Et exilio. ergo iudex eccliaſtic⁹ põt in exiliũ mittere: vt l. diſt. accedens. lxiiij. di. in ſynodo. ff. prima. q. c. iij. in fi. Uel ponit exiliũ pro carcere monaſterij: vt ij. q. j. in primis.

Detractores. ¶ Caſus. Dr h ꝙ illi qui detrahunt alijs: ⁊ q inter alios diſcordias ponũt remouẽdi ſunt ab accuſatione ⁊ teſtimonio epiſcoporum.

n ¶ Detractores. ff. vj. q. j. deteriores.

o ¶ Inimicoru3. i. inimicitiarum.

Nulli. ¶ Caſus. Dr h ꝙ null⁹ infamis vel ſacrileg⁹ põt religioſum vel xpianum accuſare vel ꝯ eũ teſtificari ꝙ̃uis xpianus ille ſit vilis vel ſeruilis perſona.

p ¶ Humilis. ergo vr ꝙ ſi infamis vult agere ciuilr ꝙ nõ audit: ſed itellige vel. p id eſt: vel loquitur de excõicato.

q ¶ Seruiliſq3. ergo loqt de criali cã: q2 ſeru⁹ i cã ciuili

[Right margin: ſac. ſan. ec. tex. ẽ ſing. in. c. aq̃. de ꝯſe. ec. vel altaris. Excõicari põt abñs p ſcripturam. — Effect. h. l. vij. g. — Iudex eccleſie põt in exiliu3 mittere. — ✠ Adds ad hoc q̃ no. in ad. di. c. ad audientiã. de cri. falſi. et ita practicat hodie.]

ſe defendere non poteſt: ſed in criminali poteſt: vt.ff.de accuſa.ſeruos.⁊.l.eos.§.ſeruos.

¶ Notandū vero ¶ Caſus. Supra in.c.cōſpiratores.⁊ nullus.⁊.c.ſeq.facta fuit mētio de anathemate: idō Gra. ponit hūc.§.vt ſignet differentiā inter excōicationem ⁊ anathema: ⁊ ad hoc inducit ſequens.c.

E ¶ Ngeltrudam. ¶ Ad euidentiam iſti⁹.c. notandum eſt q̄ boſo habuit vnā filiam q̄ vocabat teberga: q̄ fuit vxor lotharij regis: ⁊ habuit vxorē noīe engeltrudaʒ nouerca ipſius teberge. ¶ [illegible] Ad ſuggeſtionem engeltrude vxoris boſonis lothari⁹ dimiſit tebergā ⁊ ſuperduxit engeltrudā: ꝓp qđ ioānes papa remouit eaʒ: nō ſolū a frīna ſocietate.i.a cōione ſacrorū que minor excōicatio dr̄: ſed etiam a corpe xpi.i.a cōione fidelium: que anathema.i.maior excōmunicatio dicitur.

ptione chriſtianuʒ impetere. ¶ Notandū vero eſt q̄ aliud ſit excōicatio ⁊ aliud anathematizatio. Unde ioānes papa.viij. ſcribit cuidam epō. ¶ Aliud eſt excommunicatio aliud anathematizatio.

E Ngeltrudam vxorem boſonis noueris non ſolum excōmunicatione (que a fraterna ſocietate ſeparat) ſed etiam anathemate[a] (qđ ab ipſo chriſti corpore: quod eſt eccleſia recidit) crebro ꝑcuſſam eſſe. ¶ Unde datur intelligi q̄ anathematizati intelligendi ſunt nō ſimpliciter a fraterna ſocietate ſed etiam a corpe xpi (qđ eſt eccleſia) oīno ſeparati. ¶ Queſtio.v.

Anathema.

a ¶ Anathemate. Anathema eſt maior excōicatio.xj.q.iij.nemo epoꝝ.⁊ eſt h̄ differētia inter maiorē ⁊ minorē excōicationē: vt.xj.q.iij.audi.v.q.ij.ꝑſenti.xvij.q.iiij.quiſquis. Eſt etiā h̄ ar.q̄ ſepius quis pōt excōicari.xj.q.iij.c.excellentiſſimus.⁊.c.oīs.xij.q.ij.de viro.lxxxvij.diſt.eos q. ex̄ de poſtu.ꝑla.ad hec✝.in pte decīſa.⁊ cōfirmatus poteſt ampli⁹ cōfirmari.xj.q.iij.q̄ ꝑdeceſſor: ⁊ q in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc: vt.xlvij.di.c.pe. Sed ꝯ.xxiiij.q.j.c.j.item nihil ad nos de his q foris ſunt.ij.q.j.multi.⁊ vltra excōicationē eccl'ia nō pōt qd facere.ex̄ de iudi.cū nō ab homine. Item q mortu⁹ eſt iterfici nō pōt: ſed anathema eſt eterna mortis dānatio.xj.q.iij.nemo epoꝝ. Itē qui eſt ex̄ eccleſiā nō poteſt eſſe magis ex̄.xj.q.iij.oīs. Itē arg.ꝯ ff.de v.ob.q bis. Item Ildebrādus dixit: Qui ſemel eſt excōicatus nō pōt amplius excōicari: ſed denūciari pōt excōicatus: ⁊ ſic intelligit oīa iura vbi qs ſepius dr̄ excōicari. Sed obijcit ei q̄ ſcḋm hoc excōicat⁹ erit melioris ꝯditionis q̄ꝫ nō excōicatus: inſtat in iudeo: q: lꝫ iudeus nō poſſit excōicari nō tñ eſt melioris ꝯditionis q̄ꝫ xpian⁹. Ego credo q̄ excōicatio duos hꝫ effect⁹: vnū eyciendi ex̄ eccleſiā ⁊ alium detinendi extra: ⁊ lꝫ excōicatio nō poſſit cōſequi ꝑmum effectū in excōicato tñ cōſeqt̄ ſcḋm. Itē nūqd tot erūt abſolutiōes quot fuerūt excōicatiōes✝? Et dr̄ q̄ vna abſolutione oēs excōicatiōes tollant̄: vt ar.ff.de accep.l.plurib⁹.⁊.l.ſi ex pluribus.vel q̄ ſaltem vltima ꝯfirmet oēs ꝑcedentes: vt.ff.cōia ꝑdi.eſt receptum.

Excōicat⁹ excōicari poteſt.

✝ ¶ Contra.gl.optī.⁊ ibi cy.in.l.ij.C.qñ tu.vel cu.glo.in l.aut dīnum.§.ſi nos.ff.de pe.

Excōicationis duo ſūt effect⁹

✝ ¶ Adde ad hāc.q.q̄ no.bar.in.l.de pupillo.§.ſi pluribus ff.de noui ope.nun. Bal.i.l.ſi. C.de nup.

¶ Unde ¶ Caſus. Cōcludit Gra.ex ſupradictis q̄ anathematiçati intelligunt̄ in ſupioribus.c.nō ſolum qui excōicati ſunt minori excōicatione ſed ēt maiori. Qō.v.

Q Uod vo. ¶ In hac.q.ꝓbat̄ q̄ inimici conſanguinei crioſi gratioſi ſerui liberti familiares nō pn̄t eē teſtes nec accuſatores nec iudices: ⁊ hoc ꝓbat̄ p.xiiij.auctes. Jo.de fa. ¶ Caſus. hic intitulat̄.v.q.qua q̄rit̄ an teſtes de domo accuſatoꝝ ⁊ inimici ſūt audiēdi. Et ꝓbat̄ p ſeq.c.q̄ nō niſi in cauſa matrimoniali: vt.xxxv.q.vj.c.j.

b ¶ Qđ vero. Domeſtici ſunt libertus colonus aſcripticius.C.de his q ad ec.confu.l.vlti.§.ſane.itē mercenarius.ff.de pe.reſpiciendū.§.furta. item oēs qui ſunt de familia alicuius ſiue ſint liberi ſiue nō domeſtici intelligunt̄.ff.de edi.edi.ediles.§.familie.large tñ dicunt̄ familiares oēs q habitant cū aliquo: vt ex̄ de teſti.in lr̄is.ex̄ de of.deleg.inſinuante. vñ cum vxor dicat̄ de familia: vt.ff.ad ſille.l.j.§.ſi vir.domeſtica eſt.⁊ ar.C.de re mili.quicunqꝫ.lib.xij.⁊ vxor dr̄ domeſtica.xlvij.diſti.§.neceſſe.ar.ꝯ.C.de q̄ſtio.l.iij. Itē domeſtici ſunt q ſunt in eiuſdē poteſtate: vt inſti.de teſta.§.in teſtib⁹. Itē ꝓping.C.de emēda.ſeruo.l.j.hoc etiam notandū q̄ amicus nō poteſt eē teſtis: vt ſ.ꝓxima cā.q.iij.§.item teſtiū fides.nec cui impari pōt rōne patrie vel dn̄ice ptātis: vt.iiij.q.iij.§.itē in criali. Itē inimic⁹ capitalis nunq̄ꝫ admittitur: ſed ſi eſt inimic⁹ alia de cā admitt̄: ſed tpe diſputationis diſquiret̄ an ſit ei credendū.in auē.de teſti.§.ſi vo odioſus.col.vij. Itē conſanguinei oēs ſcḋm Alanum pn̄t admitti ſi tales appeant q veritatem ſ̄re prepōnant.iiij.q.iij.§.eos teſtes.ſed hoc nō credo veꝝ cuꝫ etiā iudex ꝓp hoc poſſit recuſari.ex̄ de ap.poſtremo.ex̄ de of.iudi.deleg.cām q̄. Sed in cā matrimoniali admittuntur ꝯſanguinei.xxxv.q.vj.c.j.⁊.ij.⁊ ar.ff.de ꝓba.etiā maritis ex̄ qui ma.accu.poſ.dr̄.qđ veꝝ eſt vbi agit̄ de ꝯſanguinitate ꝓbāda vel iꝓbāda: al's repellerent̄ q̄ſi ſuſpecti: vt ex̄ de teſti.ſuper eo. Jo. Sed certe male dixit Jo.qm̄ parentes bñ admittunt̄ ſuper ſedere matrimonij: vt in illa de cre.ſup eo.⁊ in decre.videt̄.in ſi.⁊ ita ſeruat̄ de facto. B.

Domeſtici q dicant̄.

Teſtificari multi ꝓhibentur

✝ ¶ Adde an ⁊ quando inimicus repellat̄ a teſtimonio de gl.magiſtrā in cū oppoſit.de acc glo.⁊ ba.in l.l.j.§.j ca.ff.de q̄ſtio.

Q Uod[b] vero teſtes de domo accuſatorum, ꝑducendi non ſunt: ⁊ q̄ vox inimicoꝝ non ſit audienda multoꝝ auctoritatib⁹ probatur. Ait eniꝫ calixt⁹ papa. ¶ Conſanguinei ⁊ familiares aduerſus extraneos teſtimonium nō dicant.

C Onſanguinei accuſatoris aduerſus extraneos teſtimonium non dicant nec familiares[c] vel de domo prodeuntes[d]: ſed ſi voluerint ⁊ inuicem cōſenſerint īter ſe parētes[e] teſtificent̄ ⁊ non in alios. Item Anacletus papa.

C Onſanguinei. ¶ Caſus. Dr̄ in hoc.c.q̄ ꝯſanguinei accuſatoꝝ vel familiares eoꝝ vel de domo ſua prodeūtes ꝯ extraneos teſtificare nō poſſunt: ſi tñ partes cōſenſerint ꝯſanguinei inter ſe teſtificent̄ ⁊ non in alios.

c ¶ Nec familiares.ff.de ver.ſig.ꝓnunciatio.§.j.⁊.l.ſeq.⁊.ff.de fur.ſi libertas.extra de teſti.in litteris.

d ¶ Prodeūtes temꝑore iudicij: q: ex hoc ſuſpectus eſſet iudex.ff.ad.l.iuli.de ambi.l.j.in ſi.ſilr qui ꝓdijt de domo iudicis nō pōt eſſe teſtis alterius: vt.iiij.q.iiij.c.vlti.

e ¶ Parentes.ſ.iiij.q.iij.§.parentes.cōtra. Sed illud intellige de remotis parentibus iſtud de vicinis: vel illđ de collateralibus iſtud de deſcendentibus vel aſcēdentibus. Cōtra collateralē eni nō cogit̄ qs teſtificari vſqꝫ ad tertiū gradū: vt.iiij.q.iij.§.lege iul.⁊ hoc intelligūt qdaꝫ in criminalibus cauſis tm̄: ſed in ciuilibus (vt dicūt) licite admittit̄ ꝯ fratrem frater ⁊ ꝓ ipſo: q: nulla lege eſt ꝓhibitū: ⁊ edictū de teſtibus eſt ꝓhibitoriū: vt.ff.de teſti.l.j. Item q: in ꝑuatis iudicijs filius pōt hr̄e patrē iudicē vt.ſ.e.q.vij.§.cognitores.⁊.ff.de iudi.l.in ꝑuatis. Joi. Ego hoc non credo: q: ꝓp conſanguinitatē aliquis recuſatur: vt ex̄ de ap.poſtremo. poteſt tñ dici q̄ collaterales admittant̄ poſt tertiū gradū✝: ea rōne q: vſqꝫ ad gradū illū nō cogunt̄ īter ſe dicere teſtimoniū. Dn̄s hug. dice

Teſtificari ꝯ collaterales nemo cogi

✝ ¶ Add vſqꝫ ad ques gradum ipſi

bat q filius pōt habere patrē iudicem niſi recuſetur:q2 recuſari pōt:vt.d.c.poſtremo.B.Sed qd ſi teſtis eſt conſanguineus illius ꝓ quo inducit᷑ ꝗ illius ꝯ quē inducitur? Satis videt᷑ q tunc par affectiōis cauſa ſuſpitionem fraudis excludit.ff.de ritu nup.non ſolū.§.j. Uel videt᷑ q i ciuili cauſa admittitur ꝯſanguinei ſiue ꝓpinqui ſiue remoti in teſtimoniū lꝫ non poſſint eē iudices. Minor eni cauſa repellit iudicem ꝙ teſtē: vt.ī.e. accuſatores. hoc ideo:q2 facilius haberētur mille iudices ꝙ vn9 teſtis. ad hoc facit extra de appel.poſtremo.

A Ccuſatores. ℭ Caſus Queſitū fuit ab anacleto vtrū illi qui ante heſternū diem vel nudiuſterti9 fuerūt inimici ſint in teſtimoniū admittēdi? Reſpōdetur q non:ne leſi ſe velit vlciſci:q̄re querēdi ſunt teſtes inoffenſi ꝛ nō ſuſpecti. Et dic ante heſternū diem generaliter ꝓ preterito tpe ponitur:nudiuſtertius ꝓ tertia die. l.nūc eſt tertia dies.

a ℭ heſternū.Arg. q repellit᷑ accuſator ꝛ teſtis eque ꝑ preteritas ſicut ꝑ pñtes inimicitias. ſic. vj. q.j.qui crimē.ꝛ hoc in memoriā prioris offenſe:vt.ff. de decur.l.vlti.ff.de q̄ſtionib9.l.vniuſ.§. ſeruus.Et eſt hic argu.ex recentia tēporis aliqd ꝓſumēdū eſſe:vt.xxxj.q.j.ſi quis viuēte.l.di.ſi qua femina.Sꝫ nūquid quelibet inimicitie repellant? Uidet᷑ q tm̄ criminales ꝛ capitales:vt extra de ſimo.per tuas.in ſi.ꝛ inſti.de excu.tu.§. inimicitie.ꝛ.ff.de arbi.licet.nā non quilibet amicus repellit᷑ ſed ſolū ille qui maxima familiaritate coniūctus eſt.ff.de ver.ſig.late.§.amicos. Itē lex dicit:q ꝓpter leues inimicitias nō extinguitur legatū ſed propter graues:vt.ff.de adimē.leg.l.iij.in ſi. Ecōtra videtur q inimicitie non ſolū capitales ſed etiā alie repellant:q2 ab accuſatiōe repellitur quis ꝓpter ciuilē controuerſiā. extra de reſti.ſpo.itē cum quis.nec etiā tales inimici admittūtur ad purgandū:vt extra de purg.ca.cum in iuuentute.in ſi. Tu dicas q ſemper inimicus repellit᷑ niſi ſint leues ꝛ modice inimicitie.ar.extra de ſimo.lꝫ heli. ꝛ hoc relinquit᷑ inquiſitiōi iudicis quales inimicitie repellāt:vt in auc.de teſti.§.ſi vero dicat᷑.col.vij.ꝛ.iiij.q iij. §.itē in criminali.ver.ſi quis teſtib9.De tali inimico dicit lex q nō ſemper repellit᷑ quis ꝓpter inimicitias:ſꝫ iudex eſtimabit an ei credi debeat vel nō.ff.de q̄ōnib9.l.j.§. q̄ōnem.in ſi.Et eſt ſimile.ff.de excu.tu.ꝑ litem. Jo.

A Ccuſatoribus. ℭ Caſus. hoc.c.diuidit᷑ in duas partes. In prima parte dr̄ q ſynodus ꝓhibuit vt accuſatoribus inimicis vel qui cū inimicis morantur vel de domo inimici ꝓdeūtibus vel ſuſpectis nō credatur volētibus accuſare:et ſi quis ꝓhibita infrigere tēptauerit:ſi eſt clericus deponatur:ſi mōachus vel laicus excōicetur. In ſecūda parte dicitur q q pontificibus illatas ſecretas vel manifeſtas inſidias ad eccleſiaſticā noticiam pertulerit puniēdo ꝛ condēnādo ea que hmōi ſentētia complectit᷑ potiatur honore:illi vero q aduerſus eos moliātur deponant᷑ ꝛ rebus ablatis ꝑpetuo tradent᷑ exilio. Diuiſio.

ℭ Nuper inimici accuſatores vel teſtes eſſe nō poſſunt

A Ccuſatores ꝛ teſtes eē nō poſſunt: qui ante heſternū[a] diem aut nudiuſtertius inimici fuerunt:ne irati nocere cupiant:ne leſi ſe vlciſci velit. Inoffenſus igitur accuſatorꝫ ꝛ teſtium affectus querēdus eſt : ꝛ nō ſuſpect9.

I tem Symmachus pa.

ℭ De eodem.

A Ccuſatorib9 vero inimicis[b] vel de inimici domo ꝓdeūtib9: vel q cū inimicis morant᷑ aut ſuſpecti ſunt nō credat᷑:ne irati nocē cupiāt:ne leſi ſe vlciſci velit. ℭ Si quis hec que hodie in ſancta ſynodo ꝓhibita ſunt infringere tēptauerit aut volūtarie tranſgredi pſumpſerit:ſi clericus eſt gradu ꝓprio penit9 careat:ſi vero monachus aut laicus fuerit cōione priuet᷑:et ſi non emēdauerit vitiū anathemate feriat᷑. Secretas vero īſidias vel manifeſtas pōtificib9 a quibuſcūqꝫ illatas: vel ea que huius ſancte ſynodi ſnīa cōplectitur ſi qs ad eccleſiaſticā pertulerit[c] noticiaꝫ potiatur honore : ꝛ hi q aduerſa eis moliuntur (ſicut a ſanctis patribus dudū ſtatutū ē ꝛ hodie ſynodali ꝛ apoſtolica auctoritate firmatuꝫ) penit9 abijciant᷑: ꝛ exilio (ſuis oib9 ſblatis) ꝑpetuo tradant᷑.

I tem Pontianus ſancte ꝛ vniuerſalis eccleſie epiſcop9.

ℭ Qui non poſſunt eſſe accuſatores vel teſtes.

S Uſpectos aut inimicos aut facile litigātes[d] ꝛ eos qui nō ſunt bone cōuerſationis: aut quorū vita eſt accuſabilis: ꝛ qui rectam non tenēt ꝛ docent fidē accuſatores eſſe ꝛ teſtes anteceſſores apoſtolici ꝓhibuerunt: ꝛ nos eorūꝫ auctoritate ſubmouem9 atqꝫ tpibus futuris excludimus.

I tē Euſebius epis galliaꝝ.

ℭ Ab accuſationibus clericorum repellantur quos leges ſeculi non admittunt.

D E accuſatiōibus clericorū ſuper quib9 mandaſtis: ſcitote a tpe apl̄orum in hac ſancta vrbe ſeruatum eſſe accuſatores ꝛ accuſationes quas exterarū[e] cōſuetudinū leges nō aſciſcūt a clericorū accuſatiōe ſubmotas. ꝛ infra. Idcirco ꝛ nos ſequētes patrū veſtigia pro ſaluatione ſeruorꝫ dei quaſcūqꝫ

b ℭ Inimicis.C.de inoffi.teſt.liberi.vbi filius exheredare poteſt matrē ſi copulauerit amicitias cuꝫ ſuis inimicis.vt extra de accu.cū oporteat. extra de appel. ex inſinuatione. Filii9 matrē quandoqꝫ poteſt exheredare.

c ℭ Pertulerit.admonitiōe premiſſa ſi in modū denunciatiōis agitur : alr̄s eſſet ꝓditor criminis.ij.q̄ō.j. ſi peccauerit.ſi aūt in modū accuſatiōis non eſt neceſſaria admonitio.extra de ſimo. lꝫ heli.Et hēs ꝗ q̄re muneraf accuſator ſic.lxxx.di.ſiqſ papa Admonitio quandoqꝫ ē neceſſaria qñ qꝫ non.

S Uſpectos. ℭ Caſus. hic enumerantur ſeptem genera perſonarum que apoſtoli ꝛ papa ſtatuerūt eſſe remouendas ab accuſatiore ✠ ꝛ teſtimonio deferendo:quia teſtes eſſe non poſſunt. ✠ ℭ Con cor.tex. in l.j.ꝛ.ij.ꝛ ꝑ to.titu.ff. ꝛ.C.de accuſa.

d ℭ Litigantes.id eſt litigioſos:qui ſecūdum apoſtolum non promouentur.xlvj.di.§.j.

D E accuſationibus. ℭ Caſus. Epiſcopi galliaꝝ queſiuerunt ab euſebio papa:qui accuſatores nō admittuntur contra clericos? Qui reſpōdit dicens:q illi non admittuntur a tempore apoſtolorum in ciuitate romana quos leges ſeculi non admittunt:nec nos eos admittimus:veſtigia patrum ſequentes : dicit Euſebius:nec iudices tales recipiant.

e ℭ Exteraꝝ.i.romanoꝝ. Sed quare vocat eos exteros: cum eccleſia eos approbat:vt.x.di.per totum. Reſpōdeo q2 gallicis loqtur qui leges illas nō tenent. Sic.xij.q̄ō. ij.cum deuotiſſimā.vbi papa regine francoꝝ lōbardam nō romanā legē inducit.alia lr̄a exterarū ꝯſuetudinuꝫ.

a ¶ Publice.id eſt ſeculares.

Canonica. ¶ Caſus hic enumerantur octo genera hominū qui omnino remouētur ab accuſatione epiſcoporum infames ⁊c̄.ita ꝙ iſta tria fides vita ⁊ libertas pro vnogenere ponantur.

b ¶ Sectis.de ignotis loqtur qui non promouētur.xxiiij diſt.quando.xcviij.di.per totum.alias iniquū eſſet qđ hic dicitur ꝙ theutonicus nō poſſet teſtificari ꝯ̄ gallicum.

c ¶ Mortuos.in peccatis : vi.ij.qō.vij.placuit.Jo.

Accuſationes. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ lex diuina repellit oēs accuſationes ⁊ accuſatores:⁊ eorū negocia.i.teſtimonia que ſeculares leges nō admittunt:⁊ generaliter omnes laici repelluntur cum ſint inferiores:⁊ a clericis nolūt accuſari.

d ¶ Negocia.id eſt teſtimonia.

e ¶ Funditus.regulariter cōtra clericos non admittūtur laici.ꝯ̄.ij.qō.vij.laicos.⁊.c.ſicut.

f ¶ Superiores.id eſt clericos.

Accuſatores. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ oēs remouet ſtephan⁹ ab accuſatiōe quos leges ſeculi repellūt ⁊ apoſtolici ꝓhibuerunt:⁊ hoc in prima parte.in ſecūda pte que incipit ibi nullus.dicit̄ ꝙ nullus alienigena ſit epōrum accuſator vel iudex:⁊ hoc ꝓbatur auctoritate veteris teſta.Jtem nullus ſeru⁹ nullus libert⁹⁊ nulla ſuſpecta vel infamis perſona accuſet noſtros.

g ¶ Ut iudices.A dictis ergo malorū poſſumus argumētari.xxxvij.diſtin.ſi quid veri.

h ¶ Aut libertus.qui non poteſt ordinari niſi pleno iure ſit emancipatus.

ad accuſationes perſonas leges publice[a] nō admittūt his impugnandi alterū ⁊ nos licentiam ſubmouemus:⁊ nulle accuſationes audiantur a iudicibus eccleſiaſticis que a legibus ſeculi prohibentur.

Jtem Pelagius papa.

¶ Alienigene ⁊ quos diuine voces mortuos appellant epiſcopos accuſare non ꝑnt.

Canonica ſanctorū patrum ſtatuta ſequētes atq; roborātes:omnes infames cunctoſq; ſuſpectos vel inimicos:⁊ eos qui non ſunt eorū gentis[b] vel quorū fides ⁊ vita aut libertas neſcitur ⁊ qui nō ſunt bone cōuerſationis vel quorū vita eſt accuſabilis ab omni accuſatiōe epiſcoporū funditus ſubmouemus.Similr̄ ⁊ oēs quos diuine leges mortuos[c] appellant ſubmouēdos eſſe ab eadem accuſatiōe ⁊ publice penitentie ſubmittēdos iudicamus.Jtē ex ſynodo romana habita ſb̄ hadriano papa.

¶ A clericis repelluntur accuſationes quas leges ſeculi non aſciſcunt.

Accuſatiōes ⁊ accuſatores atq; eorū negocia[d] que ſeculares nō aſciſcunt leges diuina ac ſynodica funditus[e] a clericis repellere auctoritate cenſemus:qꝛ indignū eſt ſuperiores[f] pati ab inferioribus:que inferiores ab eis pati deſpiciunt.Jtem Stephanus romane eccleſie epiſcopus omnibus epiſcopis.

¶ Nec ſeruus nec libertus nec infamis epiſcopos accuſare preſumant.

Accuſatores ⁊ accuſationes quas leges ſeculi non admittūt:⁊ anteceſſores noſtri prohibuerūt ⁊ nos ſubmouemus : nullus alienigena[+] aut accuſator fiat eorum aut iudex:vñ ⁊ de loth ſcriptū eſt:Jngreſſus es vt aduena nunqd vt iudices[g]?Accuſator autē nr̄oꝝ nullus ſit ſeru⁹ aut libertus[h] nullaq; ſuſpecta aut infamis perſona.

Jtem Euſebius papa.

¶ Infames qui ad ſortilegos ⁊ diuinos ꝯcurrūt nec accuſatores nec teſtes eſſe ꝑnt.

Conſtituimus cū omnibus que nobiſcū ſunt epīs:vt homicide malefici[i] fures ſacrilegi raptores adulteri iceſti venefici ſuſpecti criminoſi domeſtici periuri:⁊ q raptū fecerunt vel q falſum[k] teſtimoniū dixerunt:ſeu qui ad ſortilegos diuinoſq; concurrūt ſimileſq;[l] eoꝝ nullatenus ad accuſationē vel ad teſtimoniū ſint admittendi:qꝛ infames[m] ſunt ⁊ iuſte repellēdi:qꝛ funeſta eſt vox eorum.

Jtem Julius papa.

¶ Suſpecti aut gratioſi ad accuſationem nō admittant̄.

Similr̄ in ꝑfixa ſynodo eſt decretū:ne ſuſpecti aut infames aut criminoſi aut gratioſi[n] aut calumniatores vel affines[o] vl̄ ſcelerati aut facile litigātes ſuſcipiant̄ accuſatores:ſꝫ tales q omni vitio careāt ⁊ ſuſpitōe.

Jtem Felix papa.

¶ Qui inimicitijs ſtudet vl̄ facile litigat nec accuſatō nec teſtis eſſe poteſt.

Nullus ſeruus nullus libertus nullus infidelis nullus crimib⁹ irretitus nullus calūniator nullus q inimicitijs ſtudet nullus frequēter litigās ⁊ ad accuſandum vel detrahendū facilis nulla iſamis pſona:vel omnes quos ad accuſandū publica crimi

liiij.diſtin.quicūq;.ergo nec teſtari nec accuſare:vt.ſ.queſtio.vij.ipſi apoſtoli.⁊ capi.teſtes.

Conſtituimus. ¶ Caſus.Jn hoc.c.enumerantur quindeci genera hoīum qui ab accuſatiōe vel teſtimonio repellunt̄:qꝛ infames ſunt ⁊ vox eorū eſt funeſta in talibus.Sequēs.c.pater:i quo numerant̄ octo genera hoīum qui ab accuſatiōe vel teſtimonio repellūtur.

i ¶ Malefici.qui faciūt ne viri poſſint cognoſcere vxores ſuas:vel qui volunt futura ſcire:⁊ hoc eſt crimē publicū.C.de paga.l.ij.⁊ vlt.

k ¶ Qui falſum.extra de ord.cog.cūm dilectus.ꝯ̄.ſed ibi non fuit lata ſententia cōtra teſtem:ſed cōtra reum:ſi vero contra teſtē ſecus eſſet:cōtra teſtē eni poteſt ferri.vt.C.de teſt.nullum.in ſi.

l ¶ Simileſq;.alij adduntur.ſ.vj.qō.j.quicunq;.⁊ capitu.infames.

m ¶ Quia iſames.hec non referas ad omnia ſupradicta:qꝛ ſuſpecti ⁊ domeſtici nō ſunt infames.⁊ ita eſt ar.ꝙ verbū ſequēs in priuilegijs nō refertur ad oīa ſupradicta.ſic de cōſe.di.ij.cū oē.Simile.ff.de in rē vſo.ſi pro patre.§.idē.⁊ extra de dona.cū dilecti.Ar.ꝯ̄.ff.de le.j.l.tal̄ ſcriptura.§.vlti.⁊.l.ſi ſeruus plurium.§.vlti.

Similiter.

n ¶ Aut gratioſi.i.adulatores.xlvj di.clericus.j.

n ¶ Aut gratioſi.vt ſ.e.accuſatores.C.de tranſac.preſes.

o ¶ Vel affines.ſ.e.q.ix.abñs.Sile.ff.de iniu.l.lex corne.i ꝑn.tñ iter ſe bñ admittet̄ affines:qꝛ affinis pōt accuſare affinē.C.de abol.l.vlt.

Null⁹. ¶ Caſus Jn hoc.c.enumerāt nouē genera pſonaꝝ q̄ ab accuſatiōe epōꝝ repellunt̄.

Accuſatores vel. ¶ Caſus. Queſitum fuit a caliꝛto vtrum poſſint accuſare vel teſtificari ſuſpecti vel familiares vel de domo ꝓdeuntes: vel vtrum cõſanguinei eius ad teſtimoniũ admittant? Et rñ ꝙ non: qꝛ ꝓpinquitatis vel familiaritatis vel dominationis affectio veritatem ĩpedire ſolet ⁊ carnalis amoꝛ ⁊ timoꝛ ⁊ auaricia ſẽſus hoiuꝫ conſueuit hebetare.
a ¶ Hac dominationis. Dñs eniꝫ aduerſarij non põt eſſe iudex. extra de of. dele. cauſam. imo ꝓpter dñm tota familia declinat iuriſditioneꝫ alicuius: vt. C. ſi q̃cunqꝫ ꝑditus po. l. j. Scias tñ ꝙ minoꝛ cã repellit aliquem a iudicio q̃ꝫ a teſtimonio: naꝫ iudex recuſatur ſi aduocat⁹ ꝑtis aduerſe eſt commenſalis iudicis: vt extra de ap. ex inſinuatione. ſimiliter ſi iudex eſt ſuffraganeus aduerſarij vel de terra aduerſarij: vt ex͠ vt lit. non cõteſta. accedẽs. ij. Itẽ ſi quãqꝫ appellaſti ab eo: vt extra de ap. ad hec.
b ¶ Timoꝛ. xj. q. iij. quattuoꝛ. Joan.
Omnes. ¶ Caſus. Statuit Gelaſius papa i hoc. c. ꝙ omnes illi qui aduerſus p̃res carnales vl' ſpirituales armantur eos caluniando ſint infames nec recipiãtur in accuſatione epoꝝ. Nec illi admittuntur qui ex odio vel amicitia vel mala ſuſpitione ad accuſationeꝫ ꝓdeunt.
c ¶ Armant. conuitiando vel infamando: vt. vj. q. j. ſacerdotes. Joan.
¶ Quod vero. ¶ Caſus. Reddit Gra. hic rationẽ q̃re inimici ab accuſatione repelluntur. ſ. qꝛ ipſoꝛum calliditate innocens opprimi ſolet. Idem eſt de inimico iudice ⁊ ſuſpecto: a quo nullus eſt condẽnandus quãuis crimina ſint manifeſta: ⁊ ſi condẽnatus fuerit debet reſtitui: ſicut factum fuit de anaſtaſio: qui ab inimico patriarcha depoſitus fuit: ⁊ ꝙ inimicus iudex eſſe non debeat: probatur ſequen. capitu.
Quod ſuſpecti. ¶ Caſus. Ignatius conſtantinopolitanus patriarcha a quibuſdam ſuffraganeis ſibi ſuſpectis ⁊ inimicis fuit depoſitus auctoꝛitate ⁊ fauoꝛe michaelis imperatoꝛis eius inimici. Sed nicolaus papa hoc redarguens dicit ipſum ignatiũ ab inimicis non debuiſſe iudicari: ⁊ hoc probat duabus rationibus ⁊ duobus exemplis ⁊ tribus auctoꝛitatib⁹. Prima ratio eſt circa principium: vbi dicitur: nã quid gratius. ſecunda ratio eſt circa finem ꝫ vbi dicitur nã quodãmodo. Primuꝫ exemplũ incipit ibi: veniamus. ſecundũ ibi: hinc ſanct⁹. Prima auctoꝛitas ẽ ibi quod ꝓuide. ſecũda ibi veniat. tertia ibi: ⁊ reuera. Sequens §. per ſe patet.
d ¶ Quod ſuſpecti. Qꝛ non ſit quis cõdẽnandus ab inimicis vel ſuſpectis ꝓbatur duabus rationibus: vna eſt in ꝑn. c. altera in fine. Item duobus exẽplis ſcꝫ calcedonẽ. ſynodi ⁊ ioãnis ch: yſ. ⁊ tribus auctoꝛitatibus conſtantinopolitane ſynodi ⁊ gelaſij pape et Juſtiniani imperatoꝛis.
e ¶ Exemplis. a quibus licet argumentari. xx. di. de quib⁹. C. de edifi. priua. an in totum. ⁊. x. diſt. ſi in adiutoꝛium.
f ¶ Nam quid. prima ratio.
g ¶ Ad impetendũ. i. ad puniendũ vel iudicandum.
h ¶ Quod ꝓuide. prima auctoꝛitas.
i ¶ Dinoſcitur. hoc neſcio vbi ſit.
k ¶ Veniamus. primum exemplum.
l ¶ Canonice. Foꝛte ideo dicit canonice: qꝛ tribus edictis citatus erat vnde debuiſſet miſiſſe reſpõſalem: vel dic ꝙ ſuffi cit iſti proteſtari ſuſpitionem: ⁊ quicquid poſt illam proteſtationem ſit non tenet: ſicut ſi poſt appellationem eſſet factum. extra de eo qui mit. in poſſeſ. cauſa rei ſer. cum ſicut. in ſi. imo licet non proteſtetur tamen ſi poſtea probat ſuſpitionem caſſatur quod ſit contra eumꝫ vt extra vt lit. non conteſta. accedens. j.
m ¶ Sed ſolum. ergo cum oꝛdinarius recuſatur nõ eſt neceſſe ꝓbare cauſam recuſationis: ſicut nec cauſa appellationis aſſignatur tunc licet hoc hodie coꝛrigatur: vt extra de appel. vt debitus. ⁊. c. cum ſpeciali.
n ¶ Judicabat. Arg. oꝛdinariũ iudicem recuſari poſſe:

na leges publice nõ admittũt permittantur epos accuſare.
Item Calixtus papa.

¶ Familiares ſuſpecti de domo prodeuntes non recipiantur in accuſatione.

Accuſatoꝛes vel teſtes ſuſpecti nõ recipiantur nec familiares vel de domo ꝓdeũtes: nec etiam cõſanguinei accuſatoꝛis aduerſus extraneos teſtimoniũ dicant: qꝛ propinquitatis ⁊ familiaritatis ac dominationis[a] affectio veritatem ĩpedire ſolet: amoꝛ carnalis ⁊ timoꝛ[b] atqꝫ auaritia plerũqꝫ ſenſus hebetãt humanos ⁊ peruertunt opiniones: vt queſtuꝫ pietatẽ putẽt ⁊ pecuniã quaſi mercedẽ prudentie. Item gelaſius papa.

¶ Qui inimici vel ſuſpecti ſũt ⁊ q odio q̃ſlibꝫ inſequũt ab accuſatione remoueãtur.

Omnes qui aduerſus p̃res armant[c] vt patrũ inuaſoꝛes infames eſſe cẽſemus. Hoꝝ ergo vitioꝛuꝫ actoꝛes vel patratoꝛes nõ ſunt in accuſationẽ pontificum recipiendi ſed penitus repellẽdi: q̃m iubent canonica decreta patrũ vt accuſatio vel teſtimonium eoꝝ qui odio quoſlibet perſequunt vel qui inimici aut ſuſpecti habentur: nullo modo recipiantur.
Item Paſchalis papa.

¶ De eodem. Palea.

Nulli epiſcopoꝝ ab accuſatione ſua repellere liceat quos anteq̃ꝫ ab eis impeteret a ſua cõi familiaritate neglexerit ſepare. ¶ Nõ vero inimici ab hac accuſatione ꝓhibeantur inde eſt: qꝛ eoꝛum calliditate inocentia frequenter oppꝛimi ſolet. Sed cum anaſtaſius ſue cathedre reddi ꝑcipitur: qꝛ de inimicitia ſui patriarche cõqueſtus eſt: pꝫ ꝙ ⁊ ſi manifeſte crimina alicui⁹ ſunt nõ tñ ꝯdẽnandus eſt accuſatiõe inimici. ✠ Unde Nicolaus papa ſcribit michaeli imperatoꝛi.

¶ Qui inimici ſunt: iudices eſſe non poſſunt.

Quod ſuſpecti[d] ⁊ inimici iudices eſſe nõ debeant ⁊ ipſa ratio dictat ⁊ plurimis ꝓbatur exẽplis[e]. ¶ Naꝫ[f] qd gratius ⁊ amabilius dare qs inimico põt q̃ꝫ ſi ei ad impetẽduꝫ[g] cõmiſerit quẽ ledere foꝛte voluerit? ¶ Qđ[h] prouide cõſtantinopolitana ſynodus canonũ ſuoꝛum ſexto dinoſcitur[i] ꝓhibere capitulo. ¶ Veniamus[k] ⁊ ad ſanctã calcedoneñ. ſynodũ: ⁊ qd nobis de ipſo anaſtaſio ꝑhenoꝝ referat epo audiamus: Js enim antiſtes tertio euocat⁹ qꝛ nõ occurrit a ſuo patriarcha canonice[l] ꝯdẽnatus extiterat: ſꝫ ſolum[m] qꝛ cũ vocaret ad ſynodũ ꝙ inimicus eẽt eius ipſe qui iudicabat[n] clamauit: a ſancta calcedonẽſi ſynodo ad cauſas illatas ſibi examinandas reſeruat: ⁊ niſi denuo cõ

✠ ¶ Con coꝛ. tex. in l. q accuſare. ꝫ glo. videat diſſentire cũ ibi no. per do. C. de accuſa.

Judex oꝛdinarius recuſari poteſt.

vi.&.ij.q.vi.placuit vt preſbyteri. C. de iuriſ.om.iud.ne mo.ꝛ extra de fo.compe.ſi quis.qḋ negant quidam ꝛ di cunt aſſociandū epiſcopuꝫ:vt.ſ.q.iij.offeratur. in auc. vt diffe.iudi.§.ſi vero.col.ix. C. de iudi. apertiſſimi.

a ℭ Etſi manifeſta. Ar.ꝙ notoriū crimen nō obeſt petē ti reſtitutionem.ad idem ex̄ de reſti.ſpo. liteꝫ cū ſe.ꝛ ꝙ in no torio crimine etiaꝫ iudex recuſaᵗ. Ar.ↄ̄ extra de ap. ꝓpoſuit.
b ℭ Veniat. hec eſt ſecunda auctoritas.
c ℭ Tūc egrotanti. bus.i.debilibꝰ i fide.
d ℭ Et teſtes.pp hoc inducit ſ̄ra.capſm.
e ℭ Quod ſi in iudi cio.verba nicolai.
f ℭ Hic iuſtinianꝰ. tertia auctoritas.
g ℭ Inchoet. nō tñ ſp ante litis ↄteſt.vt dixi.ſ.e.q.iij.offeraᵗ vſqꝫ ad triduū autē cogitur alios eligere C.de iudi.l.vlt.ſed tñ illa lex loquitur qñ eligūtur iudices ad cām principalē au dienda: vnde ſecus vī ſi eliganᵗ ad pro bandā cām recuſa tionis.Quid aūt iu ris ſit de ſuſpecto iu dice dixi in ↄſti. illa extra de ap.vt debitꝰ ꝛ.c.cum ſpeciali.
h ℭ Nam quodā modo.alia ratio.
i ℭ Hinc ſanctꝰ. hoc eſt ſecundū exēplū.
k ℭ Intrare. miſit tamen excuſatoreꝫ forte: vel ideo non venit:quia citatio non tenuit.

uinceretur recipere ꝓpriam iudicaᵗ eccleſiam. Si anaſta ſius a patriarcha ſuo depoſi tus:qꝛ de inimicitia eius cō queſtꝰ eſt iterato ad iudiciuꝫ reuocandū dirigitur: ꝛ ſi ma nifeſta[a] ſibi officiant crimina tamē ſue eccleſie reddi preci pitur:q̄to magis ignatius q nō a patriarcha ſed potiꝰ ipſe exiſtens patriarcha minime debuit eccleſia ꝓpꝛia priuari: ꝛ inimicis ꝛ ſuſpectis iudici bus decernētibus expoliari. ℭ Veniat[b] ꝛ facundiſſimus noſter pī papa gelaſius here ticorum expugnator fortiſſi mus:ꝛ qd de cōſtantinopoli tanis epis (more ſolito) tunc egrotantibus[c] dixit etiā tunc nobis ediſſerat. Quero inqt iudiciuꝫ qḋ ꝑtendunt vbi nā poſſit agitari an apud ipſos iidem inimici ſint ꝛ teſtes[d] ꝛ rei ꝛ iudices? ſed tali iudicio nec humana debent cōmitti negocia. Quod ſi in iudicio[e] vbi iidē ſunt inimici qui iudi ces nec humana cōmitti de bent iudicia q̄to minus diui na.i. eccleſiaſtica qui ſapiens eſt intelligat. ℭ Et reuera hinc iuſtinianus[f] imꝑator piꝰ legibus ſuis ꝓmulgaſſe dino ſcitur dicens: Liceat ei queꝫ ſuſpectū ſibi iudiceꝫ putat an teq̄ lis inchoetur[g] eum recu ſare vt ad alium recurratur. ℭ Nam quodāmodo[h] na turale eſt ſuſpectoꝝ iudicum inſidias declinare ꝛ inimico rum iudiciū velle refugere. ℭ Hinc ſanctus[i] ioānes os aureū concilij cōtra ſe cōgre gati renuit intrare[k] collegiuꝫ. ℭ Patet ergo ꝙ etſi mani feſta ſunt crimina alicuius ta men accuſatione inimici con demnandus non eſt.

ℭ Queſtio. vi.

✝ i E Xtra ꝓuin ciam[l] autem reus nullate nus eſt pro ducendus. Unde Fa bianus papa ſcribit Hilario epiſcopo. ℭ Ubi crimen ad mittiᵗ:ibi cā uentiletur. I Bi enim[m] ſemꝑ cauſa[n]

Crimē: vt hic.ꝛ.C. vbi de cri. agi opꝫ.l. j.Reus.qꝛ actor dꝫ forū rei ſequi: vt.ſ. e.l.neminē. Et res. ar.ex̄ de fo.cōpe.ſane. Religioqꝫ. vt cā iu riſpatronatus ꝛ de cimaꝝ.extra de iud. q̄to. ꝛ.c. decernimꝰ. Vir.qꝛ vxor forum viri ſequiᵗ.ff.de iur. om.iudi.l.pe. Ratio ſimilis.in mutuare conuentione.ex̄ de mu.pe.ex lr̄is. Vel ꝓ uocat.ſ.eo.ꝑegrina iudicia. Atqꝫ recuſat extra de fo.compe. ſi quis cōtra clericuꝫ. Excellit. qꝛ epꝰs non deponiᵗ niſi a papa ſ.e.q̄uis. Juſſus.ſ. ea.vnaqueqꝫ ꝓuin cia.ꝛ.c. vltra ꝓuincia ruꝫ. Vel ſi conſentit vterqꝫ.ff.de iuriſdi. om.iudi.eſt receptū ꝛ.ij.q.vij.nos ſi. Iteꝫ in feudo.ex̄ de iudi. ceteꝝ. Item ſi ſecula ris iudex eſt negli gens.ex̄ de fo. com pe.lꝫ. Item in ſcola ribus: vt in ↄſtōne federici. C.ne ſi.pro pa.auc.habita de hoc inuenies ꝑ Aço. iſtū.

xxiij.q.ij.ſue. Item ꝓpter appellationem. Item ꝓpter iuſſioneꝫ pape:vt.ſ.ea.q.vnaqꝫ.ꝛ.c. ꝑegrina vt pꝫ in ꝯſibꝰ hic notatis. Cōtractus crimē reꝰ ꝛ res religioqꝫ: Vir ratio ſilis vel prouocat atqꝫ recuſat: Excellit iuſſus vel ſi cōſentit vterqꝫ. Contractꝰ.ff.de iudi.heres abſens. Verſus.

Queſtio.vi.

✝ i E Xtra ꝓuinciam. ℭ Hec eſt ſexta.q.in qua ꝓbat magr̄ ꝙ vnuſqſqꝫ dꝫ a iudice ꝓprio iudicari niſi ex cā fuerit appellatū. ꝓbat ēt ꝙ epꝰs nō dꝫ deponi niſi a ſolo papa. Et di uidiᵗ in tres partes:in quaꝝ prima ꝓbat per nouē auctoritates ꝙ vnuſquiſqꝫ dꝫ a ſuo iudice iu dicari.ſcḋa ibi:aliquando.tertia ibi:alſs aūt. Joā.de fan.

ℭ Caſus. Hic intitulaᵗ ſexta. q. qua queritur an reus ſit extra ꝓuinciam ꝓducendus:vt corā ſuo iudice non coueniatur ſed coram alio? Et certū eſt ꝙ non:vt ꝓbaᵗ p ſequentia:niſi in caſibus q notanᵗ in ſūma huius.q.

l ℭ Extra ꝓuinciā. Regulariter quilibet corā ſuo iudice eſt couenien dus:vt.ſ.e.pulſatus.ꝛ.xj.q.j.experientie alio quin penā patiaᵗ actor.xi.q.j.inolita.ꝛ.c.placuit.ꝛ.C.de iuriſ.om.iudi.l.in criali:ſed fallit ratione poſſeſſionis. ex̄ de fo.compe.ſane.ꝛ.C.vbi de poſ.agi opꝫ.l.j.ꝛ.C.de ꝑ di.minoꝝ.ſi ꝑdium. Item ratione ↄtus.ff.de iudi. he res.ex̄ de fo.compe.romana.§.ↄtrahentes. lib.vj. Item ra tione criminis couenitur qs vel vbi deliquit vel vbi in uenitur vel vbi domicilium hꝫ. C.vbi de crimine agi opꝫ.l.j. vel cū eſt queſtio de fide.xxiiij.q.j.quotiens. Tra hitur etiā ꝓpter loci oppoꝛtunitatem ad aliam ꝓuinciā

ℭ Caſus. Queſiuit hilarius epꝰs:vbi cā criminalis dꝫ agi:ꝛ qualē penā calūniator patiaᵗ? Et rñ.papa ꝙ cā ſemper debet agi vbi crimen cōmittiᵗ:ꝛ calūniator dꝫ pena talionis puniri.

m ℭ Ibi enim. vel vbi domicilium hꝫ vel vbi reperitur C.vbi de cri.agi opꝫ.l.j.ſed ſi grauius eſt crimē remittiᵗ puniendus ad iudicē vbi deliquit:ſi eſt leuis ibi poteſt puniri:vt in auc.vt nulli iudi.§.ſi vero cognoſcaᵗ.col. ix.ꝛ.§.ſed ſi illud.ꝛ.ff.de re mili.deſertorē. in prin. Nec admitto illud qḋ qdam dicunt ꝙ ſemꝑ primo cogno ſcat iudex ex ꝓuincia de qua reus eſt an crimen cōmiſe rit:ꝛ poſtmodū remittat eum ad iudicē vbi deliquit:qꝛ iudex vbi deliquit cognoſcet ꝛ puniet crimē.ff. de accu. l.vlti.pōt tñ ſi vult tranſmittere eū puniendū cum lr̄is ſuis ad ſue ꝓuincie iudicē:qḋ tñ nō facit niſi ex cā.ff.de cuſto.ꝛ exhi.reo.nō dubiū.ſicut pilatus remiſit xp̄ꝫ ad herodē. Sed nunqd idem in clico: vt ſi clericus muti neñ.delinquat in dioceſi bonoñ.ſit iudicādus ꝛ deponen dus a bonoñ.epo? Rñ.vt ex̄ de fo.compe.poſtulaſti.ꝛ.c.j. ꝛ.ff.de cuſto.re.de militibus.ꝛ.ff.de accu.l.vlti.

n ℭ Cauſa. Sed quid ſi metropolitanus vel alter epꝰs deliquit in alterius dioceſi: nunquid ab illo pōt puni ri? Ar.ꝙ non.ix.q.iij.ſi aūt.ꝛ in auc.de defen.ciui.§.non habente.col.iij.xxj.di.inferior.ꝛ.c.nolite.ex̄ de ſen.exco.a

Foꝝ ſortitur quis multis modis.

Crioſi vbi del punir

Metr litanꝰ quen alienꝫ ceſi a ſit ibi niri.

nobis.ff.de arbi.l.iij.in fi.Sed contra.C.vbi de cri.agi opz.auc.qua in ꝓuincia.τ reatus oēm hmôi honorē excludit:vt.C.vbi ſena.vel cla.l.j.in fi.τ.xvj q.iij. placuit.in fi. Item pone ꝙ ſic tulerit eps ſniam qui hoc fecit ſit excôicatus.dicit hug.etiam ſi archieps hoc fecit in dioceſi epi eſt excôicat⁹: nō ab hoie ſed a canone qꝛ ſnia ſequiꝭ factuʒ ſtatim dānatuʒ. xxiiij. q.j.c.j.ij.τ.iij. Sed ꝯ extra de ſen.excom.a nobis.j. Lau.dicit ꝙ archieps non ſit de foro illius cū ipſe ſit iudex ordinari⁹ totius prouincie.ix.q. iij.c.ij.lxxv.diſt. qm̄. vnde eū non pōt excôicare:ſed aliū quelibet epm pōt excôicare non tn̄ deponere. Jo.Ego credo.h.bn̄ dicere: qꝛ pp crimē efficitur archieps ſubiectus epi pp rōnes ſupi⁹ allegatas. B.ff.de offi. pſi.l.iij. et hoc p.B. ex̄ de ſen. excō.a nobis.j. Joā.

S Jquis epoꝝ. ¶ Caſus. Queſitum fuit ſi eps accuſatur ſup aliqb⁹ criminibus corā qbus dꝫ accuſari? Et reſpōdet papa ꝙ corā epiſcopis eiuſdē ꝓuincie τ non alibi. Sequens aūt.§. patet.

a ¶ Ab oibus. ad minus a duodeciꝫ: vt.J.ea.q.viij. ſuggero.xv.q.vij.felix.

b ¶ Exceptio. Exceptionum alia eſt dilatoria alia pemptoria: alia media ſiue mixta.Dilatoriaruꝫ alia declinatoria iudicij alia dilatoria ſolutionis.Declinatoria iudicij in principio litis eſt ꝓponenda τ probanda:vt ex̄ de ſen.τ re iud. inter monaſterium.τ.C.de excep.l.vlti. niſi exceptio illa de nouo ad noticiam eius pueneriт:vt extra de ꝓcur. in noſtra τ extra de excep.paſtoralis.vel niſi de nouo cōpetere ceperit:vt extra de offi.iudi.dele.inſinuante.τ.ff.de arbi.nō diſtinguemus.§.cum quidā.τ de tali loquiꝭ h̄.

Dilatoria ſolutionis dꝫ ante litem cōteſta.obijci:ſed ꝓbari dꝫ poſtq̄ꝫ actor fundauerit ſuam intētionem.C.de excepti.ſi quidē.τ.C.de proba.exceptionē. Peremptoria diciꝭ que pōt opponi τ ꝓbari qñcunqꝫ dum tn̄ ante ſententiam:vt.C.ſniam reſcin.nō poſſe. pemptorias. τ.C. de excep.pſcriptionem.Media dī exceptio que in hoc hꝫ ſimilitudinem cū pemptoria ꝙ poſt lit.ꝯteſt.pōt obijci: ſed in hoc hꝫ diſſimilitudinē cum dilatoria:qꝛ pōt qñcunqꝫ ante ſniam obijci:vt ex̄ qui ma.accu.poſ.c.ꝑ tuas.ſed in hoc hꝫ ſimilitudinem cū dilatoria:qꝛ ante lit. conteſta.pōt obijci:vt extra de excep exceptionem.Sunt adhuc alie exceptiones anormale que etiā poſt ſententiā obijciuntur:vt exceptio velleiani τ macedoniani τ armate militie: de quibus agitur.ff.ad macedo.tam τ ſi non.τ.C.de iur.τ fac.ignoran.l.j.

agatur:vbi crimen admittiꝭ: τ qui non probauerit quod obiecit penam quam intulerit ipſe patiatur. Item.

¶ Accuſatus non niſi in foro ſuo audiatur.

S Jquis epiſcopoꝝ ſuper certis accuſaꝭ criminib⁹ ab omnibus[a] audiaꝭ q ſunt in prouincia ſua epis: qꝛ non oportet accuſatum alibi q̄ꝫ in foro ſuo audiri. ¶ Exceptio[b] autem fori dilatoria eſt: atqꝫ ideo in initio litis debet opponi τ probari:peremptorias autem exceptiones: vt ſunt pſcriptiones longi temporis ſufficit in initio litis cōteſtari. Item. ¶ De eodē.

P Vlſatus ante ſuū iudicem cām dicat:ante nō ſuū iudicē pulſatus (ſi voluerit[c]) taceat[d]: pulſatis ṽo quotiens appellauerint iducie dētur. ¶ Hoc aūt quod de loco dictū eſt:tunc intelligendū eſt cum veritas cauſe nō niſi in loco admiſſi criminis dephēdi poteſt:aut niſi altera ps iudicium maioris pſone iter pellauerit ſiue declinando iudicium ſiue releuando ſentētiam. Unde Stephan⁹ ſancte τ apoſtolice atqꝫ vniuerſalis eccleſie romane epiſcopus ſcribit omnibus epis.

¶ Intra ꝓuinciā τ a cōprouincialib⁹ tm̄ cā eſt audiēda.

V Ltra ꝓuinciarum terminos accuſandi licentia nō progrediatur:ſed omnis accuſatio intra prouinciā audiatur τ a cōprouincialib⁹ terminetur:niſi tm̄ ad apoſtolicam ſedē fuerit appellatuꝫ. Item Sixtus papa.

¶ A comprouincialibus accuſatus vel iudicatus apoſtolicam ſedem appellet.

A Ccuſatus vel iudicat⁹ a comprouincialibus in aliq̄ cauſa eps licenter appellet et adeat apoſtolice ſedis pontificem: qui aut per ſe aut per vicarios ſuos retractare eius negociū procuret: Et dū iterato iudicio pontifex cauſam ſuam agit alius in eius loco[e] nō ponatur aut ordineꝭ epiſcopus:qm̄ q̄ꝫ q̄ꝫ a comprouincialibus epis accuſati cauſaꝫ liceat ſcrutari epi non tn̄ diffinire[f] incōſulto romano pontifice permiſſum eſt.

Item Damaſus papa Stephano archiepo. Palea.

D Jſcutere epos τ ſummas cauſas eccleſiaſticorū negociorum metropolitano vna cum oibus cōprouincialibus ſuis: ita vt nemo ex eis deſit τ oēs in ſingulorum

P Vlſatus. ¶ Caſus. Dī in hoc.c.ꝙ ſi qs corā ſuo iudice fuerit vocatus dꝫ corā eodeꝫ rn̄dere:ſed corā alieno iudice vocat⁹ nō rn̄deat niſi velit:ſed ſuū priuilegiū allegabit. Appellanti ṽo debent inducie dari ad ſuam appellationem ꝓſequendam.

c Uoluerit. nō tn̄ a ꝯrio ſenſu argumenteris:vt.xj.qō.j. placuit.τ.J.e.neminem.ſed hic loquiꝭ de eo q habuit cōſenſum ſui epi:vt.xj.q. j.clericū.τ.c. nullus extra de foro compe. ſignificauit.

d ¶ Taceat.ſed hoc forte cū hꝫ ꝯſenſuꝫ ſui epi:vt.xj.q.j.clericū.nec obſtat.J.e.nō liceat.ex̄ de fo.cōpe. ſi diligenti. τ.vj. queſtio.iij.deniqꝫ.

¶ Hoc aūt ¶ Caſus. Jſte.§. reſpicit illud.c.ibi.vbi dī ꝙ ſemp cauſa agiꝭ vbi crimē cōmittiꝭ: ſed dicit Gra hoc veꝝ eſt cū alibi de crīe liquere non pōt:τ hoc allegando dicit.vel niſi ad maiorē iudicem recurraꝭ per appellationē vel per recuſationē pmi iudicis.

V Ltra. ¶ Caſus. Dī in hoc c.ꝙ vltra ſuam prouinciam reus trahi nō debet vel accuſari niſi ad papam fuerit appellatuꝫ.

A Ccuſatus. ¶ Caſus. Quidam eps accuſatus fuit τ ꝯdēnatus a comprouincialibus epis:ille volebat appellare τ retractare iudicium:queriꝭ an poſſit? Et rn̄.ꝙ ſic:τ donec iudicium eius pendet alius nō ſubſtituatur:qm̄ licet epi comprouinciales poſſint cauſam criminalem epiſcopi examinare: non tamen poſſunt diffinire inconſulto papa.

e ¶ Loco. viij q.iiij.nonne.

f ¶ Non tamē diffinire. Suſpendere τ excôicare poteſt metropolitan⁹.xij.di.de his xi.q.iij.ſi quis eps.τ.xxviij. di.ꝓpter. Item abſoluere poteſt ſm plereſqꝫ ſi eſt inocens. C.vbi ſena.vel cla.l.iij. Joan. Ego ꝯtrium credo:vt hic τ.v.q iiij c.j.τ.c.ij.B Sed obijcitur.vj.q. iij.deniqꝫ. τ.xxj.q.v.ſi qs a proprio.vbi diciꝭ ꝙ primas vel cōciliuꝫ deponit epm.ſed illud fuit de licentia pape. Uel loquitur

ſm ea tempoꝛa quādo cauſe ep̄oꝝ non deferebanf ad ſedeꝫ apoſtolicam. xix. di. ſi romanoꝛum.

Q Uāuis. ¶ Caſus. Queſituꝫ fuit a papa vtruꝫ cōprouinciales ep̄i vel archiep̄i vel pꝛimates poſſunt diffinire cauſas criminales ep̄oꝝ? Et reſpondef ꝙ non ſine auctoꝛitate ſpeciali pape licet poſſint eas examinare. Sic ſtatutū fuit a tempoꝛe apoſtoloꝛū ⁊ eoꝝ ſucceſſoꝛibus: ⁊ donec papa cauſas eoꝝ diffiniat alij loco eoꝝ non ponanf cauſas vero alioꝛū clericoꝛum ⁊ diffinire ⁊ vētilare poſſunt.

M Ultum. ¶ Caſus Anaſtaſius metropolitanus theſſalonicenſis citauit quēdam ſuū ſuffraganeum vt veniret aduerſario reſponſurus: ille vero non venit infirmitatis cauſam pretendens: conſuluit Anaſtaſium papam quid de eo faciendū eſſet: ſed tamen pendente conſultatione ipſum depoſuit: eo ſolo ꝙ vocatus non venit. Leo ergo commendat eum in benefactis: ſed in hoc facto vehemēter euꝫ redarguit duabus rationibus. Una eſt quia pendente conſultatione nil debuit feciſſe ſed expectaſſe quid papa reſpondiſſet. Alia eſt: quia ⁊ ſi peccatuꝫ cōmiſiſſet propter qđ deponi deberet a ſolo papa erat deponendus.

a ¶ Infirmitatis. Hec eſt iuſta cā abſentie: vt extra de procura. querelam. Quid de hoc iuris ſit dicam. v. q. iij. c. j.

V Udum. ¶ Caſus. Oriētales ep̄i in duob᷒ deliquebant. ſ. in cō-

concoꝛditer negocijs conueniant licet: ſed diffinire eoꝛuꝫ atq; eccleſiaꝝ ſummas querelas cauſaꝝ vel dānare ep̄os abſq; huius ſedis auctoꝛitate minime l3: qm̄ omnes appellare (ſi neceſſe fuerit) ⁊ eius fulciri auxilio opoꝛtet.

I tem Eleutherius papa.

¶ Cōpꝛouinciales ⁊ metropolitani ep̄oꝝ cauſam audire ſed diffinire non poſſunt.

Q Uāuis liceat apud cōpꝛouinciales ⁊ metropolitanos atq; pꝛimates epiſcopoꝝ ventilare accuſatiões vel criminationes: nō tamen licet diffinire ſine huius ſancte ſedis auctoꝛitate: ſicut ab apoſtolis eoꝛūq; ſucceſſoꝛibus multoꝝ conſenſu ep̄oꝝ iam diffinitū eſt: nec in eoꝛuꝫ eccleſijs alij aut ꝓponantur aut oꝛdinētur anteq̄ hic eoꝝ iuſte terminenf negocia. Reliquoꝛum vero clericoꝝ cauſas apud compꝛouinciales ⁊ metropolitanos ⁊ pꝛimates ⁊ vētilare ⁊ iuſte finire licet.

I tem Leo ep̄s vꝛbis rome anaſtaſio ep̄o theſſalonicēſi.

¶ Ante apoſtolicam cenſuram in cauſis ep̄oꝝ non eſt diffinitiua ferenda ſententia.

M Ultum ſtupeo frater chariſſime ſed ⁊ plurimum doleo ꝙ in euꝫ de quo nihil amplius iudicaueris q̄ꝫ ꝙ euocatus adeſſe differret vt excuſationeꝫ infirmitatis[a] oſtenderet tam atrociter ⁊ tā vehementer potueris cōmoueri: pꝛſertim cum (etiā ſi tale aliquid mereref) expectandū tibi fuerat quid ad tua cōſulta reſcriberemus. Sed etiaꝫ ſi quid graue intolerandūq; cōmitteret noſtra erat expectanda cenſura: vt nihil ipſe ꝓus decerneres q̄ꝫ quid nobis placeret agnoſceres: vices enim noſtras ita tue credidimus charitati vt in partē ſis vocatus ſollicitudinis nō in plenitudinē poteſtatis: vñ ſicut multum nos ea que a ſe pie ſunt curata letificāt ita nimium ea que perperam ſunt geſta contriſtant.

I tem Julius papa oꝛientalibus ep̄is.

¶ Pꝛeter ꝯſciam romani pontificis nec cōcilia celebꝛari nec ep̄m damnari opoꝛtet.

V Adum a ſanctis apoſtolis ſucceſſoꝛibuſ que eoꝛum in antiquis decretum eſt ſtatutis (que hactenus ſancta et vniuerſalis apoſtolica tenet eccleſia) non opoꝛtere pꝛeter cō ſcientiam romani pontificis concilia celebꝛari: vel epiſcopum damnari: quoniam ſanctam romanam eccleſiam pꝛimatum omnium eccleſiarum eſſe voluerunt[b]. Et ſicut beatus Petrus apoſtolus pꝛimus fuit omnium apoſtoloꝛum: ita ⁊ eccleſia ſuo nomine conſecrata (domino inſtituente) pꝛima ſit ⁊ caput ceterarum: ⁊ ad eam quaſi ad matrem atq; apiceꝫ omnes maioꝛes eccleſie cauſe ⁊ iudicia epiſcopoꝝ recurrant: ⁊ iuxta eius ſententiam terminum ſumant: nec extra romanum quicquam ex his decerni debere pontificem.

2 ¶ Aliquādo incōſulto romano pontifice pleriq; ep̄oꝝ damnati inueniuntur: ⁊ alij in eoꝛum loco ſubꝛogati: quorum dānationem ⁊ ſubꝛogationem pꝛo bono pacis ex diſpenſatione toleraſſe legitur eccleſia. V nde nicolaus papa ſalomoni regi bꝛitonum.

¶ Quoꝛundam ep̄oꝝ depoſitionem cōtra conſcientias romani pontificis factam ꝓ pace tolerauit eccleſia.

H Ec quippe eſt oꝛdinatio dei pꝛīs tui: ⁊ hec eſt lex eccleſie matris tue: vꝫ vt omnes ep̄os regni tui ad turonē archiep̄m mittere nō detractes ipſiuſq; iudicium poſtulare nō dedigneris: ipſe enim eſt metropolitanus: ⁊

gregandis concilijs vniuerſalibus ⁊ deponendis epiſcopis abſq; licentia pape. Sed docet iulius papa ꝙ hoc facere non debent: q2 conciliuꝫ ⁊ oēs maioꝛes cauſe ſolo romano pontifici reſeruantur: q2 vice petri ap̄li omnibus pꝛincipatur ⁊ caput ē oīuꝫ alioꝝ.

b ¶ Uoluerunt. ſic ergo concilia dederunt pꝛimatuꝫ romane eccleſie: qđ veruꝫ eſt ſecūdario ſed ipſe xp̄s pꝛincipaliter: vt xxi. di. quāuis. xvij. diſtin. §. hic etiam. ⁊ ix. q. iij. alioꝛum.

Xp̄s eccle romane pꝛimatum dedit.

¶ Aliq̄ñ. hec eſt ſecunda pars. q. in q̄ dicitur ꝙ qñq; pꝛo bono pacis ⁊ ꝓ vitādo ſcandalo ſuſtinet papa ep̄oꝝ depoſitiones: dum tñ alīs cauſa ſubſit pꝛo qua poſſent deponi a papa: ⁊ hoc pꝛobatur per. c. ſeq. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Dictū eſt ſ. in multis. c. ꝙ ſolus papa dꝫ ep̄os deponere: alioquin ꝙ factum erit irritabitur: nunc oſtendit Gra. ꝙ multotiens romana eccleſia ab alijs depoſitos ⁊ alios loco eoꝛum ſubſtitutos ꝓ bono pacis tolerauit: quod pꝛobatur. c. ſequēti.

H Ec quippe. ¶ Caſus. Dolenſis eccleſia dixit ſe eſſe archiep̄aleꝫ et omnes ep̄os bꝛitannie ſuos eſſe ſuffraganeos: huius partem fouebat ſalomō rex bꝛitonum: ſed turonē. econtra dicebat dicens omnes ep̄os bꝛitānie ad ſe ſpectare: cuius partē karolus tuebatur. Contigit aūt ꝙ dolē. ad fauoꝛem ⁊ metum regis ſalomonis q̄ſdam epiſcopos depoſuit ⁊ alios loco eoꝛum ſubꝛogauit: turonē. vero conqueſtus eſt de hoc

oēs epi tui regni ſuffraganei eius ſunt: ſicut conſcriptiōes predeceſſoꝝ meoꝝ euidēter oſtendūt: q pdeceſſores tuos qꝛ illos ab ipſius cura ſubtraxerant forti inuectiōe corripere ſtuduerūt: ꝙuis nec noſtra ſcripta ſup hac re miſſa deeſſe videant. Cūqꝫ corā deſignato turonice eccleſie pſule ⁊ integro numero collegarū .i. duodeci epoꝝ celebrato cōuentu fuerint eiecti epi regulariter examinati: appueritqꝫ ꝙ canonice fuerint eiecti: epis ipſis in ſua deiectiōe manētibꝰ q in locis eoꝝ ꝯſecrati ſunt potuerūt vtiqꝫ epatꝰ honore potiri. Qđ ſi eiecti epi inſontes fuerūt declarati his[b] amotis q illis ſubrogati[c] ſūt ecclias ſuas epi recipiant. Nā cū anteceſſores mei preſules eiectiōe eoꝝ epoꝝ qui ab eccleſijs ſuis ſunt expulſi: nec admiſerūt nec approbauerūt: nec ipſos q eis ſubrogari pn̄t viuentibus illis legitimos epos dixerūt[d]. Sane ſi ad turoneñ. forte archiepm mittere pfatos epos dedignar] ſtudeas duos epiſcopos de expulſis[e]: ⁊ duos de ſubrogatis vna cū eccleſie tue legato ad aplicā beati petri ſedē trāſmittere: vbi(digna examinatōe pmiſſa) q legitimi epi ſunt appareant: ⁊ ſuas eccleſias irregulariter nō amittāt: nihil eni q̄ro aliud in pn̄ti negocio diffinire. Quia vero magna qs ſit metropolitanus apud britānos cōtentio eſt lꝫ nullius memoria teneat vos in veſtra regione vllā habuiſſe metropolitanam eccleſiam: tamen ſi libet poſtꝙ deus oīpotēs pacē iter vos ⁊ dilectū filiū nr̄ꝫ karolū regē glorioſuꝫ ꝯſtituerit: facile hoc poterit] aduertere: Qđ ſi adeo contentioſius creditis agere: ad noſtrum aplatum deſtinare contendite: quatenus noſtro libramine: que fuerit apud vos antiquitus archiepiſcopalis eccleſia luce clarius innoteſcat: ⁊ deinceps (omni ambiguitate reciſa) quē ſequi epi vr̄i debeāt[f]

pape. ⁊ ſuper hoc priuilegia oſtendebat per que docebat prefatos epos ſibi fore ſubiectos. Precipit igitur papa ſalomoni: vt omnes epos ſui regni non differat mittere ad turoneñ. archiepm: maxime cū videatur ad eum ſpectare quatenus coram ipſo appareat an ipſi epi quo ad delicta: ⁊ ſi non quo ad ordinē ſint canonice deſtituti: ⁊ alij eis legitime ſubſtituti. Quod ſi hoc non vult: mittat romā duos de expulſis ⁊ duos de ſubrogatis cum legato eccleſie ſue: vt ibi veritas ſuper hoc negocio cognoſcatur: q̄ſtione tamē de ſede metropolitana reſeruata donec inter ſalomonē ⁊ karolū pax reformet: verū ſi de hoc ipſo velit cognoſci mittāt romā quatenus apoſtolico libramine queſit archiepalis ecclia innoteſcat vt deinceps nulla poſſit dubitatio remanere.

a ℂ Suffraganei .i. pro ſuffraganeis ſūt habendi: qꝛ ille fuit i poſſeſſiōe: ⁊ ita erit vſqꝫ ad ſniam. xvj. q. iiij. volumus. Et ita nō eſt ꝯ ar. iterlocutoriam nō obeſſe. vel dic ꝙ iō non obeſt: qꝛ nō agebat ad hoc: ſed de hoc ſoluꝫ an epiſcopi eſſent iuſte deiecti .i. an crimen ab ipſis commiſſuꝫ eſſet deiectione dignum. Arg. ad hoc. ꝯ. e. c. ibi nihil enim quero ⁊c. Et ꝙ interlocutoria nō obſit habes. ff. de his qui ſui vel alie. iur. ſunt. l. penul. ⁊ extra de ordi. cogn. cum dilectus. Non enim quicqd iudex profert eſt habēduꝫ pro ſentētia: vt. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iudi. ex ſtipulatione. ⁊. C. cōminationes epiſtolas. l. j. tamē per interlocutoriam bene aliqd determinatur ⁊ trāſit in rem iudicataꝫ ſicut diffinitiua ſentētia: vt extra de elec. cuꝫ dilectus. in fi. ⁊ extra de teſti. ſignificauerūt. ſimile extra de ſen. ⁊ re iudi. cum inter. ⁊ quādoqꝫ ius facit: vt. ff. quod me. cau. metum. §. ſed qđ pretor. ſic ergo ſemper eſt cōſiderāduꝫ ad quid agat: ⁊ an iudex incidenter vel tacite: vel expſſe vel diffiniendo vel interloquēdo aliquid dicat: vt extra de preſump. afferte. extra de teſti. veniēs. C. de his q no in ſi. iterlocutio. ⁊. ij. q. iij. §. notāduꝫ. ij. ⁊. xxij. q. ij. querit.

Sentētia interlocutoria vtrū obſit.

b ℂ His amotis. Sed quare nocet ſentētia pro deſtitutis lata ipſis ſubſtitutis: cum res inter alios acta alijs non preiudicet. vt extra de fide inſtru. inter dilectos. ⁊ eſt cōtra illud quod eſt. ff. de adul. denūciaſſe. ⁊ extra de adulte. ſignificaſti. ſed hoc eſt ꝓpter cauſe coherētiaꝫ. ſic. vij. queſtio. j. preſentiū ⁊. lxxxj. diſtin. tantis. in fi. ⁊. xlv. diſt. diſciplina. nam ſi pronūciatum eſt petrū eſſe viruꝫ marie: per conſequēs probatum eſt martinū non eſſe. extra de ſpōſa. ex parte. Uides enim ꝙ cauſe eligentium ⁊ electi ſunt cōnexe: qꝛ lata ſentētia contra electores preiudicat electo licet abſenti. vt extra de elec. dudum. j. in fi. niſi appelletur ab altero illorū: vt extra de offi. iudi. deleg. ſuper eo. Aliud videtur eſſe inter preſentantē ⁊ preſentatum: nam tūc ſentētia lata contra vnum nō nocet alteri abſenti: vt extra de electio. querelaꝫ. hoc ideo eſt: quia illorum cauſe ita ſibi non coherent. Uel dic ꝙ nunꝙꝫ ſententia piudicat alij niſi preſens fuerit. arg. liiij. di. ſi ſeruus.

Snīa lata ꝯ electores pīudicat electo.

c ℂ Subrogati. Argu. ꝙ ſi aliqua duo ſunt cōnexa prohibito vno prohibitū eſt ⁊ reliquum. ſic. xxxj. diſtin. ſi laicus. xxvj. di. deinde. xxxiiij. diſti. ſi quis viduā. ⁊. viij. diſt. quo iure. j. qō. iij. ſi quis obiecerit. extra de be reti. fraternitatis. ſic ecōuerſo aliqd permittitur rōne connexionis: vt. lxxxj. di. cum omnibus.

d ℂ Dixerunt. ſupple nec ego dico.

e ℂ De expulſis. Sed qualiter poterit cauſa per ꝓcuratorem criminaliter tractari? Forte quia ſic placuit pape: vel ꝗ ciuiliter agebat: non eni aliud agebatur ꝗ niſi an eēnt ſecūdum ordinē iuris depoſiti: ⁊ licet fuerit ciuilis tamē neceſſarij erāt duodecim epiſcopi. ſic. xxiij. diſt. illud. xxxiiij di. quorūdam. quia licet nō fuerit cauſa criminalis tamē fuit de crimine: vnde neceſſaria eſt ſubſcriptio: vt extra de accu. ſuper his. Uel dic ꝙ in cauſa criminali vnus cōſocius procurat cauſam aliorū: vt extra de dolo ⁊ cōtuma. cum dilecti. ⁊. ij. qō. v ſtatuit. Item hic habes ꝙ ſentētia lata a nō ſuo iudice rata poteſt haberi. de hoc nota. ix. queſtio. ij. nullus. ⁊ ij. queſtio. vj. ſi quando.

Procurator qn̄qꝫ cāꝫ criminaleꝫ pōt tractare.

f ℂ Debeant. Arg. pro obſequijs temporelitis nō preſtandis: vt. ij. q. vj. quotiens. ⁊. xj qō. j. quia. Ar. ꝯ. xxxiij. qō. ij. ſeculares. xxv. q. vj. multorū. ff. de ope. libe. operis. ſed hoc ideo hic fuit: qꝛ epiſcopi pro liberis ſe gerebant: alſ illi debent obedire qui eſſent in poſſeſſione. viij. q. iiij. nōne. extra vt lite pen. a memoria. nec obſtat. C. de agri. ⁊ cenſi. libus li. xj. vbi dicitur ꝙ ſi eſt cōtentio inter colonum ⁊ dn̄m de fructibus ꝙ fructus ſequeſtrant: ſed illud obtinet cum dn̄s eſt ſuſpectus. Dicas ergo ꝙ poſſeſſor ſemp vtitur fructibus lite pēdente: vt. xvj. qō. iiij. volumus. niſi i caſu: vt extra de iurepa. ex litteris. quod intellige verū niſi de hoc ipſa queſtio ſit an poſſideat vel non: vt extra de in inte. reſti. cum veniſſent. in fi. ⁊ extra de conſti. cum. M. in fi. ⁊. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. penul.

Poſſeſſor lite pēdente fructibus vtit.

vnde ſi poſt motã controuerſiam canonici eligant non ideo ſtatim caſſat electio donec conſtat de iniuſta electione: vt extra de in integ.reſti.c.ij.in fi.⁊ extra de cauſa poſ. ⁊ proprie.cum eccleſia. Idem dicerẽ de patrono licz non debeat poſt motã controuerſiam preſentare vel eligere.

regrina.⁊ fuit intellectus Gra. ꝙ ſi quis recuſaret metropolitanuz ad cõprouinciales iudices recurreret nõ ad peregrinos niſi appellaretur:⁊ hoc eſt quod dicit ⁊ cuz cauſa extra prouinciam cõmiſſa fuerit.ff.eo.non liceat. b ℭ Electos.cum ordinarij ſint ſuſpecti.ij.q.vj.placuit.

a ℭ Incunctãter.id eſt de ceteroꝝ: ſic planum eſt.

ℭ Alias autem.

ℭ Hec ẽ tertia pars q.in qua ꝓbat quod probatũ fuit in prima parte.ſ.ꝙ vnuſquiſqz debet a ſuo iudice iudicari. Jo. de fa. Et ſic cõtinuatur. Dictũ eſt.ſ.i.§. aliquãdo.ꝙ pro bono pacis papa tolerauit depoſitiões epiſcopoꝝuz ab alijs factas: nunc vero dicit Gra.ꝙ alr̃s niſi ꝓ bono pacis toleraſſet irrita eſſet depoſitio: vt in ſeq.capitu.dicitur.

Irritam eſſe. ℭ Cãus. Quidam epĩ depoſiti fuerunt ſine auctoritate pape:⁊ ideo dicit Felix papa irritã eſſe eorum dãnationez ⁊ a ſynodo retractãdam: vt oppreſſis omnib⁹ ſubueniatur plenarie.

b ℭ Irritam. factaz ſine auctoritate romani pontificis.

ℭ Quod autem.

ℭ Caſus. Dictũ fuit ſ.in.c.hec quippe. ꝙ ſuffraganei debẽt ire ad iudiciuz ſui metropolitani ſez ad turonen.⁊ ideo Gra. vult modo oſtẽdere ꝙ ſuffraganei iudicium ſui archiepiſcopi declinare non debent:⁊ ad aliuz iudicem ire:⁊ hoc probat per ſequẽtia capitula.

Gene. ix.b.

incũctanter[a] agnoſcãt. Neqz enim eccleſias dei per diſcordias regũ diuiſionis aliqua pati dãna neceſſe eſt: cuz (q̃ꝓtum eſt ex ſe) pacẽ quã predicant ſeruare ſtudeãt in inuicem ⁊ in omnes. ℭ Alias autem irrita erit epõꝝuz ſentẽtia ⁊ a ſynodo retractãda.

Unde Felix papa.

ℭ Dãnatio iniuſta eſt irrita ⁊ in ſynodo retractanda.

Irritaz[b] eſſe epõꝝ dãnationẽ ⁊ iniuſtã cenſemus: ⁊ idcirco a ſynodo retractandã: ita vt oppreſſis ab oĩbus in cũctis ſubueniatur cauſis. ℭ Quod autẽ metropolitanum ſuũ contẽnere: ⁊ aliorum iudiciuz alicui expetere non liceat: Sixtus papa teſtatur dicens:

ℭ Peregrina iudicia i omnibus ſunt ſubmouenda.

Peregrina iudicia (ſalua in oĩbus auctoritate apoſtolica) generali ſanctiõe prohibemus: q2 indignũ eſt vt ab extraneis [c]iudicentur: qui cõprouinciales ⁊ a ſe electos[b] debẽt habere iudices: niſi fuerit appellatum.

Item Anacletus papa.

Leges eccleſie ap̃lica firmamus auctoritate: ⁊ peregrina ſubmouem⁹ iudicia. Unde ⁊ dñs mẽtionẽ faciẽs de loth: ꝑ moyſen[e] loqtur dicẽs: Ingreſſus es qdẽ (igr) vt aduena nũqd vt iudices?

Item Inno.papa.

ℭ Nulli liceat aliaꝝ ꝓuinciarum iudicium expetere.

Non liceat cuiq̃ (ſine ꝑ iudicio [f]ſtñ romane eccleſie cui in oĩbus cauſis reuerẽtia ⁊ auctoritas debet) relictis his ſacerdotib⁹ qui in eadẽ prouincia dei eccleſias nutu diuino gubernãt ad alias cõuolare ꝓuincias vel aliarũ prouinciarũ epõꝝum iudicia expetere[g] vel pati: qd̃ ſi quis ꝑſumpſerit ab officio cleri ſubmotus ⁊ iniurie re⁹ ab oĩbus iudicet. ℭ Reuerentia autẽ que ap̃lice debetur eccleſie ⁊ ei⁹ auctoritas intelligẽda eſt cum vel ad ipſaz appellatũ fuerit vel ab ea iudices electi cõcedunt. Unde ſixtus papa cũ diceret cõprouinciales ⁊ a ſe electos debẽt habere iudices ſtati ſubiungit: niſi fuerit appellatum.

Item Anacletus papa.

ℭ Abſqz apoſtolice ſedis decreto extraneos iudices adire non poſſumus.

Unaqꝫ prouincia tam iuxta eccleſiaſticas q̃ iuxta ſeculi leges debet ſuos iuſtos: ⁊ non iniquos hẽre iudices ⁊ nõ extraneos niſi huic ap̃lice ſedis decreuerit auctoritas.

Item ex ſynodo romana.

ℭ Sup appellatõe alteri⁹ ꝓuicie iudices adire non opz.

vel loqtur in cauſa criminali preſbyteri vel diaconi: vt.xv. q.vij.ſi autem.

Leges eccleſie. ℭ Caſus Anacletus in hoc.c.cõfirmans cõſtitutiones eccleſie dicit ꝙ alienigena iudex eẽ nõ debet:⁊ hoc ꝓbat exemplo loth: cui dictum fuit a ſodomitis: Ingreſſus ⁊c̃.

e ℭ Per moyſen. q2 ipſe moyſes loquens per ſpiritũ domini introduxit in Geneſi ſodomitas ita loquentes.

Non liceat cu. ℭ Caus Queſitum fuit vtrũ epiſcopo liceat agere vl̃ reſpõdere ſub iudice non ſuo? Et rñdet ꝙ non ſalua tamen in oĩbus romane eccleſie reuerẽtia: qd̃ ſi facere preſumpſerit deponat.

f ℭ Preiudicio. Hoc ideo dicit: quia ſpretis oĩbus ordinarijs ad euz poteſt appellari ar.ſ.ij.qõ. vi.c.i.ij.⁊.iij.nã ipſe eſt ordinarius omnium. extra de elec. cum nobis olim.

g ℭ Expetere. Hic patet ꝙ cleric⁹ ſine conſenſu ſui epĩ non poteſt cõſentire in aliũ iudicem: nã ſic poſſet euacuari iuriſdictio epõꝝum ſi oẽs conſentirẽt in aliuz iudicem. Ad idez facit.ij.q.vj.placuit.ij. ⁊ in auẽ.de ſan.epiſ.

Clericus an poſſit foro renunciare.

Peregrina iudicia. ℭ Caſus. Queſitum fuit a ſixto: vtrum valeãt ille ſententie que a iudicibus extraneis proferũtur? Et reſpon.ꝙ non: niſi fuerit appellatum: vel papa propria voluntate cauſam delegauerit: q2 indignum eſt: vt qui cõprouinciales electos debent habere iudices ab alienis iudicentur.

c ℭ Ab extraneis. Arg. iudicẽ ad quem appellatur non eſſe ordinarium. vj.q iij.ſcitote.⁊ ſic archiepẽs eſt extraneus vt ibi videt:⁊ extra de offi.iudi.or.paſtoralis. hugo.ſed potius eſt hic arg.ꝯ: q2 dicitur ſ ꝙ oportet habere iudices cõprouinciales ⁊ archiepũs eſt cõprouincialis. Illa ergo exceptio niſi ad principiũ refertur.ſ.ad peregrina ...

§.economos.col.ix. Ar.ꝯ.ſ.e.pulſatus.ſed ex̃ de fo.cõpe. ſi diligẽti.expeditũ eſt ꝙ non põt per pactũ renũciare foro. De hac materia notaui.xj.q.j.in olita. Jo. Quod dicit Jo ꝙ expeditũ eſt in illa decre.extra de fo.cõpe.ſi diligenti.non eſt verũ: q2 illa decre.loqtur ꝙ clericus nõ põt conſentire in laicũ: ſed hodie nec in clericuz ꝯſentire poteſt niſi de cõſenſu ſui epĩ: vt extra de fo.compe.ſignificaſti. B. ℭ Reuerẽtia ℭ Caſus Quia.ſ.in.c.nõ liceat mẽtionez fecit de reuerẽtia pape: iõ Gra.dicit q̃ ſit illa reuerentia.ſ. cũ appellat ad eũ vel cũ ab ea iudices extranei ꝯcedũtur.

Unaqueqz. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ quelibet ꝓuincia ꝓprios debet habere iudices ad quos cõprouincia-

les recurrant niſi ſedes apoſtolica aliter decreuerit.

Neminem. ¶ Caſus hoc.c.diuidit in duas partes. In prima parte dr̄ ꝙ nullus dꝫ trahi ex̄ ſuaꝫ ꝓuinciaꝫ vel comitatū:ita ꝙ actor ſemꝑ forū rei ſequat niſi fuerit appellatū ad maiorē iudicē:vel niſi ad iuſſionem maioris iudicis dat⁹ fuerit iudex. In ſcd̄a parte dr̄ ꝙ in q̄libet ꝓuincia ſynodus cās audire dꝫ ⁊ terminare īfra ſue ꝓuincie terminos: ⁊ oīs accuſatio fiat intra ꝓuinciā:ſicut in niceno ꝯcilio continet. ſcd̄a pars īcipit ibi:illa q̄ ſunt.

a ¶ Neminē. Eſt autem hoc iō ſtatutū:qꝛ alibi nō poſſunt hr̄e teſtes vel amicos: vt xxiij.q.ij.ſiue.ij.qō.ij.hceptuꝫ.⁊ in auc̄. vt oēs obe.iud.§.iij.col.v. Unde dico ꝙ ſi aliqs impetrat reſcriptū ad iudicē alterius ꝓuincie non ſufficit ꝙ vltra duas dictas nō trahat aduerſariū:vt dicit illa ꝯſtō ex̄ de reſcri. nōnulli.ſed etiā requiritur ꝙ extra ꝓuinciam eum nō trahat niſi in lr̄is fiat mentio de ꝓuincia. Cum eni de iure ex̄ ꝓuinciam nemo ſit trahēdus vt ħ dr̄:ergo niſi reſcriptū principis de eo faciat mētionē nō pōt auctoritate reſcripti trahi extra ꝓuinciā:lꝫ minus ſit ſpaciū ad qd̄ trahitur q̄ꝫ due diete:eſt tn̄ ar.contra ex̄ de of.iudi.ordi.ſignificauit. Joā. Certe tn̄ non nocet. cōtra ſed illi ꝯſtōni nōnulli ſtatur. Iſta opinio hodie non habet locum imo contrarium obſeruat romana curia.

Reſcripto [non] pōt [ali]qs trahi ex[tra] ſuaꝫ ꝓuinciā

Neminem[a] exire de ꝓuincia ad ꝓuinciam vel de comitatu ad comitatū opꝫ niſi ad relationē iudicis:ita vt actor rei forum ſequat: ⁊.ſ. ¶ Illa que ſunt per vnāquāqꝫ prouinciam ipſius ꝓuincie ſynodus diſpenſet: ſicut in niceno conſtat eſſe decretum cōcilio. Ultra ꝓuincie terminos accuſandi licētia nō progrediat ſed omnis accuſatio intra ꝓuinciam audiat ⁊ a comprouincialibus terminetur:niſi ad ſedem apoſtolicam fuerit appellatum.

Item Sixt⁹. ¶ De eodē.

Si quis clericus ſuper quibuſlibet criminib⁹ accuſatus fuerit in ꝓuincia in qua cōſiſtit ille qui pulſatur ſuas exerceat actiones: nec exiſtimet eum accuſator ſuus alibi aut longius ad iudiciuꝫ protrahendum. Item ex decreto Hadriani pa. ¶ Ubi crimē admittit ibi cā ventilet.

Qui crimen obijcit ſciat ſe probaturuꝫ: reuera ibi cauſa agatur vbi crimen admittitur. ¶ Queſtio.vij.

Quod[b] iudex eſſe nō poſſit quem cū reo par aut maior macula inficit: multis auctoritatibus probatur. Dicit eni ſancta romana ſynodus. ¶ Infames iudices eſſe nō poſſunt.

Infamis[c] perſona nec ꝓcurator[d] eſſe poteſt nec cognitor. ¶ Tria[e] ſunt quibus aliqui impediūtur vt iudices nō fiant. Natura vt ſurdus ⁊ mutus: ⁊ qui ꝑpetuo[f] furioſus eſt ⁊ impubes: qꝛ iudicio caret. Lege qui a ſenatu amotus[g] eſt. Moribus[h] femine ⁊ ſerui: nō qꝛ habent iudicium[i] ſed qꝛ preceptū eſt vt ciuilibus nō fungantur officijs. ¶ Uerū tn̄[k] ſi ſeruus dum putaret[l] liber ex delegatione ſniam daret:quāuis poſtea in ſeruitutem depulſus ſit ſententiā ab eo dicta rei iudicate firmitatē tenet. ¶ Itē in digeſto titu. de poſtulādo.

Si quis clericus. ¶ Caſus. Dr̄ hic ꝙ de quocunqꝫ crimine qs accuſat tm̄ in ſua ꝓuincia rn̄deat:nec accuſator eū ad aliā ꝓuinciā trahere nitat. Seq.c.planū ē.

Quod iudex. ¶ In hac.vij. Queſtio.vij. q querit vtrū criminoſus poſſit eē iudex: ⁊ inde ſūpta occaſione ponit tres ordines infamiū vſqꝫ ad illā.L.arcent. Diuidas ergo queſtionē in tres partes. in prima pte ponit qd̄ dcm̄ eſt. ſcd̄a ibi:arcent. tertia ibi:q fine. Jo. de f.

¶ Caſus hic intitulat ſeptima.q.qua querit an iudex eſſe poſſit q pari delicto cū reo vel maiori inficit:⁊ ꝙ non poſſit iudicare multis auctoritatibus ꝓbat. Conſueuit tn̄ dici ꝙ donec iudex tolerat ꝙ iudicare pōt ex offō ſuo ſed nō de iure mero:vt.ſ.e.§.vlti. Mihi videt ꝙ repelli debeat ſi crimen fuerit ꝯ eum ꝓbatū in modū exceptionis:ſicut ꝯtingit de teſte q repellitur ꝓbato crimine in modū exceptiōis:⁊ ſicut de electo ad dignitatē ꝯtigit cū ei obijcit aliqd vt repellat ab electione. Seq.c.planū eſt.

b ¶ Quod iudex. hic queritur an criminoſi vel infames poſſint eſſe iudices. Et quidem ſi non tolerant ab eccleſia nō poſſunt:ſi tolerant bene poſſunt:⁊ tenet eorū ſententia✠:ipſi tn̄ peccant iudicando. Uel diſtingue an aliquis ſit infamis per ſniam vel ipſo facto vt tunc non poſſit:an al's vt tunc poſſit. Illud tn̄ certum eſt ꝙ ſi infamia obycit alicui q eſt electus in iudicē ꝙ ꝓpter hoc bene remouetur lꝫ huc vſqꝫ fuerit toleratus: vt extra de reſcrip.ſciſcitatus. ⁊ ex̄ de exceſ.prela.inter dilectos.⁊.ff.ad.L.iul.de vi priuata.L.j.crimī.noſi ergo poſſunt iudicare ex officio ſuo ſed nō ex vite merito.xv.q.vlti.c.vlti.

✠ ¶ De hac mā tractatur plene in.l. barbari⁹ philipp⁹ ꝑ Barto. et doct.ff. de of.pto.

c ¶ Infamis.per ſententiam.

d ¶ Nec ꝓcurator. idem aduocatus: vt.j.pri.§.vel intellige de ꝓcuratore vero vt infamis nō poſſit eē ꝓcurator ſm canones:vt.ſ.v.qō.iij.qꝛ eꝑs.nec obſtat inſti. de excep.§.vlti.qꝛ loquitur hic de īfami per ſniam ibi de tali qui eſt al's infamat⁹ ſi tn̄ iudex tolerat ī officio eius tꝫ ſentētia.vij.qō.iij.nōne. Sed infamis pōt eē arbiter: vt.ſ. eo.§.tria.v. cognitores.

Infamis an poſſit eſſe procurator.

Infamis arbiter eē poteſt.

¶ Tria ſunt.

¶ Caſus. Dicit in hoc.§.ꝙ trib⁹ de cauſis repellit aliqs ne iudex fiat. ſ. natura lege ⁊ moribus. Natura impeditur ſurdus mutus ⁊ ꝑpetuo furioſus ⁊ impubes. Lege vt ille q remouet a ſenatu pp ſuā turpitudinem. Moribus vt mulier ⁊ ſeruus nō ideo qꝛ iudicare nō pn̄t ſed qꝛ morib⁹ obtētuꝫ eſt ne ciuilib⁹ fungāt officijs:ſed ſi delegat cā ſeruo q putat liber tꝫ eius ſnia.

e ¶ Tria ſunt. hoc eſt ſumptum a lege.ff.de iudi. cum pretor.§.non autem omnes.

f ¶ Et qui ꝑpetuo. ſecus ſi ad tempus: vt.ff.de iudicijs.cum furioſus.

g ¶ Amotus. imo ⁊ ſi eius electio fuerit caſſata ꝓpter eius vitium:vt extra de elec.ſuper.

h ¶ Morib⁹.i.ꝯſuetudine:imo etiā lege ſiue canone.xxxiij.q v.mulierē. Nec obſtat.xv.q.iij.§.j.dic vt ibi dixi.

i ¶ Judicium. id eſt diſcretionem.

k ¶ Uerūtamen. paragraphus ⁊ verba Gratia.

l ¶ Dū putaret. ecce q̄ꝫtum cōis opinio operet:vt ex̄ de ſurepa.conſultationib⁹.ex̄ qui fi.ſint legi.cū inter.⁊.j.q.j.ſi q a ſimoniacis.C.de teſta.L.j. Arg. ꝯ extra qui fi. ſint legi.ꝑ tuas.⁊.ꝯ.xxiiij.di.c.vlti.xxix.q.ij.ſi qs ingenuus.⁊ di.viij.veritate.⁊.ff.de iudi.L.ij.in pn̄. Sed nunqd idē eſt ſi excōicatus ferat ſniam qui publice hr̄ ꝓ nō excōicato. No. ergo ex̄ de ſen.⁊ re iudi.ad ꝓbandū. Et eſt rō q̄re aliud ſit in ſeruo:qꝛ ſeruus in multis caſibus hꝫ per-

Opinio cōis multum opat

ſonam ſtandi in iudicio: vt.xij.q.ij. qui manumittitur. ſed excõicatus in nullo. Uel dic qd verius credo q nec ſententia ſerui teneret niſi cõfirmata eſſet a principe. Jo.

g ¶ Alij enim. Notandum q omnes qui maiori infamia ſunt notati: nõ niſi ꝓ ſe ꝛ ꝓ his quoꝝ ſunt tutores pñt poſtulare: ꝛ illi ſunt de ſcdo ordine: ſed ſi minori infamia notati pñt pro ſe ꝛ ꝓ quibuſdã certis pſonis aduocare: ꝛ illi ſũt de tertio ordine poſtulantiũ. ſ. de miori.

Infames. ¶ Caſus. In hac lege hoc ordine ꝓcedit̃. Primo dĩ q infames nõ poſſunt eſſe ꝓcuratores vel aduocati. ſecũdo qd ſit poſtulare. Poſtulare eſt. ſ. deſiderium ſuũ vel amici ſui in iudicio exponere. tertio põit tres ordines hoium q aduocare nõ pñt. In ꝑmo ordine ponunt̃ illi qui nec ꝓ ſe nec pro alijs pñt aduocare: vt minores decem ꝛ ſeptẽ annis ꝛ illi q nihil audiunt. in ſcdo vero ordine ponunt̃ illi qui pñt ꝓ ſe poſtulare ſed ꝓ alijs nõ: niſi ꝓ pupillis vel adultis quorum tutelã vel curã gerũt: in quo ordie ſunt qnq3 genera hominum ſeu pſonaꝝ ſ. mulieres: ꝛ vtroq3 lumine orbati: ꝛ illi qui ſpõte muliebria paſſi ſunt vt ſodomite: vel q de capitali crimine aut de calũnia ſunt dãnati: ꝛ hi qui locauerunt operas ſuas vt ſc3 cũ beſtijs ſeu feris pugnarẽt in arena. In tertio aũt ordine ponuntur alij iſames qui ꝓ ſe ꝛ qbuſdam certis perſonis poſſunt aduocare q infra cõtinentur: ꝛ hoc propter quinq3 cãs ſc3 ꝓpter reuerẽtia3 vt in parente ꝛ patrono: ꝓpter cõſanguinitate3: ꝓpter affinitatem: ꝓpter miſericordiam miſerabilium pſonaꝝ: propter tutelã vel curã eis iniunctam. Secunda pars eſt ibi: eſt autem. tertia ibi: nã vt premiſimus.

Infames nõ poſſunt eſſe ꝓcuratores vel patroni cauſaꝝ.+ Sunt aũt tres ordines eoꝝ qui poſtulare[a] ꝓhibentur. ¶ Eſt aũt poſtulare deſideriũ ſuum vel amici ſui in iure apud eũ qui iuriſditioni preeſt exponere vł alterius deſiderio cõtradicere. ¶ Nam (vt ꝑmiſimus) nõ poſtulantiũ tres ordines ſunt. Quidã prohibent̃ omnino[b] poſtulare: vel ꝓpter etatem vt minores. xvij. annis: vel propter caſum vt ſurdus qui ꝓrſus nõ audit[c]. Alij ꝓhibent̃ ne pro alijs poſtulẽt: vel ꝓpter ſexum vt femine: vł propter caſum[d] vt vtroq3 lumine orbati+: vel ꝓpter notam infamie turpitudinis vt hi qui corpe ſuo muliebria paſſi ſunt: niſi forte vi predonum[e] vel hoſtiũ ſtuprati probentur: ſimiliter q capitali crimine vel calumnie cã publici iudicij ſunt dãnati: vel q operas ſuas locauerũt vt cũ beſtijs depugnarent in arena[f] pro alijs poſtulare ꝓhibent̃. His pſonis pro ſe allegare permittit̃: pro alijs poſtulare ꝓhibetur: niſi forte tutela3 impuberũ vel curã adoleſcẽtium nõ affectatam ſed neceſſariam adminiſtrẽt: pro his enim quorũ curam gerũt eis poſtulare cõcedit̃. Alij eni3[g] oẽs qui vt infames[h] notãtur niſi pro ſe ꝛ pro certis pſonis poſtulare nõ poſſunt: niſi in integrum reſtitutionẽ acceperint. ¶ Permittit̃[i] autem eis poſtulare ꝓ parente: ꝓ patrono ꝛ patrona: ꝓ liberis ẽt ſuis: ꝛ parentibus patroni ꝛ patrone: ꝓ liberis etiam ſuis fratribus ꝛ ſororibus ſocero ſocru genero nuru vitrico nouerca priuigno ꝑuigna pupillo pupilla furioſo furioſa fatuo fatua ſurdo ꝓdigo ꝛ adoleſcente. Item ꝓ his quibus ꝓpter infirmitatẽ curatores dari ſolent: vt q negocijs ſuis aliquo perpetuo morbo ſupeſſe nõ poſſunt. ¶ Oẽs aũt qui nõ ſponte ſed neceſſario fungunt̃ officio[k]: ſine offenſa poſtulare poſſunt etia3 ſi hi ſunt quibus nõ niſi ꝓ ſe poſtulare ꝑmittit̃. ¶ Affinitates vero nõ eas accipe debemus que quõdam[l] fuerũt ſed ꝑſentes. Nurus ꝛ generi appellatione ꝛ ſoceri ꝛ ſocrus etiã vlteriores: qbus ꝑ+poſitio[m] ꝓ ſolet accedere cõtinent̃. ¶ Arcent̃ etiam a ꝓfeſſione aduocatoꝝ (ſicut in ſcdo lib. codicis ti. de poſtulãdo inuenit̃) qui ſub nomine honorarioꝝ ex ipis negocijs que tuenda ſuſceperint emolumentũ ſibi certe partis[n] cũ graui dãno litigatoris ꝛ depꝛdatione poſcentes inueniunt̃. ¶ Item. Si qs adeo ꝓcax fuerit: vt nõ ratione ſed ꝓbris verbis putat eſſe certandum opinionis ſue iminutionem patiet̃. ¶ Preterea non l3 aduocato vllum cõtractum[o] inire: vllam pactionem cõfer-

h ¶ Infames. minori infamia

i ¶ Permittitur. vt ſunt illi de ſecundo ordine.

k ¶ Officio. vt tutores ꝛ curatores.

l ¶ Que quõdam. ergo vno cõiugum defuncto ſoluit̃ affinitas. inſti. de nup. §. affinitatis. Sed ꝯ xxxv.q.x.c.j. Sed potes dicere q quo ad impedimentũ matrimonij nõ deletur ſed quo ad alia: aut quo ad beneficia huius edicti.

m ¶ Prepoſitio. ſc3 ꝑribus iſtoꝝ vel viris iſtaꝝ: ꝛ dicit̃ pro ſocer. i. pĩ ſoceri: ꝓgener. i. marit' neptis: na3 gener filij mei ẽ mihi ꝓgener.

¶ Arcent. Hec eſt ſecunda pars. q in q̃ ponit.xiij. articulos legales vſq3 ad. c. q fine. Joan. de fan.

¶ Caſus. Dĩ hic q illi qui paciſcunt̃ de certa parte litis cu3 eo cuius cãm defendunt repellũtur ab aduocando.

n ¶ Partis. de pte litis nõ licet paciſci: vt. ff. de pac. ſumpt'. ſed ſuper certa re l3. ar. C. de ſniam paſſis. ſi debitor. l3. M. dixerit q licet de aliquota re paciſci ſine graui detrimẽto partis vt hic: tamẽ vltra centum aureos nõ licet paciſci: vt. ff. de vari. ꝛ ex or. cog. l. j. §. in honorarijs.

¶ Preterea.

¶ Caſus. Tria ꝓhibet hic imperator vt aduocatus rationibus pugnet nõ probris alioquin erit infamis: vt nullum pactum ineat cum eo quem in propria cura ſuſceperit poſt lit. cõteſt. quod intelligit. h. ſi antea fecit pactu3 aliogn ſecus: ꝛ vt iurgia ex induſtria non protrahat.

a ¶ Poſtulare. Poſtulare eſt pro tribunali petere ꝛ nõ alibi. ff. de dam. infec. dies. §. hoc autem.

b ¶ Omnino. etiam pro ſe.

c ¶ Non audit. nullus enim adeo ſurdus eſt quin aliquid audiat: vt. C. qui teſta. facere poſ. diſcretis.

d ¶ Uel propter caſum. ff. de iudi. cecus. ꝯ. xv.q.j. §. vlt.

e ¶ Predonum. tunc enim non eſt imputandum: vt ff. de adul. vim paſſam. xxxij.q.v. ille.

f ¶ In arena. niſi cã virtutis hoc faciat. ff. e. l. ij. §. qđ ſi.

o ¶ Contractum. ex poſtfacto: ab initio tamẽ poteſt. xi. q.iij. non licet. ſed ſi non fecit pactum poſtea ei dabit̃ ꝓ modo litis: ꝛ facundia aduocati ꝛ ꝓ conſuetudine regionis: vt. ff. de vari. ꝛ extraordi. cog. l. j. §. in honorarijs.

Poſtulare qd eſt.

+ ¶ Dic cõ hoc tex. ad glo. j. c. hec q iſã. mis ẽt de iure ciuili nõ põt eſſe ꝓcurator qđ eſt verum in iudicio ſecꝰ in negotijs. l. ꝓdi us. ff. de arbi.

+ ¶ Con cor. tex. in l. j. §. ſcdo loco. ff. de poſtu.

Poſtulat̃

Infames q̃nq3 pñt poſtulare.

+ ¶ Addo an illiteratus poſſit eẽ aduocatus. dic q ſic i ptibꝰ in qbꝰ redditur ius in vulgari. alſ ſecus. gl. in l. nemini. C. de aduo. di. iu. ꝛ p hoc limi. glo. l. j. §. poſtulare. ff. de poſtu. q̃ l3 q ſic.

Aduocati qualr ſit ſatiſfactio

rijs. vel loquitur de tali qui ſponte ſe vinci ſuſtinet in aliqua exceptione: vt ſic aſſerat ſe non poſſe fouere cauſam: niſi augmentetur ſalarium: quod fieri nõ debet arbitrio medici. vt. ff. de va. et extraordi. cog. medicus.

a ℂ Ex induſtria. quod ſi fecerit eum iudex puniat in duabus libris auri. C. de iudi. properandum. §. illo. proculdubio.

ℂ Quãuis. ℂ Caſus. Quidam fuerunt aduocati fiſci: poſtea volebant preſtare patrocinium priuatis contra fiſcum: queſitum fuit an poſſint? Et reſpondet ꝙ ſic hodie licet olim fuiſſet ſecus dũmodo declinent cauſam illam in qua fuerunt aduocati pro fiſco.

ℂ Apud vrbem.

ℂ Caſus. Queſitum fuit vtrum honorati qui rome ſunt. i. qui honorem habẽt ſine adminiſtratione poſſint aduocare? Et reſpõdet ꝙ ſic quãdiu volunt dũmodo tamen turpi lucro pecunie vl' alicuius alteri⁹ rei nõ corrumpantur.

b ℂ Apud vrbẽ. de eadem lege eſt.

c ℂ Etiam honoratis. etiam melioribus.

d ℂ Eligendum. vt ſint aduocati.

e ℂ Maluerint. id eſt quouſqꝫ tale officiũ voluerint exercere: vnde non eſt hic argumẽtum: ꝙ aduocati tãdiu audiantur ꝙ̃diu volunt allegare ✠: qa iudex poteſt aduocatos remouere cum voluerit: vt. ff. de his que in teſtamẽto delentur. l. iij. in fine. et C. de iudicijs. auctenti. iubemus.

re cum eo litigatore quem in propriã recepit fidem: nec ex induſtria[a] iurgiũ protrahere. ℂ Apud vrbem[b] romã etiam honoratis[c] qui hoc officium putauerint eligẽdũ[d] eouſqꝫ liceat orare quouſqꝫ maluerint[e]: videlicet vt non ad turpe[f] compẽdiũ vel etiã ſtipendium deforme hec arripiatur occaſio: nam ſi lucro pecuniaqꝫ[g] capiãtur veluti degeneres inter viliſſimos numerabũtur. ℂ Si vero[h] in vno auditorio duo tãtũ vel plures pre ceteris fuerit quorum fama ſit hilarior in iudicantis officio ſit vt par[i] cauſidicorum diſtributio fiat: et exequetur pro partibus auxiliũ ſingulorũ. ℂ Si quis vero cõmonitus a iudice ea excuſatione que nequeat cõprobari cuicũqꝫ parti patrocinium denegauerit careat foro[k]: ſciat etiã nunꝙ̃ ſibi agendi copiã poſſe reſtitui. ℂ Si quis autem ex litigatoribus

detectus fuerit ſeparatim tractaſſe cum pluribus et aduerſario ſuo ſubtraxiſſe parem defenſionis copiam oſtendet proculdubio iniquam[l] a ſe litem foueri: et auctoritatẽ iudiciariam eluſam a ſe experietur. Item. ℂ Quãuis[m] illi qui cauſam fiſci egiſſent, prohibeantur aduerſus fiſcũ patrocinium preſtare: tamẽ hodie[n] etiam aduerſus fiſcũ patrocinium poſſunt exhibere priuatis✠ etiam dũ eam cauſam[o] declinẽt ſuſcipere quã tractauerant dum fiſci aduocati fuerũt. Item. ℂ Si contra[p] patrẽ pupilli cãm egiſti tutor[q] vel curator dat⁹ eandẽ cauſam defendere nõ prohiberis. ℂ Cognitores[r] vero ex officio intelliguntur non ex arbitrio[s]. Nihil enĩ refert eũ qui arbitriũ ſuſcipit an ſit integre fame an ignominioſus. ℂ Filius[t] etiã in re p̃tis arbiter eſſe põt. Nã et iudicẽ[u] eũ eſſe põſſe pleriſqꝫ placet.

m ℂ Quãuis. verba Gratia.

n ℂ Tamen hodie. verba legis.

o ℂ Cauſam. niſi ſuam vel parentum ſuorũ vel pupillorum ſuorum iniuriam pſequant. ff. eo. l. pe. §. vlt.

ℂ Si contra.

ℂ Caſum ſic pone. Ego quõdam fui aduocatus contra patrem petri: pendente cauſa mortu⁹ eſt pater petri: cui petro datus ſum tutor legitimus datiuus vel teſtamentarius: querit vtrum poſſem defendere eãdem cauſam petri pupilli mei? Et reſpondet ꝙ ſic: q̃uis olim ego fui cõtra patrem eius.

p ℂ Si contra patrem. male ponit litteram que eſt. ff. eodem. l. vlti.

q ℂ Tutor. Argu. ꝙ ratione officij licet: quod alias non liceret: vt. xciij. diſt. precipimus. et C. de admini. tuto. cum quidam. Item argu. ꝙ ſi iudex ſucceſſit appellanti ꝙ poteſt propriam ſententiã impugnare. ff. de iudi. iulianus ait. Item arg. ꝙ ſi iudex a quo appellatur efficitur illius iuriſdictionis cuius eſt ad quẽ appellatur ꝙ poſſit cognoſcere: vt. xj. q. iij. ſi epiſcopus. ij. quia iam videt alia perſona. ff. quando appel. ſit. l. j. §. ſed et ſi preſes. Ar. contra. ff. de iuriſdi. om. iudi. pretor. Joã. Solu. conſueuit dici ꝙ debet cauſam alicui delegare: vt. ff. de iuriſdi. om. iudi. pretor. vnde gloſatur ibi poteſt: id eſt debet: alioquin poſſet recuſari. B.

✠ ℂ Con cor. tex. in l. j. et ibi cy. C. de aduoca. fiſ. not. i. l. pe. et ſi. ff. de poſtu.

Judex an poſſit quãdoqꝫ propriã ſentẽtiã impugnare.

f ℂ Non ad turpe. i. ad modicum et vile. Et eſt argumentum ꝙ bona dona danda ſunt doctoribus: vt. ff. de admi. tu. cum plures. et. ff. de orig. iur. l. ij. §. vlti.

g ℂ Pecuniaqꝫ. modica.

ℂ Si vero. ℂ Caſus. Dicitur in hac lege: ꝙ ſi duo vel plures in aliquo auditorio pretoris meliores fuerint aduocati et alter litigatorũ velit habere partem bonorũ aduocatorũ officio iudicis fiat equalis diſtributio cauſidicorum: et ſi quis aduocatus monitus noluerit obedire ſine iuſta excuſatione: careat ipſe officio aduocandi ſine ſpe aliqua reſtituendi.

h ℂ Si vero. C. e. prouidendum.

i ℂ Ut par. Jllud olim obtinuit cum ſalaria dabantur de publico: hodie vtraqꝫ pars ſibi debet prouidere: vt. C. de iudi. l. properandum. §. illo. tamen pueris et debilibus et pauperibus pretor dabit aduocatum: vt. ff. de poſtula. l. prima. §. ait pretor.

k ℂ Foro. ff. de pe. l. moris. §. i.

ℂ Si quis autem. ℂ Caſus. Queſitum fuit ab imperatore ſi alter litigatorum ſubtraxerit aduerſario copiam aduocatorum corrũpendo eos ne ipſum iuuarẽt quam penam pati deberet? Et reſpondet ꝙ puniri debet extra ordinem. et oſtendit ſe iniquam litem fouere.

l ℂ Jniquam. ſic extra de teſti. capitu. intimauit. extra de teſt. cogen. peruenit.

ℂ Cognitores vero. ℂ Caſus. Hec ſunt verba Gra. et reſpiciunt ad finẽ primi capituli huius queſtionis: vbi dictum eſt ꝙ infamis perſona nõ poteſt eſſe cognitor. i. iudex. Sed ne aliquis idem intelligeret de arbitro dicit ꝙ arbiter poteſt eſſe infamis. Filius vt lex dicit poteſt eſſe arbiter de re patris.

r ℂ Cognitores. exponit primũ capl'm huius q̃ſtionis.

s ℂ Non ex arbitrio. ff. de arbi. pedius.

t ℂ Filius. ff. de arbi. quinetiam.

u ℂ Et iudicem. Sed cõtra. ff. de iuriſdi. om. iud. qui iuriſdictioni. vbi di ꝙ iudex nec ſibi nec liberis ſuis ius dicere poteſt. Sed illud intelligas in criminali cã ſecus in ciuili: ſed tamẽ in criminali cauſa poteſt vſqꝫ ad litis conteſtationem dicere ius ſuis: vt. ff. de offi. preſ. l. ſenatus. tamen delegatus iudex nõ poteſt eſſe filius in cauſa patris: vt extra de appel. poſtremo.

Judex an poſſit ſuis ius dicere.

¶ Si quis vero. ¶ Caſus. Dicit̃ hic ꝙ iudex nõ poteſt cõpellere ptes in ſe cõpromittere de illo negocio de quo ipſe eſt iudex: ⁊ ſi ſniaȝ dixerit pene pſecutio nõ dabitur. Itez dĩ hic ꝙ ſeru⁹ arbiter eſſe nõ põt ſed libertinus ſic.
a ¶ Si qs vero. verba huius legis ſunt. ff. de arbi. ſed ⁊ ſi. §. ſi quis.
b ¶ Iudex. qdaȝ ita ītelligũt: vt hec duo prohibeant̃ ſ. ſcȝ vt ordinari⁹ vel iudex alter nõ poſſit eē arbiter de ea re de qua iudex fuit. Itẽ ⁊ hic prohibet̃ ne iubeat compromitti in ſe. Quare autẽ ordinarius nõ poteſt eē arbiter triplex aſſignatur rõ. Una: qꝛ ſcdõȝ hoc ordinari⁹ ſemp procuraret vt eligeretur in arbitrum: ne ab ipſo poſſit appellari. Alia ratio ē: qꝛ ordinarius debet cogere arbitrũ vt ꝓcedat ⁊ debet ſuã ſententiã mandare executiõi: extra de foro cõpe. ſi quis. ꝯ. ff. de arbi. l. iiij. ſed hoc nõ poſſet eſſe cũ idẽ eſſet ordinarius ⁊ arbiter. Tertia ratio eſt. qꝛ arbitria ſunt ad modũ ordinarie iuriſditõis: ⁊ ſic ſequeret̃ ꝙ aliquid eēt ſimile ſibiipſi: ſicut non ſimul poſſunt cõcurrere iura naturalia ⁊ iura adoptionis: vt inſti. de adop. §. iij. Io. Ego credo tamen ꝙ ordinarius poſſit eſſe arbiter: vt no. ij. q. vj. a iudicibus. nunq̃ȝ enim preciſe inuenies ꝙ ordinarius non poſſit eſſe arbiter: ſed vbiqȝ dicitur ꝙ non poteſt cogere partes vt in ſe compromittãt: vnde licite compromittitur in eum volentibus partibus: vt. ff. de tuto. ⁊ cura. l. iiij.

Ordinarius an poſſit eſſe arbiter.

¶ Si qs vero[a] iudex[b] ſit arbitriũ recipere eiuſdẽ rei de qua iudex eſt: ⁊ in ſe cõpromitti iubere prohibetur: ⁊ ſi ſententiã dixerit nõ eſt dãda pene pſecutio: ſeruus arbiter eſſe nõ valet libertin⁹ poteſt.

¶ Porro īfamia[c] multipliciter irrogat̃. Aliquãdo eni contrahit̃ genere delicti declarati per ſniam: veluti cum iudex pronũciat: iniuriã feciſti hereditatẽ expilaſti calũniatus es. Aliqñ genere pene[d] ſicut[e] illi qui dãnantur[f] in opus publicũ: qui priſtinuȝ[g] quidẽ ſtatum obtinẽt ſȝ dãno infamie etiã poſt impletũ tempus ſubijciũtur. Aliquãdo genere pene ⁊ delicti declarati[h] per ſniam[i]: veluti dũ fuſtibus ceſo per preconẽ dicitur ſycophãtis. i. calũniator. Aliqñ ipſo genere facti: vt exercẽtes improbũ fenus ⁊ illicite exigẽtes vſuras vſurarũ: ⁊ mulier que intra tempus[k] quo moris ē lugere maritũ cõtrahit matrimoniuȝ: ⁊ qui ſciẽs eam vxorẽ duxerit.

¶ Idem teſtat̃ Felix papa ex eiſdẽ verbis. ¶ Item in euãgelio ille qui trabẽ geſtat in oculo probat̃ nõ poſſe educere feſtucã de oculo fratris ſui. ¶ Itẽ Dauid in libro pſal. Peccatori aũt dixit deus: quare tu enarras iuſtitias meas: ⁊ aſſumis teſtamẽtum meũ ⁊c̃. ¶ Itẽ Greg. Cuius vita deſpicit̃ reſtat vt eius predicatio contẽnatur[l]. Idem in moralibus.

¶ Qui aliorũ vita puniunt ſua pri⁹ corrigere ſtudeant.

+ + 3 Qui ſine peccato eſt veſtrũ prius in illã lapidẽ mittat: ad aliena qppe peccata puniẽda ibant: ⁊ ſua relinquebãt: reuocẽtur igit̃ in

¶ Porro. ¶ Caſus. Quia dictũ erat. ſ. in. c. infamis. ꝙ infamis pſona nõ poteſt eſſe ꝓcurator vel cognitor: vel qꝛ in multis locis fecerat Gratianus mentionẽ de infamibus ideo ſupponit hũc. §. in quo oſtẽdit ꝙ infamia quattuor modis irrogatur. Aliqñ enim irrogat̃ infamia ex genere delicti per ſniam iudicis declarati: vt cum pronũciat iniuriã feciſti ⁊c̃. Aliqñ ex genere pene: vt cuȝ aliquis in opus publicũ condẽnatur q remanet infamis etiã finito tpe. Aliquãdo etiam genere pene ⁊ delicti declarati per ſniam: vt cum dĩ ei ſycophãtie: id eſt calũniator es tu. Aliqñ irrogatur ipſo iure vel ipſo facto qđ idẽ eſt: vt ꝯtingit cum aliquis exercet improbũ fenus: vel cũ mulier nubit infra tempus luctus vel q ſciens accipit eaȝ in vxorẽ. h. tamen dicit ꝙ ſecũdus modus nõ differt a tertio niſi in hoc ꝙ in tertio genere crimen fuit publice per ſniaȝ declaratũ qđ nõ fuit in ſecũdo genere.

Fame diffinitio. Infamia ē duplex.

c ¶ Infamia. Fama opinio ⁊ eſtimatio idem eſt. Fama eſt illeſe dignitatis ſtatus morib⁹ ⁊ legibus comprobatus. ff. de var. ⁊ extraor. cogn. l. pe. §. eſtimatio. Infamia alia iuris alia facti. Infamia facti ē qñ quis aggrauatur vel infamat̃ apud bonos ⁊ graues: de qua agit̃. ff. de obſequijs a libe. l. ij. ⁊ l. licet. ⁊ vj. q. j. ſunt plurimi. ſ. quando leſa eſt fama alicui⁹ ꝓpter factũ quod cõmiſit apud bonos ⁊ graues. Utrũ autem hec infamia repellat ordinãdum dixi. ij. q. vij. ipſi apli. ⁊ q. viij. in ſumma. Infamia eſt diminutio ſtatus alicuius: hec infamia que dĩ infamia iuris qñqȝ irrogatur ipſo facto ⁊ alijs modis: vt hic dĩ. Per ſentẽtiã infamatur qs cuȝ de crimine publico cõuincit̃ quis vel ciuiliter vel criãlr: vt. ff. de pub. iudi. īfameȝ. niſi in caſu: vt. ff. de pub. iudi. l. vlti. In priuatis delictis ſi quis criãliter ſit cõuictus ⁊ condẽnatus ſi ſit tale crimẽ qđ deſcendit ex actione famoſa tũc infamat̃: vt. ff. de his q no. infa. qđ ergo. §. vlt. Sed. §. ille non bñ dicit: ſed hoc expreſſe habet̃. ff. đ publi. iudi. l. infameȝ. Sȝ ſi ciuilr agatur nõ. ff. de cri. ſtel. l. g. niſi in caſibus. ſ. in actiõe furti: vi bo. rapto. iniuriaꝝ ⁊ doli mali: vt. ff. de his q no. infa. athletas. §. vlt. Itẽ fallit in crimine expilate hereditatis: vt. C. de his qui no. infa. ſi te expilaſſe. ⁊ in crimine ſepulchri violati: vt ff. de ſepul. vio. l. j. Et quãdo mulier calũnioſe ſe mitti in poſſeſ. facit tanq̃ȝ ſit grauida: vt. ff. e. l. notat̃. Sed ꝓ actionibus que ex ꝯctu deſcendũt nemo ſit infamis niſi in quattuor caſibus: vt ff. de his qui no. infa. furti. §. mãdati. ſcȝ cum directe cõuenitur actiõe tutele mãdati depoſiti ⁊ ꝓ ſocio vt ibi dĩ. Per ſniam arbitri nemo infamat̃. ff. e. quid ergo. §. ex compromiſſo. ſed hec diſt. nõ videtur habere locũ ſecundum canones cũ omne mortale crimen infamet: vt. ſ. e. q. v. conſtituimus ⁊. vj. q. i. infames. ⁊. c. omnes.

Ar. iiij. q. j.

Pal. diſt. c.

Io. viij a

Actiones quattuor ex ꝯctu infamant.

d ¶ Pene. hoc falſũ ē: qꝛ ſola pena nõ īfamat. C. e. l. nullã.
e ¶ Sicut. aliqua euidenti cauſa precedẽte: ex qua ſi eēt condẽnatus infamaretur. ff. de his q no. infa. ict⁹ fuſtiũ. ſicut eſt ī furto cũ qs in manifeſto furto deprehenditur.
f ¶ Qui dãnant̃. ſine ſnia: ⁊ ſic nõ ē hoc mẽbrũ ſupfluũ.
g ¶ Priſtinum quidem ſtatum. ſ. libertatem.
h ¶ Declarati. qñqȝ etiã ſi nõ declarat̃: vt cũ militi detrahunt̃ īſignia militie lȝ nõ dicat̃ cauſa: vt. ff. eo. l. ij. §. j.
i ¶ Per ſniam. Iſtud nõ vĩ differre a predictis niſi ꝙ duo mẽbra coniũgunt̃ in vnũ: niſi velis dicere ꝙ aliqđ operant̃ iſta ṽba cũ dĩ ei ſycophãtis. i. comedens ficus.
k ¶ Intra tempus. hoc tamen non tenet ſecũdum canones: vt extra de ſecun. nup. ſuper illa.

¶ Idem ¶ Caſus hoc relatiuum idem reſpicit primum. c. huius queſtionis: idem. ſ. quod romana ſynodus. Cetera que ſequuntur plana ſunt.

l ¶ Contẽnatur. i. contẽptibilis habeatur non tñ contẽni debet: vt. i. q. j. ſi fuerit. ⁊ c. multe. ⁊. xv. q. vlti. c. vlti.

Qui ſine peccato. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis: in qua ꝓbat per quinqȝ auctoritates: ꝙ cri- + + 3

animoſi iudices eſſe non debent: ⁊ ꝙ ſecūdum allegata debent iudicare. Joan. de ſan.

¶ Caſus. Probat Greg. in hoc. c. iniquū hoiem iudicare nō poſſe vel punire: ⁊ hoc oſtendit duobus exēplis. ſ. iudeoꝝ: qui cū vellent lapidare mulierē peccatricem: a xpo ſunt repulſi et redarguti: ⁊ populi iſrael qui cū vellent vlciſci iniquitatem quā fecerat trib⁹ beniamin: proſtratus cecidit in prelio prima die ⁊ ſecūda: tertia vero die cū iam eſſet purgat⁹ deleuit tribum peccatricē.

animi eſtimabit qd aut credat aut parū eſſe probatū videat. vt. iiij. q. iij. ſepe. ⁊ potius debet iudex ſequi ſuā opinionem quam ſuam pꝛius conſiliū alioꝝ. vt extra de conſue. ad noſtrā. Sed dico ꝙ tenet ſeq opi. ſuā ſed nō voluntatē: quādoqꝫ tamen ſequitur opi. alioꝝ potius ꝙ̄ ſuam. vt extra de ap. cū ceſſante. — nem ſuaꝫ potius ꝙ̄ alioꝝ ſequi dꝫ.

Ju. xx. a

a ¶ Vlciſci. Arg. ꝙ ſi iudex nō exhibet iuſtitiam de aliquo ſubdito ipſe conueniēdus ſit: vt. xxiij. q. ij. dñs noſter. ⁊ in cōſtitutione Federici habita. C. ne fili⁹ pro patre. auē. habita. vbi dicitur: ꝙ ſi iudex ciuitatis debitam iuſtitiā nō exhibet cōueniri poteſt.

b ¶ Pene. quia tm̄ ſexcēti remāſerunt. ⁊ ſic h̄ dictio pene ad magnam q̄titatem refertur. ſic ponitur xxiij. q. v. quali.

c ¶ Funditus. Argu. ꝙ poſt pniam reſtituit aliquis pori dignitati. xxvj. qō. v. quicūqꝫ. ⁊ L. di. domino ſancto. ⁊ c. qꝛ tua ſanctitas. ſed illud itellige quo ad iudicandū ⁊ pdicandum nō ad accuſandum vel teſtificādū: vt. vj. q. j. qui crimē.

tus ad cōſcientiā vt prius ꝓpria corrigāt ⁊ tunc aliena reprehēdant. Hinc eſt ꝙ cū tribus beniamin in carnis ſcelere fuiſſet obꝛupta collect⁹ omnis iſrael vlciſci[a] inigtatē voluit: ſed tñ ſemel ⁊ iterum in belli certamine eſt ipſe ꝓſtratus: conſulto enim dño ſi ad vlciſcendū ire debuiſſet iuſſum eſt vt iret: qui iuxta diuine vocis imperiū perrexit ⁊ ſemel ⁊ ſecūdo pdidit: ⁊ tūc demū peccatricē tribū valde feriēs pene[b] funditus[c] eaꝫ extinxit. Quid hoc eſt ꝙ in vltiōe ſceleris inflāmatur ⁊ tamē prius iſte ꝓſternit: niſi ꝙ prius ipſi purgādi ſunt: per quos alioꝝ culpe feriūtur: vt ipſi iam mundi per vltionem veniant qui alioꝝ vitia corrigere feſtinant.

Item Ambꝛo. ſuper Beati immaculati.

¶ Ille de vita alterius iudicet: qui non habet in ſeipſo quod puniat.

IUdicet ille de alteri⁹ errore qui non hꝫ in ſeipſo qđ condēnet[d]: iudicet ille qui nō agit eadē que in alio putauerit puniēda: ne cū de alio iudicat in ſe ferat ſniam. Judicet ille qui ad ꝓnūciandū nullo[e] odio nulla offenſiōe nulla leuitate ducat. ⁊ poſt pauca. Bonus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit: ⁊ ꝓpꝛie domeſtice volūtatis[f]: ſed iuxta leges ⁊ iura pronūciat: ſtatutis iuris obtēperat nō indulget ꝓpꝛie volūtati: nihil preparatū ⁊ meditatū de domo defert ſed ſicut audit[g] ita iudicat: ⁊ ſicut ſe hꝫ natura decernit: obſeqtur legibus non aduerſat: examinat cauſe merita non mutat. Diſcite iudices ſeculi quē in iudicādo tenere debeatis affectū: quā ſocietatē: quā ſobꝛietatē: quam ſinceritatē: ⁊ paulopoſt: Qui iudicat volūtati ſue obtēperare nō debet: ſed tenere quod legū eſt: ⁊ poſt pauca. In iudicando cordi magis eſt cuſtodia veritatis ꝙ̄ obedientia voluntatis.

Itē Greg.

¶ Grauatus criminibus iudicare non valet.

IN grauibus[h] peccatꝭ qs poſitus: dū ſuis premit aliena nō diluit. ¶ Cunctis enī liquet: qꝛ cū is diſplicet q ad intercedendū mittit: irati animus ꝓculdubio ad deteriora prouocat[i]. ¶ Scriptum quippe eſt: Victime impioꝝ abominales deo ſunt: vota iuſtoꝝ placabilia: neqꝫ eniꝫ in oīpotentis dei iudicio quid[k] ſed a quo datur inſpicitur. ¶ Hinc eſt qđ ſcriptū eſt: Reſpexit deus ad abel ⁊ ad munera eius: ad cain vero ⁊ ad munera eius nō reſpexit. Dicturus quippe qꝛ dñs reſpexit ad munera: premiſit ſollicite: qꝛ reſpexit ad abel: ex qua re patēter oſtēdit qꝛ nō offerens a munerib⁹: ſed munera ab offerēte placuerunt. ¶ Dona qppe iniquorum nō ꝓbat altiſſimus: nec reſpicit in oblatiōibus eoꝝ

Cauſa. Docet Ambꝛoſi⁹ in hoc ca. ꝙ nullus iudex niſi bon⁹ ſit dꝫ alios iudicare: cuꝫ iudex nō debeat eſſe criminoſus: nec leuitate vel odio debeat ad ꝓnūciandū adduci: ⁊ ſi rancorē vel amores habeat aduerſus alterū litigatoꝝ in cuius pte voluntas ſenſualitatis declinaret: nō obediat tunc ꝓpꝛie volūtati: ſed ſm leges ⁊ ſicut audit ⁊ natura negocij ſe habet decernere debet ⁊ iudicare de domo. i. de corde ſuo.

g ¶ Audit. argu. ꝙ ſm allegata eſt ꝓcedendū. vt. ff. de offi. pręſi. illicitas. §. veritas. ⁊. ij. q. j. de⁹ omnipotēs. ⁊. xj. q. iij. illa. ⁊ c. ſūmopere. ⁊ c. ita. ⁊ c. tūc vera. ⁊. vj. q. ij. ſi tantū. ⁊ c. placuit. Sed ꝫ. xxx. q. v. nullū. ⁊ c. iudicantem. ꝫ. ⁊. eo. poſtulatus. cōtra. Sed ſm h. delegabit cauſam ſi cōſciētia non ꝯcordat allegatis: ſed ſm alios pōt determinare ſm allegata: quia aliud facit aliqs ī eo ꝙ iudex eſt aliud in eo ꝙ homo ē vt. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. ⁊ ſic iudicare poteſt ſcđꝫ conſciam quam habet: vt iudex non vt homo. arg. extra de offi. ord. ſi ſacerdos. ⁊ extra de offi. deleg. paſtoralis. §. qꝛ vero. ⁊ extra de electio. quod ſicut.

IN grauib⁹ pec. ¶ Caſus. Dicit Greg. in hoc ca. ꝙ iudex eccliaſtic⁹ donec peccato ſuo pmitur: ſubiectoꝝ delicta non pōt diluere. ⁊ hoc ꝓbat. v. rōnibus. pꝛia eſt ibi: cunctis enī. ſecunda ibi: ſcriptū. tertia ibi: hinc eſt. quarta ibi: dona. quinta ibi: item longe eſt. — Prouer. xv. b. — Gene. iiij. a

h ¶ In grauibus. Notandū ꝙ imputaꝭ alicui ſi malum nunciū vel ſtultum procuratorē miſit. vt. ff. cōmo. argentum. ff. de mino. cū mandato. arg. ff. de pu. cum ſi exhibuiſſent. ⁊ extra de app. ſepe. in prin. — Eccleſia. xxxiiij. c

d ¶ Condemnet. i. dignum ſit condemnatione.
e ¶ Nullo odio. xj. queſtio. iij. quatuoꝛ.
f ¶ Voluntatis. Sed nōne iudex poteſt iudicare ſcđm quod ſibi iuſtum videt. vt. ff. de arbi. qualē. ⁊ ex ſnia ſui

i ¶ Prouocatur. ex vite merito non pōt malus ſacerdos dimittere peccata ſed ex officio poteſt. xv. q. vlti. c. vlti. Et eſt hic argu. orationes maloꝝ his pro quibus orant nocere. j. q. j. fertur. ⁊ c. neceſſe. ⁊ non nocet lxj. di. miramur. §. ſicut. Sed contra. j. q. j. c. pꝛophetauit. — Oratiōes maloꝝ nocent.

k ¶ Quid. qꝛ deus non conſiderat datū ſed affectū offerentis. vt. xxiiij. qō. j. odi ⁊ proieci. quādoqꝫ tamē con

ſiderat quid offeratur.vt.xlix.diſtin.c.vlt.quādoq3 conſiderat pro quo offeratur.vt.j.q.j.dictum.

P Oſtulatus. ℭ Caſus. Judei quadā muliere ī adulterio deprehēſa:poſtulauerunt a xp̄o vt de ea iudicaret an eſſet lapidāda ab eis vel nō.quos redarguere volēs ⁊ repellere ab accuſando ſcripſit in terra ſe inclinādo: ſi qs ſine peccato eſt pri⁹ in illā lapidem mittat:vel terra terram accuſat:ipſi aūt ſcripturā legentes: cōfuſi exiuerunt de tēplo vn⁹ poſt aliū. In quo facto nos figuralr docuit ꝙ cū alios accuſare vel reprehēdere vel iudicare volum⁹ ad conſciā3 recurramus:⁊ quid in ea cōditori placeat examinemus:iuxta auctoritatem apl̄i dicētis: Fratres etſi ꝓoccupat⁹ fuerit homo in aliquo delicto vos q ſpūales eſtis ⁊c̄. Se quē.c.planum eſt.

Prouer. xv.d

Jo.viij.a

a ℭ Scribebat.hoc.ſ. terra terra3 accuſat. vel hoc ſi qs ſine peccato ⁊c̄.⁊ h̄ eſt ar. ꝙ ſufficit ſi ſentētia ſcribatur in pariete:nā ⁊ ibi edicta pretorū olim ſcribebātur in albo.ff.de iuriſ.om. iudi.l.ſi quis.

Sala.vj.a

Snia poteſt ī pariete ſcribi.

Jo.viij.a

b ℭ Obnixe. id eſt inſtanter.

c ℭ Delicto.vos qui ſpūales eſtis iudicate hmōi.l.di.pōderet.Ar.ꝙ mali non poſſunt iudicare.

d S Acerdos. ſic.xlj.di.§.j.

e ℭ Et poſtea. Arg. preſbyterū poſt penitētiam poſſe reſtitui.l.di.de his vo.

Matt.v.b

f ℭ Et nō publicare.ea que qs ei in ſecreto dixerit:alr deponit.J.de pe.di.vj. ſacerdos.hodie ponitur in artū monaſteriū ad agendā penitentiam perpetuā: vt extra de peni.⁊ remiſ.omnis.in ſi.

Cōfeſſionem reuelātis punitio.

j.Reg.xv.f

ℭ In euangelio.

ℭ Caſus. Adhuc ꝓbat Gra.criminoſū iudicem nō poſſe iudicare ſed repellēdum eſſe ad inſtar ſalis infatuati. Poſtea obijcit oſtēdendo ꝙ iudices licet ſint criminoſi tamē iudicare poſſunt:quod probat quinq3 exemplis.ſ.ſaulis ⁊ dauid ſalomonis ⁊ achab ⁊ phariſeoꝝ vel ſcribaru3:qui oēs licet mali eſſent ⁊ peccatores tn̄ iudicabant. Ad vltimū dat ſolutionē dicens ꝙ iudicare poſſunt ex officio eis conceſſo:⁊ ſnie late ab eis valent donec ab eccleſia tolerantur.

g ℭ Sic ⁊ achab. xxij. queſtio.ij. vtilem.

nec in multitudine ſacrificiorum eorū propiciabitur peccatis. ℭ Item longe eſt dominus ab impijs ⁊ oratiōes iuſtoꝝ exaudiet. I dem.

ℭ Primū noſmetipſos:deinde primos debem⁹ corrigere.

P Oſtulat⁹ iudicare dn̄s de peccatrice:nō ſtatim dedit iudiciū:ſed prius inclināns ſe deorſum digito ſcribebat[a] in terra:ac ſic demu3 qō obnixe[b] rogat iudicat:nos videl3 typice inſtituens:vt cu3 quelibet ꝓximorū errata cōſpicimus nō hec ante reprehendendo iudicemus ꝙ̄ ad ꝯſciētia3 noſtrā humiliter reuerſi digito eam diſcretiōis ſolerter exculpemus: ⁊ qd in ea cōditori placeat qdve diſpliceat examinatiōe dirimam⁹: iuxta illud apoſtoli:Fratres ⁊ ſi ꝓoccupatus fuerit homo in aliquo delicto[c] ⁊c̄.qui ſine peccato eſt veſtrū.i.prio vos ipſi iuſtitiam legis implete:⁊ ſic innocētes manibus ad lapidandam ream concurrite. I tē Aug.ad quēdā comitē.

ℭ Sacerdos primū ſua peccata deinde aliena detergat.

S Acerdos[d] vt ſapiēs medicus ⁊ pfectus primu3 ſua peccata diluere ſciat:⁊ poſtea[e] aliena detergere ⁊ ſanare ⁊ non publicare[f]. Item. ℭ In euāgelio ſal infatuatum ad nihilū vtile eſſe dicitur:niſi vt ꝓijciatur foras:et ab hoibus cōculcet. ℭ Ex quibus oibus dat intelligi ꝙ criminoſus alteri⁹ criminis iudex eſſe nō poteſt:⁊ ſeipm condēnat dum in alteri⁹ crimen ſentētia3 ꝓfert. ℭ Sed obijcitur:Saul cum a domino eſſet reprobatus populu3 vel iudicabat:⁊ eius iudiciu3 vniuerſus popul⁹ expetebat. Item. ℭ Dauid cum eſſet adulter ⁊ homicida iterrogatus a propheta ſniam in diuitem dedit qui ouē pauperis rapuit dicēs: Judiciu3 mortis eſt viro huic. Itē. ℭ Salomon cū amore muliercule deos gentiliū coleret:tn̄ vniuerſa plebs iſraelitica ad eius iudicia confluebat. Sic ⁊ achab[g] ꝙ̄uis coleret baal tamen decē tribus iudicabat. Multi etiā alij tam in veteri teſta.ꝙ̄ in nouo inueniuntur.quoru3 vita cū eſſet blaſphemabilis tamē eoꝝ ſentētia q3 ex officio ſeruata iudiciarij ordinis integritate ꝓceſſit inuenit ſeruata. Unde ⁊ dn̄s ait in euāgelio:Super cathedrā moyſi ſederūt ſcribe ⁊ phariſei dicētes ⁊c̄. Hic ligdo cōſtat ꝙ mali paſtores du3 ſnia iuſti examinis aliorū crimina feriūt ſibijpſis nocent dū ſine exēplo ſue emendatiōis alioꝝ vitia corrigere curāt:ſubditis vo ꝓſunt ſi eorum increpatiōe correcti vel ſentētia coerciti vitā ſuam in melius cōmutare didicerint. Ac p hoc dū ab eccl̄ia tolerati fuerint eoꝝ iudiciū ſubterfugere nō l3 ℭ Queſtio.viij

Q Uod[h] autē3 ep̄s ab vno tm̄ audiri vł iudicari nō debeat: Zepherin⁹ papa teſtat dicēs: ℭ Ep̄s nō niſi a plurib⁹ audiat ⁊ iudicetur.

A Ccuſatores ep̄oꝝ oi careāt ſuſpitiōe:quia co-

Q Uod autē3. ℭ Caſus. Hic intitulat octaua qō.q̄ querit an ep̄s poſſit ab vno tm̄ iudicari vel audiri:ꝛ Et rn̄det ꝙ in ciuili pōt ⁊ in criali a papa vel ei⁹ delegato:alr nō poteſt ab vno iudicari vel audiri. Sed ī accuſatione ep̄i debent eſſe duodeci ep̄i preter metropolitānū: ⁊ in accuſatiōe preſbyteri ſex:in accuſatiōe diaconi tres:vt ī.xv.q.vij.felix.⁊.c.ſi autē. Finis tn̄ cauſe criminalis ep̄i ſummo pōtifici reſeruatur:vt.J.c.j.⁊.ſ. ea. qō.vj.ꝙ̄uis.⁊ capitu.dudum.

h ℭ Quod autem. Ab oib⁹ ep̄is ꝓuincie debet audiri cauſa ep̄i:vt.ſ.ea.q.vj.ſi quis ep̄orum.vel a duodecim ad minus quos ipſe metropolitan⁹ eligit:vł ipſe reus ſi electos a metropolitano h3 ſuſpectos.J.e.q.j.c.j. et tales coepiſcopi nō ſunt iudices ſed aſſeſſores: ſicut nec clerici ſunt iudices qui debēt itereſſe cū ep̄s audit cām clerici.xv.qō.vij. epiſcopus.arg.tamē eſt ꝙ ſunt ordinarij vt.vj qō.iij.ſcitote.⁊ ſi papa delegat cām ep̄i: videt ꝙ eodē modo intererūt duodecim ep̄i.ſ.e.q.vj.hec quippe. ⁊.xxxiij.di. quorundam.

ij. Reg. xij.a.

iij. Reg. xj.a.

iij.Reg. xvj.f.

Matthe. xxiij.a.

Epi cauſa a quibus eſt audienda.

A Ccuſatores. ℭ Caſus. hoc ca.diuidit in quattuor ptes. In pma pte dicit Zepherinus ꝙ accuſatores ep̄oꝝ debēt eſſe bone fame ⁊ ſine ſu-

Diuiſio.

ſpitione. In ſecunda parte dicitur ꝙ ſententia a nō ſuo iudice dicta nullum ligat. In tertia parte dr̄ ꝙ in accuſatione epī debent eſſe. xij. epī qui ab accuſando ſunt eligendi: ⁊ iſti ſimul cū archiepō cauſam examinabunt ſed pape ipſius depoſitio reſeruetur. In quarta parte dicit ꝙ

b ℂ Eligantur. id eſt conueniatur.
c ℂ Iudicetur. ſed propter contumaciam excōmunicetur. ℑ. e. q. ix. abſens. ⁊ c. decernimus.

Suggero. ℂ Caſus Dicit ꝙ ſi epūs accuſatus nō poſ congregare omnes epōs de ꝓuincia: ne in crimine i. ſuſpitione remaneat cā eius a duodecim epīs audiat. f ℂ Inciderit. ſed ſi nō ſint tot epī in ꝓuincia aduocabit vicinos: vt. lxv. diſti. ſi forte. ⁊ vj. q. iiij. c. j. ⁊ ij. aliogn metropolitan⁹ vel epūs nō poſſet audire cāʒ crialē clerici cuʒ non ſint tot epī in ꝓuincia. xv. q. vij. felix. Qō. ix.

ℂ Hec q. diuiditur in quattuor partes: in quarꝫ prima ꝓbat per. xij. auctoritates ſanctorꝫ patrū ꝙ abſens non dʒ cōdēnari nec abſentes in eū teſtificari nec illum accuſare niſi cōtumax fuerit. Scōa ibi de his. tertia ibi ſimul autem. quarta ibi: niſi in crimine. Joan. de ſan.

ℂ Caſus. hic ponit ix. q. qua querit an accuſatores vel teſtes vocē accuſatiōis vel teſtificationis in

abſens iudicari nō debet niſi ex cōtumacia fuerit abſens. ſecunda pars incipit ibi nulluʒ nāqꝫ. tertia ibi: iudices. xij. quarta ibi: abſens.

a ℂ Nullum. magis. extra de iudi. at ſi clerici.

ℂ Cui⁹ in agendo.

ℂ Caſus hec lex nō eſt de. c. ſed debʒ legi poſtea: inſerta tñ fuit a Gra. occaſione illi⁹ verbi nullum ꝯſtringit ſnīa a non ſuo iudice dicta: qḋ verū eſt niſi recōueniat: nam ſi ego conueni aliquem ſub iudice ſuo: ⁊ ipſe vult me recōuenire coraʒ eodem iudice nō poſſum eū recuſare in rn̄dendo cū in agendo elegerim ipſum: ⁊ eius ſnīa lata ꝯtra me valet in hoc caſu: lʒ non ſit meus iudex ordinari⁹. Nam cuius in agendo ⁊c. Arbitriū: id eſt forū vel examē vel iudiciū.

b ℂ Iudicem. ex hoc videt ꝙ clericus poſſit recōueniri coraʒ

lūnas ſuas dn̄s firmiter ſtare voluit nō a quibuſlibʒ agitari. ℂ Nullum[a] nāqꝫ eorū ſententia a nō ſuo iudice dicta cōſtringat: qꝛ leges ſeculi idipſum fieri precipiunt: vt codice libro. vij. titu. de ſententijs ⁊ interlocutionibus omnium iudicum. ℂ Cuius in agendo quis obſeruat arbitrium eum habere etiā contra ſe iudicem[b] in eodē[c] negocio non dedignetur: qꝛ ⁊ leges ſeculi idipſum fieri precipiunt. ℂ Iudices. xij. quilibet epūs accuſatus (ſi neceſſe fuerit) eligat a quibus eius cauſa iuſte iudicet. Nec ꝑus audiatur aut excōicetur vel iudicetur ꝙ̄ ipſi per ſe eligantur[d]: ⁊ regulariter ad ſuorūʒ ꝑmo vocatus cōuentum epōrum per eos eius cauſa iuſte audiatur ⁊ rationabiliter diſcernatur: finis vero eius cauſe ad ſedē apoſtolicam deferatur vt ibidem determinet: nec antea finiat ꝙ̄ eius auctoritate fulciatur. ℂ Abſens vero nemo iudicetur[e] niſi ex cōtumacia abſens fuerit: qꝛ diuine ⁊ humane leges hoc ꝓhibēt. Item Felix epūs dixit in cōcilio carthagineñ. iij.

ℂ Ad quot epīs audiat epiſcopus qui in reatuʒ inciderit.

Suggero ſm̄ ſtatuta veterū conciliorū vt ſi quis epūs (quod nō optam⁹) in reatum aliquē inciderit[f]: ſi ei nimia neceſſitas fuerit nō poſſe plurimos cōgregare epiſcopos: ne in crimine maneat a duodeciʒ audiatur epiſcopis. ℂ Queſtio. ix.

De accuſatoribus[g] vero vel teſtibus ꝙ in abſentem vocem accuſatiōis vel teſtificatiōis exhibere nō valeant multorꝫ auctoritatib⁹ liquet. ✠ Ait eniʒ Teleſphorus papa. ℂ Niſi reo preſente accuſator nō audiatur.

laicis etiaʒ in ſpiritualibus: niſi clericus paſſus ſit violentiam a laico: vt extra de iurepa. relatum. in fi. ⁊ ff. de iudi. l. ij. §. item ſi extra. Nam qui aliter nō poteſt eſſe iudex ratione recōuentionis poteſt: vt ex̄ de mu. peti. prudentiā. C. de ordi. iudi. adite. ſi. ff. de iuriſ. om. iudi. ſi idē j. rñ. Sed ꝙ non poſſit reconueniri eſt. ar. extra de iudi. decernimus. ⁊ c. q̄zto. Nam ⁊ qn̄qꝫ ceſſet reconuentio: vt C. qui legi. perſo. l. vlti. Item in criminibus ceſſat reconuentio: vt. ℑ. e. q. xj. ꝑus. Item in poſſeſſione repetēda ex̄ de reſti. ſpo. ex conqueſtione. extra de ordi. cog. c. j. ⁊ C. de compen. l. vlti. qḋ concedo. ⁊ dico ꝙ laicus etiam incidenter nō poteſt cognoſcere de cauſa ſpirituali. ex̄ qui ſi. ſint legi. lator. Item videt ꝙ non tenet ſententia lata ſuper altera queſtione tm̄ ff. quando ap. ſit. l. j. in fi. ff. de var. ⁊ extraor. co. l. j. nam iudex vna ſententia vtrāqꝫ dirimet: vt extra de ordi. cog. cum dilectus.

c ℂ In eodē. Sed nōne alia eſt cauſa recōuentionis ꝙ̄ ſit principale negociū? Utiqꝫ: vt extra de mu. peti. c. j. ⁊ ij. Sed dr̄ eadem: qꝛ idem ſunt iudices ⁊ litigatores: ⁊ qꝛ vna ſnīa determinandū eſt vtrūqꝫ. extra de ordi. cog. cū dilectus: ⁊ qꝛ ſi inhibet appellatio in vna ⁊ in alia. ex̄ de mu. peti. c. ij. tñ papinianus qui hanc legem edidit intellexit: qꝛ ſi tu me conuenis actione mādati ego te poſſum recōuenire contraria mandati al's non. C. de ſen. ⁊ interlo. cum papinianus. ſed iuſtinianus aurit intellectum eius ꝑ auc. ad oēs cauſas. C. e. ti. auc. ⁊ ꝯſequēter.

abſentem valeant exhibere? Et certe ꝙ nō valeant multorum auctoritatibus cōprobatur. ⁊ de hoc quid iuris ſit ⁊ in quibus caſibus fallat plene notatū inuenies in ſūma queſtionis. ⁊ h. plene de hoc tractat in ſūma ſua in hoc loco. Primum. c. huius. q. eſt planum.

g ℂ De accuſatoribus. Scōm leges de crimine nunq̄ꝫ procedit contra abſentē lite non cōteſt. ff. de pe. abſentē. niſi in caſu cōtra apparitores: vt. C. de pe. ne diu. ꝓ contumacia aūt annotant bona eius ⁊ expectat per annum ⁊ ſi infra annū non venerit poſtea bona deuoluunt ad fiſcum: nec ſup bonis audit ſed bñ auditur ſuper crimine: vt. C. de requi. reis. l. ij. ſi aūt infra annū veniat bona recuperat ſi velit iudicio ſtare: ſi aūt lis eſt conteſta. ⁊ liquet de cā in maioribus criminibus nunq̄ꝫ ꝓceditur ꝯ abſentem. imo audit qn̄cunqꝫ venerit: vt. ff. de reg. reis. annus. ſed in minoribus que penā relegationis vel dānum eſtimationis cōtinent bene ꝓceditur ꝯ abſentē. ff. de pe. abſentē. fallit. C. de adulte. q̄uis. ℑ. ea. decernimus. Scōm canones diſtinguit. h. an liqueat de cā an non: ſi liquet de crimine pōt condēnari abſens ✠. iiij. q. v. c. j. ⁊. xxiiij. q. iij. de illicita. ſi nō liquet eſt excōicandus: vt xj. q. iij. rurſus. ⁊ c. quicūqꝫ. in hoc tamen peccat. h. qꝛ non diſtinguit an lis ſit conteſta. vel nō: nam ſm̄ eum non refert an lis ſit cōteſta. vel nō. Ego tamē dico ꝙ cum lis eſt cōteſt. ⁊ liquet de cauſa locū habet iſtud. c. decernim⁹. ſed ſi lis nō eſt conteſt. vel eſt cōteſta. ſed non liquet de

[Left margin:] C[illegible] an poſſ recō ueniri coraʒ iudice ſeculari.

[Left margin:] Reconuentio ceſſat in certis caſibus.

[Left margin:] Cā recōuentionis eſt eadē cū ꝑncipali.

[Right margin:] Diuiſio.

[Right margin:] ✠ ℂ Concor. tex. in l. abſn̄tem C. de accu. ⁊ in. l. ne diu. C. de pe.

[Right margin:] Abſens an poſſit condēnari.

[Right margin:] ✠ ℂ Adde ad hāc. q. no. i. l. ſeruum. §. publice. ff. de ꝓcu. ⁊ i l. ij. C. de requi. re.

Accuſatori omnino nō credi decernimus q̄ abſente[a] aduerſario cauſaꝫ ſuggerit ante vtriuſqꝫ partis iuſtam diſcuſſionem.

Item Eleutherius papa.

ℭ Abſente aduerſario ſententiam ferre nō licet.

Caueant[b] iudices eccleſie ne abſente eo cuius cauſa ventilaṫ ſententiam ꝓferant: qꝛ irrita erit ✠: imo etiā cauſam[c] in ſynodo pro facto dabunt[d]: proditoris vero nec calumnia nec vox audiatur.

Item Calixtus papa.

ℭ Nec abſēte accuſator nō audiatur.

Abſente eo quē accuſare voluerit quicꝙ̄ accuſatori non credatur: qꝛ ſine ſcripto difficile[e] eſt: per ſcriptum aūt nunꝙ̄ recipiaṫ: qꝛ per ſcripturam nullus accuſari pōt: ſed propria voce ꝛ p̄ſente eo quē accuſare voluerit ſuam quiſqꝫ agat accuſationem.

Item Cornelius papa.

ℭ Que in abſentes geruntur omnino euacuent.

Omnia que aduerſus abſentes[f] in oī negocio aut loco aguntur[g] aut iudicanṫ omnino euacuentur: quoniam abſentem nullus addicit[h] nec vlla lex damnat.

Item Marcellus papa.

ℭ Nō iudiceṫ qui p̄ſencialiter nō accuſaṫ vel cōuincitur.

Non oportet quēlibꝫ iudicari vel dānari p̄uſꝙ̄ legitimos habeat p̄ſentes accuſatores locūqꝫ[i] defendendi accipiat ad abluenda crimina.

Item damaſus.

ℭ De eodem.

Habeṫ quoqꝫ in decretis ſanctoꝝ patrum ſancitū: non fore canonicum quenꝙ̄ ſacerdotum iudicari vel dānari antequam accuſatores canonice examinatos[k] preſentes habeat: locumqꝫ defendendi accipiat: ideſt inducias[l] eccleſiaſticas ad abluenda crimina. Palea.

Nec extra patriā fiat ꝓuincie primo diſcuſſio

---

cauſa locus eſt illis. C. rurſus. ꝛ. c. quicūqꝫ. nam ante lit. cōteſt. nūꝙ̄ ſunt recipiēdi teſtes in crīe. ex̄ vt lit. nō ꝯte. ad hoc deus. niſi aliqd ſpāle dicamus de dilapidatione: vbi publica cōmoda ꝑiclitanṫ: vt. ſ̄. ea. q. ij. qꝛ ea. ꝛ. C. de pe. ne diu. Nullo enim ꝓuilegio gaudere dꝫ qui male adminiſtrādo ſuos cōtubernales affligit vt. C. vbi de ratiocinijs. l. ij. Idē eſt in cā inqſitionis: qꝛ teſtes recipiuntur lite nō ꝯteſt. vt ex̄ vt lit. nō ꝯteſt. qm̄ frequēter. Item vbi qs infamatus deficit i purgatione punitur lite nō conte. vt ex̄ de pur. ca. cū petrus. ex̄ de ſimo. de hoc. Item in hereſi poſt mortē: vt. xxiiij. q. ij. ſane ꝓfertur. ſed in cā ciuili nō ꝓcediṫ lite nō ꝯteſt. niſi in caſibꝰ q ſunt ex̄ vt lit. nō ꝯte. qm̄ frequēter. Itē in cā appellationis: vt C. de tēpo. ap. l. vlt. ex̄ de ap. ſepe. ꝛ. ij. q. vj. ei g. Itē in abſentia accuſatoris: vt ex̄ de do. ꝛ cōtu. cām. q̄ eſt hodie correcta p decre. qm̄ frequēter. ſicut credo. C. q̄ñ ꝛ qñ iud. auc̄. qui ſemel. Itē vbi agiṫ iudicis officio. C. ſi mi. ſe ab hereditate abſti. in auc̄. ibi poſita. ff. de mino. in cauſe. §. cā. Item in cā ſurreptionis. ex̄ de ſen. ꝛ re iudi. cū olim. Itē ſm quoſdam in cā libertatis. C. de inge. ma. diffamari. Itē in petitione legati vel fideicōmiſſi. ar. C. de vſur. ꝛ fruc. leg. vł fideicō. l. ij. Item in trebellianica reſtōne. C. ad treb. l. pe. §. cum aūt. Item cū electus nō comparet. ex̄ de elec. dudum. i. in ſi. alˀs nunꝙ̄ ferenda eſt ſnīa ante lit. ꝯteſt. ſed ꝓcediṫ ꝯ abſentē ꝓut tradiṫ. ex̄ vt lit. nō conteſta. qm̄. in ſi. qd̄ diciṫ de offi. iudi. hodie certū eſt. ex̄ de of. iudi. c. vlt.

ℭ Con cor. ter. in l. ea q. ꝛ ibi glo. ꝛ con cor. C. q̄ñ ꝛ qñ iud.

Accuſatori. a ℭ Qui abſente. qꝛ merita cauſaruꝫ ꝛc̄. C. ſi p vim vel alio mō. l. vlti. nec etiā in cā reſtitutionis audiṫ qs volens de iure ſuo docere in abſentia alterius partis: vt extra de of. dele. conſultationibus.

Caueant. ℭ Caſus Queſituꝫ fuit ab eleutherio an iudices poſſint ſentētiare ꝯ abſentē non ex contumacia? Et rn̄det ꝙ nō: ꝛ ſi tulerit irrita erit ſnīa ipſo iure: vel per ſententiā irritabiṫ: ꝛ iudices penā ſuſtinebūt: ꝛ eius qui ſemel calūniatus eſt accuſatio non audietur.

b ℭ Caueant. Arg. eſt hic ꝓ opinione illoꝝ qui dicūt ꝙ ſnīa nulla eſt cū peremptoriū non venit ad noticiaꝫ abſentis. C. q̄ñ ꝛ quando iud. l. ea que. ꝛ. ff. que ſen. ſine ap. reſcin. l. j. §. cum ex edicto. ſed ibi nō peruenit: qꝛ nec ꝓpoſitum fuit: vnde ſm pleroſqꝫ tenetꝫ ſnīa lꝫ peremptorium nō venerit ad noticiam rei. ſed hic expones irrita. i. irritanda. Unde ſatis videṫ ſufficere ſi abſens ſufficienter ſit requiſitus ad hoc vt poſſit ferri ſnīa: licet nō

Snīa lata ꝯ eum ad quem citatio non ꝑuenit an valeat.

ſit inuentus: vt extra de do. ꝛ contu. cām. extra de cle. nō reſi. ex tue. ar. ad hoc. vij. q. j. p̄ſentium. C. de iud. properandum. §. ꝛ ſiquidem. ff. de euic. ſi ideo. ꝛ. l. ſi victus §. ſi preſente. ꝛ. ff. loca item queritur. §. exercitu. Arg. ꝯ extra vt lit. nō conteſt. qm̄. §. ſi vero. nam ibi dr̄ ꝙ etiam in cauſa matrimonij nō eſt ꝓcedendū cōtra abſentem licet nō inueniaṫ: qꝛ pōt eſſe ꝙ habeat iuſtam cauſaꝫ abſentie: nec enim videṫ contumax qui vo. ł precomis nō audiuit. ff. de integ. reſti. l. pe. ꝛ vlt. hoc tn̄ certum eſt ꝙ ſiue ꝑuenerit ad euꝫ citatio ſiue nō: ſi probauerit iuſtā cauſaꝫ abſentie retractaṫ id qd̄ factum eſt: vt ex̄ de ſen. ꝛ re iudi. cuꝫ bertoldus. Ioā. hoc teneas ꝙ ſufficit ſi citetur aduerſariꝰ publice ad domuꝫ vbi cōſueuit morari: vt extra de do. ꝛ contu. cām. ꝛ. c. vlt. ꝛ ſi non veniat lite nō ꝯteſta. fiat miſſio in poſſeſſionem vel excōicabitur: vt extra vt lit. nō conteſt. tue. lite vero cōte. ad ſniam ꝓcedi tur: vt. C. de iudi. ꝓperandū. §. ſiquideꝫ. ꝛ. §. ſin aute. ꝛ ſi poſtea veniat aſſignādo iuſtaꝫ cām abſentie retractabitur qd̄ factum eſt: vt extra de ſen. ꝛ re iudica. cum bertoldus. B.

c ℭ Cauſam. ideſt penam.

d ℭ Dabunt. ideſt ſuſtinebunt.

Abſente. ℭ Caſus Queſitū fuit ab eleutherio an abſens poſſit accuſari: ꝛ an abſens poſſit per epiſtolā accuſari? Et reſpondet ꝙ non: ſed reo preſente ꝛ voce propria ꝛ in ſcriptis niſi in caſibus exceptis.

e ℭ Difficile. i. nō. vt. ij. q. vj. biduū. vł difficile. i. vix: qꝛ i caſibꝰ ſit accuſatio ſine iſcriptiōis vīcło: vt no. ij. q. viij. i p̄n.

Omnia. ℭ Caſus. Queſitum fuit vtrū teſtes recepti ꝯ abſentē vel ſnīa lata contra abſentem valeat? Et reſpondet ꝙ non: qꝛ nulla lex damnat abſentem.

f ℭ Abſētes. nō p ꝯtumaciā ꝛ i caſibꝰ exceptis i ſūma. Io.

g ℭ Aguntur. Nota etiam ꝙ geſta que ſiunt abſente altero non valent: vt. ī. eo. charte. ꝛ. ſ̄. eo. caueant.

h ℭ Addicit. id eſt punit.

Non op̄ꝫ. ℭ Caſus. Diciṫ hic ꝙ nullus dꝫ dānari niſi legitimi appareant accuſatores ꝛ p̄ſentes: ꝛ tunc locus defendendi accuſato prebeatur. i. inducie dentur ad delenda crimina. Idem dicitur in ſequen. c.

i ℭ Locumqꝫ. i. inducias. vt. ī. c. proxi.

Habetur. k ℭ Examinatos. hoc cum ſint ignoti vel ſuſpecti: vt. ij. q. vij. querendum.

l ℭ Inducias. arg. ſententiam non valere niſi preceſſerint legitime iducie. extra de dila. dilecti. ꝛ. v. q. ij. vocatio.

a Qui accuſare. ¶ Caſus. Dicitur ħ ꝙ qui vult alius accuſare debet preſens hoc facere ⁊ nõ per ꝓcuratorem: vt reo reſeruetur copia defendendi.

a ¶ Premiſſa. Inſcriptio enim ſemper precedit accuſationem: vt extra de accuſa. qualiter. ij.

b ¶ Voluerit. maximus valentine ciuitatis epiſcopus.

c ¶ Sententie. ferende. contra. ff. de penis. abſentem. illud ſecundum leges.

f ¶ Manifeſtũ eſt. preſumptiue: vt. ff. de re iudi. cõtumacia. §. j. ſic. xxiiij. q. iij. de illicita. in fi. Sed vi ꝙ ſemper liqueat de cã: q2 aut ꝓbat acto2 qđ aſſerebat: ⁊ tunc cõdemnãdus eſt reus: aut non p2obat ⁊ tunc eſt abſoluẽdus reus: vt. vj. qõ. vlti. acto2. Reſpõ. iſtud obtinet cum vterqꝫ eſt preſens: ⁊ pterea ꝙ reus abſoluit non procedit ex eo ꝙ de cauſa liqueat ſed q2 partium iura ſunt obſcura ⁊ in dubio fertur ſentẽtia p2o reo: vt inſti. de inter dic. §. cõmoduz. extra de fide inſtru. inter. in fi. nam quandoqꝫ acto2 ꝓbat intentionem ſuã: ⁊ tamen iudici non liquet de cauſa. ff. de re iudi. l. pomponius.

Dignũ ¶ Caſus. Dicitur hic: ꝙ non debet aliquis accuſari niſi p2eſens fuerit accuſato2: qui examinari debet ſi eſt idoneus ad accuſandum.

b ¶ Innocentis. Sanctius eſt enim nocẽtem impunitum relinquere: ꝙ̃ innocẽtem condẽnare: vt. ff. de pe. abſentem.

Decernim9 ⁊c. ¶ Caſus. Maximus valẽtine ciuitatis epiſcop9 fuit de multis criminibus accuſat9 poſt litem conteſt. multotiens citatus nõ venit: ita ꝙ cauſa non poterat terminari: ꝑcipit ergo papa epiſcopis gallie: vt ante kalendas nouẽbris ſynodo cõgregata illum citẽt: ⁊ ſi venire noluerit ferant ſniam in illuz tanꝙ̃ in contumacem: nec curẽt ſi oĩa delicta non cõp2obẽtur cuz per ſuã contumaciam videt de omnibus cõfiteri. Quidam tamen dicunt ꝙ iſte fuerat infamatus: ⁊ ꝓcedebatur cõtra euz i modũ inquiſitionis. Sequens capi. planum eſt.

c ¶ Decernimus. Quidam ponũt caſuz ſic ꝙ epiſcopus iſte fuit infamatus: ⁊ papa cõmittit iſtis vt in modũ inquiſitionis procedãt: ⁊ ſi nõ venerit vt ſe purget vel ſi defecerit in purgatione vi confiteri de crĩe: vnde poteſt condẽnari: vt extra de ſimo. de hoc. ⁊. c. inſinuatũ. Uel intellige ꝙ hic fuit lis conteſt. ſicut in ſumma intellexi hoc. c. vel nõ loquitur de diffinitiua ſentẽtia ſed de interlocutoria vel excõmunicatione vel miſſione in poſ. videtur tamẽ ꝙ etiam lite non conteſt. ferri poſſit diffinitiua ſnia: ſed non de crimine ſed de poſitiõis ꝓ contumacia: vt vi colligi extra de do. ⁊ contu. veritatis. Jo.

...nis accuſatio ſine apoſtolica p2eceptiõe: cui in omnib9 cauſis reuerentia debet cuſtodiri: quoniã ⁊ antiqua patrum regula hoc docet: in qua imperialia pariter ſtatuta concinnũt. Criminũ (inquiunt) diſcuſſio ibi agitanda eſt vbi crimẽ admiſſuz eſt. Et in canonibus quecũqꝫ negocia in ſuis locis vbi abſo2pta ſunt finiẽda: ſalua tñ in oĩb9 apoſtolica auctate. ¶ De eodẽ.

Qui accuſare alium elegerit ꝓſens per ſe ⁊ nõ per alium accuſet: inſcriptiõe videlz premiſſa[a]: neqꝫ vllus vnꝙ̃ iudicetur anteꝙ̃ legitimos accuſato2es pñtes habeat: locũqꝫ defendẽdi accipiat ad abluenda crimina.

Item ex concilio toletano ſeptimo. ¶ De eodem.

Dignum eſt vt vita innocẽtis[b] nulla maculetur pernicie accuſato2is: ideo ſi quis a quolibet criminat: non ante accuſatus ſupplicio detur ꝙ̃ accuſato2 preſentetur atqꝫ legũ ⁊ canonum ſententia exquirat. Quod ſi indigna ad accuſandũ perſona inuenitur ad eius accuſationem non iudicetur.

Itez Bonifacius papa ad gallos. ¶ Sentẽtia feratur qui cauſe ſue negligit adeſſe.

Decernimus[c] veſtram debere intra ꝓuinciaz eſſe iudiciũ ⁊ congregare ſynodũ ante diem kalẽdaꝝ nouẽb2ium: vt ſi adeſſe voluerit[d] preſens ſi cõfidit ad obiecta reſpõdeat: ſi vero adeſſe neglexerit dilatione ſententie[e] de abſentia nõ lucretur. Nam manifeſtũ[f] eſt confiteri eũ de crimine qui indulto ⁊ totiẽs delegato iudicio purgandi[g] ſe occaſiõe non vtitur: nihil enim intereſt vtꝝ in preſenti examine non oĩa[h] que dicta ſunt cõp2obentur cũ ipſa quoqꝫ ꝓfeſſio ex ꝓcurata totiens conſtet abſentia.

Item Felix papa.

¶ Abſentes nec accuſari: nec iudicari poſſunt.

Abſente aduerſario nõ audiatur accuſato2: nec abſente alia parte ſentẽtia a iudice dicta vllam obtineat firmitatem.✠ Item Nicolaus papa Gallioni archiepiſcopo ſenenſi.

¶ Altera parte abſẽte diffinitiua non feratur ſententia.

Reuera iuſtus mediato2 nõ eſt qui vno litigante ⁊ altero abſente ambo rum emergẽtes lites decidere non fo2midat. His ita premiſſis volumus ⁊ apłica auctoritate monemus[i] vt ſi preſbyter de quo agit poſt[k] excõicationem ſuam apoſtolicã ſedem adire voluerit nullus iter eius impedire ꝓſumat.

Item Zepherinus pa.

¶ In abſentem non eſt ferenda ſententia.

Abſens vero nemo iudicetur: (q2 diuine ⁊ humane leges hoc p2ohibent) niſi fuerit[l] abſens ex cõtumacia: p2o preſenti nãqꝫ eum contu...

g ¶ Purgãdi. id eſt oſtendẽdi innocentiam ſuam vel cauſam abſentie.

h ¶ Non oĩa. dum tamẽ illa que ꝓbata ſunt ſufficiant ad cõdẽnationem: ⁊ omnia ſimul obijciantur: vt. xxiij. diſt. illud. Ar. cõtra. J. ea. q. x. placuit.

Reuera. ¶ Caſus. Quidã cõqueſtus fuit de quodaz p̃ſb2o abſente forte ex iuſta cã co2az gallione archiepõ: q teſtib9 receptis ſniam ꝯ euz abſentẽ tulit: ⁊ q2 ſnie parere nolebat dict9 archiepõs excõicauit eũ: q̃re ſacerdos ille appellauit ad ſedẽ apo. ſed impediebat appellationẽ ꝓſequi: vñ papa ipſum archiepz rep2ehendit: ⁊ precipit ei ꝙ ſi poſt excõicationem ſuã appellationem voluerit p2oſequi nullus eius iter impediat.

i ¶ Monemus. i. mandamus. ij. q. j. notum ſit. xxviij. queſtio. j. ſic enim. ⁊ no. ſ. ij. q. vij. ſicut inquit.

k ¶ Poſt excõmunicationem. No. ꝙ excõmunicatus appellat. argu. extra de ſenten. excom. per tuas.

Abſens. l ¶ Niſi fuerit. hec verba ponunt in autcen. vt omnes obediant iudici. §. ſi vero. col. v.

Snĩa in dubio fertur ꝓ reo.

✠ ¶ Con co2. tex. in l. abſentẽ. ff. de pe. et in. l. ſeruũ. §. publice. ff. de procu.

a Contumacia.ſic extra de teſti.in nomine domini.
Indicas. Hermanus eps fuit furioſus:qd conſtabat apſtico qui poſtea homicidiũ vel aliud ſcelus cõmiſit de quo cũ ſepe corã gallione archiepo accuſatus fuiſſet appellauit ad papã. Archiepiſcopus autẽ idignat⁹ rogauit papã vt de crie cognoſceret ⁊ ipm cõdẽnaret. Nicolaus do dicit ꝙ non pot facere tribus rõnibus.ſcꝫ q: hermãn⁹ erat abſens:⁊ q: nõ dixerat ei qui fuerũt illi exceſſus ſup qbus accuſabat:nec vtꝝ tpe delicti fuerit ſane mẽtis vel nõ:⁊ ideo donec iſta probent potius eſt ſibi compatiendũ qꝫ ſit ſnia feriendus.
b Hermanuꝫ.iſte in furore occiderat hominem.
c Quia.prima ratio eſt.
d Quãuis.ſecunda ratio eſt.
e Fuerint.⁊ ita nõ tenebat venire: vt.v.q.ij ſi primates.
f Nec vtrum.tertia ratio eſt.
g Oſtẽderis.archiepus bene fatebatur ꝙ qnq3 fuerat furioſus:ſed tñ dixit eum modo eſſe ſanũ:⁊ in ſanitate occidiſſe hoiem:alias tenet ille potius pbare qui dicit aliquem in furore peccaſſe:vt ex de ſuc. ab inteſt.cum dilectus.⁊ C.de codicil.l.non codicillos.

macia[a] haberi facit.

Item Nicolaus papa gallioni ſeneſi archiepo. De eo.

Indicas hermã(num[b] epm ſuper qbuſdã frequẽter fuiſſe accuſatuꝫ:p quibus (q:[c] ex parte ipſi⁹ perſona deeſt) nos vni pti ad diſcrimẽ alterius credere proculdubio nõ poſſumus : quã/uis[d] nec vſqꝫ adhuc qui fuerint[e] illi exceſſus dixeris:nec vtrũ[f] ſane mẽtis erat idẽ antiſtes necne cum ipſos exceſſus ppetrabat euidẽter oſtenderi[s][g]. Satiuſqꝫ arbitramur quãlibet interim infirmitatẽ ad penã peccati qꝫ ad ipſum pertinere peccatũ:cui magis conſulẽdum[h] ſit ⁊ compatiendum qꝫ puniẽdum:vel etiaꝫ aliquo modo feriendum.

Item Calixtus papa.

Furor ſatis punit.

h Conſulẽdum.q.d.ſatis ipſo furore punit.ſic.s.di.v.baptiçari.ff.de offi.pſi.diuus.iudex tñ diligentiſſime ingret an fuerit furioſus:q: multi fingũt furorem vt ſic excuſentur:vt.ff.de cur.fur i.obſeruare.⁊.s.e.hortamur.

Teſtes. Caſus.hoc.c.introducit pro alia parte qõnis.ſ.ꝙ nõ debet qs teſtificari ꝯ abſentem.Dꝫ ergo hic per Bñ.ꝙ calixtus fuit interrogatus vtrũ in cauſa criali teſtes abſentes poſſint teſtificari p ſcripturam? Et reſpõdet ꝙ non:ſed pſentes debent dicere veritatem de his que viderũt ⁊ nouerunt ⁊ non de alijs negocijs niſi de his que ſunt acta in eorũ preſentia:poſſet etiam hoc intelligi in qualibet cauſa:q: ſemper debet eſſe pſens ille ꝯ quem inducuntur teſtes:vnde teſtes abſentes nõ poſſunt per ſcripturam teſtificari ſed in preſentia prius.
i Scripturam. Nũquid ergo lre epoꝝ non valẽt? Non in ferẽdo teſtimonio:q: teſtibus nõ teſtimonijs credendum eſt:vt extra de coha.cle.⁊ mu.ſua.de hoc notaui.s.xj.q.iij.curie.Arg.ff.de cuſto.re.diuus:als extra iudicium ſecus eſt.vt xj q.iij.cure.lxxj.di.extraneo.
k Sed preſentes.fallit.ff.de iureiuran.ad perſonas.ff.de teſt.ſi qui teſtium.

Teſtes in cã criminali debẽt eſſe pñtes.

k Sed pñtes. In cã criali ſp teſtes erũt pñtes:ſed i ciuili ſeruetur cõſuetudo regionis:vt.ff.de teſt.l.iij.in ſi.
l Que nouerũt ⁊ viderunt.i.aliquo ſenſu corpeo perceperũt. Large enim ſumit viſus vt ibi:Guſtate ⁊ videte:⁊ legit in Exodo:Uidebãt voces.i.audiebãt:vnde ſi auditu aliqui cõſcij ſunt de aliquoꝝ fornicatiõe bñ poſſunt de hoc teſtificari.extra de teſti.ꝑterea.⁊ ꝙ de auditu recipiatur teſtimoniũ patet extra de teſti.cũ cauſa.nã ſufficit qualitercũqꝫ aliqd ſciat.xxij.q.v.hoc vi. Si ergo aliquis eſt mutus dum tñ audiat ⁊ ſcribere ſciat bñ teſtificatur:vt.C.q teſt.fa.poſ.diſcretis.ſilr cecus teſtificatur ſi voces ꝯtendentium hꝫ notas:nec obſtat ſi dicas ꝙ cec⁹ poteſt in voce decipi:vt xxvij q.j.nec aliqua.nã in viſu poſſum⁹ decipi : vt.xxxj.qõ.j.quõ.⁊ in tactu.xxxiij.qõ.ij.in lectum.
l Nouerũt. ergo de his q pupillus vidit nõ poteſt eſſe teſtis:q: hec etas ignorat qd videat.C.de fal.mone.l.j.
m Preſentia.dũ tñ intelligant.nã aliter nõ dicunt pſentes:vt.ff.de ver.ſig.corã. non intellige pñtem.put ponitur xvj qõ.iij.§.põt.ſed intellige pñteꝫ ſiue in eadeꝫ domo ſiue alibi ſit dũ tñ audiri poſſit:vt.ff.ad ſil.l.j.§.eodem tecto.
De his. Hec eſt ſecunda pars.q.ſcdm Jo.de fa.ſed ita cõtinuat. Supra in.c.teſtes. dictũ eſt ꝙ teſtes teſtificat de his que viderũt ⁊ nouerũt:nunc aũt vult oſtẽdere caſus in qbus etiã de auditu ferũt teſtimoniuꝫ ſi vocati ſunt ad hoc.ſed certe ſi bene inſpiciat in.l.ſeq.nõ eſt teſtimoniũ de auditu proprie:ſed de confeſſione facta in oculis eoꝝ qui ad hoc vocant.

Surdus [illegible] teſtificari [illegible] poſſunt [illegible]

Teſtes non dicãt teſtimonium niſi de his que [illegible] aliter ⁊ veraciter [illegible]

Teſtes per quãcũqꝫ ſcripturam[i] teſtimoniũ nõ ferant ſed pñtes[k] de his que nouerũt[l] ⁊ viderũt veraciter teſtimoniũ proferãt : nec dicant de alijs cauſis vel negocijs teſtimonium: niſi de his que ſub eorũ preſentia[m] acta eſſe noſcũtur. De his ẽt que audierũt[n] ſi ad hoc vocati ſunt in ciuili cã teſtimoniũ dicere poſſunt:vnde i autenticis col.vij.titu.de teſtibus.⁊.C.eo.tit.legit. Si debitũ ſcriptum ſit:⁊ pbatio ſolutiõis proferat a litigantibus per teſtes ſine ſcriptura: tũc ſuſceptibilem eã apud iudicem eſſe volumus:duꝫ ad hoc ipm teſtes aſſumãtur vt

Teſtimoniũ de auditu ſe[illegible] admitt[illegible]

n Audierũt. Plures poſſunt notari caſus vbi ferẽ teſtimoniũ de auditu.vnus hic:alius cũ pbatur volũtas obmuteſcẽtis:vt.xxvj.q.vj.qui recedũt.⁊.c.his q. Alius in mrĩmonio:vt.xxxv.q.vj.de parẽtela.alius in pbatiõe periurij:vt.xxij q.v.c.hoc vi.alius in memoria facti operis:vt.ff.de pba.ſi arbiter.ali⁹ extra de teſti.preterea.⁊ extra eo.ti.cum cãm. Sed certe nõ cõcedo ꝙ alicubi ſit teſtimoniũ de auditu niſi vbi teſtat quis ꝙ ſic audiuit recitari a maioribus:vt dꝫ extra de teſti.quotiẽs.⁊ hoc tñ cõtingit in matrimonio ⁊ in memoria facti operis: lꝫ hodie circa matrimoniũ illud ex parte ſit immutatum.extra de teſti.lꝫ.ij.niſi quis velit dicere ibi iõ eſſe teſtimoniũ de auditu:q: meli⁹ in talibus cõprehẽdimus p auditum qꝫ per viſuꝫ:Unde ſi duo intereſſent ꝯtrui quoꝝ vnus eſſet ſurdus ⁊ alter cecus:vn⁹ audiret verba contractus alter videret numerare pecuniaꝫ:per illos forte nõ pbaret ꝯct⁹ q: ſingularis.ex de ele.cũ dilecti. Sunt tñ ꝯ alia duo ſpãlia.ſ.ꝙ valet cõfeſſio ex ius ſicut ⁊ alibi.extra de exceſ.pla qꝫ ſit graue.⁊ in alio caſu qñ qs cõfitet ſe debere pecuniã cã adiecta:vt.C.de nõ nu.pe.generaliter.⁊ in caſu q habet de ſecũda cautiõe quã mulier poſt biẽnium amiſit.C.ad velle.ſi mulier. Et generalr dicũt quidã valere confeſſionẽ factã extra ius vbi teſtes interſunt rogati. Itẽ aliud ſpãle eſt ꝯ ꝙ non valẽt teſtes niſi ſint rogati.⁊ ijdẽ reqrũtur in teſtamẽtis ⁊ in codicillis. C.de teſti.auc.rogati.⁊ in mrĩmonio:vt dꝫ.xxx.q.v.noſtrates.⁊ in diuortio.ff.de diuor.l.nullũ.als nõ reqrit ꝙ teſtis ſit rogat⁹:vt.s.xxi.cã.q.iij.ad ſi.Jo.Cõſueuit ſe

Confeſſio extra i[illegible] quãdo valet.

Teſtes debẽat [illegible] rogati.

neraliter dici ⁊ eſt verum ꝙ confeſſio extra iudiciū nō ꝓiudicat niſi cā adijciat: vt ꝯfiteor me tibi debere centū ex cā mutui: vt. C. de nō nu. pec. l. generalr. B. Et ſcias ꝙ oēs iſti teſtes rogati dicunt intereſſe: q rogati ſunt audire ꝫ ad aliud venerint: vt. ff. de teſta. heredes palā. auc. ſi generalr. vt dicere ꝙ teſtes debeāt eſſe rogati: vt. C. de teſt. auc. rogati. ſed hoc verum eſt cum contractus eſt i ſcriptis.

C Si aūt C Caſus Debebā alicui pecuniā p ſcripturam tpe ꝓcedēti in pñtia teſtiū pecuniā ſibi ſolui: vel ꝯfeſſus fuit ſibi eē ſolutū: quēſitum fuit ab impatore an ſolutionē illā vel cōfeſſionē poſſit ꝓbare p teſtes q iterfuerunt? Et rñ. ꝙ ſic ſi ad hoc fuerūt vocati aliōgn nō. Idē eſt in eo caſu qn̄ debitor cōfitetur ſe debere pecuniam creditori. ſ. vt teſtes ad hoc ꝓbādū nō valeant ſi ad hoc non fuerunt vocati.

a C Pro memoria Tres h ponit caſus ꝙ teſtes rogati dñt teſtificari vel ꝑ ſolutione quā voluit facere creditori debitor vel ꝑ ſolutione ei facta vel pro confeſſione creditoris.

b C Cōfeſſione imo magis eſt ꝓ debitore ꝯfeſſio creditoris qꝫ ſi ſit ei redditū iſtrūm. C. de ſolu. pecunie.

perhibeant teſtimoniū pro faciendā ſolutione aut pro memoria[a] facta alicui iam facte ſolutionis ⁊ pro confeſſione[b] eius q pecunias accipit. Hec aūt teſtimonia inania ⁊ ſi ex tranſitu ꝓhibita ſunt: aut ab eo qui ꝓpter aliud opus adueniens audiuit aliquo dicente ſe accepiſſe ab aliquo aurum aut debere alicui nulla ratiōe valere cēſem⁹. C Si-
3
mul aūt neceſſe eſt vt videāt: ꝙ ſi alius vno tempore alius alio tempore viderit diuerſitas temporum eorum teſtimonium non admittit.

Unde Leo papa.

C Non admittunt ad teſtimoniū quos nō eodē tēpore negocio interfuiſſe cōſtiterit.

Nhilomin⁹ quoqꝫ puniendi[c] ſunt teſtes qui ad calūniam aliquid teſtificātur: nec eorum voces tanquā plurium admittuntur quos temporꝫ[d] quidem diuerſitas ſimul[e] interfuiſſe prohibuit.

Item Ambroſius in libro de paradiſo dei.

mitti in eadē hora ⁊ in diuerſis locis: ⁊ hoc dicūt ꝓp expreſſam ſilitudinē nō ꝓpter idēptitatem: nā reuera aliud eſt adulteriū qđ hodie fit aliud ꝙ cras: ſed eſt ſile illi qđ nō ꝯcedo cū ſinguli ſint in ſuis dictis ſingulares. Si tñ aliquē actū ꝯtinuū viderēt alig ꝫ diuerſis horis: vr̄ ꝙ teſtimoniū teneret: vt ſi ſucceſſiue in vno foramine viderunt aliqs fornicari +. Ut ſi alig voluīt teſtari ꝙ aliqs excōicatus celebrauit ⁊ vn⁹ audiuit finē miſſe alter pncipiū: hoc caſu ꝯcedo eos bñ teſtari de vna re ꝓp ꝯtinuationē act⁹. ſicut ꝓp ꝯtinuationē poſſeſſiōis vna dr̄ pſcriptio ꝫ fcā ſit a diuerſis perſonis. xvj. q. iij. §. pōt. ꝙ ſi ab eo. ſicut ēt vn⁹ dr̄ ꝓconſulat⁹: ꝫ diuerſe pſone in eū exercuerint: vt. ff. de of. ꝓ ō meminiſſe. Itē qđ ſi ꝯueniāt in tpe ſed diſcordāt in officijs vn⁹ dicit de miſſa: alter dicit de veſpis? eadē eſt. q. ſi vis ꝓbare ſolutiōes decime ⁊ vn⁹ dic frumētū ſolutū ⁊ alr̄ dicit fabā? Et rñ. ꝙ nō valꝫ teſtimoniū: q2 oēs ſūt i ſuo teſtimonio ſinglares: vt ex̄ de elec. cū dilect⁹. Vel forte nō tenet teſtis exprimere ſꝫ mēſē vt. s. ij. q. viij. libellorꝫ.

C Ad ſeriem geſtorum teſtis ex ſuo nihil adijciat.

Pura[f] ⁊ ſimplex[g] teſtimonij ſeries intimanda eſt. Plerūqꝫ teſtis dum ad ſeriem geſtorꝫ aliquid[h] ex ſuo adijcit[i]: totam teſtimonij fidem partis mēdacio decolorat: nihil igitur quod bonū videtur addendum[k] eſt.

Item Felix papa.

C Abſens per alium nec accuſare nec accuſari poteſt.

Abſens per aliū accuſare + aut accuſari nō poteſt: nec affinis[l] teſtis admittitur. C Niſi in crimine[m] iniuriarum: in quo illuſtris pſona etiam per ꝓcuratorem intendere ⁊ excipere poteſt: ſeruatis ceteris ſolēnitatibus: vt codice ti. de iniurijs. l. vlti.
4

Item Pelagius papa ſindue magiſtro militum.

[n] C Reo abñte libellus accuſationis fruſtra offert.

Qarte quas dedit nobis lucidius: ſi illo tempore aduerſarius ipſius illic preſens fuiſſet valide erāt. Sed

Pura. C Caſus. Queſitū fuit ab Amb. ſi teſtis admiſceet ꝺo aligđ falſitatis an eius teſtimoniū valet? Et rñ. ꝙ nō: q2 pura ⁊ ſimplex eſt teſtimonij ſeries intimanda.

Teſtes de diuerſo tpe pñt de actu ꝯtinuo diuerſis horis viſo.

+ C Uide late de hac q. Jac. bu. in ſi. C. de teſti. l. x. ⁊ l. teſtium eo. ti.

+ C Add. text. in l. nulla. C. de his qui. vt indig.

C Simul hec eſt tertia ps: in q̃ ꝓbat ꝙ teſtes debēt ſe cōcordare ⁊ nil falſi admiſcere: ⁊ hoc ꝓbat p tres auc. Jo. de f.
3
C Caſus Sup in. c. teſtes. dictū eſt ꝙ teſtes debēt ferre teſtimoniū de his q̃ viderūt: dicit hic Gra. ꝙ ſil videre debēt: ⁊ ſi diuerſis tpib⁹ viderūt nō valꝫ eorꝫ teſtimoniū.

Nhilominus C Caſus Queſitum fuit a Leone qualiter puniendi ſunt teſtes qui falſuꝫ teſtimonium dicunt? Et rñ. ꝙ puniendi ſunt ſicut accuſatores qui calūniantur: nec voces eorum ſunt audiende tanqꝫ plurium qui diuerſis tpibus aliquid vidiſſe teſtantur.

c C Puniēdi. In criali punit teſtis capitali pena xxxiij. q. v. hec imago. hoc ſm leges veteres: ſꝫ canōes ifamis ē vi. q. i. qcūqꝫ. xxij. q. v. ſi qs. ſꝫ ſm legē accuſat de crie falſi ff. ad l. cor. de fal. eos q. Nō ob. ff. de his q no. infa lucius, ex̄ de or. cog cū dilect⁹. q2 ibi non eſt ſnia lata ꝯ teſtem.

d C Quos temporum. ſimile. iiij. q. iij. in teſtibus. C. de codi. l. vlti. §. vlti ſi. C. de teſta. ſi vnus.

e C Simul. Quidā dicūt hoc tenere in his q̃ nō niſi ſemel cōmittunt vt homicidiū alicui⁹: ſed ſi ſepius aligđ pōt cōmitti ibi nō nocet tēporꝫ diuerſitas. Si eis obijcit de ſuſanna. ij. q. vij. §. itē daniel. Sꝫ illi rñdent ꝙ iō fuerūt illi teſtes reprobati: q2 dixerūt ꝙ in eadē hora ⁊ in diuerſis locis cōmiſſuꝫ eſſet adulteriū: ſed nō poterat cō-

f C Pura ideſt ſine dolo.

g C Simplex Qualr hoc itelligat dixi. iiij. q. iij. i teſtib⁹.

h C Aligđ. Ar. vtile p inutile vitiari: vt. xij. q. ij. ſi qs de ſeruis. ō. di xxxvij. ſi qđ ꝺi Sed ꝯ. ff. de excu. tu. q teſtō. ō. dixit ſi ad ſcripturas. Sol. vtile per inutile vitiat vbi in iure inuenit expreſſum alr̄ nō. ar. xv. q. iij. §. cum aūt.

i C Adijcit vel ſbtrahit: vt. v q. vlt. pſbyteri ex̄ de ꝺ ſig. forus. §. vlt. ar. xj. q. iij. qꝫ qs metu. xxv. q. ij. pſcriptiōe. xxij. q. ij. cū hūilitatis. C. de teſt. teſtiū. k C Addēdū. q2 nō ꝓiudicaret hoc alicui ſi de h n iuraſſꝫ: vt ex̄ de teſti. c. de teſtib⁹

Abſens. C Caſus Dr̄ hic ꝙ abſens nō pōt accuſare vel accuſari p ꝓcuratorē nec teſtis affinis recipit.

l C Nec affinis. ō. e. q. v. ſimiliter +.
+
+ C Niſi hec eſt quarta pars. q. Jo. de ſan.
4 C Caſus Excipit Gra. vnū caſū in quo abñs pōt accuſare p ꝓcuratorem vt illuſtris pſona in crie iniuriarum.

m C Niſi p ꝓcuratorē intēdere. de hoc dixi. ij. q vi. ſi qñ.

n C Reo. hic rubrica eſt falſa: q2 non intelligitur de libello accuſationis: ſed de libello atteſtationum.

Qarte. C Caſus Quidā accuſatus fuit vel ꝯuent⁹ corā ſindua magiſtro militū dñi pape. In abſen-

Utile p inutile qñqꝫ vitiatur.

+ C Add. an ⁊ qñ admittant. bar. no. in l. q teſtō. ff. de auc. tu. ⁊ in l. quē teſtō. ff. q ma. accu. poſ.

ſta autem rei ſunt teſtes recepti:reus ſtatim cū ſciuit ap pellauit ad papā. Sindus vero miſit atteſtationes pape ꝑ lucidiū accuſatorē vel actorem:quas cum audiuit a lucidio fuiſſe receptas abſente reo dixit eſſe inualidas.
a ℂ Abſente.ſ.ij.q.j.in primis.extra de teſt.in nomine dñi.ꝛ.c.decetero.

Hortamur. ℂ Caſus. Pelagius cōmiſit quādam cām decorato patricio.hortaṫ ergo vt ſicut cōſueuit ita pure ꝓcedat ſup hoc negocio:ꝛ faciat a teſtibus qui veritatē illius cauſe nouerūt oēm formidinē amputari vt ꝑſtito ſacramēto dicāt teſtimoniuꝫ veritatis:ꝛ omnib⁹ patefactis cauſam decidat.
b ℂ Amputari. hic eſt ar.ꝙ iudex preſtabit ꝯductum ꝛ ſecuritatem teſtibus. eẋ vt lit.nō conte. accedens.ꝛ de elec. bone memorie. eẋ de ap. ex ꝑte.xxxiij.q.ij.fine
c ℂ Preſentari. ſic ſ.eo.teſtes.
d ℂ Nouerunt. Teſtis enim ꝓ vtraq̄ ꝑte teſtabitur. xiiij.q.v.nō ſane.ꝛ iurabit ꝙ nihil falſitatis dicet.ij.q.iiij. nullā.

Teſtibus eſt ꝑſtāda ſecuritas.

quia aduerſario abſente[a] geſta que nobis recēſuit facta legūtur talia leges non recipiunt.

Item decorato patricio.

ℂ Teſtes corporaliter ꝑſtito iuramēto teſtimoniū dicāt

Hortamur vt ſub timore dñi cōſuetam cōſciētie veſtre ſinceritatem in hoc quoq̄ negocio cōſeruantes: omnē a ꝑſonis (que veritatē cauſe iſtius ſcire poſſunt) faciatis amputari[b] formidineꝫ ꝛ veſtris preſentari[c] cōſpectibus tactis ſacroſanctis euangelijs prebito etiā legaliter ſacramento: vt que in veritate rerum nouerunt[d] ꝓfeſſione ſue teſtificationis aperiant: vt patefactis omnibus que ſm leges ꝛ iuſtitiā cenſenda ſunt cognoſcatis:ꝛ cōpetentem legib⁹ ꝛ veritati terminū detis.

Iteꝫ Nicolaus papa Iſmaro remorum archiepiſcopo.

ℂ Accuſator ꝛ accuſatus ſimul debent adeſſe.

Neceſſe eſt ſm ſacrarū ſcripturarum documentū ac ſm iuſtitie tramitem ꝛ accuſatum ꝛ accuſatorem ſimul adeſſe:ꝛ vnā partem quātacūq̄[e] ꝛ qualicūq̄ predita ſit auctoritate ſic prorſus audiri vt alteri parti nullū preiudiciuꝫ[f] irrogeṫ. ℂ Queſtio x.

Quod vero[g] deficientes in primo capitulo non ſint admittendi ad ſequentia ex concilio carthaginenſi ſeptimo cōfirmatur: in quo ſic ſtatutum legitur.

ℂ Qui in ꝑmo capitulo deficit ad cetera nō admittatur.

Placuit vt quotienſcūq̄ clericis ab accuſatoribus multa crimina obijciūtur:ꝛ vnū ex his de quo ꝑus egerint ꝓbare nō valuerit ad cetera nō iam admittantur[h].

Probatur illud idē auctoritate arelatenſis cōcilij tertij: in quo ſic diffinitum eſt.

ℂ Qui falſa fratribus obijciūt vſq̄ ad exitū nō cōicent.

Neceſſe. ℂ Caſus. Iſmar⁹ q̄ſiuit a nicolao vtꝝ reo abſente ſit accuſator audiēdus? Et rñdet ꝙ nō: ſꝫ vterq̄ dꝫ eſſe ꝑſens:ꝛ q̄tecunq̄ auctoritatis ſit aliquis: ſic dꝫ in iudicio audiri vt alteri parti nullū ꝑiudiciū fiat.
e ℂ Quātacunq̄. Parilitas eni ſeruanda eſt in iudicijs C.de ꝓxi.ſacroꝝ ſcri.in ſacris.li.xij.ff.de arbi.ſi cū dies.§. ſi arbiter.Ar.ↄ eẋ de do.ꝛ contu.ex lr̄is.ꝛ eſt ſimile.j.q.j. teneamus.ſ.di.ix.ego.in ſnīa ꝛ in iudicio nulli eſt deferendū ſed in ſedēdo ꝛ in ſilibus.ſic.y.qō.viij. quiſq̄s.
f ℂ Preiudicium.ſic.xj. queſtio.iij.ſi quis vero.C. de ſta.ꝛ imagi.l.iiij.

Queſtio.x.

Quod vero. ℂ Caſus. hic intitulaṫ.x.q.qua q̄ritur an deficiētes in ꝑmo capitulo ſint admittendi ad ſequentia capitula? Et rñdetur ꝙ nō:vnde quidā dicunt vt Beñ.ꝙ ſi deficit in maiori vel minori nō admittiṫ ad ſequentia:quia preſumitur calūniator:vt.ĩ.e.c.j.niſi in criminib⁹ exceptis:in quibus quilibet admittiṫ ad accuſandū. Alij vero dicūt ꝙ non admittiṫ ad accuſandum poſtea ad leuiora ſed ad grauiora ſic. Sed ꝑmum.c. huius.q.ſ diſtin:te loquiṫ:vnde verius dī qō dicūt primi.
g ℂ Quod vero. Ubi q̄s ſimul de pluribus criminibus accuſat ſi in vno deficiat bene admittiṫ ad alia:vt.ſ.ij.q.j. in primis.ver.qō ſi forte.dūmodo non ſit calūniator:vt ij.q.iij.paulū.nā ꝛ condēnatus ꝓſequitur crimē de quo inſcripſerat pendēte accuſatione:vt.ĩ.e.q.ꝓxi. negande.

Accuſator deficiēs in vno an admittaṫ ad alia.

ij.ꝛ.ff.de pub.iudi.is qui.§.illud. Sed capitula ſ̄ poſita loquunṫ vbi quis de calūnia cōuictus vult accuſare aliquem ꝛ deceptus fuit:ſecus ſi in ꝓmiſſione aliqua deceptus fuit:vt.ij.q.iij.paulum.h.ꝛ alij diſtinguūt vtrum defecerit in minori vel maiori:ſi in minori admittitur ad ſequentia alˢ nō: vt. ij.q.j. in primis. in ciuilibus aūt cauſis cōuictus de calūnia bene ad ſequētia admittiṫ:vt.C.de in offi.teſta.cū q. inſti. de excu.tu.§. qui aūtem.eẋ de ap.cōſtitutus.ij. Quidā dicūt ꝙ ſi quis accuſauit de pluribus criminibus ſimul dictis ꝛ cōteſtatus eſt liteꝫ ſuper oībus: licet in vno deficiat tñ bene admittiṫ ad ſequentia tanq̄ iam iceptas ſed ſi tm̄ ſuper vno eſt litem cōteſtatus ꝛ deficit in illo non admittiṫ ad ſequentia q̄ſi ſuſpectus.ff.de accu.ſi cui. vj.q.j. q̄cunq̄. Tu diſtigues an ſit calūniatus vel nō (vt dixi) tamen ſi quis ꝑmo egit criminaliter ſiue obtinuerit: ſiue ſuccubuerit pōt poſtea agere ciuiliter.C.qñ ciuilis actio criminali preiudicet.l.j.

✠ ℂ L tex. in eū.cuꝫ no.g l in ſi.ff accu.

Placuit. ℂ Caſus. Queſitū fuit in carthagi. conci.ſi accuſatores cū obijciunt plura crimina:ꝛ in primo deficiunt an ſint admittendi ad ſequentia? Et rñdet ꝙ non:ſed ſequens.c.non ꝓbat bene qō dicitur in.§.ꝛ.c.ꝑcedenti.
a ℂ Quidā ſic ponunt caſū: Accuſo te ſuper pluribus criminibus ſimul ꝛ eodeꝫ libello:ꝛ litem ſuper his oībus cōteſtor: lꝫ in vno deficiā tamē admittor ad ſequentia lꝫ iam ſim infamis. ꝛ hoc eſt ideo:quia tempore litis cōteſt.fui bone fame:vt.ff.de publi.iudi.is qui.ꝛ.ij.qō.j.in ꝑmis ibi an grauiora ꝛc̄. Si aūt te ꝑmum accuſo de vno crimine ꝛ deficio non admittor poſtea ad alia. Jo. Sed certe mirum videtur de iſtis opi.nam ſi litem cōteſtatus eſt accuſator ſup pluribus criminib⁹ publicatis atteſtationibus poſtea non admittitur ad ꝓbandum aliud:ſed ſi ſup vno tantum litem cōteſtatus eſt ꝛ non probauit videtur calūniari:ꝛ ita non admittitur poſtea ad ſequentia vt hec.c. dicunt que in hoc caſu intelliguntur. B.
h ℂ Non admittanṫ. Sed videtur ꝙ hmōi exceptio nō poſſit obijci poſt litem cōteſta. vt.ff.de adulte.ſi maritus §.ꝑſcriptiones.maxime cū exceptio.ſ.tu es calūniatus ſit dilatoria:quia tm̄ declinatoria eſt iudicij.ſ.q.vj.§.j. qō ex hoc dꝫ:nā ab alio adhuc accuſari pōt. Rñdent quidaꝫ ſpāle eſſe in adulterio:vt etiā peremptoriā ibi aliq̄s non poſſit obijcere poſt lit.cōteſt.ſ.hanc tu per quinquēniuꝫ tacuiſti:vt.C.de adul.adulter.ſicut.ꝛ ſpāle eſt in illa ex-

ceptione.extra qui ma.accu.poſ. cum in tua. Aliȝ dicūt ꝙ hec exceptio tu es calūniatus bene pōt obijci poſt lit. cōteſt. Sed melius dic ꝙ hic lis nō fuit cōteſtata niſi ſup eo in quo deficit: vnde cū vult ꝓcedere ad alia ſup quibus lis nō eſt conteſtata iuſte admittit҄ hmōi exceptio contra illū. Uel dic ꝙ illa exceptio de nouo cepit cōpetere vnde poteſt ea vti poſt lit.ɔteſt. vt ex̄ de offi. dele.ga.inſinuante.

a Os. ¶ Caſus. Dicit҄ in hoc.c. ꝙ ſi qui cōuincātur falſa crimina aliquibus obiecuſſe debent excōmunicari vſqȝ ad mortem niſi ante reſipiſcant.

a ¶ Obieciſſe. calūnioſe ſubaudi.

Si accuſatoꝛuȝ. ¶ Caſus. Quidam reperti ſunt culpabiles in accuſatione epōꝝ: querit҄ vtꝝ iſti ſint decetero admittēdi ad accuſandum? Et rñdetur ꝙ non niſi in proprijs cauſis ciuilibus: in criminalibus tñ vel eccleſiaſticis nō admittuntur. dicit hoc contra epōs. Sed ɔ̄ alios bene agent ꝓprias cauſas criminales vł eccłiaſticas.

b ¶ Culpabiles. i. calūnioſe ſubaudi.

c ¶ Non tñ. ſuas iniuriam non proſequendo ſed publico iudicio accuſando. vel ſpeciale eſt in calūniatore epiſcopi ne ſit contra iiij.q.vj.omnibus.⁊.x̄ij.q.j.prohibentur.

d ¶ Eccleſiaſticas. hoc ideo dicit: qꝛ cauſa eccleſiaſtica nō eſt agenda niſi per hominem bone opinionis.v.q.iij.qꝛ.

¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Concludit Gratianus ex illo c.eos.⁊ ex illo.c.ſi accuſatoꝛum ꝙ deficientes in primis non admittuntur ad ſequentia. Queſtio.xj.

Ab accuſato. hec qſtio diuiditur in tres ptes. In prima quaꝝ probat per tria capitula ꝙ accuſatus accuſare nō poteſt de minori vel de pari prius ꝙ̄ ꝓbauerit ſe innocentem: poteſt tñ libellum iudici porrigere. Jo. de ſin. ſcda ibi aliqñ. tertia ibi: cauſa vero. Joā. de ſin.

¶ Caſus. Ponit҄ hic.xj.q.qua querit҄ an accuſatꝰ poſſit vertere accuſationē ſuam in accuſantē? Et certū eſt ꝙ nō in aliquo crimine ſi nomē accuſati iam receptū ſit inter reos: vt.ff.de adul.ſi maritus.§.pſcriptiones. Si nō eſt receptū non pōt illū accuſare niſi de maiori crimine vel niſi ſuā iniuriam ꝓſequatur. Si vero in modū exceptionis crimē obijcit҄ vt repellat accuſatorē ab accuſando ſemp prius audit҄ excipiēs de quocūqȝ crimine: vt C.de adul.qm̄ alexandrum.⁊.xxxij.q.vj. nihil iniquius.

e ¶ Ab accuſato. Si accuſatꝰ crimē ꝓponit ɔ̄ ſuū accuſatorem pendente accuſatione: aut ꝓponit in modū accuſationis aut in modū exceptionis: ſi in modum accuſationis aut nomen accuſati eſt receptum inter eos aut nō: hoc eſt dicere ſi lis eſt ɔteſtata aut nō. Si nō poteſt eū accuſare de maiori crimine ⁊ audiet҄ prius: vt.j.e. ꝑus. ⁊.j.c.ij. Si eſt receptū non pōt: ſed pendēte accuſatione pōt cōtra eum inſcriptionem deponere ⁊ poſt ſniam eam ɔſūmare: vt.j.e.c.ij.⁊.ff. de publi.iudi.is q. ſi aūt ſuam iniuria ꝓſequit҄ tūc ⁊ añ ⁊ poſt dānationem pōt ſtatim incipe accuſare.ff.de accu.q iudicio.iiij.q.vj.oībus. Si vo in modū exceptionis ꝓponitur crimē ꝑus ſemp audit҄ excipiēs vt.C.de adul.qm̄ alexandrū.⁊.xxxij.q.vj. nihil iniquiꝰ.C. de lib.cau.ſi filiuȝ.⁊ ex̄ de oꝛ.cog.cū dilectꝰ.

Eos qui falſa fratribꝰ obieciſſe[a] capitula conuicti fuerint: placuit vſqȝ ad exitū nō cōicare ſicut magna ſynodꝰ añ ɔſtituit niſi digna ſatiſſactione ꝑus penituerint.

Item Felix papa in ſecūda decretali epiſcopis gallie.

¶ Qui quod obijcit probare non valet decetero ad arguendum nō admittitur niſi prius propꝛiam cauſam ciuiles dūtaxat afferere voluerit.

Si accuſatoꝛuȝ perſone in iudicio epiſcopoꝛuȝ culpabiles[b] apparuerint ad arguendum epōs decetero non admittantur: niſi ꝓprias cauſas afferere (non tamen[c] criminales vel eccłiaſticas[d]) voluerint ¶ Cuȝ ergo qui falſa fratribus obijciunt vſqȝ ad exitum vite a cōmunione prohibeantur: cū illi qui in epiſcopoꝝ iudicio culpabiles inueniuntur ad arguendū de cetero admitti ꝓhibeant҄: apparet ꝙ in primo capitulo deficientes tanquā falſoꝝ obiectores ad ſequentia ꝓcedere nō valent.✝ ¶ Queſtio xj.

Ab accuſato[e] vero accuſationem in accuſatorem verti: multoꝝ auctoꝛitatibus prohibetur.

¶ Ait eniȝ ſtephanꝰ papa.

¶ Accuſati niſi ꝑus ſe purgauerint alios accuſare nō pñt.

Neganda[f] eſt accuſatis[g] licentia criminādi[h] priuſqȝ ſe crimine quo premuntur exuerint: qꝛ non eſt credendum cōtra alios eoꝝ cōfeſſioni qui criminibus implicantur: niſi ſe ꝑus probauerint innocentes: quoniam periculoſa eſt: ⁊ nō debet admitti rei[i] aduerſus quēcunqȝ[k] profeſſio. ¶ Libro. ix. codicis titu j. Imperatores valētinꝰ valerius ⁊ gratianꝰ.

Neganda eſt accuſatis (niſi ſuas[l] ſuoꝛūqȝ iniurias proſequantur) licentia criminādi in pari vel minori

Neganda. ¶ Caſus Bene. ſic ponit caſum hūc. Quidam accuſatus volebat ſuum accuſatorē reaccuſare de pari vel minori crimine ante lit ɔte. vel poſt lit.ɔteſta. de maiori: queſituȝ eſt a ſtephano an poſſit. Et rñdet ꝙ nō: qꝛ nō eſt credendū accuſatis contra alios niſi prius probauerint ſe innocentes.

f ¶ Negāda. No. in criminibꝰ nō habere locuȝ reconuentionem: vt hic.⁊.j. eo. prius: vt nota.x̄.queſtio. viij.capitu.j.

g ¶ Accuſatis. inter reos receptis: vt.ff.de adulte.ſi maritus.§.pſcriptiones.

h ¶ Criminādi. etiā ſi ſuam iniuriam ꝓſequatur ſm̄ R. qꝛ nō relatione criminū ſed innocētia reus purgabit҄ vt.ff.de pub.iudi.is qui. ſed hoc non eſt verū vt.j.c.pxi.

i ¶ Rei. id eſt accuſati.

k ¶ Quēcunqȝ. ergo eoipſo ꝙ qs accuſat҄ pdit legitīa iura: vt.ff.de mu.⁊ ho.reꝰ.lxxxi.di.tātis.ex̄ de accu. deꝰ opꝰ.

Neganda. ¶ Caſus Queſitum fuit ab imperatore vtrū accuſatus poſſit ſuū accuſatorem reaccuſare de pari vel minori crimine. Reſpondetur ꝙ nō priuſqȝ ſe crimine quo accuſatur exuerit niſi proſequatur ſuam vel ſuorum iniuriam: pōt tñ deponere inſcriptionem apud iudi. ex pendēte accuſatione. Sequens.c.planum eſt qꝛ hȝ eūdem caſum cū pmo.c. huius qōnis.

l ¶ Suas. ſed tunc nō permittitur niſi ponas illum pmum qui accuſat ſimiliter ꝓſequi ſuā iniuriaȝ: alioqn cōcederetur poſteriori qꝺ auſertur pmo: ɔdēnatus aūt nō poteſt niſi ſuam iniuriam ꝓſequatur.ff.de accu. qui iudicio.cū iam ſit infamis.ff.de pub.iudi. infamē. ⁊ hoc ſi p ɔdēnationem accuſationē incohat in ex̄ neum nō in ſuū accuſatorē: ſi enim in ſuū accuſatorē poteſt: ſi nō perdit ex illo crimine ciuitatē vel libertatē: vt.ff.de pub.

Accuſatꝰ an pēdente accuſatione poſſit ſuū accuſatores reaccuſar҄

✝ ¶ Con coꝛ.l.q cri men.⁊ ibi Ly.C. q accu. non poſ.glo.in l. ſi.C. de accuſa.

iuſtic.

Condēnatus de crie an poſſit accuſare.

ſudi.l.is qui.⁊ hoc ideo: qꝛ parcit̄ illi qui ꝓuocatus vult ſe vlciſci.ff.de bo.lib.q cum maior.§.ſi libertus. Sꝫ canones aūt cum quis eſt dānatus de crimine amodo nō pōt accuſare nec ſuū nec extraneū accuſatorē: vt.vj.q.j.q crimen.niſi ſuā vel ſuorum iniuriā ꝓſequatur.iiij.q.vj. omnibus.

Non eſt credē-dum. ¶ Hoc autem ¶ Caſus. Exponit hic Gra. ī quo caſu intelligant̄ ſupradicta.c.cū lege inſerta.ſ.de pari vł minori crimine: ſed ſi de maiori crīe añ lit. conteſta.velit accuſatorem reaccuſare poteſt: verbi grā accuſat aliqs de fornicatione aliū: poteſt accuſatus reaccuſare illum de piurio vel homicidio vł ſimōia ¶ Aliqñ hec eſt ſecunda pars.q.

¶ Caſus. Supra in lege negāda.dictum eſt ꝙ pſecutio ſue iniurie vel ſuoꝝ preiudicat aliis criminibus vel ꝑfert: nunc vlterius de ſimili ꝑiudicio ꝓſequit̄ Gratia.⁊ dicit ꝙ criminalis queſtio qñqꝫ ꝑiudicat ciuili: ⁊ qñqꝫ ciuilis criminali. Et de vtroqꝫ ponit exemplum.

¶ Ciuili ¶ Caſus. Petebaꝫ ab aliquo hereditatem ex teſtamento in quo cōtinebatur ꝙ ego eraꝫ inſtitutus heres: ſed cum demonſtraui teſtamentuꝫ aduerſarius dixit illud eſſe falſum: queſituꝫ eſt ab imperatore que queſtio precedere debet: Reſpondet ꝙ de crimine falſi prius eſt cognoſcendum tanquam de maiori.

crimine priuſquā ſe crīe quo premuntur exuerint ſm ſcita veterū iuris cōditoruꝫ: ita tñ vt ⁊ ipſi inſcriptiones contra eos etiā pendente accuſatione deponere poſſint.

Item ex decreto Hadriani pape. ¶ De eodem.

Non eſt credendū contra alios eoꝝ cōfeſſioni qui criminibus implicant̄ niſi ſe prius ꝓbauerint inocētes: qꝛ periculoſa eſt ⁊ admitti nō debet rei aduerſus quēcunqꝫ ꝓfeſſio. ¶ Hoc autē intelligendum eſt in pari vel minori crimine: ceteruꝫ ſi de maiori crimine euꝫ accuſare voluerit: veluti ſi accuſat[9] de fornicatione de periurio de homicidio vel ſimonia: vel quolibet alio hmōi crimine accuſatorem ſuū īpetere voluerit: his auctoritatibus nō prohibet̄. ¶ Aliqñ eni criminalis queſtio ꝑiudicat ciuili aliqñ ciuilis criminali. Unde in lib.iij. codicis ti. de ordine iudicioꝝ legit̄. ¶ Ciuili queſtione intermiſſa ſepe fit[a] vt prius de crimine iudicetur: qđ vtpote mai[9] minori merito ꝑfert̄. Item li.ix. codicis qui accu.non poſſ.l.j.

Prius[b] eſt vt tu reſpondeas criminibus cedis atqꝫ vulnerū que tibi vt grauiora crimina ab aduerſario tuo obiiciunt̄: ⁊ tunc ex euentu cauſe[c] iudex eſtimabit: an tibi pmittendum ſit eundem accuſare tā ⁊ ſi prior iſcriptiones depoſuiſti. Aliqñ ciuilis ꝑiudicat ciuili: aliqñ criminali: ſicut enim in ſeptimo libro codi.ti.de ordi. cognitionum legit̄. ¶ Si de hereditate ⁊ libertate cōtrouerſia eſt ꝑus doꝫ agi cā libertatis. ¶ Iteꝫ ſi crimen aliqđ inferat̄ ei qui ingenuus eſſe dī: libertatis cā ſuo ordine ante doꝫ agi cognitionē ſuam ꝑſide prebēte qm̄ ſi delictū ꝓbatum fuerit: antea ſcire neceſſe eſt vtrū vt in liberū ⁊ ingenuū an vt in ſeruum[d] conſtitui oporteat. ¶ Item q confitetur ſe pati cōtrouerſiam ſtatus: fruſtra poſtulat ſibi dari poteſtatem

Alteri: de incidēti prius cognoſcit̄. Incidit aūt qñqꝫ criminalis criminali: qñqꝫ ciuilis ciuili: qñqꝫ crīalis ciuili: qñqꝫ ciuilis crīali. Criminalis incidit crīali: vt ſi accuſanti de adulterio obiicio lenociniū: ⁊ pone aliud exemplum in hac.l.ꝑus. Ciuilis ciuili: vt ſi petēti hereditatē obiicit̄ q̄ſtio ſtatus. Crimialis ciuili vt ſi agenti per aliqđ inſtrm obiicit̄ q̄ſtio excipiendo de falſitate. Ciuilis criminali vt ſi accuſanti obiicitur q̄ſtio ſtatus.

c ¶ Cauſe. qꝛ ſi ꝓſequaris iniuriā tuaꝫ bñ potes alś nō. hoc nō placet: q̄re eni diceret̄ ꝙ ex euētu cāe poſſet: nā etiā ſi eſſet ꝯdēnatus bñ admitteretur ad accuſandum volēs ꝓſeq iniuriā ſuam: vt.ff. de accu.q iudicio. multomagis ergo ſi fuerit abſolut[9]: lꝫ nō ꝓſequat̄ iniuriā ſuaꝫ. Uel aliter ex euētu ſi ꝯdēnatus es nō ꝑmittit̄ tibi: ſi abſolutus es bñ ꝑmittit̄: ſed ſm hoc obſtat.ff. de pub.iudi. is qui. vbi dī ꝙ inchoatas accuſationes bñ pōt poſtea pficere: vt.ſ.e. negāda ij. Sꝫ dic inchoatas ꝯ alios nō ꝯ accuſatorē. Uel pone caſū: ſi cepit te aliquis accuſare ꝙ ſibi ei[9] ſeruū ſurripuiſti tali die: tu obiicies ei ꝙ ille ſeruū illuꝫ īterfecit āteriori die ⁊ tūc ex euētu cauſe patebit an poſſit te accuſare vel nō.

a ¶ Sepe fit. nam quandoqꝫ aliter fit. extra de reſti.ſpo. item cum quis. C. de do.inter virum ⁊ vxo. ſi maritus. poſſet tamen illud intelligi cum crimē in modum exceptionis obiicitur: vel directe fuit propoſitum ſed nō accepta pagina inſcriptionis: vt. C. de fal. ſatis.

Prius eſt. ¶ Caſus. Ego Bar.brixiē. ſic audiui ab hugolino caſum hūc. Tu accuſabas me de furto ego te de homicidio reaccuſabā: querebat̄ ab imꝑatore que queſtio ꝑcedere deberet: Et certe queſtio homicidii precedere debet vtpote maior: ⁊ poſtea ex euentu cauſe apparebit vtrum ille qui primo accuſabat de furto poſſit aduerſarium reaccuſare.

b ¶ Prius. No. ſi due ſunt queſtiones ꝑncipales ⁊ ambe ſint ciuiles: que ꝑus ꝓponitur pri[9] eſt determināda licet ſint inequales dūmodo ſe non cōtingant ⁊ directe proponantur: vt ex̄ de or.cog.cū dilect[9].ff.de iudi. q prior. Si ſint crīales ⁊ ineq̄les ⁊ directe ꝓponunt̄ maior ꝑponit̄: ſed ſi altera eſt crīalis ⁊ altera ciuilis: de crīali ꝑus agit̄. Si vo nō ſunt ambe ꝑncipales ſed vna icidit

Ordo ſeruādus in pluribus q̄onibus.

¶ Aliqñ ¶ Caſus. Sup̄ oſtēſuꝫ eſt ꝙ crīalis qō qñqꝫ ꝑiudicat ciuili ⁊ qñqꝫ crīali: nūc vult Gra oñdere ꝙ ciuil̄ qñqꝫ ꝑiudicat ciuili ⁊ qñqꝫ crīali: ⁊ exēpla de vtroqꝫ ponit. ¶ Si de hereditate ¶ Caſus. Aliqs petebat a me hereditatem: obieci ſibi ꝙ erat ſeruus meus: querit̄ que queſtio debeat ꝑferri. Rñdetur ꝙ queſtio libertatis.

¶ Si crimē ¶ Caſus. Hec lex ⁊ ſequens ſunt in codice de ordine cognitionū li.vij. hugolin[9] caſum ſic itellexit. Accuſabā aliquē de crīe: alius dicebat eū ſeruū ſuuꝫ eſſe: querebat̄ que cā preponi debeat. Et rñdetur ꝙ cā libertatis: qꝛ primum ſcire opꝫ vtrum ſit liber vel ſeruus vt cum crimen fuerit ꝓbatum iudex puniat eum tanq̄ꝫ liberū vel tanq̄ꝫ ſeruū: ⁊ hoc mō Ben. ponit caſū: Ponit etiā alio mō ſic: Accuſabā aliquem de crimine: ille replicauit ꝯ me ꝙ ego eram ſeruus ſuus: querit̄ que cauſa ꝑus agi debeat. Et rñdetur ꝙ cauſa libertatis: qm̄ ante ſcire opꝫ an ille qui accuſat ſit liber vel ſeruus.

d ¶ In ſeruum. aliter enim punitur ſeruus aliter liber: vt.xxij.q.v. qui compulſus.

¶ Qui confitetur. ¶ Caſus. Petebā aliquē in ſeruū coram iudice: qui lite pendente volebat me de crimine accuſare ⁊ bene confitebatur ſe pati cōtrouerſiam ſerui-

tutis: queritur vtrum dãda ſit ei ptãs accuſandi eũ qui
ſe ſuũ dñm dicit? Et rñdet ꝙ nõ: niſi prius cauſa liberali
terminata: ꝛ ſi liber fuerit pronũciatus poterit accuſare.
a ¶ Cauſa. Hec eſt tertia ps. q. Jo. de fa. Et verba ſunt gra
tiani ſũpta ex lege. C. e. ſi ſtatꝰ cõtrouerſiaꝫ. ꝛ. l. cũ ꝛ ipſe.

tione. Addit etiam in qua etate admittiẽ quis vel non
admittitur ad teſtimonium: qua occaſione: interſerit
legalem tractatũ de teſtibus: ꝛ querit an idẽ poſſit eſſe ac
cuſator ꝛ teſtis: ꝛ de inducijs expectatorijs: vnde thema
proponit de quo ſex elicit queſtiones.

¶ Si qs. ¶ Cauſa.
Aliqs familiaris vl
ſeruus accuſabat do
minũ ſuũ de aliquo
crie: de quo ſi cõuin
ceretẽ dñs infamare
tur vel decapitaretẽ
vel pderet bona ſua:
queriẽ vtruꝫ ſit au
diẽdus? Et rñdetur
ꝙ nõ ſed ante lit. cõ
teſta. debetꝰ decapitari
excepto crimine le
ſe maieſtatis.
b ¶ Si quis. C. qꝛ
accu. nõ poſ. l. pen. et
l. iniquum.
c ¶ Ex familiaribꝰ.
ſ. nutricijs: ꝛ ſic in
tellige ſi accuſat do
minũ de crimine ꝓ
pter qd infamari vel
interfici vel ꝓſcribi
põt. ff. de bo. li. in ſer
uitutem. ℥. Sed il
lud intelligiẽ cuꝫ de
minoribꝰ crimini
bus accuſabat: ꝛ id
non ſic puniẽ: ſed
hoc penitus ꝯtrium
eſt in familiaribus
epi. extra de accuſa.
nulli. ſed hoc id eſt:
qꝛ religioſos viros
debet eps tm̃ habere
in familia. vt. ij. qõ.
vij. cum paſtoris.
d ¶ Fortunas. id
eſt bona.
¶ Similr̃ ꝛ ſi liber.
¶ Cauſa. Hec lex ẽ.
eo. ti. cũ ſupradicta.
Diciẽ enim hic ꝙ ſi
liberti volũt accuſare
patronos ſuos vel he
redes eoꝝ: eodẽ ſup
plicio ſunt puniẽdi
quo ſerui puniunẽ.
e ¶ Similiter. hoc
eſt verbũ Gratiani. ꝛ
l. C. ſi liberti.
f ¶ Accuſatores. qd
hic dr̃ verũ eſt de pri
uatorũ libertis: ſe
cus eſt de libertis ec
cleſie: nã tales reuo
canẽ in ſeruitutẽ. vt
xij. q. ij. eps qui mãcipiũ. ꝛ. c. octaua diſcuſſio.

...pes a ſu...
...s familia
...ibus põt
...cuſari.

accuſandi eũ qui ſe ſuũ dñm
eſſe fateẽ. ¶ Cauſa [a] vo li
bertatis terminata: ſi ſeruus
ꝓnũciatus fuerit dñm ſuum
accuſare nõ poterit. Codi. li.
ix. ti ij. ¶ Si qs [b] enim ex fa
miliaribus [c] vel ſuis cuiuſli
bet domus cuiuſcũq; crimi
nis delator atque accuſator
emerſerit: eiꝰ eſtimationẽ ca
put ꝛ fortunas [d] petiturus cu
ius familiaritati inheſerit vel
dñio: ante exhibitionẽ teſtiũ
ante examinationẽ iudicij in
ipſa expoſitiõe criminũ ꝛ ac
cuſatiõis exordio vltore gla
dio feriatẽ. Vocẽ enim fune
ſtã interdici opꝫ potiꝰ q̃ au
diri. Maieſtatis autẽ crimẽ
excipitur. ¶ Similiter [e] et
ſi liberti accuſatores [f] manu
miſſorum heredũue eſſe pre
ſumpſerint: eodem quoq; vt
ſerui ſupplicio tenebũẽ: luitu
ri penas ante ꝓhibite delatio
nis exordiũ. ¶ Cauſa. iiij.

Uidam vir
in excõica
tione [g] cõſti
tutꝰ epiſco
pũ accuſare
diſpõit: ado
leſcentẽ infra decimũ ꝛ quar
tum etatis ſue annũ ad aſſer
tionem ſue cãe adducit: ꝓhi
bitus ab accuſatiõe adoleſcẽ
tem accuſatorẽ ꝛ ſe teſtem fa
cit: adoleſcẽs perſonam accu
ſatoris ꝛ teſtis gerere cupit:
die ſtatuta ad iudicium ele
ctorũ iudicum veniũt: epiſco
pus minime occurrit a cõmu
nione ſuſpẽditur: tãdeꝫ reuo
cato iudicio accuſator culpa
bilis in accuſatiõe inuenitur:
demũ ad aſſertionẽ proprie
cauſe ꝓcedit. ¶ Hic primũ
queriẽ an in excõicatiõe con
ſtitutus aliũ accuſare valeat.
¶ Secũdo an infra decimũ

g ¶ Quidaꝫ vir in
excõicatione. De pri
ma queſtiõe non eſt
dubium. ſ. ꝙ excõ
municatus nõ po
teſt aliquem accu
ſare ſed tranſfert ſe.
h. ad queſtionẽ illaꝫ
ſcꝫ an excõmunica
tus poſt abſolutio
nem poſſit aliquẽ ac
cuſare. Secũduꝫ. h.
excõmunicatꝰ etiaꝫ
poſt abſolutionem
non admittiẽ ad ac
tus legitimos. arg.
xlvj. diſti. accuſato
res. Item qꝛ nemo
eſt excõmunicãdus
niſi ꝓpter cõtuma
ciam. xj. q. iij. nemo.
ꝛ ca. certuꝫ. preterea
inobediẽtia grauiſſi
muꝫ crimẽ eſt. viij.
qõ. j. ſciendũ. ꝛ qui
ſemel fuit crimino
ſus repelliẽ. vj. qõ. j.
qui crimen. xxv. di.
ca. vlti. Itẽ in ve. teſt.
puniebatur ꝯtuma
cia capite. xj. qõ. iij.
abſit. ergo hodie re
pellitur a promotio
ne. liiij. di. multos.
Iteꝫ grauiſſima eſt
pena cõtumacie. xx
iiij. q. iij. corripiantẽ.
ergo grauiſſimum
peccatũ eſt. xxiij. q. j.
nõ afferamus. imo
eſt crimẽ idolatrie
inobediẽtia: vt. viij.
q. j. ſciẽdũ. ergo ma
xima pena puniẽdũ
xxiij. q. j. nõ affera
mus. Sed hoc non
credo: qꝛ abſolutio
tollit qd inducit ex
cõicatio. ij. qõ. iij. §.
notãdũ. ex̃ de elec. qꝛ
diligẽtia. Jo. fa. diſti
guit ſi eſt excõmu
nicatus pro crimi
ne ꝛ cõtumacia tũc
repellitur etiaꝫ poſt
abſolutioneꝫ: ſecus
ſi pro ꝯtumacia tan
tum. Alij autẽ dicunt: aut crimẽ pro quo eſt excõicatus
infamat aut nõ: ꝛ quod diciẽ ꝙ inobediẽtia morte pu
niebatur: hoc intelligo vbi qs erat preuaricator legis: vel
cũ quis nõ obediuit iudici i his que ſpectãt ad vindictã
malefactoꝝ. vt. xxiij. q. v. miles. qs enĩ diceret ꝙ talis ꝯti
max morte puniret q nollet ſoluere pecuniã ad man

Excõica
tus an poſ
ſit poſt ab
ſolutionẽ
accuſare.

Cauſa. iiij.
Uidã. ¶ Cauſa. Supra. iij. q. vij. §. tria. di
ctũ eſt ꝙ quidã repellũtur ab accuſatiõe ꝓ
pter crimẽ vel infamiam: Nunc ſupponit
Gratia. quartã cãm in qua queriẽ an pro
pter excõicationẽ repellatẽ quis ab accuſa

Excõmunicat⁹ an pót reconuenire et excipere et cõpenſare.

dan̄ iudicis? Conueniri aũt poteſt excõicatus. extra de iudi. intelleximus. ⁊ ex̄ de ſen. excõ. ſi vere. Sed an pót recõuenire aliquẽ excõicatus? videt̄ qḋ non. vt extra de here. vergentis. extra de ſen. excõ. per tuas. vĩ tamẽ ꝙ poſſit: q: qui al's nõ poteſt accuſare ſi accuſatus fuerit accuſat. ff. de bo. li. qui cũ maior. §. ſi libertus. Itẽ querit̄ an poſſit excipere? vĩ ꝙ ſic: q: ex quo permittit̄ ei reſpõdere ergo ⁊ omnia cõſequẽtia. vt extra de offi. iudi. dele. preterea. ff. de iuriſ. di. om. iu. l. ij. Econtra vĩ ꝙ non: quia tũc cogeretur iurare: ſed nõ poteſt tangere ſacramẽta cuʒ ea non poſſit ingredi. ſimile. xc. diſtin. ꝟ. ad eius vero. vel cui ꝓhibẽtur alia ſacramenta ⁊ illud. vt xcv. diſt. illud. Item querit̄ an cõpenſare poſſit: vĩ ꝙ ſic: q: licet qs nõ poſſit petere poteſt tñ cõpenſare: vt in naturali debito. ff. de cõpenſa. l. etiã. Sed ꝯ per exceptionẽ repelleret̄ ſi ageret: ergo nõ poſſet cõpenſare. ff. de cõpenſa. quecũqꝫ. Sed hec queſtio eſt ſoluta. extra. de excep. cuʒ inter. Queſtio. j.

Et prima q. Caus hic intitulat̄ prima qõ: qua querit̄ an excõicat⁹ poſſit aliuʒ accuſare. Et dicendũ eſt indiſtincte ꝙ non pót: ſiue iuſte ſiue iniuſte ſit excõicatus: dũmodo excõicatio teneat vt. j. c. j. ⁊ ij. nec poteſt etiam alium ciuiliter cõuenire. vt s. iij. q. iiij. nulli.

✠ Con. cor. tex. in l. j. C. de ſum. tri. ⁊ in aut. gaʒaros. C. de here.

Diffinim⁹ euʒ. Caſus. In hoc. c. ponũtur ſex genera perſonarũ que repelluntur ab accuſatione inter quas excõmunicati ponuntur: qui accuſare non poſſunt in excõmunicatione perſeuerantes.

quartũ annũ in criminali cã quis teſtari poſſit? Tertio an ab accuſatiõe prohibitus pſonã teſtificantis poſſit aſſumer̄. Quarto an idẽ poſſit eſſe accuſator ⁊ teſtis. Quinto an die conſtituta nõ occurrens a cõione ſit remouẽdus? Sexto ſi i epiſcoporuʒ iudicio accuſatoris pſona culpabilis inuenta fuerit an ad aſſertioneʒ proprie cauſe decetero ſit admittenda? Queſtio. j.

De pria queſtiõe ſic ſtatutum legitur in ꝯcilio carthagiñ. ſeptimo cui interfuit fauſtin⁹ romane eccleſie legatus.

Ad accuſatiõeʒ nõ admittat̄ q in excõicatiõe pſeuerat.

Diffinimus euʒ rite ad accuſationẽ nõ admitti q poſtq̄ excõicatus fuerit: in ipſa adhuc[a] excõicatiõe cõſtitutus: ſiue ſit clericus ſiue laicus accuſare voluerit: oẽs etiã infamie maculis aſperſi: id eſt hiſtriones[b] aut turpitudinibus ſubiecte pſone: heretici etiã ſiue pagani[c] ✠ ſiue iudei ab accuſatione ꝓhibẽtur.

Item Nicolaus papa.

Heretici probantur qui ſchiſmate vel excõmunicatione ab eccleſia ſunt ſeparati.

✠ I Quod aũt hi qui iam a prefato fratre ⁊ cõminiſtro noſtro ignatio depoſiti vel excõicati vel anathematizati fuerãt: nullã aduerſus eũ intorquere dãnationẽ potuerũt ex prefato ſcõe vniuerſalis[d] ſynodi caplo declarat̄ cuʒ dr̄: Si vero[e] eccleſiaſticũ fuerit crimẽ qḋ epõ illatum fuerit: tũc ꝓbari oportet accuſantiũ pſonas: vt pmo qdem hereticis nõ liceat accuſationes cõtra orthodoxos epos ꝓ eccleſiaſticis facere negocijs. Sed ne[f] hos hereticos[g] eſſe denegem⁹: audite ſequẽtia. Hereticos aũt inquiũt dicimus tã eos qui olim ab eccleſia[h] ꝓiecti ſunt: q̄ qui poſt hoc a nobis anathematizati ſunt. Porro ſi adhuc nec ſic creditis: audite qḋ ſubditur. Preter hos aũt aiunt: ⁊ eos qui fidẽ quidẽ ſanã negãt vel ſimulãt cõfiteri ſchiſmaticos eſſe: ⁊ eos qui ſeorſuʒ a cõicãtibus nobis epis collectas faciũt. Deinde vo ⁊ ſi qdam ab ecclia ſup cauſis qbuſdaʒ rephenſi ſunt ⁊ ꝓiecti aut excõicati: ſiue ex clero ſiue ex laicali[i] ordine: nec his licere accuſare epʒ anteq̄ ꝓprio crimine pmit⁹ exuant̄. Similr autẽ ⁊ eos qui ſub accuſatiõe priori exiſtũt: nõ ante eſſe acceptabiles in accuſatione epi aut aliorũ clericorum q̄ inoxios ſemetipſos illatorũ ſibi oſtẽderint criminũ: qd autẽ periculi regule hui⁹ imineat contẽporib⁹ nõ ignoratis.

✠ I Queſtio ſecunda ⁊ tertia.

Secunda autẽ[k] ⁊ tertia que-

Quod aũt. Caſus. Ignati⁹ patriarcha cõſtãtinopoli. anathematiʒauit quoſdã ſubditos ſuos: q eundeʒ ignatiũ poſtea accuſauerũt ad quoꝝ accuſationẽ depoſit⁹ fuit. Sʒ nicolaus ꝓbat ꝙ anathematiʒati eũ accuſare nõ potuerũt. Et hoc oñdit auctẽ ꝯcilij ꝯſtãtinopolitani: in q̄ ſtatuit̄ ꝙ heretici a ſacris eiecti anathematiʒati ſchiſmatici ⁊ illi q ab alijs accuſant̄ nõ pñt epos accuſar̄. Et no. ꝙ q̃n ꝙ ponũt̄ vba ſynodi: q̃nqꝫ vba nicolai vt per te videbis.

d Uniuerſal. ſ. cõſtãtinopolitane. vt. xc. di. xvj. ſcã ⁊. xxiij. qõ. iiij. ipſa pietas.

e Si vo eccliaſticũ. vt ſimonia hereſis vſura. xj. q. j. ſi qs cũ clerico. imo oẽ crimẽ eſt eccliaſticũ. vt extra de iudi nouit.

f Sed ne. verba nicolai.

g hereticos. verba ſynodi.

h Ab ecclia. ſ. excõicati. No. ꝙ oĩs excõicatus dicit̄ hereticus. vt. j. xxiij. qõ. ipſa pietas.

i Laicali. Laici vo abſoluti pñt clicos accuſare: ſʒ itellige de clericis depoſitis q̃bus q̃nqꝫ laica cõio concedit̄. vt. xj. q. iij. teugaldũ. Qõ. ij. ⁊ iij.

✠ I Diuiſio. Secũda hic intitulat̄ ij. q. et iij. hec q. diuidit̄ in q̃ttuor ptes. In q̃ꝝ pma determiat magr̄. q. ſcʒ ſcdaʒ ⁊ tertiã. ⁊ hoc p c. ſe. In pria pte cui⁹ determinat̄. iij. q ſ. ꝙ null⁹ pót eẽ accuſator ⁊ teſtis. in ſcda pte determinat̄. ij. q. ſcʒ ꝙ mior. xiiij. annoꝝ nõ poſſit eẽ teſtis. ſecũda ibi: itẽ in criali. tertia ibi: iteʒ lege iulia. q̃rta ibi: item qui falſo. Jo. de fan.

Caſus. hic intitulat̄ ſcda ⁊ tertia. q. Scda qõ ẽ an. j. an. xiiij. poſſit aliqs teſtificari. Et rñ. ꝙ nõ vt. j. e. l. iul. p⁹. xiiij. pót in cã ciuili teſtificari vt. j. e. c. j. arg. In criali vero nõ admittit̄ niſi habeat. xx. an. vt. j. ea. in teſtimoniũ. Tertia qõ eſt an ille q repellit̄ ab accuſatiõe repellat̄ a teſtimonio? Et rñdetur ꝙ ſic vt. j. c. j. fallit tñ in caſib⁹ notatis in ſũ. hui⁹ qõ.

a Adhuc. ergo poſtea reſtituitur ad accuſationem. vt vj. q. j. illi. ⁊ c. omnes. ij. xxxij. q. v. preceptũ. in ſi. quod eſt contra. h. ſed ſm eum vacat hic argu. a cõtrario ſenſu.

b hiſtriones. j. de conſe. di. ij. pro dilectione.

c Pagani. ij. queſtio. vij. pagani.

k Secũda aũt. hic querit̄ an ante. xiiij. annũ aliqs ſit

admittendus ad teſtimoniuz. Et quidē in ciuili cā poſt xiiij. annos admittit: vt. ſ. e.c.j. ſed in criali nō an. xx. annos: vt. ſ. e.i. §. in teſtimoniū. Jo. hoc tñ ſcias ꝙ puella poſt.xij. annū in ciuili cā recipit ad teſtimoniū: qꝛ tunc tutela eſt finita: vt inſti. qui.mo.tu.fi. circa mediū. preterea tunc nubere pōt puella vt ex̄ de deſpō. ipu.c. vlti. tunc etiā pōt intrare religiōes vt.xx.q.ij. puella. Itē poſt illā etatez teſtm̄ facere pōt: vt.ff.q te. fa.poſ.q̄ etate. Jo. ⁊ agere cām matrimonij: vt extra de ꝓcura.tuc. B.

a Tertia qſtio. eſt an oīs q repellit ab accuſatione repellat a teſtimonio: Et dicendū eſt ꝙ ſic: ſ; nō in oībus caſib⁹ in q bus qs repellitur ab accuſatione repellit a teſtimonio ✝. Nā in priuatis delictis nō poteſt accuſare il le cuius nō intereſt: tñ bene pōt teſtificari ibi. Silr qui admittitur ad accuſationē admittit ⁊ ad teſtimonium: ſed non vbicūq; qs accuſat poteſt teſtificari: vt ex̄ de teſti. decetero. Fallit tñ predicta regula in muliere. Nā ſm legē mulier in paucis caſib⁹ admittit ad accuſationē: ſed in multis admittit ad teſtimonium non tñ in teſtamentis: vt.xv.q.iij. de crie. Itē hec regula qui nō admittit ad accuſationē nec ad teſtimoniū: intelligenda eſt in teſtimonio in crialib⁹ cauſis. Sed in ciuilibus cauſis bene admittūtur teſtes: ſicut illi q ſunt irregulares nō ratione criminis: vt mutilati bigami vel alſ irregulares: q in crialib⁹ nō teſtificantur ꝯ clericos ſed in ciuilib⁹ bñ. extra de teſti. tā lrīs.

ſtio[a] eodem concilio vno eodēq; capitulo terminantur.

Illud vero eſt huiuſmodi.

¶ Qui ad accuſatione repelluntur aut ad annum decimūquartum nōdum peruenerint: teſtes eſſe nō poſſunt.

Teſtes autem ad teſtimonium nō admittendos eſſe cēſemus qui nec ad accuſationem[b] admitti iuſſi ſunt: vel etiam eos quos ipſe accuſator de domo ſua produxerit. Ad teſtimoniuz[c] autem infra annū decimūquartum ſue etatis cōſtituti nō admittantur. Item ex concilio maticeñ. capitu. vj.

¶ De eodē. Palea.

Placuit ſancto ꝯuentui vt teſtes ad teſtimoniū dicendum precio nō conducantur: ⁊ vt quiq; optimi ⁊ fideliores in teſtimonium aſſumant: vt is cōtra quem teſtimonium ferre debent: nullā eis poſſit afferre calūniam: ⁊ vt nullus ✝ teſtimoniū dicat niſi ieiunus.

✝ 2 ¶ Item in criminali[b] cauſa.

¶ Producti teſtis nō poteſt qui antea in eum reum teſtimonium dixerit. ſicut in.xxij. lib. ff. titu. de teſtibus inuenitur. Item titu. eodem.

Si teſtes omnes eiuſdem honeſtatis ⁊ eſtimationis ſint: ⁊ negocij qualitas ac iudicis motus cum his concurrit ſequenda ſunt omnia teſtimonia. Si vero ex his quidam eorum[e] aliud dixerint: licet in pa

b ¶ In criminali. hoc verbū non eſt in lege. ff. de teſti. ꝓduct. Quidā ſic intelligūt legem iſtā ꝙ ſi aliqs teſtis inductus eſt ſemel ꝯ aliquē amodo ille teſtis nec in illa cā nec in alia pōt eſſe teſtis ꝯ illum: vꝫ enim eē ſuſpect⁹ ⁊ eū odio habere q totiens vult ꝯ ipm teſtificari: ⁊ hoc intelligūt in criminali cā: ſic ⁊ Granus intelligit. ⁊ eſt arg. ad hoc ex̄ de ap. ad hec ſi in vna. S; tu dicas q̄diu atteſtationes clauſe ſunt etiaz in eadē cā ⁊ ijdē aliiq; teſtes denuo pñt induci: vt ex̄ de teſti. cū cām. in fi. ⁊. C. de teſti. l. vlti. ſed poſt publicatas atteſtatiōes non pñt induci vel ijdē vel alij ſup eadem cā ⁊ in eodē articulo: niſi id quod ego pmo ꝓbaui in modū exceptionis: mō velim ꝓbare directe: vt ex̄ eo.c. veniens.ij. tūc aūt ante publicationem teſtium poſſum eūdez iterū teſtē inducere: ſi forte pmo nō habuit oīa in memoria: vt in auč. e.ti. §. qm̄ vero multi. ff. de qſtio. repeti. Item idē teſtis pōt redire ⁊ errorem ſuum corrigere: vt ex̄ de teſti. cogē. preterea. ⁊. xxxv.q.vj. de parētela. ibi diſcordaſſe. Item ſi teſtis aliqd obſcure dixit: pōt ab eo etiam poſt publicationē queri interptatio: vt. ff. de teſta. heredes. §. i. l; ſit ar. contra ex̄ de ꝓba. in preſentia. ſed ibi forte ex cā omiſit iudex interrogare teſtē in fauorem religionis. Alij exponūt reum teſtimoniuz. i. malum teſtimoniū ⁊ falſum. ar. ad hoc ex̄ de elec. ſuper eo. ⁊.ij.q.i. ꝓhibentur. de hoc aūt non eſt dubium quin in alia cauſa idem teſtis poſſit induci denuo contra eūdem: vt extra de teſti. c. fraternitatis.

¶ Producti. ¶ Caſus. Caſus iſte dupliciter poni conſueuit. Uno mō ſic: Aliqs ꝯ aliquem reū. i. falſum teſtimonium dixit: poſtea in alia cā producebatur ꝯ eum: q̄rebatur an recipi debeat: Et rñdetur ꝙ non. Alio modo ſic. Aliqs fuit inductus in teſtimonium ꝯ aliquē in aliqua cā: modo querit an poſſit in alia cauſa induci contra eum. Et reſpondet ꝙ non cum videat ex odio totiens teſtificari cōtra eum: ⁊ forte pma poſitio verior eſt.

Si teſtes. ¶ Caſus. Inducti fuerūt teſtes in cā aliq: querebat quoꝝ teſtimonia iudex deberet ſequi. Et rñdet iuriſcōſultus ſi omnes ſint bone fame ⁊ ſine ſuſpitione iudex dꝫ ſequi dicta oium: ſi oēs concordāt ⁊ dicāt mature negocij cōpetentia. Si aūt diſcordāt l; im pari numero tñ iudex dꝫ ſeq eos q veriſimiliora ⁊ aptiora negocia dicūt: ⁊ q ſunt ſine oī ſuſpitione: l; ſint pauciores alijs: qꝛ nō eſt ſp ad multitudinē recurrēdū: ſ; ad eos q ſincera teſtimonia dicūt. Et pōt hoc itelligi de teſtib⁹ vni ptis tm̄: ⁊ de teſtib⁹ vtriuſq; ptis. Et qcqd ħ dicat p B:ñ. vł alios: ego Bar. brixi. hūc caſū verū eē credo.

e ¶ Eoꝝ. Circa ꝯrietatem teſtiū plene diſtinguas: vt ſi vnus teſtis ꝯdicat ſibi expſſe teſtimoniū eius nō valet: vt.iij.q.ix. pura. xxij.q.vij. qđ aūt. ex̄ de ap. ſollicitudinē. C. de li. cau. cum precū. niſi hoc fecerit corrigēdo ſe ⁊ in

Teſtes. ¶ Caſus. hic tria genera hoium a teſtimonio repellunt. ſ. illi q ab accuſatione repellunt: ⁊ quos accuſator de domo ſua ꝓduxerit ⁊ impuberes.

b ¶ Accuſationem. niſi in caſu. vt.xv.q.iij. de crimine.

c ¶ Ad teſtimoniū aūt infra.xiiij. annum. Impubes nō recipit ad teſtimoniū: vt hic ⁊ iſti. de teſta. §. teſtes. tū qꝛ talis etas plena eſt piurijs: vt ex̄ de delic. pue. c.j. ⁊ quia nec iurare cogit: vt.xxij.q.v. pueri. ⁊. c. paruuli. ⁊. c. honeſtum. Nec obſtat. ſ. e. in teſtimonium. qꝛ illud loquit in crialibus cauſis. Sed obijcit: melius elicit veritas a pueris q̄ a ſeniorib⁹ ſm ſalomonem. Item ipubes ferula cedit ꝓ veritate dicēda. ff. ad ſil. l. j. §. impubes. ⁊ ab impubere ſumit initium qſtionis ſicut a timido: vt. ff. de qſtio. vnius. in pn. ⁊ impubes nō iurat. ff. de li. cau. l. vlti. in fi. Rñdeo ideo nō iurat qꝛ non poteſt perierare: vt ff. de iureiur. l. qui iuraſſe. ⁊ qꝛ hec etas neſcit quid agat C. de fal. mo. l. j. Et obtinent predicta in cōtrarium allegata in exceptis criminibus: ⁊ in nece occiſi dñi ⁊ in crimine leſe maieſtatis. argu vj.q.i. §. ſi quis cum.

✝ 2 ¶ Item in criali. hec eſt ſcđa pars.q. in qua ponit q̄tuor leges in quibus ꝓbatur que ſint attendenda in teſtibus ⁊ hoc vſq; ad. l. illam. item. l. iulia. Jo. de fan.

¶ Caſus. hec ſunt verba Graniani: que autem ſequūtur ſunt verba legis.

Accuſare ꝓhibit⁹ a teſtimonio repellatur.

¶ Adde de hoc Inno. i. ſi. q ma. accu. poſ. dc. ⁊ glo. j. de con. ju. ⁊ aſſi.

Impuberes teſtificari non poſſunt.

Teſtis q ſemel ꝯ aliquē depoſuit: an iterū ꝯ eūdez teſtificari poſſit

Teſtiū depoſitiōes ꝯrie an ſidez faciāt.

ri[a] numero: credendū eſt qḋ nature negocij cōuenit: ⁊ qḋ inimicitie aut gratie ſuſpitione caret: cōfirmabitq; iudex motum animi ſui ex argumētis ⁊ teſtimonijs: que rei aptiora ⁊ veritati proximiora eſſe cōpererit. Nō eniʒ ad multitudinem[b] reſpici opʒ: ſed ad ſinceram teſtimonioꝝ fidem ⁊ teſtimonia quibus potius lux veritatis aſſiſtit. Item.

¶ In teſtibus fides digni taſ[c] mores grauitas moderanda vel examināda[d] eſt: ⁊ ideo teſtes qui aduerſus fidē ſue teſtationis vacillant[e] audiendi nō ſunt. Itē. ¶ Teſtium fides diligēter examinanda eſt. Ideoq; in pſona eorum exploranda[f] erunt in primis cōditio cuiuſq; vtrū quis decurio[g] an plebeius ſit ⁊ an honeſte ⁊ inculpate vite

cōtinenti. extra de teſti. coge. preterea. Item videt ſi quis teſtis ꝓ parte iueniat falſus ꝙ tūc in nullo valʒ teſtimonium eius: vt. v. di. ix. ſi ad ſcripturas. ꝶ. ea. itē q falſo. Si vo vnus teſtis ꝯdicit plurib⁹ talis ꝯrietas nō obſtat: q2 teſtimoniū vnius nec iuſtificat nec ꝯdēnat: vt. xxxiij. q. ij. admonere. niſi ꝯdicat pluribus teſtibus cū quibus ipſe ſcript⁹ eſt in aliquo inſtrō. ff. quead. teſt. ape. l. j. in fi. Si vero plures teſtes ꝯdicunt plurib⁹ diſtinguunt quidam: q2 aut ꝯdicunt teſtib⁹ ex eadē pte ꝓductis: aut ex aduerſa. ſi ex eadē parte ꝓductis ꝯdicant: nullius teſtimonium valʒ: vt iij. q. ix. nihilomin⁹. Et hoc videt expſſuʒ extra de proba. licet. ſicut cū diuerſe ſcripture ex eadem parte ꝓducuntur q̄ ſibi ꝯrie ſunt: ex illis nulla valet: vt. C. de fi. inſtru. ſcripture. ⁊ ex de fi. inſtru. imputari. Sed ſi ꝯdicunt teſtib⁹ aduerſe partis: tūc preualet teſtimoniū pluriū teſtimonio paucoꝝ niſi illi pauciores meliores ſint: vel magis veriſilr loquant vt hic dr. hanc diſtinctionē nō approbo: lʒ enim teſtes vnius ptis ſibi ꝯdicant nō dico ꝙ in hoc caſu teſtimonia oium ſuccūbant: lʒ ita ſit in inſtrīs: q2 inſtrā ſua poteſt quis puidere an ſibi ꝯdicant: vnde i putet ſibi ſi ꝯria inſtrā exhibet: ſed in teſtibus neſcit qd dicturi ſint. Dicas ergo ꝙ ſi teſtes ꝯdicant teſtibus ſiue ex eadē ſiue ex altera parte ꝓductis: primo concordabit iudex ꝯrietatem illam ſi poteſt: vt ex de teſti. cū tu fili. ꝶ. de pe. di. j. periculoſe. ex de v. ſig. nihil obſtat. xj. q. iij. anteceſſor. idem pōt dici de ꝯrijs inſtrīs: vt ex de conſue. cuʒ dilectus. niſi manifeſta ſit ꝯrietas: vt. iij. q. ix. nihilominus. xxxv. q. vi. de parētela. vbi ergo teſtes cōtrarij ſunt nec pñt concordari ſemꝑ teſtimoniū plurium pualebit: niſi ex altera parte ſit tanta dignitas vt merito debeat piudicare numero: vt ex eo. in noſtra. vel niſi pauciores veriſimiliora loquant: vt hic. vel niſi ꝑ pauciores teſtes plura ꝓbentur q̄ʒ per plures. verbi grā: Plures teſtes ꝓbant me poſſediſſe rē aliquam ꝑ. xl. annos: pauciores ꝓbant eādem rē te poſſediſſe ꝑ. xl. annos: ⁊ pterea ꝓbant titulū poſſidēdi tūc dicerē pualere teſtimoniū paucorum: vt ex de ꝓba. lʒ. ⁊ hec vera ſunt vbi teſtes de eodē tpe inducti ſunt. Si vo teſtes alterius ptis iducuntur ꝯ teſtes alterius ptis: vt ſi mei teſtes ꝓbaſſent me ꝯtxiſſe cū aliqua in aliquo loco: ⁊ tu iduceres teſtes ad ꝓbandum ꝙ ego nō fuiſſem tūc tpis in illo loco: hic poſſet videri ꝙ ſcdis teſtibus potius eſſet credendū q̄ʒ primis: vt ex eo. ex tenore. ⁊ c. ſeries. extra de excep. deniq;. Sed hoc nō credo imo credo in tali caſu ꝙ ſi ſecūdi debent reprobare dicta prioꝝ ꝑ etiam plures debeant eſſe teſtes ⁊ longe melioris fame: vt. C. de ꝯ. ſti. optimam. hoc ideo: q2 pſumitur magis ſubornatio poſt publicatas atteſtatiōes q̄ʒ ante. Si aūt teſtes ex oi parte ſunt pares ⁊ in numero ⁊ in dignitate: tūc fert ſnia ꝓ reo: vt ex de ꝓba. ex lris. ex de fi. iſtru. inter dilectos. in fi. Jo. niſi in mrimonio ⁊ i cā liberali: ⁊ ꝓ teſtō ⁊ in dote: vt ex de ſen. ⁊ re iudi. c. vlti. B. Si aūt neuter poſſidet ſed vterq; rē ab aliquo extraneo petit: tūc ſi teſtes vtriuſq; ptis ſunt pares res diuidat ſi pōt: vt ex de pſump. afferte. Si eſt res idiuidua pōt iudex gratificari ⁊ dare cui vult. ex de paro. c. j. vel res ſorte diuidat: vt. xxvj. q. ij. c. ſors. Si vero teſtes ꝯdicant inſtrō:

Snia pro reo ferēda eſt data parilitate ꝓbationū niſi in q̄ttuor caſibus.

aut ꝯdicunt inſtrō ꝓprio aut extraneo. Si ꝓprio. ſ. in quo ſunt ſcripti: pualent teſtes inſtrō. ex de ꝓba. tertio. ex de ꝯdi. ap. ꝑ tuas. ff. quead teſt. ap. l. j. in auc. de fi. iſtru. §. ſi vo. col. vj. Si vero ꝯdicant alij inſtrō in quo nō ſunt ſcripti: dixerūt qdaʒ ꝙ ſemꝑ piudicat viua vox mortue: vt in auc. de fi. iſtru. §. ſi vo. col. vj. Alij dicunt ꝙ ſi factū eſt remotū ab hoium memoria poti⁹ creditur inſtrīs q̄ʒ teſtib⁹ ſʒ ſi factū eſt recens poti⁹ credit teſtib⁹ q̄ʒ iſtrumentis: tū ideo q2 memoria hoium qñ q; nō hʒ vltra annū vt. ff. de ꝓba. ſi arbit. tum iō q2 teſtes cōſueuerūt fidē ſuā variare ex tractu tpis. ff. de carb. edi. l. iij. §. due. ff. de dā. iſtc. l. q bona. §. vlt. Ego credo ꝙ ꝯ qḋlibet inſtrm admittunt teſtes q̄ʒtūcunq; ſit publicū: vt extra de pſcrip. ad audientiā. C. de ꝓba. cū pcibus. nō tñ ꝯcedo ꝙ teſtimoniū duoꝝ vel triuʒ pualeat inſtrō: nam cū inſtrm obtineat vicē duoꝝ teſtiū: ⁊ pterea tabellio eqpolleat vel maior ē vno teſte: opʒ ꝙ ad minus ꝑ quattuor teſtes reprobet inſtrm: vt ex de fi. iſtru. cū ioānes. fallit tñ hoc in duobus caſib⁹: vbi vʒ ꝙ cōtra inſtrm nō admittunt teſtes: ſicut ꝯ inuentariū publice cōfectum nō admittunt teſtes: vt. C. arbi. tu. l. vlti. ⁊ in ꝯfeſſione q̄ ſit a muliere in inſtrō in quo cōfitet ſe recepiſſe pecuniam pro interceſſione: vt. C. ad velł. antique. Quedam tñ ſunt que melius ꝓbantur per inſtrm q̄ʒ ꝑ teſtes: vt ſnia lata ⁊ arbitrium ⁊ cōmiſſio facta iudicib⁹ xcvij. diſtin. nobiliſſimus. extra de offi. deleg. cū in iure.

Teſtes ſi ꝯdicunt inſtrō qd iuris.

Teſtes ꝯ qḋlibet inſtrumentuʒ admitti poſſunt

a ¶ In pari. .i. ꝙ tot ſunt extra vna parte quot ex alia. vel dic impari vt ſit vna pars: quod plus valet.

b ¶ Ad multitudinē. Ar. ꝓ paucitate contra multitudinē: vt. xxxj. di. in nicena. xxiiij. q. j. odi. ff. de pac. maiorē nā maior ps eſt q̄ maiori nitit rōne: vt. xl. di. multi. i fi.

¶ In teſtib⁹ ¶ Teſtis Dr hic ꝙ in teſtib⁹ q̄ttuor ſunt conſideranda: ſcʒ fides dignitas mores ⁊ grauitas: ⁊ ideo ſi qui eorum in dictis ſuis vacillant non valent.

c ¶ Dignitas. Videt ergo ꝙ ſemꝑ preualet teſtimoniū eoꝝ qui ſunt in dignitate ꝯſtituti ✠ vt hic. ⁊. xcvij. di. nobiliſſim⁹. ⁊. xl di. c. j. ⁊. xj. q. iij. abſit. ⁊. ff. de fi. iſtru. l. vlti. Sed ꝯ nō eſt q̄rendū qs vel q̄lis dicat ſʒ qd dicat: vt. xix. diſti. ſcdm. ⁊. iij. q. ix. c. vlt. ⁊. ij. q. vij. q̄rit. ⁊. vj. q. ij. placuit. Sol. ſemꝑ pſumit ꝓ multitudine ꝯ dignitatē: niſi ex altera pte tāta ſit dignitas vt merito poſſit ppōderare vt ex eo. in noſtra. ſed in electione etiam piudicat numer⁹ dignitati. extra de elec. dudū. j. ſed hoc ideo: q2 inter multos pſumendū eſt aliquos eſſe idoneos: vt. lxj. di. nullus.

✠ Vide ad hoc gl. § ſcim⁹ in glo. in v. ꝑ dignitatē. in auc. de teſtib⁹. col. vij. ⁊ i l. iij. ff. eo. titu.

d ¶ Examinanda. .i. inquirenda.

e ¶ Vacillant. dubitando: talis tenet crimine falſi. ff. de fal. eos qui. ⁊ eſt ſimile. iij. q. ix. pura. ⁊. ff. de qō. de minore. i fi. ⁊. l. ex libero. in pn. ⁊ ex de accu. ſup. ex vt ec. bñ. vt nrʒ.

¶ Teſtium ¶ Lašus Dicit in hac. l. ꝙ nouem ſunt in quibus iudex dʒ teſtē examinare: ⁊ demum ſi teſtis careat ſuſpitione vel ꝓpter pſonam a qua pfertur vel ꝓpter cauſam: q2 gratia vel lucro vel odio nō corrumperetur recipiendus eſt. Perſonam ſuſpecta ſm ſe. Cauſam que in rebus ⁊ perſonis conſiſtit ſm Jhā.

f ¶ Exploranda. a iudice: vt. ij. q. vij. querendum. xxx. queſtio. v. iudicantem.

g ¶ Quis decurio. Argu. ꝙ teſtimoniū nobilis preua-

let.arg.xlj.di.non cogantur.ſimiliter electio.vt in auṫ. de defen.ciui.§.j.col.iij.ɀ arg.extra de ap.conſtitutus.

a ¶ Locuples. In ſalomone legiṫ: Diuitias ɀ paupertates ne dederis mihi ne repletus mēdax fiam ne pauper periurē nomē dn̄i.ſic.ij.q.j.phibētur.ſi tn̄ alīs caret ſuſpitiōe bn̄ admittiṫ.vt

Diues aut pauper ſieri nemo appetat.

ſti.de ſuſpe.tu.§.vl.

b ¶ Sit.ſupple talis.vt ɀc̄.

c ¶ Inimicꝰ.capitalis.vt.i.ɀ.de ſimo.per tuas.ɀ de hoc notaui.s̄.iij.q.v.c.ij.

d ¶ Lege iulia hic incipit tertia ps huius.q.que ꝓtēditur vſq₃ ad.l.ɀ.eo.q ſal ſo.in qua ponūtur certe pſone que nō cogūtur dicere teſtimoniū inuite:ɀ qdā que accuſare nō poſſunt.Jo.de ſa.

¶ Caſus hic continētur ſeptem genera pſonaꝝ que a teſtimonio repellūtur:q in ipſa lr̄a ſi volueris numerab.

e ¶ Ab eo.ſcʒ reo.

f ¶ Liberauerit.xij.q.ij.epiſcopus qui mancipium.

g ¶ Publico.ſʒ canonē idem ē de priuato.ex̄ eo.ſuper eo.

h ¶ In vinculis.p crimine qḋ per ſententiā infamaret.vt C.de infa.l.j.extra de accu.ſup hꝭ.aīs nomine vinculoꝝ priuata vincula intelliguntur.ff.de ver.ſig. vinculoꝝ.hic patet q ſm leges repellitur criminoſus etiā ſi nōdum in eū ſit lata ſententia.ɀ in ſi idem inuitur.vbi dicit iudicatus ɀc̄.

an vero notatus ſit qs ɀ rephenſibilis an locuples[a]: an etiā egenus ſit[b] vt lucri cauſa qd facile admittat: vel an inimicus[c] ſit ei aduerſus quē teſtimoniū fert: vel amicus eiꝰ ſit,p quo teſtimoniū dat: naʒ ſi careat ſuſpitione teſtimoniū vel ꝓpter perſonā a qua ꝓfertur q̄ honeſta ſit: vl̄ propter cauſaʒ q̄ neq₃ lucri neq₃ gratie: neq₃ inimicitie cauſa ſit admittendus eſt. Item.

¶ Lege iulia[d] de vi cauetur ne hac lege in reum teſtimonium dicere liceret: qui ſe ab eo[e] parenteue eius liberauerit[f]: quiue ipubes erit: quiue iudicio publico[g] condēnatus erit: quiue in vinculis[h] cuſtodiaue[i] publica erit: que eoꝝ in integrū reſtitutus nō erit: qui ad beſtias vt depugnaret ſe locauerit: que palā queſtū facit feceritue[k]: que ob teſtimoniū dicendū vel nō dicendum pecuniā accepiſſe iudicatꝰ vel cōuictus fuerit. Iteʒ.

¶ Lege iulia publicoꝝ iudicioꝝ cauetur ne[l] inuito denūcietur: vt teſtimoniū dicat aduerſus ſocerū generum victricū priuignū priuignam

¶ Ad. q appel. generi nit ſpō s cap.e. eſſus.et de no.l di.xxvij.q.ij.

ſobrinū ſobrinā ſobrino ſobrinaue natū: eoſue q in priore gradu ſūt. Itē. ¶ Ne liberto ipſius[m] liberorumue eius[n] ɀ parentuʒ viri ɀ vxoris. ¶ Itē ne[o] patroni ɀ patrone aduerſus libertos neq₃ liberti aduerſus pronos cogantur teſtimonium dicere. ¶ Cuʒ aūt excipiṫ ne gener aut ſocer inuitus teſtimoniū dicere cogaṫ: generi appellatiōe ſponſuʒ quoq₃ filie cōtineri placet. ¶ Item ſoceri ſpōſe patrem. ¶ Itē idonei nō videtur eſſe teſtes quibus imperari[p] pōt vt teſtes fiant. ¶ Itē ſerui[q] reſpōſo tunc credendū eſt cum alia[r] probatio[s] ad eruendā veritatem nō eſt. Item. ¶ Inuiti teſtimoniū dicere nō cogantur ſenes[t] valitudinarij vl̄ milites: vel illi qui cū magiſtratu reipublice cauſa abſūt: vel quibus venire nō licet[u]: publicani[x] etiā teſtimonium nō dicunt inuiti. ¶ Iteʒ is qui non detractandi[y] cauſa teſtimonij aberit. ¶ Itē is qui exercitui prebēdaʒ[z] conduxerit. Sed nec pupillis teſtimonium denūciari poteſt. Itē.

ro q libertus cōtra patronum nō admittaṫ in cauſa ciuili. Sʒ huguitio ɀ othophagienſis intelligūt eā in ciuili ɀ criali Que ſequūtur plana ſunt vſq₃ ibi: inuiti.

m ¶ Ipſius.accuſati.

n ¶ Eius.ſ.liberto ſupple parentum rei: hoc vult dicere: q libertus alicuius non poteſt ferre teſtimoniū ɔ̄ ipſuʒ: nec libertus filioꝝ ſuoꝝ nec libertꝰ parentum ſuoꝝ: nec libertus vxoris ſue. Et repete hāc dictionem liberto cū quo libet genitiuo.

Libertus ɔ̄ patronum non teſtificaṫ.

o ¶ Ne patroni.genitiui caſus.ɀ ē ſenſus: ne denūcietur liberto patroni eius: vel liberto.ſ.accuſati vel rei: vel liberto.ſ.patrone eiꝰ.ſ.rei vt dicat teſtimonium aduerſus eū.ſ.reuʒ id ē vnus libertꝰ aduerſus colibertum ſuū eiuſdem patroni nō cogiṫ teſtari. Uel melius patronum vel patronaʒ hic vocat eum qui ē patronꝰ alicuius liberti: ɀ tamē idem ē ſi alterius libertus: ɀ ſic alterius ē patronus ɀ libertus.

p ¶ Imperari.fallit hoc in matrimonio vt extra qui ma.accuſa.poſ.videṫ.in ſi. ergo vxor nō erit teſtis pro marito: q ei ſubiecta eſt.xxxiij.q.vlt.mulierem.

q ¶ Serui.ff.de ꝓbatio.cum ꝓbatio.

r ¶ Cum alia.ſimile.xiiij.queſtio.ij.capitu.vlti.C.de here.l.vlti.ſic propter defectum admittuntur minus boni.vt.lv.diſtinctio.capi.j.

i ¶ Cuſtodiaue.donec ſit purgatus.

k ¶ Feceritue.ɀ ſufficit ſi quñq₃ fecit: vt.ff.de ri.nu.palā.

¶ Lege iulia ¶ Caſus hic nouem ſpecies hominum continentur: contra quos quis inuitus teſtificari non compellitur.ſ.contra ſocerum ɀc̄.vt ibi dicitur.

l ¶ Ne inuito.volens ergo admittitur.vt.s̄.pr.q.v.c.ſ.

¶ Ne liberto ¶ Caſus. Repete ſemp per ſingulos gradus hec verba cū hoc datiuo liberto. Itē hac lege caueṫ ne denūcietur liberto ipſiꝰ.ſ patroni accuſati: vel liberto liberoꝝ eius.ſ.rei accuſati: vel liberto viri eiꝰ.ſ. vxoris que accuſaṫ dicere teſtimoniū ɔ̄ eum: vel liberto vxoris eiꝰ ſcʒ viri q accuſatur dicere teſtimonium ɔ̄ eā: ɀ ita ſuppleas ſemp in ſupradictis oibus. Item caueṫ hac.l. ne denūcietur liberto patroni dicere teſtimoniū aduerſus patronā accuſatam vel ɔ̄. Item caueṫ hac.l.ne denūcietur liberto patroni dicere teſtimoniū aduerſus colibertos ſuos. Idem dices de liberto patrone: hic autem varijs modis exponūtur pro varietate doctoꝝ. Et hanc legem intelligūt doctores in cauſa criminali tm̄ excepto

s ¶ Probatio.plena.nā preſumptio aliqua debet precedere: nō enim a tormentis ē incipiendū: vt extra de regu.iur.cum in cōtemplatione.ɀ intellige cū de ſuo facto interrogaṫ ſeruus: vt.ff.e.ſerui.ɀ illud dr̄ rn̄ſum nō teſtimoniū nec crediṫ ei tūc ſine tormētis vt.v.q.v.illi q.

Preſumptio precedat tormenta.

¶ Inuiti ¶ Caſus hic ponūtur nouē ſpēs hominuʒ qui ad teſtimoniū dicendū cōpelli nō debēt: inter quos eſt ille q abeſt nō cā detractādi teſtimonij: ɀ ille q conducit annonā exercitui: ɀ etiā pupillus q teſtis eſſe non pōt.

t ¶ Senes.maiores.lxx.an.ff.de excu.tu.l.ij.in pn̄.ſed ad domū eorum ē mittendum.extra eo.ſi qui teſtium.

u ¶ Nō lʒ.pp turpitudinē qbꝰ interdictū ē certo loco.

x ¶ Publicani.id eſt telonarij.

y ¶ Non detractādi.i.vt euitādi ille q ē in aliena ꝓuincia vt extra de fideiuſ.ɔſtitutꝰ.ɀ.C.de ſi.inſtr.iudices.nā ad tales ē mittendū. Uel intellige qñ iam p.xv.dies fuerūt corā iudice: tūc eñi licite recedūt: vt.C.de teſti.ſi quā.

z ¶ Prebendam conduxerit.debendam.

¶ In teſtimonium ¶ Caſus Ego accuſabã aliquem: ⁊ cõtra ipſum inducebã condẽnatũ in publico iudicio ad teſtimoniũ: querebaᷓ an poſſum. Et rñdetur ꝙ non: neqꝫ minorẽ.xx.an. poſſum ꝯ eum inducere. In ſe.l. dicitur ꝙ cõdẽnatus in famoſo crimine eſt inteſtabilis.i. nec teſtis eẽ põt nec facere teſtamentuꝫ.

a ¶ Reus.i. accuſatus. ſic.lxxxj. diſtinctio. tantis.

b ¶ Ob carmen famoſum. ff. de iniur. lex cor. ne. nec ipſe poteſt eſſe teſtis nec teſtamentũ facere nec alter pro ipſo eſt teſtis in teſtamẽto. ff. qui teſta. facere poſ. cum lege.

¶ Si res. ¶ Caſus Dicit in hac l. ſi res exegerit: nõ ſolũ priuati ſed etiã magiſtratus poſſunt teſtificari. Pretor etiam in cã adulterij teſtificari põt. Si autem ea ſit cõditio cauſe: vt turpis pſona ſit inducẽda in teſteꝫ: vtpote in excepto crimine ei nõ creditur ſine tormentis.

c ¶ Magiſtratus. Qualr iudex poſſit eſſe teſtis dixi. ſ. ij. q. vj. ſtatuendum.

d ¶ Conditio. ſcilicet in exceptis criminibus.

¶ In teſtimoniũ accuſator citare nõ debet eũ qui publico iudicio reus [a]fuerit: aut q minor. xx. annis erit. ¶ Itẽ ob carmẽ[b] famoſum dãnatus inteſtabilis erit. Item. ¶ Si res exigit non tm̃ priuati ſed etiaꝫ magiſtratus[c] ſi in preſenti ſunt teſtimoniũ dicant: Pretor quoqꝫ teſtimoniũ dare debet in iudicio de adulterij cauſa. Si aũt ea rei cõditio[d] ſit vbi arenariuꝫ[e] teſtem vel ſimilẽ perſonã admittere cogimur: ſine[f] tormẽto teſtimonio eius credẽduꝫ nõ eſt. Iteꝫ. ¶ Teſtes quos accuſator de domo ꝓpria produxerit interrogari nõ placuit. Patroni[g] quoqꝫ in cauſa cui patrociniũ[h] preſtãt teſtimoniũ non dicãt: qđ etiam ✝ in executoribus[i] negociorum ✝ obſeruãdũ eſt. Itẽ. ¶ Qui 4 falſo vel varie[k] teſtimonia dixerũt vel vtriqꝫ parti ꝓdiderunt[l]: a iudicibus cõpetenter puniũtur. ¶ Itẽ pater ⁊ filius qui in poteſtate eius eſt. ¶ Item duo fratres qui in eiuſdem patris ptãte ſunt teſtes vtriqꝫ in eodẽ teſtamẽto eſſe vel eodẽ negocio pñt fieri: qm̃ nihil nocet ex vna domo pſes teſtes alieno negocio adhiberi. Itẽ. ¶ Hermophroditus an ad teſtimonium [m]adhiberi poſſit ✝ q̃litas ſexus incaleſcẽtis oñdit. ¶ Itẽ teſtis idoneus pater filio[n] aut filius patri non eſt. ¶ Item nullus idoneus teſtis in re ſua [o] intelligitur. ¶ Item ad fidẽ [p] rei geſte faciendã etiam nõ rogat[i] teſtis intelligiᷓ. ¶ Itẽ vbi numerus teſtiũ non adijciᷓ etiam duo[q] ſufficiũt: pluralis eni locutio duorũ numero cõtenta eſt. Itẽ. ¶ In teſtibus cõſiderandũ eſt qui ſimplr[r] teſtimoniũ dicant: vtrũ vnũ eun-

e ¶ Arenariuꝫ. qui pugnauit in arena vel in loco tali.

f ¶ Sine tormento. v. queſtio. v. illi qui.

¶ Teſtes ¶ Caſus. Tria genera perſonarũ enumerãtur hic que a teſtimonio repellũtur: ſcꝫ domeſtici aduocati ⁊ iudices in cauſis in quibus fuerunt aduocati et iudices. vel intellige executores ſcđm quoſdam.i. apparitores. Sed partibus volentibus teſtes admitti poſſunt: vt in aucten. de teſt. §. quoniam vero. Que ſequuntur plana ſunt vſqꝫ ad legem hermophroditus.

g ¶ Patroni. qui non poſſunt eſſe ſimul teſtes iuris ⁊ facti: vt. C. de aſſeſ. l. nemo. poſſunt tñ teſtari de trãſactione facta pro cauſa ſua. extra de tranſac. ex litteris. ✝

✝ ¶ Adde ad hãc gl. qđ no. Bar. in l. deferre. §. idẽ decreuerũt. ff. de iu. fiſ.

h ¶ Patrocinium. de hoc dixi. ij. q. vj. ſtatuendum.

i ¶ In executoribus.i. ꝓcuratoribus ⁊ curatoribus.

i ¶ In executoribus. Sed nõne executor iudicis poteſt eſſe teſtis: quare enim deſtinareᷓ a iudice ſi non crederetur dicto ſuo: nam ⁊ nũcio creditur. vt extra de ap. cũ parati. ff. de rebus eorum qui ſub tu. l. magis. §. illud. lxv. di. c. penul. in fi. nec de illorum actibus dubitanduꝫ eſt qui ad officiuꝫ tale admittũtur. vt. xciiij. di. valde. ff. de offi. prefec. pretor. l. j. qualiter enim probaret quis ſe non citatum. vt extra de elec. bone. Reſpondeo creditur eis donec probetur ꝯrium: ſaltem per ſuũ iuramẽtum. arg. lxxxij. di. propoſuiſti. ff. de cuſto. ⁊ exhi. re. l. diuus.

✝ ✝ 4 ¶ Quiſalſo. hec eſt quarta pars queſtio. in qua ponit quaſdam leges: quibus probatur quales teſtes faciunt fidem ⁊ quales non. Joan. de fan.

k ¶ Varie. ſi. extra vt eccle. benefi. vt noſtrum. extra de conceſ. preben. poſt electionem.

l ¶ Prodiderunt. dicta.

¶ Hermophroditus Queſitũ fuit vtrum hermophroditus.i. qui hꝫ ſexum maris ⁊ femine poſſit eſſe teſtis in teſtõ. Et rñdetur: ꝙ ſi magis appetit ea que viri ſunt poteſt. alˀs non. Que auteꝫ ſequũtur plana ſunt vſqꝫ ibi: in teſtibus.

Hermophrodit an poſſi eſſe teſti in teſtõ: vtꝫ poſſ ordinar

m ¶ Ad teſtimoniũ. ſcꝫ in teſtõ vbi mulier nõ poteſt eſſe teſtis ſm legem: vt inſti. de teſta. §. teſtes. in iudicio autẽ eſſe poteſt. xv. q. iij. de crimine. Sed quid ſi in oĩbus eſt paritas. Item nũquid talis poteſt ordinari. Iteꝫ an cõtrahent cuꝫ viro an cũ muliere: ⁊ ſi prius cum viro cõtraxit an poſſit eo mortuo cum muliere cõtrahere. Jo. ſed certe in omnibus his reſpici debet ſexus qui magis incaleſcit: de mõſtro poſſunt fieri monſtruoſe q̃ones. h.

✝ ¶ Adde hanc ſtioneꝫ l te diſpu ri p Spe in ti. de t ſte. §. ſ. iteꝫ ꝙ eſt.

n ¶ Filio. ff. de proba. etiã cõtra. vbi dicitur: ꝙ mater poteſt teſtari pro filio. Sed illud intellige ꝙ poteſt pro etate: vel etiaꝫ pro cognatione filij teſtari. Itẽ pater teſtaᷓ ꝓ filio in cauſa religionis. xx. qđ. iij. preſens.

Mater pater qu doqꝫ p filio teſt cari pñt

n ¶ Filio. ſiue emãcipato vel non: in caſtrenſi autem peculio ſi filius ante miſſionem teſtamentũ fecerit pater põt teſtis ei adhiberi. vt. ff. de teſta. qui teſtamẽto. ſed poſtq̃ miſſus eſt non. inſti. de teſta. §. in teſtibus.

o ¶ Sua. ſcilicet propria. Item nec in cõmuni: qꝛ quod cõmune eſt vtriuſqꝫ eſt. ff. de ritu nupti. illud. niſi indirecte vt in teſtamento: vbi quilibet legatariorum teſtis eſt. inſtitu. de teſtamen. §. legatarijs.

o ¶ Sua. cõtra. J. xxiiij. q. ij. ſuper. ſed illa non eſt ſua: vt xij. q. ij. qui manumittiᷓ. Res enim ſua eſt cuius cõmodum vel emolumẽtum ſpectat ad aliquem ſuo nomine: vt. ij. q. vj. biduũ. in ver. palam. ſed ꝯ. ff. finium regũ. l. penul. vbi venditor poteſt eſſe teſtis pro emptore.

Res ſua que dᷓ.

p ¶ Ad fidẽ. niſi in caſibus notatis. ſ. iij. q. ix. ſi debitũ.

q ¶ Duo. ſimile de conſe. di. j. hoc quoqꝫ. ſi. ff. de manu. teſta. libertas. §. vlti. argu. contra. ff. de op. leg. l. j.

¶ In teſtibus. ¶ Caſus. In teſtibus iudex debet conſiderare vtꝫ ſine fraude teſtimoniũ dicant: vel vtrum videatur meditatus ſermo quẽ proferũt: ⁊ vtrum ex tpe veriſimilia reſpondeat. ſ. qꝛ dixerunt de nocte: ⁊ non eſt veriſimile quod factũ ſit de nocte: vel ex tpe.i. ſtatim rñdeant.i. ſine deliberatiõe: qbus tanta fides nõ adhibetur.

r ¶ Simpliciter.i. ſine adiectiõe cauſe. vel ſimpliciter.i. nõ obſcure. vt. iij. q. ix. pura. ſic. ſ. di. iiii. erit xxiij. di. qui epĩs. nam obſcurus teſtis eſt ſuſpectus. vt. ff. de iure fiſci. non intelligitur. ⁊ obſcure dictũ pro non dicto habetur. vt extra de proba. in preſentia. ff. de inter. ac. de etate.

Teſtis o ſtur[o] eſt ſpectus.

argu.extra de accu.cum dilecti.⁊ obſcure ſcriptū ꝓ non ſcripto habetur:vt.ff.de his que pro non ſcri.ha.l.ij.
a ¶ Ex tpe.ergo viꝫ ꝙ teſtes ſunt interrogādi de tēpore. vt extra eo.ti.cū cām.iij.q.ix.nihilominus.ſed nō eſt de rum.vt.ff.de ꝓba.ſi arbiter.ij.qō.vlti.libelloꝝ.niſi teſtes eſſent ſuſpecti: tunc

Teſtes an ſint de tēpore interrogandi.

menta ſed etiam per teſtes poteſt probari libertas.
i ¶ Domeſtici fallit.C.de repu.l.conſenſu.circa ſi.extra de teſti.veniens.ij.in ſi.extra qui ma.accu.poſ.videtur.
¶ Solaꝫ ¶ Caſus. Quidā ſine iuramēto vel ſine iudice teſtificati ſunt:vel nō allegauerunt cām dicti ſui cū de

dē〈q〉ꝫ meditatū ſermonē afferant:an ad ea que interrogātur ex tpe[a] veriſimilia reſpōdeant[b]. Jtē. ¶ Sepe[c] etiaꝫ ſine publicis documentis cuiuſcū〈q〉ꝫ rei veritas dephēdi tur:alīs numerus teſtiuꝫ:alīs dignitas ⁊ auctoritas:alīs veluti cōſentiens fama[d] confirmat rei de qua querit̄ fideꝫ. Nō ergo ad vnam probationis [e] ſpeciē cognitionem ſuā iudex alligare dꝫ:ſed ex ſententia animi ſui eſtimare:qd aut credat aut parū ſibi ꝓbatuꝫ opinet̄. Jtem. ¶ Alia[f] eſt auctoritas preſentium teſtiuꝫ:alia[g] teſtimonioꝝ que recitari ſolent. ¶ Jtē codi. lib.iiij.ti.de teſtib[9]. ¶ Soli teſtes ad probationē ingenuitatis nō ſufficiunt:niſi inſtrumētis[h] ⁊ argumētis adiuuētur. ¶ Jtē. Etiā ciuili iure domeſtici[i] teſtimonij fides improbat̄. Jtem. ¶ Solā[k] atteſtationē[l] prolataꝫ:nec alijs legitimis adminiculis cauſaꝫ approbatā nullius eſſe momenti certū eſt. ¶ Jtē. Eos teſtes ad veritatē adiuuandā adhiberi oportet:qui oī gratie ⁊ potētatui fidē religioni iudiciarie[m] debitā poſſunt ꝓponere. ¶ Jtē. Parentes ⁊ liberi inuicem aduerſus ſe nec[n] volētes etiā ad teſtimonium admittēdi ſunt. Jtem. ¶ Qui intēdit ſue intētioni proprias dꝫ afferre ꝓbationes:nō petere aduerſarium[o] cogi ad exhibitionē eorū per que ſibi negociū fiat. Jtem. ¶ Serui[p] ne〈q〉ꝫ ꝓ dn̄o ne〈q〉ꝫ aduerſus dn̄m:ſed [q] ꝓ facto ſuo interrogari pn̄t. Jtem. ¶ Juriſiurādi[r] religione teſtes priuſ〈q〉ꝫ perhibeāt teſtimoniū coerceantur:⁊ honeſtioribus poti⁹ fides teſtibus adhibeat̄. Vnius[s] vero teſtimoniū nemo iudicū in quacun〈q〉ꝫ cauſa facile patiat̄ admitti:imo vnius teſtis reſpō

eni poſſet queri de qualitate tpis ⁊ veſtiū:⁊ quocū〈q〉ꝫ modo poſſet iudex inueſtigare veritatem vt.C.de edē.is apud quē.xxx.q.v.iudicātem.Vel ex tpe.i.ex mora:q꞉ prius cogitabit qualr̄ r̄ndetur.vt.l.di.pōderet. nam teſtimoniū repentinuꝫ non valet vt.v.q.v.§.ſed aliđ.
b ¶ R̄ndeant.ſponte:non enim de hoc ſunt interrogādi:vt dixi. Jo.ſed certe de tpe in quo res dicit̄ facta bene interrogātur:vt extra eo.cuꝫ cām.ſed de qualitate temporis non:niſi ſint ſuſpecti.B.
¶ Sepe. ¶ Caſus. Querebat̄ vtrum veritas in cauſis ſine inſtrumentis poſſit deprehēdi.Et r̄ndetur ꝙ ſic q̄tuor modis:ſcꝫ numero teſtiū dignitate auctoritate ⁊ fama ꝓpria
c ¶ Sepe.iudici eni facienda eſt fides:vt ij.queſtio.vij.plerī〈q〉ꝫ.⁊.C.de condi.ob tur.cauſam.l.j.
d ¶ Fama.ergo per famā aliquid probat̄ vt.ſ.ij.qō.v.ſi mala fama.matrimoniū enim ꝓbatur per famā.extra de preſump.illud.xxxj.q.iiij.dicat. Ar.ɔ̄.xxxv.q.vj.ſi duo. extra de eo qui cog.cōſang.vxo.ſue.ſuper eo.Verū eſt ꝙ fama per ſe nihil ꝓbat:ſed ſi adeſſet teſtimoniū vnius cū fama per illud ꝓbare poteſt.ar.extra de ꝓba.ſicut.C.de re. credi.in bone.⁊ ſi iudex dubitat de fama querat a vicinis.ff.de magi.cōue.l.j.§.ſi preſes. ⁊ magis valet fama q̄ꝫ vnus teſtis.vt extra de cōſan.⁊ affi.ſuper eo.poteſt autem fama probari per duos teſtes.vt extra eo.tam l̄ris.

Fama per ſe nihil ꝓbat.

e ¶ Vnam probationis.extra de ſen.⁊ re iudi.cauſam.
¶ Alia. ¶ Caſus. Aliqui teſtificabantur per ſcripturaꝫ ſine iuramento vel ſine cauſa ⁊ circūſtantijs cū de hoc eſſent interrogati:querebatur vtrū eis eſſet fides adhibenda.Et reſpondetur ꝙ non:q꞉ alia eſt fides teſtiū que valet:alia teſtimonioꝝ que non valet.
f ¶ Alia.⁊ hoc eſt expoſitum.ſ.cauſa proxi.q.ix.c.teſtes.
g ¶ Alia.extra de coha.cle.tua.
¶ Soli ¶ Caſus Querebatur vtrū ſolūmodo teſtes ſufficiant ad ꝓbationem ingenuitatis.Et r̄ndet̄ ꝙ non: Imo etiam inſtr̄a ſufficiant.⁊ expone ſoli.i.ſolo mō vel prepone negationem non ſoli ⁊c̄.⁊ verba que poſuit ibi Gratia.niſi inſtr̄is ⁊c̄.non ſunt de lege codicis:vn̄ Gratianus nō intellexit illam vt intelligūt eam docto.legū.
h ¶ Jnſtrumentis. verba ſunt Gratia. ⁊ male intelligit hoc enim vult lex dicere ꝙ non tantum per inſtru

hoc eſſent interrogati:querebat̄ vtrū eorum teſtimoniū valeret.Et r̄ndet imperator ꝙ nō.Que ſequunt̄ plana ſunt vſ〈q〉ꝫ ibi:qui intēdit.
k ¶ Solam .i. ſine adiectione cauſe.
k ¶ Solam.alr̄ ꝯponitur.ſ. diſtin.viij. ſi ſolus.
l ¶ Atteſtationem. cauſa a teſte ingrenda eſt.vt extra eo.cū cauſam.ſi tn̄ nō fuerit queſita:⁊ teſtis de cā nihil dixerit:nō ideo min⁹ valet teſtimoniuꝫ:q꞉ dixit oīa que nouit lꝫ nō cām oīum.argu.ad hoc.ff.de no.ope.nū. de pupillo.§.q op⁹. arg.extra de ſen.⁊ re iudica.ſicut.

Teſtis an teneat̄ dicere cauſam ſue depoſitiōis.

m ¶ Judiciarie .i. iudici.No.ꝙ ſufficit ſi iudici ſit probatū. vt extra de reſcri.inter.ſ.eo.ſepe.
n ¶ Nec volētes.contra.ſ.iij.qō.v.c.j.ſed hic vocantur parentes aſcendentes et deſcendentes nō collaterales prout preſumitur.ff.de in ius vo.l.iiij.§.j.
¶ Qui intendit ¶ Caſus. Quidā petebat ab aduerſario ſuo:vt demōſtraret ſibi inſtrumēta ſua per que ſuaꝫ intentionē fundaret:nūc queritur vtrū ſit audiēdus.Et r̄ndetur ꝙ non:ſed ſuas dꝫ habere probatiōes paratas.
o ¶ Aduerſariū.actor non poteſt petere vt reus exhibeat ſibi inſtrumēta ſua:vt.vj.q.vlt.c.vlt.extra de ꝓba.ex epſe.niſi reus ſit eis vſurus.vt extra de ſi.inſtr.cōtingit. Jtem cum inſtr̄a ſint cōia:vt.C.de eden.procurator.

Reus in duob⁹ caſibus tenet̄ edere inſtr̄a.

¶ Serui. ¶ Caſus. Di hic ꝙ r̄nſo ſerui nō eſt credendum:ne〈q〉ꝫ ꝓ dn̄o ne〈q〉ꝫ ɔ̄ dn̄m:ſed de facto ſuo pōt interrogari cū per eum res ſunt depoſite vel cōmodate alijs.
p ¶ Serui niſi in caſu.vt.xij.q.ij.§.in patronos.
q ¶ Sed pro facto ſuo.quando per eum dicit̄ aliquid cōmodatum vel depoſitum.vt.C.de queſtio.interrogati.ff.de edil.edic.quero.⁊ ſic patet ꝙ viles perſone recipiuntur vbi de ipſoꝝ facto agitur.ſic extra de elec.per inquiſitionem.⁊ extra de ſen.⁊ re iudi.cum. J.⁊.A.
¶ Juriſiurandi ¶ Caſus. Tria hic dicūtur.ſcilicet ꝙ teſtes prius iurent ante〈q〉ꝫ teſtimonium dicant:⁊ ꝙ potius fides honeſtioribus teſtibus adhibeatur q̄ꝫ alijs. item ꝙ vni teſti non creditur ⁊ ſi preſidali honore prefulgeat. Sequens reſponſum planum eſt.
r ¶ Juriſiurandi.ſic.iij.queſt.o.ix.hortamur.niſi remittatur a parte.vt extra de teſti.tuis.
s ¶ Vnius.xj.q.j. quicū〈q〉ꝫ.contra. ſed illud nō tenet: ſed fallit hoc.extra de teſt.cog.peruenit.j. Jtē vni creditur

Teſti ſoli q̄n〈q〉ꝫ creditur

vt. C. de fal. ſi quis decurio. ff. de do. prele. theopõpus. ⁊ generaľr credit vni quo ad pſumptionem: ſed dictũ viniꝰ non iuſtificat neq́ʒ condẽnat. vt. xxxiij. qõ. ij. admonere.

a Omnibus in re propria. Argu ꝯ. C. de fideicom. l. vlti. Sed ibi impropꝛie ponitur iudex ⁊ teſtis.

Liberi. Caſus. Dicit hic ꝙ ſi aliquẽ accuſamꝰ de crĩe liberos debemus inducere teſtes ꝯ eũ ſi ſocij nõ ſunt ⁊ criminis participes: ſed cauſa ⁊ rõ facti dʒ ab eis queri. Uel hic vult dicere: ꝙ ipſi debent ſubijci tormẽtis ad veritatẽ eruendã: ⁊ quicũq́ʒ teſtes poſtulauerit iduci eis ſũptos neceſſarios exhibebit: ſiue in cauſa crĩali ſiue in ciuili introducantur.

✠ Con cor. tex. i. l. oibus. C. de teſti. et in l. nullus. ff. eo.

b Si ſocij. ſed fallit. ſ. lxxix. di. ſi quis papa. Itẽ fallit in crimine leſe maieſtatis. xv. q. iij. nemini. ⁊ in crĩe ſimonie. extra de ſimo. quauis. Sed ob. extra de teſti. veniẽs. i. Sol. ſociꝰ criminis ⁊ muneris repellit ſed nõ criminis tantum.

Sociꝰ in crimine nõ ſemp repellit a teſtimonio.

c Sed fides. id eſt cauſa.

fio oĩno non audiat: etiam ſi preſidalis curie honore pfulgeat. Itẽʒ. Omibusa in re ppria dicendi teſtimonia facultatẽ iura ſubmouerunt✠. Item. Liberi teſtes ad cauſas poſtulẽtur alienas: ſi ſocijb ⁊ pticipes criminis non dicãtur: ſed cfides ab his noticie poſtulet. Uenturisd autem ad iudiciũ p accuſatoreʒ aut ab his p quos fuerit poſtulati ſumptus competẽtes miniſtrẽtur: etiã ſi in pecuniaria cauſa ab alterutra pte teſtes ſint producendi. Item. Liberti aduerſus patronos ſpõte procedere non audeãt: ſed nec vocati quidẽ in iudicio venire cogant. Item. Si quis teſtibus vſus fuerit: ijdẽq́ʒ teſtes aduerſus eũ in alia lite producãture: non licebit ei in eorũ perſonas ex

d Uenturis. de hoc notaui quid iudici vel teſti dandum ſit. xj. qõ. iij. non licet. videbatur ꝙ vtraq́ʒ pars debet prouidere teſtibus: q pro vtraq́ʒ teſtantur. xiiij. q. v non ſane ſed ſecus eſt: vt dicit. G.

Liberti. Caſus. Dicitur hic ꝙ liberti contra patronos ſponte teſtificari non debẽt: nec debent ad hoc compelli: ⁊ ſi vocati fuerint non debent cogi venire.

Si quis. Caſus. Induxi teſtes ꝯ aliquẽ in aliqua cauſa: ꝯ me ijdẽ inducebãtur: volebã eos repellere: queritur an poſſuʒ? Et rñdetur ꝙ nõ: niſi probẽ poſtea capitales inimicitias interueniſſe inter me ⁊ illos: arguere tñ potero eoꝝ teſtimonia ex dictis eoꝝ ſi ꝯdicant ſibi: vel ſi pbauero eos corruptos pmiſſiõe: vel etiã datiõe pecunie.

e Producatur. Teſtem inductũ pro me teneor recipere cõtra me vt hic. Similr illũ qui fuit iudex pro me teneor recipere ꝯ me. vt. ij. q. vij. cuiꝰ in agẽdo. ✠ Item allegationem vel rõnem pro me inductã recipiam contra me. ſ. xix. di. ſi romanoꝝ. Similiter inſtrumentuʒ. extra de cenſi. cum olim. Item iuramẽtum. C. de re. credi. generaliter. Arg. cõtra iſta. ij. q. vij. ſi hereticus. xxxvij. di. ſi quid veri. Solu. iſta ſunt ſpecialia fauore fidei.

Quod approbo nõ reprobo.

✠ Con cor. tex. i. l. põponiꝰ. cũ vulga. ff. de neg. geſt.

f Arguere. ſed hoc non põt fieri niſi per alios teſtes: ergo viſis atteſtationibus poſſunt induci alij teſtes qõ eſt cõtra id. extra eo. fraternitatis. Cõſueuit rñderi ꝙ directe nõ poſſunt induci teſtes ꝯ teſtes ſed indirecte vel pbando corruptionẽ. vt extra eo ſeries. extra de pba. licet. vel probãdo teſtes aut pſonas fuiſſe in alio loco tunc tẽporis. extra eo. ex tenore. Sed ꝯ hec eſt cã quare non admittãtur teſtes poſt publicationẽ: q timet ſubornatio: ſed ſubornari poſſunt: lʒ teſtes indirecte inducant. Item ſi teſtes aduerſarij volunt probare de alio tpe: ergo ego

Teſtes an poſſint pduci poſt publicationem.

inducam teſtes ad pbandũ de eodem tpe: iniquũ enim eſſet ꝙ aliqd permitteret impugnãti: ⁊ nõ permitteretur defendẽti. ff. de regu. iur. nõ debet. cũ dicta meoꝝ teſtium poſſint cõfirmare. vt dixi. ſ. iij. qõ. iij. c. inducijs. Ad hoc põt dici ꝙ ſpãle eſt in cauſa matrimonij: vt inducãtur teſtes qñcũq́ʒ: etiam poſt ſniam: quia ibi non tranſit ſentẽtia in rẽ iudicatã. vt extra de ſen. ⁊ re iudi. lator. ⁊ c. cõſangui. nei. Uel ideo mulier fuit admiſſa ſ illa decre. ex tenore. q2 ignorauit de q̊ die teſtes vellẽt teſtari: ſed ſi qs ſcit de quo die velit qs pbare: ⁊ ante publicatõeʒ nõ proteſtat ꝙ die illo nõ fuerat in loco tali poſt publicationẽ eũ non admitterẽ: ⁊ quod hic dr ꝙ põt obijci in dicta: verũ eſt oſtendẽdo eos eſſe ꝯrios ſibi. Iteʒ inſtrumentuʒ induci põt poſt publicatõeʒ vt extra de ſi. inſtr. cũ dilectus. Si querit quare viſo inſtrõ induci poſſunt teſtes. vt. C. de ꝯhen. ſtipu. optimã ⁊ non viſis atteſtatiõibꝰ. Rñ. iõ: q ſi vnꝰ vult iprobare inſtrm p teſtes: reliquus põt per teſtes inſtrõ fideʒ facere qõ nõ eſt in teſtibus. Jo. Ego credo ꝙ publicatis atteſtatiõibus ſup nouo articulo ſicut dicit. T. pñt induci teſtes: lʒ legiſte dicant ꝯtrauʒ. ⁊ hoc nõ ſolũ eſt in cauſa matrimonij ſed ẽt in alia cauſa vt ex de ſi. inſtr. cũ ioannes. ⁊ extra de teſti. ex tenore. ⁊ c. veniẽs. ij. In cã appellatiõis inducũtur teſtes ſup nouis articulis pendẽtibus ex veteribꝰ. extra eo. fraternitatis. Legiſte ſm opi. Jo. inducũt ſup nouis ⁊ ſup veteribꝰ articulis. C. de ap. l. eos. B.

cipere niſi oſtẽderit inimicitias iter ſe ⁊ illos poſtea emerſas fuiſſe: qbus teſtes repelli leges precipiũt: non adimẽda ſeʒ ei licẽtia ex ipſis depoſitiõibus teſtimoniũ eoꝝ arguere. Sed ſi liqdis pbationibus datiõe vel pmiſſione pecuniarũ eos corruptos eſſe oſtẽderit: cam etiã allegationẽ integrã ei ſeruari oportet. Sed obijcit illud beati briccij: qui voce pueri. xxx. dies ab ortu habentis innocẽs pbatus eſt. Sʒ miracula diuina ſunt admirãda: nõ in exemplum humane actionis trahenda. Queſtio. iiij.

De quartab vero qſtione Fabianꝰ papa conſtituit dicens.

g Oſtẽderit. vel ẽt infamiam poſtea ꝯtrãctã. vt ex de teſti. cog. preterea. ſi. ſ. di. xix. ſi romanoꝝ. extra de accu. nulli.

Sed obijcit. Caſus. Dictũ eſt. ſ. in. c. teſtes aũt. ꝙ infra. xiiij. annuʒ non pñt aliq teſtificari: ſed ꝯ hoc obijcit. G. de puero. xxx. dierũ. Nam cũ de fornicatione accuſaret beatus Briccius ⁊ diceretur filiũ genuiſſe. xxx. dierũ in medio populi pfeſſus eſt ille puer Bricciuʒ ſuũ patrẽ nõ eſſe. Sed ſoluit hoc ꝙ miracula diuina non ſunt trahẽda ad ꝯſequẽtiã nec in exẽplũ actõis hũane. Queſtio.

De quarta vero. Hec queſtio diuiditur in tres partes. In quarum prima probat duabus auctoritatibus: ꝙ nullus debet eſſe accuſator ⁊ iudex ⁊ teſtis ſcda ibi: inſcriptio. tertia ibi: de domo. Jo. de ſa. I

Diuiſio.

Teſtis. Hic intitulat quarta. q. qua querit an idem poſſit eſſe accuſator ⁊ teſtis? Et reſpõdetur ꝙ non. vt. T. ca j ⁊. ij. niſi forte in cauſa matrimonij: vbi dicũt quidam ꝙ idem põt eſſe accuſator ⁊ teſtis. arg. xxxv. q vi. c. j. ⁊. ij. ⁊ in ſumma ibi notauit hug. ⁊ Joannes hoc dicit.

h De quarta. hic querit an aliquis ſimul poſſit eſſe teſtis ⁊ accuſator. Et dicẽdum ꝙ nõ. vt. T. eo. c. j. ⁊. ij. q. j. multi. nec eni ſimul dʒ qs fungi pluribꝰ officijs. vt. xvj.

Teſtis et accuſator an poſſit qs. ſi eſſe

q.i.preſbyteros. ⁊.lxxxix.di.ſingula. In matrimonio eſt ſpeciale vt idem ſit accuſator ⁊ teſtis: vt no. xxxv.q.vj.c. j.tñ improprie dr̄ in matrimonio accuſatio: naȝ mixta dicit̄ inter ciuilem ⁊ criminalem: vt extra de procura. tue. In denunciatione aūt idem eſt denunciator ⁊ teſtis

℄ Accuſator vel teſtis vel iudex aliqs ſimul eē nō pōt.

N Ullus vnq̄ preſumat accuſator[a] ſimul eē ⁊ iudex ✝ vel teſtis: qm̄ in omni iudicio quattuor[b] pſonas ſemper neceſſe eſt eſſe: id eſt iudices electos accuſatores idoneos defenſores cōgruos atqȝ teſtes legitimos. Iudices autem debēt vti equitate[c] teſtes veritate: accuſatores intentione ad amplificandam cauſaȝ defenſores extenuatione ad minuendam[d] cauſam.

Item Damaſus papa.

℄ Quilibet in cauſa duas perſonas gerere non valet.

N Ullus introducat̄ perſonaliter[e] ad cauſam: ſed accuſatores ⁊ accuſati eq̄ audiantur ratione iuxta qđ ordo exigit. Accuſatores vero ⁊ iudices nō iidem ſint: ſed per ſe accuſatores: p ſe iudices: per ſe teſtes: p ſe accuſati vnuſquiſqȝ in ſuo ordine. ✝ ℄ Inſcriptio[f] ſemper fiat[g] vt talionem calūniator recipiat: q2 ante inſcriptioneȝ nemo dȝ iudicari vel dānari: cū leges ſeculi hec eadē retineāt vt codice[h] lib.ix.titu. de accuſationibus ⁊ inſcriptionib9: ⁊ codice eodem libro de adulteriis. ⁊ ti. de abigeis. ℄ Aliquando etiam ſine inſcriptione accuſatio fieri poteſt. Ea enim que per officiales[i] pſidibus nūciant̄ etiā citra ſolēnia accuſationū poſſe ppendi icognitum nō eſt. ℄ Itē codice de adulteriis. Si maritus iure mariti: hoc eſt infra ſexaginta[k] dies vtiles adulterium vxoris ſue accuſare voluerit: quam ex ſuſpitione[l] ſolam ream facere valet: nō con

vt extra de teſti.in oi negocio.⁊ extra de ſi mo.licet. ſed ex quo ſemel quis apparuit inter accuſatores amodo non poteſt eſſe teſtis: vt ex̄ de accu.cū.P.māconella.

N Ullus. ℄ Caſus. Dicitur in hoc.c. q̄ nullus dȝ ſil̄ accuſator eſſe ⁊ teſtis vl̄ iudex: qm̄ in omni iudicio quattuor debent eſſe diuerſitates pſonaȝ ſ.accuſatores rei iudices ⁊ teſtes: ⁊ oſtēditur qđ ſit officiuȝ cuiuſlibet eoruȝ: qđ in littera patet.

a ℄ Accuſator. niſi in cauſa matrimonii: vt.xxxv. q.vj.c.j.

b ℄ Quattuor.ex̄ de ver.ſig.forus. cōtra. Sȝ dic q̄ quattuor ſunt perſone.i.quattuor genera pſonarum. Uel dic q̄ appellat ibi tres teſtes ſ.tria genera pbationum.ſ.inſtrumentoȝ teſtium ⁊ fame. Sed obiicitur de crimine notorio: vt extra de elec. venerabilem.§.nos igitur.⁊ vbi quis confitetur aliquid ⁊ vbi iudex ex officio procedit: in his enim non eſt accuſator. Sed loquitur hic cum ordinario iure pceditur.ſ.in forma iudicii.

c ℄ Equitate. C.de iudi.placuit.xlv.di.omnis qui.

d ℄ Ad minuendam.nō tamen vt falſo inducat aliqđ ius. Sed nūquid tenetur aduerſario dicere iura que p ipſo faciunt? Non tamē in corporali bello licitum eſt decipere hoſtem: vt.xxij.q.ij.vtilem.⁊.xxiij.q.ij. dominus.

N Ullus. ℄ Caſus. Dicitur q̄ iudex in iudicio nō debet vti acceptione perſonarum inter accuſatorē ⁊ reum: ſed equaliter audiat vtrūqȝ: ⁊ q̄ per ſe debet eſſe accuſator: per ſe reus: per ſe iudex: per ſe teſtis: ⁊ vnuſquiſqȝ debet eſſe in ſuo officio.

e ℄ Perſonaliter.i.cum acceptione perſone: vt.iij.q.ix. c.vlti.q2 honor vnius perſone nō debet obeſſe alii: vt.C. de digni.l.ij.lib.xij.xj.q.iij.ſi quis vero.C.de ſta.⁊ imagi.l.iiij. Iudex tamen magis dignum poteſt honorare: vt.ij.q.vij.queritur.⁊.q.viij.quiſquis. non tamē ſedebit cū iudice cum agit̄ cauſa: vt.C.de of.ciuili.iudi.l.j.

℄ Inſcriptio. Hec eſt ſecunda pars huius.q.in qua ponit Gratianus quattuor caſus in quibus non eſt inſcribi neceſſe. Joan.de ſan.

℄ Caſus. Dicit Gratianus q̄ inſcriptio ſemper in accuſatione debet fieri vt accuſator obliget ſe ad penam talionis: vt probatur. ix.lib. Codicis de accuſationibus ⁊c̄. hug.tamen videtur velle q̄ omnia ſupradicta verba ſint de precedenti capitulo vſqȝ ibi: vt codice. poſtea ſunt verba gratiani. Idem videtur velle Beneuē. in caſibus ſuis: ſed ego habeo.§.ibi: inſcriptio ⁊c̄.

f ℄ Inſcriptio.⁊ ſi non fuerit facta nihil valet quod actum eſt.ij.q.j.in primis.ibi q̄ ſi forte hec ſolēniter. Sed an obligabit ſe accuſans ad talionem.argumē.q̄ ſic.extra de accuſa.ſuper his.C.de fid.inſtrumē.l.ij. contra. C.de aduoca.diuer.iudi.l.j. Dico q̄ ſic licet quidam legiſte ſecus dicāt ✝.

g ℄ Semper fiat. niſi in caſibus notatis ij.q.vlti.in ſumma.

h ℄ Ut codice.iſtud vt reſpicit verba ſequentia.

℄ Aliquando.

℄ Caſus. Dictum eſt.ſ.in.§. Gratia.vl̄ in capitu.ſecunduȝ quod.ſ.not.q̄ in accuſatione eſt inſcriptio facienda ſemper. Nunc autem ponit. G. quattuor ſpeciales caſus: in quibus inſcriptio non exigitur. Primus eſt quando per officiales nunciantur preſidibus aliorum delicta. Secundus quādo vir vult accuſare vxorem ſuam de adulterio iure mariti infra ſexaginta dies vtiles computandos a tempore diuortii. Tertius eſt quando quis de abigeatu accuſatur. Quartus eſt in crimine iniuriarum. In aliis vero criminibus ſemper debent fieri inſcriptiones que crimen ⁊ tempus deſignent: vt alterutrā partium legum auctoritas terrere poſſit: ſed in quibuſdam male dicit. G. hic: vt dicit. h.in ſumma.⁊ vt ioannes notauit in hoc loco.

i ℄ Per officiales.hoc exemplum non valet: quia ibi non fit accuſatio: loquitur enim in notorio crimine iſta lex quod ſolum officiati denunciant: ſi enim denunciat officialis aliud crimen ei non creditur: niſi probet legitime: vt.C. de accuſationi. ea que.C. de curioſis. curioſi.libro.xij.

k ℄ Sexaginta dies. a tempore diuortii computandos: vt.ff.de adulte.l. ia cuius ope.§.penultimo. ſed iure extranei poteſt eam accuſare poſt hos dies etiam dum tamen cauſa non exceſſerit quinquennium: vt ff.eodem titu.mariti.ſed ad thori ſeparationem etiam poſt ſeptennium poteſt: vt.xxxiij. queſtio. ij. admonere.conſiſtit autem ius mariti in hoc q̄ ex ſuſpitione violenta facit vxorem ream: ⁊ quod prefertur aliis accuſatoribus: ⁊ quod non inſcribit: ⁊ quod non punitur quaſi calumniator ſecundum quoſdam niſi euidens ſit calumnia: vt.C.de adulte.iure mariti.ff. eodē ls cuius. Jure tamen nouo tenetur vir inſcribere: vt in auē.vt lice.ma.⁊ auie.§.cauſas.collatio.ix.⁊ extra de procuratori. tue. ſecundum canones non videtur q̄ ſuſtineat penam talionis: vt.xxxiij. queſtione.v. hec imago. Sed hoc eſt verum cum agitur ad thori ſeparationem: ſecus ſi agatur ad penam legalem: vt extra de procuratori.tue.

l ℄ Quam ex ſuſpitione.xxxij.q.j.c.j.⁊.ij.

℄ Con[...] tex.in in.ff.qđ c.cā.⁊ i de.ff. de b.⁊ in.l. [...]iri.⁊ in [...]i gs in [...]tā.ff.de riſ.om. [...]di.

[P]erſona [i]n acce[ptione] [perſonar]o nō de[bet] eſſe in [iu]dicio.

✝ ℄ Addō an ⁊ qn̄ debet ſe iſcribere. not. C.y de.c.in l.q crimē. C.q accu. non poſ.

✝ ℄ Tex. eſt p hoc l l.fin.⁊ ibi Bal. poſt gloſ. c. de accu.

Officiales ſolū notoria denunciare debēt

Maritus duplici iure pōt vxorem accuſare.

tinetur vinculo inſcriptionis. ❡ Item abacti[a] animalis accuſatio: nō ſolum cū inſcriptionibus[b] ſed etiam ſine ea obſeruatione[c] proponitur. ❡ Item ſi quis[d] ſe iniuriaȝ ab aliquo paſſum putauerit: ⁊ querelam deferre voluerit: nō ad ſtationarios[e] recurrat: ſed preſidalem adeat poteſtatem: aut libellos[f] offerēs aut querelas[g] ſuas apud acta deponens. ❡ In alijs[h] autem criminalibus cauſis dignum eſt vt inſcriptiones ꝓponant: que magnitudinem videlicet criminis tempuſqȝ deſignēt: vt alterutram partē digna legū terrere poſſit auctoritas. Inſcriptio vero ſemꝑ fiat vt talionem calūniator recipiat: qꝛ ante inſcriptionem nemo debet iudicari vel dānari: cū ſeculi leges hec eadem retineant. ❡ De domo etiā iudicis accuſator vel teſtis produci nō debet: ne in cauſam ſuſpitionis incidat iudex.

Unde Nicolaus papa.

❡ Suſpitionis incidet in crimen iudex de cuius domo vl accuſator vel teſtis ꝓducitur.

Contra ritū eccleſiaſticum cōtraqȝ venerandas leges[i] ꝓducitur accuſator vel teſtis de imperialib⁹ edibus[k]: ⁊ cui imperari pōt: cum ad falſum teſtimonium dicendū quis adhibetur fiūt ſuſpecti iudices ⁊ lupi cuſtodes. ❡ Queſtio.v.

Ee quinta[l] vero qſtione in concilio carthaginenſi quarto ſic inuenitur diffinitum.

❡ Nō eſt a cōmunione ſuſpendendus q die ſtatuta ad cauſam venire non potuit.

Quiſquis[m] eporum accuſatur ad primates ꝓuincie ipſius eius cām deferat accuſator: nec a cōione ſuſpendatur cui crimē intendit niſi ad cauſam ſuā dicendam electorū iudicum die ſtatuta lr̄is euocat⁹ minime occurerit[n]: hoc ē īfra ſpaciū mēſis[o]

a ❡ Abacti.i.cuȝ quis gregem abigit vel partē gregis.
b ❡ Inſcriptionibus.i.cum agitur criminaliter.
c ❡ Obſeruatione.i.cum agitur ciuiliter.
d ❡ Si quis.C.de accu.ſi quis ſe.
e ❡ Non ad ſtationarios.i.non pedaneos iudices.
f ❡ Aut libellos.cū criminaliter.
g ❡ Aut querelas.cum ciuiliter.
h ❡ In alijs.male exēplificat magiſter vbi nō cogit quis iſcribere: ſed veros caſus poſui.s̄.ij.qō.iij.§.notandum.⁊.q.vltima.in ſum.

❡ De domo. Hec eſt tertia pars.q.hui⁹. Joan.de fan.

❡ Caſus. Iſte.§.reſpicit illa duo.c.ſuprapoſita.nullus.⁊ nullus.vbi dictum eſt ꝙ nō debet eē idē accuſator ⁊ teſtis et iudex.Nūc vero dicit ꝙ de domo iudicis nō debet produci accuſator vl teſtis ne iudex habeatur ſuſpectus.

Contraritum. ❡ Caſus. Coram imperatore accuſabat quidam de domo imperiali: ⁊ ꝓducebatur accuſator ⁊ teſtis cui poterat iperari: ſed Nicolaus reprehendit hoc dicens hoc eſſe contra legem: ⁊ ex hoc iudices ſuſpecti fiunt.

i ❡ Leges.extra de of.iudi.de leg.cauſaȝ ij.ff.de iuriſdi.om.iudi.qui iuriſditioni.

k ❡ De impialibus edibus.i.de domo cuiuſlibet iudicis.de hoc dixi.iij.q.v.accuſatores.iudex tn̄ ſuos domeſticos cogit recipere ꝯ ſe: vt.C.de aſſeſſo.ſi poſt. Queſtio.v.

Ee quinta vero. ❡ Caſus. Hic intitulatur quinta.q.qua querit an ſit excōicandus accuſatus ſi die ſtatuta nō veniat ad cām. Et certū eſt ꝙ ſic: ſi ex ꝯtumacia abeſt ⁊ agit hic de iducijs citatorijs ſiue expectatorijs.

Citatio de iure dʒ eē trina.

l ❡ De qnta. De iure ter eſt citandus quilibet: vt.xxiiij.q.iij.de illicita.ſi tn̄ ad primam citationem non venerit delinquit: qꝛ ſpernit mandatū iudicis ⁊ punit.ff.ſi quis in ius vo.nō ie.l.ij.ff.ſi quis ius di.nō obtem.l.vnica.⁊ preſtabit ſumptus litis die illa factos: vt.C.de iudi.ſancimus.Et agit hic de inducijs citatorijs ſiue expectatorijs que dant epis: ⁊ eedē dant pſbyteris ⁊ diaconib⁹: vt.xv.q.vij.ſi aūt.⁊ dictum eſt de his.s̄.iij.q.ij.in ſum.

m Quiſqs. ❡ Caſus. Statutum fuit in cōcilio carthaginenſi vt epi apud primates ꝓuincie accuſentur. Et ſi eps qui accuſabatur vocatus ad cauſam die ſtatuta: hoc eſt infra menſem computandum a die receptionis litterarum non venerit debet excōmunicari: ⁊ ſi poſtea venerit allegaturus cauſas quare non venerit dabitur ei ſpacium alterius menſis: ſed remanebit excōmunicatus donec probet iuſtum impedimentum: ita ꝙ nec ſuis nec alienis cōmunicet interiȝ: ſi nō venerit finito ſecundo menſe condēnabitur. Si vero accuſator die ſtatuta non venerit excōmunicetur reo vel epo preſente cōmunioni reconciliato. Si tamen poſtea iuſtum impedimentum ꝓbauerit abſoluatur: ⁊ cām agere permittatur: ⁊ expone poſt ſecundū mēſeȝ.i.poſt principiū ſecundi menſis.

❡ Uel ſic. Eps accuſatus ſi infra tempus vnius menſis a tempore receptionis litterarum non venerit excōmunicatur: ſi allegat iuſtuȝ impedimentum datur ei alius menſis: ſed remanebit excōmunicatus quouſqȝ ꝓbabit iuſtum īpedimentuȝ: ⁊ ſi nō venerit ſecūdo menſe condēnabitur: ſi vero accuſator non venit die ſtatuto excōicandus eſt: ſed ſi iuſtam ꝓbat abſentiam abſoluet ⁊ poſt moduȝ aget. Iſte eſt caſus ſm.h.⁊ ſm eū exponitur poſt menſem ſcdm.i.poſt ꝓncipium ſecūdi menſis. ❡ Alius caſus. Aliquis vult accuſare epm vadit ad primatem: vocatur eps eligit iudices epus: deinde vocatur ab eis vt ſit tali die coram eis: ⁊ ſi tunc non venerit ſuſpendatur. Si autem miſerit nuncium qui alleget iuſtam cauſam abſentie vel aliam iuſtā excuſationem datur ei alius menſis: ⁊ ſi in fine ſecundi mēſis non venerit: tunc excōmunicatur: ⁊ ſm hoc expone poſt ſecundum menſem.i.poſt finem ſecundi menſis: ⁊ ſic non obſtat.J.cauſa proxi.q.iij.ſi egrotans. qꝛ ibi datur tertius menſis ad conuincendam maliciam.extra de do.⁊ contuma.cum olim.

Excōicatiōnem icurrit qñqȝ iuſte impeditus.

n ❡ Occurrerit. Sed pone ꝙ iudex ita dixerit: ſi non veneris die illa ſis excōicatus: ⁊ ille nō venit qꝛ nō poteſt venire: nunqd erit excōicatus? Uidet ꝙ nō: nam ⁊ auditur hic cauſa abſentie: ⁊ ꝓbata cauſa nō abſoluitur: nec enim extat conditio: qꝛ nō dicetur nō veniſſe ex quo caſu nō venit: vt.ff.de condi.⁊ demō.l.ij.nec ꝓpoſuit iudex excōicare ipſum in omni caſu: ſed in caſu ꝯtumacie tm̄. Arg.ad hoc.ff.de ſolu.ſi ſeruus decem.in ſi.⁊ cum non ſit contumax penam cōtumacie non patitur ſi non venit: vt.ff.de re iudica.contumacia. Joan. Solu.excommunicatus eſt ſed abſoluitur ſine expenſis: quia excommunicatio tenet niſi in duobus caſibus: vt extra de ſenten.excommunica.per tuas.B.

o ❡ Menſis.vel trium menſium: vt.J.proxi.q.iij.c.ſi.

⁊ queſtio.ij.capitu.ij.contra.
a ℭ Ex ea. No.ꝙ computandū eſt ſi ſuper tempus a receptione litterarū.vt hic.⁊.xvj.qō.iij.placuit.ij.extra de appel.ſuper eo.ij.⁊.C.de excuſa.tutorū.l. quinquaginta. nec computabitur dies in quo recepit litteras.vt.ff. ſi quis cautio.l.j.

b ℭ Alterum. Sed obijcitur: aut primus mēſis fuit peremptorius aut nō: ſi non quare excōicatur ɔtra illud.xx.iiij.qō iij.de illicita. ſi fuit: quare datur ei alius mēſis poſtea. Itē qualiter fuit hic miſſus peremptorium prima vice cōtra illud.extra de dila.ca.dilecti. Si vis tenere caſum.h.dic ꝙ hic ex cauſa fuit pmo miſſum peremptorium.vt extra de integ.reſti.tua ex litteris.in ſi.⁊.ff.de iudi.nonnunꝙ. ⁊ ſequens peremptoriū datur ad cōuincendam maliciaꝫ.ſic.ſ. v.q.iij.c.ſ.Secūduꝫ alium caſum nō eſt primus mēſis pemptorius:ſm hoc dic ꝙ non punitur hic ſentētia excōmunicationis ſed ſuſpenſionis vel alia:nā bene punitur quis in citatione nō peremptoria.vt v.q.ij.preſenti.C.de iud.ſancimus.ff.ſi qs in ius vo.non ie.l.ij.

c ℭ Non cōmunicet.in ſacramentis.

d ℭ Dānatiōis ſententiam.cum lis eſt cōteſtata. vt dixi.iij. queſtio. ix. decernimus. vel legitur de ſententia excommunicationis.

ex ea[a] die qua eum lras accepiſſe ɔſtiterit. Quod ſi veras aliqͣs neceſſitatis cās ꝓbauerit: qbus occurrere nō potuiſſe manifeſtū ſit: ſue cauſe dicēde intra alteꝝ[b] mēſem integrā habeat facultatē: verum tādiu poſt mēſem ſcꝺm non cōicet[c] donec purget. Si aūt ad vniuerſale ɔcilium occurrere noluerit vt vel ibi cauſa eius termineť: ipſe in ſe dānationis[d] ſniam dixiſſe iudiceť. Ipe ſane quo nō cōicat: nec vel in ſua ecclīa vel parochia cōicet[e]. Accuſator aūt eius ſi nunꝙ dieb⁹ cauſe dicēde defuerit ſubtrahēs ſe a cōione nō remoueať. Si vero aliqn̄ defuerit: ſubtrahēs ſe reſtituto in cōione epō remoueať a cōione accuſator[f]: +ita tamē vt nec ipſi adimať[g] facultas p agende cauſe: ſi ſe ad diē ſtatutū nō noluiſſe: ſed non potuiſſe occurrere probauerit[h].

Queſtio.vj
S Exta vero queſtio eodem caplo terminať: in quo ſeqtur.

ℭ In ciuili ⁊ ꝓprio dūtaxat negocio ad arguendum admittitur qui in epī accuſatione culpabilis inuenitur.

I Llud vero placuit: vt cū agere ceperit in epōrum iudicio ſi fuerit accuſatoris pſona dānabilis: decetero ad arguendum nō admittatur[i]: niſi proprias cauſas nō tamē eccleſiaſticas vel criminales afferere voluerit.

I tē ex conci.carthagiñ.viij.

ℭ Propriam cauſam agere valet cui accuſare nō licet.

O Mnibus[k] quib⁹ accuſatio denegať: in ꝓprijs cauſis accuſandi licētia nō eſt deneganda. I tem Felix papa omnibus epiſcopis.

ℭ In accuſatione epiſcoporum deficiens: ciuiliter tantum experiri poterit.

S I accuſatorū perſone in iudicio epiſcoporū culpabiles apparuerint ad arguendum nō admittātur niſi proprias cauſas afferere nō tamen criminales vel eccleſiaſticas voluerit. I tē Hadrianus papa. ℭ De eodem.

Q Uod ſi accuſatoꝝ perſone in iudicio epōrum culpabiles apparuerit ad arguendum nō admittanť: niſi proprias cauſas afferere: vt

tie: amodo nō auditur de illo crimine.vt extra de accu.licet.C.qui accuſa.non poſ.l.iij. Idem forte vbi de crimine agitur etiam ciuiliter.ff.de iure fiſci.l.ij.§. ſenatus. Item vbi accuſatur inſtrumētum falſum.vt extra de ſide inſtru.accepimus.⁊.c.contingit. Idem vbi accuſatur matrimonium: vt extra. qui maio.ac. cuſa. poſ. per tuas. Ideꝫ vbi prefigitur terminus ad inducendos teſtes.vt extra de ꝓbatio.licet. Idem vbi ꝓponitur terminus ad exceptiones proponendas.vt extra de exceptio.paſtoralis. Idē vbi impetitur ſtat⁹ alicuius.vt.C.de inge.manu. diffamari. Secus autem in ciuilibus negocijs vbi per trienniū expectatur.vt.C.de iudi.properandum.

g ℭ Adimať.vt.C. qui accuſa.non poſ. ſi ea.⁊.l.qui crimē.

h ℭ Probauerit. ſuum ſacramentuꝫ ſufficit in hoc caſu. vt.xxij.queſtio.j. capitu.j.C.ꝺ re.credi. in bone.c.di.optatū. extra de procu.ex inſinuatione.non enī requiritur ꝙ plene probeť cauſa abſentie.vt extra de ſen.et re.iud.cum bertoldus+.Arg.cōtra.extra de integ.reſti. ex litteris.

+ℭ Adde no.i.l. ſeruū quoqꝫ §.publice. ff.de ꝓcu.⁊ in.l. pe.§. ad crimē. ff.de pub. iudi.

Queſtio.vi. S Exta vero. Caſus. hic ponit ſexta.q.quia querit an illi qui in accuſatione epiſcoporum culpabiles inueniuntur: poſſint decetero admitti ad ſui vel ſuorum cauſe proſecutionē. Et reſpondet ꝙ ſic: ſi ſuam velint proſequi iniuriā vel ſuoruꝫ ciuiliter ⁊ non criminaliter nec in cauſis eccleſiaſticis. Caſum vero illorum.c.illud.⁊ ſi accuſatoꝝ.inuenies.ſ. iij q.x.c.ſi accuſatorum. Aliud ca.planum eſt.

e ℭ Cōmunicet. Arg ꝙ qui eſt ſuſpenſus in vna eccleſia ⁊ in altera: quia cum ſit tantum vna eccleſia nō poteſt eſſe partim intra: ⁊ partim extra eccleſiam.vt.xxiiij. queſtio.j.loquitur.⁊.vij.queſtio.j.ſi quis preſbyter. Argu.contra.lviij.diſtinctio.ſi quis de alterius.

f ℭ Accuſator. Sed quare cogitur iſte accuſare contra illam regulam.C.vt ne.inui.age.vel accu.compel. Item nōne primo accuſator eſſet admonendus.vt.C.qui accuſa.non poſ.qui crimen. Forte hoc eſt ſpeciale in epiſcopo ſicut aliud.ſ.cauſa priori q.ij.c.iij.⁊ hoc obtinet cum ex accuſatione orta eſt infamia cōtra epiſcopum: ⁊ ideo cogitur accuſator procedere: vt.ſ.proxi.qō.j.quidam.⁊ queſtio.vlti.epiphanium.vel hic in ſcriptuꝫ fuit: ⁊ ideo cogebatur procedere.vt extra de accuſa.licet.in ſi. Si autem nec accuſator nec accuſatus venit: tunc neuter eſt puniendus.ff.ſi quis in ius vo.non ie.l.ij.§.vlti. Item habes hic ꝙ ſi accuſator nō probat iuſtā cauſam abſen-

I Llud. i ℭ Non admittatur.iſtud eſt expoſituꝫ.ſ. iij.q.x.ſi accuſatorum.⁊.c.j.⁊.iij.

i ℭ Non admittatur. Quidam dicunt ꝙ in nullo crimine admittatur contra epiſcopum.

k O Mnibus. ℭ Excipiuntur excōmunicati.vt.ſ.ea. queſtio.j.c.j. Item ſerui ⁊ impuberes.vt.ſ.iij.queſtio.vij.§.tria.in princi.⁊ minores.vt.C.de aucto.preſtan.l.clarum. ⁊ in caſu quem habes. extra qui maio. accuſa.poſ.cum in tua. Item fallit in vſurario.vt extra de vſuris.quia fruſtra. Item fallit in libertis ⁊ parentibus.vt.ij.queſtio.j.prohibentur. Item in muliere. vt xxxij.queſtio.j.§.hoc in mulieribus.

Accuſare prohibentur aliq.

In infamiã. ❡ Caſus. Sup̃ di- Cauſa. v. ctũ ẽ de his q manifeſte accuſant: Nũc ſup- ponit q̃ntã cãm: in q̃ tractat de his q occul te accuſant. ſ. p libellũ famoſũ quẽ clãculo ſcribũt in alicuius infamiã. Interſerit etiã Gra. de inducijs: ⁊ q̃rit quis ſit vocãdus ad cãz: ⁊ an cã crial̃ poſ ſit p ꝓcuratorẽ expe riri ſiue expediri: et q̃uo ep̃oꝝ iudiciuz d'eat vẽtilari: ⁊ q̃uo illi q alioꝝ cria dete- gũt culpãdi ſunt vel laudãdi. In fine re- petit de pena calũnia toꝝ. Ut aũt hec ⁊ alia faciat premittit the- ma: de quo ſex elicit q̃ones Queſtio j.

De prĩa q̃one. Cãus hic intitulat̃ p ma. q. q̃ querit̃ q̃ pe- na debeat puniri q fa moſuz libellũ in al- teri⁹ iniuriã ſcribit. Et rñdet ſi appet et nõ ꝓbauerit qđ con ſcripſit ſm canones verberat̃: vt. ĩ. e. ca. j. ſm leges decapitat̃: vt. ĩ. e. ſi qs famoſũ. Si vero nõ apparet debet moneri vt ap- pareat. Si v̓o celaue rit ſe excõicari debet: vt. ĩ. e. quidam.

a ❡ De prima. hic querit̃ q̃ pena punit̃ q famoſuz libellum vel falſũ cõpoſuit oc- culte: ⁊ ꝓbare non vult qđ ſcripſit: ⁊ di ſtinguit̃ aut certũ ẽ qs cõpoſuit aut nõ. Si certũ eſt aut ẽ cõ uict⁹ aut ſpõte ꝯfeſ- ſus. Si ꝯuict⁹ ſm le ges decapitat̃: vt. ĩ. e. l. ſi qs. ⁊ ſit iteſtabi lis. ĩ. cã pri. q. iij. §. ob carmẽ. ſ; canões v̓o ſubijcit̃ verberi- bus: vt. ĩ. e. c. j. Si ve ro ſpõte ꝯfitet̃ cũ nõ põt ꝓbare miti⁹ cuz eo agit̃: vt. ĩ. e. c. ij. l ſi. Si nõ eſt certũ dz admoneri vt ꝓdeat in publicum: ⁊ ꝓbet qđ ſcripſit: qđ ſi nõ fecerit p̃mo priuabi tur ſacris poſtea ex- cõicabit̃: ⁊ eſt hoc cũ innocẽs aliqs infa- mat̃: ſecus ſi reus fuerit q accuſat̃: q2 expedit peccata no- centiũ eſſe nota. ff. de iniur. eum qui. in prin. Joã. de fan.

Libellũ famoſũ cõponens q̃ actiõe punitur.

Qui in alteri⁹. ❡ Caſus. Queſitũ fuit ab hadriano: quã penã dz ille pati q libellũ ſcripſit famoſũ vl' alia turpia in alteri⁹ iniuriã. Et rñ. ſi appet ⁊ nõ ꝓbat dz ver- berib⁹ flagellari: ⁊ q- cũqz talẽ ſcripturã iuenerit rumpat: ſi nõ vult penam au ctoris incurrere.

b ❡ Publice. i. in publico loco.

c ❡ Flagellet̃. ſm le ges capite punit̃. ĩ. e. ſi qs. No. p̃eas cor porales infligi ſcđm canones: vt. ĩ. xlv. di. cum beatus.

d ❡ Et qui. ſic. C. de ſer. ciuile.

e ❡ Incurrere. põt tñ ꝓbare crimen ſi vult. ff. de iniu. cum qui. Joan.

ſupra in eiſdem verbis. ❡ Cauſe. v.

In infamiã cuiuſdã ep̃i chartula ac cuſatiõis oc culte cõſcri- bitur: tãdez accuſator ꝓcedit in publicuz. Ep̃s aũt ſemel lr̃is euocat⁹ cãe ſue die ſtatuta adeſſe non valẽs per ꝓcuratorẽ iudici ſe repñtauit abſqz ſynodali au- dientia dãnat̃. Demuz iudi- cio p appellationẽ reuocato de accuſatoris inimicitia ep̃s cõquerit̃ tãdem in ipſa ꝓba- tiõe d̃ficit accuſator. ❡ Pri mo querit̃ qua pena ſit feriẽ dus q famoſuz libellũ clan- culo ſcribens ꝓbare negligit que lr̃is mãdauit. ❡ Scđo quotiẽs ſit vocãdus ad cãm anteq̃ ſniam dãnationis ac- cipiat. ❡ Tertio an p procu ratorẽ cãm ſuam agere va- leat q per ſeip̃m cauſe ſue ad eſſe non põt. ❡ Quarto an abſqz ſynodali audientia ſit damnãdus. ❡ Quinto an ideo aliqs habẽdus ſit inimi cus q2 crimẽ alteri⁹ indicat. ❡ Sexto qua pena ſit plectẽ dus: qui quod intulit ꝓbare non valet. ❡ Queſtio. j.

De prima[a] q̃one Hadrianus pa pa ſcribit di cẽs: ❡ Flagellet q ſcri pta i alterius famã neglexe- rit ꝓbare.

Qui in alte- rius famã publice[b] ſcri pturã aut verba cõtumelioſa ꝯfinxerit: ⁊ repert⁹ ſcripturã nõ ꝓbauerit flagellet̃[c]: ⁊ q[d] eam p̃us inuenerit rũpat: ſi non vult auctoris facti cau- ſam incurrere[e]. Itẽ Gre gori. papa. ❡ De eodem.

Quidam maligni ſpiri- tus cõſilio repletus cõ tra caſtoriũ notariuz ac rñſa lem noſtrũ nocturno ſilẽtio in ciuitatis loco cõteſtationẽ poſuit in eius crimine loquẽ tem: mihiqz etiã afferebat cũ de faciẽda pace callide ꝯdi- centez: qui ſi nõ exierit[f] neqz

Quidã. ❡ Caſus Greg. nitebat̃ quãdã ſedare diſcor diã per quẽdã nota- riuz ſuũ noie caſto- riũ. Sed q̃dã mali- gn⁹ ſp̃us ſcripſit li- bellũ i iniuriã caſto- rij: ⁊ eũ nocte poſuit in loco publico ciui tatis: in q̃ ꝯtinebat̃ ⁊ pape ſignificabat̃: q caſtorius nolebat ꝯtrouerſiã termina re. Dicit Greg. q ſi il le nõ vult exire ſit a corpe xp̃i remotus. Si v̓o adhuc latere p̃ſumpſerit anathe- ma ſit: ſi v̓o vult ex- ire: ⁊ qđ dixit ꝓbare vel publice confiteri errorẽ ſuũ nõ ſit ſu- ſpẽſus a corpore xp̃i vel anathematiçat⁹. Sequens. c. patet.

f ❡ Nõ exierit. Nõ- ne debuit admoni- tio p̃cedere excõica- tionẽ: vt. xij. q. ij. idi gne. ſed forte hic pre ceſſit. ⁊ q2 illud tem pus hic non adijcit̃ vſqz ad quod ip̃s te neat̃ exire ſtatim te- net̃ exire: qđ ſi nõ fe cerit ex quo eſt i mo ra ſtatĩ incidit in ex- cõicationẽ. arg. ij. q. vij. quapp. j. q. j. con ſtat. ff. de manu. teſt. libertas. S; vi q q̃- diu põt exire nõ ſit excõicat⁹. ff. de v. ob.

ſtā ſtipulatus.§.ſ. Petrus hiſpanus dixit expectandus vſqȝ ad.xl.dies.ex̄ de purg.ca.c.vlti. hec tñ veritas eſt ꝙ ↄditio affirmatiua aliť exponiť q̄ȝ negatiua. cū enim dr̄: ſi intraueris capitoliū exponiť ſic.ſ.ſi cū primum potes itrare intres:vt.ff.de ↄdi.⁊ de.cōditio. ſed ↄditio negatiua ſic exponiť: ſi nō intraueris.ſ.cū p̄mū deſinis poſſe intrare vt.ff.de v.obli.ita ſtipulat⁹.§.j.niſi in caſu hic poſito ⁊ i caſu libertatis:vt.ff.d̄ manu.teſt. libertas.§.j.

Conditio affirmatiua ⁊ negatiua diuerſimode exponuntur.

a ℭ Publice.ℑ.ſ.de pe di.j.§.his auctoritatib⁹. vbi penitēti dr̄:Non tibi dico vt te pdas.ſed iſtud eſt p deteſtatione criminis:vel ibi loquiť de occulto crie ſed hic de manifeſto: licet perſona ſit ignota.

b ℭ Ad diſciplinā. ſ.correctionem.

c ℭ Poterit. Sed nōne reus hūc accuſatorē poſſet remouere:q̄ȝ eum nō premonuit:vel qd̄ veri⁹ eſt q̄ȝ ei ſuſpectus eſt vi.q.j.qui crimē.ſed forte de inocentia ſua ↄfidebat:ſed certe lȝ iſte ſit īfamis ipō fcō ⁊ per ſniam tamen in odiū ſuū ⁊ in fauorem rei admittiť ad accuſationē vt ſic clareat de inocentia rei:⁊ vt accuſator nō pbans puniať de calūnia:⁊ ſic eſt hic ſpeciale ꝙ aliqs criminoſus admittiť ad accuſationem lȝ nō pſequatur ſuas vel ſuorum iniuriam.

Caſus q̄ȝ pōt accuſare.

d ℭ Errorē.ſ̄.diſti. viij.cōſuetudo.ſ̄.ij. q.iij.§.notandum.

publice[a] confeſſus fuerit: quis ille ſit qui hoc agere p̄ſumpſerit vel cōſenſum tante iniqtatis conſilio p̄buerit ex dei ⁊ dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſpiritu diffinimus vt ſancti ei⁹ corporis ac ſanguinis pticipatione priuatus ſit. Si vero (q̄ȝ latet:⁊ qm̄ neſcitur) teneri ad diſciplinā[b] non valet: ſi tanti mali cōſcius ⁊ phibitus corpus ⁊ ſanguinem dn̄i pcipere p̄ſumpſerit anathematis vltione percutiať: ⁊ vt fallax ac peſtifer a ſancte eccleſie corpore ſit diuiſus. Si aūt in eadem ciuitate ingreſſus publice poterit[c] docere que dixerit vel forte ſciens ſe nō poſſe q̄ ſcripſit oſtēdere errorē[d] ſuū fuerit apte ↄfeſſus dn̄ici corporis ac ſanguis pticipatiōe nō ſit priuat⁹ neqȝ a ſancte eccleſie corpe alienus exiſtat.

Idem in ↄcilio Elibertano.

ℭ Anathematizēť q famoſos libellos in eccl̄ia ponūt.

Si qui inuenti fuerint famoſos libellos i eccleſia ponere anathematizēť.

Item codi.lib.ix.titu. de famoſis libellis. Imperator valentinianus ⁊ valerius.

ℭ Si quis famoſuȝ libellū ſiue domi ſiue in publico ſiue in quocūqȝ loco ignarus repperit:aut corrūpat prius ꝙ alter inueniat aut nulli cōfiteatur inuentū. Si vero nō ſtatim eaſdem chartulas vel corruperit vel igne cōbuſſerit ſed vim eaꝝ doloſe manifeſtauerit:ſciat ſe quaſi auctorē huiuſmodi delicti capitali[e] ſentētie ſubiugandū. Quomōi aūt libellus alteri⁹ opinionem non ledat. ℭ Queſtio ij.

Si q. ℭ Si qs. ℭ Caſus. Queſitū fuit ab impatore qd fieri dȝ de libello famoſo quem quis in aliquo loco repperit. Et rn̄det ꝙ qui eum inuenit ſtatim deſtruere dȝ vel nulli ipſum manifeſtare. Si vero nō deſtruxit ſed alij eū doloſe reuelauerit decapitari debet ſicut auctor illius libelli: ne talis libellus ledat opinionem eius contra quem factus eſt.

e ℭ Capitali.ſi capitale fuit crimen cōſcriptum:alš non vt.ſ̄.cā proxi.queſtio. iij.§.ob carmen. Queſtio ij.

Vocatio. ℭ Caſus hic poniť ſcd̄a qō qua q̄ritur quotiēs aliquis ſit vocandus ad cāȝ. Et certū eſt ꝙ ſemel ſcd̄o ⁊ tertio vel vno p oībus peremptorio:vt.xxiij.q.iij. de illicita.⁊ quicquid de citationibus dicatur.ℑ. c.j.⁊.ij.hodie inducie citatorie arbitrio iudicis relinquuntur:vt.ℑ.e.q.iij.ſi egrotans.

Vocatio. ℭ Caſus Queſitū fuit a damaſo qualiter debeat ad cām vocari qui accuſať. Et reſpondet ꝙ dȝ citari per ſcripturam per ſpaciū cōgruuȝ ⁊ canonicū: etiā ſi ad ſynodū venerit ppter alia negocia nō citatus nullo mō compelliť ſuis īſidiatoribus rn̄dere niſi velit.

Vocatio aūt eius qui īpetitur non ſemel ſed bis ⁊ tertio per cōgruū ſpacium rationabilibus ſcriptis debet fieri. Unde Damaſus papa ſcribens ait.

ℭ Vocatio ad ſynodū eius qui impetitur ⁊ in ſcriptis ⁊ per ſpacium fiat cōgruum.

Vocatio[f] ad ſynodum iuxta decreta patrū canonica eius qui impetiť rationabilibus ſcriptis p ſpacium dȝ fieri cōgruum atqȝ canonicuȝ: q̄ȝ niſi canonice vocat⁹ fuerit ſuo tpe ⁊ canonica ordinatione lȝ venerit[g] ad ↄuentum quacūqȝ neceſſitate niſi ſpōte voluerit nullaten⁹ ſuis reſpondebit inſidiatoribus.

Item Silueſter papa.

ℭ Quibus tempoꝝ ſpacijs reus voceť ad cauſaȝ.

Preſenti[h] decreto cēſe-

f ℭ Vocatio.ſi ter citetur qs lȝ nō dicať pemptorie: tñ ſuffic̄ ſ vt pemptorie ſit citat⁹: vt.C. quō ⁊ qn̄ iud.l.ↄſentaneū.⁊.l. tres denūciatiōes. ⁊ l.ceſſante.illd̄ tñ apponere dȝ iudex ꝙ pemptorie citet:⁊ dȝ cōminari pti ſi non venerit ꝙ pcedet .ff. de iud. i pemptorio. ⁊ vel in p̄ma vel ſcd̄a vel tertia citatiōe pōt citare pemptorie:vt ex̄ de in inte. reſti.tū ex lr̄is.in ſi.⁊.ff.de iudi nōnunq̄ȝ. dūmodo nō matureť peremptoriū nimis:vt extra de dila. dilecti.

Iudex citans peremptorie ſ dȝ exprimere.

g ℭ Venerit. Si alš qs iueniť rome pro ſua neceſſitate vel ex cā delegatiōis vel appellationis nō cogiť ibidē rn̄dere ſed pōt domuȝ reuocare:vt ff.de iud.l.ij.§.ea q̄ȝ.ff.q.ex cau.i poſ.e. l.ad cognitionē.⁊ in auť. de ſan. epiſ.§.ſi do epi.col.ix.ſec⁹ ē ſi ſit ibi ex volūtate:vt i auť.e.§.ſi qs ep̄s aut cl̄ic⁹.C.de epi.⁊ cle.l. oēs.§.in hac. Nā roma cōis patria ē: vt ff.ad munici.roma. Nā cū ep̄i faciūt ↄcilia bn̄ teneť ibi glibȝ rn̄dere.ex̄ de lib.ob. c.j.nā illuc qlibet generali citatiōe citať: vt di. xviij.p totuȝ. Quare ergo dic̄ hic ꝙ nō teneať rn̄dere corā ſynodo? dic ꝙ appellat ſ ſynodū aliquē cōuentuȝ ep̄oꝝ q pp neceſſitatē aliquā ſit nō tñ ſynodi cā conueniūt. Uel dic ꝙ ſpāle eſt in accuſatiōe:vt accuſatus nō teneatur reſpondere coram ſynodo niſi habeat inducias.ſecus in ciuilibus cauſis.

Exceptio reuocādi domum.

Preſenti. ℭ Caſus Quidā dicūt ꝙ hoc.c.logť de iducijs citatorijs iferioꝝ ordinū vł laicoꝝ q ſūt i eadē ciuitate vł i locis ppiqs. Eſt ergo caſus: Silueſter papa ſtatuit i ſ.c.ꝙ illi q accuſāť citari debeāt ⁊ expectari.p̄mo p ſeptē dies ſine aliq̄ pena:poſtea p alios ſeptē ita vt eccl̄iā nō igrediant ad officia diuia audiēda:poſtea p duos pace ⁊ cōiōe eccl̄ie eis iterdcā:poſtea p alios duos dies ſb eadē pena: deide expectēť p vnū diē:q̄ elapſo anathematiçēť: hodie tñ qcqd hic dicať īducie iudicis arbitrio reliquūť.

h ℭ Preſenti. vel intelligiť hoc.c.de raptoribus reꝝ ec-

ecclaſticarum propter odium eorum: vel de clericis in eadem ciuitate cõſtitutis: quibus minores dant indu cie ꝙ̃ remotis. vt.ĩ.e. qõ.iij.ſi egrotans. vel de laicis vel ſunt paternales adiectiones vel per quas quis expectat etiam poſtꝙ̃ canonice ꝛ per tempus legitimum citatus non venerit: vel nõ tenet p illõ.ĩ.xxiij. q.iij.de illicita.

a ❡ Addantur.ſic.C. de iudi.auc.iubem⁹. extra de do.ꝛ contu-ma. cum olim.

b ❡ Cõmunione. Sed nõne eſt eadez hec pena cum pᷓma. nam cui interdicit eccleſia iterdicta ſũt ſacramẽta eccleſie: vt xij.qſtio.ij.de viro. ꝛ xxxiij.qõ.ij.latorem. Item nõ poteſt intel ligi de cõmunione fideliuz: qꝛ de illa lo-quitur in fine. Sed dic ꝙ loquitur de cõ munione fratrum: id eſt ꝙ non cõmu-nicabit alijs fratri-bus vel in choro vel in menſa vel in dor-mitorio.

R Elatum.

❡ Caſus. Quidam iudices eccleſiaſtici accuſationes et teſtes recipiebant in cauſa criminali per epiſtolas. quod di-cit damaſus non eſ-ſe faciendum in fu-turo: ꝛ quod nuper factum eſt: debeat emendari. Nam ac-cuſatus legitime ci-tatus accuſatorem ꝛ teſtes debet habe-re preſentes ꝛ locuz defendendi: vel ad abluenda crimina: nec iudex ex iracun-dia damnat delin-quentem.

c ❡ Scripta. ſic.ĩ. ij.q.viij.per ſcripta.

d ❡ Teſtimoniuz. iudiciale. nam per lit teras poteſt aliquis perhibere alij teſti-monium fame ſue: vt.lxxi.di. extraneo. ꝛ.c. hortamur. ꝛ de conſe.di.j.iubemus ſed iudiciale non.

Teſtimonium per lr̃as poteſt exhiberi.

e ❡ Ira. qꝛ tpe ire nõ diſcernit hõ qd̃ iuſtũ eſt: vt.xj.q. iij.illa.

S J primates.

❡ Caſus. Qui

mus vt in primis paternali-ter vocẽtur ꝛ per ſeptez dies expectent nullius eccleſiaſti-ce rei interdicta licẽtia. Huic vero expectationi iterũ addã tur ſeptem dies interdicta ec-cleſiam intrãdi licentia ꝛ oia diuina officia audiẽdi. Poſt vero addantur[a] duo dies q-bus a pace ꝛ cõmunione[b] ſan cte eccleſie ſint ſuſpenſi. Dei de vero iteruz alijs duobus diebus ſub eadẽ expectatio-ne expectent: quibus vno die ſuperaddito omni expecta-tione veluti iam deſpera-ta reus mox anathematis gladio feriatur.

I tem Damaſus papa.

❡ Nullius accuſatio per ſcripta ſuſcipiatur.

R Elatum eſt ad ſedem apoſtolicam vos accuſatio-nes fratrum tantum per ſcri pta[c] ſuſcipere abſqꝫ legiti-mo accuſatore: quod dein-ceps in omni orbe terrarum fieri apoſtolica auctoritate ꝓ-hibemus: ꝛ quod nuper fa ctum eſt abſqꝫ vlla retarda-tione corrigere curamus: nec vnꝙ̃ prius per ſcripta eorum qui accuſant cauſas diſcute-re ꝙ̃ per querelantiũ inſtitu-tionem vocati canonice ad ſy nodum veniant: ꝛ pᷓſens per pᷓſentem agnoſcat veraciter ꝛ intelligat ea que ei obijciũ-tur. Leges enim ſeculi accu-ſatores pᷓſentes exigũt: ꝛ nõ p ſcripta abſentes. Vñ cano-nica patrum inſtituta non ſe-mel ſed ſepiſſime clamant: nec accuſationes nec teſtimo nium[d] vllum per ſcripta poſ ſe proferre nec de alijs nego cijs quicũqꝫ teſtimonium di-cant: niſi de his que ſub eorũ preſentia acta eſſe noſcũtur. Similiter ꝛ q accuſare aliuz

elegerit pᷓſens per ſe ꝛ nõ per alium accuſet inſcriptione vi delicet premiſſa. Neqꝫ vllus vnꝙ̃ iudicetur anteqꝫ legiti-mos accuſatores pᷓſentes ha beat ꝛ locum defendendi ac-cipiat ad abluenda crimina: curandum quoqꝫ eſt ne ira[e] cuiquam ſurrepat faciatqꝫ ci-tius omne quod non licet.

I tem Felix papa Anaſta-ſio et omnibus orientali-bus epiſcopis.

❡ Si aut timore electi aut ſuis rebus expoliati ad ſy-nodum non vocentur.

S J primates accuſato-res epiſcoporum cum eis pa cificare[f] familiariter mini-me potuerint: tunc tempore legitimo eos ad ſynoduz ca-nonice antea conuocatam nõ infra anguſta tempora cano-nice conuocent: ꝛ non prius ꝙ̃ eis per ſcripta ſignificent: quid[g] eis opponitur vt ad re ſponſionem preparati adue-niant: nam ſi aut vi aut ti-more electi: aut ſuis rebus expoliati fuerint: nec cano-nice ad ſynodum vocari poſ-ſunt: nec reſpondere emu-lis debent antequam cano-nice reſtituãtur ꝛ omnia ſua legaliter eis reddantur.

❡ His auctoritatibus eui-dentiſſime datur intelligi: ꝙ niſi quis canonice vocatus fuerit: etiam ſi aliqua occa-ſione ad ſynodum veniat ſu-is nullatenus cogitur reſpon dere inſidiatoribus. Cano-nica autem vocatio eſt quan-do ſeruato dierum interſti-tio ſcḋm auctoritatem beati ſil-ueſtri cauſe ſue litteris adeſſe iubetur: quibus quid ei obij-citur auctoritate felicis pape ſignificari oportet.

❡ Queſtio.iij.

dam accuſabant epos proſequendo ſuam iniuriã vel ſuoꝝ: querit anaſtaſius a felice qualiter in hoc negocio ſit ꝓcedendum. Et rñdet ꝙ ipſi debent ad cõcordiam re-uocari per tranſactionem ſi fieri põt. alioquin debent le-gitime citari ꝛ eis primates debent quicquid obijcit ſi-gnificare: vt parati venire poſſint ad re-ſpondendũ. Si vero deiecti fuerint vi vel timore aut ſuis re-bus expoliati accuſa-toribus reſpondere non debent niſi pᷓus reſtituantur.

f ❡ Pacificare. põt ergo iudex cõpone-re iter partes: vt. xc. di.ſtudendũ.ꝛ.xxiij. q.vlt.ſi qs mẽbroꝝ. ꝛ.q.iiij. ſi illic.ff. de no.op.nun.l.j.§.po teſt.ꝛ eſt ſi.ff.de vſur. equiſſimũ. Sed hoc veruz eſt in crimine qd̃ non inducit de-poſitionem: quia in alijs lꝫ componi iſta põt iudex ex officio ſuo de crimine inq-rere: vt extra de col. dete. c.j.ꝛ ij. ꝛ.C. de abo.l.ij. Similiter in denũciatione nõ ad-mittitur cõpoſitio ꝫ vt.ĩ.ij.q.vij.quapro pter. Uel intelligit cuz nõ accuſatur de iniuria facta eccleſie ſed pſone.xxiij.q.iiij ſi is qui.ꝛ ſic nõ ob. ij.q.vij.quapropter. Uel melius ibi loq-tur in denũciatione ad quã quilibet tene tur: de hoc not.ĩ.ij. queſtio.iij.§.notan dum.ij.in ſi.

Iudex an poſſit iter partes cõ ponere.

g ❡ Quid eis.ſic.iij. q ix.indicas.extra de dilati.preterea. extra de ap.ſignificãtibus.

❡ His. ❡ Caſus. Cõcludit Gra.ex ſu-pradictis.c.dicens ꝙ niſi quis canonice fuerit vocatus: etſi ꝓ pter alia negocia ad ſynodum venerit: non tenetur reſpon dere. Que autem ſit canonica vocatio: di ctum eſt.ĩ.in.c.pre-ſenti quod eſt ſilue-ſtri.ꝛ per.c. felicis di citur ꝙ accuſato de-bet ſignificari quod ei obijcitur ab accu ſatore. Queſtio.iij.

Quod autē ꝑ procuratorē cauſam ſuā agere valeat: q impedit' cauſe ſue adeſſe nō valet auctoritate romane ſynodi: q̄ tpe hadriani pape celebrata ē ꝓbari vr̄: i q̄ ſic ſtatutū legit.

¶Pro ſe legatū ad ſynodum mittat: quē grauis neceſſitas premit.

Si egrotās fuerit epſ: aut aliq̄ eū grauis neceſſitas detinuerit: pro ſe legatū[b] ad ſynodū mittat: nec a cōione ſuſpēdatur: cui crimē intēditur: niſi ad cauſam ſuā dicēdā venire electoꝝ iudicū die ſtatuta litteris euocatus nō occurrerit: hoc eſt niſi[c] eū aliena[d] ꝑoccupauerit neceſſitas īfra ſpatiū duoꝝ vel triū mēſiū: vel eo amplius prout cauſa dictauerit. Codice lib. ix. ti. de accuſationibus ꝛ inſcriptionibus. Impator alexāder auguſt. ¶Reos capitaliū criminū abſentes etiam per ꝓcuratores defendi[e] leges publicoꝝ iudicioꝝ permittūt. ¶Ecce ꝙ epſ impedit' ꝛ cauſe ſue adeſſe nō valens: legatū pro ſe iubetur ad ſynodū mittere: ſed legatus iſte nō ad cauſam agēdā ſed ad neceſſitatē ꝑ ꝑſentiam ſuā ſynodo exponendā mittitur: q̄ īpeditus epſ ſynodo ꝑſentiā ſuā exhibere non valuit. Cām aūt (maxime criminalē) nulli niſi ꝑ ſe agere licet. Unde Hadrian' pa. ait.

¶Criminalr̄ accuſans vel accuſatus ꝑ ſe experiatur.

Quod autem. ¶Caſus. Hec eſt queſtio tertia: in q̄ querit: an aliqs poſſit per ꝓcuratorem cām ſuā agere. Et certū eſt ꝙ non in cā criminali: vt. J. e. in criminalib'. niſi in quattuor caſib': vt in crimine iniuriaꝝ: in q̄ illuſtris ꝑſona agit ꝑ ꝓcuratorē: vt. iij. q. ix. §. niſi. ꝛ in crimine ſuſpecti tutoris: vt. ff. de ꝓcu. nō ſolū. §. vl. Itē ad allegādum cās abſentie: vt. J. c. j. ꝛ. ij. Itē in minorib' criminib': vt no. Joā. in hoc loco: vt. ff. an ꝑ aliū cauſa app. l. i. q2 in leuib' criminib' nō fit īſcriptio: vt. ff. de ac. leuia. In ciuili pōt niſi in caſib' aliqbus: vt in accuſatione ꝑplari: in qua actor nō agit ꝑ ꝓcuratorē: vt. ff. de ꝓcu. l3. ꝛ in cauſa ſtatus: vt. C. de aſſer. tol. l. j. Quidam ēt cogunt dare ꝓcuratorē: vt epi ꝛ ſacerdotes: vt. J. e. q2 epſ. ꝛ illuſtres ꝑſone: vt. C. de ꝓcu. l. pe. De hoc plenius iuenies. xv. q. vj. ſi qñ i apparatu.

a¶ Quod aūt. In cā iniuriarum datur procurator. Item in crimine ſuſpecti: vt. ff. de procu. non ſolū. §. vl. ꝛ in minorib' criminibus. ff. an ꝑ alium cau. ap. l. i. q2 in leuib' criminibus nō fit inſcriptio. ff. de ac. leuia. ꝛ ad allegandū cauſas abſentie in ciuili dari pōt ꝓcurator: S3 in actione ꝑplari non pōt ꝓcurator dari. ff. de ꝓcu. l3. ꝛ in cā ſtatus: vt. C. de aſſer. tol. l. i. qdam ēt cogunt dare ꝓcuratorē: vt epi: vt. J. e. quia epiſcopus. ꝛ illuſtres perſone: vt. C. de procu. l. vlt. de hoc plenius inuenies. xv. queſtio. ij. vi. ſi qñ.

Si egrotās fuerit. ¶Caſus. Queſitū fuit ab hadriano an epſ accuſat' debeat excōicari q2 citatus nō venit. Et rñdet ꝙ nō niſi ꝑ contumaciā die ſtatuta venire ꝯtemnat hoc eſt infra ſpatiū duoꝝ vel triū menſiu3: vel eo amplius ꝓut cauſa dictauerit: ꝛ tūc niſi fuerit īpeditus d3 excōicari: ſ3 ſi egritudinē vel aliud graue īpedimentū habuit mittat legatū ad ſynodum q abſentē accuſatū excuſet. Iſte caſus plan' eſt ꝛ bonus. ꝛ ſic ponendo caſū vide his ꝯtinuationē littere: quā ꝑ expoſitionē caſus ꝑcendes. Uel pone caſū ſicut lr̄a ſonat. Statuit hadrian' in ſynodo: vt ſi epſ accuſat' eger fuerit: vel aliud īpedimentū habuerit mittat legatum q eū excuſet. S3 ſi die ſtatuta hoc eſt īfra ſpatiū duoꝝ vel triū menſium vel eo amplius ꝓut cauſa dictauerit citatus per contumaciam non venerit debet excommunicari: niſi aliena. i. grauis eum neceſſitas preoccupauerit.

b¶ Legatum. Sed nūquid tenet infirmus vel abſens ex iuſta cā ex neceſſitate ꝓcuratorē mittere rñſuꝝ noīe abſētis? Non vr̄. extra de ꝓcu. q̄relā. Nā ſi ꝯ abſentē ferat ſnīa: ꝛ ipſe poſtmodū ꝓbet iuſtam cām abſentie retractatur ſnīa l3 nō miſerit ꝓcuratorē: vt extra de ſen. ꝛ re iudi. cū bertholdus. ꝛ. vij. q. j. pñtium. imo ꝛ ſi ſub pena ꝓmiſiſſet aliqs ſtare iudicio ad certu3 die3: ſi ꝓbaret iuſtā cām abſentie ſubuenit ei: vt. ff. de arbi. ſi cū dies. §. ſi qs ex litigatorib'. nā egritudo iudicis vel ꝑtis ꝓrogat diē. ff. de re iudi. q̄ſitu3. imo ēt ſi ꝓbabili cā abſit nō ꝓcedit ꝯ eū: vt ex̄ de of. dele. ꝯſultatiōib'. Item ſm hoc non eēt melior ꝯditio illi' q abeſt ex iuſta cā q̄3 illi' q abeſt ex iniuſta cā: q2 q nō vult itereē ſufficit ei ſi mittat ꝓcuratorē: vt. ff. de ꝓcu. l. j. ꝛ generalr̄ tradit ꝓ regula: Quotienſcūq3 qs abeſt ex neceſſitate nō ex volūtate ſubuenit ei ſiue hēat ꝓcuratorē ſiue non: vt. ff. ex q. cau. ma. ſ3 ꝛ ſi. §. vl. Itē ſufficere d3 talis q alleget cā3 abſentie: vt. lxv. di. ſi qs. Ecōtra ꝓbat ꝙ nō ſufficit mittere ꝓcuratorē q alleget cā3 abſentie niſi alleget cām cāe: vt xviij. diſt. epſ. Nā ſicut qs pōt mittere nūciū ſic ꝛ ꝓcuratorē. vt ex̄ de ap. ꝯſtitutus. nec excuſat qs ꝑ iuſtā abſentiā qn fiat miſſio in poſſeſſionē bonoꝝ ſuoꝝ ſi nō ſit q defendat eu3. vt ex̄ de eo q mit. in poſ. c. vlti. nec exuli ſubuenit ſi nō religt ꝓcuratorē. vt. ff. de mino. papinianus. nec ei q appellationis cām ꝓſeqt: vt. ff. eū q ap. in ꝓuincia dēre defendi. l. j. ꝛ. ij. nec ſubuenit abſenti cā reipublice: vt. C. de in inte. reſti. ignorare. Ad hoc dicūt qdā ꝙ actor ſꝑ tenet mittere ſuū ꝓcuratorē ſiue poſſit ſiue nō poſſit venire: ꝑ id qd legit. ff. de diuer. ꝛ tēpo. ꝑſcriptio. l. j. re' aūt nō tenet. Melius pōt dici ꝙ ſiue ſit re' ſiue ſit actor ſi h3 iuſtam cām abſentie nō tenet mittere: niſi ſub hac forma ſit citatus vt veniat: vel ꝓcuratorē mittat: vt ꝓbat. extra de do. ꝛ ꝯtu. cū dilecti. in ſi. alioqn ſufficeret talē mittere q alleget cā3 abſentie. xviij. diſt. placuit. ꝛ ex̄ de ſen. ꝛ re iudi. tenor. tñ ſi diuturno īpedimēto qs eſt detētus: ſi tale ſit negociu3 qd poſſit expediri ꝑ ꝓcuratorē: ita vt plene iudex poſſit inſtrui ꝑ ꝓcuratorē ſicut ꝑ dñm bene tenet mittere ꝓcuratorē talē ſufficiēter īſtructū. Et ego credo ꝙ decre. q̄relam tales cās appellat graues q̄ ita itricate ſūt ꝛ inuolute ꝙ nō de facili ꝑ ꝓcuratorē pñt expediri: ſ3 tñ nō nego qn ſꝑ poſſit actor mitti in poſſeſſionē reꝝ abſentis ex q̄cūq3 cā reus abeſt vbi actio eſt tempore peritura. Joan.

c¶ Niſi. i. ſi non.

d¶ Aliena. vel q2 vocat a rege: vt. xviij. di. ſi epſ. tamen canō alia tria excipit etatē ꝛ egritudinē ꝛ grauiorē neceſſitatē: vt. xviij. di. placuit. Itē ſi ad teſtimoniū dicendū vel ad municipales neceſſitates vocet. ff. ſi qs cau. l. ij. in ꝑn. Itē ſi occupatio ꝓprioꝝ negocioꝝ eū vrgeat: vt ff. de re iu. ꝯtumacia. ¶Reos. ¶Caſus. Di. h ꝙ ſi qs de capitali crimine accuſatur poteſt ſe excuſare per procuratorem qui impedimentum alleget abſentis.

e¶ Defēdi. ſ. ad excuſatiōes ꝓponēdas: ꝛ ēt ad exceptiones obyciēdas: vt ex̄ de accu. veniēs. ꝛ. c. ſuꝑ his. Melius ē enī q̄lēcūq3 ꝓcuratorē admitti q̄3 abſētē ꝛc. ff. de ꝓc. ſeruū. §. publice. C. de ꝓc. exigēdi. l3. M. dicat ꝑ legē iſtā: ꝙ poſt lit. ꝯte. pōt interuenire ꝓcurator ad defēdēdu3 in crimine. ¶Ecce. ¶Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupradi-

ctis q in cauſa criminali poteſt qs pcuratorem mittere ſi eſt ipeditus: nō vt cām agat principalem: ſ3 vt excuſet abſentem. Cām enim criminalē nullus per procuratorem agere poteſt ſ3 p ſeipſum: vt. J. c. j.

In criminalibus. ℂ Caſus. Hadrianus fuit interrogat9 an p pcuratorē quis accuſare poſſit: vel rñdere in cā criminali. Et reſpondet dicēs q nō ſ3 in propria perſona ſit accuſator: τ etiam accuſatus.

a ℂ In criminalibus. niſi in caſibus notatis. ij. q. vj. ſiqñ.

Quia epiſcop9. ℂ Caſus Dicit in hoc. c. q vnuſquiſq3 eps vel ſacerdos in ciuili cā p ppa vel eccliaſtica d3 habere pcuratorē bone fame: τ vite laudabilis: in cā vero criminali nō niſi p ſe agat vel rñdeat.

b ℂ Quia eps. Sz qd ſi ita paup eſt ſacerdos q non poſſit cſtituere pcuratorē: tunc p ſe litigabit ſic illuſtres paupres: vt in auc. de illu. τ q ſup illuſtres ſūt. col. v. Jō aūt iubent ſacerdotes cōſtituere pcuratores q: nō expedit ſeruos dei litigioſos eſſe: vt extra de ſyndico. c. vno. τ. ij. q. vij. ſicut τ ne cogant recedere a diuinis obſeqis: vt. C. de epi. τ cle. oēs. Tum ēt: q: cāe. materiā criminib9 creare noſcuntur: vt. C. de iud. pperandū. in pn. hēbit ergo qlibet ecclia economū: vt. lxxxix. di. qz. τ. ix. q. iij. cū ſim9 xvj. q. vij. qm̄ in qbuſdaz τ ille cſtituet auctoritate epiſcopi. C. de epi. τ cle. oēs. §. hoc nihilominus. Sz quid ſi canonici aliqui contra epiſcopum volunt agere: tunc a ſuperiore dandus eſt procurator ad litem ſicut cum pupillus agit contra tutorem. C. de in li. dando tu. vel cu. l. ij. τ vl. Sed ſm iura noſtra canonici per ſe ſine epiſcopo conſtituent procuratorem. Joan. Sed certe procuratorem ad agendum contra alium ab epiſcopo nō poſſunt cſtituere ſine auctoritate epiſcopi nec eſſe in iudicio: vt extra de iu. cāz. τ extra de pcu. c. j. B. Itē habes h q pcurator nō poteſt eē infamis: vt dixi. iij. q. vij. c. j. Itē hēs h q eps τ ſacerdos ſp debent litigare p pcuratores. Et ſic p3 q añ litis cteſtationē τ poſt pōt clericus ſ3 iura nr̄a cſtituere pcuratorē: τ p ipſum iurare de calūnia: vt pbat extra de iura. cal. cum cām. niſi velis exponere ibi pcuratorē. i. economū: vt extra de iura. cal. in pertractandis. Et lex dicit q vbi cuenitur monaſteriū vel eccleſiaſtica pſona pñt cſtituere pcuratorē: vt i auc. de ſan. epi. §. ſi vo epi. col. ix. Alij vo cōparant platos tutorib9: τ dicūt q ſicut tutor vel curator nō poteſt añ lit. cte. cōſtituere pcuratorē: vt. C. de pcu. neq3. ſic nec platus: qđ nō ccedo. Nulla eſt eni compario inter tutores τ platos: q: tutor eſt tpalis platus ē ppetu9: tutor nō vtit bonis ipupilli ſicut plat9 bonis ecclie: tutela ē onus ſ3 platura ē honor: platus h3 liberam τ gñalem adminiſtrationē in bonis ecclie τ dare pōt bona aliq̄ ſi hoc hēat cſuetudo ecclie: ſed tutor nō. extra de do. c. cetez.

c ℂ Publico. Publicum vocat hic crimē de q̄ ſolēniter τ publice pt quis accuſari: idē eni eſt in puatis criminib9: vt. C. de iniur. l. vl. q: nec in illis interuenit pcurator: vt. ſ. e. i criminalib9.

d ℂ Aduocatū. i. pcuratorē. ℂ Qō. iiij.

Quod autē. ℂ Caſus. hic intitulat q̄rta qō: q̄ q̄rit an eps ſit dānādus ſine ſynodali auctoritate. Sz hec qō tractata fuit. ſ. iij. q. viij. ſ3 hoc ſolum adijcit hic q romanus pōtifex pt epm ſine ccilio dānare: vt. J. e. §. qđ vero.

e ℂ Qđ aūt. hec qō tractata eſt. ſ. iij. q. viij. ſ3 hoc ſolum h addit: q romanus pōtifex ſine ccilio pt epiſcopum dānare. vt. J. §. quod vero.

Nullus eps. ℂ Caſus. Queſitū fuit a iulio: vtrū eps ſit condēnandus abſq3 ſynodo epoz. Et rñdet q non: q̄ debet cōgregari ſuo tpe τ auc̄te pape ſpeciali: ſed ſi aliter preſumptum fuerit: vanum erit.

f ℂ Auctoritate. generali audiri enim pōt cā epi: ſ3 nō pōt terminari ſine ſpeciali. mādato aplice ſedis: licet abſolui poſſet: vt. iij. q. vj. quis. τ. ca. dudū. tamen hoc non credo: vt dixi. iij qō. vj. accuſatus. τ argu. J. ca. pxi. in ſi.

Duodeci. ℂ Caſus Dicit hic q ſi neceſſe fuerit eps accuſat9 duodeci habeat iudices a ſe electos q crimē examiabūt epi: ſ3 papa ſniaz dabit. Si neceſſe fuerit: qđ ē ſi metropolitan9 nō eligit vel ſuſpectos elegit.

g ℂ Ipſi. J. ix. q. iij. cūcta. τ. c. ipſi. τ. c. ſaluo. ℂ Qō vero. ℂ Caſus Dictum eſt. ſ. in. ca. nullus. q epiſcopus condemnari non debet: niſi ſynodo congregata: quod in-

In criminalib9 [a] cauſis nec accuſator niſi per ſe aliquē accuſare pōt: nec accuſatus per aliā perſonam ſe defendere permittitur.

Item Anacletus papa ait.

ℂ In omnibus cauſis preterq̄ in criminalibus epiſcopi τ ſacerdotes pro ſe aduocatum habeant.

Quia [b] epiſcopus vniuerſiq3 ſacerdotes ad ſolam laudē dei honorūq3 operz actiones cſtituunt: debet vnuſqſq3 eoz tam p eccleſiaſticis q̄ etiam p ſuis actionib9 (excepto publico [c] vz crimine) habere aduocatū [d]: non male fame ſuſpectū: ſ3 bone opinionis ✠ τ laudabilis artis inuētū: ne dū humana lucra attēdunt etna premia perdant.

ℂ Queſtio. iiij.

Quod [e] autē abſq3 ſynodali audiētiam damnari non debeat auctoritate Julij pape pbat: qui ait.

ℂ Niſi in legitima ſynodo eps iudicari vel audiri ñ d3.

Nullus eps niſi in legitima ſynodo: τ ſuo tēpore aplica auctoritate [f] cuocata ſup quibuſdam criminōibus pulſat9 audiat vel iudicet: vel dānetur. Si autez aliter a qbuſdam pſumptū fuerit in vanū deducatur qđ egerint: nec int ſtatuta eccleſiaſtica vllo modo reputet.

Item zepherinus vrbis rome archieps omnibus epis.

ℂ Epiſcopus accuſatus a duodeci audiat: cāe vo finis ad ſedem aplicaz deferatur.

Duodecim iudices qli bet accuſat9 epiſcopus (ſi neceſſe fuerit) eligat: a qbus ei9 cauſa iudicet nec prius audiat aut excōicet vel iudicetur q̄ ipſi9 p ſe eligant: τ regulr vocatus ad ſuoz primo cuentum epoꝝ p eos cā eius iuſte audiat: τ rationabilr diſcernat. Finis vero cāe ſue ad aplicam ſedē deferat: vt ibi determinet: nec antea finiatur q̄z eius auctoritate fulciat. Quod vero abſq3 ſynodali audientia eps damnari phibet ſine pre iudicio romane ſedis o3 intelligi: q̄ ſua auctoritate quoſq3 valet dānare vel dānatos abſoluere. Unde Gelaſius papa. Ipſi ſūt canones τc. infra cā. ix. Snia excōicationis notatus. Item Hadrian9. Saluo romane ecclie in oibus primatu manifeſtuz eſt

Sacerdotes iubent litigare p pcuratores.

✠ ℂ Cōc. cū hoc tex. iūcta ſua gl. ſi. tex. i l. hoc edicto. §. ſi. ff. de poſtu. τ qđ no. B. l. l. caſſi9. ff. de ſena.

Canonici c ep3 agētes pcuratorē cſtituere poſſunt.

Prelati n ſūt tutoribus cōparandi.

Crimē publicuz qđ dicitur.

✠ ℂ Adi gl. i. c. non negādis. ver. teſti. q̄ ibi no. addit. lr. diſtincti:

ꝙ illa que ſunt per vnāquā-
ꝗ ꝓuinciam ipſius prouin-
cie ſynodus diſpēſet: ſicut[a] in
nicena decretū conſtat eſſe cō
cilio. ¶ Cū vero accuſatus
ad ↄcilium venerit: quicqd cō
ſidētium ↄſultationibus agi-
tur: aut qđ ab accuſantiū par
te ꝓponitur: non ↄtētioſis vo
cibus: ſed mitiſſima verbo-
rum relatione proferatur.
Unde i tole. ↄcilio. xj. legit.

¶ In cognitione cauſaꝝ cō
tētioſi locum non habeant.

In loco[b] benedictiōis cō
ſidētes dñi ſacerdotes:
nullus debet: aut indiſcretis
vocibus ꝑſtrepere: aut qbuſ-
libet tumultibus perturbare:
nullus ēt fabulis vanis vel
riſibus agi: ⁊ (qđ eſt deteri-
us) obſtinatis diſceptationi-
bus tumultuoſas voces effū
dere. Si quis eni (vt Apľus
ait) putat ſe religioſum eſſe
nō refrenās linguaʒ ſuā: ſed
ſeducēs cor ſuū: huius vana
eſt religio. cultū enim ſuum
iuſtitia perdit: qñ ſilentia iu-
dicioꝝ obſtrepentium turbo
ↄfundit: dicēte ꝓphetā: Erit
cultus iuſticie ſilentium. De
bet ergo quicqd aut ↄſiden-
tium cōſultationibus agitur:
aut ab accuſantium ꝑ te pro
ponitur: ſic mitiſſima[c] relatio
ne verboꝝ ꝓferri: vt nec ↄtē
tioſis vocibus ſenſus audien
tiū ꝑturbēt: nec iudicij vigo-
rē tumultu eneruēt. Quicū-
ꝗ ergo in ↄuētu ↄcilij hec q̄
pmiſſa ſunt violanda credi-
derit: ⁊ contra hec interdicta:
aut tumultu[d] aut ↄtumelijs:
vel riſibus ↄſilium ꝑturbaue
rit: iuxta diuine legis edictuʒ
quo ꝑcipit: Eijce deriſorē: ⁊
exibit cū eo iurgium: cū om-
ni dedecore de ↄfeſſione ab-
ſtractus: a cōmuni cetu ſece-
dat: ⁊ triū dieꝝ excōicatiōis[e]
ſentētiā ferat. ¶ Queſtio.v.

Nunc autē[f] querit: an ſit aliqs iu
dicād[9] ma
liuolus: qr
crimē alte-
rius indicat. ¶ De hoc ſcri
bit btūs Auguſtinus dicēs.

¶ Magis nocet q crimē ce
lat ꝗ̄ q amicabiliter indicat.

Non vos[g] iudicetis eē
maliuolos: qñ crimē
alterius indicatis[h] magis qꝑ
pe nocētes eſtis non indican
do crimē: ꝗ̄ ſi fratres vros
quos indicādo corrigere po-
teſtis tacēdo[i] perire permitti
tis. Si enim frater tuus vul
nus habeat in corpore quod
vult occultari: cū timet ſecari
nōne crudeliter a te ſilet: ac
miſericorditer īdicatur: quā
to ergo poti[9] debes manife-
ſtare crimen. ne deterius pu-
treſcat in corde. Idē ad vin
centiū donatiſtā ⁊ rogatiſtā.

¶ Nec q pcit ē amicus nec
q verberat ē inimic[9].

Non ois q pcit amic[9]
ē: nec ois q verberat inimic[9]
eſt. ✠ meliora enim ſunt vul-
nera amici: ꝗ̄ volūtaria oſcu
la inimici. melius eſt enim cū
ſeueritate diligere: ꝗ̄ cū leni
tate decipere. ¶ Utilius eſu-
rienti panis tollit[l]: ſi de cibo

---

intelligi debet abſq preiudicio romane ſedis. Nam ro-
manus pontifex quoſlibet poteſt abſoluere ⁊ condem
nare abſq ſynodo congregata: quod duabus aucto-
ritatibus probat Gratia. ſ. gelaſij ⁊ hadriani. Et ſequen-
ti. ß. dī: ꝙ in ſynodo vbi epſ accuſat: nō debet aliqs fa-
cere ſtrepitū vel tu-
multū vel aliqd ſiſe.
a ¶ Sicut i niceno
ß. iij. qđ. vj. neminē.
In loco. ¶ Caſus. Dī i hoc. c.
ꝙ i ſynodo vbi epſ
accuſat: vel cauſe dif
ficiles tractant: nul
lus dꝫ facere ſtrepi-
tū vel tumultū: nec
ↄtētioſis vocibus ac
clamare: ⁊ hoc ꝓbat
auctoritate Apľi: ⁊
Eſaie ꝓphete: ſed oia
debēt humiliter ꝓ-
ferri: ne ↄtētioſis vo
cibus ſenſus turbe
tur auditoꝝ: ⁊ vi-
goꝛ iudiciari[9] ener
uet ꝑ tumultū: ⁊
ſi qs fecerit ſtrepitū
vel tumultū: eijciat
velut irriſor: aucto
ritate ſalomonis di
cētis: Eijce deriſorē
⁊c. ⁊ ſententiam ex-
cōicationis ꝑ tridu
um patietur.
b ¶ In loco bñdi-
ctiōis. i. ſynodi.
c ¶ Mitiſſima. vt
C. de obſe. patro. pre.
l. ſi manumiſſori. ⁊
ß. iij. q. vij. ſi qs adeo
lex punit taleʒ vlti-
mo ſupplicio: vt. C.
de his q ad eccle. cō-
fu. denunciamus.
d ¶ Tumultu. ſic
preſumitur de iniu-
ſta electione illius
qui per clamorem
eſt electus. extra de
elec. eſius. viij. q. j. ſi
ergo. Et eſt ſi. de ↄſe.
di. iij. irreligioſa.
e ¶ Excommunica
tionis. a ↄſortio fra
trū. ſic. ß. di. xlv. ne-
minē. ¶ Queſtio.v.
Nunc autē. ¶ Caſus. hic in
titulat qnta. q. qua
querit an aliqs ſit maliuolus iudicādus qr indicat cri
mē alterius. Et certe ſi bono ȥelo hoc faciat: premiſſa ad-
monitione nō debet maliuolus iudicari: vt. ij. q. ij. ſi pec
cauerit. dū tñ indicet tali q poſſit ꝓdeſſe: ⁊ non obeſſe: vt
xxij. q. v. hoc videtur. Itē ſi crimē quod ꝓponit vult pro
bare: ſi ex charitate hoc facit: auditur: vt. J. c. j. Si ex odio
hoc facit repellitur: vt. ß. ij. q. vij. ſi qui ſunt.
f ¶ Nunc autem. Si bono ȥelo quis indicat crimen il
li qui poteſt prodeſſe ⁊ non obeſſe: non eſt maliuolus.
xxij. q. v. hoc videtur. ⁊ ſi premonuerit eum quem accu
ſat. ij. q. j. ſi peccauerit: vel ſi crimen propoſitum vult pro
bare. ij. q. viij. q cri-
men. ß. e. qđ. j. c. ij.
Sed ſi crimen tan-
tum proponeret ⁊
non proſequeretur
puniendus eſſet tā-
ꝗ̄ proditor: vt qua-
drageſimaſexta diſt.
accuſatores.
Non vos. ¶ Ca
ſus. Quidaʒ
ſe putabant peccare
cum indicabāt cri-
men alterius: ſed
Auguſtinus dicit
ꝙ non peccant: ſi
hoc bona fide faciūt:
immo magis delin
quunt: ſi tacent per
mittendo perire qs
corrigere poſſunt.
Et hoc probatur ſili
tudine morbi cor-
poralis vel alterius.
g ¶ Non vos. hoc
c. loquitur de denū-
ciatione: ⁊ de ſecre-
ta correctione. Et ē
argumē. hic ꝙ qui-
libet ad denunciatio
nem tenetur.
h ¶ Indicatis. illis
q poſſunt prodeſſe.
i ¶ Tacēdo. J. octa
ua queſtione prima
quid autem. con-
tra. ſed h de ſecreta
correctione loqui-
tur: ibi d̄ manifeſta.
Non omnis.
¶ Caſus. Ui
cētius hereticus cō-
pellebatur flagellis
ad fidem quam ſu
ſceperat retinendaꝫ:
de quo Uincentius
cōquerebatur. Au-
guſtinus vero di-
cit ꝙ cogi poteſt: qr
errantibus ⁊ ma-
lis non eſt parcen-
dum: ſed corrigen
di ſunt. ⁊ quia cor-
rectores ſunt melio
res ꝗ̄ alij: ⁊ hoc ꝓ-
bat quinq exem-
plis. ſcilicet amici:
⁊ diſpenſatoris: medici: dei ⁊ paſtoris. Primum exem
plum eſt in principio. Secundum eſt ibi: vtilius. Ter-
tium ibi: ⁊ qui phreneticum. Quartum ibi: quis poteſt
nos. Quintum ibi: noueris aliquando.
l ¶ Tollitur. non ob. lxxxvj. di. paſce. qr illud de eo qui
ad mortem eſurit. ſic. xj. queſtiōe. iij. quoniam multos.

Crimen Indicans nō ſemꝑ dī maliuol[9]

Prouer. xxij. b

✠ Cōtra. ſ ſi. tex. in l. late culpe ß. amicos cū ibi no. ff. de v. ſig. ſi. l. verbo rū. co. u.

xxij. b

ſecurus iuſticiã negligat ꝙ eſurienti panis frangat: vt iniuſticie ſeductus acquieſcat. ¶ Et qui phreneticũ ligat: ⁊ qui letargicũ excitat: ambobus moleſtus ambos amat. ¶ Quis põt nos amplius amare ꝙ deus? ⁊ tñ nos nõ ſolũ docere ſuauiter: verũ ẽt ſalubriter terrere nõ ceſſat: fomẽtis lenib⁹ qb⁹ deus oẽs cõſolat: ſepe etiã mordaciſſimũ medicamentũ tribulationis adiungit. Exercet fame p̃triarchas[a] etiã pios ⁊ religioſos: ppl̃m cõtumacem penis grauiorib⁹ agitat: nõ aufert ab Aplõ ſtimulũ carnis tertio rogat⁹: vt ꝟtutẽ in ĩfirmitate pficiat. Et ĩfra: ¶ Noueris aliqñ furẽ auertendis pecoribus pabulũ ſpargere: ⁊ paſtorẽ aliquãdo flagello[b] ad gregẽ pecora errãtia reuocare. Itẽ ex ſermone Ambroſij qui ſic incipit: fortaſſe amarior. ¶ No odio habetur: ſ3 diligit q caſtigat ⁊ corripitur.

Non oſculat ſemp pater filiũ: ſ3 aliqñ caſtigat: ergo qñ caſtigat qui diligit: tunc circa eũ pietas exercet: hȝ enim ⁊ amor plagas ſuas: q̃ dulciores ſũt cũ amatis amariſſime[c] inferunt: dulcior eni eſt religioſa caſtigatio ꝙ blãda remiſſio. Unde ait ꝓpheta: Dulciora ſunt vulnera amici ꝙ voluntaria oſcula inimici. ¶ Ex his verbis datur intelligi: ꝙ magis ꝯfert vtilitati fraterne q crimẽ accuſando vel indicãdo pſeqtur: ꝙ q celãdo fouere nititur. ¶ Euſebius aũt ꝯtra ſtatuere videt: dum aliorũ crimina ſpõte ꝯfitentes in epoꝝ accuſatione recipi ꝓhibet dicens. ¶ Ad accuſationem non admittantur aliorũ crimina ſponte confitentes:

Tali q aut in fide catholica: aut in inimicitia ſuſpecti ſunt: ad pulſationẽ epoꝝ nõ admittantur: nec illi q alioꝝ crimina ſpõte[d] confitentur. Et ideo[e] replicãda ẽ ſollicite veritas: quã ſponte ꝓlatã in illis vox habere non põt: hãc diuerſis cruciatibus e latebris ſuis religioſus[f] tortor exigere[g] debet: vt[h] dum penis corpa ſubijciunt: q̃ geſta ſunt: fideliter ⁊ veraciter exqrãtur. Itẽ in Prouerbijs.

Qui ambulat fraudulẽter reuelat arcana: qui aũt fidelis eſt: celat amici cõmiſſum. Itẽ infra: Que viderunt oculi tui: ne ꝓferas in iurgio cito: ne poſtea emẽdare nõ poſſis: cũ dehoneſtaueris amicũ tuũ. ¶ Sed aliud eſt ex charitate alioꝝ crimina deferre: vt quos ſecreta admonitione corrigere nõ poſſumus: ꝯuictos iudicis ſententia corripiat: atq3 aliud iſti-

Et eſt hic argu. ꝙ excõmunicato non eſt danda elemoſyna: de hoc dixi. xlij. diſtin. quieſcamus.
a ¶ Patriarchas. iacob ⁊ filios eius qui fame coacti ierunt in egyptũ. g ¶ Flagello. no. volũtatẽ poti⁹ ſpectandã ꝙ factũ. vt. xxiij. q. j. paratus. di. v. ad eius vero. ⁊ qualitas facti ex perſona facientis pſumitur. xi. q̃. iij. abſit. ⁊ xxiij. queſtione. iiij. ea vindicta.

Non oſculat. ¶ Caſus. Probat hic Ambroſius: ꝙ ſi ex charitate delinquẽtes corrigantur: bonũ eſt. Et hoc ꝓbat exemplo pris: ⁊ auctoritate ſalomonis: dicẽtis: Dulciora ſũt ⁊c. c ¶ Amariſſime. i. amare. ¶ Ex his. ¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis. c. ꝙ melius eſt aliorum crimina ex charitate indicare ꝙ celare. Sed Euſebius videt dicere ꝯtrariũ: q ſponte alioꝝ crimina cõfitentes repellit ab accuſatione epoꝝ. Et ad hoc inducit ſeq. c.

Tali qui. ¶ Caſus. In hoc. c. ꝯtinẽtur tria genera pſonarũ que repelluntur ab accuſatione epoꝝ. ſ. in fide catholica ſuſpecti: ⁊ inimici ⁊ illi q ſpõte alioꝝ crimina cõfitẽtur publice: ſcil3 detractore: a quos ſi ꝯtingat recipi in excepto crimine in accuſationem vel teſtimoniũ ꝯ eos: qr tales quãuis veritatẽ ſciant: non eſt eis tamen ſponte cõfitentibus credendum: ſed eliciẽda eſt ab eis veritas p tormẽta a iudice eccleſiaſtico: ſcilicet archiepiſcopo cum reliquis epiſcopis: vt de ſuis latebris veritas eruatur. Seques. c. planum eſt.
d ¶ Spõte. i. detractores. iij. q. iiij. detractores. ⁊. xlvj. di. accuſatores. Uel aliter. i. ſine diſcretione.
e ¶ Et ideo replicanda eſt. i. ſepius querẽda cõtra oẽs ſupradictos ſm quoſdam: quod non placet: ſed contra cõfitẽtes tñ: qr inimici ⁊ infideles nunq̃ admittunt.
f ¶ Religioſus. Sed qualiter exercet religioſus vir cauſam ſanguinis ꝯ illud. xxiij. q. viij. his a qbus. Sed dic ꝙ eccleſiaſticus iudex põt virga punire: vt. xxiij. q. v. c. j. ⁊ hoc nõ eſt iudiciũ ſanguinis. ſed hic facit q̃ones in cã ciuili: q̃ fieri l3 i defectũ ꝓbationũ. ff. de queſti. diuus. ⁊.

etiam in eccleſiaſtica criminali. ij. q. j. in pmis. in fi. Quidam etiam ex hoc loco dicunt viles contra clericos generaliter admitti: ſed cum tormentis. ſed hoc falſum ẽ: quia tantum in exceptis criminibus admittuntur viles: vt. s. iiij. q. iij. l. ſi autem ea conditio.
f ¶ Religioſus. Illud obtinet in exceptis criminibus: vt in crimine leſe maieſtatis. vbi accuſator torquet: vt. vj. q. j. §. verũ. C. ad. l. iul. ma. null⁹. in fi. ſed in ciuili cã nunq̃ torquet aliquis: niſi in defectũ ꝓbationũ: vt i aut. de teſt. §. ſancimus. col. vij. Uel dic ꝙ pma pars loqtur de accuſatore: ſecunda de teſte. viles enim teſtes bñ torquent in exceptis criminibus: vt. iiij. q̃. iij. ſi aũt ea. ⁊ ẽt in ciuilibus negocijs in defectum probationum: vt dixi.
g ¶ Exigere. non p ſe: ſed per alios: vt lxxxvj. di. non licet. ⁊ at. p clericos autem non p laicos. extra d ſen. excom. vniuerſitatis. habes ergo hic ꝙ prelatus põt ſubditos corporaliter punire: vt. xlv. di. cum bea ius.
h ¶ Ut dũ. hoc non referẽ ad oĩa pdicta ſed tñ ad illos qui ſpõte ꝯfitentur. Inimicus enim nõ poteſt eſſe teſtis in aliquo crimine. extra de ſimo. licet heli. poteſt tñ dici ꝙ inimicus torqueri qñq3 poſſit: ⁊ eſtimabit iudex: an adhibebit ei fidez vel nõ: vt. ff. de q̃ſt. l. j. §. q̃oni. in fi. S3 vtrũ clerici debeant ſubdi ꝗberib⁹ ꝓ teſtimonio dicẽdo dubitat: q̃ vi: vt s. ⁊. i. e. q. pxi. q̃ ⁊. c. pſbyteri. ⁊. xlv. di. cũ beatus. Dicũt tñ qdã minores clerico poſſe torqueri ſed non maiores. Alij dicũt oẽs ſuſpectos poſſe torq̃ri: nã ⁊ liberi vacillãtes torquet. vt ex d pe. ſup his. ff. de q̃ſti. de minore. ⁊ eccliã ꝟgis põt aliq̃s corrigere: vt. xxiij. q. v. c. j. h certũ ẽ ꝙ minores clerici idiſtincte ꝓ q̃libet crimine ꝗberib⁹ ſubijciunt: vt. xxxv. di. c. añ. ſ3 maiores nõ niſi ꝓ enormib⁹: vt di. xlv. in ſũma. tñ l3 clerici torqueant ꝓ delicto: nõ tñ ꝓ teſtimonio dicẽdo ſm pleroſq3: q dicũt nõ tenere iſtã. l. j. e. q. vj. pſbri. Uel dic: ꝙ clerici ſuſpecti pñt torq̃ri ñ a laico: ſ3 ab epo.
Qui ambulat. ¶ Sed aliud eſt. ¶ Caſus. Soluit

Margin: Uolũtas poti⁹ ꝙ factũ attẽdi debet. — I. cor. xij. — Prouer. xxvij. a — Iudex eccleſiaſtic⁹ põt virga punire. — Teſtes viles poſſ[unt] torquer[i] — Prouer. xj. b — Ibidẽ. xx. a — Clerici [...] poſſint [...] teſtioni[s] torquer[i]

modo Gra.dictā obiectionē:dicēs φ accuſare aliquem ex charitate ad hoc vt corrigat a iudice:officiū eſt pietatis:& ad bonos pertinet:ſed falſo accuſare:vel falſa crimina alicui obijcere:officiū eſt impioꝝ: & ad malos pertinet. Et hāc ſolutionē ꝓbat ſex auc̄tib⁹:q̄rū quinqꝫ ſūt de ꝓuerbijs ſalomōis.

a ¶ Repētin⁹. Quale ergo erit r̄n̄ſuꝫ teſtis: naꝫ ſi cito r̄n̄det: videt̄ mēdax: ſi in mora: videt̄ dubi⁹: vt .l. di. pōderet.

Qo.vi. Ui autē. hec qō. diuidit̄ i tres p̄tes. In p̄ma q̄ruꝫ ꝓbatur φ calumniatur: tenetur ad penā talionis: & hoc probat per tres auc̄tes. ſc̄da ibi: pſb̄ri. tertia ibi: epiphaniū. Joh̄. de f. ¶ Caſus. hic ſitulat̄ ſexta q̄ſtio: qua q̄rit̄ q̄ pena ſit puniēdus q deficit i ꝓbatione criminis qō obiecit. Sꝫ q̄ſtio tractata ē.ſ̄.ij.q.iij. Sꝫ Gr̄anus eā repetit vt addat q̄dā.c. de hac materia loquētia: & vt addat de cōmutatiōe & recōpenſatione pene: vt q nō pōt pati penā legitimā: patiat̄ aliaꝫ loco eius. Prima duo capitula ſequētia per ſe patent.

b ¶ Qui aūt. hec qō expedita eſt.ij.q.iij.

O Mnis. c ¶ Puniat̄. ſi cōuict⁹ fuerit de calūnia: vt.ij. q.iij. §. notanduꝫ ſecūdo.

O Uia. ¶ Caſus. Quidā ſubdiaconus crimē cuidā diacono obiecit: ſed defecit in ꝓbatiōe: q̄ſitū fuit a Gregorio q̄lit̄ dēat puniri. Et r̄ndet φ pena talionis puniri n̄ pōt cū n̄ ſit diacon⁹: ſꝫ careat ꝓmotiōe ſacerdotij quā hēre poterat execut̄iōe officij qō hꝫ: & tanqꝫ reuera iſamis ꝟberib⁹ caſtiget̄ veluti laic⁹ ꝯuict⁹ de crimine: & illō ꝟbū veluti laico. i appatu exponit̄ m̄ltiplicit̄: ſꝫ certe per caſus poſitionem debes litteram intelligere.

d ¶ Manus. pſbytero enī & diacono tm̄ manus imponit̄: vt.xxiij.di.preſbyter.&.c.diaconus. ſed ꝯtra.lxix. di.c.j. vbi & clerico iubet̄ manus iponi. ſꝫ illud de manu bn̄dictionis hoc de manu conſecrationis. Uel dic φ ipe

diando falſa obijcere: vel inſultādo vera facile exprobrare. Illud ꝟo charitatis: hoc aūt ipietatis eſt offiīi. Un̄ in eiſdē ꝓuerbijs dr̄: Uerba impioꝝ inſidiant̄ ſāguini: os iuſtoꝝ liberabit eos. Et infra: Qui qō nouit loqtur: iudex iuſticie eſt: q aūt mētit̄: teſtis ē fraudulētus. ¶ Itē: Labiū ꝟitatis firmū erit in ꝑpetuū: q aūt teſtis ē repētinus[a] concinnat linguaꝫ mendacij. ¶ Itē: Qui cuſtodit os ſuum: cuſtodit aiaꝫ ſuaꝫ: q aūt incōſiderate loqt̄: ſentiet mala. Uerbū mēdax iuſt⁹ deteſtabit̄: ipius aūt ꝯfundit & cōfundet. ¶ Itē Aug. i pſalmo.xxxiij. Si aliqn̄ humana īfirmitate pedes nr̄i in aliqō peccatū mouentur: inſurgūt lingue iniquiſſimoꝝ inimicorū: cū fuiſſet miſerendū: irrident impij: vnde dolent pij.

Queſtio.vj

Ui aūt[b] qō intulit ꝓbare nō valet: puniendus eſt. Unde Hadrianus pa. ait: ¶ Puniatur q alijs falſa intulerit.

O Mnis qui alijs falſa intulerit: puniat̄[c]: & ꝓ falſitate ferat infamiā. Itē Grego. papa. ¶ De eodē.

Q Ui calūniā illatā non ꝓbat: penā debet icurrere: quā ſi ꝓbaſſet: re⁹ vtiqꝫ ſuſtineret. Idē in regiſtro. ¶ Qua pena feriatur qui crimen illatum non probat.

Q Uia iuxta patꝝ ſn̄ias canonicas: q calūniā illatā nō ꝓbat: penā dꝫ icurrere: ac p hoc q2 ſubdiaconus crimē diacono ꝓbare nō potuit: qm̄ ipoſitiōeꝫ man⁹[d] (q̄ carere potuiſſet) nō habuit: nō ſolū ſacerdotio[e]: ſꝫ officio caruit: & tāqꝫ reuera iſamis meruit ꝟberibus caſtigari[f]. Nā cui cū trib⁹ teſtib⁹ veluti[g] laico crimē qōlibet approbat̄: nō ē miꝝ qō obijcit: duꝫ ꝓbare nō ſufficit: ſi corꝑali iſamie quēadmodū laicus ex iuris ſiſitudine ſubiugat̄: qō enī eēt diacono gradū omittere: hoc fuit ſb̄diacono fame plenitudine caruiſſe. ¶ Codice.li.j.tit̄. de epis & cle. Imperator theodoſius. ¶ Preſb̄ri[b] citra iniuriā q̄ſtionū teſtimoniū dicāt: ita tn̄ vt falſa non ſimulēt. Ceti ꝟo clerici q eorū dē gradū vel ordinē ſequuntur: ſi ad teſtimoniū dicēdū petiti fuerint: ꝓut leges[i] p̄cipiūt: audiant̄: ſalua tn̄ ſit litigatorib⁹ falſi actio: ſi forte pſb̄ri q[k] ſuo noie ſupioris loci teſtimoniū dicere citra aliqꝫ corꝑalē iniuriā ſūt precepti: hoc ipſo qō nihil metuūt: vera ſupp̄ſſerint: multo magis eteni pena ſūt digni q⁹ cum plurimū honoris p nr̄aꝫ iuſſionē delatū ē: ſi occulto iueniūtur i crimine. ¶ Itē cōſtitutiōe.iij.coll̄.ix. ¶ Preſbyteri[l] ſeu diaconi ſi falſum teſtimoniū dixerint: ſi quidē

Gregorij ſubdiaconat⁹ non erat ſacer ordo.xxxj.dī.c.j.

e ¶ Sacerdotio. qō hitur⁹ erat. Arg. φ qs dr̄ ꝑdere qō nūqꝫ habuit.xx.q.j.puelle.xvij.diſt. ꝯcilia.xxiij.qōe.iiij. guiliſari⁹.xxvij. queſtio.ij.§. ex his.

f ¶ Caſtigari. hic vna pena cōmutat̄ i aliā penā corꝑalē. ſic.xij.q. ij.§. libe⁹. & lxxxj.diſ.pſb̄i. xiij. qō.vlt.c.j.ſi.ff. de ac. hoīs.§. oibus. in ſi.

g ¶ Ueluti. hic vīr dicer̄ φ ſb̄diaconus ꝯuicit̄ veluti laicus q̄ꝫtū ad hoc.ſ. φ ſic cā laici ab epo vno audiri pōt ſic cā ſb̄diaconi: vt.xv.q.vij.felix. ſec⁹ ē i diacono. Quidā ēt referūt hoc ad q̄litatē teſtiū: vt ſic bigami admitt̄ tur ꝯ laicū ſic ꝯ ſb̄diaconū: q2 pn̄t ex diſpēſatiōe fieri ſubdiaconi: vt. xxxiiij. di. lector. ſꝫ eadē rōne homicida admittit̄ ꝯ ſacdotē cū ſecū diſpēſari poſſit a papa. ¶ Preſb̄ri. hec ē ſc̄da ps.q. ¶ Caſus Queſitū fuit ab ipatore: an pſb̄ri cū ferūt teſtimoniū ſint ꝟberib⁹ ſb̄ijciēdi. Et r̄ndet φ n̄ pp p̄rogatiua ſacerdotij hac tn̄ ꝯditiōe vt falſa n̄ dicāt: ceti ꝟo clici ꝓut leges p̄cipiūt audiātur: ſꝫ ſi pſb̄ri falſitatē dixerit lniaꝫ hēant litigatores de falſo eos redarguer̄: & q̄nto i maiori honore ſūt poſiti tāto maiori pena dn̄t affici ſi i crimie repiat̄ falſitatis: & illō ꝟbū vt leges p̄cipiūt. i. forte i qb⁹ caſib⁹ laici torq̄ntur & ibi torqueant̄

h ¶ Preſbyteri. bone opiniōis ſm̄. h. ſecus ſi ſuſpecti ſūt. vt.ſ̄.e.q.v.illi. ſꝫ hoc nō placet. minores ergo clici poſſūt corā epo torq̄ri n̄ a laico: vel non credo tenere qō hic dicit̄.

i ¶ Leges. circa laicos iſames. k ¶ Qui ſuo.i.pp ſuū honorē. ¶ Preſb̄ri. ¶ Caſus. Queſitū fuit a iuſtiniano q̄ pena dn̄t puniri pſb̄ri & diaconi ſi d̄ falſo teſtimōio cōuicāt̄. Et r̄ndet ſi i ciuili cā falſū dixerit teſtimoniū ſepati a miſterio dūtaxat p tres ānos ꝯtrudāt̄ i mōaſterio. Sꝫ i crimiali p̄mū ꝯgradent̄ deīde penis legitimis ſubijciāt̄. Ceti ꝟo clici ſine dlectu cāe legales penas patiāt̄.

l ¶ Preſb̄ri. Qualr̄ ſtatuit h̄ impator aliqd de reb⁹ ec.

Perdit q̄s qō nunqꝫ habuit.

✠ Cōcorꝺ. ter. in .l. oē §.q man⁹ ff. d̄ re.mi. & .l. pſbyteris. C. d̄ epiſ. & cle.

Crimē fal-ſi q̄ pena punitur.

cleſiaſticis cōtra id.xcvj.diſ.bn̄ gdē. niſi hoc fecerit auc̄te apl̄i ca.xcvij. di. eccl̄ie. ⁊ c.victor. Sed hic inſtruit iudicē eccl̄iaſticū qd facere debeat: ſic.J.eo.delatori. a ¶ Legitimis penis. q̄ ſunt.ff. de fal. l.j.§.vl.vbi dicit̄: q ꝓ crimine falſi: ſi ē liber: deportat̄: ⁊ oīa eius bona publicantur: ſi eſt ſeruus: patiatur vltimū ſupplicium. Uel intellige de penis canonicis prout dicitur di.l.ſi eps. Uel dic: cū iudex ex offō ſuo punit teſtē: ſm ſuū arbitriū punit eū: vt .C. de teſti.nullū.ſecus ſi directe accuſatur teſtis: vt.l. di. ſi epiſcopus. ⁊.ff. de fal.l.j.§.vlti.

‡ Epiphanium. Hec eſt tertia ꝫpars.q. in qua vult probare q̄liter ſunt puniēdi q nō ꝓbant quod obijciūt: ⁊ ad hoc ponit.ij.c. Jo.de fa. ¶ Caſus Quidā abſentes libellū accuſatiōis vt epiphaniū infamarēt: miſerunt epō ſuo.ſ.ianuario: qui cum libello accuſatiōis predictū epiphaniū ad papā miſit: tūc papa examinata cā: ⁊ cognita innocētia epiphanij: eū abſoluit: ⁊ mādat epō vt illos accuſatores excōicaret: niſi venirēt ⁊ ꝓbarēt crimē qđ obiecerāt: ita poſuit. h.caſū. Beneuē.vero ſic ponit caſū. Epiphanius p̄ſbyter dicebatur rē cū quibuſdā mulierib⁹ habuiſſe: qđ ſcelus qdā ſermone tacito noīe ſuo ſignificauit dn̄o pape Greg.q̄ audito ꝓcedit gre.ſabino defenſori: vt mulieres illas q̄s preſbyt̄ epiphanius dicebatur cognouiſſe: ⁊ alios q eiuſdē rei veritatē ſciūt romā addu-

✠ ¶ Addē q̄ h̄ agit̄ d̄ ſolēnitatib⁹ reqſitis tā i libello q̄ actis iudicij accuſatorū tractā.ij.q̄ōe.viij.ꝑ to. ⁊ l.l. libellor.ff. de accu.

in re pecuniaria diuino miniſterio dumtaxat ꝑ tres ānos ſepati monaſterio tradātur: ſi in criminali clericat⁹ honore nudati legitimis[a] pēis ſubijciantur. Ceteri vero clerici communi iure officio eccleſiaſtico pulſi ſine delectu cauſe legitime coerceantur.

Idē ianuario epiſcopo.

¶ Ad ſancte communiōis miniſteriū non accedat q crimen illatum non probat.

‡ Epiphanium[b] preſbyterꝫ quorundā ſacerdotum litteris[c] criminalit̄ accuſatum[d]: cuius nos (vt valuimus) cauſas diſcutientes[e] nihilꝙ in eo obiectorum criminum repientes: vt ad locum ſuū reuerteret̄ abſoluimus[f] crimis ergo auctores volumus te ꝑſcrutari: ⁊ niſi is q eandē tranſmiſit epl̄am paratus[g] fuerit hoc qđ obiecit canonicis atꝙ diſtrictiſſimis ꝓbationibus edocere nullatenus ad ſancte communionis miniſterium accedat✠. Itē ex decre. Hadriani pape.

¶ Qua pēa d'lator ſit feriēd⁹

Delatori[h] autē lingua[i] capuletur aut cōuicto caput amputetur. ¶ Delatores aūt ſunt q inuidiā prodūt alios. Item ex ꝯci. libertano. ¶ De eodem. Palea

Delator ſi qs extiterit fidelis ⁊ ꝑ delationem eius aliqs fidelium fuerit ꝓſcriptus vel īterfectus placuit nō niſi in fine accipe communionē: ſi leuior cauſa fuerit infra qnquenniū accipere poterit communionē: ſi cathecuminus fuerit poſt qnquenniū admittit̄ ad baptiſmum. Item ex octaua ſynodo.

¶ Qui innocentē falſo crimine quē maculauerit ſacerdotis arbitrio penitētia diuturna purgetur. Palea.

Si quis falſum dixerit vel ꝑſonam innocentis falſo crimine maculauerit: iuxta ſacerdotis arbitrium diuturna penitētia expurget̄. Item ex conci. agathenſi.

¶ A cōione coerceatur vel ſclaris vel laicus q eccl̄iā vel clericū ꝑ calūniā fatigauerit.

Si qs vero ſecularius ꝑ calumniā eccleſiam aut clericū fatigare p̄ſumpſerit ⁊ ꝯuictus fuerit: ab eccleſie ſue liminibus ⁊ a catholicoꝝ cōiōe (niſi digne penituerit) coerceat̄. Cauſa.vj.

Duo fornicatores ⁊ infamia notati quendā religioſum epiſcopum de ſimonia accuſare nitunt̄: re⁹ al

cat. quo facto ⁊ oībus i p̄ſētia pape poſitis cū nullum crimē in epiphanio inueniret remiſit eū ad ianuariū epm̄: coram qui ſi ille q talem epiſtolā miſit non apparuerit paratus qđ obiecit ꝓbare a cōione remoueatur. Sꝫ prim⁹ caſus mihi magis placet. Que ſequunt̄ plana ſūt vſꝙ ad finē q̄ſtiū ad caſus poſitionem.

b ¶ Epiphanium. de eo agitur extra d̄ teſti.quoniam.

c ¶ Lr̄is. Sꝫ q̄liter hoc fecerit cū nō ſit admittēda accuſatio ꝑ lr̄as: vt.ij. q̄ō.viij.ꝑ ſcripta. ⁊.iij. q̄ō.ix.abſente. ſꝫ hic non plene examinauit cauſam.

d ¶ Accuſatum.i. infamatum.

e ¶ Diſcutiētes. de plano non in forma iudicij.extra de accu.olim.

f ¶ Abſoluimus. ab obſeruatiōe iudicij: vnde poſtea admittitur accuſatio.

g ¶ Parat⁹. nonne potuit accuſator penitere ⁊ dicere ſe erraſſe: vt.ſ̄.e.q.j.quidā. ⁊ ante lit.ꝯteſ.ꝓt deſiſtere accuſator: vt ex̄ de accu.lꝫ. i ſi. ſꝫ iſtud ē ſpeciale in accuſatione epi vel cū orta ē infamia vt dixi.ſ̄.iiij.q.v.qſqs.

h Delatori.con i feſſo. ¶ Lingua. Sꝫ qualit̄ dat papa iura de pena ſanguinis ꝯtra illud.xxiij.q.viij.his a qbus. ſꝫ hic docet qd facere debeat iudex ſecularis. ſic. xxvij. q̄ō.j.ſi quis rapuerit. Jo. ¶ Cauſa.vj.

Duo fornicatores. ¶ Caſus.

Supra i ſcda ⁊ qrta cauſis in multis capitulis docuit Gra.

Sl.ē gl .l.ſi du xxxv. q vij.cū. d̄.accu tibus.

Accuſa an ⁊ qn deſiſter

ꝙ criminoſi ⁊ infames repelluntur ab accuſatione ⁊ te ſtimonio: ſed q2 q̄dā ſunt crimina excepta in qb⁹ crimi noſi vel iſames admittunt: iō annectit hāc cān̄ vt oſtē dat ꝙ i crimie excepto crimioſi ⁊ iſames admittūt. Oſtē dit ēt ꝙ ſimpl'ci aſſertioni epī nō credit: cū vult aliū accuſare: ⁊ ꝙ eṗs ac cuſatus ad aliū ar chieṗm ire nō dʒ: vt hec ⁊ alia faciat: ꝓ ponit thema: ex quo qnq3 elicit q̄ōnes. Sūt aūt crimia exce pta: vt dic̄ h. crimē leſe maieſtatis: cri. mē pduellioīs: qđ ē ſpēs criminis leſe maieſtatis: crimen hereſeos: crimen ſi monie: crimē ſacri. legij: crimē frauda. ti cēſus vel ānone. Int̄ hec eſt crimē ſi. monie. qđ magis i eccl'ia freq̄ntat. Qđ. j

Uod autē. Hec q. diui dit in iiij. ptes. In pma ꝓ bat. p.xvj. aucto. ſcō rū: ꝙ iſames excōica ti ⁊ inimici nō pnt alios accuſare. ſcđa ibi: cū itaq3. tertia ibi: qcūq3. q̄rta ibi: verum. Jo. de fan. ℭ Caſus. Hic intitu. lat pma.q.q̄ querit an criminoſi ⁊ iſa. mes repellātur ab accuſatiōe. Et certū ē ꝙ ſic: vt.ij.q.j.in p. mis. niſi i crimine excepto: vt. lxxix. di. ſi qs papa. ⁊.xv.q.iij. ſane. ⁊ ꝓcedit hoc ordie. Gratianus. ſ hac.q. Prio ꝓbat ꝙ criminoſi ⁊ iſames non debēt ad mitti ad accuſandū vſq3 ad.§. ſʒ lʒ. Poſtea dicit ⁊ i crie excepto ⁊ i crie ſimōie bn̄ admittunt teſtes iſti: ⁊ ſiles.

terius prouincie archiepi iu diciū expetit: ſādē in ꝓbatio ne deficit accuſator: reus cogi tur ad ſue innocētie aſſertio nē. ℭ Querit pmo an cri mine irretiti vel infamia no tati ad huius accuſationem ſint admittēdi. ℭ Scđo ſi eṗus in eos accuſationē ver tere voluerit: an ſimplici aſ ſertioni ſue ſit fides adhibē da? ℭ Tertio ſi liceat ſibi ex petere iudicium archiepi al terius ꝓuincie. ℭ Quarto cuius iudicium ſibi ſit expetē dū: ſi circa ſuam ſniam eṗos ſue ꝓuicie diſcordare cōtige rit. ℭ Quinto ſi in ꝓbatio ne deficit accuſator: an reus ſit cogēdus ad ꝓbationē ſue innocētie. ℭ Queſtio. j.

Uod^a autē crimine ir retiti alios accuſare nō poſſint ana cletus pa pa teſtat dicēs. ℭ A crimi noſis ſacerdos accuſa ri nō pmittit.

Sacerdos

a ℭ Qđ aūt. In ſimonia qlibet audit accuſans ꝯ laicuʒ ēt meretrix: vt.lxxix. diſt. ſi qs papa. ⁊ extra de ſimo. tāta. ⁊ hoc ideo: q2 omnia crimia nulla reputant reſpectu iſti⁹: vt.j.q.vi. patet. ſec⁹ ſi accuſat⁹ ſit cleric⁹ ⁊ bone fame: vt ij.q.j in pmis. in ſi. imo eadē eſt diſt. in laicū: an p⁹ fue rit bōe fame: an nō: vt.ff. ad ʒ.iul. maie. famoſi: lʒ aūt in exceptis crib⁹ admittāt crimioſi: nō tn̄ ſine tormēto: vt iiij.q.iij. ſi ea. Si ergo cleric⁹ ē bone fame: nullo crimine ſuſpect⁹: nō audit ꝯ ipm: vt extra ð teſti. veniēs: ſi ē ma le: qlibet admittit ad accuſandū ⁊ teſtificandū: vt extra de ſimo. p tuas. qdā tn̄ dicūt ꝙ licet viles admittant ad ac cuſationē: nō tn̄ ad teſtimoniū: q2 tota vis negocij pen det ex teſtimonio: ſed nō in accuſatione. Uel dic vt di. ij. queſtione prima in primis in ſi.

Sacerdos ſine. ℭ Caſus. Queſitū eſt ab anacleto an criminoſi poſſint accuſare ſacerdotes? Et rn̄det ꝙ non: q2 cū ab apl'o pcipiat ſacerdotē ſine crimine eli gi: nūq̄3 dʒ a criminoſis accuſari: ſʒ ab illis tantum qui poſſunt ad ſacerdotium promoueri.

b ℭ Precipit. ab apl'o vt.xxv. di. pmū. ſi tale ē crimē qđ ē accuſatione ⁊ dānatiōe digniſſimū: vt.lxxxj. di. apl's.

Omnes. ℭ Caſus. Dicit hadrian⁹ papa: ꝙ oēs di cunt ēē iſames: quos leges ſeculi infames appel lant: ⁊ iſti tales ⁊ alij: q ſuis culpis nō poſſūt ad ſacerdo tiū ꝓmoueri: repel lunt ab accuſatiōe: q2 ſicut maior a mi nori iudicari nō po teſt: ita nec accuſari. c ℭ Leges. Sʒ ⁊ ali os dicim⁹ iſames ſʒ canones q nō ſūt in fames ſm leges: vt bigamos ⁊ corpe vi tiatos: ſicut nec oēs dicimus iſames ſʒ canones q ſm leges ſūt infames: vt mu lier q̄ nubit infra tē pus luct⁹ Jo. Sed certe bigami ⁊ cor pe vitiati nō ſūt infa mes etſi ſint irregu lares: cū nō delique rint. B. Dn̄t tn̄ qui dā ꝙ iſamia q̄ eſt ir rogata p ſniaʒ: vel q̄ ꝯhit ipo facto: vt cū aliq̄ dep̄hēdit i adul terio: vel cū aliqs ꝯ. xit binas nuptias: ð q̄ agit. ff. de his qui no iſa. qd ergo. infa mia hec nō purgat p quātācūq3 pniaʒ: vt.ij.q.iij.§. hic col ligit. niſi reſtitutus ſit ab illo q pōt reſti tuere: vt a pncipe vel a ſenatu: vt.ij.q.iij. §. notādū. ij. in ſi. ff. de poſtu. ʒ.j.§. de q̄. Alia ē iſamia facti: de q̄ agit. ꝗ.e. ſunt plu rimi. ⁊ hec meli⁹ dicit infamatio q̄ inducit purgationē ⁊ alia abolet purgatiōe pſtita: vt.xv.q.v. de crimine. Eſt ēt quedā infamia canonica: que irrogat ex quolibet pecca to mortali: vt hic. ⁊.xxij.q.v. pcepiū. in ſi. ⁊ abolet p peni tentiā: vt. ꝗ.e. illi q. tamē vt dicūt quidā: talis nō admit teret ad accuſationē vel ꝓmotioneʒ: q2 non ſufficit ꝙ modo nō ſit infamis: ſʒ ꝙ nūq̄3 fuerit infamis. ꝗ.e. qui crimē. Itē infamia ꝯtracta ex ſentētia excōicatiōis ✚ tol lit p abſolutionē: vt.iiij.q.j c.j. ſicut finito tpe relegatio nis tollit infamia orta ex ſnia. ff. ad muni. ordine.

d ℭ A minoribus. honeſtate morum. id eſt criminoſis: ne ſit contra.ij.q.vij. preſumunt. ⁊.c. lator.

Talis qui. ℭ Caſus. Hoc.c. diuidit in duas partes. Prima loquit de pctōribus nō excōicatis. Secun da de anathematizatis. In pma ergo pte dicit: ꝙ illi qui mortalia peccata cōmittūt: nō debēt recipi ad accuſandū q2 infames ſunt: ⁊ in barathrum dilabunt: niſi eis a ſa cerdotibus eſt ſubuētū: vn̄ ſunt ad penitētiā cōpellendi. In ſecunda pte dicit: ꝙ anathematizati repellunt ſilr ab accuſatione: q2 iſames ſunt: nec poſſunt cōicare nobiſcū niſi abſoluat. ſcđa ps icipit ibi: ſilr. Sequēs. c. patet.

e ℭ Illi qui. Scđʒ quoſdā pma ps loquit ð criminoſis nō excōicatis. ſecūda de excōmunicatis. Scđʒ alios loqt

ſine crimine eligi pcipit^b nul latenus a criminoſis accuſa ri aut calumniari permitti tur: nec ab alijs q̄3 ab his q ſine crimine ſunt: ⁊ iuxta ele ctionem canonicā ſacerdotes ordinari pn̄t: ⁊ tales p oīa in ueniūtur: quales ſacerdotes eligi iubentur. Itē Hadria nus papa. ℭ Infames ⁊ q culpis exigentibus ad ſacer dotium prouehi non poſſūt: ſacerdotes non accuſent.

Omnes vō infames ēē dicim⁹ q̄s leges^c ſe culi iſames appellāt: ⁊ oēs q (culpis exigētib⁹) ad ſacerdo tiū nō pn̄t ꝓuehi. idignū ē.n. vt illi eos accuſent q eſſe non pn̄t qđ ipſi ſūt: qm̄ ſicut ma iores a^d minoribus nō iudicā tur: ita nec criminari poſſūt. Itē Fabian⁹ papa. ℭ In fames ſūt q regnū dei ꝯſeq nō valēt.

Talis qui^e illa pctā ppetrāt (de qbus Aplus ait: Qm̄ q talia agūt regnū dei non conſequctur) valde cauēdi ſūt: ⁊ ad emen dationeʒ (ſi volūtarie venire

Infamia an poſſit p pniaʒ purgari.

Bal.v.d

✚ Infra ꝙ excō. ſit iſamis: qđ dic de excō municato maiori ex cōicatione ita tʒ glo. i.c.j.q̄ tēp. mi. ſueſſi. col. x.gl.i l.ex ea cauſa.ff.de poſtu. ⁊ i.§. minor. in ſi.ð capl. diminu.

noluerint) cõpellendi[a] ſunt: qꝛ
infamie macula ſunt aſperſi:
⁊ in barathꝛuꝫ dilabuntur:
niſi eis[b] ſacerdotali auctoꝛita
te ſubuētū fuerit. ¶ Simi-
liter ⁊ illi de q̄bus ipſe ait: cū
huiuſmodi[c] nec cibū ſumeꝛ:
qꝛ infamia ſunt notati ante-
q̄ꝫ ſacerdotali auctoꝛitate cu
rētur: ⁊ gremio ſancte mr̄is
eccleſie reintegrent̄: qꝛ q̄ ex-
tra nos ſunt: nobiſcū cõicare
nõ poſſunt. Idē. ¶ Ante
ſatiſfactionē excõicati ad ac
cuſationē non admittantur.

OMnes illi ſunt ab ac-
cuſatione repellendi: q̊s
Apl's commemoꝛat: dicens:
Cum his nec cibum ſumere
⁊ ante[d] ſatiſfactioneꝫ eccleſie
ñ ſūt recipiēdi. Itē clemēs
papa Iacobo metropolita-
no ep̄o. ¶ Sacerdotes non
niſi a coeq̄lib' accuſari debēt

BEatus petrus homici-
das ⁊ adulteros: ac cū
ctos criminalibus nexib' alli
gatos: ⁊ q̄ eis coequales non
erāt: ab ep̄oꝝ vexatione ⁊ ac
cuſatione: dicente[e] dn̄o pꝛohi
bebat: ⁊ nõ niſi a coequalib'
aliq̄d ſibi inferri debere do-
cebat. Infames etiā oēs q̊s
ꝓmates ⁊ leges ſeculi nõ re-
cipiūt: ſed ⁊ laicos ab eoꝛum
accuſatione ⁊ vexatione ſem
per repelleꝛ ōbere rogabat[f]:
⁊ cūctos ſubditos eſſe preci-
piebat: cūctoꝛum ſacerdotuꝫ
vitā ſuperioꝛeꝫ ſanctioꝛemq̄
ac diſcretā a ſecularib' ⁊ lai-
cis hominibus eſſe: ⁊ ſpiri-
tuales atq̄ ſacerdotes ſuper
carnales ac laicos ſemꝑ cõſti
tuere ⁊ foꝛe dicebat debere:
quoniā[g] pꝛo minimo eſſe no
bis debet: vt a[h] talib' argua-
mur ⁊ iudicemur: vel ab[i] hu
mano die. Maioꝛes vero a
minoꝛibus nec accuſari vel
iudicari nullatenus poſſe di-
cebat: q̄m hoc non ſolū diui-
nas: ſed etiam leges ſeculi in
hibere docebat. Item Ha
drianus papa. ¶ Qui cri-
minoſus fuerit: ſacerdotes
accuſare non poteſt.

QUi crimen[k] intendit:
agnoſcēdū eſt ſi ipſe[l] ante nõ
fuerit criminoſus: qꝛ ꝑiculo-
ſum eſt: ⁊ admitti non debet
rei[m] aduerſus quēcūq̄ ꝓfeſ
ſio: teſtes aūt ſine aliqua ſint
īfamia: vxoꝛes ⁊ filios habē
tes: chꝛiſtū[n] oīno pꝛedicātes.
¶ Nõ ſoluꝫ aūt criminoſi:
ſed ēt q̄libet alij ab accuſatio
ne ep̄oꝝ repelluntur. Unde
Anacletus papa ait.
¶ Deo non placet: qui ſer
uos ſuos accuſat.

SI omnia[o] in hoc ſeculo

---

prima pars de occultis. ſecūda de manifeſtis crimīoſis.
a ¶ Compellendi. Argu. exiſtentem in moꝛtali peccato
cogendum eſſe ad penitentiam. xxij. q. j. pꝛedicandum.
xxiij. q. iij. tam ſacerdos. Argu. contra. ij. q. j. multi.
b ¶ Niſi eis. Argu. tolli infamiam ꝑ ſatiſfactionē eccle
ſie: vt. xxxv. q. v. pre-
ceptum. xxxv. q. vj. ſi
duo. Argu. ꝯ. iij. q.
iiij. cõſanguineoꝝ.
⁊. c. hi q. ſ. e. q̄cūq̄. ⁊
xxij. q̊. v. paruuli.
Sed dic ꝙ canoni-
ca infamia ꝑ pniam
tollitꝛ: ſed nõ illa q̄
irrogatꝛ ipſo facto:
vel ꝑ ſentētiā. Ioan.
de ipſo occulto cri-
mine tollitꝛ ꝑ penitē
tiā: ſed nõ de mani-
feſto: vt extra de te-
po. oꝛdi. c. vl. ⁊ pe.
c ¶ huiuſmodi. ſ.
excõmunicatis.
d ¶ Ante ſatiſfa
ctionē vel iuramen
tum. extra de ſen. ex
com. per tuas.
e ¶ Dicente. cum
dixit: qui ſine pecca-
to eſt. ⁊c. iij. queſtione ſeptima qui ſine.
f ¶ Rogabat. id eſt ꝓcipiebat. ſic. xj. q. iij. rogo.
g ¶ Quoniam pꝛo minimo. ſic continua: q̄m etſi boni ſum'.
h ¶ Ut a talibus. ſ. illis qui ſemper parati ſunt repꝛehē
dere: de quibus ait. xj. queſtione. iij. ſenti. ſed alioꝛuꝫ re-
pꝛehenſiones attendende ſunt: qui licet mali non ſint:
tamen ideo repꝛehendunt quia eos malos eſſe credunt:
vt. xj. queſtione. iij. non ſunt. xij. q. j. nolo.
i ¶ Ab humano die. id eſt qui tm̄ humana: non diui
na querunt. viij. queſtione. j. ſunt in eccleſia.

Infamia canonica tollitꝛ peni tentia.

¶ Satus. ¶ Caſus. Iacobus
ep̄s hieroſolymita
nus queſiuit a cle-
mente q̄ ſint reppel
lēdi ab accuſatione
ep̄oꝝ. Et rn̄det: ꝙ q̄t
tuoꝛ genera homi-
nū ab eoꝝ accuſatio
ne debent repelli: ſi-
cut docuit beatus pe
trus. ſcꝫ criminoſi
⁊ irregulares: ſcꝫ q̄
ad eūdē oꝛdinē nõ
poſſunt ꝓmoueri: ⁊
infames ⁊ laici oēs
q̄ debent ſacerdoti-
bus ſubeſſe qꝛ non
debēt maioꝛes a mi
noꝛib' iudicari vel
accuſari. Humano
die. i. carnali ſenſu.

i. coꝛ. v. d

i. pe. i. ⁊ ij.

¶ Qui crimen. ¶ Caſus. Queſituꝫ fuit ab hadriano
qui repellantur ab accuſatione ⁊ teſtimonio. Et
rn̄det ꝙ ſi a tēpoꝛe baptiſmi fuit criminoſus: repellitur
ab accuſatione: quia vox maloꝛum non eſt admittēda.
Infames autem omnes a teſtimonio repelluntur: ⁊ q̄
non habent filios ⁊ vxoꝛem fideles. habentes: id eſt ſi

habuerint habeant tales. k ¶ Qui crimen. Si vis di
cere ꝙ q̄ peccauit poſt baptiſma: poteſt ꝓmoueri ſi egerit
penitētiam: tūc dicas illū ñ appellari criminoſum: q̄ per
ſentētiā ꝯuictus eſt: vel de enoꝛmibus criminibus in-
telligas que irrogant infamiam ipſo iure: vel de illo in
tellige qui pendente
accuſatiõe qua ⁊ ip-
ſe fuit accuſatus: vo
luit accuſare aliuꝫ
q̊d non licet. iij. q.
vi. negāda. Baꝫ. au-
tē facit vim in hoc
verbo criminoſus:
ſcꝫ plenus vitijs: ſi-
cut ille q̄ eſt ꝑiurus
vt. ſ. e. quicūq̄. ⁊ li-
cet q̄libet crimino-
ſus etiam non con
uictus repellatur: vt
extra de teſti. ſuper
eo. tamen ſi pꝛobat
ſe egiſſe penitētiam:
bene recipitꝛ. maxi-
me in ciuili. arg. l.
diſ. ferꝝ. ⁊ ff. de edil.
edi. quod ita. licet ſit
argu. ꝯ. extra de ſi-
mo. per tuas. vbi dī
ꝙ in exceptis crimī
nibus: licet ciuiliter
agatur: potius ad-
mittatur de equita-
te q̄ꝫ de rigoꝛe. Ioā.
Tu dicas breuiter:
ꝙ ſi ꝓbatur crimē
contra aliquē ſemꝑ
repellitur in cauſa
criminali: vt. ſ. ij. q.
vij. querēdū. ⁊ extra
de teſti. teſtimoniū.
niſi in exceptis cri-
minibus ſm̄ diſtin
ctionem pluries di
ctam ſuperius. B.
l ¶ Si ipſe ante. li-
cet de illo non ſit cõ
dēnatus. arg. extra
de teſti. ſuꝑ eo. Et eſt
hic ar. ꝙ poſt penitē
tiam accuſatur q̄s
de crimine. xxxiij. q.
ij. admonere. j. q̊.
vij. ſi quis omnem. l. di. peruenit. xlviij. di. q̄m multa. ✠
m ¶ Rei. id eſt accuſati.
n ¶ Chꝛiſtum. nõ tn̄ obeſt eis ſi eos inſtruxerint. xlvij.
di. quantūlibet. ⁊. xliij. diſt. ephezijs. Aliud ſi neglexerint
eos coꝛrigere: vt. xxxvij. diſtin. legant.

SI oia. ¶ Caſus. hoc. c. loq̄tur de occultis pctīs q̄
ſoli deo puniēda relinquūtur. Eſt ergo caſus. Quī-
dā emuli accuſabāt ꝓlatos ſuos de occultis criminibus:
q̄ nullo mō ꝓbare poterāt: ⁊ dicebāt ſe ꝓ bono ñ facere.
ſcꝫ vt ꝓlati ſui fierēt melioꝛes: q̄ſitū fuit ab anacleto an
bn̄ facerēt. Et rn̄det ꝙ nõ: qꝛ ſi oia delicta occulta ⁊ ma-
nifeſta accuſarent̄: ⁊ vindicarētur in hoc ſeculo: in futu
ro nil deo reſeruaret̄: cui ſoli occulta relinquunt̄: ⁊ illi
q̄ talia dicūt: ī vanū laborāt q̄ deū volūt adiuuare: ⁊ plus
ſtimulis īuidie q̄ꝫ amoꝛe charitatis agitant̄. o ¶ Si
oia. de occltis loq̄t: q̄ ſoli deo reſeruāt̄. xxxij. di. erubeſcāt.

Teſtis r
pellitꝛ ꝓt
to crim
cõtra ipſ
Pnia n
ipedit ac
cuſation

✠ Cõco
tex. in. i.
ea ment
ac ibi no
ff. de ſer.

a ℭ Inuidie. hic canon preſumit potius accuſationē fieri cā inuidie q̄ꝫ charitatis vt dixi.ij.q.vij.ſi quis epſ.

Sacerdotes. ℭ Caſus. Hoc.c.diuidit in duas partes. In pˢma parte dī: ꝙ populus.i. laici non ſunt admittendi ad accuſationem ſacerdotum: qꝛ ſubeſſe debent eis: ⁊ non preeſſe. In ſecunda parte dī: ꝙ accuſatores nō ſunt recipiendi: niſi ſint idonei: ⁊ omnes illi q armant contra patres ſpūales: accuſando eos: calūnioſe ſunt infames. ſecūda pars incipit ibi: itē hi qui.

Oues. ℭ Caſus. Quidam laici vel clerici criminoſi accuſabant ⁊ reprehēdebāt epiſcopos ex ſuſpitiōe. quod dicit pius papa nō eſſe faciendū. Et hoc ꝓbat tribus rōnibus. Prima ē: quia nō debet eē diſcipulus ſupra magiſtruꝫ. Secūda: qꝛ epi a deo ſunt iudicādi. Tertia: qꝛ laici vel ſubditi a ꝑlatis talia pati nolunt.

b ℭ Oues. ſic. ij.q.vij. oues.

c ℭ Suſpitio. ſic. ij.q.j.c.ſ. ſuſpitioni temerarie nō credit. xj.q.iij. in cunctis. Probabilis inducit ꝑſumptionez. ff. qđ metus cauſa. l. vlti. vij.q.v. preſbyter. Uiolentia: cōdēnationē. xxxij.q.j. dixit. ⁊ C. đ adul. ſquāuis. lꝫ ſit argu. ꝯ. ex de ꝑſump. litteras.

ℭ Ipſa autem.

ℭ Caſus. Quia ſ. c. oues. ⁊ c. ſacerdotes. ⁊ c. ſi oia. facta ē mentio de detractione: ideo ſubiungit §. iſtuꝫ: vt oſtēdat ꝙ quāuis detractio in ſe mala ſit: tamē iuſto dei iudicio permittitur: vt qui nimis de ſe preſumūt ꝓpter bonuꝫ quod habent: ⁊ alioꝝ laudibus extolluntur in altum: per detractionē inuidoꝝ humilient. qđ ꝓbat ꝑ duo. c. ſequentia.

d ℭ Domeſtica. ie

vindicata eſſent locum diuina iudicia non haberent. Super vacuis laborat impendijs: q ſolem certat facibus adiuuare. Ideoqꝫ ſi aliquis putat ſe in hoc deo placere ꝙ ſeruos ſuos accuſat: ⁊ vt meliores ſiant dicit ſe hoc agere: in vanum laborat: ⁊ plus inuidie[a] ſtimulis agitatur q̄ꝫ charitatis: quoniam diuine gratie plenitudo adiectione humana non indiget: nec vlla reperit cōmēdationis augmenta. Item Teleſphorus papa.

ℭ Populus ſacerdotes arguere vel icrepare nō valet.

Sacerdotes qui proprio ore corpus dn̄i conficiunt: ab oībus ſunt obediendi ⁊ timendi: non dilacerandi aut detrahendi: quia a quibus ſe dn̄i populus benedici: ſaluari: ⁊ inſtrui cupit: nullatenus eos debet arguere: nec vulgus in eoꝝ accuſatione ſuſcipi debet: populus eniꝫ ab eis docēdus eſt ⁊ corripiēdus: nō ipſi ab eo: qꝛ nō eſt diſcipulus ſup magiſtrū. Dei ergo ordinationem accuſat: qui eos qui ab eo conſtituuntur ſacerdotes accuſat: vel dānare cupit. ℭ Itē hi qui non ſunt idonei: non ſuſcipiantur ad accuſationē: ⁊ omnes q aduerſus patres: id eſt ſacerdotes armantur: infames eſſe cenſemus: patres enim omnes: id eſt ſacerdotes venerandi ſunt: nō reſpuendi aut accuſandi: vel inſidiandi aut infamādi. Itē Pius papa. ℭ De eodeꝫ.

Oues[b] paſtorem ſuum non reꝑhendāt: plebs epiſcopum non accuſet: nec vulgus eum arguat: qꝛ non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum. Epiſcopi enim a deo

propria: vel domeſticoꝝum perſona.

Imitare. ℭ Caſus. Quidam iactabant ſe de bonis que faciebant: ⁊ putabant ſe cadere non poſſe. Sed Ambroſius oſtendit ꝙ nemo de ſe preſumere debet: nec multum ꝑ iacturam ſubleuare. Et hoc ꝓbat duobꝰ exēplis. ſ. petri ⁊ dauid: qui nimis de ſe preſumētes ceciderūt. Uel ſic: Nemo debet ſe iactare đ bonis ne cadat: vt petrus ⁊ dauid.

e ℭ Tertio. hic videtur ꝙ totiens penitētiam faciā: quotiens cōmitto fornicationem: etiam cū eadeꝫ muliere: ⁊ ꝙ quaſi pro diuerſis delictis ſit mihi penitentia indicenda: vt de pe. diſt. v. conſideret. ⁊ de pe. diſti. j. menſuram. ✠ Itē ſi poſt pˢmā fornicationeꝫ quis penitet: iniungitur ei penitentia: ſi ſecundo accedit ad eandem: ſecūdo iniungitur ei penitentia: talis ergo erit melioris cōditionis: ſi non peniteat a principio q̄ꝫ ſi peniteat poſtea. Iteꝫ ſi ſecūdo accedit ad aliaꝫ mulierē: equale peccatū committit: ſicut ſi ſecundo accederet ad priorē: ſed pro illo ſecūdo peccato qđ facit cuꝫ altera: noua penitentia ſibi indicitur: ergo ⁊ noua penitentia eſt indicenda ſibi: ſi ad eandem denuo accedat: cū par ſit peccatū. ⁊ hoc ꝯcedi pōt licet ꝫꝫ leges qui ſepius rē ꝯtractat: nō cōmittit diuerſa furta. ff. de fur. ei q.

f ℭ Petrus. Argu. a maiori. ſi. xxxij.q.v. ſi paulus.

g ℭ In abundantia id eſt confidentia bonitatis mee.

Sunt. ℭ Caſus. Dicit Grego. ꝙ deus ꝑmittit bonos a malis infamari ⁊ reprehēdi: vt ſi qua naſcitur elatio i cordebonoꝝuꝫ ab ore laudantium per os vituperantium ſuffo

ſunt iudicandi: qui eos ſibi oculos elegit. Nam a ſubditis aut praue vite hominibus non ſunt accuſandi: aut arguendi: aut lacerandi. ⁊ infra: Nemo bonum faciens alteri: verbo aut facto: nocere vult: quanto minus in ſuſpitione debet venire fidelis homo: vt dicat aut faciat ea que pati non vult: quia omnis ſuſpitio[c] potius eſt repellenda q̄ꝫ approbanda vel recipienda. ℭ Ipſa autem detractio licet ex vitio detrahentiuꝫ ſit: tamen iuſto dei iudicio nonnunq̄ꝫ aduerſus bonos excitatur: vt quos vel domeſtica[d] preſumptio: vel alioꝛum fauoꝛ in altuꝫ extulerat: detractio humiliet. Unde ambroſius.

ℭ Ne quis de ſe preſumat lingue maloꝛum ex dei precepto cōtra eum excitantur.

Imitare petrum tertio dicentem: domine tu ſcis quia amo te. Etenim quia tertio[e] negauerat: tertio confitetur: ſed negauit in nocte: confitetur in die. Hec autem ideo dicta ſunt: vt ſciamus neminē iactare ſe debere: nam etſi petrus[f] lapſus ē: quia dixit: Etſi alij ſcandalizati fuerint in te: ſed ego nō: quis alius iure de ſe preſumat? Deniqꝫ ⁊ Dauid: quia dixerat: Ego dixi in abundantia[g] mea non mouebor in eternum. Eam ſibi iactantiam obfuiſſe confitetur dicens: Auertiſti faciem tuam a me: ⁊ factus ſum ꝯturbatꝰ. Item Gregorius papa.

ℭ Ut boni ſalubriter humilientur: lingue maloꝛum contra eos inſurgunt.

Sunt plurimi qui vitā bonoꝝ fortaſſe amplius q̄ꝫ

Iuſto.

ſum. pt ē tri. pl.

xvj.

Beliquēs plies: plu ries peniteat.

✠ Cōcor. ter. i. l. ſeruos. C. ad l. iul. de vi pu. C. de epiſ. audi. l. iiij. in ſi.

Mat. xvj. c. ⁊ xxvj. d

Mar. xiiij c

Pſ. xxix.

ſtcetur. Et hoc probat exéplo pauli: q dicit apud quoſdā habiti ſumus vt ſeductores: apō q̄ſdā habiti ſum⁹ vaces.
a ¶ Laudāt. hoc eſt veniale peccatū. xxv. di. criminis. ſed q cómendāt morta lia vitia: mortaliter peccant. xlvj. diſtin. ſunt nonnulli.
b ¶ Inter infamiam. id eſt quidā decipientes dicebant eos veraces: quidā non. xlj. diſt. quod dixit dominus.
¶ Uerum. ¶ Cauſa. hic oñdit Gra. q̄ illud. c. ſ. oues. loquitur de malis ⁊ criminoſis: qui bonos prelatos accuſare nó debent vel rep̄hendere: quia hoc fit diabolo inſtigante: vel p tales reprehenſiones prelatis langueſcentibus corruant ipſe plebes in ima: ⁊ ſic piclitētur: ⁊ oſtēditur q̄ detractores deterius delinquunt q̄̄ illi qui bona rapiunt tēporalia: q: detractores rapiunt bonos mores ⁊ virtutes: que ſunt intrinſeca: illi aūt rapiūt extriſeca.
c ¶ Uerū hac auctoritate. ſ. ē. eo. oues. hec ſunt verba eiuſdē pij: ⁊ continuantur illi. c. oues.
d ¶ Sicut ſcriptū eſt in Eſaia.

Quieſcite. ¶ Caſus. Docet felix papa in hoc c. q̄ boni prelati non ſunt arguendi. ⁊ hoc p̄bat auctoritate nicene ſynodi. Quieſcite a vexatione ⁊ pſecutione bonorū prelatorum.

Ex merito. ¶ Caſus. Docet hic Greg. q̄ oēs hōies debēt ſeruare aures ⁊ oculos ⁊ liguā ſine macula ⁊ vitio: ⁊ ſimplicitatē colūbe habere. Nec debent alios ⁊ maxime

debent laudāt[a]: ⁊ ne qua elatio de laude ſurrepat: pmittit omnipotēs deus malos i obtrectationem ⁊ obiurgationē prorumpere: vt ſi qua culpa ab ore laudātiū in corde naſcitur ab ore vituperantium ſuffocetur. Hic eſt q̄ doctor gētium ſe in predicatiōe currere teſtatur inter[b] infamiā ⁊ bonā famā q etiā dixit: vt ſeductores ⁊ veraces. ¶ Uerū[c] hac auctoritate p̄hibent ſpūales a carnalibus accuſari: nō carnales a ſpūalibus: qđ ex verbis eiuſdē datur itelligi: qbus in eodē capitulo ſubiūxit dicens: Capite langueſcēte facilius reliqua corporis mēbra inficiūtur: ſicut[d] ſcriptū eſt: Omne caput languidū: ⁊ oē cor qđ merēs: a planta pedis vſq̄ ad verticē non eſt in eo ſanitas. Quapropter manifeſtū eſt diabolū: qui ſicut leo rugiens circūit: querens quē devoret: cordibus plebiū ſuadere: vt doctoribus atq̄ paſtoribus ſuis detractiōes irrogēt: vel eos accuſent: vt plebes lāgueſcētes nō tenētib⁹ paſtorib⁹ frena eorū laſciuiant atq̄ in ima ruāt: vt ſaltē ſic periclitari poſſint. Multum vero diſtant dāna morū a dānis rerū tpalium cū iſta extra nos ſint: illa vero in nobis: ⁊ infra. Peius malū fore non exiſtimo q̄̄ chriſtianos ſuis inuidere ſacerdotibus.
Hinc etiam felix ſecundus ait. ¶ Deo recte famulantes perſequi nō licet.

Quieſcite (inquit ſancta ſynodus nicena) ⁊ nolite pſequi eos q recte deo famulantur: ⁊ ſincera volūtate ſuperna dei mādata cuſtodiūt: ⁊ noſtris legibus ſubiugantur: q: nō decet vt carnales ſpūales perſequantur. Itē Greg. ¶ Subditi prelatos ſuos accuſare nō debēt.

Ex merito plebis non

nūq̄ epi depravātur[e]: quatenus p̄cliuius cadāt[f] qui ſequūtur: Capite lāgueſcēte cetera corpis mēbra inficiunt: deteriores ſūt q vitā moreſq̄ bonorū corrūpūt his q ſb ſtātias alior̄ pdiaq̄ diripiūt. Caueat itaq̄ vnus q̄ſq̄: ne aut linguā aut aures habeat prurientes: id eſt ne aut ipſe aliis detrahat: aut alios ōtra hētes audiat.[g] Sedēs (inqt p̄pheta) aduerſus frēm tuū loq̄baris ōtrahēdo: ⁊ aduerſus filiū mrīs tue ponebas ſcādalū ⁊c. Parcāt ſinguli detractiōi ligue: cuſtodiātq̄ ſmones ſuos ⁊ ſciāt: q: cūcta q̄ de aliis loquūtur: ſua ſnia iudicabūtur: nemo iuito auditori libēter refert. Officiū ſinguloꝝ ſit dilectiſſimi: non ſolū oculos caſtos ſuare: ſꝫ ⁊ liguā: nec quid i cuiuſq̄ domo agat: alia dom⁹: vnq̄[h] p eos nouerit. Habeant oēs ſimplicitatē colūbe: nec cuiq̄ machinēt dolos: ⁊ ſerpētis aſtutiā: ne alior̄ ſupplātent inſidiis. Item lucius papa.
¶ Bon⁹ nocere nō cupit.

Sapiēs non eſt ois q nocet. Itē anacletus papa. ¶ Raptoribus deteriores ſunt cpor̄ detractores.

Deteriores ſunt q dor̄ vitā moreſq̄ corrūpūt his q ſubſtātias alior̄ prediaq̄ diripiunt: ipſi enī ea que extra nos ſunt: iſ noſtra ſint auferunt: noſtri quoq̄ detractores ⁊ morum corruptores noſtrorum: ſiue q aduerſus nos armantur: p̄prie noſipſos decipiunt: ⁊ iō iuſte infames ſunt: ⁊ merito ab eccleſia extorres fiunt: p meritis ergo plebis ſepe paſtores depravantur eccleſie: vt procliuius corruant qui ſequuntur. Itē alexander papa. ¶ De eodem.

Summa iniquitas eſt fratres ōtrahere[k] ⁊ accuſare[l]. vnde ſcriptum eſt:

prelat⁹ ſs infamare. ⁊ hoc probat auctoritate dauid prophete dicētis: Sedens inquit ⁊c. qm̄ propter mala merita plebis permittit deus prelatos damnari ⁊ prauari: vt qui ſequuntur procliuius corruant ⁊ vt capite langueſcente cetera mēbra langueſcāt. Sequens. c. p3.
e ¶ Depravantur. id eſt prauí epiſcopi cōſtituuntur. nō enim propter aliorum merita efficiūtur mali: ſed mali propter malorum merita prelati fiunt vij q j. audacter.
f ¶ Cadant. q: cōponitur orbis regis ad exemplum. arg. xj. q. iij. precipue.
g ¶ Audiat. ſic. ſ. xj. q. iij. non ſolum.
h ¶ Unq̄. ſ. per detractores. ne ſit contra. ē. v. q. v. nō vos. vel dic per eos. i. curioſos. vnde Iuuenalis. Scire volunt ſecreta domus: atq̄ inde timeri.

Deteriores ſūt. ¶ Caſus. hic detractores reprehēduntur qui ſuos doctores ⁊ prelatos infamant. ⁊ dicitur q̄ ſunt deteriores q̄̄ illi qui bona rapiunt temporalia: quia raptores auferunt ea que extranea ſunt: detractores vero corrumpūt bonos mores noſtros: ⁊ ideo merito ſūt īfames.
i ¶ Deteriores. peius ē perſuadere q̄̄ facere. vt. ff. de ſer. cor. l. prima. §. perſuadere. ⁊ l. vt tantum. ⁊ l. xxxvj. diſt. tanta.

Summa iniquitas.
k ¶ Detrahere. ē. di ſtinctione. xlvj. accuſatores.
l ¶ Et accuſare. ē. ij. q. vij. ſi quis epiſcopus. de peni. di. j. homicidiorum.

Marginal notes: j. cor. vj. b; Ela. j. b; j. pe. v. b; ps. xlix; Reḡ imitatur ſub diti; Decretiſt

¶ Pater. ¶ Caſus. Cõcludit Gratianus ex ſupradictis dicens q carnales ⁊ peiores non pñt accuſare ſpũales. Et qr facta eſt mentio de infamib⁹ qui ab accuſatiõe repelluntur: ideo oñdit qui ſm canões infames appellentur. ¶ Cũ itaqz. Hec eſt ſecũda pars huius.q. in qua enũerat oẽs iſames qui accuſare ñ poſſunt. ⁊ hoc probat per.c. ſequen. Johan.de fa.

m ¶ Periurauerit.xxij.q.v.conſtituimus.
n ¶ Septẽ.xxij.q.iiij.qui ſacro.contra.Sol.ibi.
o ¶ Sine pnĩa.interiori.ſimile.l.diſt.clericos.
p ¶ Teſtimoniũ.etiam poſt penitentiam peractaz: vt.j.xxij.q.v.paruuli.⁊ hoc eſt verum in teſtibus: ſecus videtur in accuſatore: vt.xxij.queſtio.v.ſi quis conuictus.

Omnis q detrahit fratri ſuo homicida eſt: ⁊ ois homicida non hꝫ partem in regno dei. ¶ Pꝫ ergo (vt premiſſum eſt) q carnales ꝓhibentur ab accuſatiõe ſpũaliũ nõ ſpũales ab accuſatiõe carnaliuꝫ. ¶ Cũ itaqz criminoſi ⁊ infames ab accuſationib⁹ ꝓhibentur videndũ eſt quos canonũ ſacra auctoritas infames appellet. De his Stephanus romane eccleſie epiſcopus ſcribit hilario dicẽs.

¶ Que pſõe iſames hẽant.

Infames eẽ eas pſonas dicim⁹ que ꝓ aliq̃ culpa notant infamia: id eſt oẽs q chꝛiane legis normã abijciunt ⁊ ſtatuta eccl'iaſtica cõtẽnunt[a] ✝: ſilr fures[b] ⁊ ſacrilegos: ⁊ oẽs capitalibus criminibus irretitos: ſepulchꝛorũ q̃ꝫ violatores: ⁊ oẽs q aduerſus pr̃es armant: qui in oĩ mũdo infamia notãtur: ſimilit̃ ⁊ inceſtuoſos homicidas piuros raptores maleficos veneficos adulteros de bellis[c] publicis fugiẽtes: ⁊ qui indigna ſibi petũt[d] loca tenere: aut facultates eccl'ie auferũt iniuſte: ⁊ q fratres calũniantur: aut accuſant ⁊ non ꝓbãt: ⁊ q contra innocentes principũ animũ ad iracũdiam[e] ꝓuocant[f]: ⁊ oẽs anathematizatos[g] vel ꝓ ſuis ſcelerib⁹ ab eccleſia repulſos: ⁊ oẽs quos eccleſiaſtice leges vel ſcl'i infames ꝓnunciant. Hij nimirꝫ oẽs: nec ſerui añ legitimaꝫ[h] libertatẽ nec penitẽtes nec bigami: nec illi q curie[i] deſeruiunt: vel nõ ſunt iãtegri corpe aut ſanã non habent mẽteꝫ[k] vel intellectũ aut q inobediẽtes ſcõꝝ patꝝ decretiſ exiſtũt aut q furioſi manifeſtãtur[l]. Hij oẽs (inq̃) nec ad ſacros gradus debẽt ꝓuehi: nec iſti nec ſuſpecti nec liberti nec rectã fidem vel dignã conuerſationẽ non hñtes ſummos ſacerdotes pñt accuſare: nec ad accuſatõeꝫ ſeu ad teſtimoniũ nullaten⁹ iuſte pñt recipi. Item Fabianus papa.

¶ Infamis efficitur qui ſciens deierare pſumit.

Quicũqz ſciens ſe periurauerit[m] q̃dragiñta dies in pane ⁊ aq̃ ⁊ ſeptem[n] ſequentes annos peniteat: ⁊ nunq̃ꝫ ſit ſine[o] pnĩa: ⁊ nunq̃ꝫ in teſtimonium[p] recipiat[q]: communionẽ tñ poſt hoc percipiat. Item Euſebius papa.

¶ Accuſationes ⁊ pſonas quas leges ſeculi nõ admittunt eccl'iaſtice q̃qꝫ repellũt.

Nos ſequentes patruꝫ veſtigia: ꝓ ſaluatione ſeruoꝝ dei: quaſcũqꝫ ad accuſationes pſonas leges publice nõ admittũt: his impugnãdi alterũ ⁊ nos licentiam ſubmouemus: ⁊ nulle accuſatiões a iudicib⁹ audiantur eccl'iaſticis que legib⁹ ſeculi prohibentur. ¶ Sed licet[r] infames ab accuſatiõe epiſcoporum prohibeantur: non tamen iſti ab huiuſmodi[ſ] accu

Infames. ¶ Caſus. Queſiuit hilarius eps a ſtephano que perſone ſint infames ſm canones. Papa vero ſtephanus reſcribis aſſignãs viginti ſpecies infamiũ perſonarũ: ⁊ quaſdã alias pſonas q̃ ꝓpter irregularitateꝫ vel alias cauſas: nec ad ſacros ordines aſcendere: nec ſummos ſacerdotes accuſare pñt.
a ¶ Cõtemnunt. ſimile.xix.diſ.nulli.
b ¶ Fures. Ex hoc c.patet q omne crimen infamat ſm canones.⁊.ſ.c. oẽs. ⁊ c.ſeq. Itẽ ex hoc.c.videt q oẽ crimen ſit publicũ ſm canões.
c ¶ De bellis publicis. tales ſunt rei leſe maieſtatis: vt.ff. ad.l. iul. ma.l.iij. ⁊ capite puniunt: niſi qñ dñm defendere nõ potuerit.ff. de re mili.oẽ.§. q in acie.
d ¶ Petunt.ãbitioſe: vt.ſ.j.q.vj.ſicut.
e ¶ Ad iracundiaꝫ. extra de ho.ſicut dignum.§.illi vero.
f ¶ Prouocant. id eſt delatores: vt. v.q. vlti. delatori.
g ¶ Anathematiꝫa. tos.ſ.iij.queſtio. v. conſtituimus.
h ¶ Legitimã ⁊ plenã: aliter enim non promouent: nec aliquem poſſunt accuſare: vt.j. ſequitur.
i ¶ Curie. liiij. diſ. cap.j.⁊.ij.
k ¶ Mentem. vt furioſi.
l ¶ Manifeſtantur.ſ.xxxiij.diſtin.maritum.

Quicũqꝫ. ¶ Hec eſt tertia pars in qua ponit penaꝫ periuro: ⁊ ſpecificat de infamibus. Jo.de fa. ¶ Caſus. Queſitũ fuit quã penã debeat pati: q ſciens cõmittit periurium? Et rñdet q debet penitere per.xl. dies in pane ⁊ aqua ⁊ ſeptẽ ſequẽtes annos: ⁊ in teſtimoniuꝫ nunq̃ꝫ recipiatur: communionẽ tamen poſt penitentiã recipiat.

q ¶ Recipiatur. Alibi dicitur q iuramentum ſolum deum habet vltorem: vt.C.de re. cre.l. ij. non ergo incurrit infamiam. Item alibi legitur q periurium continetur ſub crimine ſtellionatus: vt.ff. de cri. ſtel.l.ij. ſed crimen ſtellionat⁹ non infamat: vt.ff. de cri. ſtellio.l.ij. ergo nec periurium. Solu. vbi iuramentũ nõ cedit in preiudiciũ alicuius ſolum deum habet vltorem. Dicunt autem quidam: q ſi iuramentum eſt de futuro ſẽper iſamat: quia ibi frangitur fides deo ⁊ homini: ſecus ſi eſt de preſenti vel de preterito: vt.C. de tranſac.ſi q̃s maior. Alij dicunt q iuramentuꝫ quod interuenit in contractibus non infamat: ſecus in iuramento quod ſit in iudicijs. Hoc eſt certũ q oẽ iuramentũ iſamat canonica infamia. Utrum autẽ temerariũ iuramẽtum repellat a legitimis actibus: dixi. lxxxv.di. florentinũ. ⁊ extra de teſti.cãꝫ q̃. Juramentuꝫ vtruꝫ infamet.

Nos ſequẽtes. ¶ Caſus. In hoc.c.dicit q queciiqꝫ pſone repellunt ab accuſatiõe ſꝫ leges: eedem repellũtur ſm canones. ¶ Sed licet. ¶ Caſus. Dictum eſt a pꝛincipio cauſe q infames ab accuſatione ꝓhibent: nunc vero dicit Gratianus q lꝫ generaliter ꝓhibeant: non tñ ꝓhibent ab accuſatiõe huius epi q ſimoniac⁹ eſt. ⁊ hoc ꝓbat tali rõne: qr heretic⁹ vel ſimoniac⁹ minor ẽ catholico. ſꝫ hoc an generaliter itelligat. ſ. vt heretic⁹ ſit mioꝛ q̃libet catholico: Aug. noluit diffinire.
r ¶ Sed licet. Infert ex predictis.
ſ ¶ Ab huiuſmodi. id eſt ſimonie.

a ¶ Maiores.vt.ij.q.vij.per totum.
QUero. ¶ Caſus. Due ſunt in hoc.c.q̄ſtiones. Prima eſt: vtrū ille q ignorāter incidit in hereſiȝ grauius peccet q̄ ille q ſciēter eſt auarus? Et r̄ndet Auguſ. ſm illā regulā: q̄ pctā ſciēter facta ꝓponunt pctis ignorāter ꝑpetratis: auarꝰ ergo videt grauiꝰ peccare. Sed ſi forte tñ facit hereſis magnitudo q̄tū auaricia ſcienter admiſſa: eq̄liter peccāt. Scđa q̄ſtio fuit an peſſimꝰ catholicus illi heretico ꝓponat q nullū hȝ pctm̄ preter hereſim? R̄ndet Aug. ſe nolle hāc q̄ſtionem ꝓcipitare. Gſanus tñ hāc vltimā q̄ſtionē determinat.ē.ij.q.vij.§.ſed querit.
b ¶ Neſciēs. Ille eſt ignorāter hereticus q ſequit opinionē quā putat veriorē. vt.xxiiij.q.iij.hereſis
c ¶ Secūdum illā. de pe.di.ij. ſciendū.
d ¶ Uincit. Uide q̄liter argumētat: lȝ enim pctm̄ ſit maiꝰ pctō: qr̄ ħ ſcia ꝓponitur ignorātie: tñ facta cōpēſatiōe ſciēter peccās pōt eq̄parari ignorāter peccāti. ſimilis cōpēſatio.xix.di.in canonicis. Qđ aūt minus ſit pctm̄ ignorantie q̄ ſcientie: habes.xxvj.q.vij queadmodū. q̄nq̄ vident plus peccare ignorāter peccantes q̄ ſciēter.vt.xxiiij.q.j.ſchiſma. q̄nq̄ parificantur: vt hic.
e ¶ Precipitare. gratianus tñ in ſiñ q̄ſtiōe precipitat ſententiā. vt.ij.q.vij.§.ſȝ querit. ⁊ Urbanus eandem videt ſoluere.xij.q.j.ſcimus. ¶ Uerū. hec eſt q̄rta pars.q. in qua querit vtrū infamis poſſit epm̄ accuſare de ſimoīa: cū eſſet bone fame. ⁊ primo dicit q nō: ⁊ hec eſt vera ſolutio. ſed poſtea impugnat qđ dixerat. Joħ. de fa.
¶ Caſus. Iſte.§. reſpicit qđ dictū ē.ſ̄.c.q̄ro. in fine.c. ⁊.ſ̄.eo.§.licet. vbi videt ꝓbatū q infames ꝯtra hereticos ⁊ ſimoniacos admittunt. Et dicit. G. q de illis loquunt quos conſtat eſſe hereticos per ꝓſumptionē: ⁊ ideo q̄libet criminoſi ⁊ infames cōtra eos admittunt. hic aūt epūs de quo in themate agitur: in omnibꝰ religioſus apparet: ⁊ ideo infames ab eius accuſatione repelluntur.
f ¶ Uerum. G. r̄ndit illi.c.quero. ⁊ illi.§.ſȝ licet. in q̄bus ꝓbauerat infames admittēdos cōtra hereticos: ⁊ ita ꝯtra ſimoniacū: ⁊ eius ſolutio durat vſq̄ ad.§. hec licet ratione. ⁊ ibi incipit ſuam ſolutionē impugnare.

g ¶ Conſtat. ſi conſtat: ergo non eſt neceſſarius accuſator. expone ergo conſtat.i. tale eſt crimen quod cōſtat eē hereſim. Uel dic q cōſtat per famam: q̄r ſunt male fame.
h ¶ Apparens. hec ſolutio eſt canonica: q̄r cōcordat cū grego.ij.q.j.in primis. ⁊ impugnatio quam ponit in ſequenti.§. allegādo ponitur. ¶ Hec lȝ. ¶ Caſus. Obijcit modo. G. contra ſupradicta: ⁊ dicit q lȝ videantur que dicūtur in.§. rōne niti: tñ exemplo criminis leſe maieſtatis falſa intelligunt: in quo nō querit an cogitare contra animam principis ſit maieſtatem ledere: ſed an de nece eius tractauerit: eadē ratione non debet q̄ri an ſimonia ſit hereſis: ſed an comiſerit ſimoniam iſte epiſcopus. ⁊ ad hoc inducit legē ſequētē.
i ¶ Tractauerit. ſic ſupple in ſimonia non eſt querendū an ſimonia ſit hereſis. iſte enim epiſcopus negauit ſimoniam eſſe hereſim: ⁊ male. vt.j.q.vij.pts. ⁊ ſic ꝯcludit in fine.
SI quis. ¶ Caſus. Statuerūt imperatores Honorius ⁊ achatius: q ſi quis contra principem fecerit coniurationem vel dederit vel ſuſceperit ſacramentū de morte: non ſolum imperatoris: ſed etiam virorum illuſtrium ⁊ ſenatorum: vel de morte cuiuſlibet militis qui militat imperatori cogitauerit ſacramenta dando vel recipiendo: vel etiā aliud faciendo: gladio feriatur: omnibus ſuis bonis cōfiſcatis. Filij vero eius quibus vita miſericorditer reſeruatur: ſint remoti a cōſanguineorum ⁊ etiam extraneorum ſucceſſione: ſint etiam perpetuo infames: ⁊ illi qui pro his intercedunt: nec vllos habeant honores: nec ad ſacramenta perueniant militaria. Et ſi quis de coniuratoribus in initio prodiderit factionem: premium habeat ⁊ honorem. ſi vero ſero: veniam habeat.
k ¶ Priuatis. No. milites non dici priuatos. vt.xxiij.q.j.qui contra.
l ¶ Uoluntatem. No. q punitur hic ſola voluntas. vt.xix.diſtinctio.nulli.xxv.diſtinctio.omnes. quia in maleficijs voluntas ſpectatur non exitus.ff.ad.l.corne.de ſic.diuus. Argu.cōtra.xxxij.diſt.erubeſcāt.de pe.diſt.j.co.

✝ ¶ Concor. cū hoc tex. ⁊.c. ſeq. tex. i.l. quiſq̄ cuȝ glo.C.de epiſ. ⁊ cle.

ſatiōe ꝓhibēdi ſūt: hereticos nāq̄ accuſare infamibꝰ nō ꝓhibet✝: vt ſupra patuit in eadē cauſa: vbi de accuſatione minorū aduerſus maiores[a] diſputatum eſt. Idem.

¶ De eodem.

QUam maiores ſciētia ⁊ moribꝰ a minoribꝰ accuſari ꝓhibeant: nō equales ab eq̄libꝰ vel minores a maioribꝰ ab accuſatiōe hmōi ſunt ꝓhibendi: cū hereticus catholico minor ſit. Sed ⁊ hoc an generaliter accipiēdū eſt: Auguſtinus nō diffinit dicens.

¶ Dubium eſt an ſciens auarus an neſciens hereticus grauius peccet.

QUero ergo quis peccet grauius: an q neſciēs[b] hereſiȝ incurrerit: an qui ſciēs ab auaricia: id ē ab idolatria nō receſſerit? Scđm illā[c] regulam qua pctā ſciētiū pctis ignorātiū ꝓponunt: auarum cōſciētia vincit[d] i ſcelere. Sȝ ſi forte hoc faciat in hereſi ipſiꝰ ſceleris magnitudo: qđ facit i auaricia ſciētis admiſſio: hereticus neſciēs auaro ſciēte coequat. Itē vtrū catholicū peſſimis moribꝰ alicui heretico (in cuiꝰ vita ꝑter id qđ hereticus eſt nō inueniūt hoīes qđ repħēdāt) preponere debeamꝰ: nō audeo ꝓcipitare[e] ſniam. ¶ Uerū[f] hoc Auguſtini ⁊ illud de infamiū accuſatione de his intelligēdū eſt: quos cōſtat[g] eē hereticos: nō de his qui ſe negant in hereſim lapſos. Hic aūt in oībꝰ religioſus apparēs[h] dū ſe negat heretice cōmuniōis aliq̄ñ macula īfectū īfames atq̄ alios huiuſmodi a ſua accuſatiōe ipſe repellit. ¶ Hec licet rōne niti videātur: exēplo tñ leſe maieſtatis vana ītelligunt: ad cuius accuſatiōnē dū ſocius inite factiōis admittit: nō querit an cogitare cōtra aīaȝ principis ſit maieſtatem ledere: ſed an aliquis de nece eius tractauerit[i]. ✝ Unde impator honorius ⁊ archadius in nono libro codi. titu. ad.l.iul.ma. ſic ſcripſiſſe leguntur.

SI quis cū militibꝰ vel priuatis[k] barbaris etiā ſceleſtā inierit factionē: aut factionis ipſius ſuſcepit ſacrm̄ vel dederit: etiā de nece viroꝝ illuſtriū q cōſilijs ⁊ cōſiſtorio nr̄o īterſunt ēt ſenatoꝝ. Nā ⁊ ipſi pars corporis nr̄i ſūt: vel cuiuſlibet poſtremo q nobis militat cogitauerit: (eadē eni ſeueritate volūtatē[l] ſceleris qua effectum puniri iura vo-

Peccatū ignorātie minus eſt q̄ ſciētie.

✝ ¶ Inf ro ex te q ſola c gitatio c q̄ puni cocor. te in.l. co tatiōis de pe.n Jo.an.i ꝓ hum ni. de h mi.li.vi

Uolūta ſola ñ p nitur.

gitationis.xxxij.q.v.chriſtiana. Sol. regulariter volun-
tas non punitur: niſi ad aliquē actum procedat.

a ¶ Fiſco. Idem eſt in crimine hereſis. vt extra de here-
vergentis. alias bona damnatorum regulariter reſeruan-
tur filijs. vt. C. de bo. dā. auc. bona.

b ¶ Filij vero. i. po-
teſtate ↄſtituti: ſi. n.
eos poſtea emācipaſ
ſet: nō valet: vt. C. e.
l. per pendit. arg. ff. de
bo. dā. l. vlt. §. ex libe-
ris. filij itaq; emāci
pati non patiuntur
hāc penam. Dicūt ta
mē quidā ꝙ hec pe-
na ſpectat ad filios
poſtea natos: non ad
iam natos: ſed litte
ra eis contradicit.

c ¶ Meritum. Iu-
xta illud: Sepe ſolet
filis fili⁹ eē patri. Et
ſequitur: leuiter filia
mīſis iter. lvi. diſt. ſi
gens. vñ q emit mā
cipia de genere eoꝝ
querit. vt. ff. de edil.
edic. ꝙ ſi nolit. §. q
mancipia.

d ¶ Et vita. ſ. lex iij.
vi. quorūdam.

e ¶ Interuenire. ſic
ſ. l. vi. miror. Et no.
ꝙ nūq; ꝓhibeṫ ſup
plicari ꝓ aliquo. de
peni. di. i. predixerat.
⁊ ex̄ de here. ad abolē
dā. ⁊. C. de trāſac. ſi
quis maior.

¶ Porro. ¶ Ca-
ſus Supra i. §. hec
lz. poſuit ꝓpoſitionē
i h. §. ponit aſſūptio
nē ſui argumēti ſic:
Supra dictū ē d̄ ac-
cuſatione criminis
leſe maieſtatis: ſz ac
cuſatio ſimonie ꝓ-
cedit ad iſtar crimi
nis leſe maieſtatis:
qd̄ de accuſatiōe tm̄.
ſcꝫ vt qlibet poſſit ac
cuſare ⁊ nō de pena
ē itelligēdū: ⁊ ꝙ cri-
men leſe maieſtatis
differat in pena a ſi-
monia: ꝓbat ꝑ legē
ſequētē.

lucrūt) ipſe qdē vtpote maie
ſtatis reus gladio ferieṫ: bo
nis eius oībus fiſco [a] noſtro
addictis. Filij vero [b] eius (q-
bus vitā imperatoria ſpeciali
ter lenitate ↄcedimus: pater-
no enim deberēt perire ſup-
plicio) in qbus paterni: hoc ē
hereditarij criminis exēpla
metuūṫ [c]: a materna ⁊ a ſucceſ
ſione oīum ꝓximoꝝ habean
tur alieni: teſtamentis extra-
neoꝝ nihil capiāt: ſint ꝑpetuo
egētes ⁊ pauperes. Infamia
eos ſemper paterna comiteṫ:
ad nullos vnq; honores: ad
nulla penitus ſacramēta per-
ueniāt: ſint poſtremo tales vt
his ꝑpetua egeſtate ſordētib⁹
ſit ⁊ mors ſolatiū ⁊ [d] vita ſup
pliciū. Denique iubemus etiā
notabiles eſſe infamia ſine ve
nia: q pro talibus vnq; apud
nos interuenire [e] tēptauerint.
Sane ſi qs ex his in exordio
inite factiōis ſtudio vere lau
dis accēſus ipſe ꝓdiderit fa-
ctionē: ⁊ pmio a nobis ⁊ ho-
nore decorabitur. Is vero q
vſus fuerit factione: ſi vel ſe-
ro incognita tm̄ adhuc cōſilio
rū arcana patefecerit: abſo-
lutione tm̄ ac venia dignus
habebiṫ. ¶ Porro [f] ſimo-
niace accuſatio ad inſtar pu
blici criminis leſeq; maieſta
tis ꝓcedere debet: ſicut leo im
perator in pmo lib. codi. dcre
uiſſe legiṫ: titulo de epīs ⁊ cle
ricis. l. ſi quenq;: qd̄ de accu-

f ¶ Porro. hic ponit aſſumptionem argu-
menti ſui: premiſit enim primo ꝓpoſitionem.

g ¶ Pena. In crimine enim ſimonie ↄuict⁹ deponiṫ: vt
xv. q. iij. ſane. ſed h capite puniṫ. quare iſti pariſiceṅṫ no
taui. xv. q. iij. ſane. ⁊. c. nemini. Sed nunqd ordinat⁹ ſi-
moniace poteſt ordinatorem ſuum conuenire de hoc:
cum accuſatores conſequantur premium? Non cre-
do: lz dicatur hic ꝙ omnes accuſatores admittantur.

Nullus. ¶ Caſus. Iudex in cā criminali volebat
militē vel nobilē aliquē vel in dignitate conſtitu
tū verberib⁹ ſubijcere: queſitū fuit ab imperatore an poſ

ſit ſe tueri rōne militie vel gnis vel dignitatis? Et rñdet
ꝙ ſic: ſi tm̄ i crimie leſe maieſtatis i q̄ oīb⁹ eq̄ eſt ↄditio.

h ¶ Fidiculaꝝ. i. chordarū q̄ ligātur circa frontē hoīs:
⁊ ſtringitur caput ꝑ eas. ⁊ eſt fidis idē quod chorda: vt
ibi: Me fide perſpicuus troie munitor amauit.

ſatione nō de pena [g] intelligi
opꝫ. Unde imperatores vale
rius ⁊ gratianus lib. ix. codicis:
titulo ad. l. iuliā maieſtatis.

Nullus oīno cui incon
ſultis ac neſciētib⁹ no
bis fidicularū [h] tormēta offe-
rūtur: militie [i] vl' generis [k] aut
dignitatis [l] defenſione vti ꝓ-
hibeaṫ: excepta [m] tm̄ maieſta-
tis cā in qua ſola oīb⁹ eq̄ cō
ditio eſt. ¶ Sed cū oēs illi
aſſumūtur in hac accuſatiōe
ſimonie qui poſſunt accuſare
de crimine maieſtatis: ↄſtat
ꝙ ſicut ibi non dubitatur de
crimine maieſtatis: ſed an re
us cōmiſerit illud: ſic ⁊ h nō
dnegatur hereſis: ſed impeti
tur accuſatus an commiſe-
rit hereſim. ¶ Queſtio. ij.

Quod autē [n]
qriṫ ſi epīs
accuſatus i
accuſato: ex
accuſatio-
nem dtere
voluerit: an ſue ſimplici aſ-
ſertioni fides ſit adhibēda: fa
cile ſoluiṫ ſi ſctōꝝ patrum au-
ctoritas diligēter inſpiciatur:
vt eni ſcti pr̄es diffiniūt: nul-
li⁹ pſone quātūlibet exercita
te ↄfeſſioni fides eſt adhiben
da: niſi cōpetētes ꝓbationes
adhibeat. Item in carthagi
nenſi concilio. iiij. legitur.

¶ Epīs alicui crimē obijci-
ens i ſynodo ꝓbet qd̄
obijcit.

Epiſcopus ſi

i ¶ Militie. C. de q
ſtio. milites.

k ¶ Uel generis. C.
de ꝑ. l. decurionum.

l ¶ Aut dignitatis
C. de queſtio. decu-
riones.

m ¶ Excepta. vbi
nullus pōt ſe excu-
ſare aliquo priuile
gio tenet lex. xi. q. i.
quicunq;.

¶ Sed cū. ¶ Ca-
ſus hic ↄcludit gra
tian⁹ ex ſupradictis
h mō: Cū ſimonia
⁊ crimē leſe maieſta
tis paria ſint i accu-
ſatiōe: ergo ſic i cri-
mine leſe maieſta-
tis nō dubitaṫ an ſit
crimē leſe maieſta-
tis: ſed an cōmiſe-
rit illud: ſic i crimie
ſimonie nō dubitaṫ
ſimonia eē hereſim:
ſed an cōmiſerit ſi-
moniā: lz neget he-
reſim eē. Sed nota
ꝙ Grā⁹ hic ſoluit
i illo. §. verū. ⁊ illa ſo
lutio cōcordat cum
Grego. ij. q. i. in pri-
mis. ⁊. q. vij. accuſa-
tio. ⁊ q̄ poſtea dicun
tur in ſeq. §. ſunt al
legatōes. h dicit Io.
⁊ ēt Bern. ⁊. h. tñ ⁊
cardinalis nō excu-
ſant eū: ſed dicūt eū
male dixiſſe: niſi in
illo. §. verū. Poſſet
ēt dici ꝙ epīs iſte de
quo agiṫ i pncipio
thematis infamatus
erat: lz religioſus
appareret: ideo nō ꝓ-
deſt ei ſi neget ſimo
niā eſſe hereſim: ſed
an cōmiſerit: vñ in-
fames hic admittū-
tur ↄ ipſum: ⁊ ita
ſm h hic dixit Gratian⁹ ꝑ totū. §. niſi in illo. §. verū. vbi
loqtur allegādo ſm hunc intellectum. Queſtio. ij.

Quod autē. ¶ Caſus hic ponitur ſecun
da queſtio: qua queritur ſi epīs accuſatus
vertat accuſationem ſuā in accuſatorem:
an ſit ſue ſimplici aſſertioni credēdū. ſ. ſine
teſtib⁹? Et rñdeṫ ꝙ nō. vt. ī. eo. c. i. ij. ⁊. iij.

m ¶ Quod autem. Nunq; ſoli epō creditur. iiij. qd̄. iij.
iuſiurandi. nec tenet lex. xi. queſtione. i. quicunq;.

Epiſcopus. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ ſi epīs impo-
ſuerit crimen aliquod alicui clerico vel laico: pro-

bere debet illud in ſynodo .i. conuentu clericorum. Et quod dicitur de laico itelligas de crimine eccleſiaſtico: vt eſt crimen vſurarum: hereſeos: ſimonie: adulterij. ſcilicet quo ad thori ſeparationem: et omne crimen quo ad denunciationem ad penitentiam.

li⁹ vel de crimine ei⁹: vt extra de ſen. exco. cum illorum.
g Ad tempus .i. dum eſt in peccato.
h Iubeatur. Iubere enim pōt prelatus aliquē vt abſtineat a ſua priuata cōione: vel etiā a cōione ſacroꝝ: que in ſecreto pōt precipere talia hōibus peccātibus. xxxiij. di. ſtin. habuiſſe.

Clericus an de oi crimine poſſit iudicare.

a Laico. Sed huic .c. eſt contra .xj. q. j. experientie. et .c. ſi quis cū clerico. Sed qđ hic dr̄ intelligas de eccleſiaſticis criminibus. Pōt tñ clericus iudicare de omni crimine quantū ad iniungendā penitentiā. s̄. e. q. j. illi q. et .xxij. q. j. predicandum. et extra de iudi. nouit. Uel loqtur ſm tēpora apl̄orum qñ oēs cauſe deferebantur ad eccleſiam. vt .xj. q. j. relatum.
b Synodum .i. conuentū clericoꝝ q cōciliū appellatur .xvij. q. ij. placuit. et .c. eps. ij. q. ſine eorum preſentia non debet cauſas audire. xv. q. vij. eps nulli⁹. et hoc intelligo de criminali negocio: ſed in ciuili cauſa eligunt arbitri. vt .xj. qō. j. ſi cleric⁹. Sed obijcitur. Caſus. Dictū eſt .s̄. in .§. qđ aūt qđ ſoli epo nō eſt fides adhibēda. Nūc vero obijcit .i. incidenter querit quid ſit faciendum cū epiſcopus ſit alicuius delictum: ſed teſtibus probare nō poteſt: et de hoc reſpondet per ſequentia .c.

clerico vel laico[a] crimen impoſuerit deducat ad ꝓbationem in ſynodū[b]. Sed obijcit: ſi ſe ſolū alienū ſceleris conſcium nouerit: ꝓbare illud teſtibus non valet: qđ ergo tūc ſibi faciendum ſit.

Ex cōci. vareñ. ſic diffinitur.

Epiſcopus non proferat quod probare non poteſt.

SI tantū[c] eps alieni ſceleris ſe conſcium nouerit: quādiu ꝓbare non poteſt: nihil proferat[d]: ſ3 cū ipſo ad cōpunctionem eius ſecretis correctionibus elaboret. Quō ſi forte correctus pertinacior fuerit: et ſe cōioni publice ingeſſerit: etiā ſi eps in redarguendo illum quē reum iudicat i ꝓbatione deficiat indēnat⁹[e]: licet his[f] q nihil ſciuerūt ſecedere ad[g] tēpus pro pſone maioris auctoritate iubeatur[h]: ille tñ quādiu nihil ꝓbare pōt i cōione oium preterquā eius q eū reū iudicat: pmanebit. Itē ex ꝯcilio aphricano.

De epo q ſibi ſoli dicit aliquem crimen ſuum fuiſſe cōfeſſum.

PLacuit vt ſi qñ eps dicit aliquē ſibi ſoli[i] proprium crimē fuiſſe confeſſum: atqȝ ille neget: nō putet ad iniuriā ſuā eps pertinere: qđ illi ſoli non creditur: et ſi ſcrupulo proprie conſcientie ſe dicit neganti nolle communicare: quādiu excōicato[k] non cōmunicauerit ſuus eps: tādiu eidem epiſcopo ab alijs non cōmunicet epiſcopis: vt magis caueat[l] epiſcopus ne dicat in quenquā quod alijs documentis conuincere non poteſt.

Queſtio .iij.

IUdiciuz[m] vero archiepi alteri⁹ ꝓuincie alicui expetere nō licet.

in .ſ. habuiſſe. tñ per ſniam nō poteſt aliquis aliquē ſecreto ſeparare a pticipatione ſacroꝝ: vel etiam ſuſpendere pōt etiā quis cum ſcit aliquē criminoſum ſuo prelato dicere: vt ipſum corrigat: vt .xxij. q. v. hoc videtur. Uel expone: iubeatur .i. moneatur ſic .xxxi. qō. j. hac rōne. Scōm premiſſa pȝ qđ nō obſtat. ff. de conſe. di. ij. nō ꝓhibeat. xciij. di. ſi inimicus. vij. qō. j. ſcire. et .xj. q. iij. quibus epi. vbi dr̄: qbus epi nō cōicant: nec nos cōicare debemus: qr illa .c. de publice excōicatis intelligunt.

Placuit. Caſus. Beneuen. ſic ponit hūc caſum: Quidā cōfeſſus eſt ſuū delictū ſoli epo velut homini: poſtea cū ſuū delictū corrigere nollet: eps excōicauit illū: nec ei cōicare volebat: ille conqueſtus eſt in aphricano concilio: eps replicabat qđ ille fuerat ſibi confeſſus crimen: ſed nō poterat teſtibus ꝓbare: queſitū eſt qđ ſuper hoc ſit faciēdū? Et rñſum eſt i cōcilio carthaginenſi: qđ eps ex quo non pōt crimen ꝓbare: non doleat ſi ei non credatur: et quādiu non vult cōmunicare illi in publico: tādiu non cōicet ſibi ab alijs epis. Ego aūt ſic pono caſum. Aliqs cōfeſſus fuit ſoli epo crimen ſuum propter quod inciderat in excōicationē: eps vitabat eum in publico: queſitum fuit in concilio carthagineñ. an bene faceret epiſcopus? Et reſpondetur qđ non: nec putet ſibi ad iniuriam qđ ei ſoli non creditur: ſi dicat eum eſſe excommunicatum: et quādiu nō cōmunicauerit ei: tādiu ab alijs epis non cōicetur ei.

SI tm̄. Caſus. Quidā eps ſolus nouit crimē ſui pochiani: vel qr ſolus videt eū peccārē: vel qr peccator ſibi dixit: nolebat corrigi: eps eū volebat remouere a cōione alioꝝ queſitum fuit in ꝯcilio varenſi quid iuris ſit? Et rñdet qđ eps dȝ eū ſecreto monere vt reſipiſcat: ſȝ nō dȝ publicare crimē eius: cū ꝓbare nō poſſit: ſi aūt ille fact⁹ ptinacior ſe igerat publice cōioni: quādiu eps ꝓbare nō pōt: indēnis erit quo ad epm: ſed ſtabit i cōione oium niſi i cōione epi: ſupple ꝓuata: vel ſi voluerit eps tñ nō vitabit eū i publico: ſed i ſecreto. Quidā tñ vt Beñ. itelligūt h .c. de excōicato: quē eps ñ pt ꝓbare fuiſſe excōicatū: ideoqȝ publice cōicabit ei: ſecreto aūt vitabit illū.

Criminoſus occultus an debeat vitari a ſciētibus ipſum eſſe talem.

c Si tm̄. hec duo .c. itelligit. h. de occulto pctōre: et dicit qđ ſi ſcio aliquē eē i mortali pctō: lȝ ſit occultū: debeo ipſum vitare occulte: ſȝ nō publice: nec poſſum eū de hoc accuſare: cū nō habeā teſtes: ſed illud eſt ꝯdurū vt oēm quē ſciā pctōrē: debeā euitare: et eſt illud contra .ij. q. j. multi. Sed tu ponas caſum ſic? Eps aliqs ſolus ſcit aliquē in canonē incidiſſe: debet eum corrigere ꝓuate: et ſi icorrigibilis ſit ꝓuate vitabit eū nō publice: ne ſit ꝓditor criminis: vt extra de ſen. excō. cum nō ab hoīe. in prin.

Ordo lr̄e.

d Proferat accuſando publice.
e Indēnatus. Sic ordina lr̄am: ille tñ indēnatus .i. nō dānatus in cōmunione oium permanebit.
f his .i. quātū ad eos q nihil ſciunt de excōicatione il-

i Sibi ſoli. nō tāquā deo: ne ſit contra de pe. di. vj. ſacerdos. ff. xj. q. j. quicūqȝ. contra. Sed illud non tenet: ſic ergo dicto ſolius epi non credit: nec etiā ſcripto: niſi aſſit ſubſcriptio: vt extra de teſti. cum a nobis. niſi hoc habeat ꝯſuetudo. vt extra de fide inſtru. cum dilectus. nā lr̄is ſuis credit q̄bus ſignificat ſe aliquē excōmunicaſſe. vt .xj. q. iij. cure.
k Excōmunicato .i. quem dicit excōmunicatum.
l Caueat. Ecce pena illius qui iniuſte vitat aliquem vel iudicat. ſic ſecunda queſtione prima nemo. Qō. iij.

IUdiciū vo. Caſus. hic ponit tertia qō in q̄ qrit an liceat ſibi expetere iudiciū alterius metropol? Et rñdet qđ nō. vt. ff. e. c. j. ij. et .iij. niſi de licentia ſui metropolitani. vt .ij. queſtione. vj. placuit. et .xj. q. j. clericum.
m Iudicium. Nulli licet habere iudicem alterius

p̄uincie niſi p appellationem.vt.iij.q̄ōe.vj. non liceat.

S Criptum eſt. ¶ Caſus. Docet h̄ Gregori⁹ q̄ iudex iudicare non d3 alteri⁹ parochianũ.⁊ hoc p̄bat au ctoritate legis moſaice.ſ.in deuteronomio: vbi p̄cipit q̄ tráſiens p meſſem alienã falcem imittere non d3: ſ3 ɔterere ſpicas ma-nib⁹ p̄t ⁊ comedere. Hãc auctoritaté ex-ponit Gregorius di cés q̄ in alienã meſ ſem.i.in alienũ iu-diciũ nõ debes ma-nũ extédere:ſed pre dicatione ⁊ bonis o peribus debes homi-nes a vitijs ſepare.

a ¶ Mittere. Nec or dinare nec aliq̄ ſa-cramẽta dare p̄t in alteri⁹ epiſcopatu. ix.q.ij.c.j.⁊.ij.ſec⁹ de ꝓcõſulibus q inſi-gnia ſua extra p̄uin ciã ferunt ⁊ volũta-riam exercent iuriſ ditioné.ff.de offi.p conſu.l.j.⁊.ij.

b ¶ Admonẽdo. Non tñ publice eis p̄dicando tanq̄ ius in eis hñs.lxxj. diſ. hortamur.⁊.ix.q.ij. epm.arg.xiij.q.j.c.j. xvj.q.j. iterdicim⁹. ſ3 ſine ſolẽnitate ad bonũ monendo:qḋ glibet facere põt ⁊ ét monachus.xvj.q.j. c.j.⁊.c. q2 iuxta.ſm alios põt predicare: non tñ ɔcitãdo tur bã.xvj.q.iij.placuit. ij.q2 illud nõ ɔſiſtit in ɔtẽtioſa iuriſdi-tiõe.Nec refert quis p̄dicet ſ3 qd p̄dicet. xix.diſt.ſcõm. Joan.

S Citote certa3. ¶ Caſus. Do-cet hic pelagi⁹ q̄ dica tur certa p̄uincia.ſ. q̄ h3 decé vel vndeci ciuitates ⁊ vnu3 re gé ⁊c.⁊ q̄ ad iudici-um cõprouincialiũ oés cauſe epoꝝ ⁊ re liquoꝝ ſacerdotu3 debent referri:vt ab eis voce conſona diſcernantur: ni-ſi appellatum fuerit ad maiorem.

c ¶ Epos. Hoc ideo eſt ſtatutũ:quia cauſa epiſcopi corã duodecim epis eſt tractãda.xv.q.vij.ſi quis tumidus.

d ¶ Omnes. Arg. archidiaconos non eſſe iudices.

e ¶ Scõm ordines. Ergo medio p̄termiſſo nõ eſt ad ſupiorem eũdum.vt.ij.q.vj.c.anterioꝝ.⁊.c.decreto.⁊.q. vij.metropolitanũ. Et ſic eſt argu.q̄ omiſſo archidiaco no non itur ad epm.vt extra de of.archi.c.j.⁊.xviij.q.ij. cognouimus.⁊ arg.ɔtra.extra de preben.reſcrẽte.⁊ hoc habes.xxv.diſtinctio. plectis.

Unde Gregorius ait.

¶ Alterius parochianum alicui iudicare non licet.

S Criptũ eſt in lege: p alienã meſſem tranſi-ens falcé mittere^a nõ debes: ſ3 manu ſpicas ɔterere ⁊ mã ducare: falcé eni3 iudicij mit tere nõ potes nec debes in eã ſegeté que alteri vĩ eſſe com miſſa: ſ3 per effectu3 boni ope ris frumẽta dominica vitioꝝ ſuoꝝ expoliare paleis.⁊ i ec-cleſie corpus admonendo^b ⁊ perſuadendo ⁊ quaſi man-dando conuertere. Item pe lagius papa omnibus epis.

¶ Quot ciuitates vnaque-q3 prouincia habeat.

S Citote certã eſſe p̄uin ciam que h3 decem aut vnde-ci ciuitates ⁊ vnũ rege3.⁊ to-tidé minores poteſtates ſub ſe: ⁊ vnũ metropolitanũ alioſ q3 ſuffraganeos decé vel vn-deci epiſcopos^c iudices: ad q̄-rũ iudicium oés^d cauſe epo rum ⁊ reliq̄rum ſacerdotu3 ac ciuitatũ referantur: vt ab his oibus iuſte ⁊ ɔſona voce diſcernat̃: niſi ad maioré au ctoritaté fuerit ab his q iudi-candi ſũt appellatũ: vnde nõ o3 vt degradet̃ vel dehonore tur vnaq̄q3 p̄uincia: ſ3 apud ſemetipſam hẽat iudices ſa-cerdotes ⁊ epos ſingulos v3 ſm ordines^e ſuos: ⁊ quicũq3 cãm habuerit a ſuis iudicib⁹ iudicetur ⁊ nõ ab alienis. i. a ſue iuſtis iudicib⁹ p̄uincie: ⁊ nõ ab^f extraneis: niſi (vt iã é prelibatũ) a iudicãdis fuerit appellatũ. Ité nicolaus pa.

¶ Non aliorum ſed prima-tis ſui iudicio quoſq3 ſe ſu-bijciat epiſcopus.

D Eniq3 ſuffredus ſi ta le in ſe crimé nouerat: q re-cte poſſet epatu priuari: vel^g ĩfirmitate ſe ſẽtiebat forſitan pregrauari: q̄ impeditus nul lis poſſet ꝓximis ſua p̄latiõe p̄deſſe: is primatis ſui õbue rat ⁊ non alioꝝ dioceſeos an tiſtitum preſtolari iudicium. Qḋ ſi quelibet ambiguitas vel aliq̄ fortaſſe ſup eius exa minatione vel epatus abre-nũciatione oborta fuiſſet con tentio: ex more ad apl̄ica3 ſe dé referri ɔuenerat: ⁊ nr̃a in his oibus debuerant cuncti decreta penit⁹ expectare: qḋ q2 omiſſũ eſt hactenus dole-mus. Dilectiſſimi igitur glĩ am vĩam vehemẽter efflagi-to: vt iã dictus ſuffredus epũs p̄pho reſtituatur^h epio: ⁊ h̄ ſi aliqd rep̄henſione dignu3 geſſit poſtea vel correctione vel digna aiaduerſione diffi-nietur. ¶ Eſt tñ caſus in q̄ epiſcopus alterius parochia num excommunicare valet. Unde in ɔcili. apud cõpendiũ.

¶ Quando epiſcopus pa-rochianum alterius excom-municare valet.

P Lacuit pro cõi vtilita

f ¶ Ab extraneis. ergõ metropolitanus eſt extraneus iudex. non eſt ergo iudex prouincie: quid iuris ſit de hoc quere.ix.queſtio.iij.c.ij. Joan.

D Eniq3. ¶ Caſus. Suffredus epũs ſentiens ſe cri-minoſũ: vel ita infirmitate grauatũ q̄ nõ poterat p̄deſſe ſubiectis: adi uit primaté non ſu um vel epos alteri⁹ p̄uincie: ⁊ corã eis volebat epatui renũ ciare. Illi aũt epiſco pi vel prius crimen ei⁹ examinauerũt ⁊ renũciationé recepe runt. Qḋ q2 male actu3 eſt: nec debuit fieri ſine auctorita-te pape: iõ papa cui-dam cõmittit vt ſuf fredũ reſtituat: ⁊ ſi poſtea qd fuerit cor-rigendũ ab eo diffi niat̃ vel ita reſtitua-tur: ⁊ poſtea de cã co gnoſcatur.

g ¶ Uel ĩfirmitate. vel malicia plebis: vel defectu ſciẽtie vel irregularitate. vt ex̃ de renũ. niſi cũ p̄dé.

h ¶ Reſtituat̃. S3 nõne debuit p̄dere locũ ſuum: q2 ſpõte nec rñdebat corã ex̃ neo iudice.xj.qõe.j. placuit.⁊.iij.q.vj.nõ liceat? S3 dic q̄ pa-pa pepcit ei. Et é hic argumẽtũ de illicita renũciatiõe q̄ nõ te neat ſi fiat ignorãte p̄lato ſuo: vel ſi fiat i manu alteri⁹. xvij. q.ij. gõſaldus. ex̃ de renũci. admonet. ff. de of. pre. legat⁹. S3 ɔ: q2 ét tacite qs re-nũciat iuri ſuo. ex̃ de his q̄ fi. a maio. par. ca. ex ore. ⁊. vij. q.j. eos.⁊ ex̃ de renũ. q̄ in dubijs.⁊.xxxij qõ.j. de bñdicto. vij. q.j. q̄3 periculoſũ. Di co q̄ ipſe non poteſt repetere: q2 renũcia-tio t3 q̄3tu3 ad ipſũ: ſ3 eccl̃ia p̄t eũ repetere. vt. vij. q.j. nõ o3.⁊.c. eos. Uel dic q̄ renũciare p̄t his q̄ ſpectãt ad on⁹: ſ3 nõ his q̄ ſpectãt ad honoré: non eni ſubditus põt abdicare a ſe iuriſdictio-né ſui epiſcopi. vt extra de foro cõpeten. ſi diligenti. Joã.

Renũcia-tio illicita an teneat.

¶ Eſt tamen. ¶ Caſus. Supra in capitu. ſcriptum. di ctum eſt q̄ aliquis non debet mittere manum in meſ ſem alienam: ſed quia caſus eſt in quo poteſt quis alie-num iudicare parochianum: ideo gra. ponit iſtum. ſ. vt illum oſtendat caſum.

P Lacuit. ¶ Caſus. Statutum fuit in ɔcilio vt nul lus epiſcopus doleat ſi ei⁹ parochian⁹ excõicet̃ ab

alio epiſcopo ꝓpter preda quaȝ fecit in ſuo epiſcopatu.
a Parochianū. Sed nonne eꝑs poteſt punire exemptos q delinquūt in ſua dioceſi: Uī ꝙ ſic: ꝑ.c.iſtud.⁊.ſ̄.iij.q.vj.c.j.⁊ extra de here.ad abolendā.in ſi.vbi dī:ꝙ nullum priuilegium iuuat.⁊ extra priuile.ex tuaruȝ.in ſi.

ſententia epiſcopi. Et certe ꝯſueuit diſtingui vtrū ſint iudices delegati: vel ordinarij vel arbitri. Et hec diſt.ꝯſueuit notari.ij.q.vj.§.diffinitiua.ver.ſi plures.⁊ in pluribus alijs locis legib⁹ ſcilicet ⁊ decretis ⁊ decretalibus.
b Porro.hec qō expedita eſt.ij.qōe.vj.§.diffinitiua.ver.item ſi plures.

Exēpti delinqūtes i dioceſi epiſcopi an poſſint ab eo puniri

Itē negligētiaȝ taliū pōt ſupplere. vt extra de ſup.negli.ꝑla.ſicut.extra de priuile.cū ⁊ plantare.⁊ exceſſus eoꝝ punire.vt extra de ꝑuile.patētib⁹. Itē qꝛ rōne delicti ꝑdit priuilegiū.xj.q.iij.priuilegiū. Itē qꝛ reat⁹ oēm honorē excludit.vt.C.vbi ſe.vel cla.l.j. Itē qua in ꝓuincia qs delīqt: illic iuri ſubiaceat: nullo ſe excuſaturus priuilegio.C.vbi de cri.agi oportet.auc.q̄ in ꝓuīcia. nō enim ꝓtextu priuilegij ꝯceſſi flagitioꝝ creſcet auctoritas.vt.C.de ꝑuilegi.ſcho.l.y.li.xij.⁊ ideȝ in auc.de māda.ꝑnci.§.ꝙ ſi delinqntes īueneris.col.iij.vbi dī:nō ꝑmittas ,nocētes aliqbus vti ꝑuilegijs. Ecōtra probaſ ꝙ non pnt puniri.vt extra de ꝑuileg.ſane.⁊.c.cū capella.xvj.q.j.fraſ nr̄.⁊ expſſe diciſ.extra de ſup.neg.ꝑla. ſicut.ſi eni tales poſſent puniri ſicut ⁊ alij inutile eēt eoꝝ priuilegiuȝ. Item ꝓconſul

te vt nullus epiſcopoꝝ grauiter ferat ſi ei⁹ parochianū[a] ꝓ depredatiōis cā alter eꝑs excōicauerit. Itē ex ꝯcilio meldēſi.

De eodē. Palea.

DE illis aūt qui infra parochiā bñficiū aut hereditatē habēt: ⁊ alterius epiſcopi parochiani ſunt: ⁊ ō loco ad locum iter faciunt: ⁊ rapinam ⁊ deꝑdationes peragunt: placuit vt excōmunicētur: nec ante ex parochia exeant q̄ȝ que patrarunt digne emendent: quoꝝ excōmunicatio ſeniori eoꝝ ⁊ ꝓprio epiſcopo ſignificāda eſt: ne eos recipiat anteq̄ȝ illuc redeant vbi rapinam fecerunt: ⁊ ibi omnia pleniter emendent.

Queſtio quarta.

PRro[b] cui⁹ iudicium ſibi expetenduȝ ſit ſi iudices electi inter ſe diſcordare ceperint: in laodicēſi ꝯcilio ſic inueniſ diffinitū.

A quo ſit ferēda ſnīa: qñ cōprouinciales epī diſcordāt.

SI qs[c] eꝑs criminalr̄ i iudicio eꝑoꝝ fuerit accuſatus: ꝯtingat aūt eꝑos[d] ꝓuincie qui cōuenerint diuerſas habere ſententias[e]: ⁊ alios quidē innocētem eū pronunciare[f]: alios reū: propter hmōi ꝯtrouerſiā amputādā: placuit ſancte ſynodo metropolitanū eꝑm alteri⁹ prouincie vicine aduocari[g] ✠: ⁊ aliquātos cum eo eꝑos alios: q pariter reſidētes qcunq̧ fuerint: dirimāt queſtioneȝ: propter hoc vt ſit firmū iudiciū qō ab vnius prouincie eꝑis fuerit promulgatum. Item ex concilio martini pape.

Quādo iudices electi de ſentētia inter ſe diſcordes extiterint: de vicina prouincia archiepiſcopus aduocetur.

SI qs epiſcopus in aliqb⁹ iudicatur: ⁊ viderit ipſos epiſcopos q in prouincia ſua ſunt inter ſe iudicio diſcrepare: ita vt alij videantur eum qui iudicatur iuſtificare: alij cōdemnare: pro diffinitiōe huius diſſentiōis hoc placuit ſācte ſynodo: vt

SI qs. Caſus. Epiſcopi duodecim examinabāt cām criminalē epī. ſex dicebāt eum abſoluendū: alij dicebant eū condemnādum: ⁊ ſic dicebant eū remittēdum ad papā diuerſas ſnīaſ inſ ſe.i.opiniones hñtes: q̄ritur ſuit in laodicēñ ꝯcili.qd ſit in tāta diſcordia faciendū? Et reſꝑꝺeȝ fuit ꝙ archieꝑs vicine ꝓuincie cū aliqt epiſ vocari dȝ: q pariter reſidentes dirimant q̄ſtionē vt eū abſoluant vel iudicent ꝯdemnāduȝ: ⁊ vt negociū ad apl̄icā ſedem trāſmittatur. Idē eſt caſus.c. ſequētis.ſȝ in eo nō ſit mētio de eꝑis vicine ꝓuincie: ⁊ itelligūtur iſta duo.c. de iudicibus ordinarijs ſm Bēn.

c Si qs. Iſtud.c. videſ ꝯtinere iniqtatem: tum ex eo ꝙ non ſtatur ꝑ iudicio maioris partis: tum qꝛ ex eo ꝙ alie n⁹ iudex iudicat nō ſuū ſbditū.ſȝ expone ꝓut ꝑ notauit. Jo.

✠ Cſa ad tex.l ⁊ ibi g doc ff. var.⁊ c ordi. c

giuȝ. Item ꝓconſul non pōt ſe itromittere de cauſis fiſcalibus. ſic nec eꝑi de iſtis q quodāmodo fiſcales facti ſūt per priuilegiū.ff.de offi.ꝓconſul.ſi in aliq̄.§.j. Sol. qdam dicunt ꝙ ꝓ occulto delicto a ſolo romano pōtifice pnt puniri: ſed ꝓ notorio pnt puniri ab eꝑo loci.ꝑ id quod legiſ extra de priuile.tuaꝝ. Melius dicas ꝙ ſi priuilegiatus delinqt circa rē non exemptā: vt in ꝯtctu vel in maleficio occidēdo hoiem vel adulterando cum aliq̄: tale delictum poteſt punire eꝑs loci: qꝛ ⁊ ſi ſit ꝑſona exempta: tñ res in quā delinquitur nō eſt exempta. Si vero delīqt circa rē exemptā: puta male gerēdo ſe in offō ſuo vel alienando res eccl̄ie ſue: in his a ſolo papa puniſ. vbi ergo factuȝ exēpti preiudiciū affert nō exemptis bñ epiſcopus loci punit in his in qbus delinquens ꝯtingit ſuam iuriſdictionē: ſecus ſi nō afferat alicui ꝑiudicium: ⁊ hec diſt. ꝓbaſ extra de priui.cum capella. Et dicit ꝙ cū delictuȝ eorum publicum eſt pōt puniri ab eꝑo.vt.ſ̄. dictuȝ eſt: ⁊ vt dicit decre.patentibus.⁊.c.tuarum. extra de priuilegijs.

Queſtio iiij.

PRro. Caſus. hic intitulaſ.iiij.q.ſ.cuius iudiciū ſit expetendū ſi cōprouinciales judices inter ſe diſcordāt in cauſa vel

d Epiſcopos prouincie.in pari numero.
e Sententias.i.opiniones qbuſdam.ſ.volentibus eum abſoluere: qbuſdā volentib⁹ reſeruare ſniaȝ pape.
f Pronūciare.nō ſententiādo ſȝ opinionem ſuam recitando: ⁊ iō ſic expone ne ſit ꝯtra ff.de re iudi.duo.⁊ l.inter pares.⁊.ij.qō.vj.itē ſi plures.vbi dicitur ꝙ ſi diſcordant delegati ad delegantem eſt recurrendum.
g Aduocari.ꝑ pape reſcriptū.i.papa cōmittat metropolitanis ⁊ eꝑis vicine ꝓuincie negocium illud. ſic exponitur ſm illos q de iudicib⁹ a papa delegatis hoc itelligūt: vel ēt de eꝑis ipſis q ſui iudices ſūt intelligas: ⁊ ſm hoc ē ſpeciale ꝙ par pari pt cauſam delegare. Nam qñq̧ in defectū iudicis ordinarij par in parē habet iperium. vt.lxv.di.c.vl. ſic.ij.q.vj.placuit.ij. vel forte hoc ſit de ꝯſenſu ꝑtium.arg.xj.q.j.iudices. eſt ēt ꝑ aliud ſpāle ꝙ ſi diſcordāt iudices nō obtinet ſnia plurimoꝝ. ſic.C.de ap. iubem⁹.in ſi.⁊ extra de reſcri.paſtoralis.laſs ſecus.lxv.di.ſane. Uel forte hoc tȝ cū pares ſint hincinde iudices: ſȝ ꝯtrariū eſt.xxj.di.c.ſubmittiſ.vbi dī q ad maiorē iudicē eſt eundum: ſȝ hoc ſit: vt dixi de conſenſu partium. Uel dic ꝙ oīa iſta ſpecialia ſunt in cauſa eꝑi: vbi omnes debent ꝯcordare in ſententia.vt.ſ̄.c.capitu.iiij. Joan.

Par ... pt cā ... legar

¶ Niſi eadem ¶ Caſus Dictum eſt.ſ. q archiepiſcopus vicine prouincie debet vocari. ſed dicit Gratianus hoc eſſe verum: niſi eadem prouincia primatem habeat ad quē recurrendum eſt: vt ſequenti.c. patet.
d ¶ Ab omnib⁹. Per hoc videt̄: q ſpeciale ſit in epō: vt ab oibus debeat abſolui vel condemnari.

de prouincia vicina alt̄ metropolitanus vocet̄ epiſcop⁹ vt p eum ɔfirmetur quod ſ3 rectū placuerit canonē. ¶ Niſi eadem prouincia primatē habuerit: ad quē negocia que p metropolitanum terminari nō valent referēda ſint. Unde Boni. papa pplis gallie.

¶ Primati deferuntur negocia que metropolitanus explicare non valet.

SI inter epōs eiuſdem concilij dubitatio emerſerit de eccl'iaſtico iure vel de aliis negocijs[a] primū metropolitanus eoꝝ cum alijs in ɔcilio ɔſiderans rē dijudicet: ⁊ ſi non acqeſcat vtraqꝫ pars iudicatis tūc[b] primas regionis int̄ ipſos audiat: ⁊ qđ eccleſiaſticis canonib⁹ ⁊ legib⁹ veſtris ɔſentaneū ſit hoc diffiniat: ⁊ nulla pars calculo eius valeat contradicere[c].

Item alexander papa.

¶ De eodem. Palea.

SI metropolitan⁹ a quocūqꝫ cōprouinciali epō in cauſa ꝓpria appellat⁹ eum audire diſtulerit in ꝓxima ſynodo negocij ſui hēat licentiam exercēdi: ⁊ qcqd p iuſtitiam a cōprouincialibus fuerit ſtatutum debet cuſtodiri. ¶ Sꝫ ſi omniū comprouincialium ɔcordi ſententia fuerit damnatus manebit erga eum imobilis cēſura. Unde in laodicenſi concilio legitur.

¶ Epiſcopus q ab epiſcopis ſue prouincie conſonam ſententiā reportauerit ab aliis iudicari nō poterit.

SI qs epiſcopus criminaliter accuſatus ab[d] oibus q ſunt intra prouinciaꝫ epis acceperit vnam ɔſonamqꝫ ſententiam ab alijs vlterius iudicari nō poterit ſed manere circa eam oportet tanqꝫ ɔuenientē que ab oibus prolata ē firmaꝫ ratāqꝫ ſententiā. Sub intelligendū vero eſt niſi ad iudicē maioris auctoritatis fuerit ꝓuocatū: tunc eniꝫ per appellationē ſoluta ſententia firmitatem non obtinet.

Unde Nicolaus papa ait.

¶ Semel diffinitum retractari non licet niſi vbi maior auctoritas fuerit.

QUod bn̄ ſemel diffinitū[e] eſt: ⁊ iterpoſitis iuramētis deliberatū nulla dꝫ iteratione (niſi fortaſſis vbi fuerit maior[f] auctoritas) retractari.

Item ex concilio ſardicenſi.

¶ In renouatiōe iudicij btī petri memoria eſt habenda.

OSius epſ[g] dixit: q ſi aliqs epiſcopus adiudicatus fuerit in aliq̄ cauſa ⁊ putet ſe bonā cauſam hēre alteꝛ iudicium renouet̄. Si vobis placet ſci petri apl'i memoriā honorem⁹: vt ſcribat̄ vl[h] ab his q examinauerunt: vel ēt ab alijs epis q in prouincia ꝓxima morant̄ romano epiſcopo ✠. Et ſi iudicauerit renouandū eſſe iudiciū renouetur ⁊ det iudices: ſi aūt ꝓbauerit talē cauſam vt ea nō refricētur q̄ acta ſunt: q̄ decreuerit romanus epſ ɔfirmata erūt. Si hoc ergo placet oibus ſtatuat̄. Synodus reſpōdit: placet.

¶ Queſtio.v.

SI inter epiſcopos. ¶ Caſus. hoc.c. loquitur in cauſa ciuili: ⁊ eſt caſus talis: Cōtrouerſia mota eſt int̄ duos epiſcopos eiuſdē prouincie de reb⁹ ſpiritualibus vel alijs negocijs: q̄ritur eſt qs debeat negocium terminare? Et r̄ndetur q metropolitanus eoꝝ cum qbuſdam epiſcopis debet negociuꝫ terminare: ⁊ ſi alterutra partium nō pareat ſententie deferat̄ cauſa p appellationem ad primatē: vt p euꝫ negociū diffiniat̄: cuius ſn̄ie nullus valebit contradicere.
a ¶ Negocijs. No. ꝓ ciuilib⁹ negocijs poſſe celebrari ſynodum: vt.ſ. diſtinct. xviij. propter.
b ¶ Tunc p̄mas. Argu. q maiora negocia prouincie n̄ lꝫ facere metropolitano ſine auctoritate p̄matis. ſic.lxv. di. de pſona. ⁊.xcix. diſ.c.j. ⁊.xvj.q.vi. placuit. ſꝫ illud itellige ſi appellat̄ ad ipſū: vt.xviij. diſtinctio.c.j.⁊.ix.q.iij. conqueſtus.
c ¶ Contradicere. Ecce caſus vbi non audit̄ ſecundo appellans: vt dixi.ij.q.vj. anteriorum.
SI metropolitanus. ¶ Sed ſi omniu. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ. in precedēntibus.c. q ſi prouinciales nō concordauerint recurrendū eſt ad archiepm̄ vicine prouincie: Nunc oſtēdit Gra. q ſi concorditer ſn̄iam ferant cōdemnatiōis maēbit ſn̄ia firma.
SI qs epiſcop⁹. ¶ Caſus. hoc c. de delegatis iudicibus loquit̄: vt dicūt Bri. ⁊. h. ⁊ dicit ēt. h. q prima duo c̄priū ſit̄r de delegatis iudicibus intelligi: poſſunt etiā intelligi de his q bene habēt ꝓuilegiū deponēdi epōs ſuos. Eſt ergo caſus hui⁹.c. Aliqs epſ accuſatus fuit ⁊ depoſitus cōcorditer ab epis prouincie. Dicit̄ hic q decetero ab alijs iudicari nō poteſt ſed ſentētia firma ꝑmanebit: niſi appelletur: vt.ſ. §. pxi. cui⁹ caſus planus eſt.

QUod bene. ¶ Caſus. Queſitū fuit a nicolao vtr̄ ſententia ſemel bene lata iuramentis ēt iterpoſitis poſſit retractari? Et reſpondetur q nō: niſi ad maiorem fuerit appellatum.
e ¶ Diffinituꝫ eſt. a iudice p ſententiā vel etiam a quocūqꝫ. Et intellige de iuramento qđ iudex parti defert: non qđ pars defert parti: qꝛ illud non poteſt retractari: vt.C. de rebus credi. generaliter. ⁊.ff. de iureiurā. admonendi. Iteꝫ argu. q qui iurat ſtare vel parere ſententie vel mandato alicuius q poteſt appellare. ff. reꝫ ra. habe.l. iij. §. ſaluus. ff. iudi. ſol. cuꝫ apud. extra de appellati. ad hec.ij. ⁊. c. preterea. ⁊.c. queſtioni.
f ¶ Maior. extra de iureiur. venientes.
OSius epſ. ¶ Caſus. Oſius in ɔcilio ſardicē ſi ſurrexit dicēs: Si aliqs epſ fuit ɔdēnat⁹: ſi putat ſe bonā cāꝫ hēre appellet ad papā: ⁊ hoc ſignificet pape: vel ab his epis q eū examinauerūt vel ab epis vicine prouincie: ⁊ ſi placuerit ei renouet̄ iudiciū: aut ſn̄ia cōfirmet̄? R̄n. oēs placet. Caſus tn̄ n̄ facit mētionē de appellatiōe ɔdēnati. ⁊ dicit. hu. adiudicat⁹ id ē male iudicatus.
g ¶ Oſi⁹ epſ. Arg. aliā eē cāꝫ appellationis a p̄ncipali. arg. contra.xxxj.q.ij. lotharius. ⁊ notaui.ij. queſtio.vj. ſi epiſcopus. ⁊.§. poſt ſecundam.
h ¶ Ul' ab his. Ille eni iudex q tulit ſn̄iam ſi n̄ deferat appellatiōi: reſcribet ei ad quē appellat̄ opini. ſuā: ⁊ q̄re n̄ deferat appellatiōi. vt.ff. d ap. reci. vl' n̄.l. ſciēdū. Queſtio.v.

Iuramentū an poſſit retractari.

✠ ¶ Nota q hic agit̄ an aduocat⁹ p̄me cāe teneat̄ ꝓ eodē ſalario d̄fendere i cauſa app. ꝯ q̄ dic vt p gl. in.l. ita de mū.C. de ꝓc. q̄ lꝫ q n̄.gl. i.l. q ꝓpo. §. ite q̄rit̄. i glo. j.ff.eo.
Iudex qđ reſcribere dꝫ iudici ad quem.

Quod autẽ. ❡ Caſus. hec eſt qnta queſtio q̃ q̃rit an deficiẽte accuſatore re⁹ ſit cogẽdus ad purgationẽ? Et qdẽ ſi pp hoc labo rat iſta inia cogit ad purgationẽ: alſ non. vt .ſ. ij. q. v. pſbi. ⁊ .c. ſi mala fama. Eadẽ qõ tractaf. .ſ. ij. q. v. vbi de hac mã ſatis dĩ. Et no. ꝙ ſequentia duo .c. itelligũf de il lis q non ſũt de cri mine infamati: ⁊ iõ non coguntur ad purgationem.

a ❡ Qõ ãt. Re⁹ nõ ẽ cogẽd ad purgatio nẽ: niſi laboret inſa mia. vt .ſ. e. qõ aũt. ⁊ ij. q. v. pſbi. vbi ple ne de hoc iuẽies. Jo.

Quod autem. ❡ Caſus. Iſta ſim⁹ dũ accuſaret a qbuſdã: ſupplicauit Grego. vt mitteret aliquẽ cardinalẽ vel legatũ ad eũ vt corã eo pbaret ſe inocen tẽ: Rñdet Greg. vt cũcꝫ eẽt excuſabile ſi rõ vlla cogeret re um oñdere ſe ino cẽtẽ: ſꝫ qꝛ hoc onus accuſatorib⁹ incũ bit: iõ mãdat ei vt ad eum veniat ſine mora forte ſe defen ſur⁹. Seqns .§. pꝫ.

b ❡ Qua.id eſt per quã. ſic. .ſ. iiij. q. iij. q intẽdit. ⁊ ex̃ de pſũ. cum in iuuentute.

Accuſator. ❡ Caſus. Ad hoc vt lex faciat ad p poſitũ Gratiani dꝫ hic eẽ accuſator: vt vi dicere Bñ. lꝫ i .l. C. ſit actor. ⁊ ſꝫ hoc ſic pones caſũ: Quidaꝫ pfitebaf corã iudi ce ſe nõ poſſe pbare crimẽ qõ obijcie bat: ſꝫ poſtulabat vt re⁹ cogeref pbare ꝯ riũ: qſitũ fuit ab im patore qd iuris eſ ſet? Et rñdet ꝙ p rez naturã nulla ẽ pbatio illi⁹ q factũ negat: vñ re⁹ ad hoc cogi nõ debet. Et ſi ſit ibi actor: idem eſt caſus: ſed intelligif in cauſa ciuili. Sequens .§. pꝫ.

c ❡ Accuſator. Ex hac .l. due habenf regule. Vna ꝙ niſi actor pbet quod intẽdit re⁹ abſoluif. Scđa eſt ꝙ negã tis factũ nulla eſt pbatio. Prior regula recipit exceptio nes. Nã rõne preſumptionis transfferf pbatio ad reuꝫ. vt ex̃ vt eccle. bñ. vt nſm. ⁊ ex̃ de pcur. ex inſinuatione. in ſi. ⁊ .ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. qntus. Jtem cũ actor in tentionem ſuam fundauit iure cõmuni. vt .C. de pro batione. xxviij. diſt. qꝛ ſunt culpe. ⁊ .c. diſtin. ꝯtra morem. Jtem cũ reus ſponte aſſumit ſibi onus pbandi. vt .ff. de pba. circa. Jtem in communibus iudicijs vtriuſcꝫ p batio audif. vt ex̃ de pb. ex lris. Jtẽ cũ vtꝗ ꝯtẽdit ſe poſ ſidere. ex̃ de pba. lꝫ. Jteꝫ in crimine falſi vtriuſcꝫ teſtes audiũf. vt .C. de fal. vbi. Sĩr in crimine leſe maieſtatis ⁊ i ſacris deſertis: ⁊ i pditiõe pñe: ⁊ i crimine peculatus vtriuſcꝫ teſtes au diunf. vt .C. de aboli. fallacif. in ſi. Et de ſe cũda regula nota bis ꝙ triplex ẽ nega tiua: ſci iuris ⁊ for me ſiue qualitatis. Negatiua ſci ẽ in q̃ negaf aliqd factũ eẽ hec ſi nõ hꝫ determi nationẽ loci vel tẽ poris nũꝗ pt pbari vt ſi qs dicat ſe cita tũ ñ eẽ: vel ſe ñ ꝯtriſ ſe cũ tertia tales im probari pñt: ſꝫ pba ri minime: de tali logf hic. Et hoc iõ: qꝛ negatiõꝫ ñ ſũt cãe. Si aũt adijciaf tps vel loc⁹: tũc pt pba ri ſi pbatũ fuerit de alio tpe ⁊ de alio lo co. vt ex̃ de teſti. ex te nore. ⁊ .C. de ꝯhẽ. ſti pu. optimã. Jteꝫ di co de hac negatione ꝙ capĩm nõ fuit cita tũ: qõ cũ determina tione tpis pt pbari: ſꝫ ꝯtrius innuaf. ex̃ de elec. bone. ſꝫ illud nõ ẽ ppẽ vi negatio nis: ſꝫ poti⁹ ſingu laritatis. Vñcꝫ nũ negatiua pbaf ſine determinatione tpis. vt ex̃ de pba. tertio. Sꝫ illa poti⁹ ẽ pſum ptiua pbatio q̃ vio lẽta ⁊ ſic itelligif qõ ẽ ex̃ de teſti. iã lris. i ſi. Jtẽ negatiua ſci pbaf cũ hꝫ iplicitã af firmatiuaꝫ. vt ex̃ de renũ. ſup hoc. Jtẽ ne gatiua iuris bñ p baf. vt .ff. de pbati. ab ea pte. qꝛ q negat ali qd iuſte factũ dicit ⁊ illõ iniuſte factũ: ⁊ qꝛ pſumif aliqd poti⁹ iuſte q̃ iiuſte fcm: iõ illõ tenef p bare. Negatiua forme ſiue qlitatis dĩ iſta: Jſte ñ ẽ idone us ñ ẽ legitim⁹ ñ ẽ ſoluẽdo: tal ẽ pbãda ab eo q eã p ponit. vt ex̃ de preſump. dudum. ⁊ .ff. de leg. ij. cum qui dam. ⁊ .l. cũ pater. .§. rogo. ⁊ .C. de inoffi. teſta. eimodo.

d ❡ Per rez nãꝫ. id ẽ p ꝯſuetudinẽ cãꝫ: itẽ iſte itelle ctus ꝑendif per id qõ legif. xxv. q. v. c. vlt. i ſi. ſic ex̃ de ſi. inſtru. inter dilectos. ⁊ ſic ex̃ de cã poſſe. ⁊ ppẽ. cũ eccleſia. ⁊ extra de fide iſtru. c. ij.

e ❡ Negãtis. ſic ex̃ de cã poſ. ⁊ proprie. cuꝫ eccleſia. ⁊ extra de pba. qm̃. ❡ Cauſa vij. Quidã eps. ❡ Caſus. Supra .vj. q. iij. c. vnicꝫ

Quod autẽ[a] deficiẽte ac cuſatore nõ ſit reus co gendus ad pbationeꝫ: auctoritate Gregorij pbaf: qui ſcribens maximo ait.

❡ Onus pbatiõis reo nõ incumbit.

Quod aũt po ſtulas: vt illuc perſonã dirigere debeamus qua[b] de his q̃ dicunf poſſit eſſe pba tio: eſſet vtcũcꝫ excuſabile: ſi vncꝫ ratio et q accuſaf neceſ ſitatẽ pbationis iponeret: at poſtcꝫ nõ tibi ſꝫ accuſantib⁹ hoc onus incũbit: ad nos (ſi cut pfati ſum⁹) dilatiõe ceſſã te venire nõ deſinas. ❡ Ac cuſat⁹ nõ negationẽ: ſꝫ exce ptionẽ pbare debet. Codice lib. iiij. titulo de pbationib⁹.

❡ De eodem.

Accuſator[c] qõ aſſeuerat pfitẽdo ſe pbare non poſſe: reũ neceſſitate mõſtrãdi con trariũ nõ aſtringit: cũ per[d] re rũ naturã factũ negãtis[e] pro batio nulla ſit. Hoc aũt ob ſeruãduꝫ eſt qñ reũ publica fama nõ vexat: tũc eni aucto ritate eiuſdẽ gregorij pꝑter ſcandalũ remouẽdũ famam ſuam reuꝫ purgare oportet.

❡ Cauſa. vij.

Quidã epiſcopus lõga ꝯtinualitudine grauat⁹ aliũ ſibi ſubſtitui rogauit: cu ius precib⁹ ſummus põtifex

Negatiua ẽ triplex.

Actore ñ p bãte reus abſoluif regularif ✠ ❡ Con tra .l. q ac cuſare. C. de eden. ⁊ i .l. actor qõ aſſeuerat ⁊ .C. õ pba.

ſacta fuit mētio de renūciatione ep̄atus: Un̄ gratianus nactus occaſionē ſubijcit cauſam iſtam: in qua tractat de renūciatione: ⁊ an prelato viuēte alius ſit ei ſubſtituendus: ⁊ de mutatione ſedis ⁊ qbuſdā alijs: q̄ oia vt cōpetētius agat: thema ꝓponit: duas ide eliciēs q̄ones. Eſt ergo caſus. Ad preces cuiuſdam egrotantis ep̄i papa loco eius aliū ſubſtituit: poſtea cū cōualuiſſet volebat repetere cathedram cui renūciauerat. Q̄ō.j. Quod autē viuente. hec q̄ſtio diuidit̄ i.ix.ptes. In p̄ma ꝓbat̄.xv. auctoritatibus ꝙ nullus dz p̄uari iure ſuo ſine culpa ſua: nec et ꝓ ifirmitate: niſi ipſe renūciauit: nec alius pōt eligi altero nō renūciante: niſi d̄ pape licētia ſpeciali. ſcd̄a ibi: ne autē. tertia ibi: ecce ꝙ. quarta ibi: ambitionis. q̄nta ibi: qd̄ vero. ſexta ibi: hoc nō ſolum. ſeptima ibi: ecce in qbus. octaua ibi: itē cū aliq̄s. nona ibi: hoc etiam tūc obſeruādū. Jo. de fa. ℭ Caſus. hic intitulatur prima q̄ō in qua queritur an viuēte ep̄o alius poſſit loco eius ſubſtitui? Et rn̄det ꝙ nō: niſi in caſib⁹. ſ. niſi deponat̄. vt. l. diſt. poſtq̄. ⁊ niſi renūciet. vt. ī. e. q. qualiter. ⁊ niſi mutet̄ ſedes de licētia pape. vt. ī. ea. mutationes. ⁊ niſi per ambitionem trāſtulerit ſe ad aliam eccleſiā: quo caſu carebit vtraq̄ʒ habita. ſ. ⁊ ambita. vt. ī. ea. ſi quis ep̄s. ad inſtar iuaſoris q amittit rem inuaſam: ⁊ aliud tantūdē. vt. C. vnde vi. ſi quis in tantam. vel niſi intrauerit monaſterium vel canonicam regulam de licentia pape. vt. ī. e. hoc nequaq̄ʒ. Probat ergo primo ꝑ ꝯciliū apud aluerniam celebratum: ꝙ ep̄o viuēte alius ſubſtitui nō debet: niſi depoſitus ſit.

a ℭ Quod aūt viuēte. Dicēdū eſt ꝙ nō: niſi ſit depoſitus l. di. poſtq̄. vel niſi renunciauerit d̄ licētia pape. vt. ī. ea. c. mutationes. vel niſi per ambitionē ſe trāſtulerit ad aliam: quo caſu carebit habita ⁊ ambita. ī. e. ſi quis ep̄us ad inſtar iuaſoris qui amittit rem inuaſam ⁊ aliud tātūdē. vt. C. vnde vi. ſi qs in tantā. In egrotante autē diſtinguūt qdam ſi egritudo eſt incurabilis: vt tunc aliter ſubſtituatur: vel etiam ſi nimis ſenex eſt ad inſtar iudicis. ff. de iudi. ſi longius. C. de of. prefec. orien. l. ſi q̄s. Sed hoc nō admitto niſi in leproſo: q a dignitate remouetur ꝓꝑ ſcandalum. extra de cle. egro. tua. hoc etiam ſcias ꝙ epilentici ⁊ alij diuturno morbo laborātes non ꝓmouētur. vt. xxxiij. di. cōiter. ⁊ extra de elec. cū inter. ſʒ ꝓmotū morb⁹ nō deijcit: vt h̄. ⁊. ī. c. ij. ſed dat̄ ei coad-

Annuit: ⁊ quod rogauerat ei ꝯceſſit. Poſtea vero ꝯualuit idē ep̄s: ⁊ qd̄ prius fecerat cupit reſcindi: hic aduerſus eū q ſibi acceſſerat queſtionem mouet: ſuāq̄ʒ cathedrā tanq̄ʒ ſibi debitā repoſcit. ℭ Hic primū querit̄ vtrū viuēte epiſcopo alius poſſit in eadē eccleſia ordinari. Secundo an iſte valeat repoſcere cathedram quaʒ ſua interceſſione alter accepit.

ℭ Queſtio.j.

Quod[a] autē viuēte ep̄o alius ſupꝑoni aut ſupordiari nō poſſit: ex cōcilio apud aluerniā celebrato diffinitum eſt: in quo legit̄: vt nullus (viuēte ep̄o) alius ſupponatur: aut ſuperordinetur ep̄o: niſi forſitan in eius locū quē capitalis pena deiecerit.

Item ex regiſtro gregorij pape ad anatholium conſtantinopolitanū diaconem.

ℭ Pro moleſtia corpis ſuo honore non priuetur ep̄us.

Scripſit mihi dilectio tua me reuerendiſſimo fratri meo ioāni prime[b] iuſtiniane ſedis ep̄o ꝓ egritudine capitis quā patitur: ep̄ʒ p̄cipere ſuccedere: ne fortaſſe dū ep̄i iura eadē ciuitas non habeat (qd̄ abſit) ab hoſte depereat: ⁊ qdē nuſq̄ʒ canones p̄cipiunt: vt ꝓ egritudine ep̄i ep̄s ſuccedat. Et ideo iniuſtū[c] eſt vt ſi moleſtia corpis irruat honore ſuo p̄uet̄ egrotus. Sed ſuggerēdum eſt: vt ſi qs in regimine egrotat: diſpenſator[d] illi talis regratur: qui poſſit eius curaʒ omnē[e] agere: ⁊ locum illius in regimine eccleſie (ipſo non depoſito) conſeruare: vt neq̄ʒ deus omnipotens offendatur: neq̄ʒ ciuitas neglecta eſſe inueniatur. Idem in epiſtola ad candidum.

ℭ Flagellatis a domino: afflictio addi non debet.

Cum percuſſio corpalis imminet: vtrū pro

lutor. vt. ī. c. j. ſed ex diſpenſatione magna q̄nq̄ʒ viuēte ep̄o alter adiungit̄. vt. ī. e. nō aūt. ⁊ idē de quolibet clerico intelligas. Sed abbates facti inutiles remouētur penitus. xviij. q. ij. ſi quis abbas. ſicut etiā ſit in iudice. C. de offi. p̄fec. oriē. ſi quos. cū etiā ex modicis cauſis remoueantur. extra de ſi. mo. ꝑ tuas. vbi aūt electus ſiue confirmatus ante ordinationē ſit inhabilis: remouēdus eſt. vt videtur extra de eta. ⁊ quali. c. j. vite tamen neceſſaria recipiat. ī. eo. quāuis.

Scripſit mihi dilectio. ℭ Caſus. Joānes prime iuſtiniane ep̄s tāta egritudine capitis laborabat ꝙ ep̄ale offm̄ exercere nō poterat. Ne igitur ciuitas p̄fata dilaniaretur ab hoſte: anatholius diaconus ꝯſtātinopolitanus ſupplicauit gregoriuʒ vt alium ſubſtitueret epiſcopuʒ. Greg. vero ſcribens ei dicit hoc nō eſſe faciēdū. Iniuſtū eſt enim vt qs pro egritudine ſua: ſuo priuetur honore: ſʒ coadiutor ei detur q vicē ei⁹ gerat: vt deus non offendat̄: ⁊ ciuitas nō negligat̄.

b ℭ Prime. ſ. ſalonitane: qr ibi iuſtinianus p̄mo reſedit. Alij dicūt rauēnam ⁊ non ſalonitanam eſſe primam iuſtiniani ſedem.

c ℭ Et ideo iniuſtum. preeſſe enim intelligitur: licet ſit infirmus: ſicut ſeruus ſeruire intelligitur: licet ſit infirmus. ff. de ſta. libe. cum heres.

d ℭ Diſpenſator. ſimile. ff. de tute. ſolet etiam. vbi dicitur ꝙ ſi tutor ꝓpter longā egritudinē nō pōt adeſſe: datur ei curātor qui potius dicitur adminiſtrator.

e ℭ Curam omnem. ſ. res eius adminiſtrare: ſed que ſpectant ad pontificale officium vicini epiſcopi ſupplebunt. ī. e. pontifices. Et eſt hic ar. ꝙ coadiutor ⁊ adminiſtratores vel viſitatores debeant habere liberam ⁊ generalem adminiſtrationem. vt. ī. eo. quāuis. ⁊ extra de elec. cum nobis olim. in ſi. ⁊. xxj. queſtione. j. relatio. Sʒ quid ſi iſte nolit habere coadiutorem. Dico eum cogendū ꝑ ſuperiorē. extra de cenſi. romana. ver. ſi vero. lib. vj. ⁊ argu. ff. de mino. l. ait. §. j. multa enim bona preſtant̄. inuitis. vt. xlv. diſtin. ⁊ qui emendat.

Cum ꝑcuſſio. ℭ Caſus. Calūnioſus clericus corporalē patiebat̄ ꝑcuſſionē: cuius occaſione candidus ep̄s de vrbe veteri ip̄m beneficio eccl'ie ſpoliauit: ſuper quo cum gregorius querela pulſaret̄: p̄cepit candido q̄tenus oia ſibi reſtituat: qr ſi ꝓ egritudine eccleſia p̄uaret̄ ⁊ deus offenderet̄: ⁊ alij nō inuenirent̄ hoc exēplo deterriti q vellēt eccl'ie militare. Et iſte caſus colligit̄

Q̄ſtio. [margin]

Ep̄s viuē[tia] oſſit ali[us] ſubro[g]i. [margin]

Coadiutor̄ dʒ h̄re liberā adminiſtrationē. [margin]

Afflictio qñqꝫ dat afflictis.

¶ hoc.c.⁊ ex decre. que eſt extra de cle.egro.cũ pcuſſio.
a ¶ Purgatione.i.probatione.ꝟ.c.aduerſitas.
b ¶ Flagellatis.ſufficiẽter:ſed nõ ſufficiẽter afflictis ad di põt.vi.xxj.q.v.ſi qs a ꝓprio.⁊.c.ſeq.⁊ eſt argu.ꝙ poſt pniam nõ põt quis accuſari de crimine:ſi̇̃r nec duplici dãno debet qs puniri.ff.de iure do.iure.⁊.ff.de cõdi.ob cau.ſi pecuniam.§.vlti. ſi̇̃r pena nõ debet verti in culpã. vt.ſ̄. di.v.baptiçari.⁊.c.ad eius vero.
c ¶ Afflictio.ſ̄.iij. q.ix.indicas.⁊ extra de iudi.at ſi clerici.⁊ ĩ.diſtin.v.c.j.

¶ Con cor.tex.i.l ſi ſu⁹.ff.ð euic.⁊ in auté.naui gia.cũ gl. ĩj.C.ðfur.

P Reſentium. ¶ Caſus. Adeo datus presbyter acceperit a gratiano epõ ſuo licẽtiam: vt ad certum tẽpus abeſſet ab eccleſia ſua ꝑ qbuſdã ſuis negocijs ordinãdis:⁊ſed cum pp egritudinẽ ſteriſſet vltra tẽpus prefixum ei epõs ei⁹ ſcꝫ gratianus alium ſibi ſubſtituit. Greg. autẽ cuꝫ ex hoc querelã ſuſcepiſſet: ſcribit clemẽtino pmati ipſius gratiani:vt inquirat veritatem huius rei:⁊ ſi inuenerit ꝙ egritudinis cauſa p duos menſes abfuiſſet:reſtituat euꝫ in loco ſuo: Subſtitutũ vero pſbyterũ:ſi nõ per ſimoniã fuit ibi pſbyter ordinatus:ĩ alia quacunqꝫ vacante eccleſia inſtituatur: ſi vero per ſimoniam:degradetur.
d ¶ Per duorũ. Idẽ forte ſi p vnuꝫ vt.ĩ.eo.ſi quis in clero.hic ſumit argu.ar.ꝙ ſi epõs indeterminate licentiauit clericum:non videtur eum licentiaſſe vltra duos menſes:ſed tñ hoc eſt referendum ad arbitrium boni viri conſiderato negocio.argu.ff.de ver.obli.continuus.ad hoc.c.bene facit.ff.de re mili.qui cõmeatus.nam ibi dicitur ꝙ ſi aliquis ab eſt vltra ſtatutum tẽpus:ꝑ deſertore habetur.ſimile bonum argu.xxj. q.ij.placuit.poteſt tñ per modicũ tempus purgare moram.lxxxviij.diſt.perlatum.Non enim feſtinabit iudex ad ſniam:vbi quis iuſta cauſa abfuerit✠:vt.ff. de dam. infec.ſi finita.§.ſi forte. etiam licet ad prefixum terminum reus non veniat:ſed habebitur ratio viarum tẽporis ⁊ egritudinis,⁊ alterius impedimenti:vt.ff.de vaca.mu.tempus.ff. quibus ex cau.ma.ſi cui.§.j. poteſt enim abſens iuſtam habere excuſationeꝫ:vt extra vt lit. non conteſta.quoniam frequenter. Lex dicit ꝙ ſi quis per licentiam abeſt:ſi vſqꝫ ad quinquennium non re-

✠ ¶ Add ꝙ talis ſñtentia nõ pſumitur ſolemnis glo.in.l.ij ff.de l iure.⁊ no.in l.vi.gl.filie

purgatione[a] an pro vindicta ↄtingat dei iudiciũ ĩ hoc ignoratur:⁊ ideo non debet a nobis addi flagellatis[b] afflictio[c] ✠ne nos culpe (qd abſit) offenſa reſpiciat. I tẽ gregorius clemẽtino epõ pmati bizãceno. ¶ Infirmitatis cauſa loco ſuo qs puari non debet.

P Reſentiũ latoris adeo dati querelã:q ſe pſbyteratus ſui loco incõgrue dicit expulſum:licet ſubdite tibi textus petitionis explanet: tñ paulo iudicauimus apertius retexendã:aſſerit nanqꝫ a gratiano fratre ⁊ coepõ nr̃o i loco ſuo qbuſdã ſe ſuis ordinãdis negocijs relaxatũ:egritudiniſqꝫ cauſa p duorũ[d] mẽſium ſpaciũ ſue ſe eccleſie defuiſſe:cuius rei occaſionẽ captãtẽ predictũ fratrẽ noſtrũ aliũ loco eius illic presbyterũ ordinaſſe. Hortamur itaqꝫ fraternitatẽ tuã:vt cauſaꝫ eius ſollicite:diſtricteqꝫ perqras:⁊ ſi manifeſte egritudinis (ſicut dr̃) cauſa eccl̃ie ſue defuiſſe eũ reppereris:nullũ ei ex ordinatiõe alterius preſbyteri pmittas pĩudiciũ generari:ſed ĩ loco ſuo ſine aliqua eũ fac dubietate reſtitui: ⁊ infra. Illud aũt charitateꝫ tuã ſpecialiter admonemus: vt ſi vera fuerit huius ſuggeſtio:atqꝫ in ſuo ordine fuerit reſtitutus de preſbytero q in loco ei⁹ ordinatus eſt:ſubtiliter diſtricteqꝫ debes eſſe ſollicitus:⁊ ſi qdem ſine datione aliqua ad eũdẽ ordinẽ puenerit:vt in ſimoniacã hereſiꝫ nõ potuiſſet incidere:in aliã[e] quãcũqꝫ vacãtẽ eccleſiã eum volumus ordinari. Sin autẽ in eũ qppiam (qd auertat dominus) tale fuerit repertum: ipſo etiã preſbyteratus ordine priuetur:quẽ nõ cauſa replẽde neceſſitatis eccleſie:ſed ſola cõprobatur ambitiõe ſuſcepiſſe. I tẽ nicola papa aluino ianuenſi archiepiſco.

¶ Pro infirmitate vel egritudine põtifices nõ ſunt abijciendi: nec in eorum locum alii ſubſtituendi.

P Ontifices qui aliqua occupant infirmitate vel egritudine:abijciẽdi nõ ſunt:nec alij in loco eoꝝ ↄſecrãdi ſũt niſi ex hac fuerit luce ſubtracti:ꝙ ſi de miniſterio ſibi conceſſo cõquerũtur:que licita[f] ſunt ſacerdotes[g] expleãt. In his ⁊ õ q̃ his pſumere nõ licet[h] vicinoꝝ[i] vſqꝫ[k] ad recipiendã ſanitatẽ epõꝝ auxilia ſub

uertitur punitur:vt.C.de aduo.di.iudi.l.vlti. Jo.
e ¶ In aliam. Argu.ꝙ ſi concedo alicui eccleſiam q̃ ab eo euincitur:teneor ei aliam concedere:vt extra de preben.inter cetera.qꝛ iuuari nos beneficijs nõ decipi oportet.vt.ff.cõmo.l.in cõmodato.§.penulti.ĩ.ea.omnis.⁊ c.paſtoralis.⁊ eſt cõtra id qd dicit lex ꝙ donator nõ tenet de euictione:vt.ff.ð edil.edic.ad res donatas. Sed hic non dicitur epõs donare: qꝛ habet neceſſe concedere eccleſiam:⁊ ĩ neceſſitatib⁹ nemo liberalis exiſtit.ff.de adimen.leg.l.reꝫ legatã. Tñ de dolo poſſuꝫ agere ↄtra donatorem:ſi mihi ſcienter det rem alienaꝫ: vt.ff.de dona.ariſte. §.vlti. Itẽ ſi quis ꝑ violentiam expellit de eccleſia: non habet recurſuꝫ ad epĩſcopum: ſicut nec emptor ad venditorẽ in hoc caſu: vt.C. de actio.emptio.⁊ vẽdi.l.expulſos. Et nota ꝙ hoc.c. ſemp conſueuit ad hoc induci ꝙ ſpoliatus a iudice non poſſit petere reſtitutioneꝫ: vt ſecunda queſtione pma notuꝫ. Judex enim non dicitur facere violentiam: vt .xxiij. queſtione ſecũda.c. primo.ff. quod metus cauſa l.iij.ſemper enim ꝑ facto ſuo preſumitur:niſi poſſit de dolo argui: vt ſecunda queſtione ſexta hoc etiam. Jo.

extra de reſcripto ꝑ Ja. o are.ff. de iuſt. teſta Eccl̃ia euicta an poſſit agi cõtra epm illã ↄtulit

P Ontifices. ¶ Caſus. Aluinus archiepiſcopus duas fecit queſtiones pape nicolao. Prima fuit: vtrum propter egritudinem pontifices ſint abijciendi a dignitate? Et reſpondetur ꝙ non: nec alij debent loco eorum ſubſtitui: niſi prius de hoc ſeculo migrauerint: ⁊ presbyteri eorum defectum ſupplere debent:⁊ in quibus ſupplere non valent: ſuppleãt vicini epĩ:qui debent cum cautela vocari:ne eccleſie preiudicium fiat. Secunda queſtio fuit:vtrum epiſcopi greges ſuos dimittere poſſint? Et rñdet ꝙ non.
f ¶ Que licita ſunt.vt miſſaꝫ canere ⁊ predicare.vt.xcv. diſtinctione ecce.
g ¶ Sacerdotes.i.archidiaconi vel decani qui vicarij ſunt epiſcopi.vt.xcv.diſtin.perlectis.
h ¶ Non licet.in his que ſpectant ad officium epiſcopale.quod eſt.lxviij. diſtin.quãuis.
i ¶ Vicinorum.ſic.lxv.diſtin.ſi forte.
k ¶ Vſqꝫ.ſic.C.de cura fur.cum alijs.

g ¶ Cum cautele.i.preſtabit cautionem de bonis eccle ſie non vſurpandis. Joan.

a ¶ Cū cautele.i.preſtabit cautionē φ ex hoc ſibi nullū ius vendicabit.⁊ ar.eſt φ qs pro poſſeſſore habetur ex eo φ fuit in poſſeſſiōe niſi ꝓteſtatio pceſſerit:vt ſ.⁊.ē. xxiiij. di.pſbyteri.⁊ extra de iurepa.conſultationibus.Ar.ꝯ. extra de reſti.ſpo. eliz. lij.⁊.x.queſtio.iij.qꝛ ⁊ extra de of.de lega. ꝯſultationib⁹. Joā.

di vbi tractatur publica vtilitas.vt.C.de decu.curiales. ij.lib.x.Sol.ſemp vocandi ſunt vbi cōmode vocari poſſunt.vt extra de elec.φ ſicut. ſed ſi abſentes non poſſunt intereſſe reliqui poſſūt eligere:vt ibidem dicit.tñ ſi aliqs non poteſt intereſſe ſi ſuo iuramēto fidem de hoc fecerit ꝑmittit ei p ꝓcuratorem eligere q ſit de collegio.vt extra de elec.qꝛ ꝓpter. extra ꝓuinciam tñ non ſunt vocandi. vt extra de elec.coraꝫ. qꝛ poteſt abſens habere iuſtam excuſationem.vt extra vtilite non ꝯteſta quoniam frequenter.hodie autem ſup iſta vocatione ſufficit cōſuetudo eccleſiaruꝫ per decre.extra de electio.in geneſi.

Factus. ¶ Caſus. Hec quinqꝫ.c. loquuntur de nouatiāo papa ſchiſmatico eiuſqꝫ cōplicib⁹.Eſt ergo caſus huius.c.⁊ ſequētis. Defūcto papa fabiano electus eſt cornelius vere ab oībus cardinalibus. ſ. ſedecim habito ſuffragio plebis ⁊ antiquoꝝ ſacerdotuꝫ:⁊ bonoꝝ viroꝝ ꝯſenſu:poſtea nouatianus elect⁹ eſt a paucis:q ſic itruſus cornelium moleſtādo cepit orbē ꝑagrare ⁊ catholicos deponere eṗos:⁊ alios ſubſtituere. Scribit ergo cyprianus martyr oībus chriſtianis φ ſolus cornelius eſt verus papa:ſed nouatianus papa qui poſt illū corneliū eſt elect⁹ ꝓphanus eſt ⁊ mal⁹:nec dꝛ ſecūdus imo poti⁹ nullus:⁊ hortaṫ chriſtianos ne recipiant illum:qꝛ licet nūc in īnitio ferueat: diu tñ durare nō pōt.

b ¶ Que tunc. Hic vꝫ φ abſentes nō ſūt vocādi ad electionē. vt.x.q.ij.hoc ius ꝯ. ⁊ ex̄ de ſen.⁊ re iudi. cū olim.maxime ſi ſint remoti.vt extra de elec.cū inter.imo ⁊ ſi in hortis ſunt nō videnṫ vocandi. vt ij.q.vj.§.biduū. ſufficit eni ad citationē pulſatio cāpane. vt extra de offi.cuſto.c.j.⁊.ij.⁊ ex̄ de elec.in cauſis.⁊ extra de poſtu.prela.c.penulti.⁊ antepenulti.⁊ lex dicit illos ſolos vocādos q ſūt in vrbe.vt.C.de legatio.l.vl.li.x.Qđ autem vocandi ſint abſentes:ꝓbaṫ.lxiij.di.q̄to.alioquin plus nocet ꝯtemptus vnius q̄ꝫ ꝯdictio plurium.vt extra de elec.φ ſicut.⁊.c.cū nobis olim.Nā remoti ſunt vocandi

rogētur:⁊ hoc cū cautele[a] ſtudio peragāt:ne p neceſſitatis occaſionē ꝑſumptiōis pullulet ambitio. Eṗos vero qui dñici gregis ſuſcipiūt curam atqꝫ ſollicitudinē ab adminiſtratione eoꝝ diſcedere non oportet:vt accepti talēti pulchritudo nō deleaṫ: ſꝫ certamē eoꝝ ſalubriter augeaṫ:⁊ triplicē fructus. Itē ex epiſtola cypriāi eṗi ⁊ martyris.

¶ Viuente epiſcopo alius ſibi ſuccedere non valet.

Factus eſt corneli⁹ eṗs de dei ⁊ chriſti eius iudicio:⁊ de clericoꝝ pene omniū teſtimōio:de plebis que tunc[b] affuit ſuffragio: de ſacerdotū antiquoꝝ ⁊ bonorū viroꝝ cōſenſu:cum nemo ante ſe factus eſſet: cuꝫ fabiani locus: id eſt cū locus petri ⁊ gradus cathedre ſacerdotalis vacaret: quo occupato[c] ⁊ de dei voluntate atqꝫ omniū noſtroꝝ ꝯſenſiōe ꝯfirmato[d]: quiſquis iam eṗs fieri voluerit foris fiat neceſſe ē:nec habeat eccl'iaſticā ordinationē[e] qui eccl'ie nō tenet vnitatem: quiſqs ille fuerit lꝫ de ſe multum iactās ⁊ plurimū ſibi vēdicās: ꝓphanus eſt: alienus eſt:foris eſt:⁊ cū poſt primū eſſe non poſſit:quiſquis qui poſt vnum qui ſolus eſſe debet factus eſt: iā nō ſecūdus ille:ſꝫ nullus[f] ē. Itē eiuſdē.

¶ Non eſt epiſcopus q in locum viuentis irrepſerit.

Nouatianus eṗs non eſt q cornelio eṗo in eccl'ia a ſedeciꝫ coeṗis facto: adulter atqꝫ extraneus eṗus fieri a deſertorib⁹ per ambitum nitiṫ. Et cū ſit a chriſto vna eccl'ia per totū mundū i multa mēbra diuiſa[g]. Item eṗatus vnus multoꝝ eṗorū ⁊ cōcordi numeroſitate diffuſus:ille poſt dei traditioneꝫ: poſt cōnexā ⁊ vbiqꝫ coniunctā catholice eccl'ie vnitatem humanā[h] conaṫ eccleſiā facere:⁊ per plurimas ciuitates nouos ſuos apl'os mittit: vt quedā recētia inſtitutiōi ſue fundamēta conſtituat. Cūqꝫ iampridē per oēs ꝓuincias: ⁊ per vrbes ſingulas ordinati ſint eṗi:in etate antiq:in fide integri:in ꝑſſura ꝓbati: in ꝑſecutione ꝓſcripti:ille ſuper eos creare alios pſeudo eṗos audet:q̄ſi poſſit aut totum orbē noui conat⁹ obſtinatione peragrare:aut eccl'iaſtici ordinis ꝯpagē diſcordie ſue ſeminatione reſcindere: neſciēs ſchiſmaticos ſemp inter initia[i] feruere: incrementa vero hr̄e nō poſſe: nec augere qđ illicite ceperint:ſꝫ ſtatim cū praua ſua emulatione deficere:⁊ infra. ¶ Qui ergo nec vnitatē ſpūs nec cōiūctioneꝫ pacis obſuat:⁊ ſe ab eccl'ie viculo ⁊ ſacerdotū collegio ſeparat:eṗi nec poteſtatem pōt hr̄e:nec honorē:qui eṗat⁹ nec vnitatē voluit hr̄e nec pacē. Ideꝫ ad papinia.

¶ Non eſt in eccl'ia qui cuꝫ eṗo paceꝫ non habet.

Scire debes epiſcopuꝫ

c ¶ Quo occupato .i. canonice ſūpto.

d ¶ Cōfirmato. ergo electio pape eſt ꝯfirmanda:hoc tñ nō eſt verꝫ.⁊ ſpeciale eſt in eo:qꝛ cum eligiṫ ꝯfirmatur ⁊ ꝯfirmādo eligitur.vt.xxiij. di.in noīe domini.

e ¶ Ordinationeꝫ. Arg φ q̄ ſub intruſo ſiunt non tenēt. vt.xij.queſtio.ij.alienationes.ix. queſti. j.ordinationes.

f ¶ Sꝫ nullus. Argu.φ nullus eſt q malus eſt.ſi.extra đ tranſla.inter corporalia.ſic.ij.q. vij. nō omnes.⁊.xix.di. ſecundum.Arg.contra.j.q.j.qđ quidaꝫ.

g ¶ Diuiſa. xxiiij.q.j. loquitur.

h ¶ Humanam id eſt non ſpiritualeꝫ.

i ¶ Initia.Arg.contra nouitios magiſtros qui primo feruent:⁊ poſtea deficiunt.xxiij.queſti.iiij. diſplicet.⁊.c.non inuenitur.⁊ capitu.ſi eccleſia.immo q minimus eſt incipiendum. vt. xlviij. diſtinctio.ſicut.

Nouatian⁹.

Scire debes epiſcopum. ¶ Caſus. Scribit cyprianus ad papinianum φ ſolus cornelius eſt epiſcopus ⁊ ei obedientes ſunt in eccleſia. Nouatiani vero q cum ſacerdotibus dei pacem nō habent ꝑ obreptionē dignitatē arripiunt:non ſūt in eccl'ia que tñ vna eſt nec pōt eſſe diuiſa.Cū epiſcopo nō ſit:ſcꝫ in cōione eṗi.

a ¶ In eccleſia.vij.queſtio.ij.ſi tantum.contra. ſed ibi ſolutum eſt:hic dicitur eccleſia epiſcopus:alibi eſt idem quod eccleſiaſtici viri.vt.ſ.lxiij. diſtinc. capitu. j. alibi ponitur pro maiori parte.vt.ſ.lvj.diſtinctio. apoſtolica.quandoqꝫ pro congregatione fidelium.ꝟ.de conſecratio. diſtinctio. j. eccleſia.ꝛ dicit per exempla varias ſignificationes.vt extra de teſta.relatum.ꝛ extra de verborum ſignifi. cum clerici.extra de vſu. pal. c. j.ꝛ extra ne prela.vi.ſuas capitu.querelam.

Eccleſia mul tiplicit dicitur

deti.vbi dicitur ꝙ gieꝫi fuit primus qui commiſit ſimoniam.Sed nunquid peccauit iacob emendo? Non . quia gratis hoc fuiſſet daturus:vel quia redemit id quod ſibi diuinitus erat debitum.ex. de diuor. gaudemus.

b ¶ Quam periculoſum.Arg ꝙ qui iuri ſuo renunciat illud repetere nō poteſt.ꝟ. e.eos . xxiij. q. ij y.ſi illic.ꝟ. de ſuc. edic.l.j.§.qui ſimꝛ. ꝛ. C.de pac.poſtqꝫ.ꝟ. e.hoc nequaqꝫ . ꝛ.ꝟ. de edil.edic. queri . tur.§. ſi venditor. vbi dicitur ꝙ remittentibus actiones ſuas non eſt dadus regreſſus ad eas. xcij.diſtinctio.ſi qs epiſcopus . xbij. q. vlti.dudum.ꝛ notaui.vj.qō. iij. denique. c ¶ In diuinis.tempore periculi . vt.ꝟ. e.ſuggeſtum. d ¶ Primat⁹. ius ergo primogenitu re:vt dicunt eſt dignitas talis: quia primogeniti pre alijs in feſtis ſacrificia offerebant ꝛ ꝙ ſedebant ad dexteram patris:ꝛ ꝙ cibos duplicatos recipiebant.Et dicit gādulphus eſau commiſiſſe ſimoniam:quia illud ius ſpirituale fuerat qō vendidit:ſed eſt contra eum.j.q.j.g ſtu.

Q Uam periculoſum. ¶ Caſus. Cornelius papa volebat renunciare papatui propter tribulationes quas a nouatiano ſuſtinebat:ſed cyprian⁹ hortatur eum : ꝛ dicit hoc non eſſe faciendum : quia ſibi eſſet periculoſum ſi in tanta tribulatione eccleſiam dimitteret : ꝛ preterea ſi modo renunciaret de cetero repeteret nō poſſet.Et hoc probat exemplo eſau qui ius primo geniture cui renunciauit repetere non potuit.

Iuri ſuo renūciās illud repetere nō pōt.

iij.re.xij.e

Ius primo geniture an ſit ſpirituale.

in eccleſia^a eſſe: ꝛ eccleſiam in epo: ꝛ ſi quis cum epo non ſit:in eccleſia non eſſe:ꝛ fruſtra ſibi blandiri eos qui pacē cū ſacerdotibus dei nō habētes obrepūt: ꝛ latenter apud quoſdā ſe cōicare credūt:quā eccleſia que catholica vna eſt ſciſſa nō ſit neqꝫ diuiſa.] dē.

¶ Suo iuri qs cedere ñ [illegible].

Q Uam^b periculoſum ſit in diuinis^c reb⁹:vt qs cedat iuri ſuo ꝛ poteſtati:ſcriptura ſacra declarat: cū eſau primat⁹^d ſuos inde perdidit: nec recipere poſtmodum potuit qō ſemel ceſſit.] dem.

¶ Perditionem ſibi acquirūt:qui ab epiſcopis recedētes vnitatē eccleſie ſcindunt.

Q Enique ſi ſit inſeparabile vnitatis ſacrm̄: ꝛ qui ſine ſpe ſint:ꝛ pditionē ſibi maximā de indignatione dei acquirant:qui ſchiſma faciunt ꝛ relicto epo aliū ſibi foris pſeudo epm̄ cōſtituūt:declarat ſcriptura diuina in libris regū:vbi a tribu iuda ꝛ beniamin decem trib⁹ ſciſſe ſunt:ꝛ relicto rege^e ſuo alterum ſibi foris cōſtituerūt Et indignatus eſt (inqt) dn̄s oi ſemini iſrael:ꝛ demoliuit eos ꝛ dedit eos in direptionē: donec abijceret eos a facie ſua: quia diſſipatus eſt iſrl'a domo dauid: ꝛ cōſtituerūt ſibi regē hieroboā filiū nabath: indignatū eſſe dixit dn̄m ꝛ eos in pditionē dediſſe:quia ab vnitate diſſipati alterꝫ ſibi regē cōſtituiſſent:tāta indignatio domini extitit aduerſus illos qui ſchiſma fecerūt:vt et cum hō dei ad hieroboā miſſus eēt qui ei pctā ſua exprobraret : atqꝫ vltionē futurā prediceret: panē apud illos edere ꝛ aquam bibere vetaret:qō cum nō cuſtodiſſet ꝛ cōtra pceptum dn̄i prādiſſet ſtatiꝫ diuina cēſura pcuſſus ē:vt inde regrediēs impetu ac morſu leonis in itinere ne caret. Sed adhuc in euāgelio ſuo dn̄s maiorē intelligētie ſue lucē manifeſtat: ꝙ ijdem qui tunc ſe a tribu iuda ꝛ beniamī ſciderāt ꝛ hieroſolymis relictis in ſamariam ſeceſſerāt inter pſeudoprophetas ꝛ gētiles cōputarent: nā cum primū diſcipulos in miniſterium ſalutis mitteret: mādauit ꝛ dixit: In viā gentium nō abieritis:ꝛ in ciuitatē ſamaritanoꝝ ne intraueritis. Et ad iudeos pus mittēs gētiles adhuc pterire iubet. Addēdo autem ꝛ ciuitatē ſamaritanorum debere omitti vbi erāt ſchiſmatici oſtendit ſchiſmaticos gētilib⁹ adequari^f:ꝛ poſt pauca. ^g ¶ Qō vero eundē quem nos deū patrē eundem filiū eundē ſpm̄ ſcm̄ noſſe dicunt:nec hoc adiuuare tales pt. Nam et chore dathā ꝛ abiron cum ſacerdote aarō ꝛ moyſe eundē deum nouerāt pari lege ꝛ religiōe viuētes:vnum ꝛ verꝫ deum qui colendus atqꝫ inuocandus fuerat iuocabant : in quia loci ſui miniſteriū tranſgreſſi ꝛ cōtra aaron ſacerdotē qui ſacerdotiū legitimū dignatione dei atqꝫ ordinatione pfecerat ſacrificandi ſibi licentiam vēdicauerunt:diuinitus per-

Q Enique. ¶ Caſus. Hoc capitu. diuiditur in duas partes . In prima oſtendit Cyprian⁹ ſchiſmaticos graui pena eſſe puniēdos. Et hoc probat trib⁹ exemplis ſcilicet exēplo decem tribuum quas dominus captiuauit ꝛ retruſit vltra montes caſpios : quia ſegregato roboam filio ſalomonis fecerunt ſibi reges hieroboā filium nabath:ꝛ exēplo abdo prophete qui necatus eſt a leone:quia comedit panem ꝛ bibit aquas in terra decem tribuum contra domini prohibitionē. Et exemplo ſamaritanorum quos dominus voluit dimitti ꝛ preteriri:quia ibi erant ſchiſmatici. In ſecunda parte dicitur ꝙ non prodeſt nouatianis ſadorare vnum ꝛ eundem deum quē cornelius adorat:quia chore ꝛ dathan ꝛ abiron adorabant eūdem deum cū moyſe ꝛ aaron : tamen ſunt percuſſi propt ſchiſma quod fecerunt ꝛ thuribula eorum conflata in ſignum ppetuū aſfixa ſunt altaribus. ſecunda pars incipit ibi:qō vero.

Diuiſio.

iiij.re.xiij.

mat.x.b.

e ¶ Rege ſuo.ſ.filio ſalomonis.ꝛ eſt ſ ar.ꝙ filij regum de iure debent eē reges ar.ꝟ.viij.qō.j. moyſeſ.ꝛ.xciij.di.legim⁹ f ¶ Qꝛ idem q.Argu.ꝙ idem eſt populus qui fuit an̄ mil le annos.ſic. xvj. diſtinctio.habeo .ꝛ.ꝟ. de iudi.proponebatur. Sed contra iſti fuerunt ante tēpus chriſti vltra caſpios montes tranſlati. Sed dic ꝙ adhuc multi ſequebantur eos in vitijs ſuis.vnde illi ijdem dicebantur eſſe cum eis.j.queſtio.j.cito.

Regū filij debent eſſe reges.

✚ ¶ Add ad hic gl. quod no. bal.in.ij co.p emi ſtu.vbi [illegible] qꝫ de [illegible] regni hieruſalē re. gi carolo ꝛ bar. i.l. id qō.ꝟ.de leg.j.

Nūe.xvj.

g ¶ Adequari.xxiiij.q.j.ſi afferam⁹.ꝟ.vbi dic ſchiſma eē.

Grani⁹ perſi:ſʒ expone gui⁹.ı.gleulcſi⁹.xxxij.q.iiij.nīo.

a ℭ Memoriale. hec que generant materiam mali iubentur publice exponi vt alijs terror incutiatur: vt ſ.ı xix.q.iij.mādamus. quādoqʒ iubentur deſtrui ne refrigeſcat facti memoriā.xv.q.j.mulier. Joan.

mittere vt alij adhereat. g ℭ Adulterata. ergo eccleſia poteſt delinquere ⁊ etiaʒ vniuerſitas. ar. ff. de orig. iur. l.ij.§.illud. ⁊ eſt contra illud. ff. de dolo. ſi ex dolo. vbi dicitur ꝙ municeps non poteſt facere dolum: ſup. ple de facili. Sed nunquid poteſt eccleſia vel ciuitas excōmunicari? Dico ꝙ non. vt.xxiiij.qō.iij. ſi habes. Sed maiores de eccleſia poſſūt excōicari. vt extra de ſimo. veniens. ⁊ ff. de condi. ⁊ demon. municipibus. ⁊. xliiij. diſt. comeſſationes. Dico enim ꝙ ſi eccleſia vel ciuitas poſſet excommunicari ſequeretur abſurditas. nam omnibus illis mortuis ⁊ alijs ſubſtitutis eſt eadeʒ eccleſia: ergo adhuc eſſet excōmunicata: ſi priores canonici non petijſſent abſolutionem adhuc. De hoc notatur .xij. queſtione ſecūda eps qui.ij.

b ℭ Schiſma. ita magnum vt iſti non gratiani nouam fecerunt eccleſiam.

Non furem. ℭ Caſus. Uerno dux britānie ꝓpter munera defendebat gillandum q ſedē nāneticaʒ vſurpauerat viuente prelato. vnde leo monet ipſum ducem ne decetero gillandum defendat.

c ℭ Nō furem. i. nō inuaſorē. furtū eniʒ nō cōmittitur in re imobili. vt inſti. de vſuca. §. quod aūt.

Sicut. ℭ Caſus hoc. c. diuidit in duas partes. In prima parte notatur ſilitudo iter matrimonium ſpirituale ⁊ carnale: quia ſicut vir non dʒ vxorem ſuā dimittere: ita nec epiſcopus eccleſiam ſuam abſqʒ ineuitabili neceſſitate vel apoſtolica mutatione: ⁊ ſicut vxori non lʒ dimittere virū ⁊ adherere alij: licet fuerit fornicat⁹ ſed aut ei reconciliari aut innupta remanere: ſic eccleſia ſuū nō debet dimittere epm: ⁊ ſi dimiſerit: aut ſibi recōcilietur: aut innupta ꝑmaneat. In ſcd̄a parte dicitur ꝙ eps debet docere ⁊ amare eccleſiaʒ ſuam: ⁊ ecōuerſo eccleſia epm ſuū. Scd̄a pars incipit ibi: epm vero.

d ℭ Adulterare. i. dimittere.

e ℭ Adulteret. i. dimittat fornicanteʒ.

f ℭ Fornicat⁹. vxor poteſt dimittere virum ob fornicationem ſicut vir vxorē qr non ad imparia iudicantur. xxxij. q. j. ſi quis vxorem. ſʒ non poteſt eum di-

cuſſi penas ſtatim pro illicitis conatibus pēderunt: nec potuerūt rata eſſe ⁊ proficere ſacrificia: irreligioſe ⁊ illicite ⁊ ꝯ ius diuine diſpoſitionis oblata. Thuribula quoqʒ ipſa in qbus inceſuʒ illicite fuerat oblatū (ne in vſum decetero cēnt ſacerdotib⁹ ſed poti⁹ id ignatiōis ⁊ vltiōis diuine memoriam corrigendi poſteris exhiberēt) iuſſu dn̄i cōflata atqʒ in igne purgata i laminas ductiles producuntur ⁊ affiguntur altari: ſʒ qd̄ loquitur ſcriptura diuina. Memoriale[a] (inquit) filijs iſrael vt non accedat quiſq̄ʒ alienigena q nō eſt ex ſemine aaron iponere incēſum ante deū: vt nō ſit ſicut chore. Et tn̄ illi ſchiſma[b] nō fecerāt: nec foras egreſſi ꝯ dn̄i ſacerdotes impudēter atqʒ hoſtiliter rebellauerāt: qn̄ nūc hi eccleſiā ſcidētes ⁊ ꝯ pacē atqʒ vnitatē chriſti rebelles cathedrā ſib ꝯſtituere ⁊ ꝑmatuʒ aſſumere: ⁊ baptizandi atqʒ offerēdi licētiā vēdicare conant. Item leo. iiij. vernoni duci britānie. ℭ Nō eſt defendēdus q viuētis locuʒ inuadit.

Non furē[c] ⁊ latronem: qualē gillandum eſſe ſentimus in nānetica ſede: q viuētis) qd̄ non licuit) locuʒ nō timuit vſurpare: ꝓ cuiuſcūqʒ muneris donis vltra debes defenſare. Item euariſtus papa omnibus epiſcopis. ℭ Non licet epiſcopo eccleſiam ſuam dimittere.

Sicut vir nō dʒ adulterare[d] vxorē ſuā: ita nec eps eccleſiā ſuā: id eſt vt illā dimittat ad quaʒ fuit ſacratus abſqʒ ineuitabili neceſſitate aut apoſtolica vel regulari mutatione: vt alteri ſe

ambitus cā ꝯtingat: Et ſicut vxori nō licet dimittere virū ſuum: vt alteri ſe (viuēte eo) matrimonio ſociet aut eum adulteret[e] lʒ fornicat⁹[f] ſit vir eius: ſed iuxta apoſtolū: aut viro ſuo dʒbet recōciliari: aut manere innupta: ita eccl̄ie nō licet dimittere epm ſuuʒ: aut ſe ab eo ſegregare vt alteruʒ viuēte eo accipiat: ſed aut ipſum habeat: aut innupta maneat: id eſt alterū epm ſuo viuēte nō accipiat: ne aut fornicationis: aut adulterij crimē icurrat. Si vero adulterata[g] fuerit. i. ſi ſe alteri iūxerit: aut ſuper ſe alterum epm adduxerit: aut eſſe fecerit vel deſiderauerit: ꝑ acerrimā penitētiam: aut ſuo recōcilietur epiſcopo aut innupta permaneat. ℭ Epm vō oportet opportune ⁊ importune atqʒ ſine intermiſſione eccleſiaʒ docere: eāqʒ prudenter regere ⁊ amare: vt a vitijs ſe abſtineat ⁊ ſalutem ꝯſequi poſſit eternaʒ: ⁊ illa cum tanta reuerentia eius doctrinam ſuſcipere debet: eumqʒ amare ⁊ diligere vt legatum[h] dei ⁊ preconem veritatis. ℭ Ecce his auctoritatibus patenter oſtēditur ꝙ epiſcopo viuente alius ſuperordinari non poteſt: nec etiam pro eius egritudine: ſed illud gregorij[i] intelligendum eſt: quādo ille qui egrotat alium ſibi ſubſtitui[j] nō rogat. Ceterum quando aliquis vel ſenectute vel infirmitate grauatus: ſuſceptum officium miniſtrare non valet: ſi aliū ſibi ſubſtitui petierit rōnabiliter fieri pōt. Uñ i eodeʒ capitulo ſequitur: Si vero[k] idem ioannes fortaſſe pro moleſtia ſua petierit[l] vt ab epi honore debeat vacare

h ℭ Ut legatuʒ dei. eps dicitur legatus dei: ⁊ tamen eſt iudex ordinarius. vnde patet ꝙ legatus pape eſt iudex ordinarius vt ꝓcōſul.

ℭ Ecce. ℭ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis ⁊ bene ſoluit dicēs: ꝙ propter egritudinem non debet alius epiſcopus ſubſtitui: niſi ipſe infirm⁹ ſingulariter hoc poſtularet: ⁊ tunc licite fieri poteſt ſi hoc i ſcriptis poſtulauerit. Et hoc probatur per. c. ſ. eo. ſcripſit. ⁊ ad hoc inducit exēplum de auguſtino qui poſtulante vario ſenectute grauato factus eſt epiſcopus. vt in eo. c. non ē. ſed in originali quod ſequitur poſtea planum eſt.

i ℭ Sed illud gregorij. ſ. e. c. ſcripſit.

k ℭ Si vero. hoc habetur in originali. vnde hoc extractum eſt.

l ℭ Petierit. ergo nulli infirmo dandus eſt coadiutor

Uniuerſitas delinquere poteſt.

Excōicari nequit eccleſia vel ciuitas.

[illegible]uerſ.

[illegible] iſio.

F[illegible]ica-[illegible] nic ſepat co[illegible]ges

niſi hoc petat.j.e.qualiter.ꝛ.c.quãuis.ꝛ.c.ſcripſit.Argu. contra extra de eccle.edi.ad audientiam.

Non aũt. ❡ Caſus. Paulinus ſignificauit romano ꝙ valerio epo hiponẽ.eccleſie viuo ꝛ incolumi poſtulãte coepõs factus eſt ei Aug.de cuius promotione ꝛ electione non ſolũ letatus eſt:ſed etiã letatur ꝙ aphricana eccl'ia talẽ meruit hic paſtorem. a ❡ Nouo more. Sed ↄ in nullius perſona eſt omittendum qḋ ſtatutis generalibus continetur.lxj.diſtin. miramur. Sed illud nõ fit pp vtilitatem perſone:ſed eccleſie. b ❡ Ut non ſuccederet.ſic ergo vterqꝫ inſolidũ eſt epõ ſiſe.xxj. q.j. relatio. ꝛ vterqꝫ põt hoiem p ſe ſoluere ꝛ ligare.ff. de admi.tuto. ſi plures.ff. de exer. l.j.§.ſi plures.ꝛ.ff. de offi.pcõ.l.j. Sed nunqd quẽ vnus ligat põt alter abſoluere? Et vĩ ꝙ nõ:qꝛ pares ſunt:vñ vĩ ꝙ ſnĩa pro reo teneat ff.de reg.iur.iter pares. Jtẽ ſi ſimul ſtrãt ↄrias ſnĩas:cuius ſnĩa tenebit? Uidet ꝙ mutuo ſe ipediãt.ff.de vſufru.q̃tiens.ꝛ hec forte vera ſunt vbi ſimul adminiſtrãt.ſed h̄ forte valerius ceſſit adminiſtrationem auguſtino:qꝛ facilius expedit adminiſtratio p vnũ q̃ꝫ p plures.ff.de admi. tu. l.iij.§. vlti. vel dic ꝙ lꝫ vterqꝫ habeat dñium ꝛ iuriſdictionẽ inſolidũ: tñ vnꝰ ſine altero non põt iudicare:ad inſtar pluriũ iudicũ.vt.ij.q.vj.§. diffinitiua ver.ſi plures.ex̃ de of.dele.quãuis.ꝛ.c.cãm.niſi aliter fuerit eis ↄceſſum a papa:ſic qñqꝫ fuit in duobꝰ legatis alemanie.ſed tñ ex h̄ poſſet oriri diſcordia vt quẽ vnꝰ cõdẽnaret alter abſolueret. Jtẽ nũqd eodẽ mõ põt eẽ duo apl'ici? Ar.ꝙ nõ.ſ̄.e.factus.ꝛ dñs tm̃ vnũ ↄſtituit. xxiiij. q.i.loqtur.ꝛ.c.qcũqꝫ.qdã ↄ:qḋ diſpẽſari nõ p t.xxv.q.j. ſũt qdã.ꝑterea qꝛ vna eſt eccl'ia catholica ꝛ vnũ caput✠ꝛ tñ plures impatores fuiſſe legimꝰ.xxi.di.nũc aũt.ſed h̄ nõ ẽ ita:qꝛ offenderet illa regula:vnã ſanctã catholicam ꝛc̃ xxiij.di.q epõ. Jtẽ nũqd papa pt renũciare? Utiqꝫ.nã marcellus renũciauit.xxj.di.nũc aũt.ꝛ clemẽs papa.ſed poſt linũ ꝛ cletũ iterũ recepit cathedrã.viij.q.j. ſi petrus. c ❡ Accederet.videt tñ ꝙ auguſtinus i adminiſtratione fuit minor.xl.di.ante omnia.in ſi.qꝛ vt dicetur in caſu neceſſitatis erit vnus epõ vicarius alteriꝰ:ne ſit ibi mõſtrũ habẽs duo capita.extra de offi.iudi.ordi.qm̃ in pleriſqꝫ. ❡ Hoc idem. ❡ Caſus. Supra in.§. ecce. i.c. non autem.dictum eſt ꝙ viuo epiſcopo poſtulante poteſt alius ſubſtitui: nũc vero ꝓbat idem auctoritate Gregorij:q ariminẽſi epõ rogante alium ſibi ſubſtituit. Qualiter. ❡ Caſus. Ariminẽſis epõ moleſtia capitis oppreſſus romã iuit vt ibi liberaret:quẽ cũ gregorius ad preces ariminẽſiũ hortaret:vt ſi ſe melioratũ ſentiret:ad eccl'iam ſuã reuerteret:ipſe ſupplicauit vt quadriẽnio expectaret:ꝛ date ſunt ei inducie quadriẽnij: ſed elapſo q̃driẽnio cum nõ conualeſceret: ꝛ Gregorius ad preces clericorum ꝛ ciuium ipſum inſtantius hortaretur vt rediret:renũciãs ſupplicauit pape q̃tenus ibi alium ordinaret. Scripſit ergo Gregorius viſitatoribus illius eccleſie totã ſeriẽ rei geſtẽ ꝛ ſic admonuit clerũ ꝛ populũ vt dignum eligerent: ꝛ ꝑcepit eis vt illum examinẽt quẽ oẽs elegerint:ſicut etiã ipſi poſtulauerũt: ꝛ ſi inuenerint eum dignũ:mittãt eũ romã cum decreto electionis ad ordinẽ ſuſcipiẽdũ.ꝛ ibi ĩcipit cõſtructio. Dudum veſtra fraternitas cognouit qualiter ariminenſis eccleſia paſtoralis hactenus ac ſacerdotali ſit regimine deſtituta: impediente moleſtia corporis ſacerdotis.ſ.epiſcopi ordinati a nobis. d ❡ Quadriẽnio.quadriẽniũ eni daẽ vt poſſit abeſſe cũ curatiõis:ſꝫ annus datur ei tm̃ ad expiendũ ſi poſſit celebrare.ſ̄.xxxiij.diſ.cõiter.vel ẽt triginta dies.vt.j. q.ij. c.vlt.potius debuiſſet iſte epõ fugiſſe romam pro ſanitate recuperanda:ſicut cõmunis ſilius.vt.xxiij.di.cõis ꝛ ẽ hic arg.ꝙ rome eſt ſanum morari. Joan. e ❡ Datis.ergo i ſcriptis faciẽda ẽ renũciatio:alˢ nõ tenet.ſ̄.e.q.§.ecce.Joã.qḋ falſũ ẽ:cũ ẽt ſolo facto põt aliqs renũciare. vt ex̃ de ap.ſollicitudinem.ꝛ ex̃ de his q̃ ſiũt a ma pte ca.et ore.ꝛ ẽt ſolis verbis.vt.C. de pac.poſtq̃.B. f ❡ Cõpulſi.abſolute ponit ille noiatiuꝰ:ꝛ nõ hꝫ ibi

Epi duo vtriqꝫ pñt eſſe.

Pape duo non poſſunt eſſe. ✠ ❡ hãc gl.dicit eſſe ſingu. Abb.in.c. qm̃. de of. ordi.ꝙ nõ pñt creari duo ſũmi pontifices vel duo imperatores.

eo petitionẽ ſcripto dãte ↄcedẽdũ eſt:aliter id facere non valemus. Hinc ẽt beatus auguſtinus epõ ſuo nõdũ defũcto:ſed ſenectute grauato cathedram epãlem ſuſcepit.

Unde in epiſtola paulini ad romanũ legit. ❡ Auguſtinus nõ tã ſucceſſit ꝗ acceſſit.

Non aũt hoc tantũ ſcripſimus gratulandum ꝙ epatũ auguſtinus accepit: ſed ꝙ hãc curã dei gratia meruerit aphricana eccleſia: vt verba celeſtia auguſtini ore perciperet:q ad maiorẽ dñici muneris gratiã nouo[a] more ꝓuectus:ita ↄſecratus eſt vt nõ ſuccederet[b] cathedra epõ ſed accederet[c]. Nã incolumi vario hyponẽſis eccleſie epõ coepõs auguſtinus eſt. Hoc idem ꝓbat auctoritate beati Gregorij:q ariminenſi epõ dolore capitis laboranti alterum ſubrogauit:ita ſcribens in regiſtro ſuo ca.ccxxxviij.

❡ Epiſcopo grauato infirmitate alius ſubrogari põt.

Qualiter ordinati a nobis ſacerdotis corpis (qꝛ notũ eſt)impediẽte moleſtia:ariminẽſis eccleſia paſtorali hactenus ac ſacerdotali ſit regimine deſtituta:dudũ fraternitas veſtra cognouit:quẽ dudũ habitatoꝝ loci illius ꝑcibus permoti ſepius hortati ſumus: vt ſi de eadẽ capitis qua tenebaẽ moleſtia melioratũ ſe eſſe ſentiret:ad ſuam auxiliante deo reuerteretur eccleſiã: q datis inducijs in hoc quadriẽnio[d] expectatur:quẽ dum cleri vel ciuium huc veniẽtiũ noſqꝫ precibus vrgentiũ inſtãtius hortaremur:vt ſi valeret cũ eis auxiliãte deo remearet: datis[e] ſcriptis ſupplicatione nos petijt:vt qꝛ ad eiuſdẽ eccleſie regimẽ vel ſuſceptum officiũ ꝓ eadẽ qua detinebaẽ moleſtia aſſurgere nullatenus poſſet eccleſie ipſi epm ordinare deberemus: vñ qꝛ cũctarũ eccleſiarũ iniũcta cura ſollicitudinis nos ↄſtringit:ne diutius gregi fideliũ deſit paſtoralis cuſtodia: illoꝝ ꝑcibus ꝛ huius ex ſui ipoſſibilitate renũciatione cõpulſi[f]: viſum ẽ nobis eidẽ arimineſi eccleſie deberi epm ordinari:ꝛ datis ex more preceptis clerũ plebẽqꝫ eiuſdẽ eccleſie non deſtitimus admonere:quatenus ad eligẽdũ ſibi antiſtitẽ ↄcordi ꝓuiſione concurrant. Hortamur ergo vt fraternitas veſtra eum quẽ vno conſenſu oẽs elegerit:ſicut ꝛ ipſi a nobis popoſciſſe noſcuntur ad ſe faciat euocari:quẽ

heptaticū
dicitur

a ℭ heptatici. heptaticū ab hepta dr̄ qđ ē ſeptē ⁊ theca qđ ē repoſitio: vñ heptaticū .i. repoſitio ſeptē librorū. ȷ̄. di. xlix. hic ⁊ enī ſūt quinqʒ libri moyſi: ⁊ liber ioſue: ⁊ liber iudicū. q ibi ↄtinent. b ℭ Decreti. in quibus teſtetur de examinatione ⁊ vita electi. lxj. di. catinēſis. ⁊ c. epiſcopū. eccle. non va. nulla. ſed omnia illa continent ius commune. Uel dic ꝙ ille fuit electus ſub tali conditione: niſi ſuperſtes conualuerit: ⁊ tunc eo conualeſcente irritatur electio: eo mortuo deinde confirmatur. argu. ff. eo. paſtoralis. lxj. di. ſtudij. extra de elec. cū terra. lxxxv. diſt. florētinum ⁊ eſt ſimile. C. de cura. furi. cum alijs. Quidā dicūt ꝙ modo tanꝗ̄ adminiſtrator eligitur: ſed eo mortuo in epiſcopum.

Quauis. ℭ Caſus. Quidam eps tantā paſſionē capitis icurrit ꝙ factus erat mētis alienate: ne ergo grex illius eccl'ie lederetur: ſcripſit gregorius eleutherio epo ⁊ dicit: ꝙ ex quo infirmitas eſt in cauſa ⁊ nō crimen: non pōt ibi alius eps ſuperordinari: niſi eo ſponte renunciāte ⁊ mandat ei vt vadat illuc: ⁊ ſi habeat lucida interualla moneat eū vt renūciet: ⁊ ſi renūciauerit: alius loco eius ſubſtituatur: ita tñ vt epo donec vixerit debiti ſumptus ex eadem eccleſia miniſtrenť. Si vero ad ſanam mētē nō redierit: eligatur ibi ali⁹: ⁊ cōmittatur ei oīs cura eccleſie: ſed nō cōſecretur eo viuente: ſed eo mortuo conſecretur.

c ℭ Triſte. data petitione tēpore infirmitatis: nō tēpore furoris: nā tūc non teneret renunciatio xvij. queſtione ſecūda goſaldus.

d ℭ Fateatur. iſte eqtate ſuadēte: licet ſuus deficiat cogitur renūciare: cuʒ alijs in hoc proſit ⁊ ſibi non noceat. ar. ff. de aqua plu. arcen. in ſumma. §. idem varus. ⁊ ff. loca. ſi qs domum.

e ℭ Miniſtrentur. ſed pro crimine remoto nō miniſtrātur ſumptus: quia male meriti publica debent egeſtate laborare. vt. ff. de po. bona. fides.

f ℭ Eligēda. Argu. ȷ̄. ȷ̄. diſt. lxxix. ſi qs papa. ⁊ extra de pac. accepimus. ⁊ extra de conceſ. preben. ⁊

…me
…ri debet
…

cauta ex oībus examinatiōe diſcutite: ⁊ ſi in eo que in textu heptatici[a] ↄtinentur minime dño opitulāte fuerint reperta: atqʒ fidelium pſonarū relatione eius quoqʒ vita vobis placuerit: ad nos eum cū decreti[b] veſtri pagina addita qʒ teſtificationis epl'a deſtinate: quatenus eiuſdeʒ a nobis eccleſie domino diſponēte cōſecretur antiſtes. Item ex eodem ca. ccxliij. ad Eleutherium epm. ℭ De eodem.

Quauis ſit triſte[c] nobis valde quod loquimur: atqʒ fraterna nos compaſſio potius arguat ꝗ̄ aliquid de auditis diffinire pmittat: ſuſcepti tñ ſollicitudo regiminis cor noſtrū inſtanti pulſat aculeo: magna nos eccleſijs cura pſpicer̄: ne quarū poſſit vtilitas deperire. Peruenit igitur ad nos quibuſdā referētibus quēdam epm ita paſſionē capitis incurriſſe: vt qđ mente alienata agere ſoleat: gemitus ⁊ fletus audire ſit. Ne ergo languēte paſtore grex (qđ abſit) inſidiatoris laniandus dentibus exponatur: vel eccleſie ipſius vtilitates depereāt: cauta nos neceſſe eſt puiſiōe tractare: ⁊ ideo qꝛ viuentē epm ab officio ſuo neceſſitas infirmitatis non crimē abducit: alium loco eius (niſi recuſante eo) nulla ſinit ratio ordinari: ſed ſi interualla egritudinis habere ē ſolitus: ipſe data petitione nō ſe vlterius ad hoc miniſterium ſubuertente īfirmitate poſſe fateatur[d] aſſurgere: ⁊ aliū loco ſuo expectat ordinādū: quo facto omniū ſolēniter electiōe alter q dign⁹ fuerit epus ordinet̄: ſic tñ vt quouſqʒ eundē epm in hoc ſeculo vita tenuerit: ſumptus ei debiti de eadē eccl'ia miniſtrentur.[e] Enimuero ſi nullo tpe ad ſane mentis redit officiū: pſona fidelis ac pbabilis vite ē eligenda[f] q̄ ad regimen eccl'ie idonea poſſit exiſtere: atqʒ de animarum vtilitate cogitare: iquietos ſb̄ diſcipline vīculo ↄſtringere: eccl'iaſticarū rep̄ curaʒ gerere: ⁊ maturū atqʒ efficacē ſe ī oībus exhibere: q etiā epo q nūc egrotat ſuperſtes loco eius debeat conſecrari.

ℭ Ne aūt huiuſcemodi paſſionibus ſacerdotibus ſubito occupatis: ceptū officiū inexpletū remaneat: inſtitutuʒ eſt vt ſacerdos: ſiue pſallens: ſiue ſacrificās alios ſecuʒ habeat: q ſi hmōi caſus interueniat inchoata miniſteria pficere valeāt. Unde in toletano cōcilio, xj. ℭ Quiſqʒ ſacrificans ſacerdotem ſibi vicinum habeat: qui cepta ſacramenta expleat: ſi ei aliqua neceſſitas ingruerit.

Illud diuini oraculi mēte ſinguli pcauētes quo ſcribitur: Ue ſoli q cuʒ ceciderit nō habet ſubleuātē: ſummopere nobis verendū eſt ⁊ cauēdū ne horis illis atqʒ tpibus in qbus dño pſallit̄ vel ſacrificat̄ vnicuiqʒ diuinis ſingulariter officijs inſiſtēti pnicioſa paſſio: vel corpis quelibet inualitudo occurrat: que aut corpus ſubito obrui faciat: aut mentē alienatione vel terrore ↄfundat: huiuſmodi ergo caſibus precauētes neceſſariū duxim⁹ īſtituere: vt vbi tēporis vel loci ſiue clerici copia ſuffragat̄: habeat qſquis illic canens deo atqʒ ſacrificās poſt ſe vicini ſolaminis adiutorē[g] vt ſi aliquo ca-

ℭ Ne autem. hec eſt ſcđa pars. q. in q̄ dicitur ꝙ vbi fuerit copia ſacerdotum ſemper debēt eē duo ita ꝙ ſi vnus cecide rit: alius ieiunus incipiat vbi alter diſſentit ⁊ finiat. Joā. de fa. ℭ Caſus. Supra in. c. Quauis. facta eſt mētio de mētis alienatione: ſed qꝛ hec alienatio in officio ſepe ↄtingit: iō ↄſtitutū eſt vt vnuſquiſqʒ pſbyter alios ſecum habeat q miniſteria inchoata perficere valeant.

Illud diuini oraculi. ℭ Caſus. Conſtitutum fuit in concilio toletano vt vbi loci vel tēporis vel clerici copia ſuffragatur quilibet ſacerdos habeat coadiutoreʒ ſecum: qui ſi dum officiuʒ celebratur caſus inopinatus euenerit q corpus obrui faciat: mentem alienet: vel terrore ↄfundat eius vices exequatur. Copia tēporis .i. opportunitas. nā ſi guerra eēt non poſſet vel non auderet alium ſecū habere. Loci. vt ſi locus ſit diues. Cleri: qꝛ forte eſt ibi copia clericorum.

Eccs. liij. c

g ℭ Adiutoreʒ. ff. xxj. q. ij. ſicut cōtra. Sed dicas talem coadiutorem vel ſocium non platum. vel loqtur de eccleſijs conuētualibus vel qñ ſufficiunt facultates. ſic. xciij. di. diaconi. ij. ⁊ de conſecra. diſtin. j. hoc qđ.

e.c. epiſcopus de. a Eliſeus. p hoc dicunt quidã loqui de infirmo: quod falſum eſt: quia infirmus niſi conualuerit non celebrabit. ff. e. q. ij. in litteris.

Diuiſio. Nihil ꝯ ordi. Caſus. Hoc. c. diuiditur in duas partes. In pma pte dr ꝙ ſolẽnia miſſarũ ex quo ſunt incepta: inexple ta remanere nõ de bent: ſed pfici p eũ q icepit: vel p aliũ. ſcʒ epm vel ſacerdotẽ: ſi caſus inopinatus ꝯtingat: q ꝯgruo or dine pfici debet. Nihil enim itereſt an p eũ an p aliũ com pleatur. Naʒ cũ oẽs vnũ corpus ſimus in fide xpi nihil ꝯtrarium format. i. indu cit diuerſitas pſonarũ. In ſcda parte dr ꝙ nullus cãtet miſ ſam niſi ieiunus: ꝙ nullus niſi ppter impedimentum di mittat officiũ impfectũ: q cõtra preſũ pſerit: excõmunice tur. ſecunda ps ibi: nullus poſt cibum. b Soluant. i. ne ierpleta remaneãt. c Uel pſbytero. Preſbyter ergo põt ſupplere miſſam ab epo inchoatã. ar. hic. xxv. diſt. c. j. vbi dr ꝙ archipſbyter ſupplet defectum abſentis epi in cantãdo. Sed ꝯ. ff. de cõſecra. di. ij. c. vl. Sed dic ꝙ nouã miſſam non põt incipe: ſed priorem poſſet ꝯſumma re. Incipiat ergo vnus vbi alius deſti tit: niſi ſit oratio dñi ca ceptã: tũc eã alter reincipiat. Simili ter vbi deficit in ſe creta: alter id in pn cipio incipiat. Ideʒ dic in baptiſmo: vt alter de nouo id re incipiat: qꝛ hec ſunt ſacramẽtalia. Be or dinatione idem cre do. xiiij. di. quorundã. Similiter iudex incipiet vbi alter terminauit. ff. de iudi. edictum. Sed nunquid preſbyter poteſt ſupplere id quod alter inchoauit? Non. Item vſqꝫ ad nonam tm ſit hec ſuppletio. Sed matutinis vſperis non expletis vſqꝫ ad quod tẽpus poſſit fieri ſuppletio: dubitatur. Sed dico ꝙ qñcunqꝫ expleri poſſunt ab alio de ſacerdote qd dices q dum venit ad ꝯſecrationem memor eſt mortalis peccati? Dico ꝙ perficere debet: lʒ peccet conficiendo. extra de cele. miſ. de homine. Ité eſt hic arg. ꝙ duo imper fecta faciunt vnũ perfectum. ſic. iiij. q. ij. item in criminali. §. ſeptẽ. de peni. diſtin. j. tres ſunt. C. de dona. ſanctimus. in fi. xvi. q. iij. §. poteſt. Arg. contra. xxiij. diſtinctione. quorundam. C. qui nup. tu. l. j.

Miſſa per vnũ icchoa ta an poſ ſit p alterũ terminari

Item ex ꝯcilio tole tano. vij.

Si ſacerdos ne ceſſitate preoccupatus fuerit: cepta ſacra per aliũ explicet.

Nihil ꝯtra ordinis ſta tutuʒ temeritatis auſu pſumatur: neqꝫ illa que ſum ma veneratiõe cẽſent vlla pſumptiõe ſoluãtur[b]: cum ad hoc tãtũ iuſſa fieri ſunt vt nõ interrupta noſcãtur: ne languoris prouẽtu robore ſalutis natura puetur: non ergo ſolũ fragilitati ꝯſulitur hũane: ſʒ ẽt ſacris miniſteriorũ dei prouidetur ſollicitudine. Cẽſuimus igitur ꝯuenire debere: vt cũ a ſacerdotib' miſſaꝝ tpe ſacra myſteria cõſecrãtur: ſi egritudinis accidat cuiuſlibet euẽtus: quo ceptũ nequeat ꝯſecratiõis explere myſteriũ: ſit libeꝝ epo vel pſbytero[c] alteri ꝯſecrationem exequi cepti officij: non enim aliud ad ſupplementũ initiatis myſterijs ꝯuenit: q̃ʒ vt aut icipiẽtis aut ſubſequẽtis bñdictione ſint completa ſacerdotis: qꝛ nec perfecta videri poſſunt: niſi pfectionis ordine compleãtur.[d] Cũ enim ſimus oẽs vnũ in xpo: nihil cõtrariuʒ pſonaꝝ diuerſitas format: vbi efficaciã proſpitatis vnitas fidei repñtat: qñ etiã ꝯſultũ cuncti ordinis clerici idiuiduũ ſibi eſſe nõ ambigant: ſed (vt premiſſũ eſt) precedẽtibus libẽter alij pro cõplemẽto ſuccedant: non tñ quod nature languoris cã cõ ſulitur: in preſũptionis pniciem ꝯuertatur. Nullus poſt cibũ potũqꝫ quẽlibʒ minimũ[e] ſumptũ miſſas facere preſumat: nullus abſqꝫ preuẽtu patentis moleſtie miniſter vel ſacerdos cũ ceperit: imperfecta officia preſumat oĩo relinquere. Si qs aũt temerarie hoc preſumpſerit excõmunicationis ſententiam ſuſtinebit. Ecce ꝙ epiſcopo petẽte precibus ẽt populi infirmitate grauato: alius poſſit ſubrogari patẽter mõſtratur. Senectute autem grauato non ſucceſſor ſed coadiutor dari debet: qui ei decedẽti in locum regiminis ſuccedat. Sic auguſtinus dicitur acceſ ſiſſe: non ſucceſſiſſe hipponenſium epiſcopo. Hinc etiam zacharias papa ſcribit boniſacio maguntino archiepiſcopo.

Senectute grauato: coadiutor eſt dãdus: qui morienti ſuccedat.

Petiſti vt cũ nřo ꝯſulto pro ſupueniente tibi ſenectute atqꝫ corpis ibecillitate ſi poteris inuenire aliũ in eadeʒ ſede in qua prees: pro tua perſona debeas collo-

d Cõpleãtur. Argu. nihil credas actum rc. ſiſe. xxviij. diſtin. que ip ſis. xxiij. diſtinctio. quorundam. Item ex eo ꝙ dicit ordine. eſt argu. ꝙ ordo q turbatus irritat factum. vt ſexageſima prima diſtinctione miramur. lxviij. diſt. ſicut. quod verum eſt de ordine q ẽ de ſubſtãtia rei. e Minimũ. Preãſo non licet celebrare miſſam: vt ff. de conſe. diſti. ij. liquido. nec baptiçare: nec ſignare. de conſecra. diſtin. quinta vt ieiuni. c. ſequẽ. ſed eſt forte abrogatuʒ id quod eſt. ff. de cõſecra. diſtin. j. ſacramenta. vbi dicitur ꝙ in cena domini pranſus poteſt celebrare. intellige ſi eodem die pranſus eſt: vt dies a media nocte incipiat: etiam ſi ante mediuʒ noctis: comederet adhuc ſẽtiret cruditationis: quia non dum eſt cibus digeſtus: qdiu ſentiet cibuʒ abſtinebit. ff. de conſecra. diſtin. ſecunda tribus. medicinaʒ forte poteſt ſumere: quia illa nõ connumeratur inter alimenta. vt ff. de penu. leg. l. non omne. quod nõ r do: ſed nec aquam calidaʒ poteſt ſumere. vt extra de celebra. miſſa. ex parte. Ecce. hec eſt tertia pars huius queſtionis: in qua dicitur ꝙ propter ſenectutẽ vel ſimplicitatem datur coadiutor: quod pbatur p duo. c. Jo. de ſa.

Celebrare pranſo non li cet.

Celebrare nullus bt ante digeſtion.

Interdũ duo facta faciunt vnũ pfectum.

Tex. ẽ p ff in l. cuʒ filleia nus. C. ad ſil. in l. j. ff. de iuſ iud w.

Caſus. Supra in. c. ſcripſit. c. quãuis. dictum eſt ꝙ infirmitate grauato niſi voluerit: alius ſubrogari non debet: ſed ei coadiutor dabitur: ſimiliter ſenectute grauato dabit coadiutor. hoc pbatur p ſequens. c.

Caſus. Petiſti vt cum. Hic caſum iſtum ſic ponit. Iſte archiepiſcopus tria petijt a papa. ſ. ꝙ ſibi coadiutorẽ adiungeret: ꝙ eligeret ſibi ſucceſſorẽ: ꝙ ordinaret eum epiſcopum in eadeʒ eccleſia: vt ſic eſſet ibi co-

epiſcopus in eadem eccleſia. Primum ſibi ꝯcedit:q2 de iure nõ potuit denegare cũ eſſet ſenectute grauat⁹. Se cundum lȝ eſſet ꝯtra ius eccl'ie:concedit tamen ei ſpe ciali priuilegio.ſ.vt in articulo mortis eligat eum ſibi ſucceſſoré. Tertium aũt quod ſiſr erat ꝯtra ius cõmu ne ei ex toto dene gat.ſ.vt ipſo viuen te in eccleſia debeat ipſũ ordinare epm. Ber. vero ſic ponit caſum: Bonifacius archieps maguntinus tria poſtulauit a çacharia papa.ſ.vt coadiutoré ſibi habere liceret cũ eſſet ſenectute grauat⁹.Secundũ vt liceret ſibi ſucceſſorem eligere.Tertiũ vt in vita ſue liceret ſibi illum ꝯſecrare in epiſcopum.Sȝ çacharias primũ et ſecundum ſibi ꝯceſſit:tertium vero ꝯcedere noluit.Sȝ quia litera videt̃ aliquantulum diſcordare: tu aptabis eam ad caſum ſm qđ melius ẽ. Ordinabis .i. facies et ꝯſtitues: Illum epiſcopum .i. ſuper intendentem his quibus coadiutor debet intendere.

a ¶ Preſentibus. viij.q.j.c.ij. contra. ſed iſtud eſt diſpenſatio.Et habes hic' q lȝ papa det aliquib⁹ poteſtatem eligendi prelatum:tamé aliorum ꝯſenſus eſt requirendus. ſic. xxj. di.in nouo.viij.q.j. licet.et ff.de ritu nupti.generali.

b ¶ Miniſtret. et ita iſte epiſcop⁹ erit vicarius huius archiepiſcopi.vt extra de offi.iudi.or.quoniam in pleriſq;.

Q Uia frater et coepiſcopus. ¶ Caſus. Joannes eps narnieñ.eccleſie adeo ſimplex erat q res eccleſie miniſtrare neſciebat.vnde petit a pelagio qñdam preſbyterum nomine conſtitutum in coadiutorem: precepit ergo pelagius clero illius eccleſie quatenus principaliter ioanni epiſcopo: ſecundario vero illi conſtituto obedientiam prebeant cõpetentem:ita vt in nullo eius diſpoſitionibus contradicant:et eis conſueta ſtipendia miniſtrentur. Et ſuſpenditur conſtructio vſq; ibi:conſtituti preſbyteri.

care:nos vero adiutore deo conſilium prebemus tue ſanctitati:vt ꝓ ſalute animaꝝ rationabiliũ fautore chriſto ſedé quam obtines magũtine eccl'ie nequaq; relinqs. Sin vero dñs dederit iuxta petitioné tuam hoiem pfectum:qui poſſit ſollicitudinem hére et curam ꝓ ſalute animarum,ꝓ tui perſona ordinabis illum epiſcopum:eritq; in euangelio tibi credito et miniſterio chriſti dei portádo in omni loco requirens et cóforrans eccleſiam dei. Ité ſi eundem diuina voluerit clemétia tui poſt vié tranſitus ſupeſſe: ſi cum aptũ cognoueris:et in tua voluntate fuerit diffinitum: ea hora qua te de preſenti ſeculo migraturum cognoueris preſentibus[a] cunctis tibi ſucceſſoré deſigna:vt huc veniat ordinandus:hoc nulli concedi alij patimur quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus. ¶ Idem: De eo autem quem tibi ſucceſſorem conſtituere dixiſti:vt te viuéte in tuo loco eligatur epiſcopus hoc nulla ratione concedi patimur:quia cótra omné eccleſiaſticá regulam vel ſtatuta patrum eſſe monſtratur: ſed volumus vt miniſtret[b] tibi et ſit in euágelio chriſti adiutor:nimis enim reprehenſibile eſſe manifeſtum eſt:vt te viuente tibi alium ſubſtituamus:ſed hoc commonemus vt orare non ceſſes vt tibi deus illum ſucceſſorem ꝯcedat: qui ei poſſit eſſe placabilis: et populum irreprehenſibiliter regere valeat. ¶ Item pelagius papa clero narnienſi.

¶ Non ſucceſſor ſȝ coadiutor viuenti epo dat.

Q Uia frater et coepiſcopus noſter ioannes eccleſiaſtice vtilitatis ſtudio ſuadente:et nature ſue ſimplicitate[c] laudabili conſideratione tractata:ob hoc q ſe in geréda patrimonij gubernádi cura:vel in diſciplina eccleſiaſtica conſeruanda minime fatetur idoneum:conſtituti[d] preſbyteri ad hec explenda ſibi expoſcit adhiberi pſonam:vt ea q̃ ſunt neceſſaria competéti eo diſponéte ſollicitudine nihil indecés fieri vel inutile permittatur. Ideoq; pñti vobis iuſſióe precipimus:vt ſeruata primo[e] loco epo memorato reuerétia:quam vos cóuenit inculpabiliter exhibere in oibus que ad diuini cult⁹ obſequium ptinent:vel que eccleſiaſtice vtilitatiſ pagere cura ſuaſerit pbeatis obedientiam[f] ꝯſtituto cópetenté:vt in nullo diſpoſitionib⁹ eius ſpũ ꝯtumaci reſultátes: imo cópetenti vigilátie veſtre ſtudio que ꝓ eccleſiaſtica vtilitate geréda ille ꝯſtitutus monuerit adimpletes:vt his ita diſpoſitis et conſueta vobis ſtipendia miniſtrent:et quecũq; in prefate eccleſie patrimonio vel de reb⁹ ad eam ptinentibus repetendis[g] ſunt neceſſaria cópleantur. ¶ Illud vero cypriani[h] de hereticis intelligédum eſt:qui catholicorum eccleſias ſibi vſurpare contendunt. ¶ Illud vero euariſti[i] pape:tunc intelligendum eſt quando nec ineuitabilis neceſſitas perſecutorum videlicet nec apoſtolica aut regularis mutatio:ſed ambitio ſola epiſcopum de eccleſia ad eccleſiam tranſire cogit. ¶ Unde cum in principio ſui capituli diceret epiſcopus non debet dimittere ec

c ¶ Simplicitate .ſ. diſtinctio. xxxix. petrus. contra. ſed illud de ordinádo: tamen iſte affectare non debuit id in q̃ ſciuit aut ſcire potuit infirmitatem ſuã alij damnoſam .ff. ad.l.aquil.idem iuris.in fine.

d ¶ Conſtituti,ꝓprium nomen.

e ¶ Primo.ſ. diſtinctio.viij.que cótra. vel aliter huic obediunt in ſpiritualibus: coadiutori in temporalib⁹. viij.q.j.ſi petrus.

f ¶ Obedientiam. Argu.q ſi epiſcop⁹ precipit alicui pro vtilitate eccleſie ire romá q illud tenet̃ facere.xvj.q.j.vos át.

g ¶ Repetendis. ergo qui adminiſtrat res ecleſie poteſt agere et conueniri. vt eſt de reſcr.edoceri.

¶ Illud. ¶ Caſus. Supra in.c.quis.et c.qualiter.dictum ẽ q epiſcopo viuente alter poteſt ſubſtitui.Sed quia duo capitu.ſuperius poſita videbantur contraria.ſ.c.factus eſt et.c.ſicut vir.in qb⁹ videbat̃ dicere q nõ poſſet fieri ſubſtitutio:iõ Gratianus eos exponit et dicit q illud.c.fact⁹.intelligitur de hereticis .i. ſchiſmaticis q eccleſias vſurpát.ſed illud.c.ſicut vir.itelligit̃ de illo q cá ambitiõis ſuá vult eccliam deſerere: et non cá religionis vel regularis mutatiõis. pbat p lrãm eiuſdem.c.quá Gratianus de illo.c.ſubtraxit.

h ¶ Illud vero cypriani.ſ.eo.factus. et c.nouatianus.

i ¶ Euariſti.ſ.e.ſicut vir.

¶ Ambitionis hec eſt q̃rta pars huius.q.in qua pro bat per q̃ndecim auctoritatea ꝙ nullus ſine licẽtia poſſit dimittere eccliam ſuã ⁊ trãſire ad aliã: ⁊ ſi fecerit: reuocabit. hoc intelligo in epõ ⁊ ſupra. in alijs aũt credo ꝙ poſſint renũciare ſi volũt. ḋ.c.q̃ꝫ piculoſum. ex̃ de ſer. nõ ordi.eo libenti⁹. ꝗ̃s videñt ſerui q̃d falſum eſt. Jo.de ſa.

ne.vt.ḋ.c.preſentium. ſi ex cauſa voluntaria perdit eã. xxj.queſtio.ij.ſi qs iam tranſlatus. ſi aũt ex vtili cauſa re cedat non pdit eam: ſed punit alio modo a iudice. de conſecra.diſtin.v.non oportet.ij.⁊.xcj.di.clericus. Sꝫ ſi accedit ad aliã eccleſiam vꝫ renunciare pme. vt extra de preben.de multa.⁊ de gceſ.preben. litteras. in ſi.ppꝰs tñ eũ ſi vult repetere poteſt.J.eo.non opor tet. Si aũt prelatus p tres ſeptimanas abeſt p trienniũ ſu ſpendit.J. eo. ſi qs in clero. Si p duos mẽſes priuat eccleſia.ḋ.c. preſentium. Si p qnqꝫ annos de ponitur. extra de cle. non reſi.c ij. prelat⁹ vero ſi diebus ſolẽnibus defuerit ab ec cleſia punitur.J.e.ſi qs in clero. imo ⁊ clericus ſi vna hora defuerit.xcij. diſti.c. vlti. vbi deponitur.

¶ Caſus Dicit granus ꝙ ſi qs trãſit cã ambitiõis ad aliã ec cleſiam dꝫ reuocari ad ſuã eccleſiã: ⁊ ſi re dire gtẽnit aliena ca rebit ⁊ ppria. Et ad hoc idducit ſeq̃ntia.c.

a ¶ Ambitiõis. Ad huc enumerat Granus cauſas ppter quas ſiũt mutationes: ⁊ q̃re clericus amittit eccleſiã ſuaꝫ. Sunt aũt qnqꝫ cau ſe mutationuꝫ. ſ. cã leuitatis: cupiditatis: neceſſitatis: vtili tatis: ⁊ humilitatis. Cuꝫ cã neceſſitatis trãſit: neceſſitate ceſ ſante recuperat eccle ſiã. vt.J.eo. paſtoralis. Cũ cauſa cupidi tatis trãſit tũc vtra qꝫ caret. vt.J. e. eos. ⁊.c.ſi qs epiſcopus. ſꝫ tñ eccleſia põt eũ repetere. vt.J.eo.c.j. ⁊ cogit tunc redire. vt.J.e.ſi q vero. In cauſa leuitatis ẽ vis aliquãta. h. dicit ꝙ idẽ ſit in cauſa leuitatis q̃d in cauſa ambitionis ꝙ ſcilicet ſine admonitiõe poteſt puari ſi ex cã leuitatis adheſerit alij niſi poſt eccleſia velit eũ repetere: ſi aũt non adheſerit alij: aut ecclia hꝫ eum p derelicto aut nõ. ſi habet puta ſi ꝯhat matrimoniũ vel ſit miles tunc põt priuari. Jteꝫ ſm.h. ſi defuerit p tres ſeptimanas vel duos mẽ ſes ⁊ ſine iuſta cã ⁊ abſqꝫ licẽtia prelati eſt in ſtudio vel peregrinatiõe: in his oĩbus ſine admonitiõe poteſt pri uari vt dicit: honeſtum tñ eſt vt admoneat. vt.J. eo. ſi quis preſbyter.⁊.c.ſi qs in clero.⁊ extra de cohabi.cle. ⁊ mu.c.ſi quiſq̃ꝫ. verius credo ꝙ ſemper primo admonẽ dus eſt. vt extra de app.puenit.ij. Et ter admonendus eſt. vt extra de ſen.excom.in audientia. Jteꝫ ar. ad hoc.J. e.puenit. extra de cle.nõ reſi.ex parte.⁊ extra eo. ex tue. Nec enim de facili credendũ eſt aliquem habere eccleſiã ſuam pro derelicto. extra de renũ.ſuper hoc. nec eni ex ſo la abſentia preſumit habere eccleſiam pro derelicto: cuꝫ poteſt qs ex iuſta cauſa abeſſe. vt extra vt lite non conteſta.quoniam frequenter. ſi aũt non inuenit fiat prout dicitur in illa decr.ex tue. De vtilitate patet: quia cauſa vtilitatis tranſire poteſt ad aliam eccleſiam auctoritate maioris. vt.J.e.mutationes. Jtem ſi cauſa humilitatis tranſit ad monaſterium non poteſt eam repetere. vt.J. eo.hoc nequaq̃ꝫ. Alio modo etiam conſueuerunt quidam diſtinguere: vt inuenies in illa gl.cum quis.

a ¶ Ambitionis. cum qs ſine licentia prelati recedit de eccleſia ſiquidem ex cauſa neceſſitatis adhuc eam retinet. vt.ḋ.c.preſentium (continued above)

¶ Ambitionis[a] eni cauſa quicunqꝫ (eccleſie ſue mediocritate de ſpecta) ad maioreꝫ eccleſiam tranſire voluerit: debet reuo cari ad propriam. Quod ſi redire contempſerit: careat aliena ⁊ propria. Unde in niceno concilio legitur.

¶ Epiſcopus vel quilibet clericus relicta ſua ecclia nõ debet ad aliam tranſire.

Non oportet[b] epm vel reliquos ordines de ciuitate ad ciuitatẽ migrare: nõ eps: nõ pſbyter: nõ diaco nus trãſeat. Si quis autem poſt diffinitionẽ ſci ⁊ magni gcilij tale qd agere tẽptauerit: ⁊ ſe hmõi negocio manci pauerit: hoc factũ prorſus in irritũ deducatur: ⁊ eccleſie reſtituatur[c] cuius fuit epiſco pus aut preſbyter aut diaconus ordinatus. Item gregori⁹ antemio ſubdiacono.

¶ In monaſterio deputetur epiſcopus qui in eccleſia ſua reſidere contemnit.

PEruenit ad nos pigmẽ nium amalphicane ciuitatis epm[d] in ecclia reſidere non eſſe gtentuꝫ: ſꝫ foris p diuerſa loca vagari. Jdcir co hac tibi auctoritate pcipimus q̃tenus hoc decetero fa cere nõ preſumat: ſꝫ in eccleſia ſua ſacerdotali more reſi deat: quẽ ſi forte nõ emenda re poſt tuã interminationẽ[e] cognoueris in monaſteriuꝫ eũ deputaſ[f]: ⁊ nob modis oĩ b⁹ curabis idicare: vt qd facere[g] deas nr̃a iter pceptiõe cognoſcas. Itẽ ex gc.cart.v.

¶ Epiſcopo nulli conceditur principalem cathedram relinquere ⁊ ad aliam eccleſiam ſe transferre.

PLacuit vt nemini ſit

Non oportet epiſ. ¶ Caſus Dia ſequentia.c.loquunt de tranſeun tibus ambitioſe: q̃d ab initio ſemp preſumit cũ ſua aucto ritate hoc faciunt. Di cit ergo hic ꝙ nec epiſcopus nec preſbyter nec diacon⁹ dꝫ de ciuitate ad ciuitatem tranſire: ⁊ ſi quis preſumpſerit eccleſie ſue reſtituatur.

b ¶ Non oportet. hoc.c.reſpicit primam partem.

c ¶ Reſtituat. eccleſie ſi eccleſia eum repetit.J.ea.ſi quis epiſcopus.⁊ tunc cogitur redire. vt.J.ea.ſi qui vero.

PEruenit. ¶ Caſus. Pigmenti⁹ amalphicane ciuitatis eps non reſidebat in ecclia ſua: ſed foris per diuerſa loca vagabat. Precepit ergo Greg. antemio ſub diacono vt illũ admoneat ad eccliam ſuam redire: ⁊ ſi contemnat detrudat eum in monaſterium. ⁊ hoc pape ſignificet vt quid ſit poſtea facturus agnoſcat.

d ¶ Epiſcopũ. Eps ad plus ſm iura canonica p ſex mẽ ſes aberit. vt extra de cler.non reſi.ex tue.autem. tamen dat annum. vt in auten. quõ opor.epos.§.illud col.j.

e ¶ Interminationem. ergo admonendus eſt.

f ¶ Deputare. hic ſubditus ſuſpendit ſuuꝫ prelatũ. ſic. lxxiij.di.honoratus. hoc etiam laicus poſſet. xxij. di.§. verum.⁊ femina. vt.ij.q.v.mennaꝫ. Sed certe in hoc nõ erat ſubditus: quia faciebat hoc ex delegatione domini pape. idem eſt de alijs.

g ¶ Facere. Argu. ꝙ ſi papa mãdat alicui vt excommu nicet aliquem: idem non poteſt eum abſoluere. vt arg. xxvij.queſtio.i.ſi homo. ſed hoc verum eſt cum hoc alicui ſpecialiter demandatur: ſi autem mandatur deciſio cauſe alicuius iudici ⁊ alteram partem excommunicet poteſt illam abſoluere.

PLacuit. ¶ Caſus. Statuitur in hoc capitu. vt nul lus plat⁹ relicta cathedra pncipali ad aliã dioceſiꝫ

¶ Adõ tex. ad hoc i ſili in J. itẽ eorꝫ.§. ſi decurio nes.ff. q̃d cuiuſqꝫ vni.

Clic⁹ eccli aꝫ mutat quinqꝫ de cauſis.

Recedẽs ab ecclia an perdat illam.

Prelat quoqꝫ ſ. ſpẽdit ſubdito

ſe preſumat conferre:ne propter propriam vtilitatem ſuam curam eccleſie poſſet negligere.

a ¶ Relicta. Clericus inconſulto epo non pót dimittere eccleſiam ſuam.extra de renun.admonet.et ſi tranſit de vna eccleſia ad aliam de eodem epiſcopatu:ibi ſufficit tacitus conſenſus epiſcopi:quia tacitus conſenſus diſſoluit matrimoniū carnale.vt.xxxiij.q.v.qui vxorem.Sed ſi tráſfert ſe ad aliam dioceſim:tunc quaſi liberatur a patria poteſtate:quod nó poteſt fieri niſi expreſſo cóſenſu epiſcopi.C.de eman.libe.l.iij.et expreſſe dicitur.lxxj.di.c.j.et.xix.q.ij.c.j.et.xxj.q.ij.c.j.

b ¶ In dioceſi.niſi cauſa viſitandi.vt.x.q.j.placuit.ſeruato quod di.J.de cóſe.di.iij.epiſcopus.

c ¶ Proprie:Nota q prelatus non debet preponere ſuam vtilitatem vtilitati eccleſie:et ſi i hoc paſſa ſit eccleſia damnum:illud de proprio reſarciet.xij.q.iiij.quicunqz.

Onſtitutum.&c. ¶ Caſus Quidam interceſſores vel viſitatores vacantium eccleſiarū nitebantur retinere illas eccleſias ſtudijs populorum vel ſeditionibus.Facta eſt ergo cóſtitutio vt hoc decetero nó fiat:ſed det operá interceſſor quatenus infra annū epus eligatur.Si vo neglexerit anno elapſo remoueatur et alius interceſſor det.

d ¶ Conſtitutum. Curam debet habere viſitator in electione:et ideo prohibetur eligi ne poſſit malignari:ſicut tutor prohibetur ducere pupillam ante reddita ratiocinia:ne poſſit malignari.C.de iterdic.ma.ſi tutor.ſic nec creditori lz ſibi pignus addicere.C.qui po.cedere poſ.l.iiij.Ité viſitator nó debet ſibi honorem aſſumere.viij.q.j.in ſcripturis.et ſic ratione officij aliquid prohibetur vt.x.q.ij.hoc ius porrectuz.in ſi.et.ff.de contrahen.emp.ſi in emptione.§.tutor.et eſt contra regulam illam q nulli debet ſuum officium eſſe dánoſum.extra de fide.iuſ.peruenit.ff.de fur.ſi ſeruus cómunis. Iſte viſitator mortuo epiſcopo conſtituitur:et iſte debet admonere clericos vt eligant futurum epiſcopum.vt.lxj.diſtinctio.obitum.et.c.catinenſis.et ſi plures eligantur poteſt examinare quis ſit melior.vt.lxxv.diſtin.florentinum. Item cuſtodit redditus eccleſie.vt.lxj.diſti.quoniam. Quandoqz tamen redditus eccleſie cuſtodiunt ab economis ſi eos habeat eccleſia.vt.lxxv.di.qm quidem.

e ¶ Ut intra annum.ſ.lxiij.diſtin.obeuntibus.

facultas (relicta[a] principalé cathedra) ad aliquá eccleſiá in dioceſi[b] cóſtitutá ſe conferre: vel in re ppria diutius q̄ opz cóſtitutum:curá vel frequentationé proprie[c] cathedre negligere. Item ex eodem.

¶ Interceſſori cathedrá cui datus eſt tenere non licet.

Onſtitutū[d] eſt vt nulli interceſſori ſit licitū cathedrá cui interceſſor datus é quibuſlibet pplorū ſtudijs et ſeditionibus retinere: ſed dare operá vt intra annū[e] eiſdem epm puideat:qd ſi neglexerit anno expleto interuentor alius tribuatur. Item ex eodem. ¶ Excóicentur clerici qui relicta ſua eccleſia ad eaz redire noluerint.

Si vero ſine reſpectu dei agétes:et timoré dei ante oculos non habétes:neqz eccleſiaſtica ſtatuta cuſtodiétes receſſerint ab eccleſia ſua:ſiue pſbyter:ſiue diaconus vel in quocunqz eccleſiaſtico ordine poſiti fuerint nó debent ſuſcipi in eccleſia:ſed oi neceſſitate cogátur[f] vt redeánt[g] ad eccleſiá ſuá:qd ſi pmáſerint: excóicari opz eos. Ité ex cócilio antiocheno. De eodez.

Si qs pſbyter vel diaconus vel qlibet clericus deſerta eccleſia ſua ad aliam tráſeūdū eſſe crediderit: et ibi paulatim téptet q migrauerit ppetuo manere:vlterius miniſtrare nó dz:pſertim ſi ab epo ſuo ad reuerténduz fuerit exhortatus. Qd ſi poſt reuocationé ſui epi non obedierit:ſed inobediés pſeuerauerit: oi modo ab offō ſuo deponi debere:nec aliqā ſpez[h] reſtitutionis hére decernimus. Si vo pp hác culpá depoſitū alius eps[i] ſuſcepit: et ipſe a cói ſynodo pená merebit increpationis tanqz eccleſiaſtica iura diſſolués. Ité ex eodem. ¶ Non licet epiſcopo eccleſiam ſuam relinquere et ad aliam tranſire.

Piſcopum de dioceſi ad dioceſim non debere tráſire:neqz ſi ſeipſum ingeſſerit:neqz ſi a populis fuerit violéter attractus:neqz ſi ét hoc ei ab epis ſuadetur. Manere aūt eū debere i eccleſia dei quá ab initio ſortitus eſt:et nó ab ea alibi demigrare:ſm regulá ſuper hoc olim a patribus cóſtitutá decernimus. Item ex cócilio chalcedonenſi. ¶ De eodé.

Propter eos epos et clericos q de ciuitate ad ciuitaté tráſeunt:placuit diffinitiones datas a ſanctis patribus habere propriam firmitaté. Item ex concilio carthaginenſi.iij. ¶ Aliene ple

Si quis vero. ¶ Caſus. Dicitur hic q nullus clericus relicta ſua eccleſia debet recipi in aliena eccleſia:ſz cogi dz redire.qd ſi non fecerit excóicetur.

f ¶ Cogant.ſimile.ff.de decurio.l.j.

g ¶ Ut redeát.ſi eccleſia vult eum repetere:ipſe tamen nó poteſt.extra de renū.q in dubijs.xxxij.q.j.de benedicto.ſic xxxiij.q.v.mulier. Sed nonne hodie ipſo iure pdit priorem eccleſiam.vt extra de preben.de multa.Reſpondeo:perdit quantum ad ſe:ſed nó quátum ad priorem prelatum.

Si qs pſbyter. ¶ Caſus Queſitum fuit in concilio antiocheno quá penam debet pati clericus ille q ſua auctoritate ad alienaz tráſit eccleſiam? Et reſpondet q ſi monitus ab epiſcopo ſuo non redierit dz ſuſpendi:et ſi poſtea contumax fuerit dz deponi ſine ſpe reſtónis. Eps aūt qui depoſitum receperit:a coepis increpabit.

h ¶ Spez. ergo reſtitui non poteſt clericus depoſitus ab epiſcopo.et hoc verū cuz pro crimine deponitur:ſecus ſi p contumacia.l.diſt.contuma ces.

i ¶ Alius epiſcopus.Si ab vno epiſcopo quis ſuſpenditur:vbiqz habendus eſt ſuſpenſus:vt hic.et.iiij.qō.v.quiſquis.quia quantum ad officium ſententia ius facit.Secus ſi eſt ſuſpenſus a beneficio.ſed in excómunicato idem eſt:quia cum ſit extra eccleſiam nihil poteſt poſſidere noie eccleſie.xxiij.q.vij.c.ij.et.iij.et.viij.diſt.de quo iure.et ar.xj.queſtione.iij.ſi quis a proprio.ſ.lxx.diſtin.ſanctorum.et extra de appel.paſtoralis.in fine.

Excóicat[9] nihil pót poſſidere noie eccleſie.

Piſcopum. ¶ Caſus. Dicitur q nullus epiſcopus ſua auctoritate ad alienam migret eccleſiam: et ſi a populis fuerit violénter attractus:vel ei ab epiſcopis ſuadetur: ſed in ſua permaneat. Sequentia duo.c.plana ſunt.

[illegible] icium [illegible] dá [illegible] ſum.

a Placuit.xiiij.queſtione prima.c.j.
EPiſcopus. ℭ Caſus. Statuitur h̄ ꝙ nullus epiſcopus debeat in aliena dioceſi clericos ordinare vel altaria conſecrare: quod ſi fecerit clerici deponentur: ſed altaria manebunt conſecrata: ⁊ ordinator epiſcopus vno anno ceſſabit a miſſaꝝ celebratione.
b ℭ Amotis.ℑ.xvj. queſtione. v.c. j.ix. q̄ō.ij. lugdunenſis. contra. Sed ibi nomine alterius conſecrauit ⁊ ille ratū habuit: h̄ nomine proprio. vt.xiij.q̄ō.j. c.j. Uel ibi domin⁹ ratam habuit ordinationem.
c ℭ Altaris. ſi res inanimata fuerit cōſecrata domino nō reſtituitur. vt.xiiij. q.vj. comperimus. ſecus in re animata liiij.diſt. frequens. q2 animata delinquere poteſt: ſed inanimata non.

Res inanimata cōſecrata dn̄o nō ē reſtituēda

d ℭ Anno. ix. q.ij. nullum.contra.vbi pro tali culpa deponitur: ſed iſtud eſt ex diſpenſatione.
SI quis. ℭ Caſus. hoc.c. diuiditur i duas partes. In prima di ꝙ ſi clericus in minoribus ordinib⁹ cōſtitutus nō ex iuſta cauſa in diebus ſolēnib⁹ defuerit a ſua eccleſia.ſ.in natiuitate dn̄i: epiphania: paſcha: pentecoſte triennio ab officio ſuſpendatur. In ſcd̄a parte di ꝙ ſi pſbr vel diaconus p tres hebdomadas defuerit ab eccl'ia ſua eandem penā patiatur. ſcd̄a pars incipit ibi: ſimiliter.
e ℭ In clero. maxime: q2 laicis nō licet.ℑ.de cōſe.diſt.j.ſi qs.⁊ di.iij.c.nulli.
f ℭ Solēnib⁹.imo nullo tpe deerit. vt xcj.di.eleutherius.⁊ c.clericus.⁊.xcij. di. c.vlti. Sed quid ſi plures hz eccleſias vel pbēdas? Tūc dicas eccleſiam ſecum diſpenſaſſe vt ad iſtud nō cogatur.
g ℭ Per tres.ℑ.c.preſentiū.ℑ.ibi dicitur de duob⁹ menſibus.ſed ibi factum narrat: h̄ ius cōmune. vel idem eſt in vtroq3: dum tamen abſit de licentia ſuperioris.

...bes ab epo nō vſurpentur.

PLacuit^a vt a nullo epiſcopo vſurpentur plebes aliene: nec aliqs epoꝝ ſupergrediatur in dioceſi collegā ſuum. Item Anaclet⁹ papa.

ℭ Alienos clericos ordinare ⁊ altaria conſecrare epiſcopo non licet.

EPiſcopus in dioceſi aliena ad alienos clericos ordinandos vel cōſecranda altaria irruere nō debet. Qd ſi fecerit: amotis^b his quos ordinauit altaris^c tm̄ cōſecratione manente tranſgreſſor canonum vno anno^d a miſſarū celebratione ceſſabit. Item ex concilio agathenſi.

ℭ Diebus ſolēnib⁹ cleric⁹ eccleſie ſue deeſſe nō debet.

SI quis in clero^e cōſtitutus ab eccleſia ſua diebus ſolēnib⁹^f defuerit: id eſt natiuitate dn̄i: epiphania: paſcha: vel pētecoſte: dum potius ſecularibus lucris ſtudet q̄3 ſeruitio dei parere cōuenit vt triēnio a cōione ſuſpendatur. ℭ Similiter diaconus vel preſbyter ſi p tres^g hebdomadas ab eccleſia ſua defuerit: huic dānationi ſuccūbat. Item hilarius papa.

ℭ Remouēdus eſt epo ab eccleſia cui irrepſerit: ⁊ ad ſuam cogendus eſt redire.

REmoto^h ab eccl'ia barchionenſi atq3 ad ſuā remiſſo irenio epo: ſedatis p ſacerdotalē modeſtiam volūtatibus: que p ignorantiā eccleſiaſticarum legum deſiderant quod nō licet obtinere: talis ꝓtinus de clero ꝓprio ⁊ barchionenſibus ordinetur epiſcopus: qualē te precipue frater aſconi oporteat eligere ⁊ deceat cōſecrare: ne ſi forte aliter factū ſit: nō ſine obiurgatione maxime in tui nominis retundat noſtra preceptio: quod in iniuriam dei (a quo ſpecialiter ſacerdotalium eſt gratia dignitatum) didicerimus admiſſum. Itē leo epiſcopus vrbis rome anaſtaſio theſſalonicēſi epo. ℭ Qui alienā cathedra appetit ab ea expulſus ēt ꝓpa careat

SI quis eps ſue ciuitatis mediocritate deſpecta adminiſtrationem celebrioris loci ambierit: ⁊ ad maiorem^i plebem ſe quacunq3 ratione tranſtulerit: a cathedra quidem pellatur aliena: carebit etiam propria: vt nec illis preſideat quos per auaritiam cōcupiuit: nec illis quos per ſuperbiam ſpreuit. Suis igitur terminis cōtentus quiſq3 ſit: nec ſupra menſuras iuris ſui affectet augeri. Item ex concilio meldenſi. ℭ Utraq3 careat eccleſia qui contemptu minoris ad maiorē aſpirat.

SI qs de ordie ſacerdotali cōtēptu minoris eccleſie ambitioſe ⁊ iprobe ad potiorē aſpirauerit: canonica erga eū diffinitio cōſeruet: hoc eſt vt vtraq3 careat. ℭ Qui vero pcio eccleſiā vacātē ingreſſus fuerit ab officio ſuo deponēdus eſt: ſicut in rothomagenſi concilio legitur.

ℭ Deiiciat a clero q munerib⁹ eccleſiā acgrere temptat.

SAncitū ē atq3 oīb⁹ modis ꝓhibitū: vt ſi qs pſbyter iuētus fuerit alicui clerico vel laico munera dare vel dediſſe: aut aliam^k pecuniā

REmoto. ℭ Caſus. Irenius eps p ſeditionem volebat barchioneñ. eccleſiam retinere. Sed hilarius papa precepit aſconio archiepo vt inde illū remoueat ⁊ ad ſuam faciat reuerti eccleſiā: ⁊ i eccl'ia barchioneñ. talē faciat eligi qualē deceat illū conſecrare: ne ſi aliter fiat penam patiatur: qd̄ in iniuriam dei factum fuerit retūdat id eſt puniat: ⁊ emēdet vel corrigat.
h ℭ Remoto.ab officio viſitationis vel ēt ab ipſo epatu quē occupauerat.
SI quis. ℭ Caſus. Anaſtaſi⁹ theſſalonicenſis eps queſiuit a leōe quā penā pati debeat eps qui minori ciuitate deſerta ſe trāſfert ad maiorem ambitioſe? Et rn̄detur ꝙ ſuam perdere debet ⁊ illam quam p ambitionem concupiuit. Idem eſt caſus ſequentis.c.
i ℭ Ad maiorem. multo fortius ſi ad parem: q2 facili⁹ diſpenſatur in maiori q̄3 in pari. extra de tranſla.licet.ad minorem etiā difficilius q̄3 ad parē. extra de tranſla.cum ex illo.⁊ eſt hic preſumptio canonis: quia eoipſo ꝙ tranſit ad maiorem preſumitur eſſe ambitio potius q̄3 leuitas: quia nullus trāſit ad minorē.extra de cle.nō reſi.c.j. ℭ Qui vero. ℭ Caſus. Dictū eſt ſupra de ambientibus: nunc vero dicit de his q precio vacantem eccleſiā ingrediuntur qui ſūt deponendi.
SAncitum. ℭ Caſus. Statutum fuit ī rothomageñ. concilio vt quicūq3 pecuniā dederit vel aliud munus clerico vel laico, p aliqua eccl'ia vacāte: ab officio ſuo repellatur.
k ℭ Aut aliā pecuniam. Aliam bn̄ dicit: q2 qcqd habent

hominis pecunie nomine cenſetur.j.q.ij.per totum. ¶ Quod vero. hec eſt ſecunda pars.q.in qua probare intendit quod de licentia pape ex iuſta cauſa bene poſſunt fieri mutationes:et quod vnus debet eſſe prelatus in vna eccleſia. et hoc probatur per ſex auctoritates. Joan. de fan. ¶ Caſus. Iſte.§. reſpicit illum.§.eo.§.illud de ro cypriani.vbi facta eſt mentio de mutatione epiſcoporum quod poſſet fieri auctoritate populi et communi conſilio epiſcoporum. probat hec vſque ad.§. hoc non ſolum.

Mutationes epiſcoporum. ¶ Caſus. Docet anterius papa in hoc capitu. quod mutationes epiſcoporum poſſunt fieri pro communi vtilitate vel neceſſitate:et auctoritate ſedis apoſtolice. et hoc probat tribus exemplis ſcilicet petri euſebij:et felicis:qui de minoribus locis ad maiora ſunt tranſlati:nec dicuntur iſti tranſire vel ſedem mutare:cum hoc non faciunt per ambitionem:ſed in ſpecta communi vtilitate vel neceſſitate hoc faciunt.
a ¶ Petrus.xxij. diſtincti. ſacroſancta.
b ¶ Parua ſcilicet vercellina.et regulare eſt vt a minori promoueatur ad maius.vt.xciij. diſtinctio.legimus.in ſi. ff.de muneribus et honori.vt gradatim. ſed non econuerſo.
c ¶ Nec transfertur. preſumit enim canon locum non mutari cum animus non ſit mutatus:ſicut virgo cenſetur cum non ſit animus corruptus:licet corpus ſit corruptum.xxxij. q.v.ita ne. ſic propter animum bonum iudicat canon etiam iniuſtum factum bonum. xxiij. queſtio. viij. occidit.et queſti.vij. quod autem.et.xxxij.queſtio.v.propoſito.

Sicut Lias. ¶ Caſus. Quidam dicebant quod nec cauſa vtilitatis nec cauſa neceſſitatis poterunt epiſcopi mutare ſedes:quare benignus archiepiſcopus queſiuit a pelagio vtrum bene dicerent? Et reſpon. quod non:quia plurimorum vtilitas preferenda eſt vnius vtilitati vel voluntati. Nec dicuntur iſti tranſire vel mutare:quia hoc non faciunt per ambitionem:ſed potius mutare. Unde male dicebant illi qui aſſerebant epiſcopos non poſſe ſedes mutare cauſa neceſſitatis vel vtilitatis.

tribuere:vt alterius preſbyteri eccleſiam vacantem precio redimat:pro hac cupiditate ſeu rapina ſeu preſumptione turpis lucri gratia deijciatur a clero et alienus exiſtat a regula.

¶ Quod vero communi conſilio atque omnium aliorum vtilitate mutationes epiſcoporum fieri poſſint:et in eccleſijs a quibus receſſerint eis viuentibus alij ſubſtitui valeant: Anterius papa demonſtrat ſcribens omnibus epiſcopis.

¶ **Neceſſitatis vel vtilitatis cauſa epiſcoporum mutationes fieri poſſunt.**

Mutationes epiſcoporum ſcitote communi vtilitate atque neceſſitate fieri licere: ſed non propria cuiuſque voluntate aut dominatione. Petrus[a] ſanctus magiſter noſter et princeps apoſtolorum de antiochena ciuitate vtilitatis cauſa eſt tranſlatus romam:vt ibidem potius proficere poſſet. Euſebius quoque de quadam parua[b] ciuitate apoſtolica auctoritate mutatus eſt in alexandriam. Similiter felix de ciuitate in qua ordinatus erat: electione ciuium propter doctrinam vitamque bonam quam habebat auctoritate huius ſancte ſedis et communi epiſcoporum et reliquorum ſacerdotum ac populorum conſilio tranſlatus eſt epheſum. Non enim tranſit de ciuitate ad ciuitatem: nec transfertur[c] de minori ad maiorem: qui hoc non ambitu nec propria voluntate facit: ſed aut vi a propria ſede depulſus:aut neceſſitate coactus:aut vtilitate loci vel populi non ſuperbe:ſed humiliter ab alijs tranſlatus eſt.

Nam ſicut epiſcopi habent poteſtatem regulariter ordinare epiſcopos et reliquos ſacerdotes: ſic quoties vtilitas aut neceſſitas coegerit ſupradicto modo: et mutare et intronizare poteſtatem habent:non tamen ſine ſacroſancte romane ſedis auctoritate et licentia. Alia etenim eſt cauſa vtilitatis: alia auaritie et preſumptionis ac proprie voluntatis. Item pelagius papa benigno archiepiſcopo.

¶ **Cauſa neceſſitatis mutationes epiſcoporum fieri poſſunt.**

Sicut frater dilectiſſime aliud eſſe cauſam neceſſitatis et vtilitatis:aliud preſumptionis ac proprie voluntatis. Non ergo mutat ſedem qui non mutat mentem:id eſt qui non auaricie cauſa: aut dominationis:aut proprie voluntatis vel delectationis ſue migrat de ciuitate ad ciuitatem:ſed cauſa neceſſitatis et vtilitatis mutatur. Nam plurimorum[d] vtilitas vnius vtilitati vel voluntati preferenda eſt[e]. Aliud[f] eſt enim mutare et aliud mutari. Nam aliud eſt ſponte tranſire:aliud coacte aut neceſſitate venire. vnde non iſti mutant ciuitatem:ſed mutantur:quia non ſponte: ſed coacte hoc agunt. Non ergo bene intelligunt eccleſiaſticas regulas qui hoc negant cauſa neceſſitatis vel vtilitatis fieri poſſe quotiens communis neceſſitas aut vtilitas perſuaſerit. Item ad eundem.

¶ **Chriſtum negare conuincitur qui neceſſitatem patientibus miam non impendit.**

d ¶ Plurimorum. Illuc potius accedat prelatus vbi plus lucri poteſt facere:licet maior ſit ibi pena ſua: vt.j.e.capit.j. et hic apparet ratio quare epiſcopus non debeat fieri monachus inuito papa:quia ibi conſulit proprie vtilitati tantum vt.ij.q.vij.ſancta. ſed hic communi et proprie:que duo ſunt preferenda proprie tantum.vt.ij.q.vij. ſacta.
e ¶ Preferenda eſt. Nam cum quis vocatur ad prelaturam non preponet proprium commodum communi:vt hic. et viij.queſtio.j.in ſcripturis.et.xvj. queſtio.j.vos autem.Et hoc intelligas cum per publicum non impeditur priuatum. alias enim ſuam vtilitatem poteſt preferre.ff.de iudi. ſi longius.ff.de arbi. licet autem.ff. ad.l. aquil. ſi quis fumo.ff. de preſcripti . verbis.l. qui ſeruandarum . aliud tamen videtur in prelato vt ille ſemper teneatur preponere vtilitatem eccleſie ſue proprie vtilitati.vt.xij. queſtio. iiij . quicunque . Cum ergo detrimentum quis patitur pro publica vtilitate poteſt ſuam preponere vtilitatem. xix. queſtio.ij.due .xiiij. diſtinctio.quod ait. quia ordinata charitas a ſe incipit. xxiij.queſtio.v.ſi non licet.de peniten. diſtinctio.v.qui vult. Uel dic quod quando priuata vtilitas includitur in communi tunc preponitur communis:vt eſt in prelatura. vt argu.ff.pro ſocio.l.actione.§.labeo. Uel diſtingue an vtilitas in acquirendo conſiſtit aut in damno vitando tunc ſecus:vel econuerſo.
f ¶ Aliud.vt.j.e.di.vj.teſtamentum.et extra quod metus cau. ſacris.

Utilitatem ſuam an poſſit quis preferre publice.

¶ Concor. tex.cum gl.in.l.eo tpe.in.l.actione.§.labeo.ff.pro ſocio.et gl.in.l.j. et ibi Cynus. et Bar.ff.ſolu.ma.

Omnis. ¶ Caſus. Quidam dicebant epiſcopos expulſos a ciuitatibꝰ non eſſe recipiēdos: ⁊ in alijs eccleſijs collocādos. Item aſſerebāt ꝙ cauſa vtilitatis non debebant mutari de minori ciuitate ad maiorē. Sed docet pelagius exēplo dauid eos eſſe recipiēdos: qui ſi ſciret eſſe peccatū expulſos a ſaule nō recepiſſet: non enim peccāt expulſi: ſed potius q cogunt eos fugere. Similiter cauſa vtilitatis licite fit mutatio de minori ad maiorem: ⁊ q contradicunt miſericordiā negant. ſ. qui nolunt mutare .i. mutando tradere epiſcopū cauſa vtilitatis vel neceſſitatis: vel deiectū recipere.

a ¶ Sciret. Arg. ꝙ eo ipſo videtur aliqd bonum ⁊ iuſtū ꝙ a bono factum eſt. xxxvij. diſtin. qui de mēſa. ⁊. ix. queſtio. ij. lugdunenſis.

b ¶ Coacte. precibus ſuperiorum. ſic. ſ. eo. qualiter. videtur enim ꝙ non poſſit cogi. vt. lxxiiij. diſti. vbi. Vel dic ꝙ poteſt quis cogi: vt de nolente fiat volens. vt xxiij. q. iiij. diſplicet. ⁊. lxxiiij. di. placuit. Papa tñ abſolute poteſt aliquē cogere. vt. ix. queſtio. iij. per principalem.

c ¶ Minor. Sꝫ nūquid tenetur minor populus ſuū epiſcopum maiori ꝯcedere: cum nemo cogatur de ſuo beneficiū facere. x. qō. ij. precarie? Reſpon. ſic: ſi aliū poteſt habere eq̄ idoneū. vel loquitur in eo caſu cum ibi magis vtilis erit. vt ff. locati. ſi domo.

d ¶ Doctiorem. omnia comparatiue poſitiue hic ponūtur.

e ¶ Et vtiliorē. ſ. illi.

Omnis q gemebat ⁊ vexabatur a ſaul: fugiebat ⁊ veniebat ad dauid. Si rex pijſſimꝰ atq̄ iuſtiſſimus dauid ſciret[a] pctm̄ eē fugientes pſecutionem: ⁊ tranſeuntes de loco ad locū: ⁊ de ciuitate ad ciuitatem recipere: tales nequaq̄ recipet nec ſecū teneret: neq̄ in alijs ciuitatibus eos collocaret. Qui enī pſequuntur domini eṗos eoſq̄ de ciuitatibꝰ ad ciuitates trāſire cōpellunt: nō eos tantū pſequunt̄ q̄ꝫtum dominū nr̄m ieſum chr̄m cuius legatione funguntur: nec ipſi in hoc peccant epiſcopi: quoniam nō ſponte ſed coacte[b] hoc agunt: ſed ipſi qui eos perſequuntur: nec ipſis epiſcopis hoc imputari poteſt ſed illis q eos hoc agere cogunt. Qui autem negant miſericordiā faciendā fugiētibus ⁊ neceſſitatē patientibus ipſū chr̄m negant: q eſt miſericordia ⁊ veritas: negant aūt miſericordiā neceſſitatem patientibus: q populis indigētibus diuinis miniſterijs ⁊ nō habentibus ꝓprium eṗm qui eos inſtruat cauſa neceſſitatis atq̄ vtilitatis vt ex alia ciuitate: licet minor[c] ſit in eā que non hꝫ epiſcopum doctiorē[d] vel potiorē ⁊ vtiliorem[e] meliori conſilio non ſponte tranſeuntem: ſed maiorum exhortatione mutare negant: aut epiſcopū deiectum ⁊ pſecutionem patientē cauſa vtilitatis aut neceſſitatis nolunt intronizare.

Epiſcopus. ¶ Caſus. Cōſtituit carthaginē. conciliū ꝙ nec epiſcopus nec clericus inferioris ordinis trāſeat de loco ignobili ad nobilem ꝑ ambitionem: ſed ſi vtilitas exegerit epiſcopus tranſeat auctoritate pape ⁊ in preſentia ſynodi: decreto clericorum ⁊ laicorum porrecto epiſcopis ꝓ eo ꝙ debet transferri. Alij vero clerici transferuntur cum voluntate ſuorum epiſcoporum.

Item ex ꝯcilio carthaginē. iij

¶ Non ambitione ſꝫ ſynodali auctoritate de eccl̄ia ad eccleſiā epiſcopus tranſeat.

Epiſcopꝰ de loco ignobili ad nobilē per ambitionē non tranſeat: nec quiſq̄ inferioris ordinis clericus. Sane ſi vtilitas eccleſie popoſcerit decreto ꝓ eo clericorum ⁊ laicorum epiſcopis porrecto in preſentiā ſynodi trāſferatur: nihilominus alio in loco eius epiſcopo ſubrogato. Inferioris vero gradus[f] ſacerdotes vel alij clerici conceſſione ſuorum epiſcoporum poſſunt ad alias eccleſias trāſmigrare. Item ex eodem.

¶ In proprio gradu epiſcopi vel preſbyteri in aliena ſuſcipiantur eccleſia.

Epiſcopi vel preſbyteri ſi cauſa viſitandi ad eccleſiam alterius epiſcopi venerint: in gradu[g] ſuo ſuſcipiantur: ⁊ tam ad verbum faciendum q̄ ad oblationem conſecrandam inuitentur[h].

Item calixtꝰ papa oībꝰ eṗis.

¶ Eccleſia vnius epiſcopi ab alio diſponi non debet.

Sicut alterīꝰ vxor nec adulterari ✝ ab aliq̄ vel iudicari[i] aut diſponi niſi a ꝓprio viro eo viuente permittit̄: ſic nec vxor eṗi ipſius q̄ eius eccl̄ia vel parochia indubitāter intelligitur: eo viuente abſq̄ eius ꝯſilio ⁊ volūtate alter iudicari vel diſponi: aut eiꝰ ꝯcubitu id eſt ordinatione frui conceditur. Vñ ait

f ¶ Gradus. quod verum eſt de his qui ſubſunt epiſcopis nullo mediāte. vt. lxxi. diſt. clericos. ⁊ extra de renun. admonet. ſꝫ ſi alijs ſubſunt vt abbatibus vel alijs eorum conſenſus requirendus eſt. vt. liiij. diſtin. c. i. ⁊. ij. ⁊ ix. q. iij. conqueſtus. ⁊. lxiij. diſtin. q̄ꝫto. Quid ſi clericus non vult trāſire de minori ad maiorē? Dico ꝙ non poteſt cogi ab epiſcopo: qꝛ nemo creſcere cogitur inuitus. lxxiiij. diſtinctio. geſta. ⁊ lxiij. diſtincti. q̄ꝫto. hoc autem papa poteſt. Sed ſi ad aliū epiſcopatum vocatus ē epiſcopus neceſſarius eſt conſenſus epiſcopi. lxxi. diſtinctio. per totū. ⁊ lxxxv. diſtinctio. florentinum. Jo. ego credo ꝙ epiſcopus poteſt cogere clericum vt tranſeat ad maiorem locū cū maiora facere poſſit. vt extra de exceſ. prela. ſicut. ⁊ ad hoc facit extra de eta. ⁊ q̄li. queris. B.

g Epiſcopi vel preſby. ¶ In gradu .i. honore.

h ¶ Inuitentur. aliās non licet. ix. qō. ij. nullus. ⁊. vj. qōe iij. ſcriptum.

Sicut alterius vxor ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in tres partes in prima dicitur ꝙ ſicut vxor alicuius non debet cognoſci vel diſponi niſi a proprio viro: ita eccleſia vel parochia epiſcopi non debet iudicari vel diſponi niſi a proprio epiſcopo. ⁊ ſicut vxor: vt dicit apoſtolꝰ mortuo viro ſuo poteſt nubere cui vult: ita defuncto epiſcopo eccleſia poteſt alteri ꝯcedi. In ſecunda ꝑte dicitur ꝙ ſi epiſcopus non poteſt permanere in ſua eccleſia fugiat ad aliam. hoc probat auctoritate chriſti. In tertia parte dicitur ꝙ epiſcopus cauſa vtilitatis ⁊ fratribus inuitantibus poteſt mutari: ſed hoc cum auctoritate ſedis apoſtolice fiat. ſecunda pars icipit ibi: ſi vos perſecuti. tertia ibi: ſi autem vtilitatis.

i ¶ Iudicari. ff. de iuriſdi. om. iudi. quī iuriſdictioni. contra. vbi dicitur ꝙ nullus ſibi vel ſuis ius dicere pōt

non iudicare poteſt maritus vxorem corrigendo eam. xxiij.q.iiij. duo iſta. ſed nõ verberando eam: vt. C. de repu. cõſenſu. q2 illa aliena ſunt ab ingenuis vt ibi dr̃: ſed temperate põt eam caſtigare: q2 eſt de familia ſua. xxxiij. q. v. hec imago. ſicut dñs ſeruum. inſti. de his q ſui vel alie. iur. ſunt. §. ſi. ⁊ etiaʒ mercenarium ſuuʒ ff. de pe. reſpiciendũ. non aũt in forma iudicij põt eã iudicare.

a ℂ Regulariter .i. domini ſue pfeſſionis. xxviij. q. j. caue. vel ſine ſuſpitiõe turpitudinis. xxxij. q. j. ſi quis vxorem.

ℂ Hoc non ſolum. Hec eſt ſexta pars. q. in qua repꝛhẽdit eos qui occupant locuʒ viuentis cum duo ſimul eſſe non poſſunt. Joan. de ſan.

ℂ Caſus. Dictũ eſt ſ. in. c. ſicut. ꝙ epõ viuente ſua eccleſia nõ dʒ alteri nubere: nũc dicit idem eſſe intelligenduʒ de quibuſlibet miniſtris eccleſie: ſicut de archidiacono: vt in. c. proxi.

Eum qui cõtra. ℂ Caſus. Natalis epũs ſalonitanꝰ iniuſte repulit honoratum ab archidiaconatu: ⁊ eo viuẽte alterũ ſibi ſubſtituit: ſed Grego. depoſuit illũ ſubſtitutũ: ⁊ ſi p ſumeret in eodẽ loco vlteriꝰ miniſtrare ſacra cõione ſe nouerit eſſe priuatum.

b ℂ Archidiaconatum. Sed nõne iſte debuit deponi: vt. ij. q. ij. audiuimus. ⁊ ij. q. j. in primis. ſed iſte excuſabat auctoritate maioris q hoc fecerat. xiij. q. v. dixit dominꝰ. ⁊. xxviij. diſtin. diaconi.

In apibus. ℂ Caſus. hieronymus pbat hic ſex ſimilitudinibus plures prelatos non debere eſſe in eadem eccleſia: ſed ſinguli plati debent eſſe in ſingulis eccleſijs.

c ℂ Imperator. Arg. ꝙ omnes reges coronabit imperator: vt dixi. lxiij. diſtin. hadrianus. ij. cum plures ſunt reges: vt. vj. q. iij. capi. ij. Joan.

d ℂ Unus. tamen quandoqꝫ fuerũt duo imperatores de facto: vt. xxj. di. nunc autem. Quid ergo dicemus de greculo? Uidetur ꝙ iſte ſit imperator: q2 conſtantinus

apoſtolus: Alligata eſt vxor legi viri quãdiu vir eius viuit: eo vero defuncto ſoluta eſt a lege viri. Similiter ſpõſa epi: q2 ſponſa vxorqꝫ eius dicit eccleſia: illo viuente illi alligata eſt eo defuncto ſoluta eſt: ⁊ cui voluerit nubat tantuʒ in dño id eſt regulariter[a]. Si enim eo viuente alij nupſerit adultera iudicabitur. Similiter ⁊ ille ſi aliam ſpõte duxerit adulter exiſtimabit: ⁊ cõmunione priuabit. Si autẽ p ſecutus fuerit in ſua eccleſia fugiendũ eſt illi ad alterã eccleſiam: eiqꝫ eſt ſociandus: dicente dño: ℂ Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliã. ℂ Si aũt vtilitatis cã fuerit mutandus nõ per ſe hoc agat: ſed fratribus inuitãtibus cũ auctoritate huiꝰ ſancte ſedis faciat. Non tñ ambitus cã: ſed aut vtilitate aut neceſſitate (vt dictũ eſt) faciendum eſt. ℂ Hoc nõ ſolum de epis verũetiaʒ de quibuſlibet eccleſie miniſtris intelligitur: ne videlicet in locum viuentis alter obrepat.

Unde beatus Gregoriꝰ ſcribit ſalonitano epo de eo qui in archidiaconatum alterius ſe promoueri conſenſerat.

ℂ Deponat qui locum alterius inuadere non timet.

Eum qui cõtra iuſticie regulã in archidiaconatum[b] alterius ſe puehi conſenſit ab eiuſdẽ archidiaconatus honore deponimus: qui ſi vlterius in loco eodem miniſtrare preſumpſerit ſe participatione ſacre cõmunionis nouerit eſſe priuatum.

Item Hieronymus ad ruſticum monachum.

ℂ In vna eccleſia duo prelati eſſe non debent.

In apibus pnceps vnus eſt: ⁊ grues vnam ſequuntur ordine litterato. Imperator[c] vnus[d] iudex vnius[e] puincie: roma[f] autem cõdita duos fratres ſimul reges habere nõ potuit ⁊ parricidio[g] dedicat. ℂ In rebecce vo vtero eſau ⁊ iacob bella geſſerũt. Singuli eccleſiaꝝ epiſcopi ſinguli archiepi ſinguli archidiaconi[h]: ⁊ omnis ordo eccleſiaſticus ſuis rectoribus nititur. ℂ Ecce in quibus caſibus epo viuenti alius põt ei ſubſtitui: ꝙꝙ ſm rei veritatem nõ viuenti epo talis pbetur ſuccedere. Trãſlatus eniʒ ab vna ciuitate ad aliam deſinit[i] eſſe epũs illius ciuitatis a qua transfert: atqꝫ ideo qui huic ſuccedit nõ viuenti ſed defuncto[k] quodãmodo epo probatur ſubſtitui. Sed inter eum qui hoſtilitatis neceſſitate ⁊ eum qui vtilitatis cauſa tranſfertur hoc intereſt: ꝙ ille qui metu hoſtilitatis ad aliã trãſit: ſi priorem cõtigerit aliquãdo ab hoſtibus liberam fieri ad eandeʒ illum redire opʒ.

Uñ Greg. papa ſcribit Joãni epo ſquillitano cap. xxv.

ℂ Qui metu hoſtilitatis ad aliũ locũ trãſierit: poſtea ad ſuam eccleſiã redire oportet.

illue tranſtulit imperium: vt. xcvj. diſti. conſtantinus. ⁊ imperator appellatur: vt extra de maio. ⁊ obe. c. ſolite. ſed non eſt ita: q2 romana eccleſia tranſtulit imperium ad alemanos ab oriente. extra de elec. venerabilem. Joan.

e ℂ Judex vnius. ſed imo decem ſunt iudices prouincie: vt. vj. q. iij. ſcitote. ſed hic appellat iudicem regeʒ. alibi tamen videtur ꝙ vnꝰ ſit iudex prouincie preter regẽ: vt. xxiij. q. iiij. duo iſta.

f ℂ Roma. ff. de rerũ diui. l. vlti. cõtra. ibi dicit ꝙ ideo romulus interfecit remũ: quia muros tranſilijt? Reſpõdeo. nã potuit hoc idem feciſſe ex inuidia.

g ℂ Parricidio. large ſumpto nomine vt. ff. ad. l. pompeiam de parricidijs. l. j.

h ℂ Archidiaconi. i. in quolibet archidiaconatu erit vnꝰ archidiaconus: nõ autem phibet quin in vna eccleſia poſſint eſſe plures archidiaconi: vt. xciij. diſtin. diaconi.

ℂ Ecce in quibus. hec eſt ſeptima pars q. in qua probatur de mutatione cauſa neceſſitatis ⁊ leuitatis. Joan. de ſan.

ℂ Caſus. Oſtendit ſupra Gratianus in quibus caſibus viuente prelato alius poteſt ſubſtitui: nũc oſtendit ꝙ ſi veritatem inſpiciamꝰ in ſupradictis caſibus non ſuccedit quis viuo: ſed mortuo. Nam ex quo quis renunciat eccleſie vl transfertur in aliaʒ ciuitatem quodammodo dicitur eſſe mortuus quo ad eccleſiam: quia deſinit eſſe prelatꝰ. ideoqꝫ qui ſuccedit huic non dicitur ſuccedere viuo ſed defuncto. Et oſtendit differentiam inter iſtum qui neceſſitate hoſtilitatis: ⁊ illum qui vtilitate transfertur: quoniam qui in hoſtilitate transfertur hoſtilitate recedente redit ad eccleſiaʒ ſuam quam dimiſit: ſecus ſi vtilitate.

i ℂ Deſinit. xxj. q. ij. ſi quis iam tranſlatus.

k ℂ Defuncto. cum enim loco eius ſuccedit pro mortuo habetur. ff. pro ſocio. actione. §. publicatione.

Imperiuʒ tranſtulit eccleſia romana.

Romulꝰ remũ interfecit.

ℂ Con cor. tex. in l. ſi qs violauerit muros. q̃ ẽ ſi. cũ gl. in ver. ad mortis. ff. de re. diui. Geſſ. xxv.

P Aſtoralis officij. ¶ Caſus. Joānes ſquillitane ciuitatis eps ab hoſtibus eſt repulſus. Et ideo Greg. dedit eccleſiam ſquillitanam ei hac cōditione: vt ceſſante hoſtilitate ad ſuam eccleſiam reuertat. Si vero continua ꝑmeretur captiuitate perpetuo ibi permaneret.

P Aſtoralis officij cura nos admonet deſtitutis eccleſijs proprios conſtituere ſacerdotes: qui gregez dominicum paſtorali ſollicitudine gubernare[a] debeant. Propterea te ioannem ab hoſtibus captiuatum leſmiane ciuitatis epiſcopū in ſquillitana eccleſia te cardinalē neceſſe duximus ſtatuere ſacerdotez: et vt ſuſceptā ſemel animarum curā intuitu retributionis future impleas: et licet a tua eccleſia ſis hoſte iminēte depulſus: aliā que paſtore vacat debes eccl'iaz gubernare ita tamen vt ſi ciuitatē illā ab hoſtibus liberam effici: et domino ꝓtegente ad priorem ſtatum contigerit reuocari[b]: etiā ad eam in qua prius es ordinat⁹ eccleſiā reuertaris[c]. Sin autem ꝓdicta ciuitas cōtinua captiuitatis calamitate ꝓmitur in hac in qua ordinatus es vel incardinatus a nobis debeas eccleſia permanere. ¶ Qui vero vtilitatis cauſa transfertur: nequaquā ad priorem redire cogitur. Eſt etiaz alius caſus in quo epiſcopus viuenti epiſcopo ſubſtituetur. Cum enim aliquis (relicta priori cathedra) ſua auctoritate ad aliam tranſierit: et alius ei ſubſtitutus fuerit: licet ille prioris eccleſie epiſcopus eſſe nō deſierit: ſubſtitutus tñ epatum habebit. Unde damaſus vrbis rome eps ſcribit oib⁹ epis dicens.

¶ De ſacerdotib⁹ q relictis ſuis eccl'ijs ad al'as migrarūt.

E Os ſacerdotes qui de eccleſijs ad alias eccleſias migrauerunt: tādiu a cōmunione habuimus alienos quādiu ad eas redierint ciuitates in quibus ſunt conſtituti. Quod ſi ali⁹ alio trāſmigrante in locum viuentis eſt ordinatus[d]: tādiu vacet[e] a ſacerdotij dignitate qui ſuaz deſeruit ciuitatem quouſqz diu ſucceſſor eius quieſcat in dño.

Beneficia ſub cōditione nō dantur.

a ¶ Gubernare. Uidetur q̄ iſte eps ſub cōditione vel ad certum tps fuerit inſtitutus ſed beneficia ſub cōditione nō dantur. j.q.ij. quoniā pio. nec ad tempus: vt. ſ. eo. quiſquis. et lxx. di. ſctōꝝ. nec cōuenit morib⁹ noſtris tpales filios habere. ff. de adop. quāntum. ſic. ff. de reg. iu. actus. ſicut nec libertas ad tempus dat. ff. de manu. teſt. libertas. nec hereditas. in ſti. de here. inſti. §. heres. nec mrimoniū. xxxij. q.ij. ſolet. Pōt dici puram eſſe inſtitutionē ſed ſub cōditione reſoluitur: vt ff. de in diē adiec. l.ij. ſimile extra de fil. ꝓsby. veniens. et ſimile extra de pig. illo. Uel dic q̄ iure poſtliminij reſtituitur ei prior epatus. ſic. xvj. q.iij. prima. nō eniz poteſt dici q̄ maneat epiſcopus ꝓoris eccleſie: ſic enim eſſet eps vtriuſqz. cōtra illud quod eſt. xxj. q.j. relatio. et eſt ſimile. C. de cura furi. cum alijs. et tunc dices q̄ prior locus deſinit eſſe religioſus: vt. ff. de religio. cum loca. ſed poſtea eam repetit iure poſtliminij. vt. xxiiij. q.j. cum per bellicam. Uel dic q̄ papa ſub conditione vel ad certuz tempus poteſt aliquem inſtituere prelatuz: ſicut miles ſub conditione et ad certum tempus inſtituit heredem. ff. de mili. teſta. in fraudem. §. miles. Joan.

b ¶ Reuocari. Argu. q̄ reſtituta re in priſtinum ſtatū omnia iura reſtituuntur: vt extra de elec. q2 diligentia. et xvj. q.iij. prima et ſi quis peruenerit ad meliorem fortunam tenetur ad priſtinam obligationem. xxvj. q.vij. ab infirmis. ff. quemadmodum ſer. amit. ſi locus. et C. qui bo. cedere poſſunt. l.ij.

Eps duarū eccl'iaꝝ an poſſit aliqs eſſe.

c ¶ Reuertaris. Cum ergo teneatur redire non ergo deſinit eſſe epiſcopus prime eccleſie: et ſic epiſcopus eſt duarum eccleſiarum. contra illud. xxj. q.j. relatio. Baz. vero dixit q̄ eſt eps vtriuſqz: ſicut in matrimonio carnali dixit q̄ aliquis poteſt eſſe maritus duaruz ſi vxor intrat religionem Sed cōtra. nam ille locus deſijt eē eccleſia per captiuitatē. vt. ff. de relig. cū loca. Sed nō eſt ita: q2 ipſa ſacra eccleſie vera dicimus eſſe apud hoſtes: vt. j. q.j. q̄ quidam. et qd̄ dicit lex q̄ deſinit eſſe ſacer locus: intellige q2 viduatus eſt ſacris miniſterijs. Ciuitas aūt deſinit eſſe inductione aratri. ff. qui. mo. vſufruc. amit. l. ſi vſufructus. et collegium tranſlatis perſonis. ff. de colleg. illicitis. l.iij. Sed pone ecōuerſo q̄ eps ſit captus et nō ciuitas tunc bene cōſtituetur alius vt dicunt quidam: q2 ſi tutor eſt captus ab hoſtibus alius dandus eſt: et tñ ſi captus redierit oia recuperat iure poſtliminij: et ille alius deſinit eſſe tutor: vt inſti. de attilia. tu. §. ab hoſtib⁹. qd̄ non concedo: quia ſic offenderetur illa regula. xvj. q.vij. inuentum.

¶ Qui vero. ¶ Caſus. Dictū eſt. ſ. quid iuris ſit ſi cā neceſſitatis transferē: Nunc vero oſtendit q̄ ſi cā vtilitatis transferē: non poteſt ad priorē eccleſiam redire. Eſt etiam alius caſus in quo qs viuente epo ſubſtituitur alius. ſ. cū eccleſia ſua derelicta eſt cauſa ambitionis: et ſua auctoritate tranſit ad aliā quo caſu lz non deſinat eſſe prelat⁹ prioris eccleſie tamē ſubſtitutus eā habebit.

E Os ſacerdotes ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. q̄ ſacerdotes auctoritate propria de eccleſia ſua migrantes ad aliam tandiu a communione remouentur quādiu ad ſuas redierint ciuitates: ſz ſi alius iaz eſt ſibi ſubſtitutus tandiu vacet qui deſeruit ſuam ciuitatem: donec ſubſtitut⁹ quieſcat in domino.

Eccleſia derelicta habita an poſſit repeti relicta.

d ¶ Ordinat⁹. Arg. q̄ reintegra poteſt repeti eccleſia que habita eſt pro derelicto: nam ſi ceſſit quis bonis rebus nōdum diſtractis poteſt eas repetere: vt arg. C. de repu. here. l. vlti. et ar. ff. de ceſ. bo. is qui. ſimile. ff. de decuri. qui ad tempus. ſed quero cum iſte ſubſtituebaē: aut vacabat epatus aut nō: ſi nō vacabat qualiter ſucceſſit in locum viuētis? Arg. ff. de ver. ob. l.j. Non poteſt etiā dici q̄ vacabat: q2 non fuit eccleſia abiudicata maxime cum dicaē q̄ nō ipſo receſſu perdat quis eccleſiam. Sed breuiter poteſt dici q̄ ille fuit admonitus et per ſniam fuit eccleſia abiudicata. Uel dic q̄ cum de iure debuit vacare lz ſuper hoc nō eſſet lata ſnia poteſt alij adiudicari: vt extra de renun. ex tranſmiſſa. extra de conceſ. ꝓben. et eccle. non vacan. c. litteras.

Subſtituto mortuo an ſit q renunciauit eccleſia repeti.

e ¶ Tādiu vacet. Et ſic videē q̄ eo mortuo poſſit repetere eccleſiam. Sed nō eſt verū: ſic ergo qd̄ hic dī in fauorē eccleſie dicitur: q2 eum nō vult repetere. Uel ideo: q2 eccleſia poſt mortē huius eum pōt repetere. Sed pone moritur ſubſtitutus eccleſia repetit primū: ille non vult redire poteſt ne compelli? Non videē: videtur enī eccleſia renūciaſſe iuri ſuo nō repetendo cū potuit eum repetere et noluit: ſed aliū preelegit: imo videtur q̄ ipſe repetere poſſit eccleſiā viuo ſecundo. Et ſi obijcitur ei q̄ habuerit eccleſiaz pro derelicto: replicabitur q̄ illa alij adheſit: vt extra de diuor. ſignificaſti. quod non credo: vt. xxxij. q.vj. nihil. ff. ne quid in loco pub. l.ij. §. idem ait. Joan. quod non credo. B.

¶ Epiſcopalium etiam ſedium mutationes (metu hoſtilitatis interueniente) nonnunquam fieri ſolent.

Unde Grego. ſcribit Joanni epiſcopo bellitrano.

¶ Neceſſitate terroris epiſcopalium ſedium mutationes fieri poſſunt.

Temporis qualitas nos admonet epiſcoporum ſedes antiquitus certis ciuitatibus conſtitutas: ad alia que ſecuriora putamus eiuſdē dioceſis loca tranſponere[a]: quo τ habitatores ſecuri valeāt degere: τ barbaricum poſſint periculum facilius declinare: propterea te ioānem fratrem τ coepiſcopū noſtrum bellitrēſis ciuitatis: ſedēq tuam in loco quōdam arenatarum ad ſanctum andream apoſtolum precipimus trāſmigrari: quatenus ab hoſtilitatis incurſu liberior exiſtere valeas: τ illic conſuetudinem ſolēnium feſtiue diſponas. ¶ Item cum aliquis cauſa humilitatis apoſtolica conceſſione de epiſcopali ſede ad monachalem deſcēderit ſubiectionem alius loco eius ſubrogari poterit. Ille vero ad pontificatum reſurgere nequaq̄ vlterius valebit. Unde in quinta actione cōſtantinopolitane ciuitatis ſynodo. ccclxxxiij. patrum ſub octauo ioāne papa: cui prefuit petrus preſbyter cardinalis τ paulus anchonitanus epiſcopus τ Eugenius oſtienſis epiſcopus apocryſarij pape dixerunt.

¶ Epiſcopus qui cauſa humilitatis mōachus efficit ad pōtificatum redire nō valet.

Hoc nequaq̄ apud nos habeatur: vt quicūq de pōtificali ordine τ habitu ad monachorum deſcēderit vitam vlterius[b] poſſit in epiſcopatum reuerti. Item precepit ſancta ſynodus: vt quicunq de pontificali dignitate habituq ad monachorū vitam τ penitētie deſcenderit locum: nequaq̄ ad pontificatū reſurgat. Monachorum enim vita ſubiectionis habet verbū: τ diſciplinatus non docendi vel preſidēdi vel paſcendi alios. ¶ Hoc ad penitentiam agendam nō ad quietem ſeruandam quibuſdā conceditur.

Unde Liberius papa ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Pro infeſtationibus malorum non licet epiſcopo gregem relinquere.

Suggeſtum eſt nobis ꝙ pro preteritis laboribus τ infeſtationibus nonnulli veſtrum aſſignatas ſibimet τ a deo cōmiſſas reliquerunt plebes: τ in futurum plures relinquere velint: eas quas tueri debent eccleſias: τ pro ouibus ſibi cōmiſſis laborare negligant: τ monaſteriorum ſe quieti tradere feſtinēt: τ vacationem ab epiſcopatus laboribus eligere: τ ſilētio atq ocio vitā ducere magis appetāt q̄ in his que ſibi cōmiſſa ſunt permanere dicente dño: Beatus qui perſeuerauerit vſq in finē. Unde nāq eſt beata perſeuerantia niſi de virtute patiētie: quoniā ſecūdū apoſtolicam predicationē omnes qui volūt in chriſto pie viuere perſecutionem patiuntur. Ideo fratres chariſſimi nō vos afflictionū amaritudo a pio mētis veſtre propoſito coerceat recedere: conſiderantes quanta pro abſolutione noſtri τ liberatione creator dominuſq τ redemptor noſter pertulerit: quibuſve ſe contumelijs afficiēdum tradiderit: vt nos a vinculis poteſtatis diabolice liberaret.

¶ Epiſcopalium. ¶ Caſus. Supra oſtendit Gra. de mutatiōe epiſcoporum: Nūc vult oſtendere ꝙ eccleſia epiſcopalis mutari pōt hoſtilitatis metu. Et hoc probat ſeq. c.

Temporis. ¶ Caſus. Ciuitas bellitrēſis multas patiebat anguſtias a barbaris: τ iō greg. papa precepit ioanni epiſcopo vt ſedē epiſcopalem transferret ad ſctm andream apoſtolum: vt barbaricū periculum facilius poſſit declinari: τ diuina officia celebrentur feſtiue.

a ¶ Trāſponere. J. de cōſe. di. j. tribus. j. xvj. q. vi. ſi quis. τ. q. j. τ temporis. vbi de hoc notaui plene.

¶ Item cum. Hec eſt octaua pars. q. j. qua querit de illis qui cā penitentie relinquūt epiſcopatū vtrū poſſint fieri epiſcopi: quid iuris ſit habes extra de renun. poſt trāſlationem. Dicas tn̄ breuius ꝙ ſi fuerit poſtulati poterunt fieri epiſcopi: niſi pro crimine dimiſerit epiſcopatus. Et hoc probat per quinq. c. Jo. de fā.

¶ Caſus. Oſtendit Gra. alium caſum in quo viuēte prelato poteſt alius ſubſtitui epiſcopus: ſcz qn̄ ingredit monaſterium cā humilitatis de licētia pape: q̄ decetero non poteſt ad epiſcopatum reſurgere: τ ad hoc inducit ſeq. c.

Hoc nequaq̄. ¶ Caſus. Statutū fuit in ſynodo cōſtātinopol. vt quicūq epiſcopus deſcenderit ad vitā monachorum decetero nō poſſit ad pontificatū reuerti: q̄ mōachus diſcere debet τ nō docere. Sed credo qd Gra. melius dixiſſet ſi dixiſſet propter cōſcientiā criminis ad agēdam penitentiam: vbi dixit cauſa humilitatis: q̄ tūc reſurgere poſſet. Sed ſi vis eū ſaluare dicas ꝙ cā humilitatis trāſiuit: τ iō non pōt redire ad epiſcopatum per ſe ſz de licentia pape. Idem eſt caſus ſeq. c. hoc. ſ. ingredi monaſteriū quibuſdam cōceditur ad agendam penitentiam: ſed nō ad quietē ſeruādam.

b ¶ Ulterius. tamē monachus q nunq̄ fuit epiſcopus bene poteſt eſſe epiſcopus: vt. xvj. q. j. vos aūt. τ. viij. q. j. i ſcripturis. τ. xviij. qō. j. c. vnico. Item ſi plebanus aliquis fit monachus poſtea pt fieri plebanus: vt. xvj. qō. i. ſi quos a clericatu. Dicūt quidam: ꝙ cum qs dimittit epiſcopatū vbi plus proficere potuit preſumitur ꝙ propter cōſcientiam criminis hoc fecerit. Sed hoc non eſt verum: q̄ ſepe ingredit quis monaſteriū propter merita augenda: vt. xxvij. q. ij. ſunt qui dicūt. Intelligo ergo hoc. c. de eo q cōuictus eſt de crimine: τ detrudit in monaſteriū propter hoc: vt extra de renūcia. poſt trāſlationem. Uel itellige de eo qui humilitatis cauſa trāſiuit: τ de licētia pape: τ talis per ſe non poteſt redire ad epiſcopatum: ſed de licētia ſuperioris. Sed nūquid talis pōt eſſe abbas? Non videt: q̄ maioribus honoribus functo nō licet inferiores recipe: vt. C. de his qui ad ciui. mu. vel. maioribus. lib. x. Secus tamen credo: quia etiā poteſt eſſe plebanus: vt extra de renūcia. ad ſupplicationem. τ. xvj. qō. j. ſi quos. τ capitu. in parochia. Joan.

Suggeſtum. ¶ Caſus. Multi epiſcopi propter tribulationes extrinſecas monaſterij quietem appetentes greges ſibi cōmiſſos relinquebāt: τ plures in futuro relinquere volebant: quod cum audiſſet Liberius papa ſcribit omni-

Eps ſemel monaſterium ingreſſus an poſſit iterū redire ad epiſcopatum.

Matth. x.

bus epiſcopis hortans eos ne greges ſibi cōmiſſos dere-
linquant ꝓpter laborem vitandū ⁊ quietē appetēdā:ſed
potius perſeuerēt humilr̄ tribulatiōes ſuſtinēdo. Et hoc
ꝓbat duab⁹ auctoritatibus.ſ.dn̄i ⁊ pauli:⁊ exēplo chri-
ſti qui ꝓ nobis redimendis paſſionē ſuſtinuit i cruce.

a ¶ Decipiat.ar.ꝙ ſi
qs dolo renūciet ꝙ
nō eſt renūciatio:quod
nō eſt verū:vt.iij. qō.
j.redintegranda.

F ¶ Eiſcitaris.

¶ Caſus. Humifridus epſ expellebat a normānis a ſuo epiſcopatu:ideoq; tribulationes vt declinaret volebat in monaſterio cōuerſari:⁊ interrogauit nicolaum papā vtrū hoc facere poſſet: Et rn̄det ꝙ non:q2 periculoſum eſt in tribulationibus greges deſerere:ſicut periculoſū eſt ſi nauta nauē in fluctib⁹ derelinquat:ſed dicit ei ꝙ fugiat perſecutorū inſidias:⁊ et maxime paganorū: exemplo apl'orū ꝓphetarū ⁊ chriſti: et reddita trāquillitate greges requirat: ⁊ colligat in vnum ⁊ doceat:vt q̄uis bona tpalia perdant tamen ſperēt gaudia percipe ſempiterna.

b ¶ Proretam. id eſt rectorē nauis:a prora que eſt anterior pars nauis.

c ¶ Ubi.i.quo exēplo nō dicimus ⁊c.

d ¶ Nō fugiam⁹.i. fugere debeamus.

e ¶ Diuinit⁹. Deus ꝓpter peccata hoīuz mittit flagella ⁊ ꝑſecutiones.lvj.diſti.ſi gens.xvj.q.j. reuertimini.⁊.xxiij. queſtio.iiij.ſi quos.⁊ ſecundū quoſdā poteſtatem nocendi dat deus quādo permittit quoſdā nocere eo ipſo ꝙ ſe nō obijcit:ſm alios ꝓprie dat poteſtatē ſed ipſe ex ſe habet poteſtatem nocendi:vnde ſathan poteſtas nocendi Job data fuit. Omnia enim que fiunt in ciuitate:aut iuſto dei iudicio aut eo permittente fiunt:vt.xxvj.q.v.nec mirum. Joan.

Proreta eſt nauis rector.

Perſecutiones ꝓpter peccata mittuntur.

Attendite itaq; vobis ⁊ omni gregi in quo vos ſpūſſanctus conſtituit epiſcopos regere eccleſiam dei quā acquiſiuit proprio ſanguine ſaluator mūdi: vt non ſit qui vos decipiat[a] aut ſeducat ſubtilitate ſermonis: vt plebes vobis cōmiſſas relinquatis: ⁊ alicui propter opprobriū malorū hoīuz quieti vos tradatis: vt vos solūmō ſaluetis ⁊ filios orphanos relinquatis.

I tem nicolaus humifrido morinenſis eccleſie epō.

¶ In perſecutiōibus epiſcopus eccl'ſiā ſuā nō deſerat.

S Ciſcitaris itaq; ꝑ guldaguariū preſbyterū: virū (cum a normānis de epiſcopio depellaris) debeas de cetero in monaſterio cōuerſari. In quo ſcias chariſſime frater: ꝙ ſi pernicioſum eſt proretam[b] in trāquillitate nauium deſerere quāto magis in fluctibus? Ubi[c] nō dicimus ꝙ perſecutorū non fugiamus[d] (maximeq; paganorū) inſidias cum ad tēpus ſeuiunt: ⁊ ob multitudinē delictorū noſtrorū nocendi facultatem diuinitus[e] aſſequūtur: preſertim cū eis ꝓdire[f] vltro nō debeamus: ⁊ multos ꝓphetas ⁊ apoſtolos: ipſum quoq; dn̄m huiuſmodi fugiſſe inſecutores luce clarius cōſtet: ſed ꝙ p̄cipue nos qui tanq; arietes[g] ducatū gregibus prebemus: imo qui et horū paſtores ſum⁹ deo auctore cum eis in periculis ꝓ viribus perſiſtere pro certo cōueniat: ⁊ cum trāquillitas reddita diuina fuerit pietate ſopitaq; furentiū infeſtatio: mox gregē perquirere: ⁊ in vnū colligere ⁊ eius aīos celeſtis pa̾trie pace ac potiſſimū ſecuritate p̄dicata ſurſum erigere debemus. Et tādiu ſup eoꝝ cautela oportet nos eſſe ſollicitos: vt ſi dei iudicio preſentis tp̄is cōmoda fortaſſis amittunt future vite ſe ſperēt gaudia abſq; ambiguitate ꝑcipere ſempiterna.

I tem Gregorius.

¶ Nō eſt reprobatio ſʒ v̄tutis ꝓbatio bonoꝝ aduerſitas.

A Duerſitas que bonis[h] votis obijcit probatio[i] virtutis eſt nō iudiciū reprobatiōis: quis enī neſciat q̄ ꝓſperum fuit: ꝙ beatus paulus apl'us predicaturus ad italiā veniebat: ⁊ tñ veniens naufragiū pertulit: ſed tamē ✝ nauis[k] cordis in maris fluctibus integra ſtetit. ¶ Hoc[l] etiam tūc obſeruādum intelligitur: quādo inter ſubditos aliqui inueniūtur q̄bus p̄latoꝝ vita proficiat: quādo nec ſpecialiter prelatus querit: nec per alios tuta pōt eſſe eccleſie ſalus: ne ſi deſerere incipiat q̄bus prodeſſe pōt dicatur de eo: Mercēnari⁹ autem ⁊ qui nō eſt paſtor: cuius nō ſunt oues ꝓprie videt

A Duerſitas. ¶ Caſus. Greg. docet ꝙ in tribulatiōibus nō debet qs perturbari: q2 ipſa tribulatio eſt ꝓbatio virtutis: ⁊ nō eſt iudicium reprobatiōis: ⁊ ꝙ qs nō debeat perturbari ꝓpter aduerſitatē probat exemplo pauli: qui cū veniebat in italiā naufragiū paſſus eſt: ⁊ tamen in corde non fuerat turbatus.

h ¶ Bonis votis. id eſt propoſitis.

i ¶ Probatio. ſ.e. cum percuſſio.

k ¶ Nauis cordis. id eſt cōſtantia fidei. ✝✝ 9

¶ Hoc etiam. hec eſt nona ps qō. in qua dr̄ qñ debet p̄latus reliquere ſubditos ⁊ quādo non. Joan. de fan.

¶ Caſus. Dictū eſt ſ.in.c. ſuggeſtū.⁊.c. ſciſcitaris. ꝙ p̄latus ꝑſeuerare dʒ cū ſubditis in tp̄e tribulatiōis: lʒ poſſit quandoq; recedere ad tēpus ⁊ fugere: Nunc vero oſtdit hic tp̄s ſeruandū eſſe qñ inter ſubditos aliq boni reperiunt: ⁊ p̄latus nō querit ſpecialr̄: nec per alios eſt tuta ſalus eccl'ie: in quo caſu ſi gregem ſibi cōmiſſū deſerat dicet mercēnarius. Act. xx. vij.a Si vero ꝑſona p̄lati ſpecialr̄ querit: et ſalus eccl'ie tuta eſt per alios fugiat tunc prelatus: ⁊ hoc ꝓbat duobus exēplis. ſ. chriſti ⁊ pauli: ⁊ tribus auctoritatib⁹. ſ. augu. chriſti ⁊ dauid. Cum aūt queritur nō ſolum p̄latus ſed tota eccleſia tunc nō debet recedere: ſed opponere ſe debet ꝓ populo ſuo: ⁊ aīam ſuā ponere ꝓ ouibus ſuis: hoc de extrinſeca ꝑſecutione. Job.x.b Eſt ⁊ alia perſecutio intrīſeca que fit a ſubditis in occulto quādo prelatus compati debet pro peccatis aliorum: ⁊ hoc probat quattuor auctoritatibus.

f ¶ Prodire. pugnādo cum eis: ꝙ in nullo caſu poſſunt clerici: ſi alias poſſunt euadere. l. diſt. de his clericis. Sed poſſunt alios hortari ad pugnam iuſtam: ⁊ etiā intereſſe: vt.xxiij.q.viij. igitur.⁊.c. vt pridem.

g ¶ Arietes. Alibi dr̄r epi canes. ij.q.vij.q nec regimulo.

l ¶ Hoc. ſ. ꝙ prelatus maneat cum ſubditis ſuis.

l ¶ Hoc etiā. In hoc. §. diſtinguit quid iuris ſit in extrinſeca ſiue intrinſeca perſecutiōe. Extrinſeca enī perſecutio cōſiſtit in manifeſtis inimicis eccleſie. Intrinſeca in eis qui adhuc nō ſunt preciſi. In exteriori perſecutione diſtinguitur: aut ſolus prelatus querit: aut totus clerus. Si ſolus p̄latus aut eo recedēte tuta eſt ſalus eccleſie: ⁊ tunc fugiet: ⁊ hoc ꝓbat exemplo chriſti ⁊ pauli ⁊

Perſecutio eſt [d]uplex.

Prelat[us] an ꝓp[ter] ꝑſecuti[onem]

em lici- tribus auctoritatibus aug. dñi ⁊ dauid. Si non eſt tu-
poſſit ec ta tunc ponet animã ſuam ꝓ ouibus ſuis. Si totus cle
etiam de rus querit indiſtincte ſe pro eis poſtibus opponet: vt
rere. xliij. di. ſit rector ſed ſi al's põt conſuli eccleſie totus cle-
rus fugiat cum p̃lato. Si nõ poteſt remaneant cũ prela
to vel oẽs vel quidã
ex eis: ſi eſt altercatio
inter eos de remãſu-
ris res forte dirima
tur. xxvi. qõ. ij. ſors.
Circa intrinſecã di-
Dat.ij. ſtinguit ſic: aut oẽs
ct.ix.c. ſunt mali aut qdaz.
Si boni ſũt cõmixti
malis eos nõ deſeret.
xxiij. qõ. iiij. tu bon⁹.
Si oẽs mali ſũt: aut
ſpes eſt de correctiõe
aut nõ. Si eſt nõ ſũt
deſerendi: ſi non eſt
tunc ſunt deſerendi:
vt. ſ. e. c. vlti. Et nota
ꝙ loquit de extrinſe
Dat.x.c. ca perſecutione vſqꝫ
ibi: eſt ⁊ aliud gen⁹.
abinde mixtis de ex-
trinſeca ⁊ intrinſeca
vſqꝫ ibi: cum autẽ a
vitijs: ⁊ abinde tan-
tum de intrinſeca.
a ℭ In pſalmo. Ex-
audi deus orationẽ.
b ℭ Ut occaſionez.
Et ita peccat qs eo ꝙ
dat alijs occaſionez
peccãdi: vt. lv. diſtin.
ſi euangelica. ⁊. xxij.
queſtio. iiij. inter.
c ℭ Salus. Ergo vĩ
ꝙ pro rebus tpali-
bus nõ debeat prela-
tus mori: vt. xxiij. q.
v. nõ eſt noſtrum.
d ℭ Fides. per here
ſim aliquam.
e ℭ Perſecutionis.
ſ. compaſſionis.
f ℭ Non vror. com
patiendo.
g ℭ In pſalmo. Dñe
exaudi ibi: q̃ defece-
runt ſicut fum⁹ dies
mei: ⁊ oſſa mea ſicut
in frixorio ↄfrixa ſũt.
h ℭ Frigit. i. cõfligi
tur: id eſt tm̃ dolet de
maloꝝ interitu q̃tũ
ſalutes eoꝝ diligit.
G.xi.xj.g i ℭ Triceſimo. In
te dñe ſperaui. vſqꝫ:
Miſerere mei deus
quoniam tribulor:
⁊ conturbatus eſt in ira oculus meus: anima mea ⁊
venter meus: quoniam defecit ⁊c̃.
k ℭ Palearum. i. malorum qui ſunt ſine fructu.
C.i.o lfe. l ℭ Odit. ſupple id in quo. ſ. odio extingueretur ocu-
lus rationis ſi haberet illud odium. Uel dic non odit
homines ſed peccata eorum. lxxvj. di. odio.

lupuz veniẽtẽ: ⁊ deſerit oues ⁊ fugit. Cũ vero ſpãliter queritur fugiat exemplo chriſti: qui a facie herodis fugit in egyptum. Fugiat exemplo pauli qui a fratribus per murum ſubmiſſus eſt in ſporta. Unde Augu. ait: Fugiat miniſter chriſti: ſicut chriſtus in egyptum fugit: fugiat qui ſpecialiter querit dñ per alios eſt firma ſalus eccleſie. Hic etiam ait dñs diſcipulus: Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliaz. Hinc ẽt idem abſcondit ſe ⁊ exiuit de templo qñ iudei lapides tulerunt vt iacerent in eum. Hinc etiã Aug. ait de eodez in pſalmo[a]. liiij. Ecce elongaui fugiens: illud tangit quod vitabat perſequẽtes vt occaſionem[b] ire demeret: ⁊ manebat in deſertis orans: in quo docebat nos in ſecreto ↄſciẽtie quieſcere cum a malis ꝑmimur. Cum vero nõ prelatorum tantum: ſed totius eccleſie ſalus[c] queritur fides[d] impugnatur: neceſſe eſt vt ex aduerſo accedãt: ⁊ in die belli ſeipſos vt murũ opponant pro domo domini: ⁊ animas ſuas ponãt pro ouibus ſuis: vt exemplo ſue paſſionis accẽdant quos ſermone doctrine diutius ↄfirmare non valent: ⁊ hoc quidem de manifeſtis perſecutionibus. Eſt ⁊ aliud genus perſecutiõis[e] in quo apoſtolus laborabat dicens: Quis infirmat ⁊ ego non infirmor? quis ſcandalizatur: ⁊ ego non vror[f] ⁊c̃.

Hinc Augu. in pſalmo[g]. cj. Diſa. i. fortes quorum frixorium ſunt qui ſcandalizant: tantum enim frigitur[h] bonus quantũ amat. Hinc idẽ in pſalmo. xxx.[i] Iraſcitur iuſtus peccatis palearum[k]: nõ tamen odit[l]: in quo extinguitur oculus[m] ⁊ venter[n] ꝓ interioribus[o] que turbãtur qñ nec corripi poſſunt impij quibus nõ clamat[p]: q̃ defecit[q] in dolore vita videns non ꝓficere qd predicat. Hinc idẽ ait in pſalmo lxix.[r] vtrunqꝫ genus ꝑſecutionis diſtinguens vox contribulatorũ[s] chriſto. i. martyrum inter paſſiones periclitantium: ſed de capite[t] preſumentiũ[u] cum illis[x]: vox omnis iuſti cui ex charitate abundans iniquitas chriſtianorum paſſio eſt. Ut loth corporalem perſecutionẽ a nullo in ſodomis ſuſtinuit: ſed a malis eorum cum quibus habitabat. Eſt ergo perſecutio iuſti vel a leone[y] in impetu: vel a dracone[z] in inſidijs: vnde omnes ↄclamẽt: Deus in adiutorium meum intende. ℭ Cum autem[2] a vitijs ſubditorum prelatus affligitur: aliquando omnium eſt vna ⁊ inſatiabilis obſtinatio: aliquando mali inueniuntur bonis admixti: quando boni ſimul cum malis habitant: non ſunt deſerendi boni propter malos: ne perverſe malos euitãdo vincamus[℞]: quos fugimus ad gehẽnaz ſꝫ potius mali tolerent ꝓpter bonos. Unde Grego. Abel[a] eſſe re-

m ℭ Oculus. i. intellectus.
n ℭ Uenter. i. prelatus qui quandoqꝫ ventroſus eſt.
o ℭ Pro interioribus. i. ſubditis.
p ℭ Non clamat. alte ſed intus ingemiſcendo.
q ℭ Defecit. dicens ſupple: q̃ defecit: q̃ſi dicat oĩno conturbat⁹ eſt oculus meus: q̃ defecit i dolore vita mea ex magna iniq̃tate maloꝝ ⁊ q̃re dicat hoc occulte ſubdit videns nõ poſſe proficere ⁊c̃.
r ℭ Sexageſimono no. ſ. Deus in adiutoriũ meũ intende.
s ℭ Cõtribulatoꝝ. i. illa vox deus in adiutoriũ meũ: eſt vox martyrũ in manifeſta ꝑſecutione: ⁊ etiã vox iuſtorum in occulta ⁊ intrinſeca.
t ℭ Sed de capite. ideſt chriſto.
v ℭ Preſumentiũ. ideſt confidentium.
x ℭ Cũ illis. i. martyrib⁹. Et hic inuit itrinſeca perſecutio.
y ℭ Uel a leone. id eſt a diabolo aperte ſeuiendo.
z ℭ Dracone. i. a diabolo occulte perſequendo: vel a falſis fratribus.
⁊ ℭ Omnes. i. tam illi qui extrinſecam q̃ intrinſecam ꝑſecutionem patiunt.
ℭ Cum autem.
ℭ Caſus. Sup̃ in §. primo tractatuz eſt q̃liter fiet ꝑſecutio intrinſeca. ſ. a ſubditis malis ⁊ per cõpaſſionẽ. Nũc ſo diſtinguit ſic: aut iter ſubiectos ſunt aliq boni: aut ſunt oẽs mali ⁊ obſtinati. Si ſunt ibi aliq boni nõ dꝫ prelatus deſerere bonos ꝓpter malos: ſed tolerare dꝫ patiẽter: ⁊ hoc ꝓbat quattuor auctoritatib⁹. Si aũt omnes ſunt mali ⁊ obſtinati tũc lꝫ prelato ab eis recedere: exẽplo beati benedicti qui monachos ſuos deſeruit: q̃ conſpirauerant in necem eius.
2 ℭ Cum aũt hic. §. loquitur de intrinſeca ꝑſecutiõe.
℞ ℭ Uincamus. i. magis ſumus digni gehenna quam hij quos fugimus.
a ℭ Abel. i. ſimilis abel in patientia nõ vult eſſe qui nõ poteſt tolerare conſortium maloꝝ: nam quiſqs malos

Bon⁹ nõ eſt q malos nõ tolerat.

non tolerat ipſe ſibi per intolerantiã teſtis eſt ꝙ bonus nõ eſt: vt. ꝟ. xxiij. qõ. iiij. hec aũt. ꝛ. c. tu bon⁹.
a ¶ Cain. id eſt fratris abel.
b ¶ Non exercet. i. malos non allicit: ſignificat vt illos corrigat.
c ¶ Lima. id eſt perſecutio.
d ¶ Tu bonus. ꝟ. xxiij. q. iiij. hec autez. ꝛ. c. tu bonus.
e ¶ Bonoꝝ. Arg. ꝙ ſi per aliquẽ non ſtat quo min⁹ faciat idẽ eſt ac ſi feciſſet. xliij. diſtin. ephesijs.
f ¶ Coniunctione. Fugimus eniz malum in hoc ꝙ nõ cõiungimur malis q2 ſi eſſemus cũ eis poſſemus corrũpi cuz eis: tñ maius malũ cõmittimus ex hoc ꝙ ſeparamur a bonis: q2 ſeparãdo nos a bonis cõmittimus ſchiſma: qđ facere maximũ maluz eſt: vt. xxiiij. queſtio. j. non afferamus.

Schiſma cõmittit q ſe a bonis ſeparat. Phil. j. c.

g ¶ Non poſſit. i. nõ debeat propter hos quibus põt pficere. Ioã.
Ubi adunati. ¶ Caſus. Petrus diaconus q̃ſiuit a Gregorio an liceret prelato deſerere gregem ſemel ſuſceptum. Qui reſpõdit dicens: ꝙ ſi ſubditi ſunt boni malis admixti tolerãdi ſunt mali propter bonos: ſi vero oẽs ſunt mali ꝛ incorrigibiles recedere põt prelatus ad alium locuz: exemplo pauli q de damaſco fugit vt alibi magis pficeret. Sequens. §. p3.
h ¶ Laborem. Not. ꝙ labor nõ debet eſſe ſine mercede: vt. xij. q. ij. charitatem. ꝛ in auẽ. de iudi. §. ne autem. col. vj. vbi dicit ꝙ labor non debet eẽ ſine fructu. Unde verſus: Cum labor in damno eſt creſcit

Labor eſt remunerandus.

Verſus.

nulli quem cain[a] malicia non exercet[b]. Ferrũ quippe nře mẽtis ad acumẽ nõ põt ꝑuenire ꝟitatis niſi hoc alteri⁹ eraſerit lima[c] prauitatis. Hinc etiam Aug Tu[d] bon⁹ tolera malũ ꝛc. Infra de tolerãdis malis in ꝓma cã hereticoꝝ idez ait: Maius malum in ſepatiõe bonoꝝ[e] cõmittimus ꝙ̃ in cõiunctione[f] maloꝝ fugiamus: tali nõ imputat deus ſua pctã q2 nõ fecit: non aliena q2 non approbauit: nõ negligentiam q2 nõ tacuit: nõ ſupbiaz: q2 in vnitate pmanſit. Hinc idẽ in pſalmo. liiij. Quis dabit mihi pẽnas ſicut colũbe? nõ ait ſicut coruo. Colũba ꝟo a moleſtijs q̃rit auolare ſed nõ dilectionem amittit: ſempq3 gemit: ſic bonus vult ſe ſepare corpore nõ amore ab his quibus non põt pdeſſe: ſed ſi aliqñ ligatur: nõ viſco cupiditatis ſed cura ꝛ officio vt deſerere nõ poſſit[g] tũc dicat: Cupio diſſolui ꝛ eſſe cũ xpo: ſed manere in carne neceſſe eſt ꝓpter vos: ꝛ ſic eſt meritu3 ex deſiderio. Ecce elongaui fugiens nõ loco: ne rũpat charitas bonoꝝ: ne pdat exercitiũ maloꝝ quos deus admiſcet vt iudã aplis: quem ꝙ̃uis ſciret furẽ eſſe tñ ad pdicandu3 miſit: ꝛ ei euchariſtia3 dedit: docens in eccl'ia tolerari malos: nec obeſſe bonis maloꝝ ꝯſortia. Quãdiu vero omniũ ſubditoꝝ eſt obſtinata malicia: nec pdeſt eis ꝓlatoꝝ preſentia: tunc etiã corpore l3 ab eis recedere: ne illoꝝ nequia ſemp in deterius pficiat ꝛ iſti quidẽ fructũ amittant quem de alioꝝ pfectu poſſent inuenire. Sic beatus Bñdict⁹ deſeruiſſe legit: quos in nece3 ſuã vnanimiter viderat cõſpiraſſe. Hinc etiã beat⁹ Greg. petro diacono interroganti: an liceat prelato gregem ſemel ſuſceptum deſerere. lib. ij. dialogoꝝ reſpõdit dicens.

¶ Quando liceat prelatis ſubditos deſerere vel non.

IBi adunati equanimiter portãdi ſunt mali vbi inueniũtur aliqui quibus adiuuentur boni: nã vbi omnino fructus de bonis deeſt fit aliqñ de malis labor ſupuacuus: maxime ſi e vicino cauſe ſuppetant q̃ fructũ deo valeant fere melioꝛẽ. Sepe agit in animo pfectoꝝ qđ ſilentio ptereundum nõ eſt: q2 cum laborem[h] ſuũ ſine fructu eſſe cõſiderant in loco alio ad laborem cũ fructu migrãt. Vñ quoq3 ille egregius pdicatoꝛ qui diſſolui cupiebat ꝛ cum xpo eſſe: cui xps eſt viuere ꝛ mori lucrũ: q certamina paſſionũ non ſolũ ipe appetijt ſ3 ad toleranda hec etiã alios accendit: damaſci pſecutionem paſſus: vt potuiſſet euadere murũ funẽ ſportãq3 queſiuit ſeq3 latenter deponi voluit. Nũquid paulum mortem timuiſſe dicimus quã ſeipm ꝓ amore ieſu teſtatur appetere? Sed cum in eodem loco minore3 ſibi fructũ adeſſe cõſpiceret ad grauem laborem ſe alibi[i] cum fructu ſeruauit: fortis etenim prelator dei teneri inter clauſtra noluit ſed certaminis campum queſiuit. Multorum auctoritatibus apparet quãdo viuentibus epis alij poſſunt ſubſtitui ꝛ qñ non. ¶ Queſtio. ij.

QUod autẽ[k] iſte valitudine recepta ſua3 repetit cathedram nulla auctoritate ratum habet. Celebrationem vero ſacrificiorum: quam infirmitatis cauſa dimiſerit valitudine recuperata exequi non prohibetur.

Unde alexãder. ij. ſcribit gebonardo viuarieñ. archiepo.

¶ De quodã pſbytero qui caduco morbo laborabat.

mortalis egeſtas: iuxta illud: Optat premia quiſq3 labor.
i ¶ Alibi. Idem fecit Cyprianus: vt xxiij. q. j. aduocauit §. multorum.
Queſtio. ij.
QUod autem. ¶ Caſus. Hec eſt q. ſecunda qua querit vtrum recuperata ſanitate poſſit quis repetere cathedra3 cui renunciauit? Et reſpondet ꝙ non: et transfert ſe. G. ad aliam queſtionem incidentem. ſ. vtru3 ſacerdos qui dimiſit celebrationẽ miſſe propter morbu3 caducum: recuperata ſanitate poſſit celebrare: ꝛ reſpondet cum diſtinctione: ſcilicet vtrũ quis vexetur morbo epilentico: vel caduco frequenter aut raro: ſi frequenter omnino debet ceſſare a celebratione miſſarum: vt. ꝟ. eo. capi. j. ſi vero raro: aut vexatur cum ſpume iactatione ꝛ vocis confuſe emiſſione: et tunc nullo modo celebrare poteſt: vt. ꝟ. eodem capitu. ij. aut vexatur ſine ſpume iactatione: ꝛ ſine vocis confuſe emiſſione: et tunc celebrare poteſt: ita tamen vt habeat iuxta ſe vicini ſolaminis adiutorem: vt. ſ. ca. queſti. j. illud. ſi plene eſt liberatus: non eſt queſtio: quin poſſit celebrare.
k ¶ Quod autem. Si quis de l. cẽtia pape renunciauit: ꝛ ad preces eius alter ſubſtitutus eſt: certũ eſt ꝙ ille non põt repetere eam licet conualeſcat: vt. ſ. ca. qõ. j. hoc nequaquam. Et ideo magiſter alia3 queſtionem tractat vtrum ille qui abſti

Phil. j. c.

ij. cor. xj. g

Act. ix. c.

nuerit a miſſa pro egritudine recupera ta ſanitate poſſit cele brare. Et certū eſt ꝙ pōt. ff. eo.c.i. dūmō certū ſit eū eſſe ſana tū. Si aūt fuerit de moniac⁹ vel epilēti cus dz ꝑ plus ꝑ annū eſſe liberatus. xxxiij. di. cōiter. lv. di. p̄ce pta. ⁊ arg. ff. ō redhi bi. act. ꝙ ita. In egri tudine ꝯſtituti miſ ſas celebrare ꝓnt. ſ̄. e. q. i. c. illud. niſi ita debiles ſint ꝙ ceptū offm̄ nequeāt adim plere: ⁊ niſi habeant morbū caducum xxxiij. diſt. cōiter. tn̄ cū diſtinctione: an morb⁹ iſte ſit cū ſpu ma ⁊ clamore vt tūc non poſſint: vel ſine ſpuma ⁊ clamore: ⁊ tunc poſſint: vt ibi notaui. ſed quidam indiſtincte dicūt ꝙ non debent celebra re infirmi.

In litteris. ℭ Caſus. Qui dā presbȳt morbū patiebat caducū: q̄re gebonardus vi uarienſis archieps ei celebratōes miſſe interdixit: ⁊ p illū ꝑ ſbyterū ꝯſuluit ale xandrū dict⁹ archi eps an iſte p̄bŕ poſ ſet miſſaꝝ ſolēnia ce lebrare: nūc papa re ſcribit dicēs: quō ei conſtitit ꝙ iſte cade bat: vnde mandat ei ꝙ ſi iſte p̄byter fre quēter cadit ⁊ vexe tur morbo caduco: nō debet celebrare: ſi autem cōualuerit: non prohibeatur.

a ℭ Frequenter. Jō quidā dicūt ꝙ ſi ra ro accidit poteſt ce lebrare: dūmō ha beat ſociū. ſ̄. ea. q. j. il lud. vel ſupple maxi me: vel diſtingue: vt xxxiij. di. cōiter.

b ℭ Interdicim⁹. Sic ergo ꝓpter in firmitatē nō repelli tur qs ab officio di uino vel a perceptio ne ſacrorum: vt. ſ̄. diſt. v. ad eius vero.

Epilenti us an ſſit ce brare.

Infirmi nō re lit ab fō di no.

In litteris tuis cōtinebatur ſic: hic cleric⁹ ordinē ha bet presbyteri: ſed qꝛ caduco morbo laborat: ⁊ ipſi in pn̄ tiaꝝ hoc agnouim⁹: non auſi fuim⁹ ꝯcedere ſibi vt offerret vel miſſam celebraret: qꝛ vo lāguor in culpa nō eſt ſuper hac re auctoritatis nr̄e decre to ꝯſulendo delib̄erauimus. Cōſulim⁹ itaqꝫ vt ſi frequē ter[a] hoc morbo tāgit ab ob latiōe ⁊ miſſarū celebratione oibus modis prohibeat: in decēs enim eſt ⁊ piculo ſum: vt in cōſecratione eucharíſtie morbo victus epilenticus ca dat: ſi vero dei miſericordia ꝯualuerit (qn̄quidē nō culpa ſed infirmitas eſt in cā) eū ſa crificare iā nō īterdicimus[b]. Item geł. ruſtico ⁊ fortu. epis. ℭ A regimine ſuſpēdat ec cleſie q in terrā frequēter eli ditur.

Nuper foro po pulenſis eccleſie clerici vna cū ſabino epo ⁊ pelagio: ⁊ laicis ꝓpria ſuggeſtiōe re ferarūt ꝑſulē ſuū grauī q̄dā neceſſitate vexari: cui⁹ cū dice rēt incurſiōe frequēter eliſū: qō ne ſcādaluꝫ fidelib⁹ vide retur ingerere ⁊ eccleſiā vel vbiqꝫ poſitam hac offenſiōe turbare: ꝑcipue cū eodē ipſo volente huc ſe perrexiſſe fir marēt: ad dilectiōeꝫ vr̄aꝫ ſcri pta direxim⁹: vt eccl'ie cui⁹ re ctor tali caſu tenet aſtrict⁹ vi ſitationē ꝯgruā reddatis: veꝝ qꝛ nūc idē ipſe venit huc pon tifex falſaqꝫ oīa de ſe iactata diſſeminat: ſub diuini ꝯtēpla tiōe iudicij vr̄eqꝫ ꝯſcie eſtima tiōiſqꝫ reſpectu reꝝ fide ſoler tiſſime perquiſita: ſi aliqn̄. ſ. vel i domo vel in ꝓceſſiōe vel in alio quocūqꝫ loco ꝓbat re pēte collapſus voceſqꝫ dediſ ſe cōfuſas ⁊ ſpumas ore ia ctaſſe: q̄ta fieri pōt exaīatiōe querat: qō tn̄ ſiue nō poſſit aliquoꝝ factū teſtificatiōe fir mari ſiue nunq̄ ꝯtigiſſe dica tur: nō putādū ē poſſe ſuffice re ſed certū manifeſtūqꝫ do cumētuꝫ: qꝛ de tāta re nō ſe gnius[c] agēdū ē: faciat rē tua dilectio fr̄ ruſtice ſui moris ⁊ aptā magno pōtifici: vt eum vel. xxx[o]. dieb⁹ tecū eſſe con ſtituas: eūqꝫ carnibus īdiffe rēter neceſſaria ꝓbatōe com pellas vti. ℭ Cauſa. viij.

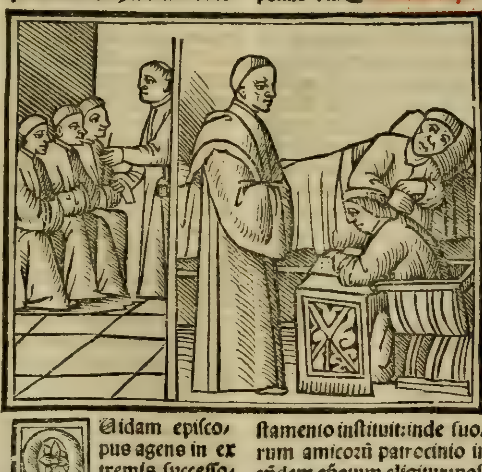

Quidam epiſco pus agens in ex tremis ſucceſſo rem ſibi ex te ſtamento inſtituit: inde ſuo rum amicorū patrocinio in eūdem epatum eligitur: poſt electioneꝫ pro indēnitate ec

Nuper. ℭ Caſus. Clerici foro populen. eccl'ie vna cū ſabino ⁊ pelagio laicis romaꝫ vene rūt: ⁊ dixerūt gela ſio ꝙ eps eoꝝ lede bat morbo caduco frequēter afferentes ſe de ei⁹ voluntate ve niſſe: q̄re papa illi ec cleſie duos dedit viſi tatores. ſ. ruſticuꝫ ⁊ fortunatū. ſed quia idē eps poſtea romā pergēs dixit oīa q̄ de eo dicta fuerūt falſa eſſe: iō papa precipit eiſdē viſitatoribus narrādo ꝑdicta: vt veritatē perquirāt: ⁊ ſi predictū epiſcopū inuenerint fuiſſe re pente ꝓlapſum cum voce cōfuſa ⁊ ſpume iactatiōe eū celebra re ꝓhibeāt: ſi autem hoc inueniri nō po teſt precipit ruſtico vt faciat eum carni bus vti. xxx. diebus indifferenter.

c ℭ Segnius. No. ꝙ in magnis reb⁹ diligētior inquiſi tio eſt faciēda: vt. xlij diſt. quieſcamus. ⁊ lxj. di. miramur. Et ideo ꝑ actore nō ꝓ bante reo indicitur purgatio: vt extra ō cauſa poſſeſ. ⁊ pro prie. ca. cum eccle ſia. in fine.

d ℭ Triginta. ꝯtra xxxiij. di. cōiter. ſed ibi certū fuit eū eſſe demoniacum ſꝫ hic dubiū: ⁊ oēs cibos ideo iubet comede re: ne mor b⁹ poſſit occultari qō phyſi cum eſt: vnde ſigna tur cōtrarium. ff. de cōſe. di. v. ꝯtria. Ideo autē hic dant om nes carnes iſti pre ter bedinas que ꝓ uocant demones.

Carnes be dine ꝓuo cāt demo nes.

Cauſa. viij.

Quidaꝫ epus. Caus. Quia ī ſupio ri cā in illo. c. ꝑueſti. fuit cōceſſum ꝑuile giū magūtino de elī

gendo ſibi ſucceſſorē. vnde ne aliqs dubitaret hoc eſſe licitū de iure cōi: ideo Gra. hanc octauā cām ſupponit: in qua oſtēdit φ nulli lȝ eligere ſucceſſorē: ⁊ φ amicoꝝ patrocinia in electiōib⁹ cōualeſcere nō debent: ⁊ φ nō eſt ſimoniacus q poſt electionē p̄ſtat canonicis iuramētū de indēnitate eccleſie: ⁊ alia plura que omnia vt pleni⁹ eluceſcant: ⁊ ponit thema de quo quinqȝ elicit qōnes. Queſtio.j.

Q Uod autē. ¶ Hec q. diuidit in quattuor parteſ. In quarū prima ꝓbat magiſter per quattuor aucto. ſcōꝝ patrum: φ pōt epiſcopus ſeu platus ſibi eligere ſucceſſorē: ⁊ hoc vſqȝ ad. §. his oib⁹. vbi dat ſolutionē: poſtea q̄daȝ adiūgit ad electionē pertinentia. ſcda ibi: olim. tertia ibi: oportet eū: quarta ibi: audacter. Jo. de fa.

¶ Caſus. Hec ē prima q. qua queritur an liceat epo ſibi eligere ſucceſſorē: ⁊ certuȝ eſt φ nō: niſi per priuilegiū hoc hēat. Prio tñ ꝓbat Gra. φ ſic: exēplo magūtini ⁊ auc̄te ſymmachi a ꝯrio ſenſu ⁊ exemplo petri: poſtea ꝓbat ꝯrium in. §. ſȝ in antiocheno. et in. §. his omnibus auctoritatibus dat ſolutionem.

a ¶ Qd aūt. Certuȝ eſt φ non lȝ niſi cui hoc ſpāliter ꝑmittit vt magūtino. vij. q. j. petiſti. nec ob. lxxix. di. ſi trāſitus. vbi innuit φ pape licet ſibi inſtituere ſucceſſorē: ſed dī ibi φ poteſt cū fratrib⁹ delibe rare de ſucceſſore.

b ¶ Decernere. id eſt deliberare.

S J petrus. ¶ Caſus. Petrus apoſtolus cuȝ inſtare vellet verbo predicatiōis ⁊ orationi in tpalibus linum ⁊ cletū prefecit: ſed ſolum clementē ſibi ſucceſſorem elegit: cui poteſtatem tradidit ligandi ⁊ ſoluendi.

Succeſſorē ſibi iſtituere nulli licet.

clesie canonicis iuramētum prebuit: accuſaꝶ de ſimonia tanq̄ munus ab obſequio p̄ſtiterit ante tempus ſentētie a clericis ſuis relinquiꝶ ſine litteris aplicis ad eccleſiā ſuā reuertitur epus. ¶ Hic primū querltur an liceat epo ſibi ſucceſſorē iſtitueꝶ? ¶ Secundo an amicoꝝ patrocinia in electione debeāt cōualeſcere? ¶ Tertio an ſit habendus ſimoniacus qui poſt electionē huiuſmodi iuramētū canonicis preſtat. ¶ Quarto an liceat clericis ante ſentētie tempus ab epo ſuo diſcedere? ¶ Quinto an ſine litteris apoſtolicis debeat redire ad propriam eccleſiam?

¶ Qō. j.

Q Uod autē[a] epo ſucceſſorē ſibi inſtituere liceat: ex verbis zacharie pape cōijciꝶ quibus epo magūtino permiſit adiutorē ſibi ſtatuere qui ei defuncto in plenitudinē poteſtatis ſuccederet. Jtē ex verbis ſymmachi pape dicētis: Si trāſitus pape inopinatus euenerit: vt de ſui electōe ſucceſſoris nō poſſit ante decernere[b]: apparet φ epiſcopi ſucceſſores ſibi inſtituere poſſunt. Jtē exemplo btī petri illud idē probaꝶ qui btm̄ clementē ſibi ſucceſſorē iſtituit. Unde Johānes. iij. ſcribit epiſcopis germanie ⁊ gallie.

¶ Quod petrus linū ⁊ cletum adiutores ſibi aſciuit.

S J petrus[c] pricep apoſtolorū adiutores ſibi aſciuit linū ⁊ cletum: nō tamē ptātem pōtificij aut ſoluendi: aut ligādi[d] normaȝ eis tradidit: ſed ſucceſſori ſuo clementi: q ſedem aplicam poſt euȝ ⁊ ptātem pōtificalem tradente[e] ſibi beato petro tenere ꝓmeruit: lin⁹ vero ⁊ clet⁹ miniſtrabāt exteriora: p̄nceps autem aplorū petrus verbo et orationi inſtabat. Palea.

U Nde ipſe clemēs i epiſtola ad Jacobū hieroſolymitanū miſſa: inter cetera ſcribit φ petr⁹ adhuc viuens clementē in epm elegit. Simon petrus in ipſis dieb⁹ quibus vite finē ſibi preſenſit apprehēſa manu mea in auribus totius eccleſie hec protulit verba: Clementē hunc vobis ordino epm: cui ſoli mee predicatiōis ⁊ doctrine cathedrā trado: quē pre ceteris expertus ſum deū colentē: homines diligentē: diſcēdi ſtudijs deditū ſobriuȝ benignū iuſtum patientē ſcientē nonnulloꝝ ferre etiā ex his que verbo dei inſtituūtur iniurias. ¶ Sȝ in antiocheno cōcilio hoc omnino fieri ꝓhibetur: in quo ſic ſtatutuȝ legiꝶ.

¶ Epiſcopo ſucceſſoreȝ ſibi conſtituere non lȝ.

E Piſcopo nō liceat ꝓ ſe alterū ſucceſſorem[f] ſibi cōſtituere lȝ ad exitū vite puenīat: φ ſi tale aliquid factum fuerit irritū ſit hmōi cōſtitutum. Seruetꝶ autē ius eccleſiaſticū id continēs nō aliter oportere fieri niſi cū ſynodo ⁊ iudicio epoꝝum ⁊ electione clericorū: qui poſt obitū quieſcentis ptātem habēt eū qui dignus extiterit eligere ⁊ ꝓmouere. Item ex concilꝶ.

c ¶ Si petrus. ſi. id eſt quamuis.

d ¶ Aut ligandi. Non intellige φ iſti prius nō habuerint poteſtatē ligandi: ſed hoc vult dicere φ iſtis nō dedit papa plenam poteſtatē: ne ſit contra. ij. qō. j. nemo. xxiiij. qō. j. quodcūqȝ. vbi dicitꝶ φ omnes p̄ſbyteri hanc habent poteſtatē: habuerūt ergo prius hanc poteſtatē: ſed non tantā. Jſti autem duo tēporalia pauperibus erogabant ad quod officium apoſtoli diacones elegerant. xciij. diſt. legimus. quod hodie habet camerarius pape. Et patet φ linus ⁊ clet⁹ non fuerūt apoſtolici: et hoc veruȝ eſt φ poſt petrum ſtatim non fuerūt apoſtolici: ſed clemens fuit poſt eū apoſtolicus. videns autem clemens φ hoc eſſet pernicioſuȝ exemplo: φ aliquis ſibi eligeret ſucceſſorem renunciauit papatui: ⁊ tunc electus fuit linus: eo mortuo electus eſt cletus: quo mortuo denuo fuit Cle. electus: ⁊ ſic clemēs ſecūdum vnam cōputationem fuit ſecundus: ⁊ ſecūduȝ aliam fuit quartus. Unde verſus: Diſputat hic mundus q̄rtus fuerit ve ſcdus.

Clemens noluit eſſe papa ſtat poſt petrū

Uerſus.

e ¶ Tradente. Ad hoc inducitur. c.

U Nde ipſe. ¶ Sed in antiocheno. ¶ Caſus: hucuſqȝ probauit Gra. ſuperficialr epiſcopo licere ſibi eligere ſucceſſoreȝ: nūc autem ꝓbat ꝯriuȝ.

E Piſcopo. ¶ Caus. Statutū fuit i antiocheno ꝯcilio vt nullus eligat ſibi ſucceſſorē: ⁊ ſi factū fuerit irritum ſit: ſed tm̄ eligatur a clericis epoꝝ iudicio. Jdem eſt caſus ſequentis. c.

f ¶ Succeſſorē. Uerū eſt φ nō poteſt de iure cōi ſed de diſpēſatiōe pape. vij. q. j. petiſti. nec ob. xx. q. iij. p̄ns. vbi pꝫ volebat φ eo mortuo fili⁹ eius fieret monach⁹: ſed ibi nō erat ſucceſſio iuris.

Epiſcopo nõ li. a ℭ Epõrum. hoc reqritur in ordinatiõe ſed non in electiõe.lxiij.di.per totuʒ.
Clericq;. ℭ Caſus. Quidam epĩ in mortis articulo cõſtituti deſignabant ſibi noīatim ſucceſſores : vt nõ legitima electio expectaret:ſed hoc ꝓhibet hilarius papa in ſynodo:quia iura ſpũalia nõ poſſunt aliquo hereditario iure concedi.
b ℭ Acclamatum. ab vniuerſis.
c ℭ Que dei ſunt. vt eccleſiaſtice dignitates:vt.xvj.q.j.i canonib⁹. ⁊.xxiij.qõ.viij.conuenior.Jo.
Moyſes. ℭ Caſus. hiero. reprehendit hic illos epõs q̄ inſtituebant ſibi ſucceſſores conſanguineos vel amicos:vel illos q̄ vt clerici fierẽt muneribus impetrabant:⁊ docet hoc nõ eſſe faciẽdũ:exẽplo moyſi qui filios potuit inſtituere ſucceſſores in pncipatu ſed noluit:imo extraneuʒ ⁊ de alia tribu elegit ſ.ieſum q̄ ioſue ⁊ ieſus naue dict⁹ eſt.
d ℭ Facie.id eſt familiariter.
e ℭ Locut⁹ eſt deus. Scdm quoſdã apparuerat p̄ angeluʒ ĩ ſpecie viſibili:ſicut dr̄ deſcendiſſe per angelos.ij.q.j.de⁹.Joã. autẽ dicit in canonica epl̃a:Deuʒ nemo vidit vnq̃.tamẽ ex eo q̄ dr̄ moyſen vidiſſe poſteriora dei:dicũt quidã eum vidiſſe ĩ ſpecie viſibili.
f ℭ Potuit. quia adhuc nõ erat ꝓhibitum hoc.ſiꝯ.xxxij.q.iiij.obijciũtur.
g ℭ De alia tribu.moyſes enim erat de tribu leui:ieſus naue ſiue ioſue fuit de tribu effraim. de his tribubus habes.vij.queſtione.j.denique.
h ℭ Non ſanguini.Arg.q̄ reges debẽt fieri p̄ electioneʒ xciij.di.legimus.⁊.J.eo.ſi ergo.niſi habeãt ex priuilegio cõſtituere ſucceſſorẽ ſibi:vt.lxiij.di.in ſynodo.alſ etiam de iure oẽs ſeculares poteſtates non debẽt ſuccedere:vt C.vt omnes tam ciuiles q̃ mili.iud.L.vnica.in prin.qõ aũt dauid in vita ſua ſalomonẽ ſibi ſucceſſe reʒ inſtituit inſtinctu ſpũſancti eſt factũ.Arg.tamẽ ꝯ.vij.q.j.deniq;.
i ℭ Sed vite.ſ.xl.diſtinctio. nos qui.
k ℭ Rogauerit.Ergo vr̄ q̄ preces inducãt ſimoniaʒ:vt hic.⁊.j.q.j.ſunt nõnulli.Et dici cõſueuit q̄ ſi pces ſunt ꝓ digno nõ inducũt ſimoniã:vt.j.q.j.qbuſdã.in ſi.hoc verũ eſt ſi nõ ſunt cõſanguinei ſui:vt extra de eta.⁊ quali.tuã.in ſi.Jo.Nõ credo q̄ preces cõſanguineorum inducant ſimoniã ſi ſiant pro digno:vt.j.q.j.latorem.⁊ maxime cum quis poſſit pro ſe rogare ſi dign⁹ eſt.vt extra de ſimo.tua.nec illa decre.tuã.ꝯdicit ſi bene inſpiciatur.B.
l ℭ Ut deteriora.Color eſt rhetoricus:qñ dicit qõ dicit ſe velle tacere:⁊ dicitur preoccupatio.
Apostolica. ℭ Caſus. Statuit in hoc ca.ne q̄s iure hereditario ſibi vẽdicet vel poſtulet eccl̃ias prebẽdas prepoſituras capellanias : vel aliq̃ eccleſiaſtica officia: quod ſi quis p̄ſum pſerit careat eiſdeʒ in perpetuum.
m ℭ Prebendas. Epo nõ lʒ filios inſtituere in pñnis eccleſijs:extra de ſi.pſ.preſentiũ.niſi p̄ mediã perſonã:vt extra eo.ex trãſmiſſa.p̄bendã aũt poteſt habere in eadẽ eccleſia ſi ẽ legitim⁹.extra eo.ti.ad hec.ſed lʒ ſit legitimus bñficiũ tñ paternũ nõ põt habere ſicut hic dicit:ſʒ illegitim⁹ in eadẽ eccleſia ſeculari eſſe nõ p̄t canonic⁹:vt ex̃.e.ti.ad abolẽdã.tñ per illaʒ ꝯſtõnem vr̄ ẽt q̄ legitimus nõ poſſit hr̄e bñficiũ cuʒ p̄re. Et hoc itelligas de oĩbus deſcẽdẽtib⁹ arg. ex̃ de iurepa.ꝯſuluit extra de inſti.ad decorẽ.⁊.ff.de v̄.ſig.ſilij. Forte aliud ĩ collateralib⁹ ⁊ aſcẽdẽtibus.ar.de pe.di.j.pene.lʒ ſit arg.ꝯ.extra de inſti.ad decorem. Jo. Sʒ certe põt ꝓbabilr̄ dici q̄ hoc nõ extẽdit ad nepotes: q: pene ſunt reſtringende.ff.de libe.⁊ poſthu.cũ quidã.in ſi.nec ſemp̄ nomine filioꝝ nepotes intelligũtur:vt inſti.qui dari tu.in teſta.poſ.in ſi.ti.B.Sed qd̄ de illo qui renũciat: vt deſ alij forte cõſanguineo: hãc renũciationẽ papa approbat.extra de of.dele.ex pte.j.Sʒ dic q̄ ibi fuit pura renũciatio.
ℭ His oĩbus. ℭ Caſus. Soluit Gra.dictã ꝯtrietateʒ dicẽs q̄ tractare cũ fratrib⁹ de electiõe ſucceſſoris lʒ ſed eligere nõ lʒ.Exemplũ vero petri nõ dʒ trahi ad cõſequentiã niſi ab his q̄ talẽ vellent eligere ſucceſſorem q̃lis fuit Clemẽs.Uerum q: cõſueuerant eligere cõſanguineos ⁊ malos:cõſtitutum eſt vt clerici vel patroni eligãt prelatos tales q̄ deo digne ſeruire valeãt:qõ ſi facere recuſauerint iure ab eccleſia repudiẽtur:quod ꝓbat per ſequẽ.c.
n ℭ Beatus.Sed nũquid adhuc papa poſſet facere ſibi ſucceſſorẽ: Non:q: hoc eſſet imutare ſtatutuʒ eccleſie:vt

martini pape. ℭ De eodeʒ.

Epiſcopo nõ liceat ante finẽ vite aliũ in loco ſuo cõſtituere ſucceſſorem:ſi quis aũt hoc vſurpare tẽptauerit talis ꝯſtitutio irrita erit non ergo aliter fieri opʒ niſi cum cõcilio ⁊ iudicio epõꝝ[a]: qui poſt exitũ predeceſſoris ptãtem habẽt dignũ eligere.

Itẽ hilari⁹ pa. ℭ De eodẽ.

Clericq; ſacerdotes in mortis cõfinio cõſtituti in locum ſuũ ferũtur alios deſignatis noibus ſubrogare:vt ſcʒ nõ legitima expectetur electio ſʒ defuncti gratificatio ꝓ populi habeat aſſenſu:qõ q̃ graue ſit eſtimate. Ab vniuerſis acclamatum[b] eſt:hec preſumptio nũquam fiat:que dei ſunt:[c] ab homine dari non poſſunt.

Itẽ Hiero.ad Titum.ca.j.

Moyſes amicus dei:cui facie[d] ad faciẽ locutus[e] eſt deus:potuit[f] vtiq; ſucceſſores principat⁹ filios ſuos facere:⁊ poſteris ꝓpriã relinquere dignitatem:ſed extraneus de alia[g] tribu eligit ieſus.i.ioſue:vt ſcirem⁹ principatũ in populo nõ ſanguini[h] deferenduʒ eſſe ſed vite[i]. At nũc cernimus plurimos hãc reʒ bñficio facere:vt nõ querant eos in eccleſia colũnas erigere quos plus cognoſcãt eccleſie ꝓdeſſe:ſed quos vel ipſi amãt vel quorũ ſunt obſequijs deliniti:vel ꝓ quibus maiorũ quiſpiã rogauerit[k]: ⁊ vt deteriora[l] taceã q̄ vt clici fierẽt munerib⁹ impetrarũt.

Itẽ Inno.pa.ij. ℭ De eodẽ

Apoſtolica auctoritate ꝓhibem⁹ ne q̄s eccleſias ⁊ prebendas[m] prepoſituras capellanias aut reliqua eccleſiaſtica officia hereditario iure valeat vẽdicare : aut expoſtulare preſumat:qõ ſi quis iprobus aut ambitiõſus reus attẽptare preſumpſerit debita pena mulctabit ⁊ poſtulatis carebit. ℭ His oĩbus auctoritatib⁹ ꝓhibentur epĩ ſucceſſores ſibi inſtituere. Sed aliud eſt de ſui ſucceſſoris electiõe cũ fratribus deliberare:aliud eſt ex teſtamẽto tanq̃ ſue dignitatis heredẽ ſibi querere. Illud fieri permittit hoc autẽ penitus prohibet. Illud aũt beati petri apl̃i ab illis valet in argumentũ aſſumi:qui tales ſibi ſubſtituũt qualẽ ſibi ſucceſſorẽ beatus[n] petrus queſiuit: verũ q: officium nõ vite ſed ſanguini cepit dferri:atq; ad epatum tales quiſq̄s ſibi ſucceſſores querere cepit:q̄ vel odioſi populis vel a plebe do

Io.iiij.c.

Filius ſacerdotis eccl̃iaʒ paternã habere non poteſt.

Moyſes de tribu leui.

Reges eligi ſunt.

Preces inducãt ſimoniaʒ.

xxv.q.j.que ad perpetuam.⁊ qꝛ ſtatutū facit in id tēpus in quo nō eſt futurus iudex.ff.de iur.om.iudi.eū qui. predicandi nō debent renuere ſi digni ſunt.qḋ trib⁹ ra‑tiōibus vel auctātibus ꝓbat:⁊ hoc in pͥma pte. In ſecūda parte oſtēdit ꝙ quietē cōtemplationis debem⁹ deſidera‑re:ſed cū neceſſe eſt poſtponēda eſt ꝓpter multoꝝ vtilita‑tem.Qḋ ꝓbat duobus exēplis.ſ.exemplo hieremie:qui

+ + 2 Olim. ¶ Hec eſt ſecūda pars.q.in qua redarguit ele‑ctos ⁊ dignos qui nolunt recipere prelationem ⁊ et hoc facit per quattuor auctorita.Ioan.de fan.

cēdi inueniunẗ:idcirco ſacris canonibus cōſtitutum eſt:ne quiſqꝫ ſibi ſui officij q̄rat ſuc ceſſorē ſed populi electione queraẗ:qui eorū vtilitati di‑gne deſeruiat:qui illoꝝ vtili‑tatem non ſua lucra querat: qui chriſto ſemē velit ſuſcita‑re non ſibi diuitias cōgrega‑re:qḋ qui facere cōtempſerit iure ab eccleſia repudiatur.

Unde Auguſti.in lib.con‑tra manicheos.

¶ Qui ſibi ⁊ eccl'ie prodeſt vtroqꝫ pede calciat⁹ itelligiẗ.

+ + 2 Olim iuſſus eſt frater premortui fr̄is vxorem ducere vt nō ſibi ſed illi ſuſci taret ſobolē[a] eiuſqꝫ noīe[b] vo‑caret qḋ inde naſcereẗ:qḋ ſi recuſaret diſcalciat⁹ vno pede cōſpui ſolebat in faciē.Nūc euāgeliū q̄ſqꝫ p̄dicator ita dꝫ in eccleſia laborare vt defun cto fratri.i.xp̄o ſuſcitet ſemē qui ꝓ nobis mortu⁹ eſt:⁊ qḋ ſuſcitatū fuerit ei⁹ nomē acci‑piat.At vō q electus ab ec‑cleſia miniſteriū euāgelizādi ⁊ baptizādi renuerit ab eccle ſia ipſa digne meritoqꝫ cōtē‑niẗ:qui eni ⁊ ſibi ꝓdeſt ⁊ ec‑cleſie bn̄ intelligiẗ vtroqꝫ[c] pe de calciat⁹.vnde illud:Quā ſpecioſi pedes euāgeli.pacē euāgeli.bona.qui eni lucran dorū curam refugit alioꝝ diſcalciati illi⁹ nō figuratū[d] ſignificauit:ſed in ſe impletū portauit opprobrium.

Item Grego.in regiſtro.

¶ Loc⁹ regiminis ſicut de‑ſiderantibus eſt negādus:ita fugiētib⁹ eſt offerēdus.

In ſcripturis veſtris vos magnopere requiem queſiſ‑ſe narratis:ſed ꝑ hoc ad pa‑ſtoralē ſollicitudinē vos con grue veniſſe[e] oſtēditis:qꝛ ſi‑cut locus regiminis deſide‑rātibus negādus eſt ita fugi‑entibus[f] offerēdus ē. ¶ Et ſicut ſcriptū eſt[g]:nec q̄ſqꝫ ſi‑bi ſumat honorē:ſed q voca‑tur a deo tanquam aaron+. ¶ Et rurſus[h] idē egregius predicator dicit:Si vn⁹ ꝓ oī‑bus mortuus eſt:ergo ⁊ oēs mortui ſunt:⁊ pro oib⁹ xp̄s mortu⁹ eſt:⁊ ſi hoc eſt ſupeſt vt qui viuūt:nō iā ſibi viuāt ſed ei q pro ipſis mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit. ¶ Et paſtori ſancte eccleſie dr̄:Simō ioan nis amas me?paſce oues me as.Ex q̄bus verbis colligiẗ ꝙ ſi is q valet oīpotentis dei oues renuit paſcere oſtendit ſe paſtorē ſummū minime[i] amare.Si eni vnigenitus pa tris ꝓ explenda vtilitate om niū de ſecreto patris ad pu‑blicum nr̄m egreſſus ē:nos q̄d dicturi ſumus qui ſecretū noſtrū preponim⁹ vtilitati ꝓ‑ximorū? ¶ Quies itaqꝫ no bis ex corde appetēda eſt:⁊ tn̄ pro multorū lucro aliquā do poſtponēda:nā ſicut toto deſiderio debem⁹ occupatio‑nem fugere:ita(ſi deſit q pre dicet)occupatiōis on⁹ libenti neceſſe eſt humero ſubire: qḋ ex duorū ꝓphetarū ope‑re[k] docemur:quorū vn⁹ pre‑dicatiōis officiū vitare cona‑tus eſt:⁊ alter appetiit:nam mittēti ſe dn̄o hieremias re‑ſpōdit dicens:A a a domi‑ne deus ecce neſcio loq:quia

¶ Caſus In veteri lege p̄cipiebaẗ ꝙ fra ter duceret vxorem fratris ſui d̄functi:vt ei ſobolē ſuſcitaret:q̄ ſoboles defuncti fra‑tris diceret:qḋ ſi re cuſabat in faciē ei⁹ cōſpuebaẗ:⁊ diſcal‑ciebaẗ vno pede.ex‑inde dom⁹ ei⁹ voca baẗ dom⁹ diſcalciati. Sic vnuſq̄ſqꝫ predi cator dꝫ chriſto(q ꝓ nobis mortu⁹ eſt) filios ſuſcitare:q chri ſtiani a xp̄o vocētur. Qꝛ ſi recuſet reſpui tur ab eccl'ia tanquā vno pede diſcalcia‑tus:⁊ portabit op‑probriū illi⁹ nō figu ratū ſed figurās:qꝛ hoc ſignificat oppro briū illius:qui vero hoc adimplet vtroqꝫ pede dr̄ calciatus. Deute. xxv.b.

a ¶ Sobolē.tn̄ iſti⁹ erat carnalis filius ſed erat fili⁹ mortui legalis:vt.lvj.diſti. hiſmael.⁊ matthe⁹ ponit carnales p̄res vbi dicit q genuit:⁊ lucas ponit legales: cū dicit qui fuit:du‑os enim habebat pa‑tres huiuſmodi fi‑li⁹ carnalē ⁊ legalē.

b ¶ Nomine.i.fi‑lium mortui.

c ¶ Utroqꝫ pede.qꝛ ⁊ d̄ ſe curat ⁊ de ꝓxio Roma.x.c Eſa.lij.b.

d ¶ Non figuratū. ſed etiā ſignū ⁊ figu ram:hoc eſt dicere ſa ctū iſtius ſignū eſt ⁊ figure ⁊ figurati:vel hoc vult dicere ꝙ fa‑ctū iſtius nō ſignifi‑cat factū illius ſꝫ fa‑ctum iſtius ſignifi‑cauit factum illius: vel iō dicit hoc:quia in facto iſtius com‑pletur illa figura.

In ſcripturis ⁊c. ¶ Caſus Qui‑dam cū eligebātur ad prelaturas recuſabāt eas:dicen‑tes ſe velle eſſe in contēplatione.Sed Grego dicit ꝙ ex hoc ſe magis eſſe dignos oſtendūt:qꝛ ſicut ambiētibus magis eſt dignitas denegāda ſic eſt renuētibus cōceden da.Et docet ꝙ qui eligūtur ad dignitates ⁊ ad officium

cū inuitareẗ ad p̄di cādū dixit:A a a do‑mine neſcio loq:qꝛ puer ego ſum.Et ex emplo Eſaie:qui de contēplatiōe obtu‑lit ſe dicēs:Ecce ego mitte me.Sꝫ ſcien‑dum ꝙ iſti nō fue‑runt ꝯ̄ij:qꝛ hiere‑mias nō ex toto re‑cuſauit ſed timuit ſubire offm̄ predicā di.Nec eſaias ante miſſus eſt q̄ꝫ ſe ꝑ al‑taris calculū purga tum vidit.i.per car‑bonē ſumptū de alta ri vbi erat ignis ꝑpe tuus ad opus ſacri ficij.Prima auctas vel ratio eſt ibi:⁊ ſi‑cut ⁊c.ſecūda ibi:et rurſus.tertia ibi:et paſtori.Scd̄a pars incipit ibi:quies itaqꝫ ⁊c̄. hebre.v.

+ ¶ Con cor.tex.in ſili i.Litē eorū.§.ſi decuriōes. ff.qḋ cu‑iuſqꝫ vni. ij.Coꝛ.v.c Io.xxj.d.

e ¶ Ueniſſe.per ele‑ctionē:vel forte vole bant recuſare.

f ¶ Fugiētib⁹.ſic.xl. di.ante oīa.C.d̄ epi. ⁊ cle.ſi quēquā.⁊.ſ. lxxiij.di.ep̄s.cōtra. Sed illud de penit⁹ inuito ſꝫ ab initio aliq̄s dꝫ cogi vt cō‑ſentiat:nā nullus eligēdus eſt:niſi ab initio diſſentiat.i.q. vj.c.vlt.tepide tn̄ dꝫ diſſentire ſicut femi na.xxxij q.ij honorā tur.al's ſi diceret no lo:cū forte vellet fa‑ceret ꝯ̄ conſciam ex tra de p̄ſump.c.vlti. vel ſi forte diceret nō ſum dign⁹:lꝫ.h.di‑xerit ꝙ poſſit ſimu‑lare ſe non eſſe ido‑neum.arg.xxij.q.ō. ij.vtilem. Electioni qualr̄ con ſentiendū eſt.

g ¶ Scriptum eſt. in ep'la ad hebreos.

h ¶ Et rurſus.in ſecunda epiſtola ad corinthios. hiere.j.b

i ¶ Minime.Ergo qui ſe dignum credit:⁊ prelatu‑ram ſibi oblatam non recipit mortaliter peccat:vt.ſ.eo dem capi.proxi.⁊.ſ.eodem.qui epiſcopatum.

k ¶ Opere.Arg diuerſarū perſonaꝝ ſniam vtrāqꝫ tene‑re.xxij.q.ij.beatus.⁊ de cōſe.di.ij.quotidie.⁊.xxxv.q.v.ad

ſedem. Item arg. pro diuerſis cōſuetudinibus. xij.di. il lud.xxxj.di.aliter.ꝛ de conſe.di.iiij.de trina. Item arg. ꝓ diuerſitate teſtium.extra de verbo.ſigni.nihil obeſt. ꝛ de peni.diſtinctio.j.periculoſe. xxiij.q.vij.quicunq̄.xx̄. diſtin.v.ad eius.ꝛ extra de teſti.cum tu fili.

a ¶ Plene. Ecce reſpōſio illius q ad epiſcopatū petitur:non dicet expſſe nolo: qꝛ tunc mentiret.xxij. q.ij.cū humilitatis. nec dꝫ ſe ſtatim ingerere ſed dicat (vt dixit mutinēſis epiſcopus) nolens volo: ꝛ volens nolo. xvj.q.j.vos autem.

b ¶ Purgatū. Arg. pro.h.ꝙ ꝓmouendus dꝫ epiſcopo cōfiteri crimen:ꝛ epiſcopus dꝫ eum purgare.i.ſecum diſpēſare. Eſaias enim adhuc imundus obtulit ſe:ꝛ poſtea fuit purgatus. Item eſt hic arg.ꝙ ſi aliquis eligit qui adhuc eſt in mortali peccato: qd̄ ideo nō eſt vitioſa electio ſi ipſe velit corrigi:vt.xx̄.l.di. qd eſt. Item eſt hic arg. ꝙ duo ſimul poſſunt eligi:vt ſi vnus ſuccumbat alter obtineat: vt dixi.xx̄.lxj. diſtin. ſtudij.

Sciendum. ¶ Caſus. hoc c.diuiditur in duas partes. In prima pte dicitur ꝙ cum qs inuitatur ad dignitatem ꝛ ad proſpera obediat:ſi anhelanter aſpiret nulla eſt talis obedientia qꝛ nō habet meritum: qꝛ de ſuo proprio motu hꝫ ꝛ de ambitione. Si vero inuitat ad opprobria ꝛ contumelias:ꝛ nō obedit libenter nullum hꝫ meritū ex obediētia. In ſcd̄a parte cōmendat Greg. obedientiam eam victimis vite ꝓponendo ꝛ vituperat inobediētiam eam idolatrie comparando. Secunda pars incipit ibi: ꝛ paulo poſt ſuperius.

c ¶ Si de ſuo.i.ex ambitione:ponitur enim in mala ſignificatione:vt.iij.queſtio.ix.pura.

puer ego ſum: ꝛ cū omnipotens deus ad ꝑdicanduꝫ ſibi ꝑſonaꝫ quereret dicēs: Quē mittam: ꝛ quis ibit ex vobis vltro ſe obtulit eſaias dicēs: Ecce ego mitte me. En ab vtriſq; exteri⁹ diuerſa vox ꝓdijt:ſed nō a diuerſo fonte dilectionis emanauit. Duo quippe ſunt precepta charitatis: amor dei ꝛ ꝓximi:per actiuā igitur vitaꝫ ꝓdeſſe proximis cupiens eſaias officiū ꝑdicationis appetijt[a]: ꝑ cōtemplatiuam vero hieremias amori cōditoris ſedule inherere deſiderans:ne mitti ad ꝑdicandum debeat cōtradicit. Nō ergo laudabiliter vnus apetijt hoc laudabiliter ali⁹ expauit. iſte ne tacite cōtemplationis lucra loquendo ꝑderet: ille ne dāna ſtudioſi operis tacendo ſentiret:ſed hoc i vtriſq; eſt ſubtiliter intuendū: qꝛ ꝛ is qui recuſauit plene[a] non reſtitit:ꝛ is q mitti voluit ante ſe per altaris calculū purgatum[b] vidit: ne aut nō purgatus adire quiſq; myſteria ſacra audeat:aut quē ſuperna gratia elegit ſub humilitatis ſpecie ſuperbe cōtradicat. Idem in moralibus.

¶ Locus delectiōis in voto dignitatis ſp ſit in neceſſitate.

Sciendū ſummopere eſt ꝙ obedientia aliqñ ſi de ſuo[c] aliqd habuerit nulla eſt:aliqñ ſi de ſuo aliquid nō habuerit[d] minima eſt: nā cum huius mūdi ſucceſſus ꝑcipitur cū locus ſuperior imperatur: is qui ad ꝑcipienda hec obedit obediētie ſibi virtutem euacuat ſi ad hec ex ꝓprio anhelat:neq; eniꝫ ſe ſub obediētia dirigit qui ad percipienda huius vite ꝓſpera libidini ꝓprie[e] ambitionis ſeruit. Rurſus cum mūdi deſpectus ꝑcipitur cum probra adipiſci ꝛ cōtumelie iubent: niſi ex ſemetipſo animus appetat obediētie ſibi meritū minuit: qꝛ ad ea que in hac vita deſpecta ſunt inuitus[f] nolenſq; deſcēdit. ¶ Et paulo poſt ſuperius: Obediētia victimis iure ꝑponitur: qꝛ per victimas aliena caro: ꝑ obedientiā vero ꝓpria voluntas mactatur: qd̄ contra ariolandi pctm̄ inobedientia[g] eſſe mōſtrat. Ex aduerſo[h] ergo melius oſtēditur quid de eius laude ſentiat. Si enim quaſi peccatum ariolādi eſt repugnare: ꝛ q̄ſi ſcelus idolatrie nolle acqeſcere:ſola[i] eſt q̄ fidei meritū poſſidet obediētia ſine qua quiſq; infidelis ꝯuincitur etiā ſi fidelis eſſe videat. Item Aug.

¶ [illegible] ꝑeſſe ꝛ nō ꝓdeſſe deſiderat epiſcopari non debet.

Qui epiſcopatum[k] deſiderat bonuꝫ opus deſiderat:exponere voluit quid ſit epiſcopatus: qꝛ nomen eſt operis nō honoris: grecum eſt enim atq; inde dictum vocabulum: ꝙ ille qui preficit illis quibus ꝑficitur ſuperintendit curam eorum: ſcꝫ gerens:ſcopos quippe intentio eſt: ergo epiſcopos ſi velimus latine ſuperintēdentes poſſumus dicere: vt intelligat nō ſe eſſe epiſcopum qui preeſſe dilexerit: non prodeſſe. ¶ Itaq;[l] a ſtudio cognoſcende veritatis: nemo

d ¶ Non habuerit.de propria voluntate.

e ¶ Proprie. hic pꝫ rō quare epo inuito non pōt clic⁹ eius vocari ad epatum:vt.lxiij.di.litteras. ſed inuito eo ſit monachus.xix.q.ij.due.qꝛ iſte preſumit facere ex ambitione ꝛ facit ad ſuum cōmodum:ille nequaquam.

Clicus inuito epo, nō fit epꝰ ſed bene monachꝰ

f ¶ Inuitus. Ar.ꝙ remunerari nō debemus de eo qd̄ inuiti facimus:vt. xiij q.ij. q̄ꝫ prepoſterum xx.q.j. illud.ꝛ. xxxij. queſtio.v.ille.

g ¶ Inobediētia. In hoc pꝫ ꝙ inobediētia equiparat heret: vt dixi. iiij.q.j.i ſūma.

h ¶ Ex aduerſo.i.ex eo ꝙ vnū ꝯrium cōmendatur aliud vituperatur:vt.ſ. de pe. di.ij.§.ecōtrario. Et no. hic ꝙ optima eſt ꝓbatio que fit ꝑ ſuū ꝯrium vt hic: ꝛ.j.q. j.c.j.ꝛ.xiij.q.ij. aie. ꝛ ff.de officio eius cui man. eſt iuriſ.l.j.

Probatio q̄ fit ꝑ ſuū ꝯrium eſt optima.

i ¶ Sola eſt.i.neceſſaria.ſic.xx̄.diſti. viij. capitu.ſi ſolus.

Qui epatum. ¶ Caſus hoc c.diuidit in duas ꝑtes. In ꝑma parte ponit Augu.lrām aplī dicentis: Qui epatū deſiderat ꝛc̄. ꝛ dicit ꝙ epatus eſt nomē laboris ꝛ nō honoris tm̄:vt ille qui ꝑficitur ꝓ ſubiectis debeat laborare:ꝛ ſi preeſſe voluerit ꝛ nō ꝓdeſſe epm ſe putare nō debet. In ſecunda parte di ꝙ ociū contēplationis eſt deſideranduꝫ: dignitas aūt non eſt petenda: ſed ſi ꝑꝑ neceſſitateꝫ iponitur eſt ſuſcipiēda plurimoꝝ vtilitate: ita tm̄ vt ex toto contēplatio nō deſeraꝫ. ſcd̄a ꝑs icipit ibi:itaq; a ſtudio.

Diuiſio.

k ¶ Qui epiſcopatum.i. epiſcopari: id eſt preeſſe vt proſit non vt preſit: vt xl.diſtin.multi. ſperare ergo ꝛ deſiderare poſſumus epiſcopatum:vt.lix.diſtin. ſi officia.ꝛ.lxxvij.di. in ſingulis.ꝛ.j.q.j.non eſt putanda.

Epatuꝫ deſiderare poſſum⁹.

l ¶ Itaq;. Dixit ꝙ quis pōt deſiderare epatuꝫ: modo dicit qualiter.ſ.vt non ingerat ſe.ff.de procur.l.q̄ omnia.

[Left margin, partly cut off:] ...lectus ꝑ ...erba cō ...iure dꝫ / ...ij.vj.c. / ...omo... dus cri...n ſuū ...eri dꝫ. ¶ Con...ter.in ...j.§.ſin. ...ꝑmi...j. xij. ꝛ ...§.ſi qs ...d mu...i. / ...iſio.

Eligere ſe ipſum nemo poteſt

a ℭ Appetitur. Arg. ꝙ aliquis ſeipſum non dꝫ eligere ſi ptás in eum ſit tranſlata.ſ. eo. in ſcripturis.⁊. xvj.q.j. vos autẽ. qꝛ inter ꝯferenté:⁊ eũ cui ꝯfertur erit diſtátia: vt extra de bap. debitum. ſimile extra de iu.patro. p noſtras.⁊ extra de inſtitu. cũ ad noſtrá. tñ poteſt ſe coeligere: vt extra de electio. cum in iure.

b ℭ Suauitas. contemplationis.

c ℭ Et opprimatᷣ.i. vt contemplatio euz penitus non ipediat: qui forte nimis vult eſſe intentus contemplationi.

‡ ‡ 3 Oportet. ℭ hec eſt tertia pars. q. in qua oſtẽdit magiſter quales debent eſſe qui eligunt vt p ſint alijſ.ſ. tales ꝙ ad eoꝝ comparationez ceteri grex dicatur:⁊ hoc ꝓbat p ſer auc. Joan. de ſan.

ℭ Caſus. Petrꝰ elegit clementé ſibi ſucceſſorem:⁊ docuit ꝙ prelatus debet eé doctus ⁊ irreprehenſibilis ad inſtar clementis: vt aïas rudes docendo pro capacitate audientiũ poſſit inſtruere. Sequentia duo.c. plana ſunt.

d ℭ Pro ingenio. ſimile. xliij. diſtinctio. ſit rector.

e ℭ Appme.i. valde.

f ℭ Et doctꝰ. Que ſacerdotes vel epi ſcire debeát habes. xxxviij. diſti. nulli.⁊ ſeq. ſufficit tamẽ mediocris ſcientia: vt extra de elec. cum nobis.

ꝓhibetur qđ ad laudabile ptinet ociũ: locus ꝟo ſuperioꝛ ſine quo regi populus nõ poteſt: ⁊ ſi ita teneatᷣ atq3 miſtretur vt decet: tñ non decenter appetitᷣ[a]: q̃obrem ociuz ſanctum querit charitas veritatis: negocium iuſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis: quá ſarcinam ſi nullus iponit percipiende: atq3 intuende vacandum eſt veritati. Si autez imponitᷣ ſuſcipienda eſt pp charitatis neceſſitaté: ſed nec ſic oimodo ꝟitatis delectatio deſideranda eſt ne ſubtrahatur illa ſuauitas[b] ⁊ opprimatᷣ[c] iuſta neceſſitas. Item petrus.

ℭ Pro ingenio diſcentiũ doctoꝛ moderetᷣ ꝟba doctrine.

‡ 3 Oportet euz qui docet ⁊ iſtruit aïas rudes eé talem vt pro ingenio[d] diſcentium ſemetipm poſſit aptare: ⁊ ꝟbi ordinem pro audientis capacitate dirigere: debet ergo appime[e] eſſe eruditus ⁊ doctus[f] irreprehenſibilis maturus pauidus[g] ſicut ipſi ꝓbaſtis fore[h] clementez hũc poſt me. Item eiuſdem.

ℭ Qui omnibus preeſt ſingulos releuare contendat.

Clemens ſi tanq̃ oibꝰ preeſſe volueris ſingulos (prout poteris) iuua[i] ⁊ ſingulos releua[k]: q ⁊ ſingulorũ onus ac ſollicitudiné portas. Item hiero. ad Titum ca.j.

ℭ Contra chriſtum faciunt qui gratia nõ meritis gradũ eccleſiaſticum tribuunt.

Qui vos ſpernit me ſpernit. Ex quo manifeſtũ eſt: qꝛ q (apoſtoli lege cõtempta) eccleſiaſticuz graduz nõ meritis voluerint alicui ꝯferre ſed grã: ꝯ chriſtum facere videntᷣ: q qualis in eccleſia pſbyter conſtituendus ſit per apꝫ ſuũ i ſeqntibꝰ executꝰ é. Item Hiero. in li. leuit.

ℭ Ad ſacerdotium non eligatur niſi qui ceteris ⁊ ſanctioꝛ ⁊ doctioꝛ habeatur.

Licet ergo dñs de conſtituendo pncipe pcepiſſet[l] ⁊ elegiſſet tñ conuocat ét ſynagoga: requiritur ergo in ordinádo ſacerdote ét populi[m] pſentia: vt ſciant oés certi ſint: ꝙ qui preſtantioꝛ[n] eſt ex omni populo: qui doctioꝛ: qui ſanctioꝛ: qui in oi virtute emi

g ℭ Pauidus. ideſt timens peccare.

h ℭ Fore. id eſt futurum eſſe.

Clemens. i ℭ Juua. largus enim erit. lxxxvj. diſtinctio. fratrem.

k ℭ Releua. Argu. iudicem potius debere ſeruare miſericordiam q̃ rigorem: vt. xlv. di. licet.⁊.l. di. ponderet. in ſi. qꝛ ſtatim non debet punire ſed tenetur ſepius remittere: vt. xlv. di. licet.⁊. xxvj.q.vij. alligant.

Diuiſio. Licet. ℭ Caſus. hoc.c. diuiditur in duas partes. Jn prima parte dicitur ꝙ electio prelati fieri debet in preſentia populi ne aliqua poſtea retractatio fiat:⁊ vt ſciant omnes quis ſanctioꝛ ⁊ melioꝛ ad epiſcopatũ eligitur. Et hoc ꝓbatur exemplo moyſi qui in electione ioſue totam cõgregauit ſynagogam:⁊ auctoritate pauli. Jn ſecunda parte dicitᷣ ꝙ conuocare ſynagogam eſt quando platus ⁊ electus cõgregat oés virtutes animi ſimul ⁊ ſenſus ⁊ bonas cogitationes ſciam ⁊ bonos mores: vt ille electus intra ſe cõferens intelligere poſſit qđ ſit pontifex quid vnctio quid indumenta epi. ſecunda pars incipit ibi: ego tamen.

l ℭ Precepiſſet. Arg. ꝙ quandoq3 licet iudici excedere fines mandati: dum tamẽ alias ſententia nihil ꝯtineat iniqui. arg. extra de ſen. ⁊ re iudi. cauſam. nam qui dat ad eligendũ poteſt poſtulare: vt extra de elec. in cauſis. et de renũcia. poſt tranſlationem. in prin. Et ꝓcurator datus ad rem vendicandá poteſt agere ad exhibenduz. ff. de procura. ad rem mobilez. ſufficit enĩ ꝙ fiat id qđ eſt vicinum mandato: licet ipſum nõ ſit mándatum: vt. ff. iudi. ſol. iam tñ. §. vlti. ff. mánda. l. vlti. Item ar. ꝙ licet cõtradicere reſcripto vel mandato principis qñq3. extra de offi. dele. ex parte. qꝛ licet mádet ſoli epiſcopo ꝙ det alicui prebendaz tamẽ nõ faciet hoc ſine conſenſu canonicoꝝ: vt no. vij.q.j. petiſti.

Pricipis mádato ꝯdicere lꝫ.

Luce.x.c.

m ℭ Etiá populi.ſ. di. lxiij. plebs diotreſis.⁊.c. noſſe.⁊.c. vlti. et.ſ.i. queſtio.j. ordinationes.

n ℭ Qui preſtátioꝛ. hic comparatiuũ témperat. h. ſm eum ſufficit ꝙ bonus eligatᷣ. Eſt autez aliquis bonus eoipſo ꝙ nõ eſt malus: vt extra de pſump. dudum.⁊.ff. de lega. ij. cum pater §. rogo. nec eni maioꝛ bonitas vniꝰ alij dꝫ facere preiudiciũ vt. iij. qđ. ix. neceſſe.⁊ j.q.j. teneamus.⁊.C. de ſta.⁊ ima. l. vlt. Si aũt aliquis de alia eccleſia eligitur ipſe debet optimus eſſe: ſicut ſi tutoꝛ de eadez ciuitate ſumitur ſatis eſt ſi eſt bonus: ſi de alia tunc erit optimus. ff. de tuto. ⁊ cura. da. diuus. Alij dicũt meliorem ſemp eſſe preferendũ: vnde ſi pauciores volunt eligere optim · maioꝛ pars minus bonũ: ſi minoꝛ pars appellat tenet eoꝝ appellatio: naz iuſtá cauſam aſſignát: vt ex̃ de his que ſi. a ma. par. ca. cum in cũctis. ſed ſi illi elegerint caſſanda eſt eoꝝ electio: cum ſemp optimum debuerunt eligere: vt. lxiij. di. metropolitano. lxj. diſtin. nec emeritis. lxxv. diſtin. c. vlti. lxxiiij. diſtin. epiſcopoꝝ. nõ obſtat. xvj.q. vlt. monaſterium. vbi dicitᷣ ſufficit ꝙ nõ ſit malus: qꝛ illud intelligũt cum alius ibi melioꝛ nõ eſt: in monachis etiá obtinet ꝙ ſemper melioꝛ eſt eligẽdus. in auc. de mona. §. vlti. col. i. ego magis adhereo opinioni. h. nam cũ non ſit vitiũ in eligentibus nec in electo quare erit electio caſſanda: ná appellatio non dꝫ caſſare niſi ea que iniuſte facta ſunt. extra de reſti. ſpo. audita.⁊ extra de elec. cũ nobis. Jtẽ ſi bonus iuſte põt eligi: ergo ꝯ illam electioné non admittitur appellatio: qꝛ ꝯ ea que ppetuo decreto ſancita vel ſtatuta ſunt nõ admittitur appellatio. ff. de ap. reci. vel non. l. pe.⁊ vlti. nõ enim eſt q̃rendũ de meritis pſone cum maioꝛ ſit numerꝰ de

Electio ſit de bono an valeat vbi melioꝛ eſt.

vna parte ꝙ ex altera:vt extra de elec.dudū.ſic vides in ſimili:nā ſemper de eadē eccleſia dꝫ p̄latus eligi:ſi tamē maior pars eligat de eccleſia aliena:lꝫ poſt appellatiōnem ꝑualet electio maioris partis:cū altera pars nemini eligit:vt extra de elec.cū inter.R.imo et alioꝝ opinione ſequeretur ꝙ quilibet peccaret beneficiādo:qꝛ bñ poſſet meliorē rem facere:⁊ magiſter peccat in legēdo:qꝛ poſſet meliꝰ facere ſcilicet orare.

populi nō valet vt hic:⁊ extra de elec.oſius.⁊ eſt ſiſe.C.de pe.l.decurionū.ſic.xxij.q.iiij.vnuſquiſq;.qui enim ad clamorē populi manumittit aliquem vi coactus manumittere.C.qui manumit.nō poſſ.l.ij.⁊.ff.qui ⁊ a qbus.ſi priuatus.Qñq; ad vocem populi aliquid fit.xxviij.di. de ſyracuſane.l.di. vt conſtitueref.attamen ad clamorē populi remittitur alicui pena.ff.de ſicca.l.penul.de hoc not.lxj.diſt. miramur.

Electio ad clamores populi nō dꝫ fieri.

a ¶ Populo.Ergo in his que publice facta ſunt nō poteſt contradici.liiij.diſt. nulli.lxxxvij.diſt. ſi expoſitus.xvi.diſt.ꝙ dicitis.⁊ cū in principio electiōis quis cōſenſit poſtea non auditur ꝯdicēs.ſ. di.iiij.in iſtis.⁊.ſ.e.q.ij.dilectiſſimi.

b ¶ Retractatio. Per hoc vi ꝙ populus poſſit retractare electionē que fit in eius abſentia cū excipere poſſet cōtra electum:vt.xxiij.di. illud.cum eis inuitis nō ſit dādus epiſcopus:vt.lxiij.di.c. vlti.Sed hoc nō ꝯcedo:vt dixi.lxiij.diſt. capitu.j.

c ¶ Pontifex. vel eius officiū.xxxvj. di.ſi quis vult.

d ¶ Quid indumēta.xliij.diſt.in.ſit rector diſcretus.

S J ergo.¶ Cōtra Probat hiero. in hoc.c.ꝙ nulli licet ſibi eligere ſucceſſorem arg.a minori: qꝛ ſi nō licuit moyſi qui tātꝰ erat multominꝰ licebit alijs: niſi deus alicui aliquid reuelaret: ſicut fecit moyſi:q de precepto dñi ioſue corā populo ſibi ſucceſſorē elegit:⁊ hoc in prima parte. In ſecūda parte dicit ꝙ gubernatio ppli tali debet cōcedi:qui ſpiritum dei in ſe habeat:⁊ precepta dei in conſpectu ſuo:⁊ qui ſit notus ⁊ familiaris moyſi.⁊.de:⁊ inſtructus in lege dei:ſecunda pars incipit ibi:gubernatio populi.

e ¶ Quis erit.Argu.ꝙ non licet minori quod maiori non licet.xxiij.queſtio.v.ſi paulus.

f ¶ Clamoribus.Sic ergo electio que fit ad clamorem

nentior ille eligit ad ſacerdotiuꝫ:⁊ hoc atteſtāte populoᵃ: ne qua poſtmoduꝫ retractatioᵇ cuiꝙ;:ne quis ſcrupulus reſideret:hoc eſt autē quod ⁊ apl's precipit in ordinatione ſacerdotis dicēs:Oportet autē illum ⁊ teſtimoniū habere bonuꝫ ab his qui foris ſunt.¶ Ego tñ ⁊ amplius aliqd video in eo qđ dicit:qꝛ cōuocauit moyſes oēm ſynagogā:vt hoc ſit colligere oēs animi vires:⁊ in vnū cōgregare virtutes:vt cū ſermo de ſacerdotalibus habet̃ facſis vigilent oēs animi virtutes ⁊ intēte ſint:vt nihil ſcientie nihil in eis ſapiētie nihil deſit induſtrie ſed adſit omnis multitudo ſenſuū:adſit omnis cōgregatio ſanctarū cogitationū:vt quid ſit pontifexᶜ quid vnctio qd indumentaᵈ eius cōferens intra ſacrariuꝫ cordis ſui poſſit aduertere.

I tem ex lib.numerorum.

¶ Populi gubernatio diuina electione preſtet̃.

S J ergo tātus ille ac talis moyſes nō permittit̃ iudicio ſuo de eligēdo populi ꝑncipe de cōſtituendo ſucceſſore:qs eritᵉ qui audeat vel ex plebe que ſepe clamoribusᶠ aut grā aut precio fortaſſe excitata moueri ſolet:vel ex ipſis etiā ſacerdotibus qs erit qui idoneumᵍ ad hoc ſe iudicet:niſi hoc ſi cui orāti ⁊ petenti a dño reueleť:ſicut ⁊ deus dicit ad moyſen:Aſſume ad temetipſum ieſum filiū naue hoīem qui habet ſpm̃ dei in ſemetipſo:⁊ īpones manus tuas ſup eum:⁊ ſtatues eum corā eleaꝫaro ſacerdote:⁊ ꝑcepta ei dato in cōſpectu totiꝰ ſynagoge:⁊ precipue de ipſo corā eis:⁊ dabis claritatem tuā ſuper illū vt audiāt eum filij iſrl'.Audis euidēter ordinatiōeꝫ principis populi tā manifeſte deſcriptā:vt pene expoſitiōe nō egeat:nulla hic populi acclamatioʰ nulla cōſanguinitatis rō nulla ꝓpinquitatis habita cōtemplatio eſt:ꝓpinquis agroꝝ ⁊ ꝑdiorum relinquatur hereditas. ¶ Gubernatio ppli illi traditur quē deus elegit:homini.ſ.tali qui hꝫ(ſicut ſcriptuꝫ audiſtis)ſpiritū dei in ſemetipſo:⁊ ꝑcepta dei in cōſpectu eiꝰ ſunt:⁊ q moyſi valde notus ⁊ familiaris ſit:id eſt in q̄ ſit claritas eiꝰ legis ⁊ ſcia: vt poſſint eū audire filij iſrl'.

I tē greg.ciuibꝰ neapolitāis.

¶ Non ex fauore: ſed iudicio debet venire electio.

N Ec nouūⁱ nec rep̄henſibileᵏ eſt ī eligēdo epiſcopo populi ſe vota in duas partes diuidere:ſed graue ē qñ in hmōi cauſa nō ex iudicio:ſed ex ſolo fauore venit electio.¶ Cum autē gubernatio populi ei tradi iubetur quem deus elegit:dat̃ intelligi ꝙ aliquādo quibuſdaꝫ traditur quos deus non elegit.

V nde Hierony.

¶ Non ex arbitrio dei aliquādo dat̃ princeps eccleſie.

A Udacter fortaſſe aliqd dicimus:tamē qđ ſcri-

g ¶ Qui idoneuꝫ. Argu.ꝙ nullus poteſt ſe eligere.ſ.eo. in ſcripturis.

h ¶ Acclamatio.ſ.c.pri.cōtra.Sed ibi bonū teſtimonium populi audit̃:hic vero ſtrepitus negatur.v.queſtio.iiij. in loco.

N Ec nouum. ¶ Caſus. Neapolitani nō ſoluꝫ diſcordabāt in electione archiepi ſed etiā eligebāt aliquos nō conſiderata bonitate ſed potiꝰ amore ⁊ conſanguinitate:ꝙre Grego.ſcribit eis dicēs nō eſſe nouū nec rep̄hēſibile vota eligentium ſe in duas partes diuidere:ſed tūc eſt rep̄henſibile cuꝫ electio non ꝑuenit ex iudicio ſed ex fauore.

i ¶ Nec nouum.ſimile.ſ.lxiij.di.noſſe.qꝛ quot ſunt homines tot ſunt ſententie:quot ſunt ſententie tot ſunt opiniones.ſ.de conſe.diſt.iiij.ſicut in ſacramētis.⁊.ff.de recep.arbi.itē ſi vnus.§.principaliter.

k ¶ Nec rep̄henſibile.Si nō eſt rep̄henſibile quare ergo caſſatur electio q̄ ſit in ſchiſmate: vt extra de elec.qꝛ.

¶ Cum autem.

¶ Caſus. Supra in hoc ca.ſi ergo.dictuꝫ eſt ꝙ gubernatio populi traditur illi quem deus elegit.de quo colligitur a ſenſu contrario:ꝙ aliquando traditur dignitas illis: quos non elegit deus:vt.ſ. capitu.proxi.

A Udacter.¶ hec eſt quarta pars.q.in qua dicit ꝙ qñq; dat deus malos prelatos ꝓpter peccata populi:⁊ hoc probat per.c.iſtud ⁊ ſequens.Jo.de ſa.

¶ Caſus. Hiero. docet in hoc c. ꝙ prelatus eccleſie quandoqꝫ datur bonus quandoqꝫ malus pro meritis ſubditorum. Et hoc probat exemplo ſaulis: qui nõ fuit electus deo iubente ſpontanee nec volente: ſed prout mala merita populi exigebant fuit electus deo permittẽte. Elegerat permittẽdo: ⁊ elegerat per ſamuelem ad inſtãtiam populi petẽtis. Fieri iuſſerat: non ſm voluntatem dei ſpontaneã ſed extortam.

a ¶ Arbitriũ. approbatum: ne ſit contra. ff. xxiij. q. i. quid culpatur. vbi dicit: ꝙ non eſt poteſtas: niſi a deo iubẽte vel ſinẽte. xxvj. qõ. v. nec mirum. ſed nõ approbat ſed permittit eos regnare. ſimile. vj. q. i. ex merito.

b ¶ Et non per me. cõprobantem: ſed tamen iubẽtem. Et ita eſt argu. ꝙ quandoqꝫ aliquid iubem⁹: quod non approbamus. Et eſt arg. contra ea que per improbitatem obtinẽtur ꝙ illa dicuntur fieri inuito dante: vt extra de reſcrip. ſi quando. ⁊ C. de peti. bo. ſublat. l. j. ⁊ vij. q. j. ſcias. vbi habes ꝙ qui inuit⁹ aliquid facit potius dicitur pati ꝙ̃ facere: vt. s. diſt. vj. teſtamentum.

c ¶ Per cõſiliuꝫ id eſt approbationeꝫ.

Sunt in eccleſia. ¶ Caſus. Auguſtin⁹ dicit ꝙ quidam prelati ſunt in eccleſia qui ſeruiũt deo: non ꝓpter deuꝫ ſed propter temporalia cõmoda: qui magis dicendi ſunt mercẽnarij ꝙ̃ prelati. Et ita datur intelligi ꝙ deo tñ permittente tales eliguntur. Sequens. §. per ſe patet.

d ¶ Propter hec. Argu. pro re temporali non eſſe ſeruiendum alicui niſi ſecũdario: vt. lxxv. diſt. ca. vlti. ⁊ lxj. diſtin. quid proderit. ⁊ lxxiij. di. conſuluit. ⁊ lix. diſt. c. ſi officia.

Oſee. viij. a

ptum eſt dicimus: nõ ſemper princeps populo ⁊ iudex eccleſie per dei arbitriũ[a] datur ſed ꝓut merita noſtra depoſcũt: ſi mali ſunt actus noſtri ⁊ operamur maligna in conſpectu dei daṫ nobis ꝑnceps ſm cor noſtrũ: ⁊ hoc ſibi de ſcripturis ſanctis ꝓbabo: audi nãqꝫ quid domin⁹ dicat: Fecerunt ſibi regẽ ⁊ non per me[b]: principẽ ⁊ non per conſilium[c] meũ. Et hoc dictum videṫ de ſaule illo quẽ vtiqꝫ ipſe domin⁹ elegerat: ⁊ regeꝫ ſibi fieri iuſſerat: ſed qm̃ non ſcdm̃ dei volũtatem: ſed ſcdꝫ peccatoris populi meritũ fuerat electus: negat eũ cuꝫ ſua voluntate vel cõſilio conſtitutum. Tale ergo aliqd intelligamus etiã in eccleſijs fieri: ꝙ pro meritis aut in verbo: aut opere potẽs a deo tribuitur rector eccleſie: aut ſi malignũ faciat populus in conſpectu dñi ⁊ tales ꝑſeuerent: talis eccleſie iudex datur ſub quo famẽ ⁊ ſitim populus patiatur: non famem panis neqꝫ ſitim aque: ſed famem audiendi verbum dei.

Item Auguſti.

¶ Non ſunt filij: ſed mercennarij qui honores ab hominibus appetunt.

Phil. ij. c

Sunt in eccleſia quidã prepoſiti de qͥbus apl̃us paulus dicit: Sua querẽtes non que ieſu chriſti. Quid eſt ſua querẽtes: non chriſtũ gratis diligentes: ſed deum nõ propter deũ querẽtes: tẽporalia cõmoda ſequẽtes: lucris inhiantes: honorẽ ab hoĩbus appetentes: hec qñ amanṫ a prepoſito ⁊ ꝓpter[d] hec ſeruitur deo: quiſqꝫ talis eſt mercennarius eſt: inter filios eius ſe non computet. ¶ Non ergo qui preficiuntur ſemp ceteris meliores intelliguntur.

Unde Hiero. ad Titũ. ca. j.

¶ Ex electione nõ preferũtur epiſcopi: ſed cõprobantur.

Illud inferẽdum eſt aduerſus eos qui de epiſcopatu intumeſcũt: ⁊ putant ſe non diſpenſationem chriſti: ſed imperiũ cõſecutos: quia nõ ſtatim omnibus hijs meliores[e] ſunt quicũqꝫ epiſcopi nõ fuerint ordinati: ⁊ ex eo ꝙ epi electi ſunt ſe magis eſtiment cõprobatos. Si autem peccata filiorũ ab epiſcopatu iuſtum prohibẽt[f] quãtomagis ſe vnuſqſqꝫ conſiderãs ⁊ ſciens: qꝛ potens potẽter tormenta patietur: retrahit ſe ab hoc nõ tã honore ꝙ̃ onere: ⁊ aliorꝫ locuꝫ qui magis digni ſunt non ambigit occupare.

Item eiuſdẽ. ad Titum. ca. j.

¶ Pro gradu ſui officij quẽ ꝙ̃ meliorem eſſe oportet.

Qualis eni erit edificatio diſcipuli ſi itelligat magiſtro ſe eſſe maiorem[g]? vnde nõ ſolum epiſcopi preſbyteri ⁊ diacones debẽt magnopere preuidere: vt cũctuꝫ populum cui preſidẽt cõuerſatione ſermone ac ſciẽtia ꝑcant: verumetiam ⁊ inferior gradus exorciſte lectores cuſtodes edium: acolythi ⁊ omnes omnino qui domui dei deſeruiunt: qꝛ vehemẽter eccleſiaꝫ dei deſtruit meliores[h] laicos eſſe ꝙ̃ clericos.

Idem ad Titum ca. j.

¶ Populus iudicabit epiſcopũ ſua officia nõ agẽtem.

Illud inferẽdum eſt. ¶ Caſus. Quidam putabant ſe eſſe vel effici meliores: eoipſo ꝙ eligebãtur ad epiſcopatuꝫ: ſed Hiero. dicit ꝙ propter hoc nõ ſunt meliores. Et oſtendit ꝙ ſi quis ſcit ſe eſſe indignum nõ debet recipere dignitatem: qꝛ quãto potentior eſt tanto magis punietur. Et ꝙ indignus dignitatem recipere nõ debeat ꝓbatur exemplo patris: qui ꝓpter delicta filiorum repellitur a dignitate.

e ¶ Meliores. Argu. ꝙ nõ plus debet pro aliquo preſumi ideo quia habet dignitatem. xl. diſtin. non loca. ⁊ c. multi. ⁊ ij. qõ. vij. queritur. ⁊ diſtin. ix. ego ſolus. Argu. contra xj. queſtio. iij. abſit. ⁊ lxj. diſtincti. miramur. in fine.

f ¶ Prohibent. ꝓpter negligentiam: vt. s. xlvij. diſtin. §. neceſſe.

Qualis. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ nõ ſolum epiſcopi pſbyteri ⁊ diaconi: ſed etiam quilibet clericus inferioris ordinis dꝫ precellere laicos in ſermone: ⁊ vite cõuerſatione: quia vbi laici ſũt meliores nulla poteſt eſſe edificatio.

g ¶ Maioreꝫ. ſic. s. xcvj. diſtin. quis dubitet. s. diſtictio. lxj. ſtatuimus. ⁊ capi. quid proderit. vnde quidam diſcipuli in hoc decepti nimis feſtinant ad cathedram: ⁊ dum delectãtur in loco glorie ſiunt alijs auctores ruine. vt. xlviij. diſtin. quoniã. cum magiſter faciat cathedram non cathedra magiſtrum. vt. xl. diſtinctio. capitu. vlti. magiſtri eniꝫ moribus ⁊ ſcientia ⁊ facundia debent alios precedere. vt. C. de profeſ. ⁊ medi. magiſtros. libro. x. ⁊ erit talis magiſter cuius comparatione ſui diſcipli palee dicantur. vt. xxv. diſt. §. criminis.

Cathe… non … magi…

h ¶ Meliores ⁊c. id eſt clericos eſſe deteriores ꝙ̃ laicos; ſufficit enim clerico ſi eſt bonus.

Vereor. ¶ Caſus. Dicit hiero. ſe timere ne plures laicoꝝ iudicent epos male ſua officia exercētes ꝑ cōparationē melioris vite: ſicut regina auſtri q̄ venit de finib⁹ terre audire ſapientiā ſalomonis iudicatura eſt hoies ſui tpis in die iudicij cōparatione melioris vite: ⁊ niniuite ꝯuerſi ad ꝑdicationē ione iudicaturi ſūt illos iudeos qui xp̄m maiorē iona cōtempſerunt.

j.reg.x.a uc.xi.d. Mat.xij.c

Vereor[a] q̄uo regina auſtri veniens a finibus terre audire ſapientiam ſalomonis iudicatura[b] eſt hoies tpis ſui: ⁊ viri niniuite acta penitentia ad ꝑdicationē ione ꝯdemnabunt[c] eos[d] q maiorē ēt iona ſaluatorem ꝯtempſerunt: ſic plurimi in populis epos iudicent[e] ſubtrahentes ſe ab eccleſiaſtico gradu: ⁊ ea q̄ epo ꝯueniūt nō exercētes.

Item ambroſius in increpatione ad populum.

¶ Qui clericos ſuos nō corrigit ꝑꝑl'z corrigere nō valet.

Quid aūt ego vos arguo cum poſſitis me vno ſermone conuincere[f]? cōuincor enim ego cum in hac parte clericos vobis magl' videa negligentes: q̄uo.n.poſſum corrigere filios cum fratres[g] emendare non poſſim? aut qua fiducia ſuccenſeam[h] laicis cum a ꝯſortibus pudoris verecundia conticeſcam? Ego aūt fratres non de oibus loquor ſunt certe q̄dam deuoti ſunt ⁊ alij negligētes. Ego neminē[i] nomino: ꝯſcia ſua vnumquēq̄ conueniat.

Item beda ſuꝑ mattheum.

¶ Epo ad ſalutē nō ſufficit moribus ⁊ vita ꝑpl'o adeq̄ri.

Nec ſufficere nobis ad ſalutem arbitremur ſi

a ¶ Vereor.i. verecundor.

b ¶ Judicatura. nō poteſtate iudicij: q͛ illud femine nō habent.ij.q.vij.§.tria. ff.de regu.iur.l.ij.

c ¶ Condēnabunt. melius viuendo.

d ¶ Eos.ſc3 iudeos.

e ¶ Judicent.s̄. di. xxviij.c.vlt.ꝯ.s̄.diſt. xxj.nolite.ꝯ.vi.q°.j. oues.ꝯ.ſed nō dicūtur ſubditi corrigere ſiue iudicare ꝑlatos poteſtate officij: ſed vite comparatione: vt.j.q.i.nonne.

Quid autem. ¶ Caſus. Ambro.cum increparet ꝑl'z delinquentē dixit ꝙ ꝑpl'us poterat eū ꝯuicere vno ſermone ⁊ ſibi pudorē inferre cū clericos habeat incorrigibiles quos emēdare non poſſit: nec eos vult noiare cū pctā eorū ſint latētia: ſed vnuſq̄ſq̄ conſulat ſuam conſcientiam.

f ¶ Cōuincere.⁊ ruborē3 incutere ex hoc ꝙ laici meliores ſūt clericis: nō eni poſſet ob hoc reprehēdi. xlvij.di.ꝙ ad nos.q͛ nō criminis relatione ſ3 inocētia re⁹purgat. ff.de pu.iu. is q.

Ni s ino... pur... ...ur.

g ¶ Cum fratres.al's ſocij dicunt.x.q.iij. cauendum.

h ¶ Succenſeam.id eſt iraſcar.

i ¶ Neminem.contra s̄.v.q.v. non ds.ſed hic loquitur quando crimen nō poteſt probari ibi quando poteſt: occulta enim crimina non habent vindictam. vj. q.j.ſi omnia.xxxij.di.erubeſcant.

Nec ſufficere. ¶ Caſus. Quidam prelati putabant ſufficere ſi adequarentur laicis ⁊ negligentibus in ſide vel in operibus: ſed dicit beda hoc non ſufficere niſi precellant eos ſcientia ⁊ doctrina.

k ¶ Credendi q̄ntum ad articulos ſidei: laicis tamen ſufficit pictura pro doctrina.de conſe.diſt.iij.perlatum.

¶ Ne ergo. ¶ Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictis dicens: ne ꝑlati malos ſibi eligerent ſucceſſores: ideo ſtatutū eſt vt nemo ſibi eligat ſucceſſorem. Qō.ij.

Quod autem. ¶ Caſus. Hic ponit ſcd̄a.q. vbi queritur an amicoꝝ patrocinia conualeſcere debeant in electione aliquoꝝ? Et certe ſi cōſiſtant in pecunia vel obſequio ſimonia eſt: vt.s̄.j.q.j.ſunt nōnulli. In precibus diſtinguitur: aut enim ſunt carnales: aut ſpūales. Carnales pro digno nō inducunt ſimoniam.vt.j.q.j. q̄buſdā.pro indigno ſic3 vt.j.q.j.de ordinationibus. Spūales vero valent nec ꝑ eas inducit ſimonia: vt j.q.j.latorem. In obſequio etiā conſueuit diſtingui vtru3 ſit honeſtum vel nō: ⁊ ſi honeſtum vtru3 exꝑimatur vel deducatur in pactum ꝙ ſeruiat vt prebenda ſibi conferatur.

turpis negligentiū vel quorūlibet indoctoꝝ ſide vel actib⁹ adequemur: q̄bus ſacris litteris vnica eſt credēdi[k] pariter ⁊ viuēdi regula ꝑſcripta.

¶ Ne ergo (vt ſupra dictū ē) tales ſui officij ſucceſſores aliq̄s ſibi q̄reret: prohibent epi alterum pro ſe ſucceſſorem ſibi ſtatuere ac deſignatis nominibus in locū ſuum alium ſibi ſubrogare.

¶ Queſtio.ij.

Quod autem amicorū patrocinia[l] in aliquorum electione cōualeſcet nō debeant: auctoritate.b.gregorij probatur: q in tertio libro regiſtri ſcribit antonio ſubdiacono dicens.

¶ In electione epi non munerum datio nec aliquorum patrocinia conualeſcant.

Illud q̄dem ꝑ oibus curetibi ſit vt in hac electione nec datio quibuſcūq̄ modis iteruenirat ꝑmioꝝ nec q̄rūlibet ꝑſonaꝝ patrocinia[m] ꝯualeſcant: nā ſi quorūdā patrocinio[n] q̄ſq̄ fuerit elect⁹ voluntatib⁹ eoꝝ cū fuerit ordinatus reuerētia exigēte obedire compelliť[o]: ſicq̄ ſit: vt res illius diminuantur eccleſie: ⁊

l ¶ Patrocinia. Patrocinia aut cōſiſtūt in pecunia vel obſequio ⁊ tūc ſit ſimonia: aut in precibus ⁊ tunc aut ſunt carnales aut ſpirituales: ſi ſpirituales valent: nec per eas ſimonia cōmittitur: vt.j.q.j.latorem. carnales etia3 ꝑ digno ſunt recipiende: vt j.q.j.quibuſdam.in ſi. ſed preces carnales pro indigno ſacte inducunt ſimoniam.j.q.j.de ordinationibus. ⁊ dic vt s̄.eo.moyſes.

Simonia an iducať per amicorum patrocinia.

Illud qui. ¶ Caſus. Precepit Greg.antonio ſubdiacono cum q̄dam epiſcopalis eccleſia vacaret vt nullam perſonam eligi permittat per pecuniam: vel per preces carnales amicorum: quia qui taliter ſublimantur illis compelluntur obedire quorum preces vel pecunia interuenerunt: ⁊ ſic per eos res eccleſie dilapidantur. Talis ergo in illa eccleſia eligať ꝑſona que ſit vita ⁊ morib⁹ decorata ⁊ tāto ordie digna.

m ¶ Patrocinia.niſi dignus ſit ille pro quo petitur: vt s̄.j.q.j.nullus itaq̄.⁊.c.pueri ⁊ c. quibuſdam.in ſine.

n ¶ Patrocinio. Sed nonne ſuffragium patris prodeſt filio.ff.quod cuiuſq̄ vniuerſi.l. illud. ſed illud quantum ad numerum eligentium.

o ¶ Compellitur.q͛ ad antidota tenentur: vt.ff.de peti.heredi.ſed ⁊ ſi.§.conſuluit ⁊.lxxxiij. diſtincti.nihil. ⁊ extra de teſtamē.cum in officijs. humanum enim eſt vt quis exhibeat ei reuerentiam a quo percepit beneficium: vt.xvj.queſtio.ij.viſis.

Beneficij collatori reuerētia debetur.

Dilectiſſimi.❡ Caſus. Uacante eccleſia mediolañ. vnuſqſqꝫ clericoꝝ nitebaꝛ amicū ſuum pficere in ſpecia tm̄ vtilitate ꝓpꝛia ⁊ neglecta cōi ſed docet Greg. vt hoc nō faciant: ne friuola eſtimatione fraudenꝛ ſiue fallanꝛ: q2 mens quā cupiditas ligat pſonam pferendam nō examiat iudicio recto: qr̄e pꝛecipit vt añ electionē ſubtiliꝛ iudicātes talē eligāt cui debeant ſp obedire: q2 poſt electionē nō poterunt iudicare de ipſo.

a ❡ Libero. ſic. lxxxiij. di. nihil. ſic. xj. q. iij. quattuoꝛ.

b ❡ Judicari. Ar. ꝙ electū quē ſemel cōpꝛobaſti non potes poſtea repꝛobare: vt j. xxxij. q. v. horrēdus argu. eꝯ de his q̄ ſi. a ma. par. ca. ex oꝛe. in ſi. ſ. di. iiij. erit. ⁊ c. in iſtis. ſ. e. q. ꝓxi. c. l3. ſi. ff. de decuri. l. pe. in ſi. ⁊ ar. ff. de pac. do. cōuenire. ff. de neg. ge. pōponius. Ar. ꝯ. C. ꝺ lib. cau. nō idcirco. ⁊ l. nō mutant ⁊. C. de ꝓfeſ. ⁊ medi. l. grāmaticos. lib. x. eꝯ de electi. cū dilectus. ꝯ. vbi patiētia nō equalet electioni ꝯ id qꝺ eſt. ff. de publi. ſi ego §. j. Sol. elect9 ſemel appꝛobatus nō pōt amplius repꝛobari ab eligētib9 niſi ex cā noua vꝉ de nouo ad eoꝝ noticiā veniēte: tunc eni3 bñ pōt ab eis repꝛobari: vt eꝯ de of. dele. inſinuāte. ⁊ eꝯ de exce. paſtoral. ⁊ ff. de mu. ⁊ ho. vt gradati. §. repꝛobari. ⁊ ita intelligiꝛ illa decre. ⁊ illa lex grammaticos. Queſtio. iij.

Quod autē. ❡ Hic intulatur. iij. q. qua q̄riꝛ vtꝝ ſit ſimoniacu3 pſtare canonicis iuramētu3 poſt electionē ꝓ indēnitate reꝝ eccl̃ie. Et rñ. ꝙ nō: niſi añ electionē pepigit ꝙ poſt electionē pſtaret iuramētum: vt j. e. artaldus. Si vero ante electionē iuret vel pactum faciat ſimonia eſt: vt. j. e. c. talia. ⁊ hec vera ſunt cū minoꝛibus ⁊ ſubiectis pſtatur iuramentū: pꝛeſtare aūt ſuperioꝛi ante electionē non videꝛ ſimonia. arg. ſ. c. di. optatū.

Elect9 ſemel appꝛobatus an poſſit poſtea repꝛobari.

Cautiō iuratoꝛia an poſſit peti ab eligēdo vel electo.

c ❡ Qꝺ aūt. Et ante ⁊ poſt electionē licite ſm quoſdā petitur cautio q̄ habeꝛ ex iure vel ꝯſuetudine. lxiij. di. q2. j.

oꝛdo eccleſiaſticus nō ſeruetꝛ talem ergo te admonēte debent ſibi perſonam eligere q̄ nullius incōgrue volūtati deſeruiat: ſed vita ⁊ moꝛibus decoꝛata tanto oꝛdine digna valeat inueniri. Item ad clerum medtolanenſem.

❡ In electione antiſtitis cōmuni vtilitati non ſuo lucro quiſqꝫ pꝛoſpiciat.

Dilectiſſimi filij officij noſtri cenſura cōmoniti ſuademus vt in ſuſcipiendi antiſtitis cauſa nullus veſtrū neglecta vtilitate cōmuni ſuo lucro pꝛoſpiciat: ne ſi quiſqꝫ ꝓpꝛia cōmoda appetit friuola eſtimatione fallatur: q2 nec libero[a] iudicio pferendam ſibi perſonam examinat mens quā cupiditas ligat: pēſantes ergo que cūctis expediūt: eū quē vobs gratia diuina ptulerit integerrimā ſemp in oībus obedientiā pbete: id eſt talem eligite cui ſemp debeatis obedire. Judicari[b] nāqꝫ a vobis vltra non debet ſemel pꝛelatus ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt: ꝙ to poſtmodum iudicandus non eſt. ❡ Queſtio. iij.

Quod autē[c] queriꝛ an ſimoniac9 habendus nō ſit qui poſt electionē ꝓ indēnitate eccleſie iuramentum pſtiterit facile ꝓbatur. Aliud eſt enim ante electionem iuramentū facere: vꝉ ſe paciſci facturū ad hoc vt eligatur: aliud eſt (nulla pcedēte cōuentione) poſt electionē huiuſcemodi iuramentū offerre: illō ab offō tāq̄ mun9 impēſu3 deijcit: hoc aūt ꝯſecrando nullū ipedimētū generat. De pꝛioꝛi caſu ſcribit pelagius clero catinenſi.

❡ Qui in epiſcopū eligitur de rebus eccleſiaſticis aliquā ſecuritatem nulli faciat.

Talia quidem iādudu3 ad fratrem ⁊ coepm noſtrum eucarpū de viſitatione catinenſis eccleſie ſcripta direximus vt in eis iudiciū nr̄m potuiſſetis agnoſcere: verūtamen q2 quoſdā ibi nō ſana itentiōe ſed pꝛauis ſtudijs diſſentiones ſuſcitare v̄ra etiam relatione cognouimus: q ſciētes ſe ad epatu3 nec etate nec ſcientia nec vite meritis poſſe pduci: ad hoc tantūmodo inquietare eccleſiā voluerūt: vt ſibi de his que ex ipſa pſumpta ſunt impunitatē[d] futurus pꝛomittat eps ⁊ fiat rapine ſecuritas epatus ambitio. Hoc etiā vos duximus cōmonendos: vt decretū in elpidium diaconē factū ⁊ ſubſcriptum ab oīb9 quos v̄ra relatio deſignauit ad nos (cū pꝛedicti viſitatoꝛis epl̃a ⁊ cū eodem diacono) maturetis deo ꝓpitiante pducere. Et poſt pauca. Cū igiꝛ h̄ filius nr̄ magnificus vir leo pioꝛ veniſſet: retulit nobis de ſingulis q̄ ibi

q. iij. ꝗſitum. extra de pben. ſignificatū. a ſupioꝛe vō queſtibet cautio peti pōt. xxviij. di. de ſyracuſane. x. qō. iij. c. vlti. xviij. q. ij. eleutheri9. c. di. optatū. ⁊ c. ꝯ moꝛē. qdam tñ dicunt ꝙ ante electionē nulla cautio pōt peti: ⁊ ſi pſtetur ſimonia eſt: q2 videꝛ eam facere vt eligaꝛ. j. e. c. j. Idē eſt ſi ꝓmittat ante electionem ſe iuratuꝝ poſt electionē: vt. j. q. ij. ꝗſpio. ſed poſt electionem bene pōt: q2 tūc nihil ſperat ab eis: ſed a ſupioꝛe: vt dixi pōt peti ⁊ ei pſtari tale iuramentu3: ſiue añ electionem ſiue poſt. c. diſt. optatum xxviij. di. de ſyracuſane. ⁊ xxiij. di. ꝗqꝫ. tñ id qꝺ pꝛius dixi di9 videꝛ: maxime ſi glō het canonicoꝝ ita iurat: Ego iuro ꝙ ſi ſuero factus eps nihil alienabo de reb9 eccleſie: q2 tutoꝛ eligitur ſub tali ꝯditione ſi ſatiſdederit: vt ff. de tute. muto. §. ſ. eꝯ de elec. ſignificaſti. nec tñ vꝫ eſſe ꝯditio ſed poti9 admonitio ꝗdā vt dicit illa lex muto: tñ ex pſona ꝯhentiū pſumi d3 ꝯctu3 ſiue ꝓmiſſionē eſſe ſimoniacam vel nō: ſicut ⁊ pſumitur circa vſurariū ꝯctu3 ex pſona ꝯhentis: vt eꝯ de pig. c. illo. in ſi.

Talia. ❡ Caſus. Pelagi9 fecit eucarpū viſitatoꝛe3 catinēſis eccl̃ie ⁊ ei ſignificauit qꝺ deberet fieri circa electione3 epi: ſ3 poſtea elpidi9 diacon9 electus eſt fere ab oibus: pauci tñ eius electiōi nō ꝯſentiebāt: niſi iuraret ſe illis pſtare impunitatē de reb9 eccleſie q̄s vſurpauerant: qꝺ totum cu3 audiſſet papa relatione clericoꝝ ⁊ leonis viri magnifici de cuius teſtimonio non erat dubitandum. Pꝛecepit pelagius clericis catinenſibus vt elpidiū diaconem cū decreto electionis ⁊ cum viſitatoꝛis epiſtola romam perducant: ⁊ monet eum vt clericis reſiſtentibus ſibi nec iuramentū nec pꝛomiſſionem faciat aliquam: q2 ſi fecerit tanq̄ indignus repelletur.

d ❡ Impunitatem. vt remitteret eis ea que abſtulerāt illud enim eſt ſimonia: remittere eſt dare: vt extra de teſti. veniens. j. ff. de calum. quin etiam.

a ℭ Viri. Ar. teſtimonio vniꝰ credi: vt. ff. de dote ple. tho dorꝰ. s. xcvij. di. nobiliſſimus ✠. s. di. lxxxvj. tāta. j. xxiij. q. iiij. iter q̄relas. xx. q. iij. pn̄s. Ar. ꝯ. xxxiij. q. ij. admōere.
b ℭ Iudicij. i. qd̄ circa euꝫ fecimus nos mutabimus.
c ℭ Damno. quia retractabimus quod fecimus.

dorſo fornicatore: ſed de ſimonia occulta vꝫ correctū. ex de tēpo. or. c. vlt. Sꝫ nūqd ſtatiꝫ poſt ſniam recedēt ab ipſo cū adhuc poſſit appellare ⁊ appellatio extinguit pnūciatū. Item qꝛ ſnia nō eſt ſtatiꝫ executioni mādanda: vt ex de ſen. ⁊ re iudi. qd̄ ad conſultationē. Eꝫ videt̄ ꝙ ſtati

✠ ℭ Add̄ q̄ not. in addi. glo. ſ. d. c. nobiliſſimꝰ.

Artaldus.

ℭ Caſus. Artaldus fuit electꝰ in epm̄ arelatē. eccleſie. poſt electionē pſtitit iuramentū canonicis de indēnitate reꝝ ecclie, ꝑpter qd̄ archiepſ narbon̄. noluit eū cōſecrare: idōqꝫ romā iuit ⁊ ꝯſecratꝰ eſt ab vrbano: pꝰus tn̄ ꝓſtito iuramento ꝙ nullā cōuentionē fecerat an̄ electionē ad hoc vt eligeret̄ ⁊ ꝙ ꝓpter nullū aliud crimen ipꝫ repellebat. Et ſunt v̄ba notarij ſcribētis geſta vrbāi.
d ℭ Iuramēto. Ar. ꝙ ſolus epſ ſola manu ſe expurgat: vt ij. q. v. q̄ꝫto. ſed iſtud obtinet cum nō hꝫ compurgatores.
e ℭ Ut eligerer. Ar. contra. xxviij. diſtin. de ſyracuſane.
f ℭ Nullius. Ex hoc v̄bo dixit Io. ſi. ꝙ iſtimatꝰ de vno crimie expurgabit ſe de oībus alijs: ſꝫ certe h̄ non fuit gn̄ale iuramentū: ſꝫ ſolū iurauit ꝙ nulliꝰ crimīs ꝯſciꝰ erat ⁊ ꝙ archiepſ ei aliō crimē nō obiecerat. Sꝫ q̄re papa ꝯſecrauit iſtū pendēte adhuc obiectione archiepi. ſꝫ dic ꝙ archiepſ i forma iudicij nihil obiecit ei.
g ℭ Me ſciēte. Arg. bonū ad iterꝑtandū negatiua dicta teſtiū vt cuꝫ teſtis iurat ſe nō vidiſſe tale qd: intelligendū eſt ꝙ ipſe ſciat. ſic in auc̄. de here. ⁊ fal. §. ſancimꝰ. in ſi. ⁊ §. ſi v̄o. in ſi. col. j.

[illegible] gatiua [illegible] s depo[illegible] eſt te[illegible] ne iter[illegible] anda.

mota ſunt ⁊ quō vota ꝑpe totius ciuitatis in elpidio diacone cōcordarent: vn̄ qꝛ de memorati viri[a] teſtimonio dubitare oino nō poſſumꝰ: idcirco (ſicut dictū eſt) elpidiū diaconeꝫ ad nos facite ꝓperare: nec expectetis vlterius vt admonitio ad eū noſtra debeat iterari: quem tn̄ per veſtram dilectionē in hac pn̄ti iuſſiōe ſpāliter admonemꝰ ne cuiq̄ ſe aliqd dare vel daturum ſe eſſe ꝑmittat: ſed neqꝫ de eccleſiaſticis preteritis cauſis aliquam ſecuritatē cuiq̄ audeat facere ſiue ꝑmittere: aut quaſi factus epus ea que direpta ſunt ꝑmanere libere patiatur ſciens ꝙ ſi tale aliqd fecerit vel fecit: nec a nobis oino permittitur valere ipſa ꝑmiſſio: ⁊ cuꝫ iudicij[b] noſtri qd̄ de ſe ipſo habuimus dāno[c] paſtoralis conſecrationis ordinem promereri non poterit.

De ſecundo vero caſu in geſtis vrbani. ij. legitur.

ℭ Poſt electionem pro indēnitate eccleſie licet electo iuramentum preſtare.

Artaldus arelatēſis epiſcopus narbonēſis ecclie ſuffraganeus romam cōſecrandus ad dn̄m papam vrbanū venit: ſuus quippe archiepſ eum conſecrare nolebat: qm̄ poſt electionem ſuā ꝓpter bona eccleſie cōſeruanda canonicis iurauit: ꝯſecratꝰ itaqꝫ eſt a dn̄o papa vrbano ante purgatus hmōi iuramento[d]: de iuramento qd̄ canonicis nr̄e eccleſie feci poſt electionē nullā cōuentioneꝫ ante vt eligerer[e] feci: narbonēſis vero eccleſie archiepus nullius[f] preter id criminis cauſa cōſecrationeꝫ omiſit me ſciente[g]: neqꝫ mihi criminis conſcius ſum ꝓpter qd̄ a ſacerdotio me repellat.

ℭ Queſtio. iiij.

Quod autē[h] clericis ante tp̄s ſnie ab epo ſuo diſcedere nō liceat ꝓbatur auc̄te ſymmachi pape dicētis

ℭ Ante tp̄s ſnie non lꝫ clericis ab epo ſuo diſcedere.

Nonne dicta ſunt verba decreti ſi quis clericorum ab epo ſuo ante ſnie[i] tp̄s pro dubia ſuſpitione diſceſſerit manifeſtā in eū manere cenſurā: lex enim eccleſiaſtica pōtificem ab alijs accuſatuꝫ priuſq̄[k] ſub luce obiecta ꝯſtiterit exigit nō relinq.

ℭ Queſtio. v.

Sine litteris apoſtolicis epſ accuſatus ⁊ a ſancta ſede vocatꝰ ad ſuaꝫ non reuertatur eccleſiam.

Unde ſixtus papa ait.

ℭ A ſede apoſtolica vocatꝰ

per ſniam amittit dignitatē. ff. de pe. q vltimo. ⁊ l. qd̄ ad ſtatū. Item qd ſi pendente appellatione excōicat ſubditū ſuū: an eſt ille excōicatus? Diſtingue: qꝛ ſi eſt ꝓſecutꝰ appellationē ſuā: tūc lꝫ appellatio ſit pnūciata iniuſta excōicatio tꝫ quā fecit: ſed ſi tp̄a appellationis ſūt lapſa ⁊ nō ꝓſecutꝰ eſt appellationē ideꝫ eſt ac ſi nō appellaſſet. ⁊ ſm̄ hoc nō eſt excōicatꝰ: vt diſtiguit̄. ff. de his q no. inf̄a. furti §. j. ⁊ ff. de iniu. rup. teſt. ſi qs. §. aīſpe. Io. Ego credo ꝙ pēdente appellatiōe clīci debeant ei obedire cuꝫ pēdente appellatione vel lite nihil ſit innouandū: vt. s. ij. q. vj. appellatiōe iterpoſita. ⁊ ex vt lit. pē. nihil innouet̄. p totuꝫ. ff. ad turpi. l. j. in ſi. ⁊ excōicatio tꝫ cū ſtatim trahat ſecum ſuam executionem: vt ex de appel. paſtoralis. B.

Prelatus ſniatr̄ depoſitus ſi appellauit an intert̄ poſſit ſubditum excōicare.

Nonne. ℭ Caſus. Symmachus papa docet in hoc. c. ꝙ nullus clicꝰ dꝫ deſerere ſuū plātum ante ſniam q̄uis ſit accuſatꝰ: ⁊ q ꝯ fecerit penā patiet̄.
i ℭ Snie. Sola ergo accuſatio nō conſtituit aliquem reū vel criminoſū: vt. xv. qō. vlt. c. vlt. vn̄ reo accuſato pōt ſolui id qd̄ ei debet̄: vt. ff. de ſolu. reo. ſola eni noiatio nō ſufficit: vt. ij. qō. j. multi. ⁊ lex dicit ꝙ ſi ꝯdēnatꝰ appellauit ſtatꝰ eius iteger eſt. ff. nihil ino. pē. ap. l. vnica. nec iter iſames interiꝫ eſt habendus. ff. de his q notā. inf̄a. furti. impeditur tn̄ interim ab honoribus: vt. lxxxj. di. tantis ✠. ⁊ extra de accu. deus oipotens. nec ꝓcurator eſſe pōt. C. de ꝓcura. reum.
k ℭ Priuſq̄. ſic ex vt lit. pen. c. ij. ſi. xxxij. q. ij. ſeculares. ⁊ xxxv. q. vj. multoꝝ. ⁊. xv. q. vlt. c. vlt.

Solui pōt reo accuſato.

Queſtio. iiij.

Quod aūt. ℭ Caſus. hic intitulat̄. iiij. q. q̄ q̄rit̄ an prelatus ſit deſerendus ante ſniaꝫ condēnationis: ſiue feratur ſnia ab homine vel a canone. Et dicitur ꝙ non: vt. ꝯ. c. vno. ⁊. ꝯ. xvj. q. iiij. ſi quis ſuadente.
h ℭ Qd̄ aūt. Clerici ante ſuſpēſionem vel depoſitionē ꝓlati nō negabūt ei obedientiā. xvj. q. iiij. volumꝰ. xv. q. vl. c. vlt. Nec obſtat. xxxij. di. nullus. lxxxj. di. ſi qs. ⁊. xvj. q. vlti. ſane. qꝛ ibi de ſuſpēſis a canone loquit̄: nā in illis tribus criminibꝰ eſt ſpāle. ſ. in ſimonia ⁊ in hereſi ⁊ in no-

Qō. v.

Sine. ℭ Caſus. hic ponit̄. v. q. qua querit̄ vtrum epſ accuſatus vocatus ad ſedē apl̄icam: ſi ſnia ꝓ eo ferat̄ dꝫ ad eccl̄iaꝫ ſuā ſine l̄ris pape reuerti. Et rn̄det̄ ꝙ nō: vt. ꝯ. c. ſeq.

✠ ℭ Add̄ ad hoc gl. opti. in. §. ſi qs aūt. in glo. j. i. ſtitu. de ſuſpec. tu.

Quilibet. ❡ Caſus. Sixt⁹ papa docet ꝙ ſi eps accu‑ſatur corã papa ſi nõ põt ſibi crimẽ ꝓbari nõ debet ad eccleſiã ſuã reuerti ſine lrīs a‑licis: in qbus ꝯtineat qualr ſuã cãm finierit vt poſt reuerſionẽ ſuã vicini epi hoc cognoſcere poſſint: qm̃ epi ſicut ab aplīs ſunt iſtitu‑ti dño diſponẽte: ita a ſcã ſede aplica debẽ defendi: diſpoſitioni cui⁹ oīa maiora ſũt iudicia reſeruata.

rata haberi? Et certe de hoc ita dicit. h. ꝙ qlibet eps ſiue ex‑cõicat⁹ ſiue nõ: ſiue catholicus ſiue nõ: ſiue vltimã man⁹ ipoſitionẽ recipiat in ecclia ſiue ex̃ ordinẽ confert: ⁊ or‑dinati ab eo ordines recipiũt dũmõ in forma ecclie hoc fiat: ⁊ ſi illi alios ordinauerit ordinati erũt: ⁊ ſic in infini‑tum: vt. j. q. j. qđ quidaȝ. ⁊. ꝟ. c. ordinatio‑nes. idẽ dicit de cor‑pore xp̄i. arg. de cõſe. di. iiij. oſtendit. ſic ⁊ ſacris. j. q. j. dñs de‑clarauit. Sȝ in hoc eſt differẽtia: q: ordi‑nan ab eo q recipit vltimã man⁹ ipoſi‑tioneȝ in ecclia ſiue ſcienter ſiue ignorã‑ter: ſi digni ſũt tole‑rantur ex miſericor‑dia: vt. ꝟ. c. ij. ⁊. iij. ni‑ſi in quattuor caſi‑bus notatis in appa‑ratu. Sed ſi ab eo q nõ recepit in eccliaȝ ſi ſciẽter nõ tolerant ſi ignorãter ⁊ hoc ꝓ‑bauerit tolerant: vt j. e. ordinatiões. Ruffi‑nus tñ ⁊ Jo. fauẽti‑nus dicebãt ꝙ eps q recipit vltimã ma‑nus ipoſitionem ex̃ eccleſiaȝ .i. ordinem epalẽ q: poſt illũ nul‑lus eſt ordo ordinẽ conferre nõ põt: ⁊ q ordinat a tali nihil recipit: ſec⁹ ſi itra ec‑cleſiam recipiat vlti‑mã man⁹ ipoſitiões. De corpore xp̄i dice‑bant ꝙ nullus ex̃ ec‑cleſiã cõſtitut⁹ ꝯficie‑bat. ar. xxiiij. q. j. ſchiſ‑ma ⁊ forte gr̃a. fuit hui⁹ opiniõis: vt. ꝟ. e. §. ſed excõicati. ⁊. j. q. j. §. ſȝ opponitur. Ibi tñ poſt hãc opi‑ponit gr̃a. catholicaȝ ‑ritatẽ: ⁊ videt hic ꝑ‑mo ꝓbare. S. ꝙ talis ordinatio nõ valet.

epiſcopus ad domum nõ re‑uertatur niſi purgatus ⁊ apo‑ſtolicis litteris inſtructus.

Quilibet fratrum pulſa‑tus atqȝ ab hac ſancta ſede vocatus cuȝ ſe nobis re‑preſentauerit[a] nõ prius reuer‑tatur ꝙ̃ hinc litteris apoſto‑licis vel formatis pleniter in‑ſtructus atqȝ purgatus ſit: ſi fuerit: vnde ⁊ poſtquam do‑mum reuerſus fuerit: reco‑gnoſcant vicini ſui qualiter ſuam aliorũqȝ cauſam ꝑ fi‑nierit: quatenus illam abſqȝ ambiguitate[b] vlla nunciare ⁊ predicare omnibus poſſit: ab hac enim ſancte ſede a ſan‑ctis apoſtolis tueri defendi ⁊ liberari epiſcopi iuſſi ſunt: ⁊ ſicut eorum[c] diſpoſitione or‑dinante dño primitus ſunt cõ‑ſtituti: ſic huius ſancte ſedis (cuius diſpoſitioni eorũ cau‑ſas ⁊ iudicia ſeruauerũt) pro‑tectione futuris temporibus ſint ab omnibus ꝑuerſitati‑bus ſemp liberi. Unde culpã‑tur qui circa fratres alr ege‑rint ꝙ̃ huius ſancte ſedis re‑ctoribus placere cognouerit.

❡ Cauſa. ix.

Sentẽtia ex‑cõmunica‑tionis[d] nota‑tus quidem archieps aliquot cleri‑cos alteri⁹ metropolitani or‑dinauit quẽdaȝ capellanum ſui ſuffraganei illo incõſulto depoſuit atqȝ aliũ in loco ei⁹ ordinauit. ❡ Hic ꝑmum q̃‑ritur an ordinatio q̃ ab excõi‑catis facta eſt aliquo mõ poſ‑ſit rata haberi? ❡ Scđo an liceat epo archiepo ꝑmati vl patriarche clericos alterius ꝓuincie ſine ꝓprijs litteris or‑dinare? ❡ Tertio an archi‑eps clericos ſuffraganei ſui il‑lo inconſulto dãnare valeat: vel damnatos abſoluere?

Queſtio. j.

Quod ordi‑natio[e] q̃ ab excõmunica‑tis celebra‑tur: nullas oino vires obtineat nec etiaȝ conſecratio appellanda ſit: te‑ſtatur Gregorius dicens.

a ❡ Repñtauerit. cle‑ricus etiã ſe non re‑preſentabit pape ſine lrīs ſui epi: vt. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi q̃ ꝑ calũ‑niã. ⁊ i auẽ. quõ op. epos. §. nõ alr. col. j.

b ❡ Ambiguitate. ſi. extra de of. ordi. ex parte. extra de fide in‑ſtru. quod ſuper.

❡ Eorum .i. apo‑ſtolorum: Cauſa. ix.

Sententia excõicationis. Caſus. Supra in. viij. cauſa oſtẽſum eſt de epis q vſurpãt ſibi eligere ſucceſſores. Nũc do vult tractare de epis excõicatis q ꝓſumũt clericos ordinare: et de archiepis qui dã‑nant clicos ſui ſuf‑fraganei illo incon‑ſulto que oia vt cõpe‑tentius oſtẽdat the‑ma proponit: ⁊ tres inde elicit q̃ſtiones.

d ❡ Snia excõicatio‑nis. In ſuperiori cã dictũ eſt ꝙ epi qñqȝ vſurpant ſibi aliqd de iure ſuoꝝ clicoꝝ: qñqȝ ſibi ꝯſtituunt ſucceſſorẽ: hic agit q̃‑liter vſurpant qñqȝ de iure vicinoꝝ epo‑rum: ⁊ oſtẽdit hic ꝙ nemo ordinabit cli‑cos alterius epi eo nõ reqſito: nec etiaȝ iudicabit: ⁊ ꝙ me‑tropolitanus clicos ſui ſuffraganei non põt iudicare. ⁊ vt hic ⁊ alia ⁊c. Queſtio. j.

Quod ordi‑natio. Caſus. Hic in‑titulat ꝑma. q qua q̃‑rit vtꝝ ordiatio fcã ab excõicatis poſſit

e ❡ Qđ ordinatio. Hic q̃rit an ordina‑tio fcã ab excõicato ſit rata: excõicat⁹ hic dr̃ ꝑciſus ab eccleſia propter hereſim vel ſchiſma vel aliquaȝ cãm. Dicit Joan fa. ⁊ Ruffin⁹ ꝙ q recipit vl‑timã man⁹ ipoſitio‑nem .i. ordinẽ epalẽ in ecclia ordines cõ‑fert: ſed nõ executio‑nẽ ordis. Si aũt ex̃ nihil cõfert nec or‑

Excõic[...] ꝓlatus poſſit o[...] nec ꝯſt[...]

dinē nec executionez:cū tales nihil habeāt. Arg.j.q.vij. daibertū.xix.di.c.ꝓpter.j.q.j.ſi qs cōfugerit.ſed hec opinio reprobaī.j.q.vij.cōuenientibus.ꝟ.eo.ordinationes. Dicas ergo ꝙ ſiue qs recipiat vltimā manus impoſitionē in eccleſia ſiue extra:dum tñ forma eccleſie ſeruet in ordinādo ſemp ordinē cōſtri:ſed non ſemp executionez:ꝛ hoc ſiue ſciēter ſiue ignorāter ordineī ab eo.Sed i hoc ſolo eſt dr̄ia ꝙ ordinati ab epo qui recipiūt vltimā manus impoſitionē in eccleſia:ſiue ignoranter ſiue ſcienter ſi al's digni fuerint pñt tolerari. vt.ꝟ.e.c.ij.ꝛ.iij. Niſi in quattuor caſib⁹. Si ſūt maculati iterata vnctiōe.vt.j.q.vij. ſaluberrimū.in ſi.Uel ſi ſunt ordinati ſimoniace a ſimoniaco.vt.ꝟ.e.ab excōicatis Uel ſi ſūt rebaptiçati vt de cōſe.di.iiij.eos. Uel ſi ad ſubuerſionem fidei adheſerit hereticis:ꝛ in cōtēptū eccl'ie voluerint ordinari ab eis.vt.j.q.vij. cōuenientibus.Si autem ſūt ordinati ab epo qui extra eccleſiā recipit man⁹ impoſitionē:ſi ſciēter nunꝗ̄ tolerātur:ſi ignorāter ꝛ hoc ꝓbauerit tolerātur. vt.ꝟ.e.ordinatiōes.hec ergo ſit fides tua ꝙ heretici ꝛ excōicati ꝛ depoſiti vera ſacra ꝯferunt:ꝛ verū corpus chriſti cōficiunt. vt no.ſ. queſtio j. dominus declarauit.Joan quod Jo.dicit de depoſito non credo eſſe verum.vt.L.diſtinctio.c accedens. B.

¶ Non pōt appellari cōſecratio: que ſit ab excōicatis.

Nos ꝯſecrationē[a] dicere nullo mō poſſum⁹ que ab excōicatis[b] hoīb⁹ eſt illicite celebrata[c]. Itē. ¶ Palea.

Excōicati illicite manus imponūt:qꝛ ptātez ordinādi non hñt:vbi aūt illicita eſt man⁹ impoſitio vuln⁹ infligiī:vnde reiterari neceſſe eſt qd̾ minime ꝓbaī eſſe collatuz. Uñ damaſus pa.ait. Palea

Per illicitā man⁹ ipoſitionē vulneratū caput illi q videbātur aliqd accepiſſe habebāt:ꝛ vbi vuln⁹ infixum eſt neceſſe eſt medicinā adhiberi:qua ſixa ſaneī macula. Itē reiterari neceſſe eſt qd̾ legitime actū aut collatū minime ꝓbaī:nam qūo poſſit honorem retinere q ab illo accepit qui ptātē dare nō habuit: legitime inuenire nō poſſuz. ¶ Sed excōicati h̄ itelliguntur q in ipſa ſua ordinatione penā excōicatiōis ꝯtraxerūt: qui nunꝗ̄ in numero catholicorū fuerunt.Ceteruz q inter catholicos prius deputati ſunt:ſi poſtea excōicatiōis ſententia notati fuerint:ordinationes tñ eoꝝ ab eccl'ia miſericorditer toleranī. Unde vrbanus ſecūdus ſcribit dicens.

¶ Ordinatiōes ab excōmunicatis nō ſimoniace facte ex miſericordia toleranī.

Ab excōicatis quōdaz[d] tñ catholicis epis ordinatos: ſi quidē non ſimoniace ordines ipſos acceperūt:ꝛ ſi ipſos epos ſimoniacos nō fuiſſe cōſtiterit:ad hoc ſi eoꝝ religioſior vita ꝛ doctrine ꝓrogatiua viſa fuerit ꝓmereri(pnia indicta quā congruā duxeris)in ipſis quos acceperūt ordinibus pmanere permittas:ad ſuperiores aūt ꝯſcēdere non concedimus niſi neceſſitas ꝛ vtilitas maxima flagitauerit: ꝛ ipſorū ſancta cōuerſatio ꝓmeruerit. ¶ Sed ꝛ illō grego.de noīatim excōicatis itelligiī:quorū ordinatiōes ſunt irrite ſi eorū damnatio non erat ordinandis incognita.

Unde idem Urba.ait.

¶ Qui nominatim excōicati ſunt:ꝛ qui aliorū ſedes inuadunt alios ordinare non pñt.

Ordinationes q̄ ab heresiarchis[e] nominatim excōmunicatis facte ſūt ꝛ ab

Nos.¶ Caſus iſtius.c.pz. Et intelligiī de eo q preter formā eccl'ie ordinē ꝯfert:vel in odiū ꝯſecrātiū ſicut dcm̄ eſt:vel ſm Ruſi.ꝛ Jo.ſaue.ꝛ Grati.intelligiī de eo q vltimā manus impoſitionē recepit extra eccleſiaz.

a ¶ Nos ꝯſecratiōez.ꝟ.j.q.vij.ꝯuenientib⁹.ꝛ.c.daibertum.

b ¶ Ab excōmunicatis.i.hereticis vel ſchiſmaticis.tales enim ipſo iure ſunt excommunicati.

c ¶ Celebrata.pter formā eccl'ie.Uel dic ꝙ in odiū eorū hoc dictū eſt ꝙ ſicut eccleſia p pactionē ꝯſecrata poti⁹ dr̄ execrata ꝗ̄ cōſecrata.vt.j.q.iiij.eccleſia.xxiiij.q.j.pudēda.

¶ Sed excōicati ¶ Caſus Uidetur hic Gratia.ponere opinionē Ruſi.ꝛ Jo.ſaucīini dicens ꝙ ordinatiōes eoꝝ qui nunꝗ̄ fuerūt catholici irrite ſunt:ſed ordinatōes eorū qui fuerūt epi catholici:ſz poſtea fuerint excōicati miſericorditer ab eccleſia tolerātur:ꝛ ad hoc inducit ſeq.c.

Ab excōicatis. ¶ Caſus. Quidā catholici epi excōicati fuerūt:ꝛ in tpe ſue excōicationis quoſdā clericos ordinauerūt:queſitū fuit ab vrbano vtrū poſſint i ſuis ordinib⁹ tolerari.Et rñdet ꝙ ſic:ſi ſint bone vite ꝛ nō ſūt ordinati ſimoniace:vel nō ꝯſtat epos eſſe ſimoniacos:ſed de cetero non aſcendant ad ordines ſuperiores niſi neceſſitas vel vtilitas exegerit.

d ¶ Quōdā. hic habuit Jo.ſa.ſomētuz ſui erroris ꝛ ꝓ ſe induxit.j.qō.j.ſi qs inquit.ꝛ.q.vij.daibertuz.ꝛ ex̄ de ſchiſma.c.j.ꝛ.ij.ſed hoc iō dr̄ qꝛ facili⁹ diſpēſaī cū ordinatis a talib⁹ q vltimā man⁹ ipoſitionē receperūt in eccleſia:ꝛ capl'a q̄ inducit itelligo cum nō fuit forma ſuata:ꝛ ꝯ̄ cū expſſe eſt.ꝟ.de cōſe.di.iiij.oſtēditur.ꝛ c.qūo.ꝛ.j.q.j ꝙ qdā. Uideī autē h̄ ꝙ ſiue ſciēter ſiue ignoranter ordineī qs ab heretico pciſo ꝛ ſimoniaco nō debeat cuz eo diſpēſari:qd̾ verū eſt.nec ob.j.qō.j.ſi q a ſimoniacis.vbi innuiī ſi ignorāter a talib⁹ qs ordinaī ꝙ poſſit ſecū diſpenſari.ſz illud intelligim⁹ cū.S.de plato tolerato ab eccl'ia h̄ de pciſo:vel ibi nō fuit ſimoniac⁹ ꝛ heretic⁹ hic aūt ſimoniac⁹ et hereticus.Si qs ergo eſt ordinat⁹ a ſimoniaco ēt ignorāter executionē non recipit:cū ſimoniacus ſit ſuſpēſus ipo iure.vt.j.q.j.reperiūtur.ex̄ de ſimo.tāta. Sz quid faciēdū eſt huic ſi ſu⁹ epus quez ſcit eē ſimoniacū vlt ipz ꝓmouere.h.dic ꝙ q ꝓmoueī a ſimoniaco plato ſuo adhuc tolerato nō peccat:ꝛ libere pōt ſuū offm̄ exequi.ſz ꝯ̄riū legiī.ex̄ de ſimo.p tuas.de h̄ dixi.ꝟ.j.q.j.ſi q a ſimo.

Ordinat⁹ a ſimoniaco caret executōe.

¶ Sed ꝛ illud. ¶ Caſus. Supra in.§.ſed excōicati.diciī ꝙ illud.c.nos cōſecrationē.intelligiī de his qui nunꝗ̄ fuerunt de numero catholicorū: Nunc vero oſtendit ꝙ poteſt intelligi de nominatim excōicatis:quoꝝ ordinatiōes ſcienter recepte nō toleranī quo ad executiōez.

Ordinatiōes. ¶ Caſus. hoc ca.diuidiī in duas partes. Jn prima pte dr̄ ꝙ illi q receperūt ordines ab epis ordinatis in hereſi:vel ab intruſis nō tolerātur in ſuis ordinib⁹ quo ad executionē niſi ꝓbent ſe neſciuiſſe in tpe ordinatiōis eos ſuiſſe dānatos. Jn ſecūda pte diciī ꝙ illi qui receperūt ordinem a ſchiſmaticis quōdaz tñ catholicis epis ex miſericordia in ſuis ordinib⁹ toleranī ſi boni ſūt pp neceſſitatē:ſed ceſſante neceſſitate ſacri canones ꝓpriū robur obtineāt.ſcd̾a ps incipit ibi:q vero.

Diuiſio.

e ¶ Hereſiarchis.id eſt preciſis ab eccleſia qui nunquā catholici epiſcopi fuerunt.de alijs habes.ꝟ.c.proxi.

a ¶ Niſi ꝓbare. Iſti forte erāt pueri cū illi erāt ꝓciſi: vel forte rome a papa fuerāt preciſi: ⁊ anteꝙ̄ fama crebreſceret fuerūt aliq̄ ordinati ab eis: alſ in his q̄ publice fiunt non pōt q̄s ignorantiā allegare. xvj. di. ꝙ dicitis. Et eſt hic arg. ꝙ q̄ allegat ignorantiā ipſam ꝓbabit. iij. q. ix. indicas. j. qō. j. ſi q̄ a ſimoniacis ✠. extra de elec. innotuit. lxxxij. diſt. ꝓpoſuiſti. ⁊ hic manifeſte reprobatᷣ diſtinctio. Jo. ⁊ Ruf. hic eni diſtinguitᷣ inter ordinatos ab illis q̄ receperūt vltimā man⁹ īpoſitiōez in eccliā: ⁊ ordinatos ab illis q̄ receperunt vltimā man⁹ impoſitionē extra eccliaz: ⁊ tam hi ꝙ̄ illi recipiūt ordinē. ſ. characterem ſed non executionem.

Ignorantiā allegās illam ꝓbare dʒ.

✠ ¶ Adde que ibi no. in addi. glo. in ver. ꝓbare. in. d. c. ſi qui a ſimoniacis.

b ¶ Neſciſſe. ff. de ꝓba. verius. §. Sʒ hic preſumebatᷣ eos ſcire. ſic. lxxxij. di. ꝓpoſuiſti. in fine.

c ¶ Multoꝝ ſtr. Ē. xliij. di. comeſſationes. ⁊. Ē. di. l. vt conſtitueretur.

¶ Electio ¶ Cāus Dictū eſt. Ē. ꝙ ordinatio hereticoꝝ irrita eſt: Nūc dicit. G. ꝙ electio facta a nō catholicis irrita eſt. ſicut habetᷣ in ſequenti. c. cuius caſus planus eſt.

✠ ¶ Concor. tex. in l. liberorū. cuʒ gl. ff. de his qui no. infa. ⁊ tex. i. l. j. in ꝑnc. C. de cad. tol.

d ¶ Nos. ¶ Simile. xxiiij. qō. j. apte. ⁊. c. miramur.

e ¶ Eligitᷣ. Cōſtat ꝙ ſuſpēſus nō pōt eligere vt ex̄ de ꝯſue. cū dilectus. ⁊ ex̄ de eta. ⁊ q̄li cū bone. Sʒ q̄d ſi maior pars fuerit excōicata an poſſint alij eligere ſine ea? Ar. ꝙ nō. ex̄ de cōceſ. prebē. ⁊ ec. non va. q2 diuerſitatē. Item q̄d ſi vnus eſt excōicatus ⁊ eligit cū alijs an tota electio vitietᷣ? Non: niſi ipſi cōicent cōſentiendo. extra de ſen. ⁊ re iudi. ad probādum. vbi caſſatur ſentētia iudicū q2 vnus iudicuʒ fuit excōicatus. Et ar. ad hoc. extra de offi. deleg. cum ſup. ⁊. ff. de recep. pedius. Arg. ꝯ. ff. quod cū fal. tut. l. j. §. j. vbi dicitur ꝙ non obeſt ſi tutor falſus interponit auctoritatez ſuā cū tutore vero: q2 tenet qō actū eſt. ſuſpenſus autē hodie eligit. vt extra de cle. excō. mi. ſi celebrat.

Excōicat⁹ eligere nō poteſt.

... eis q̄ catholicoꝝ adhuc viuētium epōꝝ ſedes inuaſerunt irritas eſſe iudicam⁹: niſi ꝓbare[a] voluerit ſe cū ordinarentur eos neſciſſe[b] damnatos. ¶ Qui vero ab epīs quondā quidē catholice ordinatis ſed i ſchiſmate a rōana eccleſia ſepatis cōſecrati ſunt: eos nimirū cū ad eccleſie vnitatē redierit ſeruatis ꝓprijs ordinib⁹ miſericorditer ſuſcipi iubem⁹: ſi vita ⁊ ſcīa eos cōmēdāt. Amodo vero quicūꝙ̄ a ꝑdictis ſchiſmaticis ſcēꝙ̄ romane eccleſie aduerſarijs ſe ordinari ꝑmiſerit nullaten⁹ hac venia dignus habeatur. Quāuis aūt miſericordie intuitu magnaꝙ̄ neceſſitate cogēte hāc in ſacris ordinibus diſpenſationē ꝯſtituerimus: nullū tn̄ preiudiciū ſacris canonib⁹ fieri volumus ſʒ obtineāt ꝓpriū robur: ⁊ ceſſante neceſſitate illud quoꝙ̄ ceſſet qō factū eſt pro neceſſitate✠: vbi eni multoꝝ[c] ſtrages iacet ſubtrahēdū ē aliq̄ ꝗ ſeueritati. ¶ Electio q̄ʒ niſi a catholicis fcā fuerit irrita eē ꝓbatᷣ.

Unde greg. ſcribit mediola.

¶ Irrita ſit electio que nō a catholicis facta probatur.

Nos [d] in hoiēʒ q̄ non a catholicis eligitᷣ[e] nulla prebem⁹ rōne ꝯſenſum: nec ſi alicuius vſurpatōe factū fuerit in locū vel ordinē illū ſacerdot] ſuſcipim⁹.

¶ Queſtio. ij.

Quod autē. ¶ Hec. q. diuiditur in duas partes. In prima quarū queritur ſi quis debet ordinari ab extraneo epiſcopo ſine litteris? Et rn̄dēt ꝙ nō. ⁊ hoc ꝓbat. vi. aucto. ſecunda ibi: his auctoritatibus. Jo. de fa.

Diuiſio.

¶ Caſus. hic ponitur ſecūda. q. qua queritᷣ an epūs vel archiepūs poſſit ordinare clericos alterius epi ſine ꝓprijs litteris. Et reſpondet ꝙ non: vt probatur per ſequen. c.

f ¶ Quod autē. Certum eſt ꝙ nullus epūs debet ordinare vel recipere clericos alterius epi ſine lr̄is ſui epiſcopi. vt. lxxj. di. per totū. nec ſufficiunt ad hoc littere archidiaconi. vt extra de offi. archi. ſignificaſti.

Epūs clericum alterius epiſcopi non ordinet.

¶ Nc. ij.

Quod autē[f] epūs vel glibet ſupiorū clericos alteri⁹ ſine ꝓprijs litter] ordinare non debeat:

Calixtus pa. ſcribit dicens.

¶ Alteri⁹ eccleſie parochianuʒ nullus iudicare ꝑſumat.

Nullus alteri⁹ terminos vſurpet nec alterius parochianū iudicare[g] vel ordinare aut excōicare preſumat: q2 talis iudicatio vel ordinatio aut excōicatio vel damnatio: nec rata[h] erit nec vires vllas habebit: qm̄ nullius alteri⁹ iudicio niſi ſui ſnīa tenebitur aut dānabitᷣ: vnde ⁊ dn̄s in deuteronomio loqtur dicēs: Nō trāſgrediaris terminos antiquos quos poſuerūt pr̄es tui.

Idem. Paſca.

Placuit vt deinceps nulli ſacerdotū liceat quēlibet cōmiſſuʒ alteri ſacerdoti recipe ad penitētiam ſine cōſenſu eius cui ſe pri⁹ cōmiſit: niſi per ignorātiam illius cui peccās prius cōfeſſus eſt: qui vero cōtra hec ſtatuta facere ꝑſumpſerit: gradus ſui periculo ſubiacebit.

¶ Nullus ¶ Caſus Calixt⁹ papa docet hic ꝙ nullus epūs debet terminos alteri⁹ vſurpare: vel alterius parochianū ordinare dānare vel excōicare: q2 talis ordinatio dānatio ⁊ excōicatio irrita erit: ⁊ ꝙ hoc fieri nō debeat ꝓbatᷣ auctoritate euāgelij dicentis: Ne tranſgrediaris ⁊c̄.

g ¶ Judicare. niſi i caſibus. vt de pe. di. vj. placuit. Ē. vj. qō. iij. c. viti. Ē. iij. qō. vj. peregrina. ⁊. c. j. ⁊. x. qō. iij. nec numer⁹. ij. qō. v. mēnam. ⁊. q. vij. nos ſi incōpetenter. ⁊ in caſibus vbi quis ſortitᷣ forum: ⁊ cuʒ quis negligit ſuū locum cōuertere ad fidē. xvj. qō. iij. placuit. ij. ⁊ cū epiſcopus ſolus eſt in vna ꝓuincia. vt. lxv. di. ſi forte. in ſi.

Deuter xix. d Prouer xxij. d

h ¶ Rata. Sed queritur ſi vnus iudex ſentētiam excōmunicationis lataʒ ab alio ratā habere poſſit. arg. ꝙ ſic. ꝗ. c. lugdunen. ⁊. iij. qō. vj. hec quippe. lxiij. diſt. ſalonitane. nā factū falſi ꝓcuratoris poſſum ratū habere. extra de offi. deleg. cuʒ olim. ff. de iudi. lʒ. ⁊ electionez que nulla eſt poſſum ratam habere. extra de elec. quod ſicut. Itez adoptio iniuſta poteſt cōfirmari. ff. de adop. adoptio. Item ſentētia femine ⁊ ſerui confirmātur: licet nulla ſit. vt iij. qō. vij. tria. in princi. ⁊. ff. de offi. preto. barbarius extra de arbi. dilecti. ⁊ eſt argu. ad hoc. inſtitu. de teſta. mili. §. ſed ſi quis. nam ⁊ per appellationē poteſt confirmari quod nullū eſt. ff. rem ra. ha. l. iij. §. falſus. Sed contra. extra de cōſue. ad noſtrā. Item quod meo nomine geſtū non eſt ratū habere non poſſum. vt. ff. de nego. geſt. ſi pupilli. §. ſed ⁊ ſi ego. Item cuius preſentia deſideratur eius ratihabitione nō poteſt confirmari. vt inſti. de aucto. tuto. in ſi. Item ſi ſentētia excōmunicationis confirmaretur retro eſſet quis excōicatus quod eēt abſonum. Dicas ergo ꝙ ſentētia que nulla eſt non poteſt ratihabitione cōfirmari: q2 ſnīa plus habet iuris ꝙ̄ fa-

Snia n la an p ſit ratih bitōe c firmāri

tui:⁊ in ſi̅ma lege.ff.rem ra.ha. fuit ſnia lata a ſuo iudice ſed ꝯ ius:⁊ ſufficit ꝙ litigator credat ſe ꝯdenatuȝ ad hoc vt teneat iudiciuȝ.ff.ſi.her.cū putaret.ſolus tñ princeps pōt ſniam que nulla eſt confirmare:vt.ij.q.j.in pmis.⁊ iij.q.vj.hec quippe.q꞉ ⁊ ipſe mutat ſubſtantialia rei.C.de rei vxo.act.in pn.ſic intellige.iij.q.vj.hec quippe.Alia aūt que plus habent facti q̄ȝ iuris:vt emptio locatio ⁊ traditio:pñt cōfirmari.ff.de cura.fur.ꝯſilio.§.vlti.vñ donationē factā a laico ⁊ nō nomine epi poteſt eps cōfirmare vt.xvj.q.j.c.vlti.⁊ ex̄ de iu.pa.cura paſtoralis.Si aūt aliquis ordinat clericos alterius credens ſuum epm ratū habiturū:tunc pōt talis ordinatio cōfirmari per ratihabitionē:vt.j.c.lugdunenſis.ſecꝰ ſi nō poneret ſpem in ratihabitione illius:vt.ff.de ſolu.ſi quis offerēti.In ſententia aūt dici pōt ꝙ ſi aliqs noie alterꝰ tulit ſniam ꝙ tunc poſſit ratificari.Joā. Quid iuris ſit de hoc ⁊ de ſen.excō.notaui in queſtionibus.B.

N ullus pmas. ꟾ *Caſus.* Celeſtinus phibet i hoc c.ꝙ nullus patriarcha vel archieps vel eps iudicet vel ordinet vel diſponat aliquid in parochia alterius niſi fuerit inuitatus. Si vero pſumpſerit dānabit̄ cum cooperantibꝰ ⁊ cōſentientibus ei. Nam ſi ordinare nō pōt nec iudicare poterit: idem dicit̄ de epo in duobus ſequētibꝰ.c.ſ.ꝙ irrita erit talis ordinatio: ⁊ ipſe damnabitur.

a ꟾ Metropolitanꝰ. Si metropolitanus nō poteſt itrare dioceſiȝ ſuffraganei ſui niſi vocatus:vt h̄ dr̄: qualiter ergo viſitat dioceſiȝ ⁊ recipit ibi pcurationes: vt extra de cenſi.ſopite.extra de preſcrip.cum ex officijꝰ Sed illud intelligo in eo caſu qñ per negligentiā deuoluitur ius ad metropolitanum: vel etiam per appellationem.

I tem celeſtinus papa.

ꟾ *In alteriꝰ parochia (niſi eo vocāte) nulli aliqd agē lȝ.*

N Ullus primas nullus metropolitanus[a] nullus reliquoꝝ epiſcoporū alterius adeat ciuitatem : aut ad poſſeſſionem accedat que ad eū non ptinet ⁊ alterius epi parochiā ſuper eius diſpoſitione:niſi vocatus ab eo cuiꝰ iuris eſſe cognoſcit̄ vt quicq̄ ibi diſponat vel ordinet : aut iudicet ſi ſui gradus honore potiri voluerit: ſin aliter preſumpſerit dānabitur: ⁊ nō ſolum ille ſed cooperatores ⁊ cōſentientes ei : q꞉ ſicut ordinatio ita etiā eis iudicatio et aliaꝝ rerū diſpoſitio phibet̄: nam qui ordinare[b] nō poterit quō iudicabit? nullatenus pculdubio iudicabit[c] aut iudicare poterit. I tem ex cōcilio meldenſi. ꟾ *De eodem.*

I N dñicis diebus vel feſtis pſbyteri anteq̄ miſſas celebrēt plebē interrogēt ſi alterius parochianus in eccleſia ſit qui pprio ꝯtēpto pſbytero ibi miſſaȝ velit audire: quē ſi iuenerint ſtatim ab eccleſia abijciant: ⁊ ad ſuā parochiā redire cōpellāt. Itē ex cōcil̄.nauatēſi. ꟾ *De eodē.*

N Ullus pſbyter aut diaconus alteriꝰ plebanū (niſi in itinere fuerit vel placitum habuerit) ad miſſam recipere audeat.

I tem ex concil̄.antiocheno.

ꟾ *Ad ordiatione clicoꝝ vel eccl̄iaꝝ alterius epi niſi ab eodem inuitatus nō accedat eps.*

N Ulluȝ epm audere debere ab vna puicia ad aliā tranſitū facere: ⁊ ordinare aliquos in eccleſia aut preferre ad ſacrū miniſterium: nec ab alijs illuc attrahat̄ epiſcopus niſi forte p lr̄as rogatus abierit: nō ſolū a metropolitano[d] ſed ⁊ ab his qui cū eo ſunt oibus ipſius puincie epis. Qđ ſi nullo inuitāte inordinate ſupueniat eps: ⁊ aliquos vel ordinare pſumpſerit: vel quoſlibet illi eccl̄ie cōpetentes q ad ſe minime ptinent vſurpare tēptauerit vacua[e] gdeȝ ⁊ inania erūt oia q̄ geſſerit: ipſe do huius idiſciplinati auſus ⁊ irrationabilis cepti dignas cauſas expendat: tanq̄ depoſitus a ſancta ſynodo: ⁊ ppter huiuſcemodi preſumptionē iam predānatus. I tem ex eodem.

ꟾ *Ad ordinationē eccl̄ie que ſibi cōmiſſa non fuerit: minime accedat epiſcopus.*

E Piſcopū non debere in alienā irruere ciuitateȝ q̄ illi pbat̄ nō eē ſubiecta: neq̄ȝ in regionē q̄ ad eiꝰ curā minime noſcit̄ ptinere ad aliqd ordinandū[f]: neq̄ȝ pſbros aut diaconos ꝯſtituere ad alios epos ptinētes: niſi forte cū volūtate ⁊ teſtimonio[g] pprie regionis epi. Qđ ſi quiſpiaȝ hoꝝ qd tale facere voluerit: irrita gdeȝ erit talis ordinatio: ⁊ ſup his etiā q̄ male vſurpauerit a ſynodo arguat̄: nam ſi ordinare nō potuerit nullatenus ad alios pertinentes iudicare pſumat. I tem ex ſynodo conſtantinopolitana.

ꟾ *Nō accedāt epi ad eccleſias q̄ ſunt ex̄ eoꝝ dioceſim.*

E Piſcopi q

b ꟾ Ordinare.Arg.ex quo minus nō licet nec maius: vt.xliij.di.nulli.xvj.q.ij.viſis.⁊ ſm hoc minus eſt ordinare q̄ȝ iudicare: q꞉ ſolus poteſt ordinare ſed nō ſolus iudicare ad depoſitionē.j.xv.q.vij.ſi aūt.⁊.c.felix.⁊.c.vlt.

c ꟾ Judicabit.Sepe tñ iudicat qui non poteſt ordinare:vt archidiaconꝰ: vt.xxv.diſti.plectis.⁊ ex̄ de tempo.ordi.cū in diſtribuendis.

N Ullum.

d ꟾ A metropolitano.hoc itelligas in arduis negocijs: aliter ſufficit volūtas epiſcopi: vt.ſ.c.pxi.

e ꟾ Uacua.q̄tuȝ ad executionē : altaris tñ cōſecratio manebit:vt.vij.q.j.epiſcopus in dioceſi.

E Piſcopum.

f ꟾ Ordinandum.ſi tñ ſuū ſubditum alibi excōicaret:videt̄ ꝙ ſic.xj.q̄.iij.ſi eps.ſicut paulꝰ abſens excōicauit corinthiū.⁊ facit ad hoc vij.q.j.ſi qs pſbyter.⁊.c.ſi qui do ſine reſpectu.tñ pro tribunali nō poteſt ibi ferre ſniam: vt arg.ex̄ de of.leg.nouit.ff.de offi.pre.l.ij.ff.de iuriſ.om.iudi.l.vlt.ff.de offi.pcō.⁊ leg.l.ij.de hoc plenius dixi.ex̄ de offi.leg.nouit.

g ꟾ Et teſtimonio.Nūquid hoc teſtimonium ſufficit iſti vt nō iteꝝ examinetur ab illo epo.Ar.ꝙ ſic.xix.q.ij due.xlvij.di.de petro.⁊.xvj.q.ij.ſi quis epoꝝ.ſicut tutori dato in teſtamēto ſuo ſufficit teſtimoniū patris: vt in ſti.de ſatiſ.tu.§.j.Ar.ꝯ.lxxiij.di.ſanctiſſimo.ſed ibi de collocando in eccleſia ſecunda. Item nūqd ſufficiunt lr̄e archidiaconi? non: vt ex̄ de of.archi.ſignificaſti.ſed hoc verum eſt vbi nō eſt conſuetudo preſcripta.j.ea.q.iij.conqueſtus.

E Piſcopi q extra. ꟾ *Caſus.* Statuitur in hoc.c. ꝙ quilibet epiſcopi ſuas regant eccleſias vel parochias: ⁊ ad alienas non accedant: ſed ſynodus in ſua prouincia diſponat que diſponenda ſunt.

Maiꝰ nō lȝ cui nō lȝ minus

Tutor teſtamentarius nō tenet̄ ſatiſdare.

Dioceſis pro regione ponit̃ ⁊ econtra.

a ℭ Dioceſim.i.ꝓuinciam ſiue regionẽ: ſic econtra nomen regionis pro dioceſi ponitur.ſ.c.proxi.ſic ⁊.ꝑ.proxi.q.per ſingulas.ij.valet hoc conſiderare ad inſtrumẽta ⁊ diuiſiones prouinciarum: vt.vj.q.iij.ſcitote.

N On inuitati. ℭ Caſus. Dz in hoc.c.ꝙ epi non debẽt ire ad alienas parochias ſup ordinãdis aliqb⁹ vel diſponendis eccliaſticis cauſis: ſ₃ vnaqq₃ ſynodus ordinet infra ſuã ꝓuinciã q̃ diſponẽda ſũt ſicut in cõcilio niceno ſtatutũ ẽ.

ℭ His auctoritatibus. Hec eſt ſecũda pars.q. Jo.de ſan.

ℭ Caſus. Concludit gratia.ex ſupradictis ꝙ nullus epus clicos alteri⁹ ordinare d₃: ⁊ q̃rit incidenter ſi cõtingat clicos ordinari ab epo nõ ſuo an poſſint i ſuis ordinibus tolerari a ſuis epis. Et reſpõdet ꝙ ſic: vt dicitur in proxi.capi.

L Ugdunenſis. ℭ Caſus. hug. lugdunẽ. archieps q̃ſiuit ab vrbano vtrũ in ſuis ordinib⁹ poſſet tolerare quoſda₃ clericos ſuos ab alijs epis ordinatos cum eis diſpenſando. Et r̄ndet ꝙ ſic ex miſericordia ſi bone vite ſint: ⁊ ſi ſine prauitate fuerit ordinati iniũcta eis penitentia cõpetenti. Et hoc ꝓbat exẽplo Joã.chryſo.q clericos ſuos ordinatos a ſctõ epiphanio tolerauit: ⁊ in ſuis ordinib⁹ recepit: qḋ nõ feciſſ₃ ſi ſciret eos nõ recepiſſe ordĩes.

b ℭ Poterit. Ar. ꝙ ſequens ratihabitio ꝯfirmat qḋ ꝑmo fuit iutile: vt.lxiij.di.ſalonitane.⁊.xvj.queſtio.j.c.vltimo.

extra ſuam dioceſim^a ſunt ad eccleſias que extra terminos eoꝝ ſunt nõ accedant: neq₃ cõfundant ⁊ ꝑmiſceãt eccleſias ſm̃ regulas ſtatutas. Alexãdrie quidem epi ea que ſunt in egypto tm̃modo gubernẽt orientales aũt epi ſolius oriẽtis curã gerãt: ſeruatis tñ honoribus ꝑmatus eccleſie antiochene qui in regulis nicene ſynodi cõtinent̃: ſed ⁊ aſiane dioceſis epi: ⁊ ea que ſunt in aſia ⁊ q̃ ad aſianam tm̃mõ dioceſim ꝑtinent gubernent: ponti aũt epi pontine tm̃modo dioceſis habeant curam: thracie vero ipſi⁹ tantũmodo thracie. Item. ℭ De eodẽ.

N On inuitati epi vltra dioceſim accedere nõ debent ſup ordinãdis aliqb⁹ vel qbuſcũq₃ diſponẽdis eccleſiaſticis cauſis ſeruata regula que ſupra ſcripta eſt de vnaq̃q₃ dioceſi: manifeſtum nãq₃ eſt ꝙ ꝑ ſingulas quaſq₃ ꝓuincias ꝓuincialis ſynod⁹ admiſtrare ⁊ gubernare oia debeat ſm̃ ea q̃ ſunt in nicena ſynodo diffinita. ℭ His auctoritatibus ꝓhibent̃ quilibet epi clericos alterius ordinare. Sed q̃rit̃ ſi ꝯtingat eos aliqbus ſacros ordines diſtribuere: an ordinati ab epiſcopis ſuis in ꝓprijs ordinibus recipi poſſint? De his ita ſcribit Urbanus pa. hugoni lugduneñ. archiepiſcopo.

ℭ Clerici ab epo alterius parochie ordinati a ꝓprio in ſuis ordinib⁹ recipi poſſunt.

L Ugdunenſis parochie clericos quos ꝯtra ſtatuta canonũ ab alterius parochie epis ordinatos lr̃arum tuaꝝ ſignificatione mõſtraſti cum graduũ ſuoꝝ honore recipere religionis tue prudentia poterit: ^b ſi eos gl̃s canonice ⁊ ſine prauitate aliqua ordinatos cõſtiterit: ſi tñ eoru₃ ꝓbabilem vitã id indulgẽtie proſpexeris ꝓmereri. Legimus qppe ſanctũ epiphaniũ epm ex dioceſi ſancti ioãnis chryſoſtomi quoſdã clericos ordinaſſe: qḋ ſanctus vir ^c oino nõ feciſſ₃ ſi ei detrimentũ fore ꝑpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio^d tua arbitrata fuerit: iniũcta ſatiſfactionis gr̃a ꝑp eccleſiã quã offenderũt cognita penitẽtia miſerationis intuitu in ſuo quoq₃ honore recipieo: ſalua tñ in oibus ſanctoꝝ canonu₃ diſciplina. ℭ Queſtio. iij.

Q Uod autẽ ^e archieps clicos ſui ſuffraganei illo incõſulto dãnare valeat vel abſoluere ſic vi₃ poſſe ꝓbari: Sicut totius epat⁹ eccleſie in ptãte ſunt epi: ſic ⁊ eccleſie toti⁹ archiepat⁹ ad dioceſim ꝑtinẽt archiepi: vocant̃ enim epi a metropolitano in partẽ ſollicitudinis nõ in ple

Q Uod autem. ℭ Caſus. hic intitulat̃.iij.q. qua queritur an archieps poſſit abſoluere vel dãnare clericos ſui ſuffraganei illo inconſulto. Et certũ eſt ꝙ non: niſi cu₃ appellatur ad eũ vel habetur de cõſuetudine vel ſi eps decederet: ⁊ res arbitrio archiepi diſpenſari voluerint clerici: vt.ꝑ.e.cõqueſtus. vel niſi eps ſit negligens: vt.ꝑ.eo.cũ ſcimus. vel niſi cõtrouerſia ſit inter epm ⁊ ſuũ clericum: vt.ꝑ.xj.qõ.j. ſi clericus. vel niſi diſſentio eſt de electione epi: vt.ſ.lxiij. di. ſi forte. Sed hoc hodie corrigit̃ per ꝯſtõnem inocentij pape. Sed qꝛ cõia negocia ꝓuincie: vt ſynodũ cõgregare epm examiare põt facere: nõ tamẽ ſine conſenſu alioru₃: vt.ꝑ.c.j.iij.⁊ iiij.⁊.v. Et ꝓcedit hoc ordine. Primo probat ſuperficialiter ꝙ archieps poteſt abſoluere ⁊ damnare parochianos ſui ſuffraganei illo inconſulto vſq₃ ad.§. ſed cõtra. deinde probat cõtrarium vſq₃ ad § ſola. in quo tractat de excellentia pape. ⁊ hoc vſq₃ ad.§. vlti. in quo ſoluit ꝯ̃rietatem. Dicit ergo ꝙ ſicut ecclie totius epatus ſunt in ptãte epiſcopi: ſic ecclie totius archiepat⁹ ſunt in poteſtate archiepi ita ꝙ epo non l₃ aliquid agere ſine cõſilio metropolitani: ſed intellige in his que ꝑtinent ad generalem ſtatũ prouincie totius epatus.

e ℭ Quod aũt. Metropolitanus epo incõſulto nõ poteſt iudicare clericos ſuos niſi in caſibus ſpecialibus.ſ. qñ cauſa per appellationem defertur ad ipſum: vt.ꝑ.eo.cõqueſtus. vel niſi cã ſit inter epm ⁊ clericum: vt.xj.q.j ſi clericus. Item cũ diſſentio eſt de electione epi: vt.lxiij.di.c.vlti. hoc vero nõ t₃ hodie per id qḋ eſt ex̃ de elec.qꝛ propter. Item cũ ſuffraganeus eſt negligens: vt.ꝑ.eo.cum ſimus. Item oia male acta poteſt punire ⁊ retractare. vt.xxvj.q.v.quicũq₃.⁊. xij.di. de his. Item ſi de conſuetudine aliquid obtinuit: aut ſi eps deceſſit: vt.ꝑ.e.cõqueſtus. Aliter de ſpecialibus negocijs epiſcopatuũ ſe nõ poteſt metropolitanus intromit

Metropolitan⁹ clericos ſuffraganei iudicare non põt.

c ℭ Qḋ ſanct⁹ vir. ſic.ſ.xxxvij.di.q de menſa.vij.q.j.ois. S₃ nonne iſte eps delinqt ordinando clericos alterius quõ ergo ſanct⁹ fuit? Omiſſis multis ſolutioib⁹ dic ꝙ excuſat̃ iõ: qꝛ vtilr geſſit: ⁊ qꝛ credebat hoc Jo.placere: ſicut nõ facit furtũ q credit hoc placere dño: vt inſti.de ob.q ex qſi delic. na.§.i. ✠

✠ ℭ Adḋ idẽ tenere Bar. in.l. inter ois. §.recte.ff. de fur. vide glo.⁊ q̃ ibi not.in addi.in.c. dudu₃.ij. de elec.

d ℭ Moderatio tua.ꝑmittit̃ hic epo diſpenſatio canonis vel criminis penalis.ſi.eſt.ſ.i.q.v.c.vlti.in ſi. ſed nõ permitteret̃ ſi ſimoniace fuiſſent ordinati.j.q.i. erga. de penitentialibus nõ eſt dubium: qꝛ hoc poteſt quilibet ſacerdos: vt.xxvj.q.vij.tempora penitudinis. Queſtio.iij.

nitudinez potestatis:sic qppe vices suas eis impertitur: vt potestaté suam sibi non adimat:vnde ⁊ sine eius consilio nihil eis agere licet.

Sicut in ɔcil. marti.pa.legit.

¶ Nec epi sine metropolita ni consensu nec ille sine eorũ cõsensu aliquid agere debet.

Per singulas ꝓuincias oportet epos cognoscere[a] metropolitanum suũ:⁊ ipsum primatus sui curã suscipere:nihil auté oportet agere[b] reliquos episcopos preter eum:scdm q̃ antiquit⁹a patribus nostris cõstitutum in canone ɔtinetur:ꝓpter qd ⁊ metropolitan⁹ nihil ꝑsumptiue assumat absq̃ ɔsilio ceteroꝝ.

Item ex cõcilio antiocheno.

¶ Sine metropolitani conscientia extra suam diocesim nihil agat episcopus.

Per singulas[c] ꝓuincias episcopos singulos scire oportet epm metropolitanũ q eis preest curã ⁊ sollicitudinez totius[d] ꝓuincie suscepisse:propter qd ad metropolitanã ciuitatez ab his qui cãs habẽt concurrat:quaꝓpter placuit eum ⁊ honore precellere:⁊ nihil vltra sine ipo reliquos episcopos agere ꝟm antiquũ patrum nostrorũ canonem:nisi hoc tm̃ quod vnicuiq̃ ecclesie per suã diocesim cõpetit:vnũquẽq̃ enim oportet epm habere sue diocesis ptãtez vt regat ⁊ gubernet ꝟm cõpetenté singulis[e] reuerentiã ⁊ ꝓuidentiam gerat ois regionis que sub ipsius est ciuitate:ita vt ordinare ei ꝑsbyteros ⁊ diaconos ꝓbabili iudicio liceat: ⁊ de singulis ipsius regiõis causis cũ moderatione ⁊ põdere disceptare:vltra autem nihil agere permittat̃ citra metropolitani epi conscientiam:nec metropolitanus sine ceterorum aliquid gerat cõsilio sacerdotum. ¶ Nisi forte episcopi ipsi economos in ecclia sua ordinare contempserint.

Unde in.vij.synodo legitur.

¶ Metropolitanus constituat economos quos episcopus habere neglexerit.

Qum simus debitores: omnes sacras regulas custodire:⁊ eã que dicit in vnaq̃q̃ ecclesia economos[f] esse debere modis omnibus inuiolabilem cõseruare debemus. Et siquidé vnusquisq̃ metropolitan⁹ in sua ecclesia constituerit economũ[g] bene vtiq̃ est:sin auté ex auctoritate propria constãtinopoleos episcopis[h] licẽtia est proponẽdi economos in eius ecclesia:similiter ⁊ metropolitanis si episcopi qui sub eis sunt nõ satagerint economos statuere in suis ecclesijs. Idipsum auté seruandum est etiã in monasterijs. ¶ Probat̃ illud idé exemplo apostoli q fornica-

tere:sed cõmunia negocia que non magis ꝑtinẽt ad vnum q̃ ad alium:sed ad statũ totius prouincie:vt cõgregare synodũ examinare epz ⁊ ordinare:hoc põt non tñ sine consilio aliorũ epoꝝ.vt.i.e.c.i.ij.⁊.iij.⁊.iiij.⁊.v.

Per singulas. ¶ Casus. Dicitur ħ q̃ epi in singulis ꝓuincijs debẽt recognoscere suum metropolitanũ sibi obediendo:⁊ nihil agere de cõib⁹ negocijs sine metropolitani cõsilio. Similit̃ nec metropolitano lz sine cõsilio epoꝝ aliquid facere de negocijs cõmunib⁹.

a ¶ Cognoscere.i. reuereri.i.diligere: vt ibi non noui vos vij.q.j.sicut vir.i si.

b ¶ Agere.qd ad statum cõem pertinet. vt.i.e. archieps. sic ĩ.lxxx.di.nõ debere.

Per singulas. ¶ Casus. In niceno concilio fuit statutũ: vt archieps per singulas ꝓuincias curã gerat:⁊ ad archiepm appellet̃ sine cuius cõsilio episcopi nihil ager̃ pñt nisi de his que ad ꝓprias eoꝝ parochias spectant:⁊ ecõuerso metropolitanus sine cõsilio epoꝝ nihil agere potest.

c ¶ Per singulas. s.ij.qd.vij.metropolitanum.

d ¶ Totius ꝓuincie.hic videt̃ q̃ archieps est iudex ordinari⁹ totius ꝓuincie:nã hz ꝓcurationem ⁊ visitatões toti⁹ diocesis.vt extra de ꝓscri.cũ ex officij. ⁊ q: vn⁹ est iudex ꝓuincie.vt.vij.q.j. in apib⁹.ex quo enim archiepus est iudex epi: ergo est iudex diocesis sue.ar.ff.de pec.ser.si fu⁹ meus.

Nam ex eo q̃ vicarius est i peculio ordinarij:ergo ⁊ peculium vicarij vt ibi dr̃:⁊ preterea ħ dicit q̃ oẽs qui cãs habent cõcurrant ad metropolitanũ. Itez q: determinat causas delatas ad ipm per querelã.vt.x.q.iij.q: cognouimus. Sed lz posset dici q̃ sit ordinarius: se tñ non põt intromittere de causis subditoꝝ nisi in casib⁹ exceptis. vt extra de of.or.pastoralis.in pn̄ si tamé ferat sniam aliquã in subditos suffraganei sui bñ tenet cũ sit iudex ipsorum.arg.in auc̃.de desen.ciui.§.⁊ iudicare.⁊.§.se.vbi dicit̃ q̃ preses vel maiores iudices nõ possunt ferre sniam vltra summã.ccc.aureorũ.si tamé tulerint tenet:vt ibi

innuitur.h.dicit nõ tenere talem sniam quã metropolitanus fert in subditos suffraganei:q: metropolitan⁹ iudex alienus est respectu subditoꝝ suffraganeorũ.vt.vi.q.iij.scitote.⁊.iij.q.vj.pegrina.sicut absoluere nõ potest nisi appellet̃ ad eũ.extra de sen.excõ.per tuas.extra de offi.dele.cũ cõtingat. Itẽ q: dr̃ quicquid fecerit irritũ est.vt.i.e. nullus.hoc scias q̃ de causis epi põt per solam querelaz cognoscere.xj.q.j.si clericus aduersus. Jo. qd dicit.h.verũ est. vt extra de offi.ordi.pastoralis. B.

e ¶ Singulis. Põt ergo anathematizare aliquez incõsulto metropolitano: immo ⁊ qlibet sacerdos inscio suo epo vt extra de offi.ordi.cuz ab eccliaꝝ.nec tenet qd legitur.xi.qd.iij. nemo epoꝝum.

¶ Nisi forte ¶ Casus. Dictuz est.s.q̃ archiepo nihil agere lz sine ɔsilio eporum.qd verum est nisi epi post annũciationem cõtẽpserint in suis ecclesijs economos ordinare.vt ꝓbatur seq.c.

Qum simus. ¶ Casus. Statutuz fuit in synodo constãtinopolitana:vt omnes regule sanctorum patrum custodiãtur: ⁊ precipue illa que precepit economos debere esse in vnaq̃q̃ ecclesia:q̃ si metropolitanus facere neglexerit licẽtiam habeant epi in sua ecclesia economũ ordinare ⁊ ecõuerso. Idem seruãduz est in monasterijs.

f ¶ Economos. Economus dicitur cui res ecclie gubernanda mandatur.vt.C.de sacrosan.eccle.iubemus.

g ¶ Economum.qui clericus erit:⁊ de proprio clero debet esse.lxxxix.distin.c.quia.⁊.xvj.qd.vij.in noua actione.de hoc notaui.xvj.questio.vij.quoniam.

h ¶ Episcopis. Ergo sicut superiores inferiorũ:sic inferiores superiorum supplent defectuz.vt extra de cõces.preben.⁊ ec.non vacan.nulla.⁊.lxxxix.di.volumus.

¶ Probatur. ¶ Casus. Adhuc probat q̃ archieps inconsulto suffraganeo suũ possit parochianũ absoluere: exẽplo pauli metropolitani corinthioꝝ qui corinthium fornicatorem tradidit sathane:⁊ postea reconciliauit.

rchieps a sit iudex ordinari⁹ totius prouincie.

¶ Sed contra. Nunc probat:ſcȝ ꝙ metropolitan⁹ non poteſt diſponere de rebus epiſcoporum ſine cõſenſu eorum:⁊ omnia.c.vſqȝ ad.§.ſola.intelliguntur de cõmunibus negocijs vel ſpecialibus cum epiſcopi non ſunt negligentes ſed diligenter agunt que debent.

I.Coꝛ.v.

a ¶ Coꝛinthiuȝ.Et in hoc ſupplebit negligentiam apollinis.vt.J.c.vlt.

S Aluo. ¶ Caſus Queſitũ fuit ab eugenio vtrũ archiepũs poſſit cognoſcere de cauſis crĩalib⁹ epoꝝ ſine conſenſu alioꝝ epoꝝ? Et rñdetur ꝙ non:ſaluo romane eccleſie priuilegio.

b ¶ Saluo. Dȝ qs ius ſuuȝ,preſtari ne fiat ei preiudiciũ.ſic.xxviij.di.diaconi.⁊ vij.q.j.pontifices.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.ſi debitoꝛ.§.ſi in venditione.

c ¶ Inſtantia.id eſt preſentia.

d ¶ Aliquoꝛum.ſ.epiſcopoꝛum.

e ¶ Cauſas.ſ.criminales.vt.iij.qõ.viij.ſuggero.⁊ no.ꝙ cuȝ cã eſt inter clericuȝ ⁊ epm ꝙ metropolitan⁹ in ſynodo cõprouinciali tractabit cam.xj.q.j.ſi clericus.niſi velis dicere ꝙ hodie ſol⁹ metropolitan⁹ obtinet vicē ſynodi q̃tũ ad iſtud.xviij.diſt.c.j.⁊ x.qõ.iij.qꝛ.de hoc dixi.vj.qõ.ij.epiſcop⁹.

Cauſa inter epm ⁊ clericũ coram quo debet tractari.

A Rchiepiſcop⁹. ¶ Caſus Anicius papa ſtatuit vt archiepũs de cauſis epoꝝ aut cõibus.ſ.crĩalib⁹ nihil agat ſine conſilio ſuoꝛum ſuffraganeoꝛuȝ:nec epi ſine conſenſu archiepi aliqd agant:niſi q̃tũ ad ſuas parochias ptinet.

f ¶ Archiepiſcop⁹. hoc capitu. expo. nit pꝛemiſſa.

toꝛē coꝛinthium[a] impenitētē ſathane tradidit poſtea penitentē eccleſie recõciliauit:hoc enim ſcribēs coꝛinthijs in prima ⁊ ſecunda epl̃a vt excõicato nõ cõicarent ⁊ reconciliato ſocia charitate copularentur.
S ed cõtra ꝓbat̃ auctoꝛitate multoꝝ.Ait eñi igini⁹ papa.

¶ Metropolitan⁹ ſine epoꝛum cõſenſu vel preſentia alicuius eoꝝ nõ audiat cauſas.

S Aluo[b] in oĩbus romane eccleſie ꝓuilegio:nullus metropolitan⁹ abſqȝ ceteroꝛum omniũ cõprouincialiũ epoꝛum inſtantia[c] aliquoꝛũ[d] audiat cauſas[e]:qꝛ irrite erũt aliter acte:ꝙ̃ in conſpectu eoꝛum oĩum ventilate:⁊ ipſe(ſi fecerit)coerceatur a fratrib⁹:
I tē anici⁹pa. ¶ De eodē.

A Rchiepiſcop⁹[f] nihil de epiſcopoꝛum cauſis aut alijs cõibus iuxta ſtatuta apoſtoloꝛũ abſqȝ cũctoꝛum illoꝝ agat conſilio:nec illi aſſumãt niſi q̃tum ad ſuas ptinet parochias ſine ſuo cõſenſu:quoniam tali cõcoꝛdia gaudet altiſſimus:⁊ gloꝛiat̃ in mēbꝛis ſuis. I dem. ¶ De eodē.

S I autē aliquis metropolitanoꝛũ inflat⁹ fuerit ⁊ ſine oĩuȝ compꝛouincialiũ preſentia vel cõſilio epiſcopoꝛũ:vel cauſas eoꝛũ aut alias cauſas(niſi eas tantũ que ad pꝛopꝛiã ſuam pertinēt parochiam)agere aut grauare eos voluerit:ab oĩbus diſtricte coꝛrigat̃:ne talia deinceps preſumere audeat.Si vero incoꝛrigibilis eiſqȝ inobediēs[g] apparuerit ad hanc apl̃icaȝ ſedem cui omniũ epoꝛum iudicia referri pꝛecepta ſunt eius contumacia referatur:vt vindicta de eo fiat:⁊ ceteri de eo timoꝛem habeant.
I tem Calixtus papa.

¶ De eodem.

N Ullus pꝛimas nullus metropolitanus dioceſani eccleſiam vel parochiã:aut aliquē[h] de eius parochia ꝓſumat excõicare vel iudicare:aliquidue[i] agere abſqȝ eius cõſilio vel iudicio:ſed hoc obſeruet qõ ab apoſtolis ac pꝛibus ⁊ deceſſoꝛibus noſtris eſt ſtatutũ ⁊ a nobis cõfirmatuȝ.i.ſi quis metropolitanus epũs(niſi qõ ad ſuam ſolũmodo pꝛopꝛiã pertinet parochiam)ſine cõſilio ⁊ volũtate oĩuȝ cõpꝛouincialium epoꝝ extra agere aliquid tēptauerit:gradus ſui periculo quidē ſubiacebit:et quod egerit irritũ[k] erit ⁊ vacuuȝ. ¶ Sed quicqd de cõprouincialiũ epoꝛum cauſis:eoꝛũqȝ eccleſiarũ ⁊ clericoꝛuȝ atqȝ ſeculariũ neceſſitatibus agere aut diſponē neceſſe fuerit:hoc cõi cõſenſu cõpꝛouincialiũ agatur pontificũ:nõ aliquo dominatiõis faſtu ſȝ humili atqȝ cõcoꝛdi adminiſtratione:ſicut dñs ait:Non veni miniſtrari ſȝ miniſtrare.⁊ alibi:Qui maioꝛ eſt veſtruȝ erit miniſter veſter:ſilr ⁊ ipſi cõpꝛouinciales epi cũcta ei⁹ conſilio(niſi q̃tum ad parochias ptinet ꝓpꝛias)agant iuxta ſan

S I autē. ¶ Caſus. Queſitũ fuit ſi archiepũs ſuperbe vult de cauſis criminalibus vel ciuilibus epoꝝ cognoſcere ſine eoꝛũ voluntate vel eos in aliquo grauare:quid ſit faciendũ.Et reſpondet̃ ꝙ coꝛrigi debet a ſuffraganeis:⁊ ſi fuerit incoꝛrigibilis ſignificet̃ pape:quatenus per ipſum ſic puniatur vt ceteri timoꝛem habeant.

g ¶ Inobediēs. hic habemus ꝙ metropolitanus poteſt coerceri a ſuffraganeis.ſic.J.e.ſaluo.in ſi.ſic.lxiij.di.ſalonitane.Sed qualr ſubditi poſſunt eũ coercere? Rñ.repꝛehēdere poſſunt ex charitate.ij.q.vij.pꝛeſumũt.⁊.c.ſecuti.Iſte aũt qui defert querelã ad metropolitanũ ſine appellatiõe patiatur diſpendiũ litis.arg.in auē.col.iij.de defen.ciui.circa medium.§.non hūte.in ſi.hoc iõ qꝛ traxit aduerſariũ ſuũ ad alienum iudiceȝ.vt.xj.q.j.inolita.Jo.

Metropolitanus a ſuffraganeis repꝛehendi põt.

N Ull⁹. ¶ Caſus hoc.c.diuidit̃ in duas ptes.Pꝛia pars loqtur de ſpãlibus negocijs ſuffraganeoꝛũ.ſcd̃a ps de cõibus.Dr̃ ergo in pꝛia ꝙ nullus pꝛias vel metropolitan⁹ debet ſe itromittere de ſpãlib⁹ negocijs ſui ſuffraganei abſqȝ eius licẽtia vel volũtate:qõ ſi fecerit irritũ erit quicqd fiet ⁊ ipſe deponet̃.In ſcd̃a pte dr̃ ꝙ pꝛimas vel metropolitan⁹ nõ debet agere cãs crĩales vel cõia negocia ſine cõſenſu epoꝝ:nec ipſi ſine cõſenſu metropolitani vl̃ pꝛimatis debēt aliqd agere niſi de his que pertinēt ad ꝓpꝛiã parochiaȝ vt omnia cõcoꝛditer ſiãt.ſcd̃a pars incipit ibi ſed quicqd.

Diuiſio.

h ¶ Aliquē.lȝ non poſſit iudicare de eccleſia ſuffraganei poteſt tñ de epo iudicare.xi.q.j.ſi clicus.Et ſic fallit illa regula:ſi vinco vincētē te:multo foꝛti⁹ vinco te.ff.de diuer.⁊ tēp.pꝛeſcri.de acceſſionibus.§.j.Itē fallit.ff.qui po.in pign.ha.claudi⁹.⁊ libertus liberti mei non eſt libert⁹ meus:vt.ff.de ver.ſig.modeſtin⁹.⁊ non omnes que ſunt cũ ſoꝛoꝛe mea ſoꝛoꝛes mee ſunt.lxxxj.diſtinctio.legitur.

Si vince[ntem] te vinco te quãdo[qȝ] fallit.

Mat.xx.

Mathe.xxiij.b

i ¶ Aliquidue.ergo nec abſoluere poteſt excõicatum a ſuffraganeo ſuo.extra de ſen.excõ.per tuas.epũs tñ abſoluere põt excõicatuȝ ab archidiacono:qꝛ archidiaconus eſt vicarius epi.vt extra de offi.archi.c.j.ſed epũs nõ eſt archiepi vicari⁹.Quid de hoc iuris ſit dixi.xxv.di.plectis.

Excõicat[um] ab epo n[on] abſolui[t] archiep[iſcopus]

k ¶ Irritũ.ſ.irritandũ ſi dicas ꝙ hȝ iuriſditionē oꝛdinariam ꝓuincie:ſed ſi ſtet ꝓpꝛie tunc erit ħ argumen.

tum ꝙ metropolitanus nõ habet iuriſditionē ordina riam totius ꝓuincie: quid iuris ſit. de hoc notaui.ſ.c.ij.

Onqueſtus eſt. ¶ Caſus. Archiepiſcopus narbonenſis cõquerebatur de rodulpho patriarcha bituricē. qui erat ſuus patriarcha ꝙ ipſe cõpellebat clericos ſuos eo iuito ad ſuũ iudicium venire: ⁊ res ad ſuam eccleſiã pertinētes eo inconſulto diſponebat. Precipit ergo ſibi nicolaus vt de cetero hoc nõ faciat niſi fuerit ad ipſũ appellatũ: vel niſi mortuo epō clerici voluerint res eccl̃ie diſpenſare per ipſum: q2 pmates nil priuilegij ſuper ep̄is habent: niſi q̃tū canones concedũt vel cõſuetudo antiq̃: vel niſi romana eccleſia aliquē voluerit ſuo priuilegio decorare.

¶ Epiſcopo ſcribit. Hec ſũt verba bede. ⁊ angelo epheſi ⁊c. ſũt verba ioãnis. Unde melius eſſet ibi pncipiũ capituli: vt dicit hug. Dicit ergo beda exponēs verba ioãnis. ⁊ dicit ꝙ ioannes ſcribit illi epiſcopo de cuius manu ioãnes requirebat peccata ſubditorum eius vt eſſet diligēs: nec ſine eius conſilio de ſuis ſubditis iudicaret niſi eſſet negligens.

a ¶ Archiepiſcop⁹. hic pꝫ ꝙ archiepiſcopi ſubſunt pmatibus ⁊ patriarchis vt.xxj.di.c.j.⁊.lxv.diſtinctio.de perſona. xvij.di multis.

ctorũ cõſtituta patrũ: vt vno animo vno ore ꝯcorditer ſancta glorificet trinitas i ſecula.

Item nico.pa.rodulpho bituricenſi archiepiſcopo.

¶ In ſuffraganei parochia nihil abſq; eius conſilio metropolitanus agat.

Onqueſtus eſt apoſtolatui noſtro frater nr̃ ſigedodus archiep̄s[a] narbonēſis: ꝙ clericos ſuos (eo inuito) ad iudicium tuũ venire cõpellas: ⁊ de rebus ad eccleſiã ſuã pertinētibus eo inconſulto quaſi iure patriarchatus tui diſponas: cũ hoc nec antiq̃tas (cui ſancti patres ſanxerũt reuerētiã) habeat: ⁊ auctoritas ſanctoꝝ canonũ penitus interdicat: niſi forte ꝓ cauſis q̃ apud ſe terminari nõ poſſunt ad te quaſi ad patriarchã ſuũ ꝓuocauerint[b] per appellatiões: vel ſi ep̄s ſuus deceſſerit: res eccleſie ſue iudicio tuo[c] diſpenſare voluerit. Primates eni vel patriarchas nihil ꝓuilegij habere pre ceteris epiſcopis: niſi q̃tum ſacri canones[d] concedũt: ⁊ priſca conſuetudo[e] illis antiquitus cõtulit diffinimus: ita vt ſm nicenas regulas ſua priuilegia ſeruenẽ eccleſijs: preterq̃ ſi ap̄lica ſedes aliquã eccleſiã vel ipſi⁹ rectorem quolibet ſpeciali[f] priuilegio decreuerit honorare.

Item Beda ſuper apocalypſim: ⁊ angelo[g] eccleſie epheſis ſcribe. ¶ De eodem

Piſcopo[h] ſcribit ioannes de cuius manu peccata ſubditorũ requirit: ne ſine eius cõſilio ſubditos iudicare debeat. ¶ Sola enim romana eccleſia ſua auctoritate valet iudicare de oib⁹: de ea vero nulli iudicare pmittitur.

Unde Nicolaus papa.

¶ Apoſtolice ſedis iudiciũ a nemine eſt retractandum.

Atet[i] pfecto ſedis apoſtolice (cuius auctoritate maius nõ eſt) iudiciũ a nemine fore retractandũ: neq; cuiq; de eius liceat iudicare[k] iudicio: iuxta qd̄ innocētius[l] papa ruffo ⁊ ceteris ep̄is per theſſaliã conſtitutis ſcribens ait: Nemo vnq̃ ap̄lico culmini (de cui⁹ iudicio nõ licet retractari) manus obuias audacter intulit[m]: nemo in hoc rebellis extitit niſi qui de ſe voluit iudicari: ⁊ beatus papa Gelaſius nec de eius iudicio: id eſt Romane eccleſie canones vnq̃ preceperũt iudicari: ſententiãq; illius conſtitue

b ¶ Canones. ſic.xviij.q.ij.hoc tantum.

c ¶ Conſuetudo. Ergo ratione cõſuetudinis poteſt aliquid peti. vt.xviij.qõ.ij.ſeruitium.ff.de publi.⁊ vec. lici tatio.§.earum.ff.cõmunia predi.venditor. Argu.contra.x.qõ.iij.quia. Item ratiõe diuturnitatis probaẽ negatiua que aſr non probatur.ff.de probatio.ſi arbiter. Itẽ diuturnitas conſtituit ius.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.l.hoc iure.§.ductus aque. ⁊ extra de his q̃ ſi.a prela. ſine cõſen.ca. ea noſcit. ⁊ arg.iij.q.vj.hoc quippe. Item conſuetudo dat iuriſdictionem. vt.C. de emanci.libe.l.vl. ti.⁊ extra de arbi.dilecti. Item cõſuetudo dat priuilegiũ: vt hic.⁊.lxiij.diſt. quia. Ar.cõtra.xciij. diſt.illud.c.diſt.contra morẽ.hoc proſecutus ſum.ſ.diſti. viij.fruſtra.

Conſuetudo multa tribuit.

f ¶ Speciali. Ergo papa in totum poteſt auferre priuilegium vni eccleſie: ⁊ alij cõcedere. vt.xvi. q.j.frater noſter.

g ¶ Et angelo. Hec ſunt verba ioannis in apo.⁊ deberet eſſe initium.c.

h ¶ Epiſcopo. ¶ Hec ſũt verba bede.

¶ Solu. ¶ Caſus. Hactenus oſtēſum eſt ꝙ archiepiſcopi ⁊ pmates ſubiectos ſuffraganeorũ ſuorum iudicare non poſſunt illis inconſultis: niſi in caſibus cõceſſis: ne autem credatur idem eſſe in papa: dicit nunc aliud eſſe in eo. Sola enim ro. eccle. poteſt de omnibus iudicare ſed nullus de ea poteſt iudicare. ⁊ ad hoc inducuntur.c.ſequentia.

b ¶ Prouocauerint. hic patet ꝙ nec archiep̄s: nec primas poteſt cognoſcere de cauſis ſubditorũ epōrũ niſi per appellationẽ deuoluantur ad ipſum.xj.qõ j. peruenit. ⁊ extra de offi.leg.cum nõ ignoretis. Idẽ dico in legato pape. vt dixi.ij.q.vj.c.iij. Preter hos caſus eſt alter. xij.diſt.de his. Item cũ abſolutus ab archiepiſcopo non vult parere epiſcopo. extra de offi.ordi.ad reprimēdam. Item cũ eſt cauſa inter epiſcopũ ⁊ clericum.xj.q.j.ſi clericus.⁊.ſ.vj.qõ ij.c.ij.⁊ hoc cũ epiſcopus eſt reus: ſed ſi eſt actor nõ videtur ꝙ archiep̄s ſit iudex rei. vt extra de offi.ordi.paſtoralis. Itẽ cum epiſcopus nõ vult abſoluere excõmunicatum. vt extra de appel.qua fronte. Itẽ cum archiepiſcopus prouinciã viſitat. extra de preſcrip. cum ex officij. ſed illud nõ dico eſſe generale: niſi vt dixi.ſ.e.queſtio.ij. nullus primas. Item cum euidens eſt ſententiam epi iniuſtam eſſe. ex̃ de ap.ſollicitudinẽ.

c ¶ Judicio tuo. Aliter eni nõ poteſt.xij.q.ij.nõ liceat.

Atet. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capi. ꝙ nullus debet tractare vel iudicare de iudicio ſedis apoſto. q2 firmum debet eſſe quod ipſa iudicat. Et hoc probat nicolaus duobus exemplis.ſ. Inno.⁊ gelaſij.

i ¶ Patet. ab hoc loco vſq; in finem agitur de excellentia pape: ⁊ omnia capi. quaſi idem dicunt.

k ¶ Judicare. Nam talis crimen ſacrilegij incurrit. vt.xvij.queſtio.iiij.§.qui autem.

l ¶ Innocentius. Familiaris eſt hec probatio ꝙ vnus papa inducit alium in teſtem: ſed hoc ideo: quia de ipſorum teſtimonio non eſt dubitãdum: ſicut dominus mala ſodome per angelos probauit.ij.q.j.deus.

Papa papã inducit in teſtem.

m ¶ Intulit. Qui manus intulit prepoſito vel cõtumax eſt erga ducẽ vel preſidem capite punitur.ff. de re

milit.L. omne.§.j.et
ij. irreuerẽs miles
⁊ contumelia paren
tis capite punitur.
lxxxvj.diſtin.nõ ſa
tis.in fine.

F Uit. ℭ Caſus.
Dicit h̄ ꝙ ſem
per fuit licentia ſedi
apoſtolice iniuſte dã
natos vel excõicatos
reſtituere:⁊ eos qui
iniuſte damnãt vel
excõicant punire.
a ℭ Iniuſte.⁊ iuſte.
xxxv.queſtio.ix.gre
gorius.

A Ntiquis.
ℭ Caſus. In
regulis antiqs fuit
conſtitutu3:vt ſiue
in prouincia remo
ta ſiue in vicina qs
appellet in cauſa ci
uili vl criminali:ni
hil debeat innouari
anteꝗ̃ cauſa ad apo
ſtolicum deferatur:
vt per ipſu3 ſnia con
firmetur vel infirme
tur.Seq.c.patet.
b ℭ Ut quicquid.i.
vt ſi appellat roma3
vel a remotis vel a
vicinis partib⁹ nil
attẽptaretur an̄ ſen
tentiam pape.ſ̄.diſt.
xvij.multis.
c N Emo. ℭ Niſi
ſe alicuius iu
dicio ſubmittat. vt
ij.qõ.vij.nos ſi.⁊ in
cauſa hereſis.xl.diſt.
ſi papa.⁊ cũ ſubmit
tit ſe cõfeſſori ſuo te
netur ei parere ⁊ li
gabit eum ſentẽtia
illius.Arg.cõtra eſt
quod dicit de dedica
tione eccleſiarũ. ex
tra de peni. ⁊ remiſ.
quod autẽ.Item cũ
papa peccat põt eius
peccatũ etiam eccle
ſie denunciari ſcd̃m
admonitionẽ euan
gelij. vt.ſ̄. ij.qõ.j. ſi
peccauerit.hoc detmi
naui.xl.di.ſi papa.
d ℭ Neq3 ab omni
clero.Ar.ꝙ cõciliu3
non poteſt papã iu
dicare.vt extra de ele
ctio.ſignificaſti. vn
de ſi totus mũdus
ſententiaret in ali
quo negocio contra papam.videt ꝙ ſententie pape ſtan
dum eſſet.vt.xxiiij.qõ.j.hec eſt fides.arg.contra.q2 orbis

Papa cõ-
feſſori ſuo
parere d3.

Papa an
poſſit a cõ
cilio iudi
cari.

runt nõ oportere diſſolui cu
ius potius ſequenda decre
ta mandauerunt.
I tem Anaſtaſius patriar
cha pape felici.
ℭ Ab aliis damnatos vel
excommunicatos apoſtolica
ſoluit auctoritas.
N Ait ſemper apoſtolice
ſedis veſtre licẽtia iniu
ſte[a] dãnatos vel excõmunica
tos poteſtati ſue ſua auctori
tate reſtituere: ⁊ ſua omnia
eis reddere: ⁊ illos qui eos
condẽnauerunt aut excõmu
nicauerunt apoſtolico punire
priuilegio:ſicut etiam noſtris
⁊ anterioribus nouimus fa
ctum temporibus.
I tem. ℭ De eodem.
A Ntiquis regulis ſanci
tum eſt:vt quicqd[b](ꝗ̃
uis in remotis aut in longin
quo)poſitis prouincijs ſuper
eorũ querelis aut accuſationi
bus ageret non prius tractã
dum vel accipiendu3 eſſet ꝗ̃
ad noticia3 alme ſedis veſtre
eſſet deductum:vt huius au
ctoritate iuxta quod fuiſſet fa
ciendum pronũciatio infirma
retur aut firmaretur.
I tem Innocentius pa.
ℭ Prima ſedes nulli⁹ iudi
cio ſubiaceat.
N Emo[c] iu
dicabit primã ſede3 iu
ſtitiam tẽperare deſiderantẽ:
neq3 enim ab auguſto neq3[d]
ab omni clero neq3 a regib⁹
neq3 a populo iudex iudicabi
tur. I te3 ſymmachus pa
pa. ℭ De eodem.
A Liorũ hominũ cauſas
deus voluit per hoies termi
nare:ſed ſedis iſtius preſulẽ
ſuo ſine qõne reſeruauit arbi
trio:voluit beati petri apoſto
li ſucceſſores celo tm̄ debere
innocentiã ⁊ ſubtiliſſimi di
ſcuſſoris indagini inuiolatam
habere conſciam. Nolite eſti
mare eas animas inqſitionis
non habere formidinẽ[e] quas
deus pre ceteris ſuo reſerua
uit examini:nõ habet apud il
lum reus de allegatiõis nito
re ſubſidiũ quãdo ipſorũ fa
ctorum vtit eo teſte quo iudi
ce Tu dicas forſitan oiu3 ani
max talis erat in illa diſcepta
tione conditio:replicabo[f] vnt
dictũ eſt:Tu es petrus:⁊ ſu
per hanc petrã edificabo ec
cleſiam meã:⁊ quecũq3 ſolue
ris ſuper terrã erunt ſoluta ⁊
in celo.Et rurſus patet ſan
ctorum[g] voce põtificum digni
tatem ſedis eius factam toto
orbe venerabilẽ:du3 illi quic
quid fideliũ eſt vbiq3 ſubmit
titur:du3 totius corporis ca
put eſſe deſignat:de hac mi
hi per prophetã[h] dictu3 vide
tur.Si hec[i] humiliatur ad cu
ius fugietis auxiliũ? ⁊ vbi re
linquetis gloriam veſtram?
I tem antherius papa.
ℭ De eodem.
F Acta ſubditorũ iudicã
tur a nobis:noſtra vero a do
mino iudicantur: deteriores
ſunt qui vitã moreſq3 bono
rum corrũpunt[k] his qui ſub
ſtantias aliorũ prediaq3 diri
piunt. I tem gelaſius pa
pa. ℭ De eodem.
I Pſi ſunt canones[l] q ap
pellationes totius eccleſie ad
huius ſancte ſedis examẽ vo
luerunt deferri:ab ipſa vero
nuſꝗ̃ prorſus appellare de
bere ſanxerũt:ac per hoc il
lam de tota eccleſia iudicare:
ipſam ad nullius cõmeare iu
dicium:nec de eius vnꝗ̃ pre
ceperũt iudicio iudicari: ſen
tentiãq3 eius conſtituerũt nõ
oportere diſſolui:cui⁹ potius
ſequẽda decreta mãdauerũt.
I dem omnibus epiſcopis.
ℭ De eodem.
C Uncta per mũdu3 no
uit eccleſia:ꝙ ſacroſancta ro
mana eccleſia fas de omni

maior eſt vrbe.xciij.
di.legimus.
A Liorũ. ℭ Caſus
Queſitum fuit
a ſymmacho vtru3
cauſa ſedis apoſtoli
ce poſſit ab hoie iudi
cari.Qui reſpondit
dicẽs:ꝙ deus aliorũ
cauſas voluit ꝑ ho
mines terminari:
ſed romanum pon
tificem ſuo examini
reſeruauit:apõ quẽ
non habebit aliquis
de allegatiõis nitore
ſubſidium:q2 idem
ſc3 deus erit iudex ⁊
teſtis:ſed alij oẽs a
papa iudicãtur cui
per petru3 date ſunt
claues ligandi ⁊ ſol
uendi:cum ipſa ſit
caput oium ⁊ auxi
lium omniũ:vt di
citur per eſaia3 ꝓphe
ta3. Sequen.duo.c.
plana ſunt.
e ℭ Formidinem.
Immo ſine venia de
bet puniri ſicut dia
bolus qui maxim⁹
comparatione alio
rum creatus eſt.vt
j.de peni.diſtinctio.
ij.principium.
f ℭ Replicabo.hoc eſt
dicere cũ ipſe ſit ma
ior omnibus gra
uius punit cu3 pec
cat.xj.qõ.iij.pcipue.
g ℭ Sanctoru3. id
eſt in ſanctis conci
lijs confirmantur.
h ℭ Propha3.eſaiã.
i ℭ Si hec humilia
tur. de arca federis
loquitur propheta
quã iudei ferebant
ad bella.
F Acta ſubdi.
k ℭ Corrum
punt.ſ̄. vj. queſtio.
j.ex merito. ⁊ capi.
deteriores.
l I Pſi ſunt cano
nes ℭ Sicut
imperator ẽ lex ani
mata in terris vt in
aucten.de ꝯſulibus.
in ſi.colla.iiij.
C Uncta. ℭ Ca
ſus hoc.c.di
uidit in duas par
tes.In prima parte
dicitur ꝙ eccłia ro
mana de omnibus iudicat ipſa vero a nemine iudica
tur.Item ꝙ ad papã de omni parte mũdi appellat ab eo

Matthe.
xvj.c.

Papa de
linquens
debet ſine
venia pu
niri.

Diuiſio.

Vero nullus appellat. In ſecunda parte dicitur ꝙ eccleſia romana ſemp habuit poteſtatem ⁊ habebit quoſlibet abſoluere ⁊ dānare nulla ſynodo congregata. ſecunda pars incipit ibi: ſed nec illa. ſeq. c. planum eſt.

a De qualibet. Ergo a legato appellatur: vt extra de ſen. ⁊ re iudi. c. vlti. ⁊ extra de offi. leg. licet. Sed nunquid a laico appellatur ad papam? non niſi in his que ſpectant ad iuriſditionem eccleſie: vt extra de appel. ſi duobus.

b Nemo. A principe enim ⁊ a ſenatu appellari non valet: vt. ff. a quibus appel. non licet. l. j.

Fratres. Caſus. Epi hiſpanie auctoritate regū quoſdam iniuſte damnauerant quos ſixtus papa reſtituit: ⁊ precepit epiſcopis vt omnia eis integre reddant: niſi ipſi ⁊ principes eorum velint ab eccleſia ſeparari.

Nunc vo. Caſus. Gualbertus patriarcha antiſtitem cumenſis eccleſie cōſecrare nolebat: ſed ſtephanus ſcripſit ei vt eum cōſecraret: ⁊ q꞉ eū adhuc nō conſecrabat iterum ſcribit ei precipiens vt eum debeat conſecrare: ⁊ ꝙ ſi non fecerit dicit ꝙ ſi romā venerit cōſecrabit eum.

c Priuilegium. Reſcriptū apoſtolicum ſic interꝑtaberis vt nulli afferat preiudiciū: vt ſ. ⁊ extra de conſue. cum olī. in ſi. lxiij. di. q̄zto. ſic xcix. diſti. ecce. C. de emanci. nec auus.

Per principalē. Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ apoſtolicus habet poteſtatem de qualibet parte mundi monachos vel clericos ſeculares ad ſe vocare ⁊ opportunitatibus exigentibus inuitare ad ordinem vel dignitatem vel officium aliquod.

bus habeat iudicandi: neq꜄ cuiquam de eius liceat iudicare iudicio: ſiquidem ad illam de qualibet[a] mundi parte appellandum eſt: ab illa autem nemo[b] eſt appellare permiſſus. Sed nec illa preterimus ꝙ apoſtolica ſedes ſine vlla ſynodo ꝑcedente ⁊ ſoluēdi quos ſynodus inique dānauerat: ⁊ dānandi nulla exiſtente ſynodo quos oportuit habuit facultatem: ⁊ hoc nimirū pro ſuo ꝑncipatu quē beatus petrus apoſtolus domini voce ⁊ tenuit ſemper ⁊ tenebit. Idem epiſcopis per dardaniam conſtitutis.

De eodem.

Cuncta per mundum nouit eccleſia: quoniam quorūlibet ſententijs ligata pontificum ſedes beati petri apoſtoli ius habeat reſoluēdi: vtpote q̄ de omni eccleſia fas habeat iudicandi ⁊c̄.

Item Sixtus papa hiſpanorum epis. De eodem.

Fratres quos timore terreno iniuſte damnaſtis ſcitote a nobis iuſte eſſe reſtitutos: quibus ex apoſtolica auctoritate beati petri oīa que eis ablata ſunt integerrime reddi ꝑcipimus: ſi nō vultis ⁊ vos ⁊ principes veſtri a collegio nr̄o ⁊ a mēbris eccleſie ſeparari. Item ſtephanꝰ epūs gualberto patriarche.

Ciuiſl. det eccleſie clericos nepe valet ordinare.

Nunc vero iterato tibi ſcribimus nolētes alicuius eccleſie priuilegium[c] infringere lꝫ apoſtolica prerogatiua poſſimus de qualibet eccleſia clericū ordinare: deſine iā cuiuſpiā zelo cumēſis eccleſie antiſtitē protelare: q꞉ ſi protelaueris ⁊ eum conſecrare iam totiens monitꝰ nō maturaueris ꝓculdubio ad nos veniēs ꝯſecratus abibit.

Item Nicolaꝰ papa michaeli imꝑatori. De eodem.

Per principalē[d] igitur apoſtolorꝫ petri ⁊ pauli dexteram quā ſupra expoſuimus: ⁊ ꝑtātem: ⁊ ius habuimus nō ſolū in monachis verūetiā in quoſlibet clericos de quacūq꜄ dioceſi cū neceſſe fuerit ad nos[e] cōuocare atq꜄ eccl'iaſticis exigētibus opportunitatibus inuitare. Sꝫ aliud eſt qđ ex temeritate aſſumitur preſumptionis: aliđ qđ ex neceſſitate gerit̃ charitatis: cum ſuffraganei archiepōrum ſubditis ſuis ad malū fauere ceperint: atq꜄ circa eorꝫ correctiōes negligentes[f] extiterint: tunc lꝫ metropolitanis preter illorꝫ voluntatē ⁊ ligandos dānare ⁊ reconciliandos abſoluere. Cū vero epi zelo diuine charitatis accenſi bonos verbo ⁊ exemplo edificant: ⁊ malorū vitia aſpera increpatione redarguunt abſq꜄ talium conſilio nō licet metropolitanis in eorum parochia aliquid agere vel diſponere. Unde in fine capituli Martini pape non ſimpliciter dictum eſt: nihil agat: ſed cum determinatione nil preſumptiue aſſumat abſq꜄ conſilio: vt vitium preſumptionis videat̃ improbatum nō officium charitatis. Sic ⁊ apoſtolus q꞉ corinthios vidit negligentes circa correctionem fornicatoris ſua auctoritate illum dānauit. Ioānes vero q꞉ epiſcopum epheſiorū vidit paratū ad corrigē da vitia ſubditorū ſine eius auctoritate illos corrigere noluit: ſed illum tantum de eo.

d Per principalem. hoc. c. eſt. ſ. j. queſtio. j. capitu. per principalem. poſt princi.

e Ad nos. Sicut papa priuat aliquem clerico ſuo: eadem ratione poteſt imperator aliquem priuare ſeruo ſuo. C. quibus ex cau. ſer. ꝓ premio lib. accipi. l. j. Item alicui poteſt rē ſuā auferre: vt. C. de quadri. pre. bene. Similiter auferre pōt ⁊ papa beneficium. xix. di. in memoriā. Itē poteſt alicui auferre ius ꝑſentandi etiā legatus pape: vt ex̃ de of. leg. dilectus. ⁊ extra de cōceſ. ꝑben. ⁊ ec. nō va. q꞉ diuerſitatē. ⁊ epm deponere. Sed nunqđ omnes ſimul? Non: q꞉ ſic vniuerſalē eccleſiā turbaret: quod eſſe non debet. j. queſtio. vij. ⁊ ſi illa.

Sed aliud.

Caſus. Supra ꝓbauit Gra. ꝙ archiepūs poteſt iudicare parochianū ſui ſuffraganei eo incōſulto: poſtea ꝓbauit ꝯ̄rium: nunc aūt ſoluit dicens ꝙ qn̄ ſuffraganei fauēt ſubditis ſuis ad malum ⁊ circa eos ſunt negligentes in corrigēdo: poteſt tūc archiepūs ſoluere vel ligare inuitis ſuffraganeis: qn̄ vero ſunt ſolliciti circa ſubiectos nō poteſt tūc eis incōſultis. Et hāc ſolutionē probat auctoritate martini ⁊ duobus exemplis. ſcilicet pauli ⁊ ioannis.

f Negligētes. Magiſter dicit ꝙ q̄ꝫ cito negligēs eſt ꝓlatꝰ in corrigēdo ſine oī admonitiōe auferet̃ ei iudiciū vel iuriſditio. ſic. ſ. ea. cū ſimꝰ. ſic ex̃ de accuſa. ſicut olim. ⁊ ex eo ꝙ non vult iudex ꝓcedere vī ꝙ ſtatī expirauit ſua ꝑtās: vt ex̃ de of. dele. cū ſuper. ⁊. C. de ap. ex eo. ⁊. C. de offi. ꝑfe. oriē. ſi quos. ⁊ extra de foro compe. ex tranſmiſſa. Arg. contra. ſ. eo. nunc vero. ⁊ extra de ſtatu mo. in ſingulis.

Bnficiū pōt auferri a papa.

Prelato negligēti auferat̃ iuriſditio.

Uidã laic⁹. ℭ Caſus. In ſupiori cã. C.i.x. dictũ eſt qd iuris hȝ archiep̃s ſup ſuffraganeis ſuis: nũc vero ſupponit decimã cãȝ: in qua oſtẽdit. S. qd iuris habeat ep̃s in eccleſijs ſui epat⁹. Et vt hoc cõpetenti⁹ agat ꝓponit thema de quo tres elicit q̃ſtiones.

a ℭ Quidaȝ laicus. Lex dioceſana ꝯſiſtit in recipiẽdo vel cathedraticũ vel tertiã ptem decimaꝝ vel q̃rtam vel hoſpitiũ. Lex iuriſditiõis ꝯſiſtit i cõferendo: põt enim ꝯferre ſacr̃a coercere delicta de cãis cognoſcere. Qñqȝ lex dioceſana cõprehendit ẽt legẽ iuriſditiõis: vt ex̃ de p̃ſcrip. auditis. Q̃ꝫtũ ad legẽ iuriſditionis ſubſunt epõ ⁊ eccl̃ie ⁊ monaſteria oĩa. xviij. q. ij. hoc tm̃. ⁊ c. monaſteria. ⁊ c. cognouim⁹. ⁊ xvj. q. i. interdicim⁹. Q̃ꝫtũ ad legẽ dioceſanã ſole ſeculares: vt. J. e. de his. ⁊ c. antiquos xij. q. ij. ſtatuimus. ſed regulares eccl̃ie vel monaſteria nõ: vt hic. c. j. ⁊ xvj. q. j. cũ ꝓ vtilitate. ⁊ xviij. q. ij. q̃ꝫ ſit neceſſariũ. cathedraticũ enim nõ ſoluũt. J. e. q. iij. iter cetera. nec partẽ decimarum. xvj. q. j. cũ ꝓ vtilitate. c. queſti. ⁊ c. decimas. nec epĩ ad miſſas publicas recipiunt. xviij. q̃. ij. luminoſo. ⁊ c. dudũ. p̃ſtant tñ ſeruitiũ epõ vel ex p̃ma inſtõne: vt. xviij. q. ij. eleutherius. vel etiã rõne viſitationis. vt ex̃ de p̃ſcrip. cũ ex officij. vel qḋ debet ex ꝯſuetudine: vt. xviij. q. ij. ſeruitiuȝ. Capelle ſo monachoꝝ ſubſunt epõ q̃ꝫtuȝ ad vtrãqȝ legẽ xvj. q. ij. ſane. ⁊ ex̃ de p̃ui. cũ ⁊ plãtare. §. in eccleſijs. niſi pleno iure fuerit monaſterijs collate: ſȝ de hoc dicemus. xvj. q. ij. in p̃n.

Lex dioceſana ⁊ iuriſditiões in qb⁹ cõſiſtunt.

ℭ Caſus. hic intitulat̃. j. q. i q̃ q̃rit̃ an eccl̃ia cũ oĩ dote ſua ptineat ad diſpoſitionẽ epĩ? Et dicendũ ꝙ oẽs eccl̃ie p̃ter mõaſteria ſubſũt epõ quo ad legẽ dioceſanã ⁊ q̃ ad legẽ iuriſditiõis: vt. J. ea. q. fere ꝑ totum. ⁊ xvj. q. vij. oẽs baſilice. ſed monaſteria exẽpta ſunt a lege dioceſana: vt. J. e. c. j. ⁊ q. iij. iter. ⁊ xvj. q. j. cum ꝓ vtilitate. ⁊ hoc in fauorẽ religionis: ſed nõ ſunt exẽpta a lege iuriſditionis: vt. xvj. q. j. iterdicimus. Idẽ eſt de capellis monaſterioꝝ. Eſt aũt lex dioceſana qua epus recipit cathedraticũ tertiam ſ. vel quartã ptẽȝ decimationũ ſm diuerſas ꝯſuetudies: ⁊ q̃ vocat cl̃icos ad ſynodũ vel exegas. Lex iuriſditiõis eſt q̃ epẽ põt clericos ordiare altaria ⁊ eccl̃ias ⁊ v̾gines cõſecrare corrigere ſuſpẽdere cognoſcere de cãis ciuilibus ⁊ crialibus: ⁊ generaliter ad ſuaȝ iuriſditionẽ ptinet oĩa ſacr̃a conferre.

rum correctione admonuit.

ℭ Cauſa. x.

Uidam laicus[a] baſilicã a ſe factaȝ a dioceſana lege ſegregare q̃rit: epũs eccleſiaȝ cũ omni dote ſua ad ſuam diſpoſitionẽ pertinere cõtendit: tandem euincit epiſcopus: ⁊ per parochias militibus comitat⁹ crudeliter deſeuit: que eccleſiaꝝ ſunt tanq̃ ſibi debita vſurpare contendit. ℭ Modo p̃mum q̃ritur an baſilica cuȝ omni dote ſua ad epĩ ordinationem pertineat. ℭ Secũdo an res eccleſiarũ epĩs vſurpare liceat. ℭ Tertio quid noĩe cathedratici a ſacerdotib⁹ ſuis exigere valeat. ℭ Queſtio. j.

E p̃ma q̃õne ſic diffinitur in ꝯcilio hylerdenſi. ℭ Baſilica q̃ ꝯſecrat̃ a dioceſana lege nõ ſegreget̃.

SI ex laicis quiſpiã a ſe factã baſilicã cõſecrari deſiderat: nequaq̃ eam ſub monaſterij[b] ſpecie vbi cõgregatio[c] non colligitur a dioceſana lege audeat ſegregare.

Item ex ꝯcilio Toletano. iij. ℭ Eccleſie cũ dotibus ſuis in epĩ poteſtate conſiſtant.

SIc quidã contra oẽm auctoritatẽ eccleſias q̃s edificauerunt poſtulant conſecrari: vt dotem quã eidem eccleſie cõtulerint cẽſeant ad

SI ex laicis. ℭ Caſus Quidaȝ laic⁹ capellã quãdam ꝯſtruxit: ⁊ cũ peteret eã ꝯſecrari volebat eã nõ ſubeſſe epõ q̃ꝫtum ad legẽ dioceſani ſicuti nec monaſteria: queſitũ fuit in concilio hylerdẽ. an hoc fieri poſſit? Et reſpõ. ꝙ non ſine voluntate epiſcopi.

b ℭ Sub monaſterij. i. q̃ſi ibi velit monaſteriuȝ cõſtruere.

c ℭ Ubi congregatio. Sed quot homines faciunt collegiũ monachorum? Reſpon. duo vel tres: vt extra de electi. c. j. ſm leges tres. ff. de ver. ſignifi. neracius. ſed decem homines faciunt populum: vt. x. q. iij. vnio. ff. vi bo. rap. l. pretor. §. j. ⁊ decẽ oues gregem: licet quattuor vel quinqȝ porci gregeȝ faciãt. ff. de abigeis. oues. ſȝ duo non faciunt familiam: vt. ff. de ver. ſig. ſi deteſtatio. in fi.

Collegiũ populu[m] ⁊ grex e[x] quot ſiũ[t]

Q̃õ. i. E prima q̃ſtione. ℭ Hec. q. diuidit̃ in quattuor partes: in quaꝝ p̃ma ꝓbat magiſter per decẽ auctoritates ꝙ eccleſia cum oĩbus ſuis rebus dȝ eſſe ſub ptãte epĩ: ⁊ de rebus eccleſie. ſ. decimis p̃mitijs: ⁊ de talibus dȝ epũs habere tertiam vel quartam vel mediam ſm diuerſas cõſuetudines. Secunda ibi: ſi autem. tertia ibi: viſitantes. quarta ibi: q̃ ſacerdotes. Joan. de ſan.

SIc quidam. ℭ Caſus. Quidam poſtulabant eccleſias quas edificauerant ſic conſecrari: vt dos eorum ad epiſcopi ordinationem non pertineret: quare queſitum fuit in conci. toletano quid ſuper hoc fieri debeat? Et reſpondetur ꝙ ſi tale quid factum eſt in preterito corrigatur: ⁊ ſtatuitur vt de cetero non fiat: ſed omnia ſint in poteſtate epiſcopi.

Eccl̃ie ꝯ[ſecran]dẽs aliq[uis] an poſſ[it] illud ab epĩ adm[i]niſtratiõ eripere.

epiſcopi ordinationē nō pertinere[a]: qđ factum talr̄ in preterito corrigat̄ vt ⁊ in futuro ne fiat prohibeat̄: ⁊ oīa ſm̄ ↄſtōnē antiquā ad epī[b] ordinationē ⁊ ptātem pertineāt.

Itē ex cōcilio ſcđo cabilonē.

℄ Eccl'ie ⁊ oīa iura earū ad ordinationē epiſcopi ptinēt.

Decretum eſt vt oēs eccleſie cū dotibus[c] ſuis ⁊ decimis ⁊ oībus ſuis iuribus in epiſcopi poteſtate conſiſtant atq; ad ordinationem ſuam ſemper pertineant.

Item Leo papa.iiij.

℄ Unaqueq; parochia epiſcopi prouiſiōe regat.

Regēda eſt vnaq́q; parochia ſub ꝓuiſiōe ac tuitione epī per ſacerdotes vel ceteros clericos quos ipſe cū dei timore ꝓuiderit: cui iure pertinere videtur ⁊ circūire vt ſibi neceſſariū viſum fuerit eccleſiaſtica auctē cogēte.

Item ex conci.antiocheno.

℄ Judicio ⁊ ptāte epiſcopi res eccl'iaſtice gubernent̄.

Quecūq; res eccleſiaſtice ſunt cōuenit cū omni diligētia ⁊ bona fide q̄ deo debet̄: qui oīa preuidet: ⁊ cuncta iudicat gubernari ⁊ diſpēſari cum iudicio ⁊ poteſtate epiſcopi: cui totius plebis anime[d] videntur eſſe commiſſe.

Item ex conci.tole.iiij.

℄ Baſilicarum conditores in rebus eccleſiarū nullā poteſtatē ſe habere cognoſcant.

Nouerint cōditores baſilicarꝫ in reb⁹ quas eiſdem eccleſijs cōferunt nullā[e] ſe poteſtatem habere ſ; iuxta canonum inſtituta ſicut eccleſiam ita ⁊ dotē eius ad ordinationem epiſcopi pertinere.

Item ex conci.aurelianē.

℄ De eodem.

De his que parochijs in terris in vineis mancipijs atq; peculijs quicūq; fideles obtulerint: antiquorꝫ canonū ſtatuta ſeruētur vt in epōꝝ poteſtate cōſiſtāt: de his tamē que altario acceſſerint tertia[f] pars fideliter epīs deferatur.

Item ex eodem.

℄ Que altario offeruntur medietate ſibi vēdicet epūs.

Antiquos canones relegētes priora ſtatuta credimus renouanda: vt de his que altario oblatiōe fideliū conferūtur medietatem ſibi epūs vendicet: ⁊ medietatem[g] ſibi diſpenſandā ſecūdū gradus clerus accipiat tā de proprijs ꝓdijs q̄ꝫ de oī cōmoditate in epōꝝ ptāte durātibus.

Item ex conci.tole.

℄ De epīs q diocesim ſuā viſitare contēnunt: ⁊ ad recōmendās mānſiones que viſitātib⁹ debent̄ clericos cogunt.

Relata eſt corā ſcā ſynodo querimonia plebium

a ℄ Nō pertinere. hic habes ꝙ ↄtractus tenet: ſed pactū appoſitū in ↄtractu cōtra naturam ↄtractus nō tenet. ſic extra de cōdi.ap.c.j.⁊.xvj.qō.j.ſi qs laicus.⁊ extra q cle.vel vo.inſinuāte.ſic.J.de cōſe.di.j.ſi quis baſilicaꝫ. Sed obijcies nōne quilibet in traditiōe rei ſue pōt ponere legē quam vult: cum etiā tradidit rē eccleſie: vt extra de condi.appoſi.verū.xviij.queſtio.ij.eleutherius. Jteꝫ laicus pōt predium dare eccleſie ⁊ in conceſſū retinere.xj.q.j.ſi tributū.xxiij.qō.vlt.tributū.ſilr̄ patronus poteſt petere ſeruitium qđ inſtitutū eſt ſibi ab epiſcopo ante ↄſecrationeꝫ.extra de iurepa.c.preterea. Quidā dicunt ꝙ h̄ loqtur in eo caſu qn̄ primo dedit pure. ſed poſtea voluit adijcere cōditionē.quod nō l;: qꝛ perfecta donatio nō recipit cōditiōeꝫ vt.C.de do.que ſub mō.l.pfecta.⁊.xxxij.qō.vlt.c.vnico.in ſi. Alij dicūt ꝙ dos eccleſie ſpectat ad ius publicū: vt.ſ.j.diſt.ius publicū.ſed ius publicū pacto ꝓuatorū tolli nō pōt.ff.de pac.ius publicū.extra de fo.cōpe.ſi diligenti. Tu breuiter dicas ꝙ illud pactū eſt ↄ naturā illi⁹ cōtractus ⁊ eſt cōtra leges: nam ſm̄ iura res oēs eccleſiaſtice ad ordinationē epī ſpectant: vt.J.c.nouerint.alſ ſi nō obuiat honeſtati vel iuri licite pōt pactum qđ approbatum eſt ꝓmiſſis canonibus apponi: vt in ꝓmiſſis caſibus: nā quilibet in traditiōe rei ſue poteſt apponere legem quam vult.ff.de pac.l.in traditionibus.

b ℄ Ad epiſcopi. Jn eccleſijs autem monachorū abbati preſbyter reſpondebit in tpalibus epō in ſpiritualibus: vt.xvj.qō.ij.ſane.⁊ extra de capel.mona.in eccleſijs.

Decretū. ℄ Caſus. hoc.c.cū trib⁹ ſeq.fere eūdeꝫ habent caſum ſcꝫ ꝙ eccleſie cū oībus ſuis reb⁹ debent eſſe in ptāte epī: vt de eis diſponat ⁊ ordinet ſm̄ ꝙ fuerit diſponēdum ⁊ ordinādū viſitādo eas tpe opportuno.

c ℄ Cum dotibus. nihil tamen de eis diſponet citra cōſenſum prelati: vt extra de offi.ordina.cum ab eccleſiarum.⁊.J.queſtio.ij.c.penulti.

Quecunq;. d ℄ Anime.xij.q.j.precipimus.

Nouerint. e ℄ Nullam.J.xvij.q.iiij.ſunt qui.J.xvi.queſtio.vij.decernimus. Contra. ſed ibi habent poteſtatem tm̄ defendendi eccleſias.

De his. ℄ Caſus. Dī in hoc.c.ꝙ oīa bona eccl'iarum mobilia ⁊ imobilia in epōꝝ ptāte ↄſiſtūt: ita ꝙ tertia ps oblationum epō reſeruet̄. Quid aūt iuris ſit de hoc i apparatu dicetur.

f ℄ Tertia. Alibi dī ꝙ nihil hēat ꝑter cathedraticū: vt.J.e.q.iij.c.j.alſ de medietate: vt.J.c.ꝓxi. No. ergo ꝙ tpe ꝓmitiuo cū paupes eſſent epī ſtatutū fuit vt epī de ↄpalib⁹ eccl'ijs ⁊ oībus bonis eccl'ie ſumerēt medietatē: vt.i.c.ſe. ſed in oīb⁹ parochialibus eccl'ijs tertiā.xvi.q.j.ↄſtitutū.ꝓcedēte tpe ex parochialib⁹ tm̄ tertiā oblationū ⁊ decimarū haberēt: vt.J.ca.decreuim⁹.poſtmodū quartā.xij.qō.ij.vobis.⁊.c.ↄceſſo.⁊.c.q̄tuor. hodie aūt nec tertiā ptē ꝑochialiū hēbunt niſi ad fabricā reparādā: nec illam hēbūt niſi velit fabricā repare: vt.J.qō.iij.c.j.ij.⁊.iij. Uel dic ꝙ ſm̄ ↄſuetudinē iſta dant̄ vt ex̄ de ſepul.certificari. hodie aūt cū ſint diuites nihil hēbūt ꝑter cathedraticū.vt.J.q.iij.c.j.Jo. Sed certe quicqd dicat Jo. parochialis eccl'ia tm̄ hꝫ quartā decimarꝫ ⁊ epūs aliā pro ſe: alias quartas duas retinet epūs pro fabrica ⁊ pauperibus: vt xij.q.ij.cōceſſo.⁊.c.ſeq́ue. De alijs redditib⁹ nihil hꝫ de ↄſuetudine gnāli ⁊ ꝑſcripta epūs: l; ꝓdicta.c. ⁊ alia videātur dicere ↄtrium: ⁊ ita fuit ſniatum ꝓ epiſcopo bonon̄.contra eccleſiam ſancti ioannis in ꝑſiceto. ⁊ hoc videt̄ expreſſum.xij.qō.ij.vobis. B.

Antiquos. ℄ Caſus. Statutum fuit in aurelianen̄. concilio ⁊ epūs habeat medietatem oblationū matricis eccleſie ⁊ clerici eiuſdē eccleſie aliā medietatem habebunt. Jdem eſt de fructibus prediorꝫ ⁊ de oī vtilitate eccleſie: ita ꝙ predia ⁊ bona eccleſie in epī poteſtate ↄſiſtāt.

g ℄ Medietatē. ſꝫ diſtinctionē decre.ex̄ de teſta.requiſiſti.

Relata. ℄ Caſus. Quidā epī negligebāt ſuas parochias viſitare ſingulis annis ad ꝑdicandū vel ↄfirmādos pueros: ꝓcurationes tn̄ exigebant ac ſi eccl'ias viſi-

Epiſcopi olim erāt paupes.

tarent: quod ex auaricia ⁊ negligētia procedebat: ⁊ ideo ſtatutum fuit in conci. tole. vt hoc de cetero nō faciāt epiſcopi: ſed ſollicite ⁊ diligenter ſuos greges viſitent cupiditatem vitantes ⁊ negligentiam dimittentes.

a ¶ Alio ꝑcio. Si iſti parochiales ita ſoluerūt aliquos denarios aliquot annis nunquid epiſcopus poſtea pōt ad ꝓcurationē petēdam redire? Ar. ꝙ ſic. extra de cēſi. olim. Ar. ꝯ. ff. quēad. ſer. ami. ſi cōes. vbi dr ꝙ qui vna ſeruitute vtit̄ ꝓ alia ꝑdit primā. Sꝫ quid ſi ꝑtē ꝓcurationis recipit aliquot annis: nunquid ꝑ partē intelligit̄ retinuiſſe totū? Uꝫ ꝙ ſic. ſ. de pe. di. i. vulgaris. ff. quēad. ſer. amit. ſi ſtillicidij. §. vlti. ⁊ l. ſe. vbi dr ꝙ ꝑ ꝑtē retinere totū vꝫ. ff. de ſer. ruſti. pre. vna eſt via. Ar. ꝯ. ex. de ꝑſcri. auditis. extra de capel. mo. dilect⁹. Breuiter rn̄deas ꝙ in ꝓcuratiōe nulla currit ꝑſcriptio. extra de preſcri. cū ex officij. vn̄ ſiue partē ſoluerit ſiue nihil ſemꝑ pōt petere ꝓcurationem: vt no. in pre. dic. c. cum ex officij.

Preſcribi nō poteſt ꝓcuratio.

b ¶ Redimātur. tamē redimi poteſt ꝓcuratio. vt. ſ. ea. q. ö. iij. relatum. Jo.

c ¶ Parare. vel preparare.

Decreuimus. ¶ Caſus Statuit hic vt epi ſingul' annis ſuas eccleſias viſitēt: ⁊ ſi q̄ baſilica fuerit deſtructa ꝑcipiat̄ ordinatori ſuo vt eā debeat reparare: de oib⁹ aūt redditibus eps tertiam tollat.

d ¶ Ordinatori. i. ſacerdoti. ⁊ hoc verū eſt ſi ꝑtē fabrice recepit. ſ. e. q. ö. iij. vnio. alr nō tenet̄: ſꝫ tn̄ cōferre dꝫ cū alijs vt. xvi. q. i. ſi mōach⁹. ex. de ec. edi. de his.

¶ Si autem ¶ hec eſt ſecūda pars queſtio. in qua dicitur: vt hic ⁊ in ſeq. c. continetur. Joan. de fa.

¶ Caſus Supra in. c. decreuim⁹. ⁊. c. relata. dictū eſt ꝙ epi debēt ſuas ꝑochias viſitare: ſed nunc Gra. dicit ꝙ ſi eſt valitudine ipeditus officiuꝫ viſitatiōis alijs iniūgat.

Epiſcopum. ¶ Caſus Statutū fuit in concilio toleta. vt epiſcopi ſuas parochias viſitent: ꝙ ſi non poſſūt ꝑſbyteros bonos vel diacones mittāt: qui oīa diligenter ingrāt. ſ. baſilicaꝝ reparationē ⁊ vitam ſacerdotum.

e ¶ Annos. Cū neceſſaria cā ſubeſt tūc ſingulis ānis pōt viſitare: vt h. ⁊. ſ. e. q. iij. cauendū. imo tūc quandocūqꝫ ⁊ quotienſcūqꝫ opus eſt pōt oēs eccleſias viſitare: vt extra de offi. archi. mādamus. ſed ſi nō eſt neceſſitas de trienio in trienniū viſitabit: vt extra de offi. archid. vt archidiacon⁹. vel hodie bis in āno: vt extra de cēſi. cū venerabil. Sꝫ qualr iſtd̄ mādat̄ alijs cuꝫ iſtd̄ ſit officiū archidiaconi? vt. xxv. di. perlectis. Sed loqt̄ de ea viſitatiōe quam hꝫ eps i re ſua. vel ſm ꝯſuetudinē loci dr.

Uiſitatio quotiens fieri dꝫ.

¶ Uiſitātes. ¶ hec eſt tertia ps. q. i qua dr vt h ⁊ in ſeq. c. cōtinetur. Jo. de fa.

¶ Caſus Dictū eſt ſ. ꝙ epi debēt eccleſias viſitare: nūc autem dicit Gra. quid epi debent docere: et quid a ꝑſbyteris requirere cū ſuas parochias viſitant.

Placuit. ¶ Caſus hoc. c. diuidit̄ in duas partes. In ꝑma ꝑte dr: ꝙ epi ſuas ꝑochias viſitātes ꝑma die debent a clicis exigere qualr baptiſma et miſſaꝫ ⁊ cetera officia ꝑagāt: ⁊ ſi bn̄ inuenerit deo gratias agāt: aliōgn ignaros inſtruāt. Ordinēt ēt vt cathecumini ante viginti dies baptiſmi ad purgationē exorciſmi veniant: in qbus diſcant Credo in deū. In ſecūda die debent docere laicos vt fugiāt idololatriā et omnia mortalia crimina: ⁊ qd̄ ſibi nolunt fieri alijs ne faciāt: vt fidem rectam teneant: ⁊ hoc facto ad aliū locuꝫ pergant.

Diuiſio.

f ¶ Ignaros. Arg. cōtra illos qui ſtati ſuſpendunt ſimplices ſacerdotes vt xxxviij. di. ſedulo. ⁊. c. quādo. Iteꝫ ar. pro illo qui cōſecratus eſt prebendā dum finxit ſe ſciolū. i. ſimulatorē ſcle.

g ¶ Dies. paſce.

h ¶ Purgationem. non tn̄ ſtatim purgant̄ vitia: ſed ſunt ſigna future purgationis. ſ. de conſe. diſt. iiij. ſicut.

i ¶ Alia die. ſ. e. q. iij. contra. inter cetera. in fi. vbi dr ꝙ tm̄ per vnam diem morabitur in qualibet baſilica. Sed dic ꝙ vno die erit cum ſacerdote altero cum populo.

ꝙ ſint quidā epi nolentes ad predicandū vel ad ꝯfirmādū ſuas per annū parochias circūire: q tn̄ exigūt vt māſiones quibus in ꝓfectiōe vti debuerāt alio ꝑcio[a] redimant̄[b]: qui parare[c] debebāt: que duplex infamia negligentie ⁊ auaricie ſcē ſynodo magno fuit horrori: ſtatuerūt itaqꝫ ne qs vltra exerceat id cupiditatis ingeniuꝫ: ⁊ vt ſollicitiores ſint epi de ſuis gregibus viſitandis.

Item ex conci. terraconeñ.

¶ Annuis vicibus eccleſie ab epiſcopis viſitent̄.

Decreuim⁹ vt antique ꝯſuetudinis ordo ſeruetur: ⁊ annuis vicibus dioceſes ab epo viſitentur: ⁊ ſi qua forte baſilica fuerit reperta deſtituta ordinatori[d] eius reparari precipiatur: ab epiſcopis aūt tertia ex omnibus accipiat̄ ſicut antiqua traditiōe nouim⁹ eſſe ſtatutum. ¶ Si autē epiſcopus inualitudine impeditus: dioceſes ſuas per ſemetipſum viſitare nō poterit viſitationis officiuꝫ cōmittat alijs. Unde in concilio Toletano quarto legitur.

¶ Inualitudie grauat⁹ eps viſitatiōis offīm alijs ꝯmittat.

Epiſcopum per cūctas dioceſes parochiaſqꝫ ſuas ꝑ ſingulos annos[e] ire opꝫ: vt exquirat quō vnaqꝫ baſilica in reparatiōe ſui indigeat. Quō ſi ipſe aut lāguore detentus aut alijs occupatiōib⁹ implicatus adimplere nequerit: ꝑſbyteros ꝓbabiles aut diacones mittat: q reddit⁹ baſilicarū ⁊ reparationes ⁊ miniſtrantiū vitā inquirāt. ¶ Uiſitantes aūt epi quid a clericis ſuis exquirere debeant: ⁊ quid eos docere: in cōci. bracharen. ij. ſic ſtatutū legitur.

¶ Que viſitātes epi a clericis ſuis exquirere debeant.

Placuit oibus epis vt ꝑ ſingulas eccleſias epi et per dioceſes ambulātes ꝑmū diſcutiāt clericos quō ordinē baptiſmi teneāt vel miſſaruꝫ vel qualr quecꝫ officia in eccleſia peragāt: ⁊ ſi recte quidē inuenerint deo gratias agāt: ſi aūt minime docere debent ignaros[f]: ⁊ hoc modis oibus precipe ſicut antiq canones iubent vt añ. xx. dies[g] baptiſmi ad purgationē[h] exorciſmi cathecumini currāt: in qbus viginti diebus oino cathecumini ſymbolū (qd̄ eſt credo in deum patrē oipotētem) ſpāliter doceantur. Poſtqꝫ ergo hec ſuos clericos diſcuſſerint vel docuerint epi alia[i] die (cōuocata plebe ipſius eccleſie) doceāt illos vt errores fugiāt idoloꝝ vel diuerſa crimina. i. homicidiū adulterium periuriū falſum teſtimoniū ⁊ reliqua peccata mortifera: ⁊ qd̄ nolunt ſibi fieri alteri ne faciant: ⁊ vt credāt reſurrectionem oium ⁊ diem iudicij: in quo vnuſqſqꝫ ſm opera ſua receptur⁹ ſit. Et ſic poſtea eps de eccl'ia illa ꝓficiſcat̄ ad aliā.

Q Uia. ¶ hec eſt quarta ps. q. in q̃ dr̃ ⁊ ꝓbat̃ ꝙ laici nõ debent accipere oblationes de altaribus vel crucibus q̃ deſtruuntur ſacerdotibus ratione officij cum laici pro ſe vix orare poſſint. Jo. de fã.

¶ Caſus. Laici in ciuitate romana auferebant oblationes de altaribus ⁊ comedebãt: quare damaſus papa queſiuit a hiero. quid de his deberet fieri? Et rñ. ꝙ debent excõmunicari vt ceteri metu terreantur: qꝛ cum nõ orẽt pro populo oblationes populi comedere non debent.

a ¶ Comedere. hic habes decimas appellari nõ ſolũ ipſa iura ſed ẽt ipſos ꝓuẽt⁹ ⁊ ꝙ etiã prouent⁹ nõ poſſunt concedi laicis. Ar. contra. extra ne ꝓla. vi. ſu. c. vlti. Sed dic vt dicitur. j. q. iij. ſi quis obiecerit. ꝙ ad tempus poteſt decima laicis concedi: non tñ in perpetuũ.

S Anctorum. ¶ Caſus. Calixtus papa duo in hoc. c. ꝓhibet ſcilicet ne laici de altari alicuius eccleſie oblationes auferant: ⁊ vt eccleſie a laicis nõ incaſtellentur vel in ſeruitutẽ redigãtur.

b ¶ Oblationes. Laici ergo poſſunt cogi ad oblationes. xvj. q. j. ſtatuim⁹ ſicut ad decimas ⁊ primitias. xvj. q. j. reuertimini.

c ¶ Et ſub diſtrictione. de hoc dic vt. lxiij. diſtin. ſalonitane.

d ¶ Incaſtellari. vt inde ſiant propugnacula.

H Anc cõſuetudines. ¶ Caſus. Damaſus prohibet in hoc. c. ne romani auferant oblationes de altaribus et comedant ſed ſolũ ſacerdotibus relinquant: qui quotidie pro nobis orãt ⁊ hoc probat exemplo veteris teſta. vbi ſolum ſacerdotibus permittebat̃ panes propoſitiõis comedere. Si quis vero cõtra conſtitutum. ccc. patrũ niceni concilij venerit: anathematis vinculo ſit obligatus.

I tem Hiero. ad damaſum papam. ¶ Oblationes eccleſie laicis vſurpare non lʒ.

Q Uia ſacerdotes ꝓ omnibus ſolẽt orare quorum elemoſynas ⁊ oblationes accipiunt: qua fronte ꝓſumunt laici oblationes quas xpiani pro peccatis ſuis offerunt: vel ipſi comedere[a] vel alijs cõcedere: cũ ipſi nõ debeant ex officio ſuo ꝓ populo orare? Ob hoc papa glorioſe mittere te opʒ illos preſumptores in excõicationẽ ꝑpetuã vt ⁊ ceteri metũ hẽant: ⁊ ampli⁹ hec in eccl'ia nõ fiãt.

I tem Calixtus papa. ¶ Minime auferantur a laicis oblationes altaribus vel crucibus facte.

S Anctorum patrũ canonibus cõſona ſanctẽtes oblationes[b] de ſacratiſſimo ⁊ reuerendiſſimo altari beati petri ⁊ ſaluatoris ⁊ ſancte marie rotunde aut alijs eccleſiarum altaribus ſiue crucibus a laicis auferri penitus interdicimus ⁊ ſub diſtrictione[c] anathematis prohibemus: ⁊ eccleſias a laicis incaſtellari[d] aut in ſeruitutẽ redigi auctoritate apoſtolica prohibemus.

I tem Damaſus papa. ¶ Eccleſiarũ oblatiões ſub laicorũ dñio non detineantur.

H Anc cõſuetudinẽ que cõtra ſanctã eccleſiam catholicã augeri videtur omnino interdicimus: vt nullo modo vnq̃ vllo tempore oblationes que infra ſanctã eccleſiam offeruntur ſub dominio laicorũ detineant̃: ſed tantũmodo ſacerdotibus q quotidie domino ſeruire videntur illis ſolis liceat comedere[e] ⁊ bibere: qꝛ in veteri teſtamento ꝓhibuit dominus panes ſanctos comedere filijs iſrael niſi tantũmodo aarõ[f] ⁊ filijs eius panes qui longe erant ab iſtis panibus q nũc in ſancta eccleſia offeruntur: qꝛ illi ſub vmbra legis erant: qui vero modo ſub grã ſunt ſpiritusſancti toto mũdo euãgelio coruſcante lucidiores eſſe videntur. Qua frõte aut qua cõſcientia oblatiões vultis accipere: qui vix valetis ꝓ vobis nedum pro alijs deo ꝓces offerre? qꝛ prauum eſt ⁊ cõtra dominicum preceptũ: ⁊ detrimentũ anime ſue infert: qui illud agere conat̃ quod ei nulla ratione conceditur. Quia oĩbus ſanctis patrib⁹ noſtriſq̃ priorib⁹ placuit hanc ſanctionẽ fieri: ⁊ nos ſimiliter in eiſdẽ ꝑſiſtere volum⁹ vt nullus audeat irritũ facere hoc qđ conſtitutũ eſt ſi in ꝑpetua dãnatione noluerit ꝑſiſtere. Si q̃s vero ꝯtra hanc regulã noſtrã ⁊ cõtra ſanctorum. ccc. patrũ qui in niceno cõcilio hoc cõſtituerunt temerarius ꝓſumptor fuerit: ⁊ vlterius oblatiões de ſacris eccleſijs auferre molitus fuerit ſub anathematis vinculo ſit colligatus ⁊ condẽnat⁹. Reſponderunt omnes fiat fiat.

¶ Premiſſis auctoritatibus eccleſie cum omnib⁹ rebus ſuis ad epi ordinationẽ pertinere mõſtrantur: ⁊ tam eccleſie q̃ꝫ oblationes vel facultates earum a laicorũ diſpoſitione probantur eſſe immunes.

¶ Queſtio. ij.

S Ed cum[g] in epõrũ ptãte facultates eccl'ie ꝯſtitute eẽ dicant̃ ptãs diſpẽſandi intelligenda eſt nõ diſtrahendi vel dilapidandi. Unde in agathẽſi ꝯcil. legit̃.

¶ Res eccleſie aliquo modo epis alienare non licet.

e ¶ Comedere. Ar. ꝙ clerici concubinarij nõ debent comedere bona eccleſie. xxxij. di. preter hoc. Argu. contra. xxxij. di. ſi qui vero. ⁊. xxxj. diſtin. omnino.

f ¶ Aaron. Illi vero ſacerdotes ſemꝑ comedebant panes durum: qꝛ quolibet ſabbato ponebãtur eis illi duodecim panes: qui fuerũt dicti panes ꝓpoſitionis. Sed nũquid de illo pane poterãt paſcere familiam ſuam: vel etiã canes ſuos? Nõ: ſed tñ in neceſſitatibus poterant: quia tunc etiam alijs licebat comedere eos. vñ dauid ⁊ abimelech excuſantur: vt xxv. q. j. §. ſi ergo. ⁊ §. his ita reſpondet̃. Panes ꝓpoſitionis

¶ Premiſſis. ¶ Caſus. Infert gratian⁹ ex ſupradictis ꝙ eccleſie ⁊ oblationes ⁊ res eccleſie in epiſcopi poteſtate cõſiſtunt. Queſtio. ij.

S Ed cũ. ¶ hec q. diuiditur in q̃tuor partes: in quarũ ꝓma ꝓbat ꝙ res eccl'ie nõ ſũt alienãde niſi in caſib⁹ quos ponit. Scđa ibi perpetua. tertia ibi epiſcopus habeat. quarta ibi: ſi vero. Jo. de fã.

¶ Caſus. hic intitulat̃ ſcđa. q. qua q̃rit̃ an epõ liceat auferre diſtrahere vel dilapidare res eccleſie. Et certe dilapidare nõ poteſt: nec etiam alienare niſi in caſibus ꝯceſſis a iure: ⁊ hoc ꝓbat per ſequẽ. c.

g ¶ Sed cũ. Querit̃ an liceat epõ vſurpare res eccleſie. hec. q. nõ hʒ dubitationẽ: qꝛ cõſtat ꝙ non põt vſurpare.

Dïuiſio.

Aſellas vel mancipiola eccleſie epi: (ſicut ꝑfca ſanctoꝝ canonum ꝓcepit auctoꝛitas) vel vaſa monaſterij quaſi cõmendata fideli prepoſito ĩtegro eccleſie iure poſſideant. i. vt epi neqꝫ vendere neqꝫ per quoſcũqꝫ cõtractus res vnde pauperes [a] viuunt alienare preſumant. C. de ſacroſan. ec. l. j. imperatoꝛ Iuſtinianus. Excepta [b] cauſa videlicet captiuitatis. Imperatoꝛ Leo. De eodem.

Ea enim que ad beatiſſime eccleſie iura pertinent vel poſt hanc ꝑuenerint tanquã ipſam ſacroſanctã ⁊ religioſam eccleſiam intacta conuenit inuiolabiliter cuſtodiri. Conſtitutio noua.

Hoc ius [c] poꝛrectũ eſt ad omnem locũ venerabilem oẽqꝫ collegium qð actio pia conſtituit: vt nec pignoꝛent ⁊ perpetuo ſeruent in his rebus immobilibus [d] que ab impiali [e] domo ꝓdictis locis applicantur. In ceteris eatenus excipitur ſi debitũ vꝛget: preterea ſi habꝫ ſuperflua vaſa ✠ nec aliũde ſoluere valet: ne quid imobile alienetur vel diſtrahatur ea geſtis habitis coꝛaꝫ eo cuiꝰ eſt loci oꝛdinatio alijſqꝫ ſanctis locis venerabilibꝰ vel cõflata [f] cuilibet vendant. Qui autẽ hec acceperit citra hanc obſeruationẽ ijſdẽ penis ſubiaceat que in rebus imobilibus ꝓdite ſunt. Si autẽ debitũ quod vꝛget ex mobilibus ſolui nõ valet: primo res imobiles ſpeciali dent pignoꝛi: cuius fructus creditoꝛ ſibi reputet tam in ſoꝛtem [g] q̃ in vſuras vſqꝫ ad quartã cẽteſime [h]. Quod ſi nolit: tunc oꝛdinatoꝛ domus apud eũ a quo oꝛdinatur habitis abſqꝫ diſpendio [i] geſtis iuret maioꝛe parte ibideꝫ ſeruientium [k] ꝯſentiẽte ⁊ debitũ vꝛgere nec ex mobilibꝰ ſolui poſſe: quo ſubſecuto ꝑ viginti dies rẽ eccleſie eẽ venalẽ publice ſit notum: vt plus [l] offerẽti det pretio modis oĩbus ꝓ debito dãdo: aliter enĩ emptoꝛi res nõ concedit: ⁊ hoc inſcribat nil eſſe factũ in eadẽ re ad dãnũ diuine domus: emptoꝛe ✠o nõ inuẽto res eſtimata diſtricte [m] det creditoꝛi in ſolutũ [n]

Aſellas. Caſus. hoc. c. diuiditur in duas partes. In prima dicit ꝙ omnia bona eccleſiaꝝ mobilia ⁊ imobilia debent eſſe in poteſtate epoꝝ: ita vt non liceat eis vendere directa venditione vel indirecta niſi imminẽte neceſſitate vel vtilitate eccleſie: qua primitus cõprobata fiat venditio corã duobus vel tribus vicinis epis ſubſcribentibus venditioni cuꝫ alijs clericis: ſi vero aľr fiat irrita erit venditio. In ſcða parte dicit ꝙ eps poteſt peregrinis vel clericis cõcedere in vſum poſſeſſiones minus vtiles ſaluo iure eccľie. Secũda pars ibi minus vero vtiles. In directa eſt qñ ſolus vſuſfructus alienat. Et ſcias ꝙ hodie coram ꝓpꝛio epo poteſt fieri alienatio.

a Pauperes. qꝛ quicquid hꝫ eccleſia pauperũ eſt. xvj. q. j. quoniaꝫ quicquid.

b Excepta. xij. qõ. ij. ſacroꝛum.

Ea enim. Caſus. Lex iſta loquit tm̃ de poſſeſſionibus eccleſie cõſtantinopolitane: cuius poſſeſſiões habite vel habende debent intacte cuſtodiri ſicut ꝓpꝛia eccľia.

Hoc ius. Caſus. Supra in l. antiqua. iubemꝰ cuius pars hic ponit ſ. ea enim. dictũ fuit ꝙ poſſeſſiones conſtãtinopolitane eccleſie alienari nõ poſſunt: ſed iuſtinianus hoc ius extendit ad oẽm locũ venerabilem ſup rebus imobilibus donatis ab imperatoꝛe loco venerabili. q̃ nullo mõ pñt alienari. in alijs aũt rebus hec foꝛma ſeruet: vt ſi debitũ vꝛget vendant primo mobilia. ſ. granũ ⁊ hmõi ✠: deinde vaſa nõ conſecrata: poſtea cõſecrata vendant locis venerabilibus vel cõflata cuilibet geſtis oĩbus habitis coraꝫ epo: aliter aũt facta venditio irrita erit. Si vero de rebus mobilibus debitũ ſolui nõ poteſt obliget res imobilis pignoꝛi creditoꝛi: q reputet fructus tam in ſoꝛtes q̃ in vſuras vſqꝫ ad quartã centeſime: qð ſi creditoꝛ nolit recipere iurabit economus coꝛam epo ⁊ maioꝛi parte clericoꝝ ibi ſeruientiũ conſentiente ꝙ debitũ ex mobilibꝰ ſolui nõ poteſt: poſtea per viginti dies ꝓdium exponat venale: ⁊ ſi nullus emere velit detur creditoꝛi in ſolutũ re diſtricte eſtimata addita in precio decima parte totiꝰ eſtimationis: ⁊ hoc fiat cum cõſenſu epi ⁊ maioꝛis partis capituli. Iſtud aũt predium ſit mediocre: ⁊ creditoꝛ ſit talis qui pꝛobare poſſit pecuniã eſſe verſam in vtilitatem eccleſie: ⁊ aliter venditio facta non tenet neqꝫ valꝫ: ſed hodie ex toto hoc non ſeruatur de conſuetudine.

✠ Add. ꝙ ꝓhibitꝰ alienare põt res alienare q̃ ſuari nõ pñt. not. glo. ſi. in. c. j. de cleri. egro. li. vj. ⁊ in. L. lex q̃ tutoꝛes in ſi. C. de admi. tu.

c Hoc ius. quod eſt. C. de ſacroſan. eccle. ſubdeinde. qꝛ loquitur tantum de conſtantinopolitana eccleſia.

d Immobilibꝰ. ꝯſenſu tñ impatoꝛis pñt alienari. ff. eo. ꝓcarie. in auc. de alie. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimas. col. ix.

e Ab imperiali. Ecce caſus vnus in quo in nullo caſu põt alienari res. Itẽ in alio caſu nõ poſſunt alienari ob aliquam cãm. ſ. cuꝫ ſub ea cõditione date eẽnt eccleſie vt nõ alienentur. in auc. de alie. ⁊ emphite. §. ſanctiſſimas. col. ix. ⁊ extra de cõdi. ap. c. verum. ſed hoc non eſt verum. nõ enim valet hoc pactũ cum ſit contra legem diꝰ vt. xij. q. ij. aurum.

f Conflata. qꝛ ad ꝓphanos vſus non debent redigi: vt. ff. de conſe. di. j. in ſancta. ⁊. xij. q. ij. aurum. tñ in neceſſitate poteſt obligari ad tabernas ⁊ ſub eadem foꝛma: vt extra de pigno. c. j. Dicunt tñ quidam ꝙ nec vendi nec obligari poſſunt cum ſint res ſacre. C. que res pig. obli. nõ poſ. l. iij. ⁊ dicũt ibi nõ eſſe nexum pignoꝛis: ſed ſolũ detentioneꝫ hꝫ quouſqꝫ reddat ei ſua pecunia: ſicut aľs pignus detinere poteſt ꝓ ea pecunia ꝓ qua nõ eſt obligatũ vt. C. etiã ob chirographariaꝫ pe. L. vnica. Idem poteſt dici de libero homine qui obligatur: vt nota. xxiij. queſtio. vlti. vt pridem.

f Conflata. extra de pigno. nullus. ff. xij. q. ij. aurum.

g In ſoꝛtem. Littere eſt prepoſteratio: pꝛius enim cõputat in vſuram q̃ in ſoꝛtem: vt. ff. de ſolu. in his. §. vlti. niſi dicas ꝙ hoc aliter ſit in fauoꝛem eccleſie.

h Cẽteſime. Uſura dĩ cẽteſima q̃ equparat ſoꝛti ĩ ãno.

i Abſqꝫ diſpendio. id eſt ꝙ eccleſia nil dat tabellioni ſed ſolus emptoꝛ: ſicut eſt in tractu dementis ⁊ furioſi. C. de epiſ. audien. L. penulti.

k Seruientium. arg. contra. lxiij. di. quanto.

l Ut plus. Quid ſi offerat plus q̃ valet? Tunc tantũ iuſtũ precium recipiet: lꝫ lex dicat ꝙ ꝯtrahentes poſſunt ſe inuicẽ fallere. ff. de mino. in cauſe. ſed eccľia in ſuis ꝯtractibus non debet dolum facere: vt extra de don. per tuas.

m Diſtricte. ſ. vt conſideretur q̃tum inde poſſet colligi in viginti quinqꝫ annis: ⁊ pꝛo tanto vendatur: vt in auc. de eccle. titu. col. ix. §. ſin autem heres.

n In ſolutũ. hic inuito creditoꝛe aliud pꝛo alio ſoluitur. Cõtra id. ff. ſi cer. pe. L. ij. Item dat ei res mediocris in ſolutũ cum optima dari debeat. C. de ſolu. auc. niſi. Item ꝙ tenet pꝛobare pecuniã verſam eſſe in vtilita-

Eccľie res aliqñ nullo mõ pñt alienari.

Uſura cẽteſima.

Credit[illegible] aliquã[illegible] onerati[illegible]

tem eccleſie. Et ſic in tribus oneratur creditor: ꝛ ideo ei additur decima pars: lȝ hoc aliter alij intelligant: vt ſi res valebat decem ꝙ ei vendenda ſit pro vndecim.

a Addita. hoc eſt fauore eccleſie ſicut alīs fauore libertatis quis cogit̄ rem ſuā vendere. liiij. di. fraternitatem.

b Probat. Sed nūquid creditor ita curioſus erit vt ſemper teneatur ſcire ad quem vſum cōuertatur hec pecunia: ſȝ ſm̄ hoc nullus iueniretur qui cū eccleſia ꝯtraheret: vt. ff. d̄ mino. verum. §. ſi locu pleti. ꝛ. l. ꝙ ſi minor. Sed dic ꝙ ſufficit ꝓbare ꝙ eccleſia tūc tēporis egebat pecunia vt. ff. de exerci. luci⁹. ne ſi nimia ſubtilitate circa res eccleſiaꝝ laboremus illa ſubtilitas eis in ꝑniciē vertat̄: vt. C. ad treb. l. pe. in ꝑn. C. de ver. ſigni. l. iij. in ſi. eſt tñ ar. ꝯ. ff. de in rē ver. ꝙ ſi ſeruus. §. pe.

c Proceſſiſſe. ſiue extra depoſi. grauis.

Sicut autem. Caſus. Di. ꝙ ſi cut res eccleſie alienari non debent: ſic etiam ꝓhibetur ne ſterilis poſſeſſio vel tributoria eccleſie tribuatur.

d Oneroſa. que plus hȝ incōmodi ꝙ̄ cōmodi: res enī transfertur cū onere ſuo: vt. xvj. q. i. ſi quis laicus.

Predium. Caſus. Di. ꝙ ſi eccleſia hȝ predium inutile ꝓpter onus fiſcalium poteſt illud alienare habitis geſtis: vt. ſ. dictum eſt ſcilicet preſtito iuramento ꝙ non alienetur niſi imunitas eccleſie ſeruetur. Immunitas. i. indēnitas.

Sed ꝛ ꝑmutare. Caſus. Di. hic ꝙ eccleſia pōt permutare cum ꝑncipe ꝓ re maiori vel equali impiali reſcripto ſup hoc ꝓcedente. Idem poteſt ꝛ cū alia eccl'ia cuȝ vtriuſqȝ indēnitate habito ꝯſenſu eoꝝ q ſupra legunt̄.

e Recte. ſi ꝑdium vnius alij eſt vicinū: vt in auc̄. de eccle. ti. §. ſi au̇t. col. ix. ꝛ ex̄ de re. ꝑmu. ad queſtiones.

Perpetua hec eſt ſecunda pars: in qua loquitur de emphiteoſi: ꝛ ponit qd iuris ſit: ꝛ ſimiliter de precarijs: ꝛ ponit hic duodecim articulos. Joan. de fan.

Caſus. Di. hic ꝙ poſſeſſio eccleſie poteſt dari in emphiteoſim ꝑpetuam ſi fiat in ꝑſentia epi ꝛ clericoꝝ economo iurante nihil ad leſionē diuine domus fieri: nec pēſio diminuat̄ niſi in ſextā partē de eo qd̄ poterat haberi cū res ſit donata eccl'ie: ſed ſi res ſit diminuta ꝑp cladem accipiat̄ penſio ꝙ̄ta pōt haberi: ſi vo res ſit ꝑcioſa de

addita[a] in precio decima parte vniuerſe eſtimationis ꝛ accedente cōſenſu ordinatoris ꝛ maioris ptis ibidem ſeruiētium: ſit tñ ea res mediocris inter ceteras inſpecta ipſius qualitate ꝛ ꝙ̄titate ꝛ onere. Is creditor ꝑ intelligat̄ qui qd̄ credidit ꝓbat[b] in vtilitatē religioſe domus ꝓceſſiſſe[c]. Sicut aūt alienatio rerū eccleſie interdicit̄: ita ꝓhibetur ne qua ſterilis det̄ ei poſſeſſio aut alīs oneroſa[d]: veluti nomine fiſcalium. Item. Predium ꝓpter onus fiſcalium inutile alienet̄ geſtis vt ſupra cōficiendis ꝛ eodem iuramento ꝑſtito. i. ꝙ alia de cauſa nō alienetur niſi vt immunitas eiuſdē venerāde domus ſeruetur. Sed ꝛ ꝑmutare principes poſſunt ꝓ re maiori vel equali ſi reſpublica hoc expoſcit pragmatica forma ſuper hoc ꝑcedēte. Item: Sibijnuicē recte[e] ꝑmutant cuȝ vtriuſqȝ indēnitate eoꝝ. ſ. conſenſu q ꝛ ſupra referuntur. Perpetua[f] quoqȝ emphiteoſis in his rebus[g] ꝑmittitur ſi res in eoꝝ gerat̄ preſentia quibus hoc aſſignatur lege: iurantib⁹ his

qua parū vel nil penſionis habeat̄ re ſubtiliter eſtimata iuſta pēſio tribuat̄. Et ea etiā res det̄ in emphiteoſiȝ q̄ vi̇ idonea ad hoc economo ꝛ alijs gubernatorib⁹ eccleſie.

f Perpetua. vſqȝ ad. xxx. annos. inſti. de ꝑpe. ꝛ tempo. ac. in prin. vel ꝑpetua. i. ꝙ̄diu viuit. ff. ꝓ ſocio. l. j. ꝛ. ſ. eo. ꝑcarie. vel perpetua. i. ꝙ̄diu penſio ſoluit̄: vt inſti. loca. §. adeo ſicut excōicatio dī ꝑpetua: id eſt quouſqȝ peniteat: vt. ſ. e. q. ſ. q. ꝛ. xxvij. q. i. de viduis. vel vſqȝ ad tertiam generationē: vt in auc̄. de nō alie. aut ꝑmu. §. emphiteoſim. ꝛ. §. q; vero leonis. col. ij.

g In his rebus. i. in rebus nō multum vtilibus.

h Non iminuendo. i. ſi eſt minuenda non eſt plus minuenda.

i Sextam. nō remouet: quin plus poſſit dari.

k Nunc penſione. i. quanta penſio nūc poſſit haberi.

l Subtiliter. i. ꝯſideretur ꝙ̄tuȝ in. xx. annis inde colligat̄ vt in auc̄. de nō alie. aut permu. §. q; vero leonis. col. ij.

quoꝝ intereſt ex eo cōtractu nihil ad leſionē diuine dom⁹ effici ſolito reddituipſi⁹ rei q fuit cum diuino iure dedicaretur nō iminuendo[h] niſi in ſextā[i] partem: aut ſi ob cladē diminuta fuerit tunc cōſtante nūc penſione[k] in emphiteoſim det̄. Quod ſi res ꝑcioſa quidē eſt: parum tñ aut nil ꝑſtet penſionis: res ſubtiliter[l] eſtimāda eſt vt ex hac eſtimatione iuſta pēſio conſtituat̄. Ea tñ ſola dentur in emphiteoſim q̄ ad hoc vident̄ congrua economo ꝛ alijs gubernatoribus. Qui rē hmōi cōductam vel in emphiteoſiȝ acceptā fecerit deteriorē: aut canonē per biēnium[m] nō ſoluerit repelli pōt: vt tñ ſoluat totius tēporis[n] penſionem: ꝛ id in quo rem leſit reſarciat: nō repetiturus ſi qd impēderit[o] nomine meliorationis. Si quas vero ruinas habēt memorate domus quas reedificare non valent in emphiteoſim dentur perpetuā: Emphiteota vſuro materia depoſite habitationis dom⁹ vt penſio minuatur in tertiā partem ab ea que ſtantibus adhuc habitationibus colli

Qui rem. Caſus. Aliqs rē eccleſiaſticā cōductā vel in emphiteoſim acceptā fecit deteriorem: vel pēſionem ꝑ biēnium nō ſoluit: ꝙ̄rebat̄ quā penā pati debeat? Et rñ. ꝙ expelli pōt de poſſeſſiōe: ita ꝙ ſoluat totius ꝑteriti tpis penſionē ꝛ dānum rei reſtituat: nō petiturus ſi qd impenderit noīe meliorationis.

m Per biēnium. hoc eſt tm̄ ꝑuilegiū eccl'ie vt ſtatiȝ expellat colonū nō ſoluentē penſionē: vt ar. ex̄ de iure iu. ꝑuenit. ꝛ. c. ꝙ̄relā. Idē eſt in colono fiſci. ff. de pub. ꝛ vec. l. vectigalia. Inter ꝑuatos requirit̄ triennium. C. de iure emphi. l. ij. in locatiōe biēnium: vt. ff. loca. ꝙ̄ro. §. inter.

n Temporis. preteriti: ſm̄ alios futuri: in odium iſtius ꝛ in fauorem eccleſie.

o Impenderit. ſed huic obſtat. liiij. diſt. generalis. ꝛ extra de in integ. reſti. c. j. ſed vbi bona fide fecit ſumptus ꝑ mala fide. xij. q. ij. c. vulterane.

Si quas. Caſus. Eccleſia domos hȝ ruinoſas ꝙ̄s quidā in emphiteoſim vult recipe: querit̄ ꝓ ꝙ̄ta penſione debeant dari? Et rñ. ꝙ ſi conductor vult vti materia deſtructe domus. ſ. lapidib⁹ ꝛ lignis penſio nō dȝ minui niſi in tertiā partē ab ea que extātibus adhuc habitationibus haberi poterat: ſi vero vult domos reedificare dabitur ea penſio que inde poterat haberi ante reedificatio

Perpetuū dī multipliciter.

Emphiteota non ſoluens canonem expellitur.

nem:⁊ ex eo ꝙ mō plus inde haberi pōt ꝗ̄ antiq̄ꝰ dabit medietatē arbitrio boni viri:ita vī̄ ſentire.h. ⁊ etiā Be.
a ℂ Ex additis.de nouo.ſ.medietas que accreſcit dabitur cum antiqua penſione.alij dicunt ꝙ medietas antique ⁊ medietas noue dabitur.

nec aduerſus eccleſiā nec aduerſus alienantē hꝫ actionem:vt.xvj.q.iij.vniuerſas. ſi eſt bonefidei poſſeſſor hꝫ actionē aduerſus eum tm̄ qui alienauit: vt.xij.q.ij.vulterane.melius eſt vt dicas ſiue bona fide ſiue mala contraxerit ſemper hꝫ actionem aduerſus alienantem.

b ℂ Medietas.ciꝰ que accreſcit.
ℂ Qui vero.
ℂ Caſus hic tractatur de quattuor generibꝰ hominum recipientium res eccleſie citra legis formā.ſ.de emptore donatario creditore ⁊ ēphiteota:qui oēs debētres reſtituere cū oī incremēto medij tpis ⁊ ꝑcium qd̄ dedit ab eccl̄ia nō repetet ſed ab eo qui alienauit. Donatarius aūt rez cū oī cauſa reſtituat ⁊ aliud tantūdem. Creditor rem reſtituet:⁊ pecuniā ſuaꝫ nō recuperabit. Emphiteota vo cadit a re conducta: nec qd̄ dedit repetet:⁊ ſoluet penſionē tpis ꝑteriti ⁊ ꝙ ſoluere in ꝑſenti tenebatur ac ſi de iure contraxiſſet.
ℂ Similiꝰ rē. hec vba nō ſūt de auctē: ſed Guarnerius appoſuit ea de lege.C. de ſac.ſan.eccle.ſancimus nemini. Sed hoc corrigit hodie ꝑ c.xij.q.ij.vulterane. ⁊ in auc.de nō ali.§. qr vo leonis. col.ij.
c ℂ Non gratuito. vt emptor.
d ℂ Incremento.i. oēs fructus perceptos medio tēpore. xij.q.ij.non liceat.
e ℂ Venerabilē.vt xij.q.ij.diaconi. ⁊.c. ſi qs.⁊.c.qcqd.C.de rei ven.ſi mācipiuꝫ.
f ℂ Aliud. Contra xij.q.ij.diaconi. vbi ſufficit ꝙ tantūdem reſtituat: ſꝫ ibi loqr̄ de alienatore ħ de eo cui eſt alienatum.

gebatur:aut eo prius reedificante ex additis[a] illic per eſtimationē penſionibus medietas[b] detur religioſe domui: nam priore caſu ab initio emphiteoſis preſtanda eſt pēſio. ℂ Qui vo res iaꝫ dictas nō gratuito[c] alienationis titulo citra formā legis accipit rem quidē cum oī incremēto[d] medij tēporis reſtituat: eius aūt qd̄ dedit nullā aduerſus venerabilē[e] domum ſed aduerſus euꝫ qui alienauit habeat actionē:donatarius aūt ⁊ rē cū oī cauſa reſtituat ⁊ aliud[f] tantūdeꝫ:Creditor quoqꝫ reſtituta re pignorata crediti actionē contra ſolū pignoris datorē non eccleſiā hꝫ:Emphiteoſis acceptor ab ea cadat:nec qd̄ dedit repetat:immo ſtatim ſoluat qd̄ ſoluturus eſſet ſi iure contraxiſſet. ℂ Sed melius[g] dī omnino denegandas actiones eſſe huiuſmodi acceptori. Item Codice lib.j.titu.de ſacroſanctis eccleſijs. Imperator Leo.

Si economus eccleſie ꝓſpexerit expedire vt cuiqꝫ deſideranti certaꝝ poſſeſſionū atqꝫ prediorū vrbanoꝝ ⁊ ruſticorum ad ius eccleſiaſticū pertinentium tēporalis vſufructꝰ poſſeſſio pro petitione ipſius preſtet[h] eius tpis quod inter vtroſqꝫ cōuenerit: ſiue in diē vite ſue ſi ab eo q deſiderat poſtulet pacta cū eo qui hoc elegerit ineat economꝰ atqꝫ cōſcribat ꝑ que ⁊ tps īra qd̄ hoc preſtari placuerit ſtatuat ⁊ manifeſtū ſit quod quiſqꝫ accepit adinuicem. Palea.

Huiuſmodi bn̄ficij gratia ꝑſtando quidē eccleſiaſtici predij vſufructū:poſt ſtatutū auteꝫ tēpus ⁊ placitū reddituū ipſoꝝ proprietate ad ius ⁊ dominium eccleſiaſticū reuertēte firmiter:ita vt ſiue completo ſpacio qd̄ inter eos fuerit cōſtitutum ſeu mortis ſue tēpore:ſi hoc quoqꝫ cōuenerit is qui eccleſiaſticā poſſeſſionem ⁊ ceteroꝝ reddituū vſufructum habēdi grā pacto interueniente ſuſceperit:nō minus ꝗ̄ alterius tante quātitatis ꝗ̄te acceperit redditus cū ipſoꝝ prediorū dominio ⁊ rebus imobilibus eorūqꝫ colonis ⁊ mancipijs eccleſie derelinquat:niſi eni hac cōditione pacta inita fuerint:ea quoqꝫ decernimus non valere. ℂ Nā hec vſus preſtatio locum hꝫ in oī domo religioſa quo finito res vtraqꝫ pleno iure ꝑueniat in domū iam dictam:nec tributis qdem grauata ſit maioribus ea res que daṫ adinuicē. ℂ Quibuſcūqꝫ modis alijs ꝑmittiṫ:iterdicitur tm̄ certis ꝑſonis rē eiuſmodi accipe vt economo eiuſqꝫ cognatis[i]. ℂ Nō ſi neceſſitas compulerit:vt ꝓ eccleſie neceſſitate aut vtilitate vel in vſufructu vel indirecta venditione aliquid diſtrahaṫ:apud duos[k] vel tres cōprouinciales aut vicinos epōs cauſa

ℂ Si economus.
ℂ Caſus. Aliqs volebat habere vſufructum in domo vel agro eccl̄ie vſqꝫ ad certū tps vel toto tēpore vite ſue: ꝗrebaṫ qualr̄ hoc fieri deberet? Et rn̄. ſi economus hoc viderit expedire eccleſie pacta cū eo ineat vtrū ad certū tps vel toto tēpore vite ſue rē eccleſie velit hr̄e:⁊ hoc rediget in ſcripturā:⁊ ſm̄ ꝙ cōuenerit dabit ſibi economꝰ rē eccl̄ie:⁊ ille q accipit reꝫ eccleſie dꝫ facere pactuꝫ vt finito tpē reſtituat eccl̄ie qd̄ accepit ab ea: ⁊ tm̄deꝫ de ſuo eiuſdē bonitatis ⁊ redditꝰ cuꝫ eo qd̄ accepit:⁊ cū tota dem mācipijs ⁊ colonis ꝙ ꝑpetuo penes eccleſiā remanebit:ſi vo alr̄ fiat irritum erit. Hug. vero caſuꝫ ponit breuiter ſic. Hic dī in hac.l. Aliqs vult accipere ꝑdiuꝫ eccleſie i vſufructū vſqꝫ ad certū tps vel vſqꝫ ad mortem ſuā:non pōt hoc facere niſi ſtatim ꝑdium ſuū eq̄ bonū ⁊ ꝑ oia conferat eccl̄ie quo ad ꝓprietateꝫ:⁊ ſic vſqꝫ ad ſtatutuꝫ tps retinebit vtrūqꝫ ꝑdiuꝫ quo ad vſufructū poſtea vtrūqꝫ ꝑueniat ad vtrūqꝫ pleno iure. Sed primus caſus quē poſui melꝰ lr̄aꝫ expōit ⁊ ſenſuꝫ cōprehēdit.
h ℂ Preſteṫ. ſic eẋ de his q̄ ſi.a ꝑla. ſine ꝯſē.c.cū aplica ⁊.c.ſe. ibi ꝑpetua firmitate.

g ℂ Sed melius. hoc appoſuit Guarneriꝰ de lege q̄ eſt C.de ſac.ſan.ec.ſancimꝰ nemini.ſed corrigiṫ in auc. col. ij.de nō alie.§.qr vo leonis.⁊ ꝑ canonē.xij.q.ij. vulterane.Vn̄ ſiue bona fide ſiue mala accepit hꝫ regreſſum ad auctorē ſuū:vt eẋ de re.ec.nō ali.ad audientiā. lꝫ ſit ar.ꝯ̄ C.de euic.ſi fundū.vbi dī ꝙ malefidei poſſeſſor nō alr̄ hꝫ regreſſuꝫ ad ſuū auctorē niſi ſit ſibi cautū de euictione. Dicūt tn̄ qdaꝫ ꝙ ſi eſt malefidei poſſeſſor ille q recipit tūc

ℂ Nā hec vſus. ℂ Caſus. In hac auē. dī ꝙ ꝑcaria de q̄ ſit mētio.ſ̄.e.ſi economꝰ.pōt fieri a q̄libet eccl̄ia:ita vt tpē finito res vtraqꝫ ꝑueniat ad eccl̄iaꝫ pleno iure:⁊ res que daṫ inuicē nō dꝫ eſſe grauata tributis maioribꝰ: quā ꝑcariā economꝰ nō pōt facere ſibi nec ꝯſanguineis ſuis.
i ℂ Cognatis.⁊ ſic dānoſum eſt alicui officium ſuuꝫ: vt.vij.queſtio.j.conſtitutum.
k ℂ Duos.hodie ſufficit ſolus cōſenſus epi cuꝫ canonicis ...

Epi cōſe... ſus cū c... nonicis ſufficit ... rei alie... tione.

nicis.xij.queſtio.ij.fine. ⁊ ſi res venalis eſt in parochia alterius ille interponet decretuz: vt. C. de predijs ⁊ alijs rebus mino. l. ſi prediū. ⁊ extra de foro compe. ſane. Jo. Quod non credo verum cum ſuffi iat cōſenſus epiſcopi cum capitulo. xij. q. ij. ſine exceptione. B.

a ¶ Uel trāſactio. id eſt permutatio.
b ¶ Nō valebit. Ar. non valere ↄ̄ctum niſi adſit ſbſcriptio. extra de his que ſi. a prela. c. j. xcvi. di. bene quidem. xij. q. ij. ſine exceptione.
c ¶ Saluo iure. id eſt vt nō intelligatur eſſe perpetua donatio ſed tēporalis: vt nota. xvi. q. j. poſſeſſiones. ſed ſi eccleſie daretur tūc intelligeret̃ eſſe perpetua: vt extra de his que fiunt a prela. ſi. con. ca. cuz apoſtolica. in fi. ⁊ capi. ſeq.

P Recarie. ¶ Iſta hoc ca. diuiditur i tres partes. In pma parte dicit̃ ꝙ pcarie debent fieri hoc mō: Si ruſticus dat ꝓprietatem ſui fundi tm̄: ⁊ retinet vſufructū ſibi: accipiat ab eccleſia vſufructū duoꝝ fundorū ſuo nomine tm̄ ⁊ non filioꝝ: ſi vero dat eccl'ie ꝓprietatē ſtatim pleno iure accipiat ab eccleſia vſufructum trium fundorū nomine ſuo tm̄ ⁊ non filiorum. In ſecūda parte dicitur ꝙ nulla poteſtas debet cogere eccleſiam precariam facere: cū nemo debeat cogi de ſuo facere beneficiū. In tertia parte dicitur: ꝙ ſine licentia regis non debet fieri cōmutatio rerum vel ſeruorum eccleſie. Secunda pars incipit ibi: decreuit. tertia ibi nec cōmutationes.
d ¶ Precarie. Precarie ſ̄ dicunt̃ quedam preſtationes vſufructus in recompēſatione eius proprietatis que dat̃ eccl'ie. Preterea precaria eſt quidam cōtractus affinis emphiteoſi: ſed in hoc differt: ꝙ de quinquēnio in quinquēnium renouatur: vt in palea ſequēti. ⁊ extra de preca. c. j. Quādoqꝫ eſt precarium quod precibus ad vtendum alicui datur: ⁊ illud reuocari poteſt quandocūqꝫ non obſtāte aliquo pacto: vt. ff. de preca. cum precario. ⁊ extra eo. c. vlti.
e ¶ Duplum. Uidetur cōtradicere illi. ſ̄. e. ſi econom⁹. vbi dicit̃ ꝙ tantūdem dari debet. Sed lex illa benignior eſt canone: vel canō loquitur in eo caſu cum ſenex eſt vel debilis qui recipit rem eccleſie.
f ¶ Cogi. ſed fallit: vt. vij. q. ō. i. omnis. ⁊ vbi aliquis alij ꝓdeſt: ⁊ ſibi non nocet: vt. ff. de aq̄ plu. arcen. in ſumma. §. item varus. ⁊. lxxxvj. diſtin. paſce.
g ¶ Nec cōmutationes. hoc itelligas de rebus collatis eccleſie ab imperatore: vt ſ̄. e. hoc ius. in prin. vel loquitur ſecundum ſua tempora.

qua neceſſe fuerit vēdi ꝓmiſſus cōprobet̃: vt hita diſcuſſione ſacerdotali eoꝝ ſubſcriptiōe que facta fuerit vēditio vel trāſactio[a] corroboret̃: aliter facta vēditio vel trāſactio nō valebit[b]. ¶ Minus vero vtiles poſſeſſiōes peregrinis vel clericis (ſaluo iure[c] eccleſie) in vſum ꝓſtare pmittim⁹.

Item ex ↄci. mediomatricis.

¶ Eccleſiaſticaꝝ rerū precarie qualiter fieri debeant.

P Recarie[d] a nemine de rebus eccleſiaſticis fieri preſumātur niſi tantū ꝙtū de qualitate cōuenienti datur ex ꝓprio duplū[e] accipient ex rebus eccleſie in ſuo tm̄ q dederūt noīe ſi res ꝓprias ⁊ eccleſiaſticas fructuario vſu tenere voluerint: ſi aūt res proprias ad pn̄s dimiſerint ex rebus eccleſiaſticis triplū fructuario vſu ſuo tm̄ quis noīe ſumat: q2 ſic eas quēqꝫ tractare vt rerū eccl'iaſticaꝝ diſpenſatorē cōuenit non vt ꝓpriaꝝ largitorem. ¶ Decreuit etiā ſancta ſynodus ⁊ imperialis auctoritas denūciauit vt a nulla ptāte quis cogat̃ facere precariā de rebus deo ⁊ ſanctis eius dicatis: cū rō ⁊ vſus obtineat neminē qui nō vult cōtra vtilitatē ⁊ rōnem cogi[f] de proprio facere beneficium. ¶ Nec cōmutatiōes[g] rerum vel mācipiorū eccleſiaſticorū q̄libet pſona ſine licētia ⁊ regio cōſenſu facere preſumat.

Item ex conci. beluacenſi.

¶ De eodem. Palea.

P Recarie de qnquēnio in quinquēniū ſm antiquā ↄſuetudinē renouētur.

Item ex conci. carthaginen̄.

¶ De eodem. Palea.

D E precarijs que a rectorib⁹ eccleſiaꝝ irrōnabiliter fiebant ⁊ ſe ſuoſqꝫ ſucceſſores pena graui obligabant: vt facta ipſorū nequiuiſſent diſſoluere: precipim⁹ vt nemo ſucceſſor i anteceſſoris ſui pena ſit obligatus: ſꝫ ſue prouidētie ſit cōceſſum: vt ſi anteceſſor ei⁹ res eccl'ie irrationabilr̃ diſtribuit ab eo ad ius eccl'ie eiuſdez reuocētur.

Item ex conci. martini pape.

¶ Res eccleſie diſpenſandi poteſtatem hēat epiſcopus.

E Piſcopus habeat poteſtatē in rebus eccl'ie: vt diſpēſet neceſſitatē habētibus cū omni reuerētia ⁊ timore dei: participare eū etiaz oportet que neceſſaria ſunt: ſi tamē ipſe aut qui cū eo ſunt fratres indiguerit[h] aliquo vt neceſſitatē nullo mō patiant̃: ſcdm̄ apoſtolū ſanctū dicentem: Uictu[i] tm̄ ⁊ tegumento his contēti ſumus. Si autez res eccleſiaſticas eps in ſuas ꝓprias voluntates vſurpare voluerit aut fratribus[k] vel filijs vel quibuſcūqꝫ propinquis ſuis dederit poteſtatē: vt per eos latēter ledātur res eccleſiaſtice: hūc oportet obnoxiū eſſe cōcilio: ſin aliter epus vel qui cum eo ſunt pſbyteri[l] aut diaconi accuſent̃: qa ea que vel ex redditu vel ex quolibꝫ actu eccleſie venerūt in ſuos vſus colligūt ⁊ paupes fraudant: ⁊ ſame cōficiūt: hoc eni corripi oportet ſcdm̄ ꝙ ordinem.

¶ Epiſcopus habeat. ¶ Hec eſt tertia pars hui⁹. q. ¶ Caſus. Statutuz fuit in cōcilio martini pape: ꝙ eps debet diſpēſare res eccleſie cū reuerentia ⁊ timore: ⁊ ide ſuſcipiat q̄tūz ſibi ⁊ ſuis fuerit neceſſariū. Si vero res eccl'ie vſurpauerit vel ↄſanguineis dederit eas paup̄ibus ſubtrahendo: ſit obnoxi⁹ concilio ⁊ corrigat̃. Sequens. §. patet.
h ¶ Indiguerint. Not. quatr̃ exponitur hoc verbū indiguerint vt arceatur tm̄ ad victuz ⁊ veſtitum. Ar. ↄ̄ extra de prebē. de monachis.
i ¶ Uictu qui tamē melior vel peior dādus eſt ſm qualitatez perſonarū: vt. xlj. di. non cogātur. Et noīe cibarioꝝ nō intelligunt̃ veſtimēta: ſed noīe alimentoꝝ itelligunt̃ veſtes ✝ ⁊ habitatio: vt. ff. de ali. leg. l. vlt. ⁊. l. antepe.
k ¶ Aut fr̃ib⁹. preſumit̃ eni ꝙ hoc carnali amore faciat: vt. lxxxix. di. decenter. ſic. ſ̄. e. nam hec vſus. ſic ex̄ de ap. poſtremo. Sic ecōuerſo cōſanguinitas q̄nqꝫ elidit ſuſpitionē: vt extra de coha. cle. ⁊ mu. a nob.
l ¶ Preſbyteri. eque puniūtur illi qui nō reſiſtunt. ſ. officiati ſicut ipſe eps: vt. C. de ap. q̄m̄. ⁊. ij. q. vij. quapp.

iuſſio.

P recarie p[illegible] ⁊ p[illegible] ⁊ fruit.

j. Timo. vj. b.

Alimētoꝝ noīe ꝯprehendūtur veſtes ⁊ habitatio. ✝ ¶ Adde qd veniat appellatiōe alimētoruz: gl. i. l. cuz hi. §. q trāſigit. ff. de trāſac. barto. i. l. legatio. ff. de ali. ⁊ ciba. lega.

Conſanguinitas elidit ſuſpitionē.

a ¶ Si quis. Quarta pars in q̄ dī vt in.c.ſe cōtinet. Jo.de fa.
S I quis epūs. ¶ Caſus. Queſitū fuit quā penā debeat pati epūs q alienat rē eccleſie nulla neceſſitate cogente: vel qui alienat res vacātis eccleſie: qđ intelligit. h. nulla neceſſitate cogēte. Et rñ. ꝙ cōuictus dꝫ rem reſtituere: ⁊ poſtea deponi.

b ¶ Nō eſt. q: forte mortuꝰ eſt: q: ſede vacāte non pōt alienari res eccleſiaſtica: ita. xij. q. ij. ſi q̄ de rebus. ⁊ meliꝰ extra ne ſe. vacā. nouit. tñ h dicit ꝙ ſede ſacerdotali vacāte auctoritate ſbi poteſt fieri alienatio: vt. lxxj. dī. fraternitatē. ⁊. ſ. e. q. j. decretū. ⁊ eſt argu. ꝓ iſto. C. q admit. ad bo. poſ. bonoꝝ ſed eccleſia epāli vacāte clerici nihil pñt alienare. Jtē patet h ꝙ epūs nihil pōt aliena re ſine cōſenſu ſacerdotis. xij. qō. ij. placuit. ⁊ abbatibus.

c ¶ honore. Pena enī alienatoris inde bite eſt depoſitio. xij. qō. ij. vulterane. ⁊. c. abbatibus. ⁊. c. apoſtolicos. xvij. qō. iiij. nullus. Queſtio. iij.

nihil dꝫ tollere a parochialibꝰ eccleſijs preter duos ſolidos nomine cathedratici: neq̄ tertiā partē oblationum tollat: ſed reſeruet reparationi eccleſie: neq̄ cogat clericos ſibi in aliquibus operibus ſeruili more ſeruire: qꝛ legitur in epla petri prima. Neq̄ vt dominantes ⁊c.

e ¶ Duos ſolidos. ad plus. minꝰ enim qñq̄ datur: vt eꝫ de cēſi. c. lim. ⁊. ſ. e. nec numerus. Et forte ſolidus hic appellat aureus vt. C. d ſpōt tu. l. ij. ⁊ de pe. teme. litigātiū. in fi.

f ¶ Tertiam. ſ. e. q. j. de his. ⁊. c. decreuimus. Contra. ſ. xij. qō. iij. c. vlti. ⁊. ſ. eo. vnio. Sol. tertiam habet cum vult hoc onꝰ fabrice ſubire.

g ¶ Epō rō fiat. per archidiaconum de redditibꝰ ⁊ poſſeſſionibꝰ eccleſie: vt. xxv. diſtin. perlectis.

natum fuerit a ſancto cōcilio.

¶ Si vero[a] cōtra hāc prohibitionem aliqua de rebus eccleſie epiſcopū vendere contigerit etiam res ipſa eccleſie reſtaurāda eſt: ⁊ ipe gradu ſuo deijciendus decernitur.

Unde in eodē concilio martini pape legitur.

¶ De epiſcopo qui nulla neceſſitate res eccleſie vendit.

S I qs epūs nulla eccleſiaſtice ratiōis neceſſitate cōpulſus in clero ſuo: aut forte vbi pſbyter non eſt[b] de rebus eccleſiaſticis preſumpſerit aliqd vēdere: ⁊ res ipſas eccleſie ꝓprie reſtaurare cogatur: ⁊ in iudicio epoꝝ deijciatur auditus ⁊ cōuictus: ⁊ tanq̄ furti aut latrocinij reꝰ ſuo priuet honore[c]. ¶ Qō. iij.

Q Uid vo[d] nomine cathedratici epiſcopus exigere debeat in ſcđo concilio Bracharenſi legitur.

¶ Preter honorē cathedratici nihil epūs p dioceſes exigat.

P Lacuit vt nullus epoꝝ per ſuā dioceſim preter honorē cathedre ſue. i. duos[e] ſolidos aliud aliqd p eccleſias tollat: neq̄ tertiā[f] partem ex quacūq̄ oblatiōe populi eccleſijs parochialibꝰ facta ſibi vſurpet: ſed eccleſie reparationi ſeruet: ⁊ ſingulis annis epō[g] rō fiat: nā ſi tertiā partē illam epūs tollat lumen ⁊ ſartatecta abſtulit eccleſie. Et ſimilr parochiales clericos ſeruili more in aliqbꝰ operibus epūs fuis e non cogant: q: ſcriptum eſt: Neq̄ vt dominātes in clero.

J tem ex cōci. apud merech.

¶ Baſilicaꝝ reparatōi pficiat ētia quā epūs accipe ꝯſueuerat

P Riſcis qdē canonibus erat decretuꝫ vt epūs de parochianis eccleſijs tertiaꝫ[b] cōſequeret cui ſua pleniſſime ſufficere nō pñt: placuit huic ſcō ꝯcilio vt nullus ꝓuicie luſitanie epūs a q̄libet pochiana eccleſia tertiā auferre pſumat: ſꝫ q̄ exinde cōſeq poterat reparatiōi baſilicaꝝ proficiant.

J tem ex conci. tole.

¶ Nō accipiant epiſcopi tertiam niſi dirutas eccleſias reſtaurare voluerint.

U Nio nře ꝯgregationis decreuit atq̄ inſtituit: vt tertias quas antiqui canones de parochijs ſuis hře epōs cen

a ¶ Si vero. Queſtio. iij.

Q Uidde ro. ¶ hec q. diuiditur in duas ptes. Jn pma ponit qnq̄ auctoritates per quas ꝓbat de cathedratico ⁊ de alijs. Secūda ibi cathedraticū. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic ponitur tertia. q. q̄ queritur qd epūs exigere debeat noīe cathedratici: Et rñ. ꝙ duos ſolidos: vt. ſ. e. illud preterq̄ a monaſterio. vt. ſ. e. inter cetera. hi autē duo ſolidi erūt illius monete que frequētatur in regione: vt. ff. de leg. iij. nūmis. Jtē procuratiōes poteſt petere tēpore viſitationis: vt. ſ. e. qō. j. relata. Jtem collectas imponere: vt extra de cenſi. cū apoſtolus. Jtem preter cathedraticū mediatateꝫ vel tertiā partem oblationū: vt. ſ. e. ꝟ. cathedraticum.

b ¶ Quid vero. Duos ſolidos a qualibet eccleſia pōt epūs petere noīe cathedratici preterq̄ a monaſterio: vt. ſ. e. inter. poteſt tñ in neceſſitate a clericis collectā petere. extra de cēſi. cum apl'us. Appellat etiam qñq̄ ſynodaticuꝫ: vt extra de cēſi. olim qm frequēter in ſynodo dant. Jſti autem denarij erūt ſm cōem monetā regionis: vt. ff. de leg. iij. nūmis. ⁊ ſi plures monete ſint forte meliores dabuntur. extra de iureiurā. quāto. in fi. vel ſalteꝫ mediocres: vt extra de cēſi. ex parte. Jtē preter cathedraticū poteſt epūs petere moderatā ꝓcurationē: vt. ſ. ea iter.

P Lacuit. ¶ Caſus. Tria ꝓhibētur in hoc. c. ſ. ꝙ epūs

P Riſcis. ¶ Caſus Antiquitus epūs tollebat tertiā de parochianis eccleſijs: cui etiā ſue pleniſſime ſufficiebant: ⁊ iō ſtatutū fuit in concilio merechēſi. vt nullus epūs luſitanie ꝓuincie cui ſua ſufficiāt illā tertiā auferre pſumat ſed relinquat reparatiōi eccleſie.

h ¶ Tertiā. Poteſt hoc itelligi de tertia que debet ipſi fabrice. alij dicūt de tertia illa que debet ipſi epō: vt illam nō debeat habere exq̄ abūdat: niſi velit onus fabrice ſubire.

U Nio. ¶ Caſus hoc. c. diuiditur in tres ptes. Jn prima pte dī ꝙ ſi epi volunt recipere tertiā parteꝫ oblationū vel decimationū a parochianis ſuis ſubire debēt onus fabrice reparāde: ſi vero eas relinquāt eccleſijs ſollicitudine epoꝝ reparant baſilice a preſbyteris: ſi autē eccleſie nulla indigēt reparatione accipiant epi illas tertias ſi volūt ſed vltra nihil. Jn ſcđa parte dī ꝙ plures eccleſie nō cōmittātur vni preſbytero. Jn tertia pte dī ꝙ eccleſia que hꝫ decē parochianos hēat proprium ſacerdotē: illa vero que minꝰ habet alijs coniūgatur eccleſijs: ⁊ qui hāc conſtitutionem deſpexerint per duos menſes excōmunicentur. Secūda pars incipit ibi: ſed ⁊ hoc neceſſarium tertia ibi: ea ſcꝫ ratione.

i ¶ Tertias. h. intelligit hoc de tertia oblationū non de tertia decimationū: ſed ꝯ eū eſt tex. extra de pſcri. de quarta. Alij dicūt ꝙ epūs hodie nullā habebit tertiā niſi i duobus caſibꝰ: vnus ſi vult repare eccleſiā: ⁊ alius ſi incūbit onus regale vt h dī. Sed verius eſt ꝙ epūs ad ſuum cōmodū hꝫ vnā tertiaꝫ per ſe: ⁊ aliam quā pōt tenere ſi

Cathedratici nomine qd exigēduꝫ eſt.

ſ. Petri v. a.

Diuiſio

Tertia oblationum an pertineat ad epm.

fuerūt ſi eas exigendas credi derint ab ipſis ep̄is dirute ec cleſie reparent: ſi vero eas ma luerit cedere eccleſie ab earū cultorib⁹ ſub cura ⁊ ſollicitu dine ſui pōtificis repatio eiſ dem eſt adhibenda baſilicis. Quō ſi oēs eccleſie aut incolu mes fuerit: aut q̄ dirute erāt repate extiterint ſm antiquo rum canonū iſtituta ſi tertias ſibi debitas vnuſqſq₃ ep̄s aſ ſeq voluerit facultas illi oi moda[a] erit: ita d₃ vt citra iſtas tertias nullus ep̄oꝝ quippiā ꝓ regijs[b] ingſitionib⁹ a paro chianis eccleſijs exigat: nihil ſ q₃ de ꝑdijs ipſaꝝ eccleſiaru₃ cuiq̄ꝫ cauſa ſtipēdij dare ꝑſu mat. ¶ S₃ ⁊ hoc neceſſariū iſtituere duxim⁹ vt plures ec cleſie vni nequaq̄ꝫ cōmittan tur[c] ꝑſbytero: q₂ ſolus per to tas ecclias nec officiū valet ꝑ ſoluere nec reb⁹ eaꝝ neceſſa riam curā ipendere. ¶ Ea dem.ſ.rōne ꝑcipim⁹ vt ecclia q̄ vſq₃ ad decē habuit manci pia[d] ſup ſe habeat ſacerdotē: q̄ vero minus alijs cōiungat eccleſijs. Si qs ſane ep̄orum hanc noſtrā cōſtitutione₃ par uipenderit duoꝝ menſiū ſpa cio ſe nouerit excōmunicatio ne mulctari. Item pelagius creſconio illuſtri. De eodē.

Illud te volum⁹ modis oibus cuſtodire: ne qui ep̄oꝝ ſicilie de parochijs ad ſe ꝑtinētib⁹ noie cathedratici ampli⁹ q̄ꝫ duos ſolidos ꝑſu mant accipe: neq₃ cōpellere ꝑ ſbyteros aut clerū parochia rum ſuarū ſupra vires[c] ſuas eis cōuiuia preparare. Item Gelaſius papa ſabiano ep̄o.

¶ Baptizādis numer⁹ nō imponat: nec cathedraticum vltra vetuſtū morem exigat.

Nec numerus[f] baptizā dis iuſte credit̄ iponē dus cū q̄ꝫti petierint vl ad re generationē feſtinauerint nō ſint ꝓ alterius volūtate repel lendi. Et ideo fr̄ chariſſime hmōi ſupfluam ꝯſtōne₃ mo dis omnibus remouebis: vt vnuſqſq₃ aut in vicina ſibi ec cleſia aut in electa[g] ꝓ ſue mē tis baptizet arbitrio. Cathe draticū etiā nō amplius q̄ꝫ ve tuſti moris extiterit ab ei⁹ lo ci ꝑſbytero noueris exigen du₃: ⁊ de his q̄ die dedicatio nis fuerit offerentiū deuotio ne collata cōſuetudinē[h] (q̄ ge neraliter oibus eccleſijs eſt ꝑ ſcripta) ſeruabis. ¶ Cathe draticū qd̄ his auctoritatib⁹ ep̄is ꝑmittitur exigere preter medietatē vel tertiā partē ob lationū: que etiā pro varia ec cleſiaꝝ ꝯſuetudine ex premiſ ſis auctoritatib⁹ epiſcopo de bet itelligēdū eſt: nec illa ps oblationū oium gnāliter itel ligēda eſt: ſ₃ vel anniuerſarie dedicatiōis vel quorūdam et ſolēnium dieꝝ ꝓut iter epiſco pu₃ ⁊ ſacerdotē tpe dedicatio nis ꝯuenerit. ¶ De his vero epiſcopis q per parochias ſu as crudeliter deſeuiūt: ſic eſt ſtatutū in tertio concilio tole.

¶ Vltra morē antiquū a ꝑo chialꝭ ꝑſbr̄is ep̄i nihil exigāt

vult ſubire onus fabrice. habebit ꝑterea partē oblatio num tpe dedicationis: vt. ꝫ. e. nec numerus. ⁊ .xviij. q. ij. eleutherius. Sed qd ſi ep̄s partē fabrice recipit: videt cū eguerit eccleſia repatione voluit eccleſie cedere tertia₃ il lam? Dico q̄ nō pōt. Jo. ſicut nec vſufructuarius pōt in tali caſu vſufructui cedere. ff. de vſuf. ſed cū vſufructuari⁹. ⁊ l. ſeq. ff. de aq̄ plu. ar. l. cū quo. Male dic̄ Joā. qm̄ reparare d₃ ep̄s eccleſiā poſtquā h₃ quartā fabrice: q₂ res tranſit cū onere ſuo: vt. xvj. q̄ſtio. j. ſi quis laicus.

a ¶ Oimoda. hic ap paret q̄ illā tertiam pōt ep̄s in ſuos vſus cōuertere cū eccleſia nō eget repatiōe: ſed forte ꝯtrium eſt. xij. q. iij. vobis. vbi dr̄ q̄ annuati reſeruabit. Solu. ibi logt̄ de illa pte que ptinet ad re parationē ep̄alis ec cleſie ħ vero de tertia parochialis eccleſie.

b ¶ Pro regijs. Ar. q̄ ꝓ itinere ad papā vel ad regē non pñt ep̄i vltra ſtatutum petere: vt extra de cenſi. cū apoſtolus. ⁊ xvj. q. j. §. placet.

c ¶ Cōmittant. hic eſt caſus vbi aliqs poteſt habere plures eccleſias. alij caſus ſunt not. xxj. q. j. in ſūma. q. ⁊. c. relatio.

d ¶ Mancipia. Cū ergo decē faciūt ple bem p₃ intellectus huius. c. ꝫ. ij. q. v. ꝑ ſbyter ſi a plebe.

Illud. ¶ Caſus Precepit pela gius creſconio illu ſtri defēſori ſicilie vt nō ꝑmittat ep̄os ſici lie petere a ꝑochijs ſue dioceſis vltra duos ſolidos nomi ne cathedratici: nec cōuiuia nimis ma gna ſibi ꝑ eos fieri.

e ¶ Supra vires. ne victū longi tpis breuis hora ꝯſumat extra de cenſi. cū apoſtolus. ⁊ ſm quoſda₃ a pauperibus nil petet: vt. j. q. ij placuit. ar. ꝫ. eo. cauendū. ſed hoc nō eſt verum: q₂ ſi aliqs vltra vires fuerit grauat⁹ fiet collectio ab alijs vicinis eccleſijs: vt ex̄ de cenſi. cū inſtantia. ⁊. ꝓ curationes. non aūt dabit ep̄o niſi lac ad bibendū: ne ie iunioꝝ doctrinā rubentibus buccis ꝑdicet: vt. xxxv. diſt. ſexto. ⁊. c. eccſie. nec bibet vltra tertiā vicē: vt. xliiij. di. in il la palea qm̄ preſbyter. ⁊ comedet lardum vel carnes vac cinas vel veruecinas cum aceto: vt. C. de ero. mili. an. l. j. lib. xij. arg. xlj. di. non cogantur. ⁊. c. epiſcopus.

Nec numer⁹. ¶ Caſus Fabianus ep̄s q̄ſiuit de tri bus a gelaſio papa. Primo vtrū certus numer⁹ pecunie ſit imponē dus baptizādis? Et rñ. q̄ nō: ne baptizā di a baptiſmi grā re pellant. Scd̄o vtrꝫ ſit exigendum ꝓ cathe dratico vltra anti quā cōſuetudine₃? Et rñ. q̄ nō. Tertio quā ꝑte₃ debeat reci pere ep̄s de oblatiōi bus q̄ offerunt in die dedicationis? Et rñ. q̄ ꝯſuetudo illa d₃ ſeruari q̄ oibus eccleſijs eſt ꝑſcripta.

f ¶ Nec numerus. Forte ꝯſuetudo fue rat q̄ ſm numerū baptizandoꝝ tm̄ vel plus recipiebat: q̄ erat iniquū: vt. j. q. j. baptizandis. ⁊. c. pla cuit. Joan.

g ¶ Aut in electa. ꝫ eſt. ꝫ. xiij. q. j. c. j. vbi dr̄ q̄ iō parochie ſūt diſtincte: ne aliqs iu ra alterius vſurpet. Ad hoc dicūt qda₃ q̄ hoc. c. logt̄ ſm ea tpa qn̄ nōdu₃ parochie erant diſtincte. ſed hoc ſtare non pōt: q₂ dio nyſi⁹ q diſtinxit dio ceſes diu ꝑceſſit ge laſiū: cui⁹ iſtud. c. e. Dicas ergo q̄ logt̄ de iudeis ⁊ paganis ⁊ trāſeuntib⁹ ⁊ tali bus q nō hn̄t certū domiciliū. Qd̄ eni₃ ħ de pueris nō loqua tur p₃ ex eo qd̄ dicit̄ aut in electa. ipſi eni non poſſunt eligere.

Dioceſes fuerunt a dionyſio diſtincte.

h ¶ Cōſuetudinē. ſm q̄ cōuenit cum ep̄o tpe dedicatiōis. xviij. q. ij. eleutheri⁹.

¶ Cathedraticum. Hec eſt ſcd̄a pars. q. i qua loquit̄ de ꝓcu rationibus ⁊ de ex actionibus. ⁊ dr̄ q̄ procuratio vna ſola dr̄ eſſe in anno: ⁊ exactio nulla niſi a iure permiſſa. ex̄ de cenſi. cum apl's. ⁊ hoc ꝓbat ꝑ qnq₃ auctoritates. Jo. de ſn̄.

¶ Caſus. Sed. dicit q̄ ep̄s accipit cathedraticu₃ preter medietatē vel tertiam partem oblationū que offerunt in die anniuerſarie dedicationis vel alterius ſolēnita tis prout conuenerit inter epiſcopum ⁊ ſacerdotem.

¶ De his vero. ¶ Caſus. Dictū eſt. ꝫ. de viſitatiōe ep̄oꝝ

ſed qꝛ quidam crudeliter ſeuiendo parochias viſitabát: ideo nunc oſtendit Gra. quid ſuper hoc tenendum ſit. Quia. ¶ Caſus. Quidam epi viſitando parochias ſuas in clericos crudeliter ſeuiebant eos angarijs ꝛ inditionibus fatigādo: ſup hoc vero facta q̄rimonia in ɔci. tole. cōſtitutū eſt vt de cetero talia nō faciant: ꝛ q̄ hactenus pſumpta ſunt in futuꝝ denegent: ꝛ ſi vero ɔtra hoc venire preſumpſerint apud metropolitanum clerici cōquerant: q ſine mora pſumptiones debent remouere. Angarijs. Angarie ſunt onera que pſonis imponunt: perangarie poſſeſſiōib⁹. Inditionibus: id eſt illicitis exactionibus vel cōditionibus.

a ¶ Qđ veteꝝ. Nihil ergo pōt eps petere ab aliquo niſi oſtendat per canones illud ſibi debitum: vt ix. q. iij. conqueſtus xviij. q. ij. c. j.

b ¶ Preſūpta. Nota q lōginqua vſurpatio nō facit ius vt xxiij. di. illud. c. di. ɔ morē. xxiiij. q. i. ſchiſma. eꝫ de ſimo cū in eccl'ia. ꝛ. c. nō ſatis. j. q. j. nullus eps. ij. extra de preſcrip. cām. Itē ar. no. q ſua auctoritate qs pōt detinere qđ de iure non pſtitit: lꝫ illud diu ſoluerit: vt. C. de ag. ꝛ cēſi. litib⁹. li. xi. Tēpus eni nō inducit obligationem. eꝫ de cēſi. puenit. ff. de act. ꝛ ob. obligationū ferre. §. placet. ptoꝛ eni nō tuet iniquā poſſeſſionē. ff. de publi. cū ſponſus. §. ſi res nō enim ſufficit poſſediſſe niſi cām poſſeſſionis pbet. eꝫ de pſcrip. ſi diligēti. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. vlti. lꝫ enim lōgiſſimo tpe aliqđ gratis pſtitum ſit in hoc nō currit preſcriptio: vt. xvi. q. iij. clerici. ꝛ. c. ſi eps. C. de pſcrip. xxx. vel. xl. an. male. Arg. cōtra xviij. q. ij. ſeruitiū. nam libertas nō dandi decimā preſcribitur. extra de pſcrip. de quarta. Item arg. ɔ. j. q. iij. queſitum. nec cogit quis cām poſſeſſionis pbare. ff. ſi ſer. vē. ſi quis diuturno. Sol. nec in longa nec in lōgiſſima pſcriptione ſufficit allegare diuturnam poſſeſſionē niſi aliquam cām poſſidendi alleget: ſed allegata cā cum de tpe conſtet preſumitur eſſe debitū. ar. xg. di. illa. tñ non teneť probare cām ſiue titulū poſſidendi: qꝛ pōt eſſe q nō habet de hoc inſtr'a nec teſtes nec eſt hoc in memoria hoium. vt. iij. q. vj. hec quippe. Joā. T. dicit ɔ: qꝛ ſufficit ſi dicat: preſcripſi: niſi pſumptio ſit ɔ euꝫ.

Margin: j. petri. v. a.

Margin: Obligatio nō inducitur tpe.

Margin: Poſſeſſio ſine cā poſſidēdi nō ſufficit ad pſcriptionem.

Quia cognouim⁹ epos p parochias ſuas non ſacerdotaliter ſed crudeliter deſeuire. Et dū ſcriptum ſit: Forma eſtote gregi non vt dn̄antes in clerū: q exactiōes dioceſi ſue vel dāna infligūt: ideo cēſemus (excepto qđ veterū[a] ɔſtōnes a parochijs iubent habere epos) vt alia q̄ illis hucuſqꝫ pſumpta[b] ſunt denegent: hoc eſt neqꝫ in angarijs pſbyteri aut diacones neqꝫ aliqbus fatigent iditionib⁹: ne videamur in eccleſia dei exactores potius q̄ pōtifices noiari. Qui vo clerici tam locales q̄ dioceſani q ſe ab epo grauari cognouerint: q̄relas ſuas ad metropolitanū deferre nō differant: ꝛ metropolitanus non moreť hmōi preſumptiones auertere.

Item ex concil. gabiloneñ.

¶ A parochianis ſtipēdia nō niſi cū charitate epi exigant.

Quaendum eſt ſane ne cū epi p parochias ſuas pagrant: quādaꝫ nō ſoluꝫ erga ſubditos[c] ſed erga ſocios[d] tyrānidēꝫ exerceant: nec (qđ abſit) nō cū charitate ſꝫ cū quadā iactātie temeritate: nec cū grāꝝ actione ſed cum q̄daꝫ iudiciaria inuētione ſtipendia ab eis exigant. Obſeruandū modis oibus eſt: vt ſi qñ eis pagrāde parochie neceſſitas incūbit in ɔfirmādis hoibus in ingrendis rebus emēdatione dignis in pdicatione verbi dei in lucris aiaꝝ potius q̄ depdādis ꝛ ſpoliādis hoibus ꝛ ſcādalizandis fratribus operā dent: ꝛ ſi qñ ad pagendū miniſteriū ſuuꝫ a ſubditis aut fratrib⁹ aliqd accipiendū eſt: hoc ſūmope obſeruare debēt ne quē ſcandalizent[e] aut grauent. Tanta ergo diſcretio in hac re tenēda eſt vt verbi dei predicator (vbi pprij ſumptus[f] deſunt) a fratrib⁹ accipiat: ꝛ ijdē fratres illius potentia non grauentur exemplo apl'i pauli: qui ne quem grauaret arte ꝛ manibus victum querebat.

Item ex cōcilio toletano. iiij.

¶ Vltra duos ſolidos a parochianis eccleſijs epiſcopus non preſumat accipere.

Inter cetera deniqꝫ que cōſenſu cōiter nos cōferre cōpetenter oportuit: q̄rimonias etiā parochialiū preſbyterorum gallie pruincie ſollertiſſime diſcernere decuit q̄s ɔtra pōtificū ſuoꝝ rapacitates neceſſitas (vt cōperimus) tādeꝫ cōpulit in publicū examē deferri: hi eni pōtifices (vt eoꝝdem euidens ingſitio pateſecit) idiſcreto moderamine parochianas eccl'ias pgrauantes dū in exactiōib⁹ ſupfluis frequenter exiſtūt pene vſqꝫ ad exinanitionē extreme virtutis q̄ſdā baſilicas pduxiſſe pbant: ne ergo fiat de cetero qđ ɔſtat hacten⁹ inordinate pſumptū nō amplius q̄ duos ſolidos vnuſqſqꝫ epoꝝ pfate pruincie p ſingulas dioceſes vel baſilicas iuxta ſynodum bracharen̄. annua illatiōe ſi

Quaendum. ¶ Caſus. Quidaꝫ epi dū viſitarēt eccl'ias ſuas ſiue parochias p cōfirmandis pueris ꝛ p delictis corrigendis intendebāt poti⁹ domination ꝛ ſpoliatiōi q̄ lucris aiarū: ꝛ in ſtipendijs exigēdis ſacerdotes ſcādalizabant: q̄re gabilonē. cōcilium ſtatuit vt de cetero epi non faciant hoc: ſed ſi pprij ſūptus deſint eis a clericis cū charitate accipiāt nec grauēt aliquē vel ſcādaliçēt: ꝛ hoc pbat auctē apl'i.

c ¶ Subditos. ſcilicet laicos.

d ¶ Socios. hic dicūt clerici ſocij epi. alibi frēs: vt. xcv. di. oliꝫ. ꝛ. viij. q. i. qđ āt.

e ¶ Scandaliçent. exiendo vltra licitū: vt. xi. q. iij. nolite.

f ¶ Sumpt⁹. Vť ergo q ſi hꝫ ſūpt⁹ vñ poſſit expedire non dꝫ alios grauare: nā poti⁹ videnť hec peti ex grā q̄ de iure: vt eꝫ de cenſi. cū apl's. ꝛ ea q̄ domi ɔſueuit expēdere dꝫ expēdere cū eſt i via: vt i auť. d mā. pn. §. ilđ. col. iij. ꝛ in auť. vt iud. ſi ne quoqꝫ ſuf. §. nulli. col. ij. ſed nō ē ita: vt eꝫ de ſimo. cuꝫ ſit romana. i pte deciſi.

Margin: ij. Theſ. iij. b. Act. x. viij. a.

Inter cetera. ¶ Caſus. Epi gallie cū viſitabant pochias ſuas ſeuas rapacitates in ſuos ſubditos exercebant centū vel ducentas eqtaturas ſecū ducēdo: ꝛ ab eis vltra duos ſolidos p cathedratico ꝛ prādia nimis magna exigebāt: ꝛ in eccl'ia p duos vł p plures dies morabant: ita q eccl'ias vſqꝫ ad exinanitionē pducebāt ꝛ iō ſtatuit ɔcil. tole. ne vltra duos ſolidos exigāt p cathedratico: a quo monaſteria ſūt exēpta: ꝛ vltra qnqgita eqtaturas nō ducāt: nec ampli⁹ q̄ꝫ vna die in baſilica morent: eps ꝯ ɔ hoc fecerit corrects iōi canonū ſbiacebit.

bi expetat iferri: monaſterio rū[a] tñ baſilicis ab hac ſolutio nis[b] expéſione ſeiúctis. Cum vo epS dioceſim viſitat nulli pre multitudie oneroſus exi ſtat: nec vnq̄ quīq̄genariuz[c] numez euectiōis excedat: aut amplius q̄ vna die p vnáquáq̄ baſilicá morádi licentiá hēat. Quicūq̄ vero pōtificum eorūdē aliter q̄ decreuim' agē duz pſumpſerit correctioni p culdubio canonū ſubiacebit tanq̄ cōſtitutionū ſynodaliū tranſgreſſor ꝛ priſcorum patrum edictorum corruptor.

Item Grego. epis ſicilie.

Sacerdotes ab epiſ ſuis vltra modum nō grauentur.

R Elatū eſt nobis ſcē memorie deceſſoris mei tēporib' per ſeruū dei diaconē qui tūc eccl'iaſtici pūmonij curā geſſit fuiſſe depoſitū: vt ſacerdotes p vniuerſas veſtras dioceſes ꝯſtituti quotiens ad cōſignādos infantes egredimini vltra modū grauari minime debuiſſent: ſūma[d] enim pfixa fuerat vobis (vt audio) ꝯſentiētib' q̄ ab eis ſacerdotibus p labore[e] clericorū[f] dari debuiſſet: atq̄ hoc qđ tūc placuit ꝛ ſicut nūc dr̄ minime cuſtodit: vñ fraternitatē veſtrā admoneo: vt ſubiecti veſtris nō graues ſtudeatis exiſtē.

Itē pelagi' creſconio illuſtri.

Scđm loci mediocritatē epiſcopis cōuiuia parentur.

I Llud magnitudinē tuaz minime volum' ignorare q̄ ſyracuſane ciuitatis epS inter alia q̄ in cautionū ſuaruz pagina ſpopōdit: hoc etiā ſpecialr ſub interpoſitiōe pene[g] legitime pmiſiſſe legit nunq̄ ſe a quolibz ſue dioceſis preſbytero vltra duos ſolidos cathedratici noie petituruz: nec per quālibet aliā occaſionem quicq̄ in ei' ſe diſpēdio eē geſturū: qđ magnitudo tua nō ſolū a predicto epo: ſz de omniū eporum ſicilie pſonis cōpetēti ſollicitudine cuſtodire nō deſinat: nec ipa quoq̄ prādia enormia fieri: ſed ſm mediocritatez vniuſcuiuſq̄ loci epo ad cōſignatiōnē venienti ſuſceptiōis preparare ꝯuiuiuz: qꝛ nec eo ptextu paupib' incuti dāna volum' aut q̄libet ratiōe pmittim'. Cauſa .xj.

C Lericus aduerſus clericuz queſtionē de predijs agitauit quez ad ciuilem iudicē producere voluit: reus nō niſi ante iudicez eccleſiaſticum ſtare volebat. Actor vero potētia ciuilis iu

a Monaſterioꝝ. ſ. xvj. q. ij. c. j. ꝛ. ij. cōtra. xvj. q. j. cū p vtilitate. ſ. xviij. q. ij. q̄ʒ ſit. ꝛ. c. ſeruitium ꝯ.

b [illegible] Solutiōis. Ipſa eni monaſteria a lege dioceſana ſunt exēpta: vt ſ. ꝛ. xvj. q. j. cū pro vtilitate. ꝛ xviij. qō. ij. q̄ʒ ſit. ſed eorū capelle non: vt extra de capel. mo. c. vlt. ꝛ ꝑ. ꝛ extra de ſtatu. de monachis.

c Quinq̄genariū. hodie nūerus ſingulo in euectōib' eſt taxat': vt extra de cēſi. cū aplS. nec numer' ibi taxatus recipiēdus eſt ſi eccl'ia grauet: vt ibidē dr̄. ꝛ extra de exceſ. pla. cū ad quorundā. ex q̄ ꝑ. c. ꝑ. illos ergo q ſupflui ſunt pōt remouere ſacerdos. qꝛ ſi hēs ſeruitutez ad aquādi certū numerū pecoꝝ ſi plus ducis ad aquā q̄ʒ debes ſupflua poſſunt a dño remoueri vt. ff. de aq̄ quoti. ꝛ eſti. l. j. ſ. trebatius. Itē ſi cā pprij cōmodi venit ad eccl'iaz de pprio viuat: vt. C. de ſta. ꝛ ima. l. vlti. hec allegatio forte hodie nō tenet: qꝛ ſi aliqs fuerit ſup vires grauat' alij vicini ſacerdotes tenent ꝯferre: vt dixi. ſ. e. illō. ꝛ ex de cē. pcuratōes.

R Elati. Caſus. Epi ſicilie graues ꝛ oneroſi erāt eccl'ijs ſuis cū eas viſitabāt: tādē mediāte legato anceſſoris Greg. q in ſicilia eccleſiaſticū patrimoniū gubernabat facta eſt cōpoſitio iter epos ꝛ clericos vt certa ſūma daret epis quolibet anno cū eccleſias viſitarēt: quā qꝛ epi nō ſeruabāt: pcepit Greg. vt oia ſeruētur: nec ſubiectis ſuis graues in aliquo exiſtant.

d Sūma. ſ. ea. q. j. relata. Ar. q pactio interuenire pōt in ſpūalib' vt ſ. ꝛ. xviij qō. ij. eleutheri'. xij. q. ij. c. q̄cūq̄. extra de deci. ex multiplici. Quiq̄ eni phibetur trāſigi vel paciſci: ſi tñ fiat auctē iudicis tenet: vt extra de prebē. niſi. ff. de his qui no. infa. fur. ſ. pact'. ff. de trāſac. cū hi. ſ. ſi cui. Sed q̄re recipit pecunia p actu cōſecrandi: vt hic dicit: ꝛ extra de ſimo. cū ſit romana. ꝛ nō pro actu baptiçandi? Ideo dico ne aliq̄ qui ppter paupertatē vel auariciā ſe ſubtrahāt a baptiſmo: vt. j. q. j. baptiçādis.

e Pro labore. ſ. j. queſtio. ij. c. vl. xij. q. ij. charitatem.

f Clericorū. quī laborant cū epiſcopo in viſitatione.

I Llud. Caſus. Syracuſane ciuitatis epS cū a papa ordinabat: ſub interpoſitiōe legitime pene pmiſit ſpecialiter q ab aliquo clerico ſue dioceſis vltra duos ſolidos p cathedratico nil eēt petiturus. Precepit ergo Grego. creſconio illuſtri: vt faciat hoc obſeruari nō ſolum ab epiſcopo ſyracuſane ciuitatis: ſed etiā ab omnib' alijs ſicilie epiſcopis: nec ipſa prandia enormia fieri ſinat: ſed ſm mediocritatem cuiuſcūq̄ loci viſitāti epiſcopo ea faciat preparari: ne ſub hoc ptextu damna pauperibus inferantur.

g Pene. No. q aliquis ſub pena poteſt obligari in ſpiritualibus: vt. xxiij. diſt. quāq̄. xvj. qō. i. ſtatuimus. j. q. vl. quotiens. Cauſa .xj.

C Leric' [illegible] In ſuperiori cau

Monaſteria ſunt exempta a lege dioceſana.

Viſitans ſit cōtentus euectionibus a iure taxatis [illegible].

Pactio qñ in ſpūalibus interuenire poſſit.

dicis illũ a poſſeſſiõe ſua deiecit:quo audito epũs eum ab officio ſuo ſuſpẽdit:ille ↄtem pta epi ſnia officium ſuũ miniſtrauit:hoc cõperto epiſcopus ſine ſpe reſtõnis in eum ſniam dedit. ¶ Hic pmũ querit vtrũ clericus ante ciuilem iudicẽ ſit producendus? ¶ Secũdo ſi producendus nõ eſt an hec culpa ſit digna ſuſpẽſione. ¶ Tertio ſi digna nõ fuerit:an cõtemptorẽ ſnie ſui epi irreparabilr opoꝛteat deponi. ¶ Queſtio.j.

Q Uod clericus apud ſeculares iudices accuſandus non ſit: Caius papa ſcribit dicens.

¶ Apd ſeculare iudicẽ nullus clericus cõueniat.

N Emo vnquam epiſcopum aut reliquos clericos apud iudicem ſecularem accuſare preſumat. ¶ Palea.

N Ullus iudicũ neqꝫ preſbyterũ neqꝫ diaconem aut clericũ vllum aut eccleſie iuniores ſine licẽtia põtificis per ſe diſtringat aut cõdemnare preſumat:qđ ſi fecerit: ab eccleſia cui iniuriã irrogare dinoſcitur:tãdiu ſit ſequeſtratus quouſqꝫ reatũ ſuum agnoſcat ꝛ emendet.

I tem Marcellus papa.

¶ De eodem.

C Lericũ[b] cuiuſlibet oꝛdinis abſqꝫ [c]põtificis ſui permiſſu nullus preſumat ad ſecularem iudicem attrahere: Nec laico quẽlibet clericum liceat accuſare.

I tem ex niceno conci.

¶ Ab eis qꝫqꝫ iudicãdus ẽ qs ſibi iudices elegerit.

I Udices aũt eſſe non de

Q oſtẽſum eſt ꝙ eccleſie cum oĩbus ſuis poſſeſſionibus ad diſpoſitionẽ pertinẽt epoꝛum:ſed qꝛ poſſet aliqs dubitare ſub quo iudice clerici debeãt cõueniri ſub eccleſiaſtico.ſ.an ſub ſeculari:iõ Gra.hanc.xj.cãm ſubnectit:in qua oſtẽdit clericos ſub eccleſiaſtico iudice eſſe cõueniendos:quod vt cõpetentius oſtẽdat thema ꝓponit:de quo tres elicit queſtiones. Queſtio.j.

Q Uod clericus. ¶ Hec qõ diuidit in tres ptes: in pma ꝓbat per viginti quattuoꝛ auctoritates ꝙ eps ꝛ qlibet clicus p clericos eſt iudicãdus : ꝛ nõ per laicos:niſi foꝛſan eſſet incoꝛrigibilis: qꝛ actoꝛ debet ſeq foꝛum rei. Secunda ibi his ita.tertia ibi econtra. Jo.de fã.

Diuiſio.

¶ Caſus Hic intitulatur pma.q.q̃ querit an clericus ante ciuilẽ iudicem ſit ꝓducẽdus? Et diſtinguas ꝙ cauſaꝝ alia eſt criminal' alia ciuilis alia ſpũalis. Criminalis eſt vbi de crimine agit' : ciuil' vbi de poſſeſſionibus ꝛ pecunia agitur:ſpiritualis vbi tractat' de rebus ſpũalibus.ſ.de electione de decimis ꝛ de primitijs ꝛ de iurepatronatus ꝛ de vſuris:in quibus oĩbus cauſis nunq̃ clericus debet cõueniri ſub iudice niſi ſub iudice eccleſiaſtico : vt.j.e. nullus eps.ꝛ.c.clericũ.niſi in cauſa feudi:vt extra de iudi.ceterũ.ꝛ niſi ſit incoꝛrigibilis:vt di.xvij.non licuit ꝛ in cauſa recõuentionis:vt.s.iij.q.viij.cuius in agẽdo.ꝛ niſi papa delegaret cauſam ſpũalem vel aliã laico:vt.s. x.q.iij.illud.Laicus vero ſub iudice ſeculari debet cõueniri:vt.j.e.experientie.niſi in ſex caſibus:vt ſi cõueniat epm ſuper rebus ſpũalibus:vt extra de deci.qm.ꝛ.xxxv. q.vj.epiſcopus.Uel ſi cõueniatur laicus de crimine eccleſiaſtico:vt.j.e.ſi quis cũ clerico.ꝛ.vj.qõ.ij.c.j.vel niſi ſint ruſtici eccleſie:vt.lxxxix.di indicatũ.vel ſi iudex ſecularis eſt negligẽs:vt.xxiij.q.v.adminiſtratoꝛes.ꝛ.q.ij.domnus nr.vel niſi ſit raptoꝛ rerũ eccleſie:vt extra de ſo. cõpe.cũ ſit generale.vel ſi ſuſpect' fuerit iudex ſecularis: vel ſi habet' querela ↄ epm.vt in auc.vt diffe.iud.in col. ix.§.j.ꝛ.ij.Et ꝓcedit hoc oꝛdine in hac qõne.Primo probat ꝙ clerici nõ ſunt cõueniendi coꝛam iudice ſeculari vſqꝫ ad.§.cũ ergo his.Deinde ꝓbat ↄtrium ſcꝫ ꝙ in ciuili cã coꝛam ſeculari iudice ſunt cõueniẽdi in criali coram eccliaſtico:qđ allegando dicit.tandẽ dat ſolutionẽ in.§.qꝛ ergo.in ſi.Primũ ergo.c.hui' qõnis planũ eſt.

Cauſa eſt duplex.

a ¶ Qđ clericus. Cauſaꝝ alia eccleſiaſtica alia ſecularis. Eccleſiaſticaꝝ alia ſpiritualis alia crialis alia ciuil'. Spiritualis eſt illa vbi agit' de decimis vel matrimonijs. Criminalis vbi agit' de crimine eccleſiaſtico ſcꝫ hereſis vel vſurarũ:cũ ius examinatio ſpectat ad iudicẽ eccliaſticuꝫ vt.j.e.ſi quis cũ clerico.ꝛ.vj.q.ij.c.j.Alia eſt ciuilis ſiue pecuniaria vbi agit' de rebus tpalibus. Arg.ad hãc diſt. xvj.qõ.j.frater.Item ſeculariũ alia eſt ciuilis alia eſt criminalis. In his oĩbus nunq̃ cõuenitur clericus niſi ſub eccleſiaſtico iudice.vt.j.eo.nullus eps.niſi in trib' caſibus:vt in cã feudi.vt extra de iud.ceterũ.ꝛ niſi ſit incoꝛrigibilis.vt.xvij.di. nec licuit.Itẽ ꝛ in cã recõuentiõis.iij. q.viij.cui' in agendo.Alios caſus poſui.j.e.clericũ nullus.Similr nec laicus põt cõueniri ſb eccleſiaſtico iudice: niſi in caſib' qnqꝫ: vt ſi cõueniat ipꝫ ſuper rebus ſpũalib'. vt extra de iud.c.ij.ꝛ iij.vel niſi ruſtici eccleſie cõueniãtur.vt lxxxix.di.indicatuꝫ. extra de app.ſi duobus.vel vbi aliquis rapuerit res eccliẽ: tunc potius ex conſuetudine q̃ꝫ de iure cõuenitur ſub clerico.extra de ſo.cõpetẽ. cũ ſit.ꝛ.c.ſi clericus. Itẽ ſi iudex laic' eſt negligẽs.extra de foro ↄpe.ex trãſmiſſa. ꝛ.xxiij.q.v.adminiſtratoꝛes.Uel ſi ſuſpect' fuerit iudex ſecularis.Uel ſi haberetur querela cõtra ipſum:poteſt adiri eccleſiaſticus iudex.vt in auc.vt diffe.iudi.coll'.ix.§.j.ꝛ.ij.ꝛ.§.penul. Non tamen pp negligentiam eccleſiaſtici iudicis clericus põt cõueniri coꝛam laico iudice.vt extra de iud.qualr.in ſi.

Cauſa ſecularis eſt duplex.

Laic' non conueni' corã iudice eccliaſtico:niſi in qnqꝫ caſibus.

C Lericũ. ¶ Caſus Duo in hoc.c.prohibentur.ſ. vt nullus clericũ ad iudicem ſecularẽ trahat:maxie ſine ↄſenſu ſui epi. Itẽ ꝙ nulli laico liceat clicũ accuſare.

b ¶ Clericum.etiã depoſitũ.vt.lxxxj.di.dictũ.nec etiam coniugatũ.xxxij.di.ſi qui vero.nec ob.extra de apoſta.c.j. qꝛ ibi loqtur cũ talis nõ vult gaudere priuilegio clericali:qꝛ foꝛte ſit maritus vidue:nã tunc perdit priuilegiũ.vt.lxxxiiij.di.quiſqs clericus. Idẽ dico de ſeruientibus ꝛ mãcipijs clericoꝛum ✠.vt.lxxxix.di.indicatuꝫ.ꝛ idem priuilegiũ habet familia quod dñs.vt extra de iude.ad liberandam.qꝛ libertus foꝛũ patroni ſeqtur.ff.ad muni.aſſumptio.xij.q.ij.eccleſiarũ ſeruos.Item vxoꝛes clericoꝛũ:qꝛ ſoꝛtitur foꝛũ vxoꝛ ex perſona viri.vt.ff. de iuriſdi.om.iudi.cum quedã.ꝛ eodem gaudet priuilegio vxoꝛ ꝛ filius quo clericus.vt.C.de epiſ.ꝛ cle.l.j.ꝛ.ij. ſed illa que non eſt legitima vxoꝛ nõ ſoꝛtitur foꝛum a perſona viri.ff.ad muni.de iure.§.vl. Jo.qđ dicit de ↄiugato falſũꝫ eſt.vt extra de cle.cõiug.iõãnes ꝛ foꝛte idẽ eſt in depoſito cum ſit exauctoꝛatus.vt.l.di.accedens.B.

✠ ¶ Inſ ro ergo ꝙ cõcubina clerici ẽ de foꝛo eccleſie.no.ſpe. in ti.de cõ pe.iudi. adi.§.j.ꝛ. xliij.ad. de q̃ not. in addi. ad gl.c.xxxij.di.

c ¶ Abſqꝫ pontificis. Hodie nec cum cõſenſu epiſcopi poteſt.vt extra de ſo. compe.ſi diligenti.alſ ab officio ſuſpenditur.vt.iij.qõ.vj.non liceat.preterea cauſam perdit.vt.j.eo. inolita.ꝛ capi.placuit.

I Udices. ¶ Caſus Reus ꝛ actoꝛ cõtendebant de iudicibus eligẽdis:queſitũ eſt in niceno cõcilio ad cui' pe

ſtionem debeant dari? Et rñdet q illi iudices debent da ri quos reus elegerit: ſupple cum cõſenſu alterius par- tis: vel in cauſa criminali vel interpoſito: quos ſedes apo ſtolica vel eius primates delegauerint.
a ¶ Qui impetrat. Arg. iudices eſſe dãdos ad arbitriũ rei:

bent niſi quos ipſe qui impe- trat[a] elegerit: aut quos ſuo con ſenſu hec ſancta ſedes aut ei[9] primates[b] auctoritate hui[9] ſan cte ſedis delegauerint.

I tẽ valentinianus theodo- ſius ⁊ archadius impatores.

¶ Ad ſecularia iudicia nul- lus clericus eſt pertrahẽdus.

C Ontinua lege ſancim[9] vt nullus epõrũ vel eo rũ qui eccleſie neceſſitatibus ſeruiũt ad iudica ſiue ordina riorũ[c] ſiue extraordinariorũ iudicũ ꝑtrahatur: habẽt enĩ illi ſuos iudices: nec quicq̃ his publicis eſt cõe cũ legibus[d].

¶ Itẽ conſtãtinus impator preſidẽs in ſcã ſynodo q̃ apd nicenã cõgregata eſt: cũ q̃re lã quorũdam clericorũ conſpi ceret coram ſe deferendã ait: Uos a nemine diiudicari po teſtis: quia ad dei[e] ſolius iu- dicium reſeruamini.

I tẽ ex cõcilio maticeñ. ca. ix.

¶ De eodem. Palea.

N Ullus clericus aliũ cle ricum ad iudicẽ ſecula- rẽ accuſare aut ad cãm dicen dã trahere quocũq; mõ pre ſumat: ſed omne negociũ cle- ricorũ aut in epiſcopi ſui aut preſbyterorũ cũ archidiaco- ni pñtia finiatur: quod ſi quis cle ricus hoc adimplere diſtule- rit: ſi minor fuerit vno min[9] de quadraginta ictib[9] accipi- at: ſi vero honoratior: triginta dierũ concluſiõe mulctetur.

I tẽ Bonifaci[9] ad epiſcopos gallie. ¶ De eodẽ. Palea.

Q Ueciũq; ꝯtẽtiões inter xpianos oriunt ad ec- cleſiã deferãtur: ⁊ ab eccleſia- ſticis viris terminent: ⁊ ſi obe dire noluerint q̊ſq; obediãt a liminib[9] eccleſie excludãt.

I tem Marcellus papa.

¶ Neq; ꝑ cauſa ciuili neq; pro criminali epũs apud ciui lẽ iudicẽ producatur.

N Ullus epiſcop[9] neq; ꝑ ciuili neq; pro criali cã apud quẽuis iudicẽ ſiue ciuilẽ ſiue militarẽ ꝑducatur vel exhi beat[f]: magiſtrat[9] enĩ q hoc iube re auſus fuerit amiſſiõe rerũ ⁊ cinguli[g] cõdẽnatiõe plectet.

I tem Silueſter pa.

¶ Quilibet clericus non eſt in publico examinãdus

T Eſtimoniũ clerici ad- uerſus laicum nemo recipi- at[h]: nemo clericum quẽlibet in publico[i] examinare preſu- mat: niſi in eccleſia.

I tẽ codi. li. j. ti. de epĩs ⁊ cle- ricis. Imperator Theodoſi[9].

N ec honore[k] nec legib[9] epi- ſcop[9] ad teſtimoniũ flagitet.

¶ Itẽ epiſcopũ ad teſtimo- niũ[l] dicẽdũ admitti non de- cet: nã ⁊ pſona ihonorat ⁊ di gnitas ſacerdotij excepta[m] cõ- funditur. Nouella cõſtitutio.

E piſcopus nõ flagitetur ad teſtimoniũ iureiurando[n] ſed euangelijs tm̃ coram poſitis.

I tem: Sed iudex[o] mittat ad eum ex ſuis miniſtris vt ꝑpo ſitis ſacroſanctis euangelijs: ſcdm̃ quod decet ſacerdotes di- cat que nouerit. I dem.

¶ Cleric[9] ad ciuilẽ iudicem clericũ ꝑducẽs anathema fit.

S I quis clericus accuſans clericũ in curiã itroierit anathema fit: ſubaudiendũ eſt ſi plurimorũ iudiciorũ co- gnitionẽ petierit: epiſcopale nãq; iudicium nihil obeſt ab imperatore poſtulare.

U ñ in carthag. ꝯci. viij. legit.

Iudex an poſſit dari ad arbi- triũ rei.

vt h̃. ⁊ xv. q. vij. ſi au tem. ⁊ iij. q. vj. pegri na. ⁊ iiij. q. v. quiſquis Sed ꝯ. ff. de iud. ob ſeruandũ. vbi dĩ quod ille iudex nõ ẽ dan- dus quẽ altera pars noĩati petit. ſ3 potes ibi illud altera ĩtelli gere de actore nõ de reo. Ul' dic ſi nõ pñt concordare actor ⁊ re[9]: tũc dabunt ſm petitionẽ rei. vel ſup ple in oĩb[9] iſtis iſtõ ⁊ actoris. Uel dic quod hoc. c. loquit in criã li cã: tũc enĩ ex pluri bus epĩs põt elige- re re[9] quẽ vult vt. iij qõ. viij. accuſatores.
b ¶ Priates .s. epi q cõciliũ celebrãt au- ctoritate pape.

C Ontinua.
¶ Caſus Ua- lentinianus theodo- ſi[9] ⁊ archadi[9] conſti tuerũt hac lege pñte vt nec epũs nec cleri- cus ꝑtrahat ad iu- dicẽ ſecularem ordi nariũ vel delegatũ. Similr cõſtãtin[9] impe rator pſidẽs ĩ nice- na ſynodo cũ q̃dã coram eo de clericis ꝯq̃rerent: ait clicos a nullo laico: ſed ab eccleſia iudicandos.
c ¶ Ordiariorũ. i. ad ordinarios vel delega tos ab imperatore.
d ¶ Cũ legib[9]. q̃ di cũt clicũ poſſe trahi ad ciuilẽ iudicẽ: vt ꝯ. e. ſi qs cũ clerico.
e ¶ Quia ad dei. id eſt clericorum: qui dij appellãtur: vt. ꝯ. e. ſacerdotibus.

N Ullus epũs.
¶ Caſus Sta tuit Bonifaci[9] papa vt nullus epũs ꝑdu cat ĩ ciuili vel criali cã ad ciuilẽ iudicẽ vel militarẽ: ſi vero iudex hoc iubere au deat: amittet oĩa bo- na ſua ⁊ a dignitate repellitur ſiue deponetur. Que autem ſequũtur plana ſunt vſq; ibi epiſcopus non flagitetur. honore .s. iure

pretorio: vel honore iudicis vel litigatoris. Excepta .s. priuilegiata: vel excepta ab hac neceſſitate per leges.
f ¶ Uel exhibeat. Sed nunquid tenet venire ⁊ allegare fo rũ: vt extra de ap. cũ parati. Nõ: quia citatio nulla eſt: nam vbi quis citari non põt vel rõne pſone vel rõne tpis vel ra tiõe cauſe nõ tenet venire: vt no. iij. qõ. ij. ſi epũs. ⁊ q. j. c. ij. ⁊ ff. de fer. l. j.

Citatio nl'la non ar tat citatũ.

g ¶ Cinguli. No. quod eccliaſtic[9] iudex pri- uat ẽt laicũ ſua di- gnitate: vt. xxxij. qõ. v. preceptum. in fi.

T Eſtimoniũ.
h ¶ Recipi- at. in cã crimiali: vt eſt de teſti. de cetero.
i ¶ In publico. ſ. fo ro ſeculari ne fit cõ tra di. xxiij. c. illõ. ꝯ. xv. qõ. v. c. j.
k ¶ Nec honore .s. iure pretorio.
l ¶ Ad teſtimoniũ. a iudice ſeculari.
m ¶ Excepta. ab hac neceſſitate.
n ¶ Iureiurando. hec ſũt vba Gra. nec dicit vẽr: nã epi bñ tenent iurare: vt. ij. q. iiij. nullã. ⁊. iij. qõ. ix. hortamur. ſ3 hoc eſt pͥuilegiũ ei[9] quod nõ tãgit euãgeliũ ſ3 tm̃ a lõge man[9] eleuat verſus ipm: vel tñ quod ſm canones tenet tãgere euãgeliũ: vt j. q. vij. quotiẽs. Io. Quod nõ dẽat tangere hodie determinat. ex tra de iur. cal. c. vl. B.

Epũs iu- rans non tenet ſa- cra tan- gere.

¶ Epũs non flagitet.
¶ Caſus. Statuit iuſtinian[9] in hoc ca. vt iudex mittat ali- quẽ de ſuis miſtris ad epũ vt ꝑpoſitis ſa croſcis euãgelijs di cat ṽitatẽ ꝑut noue rit ſm quod decet ſacer- dotes. Et a pncipio vſq; ibi: ſ3 iudex. ṽ- ba ſunt Gra. q credi dit quod epũs nõ d3 iu- rare. ſ3 certe iurat ſ3 librũ nõ tãgit ma nib[9] ſ3 manibus ex tẽſis ſup librũ iurat ſicut fecit fieri in cã patriarche Gradeñ. ⁊ epi venetorũ q iu- rauerũt de ṽitate di cẽda in q̃ aſſeſſor fui.
o ¶ Iudex mittat. extra de teſtibus: ſi qui teſtium. ff. de iureiuran. ad perſonas.

Placuit. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi aliquis ingreditur ad imperatorē vt ibi contra aliquem clericum cauſam tractet criminalem deponi debet. Si vero rogat imperatorem vt ſcribat epiſcopo ꝙ ſibi iuſtitiam ſeruet: non punitur.

¶ Proprio priuetur honore qui publici iudicij cognitionem ab imperatore poſtulauerit.

Placuit vt quicunqꝫ ab imperatore cognitionem publicorum iudiciorū petierit[a] honore proprio priuetur. Si autem epiſcopale[b] iudiciū ab imperatore poſtulauerit nihil ei obſit. ¶ Sic ⁊ ſequentes[c] auctoritates intelligende ſunt: quibus clericorum cauſas non niſi clerici cognoſcere iubentur.

Unde Gelaſius papa ſcribit ꝫchie comiti.

¶ A ſeculari iudice clericus non eſt audiendus.

Chriſtianis gratū ſemper debet eſſe quod ab eorum poſcitur dignitate pſtandum: quia deo ſeruiētibus beneficiū negare non conuenit. Silueſter atqꝫ fauſtinianus qui ſe a cunabulis clericos cōfitent a theodora ſe opprimi per violētiam cōqueruntur: quia dicūt ſe ingenuos atqꝫ deo auctore priſtine cōditionis nexibus abſolutos: in ſortē deterrime iterū ſeruitutis addici: ⁊ per auctoritatē regiam cōtra leges publicas cum clericali cingulo olim tenerētur aſtricti per archidiaconum vrbis grumētine eſſe cōuentos: cuꝫ conſtet eum qui celeſtē[d] militem pulſat: nō niſi eius forum debere ſectari: Et ideo dilecte fili depenſe ſalutatōis affatu ſupradictos clericos tibi cōmendo: vt (ſi ad delegatorum iudicium eorū aduerſarij venire contempſerint[e]) ſublimitatis tue tuitiōe vallentur: ne qd illis aut ſurreptio aut inimica legibus violentia neceſſitatis imponat: quia qui iudicium refugit[f] apparet euꝫ de iuſtitia diffiſum.

Idē criſpino ⁊ ſabino epiſcopis.

¶ Non niſi ad epiſcoporum iudicium clericus vocetur.

Silueſter ⁊ fauſtinianus eccleſie grumeñ. clerici lachrymoſa nobis inſinuatione cōqueſti ſunt libertatē ſibi domini ſui benignitate conceſſam heredū eius oppreſſione pulſari: ſibiqꝫ in clericatus officio pene a cunabulis ſeruiētibus etiam manumiſſore viuente[g] in eodē actu nihilominus cōſtitutis diuinis miniſterijs impēdere ſeruitium nō licere: cum (ſi petitionem veritas ſubſequatur) contra patris[h] ⁊ auctoris ſui factum venientibus vt indignis hereditas legibus auferatur: nec eis liceat hereditatem capientibus cōtra auctoris ſui proſilire iudiciū. Et ideo fratres chariſſimi quoniā ſe etiā ab archidiacono dicte eccleſie querūtur oppreſſos: qui per eorum abſentiā moderatoris iudiciū promiſit eos eſſe ſecuros calcatis omnibus rationibus contra leges diuinas et publicas pulſatis forū ſuum putauit auferri: in veſtro[i] iudicio quiſqꝫ ille eſt qui clericū laceſſerit adueniat: vt eccleſie iura que vetuſti principes aſſidua ſanctiōe firmauerūt impetitis clericis non negētur.

Item Alexan. omnibus orthodoxis per diuerſas prouincias chriſto domino famulātibus.

a ¶ Petierit. ergo ex ſola porrectiōe libelli perdit quis cauſam: ⁊ ſic eſt cōtra. ff. de in ius vo. ſi libertus. ⁊. ff. rem ra. ha. l. amplius. vbi habes ꝙ nō incidit in penam: ſi deſiſtat ab agendo. Sic ergo vt ꝙ quādoqꝫ cōfugit ad ſecularem iudicem, ppter deſidiam eccleſiaſtici iudicis: vt. xvi. queſtio. vij. ſi liues. ſicut ecōuerſo recurritur ad eccleſiaſticum iudicē a ſeculari: vt. J. xxiij. queſtio. vlt. ſepe. ⁊. c. his. ⁊. c. ſi vobis. ⁊ extra de foro compe. licet. ⁊ capi. ex tranſmiſſa. ſed nō eſt hoc verum: vt extra de iud. qualiter. in ſi.

Iudice eccleſiaſtico negligente non recurrit ad ſeculares.

b ¶ Epiſcopale. in his que ſpectant ad iudicium imperatoris: vt extra de foro competen. c. verum. Uel intellige ꝙ imperator rogat epiſcopum cognoſcere de cauſa.

¶ Sic ⁊ ſequentes. ¶ Caſus. Supiores auctoritates prohibent clericum ante iudicem ſecularem protrahenduꝫ: ſic ⁊ ſequētes auctoritates ſunt intelligēde.

c ¶ Sic ⁊ ſequentes. ſ. ſicut premiſſe auctoritates dicunt ꝙ non niſi corā clericis ſint cōueniendi clerici: ſic ⁊c.

Chriſtianis gratum. ¶ Caſus. Hoc ca. ⁊ ſequēs de eadem materia loquuntur: quidam māumiſit duos ſeruos: ſcilicet fauſtinianum ⁊ ſilueſtrū in pueritia ſua: ⁊ eo viuente facti ſunt clerici: poſt morteꝫ eius manumiſſoris theodora ⁊ filij ſui conabantur trahere illos ante iudiceꝫ ſecularem per archidiaconem grumētinum: qui hoc a rege impetrauerat vt in ſeruitutem redigerentur: ſuper quo cuꝫ cōqueſti fuiſſent precepit papa ꝫchie comiti in hoc ca. chriſtianis. vt ſi aduerſarij eorum ad iudices delegatos a papa venire contēpſerint eos a violentia tueatur. Depenſe. id eſt tranſmiſſe. In ca. ſequēti delegat cauſam criſpino ⁊ ſabino epiſcopis narrando eis totum factum: ⁊ precipit eis vt citent ad ſuū iudicium quiſquis illos voluerit cōuenire. Per eorū abſentiam. i. duꝫ eſſent abſentes. Moderatoris. id eſt iudicis ſecularis. promiſit iſte archidiaconus: ꝙ ipſi ſtarēt iudicio ſeculari. Calcatis. i. ſpreto iur. eccleſiaſtico ⁊ hūano.

d ¶ Celeſtem militem. Clerici enī milites chriſti ſūt. xxiij. q. vi. reprehenſibile.

e ¶ Contēpſerint. Si non veniunt ad iudicium iſti actores: in optione rei eſt an velit vt circūducatur edictū: vel ꝙ admittatur pbationes ſue: ſed iudex auditis pbationibus ſuis nō pronunciabit eum liberum: ſed ſeruum illius nō eſſe: niſi eui clariſſimas pbationes habeat: vt. ff. de li. ca. diui fres. vel iudex pōt imponere actoribus perpetuū ſilētium. C. de inge. manu. l. diffamari.

f ¶ Refugit. ſic. lxxiiij. di. honoratus. ⁊ ij. q. iv. decreuimus.

Silueſter. g ¶ Uiuēte. hoc multū facit p eis cū pater eos nō reuocauit vt filij non poſſint reuocare: vt. ff. de proba. procula.

h ¶ Patris. ſm legem antiquā heres qui nō adimplebat voluntatem defuncti oi ſucceſſione priuabat. C. de fideicō. l. vlti. hodie aūt hoc iꝫ in extraneo herede. Sed ſi filius inſtitutus heres non iplet volūtatē dfuncti priuatur ſucceſſione relicta tñ ſibi legitima: vt. C. de fideicō. auc. amplius. ⁊ forte lex pualet in hoc caſu huic canoni. Inno. tñ ideꝫ dicit qđ ſ dē. ex de vo. ⁊ vo. redem iꝫ in ſi. vnde pōt dici ꝙ canō iſte corrigat auēticā.

heres nō adimplēs voluntatem defuncti qualr puniitur.

i ¶ In veſtro. Auctoritate enim epiſcopi volūtas defunctorum mādatur executioni. extra de teſti. ſi heredes.

R Elatū. ℭ Caſus Apoſtolus precepit cauſas xpianorum ad eccleſias deferri:ſed vt relatum fuit ad apoſtolicam ſedē ꝙ quidā emuli xpi ⁊ inſidiatores eccleſie ſacerdotes apud ſeculares iudices accuſabāt:quare etiā papa ſcripſit oibus xpianis ꝙ tales accuſatores preuaricanẗ in deū: ⁊ nō obediunt preceptis eius.

a ℭ Xpianorū. hoc obtinuit ſm primitiuum ſtatū eccleſie: vt.ij.q.v.ſi quis pſbyter.⁊.xcv.di.ecce. vnde adhuc ſm legem ſi iudex ſecularis eſt ſuſpect⁹ eps ei adiungiẗ: vel cā trāſfertur ad iudicem eccleſiaſticum:vt in auē.vt dif.iudi.§.ſi tamē.col.ix. in criālib⁹ cauſis tn̄.ſ.ſanguinis non ſunt clerici iudices. xxiij.q.vlti.his a quibus.

E Xperientie. ℭ Caſus. Dī in hoc.c.ꝙ ſi aliquis clericus vult laicū cōuenire apud iudicem ꝓuincie ſecularem ſuas accuſatiōnes proponat:⁊ ſi laicus vult clericū cōuenire ad epm ꝓprium recurrat vel ad ſynodū cōſtitutā vbi queſtio vertiẗ. Ubi queſtio vertiẗ.i. vbi res eſt de q̄ agitur:vel vbi crimen qđ intenditur eſt cōmiſſum. Idem dicit in ſeq.c. in quo ſupradicta ꝓbantur ꝑ regulam legis precipientis actorem ſe qui forum rei.

b ℭ Preſbyterorū. hoc intelligit.h. cū cauſa his delegatur ab epo:al's eps ſol⁹ iudex eſt ordinari⁹: vt.ſ.ea.de perſona. Uel expone vel pro et:vt.xv.q.vij.epus. Uel dic ꝙ prelatus quilibet qui ex electione hꝫ prelaturā hꝫ etiam iuriſditionem: vt extra de of.ordi.cum ab eccleſiarum.extra de elec.c.j.ſed qui non eſt electus ab vniuerſitate vel collegio non eſt iudex ordinarius. Iudicem enim facit aut conſenſus populi:vt.xciij.diſtin.legimus.in ſi.⁊ in auē.de deſen.ciuita.§.interim.colla.iij.aut conſuetudo:vt.ix.queſtione.iij.conqueſtus.C.de emanci.l.j.⁊.l.finali.

ℭ Ante iudicem ciuilem ſacerdotes non accuſentur.

R Elatum eſt ad huius ſancte ⁊ apoſtolice ſedis apicē (cui ſūmarꝫ diſpoſitiones cauſarꝫ ⁊ omniū negocia eccleſiarꝫ ab ipſo dn̄o tradita ſunt quaſi ad caput ipſo dicente: Tu es petrus ⁊ ſup hanc petrā edificabo eccleſiā meam) ꝙ quidam emuli xpi eiuſdēq; ſancte eccleſie īſidiatores ſacerdotes dei ad iudices publicos accuſare preſumant:cum magis apoſtolus xpianorꝫ[a] cauſas ad eccleſias deferri ⁊ ibidē terminari ꝑcipiat:qm̄ taliter ꝑuaricantes preuaricauerūt in deū ſuum ⁊ non obedierunt preceptis eius. Item Pelagius benegeſto defenſori.

ℭ Actor forū rei ſequatur.

E Xperientie tue ꝑſenti auctoritate mādamus vt in cauſis in q̄bus quelibet eccleſiaſtici officij ꝑſona loco petitoris exiſtit quēq̄ laicū pulſatura apud ſue ꝓuincie iudicem ſuas ꝓponere actiones nō deſerat. ✝ In his vo negocijs in quibus eccleſiaſtici officij ꝑſona pulſatur:(totius ſubmoto pulſationis obſtaculo) ad iudiciū epi vel pſbyterorꝫ[b] in loco vbi queſtio vertiẗ ↄſtitutorum occurrat indifferenter examē. Item ſergio cācellario ℭ De eodē.

S I quiſq̄ clericus ſiue inferioris ſiue potioris gradus petitor exiſtat:⁊ ↄtra laicam perſonā ſuas dirigat actiones:iſte modis omnib⁹ nō alibi q̄ apud ꝓuincie iudicem negociū ſuum dicturus occurrat. Si quis aūt laicus clericum cuiuſcūq; gradus duxerit eſſe pulſandum : ad epōrꝫ iudicium in eadem ciuitate vel territorio ↄſtitutorū ꝓponat eas quas ſe habere exiſtimat actiones:quem ordinem legibus per oia conuenientem atq; cōſentaneū demonſtrari illa regula[c] manifeſtat:que ꝑcepit actorem rei forū ſemp ſequi pulſati. Clericis vero pulſatis in epiſcopali iudicio forum competere principalium quoq; ſanctionum deſignat auctoritas. Item in ↄcil.agathēſi legiẗ.

ℭ Epiſcopo non permittente apud ſecularem iudicem clericus pulſari non debet.

C Lericum nullus ꝑſumat apud ſecularē[d] iudicē epo nō ꝑmittente pulſare:ſed ſi pulſatus fuerit non rn̄deat:vel proponat[e] nec audeat criminale negocium in iudicio ſeculari proponere. Item Pius papa.

ℭ Clericus ſuo inobediens epo depoſitus curie tradaẗ.

S I quis[f] ſacerdotū vel reliquorꝫ clericorū ſuo epo inobediens fuerit: aut ſi ei inſidias parauerit aut contumeliam[g] aut calūniam aut conuitia intulerit ⁊ conuinci potuerit: mox[h] depoſitus curie tradatur : et recipiat quod inique geſſit. Itē ex ↄcilio carthagiñ.iij.

ℭ Principio cogaẗ arcte q plebē iuſſā nō vult deſerere.

S I quiſq;. c ℭ Regula.que eſt.ſ.iij.q.vj.neminem C.de iuriſdi.om.iudi. iuris ordinem.

C Lericum. ℭ Caſus. Statutū fuit in concilio Agathēñ.vt nullus cōueniat clericū apud iudicē ſecularem:⁊ ſi cōuentus fuerit non reſpōdeat vel ꝓponat excipiēdo: nec cauſaꝫ criminalē criminaliter agendo coram iudice ſeculari proponat clericus.

d ℭ Secularē.niſi in caſibus exceptis in ſūma. Itē excipiẗ ſi papa delegat laico cām ſpiritualem:vt.x.q.iij.illud. Itē forte cum ſuccedit clericus laico: vt.ff.de iudi.heres abſens. quod falſū eſt. Itē ſm quoſdam cum tenetur de euictione ſequiẗ forū emptoris.ff.de iudi.vēditor. ſed hoc non eſt verum: quia per hoc non ſit de foro illius: licet preſtet ei auctoritatem.

e ℭ Uel proponat. idest excipiat.

S I qs ſacerdotū. ℭ Caſus. Quia fecit ſupra mētionē de clerico nō conueniendo coram iudice ſeculari:ideo Gratianus ponit caſū in his tribus caſibus in quibus poteſt a laico iudicari: ſcilicet cum eſt incorrigibilis. Eſt ergo caſus huius.c. Quinq; maleficia enumerat papa in hoc.c.ſuper quibus ſi ſacerdos vel clericus conuictus fuerit deponi debet: ⁊ curie tradi.⁊.a ſeculari poteſtate capi permittitur vt recipiat penam : prout inique geſſit.

f ℭ Si quis. In his tribus.c. poniẗ ꝙ cleric⁹ a laico poteſt iudicari cū eſt incorrigibilis.

g ℭ Contumeliā. ſi illa non tantum epiſcopum:ſed etiam eccleſiam eius tangat: alias non poſſet eum pro ſua contumelia excommunicare. xx.iij.queſtione.iiij. inter.

h ℭ Mox depoſitus.ſi ſit de nouo cōtumax: vt extra de iudi.cum non ab homine. Uel dic ꝙ iſte caſus eſt ſpecialis vbi aliquis ſtatim traditur curie ; ſicut eſt in ſal...

Mathē.vj.c.

...Lex ē ...hoc in.l. ...⁊.l.i cria ...i.C.de iu ...iſ.om.iu ...li.⁊.l.ſi.C. ...bi in reꝫ ...c.nō de.

...udicem ...us faciūt

Clericus coraꝫ ſeculari qn̄q; cōuenitur.

Cleric⁹ ſtatī tradiẗ curie ſeculari ī aliq̄b⁹ caſibus.

ſario: vt extra de fal. ad falſarioꝝ. Uel dic traditur curie .i. permittitur tradi: ita ꝙ eccleſia nō tenetur eum defendere. Item in tertio caſu traditur curie .ſ. in crimine hereſis: vt in cōſtitutione Inno. excōicamus. Qualiter hoc verbum exponatur habes extra de ver. ſigni. nouimus.

ordinauit contra cōſuetudinem antiquam ꝛ comprobatam a papa: qꝛ eum ad ſe vocauit: quare ergo Grego. precipit cuidā nobili vt vtrūqꝫ illorum capiat ꝛ ad pijſſimum principeꝫ ſub digna cuſtodia dirigat puniēdos. d ❡ Iſtud eſt. Caſum huius. c. habes. xxiij. q. j. pudēda.

Petimus. ❡ Caſus. Quidam epiſ multotiēs monit⁹ nolebat reddere plebem quam inuaſerat: quare quidam epi petebāt in cōcil. carthaginen. vt per rectorem ꝓuincie expellatur. Et rn̄. aurelius epiſcop⁹: Nulla ſit ei iniuria ſi per ſecularē poteſtateꝫ expellatur exquo admonitus nō deſiſtit. Poſtea honorat⁹ ꝛ vrbanus epi dixerūt: hoc omnibus placet. Fiduciam .i. licentiā ꝛ auctoritateꝫ. Appetit⁹ .i. iniuſte expulſus: vel appetitus nomē .i. cupiditas nocendi.

a ❡ Fiduciaꝫ .i. auctoritatem.

b ❡ Excludat. Arg. ꝙ ſi quis auctoritate iudicis mittit in poſſeſſionem ꝛ aduerſarius eum nō admittat qui nec attendit excōmunicationem: videt ꝙ manu militari ei poſſit auferri res: vt. xxiij. q. v. principes. xxiij. q. iij. de illicita. xvij. di. nec licuit. ꝛ eſt expreſſum. ff. ne vis fi. ei qui in poſ. ſi quis miſſus. ff. de rei ven. qui reſtituere. hodie tamē talis efficit poſſeſſor poſt annum: vt extra de do. ꝛ con. tu. contingit. ꝛ con. cor. legi. ff. de bo. auc. iudi. poſ. quāuis.

Militari manu poteſt quis alicui res auferri.

c ❡ Appetitus .i. iniuria laceſſitus.

Iſtud eſt. ❡ Caſus. Mediolanen. ꝛ aquilegienſis olim ſe adinuicem conſecrabāt: ita ꝙ ordinator ſemper deberet ire ad eccleſiam ordinandi ꝛ ibi eum ordinare: ꝛ cum vterqꝫ eēt ſchiſmaticus mediolanenſis aquilegiēſeꝫ

Petimus vt dignemini dare fiduciā[a] qua neceſſitate ipſa cogente liberū nobis ſit rectoreꝫ prouincie ſm̄ ſtatuta glorioſiſſimoꝝ principū aduerſus illū adire q plebē quā inuaſerat vſqꝫ hodie cōmonitus ſm̄ ꝙ ſtatutū fuerat relinqre ꝯtēnit: vt q miti admonitioni ſcītatis vr̄e acqeſcere noluerit ꝛ emēdare illicitū aucte iudiciaria ꝑtin⁹ excludat[b]. Aurelius epūs dixit: Seruata forma diſcipline nō exiſtimabit appetitus[c] ſi vr̄a charitate modeſte cōuent⁹ recedere detractauerit cū fuerit ſuo ꝯtēptu ꝛ ꝯtumacia faciēte iudiciaria ꝑtāte cōuentus. Honorat⁹ ꝛ vrbanus epi dixerūt: Hoc ergo oib⁹ placet. Item Gregorius papa.

❡ A ꝑncipibus corrigātur que eccl'ia corrigere nō valꝫ

Iſtud⁰ eſt qđ a vobis po poſcimus: ꝛ nūc iteꝝ poſtulamus vt paulinū aquilegien. pſeudoepm̄ ꝛ illuꝫ mediolanē. epꝫ ad clemētiſſimū ꝑncipē ſub digna cuſtodia dirigatis: vt ꝛ iſte qui epūs eſſe nullaten⁹ pōt: qꝛ cōtra oēꝫ canonicā conſuetudinē fact⁹ eſt alios vltra nō ꝑdat: ꝛ ille qui cōtra morē antiquū eū ordiāre ꝑſumpſerit canonū vindicte ſubiaceat. Itē ex ꝯci. cal.

❡ Propriū gradū amittāt clici ꝯiurātes vel ꝯſpirantes.

Coniurationū[e] ꝛ conſpirationum crimē qđ apud grecos dicit φρατρια[f] publicis etiā legibus certum eſt penit⁹ inhiberi: hoc multo magis in ſcā dei eccl'ia ne fiat ꝯuenit abdicari: ſi q vero clici ſeu monachi inuēti fuerint cōiuratores aut cōſpiratores aut phratrias vel factiōes cōponentes aliqs ſuis epis aut aliijs oino cadant de proprio gradu. Item Calixtus pa.

❡ Clerici cōſpirantes proprio gradu amiſſo retrudant in carcerē: ceteri excōicentur.

Conſpirationū crimina veſtris in ptibus vigere audiuimus ꝛ plebes cōtra epos ſuos conſpirare nobis mandatū eſt: cui⁹ crimis aſtutia nō ſolū inter xp̄ianos abominabilis eſt ſed ēt inter ethnicos ꝛ ab exteris legib⁹ ꝓhibita: ꝛ idcirco hui⁹ criminis reos nō ſolū eccl'iaſtice ſꝫ etiā ſeculi dānant leges: ꝛ nō ſolū cōſpirātes ſed etiā ꝯſentientes eis. Anteceſſores vero nr̄i cū plurima turba epoꝝ q cūctqꝫ eoꝝ in ſacerdotali honore ſunt poſiti aut exiſtūt clici honore quo vtunt carere ꝑcēperūt: ceteros vero cōione ꝑuari ꝛ ab eccl'ia extorres fieri iuſſerūt oēſqꝫ ſimul vtriuſqꝫ ordinis viros infames eſſe cēſuerunt: ꝛ non ſolum facientes ſed etiam cōſentientes. Item ex concilio calce.

❡ Clici aut monachi ꝯiurātes ꝓprio priuentur honore.

Si q clici vel monachi repti fuerint cōiurātes aut cōſpirātes aut īſidias ponentes epis aut clicis gradu ſuo ꝓprio penit⁹ abijciāt. Itē ex ꝯcil. Tole. ❡ De eodem.

Si clerici aut monachi inuēti fuerit cōſpiratores aut per cōiurationē calūniam machinātes epis vl' clicis ꝓprium amittant gradū. Itē ex ꝯci. aurel. De codē.

Si qui clericoꝝ (vt nup in multis locis ꝑ ſuperbiaꝫ diabolo inſtigāte actum fuiſſe ꝑpatuit) rebelli auctoritate ſe in vnum cōiuratione intercedēte collegerit: aut ſacramēta[g] iter ſe data aut chartu

Coniurationū. ❡ Caſus. In hoc. c. prohibetur per leges ſeculares: ꝛ multofortius ꝑ eccleſiaſticas ne coniuratio vel conſpiratio fiat cōtra ſuos prelatos vel alios: ꝛ qui fecerit ſi cleric⁹ eſt deponatur.

e ❡ Coniurationū. Hec quattuor. c. idē dicunt ꝙ coniuratores deponuntur ſi clerici ſunt: ſi laici excōmunicantur.

f ❡ Phratria. ✝ a phares quod eſt diuiſio: inde phariſei. ſ. xlvj. diſtin. ſeditionarios. ꝛ. xj. q. iij. cōſpiratores. ꝛ. vij. q. j. deniqꝫ.

φρατρια cōuenticulum ſectꝫ ſodalitas trib⁹: ꝛ nō deriuat a phares qꝛ phares hebreuꝫ eſt.

Conſpirationū. ❡ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ ꝯſpirationes abominabiles ſunt: nō ſolum inter xp̄ianos ſed etiam iter ethnicos: quas leges ſeculi ꝛ eccleſiaſtice damnant ꝛ eis cōſentientes. Et ſancti patres ſtatuerunt vt q eas fecerint: ſi clerici ſūt deponentur: ſi laici excommunicabuntur: ꝛ non ſolum ipſi: ſed etiam eis conſentientes. Sequēs c. planum eſt. Similiter illud. c. ſi qui clericorum. de eadem materia loquitur: ꝛ per te videbis caſum qui planus eſt: ꝛ eandem penaꝫ imponit Ben. etiam in iſtis quattuor. c. vnū ꝑ oibus ꝛ breuem ponit caſuꝫ. La batur .i. elidatur vel inulta relinquatur. Supra ſacras leges .i. contra ſacras.

Si qui clericoꝝ. g ❡ Aut ſacramenta. Coniurationes que fiunt ſuper licita re: licite ſunt ad probādum ma

Coniuratio an ſit licita.

ſum ⁊ illicitū: vt.xvj.q.vij.ſane.j.q.i. cõcuſſionis.xxij.q.j.c.j.ſed ſuper re illicita non tenet✝ vt hic: quidā tamen dicunt ꝙ oīs coniuratio ſi eſt occulta eſt illicita: ꝓhibentur ergo fraternitates que ſunt ad malū: ſic.C. de monop.l.vnica. ſed bone fraternitates admittūtur.xlij.di. ſi quis deſpicit.

ſed ibi loqtur de his ꝑdijs in qbus fundata eſt eccl'ia vel officine eius: que debēt eſſe libere: vt ex̄ de cenſi.ſancitū3.

e ❡ Prātem. de facto non de iure. nā ſi ſine auctoritate principis vel alterius qs detineat res eccleſie ſacrilegus eſt: niſi reſtituat.xij.q.ij.quiſqs.xvj.q.j.in canonibꝰ.

✝ ❡ Ad de an ⁊ q̈les ɔiurationes vel ɔſpirationes ꝓhibeātur. no a.i.l.non dubito.ff. de capti. ⁊ in l.j.ff.de colle. illi. Bar. in l. hac edicta i.§.quen iculas. de ra.re. col. [illegible]

a ❡ Preſumptio.i. temeritas. Quidā tamē hic ſcripſerūt ꝙ hec pſumptio ſit iuris cōtra quā nō admittit ꝓbatio. ſecꝰ ſi pſumptio ſit facti.

S J que cauſe. ❡ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ſi cauſa vel cōtentio vertitur iter laicos actores ⁊ clericos reos recurrendu3 eſt ad ſynodū epōrum vt ibi terminet: ſicut ſynodꝰ nicena diffinit: ⁊ hoc itellige cu3 cauſe ſunt difficiles: vel intellige hoc de cauſis ſpūalibꝰ: vel de crimine eccleſiaſtico: vbi quilibet debet cōueniri corā iudice eccl'iaſtico tm̄.

b ❡ Si que cauſe. Hoc.c.loqtur de crimine eccl'iaſtico: vel de rebus ſpūalibus ⁊ de cauſis generalibus ad totam ꝓuinciam ptinētibus.

❡ Cum ergo his.

❡ Caſus. Uſq3 ad locū iſtum: ꝓbauit ꝙ clerici ſunt cōueniēdi ſub iudice eccleſiaſtico: Nūc vero concludit ꝙ clerici ad ſecularia iudicia nō ſunt protrahendi: cum predicte auctoritates negēt eos ante ciuilē iudicem producēdos: nec ſūt tradendi curie niſi depoſiti ſint primo. poſtea rn̄det ſophiſtice.ſ.ꝙ clerici qui ex poſſeſſiōibꝰ ſunt imperatori ſubiecti ex ſpiritualibus debent epiſcopo reſpōdere: ⁊ ad hoc ꝓbandum inducit auctoritatē Auguſtini: ⁊ ad hoc etiam inducit ſequentia capitula quorum primum patet.

lam cōſcriptam fuiſſe patuerit nullis excuſatiōibus preſumptioᵃ labat: ſ3 res detecta cu3 in ſynodū ventū fuerit in preſumptores iuxta pſonarū ⁊ ordinū qualitatē a pontificibus qui tūc in vnum collecti fuerint vindicet: q2 ſicut charitas ex preceptis diuinis corde nō chartule ɔſcriptiōe vel cōiuratione eſt exhibēda: ita que ſupra ſacras admittūtur ſcripturas auctoritate ⁊ diſtrictiōe pōtificali ſunt reꝑmēda.

I tem Innocen. papa.

❡ Inter cl'icos ⁊ laicos cāe exorte ab epiſcopis audiant.

S J que cāeᵇ vel cōtētiones inter clericos ⁊ laicos ta3 ſuperioris ordinis q̄3 etiā inferioris fuerint exorte: placuit vt ſm nicenā ſynodū cōgregatis oībus eiuſdē prouincie epiſcopis iudiciū terminetur. ❡ Cū ergo his omnibus auctoritatibꝰ clerici ante ciuilē iudicem denegentur producēdi: cū (niſi prius depoſiti vel nudati fuerit) curie nō ſunt repreſentādi: patet ꝙ ad ſecularia iudicia clerici nō ✝ ſunt ꝓtrahēdi. ❡ His rn̄detur: clericiᶜ ex officio epō ſunt ſuppoſiti: ex poſſeſſiōibus prediorū imperatori ſunt obnoxij: ab epō vnctionē decimas ⁊ primitias accipiūt: ab imperatore vero prediorꝝ poſſeſſiones nāciſcūtur. Unde Auguſtinus ait ſuper Johannem: Quo iure villas defendis diuino an humano ⁊c̄. regre in

principio vbi differētia ſignatur iter ius naturale ⁊ ius cōſtitutiōis: q2 ergo vt ꝑdia poſſideātur imperiali lege factu3 eſt: patet ꝙ clerici ex ꝑdioru3 poſſeſſionibus impatori ſunt obnoxij. I tem Ambro. contra auxentium.

❡ Imperatori tributum eccleſia denegare non debet.

S J tributum petit imperator nō ei negamus: agriᵈ eccleſie ſoluāt tributu3: ſi agros deſiderat impator poteſtatēᵉ habet vendicādoru3: tollat eos ſi libitū eſt: imperatori nō dono: ſed non nego.ᶠ

I dem. ❡ Poteſtatibus tributa non ſunt denegenda.

M Agnū quidē eſt ⁊ ſpeciale documentu3 quo xp̄iani viri ſublimioribꝰ poteſtatibus docētur debere eſſe ſubiectiᵍ: ne quis cōſtitutionē terreni regis putet eſſe ſoluendam. Si eni cenſum filiꝰ dei ſoluitʰ: quis tu tātus es q putas eſſe nō ſoluēdum? Item apl'us: Omnis aiaⁱ ſublimioribꝰ poteſtatibus ſubdita ſit. Itē petrus apl'us generaliter oībus fidelibus ſcribit: Eſtote ſubditi dominis veſtris: ſiue regiᵏ quaſi precellēti ſiue ducibus tanq̄3 ab eo miſſis: ad vindictam malefactorū: laudem vero bonorum.

I tem ex epiſtolaˡ clemētis.

❡ De ſecularibus negocijs epūs cognoſcere non debet.

T E quidē oporteret irreprehēſibiliter viuere: ⁊

Uidetur tn̄ ꝙ ſi agri eccleſie nō ſoluant tributu3: ꝙ poſſit imperator vendicare agros illos: vt ſ.⁊.C. de epiſ. ⁊ cle. de his. nā omnia bona illorū qui tenētur alicui ſoluere tributū ſunt illi iure pignoris obligata.C.in qbus cau.pig.ta.ꝯ.l.j. ſed iſtud nō eſt verum: q2 tm̄ intelligitur de ꝓprijs predijs patrimonialibus aliquorꝝ vl' clericorū vel laicoru3: l3 enim ꝑdia eccleſie ceſſent a tributo nōiō pn̄t vendicari vt.xvj.queſtio. j.§. nouarum.

f ❡ Nō nego. corporalr me opponēdo: q2 pro temporalibꝰ me morti opponere non debeo: ꝓ altaribus libenter ime labor.xxiij. queſtio. viij. conuenior.

M Agnum. ❡ Caſus. Ambro. in hoc.c. oſtēdit ꝙ tributū eſt ſoluēdum ſublimioribꝰ poteſtatibus exēplo xp̄i ⁊ duabus auctoritatibus: vna.ſ. apoſtoli: ⁊ alia petri.

g ❡ Subiecti. Tributum eſt ꝓbatio ſubiectiōis. extra de cenſi.c.ij. Sed ar. cōtra. extra de priuile. recepimus. verum eſt ꝙ eſt ſignū ſubiectionis: l3 nō plena probatio.

h ❡ Soluit. non ex debito: ſed ne ſcādaliçaret alios vt.xxviij q.j.iam nunc.

i ❡ Omnis anima. ſubdita peccato. Chriſtus eni nemini fuit ſubiectus.xxiij.q.iij.in ꝑn.

k ❡ Siue regi. hec verba interpretatur Innocen. extra de maio. ⁊ obedien. ſolite.

l ❡ Epl'a clemētis.⁊.miſſa clemēti a petro. ſicut dr̄ inſtr'3 meū qđ mei cā factū eſt.ff. de edē.ꝓ3or.§.j. ⁊ dr̄ etia3 epl'a illiꝰ cui eſt miſſa tn̄ cū diſtinctiōe.ff. de fur. cū qui.§.vlt.

T E quidē. ❡ Caſus. Caſum hūc ſic intelligit hug. Petrus miſit epl'a3 ad clementē: in qua docet eū

Eccl'ie predia de qbꝰ tributu3 nō ſoluitur an poſſint ab imperatore vēdicari.

Matthe. xvij.d.

Roma. xiij.a

j.Pet.ij.

Chriſtus nemini fuit ſubiectus.

❡ hisita. Hec eſt ſecūda pars qōnis: in qua ꝓbat magiſter ſuꝑficialiter.ſ. allegando ꝙ in ſpūalibus cauſis debet tm̄ clericus corā clerico rn̄dere: in alijs aūt ciuilibꝰ corā iudice ſeculari: ⁊ hoc ꝓbare vi3 per.v.canones. Jo. de fa.

S J tributū. c ❡ Clerici. Allegando hoc dicit.

b ❡ Agri.ſ.xxiij.q.vlti.ſcōm. Cōtra.

vt irrep̄rehēſibiliter viuat: ⁊ vt ſecularia negocia vitet: nō fideiuſſoꝛ non litiū aduocatus nō iudex ſecularium negocioꝝ fiat: ſed tm̄ inſiſtat verbo dei. Laici vero ſecularia negocia tractēt. Unde. h ſic exponit illud verbū ex ep̄la clementis .i. miſſa ad clementē. alij dicūt ꝙ miſſa fuit ad aliquē ep̄m. Uñ Bene. ſic ponit hūc caſum. Clemēs papa miſit ad iacobū hieroſolymitanum archiep̄m quādā ep̄ſtolā: cuius ps ē hoc ca. in q̄ clemēs oſtēdit qualr̄ petr⁹ ſibi clemēti loquebaf. ſ. vt irrep̄rehēſibilr̄ viueret ⁊ ſecularia negocia vitaret: nō fideiuſſoꝛ nō aduocatus nō iudex ſecularium negociorum eſſet: ſed tm̄ inſiſteret verbo dei: laici vero ſecularia negocia expedirent.

a ❡ Ne fideiuſſoꝛ. Cleric⁹ regulr̄ non dꝫ fideiubere: vt hic ⁊ extra de fideiuſ. cleric⁹. niſi neceſſitas ſit tūc eni ex pietate tenef ſubuenire alij vt .lxxxvi. di. non ſatis. Itē clerici pñt fideiubere ✠ p̄ eccleſijs ſuis vt in auc. de ſan. epi. §. aliū autē. col. ix. Item inter ſe mutuo fideiubent cū conueniūtur: vt C. de epi. l. oēs. §. in hac. Iteꝫ nec aſtrict⁹ curie pōt fideiubere. C. loca. curialis. Et ſi cleric⁹ fideiuberet poteſt dici ꝙ nō tenet fideiuſſio: niſi tali p̄uilegio ſuo renunciet. naꝫ fideiuſſoꝛ p̄ nō dato habef: niſi priuilegio ſuo renūciet: vt. ff. ſi quis in ius vo. nō ie. l. i. Uel dic: ꝙ lꝫ nō dēat fideiubere: ſi tn̄ fideiuſſerit tꝫ obligatio: vt ex̄ de fideiuſ. c. ꝑuenit. ⁊ c. cōſtitutus.

b ❡ Ne aduocatus. quod prohibetur ſacerdotibus. vt ſ. xiiij. queſtio. v. denicꝫ. ⁊ xv. queſtio. ij. c. i.

c ❡ Iudicē. ī. ſ. xxiij. q. vlt. c. ſepe. ⁊ c. his a qb⁹. ſed dic ꝙ pñt tractare de illis tp̄alibus que ſpectant ad eccleſiam.

Sicut enim. ❡ Caſus. Docet petrus ꝙ ſicut impiū eſt ſi clemēs neglecta predicatiōe ſuſcipiat curas ſeculares: ita pctm̄ eſt ſi i ſecularib⁹ laici viciſſim ſibi non ſubueniāt: ꝙ ſi p ſe nō intelligāt p diacones edoceātur.

d ❡ Uſum. Argu. ꝙ peccat qui non recipit arbitrium ⁊ qui non componit inter partes. xc. di. precipimus.

e ❡ Ex his. ideſt ab his.

f ❡ Inſtare .i. intereſſe. ī. xc. di. precipimus.

g ❡ Per diacones. Ar. ꝙ diaconi debent laicis exponere ⁊ inſtruere modum viuendi. xxv. di. audire.

❡ Ex his oībus. ❡ Caſus. Cōcludit. G. ex ſupdictis ꝙ cleric⁹ in ciuili cā corā ſeculari iudice eſt ꝯueniēdus: qꝛ ſicut iudex eccliaſticus legū eccleſiaſticaꝝ eſt executoꝛ ⁊ eas ſolus facit cōdit ⁊ interp̄taf: ſic iudex ciuilis leges ciuiles exequif ⁊ eas ſol⁹ facit ⁊ interp̄tatur. In criali vero cā clicus apud eccliaſticuꝫ iudicē eſt tm̄ ꝯueniēdus niſi de ꝯſēſu ep̄i ſui ad ſecularē iudicē ꝑtrahaf cū incoꝛrigibilis repif. ⁊ hoc allegādo dicit Gra. niſi forte hoc vltimū ad qd̄ inducit ſeq. c.

...ſummo ſtudio niſi vt oēs vite hui⁹ occupatiōes abijcias: ne fideiuſſoꝛ[a] exiſtas ne aduocatus[b] litiuꝫ ſias neve in vlla aliqua occupatiōe ꝓſus inuentaris mūdialis officij occaſione ꝑplexus: necꝫ eni iudiceꝫ[c] necꝫ cognitorē ſeculariū negociorū hodie te oꝛdinare vult chriſtus: ne preſocat⁹ preſentibus hoiuꝫ curis nō poſſis verbo dei vacare: hec vero opera que tibi ꝯgruere minus diximus exhibeant ſibi inuicem vacātes laici: ⁊ te nemo occupet ab his ſtudijs: p que ſalus hominibus datur.

Item ex eodem.

❡ In his que ad cōmunis vite vſum pertinēt: laici ſibi inuicem operam nō debent.

Sicut enim impietatis crimē eſt tibi o clemēs (neglect] verbis dei ſtudijs) ſollicitudines ſeculares ſuſcipere: ita vnicuicꝫ laicoꝝ peccatū eſt niſi inuicē ſibi etiā in his que ad cōis vſuꝫ[d] vite ptinēt operā fideliter dederit: te vero ſecurū facere ex his[e] qbus nō debes inſtare[f] omnes cōiter elaborēt. Quod ſi forte a ſemetipſis hoc laici nō intelligūt: per diacones[g] edocendi ſunt: vt tibi ſolius eccleſie ſollicitudines relinquant.

❡ Ex his oībus daf intelligi ꝙ in ciuili cā clericus ante ciuilē iudicem cōueniendus eſt: ſicut eni eccleſiaſticarū leguꝫ eccleſiaſticus iudex ē adminiſtratoꝛ: ita ⁊ ciuiliū non niſi ciuilis debꝫ eſſe executoꝛ. Sicut eni ille[b] ſolus hꝫ ius interpretādi canones qui hꝫ poteſtatē ꝯdendi eos: ita ille ſolus ciuiliū legū dꝫ eſſe iterp̄s qui eis ius ⁊ auctoꝛitatē ipertif. In criali vero cā non niſi ante ep̄m eſt clericus examinādus: ⁊ hoc eſt illud qd̄ legibus ⁊ canonib⁹ ſupꝛa diffinitū eſt: vt in criali videlꝫ cā ante ciuilē iudiceꝫ nullus clicus ꝑducaf niſi forte cum ꝯſenſu ep̄i ſui: veluti qñ incoꝛrigibiles inueniuntur: tūc detracto eis officio curie tradēdi ſunt.

Unde Fabianus pa. ait.

❡ Qui epiſcopo inſidiatur: ſemotus a clero curie tradaf.

Statuimus: vt ſi qs clericoꝝ ſuis epiſcopis infeſtus aut inſidiatoꝛ extiterit: mox ante[i] examinatū iudiciū ſubmot⁹ a clero curie tradatur: cui vite ſue oib⁹ diebus ſeruiat: ⁊ infamis abſcꝫ vlla ſpe reſtitutionis permaneat.

❡ Quia ergo iſte nō in criminali ſed in ciuili cā clericū ante ciuilē iudiceꝫ ꝑduxit: nō eſt iudicādus trāſgreſſoꝛ canonū: nec eſt dicēdus pertraxiſſe reū ad iudicē non ſuū: qꝛ de ciuili cā nō niſi iudex ci...

h ❡ Sicut eni ille ſolus. nā vnde ius ꝓdijt ab eo interp̄tatio reqrif. vt extra de ſen. excō. inter. qñ ꝙ tn̄ legat⁹ pape interp̄taf reſcriptū pape. extra de poſtu. pla. ad hec vltra mediū. ⁊ ex̄ de ſeqſtr. ad hoc. iudex ēt interpretaf legē. ff. de legi. nā vt ait. ſed nō pōt interpretari ſniam ſuam niſi ſit p̄ſes ꝓuīcie. ff. d ap. ab executoꝛe. ſilr̄ cōſuetudo iterp̄taf legē. vt extra de v. ſig. abbate. Interp̄tatio quedā eſt ꝓbabilis ⁊ nō neceſſaria vt magr̄i. vt. C. d ꝓfeſ. q in vrbe ꝯſtāti. l. vnica. quedā eſt neceſſaria: ſed nō eſt generaf: vt iudicis. vt ff. de legi. nā vt ait. q̄dā eſt ꝓbabil̄ neceſſaria ⁊ gnālis ſꝫ nō ē i ſcriptis redigēda: vt ꝯſuetudinis vt. ff. de legi. ſi de iterp̄tatiōe. ⁊ extra de v. ſig. abbate. q̄daꝫ ꝓbabil̄ neceſſaria ⁊ in ſcriptis redigēda: vt principis: vt. C. de legi. l. j. ⁊ l. vlti.

Statuim⁹. ❡ Caſus. Queſitū eſt a Fabiano quā penam dꝫ pati clericus ſi infeſtus fuerit ep̄o ſuo vel inſidiatoꝛ? Et rñdet ꝙ ante examinantē iudicē debet deponi: ⁊ cūctis diebus vite ſue curie tradi ſuitur⁹: ⁊ infamis ꝑmaneat abſcꝫ vlla ſpe reſtōnis. vel añ examinatū iudiciū .i. antecꝫ cauſa examinef: ⁊ hoc qñ notoꝛiū erat.

i ❡ Mox ante. Non intelligas ꝙ hec dictio ante ibi notet aliquod tempus: ſed eſt ſenſus ante .i. ante examinātem iudicem ſiue coꝛam examināte: vel loquif cum eſt notoꝛium crimē. ſic. C. de defen. ciui. defenſores.

❡ Quia ergo. ❡ Caſus. Iſte. §. diuidif in duas ptes. In pꝛima pte ꝯcludit Gra. ſophiſtice oſtendēs ꝙ ille de...

✠ ❡ Ad. de ꝙ clericus nō dꝫ eē fideiuſſoꝛ: ſi tn̄ fideiuſſit tenet. no. in c. j. de fideiuſſo. glo. l. l. de dic. §. j. in ver. ꝓbādi. ff. qui ſatiſ. cog. gl. in l. milites. in ver. ꝓcuratoꝛeſ. ff. loca.

Interpretatio eſt triplex.

ricus de quo facta eſt mentio in themate nō eſt trāſgreſſor canonū ſi ⁊ aliū clericū non in criali ſed in ciuili ad iudicē traxit ſecularē: nam tm̄ ciuilis iudex de ciuili cā cognoſcere debeat. In ſcd̄a parte dat verā ſolutionem dicens ꝙ ea q̄ dicta ſunt ꝓ actore q̄uis videant̄ veriſilia tn̄ pōdere carent: cū ſm̄ canones ⁊ leges ſeculares cleric⁹ nec in ciuili nec in crīali cā ad ſecularē iudicē ſit ꝓtrahendus: qd̄ ꝓbat per omnia ſeq. ca. vſq; ad .§. ex his oībus. ſecunda ps incipit ibi eccl'ia. Seq. duo .c. patent.

¶ Ecōtra hec eſt tertia ps .q. in qua ꝓbatur ꝙ in oī cauſa ſiue ciuili ſiue crīali per ꝓpriū eṗm cleric⁹ iudicetur: ⁊ hoc probat .xiiij. c. in quib⁹ punit etiā contemptores. Jo. de fa.

a Si q ex fratrib⁹. Fratres hīc vocat clericos vel etiā omnes xp̄ianos. ⁊ loquitur ſm̄ antiqua tp̄a vt .ſ. ea. relatum.

Aliud quidē. ¶ Caſus. Quidam laic⁹ ſolēniter penitēs cām habebat cū alio laico: q̄ſitū eſt a leone papa vtrū petere dz iudicē eccleſiaſticū vel ſecularem? Et rn̄det qui vult de illicitis veniā poſtulare vt ſit perfectus dz a multis illicitis abſtinere. verūtamē ſi cām non vult negligere melius recurret ad eccleſiaſticū iudicē q̄ forenſem. itellige ſi reus cōſentit: vel intellige cū penitēs ſolēniter cōueniebat̄.

b ¶ Poſtulantem. Penitētes eni ſb̄ regula eccl'iaſtica viuere debēt vt .ſ. ⁊ .i. e. de pſona. ⁊ .i. de pe. di. v. ꝯtrariū. ⁊ c. falſas.

uilis cognoſcere dz. ¶ Econtra ea que in actoris defēſione dicta ſunt veriſilia quidē vident̄ ſed pōdere carent: ſacris eni canonibus ⁊ forenſibus legibus tā in ciuili q̄ in criminali cauſa clericus ad ciuilē iudicē ꝓtrahēdus negat̄. Vn̄ in ep̄la clemētis legitur.

¶ Fratres apud preſbyteros iudicentur.

Si qui ex fratribus [a] negocia habēt inter ſe apud cognitores ſeculi nō iudicentur: ſed apud preſbyteros eccleſie quicqd illud ē dirimat̄.

Item Silueſter papa.

¶ Nullus clericus propter aliquā cauſam intret curiā.

Nullus clericus vel diaconus vel pſbyter propter quālibet cā intret in curiam: nec ante ciuilē iudicem ſuam pſumat dicere cauſā.

Item Leo papa.

¶ Eccleſiaſticum nō forenſe iudiciū penitens expetat.

Aliud quidē eſt debita iuſte repoſcere: aliud ꝓpria pfectionis amore contēnere: ſed illicitoꝝ veniam poſtulantē [b] opꝫ etiā a multis licitis abſtinere: dicente ap̄lo: Oia mihi [c] licēt ſed nō oia expediunt. Vn̄ ſi qs penitens [d] hꝫ cām quam negligere forte non debeat: melius eſt illi vt expetet eccl'iaſticū [e] q̄ forē ſe iudiciū. ¶ Nō ait pp criminalē cām tm̄ ſed generalr ꝓpter quālibet [f] cām tam ciuilē quā crīalem intelligens.

Unde Theodo. imperator.

¶ Quicūq; lꝫ ſacroſancte ſedis antiſtitis iudiciū eligere.

Quicūq; [g] litem habēs ſiue petitor fuerit vl' in initio litis vel decurſis [h] temporꝝ curriculis ſiue cū negocium peroꝛat̄ ſiue cū iam ceperit ꝓmi ſnia: ſi iudiciū elegerit ſacroſancte ſedis antiſtitis illico ſine aliqua dubitatione etiā ſi alia pars refragat̄ ad ep̄oꝝ iudiciū cū ſermone [i] litigantiū dirigatur. Idem.

Omnes itaq; cāe q̄ ꝓtorio vel ciuili iure tractātur ep̄oꝝ ſentētijs terminate ꝑpetuo ſtabilitatis iure firmētur: nec vlteri⁹ liceat retractari negociū qd̄ ep̄oꝝ ſnia deciditur. ¶ Teſtimoniū etiā ab vno lꝫ ep̄o ꝓhibitū oēs iudices indubitāter accipiāt: nec alius audiat̄ cū teſtimoniū ep̄i a q̄libet pte fuerit reꝓmiſſū: illud eni veritatis auctoritate firmatū illud incorruptū habeat̄: qd̄ a ſacroſctō hoie ſm̄ ſciam mētis illibate fuerit ꝓlatū: hoc nos edicto firmam⁹ ſalubri ⁊ ꝑpetua lege tenendum eſſe cenſemus. ¶ Hec [k] ſi qs antiq̄ta ꝯtēdat q: i iuſtiniano codice nō iue

f ¶ Quālibet .i. in .c. nullus epiſcopus.

Quicūq;. ¶ Caſus. hec lex diuidit̄ in tres ptes: in p̄ma parte dī ꝙ quicūq; litem hꝫ ſiue actor ſiue reus pōt appellare a iudice ſeculari ad ep̄m ante litem ꝯteſt. vel poſt ſniam etiā aduerſario refragāte: cui debent apoſtoli dari cū geſtis cauſe. In ſecūda parte dī ꝙ cauſe terminate per ep̄os retractari nō debēt. In tertia parte dī ꝙ vbi vn⁹ ſolus ep̄s fert teſtimoniū alius ꝯ ipſū nō audiat̄: ſed habeat̄ firmū ⁊ icorruptū qd̄ ꝑ os ep̄ale ꝓfert̄. Scd̄a ps eſt ibi oēs itaq;. tertia ibi: teſtimoniū. Et no. ꝙ hec lex eſt tota abrogata: nec habet locum hodie. — Diuiſio.

g ¶ Quicunq;. In hac .l. q̄nq; notant̄. Primū ꝙ a iudice ſeculari appellat̄ ad ep̄m. Scd̄m ꝙ ante ſniam appellat̄. Tertium ꝙ ab ep̄orum ſnia nō appellatur. Quartum ꝙ vnius ep̄i teſtimonio fides adhibet̄. Quintū ꝙ alij nō audiuntur poſt teſtimoniū ep̄i. Prima ps tollit̄ ꝑ id ex̄ de appel. ſi duobus. Scd̄a per id .ij. q. vj. non ita. Tertia per id .ij. q. vj. oīs oppreſſus. Quarta per id. vj. q. ij. ſi tm̄. ⁊ c. placuit. Quinta per id ꝙ teſtimoniū ſolius ep̄i non valet. iiij. q. iij. §. iuriſiurandi. ⁊ lꝫ hec lex ſit abrogata: tn̄ Inno. argumentatur ex ea ex̄ de iudi. nouit. nō vt confirmet eā ſed vt oſtendat quātam affectionem imperatores habuerūt erga ſacerdotium.

c ¶ Oia mihi licent. Tūc non expedit id qd̄ licitū eſt qn̄ vſus ipſi⁹ alijs affert ipedimentū: vt .xxviij. q. j. ſic enim. lꝫ ꝙ fidelis diſcedat ab īfidelib⁹ ſed nō expedit vt ibi dī. Uel alr mihi lꝫ mea repetere ſed nō expedit ad vitā cōſequendā: q: ſcādalizant̄ illi a q̄bus repetunt̄. Uel ſic oēs cibi liciti ſunt ſed nō expediunt ꝓpter infirmos fratres: qui tunc quoſdā cibos reprobabant. Uel ſic licitum eſt predicatori ſumere ſumptus ab illis quibus predicat ſed nō expedit propter corinthios: qui auari erant.

Margin: licent / nō expediunt.

d ¶ Penitēs .ſ. ſolēniter. ⁊ loquit̄ de actore penitēte ⁊ cū eſt de volūtate rei: vel loquit̄ cū ipſe penitens cōuenitur.

e ¶ Eccl'iaſticū. ſupple vel re⁹: q: de actore min⁹ videbat̄.

h ¶ Decurſis .i. poſt litem conteſtatam.

i ¶ Cum ſermone .i. allegationibus.

Omnes. k ¶ Hec ſi quis. ¶ Caſus. Ne forte aliquis opponeret Gratiano dicens ſupradicta eſſe antiquata: Ideo Gra. rn̄det dicens ꝙ karolus ea ꝑ legē ſequentem cōfirmauit: in qua pcepit romanis ⁊ frācis ⁊ oīb⁹ hoībus ſui impij vt legem illā teneāt quā ad interrogata blauij ducis illi ⁊ oīb⁹ tranſmiſit extractā. xvij. theodoſij impatoris libris hāc inq̄ ſniam: Quicūq; litē habēs ⁊c. Et nota ꝙ talis cōfirmatio nulla eſt cū ꝑ legē iſtā lōgobardā qua eſt iualida aliā ꝯfirmet iualidā: vnū eni iualidū aliū iualidū ꝯfirmare nō pōt: ⁊ nō loq̄t̄ de lōgobarda q̄ nūc ē: q: in ea hoc nō iuenit̄ ſꝫ i ea q̄ ē i gallia.

Margin: xi. vj. c

a Capitularibus.i.in longobardia non tamen intelligitur in ea que nunc est ſed in gallia.

Volumus ⁊c. b Uel conſuetudinario. extra de eo qui mit.in poſſeſ. c.iij.

De pſona. Caſus. Quidā presbyter hiſpan⁹ accuſatus fuit corā iudice ſeculari: quitus ab aduerſario expulſus eſt ab eccleſia ſua ⁊ in exilium miſſus: qḋ cū ſignificatū eſſet Greg. delegauit hāc cām. Joā. defenſori eūti in hiſpaniā docens φ nō debuit accuſari: niſi corā epo ſuo: ⁊ ad hoc ꝓbandū īducit legē iuſtiniani: in q̄ cauet φ quecūqȝ ſit pſona eccliaſtica nō niſi ſub proprio epo dȝ ꝯueniri: cui⁹ ſnie ſi altera ptiuȝ nō acquieſcat iudex ſecularis cā dȝ executiōi mādare: ⁊ ſi qs obijciat φ lex ħ loquit de clico ⁊ nō de pſbytero: ſciat φ noīe clicorum pſbyteri ⁊ diaconi cōtinent ſicut ſupius in eadem cōſtitutione legit: cui⁹ verba īfra ponunt.

c De pſona. de hac habes.ij.q.j.i pmis.

d Non ab alio.i. nō a ꝯtrio: qnīqȝ enīȝ ab inferiori pōt iudicari. hugo tñ huic lr̄e adhefit q dixit ſolū epm eē ordinariū iudicē clerici: ⁊ p hoc φ dicit doceat ꝑus ⁊c. Sȝ tu dicas φ prelati ecclie collegiate habent iuriſdictionem: vt.xv.q.iiij. c.j.ex̄ de imu.ec.non minus.ex̄ de iudi.c.ij.C.de iuriſdi.om.iudi.L.vlti.ex̄ de offi.or.cū ab eccleſiaꝝ. ſȝ φ hic dī pri⁹ doceat ⁊c. dicas ꝑus .q̄ ſecularē.h. tñ dixit ſolum epm hr̄e ptātē excōicandi: vt.xvi.q.ij.viſis. in ſi. vbi dī φ excōicatio ſit mucro epalis: ⁊ φ ſolus eps debeat de cāis mr̄imonialibus cognoſcere.xxxv.q.vj.multoꝝ.⁊ melius dicit noua ꝯſtō.ex̄ de exceſ.pla.accedentibus. cōſuetudo tñ in talib⁹ dat iuriſdictionē: vt.ix.q.iij.ꝯqueſt⁹.C.de epiſ.li.L.j.

e Aut monachuȝ.conuentum noīe monaſterij rōne alicui⁹ ſucceſſionis q̄ obuenit monaſterio per eum: aľs nō competit actio ꝯ monachū cum nihil habeat: vel ītelligē φ fideiuſſit de mādato eccliē ſue: vel etiā ſine mādato ſed pecunia eſt ꝯuerſa in vtilitatē ecclie: vt noua ꝯſtō dicit. φ quibuſdā. extra de fideiuſ. ſi aūt monachus. ſed ſi. ꝯ aliquem deliqt: ipſe monachus ꝯueniendus eſt nō eccliā: vt.xv.ij.q.ij.hoc tm̄.ſicut ſeru⁹ cōuenit qui delīgt nō eius dn̄s. C. de noxa.L.pe.⁊ vlt.in ꝑmo aūt loco caſtigatio monachi ſpectat ad abbatē: vt.xviij q.ij.corripiātur.⁊ ex̄ de offi.ordi.q̄to.ex̄ de ap.reprehenſibilis vbi aūt ꝓcedendū eſt ſm ordinē iuris tūc ſolus eps eſt iudex ſm.h. vt ħ dī. Alij dicunt φ abbas hȝ ordinariam iuriſditionē ſup monachos ſuos ⁊ excōicare eos pōt: vt extra de ma.⁊ obe.cum in eccleſijs.

niuntur ita inſerta p Karolū renouata cognoſcat q in ſuis capitularibus[a] ait iter cetera.

Volumus atqȝ precipimus vt oēs noſtre ditioni ſubiecti tam romani q̄ franci alemani bauari burgūdiones ſanxones turingi friſones galli brittones lōgobardi guaſcones beneuētani goti hiſpani ceteriqȝ oēs ſubiecti nobis quocūqȝ legis vinculo videant aſtricti vel cōſuetudinario[b] annexi more: hanc ſniam quā ex.xvij. Theodoſij imperatoris lib.ca.videlicet. xj. ad interrogata blauij ducis: quam illis ⁊ oibus per ſcripturam miſimus ⁊ inter noſtra capitula ꝓ lege tenenda cōſulto omniū fideliū noſtrorum poſuimus lege cuncti perpetua teneant.i.quicūqȝ litem habens ſiue petitor fuerit ⁊c. vt ſupra. Itē greg Jo. defenſori eunti in hiſpaniam monendo dicit.

Presbyter apud epiſcopum tantum iudicari debet.

De perſona[c] pſbyteri hoc attendendū eſt ſi quam cauſam habuit nō ab alio[d] teneri ſed epm ipſi⁹ adire debuit: ſicut nouellaꝝ conſtitutio manifeſtat: que ita loquitur de ſanctiſſimis ⁊ deo amabilibus atqȝ reuerendiſſimis epis clericis ⁊ monachis Imperator iuſtinianus auguſtus petro glorioſiſſimo pfecto pretorio ca.liij. Si quis cōtra aliquem clericum aut monachū[e] aut diaconiſſā aut monaſteriam aut aſſiſteriam[f] habeat aliquā actionē: doceat[g] ꝑus ſanctiſſimū epm cui horum vnuſquiſqȝ ſubiaceat: ille vero cām inter eos dijudicet: ⁊ ſiquidem vtraqȝ pars his q̄ iudicata ſunt non acqeuerit iubemus p loci iudicē[h] executioni pfecte mandari. Ne vero[i] obijciatur qꝛ de clerico hoc loquit non de pſbytero: ſciendū eſt qꝛ ſuperius in eadē ꝯſtōne lib.c. legitur appellatione clericorū etiā pſbyteros ⁊ diacones cōtineri. Verba autēȝ legis iſta ſunt: Preſbiteros aūt ⁊ diacones ⁊ lectores ⁊ cātores quos omnes clericos appellamus ⁊ reliqua. Item Grego. romano defenſori ſicille.

Clericus clericū ad publica iudicia non pertrahat.

Peruenit ad nos φ ſi qs ꝯtra quoſlibet clericos cām habeat deſpectis eorum epis eoſdē clericos tuo facias iudicio exhiberi: qḋ ſi ita eſt valde cōſtat eſſe incongruum: ſed hac tibi auctoritate pcipim⁹ vt denuo hoc facere nō pſumas: ſȝ ſi qs cōtra quēlibet clicuȝ cām habuerit epm ipſi⁹ adeat: vt aut ipe cognoſcat aut certe ab ipſo iudices deputent: aut ſi forte[k] ad arbitros eūdum eſt ptes ad eligēdos iudices ab ipſo executio[l] deputata compellat.

f Aut aſſiſteriā.i. incluſaȝ que ſemper aſſidue morat ibi.

g Doceat.i.adeat.

h Judicē. ſi ipſemet nō pōt. ⁊ eſt ſiſe C. de epiſ.audi.epale.

i Ne vero. hec ſūt originaliter verba Gregorij.

Peruenit. Caſus. In ſicilia erat qdam defenſor pape noīe romanus: q deſpectis epis cōpellebat clericos in ſuo iudicio laicis rn̄dere: qḋ cuȝ Grego. audiuit pcepit ei: ne de cetero hoc faceret ſed ſub ꝓprio epo coueniant: ⁊ vt vel ipſe cognoſcat vel det iudices delegatos vel p executoreȝ ipſius ptes arbitros eligere cōpellant: ſi alicui partiū eps fuerit ſuſpect⁹. Si vero laicus vel clicus ꝯ epm cām habuerit tūc ſe interponere debet ille roman⁹: vt vel ipſe cognoſcat vel eo admonēte iudices eligantur: ⁊ ſi aliter fiat ordo eccleſiaſticus confunditur.

k Aut ſi forte. ex̄ de fo.cōpe.ſi quis ꝯ.

l Executio.i.executor ad hoc deputat⁹ ſcȝ archidiaconus: vt.xxv.di.plectis.⁊ ex̄ de fo.cōpe.nullus. Cū aūt iudex recuſat in optiōe actoris erat an vellet φ recuſatus delegaret cām alijs: vel φ ptes cogerent ad eligendos iudices: vt ex̄ de fo.cōpe.lȝ.⁊.c.ſi qs. Hodie aūt ſi iudex recuſatus fuerit ⁊ ꝓbata fuerit cā recuſationis ab arbitrium recuſatoris ipſe qui recuſatus fuerit dabit iudices: vel trāſmittet negociū ad ſuperiorē. vt in ꝯſti.cū ſpāli. ex̄ de ap. Sed q̄ro an iudices delegati ab epo poſſint ptes punire ſi nō venirēt ad iudiciū? Non vī: qꝛ ſolus delegat⁹

Glo.eſt ſi. in.c. cū ab eccliaꝝ. de of. ordi. ⁊ c. dudum ij. in glo. ij. de elec. Presbytē an poſſit ab inferiori epo iudicari.

Monach⁹ an poſſit conueniri.

Judice recuſato qd fiet.

Delegat⁹ epi an poſſit citare.

a principe poteſt citare: vt in auẗ.de litig.§.omnem.col.viij. nec alij poſſunt ſuas ſnias mandare executioni ꝙ̄ ordinarij vel delegati a principe: vt.C.de to.auc.iudi.poſ. auẗ.ⁱ qui iurat.ff.de re iudi.a diuo.ⁱ ſolus delegatus a principe poteſt mittere in poſſeſſionem.ff.de iuriſ.om.iudi.iubere. Poteſt tñ dici ꝙ ſꝫ iura noſtra ſubdelegat⁹ habet coertionem: qꝛ poteſt iterdicere eccleſiam: vt extra de of.delega.ex litteris in fi.ⁱ ſm legeꝫ modicam ſaltē habebūt coertionē ſubdelegati.C.de ſportu.l.ij.ⁱ.ff.de offi.ei⁹ cui man.eſt iuriſdi.l.vlti.in fine.

a ¶ Interponere. hoc veruꝫ eſt in modicis vel minimis cauſis: naꝫ maiores cauſe epiſcoporū ad metropolitanum deferuntur: vt.vj.qō.iiij.ſi inter.ix.qō.iij.conqueſtus.ⁱ.lxxx.diſtin.capitu.j.

Fratris. ¶ Caſus. Januarius eṗs karolitanus intantū erat ſimplex ꝙ clerici ſui eum deſpiciebant ⁱ ſacerdotes in ſardinia a ſecularib⁹ iudicibus opprimebantur: ꝙ cum Grego. audiuiſſet per eṗm Felicē ⁱ Cyriacū abbatem precepit ei vt hoc fieri non permittat: ne dum ſimplicitati ſtudet diſciplina negligatur.

b ¶ Simplicitati.ſ̄.xxxix.di.petrus.

Sacerdotib⁹ aūt. ¶ Caſus. Mauritius imperator cōpellebat clericos ſub ſe reſpondere: ⁱ eis debitam reuerentiā non impendebat: q̄re Gregorius ſcribit contra ipſum: docēs ꝙ omnes ſacerdotes debet generaliter honorare: cuꝫ neſciatur qualis qſ. ꝙ ſit futurus in futuro iudicio. Et ꝙ ipſos debeat honorare probat vna ratione: ſcilicet qꝛ deus vocauit eos deos ⁱ malachias ꝓpheta ibidem angelos appellauit: ⁱ duobus exemplis: ſcilicet Conſtantini ⁱ paganorum imperatorum qui ſacerdotibus ſui temporis reuerentiam exhibuerunt. Ratio incipit ibi: nam diuinis eloquijs. exemplum cōſtantini ibi: eccleſiaſtica quoqꝫ. exemplum paganorum eſt ibi: ante eum.

xxij.b

Item.

a.ij.b

Si quis vero laicus vel clericus cōtra eṗm cām habuerit tunc te interponere[a] debes: vt inter eos aut ipſe cognoſcas: aut certe te admonēte ſibi iudices eligant: nam ſi ſua vnicuiqꝫ eṗo iuriſditio nō ſeruatur qd aliud agiẗ niſi vt per nos ꝑ quos eccſiaſtic⁹ cuſtodiri ille ordo debuit ꝯfūdaẗ.

Idem ianuario epiſcopo karolitano. ¶ A laicis iudicibus clerici nō ſunt opꝑmēdi.

Fratris ⁱ coepi noſtri Felicis ⁱ cyriaci abbatis relatione cognouimus ꝙ in inſula ſardinia ſacerdotes a laicis iudicibus opprimanẗ ⁱ fraternitatem tuā miniſtri tui deſpiciant: dūqꝫ ſolum a vobis ſimplicitati[b] ſtudetur quātum videmus diſciplina negligitur.

Item Grego. mauricio imperatori. ¶ Sacerdotes a regib⁹ ſūt honorandi non iudicandi.

Sacerdotibus autem nō ex terrena poteſtate dñs noſter citius indignetur ſed excellenti ꝯſideratione ꝑpter eū cuius ſerui ſunt eis ita dominet: vt etiam debitam reuerentiā impendat. ¶ Naꝫ in diuinis eloqujs ſacerdotes aliqñ dij aliquādo angeli vocanẗ. Naꝫ ⁱ ad moyſen de eo q ad iuramentum deducendus eſt dr: Applica illum ad deos vꝫ ad ſacerdotes. ⁱ rurſus ſcriptum eſt: Dijs non detrahes.ſ.ſacerdotibus. Et ꝓpheta ait: labia ſacerdotis cuſtodiūt[c] ſciētiam.i.iuſtitiam: ⁱ legē exquirunt ex ore eius: qꝛ angelus dñi exercituū eſt. Quid igiẗ mirum ſi illos veſtra pietas dignetur honorare: quibus in ſuo eloquio honorem tribuens eos aut angelos: aut deos ipſe etiā appellat[d] de⁹? ¶ Eccleſiaſtica quoqꝫ hiſtoria teſtatur: qꝛ cum pie memorie cōſtantino principi in ſcripto oblate accuſationes contra eṗos fuiſſent: libellos quidē accuſationis accepit: ⁱ eoſdem qui accuſati fuerunt eṗos cōuocans in eoꝝ cōſpectu libellos quos acceperat incendit[e] dicens: Ite ⁱ inter vos cauſas veſtras diſponite: qꝛ dignum nō eſt vt nos iudicemus deos: in qua ſentētia ſibi magis ex humilitate ꝙ̄ illis aliquid preſtitit ex reuerētia impenſa. ¶ Ante eum quippe pagani iure publico principes fuerunt: qui veruꝫ deū neſcientes deos ligneos ⁱ lapideos colebant: ⁱ tamē eorum ſacerdotibus honorē maximum tribuebāt. Quid ergo mirum ſi xṗianus imperator veri dei ſacerdotes honoret: dum pagani (vt prediximus) principes honoreꝫ impēdere eorum ſacerdotibus nouerūt qui dijs ligneis ⁱ lapideis ſeruiebant. Hec ergo nō tantum ſpecialiter[f] ꝙ̄tum generaliter pro oibus aſſerimus ſacerdotibus: qm̄ adhuc neſcimus quis in terribili iudicio dei qualis futurus ſit. Etenim paulus egregius predicator dicit: Nolite ante tempus iudicare quoad uſqꝫ veniat dominus: ⁱ reliqua. Naꝫ ſunt multa q̄ de iudicio illius hoies ignorant: qꝛ fortaſſe que vos laudatis ille reprehēdet: ⁱ que vos reprehenditis ille laudabit. j.Corin. iiij.c.

Item ex ꝯcilio milleuitano. ¶ Qua pena feriaẗ cleric⁹ clericū ad ſecularis iudicis pertrahēs.

Inolita[g] preſumptio vſqꝫ adeo illicitis auſib⁹ aditum patefecit: vt clerici cleri-

c ¶ Cuſtodiūt.i.cuſtodire debent: vt.ſ.ea.q.iij.nolite.

d ¶ Appellat. Ergo ex ſola appellatione nominis aliqs conſequiẗ ius. ſic.xxxij.q.iiij.dicat.C.de lati.lib.tol.§.penul.extra de preſump.illā.inſti.de adop.§.vlt. Argu.contra.ij.q.j.multi.in fi.vbi dicit ꝙ ſola noiatio non ſufficit.C.de proba.non epiſtolis.ⁱ l.fi.

e ¶ Incēdit. hic vides ꝙ iudex debet deſtruere libelluꝫ qui non eſt legitime cōpoſitus: vt.ij.q.vlti.capitu.vlti.

f ¶ Specialiter. pro bonis: ſed etiam generaliter pro bonis ⁱ malis: vel non tantum pro preſentib⁹ qui nunc accuſanẗ ⁱ non conuincunẗ ſed etiam pro omnibus alijs.xiij.q.ij.non eſtimemus.

Inolita. ¶ Caſus. Relatum fuit in milleuitano concilio: vt clerici clicos ſuis epiſcopis relictis ad ſecularem iudicē traherent: quare ſtatuit cōcilium: vt hoc de cetero non fiat: et ſi quis de cetero preſumet ſuper hoc cōuictus cauſam perdat ⁱ etiam a cōmunione repellatur. Inolita.ideſt conſueta: et loquitur hoc.c.de actore ⁱ ſequēs de reo.

g ¶ Inolita. hoc.c.de actore ⁱ ſequens de reo loquitur. Et not. ꝙ ſi actor traxerit reum ad iudiceꝫ non ſuum ꝑdit cauſam: ſed ſi reus traxerit actorem ꝓ cōuicto habetur: vt.C.de iuriſ.om.iudi.in criminali. hoc tamē intelligas lite cōteſt. qꝛ ſi ante litis ꝯteſt. Actoris punitio reū ad iudicem nō ſuum trahentis.

deſtiterit non incidit in penam: vt. ſ. eo. l. prodi. ⁊ ff. re5 ra. ha. amplius. ⁊ ff. de in ius vo. ſi quis. licet ſit ar. contra C. de tranſac. ſi quis maior. ē. eo. placuit vt quicunq. Et ꝙ dicit ꝙ cauſam perdat dicunt quidā ipſo iure: veriꝰ credo ꝙ per ſententiam: ⁊ hoc innuit hoc verbū conuentꝰ.

ſi epiſcopi: vt extra de foro compe. ſignificaſti. B.

Placuit. ℂ Caſus. Aliquis clericus accuſabatur de crimine vel conueniebatur ciuiliter coram iudice eccleſiaſtico lite conteſt. maluit accuſari vel conueniri coram iudice ſeculari: querebatur in concil. carthag. quam penam pati debeat? Et rñ. ꝙ i criminali cauſa ſiue fuerit condēnatus ſiue abſolutus locū ſuū amittat. i. deponatur in ciuili vero cauſa pdat quod euicit. i. id in quo fuit abſolutus pdat: q2 male de eccleſia ſentit qui de ſeculari iudicio auxiliū poſcit. Et no. ꝙ. h. ⁊ Bene. ⁊ Jo. intelligunt hoc. c. cū lis erat conteſt. corā eccleſiaſtico iudice. Sed certe ego credo ꝙ poſſet intelligi cū nondum erat lis conteſtata corā eo. Sequēs do. c. planū ē.

Clerici an po ſint in iu. dicem nō ſuum cōſentire.

cos (ſuo relicto pontificeᵃ) ad iudicia publica pertrahant: ꝓinde ſtatuimus vt hoc de cetero non preſumatur: ſi quis hoc preſumpſerit facere conuentus ⁊ cauſam perdat ⁊ a cōmunione efficiat extraneꝰ.

Item ex ꝯcilio carthagi. iij.

ℂ Clericus apud ciuilē iudicem iudicari non debet.

Placuit vt quiſqs epiſcoporum preſbyterorꝫ ⁊ diaconorum ſeu clericorū cum in eccleſia ei crimē fuerit intentatumᵇ vel ciuilis cā fuerit cōmota ſi derelicto eccleſiaſtico iudicio publicis iudicijs purgariᶜ voluerit etiā ſi pro ipſo lata fuerit ſnīa locumᵈ ſuum amittat: ⁊ hoc in criminali actione: in ciuili vero perdat qđ euicit ſi locum ſuū obtinere maluerit. Si quidem ad eligēdos iudices iniqueᵉ de eccleſie cōſortio iudicat qui de vniuerſa eccl'ia male ſentiendo de iudicio ſeculari poſcit auxilium: cum priuatorum etiā cauſas apoſtolus ad eccleſiam deferri atq ibidem determinari ꝓcipiat.

Item ex eodem.

ℂ Clericus non accuſet niſi ante eccleſiaſticum iudicem.

De diuerſis ordinibus eccleſie ſeruientibus ſi quis in cām criminis icurrerit ⁊ abnuerit iudicium eccleſiaſticum debet periclitariᶠ.

Item cōſtitutio. lxxiiij. ca. j.

ℂ Qui cū clerico litigium habet epiſcopū ipſius adeat.

Si quis cum clerico litigium habuerit ſi quidem de cā pecuniaria: adeat prius epm cuius iudicio clericus ſuppoſitus eſt. Ille autē ſine damnoᵍ ⁊ ſine dilatione competentem finem liti impoſiturus eſtʰ: ſin autem noluerit epiſcopus litē dirimere tunc ad ciuilem iudicē diſceptatio cauſe perueniat: vbi autē dirimere epiſcopus vult cauſam ſine ſcripturaⁱ omnia procedant ⁊ diffinitiua ſentē-

a ℂ Pontifice. hic manifeſte habes ꝙ in cauſa eccleſiaſtica neuter poteſt adire aliū iudicē ſiue in ciuili ſiue in criminali negocio: laici autē ſine conſenſu ordinarij eligūt aliū iudicem, in ciuili negocio: vt. ff. de iudi. l. j. C. de iuriſdi. om. iudi. l. j. ſed non in criminali: vt. C. de iuriſ. om iud. in criminali. ſ. e. c. ſi quis cum clerico. ſed in clerico requirit conſenſus epi ⁊ etiam ꝓ prius conſenſus. ar. ſ. ⁊. ix. q. ij. c. j. ⁊. ē. ca. clericū. ⁊. c. nullus. ⁊. c. inolita. ⁊. vj. qđ. iij. deniq. ⁊. iij. q. vj. nō liceat. ex. de fo. cō pe. ſignificaſti. Et eſt triplex rō q̄re laicus pōt ⁊ nō clericus: q2 laicꝰ pōt iurare ſine licētia ſui iudicis ſ5 clericus non: vt ex. de iura. calum. inherentes. ſed non poſſet coram laico litigare niſi ibi iuraret. Item ab alio epo nō poteſt ordines accipere: ergo nec iudicium qđ maius eſt: vt. ix. q. ij. nullus primas. Item nō poteſt ab alio q̄ a ſuo prelato petere iudicium anime qđ eſt occultū: ergo multo fortiꝰ nec manifeſtum: vt de pe. di. vj. placuit. Item inconueniens iā eſſet ꝙ vnus eps iudicaret clericos alterius epi: qđ eſſe nō dꝫ: vt. ix. q. ij. per ꝯtū. ⁊ ſic omnes de vno epatu poſſent ſibi alium epm eligere in iudicē: nec renūciare pōt clericus huic iuri. extra de fo. compet. ſi diligenti. credo tñ licet non poſſint renūciare expreſſe ꝙ tamē ſponte. i. tacite poſſunt cōſentire in alium iudicem: nā arbitrum ſponte eligūt ⁊ iudicem delegatum: alioqn exufflatum erit ꝓuilegium clericorꝫ ꝙ clericus pōt eligere corā quo iudice velit litigare. in conſti. ſede. auc̄. habita. C. ne filiꝰ pro pa. Item multa poſſum facere ſpōte ad que non poſſum me pacto aſtringere: nā poſſum inſtituere aliquē heredē non tñ pacto ad hoc me aſtringere poſſum: vt C. de pac. l. vlti. Item tacite poſſum renūciare foro l5 nō expreſſe: ſicut tacite papa renūciat priuilegio ſuo: vt. ij. q. vij. nos ſi. ⁊. q. v. mandaſtis. Sicut tacite poſſum renunciare exceptioni ꝓcuratorie contra militem ſed nō expreſſe: vt. ff. de procura. filiuſfa. §. veterani. Similiter tacite poſſum renunciare iuramento calūnie ſed non expreſſe. C. de iura. calum. l. ij. in ſi. Et ꝙ ſponte poſſit reſpōdere habes. iij. q. vi. pulſatus. Jo. Quicquid dicat Jo. hoc tene ꝙ in laicum nullo modo cōſentit clericus: vt extra de fo. compe. ſi diligenti. nec in clericum ſine conſen

b ℂ Intentatum. id eſt obiectū: ⁊ ſic loqt cum lis ſit ꝯteſtata.

c ℂ Purgari. p hoc pꝫ ꝙ loquit de reos ſ5 quod dicit poſtea euicit intellige id in quo eſt abſolutus.

d ℂ Locū ſuū amittat. i. deponatur.

e ℂ Inique. Contumeliam enim facit iudici q eo relicto vadit ad alterum: vt ff. de arb. litigatores. ſimiliter ſi quis rem deducit corā vno iudice ⁊ deducit poſtea corā alio perdit litem. C. de aſſer. tol. l. j. in ſi.

Judici [illegible]ter ſit c[illegible] tumeli[illegible]

f ℂ Periclitari. id eſt deponi.

Si quis. ℂ Caſus. Duo dicunt in hac lege. Primo dicitur ꝙ in pecuniaria cauſa actor dꝫ clericum cōuenire coram epo ſuo: qui cām dꝫ examinare ſine dāno ſportularꝫ ⁊ ſine dilatione. Sed ſi eps non vult cām pecuniariā dirimere ad ſeculares iudices recurrat. Si vero vult eā dirimere ſine ſcriptura omnia ꝓcedere debent niſi partes velint ꝙ ipſa acta redigātur in ſcriptis. Secundo dicitur ꝙ in cauſa criminali de ciuili crimine recurrendū eſt ad iudices ſeculares: qui infra duos menſes a tempore litis conteſt. cām criminalē decidant non tñ clericum puniant niſi prius ab epo ſuo fuerit degradatus: ⁊ hec particula non tenet: pro crimine vero eccleſiaſtico tantum ad iudicem eccleſiaſticū recurratur ſecunda pars incipit ibi: quod ſi de criminali.

g ℂ Dāno. ſportularꝫ ad quas clerici non tenentur: vt in auc̄. de ſan. epis. §. ſportularum. col. ix. ergo nec aduerſarij ipſorꝫ teneri debēt: vt. C. de fru. ⁊ lit. expen. l. vlti.

h ℂ Noluerit. illud non t5. Uel dic noluerit. i. non potuerit: q2 forte talem cauſam non poteſt audire.

i ℂ Sine ſcriptura. ſine ſcriptura procedit eps cū iudicat inter ſuos clericos: ſimiliter in modicis cauſis nō requiritur ſcriptura: vt in auc̄. de man. princi. §. ſit tibi. col. iij. Non obſtat. ē. ij. q. i. in primis: vbi dicitur ſentē-

tia ab eo ſine ſcriptis feratur. ¶ Quod ſi de criminali cauſa litigiũ emerſerit: tunc cõpetentes iudices in hac ciuitate vel in ꝓuincijs interpellati cõſentaneũ legibus terminum cauſe imponãt: ita tñ vt diſceptatio litis duoꝝ[a] menſiũ ſpacium nõ excedat a litis cõteſtatione numerãdũ. ¶ Itẽ: In criãlibus vero cauſis nũq̃ ſine ſcriptura ꝓcedere debet: non aũt aliter puniatur[b] clericus niſi obnoxius repertus ſacerdotio nudat⁹ fuerit ab ep̃o ſuo vel clericat⁹ honore. Si aũt crimen eccleſiaſticum eſt: tunc ſm canones ab epiſcopo ſuo cauſe examinatio ⁊ pena procedãt nullã cõmunionem alijs iudicibus in huiuſmodi caſibus hñtibus.

Item ex cõcilio calcedonẽſi. ¶ Clericus aduerſus clericum negocium habẽs ſecularia iudicia non exerceat.

SI clericus aduerſus clericũ hꝫ negociuꝫ: nõ relinquat ſuũ ep̃m ⁊ ad ſecularia iudicia nõ ꝯcurrat ſꝫ prius negociũ agitet apud propriũ ep̃m. ¶ Vel certe ſi fuerit negociũ ipſius ep̃i apud arbitros[c] ex vtraq̃ pte electos audiatur[d] negociũ: ſi quis vero cõtra hoc fecerit canonũ correctõibus ſubiaceat. ¶ Et ſi clericus aduerſus ſuũ vł aliũ ep̃m habeat cauſam apud audientiã ſynodi[e] prouincie cõquerať. ¶ Si vo cõtra ipſi⁹ ꝓuincie metropolitanuꝫ ep̃ꝫ ep̃s ſiue clicus hẽat cõtrouerſiam pergãt ad ipſi⁹ dioceſis pmates: aut certe ad conſtãtinopolitane regie ciuitať ſedẽ vt eoꝝ ibi negociũ terminet.

Itẽ ex ꝯci. agathẽſi. Palea.

CLericuꝫ nullus preſumat apud ſecularẽ iudicem ep̃o nõ permittẽte pulſare: ſed ſi pulſat⁹ fuerit nõ reſpõdeat nec ꝓponat: nec audeat criminale negociũ iudicio ſeculari ꝓponere. ¶ Ex his oĩbus datur ĩtelligi q̃ clericus ad publica iudicia: nec in ciuili, nec in criãli cauſa eſt producẽdus: niſi forte ciuileꝫ cauſam ep̃s decidere noluerit: vel in criminali cã non ſui honoris cingulo eũ denudauerit. ¶ Illud aũt qδ in epiſtola clemẽtis dictũ eſt: nõ cognitorẽ ſecularium negocioꝝ te vult deus eſſe: ex ep̃ali vnctione intelligendũ eſt: nõ eni in epiſcopũ vngitur vt cognitor ſeculariũ negociorũ reſideat ſed vt ꝓcurator animarũ ⁊ diſtributor ſpũaliuꝫ exiſtat: prohibeť ergo ſecularib⁹ negocijs occupari nõ ad ips ſequeſter fieri: vel ſecularia iudicia nõ de reb⁹ ſecularib⁹ ſed ſeculariũ virorũ intelligenda ſunt. Iudicia de reb⁹ ſecularibus ſecularia appellanť. iuxta illud apłi: Secularia igiť iudicia ſi habueritis ꝯtẽptibiles q ſunt in eccła ꝯſtituite: iudicia vo ſeculariũ ſecularia appellãtur: iuxta illud apłi in epła clemẽtis: qδ ex ſubſequẽtib⁹ dať intelligi cuꝫ dr̃: hec opera que tibi min⁹ ꝯgruere dixim⁹ exhibeãt ſibi inuicẽ vacantes laici. Prohibenť ergo clerici a cognitiõe negociorũ ſecularium virorũ nõ ſeculariũ cauſarũ. Negocia q̃ppe clericoꝝ ſiue crimialia ſiue ciuilia fuerint: non niſi apud eccleſiaſticum iudicẽ ventilanda ſunt.

Unde Hadrianus papa ait. ¶ Nõ niſi i foro ſuo audiatur clicus.

CLeric⁹ ſiue laicus ſi de criẽ aut lite pulſat⁹ fuerit: non alibi q̃ in foro ſuo ꝓuocat⁹ audiatur.

Idem. ¶ De eodem.

IN clericorũ[f] cauſa hmõi forma ſeruet: vt nequaq̃ eoruꝫ ſentẽtia a nõ ſuo iudice dicta cõſtringat. ¶ Res vero i litigio poſita añ legitimũ

tia nulla q ſine ſcripto ꝓfert: illud eni tm̃ tenet in criminalibus ⁊ maioribus negocijs.

a ¶ Duorum. hoc non tenet. vt. iij. qõ. iij. §. ſpacium.

b ¶ Puniať. nec illud tenet: vt ex̃ de iudi. cuꝫ nõ ab hoĩe.

SI cłic⁹. ¶ Caſus. Quattuor articuli ꝯtinẽtur in hoc capło. Primus eſt q̃ ſi cleric⁹ litem habeat aduerſus clericũ coram ſuo epiſcopo cõquerať. Secundus eſt q̃ ſi ep̃s litẽ habeat ꝯ ſuum clericũ coram arbitris ab vtraq̃ pte electis negociũ terminet. Tertius eſt q̃ ſi clericus habeat cauſaꝫ aduerſus ſuum aut aliuꝫ ep̃m recurrat ad ſynodũ ꝓuincie. Quart⁹ eſt q̃ ſi epiſcopus vel clericus litẽ habeat ꝯtra metropolitanũ pgat ad primatẽ vel ad vrbẽ cõſtantinopolita. ſecũdus articulus incipit ibi: vł certe. tertius incipit ibi: ⁊ ſi clericus. quart⁹ ibi: ſi vero cõtra ipſius prouincie.

c ¶ Arbitros. Et eſt hec ratio: q2 metropolitanus nõ eſt iudex clerici: vñ ſub eo nõ debet cõueniri: nec corã ep̃o debet cõueniri cũ nõ poſſit eſſe actor ⁊ iudex vt extra de reſti. ſpo. cõquerẽte. ⁊ extra de cõceſ pben. ⁊ ec. non va. poſt electionẽ. in ſi. Sed quis coget eũ eligere arbitros? Rñdetur epiſcop⁹ licet ſit ei ſuſpect⁹: vt extra de app. ſecũdo regris. Item in alio caſu cogit ip̃m eligere arbitros. ſ. cum recuſat eũ vel delegatum ab eo: vt. ſ̃. eo. peruenit.

d ¶ Audiať. ſ̃. vi. q. ij. c. ep̃s. ꝯ. ſꝫ ibi ſol.

e ¶ Synodi. ergo ſi habeť ciuilis cauſa contra epiſcopum ſolus metropolitanus nõ poteſt audire vt hic.

[...]rbitros [...]igere q̃ñ [...]ꝫ cogun[...]r liti[...]gantes.

⁊. vj. qõ. iiij. ſi inter. ſed forte hoc non tenet in maioribus cauſis: vel loq̃tur ſecũdum antiqua tẽpora quãdo pro ſingulis cauſis ſiebat conciliũ. vt. ĩ. ea. qõ. iij. ca. ij. ⁊. iij.

¶ Ex his omnib⁹. Diuiſio.

¶ Caſus. Iſte. §. diuiditur in duas ptes. In prima parte concludit ex ſupradictis dicens: q̃ ad ſecularem iudiceꝫ nec in ciuili nec in criminali cauſa eſt clericus ꝓducendus niſi epiſcopus ciuilem cauſam decidere nolit: vel niſi in criminali clericus prius ab epiſcopo fuerit degradat⁹. ſed male excipit gratia. niſi dicat allegãdo. In ſecũda parte reſpicit illud. c. te qdẽ. ⁊ exponit duobus modis illδ verbum. ſ. non cognitorem ſeculariũ negociorũ te vult deus. ⁊ primo ſic: nõ vult deus te ordinare cognitorem ſecularium negociorũ. id eſt nõ vult te inungi in epiſcopũ ad hoc tãtum vt ſis cognitor ſecularium negocioruꝫ: ſed vt potius animarum lucris intẽdas. Nõ tamen prohibeť ad tempus negocia ſecularia terminare. Secundo exponit ita vt ſecularia negocia intelligũtur ſecularium virorũ que vacantes laici ſibi debent adinuiceꝫ exhibere. negocia vero ſecularia de reb⁹ ſecularibus eccleſie ⁊ clericorũ ſiue ſint criminalia ſiue ciuilia nõ niſi apud epiſcopum ſunt ventilanda. Secũda pars incipit ibi: illud autem. Sequẽtia duo ca. patent. j. Corin. vj. a.

f In clericorum. ſ̃. ij. queſtio. j. in primis. in ſi. extra de iudi. at ſi.

¶ Res vero. ¶ Caſus. Quia ſ̃. in multis capi. ſu[...]

ta eſt mentio de rebus litigioſis:ideo Gratia. nunc do-
cet ꝙ res litigioſa non debet transferri ad aliquã perſo-
nam ante ſententiam diffinitiuam.

Q Uia res in litig. ℭ Caſus Caſus iſte dupl'r poni
ſolutus eſt. Et p̄rio ſic. Reus poſſidebat rē litigio-
ſam:queſitum eſt a Gelaſio vtrū actor poſſit exigere pēſio-
nes. Et r̄ndet ꝙ nō: ante legitime cogni-
tiõis euētū:ſed res debet apud reū p̄ma-
nere donec apparue-
rit cui res poti⁹ de-
beat:ꝛ ſi quid factuʒ fuerit lite pendente
in preiudiciū alte-
ri⁹ partis nihil va-
leat. ꝛ ſm̄ hoc expo-
ne: Nō finat ſupple niſi ſit poſſeſſor. Po-
teſt etiã alio mō po-
ni:vt Ben̄. ponit. Cū de quadã re inter ac-
torem ꝛ reū litigiū verteret̄: nec aliq̄s
eorū eſſet in poſſeſ-
ſione illi⁹ rei:q̄ſituʒ fuit quis debeat de il-
la re recip̄e ꝛ exige-
re penſioneʒ. Et re-
ſpōdet Gelaſius pa-
pa:ꝙ nec actor nec reus:ſed res debet
permanere in eo-
dē ſtatu in quo po-
ſita eſt vſq; ad ſen-
tentiaʒ diffinitiuã:
caſſatis omnib⁹ pri-
uilegijs vel reſcri-
ptis que contra hoc poſſunt dari lite pendente.

cognitionis euentū in nullaʒ debet oĩno transferri p̄ſonã.

V nde Gelaſius papa quin-
geſio epiſcopo. ℭ In nul-
lam trāſferat̄ p̄ſonã res i liti-
gio poſita an̄ cognitiõe euētū

Q Uia[a] res in litigio[b] po-
ſita:in nullã transferri
poteſt oĩno perſonã:donec le-
gitime cognitiõis euentu:cui
potius debeat̄ iudiciaria di-
ſceptatione poſſit agnoſci: ex
eadē re quiſpiã non ſinat̄ exi-
gere[c] penſiões ſʒ in eodē ſta-
tu re eadē poſita in quo vide-
tur ſicut dictū eſt an̄ ꝯſtitutaʒ
litē quiſq̄s ſibi putat q̄ppiam
poſſe cōpetere: iuridico pul-
ſet examine p̄iudicijs oib⁹ in-
de ſubmotis. ℭ Queſtio.ij.

Q Uod[d] vero culpa illa ſu-
ſpēſione di-
gna ſit ex ca-
pitulo illo mi-
leuitani ꝯci-

Litigioſa res certis in caſibus alienari po-
teſt.

a ℭ Quia res. nec etiam actionem pōt quis cedere alij
poſtq̄ʒ res eſt deducta in litigiū. vt. C. e. l. ij. nec valet pri-
uilegium impetratū tp̄e litis. vt extra de teſti. cãm. xvj. q.
vj. placuit. C. vnde vi. auctoritatē. C. de fundis ꝛ ſaltib⁹
reipublice. lib. xj. l. ſi qua nec res litigioſa poteſt dedica-
ri. ff. de liti. l. vlti. qui autē rem litigioſam alienat:ꝛ alie-
natio nulla eſt:ꝛ preterea punitus venditor ꝛ emptor
ſi ſciuit rem litigioſam. vt extra vt lit. p̄endē. eccleſia. C. e.
l. vlti. In caſibus tamē licite alienatur res litigioſa. ſ. ex
cauſa dotis vel trãſactionis vel donatiõis ꝓpter nuptias
vel ex cauſa legati vel diuiſionis rerū hereditariaꝝ. vt. C.
de liti. l. vlt. Itē licite alienatur res litigioſa que ſeruari
non pōt. ff. fa. her. alienationes. ꝛ. ff. de peti. here. diuus.

Litigioſa res q̄ di-
citur.

b ℭ In litigio. Res dicitur litigioſa de cuius dominio
vel quaſi cauſa vertit̄ inter petitorē ꝛ poſſeſſorē vel iudi-
ciaria conuentione vel precibus principi oblatis:ꝛ per
euʒ aduerſario cognitis. vt in auē. de lit. in p̄n. col. viij.
c ℭ Exigere. hoc intellige cum poſſeſſor eſt ſuſpectus:ali-
as poſſeſſor ſemper vtitur fructibus pendēte lite. vt. xvj.
q̄. iiij. volumus. extra vt lit. pen. a memoria. [illegible]

Q Uod vero culpa. ℭ Caſus Hic intitulatur
ſecunda queſtio:qua querit̄ an hec culpa
ꝙ clericus clericū aliquem inuitum tra-
hit ad iudicē ſecularem digna ſit ſuſpen-
ſiõe: Et r̄ndetur ꝙ ſic:nã ſi dign⁹ eſt p̄uari
cõione: vt. s̄. e. q. j. inolita. multomagis dign⁹ ē ſuſpēſiõe.
d ℭ Quod vero. ꝛ eſt certū ꝙ ſic. s̄. e. inolita. Queſtio. iij.

S Ed ponat̄. ℭ Hec q̄ō diuidit̄ in deceʒ par-
tes. In quarū prima ꝓbat per. xx. c. ꝙ ſnia
paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta timēda eſt
ſcd̄a ibi:verū hoc. tertia ibi ſed hoc. quarta.
ibi:de his. q̄nta ibi:ſi ergo. ſexta ibi:cū er-
go. ſeptima ibi:ideʒ
eſt. octaua ibi. q̄ð au-
tē. nona ibi:excõica-
tiõis. decima ibi:pre-
ſbyteris. Joã. de ſa.

Diuiſio.

lij liquido ꝯſtat: ſi eni cõione
priuandus eſt qui clericū ad
ciuilē iudicem crediderit pro-
trahēduʒ:multomagis ſuſpē-
ſione dignus eſt: qui ſui epi-
ſcopi iudiciū interpellãteʒ ad
iudiciū ſeculare p̄trahere nõ
dubitauit. ℭ Queſtio. iij.

S Ed ponat̄[e]
ꝙ hec culpa
ſuſpēſiõe di-
gna non fue-
rit: queritur
vtruʒ ſit de-
ponendus:qui officiū contra
prohibitionem ep̄i celebrare
auſus eſt:ſed ꝙ ſnia ep̄i ſiue
iuſta ſiue iniuſta fuerit timen-
da ſit: Grego. teſtatur dicēs.
ℭ Timēda eſt ſnia paſtoris.

S Ententia paſtoris ſi-
ue iuſta ſiue iniuſta fu-
erit timenda[f] eſt.

I tem ex cōcilio antiocheno.
ℭ A ſuo ep̄o excõmunicat⁹
non eſt ab alio recipiendus.

ℭ Caſus Hic inti-
tulat̄ tertia q̄ō vbi
querit̄ ſi hec c̄lpa di-
gna nō ſit ſuſpēſio-
ne. ſ. ꝙ p̄p hoc nō de-
beat ſuſpendi ꝙ tra-
xit clericū ad iudicē
ſecularē: ſi tm̄ ſuſpē-
ſus fuit ꝓpter hoc:ꝛ
poſt ſuſpēſioneʒ di-
uina celebrauit vtꝝ
debeat deponi. Et r̄n-
det ꝙ ſic vt. J. e. ſi q̄s
preſbyter. ꝛ ca. ſi q̄s
ep̄s. Et ꝓcedit hoc or-
dine Gra. i hac q̄ō.
Primo ꝓbat ꝙ ſen-
tētie ep̄ali parēduʒ
eſt ſiue iuſta ſiue in-
iuſta. ꝛ hoc vſq; ad
§. p̄miſſis. Deinde
probat ꝯtrium:ꝛ re-
ſpōdet allegatis:tã-
dem dat ſolutõem.
Primū autē. c. hu-
ius q̄ō. planum eſt.
e ℭ Sed ponat̄. hic
querit̄ an ille ſit di-
gn⁹ depoſitiõe q ex-
cõicat⁹ vel ſuſpēſus
celebrat. Et certe ſic. vt. J. e. ſi q̄s p̄ſbyter. ꝛ extra de cleri.
ex. mi. c. j. ij. ꝛ iij. ꝛ b̄n̄ficio poterit p̄uari. eo. ti. c. fraterni-
tati niſi diſpenſet̄ cū eo. vt. lxiij. di. ſalonitane. magiſter
tñ ꝓſequit̄ aliam q̄ōnem. ſ. vtrum ſnia teneat ſiue iuſta
ſiue iniuſta. Tribus aūt modis d̄r ſnia iuſta ſiue iniu-
ſta. vt. J. eo. §. ſi ergo. ſ. ex aĩo cum malo vel bono zelo
ſentētiat. Ex cauſa. ſ. cū certa cauſa ſubeſt vel nõ ſubeſt. Ex
ordine cū ſeruat̄ vel pretermittit̄ ordo iuris. Iteʒ ſnia
alia eſt condēnationis alia excõicationis alia ſuſpēſio-
nis alia precepti:que tñ improprie d̄r ſnia. Sentētia cõ-
dēnationis ſemper tenet niſi ſit iniuſta ex ordine tunc
nõ valet. vt. ij. q. vj. diffinitiua. al's ſemper tenet niſi appel-
let̄ ab ea. Item ſnia excõicationis ordinē req̄rit:ꝛ etiam
cauſe cognitionē. vt. ij. q. j. nemo ep̄s. extra de ap. reprehen-
ſibilis. extra de ſen. excõ. ſacro. ſiue tñ ſit iniuſta ex cã vel
ex aĩo vel ex ordine ſemp̄ tenet. vt. J. eo. ſi ep̄s. forte nec
releuat̄ p̄ appellationē niſi quo ad cognitionē. vt extra
de ſen. excõ. per tuas. Snia aūt mandati vel p̄cepti nõ li-
gat niſi id q̄ð precipit̄ ſpectet ad offm̄ precipiētis. vij. q.
j. q̄r frater nr̄. primo aūt ꝓbat. G. vſq; ad. §. p̄miſſis. ꝙ
ſnie ep̄i ēt iniuſte ſit parēdū: deinde ꝓbat eã quecq; apud
deū nõ ligare. De hac materia pleni⁹ habet̄. ij. q. i. i ſũma.

Snia di-
citur iuſ[ta]
vl' iniuſ[ta]
tiplicit̄.

Snia e[ſt]
m̄ltiplo[x]

S Ententia. f ℭ Timēda eſt. niſi in duobus caſi-
bus: ſcʒ cum ſentētia eſt poſt appellationē lata:ꝛ cū
continet intolerabilē errorem. extra de ſenten. excom.
per tuas. tertium caſum apponunt quidam cum pro
indebitis exactionibus aliquis excõmunicatur. vt ex-
tra de exceſ. prelato. cum ad quorundam.

Excõica[tio]-
nis ſni[a]
duob⁹ [ca]-
ſib⁹ nõ
timend[a]

Si quis a pprio. ¶ Caſus. Queſitum fuit in niceno concilio vtrũ clerico a proprio epõ excõicato ſit ab alijs cõicandum. Et rñdet ꝙ non niſi a proprio epõ fuerit abſolutus: vel niſi in ſynodo ſatiſfaciens fuerit recõciliatus. qđ non ſolũ circa clericos ſed etiam circa laicos eſt obſeruandum.

Si quis a proprio epõ excõicatus eſt: nec eũ prius ab alijs[a] debere ſuſcipi niſi aut a ſuo fuerit receptus epõ aut cõcilio[b] facto epĩs occurrat ⁊ reſpõdeat: ⁊ ſynodo ſatiſfecerit qđ ſtatuerit[c] ſub alia eum ſnia recipi: qđ ⁊ circa laicos ⁊ preſbyteros ⁊ diacones: ⁊ oẽs qui in clero ſunt conuenit obſeruari. Item nicolaus ad lotharium regem.

¶ Excõicationis meretur ſniam qui excõicatis cõicat.

Precipue gualdrade pellicis tue ⁊ dudum a te repudiate cõionez declina: excõmunicata eſt enĩ ⁊ vſq̧ ad pſentiam noſtrã ab oĩ contubernio xpianoꝝ ſequeſtrata: quãobrem cauendum eſt nec cum ea pari mucrone pcellaris ſnie: ac pro vnius mulierculę paſſione vinctus ⁊ obligatus ad penne traheris exitium: deterius quippe in populis plati delinquũt ac per hoc ipſi crudeli⁹ q̃ ceteri puniunt[d]: ✝ vt ait btũs Greg. Scire plati debent ꝙ ſi puerſa vnq̃ perpetrãt tot mortibus digni ſunt: quot ad ſubditos ſuos pditionis exẽpla trãſmittunt: vnde neceſſe eſt vt tãto ſe cautius a culpa cuſtodiant q̃to per praua q̃ faciunt nõ ſoli moriunt: ⁊ infra. Ceterũ precaue ne qñ nobis ſm dñi preceptum duos[e] aut tres teſtes adhibeamus imo vero hoc ſancte eccleſie dicamus: ⁊ (qđ nõ optam⁹) dece/tero ſias cũctis ſicut ethnic⁹ ⁊ publican⁹. Item ex ↄcil. ſardicenſi ca. xvij. ¶ De eodẽ.

Si epũs forte iracũdus[f] (qđ eſſe nõ dʒ) cito[g] ⁊ aſpere[h] cõmouetur aduerſus pſbyterum ſiue diaconẽ ⁊ eũ de eccleſia exterminare voluerit: puidendum eſt ne innocens dãnetur aut perdat cõionem: ⁊ ideo hʒ poteſtatez[i] is qui eſt abiectus vt epõs finitimos interpellet[k] ⁊ cauſa eius audiat ac diligentius ptractetur. Ille vero epũs qui iuſte vel iniuſte eũ abiecit patiẽter accipiat vt negocium diſcutiatur vel pbetur eius ſentẽtia a plurimis vel emẽdetur: tamẽ priuſq̃ oĩa diligenter ac fideliter examinent eum qui fuerat cõmunione priuatus ante cognitionẽ nullus debet preſumere vt cõioni ſociet. Itez ex ↄcil. cartha. ¶ De eodẽ.

Si quis preſbyter ab epõ ſuo correctus[l] fuerit: debet vtiq̧ apud vicinos epiſcopos cõqueri vt ab ipſis eius cauſa poſſit audiri ⁊ per ipſos ſuo epõ reconciliari: quod ſi nõ fecerit ſed ſuperbia (quod abſit) inflatus ſecernendũ ſe ab epiſcopi ſui cõmunione duxerit: ac ſeparatim cũ aliquibus ſchiſma faciens ſacrificium deo obtulerit anathematizetur ⁊ nihilominus locũ amittat. At ſi q̃rimoniã iuſtã habuerit aduerſus epũm inquirendũ eſt. Item ex concil. antioche.

a ¶ Ab alijs. Similiter qui ſuſpenſus eſt ab vno ſuſpẽſus eſt quãtum ad oẽs: vt. vij. q. j. ſi quis preſbyter. ⁊. iiij. queſtione. v. quiſquis.

b ¶ Concilio. hodie ſolus metropolitanus cognoſcit de cauſa excõicationis: vt extra de ſen. excõmuni. per tuas.

c ¶ Quod ſtatuerit. ſcilicet ſynodus.

Precipue gual. ¶ Caſus. Lotharius dimiſſa teberga vxore legitima gualdradã ſupduxit quã legitimã eſſe dicebat vxorem: ſed lata ſnia diuortij inter eos: cũ gualdrada nollet ſnie parere fuit excõicata: poſtq̃ excõicationem ſtrebatur lotharius ei occulte cõicare: ſcribit ergo nicolaus ⁊ monet lothariũ vt eius cõionem declinet: qđ ſi nõ fecerit duobus vel trib⁹ teſtibus adhibitis cũ ea pari mucrone ſẽtentie pcellet: ⁊ ꝙ debeat abſtinere pbat: qꝛ fortius puniunt prelati q̃ alij: qꝛ grauius peccant: qꝛ per eoꝝ delicta exempla pditiõis magis trãſmittuntur ad ſubditos q̃ per alios.

d ¶ Puniuntur. j. xxv. q. j. nulli fas.

e ¶ Duos. ergo in cã denũciatiõis idez poteſt eſſe iudex accuſator ⁊ teſtis. ex̃ de ſimo. lʒ. Item eſt ar. ꝙ euangelica admonitio nõ ſolum hʒ locũ i occultis ſʒ ẽt in manifeſtis. ij. q. j. ſi peccauerit.

Si epũs for. ¶ Caſus. Quidaʒ epũs iracũdus iniuſte ſuũ clicum excõicauit: q̃ſituʒ fuit in ↄcilio ſardicẽ. qđ ſup hoc ſit faciendũ. Et rñdet ꝙ excõicat⁹ vicinos epõs dʒ interpellare: vt cognoſcat vtꝝ iuſte vel iniuſte ſit excõicatus: ⁊ epũs q excõicauit patiẽter ferat vt eius ſnia pbetur vel reprobet. Sed anteq̃ cã diligenter examinet nullus excõicato cõmunicet. hoc aũt hodie per nouas Decretum.

ↄſtõnes corrigit: qꝛ excõicatus ſtatim abſoluit p metropolitanũ ⁊ nõ recurrit ad ſynodũ ſʒ ad metropolitanũ.

f ¶ Iracundus. i. vt ex animo ſit iniuſta.

g ¶ Cito. i. non ſeruato ordine iuris.

h ¶ Et aſpere. ꝙ non adſit cauſa.

i ¶ Ptãtem. auctoritate hui⁹ canonis.

k ¶ Interpellet. ſm hec iura quilibet excõicatus audiebat q volebat ſe pbare iniuſte excõicatũ: hodie ſecus niſi ſit poſt appellationẽ excõicat⁹: vel niſi dicat errorẽ expreſſum in ſnia: vt ex̃ eo. ti. per tuas. Si qs ergo cõqueritur metropolitano de iniuſta excõicatiõe: aut appellauit ad eũ aut non. Si appellauit pmo pſtabit cautionem abſoluẽdus ꝙ ſtabit iuri: deinde in optione hʒ an velit eũ abſoluere vel remittere abſoluẽduʒ ei a quo appellauit: vt ex̃ de ſen. excom. per tuas. Si non appellauit ad eum ſm priora iura dʒ remittere abſoluendũ: ⁊ ſi ille noluerit abſoluere tũc metropolitanus poterit eũ abſoluere: vt extra de of. ordi. ad reprimendaʒ. ſi tñ viderit ſententiam excõicationis euidẽter iniuſtam põt pnunciare ipſam iniuſtã lʒ nõ ſit appellatũ ad eum vt ex̃ de ap. ſollicitudinẽ. Item econuerſo ſi eſt appellatũ ad eum ⁊ viderit iuſtaz eſſe cãm excõicationis: tenet eũ remittere abſoluendũ: vt ex̃ de ſen. excom. per tuas. in fi. hodie aũt lʒ non appellet ad ſuperiorem: ſi tamẽ eſt periculuʒ in mora poteſt eum ſtatim abſoluere: vt extra eo. ſacro.

Excõicat⁹ conq̃rens metropolitano an poſſit ab eo abſolui

Si quis preſbyter. ¶ Caſus. Quidam epũs ſuſpẽdit quẽdam ſuũ preſbyterũ ab officio ⁊ ſacris: q̃ſitum fuit qualiter ſup hoc ſit pcedendum. Et rñdet ꝙ ſuſpenſus apud vicinos epõs conqueri debet vt per eos ſuo epõ reconcilietur: ſi vero inflãmatus ſchiſma faciens diuina contra ſuſpenſionem preſumpſerit celebrare anathematiçetur ⁊ poſtea deponetur.

l ¶ Correctus. i. ſuſpenſus vel excõicatus minori ex/

dicatione: vt pʒ per id quod ſequit anathematiʒetur.
a S J quis epus. ℂ Caſus. Di in hoc.c. ꝙ ſi epus preſbyter vel diaconus fuerint excōicati non audeant in excōicatione manētes diuina officia celebrare: qḋ ſi preſumpſerint ſpem reſtōnis non habeant: cōicantes vo cū eis ſcienter debēt ab eccliā ſepari. Idē eſt caſus ſequentis.c. ſʒ in eo addit ꝙ ſi talis incorrigibilis māſerit eccleſiā concitando expelli dʒ per ſecularem ptātem tanq̄ ſeditionarius ab oī plebe: ⁊ intellige maxime .i. tantum.

Excōicatū celebrātē nō abſoluit epus.

a ℂ In alia. ergo epi non poſſunt diſpenſare cuʒ talibus qui poſt excōicationeʒ celebrant: cū nec conciliuʒ hoc poſſit. Ar. contra. ij.q.v. que de cā. Poſſet tñ dici ꝙ epus cum talibꝰ poſſet diſpenſare. ⁊ expone ꝙ ſpeʒ ⁊c. .i. ipſi ſic delinquētes non debeant habere ſpem reſtitutionis: q̄ ſibi incluſerunt. ſic. vij.q. j. ſi qs preſbyter. ⁊. lxxxij. di. plurimos. in fi. Cōſtat tñ ꝙ ipe poteſt in caſibus talibus diſpenſare.
b ℂ Maxime .i. tm̄. ſic. xij. di. illud. xviij. diſtin. peruenit. xvj. q. iij. per ſingulas.
c S J quis. Videt ꝙ iſti clerici q cōicant excōicato in diuinis officijs: pari excōicatione ligētur: vt ex̄ de ſen. ex. com. ſignificauit.
d ℂ Per forinſecā. ſ. manu laicali. ſic ſ. xvij. di. nec licuit.
E Piſcopi ſi ſacerdotali.
ℂ Caſus. Quidam epi quoſdā inocentes vel p minimis cauſis culpabiles excōicauerunt ⁊ ad bapiſmum feſtinātes recipe neglexerunt: queſitū fuit quaʒ penam ppter hoc patiantur. Et reſpondetur ꝙ ſi a vicinis epis cōmotioni parere noluerint: ab alioꝝ epoꝝ cōione vſq̄ ad tp̄s ſynodi ſeparent ⁊ nō maiori tpe: ne in excōicatione diu manētes morte pueniant. Seq.c.pʒ.
e ℂ Minimis. ergo p minoribus cauſis non eſt quis excōicandus. qḋ verum eſt. ſ.e. nullus. Sed contra nōne pro ſola contumacia eſt quis excōicandus: vt. ſ. eo. certū. ergo ſiue crimē ſit magnū ſiue paruū nunq̄ eſt excōicandus aliquis niſi ſit contumax. Ad hoc dicunt quidā ꝙ ab hoīe non ſit aliqs excōicandus niſi p contumacia ſed a canone bñ: vt. xvij. q. iiij. ſi qs ſuadente. hoc non eſt verū: q̄ qñq̄ excōicatur aliqs p ꝯtumacia qñq̄ pro crimine: vt ex̄ de ver. ſig. ex parte. Jo. ſed certe illa decre. dicit ꝙ pro offenſa ſit aliquis excōicādus cum non vult ſatiſfacere ⁊ ita pro contumacia: quare alia di. eſt melior. B.

Excōicatio an p ſola ꝯtumacia fertur.

f ℂ Peccatum. Argumē. ꝙ citius moritur quis propter peccatum: vt. xij. q. j. capi. ij. ⁊ tollit deus malos de medio: ne peccatum eoꝝ augeatur. xxiij. q. iiij. ea vi. dicta. ⁊ tollit bonos ne malicia maloruʒ īmutet intellectum eorum. de pe. diſtin. iiij. ſi ex bono.

Moriuntur boni ⁊ mali.

g P Lacuit. ℂ Neglectu. Videtur ergo ꝙ pro negligentia aliquis excōicatur ſicut pro negligentia aliquis deponitur: vt. lxxxj. di. dictum eſt.
T Heugualduʒ. ℂ Caſus. Nicolaus papa delegauit cām inter lotharium ⁊ tebergam ⁊ gualdradā theugualdo ⁊ gunthario archiepis: qui amore lotharij corrupti gualdradā pellicem adiudicauerūt legitimam vxorē eius eſſe ⁊ a petitione teberge eūdem lotharium abſoluerūt: ⁊ engeldrudam excōicatam quia fauebat gualdrade ꝯ tebergam iniuſte abſoluerunt: poſtea cum citati a papa romaʒ veniſſent hec omnia proprio ore coram ſynodo ſunt confeſſi: ⁊ quia Nicolaus papa dictos archiepiſcopos inuenit in hoc ⁊ in alijs pluribus exceſſiſſe: ideo eos ab epiſcopali depoſuit officio: ita tamen ꝙ eis liceat eccleſiam ingredi: ⁊ communicare ſicut laicis: ſed non liceat eis eccleſiam perturbare: et debes ſic ordinare conſtructionem. Nos iudicamus theugualdum et guntharium archiepiſcopos: ⁊ cetera.
h ℂ Judicauerint. ſic patet ꝙ punitur iudex qui male iudicat: vt. di. xi. ij. q. vj. hoc etiam.

ℂ De his qui dānati a ſynodo ſacra miniſterijs ꝯtingūt.

S J quis epus dānatur a ſynodo: vel ſi preſbyter aut diaconus a ſuo epo: ⁊ auſi fuerint aliquid de miniſterio ſacro contingere: ſiue epiſcopus iuxta p̄cedentē cōſuetudinem ſiue preſbyter ſiue diaconus: nullo modo lʒ ei nec in alia[a] ſynodo ſpē reſtitutionis aut locū ſatiſfactionis habere: ſed ⁊ cōmunicantes ei omnes abijci de eccleſia opʒ: ⁊ maxime[b] ſi poſtq̄ didicerint aduerſus memoratos platam fuiſſe ſententiam eiſdem cōicare temptauerint.

Item ex concil. Mar. pa.

ℂ Sine ſpe ſit recōciliatiōis q excōicatis cōicare p̄ſumit.

S J quis[c] epus in cōcilio excōicatus fuerit ſiue p̄ſbyter aut diaconꝰ a ſuo epo: ⁊ poſt excōicationem preſumpſerit ſiue epiſcopus ille aut p̄ſbyter aut diaconus facere oblationē vel matutinuʒ vel veſpertinū ſacrificiū quaſi in officio ſuo agere ſicut prius: nō liceat ei nec in alio cōcilio ſpem reconciliationis habere: nec vltra reconciliari: ſed etiam eos qui ei cōicauerunt omnes ab eccleſia reſpui: maxime eos qui ſciebant euʒ eē deiectū: ſi aūt pmāſit turbās ⁊ cōcitans eccleſiā pꝰ forinſecam ptātem opʒ eū ſicut ſeditionariū ab oī plebe expelli.

Item ex ꝯcilio Agathenſi.

ℂ De epiſcopis qui inocētes aut minimis cauſis culpabiles excōmunicant.

E Piſcopi (ſi ſacerdotali moderatione poſtpoſita) inocentes aut minimis[e] cauſis culpabiles excōicare preſumpſerint: aut ad gratiā baptiſmatis feſtinantes fortaſſe recipere noluerint a vicinis epis eiuſdem puincie litteris moneantur: ⁊ ſi parere noluerint cōmunio illis vſq̄ ad tēpus ſynodi a reliqs epis deneget: ne forte per excōicationis peccatum[f] excōicati longo tempore morte preueniātur.

Item ex cōcilio aphricano.

ℂ De his q tpe ſue excōicationis cōmunicare p̄ſumunt.

P Lacuit vniuerſo concilio vt qui excōicatꝰ fuerit p ſuo neglectu[g] ſiue epus qlibet ſiue clericus: ⁊ tempore ſue excōicationis ante audiētiam cōmunicare preſumpſerit: ipſe in ſe dānationis ſententiam iudicetur protuliſſe.

Item Nicolaus papa.

ℂ Deponantur epiſcopi q excōmunicatis cōmunicant.

T Heugualdum treuerēſem ⁊ primatem belgice prouincie: ⁊ guntharium agrippine colonie archiepos: nunc coram nobis ⁊ ſancta ſynodo ſub geſtoruʒ inſinuatione qualiter cauſam lotharij regis ⁊ duarum mulierū eius teberge ſcʒ ⁊ gualdrade recognouerint ⁊ iudicauerint[h]: ſcriptum ſuper hoc proprijs manibus roboratū of-

a Utilitates. quod nulli prohibet. vt. iiij. q. vj. omnibus. de dam. infec. fluminum. §. vlti. ꝛ l. ſequen.
b Ad deformationem. C. de ſta. ꝛ ima. l. vltimo.
c Iterum. id eſt multotiens.

Si autem. ¶ Caſus. Docet hic clemens ꝙ omnes clerici ꝛ principes ꝛ populi ſi epiſcopis non obediant infames erunt ꝛ ab eccleſia repelluntur. Sequens c. patz.

b Principes. ergo imperatores ſubſunt epiſcopis ꝛ ab eis poſſunt excōmunicari. xcvi. diſt. duo. mitius tamen cum eis agendum eſt ꝙ cum alijs. vt. xij. q. ij. de rebus. ꝛ ſi in pluribus epiſcopatibus habet imperator domiciliū: quilibet poteſt eum excōmunicare. ff. ad munici. aſſumptio.

Imperator ab epiſcopo excōmunicari poteſt.

Si quis. ¶ Caſus. hoc ca. diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur ꝙ nullus debet ſuperbire contra ſuum epiſcopū ſe exaltando: nec aliquid facere ſimulādo vt eius auctoritatem obūbret: quia regula veritatis eſt vt nullus faciat aliquid commēdandi ſui cauſa vt alius vituperetur. In ſecūda parte dicitur ꝙ improbus defendi non debet: nec improbo ſancta debeant cōmitti. In tertia parte dicitur ꝙ iterum redargui ꝛ impugnari nō debet cuius crimē eſt incognitum. ſecūda pars incipit ibi: nō defendas improbū. tertia ibi: neqꝫ iterum.

Diuiſio.

c Cōmendandi. nam aliorū honores alijs non debent eſſe occaſio nocendi. vt C. de ſta. ꝛ ima. l. vlti. nec aliquis debet illud appetere per qđ honor aliorum minuatur. vt. xcix. di. nullus. nec tibi debes cōſulere cum alterius iniuria. xxij. queſtio. ij. pꝛimum. nec aliquid facias in domo tua quod vicino noceat. vt. ff. de regu. iur. domū. ſi tamen facias aliquid eo propoſito vt tibi proſit licet alij noceat non peccas. argu. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. deniqꝫ. ff.

¶ Ad e ca. engeltrudā. j. q. iiij.

ferentes nihil ſe plus vel minus aut aliter egiſſe ore proprio (multis corā poſitis teſtibus) affirmātes: ꝛ ſententiam quā a ſede apoſtolica in engeltrudā + vxorē boſonis ſanctiſſimus frater noſter mediolanenſis archiepiſcopus thado et ceteri coepiſcopi noſtri petiuerant emittēdam ꝛ nos diuino ſuccenſi zelo ſub anathematis atteſtatiōe canonice ꝓtuleramus publice ſe viua voce violaſſe ꝯfitentes: in quibus omnibus inuenimus eos apoſtolicas atqꝫ canonicas ſanctiones in pluribus exceſſiſſe: ꝛ equitatis normā nequiter temeraſſe: ab omni iudicamus ſacerdotij officio manere penitus alienos: ꝛ ideo ſanctiſpūs iudicio ꝛ beati petri per nos auctoritate epiſcopatus exutos regimine cōſiſtere diffinientes: predictis autē depoſitis licētiam cōcedimus eccleſiā ingrediendi ꝛ cōmunicandi ſicut laicis: ꝛ loquēdi ſuas vtilitates[a]: nō autē turbas ꝯcitandi vel ſcandalum ſollicitādi illis tribuimus facultatem: quātum autem ad epiſcopale miniſteriū ſpecialiter pertinet etiā nulla eis ſit licentia ꝯtingendi: ſicut nos cum ſancta ſynodo iam decreuiſſe ꝯſtat. Item clemens.

¶ Clerici ꝛ laici qui non obediūt epiſcopis infames efficiūtur.

Si autē vobis epiſcopis non obedierint oēs preſbyteri ꝛ reliqui clerici oēſqꝫ principes[b] tā maioris ordinis ꝙ inferioris atqꝫ reliqui populi: nō ſolum infames ſed etiā extorres a regno dei ꝛ ꝯſortio fidelium ꝛ a liminibus ſancte dei eccleſie alieni erunt. Item petrus in ordinatione clementis.

¶ In chriſtū peccat qui veritatis doctorem contriſtat.

Quicūqꝫ ꝯtriſtauerit doctorem veritatis peccat in chriſtum ꝛ patrem omniū exacerbat deū: propter quod ꝛ vita carebit eterna. Itē Ambro. in li. de officijs.

¶ Simulata virtutū affectione: obedientia epiſcopo nō denegetur.

Si quis vero non obediat epiſcopo ſeſe extollere atque exaltare deſiderās: querens etiam obūbrare merita epiſcopi ſimulata affectiōe doctrine aut humilitatis aut miſericordie: is a vero deuius ſuperbit: quoniam veritatis ea regula eſt: vt nihil facias cōmendandi[c] tui cauſa + quo minor alius fiat: neqꝫ ſi quid boni operis habeas id ad deformationē[d] alterius ꝛ vituperationē exerceas. ¶ Non defendas improbum: ꝛ ſancta indigno cōmittēda nō arbitreris. ¶ Neqꝫ iterum[e] arguas ꝛ impugnes cuius crimen nō deprehenderis. Item Anterius papa.

¶ Epiſcopo non obediens demonum ore decerpitur.

Abſit vt quicꝙ ſiniſtrum[f] de his arbitremur qui apoſtolico gradui ſuccedētes chriſti corpus ſacro ore ꝯficiūt: per quos nos chriſtiani ſumus qui claues regni celorum habētes ante iudicij diē iudicāt. In veteri quidem lege habetur. Quicūqꝫ ſacerdotibus nō obtēperaſſet aut extra caſtra poſitus lapidabatur a populo aut gladio[g] ceruice ſubiecta cōtēptū expiabat cruore +. Nūc vero inobediens ſpūali gladio euerſiōe trūcatur: aut electus de eccleſia rapido ore demonū[h] decerpitur. Itē petrus in ordinatiōe clemētis. ¶ Quibus papa ē inimicus his nec loqui debemus.

Si inimicus[i] eſt iſte clemēs alicui pro actibus ſuis: vos nolite expectare: vt

Abſit. ¶ Caſus. Quidam ſubditi ꝓpter ſuſpitionem delictorum ſuis epiſcopis nō obediebant: vnde queſitum fuit ab anterio papa quā penam pati deberent. Et reſponſum eſt ꝙ in veteri lege tales lapidabātur vel decapitabantur: ſed in nouo teſtamento debent anathematizari.

f Siniſtrum. hoc eſt verū in his que poſſunt trahi ad bonum ꝛ ad malū vbi ſemper in meliorem partē eſt interpretandum. vt. xli. di. c. j. ꝛ extra de reg. iu. eſto. te. Si ergo clericus amplectitur mulierem interpretabitur ꝙ cauſa benedicēdi eā hoc faciat. vt. xcvj. diſt. in ſcripturis. tamen quandoqꝫ canon ſolā ꝯfabulationem interpretatur in deteriorē partem. vt. xxvij. q. j. nec aliqua.

Clericus āplectens mulierem preſumitur bn̄ agere.

g Aut gladio. hic habes ꝙ olim inobediētia capite puniebatur: ergo ꝛ hodie repelleretur a promotione. liiij. di. multos. non tamen quelibet inobediētia capite puniebatur: ſed ſola illa que ſchiſma inducebat vt. vij. q. j. deniqꝫ. in ſi. ꝛ de hoc notaui. iiij. queſtio. j. in prin.

+ ¶ Concor. cū hoc tex. iuncta glo. j. l. nā hoc. ff. de cōdi. inde. ꝛ l. nec aut. C. de emā. ci. libe.

Inobediētia an ſit capite puniēda.

h Demonum. hoc olim fiebat ad litteram: hodie tamen ſathane traditur vt citius ꝯuertatur. vt. j. c. audi. in prin. ꝛ c. ois chriſtianus.

Si inimicus. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi papa eſt alicui inimicus omnes debēt eum vitare: nec debēt expectare vt ipſi moneantur a papa. hoc. c. plenius habetur. ſ. xciij. diſtin. ſi inimicus.

Deutero. xvij. c.

i Si inimicus. Ab hoc loco incipit tractare de duplici excōmunicatiōe. Et no. ꝙ quedā excōicatio eſt ſimplex ſiue minor que ſeparat a ſacris ꝛ ab igreſſu ec-

+ ¶ Adde ad hoc tex. i. l. iij. ff. de re mili. §. qui ſtatiōis. ꝛ §. in bello.

Excōicatio duas habꝫ ſpecies.

iſte vobis dicat ⁊c̄.vt.s̄.i trac. ordinandoꝝ vbi agiẗ de obediētia minoꝝ erga maiores.

Item Fabia.epiſcopus.

¶ Excōicatus eſt qui excōmunicatis cōmunicat.

Sicut apli[a] ſtatuerūt dicentes:cuȝ excōicatis non eſt cōicandum:⁊ ſi qs cum excōmunicato auertēdo[b] regulas ſcienter ſaltem [c]in domo [d]ſimul locutus fuerit vel orauerit[e]:ille cōmunione[f] priueẗ.

Itē calixtꝰ pa. ¶ De eodeȝ.

Excōicatos quoſcūqȝ a ſacerdotibꝰ nullus recipiat ante vtriuſqȝ[g] ꝑtis examinationē iuſtā:nec cū eis i oratiōe aut cibo aut potu aut oſculo cōicet:nec[h] aue eis dicat:qr q̄cūqȝ in his vł alijs ꝓhibitis ſciēter excōicatis cōicauerit:iuxta aploꝝ inſtōnē ⁊ ipſi ſili excōicationi ſubiacebunt.

Item Iſiō. ¶ De eodem.

Cum excōicato neqȝ orare neqȝ loq̇ (niſi que ad eādē excōicationem ꝑtinent) nec veſci licet:ſi qs enim cum eo aut palā aut abſcōſe locutus fuerit:ſtatim[i] cū eo cōem excōicationis cōtrahet penā.

Itē ex ꝯci.carthag. De eodē.

Qui[+] cōmunicauerit vel orauerit cum excōmunicato:ſi laicus eſt excōmunicetur[k]:ſi clericus deponatur.

Itē ex decreto honorij pape.

¶ Excōmunicatorū nomina vicinis omnibus palam ⁊ publice annūcientur.

Cure ſit oibus epis[l] excōicatoꝝ oino noia tam epis vicinis q̄ ſuis pochianis pariter indicare: [+] eaqȝ i celebri loco poſita pre forib' eccleſie cunctis ꝯueniētibus inculcare:quatenꝰ in vtraqȝ diligētia excōicatis vbiqȝ eccłiaſticꝰ aditus excludaẗ:⁊ excuſatiōis[m] cauſa oibꝰ auferaẗ. ¶ Verū hoc de noiatim excōicatis intelligiẗ:excōicatiōis eni penā dupliciter ſubimꝰ ⁊ dū reatū

Ecclie:alia ſolēnis que ꝓprie dr̄ anathema que ſepat etiaȝ a cōione fideliū.de vtraqȝ iſtaꝝ habes.iij.q.iiij.engeltrudam. Maior excōicatio imponiẗ vel pro maiori crimine vel pro cōtumacia minor infligiẗ ꝓ quolibet mortali.vt.j.e.audi.⁊ imponiẗ ſiue penitēti ſiue nō penitenti:vel a ſeipſo vel a ſuo ſacerdote loco pene:penitens tn̄ melius facit ſi auctoritate ſacerdotis abſtinet a ſacris.vt de pe.diſt.j.in actiōe.impenitēti autē imponiẗ qn̄qȝ a deo.ſ.qn̄ eſt i mortali peccato:tūc eniȝ q̄ſtum ad deū priuatus eſt ſacramētis.vt.j.e.audi.quādoqȝ a ſeipſo ⁊ male.ſ.cum nō vult penitere ⁊ ceſſat a ſacris:qr hoc ſibi putat ſufficere ad penaȝ ſine penitētia.vt de peni.di.j.ſunt q arbitrantur.ſed ſi nō putat ſibi ſufficere ſed abſtinet:qr putat ſe indignū bene facit.vt de cōſe.di ij.q ſcelerate.qn̄qȝ infligitur a ſacerdote loco pene cū vult penitere:qn̄qȝ a canone.ſ.cum quis cōicat excōicato:in his duobꝰ caſibus eſt neceſſaria recōciliatio:vt.j.e.excellētiſſimꝰ.l.di.in capite. Si ergo quis ſit excōicatus ſemper a ſuo excōicatore eſt abſoluēdus:niſi vel ſit appellatum ab eo vel ipſe ſit negligēs.vt dixi.s̄.eo.ſi ep̄s forte. Sed ſi a canone eſt excōicatus poteſt abſolui a ſuo ſacerdote ſm̄ diſtinctionem.extra de ſen.excōmu.nuper. Hec autem pena eſt nō ſeruantis excōmunicationem:ſi clericus eſt deponitur.vt.s̄.e.ſi quis preſbyter.ſi laicus tardius abſoluitur.j. ea.qui iubente.

Excōicatus a quo eſt abſoluendus.

Sicut apli. ¶ Caſus. In hoc.c.⁊ tribus ſequētibus fere idem dr̄.ſ.ꝙ cum excōicatis ſcienter non cōicetur:ſi quis vero eis cōmunicauerit vel palā vel occulte:ſi clericus eſt deponatur ſi laicus eſt excōmunicetur.

a ¶ Sicut apoſtoli paulus ſtatuit.ij.queſtio.j.multi.et Iohan.xxiiij.queſtio.j.omnis.

b ¶ Auertendo.id eſt contēnendo.

c ¶ Saltem.nedum alibi.

d ¶ Domo.i.ſub eodem tecto.vt.xxxv.q.vj.ep̄s in ſynodo.largius ſumitur domus.ff.ad ſil.l.j.§.eo.

e ¶ Vel orauerit.ſi ergo excōicatus intrat eccleſiā omnes exibunt.vt.xxiiij.queſtio.j.omnis qui.ſacerdos tamen ſi incepit miſſam non exibit:quia non relinquet officium inexpletum.vt.vij.queſtio.j.nihil.

Excōicatus non intret eccleſiam.

f ¶ Cōmunione.ſcilicet maiori.quia iam inciderat in minorem.s̄.ea.queſtio.ſi quis preſbyter.

Excōicatos. g ¶ Vtriuſqȝ.i.excōicantis ⁊ excōicati. Per hoc.c.dixerunt quidā ꝙ ignorāte aduerſario nō poſſet excōicatus abſolui:qđ falſuȝ eſt.vt extra de ap.qua frōte.niſi pro crīe ſit excōicatus:tūc enim opȝ vt p̄ſto ei ſatiſfaciat.vt extra de ver.ſig.ex pte.j.in ſi. Vel dic ꝙ ſi iudex ad querelā alicuiꝰ excōicauit aliqueȝ:tunc nō abſoluet eū anteq̄ȝ ab aduerſario intelligaẗ an ſit ꝓ manifeſto delicto excōicatus vel nō.vt.j.e.ſerueẗ.ſi autē iudex nō ad alicuiꝰ querelā excōicauit aliquē:tūc ſupior ipſuȝ ſtati pōt abſoluere.vt in ꝯſti.inno.extra de ap.cū ſpeciali.

Excōmunicatꝰ an poſſit abſolui aduerſario ignorāte.

h ¶ Nec aue.xxiiij.q.j.ois qui recedit.

i ¶ Statī.ergo eſt canō iſte late ſnie minoris excōicatio nis:ꝑterea ſi nō corrigit ſe excōiceẗ per ſniam:vt.j.e.c.xxi.

[+] alias quicūqȝ.

k ¶ Excōiceẗ.ſi cōicat in crīe ⁊ criminoſo eſt pari excōicatiōe cū ipſo ligatus:nec pt abſolui niſi ab excōicatore ſed ſi cōicat ei ſed nō in crimine tunc pōt a ſolo ſacerdote abſolui.ex̄.e.nuper.

Cure. ¶ Caſus. Di hic:ꝙ epi noia excōicatoꝝ debent tā vicinis epis q̄ ſuis parochianis idicare vt eis non cōicent:debent etiaȝ pre foribus eccleſie ponere vt nec ſui parochiani nec extranei poſſint aliquo mō pretēdere ignorātiam:⁊ excōmunicatis eccleſiaſticus aditus excludatur.

[+] ¶ Con cor.tex. in l.monumentoꝝ.cuȝ gl.C.de reli.et ſump.fune.⁊ l.inſtrumenta.⁊ l.rationes.C.de ꝓba.

l ¶ Epis. hic habes ꝙ lr̄is epi creditur:⁊ habes expſſe.extra de ꝓba.poſt ceſſionē.⁊ inſtrumētis alioꝝ principum crediẗ ſi conſuetudo regionis hoc hȝ.vt extra de ſi.inſtr.cū dilectus. Sed obijciẗ cum viua vox potior ſit q̄ȝ mortua quare nō crediẗ verbo epi in talibꝰ.vt.vj.q.ij.ſi tm̄.⁊ ca.placuit.nec papa epō credidit q dicit ſe ex̄cōicaſſe aliū.vt extra de teſt.cū tu fili.qn̄qȝ enim eulogia ex mala fide ſcribūtur.vt.ff.de cuſto.⁊ exhi re.diuꝰ.nec ſcripture tabellionis crediẗ niſi habeat teſtiū ſubſcriptionē.vt i auc̄.de here.⁊ fal.§.ſancimꝰ.col.j.nec inſtr̄o ꝓcuratoris.extra de ꝓcu.c.j.nec inſtr̄o iudicis.vt extra de teſt.cū a nobis.⁊ hug.d.ꝙ ſemꝑ ſtatur ſigillo epi qr obtinet vicem publici inſtr̄i.extra de ſi.inſtr.ſcripta.⁊ de fideiuſ.ꝑuenit. Alij dicunt ꝙ nō creditur ei niſi redactū ſit in publicaȝ formā.vt in auc̄.vt nulli iud.§.ſi vō.col.ix.⁊.C.ō dona.in donatiōibus.vel niſi habeat ſubſcriptionē teſtiuȝ.⁊ ſi nō ſit per publicā manū factum:qr forte ibi nō ſunt publice pſone.vt.xvj.q.iij.§.poteſt. Hodie expeditū eſt circa ordinē iudicioꝝ ꝙ nō preſumiẗ ꝓ iudice:niſi q̄ȝtuȝ alias ꝓbari poteſt.extra de ꝓba.qm̄ contra.in oibus alijs preſumo pro ſnia iudicis.ſ.ꝙ ſit iuſta ex animo ⁊ ex cā:⁊ q̄ȝtum ad ius litigatoris.vt in ꝯſtōne cū ſpāli.ex̄ de ap.

Lr̄is epiſcopi an ſit credendum.

m ¶ Excuſatōis.ar.ꝙ ꝯ ea q̄ publice fcā ſunt nemo poſt modū audiēdus eſt.vt.viij.q.j.lȝ.liiij.di.nulli.xvj.di.ꝙ dicitis.xij.q.ij.q ⁊ hūanis.Ar.ꝯ.lxxxij.di.ꝓpoſuiſti.in ſi.

¶ Caſus. Hec eſt ſcda pars.q.in qua vult ꝓbare ꝙ non

tenemur vitare om nes excõicatos: ſʒ il los ſolos q̄ ſunt excõ municati noīatim: Cozin. b.
⁊ ponit multos mo dos excõicationis: ⁊ hoc ꝓbat per. vij. au ctori. ſanctorū pa trum. Jo. de fa.
❡ Caſus. Dictū eſt ſ. ꝙ excõicatis non eſt cõicandum: nūc vero dicit hic eſſe in telligēduʒ de nomi natim excõicatis q̄ bus non eſt cõican duʒ. Et oñdit Gra. ꝙ dupliciter q̄s ex cõicatus ſit. ſ. a cõ munione fideliuʒ: cui nunq̄ꝫ eſt excõ municandum: ⁊ a corpore chriſti pro pter mortale pecca tum qđ egit cui q̄ꝫ diu toleraт ſine pec cato cõicamus. qđ probat per ſeq. c.
Audi deniqꝫ.
❡ Caus. Oſtē dit hiero. in hoc ca. ꝙ dupľr dr̄ quis ex cõmunicari ⁊ tradi ſathane. Prio quā do quis anathema tiçat ſicut fecit pau lus de fornicatore corinthio: quē tra didit ſathane in in teritū carnis: vt ſpi ritus eius in die iu dicij ſaluaret: quod non ſolū per apoſto los ſʒ per eos qui in eccl'ia p̄ſidēt fit quo tidie. ⁊ dicunt hoies tradi ſathane: cuʒ a tota eccl'ia ſeparan tur. Scđo mō excõi catur q̄s vel tradit diabolo cū per occul tuʒ peccatū quod ſo lus deus in abſcon dito videt ſeparat a deo vacuā a gr̄a dei.
a ❡ Sathane. Sa thane dr̄ tradi: quia diabolus ī eo hʒ po teſtatē quaſi ī pecore ſuo. vt. xxiiij. q. j. §. his auctoribus. in ſi. Matthe. xiij. c.
b ❡ Quidā. J. xxiiij. queſtio. ij. c. iij.
❡ Cum ergo.
❡ Caſus. Cõcludit Gra. ex ſupdictis ca. ꝙ cū noīatim excõi cato cõicare nō debe

icurrim⁹ ⁊ dñi ſnīa noīamur.
Unde Hiero. in lib. iudicū.
❡ Duobus modis aliq̄s ſa thane tradit.
Audi de niqꝫ apl'm dicētēʒ de eo qui peccauerat. Tradidi (in quit) hmōi hoiem ſathane in interitū carnis vt ſalu⁹ fiat ſpi ritus eius in die dñi. Uides ergo q2 ⁊ modo nō ſoluʒ per apl'os ſuos tradidit de⁹ delin quētes in manus inimicorū: ſed etiā per eos qui eccl'ie p̄ſi dent ⁊ ptātem hñt non ſoluʒ ſoluēdi ſed etiā ligandi. Tra dūtur aūt peccatores in inte ritū carnis: cū ꝓ delictis ſuis a xp̄i corpore ſeparantur. Et (vt mihi videt) dupliciter ēt nunc tradūtur hoies de eccle ſia in ptātem zabuli: hoc mo do quo ſupius diximus cum delictū eius manifeſtū fit ec cleſie: ⁊ de eccleſia ꝑ ſacerdo tem pellit vt notatus ab om nib⁹ erubeſcat: ⁊ cõuerſo eue niat ei illud qđ ſeqtur: vt ſpi ritus ſalu⁹ fiat in die dñi no ſtri ieſu xp̄i. Alio vero mo do q̄s traditus eſt zabulo: cū peccatū eius nō eſt manifeſtū hoibus: deus autē qui videt in abſcõdito perſpiciens eius mentē ⁊ animū eius vitijs ac paſſiōibus ſeruientē: ⁊ in cor de eius non ſe diligi ſed aut auariciā aut libidinē aut iactā tiam vel alia hmōi: iſtum ta lē dñs tradidit ſathane[a]: quo modo autē tradidit eum ſa thane? diſcedit a mēte eius ⁊ auertit ſe ⁊ refugit a cogitatio nib⁹ eius malis: ⁊ deſiderijs eius indignis: ⁊ relinquit do mum cordis eius vacuam.
❡ Cuʒ ergo per ſniaʒ quis nominat⁹ fuerit cū eo cõmu nicare nō debemus: cū auteʒ ſolo reatu occulte excõicatio nis ꝯtraxerit penā non eſt ab ei⁹ cõmunione ceſſandū. Un de dñs in euāgelio tūc demū peccatorē dixit habēduʒ ſicut ethnicū ⁊ publicanū: cum ec cleſiam audire contempſerit.

Apoſtolus quoqꝫ nō ait: Si quis frater eſt fornicator: ſed ſi quis frater noiatur fornica tor ⁊c. ſnie nominationē in telligens. Hinc etiā vrbanus guilimūdo epō: ſane qđ ſu per richardo: regre in cauſa: quidam[b] ep̄s in hereſim la pſus. Hinc etiā chriſt⁹ in euā gelio zizania dixit eſſe tole randa vſqꝫ ad meſſem.
Hinc ēt Hiero. in lib. ioſue.
❡ Mali a bonis penit⁹ ſe parari non poſſunt.
Nolite recedere a domi no vſqꝫ in hodiernū dieʒ: hoc eſt donec ſeculū ſtat: oſtēdat[c] ergo mihi qūo hiebuſeus do nec ſeculū ſtat habitet cū fi lijs iuda in hieruſalē: quippe cū nec ipſi quidē filij iuda ha bitent in hieruſalē ideo ergo nec iſtud verū eſſe poterit: ꝙ hiebuſei cū iudeis in hieruſa lem habitent: quādo nec ipſi quidē habitant in ea. Sʒ nos intelligim⁹ hoc ſpūaliter aſ ſumētes euangelij parabolā que dicit de zizanijs[d]: Sini te vtraqꝫ[e] creſcere: ne forte vo lentes eradicare zizania era dicetis ſimul cū ipſis ⁊ triti cum[f]. ⁊ īfra. Audi ergo ſcri pturam dicentē: Quia nō po tuerunt filij iuda diſperdere hiebuſeos ſed habitauerunt cum ipſis vſqꝫ in hodiernum diem in hieruſalē: vnde de precor vos qui fideles eſtis: vt ita vitā veſtram ⁊ cõuerſa tionem ſeruetis: ne in aliquo vel ipſi ſcādalum patiamini: vel alijs ſcādalum faciatis: ſʒ ſit vobis ſummi ſtudij ſum meqꝫ cautele ne q̄s in hanc ſanctoꝝ ꝯgregationem pollu tus introeat: ne q̄s hiebuſeus habitet in vobis. Uides eniʒ q2 dicit ſcriptura ꝙ nō potue runt eijcere filij iuda hiebu ſeos de hieruſalē: hiebuſeus autem interpretat ꝯculcatio: eſto ergo: q2 nō poſſum⁹ eij cere iſtos qui nos ꝯculcant: eos quos ſaltē poſſum⁹ quo

mus: qđ ꝓbat duabus auctoritatib⁹. ſ. euāgelij ⁊ pauli apo ſtoli: cū eo vero q̄ ꝓ pter mortale dlictū qđ cõmiſit eſt excõ municat⁹ poſſum⁹ cõicare. ⁊ hoc ꝓbatur auctoritate vrbani. j. Corin. v. d.
Nolite recede.
❡ Caus. Hie rony. oſtēdit in hoc ca. ꝙ peccatores oc cultos nō poſſum⁹ euitare: ⁊ ꝓbat hoc auctoritate veteris teſtamēti vbi legit: ꝙ filij iude non po tuerūt eijcere hie buſeos de hieruſalē ſiue de terra ꝓmiſ ſionis vſqꝫ ī hodier nū diem qui ſpūali ter ſignificāt malos chriſtianos q̄b⁹ eccle ſia cõicat. Et auctori tate euāgelij vbi di citur: ꝙ çiçania nō ſunt eradicanda vel eruēda a frumēto: ne ſimul eradicet ⁊ triticū: per quā çiça niā deſignat ꝙ oc culti peccatores de bent ab eccleſia tole rari de q̄bus dr̄: No lite mittere ſanctuʒ canib⁹ neqꝫ marga ritas an̄ porcos. Ma niſeſti autē peccato res ſi īcorrigibiles ſunt nō debent in ec cleſia tolerari. Pa tiamini tolerando malos manifeſtos. Faciatis eijciendo malos occltos. Beñ. tñ dixit in caſu ſuo ꝙ occulti ⁊ manife ſti peccatores ſunt tolerandi: ſed litte ra contradicit. B. Matthe. xiij. c. Joſ. xv. g. Judi. ſ. d. Matthe. xiij. d. Joſ. xv. g.
c ❡ Oſtendat. ſup ple qui hoc ad litte ram vult itelligere.
d ❡ De çiçanijs. id eſt de occultis pec catoribus.
e ❡ Utraqꝫ creſce re. id eſt malos eſſe cum bonis.
f ❡ Triticū. Ar. ad qđ. vbi vnus iterfe ctus eſt ab vno de trib⁹: ſi dubitatur a quo ꝙ rõne dubita tionis oēs debeāt ꝓ moueri: q2 rõne du Dubita tio facit vitioſa to lerari.

dilationis vitioſa ⁊ ſuperflua tolerãtur.xiiij.q.ij.nõ eſti-
memus.extra de ſepul.ſacris.ſimile.xiiij.qõ.v.deniqȝ.⁊
ſanctius eſt impunitum ⁊c.ff.de penis.abſentem.Arg.
contra.de peni.diſt.v.ſi qui vero.ff.ad.l.aquil.ita vulne-
ratus.vj.q.ij.ſi tm̃.⁊ ca.placuit.Item eſt hic ar.ꝙ ratiõe
cõnexionis ꝑmitti-
tur quod alſs nõ li-
cet.ſic.lxxxj.di.tan-
tis.⁊ ca.cum omni
bus ⁊.ff.de mino.de
niqȝ.⁊.l.verũ.⁊.l.
etiam.⁊ quid iuris
ſit de hoc in queſtio-
nibus notaui.B.
a Neqȝ margari-
tas.ſ.xliij.diſtictio.
in mandatis.

Quando.
Caſus. Do
cet hierony.in hoc
ca.ꝙ quãdo multi-
tudo eſt i ſcelere:ita
vt etiam iudices ꝑ
precio iudicẽt ⁊ pau
peres vitent ⁊ audi-
re contẽnant:q: nõ
habẽt quid offerãt:
taceat tunc prelatus
ne det ſanctum cani
bus ⁊ mittat mar-
garitas ante porcos
ſed imitetur potius
hiere.dicẽtem:So-
lus ſedebam: quia
amaritudine reple-
tus eram.
b Quando. Arg.
ex hoc capi.ꝙ nõ no
cet taciturnitas:qñ
non prodeſt cõtra-
dictio.vt no.xxviij.
diſtin.diaconi
c Accipiãt.ſ.xliij.
di.in mandatis.

Ad menſam.
Caſus Jo.
chryſo.oſtendit hic
ꝙ cum paganis li-
cet ſint peccatores ⁊
a deo ſeparati come
dere poſſum⁹ ⁊ alias
cõmunicare:ſed cũ
chriſtianis anathe-
matiʒatis nõ poſſu-
mus:⁊ hoc vtrunqȝ
probat auctoritate
apoſtoli:O quãta.iro-
nice loquitur.
d Permittim⁹.
ad hoc vt eos lucre-
mur.xxiij.q.iiij.inſi
deles.cuȝ iudeis ta
men nõ poſſumus
comedere:vt.xxviij.
qõ.i.omnes.ſȝ nec
hodie cũ paganis li-
citũ eſt comedere:
cum ipſi diſcernant

Matthe. vij a.

hiere. xv.d.

rũ peccata manifeſta ſunt eij-
ciamus:vbi enim peccatũ ma
nifeſtũ non eſt eijcere de eccle
ſia neminẽ poſſumus:ne for-
te eradicãtes ʒiʒania eradice-
mus cũ illis ⁊ triticũ. Mo-
uet tamẽ me quod dixit:quia
non potuerũt eijcere hiebu-
ſeos.i.eos qui interpretãtur
cõculcatio:⁊ ideo videamus
qui ſunt in eccleſia cõculcan-
tes:illi ſine dubio de qb⁹ do-
minus dicebat in euangelio:
Nolite mittere ſanctũ cani-
bus neqȝ margaritas[a] añ por
cos:ne forte cõculcent eas pe-
dibus ſuis:⁊ cõuerſi dirum-
pant vos:iſte eſt ergo hiebu-
ſeus.i.cõculcatio qui indigne
audiunt verbũ dei:⁊ cum au
dierint neqȝ vt infideles diſce
dunt neqȝ permanent vt fide-
les:ſed percepta myſteriorũ
noticia ⁊ fidei nr̃e ſecretiori-
bus perſcrutatis:cõuerſi poſt
modũ impugnant nos ⁊ con
tradictiõibus ſuis corda no-
ſtra dirũpunt ꝯculcantes ver
bi dñici margaritas:⁊ orna-
mẽta fidei maculãtes:de iſtis
ergo di:q: non potuerũt filij
iude eijcere hiebuſeũ de hie-
ruſalẽ vſqȝ in hodiernũ diem.
Item idem ſuper Amos ꝓ-
phetã.lib.ij. Porcis ⁊ ca
nibus ſcã nõ ſunt cõmittẽda.

Quando[b] ergo vir eccle
ſiaſticus ⁊ prudẽs atqȝ
intelligẽs multas impietates
in ea que vocaf dom⁹ dei eſſe
cognouerit:⁊ non ſolũ mul-
tas ſed etiã fortes ⁊ que po-
primere poſſint iuſtitiã: ⁊ in-
tantũ doctorum rabiẽ pro-
ceſſiſſe vt accipiant[c] preciũ in
iudicio:⁊ omnia ꝓ muneribus
faciant: pauperes deuitẽt in
portis ⁊ audire ꝯtẽnãt:taceat
in illo tẽpore ne det ſanctũ ca
nib⁹:⁊ ne mittat margaritas
ante porcos:qui cõuerſi con-
culcẽt eas:⁊ imitef hieremiam
dicentẽ:Solus ſedebam quia
amaritudine repletus eram.
Item Johan.chryſo.in epi-
ſtola ad Hebre.
Cum pagano comedere:
ſed cum excõicato minime lȝ.

Ad menſam quippe pa-
ganorũ ſi volueris ire
ſine vlla ꝓhibitione permitti
mus[d]:ſi eni quis frater nomi
naf inter vos:fratrẽ in hoc lo
co oẽm fidelem ſimplr intelli
ge nõ monachum tm̃:qd au-
tem eſt qd fraternitatẽ vocat
niſi lauacrũ regenerationis
qd facit poſſe vocari deũ pa-
trem. Si qs(inquit)noiatus
fuerit frat fornicator aut aua
rus aut ebrioſus cum hmõi
neqȝ cibũ ſumere debet].Cũ
autem de paganis ageret non
ita:ſed ſi qs vos vocauerit ex
infidelibus(paganos ſignifi-
cans)⁊ vultis ire:oẽ qd appo
nitur vobis comedite:ſi quis
frater noiatur ebrioſus ⁊c̃. o
quãta integritas nos non ſolũ
non fugim⁹ ebrioſos:ſed etiã
imus ad eos participãtes cum
eis. Euidẽter itaqȝ ex pre
miſſis apparet ꝙ eorum cõio-
nem vitare nõ cogimur q ſen
tẽtia notati nõ ſunt:ſȝ ipſius
ſnĩe notatio multipliciẽ intel-
ligitur. Aliqñ enim arce-
tur qs a liminibus eccleſie ⁊
a cõione corpis ⁊ ſanguinis
xp̃i.vel teſte[e] ꝯſciẽtia:iuxta il
lud apl̃i:Probet ſe hõ ⁊ ſic
de pane illo edat ⁊ d calice bi
bat:q: q indigne mãducat ⁊
bibit iudiciũ ſibi mãducat ⁊
bibit. Itẽ illud ꝓſperi:Faci-
li⁹ ſibi deũ placabũt ⁊c̃.regre
infra cã.xxxiij.maleficijs ipe
ditus qõne[f] prima de pnia[g].
Vel ſnĩa eccl̃iaſtica ſicut
penitẽtes:qb⁹ tpe ꝓſtituto[h] be-

j. Corin. v.d.

Luce.x.b

j. Corin. xj.f.

cibos ſicut ⁊ iudei:hec ergo eſt cauſa quare poſſum⁹ cõ-
municare paganis ⁊ nõ excõicatis cum tamẽ ⁊ illi ſint
mẽbrum diaboli vt eos lucrifaciamus:tamẽ ideo quia
non multũ curarent licet eos vitaremus ſed excõmuni
cati erubeſcunt ſi non cõmunicatur eis.vt.ſ.eo.audi.
Euidẽter itaqȝ.
Caſus. Conclu-
dit.G.ex ſupdictis
ꝙ eorũ peccatorum
cõiones vitare non
cogimur qui non
ſunt ſentẽtia notati.
Et oſtẽdit ꝙ notatio
tribus modis intel
ligitur. Prim⁹ mo-
dus eſt qñ aliqs cõ-
mittit mortale deli-
ctum:ꝓpter qd ſen
tit ſe indignum cõ-
munione corporis
⁊ ſanguinis xp̃i:iſte
notatus eſt cõſcien-
tia teſte. Scõs mo-
dus eſt qñ iniungi-
tur alicui peniteti vt
vſqȝ ad certũ tem-
pus a corpore chri-
ſti abſtineat vt poſtea
recõcilietur:⁊ cum
iſtis duob⁹ generi-
bus hominũ poſſu-
mus cõicare. Ter-
tius modus eſt qñ
aliquis anathemati
ʒatur cũ quo nõ eſt
cõmunicandum:⁊
ad hanc triplicẽ ſen
tentiam excõmuni-
cationis ſiue nota-
tionis probãdam in
ducunt quedam.c.
que iam habuimus
⁊ quedã que infra ha
bent. Si autem ab oi
bus excõicatis abſti
neam⁹ iam eet falſum
quod di.ſ.vj.q.ij.c.
ſi tm̃.⁊.c.placuit. pri
m⁹ incipit ibi:aliqñ
eni.ſcõs ibi:vl ſnĩa.
tertius ibi:eſt ⁊ alia.
e Vl teſte.ergo ali
quis ꝯ ſeipſum fert
ſnĩam. vt.xxj.di. nũc
aũt. Ar.ꝯ.q: nemo
ſibi imperare poteſt.
vt.ff.de arbi.l.pe.me
li⁹ tñ eſt ſi hoc faciat
auc̃te ſupioris.J.de
pe.di.j.in actiõe. B.
f Queſtione.i.di-
ſtinctione:nã tracta
tus de pe.per diſtin-
ctiones diuiditur.
g De pnia.J.d pe.
di.j.§.item ſicut.
h Tempore pſti
tuto.in cena dñi.

Excõmu-
nicatis cõ
munica-
re nõ poſ-
ſumus ſȝ
bene pa-
ganis.

Imperare
ſibi nemo
poteſt.

neficium reconciliationis im penditur: hec ſententia^a excõicatio vocatur: qꝛ a cõmunione corporis ⁊ ſanguinis xp̄i notatũ ꝓhibet: ſicut ⁊ adã ab eſu ligni vite excõmunicatus eſt dñ̄o dicẽte: Uidete ne forte ſumatis de ligno vite: quã ſnia nõ ſeparat̃ quis a cõſortio fideliũ. ¶ Eſt ⁊ alia ſententia q̃ anathema vocat̃ qua quiſq; ſeparat̃ a cõſortio fidelium: de qua.ſ̄.cum excõicatis nolite cõicare. ¶ Hanc diſtinctionem lꝫ cuiq; aduertere ex auctoritate Joã. pape engeltrudã^b vxorem boſonis ⁊c̄. require.ſ̄.in cauſa: quidã ep̄s a propria ſede deiectus. ¶ Item ex auctoritate euiſdem: ſi qs domum^c dei violauerit ⁊c̄. require infra in cauſa.xvij. quidã preſbyter infirmitate grauatus. ¶ Iteꝫ ex auctoritate ſiluestri pape: preſenti decreto cẽſemus ⁊c̄. requ re.ſ̄.in cauſa in infamiam cuiuſdam ep̄i. Juxta igit̃ hanc diſtinctionem intelligẽda eſt illa auctoritas inocentij: ſed ſi qđ ſuadente diabolo ⁊c̄. vt infra cauſa qdam preſbyter: vt iuxta etymologiam vocabuli anathemati .i. ſeparationi ſubiaceat: qui in edictũ illud inciderit: qui a corpore ⁊ ſanguine xp̄i ⁊ ab ingreſſu^d eccleſie ſe alienũ facit: qui ipſas manus in clericũ iniĳcere auſus fuerit: q etiã a nullo epiſcopoꝝ abſolui.i.more penitẽtium recõciliari poterit niſi ꝓ

a ¶ Sententia. ſic iudex ſecularis poteſt aliquẽ excõicare.i.a legitimis actib⁹ ꝓhibere: vt.ff.de p̄.l.minoꝛis.
b ¶ Engeltrudam.xiij. q.iiij.c.vlti.
c ¶ Si quis domum.xvij.q.iiij. quiſquis.§.ſi quis domum.ſ̄.v.queſtio.ij.capitu.ij.Joan.
d ¶ Ab ingreſſu. S. vꝫ hic ſentire q qui clericũ verberat tm̃ eſt ſeparat⁹ a ſacris ⁊ ab ingreſſu eccleſie: nec obſtat ille canon ſi quis ſuadẽte. xvij. qõ. iiij.qꝛ anathema ibi eſt idẽ qđ ſeparatio: hoc tm̃ non lꝫ eccleſia ⁊ ꝯ eum eſt.ex̄ de ap.ꝑuenit. Joã. fauentinus noluit eũ corrigere ⁊ dixit talẽ eſſe excõicatum ſed non vitandũ anteq̃ denũcietur: ſed expſſe ꝯ euꝫ eſt.ex̄ de ſen. excõ.cũ non ab hoie.
e ¶ Urbani.J.eo.qbus epiſcopi.
f ¶ Ceterũ.q.d.bene diſtinguo inter excõmunicatos ſimpliciter ⁊ anathematiçatos vt.ſ.illi ſunt vitandi iſti non.
g ¶ Si tm̃.ſ̄.vi q.ij. placuit.c.ij.⁊ vlti.
h ¶ Item Grego.ꝯ id qđ dixerat ſimpliciter excõicatos non eſſe vitandos: modo oſtendit oẽs excõicatos eſſe vitandos.

d. iij.

R Ogo. ¶ Caſus. Maxim⁹ noiatim excõicatus erat ſicut dꝫ.lxiij.di. ſalonitane ⁊ xciij.di ſtin.c.miratus.ſed qdam p̄ſbyteri ei cõicabant. Precepit ergo Greg.clero ⁊ populo ſalonitano vt illis ſacerdotib⁹ nõ cõicent: ⁊ intellige q cõicabant ei in crĩe vel erat excõicat⁹ cuꝫ omnibus ſuis fautorib⁹ iſte maxim⁹.
i ¶ Rogo. Uerbum rogandi hic p̄ceptiue ponit̃: monem⁹ enim quos habem⁹ charos: vt.xxviij.q.j.ſic enim.⁊ alibi rogo nõ ponit̃ dep̄catiue.ff.de neg.ge.ſi ſerui mei rogatu.ſꝫ põit̃ rogare ꝓ mãdare ſic põit̃ mãdare ꝓ rogare.xxiij.q iiij. guiliſari⁹.
k ¶ Cõicanti.in ſacris ſm̃.h. vel dic q maximus fuit excõicatus cum oĩbus ſuis fautoribus: vel iſti cõicabãt ei in crimine aliꝰ excõicatio non deſcenderet vſq; ad tertiam pſonam.J.eo.qm̃ multos.nec ob.xix.diſt.anaſtaſius.qꝛ ibi communicabant ei in crimine hereſis.

Rogo qli ponit.

mum apoſtolico cõſpectui ſe rep̄ſentare curauerit. ¶ Illud aũt petri de clemente: Si inimicus eſt iſte clemens ⁊c̄. de ſententia notatis intelligẽdum eſt: ſicut ⁊ illud Urbani^e quibus ep̄i non cõmunicant ⁊c̄. vt infra in eadeꝫ cã. ceterũ^f falſum eſſet illud vaſenſis ꝯcilij ſecundi: ſi tantũ^g ep̄s alieni ſceleris ſe ꝯſcium nouit. Item ⁊ illud placuit vt ſi quando ep̄s ⁊c̄. regre.ſ̄.in cã duo fornicatores ⁊ iſamia notati ⁊c̄. Item Greg.^h clero ⁊ populo ſalonitano.

¶ Cõmunicare nõ licet his qui excõmunicatis cõicant.

R Ogo^i ⁊ moneo: ne cuiq̃ ſacerdoti ſupraſcripto maximo cõmunicanti^k cõtra animam ſuam quiſq̃ veſtrum cõmunicare p̄ſumat. Item ex concil. toletano.j.

¶ Nullus clericorum vel laicorum ad domum excommunicati accedat.

S I quis laicus abſtinetur: ad domum eius vel clericorum vel religioſorum nullus accedat: ſimiliter ⁊ clericus ſi abſtinetur a clericis deuitetur: ſi quis vero cum illo colloqui aut conuiuari fuerit deprehenſus: etiam ipſe abſtineatur: ſed hoc pertinet ad eos clericos qui eiuſdem epiſcopi^l ſunt: ⁊ ad omnes qui commoniti^m fuerint de eo qui abſtinetur: ſiue laico quolibet ſiue clerico.
¶ Sed hoc^n ſpecialiter in

S I quis laicus. ¶ Caſus. Statutũ fuit in concilio toletano q ſiue clericus ſiue laicus ſit anathematiçatus nullus ei communicare preſumat: ſi vero cõtra fecerit etiam ipſe excõicetur: ⁊ hoc verum eſt de p̄ſentib⁹ vel etiam de abſentibus q nouerunt clericũ vel laicum anathematiçatum. Excõicetur niſi monitus ſe correxerit: vel excõicetur.i.ꝓ excõicato habeat̃ quo ad ſacramẽta eccl'ie.
l ¶ Ep̄i. iſti eni non poterãt ignorare ſententiam ſui ep̄i: vt xij.q.ij q ⁊ humãis.
m ¶ Commoniti. Arg. q ſufficit ſi alicui dictũ eſt de excõicatione alicuius vt ipſum teneat̃ vitare: vt ex̄ de electi. venerabilem. vltra mediũ. in parte decisa. ⁊ de poſtu.pre.ad hoc. Ar. ꝯ extra de cle.excommi.illud. Rñ. prima ſnia vera eſt quando excõicatio alicuius ꝑuenit ad alium per famam publicã alꝰ forte ſecus eſſet: vt in contrario.
¶ Sed hoc. hec eſt tertia pars.q.in qua dꝫ q hec regula de vitandis excõicatis habet locum in excõicatis nominatim: ⁊ ad hoc ꝓbandum inducit.ix.c. Joã. de ſa.
¶ Caſus. Sup̄ dictum eſt in.c. rogo. q clericus ſalonitanus non cõicaret ſacerdotibus cõicantibus maximo noiatim excõicato: ppꝫ qđ vꝫ vt etiã ab illis q nõ ſunt noiatim excõicati ſit abſtinendum. Soluit auteꝫ hoc Gra. ⁊ dicit q illi ſacerdotes fuerunt noia: lꝫ excõicati cũ maximo: ita dicit.h. Gra. ſentire. Uel ſm̃ Bñ. illud.c. rogo.i. telligit̃ de illis ſacerdotib⁹ q lꝫ nõ fuerũt noiatiꝫ excõicati: fuerunt tñ anathematiçati pariter cũ maximo noiatim excõicato: ſic eni dixit Greg. excõico maximũ cũ oib⁹ ſibi fauentibus. ⁊ ad hanc ſolutionẽ ꝓbandam inducit duas cõcordantias. Sequentia duo.c. plana ſunt. Excõicationis.i. ſuſpẽſionis a ſacris ⁊ igreſſu eccl'ie: ita dicit.h.
n ¶ Sed hoc. vult dicere q maximus fuit excommunicatus cum omnibus ſuis fautoribus. nec obſtet.J. xxiiij.q.ij.c.ij.⁊.J.eo. excellentiſſimus.

Excõmunicatus vitãdus eſt.

his qui excōicatis nominatiꝫ cōmunicant: vnde infra verba nus. Sane qd̄ ſuper richardo ꝛc̄. īfra cauſa: Quidā epiſcopus in hereſim lapſus[a]. Item nicolaus papa in.c. excellentiſſimus[b] rex karolus. infra circa fineꝫ huius cauſe. Item Urbanus papa.

¶ Sententia paſtoris timēda eſt licet iniuſte liget.

Quibus epi non cōmunicant nō cōmunicetis[c]: ꝛ q̄s eiecerint nō recipiatis: valde enim eſt timēda ſententia epiſcopi licet iniuſte liget[d].

Item ex octaua ſynodo.

¶ Excōicationis ꝯtrahit penam q excōicatis cōmunicat.

Si quis frater aut palā aut abſcōſe cum excōicato fuerit locutus aut iūctus cōione: ſtatim cū eo excōicationis cōtrahit penā. Iteꝫ ex ꝯcil. cartha.ij. ¶ De eodeꝫ.

Qui merito facinorum ſuoꝝ ab eccleſia pulſi ſunt: ſi ab aliquo epō vel preſbytero vel clerico fuerint in cōmunione ſuſcepti: etiā ipſe pari[e] cum eis crimine teneaꝛ obnoxius refugiens[f] ſui epiſcopi regulare iudicium.

Item ex concil. carthag. iiij.

¶ Qui ſniam epi putat eſſe iniuſtā recurrat ad ſynoduꝫ.

Clericus[g] q epi diſtrictionem circa ſe putat iniuſtā recurrat ad ſynoduꝫ. Item Joānes chryſoſto. ſuper epiſtolam ad hebreos.

¶ Uincula eccleſiaſtica non ſunt contemnenda.

Nemo contēnat eccleſiaſtica vincula: non enim homo eſt qui ligat ſed xp̄s[h] qui hanc poteſtateꝫ dedit ꝛ dn̄os fecit homines tanti honoris. Item Auguſtinus de verbis apoſtoli ſermone. lxviij.

¶ Sathane traditur qui ab eccleſia excommunicatur.

Omnis xp̄ianus dilectiſſimi qui a ſacerdotibus excōmunicatur ſathane[i] traditur: quō? qꝛ ſcꝫ extra eccleſiam[k] diabolus eſt ſicut in eccleſia xp̄s: ac ꝑ hoc q̄ſi diabolo tradiꝛ qui ab eccleſiaſtica cōione remoueꝛ: vnde illos quos tūc ap̄ls ſathane eē traditos ꝑdicat excōicatos a ſe eſſe demōſtrat. Idem ſuper Joan. ¶ De eodem.

Nihil ſic dꝫ formidare xp̄ianus q̄ ſeparari[l] a corpore xp̄i: ſi eni ſeparatur a corpore xp̄i nō eſt membruꝫ eius: ſi nō eſt membrū ei⁹ nō vegetaꝛ ſpiritu eius. Quiſqs aūt (inquit apoſtolus) ſpirituū dei non hꝫ hic non eſt eius. Item Hiero. Quoꝝ dimiſeritis peccata ꝛc̄. ideſt quibus eccleſiā interdixeritis niſi reconciliati per ſatiſfactionem fuerint: ipſis ianua regni celeſtis clauſa erit.

Item ex concilio mileuita.

¶ Uicini epiſcopi audiāt eos qui de iudicijs epiſcoporum ſuorum queruntur. Palea.

Presbyteri[m] diaconi vl ceteri inferiores clerici: ſi in cauſis quas habuerit de iudicijs ſuoꝝ epiſcoporuꝫ cōqueſti fuerint: vicini eos epiſcopi audiant ꝛ inter eos quicquid eſt diffiniāt adhibiti ab eis ex cōſenſu ſuoꝝ epōꝝ: ꝙ ſi ab eis ꝓuocandum putauerint: non prouocent niſi ad aphricana concilia vel ad primates ſuarum ꝓuinciarum:

a ¶ Lapſus.xxiiij.q.ij. capitu.iij.
b ¶ Excellentiſſimus.j.eo.excellentiſſimus.
Quibus epi. c ¶ Non cōicetis. ſimile.vij.q.j.ſcire debes.xciij.di.c.j. nec ob.vj.q.ij.ſi tm̄.qꝛ hic loquitur cum cōſtat de ſententia ſed ſcitur eā eſſe iniuſtā.
d ¶ Liget. Dum tn̄ error nō ſit expſſus in ſnia.ex̄ e.ꝑ tuas.

Qui merito. ¶ Caſus. Queſitū fuit in concilio carthagi. quā penam pati debeat epō preſbyter vel clericus ſi ſcienter cōicet excōicatis. Et rn̄deꝛ ꝙ pari crie obnoxius teneri dꝫ: quod intelligit.h.quo ad ſacramenta: ꝛ ingreſſum eccleſie. Sequentia duo.c.plana ſunt.
e ¶ Pari. Quid ergo ſi epō cōicat alicui excōicato a ſimplici ſacerdote? Jā ligatus eſt a canone. Sed a quo abſolueꝛ debere. dicit ꝙ cōicās excōicato a ſuo prelato eſt abſoluēdus extra de pe.ꝛ re. quod aūt.ꝛ ita a metropolitano: Sed dicas ꝙ a ſimplici ſacerdote poteſt abſolui: niſi cōicet ei in crimine: vt extra eo. nup. videtur tn̄ ꝙ ſicut in ſuſpenſo a iure poſt penitentiā nō requiritur alia abſolutio: ſic nec in excōicato a canone: qd̄ non eſt verū: vt in.c. nuper. in ſi. Sed quid ſi papa cōicet excōicato? Jlle non eſt ligatus: qꝛ nō ligat ipꝫ canō. xxv.q.j.§.his ita.

Excōicato cōicans a quo abſolui debet.

f ¶ Refugiens. ideſt contēnens.
g Clericus. Jntellectū huius.c. habes.ſ̄.ea.queſtione. ſi epiſcop⁹ forte.
Nemo.
h ¶ Sed xp̄s. Ex hoc.c. dicit. P. hiſpanus habere cām quare nō poſſit appellari a ſnia excōicationis: cum xp̄s eū liget a cuius ſententia nō poteſt appellari. Alia eſt ratio: qꝛ nemo excōicatur niſi pro contumacia.j.eo.nemo. ꝛ nō auditur cōtumax appellans: vt.ij.q.vj.§. eſt aūt qn̄. verſunt eiſdem quoꝝ. Quidam aūt illam aſſignant rationē: qꝛ excōicatio ſecū trahit executionem ſuā. extra de ap. paſtoralis. vnde ſicut ab executore nō appellatur ita nec ab hac ſnia. Sed hoc non valet: qꝛ qn̄qꝫ appellaꝛ ab executore cum.ſ. excedit modū: ꝛ ſnia qua quis abſoluitur ab alio ſecuꝫ trahit executionem: tamē appellatur ab ea. extra de appel. qua fronte.

Appellari nō pōt ab excōicatōe

Omnis. ¶ Caſus. Dicitur ī hoc.c. ꝙ omnis q excōicatur ſathane traditur: qꝛ ſicut extra eccleſiā eſt diabolus: ita in eccleſia xp̄s: ꝛ vnde qui ab eccleſia remouetur q̄ſi diabolo traditur: ꝛ ſic exponit eccl̄ia de traditis ſathane ab ap̄lo. j.Cor.v.b
i ¶ Sathane. dum tn̄ iuſta de cā excommuniceꝛ vt.xxiiij.q.iij.ſi quis nō recto.
k ¶ Extra eccleſiaꝫ. Arg. ꝙ qui ſemel excōicatus eſt ampli⁹ excōicari non pōt: qꝛ qui extra eccleſiā eſt non pōt magis eſſe extra eā. Ar. ꝯ iij.q.iiij. engeltrudam. de hoc ibi notaui.

Nihil. ¶ Caſus. Dicit hic Augu. ꝙ chriſtian⁹ nil debet magis timere q̄ ſeparari a corpore xp̄i qd̄ eſt eccleſia: qꝛ ſi ab eo ſeparatur non eſt mēbrum eius: nec ab eo vegetatur. Et hoc probat duabus auctoritatibus pauli.ſ. ꝛ hiero. Sic.ı.tm̄. Rom. viij.b. Matth. xvj.c.
l ¶ Quā ſeparari. iuſte aꝉs non obeſſt vt extra eo. a nobis.j.eo. quid obeſt. tamen ſi contēniꝛ ſtatim incipit ligare. xxiiij.q.iij. notandū in ſi. ſed ideo maxime eſt timenda: qꝛ maxima eſt pena: vt xxiiij.q.iij. corripiaꝛ.

Presbyteri. ¶ Caſus. Require caſuꝫ huius.c.ſ.ij.q.vj. placuit. Sequens.c. planuꝫ eſt. Jrrita ideſt irritanda de facto ſi eſt ipſo iure irrita. ſed non facit hoc.c. directe ad propoſitum Gratiani.
m ¶ Presbyteri. hoc.c. habetur.ſ̄.ij.q.vj. placuit.

Irritam. a ℭ Iniuſtã.i.irritandã vel ꝓut ſonat. b ℭ Retractandam.de facto ſi eſt ipſo iure irrita.vt extra de appellatio.ad preſentiam.

Rurſus.ℭ Caſus. Briuen.ſic ponit hũc caſũ.Quidã clerici fuerũt de quibuſdã criminib⁹ accuſati:citati noluerũt venire: ꝓp qđ fuerũt excõicati:queſitũ fuit in ↄcilio carthag. qũliter vlteri⁹ ſit ꝓcedẽdũ.Et rñdetur:ꝙ ſ quis cõtumacia ſ…

hoc vt recupet bona ſua.vt.C.de reg.reis.l.ij.qđ tñ hic dĩ de anno vĩ correctũ.ex̃ de cle.nõ reſi.ex tue.Sʒ dic ꝙ nõ hĩ ꝓ ↄuicto ſpacio minori ꝙ̃ anno vt hic dĩ:ſed tñ in minori ſpacio pt puari bñficijs vt ibi.Et no.ꝙ ſeq.c.loqĩ de ciuili negocio ⁊ criali:hic autẽ in crimiali tãtũ.

ad trãſmarina aũt q putauerint appellãdũ:a nullo intra aphricã in cõione ſuſcipiant.

Item ex conci.carthag.iiij.

ℭ Iniuſta epiſcoporũ dãnatio irrita eſſe cenſetur.

Irritam eſſe ⁊ iniuſtã[a] epiſcoporum dãnationẽ cenſemus:⁊ idcirco a ſynodo retractandam[b]. Itẽ ex concil.carthaginẽ.v.

ℭ Qui cãe ſue adeſſe ⁊ innocẽtiã ſuã aſſerere voluerit:intra ãnũ excõicatõis hoc faciat

Rurſus[c] cõſtitutũ eſt vt quotiẽs clericis ↄuictis vel cõfeſſis in aliquo crimĩe: vel ꝓpter vtilitatẽ eoꝝ quorũ verecũdie parcit̃:vel ꝓp eccleſie opprobriũ:aut inſolẽtem inſultationeʒ hereticorũ atqꝫ gentiliũ : ſi forte cauſe adeſſe voluerit ⁊ innocẽtiã ſuã aſſerere:itra annũ excõicationis hoc faciãt:ſi vo intra annum cãm ſuaʒ purgare ↄtẽpſerint nulla eoꝝ vox penit⁹ audiat̃.

Item Gelaſius.

ℭ Audientiam ſuam negat qui excõicationis ſue cauſam agere intra annum differt.

Quicũqꝫ intra anni ſpaciũ ciuil̃r ſiue[d] publice cãm ſuam corã ſuis excõicatoribus[e] nõ peregerit ipſi ſibi aditũ audiẽtie clauſiſſe[f] videant̃. Qđ ſi obſtinato aĩo ſine cõione defuncti fuerint : nos eoꝝ cãm iuxta beati leonis[g] predeceſſoris noſtri ſniaʒ diuino iudicio reſeruãtes:qb⁹ viuis nõ cõicauim⁹ nec mortuis cõmunicare debemus.

Qui vero ex- Palea. cõicato ſciẽter cõicauerit:⁊ amodo ſaltẽ in domo ſimul orauerit:atqꝫ latebras q̊minus ad ſatiſſactionẽ pducat̃ prebuerit(donec ab epõ excõicatore pniam accipiat) corpis ⁊ ſanguinis dñi cõmunione puatũ ſe eẽ cognoſcat.

Item[b] ex cõcilio hilerdenſi.

ℭ Tardius recipiatur ad veniam qui ſacerdote iubẽte eccleſiam exire contẽnit.

Qui iubente ſacerdote ꝓ qualicunqꝫ culpa ab eccleſia exire cõtẽpſerit:pro noxa cõtumelie tardius[i] recipiat̃ ad veniam. ℭ Sed queritur ſi ante dãnati abſolutionẽ epiſcopũ mori cõtigerit:vtꝝ dãnatus poſtea valeat abſolui? De his ita ſtatutũ eſt in concil.eupanẽ. ℭ A ſucceſſore abſoluat:qui poſt mortem epiſcopi remanet ligatus.

Si epõs ante dãnati abſolutionẽ obitu rapiatur correctũ aut penitẽteʒ ſucceſſori[k] licebit abſoluere.

ℭ Premiſſis auctibus quibus iniuſte ſnie vſqꝫ ad examinationẽ vtriuſqꝫ ptis parere iubemur ita rñdet̃:Greg. nõ dicit ſniam iniuſte latam eſſe ſeruãdam ſed timẽdam:

cedẽte ſint ↄuicti vel cõfeſſi:tñ vt eorum parcat̃ verecũdie ad euitãdã exultatiõeʒ hereticoꝝ vel gentiliũ infra annũ expectant̃:infra queʒ ſi venerit cãm ſuã defendãt.ſi vero nõ venerint ĩfra annũ poſtea nullo mõ audientur. Idẽ ſentit hug.⁊ Jo. qꝛ q ſtat in excõicatiõe p annũ:iuris ĩterp̃tatiõe pro ↄuicto habet̃ de crĩe ſuper quo accuſat̃:nec de eo audit̃ vlteri⁹:ſed de excõicatiõe vel ↄtumacia qñcũqꝫ voluerit ſatiſfacere audit̃.iuxta illud:In q̃cũqꝫ hora peccator ⁊c̃.xxvj.q.vj.c.agnouimus. Purgare.i.venire ad iudiciũ vt de cauſa cognoſcat̃: vt ſic purget̃ vel cõdẽnetur.Quidã tñ intelligũt hoc.c.de cle.infamatis q ſe purgare contẽnunt.

c ℭ Rurſus.i.poſt alia ſtatuta.Sic pone caſũ:qdã accuſatus de crĩe legitime fuit citat⁹:noluit venire excõicat̃ ꝓ ↄtumacia:ſi ĩfra ãnũ venerit audit̃ ſup crĩe poſtea nõ:qꝛ nõ hĩ ꝓ cõuicto vel ↄfeſſo iuris interp̃tatiõe: nã q excõicat⁹ eſt ꝓ ſuſpitiõe hereſis poſt annũ ꝓ heretico habet̃.vt ex̃ de here.excõicam⁹.circa p̃n.nõ ob.iij.q.ix.decreuim⁹.qꝛ ibi loqtur cũ lis eſt ↄte.vel ibi nõ punit̃ de crĩe:ſed ꝓ ↄtumacia.Sʒ.P.hiſpan⁹ ꝓp hoc verbũ purgare:itellexit hoc.c.de clico ĩfamato.q ſi citat̃ vt ſe purget ⁊ cõtumax fuerit iuris interp̃tatõe ꝓ ↄuicto hĩ.xxiij q.iij de illicita.Uel dic ꝙ tẽperat rigorẽ illorũ canonũ q dicebãt:ꝙ ſi clic⁹ ↄtẽnit excõicationẽ ſtati deponẽdus ẽ.ſ̃.e.ſi qs p̃ſbr.⁊.c.ſe.ſed hic ꝓp inſultationẽ hereticoꝝ datur ei ann⁹ ad ꝓbãdũ inocentiã ſuã:ſed ſi p annũ ſteterit excõicat⁹ tũc p̃mo deponit̃.Uel dic ꝙ ẽt poſt annũ põt audiri de crĩe q̃tũ ad hoc vt oñdat innocẽtiã ſuã ſed nõ q̃tũ ad

Quicũqꝫ. ℭ Caſus. Dĩ i hoc.c. ꝙ qcũqꝫ fuerit excõicati ꝓp ciuilẽ vel criminalẽ cãm:ſi ĩfra annũ cãm nõ pegerit corã ſuis excõicatorib⁹ poſtea nõ audiant̃:ſi vero in excõmunicatione fuerint mortui iuxta ſniaʒ bti leonis eis mortuis cõicare nõ debem⁹ ſicͭ eis viuis nõ cõicauim⁹:ſʒ diuio iudicio reſuet̃. d ℭ Siue publice. i.ſiue criminaliter. e ℭ Excõicatorib⁹. excõicãdus eſt reus cũ talis eſt cã ꝙ actor nõ põt mitti in poſſeſſionẽ.vt extra vt lit.nõ conte.tue. f ℭ Clauſiſſe.q̃tuʒ ad cãm poſſeſſionis ſed non ꝓprietatis: vñ miti⁹ agit̃ i ciuili ꝙ̃ in crĩali cã vt dĩ ctũ eſt.ſ̃.c.ꝓxi.vt ex̃ vt lit.nõ ↄte.qm̃ freq̃ter.vel loqt̃ de actore ↄ quẽ bñ ꝓcedit̃ lit.nõ ↄteſt.vt ex̃ de do.⁊ cõtu.caʒ. g ℭ Leõis.xxiiij.q.ij.ſane.⁊.c.de cõiõe. h ℭ Item ex conci. hec ſunt palee.B.

Qui iubẽte ſa. i ℭ Tardi⁹.hoc in laico:clicus eni deponit̃.ſ̃.e.ſi quis epus.⁊ iudex poteſt alicui negare iuſtitiã ꝓpter delictum ſuuʒ.vt.ff.ex q.cau.ma.ſed ⁊ ſi.§.actio. imo qñqꝫ duplicat̃ alicui pena ꝓpter cõtumaciã ſuaʒ.vt.ff. de pe.aut dãnũ.§.quiſqs.⁊ eſt ſi.ſ̃.xviij.di.ſi quis autẽ.

ℭ Sed queri. ℭ Caſus Supra in.c.qcunqꝫ.dictũ eſt ꝙ mortui in excõicatiõe ſoli deo reſeruant̃:Nũc vo querit̃ ſi qs epõs excõicator p̃mo moriat̃ qs dẽat abſoluere excõicatũ.Et rñ.ꝙ ſucceſſor.qđ ꝓbat ſe.c.cui⁹ cãus pʒ.

Si epõs. k ℭ Succeſſori.huic ẽ ſi.ff.de iud.mortuo.Eſt ergo h̃ ar.ꝙ ſucceſſor pt corrigere ⁊ tenet̃ ↄfirmare fcm̃ anteceſſoris ſui.xxv.q.ix.ꝙ qs.ex̃ de p̃ca.c.ij.⁊.xvj.q.vj.illđ xij.q.ij.qcũqꝫ.⁊ i auc̃.vt nl̃.iu.§.⁊ h̃ vo iube.ſucceſſor aũt delegati nõ pt abſoluet̃ vl̃ reſtituere poſſiõeʒ adiudicatã niſi ſuccedat i honore ⁊ onere.ex̃ de of.or.paſtora.§.p̃te.

Succeſſor factũ anteceſſoris cõfirmar̃ tenetur.

ℭ Premiſſis. ℭ Caſus. hacten⁹ ꝓbauit ꝙ ſnie excõica

ſionis ſiue iuſte ſiue iniuſte parēdum eſt: Modo allegat ꝯtrarium: ⁊ rñ. illis duobus.c. ſnia paſtoris.⁊.c. quibus epi non cōicant.⁊ dicit ꝙ loquūtur de ſnia iniuſta que nō eſt ſeruāda ſed timenda: qd̄ allegādo dicit. Alia vero.c. intelliguntur de contumacibus ⁊ negligētib⁹: qui licȝ peccata de qb⁹ impetūtur nō cōmiſerint tñ excōicatiōis ſnia licite feriūtur: qd̄ ꝓbat per ſequentia.c. Seq.§. plan⁹ eſt. hos ſolos ſcȝ contemptores vel negligentes.

a ℭ Sic ⁊ vrban⁹. ſ.ca.qbus epiſcopi.

Diuiſio.

Nemo. ℭ Caſus. hoc.c. diuidit in duas partes. In pͥma pte dicit ꝙ nullus epūs debet ſuū parochianū excōicare niſi ꝓpter manifeſtaȝ cauſam peccati. In ſcd̄a parte dr̄ ꝙ nullus debet anathematiȥari ab epo niſi ꝓpter cōtumaciā mortalis peccati: nec ſine ꝯſcientia archiepiſcopi vel ſuffraganeorum.

b ℭ Cōmunione. ſacramentorum.

c ℭ Sine ꝯſcientia. hoc eſt verū cum illud delictū tāgit totam ꝓuinciam alſ nō tenet. vt. ix. q. iij. c. ij. ⁊.c. archiepiſ.

d ℭ Mortis. Sed cū ſit perpetua dānatio quare dr̄ medicinalis. vt. ij. q. i. mulieri. Rñ. cuȝ cōtēnitur eſt dānatio: alſ non vt. xxiij. q. iiij. notandum. in ſi. Itē videt hic ꝙ nemo ſit excōmunicādus niſi ꝓ contumacia. vt. xlv. di. ſed illud.⁊. xxiij. q. iij. tam ſacerdos.⁊.c. eccleſie. ſed hoc nō eſt verū. vt extra de ver. ſig. ex pte. Uel dic ꝙ tunc demum quis poteſt excōmunicari pro crimine cum eſt incorrigibilis: cum aliter non poſſit corrigi. xxiij. queſtio. iiij. forte. Joan.

ſic ⁊ vrbanus[a]. Timenda eſt ergo. i. nō ex ſuperbia contēnenda. Reliq̄ vero auctoritates de excōicatis loquūtur: q vel vocati ad ſynoduȝ venire ꝯtempſerūt: vel calliditatib⁹ aduerſantiū occurrere neſciētes iniuſtā ſniam a iudice reportauerūt: vel qui neglectu ſue vite ſiniſtrā de ſe opinionem naſci permittētes ſentētiam in ſe exceperūt. Hos ſiquidem ſolos excōmunicationis ſententia ferire licet.

Unde in meldenſi concilio.

ℭ Quib⁹ culpis exigētibus aliquis ſit cōione priuandus.

Nemo epōrum quēlibet (ſine certa ⁊ manifeſta peccati cā) cōmunione[b] priuet eccleſiaſtica: ſub anathemate aūt ſine[c] ꝯſcia archiepi aut coepōꝝ nulluȝ preſumat ponere niſi vnde canonica docet auctoritas: qꝛ anathema eterne eſt mortis[d] dānatio: ⁊ non niſi pro mortali dȝ imponi crimine. ⁊ illis qui alr̄ non potuerunt corrigi.

Item ex concilio aluernēſi.

ℭ Pro paruis ⁊ leuib⁹ cauſis nullus cōmunione priuet.

Nullus ſacerdotū quēꝙ̄ recte fidei hoiem ꝓ paruis ⁊ leuibus[e] cauſis a cōmuniōe ſuſpendat: ꝑter eas culpas ꝓ qb⁹ antiq pīres arceri[f] ab ecclīa iuſſerūt cōmittētes.

Itē ex ꝯci. triburienſi.

ℭ Pro his tribus criminibus quilibet cōione priuetur.

Nullus. e ℭ Et leuib⁹. ſi. ſ. r. epi. vel intellige de venialib⁹ vt. ī. de ꝯſe. di. ij. q̄tidie.⁊.c. panē de altari.

f ℭ Arceri.i. excōica. i. Baz. tñ intellexit ꝙ quicunꝗ eſt in mortali peccato nō debet ingredi eccleſiā: per id quod eſt. xxiij. q. iiij. vir cum ꝓpria ſed non eſt verū. vt ibi dī ⁊. ī. de pe. di. v. falſas.⁊. i. q. i. qui ſtudet. Jo.

Certum. ℭ Caſus. Quidam clerici vocati ad ſynodum venire contēnebant aut ſi veniebant nō obedicbant: vel ſi obediebant ad tempus ante finem cauſe a ſynodo recedebant: queſitum fuit de iſtis vtrum pro his tribus criminibus ſint excōicandi. Et rñ. ꝙ ſic.

g ℭ Tribus. ſ. ꝓ ꝯtumacia iſtoꝝ. idē de q̄libet alio crīe.

h ℭ Ante finitam. ſic. ī. de conſe. di. i. miſſas.

Certū eſt ꝓ his tribus[g] criminibus aliquē excōmunicari debere: cū ad ſynodum canonice vocat⁹ venire contēnit: aut ſi poſtq̄ illuc venerit ſacerdotalibus reſpuit obedire preceptis: aut ſi ante finitā[h] cauſe ſue examinationem a ſynodo abire pſumit.

ℭ De his[i] inq̄ ⁊ hmōi premiſſe auctoritates loquūtur: nō de iniuſte ſuſpēſis. Quod aūt iniuſte ſnie parenduȝ nō ſit multis auctoritatib⁹ ꝓbatur: quarū prima eſt illa Hieronymi. ſuper matheum li. iij.

ℭ Snia paſtoris reū vel innocentē nō cōſtituit vel facit.

Homo[k] ſacerdos mundū leproſum nō facit: ſic epūs vel pſbyter nō alligat[l] eos q inſontes ſunt: nec[m] ſoluit noxios: ſȝ ꝓ offō ſuo cum pctōꝝ varietates audierit. ſ. ſcit[n] q ligandus ſit qui ſoluēdus.

Itē Aug. ſuper Mattheū.

Ridiculū eſt Palea. vt eum mundū eſſe dicamus qui vinculis peccatoꝝ ſuorum ligatus eſt ꝓpter hoc ſolum ꝙ epus dr̄ habere huiuſmodi poteſtateȝ: vt ſoluti ab eo ſoluti ſint in celo: Et ligati in terris ligati ſint in celo. Sit ergo irreprehēſibilis qui alterum ligat aut ſoluit.

Item Gelaſius papa epiſcopis orientalibus de dānatione dioſcori.

ℭ Non eſt peruerſa ſolutio cū iniqua ferretur ſnia.

Cui eſt illa

i ℭ De his. hec eſt ſ̄r ta ps. q. in qua ꝓbare itēdit magr̄ ſupſ cialr̄ ꝙ ſnie iniuſte nō ſit parendū. ſ. ꝙ neminē ligat apud deū ſup. niſi cōtēnat alſ ꝯ. xxiiij. q. iij. notandū. hoc tñ intendit ꝓbare per. xix.c. q̄ aliter intelliguntur q̄ in ſnia excōicationis. Jo. de fa.

ℭ Caſus. Nūc dicit ſ. ꝙ de talibus ꝯtumacib⁹ loquunt ſu pradicte auctētes qb⁹ nō eſt cōicandū: ſed non loquuntur de iniuſte ſuſpēſis: cui iniuſte ſnie ꝓbat ſophiſtice nō eſſe parēdū multis auctīb⁹: quarū prima eſt hec.

k ℭ De his. i. de contumacibus.

Homo. ℭ Caſus. Dicit hic hiero. ꝙ ſicut ſacerdos veteris teſt. mūdū non faciebat leproſuȝ: ſic hodie platus nō ligat ꝑ ſuam ſniaȝ inſontes: nec ſoluit noxios ſed ex officio ſuo ſcire dȝ quis ligandus ſit ⁊ quis ſoluendus.

k ℭ Quō. Sicut enī dicebatur leproſus ducebaſ ad ſacerdotem: ⁊ ſi ille iudicabat illū leproſuȝ vel mundū ita habebaſ vt. ī. de pe. di. i. §. ex his itaꝗ. Et ſic pȝ ꝙ ſnia nō dat nouū ius ſed vet⁹ declarat vt. ff. ſi ſer. vē. ſicuti. §. ij. tñ ſi ſnia fuerit lata ꝓ reo ꝑ hoc non tolliſ obligatio. vt ff. de ꝯdi. ide. iulia. ſȝ ſi ꝓ actore ferat dat ei nouā actōeȝ. vt C. de re. cre. actori.

Sententia non dat nouū ius.

l ℭ Non alligat. quātum ad deum ſed quātum ad eccleſiam. vt. xxiiij. queſtio. iij. ſi quis non recto.

m ℭ Nec ſoluit noxios talis abſolutio non ꝓdeſt quātum ad eum qui querit indiſcretū ſacerdotem vt eum per imperitiam abſoluat. vt. ī. de pe. di. vj. qui vult.

n ℭ Scit. id eſt ſcire debet vt iudex. Joan.

Cui eſt. ℭ Caſus. Dioſcorus hereticus alexādrinus patriarcha quoſdā excōicauit qui eius ſnia credebant ſe eſſe ligatos: querit a gelaſio vtruȝ a tali ſnia ſint

ligati. Et reſpondet ꝙ non nec indigent abſolutione: ſꝫ deponant vanam opinionē ⁊ erit ſententia nulla.

a Illata. a dioſcoro heretico cuius ſnia nulla fuit. Sꝫ qd ſi aliā tuliſſet ſniam in ſuos ſubditos? Dico ꝙ ſꝫ qꝛ illi q ſunt ex̄ eccleſiā nō hnt iuriſdictionē: vt. xxiij. q. v. ſi ꝓpterea. ⁊. iij. q. vij. c. vlt. alij ꝯ ſentiūt: vt. xxiij. q. j. audiuim⁹ ſed illud nō ſꝫ cū ex cōicat⁹ ē: vt ex̄ de ſen. ⁊ re iud. ad ꝓbāduꝫ.

S Ecundum. ❡ Caſus. Dī ſ ꝙ nature dei. ſ. hoī nō pōt aliqs iniuſte nocere: nec ipſa pōt iniuſte ⁊ ſine cā nocere: qꝛ de⁹ nō patiť quēꝗ̄ iniuſte nocere. Seq. c. plana ſūt vſqꝫ ad. c. in cūctis.

b Nec dei. i. deo.

c Nec nocere. qn puniat malefactorē vt. xxxij. q. iiij. nemo.

Li.ij.v. Q Epiſti.

d Diſrūpit. vt xv. q. vj. auctoritatē.

e Solueris. q. d. ſi iuſte ligas erit ligatus in celo ⁊ econuerſo. de pe. diſtin. j. quem penitet.

T Emerarium.

f Plerunqꝫ. nocet eni ſi ꝯtēnať.

lu.xvj. g Ut noceat. qꝛ ſi ꝑ imperitiā iudicat facit litē ſuaꝫ: vt iſti. de ob. q ex quaſi deli. na. §. j. ſꝫ ſi ꝑ dolū incurrit īfamiā: ⁊ ꝓpterea puniť in totā litis eſtimationē. C. de pe. iu. q male iud. l. ij. eodeꝫ modo ad lītereſſe puniť q iniuſte excōicauit aliquē niſi errauerit ex cauſa ꝓbabili: vt ex̄ de ſen. excom. ſacro.

Sexma idicās iliter ſitur.

Q Uid obeſt ho.

h Tabula. ij. q. j. c. nomen.

i S Enti. ſ. eo. non ſunt ꝯ. xj. q. j. nolo. de ꝯſe. di. j. iudemus. in illis. c. di ꝙ nō ſufficit ꝯſcia ſꝫ regriť bona fama ꝗ̄tū ad alios. Sꝫ illa. c. loquunť qn ſum⁹ inter tales q pati ſunt imitari ⁊ nō rephendere: vnde ne tales corrumpamus exemplo niti debemus vt fama noſtra luceat coram eis: ſed hic loquitur cum ſumus inter tales qui non curant imitari ſed reprehendere tūc ſufficit nobis ꝗ̄tum ad eos ꝯſcia bona.

Sna bo- ū con nia re ritur.

late a ſnia deponat errorem ⁊ vacua eſt: ſꝫ ſi iniuſta eſt tāto curare eā nō dꝫ ꝗ̄to apd deū ⁊ ei⁹ eccleſiā nemīnē pōt grauare iniqua ſnia: ita ergo ea ſe nō abſolui deſideret qua ſe nullatenus ꝯſpicit obligatū.

Item Aug. de ſūmo bono.

❡ Deus non nocet nec nocere patitur aliquem iniuſte.

S Ecundū catholicam ſidē nec dei b nature nocere quiſꝗ̄ poteſt: nec natura dei iniuſte nocere cuiꝗ̄ pōt: nec nocere c iniuſte patiť quēꝗ̄: qui eni nocet (vt apl̄s ait) recipiet hoc quod nocuit.

Idē de vbis dn̄i. ❡ Iniuſta vincula diſrumpet iuſticia

Q Epiſti habere fratreꝫ tuū tanꝗ̄ publicanuꝫ: ligas illū in terra: ſed vt iuſte alliges vide: nam iniuſta vincula diſrumpit d iuſtitia: queꝫ ſolueris e (inquit) in terra ſolutus erit in celo. Idem de ſermone domini in monte.

❡ Temeritas iudicandi nō ei qui iudicať ſꝫ iudici nocet.

T Emerariū iudiciū plerūqꝫ f nihil nocet ei de q̊ temere iudicatur: ei autē qui temere iudicat ipſa temeritas neceſſe eſt vt noceat g.

Idem ad clerum hyponeñ.

❡ No obeſt hoi iniuſta ſnia

Q Uid obeſt hoi ꝙ ex illa tabula h vult eū delere humana ignorantia ſi de libro viuentium nō deleat iniqua ꝯſcientia. Ideꝫ ad ſecūdinū manicheū. ❡ De eodē

S Enti i de auguſtino q cqd libet: ſola me in oculis dei ꝯſcientia non accuſet.

Item Grego. conſtantino mediolaneñ. archiepiſcopo.

❡ Quod ꝯſcientia iuſti faciat aliorum maledicta non timeāt.

I N cūctis que in hac vita aduerſa proueniunt: ſola eſt (ſicut noſtis) oīpotētis dei diſtrictio pēſanda atqꝫ ad corꝑriuꝫ ſemꝑ recurrendū: vt nullius ibi lingua k iplicet vbi ꝯſcia nō accuſat: quē enim cōſcientia defendit liber eſt inter accuſationes: ⁊ liber ſine accuſatione l eſſe nō pōt ſi ſola q̄ interius addicit m ꝯſcia accuſet. De vīa igiť ſanctitate abſit a xpianoꝝ iudicio ea q̄ maledicorū n hominū rumorib⁹ ꝯficta credim⁹ in q̄licūqꝫ modulo ſuſpitionis adduci: qꝛ ⁊ ſacri eloquij teſtimoniū tenemus vt mala maioꝝ cū forſitan dicuntur niſi ꝓbata o credi nō debeāt ſꝫ citius ꝓbata p vlciſci q. Hoc igiť dixi vt nimie leuitatis eē oſtenderem: ſi qs mala grauia credere ſtudeat q̄ ꝓbari nō poſſint: vn̄ ſcitas vr̄a dꝫ mentē ſuā a maledicorum hoīum rumoribus atqꝫ obtrectatiōib⁹ diſiūgere: ⁊ ſola q̄ eterne vite ſunt atqꝫ ad vtilitatē ſubditoꝝ ꝓficiūt cogitare. Vn̄ aug. i pſal. xxxvj.

❡ Fruſtra aſpernantur ab homine que deus iuſtificat.

E T ſi ad tps dānaris ab hoīe: ⁊ ſi dixerit ſniam ꝓconſul in cyprianū r: aliud eſt ſella s terrena aliud eſt tribunal celeſte: ab iferiori accipit ſniam a ſupiore coronā t.

Idem in pſal. xxvij.

C Uſtodi u intus inocentiam tuam vbi nemo opprimit cauſam tuam: preualebit in te falſum teſtimonium ſed

I N cunctis. ❡ Caſus. Conſtantinus archieps mediolanē. infamat⁹ erat a qbuſdā maledicis ſup quibuſdā criminib⁹: ⁊ iō corrigere ſubiectos ꝑtermittebat nec etiā ꝑdicabat: qꝛ credebat ꝙ papa crederet va eſſe q̄ dicta ſunt de eo. papa vero ſcribit ei vt ꝓpter hoc non dimittat vtilitatē ſubditoꝝ: ſed ſolam cōſcientiā mundā retineat apud deū: ⁊ dicit ſe talia nunquā crediddiſſe cum ſacri eloquij teſtimonia dicāt mala non eſſe credēda niſi ꝓbenť.

k Lingua. ablatiui caſus. ſ. vt ꝓpter nulli s linguam credat ſe aliquis implicitum ⁊ reum.

l Accuſatione. interiori.

m Addicit. i. condemnat.

n Maledicoruꝫ. Ar. ꝙ īfamia orta ab inimicis nō iducit purgationē. extra de pur. ca. cū in iuuentute. ⁊. ij. q. v. oībus. nec etiā a leuib⁹ ꝑſonis nec ab illis q de facili credunt.

o Niſi probata. ſ. xxx. q. v. nullū ante.

p Probata. alias prolata.

q Ulciſci. i. puniri ꝗ̄citius fieri pōt: vt xxiij. q. iiij. cuꝫ quꝗ̄.

E T ſi ad tps. ❡ Caſus. Dicit Aug. ꝙ ꝗ̄uis hō dānetur in hoc ſeculo iniuſte a terrena poteſtate vt cyprianus martyr nō eſt tn̄ curandū: qm̄ a ſupiori iudice recipiet coronā. Et ſꝫ Hug. eſt in lr̄a ꝓcōſul: ⁊ ſm hoc erit ibi addixerit.

r Cyprianum. martyrem.

s Sella. i. ſedes iudicis.

t Coronā. ſi ſentētiam patienter ferat vt. ſ. eo. qui iuſtus.

C Uſtodi. ❡ Caſus. Dī hic ꝙ lꝫ falſuꝫ teſtimoniū faciat alicui iuſto ꝑiudiciū apud ſeculares nō tn̄ apd deū ꝑualebit: cū deus erit iudex ⁊ ſola ꝯſcia teſtis: ⁊ ideo in anima dꝫ inocentia cuſtodiri vbi cā iuſti nō opprimať.

v Cuſtodi. qꝛ corpori vis poteſt fieri nō anime. xxxij. q. v. §. i. xxiij. q. vj. in prin. Joan. de fan.

apud homines: nũquid apđ deũ valebit vbi cã tua dicenda eſt? qñ deus erit iudex alius teſtis ꝙ ↄſcia tua nõ erit: īter iuſtũ iudicē ⁊ ↄſciaʒ tuã noli timere niſi cauſaʒ tuam.

Item Gregorius papa.

¶ Nõ hominum linguas: ſed ↄſcias curare debemus.

Inter verba laudantiuʒ ſiue vituperantiũ ad mentem ſemp recurrendũ eſt: ⁊ ſi nõ in ea inuenit̃ bonuʒ qđ de nobis dr̃ magnã triſtitiaʒ generare dʒ: ⁊ rurſum ſi non in ea inuenit̃ malũ qđ de nobis hoīes loquunt̃ in magnã debemus leticiam proſilire. Quid enim ſi nõ omnes laudant ⁊ ↄſcia liberos nos eſſe demõſtret? habemus Paulum dicentē: Gloria nr̃a hec eſt teſtimoniũ cõſcientie nr̃e. Job quoqʒ dić: Ecce i celo teſtis me⁹. Si ergo eſt nobis teſtis in celo teſtis in corde dimittamus ſtultos foris loqui qđ volũt. Quid enim aliud detrahẽtes faciunt niſi ꝙ in puluerē ſufflãt ⁊ in oculos ſuos terrã excitant vt vñ plus detractionis pflant: ide magis nihil veritatis videant.

¶ Vocandi tñ etiã ſunt ipſi ⁊ trãquille admonendi eiſqʒ ſatiſfieri modis oibus debʒ: ſcientes qđ de iudeis veritas dicit: Ne forte[a] ſcandalizem⁹ eos. Si autē ſatiſfieri ſibi ex veritate noluerint habes ↄſolationem quã aſpicias in euãgelio. Cũ enim dño dictum fuiſſet: Scis qꝛ audito hoc vbo[b] ſcãdalizati[c] ſunt iudei. Rñdit: Sinite illos ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ. Paulus quoqʒ apl̃s admonet dicēs: Si fieri põt qđ ex vobis eſt cũ oibus hoīb⁹ pacē hñtes: dictur⁹ cuʒ oibus paceʒ habeamus. hoc difficile eſſe pſpiciēs pmiſit[d] ſi fieri põt: ⁊ ſubiũxit: qđ fieri põt cum dicit qđ ex vobis eſt. Quia ſi nos in mēte charitatē erga odientes ſeruare cupim⁹ ⁊ ſi illi nobiſcũ paceʒ nõ hñt: nos tñ cum illis[e] ſine dubio habem⁹. ¶ Hoc iter eos obſeruandũ eſt q parati ſunt ſuſpicari qđ non vident: parati ſemp rep̃hendere nunꝙ imitari: apud alios aũt cõſciẽtia eſt neceſſaria nobis fama illis. Unde Augu.

¶ Conſcientia nobis ⁊ fama proximis eſt neceſſaria.

Non ſunt[f] audiẽdi ſiue viri ſancti ſiue femine qui qñ reprehendunt̃ in aliq̃ negligentia per quaʒ fit vt in malã veniant ſuſpitionē vnde ſuam vitam longe abeſſe ſciũt dicunt corã deo ſufficere ſibi ↄſciam: exiſtimationē hominum nõ ſolũ impudenter verũetiam crudeliter ↄtēnentes cũ occidant[g] animas aliorum ſiue blaſphemantiũ viã dei[h]: quibus ſm̃ ſuã ſuſpitionem quaſi turpis q̃ caſta eſt: diſplicet vita ſcõꝝ: vel etiam cũ excuſatione[i] imitantiũ: nõ qđ vident ſed quod putant. Proinde quiſqs a criminibus flagitioꝝ atqʒ facinoꝝ vitam ſuã cuſtodit ſibi bñ facit: quiſqs aũt ēt famã ⁊ in aliis ē miſericors: Nobis eni neceſſaria eſt vita nr̃a aliis fama nr̃a. Item Hiero. ſup epiſtolã pauli ad Philemonē.

¶ Apud deũ maledicit̃ qui

Diuiſio. Inter verba. ¶ Caſus. Hoc c. diuiditur in duas ptes. In prima parte dicit ꝙ ſiue laudamur ſiue vituperamur ſemp eſt ad mentē recurrendum: ⁊ ſi bonũ qđ dr̃ nõ eſt in nobis triſtari nõ debemus: ſi vero malũ quod hoīes de nobis loquunt̃ non eſt in nobis multũ gaudere debem⁹. nã lʒ mala de nobis dicantur: ↄſcia tamē apud deũ nos liberos eſſe demonſtrat: quod ꝓbat duabus auctoritatibus: ſcilʒ Pauli ⁊ Job. Stulti vero bonis detrahētes puluerē peccati in oculos ſuos ſufflant: qꝛ magis ſibi nocent ꝙ alij: ſicut in puluerē ſufflans magis nocet ſibi ꝙ alij. In ſcđa parte dicitur ꝙ infamãtib⁹ eſt ſatiſfaciendum ſi parati ſunt recipere ſatiſfactionē ne forte ſcandaliʒent̃: qđ ꝓbat exemplo xp̃i q ne iudei ſcandaliʒarentur ſoluit tributum: ſi aũt nolũt ſatiſfactionē recipe de ipſoꝝ ſcandalo non eſt curandũ. Et hoc ꝓbat duabus rationibus. ſ. exẽplo xp̃i: qui cũ audiſſet pharifeos ſcãdaliʒatos: eo ꝙ docebat cibos nõ diſcernendos nõ curauit. Sed ait: Sinite illos qꝛ ceci ſũt ⁊ duces cecoruʒ. Et auctoritate Pauli q precepit romanis: vt ꝙtum in eis ēēt cum oibus hominibus pacē haberent: lʒ ſcandaliʒati ſint de hoc. ſcđa pars incipit ibi: vocandi tñ.

a ¶ Ne forte. hec fuerunt verba xp̃i cuʒ peteret̃ ab eo tributum dixit petro: Uade ad mare ⁊ piſceʒ qui tibi pͥus occurrerit tolle: ⁊ qđ inueneris in ore piſcis da ꝓ me ⁊ pro te: vt xxviij. q. j. iam nũc. Et eſt arg. ꝙ aliquid omittitur rõne ſcãdali. l. diſt. de his vo.

b ¶ Verbo. Non qđ intrat in os: ſed qđ procedit ex ore coinquinat hominem: tũc dixerunt diſcipuli: Scis qꝛ pharifei audito hoc verbo ſcãdaliʒati ſũt: phariſeorum enim erat religio in cibis diſcernendis.

c ¶ Scandaliʒati ſunt. i. indignati ſunt: alr̃ dedignati.

d ¶ Premiſit. Arg. ex ordine verborum argumentandum arg. xliij. di. c. j. in ſi. extra de reſcrip. cum dilecta.

e ¶ Cum illis. Ar. ꝙ fides eſt illi ſeruanda qui eam nõ vult ſeruare. xxxiij. q. v. ꝙ deo. xxij. q. iiij inocens. cõtra. ar. extra de iureiur. peruenit. in ſi. Et eſt huic ſi. ff. de arbi. celſus. §. idem.

¶ Hoc inter eos. ¶ Caſus. Dictũ eſt ſ. in c. inter de ba. ꝙ dimittendi ſunt ſtulti foris loq: nec eſt curandum de detractionibus maloruʒ. Sed dicit Gra. ꝙ hoc intelligenduʒ eſt de illis qui paratũ ſunt rep̃hendere et nõ imitari: apud q̃s ſola ↄſciẽtia ſufficit: apud vo illos q parati ſunt audire ↄſcia ⁊ fama eſt neceſſaria: qđ ꝓbat ſequens. c.

Non ſunt. ¶ Caſus. Quidam ſancti viri vel femine cuʒ infamarentur a quibuſdaʒ nõ curabant: dicentes ſolam cõſcientiã mũdam ſibi ſufficere apud deum: queſitũ fuit ab Aug. vtꝝ bñ dicerent? Et rñdet ꝙ nõ: qꝛ ↄſcia noſtra nobis eſt neceſſaria: alijs vero fama noſtra. vel etiã cum excuſatione: Uerbi grã: Uidebant mali iuſtũ ex cauſa infirmitatis frangere ieiunia: qui neſciẽtes cauſam rep̃hendebant: vnde nõ debet hoc facere in publico. Uel forte prelat⁹ maluʒ parochianũ propter ſcandalum tolerat in peccato qđ alij neſcientes repreh endunt: ⁊ ideo cauſa debet eis dici. Seq. capitu. patet.

f ¶ Non ſunt. T. ij. queſtio. j. nolo.

g ¶ Cum occidãt. exemplo: vt. ij. qđ. vij. paulus.

h ¶ Uiam dei. id eſt chriſtianam religionem.

i ¶ Cum excuſatione. vt ſi viderent aliquem ſoluere ieiunium iuſta de cã ipſi idē faciũt exẽplo eoꝝ cum tamē ignorent cãm quare ille faceret: ⁊ ſic ſe excuſant g aliũ.

✠ ¶ Add glo. ↄcor. ⁊ q̃ ibi no. in addi. c. eſto. in gl. in v. deſeratur. xcv. di.

ij. Cor. j. c.

Job. xvj. d

Matth. xvij. d. Xp̃s tributum ſoluit.

Mat. xv. b

Ro. xij. d.

a Si quis. Hic reuertit̃ Gra. ad ꝓpoſitum ad oſtendē-dum.ſ.ꝙ ſnia iniqua nocet ei qui eam ꝓtulit non aũt ei contra quem ꝓlata eſt. Poteſt etiã hoc intelligi de reb⁹ ipſis.ſ.ſi qs vitia dixerit eſſe virtutes vel ecõuerſo. b Dixerit.iudicando. c Iuſtũ.abſoluendo. d Abhominabilis. q2 mortalr peccat ⁊ ꝯdonat ei qd dicit Aug. ſup ꝑmaz epĺam ad Cor. ꝙ errare in rebus eſt mortale peccatũ.ſ.cũ putat quis id op⁹ eſſe bonuz qd eſt malũ vel ecõuerſo. nam qlibet adulterus tenet ſcire hoc eſſe bonũ illđ malũ. Uel dic dixerit.ſ.firmiter aſſeuerauerit cum non ſit certus.

Si quis hoiem. Caſus. Reddit Gra.ad ꝓpoſitum ſuũ.ſ.ad ꝓbandũ iniquaz ſniam nocere ei q eam tulit: ⁊ non illi ꝯ quem lata eſt: ⁊ ita nõ eſſe ei parcẽdum. Eſt ergo caſus hui⁹.c. Quidã dicebant iuſtũ hoiem eẽ iniuſtũ: alij dicebãt iniuſtũ eſſe iuſtũ: qſituz fuit a hiero. vtrũ iſti ſint mali. Et rñdet ꝙ ſic: ⁊ hoc ꝓbat auctoritate Eſa. dicẽtis. Ue his qui dicũt dulce amarum. e Crediderit.ſ.aſſeuerauerit. f Errat.non opinando ſed ſtulte aſſerendo.

Ue qui dicitis. Caſus. Eſaias docet in hoc.c.ꝙ qui dicit malũ eẽ bonũ ⁊ econuerſo habebit penã tpalem ⁊ eternam.⁊ hoc ꝓbat exẽplo iſraelitici ppĺi: q nõ ſolum captiuus duct⁹ eſt in babylonem ſed etiã infernus dilatauit aĩam ſuã vt eos reciperet: ⁊ os ſuũ abſq3 termino aperuit: q2 in hoc deſcẽderunt ad eũ.ſ. ad infernum. Et pñt hec duo.c.intelligi nõ ſolum de perſonis ſed etiam de rebus.ſ. de vitijs ⁊ virtutibus: vt ſi aliquis dicat vitium eſſe virtutem vel econuerſo. Sequentia duo.c.plana ſunt.

g Eius.id eſt hieruſalem. h Dilatauit.loquitur humano more. i homo. id eſt minor. k Homo.id eſt ſuperbia. k Uir.id eſt maior. k Uir. id eſt ſuperbus. l Exaltabitur.id eſt altus apparebit. m Sanctificabit̃.ſ.ſanctus apparebit vt ibi: Sanctificetur nomẽ tuum.

moribꝰ diſſonã ꝓfert ſniam.

Si quis[a] dixerit[b] iuſtũ[c] iniuſtum ⁊ iniuſtũ iuſtuz abominabilis eſt vterq3 apud deũ: ſimiliter q ſanctuz dicit nõ ſanctũ: ⁊ rurſus non ſanctũ aſſerit ſanctũ abominabilis[d] eſt apđ deũ. Idem.

Chriſtum violat qui ſanctum nõ ſanctum vel nõ ſanctum ſanctuz eſſe crediderit.

Si quis homines qui ſanctus nõ eſt ſanctuz eſſe crediderit[e]: ⁊ dei eum iũxerit ſocietati xp̃m violat cuius membra ſumus. Et infra: Omnes credentes (ſm Apoſtolum) xp̃i corpus efficimur qui in xp̃i corpore errat[f] ⁊ labitur aſſerens membrũ eius eſſe ſanctum cũ non ſit: vel nõ eſſe ſanctum cũ ſit: vide qualĩ crie obnoxius fiat. Eſaias enĩ dicit: Ue his q dicunt dulce amarũ ⁊ amarũ dulce: ponẽtes tenebras lucẽ ⁊ lucẽ tenebras: dulce puto eſſe ſancti moniã amaruz qđ ſcimonie ꝯrium eſt. Item Eſaias.

Eternum ve maledictionis inueniet qui bonos malos ⁊ malos bonos dixerit.

Ue qui dicitis bonum malũ ⁊ malum bonũ: ponẽtes tenebras lucem ⁊ lucem tenebras: ꝓpterea captiuus ductus eſt ppĺs meus: q2 nõ habuit ſcientiã: ⁊ nobiles eius[g] interierunt fame: ⁊ multitudo eius ſiti exaruit: ꝓpterea dilatauit[h] infernus animam ſuaz ⁊ aperuit os ſuum abſq3 vllo termino: ⁊ deſcenderũt fortes eius ⁊ populus ei⁹ ⁊ ſublimes glorioſiq3 ei⁹ ad eũ: ⁊ incuruabitur homo[i] ⁊ humiliabit̃ vir[k]: ⁊ oculi ſublimiũ deprimentur: ⁊ exaltabitur[l] dñs in iudicio ⁊ de⁹ ſanctus ſanctificabit̃[m] in iuſtitia. Item Greg. in homil. xxvij.

Ligãdi ſoluẽdiq3 ptãte ſe priuat q hanc iniuſte exercet.

Ipſe ligandi atq3 ſoluẽdi poteſtate ſe priuat[n] q hanc pro ſuis voluptatibus ⁊ non ſubditoꝝ moribus exercet. Idem. De eodem.

Iudicare digne de ſubditis nequeũt qui in ſubditorum cauſis ſua⁹ vel odia vĺ gratiam ſequuntur. Idem.

Non eſt vera preſidẽtis abſolutio niſi ſequatur arbitrium interni iudicis.

Tunc vera eſt abſolutio pſidentis cũ interni[p] ſequitur arbitriũ iudicis[q]: qđ bñ qua triduani mortui reſuſcitatio illa ſignificat hoc videlicet demõſtrat: q2 prius dñs mortuum ſuſcitauit ⁊ viuificauit dicens: Lazare veni foras: ⁊ poſtmodũ is qui viuus fuerat egreſſus a diſcipulis eſt ſolutus: ſicut ſcriptum eſt. Idem in regiſtro.

Priuilegio meret̃ carere qui eodem abutitur.

Priuilegium[r] oĩno meretur amittere qui pmiſſa ſibi abutit̃ poteſtate.* Idem.

Je in quem canonica nõ fertur ſentẽtia penam nõ debet ferre canonicam.

Non debet is penam[s] ſuſtinere canonicam in cuius dãnatione nõ eſt canonica ꝓlata ſnia.

n Ipſe. n Priuat.ſ.meret̃ ꝓuari.ſic.xj.q.ij. ſepe ſit. vel proprie quia priuilegiuz nõ conceditur ad abuſum. o Iudicare dig. ⁊c. Sua. vt.ſ. eo. quattuor.

Tunc vera eſt. Caſus. Inducit hoc.c.Gra.ꝙ ẽt iniuſta abſolutio nõ ꝓdeſt ⁊ a ꝯrio ſenſu nec iuſta ꝯdẽnatio. Eſt ergo caſus. Oſtẽdit Gratia.ꝙ prelatus nõ d3 abſoluere delinquentẽ niſi pri⁹ videat a dño pctm̃ ſi bi eſſe remiſſum. Et hoc ꝓbat exẽplo lazari mortui qtriduani quez diſcipuli nõ abſoluerũt prius q̃ viderunt ipm a xp̃o viuificatuz. Sequẽ. duo.c.patent. p Interni.ſ.conſcientie vel dei. q Iudicis.ſ. dei. hic vult dicere ꝙ ſacerdos neminez abſoluet niſi pceſſerit abſolo dei.ſ. gt ino.

Priuilegium. hec eſt ps illi⁹ ꝯ.di.lxxiiij. vbi iſta ⁊ capitu. geſta. r Priuilegium. Perdit̃ ꝓuilegiũ pp abuſũ vt hic.+ Propter delictũ.xxv.q.ij. ita nos. Itẽ pp ꝯriuz factũ. ex̃ de ꝓui.ſi de terra.⁊ ex̃ de ꝯſti.cuz acceſſiſſent. Item pp negligentiã. ff. de nũ di.ſ.j. Item pp enormẽ dãnum ſfiguẽ. niens. ex̃ de deci.ſug. geſtũ. Sed nũq̃d eccleſia pdit ꝓuilegiũ ſi delinquãt canonici vel mõachi? Ui ꝙ ſic: q2 ⁊ ciuitas pdit ſi deliquerint ciues.xxv.q.ij.ita nos. Itẽ nauis eccĺie puniat pp delictũ. C. de ſac. ſan. ec. iubem⁹.a. ex̃ de ꝓui.cũ plantare.in fi. Sed dicas ꝙ nõ.arg. ex̃ de arbi.c.cũ tpe.

Non d3. s Penã. Si ergo ꝯtet tibi ꝙ ſnia iudicis eſt iniqua potes iudici violenter reſiſtere. ex̃ de ap. ſignificauerũt. lxj. di. c. nullus inuitis. Eſt ergo hic

Marginal notes: Mat.vj.b — Jo.xj.f. — Priuilegio perdit multis de cauſis. + Con cor. tex. in l. liberã. ff. de pecu. ⁊ i l. g fine. ff. de neg. ge. + Con cor. l. xpianos. C. de paga. ſa. ⁊ tẽ. ſ. l. liberam. ff. de pecu. Excõicat⁹ iniuſte celebrãs an ſit puniẽdus.

Arg. ꝙ ſi quis celebrat poſt excõicationem iniuſte latam ꝙ non dʒ ſuſtinere aliquam penam: qꝛ qui ꝓbat ſniam excõicationis eſſe iniuſtam nõ eſt cogendus ad aliquã ſatiſfactionẽ. extra de of. ordi. ad reprimendas. argu. ſ. ea. cui eſt. ſed hoc nõ eſt verum: vt. ſ. ea. ſi eps forte. ⁊ c. ſeq. q. j. ſi quis eps. licet ſit argu. contra. xv. di. epiſcopus.

℃ Si ergo. hec eſt. v. ps in q̃ facit diſtinctionẽ ⁊c̃. Jo. de f.

℃ Caſus. Cõcludit Gr̃anus ex. c. ſ. pxi. dicens ꝙ ſi iniuſte degradati non pñt eſſe qͦ fuerunt niſi de manib[a] epoꝝ recipiãt quod iniuſte amiſerũt apparet ꝙ iniqua ſnia excõicationis ligat. Sed ſtatim rñdendo facit trimembrem diuiſionẽ iniuſte ſnie: dicens ꝙ ſententia qñqꝫ iniuſta eſt tm̃ ex animo qñqꝫ tantũ ex ordine qñqꝫ tm̃ ex cã. Et ad ꝓbandũ iſtam diuiſionẽ ſequentia. c. inducit. ⁊ dicit ꝙ in oibus caſibus iſtis eſt parendum ſnie.

lata ſnia. ℃ Ex his daẽ intelligi ꝙ iniuſta ſnia nullum ligat apud deũ nec apud eccleſiã eius aliqs grauaẽ iniq̃ ſnia: ſicut ex gelaſij[a]. c. habeẽ. Nõ ergo ab eius cõione abſtinendũ eſt: nec ei ab officio ceſſandũ in quẽ cognoſciẽ iniqua ꝓlata ſnia. Cur ergo capitula carthaginẽſis[b] ⁊ aphricani[c] atqꝫ alioꝝ cõcilioꝝ prohibent iniuſte dãnatuꝫ in cõmunione recipi ante iudiciũ examinationem: cur ⁊ illõ in ꝯcilio magũtinẽſi ſtatutũ eſt.

℃ Qui dãnaẽ a ſynodo qño in ſecũda inocens reparetur.

Epiſcopus preſbyter aut diaconus a gradu ſuo iniuſte deiectus ſi in ſcða ſynodo[d] inocens inueniatur nõ poteſt eſſe qͦ fuerat niſi gradus amiſſos recipiat corã altari de manibus epoꝛuꝫ: ſi eps eſt orariũ ⁊ baculũ ⁊ anulum: ſi pſbyter eſt orariũ[e] ⁊ planetam[f]: ſi diaconus orarium ⁊ albã: ſi ſubdiaconus patenã ⁊ calicem: ſic ⁊ reliqui[g] gradus in reparatiõe ſua recipiant ea que cũ ordinarenẽ ꝑceperant. ℃ Si ergo iniuſte deiecti nec etiã per epos reparari poſſunt niſi de manibus eoꝝ recipiant que amiſerãt: qño ſua auctoritate cuiqꝫ lʒ iniuſte ligatis cõicare ⁊ eis nõ petita abſolutione ſua celebrare officia: ſicut gelaſi[9] videẽ ſentire. Ad hoc reſpõdendũ eſt ꝙ ſnia aliqñ eſt iniuſta ex animo ꝓferentis iuſta vero ex ordine ⁊ cã: aliqñ eſt iuſta ex aio ⁊ cã ſed nõ ex ordine: aliqñ iuſta ex animo ⁊ ordine ſed nõ ex cã[b]. Cum aũt ex cauſa iniuſta fuerit aliquãdo nullum in eo oino ꝗ accuſaẽ delictũ eſt qͦ ſit dãnatione dignum: aliqñ nõ eſt in eo illud ſupra qͦ ferẽ ſnia ſed ex alio nominandus eſt. Ex aio eſt iniuſta ſnia cũ aliquis ſeruata itegritate iudiciarij ordinis in adalteꝝ vel in quẽlibet criminoſum: non amore iuſtitie ſed liuore odij vel pcio aut fauore aduerſarioꝝ inductus ſniam ꝓfert. ℃ Unde Beda ſup epſam Jacobi ait: Ira enim viri iuſtitiam dei nõ operaẽ: qꝛ qui iratus in aliquẽ ſniam ꝓfert: ⁊ ſi ille quãtuꝫ ad ſe[i] iuſtã reportet ſniam: iſte tñ qui non amore iuſtitie ſed liuore odij in eum ſniam dedit: iuſtitiaꝫ dei (in quẽ perturbatio nõ cadit) nõ imitaẽ. Item Greg.

℃ Sententia iuſtitie nõ eſt pro premio ferienda.

Qui recte iudicat ⁊ premium remunerationis expectat[k] fraudem in deũ ꝑpetrat: qꝛ iuſtitiam quã gratis impertiri debuit acceptione pecunie vẽdidit: bonis male vtuntur qui ꝓ tẽpoꝛali lucro iuſte iudicant: tales quippe ad veritatẽ nõ iuſtitie defenſio ſed amoꝛ pdij ꝓuocat: qbus ſi ſpes nũmi ſubtrahiẽ cõfeſtim a iuſtitie ꝯfeſſiõe recedũt: acceptio nũmoꝛum puaricatio veritatis eſt. Unde ⁊ pro iuſto dicitur: Qui excutit man[9] ſuas

℃ Ex his ℃ Caſus. Cõcludit Gra. ex ſupradictis ꝙ iniuſta ſnia nec apud deuꝫ nec apud eccleſiam quẽqꝫ ligare põt. Et ad hoc ꝓbandum ſophiſtice inducit. c. gelaſij pape. ſ. ea. cui eſt illata. ⁊ ideo dicit ab eius cõione non eẽ abſtinendũ. Sed poſtea huic ſolutioni obijcit duo. c. ſ. carthagineñ. concilij et aphricani. ſ. c. clic[9] ⁊ c. placuit. obijcit etiã c. magũtineñ. cõcilij. vt. j. eo. c. proxi.

a ℃ Ex gelaſij. ſ. eodem cui eſt.

b ℃ Carthaginẽſis. ſ. eo. ſi epiſcopus.

c ℃ Et aphricani. ſ. eo. placuit.

Epiſcopus. ℃ Caſus. Quidaꝫ eps vel pſbyter vel diaconus iniuſte fuit degradat[9]: queſitum fuit in concilio magũtineñ. vtꝝ poſſit exercere offm̃ ſuũ ſicut prius faciebat. Et rñdetur ꝙ nõ niſi inſignia graduuꝫ recipiat coraꝫ altari de manu epoꝝ ſicut prius amiſerat. Idem eſt de reliquis clicis hodie ſolus papa reſtituit depoſitos: vt. ſ. ij. q. vj. ideo. ij. Unde hoc. c. eſt correctũ: vel loquiẽ ſm̃ antiqua tpa vel de delegatis a domino papa.

d ℃ Synodo. hodie cõcilium nõ deponit epꝫ ſed ſolus papa: nec cõciliuꝫ reſtituit epm̃ ſed ſol[9] papa: vt. ij. q. vj. ideo ⁊ hic eſt ar. ꝙ eps poteſt reſtituere clericũ depoſitum: qͦ veruꝫ eſt cũ dicit depoſitionẽ nullam: qꝛ per falſos teſtes: vel ꝑ allegationes eſt conuictus: licet ſit argumen. contra. ff. de queſtio. l. prima. in fine.

e ℃ Orarium. ideſt ſtolam.

f ℃ Planetam. ideſt caſulam.

g ℃ Reliqui. hic pʒ ꝙ eque deponiẽ aliquis a minorib[9] ordinibus ſicut a maioribus: vt. xxiiij. di. c. vlti. ⁊ xxvij.

h ℃ Ex cauſa. ff. de lib. ⁊ poſthu. ſed ⁊ ſi ⁊ l. ſi poſthum[9]. §. vlti. ⁊ l. idem. ⁊ ff. de condi. ⁊ demõ. cum tale. §. falſam. ⁊ §. ſequenti. ⁊ l. falſa.

℃ Ira. ℃ Caſus. Quidã ſeruato ordine iudiciario quendam delinquentẽ ex odio ꝯdẽnauit: queſitum fuit an recte iudicauerit. Et rñdetur ꝙ ſic q̃tuꝫ ad cõdẽnatum ſed tamẽ ꝯdẽnans dei iuſticiã nõ imitatur in quẽ nõ cadit ꝑturbatio: cũ hoc ex odio fecerit.

i ℃ Quãtum ad ſe. Nota ſententiã quo ad vnũ tenere: quo ad aliuꝫ nõ: vt. xxiij. q. v. miles ⁊ c. cum miniſter. ⁊ c. xlix. diſtin. capi. vlti.

Qui recte. ℃ Caſus. Quidã iudex ordine iudiciario ſeruato iuſtam tulit ſniam ꝓ precio: tamẽ q̃ſitum fuit a Grego. vtrum talis iudex debeat dici bonus? Et reſpondet ꝙ nõ: quia non amoꝛ iuſtitie ſed pecunia illum ad veritatem ꝓuocauit cui ſi ſpes nũmi nõ aderit a iuſtitie tramite deuiabit: ſed bonus iudex ab omni munere excutit manus ſuas: ꝗ ꝓ recto iudicio vitã accipiet ſempiternam.

k ℃ Expectat. Arg. ꝙ licet nõ interceſſit pactio: peccat tamen qui expectat remunerationem: ſicut fenerator: vt xiiij. q. iij. c. i. Sed nũquid peccat qui iudici dat pecuniã vt iuſte iudicet? Dicunt quidã ſi dans hoc exprimit ꝙ ideo det pecuniã vt pro eo ferat ſniam turpiter [illegible] nec

Eps deponitur ⁊ reſtituiẽ a ſolo papa

Eſa. xxiij. c.

Iudici dãs pecuniaꝫ vt iuſte iudic an pecce

tunc repetet qđ dedit: ſed ſi ſimplr det ei vt iuſte iudicet vel vt iuſte teneť non peccat: ⁊ tunc repetet qđ dedit.xiiij. q.v.nõ ſane.pleriqꝫ doctores legũ dicunt: qualitercũqꝫ det nõ repetit: qꝛ voluit corrũpere iudicẽ: vt.ff.de condi. ob tur.cãm.l.ij.⁊ venales ſentẽtie nulle ſunt.ij.queſtio. vj.§.venales.

offi.dele.quereñ.ſi eſt realis ſtatim mandať executiõi: vt inſti.de offi.iudi.§.j. Sed ſi ſnia ſit lata ſup crie ſtatim mãdať executiõi: vt.ij.q.j.ſicut.C.đ penis.cũ reis.niſi in caſibus.ſ.cũ princeps ex iracũdia tulit ſniam vt ĥ.⁊.C. de penis.ſi vindicari. Itẽ ſi ſnia lata eſt ꝯ mulierẽ pregnãtẽ differť execu- tio vſqꝫ ad tpᵉ partus.ff.de penis.pregnãtis. Itẽ ſi eſt lata in ſeruũ differť executio quouſqꝫ dño reddiderit rõcinia. C.de bo.pſcri.l.j. Itẽ differť qñ inſula eſt aſſignanda a pncipe ij.q.vj.biduũ.§.ſiqdez. Itẽ differť cum qs eſt ꝯfeſſus de crie donec appareat an velit in ꝯfeſſiõe pſeuerare.C.de cuſto.re.l.ij.hec habẽtur in his ꝟſibᵘ. In pſonali poſt mẽſes qttuor: in re ꝓtinᵘ eſt oĩs ſnia pficienda. Sic in criminibus ſꝫ caſus excipe qnqꝫ. Cõfeſſus pregnãs iratus ⁊ inſula ſeruus.

a ℂ Ab omni.xi.j.q.j.ſunt nonnulli.

I lla. ℂ Caſus. Mauriciᵘ imperator furioſe delinquẽtes feriebat quãdoqꝫ: ũre Grego.ex hoc eũ redarguit: qꝛ tpe cõmotiõis iudex putat eſſe iuſtũ qđ facit ⁊ tñ eſt iniuſtũ: vnde iudex iudicare non debet niſi mẽte tota trãquilla et pacifica.

b ℂ Cõmotionis. iudex ergo cũ offenditur dꝫ dare inducias.ar.xxiij.qõ.v.c. ij.⁊.v.q.ij.relatum. in ſi.⁊.q.v.qui ambulat.

I ra. ℂ Caſus. Docet hic Ambr. ꝙ platus in corrigendo delinquẽtes irã debet a ſe remouere. Et hoc ꝓbat duabus auctoritatibus ſꝫ chriſti ⁊ pauli.

c ℂ Coercere. Iudex nõ dꝫ plus iuſto incãdeſcere ĩ eos quos malos putat ff.de offi.preſi.obſeruandum.

d ℂ Vindicãtes.repercutiẽdo.xxiij.q.j. §.j.al's poſſumᵘ vim vi repellere.ff.de iuſti.⁊ iu.vt vim.⁊.C. vnde vi.l.j.

C um apud. ℂ Caſus. Quidã miles ĩpetu furẽtis populi apđ theſſaloniã fuit interfectᵘ: quo audito theodoſiᵘ imperator atrocitate ſceleris cõmotus ad ludos circenſes iuſſit populũ ꝯuocari: ⁊ pcepit militibus vt pplꝫ indifferenter obtrũcarent. Sup quo facto cũ ab epĩs italie redargueret in ꝯſpectu eccleſie indumẽtis regalibus depoſitis publicã pniam egit: ⁊ ſtatuit vt ſnie principũ ſuper capitali cã ꝓlate ab executoribᵘ vſqꝫ ad dies triginta differãtur: vt locᵘ eſſet miſericordie ſi videret expedire vel equitati conſonare.

e ℂ Aiaduerſione. in ciuilibᵘ cauſis ſi actio eſt pſonalis vſqꝫ ad quattuor mẽſes mandať ſnia executiõi. extra de

ab omniᵃ munere iſte in excelſis habitabit.

I tem Mauricio impatori.

ℂ In prepoſitorũ operibus ſibi totum ratio vẽdicet.

I lla prepoſitorũ ſollicitudo vtilis eſt: illa ẽ cautela laudabilis in qua totũ rõ agit: ⁊ furor ſibi nihil vendicat: reſtringẽda ſub rõne ptãs eſt: nec quid agendũ prius ꝙ̃ ꝯcitata ad trãquillitatẽ mens redeat: nam cõmotionisᵇ tpe iuſtum putat omne qđ fecerit.

I tem Ambr.de ſcõ Ioſeph.

ℂ Grauiter delinquit q ex ira ſententiam profert.

I Ra ſepe etiã innocentes ad crimẽ adducit: qꝛ dũ iuſto amplius iraſcimur ⁊ volumᵘ aliena coercereᶜ peccata grauiora cõmittimus: ĩõ Apoſtolus ait: Nõ vos vindicãtesᵈ chariſſimi ſed date locũ ire: hoc eſt declinemus eã ne nos illa corripiat. Vnde dominᵘ ieſus mittẽs ad euãgelizandum diſcipulos miſit eos ſine auro ſine argẽto ſine pecunia ſine virga vt incentiua litis et inſtra eriperet vltionis.

I tẽ ex li.eccliaſtice hiſtorie.

ℂ Ratio dꝫ corrigere quod furore promulgatũ eſt.

C Um apud theſſaloniã ſeditio eſſet exorta ⁊ qdã vir ex militaribᵘ ĩpetu fuiſſet populi furẽtis extinctᵘ theodoſius repẽtini nũcij atrocitate ſuccẽſus ad ludos circẽſes inuitari populũ eiqꝫ ex ĩprouiſo circũfundi milites atqꝫ obtrũcare paſſim prout gſqꝫ occurriſſet gladio iubet: ⁊ vindictã dare nõ crimini ſed furori. Ob hoc cũ a ſacerdotibus italie redargueretur agnouit delictũ culpãqꝫ cũ lachrymis ꝓfeſſus publicã pniam in totius eccleſie ꝯſpectu egit: ⁊ in hoc ſibi ipᵒs aſcriptum abſqꝫ regali faſtigio patiẽter impleuit: qbus oĩbus illud quoqꝫ mirabilr adiecit: leges ſanxit in poſterũ vt ſnie principũ ſup aiaduerſioneᵉ ꝓlate in diem xxx.ab executoribᵘ differrentur quo locᵘ miſericordie vel (ſi res tuliſſet) pnie non periret.

I tem Gregorius.

ℂ In dictandis ſentẽtijs rectores nullo furore ducãtur.

S Ummope pcauẽdum eſt ne rectores eccleſie ⁊ q publicaᶠ iudicia exercent in dictãdis ſentẽtijs nullatenus leuitate aut furoreᵍ ⁊ ucti ſint pcipites: ſꝫ cauſis priᵘ diligẽter vẽtilatis cũ res q̃ ignorabať ad noticiã plenĩr venerit: tũc diuina ⁊ hũana lex reſoluaťʰ: ⁊ tuncⁱ ſm ꝙ ibi cõſtitutũ eſt (remota pſonarũ acceptiõe) diffinitiua ꝓferat ſnia. Hic eſt ꝙ moyſes querelas populi ſemp ad dñm tabernaculũ ingreſſus referebat: ⁊ iuxta qđ dñs imperabat iudicia ꝓponebat: nimirũ nos inſtruẽs vt nõ ex corde nr̃o ſed ex pcepto diuino cõdẽnatiõis ⁊ iuſtificatõis ſniaꝫ ꝓferamᵘ.

I tẽ Aug.ad Macedoniũ.

ℂ Iuſtũ iudiciũ vẽdi nõ pt.

N On lꝫ iudici vẽdere iuſtumᵏ iudiciũ: ⁊ ſi liceat

B Ummopere. ℂ Caſus. Quidã rectores eccleſie vel ſeculares iudices ex leuitate vł furore ſnias ꝓferebãt. Sed Greg.docet hoc nõ eſſe faciendũ ſed re plenĩ inueſtigata ſine acceptiõe pſonarũ ſm leges ⁊ canones dicit eẽ diffiniendũ. Et hoc ꝓbat exemplo moyſi qui querelas populi ad deũ referẽs iuxta domini pceptũ iudicabat: nos inſtruẽs vt nõ ex corde nr̃o ſed ex pcepto dei condẽnatõis ⁊ abſolutõis ſniaꝫ ꝓferamᵘ. Seq. duo.c.plana ſunt.

f ℂ Qui publica.id eſt ſecularia.

g ℂ Aut furore.ij.q.j.deᵘ oĩpotens.⁊.xxx.qõ.v.iudicantẽ.

h ℂ Reſoluatur.id eſt apriatur.

i ℂ Et tunc ſcđm.tñ bene tenetur iudex iudicare ſcđm quod ſibi vꝫ: vt in aucten.iuſiu.quod preſtať ab his.§. ij.col.ij.ff.de arbi.qualẽ. Et eſt ar.ꝙ ſm allegatiões potius ꝙ̃ ſm ꝯſcientiam ſit pcedendũ: vt.iij.q.vij.iudicet.

N On lꝫ. k ℂ Iuſtũ.multo magis iniuſtũ.xiiij.q.v.nõ ſane. Gl.dicit ꝙ aduocatᵘ vel iuriſpitᵘ nõ dꝫ vẽdere vel cõſiliũ vel pꝛocinjũ: qꝛ ſi cã eſt iniuſta nõ de-

Snia in tra qđ tpᵒ mãdatur executiõi.

Snia ſup crimie lata ſtatim mãdatur executioni: pterqꝫ in caſibus quinqꝫ.

Verſus.

.xij.d.

.ix.a.

Exo.xx. ij.g.

Iudex an ſm ꝯſciaꝫ debeat iudicare.

Aduocatᵘ an poſſit operas locare.

bet iudex eā aſſumere:imo ſp acceptā vel aſſumptā deſe- rere dʒ.C.de iudi.rē non nouā ſi eſt iuſta gratis tenet cōſulere vel patrocinari Et dicit Auguſtinꝰ hic loq ſm leges. Sʒ tu dicas ꝙ tales operas bn̄ poteſt locare gs.✠ Nemo enī de ſuo cogit facere beneficiū.x.q.ij.ꝑcarie. Ta- mē dico ꝙ ſi ſine labore pn̄t dare ꝯſiliū nō reuoluendo libros nec laborādo in ꝯlegēdis allegatiōibus tūc gratis tenētur ſbuenire.De iudice delegato dicas: ꝙ nihil pōt petere niſi expēſas.extra.de vi.ꝛ ho.cle.cū ab omni.modica tñ xenia pōt petere vel accipe: dū tñ talia ſint que iudicātis aīuʒ non inmutēt.ar. extra de ſimo.ꝛ ſi qōnes. qꝛ illa nō cōputant inter lucra.ff.de of.ꝓcō.l.ſolent.§.vl.nec hmōi xenia debent excedere in anno.c. aureos.ff.ad.l.iul. repe.l.eadē.in ſi.teſtis ēt ſumptꝰ petit. vt.iij.q.ij.vēturis. Ordinarius aūt iudex nō pōt expenſas petere cū ei certi ſūt redditꝰ ſtatuti.xxiij.qō.j.militare.

✠ Ad- de: an et qn̄ aduocatꝰ poſſit paciſci de ſalario.gl. ij.i.l. ſum pius.ff.de pac.ꝛ in.l. ſi.q aduocatorū.ꝛ ibi Cy.C. de poſtu.

✠ Adde an pauperi tenea tur aduocatus ipendere gratuitū patrocinīū. Et dic qd̄ ſic.no.Alb.de roſa. l.i.C.de ſuffra.doc. In.l.ꝓuidendū.C. de poſtu. Hoſti. in ſū.de pe.§. qbꝰ.verſi. qd de aduocatis,ꝛ verſi.ſʒ ꝛ a pauperi.

aduocato vēdere iuſtū ꝓciniū:ꝛ iuriſcōſulto rectum ꝯſiliū. Itē Iſido. ❡ De eodē.

PAuperᵃ cū nō hʒ quid offerat in iudicio nō ſoluʒ audiri ꝯtēnitur ſed etiam ꝯtra veritatē opprimit:✝cito violat auro iuſtitia nullamqʒ reꝰ pertimeſcit culpā quā redimere nummis exiſtimatᵇ.

❡ Huic itaqʒ ſententie que non amore iuſtitie ſed ex alia qualibet cauſa fert in quenq̄ humiliter obediendum ſit.

Unde in niceno concilio.

❡ Non recipiantur ab alijs qui ſuorum epiſcoporū contrahunt offenſam.

SEruet iſta ſnia:vt hi qui ab alijs excōicantur ab alijsᶜ ad cōionē non recipiantur:requirat ſane:ne forte q ex aliqua indignatiōe animi: aut ꝯtētione aut qualibet cōmotiōe ſtomachi epiᵈ ſui abſtentiᵉ ſunt:vt ita demuʒ hi q ob culpas ſuas epoꝝᶠ ſuorū merito ꝯtraxerūt offenſas digne etiā a ceteris excōicati ſimiliter habeātur quouſqʒ epiſcopo ſuo viſum fuerit humaniorēʒ circa eos ferre ſniam.

Item ſentētia eſt iniuſta ex ordine:quando non ſeruato iudiciali ordine quilibet pro ſua culpa damnatur.

Unde Grego.ſcribit Conſtātino mediolanenſi epō.

a ❡ Pauper. xxiij.q. iiij.ne amiſſo.
b ❡ Exiſtimat.ſimile di.l.ſi lapſis.
❡ Huic itaque.
❡ Caſus Cōcludit Gra.ex ſupdictis.c. dicēs ꝙ q̄uis ſnia non ferat amore iuſtitie:tñ ei humiliter eſt obediendū.
SEruet. ❡ Caſus Queſitū fuit in niceno cōcilio vtrū illi qui ſunt excōicati ab epis ſuis ſint ab alijs epis recipiēdi.Et reſpōdet ꝙ nō ſed requirēdum eſt vtrum iuſte vel iniuſte ſint excōicati:ꝛ ſi iniuſte fuerint excōicati abſoluantur:illi vero qui iuſte fuerint excōicati a ceteris epis habeātur excōicati quouſqʒ reſipiſcant.
c ❡ Ab alijs.licet etiam priuilegiati ſint aliqui:tamen tenētur vitare excommunicatos.
d ❡ Epiſcopi.extra de ſenten.excom. nulli.
e ❡ Abſtenti ſunt.i.excōmunicati ſunt.
f ❡ Epoꝝ.ergo ſi ex iuſta cā epſ aliquē excōicauit ſuperior nō debet abſoluere eū:ſed debet eū remittere abſoluendū ad epm etiam ſi appellatū ſit ad ipſum:qd̄ veruʒ eſt cum euidēs eſt ipſam ſniaʒ eſſe iuſtā.extra de ſen.excō.c.ꝑ tuas.in ſi.alioqn ſecꝰ.vt ea.decre.ſ.c.ſi epſ forte.
❡ Item ſnia. ❡ Caſus. hic Gratianꝰ oſtēdit ſcd̄m mēbrum diſtinctiōis.ſ.ꝙ ſentētia tunc eſt iniuſta ex ordine quādo iudiciario ordine nō ſeruato aliquis ꝑ ꝑ culpam ſuā condēnatur qd̄ non eſt faciendū:ꝛ hoc ꝓbat per ſequentia.c.Duo ſequentia.c.plana ſunt.
g ❡ Graue.ſ.di.xxxiij.c.vl.de hoc notatū eſt:ſed vbi ius dubiū eſt bene fertur ſnia certa.xxx.q.iij.c.vlti.quandoqʒ etiā in dubio facto certū ius ſtatuit.extra de ſpō.iuuenis.

❡ Res dubia non diffiniatur certa ſententia.

GRaueᵍ ſatis eſt ꝛ indecens:vt in re dubia certa detur ſentētia. Item Auguſti.in lib.de penitentia.

❡ Non credant que certis indicijs non demonſtrantur.

QUāuis vera ſint quedā tñ iudiciᵇ nō ſunt credēda niſi certis indicijs demonſtrent. Itē damaſus papa.

❡ Antequā examinent aliqui non iudicentur.

OMnē q accuſant cauſas diſcutere nō lʒ prius q̄ canonice vocati ad ſynodū veniāt: ꝛ pn̄s per pn̄teʒ agnoſcat veritatē ꝛ intelligatⁱ que ei obijciūtur:qd̄ ꝛ per ſapientiā ſalomonis dr̄: Anteqū ſcruteris nō reprehēdas:intelligeᵏ priꝰ ꝛ tūc increpa:anteqū audias nō reprehendas:ꝛ licet apertiſſimaˡ ſit ꝯtrarioꝝᵐ reprehēſio verūtamē oportet ꝛ ab his q dati ſunt ad eoꝝ examinatiōeʒ ordinem ſeruari.

Item ex.viij.ſynodo.

❡ Qui falſū de alio ꝓfert ꝛ is q cito credit vterqʒ reꝰ eſt.

NOn ſoluʒⁿ ille reus eſt qui falſuʒ de alio ꝓfert ✝ſed etiā is qui aurē cito criminibꝰ ꝓbet. ❡ Cuʒ ergo ſnia ex ordine iniuſta eſt nec tunc ab ea recedendū eſt:qꝛ etiaʒ anteqū ſnia daret in eū,ꝓ qua

QUamuis.
h ❡ Iudici.ar gu.ꝙ iudicāduʒ eſt ſm allegata ꝛ nō ſm opiniones iudicis.
OMnē. ❡ Caſus. Queſitū fuit a damaſo papa vtrū crimina aliquoꝝ ſint examināda vel puniēda anteqū canonice vocentur ad ſynodū.Et rn̄det ꝙ nō:qd̄ ꝓbat auctoritate ſalomonis.ꝛ q̄uis obiecta crimina ſint māiſeſta: nō tamē iudici tanquā iudici:ꝛ iō ſemꝑ eſt examinatio faciēda.
i ❡ Intelligat.nam niſi intelligat nō dicit fieri eo pn̄te.ff.de ver.ſig.coram. iij. Reg iij.d.
k ❡ Intellige.aľs dicitur:ſicut praue intellexiſti: ſic praue reſpondes.de conſecra.di.ij.prima. Eccleſia xix.c.
l ❡ Apertiſſima.i. aperta ꝛ manifeſta: non tñ vt iudici notoria.Uel itellige cū iudici ē manifeſta.
m ❡ Contrarioꝝ. id eſt aduerſarioꝝ.
n NOn ſoluʒ.ſ. lxxxvi.diſt.ſi qd.ſ.e.q.c.in cūctis.ꝛ.c.ſi quis dixerit.
❡ Cum ergo. hec eſt ſexta pars qſtionis:in qua ꝓbat ꝙ ſi ſentētia excōmunicationis ex ordine nulla fuerit.tamē ſeruanda eſt etiā ſi ſit ex cauſa iniuſta:quia ligatur ꝓpter contemptuʒ:ꝛ hoc probat per.xxij.auctoritates Ioan.de ſa.
❡ Caſus. Concludit Gra.ex ſupradictis ꝙ licet ſnia ſit iniuſta ex ordine ei tamē eſt obediendū:ꝛ allegādo quādam falſam rōnem aſſignat dicēs aliquādo contingere ꝙ aliquis ligatus eſt apud deū pro aliquo reatu ꝛ tamē pro reatu alio quē non fecit condēnatur:velut ſi adulter de crimine ſacrilegij quod nō fecit non ſeruato ordine iudiciario condēnatur:que tamē ſententia tenetꝛ non ſacrilegij ratiōe quod non fecit ſed rōne adulterij pro quo iam diu apud deum fuerat excōmunicatus. Et ad hoc probādum inducit.c. Grego.ſ.c.ſententia. et

ponit.c.illud qualiter intelligi debeat.
a ¶ Pro ſacrilegio. Gra. male intelligit illud.c.§.c.c.j. Innuit eni hic ꝙ etiá eſt tunc timenda ſnia paſtoris qñ vel iſtud crimē ꝑ quo eſt excōicatus vel aliud eſt in eo: alſ ſi nullū eſt in eo crimē nulla eſt vel nō eſt timenda

ſnia et fuit decept⁹ ex illo verbo: ſiue ex alia culpa mereatur: ſed Gre. vocat aliā culpā quā de nouo ḡrit cō tenendo.ſ.excōicatio nem: vel dicas eum allegādo hoc dicere.
b ¶ Nō hȝ.ſic.xxiij. q.iij.notāduȝ. in ſi. vbi dī ꝙ iniuſta ex cōicatio nō nocet ni ſi gtēnatur.ſic eſt de ſenté.excō.ꝑ tuas.ſic nec denūciatio iniu ſta eſt contēnenda. extra de no.op.nun. c.cum ex iniuncto.
¶ [illegible] ¶ Caſus. Hic ꝓſequit tertium mēbrum.ſ. qñ ſnia eſt iniuſta ex cā.ſ. qñ nullū crimē ſubeſt: ſed odio iudicis vel machinatiōe aduer ſarioꝝ ſeruato ordi ne iudiciario condē natur: qđ ꝓbat ſeq.c.
Q Uattuor.
¶ Caſus. Do cet B. G ꝙ qttuor ſūt qb⁹ humana iudicia peruertunt.ſ. timor cupiditas odium ⁊ amor: ⁊ de quolibet ponit exemplum.
c ¶ Quattuor.eſt ⁊ qnt⁹ modus qñ iu dex paupib⁹ miſeret vt.xxiij. q.iiij.eſt in iuſta.⁊.c. ne amiſſo. Itē ſūt alij duo mo di nimia ſeueritas ⁊ nimia remiſſio: vt xlv.di.diſciplina. Nō enim eſt gſtās iudex cui⁹ animi motum vult⁹ detegit.ff.de of. pſi.obſeruandū. Itē eſt ⁊ ali⁹ modus qñ ꝑ imprudētiā male iudicat.inſti.de ob. q̄ ex quaſi dli. na §.j.
d ¶ Timore. Sȝ nū quid tȝ ſnia quā iu dex ꝑ metuȝ tulit? Sic.ſed elidi pōt per exceptioneȝ.xxv.q.j. oē ff.de fur.interdū. §.j. arg.§.ff.de acqr. here.l.vj.§.vlti.ſnia autem que per premium lata eſt nulla eſt: vt.ij. q.vj.§. venales.ſed ſi odio vel amore lata eſt bene tenet ſed irri

litate ſui reatus ligatus apud deū tenebatur. Cōtingit ali quādo vt adulter ſententiam pro ſacrilegio[a] reportet cuius reatū in cōſcientia nō[b] habet: hec ſnia etſi iniuſta ſit: qꝛ nō eſt in eo crimen ſuꝑ quo lata eſt ſnia tñ iuſte ab eo repro bata eſt: qꝛ ex reatu adulterij iam diu apud deū excōicatus fuerat. Et in hoc caſu intelli genda eſt illa auctoritas Gre gorij: Snia paſtoris ⁊c̄. Iu ſtam ſniam vocat qñ crimen ſubeſt ſuper qđ fert: iniuſtaȝ qñ illud non ſubeſt que tñ ti menda vel ſeruāda eſt: qꝛ ex alio iādudū dānandus erat vnde cū premiſiſſet Grego rius vtrū iuſte an iniuſte obli get paſtor: paſtoris tamē ſen tentia gregi timēda eſt: ſubſe cutus adiecit ne is qui ſubeſt ⁊ cum iniuſte forſitā ligat ip ſam obligationis ſue ſniam ex alia culpa mereat: paſtor ergo vel abſoluere indiſcrete timeat vel ligare. Is aūt qui ſub manu paſtoris eſt ligari timeat vel iniuſte: nec paſto ris ſui iudiciū temere repre hendat: ne ⁊ ſi iniuſte ligat⁹ eſt ex ipſa tumide rephenſio nis ſuꝑbia culpa que nō erat fiat. ¶ Aliquādo nullū ſub eſt crimē ⁊ tamen vel odio iu dicis vel factione inimicoꝝ oppoſitam ſibi ſententiaȝ dā nationis in ſe excipit.

Unde Gregorius ait.

¶ Quot modis humanum iudicium peruertitur.

Q Uattuor[c] modis hu manū iudicium puertitur: timo re[d] dum metu ptātis alicui⁹ veritatē loqui ptimeſcimus: cupiditate dum pmio alicui⁹

tatur.ff.ad trebel.l.ſeruo.§.cum pretor.Io.de ſin.
e ¶ Dū amico.de hac amicitia vł inimicitia.no.iij.q.v.c.j
Q Uicūqȝ. f ¶ Inimicitijs.vł ꝙ iudex eq̄ poſſit re cuſari pp nō capitales ſicut pp capitales inimici tias: vt.iij.q.vij.iudicet.eſt de ap.ad hoc.vñ pȝ ꝙ ꝑ mino ri cā recuſat iudex q̄ teſtis vt dixi.iij.q. v.accuſatores.ſ.iō qꝛ facili⁹ habent mil le iudices q̄ vnus teſtis.extra de appel latio.poſtremo.

Recuſat iudex faci lius q̄ te ſtis.

animū corrūpimus: odio dū contra quēlibet aduerſariuȝ molimur: amore dū amico[e] vel ꝓpinquo cōtendimus pre ſtare auxiliū. ¶ Quam vo graue ſit vel odio vel amici tia vel metu vel munere: vel quolibet modo iudiciū puer tere: Augu. teſtatur dicens:

¶ De his qui aliquo mo do iudicium peruertunt.

Q Uicunqȝ aut cōſangui nitate aut amicitia ſeu hoſtili odio vł inimicitijs[f] in iudicando ducitur ꝑuertit iu dicium xp̄i qui eſt iuſticia: ⁊ fructum illius vertit in dam nationis amaritudinem.

Idem ad Caſulanum.

¶ De his qui metu pote ſtatis veritatem occultant.

Q Uiſquis metu cuiuſli bet poteſtatis veritatē occultat[g] iram dei ſuper ſe ꝓ uocat: qꝛ magis timet homi nem q̄ deuȝ. Et poſt pauca: Uterqȝ reus eſt ⁊ qui verita tem occultat[h] ⁊ q mēdacium dicit: qꝛ ⁊ ille ꝓdeſſe[i] nō vult ⁊ iſte nocere deſiderat. Itē in eodem. ¶ De eodem.

N Emo periti aut pru dentium putet ꝙ min⁹ ſit periculū in verbis lingua[k] mentiendo q̄ manibus ſan guinem fundēdo. Melius[l] eſt aūt ꝓ veritate pati ſuppli cium q̄ ꝓ adulatione benefi cium. Item Pelagi⁹ beni gno archiepō. ¶ De eodē.

Q Uicuiqȝ ꝓuidendū eſt ne aliquē iniuſte ꝑſe quat iudicet vel puniat ne le ſum[m] perſequat iudicet ⁊c̄.
¶ Sic quoqȝ q veritatē pro pecunia negat vel falſuȝ teſti moniū cōtra aliquē dicit deū

Q Uiſquis. ¶ Caſus. Do cet Aug. ꝙ excuſari nō dȝ q metu alicu ius ptātis celat i iu dicio vitatē: qꝛ vter qȝ reus eſt ⁊ q veri tatem occultat ⁊ qui mēdaciū dicit: qꝛ il le ꝓdeſſe non vult: ⁊ iſte nocere deſiderat.
g ¶ Occultat.tūc.ſ. cū inducit in teſteȝ: alſ dū pōt: ⁊ etiā dȝ qñqȝ qs occultare vitatē: vt.xxij.q.ij.ꝑ mū.⁊. ſeptimū.⁊.c. ne quis.⁊.xliij.di.in mādatis.⁊ cū a xp̄o quereret quid eſt ve ritas nō reſpondit.
h ¶ Occultat.ff.de al.ſi qs obrepſerit.
h ¶ Occultat.cōtra xxij.q.ij.ne quis ar bitretur.
i ¶ Prodeſſe.aliqs ergo cogitur alij ꝓ deſſe cum ſibi non obeſt.ff.de aqua plu. ar.l.ij.§.itē varus.
N Emo. ¶ Ca ſus. Querit qs magis peccet an q mentit an qui ſan guinem effudit? Et rñ.ꝙ equalr peccant vñ nō dȝ aliqs mētī ri: ſed melius eſt ꝓ veritate pati ſuppli cium q̄ ꝓ menda cio bñficiuȝ. Meli⁹ electiue ponitur. Se quens.c.planū eſt.
k ¶ Lingua.mētien do.de aliquo pp qđ ipſe pdit vitaȝ: talis enim dicit homicida ꝗ.de pe.di.j.piculoſe. l.di.ſi quis viduam.
l ¶ Meli⁹.electiue. vt.§.c.iniuſtuȝ.xxij. q.j.gſiderat.✚
Q Uicuiqȝ.

✚ ¶ Addē glo.⁊ C.y. in.l.j.C.ſi qs ali.teſt. prohi.

m ¶ Ne leſum.vij.queſtio.j.omnis qui gemebat.
¶ Sic quoqȝ. ¶ Caſus Dictuȝ eſt.ſ. in pcedenti.c.ꝙ q

iniuſte aliquem condẽnat deum negat. Dicit in̄c Gra. ꝙ ſic deum negat qui veritatẽ occultat pro pecunia vel falſum teſtimonium dicit quod probat per ſeq.c.

A Bijt iudas. ℭ Caſus. Beda in hoc.c. primo ponit verba Marci euãgeliſte que durant vſq; ibi: multi. Poſtea dicit ꝙ multi hodie abhorrent ſcelus iude qui deum ꝓ pecunia vẽdidit ⁊ tñ idem cõmittunt. Nã qui dicit falſum teſtimonium ꝓ pecunia deũ negat qui eſt vitas.

Math. xxvi.a.

Similit̃ qui fraternam ſocietatẽ diſcordat ⁊ cõmaculat deũ qui charitas eſt ꝑdit: maxime cũ non ex infirmitate: vel ignorantia hoc facit: ſ;mo faciendi opportunitatem querit.

a ℭ Vendũt. q̃tum in ſe eſt: nam ipſe vẽdi non põt. i.q.iij. ſaluator Uel vendũt. i. a ſe ſeparant: ſicut venditor rem venditam a ſe ſepat ⁊ alienat ꝓcio accepto ita iſti deũ a ſe alienant precio accepto: ⁊ ſic dicit̃ per ſilitudinez.

Deus vẽdi nõ põt.

Jo.xiiij.a.

i.Jo.iiij.c

b ℭ Infirmitate. corporis. nam infirm⁹ neſcit qd faciat. xvij. q.ij.c. gonſaldus.

c ℭ Arbitris. id eſt bonis viris: ſicut iudas captauit abſentiam apoſtolorum.

E Xiſtimant. ℭ Caſus. Quidam putant ꝙ xp̄s tunc tm̄ negaret cũ a paganis qs rapt⁹ ſe negauit xp̄ianum eſſe. S; ꝓbat hiero. auctoritate Apoſtoli ꝙ nõ ſoluz dñs verbis negat̃ ſed etiam prauis factis: ſicut etiaz bonis factis deũ cõfitemur: ⁊ oſtẽdit ꝙ nõ ſolum illi ſunt a deo reprobandi q in martyrio ip̄m negant ſed illi quorũ ſermone ope ⁊ cogitatione xp̄s negat̃: ⁊ oẽs illos cõfitebitur xp̄s coram p̄re quorum opere bono ⁊ ſermone chriſtus eſt confeſſus. Paſſiue ponitur hec dictio confeſſus ⁊ vel ponitur pro id eſt: poteſt etiam proprie poni.

d ℭ Factis. No. ꝙ ipſo fcõ negamus xp̄m vt h̃: ipſo fcõ mẽtimur. xxij. q.v. cauete. ipſo fcõ appellamus. ⁊ extra de ap. dilecti. ipſo facto habemus ratũ. ff. de inof. teſta. ſi pro ponas. §. i. ff. rem ra. habe. l. v. ipſo facto eligimus. extra de his que fi. a ma. par. capi. ex ore.

Ipſo facto m̃lta fiũt.

negare vel vendere ꝓbatur.

Unde Beda ſup marcuz.

ℭ Qui falſuz teſtimoniũ dicunt ⁊ v̓itatez pecunia negãt ſceleris iude participes fiunt.

A Bijt iudas ad ſũmos ſacerdotes ⁊ conſtituerunt ei pecuniam ſe daturos.

ℭ Multi hodie ſcelus iude q deũ ac magiſtrũ dominũq; ſuũ pecunia vẽdidit velut imane ⁊ nefariũ exhorrẽt nec tñ cauent: nã cũ ꝓ muneribus falſum cõtra aliquẽ teſtimonium dicũt, ꝑfecto q: veritatẽ ꝓ pecunia negãt deũ pecunia vendũt[a]. Ipſe enim dixit: Ego ſum v̓itas. Cũ ſocietatem fraternitatis aliq̃ diſcordie peſte cõmaculant deũ ꝑdunt: q: deus charitas eſt.

ℭ Qui ergo charitatis ⁊ veritatis iuſſa ſpernunt deũ vtiq; q charitas eſt ⁊ v̓itas prodũt. maxime cũ non ĩfirmitate[b] vel ignorantia peccãt: ſ; in ſimilitudinẽ iude opportunitatem querũt: qualiter (arbitris[c] abſentibus) mẽdacio veritatem ⁊ virtutez crimine mutent. Item Hiero.

ℭ Chriſtum negat qui peruerſis ſe ſocium facit.

E Xiſtimãt quidã in eo tm̃ deum negari: ſi in ꝑſecutione quis a gẽtibus cõprehẽſus ſe confiteri renuerit eſſe xp̄ianum. Ecce Apoſtolus in omnibus que ꝑuerſa ſunt factis[d] deum aſſerit negari. Xp̄s ſapiẽtia eſt iuſtitia veritas ſanctitas fortitudo: negat̃ per inſipientiã ſapientia ꝑ iniquitatẽ iuſtitia ꝑ mendaciuz veritas ꝑ turpitudinẽ ſanctitas ꝑ imbecillitatẽ animi fortitudo: quotienſcũq; vicimur a vitijs atq; peccatis totiens deũ negamus: ⁊ econtrario quotiens bonũ quid agim⁹ deũ ꝯfitemur: nec arbitrãdũ eſt in die iudicij illos tantũ a del filio eſſe denegãdos: qui in martyrio xp̄m negauerũt ſed ⁊ illos omnes quoꝝ ope vel ſermone: vel cogitatione xp̄s negatur negat[e] vel cõfeſſus ꝯfitetur. De hac puto cõfeſſione qua diſcipulis ꝑcepit dicens: Eritis mihi teſtes in hieruſalẽ ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq; ad vltimum terre. Item Auguſtinus.

ℭ Qui chriſtianuz ſe negat chriſtum negare cõuincitur.

N On ſolũ abnegat xp̄z qui dicit eũ non eẽ xp̄z ſed ille etiã qui (cuz ſit) negat ſe eſſe xp̄ianum: dñs eniz nõ ait[f] petro diſcipulũ meũ te eẽ negabis: negauit ergo chriſtum: cũ ſe negauit eſſe eius diſcipulũ. quid aũt aliud iſto modo q̃ ſe negauit eſſe xp̄ianum? Idem: Timẽdo mortem carnis tue mortez dabis anime tue: quanta enim vita eſt confiteri chriſtum tanta mors eſt negare chriſtum[g]. An apoſtolus petrus (ſicut eum quidam fauore peruerſo excuſare nitunt̃) chriſtuz non negauit: q: interrogatus ab ancilla hominẽ ſe neſcire rñdit. Itez Joãnes chryſo.

ℭ Veritatẽ ꝓdit nõ ſoluz q ꝓ v̓itate mẽdaciũ loq̃t̃ ſ; etiã q veritatẽ non libere ꝑdicat.

N Olite timere[h] eos qui occidũt corp⁹: ne forte

e ℭ Negat. quidam habent negatus negat.

N On ſolum. ℭ Caſus. Queſitũ eſt ab Aug. vtrũ ille qui timore mortis negat ſe eẽ xp̄ianũ xp̄m negare dicatur. Et rñdet ꝙ ſic: q: nõ ſolũ negat ille xp̄m qui dicit eũ nõ eẽ ſed etiã qui negat ſe xp̄ianum: qđ ꝓbatur exemplo petri q xp̄m negauit eoipſo ꝙ ſe eius diſcipulũ eſſe negauit.

f ℭ Nõ ait. Ar. hic. ⁊ ex precedenti.c. ꝙ q vnum dicit ⁊ oẽ id qđ ſequit̃ ex illo: vt s. di. viij. quo iure. extra de do. ⁊ cõtu. cũ dilecti. in fi. extra de offi. deleg. cum ſuper. ff. qđ me. cau. l. j.

Act.j.a.

g ℭ Negare chriſtũ. Sed quid ſi aliquis coactus negat xp̄m ore ſed corde nõ negat non vi peccare: nã ex corde ꝓcedunt vitia. xv. q. vj. c. j. ⁊ de⁹ cor interrogat. xiiij. q. v. ſi qd. tñ dico ꝙ mortaliter peccat: q: nulla ꝯditione debet ad hoc adduci. xxij. qõ. ij. ꝑmum. Nã etſi nõ vult negare xp̄z: vult tamẽ iſtud propter qđ negat: ſ; vitam. xv. q. i. merito.

Xp̄m ne gans eti ſolo ore peccat.

Luc. xx ij.d

N Olite timere eos. ℭ Caſus. Hoc.c. diuiditur in duas ptes. In p̄ma dicit̃ ꝙ timore mortis nõ d; aliqs v̓itatem tacere. In ſcđa parte tractat̃ de tribus ꝓditoribus veritatis. ſ. de eo qui ꝓ veritate mendaciuz loquit̃: ⁊ de eo qui ꝑ timorẽ negligit veritatem ꝑdicare: ⁊ de eo qui veritatẽ auditam nõ defendit: nã ſicut ſacerdos q veritatẽ quaz audiuit a deo d; libere ꝑdicare ſic laicus veritatem quam audiuit a ſacerdotibus debet libere defendere.

Diuiſio

h ℭ Nolite timere. nõ remouet naturalẽ timorẽ mortis. Naturale enim eſt quẽlibet timere ⁊ horrere mortẽ. Unde ieſus eã timuit ſicut legit̃: Cepit ieſus pauere ⁊ tedere. Et alibi. Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix

Mortẽ timere naturale eſt.

Mar. x iiij.d

ſte. Sed dicit ne in tantū timeamus eam: vt per ei⁹ timorē aliquid ꝯ iuſtitiam agamus: vel qđ nobis p ſcri-

Matthe. xvj.d. ptu: ā vel magiſtros vel p reuelationē diuinā reuelatū eſt ſuſtineamus. Vñ ſubdit quaſi exponēdo: ne forte ⁊c.

Proditor qd ſignet. a ℭ Proditor. Proditor eſt qui loqtur mendacium: vel nō libere ꝓnunciat veritatē vt hic: qui ſibi crimen cognitū malicioſe publicat. ij. q. vij. ſi peccauerit. qui alium circūuenit ⁊ eū in periculum trahit. xxiiij. q. iij. transferūt. qui res vel munitiones hoſtib⁹ tradunt. xxij. q. v. de forma. qui ſecreta ſibi cōmiſſa reuelat. de peni. di. vj. ſacerdos.

dex probabiliter errauerit: ⁊ etiam agere vt alias puniatur. extra de ſenten. excōmu. ſacro. ij. q. j. nemo. ⁊ ſi temerarie excōmunicat punitur. ꝯ. e. temerarium.

c ℭ Immeritam. .i. ſine cauſa: nam ſine culpa ſepe aliquis punitur temporaliter. xlv. di. ſed illud.

ℭ Hec ſententia.

ℭ Caſus. Supra in §. aliquādo. dictum eſt ꝙ iudex quādoq; ex odio cōdēnat non delinquentē: Nūc vero dicit Gra. ꝙ talis ſentētia potius iudicem ledit ꝙ̄ condēnatum: qđ probat ſequenti. c.

Rom. x. b. Illud. ℭ Caſus. Quidā prelat⁹ iniuſte quēdā ſuū parochianum excōmunicauit: queſitū fuit ab Auguſtino cui talis ſentētia potius obſit. Et reſpōdet ꝙ prelato. Et hoc probat vna ratione ſcʒ ꝙ ſpirituſſanct⁹ nulli ingerit penā īmeritam: ⁊ peccata tenet vel dimittit ſecūdum arbitriū dei ⁊ non ꝓuiū. Similiter ꝓbat vna ſimi-

. Corin. iij. b. litudine ſalamonis dicētis: q: ſicut paſſer vel auis alia redit illuc vñ volauit ſic maledictū iniuſte prolatū reuertitur ſuper maledicētem. Et expone: Tenet .i. nō dimittit.

Prouer. xvj. a. b ℭ Iniuriam. poteſt ergo agere ꝯtra excōmunicatorē actione iniuriarū: qđ verum eſt cū dolo excōmunicauit. alʼs non. ff. vi bo. rapt. l. ij. §. ſi publicanus. Lau. imo ſemꝑ poteſt eum cōuenire ad intereſſe niſi iu-

propter timorē mortis non libere dicatis qđ audiſtis: nec fiducialiter ꝑdicetis omnib⁹ quod ī aure ſoli audiſtis. Sicut eni ex his verbis oſtēditur nō ſolū ille ꝓditor^a eſt veritatis quī trāſgrediēs veritatem palā pro veritate mendaciū loqtur ſed etiā ille quī nō libere veritatē ꝓnūciat quā libere ꝓnunciare oportet: aut nō libere veritatem defendit quā libere defendere ꝯuenit ꝓditor eſt veritatis. Nā ſicut ſacerdos debitor eſt vt veritatem quā audiuit a deo libere ꝑdicet: ſic laicus debitor eſt vt veritatē quā audiuit a ſacerdotibus ꝓbatā quidē in ſcripturis defendat fiducialiter: qđ ſi nō fecerit ꝓdit veritatē. Corde eni credit ad iuſtitiā ore autē cōfeſſio fit ad ſalutē. ℭ Hec ſnia poti⁹ iudicē ledit ꝙ̄ eū in quē temere fert. Vñ aug. ait: ℭ Iniuſte aliquē anathēatizās: ſibi ñ alij ꝯ nocet.

Illō plane nō temere dixeri ꝙ ſi qſꝙ̄ fideliū fuerit anathematizat⁹ iniuſte poti⁹ ei oberit q facit ꝙ̄ q hāc patit iniuriā^b: ſpūs eni ſāct⁹ habitās in ſanctis p quē qſꝙ ligat aut ſoluit imeritā^c nulli ingerit penā: p eū qppe diffundit charitas in cordib⁹ noſtris que nō agit perperā: pax^d eccleſie dimittit peccata ⁊ ab ecclie pace alien⁹ tʒ peccata: nō ſm arbitriū hoīum ſed ſm arbitriū dei: petra^e tenet petra dimittit: colūba^f tenet colūba dimittit. Itē ſalomō: Sicut auis in incertū volās^g ⁊ paſſer quolibet vadens: ſic maledictū fruſtra ꝓlatum venit ſuper eum qui miſit illud.

Item Greg. in homil. xxvj.

ℭ Cuius vita officio nō cōgruit alios ligatus ſoluit.

Plerūꝗ ꝯtingit vt iudicis locū teneat cuius ad locū vita minime ꝯcordat: ac ſepe agit vt vel dānet imeritos vl alios ipſe ligat⁹ ſoluat: ſepe in ſoluēdis ac ligādis ſbditis ſue volūtatis mot⁹: non aūt cauſaꝝ merita ſeqt: vnde fit vt ipſe^b ligādi aut ſoluendi ptāte ſe priuet. Et .j. Sepe fit vt erga quēlibet ꝓximū odio vel grā moueat paſtor: iudicare aūt digne de ſubdit] ⁊c. vñ recte p ꝓphetā^i dr̄: Mortificabāt aīas q̄ nō moriūt ⁊ viuificabāt aīas q̄ nō viuūt: non morientē qppe mortificat quī iuſtū dānat: ⁊ nō victurū viuificare nitit q reū a ſupplicio ſoluere conat. ℭ Cāe ergo pēſande ſunt: ⁊ tunc ligādi ac ſoluēdi ptās exercēda: vñ videndū eſt q̄ culpa ꝑceſſit ⁊ q̄ fit pnia ſecuta poſt culpā: vt quos oīpotēs de⁹ p cōpūctionis grām viſitat illos paſtoris ſnia abſoluat. tūc eni vera eſt abſolutio ⁊c. ⁊ ifra: ex q̄ ꝯſideratiōe intuendū eſt ꝙ illos nos debem⁹ per paſtoralē auctoritatē ſoluere: quos auctorē nr̄m cognoſcim⁹ per ſuſcitantē gratiā viuificare. Et infra: Veniat itaꝗ foras mortuus. i. culpā ꝯfiteat peccator: venientē vero foras ſoluāt diſcipuli: q: paſtores eccleſie ei debent penā amouere quam meruit qui nō erubuit confiteri quod fecit. ℭ Hec de ſolutionis ordine breuiter diximus: vt ſub magno moderamine paſtores eccleſie vel ſoluere debent vel ligare.

Item Calixtus papa.

ℭ Viribus caret ſnia iniuſte prolata.

Iniuſtū iudiciū ⁊ diffinitio iniuſta regio metu et iuſſu aut cuiuſcūꝗ epī: aut potētis a iudici-

d ℭ Pax. id eſt ſpirituſſanctus.

e ℭ Petra. id eſt chriſtus.

f ℭ Columba. id eſt eccleſia.

g ℭ Volans. ſ. reuertitur quādoꝗ.

Diuiſio. Plerunꝗ. ℭ Caſus. Hoc capi. diuidit in duas partes. In ꝑma parte reꝑhēdit Gregor. illos prelatos qui iniuſte vel indiſcrete ſubiectos ligāt vel abſoluūt. In ſecūda parte oſtēdit ꝙ prelatus debet cās con-

Ezech. xiij. d. ſiderare qbus pecca tor ſit ligandus vel abſoluēdus. Unde ſi viderit peccatorē interius .i. in mente a domino viuificatum abſoluat eū exterius: quod ꝓbat exemplo lazari. Si vero viderit illum impenitētem: non abſoluat eum nec remediū ei conferat. ſecūda pars incipit ibi: cauſe ergo. Hec ſolutiōis verba ſunt Gre. non Gra.

h ℭ Ut ipſe. repetit ꝯ tenorem illorū. c. ꝯ. e. ipſe. ⁊. c. iudicare. ⁊. c. tunc vera.

i ℭ Per prophetam. Ezechielem.

Diuiſio. Iniuſtum. ℭ Caſus. Hoc capi. diuidit in tres partes. In pria dicitur ꝙ ſnia lata ꝑ metum regis vel alterius nō valet. In ſecūda parte dr̄ ꝙ parū eſt religioſo hoi inimicitias nō exercere niſi eas extīguere conet. In tertia pte dicit ꝙ meli⁹ eſt mala humiliter ꝯfiteri ꝙ̄ de bonis ſuperbe gloriari. ſecunda pars eſt ibi: homini religioſo. tertia ibi: melior eſt in malis factis. Sequens capi. per ſe patet.

a ¶ Non valeat. Argu. ꝙ ſententia per metū lata nulla eſt ipſo iure: vt hic. ⁊.xxxi.q.ij. lotharius. xxv.q.j. omne. ſed dic ꝙ tenet niſi elidatur per exceptionem.

b ¶ Parum eſſe. i. nō ſufficit ei ꝙ ipſe non ſit inimicus vel nō generet alijs inimicitias: niſi ſtudeat in alijs eas extinguere. xxij. qō. v. de forma.

Qui iuſtus eſt. ¶ Premiuȝ. in hoc ꝙ patienter ſuſtinet.

¶ Hic eſt. ¶ Cāus Dictum eſt ſupra in duobus membris diſtinctiōis ſententie excōicationis eſſe parendū: Nunc dicit Gratian⁹ ꝙ etiaȝ ſententie excōicationis eſt parendū ſecūduȝ tertiū membruȝ. ſ. qn̄ apud deū ligatus nō erat: ne ex ſuperbia ſua ligādus videatur: poſtea oſtendit ꝙ ſi ꝑlatus precipiat aliqd mali ſubditis ſuis ſubditi ei obedire non debent. quod ꝓbat p ſequen. c. vſqȝ ad. §. cum ergo.

¶ Idem eſt. hec eſt ſeptima pars q̄ſtionis: in qua intēdit probare per. xiiij. auctoritates: ꝙ in malis nō eſt obediēduȝ prelatis. ſ. vbi iuſſio eorum cōtinet errorem intolerabilē. extra de offi. dele. cum cōtingat. ⁊ extra de ſentē. excō. per tuas. que de hoc loco tracte ſunt. Jo. de ſi.

b ¶ Equitatem. Ab hoc loco oſtendit qd iuris ſit de ſnia precepti: ⁊ dicas ꝙ ſemper parēdum eſt iudici in rebus licitis ✠ dum tamē illa ſpectāt ad officiū eius precipere: vt. vij. queſtio. j. quia. ⁊. ff. de regu. iuris. factum. ⁊ ſi dubium eſt an licitum parendum eſt ei. xxiij. q. j. quid culpatur.

bus ordinata vel facta nō valeat[a]. ¶ Hoi religioſo paꝝ[b] eſſe dȝ inimicitias alioꝝ non exercere aut augere male loquēdo: niſi etiā eas extinguere factis bene loquendo ſtuduerit. ¶ Melioꝛ eſt i malis factis humilis cōfeſſio q̄ in bonis ſuperba gloꝛiatio.

Item Aug. ſup pſalmū. cij.

¶ Premium meretur qui iniuſte maledicitur.

Qui iuſtus eſt ⁊ iniuſte maledicit̄ premiuȝ[c] illi redditur. ¶ Hic etſi (vt dictū eſt) non teneat̄ ligatus apud deū ſnie tn̄ parere dȝ: ne ex ſuperbia liget̄ qui ꝑus ex puritate conſciētie abſolutus tenebat̄. ✠ ¶ Idē eſt qn̄ ꝯtra eqtateȝ[d] ſnia fertur: veluti qn̄ ſubditi nō poſſunt cogi ad malū ſciētes obedientiā non eſſe ſeruādam prelatis in reb⁹ illicitis.

Unde et̄ Eutician⁹ papa ait.

¶ Non eſt obediendū epiſcopo qui pro hereticis miſſam cantare iubet.

Si qs ep̄us aut abbas preſbytero aut monacho ſuo iuſſerit miſſas ꝓ hereticis[e] cātare non lȝ: nō enim expedit obedire eis. Itē Augu.

¶ Preceptis non obedire multotiens expedit.

Non ſemper maluȝ eſt non obedire preceptoꝛ[f]: cū dominus iubet ea que ſunt contraria deo tunc ei obediēduȝ non eſt. Itē Hierony. in epla ad Titū. ¶ De ſonez.

Si quis epiſcopus. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab euticiano: ſi epiſcopus aut abbas precipiat p̄ſbytero vel monacho miſſam pro hereticis cantare vtrum ei ſit obediendum? Et reſpondet ꝙ non. Sequens. c. patet.

e ¶ Pro hereticis. mortuis: quod nō licet ſpeciali oratione. vt. xiij. qō. ij. non eſtimemus. ſed pro viuis hereticis ⁊ alijs malis etiam ſpeciali oratione licitum eſt orare: vt. xiij. queſtio. ij. pro obeūtibus. ſed generali oratione pro omnibus defunctis licitum eſt orare: vt de

✠ ¶ Ad. de gl. huius āpliatinaȝ in. c. §. in ver. patientiſſime. ſ. c. diſtin.

Orōne ſpeciali ꝓ hereticis oꝛa re lȝ.

peni. diſtin. v. falſas. ⁊. xxiij. q. iij. corripiantur.

f ¶ Precepto. nō ſolum iniuſtoꝛ ſed etiam inhoneſto vel etiā ſi a iudice precipitur aliquid quod ſit inhoneſtum vel incōmodum: vt. ff. de recep. ſi cum dies. §. compꝛomiſſo. ⁊. ij. queſtio. ij. preceptum. ⁊. ff. de iud. ſi longius. ⁊. iij. qō. ix. hoꝛtamur.

Si dn̄s[g] ea iubet q̄ non ſunt aduerſa ſanctꝭ ſcripturis ſubijciat̄ dn̄o ſeruus: ſi vero ꝯtraria precipit magis obediat ſpiritus q̄ coꝛpoꝛis dn̄o. Et infra: Si bonum eſt qd̄ precipit imperatoꝛ iubentis exequere voluntatē: ſi malum reſpōde: opoꝛtet deo magis obedire q̄ hominibus. ¶ Hocipȝ ⁊ de ſeruis apud dominos ⁊ de vxoꝛibus[h] apd̄ viros ⁊ de filijs apud p̄res: ꝙ in illis tm̄ debeant dn̄is ⁊ viris parētibuſqȝ eſſe ſubiecti: que ꝯtra dei mādata nō ſunt.

Item Ambroſius.

¶ Non ſunt audiendi q contra deum aliquid iubet.

Iulianus impatoꝛ q̄uis eēt apoſtata habuit tamē ſub ſe chꝛiſtianos milites: qbus cū dicebat: ꝓducite acieȝ pro defenſiōe rei publice obediebāt[i] ei: cuȝ aūt diceret eis: ꝓducite arma in xp̄ianos: tunc cognoſcebant impatoꝛeȝ celi.

Item Fabianus papa.

¶ Non iubet aliqd iniuſtū qui deum timere probatur.

Qui oīpotentem deum metuit: nec ꝯtra euāgelium nec ꝯtra apoſtolos: nec cōtra ꝓphetas vel ſanctoꝛum patrum inſtituta agere aliqd vllo modo conſentit.

Itē nicola⁹ pa. lothario regi.

¶ Et qui peccat ⁊ q peccanti conſentit vterqȝ reus eſt.

Ita coꝛpis tui cedere motibus cōſenſiſti: ⁊ relaxa-

Si dominus. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi dominus ꝑcipiat ea que bona ſunt ei eſt obediendum: ſi vō mala precipiat deo celi poti⁹ q̄ terreno eſt obedienduȝ. Idē dicitur de ſeruis vxoꝛibus ⁊ filijs qui i bonis tm̄ debēt obedire. Sequētia duo ca. plana ſunt.

g ¶ Si dn̄s. ff. de re iudi. ad ea que.

h ¶ De vxoꝛibus. xxxiij. qō. v. manifeſtum. cōtra. vbi dicitur ꝙ licet vir precipiat vxoꝛi ꝙ nō ſeruet votum licet ipſe peccet ipſa tamē tenetur obedire. Sed dic ꝙ licet vir preciꝑiendo peccat nō tamen precipit id qd̄ eſt peccatū: qꝛ preceptum domini eſt vt in tali caſu obediat vxoꝛ viro: vt. xxxiij. qō. v. noluit. Item adhuc obijcitur ꝙ ſeru⁹ quo ad quid a periurio excuſat̄ ꝓpter mandatū domini. xxij. q. v. qui compulſus. ⁊. c. ſi qs coactus. Rn̄detur. tamen excuſat̄ a pena pro pte ſed nō a peccato. ſ. di. iiij. ōniqȝ.

Iulianus.

i ¶ Obediebāt. j. xv. qō. vi. nos ſanctoꝛuȝ. ⁊. c. iuratos. contra. ibi enim dicit̄ ꝙ ſi dn̄s eſt nominatim excōmunicat⁹ vel hereticus ſtatim vaſallus eius abſolutus eſt a ſacramēto. Reſpō. Iul. adhuc tolerabatur ab eccleſia: ne ſuſcitaret ſcandalum aduerſus chꝛiſtianos. hoc autem verum eſt: qꝛ excōmunicatio non tollit obligationem qua eſt vaſallus obligatus domino ſed tātum effectum obligationis: vnde domino abſoluto ſtatim tenetur ei obedire: vt. xv. queſtio. vj. nos ſanctoꝛum.

Ita coꝛpoꝛis. ¶ Caſus. Nicolaus papa in hoc capitulo redarguit lothariū regeȝ qui foꝛnicabatur cū gualtruda: ⁊ ſubiectis prebebat exempla ſimilia faciendi: ⁊ ꝙ ip-

Uotū vxoris poteſt maritus impedire

Excōicatio dn̄i non liberat vaſallum ſacr̄o.

ſed reliquerat in hoc probat per theugualdũ ⁊ gunthariũ epiſcopos: qui depoſiti ſunt: quia crimen ipſius approbauerunt ei obedientes in malo.
a ¶ Probat. Ar. ꝙ ſnĩa lata ꝯ vnum preiudicat alij. ſic. iij. q. vj. hec gpꝑ. lxxxj. di. tantis. extra de ſen. ⁊ re iudi. cum ſup. vbi alter appellans cogitur ꝓbare cãm appellationis.

QUi reſiſtit.
¶ Caſus. Dicit hic Auguſtinus ꝙ ſi aliquis nõ obedit poteſtati i bonis deo reſiſtit. Si vero poteſtas malũ iubeat potius eſt obediẽdum dño celi ꝙ̃ domino terreno: ⁊ hoc ꝓbat exemplo ſecularium ptãtum: in quibꝰ ſi maior precipiat ꝯ minorem maiori eſt obediendum.
b ¶ Poteſtati. hec regula vbiqꝫ fallit: nam potiꝰ tenemur obedire ẽpo ꝙ̃ metropolitano: vt. ix. q. iij. per totũ. Item ⁊ monachus potius obedit abbati ꝙ̃ epiſcopo: vt. lviij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊ potius ſtat excõmunicationi ꝑlati ꝙ̃ abſolutiõi epiſcopi. extra de of. ordi. cum ab eccleſiarum. niſi intelligas in eo caſu loqui qñ minor habet iuriſditionẽ a maiore: ſecũdum ꝙ loqtur. ff. de iud. iudicium. Uel loqtur in eo caſu cum appellat ad maiorem: tunc potiꝰ maiori ꝙ̃ minori parendum eſt. Itẽ adhuc obijcitur de epiſcopo q potius obedit regi ꝙ̃ ſuo metropolitão. xviij. di. ſi quis ẽpus. ſed ibi loqtur cum preuenit mandatũ regis. Item obijcit de vxore que potiꝰ obedit viro ꝙ̃ deo: vt. xxxiij. q. v. manifeſtum. ſed ſolutum eſt. s. e. ſi dominus.
c ¶ Procõſul. ſi. di. viij. que ꝯ mores. ⁊ loquitur hic in eo caſu qñ in eadem ciuitate ſunt plures iudices quorũ vnꝰ maior eſt alio: vbi maior iudex põt punire minorẽ: vt. C. de offi. rec. ꝓuin. potioris. b.
IMperatores. ¶ Caſus. Donatiſte dicebant ꝙ cum imperatores chriſtiani iubebãt aliquid cõtra eos ſub-

Monachus potius abbati ſuo ꝙ̃ ẽpo obedire debet.

tis voluptatũ habenis temetipſum in lacũ miſerie ⁊ in lutum fecis prohibitũ deieciſti: vt qui poſitus fueras in gubernatiõe populoꝝ effectꝰ ſis ruina multoꝝ: ꝓbatᵃ hoc teugualdi ⁊ gunthar\|ij duorũ epiſcopoꝝ legitimꝰ caſus: q (pro eo ꝙ te minime competẽter erudierit: quĩmo q2 ꝑuaricationẽ tuam tegere argumẽtis ſuis ⁊ ſub q̃dã iuſtitie ſpecie fucatis qbuſdã exq̃ſitis adinuentiõibus equitatẽ obruere ſtuduerũt) nefa ſunt apl̃ica de poſiti auctãte: ⁊ ab oĩ ẽpatus regimine regul'r ſequeſtrati.

Item Aug. ¶ De eodẽ.

QUi reſiſtit poteſtatiᵇ dei ordinatiõi reſiſtit: ſꝫ qd ſi illud iubeat qđ nõ debeas facere? hic ſane ꝯtẽne ptãtem ipſos humanaꝝ legũ gradus aduerte: ſi aliqd iuſſerit curator faciendũ eſt: nõ tñ ſi cõtra procõſulemᶜ iubeat: non vtiqꝫ ꝯtẽnis ptãtem ſꝫ eligis maiori ſeruire: nec hinc dꝫ minor iraſci ſi maior ꝑlatꝰ eſt. Rurſus ſi ipſe ꝯſul aliqd iubeat ⁊ aliud iubeat imperator: vel ſi aliud iubeat impator ⁊ aliud deus qd iudicatis? maior poteſtas deꝰ: da veniã o imperator: tu carcerẽ ille gehẽnã minatur: hic iam tibi aſſumẽda eſt fides tua tanq̃ ſcutũ: i quo poſſis oĩa ignea iacula inimici extinguere.

Item donatiſtis. ¶ De eodem.

IMperatores ſi in errore eſſent (qđ abſit) ⁊ pro errore ſuo ꝯtra veritatẽ leges darẽt p quas iuſti ꝓbarẽtur ⁊ coronarent: nõ tñ faciendũ eſt qđ illi iubẽt: q2 deus ꝓhibet: ſicut iuſſerat nabuchodonoſor vt aurea ſtatua adorarek: qđ qui facere noluerũt deo talia ꝓhibenti placuerũt. Qñ autẽ impatores veritatẽ tenent: ⁊ ꝓ ipſa ꝯtra errorẽ iubent: qđ quiſqꝫ ꝯtẽpſerit ipſe ſibi iudiciũ acquirit: nã inter hoĩes penas luit ⁊ apud deũ nõ frontem habebit: q2 hoc facere noluit qđ ei per cor regis ipſa veritas iuſſit: ſicut ⁊ ipſe nabuchodonoſor poſt miracula ſalutis trium pueroꝝ cõmotus atqꝫ mutatus ꝓ veritate ꝯtra errorem edictum ꝓpoſuit: vt quicũqꝫ blaſphemarẽt deum ſidrac miſac ⁊ abdenago i interitũ irent: ⁊ domus eorũ in diſperſionem: ⁊ nõ vultis ꝙ aliquid tale iubeãt cõtra vos imperatores chriſtiani: cum ſciant a vobis i illis quos rebaptizatis chriſtũ exuſſlariᵈ.

Idẽ in pſalmis. ¶ Julianus extitit infidelis impator: nõne extitit apoſtata iniquꝰ ⁊ idolatra? milites xp̃iani ſeruierũt imperatori infideli: vbi veniebãt ad cãm xp̃i nõ agnoſcebant niſi illum qui in celo erat: qñ volebat vt idola colerent ⁊ thurificarent preponebãt illi deum: qñ autem dicebat: producite aciem: ite cõtra illam gentẽ ſtatim obtẽperabant ⁊ diſtinguebãt dominũ eternum a dño temporali.

Item Gregorius.

¶ Per obedientiã bonum deſerere malum vero nunq̃ facere licet.

QUid ergo mirũ ſi peccator homo obediẽtie in ꝑſentis vite

diri obedire non debebãt: ſed Augu. ſcribit cõtra eos docens ꝙ ſi imperatores in errore eſſent ⁊ iuberent iuſtos affligi nõ eſſet eis obediendũ: q2 deus hoc ꝓhibet. ⁊ ꝓbat exemplo nabuchodonoſor: qui cũ preciperet aureã ſtatuam adorari qui nõ obedierunt placuerũt deo. Si vero impatores cõtra hereſes ⁊ ꝯ hereticos pro veritate aliquid iubent: q non obedierit peccat. ⁊ hoc ꝓbatur exemplo nabuchodonoſor q precepit vt quicũqꝫ blaſphemaret deũ ſidrac miſac et abdenago iret in interitum ⁊ domus eius iret in perditiõem. Poſt miracula precepit nabuchodonoſor vt ſidrac miſac ⁊ abdenago adorarẽt ſtatuam aureã. ⁊ quia facere noluerũt precepit eos mitti i fornacem ardentẽ: ſed q2 ignis nõ nocuit eis iõ poſtea precepit vt nullus deũ eorum blaſphemaret. Exuſſlari. ⁊ a vob ⁊ ab illis q̃s rebaptizatis.
d ¶ Exuſſlari. Sicut enim noſtri ſacerdotes exuſſlãt in baptiſmo diabolum ſic ſacerdotes hereticorum xp̃m: vt. xxiij. q. iiij. qñ. ⁊ de conſe. di. iiij. poſtea.
¶ Julianus.
¶ Caſus. Julianꝰ imperator ⁊ apoſtata habebat ſub ſe milites chriſtianos: q ſi ꝑcipiebat eis vt idola colerẽt vl' alia mala facerent non obediebãt ei: ſi vero precipiebat eis vt contra hoſtes pro republica dimicarẽt obediebant ei.

QUid ergo.
¶ Caſus. Docet in hoc. c. Greg. ꝙ homo peccator i hac vite preſenti dꝫ ſuo prelato in bonis obedire: ⁊ hoc probatur exemplo chriſti qui vſqꝫ ad mortẽ patri obediuit. Docet etiã ꝙ bonum mediocre debet ſubditus ꝓpter obedientiam dimittere: quod probat exemplo ade cui dñs precepit: vt ab eſu arboris paradiſi abſtineret: non quia arbor mala eſſet: ſed vt a bono mediocriter prohibitus per obedientie meritũ creſceret. Si vero prelatus malum

Daniel. iij. a.

Daniel. iij. g.

ſ. Timo. ij. b.

preciperet: nunquam eſt ei obediendum.
a Breuitate. Breue enim dicit tempus vite huius. xxiij.q.iiij. ipſa pietas. ⁊ de peni.di.v. conſideret.
b Intermitti. Nota ꝓ obediētia omitti bonū vt hic. ⁊ xxj di. deniq; ⁊ ff. de re mi. l.iij.§.in bello. ⁊ xvj.q.j. monachi. Itē ꝓ obedientia bonū eſt pati etiā qđ iniuſtū eſt. ſi.c. di. ꝯ mores. ⁊ lʒ iſte iniuſte facit ꝑcipiendo iſte tñ iuſte facit parēdo. xxiij.q.j. qđ culpat. in fi. ⁊ adiplere tenemur ꝑceptū lʒ vix tolerabile. xix. di. in memoriā. Sʒ qđ ſi ep̄s ꝑcipiat alicui vt eat romam: ⁊ ille ſe excuſat: iō q₂ alij inueniūtur meliores. hec excuſatio nō valet: q₂ in legatiōibus ordo nō eſt ſeruādus: vt ff. ď le. ſciēdū.§. pe. ⁊ eſt hic arg. ꝙ ſi cleric⁹ voluerit iter pegrinatiōis qđ non pōt ire inuito ep̄o. de conſe. di. v. non oportet.

Obediētia eſt ſūme neceſſaria.

breuitate[a] ſe ſubijcit: quando hanc mediator dei ⁊ hominū tenuit ⁊ tenendam precepit: ⁊ cū obedientes remunerat nō relinquit. Sciendū tamē eſt nunq̄ per obedientiā malū fieri: aliqñ autē per obedientiā debet bonū quod agit intermitti[b]: neq; eni in paradiſo arbor mala extitit quā de⁹ homini ne cōtingeret interdixit: ſed vt meli⁹ per obediētie meritū homo bñ cōditus creſceret dignū fuerat vt etiam a bono prohiberet: quatenus tāto verius hoc quod ageret virtus eſſet: quanto ⁊ a bono ceſſans auctori ſuo ſe ſubditum ⁊ humilem exhiberet.

Item Iſidorus.

¶ Apud deum maledicitur qui peccantibus conſentit.

Qui cōſentit[c] peccātibus ⁊ defendit alium delinquentē maledictus erit apud deū ⁊ hoīes: ⁊ corripiet increpatiōe ſeueriſſima. Hinc etiam quidā ſanctiſſim⁹ pater ait: ¶ Si qs peccantē defendit acrius[d] q̄ ille q peccauit coerceatur. Hinc ⁊ ali⁹ pr̄ ait: ſi quis alterius errori cōſentit ſciat ſe cum illo ſimili modo culpabilem iudicandum.

Item Iſidorus.

¶ Nō eſt obediendū quod contra deum precipitur.

Si is q ꝑeſt fecerit aut cuiq; qđ a dño ꝓhibitū ē facere iuſſerit vel qđ ꝑceptū eſt ꝑterierit aut ꝑterire mandauerit ſci Pauli apli ſnīa ei ingerēda eſt dicētis: etiā ſi nos[e] aut angelus de celo euāgelizauerit vobis ꝑterq̄ qđ vobis euāgelizauim⁹ anathema ſit. Idem: ¶ Si quis ꝓhibet vobis qđ a dño preceptū eſt: vel rurſus imperat fieri qđ dñs ꝓhibet execrabilis ſit oībus qui diligūt deū.

Item: Is q preeſt ſi ꝑter voluntatē vel preter qđ in ſanctis ſcripturis euidēter precipit vel dicit aliqđ vel imperat tanq̄ falſus teſtis dei aut ſacrilegus habeat. ¶ Cū ergo ſubditi excōicant ideo q₂ ad malū cogi[f] nō poſſunt: tūc ſnīe nō eſt obediendū: q₂ iuxta illud Gelaſij: nec apud deū nec apud eccleſiam eius quenq̄ grauat iniqua ſnīa.

‡ 8 ¶ Quod autē ſupra cōicantes excōicatis de eccl'ia abijci iubent: nō de quolibet modo cōicantibus intelligēdū eſt. Unde Nicolaus papa ſcribit ignaro remorū archiep̄o.

¶ De his qui cum excōmunicatis communicant.

Excellētiſſimus rex Karolus apoſtolatū noſtrū conſuluit quid agendū ſit de his

c Qui conſentit. ¶ Caſus. In hoc c. tractat de duobus generib⁹ ꝯſenſus in malū. ſ. de cōſenſu cooperatiōis: ⁊ de ꝯſenſu illi⁹ qui hoiem in malo defendit. Prim⁹ ꝯſenſus pariter cum faciēte punit: ſecūdus magis. Et hoc ꝓbat duabus auctoritatibus ſanctorū patrū q ſunt in libro quē dicunt vitas patrū.
c ¶ Qui conſentit. per cooperationē et auctoritatem. vt. ij. q.j. notum ſit. in fi.
d ¶ Acri⁹. ſ. xxiiij. q.iij. qui aliorū. ⁊. lxxxvi. di. tanta.

Si is qui. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capi. ꝙ nullus ex precepto prelati debeat aliquid facere qđ ſit contra dominū: ⁊ hoc probat auctoritate Pauli dicentis: Etiam ſi nos ⁊c̄. Sequentia duo. c. plana ſunt.

Excōmunicare ſeipſū nemo pōt.

e ¶ Si nos. ergo aliquis ſeipſum vel ſibi parē excōmunicare poteſt: vt hic. ⁊ xj q̄. iij. non liceat. xxj. di. nūc autem. Sed cōtra. par in parem nō habet imperiū: vt. xxj. di. inferior. extra de elec. innotuit. nec aliquis in ſeipſū habet imperiū: vt ff. de arb. l. penul. Sed dic ꝙ per hec verba non anathematiçauit ſed tm̄ dixit eum eſſe anathematiçatum. ⁊. ſepatum ab eis vt ei non eſſet credendum: vel oſtēdit per hec verba qđ fieri debeat. Et eſt ſimile ꝙ nō ſemp eſt credendū ſancto viro. l. di. ſi qs ꝓpoſtera.
¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis c. dicens ꝙ ſi ſubditi excōmunicētur a prelato: q₂ non obediunt ei in malo tali ſentētie non eſt obediendum: q₂ iniqua ſentētia non grauat quēq; apud deū. Et oſtendit ꝙ ſupradicta c. in quibus cōmunicātes excōmunicatis ab eccl'ia ſeparari iubentur nō intelliguntur de quibuſlibet cōicantibus: quod ꝓbat ſequentibus c.
Sentētie excōicationis vt ob hoc faciat malū quod precipitur ei tamen eſt obediendū: q₂ ſe debet gerere ꝓ excōicato ⁊ petere abſolutionem. vel ſentētie preceptionis.
f ¶ Cogi non pñt. Quid ſi epiſcop⁹ dicat excōmunico te ⁊ abſoluo te an potius ſit excōicatus q̄ abſolutus? Dic hic ſentētie videtur ſicut plura ſunt precepta iudicū: vt extra de do. ⁊ contu. cū dilecti. ſicut plures ſunt ſtipulatiōes cū ꝓmittatur hoc ⁊ illud. ff. de verb. obli. ſcire debem⁹. ⁊ l. qđ dicitur. Dic ꝙ nulla eſt excōicatio propter ſui ꝯtrarietatē. Si diuerſe aūt ſententie ex interuallo proferuntur valet vtraq;. Itē quid dices ſi dicat excōmunico te vel abſoluo? Dic ꝙ ſi ante nō erat excōmunicat⁹ modo eſt excōicatus: ſʒ ſi fuit ante excōmunicatus nō eſt abſolutus. Io. Ego dico ꝙ talis prelat⁹ preſumitur fatuus: ⁊ ꝓ eodem habetur ac ſi non tuliſſet ſententiam: vt extra de ſuc ceſ. ab inteſt. cū dilectus. B. Item pone: mādatū eſt duobus vt excōmunicent aliquem ⁊ vnus dixit: excōmunico te ſi ille nō excommunicat te. Dic ꝙ ſi ambo illa verba proferunt eſt excōmunicatus. Io. Contrariū credo. B. Item quid ſi indeterminate dico: excōmunico alterum illorū nunquid ambo ſunt vitandi? Videtur ꝙ ſic: q₂ in genere poteſt ferri excōmunicatio: extra de offi. ordi. ſi ſacerdos.

Sala. j. b. — Excōmunico te et abſoluo te an liget vel ſoluat.

‡ 8 ¶ Quod autem. hec eſt octaua pars q̄ōnis: in qua excipit quaſdam perſonas que nō ſunt excōmunicate q̄q̄ excōmunicatis cōmunicent: dum tamē in crimine nō cōicent eis: ⁊ hoc probat per quattuor auctētates. Io. de fa.

Excellentiſſimus. ¶ Caſus. Engeltruda fuit excōmunicata cum omnibus ſuis cōmunicatoribus ⁊ fautoribus: cum quibus fautoribus quidā cōmunicabant ex neceſſitate quidā ex ignorantia quidā ex voluntate: vnde karolus queſiuit a nicolao quid de

Aſſegua drada.

qui cõicant[a] cum his qui cuʒ engeltruda ſepe dãnata communicant femina: quoniã eã cum cõmunicatoribus ſuis ⁊ fautoribus pari vinculo anathematis cõſtat eſſe aſtrictã: quapropter nunc beatitudini tue iniungimus vt ſuper hoc noſtra auctoritate fretus curam de his ſumere ſtudeas: ⁊ q2 docta diuinitus ſanctitas tua valde nouit aliud eſſe ex neceſſitate aliud ex ignorãtia atqʒ aliud qđ de ſtudio delinquitur: iſtudqʒ poſterius duobus prioribus ſtrictius eſſe puniendum: idcirco ſollerter inuigilet ⁊ cauta diſtrictione ſingulorum modos diiudicet: quatenus qui ex neceſſitate aut ignorantia deliquũt auctoritate noſtra per te abſoluantur[b]: ſi tamen ipſa eorum ignorantia vel neceſſitas vera ⁊ nõ ſimulata vel nõ ex voluntate[c] proceſſerit: q2 (vt bene noſti) ſunt pleriqʒ qui poſſunt quidem ſed nolũt recta noſcere. vñ pſalmiſta de huiuſmodi ait: Noluerunt quidem intelligere vt bene agerent. Illos autem qui ſtudio ſuo obligantur ⁊ contemptu interdicta noſtra poſtponũt: non (niſi digna ſatiſfactione preueniente) volumus a te prorſus abſolui.

Item Greg. vij.

¶ De his qui ſine culpa cũ excõmunicatis cõmunicant.

Quoniam[d] multos peccatis noſtris exigentibus pro cauſa excõmunicationis perire quotidie cernimus: partim ignorantia[e] partim nimia ſimplicitate[f] partim timore partim etiam ex neceſſitate[g] deuicti: miſericordia anathematis[h] ſententiã ad tempus[i] prout poſſumus temperamus[k]. Apoſtolica itaqʒ auctoritate ab anathematis vinculo hos ſubtrahimus: videlicet vxores[l] filios ſeruos ancillas ſeu mancipia: necnon ruſticos ⁊ ſeruientes: necnon ⁊

his faciendum ſit. Nicolaus vero ſcribit non karolo ſʒ ignaro remorum archiepiſcopo: ⁊ precepit vt cõicantes ex neceſſitate vel ignorantia abſoluat auctoritate apoſtolica: niſi ignorantia illa vel neceſſitas ex voluntate vel ex ſimulatione proceſſerit: ſponte vero cõicantes non abſoluat niſi digna ſatiſfactione interueniẽte abſoluanẽ de facto q2 reuera excõicati nõ ſunt: vt. ſ. c. proxi. Uel põt dici q antiq̃ iure excõicati erant: ſed hoc corrigit p. c. proxi. qm multos.

a ¶ Qui cõicant. nõ intelligas q hec excõmunicatio tranſit in tertiam pſonam: q2 ipſa cũ ſuis cõicatoribus o bus fuit excõicata: vnde illi cõicantes intelligũtur nominatiʒ excõicati vt ex. de ſen. excom. quod in dubijs.

b ¶ Abſoluanẽ .i. abſoluti iudicẽẽ. ſic xxiij. q. j. audiuimus.

c ¶ Uel nõ ex voluntate. ſic. ff. qđ metus cau. ſi mulier.

¶ Ad d. lo. in l. i ria. ff. de ſu. ⁊ i. l. ff. ad tur il.

Quoniam multos. ¶ Caſus. Iſte caſus tripliciter ponitẽ ab. h. qui notantur etiã in apparatu. Sed ego Bartho. brixien. ſine preiudicio melioris ſententie hunc caſum ſic intelligo. Quidam cõicabant excõicatis tẽpore Greg. vij. vel ignorantia iuris vel propter nimiã ſimplicitatem quidam timore vel neceſſitate: nec curabant poſtea petere abſolutionẽ: quos cũ videret Gregorius ſine abſolutione decedere antiquũ rigoreʒ excõicationis tẽperauit: excipiens ab hac excõicatione quaſdam perſonas. ſ. vxores ⁊ filios ſeruos ⁊ ancillas mancipia ruſticos ⁊ ſeruientes excõicatorum ⁊ eorum curiales dũmodo ſupradictorum cõſilio ſcelera nõ perpetrenẽ: excipit etiam qui ignorantiã facti participant excõmunicatis: ⁊ eos qui tranſeunt per terram excõicatorum. In fine dicitur q non prohibetur aliquid dari excõicato intuitu pietatis. Beneuen. etiam hunc caſum ſic ponere videtur. Ad tempus. id eſt propter tempus futurum vel propter defectum noſtri temporis.

d ¶ Quoniam. Quidam ſic ponunt caſum. Aliquis propter enorme crimẽ fuit excõicatus ⁊ propter enormitateʒ criminis prohibebatur tpe Gregorij q nec filius nec vxor nec aliquis de familia ei cõicaret: ⁊ hoc licite potuit fieri: vt dicũt per id quod eſt. xxiiij. q. iij. ſi habes. ibi niſi grauiſſime cõmoueretur: ſed cum Grego. videret eos contẽnere talem excõicationem temperauit ſententiam circa familiam: ⁊ ſm hoc expone perire propter contemptuʒ quia non petebant abſolutionem.

e ¶ Ignorantia. facti. craſſa ⁊ ſupina.

f ¶ Simplicitate. iuris errore.

g ¶ Ex neceſſitate. q̃ vitari poterat vel etiã ineuitabili: ſʒ certe Inno. ponit hanc qõnem ⁊ eam nõ ſoluit. ſ. vtrum pro enormi delicto tota familia ſit vitanda. ex. de ſen. excõmu. inter alia. in fi. ⁊ preterea hoc ſtatutũ non eſſet generale: ſed tñ in vno caſu qñ quis cõmitteret crimen enorme. Alij ſic ponunt caſum: apoſtolus ait: ſi qui fratres nominanẽ cuʒ his nec cibũ ſumere licet: ⁊ illa ſententia ad omnes fideles extendebatur: vt. ſ. eo. ad menſam. vñ vſqʒ ad tp̃s gregorij tenebaẽ q familia excõicatorum vitabatur ſaltẽ in ſacris hunc nimiũ rigorẽ temperat hic gregorius: nec eni quo ad eccleſiã triũphanteʒ ligate erant tales perſone: nec etiã credendum eſt ſm apl'ʒ voluiſſe vxorem ſeparãdam a viro. ⁊ ſʒ hoc expone perire .i. puniri ab eccleſia in ſacramẽtis. Tertius caſus melior videẽ: Ante tp̃s gregorij omnes qui in hoc. c. cõtinentur ipſo iure erãt exẽpti ab excõicatione lʒ cõicarent excõicatis. ſed quidaʒ ſimplices credebant ſe excõicatos ſi cõicarẽt dominis ſuis vl' vxores maritis: nec tñ petebãt abſolutionẽ ⁊ ſic peccabant mortaliter propter cõſciam leſam: q2 omne qđ fit cõtra conſcientiã edificat ad gehẽnam. xxviij. q. j. §. ex his ⁊ melius ex. de ſimo. c. per tuas. ij. Dat ergo hic gregorius cõſtõnem q tales nõ ſunt excõicati habẽdi: ⁊ expone perire propter conſcientiã ignorantia facti .i. ignorauerunt eos fuiſſe excõicatos: ⁊ tñ eis ignoranter cõicauerunt et credebant ſe teneri nec petebant abſolutionem.

Excõicatis ſine peccato cõicat eorum familia. Pſal. xxx. v. a.

h ¶ Anathematis. improprie ponitur: ideſt ſimplicis excommunicationis.

i ¶ Ad tempus. ſcilicet futurum.

k ¶ Tẽperamus .i. temperata eſſe oſtendimus. Eſt ergo hoc verũ q nũq̃ familia excõicanda eſt propter delictũ dñi: niſi forte vt dixi propter enormitatẽ ſceleris: vt. xxiiij. q. iij. ſi habes. vbi dicit auguſtinus niſi grauiſſime cõmoueretur: nũq̃ excõicarẽ filiũ pro delicto pñs. Sed nõne tota familia bonifacij fuit pro eo excõicata: q2 oblationes familie ſue non recipiebantur: vt. xvij. q. iiij. miror. Sʒ dic q tñ in ruborem dñi nõ recipiebanẽ oblationes familie: ſicut nõ recipiunẽ oblationes raptorum ⁊ diſcordantiũ ⁊ impenitentium: lʒ non ſint excõmunicati: vt. xc. di. oblationes.

Familia pro dñi delicto non eſt excõicanda.

l ¶ Uxores. Sed nũquid vir excõicatus põt petere debitum ab vxore? Dicit. h. q non: ſed ipſe teneẽ reddere: quod concedo. Sed ſi petat vir mulierẽ in iudicio ⁊ ipſa obijcit ei excõicationẽ. iudex teneẽ ex ſuo officio reſtituere ei mulierem: cũ in hoc caſu poſſit ei cõicare. vnde credo q teneẽ ei debitum reddere. hoc tñ ſcias q ſi filius eſt excõicatus vel ſeruus non dʒ pater vel dominus

Excõicationeʒ opponere viro vxor non poteſt.

cōmunicare ei: vt.xxvij.q.i.de filia. ſi filius ſit in poteſta-
te patris tenetur filius cohabitare ei: ſed ſi eſt emanci-
patus: tunc tenet filius vitare patrem. huic tñ obſtat
xxij.q.vlti.de forma. vbi eadem fide eſt ſuperior inferio-
ri aſtrictus qua ecōtrio. Ea tñ que hic dicuntur nō tenēt
in clericis: qꝛ ſemꝑ
debent vitare ſuum
epm excōicatum: vt
xcij.di.miratus. qꝛ
non ſunt ita aſtricti
epo vinculo nature
ſicut filius patri.

a Scelera.i. ſi ta-
les ſunt qui nō ſer-
uiunt ei in crie in
quo nec filius nec
vxor excuſatur: vt
extra de ſenté.excom
mu.inter alia.

b Siue pegrin⁹.
extra eo.ſi vere.

c Dare. dūmodo
non ſit eccleſiaſticū
ſtipendiū: vt extra de
cle.excom.mini.po-
ſtulaſti. ⁊ eſt ſimile
xlij.di.quieſcamus.
qꝛ elemoſyna nulli
eſt deneganda. lxxx.
vj.diſtin. paſce.

Anteceſſor.

Caſus. Gre-
gorius miſit boniſa-
cium martyrem ad
pdicandum verbū
dei germanicis gēti-
bus: ſed eum ſacrō
aſtrinxit vt verbo ⁊
facto bonis ſacerdo-
tibus cōicaret: falſos
vero ⁊ hypocritas vl'
corrigeret vel declina
ret: qd̄ ex parte ſer-
uauit: ⁊ ex pte ſerua
re nō potuit: naꝫ cū
veniſſet in frāciaꝫ nō
potuit facere qn ex-
cōicatis cōicaret ne-
ceſſitate cogente: nō
tamē in ſancta com
munione corporis
xpi illis cōicauit: de
quo cum putaret ſe
obligatum cōſuluit
papam çachariam.
Zacharias ꝟo reſcri-
bit ſibi ſequens.c.qꝫ
pdeceſſor. in quo ſa
predicta narrat di-
cens qꝫ ex tali cōio-
ne neceſſitatis nul-
lum contraxit detri
mentuꝫ: ex quo anima eius conſilio vel conſenſu ini-
quitatis eorum non eſt coinquinata.

d Sacramento. Sacramentum forte ideo requiſi-
uit ab eo: qꝛ habuit eum ſuſpectum vel ad cautelam.

e Aſtipulator.i.confirmator.

f Sed ⁊ ſpiritualiter. Ar. qꝫ ſufficit qꝫ quis non faciat
contra mentem reſcripti lꝫ faciat contra verba. ſic.xxij.
q.ij.ne quis. ⁊.q.v.humane.ff.de in ius vo.quāuis. hic
enim verbotenus exceſſit fines mandati. Et habem⁹ hic
qꝫ iuramentū pro parte valet ⁊ pro parte non. xxij.q.
iiij.inter. ſic donatio.xvj.q.ij. ſi quos.

omnes alios qui nō adeo cu-
riales ſunt vt eoꝝ cōſilio ſce-
lera[a] ppetrentur: ⁊ eos q igno
ranter excōicatis cōmunicāt:
ſiue illos qui cōicant cū illis
qui excōicatis cōicant. Qui-
cunqꝫ aūt orator ſiue pegri-
nus[b] aut viator in terrā excōi
catorū deuenerit ⁊ ibi nō poſ
ſit emere vel nō habeat vnde
emat: ab excōicatis accipiēdi
licentiam damus. Et ſi quis
excōicatis in ſuſtentationem
nō ſuperbie ſed humanitatis
cā dare[c] aliquid voluerit non
prohibemus. Item boniſa
cius martyr Zacharie pape.

De boniſacio qui excō-
municatis a pſeudo epis ſe
nō cōmunicaturum iurauit.

Anteceſſor pdeceſſoris
noſtri venerāde memo
rie gregorius dū me idignuꝫ
ordinauit: ⁊ ad pdicandū ver
bum dei germanicis gētibus
miſit: ſacrō[d] me aſtrixit vt ca-
nonicis ⁊ iuſtis epis ⁊ pſby-
teris in verbo ⁊ facto ⁊ in cō-
ſenſu aſtipulator[e] ⁊ adiutor
fierem: hoc aūt cū diuina gra
tia implere ſtudui: falſos aūt
ſacerdotes hypocritas ⁊ ſe-
ductores populoꝝ vel corri-
gerem ad viā ſalutis vel decli
narem ⁊ abſtinereꝫ a cōione
ipſoꝝ: qd̄ ex parte ſeruaui ⁊
ex parte cuſtodire ⁊ implere
nō potui: ſed ⁊ ſpūaliter[f] im-
pleui ſacramentū: qꝛ in ꝯſen-
ſu ⁊ in cōſilium eoruꝫ nō ve-
nit anima mea: corporaľr aūt
omnino ab eis abſtinere nō
potui: dum enim veniſſeꝫ ad
pncipem francoꝝ cogente ec-
cleſiaꝝ neceſſitate nō tales re
peri quales volui: ſed tñ in
ſancta cōione corporis chriſti
illis nō cōicaui. Item zacha
rias papa boniſacio martyri.

Excōicatis nō cōmunicat
qui eis animo non conſentit.

Quod[g] pdeceſſor beate
memorie grego. hui⁹
ſedis apoſtolice preſul: dum
ad predicandum verbū euan
gelij tuam miſiſſet fraternita
tem in germanie partibus ⁊
gētibus illis paganis: ⁊ ver-
bo pollicitationis illaꝫ voluit
ante eſſe munitā: ita vt ortho-
doxos epos preſbyteros vel
quoſcūqꝫ reperire potuiſſes
in verbo exhortationis perfe
ctos[h] amplius cōfirmares: ⁊
eis cōicares qd̄ ⁊ factum eſt.
Si quos ꝟo ſeductores epi-
ſcopos aut pſeudo pſbyteros
a recto fidei tramite deuiare
repperiſſes: nulla tibi cū eis
eſſet cōmunio: qd̄ te deo ſo-
latiante vſqꝫ ad pſens ſpūali
ter ſeruaſſe cōfeſſus es: vel ſi
oino per pncipalem ⁊ huma
num fauorē gentis francorū
dum eos acceſſiſſes corpali-
ter abſtinere nō potuiſti cogē
te eccleſiaꝝ dei neceſſitate: ⁊
tñ in eoruꝫ conſilio ⁊ cōionis
cōſenſu aīa tua[i] nō eſt coinq-
nata: itaqꝫ ꝓpter hoc qꝫ cum
eis conuerſatus es non con-
ſentiens iniquitati eorū nul-
lum tibi eſt detrimentuꝫ corā
deo. Excōicationis autē
9 forma ⁊ modus atqꝫ recōci-
liatiōis hec eſt. Modus
⁊ forma excōicatiōis.

Debēt[k] xij. ſacerdotes

g Quod. ſupple
reſcripſiſti nob.

h Perfectos. hic
habes qꝫ perfectum
amplius poteſt pfi-
ci: vnde lꝫ matrimo
nium dicat perfici p
carnis copulam nō
ideo pus fuit imper
fectum. Et ex hoc eſt
ar. qꝫ excōicatus am
plius pōt excōicari.

i Anima tua. Suf
ficit ergo mētaliter
aliquid impleri etiā
ſi non corpaliter ad
impleatur: vt.xxiij.q.
iiij.recedite. Itē arg.
qꝫ in obligationib⁹
bone fidei plus eſt i-
telligendum qꝫ ver-
bis exprimatur. xxiij.
q.v.ſi non lꝫ.xxxij.q.
iiij.meretrices. Itēꝫ
ar. qꝫ ſi iuraui amo-
do nō accedere ad
cōcubinam meaꝫ qꝫ
per hoc non excludit
mihi licitus matri-
monialis coit⁹. arg.
xxxj.q.j.illud. naꝫ ſi
liberta iurauit non
nubere de illicitis
nuptijs intelligitur
ff.de iure patro.adi-
gere.§.vlti.

Excōicationis.
hec eſt nona pars.q. 9
in qua querit quali
ter quis debet anathe
matiçari ⁊ abſolui. ⁊
de hoc ponit.iiij.ca.
Joan.de fan.

Caſus. Supra fa
cta eſt mentio de ex-
cōicatione: que qꝛ in
diget recōciliationes
ideo Gra. oſtendit q
ſit forma vel mod⁹
recōciliationis. pri⁹
tamen oſtendit que
ſit forma excommu-
nicationis.

Debēt. Caſus.
Dicitur hic qꝫ
quando eps facit ſo
lēnem excōicationeꝫ:
duodecim ſacerdotes debent epm circunſtare tenentes
candelas ardentes in manibus ſuis: ⁊ in fine anathe-
matis eas debent proycere ⁊ pedibus conculcare: ⁊ po-
ſtea epiſtola per parochias debet mitti continens nomi-
na excōmunicatorum ⁊ cauſam excommunicationis.

k Debent. Sed cum dicit excōico te: videtur qꝫ de mi-

Reſcriptū
cōtrum ad
verba qui-
qꝫ nō ſer-
uatur.

Perfectū
amplius
perficitur.

noꝛ ſit intelligendum.arg.extra de cenſi.ex parte.ff. de lega.iij.nūmis.ꝛ.ff.de regu.iur.ſemper in obſcuris.ff. de penis.ſi preſes. Nam maioꝛ ſemper ſpecificāda eſt.argu.iij.qō.iiij.engeltrudam. Jo.ſed certe a verbis non eſt recedendum:vt.ff.de lega.iij.non aliter. Jo.

q.ij.de viro.non tñ idem credo faciendum in quolibet moꝛtali peccato. Sed cū hodie ſimplici verbo quis pōt excōicari.vt extra de eo q fur.oꝛd.re.c.j.vī ergo ꝙ hodie ſimplici verbo pōt abſolui qꝛ:qꝛ ois res per quaſcūq cauſas ꝯhitur p eaſdē diſſoluit.vt extra de reg.iur.ois res.

a ℭ Cōculcare. nec poſtea ſumentur ad aliquem vſuꝫ ſed foras proijcient vt ſal inſatuatum.ij.queſtio.vij.non oēs.

C anonica. ℭ Caſus. hic docet cōcilium auraſicū qualr epiſcopus ſniam excōicatiōis formare debeat ꝛ pferre.ſ.hoc mō: Tales violatoꝛes eccleſiarū auctoꝛitate dei ꝛ iudicio ſcē ſynodi a gremio ſancte matris eccleſie ꝛ a cōſoꝛtio toti⁹ xpianitatis excludim⁹ donec reſipiſcāt ꝛ eccleſie ſatiſfaciant. Et dicit.b.ꝛ Ber.ꝙ ſacrilegi nō ſunt ipſo iure excōicati.ar.xij.q.ij.indigne.xvij.qō.iiij.quiſqs. Sed tūc tpis erant quidam ſacrilegi ꝛ violatores eccleſiarū quos cōciliuꝫ excōicauit.

b ℭ Violatoꝛes. videtur hic ꝙ oēs ſacrilegi ſint ipſo iure excōicati.vt extra de ſen.excom.cū p cauſa. ſm hoc eſt cōtra.xvij.q.iiij.quiſquis.xij.q.ij.indigne. Dicas ꝙ violatoꝛes eccleſiarū ſunt ipſo iure excōicati:alij non vt extra de ſen.excō.conqueſti.ꝛ.xvij.q.iiij.omnes.ꝛ hic de illis loquitur.

C um aliquis. ℭ Caſus hic docetur qualr ꝛ cuꝫ quibus ſolēnitatibus eps anathematiçatū debeat reconciliare. Plana eſt tota lfa ꝛ per te videbis.

c ℭ Et duodeci. Ar. ꝙ in reſtōne epi vel clerici tot intererūt epiſcopi quot fuerūt in depoſitiōe.de hoc.xxxv.q.ix.veniā.

d ℭ Et de futuris.ſimile extra de ſentē.ex com.ex tenoꝛe.

e ℭ Cautelaꝫ. Similr ab heretico reuertēte regritur iuramētum ꝙ de cetero non labet.vt.i.q.vij.quotiēs.ꝛ ab incēdiario.vt xx.ij.q.viij.peſſimā.ſilr in quolibet heretico erie iurabit penitēs ſe nunq̄ ſimile cōmiſſuruꝫ.xij.

Sacrilegi ... int ip... iure ex... ni.

epiſcopum circūſtare:ꝛ lucernas ardētes in manib⁹ tenere:quas in ꝯcluſione anathematis vel excōmunicationis proijcere debent in terram:ꝛ conculcare[a] pedibus: deinde epiſtola per parochias mittatur continens excōmunicatorum nomina ꝛ cauſam excōmunicationis. Itē ex concilio auraſico. ℭ De eodem.

Canonica iſtituta ꝛ ſanctoꝛū patrum exempla ſequētes eccleſiarū dei violatoꝛes[b] auctoꝛitate dei ꝛ iudicio ſancti ſpirit⁹ a gremio ſancte matris eccleſie:ꝛ a cōſoꝛtio totius chꝛiſtianitatis eliminamus:quouſq reſipiſcāt et eccleſie dei ſatiſfaciant.

Item ex eodem.

ℭ Modus reconciliationis excōmunicatoꝛuꝫ.

Cum aliquis vel excōicatus vel anathematizat⁹ penitētia ductus veniā poſtulat ꝛ emendationē promittit:epiſcopus qui eū excōmunicauit ante ianuas eccleſie venire debet ꝛ duodeciꝫ[c] preſbyteri cū eo qui eū hinc ꝛ inde circūſtare debent:ꝛ ſi ille terre ꝓſtratus veniā poſtulat:ꝛ de futuris[d] cautelam[e] ſpōdet:tūc epiſcopus (apprehēſa manu ei⁹ dextera) in eccleſiam illū introducat: ꝛ cōmunioni chꝛiſtiane reddat:ꝛ ſeptem pſalmos penitētiales decantet: ꝛ cuꝫ iſtis pcibus Kyrieleiſon ꝛ pater noſter:ſaluū fac ſeruum tuū. Oꝛatio Preſta q̄ſumus domine huic famulo tuo dignum pnie fructum:vt eccleſie tue ſancte a cui⁹ integritate deuiauerat peccando admiſſoꝛū veniam cōſequendo reddat innoxi⁹. Per ꝛc.

ℭ Preſbyteris vero q excōmunicati ſacrū miniſteriuꝫ cōtingere preſumūt:que penitentia ſit imponēda Joānes.viij.clero ꝛ oꝛdini ſalonitano ſcribens diffinit dicens.

ℭ Que ſit penitētia ſacerdotum qui excōicati ſacrū miniſterium cōtingere preſumūt.

De illis preſbyteris qui tempoꝛe ſanctiſſimi predeceſſoꝛis noſtri dñi pape nicolai excōmunicati ſacrū miniſterium cōtingere pſumpſerunt:ipſi in ſe dānationis (ſicut canones ſtatuerūt[f]) ſententiam intulerūt:tamen qꝛ miſeratio apoſtolica veniā ſolet preſtare correctis:ob multitudinē miſericoꝛdie illius hanc indulgētiam exhibemus: vt ſancta cōmuniōe ſaginati[g] ſtudeant tribus annis cōtinuis p hebdomadā omni tēpoꝛe ſecūda ꝛ quarta ꝛ ſexta feria a vino ꝛ a carne penitus ieiunare:ꝛ vltra lugēda neq̄quā cōmittere. ℭ Qui autē excōmunicatis cōmunicant p modo peccati pnie modum accipiāt. Unde vrban⁹.ij. genebaldo conſtātienſi epo.

ℭ Pro modo peccati puniantur q excōicatis cōicant.

Sanctis quippe canonibus cautuꝫ cōſtat vt qui cum excōicatis cōmunicauerit excōmunicetur: ipſius tamen penitētie atq abſolutionis modos eo moderamine

ℭ Preſbyteris hec eſt decima pa.q.in q̄ ponit que pnia debet imponi illis qui excōmunicati celebrauerunt. Jo.de ſa.

ℭ Caſus. Sup ſancta eſt mētio de preſbyteris excōicatis q diuina celebrare pſumunt:nūc vero docet Gran⁹ q̄ pnia ſit eis iniungenda.

De ill. ℭ Caſus Xpe nicolai qdaꝫ pſbyteri dū eſſent excōicati pſumpſerūt diuina officia celebrare:q̄ moꝛtuo cum ipſi pniaꝫ agere vellent:qſiuit clerus ſalonitan⁹ a papa ioāne que penitētia ſit illis ſacerdotib⁹ imponenda: Et rñdet ꝙ de iure deberēt deponi:de miſericoꝛdia tñ ſedis apoſtolice in ſcā cōione permittūtur:ita vt trib⁹ ꝯtinuis annis in vnaquaq hebdomada in ſecunda et quarta ꝛ ſexta feria a vino ꝛ carnib⁹ ieiunent ꝛ vltra lugēda non cōmittant.

f ℭ Statuerunt.ſ. e.ſi quis epus.contra.vbi eis negatur ſpes reſtōnis:ſed nō negatur qn a papa poſſint reſtitui.

g ℭ Saginati. pingue verbum de pingui intellectu proceſſit.xliiij.diſt.§.ſi.

ℭ Qui autem.

ℭ Caſus. hic docet Gratianus ꝙ cōmunicantes excōicatis pro mō peccati maioris vel minoris debent penitere:quod probat ſeq.c.

Sanctis. ℭ Caſus. Quidā cōmunicauerūt excōmunicatis ex ignoꝛantia vel timoꝛe neceſſitate vel volūtate:quare queſiuit genebaldus eps conſtantieñ.ab vrbano ſecūdo qualiter puniri debeāt vel ad ſatiſfactionē recipi: Et rñdet ꝙ niſi reſipiſcant anathematiçari debent. Si vo ſatiſfacere velint illi qui ignoꝛātia timoꝛe vel neceſſitate excōmunicatis participaue-

Excōicat. ꝛ ꝯ an ſimplici verbo poſſit abſolui.

✠ ✠ io

✠ ℭ Ad. de ꝙ contrariū eſt veritas: qꝛ ſolo verbo nō poteſt quis excōmunicari.per gloſas ꝛ doc. glo.de cle.excō.mi. propoſuit. ſuper ver. abſoluit.

i aut:ſub minori penitētia ſunt recipiendi:qui vero vo luntate vel negligentia cōmunicauerunt: ita diſtricte ſunt recipiendi:vt ceteris metus incutiatur.

a ℭ Ignorātia.craſſa:q᷑ vere ignorās non eſſet excōicatus.vñ lex dicit ſciam nō ignorantiā volumus obligari.

induxit clericos litigātes de ꝓprijs rebus. Sed q᷑ dubitari poſſet an poſſent clerici habere ꝓpria:ideo ponit hāc cauſam:in qua querit an clerici poſſint ꝓpria poſſidere:⁊ an poſſint res eccleſie alienare:⁊ an poſſint condere teſtamentum.⁊ vt hec ⁊ alia ⁊c̄.

b ℭ Timore. extra quod me. cauſa.ſacris.

c ℭ Aut negligenter. No.negligētiam comparari volūtati.ff. de regu. iur.l. late culpe.

d ℭ Coertiōe. Sed pone ꝙ aliqs laicus iurauit ſe alij laico ſatiſfacere:poſt abſolutionem vult ei ſatiſfacere corā ſeculari iudice:nunqd iudex eccleſiaſtic⁹ poteſt cognoſcere de iſta ſatiſfactiōe cum illa ſit cā ciuilis? Sic.argu.extra de dona.inter vi.⁊ vxo.de pru.dētia.extra de cōiu.ſer.c.lz.vbi iudex eccleſiaſticus de libertate ſiue de hereditate cognoſcit ⁊ ꝓnūciat:⁊ iudex eccleſiaſticus de cā natiuitatis cognoſcit extra qui fil. ſint legi.ca.lator. Cauſa.xij.

Quidā clerici. Cauſa. In.xj.causa.queſtio.j.c.inolita.⁊ ca.placuit. introduxit magiſter Gratia. clericos litigātes de reb⁹ proprijs:Sed quia poſſet dubitari an clerici debeant habere ꝓpria: quia predeceſſores eorū omnia habebāt cōmunia:de quib⁹ dicitur: multitudinis credētium erat cor vnū ⁊ anima vna: nec quiſꝗ eorū aliquid ſuum eſſe dicebat: ſed erant eis omnia cōmunia: ideo ſupponit hanc xij. cauſam in qua oſtendit an clerici poſſint propria habere.⁊ annectit de alienatione rerum eccleſie ⁊ vtrū clericis liceat cōdere teſtamenta:vt autē hec omnia melius pateant proponit thema de quo quinqꝫ elicit queſtiōes in hunc modum dicens:Quidam clerici ⁊c̄.

a ℭ Propria.ſ.pxi.cā.q.j.l illo.c.inolita.⁊.c.placuit.G.

decreuimus:vt quicunqꝫ ſeu ignorātia[a] ſeu timore[b] ſeu neceſſitate cuiuſꝗ negocij maximi ⁊ maxime neceſſarij eorū ſe cōuictu ⁊ ſalutatione oratione oſculatione contaminauerit:cum minoris penitētie medicina ſocietatis noſtre participationem ſortiant: eos vero qui aut ſpontanee aut negligenter[c] inciderint: ſub ea volumus diſcipline coertione[d] ſuſcipi:vt ceteris met⁹ incutiatur. ℭ Cauſa.xij.

Quidā clerici ꝓpria[e] relinquere volūt: de ſuis ⁊ eccleſie rebus teſtamētum cōficiūt: de reb⁹ eccleſie nōnulla largiunt. ℭ Modo primū querit vtrū liceat clericis ꝓpriū habere? ℭ Secūdo an res eccleſie que ab eis date ſunt:poſſint cōſtare aliqua firmitate eis q eas acceperunt? ℭ Tertio ſi ante tēpus ordinatiōis ſue q nihil habere videbātur ⁊ poſt ordinationem aliqua inueniſſe noſcūtur:an poſſint ea relinquere qb⁹ voluerint an nō? ℭ Quarto ſi de ſuis ⁊ eccleſie reb⁹ aliqua acqſiſſe noſcūtur: an vtriqꝫ[f] cōiter an ſingulr eccleſie vel ſacerdotij iure prouenīant? ℭ Quinto ſi teſtamēta liceat eis cōficere. ℭ Queſtio.j.

Clericos[g] nihil poſſidere debē multis auctoritatibus ſubet:ait enim toletanum concilium.

ℭ Impuberes ⁊ adoleſcentes ī vno cōclaui manētes ꝓbatiſſimo ſeniori deputen. Ca.j.

Omnis etas ab [...]tur.

f ℭ An vtriqꝫ.ſ.eccleſie ⁊ ſacerdotij. Cle.ij

g Clericos. ℭ hec q. diuidit in duas ptes. In prīa ꝓbat magr̄ per.xvij auc.ꝙ null⁹ clicus d; hr̄e ꝓpriū:qđ tñ de regularib⁹ intelligit q ꝓprijs renūciauerūt.ſcđa ibi: his oībus. Jo.de fa.

ℭ Caſus hic īntitulat p̄ma qō ꝗ querit an clericis liceat hr̄e ꝓpriū ⁊ hoc ordine procedit grati. Prio ꝓbat ꝙ clerici non debēt hr̄e propriū. Poſtea ꝓbat ꝯ̄riū.Et ſcias ꝙ clerici q nō abrenūciāt ꝓprijs pñt hr̄e ꝓpria.j.e.q.epi.manifeſta.ſint manifeſte.Si vero abrenūciauerūt tacite vel exp̄ſſe non pñt hr̄e ꝓpria.tacite xix.q.iij. nūc autē.exp̄ſſe cū viua voce hoc exp̄mit.⁊ hoc teneas qcqd.G.dicat.

g ℭ Clicos. In hac p̄ma qōne.ſ.an clici poſſint ꝓpria habere.G.allegat ꝓ ⁊ ꝯ̄.deinde ſoluit in illo §.cū ergo.⁊ male. Dic ergo ꝙ pñt habere ꝓpria niſi renūciauerint ꝓprijs.j.e.q.j.ſint manifeſte. ſed hoc nota ꝙ in p̄mitiua eccłia omnes credentes ſiue clerici ſiue laici nihil ꝓprij poſſidebāt: ſed cōia erāt oīa ſm ꝙ loqt̄.j.e.c.ij.⁊ ſi q̄ capła ꝯ̄riū dicāt loquunt̄ de ꝯſilio:vel ſm tp̄s p̄mitiue eccleſie:vel de his q tacite vel exp̄ſſe renūciauerint proprijs.

Clici poſſunt hr̄e ꝓpriū

gen.viij pſal.xx

Omnis. ℭ Caſus. hoc ca.diuidit in duas partes. In prima loqtur de īpuberib⁹ clericis ⁊ adoleſcētibus quoꝝ vita q᷑ ſemp ad malū ꝓna eſt:iō in vno ꝯclaui oēs manere debēt:deputati ꝓbatiſſimo ſeniori q magiſter ſit doctrine ⁊ teſtis vite eoꝝ. In ſcđa pte loqt̄ de lai.

Diuiſio

tis pupillis eccleſie cõmendatis quos prelatus eccleſie debet in omnibus cuſtodire. Si autem aliqui eorum cum adulti fuerint luxurioſe viuere voluerũt: ſi aliter corrigi noluerint ponantur in monaſterijs vt ibi diſtrictius viuant. ſecunda pars incipit ibi: qḋ ſi aliqui. Et nota ꝙ omnia.c. communia etiam vxores. Tertio auctoritate prophete. Quarto exemplo apoſtolorum. Quinto exemplo chriſtianorum primitiue eccleſie qui vendebant agros ⁊ precia eorum dabant apoſtolis. Sexto exemplo ananie ⁊ ſapphire qui mortui ſunt ante pedes petri: qꝛ mentiti ſunt de precio agrorum. In fine hortatur eos vt ab apoſtolicis regulis nõ recedant. Prima ratio incipit ibi: cõis enim vſus. ſecũda ibi: deniqꝫ. tertia ibi: ecce ꝙ̃ bonum. quarta ibi: iſtius enim. quinta ibi: omnes vero. ſexta ibi: ananias.

que dicunt ꝙ clerici nõ poſſunt habere ꝓprium intelliguntur de illis qui renunciant proprijs tacite aut expreſſe.

a ¶ Ab adoleſcẽtia. In clericis expectantur decem ⁊ octo anni: ⁊ tunc queritur an velint in ſeculo perſeuerare: vt.ſ. diſti. xxviij. de his. in monachis quatuordecim: vt.j.xx.q.j.illḋ.

b ¶ Probatiſſimo. pupillus enim apud tales educari debet q non inſidient eius pudicitie: vt.ff. vbi pu.edu. de.l.pe. Uel dic ſeniori.i. presbytero. lxxxiiij. diſtinctio porro.

c ¶ Magiſtrũ. nota ꝙ magiſter perhibere debet teſtimonium de vita diſcipuli: ſiſe de eius doctrina: vt C. de aduo. diuer. iudi.l. nemini. ſic domeſtica teſtimonia quandoqꝫ admittuntur: ſic ⁊ pater perhibet teſtimonium de filio: xx.q.iij. pſens. ſic ⁊ alias. ij.q.vij. cũ paſtoris.ⁿ.ſ.c.q. manifeſte. ij. qḋ. i. deus omnipotens.

d ¶ Pupilli. hic de laicis loquitur q ſunt cõmendati eccleſie.

d ¶ Pupilli. Pupilli orphani vidue liberti miſerabiles perſone ſpectant ad iudicium eccleſiaſticum: vt.lxxxvij. di.c.j.⁊.ij.⁊.C. quando impera. inter pu. ⁊ vi.l. vnica.§.ꝙ ſi pupilli. ⁊.xvi.q.i. generaliter. que ſũt pro contrario ſignantur: ſed dic tutela.i. protectione. Joan. Credo ꝙ ſint de foro vtriuſqꝫ.B: vnde eccleſia tales tueri: ideſt nutrire non tenetur: ſed tueri: ideſt protegere tenetur.

Dilectiſſimis. ¶ Caſus. hieroſolymis erant quidam qui proprijs renunciauerunt cum ipſis apoſtolis ſed nõ bene ſeruabant: ⁊ ideo clemens papa ſcribit iacobo ⁊ ſecum habitantibus: ⁊ primo ſalutans eos docet ꝙ omnia debent eſſe cõmunia: ⁊ hoc probat ſex rationibus. Prima eſt: qꝛ de iure naturali a principio fuerunt omnia cõmunia: ſed per iniquitatem eſt proprietas inducta: vt dicatur hoc eſt meum illud tuum. Secundo auctoritate platonis dicentis omnia debere eſſe

adoleſcentia[a] in malũ prona eſt: nihil icertius ꝙ̃ vita adoleſcentium ✝: ob hoc cõſtituere oportuit: vt ſi qui impuberes aut adoleſcentes in clero exiſtũt omnes in vno cõclaui cõmaneant: vt lubrice etatis annos nõ in luxuria ſed in diſciplinis eccleſiaſticis agãt: deputati probatiſſimo[b] ſeniori: quem ⁊ magiſtrũ[c] doctrine ⁊ teſtẽ vite habeant. ¶ Quod ſi aliq ex his pupilli[d] exiſtũt ſacerdotali tutela foueant: vt ⁊ vita eoꝝ a criminibus intacta ſit: ⁊ res eorum ab iniuria imploꝝ. Qui autem his preceptis reſultauerint monaſterio deputentur: vt vagantes anime ⁊ ſuperbe ſeueriori regula diſtringantur.

Item clemens in epla.iiij.

¶ Omnibus clericis communis eſt vita ſeruanda.

Dilectiſſimis[e] fratrib' ⁊ cõdiſcipulis hieroſolymis cum chariſſimo fratre iacobo ⁊ coepo habitantib': clemens epõs: Cõis vita omnibus fratres neceſſaria eſt: ⁊ maxime his qui deo irreprehenſibiliter militare cupiunt ⁊ vitam apoſtoloꝝ eorũqꝫ diſcipulorum imitari volunt. ¶ Cõis enim vſus oium[f] q̃ ſunt in hoc mũdo omnibus eſſe hoibus debuit: ſed p iniquitatẽ[g] alius hoc dixit eſſe ſuũ ⁊ alius iſtud: ⁊ ſic inter mortales facta eſt diuiſio. ¶ Deniqꝫ quidã grecorum ſapiẽtiſſimus hec ita ſciẽs eẽ cõia debere: ait amicorũ eſſe cõmunia oia in oibus autem ſunt ſine dubio ⁊ cõiuges[h]: ⁊ ſicut (inquit) nõ poteſt diuidi aer[i] neqꝫ ſplendor ſolis: ita nec reliqua que cõiter oibus data ſunt ad habendũ diuidi debere ſed habenda eſſe cõia vnde ⁊ dñs per ꝓpham loqt dicens: Ecce ꝙ̃ bonum ⁊ ꝙ̃ iocũdum ⁊c. ¶ Iſti' enim cõſuetudinis more retento ẽt apli eorũqꝫ diſcipuli (vt predictum eſt) vna nobiſcũ ⁊ vobiſcũ cõem vitã duxerũt: vt eniꝫ bñ noſtis: Erat multitudinis eorũ cor vnuꝫ ⁊ anima vna[k]: nec quiſqꝫ eorũ aut noſtrum de his q̃ poſſidebant[l] aliquid ſuũ eſſe dicebat: ſed omnia nobis ⁊ illis erãt cõia: nec quiſqꝫ egens erat inter eos. ¶ Omnes vero q domos vel agros poſſidebãt vẽdebant eos: ⁊ precia eoruꝫ ⁊ reliquas res quas habebant offerebant: ponentes ante pedes apoſtolorum ſicut nobiſcum quidam veſtrum cognouerunt ⁊ viderunt: ⁊ diuidebant ſingulis prout cuiqꝫ opus erat. ¶ Ananias aũt

Breuiter repete: probat ſex rationibus ꝙ omnia debent eſſe cõmunia.

e ¶ Dilectiſſimis. Sex rationibus ꝓbat omnia eſſe communia. Et no. ꝙ papa hic ſe poſtponit: ſic poſtponit.ſ. xcvij. diſtin. victor.

f ¶ Omnium. vnde Tulli'. Dulciſſima rerum poſſeſſio cõis eſt. Et dicit philoſophus: Quietiſſime viuerent homines in hoc mundo: ſi de medio ſublata eſſent duo verba: ſcꝫ meum ⁊ tuum.

g ¶ Sed per iniquitatem.i. per conſuetudinem iuris gentium equitati naturali cõtrariam: ne ſit contra.ſ. di. viij.c.j. Uel per iniquitatem.i. per ſollicitudines vt ibi: Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis.i. de pecunia que per ſollicitudinem eſt que ſita.xiiij. qḋ. v.§. ſed hoc multipliciter.

h ¶ Et cõiuges. non quo ad vſum carnis ſed quo ad vſum obſequij vel quo ad dilectionẽ. xxxj. di. omnino. Et eſt arg ꝙ verbum generale generaliter intelligendũ eſt. xix. diſtin ſi romanorum. ✝

i ¶ Aer. Aer cõmunis dicitur quo ad vſum: vt inſtitu. de rerum diui.§.i. ſed quo ad ius edificandi cuius eſt ſolum eius eſt aer vſqꝫ ad celum: vt.ff. quod vi aut clã l. vlti. in ſi. poteſt enim edificare homo q̃ alte velit: tamen non excedat vſitatum modum altitudinis: vt.C. de edifi. priua.l. prima.

k ¶ Cor vnũ ⁊ aĩa vna.ſ. vt ſint vniti vinculo charitatis.

l ¶ Poſſidebant. Ergo aliquis poteſt poſſidere rem cuius non poteſt habere proprietatem. Arg. contra extra de preſcrip. cauſam. Sed dic poſſidebant.i. detinebant ſicut ſeruus dicitur poſſidere.ff. de acquir. poſ. ꝙ ſeruus.

¶ Con . . . x.glo.in . . . auertit. . . . his igit . . . as his . . . iqꝫ. iſti. . . . iuſti. ⁊ . . . re.

. . . upill' . . . i debet . . . icari.

. . . igr p. . . . ⁊ teſti. . . . niũ de . . . ipulo.

Pſal. c. xxxij.

Act. iiij. ſ.

Meum ⁊ tuuꝫ turbãt humanũ ociuꝫ.

Amicos facere de mãmona iniquitatis quid eſt.

Act. v.q.

✝ ¶ Con cor. ter. in l i.⁊ ſi. C. q̃ res pig. ob poſ ⁊ l l.j.§. cum vidẽ. ff. de of. pſi. vt.

vir auſterus ⁊ ſaphira[a] vxor eius (q2 mentiti ſunt apoſtolis de precio agroꝝ ſuorum quos vendiderant) nobis pſentibus in cõſpectu omniuꝫ circũſtantiuꝫ a conſpectu apoſtoloꝝ propter peccatum[b] eorum ⁊ mendaciũ qđ fecerunt mortui delati ſunt ambo. Ceteraqꝫ de talibus cognouim⁹ ⁊ vidimus: nec recordatiõe[c] nec demõſtratione digna ſũt. Quapropter hec vobis cauẽda mandamus: ⁊ doctrinis ⁊ exemplis apoſtoloꝝ obedire pcipimus[d]: q2 hĳ qui eorum mandata poſtponũt: non ſolum rei ſed etiam dei extorres fiũt: que nõ ſolum vobis cauenda ſed oibus predicanda ſunt: vnde ꝯſilium dantes veſtrã prudentiã hortamur: vt ab apoſtolicis regulis non recedatis ſed cõmunem vitã ducentes ⁊ ſcripturas ſacras recte intelligẽtes que bñ nouiſtis adimplere ſatagatis.

Item Eugeni⁹ papa ⁊ leo.ix.

Juxta eccleſiam clericorum clauſtra conſtituantur.

Neceſſaria[e] etenim res exiſtit vt iuxta eccleſiã clauſtra[f] ꝯſtituantur: in quibus clerici diſciplinis eccleſiaſticis vacent: itaqꝫ omnibus vnum ſit refectorium ac dormitoriũ ſeu cetere officine[g] ad vſus clericorum neceſſarie. Miniſtri vero poſt epm ſuper eos eligantur: quoꝝ vita atqꝫ doctrina illos potius exornet quam dehoneſtet. Nec in atrio eccleſie alia edificia niſi clericorum ponantur. Unde nicolaus papa.

Nec in atrio eccleſie niſi clericoꝝ edificia ponantur.

Nulla edificia in atrio[b] eccleſie ponantur: niſi tantum clericorum. Item Hierony. ad nepotianum.

Cleric⁹ nihil ſeculare poſſideat.

Clericus qui xp̄i ſeruit eccleſie interpretetur primuꝫ vocabulum ſuũ ⁊ nominis diffinitione plata nitať[i] eſſe qđ dicitur: ſi enim cleros grece latine ſors appellať: propterea clerici dicuntur: q2 de ſorte dñi ſunt. Uel q2 ipſe dñs ſors: id eſt pars clericoꝝ eſt: ⁊ q2 vel ipſe pars dñi eſt vľ domini partem hꝫ: talem ſe exhibere dꝫ vt ipſe poſſideat dominum: ⁊ ipſe poſſideatur a dño. Qui dominũ poſſidet: ⁊ cum propheta dicat: Pars mea dominus: nihil extra dñm habere poteſt: ꝙ ſi quippiã aliđ habuerit pter dñm pars ei⁹ non erit dominus: verbi gratia: ſi aurum[k] ſi argentuꝫ ſeu poſſeſſiones ſi variam ſuppellectilem cũ iſtis partibus nõ dignatur dominus fieri pars eius. Si aũt ego pars domini ſum ⁊ funiculus[l] hereditatis eius: nõ accipio[m] partes inter[n] ceteras tribus ſed quaſi leuita ⁊ ſacerdos viuo de decimis: ⁊ altari ſeruiens altaris oblatione ſuſtentor habens victum ⁊ veſtitum: his contentus ero ⁊ nudam crucem nudus ſequor. Item Ambroſius de fuga ſeculi.

Nihil pter deũ dꝫ curare qui in ei⁹ ſortez eligit.

Cui portio deus eſt ni-

Peccatuꝫ vitam abbreuiat.

a Et ſaphira. ſ. xxiiij. q. viij. legi. ⁊ c. petrus.
b Propter peccatum. Propter peccatum moritur quis citius: vt. xxiiij. q. iiij. ea vindicta.
c Recordatione. alias retractatione.
d Precipimus. i. monemus. ſimile. xxviij. q. j. ſic enim. videtur tamẽ ꝙ hoc fuit preceptum: q2 pmitiua eccleſia hoc potuit pcipere ſicut continentiam ſed ſi hoc hodie pciperetur: deformaret ſtatũ eccleſie vniuerſalis qđ non debet eſſe. j. q. vlti. ⁊ ſi illa. Uel dic ꝙ pceptum erat eis q tunc renũciauerunt proprĳs non alĳs. xvij. q. j. capi. j.

Neceſſaria. Caſus. hic rephenduntur quidam regulares qui cõiter viuere nolebant: nec volebãt habere prelatos: precipiunt ergo duo pape. ſ. eugenius ⁊ leo ꝙ cõiter viuant ⁊ platos habeant tales qui eos exornent et nõ dehoneſtent. Miniſtri. i. plebani vel archipreſbyteri: vel economi vel huiuſmodi. Sequens. §. cum. c. planus eſt.
e Neceſſaria. i. vtilis ⁊ honeſta.
f Clauſtra. Idem dicitur de conſe. di. v. in omnibus. ⁊ di ſtin. xxxij. preter.
g Officine. ⁊ diſt. xxxij. ſi q vero. cõtra. ē. j. q. ij. ſacerdos. contra. ſ. eo. q2 tua. ſed ibi loquitur de eccleſĳs collegiatis: hic non: vel cõſuetudo diuerſarum eccleſiarum ſoluit ꝯtrium.

Nulla edifi.

Atriũ eſt cimiteriũ

b In atrio. i. in cimiterio qđ habebit. xl. paſſus in circuitu eccleſie maioris capelle vel minoris eccleſie. xxx. vt. ſ. xvij. q. iiij. ſicut antiquitus. ſic palatium imperatoris non eſt priuatoꝝ parietibus coartandum. C. de ope. pub. quicunqꝫ.

Clericus. Caſus. Nepotianus rogauit hieronymum vt dictaret ſibi libellum de clericorum vita: quod hieronymus fecit. hoc ergo. c. quod eſt pars illius libri tria oſtendit. ſ. ꝙ clericus dꝫ nomen ſuum interpretari: ⁊ iuxta interpretationem viuere. Secũdo oſtendit ꝙ clericus non debet habere diuitias: q2 cũ his qui talia poſſident dñs eſſe dedignatur: nec vult fieri pars eorum. Tertio oſtendit ꝙ clericus de decimis et oblationibus viuere debet ⁊ relinquere hereditatem parentibus. hoc vltimum eſt de conſilio quod datur pfectis. Uel ſm vetus teſtamentum quãdo leuite de decimis ⁊ oblationibus contenti erant ſicut dicit. h. cum hodie etiã monachi ab hereditate paterna vel materna nõ excludanť: vt xviij. q. j. ſtatutum. ⁊ xix. q. iij. preſens.
i Nitatur. Argu. a nominis interpretatiõe. xvj. q. j. ſi cupis. nomina enim debẽt eſſe ꝯſona rebus. inſti. de do. §. eſt ⁊ aliđ.
k Si auruꝫ. non tñ eſt peccatũ habere diuitias ſi adſint bona opera: vt. xxx. diſt. §. hec ſcripſimus. ſꝫ tunc eſt pctm ſi propter eas iuſtitia deſerit. ſ. eo. habebat. vel cũ homo in eis ſpeꝫ ſuam ponit: vt. viij. q. j. ſunt in eccleſia.

Diuitias habere ... catũ nõ

Pſal...

l Et funicul⁹. Funiculus hic dicitur menſura quedã qua diuidebatur hereditas poſt funus defuncti ſm illud: Funes ceciderunt mihi in preclaris. ⁊ dicitur a funere.

Funic... quid ſi

m Non accipio. monachus tñ ſuccedit in hereditateꝫ: vt xix. q. iij. non liceat. ⁊ eccleſia nomine ei⁹ recipit: vt. xviij. q. j. c. j. vnde Ouidius. Alterius vires ſubtrahit alter amor.

Clerſi...

n Inter ceteras. ſed ſingulariter. et eſt ar. ꝙ clerici nõ debent partiri hereditatem cuꝫ fratribus.

Cui portio. Caſus. Quidaꝫ rogauit ambroſium vt ſcriberet ſibi qualiter poſſet ſeculum fugere ⁊ deo ſeruire: cui ambroſius reſcribit dicens ꝙ ſeculum duobus modis fugitur. ſ. renunciando rebus proprĳs ⁊ ſecularibus curis: ⁊ abdicando ſe a domeſticis perſonis ⁊ conſanguineis: vt ſuis ſe abneget qui deo ſeruire eligit.

a ¶ Neceſſitatis.ideſt ſollicitudinis.
b ¶ Officia.ſcilicet ſecularia.
c ¶ Decerpitur.i.ſubtrahitur.ſic.xcix.di.ecce.
d ¶ Abdicatio.quo ad carnalem affectū vel copulam.

Duo. ¶ Caſus. Quidam leuita rogauit hieronymum vt aſſignaret ſibi differentiam inter clericos ⁊ laicos:⁊ qđ eſſet officium vniuſcuiuſq;. Hieronym⁹ ergo reſcribit ei aſſignādo duo genera hominū ſ.clicos ⁊ laicos:clicoꝝ eſt offm̄ diuina cōtemplari oib⁹ orationibus ⁊ diuinis officijs inſiſtēdo: et ab oī ſtrepitu tēporalium ceſſare. Iſti dicunt̄ reges:quia ſe ⁊ alios regere in ỽtutibus debēt:⁊ in ſignū huius rei geſtāt coronā in ỽtice. Laicorū vero offm̄ eſt ducere vxorē terrā colere:⁊ ea que cōtinent̄ in fine.c.⁊ oñdit q̄lr vtriq; iterp̄tēt̄.
e ¶ Cōuerſi.Cōuerſi omnes dicuntur eccleſiaſtice pſone: vt xvij.q.iiij.qſqs.⁊ verberans talē incidit ī canonē.ex̄ de ſen. excom.nō dubiū.⁊ habebūt habitū illoꝝ cū quibus ꝯuerſantur:vt.xvi.qō.vij. in noua.⁊ lʒ ꝯuerſi hic dicantur deo deuoti: non tn̄ tenent̄ ꝯtinere:nam quidā taliū ꝓfitent̄ quidā non: vt.xxvij.q.j.vt lex. nā acolythi ſunt eccliaſtice pſone ⁊ tn̄ nō tenentur cōtinere : vt xxxij.di.ſi qs eoꝝ. q2 poſſunt ꝯtrere mr̄imoniū legitimuʒ. Item lʒ tēplarij ſint ecclīaſtice perſone:tn̄ pn̄t mouere arma ex pmiſſione ecclīe.
f ¶ Depoſitio.ſic.s. di.xxiij.phibete.⁊ capilli qui remanent deſignant ꝙ aliqua debemus retinere ad ſuſtentationem.

hil dʒ curare niſi deum : ne alterius impediat̄ neceſſitatis[a] munere : quod enim ad alia officia[b] cōfertur hoc religionis cultui atq; huic nr̄o officio decerpitur[c]:hec enim vera eſt ſacerdotis fuga abdicatio[d] domeſticoꝝ ⁊ quedam alienatio chariſſimoꝝ: vt ſuis ſe abneget qui ſeruire deo elegerit.

Item Hieronymus ad quēdam ſuum leuitam de duobus generibus hominum.

¶ Clericis ⁊ deo deuotis: nec cauſas agere nec aliquid propriū habere licet.

Duo ſunt genera xp̄ianorum:eſt aūt vnum genus quod mācipatū diuino officio ⁊ deditū contēplationi ⁊ orōni ab omni ſtrepitu tēporaliū ceſſare cōuenit:vt ſunt clerici ⁊ deo deuoti vʒ cōuerſi[e]:cleros enim grece latine ſors:inde hmōi hoīes vocātur clerici.i. ſorte electi: oēs enim deus in ſuos elegit: hi nāq; ſunt reges.i.ſe ⁊ alios ī virtutibus regētes : ⁊ ita in deo regnū habent:⁊ hoc deſignat corona in capite. Hāc coronā habent ab īſtitutione romane ecclīe in ſignum regni quod in xp̄o expectatur: raſio vero capitis eſt tēporalium omniū depoſitio[f]. Illi enim victu ⁊ veſtitu cōtenti nullā inter ſe ꝓprietateʒ[g] habentes debēt habere omnia cōmunia. Aliud vō genus eſt xp̄ianorum vt ſunt laici: laos enim grece eſt ppl's latine:his lʒ tēporalia poſſidere ſed non niſi ad vſum[h]: nihil eniʒ miſerius eſt q̄ʒ propter nūmum deum ꝯtēnere: his ꝯceſſum eſt vxorem ducere: terrā colere:inter virū ⁊ virum iudicare:cāas agere: oblationes[i] ſup altaria apponere:decimas reddere:⁊ ita ſaluari poterunt ſi vitia tn̄ bn̄faciendo euitauerint. Item Greg.augu.anglorum ep̄o.

¶ Clerici nihil ꝓpriū poſſideant.

Quia tua fraternitas monaſterij regulis erudita ſeorſum[k] non dʒ fieri a clericis ſuis: in eccleſia angloꝝ que(auctore deo)nup ad fidem perducta eſt hanc dʒ inſtituere ꝯuerſationem q̄ in initio fuit patribus nr̄is:in qbus nullus eorum ex his q̄ poſſidebat ꝓprium habebat:ſed erāt illis oīa cōia. ¶ Si qui vō[l] ſunt clīci extra ſacros ordines cōſtituti qui ſe nō pn̄t cōtinere: ſortiri vxores[m] debēt ⁊ ſtipēdia ſua accipere exterius: q2 ⁊ de eiſdē pribus nouimus ſcriptum ꝙ diuidebant ꝓut cuiq; opus erat. De eorum quoq; ſtipendio cogitanduʒ atq; ꝓuidedum eſt ⁊ ſub eccleſiaſtica[n] regula ſunt tenēdi vt bonis moribus viuāt: ⁊ canendis pſalmis inuigilēt: ⁊ ab omnibus coꝛ ⁊ linguaʒ illicitis ⁊ corpus deo aucto-

g ¶ Proprietatē.reꝝ eccliaſticarum: tn̄ bene ꝯcedēduʒ eſt ꝙ clicus ſit dn̄s fructuū collectoꝝ:ſed lʒ ꝓprietas fructuum ſua ſit:tn̄ non pōt eā in morte eius alicui largiri rōne teſtamēti ſed intuitu elemoſyne ſic.vt ex̄ de teſta.ad hec.ſicut heres lʒ ſit dn̄s reꝝ quas tenet̄ per fideicōmiſſum reſtituere alij tn̄ nihil poteſt inde alienare.ff. ad trebel.deducta.§.vlti.⁊ l.quidam.§.ſi quis.
h ¶ Ad vſum. Prohibet̄ etiam laicis ne ſeruēt pecuniā vt.xlvij.di. ſicut hi:hoc ideo ne quis in auariciam incidat:al's bene lʒ:q2 non dʒ quis oīa bona ſua ſtatim effundere:vt.lxxxvj.di.non ſatis.⁊ dic non niſi ad vſuʒ.i. nō ad abuſum:bene enim poſſunt habere proprium.
i ¶ Oblationes.Inmo p̄cipitur eis oblationes dare: vt.xvj.q.j. ſtatuim⁹. j.de conſe.di.j. omnis xp̄ianus.x. qō.j. quia ſacerdotes.

Quia tua. ¶ Caſus. Tres q̄ſtiones fecit Aug. Greg. qbus qōnib⁹ Greg.tres dat rn̄ſiones. Prima fuit an clici angloꝝ debeāt ꝓprijs renūciare ⁊ cōiter viuere: Et reſpōdet ꝙ ſic:vt hr̄ in p̄ncipio.c. Scđa fuit an clerici cōiugati ⁊ in minorib⁹ ordib⁹ cōſtituti debeāt habere ſtipendia eccliaſtica? Et rn̄det ꝙ ſic:ſicut ē a patrib⁹ ſcriptuʒ ꝙ diuidebāt ⁊c̄.q ſb regula eccliaſtica ſūt tenendi. Tertia fuit ſi qđ ſupeſt cōiter viuētib⁹ de ānuo redditu qđ dbeat ide fieri? Et rn̄det ꝙ dʒ paupibus erogari: ⁊ hoc ꝓbat auc̄te xp̄i dicētis qđ ſupeſt ⁊c̄. ſcđa pars ibi:ſi qui vero ſunt .tertia ibi: cōiter aūt viuentibus.
k ¶ Seorſuʒ . Ergo monachus ep̄s fact⁹ nō poteſt habere proprium:ſed ſi hereditas aliqua deuoluit̄ ad eū erit eccleſie: vt xviij. q.j.c.j. in fi.
l ¶ Si q vero.s. di. xxxij.ſi q vero.⁊.c.placuit.hoc hodie nō tenet. extra de cleri.cōiuga.ioānes. ⁊.c.j.
m ¶ Uxores. ſi ſūt clīci:nunqd ergo dormiunt cū alijs:vt.s. eo.neceſſaria. nō . q2 eſſet inhoneſtum in vxorato. Item cantabunt ne cū clericis? quod videtur:q2 non aliter perciperent ſtipendia. ⁊ qđ hic dicitur ſpeciale eſt in anglicis:nec enim ſimul habebit quis eccleſiaſticum beneficium ⁊ vxorem . extra de cleri.coniuga.diuerſis.⁊.c.ioannes.
n ¶ Sub eccleſiaſtica regula . hic patet ꝙ ſi aliquis in minoribus ordinibus conſtitutus ducat vxorem: nō tamen poteſt more laicorum viuere:nec poteſt conueniri coram ſeculari iudice:nec verberari ſine ſacrilegio:vt xx.q.iij.eos.⁊.lxxxj.diſtin.dictum. Ioan. quod falſuʒ eſt: vt extra de cleri.coniuga. ioannes.B.

Pecuniā ſeruare vtrum licitum ſit.

Mōach⁹ fact⁹ ep̄s ꝓpriū hr̄e nō poteſt.

[...]uerſuʒ [...]tās in [...]it in [...]ionem

[...] imo.

Monachi nõ tenent ad decias. a ¶ Portionibus. i. dãdis decimis. monachi enĩ cõiter viuentes nõ dant decimas: vt. ſ. xvj. q. j. decimas. extra de deci. fraternitatem.

b ¶ Quod ſupereſt. Videt̃ ergo q̄ ſi aliquis ita paup eſt q̄ ei nõ ſufficiant ſua: videtur q̄ nõ teneat dare decimas: quia nullo p̄cepto ſibi aliquis tenet̃ ſubtrahere neceſſaria: vt. lxxxvj. di. nõ ſatis. in fi. quod nõ eſt verum.

Decimas ſoluere: pauper nõ tenetur. Luce.xj.f.

Scimus. ¶ Caſus. Quidam clerici catholici vouerant ſe nihil ꝓprium velle habere: qđ votum male ſeruabãt: hortatur ergo papa vrbanus illos omnes ad cõem vitam habendã: exemplo apoſtoloꝝ q̄bus omnia erant cõmunia: ⁊ vt votũ quod fecerunt dño fideliter cuſtodiãt: ne dãnationem ſed p̄miũ ſibi acquirant: qm̃ melius eſt nõ vouere q̄ꝫ votum: prout melius poteſt nõ adimplere: grauiꝰ eniꝫ puniuntur qui votum vel fidem non ſeruauerunt q̄ꝫ illi qui nunq̃ votum fecerunt ⁊ ſemper ſine fide fuerunt.

Act.iiij.f.

Eccl.v.a.

Pollicitatio nuda q̃nq̄ꝫ obligat. c ¶ Pollicitationẽ. No. q̄ ex nuda pollicitatione quam q̄s facit deo poteſt cõueniri. xxij. q. v. c. iuramenti. ſic ex nuda pollicitatione fcã rei publice. ff. de pol. l. j.

d ¶ Aut fidem. Hic videtur vrbanus ſoluere queſtionẽ auguſtini. vj. qđ. j. q̄rõ. in fi. dicunt tñ quidam magis puniẽdum eſſe illũ q ſemper fuit infidelis q̄ꝫ illum qui quandoq̄ꝫ fuit bonus. nam iſtius opera q̃nq̄ꝫ viua fuerunt: tñ hec littera cõtradicit eis.

Rom.xij.d ij.Corin.viij.d

re conſeruent. ¶ Cõmuniter aũt viuentibus iam de faciendis portiõibus[a] vel exhibenda hoſpitalitate ⁊ adimplẽda miſericordia a nobis quid erit loquendũ? cum oẽ quod ſupeſt neceſſitatibus ĩ cauſis pijs ac religioſis erogandũ eſt: dño magiſtro oĩbus dicente: Quod ſupeſt[b] date elemoſynã: ⁊ oĩa munda ſunt vobis. Item vrbanus papa oĩbus catholicis.

¶ Clicis oĩa cõia debẽt eẽ.

Scimus vos nõ ignorare q̄ hactenus vita cõmunis inter oẽs chriſtianos viguit ⁊ adhuc grã dei viget ⁊ maxime inter eos q in ſortem dñi ſunt electi. i. clericos ſicut in actibus aploꝝ legit̃: Multitudinis aũt credentiũ erat cor vnum ⁊ anima vna: nec quiſq̄ꝫ eoꝝ que poſſidebat aliquid ſuũ eſſe dicebat: ſed erant illis oĩa cõmunia: ⁊. ſ. Quicũq̄ꝫ veſtrũ cõmunem vitã ſuſceptam hꝫ ⁊ vouit ſe nihil ꝓprium hr̃e videat ne pollicitationem[c] ſuã irritã faciat: ſed hoc quod domino eſt pollicitus fideliter cuſtodiat ne dãnationem ſed p̄miũ ſibi acq̄rat: qm̃ melius eſt nõ vouere q̄ꝫ votum ꝓut melius põt non ꝑficere: grauius enĩ puniunt̃ q votũ fecerunt aut fidem[d] percepe runt ⁊ votum nõ perfecerũt aut in malis vitam finierunt q̄ꝫ illi qui ſine voto aut fide mortui ſunt ⁊ tamen bona egerunt opera. Iteꝫ Auguſtinus in ſermone de cõi vita clericoꝝ. ¶ De eodem.

Nolo[e] vt aliquis de vobis inueniat male viuendi occaſionẽ: ꝓuidemus enim bona (vt ait apl's) non ſolum coram deo ſed etiam coraꝫ hominibus: ꝓpter nos cõſcientia noſtra nobis neceſſaria eſt: ꝓpter vos fama noſtra nõ pollui ſed pollere dꝫ in vobis. Due res ſunt cõſcientia ⁊ fama: cõſcientia neceſſaria[f] eſt tibi fama ꝓximo tuo: qui cõfidens ꝯſcientie negligit famã crudelis eſt ⁊. ſ. Nulli liceat in ſocietate nr̃a habere aliquid ꝓprium: ſed ſi forte aliqui habẽt ſnulli licet: ⁊ qui habuerint faciunt quod non licet. ⁊ poſt pauca: Enthecaꝫ habere nõ licet: nõ eſt epoꝝ ſeruare aurum[g] ⁊ a ſe reuocare mẽdicãtis manum: quotidie tã multi petunt tam multi gemunt: tã multi inopes nos interpellant: vt plures triſtes relinquamus: q2 quod dare omnibus poſſumus nõ hẽmus nõ habeamus ergo enthecã ⁊. ſ. Qui habuerit ꝓpriuꝫ vl' habere voluerit: ⁊ de ꝓprio viuere ⁊ cõtra p̄cepta iſta facere: paruum eſt vt dicam nõ mecũ manebit ſꝫ nec clicus erit: dixeram[h] eniꝫ ⁊ ſcio me dixiſſe: vt ſi nollẽt ſuſcipere etiã ſocialem vitã mecum illis nõ tollerẽ[i] clericatum ſed ſeorſuꝫ manerẽt ſeorſum viuerẽt. Malui enĩ habere cecos vel claudos[k] q̄ꝫ plangere mortuos[l]: q enĩ hypocrita eſt mortuus eſt: q̃n ergo q̄cunq̄ꝫ voluiſſet extra manere ⁊ de ſuo viuere nõ tollerẽ clericatum ei: ita mõ q2 placuit eis deo ꝓpicio hec ſocialis vita: q̄ſq̄s cũ hypocriſi vixerit quiſq̄s inuẽtus fuerit habẽs ꝓprium: nõ illi p̄mitto vt inde faciat teſtm̃ ſed delebo eũ de tabula clericorum. Iteꝫ:

¶ Qui nõ vult mecum manere ⁊ in cõmuni viuere habeat libertatem: ſed videat vtrũ habere poſſit felicitatis hereditatem. Idem.

¶ Non licet habere ꝓpriũ his qui ſuis renunciant: ⁊ nullũ ordinare clericum niſi proprijs renunciet: ſed quidam vt clerici fierẽt proprijs renunciabant: qđ poſtea male ſeruabant: quare auguſtinus videns hoc eſſe multis occaſionem peccandi p̄maꝫ cõſtitutionem retractauit: vt. ſ. c. certe. volens potius habere claudos q̄ꝫ mortuos. Tertio iuxta volũtatem ſuoꝝ clericoꝝ p̄mam cõſtitutionem cõfirmauit: ſicut cõtinetur ĩ hoc c. in quo ſtatuit vt nullus clericus habeat ꝓprium. Quod multipliciter oſtendit rationes plures aſſignando: ⁊ ſi habuit nõ poteſt facere teſtamentum: imo deponetur: facit etiaꝫ mẽtionem de prima cõſtitutione ⁊ eiꝰ retractatione. ſ. c. certe. Sequens. §. qui non vult. patet.

e ¶ Nolo. Auguſtinus fecerat tres ꝯſtitutiones. p̄ma fuit q̄ clerici nõ poſſent habere ꝓpria. ſꝫ illa male ſeruabat̃ ⁊ plurimi erãt tranſgreſſores: ideo ſecũdo reuocauit eam: vt. ſ. c. certe. tertio de ꝯſenſu clericoꝝ ſuorum cõfirmauit p̄maꝫ cõſtitutionẽ: vt ĩ hoc. c.

f ¶ Neceſſaria. xj. q. iij. ſenti. contra hoc: ibi ſolutum eſt.

g ¶ Auruꝫ. lxxxvj. di. fratrem. quod loquitur de illis q ante retractationeꝫ renunciauerant proprijs: ⁊ tamen volũt habere proprium.

h ¶ Dixeram. in ſecunda conſtitutione quam feceram.

i ¶ Non tollerem. id eſt non precluderem eos fieri clericos.

k ¶ Claudos. quia adhuc temporalibus non renunciauerant.

Nolo. ¶ Caſus. Ad euidentiam huius. c. nota q̄ aug. fecit tres cõſtitutiones. Primo conſtituit

l ¶ Mortuos. id eſt qui renunciauerunt proprijs: ⁊ tamen volunt habere proprium.

cōmuniter viuere ſpondēt.

Non dicatis[a] vos aliqd habere ꝓpriū ſed ſint vobis omnia cōmunia: ⁊.ſ. Quicūqꝫ autem intantū ꝓgreſſus fuerit malū vt occulte litteras ab aliquo vel qðlibet munus accipiat: ſi hoc vltro ꝯfitetur parcatur illi ⁊ oretur ꝓ eo: ſi autem deprehēditur atqꝫ cōuincitur ſecūduȝ arbitriū preſbyteri vel prepoſiti grauius emendet̃: ⁊.ſ. Cū huius noſtre cōgregatiōis fratres: nō ſolum facultatibus ſed volūtatibus ꝓprijs in ipſa ordinis ſuſceptiōe renūciauerint: ⁊ ſemꝑ ꝓmiſſam obedientiaȝ penitus aliorū poteſtati ⁊ imperijs in chriſto ⁊ ꝑ xp̄o ſubdiderint: certū eſt eos nihil habere poſſidere[b] dare vel accipere ſine ſuperioris[c] licentia debere: ꝙ ſi ꝓpinquus vel amicus vel quilibet fratruȝ cuiqꝫ aliquid offerre voluerit: primo quidē priori inſinuetur ⁊ ſic ſuſcipiat̃ ſi ipſe mandauerit: de quo tm̄ nihil fiat aliud niſi qð priori placuerit. Idē. De eodē.

Exemplum[d] dn̄i accipite cōuerſantis ī terra: quare habuit loculos cui angeli miniſtrabant niſi quia eccleſia ipſius loculos habitura erat? Quare furē admiſit: niſi vt eius eccleſia fures: cum patitur tolleret.

Item proſper.

Eccleſiarū prepoſiti rerum diſpenſatores efficiuntur eap.

Expedit facultates eccleſie poſſideri ⁊ ꝓprias perfectionis amore cōtemni: nō enim ꝓprie ſunt ſed cōmunes[e] eccleſie facultates: ⁊ idō quiſquis oībus que habuit dimiſſis aut vēditis fit rei ſue ꝯtemptor: cū prepoſitus[f] factꝰ fuerit ecclīe oīum que hȝ eccleſia efficit̃ diſpenſator. Deniqꝫ ſanctus paulinus (vt ipſi melius noſtis) ingētia predia que fuerunt[g] ſua vēdita paupibus erogauit: ſed cum factus eſſet ep̄s nō contēpſit ecclīe facultates ſed fideliſſime diſpēſauit. Quo facto ſatis oſtendit̃ ⁊ ꝓpria debere ꝓpter perfectionē ꝯtemni: ⁊ ſine impedimēto pfectionis poſſe eccleſie facultates (que ſunt profecto cōes) poſſidere. Quid ſanctus hylarius: nōne ⁊ ipſe oīa ſua aut parētibus reliqt: aut vēdita pauperibus erogauit? Is tamē cū merito ſue perfectiōis fieret eccleſie arelatēſis ep̄us: que illa tunc hēbat eccleſia: nō ſolum poſſidebat ſꝫ etiā (acceptis fidelium numeroſis hereditatibꝰ) ampliauit.

Non dicatis vos. Caſus. Dicit Augu. in hoc.c.ꝙ qui renūciauerunt mundo ꝓprium habere non poſſunt: ⁊ ſi lr̄as vel munus aliqð occulte receperint: ſi ſponte cōfiteantur parcetur illis: ſi autē de hoc conuicti fuerint ſcḋm arbitrium ſui prepoſiti vel preſbyteri puniētur. Tales eni nihil poſſunt hr̄e vel poſſidere vel dare vl̄ accipere ſine licētia ſuperioris: ⁊ ſi de eiꝰ licētia aliqd receperint: de accepto fiat quod ſuperiori placuerit.

a Non dicatis. extra de accuſa. ex parte. extra ne cleri. vel mōa. nō magnope.

b Poſſidere. Nūquid pauperi fame morienti tenentur ſubuenire ſine licētia? Ita: nec obſtat. ſ.q.i. nō eſt putāda. q: in hoc caſu qlibet ei ſbueniat: res eni que nobis ſupabūdant pauperū ſunt: vt.xlvij.di. ſicut hij. Si autē eſt in ſcholis de licentia agere poteſt ⁊ mutuare ſicut filiuſfamilias: vt.C. ad macedo.l. vlti. ff. de iud. ſi longius. §. filiusfa. arg. extra de offi. iud. deleg. preterea. ff. de iuriſdi. om. iudi.l.ij. Sed nūquid veſtis eſt ſua quā habet: vel nūquid dicit̃ poſſidere res tpales vl̄ veſtem? Non videt̃: q: veſtis qua ſemꝑ vtitur ſeruꝰ de peculio dn̄i eſt. ff. de pecu. id veſtimentū. ſed ſeruus non poſſidet ea que ſunt in peculio vt. ff. de acquirē poſ. qð ſeruus. Itē q ab alio poſſidetur ipſe nihil poſſidet: vt. ff. de adulte.l. ſic eueniet. Sed dicas ꝙ ex permiſſione prelati ſui poſſunt poſſidere: vt extra de ſta. mo.c. monachi. Et no. ꝙ monachus rōne ꝯtctus nec agere poteſt nec cōueniri: ſicut ille qui ceſſit bonis: vt. ff. de arbi. itē ſi vnus. in prin. ſed hoc notaui.xi.q.i. de perſona. Item cū monachus dicat̃ ſeruus vt.liiij.di. multos. ergo nō habet liberum arbitrium: vt xxij.q.ij.c. vnico. nec enim velle videt̃ qui ex neceſſitate obtēperat. ff. de reg. iur.l. velle. Item agere non poteſt de iniuria ſibi illata: ſed tamē eius prelatus pōt agere: niſi prelatus abſit nec reliquerit procuratorē ad inſtar filijfami. ff. de iniur. ſed ſi vnius. §. ait pretor.

c Sine ſuperioris. extra de offi. ord. .q̃ꝫto. habet tamen ius eligendi ⁊ ius accuſandi ſuū prelatum ſiue abbatē: ⁊ illud poteſt facere ſine licentia abbatis: q: hoc a iure eis conceditur. extra de accuſa. ex parte.

Exemplum. Caſus. Dictū eſt.ſ. ꝙ clerici nō debent habere ꝓpria: ſed quia poſſet aliqs dicere ꝙ eccleſia nō debet habere ꝓpria eadem ratiōe: quia ſi haberent clerici nō poſſent ea poſſidere: idō Gratianus ab hoc loco vſqꝫ ad. §. his oībus. probat ꝙ eccleſia poteſt habere ꝓpria ⁊ poſſeſſiones: ⁊ ꝙ clerici noīe eccleſie poſſidere pn̄t: ⁊ ſi nomie ſuo nihil poſſideant. Probat̃ ergo in hoc.c. ꝙ eccleſia loculos ⁊ poſſeſſiones habere pōt. et hoc ꝓbat exemplo domini qui loculos habuit: ⁊ qui fureȝ admiſit: vt oſtenderet ꝙ quādo eccleſia perſecutioneȝ patit̃ a furibus.i. mal' patienter ferat. B.

d Exemplū. Ab hinc oſtēdit ꝙ eccleſia poſſit habere ꝓprium. ⁊ hoc vſque ad. §. econtra.

e Fures. occultos peccatores. ſil'e.xxiij. q.iiij. tu bonꝰ. extra de tēpo. ordi.c. vlti.

Expedit. Caſus. In hoc ca. oſtēdit proſper ꝙ eccleſia poteſt hr̄e poſſeſſiones. ⁊ hoc probat duobus exemplis. ſ. paulini q ſua pauperibus erogauit: nihilominꝰ tamen factus epiſcopus poſſeſſiōes eccleſie poſſedit ⁊ diſpenſauit. Et hylarij quī omnia reliqt pauperibus: qui factꝰ epiſcopus non ſolum res eccleſie poſſedit: ſed etiam acquiſitis inumeroſis hereditatibus fidelium poſſeſſiōes eccleſie augmentauit: qui epiſcopi ſi ſciuiſſent eſſe peccatuȝ eccleſias habere poſſeſſiones: nunq̄ꝫ eas diſpenſandas ſuſcepiſſent.

f Cōes. Querit̃ quis ſit dn̄s rerum eccleſiaſticarum: nūnqd pauperes dicunt̃ eſſe dn̄i? Arg. ꝙ ſic.xvi.qō.j. qm̄ quicqd. Poteſt dici ꝙ eccleſia ſit dn̄a. vt.xvi.qō.iij. inter memoratos. ſicut hereditas eſt dn̄a. vt. ff. de acq. reruȝ do. hereditas. Alij dicūt ꝙ ipſe deus. vt.ſ.e.q.ij. qui xp̄i. ⁊.c. qui abſtulit. Vel dic dn̄iuȝ eſſe apud clericos: ſicut dominiū reꝝ vniuerſitatis apud ciues. inſti. de re. diui. §. vniuerſitatis. dicūtur ēt paupes dn̄i: q: inde ſuſtētant̃. — Eccliaſticarum rerū dominiū apud quē eſt.

g Cum ꝓpoſitus. ⁊ cōfirmatus. nā ante nō pōt adminiſtrare niſi ſit valde remotꝰ vt ex̄ de elec. ꝙ ſic. ⁊.c. nihil.

ſigio- . . . etiaȝ veſte ꝓ- ietatem . . . hȝ.

xxij.q.

a ¶ Siſcirent. Simile.vij.q.j.omnis qui.arg.bonū ꝓ illis q ſuis renūciauerūt ꝙ ſemꝑ pꝛeſumit illos iuſtam cām fouere:⁊ eſt bonū ſimile extra de no.opꝛ.nuncia.c.j.
b Q ¶ Uoniā velina. ¶ Nota pluriū eccleſiarū viſitatio‑nem vni cōmitti. Et eſt ar.ꝙ ratiōe ꝓpinquitatis aliqđ ſtatuitur contra ius. ſic extra de poſtu.ad ħ.⁊ ſic rōne remotionis.lxiij.di.cum longe.
c ¶ Conſtitute.vij.q.j.conſtitutū.⁊.ꝟ.lxj.di.obitum.
d ¶ Melchiades.falſus eſt titulus:quia melchiades fuit ꝓximus añ ſilueſtrū:⁊ eius tp̄e eſt cōſtantinus cōuerſus.xcvj.di.in illa palea conſtantinus.

F Uturam. ¶ Caſus. Dicebāt quidā ꝙ eccleſia nō debeat recipere predia.⁊ hoc ꝓbat ex emplo apl'oꝝ:q in iudea pđia nō recipiebāt ſed pcia prediorum vt paupes ſuſtentarētur.qb⁹ melchiades papa rñdet dicēs:ꝙ ideo apl'i in iudea pđia non recipiebāt:qꝛ puidebāt eccleſiā ad gētes trāſiturā:quod cū factū eſſet principes romanoꝝ facti ſunt xp̄iani:de qb⁹ cōſtantinus fuit vn⁹ qui legē dedit vt quicūqȝ vellet fieri xp̄ianus ⁊ eccleſiā fabricaret:⁊ pđia eccleſie donaret:⁊ ipſemet mlt'a donauit ⁊ eccleſiam beati petri inſtituit:⁊ ſedeȝ imperialē ei reliqt:⁊ ab illo tp̄e cepit eccleſia poſſeſſiōes habere:⁊ chriſtiani ceperunt eccleſias edificare ⁊ ſeipſos conſecrare.
e ¶ Romani. Ergo imperatoꝛ eſt dominus toti⁹ mūdi.ꝟ.vij.q.j.in apibus.
f ¶ Prime. Uidet ergo ꝙ eccl'ia bti petri ſit pꝛioꝛ eccleſia beati ioānis apoſtoli lateraneñ.x.qō.j.ſanctoꝝ.ſed expone pꝛime beati petri.i.apoſtoli. vel pꝛime.id eſt apoſtolice.

Itaqȝ homines tam ſecularium ꝗȝ diuinarum lr̄arum ſine ambiguitate doctiſſimi ſi ſcirent [a] res eccl'ie debere contēni:nunꝗȝ eas debuerāt ſuſcipere qui oīa reliquerāt.

Item Gregorius felici epiſcopo de acropoli.

¶ Diaconi vel quelibet religioſe perſone regularē vitam ducere cogantur.

Q Uoniā velina [b] vixentina ⁊ blādina eccl'ie tibi in vicino ſunt cōſtitute [c]:ꝓpterea fraternitati tue carū ſolēniter operā viſitatiōis iniungimus:illud pre oībus cōmonentes:vt vbicūqȝ prefatarum eccl'iaruȝ ſiue dioceſum:vel diaconi vel religioſe pſone inuenti fuerint diſtricte ac canonice viuant.

Item melchiades [d] papa.

¶ Quare in primitiua eccleſia predia vendebantur.

F Uturā eccleſiam apoſtoli in gētibus pꝛeuidebāt:idcirco pđia in iudea minime ſunt adepti:ſȝ precia tantūmodo ad fouēdos egētes. At vero cū inter turbines ⁊ aduerſa mūdi ſuccreſceret eccl'ia ad hoc vſqȝ peruenit:vt nō ſolum gētes:ſed etiā romani [e] pꝛincipes q totius oꝛbis monarchiā tenebant ad fidē chꝛiſti ⁊ baptiſmi ſacr'a cōcurrerēt:e quibus vir religioſiſſimus conſtātinus pꝛimus fidē veritatis patēter adeptus dedit licentiā per vniuerſum oꝛbeȝ ſuo degētibus imperio:non ſolū fieri chꝛiſtianos ſȝ etiaȝ fabꝛicādi eccl'ias ⁊ pđia conſtituit tribuēda. Deniqȝ idē pꝛefatus pꝛinceps donaria imenſa cōtulit:⁊ fabꝛicā templi pꝛie [f] ſedis beati petri inſtituit adeo vt ſedē impialeȝ relinqueret ⁊ btō petro ſucceſſoꝛibuſqȝ ſuis ꝓfuturam cōcederet [g]. Idē vero pꝛeſidens ſancte ſynodo [h] q̄ apud nicenā ꝯgregata eſt:cū querelā quoꝛūdam clericoꝛum cōſpiceret corā ſe deferēdam ait:Uos a nemine dijudicari poteſtis:qꝛ ſolius dei iudicio reſeruamini:dij etenī vocati eſtis:⁊ idcirco nō poteſtis ab hoībus iudicari. Ab illo etenim tp̄e ⁊ deinceps viri religioſi non ſolū poſſeſſiones ⁊ pꝛedia que poſſidebant ſed etiā ſemetipſos domino cōſecrarunt:edificantes baſilicas [i] in ſuis fundis in honoꝛe ſanctoꝛū martyrum per ciuitates ac monaſteria innumera in quibus cetus dño ſeruiētiū ꝯueniret.

Item Urbanus papa.

¶ Quare predia fidelium hodie ab eccl'ia nō alienent̄.

U Identes aūt ſūmi ſacerdotes ⁊ alij atqȝ leuite ⁊ relig fideles plus vtilitatis poſſe cōferre ſi hereditates ⁊ agros quos vēdebāt eccleſijs qbus pſidebāt epiſcopi traderēt:eo ꝙ ex ſumptibus eoꝛuȝ tā pn̄tibus ꝗȝ futuris tp̄ibus plura ⁊ elegātioꝛa miniſtrare poſſent fidelibus cōcȝ vitā ducētibus ꝗȝ ex pꝛecio ipſoꝝ:ceperunt pꝛedia ⁊ agros quos vēdere ſolebāt matricibus [k] eccl'ijs tradere:⁊ ex ſumptibus earū viuere. ¶ Ipe vero res in ditiōe ſingulaꝝ parochiarū ep̄oꝛum q locū tenēt apoſtoloꝝ [l] erant ⁊ ſunt vſqȝ adhuc ⁊ futuris ſemꝑ debent eſſe tp̄ibus:e qbus ep̄i ⁊ fideles diſpēſatoꝛes eoꝝ oīb⁹ cōi vita degere volētib⁹ miniſtrare cūcta neceſſaria debent ꝓut melius potuerit:vt

g ¶ Concederet. Ergo imperium eſt apud eccleſiam romanam.vt.xcvj.di.in illa palea conſtantinus.
h ¶ Synodo. nam ante eum nō fuerunt generales ſynodi congregate.vt.xv.di.c.j.
i ¶ Baſilicas.de conſe.diſtin.j.nemo.

U Identes. ¶ Caſus. hoc ca.diuidit in quattuoꝛ ptes. In pma pte oſtēdit rō q̄re eccleſia hȝ poſſeſſiōes:ſcȝ qꝛ plus vtilitatis ꝯfert eccl'ie de poſſeſſionibus ꝗȝ de pcio:cū ex his plura poſſint fidelibus miniſtrari. In ſcđa parte dr̄ ꝙ res eccl'ie debēt eſſe in ptāte ep̄oꝛū:ex qb⁹ debent cōiter viuētib⁹ neceſſaria miniſtrare. In tertia pte dr̄ quo noīe cēſeant res eccleſie:ſcȝ hoc noīe oblationes. In quarta parte cōtinet̄ pena vſurpātis res eccl'ie. ſecūda pars incipit ibi:ipſe ⁊c. tertia ibi:ipſe eni. quarta ibi:iō.
k ¶ Matricib⁹. Uidet ergo ꝙ tātū matrices eccleſie oli habuerūt pđia ⁊ poſſeſſiones. vnde vr̄ ꝙ illa ſolēnitas que in alienatiōe rerū eccleſie ſeruari pꝛecipit̄.x.q.ij.caſellas. alias hoc ius.tantū de maioꝛibus eccleſijs intelligatur:cū enim oli eccleſie erant tenues maioꝛ erat inquiſitio adhibenda in alienatiōe:ſed cū hodie augmentate ſint poſſeſſiōes eccleſie:ſufficit conſenſus capituli eccleſie ad alienationē faciendā.vt.ꝟ.q.ij.ſine.
l ¶ Apoſtoloꝝ. Epiſcopi tenent locum apoſtoloꝛū:vt hic.ſ. quo ad dignitateȝ:mōachi quo ad renunciationē ꝓpꝛiorum ⁊ cōmuneȝ vitam.xvj.qō.i.ex auctoꝛitate.oēs ſacerdotes quo ad ſacramentoꝛum diſpenſationem.xj.qō.iij.abſit.xxi.diſtinctio.in nouo.lxviij.diſt.quoꝛum vices.

Diuiſio.

Exo.xxij. Pſal. lxxj.

Eccl'iaſtici res facil pn̄t alieri hodie olim.

Apl'oꝛu locū ten viri ecc ſiaſtici ⁊ uerſūt de.

nemo in eis egens inueniaꝶ. ¶ Ipſe enim res fidelium oblationes appellanꝶ que a fidelibus dño offerunꝶ: memoratis ergo augmẽtationibus intantũ eccleſie in qbus epi preſidẽt (dño adminiculante) creuerũt: ⁊ in tãtis maxima pars eaꝝ abundat rebus: vt nullus ſit in eis cõeꝫ vitã gerens indigẽs: ſed oĩa neceſſaria ab epõ[a] ſuiſq; miniſtris percipiat. ¶ Ideo ſi aliquis extiterit modernis: aut futuris temporibus qui hec auellere nitatur: iam dicta dãnatione feriaꝶ. Item auguſtinus. ¶ De eodem.

Habebat dñs loculos a fidelibus oblata cõſeruans ⁊ ſuoꝝ neceſſitatibus ⁊ alijs indigentibus[b] tribuebat: tũc ꝓmum eccl'iaſtice pecunie forma eſt iſtituta: ⁊ vt intelligeremus quod ꝓcepit nõ eſſe cogitandũ[c] de craſtino: nõ ad hoc fuiſſe ꝓceptuꝫ vt nihil pecunie ſeruet a ſanctis: ſed ne deo ꝓpter iſta ſeruiatur: ⁊ ꝓpter inopie timoreꝫ iuſticia deſeraꝶ. ¶ His omnibus auctoritatibus claret ꝙ clericis nullo modo lꝫ habere quid ꝓpꝛiuꝫ: quod ſi habuerint nõ clerici erunt: nõ tamen clericatus eis tollendus eſt. Unde Auguſtinus ait in eodem ſermone.

¶ Clericatus nõ tollaꝶ eis q volũt habere aliqd ꝓpꝛiũ.

Certe ego ſum q ſtatuerã nullũ ordinare clericuꝫ niſi qui mecũ vellet manere: aut ſi vellet a ꝓpoſito recedere[d] recte illi clericatum tollerẽ[e]: ecce[f] in ꝯſpectu dei ⁊ veſtro muto ꝯſilium: q volũt hẽre aliquid ꝓpꝛium q̄bus nõ ſufficit deus ⁊ eccl'ia eius maneant vbi volunt ⁊ vbi pñt: nõ eis aufero clericatum: nolo hẽre hypocritas: malũ[g] enim eſſe qs neſciat? malũ[h] eſt cadere[i] a ꝓpoſito: ſed peius eſt ſimulare ꝓpoſitum: ⁊ poſt pauca. Si nõ ſeruat ſanctitatem[k] foris dimidius cecidit: ſi vero intus habuerit ſimulationẽ totus cecidit: nolo vt habeat neceſſitatem ſimulãdi: ſcio quõ homines amant clericatum: nemini eũ tollo nolenti mecuꝫ cõiter viuere. ¶ Ecõtra ſũt alie auctoritates qbus conceditur ꝓpꝛia habere: nõ ſolũ alijs ſed etiã epis. Unde in concilio agathẽ. legitur.

¶ De rebus ꝓpꝛijs vel acquiſitis epiſcopi heredibus ſuis derelinquãt.

Epiſcopi de rebus ꝓpꝛijs vel acquiſitis[l] vel qcqd de ꝓpꝛio habẽt[m] heredibus ſuis (ſi voluerint) derelinquãt quicqd vero de ꝓuiſione[n] ſue eccleſie fuerit: ſiue de agris: ſiue de fructibus[o] ſiue de oblationibus: omnia in iure eccleſie ſeruare cenſuimus. Idem ex concilio Martini pape. ¶ De eodem.

Manifeſta[p] aũt debent eſſe que ad eccleſiã p

a ¶ Ab epiſcopo. extra de preben. c. epiſcopus.

Habebat. ¶ Caſus. Probaꝶ in hoc. c. exemplo dñi ꝙ eccleſia poteſt habere poſſeſſiones: q2 dñs loculos habuit: ⁊ ꝙ dixit nõ eſſe cogitandũ de craſtino nõ ita intelligendũ eſt vt nihil habeamus: ſed ne deo ꝓpter mũdana ſeruiamur. Sequens. §. patet.

b ¶ Indigẽtib9. ar. de elemoſynis fieri elemoſynam. xvj. q. j. decime tributa.

c ¶ Cogitandũ. ſ. j. q. vij. ꝯueniẽtib9. ꝯ: vbi di. de futuris inquiram9 et futuris caſibus debemus occurrere: vt. xxiij. di. i noie. Sol. cautela nõ ꝓhibeꝶ: ſed ſollicitudo nimia per quam cultus diuinus minuaꝶ. xlvij. di. c. oẽs huius. ⁊ c. ſicut hi. (Sollicitudo nimia prohibita.)

¶ His omnibus. hec eſt ſcða ꝑs. q. in qua ꝓbat ꝙ pñt hẽre ꝓpꝛium tã clerici q̃ʒ epi ⁊ eccl'ie: ⁊ h̄ ꝓbat ꝑ vndecim auctoritates. Jo. de fa.

Certe. ¶ Caus. Augu. fecerat ꝯſtõnem quãdam. ſ. ꝙ nulluꝫ ordinaret clericũ niſi cõiter viueret ⁊ ꝓpꝛijs renũciaret: ⁊ ſi inueniret tranſgreſſor deponeretur. Poſtea clerici renũciabant ⁊ fiebant tranſgreſſores: quare Aug. cõuocatis oĩbus clicis ſuis mutauit ꝯſtitutiõeꝫ quã fecerat: volẽs potius habere claudos .i. ꝓpꝛia hñtes q̃ʒ hypocritas .i. trãſgreſſores: q2 ſi hꝫ ꝓpꝛia dimidius cadit .i. .i. perfectus: ſed ſi renũciat ꝓpꝛijs ⁊ hꝫ poſtea ꝓpꝛia totus cecidit: q2 ꝑfectionẽ nõ ſeruat exterius: nec interius in anima.

d ¶ Recedere .i. nõ aſſumere ꝓpoſitũ renunciãdi. vt ibi: cadent a latere tuo.

e ¶ Tollerem. ideſt non admitterem.

f ¶ Ecce. Ar. aliquẽ venire ꝯ factum ſuũ. xvij. q. ij. gõſaldus. xxxv. q. ix. ꝙ qs. xxij. q. iiij. in malis. ⁊ c. iurauit. lv. di. penitentes. ff. de his q. vt indig. tutorẽ. Cõtra. xxij. q. v. horrendus. Ar. ꝯ. vij. q. j. q̃ʒ periculoſum. viij. q. ij. dilectiſſimi. ⁊ vij. q. iiij. ſunt q opes. C. de trãſac. ſi cã. C. de cap. ⁊ poſtli. reuer. nec nos. C. de remiſ. pig. debitũ. ff. de acq. here. q ſupſtitis. ff. de adop. poſt mortem. ꝯ. ff. de ſerui. ruſt. pedi. per fundum. Jo. Sol. quilibet põt venire ꝯ factum ſuũ vbi eſt expreſſum in iure: al's nõ. lv. di. penitẽtes. B.

g ¶ Malum .i. occaſio mali: q2 rei familiaris cura ſine peccato vix põt exerceri. xxv. di. q̃lis. vel intellige proprie peius eni eſt per hypocriſum peccare q̃ʒ manifeſte: vt eꝫ de here. cum ex iniũcto ff. de rit. nup. palaꝫ. ⁊ plus eſt veneno occidere q̃ʒ gladio. C. de male. l. vnica. ⁊ plus eſt ꝑſuadere q̃ʒ cõpellere. ff. de ſer. corrup. l. j. §. vlti. ⁊ ſic nõ obſtat. xxxj. queſtione iiij. nemo. (Hypocrita plus peccat q̃ʒ manifeſte delinquens.)

h ¶ Malum. hoc. ſ.

i ¶ Cadere. ideſt nõ aſſumere.

k ¶ Sanctitatem .i. minus piculum eſt eſſe manifeſtũ q̃ʒ occultũ. ⁊ ſic non eſt ꝯ xxxj. qõ. iiij. nemo. vbi di. ꝙ tolerabilior eſt culpa ſi lateat.

¶ Ecõtra. ¶ Caſus. Amodo vult Gratianus ꝙ clici poſſint habere ꝓpꝛia: qð verũ eſt de his q nõ renũciauerũt ꝓpꝛijs: in quo caſu loquiꝶ vſq; ad. §. de rebus.

Epiſcopi. ¶ Caſus. Statuitur in hoc. c. ꝙ ſi epi habẽt aliqd de rebus ꝓpꝛijs pñt relinquere cui velint. Sꝫ qcqd de rebus eccleſie habuerint totuꝫ eccleſie reſeruetur.

l ¶ Acqſitis. de proprio. Uel dic acquiſitis: nõ occaſione eccleſie: vt extra de teſtamẽ. quia nos.

m ¶ Habẽt. de hoc dicem9. ſ. ea. q. iiij. c. j.

n ¶ De ꝓuiſiõe. Clerici de reb9 mobilibus nihil in vltia volũtate poſſunt dare niſi talis ſit eccl'ie conſuetudo: vt eꝫ de teſta. ad hec. ⁊ c. relatum. §. licet. (Clerici nihil pñt dare in vltia voluntate.)

o ¶ De fructib9. nõdum ꝑceptis. Ar. ff. queãd. vſufru. amit. ſi vſufructuarius. in fi. imo etiam de perceptis non poſſunt condere teſtamentum. extra de teſta. quia nos.

Manifeſta. ¶ Caſus. Di. ꝙ manifeſtum dꝫ eſſe his qui circa epõs moriãꝶ que ſunt res eccl'ie: q ſunt res ꝓpꝛie epoꝝ: ne ſi trãſit9 inopinat9 emergat ꝑ ꝯfuſionẽ res epi ꝓ reb9 eccl'ie vel ecõuerſo detrimentũ patianꝶ.

p ¶ Manifeſta. Faciet ergo inuentarium: vt. xxviij. diſtinctio. de ſyracuſane.

...pprio ...qs ꝯ ...iure.

e ℭ his qui circa .i. vi. cedemnis: vt .lxxxix. di. volum⁹. ⁊ .c. ſeque. qui erit teſtis adminiſtrationis ſue alij erũt teſtes vite ſue. ſ. .ij. q. .vij. cum paſtoris.

SInt manifeſte. ℭ Caſus. Di. ꝙ res ꝓprie epi ⁊ res eccleſie debent eſſe ſeparate: vt eps in obitu ſuo ſine interdictione vel ꝯdictione quibus voluerit ꝓpria relinquere poſſit: iuſtũ eniꝫ eſt vt nec eccleſia nec ꝓpinqui epi detrimẽtum patiantur: ⁊ in cãs incidant vel lites. Sequens .c. planum eſt: ⁊ induciť a cõtrario ſenſu: quaſi ſi non ſufficiant ei ſua propria.

b ℭ Sint manifeſte .i. diſtincte.

c ℭ Dñice .i. eccleſie.

d ℭ Probantur. ex hoc .c. ⁊ in auť. de ec. ti. §. interdicimus. col. ix. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. quint⁹ mutius. C. eo. ti. Etiam videť ꝙ ſemp res acquiſite preſumunť eſſe de bonis ecclie niſi ꝓbetur ꝯriuꝫ. Arg. cõtra. C. arbi. tu. ſi defunctus. ibi eniꝫ di. ꝙ tutor q nihil ante habebat poſtea p induſtriam ſuã multa potuit fuiſſe lucrat⁹: vnde pupillus cogitur ꝓbare illas ſuas eẽ. Tu dicas ꝙ ſi eps vel alius ꝓlatus permixtim vtiť rebus ſuis ⁊ eccleſie: cũ nõ ſit facta diſtinctio cogentur heredes epi ꝓbare illas res non eſſe eccleſie: ſicut vxor cogiť ꝓbare res aliquas nõ eſſe mariti: q² ꝓmiſcue vtiť rebus mariti vt ſuis. Uel aliter diſtiguas: Si certum eſt ꝙ eps ante ep̃atuꝫ habuit ꝓpriuꝫ: tunc incũbit eccleſie onus ꝓbandi res acquiſitas eſſe tm̃ de rebus eccleſie. ar. .j. q. .iij. c. .j. ⁊ .ij. Ul' dic ꝙ ſi poſt mortem epi eccleſia inuenitur in poſſeſſione rerũ tunc heredib⁹ incumbit probatio. Sed ſi heredes ſunt in poſſeſſione tunc eccleſia probabit: vt .j. ea. q. .v. c. .j. in fi.

Clericoꝝ bona an ꝓ ſumãtur eſſe de bonis ecclie.

j. Cor. ix. b

e ℭ Aut filios. ſ. .xxviij. di. de ſyracuſane. cõtra. Sed hoc permittebatur tempore apoſtoloꝝ quorũ canon, iſte eſt.

f ℭ Aut ſeruos. quos poteſt facere heredes ⁊ liberos.

tinent his qui circaᵃ ep̃os ſũt preſbyteris ⁊ diaconibus: vt ſi ep̃o contigerit inopinatus tranſitus res eccleſie nullo modo poſſint minui ⁊ perire: neqꝫ res ꝓprie ep̃i importunitatem patianť pro rebus eccleſie: vt nec eccleſia dãnuꝫ incurrat: nec eps in ſuis rebus pro reb⁹ ecclie ꝓſcribať. Item ſtatutũ eſt in canonibus apoſtolorũ vbi legitur.

ℭ De eodem.

SInt manifeſteᵇ res ꝓprie ep̃i (ſi tñ habent res proprias) ⁊ manifeſte dñiceᶜ: vt poteſtateꝫ habeat de ꝓprijs rebus ep̃us moriens: (ſicut voluerit ⁊ quibus voluerit derelinquere) ne ſub occaſione eccleſiaſticaꝝ rerũ ea que ep̃i eſſe ꝓbantur ᵈ interdicantur. Fortaſſis enim aut vxorem hꝫ aut filiosᵉ aut ꝓpinquos aut ſeruosᶠ: ⁊ iuſtũ eſt hoc apud deum ⁊ homines: vt nec eccleſia patiať detrimẽtum ignorantia rerũ pontificis: nec eps vel eius ꝓpinqui ſub obtentu eccleſie ꝓſcribãtur: ⁊ in cauſisᵍ incidant qui ad eum pertinent mortiſqꝫ eius iniurijs infamentur. Item in eiſdeꝫ canonibus.

ℭ Ex rebus ecclie eps ſi indiget: ſibi ⁊ ſuis neceſſaria ꝯſumat.

EX his aũt quibus eps indigetʰ ſi tñ indiget in ſuas neceſſitates ⁊ peregrinoꝝ fratrum vſus ⁊ ipſe ꝑcipiat: vt nihil ei omnino poſſit deeſſe: lex eni dei precipit: vt qui altario deſeruiunt paſcanť de ipſo. Iteꝫ ex cõcil' antioche. cap. .xxxv.

ℭ Res eccleſiaſticas epiſcopus diſpenſet.

EPiſcopusⁱ eccleſiaſticarum rerũ habeat poteſtatẽ ad diſpenſandũ erga omnes qui indigent cũ ſumma reuerẽtia ⁊ timore dei: participet aũt ⁊ ipſe qb⁹ idignet ſi tñ idiget: tã in ſuis ꝗꝫ in fratrũ qui ab eo recipiuntur neceſſarijs vſibusᵏ ꝓfuturis: ita vt nulla qualibet occaſione fraudenť: iuxta ſanctũ apoſtolum ſic dicentẽ: Habẽtes victum ⁊ veſtitũ his cõtenti ſumus. Qd̃ ſi contentus his minime fuerit: cõuertat autẽ res eccleſie in ſuos domeſticos vſus: ⁊ eius cõmoda vel agroꝝ fructusˡ nõ cum preſbyteroꝝ diaconorũqꝫ cõſciẽtiaᵐ ꝑtractet: ſed horũ poteſtatem domeſticis aut ꝓpinquisⁿ aut fratrib⁹ filijſqꝫ ſuis cõmittat: vt per hmõi perſonas occulte res ledanť ecclie ſynodo ꝓuincie penas iſte ꝑſoluat. Si aũt ⁊ aliter accuſatur ep̃s aut preſbyteri q cum ipſo ſunt ꝙ ea que ꝑtinẽt ad eccleſiam vel ex agris vl' ex alia qualibet eccleſiaſtica facultate ſibimetꝗ vſurpent: ita vt ex hoc pauperes affligantur: criminationibus vero ⁊ blaſphemijs tam ſermo ꝓdicationis ꝗꝫ hi qui diſpẽſant taliter exponanť: ⁊ hoc opꝫ corrigi ſancta ſynodo id qđ condecet comprobante. Item in canonib⁹ apl'oruꝫ.

ℭ Res ecclie ſũt in ep̃. ptãte

PRecipimus vt in poteſtate ſua res eccleſie ep̃s habeat: ſi eni anime ho-

g ℭ In cauſis incidant. id eſt litigare cogantur.

EX his. h ℭ Indiget. q² de reb⁹ eccleſie nõ dꝫ quis paſci ſi hꝫ propria: vt .j. q. .ij. clericos. ⁊ .c. paſtor.

EPiſcopus. ℭ Caſus. In cõcilio antiocheno ſuper quattuor querimonia facta fuit de epiſcopis. Primo ꝙ res eccleſie vertebant in ſuos vſus. ſecundo ꝙ res eccleſie ſine cõſcientia clericorum pertractabant. tertio ꝙ domeſticis ⁊ conſanguineis et propinquis de rebus eccleſie poteſtatem dabant vt ꝑ huiuſmodi perſonas res eccleſie lederentur. quarto ꝙ quidam ex eis pauperibus alimoniaꝫ ſubtrahebant. vnde ſermo predicationis ⁊ hi qui res eccleſie diſpenſabant infamantur: quare ſtatutum fuit in cõcilio antiocheno vt epiſcopi habeant rerũ eccleſiaſticarum poteſtateꝫ ad ſui ⁊ fratrum ſuorum victum ⁊ veſtituꝫ ſi indigent: ſi vero ſup predictis quattuor accuſati ⁊ cõuicti fuerint penas ſuſtineãt.

j. Timo. vj. b

i ℭ Eps. hoc .c. habes .x. q. .ij. epiſcopus.

k ℭ Uſib⁹. hic oſtẽditur qua neceſſitate clerici debent eſſe cõtenti. ſ. vt habeant victum ⁊ veſtitum: ⁊ ita refertur hic neceſſitas ad nature neceſſitatem. Et eſt arg. contra illos qui dicunt ſe propter neceſſitateꝫ habere plures eccleſias.

l ℭ Fructus. ergo res mobiles nõ poteſt dare ſine cõſcientia cleri ſui. extra de dona. capi. .ij.

m ℭ Cõſcientia. .j. e. queſtio. .ij. ſine. ⁊ .c. alienationes.

n ℭ Propinquis. ſ. .lxxxix. diſtinctio. decenter.

PRecipimus vt in. ℭ Caſus. Queſituꝫ fuit an epiſcopi debent habere poteſtatem de rebus eccleſie? Et reſpondetur ꝙ ſic: ad diſpenſandum eas per preſbyteros ⁊ diacones cum timore ⁊ ſollicitudine. Et hoc probatur argumento a maiori: q² anime hominum multo precioſiores rebus ſunt illis commiſſe.

a ℭ Precioſiores.ſic.ſ.xvi.queſtio.vij.c.j.
b ℭ Multomagis. Simile eſt qđ oſtendit ius: ex quo mulier credit ſe viro de corpore dignum eſt vt credat de dote reſtituēda. vnde nō tenetur vir dare fideiuſſorez de dote reſtituenda niſi vir labetur in facultatibus. vt ex. tra de do. na. inter vi. ruz ⁊ vxo. p̄ v ſtras. ⁊. C. ne fideiuſſo. do. ten. l. prima.

c ℭ Preſbyteros. ſ. lxxxix. di. c. volum⁹.

ℭ Cum ergo.

ℭ Caſus. Concludit Gratianus ex. c. epi. māifeſta. ⁊ ex. c. ſicut manifeſte. ⁊. c. epiſcopus. q̄ ep̄is lз habere ꝓpria. ſed ex hoc mouet quādā queſtionē: cum ep̄s habeat ꝓpria quare dicitur. ſ. in. c. nolo. q̄ clericus hn̄s ꝓpria nō erit clericus? Cui queſtioni reſpōdet Gratia. ꝑ ſuo arbitrio dicēs quoſdaz epiſcopos in oriēte habere vxores ⁊ filios: ⁊ quoſdā clericos in occidēte in minoribus ordinib⁹ habere vxores ⁊ filios: qbus lз habere ꝓpria: alijs vero clericis q ab infantia clerici facti ſunt: nō licet habere ꝓpria niſi retinēdo ſua a ſumptibus eccl'ie abſtineant. ⁊ ad hoc inducit ſequen. c.

d ℭ Cum ergo in concilio. Cōcludit q̄ clerici poſſunt habere propria.

e ℭ Quō ergo. Modo querit de ꝯrietate illoꝝ. c. ſ. e. nolo. ⁊. ſ. e. expedit.

f ℭ Sed notādum eſt. Male ſoluit. ſed dic vt dixi. ſ. eo. in prin. queſtionis.

ℭ Alij. ℭ Caſus. Quidaz clerici proprijs renūciare nolebāt: queritū eſt a ꝓſpero an ſine peccato poſſunt hoc facere? Et rn̄det q̄ ſic ſi prebēdam diſpenſatori relinquāt: quia quodāmodo ſua relinquūt qn̄ contenti rebus ꝓprijs nihil de rebus eccleſie accipiunt.

minum precioſiores[a] illi credite ſunt multomagis[b] oportet eum curam de pecunijs agere: ita vt poteſtate ei⁹ indigētibus omnia diſpenſentur per preſbyteros[c] ⁊ diaconos: ⁊ cū timore ⁊ oī ſollicitudine miniſtrent̄: ex his autem quibus indiget ⁊c̄. vt ſupra. ℭ Cum[d] ergo in cōcilio agathen. ⁊ martini pape: ⁊ canonibus apoſtolorū dicatur: ſint manifeſte res ꝓprie epiſcopi: cū in eiſdem canonib⁹ ⁊ in cōcilio antiocheno precipiat̄ vt ep̄us participet res eccleſie ſi tamē indiget: nōne patenter oſtēditur q̄ ep̄s habeat libere ꝓpria: dicendo enī ſi indiget rebus eccleſie notat eū habere propria: que forte ſuis neceſſitatibus nō ſufficiunt: quō ergo[e] clericus ſi propriū habere voluerit clericus nō erit? ⁊ ep̄us habens ꝓpria nō ſolum nō deſinit eſſe ep̄s: verūetiam cūctas eccl'iaſticas facultates in ſua iubet̄ habere poteſtate. ℭ Sed[f] notādū eſt ep̄os orientales vxores habere ⁊ filios: quoſdaz aūt ex noſtris partibus cum in laicatu ſiue in minoribus ordinibus cōſtituti habeant vxores ⁊ filios (ſiue morte vxoris interueniēte ſiue ꝯtinentia pari voto ſeruata) ad ſacros ordīes accedere: his oībus conceditur habere propria ad ſuos ⁊ ſuorū vſus: q autē ab infantia ſacre militie traditi ſunt nullo mō eis permittitur habere ꝓpria: q2 nulla eſt eis excuſatio ꝓprietatis niſi forte retinēdo ſua a ſumptibus eccleſie abſtineant: quod fieri poſſe proſper teſtatur dicens:

ℭ De his q tā infirmi ſunt vt ſuis reb⁹ renūciare n̄ pn̄t.

Alij autē qui tam infirmi[g] ſunt vt poſſeſſiōibus ſuis renūciare non pn̄t: ſi ea que accepturi erāt diſpenſatori[h] relinquūt nil habentibus[i] cōferenda ſine[k] peccato poſſidēt ſua: q2 ⁊ ipſi quodā modo ſua relinquūt quādo ꝓprijs contenti rebus nihil eorūz que labori vel ordini ſuo deberi arbitrāt̄ accipiūt. ℭ De reb⁹ vero eccl'ie querit̄ an liceat eas p̄ prebēdas diuidi vt ānuos reddit⁹ q̄ſq3 ſibi ſpecialiter vendicet? hoc nō poſſe fieri argumento ⁊ auctoritate ꝓbat̄. Clerici ſucceſſores eorū ſunt de quibus dicit̄: Multitudinis enim credētium erat cor vnum ⁊ anima vna: neceſſe eſt ergo vt eorū ſequant̄ vitam quorū in eccleſia gradum adminiſtrāt: non ergo aliquid propriū ſibi vēdicabunt ſed erunt eis oīa cōīa.

Item vrbanus papa ait.

ℭ Res eccleſie quaſi communes epiſcopus diſpēſet.

Res eccleſie non quaſi proprie[l] ſed vt cōmunes ⁊ domino oblate cuz ſūmo timore: non in alios q̄з in prefatos vſus ſunt fideliter diſpenſande.

Item ex ſynodo habita rome ab Eugenio papa.

ℭ Non liceat epiſcopo res eccleſiarū in proprios vſus cōuertere.

Nulli epiſcopoꝝ liceat res mobiles aut īmobiles de ſubiectis plebibus alijſq3 pijs locis in proprios vſus habere: ne maiores enormiter[m] locupletētur ⁊ minores tali facto pauperes inueniātur: ꝯtra agens canonica auctoritate coartatus exiſtat.

g ℭ Infirmi. ſcilicet animo.
h ℭ Diſpenſatori. ſ. ſuo. vel diſpenſatori. i. epiſcopo.
i ℭ Nil habentibus. i. pauperibus. xvj. q. j. c. ſi.
k ℭ Sine peccato. hic pз q̄ ſi clerico ſufficiāt ꝓpria non hēbit eccleſiaſtica. vt. xvj. q. j. qm̄ quicqd. j. q. ij. clericos. ⁊ c. paſtor. ⁊. ſ. e. ſi priuatū. x. q. iij. cauēduз. Sз ꝯ nemo ſuis ſtipēdijs cogit̄ militare. ex de ſi. cū ſit romana. ⁊ gal'ario deſeruit ⁊c̄. vt. ſ. e. ex his. So. hoc. c. de ꝯſilio loqtur vel de clericis vagabūdis vel loqtur de oblationibus que illis nō ſūt cōicande: vel ꝑnt habere bona eccleſiaſtica non vt ſibi reſeruent ſed vt diſtribuant pauperibus. xvj. queſtio. j. c. ſi.

ℭ De reb⁹. ℭ Caſus. hic Gratia. mouet quādam qōnez incidentē: an poſſeſſiōes eccleſie pn̄t diuidi p̄ prebendas. Et p̄mo ꝓbat q̄ non: exemplo apl'orum ⁊ duobus cap'lis ſequentibus. Seq. c. patet.

Res eccleſie.

l ℭ Prope. Si ergo de reb⁹ eccleſie emiſti equū vel aliud illud nō eſt tuū: ſed dicas q̄ illud ſolum clericorum eſt quod ꝓbabili rōne conſumunt. vt. ſ. e. expedit. ⁊. ſ. eo. ſi priuatum. ⁊. ſ. e. qō. ij. ſine exceptiōe. quicquid enim habes ſuper illud quod ſufficit tibi illud violenter detines. vt. ſ. diſtin. xlvij. ſicut.

Nulli. ℭ Caſus. Precepit eugenius in ſynodo habita rome vt nullus ep̄s res mobiles vel īmobiles de eccl'iis ſibi ſubiectis i ꝓpos vſus aſſumat: ne maiores eccl'ie locupletent̄ ⁊ minores paupes fiant: ⁊ q ꝯ hoc fecerit canonica ſn̄ia feriatur.

m ℭ Enormit̄. Ar. q̄ ep̄us de iure vnius eccleſie pōt detrahere ⁊ alij conferre: dūmō alij eccl'ie grauet.

Act. iiij. f.

Clerici q̄ bona hn̄t.

ula damna nõ infligat.vt.𝔍.e.queſtio.ij.bone.quid iuris ſit dicemus ibi.⁊.xvj.queſtio.iij.§.quod autem.
¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cõcludit Gratianus ex ſup:adiectis duobus.c.dicens:ſi res eccleſie ſint habende tanq̃ cões ⁊ non tanq̃ proprie cum de cõi nullus dicat hoc eſt meũ:ergo de reb⁹ eccleſie nõ poteſt qs dicere hec eſt mea: q2 ſi diceret nõ videret imitari aplos qbus nil ꝓprij erat ſ3 omnia cõmunit̃ poſſidebãt. Poſtea huic cõcluſioni rñdet dicens ꝙ ſicut poſſeſſiões diuiſe ſunt ꝑ vniuerſum orbem: ⁊ alie ſunt aſſignate vni eccl̃ie ⁊ alie alij: ex qbus l3 res eccleſie debẽt eſſe cões oibus:diſpenſator tñ eccleſie ſibi ⁊ ſuis ꝓxime neceſſaria miniſtrabit: ⁊ reliq̃ que ſupſunt fidelib⁹ miniſtrẽtur:ita ⁊ prebẽde ⁊ predia eccleſiarũ inter canonicos diuidi poſſunt: vt ex his non tanq̃ ꝓprijs:ſed cõmunibus primo ſibi neceſſaria percipiat: et reſidua in cões vſus eccleſie expendat.

¶ Si ergo res eccl̃ie ñ quaſi ꝓprie ſed quaſi cões hñde ſunt:cu3 de cõi nullus dicat hoc meũ e[a]:nec de rebus eccleſie hec eſt mea põt aliqs dicere:ne videat̃ nõ imitari charitatẽ illorũ in qua nulli aliqd erat ꝓpriũ ſed erant illis oĩa cõia. ¶ His ita rñdet̃:ſicut ꝑfectiõe charitatis manẽte ſecũdũ diſcretionez eccl̃iaꝝ diſtributio fit eccl̃iaſticaꝝ facultatũ:du3 alij poſſeſſiões huius eccl̃ie ad diſpenſandũ cõmittunt̃:ex quibus l3 res eccl̃ie oĩbus debeãt eſſe cões:primu3 tñ ſibi ⁊ ſue eccl̃ie deſeruiẽtibus neceſſaria eps ſubminiſtret:reliqua que ſupſunt fidelium vſibus miniſtraturus: Ita ⁊ prebẽde eccl̃iaꝝ eadẽ charitate manente pie ⁊ religioſe poſſunt diſtribui: nec tũc rebus eccl̃ie vt ꝓprijs ſ3 vt cõmunibus vtilitatibus deſeruituris:vt ex his que ſibi aſſignata ſunt primũ ſibi neceſſaria ꝑcipiat: ſi qua vero ſuis neceſſitatibus ſuperſunt: in cões vſus eccl̃ie expendat[b]. Unde Auguſtinus ad bonifacium. ¶ De eodem.

Si priuatum[c] poſſidemus quod nobis ſufficiat:nõ illa⁹ nr̃a ſunt quorũ ꝓcurationem[e] quodãmodo gerimus:nõ ꝓprietatem nobis vſurpatiõe dãnabili vendicemus. ✠ ¶ Oſtenſu3 eſt quomodo liceat clericis habere ꝓprium ⁊ quõ nõ. Ite3 quõ res eccl̃ie ꝑ prebẽdas diuidi poſſint. ¶ Queſtio.ij.

Hinc queritur[f] ſi ſacerdotes aliqua de rebus eccl̃ie vendidiſſe noſcunt̃:an his q eas acceperunt aliqua firmitate ꝯſtabũt:cu3 res eccl̃ie nullo mõ diſtrahi poſſint:⁊ diſtracte poſſideri multis auctoritatibus ꝓhibeãt̃. Ait enim ſtephanus papa.

Hinc querit̃. ¶ Hec.q.diuidit̃ in nouem ptes. In quaꝝ pria ꝓbat magr̃ ꝑ ſedeci canones ꝙ res eccl̃ie vẽdi non debẽt vel alienari i caſu nõ ꝯceſſo:⁊ ponit penas diuerſas alienãtibus ⁊ vẽdẽtibus eas quoquo mõ.ſcd̃a ibi:que vero.tertia ibi:monemus.quarta ibi:vobis eni.qnta ibi:ſtatuim⁹.ſexta ibi:terrulas.ſeptĩa ibi:ite3 ſi rectores. octaua ibi:itẽ ſi ſuos.nona ibi:liberti.Joã.de fa. ¶ Caſus. Supra dictũ eſt quõ liceat clericis hr̃e ꝓprium:⁊ quõ nõ:⁊ qualr̃ res eccl̃ie poſſint diuidi ꝑ prebẽdas:nũc aũt in hac ſcd̃a qõne q̃ritur an res eccl̃ie alienate poſſint apud illos remanere qbus alienate ſunt.Et certũ eſt ꝙ nõ:niſi ſint alienate in caſib⁹ cõceſſis a iure.vt.𝔍.e.auru3.⁊.c.ſine exceptiõe.in quo.c.dr̃ ꝙ pro vtilitate pñt res eccl̃ie alienari. vt.x.qõ.ij.hoc ius porrectũ.⁊ ꝓcedit hoc ordine Gr̃anus. Prio ꝓbat ꝙ res alienari nõ pñt nec alienate poſſideri vſq3 ad.§.his oĩbus auctoritatib⁹.poſtea ſuppõnit quoſdã cãus ſpeciales in qb⁹ licite res eccl̃ie alienant̃. Primũ aũt.c.hui⁹ qõnis planũ eſt.

a ¶ hoc meũ eſt.falſum dicit.nam res que cõis eſt aliqb⁹:oium illoꝝ eſt vt.ff.de ri.nup.illud.vnde hoc verbũ ſuum ambiguũ eſt,ꝓ toto ⁊ pro parte:⁊ q iurat ſuũ non eſſe iurabit etiam ſibi cõe non eſſe.ff.de ver.ſig.pupillus.§.vl. ⁊ cũ quis legat ſeruos ſuos:tam illi q ex toto ſerui ſunt q̃3 qui ꝓ parte intelligunt̃ legati.vt.ff.de lega.iij.ſi quis ſeruos. Si autem eſt aliquid vniuerſitatis vel ciuitatis illud non eſt cuiuſlibet.𝔍.e.q.ij.qui manumittitur.

b ¶ Expendat.Mirũ eſt quare Gr̃anus non inducit.c. ꝙ poſſeſſiões eccl̃ie pñt diuidi que lõge meli⁹ faciunt ad propoſitũ.vt.𝔍.qõ.ij.quiſquis.⁊.c.ſepe fit.x.q.ij.caſellas. in ſi.⁊.xvj.q.j.poſſeſſiões.⁊.q.iij.clerici.Arg.ꝯ.𝔍.qõ.ij.vobis.x.q.iij.vnio.⁊.ſ̃.e.q2 tua.⁊.c.neceſſaria.

c ¶ Si puatũ. ¶ Põt itelligi ſi.i.q̃uis:puatũ.i.ſepati aliqd eccl̃iaſticũ poſſidem⁹:non tñ illõ ẽ nr̃m quorum procuratione.i.quia tantũ illius procuratio nobis eſt cõmiſſa.Uel dic priuatum.i.proprium.

d ¶ Nõ illa noſtra ſunt.i.a nobis recipiẽda ⁊ retinẽda.

e ¶ Procurationem.ergo prelati dicuntur procuratores rerum eccleſiaſticarum:vt hic.⁊.xiiij.queſtio.j.§.ſ.quãdoq3 domini dicũtur.xvj.queſtio.j.⁊ temporis. quãdoq3 defenſores.xvj.queſtio.j.in canonibus.quandoq3 patres.vt.lxviij.diſtin.quorũ vices.non tamẽ habent liberã ⁊ generalem adminiſtrationẽ ſicut procurator ceſaris.vt.ff.de offi.procur.ceſaris.l.i. modicũ tamen donare poſſunt.extra de dona.ceterũ.tamẽ loco domini habẽtur cum bene adminiſtrãt:loco ꝑdonis cu3 male.vt.ff.ꝓ emp.qui fundũ.§.ſi tutor. Queſtio.ij.

f ¶ Nũc querit̃.Alienatio eſt ois ꝯtus per quẽ dñium transfert̃.vt. C.de fun.do.l.j.ſed hic largius ſumit̃ alienatio:q2 nec obligari pñt res eccleſie.Quid autẽ ſub ſe ꝯtineat hoc nomẽ alienatio:dr̃ extra de rebus ec.nõ alie.c. nulli.in auc̃.de nõ alie.vel ꝑmu.col.ij.§.nos igit̃.ꝓhibẽtur res eccleſie alienari:vt.𝔍.e.ſine.x.q.ij.hoc ius.⁊ res ceſaris.ff.de le.j.apud iul.§.vlt. Sed excipiunt̃ quattuor caſus.Cã neceſſitatis:vt ſi debitũ vrget.vt in illa.l. hoc ius.Cauſa pietatis pro redemptiõe captiuoꝝ vel alimonia pauperũ.vt.𝔍.eo.aurũ.Cauſa neceſſitatis vel vtilitatis.vt.𝔍.eo.ſine exceptiõe.Cauſa incõmoditatis vel minoris vtilitatis.vt.𝔍.eo.terrulas Alie cãe pñt aſſignari:ſed ad has pñt oẽs canones reduci:res tñ eccl̃ie que ſeruãdo ſeruari nõ pñt citra aliquã ſolẽnitatẽ alienant̃ vt. C.de admi.tu.l.lex q̃.§.vl. C.qñ decre.op⁹ nõ eſt.l.vl. ⁊.xcvj.di.bñ. Sed alie res eccl̃ie cũ ſolẽnitate alienande ſunt ✠.⁊ oli quidẽ duo de vicinis epis intererant:⁊ de cã alienatiõis cognoſcebãt ⁊ ſubſcribebãt.vt.x.q.ij.caſellas.in ſi.𝔍.eo.qcũq3 ſuffragio.⁊.xvij.q.iiij.nullus.ſ3 hodie ſufficit ꝯſenſus capl̃i ⁊ epi vt.𝔍.e.c.ſine.⁊ ſi res ſit modica ⁊ neceſſitas magna nõ eſt neceſſarius ꝯſenſus capl̃i. vt.𝔍.e.terrulas. In rebus monaſterioꝝ alienãdis regrit̃ cõſenſus abbatis ⁊ capl̃i ⁊ epi.𝔍.e. abbatib⁹.xvij.q.iiij.in vẽditiõibus. Idẽ in eccleſijs pochialibus vbi ẽt cõſenſus ſacerdotis regrit̃.𝔍.e.placuit.x.q.ij.ſi qs epus.

Diuiſio.

als ✠ qdã libri hic hñt principiũ queſtionis.

Alienati qd cõpre hendit.

Eccl̃iaſti res i qu tuor ca bus lici alienan

Eccl̃ie b na cũ q ſolẽnita ſunt ali nanda.

✠ ¶ A de que ſ lẽnitate regrũtu in alien tiõe reru eccl̃ie. n in auc hoc iuſ

Prelati dicunt̃ ꝓcuratores rerũ eccleſiaſticarũ.

ꝑectū.que ſt cano- iſata .x. ꝗ.ij.C.de ſan.ec.

Facta alienatio ꝯ dictā formā eſt nulla:lʒ ſit in caſu licito.vt.ſ.eo.ſine.ſed cū preſcripta forma facta ⁊ etiā in caſu nō cōceſſo tenet ipſo iure.ar.extra de his que fi.a ꝓla. ſine cōſen.ca.cū nos.extra de emp.⁊ vē.cum dilecti.ſed ſi dānoſa fuerit eccleſie reſtituit.extra de reſti.in integ.c.j. homo non eſſet animal.

i ❧ Sanctūſanctoꝝ.i.ad vſuʒ ſanctoꝝ ſacerdotū ꝑtinet.

k ❧ Inuadit.ergo qui ſeruū eccleſie inuadit ſacrilegus eſt:ſed forte non eſt ſed reputatur.ſimile.ſ.e.c.j.

l ❧ Excōicetur.ergo nō omnis ſacrilegus ipſo iure eſt excōicatus. vt.ſ.ca.proxi.de hoc dixi.xj.qō.iij.canonica.

a Qui xpi pecūias ⁊c. Large ſumit. vt.j.q.iij.per totuʒ.

b ❧ Fraudat. occulte.

c ❧ Et rapit.vi.

d ❧ Homicida.etiā eſt ſacrilegus.vt.ſ.c.proxi. ⁊.xvj. queſtio.j.decimas.

Auguſtino. ❧ Caſus. Hoſtilius eṗs ſignificauit auguſtino notario pape ꝙ quidā clerici ſui diſtraxerāt illicite multa ſacra vaſa vel miſteria ſuarum eccleſiaꝝ:propter que reuocāda cupiebat auctoritate aplica cōmuniri. auguſtinus ergo illud pape ſignificauit:quo audito pelagius ſcripſit hoſtilio eṗo vt apoſtolica functus auctoritate ſine mora oia reuocet ad vſus eccleſiaꝝ per quēcūqʒ clericū fuerint alienata.

e ❧ Cōmuniri.cuʒ tū ⁊ illud de iure cōmuni poſſet facere.⁊ ſic eſt ꝯ id quod dicit lex ſuperfluum eſt poſtulare quod lex indulſit.C. de theſau.l.j.ſed fit ideo: qꝛ plus timetur qđ ſingulariter pollicetur q̄ʒ quod generali ſponſiōe fit vt.xxiij diſtin.quanq̄ʒ.

Nulli.❧ Caſus Docet bonifacius papa in hoc ca. ꝙ quicquid fuerit ſemel eccleſie oblatuʒ domini eſt ⁊ ad ius pertinet ſacerdotum.vnde quicūqʒ illud inuaſerit vel vſurpauerit ſacrilegium cōmittit:⁊ ſi nō emendauerit debet excōicari.Conſecratur.i.datur vel deputatur vel offertur.Sanctum.i.eccleſie deputatū erit ſanctoruʒ.i.ſacerdotum.⁊ dn̄o.i.ad honoreʒ dn̄i.ſic conſtrue ꝙ omne ſanctum quod conſecratur domino erit ſanctorum.

f ❧ Nulli.quod ſemel eſt conſecratum deo etiam licet ſit alienum poſtea non fiet prophanum.vt.ſ. xvij.queſtio.iiij.queſti.ff.de rerum diui.intantum. Argu.contra.ſ.diſtin.liiij.ex antiquis.⁊.c.frequens.

g ❧ Conſecratur.id eſt datur.

h ❧ Siue animal.aliud ab homine.alias ſequeretur ꝙ

❧ Ecclie pecuniā auferēs velut homicida damnatur.

Qui chriſti pecunias[a] ⁊ ecclie aufert fraudat[b] ⁊ rapit[c]:vt homicida[d] in conſpectu iudicis deputabitur.

Itē pelagius hoſtilio eṗo.

❧ Quicquid de ſacratis vaſis vel miniſterijs a quolibet clerico vſurpatum fuerit eccleſie reſtituatur.

Auguſtino noſtre ſedis notario ſuggerēte didicimꝰ ꝙ ei dilectio tua directis apicibus indicaſſet quoſdaʒ de clero tuo ⁊ maxīe parochiarum ad te pertinētium non paucā ſacrata vaſa vel miſteria diſtraxiſſe:⁊ aliqua huiuſmodi ꝑpetraſſe que a religioſo aliena ſunt ꝓpoſito: charitatē vero tuā (vt hoc cōpetenti ſollicitudine dēat inſeq vel vlciſci) nr̄e ꝑceptiōis auctoritate volumus cōmuniri[e]: qua de re p̄ntibus mādamus affatibus vt cōpetenti viuacitatis inſtātia qcquid de ſacratis vaſis vel miniſterijs a quolibet clericoꝝ vſurpatū vel diſtractuʒ fuiſſe cōperis ſine cuiuſq̄ʒ more interuētu exigere nō dimittas ⁊ eccl̄iaſticās vſibꝰ reformarī.

Item bonifacius papa.

❧ Quicqd dn̄o ꝯſecratur: ad ius pertinet ſacerdotis.

Nulli[f] liceat ignorare omne quod dn̄o cōſecratur[g]: ſiue fuerit homo ſiue animal[h] ſiue ager: vel qcquid ſemel fuerit ꝯſecratū: ſanctūſanctoꝝ[i] erit dn̄o ⁊ ad ius ꝑtinet ſacerdotū: ꝓpter quod inexcuſabilis erit oīs qui que a dn̄o ⁊ eccl̄ia cui cōpetunt aufert vaſtat ⁊ inuadit[k] vel eripit: ⁊ vſq̄ʒ ad emēdationē eccl̄ieq̄ʒ ſatiſfactiōeʒ vt ſacrilegus iudicetur: ⁊ ſi emēdare noluerit excōicet[l].

Item Gregorius.vij.

❧ Excōicatiōi ſubiaceat q eccleſiaſtica predia inuadit.

Quicūq̄ʒ militū vel cuiuſcūq̄ʒ ordinis vel ꝓfeſſiōis perſona ꝑdia eccleſiaſtica a quocūq̄ʒ[m] rege ſeu ſeculari ꝑncipe: vel ab eṗis inuitis ſeu abbatibus[n] aut aliquibus eccl̄iaꝝ rectoribus[o] ſuſceperit vel inuaſerit: vel eorū cōſenſu[p] tenuerit: (niſi eadē predia eccl̄ijs reſtituerit) excōicatiōi ſubiaceat.

Item Pius papa.

❧ Sacrilegij crimē incurrit q predia eccl̄iaſtica vexet.

Predia diuinis vſibus tradita quidā humanis vſibus applicant: ⁊ deo nr̄o cui tradita ſunt ea ſubtrahūt vt ſibi inſeruiāt: qua propē ab oībus illius vſurpatiōis cōtumelia depellēda eſt: ne ꝑdia vſibus ſecretoꝝ[q] celeſtiū dicata a quibuſdam irruentibus vexētur[r]: quod

Quicunq̄ʒ. ❧ Caſus. In hoc.c.dicit ꝙ qcūq̄ʒ predia eccleſiaſtica a rege vel ab alio principe ſeculari ſuſceperit niſi reſtituat debet excōicari. Idē ſtatuitur de eo qui ab inuitis ꝓlatis bona ecclie ſuſcepit vel inuaſerit: vel de ꝯſenſu eorū retinuerit.

m ❧ A quocūq̄ʒ.ille ergo couenīedus eſt qui rē eccleſie q̄lēcūq̄ʒ detinet: licet exhibeat auctorem ſuū.vt.ſ.xvj.qō.j.in canonibus.Sed diſtingue: an rē mobilem detineat vel imobilem.vt.C.vbi in rem act.l.ij.extra vt lite nō conte.qm̄. ⁊ hoc intelligas quādo quis ſuo nomine aliqd poſſidet: vt tunc ſemꝑ poſſeſſor ſit couenīendus: ⁊ tūc nō eſt neceſſe vocare illū cuiꝰ auctoritate poſſidet: ſecꝰ ſi alieno noīe.vt extra vt lite nō cōte.quoniā. Item hoc ſcias ꝙ licet conuentꝰ rei vendicatiōe poſſet dominuʒ nominare: non tn̄ conuētꝰ poſſeſſorio iudicio vt ſ.

n ❧ Seu abbatibus.inuitis.

o ❧ Rectoribus. inuitis.

p ❧ Cōſenſu.cōſenſus enī prelati non obſtat clericis repetentibus res eccleſie.vt.ſ.c.nō liceat. Sed quare nō eſt ille tutus qui ab imperatore poſſidet.C.de quadriē.preſcrip.bene.cum iuſte poſſidet qui auctore pretore poſſidet: vt.ff.de acqui.poſ.iuſte. Sed dicas iſtud obtinere in rebus priuatoꝝ: qꝛ nec eccleſia tuta eſt ſi rem recipit ab imperatore niſi eam preſcripſerit.vt.xvj.qō.iij.placuit.j.

Predia. ❧ Caſus. Significatū fuit pio pape ꝙ quidam predia eccleſiarū vſurpabant: ⁊ deo cui tradita ſunt ſubtrahunt: quare pius papa ſtatuit: vt quicunq̄ʒ hoc preſumpſerit debet vt ſacrilegus iudicari.

q ❧ Secretorum celeſtium.i.eccleſie.

r ❧ Vexentur.iniuſte.nā ad tributa ⁊ ſeruitia tenen-

Poſſidēs rē eccleſie ſiue ſuo ſiue alieno noie an ſemper ſit couenien dus.

Poſſidēs ab imperatore non eſt ſemper tutus.

ter.xj.q.j.ſi tributum.vel expone vt ibi dixi.
a ¶ Sacrilegus. Alia pena ſacrilegij eſt ſz.l.ff.ad.L.iul. pecu.ſacrilegij.alia eſt ſz canones.xvij.q.iiij.per totum.
Qui abſtulerit. ¶ Caſus. Dicit anacletus in hoc ca. ꝙ deus eſt pater noſter: et eccleſia mater: et iō qui dei et eccleſie pecuniā aufert vſurpat et fraudat homicida ē: ſicut ille qui patri vel matri carnali abſtulit aliquid iniuſte dicitur homicida.
b ¶ Patri. homicida enī eſt qui nō paſcit patrē vel matrez vt.xxij.q.iiij.inter cetera.et.lxxxvj.di.non ſatis.in fine.
In antiquis. ¶ Caſus. Queſitū fuit a ioāne papa quā penam debeat pati q inuadit aliena: Et rn̄det ꝙ ſcd̄m antiqua ſtatuta quadruplū debet reddere. Idez ꝓbat duab⁹ auctoritatib⁹.ſ. euāgelij et euſebij pape.
c ¶ Multiplicatione. Argu.penā pecuniariam poſſe ab eccleſia infligi.xxj.qō.v.ſi quis cuiuſlibet.xxiij.di. quanq̄z. extra de arbi.dilecti.in ſi.extra de religi.do.cōſtitutus.in ſi.Argu.ɔtra.j.e.fraternitas.vbi de hoc dicit. et extra de pe.ſuā. Sed illud pōt intelligi de eq̄tate canonica: hoc de rigore iuris.

Ar.xix.b.

Pena pecuniaria an poſſit infligi ab eccleſia.

d ¶ In auctoritate. J.eo.in legibus.
Cum deuotiſſimaz. ¶ Caſus. Julianus eṗs ɔqueſtus eſt pape de quibuſdā qui de nocte quaſdā villas ſue eccleſie cōbuſſerunt et predā inde exportauerūt: tn̄ ſepe admoniti dānum emendare noluerūt. Scribit ergo papa cōſtantie regine gallie: et ei primo applaudit cōmendando ipſam: et hoc in prima parte. In ſecūda parte oſtēdit ꝙ dānum illud debent cum multiplicatione pene reſtituere. et hoc ꝓbat per.l.lōbardaz et per exemplum çachei dicentis in preſentia xp̄i ſe velle reſtituere quadruplū ſi aliquez defraudauit: vt cōtinetur in euāgelio ſcd̄m Lucā. In tertia parte inſinuat ei ꝙ in menſe nouēbris preſentis anni mittet in galliā petrum epiſcopum et monet ipſam reginā vt cum eo et alijs epiſcopis eiuſdem prouincie congregatis ſic faciat dānum emendari vt ceteri terreantur. ſecūda pars incipit ibi:

ſi qs preſumpſerit vt ſacrilegus[a] iudicet.

Item anacletus papa. ¶ De eodem.

Qui abſtulerit pr̄i[b] aut matri aliquid: diceteq̄ꝫ hoc peccatū non eſſe homicidij particeps eſt: pater noſter ſine dubio deus eſt qui nos creauit: mater vero noſtra eccleſia eſt q̄ nos in baptiſmo regenerauit. ergo q chriſti pecunias et eccl'ie rapit vel fraudat homicida ē.

Item Joannes papa.iij.

¶ Quadruplum reſtituat qui res eccleſie inuadit.

In antiquis eccleſie ſtatutis decretū eſt: vt qui aliena inuadit nō exeat impunitus ſed cū multiplicatione[c] omnia reſtituat. Vñ in euāgelio ſcriptuz eſt: Qō ſi aliq̄d defraudaui reddo quadruplum. et in legibus ſeculi cautum habetur: qui rem ſurripit alienam &c̄. vt infra in auctoritate[d] euſebij.

Item Gregorius ad Conſtantiam reginam gallie.

¶ Pro tenore ſecularium legum puniantur inuaſores rerum eccleſiaſticaꝝ.

Cum deuotiſſimā[e] dominā ſciaz de celeſti vita atq̄ꝫ remedio anime ſue ſedulo cogitare: culpā me cōmittere vehemēter exiſtimo ſi ea que pro timore dei omnipotentis ſunt ſuggerēda ſiluero et te ſanctiſſimā de eccleſiaſtica pace ſedulo non cōmonuero: nimis me iuliani fratris et coepiſcopi noſtri ꝓclamatio nuper ɔtriſtauit: maxime cū ville ſue.i.eccleſie a neq̄ſſimis ꝓdonib⁹ ſunt depredate atq̄ꝫ nocturnis incēdijs more furum cōbuſte: et cū ijdem maligni iuxta noſtri ꝓdeceſſoris bonifacij decreta ꝓ violata[f] emunitate illud emēndare noluerunt.

¶ Duz et ſeculi leges[g] hec eadē ita ſe habere voluerūt: lege vulgari[h] teſte in qua ſic ſcribit: Si qs manu armata vſq̄ꝫ ad quattuor homines in vicū alterius ad malefaciendum venerit: ille q prior eſt[i] ꝓ illicita ꝓſumptiōe cōponat[k] ſolidos nōgentes: ſequaces vero eius vnuſq̄ſq̄ꝫ ſolidos octoginta: ſi vero incendiuz[l] fecerint ſibi nonies tm̄ componant: ſi vero ꝓdaz in quadruplum reſtituant.

Idem. ¶ De eodem.

Si ſeculi leges talē iuſtitiam hēre voluerūt: lex diuina cur inferior eſſe debebit: cū ſibi in ipſi⁹ veritatis ꝓſentia a zacheo collaudatū ſit: Si aliq̄d defraudaret in quadruplum reſtitueret: et q̄ ſummū in reb⁹ bonū eſt iuſtitiā colere[m]: ac ſua cuiq̄ꝫ iura ſeruare et in ſubiectos nō ſinere qō p̄tātis eſt fieri ſed qō eq̄uū eſt cuſtodiri: qō et vos diligere et oino

duum et ſeculi.tertia ibi: quapropter.
e ¶ Cū deuotiſſimā. Intercedit papa ꝓ eccleſia apud reginam: ſicut alibi apud principem.vt.xcvij.diſt.eccleſie.
f ¶ Pro violata emunitate. Et dicit̄ emunitas priuilegium quo gaudet eccleſia vt in ambitu ſuo non fiat pugna vel inſultus vel rapina ꝑ quadraginta vel triginta paſſus.vt.xvij.q.iiij.ſicut antiq̄t⁹. Que autē pena ꝓ emunitate eccleſia leſa ſit ſoluēda: habes.xvij.qō.iiij.ſi quis ɔtumax.
g ¶ Leges. ſcilicet lombarde.
h ¶ Uulgari.ſ.lombarda.xxiij. qō.viij. ſi quis mēbrorum. et.c.peſſimam.
i ¶ Qui prior eſt: nā tot ſunt iniurie quot ſunt iniuriantes: vt.ff. de iniu. ſi plures. et ideo pena vni⁹ nō liberat alios. ff.ad.L.aquil.itē mela.§.ſed ſi plures.
k ¶ Cōponat. inſti. de accu.§.oēs.ꝯ.vbi di ꝙ nulla pena debet excedere quadruplū. Sol. quidā dicunt ꝙ pena legalis non pōt excedere q̄druplū: ſed cōuentionalis pōt. Medi⁹ dicas ꝙ legalis et cōuentionalis in infinitū poteſt extēdi ſecūdū qualitatez negocij vel delicti. ſed ſi habet̄ reſpect⁹ pure ad rē ipſaz tunc ſufficit pena quadrupli arg. C. de ſer.fug.qui cūq̄ꝫ.et.l.ſi qs ſeruū. et licet hec lex non teneat tamē ex ea argumētatur hic Gregorius. ſic extra de iudi. nouit.
l ¶ Si vero incendiuz. Incēdiari⁹ eſt ipſo iure excōicat⁹: nec prius abſoluat̄ q̄ꝫ ſatiſfaciat: et iuret ſe id amodo nō facturum.xxiij.qō.viij.ſi quis mēbrorum. et.c.peſſimam. et ſi fuerit denūciatus amodo nō poteſt abſolui niſi a papa. vt extra de ſentē.excōmu.tua. ſecūdum leges capite punitur. ff. de pe.capitalium.§.nōnunquā. vbi dicitur ꝙ ſi quis intra oppidum vel propter inimicitias vel ob predam aliquid exuſſerit igne crematur: ſed ſi villam combuſſit leuius punitur. ff. de incen.rui.nau.qui edes. Joan. non inuenio ꝙ incendiarius ſit ipſo iure excōmunicatus niſi incendiarius eccleſie. vt extra de rap.c.in litteris. B.
m ¶ Juſtitiā colere. inſti. de iuſti. et iure.§.p̄cepta iuris.

Emunitas eccleſie que ſit.

Pena an poſſit excedere quadruplū.

Luc.xix.

Incēdiarius an ſit ipſo iure excōicatus.

Regia. ergo femina pōt eē iudex: vt ſ. c. xxiij. q. iiij. ſi qs. c. xv. q. iij. §. j. Ar. ↄ̄. xxxiij. q. vlt. mliere. C. de arb. l. vlt. Sȝ dic vbi ↄſuetudo ē bñ pñt iudicare. ex̄ de arb. dilecti.

Aliis et nō puniūt̄ nobiles q̄ ignobiles: vt. xxiij. q. j. §. ↄ̄. g Cū augmento. ſ. in nāli ⁊ illegit imo: nēſit ↄ. ā̄. di. lxxxix. de ceter. xvij. q. iiij. q̄ſqs. J. e. q. v. c. p̄. ⁊. ā̄. e. q. in anti qs. Ad hoc rñdent qdā ſi vult liberare fur vel p̄do reſtituere rē anteq̄ ↄueniat̄ penā euitat. hoc falſū eſt: q: nō ſufficit raptori reſtituere rē ad euitandā penā: vt ff. vi bo. rap. l. nō pro deſt.

Eccl'ia nō poſſit pete re rē ſuā cum aug mento.

In legib⁹. Caſus. Queſitū fuit ab euſebio q̄ntā pe nā debeat pati raptor rerū. eccliaꝝ: Et rñ. q̄ ſm leges ſeculi. ſ. gotica ⁊ ſalica in decuplū debet emēdare. Dicit enīȝ in ſi. c. vt ſacrileg⁹ iudicet̄ in q̄druplū re ſtituat ⁊ canonice pe nitentie ſubijciatur.

b In legibus ſecu li. in lombardia et gotica ⁊ ſalica: non in romana.

c Terminos. ſm leges punit̄ talis pe na. l. aureoꝝ: vt. ff. de termi. amo. l. j. ⁊. ij.

d Quadruplū. vt in illo q̄druplo rei pſecutio cōputet̄: vt inſti. vi bo. rap. i pn. ſed in furto eſt rei p ſecutio p̄ter penā fur ti: vt inſti. de ob. q̄ ex delic. in ſi. ⁊ eſt ſimile lxxxix. di. decenter.

Econtra Grego.

Caſus. Sup̄ in q̄ buſdā. c. dictū eſt q̄ res ecclie vſurpate cū pena debent reſtitui: nūc vero p̄bat cōtra rium p ſequens. c.

Fraternitas. Caſus Aug. angloꝝ ep̄s de duo bus q̄ſiuit a grego. q̄ pena ſit puniendus fur: Et rñ. dicēs q̄ q̄ daȝ furant̄ pp cupi ditatē qdā pp iopiā: ⁊ iō q cupiditate fu rant̄ dānis: q inopia v̄berib⁹ ſunt corrigē di: ⁊ cū diſtricti⁹ agi tur in v̄berib⁹ ex cha ritate agendum eſt. Secundo q̄ſiuit ſub quo augmēto eccl'ia ſuū debeat recipe: Et rñ. ſub nullo augmē to. ſecūda pars inci pit ibi: addis etiam.

e Ex inopia. in de lictis nō excuſat in opia vt ſ. ⁊. xxxij. q̄ō. iiij. ſicut ſatius. ff. de rit. nup. l. palā. xxxij. q. v. ita ne. xxij. q. ij. faciat. Ar. ↄ̄ de ↄſe. di. v. diſcipulos. ⁊ di. j. ſicut. ↄ̄. ex̄ de fur. ſi qs ꝑpter neceſſi tatē. Quidā dicūt q̄ potius dȝ hō mori q̄ furari. huma nius eſt dicere q̄ ſūma neceſſitas excuſat. ex̄ de reg. iu. c. qd̄ nō eſt. vnde ſ nō fuit tāta neceſſitas q̄ poſſet excuſare.

f Uerberib⁹. hoc generale eſt vt verberibus caſtigent̄ q ſunt inopes: vt. ff. de iur. om. iudi. ſi qs id. §. in ſeruos. ⁊ ff. de in ius vo. l. vlt. J. e. q. §. libert⁹. xiij. q. vj. ſi res aliena

cōfidimus ſtudere. Qua propter excellentie v̄re men ſe nouēbri preſentis anni ſe cūda inditione petruȝ fratrē ⁊ coep̄ȝ noſtrū a gremio ſan cte romane ecclesie trāſmitte mus: vt fratribus eiuſdē p̄ uincie in vnum congregatis emunitas violata ⁊ pſūptio ⁊ ſacrilegiū canonica aucto ritate ⁊ veſtra regia[a] dignita te talem terminū accipiant: ne poſt hac membra diaboli filij nequā in ſancta eccleſia (te etiam ibi regnāte) talia p̄ ſumant. Iteȝ euſebi⁹ papa.

Ecclie res ſurripiēs in decuplū reſtituat qd̄ abſtulit

In legibus ſeculi[b] cautū habetur: qui rē ſurripit alienam illi cui res direpta eſt in decuplum que ſublata ſunt reſtituat: ⁊ in lege diui na legitur: Maledictus oīs qui transfert terminos[c] pxi mi ſui. Talia ergo nō p̄ſu mantur abſq̄ vltiōe: nō hec exerceant̄ abſq̄ dānatione. Proinde ſi qs eccleſiaſticas oblationes ⁊ qd̄ deo ↄſecra tum eſt rapuerit vel ↄſenſe rit facientibus vt ſacrilegus dijudicet̄ ⁊ dānum in q̄dru plum[d] reſtituat ⁊ canonice peniteat. Ecōtra grego. ſcri bit Augu. angloꝝ epiſco po de his qui furtim aufe runt aliquid de eccleſia.

Sine augmento ſibi ab lata eccleſie recipere oportet.

Fraternitas tua ex p̄ ſona furis penſare pōt qualiter valeat corrigi: ſunt enim qdaȝ qui habētes ſub ſidia furtū perpetrant: ⁊ ſunt alij q hac in re ex inopia[e] de linquūt. vnde neceſſe eſt vt q dam dānis: quidā vero v̄be ribus[f] corrigant̄: ⁊ cum pau lo diſtrictius agit̄ ex charita te agendū eſt ⁊ nō ex furore: q: ipſi hoc p̄ſtatur qui corri gitur ne gehēne ignibus tra datur. Addis etiaȝ quo augmēto[g] ea que furto de ec cleſijs abſtulerūt reddere de beant: ſed abſit vt eccleſia cū augmēto recipiat qd̄ de terre nis reb⁹ v̄r amittere ⁊ lucra dānis querere. Ueruȝ il lud euſebij de legū ſeueritate: iſtud gregorij de eccleſia ſtica manſuetudine dictum intelligitur. Item deuſde dit epiſcopo mediolanenſi.

Non ſunt alienanda in epiſcopatu acquiſita.

Res in epiſcopatu acq̄ ſitas[h] ſacerdotibus nulla eſt alienandi licentia. Item ex vj. ſynodo vniuerſali.

Uaſa ſacra (niſi pro re demptione captiuorum) nō ſunt alienanda.

Apoſtolicos ⁊[i] pater nos canones renouans hec ſancta ⁊ venerabilis ſyno dus diffinit: neminem pror ſus ep̄m vēdere vel vbicūq̄ alienare cimiliia ⁊ vaſa[k] ſa crata excepta cā olīȝ ab anti qs canonib⁹ ordinata: vȝ pro redēptione captiuoꝝ[l]: ſȝ nō tradere ſalaria ecclia ꝝ i em

Uel dic q̄ eccl'ia nō petet penā: ſed iu dex ex offō ſuo eā in fliget ⁊ dabit eccleſie cui ſanctitas igno ſcendi glias dereliqt. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi qs. ⁊ eſt ad hoc bonū argu. xxiij. q. iij. §. j. i ſi. Uel dic q̄ pōt petere nāle augmētuȝ. ſ. itereē ſȝ i naturale nō pōt. Uel dic q̄ nō pōt pete re itereē qd̄ eſt ex̄ rē. vl' ſi forte occaſiōe rei ſblate familia vl' peco ra mortua ſūt: illud nō pōt petere ſic nec emptor: vt. ff. de acti. emp. ⁊ vē. ſi ſterit̄. §. cū p vēditorē. Ul' po nas caſū ſic: q̄ſitū fuit ſi aliqs ↄfeſſus fuit ſe furtū feciſſe ſacerdoti ſuo: an in pnīa dȝ ei iniūgi vt illā reȝ re ſtituat cū pena: Re ſpondeo q̄ non: ⁊ ſic ↄ̄ria nō tangūt caſū.

h Acq̄ſitas. Caſus De termīat Gran⁹ i hoc §. q̄lr itelligūt̄ duo p̄ma p̄cedētia. c. di cens q̄ p̄mū ex rigo re: ſcd̄ȝ ex māſuetudi ne itelligit̄. Se. c. pȝ.

Res. h Acq̄ſi tas. occaſiōe ec clie: vt. J. e. q. v. fixū

Apoſtolicos ⁊. Caſus. hoc c. diuidit̄ in duas p tes. In p̄ma pte ſta tuit̄ q̄ ſi qs clic⁹ alie nat q̄cūq̄ titulo alie natiōis poſſeſſiōes vl' reddit⁹ vel vaſa ecclie ne caſu nō ↄceſſo de poni dȝ alienatiōe re ſciſſa ſiue ſic fcā i ſcri ptis ſiue nō: ⁊ ēptor dȝ rem reſtituere et chartā ad incidēduȝ: qd̄ ſi nō fecerit excōicet̄. Jn ſcd̄a pte di q̄ ſi ep̄s ↄſtruxerit monaſteriū de redditib⁹ ecclie: ei dē ecclie monaſteriū ſubijciat. ſcd̄a ps icipit ibi: ſi autē ep̄s. Salaria. ⁊. reddit⁹. Jte ꝝ. ⁊. vt eccl'ia iteꝝ habeat ſicut p⁹ hēbat ⁊ iterſerit g̃an⁹ ↄ̄ria ſeq. c. p̄ter p̄ncipale, ꝑpoſi tū vt oñdat caſū i q̄ licite reſ ecclie pñt aliēari q̄ p̄mū pȝ i Et. pro id eſt. k Uaſa. ſ. x. q. ij. hoc ius. cōtra. l Captiuorum. ⁊ alijs cauſis.

Diuiſio.

[Margin notes at left, partly cut off:] ...ente. xx. ...j. c. ...pauptas ...delictis ...excuſat

g ¶ Deponatur. hec eſt pena male alienantis res eccleſie: vt. ff. eo. q ſq3. et c. non liceat. et c. ſtatuimus. Sed cõ. ex de re. ec. nõ ali. ſi quis p̃sbyterorum. ex de electi. cum ſicut. in fi. ff. de alie. iudi. mu. ca. l. ex hoc edicto. §. ſi quis alienauerit. ex quibus omnibus habes quod ſufficit ſi ſtatim reddat eccleſiã indẽnẽ. Poſſet dici hoc verũ eſſe quo ad hoc vt exinde non poſſit vlterius conueniri: ſed non quo ad hoc ne ex hmõi male alienatione ab adminiſtratione remoueat. Ar. cõ. ff. vi bo. rap. nõ prodeſt. vbi habes quod nõ ſufficit p̃doni ad penã euitandã rẽ reſtituere. Jtẽ ſufficit ſemel dolum cõmiſiſſe: vt. ff. depo. l. j. §. ſi rem depoſitã. Joan. ego ſto illi decre. ſi quis presbyterorum. B.

Eccleſiaſticas res male alienans qualiter punitur.

h ¶ Cõſtruxiſſe. ledendo eccleſiã p̃orẽ. põt tñ cõſtruere: dũ tñ nõ ledat eccleſiam ſ. eo. ſi eps. et c. bone rei. Tradetur ergo eccle. vt habeat in ipſa iuſpatronat' quod hz ex edificatiõe ſeu fundatiõe. xvj. q. vij. quicũq3. et c. decernimus. et c. filijs. ex de ec. edi. ad audientiã. vel aliqd honeſtũ ſeruitiũ. ex de iurepa. p̃terea. vel ob alia temporalia. ex de capel. mo. in eccleſijs. xvj. q. ij. ſane. Et eſt ar. quod acq̃ſita de rebus eccleſie põt eccleſia vendicare. ſ. e. q. iiij. ſacerdotes. et q. vlti. firmũ. Sed qd ſi clericus de peculio eccleſie in ꝓprio ſolo edificet tũc videt edificiũ ſolo cedere. ff. de re. di. in tantũ. Sed dicas in fauorẽ eccle. ſolũ edificio cedere. xvij. q. õ. iiij. q̃ſti. et hoc eſt ſpeciale in eccleſia: quod ſi res cõparat de bonis eccleſie ſtatim eſt facta eccleſie vt hic. et ex de pecu. cle. c. j. et c. ſi quis. Jdẽ eſt in milite. C. de rei ven. ſi vt ꝓponis. et in pupillo. C. arbi. tu. l. iij. et in vxore. ff. de dona. inter virum et vxo. vxor.

Edificiũ de pecunia eccle. factũ an acq̃rat ipſi eccle.

phiteotica pacta: nec alias ruſticas poſſeſſiones venũdari ac per hoc eccleſiaſticos reditus ledere: quos ad ꝓpriã vtilitatẽ et ob eſcã pauperum et pegrinorum ſuſtentatione eſſe decernimus: et pauloÞpoſt. Quiſq3 aũt poſt hanc diffinitionẽ nr̃am cõtrarium qd huic ſancte ſedi ac vniuerſali ſynodo agere temptauerit deponat[a] vt preuaricator diuinarum rerum et preceptorum: caſſata v3 oĩno que facta eſt i ſcriptis vel ſine ſcriptis ab epõ vẽditione: vel emphiteotica traditione: vel alia qualibet alienatione ciminiliorum et ſalariorũ locorum: qui vero cepit: aut emerit aliquid ex predictis ciminilijs vel ſalarijs et non reſtituerit eccle. iterum q̃ eccle. ſunt vel nõ reddiderit ad incidendũ chartam vẽditionis vel emphiteoſeos ſit anathema vſq3 dum fecerit quod ab hac ſancta et vniuerſali ſynodo confirmatu3 eſt.

¶ Si aũt epõs cõuictus fuerit cõſtruxiſſe[b] monaſteriu3 de eccleſiaſticis redditibus: tradat [c]eide3 eccleſie ipſum monaſterium. Item Gregorius domino epõ meſſano.

¶ Pro redemptione captiuorum ſacra vaſa non ꝓhibentur alienari.

Et ſacrorũ canonu3 et legalia ſtatuta ꝑmittunt miniſteria eccleſie ꝓ captiuorũ eſſe redemptione vendẽda. Idem demetrio et valeriano clericis firmianis.

c ¶ Tradat. i. ſubijciat. ſ. xiiij. q. vj. cõperim'. xvij. q. iiij. q̃ſti. cõ. vbi habes quod res cõſecrata nõ debeat reſtitui. ſ3 ſupple laicis et ad ꝓphanos vſus. et licet hic dicatur quod debet ſubijci p̃ori eccleſie nihilomin' tñ epõs põt vnã eccleſia3 alij ſubijcere cui vult. ar. extra de exceſ. prela. ſicut vnire.

Sacrorum. ¶ Caſus. Fanius firmanie ciuitatis eps dedit vndecim libras argẽti de ſua eccleſia pro redemptione q̃tuor pſonarum. ſ. paſſiui tũc clici et vxoris: et duorum ſuorum filiorum. ſ. demetrij et valeriani: quo prefato epõ mortuo paſſiu' factus eſt epõs: poſt cui' obitũ filij timebant ne ille vndeci3 libre argẽti ab eis vel heredib' eorum repeterent: et iõ a papa ſup hoc poſtulauerũt ſecuritatẽ. papa igitur eis plenã ſecuritatẽ ꝯcedit: ita vt de cetero ſuper hoc nulla q̃ſtio eis moueatur. Sequens. c. patet.

¶ Res eccle. licite ipendũtur ꝓ redẽptione captiuorũ.

Sacrorum canonũ ſtatuta et legalis ꝑmittit auctoritas licite res eccleſiaſticas in redẽptione captiuorum ipendi: et ideo cũ edocti a vobis ſimus ante annos. ſ. xviij. faniu3 epm eccle. firmiane vndeci3 libras argenti de eadẽ eccle. pro redemptione vr̃a ac patris vr̃i paſſiui fratris et coepi noſtri tũc vero clici necnõ matris vr̃e hoſtibus ipendiſſe: atq3 ex hoc quãda3 formidinẽ vos habere ne hoc quod datũ eſt a vobis quolibet tpe repetat: huius ꝓcepti auctoritate ſuſpitionẽ veſtrã preuidimus auferendã ꝯſtituentes nullã vos exide heredeſq3 vr̃os quolibet tpe repetitionis[a] moleſtiã ſuſtinere nec a quoq3 vobis aliquã obijci queſtionem. Idem.

¶ Res eccleſie deſolate nõ preponuntur captiuis.

Sicut oĩno graue ẽ fruſtra eccleſiaſtica miniſteria venũdare: ſic iterũ culpa eſt (iminente hmõi neceſſitate) res maxime deſolate eccle. captiuis ſuis[c] ꝑponere et in eorum redemptione ceſſare.

¶ Que vero penitẽtia huiuſmodi inuaſoribus atq3 p̃donibus qui vaſa ſacra et reliqua diuino cultui dedicata pollutis manibus arripuerint et quaſi ꝓphana ꝯtractãt ſit indicenda: Nicolaus papa diffinit ſcribens frõtario archiepiſcopo burdegalenſi.

d ¶ Repetitiõis. q2 qd ex cã pietatis impenditur nõ repetit. C. de neg. ge. alimẽta niſi forte fuerit proteſtatus. ff. de reli. ſi quis §. hec actio. et in alio caſu. C. de nup. p̃ie3. hic tñ nõ valet ꝓteſtatio: q2 eccl'ia tenet redimere: vt. ſ. e. c. ꝑxi. ſi do p̃uat' redemiſſet p̃cium datũ repeteret ſine diſtictiõe ſm quoſdã. Et ſz redẽpt' operas ꝓſtabit eccle. ꝑ q̃nquẽniu3 ſi non poſſit ſoluere. C. de cap. l. ij. et vlt. Jtẽ nũ qd hoc de quolibet captiuo verum eſt: Jta. Sed nunqd de capto in maleficijs: qd videt lxxxvj. di. non ſatis. xxiij. q. v. c. j. et c. reos. et xxiij. q. vj. ſi res. ar. cõ. j. q. j. iubemus. tñ ſi p̃uat' det pecunias pro redẽptiõe alicuius bene eam repetit vt. C. de cap. l. vlti.

Redẽpt' ab eccl'ia i li ſeruiat per q̃nquenium.

e ¶ Suis. Suis potius q̃3 alienis ſb ueniat: ſubueniat tñ ex neis. lxxxvj. di. nõ ſatis. xlij. di. quieſcamus. Sed q̃ dicunt ſz captiui: Dic quod ſi ab hereticis vel gentilibus capti ſint: vel a talibus vbi timetur periculũ corporis vel anime: tales tenet redimere eccleſia: et etiam quilibet priuatus: vt. lxxxvj. di. non ſatis. ſ. eo. aurum. xxiij. q. iij. non inferenda.

Redẽptio q̃n3 ẽ neceſſaria.

¶ Que vero. hec eſt ſecunda pars queſtionis in qua ponit penam ſacrilegij: et hoc per capitu. ſequen. Joannes de fa. ¶ Caſus. Supra facta eſt mentio de inuaſoribus rerum eccleſie: nunc vero docet Gratianus que penitentia ſit huiuſmodi inuaſoribus im-

ℭ Jnuaſoribus rerum eccleſiaſticarum: que penitentia ſit imponenda.

De viro nefando burgando noīe qui rabie inſana cōmotus diabolicis ſe irretire laqueis non dubitauit: atq; gentiliū more p abrupta itinera ⁊ cōpita [a] inſidiās vobis in veſtre eccleſie villa vna cū clericis v̄ris manentibus ⁊ populū ſalubribus inſtruere dogmatū monitis decertantibus paneq; ſpūalis verbi vacua hoīum corda reficiētibus: atq; laudabile ꝓprie ſalutis deſideriū habētibus ſancta aploꝝ petri ⁊ pauli limina viſitare collectis malicie ſue ſequacibus ⁊ iniqtatis cōplicib⁹ nefarias inuaſiones ⁊ depdationes violētas īferre demoniaco auſu p̄ſumpſerit: ⁊ vt eplē veſtre textus eloquitur ſacrū altare ſacraq; dn̄ici corporis ⁊ ſanguinis vaſa: inſuper ⁊ ſanctū chriſma pollutis arripere manibus quaſi vilia ⁊ ad vſuʒ cōem apta p̄ſumpſerit: dilectio nos v̄ra cōſuluit [b] ſi ipe vel q cū eo in tā impio ⁊ iniquo ſcelere fuerunt: ad pniam qn̄q; gratia tacti diuina venire voluerit quo eos pnie vinculo ↄſtringatis noſtre inſtōnis cēſurā expoſcere curaſtis: de qbus tū ſi ita eſt iubemus cuʒ ad pniāʒ qn̄q; reuerti accelerauerint vno anno extra eccleſiā dei ↄſiſtere: cuius ſacratiſſima vaſa extra ritū fidei chriſtiane diripiēdo auferre non dubitauerāt: ſecūdo vero anno ante fores [c] ecclie ſine cōione maneāt: tertio vero anno eccliaʒ dei ingrediātur: ⁊ inter audiētes [d] aſtent ſine oblatiōe: nō manducantes carnē neq; bibētes vinū preter natiuitatis ⁊ reſurrectiōis dn̄ice dies: quarto preterea āno (ſi his p̄oribus tribus annis eorū fructuoſus fuerit pnie labor) cōioni fideliū reſtituant: totaq; mentis intētione ſpōdentes [e] talia ſe vlterius nunq̄ facturos corpus ⁊ ſanguinem domini ſuſcipere mereātur: ⁊ vſq; ad ſeptimū annuʒ tribus in hebdomada diebus ſine eſu carnium ⁊ vini potatione maneant penitentes.

Itē in ↄci. Leonis pa. iiij.

ℭ Res ecclie epe vſurpare vel alienare nō p̄ſumat.

Monemus ⁊ irrefragabiliter affirmamus: vt nullus epōrum vel ſacerdotuʒ rem tituli [f] ſui vſurpare p̄ſumat: ſed neq; ſalarium a chriſtianis ſanctis locis oblatū cauſa amicitie vl' timoris aut muneris pertēptet auferre ne ecclia dei ad nihilum redigat: quod q facere p̄ſumpſerit epiſcopus vel ſacerdos canonicam ſine dubio ſubeat vltionem: ⁊ quod eccleſie iniuſte ablatū eſt reddere [g] compellatur: ita vt deinceps nullas vires ꝓ his ad litigandum [h] vel poſſidendum habere poſſit.

Itē ex hiſtoria Euſebij epiſcopi ceſarienſis. ca. xij.

---

ponēda qui ſacra vaſa ⁊ alia deo dedicata pollutis manibus quaſi ꝓphana rapiunt ⁊ contractant.

De viro. ℭ Caſus. Frotarius burdegalen. archiepiſcopus cū vellet beati petri limina viſitare: ⁊ i quādam villa ſue eccleſie celebraret diuina ⁊ populū ſaluberrimis dogmatibus erudiret: gdā noie burgādus vir nefandus inſidiās ei cum cōplicib⁹ ſue malicie venit ad villam p̄fatā: ⁊ ſacra vaſa dn̄ici corporis ⁊ ſanctum chriſma pollutis manib⁹ accipere p̄ſumpſit: q̄re dictus frotarius queſiuit a nicolao ſi aliquo tpe ad gremiū matricis eccleſie redierint: que penitētia ſit eis indicēda? Qui rñdet dicens: q̄ p̄mo debent iurare q̄ talia nō faciant decetero: ⁊ poſtea peniteant iuxta modum in ca. expreſſum.

a ℭ Et compita. Cōpitū eſt locus vbi plures vie concurrunt. xlviij. di. ſicut.

b ℭ Cōſuluit. Que ſit pena taliū qui inferūt iniuriam clericis dum inſiſtūt diuinis officijs et obſequijs hē. xvij. q. iiij. §. qui autē. ⁊. c. ſi quis ſuadente. C. de epi. ⁊ cleri. ſi quis in hoc genus.

c ℭ Ante fores. Sz nōne in p̄mo anno eſt extra eccleſiā? Sz dic q̄ in primo anno ſtet extra cimiterium quod violauit: ⁊ ſecūdo anno iuxta fores eccleſie.

d ℭ Audientes. nō communicantes vt xxiiij. q. ij. latorem.

e ℭ Spondentes. Sacrilegos argue p̄mittere cogēdos ſe nunquā ſimile facturos. ſic. xxiij. queſtio. viij. peſſimam. ⁊ capitu. ſi quis mēbrorum. vt dixi. xi. queſtione. iij. cum aliquis.

Monemus. ℭ hec eſt tertia pars. q. in qua reuertitur ad principale: ⁊ ꝓbat per quinq;. c. q̄ res ecclie non ſunt alienande in caſu non conceſſo. Jo. de fa.

ℭ Caſus. Queſitū fuit a leone papa quā penam pati debeat epus vel ſacerdos qui cauſa amicitie timoris vel muneris rem ſue eccleſie vel ſalarium a chriſtianis oblatum auferre vel vſurpare p̄ſumit: Et reſpondet q̄ debet deponi: ⁊ quod iniuſte abſtulit reddere compellatur: ⁊ pro his nullas deinceps vires habeat ad litigandum vel poſſidendum.

f ℭ Res tituli. i. ſpectantē ad eccliā ſuaʒ. nō auffert alij ꝓpria auctoritate. Nā tutor ⁊ curator punit qui auffert alij rem pupilli ſui. vt. C. vnde vi. meminerint. in fine.

g ℭ Reddere. ipe ergo qui alienauit poteſt ↄueniri: vt hic. ⁊. J. e. ſtatuimus. et duob⁹. c. ſequentibus. Jteʒ ⁊ poſſeſſor pōt conueniri. vt. ſ. eo. auguſtino. ⁊ no. ſ. eo. quicunq;. ⁊. ſ. eo. aplicos. cū enim eccleſia hʒ in optiōe quē velit cōuenire: ſi primo cepit vnuʒ cōuenire ⁊ poſtea velit aliū cōuenire nō fiet ei preiudicium aliqd̄ per electioneʒ vt. C. ſi tu. vel cur. l. vlt. Sed qd ſi eccleſia eſt cōſecuta ius ſuū a poſſeſſore: nūquid adhuc poteſt cōuenire ipſum q alienauit? Non videt: q̄ bona fides nō patit vt bis idē exigat. ff. de regu. iur. bona fides. Quod aūt poſſet ipm conuenire ad hoc eſt arg. J. eo. vulterane. ⁊. c. ſtatuimus. ⁊. c. qcūq;. ⁊. ff. de peti. hered. nec vllā. §. vlt. Rñdeo: aut eccleſia agit ad penā aut ad itereſſe. ſi ad p̄nam poteſt agere adhuc contra alienātem: quia pena vnius nō liberat alium. vt. ſ. eo. cū deuotiſſimam. ſi agit ad intereſſe nō poteſt. Jtem queritur ſi eccleſia conſecuta eſt ſuū ius a poſſeſſore an teneatur cedere actioneʒ quaʒ habet contra alienantem? Reſpondeo q̄ non: quia qua fronte poteſt petere ceſſionem qui ex contumacia ſua cōdemnatur. vt. ff. de adminiſtra. tuto. ſi plures. ⁊. ff. de tuto. ⁊ ra. diſtra. l. prima. §. nunc tractemus.

Eccleſia ſi ab vno ſuum ius conſecuta eſt an poſſit alium cōuenire.

h ℭ Litigandum. Argu. eſt h̄ q̄ qui male alienauit res eccleſie non poteſt eam repetere.

℃ Epiſcopo vel abbati res eccleſie alienare non licet.

Quiſquis epūs vel abbas de ſalarijs epiſcopi vel monaſterij transferre quicq̄ȝ in principum manus vel etiā alij perſone cōferre voluerit irritū ſit quod datū eſſe cōſtiterit: ſecundū canonem ſanctoꝝ apoſtoloꝝ: qui dicit oium eccleſiaſticarū rerum epūs habeat ſollicitudinem ⁊ diſpēſet eas tanquaȝ deo cōtemplante. Nō liceat autē ei fraudare quicq̄ȝ ex illis vel cognatis[a] ꝓprijs dare que dei ſunt: ꝙ ſi paupcres fuerint vt paupibus largiatur: ſed nō ſub hoꝝ occaſione que ſunt eccl'ie defraudētur. ℃ Quod ſi calliditate vſus excuſationē ꝑtenderit epūs dānuȝ facere ⁊ nihil ad profectū agrum vel locū exiſtere: nec ſic principibus tribuaẜ ager vel locus ſed clericis vel agricultoribus. ℃ Quod ſi calliditate vſus fuerit princeps: ⁊ vel a colono[c] vel a clero agruȝ emerit ſit irrita venditio ⁊ reſtituatur epiſcopo vl' monaſterio. Epiſcopus vl' abbas hoc faciens abijciatur[c] tanquā qui diſperſit que non collegit.

Item ſymmachus papa.

℃ Predia eccleſie non liceat pape alienare.

Non liceat pape[d] ꝑdiū eccleſie alienare aliquo modo ꝑ aliqua neceſſitate: nec in vſufructū rura dare: niſi tm̄modo domos que in quibuſlibet[e] vrbibus nō modica impēſa ſuſtētātur: qua lege oēs cuſtodes aſtringanẜ: vt donator accēſator vēditor honorē perdat: ⁊ q ſubſcripſerit anathema ſit cuȝ eo q dedit vel q recepit niſi reſtituaẜ. Liceat etiaȝ qbuſlibet eccleſiaſticis ꝑſonis cōtradicere: ⁊ cū fructibus[f] alienata repoſcere: quod nō ſolūmodo in apl'ica ꝯſeruādum eſt eccleſia: verūetiam vniuerſis eccl'ijs ꝑ ꝓuincias qui dē dē id ꝯuenire. Item.

℃ Qui res eccl'iaſticas vēdit ad altare nō audeat accedere.

Indigne ad altare[g] dn̄i ꝓperare ꝑmittitur: qui res eccl'iaſticas audet iuadere aut iniuſte poſſidere aut iniqua vel iniuſta defenſiōe in eis ꝑdurare: de quibus dȝ eſſe tanta ꝓuiſio: vt vindictā admonitio[h] precedat: ⁊ res vſurpatas iniuſte q abſtulit aut iniuſte ablatas qui retinet: eq̄tate patrocināte legibus reſtituat. Quod ſi neglexerit ⁊ neceſſitas cōpulerit: demuȝ ꝑdo...

Diuiſio. Quiſquis. ℃ Caſus. hoc.c. diuidiẜ in tres partes. In prima parte dȝ ꝙ epūs vel abbas de ſalarijs epiſcopi vel monaſterij principi vel alie perſone in caſu nō cōceſſo nil dare debeat: ⁊ ſi dederit irriteẜ. Et ad hoc ꝓbandum induciẜ canon aploꝝ qui dicit: ꝙ de rebus eccleſie nō debet aliqd ꝯfraudari. In ſcd'a pte dicitur ꝙ ſi epūs dicat agrū nullū fructuȝ eccleſie reddere immo potius dānuȝ: ꝓpter hoc principi cōcedere nō dȝ: ſed clericis vel colonis. In tertia pte dȝ ꝙ ſi princeps callide a colono vel clero agrū eccleſie emerit venditione reſciſſa ager reſtituatur epō vel monaſterio: Epūs aūt vel abbas hoc faciens deponaẜ. ſcd'a pars ibi: qd' ſi calliditate. j. tertia ibi: qd' ſi calliditate.ij.

a ℃ Cognatis. niſi victum ⁊ veſtitū. vt lxxxvj. di. nō ſatis. ⁊ xvj. q. j. ſi cupiſ. in fi.

b ℃ A colono. licet eni colonus tradat alij poſſeſſionē: non ideo perdit eccleſia poſſeſſionē. C. de acqui. poſ. l. vlti

c ℃ Abijciatur. mitius cuȝ eo agiẜ. ſ. eo. ſi quis qualibet. ⁊. qd'. v. ſi epiſcopus.

Non liceat pa. ℃ Caſus. Symmachus papa ſtatuit in hoc ca. vt pape nō liceat ꝑdia eccl'ie alienare quoad ꝓprietatē vl' vſufructuȝ niſi tm̄ domos que in vrbib⁹ modica impēſa nō ſuſtētanẜ: ſub q̄ lege oēs ꝑlati eccl'iarum cōſtringanẜ. Cōtra quā conſtōnem ſi aliquid fuerit alienatū donator vl' venditor ⁊ mediator deponitur: Subſcribentes ſint anathematiçati cum eo qui dedit ⁊ cū eo qui recipit niſi reſtituat quod alienatū eſt: Sit licētia cuilibet eccleſiaſtice ꝑſone ꝯdicendi ⁊ repoſcere cū fructibus alienata: hec intellige niſi alienatio facta eſſet in caſu licito ⁊ conceſſo.

Papam null⁹ mortaliuȝ iudicare poteſt.

d ℃ Pape. hic ſymmachus papa ſucceſſori ſuo legē imponit: vt imperator ſuo. ſ. xvj. qd'. j. q: iuxta. Sed qualr' hoc potuit cū nullus mortaliū papam poſſit iudicare. ex tra de elec. innotuit. xl. di. ſi papa. nec inferior ſuperiorem. xxj. diſtinctio. inferior. ſed certe licet ſit ſolutus legibus tamen ſcd'm leges viuere debet. ff. de legi. princeps.

e ℃ Quibuſlibet. vȝ ergo ꝙ ad hāc accuſationē qlibet admittaẜ. ex de re. ec. nō ali. ſi quis. ⁊ autē. de nō alie. aut per mu. in ſi. col. iij. ⁊ nota. xvj. qd'. vij. filijs. ⁊. q. j. conſtitutū.

f ℃ Et cū fructibus. hic aduerte ꝙ fructus poſſunt peti. Sciendū eſt ꝙ ſi agiẜ per interdictū aliqd' ad petendū rem cū fructibus: tunc reſtituenẜ oēs fructus ꝑcepti a tpe eo quo eſt ꝓpoſitū interdictū: niſi in interdicto vnde vi: in quo veniūt fructus oēs percepti a tpe deiectionis. vt. ff. de iterdic. l. interdictis. ff. ꝺ vi ⁊ vi ar. l. j. §. ex die. Si aūt agiẜ rei vendicatiōe: aut poſſeſſor fuit bōefidei aut male. Si bone reſtituet oēs fruct⁹ percептos a tpe litis cōteſtate vel q culpa ſua nō ſunt percepti: ſed ante litē ꝯteſtatam ꝑceptos nō teneẜ reſtituere ſed tm̄ extātes. vt. C. de rei ven. certū eſt. inſti. de of. iudi. §. poſt inchoatā. Si fuerit poſſeſſor malefidei tā perceptos q̄ȝ quos recipere potuit teneẜ reſtituere. vt extra de reſti. ſpo. grauis. ⁊. ff. de rei ven. ſi nauis. §. generalr'. ⁊. C. de rei ven. certū eſt. Si vero malefidei poſſeſſor titulū habuit: tūc excuſaẜ a percipiēdis ꝓpter titulū. vt. C. de rei ven. ſi fundū. niſi ita ſit ꝙ ille titulus habeaẜ ꝓ non titulo: vt cū quis emit ꝯ interdicta legis. vt. C. de agri. ⁊ cenſi. queadmoduȝ. li. xj. ⁊ alios caſus habes notatos. ff. qd' me. cauſa. ſed ⁊ partus.

Fruct⁹ ab omni poſſeſſore ſint reſtituendi.

Indigne. ℃ Caſus. In hoc.c. notanẜ tria genera hoīum: qui cōtractāt res eccleſiarū. ſ. inuaſor ⁊ iniuſte poſſidens ſua auctoritate: ⁊ q iniuſte poſſidet auctoritate alteri⁹ ⁊ iſti omnes niſi cito ſe correxerint male ablata reſtituēdo debent anathematiçari etiam cum ammonitione. Ualde enim iniquū eſt vt ab aliquo maxime chriſtiano vſurpetur quod eccleſie relinquitur vel confertur.

g ℃ Ad altare. q: nec oblatio eius recipiẜ. vt. ſ. eo. de viro. ⁊ etiā a ſacris eccl'ie ſuſpēſus eſt. vt. xvij. q. iiij. quiſqs.

Admonitio ſemp̄ vindictā precedat.

h ℃ Admonitio. Arg. ꝙ admonitio ſemp precedit vindictā: vt hic. ⁊. ij. q. vij. accuſatio. ⁊. c. ſeq. xi. qd'. i. petimus. Sed verū eſt cum agiẜ ad penam excōicationis: q: nemo excōicandus eſt niſi precedat admonitio trina. vt. xvj. q. vij. omnes decime. ⁊. xvij. q. iiij. de preſbyteroꝝ. ⁊ extra de ſen. excō. c. ſacro. Itē ⁊ in illis criminib⁹ precedet admonitio vbi ad brachiū ſeculare eſt recurrendū. vt. j. q. vij. patet. Item vbicūq̄ȝ nō agitur ad depoſitionē. Et gene...

ualiter vbicunqȝ agitur ad denunciationem: vt extra de ſimo. licet heli. ſed vbicunqȝ agitur ad depoſitionē non precedet admonitio. extra de accuſa. qualiter. ad qd enim admoneretur tunc cum ſufficit ad depoſitionem ꝙ homo ſemel deliquerit. xxv. di. primum. Non obſtat extra de accuſa. ſi quis. qꝛ loquitur ibi in denunciatione. Item nō obſtat. ii. qō. vii. ſi quis erga. qꝛ loquitur de alijs cauſis ꝗ nō inducunt depoſitionem: vt. v. queſti. iiii. in loco.

a ℭ Maturata. id eſt mature prolata. J. xvi. q. i. in canonibꝰ.

b ℭ Et inſtitute. i. de ſtinate a talibus.

DE rebus. ℭ Caſus. Quidam inuadebāt vel rapiebant res eccleſiarum ⁊ dicebāt ſe habere a pncipibus cōceſſionem: quare adon vienen. archiepꝰ queſiuit a nicolao quid eſſet ſuper hoc faciendū? Qui rn̄det dicens ꝙ ſi pnceps conceſſit redarguatur ſuper hoc. Si aūt inuaſor ſua auctoritate facere preſumpſerit: excōicetur donec reſipiſcat.

c ℭ Ut pꝰ. Eſt hic ar. ꝙ auctoritas maioris excuſat. xxviii. di. diaconi. ⁊. lxiii. di ſtin. ſalonitane. ſed nō eſt verum: vt. ſ. e. quicūqȝ. ⁊ licet hic dicatur ꝙ pnceps ſit redarguendus. bn̄ tamē poteſt excōicari. xi. q. iii. ſi aūt nobis. Sed quali agi poteſt cōtra illum q recipit poſſeſſionem vel a principe: vel ab alio cum ſcriptum ſit in lege: nō videor vi poſſidere ſi recipio poſſeſſionem ab illo quem ſcio eē in poſſeſſiōe. ff. vti poſ. ſi duo. §. non videor. ⁊ arg. extra de reſti. ſpoli. cum ad ſedem. Sed hec queſtio hodie exufflata eſt per id quod eſt hodie. extra de reſti. ſpolia. ſepe contingit.

NObis. hec eſt quarta pars. q. in qua probat ꝙ eccleſie facultates debent diuidi in quattuor partes: ⁊ hoc probat per nouem auctoritates. Jo. de fa.

ℭ Caſus. Quidam epiſcopus ſuſpectus remotus fuit ab adminiſtratione rerum eccleſie: remanſit tamen in officio ⁊ adminiſtratione ſpiritualium: cōmittit ergo gelaſius curam rerum eccleſiaſticarum duobus ſcilicet archidiacono iuſtino ⁊ fauſtino defenſori: ⁊ ne epiſcopus iſte infametur precepit gelaſius vt ab ipſo epiſcopo tertius eligatur qui nomine epiſcopi vniuerſa diſponat: ⁊ vt omnia predia pue alienata ad vſum eccleſie reuocent: nec alicui clerico pro ſua portione aliquod predium aſſignent: ⁊ omnem penſionem prediorum vrbanorū vel ruſticorum ad epiſcopum deferant: vt ſequeſtrando de medio quod ad cauſas ⁊ expenſas ſuperuenientium neceſſitatum eſſe opus proſpicitur: de reliquo ⁊ de fidelium oblatione quattuor inde fiant portiones. Primā habebit epꝰ ſcdām canonici. tertiam pauperes: de q̄rta eccleſie fabrica reparetur: ⁊ ſi aliquid fuerit reſiduū idoneo cuſtodi ab vtraqȝ parte electo tradatur: vt vel inde in futuro fabrica reparetur: vel ematur inde poſſeſſio pro vtilitate cōmuni. Ad noſtrum ſtudiū. i. per noſtrum ſtudium.

d ℭ Pontificis veſtri. epiſcopus iſte remotus fuit ab adminiſtratiōe tpaliū ſed nō ſpiritualiū.

e ℭ Ab eodem. Iſto enim remoto ab adminiſtratione reſeruatur vt ipſius auctoritate adminiſtratores eligantur.

f ℭ Quid ad cauſas ſcilicet vt expenſe prius deducantur que facte ſunt in colligēdis fructibus: quod ius deductiōis nullus caſus poteſt impedire. ff. fami. herci. fundus. ff. de peti. heredi. ſi a domino. §. fructus. in decimis ſecus: vt extra de deci. cum homines. ſed cum diſtinctione quam habes extra de decimis. paſtoralis. *Expenſe ſemp ſunt deducēde.*

g ℭ Portiones. Ar. ꝙ pdia eccleſiaꝝ non debent diuidi per pbendas: vt no. ſ. q. pri. §. vlti. hoc nō eſt verū: ſꝫ aūt phibent diuidi ideo qꝛ clerici fuerunt ſuſpecti: ſed vbi nō ſunt ſuſpecti bene diuident vt meliorentur pe eos *Diuiſio pdiorū eccleſie.*

...nem ſacerdotalis diſtrictio maturata[a] pcellat: valde enī iniquū ⁊ ingens ſacrilegiū eſt vt quecūqȝ vel p remedio peccatoꝝ vel p ſalute ac requie animaꝝ ſuarū vnuſqſqȝ venerabili eccſie cōtulerit aut certe reliquerit ab his qbus maxime ſeruare pueniſ idest xp̄ianis ⁊ deum timentibus hoībus in aliud tranſferri vel cōuerti permittaſ: ppterea qui hec nō pudierit ⁊ aliter ꝙ̄ ſcriptum eſt pdia eccleſie tradita petierit vl' acceperit aut poſſederit: niſi ſe cito correxerit (quo iratus deus animas pcutit) anathemate feriaſ: ſitqȝ accipiēti vl' donanti vel poſſidēti anathema ⁊ inſtitute[b] pene cōtubernium aſſiduū: nec aliquo ſe ante tribunal xp̄i obſtaculo muniat qui religioſis animabus ad ſubſtantiā pauperū derelicta ꝯtra fas ſine aliqua pietatis ꝯſideratione diſpgit. Item nicolaus papa adoni vienenſi archiepiſcopo.

ℭ Excōicenſ q pncipū auctoritate res inuadūt eccſie.

DE rebus ꝗ ſemel deo cōtribute atqȝ dicate ſunt: ⁊ poſtea ſub occaſione cōceſſionis pncipum a quibuſdam inuadūtur atqȝ diripiuntur: ſancimus vt pus[c] cōſulatis pncipem ad reſecandam tam pſumptiuā factionem: ⁊ cognoſcendū vtrū illius ſit cōceſſio an inuaſoris pſumptio: ꝙ ſi principis inordinata fuerit largitio ⁊ ipſe princeps ſit p emendatiōe redarguendus. Si aūt inuaſoris declaratur pſumptio vſqȝ ad emēdationem excōicatiōis ſit vindicta coercēdus. Item gelaſius iuſtino archidiacono ⁊ fauſtino defēſori.

ℭ De rebus eccleſie nō eſt aliquid alienandum.

NObis enim ⁊ fame veſtre cōſulendū duximus: vt pōtificis[d] veſtri loco vobiſcū ab eodem[e] aliqs ſubrogeſ q eius nomine pariter vniuerſa diſponat: quatenus oīa pdia ad veſtrū reuocetis ſtudium: nec cuiqȝ clerico p portione ſua aliquod ſolum eccleſie putetis eſſe deputandum: ne p incuriā ⁊ negligētiam minuaſ: ſed omnē penſionis ſūmam ex oībus predijs ruſticis vrbaniſqȝ collectam ad antiſtitē deferatis: ex qua tn̄ collectiōe habeaſ ratio qd ad cauſas[f] vel expēſas accedentiū neceſſitatum opus eſſe pſpicitur vt de medio ſequeſtretur: ⁊ quattuor portiōes[g] videlicet vel de fideliū oblatione: vel de hac fiat modis oībus pēſiōe: ita vt vnā ſibi tollat ātiſtes aliā clericis p ſuo iudicio ⁊ electione diſpertiat: tertiā pauꝑibus ſub oī ꝯſcia faciat erogari: fabricis do quartā que cōpetit ad ordinationē pōtificis erogatione veſtra decernimus eſſe pēſandam: ſi qd forte ſub annua remanebit expenſa: electo idoneo ab vtraqȝ parte cuſtode tra-

poſſeſſiones: vt. ī. eo. ſepe fit. nam diligentius tractatur res proprie q̄ʒ communes: vt. xlvij. diſtin. §. neceſſe eſt. ⁊ C. quando ⁊ quibus quarta pars de. l. vlti. lib. x.

a ¶ Ut ſi maior. Optimum argumentum cōtra prelatos eccleſiaꝝ vt non poſſint allegare ſterilitatem tp̄is vel incurſum hoſtium: ſi p̄cedentibus ānis fuerūt vberes anni ſicut nec colonus. ſi ſe ff. loca. ex conducto. §. ſi vno. huic ꝯtrium ſignat. x. q. iij. vnio. ſed ibi ſoluitur.

Qui ⁊ huma-nis. ¶ Caſus. Serenus ep̄s cōquestus eſt de qbuſdā q ꝯtēptis diuis ⁊ humanis legib⁹ eccl'iaſtica p̄uilegia deprimebant ſiue deſtruebant paupes opprimentes: nec cōmoniti res ecclie ablatas reſtituere volebant: quos a cōione corporis xp̄i ſuſpenderat pp hoc: qbus ſupradictis celeſtinus p̄ſbyter ꝯ interdictuʒ pprij ep̄i ſacra prebuit cōione m. Cōmiſit ergo gelaſius maiorico ⁊ ſereno ⁊ ioāni ep̄is mandās eis vt illos vſurpatores participatiōe corporis xp̄i p̄uet. Celeſtinus vero p̄ſbyter qui ſniam ſui ep̄i: nec debuit nec potuit ignorare ab eccleſiaſtico repellat offō vt ceteri metum habeant. Ego Bartho. ſic puto caſum ponendum: lʒ Bn̄. aliq̄ʒtuluʒ minus dixerit.

b ¶ In ciuili. i. nō ciuili ſed praua ⁊ incongrua.

b ¶ In ciuili. ideſt impia.

c ¶ Ignorare. ſic. ſ. xvj. di. ꝙ dicitis. ſ. j. q. j. ſi qs a ſimoniacis. ⁊ xxxvi. q. ij. nullus. ſ. di. xx. ſi decreta ſ. lxxxvij. di. c. vlti. ⁊ xvij. q. ij. c. vlti. audiretur tamē iſte ſi vellet pbare ſe ignoraſſe. lxxxij. di. pp̄oſuiſti in fi. ⁊ j. q. j. ſi quis a ſimoniacis. ⁊ extra de elec. innotuit. in fi. Sed qualiter probabit ſe ignoraſſe? Reſpondeo pbabit ꝙ fuit in alia prouincia: vt extra de teſti. ex tenore. ⁊ C. de cōtrahen. ſtipu. optimam. vel etiam proprio iuramento: vt. xxxiiij. q. ij. in lectum.

Cl's ⁊ q diuinis et humanis

Ignorantia pbat dupliciť.

datur enthecis: vt (ſi maior[a] emerſerit fabrica) ſit ſubſidio quod ex diuerſi tp̄is diligētia potuerit cuſtodiri: aut certe emat̄ poſſeſſio q̄ vtilitates reſpiciat cōes. I dē maiorico ſereno ⁊ ioanni ep̄is.

¶ Diuini muneris participatione priuetur qui eccleſiaſtica priuilegia calcat.

Qui ⁊ humanis *legibus in ciuili[b] dānatione calcatis: ⁊ reuerētia religionis abiecta vel eccl'iaſtica priuilegia calcare cōtendūt: vel vbilibet in pauperū p̄ſilire diſpendiū: nec hm̄ōi ſaltē cōmoniti cōuictiq̄ʒ nequitiā ſopire cōſentiunt: atq̄ʒ illata ſacris rebus detrimenta reſarcire: merito diuini muneris participatione ſunt p̄uandi: ⁊ hm̄ōi pceptione careāt quod ſacrilegis auſibus habuere deſpectui. Celeſtinus vero p̄ſbyter fratris ⁊ coep̄i nr̄i ſereni: q cōtra pōtificale iudiciū: cōtraq̄ʒ ap̄lice ſedis mandatū p̄rumpens ſupradictis cōionē ſacrā miniſtrare p̄ſumpſit: cum nō potuerit ignorare[c] ſniam proprij ſacerdotis ab officio ptinus eccleſiaſtico repellat̄: vt nullus eccleſie miniſtroꝝ ꝯ pōtificalia iſtituta venire ꝯtēdat. I dem eiſdē. ¶ De eodē.

Ulterane ecclie actus vel p̄imonium quod hactenus cōperimus deſtitutum: ⁊ poſt dānationem eucharisti quo fuerat deprauāte diſperſum cure vr̄e decreuimus eſſe delegandū: vt diligentia (qua vos p vtilitatibus ecclie eſtimamus eē vigilantes) p̄dia culture reſtituatis antiq̄: ⁊ reuocetis ſi qua ſunt vēdita aut donata mancipia: poſſeſſiones etiaʒ quas ab eumācio ⁊ opilione ep̄is: vel ceteris quouis iure videritis teneri (q: ꝯtra cōſtituta ſynodi ab ep̄is predia alienari nullo potuerūt cōmēto) nihilominus reuocentur[d]: ſit emptoribus[e] ad eū recurſus q p̄ſumpſit aliquid de ecclie rebus de illicita venditione diſtrahere: ita vt pēſiones annuas ad pōtificem deferatis cui p̄uilegia ſua integra cōuenit oī rōne ſeruari: vt eius diſpēſatione portiones p̄ueniant cōſuete: ita vt portionē quartam que ad eos ptinet ſua pōtifex ordinatione diſtribuat p̄ut cuiuſq̄ʒ locuʒ[f] meritūq̄ʒ cognoſcit. Pariter etiā ex fideliuʒ oblatione faciendū eſt vt clericis quartā partem eroget p ꝯſideratione ſue electiōis antiſtes: fabricarū etiaʒ portio ep̄o ſciente ⁊ diſponente veſtra erogatiōe pendat̄: quatenus nihil penitus in detrimentū alicuius rei patiamini generari. I dem clero ⁊ ordini ⁊ plebi brundufij.

¶ Redditū ⁊ oblationū due portiōes cl'icis cōmittāt̄.

Conceſſo vobis quem petiſtis antiſtite fratre iaʒ ⁊ coep̄o meo iuliano: neceſſariū fuit (eodē ad eccl'iaʒ ſuā mox remiſſo) ad vos noſtra ſcripta pariter deſtinari: quibus agnoſceretis eidem fuiſſe p̄ceptum: ne vnq̄ʒ or-

Ulterane eccleſie. ¶ Caſus. Poſt dānationeʒ ep̄i eucharisti q̄ʒtum ad adminiſtrationem tp̄alium qui patrimonium eccleſie vulterane diſſipauerat cōmiſit papa qbuſdam ep̄is vt reuocent p̄dia ⁊ mancipia male alienata. Similiter ⁊ poſſeſſiones quas eumantio ⁊ opilio ep̄i vel ceteri quocūq̄ʒ non detinent reuocent: ⁊ emptores recurſum habeant ad vēditores. Penſiones vero vel oblationes deferant ad ep̄m: de qbus fiāt quattuor portiones vt dictū eſt in. c. ſupradicto vobis.

d ¶ Reuocentur. C. ſi tu. vel cura. inter. ue. l. vltima.

e ¶ Emptoribus. x. q. ij. hoc ius porrectū in fi. §. qui vero res. Sed cōtra. xvj. q. iij. vniuerſas. C. de euictio. ſi fundus. Sol. hoc. c. loquiť de poſſeſſore bone fidei: ꝯria de poſſeſſore male fidei. Sed ad hec obijcitur malefidei dicitur qui cōtra leguʒ interdicta mercat̄. C. de agri. ⁊ cēſi. quēadmoduʒ. li. xi. Rn̄deo q̄ʒtum ad hoc eſt malefidei poſſeſſor: q: nō vſucapit: ſed q̄ʒtū ad hoc eſt bonefidei poſſeſſor ꝙ hʒ recurſuʒ ꝯ ſuū venditorē.

f ¶ Locum. Arg. ꝙ ſcd̄m p̄orē locum ⁊ maius meritū cōferende ſunt dignitates: vt. ī. c. pxi. ⁊ ſ. di. j. ius militare. et j. q. ij. clerici. ⁊ lxxiiij. di. c. vlti. ⁊ ille grad⁹ ceteros añcedat qui ſtipendia longiora ⁊ labor p̄lixior fecerūt anteire: vt. C. de offi. ma. offi. l. nemo. lxj. di. c. j. ⁊ c. miramur. ⁊ ſtipendioꝝ rō habēda eſt: vt. ff. de re mili. l. nō oēs. in p̄nci. Arg. ꝯ. xvj. q. vij. oēs decime. ⁊ c. i. in fin. ⁊ ex̄ de cōſti. cum oēs.

Dignitates conferant̄ ſcd̄m merita.

Conceſſo. ¶ Caſus. Clerus ⁊ ppl's brūduſij petierunt a gelaſio ep̄m iulianū quem eis ꝯceſſit: ⁊ cuʒ eū illis deſtinaret ſignificauit eis p ſcripta ſua ꝙ duo ſibi p̄ceperat. ſ. ꝙ nunq̄ʒ faceret illicitas ordinationes: ⁊ redditus ⁊ oblatiōes in quattuor diuideret portiōes: p̄mā h̄ret antiſtes: ſcdāʒ cl'ici: tertiā fabrica: q̄rtā paupes.

a ¶ Sedulitate. Ar. contra clericos exiſtentes in ſcholis vt nō debeant pcipere eccleſiaſtica ſtipendia: vt.xvj. q. j. generaliter.⁊.ff.eo.charitaté. Argu. contra. xxxij. di.ſi qui vero.

Quattuor. ¶ Caſus In hoc.c.ſtatuitur: vt de redditibus ⁊ oblationibus eccl'ie quattuor fiant portiones. quarū vna ſit epi.ſecunda clericoꝝ. tertia pauperū. quarta vero eſt fabrice applicanda: ita ꝙ clici vltra quartam nō expectant: ⁊ manifeſtū ſit qualiter due quarte ſint in vſum pauperꝝ ⁊ in vſum fabrice cōuerſe: vt de hoc bona fama inter homines oriatur.

b ¶ Doceat. Arg. per vnum factū probari aliud: ⁊ cauſam ꝓbari per effectum: qꝛ ꝑ reparationé fabricarum ꝓbatur ꝙ bene ſit expenſa quarta fabrice. ⁊ ſic.xviij.di.ꝑuenit.ſic. C.de admi.tu.l.lex que.in fi. Itē ex omnibus his.c. collige laicos nō eſſe compellendos ad reparationé fabrice: ſꝫ tantum clericos.x.q.j. decernimus.

[Cl]erici ſo[li] [a]d repa[ra]tionem [fab]rice cō[pel]lantur.

c ¶ Teſtificatiōe. Ar. ꝙ res ſemꝑ ſunt gerende in illorū preſentia quorū intereſt: vt.viij.q.j. licet.

De redditibus. ¶ Caſus. Gaudentius epſ nō diuidebat reddit⁹ ⁊ oblationes in q̄ttuor portiones ſed eas ſibi vendicabat ex toto: quare ſimplici⁹ papa precepit florentino ⁊ equitio epis vt vnaꝫ tantūmodo portioné de redditibus ⁊ oblationibus cōcedant epo: alia diuidatur clericis pro meritis ſingulorū: reliqs duabus fabrice ⁊ pauperibus ꝓfuturis: ⁊ cōpellāt ipm

[...]ti.v.b.

dinationes ꝓſumat illicitas et.⁊.j. Redditus ⁊ oblationes fideliū in quattuor partes diuidat: quarum vnam epſ ſibiipſi retineat: alterā clericis pro officioꝝ ſuorum ſedulitate[a] diſtribuat: fabricis tertiā: quartam pauperibus ⁊ peregrinis habeat fideliter erogandā: quaꝝ rationē diuino eſt reddituꝛ⁹ examini. Idem.

¶ De oblationibus fidelium quot portiones fiant: ⁊ que cuiqꝫ ꝑueniat.

Quattuor autem tā de reddituu q̄ꝫ de oblatione fidelium: ꝓut cuiuſlibet eccleſie facultas admittit (ſicut dudū rationabiliter eſt decretum) cōuenit fieri portiones: quarum vna ſit pontificis: altera clericoꝝ: tertia pauperū: q̄rta eſt fabricis applicanda. de quibus ſicut ſacerdotis intererit integrā miniſtris eccl'ie memoratā diſpendere quātitatem: ſic clericus vltra delegatam ſibi ſummam nihil inſolerter nouerit expetendū. Ea vero que eccleſiaſticis reſtaurandis edificijs attributa ſunt huic operi veraciter prerogata locoꝝ doceat[b] inſtauratio ſanctorum manifeſta: qꝛ nefas eſt ſi (ſacris edibus deſtitutis) in lucrū ſuuꝫ ꝓſul impēdia his ſacris edibus deputata cōuertat: ipſuꝫ nihilominus aſcriptā pauperibus portionē q̄ꝫ diuinis rationibus ſe diſpēſaſſe mōſtraturus eſſe videat: tamen iuxta hoc qd̓ ſcriptuꝫ eſt: Ut videant opera veſtra bona ⁊ glorificent patrē veſtruꝫ qui in celis eſt: oportet etiā ꝓſenti teſtificatione[c] ꝓdicari commendari ⁊ bone fame preconijs nō taceri: quapropē nec clericoꝝ quiſpiam ⁊ cetera.

Item Simplicius papa florētino ⁊ Equitio epiſcopis.

¶ De redditibus oblationuꝫ ⁊ redditiū eccl'ie quattuor portiones preſbytero diſpenſande credant.

De redditibus eccleſie vel oblatione fideliū ſola epiſcopis ex h.s vna portio remittatur: due eccleſiaſticis fabricis: ⁊ erogationi pauperū profuture a preſbytero ſub periculo ſui ordinis miniſtrentur: vltima clericis pro ſingulorum meritis diuidatur: ⁊ infra. Cui id eſt gaudentio epiſcopo ſpecialiꝩ hoc precipimus: vt tres illas portiones quas triennio[d] ſibi tātum dicit vēdicaſſe reſtituat.

Item Gregorius maximo epiſcopo ſyracuſano.

¶ De redditibus eccleſie (etiaꝫ nouiter queſitis) quarta pars clericis erogetur.

Cognouimus de redditibus eccleſie nouiter acquiſitis ad canonicam diſpoſitionem quartarū minime prouenire: ſed epiſcopos locorum diſtribuere tātummodo quartaꝫ antiquorum reddituum: nunc vero queſita ſuis vſibus retinere: quam rem prauā ſubintroductamqꝫ conſuetudinem fraternitas tua viuaciter emendare feſtinet: vt ſiue de preteritis redditibus ſiue de his que obuenient[e] vel obuenientibus quarte ſecundum diſtributionem canonicam diſpenſentur. Incongruum nāqꝫ eſt vnam eādemqꝫ eccleſie ſubſtantiam duplici[f] quodammodo iure cenſeri. Idem Auguſtino epiſcopo anglorum.

¶ De ſtipendio eccleſie q̄ttuor debent fieri portiones.

Mos eſt apl'ice ſedis ordinato epo precepta tradere: vt de omni ſtipēdio qd̓ accidit: quattuor debeant fieri portiones: vna vꝫ epo ⁊ familie eius ꝓpter hoſpitalitatem atqꝫ ſuſceptionē: alia clero: tertia ꝟo paupib⁹: q̄rta eccleſijs reparādis. Itē ex ↄcilio toletano. ¶ De eodē

gaudentium epm iſtas tres portiones reſtituere: quas per tres annos ſibi tantum illicite ⁊ indebite vendicauit.

d ¶ Triēnio. Licet iſte epſ per triēniuꝫ poſſederit res eccleſie mobiles: nō tn̄ vſucapiebat eas: qꝛ furtum cōmiſit in eis: vt.x.q.ij.c. vlti.

Cognouimus. ¶ Caſus Quidaꝫ epi faciebant q̄ttuor partes tm̄ de antiquis redditib⁹ ſed nouos oēs ſibi retinebāt: ꝑcepit gregorius maxio epo ſyracuſano: vt tam de antiquis redditib⁹ q̄ꝫ de nouis q̄ttuor faciat fieri portiones cuꝫ antiqui ⁊ noui nō debent diuerſo iure cenſeri: qꝛ incongruum eſt eandem ſubſtantiā eccl'ie duplici quodāmō iure cenſeri. Sequens c. planum eſt. Aliud qd̓ poſtea ſequiꝩ eſt palea. ſ. ſancim⁹. eſt tamē eius caſus planus per ſe.

e ¶ Obueniēt. Arg. contra.ff.de iur.do. cum in fundo.§. ſi fundus.ſimile.ff. de pac. dota.inter ſocerum.§.ij. ſimile.C. de allu.l. ij.

f ¶ Duplici. Nota duplicitatem a canone reprobari. xvj. q. vij.in noua.xviij.q. ij.in nullo.ſic.ff. de vſucapio. eum quē edes. Item argu. ꝙ idem iuris eſt in veteribus quod in nouis.extra de cenſi. cū olim.⁊.c.cum in eccleſijs.Argu.contra. de deci.tua.nam licet veteres decime ſint ↄceſſe laico nō ideo noue vt ibi dicitur: quādoqꝫ tamen eadem res duplici iure cenſetur. extra de relig.do.q:.⁊.ff. de pecu.hinc q̄riꝩ.§.j.vbi habes ꝙ peculium quandoqꝫ duplici iure cenſetur: ſed

Duplicitas reprobatur.

Sancimus oībus epīs curam laicoꝝ eis inſtare: vt ſi quos in fide xp̄i inuenerint nimio affectu diligāt: ꝛ inſuper confirmamus vt ſi aliqua ab ipſis accipiant dona[a] ſtatim in quattuoꝛ diuidant partes: ita vt prima pars ſm̄ apoſtoloꝝ precepta tituloꝝ[b] necnō cimiterioꝛum reſtaurationibus diligenter attribuatur: ſcḋa clericis: tertia cūctis pauperibus: quarta vero aduenis.

Item ex cōcilio agathenſi.

¶ Omnes preſbyteri per iuſſionem epiſcopi res eccleſie diſpēſare ſtudeāt.

Statuimus qḋ epiſcopi omnes iubent vt ciuitatēſes ſiue dioceſani preſbri vel clerici rem eccleſie ſaluo iure eccleſie (ſicut permiſerint ep̄i) teneant: vendere autem aut donare penitus nō preſumant: qḋ ſi fecerint ꝛ ſcā vēditio non valebit: ꝛ de facultatibus (ſi quas habent proprias) indēnem[c] eccleſiā reddant: ꝛ cōmunione priuent̄.

Item ex eodem concilio.

¶ De clericis qui documēta eccleſie ſupprimūt aut aduerſariis impendūt.

Si quis de clericis documenta[d] quibus eccl̄ie poſſeſſio firmat̄ aut ſupprimere[e] aut negare aut aduerſariis fortaſſe tradere dānanda ꝛ punienda obſtinatione p̄ſumpſerit: quicquid[f] per abſentiā documentoꝝ dāni eccleſie illatū eſt de propriis facultatibus reddat ꝛ cōmunione p̄uetur. Hii autem q in dāno eccleſie impie ſollicitati a traditorib⁹ aliqd ſuſceperint: ſuperiori ſententia teneantur.

Item ex eodem.

¶ Ep̄s heredē nō hn̄s nō aliū q̄ȝ eccleſiā h̄edē iſtituat.

Episcopus qui filios aut nepotes non habuerit alium[g] q̄ȝ eccleſiaȝ nō relinquat heredem: ſi quid de eccleſia nō in eccleſie cauſa aut neceſſitate preſumpſerit quod diſtraxit aut donauit irritū habeat̄: qui vero filios habȝ de bonis que reliquit ab heredibus[h] eius indēnitatibus eccleſie cōſulat̄.

Item ex eodem.

¶ Qui in clero conſtituti ſunt: de rebus eccleſie nihil alienare p̄ſumant.

Diaconi vel p̄ſbri in parochia cōſtituti de rebus eccleſie ſibi creditis nihil audeant cōmutare vendere vel donare: q: res eccl̄ie ſacrate deo eſſe noſcunt̄: ſimiliter ꝛ ſacerdotes nihil de rebus eccleſie ſibi cōmiſſe (vt ſuperi⁹ cōprehenſum eſt) alienare p̄ſumant: qḋ ſi fecerint[i] cōuicti in cōcilio ꝛ honoꝛe depoſiti de ſuo ꝓprio aliud[k] tm̄ reſtituant q̄ȝtum viſi fuerint preſumpſiſſe. ¶ Libertos etiā quos ſacerdotes vel diacōes de eccl̄ia xp̄i ſibi cōmiſſa fa

Iſti ſunt caſus ſpeciales.

Sancimus oībus. a ¶ Dona. ſm̄ diſtinctionem. extra de teſtamē. requiſiſti.

b ¶ Tituloꝛum. i. eccleſiarum ad quas intitulati ſunt.

Statuimus. hec eſt. v. pars. q. in qua magr̄ reuertit̄ ꝛ ꝓbat per. xx. c. ꝙ res eccleſie nō ſūt alienāde niſi in caſu cōceſſo: al's alienatio nō tȝ: ꝛ alienatoꝛes quocūq; caſu debent puniri. Jo. de fa.

¶ Caſus. Relatum fuit in agathen̄. cōcilio ꝙ clerici exiſtentes in ciuitate vel ex̄ res eccleſiaꝝ ſuarum nō gubernabant ſm̄ ep̄oꝝ ſuoꝛū diſpoſitionē: ſed vēdicabāt vel donabāt ſicut eis placebat: q̄re ↄciliū ſtatuit vt hoc decetero nō faciāt: ꝛ ſi fecerint irritet̄: ꝛ de proprio ſi qd hn̄t eccl̄iaȝ reddant indēnem ꝛ cōione priuentur.

c ¶ Indēnem. de hoc dixi. ſ. eo. monem⁹.

Siqs. ¶ Caſus. Quidaȝ clerici abſcōdebant vel denegabant inſtr̄a eccl̄iarum aut ea aduerſariis dabāt: q̄ſitū fuit quā penam pati debeant? Et r̄ndetur ꝙ oē dānum eccl̄ie illatum per abſentiā inſtrumentoꝝ debēt reſtituere de ꝓpriis facultatibus ꝛ cōione priuētur. Qui vero talia documēta recipiunt eadem pena debent puniri.

d ¶ Documēta. idē eſſet ſi teſtes aliquos impediret dicere veritatē: vt extra de teſti. cog. peruenit.

e ¶ Supprimere. q: crimen falſi incurrunt. ff. de fal. l. j. §. his qui depoſita.

f ¶ Quicqd. Arg. ꝙ eccleſia pōt petere intereſſe qḋ eſt ex̄ rem: ſed illud nō eſt ex̄ rē: q: inſtr̄o tradito poſſeſſionis ꝛ poſſeſſio tradita vȝ: vt. C. de donati. l. j.

Episcopus. ¶ Caſus. Statutū fuit in cōcilio agathen̄. vt ep̄s q nō hȝ filios vel nepotes nō inſtituat aliū heredē q̄ȝ eccleſiā ſuam: ſi vo illicite de rebus eccleſie aliqd alienauerit alienatio talis irrita habeat̄ ꝛ ad eccleſiam qḋ alienatū eſt reuocet̄: ſi vo filios hȝ qbus ſua bona relinqt de bonis illis indēnitati eccleſie conſulatur.

g ¶ Aliū. hoc eſt cōſilium. q: etiā vxorē ꝛ ſeruum ſuuȝ poſſet inſtituere heredem: vt. ſ. e. q. j. ſint manifeſte.

h ¶ Ab heredibus. hic duo ↄ̄ria dici vident̄. ſ. ꝙ eccleſia debeat eſſe heres defuncti: ꝛ ꝙ eccleſia poſſit cōuenire filium defuncti de eo qḋ male alienauit defunctus: nam ſi eccleſia eſt heres defuncti etiā ſi defunctus aliquid indebite alienauit illud nō poteſt reuocare eccleſia: vt. C. de re. alie. nō alie. l. iij. ꝛ C. de li. cau. l. ſi ab eo. C. de rei vē. cū a mr̄e. tenet̄ enim ſeq volūtatē defuncti: vt. xj. q. j. ſilueſter. ideo ſic expōnas eccleſiā ſibi relinquat heredē: ſed ſi eccleſiā nō inſtituit heredeȝ ſupple tūc ſi qd de eccleſia ꝛc̄. General'r enim cis heres tenet̄ ad oīa onera defuncti niſi fecerit inuētarium: vt C. de iure deli. ſancimus. hoc tm̄ teneas ꝙ ſm̄ canones in ↄ̄tractibus ꝛ in delictis ſiue aliqd peruenerit ad heredē ſiue nō: ſiue lis ſit cōteſtata cū defuncto ſiue non heres ſemp tenet̄ inſolidum: vt. xvj. q. vj. ſi ep̄m. in fin. extra de rapto. in litteris.

Diaconi. ¶ Caſus. hoc. c. diuidit̄ in duas partes. In prima parte di. ꝙ diaconi p̄ſbyteri vel ep̄i de reb⁹ eccleſie nil debent illicite alienare: qḋ ſi fecerit de hoc cōuicti deponant̄ ꝛ de ſuo ꝓprio tantūdem reſtituāt. In ſcḋa parte di. ꝙ liberti eccleſie negocia ꝓſequi debēt: qḋ ſi cōtempſerint i ſeruitutē reducent̄. ſecūda pars incipit ibi: libertos etiam.

i ¶ Fecerint. eſtimatione ſeruoꝝ reddita de ꝓprio: alioqn reuocarent̄: vt. ſ. e. ꝛ ſi illi. niſi ſint bene meriti: vt. ſ. eo. ſi qs de ſeruis. Et eſt i hoc dura ↄditio libertorum eccleſie qḋ ꝓpter operas nō preſtitas reuocātur in ſeruitutem: aliud in liberto priuati: vt. C. de libe. cau. ſolo obſequij. qḋ eſt h̄ ſpeciale. Item aliud ſpeciale qḋ filij iſtoꝛum libertoꝝ ſunt obnoxij eccleſie. ſ. eo. de libertis. ſecus in aliis: vt. C. de lib. ꝛ eoꝝ li. l. j. ꝛ. ij. Item aliud ſpeciale ꝙ liberti tenentur ſeruire eccleſie nulla eis opera impoſita vt h̄. ꝛ. ſ. eo. liberti. hodie tamen diſtinguitur vt extra de ſer. non oꝛdi. eo libentius.

k ¶ Aliud. i. ipſam rem reſtituet: ꝛ aliud tm̄ de ſuo. ſic lxxxix. di. decenter. ꝛ. x. q. ij. hoc ius. ver. qui vero res.

heres onera defuncti ſuſtineat.

Diuiſio.

Liberti eccleſie differunt a libertis priuatoꝛum

g ¶ Actus.id eſt negociā.

Quicquid. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ ſi preſbyter illicite alienet aliquā poſſeſſionem ecclie irrita ſit talis alienatio:ita vt emptoꝛ nullam habeat actionē ad poſſeſſiōem petendam:nec venditoꝛ ad precium h̄nduȝ.

b ¶ Uendicatiōe. In emptoꝛē enim non transfert̄ dn̄iuȝ:vn de non pōt rē vendicare:hȝ tn̄ ɔ̄ venditoꝛē actionē ex ēpto. vt.ſ̄.e.vulterane. in auē.de nō alie.aut ꝑmu.§.q: do leoniſ. col.ij. Sed nōne venditoꝛ pōt petere precīū re nōduȝ euictat quia vēditoꝛ nō ad aliud tenet̄ niſi vt faciat emptoꝛē habere rem:nō enim tenet̄ reȝ eius facere.vt.ff. de act.empti.ſeruus quē.§.ſi ſciens. ſed hic ɔ̄ct⁹ eſt nullus.

Alienationes. ¶ Caſus. Hoc ca.diuidit̄ in duas partes. In p̄ma parte dı̄ ꝙ alienatiōes que fiūt ab ep̄is vel abbatib⁹ intruſis vel canonice electis:ſilr ordinatiōes facte ſine ɔſenſu clericoꝝ vel ꝑ ſimoniā irrite ſunt. In ſecūda parte dı̄ ꝙ ſi qs cleric⁹ ſuā prebēdam alienare p̄ſumpſerit oli vel modo preſumat alienare irritū ſit ⁊ canonice ſubiacebit vltiōi. ſcd̄a pars incipit ibi:illud etiam.

c ¶ Alienatiōes.hoc ad canonice electos referas:q: itruſi vel ſchiſmatici nec etiā cum ɔſenſu capituli p̄nt aliqd alienare ſ̄.c.precarie.extra de ſchiſma.ꝙ a p̄deceſſoꝛe.vij.q.j.fact⁹.xxv. q.j.oē.ff.de reb⁹ coꝝ qui ſub tu.vel cu.l. gcūqȝ.Arg.ɔ̄.ſ̄.e.de ɔſe.di.ij.⁊ dixit.j.q.j.ſi qs a ſimoniacis. iij.q.vij.tria.in p̄n.

cere volūt actus[a] eccleſie ꝓſequi iubemus. qđ ſi facere cōtempſerint placuit eos ad proprium reuerti ſeruitiuȝ.

Item ex eodem.

¶ De poſſeſſione eccleſiaſtici iuris:quicquid a p̄ſbytero diſtrahitur:inane habeatur ⁊ vacuum.

Quicqd parochiaꝝ preſbyter de eccliaſtici iuris poſſeſſiōe diſtraxerit inane habeatur ⁊ vacuū vēdicatione[b] cōpantis ⁊ actiōe vēdentis.

Item vrbanus papa.

¶ Alienatiōes facte ab intruſis ⁊ ordinatiōes ſine cōſenſu clericorum irrite ſunt.

Alienatiōes[c] oium per intruſiōeȝ ſeu canonice electoꝝ ſub ep̄i noīe aut abbatis:q ſm eccleſie ſue vſuȝ cōſecrādus[d] eſt: alienatiōes dico quocūqȝ modo factas: necnō ⁊ ordinatiōes[e] perſonarū ab eiuſdē ſine cōi ɔſenſu clericoꝝ eccleſie:ſiue ꝑ ſimoniā itidē factas irritas iudicamus. ¶ Illud etiā per oīa interdicimus:vt nullus clericus prebēdam[f] ſuā ſeu bn̄ficium aliqđ eccleſiaſticuȝ aliquo mō alienare p̄ſumat: qđ ſi preſumptum olim fuit vel aliqn̄ fuerit irritum erit ⁊ vltioni canonice ſbiacebit.

Item ex concilio hilerden̄.

¶ Epo defuncto vel adhuc in ſupremo agēte:de reb⁹ eccleſie nihil eſt vſurpandum.

Hec huius[g] placiti[h] cōſtitutiōe inter nos cēſura placuit cuſtodiri:vt (defuncto antiſtite vel ēt adhuc i ſupremis agēte) nullus clericorū cuiuſlibet ordinis officij graduſve ſit quicqȝ de domo eius p̄ſumat vel de vtilitate que inſtrumēti dom⁹ eſſe noſcit̄:id eſt mobilis ⁊ imobilis rei eccliaſtice conet̄ inuadere:nihil furto nihil dolo ſupprimēs auferēs atqȝ abſcōdens. Sed is cui domus cōmiſſa eſt ſubiūctis ſibi vno vel duob⁹ fideliſſimis:omnia vſqȝ ad tēpus ſubſtituendi pōtificis dȝ cōſeruare[i]:et his q in domo inueniunt̄ clericis ɔſuetam alimoniā miniſtrare. Subſtitutus autēȝ antiſtes ſuſcepte ſedis cōmoda ordinabit velut deus iperabit:vt eis vti cū his debeat:quos cognouerit diſcipline ⁊ charitati predeceſſoꝛis ſui fidelr paruiſſe. Qđ ſi qſq̄ȝ poſt hec cuiuſlibet ordinis (vt ſupius dictū eſt) clericus quacūqȝ occaſiōe vel de oī facultate qppiā ꝓbat⁹ fuerit abſtuliſſe:vel foꝛſitā dolo aliquo ſupp̄ſſiſſe reus ſacrilegij ꝓlixioꝛi anathemate cōdēnetur: ⁊ vix[k] ei peregrina cōmunio cōcedat̄. Quia[l] durum eſt vt hi quos conſtat in ſeruitio domini cum prime ſedis antiſtite deſudaſſe:ab his qui ſuarum rerum incubatoꝛes vel vtilitatibus ſeruientes atqȝ vacantes fuiſſe noſcunt̄ deſpecti aliquatenus crucientur.

maꝝ ⁊ oblationū p̄nt vendi:lȝ hoc nō ſit honeſtū q: ꝓhibitū nō inuenit̄:ſed tm̄ cū ɔſenſu ep̄i.ex̄ de re.ec.nō ali. nulli.niſi ad modicū t̄ps.ar.extra de cēſi.pterea.⁊ extra de trāſac.decetero. Sed qd ſi obligauit ad qnquēnium: nunqd ſtabit ſucceſſoꝛ ɔ̄ctui? Ita ſi noīe ecclie ɔ̄xit ⁊ cuȝ ep̄i auctoꝛitate.extra de ſol.c.j.ſec⁹ ſi noīe ſuo.ff.de pig.l.lex vectigali.ff.q.mo.pig. vel hyp.ſolu.ſi res diſtracta.ff.loca.ſi qs domū.§.ħ ſubiūgi ſolet. Jo. Sed certe quicqd dicat Joā. ego credo ꝙ ſicut clericus pōt vendere fructus prebēde ſue ſine ɔſenſu epiſcopi:ita obligat̄ maxime ad modicum tempus.ſicut tutoꝛ vēdit fruct⁹ ſine auctoꝛitate iudicis.vt C.de adminiſtra.tuto. lex que. nec aliqua decre. cōtradicit.l. B.

Hec huius placiti. ¶ Caſus. Querimonia fcā fuit in ɔcilio hilerdē. de clericis qui poſt obitū epiſcopi omnia bona defuncti antiſtitis vſurpabant: facta eſt ɔſtitutio ne hoc decetero fiat: ſed economus adiūcto ſibi vno vel duobus fidelibus viris paſcat ex illis bonis clericos ſi qui ſunt in domo epiſcopali:vel ſeruet ad vſuȝ ſucceſſoꝛis: qui vti debet bonis illis cuȝ clericis ſui anteceſſoꝛis:clericus autēȝ contra hanc cōſtitutionem faciēs anathematiçetur.

g ¶ Hec hui⁹. Sic conſtrue.hec cenſura placuit cuſtodiri placiti conſtitutione.⁊ ſecūdum hoc verbum placuit eſt perſonale verbum.

h ¶ Placiti. id eſt decreti.

...iuiſio.

d ¶ Cōſecrādus.i.bn̄dicēdus. Abbas eni non ɔſecratur niſi cū ordinat̄ in ſacerdotē:ſed tn̄ dı̄ ꝙ ei man⁹ iponit̄ ab ep̄o.lxix.di.qm̄ videm⁹.vn̄ abbas ſine bn̄dictione pōt monachos bn̄dicere.ex̄ de ſup.neg.pre. ſtatuim⁹.

e ¶ Ordinationes.hoc nō poteſt facere ſine conſenſu capituli ſui.vt.xxiiij.diſtin.c.vlti. ⁊ penul.

f ¶ Prebendā.fructus pōt.extra ne p̄la.vi.ſuas.c.vlt. ad inſtar fructuarij.ff.de vſufr.ar.⁊ oꝛib⁹.ſicut fructus deci-

...bbas nō ...nſecrat̄.

...neficij ...ct⁹ ven ...pn̄t.

i ¶ Conſeruare. Argumē. ſucceſſoꝛi omnia ſeruanda a moꝛte predeceſſoꝛis. extra de offi.⁊ poteſta.iudi.oꝛdina.cum vos plerūque.⁊ extra de teſtamen.relatum. Item argu.ꝙ mobilia predeceſſoꝛis pertinent ad ſucceſſoꝛem.vt.ſ̄.eodem.de laicis.

k ¶ Et vix.quod vix fit tamen fit.ſ̄.xix.di.in memoriā. Argu.contra ff.ad vell. ia.tutoꝛ.in prin.

l ¶ Quia.hoc refertur ad id quod ſupra dixit.

Et ſi illi. ¶ Caſus. Queſitū fuit in cōcilio toletano an ſucceſſor poſſit reuocare in ſeruitutē illos quos anteceſſor manumiſit qui nihil de reb⁹ ſuis eccl'ie ꝯtulerat. Et rñdet ꝙ ſic: ⁊ ideo q hoc faciūt in futuro dānabuntur. ⁊ hoc ꝓbat vna rōne: q2 ſi illi q nihil pauperib⁹ erogāt in futuro dānabunt: multomagis illi q pauperib⁹ auferunt qđ non dederunt: cū iniquum ſit vt illi qui nihil eccleſie contulerunt ſus eccleſie alienare contendant.

a ¶ Diſtribuūt. neceſſitatis articulo. de hoc notatur. xlvij. diſtin. ſicut hi.

b ¶ Quātomagis. Inuit ꝙ ħ magis ſit auferre q̄ȝ non dare: cum tamē q̄nq̄ȝ equiparent. ⁊ ſic eſt ꝯ. xlvij. di. ſicut.

c ¶ Non cōtulerit. Sic videt̃ ꝙ ſi res ſuas cōtulerit eccleſie: ꝙ tūc alienare poſſit. arg. ꝟ. e. ſi qs qualibet. extra de re. eccl. non alie. epi. Ad hoc dicūt quidā ꝙ nullo caſu poteſt alienare: niſi cōi conſenſu canonicorū. ſed hoc nihil eſt: q2 ſi habet conſenſuȝ cleri q̄re reſtituet tantūdem de ſuo cū nec alienare poſſet lȝ adeēt omniū conſenſus niſi eſſet cōis vtilitas eccleſie. vt. ꝟ. e. ſine. ſed intellige cū ille manumiſſus non erat bene meritus: ⁊ ſic erat malefidei poſſeſſor: al's poſſet preſcribere libertateȝ. vt. C. de pſcri. long. tēp. l. j.

d ¶ Succeſſor. vel ipſemet. xxv. qō. ix. ꝙ quis. ⁊ eſt argu. ꝙ ſucceſſō reuocat maleſactuȝ ſui anteceſſoris. vt. xvj. queſtione. iij. ſi ſacerdotes. extra de preca. capitu. ij.

e ¶ Reuocabit. niſi per decem annos ſteterint in libertate. ff. qui ⁊ a quib. ma. ſicut. §. ariſto. ſic ergo reſtituitur contra libertatem eccleſia: quod non eſt in minore niſi ex magna cauſa. vt. ff. de mino. ſi ex cauſa. in ſi.

Item ex ꝯcilio toletano. iiij.

¶ Epiſcopi qui nihil eccleſie conferunt famulos eius libertati non donent.

Et ſi illi q nul'a ex rebus ſuis pauperib⁹ chriſti diſtribuūt [a] eterni iudicis voce ꝯdēnabunt̃ in futuro: q̄ȝto magis [b] hi q auferūt pauperibus qđ nō dederūt? quapropter epi qui nihil ex ſuo ꝓprio eccleſie xpi cōpenſauerūt hanc diuinā ſniam metuāt: ⁊ liberos ex familia eccleſie ad ꝯdēnationē ſuā facere nō preſumāt. Impium enī eſt vt q res ſuas eccleſie xpi non ꝯtulerit [c] dānū inferat ⁊ ius eccleſie alienare cōtendat: tales igit̃ liberos ſucceſſor [d] epus abſq; vlla oppoſitione ad ius eccleſie reuocabit [e]: q2 eos non equitas ſed etiam improbitas abſoluit.

Item ex conci. aurelianeñ.

¶ De clericis q documēta eccl'ie ſupprimūt aut negant aut alijs dānabilr̃ tradunt.

Si qs de clericis documēta qb⁹ eccl'ie poſſeſſio firma tenet̃ aut ſupprimere aut negare aut euertere aut fortaſſe tradere dānabili ⁊ punienda obſtinatiōe preſumpſerit: quicqd ꝓ abſentia documētoꝝ dāni eccleſie illatum eſt de proprijs facultatibus reddat.

Item ex eodem.

¶ Miniſtris eccl'ie de rebus eiuſdē eccleſie abſq; epiſcopi pmiſſu nihil aliēare lȝ.

Abbatibus pſbyteris alijſq; miniſtris de rebus eccleſiaſticis vl' ſacro miniſterio deditꝭ alienare ⁊ obligare abſq; pmiſſu ⁊ ſbſcriptione [f] epi nihil liceat. Qđ ſi preſumpſerint: degradentur cōione conceſſa: ⁊ quod temere alienatū eſt ordinatione epiſcopi reuocetur.

Itē ex ſynodo anchiritana.

¶ Res eccleſie que abſente epiſcopo diſtrahūtur ad ius eccleſiaſticuȝ reuocētur.

Si q̄ de rebus eccleſie (cū eps non adeſt) preſbyteri [g] vendiderint: placuit (reſciſſo [h] cōtractu) ad ius eccleſiaſticū reuocari: in iudicio aūt erit epi ꝯſtituti ſi preciū debeat recipi [i] nec ne: propter [k] qđ ſepe ꝯtingit diſtractaꝝ rerū reddit⁹ amplioreȝ ſūmaȝ ꝑ accepto ꝓcio reddi.

Item ex conci. calcedoneñ.

¶ Poſt morteȝ epi res ad eū ptinētes cl'ici nō rapiant.

Non liceat clericis poſt mortē epi ſui rape res pertinētes ad euȝ: ſicuti ꝓcedētib⁹ regulis ꝯſtitutū habetur: ſi vo hec fecerit periclitari ſe nouerit a ꝓprio gradu.

Itē ex ꝯci. mediomatricis.

¶ Reſcindant̃ ꝓcarie ⁊ cōmutatōes ab iuaſorib⁹ facte.

f ¶ Subſcriptione epi. lȝ abbas nō poſſet ſine conſenſu epi alienare rē eccleſie: vt hic. ⁊ ꝟ. xvij. q. iiij. in vēditionibus. ⁊ extra de reb. ec. non alie. nulli. tamē ſi conſuetudo loci hȝ bene pōt dare modicū. extra de do. c. ij. ⁊. iij. ⁊ infeudare pōt. extra de reb. ec. nō alie. ad noſtrā. ⁊ hoc pōt epiſcopus vel abbas ſine cōſenſu capituli: ſi ſbeſt neceſſitas ⁊ res eſt modica. ꝟ. e. c. terrulas. Jo. quod falſum eſt niſi in paruis rebus. B.

Si qua de reb⁹. ¶ Caſus. Uacante epali eccleſia: quidā preſbyter vēdidit eccleſiaſticam poſſeſſionē: tpe ꝓcedente eps eſt ſubſtitutus: queſituȝ eſt in ſynodo anchiritana vtrū talis venditio poſſit reſcidi? Et rñdet ꝙ ſic: in arbitrio tamē epi erit vtrū preciū recipiat vel recuperet poſſeſſionem: q2 q̄nq̄ȝ magis expedit hre preciū q̄ȝ poſſeſſionē. Seq. c. planum eſt ⁊ per ſe patet.

g ¶ Preſbyteri. id eſt canonici.

h ¶ Reſciſſo. Hic patet ꝙ ſede vacāte clerici nihil diſponere poſſunt de reb⁹ eccleſie. vt. x. q. ij. ſi qs epiſcop⁹. ⁊. lxxv. di. q̄m. imo potius ſede vacante non poſſunt īmutare ſtatū eius. extra ne ſede vacan. ca. nouit. tamē ſi eſt magna neceſſitaſ clerici pñt aliqua alienare ſm. h. vt dixi. lxxj. di. fraternitatē. ⁊ argu. ꝟ. e. precarie. tamē de auctoritate ſuperioris. Nā ⁊ iudex preſtat auctāteȝ facto minoris eo tēpore cū non hȝ curatorē. vt. C. q admit. ad bono. poſſ. l. bonoꝝ. Itē in minorib⁹ eccleſijs pōt epus aliq̄ alienare mortuo ſacerdote tpe neceſſitatis. vt. x. q. ij. ſi qs eps. ⁊ nota ꝙ ꝯct⁹ ipſo iure tenet quē faciūt clerici mortuo epo: ſed reſtituit̃ eccleſia ſi ꝓbat ſe leſaȝ: ſicut eſt in ꝯctu minoris qui non hȝ curatorē. vt. C. de in integrum reſtitu. ſi curatorem. ⁊ ideo bene dicit ħ reſciſſo contractu. ſ. per in integrum reſtitutionem.

i ¶ Recipi. ab emptore.

k ¶ Propter qđ. ſ. q2 ſepe ꝯtingit ampliorē ſūmaȝ redditus diſtractaꝝ rerū reddi. ſ. emptori ꝓcio accepto: hoc eſt dicere ꝙ emptor ampli⁹ ſepe ꝑcipit de redditib⁹ q̄ȝ ſit preciū qđ dedit: vel q̄ȝ eccleſia inueniat ꝓ precio qđ acce-

Epūs ſeruū eccleſie an poſſit māumittere.

Abbas an poſſit donare.

Sede vacante an poſſint clerici de rebus eccleſie diſponere.

PRecarie[a] ⁊ cōmutationes tēpore viduatarum eccleſiarum facte ab his qui loca epiſcopoꝝ occupauerāt reſcindant̄: ⁊ cuʒ auctoritate eccl'iaſtica vl' ciuili[b] (ſi faciende ſunt) fiant. Item Greg. maximiano ſyracuſano ep̄o

¶ Pro labore inuentarij nihil accipiat economi de rebus eccl'ie.

CHarita/tem tuā cōmonere curauimus: vt ſi quiſpiā ep̄orū de hac luce migrauerit: vel (qđ abſit) pro ſuis fuerit remotus exceſſibus cōuenientibus economis cūctiſqꝫ clericis prioribus atqꝫ in ſui preſentia inuētarium eccleſie rerum faciētibus omnia q̄ reperta fuerint ſubtiliter deſcribantur: nec (ſicut antea fieri dicebat̄) ſpecies quedam aut aliud qđlibet de rebus eccleſie quaſi ꝓ faciēdi[c] inuētarij labore tollat̄. ¶ Viſitatores eccleſiaꝝ clericiqꝫ coꝝ q cuʒ ipſis nō per ſue ciuitatis parochias fatigant̄ aliquid laboris ſui capiant te diſponēte ſubſidij: iuſtuʒ nāqꝫ eſt vt illi cōſequantur ſtipēdium[d] qui pro tempore ſuuʒ cōmodare reperiunt̄ obſequium. Item ex concilio vrbani pape aluernie celebrato.

¶ Excōmunicentur laici q morientium clericorum audent bona diripere.

DE laicis queſtio facta eſt qui morientibus epiſcopis ſiue alijs clericis res defunctorum inuaſas eccleſie pauperibuſqꝫ ſurripiūt: contra quos cōmune totius cōcilij anathema ꝓlatum eſt ipſo papa hm̄ōi ſententiā ꝓmulgante: ſi quis poſt interdicti p̄ſentis cognitionem[e] ep̄oꝝ ſeu preſbyteroꝝ aut alioꝝ clericorum res[f] inuaſerit vſqꝫ ad ſatiſfactionē excōmunicetur. ¶ Ep̄oꝝ vero deficientiuʒ res p archip̄ſbyteroꝝ[g] ſeu archidiaconoꝝ manus: aut ſm̄ mortuoꝝ iudiciū[h] ꝓ ipſoruʒ ſalute in elemoſynas diſpenſentur: aut ſucceſſori qui futurus eſt reſeruent̄. Idipſm̄ de p̄ſbyteroꝝ ſeu clericoꝝ aliorum rebus p epiſcopū vl' ſupradictas pſonas aut cui deficientes cōmiſerit fiat: ſi qs aūt aduerſus iſta p̄ſumpſerit anathema ſit. Item innocētius papa .ij. ¶ De eodē.

ILlud qđ in ſacro calcedonenſi cōcilio inſtitutū eſt irrefragabiliter obſeruari p̄cipimus: vt videlicet decedentiū bona ep̄oꝝ a nullo oīno hominū diripiātur: ſʒ ad opus eccleſie ⁊ ſucceſſoris[i] ſui in libera economi[k] ⁊ clericorū permaneāt poteſtate: ſi quis aūt amodo hoc attemptare p̄ſumpſerit excōicationi ſubiaceat. Qui vero morientiū ep̄oꝝ preſbyteroruʒ vel clericoꝝ bona rapuerint ſimili ſententie ſubiaceant. ¶ Hoc nō ſolum de laicis

pſt: ⁊ ideo magis expedit epiſcopo repetere fructus perceptos q̄ retinere preciū.

PReca. ¶ Caſus. Statuit in hoc.c. vt p̄carie ⁊ commutationes q̄ facte ſunt ab intruſis vacātibꝰ eccleſijs reſcidant̄: ⁊ ſi expediat fiat ſm̄ canones vel ſm̄ leges.

a ¶ Precarie. Ergo clerici pn̄t alienare eccleſia vacante: q2 capitulū ſupplet defectum ep̄i. extra de hre. ad abolendā. Joā. qđ falſum eſt: vt ex̄ ne ſede va.c.j. B.

b ¶ Uel ciuili. ſ. xcvj. di. bene. in fin. Uel dic ciuili .i. p̄ncipis cuius auctoritas requiritur in rebꝰ ab ipſo collatis. x. queſtio. ij. precarie.

Diuiſio. CHaritatem. ¶ Caſus. Hoc c. duas hʒ ptes. In p̄ma p̄cipit Greg. maximiano ep̄o ſyracuſano queʒ fecerat in ſicilia legatū: vt ſi qs ep̄s moriat̄ vel depōnat̄ ꝯueniāt economus ⁊ clerici eccleſie ⁊ p̄lati: ⁊ in p̄ſentia eius de rebus eccle. faciāt inuētariuʒ: ꝓ quo neqꝫ ſpecies neqꝫ p̄ciū aliud ſcriptori tribuat̄. In ſecunda pte p̄cipit ei vt cū viſitatores parochias vacantiū eccleſiaꝝ viſitant eo diſponente ipſi ⁊ clerici eoꝝ qui cuʒ eis viſitant aliqđ emolumēti pp̄ ſuū laboreʒ p̄cipiant: vt illi ꝯſequātur ſtipendium ⁊c. Subſidij. Dic hug. ꝙ noīe ſubſidij itelligitur p̄curatio tm̄ lʒ poſſet etiā aliter itelligi. ſcđa pars icipit ibi: viſitatores.

c ¶ Pro faciendi. Hoc intellige cū hʒ ſalarium de publico vt. xxiij. q. j. militare ⁊ ſ. i. q. iij. ſi qs ep̄s. alſ ſecꝰ. x. q. ij. p̄carie.

d ¶ Stipendiū. Ar. ꝙ ad quē onus ſpectat ⁊ emolumētum. ſ. eo. quicūqꝫ. vij. q. j. pontifices. xvi. q. vi. de lapſis. Item eſt hic ar. ꝙ iudices licite poſſunt petere ſumptus a ptibus: vt dixi. xj. q. iij. non lʒ. ⁊ eſt ſimile quod dicit̄ alibi ꝙ labor non dʒ eſſe ſine fructu: vt. vij. q. j. ibi.

Diuiſio. DE laicis. ¶ Hoc.c. diuidit̄ in duas partes. In prima parte di ꝙ in aluernia erat quedā praua cōſuetudo. ſ. ꝙ morientibus ep̄is ſiue alijs clericis laici res defunctoꝝ inuadebāt̄. Statuit ergo vrbanus papa in cōcil. aluernie ꝯgregato: vt ſi quis decetero talia preſumpſerit excōmunicetur donec reſipiſcat. In ſcđa parte di ꝙ res epiſcopoꝝ defunctoꝝ per archidiaconos archip̄ſbyteros: ⁊ ſm̄ defunctoꝝ iudicium paupibus erogent̄ aut ſucceſſori reſeruent̄. Idem etiā ſeruari dʒ de rebꝰ alioꝝ clericoꝝ defunctorum: ⁊ qui ꝯ̄ fecerit anathema ſit. ſecūda pars incipit ibi: epiſcoporum vero.

e ¶ Cognitionē. Nō ligat ꝯſtō niſi a tēpore ſcie. lxxiij. di. ꝓpoſuiſti. in fi. ff. de decre. ab ordi. fa. l. vlti.

f ¶ Res. p̄prias. ſ. q2 de rebꝰ eccleſie nō poſſunt teſtari. vt ex̄ de teſta. q2. ſed morientes poſſunt aliq̄ dare ſi hoc habet eccleſie conſuetudo. extra de teſtamē. ad hec.

g ¶ Per archip̄ſbyteroꝝ. Si defunctus nihil de his diſpoſuit: tunc ſi hʒ heredē ei tradet: ſi non hʒ eccleſia ſuccedit: ſicut collegium ſuccedit in hereditatem decurionis. C. de here. decu. l. ij. ⁊ iij. ⁊ ſ. e. q. v. cap. vlti. ⁊ ſ. eo. epiſcopus qui.

h ¶ Judiciuʒ. Pōt etiā moriēs ſuaʒ voluntatem cōmittere iudicio alterius: vt extra de teſta. cū tibi.

ILlud quod. ¶ Caſus. In cōcilio calcedonē. ſtatutum fuit vt nullus rapiat bona defūctoꝝ ep̄oꝝ vel aliorū clericoꝝ: ſed oīa per economos ad opꝰ eccleſie ⁊ ſucceſſoris reſeruent̄. Innocētiꝰ vero mō ꝯfirmat illud ⁊ ſtatuit ꝙ ſi qs contra hoc fecerit excōmunicetur.

i ¶ Succeſſoris. Hoc teneas ꝙ moriente ep̄o vel ſacerdote ſucceſſori eiꝰ reſeruant̄ bona eiꝰ: vt hic di. ⁊ ſ. e. hec huiꝰ. ſʒ moriente canonico nihil reſeruatur ſucceſſori: ſed diuiditur inter canonicos: vt extra de teſta. relatum. Ep̄i morientis bona cui ſūt ſeruanda.

k ¶ Economi. Si eccl'ia hʒ economū in ptāte eiꝰ erūt res eccl'ie decedentiū ep̄oꝝ vt ſ. ⁊. lxxxv. di. qm̄ quidam. ſi nō hʒ erunt in ptāte maioꝝ eccleſie: vt. ſ. c. pxi. ſi illi nō ſunt idonei tūc erunt in ptāte alioꝝ clericorū: vt. ſ. c. pxi. oībꝰ deficiētibꝰ erūt in ptāte metropolitani: vt. ſ. e. nō liceat. niſi ibi viſitator ſit tūc ille cuſtodiet eas. lxj. diſti. obitū. ¶ Hoc nō ſolum. ¶ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ laici bona clericoꝝ defunctorū inuadere nō p̄ſumāt: nūc

vero docet idem Gratianus de metropolitanis: ⁊ de quibuſlibet alijs clericis: ⁊ ad hoc inducit ſequens.c.

N On liceat. ❡ Caſus. Cōſtitutum eſt in ſexta ſynodo vt moriente epo res illius vel eccleſie ſue non pſumat auferre metropo. ſed reſeruent a clericis eiuſdē eccleſie: ſi vero clerici nō ſunt ibi idonei: metropolitanus futuro epo omnia illibata reſeruet. Seq. §. cum. c. per ſe patet.

S Icut. a ❡ Alienas. Rem alienam ſemp tenet reſtituere niſi illa iam ſit cōſecrata: vt. xvij. qō. iiij. queſti. q2 nihil ⁊c. liiij. di. generalis. ⁊. xiiij. qō. vlti. comperimus.

❡ His omnibus.

❡ Caſus. Infert gratia. ex oibus fere ſup dictis. c. q̄ plati res eccleſiaſticas alienare nō debent: ⁊ ſi alienate ſunt reſtitui debent: qō verū eſt ſi illicite alienent: Nūc vero dicit q̄ ex cā neceſſitatis vel vtilitatis licite pnt res eccleſie alienare. de neceſſitate ꝓbat per. ij. c. pma. de vtilitate ꝓbat per tria ſequētia c. ſ. ſine exceptione decernimus. ⁊ terrulas. Sequēs. c. p3. Ut meliora. i. vt cā vtilitatis.

b ❡ Sed notandū. Nunc incipit oſtendere quādo poſſunt alienari res eccleſie.

N On habenti.

c ❡ Sui tituli. i. eccleſie: vel ſui tituli. i. ad ſuū cōmodū: vt. ſ. ea. mōem⁹.

d ❡ Uſurpare. i. alienare: ⁊ ponit in mala ſignificatiōe cū nō ſubeſt neceſſitas.

P Lacuit.

❡ Caſus. Statuit in hoc. c. vt ſine cōſenſu epoꝝ preſbyteri nō vendant res eccliaꝝ: ſicut nec epi vendere pnt predia eccleſiaꝝ incōſulto cōcilio: ⁊ inducit hoc. c. a ɔ̄rio ſenſu.

verūetiam de metropolitanis ⁊ quibuſlibet alijs clericis intelligendum eſt: ſicut in ſexta ſynodo legitur.

❡ Res epi morientis metropolitano nō liceat inuadere.

N On liceat alicui metropolitano moriēte epo q ſub eo eſt aut res ſuas aut eccleſie ſue auferre: ſed ſint ſub cuſtodia clericoꝝ eccleſie defuncti epi vſq3 dum alius ordinet epſ. Si vero clerici in eccleſia nō fuerint: tūc metropolitanus illibata oīa epo qui ibi ordinabitur reddat.

❡ Sicut aūt res eccleſie nulli vſurpare l3: ita eccleſie alienas inuadere nō permittitur.

Unde Grego. ❡ Alienā eccleſiam nō licet inuadere.

S Icut eccleſia proprias res amittere nō d3: ita etiā rapacitatis ardore alienas[a] inuadere non oportet.

❡ His oībus auctoritatib⁹ pſpicue mōſtratur q̄ nulli ſacerdotū res eccleſiaſticas alicui tradere l3: ⁊ ille q de manu ſacerdotis facultates eccleſie acceperit nullo iure eas vendicare poterit: ſed poti⁹ coget reſtituere etiā qō illicite accepit. ❡ Sed notandū[b] eſt q̄ quibuſdā cauſis exigētibus res ecclie diſtrahi poſſunt: cā enim neceſſitatis cu3 cōcilio clericoꝝ vel vt meliora ꝓſpiciant res eccleſie a ſacerdotibus diſtrahi poſſunt.

Uñ in aphricano ɔcil. legit.

❡ Niſi cā neceſſitatis nec epo liceat rē ecclie ſue vſurpare.

N On habenti neceſſitatē nec epo l3 matricis eccleſie rem ſui tituli[c] rapere vel vſurpare[d].

Ite3 ex ɔcilio carthaginēſi.

❡ Nec pſbyteri ignorantibus epis nec epi ignorante concilio rem eccleſie vēdant.

P Lacuit vt pſbyteri nō vendant rē eccleſie vbi ſunt ɔſtituti neſcientib⁹ epis ſuis: quō nec epis liceat vendere pdia eccleſie incōſulto cōcilio[e] vel cuncto preſbyterio[f] ſine vlla neceſſitate[g].

Item ex epiſtola leonis pape vniuerſis epiſcopis per ſiciliam conſtitutis.

❡ Niſi vt meliora ꝓſpiciat rē ecclie nō l3 diſtrahere epo

S Ine exceptione[h] decernimus ne qs epſ de reb⁹ ecclie ſue quicq̄3[i] donare vel cōmutare vel vēdere[k] audeat: niſi forte aliquid horum faciat vt meliora proſpiciat: ⁊ cu3 totius[l] cleri tractatu[m] atq3 conſenſu id eligat qō non ſit dubiū profuturū[n] eccleſie: ⁊ infra. Epſ rebus eccleſie tanqua3 cōmendatis nō tanquā proprijs vtat. Irrita enim epoꝝ venditio ⁊ cōmutatio rei eccleſiaſtice erit abſq3 omnium cōniuentia[o] ⁊ ſubſcriptione clericorum.

❡ Item domus vrbiū vel caſtrorū que eccleſie plus incōmodi q̄3 vtilitatis afferūt: licet rectoribus eccleſiarum (ſicut in ſuperiori capitulo

e ❡ Concilio. hoc quo ad res matricis eccleſie. Uel cūcto preſbyterio. hoc quo ad res aliaꝝ eccleſiarū quarum predia alienātur: ⁊ ſic concilium di collegiū matricis eccleſie: preſbyterium dicitur collegium aliarum eccleſiarum.

e ❡ Concilio. ſcilicet clericorum: vt. ſ. c. proxi.

f ❡ Preſbyterio. hic habes q̄ epſ requiret conſenſum ſacerdotum in alienatione: vt. x. q. ij. ſi quis epiſcopus.

g ❡ Neceſſitate. ergo in neceſſitate poſſunt eis inconſultis: vt. ſ. eodem terrulas.

S Ine exceptione. ❡ Caſus. Leo papa precipit epis ſicilie vt res ſuaꝝ eccleſiarum aliquo mō nō alienēt niſi cā vtilitatis hoc faciant ⁊ cū tractatu ⁊ cōſenſu totius capituli ⁊ ſbſcriptione: ⁊ ſi aliter facta fuerit alienatio irrita erit ⁊ vacua. Sequētia duo. c. patent.

h ❡ Sine exceptione. Et tñ poſſunt aliqui caſus excipi: et ſic eſt argu. q̄ l3 papa pcipiat nullam audiendā exceptionē tñ eſt admittēda: vt ex̄ de of. deleg. ex parte. ⁊ ex̄ de reſcrip. ſi quādo. ⁊. c. cū adeo.

i ❡ Quicq̄3 donare. niſi modicum. ex̄ de dona. ceterum.

k ❡ Uendere. vel obligare. vt extra de re. eccle. non ali. nulli.

l ❡ Totius. lxv. diſtin. ſane.

m ❡ Tractatu. qs debeat eſſe tractat⁹ habes. x. q. ij. hoc ius.

n ❡ Profuturum. Sed nōne ſufficit q̄ vtiliter ceptū eſt licet nō ſit inde ſecutus effectus: vt. ff. de nego. geſt. ſed an vltro? Rñdeo q̄ non: q2 cū eccleſiā comparemus pupillo nō ſufficit vtilit ceptu3 niſi eccleſia ſit facta locupletior: vt. ff. de neg. ge. ſi pupilli. in princi. niſi ita ſit q̄ res illa naturalr vel terremotu perierit: vt. ff. de mino. veru3 §. ſi locupleti. S3 qd ſi ecclia ex illo ɔ̄ctu nō eſt locupletata vl dānificata? Tūc dicam ɔ̄ctum tenere: q2 ſuffic q̄ nihil ad leſionē diuie dom⁹ ſit factū: vt. x. q. ij. hoc ius. nā eoipo qō nō eſt paupior facta itelligit locupletior. ff. de ſol. l. in pupillo.

hoc ſcias q̄ l3 omnes clerici cōſentiant: ſi tñ nō obſeruatur forma alienatiōis alienatio nulla eſt: vt. C. de ſac. ſan. ec. iubem⁹. in fi. ⁊ h̄ idē di. ✠ Itē ſi fiet alienatio i caſu nō ɔceſſo dūmō ſeruet forma alienationis t3 alienatio: vt ex̄ de his q̄ fi. a pla. cū nos. ⁊ extra de emp. ⁊ ven. cū dilecti. ⁊. c. cum cauſa. ſed reſtituit ecclia ſi ꝓbat ſe leſam.

o ❡ Cōniuentia. ſufficit tamē eorum taciturnitas. ex̄ de his que fi. a pla. cōtinebat. ⁊ eſt h̄ arg. q̄ nulla fit alie-

✠ ❡ Adde an ſolēnitas requiſita in alie rei eccliaſtice regr.

natio niſi adſit ſubſcriptio.vt.xcvi.di.bene quidem.

6 Terrulas. ¶ Hec eſt.vj.pars qõ.in qua ꝓponit ſeu ꝓponere intẽdit caſus in qb⁹ poſſit alienatio fieri capſo incõſulto:credo tñ ꝙ nõ in oĩ caſu capl'z ſit ↄſulendũ.extra de his q̃ fi.a ma.par.ca.per totũ.Jo.de fa.ſed hoc contradicit.

ſitionis lz tm̃ de ſuo det:ſed h̄ loqtur in eo caſu qñ prius habit⁹ eſt tractatus cũ clericis ꝙ de ſuo tm̃ vellet dare vt poſſet rẽ illã alienare:ꝛ clerici hoc ꝑmiſerũt.Uel dic ꝙ ſi eps ꝑmo aliqd dedit eccleſie ſi poſtea tãtũdẽ alienat ab eccleſia hoc intelligit̃ feciſſe ex volũtate eccleſie.arg.ff.ſolu.matri.dotem.

a ¶ Exiguas.forte exiguas vocat nõ valentes vltra.xx.ſolidos.vt.j.e.ſi quos.vaꝛijs ẽni modis dicitur aliqd eſſe modicuz.vt dixi.ij.qõ.vj.anteriorũ.vbi di ꝙ ſine decreto non pñt alienari res exigue.vt.ff.de reb.ec.qui ſub tu.l.vlt.in ꝑnc.xvij.q.iiij.ↄcunqꝫ.ꝛ ff.de traſ.cuz hi.§.ſi in ãnos ſingulos.qõ concedo dũ tñ ſint vtiles nec ineſt neceſſitas vt alienent̃:aľs ſecus.ꝛ hoc verũ eſt niſi cõſuetudo ſit ↄria.ar.ↄ extra de dona.ceterum.

Fugitiui. ¶ Caſus. Quidã ſerui eccleſiaruz fugitiui erãt ꝛ ſi reuocẽtur ſiue vocabãtur nõ poterãt teneri. Statuit ergo ↄciliũ vt ab epis ſi voluerint diſtrahãtur tales fugitiui. Idez poterũt epi facere ſi illi ſerui meruerũt aľs.vel forte de alijs ſeruis ꝛ non fugitiuis loqtur quod dicit.c.in fi.

b ¶ Fugitiui.Sed q̃ꝫdiu eſt i fuga vẽdi non põt.C.ad.l.fa.uiaz de pla.in fuga. Item põt fugitiuus vendi ſub ea cõditione ſi apprehẽdat̃.ff.e.l.ij.Ideo aũt prohibetur vẽdi ſeru⁹ fugitiuus:quia fuga eſt quedã ſpecies libertatis.ff.de edil.edic.quis ſit fugitiuus.§.idem recte.

c ¶ Meruerint.in alio.

ſymmachi: Non liceat pape ꝛc̃.cõtinetur)vendere vel commutare. ¶ Item ſicut in agathenſi concilio legitur.

¶ De eodem.

6 Terrulas aut vineolas exiguas^a ꝛ eccleſie min⁹ vtiles aut lõge poſitas paruas: eps ſine ↄſilio fratruz (ſi neceſſitas fuerit) diſtrahẽdi habeat ptãtez. ¶ Seru⁹ quoqꝫ fugitiuos qui reuocati retineri non poſſunt ſimilr̃ epiſcopis diſtrahere lz. ¶ Unde in eodem cõcilio legitur.

¶ Alienentur fugitiui:qui teneri non poſſunt.

Fugitiui^b domos ſuas aut familiam deſerẽtes:qui (etiam ſi reuocati fuerint) teneri non poſſunt:ſimili rõne ab epiſcopis ſi voluerint aut ſi meruerint^c diſtrahantur.

Item ex concil'.apud tãſiatum.capi.ij. Palea.

Iniuſtũ videt̃ ꝛ ineptuz vt mancipia que fideles viri ſeu femine ꝓ redemptiõe aĩe ſue deo ꝛ ſanctis eius cõſecrauerint cuiuſcunqꝫ muneris precio vel cõmutationis cõmercio iterũ in ſecularem ſeruitutẽ redigant̃:cũ canonica auctoritas ſeruos fugitiuos tm̃modo diſtrahi permittat:ꝛ ideo oẽs rectores eccleſiarũ ſummopere caueãt ne vnius elemoſyna alteri⁹ peccatũ fiat:ꝛ eſt abſurdũ vt ab eccleſiaſtica dignitate ſeruus decedẽs humane obnoxius ſit ſeruituti.

7 ¶ Itez ſi rectores eccleſie de reb⁹ proprijs tantũdem eccleſie reſtituere voluerit eccleſiaſticas facultates libere dare pñt:ꝛ conſtabũt his qbus date fuerint perpetua firmitate.

Unde in agathẽſi ↄci.legitur.

¶ Alienatio de reb⁹ eccleſie quomõ rata eſſe poterit.

Si qs qualibet cõditiõe de reb⁹ eccleſie aliquid alienare preſumpſerit: ſi de ſuo ꝓprio tantũ ecclie cõtulerit^d q̃ꝫtum viſus eſt abſtuliſſe:tũc demũ illud ſtare licebit.

8 ¶ Itẽ ſi ſeruos eccleſie libertati eps donauerit:ea q̃ i manumiſſiõe data illis fuerãt ꝑpetua firmitate tenebũt:ſi tñ q̃ꝫtitatez canonibus ꝑfixam datam nõ exceſſerint.

Unde in eodem concil'.legitur.

¶ De eodem.

Si quos de ſeruis eccleſie bñmeritos^e ſibi eps libertati donauerit:collatã libertatẽ^f a ſucceſſorib⁹ placuit cuſtodiri cũ hoc qõ manumiſſor eis in libertatẽ ↄtulerat:qõ tñ iubem⁹.xx.ſolidorũ numeꝝ ꝛ modũ i terrula vel vineola vľ hoſpitiolo tenere:qõ ſi amplius^g datũ fuerit poſt manumiſſoris^h morte ecclie reuocet̃. ¶ Sz notãduz eſt ꝙ ſerui eccliaꝝ ma

¶ Itẽ ſi ſeruos. Hec eſt.viij.ps.q.in q̃ ponit qd iuris ſit de libertis ecclie:ꝛ hec eſt ſnia ꝙ ſerui bñmeriti pñt manumitti:ꝛ de reb⁹ ecclie habere vnde viuãt ꝛc̃. Jo.de fa. 8

¶ Caſus. Ponit h̄ Gra.qntũ caſum in quo plat⁹ põt aliqd de reb⁹ ecclie alienare:Nã cũ manumittit ſeruũ põt ei donare vſqꝫ ad.xx.ſolidos ꝛ nõ vltra.ꝛ ad hoc inducit ſeq.c.

Si qs. ¶ Caſus. Quidã eps quſdã ſeruos ſue eccleſie bñmeritos manumiſit.ꝛ eis quedã de reb⁹ ecclie donauit:quos ſucceſſor ei⁹ voluit in ſeruitutẽ reuocare ꝛ ea que eis donata fuerãt:quare queſitũ fuit i ↄcilio agathẽn.vtꝝ hoc facere poſſit.Et rñdet̃ ꝙ non põt eos in ſeruitutem reuocare:nec quod datũ eſt vſqꝫ ad.xx.ſolidos poterit reuocare.vltra vero datum reuocabit.

e ¶ Benemeritos. Sed qui dicunt̃ benemeriti? Sunt tales qui aliquod inſigne ſeruitiũ fecerunt eccleſie:ꝛ ponas exempluz.lxxix.di.ſi quis papa.Naz pro premio remunerãdus eſt ſeruus libertate.vt.j.e.§.in crimiali.ꝛ.C.de ſer.qui ꝓ pre.li.ac.ꝑ totum.large tamẽ benemeritus dicitur quicũqꝫ non demeruerit.vt.ff.de manu.teſt.ſeruos.ſic quilibet dicit̃ dignus qui nõ eſt indignus.vt extra de preſump.duduz. — Benemerit⁹ quis dicitur.

7 Iniuſtum. ¶ Item ſi rectores. Hec eſt.vij.pars qõ.in qua dicit ꝙ ſi alienator reddet eccleſiam indẽnem.ſ.ſponte euadet depoſitionem. Jo.de fa.

¶ Caſus. Ponit quartũ caſum Gra.in quo pñt prelati eccleſie res alienare licite.ſ.ſi tantũdẽ velint de ꝓprijs facultatibus recõpenſare:quod ꝓbat̃ ſequẽti.c.cui⁹ caſus pz.quaľr tñ illud.c.intelligat̃ melius dĩ in apparatu.

Si qs. d ¶ Cõtulerit.Ergo ſi de ſuo tantũ eccleſie dedit euadit penã depoſitiõis:ꝛ ſic eſt ↄ.ſ.e.monemus.ꝛ.c.ſtatuim⁹.ꝛ.c.diaconi.vbi nõ euadit penã depo

f ¶ Libertatẽ.ſ.e.q.ꝛ ſi illi.ar.ↄ.ff.ſi qd in frau.pa.vni⁹.

g ¶ Amplius.Et ita donatio pro parte valet ꝛ ꝓ parte non.Item eſt h̄ arg.ꝙ vtile nõ viciatur per inutile.ſi.C.de dona.ſancimus.j.de conſe.diſt.iiij.ſi non ſanctificatur.j.xvij.q.iiij.queſti.ꝛ.j.e.q.v.quia. Joan.

h ¶ Poſt manumiſſoris.ꝛ ante poſſet:ſed poſtea magis commode reuocare poſſet.

¶ Sed notan.ꝛc̃. ¶ Caſus. Supra dictũ eſt ꝙ ſerui eccleſiaꝝ pñt manumitti qñqꝫ:Nũc vero docet ꝙ ipſa ma

numiſſio non eſt facienda niſi retento patrocinio:niſi manumiſſor recompēſet eccleſie aliū ſeruum eiuſdem meriti ⁊ eiuſdem peculij tamen dicit.c.de duobus.

Epiſcopus qui man. ℭ Caſus. Quidā eps quendam ſeruū eccleſie ſue manumittere deſiderabat nullo patrocinio in ipſo retēto: queſitū fuit in cōcilio toleta no qualiter hoc fieri poſſet. Et rńdetur ꝙ ſi manumiſſor cōferrat eccleſie duos ſeruos eiuſdē meriti ⁊ eiuſdē peculij de cōſenſu canonicorum ſubſcribētibus in cōmutatione rata erit cōmutatio ⁊ manumiſſio talis:qꝛ quē eps manumiſit iā iuri ꝓprio acquirerat: ita tamē vt prefatus libertus nō habeat licentiā accuſandi vel teſtificandi ꝯ eccleſiam:quod ſi pſumpſerit cōmutatione manente reuocabitur in ſeruitutem.

a ℭ Patrocinio. ta li.ſ.qđ conſiſtit in faciendo.ſ.in ſeruiendo:ſed patrocinium quod cōſiſtit in nō faciendo.ſ.ꝙ eū nō vocet i ius illud nō pōt remittere:vt pꝫ per id qđ ſeqꝛ.Utrū aūt patronꝰ ex toto poſſit remittere ius patronatus. notaui liiij.di.quicū.qꝫ.Sꝫ querit quare pro vno ſeruo danꝛ duo ſerui ⁊ nō pro vna re eccleſie datur due res.vt.ſ.e.ſi quis.Rń.qꝛ ſi ſeruus eſt bonus diligenter gerit res eccleſie ⁊ negocia:⁊ nō pmittit fieri fraudē:ſi eſt malus p eū pōt extorqueri veritas:hāc rōnē aſſignat lex.C.de admi.tu.lex q in pn.

Patrocinium a libertis debitum an poſſit remitti.

Manumitti nō poſſunt nō retento eccleſiaſtico patrocinio:niſi forte manumiſſor duos eiuſdē meriti ⁊ eiuſdem peculij eccleſie cōferre voluerit. Unde in ꝯcil. tole.iiij. legitur.

ℭ De epiſcopo qui nō retento patrocinio ſeruos eccleſie manumittit.

Epiſcopꝰ q mācipium iuris ecclīe non retēto eccleſiaſtico pꝛocinio[a] manumitti deſiderat:duos meriti eiuſdē ⁊ peculij coram cōcilio eccleſie cui pemineꝛ p cōmutatione ſubſcribētibꝰ ſacerdotibus offerat:vt rata ⁊ iuſta inueniaꝛ diffinitio[b] cōmutantis:tūc eni liberā manumiſſione ſine patrocinio eccleſie pcedere poterit:qꝛ eū quem libertati tradere diſpoſuerit iam iuri[c] ꝓprio acqſiuit. Huiuſmodi aūt liberto aduerſus eccleſiā cuius iuris extitit accuſandi[d] ac teſtificādi denegeꝛ licētia:qđ ſi pſumpſerit placet vt ſtāte[e] cōmutatio ne in ſeruitutē ꝓprie eccleſie reuoceꝛ cui nocere conatur.

ℭ Libertus eni niſi venia[f] ipetrata patronū in ius vocare nō pmittiꝛ. Unde in.ij.li. digeſtoꝝ ti.de i ius vocādo.

Si ſine venia edicti ipetrata liberꝰ patronū in ius vocauerit:ex querela pꝛoni vel ſupradictā penā.i.l.aureos[g] det:vel a pfecto vrbis quaſi inofficioſus[h] caſtigeꝛ: ſi inopia[i] dinoſcitur laborare.

ℭ Si vero a collegio quis manumiſſus fuerit: nō ſingulis ſed vniuerſitati reuerētiam debet. Unde in eodē lib.titu.eodem. Idem.

Qui manumittiꝛ a corpore aliquo vel collegio vel ciuitate:ſingulos[k] i ius vocabit: nam nō eſt liberꝰ eorum ſed reipublice honorē habeꝛ debet. ℭ Et ſi aduerſus rem publicā vel vniuerſitatē velit experiri veniā edicti petere debet:qͥuis actorem[l] eorum cōſtitutum in ius ſit vo

tulum accuſaꝛ ⁊ excōmunicatur conſilium vniuerſitatis:⁊ delictū quod maiores de vniuerſitate cōmittunt ad omnes refertur.ff.de regu.iur.l.aliud.B.

e ℭ Ut ſtāte.Ergo pena ſoluta remanet ꝯtus in ſua firmitate.xxv.q.ij.quecūqꝫ.qđ alſs nō eſt verū niſi ſit hoc dictū.vt.ff.de trāſ.qui fidē.nā iniquū eſt ꝙ ſimul habeaꝛ pena ⁊ res.ff.ꝯ doli excep.apud.§.labeo. extra de pe.ſuam.

ℭ Libertꝰ. ℭ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ libertus ſuū pꝛonum accuſare non pōt vel ꝯ ipſum teſtificari: Nūc vero docet Gra. ꝙ in ciuili cā nō pōt eū i ius vocaꝛ niſi venia impetrata a maiori

f ℭ Niſi venia.i.licentia agendi.

ℭ Si ſine. ℭ Caſus. Quidā libertus licētia nō impetrata patronū ſuū in ciuili cā in ius vocauit:qͥritur quā penam libertꝰ ille pati debeat? Et rńdet ꝙ ſi patronus ꝯqueriꝛ punietur libertꝰ pena aureorū.l.ſi fuerit diues:ſi fuerit pauper tanqͣ iofficioſus verberibꝰ caſtigabitur.

g ℭ Quinqͣgita aureos.niſi peniteat ante litis cōte.vt.ff.de in ius vo.qͥuis.

h ℭ Inofficioſus.id eſt impius.

i ℭ Si inopia. Paupres enim ſemper puniuntur verberibus.ſ. eo.fraternitas.

ℭ Si vero. ℭ Caſus. Supra dictum eſt quid iuris ſit cum ſeruus ab vno manumittiꝛ:Nunc vero docet gra. quid iuris ſit cū manumittitur a collegio:qꝛ tūc non ſingulis ſed vniuerſitati reuerentiam debet.

ℭ Qui manumittitur. ℭ Caſus. Dꝛ hic ꝙ ſi qs manumittiꝛ a corpore aliquo.i.ſocietate cerdonū vel pellipariorum:vel a collegio clericoꝝ vel a ciuitate:ſingulos de vniuerſitate in ius vocabit ſine venia ipetrata:qꝛ nō eſt libertus ſingulorū ſed vniuerſitatis tm̄:ſed ſi aduerſus ciuitatem vel vniuerſitatē illam cuiꝰ eſt libertus habeat actionē non pōt in ius vocare rectorē vel actorem ipſius ciuitatis vel vniuerſitatis niſi venia impetrata. Sed ſi pnceps aliquē faciat ingenuū nullam reuerentiā dꝫ patrono. Corpore. Corpus dꝛ ſocietas hoium non habitantium ſimul. Collegiū vero ſimul habitātium dicitur.

k ℭ Singulos. Sed cōmunis libertus duorum neutrum poteſt in ius vocare.ff.de in ius vo.cōis libertus. qꝛ res cōmunis omnium eſt.ff.de ritu nup.illud.

l ℭ Actorem. Gloſauerūt aūt quidam hec in ꝓpria cauſa nō in cauſa vniuerſitatis.hec glo.falſa eſt.qꝛ bn̄ poteſt cōueniri ꝓcurator patroni lꝫ nō ipſe patronus.vt.ff.de obſe.l.iꝫ.ff.de in ius vo.ſed ⁊ ſi.§.vl.ſed ipſe patronꝰ ſiue ſuo ſiue alieno noīe agat nō poteſt cōueniri a liberto:vt per eaſdem.ll.probaꝛ.ſed ꝯuerſo eſt in liberto:quia li

Pꝛonus a liberto non poteſt conueniri.

b ℭ Diffinitio.id eſt voluntas.

c ℭ Iuri ꝓprio.i.ſeruus ipſe ꝓprij iuris eſt factus.

d ℭ Accuſandi.ergo videꝛ ꝙ alter qͣ libertus poſſit accuſare eccleſiā.vt ſi accuſatur ꝙ ſimoniace elegit aliquē. vt extra de ſimo.veniēs.vel quod metū intulit alicui.vt ff.qđ me.cau.metum.§.ij. Sed cōtra vniuerſitas nō poteſt dolum cōmittere.vt.ff.de dolo.ſed ſi ex dolo.ſic nec dicitur aliqd poſſidere.ff.de acqui.poſ.l.j.§.vlti. Nec ciuitas poteſt excōicari.vt.xxiiij.q.iij.ſi habes. Itē vniuerſitas per actorē vel ꝓcuratorē ſuū debet ſe defendere:ſed in crimine nō interuenit ꝓcurator:ergo vniuerſitas nō poteſt de crimine cōueniri quod verū eſt. Dicas ergo hic poni verbū accuſandi ꝓ verbo agendi. Uel intellige cum eps accuſatur de crimine qđ cōmiſit de cōſilio vniuerſitatis.vt.xvj.q.vj.c.placuit. Itē per modū inqſitionis poteſt agi ꝯ vniuerſitatem ꝓut legiꝛ extra de ſimo.veniēs. ij.vel dic ꝙ nō procediꝛ ꝯ vniuerſitatē ſed potius ꝯ ſingulos. Io. Ego credo ꝙ vniuerſitas niſi ſint infantes ⁊ ſimiles pſone accuſari pōt:qꝛ dolum cōmittere pōt:nec obeſt lex illa ff.de dolo.ſed ſi ex dolo.qꝛ qđ ibi dꝛ non poteſt cōmittere dolū ſupple de facili:⁊ videmꝰ ꝙ ſepe capi

Uniuerſitas an poſſit accuſari.

cet libertus ſuo nomine nõ poſſit conuenire patronū: tamen nomine alterius poteſt.vt.ff.eo.queſitum.
a ¶ Ingenuum. reſtituendo cum natalibus.vt.ff. de natalibus reſtitu.l. ſecunda.
¶ In crīali. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ.in.l.ſi ſine.qd iuris ſit cū libert⁹ vocat patronū in ius ſine venia i cā ciuili: Nūc vero docet gratian⁹ ꝙ ſi vult patronum accuſare de crimine de quo patron⁹ caput ⁊ diuitias pderet: ſi ꝓbaret ante litis ↄteſta. dʒ decapitari libert⁹: niſi i crimine leſe maieſtatis: ⁊ niſi ꝑſona cuʒ ſeruo ſuo cōcubuerit: quo caſu cū munere libertatis ſuo permittit̄ accuſare. ⁊ ad hoc inducit.l.ſeq.
¶ Si qua cuʒ ſuo. ¶ Caſus. Quedam mulier cuʒ ſuo ſuo ↄcubuit: queſitum fuit quā penā debeat pati vterqʒ. Et rn̄det ꝙ femina dʒ decapitari: ſeru⁹ aūt cōburi dʒ: ⁊ dat̄ licentia oībus accuſandi de hoc crimine ⁊ officialib⁹ copia nūciandi. Seru⁹ etiā poterit de hoc crīe accuſare: ⁊ ſi crimē ꝓbauerit, ꝓ munere libertatem habebit.
b ¶ Capitali. hodie adultera verberatur ⁊ detrudit̄ i monaſteriū.vt.C.de adulte.auī. ſed hodie. Uel dic ꝙ auī. intelligit̄ qn̄ nō adulterat̄ cum ꝓprio ſeruo. Sed nūquid ſeruus pōt accuſare dominā ſuā ſi cū alieno ſeruo adulterat̄? Rn̄. ꝙ non. q: hic legtur de proprio tm̄ ſeruo: ſil'r nec dn̄a virum ſuū pōt accuſare ſi cū ancilla ſua iacet vel cū aliena ✝: cū hoc cautum nō inuenio: hoc ideo q: deteſtabilius eſt hoc crimen in muliere q̄ȝ in viro. Jo. Male dicit Joā. q: accuſari pōt mulier ⁊ vir ſi cū ancilla ſua fornicetur: aut femina ſi adulteriuʒ committat.vt extra de diuo:.ex litteris.B.
c ¶ Uerberone.i. ſeruo qui poſt verbera comburitur.
¶ In patronos. ¶ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ liberti patronos ſuos accuſare nō poſſunt: Nūc vero dicit ꝙ cōtra eos teſtificari nō pn̄t: niſi in caſib⁹ quibuſdaʒ in quibus ſerui ꝯ dn̄os ⁊ liberti contra patronos verberari iubent̄.
Queſtionē. ¶ Caſus. Lex iſta diuidit̄ in tres partes. In prima dī ꝙ ſerui ↄtra dn̄os in criminib⁹ non admittūtur ſine indicijs alijs: niſi in exceptis criminibus in quibus ſerui ꝯ dn̄os torquētur etiam ſoli ⁊ ſi alia indicia nō precedāt. In ſcd̄a parte dī ꝙ in ceteris criminibus nō credit̄ ſolis ſeruis ꝯ dominos: ſed eis ſi duo cū alijs ꝓbationibus adhibet̄. In tertia parte dī ꝙ in pecuniaria cā nec ſoli nec cū alijs ꝓbatiōibus ꝯ dominos admittūtur. ſcd̄a pars incipit ibi: in ceteris autem. tertia ibi: in pecuniarijs. Sequens.c. patet per ſe.
d ¶ Cēſus. reipub. vel etiā eccleſie: q: eccleſia cōparatur reipub.vt.C.de ſa.ſan.ec.l.vt inter diuinum.

✝ ¶ Con. or.tex.in .qm̄ alexander.et n.l. caſti. ri.i.cū ibi o.C. de adul.

¶ Adde i hoc qd̄ oia. glo. ar. ⁊ C. y. i.l.j.C.d̄ adul. ſpec. i titu. de adul. ver. d nunquid.

diuiſio.

caturus: ſi vero ingenuum [a] princeps facit patrono reuerentiā non dʒ. ¶ In crīali vero cā ſi libertus pronuʒ in ius vocauerit caput ei⁹ ⁊ fortunas petiturus: an liti exordiū capite puniēdus eſt: crimē vero leſe maieſtatis excipit̄: ve ſi patronā illicito ſui cōcubitu vti deprehenderit: quo caſu etiā ſeruo cuʒ munere libertatis dn̄am accuſare pmittit̄. ſicut. C. lib. ix. tit. de mulierib⁹ que ſeruis ꝓprijs cōmiſcent̄ imperator iuſtinianus cōſtituiſſe legitur.

Si qua cū ſeruo ſuo occulte rē habere detegit̄ capitali [b] ſnīe ſubiugetur ✝: tradendo ignib⁹ verberone [c]: ſitqʒ oībus facultas crimē publicuʒ arguēdi: ſit officio copia nūciandi: ſit etiā ſeruo licentia deferēdi: cui libertas (ꝓbato crīe) dabit̄. ¶ In patronos etiā teſtificari nō poſſunt: niſi in quibuſdā caſib⁹ in quib⁹ et ſerui in dn̄os torqueri: liberti i patronos iubent̄. Unde in lib eo. codi. ti. de queſtionibus. imperator antoni⁹ ⁊ ſeuer⁹. ¶ De eodē.

Queſtionē de ſeruis cōtra dn̄os haberi non oportet exceptis adulterij criminibus. ¶ Itē fraudati cenſus [d] accuſatiōibus ⁊ crimine maieſtatis: qd̄ ad ſaluteʒ principis ptinet. ¶ In ceteris aūt q̄ȝq̄ȝ ſm ea q̄ ſeruus cōtra dn̄m dixerit iudicaturi ſnīam formare nō debeant: tn̄ ſi alijs [e] quoqʒ ꝓbatiōibus fides veritatis inueſtiget̄ preſcriptiōis [f] inuidia euaneſcit. ¶ In pecuniarijs vero cauſis ex inopia ꝓbationuʒ ſeruos cōtra dn̄m poſſe interrogari [g] manifeſtū eſt. Idē.

Inſolitū eſt ⁊ graue exemplo audiri ſeruos aduerſus tutores vel matrē [h] dn̄orum ſuorum niſi vbi tutele agat̄. ¶ Si vero liberti⁹ ſua auctoritate a patrocinio eccl'ie receſſerit: ſi admonitus redire cōtempſerit in ſeruitutē reuocabitur. Unde in co. concilio legitur.

¶ De libertis eccleſie qui ab ei⁹ patrocinio diſcedunt.

Liberti eccleſie qui ab eius patrocinio diſcedentes quibuſcūqʒ ꝑſonis adheſerint: ſi admoniti redire [i] cōtēpſerint manumiſſio co

e ¶ Si alijs. Dicūt quidā ꝙ nec in exceptis criminibus ſeruus ꝯ dn̄m admittit̄ niſi aliq̄ preſumptio pcedat: nā ſerui ⁊ viles ꝑſone ſemper quōib⁹ ſubdūtur.vt.iij.qō.iij. ſi autem ea rei cōdī tio ſit. Sed a quōnibus nunq̄ȝ eſt incipiendū niſi pcedant indicia. vt extra de reg.iur.cū in ↄtemplatione. ſed lr̄a iſta hoc non patit̄. Dico ergo hōc ſpeciale: vt initiū ſumat̄ a tormentis. ſil'r cuʒ maritus dī vxoreʒ occidiſſe. C. ad legem cornel. de ſica.l.vlt. ⁊ cū agitur de occiſo dn̄o. ff. ad ſilleia. ⁊ ſi certus ſit percuſſor.
f ¶ Preſcriptiōis.i. exceptiōis talis: ſcʒ iſte eſt ſeru⁹ meus: ⁊ ideo nō audietur contra me.
g ¶ Interrogari. niſi cū de facto ſuo interrogat̄. vt.iij.qō. iij. item ſerui.
¶ Inſolitum.
h ¶ Matrē. nā mater qn̄qʒ gerit tutelam filiorū.vt.C. qn̄ mu.tu.offi.fungi.l. ij. ⁊ finita tutela pōt agi ꝯ eos q nō habētur loco dn̄orū cū pupillū ſpoliant. ff. de vſuca. ꝓ emptore. q fundū. §. ſi tutor.
¶ Si vero. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ.in.c. epiſcopus qui. ꝙ libertus a patrocinio eccleſie recedere poteſt: ſi epiſcopus duos ſeruos eiuſdem meriti ⁊ peculij ꝓ eo dederit: Nunc vero dicit Gratianus ꝙ ſi ſua auctoritate a patrocinio eccleſie recedat niſi admonitus reſipiſcat reuocetur in ſeruitutem: ⁊ hoc probat per ſeq.c.
Liberti. ¶ Caſus. Conſtitutū fuit in toletano concil̄. vt ſi liberti eccleſie ab eius patrocinio deceſſerint: ſi cōmoniti ad eccleſiam non redierint reuocētur in ſeruitutem. Ingrati actione. id eſt actione intentata propter ingratitudinem: ſcʒ actione in factum.
i ¶ Redire. Sed quare cogūtur iſti redire cum nulle opere ſint eis impoſite: libertus enim nō tenet̄ preſtare operas niſi ſint ei impoſite. C. de oper. lib.l.j. lʒ honorem eis exhibere teneant̄: ⁊ etiam alere ipſum.vt.C. de oper. lib.l.j. ⁊.l. mater. Sed dicas aliud eſſe in libertis eccleſie vt.ſ.c. diaconi. tamen lʒ liberti eccleſie teneantur ei preſtare operas: non tamē tales quales ſerui. aliqua enim debet eſſe differentia.vt.ff. de oper. lib. ſi libertus.

Initium qn̄qʒ ſumitur a tormentis.

Libert⁹ an teneat̄ ad operas.

a ¶ Ingrati actione.i.actione in factum que daṫ pro/pter ingratitudinem:nō enim eſt hec proprium nomē actionis.ſic dicitur actio oneris aduerſi.i.que daṫ propter onus aduerſum.vt.ff.locati.in naue.

Octaua.¶ Caſus. Eliſeph ſeruus agabineñ.eccleſie ſtatim cū fuit ab epo manumiſ/ſus:nō ſolū voluit ipm epm interfice/re ſed etiā patronā eccleſiā in quadā cā ciuili vbi arbiṫ reſi/debat iniuſte dāna/uit:vel ei⁹ bona pro/pter rapinā vſurpa/uit:quare queſitū fuit de iſto in hiſpa/leñ cōcilio:⁊ octaua die ipſius concilij quā penā debeat pati iſte libertus. Et rñ/det ꝙ dꝫ in ſeruitu/tem reuocari:vt cu/ius libertas erat pni/cioſa ſit ſeruit⁹ ſalu/tifera:⁊ q adepta li/bertate voluit ſupbi/re diſcat obedire ſub/iectus.⁊ dicit.h.dā/nauit.i.dānificauit:vel ad dānificandū eccleſiā alios inſtiga/uit vocādo eccleſiam in ius ſine venia.

b ¶ Diſcuſſio.id eſt queſtio.

c ¶ Predānauit.i.valde dānificauit.

d ¶ Reuocetur.hic habes ꝙ ꝑpter in/gratitudinē reuoca/tur libert⁹ in ſerui/tutē:⁊ intelligas in/gratitudinē grauē offenſam:qꝛ nō niſi pro graui offenſa reuocaṫ libertus in ſeruitutē ⁊ ꝑpter eaſdē cauſas pp quas reuocatur dānatio.in auc̃. vt li/ber.decetero.col.vj.§.illud.ſm leges veteres ſufficit le/uis offenſa.C.de lib.⁊ eo.lib.l.ij.Itē hic habes ꝙ ſiue com/mittat libertus eccleſie ingratitudinem cōtra eccleſiam ſiue contra epiſcopum reuocaṫ in ſeruitutem:ſecus ſi contra alium de eccleſia.ſ.e.q.qui manumittitur.

Libertus ꝑpter in/gratitudi/nē reuo/caṫ in ſer/uitutem.

rum irrita ſit: qui per obe/dientie contemptū ingrati a actione tenentur.

Item ex concil.hiſpalenſi.

¶ Reuocentur in ſeruitu/tem eccleſiarū liberti q con/tra eius libertatē ſuperbiūt.

Octaua diſcuſſio b agita/ta eſt de quodā eliſeph ex familia agabinēſis ecclie qui ab epo ſuo traditus li/bertati de libertate cōfeſtim ad cōtumacie morbū tranſi/lijt:ſicqꝫ per ſupbiā nō ſolū eiuſdē epi malis vel inſidio/ſis artibus ſalutē ledere vo/luit:ſed etiā patronā eccliā libertatis immemor predāna/uit c:aduerſus quem ingrati actio canonū ⁊ legū auctori/tate iuſte dirigiṫ.ſ.vt imeri/te libertatis dāno mulctatus ad ſeruitutis nexū coact⁹ re/uocetur d:taliū enim ſtatus qui cōtra epm ſuū vel pſonā eccleſiā nituṫ decidi potius ꝙ̄ pſeruari cōuenit:vt quoꝝ libertas pernicioſa eſt ſit ſa/lutifera ſeruit⁹:⁊ q ſupbire voluerūt adepta libertate ꝓ/diti e diſcāt obedire ſubiecti.

Item ex pci.toletano.iiij.

¶ A patrocinio non diſce/dat eccleſie liberti ad ſacros ordines promoti.

De libertis aūt hec pre/cipit ſancta ſynodus vt ſi qui pſbyteri vel diaconi ab epis facti ſunt ſm modū quo ca/nones antiq dant licētiā ſint liberi:⁊ tñ a patrocinio eccle/ſie tā ipſi ꝙ̄ ab eis f ꝓgeniti nō recedant g. ¶ Ab alijs quoqꝫ liberti traditi ⁊ eccle/ſijs cōmendati ꝓ̄ocinio epi colligātur:⁊ ne cuiqꝫ donen/tur hoc a principe eps poſtu/let. ¶ Ne vero lōgīquitate tpis obſcuretur cōditio origi/nis:tēpore ſue manumiſſio/nis ſcribant liberti ꝓfeſſio/nem:qua ſe profiteanṫ de fa/milia eſſe eccleſie:⁊ ab eius obſeqo ſe nunꝙ̄ receſſuros.

Unde in co.concil.legitur.

¶ Profeſſionē ſue condi/tionis liberti eccleſie faciant.

Longinquitate b ſepe fit temporis:vt nō pateat conditio originis:vñ iaꝫ de/

e ¶ Proditi.i.de inobedientia conuicti.

De libertis.¶ Caſus. hoc.c.diuidiṫ in duas par/tes. In prima pte dꝫ ꝙ ſi liberti eccleſiaꝝ facti ſunt pſbyteri vel diaconi iuxta modū quē canones antiq do/cent ſint liberi:tñ a patrocinio eccleſie nec ipſi nec eorū filij recedere debent. In ſecūda parte dꝫ ꝙ libertos eccleſie cōmendatos dꝫ eps tueri:nec poteſt eps impetrare a prin/cipe vt eos alicui donet:qḋ intelligit.h.ſi manumiſſi fue/rant pleno iure:vel quo ad enus indebitū:vel in caſu non cōceſſo. Sed ego intelligo ſicut lr̃a ſonat:qꝛ lꝫ ſint eccleſie cōmendati non tñ ſunt liberti eccleſie:⁊ ideo eos eps donare non poteſt.ſecūda pars ibi:ab alijs quoqꝫ.

Diuiſio.

f ¶ Ab eis ꝓgeniti.Ergo filij libertoꝝ debēt obediētiam preſtare eccleſie patrone ſue ſicut ⁊ patres eorū:vt hic.⁊ C.de li.⁊ eoꝝ lib.libertine. Sed ꝯ.quod ex liberta naſci/tur ingenuū eſt:vt.C.de opē.lib.qḋ ex liberta. So.qdam intelligūt.l.illam libertine de filijs manumiſſis cū pa/tre ⁊ ante manumiſſionē natis:leges ꝯrias intelligūt de natis poſt manumiſſionē.ſed hoc ſtare nō pōt:qꝛ hic dꝫ tam ipſi ꝙ̄ ab eis ꝓgeniti. Itē ex ſequē.c.ſ.e.liberti.pꝫ ꝙ intelligiṫ de filijs natis poſt manumiſſionē:vbi dicit de futura ꝓle ꝙ ab ec/cleſie patrocinio ſe non pōt ſubtrahere. Ideo qdā dixerunt iſtud ſpāle eſſe in li/bertis ecclie:vt filij nati poſt manumiſ/ſionē patrū ſuorū ſint liberti ecclie. Tu dicas ꝙ filij nati p⁹ manumiſſiōeꝫ ſunt ingenui:ſunt tamē obnoxij ecclie quo ad quaſdā operas:q̄ conſiſtūt in honore: in aſſurgēdo ⁊ in ſa/lutādo. Itē ꝙ nō vo/cabūt eā in ius:alſ reuocanṫ in ſerui/tutē.vt in.c.ſeq.Jo.

Libertoꝝ eccleſie fi/lij ſunt ec/cleſie ob/noxij.

g ¶ Nō recedāt.hic hꝫ locū diſtinctio decre.ex de ſer.nō or/di.eo libentius.Eſt tñ hoc ſpāle in liber/tis eccleſie ꝙ etiā li/cet facti ſint ſacerdo/tes ꝙ pp ingratitu/dinē reuocanṫ i ſer/uitutē. vt.liiij.di.§. ex famulis.ſecus in famulis ꝓuatoꝝ.

¶ Ne vo. ¶ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ liberti eccleſiaꝝ non debēt ab eoꝝ patroci/nio recedere:ſed qꝛ factū ſepe lōginqui/tate tpis obſcuraṫ: ideo hic doceṫ vt li/berti tpe ſue manumiſſiōis ſcribāt profeſſionē qua cōfi/teantur ſe eſſe libertos eccleſie vel ab ei⁹ obſequio nunꝙ̄ receſſuros.⁊ ad hoc duo.c.ſequen.inducuntur.

Longinquitate.¶ Caſus. Statutum fuit in con/cilio toletano:vt liberti eccleſiarū profeſſionem fa/cere debeant qua cōfiteantur ſe eſſe libertos eccleſie ⁊ ab eius obſequio nō receſſuros. Sed cum idem cōcilium fuit iterum cōgregatum adiecit vt cū epiſcopus eccle/ſie fuerit defunctus ⁊ ei alius ſubſtitutus:oēs liberti ec/cleſie vel ab eis ꝓgeniti ſubſtituto pontifici infra annū a tēpore ſue ordinationis chartulas ſuas in cōſpectu ec/cleſie debeāt publicare ⁊ renouare:quatenus illi ſuū ſta/tum teneant ⁊ eccleſia eorū obedientia nō careat:ſi vero hoc contempſerint reuocentur in ſeruitutem.

h ¶ Longinquitate. Quia ſi per.x.an.ſteterit in liberta/te amodo liber habetur.vt extra de cōiuga.ſer. licet.ff. qui.⁊ a quib.ma.lib. non ſi.ſi cum.§.ariſto. vel ſi ma/ter alicuius tempore mortis eius ſe pro libera geſſerit: ⁊ filius eius per quinquēnium vixerit vt liber amodo liber erit.vt.C.ne de ſta.defun.l.ij.⁊.iij.ſed licet ſeruus fu/gitiuus ſe pro libero geſſerit:nō ideo eſt in poſſeſſiōe li/bertatis.vt.C.de agri.⁊ cenſi.l.cum ſcimus.in ſi.lib.xi. ⁊.ff.de acqui.poſſeſ.l.per eum.in fine.

a ¶ In anteriori. non determinat hic de quo dicat.
b ¶ Intra annū. Similiter ſi vaſallus infra annū non petit inueſtituram cadit a iure feudi: vt in conſti. frederici. imperialis. §. preterea. de feu. nec obſtat qd legitur extra de iureiurā. veritatis. vbi dicitur ꝙ nō iuratur ſucceſſori pape. pōt eniꝫ dici ſpecialem ibi eē indulgentiā. in emphiteota ſecus eſt qꝛ licet non ſoluat canonem infra annuꝫ tamē non expellitur vt. x. q. ij. hoc ius. Nota ꝙ hic excurſus anni priuat aliquem libertate. ſicut excurſus anni probat crimen. xj. q. iij. rurſus. ſic. xx. q. ij. puella. ſic extra de offi. ordi. paſtoralis. ſic. liiij. diſt. ſi ſeruus.

Liberti. ¶ hec eſt nona ps huius queſtionis in qua dicitur ꝙ ſi prelatus promiſit aliq̄ pro patrocinio teneatur. Ad hoc etiam ponit alios caſus in quibus poteſt fieri alienatio: ſcꝫ cauſa pietatis ꝛ neceſſitatis et vtilitatis: oēs alij ad iſtos tres modos reducuntur: ꝛ hoc probat. xj. auctoritatibus. Joan. de fa.

¶ Caſus. Statuitur in. c. iſto vt liberti eccleſie a patrocinio eccleſie nunq̄ꝫ recedāt: qꝛ eius patrona ſcilicet eccleſia nūq̄ꝫ moritur: nec poſteritas eoꝝ ſicut antiqui canones decreuerūt: ꝛ hoc in prima pte. In ſecunda parte dicit ꝙ liberti eorum ꝛ filij faciant pfeſſionez qua pfiteantur ſe eſſe libertos eccleſie: ꝛ ꝙ ab eius patrocinio non recedent: ne libertas in futura prole nō pateat: ꝛ ipa poſteritas a patrocinio ecclīe ſe nō ſbtrahat.

c ¶ Moritur. eccleſia enim nō poteſt eē nulla: vt. xxiiij. q. j. pudenda.

cretum eſt in anteriori[a] vniuerſalis cōcilij canone: vt pfeſſionem ſuā liberti eccleſie debeant facere qua pfiteanẗ ſe de familia eccleſie eſſe: ꝛ eius obſequiū nunq̄ꝫ relicturos: vñ his quoqꝫ nos adijcimus vt quotiens curſum vite ſacerdos impleuerit ꝛ de hac vita migrauerit: mox cū ſucceſſor eius aduenerit omnes liberti eccleſie vel ab eis pgeniti chartulas ſuas in cōſpectu oīum debent ipſi qui ſubſtituiẗ pontifici publicare ꝛ pfeſſionem in cōſpectu eccleſie renouare: quaten⁹ ſtatus ſui vigorē ꝛ illi obtineāt ꝛ obedientia eoꝝ eccleſia nō careat. Si aūt ſcripturas libertatis ſue intra annū[b] ordinationis noui ſui pontificis manifeſtare contempſerint: aut profeſſiōes renouare noluerint: vacue ꝛ inanes chartule ipſe remaneant: ꝛ illi origini ſue redditi ſint perpetuo ſerui. Item ex eo.

¶ Nec liberti nec eoꝝ poſteri a patrocinio diſcedāt eccl̄ie.

Liberti eccleſie (qꝛ nūq̄ꝫ eoꝝ moritur[c] patrona) a patrocinio eccleſie nūq̄ꝫ diſcedant nec poſteritas quidem eoꝝ ſicut priores canōes decreuerūt: ac ne forte libertas eoꝝ in futura prole non pateat ipſaqꝫ poſteritas ſeſe ab eccleſie patrocinio nō ſubtrahat: neceſſe eſt vt tā ijdeꝫ liberti q̄ꝫ ab eis geniti[d] pfeſſionem epo faciāt: per quam ex familia eccleſie libertos ſe eſſe fateanẗ eiuſqꝫ patrociniuꝫ nō relinquāt: ſed iuxta virtutem ſuā obſequiū ei vel obe

d ¶ Geniti. Propter hoc dixerunt quidā ꝙ ſpeciale eſſet in eccl̄ia ꝙ filij libertorum eccleſie ſint liberti eccleſie quod non eſt verum: ſed tamen quo ad quid ſunt aſtricti eccleſie vt ei aſſurgant vt eā non accuſent. ſ. eo. eps qui. cum. §. ſeq.

¶ Pro remuneratione. ¶ Caſus. Ponit hic gratianus ſextum caſum in quo res eccleſiarum licite poſſunt alienari: ſcilicet pro remuneratione facienda.

Quicunqꝫ. ¶ Caſus. Aliqui ſuſtinuerunt laboreꝫ pro eccleſia aliqua: prelatus illius eccleſie promiſit aliquid illis pro remuneratione laboris ſui: terrā ſcilicet vel aliquid aliud: poſtea volebat ſoluere pmiſſum: vnde queſitum fuit in concilio toletano vtrum ad hoc poſſit compelli de iure. Et reſpondetur ꝙ ſic. ꝛ hoc probatur auctoritate pauli: ita tamen vt illa remuneratio per conciliū prouinciale ꝯfirmeẗ.

e ¶ Suffragio. i. qꝛ ſuffragium preſtitit eccleſie conſilio: vel auxilio.

f ¶ Prouiderint. alicui.

g ¶ Promiſerint. Videtur ꝙ aliqs obligetur nudis verbis licet nō interceſſit ſtipulatio: vt extra de teſta. indicante. xxij. q. v. iuramenti. ꝛ. ſ. q. v. qꝛ ioānes quod verum. ꝛ poteſt dici quod competit actio ex nuda pmiſſione. ſ. cōditio ex canone illo. ſ. xxij. q. v. iuramenti.

Eccleſiaſticis. ¶ Caſus. Theodorus vir eloquentiſſimus cōſiliarius romane ſedis ſeruo aliquo indigebat: ꝛ ideo Grego. tradidit ei acoſinū ſeruū natione ſiculū: ꝛ vt hec donatio nullo tēpore valeat retractari ad cautelam futuri tpis ſibi fecit publicum inſtrm: qd Greg. ſubſcriptiōe roborauit.

Huius. ſ. largitatis.

Futuri. ſ. temporis.

h ¶ Voluntarijs. voluntarium vocat et tamen ipſe dicit in eſſe neceſſitatē: qꝛ ab initio eſt volūtariū: ſed poſtq̄ꝫ illud incepit teneẗ illud conſūmare: vt. C. de ac. ꝛ obli. ſicut. ꝛ habes h̄ ꝙ eccleſia tenetur ad antidota. extra de teſta. cum in officijs.

i ¶ Teſtimonio. i. inſtrumento ſuo quod fuit ei teſtimonium profuturum.

dientiam pbeant. ¶ Pro remuneratione impēſi obſequij res eccleſiaſtice vtiliter poſſunt donari. Unde in toletano concil. iiij. legitur.

¶ Que de rebus eccl̄ie in remuneratioñeꝫ obſequij pſtantur rata permaneant.

Quicūqꝫ ſuffragio[e] cuiuſlibet aliquid eccleſiaſtice vtilitatis puiderint[f] ꝛ p eo quodcūqꝫ cōmoduꝫ in remunerationē pmiſerint[g]: pmiſſi ſolutionem eos abſoluere oportebit: ita vt ad concilium cōprouinciale deferaẗ vt eorum cōniuentia confirmetur: qꝛ (ſicut paulus ait): Dignus eſt mercēnari⁹ mercede ſua. Item Grego. j. Timo. v. c.

¶ Serui eccleſiarum in eorum dominiū transferri poſſunt qui eccleſiaſticis vtilitatibus deſeruiunt.

Eccleſiaſticis vtilitatibus deſudantes eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere: vt qui ſe voluntarijs[h] obſequiorum neceſſitatibus ſponte ſubijciūt digne noſtris puiſionibus cōſolētur. Quia igitur theodorum virū eloquentiſſimū cōſiliarium noſtrū mancipiorū cognouimus miniſterio deſtitutū: ideo puerum noīe acoſinuꝫ natiōe ſiculū iuri dñioqꝫ ſuo dari tradiqꝫ pcipimus: quē qm̄ ex nr̄a auctoritate iā poſſidet: hui⁹ neceſſe fuit ſcripti p futuri tpis teſtimonio[i] ac robore largitatis ꝛ auctoritate fulciri: q̄ten⁹ (dño pte gente) ſecure cū ſemp ſine vllius retractationis ſuſpitione vt dñs valeat poſſidere.

¶ Miſerationis quoq;. ¶ Caſus. Ponit h̄. G. vij. capitulum in quo ſerui eccleſiarum miſerationis intuitu libertati donari poſſunt: et ſic quodāmodo alienantur.

Cum redēptor. ¶ Caſus. Dī in hoc. c. ꝙ Greg. intuitu pietatis duos ſeruos romane eccleſie. ſ. montanum et thomā manumiſit: et eis oē peculium qd̄ habebāt relaxauit: et hoc fecit ad inſtar ieſu xp̄i q venit in mūdum vt vinculū diabolice ſeruitutis rūperet: quo tenebātur aſtricti. vn̄ p̄cipit paterio notario vt ſcriberet iſtrumentū: cui greg. papa ꝓpria manu ſubſcripſit cum tribus p̄ſbyteris et tribus diaconibus.

a ¶ Cū redemptor. hic hī forma ſub q̄ fiunt manumiſſiones: et planum eſt.

b ¶ Juſgentiū. Alibi dī ꝙ iure diuino eſt inducta ſeruitus ſed de hoc dixi. ſ. di. j. ius gentium.

c ¶ Relaxamus. Sꝫ nōne eo ipſo ꝙ aliqs iter viuos manumittitur vī ei peculium datū niſi expſſe hoc adimaī. C. de pec. eiꝰ q li. meruit. l. vnica. Sed dicas ꝙ aliō eſt in libertis eccl'ie: nā ꝫ eis in manumiſſiōe nō lꝫ dari vltra ſummam. xx. ſolidorum: vt. ſ. eo. ſi quos.

Peculiū manumiſſis iter viuos videt ↄceſſum.

d ¶ Cū tribꝰ. Ergo nō requirit ↄſenſus oium vbi libertas daī. et hoc in fauorē libertatis fit: vt. C. de cōi ſeruo ma. l. j. ar. ↄ. liiij. di. c. j. ſ. e. ep̄s q. Item vī h̄ ꝙ ſigillum pape non facit chartā autēticā niſi adſit ſubſcriptio. Jo.

¶ Item ſerui.

¶ Caſus. Dictū eſt ſ. ea. q. ij. c. predia. ꝙ poſſeſſiones eccl'iarum non dn̄t a laicis fatigari. idem nūc dicit Gratia. de ſeruis eccleſiarum.

¶ Miſerationis quoq; intuitu ſerui eccleſiarum libertati donari poſſunt. Unde grego. montano et thome.

¶ Miſerationis et pietatis intuitu ſerui eccleſiarum poſſunt manumitti.

Cum redēptorª noſter totius conditor creature ad hoc ꝓpitiatus humanam voluit carnem aſſumere vt diuinitatis ſue gratia dirupto (quo tenebamur captiui) vinculo ſeruitutis p̄ſtine nos reſtitueret libertati: ſalubriter agitur ſi hoīes quos ab initio natura liberos ꝓtulit et iuſgentiū[b] iugo ſubſtituit ſeruitutis in ea natura qua nati fuerant manumittētis bn̄ficio libertati reddanī. Atq; ideo pietatis intuitu et huiꝰ rei cōſideratione pmoti: nos mōtanum et thomā famulos ſancte romane eccleſie: cui deo auctore deſeruimꝰ liberos ex hac die ciueſq; romanos efficimus: oēq; veſtrum vobis relaxamus[c] ſeruitutis peculiū: hanc aūt manumiſſionis paginā paterio notario ſcribendā dictauimus: et ꝓpria manu vna cū tribus[d] p̄ſbyteris prioribus et tribꝰ diaconibus ꝓ pleniſſima firmitate ſubſcripſimus vobiſq; tradimus. Actum in vrbe romana. Item ſerui eccleſiarum publicis angarijs nō debent fatigari. Unde in concil'. tole. iij. legitur.

¶ Serui eccleſiarum publicis angarijs non fatigentur.

Eccleſiarum ſeruos et epiſcoporum vel preſbyterorū vel oium clericorum[e] a iudicibus vel exactoribꝰ publicis in diuerſis angarijs fatigari dolemus: ꝓpter qd̄ omne cōcilium a pietate glorioſiſſimi dn̄i nr̄i poſcit: vt tales vſus deinceps inhibeat: ſed ſerui ſupradictorum officiorū in eorum vſibus vel eccleſie laborent. Si quis vero iudicū vel actorum clericū aut ſeruū clerici vel eccleſie in publicis ac priuatis negocijs occupare voluerit: a cōione eccleſiaſtica (cui impedimentū facit) efficiatur extraneus. ¶ Item ꝓ alimonia pauperū ꝓ redemptione captiuorum res ſacras diſtrahi licet. Unde Ambro. ait in lib. de officijs.

¶ Res ſacre qbus ex cauſis alienari debeant.

Aurum eccleſia hꝫ: nō vt ſeruet ſed vt eroget et ſubueniat i neceſſitatibꝰ. Quid eſt opus cuſtodire qd̄ nihil adiuuat? an ignoramus q̄ȝtū auri atq; argenti de templo dn̄i aſſyrij[f] ſuſtulerūt? Nōne meliꝰ ↄflat ſacerdos ꝓ alimonia pauperū ſi aliq̄ ſubſidia deſunt q̄ȝ ſi ſacrilegus cōtaminat et aſportat hoſtis? Nōne dicturus eſt dn̄s cur paſſus es tot inopes fame mori? certe habebas aurum vnde miniſtraſſes[g] alimoniā. Cur tot captiui in captiuitatem ducti nec redēpti ab ho-

e ¶ Clicorum. Ar. ꝙ eodē ꝑuilegio gaudēt ſerui clericorum quo eccleſie. ſ. xvj. q. j. ſi. ſr. ſi. lxxxvij. diſt. eos qui. et. lxxx. di. indicatum. Clerici enim et eorum mancipia ſunt exempta ab omnibꝰ muneribus ciuitatū niſi ſubſit magna neceſſitas. ex. de imu. ec. non minus. C. de epiſ. et cle. l. ij.

Clici ſunt a muneribus ciuilibus exēpti.

¶ Itē ꝓ alimonia. ¶ Caſus. Ponit h̄. G. viij. caſū in q̄ res eccleſie licite diſtrahi pn̄t. ſ. ꝓ alimonia pauperum: et redemptiōe captiuorum. et ad hec ſeq. c. iducūt vſq; ad. §. item largitate.

Aurū. ¶ Caſus. Ambroſius hūc caſū ſic poſuit: Amb. i hoc c. ponit tria gn̄a largitionis. Primū eſt cū res eccl'ie paupibꝰ vel captiuis largiūī. ſcd̄m eſt cū alienanī ꝓ tēplo edificando. tertiū eſt cū largiūī ꝓ cimiterio emēdādo vel ampliādo. In iſtis tribꝰ gn̄ibꝰ docet aurum et pecuniā eccl'ie nō eē ſeruādam ſꝫ erogandā tpe neceſſitatis: ꝙ ſi p̄latus nō fecerit aſportabit hoſtis: ſicut aſſyrij aurum et argentū de tēplo dn̄i ſuſtulerūt: et hoc primo dꝫ fieri de auro et argēto qd̄ nō ↄſiſtit in vaſis diuino offō deputatis. Si vō ſunt vaſa diuinis officijs d̄putata p̄rio nō ↄſecrata ſūt largiēda deīde ē: eaq̄ ſūt ↄſecrata i pios vſus ſūt expēdēda: ita tn̄ vt forma calicis i ſua forma nō remaneat niſi alie eccl'ie diſtrahaī laicis vō ↄfracta et ↄflata. h. hūc caſū ſic poīt amb. itēdit oſtēdere ꝙ res eccl'iaſtice debēt dari et alienari tpe neceſſitatis. Et ponit qnq; caſus qbus licite alienanī res eccl'ie. ſ. ꝓ alimonia pauperum: ꝓ redēptione captiuorum: ꝓ loco religioſo edificando: ꝓ cimiterijs ampliādis: ꝓ ſepulturis mortuorū extruēdis. In his q̄ dē vaſa p̄cioſa et ſacrata debent alienari alij eccl'ie in eadē forma: laicis ↄfracta et cōflata. Tribꝰ. qnq; poſuit: nō dicit tribꝰ: ſꝫ duo p̄mos ponit ſb vno mēbro: et duos vltimos ſub vno: mediū vero ſub tertio.

f ¶ Aſſyrij. i. babylonij qui cum nabuchodonoſor ceperunt hieruſalem et abſtulerunt vaſa de templo domini. ſ. de conſe. diſtin. i. veſtimenta.

g ¶ Miniſtraſſes. i. miniſtrare debuiſſes.

a ℭ Occiſi ſunt. ergo tũc demũ cuꝫ timet mors redimi dñt captiui. vt no. §.e.ſicut omnino
b ℭ Quid.id eſt ſimile illi.
c ℭ Timui.ſic forte ſe excuſabat.
d ℭ Spacia laxata. id eſt ampliata.
e ℭ In his tribus. in alimonia pauperum in redẽptione captiuorum in edificatiõe tẽpli vel augmẽtatiõe cimiterij.
f ℭ Myſtici.i.i forma calicis in quo myſticũ poculũ ſanguinis chriſti cõficitur:⁊ qḋ dixi de eccleſia intelligũt quidam de ecclia in qua eſt:qꝛ cuꝫ ſit res ſacra nõ poteſt vendi etiam alij eccleſie.⁊ de hoc notaui.x.queſtio.ij.hec ius.

Diuiſio. Gloria epiſcopi. ℭ Caſus. hoc ca.diuidiť in quattuor partes. In prima parte Hiero.reprehẽdit epiſcopos qui cum pauperes erãt vili cibo libẽter reficiebãtur:cũ vero facti ſunt diuites vel delitijs incũbentes cibos delicatos abhorrent:⁊ vt eos licẽti⁹ redarguat ſemetipſum talib⁹ cõnumerat. In ſecũda parte reprehẽdit epõs qui ornãt templũ gemmis ⁊ lapidib⁹ adinſtar ſacerdotũ ve.teſta.ſed de clericis ꝑ quos eccleſia gubernať nullam curã habẽt.⁊ dicit ꝙ in ve.teſt.fact⁹fuit ex precepto dñi ornatus in templo. In tertia ꝑte dicit ꝙ amico aliquid rapere furtum eſt:eccleſiã vero fraudare ſacrilegiũ eſt:⁊ de his que pauperibus ſunt eroganda ſubtrahere ꝓdonis ſuperat crudelitateť. In quarta ꝑte inuitat nos ad cõtẽptum diuitiaꝝ exẽplo cratis qui cũ athenas ꝑ

ſte occiſi ſunt [a]?meli⁹ fuerat vt vaſa viuẽtiuꝫ ſeruares ꝙ̃ metallorũ.his non potes reſpõſum referre:quid[b] enim dices?timui[c]ne tẽplo dei ornatus deeſſet:rñdet:aurum ſacra nõ querunt neqꝫ auro placẽt que auro nõ emunť:ornatus ſacroꝝ redẽptio captiuoruꝫ eſt:⁊ vera illa ſunt vaſa precioſa que redimunt aĩas a morte:ille verus theſaurus eſt dñi qui opať qḋ ſanguis eius operat⁹ eſt. Et poſt pauca: Nemo põt dicere cur paup viuit:nemo põt queri quia captiui redempti ſunt: nemo põt accuſare qꝛ templũ dei eſt edificatuꝫ:nemo põt indignari quia humãdis fideliũ reliquijs ſpacia[d]laxata ſunt:nemo poteſt dolere qꝛ in ſepulchris chriſtianoꝝ requies defunctorũ eſt:in his tribus[e]generibus vaſa eccleſie etiã initiata cõfringere cõflare vendere lꝫ. Opus eſt vt de ecclia myſtici[f]poculi forma nõ exeat nec ad vſus nefarios ſacri calicis miniſteriũ transferatur: ideo primũ intra eccleſiã q̃ſita ſunt vaſa que initiata non eſſent:deniqꝫ cõminuta:poſtremo ꝯflata ꝑ minutas erogatiões diſpenſata egẽtibus captiuorũqꝫ precijs profecerũt. Quod ſi deſunt noua ⁊ que nequaq̃ꝫ initiata videãtur:⁊ in huiuſmodi quos ſupra dixi vſus omnia arbitror pie poſſe conuerti.

Item Hiero.ad nepotia.

ℭ Non parietes templi ornare ſed pauperibus prouidere gloria epiſcopi eſt.

Gloria epi eſt pauperũ opibus ꝓuidere:ignominia ſacerdotis eſt ꝓprijs ſtudere diuitijs. Nat⁹ ĩ paupere domo ⁊ in tugurio ruſticano qui vix milio ⁊ cibario[g] pane rugiẽteꝫ[h] ventrem ſaturare poterã:nũc ſimilaꝫ ⁊ mella faſtidio. ℭ Item eiuſdẽ. Multi edificant parietes[i] ⁊ colũnas[k] ecclie ſubtrahũt[l]:marmora nitẽt:auro laquearia ſplẽdent:gemmis altare diſtinguiť ⁊ miniſtroꝝ chriſti nulla ẽ electio. Neqꝫ vo mihi aliqs opponat[m] diues in iudea templũ mẽſam lucernas thuribula patellas cyphos mortariola ⁊ cetera ex auro fabricata: tũc hec[n] ꝓbabanť a dño qñ ſacerdotes hoſtias ĩmolabant:⁊ ſanguis pecudũ erat remiſſio peccatoꝝ[o]:q̃ꝙ̃ hec oĩa ꝓceſſerit in figurã: Scriptuꝫ eſt aũt ꝓpter nos in q̊s fines ſeculorũ deuenerunt: nũc vero cũ paupertatẽ dom⁹ ſue paup dñs dedicauit portemus crucẽ[p] ⁊ delitias lutũ putemus. ℭ Itẽ eiuſdem: Amico rape quippiã furtũ eſt:eccleſiã fraudare ſacrilegiũ eſt:accepiſſe pauperibus erogandũ ⁊ eſuriẽtib⁹ plurimis illud reſeruare:vľ cautuꝫ[q] vel timidum eſt:aut qḋ aptiſſimi ſceleris eſt exinde aliquid ſubtrahere omniuꝫ predonuꝫ crudelitatẽ ſupat. Itẽ eiuſdem hiero.ad paulinũ. Crates ille thebanus hõ quõdaꝫ ditiſſimus cũ ad philoſophãdum athenas ꝑgeret magnũ auri põd⁹ abiecit:neqꝫ putauit ſe poſſe ⁊ virtutes ⁊ diuitias[r] ſiľ poſſidere. Nos ſuffarcinati auro xp̃ꝫ pauperẽ ſeqmur:⁊ ſub ꝓtextu elemoſyne priſtinis opib⁹ incũbãtes:quõ poſſumus aliena[s] fideľr diſtribuere q nr̃a timide reſeruamus? plen⁹[t] vẽter facile de ieiunijs diſputat:nõ hieroſolymis[u] fuiſſe ſꝫ hieroſolymis bñ vixiſſe laudãdũ eſt. ℭ Itẽ largitate etiã epi ſtipẽdiũ de reb⁹ ecclie clericis dare lꝫ cui⁹ ꝓfeſſio ſb̃ ꝓcarie noĩe fieri dꝫ. Qñ in cõci.tole.legiť.

ℭ Qui beneficiũ ab eccleſia accepit:eius profeſſioneꝫ nomine precarie faciat.

geret ad philoſophã dum aurũ ꝓiecit qḋ portabat cuꝫ nõ crederet ſe poſſe virtutes ſimul ⁊ diuitias poſſidere. ſecũda pars icipit ibi:multi edificãt.tertia ibi: amico rapere.quarta ibi:crates ille.
g ℭ Cibario. ſcilicet familie.
h ℭ Rugientem.i.famelicum.
i ℭ Parietes.i.imperitos.ſic.xlvj.diſti. ſunt nonnulli.
k ℭ Colũnaſ.i.pitos.
l ℭ Subtrahunt.i. non recipiunt. — j. Corin. thi.x.c.
m ℭ Opponat.arg. ab exemplis nõ eſſe argumentandum.
n ℭ Hec ꝓbabanť. Sed nõne hec hodie ꝓbanť a dño.ſ. de cõſe.di.j.⁊ calix. Ita. ſed nõ in ſupabundantiã vt nõ habeatur delectus perſonarum.lxxxvj.di.nõ ſatis.xlvij.di.ſicut.
o ℭ Pctõꝝ. venialium:qꝛ cerimonialia tollebant tm̃ venialia peccata:ſic hodie aq̃ bñdicta.vt.ſ. de cõſe.di.iij.aqua.
p ℭ Crucem.ſuſtinẽdo contumelias.
q ℭ Vel cautũ.cum id fit:qꝛ expectať maior neceſſitas.
q ℭ Timiduꝫ.ſi id facit qꝛ timet ne ſibi deficiat.
r ℭ Diuitias.nã vere philoſophãtes cõtẽnunt pecuniaꝫ.ff. de vaca.mu.l.in honoribus.§.pe.
s ℭ Aliena.i. res eccleſie.
t ℭ Plenus venter.i.prelatus plenus diuitijs.
v ℭ Nõ hieroſolymis.q.d.nõ tm̃ eſſe ꝑ latũ ſed opa prelati facere laudabile eſt.xxij.q.v.cauete.
ℭ Item largitate.
ℭ Caſus Ponit gratia.nonũ caſum in quo epi res eccliaſticas pñt alienať quo ad vſufructũ dando eas clericis ſub no

mine precarie: ⁊ ad hoc probandum inducit ſequens.c.

Ep. ¶ Caſus. Quidā ep̄s volebat cōcedere prediuꝫ eccleſie cuidā clerico quo ad vſufructū: queſitum eſt in cōcilio toletano qualiter ei concedere poſſet ne eccleſia preiudiciū patiatur ꝓpter diuturnā retentionem. Et rn̄det ſub pcario nomine dꝫ clericus ab eccleſia recipe ⁊ profeſſionē ſuā ſcribere: ⁊ qḋ ab eccleſia recepit fideliter colere: ne res deteriorētur: qḋ ſi quis facere ptēpſerit a pcaria repellet.

a ¶ Obſiſtat. de facto: nō de iure. vt. ſ. e. longinquitate.

b ¶ Cuiuſcūqꝫ epi ſcopi. ſ. xvj. q̄o. iij. ſi ep̄s. ⁊ c. clerici.

c ¶ Largitate. Sed quō ē largitas ſi dicitur precaria: cū de precaria certa pēſio ſtatuat. x. q. ij. precarie? Reſpō. nō eſt precaria ſed donatio gratuita quo ad vſufructū: ⁊ iō dicit ꝙ interueniat ſcriptura ne poſſit allegare pſcriptionē: nā p quātūcūqꝫ tēpus poſſideret nunqꝫ pſcriberet. vt. xvj. q̄o. iij. clerici. Fructuari⁹ eni non pōt pſcribere. in ſti. p quas perſo. no. acq. §. fructuarius. nec ille q alieno nomine poſſidet. vt extra de preſcrip. ſi diligenti. C. de preſcri. xxx. anno. male.

Fructuarius non preſcribit

Epe fit vt ꝓprietati originis obſiſtat[a] lōginquitas tp̄is: quapp ꝓuidēdum decreuim⁹: vt ſi qs clericorū ſtipēdiū de reb⁹ eccleſie cuiuſcūqꝫ[b] epi pcepit largitate[c] ſub pcarie[d] noīe debeat profeſſionē ſcribere: ne p retentionē diuturnā pīudiciū afferat eccleſie: ⁊ quecunqꝫ in vſu pcepit dꝫ vtiliter laborare[e]: vt nec res diuini iuris videant aliqua occaſiōe negligi ⁊ ſubſidiū ab eccl'ia cui deſeruiūt pcipere poſſint clerici: qḋ ſi qs coꝝ ptēpſerit facere ipe ſe ſtipēdio ſuo videbitur puare[f]. ¶ Religionis quoqꝫ intuitu ea in qbus eccleſia detrimētuꝫ nō patitur: monaſterijs tradi poſſunt.

Unde in toletano pci. legit.

¶ Licet religionis intuitu res eccleſie alienare.

Si ep̄us[g] vnā de parochianis eccl'ijs ſuis monaſteriū dedicare voluerit vt in ea monachoꝝ regularit̄ congregatio viuat: hoc de pſenſu pcilij ſui habeat licētiā faciēdi: qui etiā ſi de reb⁹ eccleſie p coꝝ ſubſtātia aliqḋ qḋ detrimētuꝫ[h] eccleſie nō exhibeat eidē loco donauerit ſit ſtabile: rei eni bn̄ ſtatuende ſanctū pciliū dat cōſenſum[i].

Item ex eodem.

¶ Nō vltra qnqgeſimā ptem reꝝ eccleſie monaſterio qḋ pſtruit ep̄o licet cōferre.

Bonerei dare pſiliuꝫ: ⁊ pſētis habet vite ſubſidiū ⁊ eterne remuneratiōis expectare cernit premium: quiſqs itaqꝫ epoꝝ in parochia ſua monaſteriū pſtruere forte voluerit: ⁊ hoc ex rebus eccleſie cui pſidet ditare decreuerit: nō ampli⁹ ibideꝫ qꝫ quinqgeſimā[k] ptem dare debebit: vt (hac tēperamenti eqtate ſeruata) ⁊ cui tribuit cōpetens ſubſidiū cōferat ⁊ cui tollit dāna grauia nō infligat. Ad eccleſiā vero que monaſticis nō informabitur regulis: aut quā p ſuis magnificare voluerit ſepulturis

d ¶ Sub precarie. i. ſicut ſolet fieri in precaria: non enim eſt hīc contractus precarie ſed donatio vſufructus epiſcopi. xvj. queſtio. iij. ſi epiſcopus. ⁊ capi. clerici.

e ¶ Laborare. id eſt colere.

f ¶ Priuare. Arg. clericum poſſe remoueri ab eccleſia ſi negligit agros vel alias vtilitates eccleſie. ſic. ff. de peti. here. ei qui partes. §. cum predia. ⁊. C. loca. l. ij. naꝫ ꝓpter negligentiam aliquis deponitur. vt. lxxxj. di. dictum.

¶ Religionis. ¶ Caſus. Ponit hic Gra. decimū caſuꝫ in quo poteſt ep̄s aliquid alienare de rebus eccleſie ſue: tradēdo eas monaſterijs cauſa religionis dūmodo eccleſiam ſuā nō ledit enormiter. ⁊ ad hoc inducit ſequē. c.

Si eps. ¶ Caſus. Quidā ep̄s volebat facere monaſterium de quadā eccleſia parochiali: ⁊ aliqḋ de rebus ep̄alis eccleſie ei cōferre volebat: vnde queſitū fuit in pci. toleta. vtꝝ hoc facere poſſet. Et rn̄det ꝙ ſic: dūmō de conſenſu capl'i hoc faciat: ⁊ eccleſie ſue detrimētū nō exhibeat.

g ¶ Si epiſcopus. hic habes ꝙ de ſeculari eccleſia poteſt fieri ab ep̄o monaſteriū. vt extra de eccle. edi. ad audientiā. ſed ecōuerſo nō poteſt. vt. xix. q. iij. que ſemel. extra de relig. do. inter quattuor. niſi fiat auctoritate pape. vt extra de cēſi. cum venerabilis. ⁊ extra ne cle. vel mo. c. relatum. vel vbi aliter nō poſſit locus reformari niſi p canonicos ſeculares. vt extra in eadem decre. inter quattuor.

Eccl'ia ſecularis pt pverti in monaſterium ſed non ec̄.

h ¶ Detrimētum. graue. ſi enim lederet eccleſiā grauiter poſſet reuocari. vt. ſ. e. apoſtolicos. in fi. ⁊. ſ. c. pxi.

i ¶ Cōſenſum. Quero de quoꝝ clericorum cōſenſu hoc intelligas: an de clericis ep̄alis eccleſie an de clericis parochie illius? Rn̄. de clericis eccl'ie cathedralis. Nā conſenſus clericorū eccleſie cathedralis reqritur circa ordinatōeꝫ ⁊ depoſitionem rerū eccleſiaſticarū. vt. xxiiij. di. epiſcopus. lxvj. di. relegiōi. ſ. e. alienatiōes. Lau. tn̄. ⁊. b. intelligunt etiā regrēduꝫ cōſenſum clericorū parochialis eccleſie. Nam iſti ſine culpa non dn̄t puari ſuis ſtipēdijs. xvj. q̄. vij. inuētuꝫ. vn̄ tn̄ ſufficere ſi ep̄us eis ꝓuidet neceſſaria vl' ibi vel alibi. vt extra de ec. edi. ad audiētiaꝫ. ij. ⁊ ſic videt̄ ꝙ eis inuitis poſſit hoc facere. ar. extra de exceſ. prela. ſicut vnire.

Ep̄s conuertēs eccl'iā ſecularē in ſingularem quoꝝ clericoꝝ conſenſum requirere debeat.

Bone rei. ¶ Caſus. Quidam ep̄s volebat edificare monaſterium in parochia ſua vel aliquā eccleſiam ſecularem magnificare apud quā forte ſe peliri volebat: ⁊ deſiderabat ditare monaſteriū vel eccliam de rebus eccl'ie ſue: queſitū ē in concilio toletano q̄ſtum mōaſterio vel eccleſie dare poſſit. Et rn̄detur ꝙ monaſterio dabit qnquageſimā parteꝫ de rebus eccl'ie ſue: dūmodo ei dāna grauia nō infligat: eccl'ie vō ſeculari nō ampli⁹ qꝫ cēteſimaꝫ dabit parteꝫ: ⁊ in arbitrio epi erit vt vel monaſterium tm̄ vel eccleſiam tm̄ debeat de rebus eccleſie ditare.

k ¶ Quinquageſimā. Sed nunqd ep̄s pōt dare centeſimā vel qnquageſimaꝫ ſine cōſenſu canonicoꝝ? Videt̄ ꝙ ſic. extra de his que fi. a prela. ſine pſen. ca. paſtoralis. etiaꝫ nō obſtāte iuramēto de nō alienādis rebus eccl'ie. vt extra de ec. edi. tua. nemo eni pōt accuſare epm̄ ꝙ tēplū dei edificauit. vt. ſ. e. aurū. Itē q: ſufficit ſemel a iure eē conceſſuꝫ: vnde nō eſt neceſſe regrere nouū cōſenſum. ff. de pdi. inſti. q ſub pditiōe. §. vlt. Sed p̄ extra de do. paſtoralis. extra de his que fi. a pla. cū vos. Tu dicas ꝙ lꝫ a iure permittat̄ ei talis donatio: tn̄ facit eādē de pſenſu clicoꝝ. vt. ſ. e. c. px. ſ. co. aplicos. vehemēter tn̄ obuiat illa decre. paſtoralis. niſi vis fiat lr̄e: vn̄ dic illis decre. ſtādum eſſe. Sed qd ſi ep̄s plures donatōes fecit: ita ꝙ oēs ſil' excedāt quinquageſimā: an dices vltimā reuocari vel oēs? vi. ꝙ tm̄ vltiā: q: ſola illa fuit vitioſa. vt. ſ. e. ſi quos. ⁊. xvij. q̄o. iiij. queſti. Ecōtra videtur ꝙ de qualibet donatiōe eſt detrahēdum. vt. C. de inof. do. ſi totas. ff. ad leg. falci. penales. §. annua. hec queſtio ſoluit̄ extra de dona. apoſtolice. Jo. quid iuris ſit de hoc in queſtionibus notaui. B.

Ep̄us poteſt dare qnquageſimam el cēteſimā.

Que ſingl.

a ℂ Cenſus. Propter hoc verbū cenſus dicit Lau.ꝛ.h.ꝙ de cēſu poſſet epſ dare partē:ſed nō de poſſeſſionibꝰ eccl'ie: alias reuocaret vel eo viuo vel poſt mortem ſuam: vt.xvj. q.iij.ſi ſacerdotes.ſed hoc falſum eſt:q: decre. dicit etiam de poſſeſſionibus.extra de dona. apoſtolice.

R Eligioſam.
ℂ Caſus. Quedam abbatiſſa poſtulauit a greg. vt quēdaʒ locū ſibi ꝯcederet in quo volebat ꝯſtruere mōaſteriū q̄ forte expulſa erat de ſuo mōaſterio cū ſua cōgregatione:q̄re greg.hcibus ſuis annuit. vñ mandat cuidā forte ſuo.ꝓcuratori vt tradat ſibi ꝛ ſucceſſoribꝰ ſuis iure ꝑpetuo poſſidēdā quādaʒ domū ꝛ hortum ꝛ hoſpitia q̄ itra eādem domū ianua ꝯcludit:vt ipſa abbatiſſa ſibi mōaſteriū ꝯſtruat:vt ibi cū ſua habitet ꝯgregatiōe.
b ℂ Religioſam.Ergo q dat domum vel aliā reʒ nō vł dediſſe ea que ſunt ānexa ei niſi expſſa fuerit. ſic lxiiij. di.ego lodouicus.Ar.ℨ.ff.ſi ſer.vēdi.teſtatrix.ff.de acti. emp.creditor.in fi.

non amplius ꝙ̄ centeſimam partē cenſus[a] eccl'ie cui ꝑſidet ibidem cōferre licebit:ea tñ cautela ſeruata:vt vnā tm̄ modo que placuerit ex his duabus remunerationem aſſumat. Item Grego.

ℂ Iure ꝓprietatis res eccleſie monaſteriorum edificijs tradere licet.

R Eligioſam[b] vitā eligētibus cōgrua nos oportet cōſideratione ꝓſpicere: ne cuiuſꝙ̄ neceſſitatis occaſio aut deſides faciat aut robur(qđ abſit)cōuerſationis infrigat: idcirco tibi auctoritate pñti ꝑcipimus q̄ten[9] domū poſitā in hac vrbe regione q̄rta iuxta locū qui appellat̃ gallinas albas vel hortum iuris ſancte ro.ec.cui auctore deo ꝑſidem[9] in qua cāpana quōdam vxor patricij māſiſſe dinoſcit̃:ſimul ꝛ hortū atꝙ hoſpitia q̄ intra eādeʒ domū ianua cōcluſit eidē debeas tradere ꝓprietatis iure ꝓculdubio poſſidendaʒ:in q̄ domo monaſteriū vbi cum ꝯgregatiōe ſua habitare poſſit(xp̄o adiuuāte)ꝯſtruere:ꝛ tā ipſa ꝙ̄ que in ei[9] loco honoreꝙ ſucceſſerit:ꝑdictam domum ꝛ hortum cum omnibus ad ſe pertinentibus (ſicut diximus)quieto ꝛ incōcuſſo iure a nobis pietatis cōſideratione cōceſſam valeat poſſidere†. Ecce oſtenſum eſt quomodo res eccleſie ſine culpa dari poſſint ꝛ cōſtare his quibus date fuerint.

ℂ Queſtio.iij.

Q Uo.iij.
Unc queritur.
ℂ Hec q.diuidit in duas ptes. In ꝑma q̄ꝛ ꝓbat p duo c.ꝙ ſi nihil habebat epſ cū fuit ꝓmotus: in morte ſua totum dʒ eccl'ie dimittere. ſecūda ibi:ſʒ queritur. Joan.de fa.
ℂ Caſus. hic tractat̃ iij.q.in q̄ ꝯcludunt̃ dicta dicendis:ꝛ vbi q̄rit̃ qd fieri debeat de rebꝰ illis q̄s cl'ici acq ſiuerūt de rebꝰ eccl'ie q̄ añ ſuā ordinatōeʒ nihil habebāt. Et certum eſt ꝙ qcqd cl'icꝰ acquirit de rebus eccleſie ꝛ ītuitu eccl'ie totum dʒ eccl'ie derelinquere:ſi vero intuitu ꝑſone aliquid acquiſierit poteſt relinquere cui vult:vt.ℨ.eo. c.j.ij.ꝛ.iij.
c ℂ Nunc querit̃.habeo ꝓ ſūma queſtionis qđ dꝛ in.c.j.

P Lacuit. ℂ Caſus. Statutū fuit in cōcilio cartha.vt epi pſbyteri diaconi ꝛ alij cl'ici q nihil habebant anteꝙ̄ ordinarent̃:ꝛ poſtea de rebus eccl'ie tm̄ ſuo noie poſſeſſiones cōparauerūt puniant̃ tāꝙ̄ inuaſores rerum dñicaꝝ:niſi ſue eccleſie cōmoniti eas reſtituāt. Si autē aliquid acqſiti fuerint intuitu pſone.ı.ex donatiōe amicoꝝ vel ſucceſſione ex teſtō vel ab inteſtato pñt de hoc face re qcqd volunt:dūmō a ſuo ꝓpoſito nō recedant: ſcʒ tali pecunia abutēdo: vt negociādo vel fenerādo:qđ ſi fecerint i̇ digni honore eccleſiaſtico iudicentur.

†
Unc queritur[c] ſi añ tēpus ſue ordinatiōis nihil hēre videbant qd de his fieri debeat que poſt ordinationem ſuam inueniſſe noſcuntur. De his ita ſtatutum eſt in cōcil'.cartha.iij.

ℂ De his qui primum nihil habētes tēpore ſue adminiſtrationis aliqua acqrunt.

P Lacuit vt epi pſbri diaconi vel qcunꝙ cl'ici q nihil hñtes[d] ordinant̃: ꝛ tpe epatus vel cl'icat[9] ſui agros ꝛ q̄cunꝙ ꝑdia noie ſuo[e] cōparant tāꝙ̄ rerū dñicaꝝ inuaſionis crīe teneātur niſi admoniti eccl'ie eadē cōtulerit: ſi aūt ipſis ꝓprie aliqd liberalitate alicuius vel ſucceſſiōe cognatiōis[f] cuenerit:faciāt inde qđ eoꝝ ꝓpoſito ꝯgruerit. Qđ ſi a ſuo ꝓpoſito retrorſū exorbitauerit honore eccl'iaſtico idigni tanꝙ̄ reprobi iudicent̃. Item ex ꝯci.tole.xj.

ℂ De miſtris q nulla eccl'ie occaſiōe ſed ſui vtilitate aliq acqrūt.

Q Uicūꝙ de ſacerdotibꝰ vel miniſtris ꝓ ſua vtilitate atꝙ amicitia quocunꝙ mō aut p ſcripture ſerie aliqd meruerint ab aliquo pcipe i rebꝰ eccl'ie nō poterit nūerari: ſʒ qđ exide voluerit facere ipoꝝ volūtatis arbitrio ſubiacebit:ꝙ ſi hoc poſt eoꝝ morte iordinatū forte remāſerit: eccl'ia cui ꝑfuit vel miniſter extitit:hoc ſibi in perpetuū vēdicabit[g].

d ℂ Habētes.Ergo ꝓpter paupertatem nec impedit̃ nec excuſat̃ etiā qs a platura. ſecus eſt in tutore: vt inſti.de excu. tu.§.ſʒ ꝛ ꝓpter paupertatem.
e ℂ Suo.hoc ſpāle eſt in eccl'ia ꝙ lʒ ſacerdos aliqd ſuo emat noie de pecunia eccl'ie ꝙ res illa ſtati fcā eſt eccl'ie:aliđ eſt i rebꝰ ꝓuatoꝝ:vt.C.de rei ven.ſi vt proponis.ꝛ de hoc notaui.ſ̄. e.q. ij.apoſtolicos. idē qđ hic dicitur habes. extra de pecu. cleri.c. j.ꝛ.c.inquirendum. ꝛ.c.ſi quis. Utrum autē preſumatur de rebꝰ eccl'ie vel de rebꝰ ſuis cōparaſſe dꝛ.ſ̄. e.q.j.ſint manifeſte.
f ℂ Cognationis. vſꝙ ad quartū gradum. C.de epiſ.ꝛ clericis.auc̄.licentiam.vel vſꝙ ad.vij. defertur ſucceſſio.argu. cōtra xxv. q.ij.c.j.

Q Uicunꝙ.
ℂ Caſus. Quidam ſacerdotes aliquid acquiſierūt ex artificio ſuo vel ex donatione amicoꝝ vel ex inſtitutione facta in teſtō: queſitū eſt in cōcilio toleta. vtꝝ eccl'ie ſue relinquere teneant̃: Et rñdetur ꝙ non: ſed dabunt cui voluerint: ſi vero poſt mortem ſuā remanſerit inordinatum eccleſia ſua in perpetuum vendicabit ſue vtilitati.ı. ſuo vtili officio.
g ℂ Uendicabit.ı. defendet quādo eccleſia inuenitur in poſſeſſione:ſed ſi heredes eſſent in poſſeſſione oporteret eccleſiam probare de iure ſuo:vt.ℨ.e.q.v.c.j.in fi.ſicut notaui.ſ̄.e. qđ.j. ſint manifeſte. Uel intellige quod hic dicitur cum nō habet ſacerdos heredes.in auc̄.de eccle.titu.§.ſi quis autem epiſcopus.col.vlti.ꝛ.ℨ.q. v.c.vlti.

Sacerdos emēs aliquid cui acquirit.

℃ Ecce. ℃ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis ꝙ ea que dant clericis intuitu ꝑſone dare poſſunt cui volũt. ℃ Sed querit. hec eſt.ij.pars huius.q. Jo.de fa. Et mouet granus incidenté qõnem vtrũ ea q̃ dant epo cõiter cũ eccleſia vel ſequeſtratũ ꝓ remedio aiaꝝ vel tertiã ꝑtẽ quã accepit de parochianis eccl'ie poſſit relinq̃re cui velit. Et de hoc quid iuris ſit in.c.ſequentibus diffinitur.

℃ Ecce ꝙ illa que nõ ex officio eccleſiaſtico ſed ex aliq̃ preſtatione ſue vtilitatis lucratus eſt poteſt dare qbus voluerit. ℃ Sed querit de his que ſibi cõmuniter cũ eccleſia: vel ſequeſtrati pro remedio anime offerunt: vel de tertia parte quã de rebus parochialiũ eccl'iaꝝ ſibi debitaȝ accipit ſi ea poterit dimittere quib⁹ voluerit. De his ita diffinit in cõcil. agatheñ.

℃ De põtificibus qbus ab extraneis vel cũ eccl'ia vel ſequeſtratim aliqd dimittitur.

Pontifices[a] quibus in ſũmo ſacerdotio cõſtitutis ab extraneis[b] aliqd aut cum eccleſia aut ſequeſtratiȝ dimittit aut donatur: qꝛ hoc ille qui donat ꝓ redemptiõe anime ſue nõ pro cõmodo ſacerdotis ꝓbatur offerre: non quaſi ſuũ ꝓprium: ſed quaſi dimiſſum eccleſie inter facultates eccleſie cõputabunt: qꝛ iuſtũ eſt vt ſicut ſacerdos habet[c] qd eccleſie dimiſſum eſt ita eccleſia habeat[d] qd relinquitur ſacerdoti. ℃ Sane quicquid per fideicõmiſſum aut ſacerdoti aut eccleſie forſitaſſe dimittitur cuicunq; alij poſtmodũ ꝓfuturum: id iter facultates ſuas eccleſia cõputare aut retinere nõ poterit[e].

Item ex concil. toletano.

℃ Epus tertiã partẽ ſibi debitaȝ eccl'ie relinq̃re poterit.

Epiſcopus ſi tertiam partẽ quam de rebus parochialiũ eccleſiaruȝ ſibi debitã nouit: eccleſie cui⁹ res eſſe patebit aut alteri eccleſie cõferre decreuerit licitũ maneat ⁊ irreuocabile[f] robur eius ſñia ferat. Queſtio.iiij.

Quod autẽ[g] querit ſi de ſuis ⁊ eccl'ie rebus aliq̃ acq̃ſiſſe noſcuntur cui proueniant ita diffinitur in eodem concilio.

℃ De his q de ſuis ⁊ eccl'ie rebus aliq̃ acq̃ſiſſe noſcunt.

Sacerdotes vel quilibet quibus eccleſiaſticarum rerũ cura cõmiſſa eſt quecũq; adminiſtratiõis ſue tẽpore emerint: ſi de reb⁹ ꝓprijs vel vile vel carũ habuerint ad eccleſie nomẽ cui preſunt chartarum cõficere inſtrumẽta ꝓcurent[h]: nõ enim iuſtũ eſt vt eccleſia que ſuſcepit extraneũ efficiat in alieno[i] diuitem ⁊ in ſuo[k] retineat fraudatorẽ. ℃ Hij vero q ſuarũ rerum noſcunt habere cõpendium ex oĩ re quaȝ poſt ordinationis ſue diẽ viſi ſunt cõquiſiſſe: ſiue nulla ſiue aliqua ſint inſtrumenta cõfecta: compenſatione[l] tam ſui iuris q̃ȝ eccleſiaſticaꝝ rerum habita (ſi ſe vtriuſq; rei quãtitas exequauerit) inter

Pontifices. ℃ Caſus. Hoc c. diuidit in duas ꝑtes. In prima ꝑte di. ꝙ ſi aliqs relinq̃t aliquid pontifici cũ eccleſia vel ſeparatiȝ ꝓ redẽptione aie ſue: totũ inter eccleſie facultates cõputabit. In ſcda parte dicit ꝙ ſi aliqd relinquit eccleſie vl' ſacerdoti alij reſtituendũ non dȝ inter facultates eccleſie cõputari. ſcda ꝑs incipit ibi: ſane qcqd.

Diuiſio.

a ℃ Pontifices. Idẽ in alijs.

b ℃ Ab extraneis. Si aliqd datur tm̃ epo illud nõ tenet diuidere cũ eccleſia: ſed lȝ aliqd det tantũ eccleſie illud diuidẽdum eſt cum epo: ⁊ diſtingue an a ꝓpinquo vel extraneo ſit relictum epo: vt habes diſtinctũ ex de teſta. requiſiſti. Si autem ſimplici canõico aliquid eſt relictũ illd non tenet diuidere cũ eccleſia: ſemp eni ꝑſumitur qd id qd datũ eſt prelato ſit intuitu eccleſie datũ. ⁊ eſt ſile. ff. de an. leg. annua. in. §.j. ff. de reb. du. ciuibus. Hoc tñ ſcias ꝙ aliud eſt dicere reliquo hoc canonicis iſtis: ⁊ aliud relinquo hoc eccl'ie iſti in ꝑmo caſu relictũ intelligo eis ⁊ non eccleſie. in ſecundo caſu eccleſie ⁊ ad vſum eorum: licet ſit argu. contra. ff. de re. du. ciuibus.

Eccl'ie data cuȝ epo diuidunt

c ℃ Habet. quo ad vſum.

d ℃ Habeat. quo ad proprietatem.

e ℃ Nõ poterit. tñ ſi eſt heres inſtituta ⁊ rogata reſtituere alteri hereditatem illã poteſt detrahere quartã: vt iſti. de fideicõ. here. §. ſed qꝛ. Sȝ ſi eccl'ie legaret aliqd vt illud eccl'ie reſtituat: de hoc dubitari cõſueuit an tũc poſſit partem de tali legato retinere: vt. C. cõmunia de leg. j. rñſo. j.

Legata eccleſie: an poſſint defalcari.

Epiſcopus. ℃ Caſus. Dr in hoc. c. ꝙ epus poteſt dare tertiã partem quã recipit de parochianis eccleſijs irreuocabiliter: vel eccleſie a qua recipiebat vel alteri eccleſie cui voluerit: quod intelligit. h. ſi velit ſubire onus fabrice reparande.

f ℃ Irreuocabile. cum de cõſenſu canonicoruȝ hoc facit: alias ſucceſſor poteſt illud reuocare: vt. xvj. q. j. poſſeſſiões. Et hic eſt ar. ꝙ ſi epus ſimplr' dedit aliqd eccleſie intelligit illud perpetuo dediſſe: vt xvj. qõ. j. qm̃ quicqd. Ar. ꝯ. xvj. q. j. poſſeſſiones. ⁊ dixi. x. q. ij. hoc ius. in fine.

Queſtio.iiij. Quod autem. Caſus. Hic ponit q̃rta. q. in qua q̃rit cui debeant dari res acq̃ſite cõiter ex reb⁹ prelati ⁊ eccleſie: qualr' debeãt diuidi: Et reſpondet ꝙ ꝓ rata precij dari debent diuidi inter eccleſiam et heredes prelati.

g ℃ Quod autẽ. Si de vtriuſq; ꝑcio empta eſt res pro rata ꝑcij diuidenda eſt inter eccleſiã ⁊ heredes prelati: vt. J. eo. ca. j. ver. hij vero. Jo.

Sacerdotes. ℃ Caſus. Hoc c. diuidit in duas ꝑtes. In prima ꝑte loquitur de reb⁹ quas ꝑlati emunt: ⁊ de pecunia eccl'ie: ⁊ tantũ ſuo noie: in quo caſu ſi de rebus ꝓprijs aliqd vile vel carum habuerint curẽt cõficere inſtrũa noie eccleſie cui ꝑſunt. In ſcda ꝑte loquit de rebus ẽptis cõit ex pecunia ꝑlati ⁊ eccl'ie q debẽt equalr' diuidi inter eccleſiã ⁊ decedentes heredes ſi ſe vtriuſq; rei q̃ȝtitas exeq̃uerit. ſcda pars incipit ibi: hij vero. Vile vel carũ iõ dicit: qꝛ ſi cõſtaret eos nihil habere: ſiue ſuo noie ſiue nomine eccleſie emerint totum eccleſia vẽdicabit. Et licet. c. videat loq in prelato tm̃: tamẽ ego Bar. brixi. idem intelligo in quolibet clico: vt. ſ. e. qõ. iij. c. placuit.

Diuiſio.

h ℃ Procurent. vt ſciant quantum habent de rebus eccleſie ⁊ quantum de proprijs rebus.

i ℃ In alieno. i. in rebus ꝓprijs ipſius ſacerdotis que ſunt aliene eccleſie: vel proprie intelligas poni.

k ℃ Et in ſuo. ideſt rebus eccleſie.

l ℃ Cõpenſatione. i. cõputatione vel cõparatione vel collatione: hoc vult dicere ꝙ cõputabit q̃ȝtum de ſuis reb⁹

Acquiſita de bonis eccľie ⁊ de bonis clericorū ad quos pertinebunt.

⁊ q̄ſtum de rebus eccleſie redit ꝓ re empta: vt ſm hoc diuidat̃ iter eccleſiā ⁊ heredes defuncti. Sȝ pone poſtq̄ȝ adeptus eſt eccleſiā nullos ſūptus voluit facere de pͥmonio ꝓprio: ſed qcqd emit: emit de pͥmonio ꝓprio tm̄: ⁊ ſolis redditib⁹ eccľie fuit vſus. Ui ꝙ cōputandi ſunt illi ſūptus quos facere cōſueuit: vel quos facturus fuiſſet de ꝓprio pͥmonio: acſi non haberet eccľiaȝ: vt. ff. de peti. here. ſed ⁊ ſi. §. adeo autē. in fi. Et ſic ꝓprie ponit̃ hoc verbuȝ cōpenſatiōe. Itē nō debēt negligere lucrū eccľie pp lucruȝ ſuū: vt. ꝟ. c. ꝓxi. vel itellige qḋ hic dicit qn̄ dubiuȝ eſt an de reb⁹ eccľie an de ſuo pͥmonio emerit: nā tunc diuidi deberet ſȝ q̄ſtitatē ſui pͥmonij ⁊ reꝝ eccleſie.

a ❡ Cōquiſitio. i. cōquiſitū. ſic. C. cōi diui. ad officium. ff. de vſufruc. ſed ⁊ ſi quis §. interdum.

❡ Si qs. ❡ Caſus. Supra oſtenſum eſt qd iuris ſit de rebus ꝓprijs clicoꝝ ⁊ reb⁹ eccľie: ſed q2 occaſiōe rerū eccľiaſticaꝝ clerici in rebus ꝓprijs patiunt̃ detrimentū vel ecōuerſo: iō dicit Gra. ꝙ viciſſim debent ſibi reſtituere detrimentum: ⁊ ad hoc inducit ſequens. c.

Q Uicunq̄ȝ. ❡ Caſus. Docet in hoc. c. ↄcilium brachareñ. ꝙ ſi platus res ꝓprias augmētando aliqḋ detrimētum vel dānum rebus eccľiaſticis itulerit totū dȝ eccleſie reſarcire. Si vͦo aliqd de rebus ꝓprijs ꝓ vtilitatibus eccľiaſticis expenderit vľ occaſione eccleſie in rebus ꝓprijs paſſus eſt detrimentuȝ: ſi hoc probare poterit totū ſibi de rebus eccleſie reſtituatur. Que aūt ſequunt̃ plana ſunt vſq̄ȝ ad queſtionem.

eccleſiam ⁊ decedentis heredes equo iure cōquiſitio[a] pertinebit. ❡ Si qs vͦo ꝓ cōpendio ſuaꝝ reꝝ eccľie reb⁹ detrimētū itulerit vľ ſi ocaſiōe reꝝ eccľiaſticaꝝ i reb⁹ ꝓpͥjs dtrim̄tū paſſ⁹ fuerit viciſſi q lucꝝ ſētiūt dtrim̄tū paciētib⁹ r̄ſarciēt. Un̄ in ↄciľ. bracharē. legit̃.

❡ Reſarciant detrimenta ſacerdoti vel eccleſie q̄ alterius occaſione alter ſenſerit.

Q Uicūq̄ȝ ſub hoc neglectu[b] res diuinas laborare[c] diſtulerit ſpāli placito diſtringēdus eſt: vt ſi de reb⁹ vel augmentis eccľie q̄ſtum laboribus ſuis ꝓprie[d] auxit: ⁊ ex hoc eccľiaſticis reb⁹ aut neglectuȝ[e] laboris exhibuit: aut minoratione vel ꝑditionem induxit: qcqd in rebus eccľie minuit ille reſtituat: ex cuius reb⁹ atq̄ȝ ſuffragijs ſuos cōuictus fuerit ampliaſſe labores: ꝙ ſi aliqd ꝓ vtilitatibus eccľie aut ſubſtātie expēdit aut diſpēdij vel ꝑditionis quippiā ptulerit: ſi hoc comprobare potuerit totum illi a rebus eccleſie eiuſdē reformabitur ꝓ cuius[f] vtilitate id expendiſſe ꝓbatur. Si vͦo de rebus eccľie tm̄mō aliq̄ acq̄ſiſſe noſcunt̃: ⁊ ad nomē eccleſie inſtr̄a debēt cōponere: nec aliqb⁹ poterūt illa dōare. Un̄ in agathen̄. cōciľ. legit̃.

❡ De his que ſacerdotes emunt: ad eccleſie nomen ſcripturam faciant.

P Reſbyter cum dioceſim tenet de hijs que emerit ad eccleſie nomen ſcripturā faciat: aut ab eius (quam tȝ) eccľie ordinatione diſcedat.

Queſtio.v.

T Eſtamēta[g] vero non lȝ eis cōficere niſi de proprijs reb⁹. Un̄ greg. ſcribit lucidio ep̄o

❡ Quomodo de reb⁹ eccleſie liceat teſtari ſacerdotib⁹.

N Ulli dubiū eſt ꝙ ſicut ſacerdotib⁹ res in epiſcopatu acq̄ſitas nulla ē alienandi licentia: ita de his q̄s antea habuerūt quicqd iudicare voluerint nō vetentur. Itaq̄ȝ fraternitatē tuam tpe quo ad nos fuit cōqueſtaȝ eē recolim⁹ ꝙ q̄dam mobilia q̄ ↄſtātinus deceſſor vr̄ luminoſe ancille dei ⁊ fratribus ſuis teſtamēti ſerie legati titulo dereliqt iam ep̄s acq̄ſiſſet decreuiſſeq̄ȝ nos vt (ſi hoc[h] cōſtat) nullum ex his eccleſia veſtra p̄iudiciuȝ pateretur: qḋ ⁊ vos opȝ recolere: ⁊ moleſtiaȝ aliquā predicte ancille dei nō facere: nec ei ſine cognitione de his que poſſidet quicquam auferre.

f ❡ Pro cuius. ſic ex̄ de ꝑeu. tū. ꝓ cā. Qō. v. T Eſtamenta. ❡ hec. q. diuiditur in duas partes. In prima ꝓbat per qncq̄ȝ. c. ꝙ preſbyter vel alius clericus pōt de rebus ꝓprijs facere teſtamentū. ſecunda ibi: ſed ſi epiſcopus. Joan. de fa.

❡ Caſus. hic intitulatur qnta. q. qua q̄ritur an liceat clericis cōdere teſtm̄: Et certum eſt ꝙ ſi hn̄t propria: q2 nō renunciauerunt ꝓprijs de rebus ꝓprijs pn̄t cōdere teſtm̄: vt. ꝟ. c. j. ⁊. ij. minus aūt idonee heredes nō pn̄t inſtituere: vt. xxiiij. qō. ij. ſane. de rebus aūt eccleſie teſtari non pn̄t niſi tm̄ de ſuo eccleſie recompenſent: vt. ꝟ. c. ſi epiſcopus.

g ❡ Teſtamēta. Nec aliqd dare nec teſtm̄ condere lȝ de rebus eccleſie: ſi tm̄ cōſuetudo hȝ poteſt mobilia aliqua dare: vt ex̄ de teſta. ad hec. ⁊. c. q2.

N Ulli dubiuȝ. ❡ Caſus. Lucidius ep̄s conqueſtus eſt Grego. ꝙ cōſtantinus ſuus anteceſſor reliquit luminoſe ancille ⁊ fratribus ſuis in teſtō et noie legati quedam mobilia q̄ ipſe conſtantinus acq̄ſierat poſt tp̄s ſue ordinationis. Et rn̄det grego. ꝙ ſicut res in epiſcopatu acq̄ſitas alienare nō poteſt prelatus: ſic res ꝓprias poteſt relinquere cui vult. vnde ꝓpter hoc eccleſia nō dȝ preiudicium pati ſi poteſt conſtare res legatas poſt ordinationē acquiſitas: ipſe aūt reuerſus luminoſam illam ſuper his rebus inquietabat: precipit ergo Greg. ſibi ꝙ ſine cauſe cognitione nihil de his que poſſidet luminoſa auferre preſumat. h. vero ſic caſum breuiter ponit: Conſtantinus ep̄s teſtamentū fecerat: in teſtamento legauerat quedam luminoſe que dicebant̃ fuiſſe eccleſie. Lucidius eius ſucceſſor volebat ea reuocare: ſcribit ergo ei Grego. vt de hoc cognoſcat̃ ordine iuris: ⁊ ſi cōſtiterit illa fuiſſe eccleſie ordine iuris reuocent̃. Nam ex quo illa eſt in poſſeſſione non debēt ei auferri ſine iudiciali cognitione. ſed prior verior eſt ⁊ magis videtur littere conſonare.

h ❡ Ut ſi hoc. Ideo ep̄o incumbit ꝓbationis onus: q2 ille erat in poſſeſſione: vt dixi. ſ. e. q. j. ſint manifeſte.

b ❡ Neglectu. i. q2 negligit res eccleſie augendo ſuas.

c ❡ Laborare. i. periclitari vel colere.

d ❡ Proprie auxit. i. in rebus ꝓprijs locupletatus eſt.

e ❡ Aut neglectū. hic habes ꝙ ſi platus aliquid negligit acq̄rere eccleſie ſue cū poſſet: ⁊ maluit ſibi acquirere ꝙ hoc imputatur ei: ⁊ de hoc tenet̃ ad inſtar tutoris: vt C. arbi. tu. quicqd. nec enim preponere dȝ vtilitatē ſuaȝ vtilitati eccleſie: ſicut nec tutor vtilitatē ſuam vtilitati pupilli. ff. de admi. tu. tutor. §. j. ff. cōmo. ſi vt certo. §. cōmodatum. in fi. ⁊. vij. q. j. preſentium. ⁊. c. placuit.

Prelatus tenet̃ acq̄rere eccleſie ſue.

OBitum. ¶ Caſus. Significatũ fuit Grego. ꝙ theodorus eps in obitu ſuo de reb⁹ eccleſie teſtm̃ ꝯdiderat: quare papa precepit cuidã vt ſubtiliter inquirat an de reb⁹ eccleſie teſtamentũ cõdiderit: qḋ ſi inuenerit oia de reb⁹ eccleſie alijs relicta modis oib⁹ reſtituant eccłie. l.iij. §. adqrere. ⁊ l. vlt. ſꝫ ſec⁹ ē: qꝛ nec mors nec furor nec pretẽtis pnia ĩpedit ratihabitionẽ: vt. ff. rẽ ra. ha. bonoꝝ. c ¶ Monaſterio. Sed nõne canõ pmittit ei legitimam portionẽ dare monaſterio ad cõſtruendũ monaſteriũ? Sic: ſed nõ ad dandũ. Uel fuit hic vltra legitimã portionem datũ. ẜ. ea. q.ij. bone. ⁊ c. ſi quos.

a ¶ Intereſt. ſ. vt heres vniuerſa reſtituat: vt. xvj. qõ. vj. ſi epm. ⁊ ẜ. e. q.ij. eps.

QUia ioannes. ¶ Caſus. Ioãnes archieps rauennas quoddã monaſterium cõſtruxerat iuxta eccleſiã apollinaris in ciuitate rauẽne: ⁊ ſupplicauit Greg. vt bona que illi monaſterio cõtulerat confirmaret: poſtea in mortis articulo cõſtitutus teſtamentũ cõdidit de rebus eccleſie: ⁊ precipit in teſtõ: vt que ꝓ ſato monaſterio cõtulerat irreuocabiliter apud ipm remaneret: quo mortuo ſucceſſor eius marianus volebat oia reuocare: Sed cũ fuiſſet ſignificatũ Greg. cõfirmauit ea que illi monaſterio fuerãt per ioãnem collata: nõ ꝙ eius ſequatur vltimã volũtatẽ: ſed qꝛ pmiſerat hoc ſibi viuenti. vñ Grego. mandat mariano archiepo vt oia illa firma ſtudeat ſtabilitate ſeruare: ſed oia illa que rõne teſtamẽti ſunt data vel facta in dãnum eccłie ſue nullam habeant firmitatem.

b ¶ Supmaꝫ. Not. ꝙ lꝫ ſit magn⁹ fauor vltime volũtatis: tñ potius ſequit hic voluntatẽ viuentis qꝫ morientis. Itẽ ar. ꝙ lꝫ aliqua volũtas nõ valeat tanqꝫ teſtm̃ valet tñ tanqꝫ ſimplex donatio: qḋ eſt ꝯ l. ff. de iure codi. l. j. Sed videt ꝙ poſt mortẽ epi nõ poſſit rata haberi donatio facta ab ipſo: qꝛ opꝫ. ſ. ꝙ eo tẽpore rata habeat quo poteſt donatio fieri: vt ff. de acqui. here. ſi qs alicui. ff. de do. poſ.

✠ ¶ Adõ en ⁊ quãdo ſubtilitas ſit approbanda vel nõ. no. ſn. c. inter corpalia. de traſla. pla. ff. de ꝟ. ob. l. ſi ſeruuꝫ §. ſequit. glo. ⁊ que ibi no. in addi. xxiij q. iij. ſicut ſcũ viri.

Idem. ¶ De eodem.

OBitũ theodori epi dilectionẽ tuã credim⁹ cognouiſſe: ſed qꝛ teſtamẽtũ dicitur cõdidiſſe ſubtiliter ✠ te (ne qd de rebus eccleſie ſue cõſumpſiſſet) opꝫ inquirere: ⁊ ſi quidem eũ exinde aliquid incõgrue minuiſſe didiceris: ita age vt res ab eo cuius intereſt[a] modis omnibus reparẽtur. Item Grego. mariano archiepiſcopo rauennati.

¶ Que monaſterijs ab epo ꝯferunt reuocari nõ debent.

QUia ioãnes quõdam ꝓdeceſſor tuus ſepi⁹ a nobis expetijt: vt ea q̃ in monaſterio illo cõtulerat quod iuxta eccleſiã ſancti apollinaris ipſe cõſtruxerat nr̃a auctoritate debuiſſemus firmare ⁊ hec facturos nos eſſe ꝓmiſimus. Fraternitatem veſtram neceſſario ꝓuidimus adhortandã: vt nihil de his q̃ illic cõtulit atqꝫ conſtituit aliquo modo patiat iminui: ſed oia firma ſtudeat ſtabilitate ſeruare. Huius igit monaſterij ⁊ collectaꝝ illic reꝝ: qꝛ in teſtamento qḋ cõdidit feciſſe noſcit mentionẽ: ſciẽdum vobis eſt nõ nos ideo ea cõfirmaſſe qm̃ ei⁹ ſupmã[b] ſequimur voluntatẽ: ſed qꝛ hoc ei (ſicut diximus) viuẽti ꝓmiſim⁹. Hec itaqꝫ omnia ſic ſollicite fraternitas veſtra iplere feſtinet quatenus ⁊ q̃ in ſupraſcripto monaſterio[c] cõſtituit ⁊ a nobis ſunt cõfirmata ſeruentur: ⁊ illa que in dãno dari vel fieri per teſtm̃ ſue decreuerit eccleſie nullã prohibente lege obtineãt firmitatẽ. Itẽ ex ꝯci. hiſpalẽ.

¶ Que ante ſuam ordinationem vel poſt hereditaria ſucceſſione acquiſiuit epiſcopus: cui vult derelinquat.

RIrum ab hinc ⁊ ppetuo manſurũ eſſe decreuimus vt epiſcop⁹ res ſui iuris quas ante epiſcopatuꝫ aut certe in epiſcopatu[d] hereditaria ſucceſſione acquiſiuit ſcḋm auctoritatẽ canonicã cui vult cõferat: ⁊ quicquid vult de eis faciat: poſtqꝫ autẽ eps factus eſt quaſcũqꝫ res de facultatib⁹ eccleſie aut ſuo aut alterius noĩe comparauerit decernimus vt non in ꝓpinquoꝝ ſuorũ ſed eccłie cui ꝓeſt iura deueniant. ¶ De rebus vero eccleſiaſticis teſtari licet epo ſi tantũdem de ꝓprijs reſtituat. Unde in agathenſi cõcilio ſtatutum eſt.

¶ Quo pñt eẽ rata q̃ de eccleſie ꝓprietate teſtõ legant.

SI eps cõdito teſtamẽto aliqd de eccleſiaſtici iuris ꝓprietate legauerit[e] aliter nõ valebit niſi tantũdem[f] de ꝓprij iuris facultate ſupple✠uerit. ¶ Sed ſi eps vel gli✠bet ex gradu eccłiaſtico inteſtatus defunct⁹ fuerit: nec aliqui inuẽti fuerint q iure cognationis ei ſuccedãt eccleſia ſua ei ſuccedat in integrum: nec licebit alicui aliq̃ ex rebus eius ꝓſumere. Unde in terraconeñ. ꝯcil. ſtatutũ eſt.

¶ Epiſcopo inteſtato eccleſia ſuccedat ex itegro.

SIcubi defunctus fuerit eps inteſtatus poſt hanc diffinitionẽ a preſbyteris ei⁹ ⁊ diaconibus de rebus ipſi⁹ breuis cõſcriptio fiat a minimo vſqꝫ ad maximũ. i. de vtẽſilibus ⁊ oi ſuppellectili: ita tñ vt ſi qs exinde vel ꝓſumpſiſſe aliqd vel occulte tuliſſe fuerit cõuictus ſcḋm furti tenorẽ reſtituat vniuerſa. Itẽ ex ꝯcil. triburieñ. ¶ De codẽ.

RIruꝫ ab hinc. ¶ Caſus. Quẽſitũ fuit in concilio hiſpaleñ. cui debeat eps relinquere res quas ante epatuꝫ vel poſtea acquiſiuit hereditaria ſucceſſiõe? Rñdetur ꝙ poteſt relinquere cui vult: illa vero q̃ de rebus eccleſie ſuo nõie vel alterius cõparauit in iure ſue eccleſie tm̃ deueniant. Sequens §. cum. c. ſequen. per ſe planus eſt.

d ¶ In epatu. Contra. in auc. de ec. ti. §. interdicimus. colla. vlti. vbi dr̃: Quocũqꝫ modo res aliqs acquiſiuit poſt epatum niſi iure cognationis ad eũ puenerint nõ poteſt eas relinq̃re alij qꝫ eccleſie ſed illud non tenet.

SI epiſcopus. e ¶ Legauerit. Licet enim heres teneat redimere rem legatam a defuncto vel dare eius eſtimationẽ: vt inſti. de leg. § nõ ſolum. ſecus tamen eſt cum legat res eccleſie: vt extra de teſta. filius.

f ¶ Niſi tantũdem. vt. ẜ. ea. qõ. ij. ſi quis qualibet.

¶ Sed ſi epiſcopus. ✠ Hec eſt ſecunda pars huius. q. Jo. de fa.

¶ Caſus. Dictuꝫ eſt ẜ. ꝙ eps vel clericus res ꝓprias poteſt relinquere cui vult: Nunc vero oſtendit Gra. ꝙ ſi epiſcop⁹ vel clericus ab inteſtato decedat: nec aliquos habeat conſanguineos qui ei ſuccedant ſua eccleſia oia vẽdicabit: vt. ſ. c. j. ⁊ ij.

SIcubi. ¶ Caſus. In cõcilio terraconẽ. ſtatutum fuit: vt ſi eps decceſſe-

rit ab inteſtato pſbyteri ⁊ diacones ipſius eccleſie de rebus ipſius faciāt inuētarium a minimo vſq; ad maximū: ita vt ſi quis aliquid de illis fuerit furatus: ⁊ de hoc conuictus ſm tenorem furti reſtitutionem faciat.

Quicūq;. ¶ Caſus. Di q̄ ſi qs cleric⁹ ſine cognatiōe ⁊ ab iteſtato deceſſerit hereditas ei⁹ deuoluat ad eccliaȝ.

a ¶ Deuoluat. Eccleſia em̄ eſt ei ꝓximus heres: vt ex̄ de pe. pſbyteri. Cōtrariū tn̄ eſt huic extra de ſuc. ab inte. c. j. ⁊. ij. ſȝ illud fuit locale: vel illud intelligitur ſecundum iſtud.

b ¶ De ſcimonialibus. Ar. eſt ꝙ ꝓ ſanctimonialib⁹ the ſaurizare ꝙ pn̄t hic ꝓpria: q: veſtē religioſaȝ pōt qs habere in domo ꝓpria. xxvij. q. j. de viduis. ad id facit. xxvij. q. j. ſi qs rapuerit. tn̄ taliū monialiū vita cōdēnatur. xviij. q. ij. perniciosā. Jo. Cauſa xiij

Quicūq; ex gradu eccleſiaſtico ſine teſtamento ⁊ ſine cognatiōe deceſſerit hereditas eius ad eccleſiam vbi deſeruiuit deuoluatur[a]. ſimiliter de ſanctimonialibus [b]aſſignatur.

¶ Cauſa.xiiij.

Joceſani. Caus Supdictū eſt in. xij. cā ꝙ qdaȝ clerici nō debēt hr̄e ꝓpria: ſed ne aliqs qreret vnde viuere debēt oſtēdit. Gra. ꝙ de decimis ⁊ oblationibus viuere debent: ſed q: de decimis ⁊ oblatiōibus et ſepulturis ſepe oritur contētio inter clericos ⁊ etiam laicos: ideo Gratia. ſubnectit hanc. xiiij. cauſaȝ in qua oſtendit quid de decimis ⁊ oblatiōibus ⁊ ſepulturis ſit obſeruādum. Et vt cōpetentius agat ꝓponit thema: de quo duas elicit queſtiones. Eſt ergo caſus thematis tal: Quidaȝ laici hoſtili metu compulſi in aliā dioceſim domicilia tranſtulerāt: antiqua tn̄ predia ſemp colebant quoꝝ decimatiōes per. xl. annos ſoluerūt illi eccleſie ad quā tranſierūt: ⁊ apud eā ſibi ſepulturas elegerūt: elapſis. xl. ānis clerici qb⁹ quōdaȝ pſoluerant: ⁊ a quibus tráſierunt ceperunt mouere qōnem. Queſtio. j.

Joceſani cuiuſdam baptiſmalis eccleſie cladibus bellorū preſſi hoſtili metu cōpulſi domicilia ſua trāſtulerunt in aliam dioceſim: predia tn̄ antiqua nō deſierūt colere: ceperūt perſoluere decimas illi eccleſie: in cui⁹ dioceſim trāſierunt: et apud eā ſibi elegerūt ſepulturas: trāſactis. xl. annis clerici qbus quōdaȝ pſoluerant decimas ceperūt mouere q̄ſtionē in eos qui ab iſtis accipiūt primitias ⁊ decimas: veniūt ad cām. ¶ Modo primū querit: ſi illi quorum domicilia ſunt in dioceſi huius baptiſmalis eccleſie debeāt perſoluere decimas illi eccleſie: ⁊ celebrare ſuas exequias apud eā eccleſiam: in qua quōdam hec fiebāt a parētibus eorūȝ? ¶ Secūdo an preſcriptiōe tpis ius percipiēdi decimas ⁊ funerandi tollatur. ¶ Queſtio. j.

Quod[c] priori eccleſie hec oīa iure perſoluēda ſint actores his argumentis probare contēdunt. Conſtat vnāquāq; baptiſmalē eccleſiam habere dioceſim ſibi legitime aſſignatā: ſicut ⁊ parochiales eccleſie habēt parochias ſibi diſtributas.

Unde Dionyſius epiſcopus ſeuero epiſcopo.

¶ Singuli ſacerdotes ꝓprias debēt habere eccliās.

Quod priori. ¶ Hec. q. diuidit in tres partes. In quaꝝ pma ꝓbat ꝙ poſtq̄ eccleſie ſunt limitate nō debēt decime ad alios vſus trāſire: nec mutari de parochia: ⁊ hoc ꝓſeq̄tur vſq; ad. §. illud: his ita ⁊c. ſecūda ibi: his itaq;. tertia ibi: ad hec. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic intitulat prima. q. qua querit cui ecclie ſint perſoluēde decime? Et certū eſt ꝙ decime pdiales ſunt perſoluēde illi eccleſie inter cui⁹ terminos predia ſita reperiuntur: vt. xvj. q. j. ſi qs laic⁹. ⁊. c. de decimis. niſi pſcriptio impediat. Perſonales vero vt puta de artificio vel negociatiōe ſunt pſoluēde illi eccleſie vbi p totū circulū anni audit diuina: vt. xvj. q. j. q̄ſti. Et ꝓcedit hoc ordine Gra. pmo ꝓbat ꝙ decime ſunt pſoluende priori eccleſie: poſtea ꝓbat ꝙ ſunt perſoluēde illi ecclie ad quaȝ ſe trāſtulerūt: inducens actores ⁊ reos allegantes ⁊ viciſſim ſibi rn̄dētes.

c ¶ Q: priori eccleſie. hic ponit pmam qō. an decie ſint dande illi ecclie a qua ſe trāſferūt vel ad quā ſe tranſtulerūt. Diſtigue ergo: aut decime ſūt pdiales aut pſonales: ſi pdiales ſemp dāde ſunt illi ecclie vbi pdia ſunt ſita: vt. xvj. qō. j. ſi qs laic⁹. ſi pſonales ſūt que ꝓueniūt ex artificio vel negociatiōe tūc ſunt dāde illi ecclie vbi recipiūt ſacrā: vt. xvj. q. j. q̄ſti. ſicut illi ciuitati eſt tributū ſoluēdum vbi agri ſūt: vt. ff. de cēſi. forma. Et hec diſtinctio ꝓbat ex̄ de deci. ad aplice. tn̄ prediales decime dant ſm ꝯſuetudinē loci. ex̄ de deci. cuȝ ſint hoies. Et hec vera ſūt circa veteres decimas: ⁊ dicēdū eſt circa nouas vt ſemp dāde ſint illi ecclie in cui⁹ parochia ſita ſunt pdia: ſed ſi parochia nō eſt limitata i arbitrio ē epi cui ecclie dent noualiū decime: vt extra eo. qm̄. Itē i dubio ecclie mīſt[illegible]

Decie cui ecclie ſunt dande.

bus potius q̄ capellis dabūtur decime:vt extra eo.nuncios.in parte remota:⁊ in dubio ibi potius dabuntur vbi audiunt frequentius diuina:vt extra eo.ad aplice.

Ecclesias. ¶ Casus. Seuerus cōsuluit dionysium quid tenēdum sit de diuisione parochiarum:⁊ dionysius rescribit ei dicēs:q̄ ipse diuisit parochias ⁊ cemiteria ecclesiarum:vt nullus alterius parochie terminos vel ius inuadat:sꝫ vnusquisq̄ plebē sibi cōmissam infra terminos suos ita custodiat vt pro suis actib⁹ gloriam a domino percipiat.

a ¶ Diuisim⁹. Iste dionysi⁹ diuisit vel distinxit terminos ecclesiarū sed nō terminos epatuum:q̄ in gētilitate fuerunt distincti: vt.lxxx.di. ca.j.sīr termini prouinciarū sunt distincti ante tēpus christi:vt.xcix.di.c.j.

b ¶ Terminos. Propter hoc inducit.c.

¶ In dioces.

¶ Casus. Cōcludūt actores ex supradcō ca.q̄ decime illi ecclesie sint persoluēde: infra cuius terminos reperiūtur predia de qbus decime debēt psolui:⁊ ideo cōcludunt decimas istorū prediorū de qbus contētio vertit sue ecclesie esse psoluendas:cū infra terminos eiusdē predia ipsa celantur.

¶ His itaq̄. hec est scda ps.q.in qua pbat ɔtra.s.q̄ ibi debent dare decias vbi percipiunt baptisma. Io.de fan.

¶ Casus. Nunc rei rñdent allegatiōib⁹ supradictis ostēdentes decias istas:non actorib⁹:sed sibi tm̄ psoluēdas:cum ipsi eis spūaliaquotidie ministrarēt:⁊ hoc pbant.tvi. auctibus: quas legēdo lr̄as per te videbis si diligenter inspexeris:⁊ que satis sunt faciles.

Deutero. xviij.a.

Ecclesias singulas singulis p̄sbyteris dedimus parochias:⁊ cemiteria eis diuisimus[a]:⁊ vnicuique ius ꝓpriū habere statuim⁹: ita videlꝫ vt nullus alteri⁹ parochie terminos[b] aut ius inuadat. Sit vnusq̄sq̄ terminis suis ɔtentus:⁊ taliter ecclesiā ⁊ plebem sibi commissā custodiat:vt ante tribunal eterni iudicis ex omnibus sibi cōmissis rationeꝫ reddat:⁊ nō iudiciū sed gloriā pro suis actibus pcipiat. ¶ In diocesi aūt designata quecūq̄ predia colunt prouētus decimationū baptismali ecclesie designat⁹ debet solui:q̄ ergo p̄dia hec intra terminos nostre diocesis ɔtinētur:⁊ ꝓuētus decimationū nobis legitime assignatus nr̄e ecclesie psoluendus est. ¶ His itaq̄ rñdetur: decime a deo ɔstitute sunt p moysen vt persoluerent a populo filijs leui ꝓ ministerio in quo deseruiebāt ei in tabernaculo:nō accipiebāt filij leui decimas nisi ab eis pro qbus offerebāt preces ⁊ sacrificia:q̄ ergo nos seruim⁹ dño in tabernaculo offerendo pro istis preces ⁊ sacrificia:⁊ ipsi debent nobis psoluere decimas ⁊ primitias[c]. Item cū decime darētur filijs leui nō electione offerentis persoluebant vt(contēpo leuita qui secū erat)ipse eligeret cui vellet decimas dare:nā dictuꝫ est:Leuita qui tecū moratur ⁊ intra muros tuos habitat comedet eas. Ideo etiā ex singulis tribubus ciuitates ad habitādum acceperūt:vt vnaqueq̄ trib⁹ illis psolueret decimas qui secū erant:nā moyses precepit filijs israel: sicut legit in deuteronomio: In loco quē elegerit dñs de⁹ vester vt sit nomē eius i⁹ ibi illuc oīa que precipio offeretis hostias holocausta ⁊ decimas ac ꝑmitias manuū[d] vestrarū:⁊ quicquid precipuū est in muneribus iustis que vouistis dño: ibi epulabimini corā domino deo vestro:vos ⁊ filij ⁊ filie famuli ⁊ famule vr̄e atq̄ leuite q in vrbib⁹ vestris cōmorātur:neq̄ eni hꝫ aliam partē atq̄ possessionē inter vos:⁊.j. Decimā frumenti vini ⁊ olei ⁊ primogenita armētorum ⁊ pecorū:⁊ oīa que voueris ⁊ sponte offerre volueris ⁊ primitias manuum tuarū corām deo tuo comedes eā in loco queꝫ elegerit dñs deus tu⁹ tu ⁊ fili⁹ tuus ⁊ filia tua seru⁹[e] ⁊ ancilla tua: atq̄ leuita q manet in vrbibus tuis. Quia ergo nos intra muros vrbis istorū sedemus:⁊ eis habitatiōe iuncti sumus rite ab eis decīas accipimus. Itē ait propheta: Producens fenū[f] iumētis et herbā seruituti hoīum. Fenū ⁊ herba ex terra ꝓducitur:sed qbus? iumētis irrigātibus eā.i.hoībus colētibus eā ⁊ in hoc seruiētibus[g] ipsi. Itē aplus[h]: Cōicet autē is qui cathezizat[i] verbo ei q se cathezizat in oib⁹ bonis. hoc galatis. Corinthijs aūt pbat spūaliter sibi deberi sūptus qui eis spūalia mīstra-

Primitie vt decie soluēde sūt.

c ¶ Et primitias. Primitie ergo debite sunt sicut ⁊ decime.xvj.q.i.reuertimini.Quātitas primitiarū non est determinata:sed qui plus dabat quadragesimam dabat partē:qui minus sexagesimā:⁊ sic licitū erat dare inter.lx.⁊.xl.q̄ntum quisq̄ volebat:hoc erat in aridis ⁊ liquidis. Sed q dabat primitias aialium dabat vnum de ducentis:vt ait hiero.sup ezechielem.⁊ extra de deci.c.j.

d ¶ Cōpanuū vestrarum. Arg.q̄ nō excusant monachi: qui ꝓprijs manib⁹ colunt agros qn teneant dare decimas: cū illud sit preceptū dñi. sed illi legislatori nemo potest cōtradicere:vt.xxvij.q. ij.sunt qui dicunt. nec lꝫ dispensare cōtra preceptū domini vel apli.xxv.q.j. sunt quidā.de hoc dicemus.xvj.q.j.decimas.⁊ capitu.reuertimini.

Monachi an teneantur ad decimas.

Deutero. xiiij.c.

e ¶ Seruus. Videtur hic q̄ laici cum clericis debēt vti decimis:⁊ sic est contra.xvj.q.vij.c.j.Sed put hiero.test.r in vete.testa.quattuor modis dabātur decime. Prio de omnib⁹bonis que habebat populus decimā dabat leuitis. scdo de residuis nouem portiōib⁹ sumebant decimā:⁊ de hac ter in anno cū ascendebant in templū pascebant se ⁊ leuitas: de illa ħ loquitur. Iteꝫ de residuis portionibus sumebant decimam:⁊ reseruabāt ad vsus pauperum ⁊ pupillorum. Item decimabāt residuas partes:⁊ ipsas destrebant in templo:de qua ħ dicit. Adhuc dabāt quartā decima:nam de illa decima quā populus offerebat leuitis sumebant leuite partē decimam:⁊ offerebant eaꝫ summo sacerdoti:⁊ inde fiebant panes ꝓpositionis.hodie nec vna bene datur: et ideo fame ⁊ penuria ⁊ alijs penis maledicti sumus. xvj. questione. j. reuertimini.

Decime oli dabantur q̄ttuor modis

Deutero xiiij.c.

Psal.ci

Gal.vj.

f ¶ Fenum. id est temporalia.

g ¶ Seruientibus.i.predicatorib⁹ seruiētibus alijs.

h ¶ Item apostolus.ad galatas.

i ¶ Qui cathezizatur.i.instruitur.

j.Cor.ix.b
a ¶ Metamus.q.d. non.j.q.i.noſti.
b ¶ Poteſtatis. Sz ſi ita poteſtatiue vtūtur alij veſtris ſicut vos ipſi: cur non magis etiam nos qui intendimus ſaluti veſtre?
j.Cor.ix.a
c ¶ Nec vltimum. quandoqꝫ tamē dicitur primus nō reſpectu vltimi: vt extra de verbo. ſignifi. ioſeph.
Deutero. xxiij.d.
d ¶ Paſcit. Arg. bonum ꝙ ibi dāde ſūt decime de grege vbi grex paſtus eſt ꝛ vbi concepit nō vbi moratur: nam ꝛ boues dicuntur eſſe de illo fundo vbi laborant non vbi morantur: vt. ff. de fun. inſtru. l. cum quidam. nam ſeruitus paſcēdi pecora eſt predialis ſeruitus cum vſus tantum predij conſiſtit in paſtu pecoris: vt ff. de ſerui. ru. predi. pecoris. ꝛ ꝙ ſit de foro illius vbi grex ſuus paſcitur probatur: qꝛ ibi poteſt conſtituere tugurium vel officinam: vt. ff. de ſer. ru. predi. veluti. ſed ratione tugurij vel officine fit qs de foro alterius: vt ff. de iudi. heres. §. ij. hoc dicto ſequitur inconueniens: quia eadem ratione dabūtur decime vbi grex parturit ꝛ vbi fetus paſcitur: preterea coloni non dant decimas vbi laborant dominis ſuis ſed vbi recipiunt ſacramēta vt. xvi. q. i. queſti.
Decime prediorum vbi ſunt dāde Deutero. xxv.a
j.Cor.ix.b
j.Cor.ix.a
e ¶ Sapere. Ironice loquitur: q̄ſi dicat magna ſapientia eſt velle illud quod non poteſt ſcilicet de alieno viuere.
f ¶ Pſalmum. i. ſpiritualia.
Mat.x.b.
g ¶ Tympanum. i. temporalia.
h ¶ De decimis. s. xvi. q. i. de decimis.
i ¶ Sinere. ſponte.
k ¶ Uel. i. ſaltem.

uit dicens: Si ſeminam⁹ vobis ſpūalia nō magnū eſt ſi tēporalia metamus[a]? Item ſi alij participes veſtre ptātis[b] facti ſūt cur nō magis ꝛ nos? Item quis plātat vineā ꝛ de fructu eius nō edet? nos plātauimus vineā ꝛ vos vultis fructus ei⁹ edere. Item precepit dn̄s per moyſen vt nemo mittat falcē in alienā meſſez. Hec meſſis noſtra eſt ꝛ vos vultis falcem in eaz mittere. Item nō alligabis os bouis triturātis: Nos ſumus boues triturātes vos vultis alligare os noſtrū: ꝛ de noſtra tritura victū vobis queritis. Itez apoſtolus: q altario ſeruiunt de altario viuant: ſed nunqd de eo cui nō ſeruiūt? Item q in ſacrario operant cū ſacrario participant: ſz nūquid cū illo in quo nō operātur? Nos ſeruimus altario: vos ei participare vultis: nos vo vacuos ꝛ inanes dimittere queritis. Item ap̄s: laborantē agricolā prius opz ſuſcipere de fructib⁹ ſuis: vos aūt econtra queritis. Nos ſumus agricole laborātes vos primum vultis percipere de fructibus nr̄is: imo nō primum[c] qꝛ nec vltimū nobis relinquere vultis: a prioribus enim incipientes paulatim ſerpitis: et totū vſurpare cōtenditis: vt pro vobis videat dictū: Fruſtatim lupus comedit agnū. Item qs vnq̄ militat ſtipendijs ſuis? qs paſcit[d] gregē ꝛ de lacte eius nō edit? nos militamus ꝛ vos ſtipendia noſtre militie vobis q̄ritis: nos gregem paſcimus ꝛ vos lac eius ꝛ lanā accipe vobis vultis. Sape[e] eſt de alieno labore victū q̄rere: ſi ſape ē velle qd̄ nō poſſis. Itez dn̄s dixit diſcipulis ſuis: In quācūqꝫ domū itraueritis i cadē manete edētes ꝛ bibētes q̄ apud illos ſunt: Cum aūt intraueritis primū dicite: pax huic

Decretum.

domui. Nos domū hanc ingreſſi ſumus ꝛ ei pacē obtulimus: vos autē quaſi ocioſi alieno cibo paſci gaudetis: videte ne in vobis vertat illud: Uide qd faciat ocium ꝛ alienus cibus. Item pphe ta: Sumite pſalmum[f] ꝛ date tympanum[g]. iſti a nobis ſumunt pſalmum ꝛ vos ab eis q̄ritis tympanū. Itez Leo iiij. De decimis[h] nō tm̄ nobis ſed etiā maioribus nr̄is iuſto ordine viſum eſt plebibus tm̄ vbi ſacroſancta baptiſmata dant debere dari. Quibus aūt plebibus debētur: an illis a qbus baptiſma accipiūt an alijs? nos eos baptizamus ꝛ vos ab eis decimas ſumitis: honeſta iſta interptatio eſt: vtinā inueniatis qui ſic pro vobis iterptent: qꝛ ergo nos rigamus pplm hūc imbre doctrine ei miniſtrantes: q colimus eum vomere pdicationis corda eius ad fidē aperientes: ſi nō vultis ſinere[i] vel[k] patiamini[l] nobis eū fructificare: ꝛ q̄lia vobis fieri nō vultis nobis iferre cauete: ne ſi pgitis dicere q̄ vultis audiatis[m] q̄ nō vultis. ¶ Ad hec: callida et multiplici argumētatione iura nr̄a auferre ptenditis: ita vt ſi fides vbis adhiberet: nō vba pro vbis ſz res pro vbis reportaretis: ſz deo ppicio ſi vba[n] dediſtis vba recipietis. Arguitis nos q ea q̄ vobis debent ſurripe q̄rim⁹ qꝛ nr̄a pro ſequimur: ſapiēti[o] qdē ꝛ philoſophico ore prolata ſnīa ſūt pro ſeq eſt ne aliena rape? vn̄ ad vos hec ſnīa manauerit: niſi qꝛ tāto ardore nr̄a cōcupiſcitis vt veſtra putetis vobis auferri cuz nos nr̄a cōſequmur: vn̄ cū cā nr̄a debitū finē ſortita fuerit exclamab: ah miſer crucior tm̄ bolū eē ereptū ex faucib⁹ meis: Sed videte ne dānum effuſi vnguenti vobis recompenſare[p] queratis:

l ¶ Patiamini. ſcilicet coacte.
m ¶ Audiatis. Uerbum eſt Terentij: Qui dicit qd̄ vult: audiet qd̄ non vult.
¶ … hec eſt tertia pars queſtio. in qua inducit plura argumenta ꝛ finaliter cōcludit. Jo. de fa. Psal.lxxx
¶ Ad hec. hic reſpōdent actores ſupradictis allegationibus rationes pro ſe multiplices inducendo: ꝛ in ſumma concludunt ꝙ oblationes quottidiane debent perſolui illi eccleſie vbi quottidiana officia percipiuntur. Decime vero prediorum priori eccleſie perſoluantur comparantes ipſos reos muri ignis ꝛ ſerpenti: ꝛ ad probandum decimas priori eccleſie fore perſoluendas inducunt. c. xvj. queſtio. j. ſi quis laicus.
n ¶ Uerba. Res dare pro rebus pro verbis verba ſolemus. Tob.iiij.c
o ¶ Sapienti. Ironice loquitur. Mat.vij.b
p ¶ Recompenſare. hoc eſt dicere: videte ne ita contriſtemini de illa amiſſione ꝙ propter hec deteriora committatis: ſcilicet ſuſpendatis vos: ſicut fecit iudas: qui ita triſtabatur de effuſione vnguenti: de quo propoſuerat decimam partem furari: ſicut de alijs rebus conſueuerat: vnde vt recompenſaret illud damnum vendidit dominum pro triginta que ſunt decima pars trecentorum: tanti enim potuiſſet vendi vnguentum: ꝛ ad ſimilitudinem iude camerarij ſemper furantur decimā partem illorum qui dātur dominis ſuis. Judas q̄re ſe ſuſpēdit.

a ¶ Paſtinatores. Paſtinare idem eſt ꝙ colere. ſic ponitur. ff. quod vi aut clam. ſemper. §. j.
b ¶ Recepta. i. ſi deberetis recipere aliquid deberetis tm̄ mercedem recipere: vnde non conſiderentur ꝙ aliquid recipere deberent. extra de teſti. ex tenore.

enī ſuccubuerit in vna exceptiōe trāſire ad aliā pōt ⁊ eſt ad ↄ̄rias trāſire pōt: vt ex̄ de p̄ſcrip. auditis. ff. de exce. nemo. ſiī de vna actione pōt trāſire ad ↄ̄riam q in vna ſuccubuit: vt ex̄ de iudi. examinata. ⁊ C. de inof. teſt. ↄ̄ maiores. ⁊ ff. de euic. minor. Sꝫ qd ſi iurauit ꝙ oēs exceptiones ꝓponeret infra certū terminū? Nō vi ꝙ poſſit vnaꝫ poſt aliaꝫ ꝓponere: vt ex̄ de exce. paſtoralis. nā etiā q vnā exceptionem ꝓpoſuit: ſi poſtmodū cū in illa ſuccubuit vult aliā ꝓponere dꝫ hoc facere īfra terminū p̄fixū: vt iſti. de excu. tu. §. q aūt. Ad hoc dico ꝙ ſi alicui cōpeterēt plures exceptiōes q nō ſunt ↄ̄rie: i eo caſu ſi īfra p̄fixū terminus nō ꝓponit oēs exceptiōes: ſi in vna ſuccubuit nō audit' in altera: ⁊ ſic itelligit' ī ſti. de excu. tu. §. q āt. ⁊ de exce. paſtoralis. ſi aūt ſūt ↄ̄rie: vt ſi p̄mo dixit ſe exēptuꝫ tunc lꝫ ſuccubuerit nihilominus poſt tp̄s p̄fixū pōt aliā ꝓponere. C. de inof. te. l. ↄ̄ maiores. Sꝫ in actiōib' ita eſt dicēdū ꝙ ſi alicui cōpetebant plures actiōes: ⁊ poterat eligere q̄ vellet agere: eligēdo vnā ſi in illa ſuccubuerit non poterit trāſire ad aliaꝫ ✝: vt ff. de trib. qd in hꝫ dē. §. eligere. Item q negat ſe aliqd debere ſi vincat' pōt adhuc alia exceptiōe vti: niſi in caſib' a iure expreſſis: vt ff. de reg. iu. nemo ex his. nā ſi qs neget numeratam pecuniaꝫ ſibi: ſi poſtmodū ↄuict' eſt ⁊ veli: dicere ſe ſoluiſſe non audiet': vt C. de nō nume. pec. in auc. cōtra qui. ⁊ ita nō eſt incōueniens ſi de vna exceptione tranſit ad ↄ̄riam. ſic xxiij. q. i. quiſqs. ex̄ de teſti. ex tenore. ſic extra de excepti. cum venerabilis.
h ¶ Tricēnalis. hic tacite annectit ſcdaꝫ qōnem. ſ. an ius de-

c ¶ In ſinu. hec verba habes. extra de iudeis. ⁊ ſi iudeos.
d ¶ Uobis. ſic. xxv. q. ij. ſic decet. ſi. ſi. e. j. q. iij. ꝑuilegium. ⁊ ex̄ de ſimo. quia. in fi.
e ¶ Laicus. vt. xvj. q. j. ſi quis laicus.

Quo. ij
Hec

¶ Hec qō diuidit' i xij. ptes. In p̄ma q̄rit vtrū p̄ſcriptione tollant' decime? Et ꝓbat ꝙ ſic p. c. ſeq. ſcda ibi: nunc aūt. tertia ibi: vnaqueqꝫ. q̄rta ibi: qd̄ de libero. quīta ibi: q2 ergo. ſexta ibi: oblatiōes. ſeptima ibi: itē querit'. octaua ibi: qb' pctā. nona ibi: de obſeruatiōe. decima ibi: lugere. vndecia ibi: de mortuis. duodecima ibi: de his aūt. Jo. de fa.

¶ Cauſa. hic intitulat' ſcda. q. q̄ queritur an preſcriptiōe tp̄is ius pcipiēdi decimas ⁊ ius funerādi tollat'? Et rñdet ꝙ ſic q̄dragenaria preſcriptiōe: vt. j. xvj. q. iiij. nolum'. olim tn̄ p̄ſcriptio currebat tricēnalis: vt. ī. c. j. ⁊ cōtinet hec qō duos articlos. Primus eſt circa ius decimādi: vt i hoc §. Scd̄s circa ius funerādi: vt. ī. ea. §. qūo. Rñdēt ergo rei in hoc p̄io articulo ꝙ lꝫ iure territorij pori eccl'ie decie ſint ꝓſoluende tn̄ a ſua actione excludit' p̄or eccl'ia tricēnaria vel q̄dragenaria p̄ſcriptiōe: ⁊ ad hoc inducit ſequen. c.
f ¶ Ad hec. i. ↄ̄ hec vel preter hec.
g ¶ Ut aſſeritis. hic de vna exceptiōe tranſitur ad aliam: ſi qs

ↄſtituiſtis vos plātatores vinearū foſſores agrorū trituratores arearū rigatores cāporū: ⁊ multa alia hmōi officia vobis aſſūpſiſtis: ⁊ ōbita vobis obſeq̄a a nobis ſbtrahi ✝ ↄqueſti eſtiſ. ſꝫ nō negamus qd̄ vr̄m ē: boui trituranti palee ⁊ tegumēta ſeruant': ſunt hec vobis ⁊ grana nobis relinq̄te. paſtinatores[a] vinearū foſſores agrorū rigatores cāporū trituratores arearū (di urna mercede accepta) ꝓuenietes fruct' dn̄is relinquūt: vos ergo recepta[b] mercede vr̄i opis in quotidianis oblationib' ⁊ alijs obſequijs que ꝓ ſpūalib' q̄ a vobis accipiūt quotidie deferūt: ꝓuenietes fruct' decimationū ⁊ primitiarū nobis relinq̄te. Item p̄cepit dn̄s diſcipulis ſuis vt comederēt ⁊ biberēt ea que apud auditores ſuos erant: ſꝫ nō iuſſit eis vt dn̄os de domib' ſuis eijcerēt ⁊ reb' ſuis ſpoliarēt: nō facile iuenies q tales hoſpites libēter ſuſcipiat. Mus in pera: ignis in ſinu: ſerpens in gremio male ſuos remunerant hoſpites. Ūn̄ i ꝓuerbijs dr̄: Qui ſerpentē in ſinu ſuo nutrit pcutiet' ab eo: tales iuenia[t] vobis hoſpites q̄les nobis eſſe vultis: nō ſufficit vobis edet' ⁊ bibere q̄ in domo nr̄a ſunt dū quotidianos fruct' oblationū pcipi[t] ex qb' victum ⁊ veſtitū habea[t]: qb' cū ap'lo debe[t] eē cōtēti: ſꝫ nō vultis q2 ei' imitatores nō eſtis ſed poti' nos d̄ domo nr̄a expellere ⁊ reb' nr̄is nos penitus expoliare cōtenditis: dū nec ēt eorū deciationes nob's relinq̄re vultis. Et aūt vniuerſaliter oīa colligant' cuncta q̄ vobis inducta ſūt. ſiue de laborāte agricola ſiue de eo q ſuis ſtipendijs nō militat ad hūc articulū deferim': vt fructū vr̄i opis quē a deo recipe ↄtēdit[ ] in oblationib' ⁊ quotidianis obſequijs iſtorū recipiatis: decimatiōes d̄o eorū q̄ nobis debent' intactas nobis relinq̄te: ne dū q̄ri[t] vſurpare qd̄ vr̄m nō eſt: iuſta aiadūerſione etiā illud cogamini amittere: quod vobis aliquo modo videbat' cōpetere. Qd̄ aūt he decimatiōes nullo iure vobis debeant' facile ꝓbabimus: dr̄ enim in quodam ↄcilio. Si qs laicus[c] vel clericus ſiue vtriuſqꝫ ſexus pſona ꝓprietatis ſue loca ⁊c̄. ſicut in eodem cap'lo in cā monachorū notata inuenit'. Si ergo laicus vel clericus vel q̄libet perſona loca ſue ꝓprietatis vendens aut donās ꝓuentum decimationum ab eccleſia cui legitime aſſignatus eſt nullo mō poteſt abſtrahere: nec iſti de dioceſi ad dioceſim tranſeuntes decimas ſuorū prediorum que intra terminos noſtre parochie continent' nobis auferre pn̄t: quantum eniꝫ ad ius percipiendarū decimarū attinet idem eſt poſſeſſorē de dioceſi ad dioceſim tranſire qd̄ poſſeſſionem de dioceſano ad dioceſanū transferre.

¶ Queſtio. ij.

Qd̄ hec[f] ✝ decimationes iſte: ⁊ ſi iure vobis debētur (vt aſſeritis[g]) tamē tricēnalis[h] obiectio vobis ſilentium imponit. Qīs enim poſſeſſio tricennaria preſcriptiōe tollit' vel quadragenaria: ſicut poſſeſſiones religio

Paſtinatores.

✝ ¶ Adde glo. ſi. in l. ſeruo legato. §. j. ff. de leg. j.

Prouer. vj. b.

Exceptionem vnā opponēs: ad aliā trāſire poteſt.

Actiones plures habens: a[...] vna elec[...] pdat alias

✝ ¶ Add[...] an hoc ſit diſticte v[...] ruꝫ p L[...] in l. edit[...] ⁊ ibi etia[...] Bal. C. d[...] eden.

✝ ¶ Adde ꝙ hec dictio ad hec aduerbialiter ⁊ qīnuatiue ponitur. [...] tra. in l. j §. ad hec C. de anna[...] exce. ⁊ §. ⁊ xi. §. ad hec

Decime an poſſint p̄ſcribi.

timarum vel etiam ius funerãdi poſſit preſcribi. Et eſt expeditum φ ius .i. libertas nõ dandi decimas a clerico nomine eccleſie ſue põt preſcribi vt contra ep̃m: vt extra de preſcrip. de quarta. Itẽ vna eccleſia poteſt preſcribere decimas infra parochiã alterius eccleſie: vt extra de preſcri. ad aures. Similiter ius funerandi preſcribit̃ ſecundum leges: vt. C. de reli. monumẽtorũ. Simil'r alia ſacramẽta eccleſiaſtica p̄ſcribuntur: vt extra de reli. do. ↄſtitutus. Si queras qualiter preſcribunt̃ decime cũ nõ contin: e den tur: ⁊ ſeruitutes p̄ſcribi nõ poſſunt cũ non cõtinuo poſſideãtur: vt. ff. de ſer. ſeruitutes: R̃n. licet perceptio decimarũ nõ ſit ↄtinua: tñ ius pcipiẽdi ẽ ↄtinuũ. Uel aliť: lʒ perceptio nõ ſit ↄtinua tñ cauſa percipiẽdi .ſ. precepnʒ dñi quod ppetuũ ⁊ ↄtinuũ eſt perpetua eſt ⁊ naturaľ: ⁊ hoc ſufficit ad p̄ſcriptionẽ φ cã ſit perpetua ⁊ nãlis: vt. ff. de ſer. v. pred. foramẽ. ibi enĩ dĩ ſi cãm a celo hʒ continuũ dĩ.

F Acultates. ℭ Caſus. Quidam epiſcopi poſſeſſiones aliarũ eccleſiarum ſimil'r ⁊ dioceſes aliorum epiſcoporũ .xxx. annis poſſederunt: queſitum fuit a gelaſio vtrũ ſint tuti vel ſecuri tãti temporis preſcriptione? Et reſpõdet φ ſic: q2 principum ita emanauit auctoritas vt poſt .xxx. annos nulli ſuper his liceat iudicem interpellare. Cõcluſit .i. acquiſiuit. Excluſit illas poſſeſſiones ab epiſcopis quorum erant.

a ℭ Facultates. Sic conſtrue facultates eccleſie que ab aliquibus epiſcopis poſſidẽtur ſupple ipſi epiſcopi iure ſibi vendicent. id eſt defendant.

b ℭ Q2 .i. q2 tricẽnalis lex concluſit .i. acquiſiuit illas poſſeſſiones eis. Uel pone caſum φ ille epiſcopus q preſcripſerat res alteri⁹ cecidit a poſſeſſiõe illarũ rerũ: tunc enĩ licite poſſit eas vẽdicare a poſſeſſore: vt. xvj. q. iij. §. pt.

c ℭ Triginta. cũ eccleſia preſcribit contra priuatũ: ſed ſi eccleſia preſcribit ↄ eccleſiam: ⁊ priuatus ↄ eccleſiam requiruntur .xl. anni: vt. xvj. q. iij. §. poteſt. in fi.

d ℭ Appellare. id eſt interpellare.

ℭ At illi. ℭ Caſus. Per .c. ſupradictum videbať imponi ſilẽtium actoribus: ⁊ ideo actores eccleſie nituntur claudere os reis eiuſdem gelaſij auctoritate: que eſt. xvj. qõ. iij. licet in regulis. vbi dicit̃ φ ſtatus parochiarũ temporali preſcriptiõi diuelli nõ poteſt: ⁊ ideo decimatiões priori eccleſie aſſignatas nullus ſibi dʒ vſurpare.

e ℭ Nulla. ſ. xvj. q. iij. licet in regulis.

f ℭ Uindicabili .i. iniuſta. Joan.

ℭ Quomodo. ℭ Caſus. Non ſoluit hic Gra. cõtrarietatem duorum premiſſorũ .c. gelaſij. ſed ſeruat reſolutionem. ſ. xvj. q. iij. Poſtea autem annectit ſecũdum articulum huius queſtiõis .ſ. vtrum ius funerãdi preſcriptione tollatur? Et certũ eſt φ ſic: cum quadragenaria preſcriptiõe omne ius ⁊ omnis actio tollatur. Procedit. G. ſic in hoc articulo. Primo inducit actores allegantes. ſecũdo reos reſpondẽtes. Probãt ergo actores φ ius funerãdi ad ſuam eccleſiam debet pertinere: q2 vxores ⁊ filij i ſepulchro virorum ⁊ parẽtum ſunt collocandi: quod pbat nouem auctoritatibus ⁊ exemplis.

farũ domorũ: vel cẽtenaria ſicut predia ſcẽ rõane eccleſie. U nde gelaſius papa ait.

ℭ Que .xxx. annis ab ep̃is poſſidẽť iure ab eis vẽdicant

F Acultates[a] eccl'ie necnon ⁊ dioceſes que ab aliqb⁹ poſſident̃ ep̃is iure ſibi vendicẽt q2[b] tricẽnalis lex cõcluſit: q2 ⁊ filiorũ noſtrorum principũ ita emanauit auctoritas: vt vltra triginta[c] annos nulli liceat p eo appellare[d] quod legũ tempus excluſit. ℭ At illi ecõtra: cuius auctoritate nobis ſilẽtiũ imponitis ⁊ eiuſdẽ auctoritate vr̃a ora claudimus. Ait enim idẽ gelaſi⁹: Nulla[e] preſumptiõe ſtatum parochiarũ ⁊c. Si ergo tp̃alis obiectio dioceſim ſemel ↄſtitutã diuellere nõ põt patet φ nec vobis patrocinabit̃ vt ſtatũ paro. hie noſtre mutãtes decimatiões nobis quõdã legitime aſſignatas vindicabili[f] vſurpatiõe vobis vẽdicetis. ℭ Quõ aũt diſtinguende ſunt he auctẽtes in cã monachorũ inuenit̃. ℭ Nunc[g] aũt querit̃ de iure funerãdi que harũ eccleſiarũ habeat ius tumulandi iſtos: Sicut Hiero. ſcribit: Cõiugati in vno ſepulchro videãtur eſſe ponendi. A it enim.

ℭ In ſepulchro patrũ ſuorum filij ſunt collocandi.

E Bron dĩ eſſe ciuitas trium virorũ: quia in ea ſepulti ſunt tres pãtarche in ſpelũca[h] duplici cũ tribus vxorib⁹ ſuis .i. abraã ⁊ ſara iſaac ⁊ rebecca iacob ⁊ lia: preter[i] ip̃m adam ⁊ euã vxorẽ ſuã. Tobias dicit ad filiũ ſuũ: cum acceperit deus animã meã corpus meũ ſepelies: ⁊ honorẽ habebis matri tue oib⁹ diebus vite eius: ⁊ cũ ipſa cõpleuerit tp̃s ſuum ſepelias eam iuxta me i vno ſepulchro. Idẽ: Quos[k] ↄiũxit vnũ cõiugiũ ↄiũgat vnũ ſepulchrũ: q2 vna caro ſunt.

Tob.iiij.

Tob.xiiij.

ℭ Nunc autem. hec eſt ſecũda pars queſtio. in qua probat per .c. hiero. ſuperficialiter tamẽ φ omnes conſanguinei debent ſimul ſepeliri. Jo. de fa.

g ℭ Nunc aũt. hic explicatur alter articulus prime queſtiõis .ſ. vbi iſti ſunt ſepeliẽdi. De hac materia loquũtur varie iura. h. dicit φ quilibet poteſt ſepeliri in ſua eccleſia vbi audiuit diuinum officiũ: vt extra de ſepul. i noſtra. niſi in tribus caſibus ſi velit trãſire ad epiſcopalem eccleſiã: vt. ſ. eo. vbicũq3. vel ſi eligit ſepulturã in loco magis religioſo: vt extra de ſepul. fraternitatẽ. Uel ſi velit ſepeliri in ſepulchris parentũ ſuorũ: vt. ſ. eo. placuit. Ego credo φ libere poteſt qs eligere ſepulturã vbicũq3 voluerit: vt extra eo. ti. cũ ſit liberũ. dũ tñ legitimã portionẽ relinqͣt priori eccleſie: vt eo. ti. nos inſtituta. etiã apud locũ min⁹ religioſum: vt extra eo. in noſtra. ⁊ oĩa contraria intelligas quando eſt illectus: vel quãdo ex cõtemptu vel temeritate deſerit ſuam eccleſiã: vel quando legitimã portionẽ non vult relinquere eccleſie priori: parẽtes tamẽ nõ poſſunt filijs infra annos diſcretiõis eligere ſepulturã niſi hoc habeat cõſuetudo vt extra de ſepul. de vxore. ⁊ extra eo. ti. in noſtra. in fi. ſi quis aũt in caſu non conceſſo receperit corpus alienũ etiã ſepultũ reddere cogetur cũ oibus que occaſione ipſius receperat: vt extra eo. fraternitatem. in fi. ⁊ extra eo. c. j. ⁊. ij.

Sepulture electio vnicuiq3 libera eſt.

E Bron dicitur. ℭ Caſus. Dicit in hoc capi. hieronỹ. vxores eſſe ſepeliendas in ſepulchris virorum ſuorum: ⁊ hoc probat exemplo quinq3 virorum: ſcilicet abrae iſaac ⁊ iacob ade ⁊ tobie. Sequentia duo capitu. patent per ſe.

h ℭ In ſpelunca duplici. quia duo receptacula habuit: in vno recipiebantur maſculi in alio femine.

i ℭ Preter. hec dictio preter hic ponitur incluſiue. ſic. xxv. q. ij. porro. ff. de pigno. actio .l. j. in fi.

k ℭ Quos coniunxit. Largius hic interpretať hiero.

auctoritatem domini:q2 in euangelio matthei intelligatur.⁊ eſt ſimile.xxviij.queſtio.j.idolatria.

✠ ✠ 3 Unaqueqȝ. ¶ hec eſt tertia pars.q.in qua probat ꝙ omnes non poſſunt ſimul ſepeliri.Jo.de fa.

a ¶ Sequatur.Nunqd ergo tenet̃ ſequi virũ vagãtez? Ui ꝙ nõ:vt.xxxiiij.

d ¶ Prophete.✠ addo ſcilicet:hanc hiſtoriam habeo. Ms ✠ gac j.queſtio.j.ſi quis inquit.

e ¶ In nouo teſtõ.i.tempore noui teſtamenti non fuit iſte philippus apoſtolus ſed vnus de ſeptẽ diaconibus.

¶ His oibus. ¶ Casus. Cõcludunt actores ex ſupradictis.x.auctib9 vel exemplis ꝙ iſti parochiani qui ſupſunt apud eccleſiã ſuam cuȝ parẽtibus ſunt tumulãdi q2 parentes apud illam ſepulti fuerunt.

Mat.xix.a

Uxor an teneat̃ ſequi viruȝ vagãtem.

q.ij.ſi qs.ſic nec liber tus tenet̃ ſequi patronũ vagãtẽ:vt.ff.de ope.lib.qd niſi.argu.ff.de pcur.ſed et he.§.nõ ſolum.ff.de an.leg.l.meuia.§.j. Sed ꝯ:q2 etiam tenet̃ ſequi leproſum.extra de ꝯiug.lepro.c.ij.⁊.iij.Credo ꝙ ſi ſciret eũ eſſe hiſtrionez tenet̃ eũ ſequi:al's non.h.tñ dicit ꝙ ſemp debet ipſum ſeq:Et dicit ꝙ illud ca.ſi qs.eſt abrogatũ. ſimil'r dicit ꝙ dȝ ipſum ſequi etiam ſi mittat̃ in carcerem:vel ſi cogat̃ ire i exercitũ.Sed eadẽ rõne debet ipȝ ſequi quotiens dñs petit a viro q eſt ſeru9 vt ſeruiat ſibi. Lex tñ dicit ꝙ poſtquã liberta nupſit voluntate patroni:ꝙ amodo nõ debet ſuire patrono ppter ſuſpitionem:ſed patrone ſue poteſt honeſte ſeruire:vt.ff.de oper.liber.ſicut.

Gen.l.d.

iij.Reg.xiij.d.

b ¶ In morte.hoc eſt cõſilium:vt extra eo.ti.de vxore.Querit.h.pone ꝙ mlier plures viros habuit quẽ illoruȝ debeat ſeq in ſepultura ſibi eligẽda:ſm Jo.non eſt queſtio:q2 poteſt eligere ſepulturam vbi voluerit.h.dicit ꝙ tenet̃ vltimuȝ ſequi:ſicut vltima eccleſia ſuccedit clerico.xviij.queſtio.j.capi.vno.ſicut vltimum viruȝ ſequitur in domicilio ⁊ honore.ff.ad muni.filij.§.j.

Uxor que plures viros habuit cũ quo ſepeliet̃.

Et quos deus coniũxit homo non ſeparet.

Item Auguſtinus.

✠ ✠ 3 Unaqueqȝ mulier ſequatur[a] virum ſuũ ſiue in vita ſiue in morte[b].

Iteȝ Greg. ¶ Soror beati bñdicti ſepulta eſt in ſepulchro qd ipſe ſibi preparauerat:vt quorũ mens vna fuit ſemper in dño coruȝ quoqȝ corpora ſepultura nõ ſepet.

Itẽ ioſeph moriẽs in egypto rogauit fratres ſuos vt tpe viſitationis[c] ſue oſſa ſua ſecũ deferrẽt:⁊ in ſepulchro patrũ ſuorũ ea collocarent.

Itẽ dictũ eſt pphete[d] domini qui ꝯtra preceptũ domini comederat in bethel:Nõ inferetur cadauer tuũ in ſepulchrum patrum tuorum.

Item de nõnullis legitur in li.regũ:Obijt ⁊ appoſit9 eſt ad patres ſuos:hoc eſt in ſepulchro patrum ſuorum.

Item in nouo[e] teſtamento beatus philippus legit̃ edificaſſe ſibi ſepulchrum in quo ipſe ⁊ filij eius quieuerunt.

Itẽ beatus ſeuerus rauennatũ archieps tumulũ fieri iuſſit in quo ſe ⁊ vxorẽ ⁊ filiã collocauit. ¶ His omnib9 exẽplis colligit̃ ꝙ in ſepulchris parẽtum corpora filiorꝫ collocanda ſunt. Quia ergo parẽtes iſtorꝫ apd priores eccleſias ſepulti ſũt ⁊ hij apud eaſdẽ debẽt tumulari. ¶ Ecõtra[f] adã (vt aſſeritis) in ciuitate arbee[g] tumulatus eſt:ſed nũquid oẽs filij eius ſepulti ſunt ibi? Tãta multitudo humani generis tã breui tumulo nõ tam facile poſſet includi. Itẽ abraam ibi ſepultus eſt:ſed nunqd hiſmael ⁊ madai:⁊ alij quos de cethura[h] genuit ibi ſepulti ſunt? Iteȝ iſaac ibi ſepult9 eſt:ſed nunqd eſau cum eo tumulatus eſt? Itẽ iacob ibi collocat9 eſt:ſed nũquid aliquis filiorꝫ eius pter ioſeph ibi ſepult9 eſt? Rachel[i] quoqȝ non in hebron:ſed iuxta bethleẽ tumulata legit̃. Exemplo igit̃ iſtorꝫ liquet ꝙ liberũ eſt filijs ſepeliri i ſepulchris patrũ ſuorꝫ:⁊ liberum eſt eis alibi p locorꝫ ⁊ tẽporꝫ opportunitate corpi ſuo hoſpitium inuenire. Nõ ergo hoc exẽplo iſti cogũtur ſepeliri in ſepulchris patrũ ſuorum. Itẽ que legibus diffinita ſũt mutari nõ licet:que autẽ legibus expſſa nõ ſunt arbitriũ[k] ſequũtur humane volũtatis. At legibus diffinitũ eſt qbus decime ſint pſoluẽde:⁊ ideo danti mutare nõ licet:vbi autem quiſqȝ tumulandus ſit legibus expreſſum nõ eſt:⁊ ideo in voluntate tumulandi conſiſtit.

Unde beatus Grego.ait.

¶ Ultima volũtas defuncti ſeruari debet.

Ultima[l] volũtas defuncti modis oibus ſeruari debet.

¶ Ecõtra. ¶ Casus. Nunc rñdent rei ꝙ vxores vel filij nõ cogũtur virorꝫ ſuorũ vel parentũ ſepulturas ſeq:ſed vbicũqȝ voluerit ſuo corpori ſepulturã pñt querere p locorꝫ ⁊ tẽporꝫ opportunitate:hoc pbant trib9 exemplis vna rõne ⁊ vna auctoritate. Et omnia plana ſũt vſqȝ ad.§.quod de libro.

Gen.xxv.a

Gene.xxxv.d.

Gene.xlix.d.

Gen.l.d.

Gene.xxv.c.

f ¶ Econtra.reſpõſio defenſorum.

g ¶ Arbee.i.hebrõ.

h ¶ De cethura.que etiam agar dicitur.

i ¶ Rachel.vxor iacob.

k ¶ Arbitriũ.ſic extra de officio delega.de cauſis.

l ¶ Ultima. ¶ Ultima voluntas defuncti p lege ſeruãda eſt:vt in auctẽ.de nup.§.diſponat.colla.iiij.⁊ ſi qs eã non ſeruat hoc ipſum qd ei eſt relictuȝ ab eo auferẽ:vt.xj.q.j.ſilueſter.⁊ hoc intelligas cũ voluntas eſt rõnabilis:naȝ ſi moriẽs exheredare vult filiũ ſine cã hec voluntas nõ eſt ſeruãda:vt.ff.eo.ſi qs.ſil'r ſi qs precipiat corpus ſuum iactari i mare:vt.ff.de cõdi.inſti.qdam.ſed ipſe moriẽs bene poteſt mutare volũtatem ſuam:naȝ ambulatoria eſt volũtas defuncti:vt.ff.de adimẽ.leg.l.ij.Sed pone ꝙ quis iurauit ꝙ nõ veniret contra voluntatẽ ſuam nũquid poteſt venire cõtra? Uidetur ꝙ non:q2 hoc iuramẽtuȝ non vergit in interitũ ſalutis eterne:ergo eſt ſeruãdum:vt extra de iureiurã.ſi vero.Sed ꝯ:nemo poteſt ſibi indicere legẽ vt non liceat ſibi recedere a priori volũtate:vt.ff.de leg.iij.ſi quis.in prin.⁊ libertatem ſupremi iudicij nemo poteſt cõſtringere:vt.ff.pro ſo.cũ duobus.§.papinianus.in fi.Argu.cõtra extra de iureiu.cum contingat.

Defuncti voluntas an ſit ſemper ſeruanda.

¶ Ecõtra. ¶ Casus. Probat G.in hoc ca.ꝙ omnes de eadem parẽtela ⁊ coniugati oẽs ſunt in eodẽ ſepulchro ponendi:⁊ hoc probat exemplis qnqȝ ⁊ auctoritatibus.

c ¶ Uiſitationis.i.cũ deus eos viſitaret ⁊ educeret eos de terra egypti.i.de egyptiaca ſeruitute:⁊ hoc petijt q2 ignominioſum erat tunc ꝙ aliqs non ſepeliret̃ in ſepulchro patruȝ ſuorꝫ vt ſtatim ſeqtur:vel q2 in ſ.ũ viderat q2 dominus reſurgere debe.et ibi:⁊ preuiderat multos reſurrecturos ibi cum illo:⁊ ipſe forte erat vnus ex illis.

Joſeph in ſepulchro malorꝫ ſepult9 fuit certa rõne

Jo. hoc plene notaui in queſtionibus. B.

¶ Quod de libero. Hec eſt quarta pars q̄ó. in qua probat contra. ſ. ꝙ ſeruus non poteſt facere teſtamentum: ⁊ hoc probat per. c. ſequen. Joan. de fa.

¶ Caſus. Dictū eſt. ſ. ꝙ vltima volūtas defuncti modis oībus eſt ſeruanda: Nūc vero dicit Gra. ꝙ hoc intelligēdum eſt de volūtate liberi hoīs ⁊ nō ſerui: ſeruus eni teſtamētū cōdere non pōt: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c. et non facit iſte. §. ad principale propoſitum Gratiani.

¶ Caſus. Hic reuertitur Gratia. ad principale propoſitum: ⁊ concludit ex illo. c. Grego. ſ. vltima voluntas: ꝙ quilibet poteſt ſibi eligere ſepulturam pro arbitrio ſuo: ⁊ non pro arbitrio prioris eccleſie: ⁊ ad hoc probandum inducit ſequens capitu.

...bet. ¶ Quod de libero et non de ſeruo intelligēdum eſt: ſeruus enim teſtamenti paginam cōdere non poteſt. Unde gelaſius papa ſcribit Honorio epō. ¶ Seru⁹ teſtamētū facere non poteſt.

Illud etiā ſinceritatem tuā volumus nō latere ad nos fuiſſe perlatū: ꝙ ampliatus cōductor[a] quē nō ſolum ſeruū cōſtat eſſe eccleſie ſed ita eius rōnib⁹ a multis tpībus implicatū: vt etiam ſi eſſet ingenu⁹ (donec ratiocinia cūcta deduceret) modis oībus obnoxius haberetur auſu temerario molit⁹ fuerit cōdere paginā teſtamēti: cuius oē peculiū eccleſiaſtico iuri legibus nō dubitet̄ obſtrictum[b]: quapp his pſumptōibus vice noſtra tua fraternitas cōtradicat[c]: nec fieri pſus aliqua ſurreptiōe permittat: ac ſi eidē quicꝙ humanitus forte ɔtigerit quia grādeuus eſſe cōmemorat̄: mox eius ſine dilatiōe ſubſtantiā percipiat humanitas tua: filijs eius dūtaxat qbus patrimoniū pbat̄ eſſe commiſſū ſub fideli deſcriptiōe cōtradi: donec vniuci ſis temporibus qb⁹ hoc pīmoniū

gubernaſſe cognoſcit̄ partes dn̄icas reddere cogātur indēnes. ¶ Quia ergo ſecūdum Greg. vltima volūtas defuncti cōſeruanda eſt pro iſtorum volūtate corpora eorum ſunt tumulāda nō pro arbitrio veſtre diſpoſitiōis.

Itē in triburieſi ɔci. legitur. ¶ Ubi qſqꝫ decīas pſoluerit ibi ſepulturā eligere dꝫ.

Ubicūqꝫ[d] tēporū vel locorum facultas tulerit apud maiorē eccleſiā vbi ſedes eſt epī ſepulture celebrētur: ſi aūt ppter tpis vel loci aſperitatē hoc difficile fuerit viſum apud eccleſiā in qua religioſoꝝ canonicoꝝ vl' monachorū vel ſanctimonialiū religioſa cōgregatio cōmuniter degerit ſepeliat̄. Si autē ⁊ hoc inceptū viſū fuerit: vbi qs decimas perſoluebat viu⁹ ibi ſepeliat̄ ⁊ mortuus. ¶ Qꝛ ergo decimā[e] nobis pſoluebat viu⁹ ⁊ apud nos ſepeliēdus eſt mortu⁹. Itē ſi qs de puīcia ad puīciā trāſiret: ⁊ ibi domiciliū ſibi collocaret liber[f] factus a ditiōe prioris iudicis: iuriſdictiōi illius iudicis ſubijceret̄ in cuius puīcia ſedem ſibi eligeret: qꝛ ergo iſti a veſtra dio...

¶ Caſus. Ampliat⁹ ſeruus romane eccleſie cōduxerat quedā predia de qb⁹ tertiā partē vel quartā iuxta ſicilie puincie morē pape reddebat: qui cū egrotaret cōdidit teſtamentū: precepit ergo gelaſius honorio epō vt oē peculiū ⁊ oēm ſubſtantiā ei⁹ filijs eius ſub fideli deſcriptiōe faciat tradi: vt per eos eccl'ia reddat̄ idēnis. ſic poſuit Bene. hūc caſum. H. vero ponit ſic: Ampliatus iſte ſeru⁹ erat eccleſie romane: ⁊ cuiuſdam patrimonij eccl'iaſtici pcuratōē geſſerat cū qbuſdā filijs ſuis ex qua adminiſtratiōe adhuc non reddiderat ratiocinia: teſtamētū tñ lꝫ eſſet ſeru⁹ facere volebat. Scribit ergo gelaſi⁹ honorio epō mādans ei vt nō permittat illū facere teſtamētum: ⁊ ſi cōtigerit eum mori totū patrimoniū eccleſie ſibi cōmiſſum faciat deſcribi ⁊ intactū apud filios ſuari: donec ipſi pro tpe ratiocinia reddāt ⁊ eccleſiam ſeruēt indemnem. Sed certe ego Bar. brix. magis approbo caſum. H.

a ¶ Conductor. Improprie dī ſeruus cōductor: nā nec ſeruus aliqd debet nec aliqd ei debet̄: ſed potius per talia verba reſpicitur factum ꝙ ius: vt ff. de pecu. nec ſeruus.

b ¶ Obſtrictum. Non intellige obſtrictū .i. obligatum: qꝛ cum peculium quod ſeruus hꝫ ſit dn̄i domino nō poteſt res ſuas obligare: vt. ff. de reg. iur. neqꝫ.

Seru⁹ heredeꝫ hře non pōt.

c ¶ Contradicat. nō tanꝙ heredibus: qꝛ ſeruus nō poteſt habere heredem: vt. C. cōmunia de ſucceſ. ſeruus. ſed conſuetudo eſt plurium locorū: ꝙ filijs relinquatur peculium quod pater habuit.

¶ Quia ergo. Hec eſt quinta pars queſtio. in qua dicitur ꝙ nullus ſine cauſa debet dimittere ſepulturam patrum: ⁊ hoc probat per tres aucto. Jo. de fa.

Ubicūqꝫ. ¶ Caſus. Triburien. cōciliū ſtatuit: ꝙ ſi qs pōt dꝫ ſepeliri apud epalē eccleſiā: ſin aūt apō aliqđ monaſteriū vel eccleſiā regularē. Sꝫ ſi hoc apte fieri nō pōt ſepeliat̄ apud illā eccleſiā vbi viu⁹ decimas magis pſoluebat. Et dicit. H. ꝙ illud qđ dī de epali eccleſia intelligit̄ de illis q hn̄t antiquā ſepulturā in epali eccleſia: qꝛ de oīb⁹ ciuibus nō poſſet intelligi: qꝛ nō impediūtur rōne loci vl' tēporis: nec de illis qui ſunt in cpatu: cū rō ⁊ ɔſuetudo nō obtineat: nec de peregrinis pōt intelligi cū eis ca. contradicat: qꝛ tales ibi decimas non perſoluunt.

d ¶ Ubicūqꝫ. Sed nōne qlibet ſepeliendus eſt vbi recepit ſacra eccl'iaſtica: vt. j. c. pxi. ⁊ extra eo. ti. in nr̄a. Ad qđ ergo diuiſa eſſent cimiteria. ſ. eo. c. j. Rn̄. verū eſt: ſꝫ iſtud. c. iſtruit ꝙ ſi qs vult eligere aliā ſepulturam: ꝙ hūc ſeruabit ordinē in eligēdo: Potius eni eligit epiſcopalē eccleſiam ꝙ alterā: ſi tamē alio modo eligit ſtādū eſt volūtati ſue: dum tñ habeat iuſtā cām eligēdi: epiſcopo aūt non prefigit̄ talis doctrina: nā poteſt eligere ſepulturā in minori eccleſia: vt. xij. q. ij. bone. Et itelligo ꝙ ſemp ex temeritate vel ɔtēptu vel ex electiōe mutat̄ ſepultura niſi appareat certa cā mutatiōis: vel niſi ſeruet hūc ordinem qui hic ſtatuit̄ in eligendo ſepulturam.

Sepulturā an poſſit aliqs ſibi eliger̄.

¶ Quia ergo. ¶ Caſus. Cōcludunt rei ꝙ apud ſuā eccleſiam iſti parochiani ſunt tumulādi duabus rōnib⁹. Prima ex fine precedētis. c. ſcꝫ qꝛ viui epō eccleſie decimas perſoluerūt: ergo ibi ſepeliendi ſunt. Scđa ratio: qꝛ poſtꝙ quis trāſit de prouincia in puinciā liber factus eſt a iuriſdictione prioris iudicis: ⁊ ſubijcitur illi: in cuius prouincia ſedem collocauit: vnde iſti ſubijciuntur iuriſdictiōi ſecūde eccleſie ⁊ apud eā debēt ſepeliri.

e ¶ Decimam. perſonalem.

f ¶ Liber factus. hoc eſt verū qñ plene ſe tranſtulit: vt xxj. q. ij. ſi qs iam trāſlatus. ſecus ſi trāſferret ſe ad ſcōm

locum nõ tñ animo relinquẽdi primũ locum: tũc eni retinet primũ locum ⁊ ſcõm: vt.ff.ad muni.l.i.qs inſtructus. Et qd̃ hic dr̃ intellige ꝙ quis poteſt ſe trãſferre de vno foro ad aliud re integra: nã ſi quis in vno loco eſt cõuentus lꝫ trãſeat ad aliud forũ: tñ in priori foro rñdebit: vt.ff.de iuriſdi. om.iudi.l.pe. Itẽ ⁊ hic ſcias ꝙ ſola habitatio nõ facit aliquẽ eſſe de iuriſdictiõe alicui⁹: niſi per x.annos ſteterit ibi: vt.C.de inco.l.ii. niſi quo ad hoc qd̃ ibi reſpõdebit: vt.ff.de iudici.heres.

Forũ mutare an alicui liceat.

℄ Sed obijcitur.

℄ Caſus. Adhuc obijciũt actores cõtra reos: ⁊ inducunt ſequẽs.c.ſꝫ p illud nõ rñdent vltie allegatiõi reoꝝ ſꝫ ſolũ illis quas collegerũt ex illo.c.vltima voluntas. ⁊ etiaꝫ ex illo.c.vbicunqꝫ.

Placuit. ℄ Caſus. Queſitum fuit a melchiade papa vtrũ aliqs poteſt ſepulturã nouã ꝓpria temeritate eligere: ⁊ antiquã parentum ſuorũ deſerere? Et rñdet ꝙ non: ſi qs prelatus ꝯ̃ fecerit debet excõicari.

a ℄ Temeritate. Iſtud verbũ ſoluit ꝯ̃ria: nam alr̃s poteſt quis ſibi eligere ſepulturã: vt extra eo. ca.i.⁊.c.cũ ſit liberũ. ⁊.c.in noſtra.

b ℄ Niſi infirmitatis. hoc eſt cõtra.ḃ. qui dicit ꝙ in tribus caſibus poteſt mutari ſepultura: vt dixi in ſũma: hic habet locum diſtinctio decre.extra eo.ti tu.de his.

℄ Sed aliud.

Diuiſio. ℄ Caſus. Iſte.§.diuidit̃ in tres ptes. In prima pte ponit.G.quãdaꝫ ſolutionẽ pro reis dicẽs: ꝙ aliqs ex temeritate.ſ.ſupbia vel odio vel varijs pſuaſionib⁹ vel muneribus illicitis nõ dꝫ eligere ſepulturã nouã ⁊ contẽnere ſepulturã parẽtum ſuoꝝ: ſed rõnabili cã ⁊ iuſta nouam eligere poteſt. Nec obſtat qd̃ dicit Greg. ꝙ vltima volũtas libera debet eſſe: q2 libera eſt cũ qs certa rõne ductus nouã ſibi querit ſepulturã. In ſcd̃a parte ponit quãdã ſolutionẽ aliorum que vr̃ facere ꝯ̃ reos dicentiũ ꝙ libera eſt volũtas vltima cuiuſcũqꝫ: nõ in ſepultura ſibi eligẽda ſed in teſtamẽto cõficiendo. vnde teſtamẽtũ dr̃ quaſi eo qſqꝫ libere teſtat̃. In tertia pte obijcit Gra. ꝙ etiã in teſtõ nõ videt̃ libera volũtas. Et hoc ꝓbat duab⁹ auctoritatib⁹: vna Aug. dicẽtis: ꝙ pro numero filioꝝ debet fieri diſtributio facultatũ: ⁊ alia Leonis dicẽtis ꝙ qlibet debet medietatẽ eoꝝ que teſtat̃ eccleſie ſue relinquere. Tandẽ dicit ꝙ Aug. loqtur exhortatiue vel de ꝯ̃ſilio ne pater iratus filiũ exheredet. Secũda pars incipit ibi: vel vt qdam. tertia ibi: ſed nõ v.detur.

ceſſi in noſtrã tranſierũt liberi a veſtra ditiõe noſtro iuri ſubijciũtur: noſtrum eſt ergo ius funerãdi eos. ℄ Sꝫ obijcit̃ illd̃ melchiadis pape.

℄ Propria temeritate ſepulturã parẽtũ relinqre ñ lꝫ

Placuit per oĩa magno cõcilio vt nullus ꝓprij arbitrij temeritate[a] aliam eccleſiã (niſi cui vſus antiquorũ parẽtuꝫ canonica inſtitutiõe ſubiacere perhibet̃) ſepulture cã adire ꝓcuret niſi infirmitatis[b] cã prepedit⁹ in aliã fuerit regionẽ quolibet negocio ꝓgreſſus. Ad hec ſi quis ꝓlatus cõtra hoc agere ſatagerit eccliaſtico vinculo ſe ſubdi cognoſcat. ℄ Sed aliud[c] eſt ex temeritatis ſuperbia vſum antiquoꝝ parẽtum nõ ſequi: atqꝫ aliud rationabili occaſiõe nouã ſibi ſepulturam eligere. Contra melchiadis pape auctoritatẽ nitit̃: qui ſupbia vl̃ odio ductus ſiue vanis pſuaſiõibus aut varijs munuſculis illectus: ſepulturã parentũ ſuorum ſeq cõtẽnit. ẜm greg. autem liberã habeat volũtateꝫ qui certe rõnis cã nouũ ſuo corpori querit hoſpitium. ℄ Vel (vt qdã diſtinguũt) libera eſt vltima volũtas cuiuſqꝫ: nõ in ſepultura ſibi eligẽda ſed in teſtamẽto conficiẽdo: vnde ⁊ teſtamentũ appellat̃. q2 eo quiſqꝫ libere teſtatur ꝙ poſt ſuũ deceſſum de ꝓprijs rebus fieri voluit. ℄ Sed non vr̃[c] libera teſtatoris volũtas cũ ẜm Aug. pro numero filioꝝ dẽat fieri teſtamentaria diſtributio facultatũ: veluti ſi qs hꝫ vnuꝫ filiũ xp̃m putet alterũ: ſi vero duos chriſtũ faciat tertiũ: ⁊ ſic per ordinẽ. ⁊ ẜm Leonẽ quiſqꝫ medietatẽ[f] eorum que xp̃o teſtat̃ eccleſie iubetur relinquere apud quam fidei ſacra ſuſcepit. Sed illud Augu. nõ eſt iubentis ſed dehortãtis: ne quis iratus filiũ ſuum exheredaret atqꝫ totũ chriſto relinqueret. Ait enim in ſermone.ij. de vita clericorum.

℄ Pro numero filiorum ps hereditatis deo offerat̃.

Si qs iraſcit̃[g] filio ſuo: ⁊ moriens exheredat eũ: ſi viueret nõne eum placaremus? nõne ei filiũ reconciliare deberem[h]? Quo ergo cuꝫ filio ſuo volo vt hẽat pacẽ cuius appeto hẽditatẽ. Sed plane ſic faciat qd̃ ſepe hortat⁹ ſuꝫ: q vnum filiũ hꝫ putet xp̃m alterũ: ſi duos hꝫ putet xp̃m tertiuꝫ: ſi decẽ hꝫ vndecimũ chriſtum faciat ⁊ ſuſcipio. ℄ Hac nimiꝝ auctoritate mẽſura teſtatori pſcribitur: nõ quã cogat exoluere ſꝫ quã ꝓhibeat[i] trãſcẽdere.

c ℄ Sed aliud.G. hic ponit duas ſolutiones.

d ℄ Vel vt quidã. Secunda ſolutio.

e ℄ Sed nõ videtur. nũc obijcit ſolutioni ſue.

f ℄ Medietatem. qñqꝫ tertiam ſcd̃m conſuetudines diuerſas: vt extra eo. titu.certificari.

Si qs. ℄ Caſus. Quidaꝫ clerici parati erãt totã hereditatẽ recipere: um pater filiũ ſuũ exheredabat. Quos reprehẽdit Aug. cũ poti⁹ debeãt patri filium recõciliare qꝫ heredi tatẽ appetere: vnde docet ꝙ ſi pater vult tantum relinquere xp̃o qñtum vni filiorum parat⁹ eſt ſuſcipere. Nõ eum.i.nõne: ⁊ ponit̃ interrogatiue: ⁊ littera ſequens ſimilr̃ ponitur interrogatiue.

g ℄ Iraſcit̃. hodie eni non põt qs exheredare filiũ ſuũ niſi habeat iuſtã cãs exheredatiõis: ⁊ illa debet ſcribi in teſtõ: vt.C.de lib.pte.auc̃.nõ licet.tñ ex iracundia oĩa ſua dare põt eccleſie: dum tñ relinquat legitimã filijs: vt.xvij.q.iiij.ſunt q opes. Itẽ ſi qs relinquit bona ſua eccleſie propter defectum filiorum honeſtum eſt ꝙ eccleſia reſtituat ei bona ſi ceperit habere filios: vt.xvij.q.iiij.c.vlti.

Pater ſine cauſa filium exheredare nõ poteſt.

h ℄ Appeto. ſic.xxij.queſtio.ij.non enim.

℄ Hac nimiꝝ. ℄ Caſus. Ponit hic Gra. quãdã ſolutionẽ fallaꝫ dicẽs ꝙ Aug. nõ ꝑcipit teſtatori: vt tñ chriſto reliqueret qñtum vni filioꝝ: ſed ꝓhibet ne plus xp̃o relinquat qꝫ vni filiorũ: qd̃ falſuꝫ eſt cũ pr̃ filijs ſuis vltra tertiã ſi ſunt qttuor vel pauciores: vel medietatem ſi ſunt ſex vltra relinqre nõ teneat̃: vt i auc̃.de triẽ.⁊ ſe.circa pn. In fine oñdit: ꝙ q oblatiões defunctoꝝ reddere nolunt ſunt excõicandi. Primuꝫ.c.qd̃ ſeqtur planum eſt.

i ℄ Prohibetur. Falſum dicit: q2 etiam totũ dare po-

teſt eccleſie:vt.xix.q.iij.perlatum.dum tamẽ legitimam relinquat filijs;vt.C.de inoffi.teſta.auẽ.nouiſſima.

6 ¶ Oblationes. Hec eſt ſexta ps.q in qua ꝓbat magr̃: ꝙ ille q detinet oblationes defunctoꝝ quas defunctus mandauit peccat mortaliter:ꝛ hoc ꝓbat per tria.c. Joan. de ſã.

a Qui oblatiões. ¶ Nõ intelligas hec de oblationibus volũtarijs ſ3 de illis q̃ relicta ſũt eccleſijs:q enim debitas oblationes t3 vel decimas vel primitias excõicatur: vt xxxij.di.preter hoc.ꝛ xvj.q.i.ſtatuimus.

b ¶ Negãt eccleſijs. Si aũt cõfitentur ꝙ debeant ſed exceptionẽ aliquã ꝓponũt q̃re dare nõ debẽt: audiendi ſunt:vt.ff.de lega.j.ſi domus.§.q confitentur. ex.ra de of.delega.ex parte.ij.

c ¶ Egentium. vt lxxxvj.di.paſce.ꝛ.xvj.q.j.decime. ꝛ extra de reſcrip.c.ſi quando.

Diuiſio. Qui oblatiões. ¶ Caſus. hoc c. diuidit in duas partes. Jn prima dĩ ꝙ excõicandi ſunt q tradere nolunt eccleſijs oblationes defunctoꝝ:ꝛ hoc ꝓbat tribus rõnibꝰ. Prima eſt q2 ĩfideles reputantur. Scõa q2 voluntatẽ defunctoꝝ non ſeruant. Tertia q2 pauperibꝰ neceſſaria ſubtrahunt. Jn ſcõa parte dĩ ꝙ tales ſacrilegium cõmittunt. Secunda pars incipit ibi: vnde.

d ¶ Et quidam. ſc3 hiero.vt.xij.q.ij.gloria epiſcopi.

e ¶ Sacrilegium. Alibi dicitur talis homicida:vt.xij.q.ij.qui abſtulerit.

6 ¶ Oblationes ergo defunctoꝛu3 qui reddere noluerit excommunicetur. Unde in carthaginenſi concilio.iiij.

¶ Excõicent qui defunctorũ oblationes eccleſijs negãt.

Qui oblationes[a] defunctoꝝ aut negant[b] eccleſijs aut difficulter reddũt tanquam egentiũ [c]necatores excõicent. Jtẽ ex conci. vareñ.

¶ Ut infideles eijciantur ab eccleſijs qui defunctoꝛu3 oblationes retinent.

Qui oblationes defunctorũ retinent:ꝛ eccleſijs tradere demorant vt infideles ab eccleſia ſunt abijciẽdi: q2 vſq3 ad exinanitionẽ fidei ꝑuenire certũ eſt hanc pietatis diuine exacerbationẽ: q2 ꝛ fideles de corpore recedentes votorum plenitudine: ꝛ pauperes cõſolatu alimonie ꝛ neceſſaria ſuſtẽtatiõe fraudantur. Hij ergo tales quaſi egentiũ necatores nec credẽtes iudiciũ dei habẽdi ſunt. ¶ Unde ꝛ quidã [d] patrum hoc ſcriptis ſuis inſeruit cõgruente ſñia qua ait: Amico quippiã rapere furtũ eſt: eccleſiam vero fraudare ſacrilegiũ[e] eſt. Jtẽ ex ꝯcil.agathẽ.

¶ Qui oblata eccleſijs aut teſtamento relicta retinere ꝑſumpſerint excõmunicẽtur.

Clerici vel ſeculares[f] qui oblationes parentu3 aut donatas aut teſtamẽto relictas retinere perſtiterint:aut id quod ipſi donauerint eccleſijs vel monaſterijs crediderint auferendu3: (ſicut ſancta ſynodus cõſtituit) velut necatores pauperum (quouſq3 reddant) ab eccleſijs excludant[g]. ¶ Si quis aũt clericus furtũ eccleſie fecerit peregrina [h] ei cõmunio tribuatur.

7 ¶ Jtem querit[i] an pro ſepultura mortuoꝛu3 aliqd ſit exigendũ? De hijs ita ſcribit Grego.in regiſtro ianuario epiſcopo ſardinie.

¶ Pro ſepltura nihil muneris exigendum eſt.

Queſta eſt nobis nereida femina clariſſima: ꝙ ab ea ſolidos ꝓ filie ſue ſepultura fraternitas veſtra velit exigere:hoc autẽ vitium ꝛ nos poſtquã (deo auctore) ad epiſcopatus honore3 acceſſimꝰ de eccleſia noſtra oĩno vetuimus:ꝛ per prauã denuo cõſuetudinem nequaq3 vſurpari permiſimus: memores quia dum habraam a filijs ephron (hoc eſt a filijs ſeor[k]) ſepulchrum precio ad humandu3 corpus cõiugis pe

Diuiſio. Clerici. ¶ Caſus. hoc.c.diuidit in duas ptes. Jn prima parte dĩ ꝙ clerici vel laici ſunt excõicandi qui nolunt reſtituere oblationes quas parentes dederunt in vita vel reliquerunt in teſtõ:vel qui volũt auferre eccleſie id qđ ipſi donauerunt. Jn ſcõa parte dĩ ꝙ clerico furtum facienti peregrina cõio tribuat. Peregrina cõio.i.viaticũ in morte cũ incipiunt peregrinari.i.recedere de hac vita. Secunda pars incipit ibi:ſi quis.

f ¶ Uel ſeculares.id eſt laici.

g ¶ Excludant. Ar.ꝙ ſacrilegi nõ ſũt ipſo iure excõicati.

h ¶ Peregrina i.cõmorabitur inter laicos:vel pegrina i.cum recedit vel peregrinatur de hoc mundo.

7 ¶ Jtem queritur. hec eſt ſeptima pars.q.in qua prohibet ne pro ſepultura aliquid exigatur niſi detur ſpontanea voluntate:ꝛ hoc probat per quattuor.c. Jo.de ſã.

¶ Caſus. Querit hic Gra.incidenter an pro ſepultura mortuoꝝ ſit aliquid exigendu3? Et certe ſepultura quadrupliciter dicitur.ſ.terra nondũ dedicata hec vendi poteſt:vt arg.xij.q.ij.aurum. Jtem dicit ſepultura officiũ ſepeliendi iſtud ſine ſimonia vendi nõ poteſt:vt.j.q.j.dictum. Tertio dĩ terra dedicata. Quarto ius ſepeliendi hec vẽdi nõ debent:vt.J.eo. in eccleſiaſtico.

Sepultura an poſſit vendi.

i ¶ Jtem q̃rit. hic ponit incidentem q̃ſtionẽ an ſepultura poſſit vendi? hugo ponit quattuor ſignificationes huiꝰ nominis ſepultura. Quõq3 dicit ſepultura locus vbi quis ſepelitur:talis locꝰ licite vendit ſi non eſt ſacer vel religioſus.i.qui nõ ſit in cimiterio aliquo: q2 licite vendit ad eccleſia3 edificandã vel ad cimiteriũ ampliãdũ: vt.xij.q.ij.aurũ. Secundo mõ dicit ſepultura ipſa ſepultura iam facta:ꝛ hec vendi nõ poteſt ſpecialiter ſi locus eſt ſacer. Tertio modo dĩ ius inferendi in ſepulchrum:nec ꝓ hoc aliquid recipi põt. Quarto dĩ ipſe actꝰ vel officium ſepeliendi:ꝛ illud non poſſunt vendere clerici qui ex officio ſuo ad hoc tenentur: vt.J.e. precipiendum. ꝛ.j.q.j.dictu3.ꝛ extra de ſimo.non ſatis.

Queſta eſt. ¶ Caſus. Nereida conqueſta eſt Grego.de epiſcopo ianuario qui pro ſepultura filie ſue ſolidos ab ea exigebat. Grego. vero reſcribens ei dicit ꝙ hoc vitium de eccleſia ſua remoueret. Unde precipit ibi ne decetero hanc cupiditatem exerceat:ꝛ hoc ꝓbat exemplo ephron: qui ab abraam pro ſepultura ſare precium recipere noluit. Unde ſi paganus ille pro ſepultura nil accipere voluit: multofortius ꝛ ſacerdotes nil accipere debent:ſponte tamen oblata reſpui non debent. Jſte ephron primo accipere noluit: vnde de hoc commendatur: ſed poſtea deuictus precium pro ſepultura accepit : et de hoc reprehenditur in ſequenti capitu. ꝛ iſte ephron fuit filius ſeor. Renuit ſcilicet ephron : ꝛ licet ſupra diceret de filijs ſeor in plurali: dicit tamen poſtea in ſingulari de ephron quod ipſe renuit.

Gen.xxiij.c.

k ¶ Seor. Seor fuit pater ephron : ꝛ ab eo noiati ſunt deſcendentes ab eo propter famam ipſius.

a ℭ Renuit. Primo enim cõmendatur in hoc.c. poſtea tamen cõuictus precibus ſumpſit quadringentos ſiclos argenti: ⁊ inde vituperatur in ſequenti.c.

Poſtq̃. ℭ Caſus. Hiero. docet in hoc.c. q̃ nullus dʒ vendere ſepulturam: ⁊ hoc ꝓbatur exemplo ephrõ:

recipi poſſunt. Ratio incipit ibi: ſi terram vendis. quare interdictum ſit .i. interdicatur. vel quare .i. ergo.

f ℭ In eccleſiaſtico .i. in eccleſiaſtice: ⁊ ille liber eſt ſalomonis: ⁊ incipit vanitas vanitatum ⁊c̃. Eſt alter qui dicitur eccleſiaſticus qui incipit: omnis ſapientia a domino. ⁊ ille liber eſt ieſu filij ſyrach.

ſtularet preciũ accipe renuit[a] ne cõmodum de cadauere videretur cõſecutus: ſi ergo tãte cõſiderationis pagan⁹ vir fuit: quãto magis nos qui ſacerdotes dicimur hoc facere nõ debemus. Unde hoc auaricie vitium ne in alienis denuo temptari p̃ſumat admoneo: ſed ſi qñ aliquem in eccleſia veſtra ſepeliri ꝯceditis: ſi quidem parentes ipſius ꝓximi vel heredes ꝓ luminaribus ſpõte quid offerre voluerint accipere nõ vetam⁹. Peti vero aut aliqd exigi oĩno ꝓhibemus ne (qḋ valde irreligioſum eſt) aut venalis (qḋ abſit) dicat̃ eccleſia: aut vos de humanis videamini mortibus gratulari ſi ex eoꝝ cadaueribus ſtudeatis querere quolibet mõ cõpendiuʒ.

Iteʒ Hiero. ſuper geneſiʒ.

ℭ Etiã coacti de ſepultura preciũ non debemus accipe.

Poſtq̃ꝫ precio victus eſt ephron vt ſepulchrum venderet ⁊ acciperet argentum lʒ cogẽte[b] abraã vau littera que apud illos ꝓ o[c] legitur ablata de eius noĩe eſt: ⁊ pro ephron[d] appellatus eſt ephran[e] ſignificãte ſcriptura nõ eum fuiſſe ꝯſũmate perfecteq̃ꝫ virtutis q potuerit vendere memoriam mortuoꝝ. ℭ Sciãt igit̃ qui ſepulchra vendunt voluntarie: nec coguntur vt accipiant p̃cium: ſed a nolentibus quicquam extorquent, mutari nomen ſuum ⁊ perire quiddam de merito coꝝ: cum etiã ille reprehendatur occulte qui inuitus accepit.

Item ex cõcilio triburienſi. ℭ De eodẽ.

In eccleſiaſtico[f] nãq̃ꝫ libro ſcriptũ eſt: Mortuo nõ ꝓhibeas gratiam: ſciens qm̃ omnes moriemur. ⁊ itẽ: Omnia q̃ de terra orta ſunt: in terrã cõuertent̃. Quid terra terrã vendis? Memento q̃ terra es: ⁊ in terrã reuerteris. Et alibi de homine dcm̃ eſt: Terram terris: terrã geris: ⁊ in terrã conuerteris q̃ de terra ſumeris. Et quoniã mors tibi futura eſt: ⁊ appropinquat ⁊ ſi tardat recordare: q2 non hominis eſt terra ſʒ vt pſalmiſta cõmemorat.) Dñi eſt terra et plenitudo eius. ℭ Si terrã[g] vendis inuaſione rei dñice reus teneberis: gratis accepiſti a deo gratis da ꝓ eo. Quare interdictum ſit oĩbus oĩno xp̄ianis terram mortuis vẽdere ⁊ debitam ſepulturã denegare: niſi forte proximi ⁊ amici defuncti ꝓpter nomẽ ⁊ redẽptionem anime viri defuncti gratis aliqd dare velint.

Item ex concilio varenſi.

ℭ De eodem.

Precipiendũ eſt ſm canonum auctoritatẽ: vt de ſepulchris ⁊ hoĩbus ſepeliendis nihil muneris exigãt: niſi forte qui ſepelitur viuens iuſſerit eccleſie in cuius atrio ſepelitur aliquid de ſuis rebus tribuere aut etiam poſt mortẽ ipſius illi qbus cõmiſſum eſt eius elemoſynã facere de rebus illius aliqd ſpõte dare voluerint: ⁊ tñ nullatenus a preſbyteris eccl'ie illius aliquid exigat̃ ſiue ab illis qui locis ⁊ villis preſunt.

qui lʒ cogente abraã acceperit aliquid ꝓ ſepultura poſtea vocatus eſt ephran .i. imperfectus: cũ primo vocaret̃ ephron .i. ꝑfectus: ⁊ hoc in prima parte. In ſcd̃a parte dicitur q̃ de iuſtis fiũt iniuſti qui ꝓ ſepultura ab inuitis aliquid extorquẽt: cuʒ etiã ephron de iuſto ſit factus iniuſtus: ⁊ tamẽ inuit⁹ accepit. Scd̃a pars icipit ibi ſciãt igitur. Memoriam .i. ſepulturam.

b ℭ Cogente. per p̃ces populi: ⁊ lʒ contractus factus ad clamorẽ populi teneat non tamẽ electio: vt extra de elec. oſius. ⁊ lxj. diſtin. miramur in princi.

c ℭ Pro o. O eſt vltima littera grecoꝝ: ⁊ a: prima: ⁊ deſignat o: conſũmationeʒ et perfectionẽ: a initiũ ⁊ imperfectionem: ⁊ hebrei ponunt vau ꝓ o in iſta dictione ephron: qua ablata ⁊c̃. Et videt̃ hic hiero. velle q̃ ephrõ peccauit. Sed nũquid abraam peccauit qui coegit ipm̃ vendere locum talẽ? Maxime q2 locus ille iaʒ deputatus erat ſepulture: erant enim ibi ſepulti adam ⁊ eua. Dicit tñ. P. manducator q̃ neuter peccauit: ſed quare reprehendit̃ hic a hiero. Rñ. nõ propter ſuuʒ factũ ſed ꝓpter futuros: volens oſtẽdere q̃ illi peccarent qui tali mõ venderent.

d ℭ Ephron. ideſt perfectus.

e ℭ Ephran. ideſt imperfectus.

g ℭ Si terram. ſacram vel religioſaʒ ⁊ dico q̃ terra ſit ſacra vel religioſa. auctoritate põtificis: nõ ex eo q̃ mortuus infert̃ ad locum: vt extra de religi. do. ad hoc. Sed ſm legem ſecus eſt: nã ſi transfert̃ corp⁹ ad alium locum deſinit locus eſſe religioſus vel etiam ſi capit̃ ab hoſtibus: vt. ff. de relig. cum in diuerſis. ⁊ .l. cum loca. Et no. q̃ quicqd eſt ſacrum eſt religioſuʒ: ſed nõ conuertitur: vbi enim mortuus infert̃ fit religioſus: ſed nõ ſacer: vt. ff. de re. diui. intantuʒ. §. ſacre. Item dr̃ locus religioſus cui corp⁹ ec ꝓpoſito ponit̃ vt ibi ꝑpetuo remaneat: al's remaneret ꝓphanus: vt. ff. de religio. ſi quis enim eo animo. ⁊ remoueri poteſt quãdocunq̃ꝫ placuerit: vt. C. e. ti. ſi necdum. Et lʒ partes hoĩs in diuerſis ſepulchris ſepiliant̃ nõ ideo omnia loca fiunt religioſa: ſed tñ vbi caput eſt ſepultũ: vt. ff. eo. cũ in diuerſis. Iteʒ nec totus locus deputat⁹ ſepulture fit religioſus: ſed ille in q̃ corpus eſt humatũ: vt. ff. e. l. ij. §. ſepulchꝝ.

Precipiendʒ. ℭ Caſus. hoc c. diuiditur in duas partes. In prima parte dr̃ q̃ pro ſepultura ⁊ ꝓ hominib⁹ ſepeliendis clerici nihil exigẽt niſi i duobus caſibus ſcilicet ſi defunctus iuſſit aliquid eccleſie dari ⁊ niſi viuentes ſponte aliquid obtulerint. In ſecũda parte dicitur q̃ intra eccleſiã nullus eſt ſepeliendus: ſed in cemiterio vel etiam in arcubus muri eccleſie. ſecunda pars incipit ibi: prohibendum eſt.

In eccleſiaſtico. ℭ Caſus. Queſitum fuit in cõcilio triburiẽ. vtrũ terra cimiteriata vendi poſſit pro ſepultura? Et reſpondetur q̃ nõ: ⁊ hoc probatur duabus auctoritatib⁹: vna ſalomonis ⁊ alia dauid: ⁊ vna ratione: ſponte tñ oblata

O ⁊ a q̃d ſignent.

Gen.xxiij.c.

Eccli.vij.a

Eccli.iij.b

Eccli.xl.b.

Gen.iij.d

Eccleſi. xvij.a

Pſal.xxiij

Diuiſio.

‡ 8 Quibus peccata.

¶ Prohibēdū eſt etiā ſecundū maioꝝ inſtituta: vt in eccl'ia nullaten⁹ ſepeliātur: ſ; in atrio aut in porticu aut in exedris[a] eccleſie. Infra eccleſias vero aut ꝓpe altare vbi corpus ⁊ ſanguis dñi ꝯficitur nullatenus ſepeliant[b]. Item Auguſtinus.

¶ A ſacris locis nō iuuantur poſt mortē quibus peccata non ſunt dimiſſa.

‡ 8 Quibus peccata dimiſſa nō ſunt a ſacris[c] locis poſt mortē adiuuari nō poſſunt: q2 quos peccata grauiora deprimūt ſi i ſacris locis ſe ſepelire faciūt reſtat vt de ſua preſumptiōe iudicētur: quia eos ſacra loca nō liberāt ſed de culpa temeritatꝭ accuſant. Item Gregorius.

¶ Quibus proſit in eccleſia ſepultura

Cum grauia peccata non deprimūt: tunc ꝓdeſt mortuis ſi in eccleſia ſepeliātur[d]: q2 coꝝ ꝓximi (quotiēs ad eadē ſacra loca veniunt ſuorūq; ſepulturā aſpiciūt) recordātur ⁊ ꝓ eis dño preces fundūt: nā quos peccata grauia deprimūt ad maiorē cumulū dānationis potiuſq; ad ſolutionem coꝝ corpora in eccleſijs ponūtur. Itē ex concil'. magocienſi.

¶ Qui ſepeliātur in eccl'ia.

Nullus mortu⁹ īfra eccleſias ſepeliat' niſi epi aut abbates aut digni pſbyteri vl' fideles[e] laici. ¶ Quid vero mortuis ꝓſit iuxta eccleſiā ſepeliri: q[ue] ad eos perueniat: Aug. in li. de agēda cura ꝓ mortuis oſtēdit dicens:

¶ Quare mortui iuxta eccleſiam ſepeliantur.

Non eſtimem⁹ ad mortuos ꝓ qbus curā gerimus peruenire niſi qđ pro eis ſiue altaris ſiue orationū ſiue eleemoſynaꝝ ſacrificijs[f] ſolēniter ſupplicamus: q̄uis enim nō pro qbus fiūt oib⁹ ꝓſint ſed his tm̄ pro qbus dū viuunt cooperant' vt ꝓſint: ſed q2[g] nō diſcernim⁹ q ſint oportet ea ꝓ regeneratis oibus[h] facere‡ vt nullus coꝝ ꝑtermittatur ad quos hec bñficia poſſint ⁊ debeāt peruenire: melius eni ſuperunt iſta his q̄bus nec obſunt nec ꝓſunt q̄; eis deerūt qb⁹ ꝓſūt. ¶ Diligētius tñ facit hoc q̄ſq; pro neceſſarijs ſuis quo ꝓ illo fiat ſil'r a ſuis. ¶ Corpi autē humano quicqđ impēditur nō eſt preſidiū ſalutis ſed humanitatis officiū ſm̄ effectū: quo nemo vnq̄; carnē ſuam odio habuit: vnde oportet vt quādiu pōt pro carne proxi-

Excedre. a ¶ In exedris. Exedre dicuntur quedam volte que exterius adherent parietibus eccleſie.
b ¶ Sep[illegible]ntur. ſi ſint modice perſone: vt. ĩ. e. nullus. ⁊ ideo ꝓmittur fieri ſepultura in eccleſia: q2 loc⁹ ille ſpecial'r deo dedicatus eſt: cui mors vltra nō dominabitur.

¶ hec eſt octaua pſ. q. in qua dicitur q nullus debeat ſepeliri in eccl'ia niſi ſit ſanct⁹ niſi i atrio vel in exedris: ⁊ ponit etiā q proficiant mortuis cemiteria: ⁊ qualiter ⁊ vbi anime ſunt defunctoꝝ: ⁊ hoc probat p. viij. aucto. Jo. de fa.
¶ Caſus. Dicit' in hoc. c. q nō ꝓdeſt decedētibus in mortali delicto ſi in ſacris locis ſepeliant': imo ſi ibi ſe faciant ſepeliri de ſua preſumptiōe dānātur: q2 loca ſacra eos nō liberant: ſed temeritas accuſat eos.
c ¶ A ſacris locis. i: ab orationibus que in eis fiūt: vel ad literā intelliges: q2 locus nō ſanctificat hominē. vt. xl. diſtin. non loca.
Cum grauia. ¶ Caſus. Que ſitū fuit a Greg. vtrū ꝓſit mortuis in cemiterio ſepeliri. Et rñ. q ſic: ſi cū mortali delicto nō deceſſerint. q2 ꝓximi eoꝝ ſepulturas aſpicientes ꝓ eis orāt ad dominū: ſi vero cum mortali deceſſerit potius obeſt q̄; ꝓdeſt. Sequens capi. cum §. patet.
Sepeliant' corpora in eccl'ijs aut cemiterijs. d ¶ Sepeliant'. Ecce ratio vna quare hoies potius ſint ſepeliendi apud eccleſias q̄; alibi. Secūda ratio: q2 ſpāliter cōmendātur patrocinijs ſanctoꝝ illoꝝ in quorum noie dedicata eſt eccleſia illa. vt. ĩ. e. nō eſtimemus. in fi. Tertia rō eſt: q2 minus ibi vexant' a ſpiritibus inmundis: vnde in cemiterijs di' eſſe reges defunctoꝝ. vt. xij. q. ij. aurū. lex tñ alia cōſideratione ꝓcepit ne corpora in ciuitate ſepelirētur: ne ciuitas corrūperetur fetore. vt. C. de reli. ⁊ ſump. fu. l. mortuoꝝ. ⁊ eſt hic ar. q ibi potius ſepeliendi ſunt homines vbi eſt maior cōcurſus populorum: vt in cathedralibus eccleſijs. vt. ſ. eo. vbicunq;.
Nullus. e ¶ Fideles. vocant' laici hic fideles a fidei virtute: ita vt faciant miracula. Alij intelligunt a fide baptiſmi ſm̄ hoc intellige. l. C. de ſa. ſan. ec. l. ij. Vel dic q oīs xpianus pōt ſepeliri in eccleſia: ſed non gētilis. vt. ĩ. de cōſe. di. j. eccleſiā. ij. ⁊ hoc itelligas niſi al's in mortali deceſſerit vel impenitēs: vel niſi eccl'ia interdicta ſit vel niſi ſint torneamentarij quibus propter terrorem interdicitur eccleſiaſtica ſepultura. extra de tornea. c. j. ⁊ extra de rap. ſuper eo.

Diuiſio. Non eſtime. ¶ Caſus. hoc ca. diuidit' i q̄ttuor ptes. In ꝑma pte di' q tria bona viuoꝝ ꝓſūt defunctis. ſ. ſacrificiū orō ⁊ eleemoſyna: que defuncti in ꝑſenti vita egerūt: vt eis ꝓdeſſent: ⁊ q2 neſcit' q ſint ꝓ oib⁹ regeneratis general'r orare debemus. In ſcđa pte di' q ſpāli⁹ ⁊ cū maiori diligētia oramus ꝓ cōſanguineis noſtris. In tertia pte di' q ſeruitiū impēſū corpori defuncti nō ꝓdeſt defuncto ſed ē ſolaciū viuoꝝ: q2 cū illi qui reſurrectionē non credūt hoc faciāt mlt' fortius nos hoc facere debem⁹. In quarta pte di' q ſi defunctus ſepeliat' apđ eccleſias martyrū prodeſt ei: q2 patrocinio martyrū cōmēdat'. ſcđa ps icipit ibi: diligētius. tertia ibi: corpi: q̄rta ibi: qđ vero. Seq. c. cū. §. pȝ.
‡ ¶ Adde q generale ver. oia cōprehendit. l. a ꝓcuratore. ⁊ ibi bo. gl. cū con cor. C. mādati.
f ¶ Sacrificijs. aut ieiunijs parentū. vt. ĩ. e. c. anime.
Dubitationis ratiōe fiunt aliqua. g ¶ Quia nō diſcernimus. Arg. q rōne dubitatiōis melius eſt totū ⁊ ſupfluū facere q̄; nihil facere: vel etiā aliqđ omittere: ſic. xlij. di. geſcamus. xxiij. q. iij. corripiātur. Itē rōne dubitatiōis fiunt q̄ al's eſſent illicita. vt extra de ſepul. ſacris. extra de vſu. in ciuitate. xj. q. iij. nolite. ⁊ rōne dubitatiōis poſſum vēdicare incertā partē vel rem. ff. de rei ven. que de tota. ⁊ nūmos meos nō poſſum vendicare ſi ſint mixti alijs. ff. de ſolu. ſi alieni.
Eccl'ia an poſſit pro omnibus orare. h ¶ Oibus. ĩ. e. ꝓ obeūtibus. ȝ. Sol. eccl'ia pro oib⁹ viuis ſiue bonis ſiue malis pōt orare generali ſiue ſpeciali oratiōe: ⁊ pro iudeis ⁊ paganis vt cōuertant': q2 de nemine eſt deſperandū dū eſt in vita iſta. vt. ĩ. de pe. di. vij. nemo. ſed ꝓ paganis vel iudeis mortuis nō eſt orādū: nec ꝓ cathecuminis: ſed ꝓ baptiçatis mortuis orandū ē generali orone: vt hic di'. ⁊. xxiij. qō. iiij. ſicut. ⁊ hoc ſiue ſint dānati ſiue non dū tñ hoc nō ꝯſtet: ſed ſpāli orone non eſt orandū ꝓ eis mortuis quos ꝯſtat eſſe dānatos ſic logt' illud. c. ꝓ obeūtib⁹. ſed ꝓ illis q nō ſunt dānati orone ſpe

cīali ⁊ gnāli oratio licite niſi ſint valde boni.vi.ꝟ.c.tho.
a ℭ Cum ille.ſcilicet ſpiritus.
b ℭ Ut reſurrecturo.niſi enim quis reſurrecturos ſperaret ⁊c.eſt ergo hoc ſignum ꝙ credamus futuraꝫ reſurrectionem.vt.ꝟ.eodem. habent.

c ℭ Ecōtra.cōtra id qđ dicit ꝙ poſſumꝰ orare ꝓ mortuis. Jo. In preſenti.
d ℭ Job.i.con iugati.
e ℭ Daniel.i.virgines vel continētes.
f ℭ Noe.i. rectores eccleſiarū:⁊ hoc intelligē ſi deceſſerint in mortali. ſic.xxv. diſtinctio.qualis.
g ℭ Sꝫ laborabit.i. punietꝰ eternaliter.
Pro obeūtibꝰ.
ℭ Caſus. Bonifacius archiepus queſiuit a Grego. ſi liceat ſpāliter ꝓ defunctis celebrare diuina ⁊ oblatōes offerri.Et rndet ꝙ pro catholicis licet:pro impijs aūt ſpecialiter hoc fieri nō licet.
h Pro impijs.Sed nunqđ eccl'ia orabit ꝓ illis quos conſtat deceſſiſſe in mortali:Uiꝫ ꝙ ſic:q: eis viuis cōicauit:ergo ⁊ mortuis. vt.xxiiij. q.ij.ſane. Arg. cōtra xxi.q.iij.cyprianus. Rn̄.ſi euidēs eſt aliquē deceſſiſſe i mortali:vt cū quis ſuſpendit ſe vel ꝑcipitat aut alio mō ſe interficit ꝓ illo nō eſt orandū. vt.xxiij.q.v.placuit. ⁊.q.v. viij. quicūqꝫ clericus.ſecus ſi eſt dubiū:vnde ſi aliqs occiſus ē in ebrietate nō oratur ꝓ ille.vt extra de reliqui. audiuimꝰ. ⁊.xxiij.q.v.placuit.

Orandū nō eſt pro his qui i mortali peccato deceſſerunt.

Anime.ℭ Caſus. hoc c.diuidit in duas ptes.Jn pma pte dī ꝙ q̄ttuor ꝓſūt defunctis.ſ.oblatio ſacerdotū preces ſanctoꝝ amicoꝝ elemoſyne:⁊ ieiunia cognatoꝝ.Jn ſecūda parte dī ꝙ illa obſequia que fiunt circa corpus mortui magis ſunt ſolacia viuoꝝ q̄ defunctorum ſubſidia:non tn̄ ideo corpa defunctoꝝ ⁊ maxi-

Diuiſio.

mi curā gerat cū illeª ide receſſerit q gerebat:⁊ ſi hec faciūt qui carnis reſurrectōeꝫ nō credūt:q̄tomagis debēt facere qui credūt vt corpori: ſꝫ tn̄ vt reſurrecturoᵇ ⁊ i eternitatē māſuro impēſuꝫ eiuſmodi offcīū fit:etiā quodāmō eiuſdē fidei teſtimoniuꝫ. ℭ Qđ vero qs apud memorias martyrū ſepeliē hoc tm̄ videt mihi ꝓdeſſe defuncto:vt cōmendans eū etiam martyrū patrocinio affectus ꝓ illo ſupplicatiōis augeat.

Item contraᶜ Hierony.

ℭ Poſt mortē orōne viuētiū mortuis dānati nō ꝓſunt.

In pñti ſeculo ſcimꝰ ſiue orōnibꝰ ſiue ꝯſilijs inuicē poſſe nos adiuuari:cū aūt ante tribunal xp̄i venerimus:nec iobᵈ nec danielᵉ nec noeᶠ rogare poſſe ꝓ quoq̄:ſed vnumquēqꝫ portare onus ſuū. ℭ Uerū hoc de impenitētibus accipiēdū eſt: de qbꝰ ꝓpheta dicit:Nō dabit deo placationē ſuam:nec preciū redemptiōis aie ſue: ⁊ ideo frater nō redimet eū ſed laborabitᵍ in eternum:⁊ viuet adhuc in finē. De alijs autem intelligi non poteſt. Unde Grego. papa bonifacio archiepiſcopo.

ℭ Jn penitentia defunctis bona proſunt viuentium.

Pro obeūtibus quippe cōſuluiſſe cognoueris: ſi liceat ꝓ eis oblatiōes offerri:ſancta ſic tenet eccleſia:vt quiſqꝫ ꝓ mortuis vere chriſtianis offerat oblatōes atqꝫ preſbyter eoꝝ faciat memoriā:⁊ q̄uis peccatis oēs ſubiaccamus ꝯgruit vt ſacerdos

me iuſtorum ſunt abijcienda:iſtud tamē ſeruitium quod corpori impēditur apud de[illegible]multo magis elemoſyna quam viuentibus [illegible]bus facimus apud deum perire non debet.
i ℭ Anime.hoc.c.eſt quaſi pars illius non eſtimemus.

pro mortuis catholicis memoriā faciat ⁊ intercedat:nō tm̄ ꝓ ipſisᵇ(q̄uis xp̄iani fuerint)tale quid agere licebit.

Idem.

ℭ Anime mortuoꝝ q̄ttuor modis ſoluunt.

Animeⁱ defunctoꝝ quattuor modis ſoluūtur: aut oblatiōibus ſacerdotuꝫ: aut ꝑcibus ſcōꝝ:aut charoꝝ elemoſynis:aut ieiunio cognatoꝝ. ℭ Curatio vero funerie cōditio ſepulture pōpa exequiaꝝ:magis ſunt viuoꝝ ſolatia q̄ ſubſidia mortuoꝝ: ſi aliqđ ꝓdeſt impio ſepultura preccioſa:oberit pio vilis aut nulla. Nō ideo tn̄ contēnenda aut abijciēda ſunt corpora defunctoꝝ:maximeqꝫ iuſtoꝝ vbi illud ēt ſalubriter diſcit q̄ta poſſit eſſe remuneratio ꝓ elemoſynis quas viuētibus ⁊ ſentiētibus exhibemꝰ:ſi neqꝫ hoc apđ deū perit qđ exanimisᵏ hoiuꝫ mēbris offcij diligētia pſoluit.

Item Aug.in enchiridion.

ℭ Ān die iudicij ſacrificijs ⁊ elemoſynis mortui iuuāt.

Tempus qđ inter hoīs mortēꝫ ⁊ vltimā reſurrectionē interpoſitū eſt animas ˡ abditis ᵐreceptaculis cōtinet:ſicut quēqꝫ digna eſt vel requie vel erūna ꝓ eo qđ ſortita eſt i carne dū viueret. ℭ Neqꝫ negādū eſt defunctorū animas pietate ſuoruꝫ viuentiū releuari cuꝫ ꝓ illis ſacrificiū mediatori offertur vel elemoſyne fiūt in eccleſia:ſed hec eis ꝓſunt qui cuꝫ viuerēt hec ſibi vt poſtea poſſent prodeſſe meruerunt. ℭ Eſt eteni quidā viuendi modus nec tā bonus vt non

k ℭ Exanimis.id ē exanimatis.i. mortuis.⁊ eſt hic arg. ꝙ magis meret homo impēdēdo aliquid viuis q̄ mortuis. Unde pꝫ ꝙ ſicut ieiuniū alicuiꝰ liberat mortuū:multo potius alteriꝰ ieiuniū prodeſt viuo. ꝙ cōcedo ſi ille eſt vicine cōiunctus illi vt dī xi.lxxxi.di. pſbyter. in glo.⁊ ita.

Jeiuniū plus prodeſt viuis q̄ defunctis.

Tempus. ℭ Caſus. Licet Bn̄.diuiſerit hoc ca.in duas partes. Ego tn̄ Bar.b.hoc.c. diuido in q̄ttuor ꝑtes.Jn pma pte dicit ꝙ inter mortem hois ⁊ iudiciū futurū anime morātur in locis nobis occultis ꝓut queqꝫ digna eſt reqe vel erūna.Jn ſecūda pte dicit ꝙ bñficia viuoꝝ ꝓſunt defunctis q̄ in pñti vita egerunt vt ſibi ꝓdeſſent.Jn tertia pte dī ꝙ hec bñficia non ꝓſunt ſūme bonis vel ſūme malis:ſed mediocriter bonis ⁊ mediocriter malis.Jn quarta pte dī ꝙ ꝓ ſūme bonis ſūt grārūactiones:ſed ꝓ nō valde malis ꝓpitiatiōes: ſed valde malis beneficia nō ꝓſunt ſed ſūt cōſolatiōes viuoꝝ:ſed in mediocriter bonis opant plenā remiſſionem i mediocriter vero malis mitiorē dānationē.ſcđa ps incipit ibi:neqꝫ negādum eſt.tertia ibi: eſt eteni qdaꝫ.quarta ibi:⁊ poſt pauca.

Diuiſio.

k ℭ Alias. nō ſūme bonas:ni tales credo ſtati ad celos volare:iuxta illō: Gaudēt i celis aie ſcōꝝ.
l ℭ Abditis.i.locis nobis occultis.Ex his verbis videtur ꝙ Auguſtinꝰ dubitabat quo anime defunctorū re-

tedant: cum infernus ſit ſub terra ⁊ celum ſit ſupra: vt xxiij.queſtio.iiij. hec autem.
a Pro baptizatis ... tem ... pacta: vix cadauera ... tenentur: ita cō eoꝝ ad ecclias deferēda ſunt

ſunt pro mortuis: ſed q2 hec obſeruantur circa diuerſos dies: ideo vnde ſumpſit initium talis obſeruatio videamus: ⁊ propter hoc inducit ſeq.c.

requirat iſta poſt mortē: nec tā malus vt ei iſta poſt mortem nō ꝓſint: eſt vero talis in bono vt hec non requirat: ⁊ eſt rurſus talis in malo: vt nec his valeat (cum hec vita trāſierit) adiuuari: quo circa oē hic meritū comparat quo poſſit poſt vitam releuari q̄ſ piaz vel grauari. ¶ Et poſt pauca: cū ſacrificia altaris ſiue quarūcunq3 elemoſynaꝝ pro baptizat ſ[a] oībus offerūtur: ꝓ valde bonis grārūactiones ſunt: ꝓ nō valde malis ꝓpitiatiōes[b] ſunt: pro valde[c] malis ⁊ ſi nulla ſunt adiumenta mortuoꝝ tñ viuorū cōſolationes ſunt: quib⁹ aūt ꝓſunt aut ad hoc ꝓſunt vt ſit plena remiſſio aut certe vt tolerabilior fiat ipa damnatio.

¶ De obſeruatione autez tertij ſeptimi triceſimi vel q̄dragesimi diei: queritur vnde exordiuz ſumpſerit. Ambro. in lib. de obitu theodoſij imperato. dicit.

¶ Quare certi dies in mortuoꝝ cōmemoratione fuerīt.

Quia alij tertiū diē alij triceſimū alij ſeptimū alij quadrageſimū obſeruare ꝯſueuerūt in officijs mortuorum: qd doceat lectio[d] cōſideremus. Defūcto inqt iacob p̄cepit ioſeph pueris ſuis ſepultoribus vt ſepelirent eum: ⁊ ſepelierūt ſepultores iſrael ⁊ cōpleti ſunt.xl. dies: ſic enim dinumerabant dies ſepulture: ⁊ luxit eū ſeptem dieb⁹: hec ergo ſequēda ſolēnitas eſt quā p̄ſcribit lectio: ſic etiā in deuteronomio ſcriptum eſt. Quia planxerūt filij iſrael moyſen.xxx. dies ⁊ conſūmati ſunt dies luctus: vtraq3 ergo obſeruatio habz auctoritatē qua neceſſarium pietatis impletur officium.

¶ Lugere aūt ⁊ triſtari tā ꝓ noſtra q̄3 pro alioꝝ morte cyprianus prohibet dicēs.

¶ Nec pro noſtra nec pro alioꝝ morte triſtari debem⁹.

Quam p̄poſterum eſt quāq3 puerſuz vt cuz dei voluntatem fieri poſtulemus[e] qñ vocat nos ⁊ accerſit nos de hoc mūdo nō ſtatim volūtatis ei⁹ imperio paream⁹ obnitimur ⁊ reluctam⁹ ⁊ pertinaciū more ſeruoꝝ ad cōſpectum dñicuz cū triſtitia ⁊ merore pducimur: exeūtes iſtic neceſſitatis vinculo nō volūtatis obſequio: ⁊ volum⁹ ab eo p̄mijs celeſtibus honorari ad quem venimus inuiti[f].

¶ Idē: nobis quoq3 ipſis minimis ⁊ extremis quotiens reuelatū ē q̄3 frequēter atq3 manifeſte de dei dignatiōe p̄ceptū ē vt ꝯteſtarer aſſidue: vt publice p̄dicarē frēs nō eē lugēdos accerſiōe dñica de ſeculo liberatos: cū ſciamus nō amitti ſ3 p̄mitti recedētes p̄cedere vt ꝓficiſcētes ⁊ nauigātes ſolent. Itē Io. chryſo. in epiſtola ad Hebr.

b ¶ Propitiatiōes. i. vt de⁹ ꝓpiti⁹ ſit eis. c ¶ Pro valde. hic auguſtinus diſtinguit quattuor genera hominuz. ſ. valde bonos ⁊ valde malos mediocriter bonos ⁊ mediocriter malos: pro valde bonis nō eſt orandu3: iniuriam enim facit martyri qui orat ꝓ martyre: vt extra de cele.miſ.cū marthe. §.vlti. Item nec valde malis ꝓſunt: ſed mediocriter bonis ꝓſunt vt citius liberentur ab igne purgatorij: mediocrit malis ꝓſunt ad hoc vt minus puniant: nunq̄3 tñ librabunt [illegible] ꝓ obeuntib⁹. Sz pone q aliquis dat elemoſynam ꝓ eo q deceſſit in mortali peccato q eſt mediocriter malus: elemoſyne vel orōnes ꝓſunt talibus ad minorez penā vt hic dicit: ergo aliq̄ntulum de pena ſublatū eſt: ponamus q cēteſima pars pene ſit ſublata per vnā elemoſynā: ſi ergo dent centum elemoſyne: tota pena erit remiſſa: ergo iſte librabit qd hic negat. Ad hoc dico q ſi prima elemoſyna tollit centeſimā partem pene ſcda elemoſyna etiā tollit tantam penā: ſed nō tantam in q̄ntitatē: ſed tantam in ꝓportione: ⁊ ſic ſemp aliquid remanet de pena. Et ſic ſoluo illud qd obijcitur de indulgentijs: q ſi ꝓpter oblationez vnius denarij tollitur quarta pars peccatorum mortalium vel venialium per oblationem ſecundi denarij tollitur tm̄ in proportione non tantum in q̄ntitate: ⁊ ſemp aliquid remanet licet omne argentum effunderetur.

Beius generа quat tuor ſunt.

Elemoſyne deſunctis ꝓſunt

Seſt.I.a.

¶ De obſeruatione. hec eſt nona pars.q. in qua continetur quod in ſeq.c. declaratur. Io. de ſ.

9 ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ. q ſacrificia vel elemoſyne ⁊ hmōi

¶ Quia. ¶ Caſus. Queſitū eſt ab Ambro. vnde ſūpſit initiū obſeruatio tertij ſeptimi ⁊ triceſimi ⁊ quadrageſimi diei in officijs mortuorū. Et rñdet q a veteri teſtamento: ⁊ hoc ꝓbat auctē Geneſ. ⁊ Deutero. Nam filij iacob obſeruauerūt eum aromatib⁹ ꝯditū in egypto.xl. diebus ⁊ cū portarēt eū ſepeliendū in ſpelūca duplici luxerūt eum ſeptem dieb⁹. Silr legitur q filij iſrl luxerunt moyſen. xxx. dieb⁹. De initio tertij diei non dicitur aliquid in hoc.c.

d ¶ Lectio. ſ. geneſis. ca.l.

Deutero. xxxiiij.c

¶ Lugere. hic īcipit decima pars.q. in qua ꝓbat p.iiij.c. q non debem⁹ plāgere mortuos ex diffidētia tā q̄3 non debeant reſurgere. Jo. de ſ.

¶ Caſus. Supra facta eſt mētio de luctu: ⁊ ideo ponit hic G. qualiter ſit lugendu3: ⁊ qd lugere nimium ex deſpatiōe future reſurrectiōis nō l3 ſed intuitu pietatis l3: vt.j. e. ca. hñt.

Quam p̄poſteꝝ. ¶ Caſus. hoc c. diuidit in duas partes. In p̄ma pte oſtēditur q ſicut ſerui rebelles a dñis ſuis nō remunerant: ſic nos celeſtib⁹ p̄emijs nō honoramur: cuz quotidie dicamus: Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ in terra ⁊ tñ nolētes ⁊ inuiti de hoc ſeculo recedimus qñ vocamur a dño. In ſcda pte dicit Cypria. q deus multotiens ſibi reuelauit vt inter hoies predicaret mortuos nō eſſe lugendos: q2 non amittunt ſed premittuntur in patriam vite ad inſtar ꝓficiſcentium ⁊ nauigatorum. ſecūda pars incipit ibi: idem nobis. Seq.c. planū eſt. Efficiatur .i. debitum officij funeris impleatur.

Diuiſio.

e ¶ Poſtulem⁹. cū dicim⁹ fiat volūtas tua. ⁊ ē ar. q ope id cōplere debem⁹ qd voce ꝓteſtamur. di. xxiij. pſalmiſta.

f ¶ Inuiti. ſic. xxiij. q. v. ad fidē. ⁊ ſic eſt arg. q nō debem⁹ cōſequi cōmodū ex eo qd inuiti facim⁹: vt. ff. ad treb. ſi pioni. §. ij. ſic. xvj. q. iij. ſunt q ops. viij. q. j. ſciendum.

Ubicū𝔮. Liba fortuna mors eſt capit oia tellus.
Uerſus. Que genuit:celo tegitur q nō hʒ vrnā.
Pſal.xxiij Ar.J.Mollius oſſa cubant manibus tumulata ſuorum.
¶ Hoc autem.
¶ Caſus. Nunc ſoluit. G. dicens nō eē lugendū ex deſperatione future reſurrectionis: ⁊ hoc pbat auctoritate pauli: ſʒ
j.the. iiij.c pter pietaté lugere nō prohibemur ſicut multos ſanctos legimus feciſſe:⁊ ad hoc inducit ſequentia duo.c.
Habent.
¶ Caſus. Nō eſt mirum ſi pagani lugēt mortuos ſuos: qꝛ excuſationeʒ habent cum de alia vita nō ꝯfidant. Sed nos xpiani nimiū contriſtari de obeūtibꝰ non debemus ne q̄dāmō diffidere videamur: ⁊ hoc probatur exēplo apoſtoli dicentis: Nolumꝰ vos ignorare ⁊c.
Apud alios.ſ. laicos aut idiotas.
b ¶ Neſciunt.ſ. nō credunt. Joan.
Qui diuina.
¶ Caſus. Queſitum fuit in cōcilio tole. vtrū mortui ſepeliendi ſint cū pſalmodia ⁊ luctu: Et rñ. ꝙ cum pſalmodijs ſic ⁊ lugere non debemus. qḋ probat auctoritate pauli dicentis: De dormientibus aūt ⁊c. ⁊ hic q̄libet epſ parochianis ſuis ꝓhibeat: religioſis tamen hoc ſpecialiter ꝓhibetur.
j.the. iiij.c
c ¶ Religioſis. illi enim magis tenentur abſtinere ab huiuſmodi q̄ laici.
✠ ¶ De mortuis.
✠ hec eſt.xi.pars.q. ſecundū Joan. de fa.
11 ¶ Caſus. Facit. G. quādam incidentē queſtionem: vtrum defuncti ſciant q̄ in mundo geruntur a

¶ Ex puſillanimitate mortuos lugere contingit.

Ubicū𝔮ᵃ ſepeliamur: Domini eſt terra ⁊ plenitudo eius: ſm quod oportet fieri efficiatur: lugere autem ⁊ deplorare ⁊ lamentari eos q ab hac vita diſcedunt ex puſillanimitate ꝓtigit. ¶ Hoc autem ex deſperatione future reſurrectionis intelligiſ. Unde ⁊ apoſtolus non ſimpliciter ait: Nolumus vos ignorare de dormiētibus vt non contriſtemini ſed addidit: ſicut ⁊ ceteri qui ſpeʒ nō habent: pietatis nā𝔮 affectu ⁊ humanitatis intuitu mortuos lugere nō prohibemur ſicut nōnullos ſanctoꝝ aliorum exequijs pias lachrymas impendiſſe legimus.

Hinc etiam Anaſta. papa.

¶ Qui ſpem future reſurrectionis habent: de mortuis triſtari non debent.

Habent forſitan illi iuſtam longi doloris excuſationem qui vitam alteram neſciuntᵇ: qui de hoc ſeculo ad melius eſſe tranſitum nō cōfidunt: nos autem qui hoc credimus ⁊ docemus triſtari nimium de obeūtibus nō debemus: ne quod apud alios pietatis tenet ſpecieʒ hoc magis nobis in culpa ſit: nā diffidentie quodāmodo genus eſt contra hoc qḋ quiſ𝔮 predicat querere iuſticiam amans dicēte apoſtolo: Nolumus vos ignorare de dormientibus vt nō contriſtemini ſicut ⁊ ceteri qui ſpem nō habent.

Item ex concilio toleta. iiij. ¶ De eodem.

Qui diuina vocatione ab hac vita recedunt cum pſalmis tantūmodo et pſallentium vocibus debēt ad ſepulchrum deferri: ſufficiat autem ꝙ in ſpe reſurrectionis chriſtianorum corporibus famulatus diuinoꝛuʒ impenditur canticorum: ꝓhibet ⁊ nos apoſtolus ſanctus lugere defunctos dicēs: De ceteri qui ſpem non habent. Et dominus nō fleuit lazarum mortuuʒ: ſed ad huius vite erūnas plorauit reſuſcitanduʒ: ſi autem poteſt hoc epiſcopus omnibus chriſtianis prohibere non moretur agere: religioſisᶜ autem omnino aliter fieri non debere cenſemus: ſic enim chriſtianorum per omnem mundū
✠ humari oportet corpora de
✠ functorum. ¶ De mortuis
11 aūt queriſ vtrum ſciantᵈ ea que a viuis geruntur. Eſaias ex perſona populi afflicti ait: Abraam pater noſter neſciuitᵉ. Auguſtinus quo𝔮 in lib. de agenda cura ꝓ mortuis illud ideʒ teſtaſ dicens:

¶ Mortui ex ſe neſciunt: quid hic a viuis geratur.

Atendum eſt neſcire quid eſt mortuos quid hic agatur dum hic agiſ: poſtea vero audire ab eis qui hinc ad eos moriendo pergunt: nō quidem omnia ſed que ſinunſ etiam iſti meminiſſe: ⁊ que illos quibus hec indicanſ oportet audire: pñt ⁊ ab angelis qui rebus que hic aguntꝰ preſto ſunt audire aliquid mortui: quod nunc quec𝔮 illoꝛuʒ audire debere iudicat cui cūcta ſubiecta ſūt multi quo𝔮 ad viuos aliquos ex mortuis venire credunt: ſicut ecōtrario paulū ex viuis in paradiſum raptū
✠ eſſe diuina ſcriptura teſtaſ.
✠ ¶ De his auteʒ qui in pa
12 tibulis ſuſpenduntur: queritur an iuxta eccleſias ſint ſepeliendi. De quibus etiā in maguntinenſi concil. ita ſtatutum eſt.

¶ Nō eſt denegãda cōio his q in patibulis ſuſpēdunſ.

Queſitum eſt ab aliquibus fratribus de his

[Glossa interlinearis, circumscripta:] his elemoſyna quam viuus [illegible] ſimus apud deum perire non debet. [illegible] Anime. hoc. c. eſt quaſi pars illius non eſtimientur

viuis. Et rñ. ꝙ nōn: ⁊ hic probat auctoritate eſaie. j.the.iiij.c
[illegible] re permittiſ: ſimiliſ nec boni qui adhuc ſunt in igne purgatorio: qꝛ adhuc non fruunſ viſione dei: vt.j. eo. fatendum. ſed boni qui fruunſ viſione dei ſciūt qd agaſ hic: iuxta illud gregorij: Quid eſt qḋ neſciant q videntem oia vident: Et alij dicūt ꝙ boni dicuntur ſcire oia que ſunt eis neceſſaria.
Defuncti vtꝝ ſciant q̄ hic agūſ Jo.xi.c.
e ¶ Neſciuit. qꝛ nōdum erat oſtia oblata per quam aperta fuit ianua paradiſi: vt extra de baptiſ. maiores. Joan. ij.coꝛ.xij.c
Atendum.
¶ Caſus. Queſitum eſt ab aug. vtꝝ [illegible] ſciunt nō omnia ſʒ que illi ꝑmittūtur audire: ⁊ que iſtos recordari lʒ aut per angelos qui pſentes ſūt rebus q̄ in mundo aguntꝰ aut per ſeipſos qui quiq; ad nos venire credunſ: ſicut econtrario paulus viuus diciſ eſſe raptus in paradiſum.
f ¶ Credūt. ſ. maleſ qꝛ ſunt phātaſmata: vt.xxvj.q.v. epiſcopi.
✠ ¶ De his autem.
✠ hec eſt.xij. pars. q. ſecundum Jo. de fa.
12 ¶ Caſus. Queritur an hoies qui ſuſpenduntur in patibulis ſint ſepeliendi in cemiterio. Et rñdeſ ꝙ ſic ſi ipſi penituerit.
Queſitum.
¶ Caſus. Qui dāʒ quæſierunt in cōcil. magūti. vtꝝ corpora illoꝝ qui in patibulis ſuſpendunſ ſint ad eccleſias deferenda ⁊ diuina pro eis ſint celebranda:

qui in patibulis[a] ſuſpēdunt ꝓ ſuis ſceleribꝰ poſt ꝯfeſſionem deo pacta: vtrū cadauera eoꝝ ad eccl'ias deferēda ſint ⁊ oblatiões ꝓ eis offerēde ⁊ miſſe celebrāde an nō: qbus rñdemꝰ: ſi de oibꝰ pctis ſuis purā cōfeſſionē agentibus ⁊ digne penitentibꝰ cōio in fine ſm ꝑcepta canonū dāda eſt: cur canones cōionē vl' ſepulturā eis interdicūt: q ꝓ pctis ſuis penā extremā pſoluūt ⁊ ꝯfitent vel cōfiteri deſiderāt? ſcriptū eſt enim: Nō iudicat deus bis in idipm. Palea.

Fures ⁊ latrones ſi in furādo aut depꝛdando occidant viſuʒ eſt q ꝓ eis nō eſt orandū: ſʒ ſi comprehēſi aut vulnerati pſbro aut diacono ꝯfeſſi fuerit ꝯfeſſionez eis nō negamꝰ. ¶ De eodē.

Si fur aut latro captus fuerit: ⁊ abſqʒ occiſiōe poteſt comprehendi ⁊ tamē interficitur: (q2 ad imaginē dei creati ⁊ baptizati ſūt) nomine eius interfectores eoruʒ.xl. diebus penitētie ſub iaceant: intrent in eccleſiam veſte induti ab eſcis ⁊ potibus interdicti ſint a thoꝛo et gladio ⁊ equitatu abſtineāt in tertia ⁊ quinta feria ⁊ ſabbato aliquo genere leguminuʒ ⁊ olerū pomis ⁊ paruis piſciculis cū mediocri ceruiſia viciſſim vtantur ⁊ temperate. Si aūt a veridicis comprobatur teſtibꝰ q ſine odij meditatione ſe ſuaqʒ liberādo diaboli mēbꝛa interfecerint: ⁊ pariter peniteāt: penitentiam ꝓ homicidio eis nō iniūgimus niſi ipſi voluerint aliquid humanitatis facere. At ſi pſbyter eſt nō deponatur: cūctis tñ diebus vite ſue penitentiā agat. ¶ Cā.xiiij.

Canonici cuiuſdā eccleſie queſtionem mouēt de ꝑdijs: teſtes ex fratribus ſuis ꝑducūt: negociatoribus pecuniā crediderunt vt ex eoꝝ mercibus emolumenta acciperēt. ¶ Hic ꝑmuʒ q̄rit an liceat eis ſua repetere[b]? ¶ Scd̄o an illi teſtes ſint audiendi. ¶ Tertio an illō ſit vſuras exigere? ¶ Quarto an liceat clīcis vel laicis a quolibet vſuras expetere? ¶ Quīto an elemoſyne de vſuris fieri poſſint. ¶ Sexto an vſurarij pniam agere valeant niſi qd̄ male acceperunt reſtituant. ¶ Queſtio. j.

Quod aūt ſua repetere non poſſint facile vʒ probari. Ait enim dñs in euāgelio: Si vis perfectus[c] eſſe: vade ⁊ vende oia q̄ Mat.xix.c

Et reſpō. q hic: ſi digne penituerint: q2 ſicut cōmunio ſacramentoꝝ eis in fine nō denegatur: ita cōmunio corporis xpi vel ſepultura eis denegari non debet: q2 ſcriptū eſt: Non iudicabit deus bis in idipſum.

ſepeliri ſuſpēſi a ¶ In patibulis. licite ergo ſepeliūtur ſuſpenſi ⁊ cōcremati: dūmodo hoc fiat auctoꝛitate ꝑncipis: vt ff. de cadaueri. l. ij. et nō eſt ꝯ. xxiij. q. v. placuit. Queri cōſueuit quare liberetur ille q fugit ad eccleſiā: ⁊ nō ille qui recipit corpus xpi cum corpꝰ xpi maius ſit oibus vt de cōſe. di. ij. nihil. Rñ. q2 corpus chriſti eſt cibus anime ⁊ nō corpoꝛis: ergo animā liberat ⁊ non corpus. Uel dic q ꝑuilegium eccl'ie eſt ⁊ nō dʒ trahi ad conſequentiā: vt. ſ. xvij. q. iiij. ſicut. nec aliqd̄ ꝑuilegium trahendū eſt ad cōſequentiam vij. q. i. petiſti. ⁊. xvj. q. i. hinc. Cā. xiiij.

Canonici cuiſdā. Caſus. Sup in ꝑima cauſa clerici introducunt litigantes de ſpiritualibus. Nunc autem ſubnectit Gra. hanc xiiij. cām in qua introducunt litigantes de tpalibus: oſtēdens qualiter clīcis liceat repetere ſua ⁊ an domeſtici teſtes ſint admittēdi vel aſſumendi. Addit etiā de vſuris ⁊ de turpi q̄ſtu clericis iterdicto: ⁊ vtrū elemoſyne fieri pñt de male acq̄ſitis: ⁊ vt hec oia facilius pateant, ꝑponit thema de quo ſex elicit queſtiones.

b ¶ Sua repetere. Omnes clerici q habent ꝓpꝛium vel habere pñt poſſunt repetere ſua: ſi nō hñt ꝓpꝛium nō pñt: ſʒ bona eccl'ie ſue repetere pñt ſi ſunt plati vel ſi plati non ſunt de mandato ſuperioꝛis pñt ea repetere: vt xvj. q. i. monachi. ij. Item oēs clīci poſſunt agere ꝓ miſerabilibus pſonis de mādato ſupioꝛis: vt lxxxvj. di. peruenit. clerici an poſſint ſua repetere.

Queſtio. j. Quod autē. Caſus hic intitulatur ꝑma. q. qua q̄rit an clīcis liceat repetere ſua: Et certū eſt q oēs q renūciauerūt ꝓpꝛijs: cū nihil habeant ſua repetere nō pñt: noie tñ eccleſie ſue de mādato ſui ſupioꝛis expiri pñt ⁊ eſſe in iudicio: vt xvj. q. j. monachi. clerici vero ſeculares ⁊ omnes qui non renūciauerunt ꝓpꝛijs ſua repetere pñt: q2 neqʒ lege neqʒ canone ꝓhibentur. Et ꝓcedit hoc ordine. G. in hac. q. Primo ꝓbat quinqʒ auctoꝛ. q clericis ſua repetere non lʒ: ⁊ hoc duabꝰ dñi ⁊ alia apoſtoli. quarta Greg. quinta carthagi. conci. tādem allegatis reſpōdet duplicē adhibendo ſolutionez: ⁊ ita oia plana ſunt vſqʒ ad. §. quia ergo.

c ¶ Perfectus. i. ſine moꝛtali peccato ⁊ ſine veniali: nam curam pꝛopꝛioꝝ non poſſumus habere ſi[illegible]

ne peccato:vt.xxv.diſtin.qualis.

a Poſſideri.ſi.eſt.iij.q.j.§.pz.vnde hereticus nõ poteſt petere reſtitutionẽ aliquo⁊:q² nihil ꝓprium põt poſſidere:vt.ſ̄.di.viij.quo iure.⁊.xxiij.q.vij.c.j.⁊.ij. nec laicus põt repetere decimas:q² eas non põt poſſidere: vt ex̄ de bſcri. cũm.ad hoc enim vt quis poſſit aliquid repetere requiritur vt fuerit in poſſeſſione iuris vel facti:vt extra de reſti. ſpo.ex parte. vñ non ſufficit ꝓbare ſpoliationẽ niſi ꝓbauerit ꝙ poſſederit:vt ex̄ de offi.deleg.cõſultatio nibus.vnde pz ꝙ q-libet ſpoliatus habz reſtitutionis benefi-cium.ex̄ de ap.ſigni ficauerũt.⁊ ex̄ de reſtitu.ſpo.olĩz.Inuenio tamẽ ꝙ qs poteſt petere reſtõnem qui de iure poſſidere nõ poteſt:nam petitur reſtitutio con ſanguinee cuz qua de iure qs non põt cõmiſceri : vt ex̄ de reſti.ſpo. lr̃as.Item ſeru⁹ petit reſtõnez rerũz dñi abſentis quas de iure nõ põt poſſidere:vt.C.ſi per vim vel alio mõ.L.j. ſilr̃ vxor põt petere res a viro ſibi datas ſi ſpoliata eſt: quarũ rerũ dñium nõ poteſt habere.ff.de vi ⁊ vi ar.L.j.§.deijcitur. Itez habẽs plura ſtipendia petit reſtitutionẽ alicuius cum tñ de iure nõ poſſit illud poſſidere cum alijs:vt ex̄ de pbẽn.referente Jo. ego credo ſaluo meliori cõſilio ꝙ laicus ſpoliatus decimis põt petere reſtitutionẽ cũ latro reſtituit̃: vt ex̄ de reſti.ſpoli.in lr̃is. cum laici quotidie poſſideãt decimas ex tolerantia prelato⁊: ſecus in heretico:cum ſit excõicatus.vt de here. excõicamus.⁊ decre.illa cauſaz dicit detinere ⁊ nõ poſſidere.B.

Mat.v.f.

j.Corin.vj.a

Ibidem.vj.c.

Reſtitutionẽ qñq3 petit q poſſidere nequit.

Laicus pt decimas petere qbus ſpoliat⁹ ẽ.

habes ⁊ da pauperibus : q² ergo iſti iter pfectionis arripiunt non lz eis ſua habere: Multo ergo minus lz eis repetere:q² non debet repeti quod poſſideri[a] non licet. Item.Si quis voluerit tibi tunicã tollere ⁊ in iudicio tecum cõtendere:dimitte ei ⁊ palliũ. Item Apoſtolus in epiſtola ad Corinthios:Secularia igit̃ iudicia ſi habueritis[b] omnino peccatum eſt in vobis. Item Greg.exponens : Oĩa mihi licent ſed ego ſub[c] nulli⁹ redigar ptãte inquit: Cuz mens concepta deſideria ſequitur: ſeruire rebus cõuincit̃: quorum amore ſuperat̃. Item ex concil.carthaginenſi.iiij.

Pro rebus tranſitorijs epa prouocatus non litiget.

Epiſcopus nec ꝓuocatus[d] pro rebus tranſitorijs litiget. Quia[e] ergo generaliter pfectis ꝓhibetur in iudicio cõtendere:patet ꝙ iſtis non lz ſtare corã iudice. His ita rñdet̃ ꝓhibet̃ pfecto in iudicio ſtare captando lucrũ ſed nõ euitando dãnum. Vel aliter. Aliud eſt ſua poſſidere aliud eſt communiũ ꝓcuratorem eſſe : canonici non poſſident ſua: q² res deo oblate nõ ſunt alicuius:vtunt̃ enim rebus eccl'ie nõ vt ſuis ſed tanq̃z ad diſpẽſandũ ſibi creditis.Vñ ꝓſper in lib.de vita ↄtẽplatiua:Sacerdos cui diſpẽſationis cura cõmiſſa eſt ⁊c̃.regre in cã eius a quo ꝑ ingreſſu monaſterij pecunia exigebat̃. Sicut ergo iſti nõ ſua poſſidẽt: ita nec ſua repetũt ſz res eccleſie qua⁊ ꝓcurationem gerũt.Silr̃ q in iudicio ꝓhibẽtur cõtendere ſic intelligẽdũ eſt vz vt non ſibi ſtent corã iudice ſz alijs. Alijs aũt corã iudice aſtitiſſe ⁊ pro eis iudicẽ interpellaſſe nõnullos ſcõs[f] legimus. Hi autem nõ ſibi ſtant ſed paupibus quorum neceſſitatibus ꝓfutura repetũt: ⁊ ita nõ ꝓhibent̃ ſtare corã iudice. Illud vo euãgelij ſi qs abſtulerit tibi tunicã ⁊c̃.nõ eſt ꝑcipiẽtis ſed exhortãtis. Unde aug. ait.

Peccat q vltra debitum exigit nõ q ſibi debita repoſcit.

Quod debet̃[g]: ⁊ ſi benigne remittit̃ nõ tamẽ iniq̃ repetit̃:peccat aũt q exigit vltra[h] debituz: ideoq3 lex modũ figens penã talionis[i] inſtituit:ſed tu eo longe es a pctõ iniuſti exactoris quo oino non exigis debitũ ideoq3 bonus magr̃ ait: Qui te ꝑcutit in vnã maxillã ꝓbe ei ⁊ alteram:ꝓſertim ne cogamur ⁊ ipſi reddere debituz ab eo qui nullũ[k] habet debitum[l]. Sic[m] ⁊ cetera[n] accipias. Idem de ſermone domini in monte. De eod. [illegible]

Quiſqs ꝓceptis nõ obtẽperat reus eſt ⁊ de-

Cauſa ergo. Caſus. Cõcludit Gra.ex ſupradictis q clericis ſua repetere non lz:poſtea rñdet dupliciter allegatis:⁊ primo ſic.ſ.ꝙ pfecti non debẽt cõtendere in iudicio captando lucrũ ſed vitãdo dãnum põt eẽ in iudicio. Scdo dicit ꝙ lz clerici regulares ſua repetere nõ poſſunt cũ nihil habeãt tñ res eccleſiaſticas tanq̃z cões quarum procurationẽ gerũt repetere non ꝓhibẽtur:qui in iudicio cõtẽdere poſſunt nõ ſibi ſed alijs:ſcilicet pauperib⁹ ſicut multi ſancti fecerunt.

e Quia ergo.regre.ſ̄.j. q.ij. ſacerdos.

f Sanctorum .ſ̄. xij.q.j.expedit.

Illud. Caſus. Nũc rñdet auctoritati euangelij:ſi qs ⁊c̃. ⁊ dicit ꝙ conſilium dñi eſt ⁊ non preceptum:⁊ ad hoc inducit ſequentia.c.

Quod debetur. Caſus. Queſitũ fuit ab Augu.vtrũ ſit peccatuz repetere ſua:Et rñ.ꝙ non:lz poſſint benigne remitti : ſed illi peccãt q vltra debituz exigũt:ↄ quos lex penã taliõis iſtituit:ſz q nullo mõ petũt:remoti ſunt a pctõ ⁊ pena iniuſte petentis. Eo .i. intm̃. Quo.i. inq̃ntum.

g Qd debet̃.ex aliq̃ maleficio:vel itellige ex quolibet debito.

h Ultra.Ur̃ ergo ꝙ nõ poſſit licite peti pena dupli vel q̃dru pli a fure.vt not.xij. q.ij.in antiqs.quod cõcedit.h.ſed nõ eſt ita:q² hoc habet̃ ex canone ꝙ peti poſſit. xij.q.ij.in legibus.

Mat.ſ. Fur penaz dupli vel quadrupli p[illegible] ueni

i Taliõis.ↄ delinquentẽ.ſ.vt tãta ſatiſfactio petat̃ ab eo q̃ta iniuria ꝓceſſit. vt.xxiij.q.iij. ſex differentie.vel loquitur de pena talionis infligenda actori qui iniuſte litigat:q² calumnioſe agens punit̃ in ſumptibus litis.vt extra de pe.calũniam.

b Habueritis.iniurioſe:ita vt ſcãdaliꝫemini pp hoc.

c Sub nullius.i.ſub rei tpalis ptãte nolo redigi intantũ vt aliquẽ offendam:iuxta illud:Et mihi res non me reb⁹ ſubmittere conor:vt extra de v.ſig. intelligẽtia.

Horatius in epſis.

Epiſcopus nec. d Prouocatus.ideſt in iudicium vocatus:dz enim per aliũ litigare:vt not.v. q.iij.c.vlt.⁊ ſi mala eſt cã eccleſie nõ debet eã fouere: ſicut nec tutor pupilli:vt.ff.de admi.tu.L.q̃tiẽs.§.ſicut autẽ.

k Nullum.ſ.quo ipſe teneatur alijs:vel aliter.i.nulli vult ſoluere penam pro peccato debitum.

l Debitum.i.penam debitam ex pctõ.

m Sic.⁊ hic eſt.§.

n Cetera.i.ꝙ omnia ſint conſilij:ſicut illud:qui per cuſſerit te in vnam maxillam ⁊c̃.

Quiſquis. Caſus. In hoc.c.⁊ ſequẽ.aſſignatur

differentia inter preceptū ⁊ conſiliū:q peccatū eſt non obedire precepto:⁊ penā ſuſtinet qui non obſeruat:cōſilio vero non obedire peccatum nō eſt ſed qui non obedit minus boni adipiſcitur.

a Quod precipit imperatur. hic Greg. inuit differentiam inter precipe ⁊ imperare:naȝ alias Augu. dicit ꝙ ceſar precipit faciendū eſt quod imperat tolerandus eſt.vt.xxiii. qō.i.militare. Item inter mādatū ⁊ preceptū videt eſſe differentia:q finit mādatum morte mandatoris. vt extra de offi.dele.relatū.ſed preceptū non.vt in auctē.vt nulli iudi. §.⁊ hoc vero iubemꝰ colla.ix. Item quandoqȝ ea que ſunt precepti conſulūtur.vt xxviii.qō.i.ſic enim. quādoqȝ etiaȝ que ſunt mādati precipimus:vt ſic equiparētur preceptum ⁊ mandatū.vt.C.de ac ti.⁊ obli.ſi,qdē. Iteȝ qnqȝ verbuȝ rogandi,ꝑ verbo precipiendi ponit. vt.xi.q.iii. rogo. Queſtio.ii.

Precipere imperare differunt.

Mādatuȝ preceptuȝ differunt.

De eo auteȝ. Caſus hic intitulat ſecūda.q.qua queritur an fratres vel domeſtici teſtes ſint audiendi. Et certū eſt ꝙ in cauſa criminali nō admittuntur.

bitor pene. Et paulopoſt. Precepto dñi non obedire peccatū eſt:⁊ ꝯſilio ſi vti nolueris:minus boni adipiſceris:nō mali aliqd ꝑpetrabis.

Item Gregorius in epiſtola ad iouinianum.

Quod precipit[a] imperatur: qd imperatur neceſſe eſt fieri:ſi nō fiat penā habet: vbi conſiliū datur offerētis arbitriū eſt:vbi preceptū neceſſitas eſt ſeruientis vt obediat: vel imperantis vt ei obediatur. ℂ Queſtio.ii.

De eo auteȝ qd queritur an de ſuis[b] fratribꝰ teſtes ꝓducere poſſint: multis auctoritatibꝰ videtur eſſe ꝓhibitū. Leges eni tam ſacrorū canonū q̄ȝ ſecularium principū prohibēt aduerſuȝ aliquē teſtem de ſua domo ꝓduci:ꝯtra ſe eni quiſqȝ teſtari pōt: pro ſe vero minime. Quia ergo iſti ꝓducuntur:vt ꝓ ſe ipſis teſtimoniuȝ ferant(non eni vtilitatis ſue

vt.iii.q.v.c.i.niſi qñ clerici accuſant ſuū prelatum.vt.ii. qō.vii.latoꝛ.⁊ cum accuſat matrimonium,ꝓpter cōſanguinitatem.vt.xxxv.q.vi.c.i. Similr̄ in cauſa ciuili domeſtici teſtes nō admittūtur.vt.iiii.q.iii.etiam in re ꝓpria.clerici tamē tam pro ſua eccleſia q̄ȝ aliena bene admittūtur.vt.ī.e.c.i.⁊.c.q̄ȝ. Et procedit hoc ordine. Primo ꝓbat ꝙ fratres ⁊ domeſtici teſtes nō ſunt admittendi.poſtea dat ſolutionē. Dicitur ergo ꝙ tam leges q̄ȝ canones prohibēt domeſticos teſtes aduerſus extraneum aſſumi:Nam,ꝓ ſe quis teſtificari nō poteſt ſed contra ſe ſic:⁊ ideo cū iſti ferunt teſtimoniū ſuper rebus eccleſie ſue que ſpectāt ad ſuā vtilitatē nō ſunt audiēdi. Poſtea ſoluit dicēs ꝙ in cā criminali eſt hoc ſeruādum:ſed in cā eccl'ie bene admittunt domeſtici teſtes:vt in ſeq.c.pȝ.

b ℂ An de ſuis fratribꝰ. In cā criminali nunq̄ȝ admittuntur domeſtici.vt.iii.q.v.c.i.niſi in duobꝰ caſibus.ſ. cum canonici accuſant prelatum ſuū.vt.ii.q.vii.latoꝛ. ⁊ cum accuſat matrimoniū ꝓpter cōſanguinitatem. vt xxxv.q.vi.c.i.ſimilr̄ in cauſa ciuili nō admittitur domeſticus.iiii.q.iii.etiā ciuili iure.item etiā niſi in cā eccleſie ſue.vt.ī.e.c.i.⁊ extra de teſt.inſup. Similr̄ ad ꝓbāduȝ conſanguinitatē admittit domeſticus.vt.xxxv.q.vi.c.i.

Teſtificari poſſunt [illegible] do meſtici.

ſiue agatur ad ꝯtrahendum ſiue ad dirimendū matrimonium.vt extra q ma.ac.poſ.vi. Sed pro alio impedimēto matrimonii domeſtici nō admittūtur:etiā ſi velit ꝓbare affinitatē.vt extra de teſt.in lr̄is. Jo. Sed cōtra vī dicere decre.extra de teſt.ſup eo.⁊ ſic de facto ſeruat.⁊ in illa decre.in lr̄is.ſuſpitio erat ꝯ euȝ:q ſteterat cū vxore per ſeptē annos:⁊ etiā ibi ſup affinitate inducebātur domeſtici. Preterea vt notauit ibi I. familiares ſui erāt vel domeſtici quibus iperari pōt ratione dñice vel prie poteſtatis.al's domeſtici bn̄ admittunt. B.

eccleſie ſe penitꝰ imunes arbitrātur futuros:pȝ ꝙ eorū vox in talibꝰ non eſt audienda. Sed diſtinctio hec ⁊ teſtiū examinatio in crīalibus cauſis ſeruāda eſt:in ciuilibꝰ autē non vſqȝquaqȝ:in criminali enim cauſa non lȝ teſteȝ de propria domo ꝓduci: in ciuili aūt prelatis eccleſie lȝ. Unde Paſchal.ii. guidoni archiepō vienenſi apoſtolice ſedis legato ſcribit dicēs.

ℂ Clerici pro ſua eccl'ia teſtimonium ferre poſſunt.

Super prudētia tua plurimū admiramur:ꝙ i negocio btī ſtephani[c] clericoꝝ ipſoꝝ acceptare noluerīs teſtimoniū:diuerſe nāqȝ ſunt ſpecies cauſarū: nec in oībus cauſis crimina agitātur. In criminibus ſiqdem accuſatorū ⁊ teſtium illa diſtinctio obſeruanda eſt que in canonibus cōtinet nequi ad probationē domeſtici aſſumātur. Ceterum in poſſeſſionū vel huiuſmodi negocijs hi potiſſimū aſſumēdi ſunt qui eadem negocia

Super prudētia. ℂ Caſus. Guido archieps vienē. aplice ſedis legatus in cauſa que vertebat inter canonicos ſancti ſtephani ⁊ canonicos ſancti ioannis:canonicos ſancti ſtephani ad ꝑhibendū teſtimoniuȝ veritati recipe nolebat:quia domeſtici erant:quare paſchal' ſecūdus ſcripſit ſibi ⁊ docet ꝙ in cā criminali teſtes domeſtici nō aſſumātur: ſed in ciuili eccl'iaſtica potiꝰ ipſi q̄ȝ alii recipiūtur: precipit ergo ſibi vt a teſtimonio ferēdo nullo modo repellat clericos ſancti ſtephani:dūmodo idonei videantur: Aliis litteris: quibus cauſam illam cōmiſerat ſibi. Uel aliis litteris ſuper teſtibus recipiendi ſibi miſſis prius.

c ℂ Stephani. Unus canonicus pōt inducere in teſtimonium ſuū cōcanonicum ꝯ eiuſdem eccleſie cōcanonicos:q nō eſt magis domeſticus vni q̄ȝ alii:⁊ par affectiōis cauſa ſuſpitionē excludit.vt.ff.de ri.nup.non ſolum.§.i.ſicut ⁊ pōt ipſum inducere cōtra ſuū prelatum vt.ii.q.vii.latoꝛ. Sed nunqd poteſt eū inducere ꝯ canonicū alterius eccleſie. h. dicit q nō:tu potes dicere ꝙ ſic: q nō eſt domeſticus iſtius ſed eccleſie tm̄:ſimiliter prelatus iſte poteſt induci in teſtē pro eccleſia ſua:dū tamē alius cōſtituatur qui noīe eccleſie agat.vt extra de teſti. inſup.nec dicunt iſti ferre teſtimoniū in ꝓpria cā:q cā eccleſie nō eſt cā ſinguloꝝ:vt.xii.q.ii.q manumittit.ſic legatariꝰ fert teſtimoniū in cā teſtamenti in quo aliqd ei relictū eſt:vt inſti.de teſt.§.legatariꝰ. Sed nōne talibus imperat ab eccl'ia:ergo non pn̄t eſſe teſtes,ꝑ illa.vt.iiii.q.iii.idonei.ſȝ iſtud ē in fauorē religiōis:nā ꝯ rōnē,ꝓ religiōe iudicat.vt.ff.de reli.⁊ ſūp.funt pſone.ſed lȝ dicā ꝙ vnꝰ canonicus pt̄ eſſe teſtis i cā ſui ꝯcanonici:nō tn̄ dico ꝙ poſſit eē iudex ſuus ꝯ extraneū:q minoꝛ cā repellit aliquē a iudicio q̄ȝ a teſtimonio.vt extra de of.dele.cū.ff.

Canonicus pro canonico teſtificari poteſt.

a ❡ Tractauerunt. quia ea que in caplo geſta ſunt melius pñt ꝓbari per canonicos q̄ʒ per alios. vt extra de teſti. veniens. in fi. lʒ lex dicat al's inter domeſticos facile quid confingi poſſe ꝓ negocij qualitate. vt. C. de dona. data.
b ❡ Et viſu. iij. queſtio. ix. teſtes.

Diuiſio.

❡ [illegible] Iſte. §. diuidit in duas partes. In pma ſoluit aliter q̄ʒ ſupius dixerat: dicēs ꝙ domeſtici ad teſtimoniū nō admittūtur pro eo cui⁹ ſunt domeſtici: ſupradicti aūt clerici nō ꝓ domeſticis admittūtur: ſed ꝓ eccleſia que mater eſt oium. In ſecūda pte di ꝙ pſbyteri in ↄ̈ctibus ſecularium non debent ad teſtimoniū vocari: ſi tamē caſu interfuerit iubente epiſcopo teſtimonium dicere poſſunt: vt in ſequē. ca. decetur.

Quanq̄ʒ. ❡ Caſus. Queſitū fuit ab eugenio vtrū ſacerdotes ſint vocādi ad teſtimoniū ſuper cōficiēdis inſtrumētis negocijs ſecularibus. Et rñ. ꝙ non: ſi tñ caſu interfuerint vbi laici nō inueniunt̄ idonei: iubente epo pñt dicere teſtimoniū: ne veritas occultetur.

tractauerūt[a]: de quoꝝ auditu ⁊ viſu[b] heſitatio eſſe nō debeat. Si ergo ijdem clerici idonei ſunt ad aſſertiōeʒ cauſe illius nullaten⁹ remoueātur: ſed ſicut alijs lr̄is delibe ratū eſt inter ſancti ioānis ⁊ ſancti ſtephani canonicos lis illa plen⁹ decidat̄. ❡ Poteſt etiā intelligi aliter: domeſtici ad ꝓbationē non admittūtur: vt pro his videlʒ quorum ſunt domeſtici teſtimoniū ferant: hi aūt (ſicut ſupra de actoribus dictū eſt) non ꝓ domeſticis ſed ꝓ eccleſia que mater eſt oium pauperū teſtimoniū dicant. In ↄ̈ficiendis aūt inſtrumētis ſecularū negocioꝝ preſbyteri nō vocent̄ ad teſtimoniū: ſed ſi caſu cōtractui eos interfuiſſe cōtigerit iubēte epiſcopo teſtimonium dicant. Unde in ſynodo habita rome ab Eugenio pa. ſtatutū eſt.

❡ In ↄ̈ficiēdis inſtr̄is ſacerdotes ad teſtimoniū nō vocentur.

Quāq̄ʒ ſacerdotū teſtimoniū credi bile habeat̄: tñ in ipſis ſecularib⁹ negocijs ꝓ cōficiendis inſtr̄is ad teſtimoniū nō rogentur[c]: q2 eos talib⁹ rebus intereſſe nō cōuenit: ſi autem euētu[d] aliquo cauſe interfuerint: ⁊ aliqd viderint vel audierint[e]: vbi nulle idonee ſecularū inueniātur perſone: ne veritas occultet̄[f] ⁊ malus vt bonus eſtimet̄: in ꝓuidentia ꝓprij epi ſit: vt aut coraʒ[g] ſe ⁊ competētibus[h] iudicib⁹ aut[i] aliter honorifice veritatē teſtificētur.

❡ Queſtio. iij.

Quod[k] autē preter ſummā emolumēta ſectari ſit vſuras exigere: Augu. auctoritate ꝓbatur: qui in pſalmo. xxxvj. ſcribit dicens.

❡ Qui pluſq̄ʒ dederit accipit vſuras expetit.

Si feneraueris homine. i. ſi mutuo dederis pecuniā tuam a quo pluſq̄ʒ[l] dediſti expectes: nō pecuniā ſolā ſed aliqd pluſq̄ʒ dediſti

d ❡ Euentu. ſ. iiij. queſtio. iij. ad fidem.
e ❡ Uel audierint. ⁊ hoc eſt in illis caſibus vbi teſtimonium valet de auditu. vt. iij. q. ix. ſi debitum.
f ❡ Occultet̄. Iſtud eſt regulare ꝙ in defectū ꝓbationuʒ quilibet poſſit cogi. vt extra de teſt. cog. peruenit. imo talis admittit̄ qui al's nō eſt idoneus. vt. iiij. q. ij. §. itē ſerui rñ. ſi. lv. di. pſcis. ⁊ de cō. di. iiij. in neceſſitate. ⁊. C. de lx. l. vl.
g ❡ Corā ſe. Sed qual'r teſtat̄ cleric⁹ corā epo cuʒ cā verſat̄ corā laico iudice cū ↄ̈tinentia cauſe diuidi non debeat. vt extra de ſeqſtra. ad hec. Rñ. hoc eſt puilegium clericoꝝ ꝙ non cogūtur coram quolibet iudice teſtari: ſicut egregie perſone nō coguntur coram quolibet iudice teſtari: vt. ff. de iureiuran. ad perſonas.

Clerici ñ cogunt̄ teſtificari.

h ❡ Competentibus. ſ. iudicibus eccleſiaſticis.
i ❡ Aut aliter. ſ. cum cōmittat epiſcopus aliqbus qui recipiant teſtimonia ipſorum. Io. Queſtio. iij.

Quod autē. ❡ Caſus. Hic intitulat̄ tertia. q. in qua querit̄ vtrū ſit vſura ſi aliqd pter ſorteʒ exigat̄. Certū eſt ꝙ ſic: niſi cuʒ eccl'ia mutuat pecuniā laico ad hoc vt prediū eccleſiaſticū de manu laici redimat̄: quo caſu fructus eccl'iaſtici fundi pter ſortē retinebit: vt dicit Inno. ij. in pma decre. de feu. ⁊ al'. ex. de vſur. in pma decre. in fi. Sic nō lʒ aliqd expectare pter ſortē. vt. ſ. e. c. j. Spes enī facit vſurarium ſicut ſimoniacū. ar. j. q. iij. non ſolum.
k ❡ Quod aūt. Hic querit̄ an vſura ſit vltra ſortē aliqd recipere: Et certe ſic niſi in qnq̄ʒ caſibus. Primo in caſu fauore eccl'ie. extra de vſu. c. j. ⁊. c. cōqueſtus. Scdo ⁊ cum fideiuſſor ſoluit ſortē ⁊ vſuras pōt vſuras petere. vt de fideiuſ. ↄ̈ſtitutus. Tertio ⁊ cū pena petit̄ pter ſortem. vt. xij. q. ij. in legibus. Quarto ⁊ cū petit̄ vſura tanq̄ʒ intereſſe. vt dicaʒ. ſ. e. qō. iiij. qm multi. et ff. ꝓ ſoc. l. ſoci⁹ qui. Quinto ⁊ cū recipitur aliqd ꝓ re: que nō ↄ̈ſiſtit in pōdere numero ⁊ mēſura: ſicut in locatōe. Iteʒ in ſexto caſu rōne incertitudinis. vt extra de vſu. in ciuitate. ⁊ nō ſolū qdcūq̄ʒ lucruʒ ſed etiā ipſa ſpes facit hoiem vſurariū. vt. ſ. eo. c. j. ſicut ſpes facit hoiem ſimoniacū. vt. j. qō. iij. nō ſolū. Ad intelligētiā aūt hmōi. q. ſcias ꝙ duo ſunt ↄ̈ctus q de natura ſui gratuiti ſūt: vt mutuū ⁊ cōmodatū: in mutuo certuʒ eſt ⁊ regrit̄ ꝙ ſit gratuitū: alioqn eſt vſura. Itē ſi cōmodatū nō eſt gratuitū: nō qdē eſt vſura ſed tamē ſi aliqd recipit̄ ꝓ cōmodato ſtatī deſinit eſſe cōmodatū: quia aut recipit̄ aliqd ꝓ re ipſa aut ꝓ vſu rei: ſi pro re ipſa aliquid recipit̄ aut eſt pecunia aut alia res: ſi pecunia eſt emptio ſeu vēditio: ſi alia res erit ↄ̈ct⁹ permutatiōis. ſi ꝓ vſu rei accipit̄ pecunia erit ↄ̈ctus locatiōis. ſi res alia erit ↄ̈ctus innoiatus: do vt des vel do vt facias: oēs iſti ↄ̈ctus ſunt liciti laicis etiā cā negociatiōis: vt. lxxxviij. di. fornicari. Clerici tñ inq̄ʒtum pñt debent abſtinere ab emptiōe ⁊ venditione: q2 illud nō facile fit ſine peccato. vt. ſ. de pe. di. v. q̄litas. tñ in cā neceſſitatis pmiſſuʒ ē clericis negociari. vt ex̄ ne cle. vel mo. c. i. licituʒ tñ eſt clicis emere aliquā rudē materiā ⁊ ide aliqḋ artificiū facere ſi eis ſua nō ſufficiūt. vt. xci. di. clic⁹ victū. ⁊. xxj. q. j. c. j. de cōſe. di. v. nunq̄ʒ ⁊ tūc nō acqrit̄ lucrū ex negociatiōe ſʒ ex artificio: talia enī lucra licita erant apoſtol'. vt. xxj. q. j. c. i.

Uſura a'

qñ non mittit̄ ... cet vltr ſorteʒ q accipiat

Cōtrac duo ſu gratuit

Cleric poſſint mere vende

Si feneraueris. ❡ Caſus. Aliquis dedit pecuniam mutuā ⁊ preter ſortē aliquid expectabat: queſitum fuit ab Augu. vtrum ſit vſurarius: ⁊ reſpondet ꝙ ſic.
l ❡ Pluſq̄ʒ. ſupple quod conſiſtit in pōdere numero ⁊ mēſura: ſed in equo ⁊ domo aliud eſt: q2 ibi licitū eſt recipere ſortē ⁊ lucrū: ⁊ eſt ea rō: q2 in ↄ̈dictis que ↄ̈ſiſtunt in pōdere numero ⁊ mēſura transfert̄ dñium cū illud ſit mutuū: Uñ res illa ſtatī eſt in piculo illius q recipit eā: vnde incōueniēs eſſet vt noie illi⁹ rei magis graua-

retur. ſed domus et equus nõ ſunt periculo ſui: vnde nõ eſt incõueniẽs ſi al's grauatur pro re tali dãdo aliqd. ad hoc facit. ff. de iureiurã. eũ qui. Sed cõtra hoc obijcit pone q aliqs vendat vſum pecunie et recipiat in ſe periculũ pecunie: Talis cõtractus nõ eſt vitioſus: qꝛ cũ vſus ſit illius qui vẽdidit licite poteſt eũ vendere: et ſic habes q aliquis pro pecunia poteſt recipere pecuniã: et aliud in hoc caſu al's nõ: et hoc ideo: qꝛ pecunia nõ deterioratur ſꝫ alie res deteriorantur. Itẽ non ne ſi creditor alicui gratis mutuat pecuniam venditor tenetur ei ad antidota: vt ex. de teſta. cum in officijs. et ff. de pe. here. ſed et ſi. §. cõſuluit et naturaliter eſt ei obligatus ad aliã: q̃re ergo illã naturalem obligationẽ nõ põt deducere in ciuilem. ſ. vt pactũ fiat pro illa danda ad quam tñ tenetur: cum etiã talia pacta interueniãt in ſpũalibus ad q̃ al's quis tenetur. ex. de preben. ſignificatũ. et ex. de elec. ſignificaſti.

ſiue illud triticum ſit ſiue vinum ſiue oleũ ſiue quodlibꝫ aliud: ſi pluſq̃ dediſti expectes[a] accipere fenerator es: et in hoc improbandus nõ laudandus. Item Hiero. ſuper ezechielem lib. vj.

Quicquid ſupra datum exigitur vſura eſt.

Putant quidã vſuras tantũ eſſe in pecunia[b]: quod prouidens diuina ſcriptura omnis rei aufert ſuperabũdantiam vt plus nõ recipias q̃ dediſti.* Item alij pro pecunia fenerata ſolent munuſcula diuerſi generis accipere: et nõ intelligunt ſcripturam vſuram appellare et ſuperabũdantiã quicquid illud eſt ſi ab eo quod dederint plus receperint. Item Ambro. de nabuthe.

Quicquid ſorti accedit vſura eſt.

Pleriq̃ refugientes precepta[c] legis[d] cum dederit pecuniam negociatoribus[e] non in pecunia vſuras exigunt: ſed de mercibus eorum tanquã vſurarum emolumẽta percipiũt: ideo audiant quid lex[f] dicat: Neq̃ inquit vſuram eſcarũ accipies neq̃ omnium rerum. Item eſca vſura eſt: et veſtis vſura eſt: et qd cunq̃ accedit[g] ſorti vſura eſt et qd velis nomẽ ei imponas vſura eſt. Item ſi quis iſtaurandum cõuiuium putat ad negociatorẽ[h] mittat vt abſinthiaci cupellam deferat ſibi gratis: ad cauponẽ dirigit vt picenum vinũ aut tyriacum requirat: ad lanium vt hillam* ſibi procuret ad alium vt ſibi poma[i] adornet. Item ex concilio agathenſi.

Quando amplius q̃ detur exigitur vſura accipit.

Vſura eſt vbi amplius requiritur q̃ qd dat: verbi gratia: ſi ſolidos decẽ dederis et amplius queſieris vel ſi dederis frumenti modium vnum et ſuper aliquid exegeris. Ecce* euidẽter oſtenditur q quicquid vltra ſortem exigit vſura eſt.

Queſtio. iiij.

Quod vero[k] nec clericis nec laicis liceat vſuras exigere probatur auctoritate gelaſij et aliorum. Ait enim gelaſius papa ſcribens clericis per lucaniam et ſiciliam.

A queſtibus negociationis clerici abſtineãt.

Clerici ab indignis[l] queſtibus nouerint abſtinendũ:

vt cũ quis ſub perſona alterius exercet vſurã: vt. xlvj. di. ſicut nõ ſuo. et cũ maritus nõ põt aliqd dare vxori ſupponit aliã perſonã cui det: vt. ff. de dona. inter vi. et vxo. lxc rõ. §. vlt. Itẽ de vno cõtractu ad aliũ cõtractuꝫ ſit fraus vt cũ mlier nõ poſſit dare aliqd viro fingit ſe vẽdere ei: vt. ff. de dona. inter vi. et vxo. ſi ſpõſus. §. circa ſic. xvi. q. iij. ſi ſacerdotes. Itẽ de vno cõtractu ad aliũ ſit fraus ſꝫ alio mõ vt cuꝫ mlier nõ poſſit fide iubere cõſtituit ſe principalẽ debitricẽ: vt. ff. ad vell. q̃uiſ. xxxiij. q. v. mlierẽ

d Legis. i. canõis legitime agẽtis. ſ. legis prophetice dicentis: q pecuniam ſuam nõ dedit ad vſuram et c.

e Negociatoribus. vꝫ q ſi qs pecuniam ſuã dedit negociatori vt ide emat merces et det ſibi ptem lucri q illud ſit licitũ: qd nõ cõcedo ſi periculuꝫ ſpectet ad recipiẽtem: vt ſit inter eos cõtractus mutui: ſed ſi per illa vba ſocietatem cõtrahũt et tũc periculum ſpectat ad vtrũqꝫ: et tũc bñ licitum eſt q vnus ſocius det pecuniaꝫ et alter ſuppleat laborẽ q deeſt in pecunia: vt. ff. pro ſo. l. v.

f Lex. moſayca.

g Accedit. ex pacto.

h Ad negociatorẽ. cui credidit pecuniã

i Poma. Vꝫ ergo q vſura differat i hoc a crie ſimonie: qꝛ crimẽ ſimonie non cõmittit i modico: vt ex de ſimo. et ſi qõnes ſꝫ nõ e ita. et c. et ſi qõnes. itelligas q nõ preſumit in modico cõmitti ſimonia rõne perſone. Queſtio. iiij.

a Expectes. ex pacto ſcdm quoſdam vt etiã ſine pacto: qꝛ ſola ſpes facit vſurariũ vt hic. Sed qd ſi mutuet eo pacto vt ſibi etiã remutuet cum opus habuerit: Nõ credo q illud poſſet deducere in pactũ: et ita hic naturalis obligatio non poteſt deduci in pactum.

Putãt. Caſus. Quidã pecunia mutuata pecuniam pro vſura recipere nolebant ſed munuſcula quod dicebant non eſſe vſuram. Sed hiero. dicit q quicquid vltra ſortem recipitur vſura reputatur.

b Pecunia. ſtricte ſumit hic nomen pecunia: nã generaliter dicitur pecunia quicqd habes: vt. j. q. iij. totũ.

Pleriq̃. Caſus. Quidã cuꝫ pecuniã mutuaſſent negociatoribus de lucro merciũ partẽ recipiebãt: q̃ſitũ fuit ab Ambro. vtrum hoc debeat reputari vſura. Et rñdet q ſic: et nõ ſolũ hoc ſed etiã quicqd vltra ſortẽ exigit quocũq̃ nomine cenſeat dꝫ vſura. et ad hoc probandũ auctoritatem legis moſaice inducit. Seq. c. planum eſt.

c Precepta. Nolunt qdam facere cõtra legem ſed faciunt fraudẽ legi: ille vo facit fraudẽ legi q obſeruat vba legis ſꝫ mentẽ eius circũuenit: vt. ff. de legi. fraus. Fit autẽ fraus legi q̃ttuor modis. De re ad rẽ. i. qñ in fraudẽ dat aliã res: vt. ſ. et. i. q. j. ſunt nõnulli. talis eſt fraus macedoniani ff. ad mace. l. ſꝫ iulianus. §. mutui. Itẽ de perſona ad perſonã

Quod vero. Caſus. Hic intitulatur quarta pars. q. qua querit vtrum laicis vel clericis liceat vſuras accipere: Et certum eſt q non niſi in caſibus notatis. ſ. in. xxi. q. et in apparatu. et in ſumma illius. q.

k Quod vero. Nulli licitum eſt vſuras ſumere nec etiam iudeo: vt extra de vſur. poſt miſerabilem. videtur tamẽ q in caſu licitum ſit etiam chriſtiano ſumere vſuram: vt. j. eo. c. vlti. tamen licitum eſt aliquando vltra ſortem aliquid recipere: vt notaui in proxi. q. in ſũma.

Clerici. Caſus. Precipit Gelaſius in hoc. c. vt clerici ab omni illicita cupiditate cuiuſlibet negociationis ſe abſtineant: alioquin in quocunq̃ gradu fuerint deponentur. ſeq. c. patet.

l Indignis. licitas enim negociationes poſſunt clerici facere: vt extra ne cleri. vel mona. c. j. et hoc cum eis ſua

Pſal. xiiij

* al's vuluam

* al's hic eſt principiuꝫ queſtionis.

Simonia an in modico committatur.

Deutero. ...

...c. xxij. c

... Con... tex. in ... j. §. cũ ... ff. de ... ſ. pfec. vt. ... in. l. i. C. ... de ker. iſti.

...egi fit ... aus qua ... ruplicit

non ſufficiunt:vt.lxj.diſtin.clericus.

a Si ceſſare.non ergo ſtatim deponendus eſt cleric⁹ propter vſuras.xlvij.di.c.i. Argu.contra.xlvij. diſtin.c. ij. Solu.ſtatim deponendus eſt: ꝛ quod hic dicitur refertur ad facultatem diſpenſandi.

mento. Ita videtur mihi queſtio huius.c.formanda.licet Ben.aliter eam formauerit nec mea caſus poſitio a ſuo differt niſi in formatione queſtionis.ꝛ.h. fere idem dicit cum Ben. Seq.capi.patet.

e Solidum.ſcilicet pecuniam numeratam.

Miniſtri.

b Datam.ſ. xlvj.di. non licet.

Canonum.

Caſus. Quidam clerici emebāt vilius vt carius vēderent:ꝛ hoc faciebāt ſtudioſa cupiditate lucrandi. Ideo ſtatutum fuit in concilio terraconē.vt hoc de cetero nō faciāt alioquin deponent. Studio. ideſt ſtudioſa cupiditate.

c Et vendendi.in eadem forma:ſed in rudi materia poſſūt emere coriū ꝛ chartas ꝛ inde facere ſotulares ꝛ libros: vt xxj.q.j.c.j.ꝛ.xcj.diſti. clericus. nec eſt negociatio ſꝫ artificiū

Si quis oblit⁹.

Caſus. Quidam clerici vſuras cēteſimas exigebāt:vel aliquid aliud preter ſortem emebant vilius vt carius alijs vendant:quare cōſtitutum fuit a martino papa vt qui decetero talia fecerit deponantur. Idem eſt caſus ſequentis.c.

d Et quolibet.xxj. q.iij.placuit.

Si quis cleric⁹.

Caſus. Quidam clericus mutuauit certā q̄titatē pecunie alicui certo tpe ſoluendā:q̄ſitum eſt in niceno cōcilio ſi tpe ſtatuto ad ſolutionē faciendā velit recipe frumentū vel aliā ſpeciē loco pecunie ſub q̄ pcio debeat eam recipere. Et rñdet ꝙ ſub eo precio quo vendi poteſt tēpore ſolutionis faciende: ꝛ tm̄ recipiat ſub eo precio donec perueniat ad ſummam quam mutuauit Si vero nō vult ſpeciem ſed pecuniā recipiat eā ſine aug-

ꝛ ab omni cuiuſlibꝫ negociationis ingenio vel cupiditate ceſſandū:in quocūqꝫ ḋo gradu ſint:ſi ceſſare[a] noluerint: mox a clericalib⁹ officijs abſtinere cogantur. Item ex concil. arelatenſi primo qḋ cōfirmauit papa ſilueſter.

Excōmunicentur miniſtri altaris qui fenerantur.

Miniſtri qui fenerātur placuit iuxta formam diuinitus datam[b] eos a communione abſtinere. Iteꝫ ex concilio terraconenſi.

Qui volūt eē ī clero a ſtudio negociationis abſtineant.

Canonū ſtatutis firmatum eſt vt qcūqꝫ in clero eſſe voluerit emēdi vili⁹ ꝛ vendendi[c] carius ſtudio non vtatur: qḋ ſi exercere voluerit cohibeatur a clero.

Item ex cōcil.martini pape.

Alienetur a clero vſuras aut ſupabundantiā exigens.

Si quis oblitus timorem dñi ꝛ ſanctarum ſcripturaꝝ(que dicunt: Qui pecuniā ſuā nō dedit ad vſuram)poſt hanc cognitionem magni ꝯcilij fenerauerit:vel centeſimam exegerit: aut ex quolibet[d] negocio turpis lucri queſierit: aut per diuerſas ſpecies vini ꝛ frugis vel cuiuſlibet rei emendo vel vēdendo aliqua incrementa ſuſceperit: de gradu ſuo deiectus alienus habeat a clero.

Item ex eodem.

Pro pecunia quam clericus mutuo dedit iuſto precio ſpecies accipere poteſt.

Si quis clericus in neceſſitate ſolidū[e] preſtiterit hoc[f] de vino vel frumēto accipiat qḋ[g] mercandi[h] cā tempore[i] ſtatuto decretū[k] fuerit venūdari:ceterum ſi ſpeciem nō habuit neceſſariam ipſum qḋ dedit ſine vllo augmento recipiat. Item ex cōcil.agathenſi.iij.

Cleric⁹ nō accipiat plus q̄ꝫ cōmodauit.

Nullus clericoꝛuꝫ amplius accipiat q̄ꝫ commodauit: ſi pecuniam pecuniam accipiat:ſi ſpeciē eādeꝫ quam dedit accipiat: quicqd aliud tantū quantum dedit accipiat. Item Leo papa.

Etiā laicis vſura dānabilis eſt.

Nec hoc prętereundū quoqꝫ duximus eſſe quoſdam lucri turpis cupiditate captos: q vſurariam exercere pecuniam ꝛ fenoꝛe volūt diteſcere: quod nos vt nō tantū dicamus in eos qui ſunt in clericali oꝛdine cōſtituti:ſed etiā in laicos cadere q xpianos ſe dici cupiunt cōdolemus:quod vindicari acrius in eos qui fuerunt cōfutati decernimus:vt omnis peccandi opportunitas adimatur. Item ex niceno concilio.

Eijciantur a clero turpia lucra ſectantes.

Quoniam multi clerici auaricie cauſa turpia lucra ſectantes obliti ſunt diuini precepti quo dictum eſt: Qui pecuniam ſuam nō dedit ad vſurā:ſtatuit hoc ſanctum cōcilium vt ſi quis inuentus fuerit poſt hanc diffinitionem vſuras accipere:vl' ex quolibet tali negocio turpia lucra ſectari: vel etiam ſpecies frumentoꝛum ad ſexcuplum dare:omnis qui tale aliquid conatus fuerit ad queſtum[l] deijciatur a clero ꝛ alienus habeatur ab eccleſiaſtico gradu.

Item Julius papa.

Turpe lucrū ſequit qui minus emit vt plus vendat.

f hoc.ideſt tm̄.

g Quod.i. q̄tum.

h Mercandi.ſi deberent vendi.

i Tempore ſtatuto.i.ſolutionis tpe.

k Decretum.a iudice vel ab alio:ſcilicet hoc vult dicere ꝙ creditoꝛ frumentuꝫ pro tanta pecunia debet recipere quantuꝫ valuit tempoꝛe ſolutionis:ꝛ ita cōſiderādum eſt tempus ſolutionis:ſed ſi non eſt prefixum tūc eſtimatur quātum valet tempoꝛe quo res petitur:vt.ff.ſi cer.pe ta.l.vinum.

Nec hoc. Caſus. Dicit leo papa ꝙ qdaꝫ turpia lucra ſectātes vſuras exercēt: de quo dicit ſe valde dolere:non ſolum in clericis ſꝫ etiam in laicis: qḋ dicit eſſe acrius vindicandum in clericos q̄ꝫ in laicos vt ceteris met⁹ incutiat.

Quoniam.

l Ad q̄ſtum. Videt hic ꝙ prohibeamur ſumere vſuram cauſa lucri captandi nō autem vitandi dāni.argu. ad hoc.ſ.eo.ſi quis oblitus. vbi dicit incrementa ſuſceperit maxime ſi ſit bone fidei contractus vbi ex ſola moꝛa veniūt vſure:vt.ff. de vſur. moꝛa.§. in bone. ſi quis ergo eſt in moꝛa ſoluendi: ab eo poſſunt repeti vſure: non tanq̄ꝫ vſure ſed tanq̄ꝫ intereſſe: vt.ff. pro ſocio. ſocius qui. ꝛ tunc petunt vſure iudicis officio non iure actionis: licite eniꝫ qs agere ad hoc vt reddat indēnis: vt ex̄ de fideiuſ.peruenit.ꝛ.xv.q.ij.ſi quis de clericis. vbi agitur ad intereſſe.

Pſal.xiiij

Uſure n… ſa dāni… tandi … ſunt p…

Pſal.ij

Quicunqȝ. ¶ Caſus. Alīquī tpe meſſium vel vindemiarū non neceſſitate: ſed ꝓpter lucri cupiditateȝ emunt vinū vel annonā pro duobus denariys: hac intentiōe vt ſeruent poſtea donec pro q̄ttuor vendāt vł pro pluribꝰ: queſitū eſt a iulio papa vtrū hoc ſit turpe lucrū. Et rndet ꝙ ſic. ⁊ dicit. h. ꝙ hoc. c. loq̄tur generaliter tam de clerico q̄ȝ de laico. Seq. c. patet.

Quicūqȝ tpe meſſis vel vindemie: nō neceſſitate ſȝ pp cupiditatem cōparat annonā vel vinū. verbi gratia: de duobꝰ nūmis comparat modium[a] vnum ⁊ ſeruat vſqȝ dum vēdatur denariys quattuor aut amplius: hoc turpe lucrum dicimus.

Itē Ambroſius in libro de bono mortis. ¶ Rapinā facit qui vſuram accipit.

Si qs vſurā accipit: rapinam[b] facit: vita non viuit.

Itē Aug. ad macedoniuȝ. ¶ Non minus crudelis eſt qui pauperē trucidat fenore q̄ȝ qui diuiti aliqua rapit.

Quid dicā de vſuris q̄s etiaȝ ipſe leges ⁊ iudices reddi[c] iubēt? an crudelior eſt q ſubtrahit aliqd vel eripit diuiti q̄ȝ qui trucidat pauperem fenore? hec vtiqȝ atqȝ hmōi male vtiqȝ poſſidētur: ⁊ vellē vt reſtituerentur: ſȝ nō eſt quo iudice repetātur. Iā vero prudēter intueamur qd̄ ſcriptum eſt[d]: Fideli hoi totus[e] mūdus diuitie ſunt infideli auteȝ nec[f] obolus: nōne oēs qui ſibi videntur gaudere cōgſitis eiſqȝ vti neſciūt alienuȝ[g] poſſidere cōuincimus? hoc enim certe alienū nō eſt qd̄ iure poſſidetur: hoc autē iure poſſidetur qd̄ iuſte: ⁊ hoc iuſte qd̄ bene. Omne igitur quod male poſſidet̄ alienū eſt: male autem poſſidet qui male vtit̄.

Porro a quo vſure exigende ſunt: Ambr. teſtat̄ dicēs. ¶ Ab illo exigere vſuram poſſumꝰ cui iure nocemus.

Ab illo exige vſuram: cui[h] merito nocere deſideras: cui iure inferūtur arma huic legitime auferūtur vſure quē bello vincere non potes: ab hoc vſuram exige quē non ſit crimē occidere: ſine ferro dimicat qui vſuras flagitat: ſine gladio ſe de hoſte vlciſcitur q fuerit vſurarius exactor inimici. Ergo vbi ius[i] eſt belli ibi ius vſure. ¶ Queſtio.v.

Quod[k] vero elemoſyne non ſint faciēde ex fenore vł vſuris: nec quo

a ¶ Modiū. Si aliquis vēdat merces que mō valēt quattuor ⁊ facit pactū vt ei dent̄ quinqȝ ad terminū prefixū: illud non eſt vſura ſi dubiū eſt q̄ttuȝ poſſunt valere merces ille ad terminū pfixum. vt extra de vſu. in ciuitate. lȝ ſi venderet longo cariori foro q̄ȝ modo valeant tūc eſſet vſura. vt extra eo. ti. cōſuluit. Io. Et quod dicit̄ de venditiōe mercium intelligit̄ ſi tpe contractus nō fuerat vēditurꝰ alioqn eſſet vſura. vt eo. titu. ca. vltimo. B.

¶ Si quis.

b ¶ Rapinam. Sic ergo vſurariꝰ ē raptor: ergo in euȝ nō transfert̄ dn̄iuȝ: ſicut nec i ſimoniacū: poteſt tn̄ concedi ꝙ trāſfertur dn̄iuȝ in eū. Item cū vſurarius non audiat̄ niſi reſtituat vſuras quas ab aliquo receperit: ergo nec raptor vt videt̄: quod non admitto: ⁊ rapina large ſumitur pro qualibet iniuſta vſurpatione. vt xxxij. queſtio. iiij. meretrices.

Quid dicā. ¶ Caſus. hoc. c. diuidit̄ in duas partes. In prima pte dr̄ ꝙ crudelis eſt q vſurā exercet ſicut ille q facit rapinā: q2 vſura reſtitui dȝ ſi ſit ſub quo iudice repeti poſſit. In ſcd̄a parte inuehit̄ ꝯ auariciā ⁊ cupiditatem vſurarij que ſatiari nō poteſt. Et oſtendit ꝙ vſurarius cum peccato poſſidet vſurā: q2 alienuȝ eſt: ⁊ ideo reſtituendum: q2 iniuſte poſſidet ⁊ eo male vtitur.

c ¶ Reddi. i. dari: q2 verbū reddēdi ponit̄ ꝓ verbo dandi. ff. de v. ſig. verbū reddēdi. Pōt tn̄ dici ꝙ ſm leges nō ſunt dāde vſure: tū q2 ſacre leges nō dedignant̄ imitari ſacros canones. vt. ij. q. iij. §. notādū. tum q2 imperator iubet ſeruari ea que ſtatuta ſunt in niceno cōcilio. vt in auc̄. de eccleſia. titu. in prin. coll. ix. ſed nicenū conciliuȝ prohibet vſuras. vt. xlvij. di. quoniā. ⁊. ſ. eo. quoniam. cum ergo imperator cōſtitutiōne ſua confirmauit ſtatuta niceni concilij: patet ꝙ voluit derogare omnibꝰ. ll. que loquuntur de vſuris. Uel dic vt dixi. x. di. lege.

d ¶ Scriptum eſt. in prologo biblie.

e ¶ Totus mundus. id eſt quelibet parua pars mundi: vt hec dictio totus hic ponatur diſtributiue.

f ¶ Nec obolus. ſupple eſt totus mundus.

g ¶ Alienū. canō fingit rē alienam illam qua qs male vtitur. vt hic. ⁊. xlvij. di. ſicut hi. ⁊ extra de v. ſig. c. ius di.

¶ Porro. ¶ Caſus. Sup̄ dcm̄ eſt ꝙ vſure non debēt exigi: nūc ponit caſū in q̄ pnt exigi: ⁊ ad hoc inducit ſequens ca.

Ab illo. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Ambr. a quo vſure exigi ſine pctō vel recipi poſſint. Et rndetur ꝙ ab illo cui nocere merito deſideramus: ⁊ ꝯ quē bellū iuſte mouemꝰ: ſed bello vincere nō valemus. hoc. c. intelligit. h. generalr̄ de iudeo pagano heretico ⁊ chriſtiano qlibet contra quē bellum iuſte mouet̄.

h ¶ Cui. Sic nulli nocere debes ſic a nullo debes peter̄ vſuras vt. c. itelligat̄ negatiue: ⁊ ſic planū ē. Alij dicūt ꝙ ab hoſtibꝰ licitū eſt peter̄ vſuras: nā ⁊ oīa eorū licite poſſumꝰ auferre. vt xxiij. qō. vij. c. j. ⁊. ij. ⁊ quibuſcūqȝ inſidijs poſſumꝰ nocere eis. vt. xxiij. q. ij. dn̄s.

i ¶ Ubi ius. iuſtuȝ bellū eſt qd̄ gerit̄ ex edicto principis. vt xxiij. q. ij. iuſtū. Io.

Queſtio.v. Diuiſio.

Quod vero. hec. q. diuidit̄ i q̄ttuor partes. In quarū prima ꝓbat per. ix. aucto. ꝙ de vſuris ⁊ rebus male acquiſitis de qbus dominiū nō transfert̄ non poſſunt fieri elemoſyne. ſecūda ibi: econtra. tertia ibi: item obijcitur. quarta ibi: ſed Aug. Io. de fa.

¶ Caſus. hic intitulat̄ qnta. q. vbi qrit̄ an ex vſuris ⁊ rebꝰ male acqſitis poſſint elemoſyne fieri. Et certe qdā dicūt ꝙ ex nulla re illicite acqſita pōt elemoſyna fieri vt. j. e. elemoſyna. ⁊. j. q. j. nō eſt putāda. vbi dr̄ honora dn̄ȝ de tuis iuſtis laboribꝰ. vt in Deute. nō accipies mercedem. ꝓſtibuli. Alij diſtinguūt vtrū trāſferat̄ dn̄ium vel non: vbi nō trāſfert̄ dn̄iuȝ de rebꝰ illis elemoſyna fieri nō poteſt: vt de rapina ⁊ furto. Uł vbi trāſfert̄ ſed dat̄ repetitio: ſilr̄ elemoſyna fieri nō pt̄: vt in vſura ⁊ re p metū extorta: ⁊ ēt in ſimonia. Ubi aūt trāſfert̄ dn̄ium ⁊ nō cōpetit repetitio elemoſyna fieri pt̄: vt de re p meretriciū acqſita ⁊ de re q̄ dat̄ hiſtriōi. vt. j. c. q hētis. ⁊. c. nō ſane. qd̄ dr̄ nō accipies mercedē ꝓſtibuli n̄ ob. q2 oblatio lȝ de ea fieri nō poſſit: nō ꝓhibet̄ qn elemoſyna fieri poſſit: ⁊ qd̄ dr̄ honora dn̄ȝ de iuſtis laboribꝰ: nō ꝓhibet qn idē de alijs.

k ¶ Quod vero. Quidā generalr̄ dicūt ꝙ de nullo illici-

le acqſito poteſt fieri elemoſyna nec de meretricio nec de vſura nec de alea nec de hiſtrionatu nec de ſimonia: ſcriptũ eſt enĩ: honorabis dñm deũ tuũ ex iuſtis tuis laboribus. j. qõ. j. nõ eſt putãda. et in Deute. dĩ: Non accipies mercedẽ pſtibuli. et eſt ar. ad hoc. ſ. e. elemoſyna. et. xxxij. q. iiij. ſicut nõ ſunt.

b ¶ Iniquoꝝ. ſ. j. q. j. nullus. et. c. non eſt putanda.
c ¶ Nec in multitudine. ſed i meritis. vt. xxiiij. q. j. odi.
d ¶ Sanguinis. ſ. lxxxvj. di. paſce.
e ¶ Fratres. i. pares ſiue ſimiles in peccato. ſ. e. c. multi. et de peni. diſtin. j. homicidiorum.

Elemoſyna vtrum fieri poſſit de illicite pqſitis.

nã illicite acquiſita nõ ſunt in bonis noſtris nec nr̃a. vt. ff. p ſo. cũ duobus. §. vlt. Alij dicũt q ſi de illicite acqſitis non trãſfert dñium: vel et transfert ſed cõpetit repetitio nõ põt tñ fieri elemoſyna: vt in vſura. ar. ex. de iureiu. debitores. et in ſimonia. vt extra de ſimo. veniẽs. Sed ſi nõ daẽ repetitio et transferẽ dñium bene ſit inde elemoſyna: vt ſi aliqd datur meretrici illud nõ põt repeti. vt. ff. de cõ di. ob tur cau. idẽ et ſi. §. quotiẽs. vñ de tali põt meretrix facere elemoſynã. Idẽ de eo eſt qõ daẽ hiſtrioĩ: et de eo qõ extorquẽ rõne officij alicui⁹: vt. ſ. e. nõ ſane. Qõ aũt dĩ q ſacerdos nõ põt pcipere mercedẽ pſtibuli: põt dici q nõ debet rcipi oblatio meretricis lʒ elemoſyna poſſit ide fieri. et hec eſt rõ vt propter ruborẽ citi⁹ cõuertatur. vt. xc. di. oblationes. et. xvij. q. iiij. miror. Sʒ de illis que ſunt extorta p violẽtiã non rõne officij alicui⁹: vt de rapina et de furto nõ poteſt fieri elemoſyna. Dicunt tñ qdã q ſi res furtiua vendatur de nũmis illis põt fieri elemoſyna: quia nõ ſunt nũmi furti ui q danẽ p re furtiua. vt. ff. de fur. q vas. §. vlti. quod non crede. vt extra de vſur. cum tu. in fi.

Eccleſia. xxxiiij. c.

¶ Fa. ad h. c. tex. in. l. cum hi. cuʒ ibi no. ff. de tranſac.

Prouer. iij. c. b.

Deutero. xxiij. c.

libet male acquiſitio: Augu. teſtatur in lib. de verbis domini tractatu xxxv.

¶ De vſuris elemoſyne fieri nõ pñt.

Nolite velle elemoſynas facere de fenore et vſuris[a].

Item Auguſtinus.

¶ Oblatio de rapina reprobat.

Immolãs ex iniquo oblatio eſt maculata. Dona iniquoꝝ non pbat altiſſimus: nec reſpicit i oblatiõibus iniquorum[b]: nec[c] in multitudine ſacrificiorũ coruʒ ppiciabiẽ peccatis. Qui offert ſacrificiuʒ de ſubſtãtia pauperis quaſi q victimat filiũ in cõſpectu patris ſui: panis egentium vita pauperis eſt: † qui defraudat illuʒ homo ſanguinis[d] eſt: qui effundit ſanguinẽ et qui fraudem facit neceſſario fratres[e] ſunt.

Item Augu. in homil.

¶ Non eſt aliquid rapiendũ diuitib⁹ vt detur egenis.

Forte aliqs cogitat et dicit: multi ſunt chriſtiani diuites auari cupidi non habebo[f] peccatuʒ ſi ſuũ illis abſtulero et paupib⁹ dedero: vñ enĩ illi nil boni agunt mercedẽ habere potero: ſed hmõi cogitatio a diaboli calliditate ſuggeriẽ: nã ſi totum tribuat paupib⁹ qõ abſtulerat addit potius pctm̃ q̃ minuat.

Itẽ Hiero. ¶ De eodem. Palea.

Nemo q rapit moriẽs (ſi habet vnde reddat) ſaluatur: ſi eos quorũ fuit inuenire non poterit eccleſie vl̃ pauperib⁹ tribuat.

Itẽ Amb.

¶ De eodem. Palea.

Rapinam emere nõ licet: niſi ea intentione vt cui eſt ablata reſtituatur.

Item Auguſti.

¶ Furtum committit qui inuentum non reddit.

Si quid inueniſti[g] et nõ reddidiſti rapuiſti: q̃tuʒ potuiſti feciſti: q: plus nõ inueniſti iõ plus nõ rapuiſti: qui alienũ negat ſi poſſet et tolleret: deus cor interrogat non manum.

Item Greg.

¶ Qui de rebus conceſſis et bene queſitis elemoſynaʒ ipẽdit illa placet deo.

Elemoſyna redẽptoris noſtri oculis illa placet: que nõ ex illicitis et iniqtate cõgeritur ſed q̃ de reb⁹ conceſſis et bñ acqſitis ipendiẽ.

Item Hiero. in li. leuitici.

¶ Peccat qui rem inuentam non reddit.

Multi ſine peccato putant eſſe ſi alienũ quod inuenerint teneant: et dicũt[h] deus mihi dedit: cui habeo reddere? diſcãt hoc peccatũ ſimile eſſe rapine: ſi qs inuẽta non reddat.

Item Augu.

¶ Bonus vſus non iuſtificat iniuſte queſita.

Neq enĩ ſi agris inique ac perperam inuaſis ita quiſq vtaẽ vt ex coꝝ fructi-

Forte. ¶ Caſus. Quidaʒ putãt ſe nõ peccare ſi auferant auaro et diuiti vt paupib⁹ largiãẽ: ſʒ dicit Augu. q tales diabolica ſuggeſtiõe mouẽtur: q: q talia faciũt addunt iniqtatem iniqtati.

f ¶ Nõ habebo. nec enĩ pp bonũ eſt faciẽdũ malũ. vt. xxx. q. j. noſſe. xxij. q. iiij. ſicut nõ ſunt. nõ vĩ tñ q taẽ furtũ cõmittat: q: furtũ non ſit niſi adſit anim⁹ lucrãdi vt. ff. de fur. l. j. ſʒ nõ eſt ita: q: ſpẽs lucri eſt ex alieno largiri: vt. ff. de fur. ſi pignore. §. j.

Malum ppter bonum nõ eſt faciendum.

Si qd inueniſti. ¶ Caſus. Dicit Aug. i hoc. c. q ſi aliqs inuenit aliqd et aĩo lucrãdi retinuit taẽ dĩ raptor: nã q alienũ negat ſi iueniret alienuʒ tolleret et dolet q pl⁹ non iuenit: de⁹ enĩ reſpicit cor et nõ manuʒ. Seq. duo. c. patent.

g ¶ Si qd iueniſti. hic notabis q ſi iueni rẽ aliquã habitã p derelicto lʒ itẽdaʒ eaʒ furari: nõ tñ cõmitto furtũ. Iteʒ ſi nõ hĩ pro derelicto: credo tñ q hẽaẽ p derelicto ſitr nõ cõmitto furtũ: ſi ãt nõ hĩ p derelicto nec credaẽ q hẽaẽ: ſi eo aĩo accepiſti vt dño rſtituaẽ ñ cõmittiẽ furtũ: htñ i libello debes pteſtari. h totũ hẽẽ. ff. de fur. falſuẽ. §. q alienũ. Itẽ et h ſcias q ſi qs iuẽit theſauꝝ i loco, pprio ſtati iuẽtoris ẽ: ſi ãt i loco alieõ et cãu fortuito eũ iuenerit dimidi⁹ ſit iuẽtoris et dimidi⁹ ſit dñi loci: ſi võ ſtudioſe q̃ſiuit et iuenit eũ i loco alti⁹ tot⁹ erit dñi loci: ſi võ i ſacro vl̃ rligio. loco cãu fõtuito iuẽit theſauꝝ tot⁹ ẽ iuẽtoris. vt iſti. de re. di. §. theſa. et. C. de the. l. neõ. li. x. Io.

Furari tendens qñq furtum nõ cõmittit.

Theſaurus inuentus cui eſt.

Nolite. a ¶ Vſuris. hic inculcatio verborũ eſt: et fenus dicitur vſura vſurarum. Unde lucanus. Hinc vſura vorax auiduq in tempore fenus.

Verſus.

Immolans. ¶ Caſus. Aug. in hoc. c. reprehendit illos qui ex male acqſito faciũt oblationes. Nã qui offert ſacrificiũ vel oblationes ex iniuſte acqſito: ſimilis eſt illi qui interficit filiũ in conſpectu patris: nã qui rapit pauperib⁹ et qui ſanguinẽ fundit humanũ homicida reputaẽ et ſiles ſunt in malo: Immolãs. i. imolãtis.

Multi. h ¶ Dicũt. Iſti male dicunt: q: oẽs ſcire debent quod ſuũ non eſt ad alios pertinere. vt. C. vnde vi. cõquerebatur.

Neq. ¶ Caſus. In hoc. c. oſtẽdit Aug. q malũ precedens: vt rapina vel inuaſio nõ excuſaẽ ppter bo-

bus largas elemoſynas faci-at ideo rapinam iuſtificat[a]. ¶ Neqꝫ ſi als ruri patrono vel iuſte queſito auarus in-cũbat: ideo culpãda eſt iuris ciuilis regula qua poſſeſſor legitimus fac⁹ eſt. ¶ Nec tyrãnice factiõis peruerſitas laudabilis[b] erit ſi regia cle-mentia tyrãnos ſubditos tra-ctet. ¶ Nec vituperet ordo regie poteſtatis ſi rex crude-litate tyrãnica ſeuiat: aliõ eſt nãqꝫ iniuſta[c] poteſtate iuſte velle vti: ⁊ aliud eſt iuſta po-teſtate iniuſte velle vti.

Itẽ Ambr. in li. de officijs.

¶ Cum alterius detrimen-to alteri ſubuenire nõ licet.

DEniqꝫ[d] ſi nõ poteſt ſub-ueniri alteri niſi alter ledatur: cõmodius eſt neu-trum[e] iuuari qꝫ grauari alte-rum: ideoqꝫ in cauſis pecu-niarijs interuenire nõ eſt ſa-cerdotale[f]: in qbus non põt fieri qn frequẽter ledat alt' q vincit: qm̃ interceſſoris be-neficio ſe victũ arbitrat. Sa-cerdotis eſt igitur nulli noce-re prodeſſe velle oĩbus poſ-ſe autem ſolius dei eſt.

Item Grego. in regiſtro.

¶ Elemoſyne ⁊ ſacrificiũ non placent deo que offerũ-tur ex ſcelere.

SCriptũ[g] eſt: victime i-piorum abominabiles ſunt deo vota iuſtorũ placabilia: neqꝫ eni in oĩpotentis dei iu-dicio qd ſed a quo det' inſpi-citur. Hinc eſt eni quod ſcri-ptum eſt: Reſpexit deus ad abel ⁊ ad munera ei⁹ ad cain aũt ⁊ ad munera eius nõ re-ſpexit. Dicturus quippe q2 dñs reſpexit ad munera pre-miſit ſollicite q2 reſpexit ad abel. Ex quare pateter oſtẽ-ditur: q2 nõ offerẽs a mune-ribus ſed munera ab offerẽ-te placuerit: † dona quippe iniquorum nõ probat altiſſim⁹ nec reſpicit in oblationibus eorũ nec in multitudine ſa-crificiorũ ꝓpitiabitur pecca-tis eorum. ¶ Idẽ: Longe eſt — Ecc. xxxiiii. c.

‡ 2 dñs ab impijs ⁊ orones im-piorum nõ exaudiet. ¶ Econ-tra in Exodo legitur: ꝙ filij iſrael exituri de egypto a vi-cinis ſuis acceperunt mutuo vaſa aurea ⁊ argẽtea: ex qui-bus poſtea edificauerunt ta-bernaculum domino. — Exo. iij. S

His reſpondet Aug. in lib. queſtionum Exodi.

¶ Nõ lꝫ aliena rape exẽplo iſraelitarum ſpoliãtiũ egyptios.

DIxit dñs ad moyſen: Petat vir a ꝓximo ⁊ mulier a ꝓxima vaſa argen-tea ⁊ aurea ⁊ veſtẽ: non hinc quiſqꝫ ſumẽdum[h] exemplũ putare debet ad expoliãdũ iſto modo ꝓximũ: hoc enim dñs iuſſit qui nouerat quid queqꝫ pati oporteat: nec iſra-elite furtum[i] fecerũt ſed deo iubẽte miniſteriũ pbuerunt. — Exo. iij. S

‡ 3 ¶ Itẽ obijcit: Aliena rape-re nõ eſt cõtra preceptũ: nul-

num ſequẽs: ⁊ hoc probat duobus exemplis. ſ. primo ⁊ tertio. Et econuerſo bonũ precedens nõ vitiatur malo ſe-quenti: ⁊ hoc ꝓbat duobus exemplis. ſ. ſecũdo ⁊ quar-to. Et no. ꝙ prima duo exempla opponũtur ſibi ⁊ ſequẽ-tia duo ſimr. Scdm̃ exemplũ eſt ibi: neqꝫ ſi als. tertium ibi: nec tyrannice. quartũ ibi: nec vi-tuperetur ordo.

a ¶ Juſtificat. Ar. ꝙ bonũ non improba-tur ꝓpter malũ co-herens: nec malum approbat ꝓpter bo-nũ coherẽs. vt. lvj. di. vndecũqꝫ. ⁊ xxiij q. v. relegentes. ar. ꝯ xxij. q. ij. ſi quelibet.

b ¶ Laudabil. i. li-cet iniuſte elect⁹ be-ne vtat dignitate: ꝑ hoc nõ cõualeſcit di-gnitas. vt. j. q. j. pnci-patus. hoc tñ fallit. vt ex de renun. niſi.

c ¶ Iniuſta. i. iniu-ſte acqſita: oĩs enim poteſtas a deo eſt. ar. xxiij. q. j. qd culpat.

d ¶ Deniqꝫ. ¶ Ca-ſus. Queſitũ eſt ab Amb. vtrum in cauſa pecuniaria que vertit inter ali-quos poſſit ſacerdos pro altero licite po-ſtulare. Et rñdet ꝙ non: q2 cõmodi⁹ eſt vt neuter iuuetur qꝫ grauet alter: quia ad officiũ ſacerdo-tis ſpectat vt nemi-ni noceat ſed ꝓſit oĩ-bus. ⁊ facit pncipiũ ca. ad ꝓpoſitum Gra-tiani. ſ. vt alienum non auferã vt alteri ſubueniam. Pecu-niarijs. maxime.

d ¶ Deniqꝫ. ſic. xj. q. iij. nolite. cum ſuis cõcordan. ⁊ xiij. q. ij. non eſtimemus. — Greuer. v. d.

e ¶ Neutrũ. Arg. ꝙ nulli ſubueniẽdũ eſt cum iniuria alte-rius: vt. xxij. q. ij. pri-mum. ⁊ cauẽdũ eſt ne ꝑtextu nocentis innocẽs puniatur. C. de his qui latro. oc. l. ij. in fi. quia ſanctius eſt ⁊c. ff. de pe. abſentem. ⁊ pena ſuos tenebit au-ctores. C. de pe. ſancimus. extra de his que fi. a maio. par-te ca. queſiuit. nec debet alteri per alterum iniqua con-ditio afferri: vt. ff. de regu. iur. non debet. — Juniri ñ debet alter pro altero.

f ¶ Nõ eſt ſacerdotale. Ar. ꝙ ſacerdotes nõ poſſunt aduo-care in cauſis: vt hic. ⁊ lxxxviij. di. perlatũ. ✠ Argu. ꝯ. xv. qõ. ij. obſeruãdum. Solutio. Corã ſeculari iudice non poſſunt allegare niſi pro certis pſonis: vt extra de poſtu. c. j. ſed corã eccleſiaſtico bene. Jo. hodie ſacerdos nõ poteſt poſtulare niſi pro ſe ⁊ eccleſia ſua vel pro cõiunctis ⁊ mi-ſerabilibus perſonis: vt extra eo. c. vlti. B. — ✠ Adde ad hoc opti. gl. in ver. ꝓ impen-ſis. ſ. xv. q. ij. in ſum.

g ¶ Scriptum. ¶ Caſus. Queſitũ fuit a Greg. an de il-licite acquiſitis poſſint facere peccatores ſacrificia vel oblationes? Et rñdetur ꝙ non. ⁊ hoc ꝓbat exemplo cain ad cuius mu-nera vel perſonã do-minus nõ reſpexit cũ malus eſſet ⁊ im-pius: ſꝫ ad abel ⁊ ad munera eius reſpe-xit. dona eni iniquo-rum nõ ꝓbat altiſſi-mus ſed bonorum. — Gen. iiij. C

g ¶ Scriptum. hoc ca. expoſitũ eſt. ſ. ij. q. vij. in grauibus. ‡ 2

¶ Econtra. hec eſt ſecunda pars qõnis ſcdm̃ Jo. de fa.

¶ Caſus. Supra ꝓ-batũ eſt ꝙ de furto vel rapina vel cõſimi-libus elemoſyne vel oblatiões fieri non debent: Nũc ꝓbat cõ-tra exemplo iudeo-rũ: qui de vaſis que mutuo acceperũt de egyptijs: edificaue-runt poſtea taberna-culũ domino. Sed huic obiectioni re-ſpondet Gratianus per ſequens ca.

DIxit. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Auguſtino vtrũ exemplo iudeorum qui egyptios expolia-uerũt auro ⁊ argen-to poſſit qs ſuũ ꝓxi-mum ſpoliare. Et re-ſpondet ꝙ non: nec iudei furtũ fecerũt ſed preceptũ domi-ni ſeruauerunt.

h ¶ Sumẽdũ ex-emplũ. Ar. ab exem-plis nõ eſſe argumẽ-tandũ. xij. q. ij. glia. ver. neqꝫ vero. ar. cõ-tra. xxxvij. diſt. qui de menſa.

i ¶ Furtum. Ar. ꝙ hoſtes poſſum⁹ decipe-re: ⁊ eis ſua auferre: vt. xliij. di. in man-datis. xxiij. q. vij. c. j. ⁊ ij. ⁊ ſ. di. viij. quo iure. ⁊ C. de com-mer. ⁊ merca. l. ij. hic tñ ideo excuſant: q2 maioris au-ctoritate hoc fecerũt: ⁊ ita eſt arg. hic ꝙ auctoritas maio-ris excuſat in illicitis: vt. lxiij. di. ſalonitane. ⁊ de cõſe. di. v. diſcipulos. xxiij. qõ. j. qd culpat. ſic abraã ⁊ ſanſon ⁊ alij multi fuerũt excuſati auctoritati dñi: vt. xxiij. q. v. ſi non licet. ar. ꝯ. xvj. q. j. in canonibus. ⁊ xij. q. ij. quicunqꝫ. — Delicta excuſant au-ctoritate maioris.

¶ Item obijcitur. hec eſt tertia pars queſtiõis: in qua queritur vtrum furtum in decalogo inueniat prohi-bitum. Et probat ꝙ ſic per. c. ſeq. Jo. de fa. ‡ 3

lo ſiquidem dei mādato rapina videt̄ proh[i]bita: ſed nomine furti ois illicita vſurpatio rei aliene intelligitur.

Unde Aug. in eodē libro.

¶ Maioris pene eſt viole[n]ter aliqd eripere q̄ʒ furari.

PEnale[a] eſt occulte auferre: multo[b] maioris pene eſt viſibil'r eripere: auferre ergo nolēti ſiue occulte ſiue palā h̄ʒ preceptū ſuū. Furti enim noīe bn̄ intelligitur oīs illicita vſurpatio rei aliene: nō eni rapinaʒ pmiſit qui furtū ꝓhibuit: ſed vtiqʒ furti noīe i lege veteris teſtamēti: τ rapinā[c] intelligi voluit: a pte enim[d] totū ſignificauit: quicqd illicite rerū ꝓximi aufert̄. ¶ His auctoritatibus ꝓbat̄ ꝙ neqʒ ex rebus inuētis neqʒ ex male cōquiſitis elemoſynā qſqʒ facere p̄t.

Sed Auguſtin⁹ ꝯtra teſtatur dicēs: ¶ De male acqſitis bonū fieri poteſt.

QUi habetis aliquid de malo facite inde bonū: q nō habetis de malo nolite acquirere de malo[e]. Eſto tu bon⁹ qui bonū facis de malo: τ cū ceperis aliqd boni facere de malo: noli remanere tu malus: nūmi tui cōuertūtur in bonū: τ tu remanes malus. ¶ Sed hoc multipliciť intelligit̄. Facit enim de malo bonuʒ qui reddit[f] qd̄ illicite abſtulit: noīe etiaʒ mali cura τ ſollicitudo mortaliū exprimit̄: de malo ergo bonū facit q pauperib⁹ diſpenſat qd̄ cū labore τ ſollicitudine acquiſiuit: iuxta illud euāgelij: Facite vobis amicos de mamona[g] iniqtatis: vel ex malo acquirit̄ qd̄ ex turpi cā poſſidetur: veluti cū mathematicus ex arte quā docet vel ex futuris que prenūciat nōnulla lucrat̄: que vero de malo ſic acqrūtur in bonum poſſunt conuerti: de peccato etiā aliqua nōnunqʒ acqrūtur que pauperibus iuſte erogātur.

Unde Aug. ad Macedoniū.

¶ Que male acqrūtur aliquādo bn̄ poſſunt expendi.

NOn ſane quicqd ab inuito ſumitur iniurioſe aufertur[h]. nā pleriqʒ nec medico[i] volūt reddere honoreʒ ſuū: nec operario mercedeʒ: nec tn̄ hec que ab inuito accipiūt per iniuriā accipiūt que potius p iniuriā nō darētur: ſed nō ideo dʒ iudex vēdere iuſtū iudiciū aut teſtis teſtimoniū verū: q2 vēdit aduocatus iuſtū patrociniū[k]: iuriſperitus verū ꝯſiliuʒ. Illi eni inter vtrāqʒ partē ad examē adhibētur: iſti ex vna parte cōſiſtunt. Cuʒ autē iudicia τ teſtimōia ✠ que nec iuſta nec vera vēdenda ſunt iniqua τ falſa vēdūtur: multo ſceleratius vtiqʒ pecunia ſumitur: q2 ſcelerate etiā q̄ʒuis a volētibus dat̄: Ille[l] tn̄ ſolet male ſibi ablatā pecuniā repetere

¶ Caſus. Adhuc ꝓbat Gra. ꝙ ex illicite acqſito velut ex rapina pn̄t elemoſyne fieri: nā rapina nullo dei mādato vi eſſe ꝓhibita. ſed rn̄det ꝙ cū furtū ſit ꝓhibitū oīs illicita vſurpatio itelligit̄ eſſe ꝓhibita: vt ꝓbatur ſequē. c.

PEnale. ¶ Caſus. Docet hic Aug. ꝙ maius eſt peccatum rape manifeſte q̄ʒ occulte furari: τ ꝙ noīe furti i lege veteri rapina et oīs illicita vſurpatio intelligit̄: a parte eni totum ſignificat̄. A pte. Furtū ſecundū ꝙ dī a furuo τ rapina ſunt illicite ſpecies vſurpationis: ſed ſm qd̄ dicitur furtum eſt contrectatio rei aliene inuito dn̄o furtum non ſpecies rapine.

a ¶ Penale. id ē dignum pena.

b ¶ Maioris. Magis enim delingt raptor q̄ʒ fur: vt inſti. vi. bo. rap. in prin.

c ¶ Rapinam. ar. ꝙ aliquo ꝓhibito ꝓhibita ſunt oīa ſimilia: vt extra de cōſti. trāſlato. τ. ẜ. di. iiij. Quniqʒ. iſi. τ ꝗ ꝯſequūtur ex illo. ex̄ eo. ti. nam cōcupiſcētiaʒ.

d ¶ A pte enim. ſi. xxxij. q. iiij. meretrices. eſt aūt furtuʒ gs rapine eodē modo quo genus eſt pars ſpeciei: rapina enim eſt ſpēs furti: nā omnis raptor eſt fur: vt inſti. vi bo. rap. i p̄n.

¶ His auctoribus.

¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex oībus ſupradictis. c. a pnci. q. ꝙ ex rebus male acqſitis elemoſyna fieri nō debet: poſtea probat contrarium.

¶ Sʒ Auguſtinus. hec eſt quarta pars queſtiōis: in qua dicitur: ꝙ de qbuſdaʒ male acqſitis quandoqʒ tranſit dominium: τ tunc poteſt fieri elemoſyna. Joan.

QUi habetis. ¶ Caſus. Docet h̄ Auguſtinus ꝙ qui habet pecuniam de malo acquiſitā conuertat illam in bonuʒ: τ ipſe malus nō remaneat: abſit vt nūmi tui conuertantur in bonum: τ tu remaneas malus.

e ¶ De malo. Gratia. tribus modis exponit illud verbum facite de malo bonum: τ bene τc̄.

¶ Sed hoc multiplicit̄. ¶ Caſus. Exponit Gra. hic qd̄ dictū eſt. ẜ. in pcedenti. c. vbi dī ꝙ de malo pōt qs facere bonū. τ exponit illa verba tripl'r. Primo dī de malo facere bonū cum reddit que illicite abſtulit. Secūdo cū pauperibus diſpenſat ea que cū malo .i. cura τ ſollicitudine acqſiuit. τ hoc probat auctoritate euāgelij dicētis: Facite vobis amicos de mamona iniqtatis. Tertio cum bonū qs expendit .i. quod ex arte mathematica acquiſiuit.

f ¶ Reddit: vt i furto: τ rapina τ in talib⁹ oībus vbi non transferť dn̄iuʒ nec datur repetitio.

g ¶ De mamona. Mamon dī demon qui preeſt diuitijs.

NOn ſane. ¶ Caſus. hoc ca. diuidit̄ in duas ptes. In pma parte oſtēdit̄ que perſone poſſint vēdere ſuuʒ patrociniū vl' laborē vt medici oparij aduocati τ officiales: ſʒ officiales ab vtraqʒ pte recipiūt: alij vero tm̄ ab vna ſunt τ alie pſone q̄ vēdere nō pn̄t vt iudices τ teſtes: q magis peccāt ſi pecuniā p falſis τ iniqs iudicijs τ teſtimonijs accipiunt q̄ʒ ſi accipiūt ꝓ veris. In ſcd̄a pte dī ꝙ illō qd̄ officiales acqrūt ratiōe officij etiā cuʒ peccato pn̄t paupibus erogare: que vero furto vel rapina vel inuaſiōe acquirūtur nō ſunt paupib⁹ eroganda. ſcd̄a ps icipit ibi: iſti ſi viā. Ego. B. ſic credo caſum ponēduʒ. Bn̄uē. vero breui⁹ ponit. τ ſcias ꝙ. h. itelligit illud verbum iſti ſi viā de oib⁹ ſupradictis. ſcʒ iudice aduocato teſte officiali τ iuriſperito.

h ¶ Aufertur. per iudicem.

i ¶ Nec medico. ꝑmittit eni hic medicos q̄ſi digniores cū tn̄ medici non ſint maioris valoris q̄ʒ obſtetrices: vt. C. cōmunia de leg. ſi duobus. i. reſponſo.

k ¶ Patrociniū. hoc eſt ꝯ Gan. q dixit nihil poſſe recipi pro iuſto patrocinio: vt no. xj. q. iij. non licet. ✠

l ¶ Ille. ar. ꝯ illos q dicūt ſi dedi tibi pecuniā vt ꝓ me iudicares in iuſta cā ꝙ nō poſſuʒ repetere pecuniā datam: vt. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. l. ij. vbi dī ꝙ talis litē perdit: q2 vī velle iudicē corrūpere. Ego credo ꝙ poſſit tal' repetere pecuniā ſi nō eo aīo dat vt iudicē corrūpat: nā ſi dat eo aīo vt ius τ quietē ſibi ꝯſeruet tunc pōt repetere: vt ꝓbatur ex̄ de ſimo. dilect⁹. ſʒ ibi dī ꝙ repetit ſi nō fuat̄ pcn̄.

Luc. xvj. c

Diuiſio.

✠ ¶ Cor cor. l. diu cū no. ff. re iudi. e bal. i. l. op ratōes. C de n. i inſtr.

✠ ¶ Add qn̄ deben recipere. no. g. o. τ C. y. i. l. i. C d ſuffr. gl j. q. iij. vē dentes. e q̄ ibi not in addi. Pecunia dās iudici vt iuſt iudicet a illā repet re poſſit.

a ¶ Accipiunt.ſportulas.
b ¶ Amouet.vñ diſtinguere inter pꝑetuos ꝛ tꝑales offi ciales. Tēporalez vocat eū q amouet: perpetuū vocat eum cui perpetuo traditur tale offic ium.
c ¶ Repeti.de facto.
d ¶ Magiſcꝫ. hic vult dicere ꝙ officia ti rephēdunt: nō ex eo ꝙ aliq̄ extorquēt ſed vt ea imoderate exgrūt. vñ talia non repetunt ab eis: niſi certū ſit eis ſalariuz cōſtitutū. tūc enim ſi aliqd vltra hoc pe tierint: crimine cō cuſſiōis tenetur: vt xxiij.qō.i.militare.ꝛ ſoluent quadruplū xviij.di.qm̄.
e ¶ Neceſſarie pſone ad offm̄ tale.
f ¶ Tanq̄ ſua. Arg. ꝙ de reb⁹ illicite acq ſitis: dū tñ trāſferat dñium in accipiētē: ſit elemoſyna: vt.ſ. e.qui habetis.
g ¶ Donanda.pau peribus.
h ¶ Zachei publica ni.q dixit: Si quem defraudaui: reddo q̄ druplū. Et ſic patet ꝙ licite q̄druplum vel duplū peti pōt: vt xij.q.ij.cū deuotiſſi mam. Queſtio.vi.

xc.xix.b

qui iuſtū iudicium emit: qm̄ venale eſſe nō debuit: q vero pro iniquo iudicio dedit vel let quidē repetere niſi time ret vel puderet emiſſe. Sūt alie perſone inferioris loci q̄ ab vtraq̄ parte nō inſolēter accipiunt[a]: ſicut officialis ꝛ q amouet[b] ꝛ cui admouet of ficium ab his extorta p imo deratam iprobitatez repeti[c] ſolent: magiſcꝫ[d] rephendi mus qui talia inuſitate repe tierunt q̄ꝫ q ea de more ſum pſerunt: qm̄ multe neceſſa rie perſone[e] rebus humanis vel inuitantur hmōi cōmo dis vel tenent. ¶ Iſti ſi viā vite mutauerīt aut excellētio ris ꝯſcēderit ſctitatis gradū facili⁹ ea q̄ hoc mō acqſierūt tāq̄ꝫ[f] ſua pauperibus largiū tur q̄ꝫ eis a qb⁹ accepta ſunt tāq̄ꝫ aliena reſtituāt. Qui ve ro cōtra ius ſocietatis huma ne furtis rapinis calūnijs op preſſionibus iuaſiōib⁹ aliq̄ abſtulerīt reddēda poti⁹ q̄ꝫ donāda[g] cenſemus ✠ zachei publicani[h] exēplo. Qō. vj.

Diuiſio ✠ I

Quod ve ro. hec q̄ſtio diui dit in q̄ttuor ptes. In pria q̄ruz ꝓbat p.c. Aug. ꝙ non agit pnia di gna ſi res non reſti tuit. ſcd̄a ibi: ſi vero. tertia ibi: ꝓ malis. q̄rta ibi: furtū autē. Ican.de ſa.

¶ Con c.tex. in §.eſt q. m.cum lg.ff. de ꝛ extra. di. cog.

¶ Cauſa. hic inti tulat ſexta q̄ſtio: in qua q̄rit: vtrū quis penitere poſſit: niſi reddat aliena. Et rñdetur ꝙ nō: ſi pōt reddere ea vel eorū eſtimationez.

✠ I

Quod vero pe nitentia agi nō poſſit ni ſi res aliena reddatur te ſtatur aug. in epiſtola ad macedoniuz.

i ¶ Quod vero. Siue ſint raptores ſiue fures: verā pe nitentiā nō poſſunt agere. i. fructū vere pnie nō conſe quuntur: vt.ſ.e.c.i. tñ admitti debent ad pniam: vt extra de pe. ꝛ re. ꝙ quidā. ꝛ.ſ. de pe. di.iij.§.vl. ꝛ di.v. falſas.

Si res. ¶ Cauſa. Macedonius de q̄ttuor q̄ſiuit ab Aug. Prio: an dimittat pctm̄ niſi reſtituat ablatū. Et rñ. ꝙ nō: ſi pt reſtitui. Scd̄o: an fur poſſit lıberari cū ſe negat hre qd̄ reddat: putat tñ hre. Et rñdet ꝙ ſic. Tertio: an eccl̄ia ꝓ talib⁹ lıberatis poſſit itercedere. Et rñdet ꝙ ſic nō vt ablata nō reddant: q2 ſic ſocia criminis videretur. Quarto: an clerici debeāt tales lıberare: vel lıberandos iu dici tradere ſeclari. Et rñ. ꝙ nō: ſed miari ſibi humanū iudiciū aliqñ: diuinū vo ſp: qñq3 claz: qñq3 manifeſte ꝓut pctm̄ ē occultū vel manifeſtū: vel ꝓut exigit diuer ſitas pſonaꝝ. ſcd̄a rñſio eſt ibi: huic certe nō. tertia ibi: ſꝫ nō inhumanū. q̄rta ibi: ſed nunqd. Nos. ſupple clerici.
k ¶ Niſi reſtituat. vñ ꝙ q̄zcūq3 tpe qs alienā rē poſſe derit ꝙ nō currit in ea pſcriptio: vt.xxxiij.qō.ij.ſi ḡgo.

¶ Penitentia nō agitur ſi aliena res nō reſtituat.

Si res aliena pp quaz pctm̄ ē reddi poſſit ꝛ nō red dit pnia nō agit ſꝫ ſimulat: ſi aūt v̇aciter agit nō remit titur pctm̄ niſi reſtituat[k] ab latū ſi (vt dixi) reſtitui pt ple rūq3 eni q aufert amittit ſiue patiēdo[l] malos ſiue ipe male viuēdo: nec aliō hꝫ vñ reſti tuat. ¶ Huic certe nō poſ ſum⁹ dicer redde[m] qd̄ abſtu liſti niſi cū hre credim⁹ ꝛ ne gare: veꝝ qdē ſi aliquos ſu ſtinet cruciatus[n] repēte duz exiſtiat hre qd̄ reddat nō eſt iniqtas: q2 nō eſt vñ reddat ablatā pecuniā: tñ dū eā per moleſtias corpales reddere cōpellit pcti[o] quo male abla ta ē penas luit. ¶ Sꝫ nō in humanū eſt ē ꝓ talib⁹ iterce dere[p] nō ad h vt mīme reſti tuāt aliena ſꝫ ne fruſtra hō i hoiez ſeuiat. Et paulo poſt: Illud v̇o fidētiſſime dixeri eū q ꝓ hoie ad hoc iteruēit ne male ablata reſtituat: ꝛ q ad ſe ꝯfugiētē (q̄ꝫtū honeſte pt) ad reddēdū nō ꝯpellit ſo ciū eſſe fraudis ꝛ crimis: nā miſicordi⁹ opē nr̄az talib⁹ ſb trahim⁹[q] q̄ꝫ ipēdim⁹. Nō. n. opē fert q ad peccandū adiu uat ac nō poti⁹ adiuuat[r] ſꝫ ob uiat ſbuertēdo atq3 opmēdo

nam diurnitas tpis nō minuit: ſꝫ auget pctm̄ ꝛ aggrauat: vt xxiij.qō.j. ſchiſma. vñ in pſcriptiōe req rit bona fides a pn cipio: ꝛ in medio ꝛ in fine ꝛ ex oi tpe p ſcriptiōis: vt ex de p ſcrip. qm̄ oē. Tu di cas: ꝙ ſi ex oi pte pre ſcriptiōis habuit bo nā fidē: tūc res illa ſa cta eſt ſua de bñficio iuris. vñ tūc nō eſt dicēdū ꝙ hēat con ſciam rei aliene: ſꝫ poſt tps pſcriptiōis icipiat ſcire rē alienā fuiſſe: niſi velis itelli gere. i. rei q̄ fuit alie na. Quidā tñ dicunt ꝙ ſi aliqs rē pſcriptā hret ex cā lucratiua: tenet ipam reſtitue re: ſi remordet ipm ꝯſcia: q2 nihil depire credim⁹ eccleſie vtili tatibus: ſi ea q̄ ſunt aliena reddantur: vt liiij.di.gñalis. ſed ſi eā hꝫ ex cā nō lucra tiua: nō tenet: vt.ff. de his q̄ in frau.cre. que autem.§.ſi qd cum pupillo.
l ¶ Patiendo. i. per mittendo ꝙ alij ma le ei auferant.
m ¶ Redde. hic in tellige qñ fur vel ra ptor nō eſt ſoluēdo: ſed ſi eſſet ſoluēdo: ſꝫ res quā abſtulerit ſi ne culpa ſua perijſſet: tñ tenet reddere eſti mationē ipſi⁹: vt.C. de fur. ſubtracto.

Preſcri ptione cō pleta ſi ſu peruenīat mala fides an debeat reſtitui.

n ¶ Cruciatus. Ar. ꝙ q paupes ſunt: ꝛ nō ſunt ſoluen do: ſp lıberandi ſunt ꝓ debito: vt.xij.q.ij. fraternitas. ꝛ in l. libertus. ꝛ hoc eſt veꝝ vbi coueniunt ex maleficio: ſed ſi coueniunt ratione ꝯctus alicuius: tunc ſufficit cedere bonis: vt.C. qui bo.ce.po.l.vlt.

Paupib⁹ qñq3 ſuffi cit bonis cedere.

o ¶ Pcti. ergo adhuc nō eſt liberatus a debito: ſed tm̄ a pena: vñ ſi poſtea puenerit ad pinguiorē fortunā: eque poteſt conueniri ſicut ille qui ex aliquo ꝯctu eſt obliga tus. inſti. de ac.§.vl. ꝛ extra de ſolu. odoardus.
p ¶ Intercede e.vt.xxiij.qō.v. reos.xvij.qō.iiij. reum ꝛ eſt h ar. ꝙ clericus in foro ſeculari poteſt aliquē defende re in cauſa ſanguinis: vt.xxiij.q.v.c.j.ij.ꝛ.iij. ✠
q ¶ Subtrahimus. ar.ſ.q.v. non ois.
r ¶ Adiuuat. arg. ꝙ non debemus dños noſtros iuuare in illicitis. xj.q.iij.ſi dñs. ꝛ.c. non ſemper.

✠ ¶ Con cor.tex.in l. addictos. ꝛ ibi gl. ꝛ doct.C. de epi. ꝛ cle.

Pena cor⸗poralis ab eccleſia po⸗teſt iſligi.

a ℭ Exigere.i.penas corporales infligere. Sed nõne cle⸗rici poſſunt vel eccleſia põt penas corporales infligere: vt v.q.v.illi q.ꝛ.xxiij.q.v. circũcelliones. Rñdeo poteſt vel pñt ſed nõ tantas q̃ntas ſecularis iudex. non enim po⸗teſt punire quantum ad membri mutilationẽ: vt ex̃ de rap. in archiepatu.

Cleric⁹ an poſſit furẽ tradere iu⸗dici.

b ℭ Tradere. ſi ergo clericus cepit furez in domo non tradet ipſum iudici: ſed ſi iudex furẽ captuz ei abſtulerit vi nõ im⸗putatur clico. alio⸗quin licite auferent̃ clericis ſua: vt. xxiij. q.v. vnũ ſolum. Itẽ nec clericũ depoſituz det eps iudici. ex̃ de iudi. at ſi clerici. Uel dic q̧ clerici tales maleficos pñt trade⸗re curie vt non pu⸗niantur ad ſanguis effuſionem ſed alio mõ: vt extra de iude. ita quorũdam. ꝛ.xj. q.j. ſi qs ſacerdotuz.

c ℭ Clam. ſi eſt oc⸗cultum. ij. queſtio. j. ſic peccauerit.

d ℭ Palã. ſi eſt ma⸗nifeſtũ. vj.q.j. ſi oia.

e ℭ Diuerſitas. Ar. q̧ ſm diuerſitatẽ p̱⸗ſonaꝝ diuerſe pene ſtatuunt̃: vt. xij.q.ij. fraternitas. xxiij.q. iij. corripiantur.

✠ ✠ 2 ℭ Si quis rẽ alienã. Hec eſt ſcđa pars q̃⸗ſtionis. Joan. de fa. ℭ Caſus. Dictum eſt. ſ. q̧ res aliena do⸗mino reſtitui debz: Nunc vero ponit Gra⸗tia. caſuz in quo nõ ipſa ſed eius eſtima⸗tio eſt reſtituenda: puta cũ res aliena fuerit ꝯſecrata. Et ad hoc iducit ſeq.c.

✠ ℭ Infe⸗ro q̧ aliqñ qs rẽ ſuaz vẽdere co⸗git̃. cõcor. lex. in l. ſi. ff. ad. l. iul. de ãno. no. Bar. in l. annonaz. ff. de extra⸗or. crimi. Adde que no. i addi. c. fraterni⸗tatẽ. in gl. in ver. pci⸗piant ꝯ. liiij. di.

ℭ Sed nunquid nos ideo exigere[a] aut exigendũ trade⸗re[b] vel poſſumus vel debe⸗mus? agimus quãtum ſpa⸗lis facultas dat: ꝛ humanũ quidem nõnunq̃ ſed maxi⸗me ac ſemp diuinũ iudiciuz cõminantes: nolentes autem reddere quos nouim⁹ ꝛ ma⸗le abſtuliſſe ꝛ vnde reddant habere arguimus increpa⸗mus obteſtamur quoſdam clam[c] quoſdã palam[d]: ſicut diuerſitas[e] perſonaꝝ diuer⸗✠ſam videt̃ poſſe vel velle ſuſ⸗✠ 2 cipere medicinam. ℭ Si ve⸗ro rem alienã quis cõſecra⸗uerit nõ eãdem ſed eſtima⸗tionem eius reſtituere debz. Unde Gregorius.

ℭ Qui rem alienã cõſecrat eius eſtimationem reſtituat.

Comperimus nullã ex⸗titiſſe cãm pro qua res eorum potuiſſent rationabili⸗ter a te occupari atq̧ eas in⸗conſulte ac temere cõſecrari: idcirco experientie tue p̃cipi⸗mus: vt (q᷑ quod ſemel cõſe⸗cratum eſt eis[f] nõ valet vltra ✠ reſtitui) ſtudij tui ſit vt ipſe ✠ 3 epiſcopus debeat p̃cium da⸗re. ✠ ℭ Pro malis autem apud principes eccleſia debz intercedere non eos temera⸗rio auſu defendere. Unde Grego. romano defenſori.

ℭ Eccleſia pro malis inter⸗cedat nõ eos temerario au⸗ſu defendat.

Hi qui in furtis publicis impli⸗cati ſunt a nobis, nõ videan⸗tur iniuſte[g] defendi: ne opi⸗nionem male agentiũ ex in⸗diſcrete defenſionis auſu in nos vllo modo transferam⁹ ſed quãtum decet eccleſiam admonendo ꝛ verbũ inter⸗ceſſionis adhibendo quib⁹ valet] ſuccurrite vt a vobis opẽ ✠ feratis ꝛ opinionẽ ſancte ec⸗✠ cleſie nõ inquinetis. ℭ Furtũ ✠ aũt non tam in quãtitate rei q̃ i affectu furãtis ꝯſideraẗ. Unde Hiero. in epl'a ad titũ.

ℭ Nõ ſolũ in maiorib⁹ fur⸗tũ cõmittit̃ ſz ẽt in minorib⁹.

Furtum autem nõ ſo⸗lum in maioribus ſed in minoribus etiam iudica⸗tur. Non enim quod[h] fur⸗to ablatum eſt ſed mens fu⸗rantis attenditur. Quo in fornicatiõe[i] nõ idcirco diuer⸗ſa ſit fornicatio ſi mulier ſit pulchra aut deformis ancil⸗

ℭ Pro malis aũt. hec eſt tertia ps queſtionis. Jo. de fa. ✠ ✠ 3
ℭ Caſus. Adhuc pbat Gratianus q̧ ecclia p malis iter⸗cedere põt ꝛ nõ eos temere defẽdere. ꝛ ad hoc iducit ſeq.c.

Hi q in furtis. ℭ Caſus. Quidã noie romanus ro⸗mane ecclie defenſor latrones temere defendebat. Quare Greg. p̃cipit ei ne fures iniuſte defẽdat ne ex hac ip⸗ſa infamet̃ ecclia ſed monẽdo ꝛ interce⸗dendo opẽ ferat in⸗q̃ntum decet eccleſiã.

g ℭ Iniuſte. i. ni⸗mis improbe ꝛ im⸗portune: ꝛ hoc verũ eſt cũ ſcit aut credit eos iuſte ꝯdẽnatos. Si aũt fugerint ad eccleſiã: tunc oibus modis qbus põt te⸗netur eos defendere: niſi ſit public⁹ latro vel nocturn⁹ depopu⸗lator agroꝝ: vt. xvij. q. iiij. reũ. ꝛ. c. ſicut. ꝛ ex̃ de imu. eccle. iter alia. Si aũt fuerit iniuſte ꝯdẽnatus: tũc ecclia tenet̃ eũ mo⸗dis oib⁹ iuuare. vñ iſtud eſt p̃ceptũ: eri⸗pe eum q ducit̃ ad mortem: vt. xxiij. q. iij. qui nõ infrẽda.

Eccleſie i⸗munitas non oẽs malefacto⸗res potiũ⸗tur.

✠ ✠ 4 ℭ Furtũ autẽ. hec eſt quarta pars que⸗ſtionis ſm Jo. de fa. ℭ Caſus. Quia ſup̃ facta eſt mẽtio de fur⸗to: ideo nũc oſtẽdit Gra. q̧ furtũ magis cõſideraẗ in affectu furãtis q̃ in quãti⸗tate exteriori: ꝛ ad hoc inducit ſeq.c.

✠ Aſsi[illegible]

Furtum aũt. ℭ Caſus. Oſtẽ⸗dit Hiero. in hoc.c. q̧ furtum ita cõmittitur in re parua ſicut in re magna: vbi magis attendit̃ mens furãtis q̃ quãtitas rei abla⸗te. Et hoc probat ad inſtar fornicationis que ita cõmit⸗titur in muliere pulchra ſicut in turpi: ita in ancilla ſi⸗cut in ingenua: eque in paupere vt in opulenta.

Comperimus. ℭ Caſus. Aliquis rapuit argentũ vel aurum: eps hoc ſciens calices inde factos teme⸗re ꝛ incõſulte cõſecrauit. Precepit ergo Greg. cuidaz vt cõpellat epm ad eſtimationẽ rei ablate ꝛ nõ ad rem ip⸗ſam conſecratam. Et dicit Bene. ꝛ etiã Hug. hoc innuit q̧ eps qui conſecrauit raptor fuit illius argenti ꝛ auri.

Conſecra⸗tio rei in⸗aiate tollit dñiũ. ſec⁹ i re aiata.

f ℭ Eis. id eſt laicis: q᷑ res ſemel cõſecrata non dz amo⸗do ad pphanos vſus redigi: vt. xij.q.ij. aurum. ꝛ. J. de cõ⸗ſe. di. j. ligna. ſi aũt res illa fuiſſet alicuius eccleſie illi be⸗ne eſſet reſtituenda: vt. xij.q.ij. apoſtolicos. ꝛ. xvij. qõ. iiij. queſti. Aliud tñ eſt in re animata: Nam ſi ſeruus alicu⸗ius fuit cõſecratus bene reſtituitur dño ſuo: vt. liiij. di. ex antiquis. ſed hoc ideo eſt q᷑ cum ſeruus ſit res aiata deliquit pmittendo ſe ordinari: ſed res inanimata in nullo deliquit vt vides in ſimili. vij.q.j. eps in dioceſi. eãdez ratiõnẽ aſſignat lex q̧ ſi neſcio vbi ſit ſeru⁹ meus non ideo poſſeſſionem ipſius perdidi: ſed aliud eſt in his que anima carent: vt. ff. de acquirẽ. poſ. ſi rem mo⸗bilem. ꝛ. l. pomponius. in princi.

Simo⸗nia non fit in modico.

h ℭ Quod furto. huic obuiat qđ dicitur. ff. de abigeis l. i. vbi perpendit̃ q̧ magis quis punitur p boue q̃ pro oue: q᷑ pro boue dat quinq̧ boues: pro oue quattuor. Sed dicas q̧ ibi dz q̧ dabit quattuor oues intellige p̃⸗ter illam quã abſtulit. Item eſt ꝯ extra de ſimo. ꝛ ſi q̃ſtio⸗nes. vbi nõ cõmittitur ſimonia in modico ſicut in ma⸗gno: ſed intellige q̧ ita nõ preſumit̃ cõmitti in modico ſicut in magno: q̃nq̧ tñ p modico: nec magis nec mi⸗nus: vt de cõſe. di. ij. reuera. in pn. vbi dz q̧ oẽs in deſer⸗to mortui ſunt ꝛ tñ duo ex eis nõ fuerũt mortui. ſ. ca⸗leph ꝛ ioſue. lxxvj. di. ieiuniũ. ſic ergo p minima re põt agi de furto vt H. ꝛ inſti. de re. di. §. gallinarum. lz actio de dolo nõ detur pro minima re: vt. ff. de dolo. idem.

Furti a⸗tur p mi⸗dico.

i ℭ Fornicatiõe. hu. dixit magis peccari cũ pulchra q̃ cum deformi: q᷑ magis voluptuoſe cognoſcit pulchrã:

ſed in deformi ꝯcitiᵘ poteſt abſoluit ſe. Baz. dixit magis peccari cũ deformi: q2 plura q̃ ſuadent cõmiſceri pulchre q̃z deformi. ſ. pulchritudo eius ⁊ libido. Cauſa. xv.

Quidā ſacerdos. ✚ ¶ Caſus. Supra in .xxi. cauſa. tractatũ eſt de auaricia q̃ obumbrat mẽtes clericoꝝ: ſed q2 incõtinẽtia idem facit: ideo ſubnectit de cimāgntā cām in q̃ de incontinẽtia tractat: ⁊ de his q̃ fiunt mente alienata: ⁊ de alijs multis: que vt meliᵘ pateāt thema pponit: de quo octo elicit q̃ones. Caſus thematis talis eſt: Quidā cũ eſſet clericus fornicatiões cõmiſit poſtea ſacerdos factᵘ furioſus quēdam hoiem interfecit: recuperata ſanitate mulier quā cognouit ipſum apud epm accuſat. Die vero dñica eps cauſaʒ examinat: ſacerdos crimē negās acqrit patronos ꝑ precio: tādem eps ille confeſſionē verberibus extorquēs abſqꝫ ſynodo epoꝝ illũ condēnauit. Queſtio. j.

Quod aũt. ¶ Hec q̃o diuidit i duas partes. In quarũ pma probat ꝙ ignorātes ⁊ pueri nõ peccant ſi ignorātia eſt inuicibilis. ſ. cum nullo modo potuit ſcire: ꝗuis daret operā: ſi aũt ſcire potuit ⁊ nõ dedit operam nõ excuſatur a toto ſed a tanto: id eſt in parte: ita intelligēda eſt littera vſqꝫ ad. c. merito querit. ſecunda ibi: de furioſis. Joan. de fa.

¶ Caſus. hic intitulat prima q̃o: vbi q̃rit an ea q̃ fiũt mẽte alienata debeāt imputari. Et rñdet ꝙ nõ: vt. ſ. e. aliquos. ⁊ c. illa. ⁊. ꝫ. iij. q. ix. idicas. Et pcedit hoc ordine Gra. Prio probat ꝙ ea que fiũt in alienatiõe mẽtis i.

la aut ingenua paupercula ✚ aut opulenta: ſed qualiſcũqꝫ illa fuerit vna eſt fornicatio: ita in furto ꝙtumcũqꝫ quis abſtulerit: furti crimen incurrit. ¶ Cauſa. xv.

Quidam ſacerdos crimine carnis lapſus eſſe perhibetur ante q̃ ſacerdotalē bndictionē ꝯſequeret: poſtq̃ꝫ vero ſacerdotiũ adeptus eſt: in furorem verſus quēdam interfecit: recupata vero ſanitate apud epm accuſat ab ea cũ qua lapſus eſſe dr: eps aũt die dñico cām examinat ſacerdos iſiciat crimen ſibi illatũ quorũdā clericoꝝ ſibi patrocinia querit: illi vero nõ ſine pcio ſibi patrocinātur: tādem eps cõfeſſionem q̃onibus extorquet: demũ ſolus ⁊ abſqꝫ ſynodali audientia illum ſnīa ferit. ¶ Querit autē an ea que mēte alienata fiunt ſint imputanda? ¶ Secũdo an ꝑ impēſis patrocinijs liceat clericis munera exigere? ¶ Tertio an ex mulieris cõfeſſione iſte ſit ꝯdēnādus? ¶ Quarto an die dñico eius cauſa ſit vētilanda? ¶ Quinto an ſibi negāti purgatio ſit deferēda? ¶ Sexto an eius confeſſio cruciatibᵘ ſit extorquēda? ¶ Septimo an abſqꝫ ſynodali audiētia epus valeat ſacerdotem damnare? ¶ Octauo ſi ſpōte cõfeſſus aut ab alijs cõuictus fuerit: ꝙ ante ordinationē peccauerit an ſuſcepti ordinis officiũ exequi ſibi liceat? ¶ Q̃o. j.

Quodᵃ autē ea que alienata mente fiunt non ᵇſint imputāda facile videtur poſſe ꝓbari. Peccata nāqꝫ alia penes voluntatē aī alia circa nature infirmitatem vidētur ꝯſiſtere. Eſt autem voluntas (vt Aug. ait in li. j. retractationũ) animi motus ad aliqd imitādũ vel nõ ᶜimitādum vel adipiſcēdũᵈ: ꝗ̃ ꝓpterea ᵉdictuʒ eſt vi hac

putātur: poſtea pbat ꝯ̃rium: ⁊ rñdet allegatis: tādē dat verā ſolutionē: vt. ſ. e. ꝫ. vl. Oſtēdit ergo pmo Gra. ꝙ ſiue peccata ꝓcedāt ex voluntate ſiue ex carnis infirmitate ſp imputātur ad penā: q̃d ꝓbat quattuor auctibᵘ: poſtea ꝓbat ꝯ̃riũ: cum pctm̃ ſm Aug. ſit adeo volũtariũ vt nullo mõ ſit pctm̃ niſi de voluntate procedat. a ¶ Q̃d autem. Nota ꝙ ſi qs eſt ita alienatus mēteqꝫ neſcit qd faciat nec diſcernit nec intelligit nõ imputat ei q̃d facit. j. e. aliquos. ⁊. c. illa. ⁊ xvij. q. ij. gõſaldus. ⁊ iij. q. ix. idicas: qdaʒ tñ diſtinguunt ꝙ ſi ſua culpa incidit qs in alienatõeʒ mētis iputat ei: ſi ſine culpa nõ: vt. ſ. e. ſi qs in ſaniēs. quā diſtictionē nõ admitto. G. allegat ꝓ ⁊ ꝯ̃. ⁊ ad itelligentiā eius q̃d dixi nota. ꝙ infirmitas alia eſt aīe alia ē carnis. Infirmitas aīe duplex eſt: vna dicit ira vel odiũ vel delectatio: ⁊ h̄ eſt pctm̃: ⁊ que ex tali infirmitate fiunt iputantur. alia eſt pena: vt ē obliuio ignorātia: ⁊ q̃ ex hac fiũt q̃nqꝫ iputant q̃nqꝫ non. Similiť infirmitas carnis duplex eſt. Una [redacted] que ex hac cā fiunt imputātur. Alia eſt pena peccati: vt febris ⁊ furor: ⁊ que ex hac cā fiũt non iputātur ſi nõ diſcernit quid agat.

b ¶ Nõ ſint. melius eſſet ſine nõ: q2 prio ꝓbat ꝙ imputatur.

c ¶ Non imitāduʒ. i. non faciendum.

d ¶ Uel adipiſcendum. i. faciendum.

e ¶ Quod ꝓpterea. i. in diffinitiõe volũtatis: ideo ponit affirmatio ⁊ negatio vt oſtendat qua volũtate quis dicat volens ⁊ qua volũtate dicat nolēs: nam volũtate ad aliq̃d faciendũ di quis volens ⁊ volũtate ad aliquid nõ faciēdũ dicit quis nolēs: ⁊ ſic

Abs qui ... clericus.

Infectiões ... pro ... ibi ... de bel. ... ff. de in ... reſti.

Diuiſio.

Mēte alienato an ſit imputandũ quod facit.

Anime infirmitas ē duplex.

Omnis nolēs dicitur volens: ꝛ eadē qualitas dici poteſt voluntas ꝛ nolūtas. Nam nolle facere idē eſt qđ non velle facere: vnde lapis non dr̄ nolens cū non h̄z voluntatē non faciēdi. Nam ſm regulam iuris: Eius eſt nolle cuius eſt velle: vt. ff. de reg. iur. l. eius. hic patet ꝙ Augu. vult ꝙ eadē vis anime ſit vis cōcupiſcibilis ꝛ vis iraſcibilis. Naȝ ꝑ vim concupiſcibilē appetimus aliquid ꝛ per vim iraſcibileȝ deteſtamur aliquid.

eſt pena peccati. Et ad hoc ꝓbandū inducit duas auctoritates Aug. q̄uis quodāmō volūtaria pctā dici poſſint q̄ a neſciētibus ꝛ coactis ꝑpetrant̄: nō imerito ſȝ merito: non omnimodo nō voluntaria dicit: ſed quodāmodo voluntaria dici poſſunt.

Animę vis ē duplex.

diffinitione volēs a nolente diſcerneret. ¶ Ex volūtate itaq̄ȝ peccata ꝓcedūt: que libero mētis arbitrio: ꝛ delinquēdi ꝓpoſito cōmittunt̄. Porro infirmitas alia eſt aīe alia carnis. Infirmitas aīe eſt ignorātia: carnis infirmitas eſt eius cōcupiſcentia[a]. Ex vtraq̄ȝ autē infirmitate que procedūt imputātur ad penam[b]. Unde de q̄buſdam ignorātibus dictum eſt: Si quis ignorat [c]ignorabit̄: tales illi erant de q̄bus chriſtus ait apoſtolis: Extra ſynagogā facient vos: q: arbitrabūtur obſequiū ſe preſtare deo. De eiſdeȝ etiā Apoſtolus ſcribit in epiſtola ad romanos: Teſtimoniū illis perhibeo: q: zelum[d] dei habent ſed nō ſm cōſcientiam: nullum tamē eorū in perfidia ſua perſeuerantem hec ignorātia excuſat. Ex carnis infirmitate procedūt que nature languore fiunt: que niſi imputarētur ad penam: neq̄ȝ Apoſtolus lege carnis grauatus diceret: Infelix ego homo quis me liberabit de corpore[e] mortis huius ꝛc. ſiue ergo penes volūtatem ſiue penes infirmitatē peccata cōſiſtant ſemper[f] imputātur ad penā. Cui[g] ſententie illud Auguſtini de vera religione cōtrarium videt̄: vſq̄ȝ adeo peccatū voluntariū malum eſt vt niſi ſit volūtarium nullo modo peccatum ſit: ꝛ hoc quidē adeo manifeſtum eſt vt nulla huic doctorum paucitas: nulla indoctorum turba diſſentiat: quare aut negādum eſt peccatum cōmitti aut fatendū eſt cum voluntate cōmitti. ¶ Sed[h] hoc nō generaliter de oībus peccatis intelligēdum eſſe: Idem Augu. in lib. j. retractationum oſtendit dicens: Uſq̄ȝ adeo peccatū voluntariū malum eſt vt nullo[i] modo peccatū ſit ſi non ſit volūtarium. Poteſt videri falſa hec diffinitio: ſed ſi diligēter excutiatur inuenitur veriſſima. Peccatū illud quippe cogitandū eſt quod tm̄modo peccatū eſt nō qđ eſt etiaȝ pena peccati: q̄uis ꝛ illa que non imerito non voluntaria peccata dicūtur: quia vel a neſciētibus vl̄ a coactis perpetrātur nō omnimodo poſſint non voluntaria dici.

Idem in eodem.

Diffinitio peccati quā diximus: Peccatū eſt voluntas retinendi vel cōſequendi qđ iuſtitia vetat vnde liberū eſt abſtinere: ꝓpterea vera eſt: quia id diffinituȝ eſt qđ tantūmodo peccatuȝ eſt non qđ etiam pena peccati.

Item in lib. queſtionum.

¶ Nō ſunt peccata nolentium: niſi neſciētiuȝ.

Merito querit̄ que ſunt peccata nolētium vtrū que a neſciētibus cōmittuntur: an etiā recte poſſit dici peccatuȝ eſſe nolētis qđ facere cōpellitur[k]: nā ꝛ hoc ꝯtra volūtatem dici ſolet: ſȝ vtiq̄ȝ vult[l] id ꝓpter qđ facit tanq̄ȝ ſi peierāte

a ¶ Concupiſcētia. id ē fomes originalis peccati.

b ¶ Ad penam. ſed non ſemper puniūtur peccata que ꝓueniūt ex ignorantia. xxiiij. q. ij. in lectū.

c ¶ Ignorat. i. qui appetit ignorare vel qui cōtēnit ſcire vel negligit ſcire cū poſſit q̄rere a peritioribus. Unde quedam ignorātia eſt ex ſimplicitate vt illorum qui ad lr̄aȝ aliquid intelligūt: quedam ex culpa quedam ex negligētia: ꝛ ſm hoc magis vel min⁹ punitur. xi. qō. iij. excellentiſſimus. c. quoniam. ꝛ. c. ſ. ✠

d ¶ Zelum. quidaȝ ex iudeis bono çelo mouebātur contra diſ[redacted]ſum dnm: ꝛ ipſe dominus in cruce ꝓ illis orauit cum dixit: Pater dimitte illis: q: ꝛc. Luc. xxiij. Iſti habebāt çelum ſed nō ſm ꝯſcientiā. i. ſm fidem: q: erroneam habuerūt cōſcientiam: alij auteȝ ſcienter deliquerūt. xxiij. q. j. paratus.

e ¶ De corpore. i. de dn̄io carnis in qua mors eſt. s. di. v. ſed pēſandum. palea eſt.

f ¶ Semper. allegando dicit.

g ¶ Cui. hic allegat i ꝯ̄riuȝ ꝙ ea que mēte alienata fiunt nō imputant̄: vn̄ hic ponebāt antiq̄ notulam defenſor. ¶ Sed dic ¶ Caſus. ¶ Supius dictū eſt ꝙ peccatum vſq̄ȝ adeo eſt volūtarium vt nullo mō ſit peccatū niſi ſit voluntariū: ſed q: multū facere videbat̄ ꝓ defenſiōe ſacerdotis furioſi: iō eius ipugnator dicit ꝙ auctoritas illa Aug. intelligit̄ de eo qđ eſt tm̄modo pctm̄ ꝛ nō de eo qđ

h ¶ Sȝ hoc. ē notula impugnatoris.

i ¶ Nullo mō. Quedaȝ dicūtur ſimpliciter peccatū ꝛ nō pena: ꝛ quedā pena peccati ꝛ nō peccatū. De pena peccati ſicut ignorantia infirmitas ꝛ obliuio. Illud autē dr̄ ſimplr̄ peccatum qđ ex libera volūtate ꝓcedit. Quidā tn̄ dicunt ꝙ omne peccatū preter peccatū primi parētis ſit peccatū ꝛ pena peccati: peccata enī que quotidie facim⁹ ſunt pena originat̄ peccati. Sed qualr̄ hoc ſtare poteſt cuȝ oīs pena a deo ſit ꝛ nullū peccatū a deo ſit: ergo nullum peccatū eſt pena. Iteȝ oīs pena eſt paſſio ꝛ omne peccatū eſt actio. Cū ergo actio non ſit paſſio: nō eſt dicendū ꝙ peccatū ſit pena: ſi auteȝ alicubi inuenies ꝙ peccatū eſt pena expone: id eſt ꝓ quolibet peccato debet̄ pena: q: eſt pena ꝛ paſſio aīe.

Merito. ¶ Caſus. Due ſunt hic qōnes: Quaruȝ prima eſt an peccata neſcientiuȝ dicātur peccata nolētiuȝ: Et rn̄det ꝙ ſic: ꝛ iſta reſpōſio eſt in fine ca. Scđa eſt: an peccatū qđ quis ꝑ metuȝ facit dicat̄ eſſe peccatū volentis vel nolētis. Et rn̄det̄ ꝙ volētis: q: lȝ q̄s nolit directe ipſum peccatum ad qđ compellit̄ indirecte tn̄ vult illud per aliud qđ habere nō pōt ſine illo peccato. ꝛ ad hoc ꝓbanduȝ inducit exēplū de peierāte. hec ſi ita ſe h̄nt: ſeȝ ꝙ pctā coactiua ſint volētiū.

k ¶ Compellitur. refert qualis ſit coactio: an abſoluta vel conditionalis: vt extra quod metus cauſa. ſacris.

l ¶ Uult. Argu. ꝙ coacta volūtas eſt voluntas: vt hic. et xxiij. qō. iiij. diſplicet. ꝛ. q. vj. vides. ꝛ. lxxiiij. di. cōſuluit. ꝛ. ff. quod me. cau. ſi mulier. §. vlt. Eſt ergo in iſtis caſi-

ij. Corin. xiiij. g.

Ignorantia eſt triplex.

Jo. xvj. a.

Rom. ix. a

✠ ¶ Adde ad hāc gl. que no. in addi. c. turbatur. s. j. q. iij.

Zelū bonū q̄dam ex iudeis hūerunt.

Ro. vij. d.

Peccatuȝ ꝛ peccati pēa diuerſa ſunt.

bus arg. ꝙ tenet matrimoniū: licet coactio interueniat vt.xxij.q.iiij.inter cetera.ꝛ.ff.de ri.nup.ſi patre. Sed hoc nō eſt verū: vt extra de ſpon.veniēs.ꝛ.c. cum locū.ꝛ.xxxj. q.ij.c.i.ꝛ.ij. Itē ſicut coacta voluntas eſt voluntas: ſic decepta volūtas dr̄ voluntas: vt.xx.qō.iij.cōſtituit.ꝛ extra qō me.cau.cū dilectus.

pōt pati iniuriā poſſit facere iniuriā? Et rn̄det ꝙ ſic: niſi ſit furioſus vel īpubes q nō eſt doli capax: nā iſti iniuriā pati pñt: facere vero nūq̄: cū iniuria non ꝓcedat niſi ex volūtate. ꝛ ꝓbat duobus exēplis. ſ. exēplo iocoſe alium ꝑcutientis: ꝛ dn̄i interficientis liberum hoīem: quē putat eſſe ſeruū ſuum.

ꝛ extra de cōuer.con. ſu.ex pte.ꝛ ar. ꝯ.ff.de libe.ho.ex.L.ij.§.ſi quis volentē. tamen coacta licentia nō eſt licentia: vt ar.xxxiij. q.v.notificaſti.

a ℭ Uult. Certe argumentatio h̄ non valet: volo hoc: ergo volo oē illud qō ſeqt̄ ex illo vt iſte vult fornicari ergo vult dānari: niſi intelligas indirecte ꝛ per conſequentiam: vt diſti. viij. quo iure.

b ℭ Nemo. Unde ſeneca: Et ſi ſcirē deos ignoſcituros homines autem neſcituros adhuc dedignarer peccare.

c ℭ Neſcientium. ſic neſciens nō peccat: ꝛ ſic eſt cōtra.xxij. qō. vij. queadmodum. Solu. varijs modis dr̄ quis neſcire. Dicitur eniꝫ neſcire qui nō ſcit id qō facit eē peccatū vel non ſcit tantū eſſe peccatum q̄tum eſt: ꝛ talis neſciens punitur licet nō adeo grauiter: vt viij.di. conſuetudo. ꝛ pone exemplum de tali.xiiij.qō.v. forte. Item dr̄ neſcire qui ſcit factū ſed neſcit q̄litateꝫ facti: talis qn̄q; punitur ſi errat i iure: ſic ignorabat Paulus cōcupiſcentiam eſſe peccatum. ex̄ de cōſti.nam cōcupiſcentiā quādoq; nō punitur ſcꝫ cum errat circa factū ipſum vt.xxxiij.q.ij.in lectum. Item dicitur neſcire ꝓpter caſum ſequentem: vt ſi aliquis volens interficere leonē dū vult defendere hoīem: caſu interficit hoīem: vt.L.diſt.ſepe. Item dicitur neſcire qui omnino neſcit: vt puer: ebrius: furioſus: talis eniꝫ non peccat: vt.j.eodem.aliquos.

rare nolit: qō tamē facit cuꝫ vult viuere ſi quiſq̄ꝫ niſi fecerit mortē minet: vult[a] ergo facere qꝛ vult viuere: ꝛ ideo nō per ſeipſum appetit vt falſum iuret ſed vt falſuꝫ iurādo viuat: qō ſi ita eſt neſcio vtrū poſſint iſta dici peccata nolentiū qualiter hic dicunt̄ pctā expiāda: nā ſi diligēter inſpiciat forte ipſuꝫ peccare nemo[b] velit: ſed ꝓpter aliud qō vult peccat. Oēs quippe hoīes qui ſciētes faciunt qō nō lꝫ: vellent licere facere: vſq; adeo ipſum peccare nemo appetit ꝓp hoc ipꝫ: ſed ꝓpter illud qō ex eo cōſeqtur. Hec ſi ita ſe habēt: nō ſunt peccata nolentiū: niſi neſciētiū[c] que diſcernunt̄ a peccatis volentiū.ff.ti.de iniurijs.

Illud relatū pereque ē eos q iniuriā pati poſſunt ꝛ facere poſſe. Sane ſūt qdam qui facere nō poſſunt vt puta furioſus[d] ꝛ īpubes q doli capax[e] nō eſt: nāq; hi pati iniuriā ſolent non facere. Cū enim iniuria ex affectu faciētis conſiſtat: cōſequens erit dicere hos: ſiue pulſent: ſiue cōuitiū dicant: iniuriam feciſſe nō videri. Itaq; pati qs iniuriā (etiā ſi nō ſentiat) pōt. facere vero nemo: niſi q ſcit ſe iniuriā facere: etiam ſi neſciat cui faciat. Quare ſi qs per iocū[f] aliū ꝑcutiat: aut dum certat: iniuriaꝝ non tenetur. Si qs liberꝝ hoīem ceciderit dum putat ſeruum[g] ſuuꝫ: in ea cauſa eſt: ne iniuriaꝝ teneat̄. ℭ Itaq; ex ꝑmiſſis apparet ſiue volūtate ſiue ex infirmitate pctā ꝓcedant: palam eſt illa īputari. Sed carnis īfirmitas dupliciter intelligit̄. Eſt eniꝫ languor nature: q carnis cōcupiſcētia appellat̄: q̄ verius aīe infirmitas dici pōt: ſed ideo carnis infirmitas dr̄: qꝛ accidit aīe ex cōiuncte carnis corruptiōe. Porro alia eſt īfirmitas q̄ proprie carnis dr̄: q̄ (elemētoꝝ ſeu humoꝝ dıſcordia turbata) ipſa caro efficit̄: ꝛ tandē diſſoluit̄. Similiter aī īfirmitas duplex eſt: Una q̄ vitium appellat̄: qua aīa a deo ſeparat̄: vt eſt ira: odiū ꝛ alia hmōi. Alia īfirmitas aī: q̄ cū ipſa nō ſit peccatū: eſt tn̄ pena ꝛ cā peccati: vt eſt obliuio ꝛ ignorantia. Furor aūt cū nō ſit peccatū: eſt tn̄ pena peccat: vt febris ꝛ cetere paſſiōes quas ꝓprie carnis dicimus eſſe: quarū motus. i. ea q̄ illis perturbantibus fiunt: nulli imputant̄ ad penam. ℭ Sed obijcit̄ de lamech: qui (cum cecus eſſet) cain interfecit: nec cū excuſauit cecitatis infirmitas vnde dictuꝫ eſt: Septuplū vltio dabit̄ de cain: de lamech vero ſeptuagies ſepties. Sꝫ cecitas ignorātie filis eſt. ℭ Ex vtraq; enim parte quedā fiunt q̄ imputant̄: quedā vero q̄ minime. Cecus nāq; ſi debitū ſue vxori credēs reddere: alienā

tat eſſe ſeruū ſuum. Et nota ꝙ lex iſta vt dicit. h. ꝛ Joā. beneuen. male ponit̄ h̄ cū inducat̄ ꝓ defenſione ad oſtēdendū ꝙ ea que fiunt mēte alienata nō imputant̄: ſed deberet legi poſt. §. ſeq. vel in ſequenti. §. poſt illud ꝟbū non ꝓceſſerunt.

d ℭ Furioſus. Nota ꝙ furioſus facit: idem eſt ac ſi caſu accidiſſet: vt.ff. de admini.tu.L.vlti. in fi.

e ℭ Qui doli capax. Si enim eſt doli capax bene punitur: vt extra de deli.pue.c.j. ꝛ de conſe.diſtin.iiij. eos. ſed in impubere minori diſtinguit̄ur: an delinquat ex animo an ex culpa: vt.C. ſi aduer. delictum.L.j.ꝛ.ij.

f ℭ Per iocuꝫ. duꝫ tamen iocus ille nō ſit noxius: vt extra de preſumptio. c.j. nam ludus noxius eſt in culpa: vt.ff. ad [illegible] nam ludus.

g ℭ Seruum ſuuꝫ. ſec[9] ſi alienū ſeruū: [illegible] etiam aliquem liberum hominem voluit percutere et percuſſit alium: tūc tenetur actione iniuriarum illi qui percutitur: vt.ff. de iniur. eum qui. §. ſi iniuria. Et hoc ideo quia hic omnibus modis intendit nocere etiam ſi non illi cui nocet: ſed ſec[9] in caſu priori. ꝛ eſt arg. ꝙ ſi aliquis credit ſolutam cognoſcere ꝛ cognoſcat vxoratam: videtur ꝙ non puniatur quaſi adulter. ✠

Illud. ℭ Caſus. Redit nūc Gratianus ad principale ꝓpoſitū: ꝛ inducit legē iſtam ad ꝓbandū ꝙ ea q̄ fiunt ex ignorantia vel mēte alienata: non imputantur. Caſus ergo ſic ponit̄: Queſitū fuit a iuriſꝑito vtꝝ q cūq;

ℭ. Itaq;. ℭ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis dicens ꝙ peccata imputantur ſiue ex voluntate: ſiue ex infirmitate procedant: poſtea reſpondet huic concluſioni diſtinguens ꝙ infirmitas carnis eſt duplex. Alia eſt concupiſcentia carnis que imputatur: ꝛ hic non dicitur proprie infirmitas carnis: quia accidit anime ex coniunctione carnis. Alia eſt turbatio elemen-

Gen.iiij.c

✠ ℭ Adde glo.no. in c.in lectum mariti. et ibi bonus text[9]. xxxiij.q.ij.

Infirmitas carnis eſt duplex

Duplex ē animi infirmitas.

loꝛum ⁊ humoꝛū que dꝛ pꝛopꝛie infirmitas carnis vñ febꝛes ⁊ furoꝛ oꝛiunẽ que nõ imputanẽ. Similiter infirmitas animi duplex eſt. Alia eſt mala qualitas: vt ira ⁊ odiũ que imputanẽ. Alia eſt obliuio vel ignoꝛantia q̄ non imputanẽ cum ſint pena peccati. Sed poſtea obycit de lamech quē non excuſauit infirmitas cecitatis cũ cain interfecit ſagittãdo. Et tãdem ſoluit dicēs ꝙ cecitas ⁊ ignoꝛantia ſiles ſunt. Naꝫ ex vtraqꝫ quedã ſũt q̄ ĩputanẽ ⁊ q̄daꝫ que nõ imputanẽ: naꝫ ſi cecus cognoſcat aliquam quã putat eſſe ſuã vxoꝛē nõ eſt reꝰ adulterij. Si vͦo cecꝰ aliquem perimat iactando reus eſt homicidij: qꝛ officiuꝫ alienuꝫ vſurpat. Sꝫ furioſus cũ non ſit cõpos mentis in occidēdo nõ peccat: qꝛ deliberare non poteſt vnde pupillo ⁊ furioſo in maleficijs ſubuenitẽ. Et ad hoc inducit legē illam. ſ. illud. que deberet ꝑ legi. ⁊. c. ſequē. ſcilicet firmiſſime.

a ¶ Nõ eſt reus. vt xxxiiij. q. ij. in lectũ.

b ¶ Penitus. cum eniꝫ inſiſtit q̄s operi illicito: tũc non excuſat caſus: ſecꝰ ſi licito: qꝛ tunc excuſat: vt. l. diſtin. ſe[illegible]

F Irmiſſime. ¶ Caſus. Petrus queſiuit ab Augu. vtrum q̄libet ſit accepturꝰ vitã eternaꝫ niſi fuerit baptiꝫatus ⁊ penitentiaꝫ egerit. Et rñdet ꝙ nõ niſi fuerit baptiꝫatꝰ ſanguine ſuo vel in aq̃: vel niſi habuerit coꝛdis cõtritionem ⁊ docet ꝙ baptiſmꝰ ⁊ penitentia adultis ſit neceſſaria: paruulis vͦo baptiſmus ſolũmodo ſufficit q̄zdiu ratione vti non pñt.

c ¶ Pꝛo nomine xp̄i. dum tamē adſit charitas: aliter non ſufficit alicui ad ſalutem pati martyrium: vt. xc. di. neqꝫ.

Baptiſmus triplex eſt.

d ¶ Per baptiſmum. deberet addere tertiũ membꝛum ſcꝫ baptiſmuꝫ cõtritionis. Eſt enim triplex baptiſmus fluminis flaminis ⁊ ſanguinis. i. aque ⁊ ſanguinis ⁊ contritionis: vt de conſe. di. iiij. c. baptiſmi vicem.

polluit non eſt reus[a] adulterij. Si aũt ex ludo vel exercitatione viriuꝫ vel venatione iaculũ mittens aliquē perimat (qꝛ ab eo penitus[b] hoc dꝫ eſſe alienũ) homicidij reꝰ habetẽ. Mens vͦo alienata furoꝛe cum ſui cõpos nõ ſit: eoꝝ que admittit reatum nõ cõtrahit: qꝛ facultatem deliberandi nõ habuit: vñ pupillo ⁊ furioſo in maleficijs ſbuenitur vt nõ eis imputenẽ ad penã que ex mentis deliberatione nõ proceſſerũt. ff. ti. de iniurijs. Illud relatũ. require ſupꝛa: qꝺ nõ ſolum humanis ſed etiã diuinis legibus noſcitur appꝛobatuꝫ.

A it enim Auguſtinus de paruulis ad petrũ diaconũ.

F Irmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites (exceptis illis qui ꝓ nomine xp̄i[c] ſuo ſanguine baptiꝫantur) nullũ hominem accepturuꝫ vitã eternam: q nõ ꝑ a malis fuerit per penitentiam fidēqꝫ cõuerſus: ⁊ p ſacr̄m fidei ⁊ penitentie. i. per baptiſmũ[d] liberatus. Et maioꝛibus quidē neceſſariũ eſſe ⁊ penitentiaꝫ de malis ſuis agere: ⁊ fidē catholicam ſm regulã veritatꝫ tenere: ⁊ ſacr̄m baptiſmatis accipe: paruulis vͦo q necdũ ꝓpꝛia voluntate credere nec penitentiã ꝓ pctõ qꝺ oꝛiginaliter ꝯhunt agere pñt: ſacr̄m fidei qꝺ eſt ſanctũ baptiſma (q̄zdiu rationis etas eoꝝ capax eſſe nõ põt) ſufficere ad ſalutē. ¶ Ex eo aũt ꝙ in fine huiꝰ auctoritatis dꝛ q̄zdiu ſ. rõnis eoꝝ etas capax eē nõ põt euidēter datẽ ĩtelligi nulli poſt baptiſmũ pctã ĩputari ſiue ſit adultus ſiue ĩpubes niſi rõnis ſit capax: vnde etiã de bꝛutis aĩalibus eadem rõ ab Auguſtino in eodem lib. redditẽ quare ſua facta eis nõ imputenẽ. Aĩalia eni (inq̄t) p̄ſentis tẽpoꝛis ſeculi curſuꝫ aut oꝛnatũ ſm creatoꝛis incõpꝛehenſibilē peragũt volũtatem: q̄ de ſuis factis nullã rõnem reddituꝛa ſunt: qꝛ rõnabilia nõ ſunt. Nũqd eniꝫ de bobus[e] cura eſt deo? Hoīes vͦo q rõnabiles ſunt facti ⁊ de ſe ⁊ de oĩbus rebus q̄s in vſu vite p̄ntis acceperũt rõnem redditur i ſunt deo: ⁊ ꝓ ſuoꝝ actuũ qualitate recipiēt aut gloꝛiã aut penaꝫ. Sacre tñ legis auctoꝛitate aĩalia iubentur interfici: nõ pꝛopter cõſcientiam peccati: ſed qꝛ refricant memoꝛiam facti.

V nde Aug. ſup Leuiticũ.

¶ Nõ ꝓpter culpã ſed pꝛopter memoꝛiã facti pecꝰ occiditẽ ad qꝺ mulier acceſſerit.

M Ulier q̄ acceſſerit ad oē[f] pecus ⁊ vult aſcēdi ab eo interficiētis mulierē ⁊ pecus moꝛte moꝛiatur: rei eni ſunt. ¶ Querit: quõ ſit reũ pecus cũ ſit irrationabile nec vllo mõ capax legis eſt? Idem: pecoꝛa inde credendum eſt iuſſa interfici: qꝛ tali flagitio cõtaminata indignã refricant facti memoꝛiam[g].

¶ De furioſis autem euidentiſſime ſcribit Augu. in lib. queſtionum veteris ⁊ noui teſtamenti ita dicens:

¶ Culpa nõ neceſſitate ſed voluntate reum conſtringit.

A Liquos ſcimus ſubito demētes factos ferro fuſte lapidibus moꝛſibus

¶ Ex eo aũt. ¶ Caſus. Concludit Gꝛa. ex fine ſupioꝛis c. ſcꝫ ꝙ nec adulto nec paruulo poſt baptiſmũ peccatum imputatẽ niſi vtatur ratione: ſicut nec bꝛutis aĩalibus aliquid imputatẽ. Et ad hoc ꝓbandum inducit auctoꝛitatem Aug. reperitẽ tamen in ſcꝑtura aĩalia eē interfecta nõ ratiōe delicti: ſꝫ qꝛ facti memoꝛiam refricant: vt. ĩ. ſequenti. c.

Leui. xx.

e ¶ De bobus. ſ. quo ad vitã eternam ſed quo ad vitã tp̄alem bñ: iuxẽ illud: Hoīes ⁊ iumenta ſaluabis dñe. ſ. ꝓ ſalute tp̄ali ꝓuidendo eis neceſſaria: iuxẽ illud: Oīa expectant a te dñe vt des illis eſcam in tempoꝛe oppoꝛtuno.

Pſal. xxxv. b.

Pſal. ciij. d.

M Ulier. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditur in duas partes. In pꝛima ponitẽ auctoꝛitas Leuitici: in qua dꝛ ꝙ mulier q̄ acceſſerit ad aliqꝺ pecus dꝫ interfici et pecꝰ ſilr. In ſc̄da pte ponunẽ verba Aug. exponētis illam auctoꝛitatem: ⁊ dicit ꝙ aĩalia iubenẽ ĩterfici: nõ qꝛ peccauerũt ſed qꝛ refricant memoꝛiam facti. ſc̄da ps. incipit ibi: q̄ritẽ quõ.

Diuiſi

f ¶ Ad oē. i. ad aliqꝺ ex oĩbus. ſi. eſt. i. q. vij. ſi quis omnē.

Leui. e

g ¶ Memoꝛiã. ſi. eſt lxxxi. di. valet. Alibi tñ reſeruanẽ thuribula laminaꝝ ⁊ publice exponentur: vt vij. q. i. deniqꝫ. ⁊ de cõſe. diſti. ij. ⁊ dixit. ſed iſtꝺ ad terroꝛē fit ⁊c.

¶ De furioſis. hec ē ij. ps. q. in q̄ intēdit ꝓbare ꝙ ignoꝛãtes ex toto furioſi ⁊ ebꝛij nõ peccãt in illo actu ſed peccant ſe inebꝛiãdo: ⁊ hoc ꝓbat per. ix. aucto. Jo. de fa.

¶ Caſus. Quia facta eſt ſupius mentio de furioſis: ideo nunc euidenter oſtendit Gꝛa. ꝙ ea que ſiũt tempoꝛe furoꝛis nõ imputanẽ. ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.

A Liquos ſcimus. ¶ Caſus. Quidã furioſi quoſdaꝫ

Interfecerunt: queſitum fuit ab Aug. vtrum eis imputetur. Et reſpon. ꝙ non: q2 non ex voluntate fecerunt ſed impellente furore ⁊ neſcientes fecerunt.

a ¶ Et iudicijs.i.iudicibus.

b ¶ Reos.id eſt condemnatos.

c ¶ Ui.i. furore.

d ¶ Qui neſcit. hic manifeſte vides ꝙ ea que a furioſis fiũt non imputant: vt j.c.xxi.⁊.iij.q.ix.indicas. ꝫ quidam dicant ꝙ ſi culpa ſua qs incidat in furorem imputatur ei.j.e. ſi quis inſaniens.

Illa cauẽda ſũt. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab ambroſio que ſunt illa que imputant alicui et que nõ. Et reſpondet ꝙ peccata que procedunt ex volũtate imputantur ⁊ etiã q̃ procedunt ex imperitia. In his tamẽ locus erat refugij in veteri teſtamento: qd̾ probat auctoritate legis moſaice: ſed egritudo pauptas mors ⁊ ignobilitas cuꝫ nõ ſint mala non imputantur.

e ¶ Dñi.i.auctores.

f ¶ Eorũ.i.vitiorũ.

g ¶ Principia. id eſt cauſas.

h ¶ Extrinſecus.i. alijs nõ imputem⁹.

i ¶ Agnoſcamus.i. nob̃ attribuam⁹ ea.

k ¶ Uoluntarios.q2 vaſis ire ⁊c̃.vt. xxiij. queſtio. iiij. nabuchodonoſor.

l ¶ Legis. moſaice tangit quod legitur in Exodo ⁊ Deuteronomio ꝙ tres erant ciuitates refugij vltra iordanem ⁊ tres citra: quarum talis erat vſus ꝙ ſi qs hominem nolens occidiſſet fugiebat ad vnam illaꝝ ⁊ ibi de conſanguineis occiſi erat tutus: ſed ſi anteq̃ꝫ illuc perueniſſet inuentus fuiſſet ille qui poterat eſſe vltor ſanguinis effuſi impune occidebat eum: ſed poſtq̃ꝫ illuc venerat ſi ꝓpinqui occiſi volebant eum cõuincere ꝙ ſponte occidiſſet eum: ⁊ hoc ꝓbabant coram ciuibus vrbis illius tradebatur illis ad occidendum: erat autem ibi fugitiuus vſqꝫ ad recõciliationem cum propinquis occiſi vel vſqꝫ ad mortem ſummi pontificis: in qua omnes fugitiui ſecure redibant ad propria.

m ¶ Hoc igitur.id eſt primo dictum.

utero. .a ..xx.a. uitates ugij t tres.

multis nocuiſſe: quoſdã etiã occidiſſe: captos autẽ induſtria ⁊ iudicijs[a] oblatos minime reos[b] factos eo ꝙ non volũtate ſed impellente vi[c] (neſcio qua) hec geſſerit neſcientes. Quo enim reus cõſtituit qui neſcit[d] qd̾ fecerit.

Item Ambro. in hexameron in tractatu primi diei.

¶ Reus voluntate non neceſſitate conſtringitur.

Illa cauenda ſunt q̃ ex noſtra volũtate ꝓdeunt: delicta iuuẽtutis ⁊ irrationabiles corporis paſſiones: quorum igitur nos ſumus dñi[e] eorum[f] ꝑncipia[g] extriſecus[h] nõ requiramus nec deriuemus in alios ſꝫ agnoſcamus[i] ea ꝓpria que noſtra ſunt: qd̾ enim poſſumus nõ facere ſi volumus huius electionem mali nobis potius debem⁹ aſcribere q̃ꝫ alijs: idõ etiaꝫ in iudicijs iſtiuſmodi voluntarios[k] reos nõ neceſſitate cõpulſos culpa cõſtringit pena ꝯdẽnat: neqꝫ eniꝫ ſi ꝑ furorẽ aliquis inocentem ꝑimat obnoxius morti eſt: quinetiam ipſius diuine legis[l] oraculo: ſi quis per imprudentiã intulerit necem accipit ĩpunitatis ſpem ⁊ refugij facultateꝫ vt poſſit euadere. Hoc[m] igit̃ de eo qd̾ proprie malũ vz dictum ſit: mala enim nõ ſunt niſi que crimine mentem implicant ⁊ cõſcientiam ligant. Ceterũ paupertatem ⁊ ignobilitatem egritudinẽ ⁊ mortem nemo ſapiẽs male dixerit nec in maloꝝ ſorte numerauit: q2 neceſſaria iſta in bonis habent̃ maximis: quoꝝ nobis alia ex natura alia ex cõmoditate accidere vident̃.

Idem in lib. de patriarchis.

¶ Ueniam habent q̃ ignorantes ebrij committunt.

Sane diximus vitandam ebrietatẽ ꝑ quaꝫ crimina cauere nõ poſſum⁹. Nam que ſobrij cauemus per ebrietatem ignorãtes cõmittimus: neſciunt quid loquantur qui nimio vino indulgent iacent ſepulti. Idõqꝫ ſi qui per vinuꝫ deliquerunt apd̾ ſapiẽtes iudices venia[n] qdeꝫ facta donant̃ ſꝫ leuitatẽ dãnant̃[o] auctores. Item augu. lib. j. de ciuitate dei.

¶ Inobedientia vel concupiſcentia nõ habet culpaꝫ in corpore non conſentientis.

Si concupiſcentia[p] vel inobedientia[q] que adhuc in membris moribũdis habitat[r] preter noſtre voluntatis legeꝫ quaſi ſua lege mouetur: ſi abſqꝫ + culpa eſt in corpore dormientis[s]: quãto magis abſqꝫ culpa eſt in corpore non conſentientis.

Item cõtra Fauſtum li. ij.

¶ Loth non de inceſtu: ſꝫ de ebrietate culpatur.

Inebriauerũt loth filie eius ⁊ ſe neſciẽti miſcuerũt. ¶ Quapꝑ culpãdus eſt[t] q̃

Sane. ¶ Caſus. Oſtendit Ambro. in hoc.c. ebrietatẽ eſſe vitandam: per quam ſi qua mala faciunt ebrij apud ſapientes impunita relinquuntur ⁊ donantur venia ⁊ de hoc damnantur: quia faciles fuerunt ad bibendum vltra modum.

n ¶ Uenia.i.minori pena q̃ꝫ ſi ex certa ſcientia feciſſent.

o ¶ Damnantur. ⁊ etiam redarguunt eos qui ſunt nimis faciles ad inebriandum ſe. Alij intelligunt ꝙ nõ punit̃ de eo qd̾ ebrius fecit ſꝫ tm̃ ꝓ eo ꝙ leuis erat ad inebriandum ſe.

Si cõcupiſcẽtia. ¶ Caſus. Oſtẽdit hic Auguſtinus ꝙ ſi homo vigilans extra mentẽ poſitus aliquid per cõcupiſcentiam vel inobedientiam faciat non cõmittit mortale peccatum: ⁊ hoc ad inſtar dormientis in quo ꝯcupiſcentia ſine culpa ſua lege mouet̃.

p ¶ Si cõcupiſcentia.id eſt fomes originalis peccati.

q ¶ Uel inobedientia. id eſt originale peccatum qd̾ ex inobedientia proceſſit.

r ¶ habitat. [illegible]

s ¶ Dormientis. de hoc dictuꝫ eſt an dormiens peccet. s̃. diſt. vj. teſtamentũ. Joã.

Inebriauerunt. ¶ Caſus. hoc c. diuiditur in duas partes. In ꝑma parte ponuntur verba Geneſis: Inebriauerunt ⁊c̃. In ſecunda parte verba Auguſtini exponentis verba illa. Dicit enim ꝙ propter inceſtum loth puniri nõ debet: ſed q2 nimis fuit facilis ad inebriandum. ſecunda pars ibi: quapropter. Ita videtur caſus ponẽdus ad hoc vt faciat ad propoſitum Gratiani: gloſe tamen diuerſimode verba illa exponunt.

t ¶ Culpãdus eſt. Uidetur ergo ꝙ peccat qui neſciẽs in ebrietate aliquid facit vt hic.⁊.xxxv.di. ſexto die. Sꝫ dic ꝙ hic non erat loth neſciens: Natura enim nõ patitur ꝙ aliquis neſciens coeat ſed dicitur neſciens q2 neſciebat eſſe filias ſuas: credebat enim eſſe vxorem ſuam.

+ ¶ Addẽ ꝙ hec dictio abſqꝫ ponit̃ h̃ excluſiue. cõ cor. i. minime. et ibi glo.C. de appel. Diuiſio.

Gen. xix. b

Loth etiã ebrius peccauit.

a Quantum. triplicitur exponitur hoc: Quidam ſic exponunt ꝙ punitur pro inceſtu ⁊ ꝓ ebrietate. Uel aliter: nõ punitur q̄tum inceſtus meret̃. ſ. ſi eſſet cõmiſſus ex deliberatione. Alij dicunt ꝙ nullo modo punitur ꝓ inceſtu ſed tñ pro ebrietate: que ebrietas tñ eſt veniale peccatum: vt. xxv. diſti. §. criminis. Lau.

o Ubi abominatio. id eſt perſona abominabilis.
p Conſecratur. in alijs.
q Primogenitum. Totum hoc myſtice poteſt legi: ⁊ ſic appellantur primogenita egypti vitia que quotidie facimus. Primogenita iſrael virtutes.

Non eſt. Caſus. Quidam peccata que cõmittebant in alios deriuabãt: ſed probat Ambroſius ꝙ crimina ex ꝓpria voluntate cõmittuntur per que quis ſe diabolo ſubijcit ſicut qs ex ꝓpria voluntate miles xp̄i efficitur.
b Erũnam. id eſt penam vel culpam.
c Reluctantibus. id eſt ex toto diſſentientibus. ſ. cum eſt abſoluta coactio. l. diſtin. preſbyteros.
d Inuidia. id eſt pena.
e In alios deriuamus. id eſt alijs exẽplum damus.
f Auctionatur. i. emit. Uel auctionatur. id eſt per auctionem petit.
g Peccatorũ ere. id eſt peccatis delectãtibus. Naz ipſiuz peccatoruz [illegible] ſolus pro [illegible] nos tradamus: [illegible] [illegible] Nec [illegible] ſeq. [illegible] Diuiſio. [illegible] [illegible] tes. In prima parte dicitur ꝙ ſi quis caſu iterfecerit aliquẽ miniſter dei eſt: qḋ probat auctoritate Deuterono. ſicut leuita miniſter eſt remiſſionis. In ſecũda parte dicitur ꝙ cum interficitur aliquis impius: chriſtus diffunditur per orbem. Et hoc ꝓbat auctoritate domini dicentis in Exodo: In ea die ⁊c̃. ſecunda pars incipit ibi: Illud quoq̧. In manus eius. id eſt occidentis caſu.

dem non tamen quantum[a] ille inceſtus ſed q̄tum ebrietas illa meretur. Item Ambroſius de beata vita.

Nemo trahitur ad culpam niſi duct⁹ ꝓpria voluntate

Non eſt ꝙ cuiq̧ nr̃am aſcribamus erũnam[b] niſi noſtre voluntati: nemo noſtrum tenetur ad culpam niſi volũtate propria ſe deflexerit: non habent crimen q̄ inferuntur reluctãtibus[c]: voluntaria tñ commiſſa ſequitur delictorũ inuidia[d] quam in alios[e] deriuamus: voluntarium ſibi militẽ eligit xp̄s: volũtarium ſeruum ſibi diabolus auctionat̃[f] ⁊ acquirit ſuo iuri: neminem iugo ſeruitutis aſtrictũ poſſidet niſi ſe ei prius peccatorũ[g] ere vendiderit. Itẽ in li. de paradiſo.

Miniſter dei eſt qui inuitus homicidium facit.

Nec is qui inuitus[h] aliquod homicidiũ fecerit extra miniſteriũ dei eſt: ſi quidem lex ait de eo: Quia deus dedit eũ in manu eius[i] manus ergo eius inſtrumẽti modo diuine vltioni miniſterium prebuerunt: leuita[k] igitur miniſter remiſſionis[l] eſt [iuſſor] aũt qui non ex diſpoſitione ſed pter voluntatẽ fecerit homicidiũ diuine miniſter eſt vltionis. Illud quoq̧ ſpecta: q2 cum interficitur ipſius xp̄s[m] infundit̃[n]: ⁊ vbi abominatio[o] aboletur ſanctificatio ꝯſecratur[p]: q2 dixit dñs: In ea die qua interfecero omne ꝑmogenitũ egypti ſanctificabo mihi oẽ primogenitũ[q] iſrael: qḋ non[r] ad vnũ diem afflictionis refert̃ egypti ſed ad omne tẽpus. Cũ itaq̧ qui inuit⁹ hoiez iterfecerit miniſter dei ſit: cũ inocentem furore perimens morti nequaq̧ obnoxi⁹ ſit: cũ ſubito demẽtes coꝝ q̄ faciunt reatũ minime geſtent: pz hunc ſacerdotem homicidij reum nõ eſſe: vnde nec ſacerdotio ꝑuari dz. Obijcitur autem illud qḋ inuenitur in penitentiali theodo.

In ſe reuerſus penitentia agat q iſaniẽs aliquẽ occidit.

Si quis inſaniens aliquem occiderit: ſi ad ſanaz mentẽ ꝑuenerit leuior ei penitentia[ſ] imponẽda eſt. Sed hoc forte de eo itelligitur quem ꝓpria[t] culpa ad furorẽ perduxit. Item obijcitur: Sunt q̄daz q̄ etſi non iputent̃ ad penã tñ ipediũt ſacramẽti ſignaculũ. Ambitio nãq̧ parentũ filio nõ iputat̃ ad penam: cui tñ obeſt[u] ad eccleſie munus accipiendũ: ſic que mẽte alienata fiunt etſi nõ im[pu]tent̃ ad penã tñ ſacri mun[us e]xecutionez ipediũt. Unñ Hiero. ait.

Innocens eſt q nõ iratus ſz pp diſciplinã caſu aliquẽ iterfecit.

Si quis nõ iratus ſed ꝓpter diſciplinã[x] aliquẽ

Exo.xiij
r Non ad vnum. Ecce qualiter indefinita exponitur vniuerſaliter. ſic. j. q. iij. ſaluator. circa finem xxviij. q. j. idolatria.
Cum itaq̧. Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis ꝙ ſacerdos iſte non eſt reus homicidij: ⁊ ideo ſacerdotio priuari non debet: ſed contra hoc ſtatim obijcit ſequens c. cuius caſus patet.
Si quis.
ſ Penitentia. iſtis imponitur penitentia ⁊ tamen nõ deliquerunt: ſed hoc fit ad cautelam: vt. l. diſtin. preſbyteros. ⁊ xxxiiij. q. ij. in lectuz. ⁊ ne diſciplina eccleſie deferatur: vt. xxiij. q. v. excõmunicatorum. Joan. de fa.
Sz hoc. Caſus. Modo ſoluit ſupradictum. c. Gra. ⁊ dicit ꝙ poteſt de eo intelligi qui ſua culpa incidit in furorem. Poſtea obijcit contra hoc ⁊ dicit ꝙ quedam ſunt que non deijciunt ꝓmotum nec imputantur ad penam ſed impediũt executionẽ. Unde ſicut parentum ambitio impedit ꝓmouẽdum etſi ad penaz filio nõ imputet̃: ita ea que ſiũt mẽte alienata non imputant̃ ad penam etſi executionem impediãt: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.
t Propria. hec opinio nõ eſt approbanda: q2 ſatis ipſo furore punitur: vt. iij. q. ix. indicas. ff. de of. ꝑſi. l. diuus.
u Obeſt. vt. i. queſtio. v. c. i. Joan. de fa.

Si quis. Caſus. Dicit̃ in hoc. c. ꝙ ſi quis corrigendo diſcipulum ſuũ caſu eum occiderit nõ imputatur ei quo ad deum qui voluntatem reſpicit ⁊ non factum: ſed q̄tum ad legem ꝓmotionis eſt reus: in qua opus requiritur ⁊ nõ voluntas. Et hoc ꝓbat Hiero. exemplo virginis oppreſſe: que etſi non peccauerit inter virgines tamen conſecrari non poteſt.
x Propter diſciplinam. leuis aũt caſtigatio permit-

h Inuitus. hoc vult dicere ꝙ cum aliquis caſualiter occidit hominem nõ peccat: vt. xxiij. q. v. ſi homicidiuz.
i Eius. ſcilicet occidentis.
k Leuita. id eſt ſacerdos.
l Remiſſionis. peccatorum.
m Chriſtus. id eſt gratia chriſti.
n Infunditur. alijs: alij enim per hoc emendantur.

titur magiſtro:vt.ff.ad.l.aquil.ſed ⁊ ſi.§.vlti.

a ¶ Q̃tum autem ad legē.moſaicam que permittebat q̄ ſi quis caſu occiderit hominem dūmodo non inueniretur infra ciuitates refugij poterant parentes occiſi interficere occiſorem ſm̄ quoſdam:ſimilr̄ ſm̄.ll.canonū impedit a promotione ſm̄ quoſdam:qḋ non conc edo vt dixi.l.diſt.de his.Uel intellige qḋ hic dicit quādo exceſſit modū in corrigendo.

b ¶ Lege.canonica:q2 non poteſt inter virgines cōſecrari:vt.xxxij.q.v.ille.

c ¶ Uolūtatē.ſic.ſ.xiiij.q.v.ſi qd inueniſti.j.e.q.vi.c.j.ſi.

¶ Sicut. ¶ Caſus. Infert Gra.ex ſuꝑ dicto.c.dicēs q̄ iſte ſacerdos innocens eſt quo ad deū:ſed q̃tum ad executionē officij reus habet.

d ¶ Ad grāꝫ.ſ.dei.

¶ His ita. ¶ Caſus. Nō ponit hic Gra.veram ſolutionē dicens q̄ multa impediunt ꝓmouēdum que non deijciūt iaꝫ promotuꝫ.vnde ſacerdos iſte ⁊ ſi ꝓmoueri nō poſſit non carebit ſacerdotio iaꝫ ſuſcepto:niſi forte nunq̄ʒ ad ſanam mentē rediret.⁊ ad hoc inducit.c.ſ.vij.q.j.q̃uis triſte.

e ¶ Deijciūt.vt.lxviij.diſt.ſicut.xxxix.di.petrus.⁊ turpius eijcitur ⁊c̄.l.di.qui cūq3.ij.⁊ de iureiu.quemadmodum.

f ¶ Q̃uis.ſcilicet.ſ.vij.queſtio.j.q̃uis.

verberauerit vel palmā alicui dederit:⁊ caſu occiderit ſicut fieri ſolet q̃tum ad gratiam innocēs eſt:q2 volūtatem nō opus reqrit. Quātum[a] autē ad legē reus eſt:q2 opera lex quærit. Itē ſi in perſecutiōe virgo fuerit oppreſſa repellit lege[b]:quia opus inſpicit nō volūtateꝫ[c]. In gratia autē quaſi virgo ſuſcipitur:q2 nō opera quærit ſed volūtatē. ¶ Sicut ergo qui ꝓpter diſciplinam caſu homicidium facit quātum ad legem reus eſt quātum ad gratiā innocens eſt:ſic iſte ſacerdos q furore homicidium fecit:q̃tuꝫ ad culpam innocēs eſt:q̃tum ad ſuſcepti muneris executionem reus probat. ¶ His ita rn̄detur non oīa que ordinādum impediūt ordinatum deijciunt[e]:nō enim poteſt ad ſacerdotiū ꝓuehi qui aliquādo inſaniuit✝ verūtamen ſi poſt ſacerdotiū furere incepit nō ideo ſacerdotio carebit:niſi forte nūquā ad ſane mentis officium illum redire ꝯtingat. ¶ Sicut de quodam ep̄o Greg. ſcribit i regiſtro ad eleutheriuꝫ ep̄m q̃uis[f] triſte ſit nobis ⁊c̄.vt ſupra in cā:Longa inualitudine grauat᷒ eſt.

¶ Queſtio.ij.

PRo impenſis[g] vel o patrocinijs in terraconēſi concilio clerici exigere munera prohibētur:in quo ſic ſtatutū legitur: ¶ Pro patrocinijs ipenſis clericus munera exigere non debet.

OBſeruādū quoq3 decernimus:ne quis ſacerdotū vel clericorū more ſecularium iudicū[h] pro ipenſis patrocinijs munera audeat accipere✝ niſi in eccleſia gratuito oblata:que nō fauore muneris vidētur accepta ſed collatiōe deuotionis illata. Quod ſi quis ita ꝓbatur accepe veluti exactor fenoris aut vſurarū poſſeſſor ſcd̄m ſtatuta patrum ſe nouerit degradāduꝫ. ¶ Hoc autem de illis intelligēdum eſt qui canonicā vitaꝫ ꝓfeſſi regulariter ſe victuros ꝓpoſuerunt:generali nāq3 eccleſie conſuetudine receptū eſt ⁊ morib᷒ approbatū:vt clerici more aduocatoꝝ p̄ocinia impēdant ⁊ ꝓ impēdendis munera exigāt ⁊ ꝓ ipenſis ſuſcipiāt. ¶ Queſtio.iij.

munera pro aduocatiōibus. Primo ergo ſcias q̄ clericus in cā criminali corā ſeculari iudice non pōt allegare:vt.lj.di.aliquātos.⁊.xxiij.q.viij.his a quibus.niſi ad hoc vt ſupplicet pro eis:vt.xxiij.q.vj.ſi res.⁊.xxiij.q.v.c.j.⁊.ij.⁊.c.reos.Itē in ciuili cauſa corā ſeculari iudice non aduocabit niſi ꝓ ſe ⁊ eccleſia ſua ⁊ ꝓ miſerabilib᷒ pſonis:⁊ hic ſiue ſint i ſacris ſiue in minoribus ordinibus cōſtituti dūmodo beneficijs eccleſiaſticis ſuſtentētur:⁊ ſi nō habent beneficiū:tunc ſi ſunt in minorib᷒ ordinibus poſſunt:vt extra de poſtu.clerici.epiſcopi autē ⁊ ſacerdotes non debent indifferēter aduocare ne vileſcant dignitates ipſoruꝫ:vt.lxxxviij.diſt.perlatum:⁊.xiiij.qō.v.deniq3.ſed corā eccleſiaſtico iudice licite poſſunt oēs aduocare ſed nō poſſunt petere ſalariuꝫ ſi ſunt in ſacris ordinib᷒:vt.j.e.c.j.Derogatū tamen eſt huic canoni per contrariā cōſuetudineꝫ. Nemo enim cogit facere de ſuo bn̄ficium:vt.x.qō ij.precarie.Item dignum eſt eū recipere emolumētuꝫ qui pſtat obſequiū:vt.xij.queſtio.ij.charitatem.Iteꝫ nemo cogitur ſuis ſtipendijs militare.vt extra de ſimo.cum ſit.in parte decīſa.immo eſt expreſſuꝫ.extra.de preſcrip.cum ex officij. Religioſi vero vt monachi vl̄ regulares non niſi pro ſua eccleſia debent aduocare:⁊ abbate ſuo precipiente.xvi.qō.j.monachi. Ioan.quod dicit de ſacerdote hodie corrigitur:vt extra de poſtu.c.vlti.B.

Clerici an poſſint aduocare.

✝ ¶ Adde q̄ doctor ſacerdos pt̄ dare conſiliū in camera:nec dr̄ aduocatus.no.Bar.i.l.j.§.aduocatos.ff.de var.⁊ extraor.cog.⁊ in.l.j.§.poſtulare.ff.ō poſtu.

✝ Adde eſſe in primo lex eſt .ſuro: i con. ff. de iſa.

Queſtio.ij.

PRo impēſis. ¶ Caſus. hic intitulat̄ ſecunda qō:vbi queritur an clerici ꝓ impenſis patrocinijs ſalaria petere poſſint.Et reſpōdet:Clerici aut ſunt religioſi aut ſunt ſeculares.Religioſi exigere nō poſſunt:vt.j.e.§.vlt.q2 poſtulare nō poſſunt niſi in cauſa monaſterij ſui ⁊ de abbatis licētia:vt.xvj.qō.i.monachi.Si ṽo ſunt ſeculares coram ſeculari iudice poſtulare non poſſunt ſi ſunt in ſacris ordinibus cōſtituti vel in minoribus ſi habeant beneficiū vnde viuant niſi in ꝓpria cauſa vel eccleſie ſue vel miſerabiliū perſonarum:vt dicebat in concilio Lateranū.de poſtulando.Clerici in criminali cā coram ſeculari iudice nō poſſunt aduocare:vt.lj.di.aliquātos.ſed corā eccleſiaſtico aduocabunt:ep̄i tn̄ ⁊ ſacerdotes aduocare nō poſſunt:vt.v.q.iij.quia epiſcopus.

g ¶ Pro impēſis.hic querit an clericis liceat recipere

OBſeruandum. ¶ Caſus. Queſitum fuit in terraconenſi concilio vtrum clerici more ſeculariū aduocatorum pro patrocinijs munera exigere poſſent: Et reſpondet q̄ non ſed ſponte oblata poſſunt recipere:⁊ ſi qs contra fecerit tanq̄ʒ vſurarius deponatur.

h ¶ Judicum.i.aduocatoꝝ.Uel dic iſtum eſſe tenorē.c.q̄ lꝫ pro ſeculari honore aliqd poteſt dari:vt.ff.de polli.pactuꝫ.⁊.l.ſi quis ob honorē.non tn̄ ꝓ eccleſiaſtico aliqd pōt peti.Itē no.q̄ lꝫ ꝓ ſeculari honore aliqd poſſit ꝓmitti nō tn̄ ꝓ ſeculari adminiſtratiōe:vt.j.q.vij.ſancim᷒. Jo.

¶ Hoc. ¶ Caſus. Dicit Gra.c.q̄ hoc de regularib᷒ loqt̄:ſeculares ṽo clerici de cōſuetudine eccl̄ie ꝓ impēſis patrocinijs munera exigere poſſunt. ¶ Queſtio.iij.

Ertio.ª querit̃ ritur: an ex mulieris cõfeſſione iſte ſit ↄdẽnand⁹? In quo primo videndũ eſt: an mulier ſacerdotem accuſare valeat: qḋ ſacris canonibus oĩo videt̃ eſſe ꝓhibituʒ[b]: generaliter[c] eñi ſtatutuʒ eſt ex decretis Fabiani pape vt ſacerdotes dñi nõ accuſent nec ĩ eos teſtificentur qui ſui ordinis non ſunt nec eſſe pñt. Mulieres aũt nõ ſoluʒ ad ſacerdotiũ ſed nec etiã ad diaconatũ prouchi poſſunt: vnde nec ſacerdotes accuſare nec in eos teſtificari valẽt. Legibus[d] quoq; cautum eſt vt ob verecũdiã ſui ſexus mulier apud pretorẽ pro alio nõ ĩtercedat ✝ niſi forte ſuas vel ſuoꝝ iniurias ꝓſequi voluerit. Hec autem que nec ſuas nec ſuoꝝ iniurias proſeqtur ad hanc accuſationẽ admitti nõ debet. ¶ Ecõtra[e] qui iudicis perſonã gerere valʒ ab accuſatoris officio nõ remouetur. Mulieres[f] aũt in veteri teſtõ populum iudicaſſe quicũq; librũ iudicum[g] legerit ignorare nõ põt. Nõ itaq; ab accuſatiõe remoueri poſſunt quas etiã iudicis pſonã frequẽter geſſiſſe cõſtat nec vlla ſerie diuinaꝝ ſcripturaruʒ ab accuſatiõe ꝓhibẽtur. ¶ His itaq; rñdet̃ in veteri lege multa pmittebãtur q̃ hodie perfectiõe gratie abolita ſunt. Cũ enim mulierib⁹ permitteret̃ populũ iudicare hodie ꝓ peccato qḋ mulier introduxit: ab Apl'o eis indicit̃[h] verecũdari: viro ſubditas eſſe: in ſignũ ſubiectionis velatũ caput habere: que ergo in his oĩbus viro ſubiecta eſſe oſtẽditur cui ꝓ alio poſtulare nõ ↄceditur ad accuſationẽ admittẽda nõ videt̃. Econtra q̃q̃ paſſim ⁊ indifferẽter ad accuſationeʒ mulier nõ admittat̃ ſunt tamen quedã crimina quoꝝ accuſatõeʒ mulier ſubire nõ prohibetur. Unde in lib. codicis.ix. impator Diocletianus.j. titu. ſcribit dicens.

De crimine q publicorum[i] fuerit iudicioꝝ mulieri accuſare nõ permittitur niſi certis ex cauſis.i. ſi ſuã ſuorũq; iniuriã ꝓſequatur ſm antiqui[k] iuris ſtatuta: tñ de quibuſdã eis ſpãliter ↄceſſuʒ eſt nõ exacta ſubſcriptiõe: vnde adit⁹ preſes ꝓuincie in ꝓmis examinabit an tale ſit crimẽ cui⁹ accuſatiõeʒ mulier ſubire non ꝓhibeatur. Item in libro digeſtoꝝ Paulus libro.ij. de

Ex eo q̃ ꝓ(adulterijs ꝓhibet lex iulia de adulterijs teſtimoniũ dicere condẽnataʒ mulierẽ: colligitur[l] etiã mulicreʒ teſtimoniũ[m] in iudicio dicendi ius habere.

Ertio. ¶ Caſus. hic põnit̃ tertia qõ: qua querit̃ vtrum ex mulieris cõfeſſione preſbyter iſte ſit condẽnandus. Et certũ eſt q̃ non: vt.ĩ.e.nemini. Primo tñ probat q̃ mulier ſacerdotẽ accuſare nõ valet duab⁹ rõnibus. Prima ẽ: q̃ ſm canones nullus põt ſacerdotẽ accuſare nec in eũ teſtificari q non eſt ſacerdos nec põt ad ſacerdotiũ ꝓmoueri: ſed mulier ad ſacerdotiũ ꝓmoueri nõ põt nec etiã ad diaconatũ: ⁊ ita mulier accuſare nõ poteſt: ad qḋ inducit.c.ij. q.vij. ipſi apli. Scḋa rõ eſt: q̃ mulier ſm leges apud iudices poſtulare nõ poteſt: niſi ſuã vel ſuorum iniuriã ꝓſequatur quare cũ iſta mulier nec ſuã nec ſuoꝝ iniuriã ꝓſequat̃ ad accuſandũ admitti non dʒ. Poſtea ꝓbat ↄtrariũ. Nam mulier admittit̃ ad maius. ſi ad iudicãdũ: ⁊ hoc ꝓbat exemplo delbore ꝓphetiſſe: que populũ iſrael in veteri teſtõ iudicauit: ergo etiã põt ad accuſandũ admitti cũ non ꝓhibeat̃ per diuinam ſcripturam.

a ¶ Tertio. Per mulieris teſtimoniũ non põt clicus cõuinci de crimine: tũ q̃ mulier nõ eſt nec põt eſſe eiuſdeʒ ordinis: vt.ſ.ij.qõ. vij. ipſi apli. ⁊.c. teſtes. tũ q̃ ipſa q̃ cõfitet̃ propriũ delictuʒ non põt teſtificari de alteri⁹ delicto: vt.ĩ. ea.nemini. ⁊ regulariter cõfeſſio vnius alteri nõ preiudicat vt.ij.q.v. iterrogatũ. admittit̃ tñ mulier cuʒ agit̃ de crimine in modũ denũciatõis vel inqſitiõis: vt ex̃ de teſti.qm̃.vel cũ agit̃ in modũ exceptionis: vt extra de teſti.tam lr̃is.

b ¶ Prohibitum. vt.ĩ.xxxiij. queſtio.v. mulierem. ⁊ extra de verborum ſignifica. forus.

c ¶ Generaliter. excipit.

d ¶ Legibus. ff. de reg. iur. femine. ſ.iij.q.vij.§.tria.

e ¶ Econtra. intendit.

f ¶ Mulieres. Femia de iure nõ põt eſſe iudex vt.xxxiij q.v. mulierẽ. ⁊.iij.q.vij.§.tria ff. de regu. iu. femine. niſi ei princeps ſciẽter delegет cãm: vt.ij.q.v. mẽnam. ⁊.xxiij. queſtio.iiij. ſi quos. xij.q.ij. cum deuotiſſimã. vel niſi ex preſcripta conſuetudine hoc habeat: vt extra de arbi. dilecti. Item nec docere poteſt: vt.xxiij.di. mulier.

g ¶ Judicũ. Ibi enim legit̃ q̃ delbora ꝓphetiſſa poſuit tentoriũ ſuũ in mõte ephraim ſub arbore palme que dicebatur palma delbore: ⁊ ibi iudicabat populum iſrael.

¶ His itaq; rñdet̃. ¶ Caſus. Reſpõdet Gra. obiectiõi ſupdicte: dicẽs q̃ lʒ in vete. teſta. ꝓpſm iudicaſſet: hodie tñ nõ ꝑmittit̃ ſʒ potius ꝓp pctm̃ qḋ iduxit mulier dʒ verecũdari: ⁊ viro ſubijci: in cui⁹ ſignũ iubet̃ hic caput velatuʒ. Poſtea ꝓbat q̃ in qbuſdaʒ caſib⁹ mlĩer admittit̃ ad accuſandũ: et ꝓbat̃ ꝑ leges ſeqn.

h ¶ Indicit̃. vt.ĩ. xxxiij.q.v. mulierẽ.

De crie. ¶ Caſus. Queſitũ eſt ab impatore vtrũ mulier ĩ publico iudicio queq; valeat accuſare: Et rñdet̃ q̃ nõ niſi ſuã vel ſuoꝝ iniuriã ꝓſequat̃: et niſi in criminib⁹ ĩ qb⁹ eſt ei ſpãlr conceſſuʒ accuſare ſine inſcriptiõe: ⁊ iõ diſcret⁹ iudex examinabit vtrum tale ſit crimẽ ad cui⁹ accuſatõeʒ poſſit admitti

i ¶ Publicoꝝ.ĩ. xxxij.q.j. publico. q̃ ſunt publica habes inſti. de pub. iud. in prin. ⁊ per totum.

k ¶ Antiqui iuris. hec vult dicere q̃ in qb⁹ caſibus antiqua iura pmittũt q̃ poſſit fieri accuſatio ſine inſcriptiõe: in illis femina nõ tenetur iſcribere: q autẽ ſunt illi caſus habes iiij.q.iiij.§. aliqñ. ⁊ ij.q.viij.i ſi.qdã tñ dicũt ex hac.l. q̃ femina in nullo caſu tenet̃ inſcribere.

Ex eo. ¶ Caſus. Lex iulia de adulte. ꝓhibet mulierem condẽnatam teſtificari: ergo a contrario ſenſu non condẽnata ad teſtimonium poteſt admitti.

l ¶ Colligit̃. Arg. qḋ de vno negat̃ de alijs oĩbus cõcedi tur. ✝ Item arg. q̃ poſſumus argumẽtari per arg. a contrarijs vt hic. ⁊.xxv.di. qualis. ⁊.xlv.di. diſciplina. ⁊.xxiij q.iiij queſitum. Et lex dicit q̃ fortiſſimũ eſt argumentum a ↄtrio ſenſu: vt. ff. de offi. eius cui man. eſt iur.l.j.

m ¶ Teſtimoniũ. ſm leges mulier in oĩ cauſa põt te-

✝ ¶ Con cor. tex. i.l. j.§. ſecundo loco v. ſexũ. ff. de poſtu.

Femia an poſſit eſſe iudex.

Jud.iiij

Ephe.v.

Ar.a ... ſenſu ... tiſſim Muli... an pc... eſſe teſ... ✝ ¶ T... ꝓ hoc... cuʒ l...

leg.⁊ in ſi ptor. c. cōcor. de iudi.

ſtificari ſiue ſit ciuilis ſiue crialis niſi tm̄ in vltimis vo-
lūtatib⁹:ſm̄ canones vo mulier in nullo crie pōt teſti-
ficari niſi in exceptis:ſ3 in ciuilib⁹ pōt teſtificari:nec ob.
xxxiij.q.v.mulierē.⁊ ex̄ de v.ſig.forus.vbi dicit ꝙ mlier
nō pōt eē teſtis.ſ3 intelligas de crialib⁹ cāis ⁊ vltimis vo
luntatib⁹.Quidā tn̄ dicūt ꝙ mulier ſm̄ canones nō pōt teſtificari niſi in caſibus a iure expreſſis.

h3 in iteg.reſt.vt ex̄ de in ite.reſt.ex lr̄is.ſilr in alijs cāis ſpūalib⁹.ſ.i religiōe aſſumēda.xx.q.j.illō.in ordie ſacro lxxvij.di.c.j.⁊.ij.itē cū fili⁹ agit ꝯ p̄rē3 ſm̄ canones.ij.q. vij.q̄rit.i mr̄imonio certū eſt ꝙ mio:ꝑ ſe admittit ad agēdum:vt ex̄ de reſti.ſpo.ex p̄te.ſ3 de hoc poſſit dubitari vtꝝ ibi locū habeat reſtō:ſed de hoc dixi ſuper illa decre.ex p̄te ē.de reſtitu.ſpo.

a ℭ No eſt pmiſſum. ℭ Caſus. Mlier nō pōt queq̄3 i iudicio publico accuſare niſi ſuam vel ſuorū3 ꝓſequatur iniurias.

b ℭ Ertis de cauſis ℭ Caſus. Di i hac.l.ꝙ ꝯceſſū ē mulierib⁹ accuſare ſi ſuā vel ſuoꝝ iniuriā ꝓſequāt:ꝯ q̄s nō cogūt' inuite dicere teſtimoniū:ſilr ſi volūt dicere teſtimoniū ſuoꝝ cōſanguineoꝝ vt liberti p̄ni vel mr̄ni eē falſi admittūt ad accuſandū: pupill⁹ vo vel pupilla mortem patris vel aui exeq pōt auctoritate tutoris:ſilr de teſtō patris pōt experiri.

a ℭ Inuite. qdā enī pſone ſūt ꝯ q̄s nō cogit aliq̄s teſtificari vt iiij.q.iij. itē.l.iulia.

b ℭ Teſtamētaria. vt mulier poſſit accuſare teſtm̄ falſum ſi teſtamentū3 ad ſe vel ad ſuos ptineat.

c ℭ Pr̄ni.q2 filij patronoꝝ ⁊ etiā hi q ex trāſuerſo veniūt vſq3 ad q̄ntū gradū vocant' ad ſucceſſionē liberti:vt iſti.de ſuc. liberti.§.ſi āt ſine libis

d ℭ Pupillis.regulare eſt ꝙ minor ēnis ſine tutore vel curatore nec agere pōt nec ꝯueniri:vt. C.de auc̄.pſtā.l.clarū.aliogn ſnia lata ꝯ ip3 nulla ē:ſi tn̄ lata fuerit ꝓ ipſo t3:vt. C.de ꝓcu.nō eo min⁹.q̄uīq3 tn̄ agit vel ꝯuenit ſine tutore vł curatore vt in caſib⁹ h̄ poſitis. Itē ſi ipetrauit veniā etatis:vt. C.de his q ve.eta.ipe.l.ij. Itē ſi agaf ꝺ libero hoie e hibēdo vbi ēt pupill⁹ admittit:vt. ff.de li.ho.exhi.l.iij.§.pe. Itē ſi agatur de recupanda poſſeſſiōe vbi ēt ipubes ſine tutore audif:vt. C.q leg.pſo.l.vlt. Itē minor ht agere de thoro ſuo violato:vt. ff.de adul.ſi marit⁹.§.lex iulia.l3 aūt minor ꝓ ſe nō poſſit agere:ꝓ alijs tn̄ pōt ſi h3 mādatū:vt ff.de mino.cū mādato.⁊ ff.de ꝓcu.filiuſfamilias.in fi. Utꝝ āt in cāis ſpūalib⁹ v. i mr̄imonio vel ꝓ eccl'ia poſſit minor litigare ꝑ ſe:Dicūt q.d.i ꝙ ſic.q2 i his cēſet maior:ſ3 certe ibi cū mai⁹ piculū vtif magis eēt ibi ꝯſulēdū minorib⁹ vt ff.ad carbo.l.j.§.iij.nā circa maiora mai⁹ piculū ꝯtif:vt.xlij.di.queſcam⁹. Itē video ꝙ in mr̄imonio locū

ℭ In digeſtis titu.de accuſatiōibus ⁊ inſcriptionibus. li.ij. Non eſt pmiſſum mulieri publico iudicio queq̄3 reū facere:niſi ſc3 parentū liberorūq3 ⁊ patroni ⁊ patrone:⁊ eorum filij:filieue: nepotis: neptiſue mortem exequatur. ℭ Paulus li.x.digeſtorum de accuſationibus.

Certis de cauſis cōceſſa eſt mulieribus publica accuſatio: veluti ſi mortē exequanf:eoru3 carūq3 in quos ex lege teſtimoniū iudicioꝝ publicoꝝ inuite[a] nō dicāt. Idem ⁊ in lege cornelia teſtamētaria[b] ſenatus ſtatuit. Sed ⁊ de teſtamēto paterni[c] liberti vel materni mulierib[d] publico iudicio dicere pmiſſum eſt. Pupillis[e] ex ꝯſi io tutoꝝ patris mortē. Itē pupille aui ſui mortē exeq conceſſu3 eſt lege teſtamētaria[f]: nam de patris qde3 teſtamēto pupillis agere diuus veſpaſianus pmiſit: ſed ⁊ ſi nō exhibeanf tabule teſtamēti: pᶠ interdictū poſſunt expiri. C. q accuſare poſſunt vel non. Idem auguſto dionyſio: ℭ Uxor tua ſi cōſobrini ſui necem vindicandā exiſtimat: adeat preſidem prouincie.

In digeſtis ad legē iuliam maieſtatis papinia.li.xij. reſponſoꝝ. In queſtionibus leſe maieſtatis etiā mulieres audiunf. ✝ Cōiuratione ſergij catiline iulia mulier detexit:⁊ marcū tulliū cōſule3 in iudiciū ei⁹ iſtruxit. ℭ Quecunq3[g] vero perſona ad accuſationem publicoꝝ3 iudiciorum vel leſe maieſtatis admittitur:eadem accuſatione3 ſimonie ſubire nō prohibet. Unde in.j.li.codicis ipator Leo ermaſio prefecto pretorio.

ℭ Leſe maieſtatis publicoꝝ iudicioꝝ ⁊ ſimonie accuſatio equaliter proponatur.

Sanc[h] quiſquis hanc ſanctam ⁊ venerandā antiſtis ſedem pecunie interuētu ſubijſſe:aut ſi qs vt alterū ordinaret vel eligeret aliqd accepiſſe detegif ad[i] inſtar publici criminis ⁊ leſe maieſtatis accuſatione ꝓpoſita a gradu ſacerdotis retrahat: nec hoc ſolum deinceps honore priuari: ſed perpetue quoq3 infamie dānari decernimus: vt quos[k] facinus par coinquinat ⁊ equat vtroſq3 ſimilis pena comitef. ℭ Cum autem ſacris canonibus accuſationes oino ſubmoueātur

e ℭ Teſtamētaria.i.lege cornelia de falſis

f ℭ Per iterdictū.ſ. ꝑ interdictū de tabul' exhibēdis quo expif ois ille cui intereſt: vt. ff. de tab.ex. locū.

g ℭ In queſti. ℭ Caſus. Di h̄ ꝙ i crie leſe maie.mlier pt accuſare:qd̄ ꝓbat exēplo mulieris iulie q̄ catilinā ꝯiurātē marco tullio detexit.

ℭ Quecūqʒ. ℭ Caſus. Dem ē.ſ.ꝙ mulier admittif in publico crie ⁊ in crie leſe maie.ad accuſandu3: Nūc vo ꝓbat ꝙ admittif i crie ſimonie cū admittif i publico crie ⁊ i crie leſe ma.⁊ ad hīc ducit.l.ſe.

g ℭ Quecū.q3.hoc nō fac ad ꝓpoſitū ſ3 hoc ponit vt iducat ſe.c.

Sane quiſquis. ℭ Caſus. Statuit leo ipator i hac l.vt ſi qs romanā ſedē3 p pecuniā acq̄ſierit vł aliū p pecuniā ordiauerit vł elegerit ad iſtar crimis leſe maie.accuſat⁹ ⁊ cōuict⁹ deponaf ⁊ ppetuo infamef:cū ipſi ſint in crimie pares.

h ℭ Sane. hec lex ē ps illius. C.de epiſ.⁊ cleri.ſi quemquam.

✝ ℭ Adds ꝯ quos ſit admitti. no. in.l.ſi familia.ff. de iu.om. iudi.⁊ i.l. nemo. C. de epiſ.au.

i ℭ Ad iſtar.nō tn̄ eſt ibi oimoda ſilitudo iter crimē ſimoniacū ⁊ crimē leſe maie.q2 ꝓ crie ſimonie iponif pena depoſitiōis:ſ3 ꝓ crie leſe maie. pena mortis: vt.vi.q.i. §.verū.ſed quo ad accuſationē ⁊ teſtimoniū parificari videnf:vt q̄cūq3 admittaf accuſator vł teſtis in vno ⁊ i reliq̄:vt ex̄ de ſimo. l3 heli.i fi.⁊.c.tāta.lxxix.di.ſi qs papa. [redacted] l3 in hereſi qlibet admittif:ergo multo fortius in ſimonia.arg. tn̄ cōtra eſt ex̄ de teſti.veniens.j.vbi di ꝙ in ſimonia ſocij criminis non admittunf:ſed in crie leſe maieſtatis audiunf:vt.vi.q.j.§.verū.⁊.§.porro. S3 dic ꝙ non admittunf ſocij crimis cū accuſat⁹ eſt bone fame:al's qlib3 audif. Uel dic vt dixi.ij.q.i.in pmis.in fi. Uel dic ꝙ admittif qlibet ad accuſandū i his crimib⁹ ſ3 nō ad teſtificandū:q2 tota vis ꝯſiſtit i teſtimonio ſ3 nō i accuſatiōe.

k ℭ Quos.nō intellige ꝙ eādē3 penā patiaf cōuictus de

Dinor ere ⁊ cō niri nō : niſi in tris caſus.

Simonia ⁊ crimē leſe maieſtatis nō oino conueniunt.

ſimonia quã conuictus de leſa maieſtate: ſꝫ hoc vult dicere ꝙ eãdem penã patiť tã dans q̃ꝫ accipiens pecuniaꝫ. Uel dic eadem pena.i.cõſimili: nam pena depoſitionis ſimilis eſt deportatiõi ſiue decapitatiõi: vt.v.q.vj.delator.i.

Diuiſio. ¶ Cum aũt. ¶ Caſus. Iſte.§.diuidiť in duas pᷓtes. In prima parte ↄcludit Grati.ex ſupradictis dicẽs ꝙ canones nõ recipiũt accuſatiões q̃s leges ſeculi repellunt: ergo a ↄ̃rio ſenſu ꝑ canones ſũt admittendi q ꝑ leges non ꝓhibenť: poſtea rñdet huic ↄcluſioni dicẽs ꝙ nõ bene i fertur: q: leges ꝓhibent oẽs clicos nuptias ↄ̃here qui ꝑ canones ꝓhibenť: non tñ leges admittunt copulã oium clicoꝝ qui ꝑ canones nõ ꝓhibenť. Et de hoc ponit exemplũꝫ. Et ita q̃uis canones non admittũt accuſationes quas admittũt leges: nõ tñ recipiũt oẽs quas leges admittunt. In ſcđa parte di ꝙ in negocijs eccleſiaſticis tũc legibus eſt vtendũ cũꝫ canonibus nõ ↄ̃dicunt: vnde cũ ꝑ leges mulier in crĩe leſe maieſtatis ⁊ ſimonie admittiť ad accuſandũ ⁊ ꝑ canones eſt admittẽda: vť oſtendať canon ꝑ quẽ repellať. Et ſi qs dicere velit ꝙ mlier alios de ſimonia ⁊ nõ ſacerdotes poſſit accuſare: tũc ei⁹ diſtinctio locũ nõ habebit niſi ſpecialiter hoc aliqua lege inueniať eſſe ꝓhibitum cũ legibus generalr̃ ei permiſſum videať. Poſtea huic queſtioni rñdet dicens ꝙ ſpecialia ſunt crimina in quibus mulieri ꝑmittitur accuſare: inter que cũ fornicatio nõ cõnumeretur de q̃ mulier [illegible] accuſat[illegible] lenda: ⁊ etiã ꝓpter [illegible] ſi credi nõ dꝫ: vt.ĩ.ſeq.c. Scđa ps incipit ibi: ſed ſicut ⁊c.

✠ ¶ Con cor.tex. in c.j.⁊.ij. de cle.ↄiu.cũ no.ibi nota.hoſt.in c.ioãnes.

✠ ¶ Con cor.tex. in l.quenq̃ꝫ. cũ gl.⁊ ibi vide cãus in qb⁹ laicus ⁊ mulier tolerẽtur accuſare ſacerdotem. C. de epiſ.⁊ cle.

a ¶ Legibus.ſ̃.x.di.lege imperatorum.

b ¶ Initium.ſ̃.di.x.c.j.

c ¶ Generaliter. Sic ergo argumentať cũ nuſq̃ꝫ iueniatur ꝓhibitũ ergo nõ dꝫ ꝓhiberi: vt.xxvij.qõ.ij.lex diuine.ſiſe.xxxj.qõ.i.ꝙ ſi dormierit.⁊.lv.diſtin.ſi euangelica.

N Emini. ¶ Caſus. Queſitũ eſt a iulio papa vtruꝫ alicui de ſe confeſſo ↄ̃ cõſocium criminis ſit credendũ: Et rñ.ꝙ non niſi in crimine leſe maieſtatis: q: omnis confeſſio accuſanti periculoſa eſt aduerſus quelibet. Item.§.qui poſtea ſequitur planus eſt.

quas leges ſeculi nõ aſciſcũt e diuerſo videntur admittende que legibus[a] ſeculi nõ ꝓhibentur. Uerũ hoc nõ infertur: quicũq̃ꝫ enim clericoꝛuꝫ ſacris canonibus nuptias cõtrahere ꝓhibentur etiã legibus imperatoꝝ: non aũt conſequenter oium copulam leges admittũt quoꝝ ↄiunctionem ſacri canones non ꝓhibent. Legibus enꝫ ſoli cantores ⁊ lectores: canonibus aũt etiam acolyti vxores ducere poſſunt: ✠ Q̃uis igiť ſacris canonibus ſubmoueantur accuſationes q̃s leges ſeculi nõ aſciſcunt nec ideo cõſequenter recipiunť quaſcũq̃ꝫ principũ leges admittunt. ¶ Sed (ſicut circa hui⁹ operis initiũ[b] premiſſum eſt) totiens legibus impatoꝝ in eccleſiaſticis negocijs vtenduꝫ eſt quotiens ſacris canonib⁹ obuiare nõ iueniunť. ¶ Unde aut ſpecialiter ſacris canonibus mulier ab accuſatiõe leſe maieſtatis ⁊ ſimonie oſtẽdatur ꝓhibita: aut premiſſis rationib⁹ ad hmõi accuſationem admittẽda ꝓbatur: nec quiſq̃ꝫ diſtinguere q̃rat ad alioꝝ nõ ad ſacerdotũ accuſationeꝫ in hoc caſu ſimonie mulieres eſſe admittẽdas. ✠ Cũ enĩ generalr[c] legib⁹ hoc eis ꝑmiſſuꝫ inueniať: niſi qs ſpecialiter aliqua lege hoc ꝓhibitũ oſtẽderit ei⁹ diſtinctio locũ nõ habebit. Uerũ cum ↄtra generales regulas q̃dã crimina ſpecialr̃ excepta ſũt in qbus mulieri accuſare ꝑmittiť: inter q̃ fornicatio non numerať: pꝫ ꝙ hmõi accuſatio dupliciter infirmať: ⁊ q: fornicationis crimẽ intẽdit: ⁊ q: dum de ſe cõfitetur ſuꝑ alienum crimen ei credi nõ oportet. Unde Julius papa ſcribit dicens.

d ¶ Leſe maieſtatis.⁊ ꝓterq̃ꝫ de crĩe ſimonie: vt.lxxix.diſtin.ſi qs papa.⁊.ſ̃.ea.ſane.lꝫ ſit ar.ↄ̃ ex̃ de teſti.veniens.j. Quidã tñ dicũt ꝙ in crĩe ſimonie nõ auditur ſoci⁹ erga ſociuꝫ. ⁊ ad illud decretũ.lxxix.di.ſi qs papa.rñdẽt ꝙ ibi ſocius admittebať cõtra ſociũ: hoc iõ fuit: q: nõ fuit ibi tñ crimen ſimonie: ſed ẽt crimen leſe maieſtatis. Item audiť confeſſio vni⁹ latronis ↄ̃ alios: vt. C. de fe.ꝓuinciaꝝ. Itẽ falſari⁹ ↄ̃ ſocium ſuũ audiť vt. C. de fal. mo.l. j. nunq̃ꝫ tñ valet cõfeſſio taliũ ad cõuincẽdum ſociũ niſi adſit aliqua preſũptio: vt.ff.de cuſto.reoꝛũ. diuus. Joan.

Confeſſi latronis ↄ̃ latron auditur.

e ¶ Credi.ꝑiudicať tñ alteri ex tali cõfeſſione intñ ꝙ ei indicitur purgatio: vt ex̃ de adul. ſignificaſti. qđ verũ eſt ſi laboret infamia alr̃s non vt extra de purga.ca. nos inter alios. ⁊ ex̃ de cõfeſ.cũ monaſterium. Queſtio.iiij.

Q Uod vero. Caſus. hic intitulať iiij.q.qua q̃riť vtrũ die dñico liceat cãs ventilare: Et rñ.ꝙ nec die dñico nec aliis dieb⁹ feriatis: vt ĩ.e.ca.i.⁊.ij.⁊.iij. niſi tractetť de pace: vt.ĩ.xxij.q.v.decreuit.⁊ niſi pᷓtes in hoc ſponte ↄſentiãt: vt.ff.de fer. l.j. Itẽ ſi res ſit tpe peritura agiť dieb⁹ feriatis: liberalia q̃q̃ꝫ iudicia diebus illis tractanť: ⁊ de amouendis officiatis ⁊ de alimẽtis ⁊ atrocibus iniurijs ⁊ vt aliqs in poſſeſſionẽ cã rei ſeruande mittať agiť dieb⁹ iſtis: vt.ff.e.l.ij.⁊.iij. ⁊ ↄ̃ inſignes latrones agiť diebus feriatis: vt.C.e.l.ꝓuinciaꝝ. ⁊ in qbuſdam alijs caſibus q not. C.e.ti.⁊ in ſũma huius.q.

f ¶ Qđ vero. Dieb⁹ feriatis cauſe nõ ſunt tractãde: vt.ĩ. c.i.⁊ vlt. niſi tñ de pace: vt.xxij.q.v.decreuit: agiť tñ in qbuſdã caſibus.ſ.cũ actio eſt tpe peritura. item cũ agiť de tutorib⁹ dãdis ⁊ de amouendis officiatis ⁊ de alimẽtis ⁊ de atrocib⁹ iniurijs ⁊ de liberalibus cauſis: vt.ff.de fer. l.j.ij.⁊.iij. Item ↄ̃ inſignes latrones agiť: vt. C.de fer.ꝓuinciaꝝ. Item ſi partes ſpõtanee velint litigare feriatis diebus pñt: alr̃s nõ tꝫ ſnia: vt.ff.e.l.j. libellus aũt poteſt

Feriatis dieb⁹ a[...] poſſit litigari.

¶ Rei profeſſio aduerſus quẽlibet admitti non debet.

N Emini (ꝓterq̃ꝫ de crimie leſe maieſtatis[d]) de ſe cõfeſſo ſuꝑ alienum crimen credi[e] opꝫ: qm̃ ei⁹ atq̃ꝫ ois rei ꝓfeſſio ꝑiculoſa eſt: ⁊ admitti aduerſus quẽlibet non dꝫ. ¶ Quia ergo iſta de ſe cõfitetur ſuꝑ alienũ crimen ei credi nõ oportet: ſed cõtra eam ſua cõfeſſio interpretãda eſt. ¶ Queſtio.iiij.

Q Uod vo[f] die dominico nec epiſcopo nec ꝑſbytero cauſam aliquã ventilare liceat in terraconenſi concilio prohibetur: in quo ſic ſtatutum eſt.

¶ Miniſtri eccľie die dñico cãs ventilare non debent.

porrigi die feriato:vt.ff.de adul.miles.§.ſexaginta.Joã. Quod tñ dixit ꝙ ptes mutuo conſenſu poſſunt litigare dieb⁹ feriatis hoc tñ intelligendũ eſt de ferijs meſſiũ vel vindemiaꝝ:alioqn cõſenſus earũ non ſufficeret vt litigẽt aliquo ſolẽniſſimo die:vt extra.e.c.vl.B. Itẽ ſatis videt ꝙ cãe matrimoniales pñt tractari dieb⁹ feriatis cũ ibi ſit periculũ adulterij vel inceſtus: ſilr vbi agit̃ de electione epi vel plati pp periculũ more:q: nõ debet eccleſia vacare vltra tres mẽſes:vt.L.vi.poſtq̃.⁊ q: i his caſibus multa ſunt ſpãlia:vt extra vt li.non conte.qm̃.Joã.

Nullus epoꝝ. ¶ Caſus. Statutũ fuit in concil. terraconeñ.vt i diebus dñicis vel alijs ſolẽnib⁹ diebus epi vel alij clerici cauſas vẽtilare non audeãt:ſed in alijs diebus pñt excepta cauſa criali:vbi agit̃ ad ſanguis effuſionez.

a ¶ Criminali.ſcʒ cũ agitur de effuſiõe ſanguinis tũc clerici nõ pñt eſſe iudices: vt.xxiij.qõ.viij.his a qbus.de leg.ari tñ poteſt clerico criminalis cã vt tamẽ princeps iuret de impunitate rei vt.xxiij qõ.viij.ſepe.

Diuiſio.

Placita. ¶ Caſus. hoc ca.diuidit̃ in duas partes:in prima dr̃ vt in diebus dñicis ⁊ precipuis feſtiuitatibus vel in legitimis ieiunijs ſecularia placita non tractẽtur. In ſcd̃a parte dr̃ ꝙ in ſeptez diebus ante natiuitatem dñi vſqꝫ ad octauã epiphanie ⁊ a qnq̃geſima vſqꝫ ad octauã paſche:⁊ ſeptem diebus ante feſtum ſancti Johãnis baptiſte non liceat iudici ad placitum aliquẽ vocare. Secunda pars eſt ibi inſuper. Sequens.c.pꝫ.

b ¶ A quinquageſima:alibi dr̃ a ſeptuageſima:vt.xxij. q.v.decreuit.hoc tñ hodie non ſeruat romana curia. Jo.

c ¶ Oratiõibuſqꝫ vacandi. Rõ ſcd̃a eſt ob reuerentiam dierũ:⁊ tertia fauore partiũ:vt ſic partes a litib⁹ reſpirent:vt.C.de fer.dies. Quarta rõ eſt:q: talib⁹ diebus nõ preſtat̃ iuramentũ niſi p pace:vt.xxij.qõ.v.decreuit.⁊ ſic nõ poſſet preſtari ſacr̃m calũnie. Sʒ pone ꝙ papa cõmiſit alicui ꝙ infra trigita dies terminaret cãm aliquam:et illi dies incidãt infra dies q̃drageſimales:vi ꝙ cuʒ res ſit peritura tpe ꝙ iudex inuitis partibus pcedere poſſit: qõ quidã concedũt.ſed nõ eſt verum hoc:q: lʒ lr̃e peant lis tñ ſalua manet corã alio. Sed pone ꝙ iudex citet aliquẽ die feriato:nũquid tenet̃ citatus venire ⁊ allegare priuilegiũ ſuum:? Uʒ ſic:q: ſi poſt appellationẽ citat aliquẽ tenetur venire ⁊ allegare priuilegiũ ſuũ:vt extra de ap.ſi duobus.⁊.c.cũ parati. Itẽ ⁊ ſi nõ teneat̃ quis rñdere die illa:tñ põt ad hoc citari vt libellus ei det̃: vt.ff.de adul.miles.§. ſexaginta. Itez qd ſi ſub hac forma fiat citatio:mando tibi vt hic vſqꝫ ad diẽ dominicã ꝑ cõpareas: vt extra de do.⁊ ↄtu. cũ dilecti:? Rñdeo ſi citat vt cõpareat die feriato bñ tenet citatio: ſed ſi citat vt rñdeat nõ tenet:q: talis citatio nulla ẽ vt.ff.de fer̃.L.j.⁊ vbi citatio nulla ẽ ⁊ hoc liquet ꝙ ẽ nulla nõ tenet̃ venire ad allegandũ priuilegiuʒ ſuũ:ſed vbi dubiuʒ eſt an teneat: tenet̃ venire:vt dixi.ij.q. ij.ſi epus.Jo.

Citat⁹ die feriato an debeat cõparere.

Iudex ẽt delegatus die feriato pcedere nõ dʒ.

Nullus epoꝝ aut preſbyterorũ vel clericorum die dñico ppoſituz cuiuſcũqꝫ cauſe negociũ audeat vẽtilare:niſi hoc tãtum vt deo ſtatuta ſolẽnia pagant: ceteris vero diebus cõuenientibus pſonis illa que iuſta ſunt habent licẽtiam iudicandi excepto criminali[a]. Itez ex cõcilio apud epheſuʒ habito pñte rege hẽrico.

¶ Solẽnibus dieb⁹ ⁊ legitimorum ieiuniorũ ſecularia placita nõ agãtur.

Placita ſecularia dñicis diebus vel alijs pcipuis feſtis ſeu etiã in his dieb⁹ in qbus legitima ieiunia celebrãtur ſm canonicã conſtitutionẽ minime fieri decreuimus. ¶ Inſup etiã ſancta ſynodus decreuit: vt nulla iudiciaria ptãs licentiã hẽat ſua auctoritate xp̃ianos ad placitũ bãnire in ſupradictis diebus id eſt ſeptẽ dieb⁹ ante natale dñi vſqꝫ in octauas epiphanie:⁊ a quinquageſima[b] vſqꝫ ad octauas paſche: ⁊ ſeptẽ diebus ante natiuitatem ſancti ioãnis baptiſte: quatenus adeundi eccliam oratiõibuſqꝫ [c]vacandi liberi⁹ habeat̃ facultas. Itẽ hadrian⁹ papa. ¶ De eodez.

Nullus epiſcopus vel infra poſit⁹ die dominico cauſas iudicare preſumat. ¶ Queſtio.v.

Purgatõez⁹ vero negãti eſſe pſtandã Stephanus ſcribit Leoni epiſcopo thianenſi.

¶ Diaconus ſi de crimine cõuinci non poterit apd̃ epiſcopũ ſeipſʒ ſecreto purificet

De crimine ſibi illato diaconus tu⁹ veriſſime fatebat̃ ſe eſſe imunem: verũtñ ſi ſuſpitio habetur ⁊ accuſatores idonei reperiũtur:⁊ tales teſtes quales ſacri canones ſanciunt: accito tecũ certo epoꝝ numero[e] veniãt accuſatores[f]: vocet̃ ⁊ ipſe aldericus diacon⁹:et ſi negauerit ventilet̃ cã canonice:⁊ ſi vel ſpõte ↄfeſſus vl' legitimis teſtib⁹ fuerit approbatus: canonica feriat̃ ſententia:qui ſi nec ſpõte confitetur nec accuſatores ⁊ teſtes legitimi reperti fuerint ⁊ mala fama crebreſcerit:nõ in publico[g] examine ſʒ corã te ⁊ aliquantis reuerẽdiſſi-

Qo.v. Purgatiõez. ¶ Caſus hic intitulatur qnta.q.qua q̃rit̃ an negãti ſit purgatio indicẽda:? Et rñ. ꝙ nõ ſi de crie nõ eſt infamatus: vt.vj.q. v.c.vno.ſi aũt eſt infamat⁹ de crimine indicit̃ ei purgatio: vt.J.e.ca.j.

d ¶ Purgatiõem. hic querit̃ an negãti ſit indicẽda purgatio:? Et eſt dicẽdũ ꝙ nõ niſi laboret infamia.vj.q.v.qõ autẽ.hec qõ dcã eſt.s. ij.q.v.per totũ.Joã.

De crie. ¶ Caſus. Alderic⁹ diaconus habebat̃ ſuſpectus de quodã crie:⁊ ideo p ipſum aldericũ meneñ.eps conſuluit ſtephanũ papã q̃liter ſup hoc eſſet pcedẽdum. Et rñ.ſi accuſatores ⁊ teſtes idonei reperiũtur corã certo numero epoꝝ accuſet̃ ipſe aldericus:⁊ ſi cõfeſſus fuerit vel legitimis teſtib⁹ conuictus canonica ſnia feriatur:ſi vero crimẽ non confiteat̃ nec teſtibus põt probari ⁊ infamatus eſt de crimine:nõ in publico ſed coram te ⁊ aliquot teſtibus preſbyteris ⁊ diaconibus ſecreto ſe purget preſtito iuramento. Et deinde cõmoneat clericos ne prefatũ diaconum infamare preſumant exemplo cham:qui maledictus fuit in filijs:quia verenda patris deriſit.

e ¶ Numero.J.e.queſtione.vij.felix.

f ¶ Accuſatores.id eſt accuſator.

g ¶ Publico.ij.queſtio.v.preſbyter.xxiij.di.illud.contra.ſed ibi loquitur cum publice quis eſt infamatus hic cum clãculo vel a clero eſt infamatus.

a Ne ſacerdotem. hic ſacerdotem vocat diaconum. ſic extra de coha.cle.ꝛ mu.ſi quiſpiam.
b Cham.ij.queſtio.vij.ſententia. Joan.

Preſbyter. Caſus. Quidam epũs ſciens peccatum cuiuſdã preſbyteri ꝛ diaconi ſui qḋ peccatũ ſibi notum erat per eorũ confeſſionẽ ſibi extra iudiciũ factam: cõpellebat eos publice cõfiteri.qḋ cũ facere nollent: ſed ſe ſacramẽto defendere vellent ab officio vtrunqꝫ ſuſpendit. Super hoc ſolon cõſtantien.epũs queſiuit a nicolao d duobus. Primo vtrũ per ſolam pñiaꝫ poſſit preſbyter vł diaconus ad officium reparari cũ epõ ſit notum ſcelus eſſe ꝑpetratũ? Et rñ.ꝙ nõ. Secũdo vtrũ propter cõfeſſionem extra iudiciũ factã poſſet quis ſuſpẽdi vel dãnari? Et rñdet ꝙ non: ſed per teſtiũ approbationem vel ſpontaneã ꝯfeſſionẽ in iudicio factã: ita ponit Bene.hũc caſum.h.vo ſic: Quidam epũs dicebat ſe ſcire crimẽ cuiuſdã preſbyteri ꝛ cuiuſdã diaconi: ꝛ ideo noluit purgationẽ eorum recipere ſed ſtatim eos depoſuit: tandẽ delata fuit cauſa ad ſolonem epũm per delegationem dñi pape vel ꝑ appellationẽ: q: forte metropolitanus eorũ erat: q dum vellet de cã cognoſcere epũs inſtabat ꝛ dicebat ne reciperet purgationẽ eorũ: q: eos iuſte dãnauerat. Dubitabat ergo ſolon: ꝛ in hoc articulo dominũ papam cõſuluit: cui nunc papa reſcribit oſtẽdens qualiter in cauſa debeat procedere: ſi enim legitime ſunt cõuicti vel confeſſi in iure remaneãt ſic depoſiti: ſi vero nec in iure ſunt confeſſi nec legitimis teſtibus coram ſuo epiſcopo conuicti priſtino ſtatui ſiue honori reſtituantur.

Ben.vij.d

nis pſbyteris ꝛ diaconibus tue eccleſie ſecreto iuramẽto ſe purificet: ꝛ deinceps boni teſtimonij eũ annũcia: ꝛ cõpeſce ꝛ cõmone eccleſie tue filios ne ſacerdotẽ[a] dei vlterius infamare preſumant: timẽtes ꝙ cham[b] maledictus eſt q patris verenda deriſit.

Item Nicolaus ſoloni conſtantien. epiſcopo.

Non eſt ſpõdẽdus pſbyter vł diaconꝰ ſi ſpõte ꝯfeſſus vel legitime ꝯuictꝰ fuerit

Preſbyter aut diaconꝰ quẽ aſſeris crimina nolle publice ꝯfiteri ſed velle cũ ſacramẽto[c] defendere ſe: ꝛ ſi tamẽ notũ ſit epõ ſcelus ipſius eſſe perpetratũ non põt ꝑ aliquã pñiaꝫ[d] ſacerdotali vel diaconali officio potiri. Sed mirãduꝫ[e] eſt ſi ipſe cõfeſſus non fuerit quõ notuꝫ poteſt eſſe epõ ſcelus ab ipſo perpetratũ niſi accuſatore forte idoneo ꝑ teſtes idoneos approbãte. Unde ſi examinãte epiſcopo cãm preſbyteri vł diaconi niſi fuerit per teſtiũ approbationẽ preſbyter vł diaconus forte cõuictus nõ eſt ſcelus epõ legitime manifeſtum niſi ſua ſpõte ipm confiteatur: qḋ niſi fecerit interim nõ videmus ſuo debere preſbyterũ vel diaconuꝫ officio priuari: ſola ergo ſpontanea cõfeſſio ꝛ canonicus numerus vel qualitas teſtiũ (decernentibus epiſcopis: ꝛ accuſatore quod obiecerat cõprobante) clericũ priuat proprio gradu.

Queſtio.vj.

Quod[f] vero cõfeſſio cruciatibꝰ extorquẽda non ſit: Alexan. pa. teſtatur ſcribens oĩbus orthodoxis.

Miniſtrorum ꝯfeſſio nõ

de hoc clerico ſuſpicemur: vt.xi.qõ.iij.abſit. Alij dicunt ꝙ delegabit purgationem. Tertij dicunt ꝙ non peccat audiendo purgationem: quia auctoritate canonis facit.xxiij.queſtio.iiij.qui peccat.
d Penitẽtiam.q: penitentia nõ reſtituit aliquẽ dignitati ſed grẽ tantũ.vt.ĩ.de pe.di.vj. qui vult.niſi quandoqꝫ vt qñ crimen occultuꝫ eſt: vt.l.di. dño ſancto.ꝛ.c.quia tua.ſed per reſtõneꝫ in integrum vel diſpenſationem.
e Sed mirãduꝫ eſt. Ar.ꝙ non ſcdm conſcientiã iudicandum ſit✠: vt.iij.qõ.vij.iudicet.ꝛ per hoc decretũ intelligo illud.xxij.di.nulluſ. intelligo eni illud de ſcia iuris non facti: lꝫ als verbũ ſciendi large ſumatur vt.xxij.qõ.v. hoc videtur.

Queſtio.vj.

Quod vero. hec q. diuidit in duas pres: i quarũ prima di ꝙ confeſſio extorta nõ preiudicat.ſecũda ibi: a fidelitatis. Joã.de fa.
Caſus. hic intitulat ſexta.q.q̃ queritur an cõfeſſio ſit cruciatibus extorquenda? Et rñ.ꝙ viles teſtes pñt cruciari: vt.v.q.vj.preſbyteri.ꝛ.ij.q.j.in pmis.accuſator vero nõ eſt cruciandus a iudice niſi in crimine excepto ꝓpter inopiam ꝓbationum vel ne falſitatẽ dicat.C.ad.L.iul.le.maieſt.ſi qs.vbi quilibet accuſator ꝛ reus ꝛ teſtis torquetur: als a reo veritas nõ eſt cruciatibus eruenda vt.ĩ.e.c.j.niſi ſit preſumptio contra eum.vt.xxiiij.qõ.v.capi.j.de hoc ſatis no.in ſumma huius.q.

✠ Add. an ꝛ qñ ſcdm ꝯſciam iudicãdum legiſtas. l.illicitas §.i.ff.d o f.pſi.ꝛ i l.ij.ff.d f cano.in, j.de cõſti.

c Sacramẽto. hic conſueuit queri ſi epũs ſcit clericuꝫ infamatum eſſe reum: an debeat eius purgationẽ audire vel etiam cõpellere eum ad purgationẽ? Et videtur ꝙ ſic: q: generalr traditur in canone ꝙ clericus infamatus debeat ſe purgare.ij.q.v.per totũ. Item q: ſacerdos tenetur cõcedere euchariſtiã ei quem ſcit in mortali cõſtitutum: vt.ĩ.de cõſe.di.ij.non ꝓhibeat. Item cũ epiſcopus iure ſuo vtat ſi quid mali inde accidit nõ eſt ei imputãduꝫ: vt.xxiij.q.v.de occidẽdis. Itẽ non potes dicere ꝙ cum epũs cogat ad periuriũ ſed potius canõ cogit ipſuꝫ iurare: vt.xxxij.q.ij.quos deus. Sed ꝯ ille q recipit alterius iuramentũ ꝛ ſcit eũ falſuꝫ iuraturũ vincit homicidam: vt.xxij.qõ.v.ille. Itẽ qui permittit alium falſuꝫ iurare cum poſſit ꝓhibere peccat: vt.xxij.qõ.v.hoc videt.h. dixit ꝙ epũs ſecreto debet ei cõſulere: vt potius cõfiteatur publice crimen q̃ꝫ vt fiat periurus: ſed ſi ad hoc non poteſt eum inducere dicet populo: abſit vt quicq̃ꝫ ſiniſtre

Epũs an poſſit clericũ iſfamatum cogere ad purgationeꝫ.

f Quod vero. Ab aduerſario nunq̃ꝫ eſt extorquenda confeſſio cruciatibus: vt.ĩ.ea.ca.j.ꝛ.ij.ſed a iudice licite extorquetur cõfeſſio tormentis ꝛ queſtiõibus. Naꝫ a iudice qñqꝫ torquetur teſtis quãdoqꝫ reus qñqꝫ accuſator. Teſtis torquetur tã in ciuili q̃ꝫ i criminali: vt ſi eſt ſeruus vel vilis pſona: vel etiã ſi ſit liber ꝛ ſit crimino ſus ꝛ infamis vel obſcurus vel ignotus: tales eni non recipiũtur ad teſtimoniũ ſine queſtionibus lꝫ ſint clerici: vt.iiij.qõ.iij.ſi res.ꝛ.v.q.v.illi qui.ꝛ.q.vj. preſbyteri.ꝛ.ij.q.j.in primis.ꝛ in auẽ.de teſti.§.nos igitur.ꝛ §.licet.col.vij.ꝛ.C.de fal.ſi quis decurio. Torquet etiam libera perſona lꝫ non ſit vilis: dum tamẽ vacillet in teſtimonio: vt.ff.de queſtiõibus.ex libero.extra de pe.ſuper his. Itẽ reus qñqꝫ torquetur lꝫ raro: ſcꝫ cum eſt ſuſpectus ꝛ nõ poteſt als res probari maxime ſi eſt vilis perſona: ꝛ hoc in ciuili cauſa: vt.xiiij.q.vj.ſi res aliena.ſimiliter in criminali torquet: vt.xxiij.q.v.c.j. Actor vero in ciuili cauſa nunq̃ꝫ torquetur: ſed accuſator in criminali cauſa qñqꝫ torquetur: vt in crimine leſe maieſtatis cũ criminaliter non põt probari: vt.C.ad.L.iul.ma.ſi qs.

Torquere põt iudex alia perſona.

fit extorta: ſed ſpontanea.

Si quis a ſacerdotibus ⁊ auctoribus eccleſie quedam ſcripture quoquo modo per metū[a] aut fraudē aut per vim extorte fuerint: vel (vt ſe liberare poſſint) quocūq; ab eis cōſcripte aut roborate fuerit ingenio ad nullum eis preiudiciū[b] vel nocumentū valere cēſemus: neq; vllā eos infamiā vel calumniā aut a ſuis ſequeſtrationē bonis vnq; deo auctore ⁊ ſanctis ap̄lis eorūq; ſucceſſoribus ſuſtinere pmittimus: confeſſio eni in talibus nō compulſa ſed ſpontanea fieri debet: oīs enim cōfeſſio que fit ex neceſſitate fides nō eſt: cōfeſſio ergo in talibus nō debet extorqueri ſed ſpōte pfiteri. Peſſimuz enim eſt de ſuſpitiōe aut extorta cōfeſſione quēq; iudicare: cū magis ſit inſpector cordis dominus q; operis. Nō poteſt aūt humano condēnari examine: quez dñs ſuo reſeruat iudicio. Si oīa nāq; in hoc ſeculo vindicata eſſent locū diuina iudicia non haberent.

¶ Itē eſt hoc etiā perlatuz ad ſanctā ſedē: quod pudeo dicere: ⁊ non tm̄ ſacerdotali: ſed etiā omni xp̄iano nomini eſt inimicū: id eſt q nōnulli ep̄os vl' ſacerdotes aut metu cōpellunt aut vi extorquent aut fraude decipiūt aliquas pfeſſionis ſue in alterā partē q; debeāt lr̄as[c] ſcribere: aut pro ſuaꝝ non requiſitōe[d] cauſarū aut (qḋ deterius ē) alieni erroris[e] ſecte ſcripturas facere ⁊ pprijs manibus roborare ⁊ corā populis recitare atq; cōfiteri: alios dicūt carceribus ⁊ ergaſtulis retrudi: vt ſaltē his territi inſidijs domini ſacerdotes ſuis faueāt voluptatibus. Itē: pfeſſio vero in talibus nō cōpulſa ſed ſpōtanea fieri dz: ipſo teſtāte qui ait: Ex corde pcedūt homicidia adulteria ⁊c. q̄ ſunt ad hec pertinētia. ¶ Nec tantum attēdenda ſunt q̄ fiant[f] quātum quo aīo fiāt: amplius eni reſpicit deus ad cogitationes ⁊ ſpōtaneas voluntates q; ad actus q p ſimplicitatē aut neceſſitatem fiunt. Itē nicolaus papa ep̄is gallie.

¶ Apoſtolica auctoritas penitus illicita in irritum deducit iuramenta.

Auctoritatē venerabiliū predeceſſoꝝ noſtroꝝ ſecuti ⁊ noiatim beatiſſimi pape ⁊ martyris alexādri quinti a beato petro: ab oibus iuramentis ⁊ cuiuſcūq; modi obligatiōibus quib' illi ſeſe coacti violētia impioꝝ obligauerāt abſoluimus[g]: ⁊ ne illa ſeruētur vetuimus tam archiep̄m treuerēſez q; ei' p̄po

ſol enim qualiſcūq; dignitate ſit preditus nullo priuilegio ſe poteſt tueri ſiue ſit accuſator ſiue reus vel teſtis: vt.vj.q.j.§.porro.⁊.l.di.nullus omnino. Jo.

Si quis a ſacerdotibus. ¶ Caſus. Significatuz fuit alexandro pape q quidā capiebant ep̄os vel ſacerdotes vel auctores eccleſiarū: vel ab eis p metū vel fraudē aut per vim cōfeſſiones extorquebāt in ſcriptis: vt ſic ſuis bonis eos ſpoliarēt: vel vt ſuas cauſas non repeterent: vel vt ſe de ſecta coꝝ eſſe confiterētur: ⁊ hoc corā populis eos cōfiteri faciebāt: quare ſtatuit papa alexāder: vt pp hoc nullā infamiam vel calūniaz vel p̄iudiciū aliqḋ patiantur: qꝛ deus reſpicit potius ad cogitationes ⁊ volūtates hominū q; ad act' qui per ſimplicitatez vel neceſſitatē fiunt: naz in talibus nō extorta ſed ſpōtanea confeſſio eſt exigēda. Fides non eſt.i.nō facit fidem.

a ¶ Per metū. dūmodo talis ſit met' qui cadit in cōſtātez virum: vt extra qḋ me.cau.ad audientiā. Si queris q̄lis metus debeat cadere in conſtātem virū? Dico q q ptinet metum mortis vel cruciatū corporis: vt extra eo.ti.cū dilect'. coactio aūt verboꝝ nō ſufficit etiā ſi rex ſit qui minet̄: vt extra q cle.vel vo.inſinuāte.C.de traſac.interpoſitas.ibi meli' dꝫ lꝫ ſit ar.p̄.xxxj.q.ij.lothari'.⁊.ſ.diſt.vij.fuerūt.ff.de acqr.her.l.vj.§.vl.vbi dꝫ q non ſit heres q propter metū verboꝝ adijt hereditatez. Et no.q canon h̄ tria equiparat vim metū ⁊ fraudem: vt.iij.qō.j.reintegranda. metus tamē pro reuerentia a lege accipit̄: ⁊ hec excuſat.ff.qua.re.actio non datur.l.j.§.que onerande.

b ¶ Preiudiciū. Bene fit preiudiciū ei q̄tum ad hoc q ille cui per metū traditur res dñs fit rei: ſed q̄tum ad hoc nō fit ei preiudiciuz quin detur ei actio qḋ me.cau.ad repetendū ſi tradidit vel exceptio ſi nō tradidit: vt.ff.e.metū.§.ſed q pretor.⁊.§.ex hoc edicto. ſi tn̄ primo coactus promiſit ⁊ poſtea ſpontanee tradidit non excuſat coactio: vt.C.quod metus cauſa.l.ij.⁊ extra qui cle.vel vo.inſinuante.ibi patientia temporis ⁊c.⁊ eſt ſimile extra de eo qui duxit in matri. ſignificauit.

c ¶ Litteras. in quibus fatentur aliqua ſe debere.

d ¶ Requiſitione.i.confiteantur q abſoluerūt aliquos a debito in quo illi tenebantur.

e ¶ Erroris.i.q pfitentur ſe tenere aliquā hereſim. Sed nōne peccat mortaliter ille q cōfitet̄ hoc? R̄n. ſic: nec excuſat euꝫ aliqua coactio: qꝛ tal' coactio nō eſt abſoluta: ⁊ coactio pditional' neminez excuſat: vt.l.di.preſbyteros.⁊ de pſe.di.iiij.eos. Potiꝰ eniꝫ dꝫ qs pati mortem q; malo pſentire: vt xxxij.q.v.ita ne.⁊ occiſores corporis nō ſunt p̄ iuſtitiam timēdi: vt.xj.q.iij.nō ſolū.⁊.c.nolite.xxxj.qō.ij.lothari'. Sol. hic nō excuſant̄ tales a toto ſed a tanto: metus enim vel coactio pditionalis nō excuſat peccatuꝫ: ſed attenuat: vt extra qḋ me.cā.ſacris. Et no.hic q pira ea q̄ publice facta ſunt admittit̄ pbatio in p̄rium. ſic.xxxj.q.ij.lotharius.extra qḋ me.cau.platum. qḋ eſt cōtra regulaꝫ generalem. viij.q.j.lꝫ.

f ¶ Que fiant. Potius reſpicienda eſt cauſa facti q; ipſum factum: vt.xxiij.qō.viij.occidit.de peni.di.j.aut facta.

Auctoritatem. ¶ Caſus. Archiep̄s treuerenſis ⁊ p̄poſit' eius ⁊ multi alij clici capti fuerunt a quibuſdam p̄donibus: ⁊ coacti fuerūt ab eis ſic obligare ſe iuramēto ⁊ alijs obligationibus: occaſiōe quarū obligationū res eccleſiaſticas perdiderūt: quare nicolaus ſcribens epiſcopis gallie abſoluit eos ab omni vinculo iuramēti ⁊ obligationis: ⁊ dicit q ꝓpter huiuſmodi iuramentū vel obligationes nullam infamiā vel calūniam aut ſuoꝝ bonorum amiſſionē illos habere permitteret: ſed precepit prefato archiepiſcopo ⁊ defenſoribus treuereñ. eccleſie vt ſpirituali ⁊ materiali gladio tādiu malignos illos perſequantur donec ablata reddantur.

g ¶ Abſoluimus. hic cōſueuit dubitari circa duo. ſ. an iuramētum per vim extortū obliget. Itez an papa poſſit diſpenſare in illicito iuramēto? Et q nō obliget tale iuramētum vi hic: qꝛ dꝫ h̄ q non dꝫ eſſe vinculū iniqui-

Coactio e duplex.

Mar.vij.c

Iuramentū per vim extortum vtruz obligat.

...det' ca-...ens in ...nſtātez ...rū qua-...s. eſt.

latis:vt.xxij.qō.iiij.Inter.ꝛ extra de iureiu.verū.ꝛ extra de reſti.ſpo.ſollicite.ꝛ extra qō me.cau.perlatū.Itē q2 incōueniens eſſet q maleſactor ex ip̄obitate ſua conſequeret actionē:vt.ff.de fur.itaq3 fullo. Preterea ſi maleſactor petit rē poteſt ſe reus tueri exceptiōe qō me.cau.cuz illa exceptio p iuramentum nō ſit ſublata. Preterea nō obſtante tali iuramēto poteſt petere rē ſi eā tradidit cū illud non iurauerit:vt extra d̄ iureiu.debitores.ꝛ extra qō met⁹cauſa.ad audientiaz.ergo cum pōt rem petere multofortius poteſt ſe tueri exceptione: q2 cui dam⁹ actiōez multofortius exceptionē.ff.de ſupfi.l.j.extra de iureiurā.quēadmodū.Et cō̄ ꝓbat q obliget:q2 lz fuerit coactus tamē voluit:q2 coacta volūtas eſt voluntas vt.s̄.ea.q.j.merito. Itez q2 nō vergit in īteritū ſalutis eterne:eſt ergo obſeruādum:vt extra de iureiu.ſi vero.nec prodeſt q cōpulſus fuit xxij.q.v.qui cōpulſus.ꝛ.c.ſi qs coactus. Solu.quidā dicūt q ſi talis fuit metus q cadit in ꝯſtantē virū q iuramentū ob talē metum factū non obligat.ꝛ ſm̄ eos exponit̄ hic hoc verbū abſoluimus.i.abſolutos oſtēdimus. Alij dicūt q qualiſcūq3 ſit metus tenet̄ ſeruare iuramētum factū de rebus ꝓprijs:ſed nullū iuramentū aſtringit ip̄m ꝑ rebus eccleſie nō repetendis:q2 iſtud eſt illicitum.ꝛ hoc magis ꝓbabile videt̄ ex quo licitū eſt quod iurat:ꝛ pōt adimplere:vt.xxij.q.iiij.ſi aliqd. Qui priorez opinionē ſuſtinent diſtinguunt inter ꝓmiſſoria iuramēta ꝛ aſſertoria. In ꝓmiſſorijs iuramētis excuſat metus in aſſertorijs non:quia potius debet quis oīa mala pati q̄3 falſum aſſerere:vt.xxij.q.v.ita ne. Dicas q omne iuramentū obligat. Si tu obijcis mihi q iſte habet exceptionē q me.cau.hoc bn̄ ꝯcedo:non pōt tn̄ vti ea rōne iuramēti:ſi tn̄ fuerit vſus ea bene dico q repellit agētem ꝛ obtinebit in iudicio nō obſtante iuramēto:peccat tamē vtendo ea. Si ergo qs iurauit rē ſuā per metuz alij dare petat a iudice vt cogat illū non recipe:vel q abſoluat ip̄m a iuramēto:vt extra de iureiur.ex adminiſtratiōis.ſed ſi ad hoc induci nō pōt ſoluat ꝛ poſtea repetat: ſi aūt iurauit ſe nō repetere tunc denūciet eccleſie factū illius:ſi aūt iurauit q nō denūciet illud iuramentū non eſt ſeruandū:vt extra eo.quēadmodū.in fi.q2 ex p̄cepto ad hoc tenet̄.ij.q.i.ſi peccauerit. Jo. Tu breuiter dicas q iuramentū ſup re illicita ipſo iure nō obligat ſiue qs faciat ſpōte ſiue coactus:vt ſi iuraui hoīem innocētez interficere.ꝛ hoc ꝓbatur.xxij.qō.iiij.in malis.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c.q dauid. Juramentū tn̄ ſuper re licita metu extortū ipſo iure obligat ſed dat̄ exceptio vel actio q metus cā ad reſcindēdū.vt.ff.q me.cau.per totū.ꝛ.C.eo.ti.l.j.ꝛ.ij. niſi in caſu:vt ff.e.l.ſi mulier.§.ſi dos. Itē in matrimonio. extra de ſpō.cū locum. Itē in voto.extra q me.cau.perlatum. B. Utrū autem in iuramēto papa poſſit diſpēſare querit̄ hoc.c.videt̄ dicere q ſic p predictas decretales:vt extra de do.ꝛ do.redē.magne.imo in omni iuramēto eſt excepta auctoritas maioris:vt extra de iureiu.venientes.ꝛ extra de reſcrip.ꝯſtitutus. Itē impator diſpēſat i eo.ff.ad muni.impatores. Item videt̄ q nō:q2 iuramētum eſt de iure naturali:vt.xxij.q.iiij.ſi ad peccatū.ſed in talibus papa nō poteſt diſpēſare:vt.xxv.q.j.ſunt quidā. Itē ar.ad hoc extra de ſta.mo.cuz ad monaſteriuz.h. dicit q in nullo iuramēto licito poteſt papa diſpēſare: niſi ad hoc ſolū q nō habeatur infamis qui tranſgredit̄ illud:ꝛ hos nō abſoluit ſed abſolutos denūciat: qm̄ iurauerūt de rebus eccleſie nō repetendis vt dicit. Tu dicas q in voluntarijs iuramētis nō diſpenſat ſed in coactis bene:ſi tamen abſoluit aliquez tenet abſolutio. Dico enim q contra ius naturale poteſt diſpenſare dum tamē non contra euāgeliuz vel contra articulos fidei:tamē contra ap̄lm diſpenſat.xxxiiij.di.lector.lxxxij.di.preſbyter. Joan.

Papa an poſſit in iuramēto diſpenſare

Eſaie. lviij.b.

ſtituni: ꝛ oēs qui tunc tēporis capti ſe illis quoquo modo obligauerūt:neq3 vllam eos ꝓinde infamiā vel calūniā aut a ſuis bonis ſeq̄ſtrationem vnq̄3 auctore deo ꝛ ſanctis ap̄lis ꝛ noſtris p̄deceſſoribus ſuſtinere ꝑmittimus: ſicut per ꝓphetā dominus dicit: Diſſolue colligatiōes impietatis ꝛc. Quin etiā p̄fato fratri noſtro filijſq3 treuerēn.eccleſie illiuſq3 defenſorib⁹ hec in mādatis damus:vt ſpūali ſimul ꝛ materiali[a] gladio tādiu malignos illos eorūq3 fautores inſequātur:quouſq3 cū integritate poſſeſſiōes vel quecūq3 res eccl'iaſtice hoc facto vel quocūq3 pacto diſtracte ſeu direpte ſunt reuocentur.

A fidelitatis etiam iuramēto romanus pontifex nōnullos abſoluit cum aliquos a ſua dignitate deponit. Unde Gelaſius papa Anaſtaſio imperatori.

Pontificalis auctoritas a iuramento fidelitatis nōnullos abſoluit.

Alius[b] itē roman⁹ pontifex zacharias.ſ.regē francoꝝ nō tam ꝓ ſuis iniqtatibus q̄3 pro eo q tāte poteſtati erat inutilis[c] a regno depoſuit:ꝛ pipinū Karoli imperatoris patrē in eius locum ſubſtituit: oēſq3 frācigenas a iuramēto[e] fidelitatis abſoluit:qō etiā ex auctoritate frequēti agit ſancta eccleſia

Papa contra ap̄lm diſpenſat.

a Materiali. Ar.q iudex eccleſiaſticus bn̄ pōt indicere bellū ꝛ in bello inſequi hoſtes:vt.xxiij.qō.viij.igitur.ꝛ.c.hortatu.ꝛ.c.vt pridē.ꝛ.lxiij.di.hadrianus. Item ar.q iudex eccleſiaſticus poteſt precipere iudici ſeculari vt puniat maleficos:vt.xxiij.qō.iiij.ſi quos.ꝛ.q.v.relegentes.ꝛ queſtio.viij.vt pridē. Ar.contra.xxiij.q.vlt.his a quib⁹.

Bellū poteſt indici a iudice eccleſiaſtico.

A fidelitatis ꝛc. hec eſt ſecūda pars.q.in qua ꝓbat q laicus incorrigibilis per eccleſiam poſſit deponi a ſua dignitate:ꝛ hoc probat per tria.c. Joan.de fa.

Cauſa. Supra in duobus proxi.c.abſoluit papa ab obligationibus ꝛ iuramētis coactis: nunc vero vult oſtendere Gra.q idem poſſit facere de iuramēto fidelitatis cum aliquos a ſuis dignitatibus deponit.

Alius. Caſus. Gelaſius papa ſcribēs contra anaſtaſium imperatorē dicit q poteſt eū deponere propter maliciā ſuam:ꝛ hoc probat exemplo çacharie pape: qui regem frācorum depoſuit:non tātum ꝓpter ſua delicta quātum pro eo q inutilis erat:ꝛ loco eius pipinum patrē karoli poſuit:ꝛ omnes frācigenas a fidelitate eius abſoluit milites a vinculo iuramēti in depoſitionibus epiſcoporum. Alij habēt verba iſta vlti.pro.§.gratiani:qui ſic incipit quod ex frequenti.

b Ali⁹.q2 de alio papa p̄ceſſerat ſm̄o qui idez fecerat.

c Inutilis. Nō intelligas inutilis.i.inſufficiēs:tunc enim debuiſſet ei dari coadiutor:vt.vij.q.j.q̄3uis.ꝛ.c.petiſti.ſed diſſolutus erat cū mulieribus ꝛ effeminatus.

d Depoſuit.ergo papa deponit impatorem:vt.xcvj.di.duo.ꝛ.c.ſi impator.ꝛ.naz ꝛ trāſferre pōt imperiū:vt extra de ele.venerabilē.ar.ꝯ.xciij.di.legim⁹.in fi.ꝛ.xcvj.di.cū ad ver.Sol.di depoſuiſſe qui deponētibus conſentit.

e Juramento.ſupple ratiōe dignitatis preſtito: non ratione perſone. Joan.

Ad idem tenuiſſe b. i.l.nō ambigit̄.ff.legi. non addi.c. papa.xl. diſtin.

Nos ſanctoꝝ. ¶ Caſus. Quidam ſacro fidelitatis quibuſdam excõicatis erant aſtricti: qrebatur vtruꝫ ipe excõicationis deberent eis ſeruire? Et rñ. q̄ non niſi ſatiſfaciãt prius ⁊ abſoluant̃ ab excõicatiõe aut ſacro. a. ſacro fidelitatis: ⁊ etiam ſine ſacro faciũt quidã fidelitatem alijs: ⁊ ideo hec diuerſificare potes. a ¶ Fidelitate. xj. q. iij. qm̃ multos. cõtra ſed ibi eſt ſolutum. Itẽ ꝯ arg. xi. q. iij. iulian⁹ ſꝫ ibi ẽ ſolutũ. b ¶ Cõſtricti ſunt. Sed qd dices ſi iurasti me ſoluturũ alicui pecuniaꝫ vel ſub pena ꝓmiſi: ⁊ ille excõicatur: nunqd teneor ei ſoluere? Uĩ q̄ nõ: q2 qualitercũq3 poſſumus debemus vetare malos vt ceſſent a malo: vt xxiij. q. vi. iam vero. ⁊ vtili⁹ eſurienti ⁊c̃. vt. v. q. v. non ois. ⁊ excõicatis in nullo caſu cõicabimus niſi in his que ſpectãt ad correctionẽ eoꝝ: vt. xj. q. iij. cũ excõicato. Item q2 intelligo2 iuraſſe ſub hac conditione ſi res in eodeꝫ ſtatu ꝑmanet: vt. xxij. q. ij. ne qs. in ſi ff. de ſolu. cum qs. Iteꝫ vbi nulla eſt petitio ibi nulla ẽ mora: vt ff. de ꝟ oblig. ſi pupillus. Iteꝫ quia male meriti publica egeſtate laborare debent: vt ff. de poſi. bona fides. De hoc autẽ nõ eſt dubiuꝫ quin debituꝫ poſſit peti ab excõicato: vt extra de ſen. excõ. ſi ꝟo. Solu. pecunia illa non redatur ei ſed deponat̃ in edem ſacram. Uerius credo q̄ lꝫ ille nõ habeat ius petẽdi tñ dꝫ ei ſolui. ſic ex̃ de iureiu. debitores. ⁊ ꝓbat̃ hoc ex̃ de ſen. excõ. ſi ꝟe. Uñ lꝫ excõicatio tollat obligationẽ quo ad fidelitatẽ nõ tñ quo ad alios ꝯtctus vt videt̃. Jo. Probabiliter dici põt q̄ excõicato nõ ſit ſoluendũ cũ nemo debeat pticipare cũ eo: vt. xj. q. iij. cũ excõicato. niſi in caſib⁹: vt. s. xj. q. iij. qm̃ multos. nec ob. illa de re. ſi ꝟe. q2 illud factũ fuit de neceſſitate. B.

[ex]cõicato [d]ebeat [ve]l ſolu[ere].

cum milites abſoluit a vinculo iuramenti: qd̃ factũ eſt de his epis qui apoſtolica auctoritate a põtificali gradu depo nunt̃. Itẽ Greg vij romane ſynodo preſidens dixit.

¶ Excõicatis vinculo fidelitatis nõ tenemur obnoxij.

Nos ſcõꝝ ꝑdeceſſoꝝ nr̃oꝝ ſtatuta tenentes eos qui excõicatis fidelitate[a] aut ſacro cõſtricti[b] ſunt apoſtolica auctoritate a iuramẽto abſoluimus: ⁊ ne ſibi fidelitatẽ obſeruent oĩbus modis ꝓhibemus quouſq3 ipſi ad ſatiſfactionem veniant. Itẽ vrban⁹. ij. epo vapiceñ.

¶ Quõq3 reconciliẽt̃ fidelitatẽ excõicatis null⁹ ſeruare cogit̃.

Iuratos milites hugoni comiti ne ipſi q̄ꝫdiu excõicat⁹ eſt ſeruiant ꝓhibeto: qui ſi ſacra pretenderint moneant̃ oportere deo magis ſeruire q̄ꝫ hominibus: fidelitatem enim quã xp̃iano principi iurarũt deo eiuſq3 ſanctis aduerſanti ⁊ coꝝ precepta calcãti nulla cohibent̃ auctoritate ꝑſoluere. ¶ Qõ. vij.

Abſq3[c] ſynodali ꝟo audiẽtia ſacerdotem damnari i hiſpalenſi cõcilio (cui iſidorus interfuit) ſic ꝓhibetur. ¶ Sine cõcilij examinatione presbyter vel diaconus non deijciatur.

Iuratos milites. ¶ Caſus. hugo comes excõicatus erat: ꝓpter qd̃ ſcribit vrbanus ſecundus cuidam epo vt ꝓhibeat ne milites ratione fidelitatis ſeruiãt ipſi comiti q̄ꝫdiu fuerit excõicatus: q2 magis oportet deo ſeruire q̄ꝫ comiti eccleſie aduerſanti. Queſtio. vij.

Abſq3 ſynodali. ¶ Hec. q. diuidit̃ in duas ptes: in quaꝝ ꝑma probat per quinq3. c. q̄ ſolus eps nõ poteſt deponere preſbyterũ. ſecunda ibi ſolus. Jo. de ſã.
¶ Caſus. hic intitulat̃. vij. q. vbi q̃rit̃ an eps ſacerdoteꝫ ꝯdẽnare valeat abſq3 ſynodali audiẽtia: Et rñ. q̄ ſol⁹ eps pſbyꝛꝫ ſuſpendere põt: vt. ĩ. e. q. viij. hi q. ⁊ in cã ciuili iter ſuos clicos cognoſcere: vt. s. x q. iij. q2. deponere vero nõ põt pſbyterũ niſi cũ ſex epis diaconẽ cũ trib⁹: reliq̃s vero clicos ſolus deponere põt: vt. ĩ. ea. q. felix. ⁊ c. ſi aũt. epꝫ ꝟo ſolus papa deponere põt. s. iij. q. vj. dudũ. De hoc notatur in ſumma huius queſtionis. c ¶ Abſq3. Si agat̃ ꝯ clicuꝫ de crĩe criat̃r neceſſaria eſt peniten tia epoꝝ ſꝫ q̄ tradit̃ ĩ. e. ſi qs. ⁊. c. felix. diſtinguit̃ tñ q2 ſi agat̃ de crĩe ad depoſitionẽ ordis tũc hꝫ locũ. c. felix. ⁊. c. ſi qs. ſi autẽ ad depoſitionẽ bñficij tũc ſolus eps põt cognoſcere cũ clericis ſuis: vt. xviij. qõ. ij. ſi qs abbas. ⁊. xvj. q. vij. ĩuentũ. ⁊ ex̃ de iudi. at ſi clici. ⁊. xi. q. iij. ſi qs eps dãnat⁹ ⁊ ex̃ de coha. cle. ⁊ mu. c. ſic. ⁊ c. de ſacerdotib⁹. Itẽ ſi agat̃ de crĩe in moduꝫ exceptiõis ſol⁹ põt cognoſcere. ex̃ de accuſa. ſup his. lꝫ ſit ar. ꝯ. xxiij. di. illd̃. Tñ quecũq3 mõ agat̃ de crĩe ſemp accuſator punit̃ vt calũniator: vt ex̃ de accu. ſup his ⁊. c. cum dilect⁹. Jo.

Clico crimincſo qs pniam imponit.

Sextra actione compperimus flagitanũ cordubenſis eccleſie pſbyterum iniuſte olim a pontifice ſuo deiectum ⁊ ĩnocentem exilio condẽnatum: quem rurſus ordini ſuo reſtitutum eſſe cõperimus: id denuo aduerſus preſumptionem veſtraꝫ decreuimus vt iuxta ſanctorum patrũ ſynodalẽ ſniam nullus veſtrũ ſine ꝯcilij[d] examine quẽlibet preſbyterum vel diaconũ deijcienduꝫ putet: nam multi ſunt q idiſcuſſos ꝑtãte tyrãnica nõ auctoritate canonica dãnant: ⁊ ſicut nõnullos in gr̃a fauoris ſublimant ita quoſdã odio inuidiaq3 humiliãt ⁊ leui opinionis aura condẽnant: quoꝝ crimen nõ approbant. Eps enim ſacerdot. b⁹ ac miſtris ſolus[e] honorẽ dare põt ſol⁹ auferre nõ poteſt. Si eniꝫ q in hoc ſeculo a dñis ſuis honorẽ libertatis adepti ſunt in ſeruitutis nexuꝫ nõ reuoluũtur niſi publice apud ꝑtores ac ꝑſides tribunali foro fuerint accuſati: quãto magis hi qui diuinis altaribus conſecrati honore eccleſiaſtico decorantur: qui ꝑfecto nec vno dãnante nec vno iudicãte poterunt honoris ſui ꝑuilegio exui: ſed ꝑſente ſynodali iudicio quod canõ omnino de illis preceperit oportet diffiniri. Item Grego. ioanni epiſcopo panormitano.

Sextra actione. ¶ Caſus. Flagitan⁹ corduben. ecclie pſbyter iniuſte a ſuo epo depoſit⁹ ⁊ exiliũ ẽ ꝯdẽnatus: tandẽ ab eodẽ epo vel ſynodo fuit reſtitut⁹. Propt̃ quã pſũptionẽ remouẽdã ſtatuit hiſpalẽ. ꝯciliũ vt abſq3 ſynodali pñtia null⁹ eps pſbyteꝝ depõat vel diaconũ: ⁊ hoc ꝓbat ad iſtar libertoꝝ: qui lꝫ fiãt igrati nõ tñ auctẽ dñoꝝ ſꝫ tribunali foro apd̃ iudicẽ accuſati ⁊ cõuicti in ſeruitutẽ reuocant̃. Caſum ſequẽtis. c. iuenies lxxxvj. di. ſi qd ꝟo. d ¶ Cõcilij. ergo tres epi faciũt cõciliũ: q2 tres epi examinant cãm diaconi. vt. ĩ. e. ſi quis. e ¶ Solus. Incorporalia eniꝫ facilius cõſtruunt̃ q̄ꝫ deſtruunt̃. ex̃ de traſla. inter. hec eſt vna rõ quare in ꝓmo.

Ordiatio clericoꝝ ꝯcili⁹ fit q̄ꝫ depoſitio.

tione clericoꝝ non requirunt plures ep̄i ſed in remotione ſic. Item q: ſepius oꝛdinant clerici q̄ꝫ deponūtur: vnde graue eſſet totiens vocare tot ep̄os. Item q: depoſitio frequēter fit cā odij ſed oꝛdinatio cā electionis: ſol⁹ aūt confert dignitates ſi hoc hꝫ ex conſuetudine: vt extra de his que fiunt a p̄ela. ca noſcitur. excludit clericos: ſed alios ep̄os. Sequens. c. planum eſt.

E Piſcopus. h ¶ Suoꝛum. ſufficit tamē maioꝛ pars ſi abſentes prebeant aſſenſum: vt. lxiiij. di. c. j. ⁊. ij. Sed nūquid ⁊ iſti clerici ſunt iudices iſtius? Non videtur cum quilibet eoꝛum ſit foꝛte minoꝛ eo. Quidā dicunt q̄ ipſum cōcilium ſiue capitulum hꝫ iuriſditionem oꝛdinariā: nullus tamē per ſe eſt iudex. Alij dicunt q̄ ſunt aſſeſſoꝛes ep̄i: ⁊ ſnīa ſine talibus aſſeſſoꝛibus lata nulla eſt: ſicut ſententia nulla eſt que fertur cōtra fiſcum abſente aduocato fiſci: vt. ff. de iure fiſci. ſi fiſcus. ſicut videtur dicere lex: vt ſnīa que fert officio iudicis ipſo abſente q̄ nulla ſit: vt. C. de ſen. ⁊ inter. om. iudi. cum ſententiam. Quod tñ clerici ſint iudices eſt ar. vj. q. iij. ſcitote.

Ep̄us q̄ poſſit ſolus delinquentem condēnare.

¶ Cās clericoꝝ ep̄s nō niſi cū ſenioꝛib⁹ eccleſie audiat.

S I quid de quocunqꝫ clerico ad aures tuas puenerit qd̄ te iuſte poſſit offendere facile nō credas: ne te ad vindictā res accendat īcognita: ſed p̄ſentibus eccl'ie tue ſenioꝛib⁹ diligēter eſt pſcrutanda veritas: ⁊ tūc (ſi q̄litas rei popoſcerit) canonica diſtrictio culpā feriat delinquētis. Itē ex ↄci. agathē. j.

¶ A quo: ep̄is p̄ſbyteri vl' diaconi ſunt audiendi.

S I quis tumidus vel cōtumelioſus extiterit in maioꝛē natu[a] vel aliquā cauſam habuerit a trib⁹ vicinis ep̄is ſi diaconus eſt qui arguit: ſi p̄ſbyter a ſex: ſi ep̄s a duodecim ſacerdotib⁹ audiat. Vniuerſi ep̄i dixerūt: cōtundi dꝫ cōtumacia ⁊ ſupbia in oīb⁹ frangi. Cauſe vero ꝑ perſonis[b] ab his[c] ſtatuto numero audiantur. Item ex ↄcilio carthagi. ij. ¶ De eodem.

F Elix ep̄s ſeleucitanus dixit: Etiam hec additio ſm̄ ſtatuta veterū cōciliorum vt ſi quis ep̄s (qd̄ nō optamus fieri) in reatū aliquē īcurrerit: ⁊ ſi fuerit ei nimia neceſſitas nō poſſe plurimos cōgregare ep̄os: ne in crimine maneat a. xij. ep̄is audiat ⁊ a ſex preſbyter ⁊ a trib⁹ diaconus cum ꝓpꝛio[d] ſuo ep̄o. Itē ex ↄcil. carthagiñ. iiij. ¶ De eodem.

S I aūt[e] p̄ſbri vel diaconi accuſati fuerit adiūcto ſibi ex vicinis locis ꝓpꝛi⁹ ep̄s legitimo numero collegarū quos ab eodē accuſati petierint: ideſt vna ſecum in p̄ſbri noīe ſex in diaconi tres q ipſoꝛū cās diſcutiāt: eadem in dieꝝ dilatione ⁊ a cōione[f] remotionū ⁊ diſcuſſione cauſarū inter accuſatoꝛes ⁊ eos q accuſant forma ſeruata: reliquoꝝ vō clicoꝝ cās etiā ſolus[g] ep̄us loci agnoſcat ⁊ finiat. ¶ Solus aūt ad excluſionem alioꝝ ep̄oꝝ nō ſuoꝝ clericoꝝ dꝫ: ſine quoꝝ p̄ntia eius ſententia erit irrita. Vñ in cartha. ↄcil. iiij. legit.

¶ Abſqꝫ clericorum p̄ſentia nullius cām ep̄s audiat.

E Piſcopus nulli⁹ cām audiat abſqꝫ preſentia ſuoꝝ[h] clericoꝝ alioqn irrita erit ſnīa ep̄i: niſi preſentia clericorum firmetur. Item ex concilio hiſpaleñ. ij.

¶ Niſi i ſynodo canōice vocati ſacerdotes dānari nō p̄nt.

E Piſcopus ſacerdotibus ac miniſtris ſol⁹ honoꝛē dare pōt ſꝫ ſolus auferre nō pōt. Si enim hi qui in hoc ſeculo a dn̄is ſuis honorē libertatis adepti ſunt: in ſeruitutis iugū nō reuocant niſi publice apud p̄toꝛes ac p̄ſides tribunali foꝛo fuerit accuſati: quāto magis hi qui diuinis altarib⁹ cōſecrati honoꝛe eccleſiaſtico decoꝛantur ꝑfecto q nec ab vno dānari nec vno iudicante poterunt honoꝛis ſui priuilegio exui: ſed preſente ſynodali iudicio quid canon de illis precepit opoꝛtet diffiniri.

¶ Queſtio viij.

E vlti-

S Iqs tumidus. ¶ Caſus. Dicit in hoc. c. q̄ in cā criali vbi agit ad depoſitionē diaconi debēt tres ep̄i intereſſe: in cā p̄ſbri ſex in cā vero ep̄i duodecim: q cauſam debent diligenter examinare.

a ¶ Natu. quantuꝫ ad oꝛdines.

b ¶ Pro perſonis. i. ꝓut pſone ſūt ↄſtitute in ſacris oꝛdib⁹.

c ¶ Ab his. id eſt ab epiſcopis.

F Elix. ¶ Caſus. In hoc. di. q̄ cā criminalis ep̄i a. xij. ep̄is audiri dꝫ: cauſa p̄ſbyteri a ſex. cauſa vero diaconi a trib⁹ cum pꝛopꝛio ep̄o.

d ¶ Cum ꝓpꝛio. i. preter ꝓpꝛium ep̄m ij. q. v. preſbyter.

S I aūt. ¶ Caſus. Dicit in hoc. c. q̄ ſi p̄ſbyter accuſat ſex ep̄i debent intereē ſi diaconus tres: ceteroꝛum vero clicoꝝ cās criminales ſol⁹ ep̄s poteſt tractare.

e ¶ Si aūt. hoc. c. ē ps illi⁹. iiij. q. v. qſqs

f ¶ A cōione. i. eedē dilationes dant accuſatoꝛi q̄ ⁊ reo: ⁊ eq̄ excōicabitur accuſatoꝛ ſi non venerit ſicut reus: vt. iiij. queſtio. v. quiſquis.

g ¶ Solus. id eſt ſine alijs ep̄is non tñ ſine clericis ſuis: vt ĩ. eo. c. proxi. Joan.

¶ Solus hec eſt ſecūda pars. q. in qua dicit q̄ cauſas alioꝝ clericoꝝ a ſacerdote ⁊ diacono in canone ſuo pōt ep̄s diffinire. ſupple excepto ſbdiacono: qui hodie cū diacono pari paſſu ambulat. ex̄ de ſer. non oꝛdi. miramur. Joan. de fa.

¶ Caſus. Dictuꝫ eſt q̄ ſolus ep̄s poteſt tractare cās criminales clericoꝝ: ſed ne aliquis putaret q̄ alij clici nō deberent intereſſe: ideo dicit Gra. q̄ hec dictio ſolus non

E Piſcopus. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. q̄ epiſcop⁹ ſolus dare honoꝛem poteſt quem ſolus auferre nō poteſt. Si enim libert⁹ in ſeruitutem reuocari non poteſt: niſi apud iudices legitime fuerit cōuictus: quāto magis diuinis altaribus cōſecrati ab vno ſolo nō poterunt dānari.

Queſtio. viij.

E vltima. Caſus hic intitulatur octaua q. vbi q̄ritur ſi aliquis ſpōte confitetur vel conuincitur peccaſſe ante oꝛdinationē vtrū poſſit officio ſuo frui? Et reſpon. q̄ ſi in preſentia confiteatur non abſtineat: vt. l. diſtin. de his vero. in fi. ſi extra ius non preiudicat ibi: vt. ſ. eadeꝫ queſtione. v. preſbyter. ſi vero in iure confiteatur ⁊ timore probationum deponitur: ſiue ante oꝛdinationem: ſiue poſt commiſerit illud ⁊ vt. xxiiij. diſtinctio. capitu. vltimo. ſi ſponte confiteatur remouetur ab executione ſacerdotij: in alijs ta-

ma [a]vero qõne ſic ſtatutum eſt in concil.neoceſarieñ.

¶ Preſbyter qui ante ordinationé cõfitetur ſe corporal'r lapſũ poſtea nõ offerat.

Qui admiſit corporale[b] peccatũ: et hic poſtea pſbyter ordinatus eſt: ſi confeſſus[c] fuerit ꝙ ante ordinationé ſuá peccauerit: nõ quidem offerat[d] maneat aũt in alijs officijs ꝓpter eius ſtudij[e] vtilitaté. Cetera[f] vero peccata cenſuerũt plurimi etiá ordinatióe priuari. Quod ſi de his nõ fuerit cõfeſſus nec ab aliqbus manifeſte poteſt cõuinci huic ipſi de ſe poteſtas[g] eſt cõmittenda. Similiter et diaconus ſi in eodé culpe genere fuerit inuolutus ſeſe a miniſterio[h] cohibebit.

Item ex concilio hilerdeñ.

¶ Deſeruientes altario ſi carnis fragilitate deliquerit epiſcopi arbitrio ſubiaceát.

Hi qui[i] altario dei deſeruiũt ſi ſubito inflenda carnis fragilitate corruerit[k] et deo reſpiciéte digne penituerint: ita vt ſi mortificato corpore cordis cõtriti ſacrificium deo offerát: maneat in poteſtate[l] põtificis vel veraciter afflictos nõ diu ſuſpédere vel deſidioſos ꝓlixiori témpore ab eccleſie corpore ſegregare: ita tamé vt ſic officiorum ſuorũ loca recipiant: ne poſſint ad altiora vlterius ꝓmoueri. Quod ſi iterato[m] velut canes ad vomitũ reuerſi fuerint: nõ ſolum dignitate officij careant ſʒ etiam ſanctam cõmunioné (niſi in exitu) non percipiant.

Item ex conci.tole.ix.

¶ Ex miniſtris eccleſie geniti in ſeruitutem deuocentur eiuſdé.

Cum multe ordinis clericorũ hacten⁹ emana-

Crime an ordinatioñé cõfeſſus an impediat ſui offõ.

men ordinibus diſpenſatiue remanebit: vt. J. ea.c.j. Si vero cõfitetur crimen quod fecit poſt ordinationé acta penitentia diſpéſatiue in ſuo ordine permanebit: vt. J. c.ij. et in vtroqʒ iſtorũ caſuum de rigore iuris eſſet deponendus: et hoc verũ eſt in magnis criminibus que inducunt depoſitioné: ſed ꝓ paruo crimine acta penitétia ſtat in ordine ſuo: vt. v. qõ iiij. in loco. et de conſe.di.ij.relatũ. et hoc inuenies i ſumma hui⁹.q.plani⁹.
a ¶ De vltima. hic querit ſi aliquis cõfitetur crimé quod fecit ante ordinatõem ſuá vel cõuincit peccaſſe ante ordinationem ſuam: an poſſit frui offõ ſuo? Diſtiguas ergo: qꝛ aut é tale crimé quod inducit depoſitionem: aut nõ: ſi non inducit acta penitétia remanet i ordine ſuo: vt. lxviij. di. ſicut. Jté ſi inducit depoſitionez: tunc ſi cõfitetur illud in penitentia: nõ abſtinebit ab officio: vt. L. diſt. de his vero. in fi. ſimil'r ſi confiteť illud extra ius ꝙ talis cõfeſſio ei nõ preiudicat: vt ſ. e.q.v. preſbyter. licet ſit arg. ɔ̃. extra de exceſ. pla. qʒ ſit graue. ſi vero cõfitetur in iure crimen ſuũ cõmiſſum ante ordinationé ſuam deponiť ab officio ſacerdotali: retinebit tñ nomen preſbyteri: et omne inferius officiuʒ: vt J. ea.c.j. et c. ſi quis pſbyter. et hoc cũ ſponte illud cõfiteť: ſi vero cõfiteatur illud timore probationũ tunc ſiue ante ſiue poſt ordinationé ſuam illud cõmiſit deponiť irrepabil'r: vt. xxiiij. di. c. vlt. L. di. ex penitétibus. lxxxj. diſt. ſi quis ſine examinatióe. et c. ſi quis eps. Si ergo qs ſponte confiteť crimen cõmiſſum poſt ordinationé ad tempus dʒ ſuſpendi ad agédam penitétiam: ſed poſtea reſtituitur ex diſpéſatione: vt. J. e.c.ij. Si queras que criminã inducũt depoſitioné? Dico ꝙ nõ eſt a canone expreſſum: videmus enim ꝙ quedá non inducunt: ná clericus tumultũ faciens in ſynodo nõ deponitur: vt. v. qõ. iiij. in loco. Jté qui cantat duas miſſas ſub vno canone: vt de cõſe. di. ij. relatum. Jté ſi eps citatus non venit ad ſynodũ. xviij. di. ſi quis auté. et c. decernimus. et tamé quodlibet tale eſt mortale. Simil'r pro temerario iuramento nõ deponitur aliquis: vt extra de iureiurá. ſicut. Tradunt auté quidá pro regula ꝙ omne crimé inducit depoſitioné niſi ſpecial'r a canone excipiatur. Alij dicunt ꝙ nullũ crimen inducit depoſitioné niſi ſpecialiter a canone excipiať: et hec opinio maiori equitati innititur quare teneda eſt. Jo. Sed hec materia eſt hodie determinata extra de tempo. ordi. c. vlti. B.

Crimina que inducunt depoſitióe digna.

Qui admiſit. ¶ Caſus. Quidá preſbyter in iudicio ſponte cõfeſſus eſt fornicationem feciſſe ante ſuaʒ ordinationé: queſitum eſt in cõci. neoceſarieñ. quá penam debeat pati? Et rñ. ꝙ ſi preſbyter eſt cõfeſſus ſponte executione ſacerdotali carebit ſed in alijs officijs ꝑmanebit ſi eſt vtilis: ſi vero nõ eſt confeſſus vel cõuict⁹ ſuo arbitrio relinquať. Cetera vero peccata grauiora. ſ. vt dixerunt plurimi inducũt depoſitionem. Uel cetera peccata. i. ceteri peccatores qui cõuincũtur nolentes cõfiteri debét deponi. Idem ſtatuitur de diacono qð de ſacerdote ſtatutũ eſt. Caſuʒ ſeq. c. inuenies. L. di. hi qui.
b ¶ Corporale peccatum. id eſt fornicationem.
c ¶ Si cõfeſſus fuerit. ſponte non metu probationum.
d ¶ Offerat. i. officiet. al. conficiet.
e ¶ Studij. id é qꝛ ſtudioſe cõfeſſus eſt: vel quia vtilis eſt eccleſie: cuʒ tali enim diſpenſatur: vt. L. diſtinctio. ſtudeat.
f ¶ Cetera. i. ceteros peccatores qui nolunt ſponte cõfiteri. Ul' dic ꝓprie alia peccata a fornicatione: et ſic eſt arg. ꝙ min⁹ punitur aliquis ꝓpter fornicationem qʒ ꝓpter aliud crimen. hoc ideo: quia pauci ſine illo crimine inueniũtur: vt. L. diſtinctio. quia tua. et ad idem eſt arg. lxxxij. diſtin. preſbyter. lxxxj. diſtinctio. ſi qui clerici. ar. contra. xxxiij. di. c. vlti.

Fornicatioñé pauci euitát.

g ¶ Poteſtas. confitendi crimen: ſed etſi non vult confiteri relinquitur arbitrio ſuo: vt. xxxiij. di. habuiſſe.
h ¶ A miniſterio. diaconali ſed non ſubdiaconali.
i Hi qui. ¶ hoc. c. ponitur. ſ. di. L. hi qui. ij.
k ¶ Corruerint. Loquitur ergo de eo qui poſt ordinationem deliquit. Sed nõne magis delinquit ille qui delinquit in dignitate: qʒ qui extra dignitatem delinquit✝: vt. xl. di. homo chriſtianus. et. xxv. qõ. j. nulli: Reſpon. ſic. ſed ideo magis punitur: qꝛ ſciens ſe permiſit ordinari. L. diſtinctio. ex penitentibus.
l ¶ In poteſtate. Si intelligas hoc. c. de clerico depoſito tunc eſt hʼ ar. ꝙ eps poteſt reſtituere clericũ depoſitum: ſi autem de ſuſpenſo tũc patet ꝙ relinquitur arbitrio epiſcopi an velit ſuſpenſo reddere officium ſuũ. Sed cum iſte clericus ratióe criminis nõ poſſit ꝓmoueri ad ſublimiorem gradũ: quomodo ergo poteſt ipſum reſtituere fame cum per pñiam non tollatur infamia: vt. ij. qõ. iij. §. hinc aũt. Poteſt dici ꝙ ex quo papa dat ptátem diſpenſandi ergo per conſequens reſtituendi fame.

✝ ¶ Adde an et qñ dignitas aggrauet delictum et penã glo. et C. y. in. l. nemo. C. de ſũ. tri.

m ¶ Iterato. Ar. grauius puniri iteratum delictum: vt. xxv. queſtio. ij. ita nos. extra de coha. cleri. clericos. et de here. ad abolendam. Joan.

Cum multe. ¶ Caſus. Conſtõnes multe facte fuerant vt clerici in ſacris ordinibus conſtituti viuerent continéter: quod cum nõ facerent ſtatutum fuit in cõcilio toleta. vt quicũqʒ deinceps ab epo vſqʒ ad ſubdiaco-

nem et deteſtando cōnubio libere vel ancille liberos pro creauerit canonica cēſura dānetur: filij vero eius i ſeruitutē eccleſie ad cuius ignominiā nati ſūt redigātur. a ¶ Ex anc. lle. Sed quare punitur dominus ancille illius? Rñ. in fauorem eccleſie. vel ideo: q: rōne criminis illa fcā ē de ſuo foro.

b ¶ Ingenue. Specialis eſt iſte caſus vbi filius conditionem matris libere non ſequitur contra id quod ē xxxij. queſtio. iiij. liberi.

c ¶ Cōnubio. ergo pater q loquitur de ſacerdotibus qui legitime ducūt vxores: tales enim grauius puniūtur: vt xxxij. di. eos. lxxxj. diſtinctio. quidam. et xxviij. diſtin. preſbyter. Quicquid tamē hic dicatur cum eccleſia non ſit iſto in reuſa pdit ius iſtud ſicut ⁊ illud qd poſſit exigere penam ſacrilegij: vt. xvij. queſtio. iiij. quiſquis.

d ¶ hereditatem. ſcʒ paternam: nam matri etiam ſuccedit ſpurius filius: ⁊ teſtamētum matris poteſt dici ioffi cioſum: vt. ff. de inoffi. teſtamē. ſi ſuſpecti. §. i. Joan. hodie ſpurij omni bñficio excluduntur: vt C. de natu. liber. auten. licet. B.

Spurius ſuccedit matri.

nauerint ſententie patrum: ⁊ nullatenus ipſorum firmari correctio morum quiuerit: vſqʒ adeo ſententiam iudicantium protraxere commiſſa culparum vt non tantum inferretur vltio in actores ſcelerum: verūetiaʒ in progenieʒ dānatorum: idqʒ quilibʒ ab epiſcopo vſqʒ ad ſubdiaconem deinceps vel ex ancille[a] vel ex igenue[b] deteſtando cōnubio[c] in honore conſtituti filios pcreauerint: illi quidē ex quibus geniti pbabūtur canonica cenſura dānentur. Proles autem aliena pollutione nata: non ſoluʒ hereditatē[d] nunqʒ accipiet: ſed etiam in ſeruitutē eius eccleſie de cuius ſacerdotis vl' miniſtri ignominia nati ſunt: iure perenni manebunt. Itē ex conci. Martini pape.

¶ Qui cōfitetur ſe ante ordinationē peccaſſe nō ſacrificet: cōuictus autē deponat.

Si quis preſbyter ante ordinationeʒ peccauerit: non offerat ſed tm̄ pro religione nomen[e] pſbyteri portet. Si auteʒ non ipſe cōfeſſus fuerit ſed ab alio publice cōuictus: nec hoc ipſum habeat vt nomen preſbyteri portet. Similiter ⁊ de diaconibus obſeruandū eſt: vt ſi ipſi confeſſi fuerint ordineʒ ſubdiaconi accipiant. Item Nicolaus ad conſulta bulgarorum.

¶ De manu ſacerdotis q ab eccleſia toleratur: licite ſa

S i quis preſbyter. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. q ſi quis preſbyter cōfeſſus fuerit ſponte ante ordinationem feciſſe fornicationeʒ non habebit executioneʒ ſacerdotij: q: non celebrabit: ſed tantum nomen ſacerdotis hēbit. Si auteʒ nō fuerit ſponte cōfeſſus ſʒ ab alio cōuictus: tunc nec nomē ſacerdotis habebit. Idē eſt de diacono qd dictum eſt de ſacerdote.

e ¶ Nomen. Si queris quid ei valeat retinere nomen preſbyteri? Dico q in oībus retinet priuilegiū preſbyteri in loco ſubſcriptionis ⁊ in alijs preter hoc ſolum q non poteſt miſſam celebrare: vt. s. e. q. vij. felix.

S ciſcitantibus. ¶ Caſus. Bulgari queſiuerunt a nicolao vtrum a ſacerdote in adulterio deprehenſo vel tantum de hoc infamato debeamus cōmunioneʒ recipere? Et reſpō. q ſic quouſqʒ epiſcoporū iudicio reprobetur: q: non poteſt aliquis qʒtūcumqʒ pollutus diuina polluere ſacramenta. Et q recipere debeamus tribus rationibus probat. Prima eſt: q: ſicut cereus accenſus ſeipm cōſumit alijs vero lumen prebet: ſic preſbyter peccando nocet ſibi alijs vero ex officio pdeſt. Secūda eſt: quia ſacramenta non habent effectum ſcōm merita dātis ſed accipiētis. Tertia eſt: quia ante examinationem ⁊ criminis probationē nullus eſt a cōmunione ſuſpēdēdus. Prima ratio eſt ibi quoniā mali. ſecūda ibi fimite. tertia ibi: qui rurſus.

S acramenta ſumūtur. ¶ Sciſcitantibus[f] vobis ſi a ſacerdote qui fuerit cōprehenſus in adulterio: ſiue de hoc ſola fama reſperſus eſt debeatis cōmunionē recipere necne? Reſpōdem⁹: non pōt aliquis qʒtūcumqʒ pollutus ſit ſacramēta diuina polluere: que purgatoria cūctarum cōtagionum exiſtunt: qualiſcūqʒ enim ſacerdos ſit que ſancta ſunt coinquinari nō poſſunt: idcirco ab eo (quouſqʒ iudicio epiſcoporū reprobetur) cōmunio percipiēda eſt. ¶ Quoniam mali bona adminiſtrādo ſe tm̄mō ledunt ⁊c. Fax accenſa ſibi quidē detrimentum preſtat: alijs vero lumē in tenebris adminiſtrat: et vnde alijs cōmodum exhibet inde ſibi diſpēdiuʒ prebet. ¶ Sumite ergo ab omni ſacerdote intrepidi chriſti myſteria: q: omnia in fide[g] chriſti purgātur. Fides eſt enim que hunc mūduʒ[h] vincit. Et quia nō dantis meritum: ſed accipientis[i] fit: dicente beato Hierony. Ad credendum omni anime baptiſmus eſt perfectus: ⁊ in omni ſacerdote corpus chriſti eſt perfectū. ¶ Qui rurſus ſacre ſcripture concordās ait: Priuſqʒ audias ne iudicaueris quēqʒ: atqʒ ante probationē accuſationis illate neminē a tua cōmunione ſuſpēdas: q: nō ſtatiʒ qui accuſatur[k] reus eſt ſed q cōuincitur crioſus. ¶ Cā. xvj

f ¶ Sciſcitātibus. ś. diſt. xxxij. nullus. contra. Joā. ſed ibi loquitur de crimine qd eſt notorium per ſententiā: quod falſum eſt: vt extra de coha. cle. veſtra. ⁊ ca. ſeq. ⁊. c. vlt. vbi dicitur q ſufficit ſi ē notorium rei euidentia. B. Sed nōne co ipſo q quis cōprehenſus eſt in adulterio infamis eſt licet nōdum ſit dānatus vt. ff. de ritu nup. palam. Reſpō. talis infamia nō ſufficit ad hoc vt abſtinēduʒ ſit a ſacramentis ſuis: niſi infamet per ſententiā: vt dixi. xxxij. di. §. verū. regritur enim q ſit deprehenſus ⁊ conuictus. extra de iudi. cū non ab homine. tñ bene cōcedo q omnis ſacerdos i mortali exiſtens eſt ſuſpenſus quo ad ſe: vt. j. q. j. ſacerdotes. ſʒ nō quo ad alios: niſi ſit precisus vel niſi ſit notori⁹ fornicator vel ſimoniac⁹: vt. xxxij. di. §. verum.

Infamis ne eſt i adulterio d. prehēſus.

g ¶ In fide chriſti. id eſt per fidem chriſti.

h ¶ Mundum. .i. amorē ⁊ delectationem mundanorū.

i ¶ Sed accipientis. .i. recipitur ſm meritum recipientis ſed non ſm meritum dantis. vt de cōſe. di. ij. vtrum.

k ¶ Accuſatur ſiue. viij. q. iiij. nōne. xxv. q. vj. multorum. ⁊ xj. q. iij. cor. extra vt lit. non. laudabilē. Jo.

Quidam abbas. ❡ Caſus. Magiſter hactenus de ſtatu eccleſiaꝝ egit ⁊ ſecularium clericorum: ſed q: religione monachorum multum decor. ſ ſtatus eccleſiaꝝ: ideo in ſex ſequen. cauſis tractat de ſtatu monaſteriorũ ⁊ monachorum. In hac ergo prima cauſa agit de officio monachorũ oſtendens an valeant officia celebrare ⁊ eorum capelle debeant per eos inſtitui. Annectit etiã generaliter de pſcriptione tam eccleſiaꝝ q̃ monaſteriorum: ⁊ q nullus auctoritate ſua rem quã ad ſe credit ptinere valeat vſurpare. Addit etiã q laici nullã habent in eccleſijs poteſtatem. Et vt hoc ⁊ alia multa melius faciat pmittit thema: de q̃ ſeptem elicit queſtiones. Caſus thematis planus eſt.

Queſtio.i.

Quod monachi. ❡ hec q. diuiditur in ſeptem partes: in quaꝝ prima probat q monachi debent eſſe in monaſterio ⁊ flere ſua ⁊ aliorum peccata. ſecunda ibi: qd vero. tertia ibi: his aũt omnibus. quarta ibi: de his vero. quinta ibi quod aũt. ſexta ibi: ius ergo. ſeptia ibi: q̃ vero. Jo. de fa.

❡ Caſus. hic intitulatur pma. q. qua querit vtrum liceat monachis officia celebrare populis? Et videtur q in monaſterijs ſuis poſſunt celebrare: vt. j. xviij. q. ij. ⁊. j. e. placuit. et in capellis monaſterij pleno iure poſſeſſis: vt. j. e. q. ij. viſis. Similiter ſi cõmittitur eis regimẽ parochialium eccleſiarum: vt. j. e. in parochia. de licẽtia tamẽ abbatis: vt. s. lviij. diſtin. c. i. ⁊. ij. olim tamẽ non eligebantur in ſecularibus eccleſijs niſi ꝓpter neceſſitatem: vt. lv. di. priſcis. ſed hodie vtilitate tm̃ inſpecta eligũtur: vt. j. e. cum pro vtilitate. ⁊ ſi eliguntur ſoli morari nõ debent: vt in concil. lateranen. de ſta. mona. monachi. Et credo q iure cõmuni poſſunt eligi ſi ſocios ſecum habeant monachos. Et procedit hoc ordine Gra. Primo ꝓbat q monachis non licet populo officia celebrare vſq ad. §. his ita. poſtea allegat pro contraria parte reſpondẽdo allegatis. B.

Quidam abbas habebat parochialem eccleſiam: inſtituit ibi mõachũ vt officiũ celebraret populo: poſſedit eã per quadraginta annos ſine aliqua ĩterpellatione: tandẽ querela aduerſus abbatẽ mouet a clericis baptiſmalis eccleſie in cuius dioceſi parochiana eccleſia illa cõſiſtebat. ❡ Hic primũ queritur vtrũ monachis liceat officia pplis celebrare penitentiam dare ⁊ baptizare? ❡ Scḋo ſi cõtigerit eos capellas habere epali bñficio an ab eis ſint inſtituende an ab epis? ❡ Tertio an iura eccleſiarũ preſcriptione tollantur? ❡ Quarto ſi eccleſia aduerſus eccleſiã preſcribat an etiã monaſterium aduerſus eccleſiam preſcribere poſſit? ❡ Quinto ſi capellã in ſuo territorio edificatã iure territorij ſibi vẽdicare valeat. ❡ Sexto ſi archipſbyter vel epus ſua auctoritate nõ iudiciaria ſnia capellam illã irrepſerit an cadat a cauſa vt eccleſia cui pſidet nõ vltra habeat ius repoſcẽdi qḋ ſuꝰ paſtor illicite vſurpauit? ❡ Septimo queritur ſi laici capellam tenebant (vt quibuſdã moris eſt) ⁊ in manibus abbatis eã refutauerint ⁊ ordinandam tradiderint: an cõſenſu epi ⁊ clericorum abbas poſſit eam tenere?

❡ Queſtio.j.

‡ I Quod [a] monachi officia pplis celebrare non poſſint multis auctibꝰ ꝓbat: quarum prima eſt illa ſancte nicene ſynodi: qua dẽ.

❡ Monachoꝝ conuerſatio ab oibus dꝫ eẽ diſcreta.

a ❡ Quod monachi. De hac materia canones varie loquuntur. Dicas ergo q ſi regimen populi cõmittit monacho ab epiſcopo cum abbatis licentia tũc poteſt celebrare officium. lviij. diſtin. c. j. j. e. decrenimus. ⁊. c. moderamine. ⁊. c. ex auctoritate. Sed an ipſo iure poſſit cõmitti vel tantum ex diſpenſatione de hoc dubitatur. Dicunt quidam q hodie iure cõmuni ſed olim ex diſpenſatione tantum. lv. diſtin. priſcis. Alij dicunt q nec hodie niſi ex diſpenſatione. extra de capel. mona. in eccleſijs. ⁊ extra de ſtatu mona. c. ij. Satis poteſt admitti q ſꝫ antiqua iura mõachi non poterant preeſſe parochialibus eccleſijs niſi ex neceſſitate vt. lv. diſtin. priſcis. hodie vero poſſunt vtilitate etiam ſuadente: q: magis probati ſunt q̃ ſeculares: ⁊ ſic magis ſunt vtiles: vt. j. eo. cum pro vtilitate: vt. xlvij. diſtin. quantũlibet. ⁊ hoc ſi aſſit conſenſus epiſcopi ⁊ abbatis: ſed ſi monaſterium habet eccleſiaꝫ aliquam pleno iure ſufficit conſenſus abbatis: vt. j. e. q. ij. viſis. De regularibꝰ canonicis nõ eſt dubiũ quin licite poſſint preſici eccleſijs: ſed in hoc eſt differentia q monachꝰ ſecum debet habere ſocios ſui ordinis: ſed regularis non tenetur niſi cõmode poſſit: vt extra de ſtatu mona. q dei timorem. Joan. ⁊ ita de iure cõmuni poteſt preſici monachus eccl'ie parochiali ſi poteſt habere ſecum ſocium ſui ordinis: vt extra de ſtatu mona. c. ij. B.

Monachus vt poſſit preeſſe ci eccleſie pochiali.

Placuit oībus. ¶ Caſus. Tria in hoc.c. ſtatuūtur. Primū eſt vt monachus debeat eē ſingularis: ſcđ3 vt penitentiā nulli tribuat niſi fratri: tertiū vt mortuū nō ſepeliat niſi monachū in monaſterio ſuo ſecū morā tē: vel ſi aliquē aduenientē xpianū ibidē mori ɔtigerit. de ſecularibus clericis qui volebant monaſterijs preeſſe: ⁊ dicit ꝙ non poſſet fieri. Si vis hoc.c. de monachis intelligere tunc dicas ꝙ cum monachus preficitur eccleſie non tenetur ſeruare diſtrictam regulam vt prius ſcȝ in ieiunijs ⁊ orationibus ⁊ vigilijs.

a ¶ Placuit. hoc.c. loqͥ̄ de monaſterijs nō habētib⁹ populū. b ¶ Singulariť.i. nō ſeculariter viuere: nam ſingulariter dȝ.ſ.e. ſi clericat⁹. i ſi. c ¶ Sepeliat. Dicūt qdam ꝙ nullus ſacerdos ſiue mōach⁹ ſiue alter pōt iniungere penitētias niſi ab epo ſit cōmiſſa ei cura animaꝝ: vt.ſ. ea. peruenit.⁊.c. cunctis. niſi in caſu neceſſitatis: vbi etiam laicus poteſt penitētiam dare.ſ. de cōſe. di.iiij. ſcm̄. de pe. di.j. queȝ penitet. vñ q ab eis recipiūt pniam nec q̄ȝtuȝ ad deū nec q̄ȝtū ad eccliaȝ ſūt abſoluti. Alij dicūt ꝙ qlibet ſacerdos pt hoc facere: naȝ eo ipſo ꝙ aliquis ſubmittit ſe ſue iuriſditioni hȝ ptātem ipſum abſoluendi ⁊ ligandi cū ſit ſacerdos.i.e.§. hoc idem. tñ certū eſt ꝙ nullus ſuū ſacerdotem pōt dimittere ſine cā.ſ. de pe. diſt. vj. placuit. hodie expeditū eſt ꝙ nulla ē talis abſolutio quam cōſequiť ab alio ſacerdote: vt ex̄ de pe. ⁊ re. oīs.

Penitentiam dare pōt laic⁹ i neceſſitate

Placuit[a] omnibus reſidentibus in ſancta nicena ſynodo vt monachorū cōuerſatio ⁊ vita ſm̄ etymologiam nominis ab omnib⁹ diſcrepet: monachus enim grece latine ſingularis diciť: vnde monachū per oīa ſingulariter[b] agere oportet: q̄ȝobrem firmiter ⁊ indiſſolubiliter omnes p̄cipimus vt aliquis monachus penitentiam nemini tribuat niſi ſibi inuicē vt iuſtū eſt: mortuum nō ſepeliat[c] niſi monachū[d] in monaſterio ſecum cōmorantem: vel ſi fortuitu quēq̄ȝ aduenientium fratrū ibi mori contigerit. Item Greg. ioāni rauēnati archiepiſcopo.

¶ Monaſterij diſtrictiōeȝ ⁊ eccleſiaſticū miniſteriū qliber ſimul tenere non poteſt.

Nemo[e] poteſt eccľiaſticis officijs deſeruire ⁊ in monaſtica regula ordinate pſiſtere: vt ipſe diſtrictionem monaſterij teneat q quotidie in miniſterio eccleſiaſtico cogitur permanere. Item Innocentius.

¶ Monachi qui ad clericatum pmouenť a priori pp̄oſito diſcedere non debent.

De monachis qui diu morantes in monaſterijs ſi poſtea ad clericat⁹ ordines peruenerint ſtatuim⁹ nō debere eos a priori pp̄oſito diſcedere[f]. ¶ Si ergo (ſicut Inno. diffiniuit) a ſuo propoſito eis diſcedere nō licet: ⁊ ſicut Grego. teſtatur in monaſtica regula deuote pſiſtere: ⁊ eccleſiaſticis obſequijs ſimul deſeruire nō poſſunt: patet ꝙ parochianis eccleſijs monachi prefici non poſſunt. Item Hiero. ad riparium ⁊ deſiderium.

¶ Monachus nō habȝ officiū docentis ſed plangētis.

Monachus[g] nō docentis ſed plangentis habet officium[h]: qui vel ſe vel mundū lugeat[i] ⁊ domini pauidus preſtoletur aduentuȝ. Item ad Paulinum.

¶ In populari frequentia monachi eſſe non debent.

Si cupis eē ꝙ diceris[k] monachus.i. ſolus qd

De monachis. ¶ Caſus. Statuit Inno. in hoc.c. vt q̄ȝuis monachi ad ſeculares eccľias eligant a monachali tamen propoſito non diſcedant.

f ¶ Diſcedere. q̄ȝtū ad ea que ſunt de ſbſtantia monachat⁹ vt de habitu ſeruando ⁊ cōtinētia ⁊ de nō hñdo pprio: in his eni nō abſoluiť lȝ trāſeat ad eccleſiaȝ ſecularē. ſed in ieiunio ſilentio ⁊ vigilijs abſoluiť: vt.ſ.c. pxi. Diſtiguiť tñ qꝛ ſi monach⁹ tranſit ad epatuȝ ex toto abſoluiť a iuriſditiōe abbatis: vt.xviij.q.j.c. vnico. ſi vero trāſferť ad eccleſiā ſecularē q̄ nō eſt ſbiecta abbati ſuo vel in ſpiritualib⁹ vel tpalib⁹ ex toto eximiť a iuriſditione abbatis: vt.ſ.e. in parochia. ſi vo eccľia ſubeſt abbati ſuo quo ad tpalia reſpōdebit abbati ſuo: ſed q̄ ad ſpūalia eximiť ab obediētia abbatis: vt.ſ. qō.ij. viſis.⁊.c. ſane. ⁊ ex̄ de capel. mo. in eccleſijs. Si vo eccľia illa ex toto eſt ſubiecta abbati quo ad oīa tūc remanet obediens abbati niſi in ieiunijs ⁊ in alijs vt dixi: vñ nō dȝ regere eccliaȝ illā ſm̄ offiñ monachale ✠: nā ad quācunq̄ȝ eccliaȝ veneris illi⁹ ɔſuetudinē ſeruabis. xij. diſti. illa xlj. di. qſqs. Sȝ nūqd in comeſtione carniū eximiť a regula monachali? Nō vꝫ: qꝛ canō tm̄ infirmitatis cāȝ excipit in monachis: vt.ſ. de conſe. di.v. carnem. tñ poteſt ſatis dici ꝙ ſic: ne alijs ſit ſcandalū: vt.xli. di. quiſquis.

✠ ¶ in cor.g in cle.ſi. v. licite celebra.ſ. no. de n c. cū c n de pre i.

Delinqns in alteri⁹ territorio non teneť ibi crimē confiteri.

Sed qd ſi pochianus alicui⁹ deliqt in alteri⁹ epatu vel territorio? Uꝫ ꝙ cōfitebiť ſacerdoti parochie illi⁹ in cui⁹ territorio deliquit: qꝛ ratione criminis fact⁹ eſt de foro ſuo. Item alia rōne: qꝛ p ɔfeſſionē pena eterna cōmutatur in penā tpalem: ſed penā tpalem nūq̄ȝ ex̄neus iudex pōt remittere. Dic ꝙ pprius ſacerdos eſt iudex illius criminis quo ad vnam penam: ⁊ ille vbi deliquit quo ad aliam penam.

d ¶ Niſi monachum. Ar. ꝙ eſt licitum aliquid in hominem ſue pfeſſionis quod nō eſt licitum in alium.ij. q.vij. ſi hereticus.⁊.xxviij.q.j. caue.

Nemo pōt eccliaſticis. ¶ Caſus. Dī in hoc.c. ꝙ nemo pōt eccliaſticis officijs deſeruire ⁊ diſtrictionem monaſticā ſeruare: qꝛ diſtrictionē monaſterij tenere nō poteſt q in eccleſiaſtico miniſterio q̄tidie cogiť pmanere. Licet Gra. hoc.c. inducat ad ſuū pp̄oſitū: nō tñ intelligiť de monachis ſed de clicis ſecularib⁹ q volebāt peſſe monaſterijs ſed nec habitum recipere nec priores eccleſias volebant relinquere: vt dicit.c. cuius pars eſt iſtud. xviij.q.ij. peruenit. in ſecundo peruenit.

e ¶ Nemo.ſ. diſtin. lxxxix. ſingula. hoc.c. eſt pars illius xviij.q.ij. peruenit.ij.⁊ non loquitur de monachis ſed

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupradictis duobus.c. proxi. ꝙ monachi parochialibus eccleſijs prefici nō poſſunt: qō ipſe allegando dicit. Sequens capl̄m pꝫ.

g ¶ Monachus.ſ.vij.q.i. precepit.⁊.c. hoc nequaquam.

h ¶ habet officiū. non habens curam animaruȝ.

i ¶ Lugeat. ſe vel mundum.i. peccata ſua vel aliorum qui in mundo ſunt lugeat.

Si cupis. ¶ Caſus. Bene. ſic ponit hunc caſum. hieronymus de quattuor rephēdit paulinū. Primo qꝛ libenter morabať in vrbib⁹. ſcđo qꝛ pp̄ter ſimplicitatem ſuā aliorū ſupplantabatur inſidijs. tertio qꝛ loquētem de pecunia libenter audiebat. quarto quia truſatoribus malis monaſterij bona donabat.

k ¶ Diceris. ar. a nominis interp̄tatione: nomina enim

debent eſſe conſona rebus.inſti.de donati.§.eſt ⁊ aliud.⁊ ff.de tu.l.j.xxj.di.cleros.⁊.xv.q.j.clericus.xxiiij.q.j.pudē da.in auc.de deſen.ciui.col.iij.in princi.

a ℭ Solorū.i.ſolitariorum:ne ſit ↄ.ſ.e.ſi clericatus.⁊ eſt ar.ꝙ monaſteria nō ſunt ↄſtruenda in vrbibus:vt.j. de conſecrati. diſtin. v. nunquam.

re monachum.Et eſt ar.ꝙ ſi monaſterium aliqđ eſt infra terminos archidiaconatus ꝙ archidiaconus habet iuriſditionem in ipſum monaſterium. ad idem facit j.c.proxi.⁊.xciij.diſtin. a ſubdiacono. ⁊ extra de offi.archi.c.vlti. Eccleſia enim que eſt intra territorium alicuius ſub illius eſt iuriſditiōe: vt.ſ.q.vij.omnes.arg. contra.xviij.q.ij. peruenit.ij.⁊.c.dudum. ⁊ extra de capel.,monacho. dilectus.

b ℭ Simplicitatez. Duplex eſt ſimplicitas. quedam cōtraria doloſitati ⁊ illa ē bona:quedam cōtraria diſcretioni ⁊ hec eſt mala.xxxix.di.c.petrus.⁊.xxxvj. diſtinctio.in princi.

c ℭ Non multum. tñ quandoqz min⁹ eſt falli qꝫ fallere: vt xxij.q.ij.in ipſaꝝ. eſt ergo vitium falli.i. facilem eſſe ad fallendum.Intelligūt tamen quidā hoc de deceptione fidei:in cōtractibus aūt decipi non eſt peccatū. xxij. q.iiij.innocens.

d ℭ Que indifferēter.Scriptū eſt eni: omni petenti te tribue etiam excōicato xj.q.iij.qm multos. j.q.ij.qꝫpio.xxiij.qō. iiij.ita plane.⁊ capi. duo iſta.xiij.q.ij. nō eſtimemus. Sed cōtra:deſudet elemoſyna in manu tua donec inuenies iuſtū ⁊c.⁊ ar.lxxxvj.di. nō ſatis.ſ.eo.c.vlt. ⁊ ar. v.qō.v.non omnis. de hoc notaui.s.xlij. di. quieſcamus.

facis in vrbibus? que vtiqꝫ nō ſunt ſolorū[a] habitacula ſꝫ multoꝝ ⁊.j. Habeto ſimplicitatem[b] colūbe ne cuiqꝫ machineris dolos: ⁊ ſerpentis aſtutiam ne alioꝝ ſupplanteris inſidijs. Non multū[c] diſtat in vitio vel decipere poſſe vel decipi xpianum. Quē ſenſeris tibi aut ſemper aut crebro de nūmis loquentem (excepta elemoſyna que indifferenter[d] oībus patet) inſtitorē[e] potius habeto qꝫ monachum:preter victū ⁊ veſtimentum ⁊ magnas neceſſitates nihil cuiqꝫ tribuas: ne filiorum[f] panem canes[g] comedant. Idem ad eliodorum. ℭ Monachus paſcitur clerici paſcunt.

Alia cauſa eſt monachi alia clerici: clerici oues paſcunt ego paſcor[h]: illi de altari viuunt mihi ſecuris[i] qꝫſi ad radicez infructuoſe arboris ponitur: Si munus[k] ad altare nō defero mihi ante pſbyterum ſedere nō licet: illi (ſi peccauero[l]) licet me tradere ſathane in interitū carnis:vt ſpūs ſit ſaluus in die dñi. Idem ad ruſticum. ℭ Non ē aliqd monachis agere ſine pſbyteroꝝ ↄſilio.

Eccleſia hꝫ ſenatū cetum pſbyteroꝝ[m]: ſine quorū conſilio nihil monachis agere licet. Roboam filius ſalomonis ideo perdidit regnuz:qꝛ audire noluit presbyteros ſuos. Senatū[n] quoqꝫ romani habebant cuius conſilio cuncta agebant: ⁊ nos habemus ſenatū noſtrum cetum pſbyterorum. Item Eugenius papa. ℭ Scdm etymologia nōis ſolitariā vitā ducat mōach⁹.

Placuit[o] cōi noſtro ↄcilio vt nullus monachorum,p lucro terreno de monaſterio exire nefandiſſimo auſu pſumat. ℭ Neqꝫ penitentiā dare neqꝫ filiū[p] de baptiſmo accipe neqꝫ baptizare neqꝫ infirmum viſitare neqꝫ mortuū ſepelire neqꝫ ad eccleſiā ſecularem trāſire:neqꝫ alijs qualibuſcūqꝫ negocijs[q]

Eccleſia. ℭ Caſus. Ruſtic⁹ monachus erat nolebat tamen acqueſcere conſilio pſbyterorum:de hoc hieronymus eum reprehendit:qꝛ eccleſia habet ſenatum cetū preſbyterorum:ſicut romani olim habebant ſenatum:ſine quibus monachis nihil agere liceret:vnde dicit eum puniēdum:⁊ hoc,pbat exēplo roboam filij ſalomonis:qui perdidit regnum qꝛ noluit audire preſbyteros ſuos.

m ℭ Preſbyteroꝝ. ſi intelligas de illis perſonis que ſunt plati monachorum: planum eſt.

n ℭ Senatum. Et ſic capitulum dicit ſenatus: ⁊ ſenatus reſtituit hominem fame:vt.ff.de poſtu. l.j.§.de qua. ergo ⁊ capitulum: nam ⁊ capitulum quandoqꝫ diſpenſat:vt extra de ſimo. ex inſinuatione.⁊ arg.extra de preben.cum nō ignores. Itez in hoc comparatur capitulū ſenatui: nam ſicut a ſnia ſenatus nō appellatur:vt.ff.a quibus appel.non lꝫ.l.j. ita nec a capitulo:vt extra de his que fiunt a maio.par.cap. cum in cunctis.Unde dico ꝙ capitulum eligendo indignuz diſpenſat cum ipſo niſi ſit talis diſpenſatio que prohibita ſit ei:quemadmodum dico in epiſcopo.

e ℭ Inſtitorem.id eſt negociatorem.

f ℭ Ne filiorum.id eſt pauperum.

g ℭ Canes.i.hiſtriones meretrices ⁊ leccatores.

Alia. ℭ Caſus. Eliodorus eps queſiuit a hiero.qs ſit maior clericalis ordo an monachalis: Et rñ.ꝙ clericalis:⁊ hoc probat quattuor rationibus. Prima eſt qꝛ monachi a clericis ſacramenta ſuſcipiunt. Secunda eſt:qꝛ monachi mortui ſunt mundo:clerici vero de altari viuunt. Tertia eſt:qꝛ monacho ante pſbyterum ſedere non lꝫ niſi munus deferat ad altare. Quarta eſt: qꝛ monachi a clericis excōicantur. Ubi aūt rationes incipiant facile eſt videre:⁊ potes caſuz ibi finire vt dixi: ⁊ hoc probat quattuor rationibus ⁊ nō,pcedes amplius.

h ℭ Ego paſcor.a ſacramentis ipſorum.

i ℭ Securis.quia ſucciſus eſt mundo.ſ.eo.placuit.

k ℭ Si munus. Sed vnde faciet monachus elemoſynam vel oblationem qui nihil hꝫ propriū: nec ei pter neceſſaria lꝫ aliquid recipere:arg.hic ⁊ corpori ſuo non dꝫ ſubtrahere neceſſaria.de conſe.diſti.v.non mediocriter. Quidam dicunt ꝙ nomine monaſterij offeret.arg. liiij.diſtin.abbati.⁊ hoc ſi habet adminiſtrationem. Uel dic munus:ideſt decimam.

l ℭ Si peccauero.ergo ſecularis prelatus poteſt ...ica

Placuit. ℭ Caſus. Hoc capitulum diuidit in tres partes. In prima parte dicit Eugenius ꝙ monachus,pper lucrū temporale clauſtrum nō egrediat. In ſcđa parte ponit illa a quibus monachi ſe debent abſtinere:⁊ ꝙ clauſtro ſuo dꝫ eſſe contentus:qꝛ ſicut piſcis vita caret ſi ab aqua remoueatur ita monachus ſi a monaſterio recedat:ſedeat itaqꝫ ſolitarius. In tertia parte dicitur ꝙ monachus ſuum nomen agnoſcere debet:⁊ ponitur interpretatio huius nominis monachus. ſcđa pars incipit ibi:neqꝫ penitentiam.tertia ibi : agnoſcat.

o ℭ Placuit. hic loquitur de monachis non habentibus populum.

p ℭ Neqꝫ filium. Non eſt licitum ſibi facere cōmatres: vt.xviij.queſtio.ij. peruenit.

q ℭ Negocijs.niſi iubeatur.ſ.eo.qui vere.

Monaſterium pōt eē ſub iuriſditione archidiaconi.

iij. Reg. xij. c.

Capitulū eligendo indignuz quādoqꝫ diſpenſat.

Religiõis ingreſſus morti eq̃paratur.

a ¶ Mortuus. hic vides ꝙ ingreſſus religionis equiparatur morti naturali: vnde qḋ iuris eſt circa dotem vel donationem ꝓpter nuptias in morte naturali idem eſt in hac morte: id eſt in ingreſſu religionis: vt. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. vlti. ⁊ ſicut donatio cã mortis firmaṫ morte naturali: ſimiliter confirmatur morte ciuili: vt. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. res vxoris. Jo. Et hoc tene as ꝑ regula ꝙ in ſolis illis caſibus ciuilis mors equipa ratur morti natura li vbi hoc i iure cautum inuenitur. B.

P Eruenit.

¶ Caſus. Mo nachi in epatu bonon. epiſcopalia iura ⁊ alia officia clericorum ſiþi ſibi vẽdicabant ſine ꝓprij epi vel apoſtolice ſedis auctoritate: vnde paſchalis papa p̃cipit victori bonon. epo vt ſicut hoc ꝓhibitum eſt in calcedoneñ. cõcil. ita ꝓhibeat ſuis monachis vt de cetero talia non preſumant.

Abbates epalia nõ exerceant.

b ¶ Jura. ergo abbates nõ debent exercere epalia iura nec de cauſis matrimonialibus cognoſcere: vt extra de exceſ. p̃la. accedentibus. niſi epalia iura p̃ſcripſerint: vt extra de preſcrip. auditis.

c ¶ Uel apoſtolice. Ar. ꝯ extra de confir. vti. vel inuti. porrecta. Sed dic ꝙ non poſſunt confirmari quo ad hoc qn poſſint remoueri cum opus fuerit. extra de ſta. mona. c. ij.

d ¶ Jn calcedoneñ. ſ. eo. qui vere.

e ¶ Et ſub anathematis. infligendi.

ſeſe iplicare: ſit clauſtro ſuo cõtentus: qꝛ ſicut piſcis ſine aqua caret vita ita ſine monaſterio monachus. Sedeat itaqꝫ ſolitarius ⁊ taceat: quia mũdo mortuus[a] eſt: deo aũt viuit. ¶ Agnoſcat nomen ſuum: monos eni grece latine eſt vnus: achos grece latine eſt triſtis: vnde dicitꝰ monachus. i. vnus triſtis. ſedeat ergo triſtis ⁊ offõ ſuo vacet.

I tem Paſchalis ſecũdus victori bonon. epiſcopo.

¶ Abſqꝫ epoꝝ cõſenſu epalia iura monachi nõ vſurpẽt

P Eruenit ad nos (vnde valde miramur) ꝙ q̃dam monachi ⁊ abbates in parochia veſtra cõtra ſctõꝝ decreta epalia iura[b] ⁊ officia ſibi arroganter vẽdicant: vz penitentiã dare ⁊ remiſſionẽ pctõꝝ reconciliationẽ penitẽtium decimas ⁊ eccleſias: cũ (abſqꝫ ꝓprij epi licentia vel aplice[c] ſedis auctoritate) hoc nullatenus p̃ſumere debeãt: ſicut in calcedonẽ.[d] ꝯcilio de hmõi a ſanctis patribus ſtatutum eſt ⁊ ſub[e] anathematis vinculo monachis oĩbus ꝓhibitum. Mãdam[*] itaqꝫ dilectioni tue vt eos ꝯuenias ⁊ ne talia deinceps p̃ſumant oĩno ꝓhibeas. I tem Calixtus papa. ¶ De eodem.

I Nterdicimus etiã abbatibus ⁊ monachis publicas penitẽtias[f] dare infirmos viſitare ⁊ vnctiones facere ⁊ miſſas[g] publicas cãtare: chriſma ⁊ oleum[h] ꝯſecrationeſqꝫ altarium ordinationes clericorum ab epis[i] accipiant in quorum parochijs manent.

I tem Alexander. ij.

¶ Monachi intra clauſtra morantes clericorum officia exterius non miniſtrent.

I Uxta calcedonẽſis tenorem optimi concilij monachis (q̃uis religioſis) ad normã ſancti benedicti intra clauſtruz morari p̃cipimus: vicos caſtella ciuitates pagrare ꝓhibemus: ⁊ a populorũ p̃dicatione oĩno ceſſare cẽſuimus niſi forte quis de ſue aĩe ſalute ſollicitus vt eorum habitum aſſumat eos ĩtra clauſtrum conſulere voluerit.

I tem ex concil. calce.

¶ Monachi qui ſunt in ciuitatibꝰ epo debẽt ee ſubiecti

Q Ui vere pureqꝫ ſolitariam[k] eligũt vitam digni ſunt cõuenienti honore. ¶ Eos[l] vero[m] qui p ciuitates ſingulas ſeu poſſeſſiões in monaſterijs ſunt: placet nobis epo eſſe ſubiectos et quieti operã dare atqꝫ obſeruare ieiunia[n] ⁊ orationes in locis qbus ſemel ſe deo deuouerint pmanentes: ⁊ neqꝫ cõicare eccleſiaſticas neqꝫ ſeculares aliquas attractare actiones relinquentes propria monaſteria: niſi forte iubeã-

aliquem ibi non baptizatum contingat mori.

I Uxta. ¶ Caſus. Monachi quidã per caſtella ⁊ ciuitates pagrabant officium p̃dicandi ſiue p̃dicationis vſurpantes ſibi: precepit ergo alexander vt ex clauſtrum nõ egrediantur. ſicut ſtatuit cõcilium calcedonẽ. ⁊ vt apoſtoloꝝ p̃dicatione penitꝰ ceſſent niſi intra clauſtrum aliquis eos cõſuleret de ſalute aĩe ſue vt eoꝝ habituz ſumat.

Q Ui vere. ¶ Caſus. hoc. diuiditur in quatuor partes. Jn prima parte dr̃ ꝙ illi q ſolitariam vitaz eligunt. ſ. eremite digni ſunt cõuenienti honore. Jn ſcḋa parte dr̃ ꝙ monachi ſubiecti debent eſſe epo loci ⁊ in ſuis monaſterijs pmanere: neqꝫ eccleſiaſticas vel ſeculares actiões audeãt tractare niſi pp neceſſitates a ciuitatis epo iubeanṫ. Jn tertia parte iubetur ne ſeruũ aliquem recipiant ſine dñi voluntate: ⁊ qui ꝯfecerit excõicetur. Jn q̃rta parte dr̃ ꝙ eps ciuitatis monaſterijs curã ⁊ ſollicitudinẽ exhibeat cõpetentem. Secũda pars icipit ibi: eos vero. tertia ibi: ⁊ neminez. quarta ibi conuenit.

Diuiſ

k ¶ Solitariam. i. eremiticam.

l ¶ Eos. qui. ſ. digni ſint honore.

m ¶ Uero. i. tñ. Ex aduerſatione iſta ⁊ ex eo ꝙ dicit ſubiectos videṫ ꝙ eremite non ſubſũt epis. qḋ quidam cõcedũt qꝛ ſunt locuſte que nõ habent regez. ſed nos contra: vt. xciij. di. nulla ratione. xj. q. ij. ſi aũt. hic etiaz

Eremite ſubſũt epiſcopi ⁊ poſſunt ad platur. vocari

I Nterdicimus.

¶ Caſus. hic octo interdicunṫ monachis a papa Calixto in quibus trãſgrediebanṫ aũ ꝓhibitionẽ iſtã.

f ¶ Publicas penitentias. hoc enim ad epiſcopos pertinet: vt. l. diſtin. in capite.

g ¶ Et miſſas. quas nec alij debent in monaſterijs publice cantare populo niſi fuerint inuitati: vt. xviij. q. ij. dudum. ⁊. c. luminoſo. ⁊. c. abbatem.

h ¶ Oleum. infirmorum vel cathecuminorum.

i ¶ Ab epis. Sed cum hoc. c. loquitur de nõ habentibꝰ populum quare recipiunt oleum vel chriſma cum populum nõ habeant: Rñ. hoc precipitur ad cautelam: ne

no. ꝙ eremita poteſt vocari ad platuram: vt extra de elec. cum monaſteriũ. qualem aũt vitam habere debeant: nõ reperi: tñ priuilegium clericoꝝ habent vt hic appet. Sz ſi queras quõ eremita poſſit eligi ad platuram cum de magis ſtricta ad minus ſtrictam vitã non eſt licitum trãſire. xix. q. i. c. vno. Rñdeo. vita monachoꝝ eſt magis ſtricta quo ad hoc: qꝛ renunciant ꝓprijs ⁊ ponunt hominem ſupra ſe: ſed eremita non renunciat proprijs: vt. xix. queſtio. ij. §. econtra.

n ¶ Jeiunia. Sed quid ſi prius tenebaṫ aliquis aliqs dies ieiunare: nũqd nihilominus monachus factus

tenetur eos ieiunare. Argu.q non.xxiij.queſtio.v. nolu i.de peni.diſtin.j.§.his auctoritatibus.
a Curam.xviij.queſtio.ij. monaſteria. & capitu. abbates. & capitu.cognouimus.
Diſtin. Caſus. Dictū eſt.ſ. in pmo.c.huius.q. qr ibi & diſcordias ſeminātes:qre ſtatuit ↄcilium calcedoñ. vt niſi monachi illi cōmoniti ad ſua loca redeāt inuiti per defenſorē ciuitatis expellant. Iniūctum.i.preceptum.
b Epo.poteſt ergo eps monacho precipe & iniungere ei aliquā legationem.vt.ſ.c.qui vere.ſimilr abbas.vt.i.c. monachi.

monach⁹ mortuus ſepeliri nō dz:Nunc vero dicit Gra.q illud.c. intelligit de monachis q more ſeculariū cōfluebāt per capellas ad ſepulturas mortuo⁊ celebrandas:ſed i monaſterio non phibetur mortuos ſepeliri qui ibi elegerūt ſepulturam:& ad hoc inducit ſeq.c.
b Nicene.ſ.c.j.
A Gapit⁹ abbas. Caſus. Io. eps prohibebat agapitū ſuo pp̄ſo miſſas celebrare & mortuos ſepelire : ſuper quo cū Greg. ↄque reret̄:precepit Greg. prefato Io.ne hoc de cetero prohiberet. Que autē ſequūtur plana ſūt vſq ad.c. quidam monachi.
c Miſſas. publicas.Sed nōne hec licite phibuit.vt.ſ.c. interdicimus.Sed dic q loquitur hic de monaſterio habēte populum.
d Suſpendi.id eſt abſtinere. Io.
A Dmonere te volumus.
e Ne pie.ſecus ſi ſunt iniuſte.xvij.q. iiij.quicūq.ff.d re li.& ſi qs.§.hec actio. xij.q.vlt.q2.ff.de condi.inſti.quidā. immo ad epm̄ ſpectat exequi volūtates defunctorū.vt extra de teſta.ſi heredes.
V Bicunq. f Legit.ſ. xiij.q.ij.vbicunq.
g Improbitatem. Imo quia non habent populum.
Q Uidā mōachi. Caſus. Monachi quidā ſine licentia epo⁊ ſuo⁊ vel abbatū:interdū etiam excōicati ciuitatē ↄſtātinopolitanā turbabāt:ero⁊ eo

tur ppter vrgētes neceſſitates ab ipſius ciuitatis epiſcopo. Et nemine ſeruo⁊ū ſuſcipi in monaſteriū vt ſit cū eis monachus niſi cū domini ppꝛij licentia:preterea tem vero hec decreuim⁹ extra cōionem eſſe: ne nomen dñi blaſphemet. Cōuenit ergo ciuitatis epo curā[a] & ſollicitudinē neceſſariam mōaſterijs exhiber. His ita rñdetur auctoritas illa nicene[b] ſynodi phibet monachos de monaſterijs exire: & p capellas ſepulturas mortuorum celebrare : cōfluere videlz more clerico⁊ū ad cuiuſlibet exequias celebrandas. Ceterū ſi apud monaſterium aliqs ſemetipſum tumulari voluerit nō eſt phibēdus. Unde Greg.ſcribit Io.epo de vrbe veteri.

Miſſe celebrari mortui ſepeliri in mōaſterio nō phi betur.

A Gapit⁹ abbas monaſterij ſancti Greg.inſinuauit nobis plurima ſe a vřa ſanctitate grauamina ſuſtinere q in eodē mōaſterio miſſas[c] phibeas celebrari : mortuos etiā interdicas ſepeliri:a qua inhumanitate vos hortamur ſuſpendi[d] & ſepeliri ibidē mortuos miſſas celebrari nulla vlterius habita cōtradictione permittas. Idem karolitano epiſcopo venereo.

Non ſunt caſſande pie voluntates defunctorum.

A Dmonere te volum⁹ ne pie[e] defuncto⁊ volūtates tua(qđ abſit)remiſſione caſſentur. Item Gelaſius papa. Teſtatoris arbitrium ſeruari opz.

C Onſideratio eccleſiaſtice vtilitati hoc poſtulat ex iuſta diſpōne teſtatoris ſeruādum arbitriū eſſe. Item ex cōci.triburiē. De eodem.

V Bicūq facultates rerū & opportūitas tpm ſuppetit &c.ſicut in eodē capitulo ſupra legit[f] in cā eorum q de dioceſi ad dioceſim tranſierūt. Ecce his auctoritatib⁹ pz q ſi qs apō monaſterium ſepulturā ſibi eligere voluerit:libe a mōachis pōt ſepeliri. Unde liqdo colligit phibitionē illā nicene ſynodi pp improbitatē[g] circūuagātiū eſſe factā. Unde i calcedoñ.ↄci.leg.

Monachi q ſine licentia epiſcopi vagāur ad propria loca redire cogantur.

Q Uidā monachi nihil habētes ſibi iniūctum a pprio epo[h] interdum vero ēt illi q ab eo fuerāt excōicati[i] veniūt ad ciuitatē ↄſtantinopolitanā:& in ea pturbatiōes trāqllitati eccleſiaſtice inferūt:& diuerſo⁊ū domus corrūpunt. Statuit igit ſancta ſynodus hos primū cōmoneri vt exeāt a regia ciuitate:demū eos īuitos[k] deijci ac inde per defenſorē compelli vt ad ſua[l] loca redeāt. Item Pelagius pa.paulino ſolitario. Monachi circūuagātes per defenſorē ſunt compellēdi.

P Robinum ſabbarie et milianū atq pbinianum vel alios pſeudomonachos iohāni defenſori pcipimus:vt eos dēat detinere[m] qten⁹(ſi quā deſiderāt ſue ↄtentiōis rōnem cognoſcere)ad nos[n] vt informētur debeāt exhiberi. Certe ſi ſola obſtinatiōe ab eccleſiaſtico corpore ſunt ſciſſi in reatina(ſicut peiſti)inſula[o] vt exulēt pdicto defenſori duxim⁹ iniūgēdū,

i Excōicati . ergo monachi poſſunt ex cōicari ab epiſcopo. vt.xvij.qō.ij. abbates.& ab alijs prelatis.vt.ſ.c.alia.
k Inuitos. Per brachiū ſeculare eſt incedēs corrigendus.vt.ſ. diſti.xvij. nec licuit.& .xj .queſtio.j. placuit.
kl Ut ad ſua loca redeāt.vel i exilium mittant:vt.i.c.pxi.
l Ad ſua loca. hoc ē regulare vt ſp prio cogatur redire ad monaſteriū ſuū: vt.xxvij.q.j.nec aliq. in fi.&.c. ipudicas. & c.peruenit.niſi ſepius delinquāt vel pmum monaſterium ſit nimis diſſolutum : vt xxvij.q.j.ſi qua.&.c.ſi quis rapuerit.
P Robinum. Caſus. Paulin⁹ ſolitarius ſupplicauit pape vt i inſulā reatinā quoſdā monachos relegaret eccleſiā offendentes.ſ.pbinum ſabbarie milianū atq pbinianum & alios quoſdā falſos monachos. Precepit ergo pelagius ioanni defenſori vt eos detineat & ad curiā mittat ſi de ſua cōtētione aliquā volunt allegare rōnem:alioqn in reatinā inſulam eos faciat exulare.
m Detinere. Nec talis detētor incidit in canonem.extra de ſen.excom.vt fame.
n Ad nos.nā cum de fide dubitat romana eccleſia eſt cōſulenda:vt.xxiij.qō.v.de liguribus.
o Inſula.Nota penam canonicam eſſe exilium.l. diſtin.accedēs.& dixi.iij.queſtio.iiij.hi qui epiſcopos. Ioan.

Monachi ſubſūt epiſcopo.

Item Leo papa.

Nullus monachus (preter dñi ſacerdotes) audeat predi[care]. (Caret.)

Adijcimus illud etiā qđ nobis propter improbitatē quorūdaꝫ monachoꝝ religiōis veſtre verbis mādaſtis p vicarios veſtros hoc ſpecialr ſtatuē-tes: vt pter dñi ſacerdotes [a] nullus audeat pdicare ſiue mōachus ſiue laicus ille ſit qui cuiuſcūqꝫ ſcie noīe glo-riet. ¶ Ecce in hoc ca. ⁊ vitium eſt expſſuꝫ ⁊ generali conſtōne euacuatū. Qđ vero pniam dare ,phibentur: inde eſt ꝙ nulli ſacerdo ū licet alterius parochianū [b] ligare vł ſoluere. Monachi aūt ⁊ ſi in dedicatiōe ſui preſbyterat⁹ ſicut ⁊ ceteri ſacerdotes baptiꝫandi predicādi pniam dandi peccata remittendi bñficijs eccleſiaſticis pfruendi rite poteſtatē acci-piūt: vt amplius ⁊ pfectius agāt ea que ſacerdotalis officij eſſe ſanctoꝝ patrū ꝯſtōnibus cōprobātur: tñ executionē ſue ptātis non hñt niſi a populo fuerint electi: ⁊ ab epo cum cōſenſu abbatis ordinati ✠. Eccleſiaſticas vero atqꝫ ſeculares actiōes attra-ctare ,phibētur vt nō preſumant ſibi patrocinia cauſaꝝ niſi ab epo commoniti fuerint: nec ſecularib⁹ cauſis occupētur vt reſideant cognitores dirimendarū litium.

Unde Pela. ſcribit antonine patricie ⁊ decie.

¶ Mōachus defenſor fie[ri] [non] (rinō dz.)

De preſentiū portitore ꝙ defenſor [c] factus nō eſt nulla vobis animi moleſtia ſit: q̄ ſatis valde amariſſimum habeo de iſto ,pposito ad illud officiū hoīes deduci: in quo nullo mō que a monachis deo ,pmiſſa ſunt valeāt adimpleri: oīmoda enī eſt illius habit⁹ ⁊ iſtius officij diuerſitas: illic enī quies oratio labor manuū: at hic cauſarū cognitio ꝯuētiōes actus publica litigia: ⁊ q̄cūqꝫ vel eccleſiaſtica inſtituta vel ſupplicātium neceſſitas poſcit: faciat aūt deus: vt tales ſint hi vel q a nobis in iſto habitu nutriunē vel in monaſterijs creſcunt vt ,puecta etate ⁊ vita ,pbata nō ad litigiorū officia ſed ad ſacerdotiū valeāt ,pmoueri. ¶ Gelaſius tñ ſicut in tractatu de ,pmotiōibus clericorū inue-

Adijcimus illud. ¶ Caſus. Monachi quidā non exiſtētes in ordine ſacerdotij improbe aſſumebāt officium predicādi. hoc fuit ſignificatum leoni pape: q̄re ſtatuit vt nullus monachus vel laicus preter ſacerdotem vel eoꝝ licentiam audeat predicare: vt de ſua ſcientia gloriet. Regionis .i. pochialia. alſ lr̄a hꝫ religionis: ⁊ ſm hoc dicas ꝙ abbati loqtur vel epiſcopo vel monacho. a ¶ Sacerdotes. vel per licentiā ſacerdotum. nec ob. xxv. di. plectis. vbi dicit ꝙ diaconus pōt predicare. ſic. xcij. di. i ſancta. vel ibi predicare ponit pro legere. Si militr laici pdicant ⁊ mulieres de licētia ſacerdotis: vt. ſ. di. xxiij. mulier. in fi. Sed nūquid ſbdiaconus pōt predicare? Ita: q̄ plationeꝫ ⁊ curam aīaruꝫ habere poteſt: vt extra d eta. ⁊ quali. ꝑterea. predicat ergo rōne prelatiōis ſed nō ratione ordinis: quia locū ſacerdotis obtinet: vt. xciij. di. pcipimus. Tēplarij autēꝫ ⁊ hoſpitalarij iō predicāt q̄ habēt de hoc priuilegiū. Sed quid ſi aliqui ſunt falſi predicatores et aliqua lucrenē: nūquid reſtituent illi eccleſie? Uidetur ꝙ nō: q̄ non refert qs vel qualis pdicet ſꝫ que predicet. xix. di. ſcdꝫ. Et apoſtolus dicit i epł̄a ad philip. Siue per veritatem ſiue per falſitatē chriſtus annūcietur in hoc gaudeo ⁊ gaudebo. Dic ꝙ apoſtolus gaudebat de cōuerſis non de predicantibus. Arg. tamē ꝙ eccleſie acquiritur. ff. de inoffi. teſta. l. poſthumus. §. ſi quis. vbi dicitur ꝙ ſi extraneus expugnauit teſtamētum: hoc ei non prodeſt: ſed legitimis. Joan.

¶ [illegible] ¶ Caſus. Dicit Gra. ꝙ cauſa eſt expreſſa. ſ. in. c. proxi. quare monachi predicare nō debeāt. ſ. improbitas eorū. Quod autem dictū eſt. ſ. in. c. placuit. ꝙ monachi penitētias dare ⁊ ſimilia facere nō poſſunt: hoc ideo ſtatutū fuit: q̄ nullus parochianum alterius ſoluere poteſt vel ligare. Et licet monachi in tempore ſue ordinationis ſumāt poteſtatem predicādi ⁊ alia officia faciendi ſicut ceteri ſacerdotes: tamē executioneꝫ illius poteſtatis nō habent niſi a populo eligātur: ⁊ cū conſenſu abbatis ab epiſcopo loci ad hoc fuerint inſtituti. Similiter negocia eccleſiaſtica ⁊ ſecularia tractare nō poſſunt: vt patroni cauſarum vel cognitores niſi ab epiſcopo loci cōmoneantur: quod probat ſeq. c.

b ¶ Parochianum. J. de pe. di. vj. placuit.

De preſentiū. ¶ Caſus. Antonina patricia ſupplicauit pape pelagio vt cōcederet ſibi quēdam monachum quē in ſuis negocijs defenſorem habere volebat. Pelagius vero cuꝫ ſibi non cōceſſit: q̄ monachi ſecularibus negocijs occupari non debent nec de ,ppoſito mōachali ad officiū illud deſcendere: qđ probat multipliciter.

c ¶ Defenſor .i. iudex vel aduocat⁹ vel ,pcurator negociorum ſeculariuꝫ. ſic. j. qō. iij. ſaluator. et extra ne cle. vel mona. ſed nec. Non pōt ergo ſine ſuperioris licētia eſſe iudex vel aduocatus ✠ vel arbiter. Sed abbas poteſt hoc facere ſine licentia alicuius: naꝫ abbas mōachos habet i poteſtate: vt. xij. q. j. non dicatis. vnde ipſe nō eſt ſub poteſtate alicuius. ff. d adulte. ſic eueniet. ⁊ ꝙ poſſit abbas eſſe procurator: habes extra de cēſi. ſopite. extra de tranſ. cōtingit. ſeculares ergo cauſas etiā iubentibus epiſcopis non poſſunt agere. vt hic: ⁊ extra ne cleri. vel mona. relatum. niſi miſerabiliū perſonarum: vt. lxxxvj. diſtin. c. vlti. ⁊. xv. q. ij. ca. vnico. vbi plene de hoc. Iteꝫ nec ſyndicus poteſt conſtitui in propria eccleſia: vt extra de ſynd. ſicut. nec procurator: vt in aucten. de ſanc. epi. §. alium. niſi alius non ſit eque idoneus: tunc poteſt de licentia abbatis: vt extra de teſti. inſuper. ⁊. J. eo. monachi. iudex tamē conſtituitur monachus a ſuperiore: vt extra de priuileg. cum olim. Et nota ꝙ ſi quam cauſam moueant monachi preſumitē ſemper ꝙ bono ꝫelo eam moueant: vt extra de no. ope. nun. cum ex iniuncto. Jo.

¶ [illegible] ¶ Caſus. Supra. c. proxi. dictum eſt ꝙ papa noluit cōcedere ꝙ monachus fieret defenſor. Sed cōtrarium videtur. ſ. lxxvij. diſtin. monachus nouitius. ſed quia vile fuit cōtrarium non curauit Gra. ſoluere: nam ibi ſumitur defenſor. id eſt exorciſta. Uel defenſor. i. oſtiarius qui defendit inimicos ab ingreſſu eccleſie. poſtea tranſfert ſe ad probāduꝫ ꝙ monachi officia clericorum poſſunt exercere: quod probat per ſeq. ca. vſqꝫ ad. §. his omnibus. que omnia loquūtur de monachis quibus animarum cura committitur.

Mulieres predicare poſſunt.

✠ ¶ Adde ad h not. i c. qđ dei timorē. de ſtatu mona. ⁊. J. ea. cā. ſi quis mōach⁹. ⁊ q̄ no. i. c. in ſcā. i addi. gl. i v. pdicatiōis. ſ. xcij. di.

Phil. j. c.

Predicāt ⁊ veri ⁊ falſi predicatores.

Mōach[us] an poſ[ſit] eſſe iu[dex] vel ad[uo]catus.

✠ ¶ C[ontra] [illegible] l. rep[illegible] C. de ep[iſ] cleri. ⁊ i in auē ſan. epi deo nol. ccl. ix.

a ℭ Defenſores.ſ.diſtin.lxxvij.c.vlti.contra. vile eſt illud contrarium:q2 ibi defenſor ponitur pro oſtiario:⁊ ideo magiſter illud noluit ſoluere.

ℭ Quod vero. Hec eſt ſecūda pars queſtionis:in qua ꝓbat ꝙ ſi monachus hꝫ populum de licentia epi vel pape ꝙ poteſt oia officia celebrare ſiue miniſtrare ſicut clerici ſeculares. Jo.de ſa.

Doctos ac ꝓbos. ℭ Caſus. Ambroſius fuit interrogatus an monachi poſſunt predicare ⁊ cetera clericoꝝ officia exercere ⁊ vti beneficijs: ſcꝫ decimis ⁊ oblationibus? Et rńdet ꝙ ſic:cum ipſi cōficiant corp⁹ xpi ſicut ceteri ſacerdotes.

Si monachus. ℭ Caſus. Quidam non plene dabant annonā ⁊ decimas monachis quibus animarū cura cōmittebatur:quare Innocē.ꝓcipit vt oia eis ſine diminutione cōferantur vt in tpe neceſſitatis monachi illi poſſint eccleſiam reſtaurare.

b ℭ Minoratione. ſimile.j.q.iij.c.vlti.⁊ eſt arg. ex quo quis eſt electus canonic⁹ ſtatim habebit fructus ꝓbende plene vt alij.extra de prebē.relatuꝫ. fallit hoc extra vt eccle.benefi.vt noſtrum.in fi. ⁊ de iſti. cum veniſſent. in fi.

c ℭ Reſtaurandam. Ar.ꝙ habens eccleſiā dꝫ reparare eam : vt extra de eccle.edi.de his.⁊.c.vlti.hoc verū eſt ſi hꝫ tertiam que debetur fabrice: vt.x. qō.j. decreuimus. ⁊ q.iij. vnio.

nitur in capitulo illo. Monachus nouitius ⁊c̄. permittit illos ex diſpēſatione fieri ‡ defenſores[a]. ℭ Nō vero ſacerdotalium officiorum poteſtatem habeant : teſtatur Ambroſius dicens.

ℭ Clicoꝝ officia celebrare monachi pſbri nō ꝓhibeant.

Doctos aut ꝓbos monachos pſbyterij honore dedicatos ꝑdicare baptizare penitentiā dare debita miſeris relaxare decimarum primitiarū oblationum viuoꝝ ⁊ mortuorum portiōe iuſta ꝑfrui debere moderata diſpēſatione cōmendamus: vt iuxta Apoſtolū de altario cui ſeruiunt viuentes ꝑ obſequium dñice plebis paneꝫ ⁊ vinum imaculata benedictione transforment in corpus ⁊ ſanguinē dñi noſtri ieſu xpi.

Item Innocē.papa.

ℭ Bnficijs eccliaſticis monach⁹ pſbyter libere ꝑfruat.

Si monachus ad clericatum ꝓmoueatur beneficia preſtent ei pleniter ⁊ annone ⁊ decime donentur abſqꝫ vlla dilatione ⁊ minoratione[b]:vt q̄to melius poſſit iuxta poſſibilitateꝫ qū neceſſitas extiterit ad opera eccleſiaſtica ⁊ ipſam reſtaurādam[c] eccleſiam adiutorium faciat. Item Gregorius.

ℭ De eodem.

Moderamine. ℭ Caſus. Monachi qui ſacerdotes erant in iſtis quattuor erant deteriores q̄ꝫ ceteri ſacerdotes.ſ.in decimis primitijs oblationibus ⁊ donationibus viuoꝝ ⁊ mortuorum:ideo ꝓcipit Greg.vt monachi in oibus iſtis nō min⁹ ſibi vēdicent q̄ꝫ ceteri ſacerdotes ad ſuā ꝓximorūqꝫ vtilitatē.

d ℭ Proximorūqꝫ.Arg.ꝙ de bonis eccleſiaꝝ poſſumus ſubuenire cōſanguineis:vt.lxxxvj.diſtin.non ſatis. ſed proximos hic appellat fideles.

e ℭ Sibi vendicent.Cum ergo eccleſia poſſit vendicare decimas:pꝫ ꝙ dñium decimaꝝ eſt penes eccleſiam:lꝫ decima nōdum ſit tradita ei:decime enim ſunt dei: vt.ſ.eo. reuertimini.vnde etiā quelibet poſſeſſorē eccleſia cōuenit ſuper decimis:vt.ſ.eo.decime.hoc eni eſt priuilegiuꝫ eccleſie ꝙ re nōdum tradita facta eſt dña rei:vt ex̄ de conſuetu.c.ij.in fi.⁊. C.de ſac.ſan.ec. vt inter diuinum.Quidam tñ dicunt ꝙ eccleſia nō poſſit vendicare decimā niſi ſegregata ſit:q2 qui rē vendicat ſpecificare eam dꝫ: vt extra de ap. ſignificantibus.ſed hoc nihil eſt q2 incertā parteꝫ bñ poſſuꝫ vendicare : vt ff.de rei ven. que de tota.⁊.l.ex diuerſo.⁊ l.vlt.Sed adhuc alia ratione videt̃ ꝙ eccleſia nō poteſt decimam vendicare: q2 niſi decima ſit ſegregata ab alijs bonis nō deſinit eſſe prioris domini.ff.de polici.l.ij.§.vlti.ſed illud eſt qū decima debetur ex voto :aliud qū ex iure.Dicas ergo ꝙ lꝫ decima nondum ſit ſegregata: ꝙ tñ eſt eccleſie.Uel dicas ꝙ totū illud frumentum eſt cōe : q2 cum frumētum voluntate dñoꝝ cōmiſcetur ſit cōe:⁊ q̄libet granū ſit cōe: tūc datur actio cōi diuidundo vt diuidat̃. ſed ſi ſine voluntate dominoꝝ eſt cōmixtum:tunc nō ſit cōe ſed vendicare poteſt vterqꝫ partē ſuaꝫ: vt ff.de rei ven.ſi frumētum.⁊ inſti.de re.di. §.ſi duoꝝ.ſed nec illud vꝫ poſſe ſtare: q2 cum ſemē non fuit cōe ergo nec frumentum.Uel dicat̃ ꝙ decime petant̃ ꝑ actionem cōfeſſoriam: q2 ius ꝑſtandi decimaꝫ eſt ſeruitus q̄dam. Uel verius dicas ꝙ petuntur conditione ex canone vel iudicis officio: vt ff. de conditio. ex lege.l. vnica.

Moderamine apoſtolice auctoritatis decernimus vt monachi ſi pſbyterij honore dedicati ſunt cū ligandi ſoluendiqꝫ ptāte decimarum primitiarū oblationum donationū : que ſiūt ꝓ viuis ⁊ pro defunctis portionem iuxta canonē ad ſuā ꝓximorūqꝫ[d] vtilitatem merito ꝑfectioris iuſticie nō minus q̄ꝫ ceteri ſacerdotes laudabiliter ſibi vēdicent[e]. Item.

ℭ Clicoꝝ officia monachi pſbyteri libere adminiſtrēt.

Ex auctoritate hui⁹ decreti qō apoſtolico moderamine ⁊ pietatis officio a nobis eſt cōſtitutū: ſacerdotibus monachis apoſtoloꝝ[f] figuram tenentibus liceat ꝑdicare baptizare cōmunionē dare pro peccatoribus orare penitentiam imponere atqꝫ peccata ſoluere.

Itē ex decreto bonifacij pa.

ℭ Monachi pſbyteri honore decorati poteſtatem habent ligandi ⁊ ſoluēdi.

Sunt nonulli nullo dogmate fulti audaciſſimo quidem zelo magis amaritudinis q̄ꝫ dilectionis inflāmati aſſerentes monachos q mūdo mortui ſunt ⁊ deo viuūt ſacerdotalis officij potentia indignos: neqꝫ penitentiam neqꝫ chriſtianitatem largiri neqꝫ abſoluere poſſe ꝑ ſacer

Ex auctoritate. ℭ Caſus. Quidam dicebant ꝙ monachi qui ſacerdotes erant nō poterant exercere officia ſicut ceteri ſacerdotes.vnde Greg.ſuper hoc cōſultus dicit ꝙ cum ipſi teneant figurā apoſtolorum ita licet eis exercere officium vel officia diuina ſicut apoſtolis licuit ⁊ ſicut ceteris ſacerdotibus licet.

f ℭ Apoſtoloꝝ.ſ.ſeptuaginta duoꝝ diſcipulorum. xxj. di.in nouo.epiſcopi enim tenent locum ipſoꝝ. lxviij. diſtin.quorum vices.Uel proprie ſcilicet quod ad propriorum renunciationem.

Sunt nōnulli. ℭ Caſus. Bonifacius in hoc.c.redarguit quoſdā zelo amaritudinis inflāmatos qui

Decime a actione pe ti poſſum

nitebantur monachos preſbyteros ab executione ſacerdotalis officij remouere: ⁊ ꝙ hoc facere nõ debeant ꝓbat exemplo beati benedicti ⁊ alioꝝ patrum qui hoc monachis nõ interdixerunt. Precepit ergo vt ab hmõi auſibus in poſterũ reprimantur: nam quãto quis melior eſt tãto in illis officijs erit aptior ⁊ habiliõ.

a ℭ Bñdictus. Arg. ꝙ oĩa que non ꝓhibuit ſanctus bñdictus ſunt ꝯceſſa monachis. ſic. xxviij. q. j. iã nũc. xxx. q. iij. illõ.

b ℭ Canonicis. regularibus: imo oĩbus vt vi. ar. lxxxviij. di. c. j. ⁊ etiã per totũ. xj. q. j. te quidẽ. xiiij. q. iiij. c. ij. ⁊ xv. q. ij. c. j. xxiij. q. vlti. his aq̃bus. extra de poſtu. clerici. ⁊ extra ne cle. vel mona. multa.

ℭ his oĩb⁹. ℭ Caſus. Cõcludit Gra. ex ſuꝑdictis ꝙ mõachi ſacerdotalia officia pñt adminiſtrare ſi ad hoc eligunt a pplo de cõſenſu abbatis epo eos inſtituẽte: qđ probat per ſequentia. c. ⁊ ꝑmum c. per te videre potes: q₂ planum eſt.

Hic viue in mo.

c ℭ Multo tempore. i. vſq₃ ad decrepitam etatẽ: vt. xxxviij. diſt. nullus. vel multo. i. per qnquẽnium vt in ꝓemio digeſtoꝝ ff. de ſepa. l. j. §. qđ dictũ vel triẽnium. C. de fideicom. l. j. vel per biẽnium: vt inſti. de lit. ob. §. multũ. ar. hic cõtra momẽtaneos magiſtros. lix. di. ſi officia. q₂ non mediocriter errat qui min⁹ bonum ꝑfert ⁊c. vt. ff. de cõſe. di. v. nõ mediocriter. ⁊ ar. ꝙ potius ſeniores magiſtri ſunt audiẽdi: vt xx. di. de quibus. Ar. contra ff. de edil. edi. precipiunt.

Si clerica. ℭ Caſus. Ruſticus rogauit hiero. vt ſcriberet ſibi qualiter aliquis debeat aſcendere ad militiã clericalem: ⁊ vtrũ ſit melius eſſe in eremo ꝙ̃ in monaſterio cũ fratribus. Scribit ergo hiero. ſibi dicens ſiue docens ꝙ ſi dignitatem eccleſiaſticã deſiderat: multa ipſe prius diſcat vnde poſſet alios edocere: ⁊ hoc in ꝑma parte. In ſcđa parte dicit ꝙ nõ ſpectat ad ſuam paruitatẽ vel ꝑlationem repꝛehendere ceteros monachos. i. clicos: habẽt enim illi ordinẽ ſuum: quem qualiter debeant ſeruare liber ad nepotianuʒ factus plene docebit. In tertia parte dicit ꝙ tutius eſt eſſe in monaſterio cũ fratribus ꝙ̃ ſolus in eremo. ſcđa pars incipit ibi: nõ ẽ. tertia ibi: nunc monachi.

---

dotalis officij diuinitus ſibi miũctam poteſtatẽ: ſed oĩno labunt: neq₃ enim beatus benedictus[a] monachoꝝ preceptor almificus huius rei aliquo mõ fuit interdictor: ſed eos ſeculariũ negocioꝝ edixit expertes fore tñmõ. Quõ quidẽ apoſtolicis documentis ⁊ oĩum ſanctoꝝ patrum inſtitutis nõ ſolũ monachis ſed etiã canonicis[b] magnopere imperat. Nemo enim militans deo ĩplicat ſe negocijs ſecularib⁹. Tantoꝝ igitur patrum inſtituti exẽplis qbus periculoſiſſimũ eſt refragari credimus a ſacerdotib⁹ monachis ligandi ſoluendiq₃ officium deo operãte digne adminiſtrari: ſi eos digne cõtigerit hoc miniſterio ſublimari. Decertantes igit monaſtice ꝓfeſſionis ꝑſbyteros ſacerdotalis potentie arcere officio oĩmodo ꝑcipimus vt ab huiuſcemodi auſibus reprimantur in poſterũ: q₂ quãto quiſq₃ eſt celſior tanto ⁊ illis erit potẽtior. ℭ His oĩbus auctoritatibus ꝑſpicue monſtratur monachos poſſe penitentiam dare baptiʒare ⁊ cetera ſacerdotalia officia licite adminiſtrare. Quõ vero populi electione epoꝝ inſtitutione ⁊ abbatis cõſenſu poteſtatem ſuaʒ exequi valeant: hieronymi gelaſij ⁊ gregorij auctoritate probatur.

Ait enim Hierony. ad ruſticum monachum.

ℭ Digne in monaſterio viuens per populi electionẽ ad clericatũ poterit promoueri.

Sic viue in monaſterio vt clericus eſſe merearis: multo[c] tẽpore diſce que poſtmodũ doceas: ⁊ inter bonos ſemꝑ ſectare meliores: ꝙ ſi populus vel epũs te in clericũ elegerit age ea que clerici ſunt. Idem ad eũdem.

ℭ Ad ordinem clericatus ꝓmoueri monachi poſſunt.

Si clericatus titillat[d] deſiderium diſcas qđ poſſis docere: ⁊ rationabileʒ deo offeras hoſtiam: ne ſis miles priuſq̃ tiro: ne prius magiſter ſis ꝙ̃ diſcipulus. ℭ Nõ eſt humilitatis[e] mee neq₃ menſure iudicare de ceteris: ⁊ de miniſtris eccleſiaꝝ ſiniſtrũ quippiã dicere: habeant illi ordinẽ ſuum ⁊ gradum: quẽ ſi tenueris: q̃no tibi in eo viuendũ ſit edit⁹ ad nepotianũ liber te docere poterit. ℭ Nunc monachi cunabula moreſq₃ diſcutimus: ⁊ eius monachi q liberalib⁹ ſtudijs eruditus in adoleſcẽtia iugum xp̃i collo ſuo ĩpoſuit. Primũq₃ tractandũ eſt vtrũ ſolus an cũ alijs in monaſterio viuere debeas. Mihi placet vt habeas ſanctoꝝ cõtubernium[f]: nec ipſe te doceas ⁊ abſq₃ doctore[g] igrediaris viã quam nũq̃ ingreſſus es. Item Gelaſius papa.

ℭ In loco quo abbas iudicauerit monach⁹ eligat ⁊ ab epiſcopo ſacerdos ordinet.

Si qs monach⁹ fuerit qui venerabilis vite merito ſacerdotio dignus videatur: ⁊ abbas ſub cui⁹ ĩperio regi xp̃o militat illũ fieri preſbyterũ petierit[h]: ab epo deʒ eligi ⁊ in loco quo iudicauerit ordinari: oĩa q̃ ad ſacerdotis offm̃ ꝑtinẽt vel ppli[i] vl

---

d ℭ Titillat. id eſt delectat.

e ℭ humilitatis. i. paruitatis.

f ℭ Cõtubernium. Arg. ex̃ de ſta. mona. monachi. ⁊ xx. queſtio. vlti. c. vlti.

f ℭ Cõtubernium. Ar. ꝙ plus valet vita cõis ꝙ̃ vita eremitica: vnde ab eremitica vita licite tranſit ad monachatum: vt dixi. ſ. eo. qui vere. ſʒ a monachali ad eremiticam nõ põt niſi de abbatis licẽtia fiat ratiõe debilitatis: vt xx. q. iiij. monachũ.

g ℭ Et abſq₃ doctore. ſimile. xxxvij. diſtin. relatum.

Si quis monachus. ℭ Caſus. Querebatur a gelaſio qualiter aliquis monachus debeat preſici eccleſie ſeculari: Et reſpõ. ꝙ ſi dignus videatur ſacerdotio debet eligi ab eo ad quem electio ſpectat ⁊ demum ꝑſentante abbate debet ordinari ab epiſcopo ⁊ inſtitui. Bene. vero ſic ponit caſum. Queſitum eſt a pelagio vtrũ monachus curam populi poſſit exercere: Et reſpon. ꝙ ſic ſi a populo eligat ab epiſcopo inueſtigatur abbate nihilominus offerente ipſum.

h ℭ Petierit. alias nõ poſſet: vt. lviij. diſtin. ca. j. ⁊ ij. ⁊ ff. eo. monachi.

i ℭ Vel populi. Populi non eſt eligere ſed teſtimoniũ dare electo: vt. xxiij. di. c. j. ſed epũs vel archidiaconus vel archipꝛ̃ſbyter eligit

---

ij. Tim. ij. a.

Eremitica vita licite tranſit ad monachatum

pm ↄſuetudinem loci: vt extra de offi. dele. ga. ſuper eo. Jo.

M Onachos quoq̃. ℭ Caſus. Queſitum fuit a ſiricio papa vtrū monachi bone vite poſſint clericorum officijs aggregari? Et reſpō. q̄ ſic: ita vt intra annos triginta a minoribus incipiētes ordinibus in tēpore a canonibꝰ ꝑfixo gradatim aſcēdant: nec ſaltu ad epiſcopatū promoueantur: niſi legitima temporis interſtitia fuerit cuſtodita. Tēpore. a canonibus prefixo: q̃re ſcdm tempus determinatum a iure. Dignitatibus. i. ordinibus alijs.

a ℭ Nec ſaltu. i. pretermiſſis ordinibꝰ vt. lij. diſt. ſollicitudo. vel id eſt nō ſeruatis iterſtitijs: vt lxxvij. diſt. in ſingulis. ſed eſt cōtra. lxxvij. di. c. vlt. vbi dicitur q̄ monachꝰ omnes ordines infra annū poteſt recipere. ſed illud ex diſpēſatione: qđ hic dicit eſt ius cōmune.

b ℭ Ad epiſcopatꝰ. vt ſi ſit preſbyter poſt decem annos pōt epiſcopus fieri: vt. lxxvij. di. quicunq̃.

c ℭ Superius. ſ. lxxvij. diſtin. c. j. ij. ⁊ iij. Joan.

O Os autem. ℭ Caſus. Quidam erant monachi vel canonici regulares: qui quando eligebātur ad dignitates reſpuebāt omnino. quod dicit Augu. nō eſſe faciendum ſed auide dignitates appetere non debent nec eas reſpuere cum neceſſe eſt: ſed miti corde obtēperare: quoniā ſi ocium neceſſitatibꝰ eccleſie ſemper preponeret̄ nullus inueniret̄ per quē renaſceret̄ eccleſia.

epiſcopi electiōe prouide ac iuſte acturus. Item Siricius papa. ℭ Tpe maturitatis eccleſiaſticis monachi promoueantur ordinibus.

M Onachos quoq̃ quos morū grauitas ⁊ vite ac fidei inſtitutio ſancta cōmendat clericorū officijs aggregari ⁊ optamus ⁊ volumus: ita vt qui intra triceſimū etatis annū ſunt digni in minoribꝰ per gradus ſingulos creſcētes tpe ꝓmoueant ordinibus: ⁊ ſic ad diaconatus vel ꝑſbyterij iſignia mature etatis cōſecratiōe ꝑueniant: nec ſaltuᵃ ad epiſcopatusᵇ culmē aſcendant niſi in his eadē que in ſingulis dignitatibus: vt ſuperiꝰᶜ ꝑfiximus fuerit tpa cuſtodita. Item Aug. ad eudoxium. ℭ Eccleſiaſtica officia nec auida electiōe monachi ſuſcipiant nec blandiēte deſidia reſpuāt.

V Os au. dia reſpuāt. item frēs exhortamur in dn̄o vt ꝓpoſitum veſtrū in dn̄o cuſtodiatis: ⁊ vſq̃ ad finem vite perſeueretis: ac ſi qua operaᵈ veſtra mater eccleſia deſiderauerit: nec elatione auida ſuſcipiatisᵉ nec blandiēte deſidia reſpuatis: ſed miti corde obtēperetis deo cū māſuetudine portantes cum qui nos regit: q nos dirigit mites in iudicio: qui docet manſuetos vias ſuas: nec ocium veſtrū neceſſitatibusᶠ eccleſie ꝑponatis: ✠cui parturiēti ſi nulli boni miniſtrare vellēt quō naſcceremini nō inueniretis. Itē pelagiꝰ pa. bono ep̄o ſauinati. ℭ Hic iubet quēdā ruffinū monachū iubet ſacerdotem fieri ⁊ i q̄dā baſilica ordinari.

I N parochia tua baſilica ſancti laurētij que i poſſeſſiōeᵍ filij ⁊ ↄſiliarij noſtri viri magnifici theodori fundata eſt officium preſbyteri deeſſe cognouimꝰ: ⁊ q2 ꝑfatus filius noſter nobis retulit ſe inueniſſe ruffinū quēdam monachū olim ſibi vita religione ⁊ moribꝰ cōprobatū: ⁊ hunc poſtulat ibi preſbyterū ↄſecrari: qđ ſubitoʰ fieri nos ꝓrogataⁱ obſeruantia nō acquieuimꝰ: ideoq̃ dilectio tua his lr̄is acceptis: ſabbato veniēte faciat eum diaconūᵏ: ⁊ ſi deus voluerit ⁊ vixerimꝰ medianaˡ hebdomada preſbyteꝝ faciemusᵐ quatenꝰ ſuꝑueniēte paſchali feſtiuitate ſacra miniſteria i memorata baſilica a ꝑſona cōpetenti valeāt adimpleri. Item Grego. in regiſtro. ℭ Qui de clerico monachus efficit̄: proprio ep̄o ordināte poterit eligi ⁊ conſecrari.

S I que ✠a clericatu in monaſticāⁿ cōtigerit

d ℭ Opera. Arg. q̄ ſi clericus ſcit operas aliquas illas tenetur preſtare eccleſie. extra de poſtula. c. ſi. Sed cuius expenſis preſtabit eas? Videt̄ q̄ expenſis eccleſie: vt ar. xij. q. ij. charitatem. maxime ſi nō habet proprium: de quo hic loquitur. Secus tamē eſt in liberto: qui preſtabit operas proprijs ſumptibus patrono ſuo niſi pauper ſit: vt. ff. de ope. libe. ſuo. h tamē non loquitur de talibꝰ operibus ſed tm̄ de poſtulatione vel prelatione recipienda. Item ar. q̄ ſi alicui de eccleſia iniūgitur aliqua legatio: tenetur eam recipere: vt. iij. queſtio. j. c. nulli.

e ℭ Suſcipiatis. ſi. viij. queſtio. j. in ſcripturis.

f ℭ Neceſſitatibus. vij. queſtio. j. ſcias.

I N parochia. ℭ Caſus. Caſum iſtū ſic pone. Theodorus conſiliarius pape petijt a papa ruffinū monachum in preſbyterū ordinari in baſilica ſancti Laurentij: quam quōdam in ſua poſſeſſione fundauerat: et in ꝑochia boni epiſcopi ſauinati: vnde papa precepit bono epiſcopo vt in ꝓximo ſabbato faciat eum diaconū: ⁊ in media hebdomada papa eum in preſbyterum ordinabit: vt in prefata baſilica ſacra miniſteria i paſchali feſtiuitate valeant adimpleri.

g ℭ In poſſeſſiōe. i. que fuit eiꝰ. ſi. xviij. qō. ij. abbatem. cum enim fundata eſt eccleſia nullā habz ibi poteſtatem: vt. x. queſtio. j. nouerint.

h ℭ Quod ſubito. tpe egemus: vt aliquid maturiꝰ agamus. i. di. pōderet.

i ℭ Prorogata. id eſt dilatata.

k ℭ Eum diaconū. ergo ſbdiaconꝰ erat iſte qui fuit electus ad regimē parochialis eccle: ſubdiaconus eni ad hoc licite eligit̄: vt ex̄ de eta. ⁊ quali. ꝑterea. imo ēt ad ep̄atum: vt extra eo. ti. a multis. Item aliud notabile ē hic q̄ ſi patronꝰ preſentat ep̄o monachum aliquem q̄ tenet̄ ep̄s eum inſtituere: ⁊ dicunt q̄dā q̄ ⁊ tūc tenetur ep̄s eū recipere cum ſubeſt neceſſitas vel vtilitas vt. ſ. e. cum pro vtilitate. ⁊ lv. di. priſcis. ⁊ id qđ legit̄ extra de ſtatu mona. mōachi. ⁊ ca. q̄ dei. intelligunt q̄ non debēt preſici parochialibus eccleſijs: niſi ſubſit neceſſitas vel vtilitas. Jo. Sed certe idem eſt de quolibet alio clerico. B.

l ℭ Mediana. cum cantatur ſitientes.

l ℭ Mediana. ſ. lxxvij. di. in ſingulis. contra.

m ℭ Faciemꝰ. p aliū. Quē eni papa in diaconū ordinat amodo nō pt recedere ab ipſa curia rōana: vt. j. q. j. filiū.

S I quē. ℭ Caſus. Quidam clerici facti ſunt monachi: queſitū eſt a Gregorio vtrū de monachali ꝓpoſito poſſint eligi ad eccliaz ſecularē? Et rn̄det q̄ ſic: ſi epiſcopus cui ante militauerāt eos dignos iudicauerit.

n ℭ In monaſticam. ſ. vij. q. j. hoc nequaq̃. ↄ. ſed ille ad penitentiā deſcendit hic meritum augere ꝓpoſuit: qđ vbi

✠ ℭ Con cor. l. vni. C. de cadu. tol. §. ſi. ⁊ C. de oper. pu. l. ſi qn̄ conceſſa.

Monachū a patrono preſentatum debet epiſcopꝰ inſtituere.

✠ Alias ſi quos.

[margin, cut off:] Libertꝰ ꝓ- prijs ſumptibꝰ pre- ſtare debet operas pa trono.

non exprimit et varietate preſumitur adminiſtrationum relictarum: et hoc bñ diſtinguit extra de renũ. poſt tráſlatõez.

Monachi. ¶ Caſus. Statutum fuit in cõcilio agathenſi vt monachi exeũtes de monaſterijs cã vagandi nec in ciuitate nec extra ad clericatꝰ officiũ ordinẽtur niſi abbas dederit eis teſtimoniũ: ſed ſi expedierit cũ cõſenſu et volũtate abbatis ab ipo fiat.

a ¶ Ad officiũ. officiando eccleſiaz: ſed priuatim põt celebrare. extra de cleri. peregri. c. tue.

b ¶ Nec in ciuitatibus. nõ eſt dubium qn a clericatu tranſeat ad monachalem vitam: qꝛ diſtrictior eſt vita monachorũ qȝ clericorũ. Sȝ mirum eſt qũo ad clericalẽ vitã permittit tráſire a monachali vita vt hic et in precedẽti. c. lviij. di. c. j. et ij. cũ de magis diſtricta vita ad minꝰ diſtrictam vitã tranſire nõ lȝ: vt. xciij. di. legimus. in fi. Reſpon. ad prelaturam ideo tráſit ex diſpẽſatiõe vt proſit: et tũc votum nõ frangit: qꝛ iſtud i meliꝰ cõmutaẽ. Melior ẽ enim publica vtilitas qȝ priuata. ſ. e. vos aũt. qui autem ſic tráſit vt preſit peccat mortalr: votũ eni frágit.

c ¶ Cõſenſu. hoc eſt ſ. lviij. di. c. j. et ij. Jo.

Atiz p vtilitate. ¶ Caſus. Duo epi contra iuſtitiã faciebant: nã ſine conſenſu abbatum monachos ordinabãt: et a monaſterijs tertiam vel quartam decimarum et cathedraticum exigebant: et ideo reprehendũtur in concilio hilerdeñ. et prohibet concilium: ne de cetero talia fiant.

venire cõuerſationẽ: ſi talis vite monachus fuerit vt epiſcopus cui ante militauerat eum dignũ ſacerdotio preuideat: in loco quo iudicauerit eligi poterit et ordinari.

Item ex concilio agathẽſi.

¶ *Sine teſtimonio abbatis ad clericatus officiũ monachi non eligantur.*

MOnachi vagantes ad officiũ[a] clericatus (niſi eis teſtimoniũ abbas ſuus dederit) nec in parochijs nec[b] in ciuitatibꝰ ordinẽtur. Si cui neceſſe fuerit clericũ de monachis ordinari cum cõſenſu[c] et voluntate abbatis preſumat epiſcopus.

Itez ex concilio Hilerdenſi.

¶ *Cum abbatis voluntate monachi ordinẽtur: quos pro vtilitate eccleſie epiſcopus ordinare voluerit*

ATm p vtilitate[d] eccleſie aliquos monachorum in clericatus officio epus pbauerit promouẽdos cum abbatis[e] volũtate debent ordinari. Ea vero q̃ in iure monaſterij de facultatibus offeruntur in nullo diocefana[f] lege ab epis contingantur.

Item ex conci. terraconeñ.

¶ *Sine abbatis impio ad clericatus officium mona-*

chi non eligantur.

MOnachi a mõaſterio foras egredientes ne aliqd miniſteriũ eccleſiaſticũ[g] preſumãt agere, phibemus niſi forte cũ abbatis impio. Similiter vt nullus eorũ .i. monachorum forẽſis negocij ſuſceptor vel executor exiſtat: niſi id qud monaſterij expoſcit vtilitas[h] abbate[i] ſibi nihilominus imperante.

Item Aug. ad aurelianũ.

¶ *Ad clericatꝰ militiã nõ eligãtur deſertores mõaſteriorum.*

LEgi epiſtolã benignitatis tue de donato et fratre eius: et quid rñderem diu fluctuaui: ſed tñ etiã atqȝ etiã cogitãti quid ſit vtile ſaluti eorũ qbus nutriẽdis in xpo ſeruimus: nihil mihi aliud occurrere potuit: niſi non eſſe viam dandã ſeruis dñi: vt ſe facilius putẽt eligi ad aliqd melius ſi facti fuerint deteriores[k]: etenim ipſis facilior lapſus et ordini clericorũ fit indigniſſima iniuria ſi deſertores monaſteriorum ad militiã clericatus eligantur: cũ ex his qui in monaſterio permanẽt non tñ niſi pbatiores atqȝ meliores in clerum aſſumere ſoleamus: niſi forte (ſicut vulgares di-

g ¶ Eccliaſticũ. officiãdo eccliaz ſed puati põt celebrare.

h ¶ Utilitas. Ergo licet aliquid bonum et vtile ſit: non tamen eſt agendum niſi eo modo quo fieri debet: vt. xj. qõ. iij. quid ergo. xij. q. ij. quattuor. et ff. de conſecra. di. v. non oportet. et ff. de re mili. l. iij. §. in bello.

i ¶ Abbate. Poteſt ergo monachus eſſe procurator ecclie ſue de licentia ſui abbatis ✝ et etiã aliorũ. ſ. e. qui vere. et. lxxxvj. di. puenit. et dixi. ſ. ea. de pñtium. Uideẽ etiã q ſine mãdato: vt. C. de pcu. exigendi. ſicut miles pcurat cãm ſui numeri qui alẽs nõ poteſt eſſe pcurator: vt. ff. de pcu. filiuſfa. Sȝ hec rõ nõ hȝ hic locum: qꝛ monachꝰ nec cauere põt de rato nec preſtare cautionẽ iudicatũ ſolui: ad que te neẽ pcurator q ſine mãdato iteruenit: ſi tamẽ geſſit vtiliter: et eccleſia hȝ ratum: non ppter hoc poteſt irritari qd factũ eſt: vt. C. de procur. non eo minꝰ. Ar. cõ. xcvi. di. bene. in fi.

LEgi. ¶ Caſus. Donatꝰ et frater eiꝰ monachi erãt in parochia auguſtini: qui cõ volũtatez eius egreſſi de monaſterio reuerſi fũt in regionẽ ſuaz: vbi preſidebat aurelianꝰ epſ: a quo petierũt ad clericale officium pmoueri aſſerentes ſe de volũtate auguſtini veniſſe: vt potiꝰ eſſent vtiles ſuis qȝ alienis: ſed aurelianus de hoc dubitans conſulit auguſtinum ſi de volũtate eius receſſerunt: et an velit vt pmoueantur ad ordinẽ vel prelationez clericalẽ. Nunc Augu. reſcribit ei dicẽs q eo renuente receſſerũt: et dicit q promoueri nõ debent. Et hoc probaẽ quattuor rõnibus. Prima eſt pter malum exemplũ: qꝛ ſi iſti fugitiui ordinarẽtur: putabunt alij facilius ſe promoueri ſi eodem modo fugiant. Secũda eſt: qꝛ iniuria fit ordini clericorum ſi tales eligãtur: cum de monaſterijs non ſoleant eligi vel aſſumi ad clerũ niſi meliores et pbatiores. Tertia ratio eſt: qꝛ laici nos deridebunt dicentes q malus monachus bonus clericus eſt. Quarta eſt: qꝛ bonus monachus vix bonum clericum facit. Ubi autem rationes incipiunt facile per te videbis.

d ¶ Pro vtilitate. vel pro neceſſitate. ſ. c. proxi. et. lv. diſt. priſcis. ſed. ſ. eo. c. in parrochia. indiſtincte loquitur.

e ¶ Cum abbatis. videẽ ergo q epiſcopus inuito abbate non poſſit monachum preficere eccleſie alicui vel facere ipſum clericũ ſuum: vt hic. et. ſ. c. proxi. et. lviij. di. c. j. et. ij. Sed contra. ſ. e. qui vere. et. ij. qõ. vij. cum paſtoris.

f ¶ Diocefana. i. nec tertiam nec quartã dabunt epiſcopo. ſed de hoc notatum eſt. x. q. i. in ſumma.

MOnachi. ¶ Caſus. Duo phibẽtur in hoc. c. Primũ eſt ne monachi ſine abbatis impio eccleſiaſticum aſſumant officium. Secundum eſt vt non ſint aduocati vel iudices vel procuratores niſi pro vtilitate monaſterij et abbate imperante.

k ¶ Deteriores. nã nemo ex delicto ſuo facit cõditionem ſuam meliorẽ. ſic. xij. di. nos cõſuetudinẽ. ff. de don. inter vi. et vxo. l. iij. §. j. et ff. quod vi aut clã. ſeruius. ſic. extra de

Monachꝰ ad clericalẽ vitam tráſire permittitur.

Monachus p… eſſe pcu… tor.

✝ ¶ Ad… an mo… chꝰ i vn… qȝ iur… ritꝰ poſ… vt ſubu… niat m… naſteri… alieno e… depſſo i… vtroqȝ i… re poſtu… re. no. J… gn. in n… uel. in a… gumẽti… de reg. i… ris. li. vj

ſimo.ſicut.in fi.⁊ extra de ſen.excom.ſi vere.Et econuerſo ex merito non dz quis conſequi penā.extra de fideiuſſo. peruenit.extra de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ ſi neceſſe.

a ℭ Malus choraula.qui incipit cantum in choro: vel qui choreas ducit.

b ℭ Bonū.i.pfectū. ſunt tamē monachi meliores.i.pfectiores clericis.⁊ ſic nō obſtat ɔtra.xlvij.di. quiſquis libet.

c ℭ Inſtructio.Suſficit mōacho ꝙ tm̄ bonus ſit lz ſit illitteratus vel irregularis: que duo nocēt clerico pmouendo.lv.di.c.j.⁊.xxvj.diſtin. illitteratos.

ℭ His autē hec ē tertia ps.q.in qua probat qđ dz ꝙ nullꝰ dz tenere locū in monaſterijs ⁊ in eccleſijs ſecularibꝰ. Joan.de fa.

ℭ Caſus. Cōcludit Gra.ex.ſ.c.dicens ꝙ ſi monachi a populo eligātur ab epis cuz ɔſenſu abbatis pñt ad militiā eccleſiaſticā ordinari.Sz qꝛ Greg.vi dicere cōtrariū.vt.ſ.e.qō.nemo.iō dicit illud.c. intelligi de illis qui ordinati i numero epoꝝ vel cardinaliū inſimul eccliaſticaz militiā ⁊ monaſteriorū diſpēſatiōnē ſibi reſeruare ɔtendāt:qđ fieri non debet vt probatur per duo ſequen.c.

d ℭ Illud vero gregorij.vt.ſ.e.c.ij.

n ℭ Ep cuiuſlibz. ℭ Caſus. In archiepatu rauēne cū monachi vel abbates ad eccleſiaſticū officiū pmouerent in monaſterijs poteſtatē ſibi reſeruare volebāt: precipit ergo Grego.mariano archiepiſcopo rauēnati ne hoc decetero fieri patiatur.

e ℭ Sacrum.id eſt epiſcopatum.

f ℭ Acceſſerit.bene dicit acceſſerit.ſ.cū effectu nō enim deſinit eſſe prioris eccleſie prelatus niſi habeat corporalez poſſeſſionē ſecūde.vt.ſ.xxj.qō.ij.ſi qs iam.⁊ extra de elec. cum in cunctis.ſed de hoc dz.xcij.dz.ſi qui epiſcopi.Joā.

p Reſbyteros dia. ℭ Caſus. In epatu ſyracuſano qdam volebāt dignitatē eccleſiaſticam gubernare:in monaſterijs eſſe abbates vel econuerſo:quare pcipit Grego.maximiano epō vt hoc fieri nō permittat:nā cū vnus

cum)malus choraulaᵃ.ſ.primus in choro bonꝰ ſymphoniacus eſt:ita ipſi vulgares de nobis iocabūtur dicentes: malus monachus bonus clericus eſt. Nimis dolendū eſt ſi ad tā ruinoſam ſuperbiaz monachos erigimus:⁊ tā graui contumelia clericos dignos putamꝰ:in quorū numero ſumus: cuz aliqñ bonus etiaz monachꝰ vix bonum ᵇclericū faciat:ſi adſit ei ſufficiēs continētia ⁊ tamē deſit inſtructioᶜ neceſſaria aut pſone regular] integritas.Sed de iſtis credo ꝙ arbitrata ſit bea.itudo tua ꝙ noſtra voluntate(vt ſuis potius corregiōalibꝰ vtiles eſſent)de monaſterio receſſiſſent:ſed falſum eſt ſponte abierūt ſpōte deſeruerūt nobis ɋtum potuimus,p coꝝ ſalute renitētibus. ℭ His aūt oībus auctoritatibꝰmonſtrat ꝙ monachi q ſunt a populo electi:⁊ ab ipſis epiſcopis cum ɔſenſu ſui abbatis ſunt ordinati legitime poteſtatē ſuaz exeq valēt. Illud veroᵈ gregorij: Nemo pōt obſequijs eccliaſticis deſeruire ⁊c. de illis intelligēduz eſt qui in numero cardinalium vel epiſcoporū ordinati monaſterij ſui diſpēſationez ſibi reſeruare ɔtēdunt.

Unde idem Grego.ſcribit mariano epiſcopo rauēnati.

ℭ Pro abbatis vel monachi promotiōe nullo modo grauentur monaſteria.

Ne pro cuiuſlibet monachi aut abbat],pmotiōe onus fortaſſe aliqđ monaſteria ſuſtineāt ſtudēduz eſt nobis:vt ſi quiſpiā monachorū ex quocūqȝ monaſterio ad clericatꝰ offm̄ vl ſacrūᵉ ordinē acceſſeritᶠ:non ibi aliquā vlterius hēat poteſtatem. Item deȝ maximiano ſyracuſano epiſcopo.

ℭ Qui eccleſijs quoquomodo militāt abbates monaſteriorū eſſe nō poſſunt.

Preſbyteros diacones ceteroſqȝ cuiuſlibz ordinis qui eccleſijs quoquo modo militāt abbatesᵍ per monaſteria eſſe nō pmittas: ſed aut amiſſaʰclericatꝰ militia monaſticis nō pmoueātur ordinibꝰ:aut(ſi abbatis loco pmanere decreuerint) clericatus nullatenꝰ pmittātur hīc militiā.Satis enim incōgruū eſt ſi cū vnum ex his p ſui magnitudine diligēter quis non poſſit explere:ad vtrūqȝⁱ videat idoneꝰ.

ℭ Hoc vel generalr vl ſpeciali pꝛiuilegio dictū poteſt intelligi:ſicut ⁊ de quodā monaſterio in regiſtro Greg.legit hoc modo. ℭ De quodā xenodochio cuꝰ abbas ad epatum eligi phibetur.

Hinc eſt etiam ꝙ xenodochiuz ſeu monaſteriū quod in eodē frācoꝝ re-

offm̄,pter ſui magnitudinē aliqs diligēter nō poſſit adimplere:icōgruū ē vt videat ad vtrūqȝ idoneꝰ ⁊ bonus.

g ℭ Abbates.Sed qūo poterāt clerici ſeculares eligi in abbates cū hoc ſit phibitū.vt extra de elec.cū cām.⁊ inelius.eo.ti.cū in magr̄m.⁊ eo.ti.cū ad noſtrā.Rn̄.nō eligūtur ſed poſtulantur.ſic.lxj.di. oſius. ſz forte cū piꝰ erant monachi fuerūt aſſumpti ad pochiales ecclias:⁊ poſtmodū cū electi eſſent in abbates volebāt retinere ecclias pores:⁊ ex hoc vz eſſe melior cōditio monachorū ɋ̄ clicorū:ſi mōachi licite eligūtur ad ſeculares platuras: ⁊ clici nō pñt eligi ad monachoꝝ platuras cū ſit ar.ij.q.vij.ſic.j. xxviij.qō.j.oēs.Sed ɋ̄ro rōnez illius diuerſitatis.ſi dicas iō qꝛ clicꝰ nō eſt peritꝰ in regula mōachali: eadē rōne nec monachus pōt eligi i epz ſi nō eſt peritꝰ in regula clicali.vt.ſ.c.ſic viue.⁊.c.ſeq.qđ ɔcedo.Sed qd ſi clicus ſit peritꝰ in regula monachali: nunqd tūc pōt eligi in abbatē cuz rō ɋſtōnis ceſſet i eo vt.lxj.di.§. his oibꝰ.ver.ſz ſciendū dico ꝙ nō:qꝛ lz ſciat regulā nō tn̄ pbatꝰ eſt in ea:⁊ graue eſt inexptos ⁊c.vt xix.q.iij.mōaſterijs. qꝛ nec ipſe eſt pbatꝰ in habitu nec ipſe pbauit habitum: in quo maxia vis ordīnis conſiſtit.

h ℭ Amiſſa.ergo delinquēti datur electio.ſic extra de eta.⁊ quali.eam te.Argu. cōtra.ff.de peti.lxre. ſi rem ⁊ precium.

i ℭ Ad vtrūqȝ.ſi.lxx di.ſcōꝝ.⁊.C.d aſſeſ.l. vl.ſ.lxxxix.di.ſingla.

ℭ Hoc vel generalr. ℭ Caſus. Dictū eſt.ſ.ꝙ abbas electus in ſecularē prelatū nō dz ipſe abbas remanere vel etiā aliqs electus ſecularis platꝰ in abbatē nō permittitr hīc militiā clericalē:nūc vero dicit ꝙ hoc pōt intelligi generalr de oibꝰ vel ſpecialr de qbuſdā:qđ probat per ſeq.c. Sed pdictū pximū.c.intelligit qñ ſic volebāt hīc vtrūqȝ:ſed ad alteꝝ poterit eligi.vnde videt mihi ſine preiudicio melioris intellectꝰ:ꝙ Gra.male cōtinuauerit.B.

Hinc eſt etiā. ℭ Caſus. Bñ.ſic ponit hūc caſum. De quodā monaſterio frācie abbates in epos eligi cō-

Clerici ſeculares nō eligūtur ad prelaturas regulares.

fuerant: de quorū electione monaſteriū grauabatur: ⁊ poſtea per ſeditiōes ⁊ ambitiones abbates nō canonice ſubſtituebātur. Dedit ergo Greg. ſpeciale priuilegiū ⁊ regi francorū ⁊ ipſi monaſterio: regi vt deberet electiōi abbatis intereſſe ne aliqua ſeditio oriret: monaſterio ne de cetero abbas inde ad epiſcopatū eligeret. Quod priuilegiū ita eſt ſpeciale illius regis ⁊ illius monaſterij vt ad conſequētiam alioꝝ trahi non debeat.

Abbas in epm quādoq3 non eligitur.

a ¶ Nunq̄3. S3 nōne potius eſt opprobriu3 q̄3 priuilegiū ꝙ abbas i epm eligi prohibet? Reſpon. in hoc eſt ꝑuilegiu3 ꝙ eccleſia non cogitur dare abbatem ſi eligitur in epm.

b ¶ Detrimēti. Solent eni abbates electi in epos diſpergere res eccleſie ſue cū ſe receſſuros ſperāt: quia nō parcit populis regimē breue. arg. ff. de exer. l. i. circa princi. de pe. di. ij. inter hec hircu3.

c ¶ Sigillatim. Argu. ꝙ priuilegiū cōceſſum vni nō extendit ad alios. s. c. di. ꝯ morem. vij. q. i. petiſti. tm̄ ius vni conceſſum extēditur ad alios. s. di. v. ad eius vero. Itē qđ ꝑmaribus cōceditur videtur cōceſſum ⁊ illis qui ſbſunt eis: vt. C. de aduo. diuer. iu. l. reſtituēde. Itē l3 perſonalia iura nō extēdātur ad alios: tamē qn̄q3 poſſunt cōcedi alijs: na3 minor cedit alijs beneficiū reſtitutiōis: vt. ff. e. l. ꝙ ſi minor. in pn̄. licet ſit ar. cōtra. vt. ff. de admi. tut. licet ex pluribus. ⁊. ff. de regu. iur. l. in oibus.

Priuilegiū vniuſ ad alteru3 nō extenditur.

Diuiſio.

¶ Superiori auctoritate. ¶ Caſus. Gratianus h̄ aliter interpretatur illud. c. preſbyteros. q̄3 in ſuperiori. §. ⁊ melius. Diuiditur ergo iſte. §. in tres partes. In ꝑma parte dicitur ꝙ per iſtud. c. preſbyteros ⁊ diacones. nō prohibentur abbates fieri ſacerdotes: cū beatus benedict⁹ precepit abbates dare benedictionē ſuis fratribus: qđ officium nō eſt niſi ſacerdotu3: ⁊ euangeliū legere qđ eſt ſacerdotum officiū. ſed prohibētur tales fieri ſacerdotes ꝗ diaconi qui in clericali militia cogūtur iugiter ꝑma

gno cōſtitutum eſt: q2 ꝑ ambitiōes ⁊ contentiones quorūda3 nō canonice tractabatur a ꝑuerſitate malorū liberare cupiēs precepit vt ſine regali prouiſiōe ⁊ monachorum electiōe nullus ibi abbas aliqua vnq̄3 ſurreptiōe introduceret: precepit etiam vt eiuſdē monaſterij abbas nunq̄3[a] ad epatum eligeret: ne forte occaſione epat⁹ abbatia aliqd detrimēti[b] pateretur: qđ priuilegiū ita eſt illius eccleſie vt cōem legem regibus vel abbatibus oino dare nō poſſit. Nō enim qđ vni ſigillatim[c] cōceditur ſtatim oibus cōuenit. ¶ Superiori[d] auctoritate nō ꝓhibentur abbates[e] ſacerdotes fieri cū beatus bn̄dictus iubeat abbatē fratrib⁹ egredientibus ⁊ regredientibus benedictionē dare: qđ non niſi ſacerdotū[f] eſt: lectionē[g] quoq3 euāgelij ſimilr̄ abbati ad legendū tribuit: quā ſubſequenti oratiōe legere ſilr̄ ſacerdotalis officij eſt. ſed tales ſacerdotes vel diaconos fieri[h] ꝓhibet qui in eccleſiaſtica militia cogātur iugiter permanere. ¶ Item illud Hiero. ꝯtra vigilātiū: Monachus nō doctoris ſ3 plangētis h3 officiū. Et ad eliodoru3: Alia cā eſt monachi alia clerici. Et ad ruſticum: Sine cōſilio preſbyteroru3 monachis nihil agere licet: nō ita generalr̄ intelligēdu3 eſt vt nulli monachoru3 liceat docēdi officiu3 aſſumere: ne beatū gregorium aut auguſtinū angloꝝ epm beatum quoq3 martinū inumeros etiā quos de monachica cōuerſatione ad ſummū ſacerdotij gradū ſcriptura teſtatur[i] eē ꝓmotos cogamur negare officiū docendi habuiſſe: aut in die cōſecrationis ſue afferam⁹ eos a priori ꝓpoſito diſceſſiſſe: qđ (vt Innocētius teſtat) nulli facere l3. Voluit ergo hieronymus diſtinguere iter perſonā monachi ⁊ clerici oſtēdens qd cuiq3 ex ꝓprio officio cōueniat. ¶ Aliud eni cōuenit cuiq3 ex eo[k] ꝙ monachus eſt: aliud ex eo ꝙ clericus eſt. Ex eo ꝙ mōachus eſt ſua ⁊ alioꝝ peccata deflēdi h3 officium: ex eo ꝙ clericus docēdi ⁊ paſcēdi ꝓplm̄. ¶ Monachos[l] vero vſq3 ad tempus Euſebij zozimi ⁊ ſyricij monachos ſimpliciter ⁊ nō clericos fuiſſe eccleſiaſtica teſtatur hiſtoria.

Idem etiam Hierony. refert monachos ſcythie cōueniſſe in vnum vt ſacerdotez ſibi inuenirent qui eis miſſarum ſolēnia celebraret.

Item Leo Auguſtus.

¶ Oēs clerici vel mōachi tutele imunitatē h̄re debēt.

Generaliter ſancimus oēs viros reuerēdiſſimos epos necnō pſbyteros ſeu diaconos ⁊ ſubdiaconos

nere retinēdo abbatias vel ecōuerſo. In ſecūda parte reſpondet quibuſdā obiectionibus ſupradictis: in qbus dicitur ꝙ officiū monachi non eſt docere ſed plāgere: ⁊ ꝙ ſine cōſilio preſbyteroru3 eis nil agere licet ⁊ ſimilia. Et dicit nō eſſe ita intelligendū vt monachis nō liceat docere: quia ſm̄ hoc negaremus gregorium ⁊ beatū martinū ⁊ alios multos habuiſſe officiū predicandi. ſed ſic ſunt ſupradicte obiectiones intelligende vt ex eo ꝙ quis monachus eſt non doceat ſed ſua ⁊ alioꝝ peccata plangat: ⁊ ex eo ꝙ ad clericatū eligitur officiū habeat docendi. In tertia pte ponit aliā ſolutiones dicens ꝙ omnia ſupradicta. c. que ꝓhibent monachis officia clericorū exercere loquūtur de quibuſdam monachis laicis. Et ad hec probandū inducit auctoritatē hiero. ⁊ legem ſequētem. ſecūda pars incipit ibi: ite3 illud. tertia ibi: monachos vero.

d ¶ Superiori auctoritate. ſcil3 preſbyteros.

e ¶ Abbates. i. ſacerdotes nō prohibentur fieri abbates.

f ¶ Niſi ſacerdotū: vt. xxv. di. perlectis.

g ¶ Lectionem. hoc melius intelligunt illi qui nouerūt regula3 beati Bn̄dicti.

h ¶ Fieri. ſupple abbates.

i ¶ Teſtatur. s. e. de monachis.

k ¶ Ex eo. ſic aliud facit quis i eo ꝙ homo: ⁊ aliud in eo ꝙ peccator: vt. xxiij. q. o. iiij. duo iſta.

l ¶ Monachos. alia ſolutio.

Generaliter. ¶ Caſus. In hac. l. ponūtur qnq3 genera perſonarū. ſ. epiſcopi pſbyteri diaconi ſubdiaconi ⁊ monachi l3 non ſint clerici: qbus oibus Leo imperator cōcedit priuilegiū: vt donec ſacroſanctis eccleſijs ⁊ oipotēti deo ſeruiūt ſint imunes ab oi tutela et cura cuiuſcūq3 generis ⁊ cuiuſcūq3 pſone. Si vo deuagātes officijs nō interſint iſtā nō habeant imunitate3: qđ precipit obſeruari nō ſolū in romana ciuitate ſed etiā in cōſtantinopolitana: ⁊ in oi terra in qua nomē chriſti ſeruat.

Epiſcopi monachi non ſunt cu ratores.

⁊ precipue monachos[a] licz nõ ſint clerici: imunitatem ipſo iure omnis habere tutele ſiue teſtamẽtarie ſiue legitime ſiue datiue: ⁊ nõ ſolum tutele eſſe eos expertes ſed etiaz cure: nõ ſolum pupillorũ ⁊ adultoꝝ ſed etiam furioſi ⁊ muti ⁊ ſurdi ⁊ aliarũ perſonarum: quibus tutores vel curatores a veteribus legib[9] dantur: eos tñ clericos ⁊ monachos hmõi habere beneficium ſancimus: q ad ſacroſanctas eccleſias vel monaſteria pmanent: nõ deuagantes[b] neqꝫ circa miniſteria diuina deſides: cum ꝑpter hoc ipſum bñficium eis indulgemus vt (alijs oibus derelictis) dei omnipotentis inhereant miniſterijs: ⁊ hoc non ſolũ in veteri roma vel i hac regia ciuitate ſed in oi terra vbicunqꝫ xpianorum colitur nomen obtinere ſancimus.

Nouarũ etiam collationum ⁊ ſordidorũ[c] muneruz imunitatem acceperũt. Unde cõſtantinus cũctis ſcribit clericis: Juxta ſanctionem quam dudũ meruiſſe ꝓhibemini fundos ⁊ mãcipia[d] veſtra nullus nouis[e] collationibus[f] obligabit ſed vacatione gaudebitis. Item imperator honorius ⁊ theodoſius.

Placet rationabilis cõcilij tenore perpẽſo diſtricta moderatione ꝑſcribere a qbus ſpecialiter neceſſitatib[9] eccl'ie vrbiũ ſingularum habeant imunes. Prima quippe illius vſurpationis cõtumelia depellenda eſt: ne ꝓdia vſib[9] celeſtium[g] ſecretorũ dedicata ſordidoꝝ munerũ fece vexẽtur: nihil extraordinariũ[h] ab hinc ſupindictũ ve flagitetur nulla ſollicitudo trãſlatiõis[i] ſignet: poſtremo nihil preter canonicã illationẽ niſi quam aduenticie neceſſitatis[k] ſarcina repentina popoſcerit eius functiõibus aſcribat. Si qs cõtrauenerit poſt debite vltionis acrimoniaz[l] que erga ſacrilegos iure ꝓnienda eſt exilio perpetue deportationis mulctetur.

Hoc idez datur itelligi[m] de verbis beati ſilueſtri: qui obedientiam

a Monachos. Epiſcopis ⁊ monachis interdicitur cura ⁊ tutela: vt.lxxxviij.diſtin.epiſcopus. ⁊.ſ.eo. de preſentium. ⁊.c.monachi a monaſterio. niſi forte miſerabilium perſonarum: vt.lxxxvj.diſtin.c.vlti. Alij vero clerici ſponte poſſunt ſuſcipere: vt.lxxxvj.diſtin. peruenit. Eſt ergo priuilegiuz clerici ꝙ non tenetur recipere tutelam alicuius cum tamẽ velit ⁊ poſſit ſuccedere ab inteſtato quod eſt contra legem illam.inſtitu.de le.patro. tu.§. quia plerũqꝫ.⁊.ſ.lxxxvi.diſt. peruenit. vbi habes de hac materia.

b Non deuagantes. Argumẽ. ꝙ ſcholares in ſcholis non debent percipere ſtipendia: vt.xij.queſtio.ij.conceſſo.

b Non deuagantes. Argumẽ. cauſa ceſſante ceſſat priuilegium. lxxxiiij. diſtinctio. quiſquis. extra de cleri.non reſi.quia nonnulli. extra de decimis. ſuggeſtum. C. de reſtitutio. mili.l.vl.i. inſtitu.de excuſa. tuto. §.item hi qui. reipublice enim cauſa abſens excuſatur a tutela: ſed ſi ante fuit tutor ſimiliter refutat onus tutele. ff.de iudi.l.ij.§. eleganter. in ſi ff.pro ſocio. actione.§.item. vnde ſi aliquod priuilegium datum eſt religioſis: ceſſante religione ceſſat priuilegium: vt.xxv.q.ij.c.vlti. ⁊ extra de verbo.ſignifica.abbate. in fine.

Noua um. Caſus. In ſuperiori.l.datum eſt priuilegium clericis: vt a tutela ⁊ a cura ſint immunes: Nunc oſtendit Gratianus ꝙ ⁊ aliud priuilegium habent.ſ.ne collationes ⁊ ſordida munera preſtare cogantur: ⁊ ad hoc probandum inducit conſtantini.l.cuius caſus patet. ⁊ etiam.l.honorij.

c Sordidorum. vt calcis coquende arene fodiende.

d Mancipia veſtra. ſimiliter vxores: vt. C. de epiſco.⁊ cleri.l.ij.⁊ eorum coloni: vt.lxxxix.di.indicatum. ⁊ eorum familia: vt.xij.q.ij. eccleſiarum.

e Nouis.x.q.iij.vnic.⁊ c.quia cognouimus.extra de cenſi.cum apoſtolus.

f Collationibus. extraordinarijs vel ſuperindictis: vt.ſ.l.pri.ſoluant tñ tributũ.xj.q.j. ſi tributũ.xxiij.q.viij.tributum.⁊. C.de epiſco.⁊ cleri.de his. ſed nouas collationes non poſſunt laici ab eis petere propter aliquas neceſſitates: vt hic dicitur. ⁊ extra de immu. eccle. non minus. ſed epiſcopus tempore neceſſitatis cum charitate aliquid moderate poteſt ab eis petere: vt extra de cenſi.cum apoſtolus. nõ ergo tenet lex que dicit ꝙ clerici tenentur ad inſtructionem murorum: al's itinerum: vt. C. de ſacroſan.eccle.ad inſtructionem.

Placet. Caſus. Prefectus pretorio queſiuit ab imperatore honorio a quibus muneribus eccleſie eſſent immunes: Et reſpondet ꝙ a ſordidis muneribus ſunt immunes omnino: ⁊ ſi honeſta ſint nil extraordinariuz vel de nouo eis imponatur: ſed tantum conſueta ſoluant tributa ⁊ debitas penſiones: et niſi cum imperator cauſa neceſſitatis ꝑ prouinciam tranſitum fecerit: ⁊ ſi quis contra hoc fecerit: poſt debite vltionis acrimoniam que cõtra ſacrilegos depromitur deportetur. Preſcribere id eſt ſtatuere: ⁊ in ſcriptis redigere. Tranſlationis.i.transferendorum agrorum.i. vt transferatur dominium in rebus eccleſiaruz. Signetur i. aſſignetur. Poſt acrimoniam.i.penã extraordinariaz vel excõmunicationez. Erga.i.contra.

g Celeſtium.i. eccleſiarum. vel in.ellẽge ſm ꝙ eſt extra de cenſi.capitu.j.

h Extraordinarium.i. quod repentino caſu ſuperuenit. extraordinariuz ⁊ ſuperindictuz idẽ eſt. C.de exac.tribu.l. ſi diuina. lib.x.

i Tranſlationis. id eſt non eſt transferenda poſſeſſio ab eis licet non ſoluant tributum ſicut fit in alijs: vt x.queſtione.ij.§.qui rem.

k Neceſſitatis. nec tunc per laicos: ſed per epiſcopuz petetur collatio a clericis: vt extra de immunita. eccleſiarum. non minus.

l Acrimoniam.i.penam que traditur. ff.ad.l.iul.pecu.ſacrilegij. ⁊.xvij.q.iiij.per totum.

Hoc idem. Caſus. Supra in.§.illo ſuperiori au ctoritate. ⁊ in illa.l.generaliter. oſtendit Gratia. ꝙ monachi quondam non erant clerici: nunc idem vult probare per auctoritatem beati ſilueſtri: que habetur.ſ. xciij.diſtinctio.a ſubdiacono. quibus monachis ſecũdum hierony.predicare non licet ſine clericorum auctoritate niſi ſancto ſpiritu reuelante: quod probat exẽplo beati benedicti ⁊ exemplo equitij. Sed quia hec ſolutio videbatur falſa: cum hierony. ſacerdos ſe talibus cõnumeraſſet: vt.ſ. ea.alia. ideo reſpondet Gratianus. ⁊ dicit hieronymus hoc feciſſe vt alios monachos licentius redargueret. ⁊ ad hoc probandum inducit duas auctoritates.ſ.pauli ⁊ hieronymi.

m Datur intelligi. ꝙ monachi laici erant.

a ¶ Ait.di.xciij.a ſubdiacono.
b ¶ Cōnumerat.ſ.e.alia.lȝ ipſe eſſet pſbyter cardinalis.
c ¶ Alibi ait.ſ.xij.q.ij.gloria.
¶ Ecce. ¶ Caſus. Concludit Grati. ex ſupradictis.c.ꝙ monachis electis a populo ⁊ ab epo inſtitutis ſi pſbyteri fuerint eadem liceant que ⁊ alijs ſacerdotibus: nūc vero hoc idem ꝓbat ratione cōſecrationis: q: ſic benedicuntur monachi cū ordinātur ſicut ⁊ alij pſbyteri ſeculares ⁊ eiſdeȝ verbis. Igit̄ cuȝ cōis ſit bn̄dictio: ita videtur habere poteſtatē predicandi iſti ſicut alij: ⁊ ſicut alijs ſacerdotibus ſine licētia epoꝝ non lȝ ſuum officiū exercere: ita etiā nec monachis: ⁊ hoc ꝓbat̄ ſequēs.c.
Uunctis.
¶ Caſus. Statuitur in hoc.c. vt nullus fidelis ⁊ pcipue pſbyter vel aliꝰ clericus abſq; ꝓprij epi licentia aliquid agat: nullus pſbyter abſq; eius licentia miſſas celebret vl̄ baptiçet. Licētia gn̄ali. Juſſu generali.
Phil.iij.c
d ¶ Proprij. niſi inuitetur ab alio presbytero: tunc eniȝ poteſt ſine licentia epi: vt.vij.q.j.epi.⁊.ix.q.ij.nullus primas.p uatim etiaȝ poſſunt celebrare: vt extra de cleri.peregri.c.ij.
e ¶ Licentia. gn̄ali.
f ¶ Miſſas.publice.
¶ De his vero.
hec eſt quarta ps.q. in qua ꝓbatur p.vj.c.ꝙ monachi tenent̄ ad ſolutionē decimarum. Jo.de fa.
¶ Caſus. Facit hic Gra. incidentem queſtionem: vtrū ſcilicet monachi quibꝰ cura animarum nō cōmittitur debeant decimas dare vel accipere. Et de hoc ita diſtinguit Grati. vt de predijs que proprijs ſumptibus colunt monachi decimas ſibi retineant: quod probat exemplo filiorum leui q decimas a populo percipiebant pro miniſterio quod faciebant. Et ita patet ꝙ monachi non magis q̄ȝ alij ſacerdotes decimas ſoluere coguntur. Sed poſtea probat cōtrarium dicens ꝙ ſi predia cum onere decimarum ⁊ p̄mitiarum ad monachos tranſiuerint: vnde antiquis eccleſijs illas denegare non poſſunt cū ſuo iure priuari nō debeant: ⁊ hoc ꝓbat per ſequētia.c. Quid iuris de hoc ſit notat̄ in decretalibus. in titu.de decimis.
g ¶ De his. hic incidenter querit̄: an monachi debeant dare decimas de agris ſuis. Pro regula ergo teneas ꝙ quilibet tenetur dare decimam niſi oſtendat ſe exemptum eſſe: vt extra de decimis.a nobis. ⁊ ſm hodierna iura etiam ciſtercienſes ⁊ alij regulares tenent̄ dare decimam de omnibus predijs ſuis q̄ de nouo acquirunt: ſiue ea manibus ꝓprijs colant ſiue nō. extra de deci. nuper. Sed ſecundum vetera iura ita tenebatur ꝙ omnibus religioſis conceſſuȝ erat non dare decimas de nutrimentis animalium ſuorum ⁊ de hortis et de noualibus: que proprijs manibus ⁊ ſumptibus excolebant. Monachis vero ciſtercienſis ordinis ⁊ templarijs et hoſpitalarijs conceſſum erat non dare decimas: nec etiam de alijs predijs que proprijs manibus ⁊ ſumptibus excolebant: vt extra eo. ex parte.⁊.c.ad audientiaȝ. ⁊.c. ſtatuimus. De clericis ſecularibus dicunt quidaȝ ꝙ teneātur ſiue ſint predia eccleſie ſiue ſiue ꝓpria. Alij fauorabilius dicebāt eos non teneri dare decimas de predijs eccleſie ſue ſed de proprijs bene tenentur dare. ſ. ea. queſtio.c. decimas. ⁊ extra eo.

Monachi an teneantur ad decimas de agris ſuis

minorum erga maiores aſſignans aitª: Abbas oſtiario monachus abbati ſit ſubditꝰ ſupra in tractatu ordinādorum. ¶ Oſtendit ergo hiero. ꝙ ſimpliciter monachis nihil liceat agere ſine cōcilio pſbroꝝ. Nec officiū docendi ſibi aſſumere liceat ſine auctoritate clericoruȝ niſi forte diuina gratia intus cōmoniti: ſicut beatus greg. refert in dialogo de bn̄dicto: q hoīes montis caſſini ad fidē adduxit: ⁊ aram apollinis q̄ erat ibi erecta ſubuertit: ⁊ de quodam equitio cui angelus in ſomnis apparuit: ⁊ eū ad p̄dicandum miſit: qui cū de vitio lingue cōquereretur angelus phlebotomo linguam eius tetigit: ⁊ totū illud vitiū curauit. Qȯ vero Hiero. ſe ipſum talibus cōnumerat[b] tale eſt quale illȯ Apoſtoli ad Phil. Quicūq; imperfecti ſumus hoc ſentiamus: ſeipȝ impfectis cōnumerans. Hic idem Hiero. alibi ait[c]: Natus in paupere domo ⁊ tugurio ⁊ ruſticano: ⁊.ſ. Nos ſuffarcinati auro ſe famelicū faſtidientibus mella: pauperem diuitibus cōnumerans ſupra vbi agitur de clericis qui ꝓpria relinquere volunt c. gloria epi. ¶ Ecce ſufficiēter mōſtratum eſt ꝙ monachis preſbyterij honore decoratis a populo electis: ab epo inſtitutis eadē liceant q̄ ⁊ alijs ſacerdotibus: ꝓbatur hoc etiā ex ſimilitudine cōſecrationis: nō enim in ꝯſecratione eoꝝ aliud dr̄ ⁊ aliud in ꝯſecratiōe alioꝝ. ¶ Utriſq; enim in cōe a dn̄o benedictionem infundi eps obnixe depoſcit. Et dum cōſecrat cunctis ſacerdotibus ſigillatim dicit: cōſecrent̄ ⁊ ſanctificent̄ dn̄e manus iſte vt quicqd cōſecrauerint cōſecratum ſit: ⁊ q̄cunq; bn̄dixerit benedicta ſint. ¶ Ecce cōis eſt bn̄dictio: vnde igit̄ diuortiū. Sicut ergo in bn̄dictione vtriq; cōem naſciſcunt̄ ptātem: ita in inſtitutione cōiter aſſequunt̄ ptātis executionem. ¶ Ceterū abſq; epoꝝ licentia: non ſolū monachis ſed omnibus generaliter clericis: poteſtatis executio interdicitur.

Unde Clemens.

¶ Sacerdotalia officia ſine permiſſu epoꝝ nō agant. p̄.lxi.

Uunctis fidelibus ⁊ ſūmopere oībus pſbyteris ⁊ diaconibꝰ ⁊ reliquis clericis attendendū eſt vt nihil abſq; epi proprij[d] licentia[e] agant: nō vtiq; miſſas[f] ſine eius iuſſu quiſq̄ȝ pſbyterorū in ſua parochia agat: nō baptizet nec quicq̄ȝ abſq; eius pmiſſu faciat. ¶ De his[g] vero qui intra monaſterij clauſtra cōſiſtunt: qbus ppl̄s ad regendū nō cōmittitur: queritur vtrū dare vel accipe decimas debeāt. In qbus hec diſcretio ſeruanda eſt: vt de agris ⁊ vineis que ad ꝓpriū ſtipendium colunt̄ decimas ſibi retineāt. Si eni decime a ppl̄o filijs leui reddebant̄ ꝓ miniſterio quo dn̄o deſeruiebāt in tabernaculo offerēdo ſacrificia ⁊ holocauſta ꝓ populo: pȝ ꝙ monachi de proprijs predijs non magis q̄ȝ alij ſacerdotes decimas ſoluere coguntur. Sed dr̄ predia monachoꝝ ſiue pcio ſint empta ſiue pro ſalute animarum oblata: anteq̄ȝ in ius eorum venirēt baptiſmalibus eccleſijs ſiue qbuſlibet alijs p̄mitias ⁊ decimas perſolue

bant: ille autem eccleſie ſuo iure priuari non poſſunt.

Unde in Maguntinēſi concilio ſtatutum inuenitur.

¶ Qui res ſuas alicui denegauerit decimationū prouētum priori eccleſie auferre non poterit.

Si qs laicus vel clericus[a] vel vtriuſqꝫ ſexus perſona ꝓprietatis ſue loca vel res alicubi dare delegauerit decimationū ꝓuentū priori eccl'ie legitime aſſignatū inde abſtrahere[b] nullā hēat ptātem: qd̄ ſi facere tēptauerit talis traditio irrita[c] pręſus ſit: ⁊ ipſe ad emēdationē eccl'iaſtica coerceat̄ cēſura. Item ex conci. cabilonē̄.

¶ Antiquiores eccleſie nec decimis nec vlla poſſeſſione priuent̄.

Eccleſie antiquitus cōſtitute: nec decimis nec vlla poſſeſſione priuētur: ita vt nouis[d] oratorijs tribuātur. Item ex concil. guarmaciē̄.

¶ Antiquiores eccleſie ꝓpter nouas iuſtitiā ſuā nō pdāt.

Ubicūqꝫ voluerit i ſua ꝓprietate eccleſiā edificare ⁊ ꝯſenſum[e] ⁊ volūtatem epi habuerit in cui⁹ parochia eſt licitū ſit. Uerūtamen oīno ꝓuidendū eſt epo vt alie eccleſie antiquiores ꝓpter nouas ſuam iuſtitiam atqꝫ decimā non perdāt ſed ſemper ad antiquiores[f] eccleſias perſoluantur.

Decimas autē baptiſmalibus eccleſijs perſoluendas: Leo papa quartus affirmat dicēs. ¶ Baptiſmalib⁹ eccl'ijs decie dari debent.

De decimis iuſto ordine non tm̄ nobis: ſed etiā maioribus viſū ē plebibus tm̄ vbi ſacroſancta baptiſmata dant̄ debere dari. ¶ Si ergo nulli lꝫ decimationū ꝓuentū a priori eccleſia cui aſſignatus fuerat abſtrahere: ſi ius antiquioris eccleſie nouis tribuendū non eſt: ſi decie tm̄modo baptiſmalibus eccleſijs dāde ſunt patet ꝙ monachi ex ꝓprijs predijs decimas dare cogūtur. Sꝫ ⁊ illa auctoritas maguntinēſis ꝯcilij de vēditore vel donatore loqtur: diffiniēs ꝙ ille qui vēdit aut donat non pōt ꝓuentū decimationū illi eccleſie detrahere cui pri⁹ legitime fuerat aſſignatus: monachi aūt decias ⁊ pmitias nō auc̄te vidētis vel donātis ſꝫ auc̄te eiuſdē ꝯcilij ⁊ paſchal[g] pape ōtinēt: a qb⁹ diffinitū eſt vt mōachi de ꝓprijs predijs decimas nō perſoluāt. ¶ Sic enim in magūtinenſi cōcilio ſtatutum eſt. ¶ Non perſoluant de proprijs predijs abbates ⁊ epiſcopi decimas.

nouū. in ſi. lepꝛoſi aūt nō ſunt exēpti a decimis niſi tm̄mō in hortis ⁊ in aialibus ſuis: vt extra de eccle. edi. c. ij. Si qs laicus. ¶ Caſus. Quidā laici vel clerici cum vendebāt pdia ſua vel donabāt decimas priorib⁹ eccleſijs ſubtrahebāt: quare ꝯſtitutū eſt in cōci. magūti. vt nullo mō faciant: ⁊ ſi quis ꝯfecerit irrita erit tal' traditio: ⁊ vſqꝫ ad emendationem excōicabitur.

a ¶ Uel clericus. Clericus ergo dat decimā: qd̄ verum eſt de ꝓprijs pdijs.

b ¶ Inde abſtrahere. Res eni trāſit cū onere ſuo: vt extra de deci. cum non ſit in homie. ⁊ ff. de ꝯhen. emp. alienatio. ff. de dona. ad eum. §. j. ⁊ ff. de regu. iuris. nemo. ff. de diſtra. pig. ſi creditor.

c ¶ Irrita. Pactū illud nō obſtat qn ab eccleſia vel alio poſſeſſore poſſit peti decima: vt extra eo. paſtoralis. ff. de pac. inter. ſed ſi poſſeſſor ptem fructuū ⁊ ille a quo cām habuit ēt partē fructuū percepit vterqꝫ cōuenien dus eſt: vt ex̄ eo. ti. a nobis. ⁊ c. tua nobis. Sed nunqd pactū iſtud tenet qꝫ tuꝫ ad ꝯtentes? Uidetur ꝙ ſic: vt. ff. de pac. epiſtola. §. pactum. ſed cōtra extra de pac. pleriqꝫ.

Eccl'ie. ¶ Caſus. Statutū fuit in concilio cabilonē̄. vt antique eccleſie decimis ⁊ poſſeſſiōib⁹ ſuis nō priuent̄: ad hoc vt nouis eccl'ijs tribuat̄.

d ¶ Ut nouis. Quidam hoc intelligūt in eo caſu cuꝫ prior eccl'ia enormit̄ leditur: al's epūs bn̄ aufert de iure vnius ⁊ dat alij: vt. xij. q. ij. bone rei. ⁊ j. q. j. nulli epōrum. ⁊ extra de exceſ. prela. ſicut vnire. ꝯ. de cōſe. di. j. c. ij. hug. tn̄ ſcribit ꝙ epūs non poteſt auferre vni eccleſie ⁊ dare alij inuito ſacerdote: nā quod ſemel eſt cōſecratū alienari nō poteſt. xij. qō. ij. nulli. ⁊ c. ſine exceptiōe. Itē q2 ſacerdos iſte non cogit̄ de ſuo facere bn̄ficiū: vt. x. q. ij. pcarie. Itē q2 priuilegiū ſolius pape eſt vni auferre ⁊ alij dare: vt. ix. q. iij. cōqueſtus. ⁊ c. nūc vero. ⁊ c. per pncipalē. Itē q2 nulli ꝯſulendū eſt cū alteri⁹ iactura. xj. q. iij. ſi qs vero. xiiij. q. v. deniqꝫ. ⁊ xxij. q. v. primū. Itē ar. eſt ꝓ ipſo. j. e. multis. ſed ꝯ eū eſt extra de eccl. edi. ad audientiā. meli⁹ extra eo. ti. tua. vbi nō obſtat ei iuramentū qd̄ fecit de rebus eccl'ie nō alienādis: vn̄ hoc non vꝫ eſſe alienatio vt ibi ꝑpendit̄. Itē auferendo vni ⁊ dādo alij eccleſie ſibi ſubiecte nō videt̄ alienare: ſicut dādo ſorori non vꝫ alienare. C. de fideicō. volūtas. ⁊ eſt ſimile. C. de edi. pua. ſi qs poſt. ⁊ ff. de le. ij. vnū ex familia. ⁊ l. peto. §. fratre. ſi'e extra de his que ſiūt. a prela. ſine cōſen. ca. cum apoſtolica. Jo.

Ubicunqꝫ. ¶ Caus. Queſitū fuit in ꝯci. guarmacien̄. vtrū qlibet in ſuo pdio poſſit eccleſiā edificare? Et rn̄. ꝙ ſic dūmō hoc faciat de licentia epi in cui⁹ parochia eſt: ita tn̄ vt antiqores eccleſie ſuā iuſtitiā vel decias non amittāt. Que aūt ſequūtur plana ſunt vſqꝫ ad. §. ſi ergo.

e ¶ Cōſenſum. ꝯ. de conſe. diſt. j. nemo. ⁊ ca. ſi quis etiam.

f ¶ Ad antiqores. Arg. ꝙ vbi ꝯtēdit̄ ꝓ iure duaꝝ eccl'iarū ſemꝑ ſtandū eſt antiqori: vt extra de re. li. do. c. j. Itē argu. ꝙ ſemꝑ in baptiſmalibus eccleſijs ſoluende ſunt decie nō capellis: vt. ꝯ. c. ꝓx. ⁊ c. queſti. ⁊ c. ſtatuim⁹ ⁊ c. in ſacris. ⁊ extra eo. ti. nūcios. ⁊ ſcdm̄ hoc epūs nō dꝫ habere decias baptiſmalis plebis. i. ruralis eccl'ie ſed tm̄ epal' plebis: de illis eni loqtur. c. xij. q. ij. vobis. ⁊ c. vulterane. ⁊ conceſſo. ⁊ c. quattuor. Tn̄ dico ꝙ qlibet ruralis eccleſia eiā debet ſuas decimas in quattuor ptes diuidere: vt vna ſit baptiſmalis eccl'ie: alia paupꝝ: tertia fabrice: quarta capellanorum: lꝫ hodie epiſcopi omnia occupēt. Aliter nota. ꝯ. x. q. j. nouerint. ⁊ ꝯ Jo. eſt. extra de deci. qm̄. ⁊ c. cuꝫ ꝯtingat.

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupradictis. c. ſi quis. ⁊ c. quicūqꝫ. ⁊ c. de decimis. ꝙ monachi de ꝓprijs predijs decimas dare tenētur. Poſtea reſpōdet illi. c. ſi quis laicus. dicens ꝙ venditor vel donator auctoritate ſua decimas nō poteſt ſubtrahere priori eccleſie: ſed monachi non retinēt decimas auctoritate ſua: ſed auctoritate maguntiñ. concilij ⁊ paſchalis ſecūdi: a quibus dicitur ꝙ monachi non ſoluāt decimas de proprijs predijs: ⁊ ad hoc inducit ſequen. capitu.

g ¶ Paſchalis. Sed quō paſchalis potuit dare hoc priui-

Decie ſunt ſoluēde eccleſijs baptiſmalibus: ⁊ nō capellis.

Priuilegium ꝯ ius diuinuꝫ cócedi poteſt.

legium monachis cum ſit cõtra preceptum diuine legis:vt.J.e.c.decime.⁊.c.reuertimini. ꝯ quod nõ poteſt diſpenſari.xxv.q.j.ſunt quidã.⁊.ẜ.di.v.c.j.ẜ.di.viij. que contra.ſed forte nõ eſt abſurdũ ꝙ priuilegiũ cõcedatur ꝯ quis ſit cõtra ius diuinum.Sed ſi ꝯtra conſtitutione illud tolleretur nõ poſſet fieri.Sed nunquid laice poſſet dare tale priuilegiuꝫ. Dic ꝙ ſic. Joan.

Queſti.℄ Caſus. Quidam clerici conqueſti ſunt de epiſcopis ⁊ abbatibus q decimas dari nõ permittebãt eccleſijs vbi coloni eorum epoꝝ vel abbatum miſſas audiebant ⁊ baptiçabant eorum filij:⁊ id ſtatuit concilium maguntineñ.vt epiſcopi ⁊ abbates de prediis que ꝓprijs colunt ſtipendijs decimas ſibi retineant: coloni vero ibi dent decimas vbi filij eorum baptiçatur:⁊ vbi per totũ circulũ ãni audiũt diuina.

a℄ Coloni.partiarij q partẽ fructuuꝫ percipiũt:tales eniꝫ pro ea portiõe quaꝫ ipſi percipiũt tenentur dare decimas:⁊ dñi eoruꝫ ꝓ ea quã ipſi percipiũt:vt extra eo.quoniã.⁊.c.a nobis. ⁊.c.tua nobis.imo ⁊ in penſionario colono idem iuris eſt:ſiue ipſi ꝓ penſione ſeruiat ſiue domino det certã penſionem:quia an tequã aliqua penſio detur res eſt decimanda:vt extra eo titu.cum homines.

Decie ſunt a colonis pertiarijs dande.

Queſti ſunt ꝑ erca quidam fratres q eſſent aliqui epi ⁊ abbates qui decimas nõ ſinerẽt dari ad eccleſiam vbi illorum coloni[a] miſſam audiũt:ꝑinde decreuit iſte ſacer cõuẽtus vt epi[b] ⁊ abbates de agris ⁊ vineis que ad ſuũ ⁊ fratruꝫ ſtipendiũ habẽt ad eccleſias[c] ſuas deferri faciant:familie vero eoruꝫ ibi dent decimas [d] ſuas vbi eorũ infantes baptiçantur:⁊ vbi per totuꝫ anni circulum miſſas audiunt.

Item Paſchalis.iiij.

℄ De proprijs laboribus monachi ⁊ canonici decimas minime ſoluere cogantur.

Decimas a populo ſacerdotibus ac leuitis eſſe reddẽdas diuine legis ſanxit auctoritas:ceterum a monachis[e] ſiue clericis cõmuniter viuẽtibus[f] nulla ratio ſinit: vt milites[g] aut epi aut pſone quelibet decimas de laboribus ſeu nutrimentis ſuis ꝓprijs extorquere debeãt.vnde btũs Greg.ſic ait:Cõi vita viuẽtibus iam de faciẽdis portionibus vel exhibenda hoſpitalitate vel adimplẽda miſericordia nobis qd erit loquẽdum:cum oẽ qd ſupereſt in cauſis pijs ac religioſis erogãdũ ſit dicẽte dño: Qd ſupeſt date elemoſynã:⁊ ecce oĩa munda ſunt vobis. ℄ Qd autẽ dr̃ ꝙ antiquores eccleſie ꝓpt nouas nec decimis nec vlla poſſeſſiõe priuẽtur:nõ ita intelligendũ eſt vt nullo modo credat̃ licere epo aliquaꝫ partẽ poſſeſſionuꝫ vel decimationũ vnius eccleſie alteri ꝓ tpe tribuere:ſicut enim papa duos epatus in vnum põt redigere:ita ⁊ vnus ꝓprio cõſentiente epo in duos poteſt diuidi:vel etiã metropolitano inuito q̃libet eccleſia ab eius iuriſditiõe apoſtolica eximi poteſt auctãte. Unde Grego.papa ſcribit Beneuato epiſcopo.ca.xxv

℄ Duos epa.[9] in vnũ redigere apl̃ica pot auctoritas.

Et tpis qualitas ⁊ vicinitas[h] nos locoꝝ inuitat:vt cumanã atqꝫ muſitanaꝫ vnire[i] debeamus eccleſias:qm̃ nec lõge a ſe itineris interuallo ſeiũcte ſunt: nec peccatis faciẽtibus tanta multitudo populi eſt: vt ſicut olim fuit duos hĩe de

f℄ Cõmuniter viuentibus.Ecce ꝙ aliud habent priuilegium clerici cõiter viuentes q̃ ſeparatim:⁊ ꝙ idem habent quod monachi.ſimiliter in abſolutiõe petenda habent idem priuilegiũ cum monachis:vt extra de vita ⁊ hone.cleri.quoniã.in fi.⁊ extra qui cle.vel vo.c.j.⁊ extra de ſen.excõmu. monachi.⁊.c.ex tenore. in fi.contra.extra de ſen.excom. cum nõ ab homine.

Clerici cõmuniter viuentes ⁊ monachi hñt idem priuilegiũ

g℄ Milites.An milites poſſint habere decimas. dicetur.J. queſtio.vij.c.j.

Luce.xj.

℄ Quod autem. Hec eſt quinta pars queſtio.in qua ꝓbat Gratian⁹ ꝙ papa poteſt epatus diuidere ⁊ vnire:⁊ quoſdã eximere archiepiſcopis ſuis inconſultis.Joan.de fã.

℄ Caſus. Dictum eſt.ẜ. in.c.eccleſie. ⁊ ca.quicũqꝫ.ꝙ antiquiores eccle ꝓpter nouas eccleſias ſuo iure priuari nõ debent:nũc vero dicit Gratian⁹ ꝙ hoc non ita ſtricte eſt intelligendũ ꝙ epiſcopo nõ liceat vni⁹ eccleſie poſſeſſiones vel decimas alij tribuere:qꝛ ſicut papa poteſt duos epiſcopat⁹ redigere in vnũ:ita vnum in duos diuidere maxime epiſcopo cõſentiente:⁊ quelibꝫ ecclia ab apoſtolico eximi poteſt etiã inuito metropolitano:ita ſupple eps poteſt vni⁹ eccleſie poſſeſſionem ⁊c. Sed certe male argumẽtatur Gratianus de apoſtolico ad epm̃:cum aplicus habeat plenitudinem ptãtis quam nullus alius hꝫ:⁊ ꝙ aucte pape duo epatus in vnum redigi poſſint ꝓbat̃ per duo ſequen.c.

Et tẽporis.℄ Caſus. Cumana ciuitas paſtore carebat:que vicina erat ciuitati muſitane:ſed quia pauci erãt ibi homines:ideo papa beneuato epo muſitane vtraqꝫ eccleſiam gubernãdam cõmiſit:ita vt habitet vbi vtilius ⁊ cõmodius habitare ꝑſpexerit:dum tñ in illa eccleſia in qua corporaliter non erit miniſteria diuina ſolẽniter peragantur. Cumani caſtri id eſt modice vrbis.ſacerdos:id eſt epiſcopus.

h℄ Et vicinitas.Ar.ꝙ ꝓpter remotionem vel incõmoditatem multa ſiunt licite que als non licerẽt.vt.J.e.q.vij.ſi quis vult.lxiij.di.cum longe.xiij.q.ij.vbicũqꝫ.extra de eccl.edifi.ad audientiam.ẜ.vij.q.j.temporis.

i℄ Unire.Sicut papa põt vnire plures epatus:ſic epiſcopus plures eccleſias.vt extra de exceſ.prela.ſicut vnire. Si queras apud quã iſtarum eccleſiaꝝ reſideat dignitas

b℄ Ut epiſcopi.patet hic ꝙ clerici non dabũt decimas de bonis eccleſie:vt extra eo.fraternitatem.⁊.c.di. nouit. ⁊.J.c.proxi.licet hug.contra dixerit:qui dixit eſſe ſpeciale in epiſcopo.ſed ob.extra eo.quoniam.§.vlti.

c℄ Ad eccleſias ſuas deferri.proprijs ſumptibus.

d℄ Decimas.ſi predia ſunt in epiſcoporuꝫ parochia.vel loquitur de decimis perſonalibus que dande ſunt vbi ſacramenta percipiuntur:vt extra eo.ad apoſtolice.

Decimas.℄ Caſus. Queſitum fuit a paſchali vtruꝫ monachi vel clerici cõmuniter viuentes decimas debeant dare? Et reſpõdet:ſacerdotes ⁊ leuite a populo decimas percipere debent:ſed a monachis ⁊ clericis cõiter viuentibus nullus de predijs que ſuis ſumptibus colunt ⁊ nutrimẽtis proprijs decimas audeat extorquere. Et ad hoc probandum inducit auctoritatem Gregorij.

e℄ A monachis.duplici ratione:tum qꝛ non habent populum:tum qꝛ non miniſtrant eis ſpiritualia.

lesie va mo vniū

epiſcopalis: vel an vtreque retineant dignitatem priorẽ? Dico φ varijs modis poſſunt vniri eccleſie vel hoc mõ vt vna ſubijciatur alteri: ⁊ ſm hoc dignitas epalis erit in vna tm̃. vel hoc modo põt vniri vt ex duabus dignitatibus vna fiat dignitas: ⁊ ſm hoc nõ dicentur eſſe due eccleſie ſed vna tm̃. et ſm hoc illi qui ſunt canonici i vna erũt canonici in altera: ⁊ tam isti φ illi canonici intererunt electioni epi ⁊ alijs cõibus negocijs. In tali vnione diſtiguendum credo φ aut eccleſie ſimul vniuntur aut vna earum vnitur relique: q̃ duo ſunt penitus diuerſa. Si vna vnitur alteri ſʒ hoc illius naturaʒ ⁊ cõſuetudinem ⁊ priuilegiũ aſſumit cui vnitur: ⁊ pibũt iura illius eccleſie que vnitur. vt ex̄ de ſta. mo. recolentes. circa fi. Si aũt neutra alteri vnitur ſed ille ſimul vniuntur: tunc dico φ conſuetudines vel priuilegia q̃ meliora ſunt ⁊ humaniora retinet illõ vnitum: nam cum malũ ⁊ bonum aſſociantur maluʒ recipit naturam boni. xxxij. q. j. nõ eſt culpandus. ⁊ arg. C. de rei vxo. ac. in princi. ⁊ C. cõia de lega. L. ij. circa fi. Tertio modo poſſunt vniri eccleſie: puta φ vtraque remanet epalis: ⁊ ſʒ hoc remanent duo epatus licet ideʒ ſit eps vtriuſque eccleſie ⁊ ſm hoc ſi primo ſub erant iſte eccleſie diuerſis metropolitanis propter illaʒ vnionem neuter metropolitanus perdit ius ſuum: vt extra de relig. do. c. q2. ⁊ eps iſte erit ſub duob9 metropolitanis. In primo caſu erit ſub illo cui pape placuerit: vel erit ſub metropolitano illius eccleſie cui vnita eſt altera: illius enim naturã aſſumpſit. Et ſic imperator quandoque vnit duas dignitates in vnam: vt in auc̄. vt iudices ſine quoquo ſuffra §. illud. col. ij.

a ¶ Expleuit. Ergo ſi eſſet viuus non vniretur: vt. ſ. e. multis. ⁊ extra de eccle. edi. ad audientiam. immo potius eo mortuo nõ debent vniri: vt extra ne ſede vacan. c. j.

b ¶ Vtrarũque. In vtraque ergo erit ſedes epiſcopalis: vt xvj. queſtio. j. relatio. vel forte vbi ipſe elegerit habitare ⁊ alia erit ſibi ſubiecta.

beant ſacerdotes: q2 igitur cumani caſtri ſacerdos curſuʒ huius vite expleuit[a]: vtraſque nos eccleſias pñtis auctoritatis pagina vniſſe tibique cõmiſiſſe cognoſcas: vtrarũque[b] etiam eccleſiarum ſcito te eẽ proprium põtificem. Et ideo q̃cunque vel de earum patrimonio vel cleri ordinatione promotioneve iuxta canonũ ſtatuta viſa fuerint ordinare atque diſponere habebis (vt proprius reuera ſacerdos) liberaʒ ex noſtre auctoritatis cõſenſu atque pmiſſione licẽtiã. Vbi vero cõmodius atque vtilius eſſe pſpexeris ibi habitato: ita ſane vt alterã eccleſiaʒ cui corporaliter preſens non es ſollicita prouidentique cura diſponas quatenus illic diuina myſteria ſolẽniter domino preſtante peragantur.

Idem ioanni epiſcopo.

¶ Duos epatus in vnũ redigere aplica valʒ auctoritas

Poſtquam hoſtilis impietas diuerſarum ciuitatum ita (peccatis facientibus) deſolauit eccleſias: vt reparãdi eas ſpes nullo mõ populo deficiente remãſerit: maiori valde cura cõſtringimur ne defunctis earum ſacerdotibus reliquie plebis nullo paſtoris moderamine gubernante per inuia fidei hoſtis callidi rapiantur (qđ abſit) inſidijs. Huius ergo rei ſollicitudine ſepe cõmoniti hoc noſtro ſedit cordi cõſiliuʒ: vt vicinis eas mãdaremus põtificib9 gubernãdas. Ideoque fraternitati tue curam gubernationẽque treuerenſium eccleſie preuidimus cõmittendam: quã tue eccleſie aggregari vnirique neceſſe eſt: quatenus vtrarũque eccleſiarum ſacerdos recte (xp̄o adiuuãte) poſſis exiſtere: queque tibi de eius patrimonio vel cleri ordinatione ſeu promotione vigilanti ac canonica cura viſa fuerit diſpone: quippe vt põtifex propri9 liberaʒ habeas ex pñti nr̃a pmiſſione licentiaʒ.

Item ex ɔcil. carthaginẽ. ij.

¶ Non epm dioceſes habeãt que nunq̃ habuerunt.

Felix eps ſeleucitanus dixit: Etiaʒ ſi hoc placet ſanctitati veſtre ĩſinuo vt dioceſes[c] que nunq̃ epos habuerunt nõ habeant[d]: ⁊ illa dioceſis q̃ aliqñ habuit habeat proprium[e]: ſm hanc perſecutionẽ ſanctitatis veſtre eſt eſtimari qđ fieri debeat. Ab vniuerſis dictum eſt: placet.

Item ex aphricano ɔcil. iij.

¶ Niſi cũ volũtate epi dioceſes que ab eo retinent nõ recipiant proprios epiſcopos.

Multis ɔcilijs hoc ſtatutuʒ eſt a cetu ſacerdotali vt plebes q̃ in dioceſib9 ab epis retinentur q̃ epos nũq̃ habuerũt: nõ niſi cũ volũtate eius epi a quo tenent proprios accipiant rectores[f].

Poſtq. ¶ Caſus. Multe ciuitates inter quas treuerenſis ciuitas intantum erant populis deſolate φ proprios prelatos habere non poterant: nec erat ſpes illas eccleſias reparandi: immo timebatur ne illarum eccleſiarum reliquie aſportarentur: ⁊ ideo ioãni epiſcopo treuerenſem ciuitatem cõmittit eaʒ ſue eccleſie vniendo: et dat ſibi liberam poteſtatem quatenus (prout melius viſuʒ fuerit ſibi) vigilãti cura cuncta diſponat.

Felix. ¶ Caſus. In cõcilio carthaginenſi felix epiſcopus ſeleucitanus dixit vt in illis plebibus ponantur epiſcopi vbi quondam fuerunt: in alijs vero non: cui9 dictum cõciliũ approbauit.

c ¶ Vt dioceſes. ſ. diſtin. lxxx. epiſcopi. ⁊ c. illud.

d ¶ Non habeãt. niſi in caſu: vt. ſ. eodẽ precipimus. xcix. diſtin. nulli.

e ¶ Proprium. niſi in duobus caſibus. ſ. eo. ⁊ temporis. xxv. queſtio. ij. ita nos. licet ergo ciuitas per mille annos ſine epiſcopo fuerit: dum tamẽ epiſcopalis limes poſſit probari non obſtat preſcriptio. ſ. queſtio. ij. licet.

Multis concilijs. ¶ Caſus. Queſitum fuit in cõcilio aphricano an plebes que ſunt in epiſcopatu alicuius poſſint habere proprios epiſcopos que ſcʒ nunquaʒ epiſcopos habuerunt? Et reſpondet φ non ſine voluntate illius epiſcopi a quo retinentur. Et ſcias φ hec duo. c. inducuntur ad probandum φ vnus epiſcopatus poteſt in duos diuidi epo conſentiente: aliter nõ licet: quod nõ eſt verum quãtum ad papam. Sed poteſt dici φ quedaʒ concilia impetrauerant priuilegium a papa diuidendi vnum epatum in duos ⁊ de conſenſu tamen epiſcopi cuius erat epiſcopatus.

f ¶ Rectores. i. epos. Videtur ergo φ papa non poſſit inuito epo nouum facere epatum in dioceſi ſua: vt. ſ. eo. ⁊ temporis. h. dicit hũc eſſe tenorem huius. c. φ nullus ſacerdos põt inſtitui ſine volũtate dioceſani epi.

Epo inuito an poſſit in ſua dioceſi nouus epatus fieri.

Item Gregorius ioanni[a] epiſcopo lauſco.

¶ Apoſtolica auctoritas a iuriſditione archiepi epiſcopos valet eximere.

FRater noſter hadrianus thebane ciuitatis epus ad romanã vrbem veniens lachrymabiliter eſt cõqueſt⁹ de quibuſdam ſe capitulis a fraternitate tua necnon a ioãne[b] pme iuſtiniane vrbis antiſtite iniuſte condẽnatuz: de nequiſſimo autem dãnandoq; eius[c] iudicio aſs ſum⁹ (iuuante domino) tractaturi. Hadrianum vero epz reperimus: ⁊ tuo contra ſacerdotales mores odio laboraſſe ⁊ nullo iure pecuniariis i cauſis eum fraternitatis tue fuiſſe cõdẽnatum ſententia. Quia igit ⁊ ab antefato ioãne pme iuſtiniane vrbis epo contra ius canoneſq; depoſitus[d] honoris ſui gradu carere non potuit: in ſua eum reformari eccleſia atq; in proprie dignitatis ordine decreuimus reuocari. Et cũ oporteret te ex eo dñici corporis cõmunione priuari ꝙ poſt admonitionez ſancte memorie deceſſoris nr̃i contemptam per quã euz eccleſiãq; eius de tue iuriſditione poteſtatis exemit rurſus in eis aliquid[e] tibi iuriſditiõis ſeruare pſumpſeris: tamẽ nos humanius decernentes cõionẽ ſq; tibi ſacrm interim ſeruantes decreuimus vt fraternitas tua ab eo eccleſiaq; ei⁹ omnẽ ante habite ſue poteſtatẽ iuriſditionis abſtineat: ⁊ ſm ſcripta deceſſoris noſtri ſi qua cã vel fidei vel criminis vel pecuniaria aduerſus pfatum hadrianũ conſacerdotem noſtrum potuerit euenire: per eos qui nr̃i[f] ſunt vel fuerint in vrbe regia reſpõſales ſi mediocris[g] eſt qſtio cognoſcatur: vel huc[h] ad apoſtolicã ſedem (ſi eſt ardua) deducaẽ: quatenus noſtre audientie ſñia decidaẽ. Quod ſi cõtra hec que ſtatuimus quolibet tẽpore qualibet occaſione vel ſurreptiõe venire tẽptaueris ſacra ſcias te cõmunione priuatum: nec eam te (excepto vltimo vite tue tẽpore) niſi cum conceſſa romani põtificis decernim⁹ iuſſione pcipere: res autem ſiue ſacras ſiue alias mobiles imobileſq; eius eccleſie quas hactenus dicitis retinere: quarum noticiã nobis oblatam preſentibus annectimus litteris ſine aliqua ei fraternitas tua dilatione reſtituat: de quibus ſi qua inter vos queſtio vertitur volumus vt apud reſponſalez noſtrum in vrbe regia ventiletur. ¶ Si autem necduz in dioceſi alicuius epiſcopi illa loca aſſignata fuerint ex vigore apoſtolice ſedis ppriuz epiſcopum accipiant.

Unde Grego. iunior ſcribit bonifacio epiſcopo.

¶ Ubi multitudo fidelium excreuit ibi epi ſũt ordinãdi.

PRecipimus[i] vt iuxta canonum ſtatuta vbi multitudo excreuerit fideliũ ex vigore apoſtolice ſedis debeas[k] ordiare epiſcopos: pia tamẽ contẽplatione vt nõ vi

a ¶ Joanni epiſcopo. ſupple ⁊ ioanni patriarche: q: archiepiſcopo lauſeo ſcribit pro hadriano. FRater noſter. ¶ Caſus. Anteceſſor Gregorij exemerat hadrianum epm thebane ciuitatis a iuriſditione Lauſei archiepi ⁊ ioannis patriarche pme iuſtiniane: poſt quam exemptionem prefati archiepus ⁊ patriarcha eum grauiter ⁊ iniuſte in qbuſdaz cauſis condẽnauerunt. Naz archiepus i cauſis pecuniariis eum iniuſte ſpoliauit: patriarcha vero in cauſa criminali ipſuz iniq depoſuit. Super quo cum qrelam apud gregorium depoſuit honori ſuo ⁊ loco eſt reſtitutus: ⁊ precipit lauſeo archiepo vt de cetero nihil iuris ſup eo vel eius eccleſia pſumeret vſurpare: ſz ſi qua queſtio fidei vel criminalis vel pecuniaria inter eos vertiẽ: per delegatos domini pape ſi mediocris eſt vel per ſedem apoſtolicã ſi ardua eſt decidaẽ: contra quod ſi fecerit ſciat ſe cõione priuatuz. Item precipit ei vt ſine dilatione omnes res ſacras: vel alias mobiles vel imobiles ei reſtituat: de qbus ſi queſtio vertiẽ inter eos in regia vrbe coram reſponſali ventiletur. Que autẽ ſequunẽ plana ſunt vſq; ad. §. ſicut.

b ¶ Ne non a ioanne. ſub quo erat lauſeus metropolitan⁹ de cuius dioceſi fuit hadrianus: ſed fuit exemptus.

c ¶ Eius. ſ. ioãnis.

d ¶ Depoſitus. etiaz de facto. ſic. xxiiij. q. j. audiuimus.

e ¶ Aliquid. Ar. ex eo ꝙ quis eximitur videtur exempt⁹ vniuerſaliter: etiam cuz ſuis eccleſiis. in auẽ. vt ec. ro. c. an. gau. preſcrip. in princi. col. ij. quia beneficia principum large ſunt interpretanda: vt. ff. de conſtitutio. princi. beneficium. extra de donatio. cum dilectus. xv. q. ij. qui manumittitur. ⁊ xxiiij. queſtio. j. rogamus. ⁊ in auẽ. vt liberti de cetero. §. ſi quis. col. vj. ff. e. q. ij. vides ar. contra extra de relig. do. conſtitutus. in ſi. extra de dona. paſtoralis. extra de priui. ex ore. in ſi. ⁊ c. cum capella ff. de fundo inſtructo. l. queſitum. §. vlti. Jo. quid iuris ſit de hoc in queſtionibus notaui diligenter. B.

Exemptio ſimplr an exima: vniuerſalr

f ¶ Noſtri. Uidetur ꝙ per legatum vel etiam delegatum queſtio fidei ſit tractanda cum tantum ad petrum ſit referenda queſtio fidei. xxiiij. queſtio. j. quotiens. Sed dic ꝙ mediocres cauſas poſſunt epiſcopi tractare: vt extra de here. ad abolendam. ſed magnas nõ: vt extra de here. cum xps.

Cãs mediocres tractãt e[illegible]

g ¶ Si mediocris. Uidetur ergo ꝙ delegat⁹ criminales cãs poſſit audire: vt. ij. q. vj. decreto. C. de offi. pcon. l. j. Ar. contra ff. de offi. procon. ſolent. extra de of. lega. qd tranſlationẽ. Sz dic ꝙ mediocreſ cauſas appellat: cum tale eſt crimen qd non inducit depoſitionez in quo poteſt interuenire pcurator: vt ff. an per alium cauſe appel. ex poſ. l. j. et vbi nõ eſt opus inſcriptione: vt. ff. de accuſa. leuia. Uel dic ꝙ cognoſcere poteſt legat⁹ de crimine epiſcopi: ſed nõ deponere. Uel dic ꝙ poteſt pnunciare aliquem deponendum ſed eũ condẽnare nõ poteſt ſic. ij. q. vj. §. biduuz. v. ſi qdez in inſulaz.

Delegat vtruz criminale cãs audire poſſ[illegible]

h ¶ Uel huc. hic arguẽ legatum nõ poſſe omnia que delegans: qd verum eſt niſi ei ſpecialiter aliquid fuerit permiſſum: vt. xxv. q. ij. in galliarum.

i PRecipimus. Argumẽ. ꝙ ſine auctoritate pape epiſcopatus nõ ſiũt. ⁊ argumen. vij. q. j. mutationes.

k ¶ Debeas. vt tamen habeatur conſenſus epiſcopi ſi regio illa eſſet infra dioceſim alicuius epiſcopi: quia quicquid excreſcit ſpectat ad epiſcopum: vt extra de deci. quoniam ioannes.

¶ Sicut duo epatus. ¶ Caſus. Supra dictū eſt in.c. ⁊ temporis qualitas.⁊.c.poſtq̄.⁊.c.felix.ꝙ duo epatus in vnum redigi poſſunt:⁊ vnus in duos poteſt diuidi: Nunc dicit Gratia.ꝙ eps poteſt ſimiliter vnam eccleſiam ſibi ſubiectam in duas diuidere:⁊ ecōuerſo cum cōſenſu ſuorum clericorum.⁊ facta diuiſione noua eccleſia ſoluta erit a iure prioris eccleſie:⁊ niſi hoc fieret multitudo eccleſiarū ad paucitatem reduceret̄: plures tamē baptiſmales eccleſias in vna terminatione facere nō poteſt epiſcopus.

Verum eſt ſicut Gratianus hic interp̄etatur niſi auctoritate epiſcopi alijs eccleſijs fuerit aſſignatum:⁊ ad hoc inducit ſequen.capitu. Et hoc intelligit.h. de eccleſijs que tantum ad epiſcopum ſpectant: de alijs non poteſt ſine conſenſu clericorum.

leſcat dignitas epiſcopatus. ¶ Sicut duo epatus ſupraſcripto modo in vnum poſſunt redigi ⁊ vnus in duos valet diuidi:ſic etiam epiſcopus de baptiſmalibus ⁊ parochianis eccleſijs facere poteſt cum cōſenſu ſuorū clericorum:qḋ cū factū fuerit illa pars populi que nouis eccleſijs ſupponitur a iure prioris eccleſie abſoluitur:hoc niſi fieri poſſet multitudo eccleſiarum ad paucitatē redigeretur. ¶ Plures autem baptiſmales eccleſias in vna terminatione facere nō pōt. Unde in tole.ɔcil.legitur.

¶ *In vna terminatiōe plures baptiſmales eccl'ie eē nō poſſunt.*

PLures baptiſmales eccl'ie ī vna[a] terminatione eſſe nō poſſūt[b] ſed vna tantūmodo cum capellis ſuis:⁊ ſi cōtentio fuerit determinatione duarum matricū plebes[c] vtrarūq; diſcernant[d]. Et ſi nō conuenerint lis dei iudicio[e] diſcernatur. ¶ Jus ergo eccleſiarū ita interp̄etanduz eſt vt niſi epo diſponente alijs eccleſijs fuerit aſſignatum: in nullo priorum redditūum diminutionem patiantur.

Unde anaſtaſius epiſcop⁹.

¶ *Cōmunione priuet̄ qui decimas vel oblatiōes extra epi ɔſciam tenere voluerit.*

STatuimus vt ſi qs oblationes[f] eccleſie vl' decimas quas populus dare debet tenere cōtenderit:vel extra baptiſmalē[g] eccleſiam dare voluerit p̄ter cōſcientiam epi vel eius cui huiuſcemodi officia cōmiſſa ſunt nec cū eorū voluerit agere conſilio: bānum[h] noſtrum componat ⁊ cōmunione priuet̄. ¶ Cū addit extra cōſcientiam epi intelligendū relinquit ꝙ epiſcopo conſentiente alijs eccleſijs dari poſſunt. Idem.

¶ *Juxta diſpoſitionem epiſcopi decime diſtribuantur.*

IN ſacris canonibus p̄fixum eſt vt decime iuxta epi diſpoſitionem diſtribuātur: quidā autem laici q vel in proprijs vel in beneficijs[i] ſuas habent baſilicas contēpta epi diſpoſitione non ad eccleſias vbi baptiſmuz ⁊ p̄

PLures. ¶ Caſus. Statutū eſt in concil. tole. vt intra vnā terminationem nō ſint plures eccleſie baptiſmales:⁊ ſi cōtentio fuerit de terminatione duarum matricum eccleſiarum: populi vtrāq; amicabiliter componant: finaliter lis dei iudicio diſcernatur.

a ¶ In vna.⁊ infra eoſdem limites.

b ¶ Non poſſunt.ita ꝙ habeant eoſdē limites. ex quo enim ſunt baptiſmales debent habere limites diſtinctos:vt.xiij.q.j.c.j. vnus enim tm̄ debet eſſe p̄nceps. vij.q.j.in apibus.

c ¶ Plebes vtrarū q;.Ar.ꝙ qui rē melius nouerunt ſiue ſint domeſtici ſiue extranei potius debent eſſe teſtes q̄z alij:licet ſint domeſtici vel conſanguinei:vt extra qui ma.accuſa.poſ.videtur.in fi. ⁊ extra de teſti.veniens.in fi. C. de repu.conſenſu.

d ¶ Diſcernant.vel per arbitrium vel per amicabilem compoſitionem:ſuperioris tamē auctoritas eſt neceſſaria.extra de tranſac.dec tero.⁊.c.ſtatuimus.⁊ extra de arbi.per tuas.alˢ laicus non poſſet eſſe iudex in ſpiritualibus:vt extra de iudi.decernimus.⁊.c.ſequē. ⁊ in cōſti. innocen.contingit.que eſt de arbi.⁊ eſt hic argumen.ꝙ ſpiritualis cauſa laico poteſt cōmitti.xxiij.di.§. veruz.

e ¶ Judicio.i.iuramento vel etiam ſordibus quibus dei voluntas oſtenditur.xxvj.q.ij.§.i.⁊.c.ſors.vel dei iudicio.i.eccleſiaſtico.iij.queſtio.v.quia ſuſpecti.verſi. veniat. xij. queſtio.j. futuram.

¶ Jus ergo. hec eſt ſexta pars.q.in qua probare intendit ꝙ omnes eccleſie cū rebus ſuis ſint in epi poteſtate: nec decime ſine eius licentia alibi poſſint dari:⁊ ꝙ epiſcopus debet illas diſpenſare ſm deum prout ſibi videbitur melius expedire. Joan.de fa.

¶ Caſus. In ca.ſ̄.quicunq;.dictum eſt vt antiquiores eccleſie ius ſuum non perdant propter nouas. quod

STatuimus. ¶ Caſus. Statuitur in hoc.c.ꝙ ſi quis ſua auctoritate decimas vel oblatiōnes quas dz popul⁹ dare contenderit retinere: vel extra baptiſmalē eccleſiam p̄ter cōſcientiam epi: vel eius cui huiuſmodi officia ſunt cōmiſſa decimas dare voluerit pena pecuniaria ⁊ excōicatione puniatur. Oblationes in teſtamēto relictas:vel pōt dici ꝙ oblationes debite ſunt ⁊ homines ad hoc compelluntur:vt j.e.q.in canonibus.

f ¶ Oblationes.Ar. ꝙ excōicari pñt laici qui nō dant ſacerdotibus oblationes.ſ. debitas:vt.ſ̄. de cōſe.di.i.omnis xpian⁹. qḋ.h.intelligit etiaz de gratuitis oblationibus ſi clericus nō hʒ vnde ſuſtentetur ar.extra de ſimo.cuz ſit.arg.contra.xci.di. clericus.xij. queſtio. ij.charitatem.

g ¶ Baptiſmalem. decime ergo ſoluende ſunt baptiſmalibus eccleſijs.arg.ſ̄.ea.de decimis.⁊.j.e.in ſacris.qḋ verū eſt de predialibus:ſed perſonales debentur parochialib⁹ eccleſijs:vt.ſ̄.e.queſtio.⁊ dixi.ſ̄.e.quicūq;. Item pʒ ꝙ epiſcopus poteſt auferre decimas vni eccleſie ⁊ dare alteri:vt dixi.ſ̄.eadem. eccleſie. Decime cui eccleſie ſunt ſoluende.

h ¶ Bānum.ſexaginta ſolidorum: vt in lōbarda continetur:⁊ ſic ſemper intelligitur vbi nō determinat̄. Et eſt h̄ arg.penam pecuniariā ab eccleſia poſſe infligi.xviij. di.qm̄.extra de rap.in archiepatu.ar.xxiij.q.v.quid ergo ar.contra.extra de pe.lʒ. Item arg.ꝙ iudex poteſt aliquē contumacem excōmunicare:⁊ aliter punire quod non eſt verum:vt extra vt lite non conteſta.quoniam.in fi. Eccl'ia pōt penā pecuniariam īfligere.

¶ Cū addit. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ̄.ꝙ p̄eter ɔſciam epi decime alijs dari nō debent:nunc vero a ſenſu ɔ̄rio vt dicit Gratianus dat̄ intelligi ꝙ epo ɔſentiēte alijs dari pñt.

IN ſacris. ¶ Caſus. Cōqueſti ſunt quidā archip̄eſbyteri de qbuſdam laicis q decimas eccleſijs baptiſmalibus ſubtrahētes epi diſpoſitione cōtempta dabant eas illis eccleſijs quas edificauerant in proprijs predijs vel in feudis vel alijs eccleſijs:⁊ ideo prohibet anaſtaſius ne hoc decetero fiat.

i ¶ In bñficijs.i.feudo.⁊ eſt ar.iuſpatronatus cuʒ feu-

do tranſire niſi fuerit exceptum:vt extra de iurepa. ex lit teris.argumē.contra.ī.e.q.vij. nemini.

¶ Cum aūt. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ.in.c.proxi.ꝙ repre henduntur qui cōtempta epi diſpoſitione decimas alijs eccleſijs tribuunt:nūc vero a ſenſu ꝯrio collegit Gratia nus ꝙ ſi eo diſponē te hoc faciunt irrepre hēſibiles iueniunt.

Diuiſio. In canonibus. ¶ Caſus. hoc.c. diuiditur in tres par tes. In prima parte anathematiçatur q cunqꝫ oblationes al terius eccleſie q̄s vel accipere vel alteri da re volunt preter con ſcientiam epi vel al terius ad quē hmōi ſpectant officia:cum iniquū ſit ab aliqui bus vſurpari qđ re lictuꝫ eſt ꝑ remedio animarū:ꝛ maxime a xpianis ꝛ principi bus a qbus res ec cleſiaſticas conuenit cuſtodiri. In ſecūda parte dr̄ ꝙ quicūqꝫ res eccleſie ſua aucto ritate vel auctoritate pncipis inuaſerit: niſi cōmonitus reſi piſcat dꝫ excōicari. In tertia parte oſtē dit hominem inobe diētem excōicandū: ꝛ hoc ꝓbat auctorita te dn̄i. ſcđa pars inci pit ibi:generalr̄. ter tia ibi:ſilr̄. Et not. ꝙ in principio ſunt v̄ ba ſymmachi ibi: ſi quis oblationes ſūt verba cōcilij. ꝛ caute conſidera que ſunt verba cōcilij legēdo. ꝛ loquit̄ iſtud.c. de i munitate reꝝ eccl̄ie. ſequēs do.c. de imu nitate rerū clicoruꝫ.

a ¶ Maxime. queꝫ qs tenetur defendere ꝯ alios multo forti contra ſe.ff.ſi ſer. vē. altius.xix. diſt. nulli fas.ī.eo. nulli epo rum.extra de na. ex lib.ven.c.vnico.

b ¶ A pncipibus. quibus xp̄s eccle ſiam cōmiſit.xxiij.q. v.principes.

c ¶ Cōfiſcare. ſm̄ le ges veteres bona dā natoruꝫ cōfiſcabant

Eccl̄ie res ꝯfiſcari nō poſſunt. hodie ſecus:vt.C.de bo.dam.aut̄.bona. Res autem eccle ſie non poſſunt confiſcari:vt.ſ.eo.placet. argumē. con

dicationem ꝛ manus impoſi tionem ꝛ alia xp̄i ſacramen ta ꝑcipiunt decimas ſuas dāt ſed ꝓprijs baſilicis vel alijs eccleſijs ꝓ ſuo libitu tribuūt: qđ omnibus modis diuine legi ꝛ ſacris canonibus con ſtat eſſe cōtrarium:vnde ve ſtram poteſtatē vt eos corri gatis expetimus. ¶ Cū au tem reprehenduntur q2 con tempta epi diſpoſitione hoc faciunt: intelligitur ꝙ ſi epi ſcopo diſponente hoc fecerit irrephenſibiles inueniātur. Item ſymmachꝰ eps eccleſie catholice vrbis rome dixit.

¶ Anathema ſit q pter epi conſcientiam decimas ꝛ ob lationes diſpēſare voluerit.

In canonibus in gangrē ſi cōcilio apoſtolica au ctoritate conditis de fructuū oblationibus que miniſtris eccleſie debentur ꝛ de his q̄ in vſus pauperum cōferun tur:ſcriptum habet: Si qs oblationes eccleſie accipere vel dare voluerit preter epi cōſcientiam:vel eius cui hu iuſcemodi ſunt officia cōmiſ ſa:nec cuꝫ eius voluerit age re conſilio anathema ſit. Et iterum in eodem cōcilio gan grenſi. Si quis oblata deo dederit vel acceperit pter epi ſcopum vel eius conſenſum qui ab eo inſtitutus eſt ad di ſpenſandum miſericordiam pauperibus:ꝛ qui dat ꝛ qui accipit anathema ſit. ¶ Val de ergo iniquum ꝛ ingēs ſa crilegiū eſt quecūqꝫ vel pro remedio peccatoꝝ vel pro ſa lute animarum ſuaꝝ aut re quie vnuſquiſqꝫ venerabili eccleſie contulit aut certe reli

querit:ab hijs a quibus ma xime[a] ſeruari ꝯuenit chriſtia nis ꝛ deum timentibus ho minibus:ꝛ ſuper oīa a pnci pibus[b] ꝛ pmis regionum in aliud trāſferri vl̄ ꝯuerti:ꝛ.ī.

¶ Generalr̄ do qcūqꝫ res eccleſie cōfiſcare[c] aut compe tere vl̄ ꝑuadere ꝑiculoſa ſua infeſtatione pſumpſerit: Si militer ꝛ hij qui res eccleſie iuſſu vel largitione principū vel quorūdam potentū[d] aut quadā inuaſione vel tyrāni ca poteſtate tenuerit: ꝛ filijs vel heredibus ſuis (vt a qui buſdā iam factū audiuimꝰ) quaſi hereditarias reliq̄rint niſi ci o[e] res dei admoniti a pōtifice agnita veritate reddi derint perpetuo anathemate feriant. Iniquū enim eē cen ſemus vt poti[us] cuſtodes char tarum[f] q̄ꝫ defenſores rerum creditarū (vt preceptum eſt) iudicemur:ꝛ.ī. Ferro enim abſcindenda ſunt vulnera q̄ fomēta nō ſentiūt. ¶ Simi liter ꝛ illi extorres debēt fie ri ab eccleſia qui ſacerdotali admonitione nō corrigunt: dicente dn̄o: Auferte maluꝫ ex vobis. Uniuerſa ſynodus ſurgēs acclamauit:vt ita fiat rogamus. Dictuꝫ eſt octies: Exaudi chriſte. ſymmacho pape vita ſit:dictū eſt duode cies. Idem. ¶ Eadeꝫ ple ctuntur pena qui eccleſie res ꝛ bona epiſcopoꝝ inuadunt.

Similiter ꝛ hoc ad om nium eccleſiaꝝ noticiā veſtra ceterorūqꝫ exhortatio ne ꝛ iudicio cenſemus ꝑue nire ꝛ ab omnibus firmiter teneri:q2 res epoꝝum eſſe ec cleſie[g] nō dubitantur:ſi in co

trā.extra de preſcrip.ſi diligent.

d ¶ Potentum. Nota auctoritatē maieſtatis in illicitis non excuſare.xij.q.ij.quicūqꝫ.ꝛ.c.de rebus.xj.q.iij.ſi do minus.ꝛ.ī.ea.q.vij.decimas.xxv.q.j.omne qđ. xxxvj.q. ij.nullus. Ar.contra.lxiij.di.ſalonitane.xiiij.q.v. dixit.

e ¶ Niſi cito. primo tn̄ videtur citandus princeps cuiꝰ aucto ritate res eccleſiaſti ca tenet̄:vt.xij.q.ij.de rebus. ſed illud ob ſcandaluꝫ principis ſed non eſt ita.

f ¶ Chartarum ꝛ librorꝫ:q2 eps nō de bet ſemper libris in ſiſtere:vt. lxxxvj.di. ſtin.fratrem.

Similiter. ¶ Caſus. In hoc.c.dicit̄ ꝙ res epo rum pϯmoniales eſſe eccleſie nō dubi tantur:ꝛ ideo ſimi li debent priuilegio gaudere: vnde ſi qs eas inuaſerit niſi ad monitꝰ reſipiſcat ſi cuti ꝓpter res eccl̄ie: ita ꝓpter res eporuꝫ excōicari dꝫ. Et no. ꝙ dr̄ de rebꝰ epoꝝ eſt in telligendū de rebus omniū clericorum.

g ¶ Eccleſie. q2 eps eſt in ipſa eccleſia: vt vij.q.i.ſcire. Ex hoc.c. cōſueuit dici ꝙ res clericoꝝ eodem gau dent priuilegio quo res eccleſie.xij.q.ij.ec cleſiarū.ꝛ.lxxxvij.di. eos.vnde videtur ꝙ eque cōmittatur ſa crilegiū in rebꝰ cleri corum:ſicut in rebꝰ eccleſie. Uel dic ꝙ ſūt res eccleſie quo ad de fenſioneꝫ: q2 eccleſia dꝫ eas defēdere ſicut ſuas.xij.q.ij.de laicis ꝛ.lxxxvij.di.eos. Uel dicunt eccleſie quo ad hoc:q2 ſi dānificat eccleſiā eps eccl̄ia hꝫ recurſuꝫ ad res ſuas vt.xij.q.iiij.quicūqꝫ vnde dico ꝙ oēs res clerici ſunt obligate ſue eccleſie ſicut res mariti vxori: vt ex tra de pigno. ex litte ris.ꝛ.C.qui poti. in pig.l.vlti.ſicut ꝛ res tutoris pupillo:vn de q minor eſt.xxv. annis non debet eſſe prelatus:cū res ipſius non poſſint obligari eccleſie:vt.C.de le.tu.l.vlti.nec obſtant cōtraria

Eccleſie cleri... bona ec... potiun... uilegi...

ſignata.ſ.xij.q.iij.epiſcopus.ⁿ.q.ij.ſint manifeſte. vbi dicitur quod alie ſunt res eccleſie: alie epiſcopi. ⁊ hoc fateor: ſed dicunt eſſe eccleſie quo ad ea que dixi.xij.q.v.ſi epiſcopus.
a ¶ Simili. quam premiſimus circa res eccleſiaſticas filijs. ⁊ argu.xxiij.di.illud.nam ipſorum intereſt.vt.ſ.e.q.vij.quicunque.ſimili ratione vi quod quilibet de populo: quia publice intereſt ne res eccleſie male tractentur.vt.ij.q.j.prohibentur.in fi.ſed tamen ſecus eſt: vt notaui.ij.q.vij.in ſumma.⁊.c.preſumunt.⁊ eſt arg.ad hoc.xviij.di.conſulendum.

Quia iuxta. ¶ Caſus. Lodouicus ⁊ karolus legem ſanxerunt in perpetuum valituram: vt quia res eccleſie ſunt vota fidelium: ⁊ precia peccatorum ac patrimonia pauperum: nulli liceat eas ab eccleſia remouere.
b ¶ Diuidendis.i. ſeparandis ab eccleſia: conſueuit tamen hoc ca. induci ad probandum quod res eccleſiarum non poſſunt diuidi per prebendas.vt dixi.xij.q.j.c.vlt.
c ¶ Neque filiorum. Arg.aliquem ſuo ſucceſſori legem poſſe indicere. vt.xij. q.ij. non liceat.lxiij.diſt. ego.Ar.contra.ij.q.v. mandaſtis vbi de hoc.
¶ Cum ergo.
¶ Caſus. Dictum eſt.ſ.quod cum epiſcopi conſenſu oblationes vnius eccleſie alijs diſtribui poſſunt: vt innuitur a contrario ſenſu: ſed Gratianus nunc vult probare contrarium.
Conſtitutum eſt. ¶ Caſus. Epiſcopi res eccleſiarum auferebant: ⁊ ideo conſtitutum fuit in concilio toletano vt nihil de rebus earum preſumant auferre: tertiam partem tamen de eccleſiarum obuentionibus conſequantur: ⁊ ſi contra hoc fecerint per concilium reſtaurentur: conditoribus eccleſiarum vel eorum heredibus ſuper hoc appellantibus.

rum facultatibus ſimiliter[a] fuerit crudelitate craſſatum peruaſores rerum memoratarum predicta canonum diſtrictione feriantur: vt qui moribus proprijs ac nulla conſcientie caſtigatione corriguntur ſaltem eccleſiaſtice ⁊ canonice vindicte perfodiantur aculeis.

Item ex libro capitulorum karoli ⁊ lodouici imperatorum.

¶ Res eccleſie principum auctoritate diſtribui non poſſunt.

Quia iuxta ſanctorum patrum traditionem nouimus res eccleſie vota fidelium eſſe precia peccatorum ⁊ patrimonia pauperum: cuique non ſolum habita conſeruare verumetiam (deo opitulante) conferre optamus: vt autem ab eccleſiaſticis officijs de diuidendis[b] rebus eccleſie ſuſpitionem dudum conceptam penitus amoueamus: ſtatuimus vt neque noſtris neque filiorum[c] ⁊ deo diſpenſante ſucceſſorum noſtrorum temporibus vllam penitus diuiſionem aut iacturam patiatur. ¶ Cum ergo preter conſciam epiſcopi vel eius cui officia huiuſcemodi commiſſa ſunt: quilibet prohibet oblationes eccleſie diſtribuere: liquido apparet quod cum epiſcopi conſenſu quibuſlibet eccleſijs poſſint diſtribui.

Huic interpretationi videtur contraire auctoritas illa toletani concilij.

¶ Nihil de iure ſue dioceſis epiſcopi preſumant auferre.

Conſtitutum eſt a preſenti concilio epiſcopos dioceſes ſuas ita regere vt nihil ex earum iure preſumant auferre[d]: ſed iuxta priorum auctoritatem conciliorum tam de oblationibus quam de tributis ac frugibus tertiam[e] conſequantur: quod ſi amplius[f] quippiam ab eis preſumptum extiterit: per concilium reſtauretur: appellantibus ipſis conditoribus[g]: aut certe propinquis[h] eorum ſi iam illi a ſeculo deceſſerunt.

Item ſymmachus papa.

¶ Poſſeſſiones eccleſie derelictas nulli ſit alienandi licentia.

Poſſeſſiones quas vnuſquiſque eccleſie proprio dedit aut reliquit arbitrio: alienare quibuſlibet titulis aut diſtractionibus vel ſub quocunque argumento non patimur: niſi forte aut clericis bonorum meritorum: aut monaſterijs religionis intuitu: aut certe peregrinis ſi neceſſitas largiri ſuaſerit: ſic tamen vt hec ipſa non perpetuo[i]

h ¶ Propinquis. ius enim patronatus tranſit ad filios vt.ſ.e.q.vij.filijs.etiam quamuis heredes non ſint.arg.ff.de iurepatro.filij.ff.de relig.quod pater. ⁊ ad heredes extraneos vt.ſ.q.vij. ſi plures.ff.de ope.libe.fabriles. ⁊ argu. contra.ff.eo.ſi operarum.C.eodem.l.liberti. Joan.
Poſſeſſiones. ¶ Caſus. Epiſcopi alienabant poſſeſſiones eccleſiarum quas quis dederat in vita vel in morte reliquerat: ſed papa ſymmachus prohibuit vt hoc nullo modo fiat: niſi in tribus caſibus.ſ. clericis bene meritis vel monaſterijs religionis intuitu vel peregrinis ſi largiri neceſſitas ſuaſerit: ⁊ hoc faciant non perpetuo: ſed ad tempus.
i ¶ Non perpetuo. hoc verbum perpetuo ſpectat tamen ad clericos ſecundum quod exponit Gratianus.ſ.e.§.illud. Sed hec veritas eſt quod monaſterijs ⁊ pijs locis poteſt dari aliquid perpetuo vt.ſ.e.q.ij.viſis. ⁊.xij.q.ij.ſi quos.⁊.c. eccleſiaſticis. Si autem ſimpliciter datur aliquid perſone: intellige perſonaliter eſſe datum.ſ.x.queſtio.ij.hoc ius.ſi eccleſie datur intelligo donationem eſſe perpetuam.vt.ſ.e.c.vl.extra de inſtitu.cum veniſſent.nam cum res intelligatur data vſque ad mortem hominis ⁊ eccleſia non poſſit mori.xij.queſtio.ij.liberti. ſemper intelligitur perpetuo eſſe datum quod eccleſie datur. Sed ſi quis dederit eccleſie tantum vſum rei non proprietatem: in hoc caſu vtitur eccleſia re illa vſque ad centum annos: quia hec etas longeui temporis hominis eſt.ff.de vſufru.l.an vſufructus.⁊.C.de ſacroſanc.eccle.l.vt inter. Sed nunquid epiſcopus ſine canonicis temporalem donationem facere poteſt? Dico quod ſic: quia tantum perpetue conceſſiones ſpectant ad alienationem.vt extra de his que fiunt a prela.ſine conſenſu capitu. tua.xij.queſtio.ij.bone. ſecus ſi ſit in conceſſionibus eccleſiarum que licet temporales ſint: tamen ſolus non concedet niſi hoc habuerit ex conſuetudine. vt extra de his que fiunt a prela. ea no.

d ¶ Auferre. niſi in caſibus.xij.q.ij.bone rei.⁊.x. queſtio.ij.hoc ius.extra de ec.edi.ad audientiam.
e ¶ Tertiam. alibi dicitur quod quartam.xij.q.ij.conceſſo.alibi quod medietatem.x.q.i.antiquos.ſed loci conſuetudo eſt ſeruanda: vt dicit Gratianus in ſeq.§.⁊.x.q.iij.§.cathedraticum.Uel dic diuerſitas temporum ſoluit contrarium.ij.queſtio.i.ſi peccauerit.
f ¶ Quod ſi amplius.⁊ ſi fecerint: quaſi concuſſores ſunt in quadruplum puniendi.arg.xviij.di.quoniam quidem.xxiij.q.j.militare.C.de aſſeſ.l.iij.
g ¶ Conditoribus.i.patronis qui poſſunt male alienata repetere.vt.ſ.e.q.vij.filijs.imo quilibet de populo ſed admittitur.xij.q.ij.non liceat.Sed nunquid patronus laicus poteſt criminaliter clericum accuſare de dilapidatione cum ſuam iniuriam proſequatur? Argu.quod ſic.ſ.q.vij.

...atronus ...cus an ...ſit clericum de dilapidatione criminaliter accuſare.

Uſufructus eccleſie relictus durat centum annis.

ſtitur.arg.tamẽ contra.xij.q.ij.epiſcopus. vbi nec fructus poteſt epiſcopus dare ſine conſcia cleri ſui. Jo.
¶ Sed illud. ¶ Caſus. Quia .ſ.in.c.cõſtitutum. facta eſt mentio de terra quã eps debet percipere de rebus eccleſiarũ: ideo idem nũc oſtẽdit ⁊ de quarta.ſ. vt epi preter tertiam vel quartã ſcdm diuerſas conſuetudines nihil auferre preſumant.
N Ulli epõrum. ¶ Caſus Quidam epi vltra q̄ eis a canone pmittebatur clericos ſibi ſubiectos multis angarijs fatigabant exactiões plurimas faciẽdo in eos: ⁊ ideo ſtatuit leo vt hoc de cetero nõ faciãt: ſed ꝓprias oues alant tanq̄ boni paſtores. ⁊ hoc ꝓbat auctẽ domini: q nos docuit paſcere ⁊ docere.
a ¶ Statuta. Si ergo eps aliqd exigit a ſubdito ſuo negari poteſt ei: niſi oſtẽdat hoc a canone ei ↄceſſũ eſſe: vt.xviij. q.ij.hoc tantũ.⁊.ix. q.iij.cõqueſtus.
b ¶ Neceſſitatibus. A paupibus enim nihil petet: vt.j.q ij. placuit. ſic dicit lex q ſi patria tenuis ẽ potius eſt iuuanda q̄ ſpolianda. vt.C. noua vecti.inſti.nõ poſ.l.prima.
A D hoc locorũ. ¶ Caſus Leo epiſcopus de redditibus vel oblationibus eccleſie integram quartam canonicis ſuis non diſtribuebat: ⁊ ideo Greg precepit vel illã quartã ſine diminutiõe, ꝓut ſibi viſum fuerit cum diſcretiõe inter canonicos diſtribuat: quia ad hoc ſunt ordinati gradus locorum ⁊ diſtincti: vt ne prelati opprimant iniuſte ſubiectos: nec ſubiecti contra prelatos ſuperbiant effrenate.
c ¶ Ad hoc.ſimile.C.de iudeis.nullus.
d ¶ Et iudicia.ſ.lxxxix.diſtin.ad hoc.
e ¶ Uel quolibet. Ergo non ſolum de decimis ⁊ oblationibus fiant quattuor portiones: ſed etiam de penſionibus ⁊ alijs redditibus.xij.q.ij.quattuor.
f ¶ Uiſum. Ergo eps pro arbitrio ſuo poteſt bona eccleſie diuidere.xij.q.ij.vulterane.⁊.e.q.vij. decimas.cõtra. Sed ibi ſoluitur.hoc.c.loquitur quãdo bona non ſunt ſeparata: alias contra.xij.qõ.j.§.vlt.quod potius ↄcordat.

ſed tẽporaliter perfruãtur.
¶ Sed illud toletani concilij ita intelligẽdũ eſt vt epiſcopi (preter quartã vel tertiã que ſm locorũ diuerſitates eis debet) nihil ↄtingãt.
Unde in concil.leonis pape ſtatutũ eſt. ¶ A clericis ⁊ pijs locis vltra ſtatuta patrũ aliqd epiſcopus non exigat.
N Ulli epõrum liceat a ſubiecto ſacerdote vel alio quocunq3 clerico ⁊ pijs locis dationes vltra ſtatuta[a] patrũ exigere aut ſuppoſita in angarijs inferre: ſed cum optimus ſit pſpector ita perſpiciat vt vniuerſe ſibi oues cõmiſſe a ſe maxime alãtur atq3 in neceſſitatibus[b] iuuẽtur nõ illicitis exactiõibus opprimãtur: q2 dñs paſcere ⁊ docere nos docuit ⁊ omnibus miniſtrare nõ terrenis lucris ⁊ auaricijs delectari.
I tem Grego.leoni epiſcopo carthagineñ.
¶ De redditib9 eccleſie quarta pᵉ clericis ẽ diſtribuẽda.
A D hoc[c] locoꝝ gradus rõnis ordo diſtinxit ⁊ iudicia[d] eſſe cõſtituit: vt nec prepoſiti in opprimẽdos ſe fruſtra valeãt occupare ſbiectos: nec ſubiectis iterũ contra ſuos ꝓpoſitos effrenata ſit reſultãdi licentia. Uolumus igit vt quicqd eccleſie tue ex redditu vel quolib3[e] alio titulo fortaſſis acceſſerit quartã exinde portiones ſine diminutione aliqua debeas ſegregare atq3 eã ſm domini timorem pſbyteris diaconib9 ac clero (vt tibi viſu3[f] fuerit) diſcrete diuidere.
I tem ex ſexta ſynodo.
¶ Epiſcopus turpis lucri gratia nihil a monachis vel clericis ſuis exigere debet.
P Redicator[g] eccleſie paulus diuinus[h] apl's ac ſi canonẽ ponens epheſiorũ preſbyteris: imo vero[i] ⁊ omni ſacrate multitudini[k] ac plenitudini ita fiducialr pei hibuit: argentũ aut auru3[l] aut veſte3 nullius cõcupiui: ipſi ſcitis qm̃ ea que mihi opus erãt ⁊ his qui mecũ ſunt miniſtrauit manus iſta: oĩa iſta oſtẽdi vobis: qm̃ ſic laborantes oportet ſuſcipe infirmos beatius exiſtimãs[m] dare q̄ accipere: ꝓpter qđ ⁊ nos docti ab eo diffinim9 nullatenus epm turpis lucri gratia excogitare ad excuſãdas excuſatiões in peccatis expetere aurũ vel argentũ aut aliã ſpeciẽ a presbyteris vel clericis vel monachis q ſub ipſo ſunt: ait enim[n] apl's: Nõ debent filij theſaurizare[o] parentib9[p] ſed parẽtes filijs. ⁊ apoſtolus petrus: Paſcite q in vobis eſt gregẽ dei: nõ coacte[q] ſed ſpõte ſm deum: non

P Redicator. ¶ Caſus. Quidam epiſcopi turpis lucri gratia a ſubiectis ſuis iniuſte pecuniam exigebant: ſed noua ſynodus oſtẽdit q hoc facere non debet: quia non debẽt res ſubditorum iniuſte deſiderare ſ3 potius illos alere. Et hoc probat tribus auctoritatibus: ſcʒ duabus pauli: ⁊ tertia petri.
g ¶ Predicator. Probat ſexta ſynodus auctoritate petri ⁊ pauli: q prelatus a ſubditis non debet exigere aurũ vel argẽtum ſed potius eos erudire: nã beatius eſt dare q̄ accipere.extra de cele.miſ.cũ marthe.
h ¶ Diuinus. quãdoq3 ponitur i mala ſignificatione. vt j.q.j.nunquam.
i ¶ Jmmo vero. ſi iudex dicit cõdemno te: imo abſoluo te. vltimo verbo ſtandum. eſt.de peni.diſtin.ij.ſi enim.
k ¶ Multitudini. Arg.q vbi precipit ad omnes extenditur.lxi.diſti. miramur.xxviij.diſtin. ignorantia. ⁊.ſ.di. v.ad eius vero.
l ¶ Aurum. verba pauli.
m ¶ Exiſtimans. verba ſynodi: imo verba fuerũt domini. vt extra de celeb. miſ.cum marthe.
n ¶ Ait enim.in ſecũda epiſtola ad corinthios.
o ¶ Theſaurizare. ſupficialis eſt iſta argumẽtatio: q2 ⁊ filij theſaurizãt parentibus q parẽtes ſuccedũt eis ſi qd hñt. vt ſ.ij.q.iij.h q.⁊.ſ. xxv.q.vij.ſ ſalubriter.nõ ẽ ſupficial: q2 nõ ſuccedũt parẽtes filijs niſi in defectu.
p ¶ Parẽtibus.ẽt ſpũalib9. ⁊ reſpexit apl's naturã ⁊ votũ parentũ, ꝓut voto parentũ hereditas filijs debet: ſed filiorũ hereditas ſola pietatis cã parẽtib9 debet. vt.ff.vñ li.ſcripto herede.§.vlt.⁊.ff.de inof.teſt.nã ⁊ ſi.iuxta illud: Ordine turbato ſuccedis bulgare nato. Jtẽ dicit lex q oĩa que nr̃a ſũt ex voto filijs param9. vt.ff.de bo.li.l.pe.i.rñ.⁊ hereditas parẽtũ q̄ſi debita obuenit nob. vt.ff.p ſoc. et q2.⁊ filij pene ad ꝓpria bona veniũt.ff.de ſuc.edi.l.j.§.pe.⁊ dicit impator cogitare debet parẽtes q ⁊ ipſi fuerunt filij: ⁊ ea que a ſuis parẽtibus ſperabant ſuis filijs facere debent.in auc.vt cum de ap.cog.§.conſiderare.coll.viij.
q ¶ Non coacte.id eſt pro lucro terreno.

Act.xx.b.
ij.Cori xij.e.
j.Pet.v
Heredit parenti debetur filijs.
Uerſus

¶ Illud autem. ¶ Caſus. Iſte.§.reſpicit illud.c. poſſeſſiones.⁊ dicit ꝙ illud verbum tēporaliter pfruantur nō refertur ad monachos qui perpetuo poſſeſſiōes illas poterant poſſidere:ſed refert̃ tm̄ ad clericos pauperes:poſtea.ꝓbat ꝙ graue peccatū eſt decimas ⁊ pͥmitias ⁊ oblationes nō reddere:⁊ ad hoc inducit ſeq.c.

a ¶ Capituli.ſ. eo. poſſeſſiones.

¶ Quam vero. hec eſt ſeptima pars queſtionis in qua ꝓbat magiſter ꝙ decime ſunt dande clericis ꝓ labore ſuo: ⁊ q eas non dat: peccat mortaliter: clici aūt debent eas diuidere iuſto modo cū pauperibus ⁊ religioſis ⁊ hoſpitibus. ⁊ hoc ꝓbat per quattuor. c. Joan. de fa.

Reuertimini. ¶ Caſus. Caſum hunc ſic attēde. Judei decimas ſacerdotib⁹ ⁊ leuitis nō tribuebant: propter quod penuria ⁊ ſterilitate ſūt puniti: naꝫ in penam eoꝝ cataracte celi clauſi ſūt: nec pluuias effundebāt ⁊ locuſte brucus et erugo labores ſuos deuaſtabant. hortatur itaqꝫ malachias ꝓpheta iudeos vt reuertantur ad dn̄m: q̄ ſi ſoluant decimas ⁊ primitias cataracte celi aperientur: ⁊ vſqꝫ ad abūdantiam benedictio ſuper eos effundetur. Procedit ergo hiero. hoc ordine. in hoc.c. primo ponit verba malachie ꝓphe vſqꝫ ad locum illū verbum effuſionis. verba tm̄ interponunt̃ que ſunt hiero.ſ. nūc ſequamur ordinē ꝓphe: deinde exponit verba ꝓphe ſm litteram vſqꝫ ad illud verbum ſi quis doctus. exinde ea moralr̃ exponit vſqꝫ ad finem.c. ⁊ ita ſi velles caſum breuiter ponere: incipies ibi: Procedit ergo hiero.

turpis lucri grã neqꝫ vt dominantes in clero ſed forma facti gregis ex animo: ⁊ cum apparuerit princeps paſtorū ꝑcipietis īmarceſſibilis glorie coronam. ¶ Illud aūt quod in fine capituli[a] ſymmachi ponit̃: hec ipſa non ꝑpetuo ſed tēporaliter pfruantur: ad perſonales tantū poſſeſſiones clericorū videlicet ⁊ pauperū non ad monaſteriales referendū ē. ¶ Quā vero ſit graue apud deū decimas ⁊ oblationes ac primitias ſacerdotibus nō ſoluere auctoritate Hieronymi et Aug apparet. Ait nāqꝫ hieronymus ſup Malachiaꝫ.

¶ Re⁹ apud deū ē: q ſacerdotibus decīas nō ſoluerit.

Reuertimini[b] ad me: ⁊ ego reuertar ad vos dicit dn̄s exercituū: ⁊ dixiſtis in quo reuertemur[c]. ¶ Si affligeret homo deū q̄ vos cōfligitis me: ⁊ dixiſtis ī quo cōfligimus te? in decimis[d] ⁊ primitijs: ⁊ ideo in penuria vos maledicti eſtis: ⁊ me cōfligitis tota gens[e]. Nunc ſequamur ordinē prophete: q̄ mihi nō reddidiſtis decimas ⁊ primitias: idcirco in penuria ⁊ fame maledicti eſtis: et me vos ſupplātaſtis[f] ſiue defraudaſtis: ecce ānus[g] expletus eſt ⁊ nihil in meos theſauros ſed in veſtra horrea cōportaſtis: ⁊ pro decimis ⁊ primitijs que parua erant vt a vobis darent̃ vbertatē poſſeſſionū veſtraꝝ ⁊ oēm frugum abūdantiaꝫ ꝑdidiſtis[h]. Ut aūt ſciatis hoc me iraſcēte perfectū: q̄ fraudaſtis me parte mea: hortor vos atqꝫ cōmoneo vt iſeratis decimas in horrea[i] mea: hoc eſt in theſauros templi: ⁊ habeāt ſacerdotes ⁊ leuite q mihi miniſtrant cibos: ⁊ ꝓbate me ſi nō tantas pluuias effudero vt cataracte celi aperte eē credantur: ⁊ effundā benedictionem meā vobis vſqꝫ ad abūdantiam[k]. ¶ Uerbū[l] effuſionis nomē largitatis oſtendit[m]: ſed fieri pōt vt agros irrigantibus pluuijs ſit quidē fertilitas: verū aut locuſta veniet aut brucus aut erugo[n] aut eruca: ⁊ labores hoīum vaſtabūt: ꝓpterea adiungit ⁊ dicit: Et increpabo pro vobis deuorantes locuſtas videlicet ⁊ reliqua q̄ ꝑdixim⁹: ⁊ nō corrūpent fructum terre veſtre. Si qñ fames ⁊ penuria ⁊ reruꝫ oīum egeſtas

d ¶ In decimis. ſcilicet non ſolutis.

e ¶ Tota gens. id eſt ex toto gentiliter viuentes: vel quilibet d e populo.

f ¶ Supplantaſtis. Argu. contra. ſ. de conſe. diſtin. ij. panem. ſed intellige quātum in vobis eſt. xj. q. iij. inter verba. vel ita defraudant ſubtrahendo iſta pauperibus.

g ¶ Annus expletus. non tamen finis anni ſpectādus eſt vt tunc decime preſtentur: ſed preſtā de ſunt cum fruct⁹ colliguntur. extra de deci. cum homines. immo ſi ager bis in anno det fructus totiens dande ſunt decime: vt extra eo. ex parte. ij. hic ergo ſuggillauit eos qui tam tarde dederunt. In perſonalibus tamen decimis poſſet dici ꝙ in fine dande ſunt propter lucra minima. inconueniens enim eſſet ꝙ ſcriptor vel aliquis negociator ſingulis diebus deberet decimaꝫ partem lucri dare eccleſie. argumē. ad hoc quale quale. extra de pigno. ex litteris. ibi propter poſſeſſionuꝫ inimicitias. ⁊ quia talis ſolutio incommoditatem haberet: vt. ff. famil. her. plane. idem dicendum de caſeo ⁊ lacte. Joan.

Decime q̄ñ ſunt dande.

h ¶ Perdidiſtis. argumē. aliquem debere puniri in eo in quo deliquit. xij. queſtio. ij. qui ⁊ humanis. ⁊ qui negat quod debet negare ei debet quod ſibi debetur. extra de vſuris. quia fruſtra. C. de fideicommiſ. liber. l. ſi quis in ſuo. nonageſimaquinta diſtinctio. eſto.

b ¶ Reuertimini. In prima parte ponit hiero. verba ꝓphe vſqꝫ ad illud verbum effuſionis. in ſecunda parte exponit ea ad litteram vſqꝫ ad illud: ſi quis doctus. abinde myſtice ſiue moraliter.

c ¶ Reuertemur. q. d. nō diſceſſimus: imo in hoc receſſiſtis: q̄ cōflixiſtis me: hac tamē conditione ſi homo affligit. i. pōt affligere deū: ⁊ ideo dicit. c. ſi affligeret: q̄ nature dei nihil nocere poteſt. xi. q. iij. ſm catholicam. q̄ impaſſibilis eſt. xxij. q. iiij. incōmutabilis.

nihil et.

d ¶ In decimis. Not. deum dici affligi cum eius ſubditi affliguntur. ſimile. ij. queſtio. v. habet hoc propriū. ⁊. iij. queſtio. j. nulli. in fine.

i ¶ In horrea. argumen. ꝙ ipſi ruſtici debent deferre in horrea decimas ad ipſas eccleſias. argumē. ſ. queſtio. vij. decimas. C. de annonis ⁊ tribu. l. pro locis. libro decimo. non ergo a clericis: vel eorum nuncijs ſunt colligende in agris.

k ¶ Ad abundantiam. ſ. q. vij. maiores.

l ¶ Uerbum. hec ſunt verba hieronymi.

m ¶ Oſtendit. hic. ⁊. C. de inofficio. donatio. l. ſecunda. quandoqꝫ etiam notat vitium. quadrageſimaprima diſtinctio. ſepe.

n ¶ Aut erugo. Erugo enim eſt ros qui cadit ſuper teneras ſpicas: et propter hoc ſole veniente marceſcunt. Eruca eſt vermis qui ibi naſcitur. ff. locati. ex conducto.

Erugo. Eruca.

a Ex ira dei. homo enim propter peccata ſua affligit: vt.vij.q.j.ſciſcitaris.lvj.di.ſi gens.ſ.xxiij.q.iiij.ſi quos.
b Et ſuas. Si ergo ſue ſunt rei vendicatio intentabitur pro eis. C.de ſacroſan.eccle. vt inter.
c Interpretari.id eſt moraliter exponere.
d A quibus.arg. q diſcipuli debet referre gratias magiſtro:non tm̃ verbis: ſed etiam rebus: vt xcix.di.ecce.
e Uendicauerit. id eſt ſibi aſcripſerit.
f Cataracte. id eſt feneſtre.
g Nubibus.id eſt predicatoribus.
h Imbré.gratie et ſcientie que in eo augebitur.de pe. di.ij. ſi ſermo. Joan.

Diuiſio.

Decime. Ut Caſus hoc c.diuiditur in duas partes. In prima parte docet Aug. decimas eſſe tribuédas de militia negocio et artificio et ſine tarditate: et oſtendit ex hoc triplicem ſequi cómoditatem.ſ. abundantiam fructuum corporis ſanitatem: et premij celeſtis retributioné: quas ſi quis nó dederit ad decimam parté reuocabitur: et qd̃ xp̃s nó accipit impius miles vſurpabit. In ſecunda parte dicit q decime ex debito requirũtur: et qui eas nó dederit tot homicidiorum in die iudicij reus apparebit qd̃ pauperes in locis illis fame perierũt: quorum penã ſi vult euitare decimam reddat et de nouem partibus faciet elemoſynam. Sequens.c.p3.

opprimit mundum: ſciamus hoc ex ira dei[a] deſcédere qui ſe in pauperibus (ſi nó accipiant elemoſynaz) fraudari loquitur: et ſuas[b] poſſeſſiões poſſumus decimas et primitias interp̃tari[c]. Si quis doctus et eruditus lege dñi poteſt alios erudire nó deb3 ſue aſſignare prudentie ingenioq3 qd̃ poſſidet ſed grãs agat: primuz dño qui cuncta largit: deinde ſacerdotibus eius ac miniſtris a qbus[d] doctus eſt: ſi eni nó egerit grãs ſed ſcientiã védicauerit[e] ſibi in penuria maledicet: q ſi intelligens largitoré deum: et agens hijs grãs per quos a deo eruditus eſt humiliauerit ſe: et in horreum dei intulerit cibos: hoc eſt ſcripture alimenta in eccleſijs pp̃lis miniſtrauerit ſtatĩ aperientur ſup eum cataracte[f] celi: et effundetur pluuia ſpiritualis et mandabit nubibus[g] ſuis vt pluant ſuper eum imbré[h]: et abũdantia rerum omniuz p fruetur. Item Auguſtin9.

Quod decime ſacerdotibus ſunt tradende.

Decie tributa[i] ſunt egétium animarũ: q ſi decimaz dederis non ſolũ abundantiam fructuũ recipies ſ3 etiã ſanitaté corporis et anime cõſequeris: nó igitur dñs deus premiũ[k] poſtulat ſ3 honoré. Deus enim nr̃ qui dignat9 eſt totũ dare decimam a nobis dignatus eſt recipe: non ſibi ſ3 nobis ſine dubio pfuturã: ſ3 ſi tardi9 dare pctũ é qn̄to magis peri9 eſt pctm̃ nó dediſſe: de militia[l] d negocio[m] et de artificio redde decias. Cũ eni decias dãdo et terrena et celeſtia poſſis p̃mia pmereri quare p auaricia duplici bñdictione fraudaris? hec eſt enim dei iuſtiſſima cõſuetudo vt ſi tu illi decimã nó dederis tu ad decimã[n] reuoceris: dabis impio militi quod nó vis dare ſacerdoti: bñfacere ſemp deus paratus eſt: ſed hoium malicia phibet[o]. Decime etenim ex debito[p] requirunt: et q eas dare noluerit res alienas[q] iuadũt[r]: et qn̄ti pauperes in locis ſuis

Negociatio vix poteſt eé ſine peccato.

ex tranſmiſſa.et tñ vix aliquã negociatio ſine peccato pōt expediri: vt de pe.di.v.qualitas.dicit tñ licita quo ad laicos in quibuſdam rebus: vt.lxxxviij.di.fornicari. Sed nũquid de illicite acquiſitis debeant dare decimas.nota ut.xiiij.q.v.in pn. Sed nũquid de furto vel latrocinio dande ſunt decime? Dicunt quidã q ſic: ne apud eos ita remaneat.arg. ad hoc xxij.q.i.cõſidera. Alij negant: ne eccl'ia videatur approbare delictum. Sed dico q a fure vel a raptore bene petit decima non ratione negociationis ſue cũ illa ſit reprobata: ſed q2 inuenitur in poſſeſſione: q2 decima ſequitur quélibet poſſeſſoré ſiue iudeũ ſiue excõicatum: vt ex̃ de deci. de terris.extra de vſuris.qn̄to.extra de ſen. excõ.ſi vere.alioquin eſſet predo melioris códitionis q3 bone fidei poſſeſſor: qd̃ eſſe non d3: vt.ff.de peti. here.ſi a dño.§. vlti. Item nũquid iudei pſonales decimas dabunt? Uidet q ſic: vt extra de vſu.qn̄to.circa fi.de deci.ad audiétiam. q2 dicitur ibi q de omnibus prouentibus dabunt. quod cócedo. Tancre.tamé et B.narrãt cõtrarium per decre. illam extra eo.ti. de terris.et per decre.extra de vſur. quanto. circa fi.qd̃ concedo.

Decie an ſint de illicite acqſitis dãde.

Judei tenent ad decimas pſonales.

Decime ſit tributa egentiũ

i Tributa.i.debita animabus egétibus diuina gratia. Uel melius dicas q dantur egentibus clericis non tñ ideo minus dande ſunt et ſi diuites ſunt: non enim intuitu pſonaruz dantur eccleſijs. Si ergo decime ſunt tributa: ergo nó poſſunt preſcribi: vt.ſ.q.iij.§.porro. et C.de preſcrip.xxx.an.competit.quod falſum eſt.extra de p̃ſcrip.de quarta. Item ſi ſunt tributa: ergo compenſatio in eis nó admittitur. C.de compé.l.iij. preterea ſi ſunt tributa: ergo ſi quis appellat vt eas retineat non auditur: vt.ij.queſtio. vj. quotiens fiſcalis. et eſt expreſſum extra de decimis.tua.in fine.
k Premium.i.gratis vult beneficiũ ſuum concedere nó pro precio: ſed tamé honorem vult habere.arg.ff. manda.ſi remunerandi.et eſt ſimile.j.q.j.iudices.vbi dicit q non ſunt dicenda munera ſed ſumptus.et facit ad hoc quod dixi.xxij.q.ij.honorantur.
l De militia.licita: ergo et clerici ſi militent. xxiij.q.j. militare.tenentur dare decimas.
m Negocio.dũmodo licita ſit negociatio: vt extra.e. Item ex omnibus que lucratiua cauſa habent dabuntur decime: vt de donatione ex legato: vel ſi extraneus inſtituitur in teſtamento.aliud ſi eſt aliquis ab inteſtato ſuccedit: q2 tali debita eſt hereditas iure nature: vñ potius debitũ eſt q3 lucrum: vt.ff.vnde liberi.ſcripto.§.vlti.idem dico per quaſcũq3 manus ambulauerit q quilibet teneatur ad decimam de lucro ſuo. Sed nũquid doctor de collecta vel aduocatus de patrocinio: vel mercennarius de eo qd̃ meretur dabit decimam? Nó videtur: cum illud nó ſit lucrum ſed debitũ. Credo tñ q ſic: q2 ſcriptũ eſt: honorabis dñm deũ tuũ de tuis iuſtis laboribus: vt.j.q.i.nó eſt putanda. Item q2 h̄ dicit de omni artificio dande ſunt decime: vt ex̃ eo. nó eſt in poteſtate.

Aduocat an teneat ad decias de patronio.

n Tu ad decimam.i.tm̃ decima remanebit tibi: vel demonibus ſociaberis qui ſunt decima pars angelorum.
o Prohibet.ſ.de pe.di.i.ſi agam9.ẽ.lxxvi.di.ieiuniũ.
p Ex debito. Ergo videtur q actio perſonalis competat pro decimis petendis.
q Alienas. Ergo ante ſeparationem ſunt eccleſie: vt nota.ẽ.ea.q. moderamine.
r Inuadunt. Not.q idem eſt iniuſte detinere quod rapere: vt hic.et extra de reſti.ſpo. ſepe. et idem eſt auferre

quod non dare.xlvij.di.ſicut.ꝛ.xij.queſtio.ij.indigne.
a ℂ homicidiorum.s.xi.qõ.iij.precipue.s.lxxxvj.di.paſce.
b ℂ premium.J.xxvij.queſtio.ij.ſunt qui.
A Poſtolicis. c ℂ neceſſarijs.i. in victu ꝛ veſtitu.vt.x.queſtio.ij.epiſcopus. Joan.

ℂ Queſtio.iij. ℂ Caſus
Supra dictum eſt in.§. de his.mõachos de prop⁹ ſpolijs q ad propriũ vſum celũt non debere decimas dare: nũc oſtendit Gra.q epis cõſentiẽtibus recipere poſſunt.

Q Uoniã.ℂ Caſus. hoc.c.diuidit in tres ptes. Jn prima pte qſiuit damaſus a hiero. an clici intuitu pietatis pte decimarũ ſuarum ꝛ oblationum pñt ꝯceder cenobijs et xenodochijs ad ſui ſuſtẽtatiões:ꝛ an poſſeſſiões aliqs ſuas in dñium eorũ trãſferre poſſint? Et rñ.q ſic. Jn ſcda pte queſiuit vtrũ laici poſſint vſũ decimarum ꝛ oblationum habere? Et rñ.q nõ:ſed ſi aliqñ decime ab eis fuerũt detẽte ꝛ ꝯſentiẽte epo loci trãſiecte in vſũ mõachorũ ꝯſtabũt eis firmitate perpetua. Jn tertia pte qſiuit qui clici de bonis eccleſie ſint ſuſtẽtãdi? Et reſpõ.q paupes ꝛ q parentũ opib⁹ ſuſtẽtari nõ pñt:ſi vo ſunt diuites ꝛ qd paupẽrũ eſt accipiũt ſacrilegiũ cõmittũt:ꝛ p abuſũ taliũ bonorũ iudiciũ ſibi mãducant ꝛ bibũt.ſcda ps ibi:q aũt.tertia ibi: clericos.Seq.§.pz.

d ℂ Quicqd.Res eccleſie ſũt pauperũ.vt xxiij.q.vij.q aũt.ſtr res clicorum ſunt pauperũ.vt.xxiij.q.viij.ꝯuenior.ꝛ dicunt eſſe pauperum:qꝛ tpe neceſſitatis ſunt eis cõicande.vt.xlvij.di.ſicut hi.

ubi ipſe habitat illo decimas non dãte fame mortui fuerint:tantorum homicidiorum a reus ante eterni iudicis tribunal apparebit: qꝛ rem a deo pauperib⁹ delegatã ſuis vſibus reſeruauit:qui ergo ſibi aut premium b cõparare aut peccatorum deſiderat idulgentiã pmereri:reddat decimas et de nouẽ ptibus ſtudeat elemoſynã dare pauperibus. Jtẽ Hierony.

ℂ Se ipſum ꝯdẽnat q euãgelizãtib⁹ neceſſaria ſubtrahit.

A Poſtolicis viri ꝛ euãgelizatoribus xpi i neceſſarijs c vſib⁹ nolle tribuere ſeipſum condemnare eſt.

ℂ Quõ aũt decime epozum cõſenſu monachis licite tribuantur:beatus Hierony. damaſo pape ſcribit dicens.

ℂ Liberum eſt clicis monachis ꝛ religioſis decias ꝯcedere.

Q Uoniã quicquid d habent clerici pauperũ eſt:ꝛ domus illorũ oibus e debent eſſe cões:ſuſceptioni pegrinorum ꝛ hoſpitum inuigilare debẽt. Maxime curandũ eſt illis:vt de decimis ꝛ oblatióibus cenobijs ꝛ xenodochijs qualem voluerint ꝛ potuerit ſuſtẽtationẽ impendãt. Liberũ eſt eni monachis ꝛ ſpũalib⁹ viris deũ colẽtibus ꝛ timentibus: decimas ꝛ oblationes cũctaqꝫ remedia cõcedere f ꝛ de iure ſuo in dñium illorum ꝛ vſum trãſferre nec tã in pauperibus paupertatẽ qꝫ religionẽ attendere. ℂ Quod aũt beatitudo tua queſiuit: vtrũ vſus decimarũ ꝛ oblationũ ſecularibus ꝑuenire poſſit:nouit veſtra ſanctitas oino nõ licere g:proteſtãtib⁹ hoc diuinis h auctoritatib⁹ paternorum canonũ:quãobrem ſi aliqñ fuerint ab his male detẽta que diuini iuris eſſe noſcũtur: ꝛ in vſum trãſierint monachorũ ꝛ ſeruorum dei: epo i tamẽ loci illius prebẽte cõſenſum k cõſtabunt eis omnia perpetua firmitate ꝛ ſtabilitate ſubnixa. ℂ Clericos autẽ illos cõuenit eccleſie ſtipẽdijs ſuſtẽtari:qb⁹ parẽtum ꝛ amicorũ nulla ſuffragãtur ſtipendia. Qui autem bonis l parẽtum m ꝛ opibus ſuſtẽtari pñt ſi qd pauperũ eſt accipiũt ſacrilegium ꝑfecto incurrũt cõmittunt: ꝛ per abuſionẽ talium iudicium ſibi mãducant ꝛ bibũt. ℂ De predijs autẽ que a colonis eorũ colũtur ſic diffinitũ eſt in magũtineñ.concilii. Queſti ſunt preterea ꝛc.

ℂ Queſtio.ij.

E capellis n vero q ab eis poſſidẽtur q p eorum inſtitutionem a ſa

e ℂ Oibus.No.que eccliã dicatur ſufficiẽs ad hoc vt qs debeat eſſe contẽtus vna.i.que poſſit oẽs recipere.vt.xlij.di.quieſcamus.extra de pbẽ.de monachis.Argu.contra x.q.ij.epo.vbi dr q erit contentus victu ꝛ veſtitu.
f ℂ Cõcedere.cũ ꝯſenſu epi:alſ ſi plat⁹ pter auctẽ epi cõcederet poſt ei⁹ mortẽ reuocaref.extra de trãſac.decetero.
g ℂ Nõ licere.hoc eſt certũ q ius decimarũ laicus poſſidere non põt cum ſit ſpũale.vt extra de preſcrip.cãm.extra de decimis.prohibem⁹.Sed nũquid fructus decimarum pñt concedi laicis? Sic ad tẽpus.vt extra ne prela.vi.ſu.querelã.ꝛ vſqꝫ ad finẽ vite ipſorum.argu.extra de his que fi.a pla.cum apoſtolica.in fine.Argu.ꝯ.x.qõ.j.hanc.
h ℂ Diuinis.No.gnalẽ ſmonẽ nõ generalr itelligẽdũ lxxxviij.di.fornicari.lxxv.diſt.q die.lxxvj.di.ſcire.lxxxv.di.c.j.J.e.q.iij.dilectio.ꝛ.q.vij.decimas de eo.xij.q.ij.fine.xiij q.ij.ſup.de ꝯſe.di.ij.reuera.diſt.xcv.ecce.ar.xix.di.c.j.ꝯ.ꝛ di.xviij.propter.j.
i ℂ Epo.Et ſufficit auctas ſoli⁹ epi ad talẽ alienatõem.vt ex de his q fi.a pla.cum aplica.Cõtra.xij.q.ij fine.nõ eni vr q ſolus eps poſſit ꝯcedere ſine caplo.Sꝫ hoc ſoluit extra de his q fi.a pla.cũ aplica.hic ergo laicus q capax nõ eſt facit locũ capaci.ar.C.de na.li.auctẽ.lꝫ.ff.de iniuſto rup.te.J.pr.ꝛ q nullus religioſus dẽat recipe eccleſiã de manu laici eſt expſſum extra de priui.cum ꝛ plãtare.ꝛ.J.queſtio.vij.ſi quis.
k ℂ Cõſenſum.Ar.q ratihabitio epi retrotrahitur:ꝛ confirmat illud qd per ſe inualidũ erat.ar.ex de iure pa.cura paſtoral.J.e.qõ.vij.decimas. Arg.cõtra. extra de elec.auditis.
l ℂ Bonis.s.j.q.ij. clericos.ꝛ.c.paſtor eccleſie.ꝛ.c.ſacerdos.
m ℂ Parẽtum.Uꝫ loqr de illis clicis q eccliẽ nõ ſuiũt.s.x.q.iij.cauẽdũ.s.xij.q.j. illi aũt.J.xxxj.qõ.j. quo.

Queſtio.ij.

E capellis.hec q.diuidit in duas ptes.Jn pma pbat per.c.ſeq.q ſi mõachi hñt eccliãs pleno iure pñt i eis capellanos iſtituere ꝛ deſtituere.ſcda ibi:hac aucte.Jo.de ſi.

ℂ Caſus. hic intitulaf ſecũda qõ:qua querif an capelle que conceduntur monachis ab epis ſint per monachos inſtituẽde? Et rñdef ſi pleno iure.ſ.qꝫtum ad tẽporalia ꝛ ſpũalia capelle pertinẽt ad monachos per ipſos ſunt inſtituẽde.vt.J.c viſis. Si vero ad ipſos pleno iure nõ ptinent ſed tm qꝫtum ad tpalia per epos ſunt inſtituẽde:ita tñ vt monachis rñdeant in tpalib⁹ epo vero in ſpũalibus.vt.J.e.ſane.De hoc pleni⁹ notaf i ſũma hui⁹ qõnis.
n ℂ De capellis. hec eſt ſecunda queſtio: an in capel

Marginalia: diuiſio. / Eccleſiaſtice res ſũt pauperũ. / Eccliã de manu laici non poteſt recipi. / Diuiſio. / Decime an ſint cõcedende laicis.

cerdotibus ſint gubernāde: Johānes papa probat ſcribens iſaac ſyracuſano epo.

C Preſbyteri in monaſteriorꝫ eccleſijs ꝑ abbates inſtituanť.

Viſis litteris charitatis veſtre quibus ſatis perpēditur quāto ſtudio huic ſancte ſedi reuerentiā exhibetis: non modice gauiſi ſumus. Nūc itaqꝫ ſuper ea que conſuluiſtis vt chariſſimo fratri benigne diſcretum conſilium damus. Delegauit[a] enim nobis pia māſuetudo veſtra: virum eccleſie pro quiete[b] monachorum a ſanctis catholicis epiſcopis eis tradite per ſacerdotes ab eis ordinatos ⁊ inueſtitos debeāt inſtitui: addidit quoqꝫ fraternitas tua litem ⁊ ſeditionē inter clericos monachoſqꝫ ex hac cauſa non modicā eſſe ortaȝ: qđ inſtigatiōe verſuti hoſtis nemo fieri ambigat: hȝ enim mille nocendi modos: nec ignoramus aſtutiam eius. Conať nāqꝫ a principio ruine ſue vnitatem eccleſie reſcindere: charitatē vulnerare: ſanctorū operuȝ dulcedinem inuidie felle inficere: ⁊ omnibus modis humanuȝ genus euertere ⁊ perturbare. Dolet enim ſatis ⁊ erubeſcit charitatem quā in celo nequiuit habere homines cōſtantes[c] ex lutea materia tenere in terra. Vñ oportet (q̄ȝtum fragilitati noſtre cōceditur) vt omnes aditus nocendi eius verſutie muniamus ne mors ingrediatur per portas[d] noſtras. Cōſilio itaqꝫ multorū fratrum diligenter exquiſito decernimus: vt amodo eccleſie monachis tradite[e] per ſuos[f] ſacerdotes inſtituātur. Diuine enim leges habent ⁊ ſe-

Monachi quid iuris habēt in ſuis capellis.

lis monachoꝝ preſbyteri ſint inſtituendi ꝑ monachos? Quod vt melius pateat videndū quid iuris habēt religioſi in ſuis capellis. Et nota ꝙ duobus modis ſunt capelle religioſoꝝ: edificatione ⁊ collatiōe. Si edificatione habēt inſtitutionē temporalium: ⁊ eps ſpūalium. vt ꝟ.e.ſane.⁊.c. vlti. Si autē collatione: aut collate ſūt eis ab epiſcopo aut a patrono. Si ab epo: aut ſb certa forma: aut cū omni iure: aut ſimplr. Si ſub certa forma nō hn̄t ibi plus iuris q̄ȝ forma contineat. Si vero cū omni iure tunc habēt ⁊ tpalem ⁊ ſpūalem inſtitutionē. ꝟ.e.viſis. ⁊ ſic intelligiť illud cuius eſt poſſeſſio eius eſt ⁊ inſtitutio. In hoc caſu loquitur extra de capel.mona.in eccleſijs. remanet tn̄ ius epale i ordinatione clericorū iudicio altariū conſecratiōe ⁊ viſitatione.ix.q.iij.per ſingulas. Si aūt conceſſit eps ſimplr quid iuris ſit. habeť extra de dona.paſtoralis. Si vero patron⁹ cōceſſit capellaȝ domui religioſe nō plus iuris hȝ acceptor q̄ȝ dator ar.ſ̄.e.q.j.ſi quis laicus.extra de dona.inter vi.⁊ vxo.nuper.ff.de regu.iur.nemo plus.niſi hoc factum ſit de cōſenſu dioceſani epi in quo caſu cedit in dominiū religioſoꝝ.extra de iurepa.ꝙ aūt.⁊ extra de dona.paſtoralis. Que aūt dicta ſunt intelligas de monaſterijs nō exemptis: in exemptis enim ⁊ eoꝝ capellis qđ principi placet legis hȝ vigorem. Et no.ꝙ Jo.ſa.dixit: ꝙ ſi eccleſia nōdum eſt cōſecrata tantā in ea hȝ patronus poteſtatē ꝙ preter epi licentiā poteſt religioſo loco cōcedere: non ſolū iuſpatronatus ſed etiā ipſam eccleſiaȝ.ar.ꝟ.e.q.vlt.nemini. ſed hec opinio corrigēda eſt cū religioſus locus iam ſit: maxime ꝓꝑ ſolēnitates que ibi ſiunt ab epiſcopo.de cōſe.di.j.nemo. Et ꝙ religioſus ſit habes extra de religi.domi.ad hec. vnde iam in epi poteſtate conſiſtit: cum lapis benedictus ibi iam ſit poſitus.ꝟ.e.q.vij. omnes. nam nec a laico poteſt aliqs inſtitui.ꝟ.e.qō.vi.ſi plures. multominus ſupponi poteſt loco religioſo per laicum cū inſtitutio ſit temporalis: ſuppoſitio vero ꝑpetua. Item eſt cōtra eum.x.qō.j.nouerint. vbi di ꝙ poſtq̄ȝ deo dederit ꝙ nihil habet iuris in re illa patronus. Jo.

Viſis litteris. C Caſus. Bene. hūc caſum ſic ponit ⁊ bene. Quidam epi pleno iure quo ad ſpūalia ⁊ tpalia monachis dederūt quaſdā capellas: poſtea inſtigāte diabolo humani generis inimico inter monachos ⁊ clericos eſt orta ſeditio ꝓpter inueſtituram illaꝝ eccleſiarum: ⁊ ad ſuggeſtionē clericorum epi nitebātur inueſtituras reuocare: propter hanc ergo altercationē iſaac ſyracuſanus eps cōſuluit papam Jo. vtrū prefate capelle monachoꝝ debeant gubernari ꝑ preſbyteros a monachis inueſtitos? Et r̄ndet ꝙ ſic. ⁊ hoc ꝓbatur quattuor ratiōibus: Quaꝝ prima eſt: q diuine leges ⁊ ſeculares precipiūt vt cuius poſſeſſio eſt eius ſiat inſtitutio. Scđa eſt: q ſicut charitas epoꝝ fuit facilis in dādo qđ maius eſt ſcȝ poſſeſſiōes: ſic ⁊ facilior erit in cōcedendo qđ minus eſt.ſ. inueſtituram. Tertia eſt: q ſua iura vel tributa monaſterio nō redderētur ſi inueſtitura ꝑ alteꝝ datur. Quarta eſt: q eps ꝑuať mercede quā fuerat cōſecut⁹ ex quo ſcā charitate vult reuocaȓ qđ dederit: monachi mi ſi ea que ſunt eporū vſurpare preſumpſerint eporum felici mucrone puniant̄.

a C Delegauit.i.inſinuauit. Vł dic melius.i.queſiuit.

Inſtitui.i.regi ⁊ gubernari. Inſtituātur i.regātur ⁊ gubernētur. Vel pōt dici ꝙ iſaac querebat: vt dicit.h. vtrum capelle tales debeāt inſtitui per monachos.

b C Pro quiete. a curis tpalibus: vt.ſ̄.e.qō.j.de preſentium.

c C Cōſtantes.ꝟ.de pe.di.ij.principiū.§.ſi vero.ꝟ.xxvij.qō.ij.§.ex hijs oībus.contra. Sed dic ꝙ nō potuit habere charitatem perſeuerātem.arg.extra de ver.ſigniſi.nam ⁊ ego.

d C Per portas. id eſt per ſenſus corporeos quibus mediantibus peccatum tranſit ad nos.

e C Tradite. pleno iure. idem intelligūt quidam vbi eps ſimplr concedit.argu.ff.de ſer.ſi cui.⁊.ff.de vſu ⁊ habi.ſi ita. Sed ꝯ.extra de dona.paſtoralis.⁊.j.q.j.ſunt nonnulli. cum aūt monaſterio priuilegiato cū capellis ſuis habitis ⁊ habēdis concedit eps eccleſiam etiā pleniſſimo iure ſcđm pleroſqꝫ peruenit ad monaſteriū etiā quo ad correctionē exceſſuū: ſed tn̄ abbas ille nō deponet aliquē nec ſuſpendet in perpetuū: niſi hoc haberet ex priuilegio aliquo: vt.ꝟ.in ſi.c. Sed nūquid eps ita pōt eximere eccleſiam aliquā ꝙ nihil remaneat in ea? Dico ꝙ nō: q eps non poteſt aliū iudicem facere ordinariū in dioceſi ſua: nec ita plene poſſet epiſcop⁹ remittere ius epiſcopale vt hic: in ſi. q ſic poſſet a ſe reijcere iuriſditioneȝ epalem: nam q̄ȝtumcūqꝫ generaliter eps eximat aliquā eccleſiam ſemper retinet correctionē viſitationem procurationem ⁊ cathedraticū: vt extra de cenſi.cū venerabilis.⁊ de dona.paſtoralis. nec etiam in preiudiciū archidiaconi poteſt eps aliqua iura remittere eccleſie: vt extra de exceſ.prela.c.j.⁊.ij. Si obijcis id quod eſt extra de relig.domi.cōſtitutus. vbi diciť ꝙ epiſcopus poſſit plene eximere aliquam eccleſiam? Dicas ꝙ illa exemptio fuit confirmata a papa ſicut patronus q̄ȝtumcūqꝫ generaliter remittat iuſpatronatus: tamē quedam iura retinet in liberto.C.de bo.lib.l.fina.

Eps eccleſiā a ſe poteſt taliter eximere.

f C Per ſuos.ꝟ.queſtio.proxi.ca.iij.ꝟ.xviij.queſtio.ij.

cellulas.ſ. diſtictio. liiij.abbati.
a ¶ Poſſeſſio.i.res poſſeſſa.arg.ff.de ver. ſigni.interdum.
b ¶ Inſtitutio. id eſt ordinatio: nam cuiqꝫ eſt res ſua cõmittenda.C. de iudeis.l. nemo.
c ¶ Quod maius eſt.Argu.ꝙ cui conceditur maiꝰ ⁊ minus:vt.xij.qõ.j.precipimus.⁊ extra de deci.ex parte.Itẽ cui prohibetur maiꝰ et minus: vt.xiiij.qõ.v.penale. ⁊.xliiij.di. nulli.⁊.ſ. ea.qõ.j. et temporis.⁊.c.poſtqꝫ. ff. de adulte. nec in ea. maius enim eſt dare id ad qõ quis non tenetur qꝫ permittere vti datis ad qõ quilibet tenetur.
d ¶ Concedere. id eſt permittere conceſſa vti.
e ¶ Moris. Argu. ex eo ꝙ aliquid ſolet fieri:vt.xxviij.di. de ſyracuſane.
f ¶ Judicio.ſ.viij. queſtio.ij.c.j.
g ¶ Ad ſe trahat.ſ. j.q.iij. queſitum.ſ. xij.qõ.ij.ſacrorum. ſic.C.ð dona.ſi quis argentum.§.vlt.
h ¶ Credulus.Argu.ꝙ imputat̃ alicui ꝙ nimis eſt credulus.xi.queſtio.iij non ſolum. lxxxvj. diſt. ſi quid.⁊.xxiij. queſtio.iiij. qꝫ magnum. Arg. contra xxij.q.iiij. innocẽs.
i ¶ Fraude. Immo donator cauere debet donatori de dolo:ne res donata benigne fraudis cõſilio reuocetur.ff.de edil.edic. l.ad res.
¶ Hac auctoritate. hec eſt ſecũda ps.q. in qua dicit̃ ꝙ in.§. ecce vrbanus. q ſequitur cõtinetur:⁊ probat̃ per.c.ſequẽ. Joan.de fa.
¶ Caſus. Dictũ ẽ.ſ. in precedẽti.c.ꝙ inueſtitura ſuaꝝ capellaruz ptinet ad mo-

culares: vt cuius eſt poſſeſſio[a] eius fiat inſtitutio[b]:⁊ ſi in dãdo quod maius[c] eſt facilis fuit charitas ſit facilior in concedẽdo quod minus eſt ſancta largitas:maiꝰ enĩ fuit poſſeſſionem dare qꝫ ſit inueſtiturã cõcedere[d]. Quo modo poſſeſſoris iura cognoſcẽtur ⁊ ſuarum rerum ſibi tributa reddent:vbi qõ ſuum eſt per alterũ datur:⁊ cum voluerit auferť? Humani moris[e] eſt illuz vereri cuius iudicio[f] ⁊ voluntate nunc erigitur nũc deprimitur. Unde ſit vt in partẽ epiſcopi ad ſeruiendũ ſacerdos procliuior fiat:⁊ ſic epiſcopus quod ſancte ⁊ religioſe dederat quadã ſimulata auctoritate ad ſe trahat[g]. Sic itaqꝫ priuat̃ mercede quã conſecutus fuerat:tum qꝛ ficta charitate aufert quod dederat:tum qꝛ prauorũ ſacerdotum diſcordias ⁊ ſciſſuras amãtium verbis nimis factus credulus[h]:⁊ qõ prius fucate moliebat̃ lucrari poſt detecta fraude[i] conat̃ quadam vſurpatiõe ex toto auferre:quorũ aduertẽtes calliditates ⁊ hoſtis verſuti ſuaſiones monachis deinceps oĩno licentiam damus ſuarum eccleſiarũ inueſtitores fieri:ita tamẽ vt iudicio ſynodi(ſi contra ſacerdotium agere pſumpſerint)mulctẽtur:⁊ felici mucrone epĩ ſacerdotũ piacula reſecentur.
¶ Hac auctoritate monachis cõcedit̃ inueſtitura ſuarum eccleſiarũ:ſed videtur cõtraire vrbanus papa.ij.dicens. ¶ Palea.

Admonemus atqꝫ precipimus vt decimas omnino dare deo nõ negligant: quas ipſe deus dare conſtituit. Quia timẽdum eſt qui deo ſuum debitũ ſubtrahit ne ei auferat neceſſaria.

Item nicolaus papa.

¶ De eodem. Palea.

Precipimus vt ⁊ decime ⁊ primitie ſeu quecũqꝫ oblationes viuorum ⁊ mortuorum eccleſijs dei fideliter reddant̃ a laicis:⁊ vt in diſpoſitiõe epiſcoporum ſint ſm canones diſtribuende:quas q tenuerit a ſancta cõione priuetur aut ſegetur.

Item Leo papa.

¶ De eodem. Palea.

Nullus decias ad aliuz pertinentes accipiat.

Item ambroſius. Palea.

Nam qui deo non vult reddere decias quas tenuit:⁊ homini non ſtudet reddere qõ iniuſte abſtulit: nõ timet adhuc deũ ⁊ ignorat que ſit vera penitẽtia veraqꝫ cõfeſſio. Iſte talis non põt veraz facere elemoſynã.

Item vrbanus.ij.

¶ Abbates abſqꝫ epĩ conſilio in parochialibus eccleſijs pſbyteros non ordinẽt.

Sane quia monachorum quidam epiſcopis ius ſuuz auferre cõtendunt:ſtatuimus ne in parochialibus eccleſijs quas tenent abſqꝫ epiſcoporũ[k] conſilio preſbyteros collocent: ſed epiſcopi parochie curaz cum abbatis cõſenſu ſacerdoti cõmittant: vt eiuſmodi ſacerdotes de populi quidem cura epiſcopis rationẽ reddant:abbati vero pro rebus temporalibus[l] ad monaſterium pertinẽtibus debitam ſubiectionem exhibeãt ⁊ ſic ſua[m] cuiqꝫ iura ſeruentur. Idem. ¶ In parochialibus eccleſijs preſbyteri per epiſcopos inſtituantur qui eis reſpondeant de animarum cura:⁊ his que ad epiſcopum pertinent.

Item ex concilio apud fauentiam habito.

¶ Quorumcunqꝫ monachorum eccleſie epiſcoporum ſubdantur regimini.

nachos:nũc Gratianus vult pbare contrarium.ſ.ꝙ capelle monachorũ per epos ſunt inſtituende.
¶ Caſus. Sane. Quidaz monachi vſurpabãt inueſtituras eccleſiarum que ad eos pleno iure nõ pertinebant:⁊ ideo quidã epiſcopi de hoc conqueſti fuerũt pape vrbano:qre vrbanꝰ ſtatuit vt eccleſie monachorum que ad eos pleno iure nõ ſpectant cũ abbatũ conſenſu p epiſcopos inſtituantur: ſed ſic iſtituti abbatibus de tpalibꝰ reſpõdeant:epis vero reſpondeãt ð cura animarum.de eadẽ materia loqtur ſeq.c.cuius caſus patet.
k ¶ Epiſcoporuz.ſ. e.q.j.peruenit.
l ¶ Tẽporalibꝰ. Si queras i quo ſacerdos teneatur rñdere monachis de tpalibus. Dico i hoc ꝙ ſi eccleſie monachorũ nõ ſit aliqs cẽſus ipoſitus euz pñt monachi iponere: ſꝫ ſi eſt impoſitꝰ ab antiquo ipſi euz nõ pñt augere.vt ex̃ de cenſi.phibemus. Itẽ nõ ſoluz monachis ſacerdos rñdebit in tpalibus ſed ẽt epo ſi eccleſia illa ab antiquo pſtitit cẽſum epo.vt.j.q. iij.queſitũ.⁊.c.peruenit.⁊.xviij.q.ij.c. vl. ⁊ pe.Jo.ſed certe decre.dicit ꝙ cẽſus nouus iponi nõ poteſt ẽt auc̃te epi.vt extra de cenſi.ſignificauit. niſi fuerit ab initio impoſitꝰ vt habes extra eo.ti.ecclijs.xviij q.ij.eleutheriꝰ.etiaz auctoritate epi a pncipio.vt extra de cẽſi. preterea. ⁊ ẽt poſtea ſi nunqꝫ fuit impoſitus põt iponi.vt extra de cenſi.cuz venerabilis.⁊ hoc cuz eccleſia eximit̃.B.
m ¶ Sua cuiqꝫ.ſ. xij.q.ij.cũ deuotiſſi.

Sacerdos parochialis cui dabit cẽſuz.

STatuendū nobis eſt quatenꝰ eccleſie quorūcūq; monachoꝝ in ſingulis parochijs ſite epoꝝ(vt decet) diuinitus ſubdantur regiminiᵃ: eiſq; debita obſequiaᵇ exhibeāt. ¶ Ecce vrbanus papa ꝓhibet inueſtiturā parochianū eccleſiarū per monachos fieri q̄s ioannes papa eis cōceſſit. Sʒ illudᶜ Jo pape intelligēdum eſt de illis capellis que cum omni iure ſuo ab epis monachis cōcedūtur. Illud autē vrbani intelligit̄ de illis quas abbates in ꝓprijs predijs edificātᵈ in villis vel in caſtellis ſuis. ¶ Queſtio.v.

TAles et ſi ius territorij habeāt: tñ poteſtatē gubernādi populū ⁊ ſpūalia miniſtrādi non habent: quod etiā deᵉ epiſcopo intelligendum eſt.

Unde nico.papa ait.

¶ Eps q in alteriꝰ dioceſi eccleſiā edificat eius ꝯſecrationē ſibi vēdicare nō valet.

SI quis epoꝝ in aliene ciuitatis territorio pro quacūq; ſuoꝝ opportunitate eccleſiā edificare diſponit: nō preſumat dedicationē facere que illius eſt in cuiꝰ territorioᶠ eccleſia aſſurgit: edificatori vero epo hec gr̃a reſeruet̄: vt quos deſideratᵍ clericosʰ in re ſua ordinari ipſos ordinetⁱ is cuius territorium eſt: vel ſi ordinati iam ſunt ipſos habere acqeſcat: ⁊ omnis eccleſie ipſius gubernatio ad eum in cuius ciuitatis territorio eccleſia ſurrexit pertinebit. Item ex concilio toletano. iiij.

¶ Baſilice nouiter cōdite ad epm pertinent cuius cōuentus eſſe cōſtiterit.

POſſeſſioᵏ territorij cōuētuʒˡ nō adimit: ideoq; noue baſilice que ꝯdite fuerint ad eū ꝓculdubio ptinebūtᵐ epm cuiꝰ ꝯuētus eē ꝯſtiterit. Idem Grego.

¶ Edificatori epiſcopo in dioceſi alterius eccleſiā conſecrare non licet.

LAtor pn̄tiumⁿ iohannes frater ⁊ coeps nr̄ indica

STatuendum no. a ¶ Regimini. abbates enim corriguntur ab epiſcopis. vt. ꝟ. xviij. qō. ij. abbates. b ¶ Obſequia. ſic. j. q. iij. queſitū. ⁊. xviij. q. ij. c. vl. ⁊ pe. Jo. ¶ Ecce vrbanus. ¶ Caſus. Soluit nūc Gra. ſupdictaʒ ꝯrietatem dicēs ꝙ illud. c. viſis. intelligit̄ de illis capellis monachoꝝ q̄ pleno iure tpali. ſ. ⁊ ſpirituali ſunt eis conceſſe. c. vero ꝯria loquunt̄ de illis in q̄bus abbates habent temporalia tm̄.

c ¶ Sed illud. ſ̄. e. viſis.

d ¶ Edificant. ⁊ ita pinguiꝰius habent monachi i eccleſijs fundatis in ſolo ſuo q̄ʒ laici i eccleſijs fundatis in ſuo. Qō. v. TAles. Cāus hic intitulatur qnta qō qua querit̄ an abbates eccleſias in ſuo territorio edificatas iure territorij ſibi valeāt vendicare: Et rn̄det̄ ꝙ non quo ad ſpūalia vt. ꝟ. e. poſſeſſio. Idē eſt intelligendū de epiſcopo q in aliena dioceſi eccleſiaʒ edificat: ſed in fundo ſuo.

e ¶ De epo. ſ. q edificat eccleſias in alienis dioceſibꝰ ⁊ in ꝓprijs ꝓdijs. Et quia cōtinuatur hec materia cū precedenti: ideo tractat̄ hic queſtio qnta. Sed quare nō ita fecit magiſter in themate: qꝛ forte non ita cōpetenter poſſet poni thema. Nota ergo ꝙ ſi eps fundat eccleſiam in ſuo ꝓprio ſolo. i. in patrimoniali loco ⁊ in alterius dioceſi: non hʒ ibi poteſtatē nec quo ad temporalia nec quo ad ſpūalia. Si vero in ſolo eccleſie cui preeſt: ⁊ in alterius dioceſi: habet poteſtatē ibi quo ad tpalia non aūt quo ad ſpiritualia: ſicut ⁊ monachi. licet quidā hoc negent dicētes epiſcopum vel clericos non habere niſi iuſpatronatus in eccleſia quaʒ fundant in predio ꝓprie eccleſie: ⁊ in aliena dioceſi. Si ergo legat̄ hoc. c. de eccleſia fundata in ꝓprio predio: verbū illud circa finē. ſ. ois gubernatio intelliḡ quo ad temporalia ⁊ ſpūalia. Si vero de eccleſia fundata in fundo eccleſie ⁊ in alie epatu: dic omnis gubernatio quo ad ſpiritualia tm̄: nam qua rōne concederet̄ hoc monachis in predijs monaſterij: ea rōne ⁊ epiſcopis ⁊ clericis in predijs ecclie ſue: ⁊ hoc mō itelligit̄. ex̄ de iure epa. ſignificaſti.

Eps quid iuris habet in eccleſia quaʒ fundauit.

SI quis epoꝝ. ¶ Caſus. Eps bononien̄. villam habebat in dioceſi mutinen̄. in qua eccleſiā volebat edificare: querebat̄ vtrum dedicatio illius eccleſie ⁊ alia iura ad ipſum debeāt ſpectare: Et reſpō. ꝙ non: ſed hoc de gratia tanq̄ʒ ſibi patrono reſeruatur vt poſſit ibidē clericos vndecūq; voluerit repreſentare. Inueſtitura aūt ⁊ dedicatio ⁊ oia iura ſpūalia ad epm ptinebūt in cuius dioceſi eſt ecclia illa. Territorij. i. dioce. epiſcopaliū vel iuriſdictio. ⁊ ita ſumas ſemper in hoc capitulo.

f ¶ Territorio. i. dioceſi: qn̄q; accipit̄ pro ipſa terra ⁊ poſſeſſiōe ⁊ proprietate. vt. ſ̄. ꝑx. §. j. ⁊. ꝟ. q. iij. lʒ. Quid aūt ſit territoriū habes. ff. de ver. ſig. pupillꝰ. §. territoriū. Territoriuʒ eni eſt vniuerſitas agroꝝ intra fines cuiuſq; ciuitatis. vt ibi dicitur.

Territoriū qd ſit

g ¶ Deſiderat. ⁊ dicit. h. ꝙ priuilegiuʒ eſt epi vt vndecūq; velit poſſit clericum preſentare. cōtra illud. lxxj. diſt. hortamur. hic tamē non dicitur hoc.

h ¶ Clericos. Ar. ꝙ plures pōt preſentare patronus ad vnā eccleſiam. argu. lxiij. di. c. de principali.

i ¶ Ordinet. i. inſtituat: ſi aūt ſunt ordinati qd iuris ſit: ſequitur in littera.

i ¶ Ordinet. etiam ſine examinatiōe: qꝛ ſuff:cit teſtimoniuʒ epi pn̄tantis. vij. q. j. epus de loco. ſic ⁊ in mōacho abbatis. ſ̄. e. qō. j. monachi. ſi tamen ſit de ſuo epiſcopatu cui teſtimonium fert. Jo.

POſſeſſio. ¶ Caſus. Statuitur in hoc. c. per cōciliuʒ toleta. ꝙ ſi qs epiſcopus habeat villaʒ in epiſcopatu alterius in qua eccleſiam de nouo edificauerit: licet populus illius loci illuc ad officiū vadat: propter hoc nec populū nec eccleſiam quo ad ſpūalia edificator epiſcopus ſibi poterit vendicare: quia ꝓprietas territorij nō adimit populuʒ a iuriſditione epi in cuius dioceſi eſt eccleſia. hunc tñ caſum. h. ſic breuiter ponit: Eps bonon̄. edificauit eccleſiam in epiſcopatu mutin̄. populus illius loci illuc ad officiū vadit eps bonon̄. vult ſibi vendicare populum illum: dicitur ꝙ non poteſt.

k ¶ Poſſeſſio. i. predij proprietas. ar. ff. de ver. ſig. iterdū.

l ¶ Conuentum. id eſt populum vel iuriſditionem: ⁊ ita populus facit conuentum.

m ¶ Pertinebunt. ꝟ. e. queſtio. vij. omnes.

LAtor preſentium. ¶ Caſus. Exuperantius epiſcopus temere cōſtruxit oratoriū in epatu Jo. epi: ⁊ ipm cum miſſe celebratiōe dedicauit: ſup quo cum Jo. epiſcopus cōquereretur: precepit Gregorius cuidā vt faceret illum pleniter emendare: nec vlterus aliquid tale fieri permittat.

n ¶ Lator preſentium. ꝟ. de conſe. diſt. j. precepta. ſ̄. vij. queſtio. j. epiſcopus in dioceſi.

a ¶ Dedicare. Sed nunquid fecit locum religioſum de dicando eccleſiã ſine cõſenſu ꝓprij epi? Uidetur ꝙ non. arg. inſti. de re. di. §. ſacre. de conſe. di. j. nemo. Credo tamen contrarium: vt. vij. q. j. epiſcopus in dioceſi.

b ¶ Emendare. nõ dicit qualr. Sed nũquid deſtrui faciet eccleſiã? Nõ. arg. xvij. q. iiij. q̃ſti. xiiij. q. vj. cõperim⁹. §. vij. q. j. epus in dioceſi. Arg. ꝯ. ex̃ de no. ope. nũ. cum ex iniũcto. Dico ꝙ ſi denũciatio ꝓceſſit deſtrui dʒ illud qd̃ factũ eſt: alr nõ. vt in. c. predicto.

¶ Quod de iure.

¶ Caſus. Dictũ e. ſ. in trib⁹ ꝓximis. c. ꝙ eccl'ia edificata ſubeſſe dʒ epo in cui⁹ dioceſi eſt edificata: nũc vero dicit Gratianus hoc eſſe intelligendũ q̊ ad ſpũalia tm̃: ⁊ idõ ſiue abbas ſiue eps in ſuo caſtello vel villa eccleſiã edificauerit: nõ poterit eam ſubtrahere epo in cui⁹ dioceſi eſt: vñ ſacerdotes iux̃ vrbanũ ⁊ nicolaũ nõ poterũt ibi ordinari ⁊ iueſtiri niſi per epm cui⁹ eſt dioceſis cũ cõſenſu tamẽ edificatoris.

uit nobis ꝙ exuperanti⁹ eps auſu temerario in dioceſi ipſius oratorium cõſtruxit: ipſumq; ſine ꝓcepti auctoritate cõtra morem ꝓſumpſerit dedicare[a]: miſſaſq; illic celebrare nõ metuit: quã rem cũ ſũma celeritate ac diſtrictione cõuenit emendare[b]: nec vlterius tale aliquid attẽptare ꝑmittas. ¶ Qd̃ de iure[c] ordinandi nõ poſſidendi intelligendũ eſt. ¶ His auctoritatibus facile ꝑpendi poteſt: ꝙ ſiue abbates ſiue epi in ſuis caſtellis vel villis eccl'ias edificauerint nõ ideo epo in cuius dioceſi fuerit ꝯuent⁹ adimitur: ⁊ idõ ſacerdotes iuxta illud vrbani ⁊ nicolai in eis nõ niſi ꝑ epos cũ ꝯſenſu tñ ⁊ electione edificantiũ ordinari poſſunt. ¶ Queſtio. iij.

c ¶ Qd̃ de iure. reſpicit. c. poſſeſſio. ſ. eo.

Queſtio. iij.

Quod aũt. ¶ hec qd̃ diuidit in decẽ ptes. In ꝑma quarũ ꝓbat p̃ quattuor auctoritates ꝙ ꝓſcriptio tricẽnalis currit aduerſus eccl'ias qd̃ hodie correctũ eſt. ſ. e. q̃s actiones. ſcd̃a ibi: ecce his. tertia ibi: põt etiã aliter. q̃rta ibi: itẽ ſi de reb⁹. q̃nta ibi: itẽ ea q̃. ſexta ibi: ꝑma actione. ſeptima ibi: tollunt̃. octaua ibi: ꝓſcriptionum. nona ibi: de ꝓſcriptionibus. decima ibi: ſʒ ſola. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic intitulat̃ tertia qõ: qua q̃rit̃ an oĩa iura eccleſiaſtica tp̃is ꝓſcriptiõe tollant̃? Et rñdet̃ ꝙ ſic q̃dragenaria: vt. ſ. e. q̃s actiões. niſi in his q̃ ſunt in limite vel limiti coherẽt: vt. ſ. e. iter memoratos. ãtiq̃⁹ tñ currebat ꝓſcriptio tricẽnal: vt. ſ. e. c. i. ij. iij. ⁊ iiij. q̃. c. ſũt abrogata.

d ¶ Qd̃ aũt ꝓſcriptione. hic deſcribit̃ tertia qõ an oĩa iura ꝓſcriptiõe tollant̃. Ad euidentiã ergo dicẽdoꝝ videndũ eſt pri⁹ de vſucapiõib⁹: poſt de ꝓſcriptiõe. Uidẽdũ ergo qd ſit vſucapio ⁊ qd in ea exigat̃: ⁊ q̃ res poſſit vſucapi. Uſucapio eſt acq̃ſitio dñij ꝑ cõtinuã poſſeſſionẽ tp̃is lege diffiniti. ar. ff. de vſuca. l. ij. Exigunt̃ aũt in ea qnq; bona fides ab vtraq; pte. ar. ff. ꝓ emp. l. ij. §. ſi eã. C. de ꝓſcrip. lõ. tẽ. auc̃. malefidei poſſeſſor. Itẽ iuſtus titulus ⁊ ꝯtinua poſſeſſio: ⁊ ꝙ res ſit mobilis: ⁊ ꝙ nõ ſit vitioſa: ⁊ qd̃ dixi ab vtraq; pte verũ eſt quo ad initiũ ꝯct⁹: nõ q̈ ad ꝯctũ medij tp̃is. ſ. e. §. põt. ſm̃ canones tñ exigit̃ bona fides ꝯtinua. ex̃ de ꝓſcri. vigilãti. ⁊. c. vlt. Titulus aũt eſt iuſta cã poſſidẽdi qd̃ nr̃m nõ eſt: ⁊ exigit̃ titulus: vt C. de vſucapi. ꝓ emp. l. vlt. ⁊ ex̃ de ꝓſcri. ſi diligẽti. q̃nq; tñ vſucapio ꝓcedit ſine titulo iuſto errore iteruenĩẽte. C. de vſuca. ꝓ do. l. j. ff. ꝓ emp. ꝙ vulgo ff. ꝓ lega. l. iiij. ⁊ vlt. iuris tñ error nõ ꝓdeſt in vſucapiõib⁹. ff. de iur. ⁊ fa. ig. l. iuris. ff. de vſuca. nũq̃. j. rñ. Exigit̃ ẽt ꝯtinua poſſeſſio hoc planũ eſt. ⁊ ꝙ res ſit mobilis: q2 in imobilib⁹ nõ hʒ locũ vſucapio. Que aũt res vitioſa dicat̃: habes inſtitu. de vſuca. §. j. ⁊. ij. ff. de acq. reꝝ do. bone fidei. Itẽ vſucapio nõ iterrũpit̃ lit. ꝯte. ff. de rei vẽ. ſi qs poſt acceptũ. ⁊. ff. ꝓ empto. l. ij. §. rẽ alienã. ar. C. de anna. exce. vt ꝓfecti⁹. ſ. eo. §. tollunt̃. illi tñ quattuor caſus ſunt ſpãles. vñ verſus. Non vſucapies niſi ſint tibi talia qnq;. Recta fides: iuſt⁹ titul⁹: res non vitioſa: Qd̃ res tradat̃: poſſeſſio cõtinuet̃. Seq̃t̃ de ꝓſcriptione qd ſit: q̃ eius ſpẽs: ⁊ q̃ ad eã exigatur: ⁊ que ꝓſcriptio currat ꝯ eccl'iaʒ: ⁊ q̃liter iterrũpat̃: qs ſit eius effect⁹. Preſcriptio eſt exceptio ex tp̃e ſubſtãtiã capiẽs: q̃ actiõi ꝑſonali vl' in rẽ opp. nit̃. Eſt aũt q̃dã lõgi tp̃is ꝓſcriptio de q̃ nihil ad ꝓ̃ſens: cũ ꝯ eccl'iaʒ nõ currat: q̃ ꝯ p̃ñtes ſpacio decẽ annoꝝ ꝯ abſentes ſpacio vigĩti ãnoꝝ cõplet̃. C. de ꝓſcri. x. vel. xx. an. l. vlt. nec currit niſi cũ bona fide. Alia ẽ lõgiſſimi tp̃is. ſ. xxx. vel. xl. an. in q̃ ſm̃ leges nõ exigit̃ bona fides vel titulus. C. de anna. excep. l. j. Scd̃m canones hec nõ ꝓcedit niſi qs bonã fidẽ habuit. ex̃ de ꝓſcri. vigilãti. ⁊ in ꝯſti. Inno. q̃m oẽ. ⁊. xxxiiij. q. ij. ſi vgo. nec etiã illa q̃ eſt. xxx. an. currit ꝯ eccl'iaʒ: ſed tm̃. xl. ſ. e. q̃s actiões. Itẽ ſm̃ canones titulus req̃rit̃ in lõgiſſima ꝓſcriptiõe: vt ex̃ de ꝓſcrip. ſi diligẽti. Jo. qd̃. T. negat niſi rõne ꝓſũptiõis. B. q̃nq; tñ min⁹ iuſt⁹ titulus parit cãʒ ꝓſcribẽdi: vt ex̃ de emp. ⁊ vẽ. ꝓuenit. ⁊ ex̃ de iure pa. cura. Interrũpit̃ aũt nalr ⁊ ciuilr. Si naturalr iterrũpit̃: ꝓdeſt oĩb⁹ ius hñtib⁹ in re. ff. de vſuca. l. naturalr. Si ciuiliter ꝓdeſt interrũpenti tm̃ ⁊ eius heredi: vt. ff. de diuer. ⁊ tẽ. ꝓſcri. iter q̃ttuor. Eſt aũt effect⁹ eius vt acq̃rat̃ tm̃ exceptio ſm̃ Jo. nõ dñium niſi vtile: vt. ſ. e. q̃cũq;. ſm̃. B. ⁊ alios ẽt directum dñiuʒ acq̃rit̃: vt eſt exp̃ſſuʒ. C. de bo. ma. auc̃. niſi. ⁊. ſ. e. iter memoratos. ibi ſit eternũ dñiuʒ.

e ¶ Jura. hoc nõ eſt veꝝ: q2 nec oĩa iura nec a q̃cũq; ꝓſcribi p̃ñt. ꝙ nõ oĩa h. ſ. e. lʒ. ⁊. C. de ꝓſcri. xxx. an. cõpit. ꝙ nõ a quocũq;. ex̃ de ꝓſcri. cũ ex officij. ⁊. c. cãm. Joan.

Quod aũt ꝓſcriptione[d] tẽporis oĩa iura[e] tollantur: ꝓbatur auctoritate calcedonenſis concilij: ⁊ gelaſij pape: ⁊ toletani concilij. Prima hec eſt.

¶ Ruſticane parochie apud epiſcopos qui eas poſſident triginta annis ſine violentia permaneãt imobiles.

PEr ſingulas eccl'ias parochias ruſticanas ꝑmanere imobiles apud eos q eas tenent epos decreuimus: et maxime[f] ſi eas ſine violentia ꝑ triginta annos gubernauerunt. Si vero infra trigita[g] annos facta fuerit de his dubitatio[h]: liceat eis qui ſe dixerint leſos ꝓpterea mouere

PEr ſingulas. ¶ Caſus. Quidã epi tenuerũt parochias alioꝝ epoꝝ ꝑ trigita ãnos q̃ete ⁊ ſine violẽtia q̃ſituʒ eſt in toletano ꝯcilio vtꝝ ſint tuti? Et rñdet ꝙ ſic: ſi vero infra triginta ãnos queſtio ſup hoc fuerit mota: liceat ſup his parochijs mouere certamen vel litigium.

f ¶ Maxime. ⁊ tantum ſic. xj. q. ij. ſi quis eps. naʒ violentus detentor nõ preſcribit. extra de preſcrip. c. vlti

g ¶ Triginta. hodie non ſtatur huic numero. extra de preſcrip. de quarta. ĩ. eo. quas actiones.

h ¶ Dubitatio. per lit. cõteſt. ſic enim res efficit̃ dubia. ar. extra de of. deleg relatũ. C. quib⁹ ad lib. ꝓcla. l. ij. vel per libellũ oblatum ꝑncipi ſecuta cõuentiõe: vt. C. de ꝓſcrip. xxx. an. l. ij. vel ꝑ ſynodalẽ ꝓclamationẽ. ex̃ de preſcrip. ſanctoꝝ. nã ſimplex denũciatio habet̃ ꝓ lit. ꝯteſt. vt

Verſus.

Preſcriptio que ⁊ quotuplex eſt.

Preſcriptio dupliciter interrũpit̃.

Preſcriptionis effectus.

...uiſio.

...ucapio ... i. ⁊ q̃t ...'a exigatur.

apud ſynodum ꝓuincie certamen. **Item Gelaſius.**

¶ Triginta annis ab epiſcopis poſſeſſe imobiles permaneant dioceſes.

Preſulum noſtroꝝ auctoritas emanauit: vt facultates eccleſie epi ad regendū[a] habeāt poteſtatē: ita tamē vt nō viduarū ⁊ pupilloꝝ atq; pauperū necnō ⁊ clericoꝝ ſtipēdia diſtribuere debeāt. Hoc eis etiā ſtatuimus dari qḋ hactenus decrētū[b] eſt: reliquū ſibi epi vendicent: vt (ſicut antea diximus) pegrinorum atq; captiuoꝝ largitores eſſe poſſint. ¶ Item gelaſius.ij. ¶ Illud etiā annecti placuit: vt ſi (qḋ abſit) facultates[c] eccleſie necnō dioceſis ab aliquibus poſſidētur epis: iure ſibi vēdicent quod tricēnalis lex concludit: q: ⁊ filioꝝ noſtroꝝ principum ita manauit auctoritas.

Itē ex cōcilio toletano.iiij.

¶ Territorij poſſeſſio conuentuum non adimit.

Sicut dioceſim[d] alienā tricennalis poſſeſſio tollit: ita territorij poſſeſſio conuētum[e] non adimit[f].

Item ex eodem.

¶ Tricēnalis poſſeſſio itra vnā prouinciam ſeruari dȝ.

Quicunq; eps alterius epi dioceſim per triginta annos ſine aliqua interpellatione poſſederit: quāuis ſm ius legis[g] eius nō videatur eſſe dioceſis: admittēda tamē nō eſt cōtra eum actio repoſcendi. Sed hoc intra vnam ꝓuinciā[h]: extra vero[i] nullo modo: ne dū dioceſis defendit ꝓuinciaꝝ termini confundantur. ¶ Ecce his auctoritatibus ꝓbatur ꝙ poſſeſſionis ⁊ gubernatio-

extra vt lite non cōteſta. qm̄. in fi. ⁊ dicō ꝙ ex quo ſemel facta eſt lit. cōte. poſt ſm canones nō currit ꝑſcriptio: q: ꝑſumit poſſidēs iam hr̄e malā fidē ⁊ de iure ſuo iam titubare. C. de acq. poſ. nemo. vn̄ non ꝑſcribit vſq; ad mille annos: vt ex̄. de ꝑſcrip. qm̄. ſed leges q̄ nō curāt de mala fide dicūt quadraginta annos exigēdos. C. de anna. excep. l. j. Jo.

Diuiſio.

Preſulū. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditur in duas ꝑtes. In prima pte dr̄ ꝙ epi habeāt poteſtatem regēdi ecclie facultates: ita vt de duabus ptibus ꝓuideant clericis ⁊ pauperibus: reliq̄s vero duas ptes ꝓ ſe ⁊ captiuis ⁊ peregrinis. In ſcd̄a parte dicit ꝙ epi iure ſibi vendicent poſſeſſiones vel parochias q̄s triginta annis pacifice poſſederunt: q: ſic placuit legibus imperatorum. ſecūda pars incipit ibi: illud etiā.

a ¶ Ad regendum. Ar. ff. pro emp. qui fundum. §. ſi tutor.

b ¶ Decretum eſt. ab eodē gelaſio. xij. q. ij. quattuor.

c ¶ Facultates. hoc habes. xij. q. ij. facultates.

Sicut dioceſim. ¶ Caſus. Ego Bar. brixi. hūc caſum ſic intelligo. Dicit enim ꝙ lȝ eps ꝑſcribat alterius epi eccleſiā vel populum ꝑ triginta annos: nō tn̄ acq̄rit populū vel iuriſditionem in eo quo ad ſpūalia ⁊ ſi ꝑſcribat terram aliquā. Tu tn̄ prudens lector ⁊ ſi melius intellexeris me de inſufficiētia excuſabis. h. tn̄ ⁊ gloſe hanc lr̄am ſic intelligunt: lȝ aliquis preſcribat eccleſiam quo ad temporalia ⁊ parochialia iura: non tamen preſcribit ius epiſcopale.

d ¶ Sicut dioceſim. i. eccleſiā dioceſis. Et dic ſic. i. q̄uis.

e ¶ Conuentum. id eſt ius epiſcopale.

f ¶ Non adimit. i. non ideo adimit.

Quicūq;. ¶ Caſus. Quidam eps poſſedit dioceſim alterius epi ſine iterpellatione ꝑ triginta annos: q̄ſitum fuit in cōcil. tole. vtrum ſit tutus aduerſus alium epm̄? Et rn̄det ſi eſt intra eādem ꝓuinciā vel epatum. i. in interiori pte ꝓuincie vel epatus lȝ ſm ius legis naturalis eius nō videatur dioceſis eſſe: tn̄ contra eum actio nō eſt admittenda: ſi vero eſt extra ꝓuinciam vel epatum. i. in exteriori pte ꝓuincie vel epatus. i. in limite vel iuxta non eſt tutus ꝑſcriptione: ne ꝓuinciarum vel epatuum termini confundant̄. Ita intelligo. c. ⁊ ſi aliquis melius intellexerit gaudium erit mihi.

g ¶ Legis naturalis: nā de iure naturali nō ſunt ꝑſcriptiones inducte. nā iure naturali iniquū eſt aliquem ditari cū aliena iactura: vt extra de re. ſiam. ⁊. ff. de cōdi. inde. nam hoc. Sed ideo inuenta eſt ꝑſcriptio ne dominia rerū ſemp ſint in incerto. ff. de vſuca. l. j. Uel dic ſm ius legis ciuilis: ⁊ hoc ſm opinionē dicentiū preſcriptione dn̄ium nō acquiri ſed tn̄ exceptione. ſed ꝯ eos eſt. J. e. q.

Preſcriptio ad qd eſt inuēta

clerici. in fi. C. de bo. ma. auc. niſi. ⁊ res preſcriptione tēporis mutant dominiū. ff. de vſucap. eum. §. vniuerſitas.

h ¶ Prouinciā. i. dioceſim: qn̄q; enim ꝓuincia ſumit̄ ꝓ dioceſi: vt. l. di. ſtudeat. qn̄q; econuerſo: vt. ix. q. y. epi. Quidā tn̄ in loco iſto dixerūt ꝙ intra aliam ꝓuinciam non poſſet ꝑſcribi: lȝ intra aliā dioceſim poſſit. Quid aūt preſcribi poſſit in dioceſi alterius varie a varijs eſt notatū: ⁊ celebris fuit hec ſnia: ꝙ quicq̄d eſt infra terminos alteri⁹ dioceſis preſcribi pōt: dūmodo nō ſit in limite vel cōiunctū limiti: vt ex̄. de paroch. ſuper eo. nō tn̄ quo ad epalem iuriſditiōem ſed tn̄ quo ad ꝓprietatem vt dicūt: ⁊ hoc dū ꝯſtat de limitib⁹. Sȝ ſi de limitib⁹ nō ꝯſtat tūc quo ad ꝓprietatē ⁊ q̄ ad epalia iura res alteri⁹ epi ꝑſcribit̄: vt. J. eo. lȝ. ex̄ de deci. cū ſint hoies. Sed illis vehemēter obſtat ex̄ de ꝑſcri. ad aures. ⁊. c. auditis. ⁊ c. cū ex officij. ⁊ de relig. do. c. j. in qb⁹ non ſolū res ſȝ iura epalia ꝑſcribunt̄. Siēr hic diſtigui pōt iter iura pochialia ⁊ iura epalia: vt iura parochialia poſſint preſcribi ſiue dioceſes ſint limitate ſiue nō: vt ius decimaꝝ vt baptiſmata oblationes ⁊ ꝓcurationes: dūmodo res ille nō ſint cōiuncte limiti: ſed iura epalia nō vt cōſecratio: imo vlterius ꝓcedi poteſt ꝙ ſimiliter iura epalia que cōſiſtunt in lege iuriſditionis epalis preſcribi pn̄t ab alio epo: q: taliter preſcribitur exēptio: non tn̄ vnus intrabit terminos alteri⁹ ſed infra terminos ꝓprios vtet̄ iure illo: niſi in caſu: vt. J. eo. placuit. Sed tn̄ dicūt quidā ꝙ quodlibet ius epale poteſt ꝑſcribi dūmodo nō ſit vicinum limiti. Sed q̄ntum ad ꝓprietatē ſatis vr̄ ꝙ ſiue ſit in limite ſiue al's ꝙ res alterius ꝑſcribi poſſit: vt extra de ꝓbati. ex lr̄is. Si queras quare limes nō poſſit preſcribi? Dico ideo ne cōfundātur termini ꝓuinciarum: vel ideo: q: limes cōis eſt: vt ꝓbatur. ff. de acq. re. do. adeo. §. vlti. ⁊. l. ſeq. ſed ſi rem que mihi eſt cōis cū alio ille poſſederit: ego per ipſum retineo poſſeſſionē: vt. ff. quemad. ſer. amit. ſi cōem. vel ideo nō preſcribitur: q: non preſumit̄ ꝙ aliq̄s cōmuni re vitioſe vtatur: vt. ff. ꝓ ſocio. merito. ⁊ ſic preſumitur ꝙ q̄ntocūq; tempore alter poſſideat ꝙ non tn̄ nomine ſuo ſed nomine meo poſſederit. Sed certe hec ratio nō videtur ſufficiens: q: eadem ratione nec fines ꝑdioꝝ poſſent preſcribi: quod falſum eſt: vt. J. e. q. iiij. volumus. ⁊ extra de ꝑſcrip. q: ⁊. C. ſi. regū. l. vlti. Alij dicunt ꝙ limes bene poteſt preſcribi: ſed non manens limes: q: quācito eſt preſcriptus deſinit eſſe limes.

i ¶ Extra vero nullo mō. q̄ntum ad omnia epalia iura.

¶ Ecce his. hec eſt ſcd̄a ps. q. in qua ꝓbat ꝑ tria. c. ꝙ limites ⁊ ei adherentia non preſcribuntur. Jo. de fa.

Preſcribi qd pôt in alterius dioceſi.

Limes dioceſis eſt preſcriptibilis.

¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis.c. ꝙ eccleſiaſtica iura pſcriptiōe tollūtur: poſtea ꝓbat cōtra per.c.ſequen.

Licet in regul. ¶ Caſus. Bri.ſic ponit caſum iſtuz. Anconitan⁹ epſ hēbat quaſdā villas intra terminos epatus camiſani epi occaſione poſſeſſionū ⁊ villarū inuaſit ibi ſpūalia. Sup hoc cuz epſ camiſanus cōquereretur decreuit Gelaſi⁹ inuaſa reſtitui camiſano epo: ⁊ precepit maximo ⁊ euſebio epis vt ipm mitterēt in poſſeſſiōez. h. vero hūc caſum ſic ponit cui⁹ poſitionē magis approbo. Inter anconitanū epz ⁊ cōſtantinū camiſane ciuitatis epm cōtrouerſia erat de quadā eccleſia poſita in limite alteri⁹ puta cōſtantij: alter ſcz anconitan⁹ epſ diu poſſederat eā: de qua cōuētus corā gelaſio p internūcios ridebat: quā ꝯtrouerſiā ſic decidit gelaſius vt ecclia reſtitueret petenti epo: q: limites nulla ratione pñt pſcribi: ſicut ⁊ in antiqs regulis ⁊ i ſuis aſſerit cōtineri decretis: q̄propter ſcribit maximo ⁊ euſebio epiſcopis vt hāc ſniam mandēt executioni. Et ſilez formā in oībus ſilibus caſibus dicit fore ſeruādaz.

a ¶ Parochias. id eſt intra limitē vnius dioceſis.

b ¶ Diſpoſitiōe. id eſt terminatione. ſ. xiij.q.i.c.j.

c ¶ Exempli. ſ. diſt. xcvj. bene quidē. ſ. j. q.j. principatus.

d ¶ Inuaſa. nā inuaſores nō preſcribunt. C. de preſcrip. xxx.an. ſi qs emptionis. ⁊. xciij. di. illud.

nis iura preſcriptiōe tolluntur: ſed idē gelaſi⁹ cōtra teſtatur ſcribēs maxio ⁊ euſebio epis. ¶ Stat⁹ parochiaꝝ nec pſumptiōe nec tēporis pſcriptiōe mutari pōt.

Licet in regulis contineatur antiquis parochias [a] vnicuiqꝫ eccleſie priſtina diſpoſitiōe [b] deputatas nulla poſſe rōne cōuelli: ne per ꝯſuetudinem peſſimam excēpli [c] mali temeritate creſcēte vniuerſalis cōfuſio naſceret: tamē etiam decretis noſtris ante nō multū tempoꝛis deſtinatis omnia iuſſimus que talr̄ fuerant inuaſa [d] reſtitui: ſed q: temeritas ꝑuadētiuz legē ſibi poſſe putat [e] generari ſi ſceleri ſuo ꝑtinatiā retentiōis adiūngat: ea que inter fratrē ⁊ coepm noſtrū cōſtantinū camiſane eccleſie ſacerdotē: ⁊ internūcios directos ab anconitano pōtifice decreuimus per vos impleri cupimus: tunc formā [f] in ceteris cognitiōibus que ſit ſequēda pſcripſim⁹. Nulla igit preſumptiōe ſtatum parochiarū qui ꝑpetue etatis firmitate durauit patimur mutari: q: neqꝫ negligentia pōtificis: nec tēporalis obiectio que p incuriam forte generaṫ: neqꝫ ignauia faciente cōſenſus adhibit⁹: nec ſub repēte ſupplicatiōe preceptio diuellere poteſt ſemel dioceſim cōſtitutam: ex qua ſemp ad regenerationē atqꝫ cōſignationem epiſcopi plebs deuota cōuenit [g]: territoꝛium etiā non facere dioceſim olim noſciṫ oꝛdinatū. ¶ Hoc multipliciter diſtinguiṫ. Sunt quedā dioceſes que certis limitibus diſtincte ſunt: he nullo mō preſcribi poſſunt. Alie vero que non ſunt certis limitib⁹ diſtincte: ⁊ de quib⁹ certa diffinitio non olim preceſſit preſcriptione tolluntur.

Unde Inno. pa. ¶ Limitis poſſeſſio pſcribi nō pōt.

Inter memoꝛatos fratres noſtros fulgētium aſtigitanū ⁊ honoꝛium coꝛdubēſez epos diſcuſſio [h] agitata eſt ꝑpter parochiam baſilice cuiuſdā: quā hoꝛuz alter cellanēſem [i] alter reginē. aſſeruit: ⁊ q: inter vtraſqꝫ partes hacten⁹ limitis actio ventilata eſt: cuius q̄uis ſit vetuſta retentio nullū [k] tamē iuris preiudiciū affert. Ideoqꝫ ne in dubiū vltra inter eos noſtra deuocareṫ ſnia [l]: ꝑlatis canonibus ſynodalia decreta ꝑlecta ſunt: quoꝛū auctoꝛitas pmonet ita opoꝛtere inhiberi cupiditatē ne qs terminos alienos vſurpet. Ob hoc placuit inter alternas partes inſpectoꝛes viros mittēdos [m]: ita vt dioceſis [n] poſſidētis: ſi tamē baſilicam veris ſignis limes ꝑuiſus mōſtrauerit eccleſie cui⁹ eſt

e ¶ Putat. nā diuturnitas tpis ⁊c̄. ex̄ de ſimo. nō ſatis.

f ¶ Formam. Arg. ꝙ certis perſonis mandaṫ ad alios extendi: ⁊ qđ in vno negocio ſtatuiṫ ad oia ſilia extendi. ſ. ij.q.j. multi. xiiij.q.ij. ſup. xxxij.q.vij. apl's. ar. di. lxj. miramur. di. xxviij. ignoꝛātia. extra de re iud. in cauſis.

g ¶ Cōuenit. Pone ꝙ aliquis epſ poſſideat eccleſiā intra dioceſim alterius epi remotā a limite: ⁊ fluui⁹ quidam erat limes: ſed fluuius paulati accedit ad illā eccleſiam: ita ꝙ efficiṫ vicina limiti. dic ꝙ interrūpiṫ preſcriptio naturalr̄: nec pſcribiṫ. Uel dic ꝙ nihilomin⁹ procedit pſcriptio: nec termini epales variātur pp hoc. vt. ff. de ꝯtrhen. emp. rutilia polla. Quid dices de ecclia ſita in limite: ⁊ i vtraqꝫ dioceſi hꝫ parochianos? Dic ꝙ erit cōis quo ad ꝑochialia: ſicut ⁊ arboꝛ in ꝯfinio poſita. ff. cōi di. ui. arboꝛ. ⁊ iſula in ꝯfinio poſita. inſti. de re. di. §. iſula. in ſolidū aūt habebūt epalia: ſi diſcoꝛdant in ecclie diſpoſitiōe ſuperioꝛis erit offm̄ in hac pte. extra de iurepa. nullus. vel alternis ānis diſponant. ff. de vſufruc. quotiens.

¶ Hoc multipl'r.

¶ Caſus. Exponit Gra. ſupdictuz. c. dicēs illud loq de dioceſib⁹ que certis limitib⁹ ſunt diſticte que nullo mō in limite vel circa limitem pſcribi pñt: alie vero q̄ certos limites non hñt preſcriptione tolluntur.

Inter mēoꝛatos. ¶ Caſus. In extremis finib⁹ epatus aſtigianeñ. erat cellaneñ. ecclia: in finib⁹ vo epatus coꝛdube erat eccleſia regineñ. q̄ plebes erāt: inter q̄s ē quedā baſilica ſup q̄ cellaneñ. ecclia ⁊ regineñ. ꝯtēdebāt: occaſiōe quaꝝ eccliaruz inter epos predictaꝝ ciuitatuz erat cōtentio: quare Inno. delegat cāz iudicib⁹ mandās eis vt terminos videāt: ⁊ oſtēdit eis ſb qua forma procedēt. ſ. ſi inuenerit eccleſiam illā infra terminos poſſidētis adiudicēt eaz ſibi ꝑpetuo: ſi vo ex̄ terminos ⁊ pſcribit ſilr̄ adiudicēt eā ſibi: ſi vo nōdū pſcribit reſtituent eam epo qui appellauit ⁊ repetijt: ⁊ iſte caſus verus eſt: ⁊ ſi bñ iſpexeris de lr̄a elicitur.

h ¶ Diſcuſſio. id eſt queſtio diſcutiendi.

i ¶ Alter cellanenſem. que eccleſia erat ſubiecta ſibi.

k ¶ Nullum. Argu. ꝙ limitis manifeſtatio rem iudicatam reuocet. argu. ſ. e. queſtio. j. felix.

l ¶ Sentētia. quam ſuper hoc ſentimus.

m ¶ Mittendos. vbi eni agiṫ de finib⁹ agri oculis ſunt ipſa loca cōſiderāda. extra de pſcri. q: ff. ſi. regū. l. ſi irruptiōe. ⁊ vtriuſqꝫ ptis teſtes audiunṫ. vt ex̄ de ꝓb. ex lr̄is.

n ¶ Ita vt dioceſis. Sic ꝯſtrue. i. vt eēnū dñiū dioceſis. ſ. de q̄ ē ꝯtrouerſia ſit poſſidētis ecclie cui⁹ ē iuſ retētōis.

Eccleſia in limite dioceſis poſita cui⁹ eſt.

Oꝛdo litere.

a ℭ Ius retentionis.i.que eſt in poſſeſſione.
b ℭ Quod ſi limes. Poteſt eſſe ſenſus.i.ſi limes ipſius poſſidentis eam non concludit:⁊ tamē ipſe preſcripſit habeat eccleſiam. vel aliter ſi diocefis non eſt limitata ⁊ eam preſcribit habeat eam.

ℭ Caſus. Secūdo modo exponit illud.c.licet. vt non intelligatur de limitibus:ſed de rebus inua[illegible] que nul lo titulo poſſidētur:⁊ he preſcribi non poſſunt:ſi vero poſſidentur iudicis auctoritate vel longa cōſuetudine priuilegiorum:tunc preſcriptione tolluntur.

ius retētionis[a] ſit eternū do minū. Quod ſi limes[b] legitimus eādem baſilicam nō cōcludit ⁊ tā longi tpis ꝓbatur obiecta ꝑſcriptio:appellatio[c] preſentis[d] epi nō valebit:q2 illi tricēnalis obiectio ſilentiū imponit:hoc etiā ⁊ ſeculariū principū edicta ꝑcipiunt:⁊ preſulū romanorū decreuit auctas. ℭ Si vero intra metas tricēnalis tēporis extra alienos[e] terminos baſilice iniuſta retentio reperitur:repetētis epiſcopi iuri ſine mora reſtituetur.

Itē gelaſi⁹ papa iuſto epo.

ℭ Spacia q̄ diffinita fuerit pc preſcribi non poſſunt.

Dilectio tua ſtudeat(q̄ ſi a oīum fideliter reꝝ veritate)vt ſi de ſpacijs[f] de qbus memoraꝶ orta cōtētio diffinitio dudū certa ꝓceſſerit intemerata[g] ſeruetꝶ:alioquin ſi nihil vnq̄ cōſtiterit terminatū tunc de ꝑſcriptione tēpoꝝ ſi qua ps ꝯfidit prebeat ſacrm[h]:vt tñ que hactenus poſſediſſe ꝓbabiꝶ iuſiurādū ſinaꝶ offerre[i]. ℭ Poteſt etiā aliter diſtigui. Quequiſq̄ ſua auctoritate vſurpat:q2 nullo titulo poſſidere incepit ꝑſcribere non pōt: ⁊ in hoc caſu intelligēda eſt illa auctoritas gelaſij: Tēporalis obiectio que ꝑ incuriā forte generaꝶ non pōt diuellere dioceſim ſemel cōſtitutam:intelligendū eſt ſi nullo titulo ſed ſola vſurpatiōe eā poſſidere ceperit. Si vero iudicis auctoritate ⁊ ꝑuilegiorū longa cōſuetudine poſſidere ceperit:tūc tpalis obiectio actori ſilētiū īponit. Unde gelaſius papa ait.

ℭ Debent priuilegia triginta annis poſſeſſa immobiliter obſeruari.

Placuit huic ſcē magneq̄ ſynodo:vt res vel priuilegia[k] que dei eccleſijs ex lōga cōſuetudine[l] pertinent: etiā ſiue a diue recordatiōis impatoribus[m] ſiue ab alijs dei cultoribus in ſcriptis donata ⁊ ab eis per annos triginta[n] poſſeſſa ſunt nequaq̄ a ptāte preſulū coꝝ quecūq̄ ꝑſona ſecularis per ptātem ſubtrahat:aut per argumēta quelibet auferat: ſed ſint oia in ptāte ac iuſſu ꝑſulis eccleſie quecūq̄ intra triginta annoꝝ ſpacia ab eccleſijs poſſeſſa fuiſſe noſcuntur. Quiſq̄ ergo clericoꝝ vel ſeculariū ꝯ pñtem diffinitionē egerit tanq̄ ſacrilegus iudicetꝶ:⁊ donec ſe correxerit ⁊ eccl̄ie propria priuilegia ſeu res reſtituerit anathema ſit.

Idem epiſcopis dardanie inter cetera[o] inquit.

ℭ Recepti non pñt que triginta ānis quiete poſſidenꝶ.

Poſt quingētos annos cōſtituta[p] xp̄i quoſdā

c ℭ Appellatio.id eſt interpellatio.
d ℭ Preſentis.id eſt petentis.
e ℭ Extra alienos.i. illius ꝯ quem ius preſcribitur. Jo.

Dilectio. ℭ Caſus. Inter queſdā epiſcopos erat cōtentio de limitibus ꝑatuū: delegat ergo Gelaſi⁹ iuſto epo cām ſub hac forma:vt ſi aliqua certa diuiſio de limitibus quōdam inter eos preceſſerit intemerata ſeruetꝶ:ſi vero nihil fuerit terminatū recipiat teſtes ⁊ ſacrm partis que de preſcriptione confidit:⁊ etiam alterius partis ſi vult exceptionē ſuā probare. Si qua ps confidit:ſcz que agit.
f ℭ De ſpacijs. prediorū non limitum ſ.q.iiij.c.ij. Uel intellige de limitibus.
g ℭ Intemerata.ſ. vi.queſtio.iiij.qđ hene.ſ. xviij. queſtio. ij.eleutherius.
h ℭ Sacramētum.ſcz teſtium per quos probat preſcriptionē.ſic.xxxi. queſtio. ij.ſi verum.
i ℭ Offerre. alteri parti. Uel dic ꝙ illi parti que probauit preſcriptionē:ſi nō poteſt ꝓbare titulū ⁊ bonā fidem permittēdum eſt ei iurare ꝙ bona fide poſſederit rem illā ⁊ ꝙ iuſto titulo habuerit eam:nō tamen dico ꝙ cogitur probare titulū:ſed ſi probat curſum tēporis ⁊ allegat titulum preſumo ratiōe temporis ipſum habere titulum.vt.xij.di.illa.ff.de vſur.cum de in rem verſo.nec obſtat quod dicitur extra de preſcrip. ſi diligenti.⁊ extra de proba.l3.vbi videꝶ dici ꝙ debeat cōſtare de titulo. Intelligo enim tunc quādo eſt preſumptio contra eum vt ibi fuit.⁊ ſic intelligo quod eſt extra de deci. dudum.ſed fatuus eſt qui allegat titulū quem probare non poteſt:ſed dicat preſcripſi.
ℭ Quet. hec eſt tertia pars.q.in qua dicitur ꝙ res vi poſſeſſa non preſcribitur. Joan.de ſa.

Placuit. ℭ Caſus. Quidā laici per potētiā ſeculares conabatur auferre res vel priuilegia:que ad eccleſias ex longa cōſuetudine pertinebant: vel que donata fuerāt eccleſie ab imperatoribus vel alijs ⁊ ab eccleſia per trigīta annos poſſeſſa:⁊ ič precipit gelaſius vt omnia ſint in poteſtate epiſcoporum nec ab eius ſubtrahantur poteſtate:⁊ quicūq̄ laicus vel cleric⁹ contrafecerit debet anathematiçari donec reſipiſcat. Sequens capitu.patet.
k ℭ Priuilegia.ſ. xxv.q.ij.c.j.⁊.ij.
k ℭ Priuilegia. id eſt chartas eccl̄ie.xij. q.ij.ſi qs de clericis.
l ℭ Conſuetudine.ergo conſuetudo dat priuilegiū.ix. q.iij.conqueſtus.
m ℭ Imperatorib⁹. hic canō emendat.l. que loqtur de quadriēnij preſcriptione in rebus donatis ab imperatore.
n ℭ Annos triginta.Ar. ꝙ preſcriptio decēnij vel vicennij non habet locū in eccleſia vt ipſa rem priuati tali preſcriptione poſſit retinere:alij dicūt contra. Sed nonne contrarium eſt.C.de quadri.preſcrip.l.bene a çenone.nā ibi di ꝙ ſi impator rem priuati cōferat alij tutus eſt donatarius:⁊ hic dicitur neceſſariā eſſe preſcriptionem. Sed dic maxime:vel dic ⁊ pro vel.C.de verbo. ſigni.l.penul. Uel dic ꝙ ſicut eccleſia noluit hoc recipere contra ſe.vt.xij.qō.ij.quicūq̄ militū.ita nec pro ſe. Uel ibi loqtur cum dedit imperator rē alienam tanq̄ alienam:hic cum tanq̄ ſuā. Uel hoc ꝙ dicit de triginta annis refertur ad proximū.ſ.ad alios:⁊ non ad imperatorem.vt extra de ſen.⁊ re iudi.cum inter.in fine.
o ℭ Inter cetera.verba ſunt Gratiani.
Poſt quingentos.
p ℭ Conſtituta chriſti.id eſt eccleſie alicuius.

Eccl̄ia q[illegible] to tpe [illegible] teſt rē [illegible] uati ꝑ[illegible] bere.

Al's [illegible] princip. capl'i pe[illegible] nitur.

a ℭ Lex.i.preſcriptio a lege introducta:lex enim ꝓceſſu temporis nõ poteſt cõfirmari:q2 ſi eſt iuſta ſtatim valet ⁊ confirmatur:ſi eſt iniuſta nunquã valet.ſ.di.iiij.erit autem lex.videt tamẽ ꝙ cõtra legem põt preſcribi ſpacio viginti annoꝝ:vt.ff.de origi.iur.l.ij.§.exactis.

Bat alicui cãm ꝓſcribendi:ſicut titulus qui non valet dat cãm ꝓſcribendi:vt eẍ de emp.peruenit.ff.ꝓ emp. qꝺ vulgo.ff.ꝓ leg.l.iij.⁊.iiij.nec ꝯdicit.extra de his q̃ fi. a ꝓ la.c.ij.q2 ibi ſciente capitulo alienatio fuit facta poſſeſſionum:vnde ibi poſſeſſoꝛ ſtati tutus eſt:ſed hoc capl̃o ꝯdicente. vel forte non erat male fidei poſſeſſoꝛ q2 ignorabat ſniam iniquam.Ut̃ tñ ꝙ de illicite alienatis nõ poſſit currere ꝓſcriptio.C. de bo. mater.l.j.⁊ in hoc eſt deterioris ꝯditionis eccleſia q̃z minoꝛ ſiue filiuſfamilias:q2 nõ prius ꝯ eum ꝓſcribitur q̃z ſue ptãtis eſſe icipiat: vt.C. de bo.q̃ lib. quecũqz.

audio velle ſubuertere:cum triginta annoꝝ lex[a] hoīum nõ poſſit abꝛũpi. ℭ Item ſi de rebus eccleſie cõtrouerſia mota eſt ⁊ diffinitio ſubſecuta:⁊ ſi iniuſta ſit:tamẽ q2 nõ ſua ſed diffinientis auctoꝛitate[b] poſſidere cepit tricẽnalis[c] preſcriptio petitoꝛi ſilentium imponit: ita tamẽ vt ſuppu tatio preſcriptionis nõ a tempoꝛe diffinitionis:ſed a[d] deceſſu diffinientis exoꝛdium ſumat. Unde in tole.ano cõcilio ſtatutum eſt.

ℭ Uita irrite diſponentis: non poterit pertinere ad tricennium tempoꝛis.

Si ſacerdotes[d] vel miniſtri dum gubernacula eccleſiarum adminiſtrare videntur contra patrũ ſanctiſſimas ſanctiões de rebus eccleſie diffiniſſe aliq̃ dinoſcuntur:nõ ex die[e] quo talia ſcribẽdo decreuerũt ſed ex quo talia moꝛiẽdo[f] diffinita reliq̃runt ſupputationis[g] oꝛdo ſubſtabit[h]. Nuſq̃z eni poterit ad tricennium tp̃is ptinere vita irrite iudicãtis:q2 ſtatus cõtractuũ[i] nõ ſumpſit initiũ ab origine[k] equitatis. ℭ Itẽ ea que in bñficijs poſſidentᷣ ſiue que metu hoſtilitatis interueniẽte diutius poſſeſſa fuerint ꝓſcribi non pñt. Unde in agathen.cõcilio diffinitũ eſt.

ℭ Que in beneficijs poſſidentur ꝓſcribi non poſſunt.

Clerici q̃libet q̃ntacũq̃z diuturnitate tp̃is de ecclie remuneratione aliqua poſſederit in ius ꝓpꝛiũ[l] pre-

ℭ Item ſi de rebus. Hec eſt quarta ps.q. in qua di ꝙ tp̃e prelati male alienantis nõ currit ꝓſcriptio: ſed poſt eius moꝛtē incipit currere.⁊ hoc ꝓbat p.c.ſeq. Jo.de fa. ℭ Caſus. Oſtendit Gratianus in hoc.§. ꝙ ſi ſup rebus eccleſie mota ſit cõtrouerſia ⁊ iniuſta ſit diffinitio ſubſecuta: ille qui ceperit poſſidere auctoꝛitate diffiniẽtis poterit ꝓſcribere triginta annis: ſed hec ꝓſcriptio nõ incipit niſi a deceſſu male diffiniẽtis. Et nota ꝙ diffinitio tripliciter põt h̄ ſumi: vel ꝓ alienatione vel tranſactione vel diffinitiua ſnia.vñ iuẍ hanc triplicẽ ſignificationem tripliciter poteſt poni caſus ſequentis.c.

e ℭ Nõ ex die:ſi̇̃le eẍ de tráſac.decetero. eẍ de cenſi.preterea.ſimile xij.q.ij.ſi quos.ſi̇̃le.ff. de diuer.⁊ tempo.ꝓſcrip.cũ heres. in fi. f ℭ Moꝛiẽdo. ideo q2 lʒ quilibet poſſit male alienata reuocare:vt.xij.q.ij. nõ liceat.non tñ ita de facili admitteretᷣ cum ep̃s ſemp ꝯdiceret:⁊ ei lr̃as de rato denegaret.ar. C. de anna. excep.l.ij.§.vlti.⁊.C.de bo.quelib.l.iij.eẍ de iudi.cauſaꝝ.

b ℭ Auctoꝛitate. Nam iuſte poſſidet q auctoꝛe pretoꝛe poſſidet.xiiij.q.v.dixit.extra qui fi.ſint legi.cuʒ inter.ff. de acqui.poſ.iuſte.Ar.contra.de pe.di.ij. ſi quis ſemel.

c ℭ Tricẽnalis.imo preſcriptio decẽ dierũ tunc ſufficeret:nam plus facit ſnia lʒ iniuſta q̃z aliqꝺ priuilegium vt extra de ſen.⁊ re iudi.cum inter.in fi. Jo. Sed nõ loquitur de tali ſnia:ſed de concoꝛdia que diffinitio vocatᷣ.B.

Si ſacerdotes. ℭ Caſus. Quidã prelati iniuſte alienauerunt poſſeſſiones eccleſiaꝝ:in vita prelatoꝛum receptoꝛes retinuerũt poſſeſſiones illaꝝ p triginta annos:queſitũ fuit in cõcilio toletano vtrũ detẽtores tuti ſint ꝓſcriptione illa? Et rñdetur ꝙ nõ:q2 preſcriptio nõ currit in vita prelati male alienantis ſed poſt moꝛtem: q2 cõtractus nõ ſumpſit initium ab oꝛigine equitatis.

d ℭ Si ſacerdotes. Triplex caſus ſolet h̄ poni . Prim⁹ ſic:ecce ep̃s alienauit res eccleſie in caſu illicito: di h̄ ꝙ viuente ep̃o nulla ꝓſcriptio currit ꝯ eccleſiã in rebus illis ſed eo moꝛtuo icipit currere.⁊ ſm̃ hoc expone diffiniſſe.i.ſua diffinitione ⁊ auctoꝛitate alienaſſe.ar.xx.q.ij. ep̃s qui mancipia.⁊ dic ſcribendo decreuerunt.i.decreto ſcripture interpoſito alienauerũt.Uel ſm̃ aliũ caſum expone ſcripto decreuerũt.i.ſcripto tráſegerunt ⁊ in fraudem: cũ enim nõ poterat dare nepotibus ſuis:fingebat ſe habere litẽ cum eis de illo ⁊ tráſigebat cum eis. Tertius caſus eſt:ep̃s tulit diffinitiuã ſniam ꝯ aliquã eccleſiam ſup aliqua poſſeſſione ecclie.⁊ ꝯ ius ſcriptum:di h̄ ꝙ ipſo viuẽte nõ currit ꝯ eam ꝓſcriptio:ſed cũ iſta ſnia lata fuerit ꝯ leges ſcriptas v. h̄ lnuit:⁊ ita nulla actio vł exceptio ex ea cõpetit:vt ar.ij.q.vj.§.diffinitiua. ver.itē ſi ſnia. Qualiter etiã iſte poterit preſcribere poſt moꝛtẽ? Dico ꝙ iſte nõ ſed ei⁹ ſucceſſoꝛ.⁊ ſic itelligitur eẍ de iure pa.cura paſtoꝛalis. Uel dic ꝙ iſte bona fide poſſedit: q2 ignoꝛauit illã ſniam nõ tenere:⁊ ſic ſnia que nulla eſt:

g ℭ Supputationis.id eſt reputationis.

h ℭ Subſtabit.i.incipiet numerari.

i ℭ Cõtractuum.i.ꝯtractus quem fecit ep̃s nõ hʒ iuſtum initium.hoc ideo dico q2 ꝓſcriptio non eſt contractus.

k ℭ Ab oꝛigine.Ar.initium ſpectandũ:vt.lxj.di.miramur.i.q.i.ꝓncipatus.extra de elec.dudum.ff. ꝓ emp. q fundum.⁊.ff.de diuer.⁊ tempo.preſcrip.cuʒ heres.in fi.

ℭ Item que. hec eſt qnta pars qõnis:in qua di ꝙ ſi ep̃s concedit alicui clerico vineas vel terras eccleſie tñ non preſcribit eas poſſeſſoꝛ.⁊ hoc pꝛobat per duo.c. Joã.de fa. ℭ Caſus. Supꝛa oſtenſum eſt ꝙ res inuaſe ⁊ que ſunt in limitibus ꝓſcribi nõ poſſunt:idẽ dicit nunc Gratianus de beneficijs ⁊ de rebus p metum poſſeſſis q̃ preſcribi nõ poſſunt. Beneficijs.i.rebus quarũ vſus conceditᷣ vel que gratis cõceduntur.de beneficijs ꝓbat per duo ꝓma.c.de metu hoſtilitatis ꝓbat p.c.pꝛima.⁊ per.c.poꝛro.

Clerici. ℭ Caſus. Quidã clerici poſſidebãt q̃dam bñficia ab eccleſiis ſibi cõceſſa p triginta annos: q̃ſitum fuit in cõcilio agathẽñ.vtꝝ rõne ꝓſcriptionis clici ꝓpꝛietatẽ illoꝛũ beneficioꝝ pñt ſibi vendicare? Et rñ.ꝙ nõ:dũmodo res cõſtet fuiſſe ecclie:⁊ hoc ꝓbatur duabus ratiõibus. Pꝛima eſt:q2 ſi preſcribi poſſent nec ep̃i nec alij prelati precarias facere deberent:⁊ q2 prelati ſm̃ hoc in reb⁹ eccleſie diu retentis ꝓpꝛietatẽ ſibi pñt vẽdicare.

l ℭ In ius ꝓpꝛium. hic pʒ ⁊ in ſeq.c.ꝙ coloni ⁊ pꝛecario poſſidentes nullo tẽpoꝛe preſcribũt:vt.x.q.iij. q2 cognouimus.extra de poſtu.bone.ij. Jta nec aliquis q alieno nomine poſſidet:vt extra de preſcrip.ſi diligẽti. Itē nec vſufructuarius:vt inſti per quas pſo.no. acqui.§. fructuarius. Item nec creditoꝛ ff.de vſuca.nõ ſolum.§. qui pignoꝛi.⁊ hoc ideo:q2 omnes iſti alieno noīe poſſident:vñ illi tñ dicuntᷣ poſſidere quoꝝ noīe poſſidetᷣ:vt

Preſcribere nõ põt aliquẽ ꝓ ſone.

ſcriptione temporis nõ reuocentur[a]: dũmodo pateat eccleſie rem fuiſſe: ne videant etiam epi tẽpore adminiſtrationis ꝑ ire aut precarias cũ ordinati ſint facere non debuiſſe[b]: aut diu retentas facultates in ius ſue proprietatis poſſe tranſcribere.

Item ex ꝯcilio aurelianẽſi.

¶ Que humanitatis intuitu aliquibus preſtantur preſcribi non poſſunt.

Si epõs humanitatis intuitu mãcipiola vineolas vel terrulas clericis aut monachis vel quibuſlibet ꝓſtiterit excolendas[c] vel tẽpore tenẽdas etiam ſi longa trãſiſſe annorum ſpacia cõprobent nullum eccleſia ꝓiudicium patiatur: nec ſecularis legis ꝓſcriptio que eccleſiam aliquam impediat opponatur.

Item ex concilio hiſpalenſi cui interfuit Iſidorus.

¶ Temporis preſcriptio nõ obijcitur vbi hoſtilitatis metus interuenerit.

‡ 6 Prima actione[d] theodulphi malechitane eccleſie antiſtitis ad nos oblata preſumptio eſt afferentis antiquã eiuſdem vrbis parochiã militaris quõdam hoſtilitatis diſcrimine fuiſſe deciſam: ⁊ ex pte aliqua ab eccleſijs aſtigane elibertane atqȝ egabiẽſis vrbiũ eſſe retentã: ꝓ quare placuit vt omnis parochia quam antiqua ditione añ militarem hoſtilitatem retinuiſſe eccleſiã ſuam quiſqȝ comprobaret eius priuilegio reſtitueretur: ſicut enim per legem mũdialẽ his quos barbarica ſeueritas captiua neceſſitate tranſuexit poſtliminio[e] reuertentibus[f] redditur antiqua poſſeſſio: nõ aliter ⁊ eccleſia receptura[g] eſt parochiam quã ante tenuerit cuȝ rebus ſuis: ſiue ab alijs eccleſijs poſſideatur ſiue in cuiuſlibet poſſeſſionem tranſfuſa fuerit: non enim erit obijciẽda preſcriptio temporis vbi neceſſitas[h] intererit hoſtilitatis.

Item ioannes papa Paulino epiſcopo fungenti legatione in germania et pannonia. ¶ Temporis nõ currit preſcriptio vbi furor hoſtilitatis incumbit.

extra de reſti.ſpo.cum veniſſent. Si ergo vſqȝ ad centuȝ annos poſſes ꝓbare initiũ poſſeſſionis.⁊. ꝙ tuo noĩe poſſeſſum eſt: nõ obſtat tibi aliqua ꝓſcriptio: vt ħ pȝ. ⁊. C. de pig. acti. nec creditores. ⁊. C. de preſcrip.xxx.an.male.⁊ hoc verũ eſt niſi velis dicere ꝙ per longam obliuionẽ aliquis perdat poſſeſſionem per id qđ eſt. ff. de vſucap.furtũ.vel ſi tm̃ tempus effluxit ꝙ ignorat dñs vbi ſit poſſeſſio illa ſita vt ff. de acquir.poſ. ſi id qđ.in ꝑn.vel niſi illa perſona que poſſedit noĩe alieno alij poſtea tradat poſſeſſionem: vt. ff. de acqren. poſ. poſſideri. §. ꝙ ſi ſeruus. aliter nũqȝ ꝓſcribunt tales niſi forte dño repetẽti nõ reddiderit poſſeſſiones: tunc pñt res tales ꝓſcribi nõ ab ipſo cum malã fidem habeat ſed a ſuo ſucceſſore. nũc habes q̃ pſone nõ poſſunt ꝓſcribere. Sunt etiã q̃dam res inꝓſcriptibiles: vt contra iura libertatis nõ preſcribitur: vt. ĩ. e. §. põt. Itẽ nec in tributis ꝓſcribitur: vt. ĩ. e. §. porro. C. de ꝓſcri.xxx. an.cõperit. Item nec i mrĩmonio. xxxij. q.v. ꝙ deo. Item nec decime a laico. ex̃ de ꝓſcrip.cãm. Item vȝ ꝙ non ꝓſcribitur in repetitione reꝝ peculij: vt. C. ne de ſta. de. ſun.l.repetitio. Itẽ et in ſeruitutib⁹ q cõtinuam cãm nõ hñt: vt. ff. de ſerui.ſeruitutes. Item in limitibus. s̃. ec.c.lȝ. Itẽ in ꝓcuratiõib⁹ debitis rõne viſitatiõis. ex̃ de ꝓſcrip. cũ ex officij. Item ⁊ in obediẽtia: vt ex̃ eo.cum nõ liceat.

Preſcriptio non hȝ locum in multis rebus.

a ¶ Non reuocent. Ar. ꝙ que de libertate ab aliquo facta ſunt ei preiudicium non faciunt. s̃.j.q.i.nullus epõs.ij.

b ¶ Nõ debuiſſe. ſi enim preſcriberent clerici retardarẽtur epiſcopi ad conferenda beneficia: vt. C. de bo.q̃ lib.l.i.

Si epõs. ¶ Caſus. Aliquis epõs pietatis intuitu cõceſſit poſſeſſiones vel mancipia toto tpe vite ſue vel ad certum tp̃s quibuſdã clericis vel laicis vt ex eis vſufructũ haberent: que poſt longa tpa dicebant ad ſe ptinere: quare ſtatutũ fuit in concilio aurelianẽ. vt etiaȝ poſt multa tpa preſcriptio legis ſecularis nõ poſſit opponi.

c ¶ Excolendas. s̃.e.q.j.poſſeſſiones.

‡ 6 Prima. ¶ hec eſt ſexta pars.q. in qua probatur ꝙ tempore hoſtilitatis non currit preſcriptio: ⁊ hoc probat per duo.c. Ioan. de fa.

¶ Caſus. Theodulphus malechitane eccleſie epõs de ſuo epãtu per ſarracenos eſt expulſus vel captiuatus cuius epatus parochiam aſtigitanus ⁊ elibertanus ⁊ egabienſis epĩ inter ſe diuiſerũt: cũ vero redijſſet hoſtilitate repulſa iura ſua ſibi reddere cõtradicebant: ſtatuit ergo concilium hiſpaleñ. vt omnia ſibi reddant̃ iure poſtliminij: ſicut per legem ciuilẽ reſtituunt̃ vniuerſa de captiuitate reuerſis. nam nõ eſt obijcienda preſcriptio vbi neceſſitas interfuit hoſtilitatis.

d ¶ Prima actione. id eſt in tractatu prime diei ipſius cõcilij. s̃. di.j. ius gentiuȝ. ⁊. xxxiij.q.j.c.j.

e ¶ Poſtliminio. Poſtliminium eſt ius amiſſe rei recuperande ab extraneo ⁊ in ſtatũ priſtinuȝ reſtaurãde. ff. de cap. ⁊ poſtli.reuer.poſtliminium. datur aũt ſm leges poſtliminio reuertentibus reſciſſoria infra quadriẽnium. inſti. de act. §. rurſus. C. de in integ.reſti.l.vlt. ſi tamen nõ potuerit agere in hoc quadriẽnio per aliquos dies reſtituitur ad eos. ff. ex qui.ca.ma. ſed ⁊ ſi per ꝓtorem. §. ſi feriẽ ſm canones cũ non currat in hoc caſu ꝓſcriptio non dabit̃ reſciſſoria. hic eſt ergo vnus caſus. ſ. hoſtilitãs in quo non currit ꝓſcriptio. Alius dum viuit iniquus alienator. s̃. e. ſi ſacerdotes. Terti⁹ cum vacat eccĩa. extra de ꝓſcrip. de quarta. vel cũ quaſi vacat eccleſia prelato. ſ. lapſo in hereſim. ex̃ de preſcrip. c.j. Ali⁹ eſt in pupillari etate. C. quibus ex cau. in integ. reſti. nõ eſt ne. l. vlti. Alius eſt cũ quis eſt in ptãte patris: vt. C. de bo. q̃ lib. q̃cunqȝ. Ali⁹ eſt cũ mulier eſt in mrĩmonio quo ad doteȝ. C. de iure do. in rebus. qꝛ nõ preſcribit̃ ꝯ mulierẽ in dote repetenda niſi ſoluto mrĩmonio vt ibi dĩ. Septimus cum qd debet̃ ad diem vel ſub cõditione: tũc enim nõ currit preſcriptio niſi a tpe diei vel extãtis ꝯditionis. C. de ꝓſcri. xxx.an.cũ notiſſimi. §. illud. Item ⁊ tpe excõicatiõis nõ currit ꝓſcriptio. ex̃ de cõceſ. ꝓben. ⁊ ec. nõ va. qꝛ diuerſitatem. Item ⁊ in tpe illo quo quis ipeditus eſt iuſto impedimento nõ poteſt agere: vt ex̃ de elec. ne pro defectu. ⁊ extra de ap. ex ratione. ⁊. C. de inoffi. teſta. ꝯ maiores. ⁊. ff. ex quibus cau. ma. l. ꝙ quidem. ⁊. l. non enim.

Poſtl nij t nitio.

Preſl ptio n curri in aliqu caſibi.

f ¶ Reuertentibus. s̃. iij.q.j. reintegranda. s̃. vij.q.j. paſtoralis. C. de poſtli. reuer. l. ab hoſtibus.

g ¶ Receptura. Nam ius redit vt pridem cũ reddatur ſtatus idem: vt extra de elec. qꝛ diligentia. ff. ſi ſer. ven. ⁊ ſi forte. j. reſponſo. ff. de ſerui. ruſti. predi. l. ⁊ attilicinus.

Clerſu

h ¶ Neceſſitas. Argu. ꝙ non preiudicat patrono inueſtitura tempore hoſtilitatis facta. xxxiiij.q.j. cum per bellicam. s̃. vij. queſtio.j. pontifices.

Porro. ¶ Caſus. In germania ⁊ pānonia hoſtilitate ſarracenoꝝ interueniente per centum vel forte ꝑ plures annos aliqui poſſeſſiones eccleſiarum deſinuerunt: quas cum prelati reddita tranquillitate repeterent: tutos ſe ꝑſcriptione dicebant: mittit ergo ioānes papa paulinum qui legatus erat in partibus illis vt de cauſis iſtis cognoſcat: inſtruens eum ꝙ inter xp̄ianos certus annorum numerus eſt ꝑfixus ad ꝑſcribendum: ſi vero furor interuenit paganorū nulla tempora currunt: vnde oīa p̄fatis eccleſiis ſunt reſtituenda: et hoc ꝓbat duobus exēplis dn̄i q poſt. cccc. ⁊.xxx. an. iudeos de ſeruitute pharaonis liberauit: ⁊ genus humanū de inferni clauſtris poſt annoꝝ milia redemit.

Porro ſi de annoꝝ numero forte quis cauſatur ſciat qz inter xp̄ianos et eos qui vnius fidei ſunt numerus certus affixus eſt: ceterum vbi paganoꝝ ⁊ incredulorū furor in cauſa[a] eſt quātalibet ꝑtereant tēpora iuri non ꝑiudicant eccleſiarū: que corporalia neſcientes arma[b] ſolum deum ⁊ ꝓpugnatorē ſuū qui ei placuerit miſereri patiēter ſpectant. Verū ſi annorū prolixitas in talibus ſpectat deus ipſe repꝛehendendus eſt qui poſt quadringētos ⁊ triginta annos filios iſrael de duriſſima ſeruitute[c] pharaonis ⁊ fornace ferrea liberauit: ſed ipſe per ſe redēptor noſter fuit qui humanū genus poſt annoꝝ milia de inferni clauſtris eripuit. ¶ Tolluntur etiam ꝑſcriptione ille dioceſes quas (ꝓpriis epiſcopis negligentibus) alij ab hereſi ad fidei integritatem reuocauerunt. Unde in .ix. aphricano concilio legitur.

¶ Si qui ep̄i dioceſes ſuas lucrari deo negligūt poſt triēnium eis ↄſtabunt ep̄is quoꝝ ſtudio fidei ſunt recōciliate.

Placuit vt quicūqꝫ ep̄i negligunt[d] loca ad ſuā cathedram ꝑtinentia in catholica vnitate lucrari ↄueniantur[e] a diligētibus vicinis epiſcopis vt id agere nō morentur: qđ ſi infra ſex menſes[f] a die cōuentionis nō effecerit q potuerit eas lucrari ad ipſum ꝑtineant[g]: ita ſane vt ſi ille ad quē pertinuiſſe videbantur ꝓbare potuerit[h] magis illius electam negligentiam ab hereticis vt impune ibi ſint: ⁊ ſuā diligentiā[i] fuiſſe ꝑuentam vt eo mō eius cura ſollicitior vitaretur: cum hoc iudices ep̄i cognouerint ſue cathedre loca reſtituant. ¶ Poteſt etiā aliter intelligi ꝑſcriptio illa longi tpis q̄ gelaſius negat ſtatū parochiarum poſſe mutari. Lōgum

a ¶ In cā. ſecus ſi manſueti ſunt iudei vel ſarraceni: tales bene ꝑſcriberent.ar.xxiij.q.vlt.diſpar. Quidā tamē dicunt eſſe eccleſie priuilegium ꝙ etiam domiti non poſſunt ꝑſcribere cū nec lege eccleſiaſtica regantur: ſꝫ poſſint rem ꝑuati preſcribere: dūmodo legibus romanis regantur.

b ¶ Arma. Ar. clericos nō debere mouere arma corporalia etiam cōtra hoſtes.ar.xxiij.q.viij.quicumqꝫ. nam lachꝛyme ⁊ orationes ſunt arma clericorum: vt.xxiij.q.viij.conuenior.

c ¶ Seruitute. Ar. ↄ libertatem nō preſcribi.ff.e.§.pōt.

¶ Tolluntur. hec eſt ſeptima pars queſtionis: in qua ꝓbatur ꝙ ſi aliquis negligit loca ſua ⁊ alius epiſcopus ea liberat ab heretica feditate poſt triennium preſcribit: ⁊ hoc probat.c.ſequen. Joan.de fa.

¶ Caſus. Ponit adhuc Gratianus aliū caſum in quo res eccleſie preſcriptione tolluntur.ſ.cum aliquis ep̄s negligit populum ſuum ab hereſi reuocare: ⁊ alius epiſcopus eum reuocat: preſcriptione ↄ alium tutus erit.

Placuit. ¶ Caſus. Quidam ep̄i intra ſuas dioceſes parochias hereticorum cōuertere negligebāt: vnde queſitum fuit in cōcilio aphricano quid eſſet de hoc faciendum: Et reſponſum fuit vt a vicinis ep̄is commoneantur: ⁊ ſi infra ſex menſes a die cōuentionis nō effecerint ꝑueniant ad ipſum qui eas lucrari poterit: ita tamē vt ſi epiſcopus in cuius erant dioceſi probare potuerit ſuam diligentiam fuiſſe preuentam ⁊ alterius negligentiam electam vt apud alium impune remanerent: ſue cathedre loca reſtituantur.

d ¶ Negligunt. Ar. ꝙ delictum perſone qđ eſt in omittendo redundat in dānum eccleſie: illud autem qđ cōſiſtit in faciendo nō nocet eccleſie: vt.j.q.vj.ſi ep̄m. Ar. ↄ ſ.eo.ſꝫ.&.di.xxxv.eccleſie. Sed ibi nocet delictum qđ cōſiſtit in omittendo. Arg. contra. C. de acqui. poſ.l.vlti. ibi enim non nocet delictum etiam qđ conſiſtit in faciēdo.

e ¶ Conueniantur. auctoritate huius canonis. ſimile.lxv.diſtin.capitu.vlti.

f ¶ Sex menſes. deputatos ad admonitionē faciendā.

g ¶ Pertineat. expleto triēnio: vt hic in hac rubꝛica. vt ex de ꝑſcrip.c.j. vnde illud triēnium eſt ſꝫ intelligendum ſicut ibi intelligendi ſūt iſti ſex menſes q dātur ad admonitionem faciendā. dicit tamen. h. ꝙ perueniant ſtatim: tamē vſqꝫ ad triēnium poteſt ep̄s ſuus locū illum repetere: vt ex de ꝑſcri. c.j. ⁊ eſt ſꝫ ſpeciale fauore fidei vt ꝑ triennium cōtra eccleſias ꝑſcribatur ius ep̄ale ⁊ etiam limites: ⁊ excuſatur preſcribens ſꝫ auctoritate canonis lꝫ habeat ↄſciam rei aliene.ar.ff.de noxa.⁊ generaliter. ⁊ ſi rem ꝓ derelicto habitam mihi vendas: lꝫ ſciam eam in bonis tuis nō fuiſſe ipſam vſucapionē.ff.ꝓ derelicto.l.vlti.ar.ff.de fun.do.l.j. Sed nunquid eccleſia leſa in hoc caſu pōt petere in integrū reſtitutionem? Poteſt dici ꝙ ſic: niſi fuerint negligentes clerici ⁊ ep̄s.ar.ff.de mino.verum §.item queritur. vel ſi vult ipſum negligentē conueniat.xij.q.ij.monemus.⁊ ↄſequitur ab eo indēnitatem. C.arb.tu.qꝛqđ alienauit enim q vſucape pmiſit.ff.de v.ſig. alienationis.

h ¶ Potuerit. infra triginta annos a ſententia.

i ¶ Diligentiam.ſ.domini.ff.ad ſenatuſcon.tertul.l.ij.§.ſi mater.⁊ extra de appel. oblate.

¶ Poteſt etiā aliter. ¶ Caſus. Iſte.§. diuidit in tres partes. In ꝑma parte exponit Gratianus tertio mō illō c.lꝫ in regulis. dicens ipſum poſſe intelligi de ꝑſcriptione longi temporis.ſ.decem vel viginti annoꝝ que eccleſijs obijci nō poteſt: poſtea ponit diſtinctionē de preſcriptione: dicens ꝙ ꝑſcriptio decēnij vel vicēnij introducta eſt odio petentis vel fauore poſſidentis: vnde ſi quis rem ꝑſentis bona fide ⁊ iuſto titulo per decēnium abſentis vero per vicēnium tenuerit tutus eſt aduerſus oēs: ⁊ ſi in aliquo caſu rem amiſerit pōt eam ab omnibus vendicare. Idem erit ſi per triginta annos rem alterius ſine titulo bona tamen fide poſſederit: quam bonam fidem in initio ſufficit habuiſſe. Preſcriptio vero triginta annorum cum quis mala fide poſſidet introducta eſt tamen in odium negligentium. vnde ſi quis mala fide rem alterius triginta annis poſſederit tutus erit aduerſus eum: ⁊ ſi aliquo caſu malefidei poſſeſſor rem illā amiſerit repetere nō poteſt: niſi ꝑ violentiā inde expellat: ⁊ ſi ad dn̄m vel creditorē ſine violētia ꝑuenerit tuti ſunt aduerſus

Preſcribitur quando triennio iuri ep̄ali

Diuiſio.

Male fidei poſſeſſorem: ſi vero ꝑuenerit ad alios dñsꝰ vel creditor aduerſus eum hȝ actionē. In ſcđa parte dī ꝙ ea que dicta ſunt de ꝑſcriptione decē vel viginti annorum vera ſunt ſi ſine interruptione poſſideant: ſed ſi poſſeſſio naturalr̄ interrūpat noui triginta anni in oibꝰ ꝑſcriptionibꝰ numerantur a die recuꝑate poſſeſſionis: ſi v̓o poſſeſſio ꝑ lit. cōteſt. interrūpatur ab vltio die litis quadraginta anni computabunt ſi vero ille cuiꝰ res ꝑſcribitur nō poteſt litem cōteſtari ꝓp abſentiam vel furoreȝ vel infantiā vel poteſtatem aduerſarij infra tēpora preſcriptionis adeat preſidem: quem ſi adire nō poteſt vadat ad epm̄ loci vel cōſulem ciuitatis vel poteſtatē: qui ſi defuerint adeat domuȝ aduerſarij ⁊ in preſentia tabellionis vel cū ſubſcriptione triū teſtium ſi tabellionē habere nō pōt ſuum ius ꝓteſtet: ⁊ hoc modo interrumpet oēm ꝑſcriptiōeȝ. In tertia parte dī ꝙ ſupradicta vera ſunt inter laicos: ſed aduerſus eccleſias non currit ꝑſcriptio niſi q̄dragenaria. ⁊ ad hoc ꝓbandum inducit duas autēticas. ſ. e. quas actiones. ⁊ in nouellis auc̄. neqȝ vicēnij. Sed ſi laicꝰ decimas vel ꝑmitias ſiue cū titulo ſiue ſine titulo poſſederit: nunq̄ȝ preſcriptione tutus erit: qđ enim ab initio de iure non hȝ effectum tractu tēporis nō conualeſcit. ⁊ hoc ꝓbatur ad inſtar liberi hominis: qui ſi ꝓ ſeruo detinetur etiā quadraginta annis ſibi nō obeſt: nam primitie ⁊ decimationes ꝑſcribi nō poſſunt: ſicut nec ciuiles ſanctiones quaꝝ inſtar obtinent: ſicut eccleſia obtineat ad inſtar rei publice. ſcđa pars incipit ibi: hec de preſcriptionibus. tertia pars ibi: hec de ꝑſcriptionibus inter ꝑuatos. libellum couentionalem. in canonibus antiquis: qꝛ ſecus hodie.

enim tempus (ſicut ex legibꝰ habet) decēnium[a] ⁊ vicēniuȝ intelligit. Huius ergo longi tēporis preſcriptio auctoritate gelaſij ⁊ ſeculariū legum + eccleſijs obijci non poteſt[b].

+ 8 ¶ Preſcriptionū alie ſunt introducte odio petētis ⁊ fauore poſſidētis alie tm̄ odio petentis: qui eni bona fide ⁊ iuſto titulo rē ꝑſentis[c] ꝑ decēnium:[d] abſentis vero ꝑ vicēnium tenuerit ꝑpetua[e] exceptione tutus erit: nō ſolum aduerſus alios ſed etiā aduerſus creditores[f] quibꝰ res ipſa obligata fuerat: etiā aduerſus verum dñm. Si v̓o aliquo caſu a poſſeſſione ceciderit etiam aduerſus verū dominū vtiliter[g] rē vendicare poterit: ſi aūt nullo titulo bona tm̄ fide per tricēniuȝ rē alicuius poſſederit ſibi gaudebit ꝑſidio: bona v̓o fides nō ad tractū medij temporis ſed ad initiū poſſeſſionis refertur: ſufficit eniȝ in initio[h] cuiqȝ bona fide poſſidere cepiſſe etiā ſi medio tp̄e ꝯſciaȝ rei aliene habuerit. He preſcriptiones introducte ſūt fauore poſſidētis ⁊ odio petentis: qꝛ lex fauet his qui bona fide ⁊ iuſto titulo vel bona fide tm̄ poſſident: odit auteȝ ⁊ punit circa rem ſuā negligētes[i] ⁊ deſides. ¶ Quod ſi mala fide rem alienā qs poſſidere cepit: poſt triginta annos aduerſus omnē petentē exceptione tutus erit. Si v̓o aliquo caſu a poſſeſſione ceciderit actionē non hȝ: qꝛ hec ꝑſcriptio nō fauore malefidei poſſeſſoris: ſed odio tm̄ rem ſuā ꝓſequi negligētis itroducta eſt. Si aūt res ad creditorem ſuū vel ad dñm ꝑuenerit: detētionis cōmodum[k] habebit. Si vero ad aliū: creditor vel alius dñs aduerſus eū experiri poterit: nec ſibi ꝓderit exceptio medij tēporis poſſeſſoris: qꝛ non ab eo habuit cām poſſidendi. Qđ ſi violenter poſſeſſio ad eos ꝑuenerit male fidei poſſeſſor indiſtincte poſſeſſionis[l] commodum recipiet. ¶ Hec de preſcriptionibus decēnij vel vicēnij vel tricēnij intelligenda ſunt ſi ſine interruptione poſſeſſa ꝓbentur. Quod ſi ꝑ naturalē detentionem poſſeſſio īterrupta[m] fuerit a die re-

a ¶ Decēnium. C. de preſcrip. decem vel. xx. an. l. vlti. Jo.

b ¶ Non poteſt. poſt hoc ſtatim lege illū. §. ſed ſola. cum c. ſeq. nemo. ad hoc poſtea reuerſurus. dicitur enim ꝙ dominus iacobus interpoſuit iſtas leges. quod etiam cōuincitur ex eo ꝙ ille concordantie bis ponuntur.

+ 8 ¶ Preſcriptionum. hec eſt octaua pars queſtionis: in qua ponit mentes legum de preſcriptionibus: quas tm̄ eccleſia non recipit contra ſe. Joan. de fa.

Preſens ⁊ abſens q̄ dicunt.

c ¶ Preſentis. Preſens dī qui in eadem ꝓuincia eſt: abſens qui in alia. C. de ꝑſcri. decem vel viginti an. l. vlt. tamē abſens dicitur qñqȝ qui in iure nō apparet. ff. de damni. infec. l. iiij. §. abeſſe. preſens etiam dicit quandoqȝ qui in hortis eſt. ff. de procura. preſens.

d ¶ Per decēnium. Fit etiam alio modo interruptio vt. ff. de vſuca. ei a quo. ff. de dona. qui ꝓ donato. ⁊ C. vbi in rem ac. l. vlti. ⁊ C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi.

e ¶ Perpetua exceptione. hoc habes. C. de preſcrip. xxx. an. ſi quis emptionis.

f ¶ Creditores. hoc ſi fuerit aliꝰ a debitore aut eius herede: vel de ſecūdo viuēte debitore. debitor eni vel eius heredes nō pñt ſe defendere ꝯtra creditorē niſi q̄draginta annis: vt. C. ſi aduer. cre. l. j. ⁊ C. de ꝑſcrip. xxx. an. cū notiſſimi. Vſucapio autem nunq̄ȝ currit ꝯ creditores: qꝛ cā dominij ſemota eſt a q̄ſtione pignoris. C. de pig. vſucapio.

Vſuc [illegible] nō c[illegible] cōtra c[illegible] ditor.

g ¶ Vtiliter. Arg. ꝓ Jo. ⁊ alijs qui dicūt ꝙ per ꝑſcriptionem acquirit dnium ſm̄ M. directe poteſt vēdicare: qꝛ ſm̄ euȝ dominiuȝ acquirit ꝑſcriptione. vñ illud aduerbium vtiliter non eſt de textu: vel ſi eſt de textu expone vtiliter ideſt indubitāter vel efficaciter.

h ¶ Initio. hoc nō eſt ſm̄ canones: quia opȝ ex oi parte preſcriptionis habere bonam fidem: vt extra de preſcrip. qm̄.

i ¶ Negligentes. vigilantibus eni non dormientibus ſubueniunt iura: vt ff. ex qui. cau. ma. l. non eniȝ. ff. de his que in frau. credi. l. pupillus.

k ¶ Cōmodum. quia ab eo rem illaȝ non poterit euocare qui mala fide eam poſſedit.

k ¶ Cōmodum. No. ꝙ violento detentori vel malefidei poſſeſſori res violenter auferenda nō eſt niſi incontinēti. arg. iij. q. j. §. vlti. nec ei tunc dicitur interrumpi preſcriptio ff. de vi ⁊ vi arma. qui poſſeſſionem.

l ¶ Poſſeſſionis. Ar. aliqua ex quo cōiunguntur valida eſſe quorum quodlibet per ſe ſeparatim iualidū eſt: vt fama ⁊ teſtimoniū vniꝰ teſtis. Ar. ꝯ. xxiij. di. q̄rūdaȝ.

m ¶ Interrupta. Fit aūt interruptio dupliciter: naturaliter ⁊ ciuilr̄ +. Naturaliter fit occupatione aq̄ ⁊ alijs modis: vt. ff. de acq. poſ. ꝗ vniuerſas. §. i. ⁊ ij. Iteȝ ſi lōgo tp̄e cmittit poſſeſſio. ff. de vſuca. furtū. Item ꝑ corporalē cōpulſionem: ⁊ hoc nocet vel ꝓdeſt oibus. ff. de vſuca. naturalr̄. Ciuiliter fit libelli oblatiōe: ⁊ hoc hȝ locū in annalibus actionibus tm̄ que interruptiōe tali ꝑpetuant. C. qñ libel. ꝑncipi. l. ij. Item fit ꝑ litis cōteſtationē q̄ locū hȝ in ꝑpetuis actionibꝰ. C. de ꝑſcrip. xxx. an. ſicut in rē. ⁊

Preſ[illegible] ptio [illegible] rum [illegible] dupl[illegible] + [illegible] cor. l. [illegible] ⁊ ibi [illegible] ff. de p. [illegible] gl. eſt [illegible] in v̓. i[illegible] rupti. [illegible] c. illuc [illegible] preſcr.

hoc ꝓdeſt tm̄ ei qui eam facit ⁊ obeſt illi tm̄ cõtra quem fit. vt. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. preſcrip. inter quattuor. ei tamẽ tm̄ prodeſt qui eo aĩo ↄteſtatur litem vt ducat cãm ad fi nẽ: ſed impedit̃ ꝓpter fortuitos caſus: alr̃s nõ prodeſt. ar. a ſenſu ↄ̃rio. C. de preſcrip. xxx. an. l. vlt. ⁊ in auc. de litig. §. oẽm. circa fi. coll. viij. Itẽ litis cõteſtatio tunc tm̄ interrũpit cũ fit coram iudice ſuo alr̃s non: vt C. ne de ſta. deſũ. l. pe. Interrũpit̃ etiã preſcriptio ſynodali ꝓclamatione. vt extra de pſcrip. ſanctorum. Itẽ cum exponit̃ ſecũda cautio. vt. C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi. §. ſed ⁊ ſi quis. Itẽ cum quis ſoluit vſuras. C. de preſcrip. xxx. an. l. pe. Itẽ alium habes. j. e. q. ver. is aũt cuius res. ⁊ extra de of. ordi. paſtoralis. Itẽ ⁊ aliũ caſum habes extra vt lite nõ conte. qm̄. in fi. Qñqȝ autẽ nõ interrũpitur pſcriptio: ſed dormitat vacãte. ſ. eccleſia ⁊ in pupillari etate ⁊ in alijs caſib⁹ quos dixi. ſ. e. pma actõe. ¶ Triginta. ergo naturalis interruptio nõ valet tantũ q̃tum litis cõteſtatio: qr̃ litis cõteſtatiõe perpetuat̃ actio vſqȝ ad quadragĩta annos. vt. C. de pſcri. xxx. an. l. vlt. ſed i naturali interruptiõe non: vt ſ. Silr̃ dico ꝙ nec illa cõuentio que fit p executorẽ perpetuat̃ ad quadraginta annos: cũ generalr̃ dicat̃ ꝙ omne ius ⁊ oĩs actio tollit̃ ſpacio triginta annorum: niſi vbi ſpãle aliqd reperit̃. vt. C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi. ¶ Cõtinuare. Licet reuera aliquo tẽpore itermedio vacet poſſeſſio: ius tñ fingit eã cõiũctim puenire ad aliũ locum vt. ff. ex q. cau. ma. cum miles. ⁊ eſt ſimile. ff. de acq. here. placet. ⁊ hic tp̄s precedens dr̃ continuari tpi ſequẽti quo alter icipit poſſidere. ſed ↄ̃ eſt qđ legit̃. ff. de acq. poſ. l. põponi⁹. §. vl. vbi dr̃ ꝙ vitioſa poſſeſſio nõ ↄtinuat̃ non vitioſe. ſȝ illud verũ ẽ in lõga pſcriptiõe ſec⁹ in longiſſima.

cuperate poſſeſſiõis noui triginta[a] anni in oĩbus pſcriptiõibus numerabũtur. Si per litis cõteſtationẽ ab vltimo die litigij quadragĩta anni cõputabũtur. Quod ſi ab eo qui in cã preſcribẽdi erat poſſeſſionẽ aliquis nãciſcatur: tp̄s precedẽs cũ ſue poſſeſſionis tpe cõtinuare[b] poterit. Is aũt cuius res pſcribitur ſi litẽ ↄteſtari [c]non poterit: vel ꝓpter aduerſarij[d] abſentiam[+] vel infantiã vel furoris laborẽ: cum neminem tutorẽ vel curatorem habeat: vel qr̃[e] in magna poteſtate cõſtitutus eſt intra cõſtituta tpa preſidẽ adeat libellum ei porrigat: ⁊ hoc i querimoniã deducat: ⁊ ſic temporis interruptionẽ faciat. Si aũt preſidem adire non poterit ſaltem ad epm̄ locorum vel defenſorẽ ciuitatis eat ⁊ ſuã manifeſtare voluntatem in ſcriptis depropet. Quod ſi preſes vel epũs vel defenſor abfuerit liceat ei publice ꝓponere vbi domicilium[f] habet poſſeſſor: ſed cũ tabulariorum ſubſcriptiõe: vel ſi ciuitas tabularios non hȝ cum triũ teſtium ſubſcriptiõe[g]: ⁊ hoc ſufficiat ad oẽm tẽporalem interruptionẽ ſiue triẽnij ſiue longi tẽporis ſiue triginta vel quadragĩta annorum preſcriptio ſit. ¶ Hec de preſcriptiõibus inter priuatos. Ceterum aduerſus loca religioſa non niſi quadraginta annorum preſcriptio currit. Unde in autenticis.

Quas actiões tricẽnalis pſcriptio precludit ſi loco religioſo competãt quadraginta annis claudũtur: ⁊ in nouellis. Neqȝ decẽnij[h] vel vicẽnij: ⁊ cetera. In canonib⁹ vero eccleſia aduerſus eccleſiam triginta annis[i] monaſteriũ aduerſus eccleſiã non niſi quadraginta annis pſcribere pmittitur[k]. Quod ſi priuatus[l] primitias ⁊ decimas ſiue ſine titulo ſiue cum titulo poſſederit: nulla tẽporis pſcriptione tutus eſſe poterit. Que enim ab initio de iure ſortiri effectũ nõ poſſũt tractu tpis non ↄualeſcũt[m]. Unde ſi liber homo longo tpe ꝓ ſeruo detineatur: ẽt[n] ſi quadraginta annorũ curricula exceſſerint ſola temporis lõginquitate libertatis iura minime mutilabũtur[o]. Ad hec eccleſia reſpublica pmittie decimatiões ciuiliũ functionũ inſtar obtinẽt. ¶ Porro publice functiões[p] preſcribi nõ poſſunt. vnde in ſeptimo libro codicis titulo de triginta vel quadraginta annorum pſcriptione: imperator anaſtaſius.

Iubemus eos qui rẽ alienam per continuũ annorum quadraginta curriculum ſine aliqua interpellatione legitima poſſederũt [q]de poſſeſſione quidẽ rei vel dominio nequaq̃ȝ remoueri: functiones autẽ ſeu ciuilem canonem vel aliquã aliam publicam collationẽ impoſitã eis dependere compelli: nec huic parti[r] cuiuſcunqȝ tpis pſcriptõem oppoſitã admitti.

¶ Litem conteſtari. C. de anna. excep. vt perfectius. ¶ Uel ꝓp aduerſarij. hoc bñ tradit̃ ex. de of. de. paſtoral. ¶ Uel qr̃. ſ. ij. q. j. prohibentur. C. de epiſ. audi. l. vlt. ¶ Domiciliũ. Domiciliũ large dr̃ qñqȝ habitatio. ff. de dã. infe. l. iiij. §. ptor. ar. ff. de lib. agn. l. j. in pn̄. ⁊ eſt ſimile extra de cleri. non reſi. ex tue. ¶ Subſcriptiõe. Ar. ꝙ inſtrõ habẽti ſubſcriptionẽ triũ teſtium ſtandũ eſt: ẽt ſi p tabellionẽ ↄfectũ nõ ſit. ar. C. q po. in pign. ha. l. pe. hodie aũt duo teſtes eq̃pollent tabellioni. vt ex. de pba. qm̄ ↄ̃. de hac mã no. xj. q. iij. cure. ¶ Neqȝ decẽnij. ſ. ea. q. iiij. neqȝ. ¶ Triginta ãnis. hoc hodie nõ tȝ. vt extra de pſcrip. de q̃rta. ¶ Permittit̃. ſ. e. qõ. iiij. poſſeſſiones. ¶ Priuat⁹. vt extra de preſcrip. cãm. ¶ Nõ ↄualeſcũt. ſic. j. q. j. pncipat⁹. ar. ↄ̃. extra de ma. ↄct. ↄ̃ interdic. ec. c. vl. ⁊ ex de cõuer. ↄiu. placet. ¶ Etiã ſi q̃dragin ta. C. de lõ. tẽp. pſcri. l. vlt. C. de pſcri xxx. vel. xl. an. comperit. ¶ Mutilabũtur. nec cõfeſſio ei piudicaret ſi cõfiteretur ſe ſeruũ niſi in inſtrumẽto hoc fecerit. vt. C. de agri. ⁊ cenſi. cum ſcimus. ¶ Functiones. i. penſiones agrorum. ¶ Iubemus. ¶ Caſus. Quidam ruſtici poſſederunt quaſdã poſſeſſiones ſine legitima interpellatiõe per quadraginta annos: de quibus poſſeſſiõib⁹ neqȝ functiones neqȝ ciuilem canonẽ: neqȝ publicam collationẽ perſoluũt: q̃ſitum eſt vtrũ ſint tuti preſcriptione? Et rñdetur ꝙ ſic q̃ntum ad dominiũ vel poſſeſſionẽ prediorum: ſed quo ad functões vel ciuilem canonẽ vel publicã collationẽ nõ ſunt tuti. ¶ Poſſederunt. C. de preſcrip. xxx. vel. xl. an. comperit. ¶ Parti. C. de fun. patri. l. vlt. cõtra. ſed ibi priuilegium habuit ab imperatore: ⁊ preter ea per quadragita annos nõ ſoluit: inde tutus eſt per illa duo. ſ. e. ver. ꝙ ſi ab eo.

Teſtes duo equipollent tabellioni.

¶ Sic etiã predia ſiue ſint priuati ſiue eccleſie pñt preſcribi. Prouẽtus primitiarum ⁊ decimationũ[a] preſcriptione tolli nõ poſſunt: etiã ſi a romano[b] pontifice quilibet laicus ſup his reſcriptũ impetrauerit. ¶ Reſcripta enim que cõtra ius ſcriptũ[c] impetrata fuerint niſi talia ſint que illis quib⁹ data fuerint pſint ⁊ nulli obſint: nullius momẽti eſſe cẽſentur. ¶ Item decime deo mandate ſacerdotibus ⁊ leuitis ſepate ſunt: vt de ſorte domini viuant qui in eius ſorte cõnumerãtur: non ergo cuiuſq̃ priuilegio laicis[d] cõcedi poſſunt: ne diuinis mandatis auctoritas hũana piudiciũ inferat. Valẽtinianus ⁊ theodoſius. Vniuerſas terras que a colonis ſeu emphiteotecarijs dñici iuris rei publice vel tẽplorũ[e] in qualibet puincia vendite vel vllo alio pacto alienate ſunt: ab his q perperã atq̃ cõtra leges eas detinẽt nulla lõgi tẽporis[f] preſcriptione officiẽte iubemus reſtitui: ita vt nec precium[g] quidẽ[h] iniquis cõparatoribus repoſcere liceat. ¶ De
9 preſcriptionibus vero longi tpis in autenticis inuenitur coll. viij. cõſti. vj. ¶ Quas actiones als tricẽnalis decẽnalis vicennalis pſcriptio ſecludit ſi loco religioſo cõpetũt quadraginta ãnis claudũtur vſucapione[i] ⁊ quadriennij[k] pſcriptiõe ſuũ locum habẽtibus. ¶ Sz ſola pre
10 ſcriptio triginta annorũ ⁊ deinceps: a qua tñ pſcriptione priuilegia romane eccleſie ſunt excluſa: q̃ nõ niſi centũ annorũ ſpacio pſcribi pñt. Vnde Johãnes. viij. ſcribit lodouico regi.

¶ Priuilegia romane eccleſie: non niſi cẽtum annorum preſcriptione tollũtur.

Nemo de annorũ numero reſultãdi ſumat fomentũ: q2 ſancta romana (cui deo auctore fuim⁹) eccleſia priuilegia que in firma petri ſtabilitat] petra ſuſcepit: nullis tpib⁹ anguſtantur[l] nullis regnorũ partitiõibus piudicãtur[m]: ſed vene-

¶ Sic etiã predia ¶ Caſus. Supra fuit aſſumptio ibi vbi dixit porro. hic eſt modo cõcluſio. Dictũ eſt. ſ. in illa l. iubemus. q predia tollũtur preſcriptiõe quadraginta annorũ ſed functiões non: nũc dicit Gratianus q eodẽ modo predia eccleſiarũ vel priuatorũ preſcriptiõe tollũtur: ſed decime vel primitie nõ preſcribũtur: etiam ſi a ſummo pontifice reſcriptũ ſuper hoc impetretur. Et hoc pbat duabus rõnibus. Prima eſt: q2 reſcripta cõtra ius non valẽt: niſi talia ſint que alicui pſint ⁊ nulli obſint. Secũda rõ eſt: q2 cõ dñi mandatũ eſſet: qui nõ laicis ſz leuitis decimas dari precepit: ⁊ ita laicis nullo puilegio concedi poſſunt: ne preceptis dei preiudicium fiat.

Con cor. tex. C. de iuriſd. om. iudi. l. priuatorũ. ⁊ l. nec ex ptoris ⁊ l. neq̃ pi. gn⁹. §. priuatorũ. ff. de reg. iu.

Vide an poſſint pſcribi per laicos.

a ¶ Decimationũ. Vi q laicus poſſit decimas pſcribere: nã ius hz percipiẽdi et petendi eas: ex quo ei cõcedũtur ab epiſcopo: puta in feudũ vel beneficiũ ad tempus. Ad hoc dicunt quidã q laic⁹ nullũ habet ius in eis nec habere põt. i. q. iij. puenit. ⁊ ſm iſtos planum eſt. Alij dicũt q cũ ſic concedũtur laico ab epo: laicus hz ius poſſidẽdi: ſed illud ius nõ eſt ſpirituale: nec rõne illius iuris poſſet preſcribere: quia alieno noie poſſidet. ſi vero vellet interuertere poſſeſſionẽ iã incipet eſſe male fidei. extra de preſcrip. ſi diligẽti. ⁊ ita nõ poſſet pſcribere eas: q2 lz laicus ſit tñ ſup decimis in foro eccſie cõueniret. Sed nõne ius ſpũale percipiẽdi decimas hñt leproſi. vt extra de ec. edi. c. ij. ⁊ tẽplarij qui ſunt laici? Dic q nõ: ſed tñ a preſtatõe ſunt liberi. qđ ex eo pz: q2 ſi pdiũ de quo ipſi nõ preſtãt decimas deuoluit ad eccleſiã vel ad priuatum ſtatim eccleſia vtitur iure ſuo ⁊ ſoluet priuatus decimas.

b ¶ Etiam ſi a romano. quia in talibus papa non vult diſpenſare. ſ. xxv. queſtio. j. ſunt quidam.

c ¶ Jus ſcriptum. xxv. queſtio. ij. reſcripta.

d ¶ Laicis. ſ. e. qõ. vij. decimas. ⁊ c. peruenit. niſi forte leproſis ⁊ huiuſmodi cauſa paupertatis ⁊ intuitu elemoſyne remittãtur. xxv. q. j. §. his ita. ver. quecunq̃.

¶ Vniuerſas. ¶ Caſus. hãc. l. inducit Gratianus ad pbãdũ q preter ſupradicta ſunt quedã que preſcribi nõ poſſunt ne fiat eccleſie preiudiciũ. Eſt ergo caſus. Coloni vel emphiteotecarij imperatoris vel rei publice vel eccliarũ vendiderunt res dñicas vel rei publice vel eccleſiarũ: queſitũ eſt vtrũ emptor longi tpis preſcriptiõe poſſit ſe tueri? Et reſpondet q nõ: nec iniquis cõparatorib⁹ preciũ repetere licet contra leges: q2 cõ leges facta fuit alienatio.

e ¶ Vel templorum. i. eccleſiarum.

f ¶ Longi tpis. non dicit longiſſimi. vnde bene preſcriberet qui a colonis emeret ⁊ longiſſimo tpe. lz ſit argu. cõtra. xcvj. di. bene qdẽ. nam malefidei poſſeſſor eſt ex quo emit rẽ illam eccleſie cõ legum interdicta. vt. C. de agri. ⁊ cẽſi. queãdmodum.

g ¶ Preciũ. ſ. xij. q. ij. quiſq̃s. ſ. xij. q. ij. vulterane. cõ. ſed hic fuit malefidei poſſeſſor. hoc nc. ſ. x. q. ij. §. qui vero.

h ¶ Quidẽ. hoc no. ſ. x. q. ij. hoc ius. i. fi.

¶ De preſcriptiõib⁹. hec eſt nona ps q̃ſtionis: in qua dicit q preſcriptio cõ eccleſiam nõ currit niſi quadraginta annorum. Joan. de fa.

¶ Quas actiones. ¶ Caſus. Antiquus preſcriptio decẽ vel viginti vel triginta annorũ ita opponebat eccleſie ſicut ⁊ priuato. Juſtinian⁹ vero ſtatuit q tñ preſcriptio quadragenaria loco religioſo obijcit vſucapione trienij ⁊ preſcriptione quadriennij ſuo robore duraturis. Poſtea dicit Gratianus q aduerſus eccleſiã tñ preſcriptio tricẽnalis ſm antiqua tpa: vel quadragenaria ſm moderna opponuntur eccleſijs: a qua preſcriptiõe res romane eccleſie excludantur: que non preſcribũtur niſi ſpacio centũ annorum. ⁊ ad hoc inducit ſequens capitu.

i ¶ Vſucapione. Vi q res eccleſie non pñt vſucapi: nec res fiſci. inſti. de vſuca. §. res fiſci. C. de vſuca. l. j. Jtẽ res eccleſie cẽſent iure rei publice. C. de ſa. ſan. ec. vtiter. pterea cũ eccleſia reſtituat iure minoris meli⁹ eſt intacta iura ei⁹ ſeruari q̃ poſt cãz vulneratã remediũ querere. C. in qb⁹ cau. in inte. reſti. nõ. eſt ne. l. vlt. quidã tñ dicunt cõ.

Vſuc... neque ... res al...

k ¶ Quadriennij. hoc non approbo: vt patet per contraria. ſ. xij. queſtio. ij. quicunq̃ militum. ſ. e. queſtio. j. in canonibus. vt dixi. ſ. eodem. placuit.

¶ Sed ſola. hec eſt decima pars queſtionis: in qua probat q contra romanam eccleſiam non currit preſcriptio niſi centenaria. Joan. de fa.

Nemo. ¶ Caſus. Rex lodouicus dicebat ſe tutum eſſe contra romanã eccleſiam: quia eius poſſeſſiones per longa tempora poſſederat: ſed iohãnes papa ſcribens aduerſus ipſum oſtendit q nulla preſcriptio romane eccleſie obijci poteſt niſi centum annorum.

l ¶ Anguſtantur. in ſuis priuilegijs.

m ¶ Preiudicantur. ſ. xl. di. c. j.

a ℭ Principum.ſ.xj.q.iij.imperatores.
b ℭ Per centum annos.ſimiliter vſufructus ciuitati relictus ſpacio centū annorum perditur.ff.de vſufru.an vſufructus.hec preſcriptio centum annorum olim locuz habebat in qualibet eccleſia.C.de ſacroſan.eccle.vt inter. ſed hodie tm romane eccleſie appropriata eſt in auc.hec conſtitutio inouat cōſtitutionem. col. viij. extra de preſcriptio. cum nobis. Joan.

Queſtio.iiij.

Oſtenſuz eſt. Caſus. Hic ponitur quarta queſtio: vbi queritur an monaſterium preſcribit aduerſus eccleſiam ſpacio triginta annorum. Et reſpōdet ꝙ non: vt.ī.eo.c.j.ſed ſpacio quadraginta annorum ſic:vt.ī.eo.volumus nam monaſterium ⁊ eccleſia ſꝫ noua iura non ad imparia iudicantur. Quod ſequitur patet vſqꝫ ad.c.volumus.

c ℭ Oſtenſum eſt. hec queſtio quarta pꝫ per ea q̄ dicta ſunt de preſcriptione: dictū eſt enim ꝙ ⁊ monaſterium cōtra eccleſiam ⁊ eccleſia cōtra monaſterium triginta annis nō preſcribit: quo ad hoc enim nō ad imparia iudicantur: ſed ſm antiquos canones monaſteriū ⁊ eccleſia ad imparia iudicantur in pſcriptione contra alios vel ab alijs. nam eccleſia cōtra eccleſiam vel cōtra laicum triginta annis preſcribebat:⁊ eādem preſcriptionem ab eis patiebatur:ſed monaſterium non:vt.ī.eo.c.j. innuitur.

...rande romane leges diuinitus per ora principum[a] promulgate rerum eius preſcriptionez nō niſi per centū[b] annos admittunt. ℭ Nō.iiij.

Oſtēſuz eſt[c] quādo eccleſia aduerſus eccleſiā preſcribere poſſit: nunc videndum eſt ſi monaſteriū aduerſus eccleſiam preſcribere valeat: quod vrbanus ij. prohibuit dicens.

ℭ Tricēnio temporis aliquid preſcribere abbates vł monachi non valent.

Poſſeſſiones eccleſiarū ⁊ epiſcoporum[d] tricēnales abbates[e] vel monachos habere omnibus modis ꝓhibemus: ſed ſi tollitur eis tricēnalis poſſeſſio a beato Gregorio conceditur eis quadragenalis preſcriptio.

Poſſeſſiones eccle. d ℭ Eporum. Res ergo epi gaudent eodem ꝑuilegio quo ⁊ res eccleſie.arg.ſ.e.q.j.ſimiliter.qḋ non credo: rem enim clerici vel epi preſcribunt laici triginta annis: vt extra eo. ſanctorum. ſed res eccleſie non.ī.eo.neqꝫ.hoc ergo intelligo de rebus eccleſie que epiſcopi ſunt.

e ℭ Abbates.id eſt eos eſſe preſcriptione triēnij tutos.ſ. qꝛ poſſederunt rem alicuius eccleſie vel epi triginta annis.hoc enim expeditum eſt hodie ꝙ non. Item in eccleſijs locum non hꝫ preſcriptio niſi quadraginta annorum:vt extra de preſcrip.de quarta. Joan.

Volumus. ℭ Caſus Quoddā monaſterium ſicilie ſancti theodori poſſederat quaſdā poſſeſſiones ſpacio quadraginta annorum: quas papa ꝑus dederat cuidam eccleſie que erat in partibus illis: ſup quibus cuz inter monaſteriū ⁊ eccleſiaz queſtio moueretur: precepit Gregorius petro ſubdiacono vt iret ad panormitanam ciuitatē ⁊ poſſeſſionibus remanentibus apud monaſterium ſi poſſet ꝓbare illas quadraginta annis incōcuſſe poſſediſſe monaſterio adiudicaret. Si vero ſindici ecclie ꝓbauerint intra quadraginta annos ſuper illis queſtionem motam fuiſſe: electis arbitris legaliter queſtio ſopiatur. Arbitris.i.inſpectoribus qui debent locum videre. Uel arbitris electis ſi iudicem habent ſuſpectum. vel arbitris.i.iudicibus delegatis q de interruptiōe cognoſcant ⁊ ita cōtinentia cāe diuidiť: qꝛ ſic placuit pape.

Ait eniz petro ſubdiacono.

ℭ Quadraginta annorum pſcriptio religioſis domibus cōcedatur.

Volumus ac cedente te ad panormitanam ciuitatez questionem ipſam tali ratione diſcutere: dominio[f] rei apud poſſeſſorem ſicut hactenus poſſeſſum[g] eſt videlicet ꝑmanente: ⁊ ſi monaſterium prefatum ſancti theodori fines[h] de quibus certatio mota eſt inconcuſſos q̄draginta annis poſſediſſe repereris: nullā deinceps: etiā ſi quid romane eccleſie[i] competere potuit patiaris ſuſtinere calūniam: ſed quietem eorum incōcuſſam[k] oībus modis ꝓcurare: ſin vero auctores eccleſie non eos poſſediſſe quadraginta annis incōcuſſo iure monſtrauerint: ſed aliquam intra tēpora hec motam aliqñ fuiſſe queſtionē eorūdem finium:

f ℭ Dominio.i.poſſeſſione: ſicut alꝫ poſſeſſio ꝓ dominio ponitur.ſ.e. q.ij. viſis. ff.de ver.ſigni. interdum. Joan.

g ℭ Poſſeſſuz. Sic pꝫ ꝙ ille q eſt in poſſeſſione vſqꝫ ad finē cauſe manebit i poſſeſſiōe: vt.viij. q.iiij. nōne.ſ.ij.q.vj.quotiens.ij.ꝯ.ſꝫ ibi erat pſona ſuſpecta. ar.ff. qui ſatiſ. cog.l.ſi fideiuſſor.§.vlt. vnde tūc fructus ſeq̄ſtrarī debent: vt.ff.de ap.imperator.in fi.ſ.ij. qō. vj. appellatione. alꝰ res ante ſniam non eſt auferēda poſſeſſori: vt.xj.q.j.qꝛ res.

h ℭ Fines. pdiorū nō parochiarum: illi eniz nō preſcribūtur.ſ.e. q.iij. licet. ⁊ c.inter memoratos.

i ℭ Eccleſie.ſ.e.q.iij. nemo ꝯ.ſed ħ monachi poſſederūt tm̄ ius emphiteoticarium: ⁊ pſcripſerūt ius qḋ clericis cōpetebat: qꝛ erāt emphiteote romane eccleſie. Uel dic ꝙ lꝫ ius romane ecclie nō poſſit ꝑ ſe preſcribi pſcribetur tm̄ cū vniuerſitate.arg. ex de iurepa.ex lr̄is.ff.de ꝯtrahen.emp.in modicis.vel lꝫ cōfirmetur hec ſnia quo ad ipſos litigātes: nō ideo ꝑiudicabitur ro.ec.cū voluerit ius ſuum ꝓſequi.extra de capel.mo.dilectus.arg.extra de ſen.⁊ re iudi.cū ſuper controuerſia.⁊.c.ſuborta.vnde nō eſt incōueniens ꝙ ꝯ eccleſias ſubiectas ſoli pape preſcribatur in rebus aliquibus: qꝛ hoc nō fit in ꝑiudicium ro.ec.qꝛ eodem iure teneť nūc illa romane eccleſie quo prior tenebať. Et ſi vere velimꝰ loqui: nec romana eccleſia aliqd pſcribit: nec aliquis ꝯ eam pſcribit: qꝛ romana eccleſia cum aliquid cōtra aliā preſcribit nō plus iuris ꝓpter hoc hꝫ q̄ꝫ prius habuit: ⁊ qꝛ illa res prius fuit ei ſubiecta cum ipſa in omnibus eccleſijs habeat plenitudinē poteſtatis: vt.ij.q.vj.decreto.

Preſcriptio vtrū poſſit currere ꝯ romanam eccleſiam.

k ℭ Incōcuſſam. Ecce ꝙ qui obijcit interruptionez eā ꝓbare dꝫ: ſic qui obijcit preſcriptionem eam ꝓbare tenetur: vt.ſ.e.q.iij.inter.⁊.c.dilectio.ſimiliter ⁊ qui obijcit malā fidem eam ꝓbabit: ⁊ ſi vnus obijcit pſcriptionem ⁊ alter interruptionē: vtriuſqꝫ teſtes audiuntur: vt extra de pſcrip.illud. Sed ſi iam lata eſſet ſnia ſup preſcriptione: poſtea nō admittitur reliquus ad aliqd probandum.extra de pſcrip.ſanctorum. ħ tm̄ cōtrarium inuitur. Sed nūquid ille qui ꝓbat preſcriptionem teneť ꝓbare ſe continue poſſediſſe: Jo. hoc certe eſt impoſſibile ꝓbare: ſed ſufficit ꝓbare ꝙ a ꝑncipio poſſedit ⁊ in fine ⁊ qñqꝫ in medio: nam extrema tpa ſunt qñqꝫ cōſideranda in pſcriptione: vt.C.de ſta.defun.ſi mater.⁊.C.de apo.

Preſcriptionē ꝓbans an debeat docere de cōtinua poſſeſſione.

publi.quicunqȝ.lib.x.ar.cõtra.ff.de diſtra.pig.l.ſi is.
a ¶ Arbitris.ſi te habuerũt ſuſpectũ.arg.xj.q.j.puenit.
a ¶ Arbitris.i.inſpectorib⁹ vel mẽſorib⁹:vt.ff.ſi mẽ.
fal.mo.dixe.l.ij.ff.ſi.regũ.ſi irruptione.&.e.q.iij.inter.
Alius ergo cognoſcit hic de pſcriptiõe ⁊ alius de interru
ptione:nã ⁊ ita cõtinentia cauſe diuidit ꝯ illud.extra de ſeq.
ſtra.ad hoc.ſed hoc fit hic:q: ſub ea forma dñs papa delegauit cauſam.ſic.ī.qõ.vj.
placuit.⁊ extra de re iudi.decetero.

N Eqȝ decennij. ¶ Caſus. Di
ẞ qꝫ quadraginta an
noꝝ preſcriptio cur
rit aduerſus eccl'ias
nõ ſolum in poſſeſ
ſionibus ꝓprijs et
diu habitis:ſed etiã
in legatis ⁊ heredita
tibus ſibi relictis:ſꝫ
pſcriptio decennij vel
vicennij vel trigita an
norũ nõ opponitur
eccleſijs.Qd ſeqꝰ pla
nũ eſt vſqȝ ad qõnẽ.
b ¶ Quadragita.ſic
eꝝ de pſcrip.de q̃rta.
Sed nõne ꝯ ciſter
cienſiũ eccleſiã q̃ val
de eſt ꝓuilegiata pre
ſcribitur ſpacio tri
ginta annorũ.vt eꝝ
de priui.ſi de terra:
Sol.in actionib⁹ vel
exceptionibus que
cõi iure cõpetunt lꝫ
qd hic di:ſed in ac
tionib⁹ vel exceptiõi
bus que ꝯ ius idul
gentur citius pſcri
bitur:vt pꝫ extra de cõſti.cũ acceſſiſſent.in fi.⁊ hec eſt ra
tio:q: non videntur deterioris cõditionis eſſe ſi reuer
tuntur ad ſuũ priſtinum ſtatũ:vt.xxxv.di.ab exordio.ſi
cut vides qꝫ lꝫ conditio dotis per pactũ non poſſit fieri
deterior:tñ ſi primo fecit mulier pactũ qꝫ hodie redderet
ei dos:deinde facit pactũ qꝫ vſqȝ ad annũ ex quo mõ cõ
ditio dotis reuerſa eſt ad ſuã naturam nõ dꝫ deterior fa
cta:vt.ff.de pac.ſi vnus.§.qꝫ ⁊ in ſpecie.⁊ eſt ſimile.C.de
teſta.hac cõſultiſſima.§.ſi quis aũt.Uel dic qꝫ ibi nõ ra
tione pſcriptionis pıudicatur eis ſed rõne taciti ꝯſen
ſus.Uel dic qꝫ lꝫ exceptio ꝑpetua ſit ⁊ actio tp̃alis:vt.ff.de
excep.doli.pure.§.vlti.tñ facilius pditur exceptio q̃ȝ ac
tio:nam actio nõ perditur niſi vſqȝ ad quadragita an
nos:ſed exceptio vno actu perdit:vt extra de cõſti.cũ ac
ceſſiſſent.⁊ extra de ƥben.ꝑ illorum.in fi.⁊.C.de iure do.
impe.l.ij.⁊ ff.de ꝓcura.pomponius.§.rati. Queſtio.vj.

Preſcriptio an currat ꝯ ciſtercien.

electis arbitris[a] tranquille ⁊ legaliter ſopiatur. Item ex nouellis Juſtiniani.

¶ De eodem.

N Eqȝ decẽnij neqȝ vicẽnij vel triginta annoꝝ preſcriptio: ſed ſola quadraginta[b] annoꝝ curricula religioſis domibus opponant: non ſolũ in ceteris rebus ſed etiã in legatis ⁊ hereditatib⁹. Sicut ergo religioſis domibus ex lege nõ niſi quadragenaria eſt obijcienda pſcriptio: ita ⁊ auctoritate gregorij aduerſus alias eccleſias pſcribere poſſunt eodẽ ſpacio tẽporis. ¶ Queſtio.vj.

Q Uod autẽ[c] ea que eccleſijs debent rectores eiuſdem ſua auctoritate iudicibus pretermiſſis repetere non valeant: beat⁹ Gregorius teſtatur dicens.

¶ Judicio non manibus res eccleſie defendantur.

C Onſuetudo noua in hac eccl'ia[d] ⁊ valde reprehẽſibilis erupit: vt cũ rectores eius patrimonij vrbana vel ruſticana predia iuri illius cõpetere poſſe ſuſpicatur fiſcali more titulos[e] imprimant: atqȝ qd cõpetere pauperibus exiſtimant nõ iudicio ſed manibus[f] defendãt[g]: ⁊ q: cum pdicatores ſuos veritas nihil per cõtentionem ꝑgere pcipiat: etiam ipſuꝫ litigioſe cõtentionis malũ trãſcendit ⁊ res quelibet cũ eſtimatur eccl'ie poſſe cõpetere per vim tenet: ꝓinde ꝑñti decreto cõſtituo vt ſi qs eccleſiaſticorũ vnqȝ titulos ponere ſiue in ruſticano ſiue vrbano pdio ſua ſponte[h] pſumpſerit anathema fit. Et rñderunt oẽs anathema ſit. ¶ Js aũt qui eccl'ie pſt ſi hoc vel ipſe fieri pceperit vel ſine ſua pceptione factum digna punire animaduerſione neg'exerit anathema ſit. Reſpõderunt oẽs anathema ſit. ¶ Quod

a ¶ Dicitur ergo qꝫ ſi prelatus eccleſie hoc fieri precepe[...] da parte dicitur qꝫ ſi prelatus eccleſie hoc fieri precepe
rit:vel ab alijs facta non punierit anathema ſit. ſecunda
pars incipit ibi: is autem.

[Right gloss column:]

danta iure ſuo ſi ſua auctoritate vſurpent que ſibi debi
ta putant: Et reſpõdetur qꝫ in cauſa eccleſiaſtica non ca
dunt a iure ſuo:vt.ī.eo.ſi epiſcopum.ſed in ꝓpria cau
ſa ſic:vt.C.vnde vi.l.ſi quis in tantam.
c ¶ Quod aũt.hec queſtio hꝫ duos articulos.Primus
eſt:an plati eccl'ie auctoritate ſua res eccleſie repetere valeãt abſqȝ iudice: ⁊ qui
dem nõ:vt.ī.eo.c.j.
Secũdus eſt: vtruȝ cadant a cã ſi ſua auctoritate vſurpent q̃ ad ſe ptinere putãt:
Et quidẽ in cã eccleſiaſtica lꝫ vſurpent ſua auctoritate nõ cadunt a cã.ī.eo.ſi epiſcopum.in cã ꝓpria ſic.C.vnde vi.ſi qs in tantã.⁊.ī.eo.placuit.niſi in caſibus no.C.quando liceat vnicuiqȝ ſine iudice vindi.l.j.

Diuiſ.

C Onſuetudo noua. ¶ Caſus hoc.c.diuiditur in duas ptes. In pma parte gregorius reprendit cõſuetudinẽ cuiuſdã eccleſie vbi rectores ſtatim cum putabant vrbana vel ruſtica pdia ad eccleſiam ſuam pertinere more fiſci ſigna imprimebant:⁊ violẽter ſine iudicio poſſidentib⁹ auferebãt. Precipit ergo gregori⁹ vt quicũqȝ de cetero talia fecerit ana thematizetur. Jn ſecunda parte dicitur qꝫ ſi prelatus eccleſie hoc fieri precepe
rit:vel ab alijs facta non punierit anathema ſit. ſecunda
pars incipit ibi: is autem.

d ¶ Eccleſia.i.romana:p̃hibet tñ ⁊ in alijs.ī.eo.c.Et ita eſt hic ar.qꝫ ſi papa cum aliquo cauſam hꝫ non debet ipſe eſſe iudex ⁊ rem occupare:ſed arbitros eligere.arg. ij.q.vij.nos.ſi alioquin cadet a re:vt in auc.de manda. princi.colla.iij.§.vltimo.C.vt nemini liceat ſine iudi. l.vna.C.vt nemo priua.titu.l.j.C.de his que pe.no.l. j.tamen ſi vult eſſe iudex in cauſa eccl'ie poteſt eſſe: vt dixi.ij.queſtio.vij.ſi qui ſunt.

Papa dꝫ eſſe iudex dꝫ in cã ꝓpria.

e ¶ Titulos.i.vexilla vel alia ſigna: hoc eni ſoli principi eſt pmiſſuꝫ:vt.C.nemo pua.titu.l.ij.⁊ qui ſigna imprimit rebus ꝓpria auctoritate ſi eſt de plebe decapitatur:ſi nobilis proſcribitur:vt.C.nemo priua.titu.l.ij.
f ¶ Sed manibus.ī.xxiij.q.viij.conuenior.⁊.c.quicũqȝ.&.xv.q.vi.auctoritatem.contra.&.lxiij.di.hadrianus contra.ī.xxiij.q.viij.occidit.Solu.ibi dicitur de materiali ⁊ ſpirituali gladio:ſed ſingula ſingulis reſtrunt: hic eniꝫ non poſſidet ſed alij auferre conatur:vel ſecus cum poſſeſſor non vult ſtare iuri.
g ¶ Defendant.i.retant.vt di.viij.quo iure.
h ¶ Sponte.i.ſua auctoritate. Joan.
¶ Quod aũt. hec eſt ſecunda pars q̃ſtionis:in qua di

[Bottom left:]

Diuiſio.

Q Uod aũt. ¶ hec queſtio diuidit in tres partes. Jn prima parte dicitur qꝫ nemo debet ponere vexilla in rebus ſuis. ſecunda ibi: qd autem. tertia ibi: ecõtra. Joan. de fa.
¶ Caſus. hic ponitur ſexta queſtio q̃ duos hꝫ articulos. Primus eſt: an prelati eccleſiarũ aucto ritate ꝓpria res eccleſiaꝝ repetere poſſint ſine iudice: Et reſpondetur qꝫ nõ:vt.ī.eo.c.j.Secũdus eſt: vtrum ca

titur ꝙ nullus ſine iudice debet aggredi rem ab altero poſſeſſam quam credit ad ſe pertinere. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic eſt ſecūdus articulus huius queſtiōis in quo hoc ordine procedit. Primo, ꝓbat ꝙ ſi prelat⁹ ſua auctoritate vſurpat rem quā putat ad eccleſiam pertinere cadat a cauſa. poſtea ꝓbat cōtrariū: tādem dat ſolutiones. ī. eo. §. ſi ergo. Et nota ꝙ quidā habent hic ſextā queſtionem: in ꝓcedenti articulo quintā. Sed hug. ⁊ Bn. Archidia. ⁊ gl. ordi. ſic ſignauerūt eas: ⁊ reuera ita debent diſtingui.

a ¶ Quod autē. hic eſt ſecūdus articulus huius queſtionis: dicas ergo i rebus eccleſie non habet locū cōſtitutio. ſi quis in tātam. C. vnde vi. q² delictū prelati ⁊c. vt. ī. eo. ſi epiſcopū. ⁊ prelatus poteſt facere meliorem cōditionē eccleſie nō deteriorē. vt extra de in integ. reſti. requiſiuit. ſicut nec inuaſio tutoris vel violentia ꝓiudicat pupillo. vt C. vñ vi. meminerit.

ōditio. qs in tam. nō ter locū rebus leſie.

autem[a] quiſquis ſua auctoritate qđ ſibi deberi putat vſurpat nec per iudicem repoſcit cadit a cauſa ex auctoritate mileuitani ɔcilij habetur: in quo ita ſtatutū legit.

¶ Cauſe ſue detrimentū patiatur epiſcopus qui eccleſias ſuas ab alio detētas ꝓpria auctoritate q̄rit adire.

PLacuit vt quicūq; epiſcopi eccleſias vel plebes quas ad ſuā cathedrā exiſtimāt pertinere: non ita repetierīt vt cauſas ſuas epiſcopis iudicātibus agāt: ſed alio retinēte irruerint: ſiue[b] volētibus ſiue nolētib⁹ plebibus cauſe[c] ſue detrimētū[d] patiātur: ⁊ quicūq; hoc iam fecerint ſi nōdum inter epiſcopos eſt finita cōtentio ſed adhuc inde contēdunt: ille inde diſcedat quē cōſtat pre termiſſis iudicib⁹ eccleſiaſticis irruiſſe: nec ſibi quiſq; blādiatur ſi a primate vt retineant litteras[e] īpetrauerit: ſed ſiue habeat lrās ſiue nō habeat cōueniat eū qui tenet ⁊ ei⁹ litteras accipiat: vt eū[f] appareat pacifice[g] tenuiſſe eccleſiā ad ſe pertinētē: ſi autē ille aliquā queſtionē retulerit[h]: per epōs iudices cauſa finiat: ſiue quos eis ꝓmas dederit ſiue p eos quos ipſi vicini cum cōſultu ꝓmatis delegerint. ¶ Econtra greg. Jo. defenſori eunti in hiſpaniam ſcribit dicens.

¶ Delictū perſone in dāni eccleſie cōuerti nō debʒ.

SI epiſcopū (quod abſit) talē culpam cōmiſiſſe ɔſtiterit: vt cōſtet eū nō irrōnabilr eē depoſitū eadē ei⁹ depoſitio[i] ɔfirmet: ⁊ cm

pet hmōi rem ɔſenſu canonicoꝝ ꝙ ꝓiudicet eccl̄ie. ar. C. de ſa. ſan. ec. iubemus. xxv. q. ij. ita. ſed hoc nō concedo. arg. xij. q. ij. ſine exceptiōe. ⁊ ar. xviij. queſtio. ij. ſi quis abbas.

e ¶ Lrās. ɔfirmationis que nō valēt in re violenter poſſeſſa. C. vñ vi. auc̄tē. ſicut nec ꝓuilegiū ſuper re litigioſa: vt ex̄ de teſti. cām. ſic extra de cōfir. vti. examinata.

f ¶ Ut eū appareat. nō aūt auferat ei per vim: vel dic vt eū appeat detētorē ꝓmū.

g ¶ Pacifice. id eſt iure ⁊c̄.

h ¶ Retulerit. forte excipiēdo ꝙ nō inuaſit: ⁊ ita referat q̄ſtionē de eiectōe ante reſtōnem: vel repetēdo volens repetere qđ inuaſit: ⁊ ita referat q̄onem ex ſentētia vel ex limite vl̄ ex aliquo iure: ⁊ hec intellige dū toleraſ. extra de reb⁹ ec. nō alie. ſi quis preſbyteroꝝ. xij. q. j. ꝓcipimus. ar. C. de ſacro ſan. ec. iubemus. Jo. Sed ſi in modū exceptionis aliqđ ꝓponitur quare idē iudex nō cognoſcit de exceptiōe: vel ſi in modū recōuentiōis ꝓponatur: ideo nō intelligas de exceptiōe vel recōuentione. ſed hoc vult dicere ꝙ facta reſtōne poteſt agi de ꝓprietate corā iudicibus electis cū ſuſpectum habēt primatē. arg. xj. q. j. peruenit. Eſt aūt argu. ex eo ꝙ dī litteras impetrauit: ꝙ primas pōt concedere priuilegiū. extra de hys que ſi. a prela. q̄zto. ſilr archieps: vt. ix. q. iij. per ſingulas. ſed nō in dioceſi ſuffraganei. extra de exceſ. pla. ſicut vnire. niſi hoc fieret de cōſenſu oium epoꝝ: vt. ix. q. iij. archieps. Jtem per tale priuilegiū non cōfirmatur niſi qđ al̄s eſt legitimū: nam ſolus papa id qđ nullū eſt facit ratum auc̄te ſua: ſi ex certa ſcia hoc faciat. arg. ī. eo. ſi epm lʒ al̄s cōfirmari nō dicaſ: niſi qđ ante firmū erat. extra de ſi. inſtr. c. iter dilectos

Priuilegium poteſt concedi a primate.

¶ Econtra. hec eſt tertia pars. q. in qua ꝓbat per ſex aucto. ꝙ delictum perſone in dānum eccleſie redundare non debet: imo perſona tantum puniatur. Jo. de fa.

¶ Caſus. Probatum eſt. ſ. ꝙ prelatus inuaſor patitur ſue cauſe detrimētum: nunc probat contrarium.

SI epm. ¶ Caſus. Quidā epſ hiſpanie noie ſtephanus fuit depoſitus a iudicib⁹ non ſuis: ꝓcipit ergo papa ioāni defenſori eūti in hiſpaniā vt pp ſcādalū eius depoſitionē ɔfirmet ſi inuenerit eū cōmiſiſſe culpam dignā depoſitiōe: ⁊ comitiolū qui illius eccleſiam ſpoliauit vel ei⁹ heredē cōpellat ad res eccl̄ie reſtituēdas: q² delictū perſone in dānū eccleſie nō eſt cōuertendum.

i ¶ Depoſitio. licet mala fuerit: ⁊ hoc propter ſcādalum. ſic. ij. queſtio. vi. hoc quippe.

PLacuit. ¶ Caſus. Quidā epiſcopi cum putarent quaſdam eccleſias vel plebes ad ſuā cathedrā pertinere: ſine iudicis auctoritate inuaſerūt eas: ⁊ ſuper eccleſijs vel plebibus inuaſis cōfirmationem impetrauerūt: queſitū eſt in mileuitano concilio quid ſit ſup hoc faciendū: ⁊ quam penā pati debeat inuaſor: Reſpondetur ꝙ inuaſor pati debet detrimentū cauſe ſue ſiue volētibus ſiue nolētibus plebibus hoc fecerit: ⁊ res inuaſas debet reſtituere ſpoliato: ⁊ lrās confirmatiōis ei tribuere: Facta vero reſtitutiōe ſi de proprietate queſtio vertiſ per iudices delegatos decidatur. Detrimētum patiatur. i. deponatur: ⁊ ita non poterit poſtea agere. vel cauſe ſue ⁊c̄. i. in cauſa ſua. i. re ꝓpria vel pecunia propria ſi habet: q² puniri debet litis eſtimatiōe. vel cauſe ſue detrimentū ⁊c̄. q̄ztum ad poſſeſſionem: quia decetero non auditur niſi de proprietate. habeat inuaſor. cōueniat ille cuius fuit: eum. i. inuaſorem. tenuiſſe aliquando.

b ¶ Siue volētibus. Argu. ꝙ illicitus cōſenſus nō habetur pro cōſenſu. xcij. di. ſi quis epiſcopus. extra de electio. oſius. xviij. qō. ij. ſi quis abbas. C. de ſalgamo hoſpitibus nō prebendo. l. j. lib. xij. ⁊. C. de rap. virg. l. vna. argumen. contra. xxviij. diſtinctō. diaconi.

c ¶ Cauſe. q̄ztum ad poſſeſſoriū iudicium etiā q² puniri debet in litis eſtimatiōe ſi habet ꝓpria ad ſimilitudinem eius qđ de curatore dicitur. C. de admini. tuto. nō eſt ignotum ⁊. C. vnde vi. meminerit. vt ſicut factum tutoris nō redundat in pupilli dānum: ita nec hoc delictum perſone redundabit in damnum eccleſie.

d ¶ Detrimentū patiantur. q² deponiſ: ⁊ ſic nō aget. xij. q. ij. monemus. Alr exponit. ſ. ī. ea. q. §. vlt. ⁊ puniſ publicatione bonoꝝ. ar. C. vnde vi. meminerint. ⁊ in expēſis. C. de admi. tu. nō eſt ignotū. ſed ɔ. ij. q. vij. lator. ſed ꝙ ibi non puniſ raptor ex miſericordia factum eſt: ſed adhuc eſt ɔ. xviij. q. ij. eleutheri⁹. ibi eni ꝓſbyter cuiuſdā epi ſpoliauit monachos ꝓ iure epi conſeruando: ſed tñ non dī ibi ꝙ mādauerit hoc epſ. Sed vī ꝙ ſi epſ occupet hmōi rem ...

nes res ſue eccleſie que ablate fuerũt reſtituãtur:qꝛ delictum[a] pſone[b] in dãnum[c] eccleſie nõ eſt cõuertendum:ſi autẽ (vt dicit̃) qꝛ comitiolus defunctus eſt ab herede ei⁹: q̃ iniuſte ab illo ablata ſunt ſine excuſatione reddãtur[d].

Idem petro ſubdiacono.

¶ In pſona delinquẽtiũ nõ i facultates ei⁹ vltio pcedat.

Cognouimus ꝙ ſi qs ex familia culpã fecerit eccleſie nõ[e] in ipſo:ſed in eius ſubſtantia vindicet̃:de qua re pcipimus: vt quiſqs culpã fecerit in ipſo qdeꝫ (vt dignũ eſt) vindicet̃ a cõmunione[f] aũt eius omnino abſtineatur.

Idem.

¶ Res eorum qui ex clero labũtur:ſimul cum ipſis monaſterio tradant̃.

De lapſis ſacerdotib⁹ vel quolibet ex clero obſeruare te volumus:vt in reb⁹ eorũ nulla cõtaminatiõe miſceãris:ſed pauperrima regularia monaſteria reqre:q̃ ſm deum viuere ſciũt:⁊ in eiſdẽ monaſterijs ad pniam lapſos trade:⁊ res lapſoꝝ in eo loco pficiãt in quo agere pniam tradũtur:quaten⁹ ipſi ex rebus eorũ ſubſidiũ[g] habeãt:qui de correctiõe eorum ſollicitudinẽ gerũt. Si vero parẽtes habent res eorum legitimis parẽtib⁹ dentur:ita aũt vt eorũ ſtipendia qui in penitentiã dati fuerint eos ſufficiẽter debeãt pcurare. ¶ Si qui vero ex familia eccleſiaſtica ſacerdotes vel leuite vel monachi vl' clerici vel qlibet alij lapſi fuerint:dari eos in penitentiã volumus ſed res eoꝝ[h] eccleſiaſtico iuri nõ ſubtrahi: ad vſum tamẽ ſuum accipiant. Unde ad penitẽtiã ſubſiſtãt:ne ſi nudent̃ locis in qbus dati fuerit ſint onoroſi.

Item leo.iiij.karolo regi.

¶ Inutilis ſacerdos eccleſiã ſu ĩ dignitate non puat.

Si fortaſſis (quod nõ credimus) apud vos inutiles iudicamur:eccleſia tamẽ cui (permittẽte domino) preſumus non inutilis[i] ſed caput principiũq; oium merito ſimul ab oib⁹ vocat̃.

Item in magũtinenſi cõci.

a ¶ Delictum.ſ.xviij.queſtio.ij.eleutherius.contra. b ¶ Perſone.ſ.xxv.qõ.ij.ita nos.contra.ſed ibi potius puniti ſunt delinquentes q̃ eccleſia:vel bene punitur eccleſia non in honore ſed in facultatibus ob delictũ perſonarum.ſ.ea.queſtio.iij.placuit. c ¶ In dãnum eccl'ie.xxv.q.ij.ita nos.cõtra.ſed ibi potius puniũtur delinquẽtes q̃ eccleſia. Iteꝫ cõtra.ſ.e.q.iij.placuit. ſed delictũ quod cõſiſtit in omittẽdo bene preiudicat eccleſie:ſed qd in faciendo nequaq̃:alienare tamẽ dicitur qui vſucape permittit.ff.de ver.ſig.alienationis. Itẽ ꝯtra.ſ.liiij.di.ſi ſeruus.ibi dicit̃ ꝙ pro vno ſeruo eps duos deꝫ recompẽſare domino: ſed intelligendũ eſt illum debere reſtituere duos nõ de rebus eccl'ie ſed de reb⁹ proprijs ſi quas habeat. d ¶ Reddãtur.licet ad eũ non peruenerit tenet̃ ex maleficio defuncti ſm canones.extra de pig.c.iij.xij.q.ij.eps qui filios.arg.xcvj.di.bene quidem.extra de rapt.in lr̃is ✠.ſicut heres defuncti tenetur cõditione furtiua.ff.de cõdi.furti.ſi pro fure.§.cõditio.ff.vi bo.rap.l.ij.§.vlti.qꝛ illa nõ oritur ex maleficio etiaꝫ ſi lis cũ defuncto conteſtata non ſit: imo preſumit̃ perueniſſe ad eũ ex quo in vniuerſum ſuccedit.arg.extra de vſur.tua.ſed hoc ideo:qꝛ ibi defunct⁹ fuit obligatus ex quaſi ꝯctu pter indebitum ſolutuꝫ:⁊ bene cõuenitur heres lꝫ ad eũ nihil peruenerit. Sed obijcitur ſi pro vſuris repetẽdis agitur actiõe ex quaſi ꝯctu quid ad eccleſiã ſi agitur ex ꝯctibus rõne pacti:ergo heres nõ eſt cõueniẽdus: R̃ideo lꝫ ex ꝯctu agatur:tamẽ verſatur ibi delictũ vnde heres poteſt cõueniri:vt.ff. de acti.⁊ ob.l.ex ꝯctu.ſm legem autem nõ tenetur ex delicto defuncti niſi lite ꝯteſtata.C.ne ex delic.defunc.l.j.

Cognouimus. ¶ Caſus. Quidã clerici delinquebant:epi tñ nõ ipſos puniebãt ſed eoꝝ eccleſias ſuis bonis ſpoliabãt:quare precepit Greg. vt clerici delinquẽtes pſonalr puniant̃ ſed a reb⁹ eccleſie abſtineant. e ¶ Nõ in ipſo.i.nõ ppria ſed eccl'ie:põt enim in ppria puniri.xxj.q.vlt.ſi qs cuiuſlibet.ſed illã penã pl⁹ timeat. f ¶ A cõione.f.rerũ eius.i.nõ cõicemus facultates ei⁹ nobis:ſed locus in quo acturus eſt pniaꝫ deputet̃:vt.ſ.eo.de lapſis. Uel cõione reꝝ eccleſie ſibi cõmiſſe:nõ enim pter hoc res ſunt eccleſie auferẽde:lꝫ hoc quotidie fiat ab epis:⁊ forte nõ minus iniuſte:cum pena pecuniaria magis timeat̃ q̃ corporis:⁊ ideo iuſte vix poſſe fieri.arg.xiij.q.iiij.ea vindicta.extra vt lit.nõ conteſt.qm̃.in fi. Et intelligũt qdaꝫ hoc tm̃ eſſe de libertis eccleſie,pmotis:q omnia que acqrũt ipſi eccleſie a quirũt:vt extra de ſer.nõ or.c.iij.vnde ne pp eorũ delictuꝫ dãnificetur eccleſia ſtatuit̃ hic vt puniãtur in pſona ⁊ nõ in rebus. Res eni eccleſie non pñt cõfiſcari:vt.ſ. ea.q.j. in canonibus.⁊.§. nouarum.

De lapſis. ¶ Caſus. hoc.c. diuidit̃ in duas partes. In pma parte loquit̃ de clericis ſecularibus quos pcipit Greg. in paupibus monaſterijs ſi deliquerint detrudi ad pniam agendã:⁊ vt res eoꝝ eiſdẽ monaſterijs tradantur vt monachi ſubſidiuꝫ habeãt de rebus eorũ:cum onus accipiãt perſonaꝝ:ſi vero parentes habent res eoꝝ parẽtib⁹ tm̃ dãtur:ita tñ vt puideant in neceſſarijs clicis retruſis ad penitentiã. In ſcda pte logtur de clericis regularib⁹:qui cũ delinquũt in alijs locis religioſis debẽt ad penitẽtiaꝫ redigi. Sed res eorũ priorib⁹ eccleſijs non ſubtrahãtur: ita tamẽ vt priores eccleſie in neceſſarijs eis ſubueniãt: ne locis in quibus poſiti fuerint ſint oneroſi. ſecunda pars incipit ibi:ſi qui vero. h.tamẽ dicit ꝙ ſecũda pars intelligitur de illis clericis qui fuerũt ſerui eccleſie alicuius quorum res debẽt dimitti illi eccleſie cui⁹ prius fuerant ſerui. Sequẽtia duo.c.patent:que inducuntur cum vtilitas vel malicia prelati non nocet eccleſie. g ¶ Subſidiũ. Ar.ad quẽ ſpectat onus ⁊c.xij.qõ.ij.charitatem.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.ſ.l.di.ſi quis epus.ſ.xij.q.v.c.vlt.ff.de reg.iur.ſm naturam.nã natura eſt cõmoda eum ſeq ⁊c. C.de fur.⁊ ſer.corrup.l.fi.§.ſed cum. h ¶ Sed res eoꝝ. Uidetur hic ꝙ ſi clericus remoueatur ab eccleſia ſua ꝙ omnia ſua ei reddãtur:vt extra de cleri.coniuga.qd a te.⁊ extra de renun.c.ij.⁊.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.ſed hoc non cõcedo.xij.q.ij.non liceat.ſed dico ꝙ tm̃ vſufructus illorum debet habere tempore vite ſue:⁊ ſic intellige quod hic dicitur.

Si fortaſſis quod. i ¶ Non inutilis.pter hoc ꝙ prelatus inutilis factus eſt:quaſi diceret.inutilitas prelati non debet redundare ⁊c.

Heres an teneat̃ ex maleficio defuncti.

✠ ¶ Concor.tex.i.l.veteriſ.C.de ꝯtrn.⁊ cõmit.ſti.⁊ i.l.vni.C.vt ac.ab here.⁊ ꝯ her.incip.

Eccleſie | non cõ | ſcantu

Diuiſi

Epiſcopo non. a ℭ Subijciat.cum coepis.vel ſecundū hug.ſolus hoc faciat.ℑ.xviij.q.ij.ſi quis abbas.arg.epiſcopum poſſe deponere abbatem:⁊ hoc veruȝ eſt ab honore nō ab ordine:ſicut de monacho dicitur.ṡ.lxxxj.diſtin.valet.⁊.ṡ.j.queſtio.v.c.j.

illo nullus poteſt eccleſias vel decimas cōferre.ſcda ibi: qm̄ in qbuſdam.tertia ibi:pie mētis.quarta ibi:vt ergo.qnta ibi:ſi quis vult.ſexta ibi:cōſtituit.Joā.de fa.

ℭ Caſus. hic ponit̃ ſeptima.q.vbi queritur an laici eccleſias monachis dare poſſint de cōſenſu epi ⁊ clericoꝝ.

ℭ Poſſeſſiones monaſterij pro peccato abbatis epiſcopo tollere nō licet.

Epiſcopo ñ liceat poſſeſſioneȝ monaſterij tollere quis abbas peccauerit:ſed ſubijciat[a] eum poteſtati abbatis alterius monaſterij.

Item Gelaſius.

ℭ Que ſacerdotes dederunt ſubſequentes pōtifices nullaten⁹ auferre p̄ſumant.

Illud ſtatuendū cenſuimus:vt quaſcūq; munificētias clericis aut ſibi ſeruiētibus de re ecclīe i vſuȝ[b] aut de ꝓprijs in ꝓprietatem precedētes dederint ſacerdotes ſubſequentes pontifices nullatenus auferre[c] preſumāt.Si qd tñ culpe extiterit ꝓ qualitate[d] pſonaruȝ vel regula precedētium canonū in pſona habeat̃ : non tñ in facultate diſtrictū. ℭ Si ergo delictū pſone in dānum eccleſie non pōt cōuerti:q2 ꝓcurator cōditionē eccleſie poteſt facere meliorē[e] nō deteriorē:ſi peccato abbatis poſſeſſiones monaſterij auferri nō licet:qūo delictum epiſcopi vertet̃ in dānum eccleſie vt inde detrimētuȝ cauſe ſue patiat̃?Sed detrimētuȝ cauſe pati nō ſic eſt accipiendum:vt eccleſia ſuo iure priuetur:ſed potius quia clericis corā ſuo iudice ſtātibus epiſcopus tacebit:⁊ pro iniuria illata mulctabit̃ : ſi propria habuerit. ℭ Q̄ō.vij.

Quod auteȝ eccl̄ias[f] de manu laicorū[g] nec abbati nec alicui accipere liceat oium canonū teſtatur auctoritas.Generalr̃ enim tam eccleſie q̄ȝ res eccleſiaꝝ in ptāte epi cōſiſtunt. Laici aūt nec ſua nec epoꝝ auctoritate decimas vel eccleſias poſſidere poſſunt:vnde epi ſiue bñficio ſiue precio eccleſias vel decimas laicis dederint:domū oratiōis domuȝ negociationis ⁊ ſpeluncā latronū faciūt:vnde poſt euerſionem cathedre a cetu fideliuȝ ſegregati eterno verbere a domino flagellabūtur.

Unde Grego.vij.ait.

ℭ Eccīe a laicis nō poſſideant̃

Decimas (

Illud. ℭ Caſus. Quidā epi conceſſerūt quibuſdaȝ clericis res quaſdā eccleſie ſue in vſum vel de rebus ꝓprijs in ꝓprietate ⁊ noīe eccleſiarū: in quib⁹ ipſi clerici miniſtrabāt:ſubſequētes vero pontifices cū videbāt eos delinquere eccleſijs eoꝝ auferebāt res quas derāt predeceſſores.ſtatuit ergo Gelaſi⁹ vt perſone delinquētes puniātur:ſed eccleſie ſuis bonis nō ſpolientur:⁊ niſi ſic poneretur non faceret caſus ad propoſitum. Gra.

b ℭ In vſū. Quandoq; tamē res eccleſie dātur in ꝓprietateȝ.xij.q.ij.bone. ſed cuȝ dantur intuitu officij non:vt hic.

c ℭ Auferre.ℑ.ea.q.vlt. inuētum. cōtra ṡ.di.lxxiiij.geſta.Argu.ṡ.ea.q.j. poſſeſſiones.contra. Sȝ dic nullatenus.i.vſque ad tempus preſtitū.

d ℭ Pro qualitate. Uide meliorē conditionem clericoꝝ percipientiuȝ aliqd in eccleſia ꝓpter obſequiū aliquod vel extrinſecā ꝓbitatem q̄ȝ canonicorum:q2 ob delictū non amittunt illud ſed habent vſq; ad obitū ſuū.arg.hic.⁊.xij.qō.ij.ſepe.Uel dic auferre preſumāt:non dico ei ſed eccleſie:⁊ ſic facit ad ꝓpoſitum.G.ꝙ delictū perſone non redundat ⁊c̄.

ℭ Si ergo ℭ Caſus. Cōcludit Gra.ex ſupradictis ꝙ ꝓpter delictū prelati eccleſia pati dānum nō debet:q2 ꝓcurator eſt ⁊ non dn̄s:vnde nō poteſt conditionē eccleſie facere deteriorē:⁊ ſoluit ſuperiorē contrarietatem.ſ.ꝙ inuaſor detrimentū cauſe ſue ſic patitur : vt clericis ſtantibus corā iudice pro re eccleſiaſtica repetēda epus ꝓpter inuaſionē ſileat:⁊ in ꝓprijs ſi q̄ habeat puniatur.

e ℭ Meliorē.extra de in integ.reſti.requiſiuit.⁊ hoc verum eſt in acqſitis:ſecus in acquirendis.C.de acq.poſ.ex liberis.ſed ſi propria hȝ prelatus agatur ꝯ eum.C.arbi.tu.quicquid.⁊.xij.q.ij.moneemus. Queſtio.vij.

Quod autem. ℭ hec.q.diuidit̃ in ſex partes. In quarū prima dr̄ ⁊ probatur ꝙ omnes decime ⁊ eccleſie debēt eſſe in ptāte epiſcopi loci:⁊ debet illas canonice diuidere ⁊ dare eccleſias ⁊ beneficia canonice:⁊ ſine

Et hanc queſtioneȝ extēdit Gra.ad decimas ⁊ primitias:et etiā ad alias res eccleſiaſticas.Et p̄mo in hoc.§.oſtendit ꝙ laici nec eccl̄ias: nec decimas pñt poſſidere: nec ptātem habent diſponēdi res eccleſiaſticas.vñ nec monachis nec alijs eas dare poſſunt.ſi tamē interueniat conſenſus epi valet donatio:vt.ℑ.e.§.ſicut ergo.⁊.c.ſeq.ſed ſua auctoritate nō poſſunt:vt.ℑ.e.nullus. ius autē patronat⁹ (vt dicunt quidaȝ) etiā ſine auc̃te epiſcopi ꝯferre poſſunt loco religioſo:vt dicebat̃ in extrauagā.de iurepa.q̄ȝuis.⁊.c.cōſultatiōib⁹. poſtea oſtēdit quid iuris ſit in eccleſijs ab eis fundatis vtruȝ ſibi poſſunt vendicare.

f ℭ Eccleſias.hec eſt ſeptima.q.ſcȝ an abbas poſſit retinere eccleſiā quaȝ accepit de manu laici interueniente poſtmodum conſenſu epi: Et dic ꝙ ſic:vt.ℑ.e.nullus.⁊.c.decimas.Et extēdit eaȝ magr̃ etiam ad d̄cimas ⁊ oēs res eccleſiaſticas:⁊ i hūc modū eam tractat.Primo oſtēdit ꝙ laici eccleſias vl̃ decimas nec etiam epoꝝ auctoritate habere vel poſſidere poſſunt:ergo nec alicui eas cōferre poſſunt:ſi tñ poſt conſenſus epi interueniat tenet donatio.ℑ.e.§.ſicut ergo.⁊ ca.decimas.ius autē patronatus etiā ſine auctoritate ipſius cōferre poſſunt loco religioſo.extra de iurepa.illud.⁊.c.cōſultatiōibus.Oſtendit poſtea.G.qd iuris in eccleſijs ab eis fundatis laici ſibi valeant vēdicare:dic ergo ꝙ qui eccleſiam cōſequitur a laico ipſo iure ſuſpēſus eſt. arg.ℑ.eo.decimas.⁊.c.cōſtitutiōes.⁊.c.ſi quis deinceps. niſi auctoritate pape hēat laic⁹ inueſtituras ſicut rex apulie tūc pōt dare cui vult pter auc̃tem epi.ℑ.eo.nemini.

Laici eccleſias aut decimas habere non poſſunt.

g ℭ Laicorum.ṡ.lxiij.diſt.hadrianus.ij.contra.ſed illud.c.abrogatum eſt:vt diſt.eo.§.verum. Jo.

Decimas. ℭ Caſus. hoc.c.diuidit̃ in duas partes. In prima parte dicit̃ ꝙ laici decimas poſſidere nō poſſunt:⁊ ſi receptas a quibuſcūq; perſonis eccleſie cui competūt non reddiderint penā eterne dānationis incurrent:⁊ ꝙ clerici tm̄ decimas ⁊ primitias hře debeant ꝓbatur auctoritate prophete dicētis:inferte ⁊c̄. In ſe-

Diuiſio.

ſecunda parte dicitur ꝙ decime debent eſſe in poteſtate epi/ſcopi: ita vt omnibus clericis fideliter diſtribuat: nec quicquam alicui perſone exhibeat: ne alij propter hoc ſcrupuloſo corde moueantur vel poſſint pati detrimentuz. In horreum.i.eccleſiam. ſecunda pars. incipit ibi: Has vero ſtincte. Vel dic ꝙ loquitur de decimis ⁊ oblationibus: que equaliter ſunt diuidende: pares ergo erunt redditus omnium qui ſunt in eadem eccleſia quo ad prebendam: vt extra de conſti. cum omnes.⁊.c. cum. M.⁊ extra de prebē. relatum. ſed ſm apoſtolum vnus non debet eſurire ⁊ alius ebrius eſſe: ⁊ quorundam remiſſio alijs non debet eſſe tribulatio vt.xxv.q.j.§. his ita. in fi. ſicut iniquum eſt inter ſocios ꝙ vnus conſequatur plus quam alter: vt.ff. pro ſo.§. verum.⁊.§. ſi cum tres. Vel dic ꝙ non negatur hic quin ſecundum merita perſonaruz poſſet diuidere res: ſed ſm carnalem affectum non debet eas diuidere. Jo.

Laici an poſſint ſine peccato decimas percipere.

quasᵃ in vſum pietatis conceſſas eſſe canonica auctoritas demonſtrat: a laicis poſſideri apoſtolica auctoritate prohibemus: ſiue enim ab epiſcopis vel regibus vel quibuſlibet perſonis eas acceperint (niſi eccleſie reddiderint) ſciant ſe ſacrilegij crimen committere ⁊ eterne dānationis periculuz incurrere. Oportet autem congruentius nos decimas ⁊ primitias quas iure ſacerdotum eſſe ſancimus ab omni populo accipere quas fideles domino precipiente offerunt: iuxta illud vaticinium malachie prophete: Inferte omnem decimationem in horreum ᵇmeuz: vt ſit cibus in domo mea. ¶ Has vero decimas ſub manu epiſcopiᶜ fore cenſemus: vt ille qui ceteris preeſt omnibus iuſte diſtribuat: nec quicquam perſonis honorabiliusᵈ exhibeat: vnde alij ſcrupuloſo corde moueantur ſed ſint omnia communia: quia inhoneſtum videtur vt alij ſacerdotes habeant alij vero detrimentum patiantur: ſed ſicut vna eſt fides catholica: ita neceſſe eſt vt ille qui prouiſor eſt loci cuiuſuis multeᵉ ſint eccleſie omnibusᶠ ſuis fideliter diſtribuat.

Malach. iij.a.

Unde vrbanus.ij.

¶ De eodem. Palea.

Congregato apud claremontenſi. vrbem multorum coepiſcoporum ſynodali conuentu propoſita nobis eſt a quibuſdam eorum queſtio de eccleſijs vel de eccleſiaſticis poſſeſſionibus a clericis vel monachis vſque in preſentiam inconſultis epiſcopis acquiſitis: nos autem vſi ſaniori conſilio coepiſcoporum condeſcendentes pro tempore prouidenteſque eccleſiaſtice paci: vel quia aliter abſque ineuitabilis ſcandali periculo huiuſmodi queſtio non potuerit procedere: apoſtolica auctoritate decreuimus vt ea que a clericis vel monachis a quibuſcunque perſonis prius potuerint vel vſque hodie fuerint acquiſita: rata perenniter ⁊ inconcuſſa permaneant: hoc tamen tenore ne in poſteruz inconſultis epiſcopis talia preſumant.

Item Grego. Palea.

PEruenit ad nos fama ſiniſtra ꝙ quidaz epiſcoporum non ſacerdotibus proprie dioceſis decimas atque chriſtianorum oblationes conferunt ſed potius laicalibus perſonis militum videlz ſiue ſeruitorum vel (quod grauius eſt) etiam conſanguineis: vnde ſi quis amodo epiſcopus inuentus fuerit huius precepti diuini tranſgreſſor inter maximos hereticos ⁊ antichriſtos non minimus habeatur: ⁊ ſicut nicena ſynodus de ſimoniacis cenſuit: ⁊ qui recipiunt ab eo laici: ⁊ qui dat epiſcopus ſiue precio ſiue beneficio eterni incendij ignibus deputentur.

Item Ambro. in ſermone quadrageſime.

¶ Fideliter decimas dat qui omnium ſuorum decimas ſoluit.

QUicunque recognouerit in ſe ꝙ fideliter non dederit decimas ſuas modo emendet quod minusᵍ fecit. Quid eſt fideliter dare? niſi vt nec peius nec minus aliquid offerat de grano aut de vino aut de fructibus arborum aut de pe/

a ¶ Quas. Videtur ergo ex hoc.c.⁊ extra de deci. cum quis.⁊.c. prohibemus.⁊ extra de preſcrip. cauſam. ꝙ laici peccent ſi decimas poſſideant. H. dicit ꝙ epiſcopus bene poteſt conferre laico decimas ſicut etiam poſſet pignori ſupponere vel vendere: vt extra de pig.c.j. ſed ius ſpirituale non poteſt conferre: alij vero dicunt ꝙ quocunque modo accipiunt peccant per predicta.c.⁊ extra de deci. ad hec. quia etiam fructibus vti prohibentur: vt.x.q.j. hanc conſuetudinem. Ego credo ꝙ temporalia non poteſt habere laicus iure feudi vt ad heredes deſcendant: vt extra de deci. ad hec. quia ius ſpirituale quod reſidet apud eccleſiaz ſine temporali conſiſtere non poteſt: ſicut corpus ſine anima: vt.j.q.iij. ſi quis. Item quia inutile eſſet illud ius eccleſie: vt dicit lex de vſufruc. vt inſti. de vſufr.§.ij. nec ob. extra de hijs que fi. a prela. cum apoſtolica. quia ibi potius factum quam ius tangitur. extra de appel. ad preſentiam.
b ¶ In horreum. Argu. ꝙ non ſolum dare ſed etiam ad domum deferre decimam debent. arg.ꝯ. ea.q.j. reuertimini.
c ¶ Sub manu epiſcopi. ꝯ.e.q. nemini: ꝯ. ſed ibi de iure patronatus agitur quod laicus poteſt dare ⁊ ab eo recipi.ꝯ. diſt. xxxij. preter.ꝯ.x.q.j. decretum eſt.
d ¶ honorabilius.ꝯ. ea.q.j. ad hoc contra.ꝯ. lxxiij. di. ꝯſuluit.ꝯ. j.q.ij.c. vlt.ꝯ.xij.q.ij. vulterane. in illis omnibus dicitur ꝙ ſecundum merita perſonarum poteſt res eccleſiaſticas diuidere. Sol. hoc.c. loquitur de illis clericis quorum prebende non ſunt di/

e ¶ Multe. quo ad membra: quia ipſa eccleſia eſt vna: vt.vij.q.j. nouatianus.xxiiij. queſtio.j. loquitur.
f ¶ Omnibus. Arg. pro capellis vt concedentur eis decime: vt.lxx. di. ſin. ſanctorum.ꝯ. ea. q.j.c. decimas.ꝯ.xij. q.j. videntes.
PEruenit ad nos. ¶ Cāus. Quidam epi decimas et oblationes non dabant ſacerdotibus ſed potius militibus vel ſeruitoribus vel conſanguineis: quod cum ſignificatum fuiſſet Greg. ſtatuit: vt epiſcopus qui talia fecerit inter maximos hereticos ⁊ antichriſtos computaretur: ⁊ epiſcopus dator: ⁊ laicus receptor deputentur penis eternis.
QUicunque. ¶ Cāus. Statuitur in hoc ca. ꝙ ſi quis cognouerit ſe decimas non fideliter perſoluiſſe: modo ſoluat ad plenum. ſ. de omnibus fructibus ⁊ fetibus: ⁊ de negocio: ⁊ etiam de venatione ſua.
g ¶ Quod minus fecit. Sz pone ꝙ aliquis diu non ſoluit decias: nec modo poſſit ſoluere niſi venderet omnia que habet: nunquid tenetur ea vendere? Sic: ſed eccleſia debet ei dimittere vnde viuat cum hoc idez eſſet ei datura: res enim eccleſie omnibus ſunt communicande. arg.ꝯ. ea.q.j. quoniam quicquid. nec

Redd… e orū… ſint… dem… ſia vel… eſſe pa…

enim ita auare ſunt omnia extorquenda: q2 habenda eſt eius ratio ne egeat. arg. ff. de re iudi. inter. §. vlti. Item p3 hic q ſicut laicus nō poteſt preſcribere in decimis ſic nec in quātitate decimarum. l3 ſit argu. contra. extra de deci. in aliquibus. vbi dicitur q decime quedam ex lon ga conſuetudine debentur: ſed illud poteſt intelligi ſm decre. extra eo. ad apoſtolice. Uel loquitur de decimis perſonalibus que reddi debēt eccleſie in qua recipit ſacramentū: ſed certe ⁊ ille ſimiliter lege diuina debenť: vt. xvi. q. v. dicat. Et not. q l3 non currat preſcriptio in quātitate decime: tn̄ currit in q̄titate cathedratici: vt extra de cenſi. olim. quod mirum videť cum clericus poſſit preſcribere in decimis ⁊ nō in cathedratico: cum cathedraticū nō poſſit eps a ſe abdicare vt ex. de donati. paſtoralis.

a De negocio. De hoc dixi. ſ. ea. q. j. cap. reuertimini.

b Aut de ipſa. ſ. lxxxvj. di. eſau. cōtra. ⁊ c. qui venatoribus ſ. di. xxxiiij. quorū dam. cōtra. Sol. ibi de arenaria venatiōe que ꝓhibita eſt: hic de ſaltuoſa que quibuſdam eſt cōceſſa: de q̄ decimatio dari precipitur. ar. xxiij. q. j. niſi bella. ⁊ c. noli.

Omnes decime. ¶ Caſus. Statuit cōcilium rothomagen̄. vt omnes decime ſiue de fructibus ſiue de pomis arborum ſacerdotibus dentur: ⁊ ſi quis tertio cōmonitus eas dare noluerit donec ſatiſfaciat anathematiſetur. Que ſequūtur plana ſunt vſq3 ad. c. ⁊ hec diximus.

c Sanctificantur. i. miniſterijs ſanctis. i. ſancte dei eccleſie. ſ. deputatis conferuntur: vt. xij. q. ij. nullus. ſ. ea. queſtione. j. reuertimini.

d Admoneantur. Trina enim admonitio debet precedere vindictam. argu. xij. q. ij. indigne. ſ. v. q. ij. preſenti. ⁊. priori. q. iiij. de preſbyterorum.

Decimas. e Abraam. vt. xxiij. q. v. dicat.

f Jacob. cum iret in meſopotamiam dixit q ſi ei bene ſuccederet decimas deo daret.

g Decimas. Ex hoc. c. ⁊ illo. j. q. j. nullus. ⁊. vij. q. j. ſancitum. dicunt quidam q non licet mihi ius meum ſpūale redimere: ⁊ exponunt finē huius. c. ꝓhibendum eſt. ſ. epis ne fiat ab eis. ſ. vt redimant q2 ſimonia eſt. ar. extra de ſimo. mathæus. ⁊. c. querelā. alij dicūt q ſi iniuſte vexor in iure ſpirituali qd̄ ad me ptinet vexationem meā redimere poſſum: vt ſi timeo iniuſte deponi. ar. extra de ſimo. nobis. ⁊. c. dilectus. j. ⁊. j. q. iij. que

... coribus aut de horto aut de negocio[a] aut de ipſa[b] venatione ſua. Item ex concilio rothomagenſi.

¶ Excōicent q decias ſacerdotib9 dare nolunt. Palea.

Omnes decime terre ſiue de frugibus ſiue de pomis arborū dn̄i ſunt: ⁊ illi ſanctificanť[c]. Boues ⁊ oues ⁊ capre que ſub virga paſtoris trāſeunt: quicquid decimum euenerit ſanctificabitur dn̄o: nō eligať neq3 bonum neq3 malū: nec in alterū cōmutabitur. Si quis mutauerit: ⁊ qd̄ mutat ⁊ qd̄ mutatum fuerit dn̄o ſanctificabiť ⁊ nō redimetur. Sed q2 modo multi inueniunť decimas dare nolentes: ſtatuimus vt ſcḋm dn̄i preceptū admoneanť[d] ſemel ⁊ ſcḋo ⁊ tertio: qui ſi nō emendauerint anathematis vinculo feriantur vſq3 ad ſatiſfactionē ⁊ emendationem cōgruam. Item ex concilio maguntinen̄.

¶ Ueterum exemplo decime ſoluantur.

Decimas deo ⁊ ſacerdotibus dei dandas: abraam[e] factis ⁊ iacob[f] ꝓmiſſis inſinuat: ⁊ omnes ſcī doctores cōmemorāt.

¶ Non aūt decime ſunt redimende a populo ſi aliť dare eas noluerint. Unde in eodem cōcilio legitur.

¶ Decime no ſunt a populo redimende.

Decimas[g] quas populus dare nō vult niſi quolibet munere ab eo redimantur ab epis ꝓhibendu3 eſt ne fiat[h]. Item Augu.

¶ Quia decime deo nō reddunť indictio fiſci acceſſit.

Maiores noſtri ideo copijs omnibus abūdabant[i]: q2 decimas deo dabāt ⁊ ceſari[k] cenſum reddebant: modo autem q2 diſceſſit deuotio dei acceſſit indictio fiſci: noluimus partiri[l] cu3 deo decimas modo autem tollitur totu3: hoc tollit fiſcus qd̄ non accipit chriſtus. Item Origenes.

¶ Colūbas vendit qui eccleſiā idiſciplinatis cōmittit.

Et hec diximus[m] ſm ſimplicem intellectū: iuxta moralem autem talia

ſtuum. ⁊ iudicium iuſtū emere poſſum. arg. xiiij. q. v. nō ſane. C. de adul. ſerui. Jo. Conſueuit dici q ſi ius in poſſeſſione poſſum redimere al's non: vt extra eo. dilectus.

h Ne fiat. ſupple redemptio decimaꝝ ⁊c. ſicut dicit lex q faber nō poteſt dare pecuniam pro ſpecie: vt. C. de fab. l. j. lib. xj. arg. contra xiiij. q. vj. comperimus. vbi preciū recipitur ꝓ re ſpūali.

i Maiores nr̄i. ¶ Abundabant. ſ. ea. queſtio. j. decime.

k Ceſari. ſ. xj. q. j. ſi tributū. ⁊. xxiij. q. viij. conueníor.

l Partiri. i. decimam partē dare. Et ita aliud eſt partiri: ⁊ aliud partem dare. ff. de vſufruc. etia3 partis. ff. de verbo. ſignifica. l. nomen. §. portionis.

Et hec diximus. ¶ Caſus. Hoc c. diuiditur in quattuor partes. In prima parte exponit Origenes litteram illam euangelij. Jntrauit ieſus in templum: ⁊ eiecit omnes vendētes ⁊ emētes de templo: ⁊ oſtēdit q templum dictum eſt illud quod fecit ſalomon de lapidibus inſenſatis: de quo viſibiliter eiecit ieſus vendentes ⁊ ementes: quia fecerunt ipſum domū negociationis ⁊ ſpeluncam latronū. Jn ſecunda parte dicit q dominus hoc fecit in figuram ſpiritualium actuum ne. ſ. populus cum deberet facere feſtiuitates ad honore3 dei ⁊ orationibus vacare intenderet mūdanis negociationibus. Jn tertia parte oſtendit q iuxta tropologiam templum dei diciť eccleſia vel cōgregatio fidelium: vbi vendentes ⁊ ementes ſunt mali ꝓlati qui ſpiritualia ꝓ pecunia donant: ⁊ oſtendit q xp̄s dolet de peccatis eorum ⁊ hoc probat duabus auctoritatibus. ſ. oſee ⁊ euangelij. Jn quarta parte oſtendit q per venditores columbarū intelliguntur prelati qui ordinant indignos ⁊ irreligioſos epiſcopos vel preſbyteros ad prelaturam eccleſiaꝝ qui deo neſciunt reuerentiam exhibere: quod ꝓbat auctoritate hieremie. Secundum ſimplicem. i. litteralem. Pro mūdanis negociationibus. ſecunda pars incipit ibi: hoc ergo facio. tertia ibi: nunc autem arbitror. quarta ibi: ⁊ arbitror conuenire. Diuiſio.

m Et hec diximus. ¶ Caſus. Ponit Origenes auctoritatem illam: Jntrauit ieſus in templum eyciens vendentes ⁊c. dupliciter eam exponens ad littera3 vſq3 ad locum illum: nunc aūt. deinde moraliter vſq3 in finem. Sic ergo ordina litteram: incipe ibi ⁊ primum: ⁊ cū veneris ad illū locū nunc aūt: repetas principium ⁊

dicemus: et primo quidem de
templo de quo per ꝓphetam
dixit deus: Domus mea do
mus orationis vocabit. Er
go ſm corporalem circūciſio
nem carnis et ſm corporalis
legis feſtiuitates: et ſacrificia
et alia corporalia cōſequent:
et templum dei eſtimabit qd
in lapidibus inſenſatis erat
cōſtructum. Primū quidem
a ſalomone[a] deinde repara
tum ab eſdra[b]: poſtea vero
poſt xp̄i aduentum a roma
nis[c] deſtructum: et illa dom⁹
eſt domus orationis: qua de
ſtructa[d] neceſſe eſt vt iudei q̄
ſi iam nō habentes domum
orationis iam nō habeant p
uilegium ſpeculationis[e] dei:
nec poſſunt ſm legē[f] deo ſer
uire. ¶ Hoc ergo facto oīa
xp̄s eiecit[g] in miniſterio ſpiri
tualiū actuum ſuorū: et tunc
qd fecit viſibiliter egit eiyciēs
vendentes et ementes de tē
plo et menſas nūmulariorum
euertens cathedras vēden
tium colūbas diſſipauit ad
correctionem populi vt nō ꝑ
mūdanis feſtiuitates[h] in no
mine dei celebrent: nec em
ptionibus et vēditionib⁹ va
cent in loco nō competēti: in
quo nō debent emere et ven
dere: ſed orationibus tm̄ va
care: atq; cōgregari quaſi in
domo orationis. ¶ Nunc
aūt arbitror templū dei ex la
pidibus viuis cōſtructum eē
eccleſiam xp̄i: ſunt aūt multi
in ea nō ſicut cōdecet ſpiritua
liter viuētes ſed ſm carnem
militantes: q et domū oratio
nis de lapidibus viuis con
ſtructam faciūt eſſe ſpelūcam
latronum actibus ſuis: nō ec
cleſia dei digni ſed ſpelūca la
tronum. Qui enim conſiderat
in multis eccleſijs taliū chri
ſtianorum peccata inueniet: ar
bitrantes queſtū eſſe pieta
tem[i]: et cū deberent de euāge
lio viuere ſm qd viuere de
cet ſeruos dei: hoc nō faciūt
ſed diuitias et multas poſſeſ
ſiones acquirunt: nōne dices
ſpelūcam latronū factam eē
ſub illis eccleſiam: vt recte di
cat chriſtus ad eos ꝓpter diſ
ſipationē eccleſie ſue: Que[k]
vtilitas in ſanguine meo dū[l]
deſcendo in corruptionem?
Item ipſe per oſee[m] tali mo
do: Ve mihi qr factus[n] ſum
ſicut qui colligit ſtipulam in
meſſe: et ſicut qui racemum in
vindemia: cum nō ſint botri
ad manducandū et primoge
nita: ve anime mee: qr perijt
timoratus a terra: et qui cor
rigat in hominibus oīb⁹ nō
eſt: et cum intellexeris ieſum
dicentem talia et lugentē pec
cata noſtra aſpice ſimul et il
lud qd in euangelio ſcribit:
Cum vidiſſet hieruſalem ſte
tit et fleuit ſuper eam: et dixit:
Quia ſi cognouiſſes[o] et tu: et
ſi rationabiliter fleuit ſuper
hieruſalem rationabili⁹ fle
uit ſuper eccleſiam: edificatā
quidem vt eſſet domus ora
tionis factam autem propter
turpia lucra ſpelūcam latro
num. ¶ Et arbitror cōuenī
re verbum dei de vēditorib⁹
colūbarum eis qui tradunt[p]
eccleſias auaris[q] et tyrannis
et indiſciplinatis et irreligio
ſis epiſcopis aut preſbyteris:
ꝓpter que et cathedras tan
tūmodo appellauit euangeli
ſta euerſas eſſe ab ieſu: et vti
nam audirent hec cum dicē
tis admonitione ſcripture:
Qui gloriātur de cathedris
moyſi in quibus ſedent et vē
dunt cathedras columbarum:
et tradunt eas talibus prepo
ſitis ad quos recte dicitur a
domino per hieremiam pro
phetam: Principes popu
li mei non me cognouerunt:
filij enim ſunt inſipientes et
non intelligentes: ſapientes
ſunt vt faciant mala: bene au
tem facere neſciunt. ¶ Cū
ergo eccleſie et oblationes ea
rum nō conſiſtant niſi in po

hec diximus ſm ſim-
plicem intellectum:
Eſa.lvj.c. Iuxta moralem au-
Mat.xxj.b tem alia dicemus.
a ¶ Salomone.J.de
conſe.di.j.c.j.
iiij.Reg. b ¶ Ab eſdra.reuer
xxv.a ſo a captiuitate baby
Eſdre.j.a lonica: qr nabucho-
donoſor deſtruxerat
templum.
c ¶ A romanis.i.a
tito et veſpaſiano.xx-
iij.q.v.§.hinc.lxxvj.
iij.Reg. diſtin.ieiunium.
vj.a d ¶ Deſtructa.Arg.
ꝙ eccleſia deſtructa
non remanet locus
priuilegiatus.argu.
ad hoc extra de verbo.
ſigni.abbate.in fi.ſ̄.
ea.q.j.generaliter.ar
gumē.contra.xix.q.
iij. que ſemel.ff. de
contrahen. empti.l.
edem. Sed dicimus
hoc verum eſſe cum
ſuperioris auctorita
te eccleſia deſtruitur.
Arg.contra.de conſe.
di.j. placuit.
Math. e ¶ Speculationis.
xxj.b i. cognitionis et cul
ture vnius dei: ſicut
olim dictum eſt:
Notus in iudea de⁹
etc̄. nam modo vbi-
q; colitur.
f ¶ Secundum le-
gem.eam ſequendo
ad litteram: quo ad
cerimonialia: vt ex-
tra de cōſti.tranſlato.
g ¶ Eiecit.i. oſten-
dit officia turpia et
immunda eſſe eij-
cienda.
h ¶ Feſtiuitates.
Non ideo reprehen-
duntur qr ad feſtiui
tates veniunt: ſed qr
non diuinis inſti-
tūt officijs ſed tur-
pibus cantilenis. de
conſe.di. iij.c.ij.
i ¶ Pietatem.ſ̄.iij.
q.v. accuſatores.
k ¶ Que vtilitas.
Cum videt ꝙ non
poteſt ꝓficere in eis
dicit: quare fundo
ſanguinem meum.
vnde dicit: In ſan-
guine meo effuſo ꝓ-
pter peccata redi-
menda.
l ¶ Dum deſcendo.
per eos in corruptio

nem.i.ſi iterum cor-
rumpitur eccleſia:
nec enim dabis ſan
ctum tuum.i.chri-
ſtum videre corru-
ptionem: ſcilicet q̄-
tum ad membra: qr
omnes corrumpun Pſal.
tur et inficiunt pec- ix.c
catis: vel in corru-
ptionem.i. putrefa-
ctionem: ſcilicet cor-
poris vt detineretur Mich.
in morte ſicut cete- vij.a
ri. q.d. nulla ſi hec
eſt: quia nulli an-
nunciabor: nullum
lucrabor.
l ¶ Dum deſcendo.
per varios gradus
tormentorum. ſcili-
cet vulnerationem
verberationem cola-
phicationem.
m ¶ Per oſee.in li.
xij.prophetarū quo-
rum primus eſt oſee Luce.
nam hoc in michea.
vij.c. dicitur.
n ¶ Factus.i. pau-
per et inops paucos
acquirens.ſ.ad mo
dum iſtorum qui pau-
ca colligunt.
o ¶ Si cognouiſ-
ſes. ſupple fleres vel
cōuerſa eſſes ad fidē
per predicationem.et
eſt ibi defectus locu
tionis. Et eſt arg. ꝙ
nec teſtes nec inſtrā
vitiant ꝓpter defectū
locutionis.ſ̄.j.q.iij.
ſaluator.et.ff.de here.
inſti.l.j.in fi.
p ¶ Qui tradunt.
non ergo tm̄ ſimo-
niacis. Et eſt argu. ꝙ
vbi cōmunis eſt cā
non refert cuius no
men exprimat. C.de
diuer.reſcri.l.i.arg. Mat
lxi.di.miramur. au xxiij.a
ctoritas enim ꝑmiſ
ſa tm̄ de ſimoniaco
loquit: ſ; h̄ extendit
eā etiam ad alios. Jo.
q ¶ Auaris.ſ̄.diſti.
lxxxv. florentinum. hiere.
¶ Cū rgo. ¶ Caſus iij.c
Cōcludit Gra. ex ſu-
pradictis dicēs ꝙ cū
eccleſie et oblationes
ſint in ptāte epōrum
tm̄ de manu eorum ſiſte
recipiēde. quod pro
bat ꝑ ſeq.c. quorum
primum planum eſt.

Omnes. a ¶ Poteſtate.ſ.diſtin.lxj.obitum.ſ. x.queſtio.j.c.ij.ſ.ea.queſtio.v.c.j.τ.ij.τ.ſ.ix. queſtio.ij.c.ij.ſ.e queſtio.j.qui vere.ſ. x.qo.ij.epiſcopus niſi in aliquo ſpeciali priuilegio ab eius iuriſditione ſunt exempte.extra de priuileg.cum τ plantare.

f ¶ Audientia.hic excōicato non datur audiētia.ſic.ſ. vj.q.j.§.verū.τ.xxiij.q.v.nō vos.ſ.di.xxiij.in nomine.ſ. xxiij.qō.iij.de illicita.Jo.hec glo.per hoc.c.non,pbat.B. g ¶ Interdicimus.Ex hoc videt̄ q̄ tales ipſo iure ſunt ſuſpenſi:ſed cōtra videtur extra de iurepa.preterea.j. vbi dicitur q̄ tales ſunt excōicandi. Ad hoc quidā dicunt q̄ nō ſunt ſuſpenſi ſʒ ſunt ſuſpēdendi:τ exponūt interdicim⁹.i. interdicendū dicimus. Tu potes dicere q̄ ſunt ſuſpenſi a canone:τ ſic ſuſpenſus a ſuo plato poteſt abſolui:cū conditor canonis ſibi nō reſeruauerit abſolutionem.extra de ſen.excō.nup.Si autē aliqs ſub tali cōditione ſuſpēditur donec peniteat tunc q̄cito penitet ſtatim eſt abſolutus:vt.xv. qō.vj.nos ſanctorū. lxxxj.di.ſi qs amodo.h.tamen excipit duos caſus:in qbus tales qui recepit eccleſiā a laico non eſt ipſo iure puat⁹.ſ.cū accedit poſtea cōſenſus epi:vt.ſ.ea.qō.ſ. qm̄.τ cū cleric⁹ preſcripſit:vt extra d iurepa. cura paſtoral. Melius pōt dici q̄ tunc demū eſt priuatus qn̄ recipit eccleſiam tanq̄ volēs eſſe prelatus:ſed ſi recipit eā quaſi,ppietatem aliquā:non vt ibi ſit prelat⁹:tunc nō eſt ſuſpenſus ipſo iure:τ ſic loqtur illud.c.cura paſtoralis.hodie tamē non videtur q̄ talis poſſit abſolui ab epo q̄r ineligibil̄ factus eſt vt ex̄ de elec.qſquis.

Eccliaʒ recipiens a laico vtrū ſit ſuſpenſus.

...hidia ...us an ...it in... ...uere.

Nullus. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.q̄ nullus clericus in quacūq̄ dignitate cōſtitut⁹ debet tribuere curam animarū vel prebēdas alicui ſine auctoritate epi cuʒ iſta in epi poteſtate cōſiſtant:τ ſi quis cōtrafecerit debet excōicari.

b ¶ Archipreſbyter. extra de offi.arch.cū ſatis.argu.di.lxiij.ſi in plebibus. argu. cōtra.xxv. diſtin.c.j. Jſtud.c.multū facit contra archidiaconum.Sed illi q dicunt q̄ archidiaconus vl̄ alij prelati de ſuo officio poſſunt dare prebēdas τc.intelligunt hoc ſine licentia generali.Qui dicūt contra per hoc ca.intelligūt illud ſi in plebibus de ſpeciali licētia:quando ſcʒ epiſcopus ſpāliter ei cōcedit vt aliquem inſtituat. de conceſ. preben. conſtitutus.hoc eni dele gari poteſt: vt extra de preben.cū ſecundum.niſi hoc haberet ex generali cōſuetudine vel ſpeciali ius eſſet preſcripta. argu.tamē pro eis extra de electio.cum in cūctis.extra de officio dele ga.ſuper eo. Sed illd̄.c.ſi in plebibus. intelligitur de cuſtodia:vt extra de appel.bone.

c ¶ Epiſcopi. vel capituli cum eccleſia vacat.ar.extra de here.ad abolendā.immo vniuerſitas bene poteſt cōferre curam aiaꝝ.ar.extra de ꝯceſ.pbē.nulla.

d ¶ Item grego.hic mutat Gra.materiam.

Si quis. ¶ Caſus. Precipit Grego.in hoc ca.vt nullus clericus recipiat inueſtiturā epiſcopatus vel alicuius eccl'eſiaſtice dignitatis de manu laici:τ ſi fecerit inueſtitura non valeat:nec ei audiētia prebeatur : ſi cauſam aliquā voluerit pretēdere:vel ſi voluerit appellare:ſed introitus eccleſie ei interdicatur donec deſerat quod male accepit.Laicus vero in quacunq̄ dignitate poſitus qui preſumpſerit hoc ſimili ſentētia puniatur.

e ¶ Deinceps.ſ.di.lxiij.ſi per ordinationes.

h ¶ Inueſtituram. Sed nūquid p inueſtiturā receptam a laico factus eſt qs poſſeſſor:argu.q̄ nō.extra de dona.per tuas.τ extra de hys que fi.a ma.par. ca.ex ore.τ extra de ſen.τ re iudi.cum aliqbus.Arg.contra.extra de cōſue.c.ij.in fi.τ extra de ſuc.ab inte.cū dilectus.ff.de ꝯben.emp.clauibus.τ.ſ.eo.contra.in fi.

Quoniā inueſtituras. ¶ Caſus. Significatum fuit Greg.q̄ quidā clerici recipiebant de manu laicoꝝ inueſtituraʒ dignitatū vel eccliaꝝ:quare pcepit greg.ne hoc decetero fiat:τ ſi qs pſumpſerit:nec inueſtitura valebit τ ipſe vſq̄ ad dignā ſatiſfactionē ſubiacebit excōicatiōi.

i ¶ Vel femine.argu.q̄ ad preſentationē femine poteſt quis inueſtiturā conſeq:vt extra de iurepa.ex litteris.

teſtate epiſcopoꝝ:patet profecto q̄ non ſunt ab alio recipiende:q̄ʒ de manu eorū. Unde in aurelianeñ.concilio ſtatutum eſt. ¶ Oēs baſilice ad eum pertinēt epm: in cui⁹ territorio poſite ſunt.

Omnes baſilice que p diuerſa loca cōſtructe ſunt vel quotidie cōſtruuntur in epi poteſtate[a] ꝯſiſtūt: in cui⁹ territorio poſite ſunt.

Item calixtus papa.

¶ Archidiacon⁹ archipreſbyter prepoſitus vel decanus nec officia nec bñficia eccleſiaſtica ſine ꝯſenſu epiſco

Nullus om/ pi tribuat nino archidiacon⁹ aut archipreſbyter[b] ſiue prepoſitus vel decanus animaꝝ curam vel prebēdas ecclie ſine iudicio vel ꝯſenſu epiſcopi[c] alicui tribuat:imo ſicut a ſanctis canonibus cōſtitutū eſt:animaꝝ cura τ pecuniarū eccleſiaſticarū diſpēſatio: in epi iudicio τ poteſtate permaneāt. Si quis vero cōtra hoc facere aut poteſtatē que ad epiſcopū pertinet ſibi vēdicare preſumpſerit ab eccleſie liminibus arceatur.

Item Grego.[d] vij.in generali ſynodo reſidens dixit.

¶ De manu laici epat⁹ vel abbatia ſuſcipi non debet.

Si quis deinceps[e] epiſcopatū vel abbatiam de manu alicuius laice pſone ſuſceperit nullaten⁹ inter epos vel abbates habeatur: nec vlla ei vt epo ſeu abbati audiētia[f] concedat̄: inſuper τ gratiā beati petri τ introitum eccleſie interdicimus[g]: quouſq̄ locū queʒ ſub crimine tam inobedientie: q̄ʒ ambitiōis ex qua ſcelus idolatrie cepit reſipiſcendo non deſeruerit: ſimilr̄ etiam de inferioribus eccleſiaſticis dignitatibus conſtituimus.

Item: Si quis imperator regum ducū marchionū comitū vel quilibet ſeculariū ptātum aut perſonarū inueſtiturā[h] epatus vel alicui⁹ eccleſiaſtice dignitatis dare pſumpſerit eiuſdē ſnie vinculo ſe obſtrictū eē ſciat. Idē.

¶ Excōicationi ſbiaceat nec inueſtiture ſumat fructū q de manu laici eccliaʒ ſuſceperit.

Quoniaʒ inueſtituras cōtra ſanctoꝝ patrum auctoritateʒ a laicis in multis partib⁹ cognouimus fieri:τ ex eo plurimas perturbatiōes in eccleſia(imo ruinaʒ ſancte religionis)oriri:ex qbus chriſtiane cēſure religio cōturbatur: decernimus vt nullus clericoruʒ inueſtituras epatus vel abbatie: vel eccleſie de manu impatoris vel regis vel alicui⁹ laice pſone viri vel femine[i] ſuſcipiat:

Diuiſio.

S Ane theſſalonicēſes. Caſus. Hoc.c.diuiditur in duas partes. In prima parte dicit̄ ꝙ theſſalonicen̄. epiſcopi metu anaſtaſii imperatoris cōſenſerunt timotheo heretico patriarche cōſtantinopolis qui concilium calcedonen̄. anathematiȝauerat: ſed.xl. epiſcopi illirice ⁊ grecie facta ꝓfeſſione in ſcriptis diſcedentes ab eo adheſerunt pape. In ſecūda parte dicit̄ ꝙ dioſcorus minor per manuȝ regis factus eſt epiſcopus: ⁊ ideo populi ab eo diſceſſerunt. Impoſitōeȝ.i. cōfirmationeȝ. Sequentia tria capitu. plana ſunt.

a Diſceſſerunt. ſ. viii. q.iiii. nonne. cōtra. Sol. iſte inciderat in hereſim iaȝ dānatam: ⁊ ſic ſententia canonis erat lata in ipſum: vt.xxiiii.q.i. achatius. Iteȝ talis coniuratio nō fuit vitioſa: ⁊ ſic nō obſtat.xi. queſtio.i. ſi quis clericorum.

b Principes. ergo canonici poſſunt recedere ab epiſcopo quem rex inueſtiuit.lxxix.di. ſi quis per pecuniam.

S Icut domini. Caſus. Dicitur i hoc.c. ꝙ ſicut veſtimētum domini nō fuit diuiſum ita eccleſia ſcindi nō debet: que tota eſt in vnitate ⁊ ptāte epiſcopi: a quo eccleſie debent ordinari: ⁊ ſi cōtra fiat clerici ⁊ eccleſie interdicātur.

c Scindi. diuidi tamē poteſt eccleſia: vt de vna fiāt due: ſȝ nō ita diuidi vt vna permaneat. ſ. ea.q.i. plures. Idem eſt in prebēda: vt extra de preben. maioribus. ſimiliter in prouincijs: vt.c.di.c.i. ff. de offi. aſſeſ. ſi eadem.

d Et eccleſie. Sic ergo propter delictū vnius hoīs ſubijcitur tota terra iterdicto: vt extra de ſpon. non eſt dubis.

quod ſi preſumpſerit recognoſcat inueſtiturā illā apoſtolica auctoritate irritā eē: ⁊ ſe vſqȝ ad dignā ſatiſfactionem excōicationi ſubiacere.

I tem ex canone apoſtolorum. De eodeȝ.

S I qs epūs ſecularibus ptātibus vſus eccleſiam per ipſos obtineat deponatur ⁊ ſegreget̄: oēſqȝ q illi cōicant.

I tem ex chronica Anaſtaſij. De eodem.

S Ane theſſalonicēſes epī ob metum imperatoris anaſtaſij timotheo cōſtantinopolitano epō cōſenſerunt queȝ conciliū calcedonenſe anathematiȝauerat. Quadraginta vero epī illirice et grecie cōuenientes in vnū per confeſſionē in ſcriptis factā ⁊ a ꝓprio metropolitano diſceſſerūt[a]: ⁊ romaȝ mittētes romano epō cōicare in ſcriptis ꝓfeſſi ſunt. ⁊ paulopoſt: Cū dioſcorus iunior manꝰ impoſitionē accepiſſet: a rege receſſerūt multitudines populoꝝ dicentes: q2 ſcḋm ꝙ continēt canones ſcōꝝ apoſtolorū nō eſt factus epūs: et ideo nō recipiet̄: principes[b] enim intronizauerant eum.

I tem paſchalis papa.

Excōmunicetur qui per laicos eccl'ias obtinet.

S I qs clericus abbas: vel monachus p laicos eccleſias obtinuerit ſcḋm ſanctorū apl'orum canones ⁊ antiochenī concilij caplm excōicationi ſubiaceat. I dem.

Qui per laicos eccleſias obtinet: ⁊ qui manus impoſuit cōmunione priuetur.

C Onſtitutiōes ſanctoꝝ canonū ſequētes ſtatuimus: vt quicūqȝ clericos ab hac hora inueſtiturā eccleſie vel eccleſiaſtice dignitatis de manu laici accepit: ⁊ qui ei manū impoſuerit gradus ſui periculo ſubiaceat: ⁊ cōmunione priuetur.

I dem. De eodem.

N Ullus laicorū eccleſias vel eccleſiarū bona occupet vel diſponat: qui vero ſecus egerit iuxta btī alexandri capitulum ab eccleſie liminibus arceatur.

I dem. De eodem.

S Icut dn̄i veſtimentū ſciſſum nō eſt: ſed de eo ſortiti ſunt: ita nec eccl'ia ſcindi[c] dȝ: q2 in vnitate tota cōſiſtit: in ptātem ergo ꝓprij epī eccleſie reducātur: ⁊ ab ipſo (ſicut in ſacris canonibus cautū ē) ordinētur: alioqn ⁊ eccl'ie[d] ipſe ⁊ cl'ici earūdē diuis deſtituant̄ officijs.

I tem Alexander papa.ii.

Nullus clericus per laicos eccleſiā obtineat.

P Er laicos nullo modo quilibet clericus vel pſbyter obtineat eccleſiā nec gratis nec precio: nullus habitū monachi ſuſcipiat ſpem[e] aut ꝓmiſſionem habēs vt abbas fiat. Nullus preſbyter duas[f] habeat eccleſias.

I tem ex conci. calcedonen̄.

Singuli epiſcopi ſuos habeant economos.

Q Uoniā in quibuſdaȝ eccleſijs vt ex rumore[g] cōperimꝰ pter economos epī facultates eccl'ie tractāt: placuit oēm eccleſiā habētē epȝ[h] ha-

Laic̄ ... cēn̄ ... ſtul.

eligere in abbatem cum fueris factꝰ monachus. ⁊ ꝙ tales poſſunt cōuenire in aliquem eſt arg.lxi.di. c.bene. nam ⁊ laicus ſic poteſt poſtulari i epiſcopū: vt.lxi.diſt. oſius. licite eni poteſt quis habere ſpeȝ de dignitate: vt.lxi. diſt. quid proderit. lxxiiii.di. conſuluit. viii.q.i. qui epiſcopatū.lxxvii.diſt.c.ii. lix.di. ſi officia. Joā. Sed hoc non credo: q2 neophytus non poteſt eſſe abbas: vt extra de elec.cū cauſam. ⁊ melius extra de elec. officij. ⁊.c. cuȝ ad noſtram. B.

f Duas. intitulatas: niſi ſint paupe res: vt extra de eta. ⁊ qualita. eam te. ⁊.x. queſtio.iii. vnio.

Q Uoniam. Hec eſt ſecūda pars.q.in qua dicitur ꝙ nullus epūs gubernare debet res eccleſie ſine economo.i. clerico: ⁊ hoc probat p quinqȝ ca. Joan. de fa.

Caſus. Dictū fuit in calcedonen̄. cōcilio ꝙ epiſcopi ſine economis facultates eccleſie gubernabant: ⁊ ideo ſtatutū fuit vt omnis epiſcopus de ꝓprio clero habeat economum q res eccleſie diſpēſet ſecūdum voluntatem epiſcopi: ⁊ ad hoc vt res eccleſie nō diſpergant̄: ⁊ epiſcopus ꝓpter hoc nō infametur: ⁊ qui ꝯfecerit canonicis conſtitutiōibus ſubiacebit: q2 vt dicit Beneuen. deponetur.

g Ut ex rumore. ei tn̄ nō credit̄: vt ſ. de eo q cog. ꝯſ. ſup eo

h Epiſcopum. Similiter ⁊ alie cōuentuales eccleſie habebunt economū: vt.ix.qō.iii. cū ſcimus. ⁊ quādoqȝ parrochiales eccl'ie: vt extra de offi. ordi. cum vos. ⁊ xv.

P Er laicos. Caſus. Tria prohibet in hoc ca. alexander. Primū eſt vt nullus clericus retineat eccleſiā per laicos precio vel gratis. Secūduȝ vt nullus fiat monachus ſub hac ſpe vt ipſe abbas fiat. Tertiū eſt vt nullus preſbyter duas habeat eccleſias.

e Spem. hoc.c. intelligit. h. niſi aliqua ꝓmiſſio preuenerit ſpem ſuam: alſ vt dicit poſſunt monachi cōuenire in aliquē: ⁊ dicere ei ſumas habitum: volumus te

bere economū de clero p̄ꝛo-pꝛio[a] qui diſpēſet res eccleſiaſticas ſm ſniam ꝓpꝛij epī:ita vt eccleſie diſpenſatio pꝛeter teſtimonium[b] epi nō ſit: ⁊ ex hoc ne diſpergantur ecclīe facultates ⁊ ſacerdotio maledictionis derogatio ꝓcuret:ꝙ ſi hoc minime fecerit diuinis cōſtitutionibus ſubiacebit.

Item ex concilio hiſpaleñ. cui interfuit Iſidoꝛus.

Laici nō ſunt conſtituendi economi.

IN nona[c] actione vidicimus quoſdam ex veſtro collegio ꝯtra eccliaſticos moꝛes laicos habere in rebus diuinis cōſtitutos economos: ꝓinde pariter tractantes elegimus: vt vnuſquiſqȝ veſtrū ſm calcedoneñ. patrum decreta ex ꝓpꝛio clero economū ſibi conſtituat. Indecoꝛū eniȝ eſt vicarium epī laicū eſſe ⁊ viros eccleſiaſticos iudicare[d]. In vno[e] enim codēqȝ officio nō dȝ diſpar eſſe ꝓfeſſio: quod etiam in lege diuina ꝓhibet̄ dicente moyſe: Non arabis in boue ſimul ⁊ aſino: id eſt homines diuerſe ꝓfeſſionis in vno officio ſimul nō ſociabis. Unde opoꝛtet nos ⁊ diuinis libꝛis ⁊ ſanctoꝛum patrum obedire pꝛeceptis cōſtituentes vt qui in adminiſtrationibus ſociant̄ pōtificibus nec ꝓfeſſione diſcrepēt nec[f] habitu:nā cohęrere ⁊ cōiungi nō poſſunt quibus ſtudia ⁊ vota ſunt diuerſa. Si quis autem epſ poſt hec eccleſiaſticam rem aut per laicalē ꝓcurationem adminiſtrandaȝ elegerit aut ſi teſtimonio economi gubernandam nō crediderit: vere vt contemptoꝛ canonum: ⁊ fraudatoꝛ reruȝ eccleſiaſticarū non ſolum a chꝛiſto de rebus pauperum iudicabitur reus: ſed etiam concilio manebit obnoxius.

Itē i ſynodo ſymmachi pa.

Non habet laicus aliqd ſtatuēdi in eccleſia facultatē.

NOn placuit laicum ſtatuendi in eccleſia habere aliquaȝ poteſtatem: cui ſubſequēdi manet neceſſitas non auctoꝛitas imperandi.

Item in concilio eodem eulalius epiſcopus ſyracuſane eccleſie dixit.

Eccleſiaſticas dignitates laici diſponere non poſſunt.

LAicis ꝗuis religioſis nulla de eccleſiaſticis dignitatibus aliquid diſponendi legitur attributa facultas[g]. Item calixtus papa.

Laicus ſacrilegus habetur qui diſpoſitionem vel dominationem rerum eccleſiaſticarum vſurpat.

SI quis pꝛincipū vel alioꝛum laicoꝛum diſpoſitionem ſeu dominationē[h] rerū ſiue poſſeſſionū eccleſiaſticarum ſibi vēdicauerit vt ſacrilegus iudicet̄. Item gelaſi⁹ papa ſenectioꝛi epiſcopo.

In eccleſia quā qs edificat nihil ſibi p̄ ceteri vēdicet.

PIe mentis[i] amplectēda deuotio eſt q̄ ſe iu-

...ſingulariter debet economus eligi per epm:vt.lx.q.iij. cuȝ ſcimus.⁊ C.de epiſ.⁊ cle.omnes.§. ſed nihilominus. niſi conſuetudo ſit ꝙ capitulum eligat.extra de elec. cuȝ eccleſia. Dicit̄ autem economus cui res eccleſie gubernande mandant̄. C.de ſacroſan.ec.iubemus. Uicedominus autēȝ dicit̄ qui adminiſtrat res epī vt.lxxix.di.volum⁹. Syndici appellant̄ qui ab vniuerſitate ad vniuerſitatē cauſarum ꝯſtituuntur actoꝛ vero ad vnam cām:⁊ ab vna pſona pōt cōſtitui:vt.ff.qđ cuiuſqȝ vniuerſi.l. item.§.ij.inſti.de cura.§.vlti. nec obſtat qđ eſt.ff.de mune. ⁊ hono.l. munerū.§. defenſoꝛes.vbi dicit̄ ꝙ ſyndicus eſt q ad certam cām cōſtituitur:qꝛ ibi large ſumitur nomē ſyndici ꝓ q̄libet defenſoꝛe.

a De clero ꝓpꝛio. argu.cōtra. extra de iura.calū.impatoꝝ. vbi dicitur ꝙ economus nō erit vn⁹ de collegio. Sed ibi ponitur economus ꝓ ipſo ſyndico.

b Teſtimoniū.ſ. ij.q.ix.cuȝ paſtoꝛis.

IN nona actione. Caſus. In cōcilio hiſpalē. fuit relatum qꝛ epī in rebus eccleſie diſpenſandis laicos habebant economos. Et ideo ſtatutuȝ fuit vt iuxta calcedonē.cōcilium vnuſqſqȝ epſ epus de ꝓpꝛio clero economum ꝯſtituat clericū ⁊ nō laicum. Et hoc ꝓbat trib⁹ rationibus. Pꝛima ē: qꝛ in vno ⁊ eodem officio non dȝ eē diſpar ꝓfeſſio. Secūda eſt:qꝛ lex moſaica dicit:nō arabis in boue ⁊ aſino. Tertia eſt qꝛ cōuenire non poſſunt qbus vota ⁊ ſtudia ſunt diuerſa. ſi quis aūt rem ecclīe gubernauerit per laicum aut ſine economo apud deuȝ iudicabitur reus: ⁊ in concilio manebit obnoxius. Sequentia tria capitu.patent.

c In nona actione.i.die.

d Iudicare.ita diſtin.lxxix.decenter.

e In vno.xij.q.ij. cognouimus.

f Nec habitu.nūquid ergo albus monachus poteſt eſſe monachus inter nigros? Uidet̄ ꝙ non: qꝛ quilibet conformabit ſe moꝛibus eoꝝ inter quos viuit:vt.xlj.diſtin.quiſquis.nā ex diuerſitate habitus ſcandalū generatur:vt.xij.di.illa.xxxij.q.v.qđ deo. Econtra videtur ꝙ nō eſt ibi diſpar ꝓfeſſio cum tm̄ monachalis ꝓfeſſio ſit ibi: nam dūmodo clericalis ꝓfeſſio ſit ibi vna ꝓfeſſio dicit̄ xij.q.j.duo ſūt. pterea vr̄ ꝙ monachus poſſit fieri canonicus: vt lxxiiij.di.quoꝛūdaȝ. ⁊ p̄latus maioꝛ in ſeculari eccl̄ia:vt.lviij. di.c.ij ⁊ etiam epus in ſeculari:vt. xviij. q.j.c.j.⁊ ſic vr̄ ꝙ licite poſſit eſſe in eadeȝ eccleſia diſpar habitus ꝗtum ad coloꝛem veſtiū. qđ ſatis pōt admitti.⁊ hoc.h. concedit:tn̄ ꝗto magis ſe poſſunt tales cōformare alijs in exterioꝛi habitu hoc faciant ne ſcandalum fiat: vnde monach⁹ factus canonicus vt̄ epſ nō abijciat habitum:ſed retēto habitu deſuper ferat habitum in quo magis conueniat eis inter quos eſt: vt extra de vi.⁊ hone.cle.deus q.

LAicis. g Facultas.hoc verū eſt de iure cōi:vt.xcvi di.bn̄ qdeȝ.ſec⁹ ſi habeat hoc ex ſpāli p̄uilegio:ita tn̄ vt nunc duret illō p̄uilegiū: vt.lxiij.di.i ſynodo.

SI quis p̄ncipū. h Dn̄ationeȝ.j. xxiij.q.viij.ꝯuenioꝛ xij.q.ij.quicunqȝ.

PIe mentis. Hec eſt tertia ps.q. in qua dr̄ qd iuris habeāt p̄oni i eccl̄ſijs: ⁊ hoc ꝓbat xj.auctib⁹. Io. de fa.

Caſus. Quidam noīe iulius ſupplicauit vt eccleſiā quam in poſſeſſione iuliana fundauerat in honoꝛe ſancti Uiti confeſſoꝛis faceret conſecrari:quare pꝛecepit gelaſius ſenectioꝛi epiſcopo in cuius parochia eccleſia illa fundata erat:vt recepta pꝛius donatione quam fundatoꝛ miniſtris eccleſie aſſerit feciſſe eam debeat conſecrare: nec aliquid vlterius habeat in eccleſia iulianus pꝛeter aditum pꝛoceſſionis ideſt iuriſpatronatus.

i Pie mentis. Nunc vide quale ius patroni habeāt

Monach⁹ albus an poſſit hic locū iter nigros.

Iuſpatronatus q̃ ſit.

in eccleſia. Eſt aūt iuſpatronatus quoddam ius qđ nō eſt mere ſpirituale nec eſt mere temporale. Spūale non eſt: q2 compe. it laico ⁊ tranſit ad heredes: vt. J. eo. §. cōſiderandum. Temporale nō eſt: q2 vendi non poteſt: vt ex de iurepatro. de iure. Nec poteſt dici ꝙ partim ſit tēporale partim ſpirituale cum ipſm ſit ſimplex nec recipit diuiſionem: vt extra eo. ti. c. j. tamē bene cōcedo ꝙ ſit partim tēporale ⁊ partim ſpirituale: ⁊ tamen ſimplex eſt: q2 talis diuiſio potius ad intellectum q̃3 ad actum referenda eſt: vt dicit lex q dicit ꝙ illud qđ dicitur ꝙ ſeruus dicitur cōis: potius ad intellectum q̃3 ad actū eſt referendu3: vt. ff. de ſtipu. ſer. ſeru9 cōmunis. dicit tñ annexum ſpūali. extra de iurepa. de iure. Efficitur aūt quis patronus trib9 de cauſis: dotatione cōſtructione ⁊ fundatione. Unde verſus: Patronum faciūt dos edificatio fundus. Donatione ⁊ cōſtructione: vt. J. eo. filijs. Fūdatione: vt. xviij. qđ. ij. abbatem. Si quis aūt poſt cōſecrationem dat aliquid eccleſie per hoc non fit patronus: ſed q ante ꝯſecrationem dat aliquid eccleſie fit patronus: hoc ideo q2 ille perducit rem de non eſſe ad eſſe. Item alia ratione: q2 ſi poſt conſecrationem fieret aliquis patronus iam videretur imponi ſeruit9 rei ſacre qđ eſſe non d3: vt. ff. de ſer. ſeruitus. §. vlti. ⁊ qđ humani iuris eſſe deſinit ſeruitutem nō recipit. ff. commu. pdi. l. caueri. Sunt aūt tria que cōſequitur patronus honorem onus ⁊ vtilitatē: honorem h3 in pſentando: onus h3 in defendendo eccleſiam ne quis dilapidet eam: vt. J. eo. filijs. vtilitatem h3: q2 ſi vergit ad inopia3 puidebit ei eccleſia: vt. J. ea. quicūq3. ⁊ l3 omnib9 pauperibus teneatur prouidere: tamē ei abundantius q̃3 alij vt extra de teſtamē. cum in officijs. Transfertur autem iuſpatronatus quattuor modis in alium. Primo ſucceſſione: vt. J. eo. conſiderandum. Secūdo donatione: vt extra eo. ex inſinuatione. ⁊ c. conſultationibus. Tertio permutatione: vt. J. eo. nemini. Tranſit etiam quarto cum vniuerſitate: vt extra eo. cum ſeculum. Ius autem patronatus non deſcendit ad heredes pro portionibus hereditarijs: ſed quilibet eorum eſt patronus inſolidū: vt extra eo. capi. j. ſicut ⁊ alia iura que incorporalia ſunt īſolidū deſcēdunt ad quēlibet heredū: vt. ff. de ſer. vie. Jo.

Verſus.

Patron9 tria cōſequtur ex iurepatronatus.

Patrono debet honor onus emolumētum.

Iuſpatronatus q̃druplicit transfert.

Res pmutata donatio venditioq3.

a Collata. Sed nō ne ante q̃3 fundaretur debuit dos aſſignari: vt de cōſe. di. i. nemo. Utiq3: ſed quod omiſſum fuit reſtaurandum eſt: vt di. viij. que contra mores.

lius nobis in re iuliana ſui iuris fundaſſe phibet eccleſiam: quam in honore ſancti Uiti confeſſoris eius nomine cupit cōſecrari. Hanc igit frater chariſſime (ſi ad tuam dioceſim pertinere nō ambigis) ex more cōuenit dedicari: collata[a] prius donatione ſolēni quam miniſtris eccleſie deſtinaſſe pfati muneris teſtatur oblator ſciturus ſine dubio (preter pceſſionis[b] aditum qui omni xpiano debetur) nihil ibidem ſe proprij iuris habiturum.

Idem. De eodem.

Frigentius vero petitoria nobis inſinuatione ſuggeſſit in re ſua qđ ſextilianū vocatur baſilicam ſe ſanctoꝝ michaelis archangeli ⁊ martini cōfeſſoris p ſua defenſione fundaſſe: ⁊ ideo frater chariſſime (ſi ad tuam ptinet parochiam) bñdictionem ſup memorate baſilice ſolēni deuotione ⁊ veneratione impende: nihil tñ ſibi fundator ex hac baſilica nouerit vendicandū niſi pceſſionis aditum: qui xpianis[c] omnibus in cōmuni debetur.

Ite3 clemēs. De codē.

Eccleſias[d] per cōgrua ⁊ vtilia facite loca q̃s diuinis pcibus ſacrari oportet: ⁊ non a quoq̃3 grauari.

Ite3 Leo. iiij. karolo regi.

Laici preſbyteros de eccleſijs non eijciant.

Contra ſanctoꝝ patrū cenſuras videt exiſtere: ſi ſecularis vel laicus pſbyteros ab eccleſijs in quibus tēpore ordinationis eorūdem nominati[e] vel introducti fuerīt videt expellere[f]. Si vero fundatores eccleſiaru3 ad inopiam vergere ceperint ab eiſdem eccleſijs tēporalis vite ſuffragia pcipiant. Unde in toletano concilio legitur.

Fundatores eccleſiarum ſi inopes ceperint eſſe ab eiſdem alimenta accipiant.

Quicūq3 fideliu3 ppria deuotione de facultatibus ſuis eccleſie aliqđ[g] cōtulerint: ſi forte ipſi aut filij eo-

b Proceſſionis. id eſt quod procedit cū ipſo ad epiſcopum cum clerici preſentantur: olim tamē nihil iuris habebant patroni pre alijs: vt. x. q. j. nouerint. vel dic proceſſionis. i. promotionis: q2 per eum ſacerdos pmoueri d3. Item ⁊ ſi cenſus aliquis impoſitus eſt auctoritate epi illum poteſt patronus petere: vt extra eo. pterea. xviij. q. ij. cleutheri9. Jcā.

Iuſpatronat9 ... re faci... uus ...

Frigentius. Caſus. Precipit gelaſius cuidā epo vt conſecret eccleſiam quam frigētius in ppria poſſeſſione edificauit in honore ſancti michaelis ⁊ martini cōfeſſorum: in qua eccleſia fundatur nihil vendicabit preter iuſpatronatus. Sequentia. c. plana ſunt.

c Qui xpianis. ergo iudeus non efficeretur patronus l3 fundaret aliquam eccleſiam. s. eo. pie. ⁊. j. eo. quicūq3.

d Eccleſias per cōgrua. Ut non ſit infirmus locus: nec ſint ibi predones nec aliquo modo periculoſus ſit: nam pp̄ter has cauſas debet eccleſia trāſmutari in alium locum: vt. J. eo. ſi quis vult. ⁊ de conſecrati. diſtinctio. j. tribus. ⁊. lxxiiij. diſtinctio. quorūdam.

Contra.

e Nominati. Ergo ex ſola nominatione aliquis conſequitur ius: vt lxxij. di. placuit. vij. q. ij. dilectiſſimi. ij. q. vj. nominationes. de hoc dixi. lxiij. di. quanto.

f Expellere. hic habes ꝙ expelli videtur qui nō admittitur ad dignitatem ad quam eſt denominatus vel electus: nam idem eſt auferre quod nō dare: vt dixi. s. ea. q. j. decime. facit ad idem extra de reſti. ſpo. ſepe. ff. de bo. aucto. iudi. poſ. quāuis. Arg. extra de appel. ſignificauit. vbi dicit: nemo deijcitur niſi qui poſſeſſionem habuit. ⁊. ff. de vi ⁊ vi arma. l. i. §. hoc interdictum. argu. contra. vbi ei tantum qui poſſedit datur hoc interdictum.

Si vero. Caſus. Supra dictum eſt in. c. pie. ⁊. c. frigentius. ꝙ patronus in eccleſia quam fundauit aditum habeat proceſſionis: Nunc oſtendit Gratia. ꝙ ſi ad inopiā vergat d3 inde percipere alimēta. qđ pbat per ſeq. c.

Quicunq3. Caſus. Statuit in hoc. c. conciliu3 Toleta. vt ſi patroni primi vel eorum filij ad inopiam redigantur ab eccleſia vnde ſunt patroni ſuſcipiant alimenta.

g Aliquid. non tamen propter qualibet rem modicam datam ante conſecrationem efficitur quis patronus: niſi tñ dederit quod ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum ⁊ ad luminaria: vt de conſe. diſtin. j. nemo.

rum redacti fuerint ad [a] inopiam ab eadem eccleſia ſuffragium vite ꝑ temporis vſu pcipiant. ¶ Si ergo eccleſiaſticas facultates diſpēſandi poteſtatē nō habēt laici multo minus eccleſias ipſas quibuſlibet ad regendū cōmittere vel alijs auferre valent. Hic autem diſtinguendū eſt quid iuris fundatores eccleſiarum in eis habeāt vel qd non: habent ius ꝓuidendi ⁊ cōſulendi ⁊ ſacerdotem inueniendi: ſed nō habent ius vēdendi vel donandi vel vtendi tanquā proprijs. Unde in canonibus inuenitur.

¶ Heredes eius qui eccleſiam cōſtruxit: ⁊ ipſi pro ea ſollicitudinem gerere debēt.

Alijs vel nepotibus ac honeſtioribus propinquis [b] eius qui cōſtruxit vel ditauit eccleſiā licitū ſit hāc habere ſollertiā vt ſi ſacerdotem aliqd ex collatis reb⁹ defraudare ꝓuiderint: aut honeſta conuentione cōpeſcant aut ep̄o vel iudici corrigēda denuncient [c]. Quō ſi talia ep̄s agere tēptet metropolitano eius hec inſinuari ꝓcurent. Si aūt metropolitanus talia gerat regis [d] hec auribus intimare nō differāt. ¶ Ipſis tū heredibus in eiſdē rebus nō liceat quaſi ꝓprij iuris poteſtatē preferre: nō rapinam ⁊ fraudē igerere: nō violentiā quācunqꝫ ꝓſumere: ſed hoc ſolū in ſalutarem ſollicitudinem adhibere: qꝫ aut [e] nullā operatio noxā nocens attingat: aut mulctā vel aliquā partē ſalutaris mercedis aſſumat. Si quis vero deinceps hec monita temerare preſumpſerit: ⁊ male rapta cum confuſione reſtituet ⁊ excōmunicationis annue [f] ſententiam ſuſtinebit.

Item ex ꝯcilio toletano.iiij.

¶ Fūdatores eccliaꝝ ordinandos in eis ep̄o offerant.

Decernimus vt q̄zdiu fundatores eccleſiarū in hac vita ſupſtites fuerit ꝓ eiſdē locis curam habeāt ſollicitā: atqꝫ rectores idoneos [g] in eiſdem baſilicis ijdem ipſi ep̄o offerāt [h] ordinādos. Quō ſi ſpretis eiſdē fundatoribus rectores ibidē preſumpſerit ordinare ep̄s: ⁊ ordinationē ſuam irritā nouerit: ⁊ ad verecūdiam ſui alios in eoꝝ loco (quos ipſi fūdatores [i] cōdignos elegerint) ordinari.

Item ex romana ſynodo.

¶ A dñio cōſtructores monaſteriū non eſt auferendū.

¶ a Ad inopiā. Sed nōne eccleſie tenentur oībus pauperibus ſubuenire: vt.ſ.ea.q.j.qm̄. Rn̄.ſic: ſed iſtis abūdantius q̄z alijs. ex̄ de teſta.cum in officijs. ⁊ melius ꝓuidebit ei qui qn̄qꝫ fuit diues q̄z pauperi: vt.xlj.di.non cogantur. Iſtud autem inteligas qn̄ patronus in ſummam egeſtatē deductus eſt: ⁊ qn̄ eccleſie ſupereſt.xxv.q.ij.§.vlti.adſi.in eo eniʒ caſu libertus tenet alere ſuum patronum vt.ff.de agno.lib.l.ſi quis a liberis.§.parentes.⁊.§.penul.

¶ Si ergo ¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis dicēs qꝫ ſi laici res eccleſie diſponere nō poſſūt multo minus eccleſias alijs dare vl auferre valent. Et oſtēdit qꝫ patroni habent ius inueniēdi ſacerdotem in eccleſia ⁊ ꝓuidendi eccleſie: ſed nō alienādi vel vtendi rebus eccleſie tanquam proprijs.

Alijs vel nepotib⁹. ¶ Caſus. hoc.c. diuiditur in duas partes. In prima di. qꝫ ſi patroni viderint ſacerdoteʒ bona eccleſie defraudantē denunciēt ep̄o vel iudici ab ep̄o inſtituto. Et ſi ep̄s defraudauerit vl fraudari permiſerit inſinuent metropolitano: qui ſi talia faciat vel fieri ꝑmittat conquerant regi. In ſecunda parte dicitur qꝫ patroni nulla bona eccleſiaſtica inuadere vel fraudare debent: ſeu nulluʒ dānum eccleſie inferāt ita eccleſie ſeruiāt vt a deo multam vel ſaltem aliquā retributionem mereātur. Et ſi quis cōtrafecerit ablata reſtituet: ⁊ annue ſubiacebit excōicationi. ſcd̄a pars incipit ibi: ipſis tamen.

b ¶ Propinquis. Et ſic videt̄ qꝫ iuſpatronatus nō trāſeat niſi ad heredes ſanguinis tm̄: tamen.c. indiſticte loquitur de quolibet herede. ſ. eo. cōſiderandum. ⁊.c. ſi plures. Sed nūquid pře dānato de crimine amittit filius iuſpatronatus? Uidet̄ qꝫ ſic: vt.vj.q.i.§.verum.l.ſi quis cū.⁊.ff.de iurepa.qui cōtra.⁊.l.iij.arg.ꝯ. Dicunt quidaʒ qꝫ nō priuatur illo niſi a ſolo papa: cum illud habeat auctoritate canonis.arg.extra eo.ti.c.i. Uel di: qꝫ cum vniuerſitate laicus iudex pōt aliquē priuare iurēpatronatus: ſed p ſe nō poſſet.arg.ad hoc ex̄ de iurepa. ex litteris.

c ¶ Denūcient. ergo patroni poſſunt accuſare vel denūciare ſacerdotem: vt.ſ.ea.q.i.cōſtitutum. imo quilibet qui eſt de ſua plebe.argu.lxiij.di.plebs.⁊ extra de teſti. ex parte ade. Idem credo poſſe facere patronum in eccleſia cōuentuali.arg.lxiij.di.reatina.⁊.c.nobis.⁊.c.lectis. Sʒ in hoc eſt differentia: qꝛ in eccleſia cōuentuali patronus nō preſentat nec eligit. extra de iurepa. nobis. lʒ videat̄ eſſe contra.xviij.q.ij.abbateʒ. ſed ibi electio poſſeſſoris ⁊ requiſitio: qꝛ facta electione requirit̄ conſenſus. extra de elec.cum terra.

d ¶ Regis. vt cum corrigat: cū per eccleſiaſticum iudicē cogi nō poteſt: vt.xi.q.j.petimus.xvij.diſti. nec licuit. vel etiam cuʒ iudex eccleſiaſticus deeſt al's deſes eſt vt extra de fo. compe. ex tranſmiſſa. al's nō poteſt adiri iudex ſecularis: vt.xj.q.j.placuit vt quiſqꝫ.

e ¶ Quō aut. qꝫ ꝓ vt: hoc eſt dicere vt aut in multo aut in aliquo proſit eccleſie: aut ſaltem in nullo noceat.

f ¶ Annue. i. per annum abſtinebit a ſacramentis eccleſie ſi laicus eſt: ſi clericus deponetur.xij. queſtio.ij.apoſtolicos. et c.abbatibus.

Decernimus. ¶ Caſus. Statutum fuit in ꝯcilio tole. vt fundatores eccleſiarum curam habeant ⁊ ſollicitudinē pro eiſdem eccleſijs: ⁊ idoneos rectores repreſentent epiſcopo in ipſis ordinandos eccleſijs. Si vero epiſcopus alios ordinauerit nō quos patroni obtulerint ordinandos ad verecundiam ſui irrita erit ordinatio: ⁊ alij quos patroni voluerint ſubſtituentur.

g ¶ Idoneos. de eodem ep̄atu: vt.lxxj.di. hortamur.

h ¶ Offerant. Dixit.h. qꝫ in eccleſijs collegiatis hoc ius habent patroni vt repreſentent prelatos epiſcopis: ⁊ vt interſint electioni: vt.xviij.q.ij.abbatem.⁊.ſ.ea.queſtio.v. ſi quis epiſcoporum.⁊.lxiij.diſtin.principali. ſed contra eſt. extra eodem titu.c.nobis.

i ¶ Fundatores. Et ſic videtur qꝫ auctoritate huius.c. laicus poſſit inſtituere in ſpiritualibus ⁊ temporalib⁹. Uel dic qꝫ ipſe ep̄s reuocabit factum ſuū: vt extra de elec. noſti.l.di.penitentes. Item ſi ep̄s primum ꝓſentatum ſpreuit ⁊ ſecūdum recepit tenetur primo ꝓuidere: vt extra eo. ti. paſtoralis. licet alexander dederit ep̄o electionem vtrum primum vel ſecundum velit recipere. extra eo.titu. qꝫ autem. ⁊ lucius eo.li.cum autem aduocatus cum ergo ep̄s puniatur per illud.c. paſtoralis. patet qꝫ

Monaſteriū[a] vel oratorium canonice cōſtructum a dominio[b] cōſtructoris eo inuito nō auferatur: liceatq̄ illi preſbytero cui voluerit pro ſacro officio illius dioceſis cum cōſenſu epī ne malus[c] exiſtat cōmendare.

Item Gregorius papa.

De eodem.

Rationis ordo nō patitur vt monaſteriū contra voluntatem fundatoꝝ ab eorū diſpoſitione ad arbitriū ſuū quis debeat vēdicare. Prouidentia tñ ⁊ admonitione epiſcopi a fundatoribus eccleſie honorari debent.

Unde Gregorius.

Epõꝝ prouidētia a fundatoribus eccleſie honorent.

Conſiderandū eſt quatenus ſi ſm ꝓuidentiā ⁊ admonitionem epī ipſi coheredes[d] eas voluerint tenere ⁊ honorare faciāt. Si aūt hoc cōtradixerint in epī poteſtate maneat: vtrū eas cōſiſtere permittat aut reliquias inde auferri velit.

Item ex cōcilio triburieñ.

Reliquie auferantur eccleſiarum ſi plures heredes de eis contenderint.

Si plures heredes cōtenderint de cōmuni eccleſia auferri[e] iubeat epiſcopus reliquias ſacras ⁊ eccleſiā claudi: donec cōmuni[f] cōſenſu ⁊ conſilio epī ſtatuant ibi pſbyterū ⁊ vnde viuat. Ut ergo ex hijs auctoritatibus colligitur de manu laicoꝝ eccleſie recipiende nō ſunt niſi cū conſenſu epiſcopoꝝ. Iuxta illud maguntineñ. concil.

Non liceat laicis preſbyteros de eccleſia eijcere.

Laici pſbyteros de eccleſia nō eijciant: neq̄ in eis ꝯſtituāt ſine ꝯſenſu ſuoꝝ eporum. Itē ex ꝯci. cabilonē.

Abſq̄ epoꝝ ꝯſēſu laici pſbyteros de eccleſijs nō eijciāt.

Inuentum eſt ꝙ multi laici arbitrij ſui temeritate: ⁊ (quod eſt grauius) ducti cupiditate preſbyteris quibuſlibet abſq̄ conſenſu ſuorum epoꝝ eccleſias dant vel

hodie epiſcopus non habet electionem.

a Monaſterium. id eſt eccleſiam.

b A dominio. i. diſpoſitione. Eſt ergo hic arg. ꝙ epĩs inuito patrono nō poteſt de eccleſia facere monaſterium: vt. ī. c. pri. q2 iam derogaret in hoc iuri patroni in electione ⁊ in recipiendo ab eccleſia alimenta: ſic nec dominus rei pōt vſū rei imutare etiā in melius inuito vſufructuario. ff. de vſu ⁊ habi. l. vlti. Argu. tamen contra. x. q. j. c. j. ⁊. ī. eo. c. nemini.

c Ne malus. Ar. ꝙ ſufficit aliquē nō malum eſſe: vt not. viij. q. j. licet. Et tenet epĩs preſentatū recipere niſi aliqd obijciatur in perſonam eius: vt. lxv. diſtin. de perſona. l. di. poſtq̄. ⁊ extra eo. titu. paſtoralis. Sed nunqd epiſcopus tenetur ꝓbare crimen qđ obijcit? Uidetur ꝙ ſufficiat ſi dicat eligatis alium: vt. xxviij. di. priuſq̄. ⁊. xxxix. diſt. petrus. qđ poteſt admitti: ſed poteſt patronus cum ſuperiore agere vt epiſcopus crimen ꝓbet vel eū admittat: vt. viij. q. iij. artaldus. ix. q. ō. iij. nunc vero.

Preſentatus eſt admittēdus

d Conſiderandū. Coheredes. etiam extranei: ⁊ videtur ꝙ indiſtincte loquatur: nam quedam iurepatronatus ad extraneos heredes tranſeunt: vt. C. de in ius vo. l. ij. videtur ergo ꝙ ſi patronus conferat eccleſie vel extraneo iuſpatronatus ꝙ amodo nō poteſt cōuenire dilapidantes eccleſiam vel etiam petere alimenta. arg. ad hoc extra de teſti. ſignificauit. Probabiliꝰ videtur ꝙ tali iuri qđ eſt ad vtilitatem ⁊ fauorem inductum eccleſie nō poſſit patronus renūciare: vnde licet filij abſtineant ab hereditate non ideo perdiderunt iuſpatronatus: vt. ff. de iurepa. filij. nec enim generali renunciatione remittitur dolus: vt. ff. de lib. leg. aureliꝰ. Ego credo ꝙ tali iuri poſſit renūciari cum donari poſſit: vt extra eo. ex inſinuatione. Jo. ſed ibi conceſſa fuit adminiſtratio non iuſpatronatus. ī. eo. nemini.

Patronꝰ an poſſit iuri ſuo renūciare

Si plures. e Auferri. hic dicit ꝙ epĩs ꝓpter diſcordiam patronoꝝ debet claudere eccleſiam: vt extra eo. c. j. ⁊. ij. alibi dicitur ꝙ ſua auctoritate cōfert ſi patroni nō cōcordant vſq̄ ad quattuor menſes: vt extra eo. qm̄ in quibuſdam. alibi vſq̄ ad ſex menſes: vt extra eo. titu. eam te. Diſtinguas ergo: q2 aut diſcordia eſt inter epm̄ ⁊ patronum aut inter ipſos patronos. Si iter epiſcopum ⁊ patronū tunc epĩs ponet economū in eccleſia quouſq̄ ſit terminatū negocium: vt ex̄ de of. ordi. cum vos. Sed ſi inter patronos eſt diſcordia: aut eſt ſuper electione facta ab eis aut ſuper ipſo iurepatronatus. Si in electione diſſentiunt tunc ſi poteſt fieri ſine ſcandalo pferat epĩs illum qui maioribus iuuatur meritis: vt ex̄ eo. qm̄ in quibuſdā. Sed ſi pares ſunt grām pōt facere cui vult: vt. lxiij. di. ſi forte. ⁊ ex̄ eo. cū aūt. Si vero cōtentio eſt de iurepatronatꝰ epĩs inſtituat aliquē in eccleſia: ⁊ ille poſtmodū preſentet ab eo qui euincit iuſpatronatus: vt extra eo. ti. ſi vero. ⁊ hoc faciat ſi cōcordes non fuerint vſq̄ ad ſex menſes a tēpore vacationis: vel vſq̄ ad quattuor a tempore mote cōtrouerſie: vt extra eo. ti. eam te. ⁊ c. cum ꝓpter. Si aūt epĩs hoc ſine ſcandalo facere nō poteſt tunc claudet eccleſiā: vt ħ dī: ⁊ ex̄ eo. ti. c. j. ⁊. ij.

Patronis diſcordātibꝰ qd ſit faciendū ē.

f Cōi. ergo non ſtatur hic iudicio maioris ptis: vt ex̄ eo. qm̄. ſic extra de reſcri. c. paſtoralis. ſimiliter videtur ꝙ in delegatis a principe nō ſtatur ſnie maioris partis vt. C. de ap. in offerēdis. ⁊. l. iubemus. ſimiliter in diſcordia creditoꝝ: vt. C. q bo. ce. poſ. l. vlti. ſimiliter in cauſa liberali: vt. C. de cōmuni ſer. manu. l. ij. §. hic valet. ſimiliter in omni re cōmuni: vt. ff. cōi diui. ſabinus. et hodie in electiōe epiſcopi: vt extra de elec. q2 propter. Sed queritur ſi duo ſint patroni: ⁊ vnꝰ reliquit plures filios: ⁊ alter vnicum: an iſte vnus par ius habeat cum illis pluribus? Uidetur ꝙ ſic: cum ex pluralitate ſucceſſorū non debeat variari obligatio. ff. de ver. obli. l. ij. vnde omnes illi debent reputari ꝓ vno cum in loco vnius ſuccedant: vt ff. de condi. ⁊ demō. cui fundus quēadmodum ſi plures ſunt modo canonici in eccleſia q̄ꝫ prius fuerunt: nō plus iuris habent modo multi q̄ꝫ prius habuerunt pauci. Sed cōtra quilibet iſtorum eſt patronus inſolidū: ergo iſti plures plus habent iuris q̄ꝫ ille vnus. ⁊ hoc ꝓbatur. ff. de bo. lib. ſi libertus. Itē ſm hoc non plus iuris haberet cui conceſſa eſt poteſtas eligendi q̄ꝫ prius per ſe habuit: qđ falſum videtur: vt extra de elec. ne pro defectu. ⁊. c. q2 propter. ⁊ ff. de aſſigna. libe. l. i. in fi. Dic ꝙ ſunt omnes equaliter patroni: q2 ius indiuiſibile: vt ex̄ eo. c. j. forte hoc verū eſt cū hereditas eſt diuiſa. Uide. c. ij. de iurepa. in clemen.

Juſpa natus diuid ter hi

Ut ergo. hec eſt quarta pars. q. in qua ꝓbat per quattuor. c. ꝙ laici non poſſunt dare decimas vel eccleſias ſine voluntate epiſcopi. Joan. de fa.

Inuentum. Caſus. Dictum fuit in concilio cabiloneñ. ꝙ quidam laici ſine ꝯſenſu epiſcopi propria auctoritate eccleſias dabant preſbyteris vel auferebant: ⁊

auferũt vnde opꝫ vt canonica regula ſeruata null⁹ abſq̃ cõſenſu e͞pi ſui cuilibꝫ preſbytero eccleſiã det: quam ſi iuſte adeptus fuerit hãc nõ niſi graui[a] culpa corã[b] epiſcopo canonica ſeueritate amittat. ¶ Sicut ergo auctoritate hieronymi[c] decias male poſſeſſas a laicis e͞po conſentiẽte lꝫ monachis de manu laicoꝝ recipere ⁊ eas ꝑpetua ſtabilitate tenere: ſic ⁊ eccleſias a laicis male detẽtas cum cõſenſu e͞porum lꝫ monachis ad ordinãdũ accipere: ⁊ eis in ꝑpetuũ ꝓuidere.

Unde vrbanus papa. ij.

¶ Sine volũtate e͞porum decimas vel eccl'ias a laicis monachi nõ ſuſcipiãt.

Decimas ⁊ eccleſias a laicis monachi nõ ſuſcipiãt abſq̃ ↄſenſu e͞poꝝ ⁊ volũtate: Qđ ſi alr̃ preſumptũ fuerit canonice vltiõi ſubiaceãt.

Itẽ ex decreto ſilueſtri pa.

¶ Nulli liceat ſuũ ius monaſteriũ ↄuertere: alij tñ ad ordinãdũ tradere illđ valet.

Nemini[d] regũ aut cuiq̃ hoium in ꝓpriũ[e] ſuũ liceat monaſteriũ [f] tradere vel conuertere: niſi ad aliud monaſteriũ vel cõmutare niſi cũ alio monaſterio vel quocũq̃ cõmercio vẽdere: qđ ſi factũ fuerit nõ valebit: ſꝫ ipſum monaſteriũ in priſtinũ reformetur ſtatum.

Item ex eodem.

¶ E͞pi ⁊ fratrũ ↄſilio monaſteriũ ad meliorandũ alij ſupponere nullus ꝓhibeat.

‡ 5 Si qs vult monaſteriũ ſuũ ad meliorãduꝫ[g] in alium locũ ponere fiat cum cõſilio e͞pi ⁊ fratrũ ſuorum: ⁊ dimittat preſbyteꝝ in priori loco ad miniſteria eccl'ie.

Item ex conci. magociẽſi.

¶ Publice penitẽtie ſubijciantur: qui circũueniendo aliquos tõdere preſumunt.

‡ 6 Conſtituit[h] ſane ſacer iſte cõuẽtus: vt e͞pi ſiue abbates q non in fructu animarũ ſed in auariciã ⁊ turpe lucrũ inhiãtes: quoſlibet hoies circũueniẽdo tõderũt ⁊ res coꝝ tali ꝑſuaſione ſurripuerũt pnie canonice (vtpote turpis lucri ſectatores) ſbiaceãt. Hi vero q illecti comã depoſuerũt i eo qđ ceperũt ꝑſeuerare cogãtur: res vero coꝝ hẽdib⁹ reddant.

Itẽ ex cõci. toleta.

¶ Sine volũtate fratrum aliquẽ de ſuis ꝓpinqs abbas ſibi ſubſtituere non valet.

Congregatio[i] debet ſibi eligere abbatẽ poſt abbatis ſui mortẽ vel eo viuente: ſi ipſe diceſſerit vl' peccauerit. Epiſcop⁹ eni nõ de-

---

ideo ſtatutum fuit in eodẽ concilio: vt nullus a det eccleſiam preſbytero ſine cõſenſu epiſcopi: ⁊ poſtq̃ ipſam iuſte fuerit adeptus: non niſi graui culpa interueniente coram epiſcopo ordine iudiciario probata eam perdat.
a ¶ Niſi graui. Nõ eſt ergo qs ꝓ qualibet culpa deponendus: vt. lxxviij. di. c. j.

Itẽ arg. q nullus debet ꝓuari ſuo beneficio ſine culpa ſua: vt lvj. di. ſatis ꝑuerſuꝫ. ⁊ extra de ↄſti. cognoſcẽtes. Arg. ↄ. extra de cle. egro. c. vlt. Sꝫ illud ꝓpter ſcãdaluꝫ ꝓ quo multa omittunt: vt di. l. vt ↄſtitueret. ex͞ de no. op. nun. cũ ex iniũcto.
b ¶ Coram e͞po. Ergo ſolus e͞ps poteſt cognoſcere de crimine vbi agit̃ de priuatione beneficij ſiue ad aliã penã dũmodo nõ agat̃ ad depoſitionẽ ordinis vt notaui. xv. q. vij. i ſumma. lꝫ aũt nõ remoueat̃ aliquis ab adminiſtratiõe niſi ꝓ graui culpa: tñ regulares prelati pro leui culpa remouẽtur vt extra de ſimo. per tuas. in ſi. ⁊ .s̃. ea. queſtio. j. c. vlti.

Beneficio ſi culpa ſi nemo ꝓuari de

Regulari ex culpa ui re mou.

¶ Sicut ergo.
¶ Caſus. Iſte. §. reſpicit illud. c. quod eſt. s̃. ea. q. j. qm̃ quicquid. ⁊ cõcludit gratia. ex eo dicẽs q ſicut monachis licet decias de manu laicorum cuꝫ epiſcopi conſenſu recipere ita ⁊ eccleſias. Sequẽs ca. planum eſt.
c ¶ Hieronymi. vt s̃. ea. q. j. c. vlt.

Nemini. ¶ Caſus. Dr̃ in hoc c. q nulli ꝑncipi vel laico alij lꝫ tradere eccl'iaꝫ alicui in ꝓpriũ vſum: ſed alij eccleſie põt eam tradere vel cõmutare cũ alia eccleſia: vẽdere vero nullo modo lꝫ: ⁊ ſi ↄ factum fuerit irritet̃. In ꝓpriũ ius. i. in ꝓpriũ vſuꝫ. i. vt eo vtatur tanq̃ de re propria vel vt ibi fiat cõmune habitaculum. Et dicit Beneuẽ. q hoc. c. loqtur de laicis qui priuilegio pape eccleſias poſſidebant: ſed poſtea propter mala que inde oriebãtur eſt imutatuꝫ: vt. s̃. eo. qm̃. quidã tñ intelligũt. c. de iurepatronatus: ⁊ non de ipſa eccleſia.
d ¶ Nemini. Quidam ſic ponũt caſum: nulli licet dare iuſpatronatus priuate perſone: vel etiam cõmutare cuꝫ priuata perſona ſed dari põt pro monaſterio vel cõmutari cũ monaſterio: vendi aũt nulli põt: pro iſtoꝝ caſu facit qđ legitur extra eo. ti. de iure. Sed eis obſtat extra eo. ex inſinuatiõe. in prĩn. Sed põt dici q vbi vn⁹ alij ceſſit adminiſtrationẽ ſolidaꝫ: nõ enim dedit iuſpatronatus cũ prius fuiſſet patronus. H. aũt intelligit de ipſa eccl'ia: q nullus põt dare eccl'iã priuato vt inde faciat habitaculũ: vt. xix. q. iij. que ſemel. De ↄmutatiõe eccl'ie planuꝫ eſt: q2 nõ poteſt eccleſia ↄmutari niſi cuꝫ alia eccl'ia: vt extra de rerũ permu. ad qõnes. Satis credo q ſiue ſit eccleſia: ſiue iuſpatronat⁹ bñ poteſt ↄcedi monaſterio: dũ tñ habeat̃ cõſenſus e͞pi: vt ex͞ eo. cõſultatiõibus. i ſi. ⁊ c. nullus. ſilr̃ ⁊ eccleſie ſeculari: vt extra de reſti. ſpo. cum veniſſet. Io. Ego credo q iuſpatronat⁹ poſſit cõcedi ſine epiſcopo: vt extra eo. illud B. facit. c. j. de iure pa trona. lib. vj.

Eccleſia cũ eccl'ia permutari poteſt.

e ¶ In propriuꝫ. id eſt priuatum.
f ¶ Monaſterium. id eſt eccleſiam.
Si quis. ¶ Hec eſt ↄnta pars. q. ſcđm Joan. de fa.
g ¶ Ad meliorandũ. Hec eſt vna de tribus cauſis ꝓp quas trãſferunt̃ eccl'ie de loco ad locum: vt de cõſe. di. j. tribus. s̃. vij. qõ. j. tp̃is. ⁊ eſt ↄ regulã illã. xix. q. iij. que ſemel. ⁊ perdit prior eccl'ia priuilegiũ ſuum: vt. s̃. eo. ⁊ hec diximus.
Conſtituit. ¶ Hec eſt. vj. ꝑs q. Joan. de fa.
¶ Caſus. Quidam e͞pi vel abbates res vel hereditatẽ quorũdaꝫ cupiẽtes eos allexerũt intm̃ vt habitũ monaſticũ induerẽt. vñ qſitũ fuit in ↄci. magociẽ. qđ eſſet de hoc faciendũ. Et rñ. vt e͞pi vel abbates ſicut turpis lucri ſectatores canonice pnie ſubiaceãt: illecti vero in monaſterio perſeuerẽt: res vero ipſorũ heredibus reddant̃.
h ¶ Conſtituit. Hoc. c. legitur. xx. q. iij. conſtituit.
Congregatio. ¶ Caſus. Tria dicũtur in hoc caꝑ. Primũ eſt congregatio monachoꝝ eligat ſibi abbatem defuncto anteceſſore vel depoſito ꝓpter delictum: vel cauſa aliqua recedente. Secũdum eſt vt abbatem in prelatura nõ retineat epiſcopus violenter: ſi cedere voluerit iuſta de cauſa. Tertiũ eſt vt epiſcop⁹ vel abbas nõ faciat aliquẽ abbatem vel monachũ de propinquis vel amicis niſi de fratrum proceſſerit voluntate.
i ¶ Congregatio. I. xviij. q. ij. abbas. ⁊ c. abbatem.

a ¶ Retinere.ſi vult ꝓpter humilitatem renunciare.vt xvij.q.ij.abbas.nam admonere poteſt eũ vt non renunciet ſed nõ inuitum tenere.vt extra de renun.c.litteras. b ¶ Propinquis.vi. lxxxix.decenter.Jo. Cauſa.xvij.

¶ Quidã presbyter. ¶ Caſus. Supra in.xvj.cauſa tractatũ ẽ de his q in voto perſeuerẽt: Nunc de his agit Gra.qui a voto recedere volunt:ſed vt h̃ cõpetentius agat ꝓponit thema:⁊ inde quattuor elicit queſtiones. Queſtio.j.

Quod autẽ a voto. hec.q. diuidit in duas ptes. In prima quarũ ꝓbat per quattuor.c.ꝙ talis eſt voti reus:qð tñ falſũ eſt.in.v.dat ſolutionẽ.ſcðã ibi: gonſaldus.Jo.de fa.

¶ Caſus. Hic intitulat ꝑma.q.ꝙ querit an liceat ei penitere qui infirmitate grauat⁹ ſe velle fieri monachũ dixit: Et rñdet ſi ꝓfeſſionem nõ fecit ſed qð corde cõceperit ſimpliciter ore ꝓnunciauit: nõ cogit quo ad eccleſiã in voto pmanere.vt.j.e.§.ſi ergo.in ſi quo ad deũ tamẽ peccat.vñ tenetur facere pniam de fide mẽtita.vt.xxvij.q.j.viduas.añ mediũ.Et ꝑcedit gratianus hoc ordine.pꝛimo ꝓbat ꝙ a voto ei recedere nõ licet.poſtea rñdet allegans diſtinguendo.j.e.§.ſi ergo.

c ¶ A voto.hic querit an liceat alicui diſcedere a voto.Et i hac qõne magiſter diſtiguit: qð aliud eſt votũ cõceptũ corde ore ſimplr pronũciare:⁊ aliud eſt obligatiõe aliqua ſe obnoxiũ facere:ſed tñ quocũq3 iſtoꝝ modoꝝ quis voueat nõ licet ei recedere a voto quo ad deũ:ſed quo ad eccleſiã licet a pꝛimo voto ei recedere ſed nõ a ſcðo. Sed mirũ videt cum hoc ſit peccatũ quo ad deũ:quare eccleſia illud tolerat:cũ hoc ſit laqueum iniȷcere talib⁹ ⁊ decipere aias eoꝝ qð non eſt faciendũ.vt.xxvij.qõ.j.de viduis.cu3 dñs ipſe noluit facere differentiã inter iuramentũ ⁊ ſimplicem loquelã.vt.xxij.q.v.iuramẽti. Poteſt melius diſtingui inter deliberationẽ ⁊ voluntatẽ ⁊ votũ.Si quis recedit a deliberatione.nõ peccat mortalr. Si quis autẽ recedat a propoſito qð firme fixerat in animo ſuo peccat:ſed venialiter ſcðm quoſdam.vt extra de vo.⁊ vo.redemp.litteraturã.ſm hug.vero peccat talis mortalr ac ſi verbis vouiſſet.vt.j.e.a.q bona.S3 a voto quod verbis exprimit ſiue cũ ſolẽnitate ſiue ſine ea nõ l3 recedere ſine mortali peccato.ſm oẽs.vt extra q cle.vel vo.rurſus.Licet al.xander videat dicere ꝙ poſt votum ſimplex põt cõtrahi matrimoniũ.vt extra q cle.vel vo.veniens.S3 illud intelligas de cõparatiua permiſſione.Jo.

¶ Ad. de ꝙ h̃ ad uocat⁹ ꝓ piono eccleſie ſumitur.ſi.i.l. ne q cq3.§. obſuare. ff.de of.ꝑ cõ.⁊ le.gl. ⁊ Bar.i.l. j.§.aduocatos.ff.de var.⁊ ex. co.ccg.

Notũ deſerere vtrũ ſit permiſſum.

Quidam presbyter infirmitate grauat⁹ se fieri velle monachum dixit, abbatem violẽter retinere[a] in loco ſuo. Ipſe autem nõ poteſt aliquem ordinare de ſuis ꝓpinquis[b] vel amicis ſine voluntate fratrum. ¶ Cauſa.xvij.

Quidã preſbyter infirmitate grauat⁹ ſe fieri velle monachũ dixit: eccleſie ⁊ bñficio i manu aduocati renũciauit. Poſtq̃ cõualuit mox ſe futurũ monachũ negauit: ⁊ eccleſia3 et bñficiu3 repopoſcit. ¶ Hic primũ querit vtrũ reus voto teneat an liceat ei a ꝓpoſito ſui cordis diſcedere? ¶ Secũdo an eccleſia ⁊ beneficiũ ei reddẽda ſunt qui prius libera volũtate refutauit. ¶ Tertio ſi contigiſſet eũ ſe ⁊ ſua monaſterio tradidiſſe:an ſine licẽtia abbatis liceat ei ad propria redire. ¶ Quarto ſi ſine licentia abbatis retro abierit:an ſua ſibi ab abbate reddenda ſint? ¶ Queſtio.j.

Quod aũt a voto[c] diſcedere non liceat multis auctoritatibus ꝓbat: ait enim ꝓpheta: Uouete ⁊ reddite vota dño deo vr̃o. Item Augu.

¶ Que deo vouentur neceſſario reddantur.

Sunt quedã que etia3 non vouẽtes debemus[d]: q̃dam[e] etia3 que niſi vouerimus nõ debemus: ſ3 poſtq̃ ea deo ꝓmittimus[f] neceſſario[g] reddere ꝯſtringimur[h].

Sunt quedam. ¶ Caſus. Dicit Aug.in hoc ca. ꝙ quedã ſunt que etiã ſine voto facere debemus: vt facere elemoſynas ⁊ diligere deũ ⁊ ꝓximum.alia ſunt ad que nõ tenemur: vt ſeruare cõtinẽtiam ⁊ ire vltra mare:que poſtq̃ vouerimus neceſſario ad ea ꝯſtringimur. Seq.c.patet.

d ¶ Debem⁹.vt ad fidem ſeruãdam:⁊ generaliter ad omnia illa ſine quibus homo ſaluari nõ poteſt.de quibus habetur de peni.diſtin.ij.charitas.

e ¶ Quedam etia3.vt continẽtiam.vt xxvij.q.j.integritas.

f ¶ Promittim⁹. Arg.ꝙ ex nuda ꝓmiſſione quis tenetur.vt.xij.queſtio.ij. ſcimus.⁊.q.y.quicũq3 ſuffragio.xxvij.queſtio.j.c.y.

g ¶ Neceſſario.niſi tale ſit illud qð pendeat de alieno arbitrio: vt ſi vnus cõiugatus promittat continentiã non tenet.vt.xxvij.q.ij.ſi tu. Itẽ votum aliquod abſtinẽtie non põt facere vxor ſine viro.xxxiij.q.v.manifeſtũ.nec monachus ſine abbate.xx.q.iiij.mõachꝫ. Itẽ nec fili⁹ ipubes ſine volũtate patris.xx.q.ij.c.i.⁊.y.nec ſeruus ſine voluntate dñi.vt.liiij.di.ex antiquis.

h ¶ Conſtringimur.niſi fortius vinculum ſuperueniat.xxvij.diſtinctio.ſi vir.

Phar. xxv.b.

Uouete nõ om bus ei miſſu

Item Hiero. ¶ De eodē.

Uouentibus nō ſolum nubere ſʒ etiā velle dānabile ē. Itē greg. i regiſtro

¶ Dignus eſt ſupplicio q ſeipſum deo ſubtrahit a voto

Ananias[a] (reſtitēs. deo pecunias vouerat quas poſt victus ꝑſuaſione diaboli ſubtraxit: ſed q̄ morte mulctat⁹ eſt ſcis. Si ergo ille mortis ꝑiculo dign⁹ fuit: qui eos quos dederat nūmos deo abſtulit: cōſidera q̄ꝫto periculo in diuio iudicio dign⁹ eris qui nō nūmos ſed temet ipſum[b] deo oīpotenti (cui te ſub monachali habitu deuo ueras) ſubtraxiſti.

Item ſuper ezechielem.

¶ Añ dei oclos cadūt q bona q̄ ꝑceꝑūt agere recuſant.

Qui bona agūt[c]: ſi meliora[d] agere deliberāt[e] ⁊ poſt deliberata nō faciunt: lʒ in bonis ꝯoribus ꝑſeuerēt in cōſpectu tn̄ dei ceciderūt[f] ex deliberatione. Item ſunt qui cūcta reliquere ⁊ dei ſeruitio ſe ſubdere ⁊ freno caſtitatis ſe reſtringere deliberāt ſed cū poſt caſtitatē alios cecidiſſe cōſpiciunt ſe retrahendo meritum ꝑdunt. ¶ Si ergo poſt votū quiſq̄ neceſſario cogitur ſoluere qd vouit: ſi vouentibus nō ſolum nubere ſed etiam velle damnabile eſt: pʒ ꝙ ſacerdos iſte ad executionem ſui voti cogendus eſt: ⁊ non ſolum nō fieri: ſed etiam velle monachum nō fieri ſibi dānabile eſt. Quod vero inter vouentes iſte cōputandus ſit: patet ex verbis auguſtini dicētis: Dixi cōfitebor ⁊c̄. Magna pietas dei eſt vt ad ſolā promiſſionem peccata dimittat: nōdum enim ꝓnunciat[g] ore: ⁊ tamē deus iaʒ audit in corde. Uotū enim pro opere reputatur. ¶ Sicut ergo propheta inter vouentes reputatur q: dixit: ego cōfitebor: ſic iſte inter eoſdē cōputandus eſt q: dixit: fiam monachus. ¶ His ita reſpōdetur aliō eſt ꝓpoſitum ꝯcipere in corde ⁊ etiā ore enūciare: aliud eſt ſubſequenti obligatione ſe reum voti facere. Quia ergo iſte propoſituʒ ſui cordis ore ſimpliciter enūciauit: nō autē monaſterio aut abbati ſe tradidit nec ꝓmiſſionē ſcripſit nequaꝗ̄ re⁹ voti habet. Unde Alex. papa. ij. ait.

¶ Nō cogit aliquis in monaſterio manere niſi ꝓfeſſionē fecerit in manu abbatis.

Queſtio. ij.

‡ 2. Gonſaldus[h] preſbyter quondam infirmitate ac feruore paſſionis preſſus ſe monachum fieri promiſit: nō tamē monaſterio aut abbati ſe tradidit: nec ꝓmiſſionem ſcripſit: ✚ ſed beneficiū eccleſie in manu aduocati[i] refutauit[k]: at poſtq̄ꝫ cōualuit mox

Ananias. ¶ Caſus. Greg. in hoc. c. reprehendit quēdam monachū q dimiſerat habitū monachalē ⁊ oſtendit ꝙ reus erit in diuino iudicio: ⁊ hoc ꝓbat exēplo ananie: qui ad preces petri extinctus eſt: q: nūmos quos deo dederat poſtea ſubtraxerit. multomagis puniri dʒ qui nō nūmos ſʒ ſeipſū abſtulit deo.

a ¶ Ananias. De hoc habes. xij. queſtio. j. dilectiſſimis.

b ¶ Temetipſ. Ar. ꝙ maior eſt alienatio perſone q̄ꝫ rei. ſic. xij. q. j. precipimus.

Qui bona. ¶ Caſus. Quidā bona faciētes ꝓpoſuerāt ꝓprijs renunciare ⁊ deo ſeruire: ſʒ cū videbant alios cecidiſſe ſe a ꝓpoſito retrahebāt: q ⁊ ſi in ꝯoribus bonis perſeuerent in conſpectu tn̄ dei ceciderunt.

c ¶ Agunt. ſcilicet matrimonium.

d ¶ Si meliora. ſ. continentiam.

e ¶ Deliberāt. firmiter ꝓponēdo: ⁊ tunc ſm. h. peccāt mortalr ſm alios venialiter.

f ¶ Ceciderūt. ipropie. ſ. ab eo qd non hñt. vt ibi: Cadent a latere tuo mille ⁊c̄.

¶ Si ergo. ¶ Caſus Cōcludit Gra. ex ſupradictis ꝙ ſacerdos iſte q in egritudine ſe futuꝝ monachuʒ vouit penitere nō poteſt. ⁊ ad hoc ꝓbāduʒ inducit auctoritatē Auguſti. Poſtea rñdet allegatis dicens ꝙ ꝓpter tale votū nō cogit habitū ſuſcipere: q: nec abbati ſe tradidit nec ꝓfeſſionem fecit: ſed qd corde cōceperat ore ſimpliciter enūciauit: ſi aūt ꝓfeſſionem feciſſet reus voti haberetur. ⁊ ad hec inducit. c. ſequens.

g ¶ Pronunciat. Ergo obligat qs ex ſolo ꝓpoſito cordis quod. h. concedit. Queſtio. ij.

‡ 2 Gonſaldus. ¶ Hec eſt ſecunda pars prime q. in qua ꝓbat contra. ſ. ꝙ niſi ſeculo renūciet poteſt iterum redire ad ſtatum priſtinum moribus emendatus. Jo. de fā. ¶ Caſus. In hoc. c. terminatur ꝓma queſtio ⁊ intitulatur ſcd̄a. ſ. an iſte poſſit repetere beneficiuʒ cui renūciauit? Et dicendum eſt ꝙ ſic: q: non renūciauit vt debuit ⁊ in paſſione corporis ⁊ alienatione mentis renunciauit. Eſt ergo caſus huius capituli: Gonſaldus preſbyter feruore paſſionis oppreſſus ſe futurum monachum ꝓmiſit: nō tamen monaſterio vel abbati ſe tradidit nec ꝓfeſſionem fecit: ſed eccleſiam in manu patroni renunciauit: ſed poſtquam cōualuit nolebat monachus eſſe ⁊ eccleſiam repetebat: queſitum fuit ab alexādro vtꝝ audiri debeat. Et rñdetur ꝙ ſic: vnde eccleſiam ſuam recipere debet cum iuxta benedictum ⁊ Grego. anteq̄ꝫ monach⁹ fiat debeat eſſe in ꝓbatione per annum.

h ¶ Gonſaldus. In hoc. c. terminatur ꝓma queſtio ⁊ intitulatur ſecūda: an poſſit quis repetere beneficium cui renūciauit? Et dicenduʒ ꝙ ſic: q: nō renūciauit ꝓut debuit ⁊ in paſſione corporis renūciauit. argumē. xxij. q. ij. ne quis.

i ¶ Aduocati. Arg. eſt h ꝙ illicita renūciatio nō preiudicat alicui: vt. vj. q. iij. denicꝫ. ⁊ ff. de of. pſi. legatus. ⁊. C. de defen. ciui. l. vlti. Argumē. contra. extra de renūcia. qd in dubijs.

k ¶ Refutauit. de hoc dixi. vj. q. iij. deniq̄ꝫ. ſed ſi renunciaſſet i manu prelati ſui teneret renūciatio: niſi tunc temporis nō fuiſſet compos ſui: vt extra de ſucceſ. ab inteſt. c. iij. ſed cui iſtorum incūbit probatio: vel illi qui dicit ꝙ fuerat compos vel illi qui dicit ꝙ non erat compos. Arg. ꝙ illi qui dicit ꝙ compos erat: vt. iij. q. ix. iudicas. Item q: nō eſt preſumendū de ſpōtanea renūciatione: vt extra de renuncia. ſuper hoc. ff. de proba. cum de indebito. Arg. contra extra de ſucceſ. ab inteſta. cum dilectus. C. de codicil. l. nec codicillos? Reſpō. ei qui dicit incumbit ꝓbatio: vt. ff. de proba. ei qui dicit. ⁊ ꝓbatur ſtulticia per verba proferentis: vt extra de ſucceſ. ab inteſta. c. cum dilectus. in parte deciſa: ſi enim ſtulta verba dixit preſumo ꝙ non erat ſui compos: vt dicta decre cum dilectus. ⁊. xciij. di. legimus. in prin. Jo. Sed an ſufficiat ꝓbare renuncia-

f. v. a

ſal. xc. b

Renūciatio illicita nō preiudicat.

✚ quidaʒ libri h habent principium q̄ſtionis.

tionem vel teneatur ꝓbare ſpontaneã queritur. Videt ꝙ ad duo teneatur.ſ.ad renunciationem ⁊ ſpontaneã. ar.predictorũ iurium in quibus ſatis hoc innuitur.B.

a ℭ Unius anni. Alibi datur bienium:vt.xix.q.iij.monaſterijs. alibi trienium:vt.ĩ.ſi quis incognitus.⁊ extra de regu. c.j. Sed põt breuiter dici ꝙ ideo diuerſa tempora ſtatuuntur ad oſtendẽdum ꝙ ſunt arbitraria. Vel dic ꝙ cleric⁹ ignotus ⁊ laic⁹ notus per bienium ꝓbantur: ſed clericus notus per annũ:ſi tamen clericus not⁹ ꝑ annũ ſtatiʒ voluerit cõuerti admittitur: vt extra de regu. ad apoſtolicam.

b ℭ Beneficia. Nunquid clericus q fuit in ꝓbatione per annum dʒ repetere bñficia ſua:cum cleric⁹ nõ niſi per tres ſeptimanas poſſit abeſſe ab eccleſia:vt. vij.q.j. ſi quis in clero.vł vſqʒ ad ſex menſes: vt extra de cle.nõ reſi. ex tue.⁊ Sed dic vt notaui.xxvij.q.ij.deſpõſatam.Jo.ſed de hoc quid iuris ſit in qõnibus notaui. B.

Nos nouim⁹. ℭ Caſus. Bonifacius comes promiſit ſe monachuʒ fieri:poſtea duxit vxorem. vnde queſiuit ab auguſtino vtruʒ ratione prioris voti vxore nõ obſtãte poſſit continere. Et rñdet Augu.ꝙ non:qꝛ vxor inocens que ſine fraude nupſit eſt impedimento.

c ℭ Nauigaſti. Sicut nauigans ſubijcit ſe varijs periculis nec proprio motu regitur ſed vẽtis ſic habens vxorem.

Uxorẽ habens nauigãti in periculis cõparatur.

d ℭ Sciens.Ergo ſi ſciuiſſet ꝙ votum ſimplex fecerat peccaſſet ipſa mortaliter quod verum eſt ſicut ⁊ alter qui impediuiſſet votum illius:vt.xxxij.queſtio.ij.hoc ſanctum.⁊ eſt ſimile extra de eo qui dux.in ma.propoſitum.

ℭ Ecce. ℭ Caſus. Cõcludit.G.ex ſupradicto.c. dicens ꝙ lʒ iſte comes ore ꝓnunciaſſet ſe velle monachuʒ fieri: non tamẽ eſt coactus poſtea ſuſcipere quod corde concepit.poſtea dicit ꝙ iuxta beatum Greg.⁊ benedictum annus indulgetur notis ad probationem: ignotis vero triennium.⁊ ad hoc inducit ſeq. c. ⁊ reſpicit ħ finem illius capituli gonſaldus.

ſe monachum negauit fieri: quapropter qꝛ ⁊ beati bñdicti regula ⁊ precipue patris ⁊ ꝑdeceſſoris noſtri ſancti grego.pape canonica inſtitutio interdicit monachũ añ vni⁹ anni[a] ꝓbationẽ effici:iudicamus ⁊ auctoritate apoſtolica ꝑcipimus vt prefatus ꝑſbyter bñficia[b] ⁊ altaria recipiat habeat ⁊ quiete retineat. Item Aug.ad bonifaciũ comitem.

ℭ Uxori poſt ꝓpoſitum continẽtie ducta dimitti non debet.

Nos nouimus nos teſtes ſumus ꝙ omnes actus publicos qbus occupatus erat relinquere cupiebas:⁊ te in ocium ſanctũ conferre atqʒ in ea vita viuere in qua ſerui dei monachi viuebant:cũ ergo te eſſe in hoc ꝓpoſito gauderemus nauigaſti[c].i.vxorem duxiſti:ſi cõiugem nõ haberes dicerẽ tibi qõ ⁊ tubanis diximus: vt in caſtitate cõtinenter viueres: ſed vt te ad iſtam vitam non exhorter cõiunx eſt impedimento:ſine cuius cõſenſu cõtinenter viuere tibi nõ licet: qꝛ ⁊ ſi tu eam poſt illa verba tubanẽſia ducere nõ debueras:illa tñ nihil eoꝝ ſciens[d] inocenter tibi ⁊ ſimpliciter nupſit. ℭ Ecce iſte corde cõcepit ſe monachũ fieri ⁊ ore pronũciauit ſe velle in ociuʒ ſanctum conferre:nõ tamen poſtea coactus eſt ſuſcipere qõ corde cõcepit ⁊ ore ꝓnunciauit. Auctoritas illa Alex. ſecuta eſt inſtitutionem beati gregorij ⁊ beati benedicti q̃ probandis annum indulget ſed tñ notis: incognitis vero triennium concedit.

Unde ex decreto boni.

ℭ Añ ꝓbationẽ trienij nullus in monaſterio ſuſcipiat.

Si quis incognit⁹ monaſteriũ ingredi voluerit ante triennium monachi habitus[e] nõ preſtetur:⁊ ſi infra tres annos aut ſeru⁹ aut liber[f] colonus queratur a domino ſuo reddatur ei cũ omnibus que attulit: fide tñ accepta de impunitate: ſi auteʒ infra triẽnium[g] non fuerit requiſitus poſtea queri nõ poteſt:niſi ſit taʒ lõge[h] ꝙ inueniri nõ poſſit. ℭ Queſtio.iij.

Quod auteʒ[i] queritur an poſt traditioneʒ ſit ei fas cũ licentia abbatis ad ꝓpria redire facile monſtratur nõ poſſe fieri. Ipſuʒ eñi redire crimino ſuʒ eſt : q autẽ manifeſto facinori deſinit obuiare cũ poteſt ꝯſentit. Hic aũt non ſolũ nõ obuiat ſed etiã permittendo fautor exiſtit: non ergo licet abbati dare licentiam alicui retro abeũdi nec illi vtiqʒ lʒ retrorſuʒ abire:qꝛ ex quo ſemel ſe

Si quis incognitus. ℭ Caſus. Queſitum fuit in concil.toletano ſi quis incognitus vult ingredi monaſterium per quot annos debeat eſſe in ꝓbatione.Et rñdetur per tres:ſed ſi ſeruus vel liber curie aſtrictus vel aſcriptus a dño ſuo infra triẽnium queraẽ:reddatur ei talis cum oĩbus q̃ attulit in monaſterio:accepto ꝑus iuramento de ĩpunitate perſone:ſi vero infra triẽnium nõ requiratur a dño poſtea nõ audieẽ dñs: niſi ſit tam longe ꝙ inueniri non poſſit.

e ℭ Habitus. Ergo tempore ꝓbationis erit in habitu ꝑori: vt.liij.di.legẽ.⁊.liiij.di.multos.⁊ extra q cle.vel vo.ſuper eo.ꝓbabilius tñ videtur ꝙ in habitu monachali debeat eſſe cum nõ aliter poſſit expiri aſperitatem ordinis niſi induat habitũ. ⁊ qõ dicit ħ non preſtetur intellige cum effectu:⁊ vt eum nõ poſſit reijcere.

Religi[…] quo h[…] tu prc[…] ri debe[…]

f ℭ Aut liber. Per iſtud.c.vʒ ſoluta qõ: ſi vxoratus ſe ⁊ ſua tradidit religioni ſine licentia vxoris: ⁊ poſtea repetiẽ ab vxore : an poſtea ſint ei res ſue reſtituende. hic dʒ ꝙ ſic: vel intelligitur de tali liberto qui eſt aſtrictus alicui curie.

g ℭ Infra triẽniuʒ. Sed cũ iſte ſeru⁹ fecerit furtũ ſui corporis:quõ reʒ furtiuã vſucapit triẽnio:cuʒ nec ſpacio lõgi tẽporis poſſit ſeru⁹ fugitiuus ꝑſcribi: vt.C. de ſer.fugi.l.j. Rñ.in hoc eſt fauor eccleſie: poſſet tñ dici ꝙ eccleſia dʒ recompenſare damnum domino. xiiij.q.vj. comperimus.conſimilis fauor eſt.ĩ.e.q.iiij.queſti.

h ℭ Longe. Ex hoc videtur ꝙ tñ currat iſtud triẽnium a tempore ſcientie:alij dicũt ꝙ currit a tempore ꝓbationis:vt dixi.liiij.diſtin.ſi ſeruus. Queſtio.iij.

i Quod autem. ℭ Caſus. Hic poniẽ tertia qõ qua queriẽ an liceat monacho redire ad ꝓpria cum abbatis licentia.Et rñdeẽ ꝙ nõ: qꝛ ipſe mortaliter peccaret ei licentiã dando:quare abbati non licet licentiam dare: nec ei licet retrorſum abire : quia ex quo ſe abbati ſubiecit ſine eius permiſſu nihil agere poteſt ſi men-

te sana hoc fecit. ¶ Questio.iiij.

Si autem hic querit an monacho recedenti reddenda sint que sua fuerunt. ⁊ dicendum est q̄ nō.xix.q.iij.q: ingredientib⁹.⁊.ā.xx.q.vj.de lapsis.⁊ in auc.de monachis.§.si vero relinquens.coll.j.si tñ timet de ei⁹ seuitia pñt monachi permittere vt sua tollat.vt.j.e.q̄ō.iiij.§.vlti.

abbati subiecit absq̄ ei⁹ permissione nihil agere potest.

¶ Questio.iiij.

Si aūt. ¶ hec q. diuidit in.vij. ptes. In quar̄ pma ꝓbat p q̄ttuor ca.q̄ illi q recedūt a monasterio suo nō sūt eis sua reddēda. secūda ibi:sicut antiq̄tus.tertia ibi:q autē.quarta ibi:verū.q̄nta ibi:occasione.sexta ibi:etiam si epo.septīa ibi:sz no tādum.Jo. de fa.

Si autē sine licētia abbatis de monasterio discesserit:queritur vtr̄ sua sint ei reddēda an nō? Sed res ⁊ possessiōes ecclesie traditas quolibet mō alienare nec abbati nec alicui licet.

Un̄ symmach⁹ pa. possessiones q̄s vnusq̄sq̄ ⁊c.⁊ iterū.

¶ Honore priuetur q de iure ecclesie aliquid alienauerit.

Quicūq̄ epor̄ p̄sbyterorū diaconorū oblitus dei ⁊ decreti hui⁹ immemor in cōstitutum[a] cōmittēs prediū ecclesie magnum vel exiguū[b]:vel quicq̄ de iure ecclesie alienare tēptauerit: ⁊ donator ⁊ alienator ⁊ venditor honoris[c] sui amissione mulctet. Itē grego.anathemio sbdiacono. Paleā.

Ratio nulla pmittit vt proprijs cuiusquā vsibus applicetur: qd̄ pro cōi vtilitate datū eē cognoscit.✠ Itē ambro.in lib.de pnia.

¶ Casus. Hec ē.iiij.q.q̄ querit an abbas reddere deat alicui monacho recedenti ea q monasterio dedit.Et rn̄.q̄ nō.xix.q.iij.q: ingredientibus.⁊.ā.xxi.q.vj.de lapsis.⁊ in aucte.de mona.§.si vo relinquēs.q: abbati non lz alienare possessiones ⁊ res ecclie traditas: nec ēt alicui alteri lz.si tamen de eius seuitia timeatur possunt abbas ⁊ monachi permittere vt sua tollat.vt.j.e.§.vlti.

Quicūq̄. ¶ Casus. Quidam episcopi vel alij prelati iniuste alienabant res mobiles ⁊ imobiles ecclesie sue:⁊ ideo statutum fuit vt qui talia faciūt deponantur.

¶ Con.tex.i.l.itm̄.§.j.de re.di.i.⁊ in.l.uāt⁹.ff.au.⁊ ar.in.leg.

in constitutum.i.contra constitutionem talia ꝓhibentem. a ¶ In cōstitutū.i.ꝯ hoc statutū:vl ponit ꝓprie:icidit eni in penā:sed si stati restitueret ecclie penā effugeret.e.x̄.de reb.eccl.nō alie.si qs p̄sbyteror̄.⁊.xij.q.ij.nō liceat.§.vlt. b ¶ Uel exiguū.ergo ꝓ alienatione rei modice deponit aliqs.⁊ sic est ar.ꝯ.xij.q̄ō.ij.terrulas.⁊ extra de dona.c.iij. Sed intelligas hoc tale exiguū quod tamē vtile est ecclesie. Item in huiusmodi alienationibus valde attēdenda est consuetudo ⁊ lex municipalis.extra de dona.c.iij.⁊.ff.quod vi aut clam.l.prohibere.§.non tantum. c ¶ Honoris.ecce pena alienantis.xij.q̄ō.ij.quisquis.

Sunt q oēs. ¶ Casus. Quidā res quas cū quedam mētis impulsu ecclesie ꝯtulerūt reuocare volebāt. Alij erāt qui dolebāt res suas paupibus diuisisse. De primis dī q̄ donatio nō fuit eis fructuosa:q: iudiciū non habuerūt:⁊ postea sacrilegiū in auferendo cōmittunt. De secūdis dī q̄ penitere nō debent nec oportet eos agere penitētiam quod esset eis periculosum. Seq.c.planū est.

b ¶ Nō iudicio ꝑpetuo.q.d.nō iudicio discretiōis:q: illud eēt ꝑpetuū:nā nisi sit ꝑpetuū nullū dī.de p.di.j.diuortiū.⁊.ff.de reg.iu.l.q̄cqd.⁊.xxij.q.j.par⁹. Et est h̄ ar.q̄ si aliqs emittat votū ꝓprio quodā ipulsū animi q̄ teneatur illud obseruare. Sz si aliqs ꝑ alior̄ ipulsum vel clamorē aliqd̄ emisit: tūc sec⁹ ē.vt.xxij.q̄ō.iiij.vnusq̄sq̄.nā electio fcā ad alior̄ impulsū nō vz.vt.vij.q.j.lz.⁊.c.si ergo.sitr nec libertas.ff.q ⁊ a q̄b.ma.liber.nō fi.l.si priuatus.

Uotu3 emittēs an semp teneat illud seruare.

¶ Qui reuocādum putat quod ecclesie contulit sacrilegij crimē incurrit.

Sunt qui opes suas tumultuario mentis impulsu nō iudicio[b] perpetuo vbi ecclesie cōtulerint postea reuocādas putauerūt:quib⁹ nec[c] prima merces grata est nec[f] secūda:q: nec prima iudiciū habuit:⁊ secūda habuit sacrilegiū. Sunt quos penitet opes suas diuisisse pauperibus:sic eos qui pniā agūt[g] hoc solū timere oportet: ne ipsius pnie agant pniam[h]. Item Grego. sabino subdiacono. ¶ Qui sacris locis derelicta retinere cōtenderit sacrilegium cōmittit.

Sacrilegiū[i] ⁊ ꝯtra legē est si quis qd̄ venerabilibus locis relinquit praue volūtatis studijs tēptauerit suis compēdijs retinere. Itē lucius eps oibus epis. ¶ Sacrilegi iudicātur qui ecclesie facultates alienat.

Omnes ecclesie raptores:atq̄ suarū facultatū alienatores a liminibus eiusdem m̄ris ecclie anathematizamus[k] apo. aucte pellimus.

e ¶ Nec pma.i.pmū factū ex quo debuit mereri mercedem. f ¶ Nec secūda.scilicet reuocatio. g ¶ Agūt.i.penitēt q̄ dederunt. h ¶ Pniā.q: penitēt ⁊ dolēt q̄ dederūt paupib⁹.⁊ de illo dolore siue penitentia agant penitentiam. i ¶ Sacrilegium. ¶ Qr̄ h̄ fit mētio de sacrilegio:qd fit sacrilegiū videam⁹. Sacrilegiū magr̄ʼr varijs modis describit. Uno mō sic:sacrilegiū ē sacre rei violatio siue i se siue i alio:⁊ h̄ appellat sacra res siue sit res ipa sacra siue ipsa psona ecclastica: Alio mō dscribit sic sacrilegiū ē publici iuris trāsgressio.qd aūt sit ius publicū: hēs.ē.j.di.ius publicū.largi⁹ tn̄ q̄nq̄ dī ꝯmittere sacrilegiū q disputat de iudicio pncipis:vl cum

Sacrilegij diffinitio.

dies solēnis violat:vel cū legib⁹ siue canonib⁹ reuerētia nō ipēdit. Cōmittit aūt trib⁹ modis sacrilegiū:vl cū sacrū de sacro vel sacrū de nō sacro vl nō sacrū de sacro aufert.vt.j.e.q̄s. Imponit āt ꝓ sacrilegio q̄nq̄ spūal' pena:vt si cōmittat i psona ecclastica:q: tal' ē excōicat⁹ ipso iur.j.e.si qs suadēte.sz si i re ecclie fit sacrilegiū tūc post trinā admonitōes excōicādus ē.vt.j.e.q̄s.§.itē sigs domū. Itē iponit pena pecūiaria q̄nq̄ maior q̄nq̄ minor. vt.j.e.q̄s.⁊.c.si qs ꝯtumax.fm leges durior pena iponit pro sacrilegio.ff.ad.l.iul.pecu.sacrilegij. Sed si q̄ras cui dāda sit pena q̄ debet ꝓ sacrilegio. Dicas q̄ si psone facta est iniuria ipsi psone p̄standa est.vt extra de sen.excō. parochianos.⁊.c.grauē.si rei facta est iniuria:tūc ipsi rei prestāda est.vt.j.e.si qs in atrio.⁊ e.x̄.de simo.de hoc autē.

Sacrilegiū tripliciter committitur.

Sacrilegij pena.

Omnes ec. ¶ Casus. Luci⁹ papa statuit ⁊ decreuit vt raptores rer̄ ecclasticar̄ tāq̄ sacrilegi sint anathematiзādi cū oib⁹ sibi ꝯsentiētib⁹ q pi pena sūt puniēdi.ꝯsentiētes.s.defēsiōe vel coopatōe. k ¶ Anathēatiзam⁹. Ex h̄ q̄ oēs sacrilegi ⁊ dilapidatores ecclar̄ sūt ipo iur excōicati.xj.q.iij.canōica.e.x̄ de sē.ex.ꝯsti.ar.ꝯ.j.e.q̄s.⁊.c.se.

Sacrilegi an sint ipso iure excōicati.

Vbi dr̃ ꝙ ſunt excõicandi niſi reſipiſcant. Rñ. violatores eccleſiarū ſunt ipſo iure excõicati ſed nõ alij. Uel dic ꝙ ſi in ↄſecratione vel cuȝ dat̃ res eccleſie fert eps ſniam excõicationis ꝙ quicũqȝ violẽtiaȝ fecerit in re tali ſit excõicatus. tunc dicerẽ ꝙ ſtatim eſt excõicatus ſacrilegus non rõne ſacrilegij ſed rõne ſnie dudũ late. xxiiij. qõ. j. c. j. ꝛ ij. ꝛ extra de ſen. excõ nu. a nobis. vel dic ꝙ refert an papa hec verba pferat in cõſtituẽdo vel ſentẽtiando. ſi pferat ea cõſtituendo tũc non eſt excõicatꝰ q rapit res eccl'ie: ſi aũt ſententiãdo pfert talia verba tũc eſt excõicatꝰ. vel dic ꝙ ſi cõſuetudo loci hȝ ꝙ tales ſint excõicati: tunc ita ſeruãda eſt: qꝛ cõſuetudo eſt optĩa iuris interpres. ex̃ de ver. ſig. c. abbate.

a ¶ Cõſentiunt. cooperãdo. vt extra de ſen. excõ. nuper. Sed pone ꝙ aliqs pcuſſit clericũ ꝛ ego ratum habeo nũquid ſum excõicatus? Uidet̃ ꝙ ſic: qꝛ nõ ſoluȝ in ↄtractibus ſed etiã in maleficiis ratihabitio mãdato cõparatur. vt ex̃ de reſtitu. ſpo. cũ ad ſedẽ. in fi. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. ſed ꝛ ſi cũ qs. nã nõ ſolũ de cõſilio ſed ẽt de volũtate aliqs tenet̃. j. q. iiij. qꝛ pſulatus. imo qui poteſt reſiſtere ꝛ nõ reſiſtit excõicatus eſt. vt extra de ſen. excõ. q̃ȝte. Rñ. ſi noĩe meo qs pcutiat aliũ: ibi ratihabitio mandato cõparatur: alias nõ. ff. de nego. geſt. ſi pupilli. §. item queritur. extra de ſententia excõmunicatio. mulieres.

Clerici pcuſſionez ratificans an ſit excõmunicatus.

mus dãnamus atqȝ ſacrilegos eſſe iudicamus: ꝛ nõ ſolum eos ſed oẽs cõſentiẽtes eis: qꝛ nõ ſolũ qui faciũt rei iudicãtur ſed etiã q facientibus ↄſentiũt[a]: par eni pena ꝛ agẽtes ꝛ ↄſẽtiẽtes ↄphẽdit.

Itẽ nico. papa oĩbus epĩs.

¶ Excõicetur qui ↄfinia eccleſie frãgere temptauerit.

✝ ✝ 2 Sicut antiqtus a ſanctis patribꝰ ſtatutum eſt: ſtatuimus vt maior eccleſia per circũituȝ. xl. paſſus[b] habeat: capelle vero vel minores eccleſie. xxx. Qui autem cõfinia eorũ cõfringere tẽptauerit: aut pſonaȝ hoĩs vel bona eius inde ſubtraxerit: niſi publicus[c] latro erit quouſqȝ emendet: ꝛ niſi qd̃ rapuerit reddat excõicetur.

Item ex conci. triburienſi.

¶ Soluat̃ altario qd̃ pro emunitate emẽdat̃ eccleſie.

Si quis in atrio eccleſie pugnã cõmittit aut homicidiũ fecerit: quicqd p emunitate violata emẽdandum eſt altario[d] ſoluat̃ cuiuſcũqȝ fuit illa eccleſia.

Item Augu. ad boniſa.

¶ Nõ lȝ alicui hoĩem vel aliquid de eccleſia rapere.

Miror qũo tam ſubito fidei murũ aries[e] rupit inimici. Noui eni qua religiõe ſemp ſis veneratus eccleſiã: quo inſtigante facinore hoĩeȝ de eccleſia rapuiſti: tuꝰ ſi de tuo amico forte preſumeret fugitiuꝰ poſſet p culdubio interceſſoris cã veniã pmereri: ergo ſi amicus intẽditur[f]: cur deus offenditur? Sed ꝛ ſi de ptãte pſumitur nabuchodonoſor regem intẽde qui cã ſupbie in boueȝ[g] eſt ex hoĩe cõmutatus: atqȝ regno ſuo pfugus recedens nõ ante regnũ recepit q̃ȝ cõuerſus deum pdicauit. Nõ vt ↄfundã te hec ſcribo ſed vt filiuȝ chariſſimũ moneo: eccleſie ergo illeſuȝ reuoca quẽ irreligioſiſſime rapuiſti: oblatio[h] vero domus tue a clericis ne ſuſcipiat̃ interdixi: cõionẽqȝ tibi interdico donec pacta p auſibus vl' errore a me diffinita tibimet pnia tpe ordinato p hoc fcõ corde cõtrito ꝛ humiliato dignuȝ offeras ſacrificiũ deo.

Item ex lib. capitularium.

¶ Fugiẽtem ad eccleſiam nemo audeat abſtrahere.

Reuȝ ad eccleſiã fugiẽtem nemo abſtrahere audeat neqȝ inde dãnare ad penã vel ad mortem[i] vt honor eccleſiaruȝ cõſeruet̃: ſed

Eccleſi... muni... multi... uantur

Si quis ĩ atrio. d ¶ Altario. hic habes ꝙ pecunia reſtituit̃ illi loco in cuiꝰ ignominiã data eſt. xxvij. qõ. j. ſi qs rapuerit. ꝛ extra de ſimo. de hoc. ꝛ Inno. dicit ꝙ cũ pena duplici reddet̃. vt extra de ſimo. audiuimꝰ. ꝛ in auẽ. de ſan. epiſ. §. ſed neqȝ. ꝛ ff. de calũ. l. ꝛ generalr. §. illud. Arg. ↄ. de ſimo. veniens. Sed illud eſt diſpenſatio.

Dan. iiij.

Miror. ¶ Caſus Quidã noĩe bonifacius hĩeȝ quẽdaȝ forte ſeruũ fugitiuũ violẽter de eccleſia extraxit: de q̊ Aug. eũ grauiter reprehẽdit: ꝛ oſtendit ꝙ hoc facere nõ debuit: qꝛ ſi terrenus amicus p illo fugitiuo itercẽſiſſet pro eo veniã meruiſſet: multomagis deo debuit obedire: ꝛ ſi de ptãte ſua preſumit reſpiciat nabuchodonoſor regẽ q ꝓpter ſupbiã ĩ boueȝ eſt ex hoĩe cõmutatꝰ ꝛ ã ſuo regno expulſus. Precipit ergo ſibi vt hoĩem quem violẽter de eccl'ia rapuit ad eãdẽ eccl'iaȝ reuocet: ꝛ donec eccleſie ſatiſfaciat ꝛ peniteat ꝓhibet Aug. ne oblatiões ſue domus ſuſcipiãtur a clericis ꝛ bonifacio cõioneȝ interdixit. Et h̃ verba ſic expone: Tuus ſcȝ ſeruus. tuo amico. i. apud tuũ amicuȝ. forte. ſ. permanere: ordinato. i. ſtatuto ꝛ prefixo.

Ordo littere.

Sicut antiqtus. ¶ Hec eſt ſcd̃a pars. q. in qua probat magiſter per. xx. ca. ꝙ ſacrilegium cõmittitur pluribus modis. Joan. de fa.

¶ Caſus. In hoc. c. ſtatuit nicolaus papa ſicut antiqtus a ſanctis patribus fuerat cõſtitutum: vt maior eccleſia in circũitu habeat. xl. paſſus. Alie vero minores eccleſie. xxx. infra quod ſpaciũ ſi quis violentiam fecerit aut perſonam hominis vel bona eius inde extraxerit excõicetur donec ſatiſfaciat: niſi fuerit publicus latro cuiꝰ perſone vel res inde ſubtrahit̃ ſine pena canonis. Seq. c. planũ ẽ.

b ¶ Paſſus. Paſſus vt ait Iſido. eſt mẽſura quinqȝ pedum. Pes eſt ſpaciuȝ. xv. digitorum. iſtud tñ non lȝ in capellis que ſunt infra ambitũ caſtellorum vbi pp loci anguſtiaȝ non põt iſtud obſeruari. vt. j. c. quiſqs. ꝛ c. queſti.

Paſſus. Pes.

c ¶ Niſi publicus. ꝛ nocturnꝰ depopulator agroruȝ: hi ſoli excipiunt̃ ſm ius canonicũ lȝ leges plures pſonas excipiãt. vt ex̃ de imu. ec. inter. leges eni excipiũt homicidas adulteros raptores virginũ: ſed ſm canones raptores virginũ tuti ſunt in eccl'ia. vt. xxxvj. q. j. de raptoribꝰ.

e ¶ Aries. i. impetus diabolice ſuggeſtionis ad ſimilitudinem arietis inſtrumenti vnde frãgitur murus.

f ¶ Intenditur. id eſt exauditur.

g ¶ In bouem. id eſt in bouinã mentem. vt. xxiij. queſtione. iiij. nabuchodonoſor.

h ¶ Oblatio. hoc ẽ in deteſtatõeȝ crĩs ipſiꝰ: ꝙ nõ ſolũ ipſe ſed ẽt familia eiꝰ ꝓhibet̃ a ſacris. ſic. xc. di. oblationes. ꝛ. xij. qõ. ij. de viro. ꝛ extra de ſponſa. non eſt vobis. Joan.

Reum. ¶ Caſus Statutũ eſt in hoc ca. vt prelatus defendat reũ ad eccleſiam fugiẽtem a pena corporalitatis quod abſtulit cum pena pecuniaria reddat.

i ¶ Uel ad mortẽ. Sed nũquid poterit poſtea accuſari iſte de illo crĩe: ſi non põt: ergo crimina remanebũt ipu

Eccl'ia fugiẽtes a ſe tutat̃.

rectores eccleſie pacē eius ⁊ vitaꝫ ⁊ mēbra obtinere ſtudeant: tamē legitime componat quod inique fecit.

Item gelaſius victori conſtantino martino feliciſſimo ſereno ⁊ timotheo ep̄is.

¶ Ab eccl'ie arceat īgreſſu q aliquē de eccl'ia violent' ra puerit.

Frater ⁊ coepus nr̄ epiphani⁹ ſua nobis relatiōe ſuggeſſit benenatū ⁊ maurū beneuētane municipes ciuitatis in cōtumeliā religiōis acerba nimis ⁊ plectibili ꝯtumacia ꝓſiluiſſe q ꝯfugiētē ad eccleſie ſepta curialē ſuū illic nec quidē tutū de iniuria ſua ſecurū eē dimiſerūt: auſi irreptione temerarie mētis admittere qđ nec ꝑātib⁹ qdeꝫ vel ꝓncipibus vnq̄ꝫ licuit ꝑpetrare: vt hoieꝫ in ſanctuarijs ꝯſtitutuꝫ (captata ſacerdotis abſentia) reluctantē reclamantēq́ꝫ violēter abſtraherēt: quos ꝯ̄ꝫtū ſua nobis ſuggeſtiōe patefecit merito indignos eē ſacra cōione iudicauit: ⁊ ſi reuera tāti facinoris ꝯſtat admiſſuꝫ noſtra etiā auctoritas in hac parte ꝯſentit: nec eni^a iure ad ſupplicādū dꝫ admitti q admittere ſacrilegiū nō dubitauit. Nullus eni inter limina tāte veneratiōi deputata virūq́ꝫ ſibi licere exiſtimet ꝓ ſue volūtatis arbitrio vt ⁊ humanitatē ſibi vēdicet ⁊ furoreꝫ. Et ideo frēs chariſſimi ſupradictos ſi māifeſta reos facit ꝯqueſtio: ab oibus^b epiſcopatuuꝫ ⁊ parochiarū veſtraꝝ eccleſijs nr̄e ꝓceptiōis auct'e^c ꝓhibete: vt nō ſolū hi q in iniuriā ſanctoꝝ locoꝝ ꝓſiluiſſe ꝓbātur merito ꝓſequāt' ꝓ facti ſui q̄litate vindictā: verūetiā ceteri a tali ꝓſumptiōe vltiōis iſtius timore reuocēt'. Idē ep̄is ep̄o.

¶ Eccleſiarū nō eſt dign⁹ ingreſſu: q eas violat.

Ad epiſcopos cūctos direxim⁹ iuſſionē: vt eos q eccl'ias violaſſe ꝓhibent': acceſſu eaꝝ iudicēt eē indignos.

Item pius papa.

¶ Qui eccl'iaꝫ dei vaſtat ⁊ ei⁹ ſacerdotē īſequit' ſacrilegus iudicat'.

Sicut q eccleſiā dei deuaſtat ⁊ ei⁹ predia ⁊ donaria ſpoliat ⁊ inuadit fit ſacrilegus: ſic ille q eius ſacerdotes inſeqtur ſacrilegus iudicatur: nō ergo grauius^d peccatū ē fornicatio q̄ꝫ ſacrilegium. Et ſicut maius^e pctm̄ ē qđ in deo cōmittit' q̄ꝫ qđ in hoie: ſic grauius eſt ſacrilegiū agere q̄ꝫ fornicari.

Itē vrbanus.

¶ Qua pena feriat' qui eccleſie vſibus dedicata predia vexare temptauerit.

Attēdenduꝫ eſt oib⁹ ne predia vſib⁹ ſecretorū celeſtiū dedicata a qbuſdam irruētibus vexētur: ꝙ ſi qs fecerit poſt debite^f vltiōis acrimoniā que erga ſacrilegos iure promēda eſt perpetua dānetur infamia ⁊ carceri^g tradatur: aut exilio ꝑpetue deportationis ſeruetur.

Itē iginus papa. Palea.

ſita quod eſſe nō debet. vt extra de ſentē. excō. vt fame. ⁊ ſic priuilegiū eccleſie erit multis occaſio delinquēdi. propter hoc dicūt quidā ꝙ a quolibet poteſt accuſari poſtea preterq̄ꝫ ab illo qui ꝓmiſit impunitatē. Sed qui ſic reſpondet nititur cōtra priuilegiū eccleſiarū quod eſt iniuſtū vel hereticum vt.xxij.diſt. omnes. ad quid eni impetraret eccleſia ei vitaꝫ ſi pro eodem crimine poſtea decapitaret'. dicas ergo ꝙ hoc ē priuilegiū eccleſie ꝙ talis amodo nec vitaꝫ nec mēbrum perdat: ſed ꝙ aliās pecuniariter ſatiſfaciat: vel ſi hoc nō poteſt: ſeruiat ei perpetuo quem leſit: vt.xxxvj. qō.j. de raptoribus.

Frater. ¶ Caſus. Epiphanius ep̄s excōicauit benenatū ⁊ maurum ciues beneuētane ciuitatis: q2 quēdam ſuū curialē ad eccleſiaꝫ fugientē in abſentia ſacerdotis de ipſa eccl'ia violenter extraxerāt: quod cū ſignificatum fuiſſet gelaſio excōmunicationē illam confirmauit: ⁊ precepit ſex epiſcopis vt ſi illi excōmunicati ꝑuenerint ad ſuos epiſcopat⁹ interdicāt eis introitū eccleſiaruꝫ vt iſtius vltiōis timore alij a tali preſumptione reuocētur. Seq. c. patet.

a ¶ Nec enim. extra de vſu. q2 fruſtra.

b ¶ Ab omnibus. Argu. ꝙ ſacrilegus in nulla eccleſia tutus erit cū in eccleſiaꝫ delinquat. vt. ꝟ. c. proxi. quod qdam concedunt. Unde ſi aliquis furtū vel ſacrilegium fecerit in eccleſia illū non debet tueri eccleſia cuꝫ in eccleſiaꝫ deliquerit. vt. ꝟ. c. proxi. tamen decre. extra de immuni. eccle. inter. tantum duas perſonas excipit.

c ¶ Auctoritate. Sed quid operat' h̄ auctoritas vel confirmatio pape cū illud per ſe facere potuerint? Rn̄. confirmatio tria operatur: preſtat enim ipſi facto maiorem auctoritatē. vt.xj.di. quis neſciat. Itē ſi quid eſt inualidum ſupplet eius defectū confirmatio. vt extra de trāſactio. capitu.j. Item ꝙ ſine eius licentia nō poteſt retractari illud quod ipſe confirmauit. extra de confir. vti. vel inuti. capitu.ij. Joan.

Sicut. ¶ Caſus. hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit' ꝙ ſicut iudicatur ſacrilegus q bona eccleſie rapit vel inuadit: ſic cēſetur ſacrilegus q dei ſacerdotes inſeqtur. In ſecūda parte dicitur ꝙ ſicut deus eſt maior homine: ſic ſacrilegiū quod in deuꝫ cōmittitur maius eſt fornicatione que cōmittitur in homine. — Diuiſio.

d ¶ Grauius. hic videt' ꝙ mai⁹ ſit peccatum ſacrilegium q̄ꝫ adulterium. ⁊ ſic eſt cōtra. xxxij. q. vij. quid in oibus. ſed ibi ſolutū eſt. Item nōne homicidium mai⁹ ſacrilegio eſt? Sic. ſed intelligas quod h̄ dicit' in eadem ſpē facti. nam homicidiū quod fit in clerico mai⁹ eſt q̄ꝫ illud quod fit in laico: q2 vnum eſt ſacrilegiū aliud nō: ſimil'r quod fit in ſanctimoniali ē maius q̄ꝫ illō quod fit in alia muliere. — Homicidium clerici ē grauius q̄ꝫ laici.

e ¶ Maius. ſic. xxij. queſtio.j. omne. ⁊ capitu. mouet.

Attendenduꝫ. ¶ Caſus. Statuit vrba. in hoc ca. vt eccleſia nō cogatur ſoluere tributa vel collectas de predijs eccleſiaſticis. ſi quis vero cōtrafecerit poſt debitam penaꝫ ſacrilegij ſit infamis: ⁊ carceri tradatur vel exilio perpetuo damnetur.

f ¶ Poſt debite. hec verba ſumpta ſunt a lege que eſt. xvj. qō. j. §. nouarum.

g ¶ Et carceri. ergo eccleſia habet carcerem ⁊ infligit penaꝫ relegatiōis. ij. queſtio.j. in primis. Item habes h̄ ꝙ diuerſe pene infligūtur alicui pro eodē delicto. vt. xxj. q. v. c. iij. ⁊ xvj. qō. j. ſtatuimus. ⁊ e. q. vij. conſtōnes. contra illud quod eſt extra de iudi. at ſi clerici. ⁊ extra vt lit. non conte. qm̄ frequenter. in fi. ⁊ q2 lex dicit ꝙ vnum delictū non debet varijs eſtimationibus coerceri. ff. de penis. ſanctio. — Eccl'ia h̄z carcerem.

[Left margin, cut off:] firma- pape a opaf.

SI forte. ℂ Caſus. Queſitum fuit a clemēte quaʒ penam debeat pati preſbyter vel diaconus ſi furetur ſindonem ſacrarij vel velum ⁊ vendat. Et reſpōdetur ꝙ iude ſchariotis ſimilis eſt: ⁊ eius penam patietur. Sequens capitu. planum eſt.

a ℂ Subtractū. Tamen eps cuʒ tali poteſt diſpenſare. ſ. di. l. ſi quis preſbyter.

b ℂ Penā. ſ. eternā.

QUi rapit.

c ℂ Sacrilegiū. alibi dicitur ꝙ facit homicidiuʒ. vt xij. q̄. ij. qui chriſti. ⁊ c. qui abſtulerit.

Diuiſio. NUllus clericoruʒ. ℂ Caſus. hoc. c. diuiditur in duas partes. In prima parte dī ꝙ ſi clericus ſeruū vel diſcipulum ſuū ad eccleſiam fugientē inde extrahere vel flagellare preſumpſerit donec peniteat excōicetur. In ſecūda parte dicitur ꝙ clerici ſe mutuo verberantes ꝓut dignitatis ratione vel officiorū iniuria maior fuerit ab epiſcopo puniantur. ſecūda ps incipit ibi: ſi q vero.

d ℂ Uel flagellare. Poſſunt tn̄ magiſtri ⁊ parentes ⁊ epi moderate caſtigare. vt. xxiij. q. v. c. j. in fi. ſimilr̄ vir vxoreʒ. vt no. vij. q̄. j. ſicut alterius. ✠ ⁊ plat⁹ ſubditū. vt. xxiij. q. iiij. forte. ſed dn̄s habet i ſeruo pleniſſimaʒ coertioneʒ vſufructuarius modicaʒ. vt. ff. de vſufr. locuʒ. ⁊ l. ſed ⁊ ſicuti. in fi. patronus aūt in libertuʒ habet leuem coertioneʒ. vt. ff. de iniur. pretor. §. preterea. Sed nōne magiſter vel eps intra eccleſiam pōt verberare clericū cuʒ epiſcopus iudicet itra eccleſiam. vt. ij. q̄. ij. preceptū. ⁊ in iudicijs eporum interueniunt verbera. vt. xxiij. q. v. c. j. in fi. Sed dic ꝙ cauſa odij nō debet eum expellere de eccleſia: qꝛ ſi magiſter non percutiat diſcipulum ex odio nō incidit in canonem. vt extra de ſen. excom. ſuper eo.

Caſtigatio qbuſdam committitur.

✠ ℂ Con cor. tex. in l. ſed ſi. §. ſi. ⁊ ibi gl. ff. ad. l. aql. ⁊ in auc. de nup. cū ibi no. §. ſi vero. col la. iiij.

e ℂ In mutuam. hodie tales mittēdi ſunt ad curiam niſi ſint impuberes vel regulares. vt extra eo. ti. ſuper eo.

SI qs eccleſiaʒ igne cōbuſſerit: qndecim annis peniteat ⁊ eā ſedule reſtituat ⁊ ꝓciū paupib⁹ reſtituat. Itē clemens papa.

ℂ Iude ſimilis ꝓbatur q ornamenta ſurripuit eccleſie.

SI forte quiſpiā preſbyter ſiue diacon⁹ ſacrarij ſindonē vel velum ſubtractuʒ[a] vēdiderit iude ſchariotis ſimilis eſtimabit: qui ꝓpter cupiditatē fecerit hoc opus nouerit ſe ſupdicti iude penam[b] ſuſcepturum. Itē ex penitētiali theodori.

ℂ De eodem. Palea.

PEcunia eccl'iaſtica furata vl' rapta reddat in q̄druplū: populi v̇o dupluʒ. Si qs aliqd de miſterio ſcē eccleſie furat⁹ fuerit ſeptem annis peniteat tres in pane ⁊ aq̄. Itē ex pniali romano.

ℂ De eodem. Palea.

SI qs clericus furtuʒ fecerit capitale: id eſt quadrupedē vel domū fregerit aut quālibet rē melioris ꝓſidij vel precij furatus fuerit: ſeptē annis peniteat: laicus. v. Si qs autē de minoribus ſemel aut bis furtum fecerit reddat ꝓximo ſuo ⁊ vno āno peniteat i pane ⁊ aq̄: ⁊ ſi reddere nō potuerit trib⁹ annis peniteat. Item Anacletus.

ℂ Sacrilegiū facit qui pecuniam eccleſie rapit.

QUi rapit pecuniā ꝓximi ſui iniqtatē opat: qui autem pecuniā aut res eccleſie abſtulerit ſacrilegiuʒ[c] facit. Item ex conci. hilerdenſi.

ℂ Segregetur ab eccl'ia cleric⁹ q ſeruū vel diſcipulū ſuū ad eā fugientem verberare ꝓſumit.

NUllus clericorū ſeruū vel diſcipulū ſuuʒ fugientē ad eccleſiā extrahere audeat vel flagellare[d] ꝓſumat: qđ ſi fecerit (donec digne peniteat) a loco cui honorē nō dederit ſegregetur. ℂ Si q vero clerici in mutuaʒ[e] cedem ꝓruperint (ꝓut dignitas[f] officiorū in tali exceſſu ꝯtumeliā pertulerit) a pōtifice diſtricti⁹ vindicētur. Item ex conci. triburienſi.

ℂ Qui de atrio vl' porticib⁹ eccl'ie fugientē abſtrahit excōicetur.

SI qs ꝯtumax vel ſupbus timorem dei vel reuerētiam ſanctarū eccleſiarum nō habuerit: ⁊ fugientē ſeruū ſuū vel queʒ ipſe perſecutus fuerit de atrio eccleſie vel de porticib⁹ eccleſie quolibet mō adherētibus[g] p vim abſtraxerit: ꝓ emunitate nongentos ſolidos epo cōponat[h]: ⁊ ipſe publica pnia iuſto iudicio epi mulcteť. ℂ Sacrilegiū ergo eſt quotiēs qs ſacrum violat: vel auferēdo ſacrū de ſacro: vel ſacrū de nō ſacro: vel nō ſacrū de ſacro: dī etiā ſacrilegiū cōmittere q violētas ⁊ ipias man⁹ i cl'icuʒ iniecerit. Porro ipʒ ſacrilegiū duplicē ꝯtinet penā: pecuniariā videlʒ ⁊ excōicatōis: pecuniaria eiſ ꝓſoluēdaē ad quos q̄rimonia ſacrilegij ptinet. Unde Ioan. pa. viij. ſcri-

vel loquiť de cōmuniter viuentibus qui cū modū nō excedunt iudicio meo poſſunt abſolui ab epo. vt extra de vi. ⁊ ho. cle. qm̄. ⁊ extra qui cleri. vel vo. c. j. ⁊ extra de ſen. excom. ex tenore. in fi. Uel hoc ideo: qꝛ cōio materiaʒ diſcordie generare ſolet. vt. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. dulciſſimis. vnde abūdantius eſt illis ꝓuidēdum: qꝛ vbi maius periculuʒ eſt magis eſt conſulēdum. vt ff. de carbo. edi. l. j. §. ſed ⁊ ſi quis.

f ℂ Dignitas. quia ſcdm̄ dignitateʒ punitur aliqs. vt. xlv. di. cum beatus.

SI qs cōtumax. ℂ Caſus. Queſitū fuit in conci. triburien. quā penam pati debeat q ſeruuʒ fugienteʒ vel alium queʒ perſequebatur de atrio vel de porticibus eccleſie cimiterio deputatis violēter extraxerit. Et reſpōdetur ꝙ epo debet nōgentos ſolidos ſoluere ꝓ cimiterio qđ fregit: ⁊ ꝓ peccato publice penitebit.

g ℂ Adherētibus. eodem gaudēt priuilegio cum ſacris. vt. ff. de rei ven. que religioſis. ⁊ eſt ſi. xliij. di. §. j. Io.

h ℂ Cōponat. ſ. e. ſi quis in atrio. dī ꝙ eccleſie dabit. Sʒ dic ꝙ ſatis dicit eccleſie dari cum dať prelato eccleſie: alie pene ſtatuūtur. ſ. e. quiſquis. ſed dic ꝙ pene ſunt arbitrarie: vel ſm̄ ꝯſuetudineʒ locorū loquūtur. Uel dic ⁊ meli⁹ ꝙ ſi quis violat emunitatem nullū dānuʒ faciendo ſoluet ſolidos nōgentos: ſed ſi dānuʒ aliqđ fecerit ſoluet triplū pro emunitate ⁊ dānuʒ nouies. vt. ſ. e. quiſqs. in fi.

Eccleſie munit… violās … ter pun…

ℂ Sacrilegium.

ℂ Caſus. Quia ſupra fcā eſt mētio de ſacrilegio: ideo nūc oñdit gra. ꝙ ſacrilegiū fit cū aliqs rem ſacrā violat: ⁊ hoc fit quattuor modis: vel auferendo ſacrū de ſacro: vel ſacruʒ de nō ſacro: vel nō ſacruʒ de ſacro: vel ſi qs iniecerit violentas manus in clericū: oſtendit ēt ꝙ ſacrilegium duplicē cōtinet penaʒ. ſ. pecuniariā ⁊ excōicationis: pecuniaria ꝓſoluēda eſt illis apud quos q̄rimonia deponiť.

Quiſquis. ¶ Caſus. hoc.c. diuidit in duas ptes. In pma parte dr qd ſacrileg9 .xxx. libras argēti dꝫ pſtare epis vel abbatib9 vel alijs pſonis ad qs qrimonia ſacrilegij ptinet. In ſcda parte dr qd eccleſie debēt hīe .xxx. paſſus p cimiterio in circuitu: niſi ſint capelle caſtellorꝫ īfra quos .xxx. paſſus ſi qs iniurias fecerit in pſonis vel ide aliqd auferēdo ſacrilegiuꝫ cōmittit. Sic etiā cōmittit ſacrilegiuꝫ auferēdo ſacrū de ſacro vel nō ſacrū de ſacro vel ſacruꝫ de nō ſacro. ſcda ps incipit ibi: ſacrilegium cōmittitur.

a ¶ Ad quos .ſ. qb9 cōpetit qrela .ſ. logt d ipſis iudicib9: ꝛ dic qd iudicib9 iſtius q̄rele trāſit ſoluendū .xxx. pro emunitate violata. nam aliā penam preſtabit iniuriam paſſo. ff.c. pxi.

b ¶ Uel domos .ſ. clicorū: nā alie domus nō dnt eſſe īfra ambitum eccleſie: vt .xij. queſtio.j. nulla.

c ¶ Arma. Ergo ſi clicus arma ferens verberet nō incidet in canonē verberās. ex de ſen. excō. cū nō ab hoīe. ꝛ.c. vt fame. xvi. q.i. generalr. hoc tñ nō eſt veruꝫ niſi poſt trinā admonitionē reuerti noluerit ad clerū: vt ex de ſen. ex. ſi vo aliqs. ꝛ.c. in audientia. qꝛ nec clic9 pōt bñficio illi9 canonis ſi qs ſuadēte renūciare: vt ex de ſen. excō. ptigit. hoc tñ itelligo qñ ex cā leuitatis iduit arma vel abijcit habitū clicales: vt tūc nō ſtatī pdat pͥuilegiū: aliud eſt ſi penitus apoſtataret vt ſi fiat miles: vel ſi vxorem ducat: tunc dico eum ipſo facto perdere priuilegium: vt .lxxxiiij. di. quiſquis.

bit omnibus epiſcopis.

¶ De multiplici genere ſacrilegij ꝛ pena eiuſdē.

Quiſquis inuētus fuerit reus ſacrilegij epīs vl abbatib9 ſiue pſonis ad quos[a] querimonia ſacrilegij iuſte ptinuerit .xxx. libras examinati argenti puriſſimi componat. ¶ Sacrilegium cōmittitur ſi quis infregerit eccleſiaꝫ: vel .xxx. eccleſiaſticos paſſus qui in circūitu eccleſie ſunt: vel domos[b] que īfra pdictos paſſus fuerint aliqd inde diripiendo vel auferendo: ſeu qui iniuriā vel ab actionem rerū intulerit clīcis arma[c] non deferentibus vel monachis ſiue deo deuotis oībuſcꝫ eccleſiaſticis[d] pſonis capelle q̄ ſūt īfra ambitū murorꝫ caſtellorꝫ nō ponūt ī hac .xxx. paſſuum obſeruatione. Similiter ſacrilegiū cōmittitur auferendo ſacrū de ſacro vel nō ſacrum[e] de ſacro ſiue ſacrum de nō ſacro. Idem. ¶ Si quis domū dei violauerit ꝛ aliqua ſine licentia illius cui cōmiſſa eſſe dinoſcit inde abſtulerit: vel eccleſiaſticis perſonis iniuriam fecerit donec in cōuentu admonit9 legitime ſatiſfaciat ſciat ſe cōmunione priuatū: ſi vo poſt ſcdam ꝛ tertiam cōuentionē coram epo ſatiſfacere detractauerit ſacrilegij piculo ab oībus obnoxius teneat: ita vt ſm apoſtolum nemini fidelium miſceat. Idem. Si qui monaſteria ꝛ loca deo dedicata ꝛ eccleſias īfringūt: ꝛ depoſita vel alia quelibet exinde abſtrahunt damnuꝫ nouies[f] cōponant: ꝛ emunitatem tripliciter[g]: ꝛ velut ſacrilegi canonice ſnīe ſubiugantur. Item Alexā. papa .ij.

¶ Niſi canonice iudicatum epꝫ cōpͥhēdēs laic9 excōicet.

Si quis deinceps priorum[h] aut cuiuſcūqꝫ dignitatis vel cuiuſcūqꝫ ordis laicorꝫ epiſcopū cōprehenderit percuſſerit aut aliqua vi a propria ſede expulerit niſi forte iudicatū[i] canonice auctores ꝛ cooperatores tanti ſceleris anathematizentur: ꝛ bona eorꝫ eccleſie ipſius iure perpetuo tradant[k] ¶ Si vero in preſbyterum: vel in quēcunqꝫ inferiorum graduum clericum hec eadem preſumpſerit canonice penitentie atqꝫ depoſitioni[l] ſubiacebit: ſi p̄tumax fuerit excōicetur. Item nico. pa. thadoni archiepo mediolanē.

¶ Flagellatores clericorū poſt tertiā admonitionem ſi nō reſipuerit excōmunicent.

De pſbyterorꝫ flagellatorib9 ꝛ occiſoribus p

d ¶ Eccleſiaſticis. vt ſunt cōuerſi ꝛ penitētes tēplarij ꝛ hoſpitalarij q gaudēt pͥuilegio clicali: vt .xxvij. q.i. vt lex. xj. q.j. aliud. ex de ſen. excō. parochianos. ꝛ. xij. q.i. duo ſunt.

e ¶ Nō ſacrū. Lex tñ dic qd in hoc caſu nō cōmittit ſacrilegiū ſꝫ tm̄ furtū: vt ff. ad .L. iul. pecu. L. diu9. ſꝫ illō nō tꝫ.

¶ Si qs domū. ¶ Caſus. hic .§. duas hꝫ ptes. In pma pte dr qd ſi qs ſine licētia plati aliqd de eccleſia extraxerit vl alicui eccliaſtice pſone iniuriam fecerit: ſciat ſe cōione dni puatū donec ſatiſfaciat: ſi vo poſt tertiā cōmonitiones corā epo ſatiſfacere noluerit: anathematiçat9 ab oibus euitet. In ſcda pte dr qd illi q eccliās frangunt inde aliqd extrahētes penitentiā triplicē patient: qꝛ rē ſubtractā reſtituēt ei cui9 erat ꝛ dānū nouies. eccle vo triplū rei ſubtracte: ꝛ pterea pena corporali punient: quā habes ſ. e. attendendū. vel excōicabit. ſcda ps incipit ibi: idem.

f ¶ Nouies. Quid eſt ergo qd dr inſti. de act. §. oēs. vbi dr qd nulla pena dꝫ excedere penā q̄druplū: Rñ. nō dꝫ iudex excedere penā q̄drupli niſi vbi in iure inuenit qd poſſit excedere: qꝛ qñqꝫ extendit ad decuplū: vt .xij. q.6. ij. in legib9. ꝛ.c. cum deuotiſſimam. Uel ſolue vt ibi.

g ¶ Tripl. Ecce triplex pena q̄ punit ſacrileg9: qꝛ iudici dabit .xxx. libras. itē dānuꝫ nouies cōponet ꝛ emunitatē triplicīter: ſic corporaleꝫ penaꝫ ſuſtinebit: vt .ſ. eo. attendendū. Joā.

Si qs deinceps. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab alexādro quā penā pati debeāt laici maiores vel minores q epm cōphēderit vel pcuſſerit vl p violentiā de ſua ſede expulerit. Et rñdet qd tales ꝛ coopatores eorꝫ debent anathematiçari ꝛ res eorū eccle cui iniuriā itulerint ppetuo tradant: niſi fuerit eps canonice depoſitus. ꝛ hoc in pma pte. In ſecunda parte dr qd ſi in pſbyterū vel aliū clericū hoc idem fecerint ab honore depoſiti canonice penitētie ſubiacebūt: ꝛ ſi cōtumaces fuerint excōicabunt. ſcda pars incipit ibi: ſi vero.

h ¶ Priorꝫ. id eſt notabilium.

i ¶ Judicatum .ſ. depoſitum: quod tamē verum eſt ſi incorrigibilis eſt: vt extra de iudi. cum nō ab homine. xj. q.j. petimus. ꝛ. xxvij. q.j. ſi homo. quidam tñ ex hoc loco dixerunt qd ſi quis iniecerit manus violentas in clericum excōicatum qd non eſſet excōicatus g id qd legit .xxiij. q.v. excōicatorum. quod non credo.

k ¶ Tradantur. Ecce pena illorꝫ qui iniyciunt man9 in epiſcopum. ſic .xxvij. q.j. ſi quis rapuerit. aliam penaꝫ adijcit Innocen. extra de pe. in quibuſdam.

l ¶ Atqꝫ depoſitioni. Ar. qd eccleſia poteſt deponere laicū: vt .xj. q.j. nullus eps. ꝛ. xxxij. q.v. preceptum. Joan.

De pſbyterorꝫ. ¶ Caſus. hoc.c. diuiditur in duas partes. In pma parte dr qd theodor9 archieps mediolanē. queſiuit a nicolao qd fieri debeat de his q pſby-

Penaꝫ q̄drupli poteſt iudex qñqꝫ excedere.

Sacrileg9 triplici pena punit.

Diuiſio.

teros flagellant ⁊ occidũt vel deprędant nec ſeculari bra chio poſſũt coerceri? Et rñdet ꝙ p̃mo ↄueniri dñt ſcd̃o ⁊ tertio: qui ſi delictũ nõ emẽdauerit a corꝑe ſacre cõionis ꝑuent: tandẽ dñt anathematiȥari in cõtumacia ꝑmanentes. In ſcd̃a p̃te dꝫ ꝙ ſi ipſi reſipiſcant recõciliari debent eccleſie digna tñ ſatiſfactiõe p̃miſſa. ſecunda pars ibi: quos etiã. Caſus ſequentis. c. per ſe pꝫ.

tur: vt. ff. de ver. ſigni. l. j. femina enim bene incidit in canonem hunc: vt extra de ſen. excom. mulieres.

f ℭ In clericũ. etiam pſalmiſtã q clericus dꝛ. xxj. di. cleros. ⁊ etiam in alias eccliaſticas ꝑſonas: vt no. ĩ. eo. q̃ſq̃s.

g ℭ Uiolentas. Ab hac regula multi caſus excipiunt:

Math. xviij. b.

a ℭ Qui ſeculari. Ergo ſecularis iudex in his enormib⁹ criminibus p̃mo hꝫ coertionẽ: ⁊ deinde eccliaſtic⁹ iudex: vt. xxiij. q. v. ſunt. quedã. Jo. qd̃ falſũ eſt: vt ex̃ de iudi. cũ nõ ab hoie. B. Itẽ h̃ pꝫ ꝙ ſecularis p̃tãs ⁊ eccleſiaſtica debẽt ſibi mutuũ p̃ſtare auxilium: vt xcvj. di. cũ ad verũ. ⁊. xxxij. di. eos qui. ⁊ di. xvij. non licuit.

b ℭ Premiſſa. Ar. ꝙ excõicatus p̃us debeat ſatiſfacere q̃ȝ abſoluat̃ vt h̃. ⁊. xi. q. iij. excellentiſſimus. in fi. ⁊. xxiij. q. viij. ſi qs mẽbroꝝ. ⁊. c. peſſimã ex̃ de iurepa. relatũ. Ar. ↄ̃ extra de ſen. excom. per tuas. Solu. aut excõicat̃ quis ꝓ cõtumacia aut ꝓ delicto. Si ꝓ cõtumacia tunc p̃ſtita cautione abſoluet̃: ſi ꝓ delicto ⁊ illud eſt euidens: nõ p̃us abſoluet̃ q̃ȝ ſatiſfecerit. ſic diſtinguitur ex̃ de v̄. ſig. ex p̃te. Jo. Certe ſemper excõicat̃ qs ꝓ ↄtumacia: ſed illa q̃nq̃ȝ ꝓuenit ex delicto: vt innuit illa decre. ex p̃te. niſi ipſo iure icidat i canonẽ late ſniẽ: vt ĩ. e. q. iiij. ſi quis ſuadente. B.

Excõicat⁹ an poſſit abſolui nõ p̃miſſa ſatiſfactione.

Qui ſubdiaconum.

donibus ſcꝫ q ſeculari[a] brachio minime coercent̃: iuxta p̃ceptũ dñi placet vt fraterno amore cõueniant̃ ſecũdo ac tertio: qui requiſiti ſi te nõ audierint ↄueniente eccleſia eos ſacra cõione ꝑuare atq̃ȝ (ſi in ſua obſtinatiõe ꝑmanẽtes ſacerdotalia monita forte ↄtẽpſerint) ab eccl'ie cõpage ſub anathematis interdictione reſecare licentiam tribuimus. ℭ Quos etiã reſipiſcẽtes tãdem digna ſatiſfactione p̃miſſa[b] in gremio ſancte m̃ris eccleſie reuocari nouerīs poſſe. Item ex ↄcil. magũtinenſi. ca. xxiiij. Palea.

Qui p̃ſbyterũ occiderit xx. annoꝝ pena ſ̃m canones iponatur. ſi aũt negauerit ſi liber eſt cũ ſeptuaginta duobus iuret: ſi aũt ſeru⁹ ſup. xij. vomeres feruẽtes ſe expurget: ↄuictus noxa vſq̃ȝ ad vltimũ vite tp̃s militie cingulo careat ⁊ abſq̃ȝ ſpe cõiugij maneat. Item ex concilio triburienſi. Palea.

Ut p̃ſbyteri nõ vadant niſi ſtola aut orario induti: ⁊ ſi in itinere ſpoliãtur aut vulnerantur vel occiduntur non ſtola veſtiti ſimplici emẽdatione abſoluantur: ſi autem cum ſtola triplici. Item ex eodẽ ca. v. Palea.

Omnes p̃ſbyteri iterfectores cõpoſitione epi

ad cuius parochiã pertinent ſoluant̃: ita vꝫ vt medietatem rena'dus ep̃us eius vtilitati eccleſie cui p̃fuerit tribuat: ⁊ alterã medietatẽ in elemoſynaȝ eius iuſte diſp̃tiat̃: q2 nullus nob'is ei⁹ heres ꝓximior vꝫ q̃ȝ ille q ip̃m dño ſociauit. Item ex lib. v. capitulariũ. ℭ Pro graduũ varietate mulctent̃ q clericos occidũt.

Qui ſubdiaconum occiderit. ccc. ſol. cõponat: q diaconũ. cccc. q p̃ſbyterũ[c] dc. qui ep̃m. dcccc. qui monachum. cccc. Item ex eodeꝫ lib. vj. cap̃. ℭ De eodem.

Qui occiderit clericum aut monachũ arma relinquat ⁊ deo in monaſterio ſeruiat cũctis dieb⁹ vite ſue nũq̃ȝ ad ſeculũ reuerſur⁹: ⁊ vij. annis publicã[d] penitentiã agat. Item Inno. papa. ij. ℭ Qui clericũ percuſſerit excõmunicetur: ⁊ non niſi a romano põtifice abſoluatur.

Si quis[e] ſuadẽte diabolo hui⁹ ſacrilegij vitiũ vel crimen icurrerit ꝙ in clericum[f] vel monachũ violentas[g] manus[h] iniecerit: anathematis vinculo ſubiaceat[i] ⁊ nullus epoꝝ illũ p̃ſumat abſoluere niſi mor'is vrgẽte periculo donec apoſtolico cõſpectui p̃ſentetur ⁊ eius mãdatũ ſuſcipiat. ℭ Qui aũt de eccl'ia vi aliquẽ exemerit vl' i ip̃a ec

vt ipuberes ⁊ q ioco ſa leuitate ſe ꝑcutiũt ⁊ cũ magiſter diſcipulum ꝑcutit: vt ex̃ eo. c. j. q2 nõ ſunt huius man⁹ violente. Item cũ clauſtrales ꝑcutiunt ſe: vt ex̃. e. cũ illorum. Iteꝫ cũ oſtiarius rõne officij ſui aliquẽ v̄berat: vel cũ aliqs officiat̃ arcet aliquẽ a turba: vel cum aliqs defendendo ſe ꝑcutit clericum: vel cũ inuenit clericũ cum vxore ſua m̃re ſorore filia. hos caſus habes ex̃. e. ſi vero. Item mulieres ⁊ debiles ꝑſone excipiunt̃: vt ex̃ eo. mulieres. Itẽ ipſi p̃lati licite percutiunt clericos ſuos vel alij clerici de mãdato ipſorum: vt ex̃ eo. ex tenore. Item q̃ȝdiu habes inimicitias: vt extra eo. de cetero. Itẽ excipiunt̃ illi q leuẽ iniuriã fecerit clerico vt ex̃ eo. peruenit.

h ℭ Manus. idẽ ſi pedes vel ſi ſpuat vel ꝑfundat euꝫ aq̃: aliud dico ſi rumpat veſtimenta ſua. ſed idem credo: ⁊ tunc q2 violentia fit ꝑſone: ⁊ qꝫ q̃ religioſis ⁊c̃. ff. de rei vẽ. l. q̃ religioſis.

i ℭ Subiaceat. Iſte canõ eſt late ſniẽ: ⁊ ille extra de fal. ad falſariorum. ex̃ de loca. ex reſcripto. ⁊ vbicũq̃ȝ quis ipſo facto incidit in ſniaꝫ: vt. xxiiij. q. j. c. j. ⁊. ij. Joan.

ℭ Qui aũt. hec eſt

Cleri ꝑcuti nõ ſer incur excõic nem.

c ℭ Preſbyterum. Quid de hac pena fieri debeat: habes extra de pe. capitu. ij.

d ℭ Publici. Sed qd ſpectat ad impatorẽ iponere alicui publicã penitentiã? Dic ꝙ iperator iſtituit qd iudex eccliaſtic⁹ facturus ſit ſicut ecõuerſo: vt. v. q. vlti. de late ri.

Si quis. ℭ Caſus. Statuit Inno. in hoc. c. ꝙ ſi qs iniecerit violẽtas manus in clericũ vel etiã in monachũ ſtati fit anathematis vinculo inodatus. ⁊ nullus epiſcopus eum quouiſmodo p̃ſumat abſoluere donec apoſtolico ſe p̃ſentet ⁊ eius mandatum ſuſcipiat: niſi ſit in mortis articulo conſtitutus.

e ℭ Si quis. hoc nomine ſi quis etiã femine cõtinen

iij. ps. q. in q̃ ponit diuerſos modos ſacrilegij. Joã. de fa.

ℭ Caſus. In hoc. §. oſtẽdit Gra. que ſit pena ſacrilegij ſ̃ꝫ legem ſecularẽ: ⁊ dicit ꝙ ſi aliqs ſacrilegium cõmiſerit ad inſtar publici criminis accuſatus ⁊ cõuictus ⁊ confeſſus capitali ſnia ferieẽ: ⁊ ad hoc ꝓbandũ inducit duas. ll. ⁊ hoc in p̃ma parte. In ſcd̃a parte dꝛ ꝙ ſacrilegium cõmittit̃ trib⁹ modis ſ̃m legẽ. Primo q̃ñ aliqs vel neſciendo vel negligẽdo legẽ violat. ſcd̃o cũ aliqs diſputat an dign⁹ vel indignus ſit quem p̃nceps elegerit. tertio q̃ñ aliquis in ꝓuincia dignitateꝫ gerẽde adminiſtratiõis acq̃rit ꝑ ambitionẽ. Ideꝫ dꝛ ſi aliqs diſputat de iudicio ſũmi põtificis. ⁊ ad hoc iduc̃ ſe. c. ſcd̃a ps ẽ ibi: cõmittũt.

clesia vel loco vel cultui ſacerdotib⁹ ⁊ miniſtris aliqd iniurie importauerit: ad inſtar publici criminis ⁊ leſe maieſtatis accuſabit ⁊ cõuictus ſiue confeſſus capitali ſnia a rectoribus puincie feriet: ſicut in .j. lib. codicis legit ti. de ep̄is ⁊ clericis. lege: Si qs in hoc gen⁹ ſacrilegij prup̄erit. ⁊ in digeſtis ad legem iuliã repetũdarum[a] lege vltima. ❡ Cõmittũt etiam ſacrilegiũ q cõtra diuine legis ſanctitatẽ aut neſciẽdo[b] cõmittũt aut negligẽdo violant ⁊ offendũt: aut q de p̄ncipali iudicio diſputãt dubitantes an is dignus[c] ſit quẽ princeps elegerit vel q intra puinciam[d] in qua puinciales ⁊ ciues habẽtur officium gerẽde ac ſuſcipiende adminiſtratiõis deſiderant: vt codice lib. ix. titu. de crimine ſacrilegij. ❡ Similr̃ de iudicio ſummi põtificis alicui dſputare non licet.

Unde nico. pa. oĩbus ep̄is.

❡ Nemini eſt pmiſſum de eo qd̃ papa ſtatuit iudicare: vl̃ eius ſentẽtiã retractare.

Nemini ẽ de ſedis apoſtolice iudicio iudicare: aut illius ſniã retractare[e]: permiſſum videlꝫ propter romane eccleſie primatũ chriſti munere in beato petro apoſtolo diuinit⁹ collatum. ❡ Sacrilegij quoq reatum incurrit q iudeis publica officia cõmittit.

Unde in tole. cõci. ca. ij. legit.

❡ Sacrilegiũ faciũt qui iudeis publica officia ꝯmittũt.

Conſtituit ſanctũ concilium vt iudei aut hi q ex iudeis[f] ſunt officia publica nullaten⁹ appetãt: q2 ſub hac occaſiõe chriſtianis iniuriam faciũt. Ideoq iudices prouinciarũ cum ſacerdotib⁹ eorũ ſurreptiões fraudulenter relictas ſuſpẽdant: ⁊ officia[g] publica eos agere nõ permittãt. Si quis aũt hoc permiſerit: velut in ſacrilegum excõicatio pferat: ⁊ is q ſurrepſerit publicis cedib⁹[h] depuretur. ❡ Uerũ ne reuerentia religionis dños ſuos iure fraudaret: ſi famuli ad eccleſie ſepta ꝯfugiẽtes inde nequaq̃ abſtrahant: ſacris canonibus eſt inſtitutum vt preſtito a dño ſacro impunitatis ei etiã reddant inuiti.

Unde gela. papa ſcribit bonifacio epiſcopo.

❡ Poſt preſtitã ſecuritatem ſerui reſtituatur domino qui ad eccliã ꝯfugiunt.

Metuẽtes dños famuli ſi ad ecclie ſepta cõfugerint interceſſiões debẽt querere nõ latebras: ne hec ipſa p̄ſumptio tarditatis[i] temeritatẽ augeat renitẽdi. Filius eteni noſter vir ſpectabilis petrus querit ſeruum ſuũ in eccleſiã ſancti clementis diuti⁹ cõmorari: cui dum deputaſſet ſacrã p̄ſtari aſſerit illũ egredi nulla rõne voluiſſe: ⁊ iõ direct⁹ ſupradict⁹ hõ de pñti[k] cũ eo quẽ elegeris eſſe mittẽdũ cũ de ipunitate eius ſac. a[l] p̄buerit eum ſtatim facias ad dñm ſuum modis oĩbus remeare: aut ſi in hac pertinacia forte extiterit poſt ſacr̃m ſibi preſtitum reddatur inuitus.

Idẽ ioãni epiſcopo vienẽ.

a ❡ Repetũdarum. Magiſter errauit in nomine huius tit. ſed illud inuenitur. ff. ad le. iul. pecu. ſacrilegij.
b ❡ Neſciendo. quia iuris ignorantia diuini vel naturalis non excuſat.
c ❡ Dign⁹. quẽ princeps iudicat dignũ ⁊ nos iudicabimus. ſi. xciij. di. c. j. ff. de re iu. qdã. C. de aduo. diuer. iud. reſtituẽde. in ſi. Arg. ꝯ. q2 poſſum appellare a iudice quem ipſe ex certa ſcia dedit. ex̄ de of. dele. cũ oli. i. ex̄ de ap. nouit. ex̄ de ſen. ⁊ re iudi. cũ cauſa.
d ❡ Qui itra puinciã. Pretor ñ eligẽdus ẽ vbi larẽ fouet vt. C. de of. p̄to. ires. ſilr̃ defenſor de ipa ciuitate eligẽdus eſt. in auc. de d̄ſen. ciui. §. j. ⁊ vlt. ⁊ p̄lat⁹ potius de gremio proprio q̃ de alieno. vt lxj. di. nullus. ⁊ ſacerdos de ppa diocesi. lxxj. di. hortamur.

Nemini. ❡ Caſus. Precipit nico. in hoc. c. oĩbus ep̄is: vt nullus eoꝝ de iudicio ſedis apoſtolice iudicet: vel ei⁹ ſniã vel iudiciũ retractet eo q eccliã illa p̄matũ hꝫ ⁊ p̄rogatiuam inter oẽs alias eccleſias.
e ❡ Retractare. Sꝫ ipſemet vel ei⁹ ſucceſſor põt eam reuocare. vt. xxxv. queſtio. ix. ſententiam.
❡ Sacrilegij. Dictũ eſt. ſ. q ſacrilegium ſex modis cõmittitur: Nũc vero dicit. ſ. q ſilr̃ ꝯmittit qs ſacrilegiũ cum iudeis publica officia cõmittit: ⁊ ad hoc inducit ſequen. c.

Conſtituit. ❡ Caſus. In hiſpania publica officia cõmittebantur iudeis: ⁊ pp hoc chriſtiani a iudeis ledẽbãtur: ⁊ iõ ſtatutũ fuit in ꝯci. tole. ne rectores puinciaꝝ cũ ep̄is decetero hoc permittant: ⁊ ſi qs fieri pmiſerit velut ſacrilegus anathematicetur ⁊ iudeus publicis cedib⁹ deputet. Cum ſacerdotibus. i. ep̄is: eoꝝ. i. iudeorũ. Obreptiones. i. adminiſtrationes. Relictas. i. cõceſſas per obreptionẽ. Suſpendant id eſt remoueant ⁊ auferant ipſis iudeis.
f ❡ Qui ex iudeis. i. de familia ipſorum: vel loquitur de iudeis de nouo ad fidem conuerſis.
g ❡ Officia. ſ. di. liiij. nulla officia.
h ❡ Cedib⁹. No. q eccliã iudicat de his qui foris ſunt ꝯ id qd̃ eſt. ij. q. j. multi. hoc in pena tp̄ali ſiue in pecuniaria: ſimilr̃ in ſpũali ſed indirecte. vt ex̄ d̃ vſur. poſt miſerabilẽ. ⁊ eſt. ſi. xxviij. q. j. ſepe.
❡ Uerũ ne. hec eſt iiij. ps. q. in q̃ querit quid iuris ſit de ſeruis fugiẽtib⁹ ad eccleſiam. Jo. de fa.
❡ Caſus. Dictũ ẽ. ſ. in. c. ſicut antiq⁹. ⁊ in. c. miror. ⁊. c. reũ. q null⁹ ex̄hi dꝫ de ecclia: ſed q2 ſui ſub hac occaſiõe ad eccleſias fugientes dños ſuo iure priuabãt: iõ ſtatutũ fuit vt recepto ſacro de ipunitate ſerui ⁊ iuiti dñis ſuis reddant. quod pbat per ſeq. c.

Metuentes. ❡ Caſus. Seru⁹ petri viri ſpectabilis fugit ad eccliã ſci clemẽtis cui cũ petrus p pcuratorem ſuũ ſacr̃m de ipunitate pſone p̄ſtare vellet: egredi tñ nolebat. Sup quo cũ p̄fat⁹ petrus cõqrerer gelaſio: p̄cepit idem gelaſi⁹ bonifacio ep̄o vt cũ illo pcuratore illuc ſuũ nũciũ debeat deſtinare: ⁊ ſi p⁹ ſacr̃m p̄ſtitũ de ipunitate ſeru⁹ ad dñm redire noluerit ſibi reddat inuitus. De pñti. i. in preſenti.
i ❡ Tarditatis. id eſt retentionis.
k ❡ De pñti. i. i pñti. dñs iſte poterat p aliũ iurare: vt h̃ pꝫ. ⁊. c. di. optatũ. ⁊ ſcias q pcurator dꝫ iurare in aiam dñi. vt lxiij. di. tibi domino ſctõ. ſed ſyndici ſiue economi in propriam animã. vt extra de iura. calum. in pertractandis.
l ❡ Sacra. hoc intellige cum nõ eſt tãta ſeuitia dñi quin

Eccliã de his qui foris ſunt quãq iudicat.

Procurator in animã domini iurare debet.

ſue ſacro poſſit credi. vt dixi.xxij.q.i.de benedicto. Jo.

Uxor felicis. ¶ Caſus. Quidā noīe felix ſeruꝰ erat villicus vel ꝓcurator orthaſij: cuiꝰ res male ⁊ fraudulēter adminiſtrauit. Jſte felix cū dn̄s eū impeteret ad eccleſiā cōfugit barbaroꝝ quē cū dicꝰ orthaſius de eccleſia extrahi vellet ꝑcepit gelaſius vt ꝑſtaret ſacr̄m de īpunitate: qđ cū facere vellet noluit felix recipere ſacr̄m dicēs ſe iuſtā cām habere vnde ei nolebat reddere ratione: quare papa ꝑcipit illū ſub hac cōditione egredi vt ſi rōnabilr aliqđ allegaret nihil durum pateret̄: egreſſus aūt ſe tueri non potuit: ⁊ ſic miſſus eſt in carcerē: vxor aūt ſua ⁊ filie ſue romaʒ venerūt ⁊ ſupplicauerūt pape ꝓ felice. Et rn̄. papa: q2 felix renūciauit ſacro īpunitatis qđ pro ſe fuerat introductū: ⁊ vera fuerūt que ſibi obijciebātur īputet ſibi qđ tenet̄ incarceratus: qđ totuʒ ſignificat papa ioāni ep̄o vienēſi. Et no. ꝙ in hac pte.c. nō dicit papa qđ fieri debeat de felice ſed in ſequēti. Uel forte p hoc qđ dic īputet ſibi: innuit qđ nō vult eū tueri.

a ¶ Barbarorum. ꝓpriū eſt nomen: ſicut carbonēſium.

b ¶ Sibimet. ꝙ nō petijt cautionem de impunitate.

c ¶ Imputaret. No. ar. ꝙ īputet ſibi q de iure ſuo cōfiſus noluit vti bn̄ficio canonis: vn̄ ſi qs de iure ſuo cōfiſus incōtinēti litē ꝯteſtet̄ nō petitis idutijs bn̄ ꝑiudicat ſibi: lʒ qdā hoc negēt: q2 lex dixit ꝙ lite ꝯteſtata ꝯ hoc indultū habita ꝓ nihilo habēdaē vt.iij. q.iij. offerat. Jtē habes ꝙ aliqs poteſt renūciare ꝑuilegio qđ ad honorē celeſtē inductū eſt ꝯ illud. extra de fo. cōpe. ſi diligēti. ſimile huic dicit lex imputet ſibi q pro nouo beneficio veniꝰ eligit grauamē. C. de iur. delib. l. vlti. §. ꝑ.

Bn̄ficium iuris ſpernēs ſibi debet imputare.

¶ Securitate recepta ad ratiocinia reddēda fugitiui ab eccleſia redire cogant̄.

Uxor felicis ⁊ filie eiꝰ romam (q2 ſic oportuit) ꝑuenerunt. Si quidē hūc ipſuʒ primum ſe ad barbaroꝝ[a] baſilicam conferentē ſeq3 bonas cās habere iactanteʒ egredi ſub hac cōditione ꝑcipimus vt ſi aciꝰ ſuos fidelr ⁊ rōnabiliter allegaret nihil circa eum ꝓrſus aſperū fieri durūq3 pateremur: alioquin ſi cōtra fidē ⁊ vtilitatē dn̄icam veniſſe ꝓbatur ipſe ſibimet[b] imputaret[c]: atq3 dn̄i ordinationi cōgrue ſubiaceat: q ſuperueniēte filio noſtro viro ſpectabili orthaſio ſic eſt ad ſingula queq3 cōuictus vt os aperire nō poſſet: ⁊ vera eſſe que huic obijcerētur voce propria fateret̄: ideoq3 tenetur in cuſtodia mācipatꝰ.

Idem ſyracuſāno ⁊ cōſtantino ⁊ laurentio epiſcopis.

¶ Eripiatur in libertatem ſeruꝰ cui chriſtiano iudeus ſignaculuʒ circūciſionis impreſſit: alioquin ab eccl̄ia domino ſuo reddatur inuitus.

Judas qui iudaice ꝓfeſſionis extitit mācipium: ſui iuris qđ ante[d] paucos annos ſe aſſerit cōparaſſe: nūc ad eccleſiā venefranaʒ cōfugiſſe ſuggeſſit (ſicut petitorij tenor annexus oſtēdit) eo ꝙ dicat ſibi ab īfantia chriſtiano nup a prefato dn̄o ſignaculū circūciſionis infixum: quapp veſtra diligēter inter vtrūq3 ſollicita cura rerū fideliter examinet veritatem: quatenus nec religio temerata videat̄: nec ſeruus hac obiectiōe mentitus cōpetentis iura dn̄i declinare cōtendat.

Item ex ꝯci. toleta. xij.

¶ De atrio eccleſie qđ. xxx. paſſibꝰ claudit̄ niſi ꝑus data ſecuritate fugiēs nō abſtra(hat̄).

Diffiniuit ſanctū cōciliuʒ vt nullus audeat cōfugientes ad eccleſiā vel reſidētes inde vi abſtrahere aut quodcūq3 nocibilitatis vel dāni ſeu ſpolij reſidētibus in loco ſcō inferre ſed eſſe potiꝰ his ipſis q eccleſias petūt per oīa licitū in. xxx. paſſus ab eccleſie ianuis progredi: in qbus. xxx. paſſibus vniuſcuiuſq3 eccleſie in toto circuitu reuerētia defendat̄[e]: ſic tn̄ vt hi q ad eam cōfugiunt in extraneis vel lōge ſeparatis ab eccleſia domibꝰ nullo mō abſcedant: ſed in hoc. xxx. paſſuū numero abſq3 domorū extraneaꝝ receptaculo ꝓgrediētes aditum obtinebunt: qualiter ad requiſite nature vſum debitis exeāt locis: ⁊ nullo teneātur euētu neceſſitudinis qui dn̄icis ſe defendēdos cōmiſerint clauſtris. Si quis aūt hoc decretum violare tēptauerit: ⁊ eccleſiaſtice excōicationi ſubiaceat: ⁊ ſeueritatis regie feriat̄ ſentētia: ipſos aūt qui ad eccleſiam cōfugiū fecerunt: ſi iuxta priſcoꝝ canonū inſtituta hi q eos repetunt ſacr̄a reddiderint: ⁊ ſacerdos ipſiꝰ eccleſie ab eccleſie foribus nō abſtraxerit: aut fuga talium ſi euenerit ſacerdoti querēda eſt: aut dānorum ſn̄ia ſm electioneʒ ꝑncipis[f] hmōi ſacerdotibus irroganda eſt.

Judas. ¶ Caſus. Judeus quidā nomine iudas cōqueſtus eſt pape ioāni de quodā ſuo ſeruo qui fugerat ad eccleſiā venefranā quē ante paucos annos ſe cōparaſſe dicebat. Seruus replicabat qđ a pueritia fuerat chriſtianus ⁊ nup a prefato dn̄o ſignaculuʒ circūciſionis recepit: quaꝛ papa cōmittit cām ſyracuſano ⁊ cōſtantino ⁊ laurētio ep̄is: vt veritatē diligēter inueſtigēt: qtenus ne religio chriſtiana temerata videat̄ impune: nec ſuus forte mētitꝰ iura domini declinare contendat.

d ¶ Ān paucos annos. ſ. di. liiij. mancipia. ⁊ c. nulli. ⁊ c. fraternitatē. ꝯ. ſed aliđ eſt dicere ſe velle fieri xp̄ianū ſm ꝙ illud. c. legi. aliud eſt dicere ſe eē xp̄ianuʒ ⁊ mētiri: vt ſic poſſit recedere a dn̄o ſuo ſm ꝙ loquitur h̄.

Diffiniuit. ¶ Caus. Statutū fuit in ꝯci. tol. vt nullꝰ audeat facere violentiā i rebus vel ꝑſonis fugiētiuʒ ad eccl̄iaʒ. ſ. xxx. paſſus eccl̄ie: nec ēt extra. xxx. paſſus cū ad requiſite nature vſus neceſſarios ire cōpellātur: ita ꝙ ad receptacula extneaꝝ domoꝝ. i. poſitaꝝ extra ſupdictū ſpaciuʒ nō ꝓgrediatur. ſi qs vero ꝯfecerit excōicatꝰ regia ſn̄ia feriat̄. ſi vero dato ſacr̄o de īpunitate ꝑſonaꝝ ſacerdos fugiētes nō reddiderit ⁊ poſtea tales fugerit: aut ſacerdos eos qrere dʒ: aut ſm electiōeʒ ꝑncipis dānū emēdet. abſq3 excuſatiue ponit. q̄ſt. i. vt: ſm electiōeʒ ꝑncipis. i. ſm ꝙ voluerit dānum arbitrari.

e ¶ Defendat̄. ſʒ qs ꝓuidebit iſtis itē in expēſis: Rn̄. eccleſia. vt. C. de his q ad e. cl. ꝯfu. l. pn̄ti. i n̄. ſic cuſtos carceris ꝓuidebit captiuis. C. de epi. aud. vt iudices.

f ¶ Principis. i. iudicis eccleſiaſtici: vel ꝑncipalis perſone. Laicoꝛis. ⁊ ſic non obſtat. xcvi. di. deniq3.

Diuiſio.

Id conſtituimus. ℭ Caſus. hoc.c.diuidit in duas partes. In prima dī ꝙ ſi debitor cōfugerit ad eccliaꝫ ſm leges ⁊ canones nō dꝫ peteti reſtitui niſi dato ſacro de indēnitate pſone: ita ꝙ poſtea debitor ille ſatiſfaciat ei cuius eſt debitor: ſi vero poſt datum ſacrm̄ debitoreꝫ in pſona offenderit dꝫ anathematiçari. Si aūt creditor petat ⁊ exigat a debitore vltra ꝙ̄ debeat ⁊ ꝓpter hoc debitor ab ecclia cōfugerit ſibi imputet creditor qui plus exigebat. In ſcđa parte dī ꝙ ſi ſeruus propter culpam aliquā ad eccleſiam cōfugerit dato ſacro de impunitate dꝫ dn̄o reddi: quem ſi dn̄s poſtea offenderit dꝫ excōicari: ſi vero ſeruꝰ recepto ſacro de ipunitate pſone ad dn̄ꝫ redire noluerit: inuitus a dn̄o occupet̄

Poſitio caſualis.

ita vt ei cui reus .i. cōuentus vel liberator: crimioſus .i. obnorius ꝓpter furtū vel rapinam vl' mutuuꝫ qđ reddere nolebat: vel qđ negabat cui reus .i. debitor. cōponi .i. dānum reſarciri vel debitum reddi. intentione .i. amplificatione: vel augmēto pene vel pecunie faciente qui non opponeret niſi plus daret.

a ℭ Uel domo. que domus erat infra .xl. paſſus: vt .xli. di. epūs vilem. ⁊ de cōſe: diſt. iij. epūs. Idem tn̄ priuilegiuꝫ hꝫ ſi eſt ex̄ iſtos paſſus. Joan.

b ℭ Conſignare .i. tradere.

c ℭ Ut ei .i. cuꝫ eo.

d ℭ Criminoſus .i. obnorius.

e ℭ Conuiuio .i. conſortio.

f ℭ Intentione .i. plus debito reqrit.

g ℭ Occupari. auctoritate ꝓpria. vt videt̄ extra de imu. eccle. inter. licet ſit arg. cōtra ſ. eo. c. xxi. in fi. ⁊ C. de his qui ad ec. confu. l. iij. Joan.

Item ex ꝯcilio aurelianēſi.

ℭ Ante ſecuritate accep aꝫ de atrio eccleſie fugitiuꝰ non cogat̄ exire.

Id cōſtituimus obſeruandū qđ eccleſiaſtici canones decreuerunt ⁊ lex romana cōſtituit: vt ab eccleſie atrijs vel [a] domo epi eos abſtrahere omnino nō liceat: ſed nec alteri cōſignare[b] niſi ad euangelia datis ſacris de morte ⁊ debilitate ⁊ omni penarū genere ſint ſecuri: ita vt ei[c] cui reus fuerit criminoſus[d] de ſatiſſactione cōueniat: qui ſi ſacramenta ſua ꝯuictus fuerit violaſſe reus piurij nō ſolum a cōione eccleſie vel omniū clericorum: verūetiam a catholicorum cōuiuio[e] ſeparet̄: ꝙ ſi is cui reus eſt voluerit ſibi intētione[f] faciente cōponi: ⁊ ipſe reus actus timore de eccleſia diſceſſerit ab ecclīe clericis nō querat̄: ſeruus etiā qui ad eccleſiā cōfugerit pro qualibet culpa ſi a dn̄o ꝓ admiſſa culpa ſacrm̄ ſuſceperit ſtatim ad ſeruitiū dn̄i ſui redire cogatur: ⁊ poſtꝙ̄ dato ſacro dn̄o ſuo fuerit cōſignatus ſi aliquid pene ꝓ eadem culpa qua excuſatur ꝓbatus fuerit ꝑtuliſſe: ⁊ pro contemptu eccleſie ⁊ ꝑuaricatione ſidei a cōione ⁊ cōuiuio catholicorum extraneus habeat̄: ſi vo ſeruus ꝓ ſua culpa ab eccleſia defenſatus ſacra dn̄i clericis exigentibus de īpunitate ꝑceperit exire nolentem a domino liceat occupari[g].

ℭ Occaſione nāqꝫ religionis ſeruus dominū ſuuꝫ cōtēnere ⁊ eius miniſteriuꝫ deſtituere nō debet. Unde in gangrenſi concil'. legitur.

ℭ Religionis occaſione dominum ſuum non audeat contēnere ſeruus.

Si quis ſeruū alienū occaſiōe religionis docet dominum ſuū ꝯtēnere ⁊ eiꝰ miniſteriū deſtituere: ac nō potius docuerit eū ſuo dn̄o bona fide ⁊ cum oī honorificentia deſeruire anathema ſit.

Item ex cōcilio martini pa.

ℭ Corripiatur duriſſime q cauſa religionis docet ſeruū dominum ſuum contēnere.

Si qs ſeruū alienuꝫ cā religiōis doceat ꝯtēnere dn̄ꝫ ſuū ⁊ recedere a ſeruitio eiꝰ duriſſime ī oībꝰ arguat̄.

Iteꝫ ex ꝯci. cartha. ca. xxxj.

ℭ Primum inſinuet̄ neceſſitas que res ecclīe diſtrahere cōpellit.

Nullus res eccleſie diſtrahat: ꝙ ſi redditus[h] non hꝫ ⁊ aliqn̄ nimia neceſſitas cogit: hāc inſinuandā eē ꝑmati ipſiꝰ ꝓuincie cēſemus: vt cū ſtatuto[i] numero epiſcopoꝝ vtrū faciendū ſit arbitret̄: ⁊ ſi tāta vrget neceſſitas ecclīe: vt nō poſſit[k] anī ꝑmatē ꝯſulere ſaltē vicinos ꝯuocet epōs curās ad ꝯcilium referre oēm ecclīe neceſſitatē qđ ſi nō fecerit reꝰ deo ⁊ ſcō ꝯcilio vēditor honoꝛ amiſſo teneat̄. Itē ex ꝯci. agathē.

ℭ Sine licētia epi quicqd abbas vēdiderit ī irritū ꝯducat̄

In vēditionibus qs abbates facere preſumunt

ℭ Occaſione. hec eſt .v. pars .q. in qua ꝓbatur ꝙ ſeruꝰ occaſione religionis non debet dominum carnalem fugere: ⁊ hoc facit per duo .c. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Dictum eſt ſ. in .§. verum. ꝙ ſerui occaſione religionis dominos fraudabant iure ſuo: nunc vero oſtendit hoc non eſſe faciendum.

Si quis ſeruū. ℭ Caſus. Dicit̄ in hoc .c. ſi quis occaſione religionis docet ſeruum dominum ſuū contēnere: ⁊ ab eius ſeruitio recedere anathema ſit. Idem dicitur in ſequenti .c. cuius caſus patet.

Nullus. ℭ Caſus. Facta interpoſitione de ſacrilegio redit magiſter ad pncipale ꝓpoſitum .ſ. ad tractatū ꝓpoſite queſtionis .ſ. ꝙ res eccleſie nō ſūt alienande. Eſt ergo caſus talis. Statutū fuit in cartha. cōcil'. vt nullus res ecclie diſtrahat: ſi autē neceſſitas imineat debiti ⁊ eccleſia non habeat redditus vnde ſoluat: tunc fieri poteſt alienatio poſſeſſionis: ſed fiat hoc cū conſenſu primatis ⁊ cum ſtatuto numero epoꝝ: ſi vero tanta ſit neceſſitas vt ſi per hoc primas .i. patriarcha cōſuli non valeat fiat alienatio coram duobus vel tribus vicinis epīs ⁊ poſtea in concilio patriarche ſignificet̄: ſi quis vero cōtrafecerit deponatur. Hoc hodie locum nō hꝫ: qꝛ epiſcopus tm̄ de cōſenſu canonicoꝝ poteſt alienare vt .xij. q. ij. ſine exceptione.

h ℭ Redditꝰ .i. mobilia bona q̄ ſufficiūt ad ſoluendū debitū.

i ℭ Ut cum ſtatuto. Illud hodie non requiritur: qꝛ hodie ſufficit cōſenſus epī ⁊ capituli .xij. q. ij. ſine exceptione. ⁊ extra de his que fiunt a prela. quāto. ⁊ .c. cum apoſtolica.

k ℭ Non poſſit. Ar. eſt h̄ ꝙ ſi propter periculum more non poſſunt abſentes vocari ad electioneꝫ ꝙ eis abſentibus ⁊ nō vocatis pōt fieri electio: vt .xcvj. di. c. j. ⁊ eulalius. ⁊ .xxvj. q. vj. aurelius. Joan.

Diuiſio.

In venditionibus. ℭ Caſus. Hoc capitulum diuiditur in duas partes. In prima parte dicitur ꝙ ſi abbas aliquid alienauerit ſine licentia epiſcopi: per epiſcopum debet reuocari. In ſecunda parte dicitur ꝙ abbas mancipia monaſterio donata manu-

Predia monaſterij inconſulto epo non pñt alienari.

hec forma ſeruetur: vt quicquid ſine epi[a] licentia venditum fuerit ad poteſtatē epi reuocetur. ¶ Mancipia vero monachis donata ab abbate manumitti[b] nō lȝ. Iniuſtum eni putamus vt monachis quotidianū rurale op⁹ facientibus ſerui eoꝝ libertatis ocio potiant. ¶ Etiam ſi epo[c] cōſentiente monaſterij poſſeſſio ab abbate data fuerit nullius momenti erit donatio: niſi forte in eccleſie fabricam erigendā donatio ꝓceſſerit: quo caſu tantum ei donare licet quantum eccleſie parietes concludunt.

Unde Grego. ſcribit.

¶ Nullo titulo res mōaſterij valēt ab ei⁹ iure ſegregari

Queſti ſunt nobis ꝓdicti monaſterij monachi abbatem ſuū in tranquilitanū caſtrum terraȝ que in dc. pedes extendi:ur ſub pretextu fabricande eccleſie fraternitati tue donationis titulo cōceſſiſſe. Ideo volumus quātuȝ parietes poſſunt edificate eccleſie circūdare iuri eccleſie vēdicare[d]. Quicqd vero extra parietes eiuſdem eccleſie eſſe potuerit in iure monaſterij ſine difficultate aliqua reuertat[e]: qꝛ nec mūdanarum legū nec ſacroꝛuȝ canonū ſtatuta ꝑmittunt res mōaſterij ab eiuſdē iur quolibet titulo ſegregari: ea ꝓp donationē eiuſdeȝ terre que ꝯtra rationē facta eſt ſine aliqua dilatiōe reſtitue. Palea

Hanc ergo ſcripturarū noſtraꝝ paginam omni futuro in tēpoꝛe ab oībus epis firmā ſtatuimus illibataqꝫ ſeruari: vt ⁊ ſue eccleſie (iuuante dño) tantūmō ſint iure cōtenti: ⁊ monaſteria eccleſiaſticis cōditionib⁹ ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo mō ſubiaceant: canonicis nulli⁹ iuribus deſeruiāt: ſed remotis vexationibus diuinū op⁹ cum ſūma deuotione ꝑficiat. ¶ Sed notandū eſt ꝙ aliḋ eſt in ſuos vel ꝓpinquoꝛum vſus res eccleſie cōuertere: quam ꝑniciosā cupiditateȝ ſacri canones vbiqꝫ ꝓhibent ⁊ dānabilem oſtendūt. Aliḋ eſt qḋ ex diſpēſatione charitatis humane infirmitati cōſulit vt quōdam illi ſua reddantur qui in ſacro ꝓpoſito manere ꝯtēnit: qḋ nō tam iure foꝛi qꝫ iure poli nōnullos ſanctoꝛum feciſſe legimus. Beatus enim ioānes euāgeliſta duobus[f] iuuenibus quos penituerat omnia ſua pro chꝛiſto reliquiſſe ⁊ pauperibus erogaſſe aurum ⁊ gemmas reddidit: vt cuncta que vēdiderant ſibi redimerēt. ¶ Sed obijcit: btūs ioānes nō ablata reddidit q̄ pauperibus iā erogata fuerant: ſed alia recōpenſauit q̄ in paupeꝝ vel eccleſiaꝝ facultatibus nunqꝫ cōputata fuerant. Similiter ſi abbas[g] vel epus aliqua habuerit q̄ in eccleſiaſticis facultatib⁹ nōduȝ

mittere non debet: vt ipſi ocio vacant libertatis ⁊ monachi rurali opere fatigent. ſecūda pars eſt ibi: mancipia.

a ¶ Epi. Quidā dicunt id qḋ hic dicitur. ⁊. xij.q.ij. abbatibus. hodie nō tenere per id qḋ eſt. ſ. xxi.q.ij. nullā. vbi dicit ꝙ tota diſpoſitio monaſterij ad abbatē pertinet. ſed eis obuiat qḋ eſt extra de re. ec. nō alie. c. i. hoc ſcias ꝙ nullum ꝓdiuȝ poteſt alienari incōſulto epo loci in cuius dioceſi ſitum eſt predium: vt. C. de pred. mino. l. ſi ꝓdium. ⁊ ex. de fo. cōpe. c. ſane.

b ¶ Manumitti. Quia q manumiſerit mancipiū eccleſie duo dabit eccleſie ꝓ illo: vt. xij.q.ij. epus qui. ſed cū abbas nihil habeat: ergo nihil poteſt dare: vt liiij. di. abbati. Joā. ¶ Etiam hec eſt ſexta pars. q. in qua di ꝙ non poteſt abbas etiam epo dare loca aliqua in dānū monaſterij. Joan. de fa. ¶ Caſus. Nūc oſtēdit Gra. ꝙ etiam cōſentiente epo abbas ſine cōſenſu monachoꝛum: vel etiā cuȝ cōſenſu ſi eccleſia ledatur dederit poſſeſſionem ꝙ nō valȝ donatio niſi in fabricā eccleſie erigendam: quo caſu valet donatio qꝫtum eccl'ie parietes cōcludūt: qḋ ꝓbat ſequenti. c.

c ¶ Epo cōſentiente. non dicit bene: qꝛ bene pōt auctoꝛitate epi abbas alij dare eccleſiam: ſed ideo reprobatur donatio facta ab abbate cum cōſenſu epi in ſequēti c. qꝛ ipſi epo dedit abbas: ⁊ ipſe eps nō potuit cōfirmare donationem ſibi factā: qꝛ nemo poteſt preſtare auctoꝛitatē rei ꝓpꝛie vt extra de inſti. cum ad noſtram. ⁊. ff. de aucto. tuto. l. i.

d ¶ Uendicare. tū hec eccleſia erit ſub alio monaſterio de cuius rebus cōſtructa eſt: vt. xij.q.ij. apoſtolicos.

e ¶ Reuertat. Ar. ꝙ donatio ꝓ parte eſt valida ꝓ pte nō: vt. xij.q.ij. ſi quos. Sed nōne iſta eccleſia habebit viam qua ibit ad ipſam: nā qui hȝ hauſtum iter dȝ habere: vt. ff. de ſer. ru. ꝓdio. item ſic. §. qui habet hauſtū: Rñ. ſic habebit: ſed monachi nō cogentur gratis eā dare: cogentur tamē viā vendere iuſto ꝓcio: vt. ff. de religi. ſi quis ſepulchꝛum. ¶ Sed notandum. Hec eſt ſeptima pars q. in q̄ ſoluit. q. ꝑncipalem ſcȝ vtruȝ abbas debeat conuerſo apoſtate reſtituer ſua ⁊ dicit ꝙ non debent ei reddi ſed ſinere ꝙ recipiat: ⁊ hoc ꝓbat per equitatem canonicam. Joan. de fa. ¶ Caſus. Hic determinat Grati. an abbas debeat reddere ſua monacho retro abeunti: Et dicit ꝙ cōuertere res monaſterij in ſuos vel propinquoꝛum vſus eſt ꝑnicioſuȝ: ſed ex diſpenſatiōe charitatis cōſulitur infirmitati humane ſi quondā ſua reddant monacho retro abeunti: qḋ magis fit iure poli qꝫ iure foꝛi: ⁊ ꝙ hoc fieri poſſit ꝓbat exēplo ioānis euāgeliſte q duob⁹ iuuenibus cuncta reddidit quos penituerat ſua pro xp̄o pauperibus erogaſſe. Poſtea obijcit ꝯ hanc ſolutionē ⁊ dic ꝙ ioānes euāgeliſta non reddidit erogata iā paupib⁹ ſed alia. ſic ⁊ abbas q̄ ſunt inter facultates eccl'iaſticas deputata nō reddet recedenti ſed alia. poſtea ſuppoſit exemplum aureli quod magis videtur efficax qꝫ ſupra dictum eſt.

Queſti ſunt. ¶ Caſus. Monachi cuiuſdam monaſterij ſunt cōqueſti ꝙ abbas eoꝝ donauerat terraȝ ſexcentoꝝ pedum in caſtro trāquilitano ſub pretextu eccleſie fabricande: quare papa ꝓcepit epo: vt oēs poſſeſſiones extra muros eccleſie ad vſum monaſterij reuocent: qꝛ ſm. ll. ⁊ canones res monaſterij non poſſunt ab eccleſie dominio ſeparari.

f ¶ Duobus. tito ⁊ eugenio. Sed nōne beatus ioānes renūciauerat pꝛopꝛijs. Utiqꝫ: ergo qcqd habuit acqſitū fuit pauperibus vel illi eccleſie ad quam ſe tranſtulit: ſꝫ dic ꝙ adhuc non peruenerat res ad eccleſiam illam. vel dic ꝙ de virgis fecit illud argentum quod dedit.

g ¶ Si abbas. Sophiſtice ⁊ male reſpondet: qꝛ quam cito abbas habet aliquid tam cito fit eccleſie.

Quicūq; vult. ¶ Caſus. Quidam clerici cum patres iniuſte filios exheredabant totā hereditatem ſibi relictam recipiebant: & filijs repetentib⁹ nihil reſtituebāt: quos Auguſtinus redarguit i ſermone ſuo & docet hoc non eſſe faciendum: exemplo huius aurelij cathaginenſis epiſcopi: qui reddit hereditatem iam ſuſceptaȝ filijs poſtea natis.

a ¶ Non reddere. ſimile.xiiij.q.vj. comperimus. Sed nōne filius natus iure cōmuni poteſt reuocare legitimam portionem ſuam ſi pr̄ omnia bona ſua donauit vt. C. de inof. dona. ſi totas. nam ſi aliq̃s liberto ſuo dedit bona ſua cum crederet ſe nō habiturū filios: nunquid filius poſtea natus nō ſoluȝ partem ſed etiam totuȝ reuocabit: vt. C. de reuo. dona. ſi nunq̄; Reſpōdeo veruȝ eſt: & quod hic dicit intelligenduȝ eſt ꝙ eccleſia nō cogit totum reddere ſed tm̄ legitimaȝ portionē. Uel canon corrigit legem.

b ¶ Iure fori. q.d. ad hoc non cogebat iure actionis: ſed quadam naturali eq̃tate tenebat. ad hoc ij. q.iij. hic colligit.

c ¶ Non iure poli. i. quadam naturali equitate.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Concludit Grati. ex ſupradictis. c. ꝙ monacho recedenti ſua reddenda ſunt: ſȝ poſtea dicit hanc non eſſe veram ſolutionē ſed aliam veram ſubdit dicens ꝙ lȝ aurelius illi ruſtico qui proprijs nō renunciauit nec habitū mutauit ſua laudabiliter reddidiſſet: non tm̄ propter hoc exem

ſius ꝓ p̃te pot ꝺatioẽs ꝟis re tare.

ſunt annumerata: exemplo beati ioānis det illa recedēti oblata vero eccleſie retineat. ¶ Sequit ergo aliud exēplum quo eadeȝ que ablata ſunt laudabiliter reddenda mōſtrentur. Ait enī Augu. in ſermone de vita clericorū.

¶ Nō oȝ eccl'ia ſuſcipere q̄ filio exheredato ſibi offerūt.

Quicūq; vult exheredato filio heredē facere eccleſiam: q̄rat alterū qui ſuſcipiat non auguſtinū: imo deo ꝓpitio neminē inueniet: q̄; laudabile factū ſancti aurelij carthaginen̄. ep̄i. Quidam enim cū filios non haberet nec ſperaret: res ſuas oēs (retento ſibi vſufructu) donauit eccleſie: nati ſunt ei filij nec opinati reddidit ep̄s ea que donauerat: in poteſtate habebat ep̄s nō reddere[a] ſed iure fori[b] non iure poli[c]. ¶ Ecce ꝙ aliq̄n oblata iure & laudabiliter redduntur verūtamen nō hoc exemplo recedenti ſua reddēda monſtrantur: aliud eſt eniȝ in ꝓfeſſione ſue vite ꝑſiſtere aliō a ꝓpoſito ſui ordinis diſcedere. Si ſanctus aurelius degēti in laicali habitu oblata reddidit: q: poſt oblationem filios accepit: nō ideo in apoſtaſiā euntibus ſua reddenda ſunt: quibus vtilius[d] neceſſaria ſubtrahent vt coacti redirent ad ordinē a quo receſſerant. Sed ſicut inimicis & ꝑſecutoribus iubemur neceſſaria ſubminiſtrare: ſicut ab apoſtolo monemur tē pus redimere vt expeditius orationi vacemus: ſic ne eccleſia ſcādalū patiatur ne diſcedens in deteriora ꝑcipitetur ne in ꝑniciem monachorum aut incendiū monaſterij occaſione ſuorū exardeſcat laudabili[e] ſibi ſua: nō dico reddunt ſȝ auferri ſinunt q̄; ab illo iſta iferant. ¶ Cā xviij.

pluȝ monacho eunti in apoſtaſiā ſunt reddenda: ſed potius eſt compellendus vt in religione perſeueret: Uerūtamen ſicut tenemur inimicis & perſecutorib⁹ neceſſaria miniſtrare: ſic propter ſcādalum vitandū & mortem monachorum & incendium monaſterij recedēti de monaſterio ſua laudabiliter ſinantur auferri & ſi non reddant.

d ¶ Utilius. ſ. v. q. v. non omnis. j. Corin. vij. a

¶ Cauſa. xviij.

Quidaȝ abbas. Caſus. Supra in.xvj. cauſa dictū eſt ꝙ eccleſie & res eccleſiarū ſunt in poteſtate ep̄i & in ꝓxima cauſa ſuperiori. q.iij. in illo c. in venditionibus. dictum eſt ꝙ abbates non poſſunt ſine licentia epiſcopi res eccleſie alienare: ſed ne propter hoc viderentur monaſteria ſubiecta ex toto epiſcopis: ſicut alie eccleſie ſeculares: ideo magiſter annectit hāc.xviij. cauſam: vt oſtendat in quibus monaſteria a iuriſditione epiſcoporum ſunt exēpta: quod vt competentius oſtendat: proponit thema duas inde eliciēs queſtiones. Caſus autem thematis per ſe patet: nec indiget poſitione.

Queſtio.j.

Quidam[f] abbas cōſecratus in ep̄m prius monaſterio multa contulit: poſtea in epiſcopatu plura acquiſiuit: cui dum fratres ſucceſſorem quererent epiſcop⁹ loci ſemet electioni volebat inſerere vt per ipſum abbas in monaſterium ordinaretur: fratres renituntur. ¶ Queritur primo an monaſterium poſſit petere que ab epiſcopo acquiſita ſunt: an epiſcopalis eccleſia poſſit ſibi vendicare que monaſterio fuerant tradita? ¶ Secūdo an per epiſcopum abbas ſit eligendus & ordinandus: an tantūmodo a proprijs fratribus ſit inſtituendus. ¶ Queſtio j.

Decretum.

Rima queſtio. ℭ Caſus. hic ītitulat̄.i.q. qua q̄ritur an monaſteriū poſſit petere q̄ eꝑs poſt cōſecrationē ſuā acquiſiuit: ꝛ an epalis eccleſia poſſit vēdicare ſibi que ipſe eꝑus prius donauerat monaſterio. Et in vtraqꝫ queſtione certum eſt ꝙ non: vt.Ɉ. probatur.c.vno.

a ℭ Prima queſtio. Certum eſt vt q̄ꝫdiu abbas vel monach⁹ i monaſterio ipſi acq̄rit: ſed q̄cq̄d acq̄rit factus eꝑus acquirit epali eccl'ie: vt.Ɉ.e.c.j. ꝛ hoc forte obtinet cū eſt tranſlatus ꝑfecte ad eccleſiā epalem: vt ī.xxj.q.ij.ſi q̄s iā trāſlatus. Sꝫ q̄d ſi tm̄ eſt ꝯfirmatus adhuc tm̄ nō eſt trāſlat⁹: vi̇ꝫ velle lr̄a illa ex eo q̄ꝺ dr̄ abſoluit ꝛc̄. ꝙ acq̄rat eccl'ie epali: ſꝫ illa lr̄a poſtq̄ꝫ ꝛc̄. vi̇ꝫ velle ꝙ ꝑori. Pōt dici cū.h. ꝙ nō pri⁹ acq̄rat ſcd̄e eccl'ie q̄ꝫ ſit adept⁹ corporalē poſſeſſionē: vt ſ.xcij.di.ſi q̄s eꝑs. ꝛ ex̄ de elec.cū in cunctis. ſicut nec miles q̄ tranſit de vno numero ad alium non ꝑus dr̄ eē de ſcd̄o numero anteq̄ꝫ perueniat ad euꝫ: vt.ff.de mili.te.ex eo tpe. Jo.

Abbas factus eꝑs cui eccl'ie acquirit.

S Tatutum. ℭ Caſus. Que ſitū fuit in ꝯcil. apd̄ alteū q̄d debeat fieri de rebus q̄s eꝑs cū adhuc eēt monach⁹ monaſterio donauit: ꝛ q̄d de h̄ditate pr̄na quā acq̄ſiuit poſtq̄ꝫ fact⁹ eſt eꝑs. Et r̄ndet ea q̄ donauerat monaſterio relinquant̄ arbitrio abbatis diſponenda: hereditatem vero paternā quam acq̄ſiuit poſt cōſecrationem epalem habeat epiſcopalis eccleſia.

Rima queſtio[a] terminatur in cōcilio habito apud alteū in quo ſic ſtatutum legitur.

ℭ Qui de monacho eꝑs ordinat̄ q̄ꝺ ante cōſecrationeꝫ habuit monaſterio: q̄ꝺ vero poſt cōſecrationem acquiſiuit, ꝓprie eccleſie dereliquat.

S Tatutū eſt ꝛ rationabiliter ꝓm ſanctos pr̄es a ſynodo cōfirmatū eſt: vt monachus quem electio canonica a iugo regule monaſtice ꝓfeſſionis abſoluit[b] ꝛ ſacra ordinatio de monacho epiſcopum fecit velut legitimus[c] heres paternam ſibi hereditatem poſtea iure vendicandi poteſtatē habeat: ſed quicquid acq̄ſierat vel viſus fuerat habere monaſterio relinquat ꝛ abbatis ſui q̄ fuerat ꝓm regulā ſancti bn̄dicti arbitrio: poſtq̄ꝫ enim eꝑs ordinatur ad altare ad q̄ꝺ ſanctificatur ꝛ intitulat̄ ꝓm ſacros canones q̄ꝺ acquirere poterit reſtituat[d]. ℭ Queſtio.ij.

S Ecundaꝫ[e] vero q̄ſtionem terminat auctoritas toletani ꝯcilij dicēs.

ℭ Abbates ꝛ alia officia ꝑ epiſcopos debent inſtitui.

H Oc tm̄[f] ſibi in monaſterijs vendicēt ſacerdotes q̄ꝺ precipiunt canones: id eſt monachos ad cōuerſationem ſanctaꝫ promouere: abbates aliaqꝫ officia īſtituere[g]: atqꝫ extra regulam acta corrigere[h]. Q̄ꝺ ſi aliquid in monachos canonibus interdictuꝫ ꝑſumpſerint aut vſurpare quicq̄ꝫ de monaſterij rebus tēptauerint nō deerit ab eis ſententia excōmunicationis. ℭ Ecōtra Greg. ſcribit caſtorio ariminenſi eꝑo.

ℭ Cōgregatio monaſterij nō epiſcopus aut aliquis extraneorum abbatē inſtituat.

Queſtio.ij. S Ecundā vō. ℭ hec q.diuidit̄ in xij.ꝑtes. In quaꝝ ꝑma cōtinet̄ q̄ꝺ in.c.ſeq.dr̄ Jo.de deo.ſcd̄a ibi: eꝯ.tertia ibi: ecce in toletano. q̄rta ibi: hinc etiā. q̄nta ibi: itē ſunt.ſexta ibi abbates.ſeptia ibi: ꝓ hmōi.octaua ibi: nō ſolū.nona ibi: ꝓhibent̄.decia ibi: itē ſūt. vndecia ibi: viſitādi. duodecima ibi: pro talibus. Joan. de fa. ℭ Caſus. hic ītitulat̄.ij. q. in qua q̄rit̄ an abbas ſit eligēd⁹ ꝛ iueſtiēdus ꝑ eꝑꝫ an ꝑ monachos. Et certū eſt ꝙ ꝑ monachos eſt eligēdus: vt.Ɉ.e. abbatē. ꝑ eꝑꝫ vō īſtituēdus: vt.Ɉ.e.c.j. excipiunt̄ moaſteria ꝓuilegiata vbi abbates ꝑ monachos eligunt̄ ꝛ īſtituunt̄: vt ī.e.abbas. vel poti⁹ ꝑ aplicum ſi imediate ſunt ei ſubiecta: vel ꝑ aliū abbatē cui imediate ſubiectum eſt monaſterium inſtituitur abbas.

Diuiſ

b ℭ Abſoluit. ab obedientia quaꝫ fecit abbati: abſoluit̄ eniꝫ ab obedientia ſua cū ſit factus de filio pr̄. Itē a monachali regula in ieiunijs vigilijs ꝛ mō cantādi: ſilētio eniꝫ nō pōt amodo vacare cū debeat hr̄e tubā ꝑconis: vt xliij.di.ſit rector. Iteꝫ poteſt ſibi facere cōmatres q̄ꝺ pri⁹ nō licuit: exēplo Greg. q̄ prius mōach⁹ factus eſt: poſtea cum eſſet diaconus cardinalis cōpater Mauricij imperatoris factus eſt. De hac materia plene inuenies.xvj.q.j.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ.q.vij. in noua.

c ℭ Legitim⁹. imo etiā monachus exiſtēs legitim⁹ hr̄s eſt etiā in eo caſu in quo al's nō poſſet eſſe hr̄s: vt. xix.q. vlti.ſi q̄ mulier. C.de epiſ.ꝛ cle.deo nob̄. Sꝫ obijcit̄ ſi hereditatem vendicat: ergo poteſt habere ꝓprium cum tm̄ remaneat monachus q̄ꝺ eſſe nō debet: vt extra de ſta.mo. cum ad monaſterium.in fi. Sed dic ſibi.i.eccleſie ſue.

d ℭ Reſtituat. Sed qualr̄ hoc ſtare pōt: cū eniꝫ aliq̄s factus eſt monach⁹ oia q̄ habebat dedit monaſterio: vt.xix. q.vlt.nūc aūt. ergo ꝛ ius ſuccedendi: q̄ eni dat oia bona ſua dat ꝛ ſpē future actiōis: vt.C.de dona.l.iij. ergo vi̇ꝫ ꝙ ꝑus ſuccedit monaſteriū. Sed dic ꝙ ius ſuccedēdi nōn cōpetit niſi poſt mortē defuncti: vn̄ illō ius nō dedit monaſterio ſed tm̄ ſolam ſpem: ſed illa ſpes euaneſcere dꝫ: ex quo illa ꝑſona deſinit eſſe filius illius monaſterij: vt inſti.de acqui.per arrega.§. mortuo. Jo.

Mōach⁹ ius ſuccedendi nō dat monaſterio.

e ℭ Secūdam vero. Queſtio ſcd̄a non eſt dubia: q̄r tantum monachi eligent: vt.Ɉ.eo.abbatem. Joan.

H Oc tm̄. ℭ Caſus. Quidam eꝑi vendicabāt in monaſterio plus q̄ꝫ canones cōcedebant: ꝛ ideo in cōcil.tole.ſtatutū fuit vt decetero nō vēdicent in monaſterijs eꝑi niſi ꝙ canones ſibi ꝯcedūt.ſ.monachos ꝓmouere ꝛ bonū abbatē ꝛ alios ꝓlatos inueſtire: ꝛ malefacta ꝯ regulam corrigere: ſi vero vltra ꝑſumpſerint excōicentur.

f ℭ Hoc tm̄. Arg. ꝙ non poteſt epiſcopus plus ab eccleſijs petere q̄ꝫ quod ex canonibus ſibi deberi probat: vt ix.q.iij.cōqueſtus.ꝛ.x.q.iij. q̄r cognouimus.

g ℭ Inſtituere.i.confirmare. Uel dic ꝓprie ꝙ inſtituit cum ſint negligentes: vt.ix.q.iij.cum ſcimus. vel tunc etiam poteſt alium inſtituere cū monachi minus idoneum volunt eligere: vt.Ɉ.e.q.ſi quis abbas.

h ℭ Corrigere. ergo coertio monachoꝝ ad eꝑm ſpectat: vt.l.di.accedēs.Ɉ.e.ſi q̄s abbas.ꝛ.c.abbates.ꝛ.c.cognouimus. Dicūt q̄dā ꝙ in minimis exceſſib⁹ ab abbate vel ꝓore ſunt puniēdi: ſꝫ in maiorib⁹ ab eꝑo: vt ex̄ de ſen.ex cō.monachi.ꝛ.xc.di.ſi q̄s monach⁹.ꝛ.xij.q.j. nō dicatis. Sꝫ meli⁹ dicat̄ ꝙ ſi ordie iuris agit̄ ꝯ monachū ꝙ corā eꝑo ſit agendū: vt.xj.q.i.de ꝑſona.ſec⁹ ſi nō in forma iuris.ex̄ de ap.reprehēſibilis. Joā. ℭ Ecōtra. hec eſt ſcd̄a pars q.in qua ꝓbat̄ ꝑ.vij.c.ꝙ de iure cōi ad monachos tm̄ ſpe-

Monachorū coertio ad quem ſpectat.

ctat electio abbatis:⁊ ſi populum nõ habent nõ ſubſunt epõ lege dioceſana ſed tñ lege iuriſditionis. Jo.de fã.
¶ Caſus. Supra in.c.hoc tñ.dictum eſt ꝙ epiſcopi aliquid iuris ſibi poſſint vendicare:Nunc.G. vult oſtendere contrarium.⁊ad hoc inducit ſequentia.c.

voluntaté abbatis monachi nõ debét de monaſterio ſuo ad alia monaſteria tranſire vel ad ſacros ordines vel ad aliqđ officiũ eccleſiaſticũ ordinari. Jn quarta pte dr ꝙ ſtatutũ illud dꝫ ab oibus epis obſeruari.ſ.vt monaſteria nullis canonicis iurib⁹ deſeruiát qb⁹ deſeruiũt eccleſie ſeculares ⁊ epi ſuis eccleſijs ſint cõtenti.ſcđa pars ibi; defuncto vero.tertia ibi:pariter autem. q̃rta ibi:hác ergo.

Abbas.¶ Caſus Dr in hoc ca. ꝙ abbas in monaſterio ordinari dꝫ per monachos ⁊ nõ per epm:nec ibi miſſa p epm celebret. ne per hoc oſtendat alicui eſſe ſubiectũ. Jdé vere dr in duobus ſequétib⁹.c.cuius caſus patét ⁊ per te formabis.Aliqđ tamé plus addit in tertio.c.Et no.ꝙ hoc qđ ibi dr itelligitur de mõaſterijs exéptis.
a ¶ Ordinetur. id eſt eligatur.
b ¶ Miſſa.publica conuocato populo niſi ſit de voluntate fratrũ.vt.j.e.luminoſo.
c ¶ Subijciať.quo ad legé dioceſanã.vt.xvi.q.i.cũ.p vtilitate.niſi i caſu vt.xij.q.ij.aplicos.eoipo ergo ꝙ eps in aliquo loco celebrat pſumitur locus ei ſubiect⁹.ar.vij.q.j.pótifices. hoc tñ ſcias ꝙ eps pt ſubijcere vnã eccleſiã alij.vt ex̃ de exceſ.pla.ſicut.⁊ etiã aliã eccliã poteſt ſe ſubijcere alij:hoc tñ nõ piudicat epo.ex.trad de.inf dilectos.
Abbatem. d ¶ Pblicas. qb⁹ ppls nõ itereſt: niſi iuitet ab abbate vt.j.e.q.dudũ.Joã.
Abbatem. e ¶ Dñs. Ar. eſt hic ꝙ electio maxime plati ſpectat ét ad pronuꝫ.vt.xvj.q.ij.ſi qs epoꝝ.⁊.q.vij.decernimus.⁊.lxiij.di.pncipali.⁊.j.e.q.ij.eleutherius.

Abbas in monaſterio nõ per epꝫ aut per aliqué extraneoꝝ ordinet[a]:neqꝫ ab epo miſſa[b] ibi celebretur vt nulli eccľie ſubijciať[c].
Idé caſtorio epo. De eodé
Abbaté cuilibet monaſterio nõ aliũ ſed qué dignũ morib⁹ atqꝫ actibus monaſtice diſcipline cõi conſenſu cõgregatio popoſcerit ordinari volum⁹:miſſas autem publicas[d] per epiſcopos vľ clericos i monaſterio omnino celebrari phibemus.
Item Pelagius papa mellito ſbdiacono. ¶ Jlle debet abbas inſtitui quem ſua cõgregatio ⁊ poſſeſſiõis dominus ordinari popoſcerit.
Abbaté in monaſterio illuꝫ volum⁹ ordinari: qué ſibi de ſua ꝯgregatione ⁊ monachoꝝ electio ⁊ poſſeſſionis dñs[e] et(qđ magis obſeruandũ eſt)ordo vite ac meritũ popoſcerit ordinari.
Item Grego.oibus epis.
¶ De libertate mõachoꝝ.
Quá ſit neceſſariũ monaſterioꝝ geti pſpicere ⁊c.⁊ ifra. Jnterdicim⁹ igitur in noie dñi nři ieſu xpi: ⁊ ex auctte beati petri aploꝝ principis cui⁹ vice huic romane eccleſie pſidemus: vt nullus epoꝝ aut ſecularium vltra pſumat de redditibus vel chartis monaſterioꝝ vel cellulis[f] vel villis que ad ea ptinét:quocũqꝫ mõ ſeu q̃libet occaſiõe minuere vel dolos vel imiſſiones[g] aliq̃s facere.⁊ ifra. ¶ Defuncto vero abbate cuiuſcũqꝫ ꝯgregatiõis nõ extrane⁹ eligať niſi de eadé[h] ꝯgregatiõe qué ſibi ppria voluntate cõcors[i] fratruꝫ ſocietas elegerit. Qđ ſi aptá inter ſe pſoná inuenire nequiuerint ſolerter ſibi de alijs[k] monaſterijs eligát ordinandũ:⁊ infra. ¶ Pariter aũt eſt cuſtodiendũ: vt inuito abbate ad ordinádũ[l] alia monaſteria:aut ad ordines ſacros vel clericat⁹ offm̃ tolli exinde monachi nõ debeát:⁊ infra. Nullus monachũ ſine teſtimonio ⁊ cõceſſione abbatis in eccleſia aliqua teneat:vel ad aliqué honoré pmoueat. ¶ Hác ergo ſcriptoꝝ noſtroꝝ paginá oi futuro tpe ab oibus epis firmá ſtatuim⁹ illibatáqꝫ ſeruari:vt ⁊ ſue eccľie(iuuante dño)tm̃modo ſint iure ptenti:⁊ monaſteria eccľiaſticis ꝯditiõib⁹ ſeu angarijs vel q̃buſlibet obſequijs ſecularib⁹ nullo mõ ſbiaceát:nullis canonicis iurib⁹[m] deſuiát:ſꝫ remotis vexatiõib⁹ a cũctis grauaminib⁹ diuinũ op⁹ cũ ſũma deuotõe animi pficiát.
Item caſtorio epo ariminẽ.
¶ Miſſas publicas in cenobio epi non celebrent:nec aliqđ eis grauamé inferát.
Luminoſo[n] abbate referente plurimis in mona ſterio ⁊ alijs multa piudicia ⁊ grauamina inferebát:⁊ pter volũtaté monachoꝝ miſſas publicas i monaſterijs cantabát. Precepit ergo Gre.caſtorio ariminẽſi epo:vt i monaſterio luminoſi abbatis ⁊ alijs nullá ptátez exerceat iperádi:nec aliquá ordinatiões ét leuiſſimá ibi faciat niſi ab abbate fuerit rogatus.Et intelligiť hoc.c.de monaſterijs exemptis.vel ſi intelligať de nõ exéptis itelligiť de ordinatiõe officialiũ quos inſtituit abbas ⁊ non eps:vt dicit hug.

f ¶ Vel cellulis.ar. ꝙ capelle pochiales hñt idé puilegium cũ monaſterijs.x.q.iij.iter cetera.Sꝫ nõ eſt ita.vt ex̃ de pben. de mõachis.niſi monaſteria eẽnt exépta in capite qꝫ i mébris.xvi.q.ij.i ſum.
g ¶ Vľ imiſſiones. id eſt exactiones.
h ¶ Niſi de eadeꝫ.ſ. lxj.di.nullus inuitis.⁊.c.obitum.
i ¶ Cõcors.⁊ canonica.vt.lxij.diſt.c.j.⁊ j.e.ſi quis abbas.
k ¶ De alijs.ét eremitá:vt ex̃ de ele.cũ monaſteriũ.ar.ꝯ.j. proxi.q.vlt.in.§.pe.
l ¶ Ad ordinádũ. ſi tñ mõach⁹ ſit neceſſarius p ſupiores cogať ipm dare: vt ex̃ de iurepa.null⁹. Sed qđ ſi mõachus ſit fact⁹ papa inuito abbate dꝫ ne redire? [illegible] vt.xvj.q.[illegible] qs vult. ex̃ de i[illegible]dei.⁊.C.de op. bli.l.ij.⁊.iij.arg.
[illegible] ¶ Aut pbant [illegible]oſtfacto[illegible]
m ¶ Jurib⁹.q̃ꝫtuꝫ ad legem dioceſaná vt.xvj.qõ.j.cum pro vtilitate.vt no.x.qõ.j.in ſumma.
Luminoſo abba. ¶ Caſus. Luminoſus abbas ꝯq̃ſtus eſt de epis ariminéſib⁹ ꝙ ſuo monaſterio ⁊ alijs mul

Monachus factus papa ſine licentia abbatis redire debet.

Electio pſentanda eſt.

Sed nõ eſt ita.vt extra de iurepatro. nobis.⁊.j.c.xxi.ſed ſolénis electio preſentáda eſt principi vel patrono.vt extra de elec.cũ terra.⁊ incli⁹.eo.ti.ſacroſancta.⁊.c.quod ſicut.⁊.lxiij.di.reatina.⁊.c.lectis.

Quá ſit. ¶ Caſus. hoc.c.diuidiť in q̃ttuor ptes.Jn prima dr ꝙ nulli epoꝝ vel laicoꝛũ decetero preſumát aliqđ auferre de reb⁹ monaſterioꝝ ⁊ ſuaruꝫ eccľiaꝝ vel villarũ vel fraudes aliq̃s eis facere. Jn ſcđa pte dr ꝙ ille abbas eligať qué monachi de ſua cõgregatiõe elegerint ſi in ea idoneus inueniať.Jn tertia pte dr ꝙ preter

n ¶ Luminoſo. hoc capitu. loquitur de monaſterijs exemptis vel priuilegiatis.

a ❡ Publicas. in quibus eſt concurſus populorũ que fiunt in hora tertia. ſ. de conſecra. diſtin. j. ⁊ hoc. ſed publicas. i. ſolẽnes bene cantant.
b ❡ Receſſibus. potius ergo erunt monaſteria in ſolitudine q̃ʒ in vrbe. xvj. queſtio. j. ſi cupis.

❡ Ecce. Hec eſt tertia pars. q. in qua dĩ ꝙ monachi non poſſunt abbatem deponere ſine ſuperiore. Jo. de fa.
❡ Caſus. Nunc Gra. repetit ſupradictam ꝯrietateʒ ⁊ dicit ꝙ in quibuſdaʒ caplis dĩ vt abbates ⁊ alia officia per epiſcopos inſtituãtur: ⁊ in quibuſdam dĩ ꝯrium. Sed ſoluit nũc Gra. ⁊ dicit ꝙ illud qđ dictũ eſt in hoc. c. hoc tñ. ſ. ꝙ epiſcopus hʒ inſtitutionẽ abbatum ⁊ aliorũ officiorum ſtatutum fuit ꝓpter quoſdaʒ monachos indomite ceruicis qui deponebãt ſuos abbates: q: eos corrigebant ⁊ alios pro ſuo arbitrio eligebant: quales fuerũt monachi beati bñdicti q in morteʒ eius cõſpiraſſe legunt̃: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.

naſterijs multa a ꝑſulibus preiudicia atqꝫ grauamina monachos pertuliſſe cognouimus. Oportet ergo vt tue fraternitatis ꝓuiſio de futura quiete eorũ ſalubri diſponat ordinatiõe: quatenꝰ conuerſantes in illis in dei ſeruitio gratia illis ſuffragãte mẽte libera pſeuerent: miſſas quoqꝫ publicas[a] in cenobijs fieri oĩmodo prohibemus: ne in dei ſeruoruʒ receſſibus[b] ⁊ eoruʒ receptaculis vlla popularis prebeat̃ occaſio cõuentus: q2 nõ expedit animabus eorũ: nec audeat illic eꝑs cathedraʒ collocare[c] vel quãlibet poteſtatem exercere imperãdi: nec aliquã ordinationem[d] q̃ʒuis leuiſſimã faciẽdi: niſi ab abbate[e] fuerit rogatus: quatenus monachi ſemper maneant in abbatũ ſuorum poteſtate: vt remotis vexatiõibus: ac cunctis grauaminibus diuinũ opus cum ſumma deuotione animi ꝑficiãt.

Item Gelaſius papa.

❡ Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri.

P Ridem precepimꝰ vt de monaſterio[f] ſancti andree qđ eſt ſup maſcalas baptiſterium ꝓpter monachoruʒ moleſtias debuiſſet auferri: atqꝫ in eodem loco quo fontes ſunt altare[g] fundari: cuius rei pfectio hactenus eſt ꝯtracta. Admonemus igit̃ fraternitateʒ tuam nullam iaʒ morã poſt[h] ſuſceptas lr̃as noſtras inſerere: ſed repleto loco ipſorũ fontium altare illic ſine dilatione aliqua fundet̃: quatenus ⁊ predictis monachis opus dei ſecure liceat celebrare: ⁊ non de negligentia tua contra fraternitatem tuam noſter animus excitetur.

Item ex concilio magũtino.

❡ Cũ ꝑmiſſiõe epĩ abbas locum ſuũ deſerere poteſt.

A Bbas ꝓ humiliatione: ⁊ cũ permiſſiõe[i] epĩ locuʒ ſuũ põt relinquere: tñ eligant ſibi fratres abbateʒ de ipſis ſi habẽt: ſin autẽ de extraneis. ❡ Ecce in toletano[k] concilio dĩ ꝙ ſacerdotes abbates ⁊ alia officia inſtituere debeãt. Beatꝰ gregorius[l] ⁊ pelagius ꝓhibent: dicentes abbatẽ a fratribus ſue cõgregatiõis eligendũ ⁊ ordinandum: quõ ergo hec tãta diuerſitas ad ꝯcordiam reuocabit̃. Sed ſciẽduʒ[m] eſt quoſdã monachos eẽ indomite ceruicis ⁊ effrenate ſuperbie: quos dũ abbates ad religionẽ cogere voluerint: in eorũ deiectiõe cõſpirant ⁊ aliũ moribus ſuis cõuenientem ſibi ꝑficere contẽdunt: quales erãt illi qui in neceʒ beati benedicti cõſpiraſſe legunt̃: pro huiuſcemodi ꝯſtitutũ ẽ vt abbates ⁊ alia officia ꝑ ſacerdotes inſtituant̃.

Unde pelagiꝰ papa ſcribit opilioni defenſori dicens.

❡ Non licet monachis abbates pro ſuo arbitrio expellere: aut alios ordinare.

N Ullam ꝑtãtem decetero nullã licentiaʒ monachis relinqmus pro arbitrio ſuo aut abbates expellere aut ſibimet alios[n] ordinare: q2 nulla auctoritas[o] remanebit abbati ſi monachorũ poteſtati ceperit ſubiacere: vt decetero fideliter ⁊ ſtudioſe vniuerſa q̃ vel ad diuini cultꝰ reuerẽtiã vel ad vtilitatẽ eiuſdẽ monaſterij ꝑtinent abbatis ſollicitudo ad

c ❡ Collocare. vt ibi exerceat iudicia.
d ❡ Ordinationeʒ. ſ. e. cognouimus. cõtra. ſed hic loquitur de exemptis ibi non. vel ſi hic loquitur de nõ exemptis tũc dic ꝙ epiſcopus hoc facere poteſt niſi abbas negligens ſit in ordinatiõibus. i. diſpoſitionibꝰ vt. ix. qõ. iij. cum ſcimus.
e ❡ Abbate. ſ̃. x. qõ. iij. inter cetera.

P Ridem. ❡ Caſus. In monaſterio ſcti andree erat baptiſterium: cuius occaſione mõachi patiebantur moleſtias ⁊ incurſionem populorum. quare precepit Gelaſiꝰ epiſcopo loci vt baptiſteriũ inde remoueret ⁊ loco eius altare fundaret: q2 ꝙ prima vice facere diſtulit ꝑcepit nũc ſibi vt ſine mora lr̃is ſuſceptis hoc exequat̃ ne de ſua negligẽtia moueatur contra eum. Seq. c. [...]ũ fuit in ꝯcil. apo[...] ſteuʒ qđ debeat fieri [d]e rebus q̃s eꝑs c[...] adhuc eẽt monachꝰ [...]ina quã acq[...] quia lo[...] monaſ[...] non debet pedibus cõculcari. vt. ſ. e. de conſecra. diſtin. j. altaris. ⁊ hoc commodius non poteſt fieri q̃ʒ ſi ibi altare edificetur.
h ❡ Poſt ſuſceptas. ſic extra de appel. ſuper eo. in fi.

A Bbas. i ❡ Cuʒ permiſſione. nõ enim poteſt ſine licẽtia prelati ſuam deſerere eccleſiam. vt extra de renun. admonet. xvj. queſtio. vlti. ca. vlti. lxxj. diſtinctio. c. j. ⁊ ij. ⁊ xix. queſtio. ij. due. Joan.

k ❡ In toletano cõcilio. ſ̃. c. j.
l ❡ Beatus Grego. ſ. e. abbatem. j.
m ❡ Sed ſciẽdum. magiſter itelligit ꝙ ca. ſupradicta ex cauſa data ſunt. Jo.

N Ullã ꝑtãtem. ❡ Caſus. Quidam monachi pro ſuo arbitrio deponere volebãt abbates ⁊ alios quãdoqꝫ malos ſicut volebant ordinabant. Quare papa pelagius precepit opilioni defẽſori: vt decetero monachos taleʒ licẽtiam habere nõ permittat: ſed tota poteſtas ⁊ ſollicitudo monachoruʒ ⁊ monaſterij ad abbatem pertinebit.
n ❡ Alios ordinare. id eſt eligere.
o ❡ Auctoritas. humani enim moris eſt illum timere cuius iudicio nũc erigitur nunc deprimitur. xvj. qõ. ij. viſis. Nec ſuperiores debent inferioribꝰ nimis familiares eſſe: naʒ ex cõuerſatione equali naſcitur contemptus dignitatis ff. de offi. preſi. obſeruandum. nec etiam debent ſubditi plus eſſe ſubditi q̃ʒ expediat. ij. queſtio. vij. admonendi. Jo.

Familiaritas nimis parit contemptum.

a ¶ Tota. ergo epiſcopus nullam habet iuriſdictionem in monaſterijs: et ſic eſt contra.xvij.q. vlti. in venditionibus. xij.q.ij. abbatibus. ſed iſtud verbum tota non excludit epiſcopum: ſed ipſos monachos. i. ita pertinet ad abbatem quod non ad monachos.

c ¶ Commendant. ſed nemo debet ſe commendare. xj.q.iij. ſi quis vero. Ar. ff. de of. pcon. obſeruare. §. antequam vero.
d ¶ Aut oratorij. Quibus temporibus in oratorijs ſit miſſa audienda. habes. ſ. de conſe. di.j. ſi quis etiam. et non ſolum oratoriũ ſed nec etiam hoſpitale pot ſine licentia

quem poteſtas tota[a] ptinere conuenit debeat adimplere. ¶ Hinc etiam cõſtitutum[b] eſt vt clerici ſingulorum monaſteriorum ſint in poteſtate epiſcoporũ: nec alicui liceat extra eorũ cõſcientiam monaſteria edificare. Unde in calcedonenſi cõcil. legitur.

¶ Sine cõſcientia epiſcopi monaſteriũ nullus edificet.

Quidam monachorum habitu vtentes indifferenter p ciuitates incedũt: necnõ et per monaſteria et ſe ipſos pſumptione ppria cõmendant[c]. Placuit igitur neminem aut edificare aut cõſtruere monaſteria aut oratorij[d] domum ſine cõſcia ipſius ciuitatis epi. ¶ Item clerici in parochijs monaſterijs aut martyrijs conſtituti: ſub poteſtate ſint eius qui in ea ciuitate eſt epiſcopus ſm traditionem ſanctorum patrũ: neque per pſumptionem recedant a ſuo epo. ¶ Eos vero qui auſi fuerint reſcindere huiuſmodi inſtitutionẽ quocũque mõ vel ſi noluerint ſubiacere pprio epo: ſi quidem fuerint clerici ſm perſonarum ordinationem ſubiaceant cõdẽnationibus canonum: ſi vero laici vel monachi[e] fuerint cõmunione priuentur. Item clerici[f] qui pauperũ diſpoſitioni vel monaſteriorum vel martyriorum pſunt: ſub poteſtate ſingularum ciuitatũ epoꝝ ſm canonum traditionẽ perdurent: neque per ſuam temeritatem epi ſui moderatiõe declinẽt. Qui aũt huiuſmõi diſpoſitionem quolibet modo ſubuertere auſi fuerit et epo ſuo nõ obedierint: ſi quidẽ clerici fuerit canonice dãnationi ſubiaceãt: ſi aũt monachi vel laici ſunt a cõmunione ſuſpendantur. Item ex cõcil. carthagi. iiij.

¶ Examinetur ab epo qui religioſis feminis pponẽdus ẽ.

Qui religioſis feminis pponendus eſt ab epiſcopis cõprobetur[g]. ¶ Monaſterium quoque abſque epiſcopi pmiſſione nulli incipere aut fundare licet. Unde in agathenſi cõcilio legitur.

¶ Sine permiſſione epiſcopi nullus monaſteriũ preſumat incipere aut fundare.

De monachis monaſterium nouum[h] (niſi epo permittente aut[i] pbante) nullus incipere aut fundare preſumat. Item ex eodẽ.

¶ De eodem.

Cellulas nouas aut cõgregantium[k] eccleſias monachorum abſque epiſcopi noticia prohibemus inſtitui.

Item ex concil. aurelianẽſi.

¶ Abſque epi vel abbatis voluntate nullus monachoꝝ cellulas cõſtruere preſumat.

Nullus monachus cõgregatione monaſterij derelicta ambitionis[l] et varietatis impulſu cellulã conſtruere ſine epi permiſſione vel abbatis ſui volũtate preſumat. ¶ Item ſunt et alij qui p executione diuerſarũ cauſaꝝ quoſlibet admittunt qui diſtrictionem eorum ſoluant et quietem religionis pturbent. De quibus in cõ

¶ Hinc etiam. Hec eſt quarta pars.q. in qua pbat quod omnes monachi pertinent ad puiſionem et correctionem epi: et hoc pbat p.v.c. Jo. de fa.
¶ Caſus. Non ſolũ cõſtitutum eſt vt ppter maliciã monachorum epi inſtitutionem habeãt i monaſterijs: ſed etiam vt clerici ſingulorũ monaſterioꝝ intantum ſint ſub poteſtate eporum ne alicui eorum liceat abſque cõſcientia epoꝝ monaſteria edificare. quod probatur per ſequentia capitu.
b ¶ Cõſtitutum eſt. i. ppter cauſam. itelligit enim Gra. omnia hec capitula ex cauſa fuiſſe ſtatuta.
Quia monachorum. ¶ Caſus. hoc.c. diuiditur in tres partes. In pma parte di quod narratum fuit in cõcilio calcedonẽſi. quod qdam monachi multũ de ſe pſumẽtes indifferenter ibant per ciuitates et monaſteria auctoritate ſua edificabant: et ideo ſtatutũ fuit in concilio: vt hoc decetero nõ facerant ſine licẽtia epi. In ſcda parte dicit quod omnes clici etiam in locis regularibus cõſtituti in eporum ptãte conſiſtant ſm traditionem ſanctorum patrũ. In tertia parte di quod oẽs debent hanc qſtõnẽ ſeruare: et qui eam ſeruare noluerint vel epis proprijs obedire: ſi clerici fuerit ſm ordinem et dignitatem perſonarum puniuntur: ſi laici vel monachi fuerint cõione priuentur. ſcda pars incipit ibi: itẽ clerici in parochijs. tertia ibi: eos vero. Alia pars que ſequitur in capitulo idem dicit cum ſecunda et tertia. Omnia que ſequuntur vſque ad. §. item ſunt plana ſunt: et per te videbis.

epi conſtrui. vt ex. de religi. do. ad hec. ſed ſi oratorium nõ eſt ſine licentia epi conſtruendum tñ ſimplex hoſpitale pot cõſtrui ſine licẽtia epi. extra de ec. edi. ſi hoſpitale. que hodie eſt remota. item nec in oratorijs licitum eſt ponere campanas: vt extra de priui. patentibus. Jo.
e ¶ Uel monachi. loquitur ſm ea tpa cum monachi fuerũt laici. xvj.q.j. generalr.
f ¶ Clerici. i. plati.
g Qui religioſis. ¶ Comprobetur. ne ſit nimium iuuenis: vt. xxiiij. di. quorũdam. et. c. fraternitatis.
h De monachis. ¶ Nouũ. Nouum dicitur cuius facies immutatur: vt. ff. de no. op. nũ. l.j. §. opus nouum. Si ergo totum monaſteriũ eſt deſtructum requiritur cõſenſus epi in conſtructione: ſed in reparatione nõ requiritur: vt. xvj.q. vlti. ſi quis vult. ex. de iude. iudei. et. C. de op. publi. l.ij. et.iij. arg.
i ¶ Aut pbante. ex poſtfacto: quia ratihabitione pot cõfirmare: vt. xvj.q.j.c. vlti.
k Cellulas. ¶ Aut cõgregantiũ. noua collegia non pot quis facere: nec etiã nouas regulas vel nouam vitã. extra de religi. domi. ne nimia. ff. de colle. illi. l.iij.
l Nullus. ¶ Ambitionis. Infirmitatis. n. cauſa pot abbas permittere monacho facere cellulam ſpecialem: vt. xx.q.iiij.c. vlti.
¶ Item ſunt et alij. Hec eſt quinta pars.q. in qua di quod malus abbas nõ retineat etiã ſi velit monachi. Jo. de fa.
¶ Caſus. Superius in.c. nullam. dictũ eſt quod monachi abbates deponebant et pro arbitrio eligebant. Nũc vero

Hoſpitale ſine licentia epiſcopi cõſtrui nõ poteſt.

dicit ꝙ aliqui erant monachi qui indifferenter quoſli bet abbates malos ⁊ laſciuos admittebant: vt religionis quietem diſſoluerent: ⁊ cauſas eccleſiaſticas tractare va lerent ⁊ etiam ſeculares.

Si quis abbas. ¶ Caſus. Statutū fuit in triburieſi concilio ꝙ ſi aliqs abbas malus fuerit ⁊ inutilis ⁊ precepta dei verbis ⁊ exēplis nō cuſtodierit: a ꝓprio ep̄o ⁊ a vicinis abbatibus ⁊ ceteris deum timentibꝰ deponatur: etiaꝫ ſi oīs cōgregatio monachorum velit eum habere abbatem.

a ¶ Cautus. ergo videtur qđ aliquis poteſt deponi ꝑꝑ ſimplicitatem: vt hic. ⁊ lxxiiij. di. ep̄oꝝ. Sed dicas ꝙ hic vocat illuꝫ incautū qui negligens eſt: nam ꝑꝑ negligentiā deponit aliquis: vt. lxxxj. di. dictuꝫ. Uel dic ꝙ abbates propter modicas cauſas poſſunt remoueri. extra de ſimo. per tuas.

Prelatus negligēs eſt deponendus.

b ¶ Arceat. hic patet ꝙ ep̄s etiam ſine numero ep̄oꝝ abbatem poteſt deponere a dignitate abbatie: ſed nō poteſt ſolꝰ ab ordine deponere: vt xvj. q. vij. inuentuꝫ. ⁊ hoc ideo q: cauſa illa non eſt criminalis. extra de accuſa[...]. ſuper his. ⁊ de ſimo. c. per tuas.

Abbatem ab abbatia pōt ſolus ep̄s deponere.

Abbates. ¶ hec eſt ſexta pars. q. in qua ꝓbat ꝙ omnes monachi debent ep̄o obedire ⁊ venire ad ſynodum ⁊ dꝫ requirere fugitiuos. ⁊ hoc probat per quattuor. c. Joan. de fa.

Diuiſio.

¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in tres partes. In prima dicit ꝙ abbates ſubeſſe debent ep̄is: ⁊ ſi in aliquo deliquerint debent ab eis corrigi: ⁊ ſemel in anno cum ep̄s eos vocauerit ad ſynodū vadant. In ſecunda parte di ꝙ monachi debent abbatibus ſubeſſe ⁊ eis obedientiam ꝑſtare: ⁊ ſi quis eoꝝ inobediens ceperit euagari vel peculium habere: totum peculium ei per abbates auferatur ad vſum monaſterioꝝ: monachus vero vagabūdus cuꝫ auxilio ep̄i reuocetur. In tertia parte dicitur ꝙ abbas qui tales nō punierit vel monachos ſuſceperit alienos reum ſe futurū cognoſcat. ſecunda pars incipit ibi: monachi autem. tertia ibi: ⁊ reum ſe. Sequens. c. planum eſt.

cilio triburienſi legitur.

¶ Abbas qui cautus in regimine non fuerit a proprio epiſcopo ⁊ a vicinis abbatibus a ſuo arceatur honore.

Si quis abbas cautus[a] in regimine humilis: caſtus miſericors diſcretus: ſobriuſq̄ nō fuerit: ac diuina precepta verbis ⁊ exemplis nō oſtenderit: ab epiſcopo in cuius territorio cōſiſtit ⁊ a vicinis abbatibꝰ ⁊ ceteris deū timentibus a ſuo arceatꝛ[b] honore: etiam ſi oīs congregatio vitijs ſuis cōſentiens euꝫ abbatem habere voluerit.

Item ex cōcilio aurelianēſi.

¶ In epiſcoporum poteſtate abbates cōſiſtant.

Abbates ꝓ humilitate religionis in epiſcopoꝝ[c] poteſtate cōſiſtant: ⁊ ſi quid extra regulam fecerint ab ep̄is corrigantur: qui ſemel in anno in loco vbi ep̄us elegerit accepta vocatione[d] ꝯueniant. ¶ Monachi aūt abbatibꝰ omni obedientia ⁊ deuotiōe ſubiaceant: ꝙ ſi quis per cōtumaciam extiterit indeuotus aut per loca aliqua vagari aut peculiare[e] aliquid habere ꝑſumpſerit: oīa que acquiſierit[f] ab abbatibus auferantur ſ̄m regulam monaſterio ꝓfutura. Ipſi autē qui fuerant ꝑuagati: vbi inuenti fuerint cum auxilio ep̄i tanquā fugaces ſub cuſtodia reuocentur. ¶ Et reum ſe ille abbas futurū eſſe cognoſcat: qui in hmōi ꝑſonis non regulariter aīaduertit: vel q monachū ſuſceperit[g] alienū.

Item ex cōcilio arelatenſi.

Monaſteria vel monachorū diſciplina ad eū pertineant epiſcopum in cuius ſunt territorio cōſtituta.

Item Paſchalis papa. ij.

¶ Nullus miniſtret abbatibus epiſcopalia qui alicui epiſcoporum nolūt ſubeſſe.

Abbatibus[h] q neq̄ ſub ep̄o: neq̄ ſub metropolitano neq̄ ſub primate neq̄ ſub patriarcha ſunt: nullus ꝓrſus epiſcopoꝝ ep̄alia[i] quelibet adminiſtret: cū enim ſe nulli ep̄o oīno ſubeſſe ꝓfiteātur cōſequens eſt vt nullus epiſcoporū que ſua ſunt eis tanquā extraneis largiatur. ¶ Pro huiuſcemodi ergo ſtatutum eſt: vt cauſe ⁊ vtilitates monaſterioꝝ per ep̄os diſponanꝛ. Unde greg. ſcribit vitali defenſori ſardinie.

¶ Utilitates monaſterij a ꝓprio epiſcopo debēt diſponi.

Cognouimus ꝙ monaſteria ſeruorum dei vl̄ feminarum pro ſuo quiſq̄ libitu ⁊ diuerſarum cauſarū executione perturbet: quod omnino nō grate ſuſcipimꝰ: tuāq̄ ex hoc experien. iā cōmonemus vt nequaquā hoc vſurpare denuo accepta no-

c ¶ In epiſcopoꝝ. ad epiſcopum enim pertinet omnis cura dioceſis: tam in monaſterijs q̄ꝫ in alijs eccleſijs: vt ix. q. iij. c. ij. ⁊ xciij. di. nulla. Joan.

d ¶ Uocatione. ſi neceſſitas magna fuerit: alꝛs abbates non debent vocari ad ſynodum: vt. xviij. di. epiſcopus. ij.

e ¶ Aut peculiare. niſi ab abbate ei conceſſa ſit adminiſtratio: vt extra de ſtatu mo. monachi.

f ¶ Que acquiſierit. ergo fugitiui ⁊ vagabundi acquirunt eccleſie ſue quicqd acquirunt: vt hic. ⁊ C. de epi. ⁊ cleri. deo nobis. §. hoc etiam. ſicut ſeruus fugitiuꝰ dn̄o acquirit. ff. de acquiren. poſſ. l. j. §. per ſeruū. Sed ponamꝰ ꝙ aliquis ſepius delinquit ꝓpter quod monaſteriū noluit ipſum recipere: quero ſi id qđ poſtea acquirit priori monaſterio acquirat vel ſequenti: Uideꝛ ꝙ ſequenti: q: cum ꝓ derelicto habitꝰ eſt nō debet priori acquirere: ſicut nec ſeruꝰ habitus pro derelicto: vt. ff. de ſtipula. ſer. ꝙ ſeruus. ⁊ arg. xvi. q. vj. de lapſis. C. de lati. li. tol. ſed ſcimꝰ. Jo. ſed hanc queſtioneꝫ plene notaui inter dominicales queſtiones. B.

Monachi fugitiui cui eccl[eſie] acquiri[unt]

g ¶ Suſceperit. ſine conſenſu abbatis: vt xx. queſtio. iiij. monachum. Joan.

Abbatibus. ¶ Caſus. Paſchalis papa ſtatuit vt nullus epiſcopoꝝ epiſcopalia adminiſtret abbatibus qui ſub nullo volunt eē prelato. Nam cū ſub nullo epiſcoporū ſe eſſe cōfiteantur: nullus epiſcoporuꝫ epiſcopalia iura eis debet adminiſtrare.

h ¶ Abbatibus. ſ̄. xciij. di. nulla ratione.

i ¶ Epiſcopalia. licet abbas ſit exemptus tamen primo debet petere iura epiſcopalia ab epiſcopo loci: niſi ipſe malicioſe deneget ea.

¶ Pro huiuſcemodi. ¶ Caſus. Concludit. G. ex ſupradictis ꝙ pro malis abbatibus ⁊ monachis ſtatutū eſt: vt monaſteria per epiſcopos diſponantur.

Cognouimus. ¶ Caſus. In ſardinia quidam ꝓ voluntate ſua ſcꝫ abbates vel alij monaſtici monachorum vel monacharum monaſteria perturbabant

quare p̄cepit Greg. vitali defenſori ſardinie ne hoc dece tero permittat: ſed oīa monaſteria ſint in ptāte epiſcopi loci: vt per eum cauſe ⁊ vtilitates monachoꝝ ⁊ monialium diſponātur: incongruū enim eſt vt per alios diſponantur ꝙ̄ per eum qui pro eis redditurus eſt ratione͂.

a ¶ Ut omiſſo. Arg. ꝙ omiſſo epō nō poteſt appellari ad metropolitanum vt. vj. q. iij. ſcitote. Jo.

b ¶ Animab⁹. Arg. cui maius cōmittitur ⁊ minus. vt. xij. q. j. precipimus.

+ 7 ¶ Pro huiuſmodi hec ē ſeptima ps. q. in qua monachi ꝓhibentꝰ habere cōmatres. Jo. de fa.

¶ Caſus. Dictū eſt ſ. in. c. cognouim⁹. ꝙ q̄dam abbates vel monachi clerici vel laici monaſteria ꝓ ſolo libitu pturbabāt: nunc vult oſtēdere Gra. ꝙ pp huiuſmodi pturbationes mulieres idiffereter ad monaſteria nō accedant nec fiāt monachorum cōmatres: ⁊ ad hoc inducit ſequens ca.

Peruenit. ¶ Caſus. Ualētinus abbas pmittebat indiſtincte mulieres ad ſuū monaſteriū accedere: ⁊ mōachos mulieres ſibi facere cōmatres: ⁊ propter hoc Greg. ſibi p̄cepit vt hoc decetero fieri nō pmittat: qḋ ſi fecerit eum puniet vt eius pena ceteri terreantur.

c ¶ Cōmatres. Sed nōne per baptiſmū ꝯhiꝫ cōpaternitas? Sic. vt. xxx. q. j. oēs. ſꝫ monachi pn̄t baptiçare. vt. xvj. q. j. doctos. ergo pn̄t eſſe cōpatres. Rn̄. pn̄t fieri cōpatres baptiçādo ſed nō leuādo: q: in illo maior ꝯhitur familiaritas. Jo.

…ſtra auctoritate pmittas: ſed epō loci illi⁹ ſub cuius moderamine degūt cure ſit cauſas eoꝝ vtilitateſq; diſponere: valde enī eſt indecens vt omiſſo[a] eo alius q̄libet ſe illoꝝ cauſis admiſceat: ſed ille eoꝝ vitas ꝯpetēti regulariq; dꝫ moderamine diſponere: qui ꝓ cōmiſſis eoꝝ aīabus[b] cōpellitur ratione͂ reddere.

+ 7 ¶ Pro hmōi etiā ꝓhibet beat⁹ Greg. mulieres paſſim ad monaſteriū accedere: ⁊ monachorū cōmatres fieri ſcribēs valētino abbati.

¶ Neq; cōmatres ſibi facere neq; ad feminas accedere monacho licet.

Peruenit ad nos ꝙ in monaſterio tuo paſſim mulieres accedāt ⁊ (qḋ eſt grauius) monachos tuos ſibi cōmatres[c] facere: ⁊ ex hoc incautā cū eis cōionem hr̄e. Ne ergo hac occaſione humani generis inimicus ſua eos (qḋ abſit) calliditate decipiat: ideo huius te p̄cepti ſerie cōmonem⁹ vt neq; mulieres in monaſterio tuo deinceps q̄libet occaſiōe pmittas accedere: neq; mōachos tuos ſibi cōmatres facere: nam ſi hoc denuo ad aures noſtras quocūq; mō puenerit: ſic te ſeueriſſime nouerIs vltioni ſubdēdū vt emēdationis tue qualitate ceteri ſine dubio corrigāt.

+ 8 ¶ Nō ſolū aūt incauta familiaritas aliaꝝ mulierū eis interdicit: verum etiā a ſanctimonialiū habitatiōe ꝓhibētur. Unde in. vij. ſynodo legit.

¶ Cum ſanctimonialibus monachis habitare nō licet.

Diffinim⁹ minime duplex[d] monaſteriū fieri: q: ſcandalū id ⁊ offendiculū multis efficit: ſi vō aliq cū cognatis[e] mūdo abrenūciare ⁊ monaſticā vitā ſectari voluerit debēt quidē viri viroꝝ adire cenobiū: femine vero mulierū ingredi monaſteriū. In hoc enī placatur deus. Que aūt hacten⁹ fuerūt dupla ſm regulā ſancti patris Baſilij: ⁊ ſm p̄ceptione͂ eius ita formentur. Nō habitēt in vno monaſterio monachi[f] ⁊ mōache: adulteriū enim itercipit[g] cohabitatio ſi habeat aditū monachus ad monachā vel monacha ad monachū ſecreto ſingulr̄ ad collocutioneꝫ: nō cubet monachus i mulie bri monaſterio neq; ſingulr̄ cū monacha ꝯuiuet: ⁊ qn̄ neceſſaria vite a pte viroꝝ ad regulares deferunt mōachas: extra portā h̄ ſuſcipiat abbatiſſa i mōaſteriū feminaꝝ cū q̄dā vetula monacha. Porro ſi ꝯtigerit ⁊ aliquā ꝓpinquā ſuā videre voluerit monach⁹: i pn̄tia abbatiſſe huic ꝯfabulet p modica ⁊ cōpendioſa v̓ba: ⁊ i breui[h] ab ea diſcedat. Itē i regiſtro greg.

¶ Monachi ⁊ mōache in nullo ſimul cohabitēt loco.

¶ Non ſolum. hec eſt octaua pars. q. in qua mandatur ꝙ monaſteria monachoꝝ ⁊ monialiū non ſint duplicia: ⁊ hoc probat per quattuor. c. Jo. de fa.

¶ Caſus. In ſuperiori. c. ꝓhibiti ſunt monachi a cōione mulierū ſeculariū: nunc ꝓhibentꝰ a cōione ⁊ cohabitatione monialiū. ⁊ ad hoc inducit ſequētia. c. Granus.

Diffinimus. ¶ Caſus. huc caſuꝫ ſic ponit Ben. ⁊ bene. Antiquitus duplicia erāt monaſteria in quibus monachi ⁊ monache ſimul vel alternatim cōueniebant in eodē choro ad officiū faciendū: ſed q: poterat hoc multis eſſe occaſio fornicādi: ideo ſtatutū eſt in ſexta ſynodo vt decetero duplicia monaſteria nō faciant: ⁊ que hactenus fuerint duplicia diuidātur: ita. ſ. vt monachi a monialib⁹ diuidētur: ⁊ qn̄ aliqui cuꝫ cōſanguineis cōuiuari voluerint viri vadāt ad mōaſteria viroꝝ: femine vero ad monaſteria monachaꝝ: ⁊ qn̄ a parte monachorū ad moniales cibaria deferūtur ſuſcipiat hec abbatiſſa extra portā cū quadā vetula moniali: ⁊ ſi ꝓpinque ſue monachus loq voluerit in preſentia abbatiſſe loquatꝰ et breuiter. Cū cognatis. h. hāc lr̄aꝫ ſic intelligit abrenūciare voluerint reb⁹. ſ. cognatis. i. reb⁹ ⁊ cognatis qḋ facere debet q̄cūq; tranſit ad religione͂. vt. xij. q. ij. cui portio. Intercipit. i. arripit ⁊ inuadit. Cohabitatione id eſt cohabitātes: ſi eſt in littera cohabitatio tūc dicit itercipit. i. incurrit adulterium. Sequentia duo. c. patent.

d ¶ Duplex. in quo ſunt mōachi ⁊ monache.

e ¶ Cognatis. nam qui ſeculo vult ⁊ rebus renūciare renūciabit ⁊ cognatis. xij. q. j. cui portio.

f ¶ Monachi. imo nec clericus nec laicus dꝫ viſitare monaſteriū monialiū: vt extra de vi. ⁊ hone. cleri. monaſteria.

g ¶ Intercipit. i. intercipe ſolet: quia ex cohabitatiōe p̄ſumitur acceſſus. xxvij. q. j. nec aliqua. ⁊. lxxxj. diſt. clericus. ⁊. c. in omnibus. ⁊. xxxv. q. vj. ab iſto. Et eſt arg. hic ꝙ cum petitur reſtitutio conſanguinee: ꝙ non ſolum cōmixtionis: immo nec cohabitationis facienda eſt reſtitutio.

h ¶ Et in breui. hic manifeſte ꝑpenditꝰ ꝙ p̄ſumitur varijs modis ꝯ aliquē ⁊ ꝓ aliqua ex cohabitatiōe ex loco ex ſingularitate ex ſocietate ex breuitate tpis: q̄ oīa iudex diſcret⁹ ꝯſiderabit. vt. xxiij. q. viij. occidit. ⁊. lxxxj. di. i omnibus. ff. de pe. diſt. j. aut facta. extra de teſti. cum cauſam.

Monachi … cō[matr]es fie[ri] nō pn̄t: [ſe]d bn̄ ba[ptiç]ando.

Moniales viſitare non lꝫ.

Preſumptio ꝯ aliquē ⁊ pro aliquo ex multis ſumitur.

In nullo.

a ¶ In vnũ. fere eadẽ ṽba ponũtur. in auc. de ſan. epi. §. ſi quis aũt ad monaſticã vitaʒ. col. ix.

b ¶ Iura. forte pro numero pſonaꝝ: cũ eni collegiũ ſepaꝛ ꝑ nũero pſonaꝝ diuiduntꝛ bona. vt. ff. de colle. illi. l. j. in fi. vel forte ſm ꝙ quilibet cedit moãſterio. ar. xij. q. iiij. c. j.

In grecia. ¶ Cãus Statutũ fuit in pci. hiſpalẽſi. vt monaſteria monialiũ i ꝓuincia bethica per monachos guberneꝛtur: hac tñ cautela ſuata vt moãchi cũ monialibꝰ familiaritatẽ nõ hẽant: nec abbas vel aliꝰ q in moãſterio ꝑficiꝛ loquaꝛ cuʒ aliq̃ eaꝝ ſine ſpãli ↄſcia abbatiſſe: ⁊ ſi velit dicere aliqd qͦd ad inſtõnẽ eaꝝ ptinet: nec ẽt cũ ſola abbatiſſa frequẽter loquaꝛ: ſʒ ſub teſtimonio duaꝝ vel triũ ſoroꝝ: ⁊ hoc etiã raro fiat: ⁊ ſit talꝛ locutio breuis. Extra eã que preeſt. i. ſine conſciẽtia abbatiſſe.

c ¶ Extra eã. i. preter ↄſciam abbatiſſe.

d ¶ Duarũ. hic pʒ ꝙ ſi clicꝰ accuſeꝛ qui deliq̃rit cũ moniali vel cũ alia põt ſe expurgare cũ mulieribꝰ. ad qd eni vocareꝛ iſte ſi nõ poſſent eſſe teſtes: cũ eni clicus repellaꝛ a dignitate obtinenda pp teſtimoniũ mulieꝝ. vt ex̃ de teſti. tam lr̃is. multo potiꝰ per eas expurgare ſe põt: vñ ſatis admitti pt ꝙ ſi clicꝰ nõ põt hr̃e alios cõpurgatores clericos ꝙ per honeſtos laicos pt ſe purgare. vt ij. q. v. c. oĩbus. in fi. lxxxj. di. clici. ⁊ ſic. xij. q. j. c. j. ⁊ i auc. de monã. §. cogitãdũ. col. j

Mulieres ⁊ pro clerico et ↄ clericuʒ poſſunt teſtificari.

✠ 9 ¶ Prohibent etiaʒ hec ẽ nona pars. q. ſcdm Io. de fa.

In nullo loco mõachos ⁊ monachas permittimus in vnũ [a]monaſterium habitare: ſed nec ea que duplicia monaſteria vocãtur: ⁊ ſi quid tale ẽ religioſus epꝰs mulieres quidẽ in ſuo loco manere ſtudeat: monachos aũt aliud monaſteriũ edificare cogat: ſi autẽ plurima ſint talia monaſteria ſeparẽtur ab aliis mõaſteriis monache: ⁊ in aliis monachi: res autem quas habent cõmunes ſcd̃m iura[b]cis competentia diſtribuantur.

Item ex conci. agathenſi.

¶ A mõaſterio monachorum longius conſtruantur monaſteria puellaꝝ.

Monaſteria puellaruʒ longius a monaſterio monachorum: aut ꝓpter inſidias diaboli aut ꝓpter oblocutionem hoĩum collocenꝛ.

Item ex concilio hiſpalẽſi.

¶ Puellarum monaſteria monachorum preſidio ⁊ miniſterio regantur.

In decima actiõe ↄſenſu cõi decreuimus vt monaſteria virginuʒ in prouincia bethica monachorũ adminiſtratiõe ac preſidio gubernẽtur: tunc eni ſalubria chriſto dicatis virginibꝰ prebemus qñ eis patres ſpũales ✠ eligimus: quorũ non ſolum gubernaculis tueri ſed etiã doctrinis edificari poſſint: ea tñ circa monachos cautela ſeruata vt remoti ab eaꝝ familiaritate nec vſq; ad veſtibulũ habeãt accedendi familiare permiſſum: ſed neq; abbatẽ vel eũ qui preficiꝛ ex tra[c]eã que ꝑeſt loq virginibus chriſti aliqd qͦd ad inſtitutionẽ vel adminiſtrationẽ eaꝝ pertinet licebit: nec cum ea ſola que ꝑeſt frequenter eos loqui oportet ſed ſub teſtimonio duarũ[d] vel triũ ſororꝝ: ita vt rara ſit acceſſio: ⁊ breuis oĩo locutio. ✠ 9 ¶ Prohibetur etiã ſanctimoniales propria receptacula habere.

Unde Innocen. ij.

¶ Sanctimonialibus receptacula ſeu domicilia priuata habere non licet.

Ernicioſam ⁊ deteſtabilẽ cõſuetudinẽ quarũdam mulierũ (que lʒ neq; ſcd̃m regulã beati benedicti neq; baſilii aut auguſtini viuãt: ſanctimoniales tamẽ vulgo cẽſeri deſiderãt) aboleri decernimus. Cuʒ enim iuxta regulã ſancti bñdicti degentes in cenobiis: tã in eccleſia q̃ʒ in refectorio atq; dormitorio cõiter[e] eſſe debeãt propria ſibi edificãt receptacula ⁊ priuata domicilia: in qbus ſub hoſpitalitatis velamine paſſim hoſpites minus religioſos cõtra ſacros ⁊ bonos mores ſuſcipe nullatenꝰ erubeſcũt: q2 ergo oĩs qui male agit odit lucẽ: ac ꝑ hoc ipſe abſcõdite in iniuſtorũ tabernaculo ſe opinanꝛ poſſe latere oculos iudicis cuncta ↄſpiciẽtes: hoc tã inhoneſtũ deteſtandũq; flagitiũ ne vlterius fiat oĩno ꝓhibemus: ⁊ ſub pena anathematis iterdicimus. ¶ Siſi mõ ꝓhibemꝰ ne ſcimoniales ſimul cũ canonicis ⁊ monachis in eccleſia in vno choro cõueniãt ad pſallendũ. ✠ 10 ¶ Item ſunt alii quos epĩ ꝑgrauantes ſalutẽ ipſaꝝ aiaꝝ negligunt: quibuſlibet occaſionibus bona monaſteriorũ diſtrahere cupiũt: tales erant quidã clerici rauẽnatis eccleſie qui ſimulata religiõe monaſteriis cupiebant preſici: non trãſeuntes ad monaſticuʒ habitũ neq; renunciantes eccleſiaſtice militie.

De quibus Grego. ſcribit Ioanni rauẽnati archiepiſcopo.

¶ Monaſteria clicoꝝ aut laicoꝝ hitacula fieri ñ debẽt.

Peruenit ad me ꝙ i eccleſiis fraternitatis tue

¶ Caſus. Nõ ſoluʒ prohibẽtur moniales eſſe cum monachis: ſed etiã prohibẽtur propria receptacula habere.

Pernicioſam. ¶ Cãus. hoc ca. diuidiꝛ in duas ptes. In pͥma pte dĩ ꝙ qdã moniales ꝓpria hñt receptacula ⁊ ꝓprias cameras in qbꝰ ſub ſpecie hoſpitalitatis recipiebãt hoſpites minꝰ honeſtos: q̃re innocẽtiꝰ ſcd̃s eas repꝛhendit: ⁊ ꝓhibet ne hoc decetero faciãt: ſʒ in eodem refectorio ⁊ dormitorio cõiter viuant. In ſcd̃a parte dĩ ꝙ moniales ſimul cũ monachis ⁊ canonicis i choro non veniãt ad pſallendum. ſcd̃a ps incip. ibi: ſili modo.

Diuiſio

e ¶ Cõiter. i. cõiter oĩa faciũt vt ſibi inuicẽ ſint teſtes et honeſtatis ⁊ caſtitatis. vt in auc. de monã. §. cogitãdũ. col. j ✠

¶ Item ſunt. hec eſt decia ps. q. in qua ꝓbaꝛ ꝙ clerici ſeculares nõ debẽt eſſe abbates in monaſteriis: ⁊ hoc ꝓbaꝛ per duo. c. Io. de fa. ✠ 10

¶ Caſus. hactenus ꝓbauit Gra. ꝙ q̃daʒ monaſteria ſunt in ptãte epõruʒ ꝓpter diſſolutionẽ ⁊ maliciã monachoꝝ: modo ꝓbat ↄ̃rium: ſcʒ ꝙ quedã ſunt exempta pp auariciã epiſcoporũ: qui ſaluteʒ aiaꝝ negligẽtes monaſteria ſuis bonis ſpoliãt: ⁊ tales erant clerici rauẽnatis eccleſie: q monaſteriis preſici cupientes in eccleſiaſtica militia remanere volebant. vt. I. c. j. ⁊. ij.

Peruenit. ¶ Caſus. Bñ. ſic ponit caſum. Significatũ fuit Greg. ꝙ in archiepãtu Rauẽ. quidã clerici monaſteriis ꝑponebãtur

aliqua loca dudū monaſterijs cōſecrata nūc habitacula clericoꝝ aut etiā laicoꝝ facta ſunt: dūq̄ hi q̄ ſunt in eccleſijs fingunt[a] ſe religioſe viuere monaſterijs ꝓponi[b] cupiūt: ⁊ per eoꝝ vitas monaſteria deſtruūtur: nemo enim pōt eccleſiaſticis officijs ⁊c̄. ⁊ īfra. Proinde fraternitas tua ſi hoc quolibet in loco factū eſt emēdare feſtinet: q̄ꝛ ego nullo mō patiar vt ſacra loca pro clericorum ambitu deſtruantur[c].

Idem martiano archiepiſcopo rauennati.

¶ Qui in ſacro ſunt ordine conſtituti in monaſterijs nullam habeant poteſtatē.

Dudū ad nos multoꝝ relatiōe puenerat monaſteria in rauēnaꝝ ptibus cōſtituta oīno clericoꝝ veſtroꝝ dn̄io ꝑgrauari: ita vt occaſiōe regiminis ea q̄dem (q̄d dici graue eſt) velut in ꝓprietate poſſideat: q̄bꝰ non modicū ꝯdolētes ꝑdeceſſori veſtro lr̄as miſimus vt hoc emēdare debuiſſet: ſed q̄m̄ vite eſt termino citiꝰ occupatus: ne hoc onus mōaſterijs remaneat: fraternitati[d] vr̄e nos eadem ſcripſiſſe recolimus: ⁊ q̄ꝛ (vt cōperimꝰ): in huius rei hactenꝰ correctiōe ceſſatū eſt: hec audientes ad vos iterū ꝓuidimꝰ ſcripta dirigere: hortamur ergo vt (oī mora omniq̄ excuſatiōe ſūmota) ita monaſteria ip̄a ab hm̄ōi ſtudeatis grauamine releuare: quatenꝰ nullā deinceps in eis clerici vel qui ſunt in ſacro ordine ꝯſtituti ob aliud (niſi hortādi[e] tm̄modo cā) accedēdi habeāt licentiā: aut ſi forte ad peragēda ſacra miſſarū fuerint inuitati[f] miniſteria: ſed ne[g] ꝓ cuiuſlibet monachi aut abbatis ꝓmotiōe ⁊c̄. ⁊ infra. Nec illic vlterius habeat ptātem aliquā: ne monaſteria huiꝰ occaſiōis velamine ea que ꝓhibemꝰ ſimul cū canonicis ⁊ monachis in eccleſia ſuſtinere onera cōpellātur. Hec itaq̄ oīa vigilāti cura emendare iam ſc̄do cōmonita ſanctitas veſtra nō differat: ne ſi poſt hec negligētes vos eſſe (q̄d non credimus) ſenſerimus aliter monaſteriorum quieti ꝓſpicere cōpellamur: nam notū vobis ſit q̄ tante neceſſitati ſeruoꝝ dei ꝯgregationem ſubiacere non patiemur.

Idem.

¶ Gratia viſitandi et exhortandi monaſterium epiſcopus adire poteſt.

✠ ✠ 11 Viſitandi exhortādiq̄ gratia ad monaſteriū quotiēs[h] placuerit ab antiſtite ciuitatis accedatur: ſꝫ ſic charitatis officiū illic īpleat epiſcopus vt grauamē[i] aliquod monaſterium non incurrat.

Item ex cōcilio aurelianēſi.

¶ Frequēter epiſcopi monaſteria viſitent: ⁊ que corrigēda ſunt corrigāt.

Non ſemel ſed ſepiꝰ in anno ep̄i viſitēt monaſteria mōachoꝝ: ⁊ ſi aliq̄d corrigē✠ 12 dū fuerit corrigat. ¶ Pro

que⁊ occaſione monaſteria fiebāt habitacula laicorū: quare ꝑcipit Greg. Jo. archiep̄o Rauen̄. vt hoc emēdare feſtinet. Hug. vero hūc caſum ſic ponit. Erāt quidā clerici rauēnates: qui ſub obtētu religionis monaſterijs ꝑeſſe volebāt: ſed primas eccleſias nō dimittētes monaſteria vltra modū grauabant: ⁊ ea quaſi cōmunia habitacula habebāt etiā laicoꝝ: ꝓpter quod Grego. ſcribit archiepiſcopo rauen̄. vt talia ꝓhibeat ⁊ decetero fieri non permittat.

a ¶ Fingunt. tales ſunt cogendi: vt vel veri clerici vel veri monachi ſint. vt extra de reg. vt clerici.

b ¶ Preponi. De talibus habuiſti. xvj. queſtio. vlt. c. iij.

c ¶ Deſtruantur .i. cōuertātur in aliā formam. vt .ſ. cauſa prox. q. iij. §. q̄ritur.

Dudū. ¶ Caſus. Caſum iſtū ſic pone: Greg. precepit Joāni rauēnati archiep̄o vt clericos ſeculares qui monaſterijs preficiebant̄: quoꝝ occaſiōe monaſtica regula diſſoluebat̄ ⁊ monaſteria grauabātur ab ipſis monaſterijs remoueret: q̄d q̄ꝛ morte preuētus facere nō potuit: ⁊ ideo idem Grego. ꝑcepit martiano eius ſucceſſori. vt hec adimpleret: qui cū in hoc negligēs extitiſſet ſcripſit ei Greg. ſecūdo mādans ei vt omni mora oīq̄ excuſatiōe remota: ita ſtudeat monaſteria releuare a grauamine clericoꝝ: vt decetero in eis nullā habeāt licentiā accedēdi: niſi cā predicandi vel niſi a monachis fuerint inuitati: ne ſi alr̄ fiat compellatur Grego. alr̄ monaſterijs ꝓuidere: cū diu hoc pati nō velit. Ab illo tamē loco ne ſi aliter fiat: ſic poſuit Ben. caſum .i. ne ſi aliter fiat in ſe patiat̄ diſtrictionem hortādi .i. admonendi vel predicandi. Alia lr̄a hꝫ orandi. ⁊ hec lr̄a plana eſt. Similr̄ ſequentia duo. c. plana ſunt ⁊ per te videbis.

d ¶ Fraternitati. Sed nōne cū aliquid precipit alicui ſufficit q̄ preceptū ſit predeceſſori ad hoc vt ſucceſſor teneat̄. vt in auc̄. vt nulli iud. §. ⁊ hoc vero iubemꝰ. col. ix. ſꝫ aliud ſit in mādato: q̄ꝛ illud extinguit̄ morte. vt extra de offi. dele. gratū. Dicūt quidā ſiue ſit preceptū ſiue mandatū dūmodo expreſſis noibus ſcribat̄ ſemper expirat morte. vt extra de offi. delega. q̄m̄ abbas. Alij dicūt aliud eſſe in precepto quā in mandato.

Preceptū an morte expiret.

e ¶ Hortandi. id eſt predicandi.

f ¶ Inuitati. ſ. ea. luminoſo. Jo.

g ¶ Sed ne. xvj. q̄. j. ne pro cuiuſlibet.

✠ ✠ 11 Viſitādi. ¶ Hec eſt vndecima pars. q. ſm̄ Jo. de fa.

h ¶ Quotiēs. cum vtilitas vel neceſſitas exigit: alr̄ ſemel tm̄ in anno veniet ep̄s. vt notaui. x. q. j. decreuimus. vꝫ tamē q̄ hodie bis in anno poſſit ex officio ſuo viſitare. vt extra de cēſi. cum venerabilis. in ſi.

i ¶ Ut grauamē .i. vt nō exigat enormē ⁊ imoderatā ꝓcurationē: vt. x. q̄. iij. illud. ſed ſc̄dm̄ q̄ taxat̄ extra de cēſi. cū apl̄s. ⁊ hoc intelligas cum ep̄s accedit ad eccleſiā ꝓpter vtilitatē eccleſie: ſed ſi cauſa ꝓprij negocij accedit nō tenet̄ ei monaſteriū ꝓuidere. vt. x. q̄. j. relata. ⁊ ca. placuit. xij. q. ij. charitatē. extra de cenſi. cū venerabil̄. ibi: cū cā correctionis ⁊c̄.

Procuratio non ſemꝑ eſt debita ep̄o.

✠ ✠ 12 Non ſel̄. ſed ſe. ¶ Pro talibꝰ hec eſt. xij. ps. q. in qua ꝓbat q̄ lꝫ monaſteria lege dioceſana nō ſubſint ep̄o ſi nō habent populum: tamē in fundatione ſiue dedicatione monaſterij ponitur aliquid de penſione quod exigi poteſt. Joan. de fa.

¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis dicēs q̄ pro talibus ep̄is qui curam animarū negligentes monaſteria ſuis bonis ſpoliabāt: ⁊ ea in vſus ſuos cōuertebant ſtatutū fuit vt monaſteria ſint libera a dn̄io ⁊ poteſtate ep̄oꝝ: ⁊ poſtea oſtendit q̄ lꝫ dicatur .ſ. e. in. c. q̄ſiꝰ. vt monaſteria nullis canonicis iuribus ſint ſubiecta: nō tñ ita intelligēdum eſt vt monaſteria nō debeant aliquid dare ep̄o in ſignuꝫ

Eulogia.

ſubiectionis aliqua die ſtatuta. Eulogie. Eulogia dr̄ id qḋ ſolet aſſignari ep̄o tpe ↄſecrationis: ⁊ illud qḋ ei offert in ſynodo: ⁊ ꝓprie qḋ ei gratis daṫ: aliter tn̄ hic accipiṫ.
a ¶ Pro talibus. ſ. epis: eis eni non ſubſunt monaſteria quo ad legem dioceſanam. x. q. j. in ſum. Jo.

Ex hoc. c. patet ꝙ monaſteria nō ſunt penitus exempta a lege dioceſana: tenetur enim ei ad eulogias ſicut hic dicitur. Item tenetur ad procuratione que debetur ratione viſitationis. vt extra de preſcrip. cū ex officij. Item ſi aliquid ex conſuetudine debent. vi. ſ. eo. c. proximo.

Monaſteria a dioceſ. non penitus exempta

Eleutheri⁹ fra. ¶ Cauſa. Mater eleutherij epi fecit cardellū ep̄m dedicare quoddā monaſteriū quod ipſa edificauerat in dioceſi ſua in caſa q̄ dicitur caſtellū: ⁊ tpe dedicatiōis ↄuentio facta eſt inter ep̄m et ipſam vt de oblatiōibus que offerūtur in die dedicationis vel in die natali martyrum quorū ibi ſunt reliqe medietatē haberet monaſteriū: ⁊ medietatē aliā ep̄s haberet: con tra quā ↄuentionē marius pr̄byter ſciēte ep̄o vel forſitan neſciēte veniebat: ⁊ monachis vel pr̄bytero qui ex eis erat moleſtias ⁊ grauamina inferebat: ⁊ ſere preſbyterū noie Gaudentium verberauit nec eū ibi miſſas celebrare permittebat: niſi aliqd vltra conuentionē p̄dictā redderet noie penſiōis ipſi ep̄o dandū. Sed cū ep̄s eleutheri⁹ vice matris ſuper hoc cōquereretur: gelaſius papa cōmiſit cauſā cuidā: ⁊ mādat ei vt ſi inuenerit ꝙ ita facta fuerit ↄuētio tpe dedicatiōis illam faciat obſuari. Si vero nulla cōuētio facta fuerit eo mediante inter ep̄m ⁊ monachos faciat aliqd aſſignari ipſi ep̄o in ſignū ſubiectiōis: eo ſaluo vt pr̄byter Gaudēti⁹ i monaſterio miſſas celebrare a nullo ꝓhibeaṫ. Seq. c. patet.

talibus[a] qui aīaꝝ curam nō habētes bona tn̄ monaſterioꝝ in ſuos vſus cōuertere cupiebant: ſtatutū eſt vt monaſteria cū ſuis reb⁹ penitus ſint libera a ptāte ⁊ dn̄io epiſcopoꝝ. Qḋ aūt nullis canonicis iurib⁹ monaſteria dicūtur eſſe ſubiecta: nō ita intelligendū eſt quin ipſi ep̄o aliquid noie eulogie: vel i die dedicatiōis vl̄ in natali ſcōꝝ quoꝝ noie ip̄m monaſteriū dedicatū eſt debeat offerri.

Unde Gelaſius papa ait.

¶ Non debet ep̄s aliquid a monaſterio exigere: pter conditiōes quas dedicationis tempore conſtituerit.

Eleutherius frater ⁊ coep̄s noſter queriṫ ꝙ mater ei⁹ in caſa que caſtellum dr̄ oratoriū cōſtruxerit ac dedicauerit: ⁊ in eodē loco monachos cōſtituerit: ex qb⁹ vnus eſt pr̄byter: hoc autem tpe dedicatiōis īter ep̄m cardellū (cuius ipſa dioceſis eſt) ⁊ matrē ſuā aſſerit ↄueniſſe[b]: vt quicqd dedicatiōis vl̄ natalis martyrū die (quorū in eodē monaſterio reliquie ſunt) per fideliū oblatiōes intrauerit: medietatē quidē habeat ip̄m monaſteriū: medietas aūt ep̄o offeraṫ: ꝯtra quā cōuentionē mariū preſbyterū (ſiue ſciente ſiue neſciente ep̄o) monachis ipſis vel pr̄bytero q ex eis eſt vim dr̄ intuliſſe: ⁊ frequēter moleſtias generare: ita vt memoratū preſbyterū ꝓpe ceciderit: ⁊ miſſas eum facere nullo mō pmittat dicēs: vt quaſi penſiōis[c] nomine aliqd ſtatuere deat. Hec igiṫ oīa diligenter te examinare iubemus: ⁊ ſi apud te euidēti rōne cōſtiterit: quia tpe quo dedicatū eſt ipſum monaſteriū cōditiones ſuperius poſite cōuenerint: ſeruari eas ex nr̄a auctoritate precipimus: nec aliogn amplī⁹ exinde ab aliquo exigatur: ſin vo nil tale inter eos ↄſtiterit mediante te qd ep̄o noie[d] eulogie offerri deat[e] inter ipſos monachos ⁊ preſbyterū volumus diffiniri: ſaluo tn̄ eo vt preſbyter gaudentius qui etiā monachus eſt miſſas in mōaſterio ſuo (ſicut cōſueuit) facere a nullo vlterius debeat ꝓhiberi.

Item Urbanus. ij.

¶ Conſueta ſeruitia ep̄is monaſteria exhibeant.

Seruitiū[f] qḋ monaſteria aut coꝝ eccleſie a tēpore Greg. vij. vſq ad hoc tp̄s[g] ſe

f Seruitium. ⁊ tamen vix fuerūt xxv. an. a tpe Grego. vſq ad tēp⁹ vrbani.
g ¶ Uſq ad hoc tēpus. ergo ↄſuetudo inducit annuas preſtatiōes: nā ⁊ dat iuriſditionē ⁊ dat priuilegiū. vt no. ix. q. iij. cōqueſtus. in fi. ⁊ dat ius eligēdi. extra de cōſue. cū dilectus. in fi. Itē ⁊ inducit ſeruitutē. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. vlt. ⁊ l. ij. §. j. ⁊. ff. cōmunia predi. vēditoꝝ. Item ⁊ cōſuetudo obligat ſicut ius ſcriptū. vt. xj. di eccleſiaſticarum. Et qḋ ex tpe aliquid p̄ſumiṫ debitū ſunt ar. mul. ta. ff. de vſur. cū de in rē. ⁊ l. ꝗ ſemiſſes. ⁊ l. cū quidā. §. j. ⁊. C. de fideicō. li. l. j. Arg. cōtra iſta. extra de ↄſue. c. j. ⁊ extra de cē. ſcientes. ⁊. c. ꝑuenit. ⁊. j. q. j. nullus. ⁊. x. q. iij. ꝗ cognouim⁹. ⁊. ff. de ope. li. l. opis. ⁊. C. de pac. l. ſi certis. ⁊ extra de cā poſ. cū ſ eccleſia. Itē q: ex curſu tempōris nulla oriṫ obligatio cū nec tollatur tpe. vt. ff. de act. ⁊ ob. obligationū. §. placet. Sed varij varijs modis dixerūt de hac materia: ſed omiſſis illis dico ꝙ nunq ex cōſuetudine ſola lʒ eſſet p̄ſcripta ius aliqḋ ſit queſitū: niſi forte ſit tanta cui⁹ memoria nō eſſet. vt. ff. de aqua quoti. l. hoc iure. §. ductus aque. ⁊. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. vlt. ſed ſolūmodo cōmodum ⁊ ius poſſeſſiōis queſitū eſt ex ↄſuetudine: poſſeſſor enim nihil teneṫ ꝓbare de iure ſuo ſed aduerſarius ꝓbabit eſſe indebitū: vnde q̄diu eſt qḋ an talis p̄ſtatio ſit debita ſemp erit poſſeſſor in poſſeſſiōe: vt. xvj. qḋ. iij. volum⁹. extra vt lit. pen. a memoria. ⁊. ff. de aq̄ quoti. l. pe. ⁊ hoc eſt verum cū allegat aliquā cōſuetudinis cām: ⁊ tūc cauſa allegata ⁊ cōſuetudine lōgiſſima ꝓbata debitū preſumitur adeo vt nō admittaṫ ꝓbatio in ↄtrariū: ⁊ ſm hoc nulla eſt dr̄ia inter cōſuetudinē preſcriptā ⁊ p̄ſcriptiōes. Quidam tn̄ aſſignant hāc differētiā inter preſcriptā ↄſuetudinē ⁊ preſcriptionē: q: ↄ̄ preſcriptionē nō admittiṫ ꝓbatio: lʒ cauſa preſcriptiōis appareat iniuſta. vt extra de preſcri. de quarta. ſed ↄ̄ conſuetudinē preſcriptā bene vt. ſ. ꝓbe.

Conſuetudo an ſit ānue preſtationes inducere.

Confuetudo ⁊ preſcriptō differunt.

Pactō ſpiritualib⁹ an interueniṫ poſſit.

b ¶ Cōueniſſe. Ar. ꝙ pactio pōt interuenire in ſp̄ualibus. vt. x. q. ij. c. vlti. ⁊. c. nec numerus. ⁊. j. q. iij. queſitū. vt no. viij. q. iij. in ſūma. ſed huic. c. obſtat. j. q. ij. c. j. ⁊. j. q. j. ſtatuimus. ⁊. q. iij. eccleſia. ⁊. ſ. de conſe. di. j. ſi quis baſilicam. Sed dicas ꝙ hic nō vere dicitur pactū: q: ⁊ ſine pacto tenetur eccleſia aliquid dare ep̄o in ſignum ſubiectionis: vt hic diciṫ in fi. Item ⁊ auctoritate ep̄i poteſt aliquid conſtitui patrono. vt extra de iurepa. preterea.
c ¶ Penſionis. vltra id quod conuenit in pn̄.
d ¶ Nomine eulogie. id eſt in ſignum predicationis quam fecit tempore conſecrationis.
e ¶ Debeat. cōſiderata conſuetudine aliorū monaſteriorum. vt extra de cenſi. ſuper eo. x. q. iij. nec numerus. in fi.

tur indebitum: licet allegetur debitum preceſſiſſe: vt. C. de agri. ⁊ cenſi. libus. lib. xj. Tutius credo pſcriptionē allegandam q̃ ꝯſuetudinem preſcriptam: q2 ad ꝓbandam ꝯſuetudinem multa requiruntur: vt dixi. ſ. diſt. viij. fruſtra. Et hec vera ſunt ꝙ conſuetudo ſemp tuetur poſſeſſorem donec ꝓbetur cõtrarium niſi vi vel clam vel precario poſſederit: tũc enim ille qui dedit ſua auctoritate poteſt negare. x. q. iij. q2 cognouim⁹. Jo. Quicquid dicat Joã. ego credo ꝙ ex cõſuetudine preſcripta ſpacio. xl. annoꝝ ⁊ bona fide ius ⁊ poſſeſſio acquiratur: vt extra de cõſuetu. c. vlti. in fi. ⁊. ff. de legibus. diuturna. B.

¶ Canonica.

¶ Caſus. Cõcludit Grati. ex ſupradictis dicens ꝙ canonica iura a quibus monaſteria ſunt libera ſunt ſynodales exactiones angarie crebre receptiones ⁊ annales exactiones ⁊ indictiones penarum.

Cauſa. xix.

Due clerici. Caſus. Dictũ eſt. ſ. i cauſa. xxi. q. ij. c. abbates. in fi. ꝙ null⁹ abbas debet recipe monachum alienũ: ſed q2 forte idem putaretur de clericis ſecularibus ⁊ canonicis regularibus: iõ ſupponit hic. xix. cãꝫ in qua queritur an clerici ſeculares ⁊ canonici regulares inuitis prelatis ſuis poſſint ad regulam artiorē tranſire: qð vt melius pateat thema proponit: de quo tres elicit queſtiones. Queſtio. j.

Quod epus. Caſus. hic ponitur prima. q. qua queritur an epiſcopus debeat dare licentiam clerico ſuo volenti ad religionem tranſi

cerũt: ⁊ nos ꝯcedim⁹. ¶ Canonica ergo iura qb⁹ monaſteria ſubiecta nõ ſunt ſynodales exactiones intelligũtur: nõ eni cogēdus ē abbas (ſicut in turonico cõcilio ſtatuitur) ad ſynodum ire: niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat: ſunt eniꝫ quedã ſeruitutis officia: vt angarie operuꝫ crebre receptiones annue exactiones mulctationes peccãtiuꝫ: a qbus oĩbus monaſteria libera ſunt. ¶ Ca. xix.

Duo clerici ad monaſteriũ tranſire volũt: vterq3 licētiã ab epõ ſuo petijt: vn⁹ relicta eccl'ia ꝓpria eo ĩuito alter dimiſſa regulari canonica cenobio ſe contulit. ¶ Nõ q̃rit̃ ſi epõs debeat ꝑmittere vt relicta ꝓpa eccl'ia clic⁹ monaſteriũ ĩgrediatur. ¶ Scðo q̃rit̃ ſi epõs licentiã dare noluerit an eo ĩuito monaſteriũ poſſit adire. ¶ Tertio q̃rit̃ ſi ꝯtigerit ipſos regulares canonicos fuiſſe: vtruꝫ ꝯcedēdus eſſet eis monaſterij igreſſus. Queſtio. j.

Quod epõs[a] licentiam clericis adeũdi monaſteriũ dare debeat ĩ toletano ꝯcilio ꝑcipit̃: ĩ quo ſic ſtatutũ legit̃.

¶ Non debet negari ingreſſus clericis qui monachorum propoſitum appetunt.

Clerici q monachoꝝ ꝓpoſitum appetũt (q2 meliorē[b] vitã ſeq cupiũt) liberos eis ab epĩs in mõaſterijs largiri opꝫ ingreſſus: nec interdici ꝓpoſitum eoꝝ qui ad cõtemplationis deſideriũ trãſire nituntur. ¶ Queſtio. ij.

Inuito vero epiſcopo clericũ eius a nullo eſſe ſuſcipiendũ leo epiſcopus teſtatur ſcribens ruſtico narbonenſi epiſcopo.

¶ Inuito epiſcopo eius clericum nemo ſuſcipiat.

Alienum[c] clericũ inui

re⁊ certum eſt ꝙ ſic: vt. j. capitu. j.

a ¶ Quod epiſcopus. Dubitatio harum triũ queſtiõnum ab eodem fonte procedit: vnde vna ſolutione terminantur. hug. dicit ꝙ clericus ſecularis inuito epõ poſſit tranſire ad monaſterium: vt. j. eo. c. j. ⁊. j. e. q. ij. c. due. Sed nec monachus nec regularis canonicus poteſt inuito abbate tranſire ad locum alium: vt. j. e. q. iij. c. j. ⁊. c. ſtatuimus. ſed eius opinio corrigitur extra de regu. ⁊ tranſ. ad relig. licet. vbi habes ꝙ quilibet poteſt tranſire ad artiorem religionem petita tamen licentia licet non obtenta: ſꝫ ad parem religionē nemo poteſt tranſire: vt extra de regula. ſane. Joan.

Clerici. ¶ Caſus. Statuit ĩ hoc. c. vt epĩ debeant licentiam dare clicis volentibus ad monaſteria tranſire cuꝫ ipſi eligant meliorem vitam.

b ¶ Meliorem. hec cauſa eſt ſufficiēs q̃ de minori ad mai⁹ tranſeũduꝫ eſt. xciij. di. legimus. in fi. ſed nõ ad parē. ex̃ de reg. ſane. ⁊ tñ dicit. c. ſic viue in monaſterio vt clericus eſſe merearis. xvj. q. j. ſic viue. Joã. Queſtio. ij.

Inuito. Caſus. hic ĩtitulat̃ ſcða. q. qua q̃rit̃ an clic⁹ ſecularis inuito epõ ſuo poſſit ad religionē trãſire. Et rñdet̃ ꝙ ſic: vt. j. e. c. due. Gra. tñ ꝑmo ꝓbat ꝙ nõ: poſtea ꝓbat ꝯriũ. ſeq. c. cum. §. ſequēti pꝫ.

c ¶ Alienũ clicuꝫ. imo nec ēt laicũ alienũ: vt. lxxj. di. ꝑmatus. ſi ergo clic⁹ hui⁹ epatus eligit̃ ad aliquã dignitatē in alio epatu ſine licentia huius epĩ nõ poteſt eũ recipere: vt lxxvj. di. c. vlt. ⁊. lxiij. di. lr̃as. ⁊. lxxxv. di. c. archidiaconum. Jo.

Trãſitus ad religiões artiorem ꝑmiſſus eſt.

to epõ ipſius nemo ſuſcipiat. ¶ Sed ſubaudiendum eſt niſi ad ꝓpoſitum melioris vite tranſire voluerit: tunc enĩ liberũ eſt illi etiam epõ contradicente monaſterium ingredi. Unde vrbanus papa in capitulo ſancti ruffini.

¶ Qui monachorum propoſitum appetit: etiam inuito epiſcopo ſuſcipiendus eſt.

Due ſunt inquit leges: vna publica: altera priuata[a]. Publica lex eſt que a ſanctis patrib⁹ ſcriptis eſt cõfirmata: vt eſt lex canonuꝫ que quidẽ propter tranſgreſſiones eſt tradita. verbi grã: Decretũ eſt in canonib⁹ clericum nõ debere de ſuo epatu ad aliũ tranſire ſine cõmendaticijs[b] lr̃is ſui epi: qḋ propter criminoſos[c] cõſtitutum eſt: ne vꝫ infames ab aliquo epõ ſuſcipiantur perſone: ſolebant enim officia ſua cum nõ poterant in ſuo[d] epatu in alieno celebrare: qḋ iure preceptis ⁊ ſcriptis deteſtatũ eſt. ¶ Lex vero priuata eſt q̃ inſtinctu ſancti ſpũs in corde ſcribitᷣ: ſicut de quibuſdã dicit apoſtolus: Qui habẽt legem dei ſcriptã in cordibus ſuis. ⁊ alibi: Cum gẽtes legem nõ habeant ſi naturalr̃ que legis ſunt faciũt ipſi ſibi ſunt lex. Si quis horũ[e] in eccleſia ſua ſub epõ populũ retinet ⁊ ſeculariter viuit: ⁊ ſi[f] afflatus ſpũſancto in aliquo monaſterio vel regulari canonica ſaluare ſe voluerit: * enim a lege priuata ducitur: nulla ratio exigit vt lege publica cõſtringatur: dignior[g] eſt enim lex priuata q̃ꝫ publica. Spũs quidem dei lex eſt: ⁊ qui ſpiritu dei aguntur lege dei ducunᷣ: ⁊ quis eſt q ſpirituſancto poſſit reſiſtere digne? Quiſquis igitur hoc ſpiritu ducitᷣ etiam epõ ſuo cõtradicente eat liber noſtra auctoritate. Juſto enim lex nõ eſt poſita: ſed vbi ſpiritus dei ibi libertas: ⁊ ſi ſpiritu dei ducimini non eſtis ſub lege.

¶ Queſtio.iij.

Canonicos autem regulares ad monaſterium trãſire multis auctoritatibus prohibetur. Unde in concilio educenſi cõgregato ſub Greg. ſeptimo legitur.

¶ Regulares canonici monachi fieri nõ debent.

Nullus abbas vel monachus[h] canonicos regulares[i] a propoſito profeſſionis canonice reuocare: ⁊ ad

---

Diuiſio. Non ſunt. ¶ Caſus. hoc.c. diuidiᷣ in duas ptes. In prima parte dr̃ ꝙ quidã clerici ſeculares inuitis epiſcopis ſuis monaſticum habitum vel regulariũ canonicoruꝫ aſſumere volebant: quare queſitũ fuit ab vrbano papa in capitulo ſancti ruffini quid iuris ſit de hoc? Qui rñdet duas eẽ leges diſtiguẽdo publicã ſcꝫ ⁊ priuataꝫ: publica facta eſt ꝓpter trãſgreſſores qui cũ in ſuis epatibus celebrare nõ poſſent ibant ad alios: ⁊ ideo ne criminoſi ⁊ infames reciperenᷣ ſtatutuꝫ fuit vt nullus epẽ clericũ alienum ſuſcipiat ſine lr̃is cõmendaticijs ſui epi. In ſcḋa parte diciᷣ ꝙ lex priuata eſt que inſtictu ſpũſancti ſcribitur in corde alicuius: ſcḋm quaꝫ clerici ſeculares libere etiaꝫ ſuis epis inuitis trãſire pñt ad monaſterium vel canonicaꝫ regulã vel regularẽ. ⁊ hoc ꝓbatur auctoritate apoſtoli: ⁊ preterea qꝛ lex nõ eſt impoſita iuſto ad coercenduꝫ euꝫ a bono. Scḋa ps incipit ibi: lex vero priuata. ⁊ eſt interpoſitio ab illo loco: q eni a vſqꝫ ibi qſqs igiᷣ.

a ¶ Priuata. vt charitas de qua dr̃ habe charitatem: ⁊ fac qcquid vis. vt de pe. di ſtin.ij. radicata.

b ¶ Sine cõmendaticijs. Sed q̃re creditur cõmendaticijs lr̃is cum qlibet poſſit cõmendare rem etiam vitioſam: naꝫ que cõmendãdi aĩo dicunᷣ neminẽ obligant: vt ff. de cõtrah. emp. ea q. Sed dicas ꝙ ſi quis cõmendat rẽ in genere nõ obligaᷣ ſed ſi in ſpecie obligaᷣ ff. de edi. edic. ſciendũ. ſed nec in gñe licituꝫ eſt cõmendare ex certa ſcia rẽ vitioſam: vt extra de ſeru. c. vnico. alioquin de dolo teneᷣ: vt. ff. de dolo. ꝙ venditor. (Obligaᷣ ne q rẽ vitioſam cõmendat.)

c ¶ Propter criminoſos. lꝫ propter criminoſos fuerit cõſtõ data: tñ extendiᷣ etiã ad non criminoſos: qꝛ null⁹ recipiᷣ ſine cõmendaticijs lr̃is ſui epi: vbi eniꝫ aliqd ſtatuitur pp impulſiuã cãm cã ceſſante nõ ideo ceſſat cõſtõ: ſed vbi aliqd ꝓpter finalẽ cãm eſt ſtatutũ ibi ſi ceſſat cauſa ceſſat cõſtitutio. ſic diſtinguitur. ff. de dona. l.ij. §. vlti.

d ¶ In ſuo. ſ. vij. q.j. ſi quis preſbyter.

e ¶ Si qs hoꝝ. matie qꝛ idẽ eſt i alijs. lxi. di. §. his oĩb⁹.

f ¶ Et ſi afflatus. Sed quãr põt aliquis cleric⁹ inuito epõ tranſire ad religionẽ: cũ ei forte iurat⁹ ſit ⁊ obediẽs ſuus ſit: ⁊ crimen idolatrie ſit nolle obedire: vt. viij. q.j. (Obediẽtie cõmendatio.) ſciendũ. Et video ꝙ peregrinari nõ poteſt ſine licẽtia epi: vt de cõſe. di. v. non opꝫ. ⁊ ſepe bonũ omittendũ eſt ꝓpter meritũ obedientie: vt. xj. q. iij. qd ergo. cum etiã obediẽdum ſit lꝫ iniuſte aliqd precipiaᷣ: vt. xiij. q.j. qd culpaᷣ. Item cũ clericus nõ poſſit alienare res eccleſie ſue: ergo multo potius ſeipꝫ non põt alienare: cũ perſone digniores ſint rebus: vt. xij. q.j. precipimus. ⁊ maior eſt alienatio perſone q̃ꝫ rei: vt. xvij. q. j. c. iij. Sed dic ꝙ excuſatur a delicto inſtictu ſpũſancti ſicut alij: vt ex̃ de diuor. gaudem⁹. xiiij. q. v. dixit (hebre. viij. d)

g ¶ Dignior. tñ in tribus caſibus preiudicat priuata lex publice: nam mulier lꝫ ducatur lege dei: non põt inuito viro intrare religionẽ. xxvij. q. ij. ſi quis cõiugum. nec impubes inuito patre. xx. q. ij. puella. nec epẽ inuito papa. extra de reg. c. licet. non fallit regula intelligentes. Joan. (✝ alſ lege. j. Tim. ij. Cor. iij. d.)

¶ Queſtio.iij. (Diuiſi)

Canonicos. ¶ hec q. diuidiᷣ in quattuor partes. In prima quaꝝ probaᷣ ꝙ canonicus regularis ſine licẽtia nõ dꝫ fieri monach⁹: ⁊ hoc ꝓbatur p tres auctoritates. ſcḋa ibi: q̃ritur ſi monaſteria. tertia ibi: queritur de his. quarta ibi: q̃ritur ſi ingreſſus. Joan. de fã.

¶ Caſus. hic poniᷣ tertia. q. vbi queriᷣ an canonicus regularis poſſit ad monaſteriũ tranſire. Et rñdeᷣ ꝙ ſic de licentia prioris: vt. J. e. ſtatuimus. idẽ eſt in monacho: vt. J. xx. q. iiij. monachũ. ſed eis inuitis nõ: vt. J. c. j. ⁊. ij. qlibet tñ ſcḋm iura hodierna põt ad regulã artiorẽ trãſire petita licẽtia a ſuo ſuperiore: ⁊ etiã ſi nõ habeat licentiã ab eo: vt ex̃ de regularibus lꝫ. Et procedit hoc ordine. S. primo ꝓbat ꝙ canonici regulares ad monaſteriũ tranſire nõ pñt. poſtea ꝓbat cõtrariuꝫ.

Nullus. ¶ Caſus. Quidam abbates vel monachi ſuis ſuggeſtionib⁹ ad monaſteria canonicos regulares pertrahebant: ⁊ ideo ſtatuit Grego. vij. ꝙ qui de cetero talia temere attemptauerit excõmunicetur.

h ¶ Monachus. vt priores qui preſunt monaſterijs. extra de ſta. mona. monachi.

i ¶ Regulares. ſimiliter cleric⁹ in qua eccleſia eſt ſemel intitulatus in ea ꝑpetuo perſeueret: vt. lxx. di. ſanctorũ.

monaſticum habitum tra‑hendo ſuſcipe audeat vt mo‑nachi fiāt ꝗ̄diu ordinis [a] ſui eccleſiā inuenire quiuerint: in qua canonice viuēdo deo ſeruire ⁊ animā ſuā ſaluare poſſint: ꝙ ſi temerario auſu id agere tēptauerint anathematis vinculo obligent̄.

Item vrbanus papa.ij.

¶ De eodem.

Mandam⁹ ⁊ vniuerſaliter interdicimus ne q̄s canonicus regulariter ꝓfeſſus niſi (quod abſit) publice lapſus [b] fuerit monachus [c] effi‑ciat̄: ꝙ ſi decreto noſtro contraire preſumēs agere tēptauerit ad ordinē canonicum precipim⁹ vt redeat: ⁊ deinceps memorialem [d] cucullā deferat: ⁊ vltimus in choro maneat. ¶ Subaudiēdū vero ē niſi cū patris ſui licētia religiōis ꝓpoſitū īduerit.

Unde Urban⁹ papa.ij. ſcribit abbati ſancti ruffini.

¶ Patris ſui conceſſione regulares canonici mōachi fieri poſſunt.

Statui‑mus ne ꝓfeſſiōis canonice quiſpiā poſtꝗ̄ dei vice ſupra caput ſibi hoīem impoſuit alicui⁹ leuitatis inſtinctu vel diſtrictioris [e] religionis obtētu ex eodē clauſtro audeat ſine patris ⁊ toti⁹ cōgregatiōis permiſſiōe recedere: diſcēdentē vero nullus abbatū vel ep̄orū nullus monachoꝝ ſine cōi lr̄arum cautiōe ſuſcipiat. ¶ Querit̄ [f] ſi monaſteria q̄ ſemel dedicata ſunt poſſint trāſire in clericoꝝ vl' ſeculariū hitacula? Qđ in calcedonēſi ꝯcilio oīb⁹ modis ꝓhibet̄. ca.xxxiiij.

¶ Que ſemel ſunt dedicata monaſteria ſemper monaſteria perſeuerēt.

Que ſemel ſunt dedicata monaſteria cōſilio ep̄orū maneant [g] ꝑpetuo monaſteria: ⁊ res que ad ea ꝑtinent monaſterijs reſeruari oportet nec poſſe ea vltra fieri ſecularia habitacula: q vero permiſerint hoc fieri ſubiaceāt his cōdēnationib⁹ que per canones cōſtitute ſunt.

Itē in ſynodo.vij.ca.xxiij.

¶ Qui loca ſacra cōia diuerſoria fecerit cleric⁹ depo‑nat' laicus excōmunicetur.

Quoniā a q̄buſdā viris quedam venerabiles domus ſurripiūtur [h]: tā videlʒ epiſcopia ꝗ̄ monaſteria ⁊ facta ſunt cōia diuerſoria. Si quideʒ voluerit hi qui hec retinent reddere ea vt ſm antiquitatē reſtaurē‑

---

v.lxxj.di.clericos. vt enim ait Ap̄ls: in ea vocatiōe in qua quis vocatus eſt in ea permaneat: vt.xxj.q.j.c.j.

a ¶ Ordinis ſui eccleſiā. ſi. extra de vi.⁊ ho.cle.deus. extra de reli.domi.inter quattuor.in fi.

Mandam⁹. ¶ Caſus. Statuit vrban⁹ in hoc.c. vt canonic⁹ regularis monach⁹ non fiat niſi publice delinquat: ſi vero ꝯfeceri ad canonicā redeat ⁊ vltim⁹ memorialē cucullā deferat.

b ¶ Lapſus. tūc enī poſſet imo cogeret̄: vt.xx.q.j.ſicut. Jo.

c ¶ Monach⁹. hoc ꝯſueuit intelligi cū cauſa leuitatis tranſit: al's ſi trāſit ad aſperiorē vitam tñ bene cogit̄ ibi ſtare: vt extra de reg.licet. ſed manifeſte obſtat extra de ſta.mo.cū nobis. ſed hec eſt remota. vñ ſatis credo ꝙ ſi nō petijt licentiā cogit̄ redire: nec obſtat extra eo. ſane. q2 ibi dicit ꝑmittas: ⁊ ſic eſt diſpenſatio.

d ¶ Memorialem. nō ꝙ ſit monachus ſed rōne ꝑoris maleficij: vt.ſ.xciij.diſt. precipim⁹. ſʒ maritus q trāſiuit ad religionē reuocat⁹ ab vxore ſua nō fert cucullā: vt.xxxiij.q̄ō.v. q̄ō deo. Et ſic q̄nq̄ʒ poteſt eſſe diſpar habitus in eodeʒ choro.

¶ Subaudiendū.

¶ Caſus. Eſt ꝓbatū ſ. ꝙ canonic⁹ regularis ad mōaſteriū tranſire non poteſt: Nūc dicit. G. quod eſt intelligēdum niſi de ſui ſuperioris licentia hoc faciat. et ad hoc inducitur ſequens capitulum.

Statuimus. ¶ Caſus. Abbas ſancti ruffini queſiuit ab vrbano vtrū monachi poſſint recipe canonicos regulares ſine permiſſione ⁊ licētia prioris ⁊ fratrum. Et rn̄detur ꝙ cā leuitatis vel cā artioris religiōis non dʒ canonicus regularis de canonica ſua recedere: nec aliquis dʒ eum recipere ſine litteris capituli ſui.

e ¶ Ul' diſtrictioris. ſ. xx.q.iiij. ꝟgines. ꝯ. ex̄ de reg.c.j. ſʒ hec dictio leuitatis ſoluit ꝯtrariū ⁊c. ſi. C. d' of.ma.mi.l.pe.

¶ Queritur. hec eſt ſecūda pars.q. in qua querit̄ ſi monaſteria poſſint redire ad humanos vſus: dicitur ꝙ nō. ⁊ hoc probat per duo.c. Joan. de fa.

¶ Caſus. Hic mouet. G. quādam incidentem q̄ōneʒ. ſ. vtrum monaſteria poſſint fieri clericorum vel laicorū habitacula. Et rn̄detur ꝙ non. ad quod inducit ſeq.c.

f ¶ Querit̄. Incidētē.q. ponit magiſter: ⁊ illa pōt dupl'r intelligi vno mō ſic an de monaſterio poſſit fieri ſecularis eccl'ia: vel ſic an monaſterijs poſſint ꝑfici ſeculares clerici. Dicas ergo ꝙ de monaſterio nunꝗ̄ pōt fieri ſecularis eccleſia vt h̄ dʒ niſi enormiter viuāt: tunc pn̄t monachi remoueri ⁊ inſtitui ſeculares canonici: tñ cū aucte pape: vt extra ne cle. vel mo. relatū. Uel niſi ita ſit ꝙ nō inueniātur aliq de ordine illo ꝑ quos poſſit loc⁹ ordinari: vt extra de reli.do.iter. Ul' niſi ita ſit ꝙ al'r non poſſit reformari locus ille ꝗ̄ ꝑ canonicos: vt extra de ſtatu mona.cū nobis. q̄ eſt remota. Eꝯ vi ꝙ ep̄s licite poſſit de ſeculari eccleſia facere regularē: vt extra de eccl.edi. ad audientiam. ⁊.xvj.q̄ō.vij. ſi quis vult.

Que ſemel ſunt. ¶ Caſus. In cōcilio calcedonēſ. fuit ſtatutū vt monaſteria ſemel dedicata ꝑpetuo ſint monaſteria ⁊ i ſuo ſtatu ꝑmaneāt: ⁊ nō fiant habitacula ſecularia nec res eoꝝ inde remoueātur: ſi q̄s autē hoc fieri ꝑmiſerit canonice puniet̄.

g ¶ Maneāt. ſimiliter nec hoſpitale pt̄ cōuerti ad aliū vſū vt extra de reli.do.ad hec. ſed nec ꝑmutari pn̄t mācipia eccleſie. extra de re.ꝑmu.mācipia. dari tñ poſſūt priuato: vt.xij.q̄ō.ij. eccl'iaſticis. ſic dom⁹ imperatoris nō poteſt cōuerti ad alios vſus. C. de pala.⁊ do. l.j. Sed q̄d ſi monaſteriū deſtruit̄ nunquid pōt locus ille vel edificia monaſterij ad aliū vſum cōuerti? Sic: poſſunt enī de lignis bene cōſtruere dormitorium vel alium honeſtū locum: vel etiā poſſunt ea in coquina ſua cōburere. de conſe.di.j.ligna. ſed ad priuatos vſus nō poſſunt cōuerti: locus aūt remanet ſacer licet dirutum ſit edificiū. ff. de ꝯtrah.emp.ede ſacra. Jo.

Monaſterio deſtructo pn̄t licite ligna cōburi.

Quoniā a quibuſdā. ¶ Caſus. Quidā praui homines per violentiā inuaſerūt epiſcopia vel monaſteria ⁊ fecerunt ea cōia diuerſoria: quare ſtatutum fuit in ſeptima ſynodo vt ſi inuaſores voluerint ea reſtituere in antiquū ſtatum reformētur. alioquin ſi clerici ſint deponātur: ſi laici vel monachi excōicentur cū ipſi aduerſentur deo dicēte: Nolite facere domū patris mei. ſ. templum edificatum nomini eius domū negociationis.

h ¶ Surripiuntur. i. inuaduntur. nam furtū non fit in re imobili. inſti. de vſucap. §. abolita.

a Deponi. ⁊ hoc cū pena incipit a crie. ſec⁹ ſi a ꝯtumacia: q2 tūc pmo eſſet ſuſpendēdus: vt. lxxxj. di. dictū3. Jo. vivos: vt. ff. e. ſi cū filius. clericus tamē in poteſtate cōſtitutus poteſt teſtari. C. de epiſ. ⁊ cleri. auē. preſbyteros.

3 Queritur. hec eſt tertia ps qō. ꝫ Jo. de fa. ⁊ ē qō icidēs.

Caſus. hic mouet Gra. incidētem qōnem. ſ. quo tpe debeant tonſurari q cōuertunt ad religionē. Et rn̄det ꝙ poſt bienniū: vt pbatur ſequenti caplo.

g Eiuſdem. cum non habeat filios: vt. J. e. ſi qua.

h Decretum eſt. C. de epiſ. ⁊ cle. auē. ingreſſi.

Diuiſio. Monaſterijs. Caſus. hoc ca. diuidit in duas ptes. Jn pma pte dicit Grego. ꝙ ſi aliqs vult mōachus fieri ꝙ nō debet niſi poſt bieniū3 tōſurari: vt hoc tpe diſcutiatur vtꝝ bon⁹ ſit vel malus. Nā cū graue ſit in exptos hoiu3 obſequijs ſociari multo grauius eſt improbos ad dei ſeruitiū applicare. Jn ſcda pte pcipit vt nullus ſine licentia ſua ſuſcipiat militē ad monachatū. ſcda pars incipit ibi: miles vero.

Joan. ij. c.

b Bieniū. dic. vt ſ. xvij. q. ij. gōſaldus ⁊. c. ſi qs icognitus.

c Aut nō ſit. ſi. lxi. di. miramur. i ſi. ff. nau. cau. ſta. l. vlt. §. hac autem.

d Miles. forte loquitur de militib⁹ apulie q̄ tota eſt pmonium beati petri: vt xciij. diſt. valde. ⁊. x. q. iij. relatū. vel de illis q facti fuerāt irregulares. ſic. liij. diſt. legem. Joan.

Apulia eſt patrimoniu3 beati petri.

4 Queritur. hec ē qrta ps. q. in q̄ querit ſi mōach⁹ poſſit ꝯdere teſtamētū. ⁊ dicit ꝙ nō ſi iam pfeſſus eſt: eremita tn̄ pōt: ⁊ ſic intelligas ſequētia. Joan. de fa.

Caſus. Adhuc mouet Gra. quādā3 incidentem qōnem vtꝝ liceat mōachis cōdere teſtamētum. primo pbat ꝙ non: poſtea probat contrarium. ⁊ ſoluit. J. e. econtra.

tur: bn̄ ⁊ optime eſt. alioqn etſi de ſacro catalogo fuerit hos depom^a pcipim⁹: ſi vero laici vel monachi excōicari: quos nimirū cōſtat ⁊ condēnatos eſſe a patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto ⁊ deputabūtur: vbi vermis eoꝝ nō morietur ⁊ ignis non extinguetur: q2 deo aduerſantur: qui dicit: Nolite facere domū patris mei domū negociatiōis.

3 Queritur de his q ad ꝯuerſionem veniūt quo tpe debeāt tōſurari. De his ita ſcribit greg. papa fortūato epo neapolitāo.

Anteq̄ biennium in cōuerſione compleuerit aliqs tonſurari non debet.

Monaſterijs oibus fraternitas veſtra diſtrictius interdicat vt eos quos ad conuerſionē ſuſceperint pus q̄ bienniū^b in ꝯuerſione cōpleuerint nullo mō audeāt tonſurare: ſ3 hoc ſpacio vita mores q̄ eoꝝ ſollicite cōprobentur ne qs eoꝝ aut^c nō ſit cōtētus eo qd voluit aut ratū3 nō habeat qd elegit. nā du3 graue ſit inexptos hoiu3 obſequijs ſociari: qs poſſit dicere q̄nto ſit grauius ad dei ſeruitiū iprobos applicare? Miles^d vero ſi cōuerti voluerit pus q̄ nobis renūcietur: nullus eum ſine noſtro cōſenſu qualibet pſumat ratiōe ſuſcipere.

4 Queritur ſi ingreſſis monaſteriu3 vltra relinquatur licētia teſtandi? hoc Grego phibet ita ſcribēs ianuario caroliitāo epo.

Poſt moſterij igreſſū nulli relinquitur licentia teſtādi.

Quia ingrediētib⁹ monaſteriū cōuertendi^e gratia vlteri⁹ nulla ſit teſtandi^f licētia ſed vt res eoꝝ eiuſdē^g monaſterij ſint apta legis diffinitiōe decretū^h eſt.

Item Grego. papa cypriano diacono.

Poſt monaſterij igreſſum eidē monaſterio oia ſunt cōferenda.

Perlatū eſt ad nos petronella3 noie de puincia lucania pgenitā p exhortationē^i agnelli epi fuiſſe cōuerſa3 reſq̄ ſuas oēs^k quas hēc potuit l3 ſibi iure potuiſſent cōpetere tn̄ eaſdē monaſterio in quod igreſſa eſt etiā ſpāliter donatiōis titulo cōtuliſſe. Econtra paulus pmus eremita^l in teſtamēto colobiū ſuū athanaſio alexādrino epo reliqt: tunicam vero btō antonio. Sed aliud ē de his q in monaſteriū ingreſſi ſe ⁊ ſua tradiderūt aliud de his q ſolitaria3 vitā ducentes ſe nulli eccleſie tradere pnt: illi ſemel tradita nulli tradere pnt: iſti nulli oblata libere teſtari valēt.

Item in aucte̅nti. conſti. ix.

Si qua mulier aut vir monaſticā vita3 elegerit ⁊ intrauerit monaſteriū: liberis nō extātibus^m: monaſterio qd ingreditur res

Perlatu3. Caſus. Mulier quedā noie petronella exhortatione agnelli epi facta eſt monialis: ⁊ l3 ipſo igreſſu oēs res ſue mōaſterio cōpeterēt eas tn̄ ſpāli titulo donatiōnis mōaſterio cōtulit: quā donationē Greg. habuit rata3.

i Per exhortatiōnem. nō tn̄ illecta3: vt. xx. q. iij. cōſtituit.

k Oēs. diſtinguitur tamē an ſana an infirma det: vt extra de ſepul. de his.

Ep. Caſus. Nūc pbat Gra. ꝯriū ꝙ monacho l3 cōdere teſtamētū: qd pbat exēplo pauli eremite: q colobiu3. id eſt dalmatica3 ⁊ tunicam in teſtamēto reliqt: poſtea ſoluit dicens: ꝙ l3 paulus fuit eremita non tn̄ fuit mōachus: ⁊ iō potuit ꝯdere teſtm̄.

l Eremita. eremite ergo hnt ꝓpria: qd valet ad ea q̄ notaui. xvj. qō. j. q vere.

Diuiſio. Si qua mulier. Caſus. Lex iſta diuidit in quatuor ptes. Jn prima pte di ꝙ ſi aliq̄ mulier ſine liberis monaſteriū intrauerit oēs res ei⁹ ſtati3 in ipſo ingreſſu cōpetūt monaſterio. Jn ſcda pte di ꝙ ſi liberos h3 ⁊ mōaſteriu3 igrediatur liceat ei poſtea res ſuas inter liberos diuidere legitima nulli diminuta: ⁊ qd eis nō dederit totū penes monaſterium remanebit. Jn tertia pte dicitur ꝙ ſi oēs res ſuas voluit inter filios diuidere tantū remaneat pro monaſterio q̄ntum dederit cuilibet filiorū3. Jn quarta dicitur ꝙ ſi moriatur poſt ingreſſum anteq̄ inter filios diuidat filij habebūt tm̄ legitimā reliqua ſubſtantia ad monaſteriū pertinēte. ſecunda ps incipit ibi: ſed ſi perſona. tertia ibi: ſed ſi oēm. quarta ibi: ſed ſi poſt.

Quia ingrediētib⁹. Caſus. Januari⁹ carolitanus eps queſiuit a Grego. vtrū monacho liceat cōdere teſtamētū de rebus quas monaſterio dedit ⁊ rn̄. ꝙ non.

Religio intratur dupliciter.

e Cōuertēdi. Dupl'r eni pōt aliqs itrare religionē: poteſt eni intrare vel cauſa pbādi vel cā cōuertendi: ⁊ pteſtari d3 q̄lr intret: vt ex̄ de reg. ꝯſulti ſum⁹. ⁊. c. poſtulaſti.

Filiuſfamilias teſtari non poteſt.

f Teſtandi. Qui eni in ptāte alteri⁹ eſt nō pōt teſtari. inſti. q. nō eſt permiſ. fa. teſta. in pn. donare tn̄ pōt mortis cā de cōſenſu patris. ff. de dona. filiuſfamilias. ⁊ etiā inter

m Nō extātib⁹. Sed qd ſi h3 aſcēdentes: Jtē videtur: q2 eque ſuccedūt aſcēdentes l3 ordine turbato. ff. de inoffi. teſta. nā ⁊ ſi. ⁊ q2 aſcēdentē non pōt qs exheredare niſi cōmiſerit cām ingratitudinis: vt in auē. vt cū de ap. cog.

ei⁹ cópetere iubem⁹. ¶ Sȝ ſi pſona liberos hñs añq̃ȝ de rebus ſuis iter eos diſponat monaſteriũ itret: liceat ei poſtea iter eos diuidere[a] legitima[b] portione nulli diminuta triẽte vel ſemiſſe: ⁊ qḋ eis nõ dederit monaſterio cõpetet. ¶ Sed ſi omnẽ ſubſtantiã inter filios diuidere voluerit ſua pſona filijs ſuis cõnumerata partẽ ſibi retineat q̃ monaſterio competere[c] debeat. ¶ Sȝ ſi poſt ingreſſuȝ moriat añq̃ȝ inter eos diuidat filij legitimã portionẽ pcipiãt reliq̃ ſubſtantia monaſterio cõpetente. In auc̃. de monachis ꝯſti. v. i colla. j. ¶ Nũc aũt cũ monachus factus eẽt hocipſo res ſuas obtuliſſe videat ſi prius teſtatus nõ ſit: exide iudicio ei⁹ ceſſante[d] lege diſponit: vt ſi liberos hẽet in quos aut nihil aut minus legitima portione quoquo modo donandi titulo cõtulerit eatenus ſubſtãtie monaſterio deſtinate detrahatur: ne quid contingat circa liberos iniquũ. Itẽ ex nouella.

Non liceat parentib⁹ liberos vł liberis parẽtes ab hẽditate ſua repellere monachos fcõs: q̃ȝuis dũ laici fuerãt in cãm ingratitudinis[e] iciderũt. Itez nõ liceat parẽtib⁹ liberos ſuos ad ſolitariã vitã trãſeũtes abſtrahere de monaſterio. ¶ Cã. xx.

Uo pueritie annos agentes a parentibus monaſterio traditi ſunt: vnus inuitus alter ſpontaneus cucullam induit: ad annos pubertatis venientes inuitus ad ſecularem mili-

col. viij. §. ij. ad idem. C. de epiſ. ⁊ cle. auc̃. preſbyteros. in fi. ſed aliud eſt hic ratione monachat⁹ ⁊ fauore religionis. Item adhuc huic obſtat in auc̃. col. ix. vt nul. iudi. §. ſe. vbi p: hȝ tertiam partẽ bonoꝝ filie que detrudit̃ in monaſteriũ: ſed hoc ideo eſt: q: ibi illo inuito fuit monacha. Sed qd ſi primo facit teſtm̃: Ui: q̃ p ingreſſum monaſterij rũpit̃ quaſi per poſthumi agnationem. eccl̃ia eni cõparatur poſthumo: vt eſ̃ de pba. in pſentia. in auc̃. de ſan. epi. §. ſed ⁊ pñti addimus ſanctiõi. ff. de iniuſt. rup. te. filio. Itẽ p capitis diminutionẽ rũpit̃ teſtm̃. inſti. q. mo. rũpit̃ teſta. §. ij. Itẽ iſte diminuit̃ capite q tranſit in alterius ptãteȝ. Eꝯ vi: q̃ teneat teſtm̃: q: pro mortuo h: ſed in morte confirmatur teſtm̃. Iteȝ legatũ nõ perit p capitis diminutionẽ: vt. ff. de ca. di. legatũ. Ad hoc dico q̃ rũpit̃ teſtm̃ niſi ꝓus aliquid reliq̃rit monaſterio: ſi ergo iſtituit monaſteriuȝ ante ingreſſuȝ monaſterij in vno denario poſtea nõ rũpit̃ teſtm̃. Hug. tñ ⁊ Io. ꝯrium dicũt. Sed nũ qd monaſteriũ ipſo ingreſſo adeptuȝ eſt poſſeſſionẽ reruȝ illius: Ui: q̃ ſic queãdmodũ adoptãs adipiſcitur poſſeſſioneȝ adoptati. ff. de pca. ſi adoptauero. qḋ cõcedo. Sed qd ſi ingrediens monaſteriuȝ habuit vſufructũ bonorum: nũqd monaſteriũ põt vti fructibus illo viuẽte? Uidet̃ q̃ nõ: tum iõ q: morte extinguit̃ vſufructus: tum q: vſufruct⁹ alij cõcedi nõ põt niſi diceres q̃ ius vtẽdi remaneret apud iſtuȝ: ⁊ vtilitas apud monaſteriũ. Sed cõtra. ſi aliqḋ eſſet ius penes eũ in ipſo ingreſſo eſſet factum monaſterij. Dico ergo vſumfructum nõ remanere apud illum. Alij contradicunt. arg. C. de vſufruc. l. vlti.

a ¶ Diuidere. Sed qualiter teſtatur vel diſponit iſta pſonȝ de rebus alienis ꝯ illud inſti. qui. nõ eſt permiſ. fa. teſt. in prin. Sed dic q̃ hoc ex quadã benignitate pmittitur a iure ne eccleſia videat̃ aliquem velle circũuenire ꝓpter res ſuas. preterea video q̃ q̃ñq̃ȝ aliq̃s diſponit de rebus alienis vt mater que tranſit ad ſecũdas nuptias teſtari poteſt de rebus priorum filiorum ⁊ diſponere inter ipſos: vt. C. de ſecun. nup. femine. §. vlti.

b ¶ Legitima portione. i. tertia vel medietate ſm numerum filioꝝ. C. de inoffi. teſtamẽ. auc̃. nouiſſima.

c ¶ Cõpetere. ne ſit oneroſus monaſterio. xvj. q. vj. ḋ lapſis.

¶ Nunc autem. ¶ Caſus. Di: hic q̃ eoipſo q̃ aliq̃s efficit̃ monach⁹ res ſuas monaſterio ꝯfert ſi ipſe nõ fecit teſtm̃ ꝓus: ⁊ ideo ceſſante poſtea iudicio ei⁹ teſtamentario ſi filijs nihil vel min⁹ legitĩa ꝯtulerit legitĩa eis per leges ſupplebitur ne qd circa eos cõtingat iniquum.

d ¶ Ceſſante. i. ſi ceſſauerit iudiciũ: q: morte ꝓuentus eſt. ⁊ ſic non ob. ꝯ. e. l. ꝓxi. quidã tñ intellexerunt qḋ h̃ di: cũ vere factus eſſet monachus ꝓximã legem intelligũt cũ adhuc eſt in ꝓbatione. Io.

Non liceat. ¶ Caſus. hec ꝯſtõ nouelle diuiditur in duas ptes. In ꝓma di: q̃ parentes nõ pñt exheredare filios igratos ſi poſt ingratitudinẽ monachi fiãt. idẽ iuris eſt de filijs ꝯ parẽtes. In ſcḋa pte di: q̃ parentes nõ debẽt filios reuocare ad monaſteriũ trãſeũtes. ſcḋa pſ eſt ibi: itẽ nõ liceat.

e ¶ Ingratitudis. Ecce q̃ igratitudo abolet̃ p ingreſſuȝ mõaſterij: ſil̃r irregularitas: vt. lvj. di. c. i. cum eni al̃s monach⁹ ſit pfect⁹ nõ reqrit̃ i eo oĩmoda regularitas vt. xvj. q. j. legi. mõachat⁹ eni oẽm maculaȝ abſtergit. in auc̃. de mona. in ꝓn. col. j. ar. tñ eſt q̃ nõ tollat̃ irregularitas. lv. di. pſcis. j. q. vij. c. ij. Ioã. Cã. xx.

Uo pueritie. ¶ Caſus. Supra oſtenſuȝ eſt qd iuris ſit de adultis monachis factis: Nunc vero ſupponit cãm vigeſimam Gra. vbi tractat̃ de impuberibus de quibus vt melius pateat quid iuris ſit proponit thema: de quo quattuor elicit. q.

Diuiſio.

Irregularitas tollit̃ tur p monachatuȝ,

tiam rediit: ſpontaneus monaſterium diſtrictius petit. ¶ Nunc ṗmum queritur ſi in pueritie annis traditi cogantur religionis ꝓpoſitum tenere. ¶ Secũdo ſi preter voluntatem parentũ tõſuraʒ vel religionis veſtẽ quis in pueritia accipiat an poſſit ſibi detrahi an nõ? ¶ Tertio qui ṗter propriã voluntatem cucullã induerit an cogatur eã retinere an nõ? ¶ Quarto ſi ab vno monaſterio in aliud diſtrictius liceat alicui tranſire? ¶ Queſtio .j.

Quod intra[a] annos pueritie traditi cum adulti fuerint liberuʒ habeãt arbitrium manẽdi vel diſcedendi ꝓbatur auctoritate .ix. ſynodi: in qua ſic ſtatutũ eſt.

¶ Virginitatis ꝓfeſſio quo tempore firma eſſe incipit.

Firma aũt tunc erit ꝓfeſſio ṽginitatis exquo adulta iaʒ etas eſſe ceperit[b]: ⁊ que ſolet apta nuptiis deputari ac perfecta. ¶ Si virginitatis ꝓfeſſio tunc incipit eſſe firma cũ etas ceperit eſſe adulta: ⁊ religionis profeſſio tunc demũ debet eſſe firma cum ad adultã etatem ꝑuentum fuerit: ſed dic de illa profeſſione agere: que in annis pueritie ꝓprio arbitrio deo offertur quã non ↄfirmat parentum cõſenſus. Ceterũ q̃ a parentibus deo offertur ꝓfeſſio inuiolatã ſeruare oportet. Unde Grego. ſcribit ad Aug. anglorum epiſcopuʒ.

¶ Nõ lʒ de mõaſterio egredi quẽ pr̃ vel mater intra annos īfantie fecerit ordinare.

Addidiſtis[c] adhuc ꝙ ſi pater vel mater[d] filiuʒ filiaue intra ſepta monaſterii in infantie[e] annis ſub regulari tradiderũt diſciplina vtrum liceat eis poſtquã ad pubertatis[f] annos inoleuerint egredi ⁊ matrimonio copulari: hoc omnino deuitamus[g] qr̃ nefas eſt vt (oblatis a parentibus deo filiis) voluntatis frena relaxentur.

Item ex concil. toleta. iiii.

¶ Aut ꝓpria ꝓfeſſio aut pr̃na deuotio monachuʒ facit.

Diuiſio.

Quod intra annos. ¶ hec queſtio diuiditur in quinq; partes. In ṗma ꝓbat ſuperficialiter per quinq; .c. ꝙ ſi puer a patre tradit̃ monaſterio cogitur ibi ſemꝑ eſſe: qḋ tamẽ nõ eſt verum niſi vſq; ad etatem legitimã. ſecunda ibi: ex his auctoritatibus. tertia ibi: velamen. quarta ibi: tp̃s quoq;. qnta ibi: quãuis. Joan. de fa.

¶ Caſus. hic ponit̃ prima queſtio: in q̃ queritur vtrũ pueri traditi monaſteriis a parẽtibus ab annis pueritie cogãtur in monaſteriis ꝑmanere. Et certum eſt ꝙ vſq; ad annos pubertatis in monaſteriis permanere coguntur: ſed cũ peruenerint ad etatem legitimam ſi ibi ꝑmanere noluerint recedere poſſunt: vt. ī. e. q. illud. ad inſtar ſpõſalium vbi maior tenetur expectare minorem vſq; ad legitimam etatẽ: vt ex̃ de deſpõ. impu. de illis. Hug. tamẽ dicit ꝙ ſi ſint doli capaces compelluntur ibi morari ſi nõ cõtradicunt. Alii vero cõtra. ⁊ ꝓcedit hoc ordine Gra. primo ꝓbat ꝙ in arbitrio puerorum eſt recedere vel ſtare cum ad annos pubertatis ꝑuenerint: poſtea ꝓbat contra: ſed tu ſtabis illi .c. illud.

a ¶ Quod intra annos. Aut eſt adultus qui intrat monaſteriũ aut impubes. Si adultus ⁊ ſponte intrat exire non poterit: vt. ī. e. q. j. puelle. ⁊ q. ii. c. j. ⁊ ii. ſi inuitus intrat exire poteſt vt ī. e. q. j. ſicut. niſi ꝓpter aliquam culpã inuitus intret: vt l. diſti. ſi ille. ⁊ .xxi. q. ii. placuit. Si impubes intrat aut ab alio ponit̃ in monaſterio aut per ſe intrat: ſi ab alio ponitur in monaſterio ⁊ ipſe nõ conſentit põt egredi qñ voluerit: vt. ī. e. q. puelle. ⁊ q. iii. ꝑſens. Si vero cõſentit cũ ab alio ponitur in monaſterio tʒ: licet cõſenſus ille q̃ ſit ante annos diſcretionis non tʒ inde tñ exire non põt prius q̃ʒ veniat ad legitimã etatẽ ad inſtar carnalis mr̃imonii: vt ex̃ de deſpõ. impu. de illis. ⁊. ī. e. q. illud. ſed q̃ʒ cito ꝑuenerit ad perfectam etateʒ poteſt egredi: vt. ī. e. q. iii. preſens. ⁊ ex̃ de regu. cum ſimus. lʒ quidã dixerit ꝙ in ipubere ſufficiat ſola parentis oblatio ad hoc vt monachus ſit. ar. eius qḋ eſt extra de regu. c. ſignificatũ. ⁊. ī. eo. c. j. ⁊ ii. ſed ↄ eos eſt expreſſe ex̃ de regu. cũ virum. c. cũ ſimus. Si vero impubes ꝓpria auctoritate intrat põt extrahi a patre vel tutore: vt. ī. e. q. ii. puella. hoc tñ ſcias ꝙ ſm̃. h. ſi doli capax eſt ingreſſus monaſterium ſiue ꝑ ſe ſiue per voluntatẽ patris dũmodo nõ fuerit coact' amodo nõ poteſt exire: lʒ nõ peruenerit ad annos pubertatis qr̃ cum doli capaces ſe poſſint obligare diabolo: vt ex̃ de delic. pu. c. pueris. multofortius deo. Item cũ in matrimonio carnali malicia ſuppleat etatẽ: vt ex̃ de deſpõ. ipu. de illis. ergo ⁊ in ſpũali. Greg. refert in dialogo de quodam puero noueni qui nutricẽ ſuaʒ grauidauit. Alii dicunt ꝙ nemo obligat̃ voto ante legitimã etatem: nec eſt ſimile de matrimonio carnali: qr̃ ibi obligat̃ tm̃ homini ⁊ illud vinculũ diſſoluitur ſaltem morte: ſed vinculum ſpirituale morte nõ diſſoluit̃. arg. xxxii. q. vii. licite. ſed hodie ꝑualet opinio Hugo. vt extra de regu. poſtulaſti. Jo. Sʒ certe particula q̃ hoc dicebat ẽ ſubtracta. B.

Firma autem. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ profeſſio ṽginitatis tunc erit firma cũ etas ceperit eſſe adulta .i. cũ perfecta erit etas nuptiis deputata. Et ꝓ id eſt.

b ¶ Ceperit. nõ intelligas cũ ceperit attingere .xiiii. annuʒ maſculus vel femina .xii. annũ. ſed cuʒ iam eſt in fine .xiiii. anni vel .xii.

¶ Si virginitatis. ¶ Caſus. Dicit hic G. ꝙ .c. firma. intelligitur de illa ꝓfeſſione que ꝓprio fit arbitrio a puero vl' puella ſine patris vel matris auctoritate: que cum peruenerit ad pubertatem exire valet. ſecus ſi a parente offeratur monaſterio: quia tunc exire non valet. ⁊ ad hoc inducit ſequentia .c.

Addidiſtis. ¶ Caſus. Queſitũ fuit a Greg. vtrum poſſit exire de monaſterio ⁊ matrimonio copulari pueri cũ ad pubertatis annos ꝑuenerint qui a parẽtib' in infantie annis monaſterio tradunt̃. Et rñdet ꝙ non qr̃ nefas eſt vt voluntatis frena relaxentur filiis qui deo a parentibus offeruntur. Seq. c. patet.

c ¶ Addidiſtis. hec tria .c. itelligas de illis qui poſt adultam etatem conſenſum accõmodauerint. ſed Hug. intelligit de doli capacibus.

d ¶ Mater. videt̃ ergo ꝙ mater poſſit tradere filiũ ſuũ religioni: vt. ī. eo. qcunq;. qḋ non videtur cum nõ habeat ipſum in poteſtate: vt inſtitu. de adoptio. §. femine. legas ergo vel pro et.

e ¶ Infantie. id eſt pueritie.

f ¶ Pubertatis. ẽ. xxviii. di. de his. ↄ. ſʒ logt̃ de ſclarib'.

g ¶ Deuitamus. ex his .c. ſumunt quidã ſchiſma erroris ſui: ⁊ dicunt ſufficere solã oblationẽ patris ad hoc vt quis monachus fiat: vt ex̃ de regu. ſignificatuʒ. ⁊ .c. ad

Monaſteriũ igreſſus ante ꝑfectã etatẽ an poſſit poſtea exire.

Pu… uẽn… tricẽ… uid…

Mr̃ … põt fil… religi… trader…

hec.ſed eis obuiat.ſ. eo.illud.⁊ extra eo. cum ſimus. ſed intelligas iſta.c.qñ in adulta etate cõſenſerunt.⁊ ſic interpretatur.c.celeſtinus. extra eo.cum virum.

a ℭ Monachũ aut. ℭ Deuotio.⁊ filij ſpontanea pfeſſio ſupple.

b ℭ Profeſſio.p ſe.

ℭ Quicunq3. ℭ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ qui cũq3 fuerit a parentibus monaſterio deputatus: ppetuo d3 ibi morari.⁊ hoc probatur exẽplo ſamuelis qui oblat⁹ ab anna cum iã eſſet ablactatus a mr̃e in ſeruitio dei pmãſit. Se quẽs.c. p anũ eſt. Et intelligunt h.c.de illis qui poſt legitimã etatem cõſenſerit vel qui tpe oblationis erant doli capaces.

c ℭ Ablactatũ.i.ſola oblatio nõ ſuffeciſſet niſi ipſe poſtea ratũ habuiſſet.Sed q̃re i baptiſmo cogit̃ ſeruare factũ parentũ ⁊ nõ in voto.Rñ. quia ibi recipit ſacrm̃.vñ illud cogit̃ ſeruare: vt.xlv.di.de iudeis. Ite3 q: in baptiſmo põt puer per aliũ obligari:vt de cõſe. di. iiij.baptiſmi vice3.

ℭ Item progenitores.

d ℭ Cepit. Ar.ꝙ p iudicatur alicui per factũ ſicut p dictu3: ⁊ ꝙ non refert an factis vel dictis declaret quis voluntatem ſuã:vt ex̃ de ap. dilecti.⁊.xxij.q.v.cauete. ſic ex̃ de reg.vidua.⁊ xxvij.diſtincti.quod interrogaſti.

ℭ Ex h̃ a. Hec eſt ſecunda pars q̃onis: in qua pbat magiſter ꝙ nõ compellit̃ puer remanere niſi velit in etate legitia. ⁊ hoc probat per tria c. Joan.de fa.

ℭ Caſus. Cõcludit Grati.ex ſupradictis

Monachum aut paterna deuotio^a aut ppria profeſſio^b facit: quicquid horum fuerit alligatũ tenebit: pinde his ad mundũ reuertendi intercludimus aditu3: ⁊ oẽs ad ſeculũ interdicim⁹ regreſſus. Item Iſidorus.

ℭ In mõaſterio ppetuo ma neãt q a parẽtib⁹ traditi ſũt.

Quicũq3 a parẽtibus ppriis i monaſterio fuerit delegatus nouerit ſe ibi ppetuo manſurũ. Nã anna ſamuelẽ puerũ ſuum natũ ⁊ ablactatũ^c deo pietate obtulit:qui ⁊ in monaſterio templi quo a matre fuerat deputatus permanſit: ⁊ vbi cõſtitutus eſt deſeruiuit.

Item ex regiſtro Grego.

ℭ De eodem. Palea.

Quia aũt in inſulis dura eſt cõgregatio monachoꝝ etiam pueros in eiſdem monaſterijs añ. xviij. annoꝝ tempora ſuſcipi phibemus:vel ſi q ſunt tua eos prouidentia auferat ⁊ in vrbem romanã trãſmittat:hoc in palmaria alijſq3 pruincijs te per oĩa volum⁹ cuſtodire.

Item ex concil.triburienſi.

ℭ Qui a progenitoribus monaſterio traditus eſt: deo egredi non licet.

Quem progenitores ad monaſterium tradiderunt ⁊ in eccleſia cepit^d canere ⁊ legere:nec vxorem ducere nec monaſterium deſerere poterit: ſed ſi diſceſſerit reducatur: ſi tonſuram dimiſerit rurſus tondeatur: vxorem ſi vſurpauerit dimittere cõpellatur. Ite3 ex penitẽtiali theodori. Palea.

Infans p infante põt dari in monaſterio q̃uis alter vocatus ſit: tamẽ melius eſt votu3 ſoluere. Similiter ⁊ pecora equali precio(ſi neceſſe eſt) ſunt redimenda.

ℭ Ex his auctoritatib⁹ colligitur ꝙ paterna profeſſio pueros tenet obligatos: nec licebit eis a propoſito diſcedere quod paterna deuotione in puerilibus annis ſuſceperunt. ℭ Sed obijcitur illud leonis pape.

ℭ Non licet puellis nuptias eligere que ſpontanea voluntate virginitatis ſuſceperunt propoſitum.

Puelle^e que non parentum coacte imperio ſed ſpõtaneo iudicio virginitatis propoſitum atq3 habitũ ſuſceperint ſi poſtea nuptias elegerint puaricantur etiam ſi nõdum eis cõſecratio acceſſerit cuius vtiq3 nõ fraudarentur munere ſi in pposito permanerent:ambigi vero non põt crimen magnũ admitti vbi ⁊ ppoſitum deſerit̃ ⁊ cõſecratio violat̃. Nã ſi humana pacta nõ poſſunt impune calcari^f qd de eis manebit q corruperint federa diuini ſacramenti? ℭ Cũ ergo in principio huius capituli dicatur puelle que nõ coacte impio parentũ:datur intelligi ꝙ ſi coacte habitũ virginitatis ſũpſerint ſine puaricatione ipſu3 deſerere poſſunt:ſ3 puella hec nubilis intelligit̃ cui⁹ (vt in ſequentibus demonſtratur) poſt duodecimũ annum liberũ eſt arbitriũ: nec in electione ppoſiti cogit̃ ſeq parentũ imperiũ. ℭ Sic ⁊ illud etia3 intelligendũ eſt qđ eſt ſtatutum in ſynodo habita ab Eugenio papa.

ℭ Extra voluñtatẽ ppriã retruſi i mõaſterijs nõ teneãt.

Sicut qui monaſteria elegerũt a mõaſterijs egredi nõ permittunt̃:ita hi q inuiti ſine iuſta offenſiõe^g cauſa ſunt intromiſſi nõ niſi volentes teneant̃:q: qđ non petunt nõ obſeruãt. Ideoq3 tales cõſiderandi ſunt magis peccata cõmittere q̃ plangere: ſicut in decreto ſanctiſſimi leonis pape manifeſtiſſi-

ꝙ pueri ex oblatiõe paterna in tm̃ ſunt obligati ꝙ a monaſterio recedere non poſſunt. Sed huic cõcluſioni obijcit poſtea.G. p ſequens.c.

ℭ Puelle. ℭ Caſus Puelle que nõ coacte ab eoꝝ parentib⁹ ſed ſpõte habitũ monachalẽ ſuſceperũt.poſtea mrĩmonia cõtrerũt:que ſitũ fuit a leone papa vtru3 cõ pfeſſionem ſuam pñt venire. Et rñdet ꝙ non etia3 ſi nõdu3 velũ cõſecrationis ſuſceperint. ⁊ hoc probat exemplo cõtentium qui cõtra ſua pacta impune venire nõ pmittunt.

e ℭ Puelle. adulte. ſed ſm̃.h. doli capaces.clemens tñ videtur intelligere hoc.c. de adultis. extra de regu.cum virum.

f ℭ Calcari.ſ. xxvij. queſtio.j. c.ij.

ℭ Caſus. Cõcludit hic.G.ex ſupdicto.c. a cõrio ſenſu ꝙ ſi a parentibus coacte fuerũt habitum recipere ipſum deſerere pñt.poſtea ſoluit dicens ꝙ.c.illud puelle loquit̃ de puella nubili:q poſt duodecimũ annum a pre cogi nõ poteſt monaſterium ingredi:⁊ ſi coacta fuerit habitũ ſeruare non cogit̃.⁊ ad hoc iducit ſequẽs c.ſed ſi eſſet inubilis ſecus eſſet:ſed hec eſt allegatio.

ℭ Sicut q. ℭ Caſus Statuit Eugenius in hoc.c. ꝙ ſicẽ illi q ſpõte igrediuntur monaſteriũ recedere nõ pñt: ita hĩ q ſũt iuiti miſſi ſine iuſte offenſiõis cã p mittunt̃ abire: q: tĩmendũ eſſet v: tales magis pctã cõmi. re rent q̃ plãgerẽt:ſic p bat p decretũ leonis. Maxie.id eſt magis.

g ℭ Offenſionis.pp delictũ enĩ cogitur

Monaſteriũ cogit quis itrare ppter delictum.

quis intrare mõnaſterium:vt.xvj.q.vj. de lapſis.l.di.ſi ille.ꝛ.lxxxj.di.dictũ.ꝛ.c.ſi qs cleric⁹.ꝛ.xxiij.q.ij.admonere.Et ſi certum tempus ei nõ prefigitur nũquid ibi perpetuo manebit? Uidet ꝙ ſic:vt.lxxxj.di.ſi quis clericus.ꝛ ſeruus qui ſine prefinitione temporis in vinculis ponit perpetuo ibi eſſe videt: vt.C. de pe.ſeruus.Ar. cõtra.ij.q.j.in primis.

Illud autem. ℂ Caſus. hoc c.palea eſt:ſ3 melior eſt quolibet premiſſo a Gratiano ꝛ concordat cum illo.c.firma. Eſt ergo caſus hui⁹.c. Statuit martinus papa vt ſi filij infra pubertatis annos a parentibus offeruntur monaſterijs ꝛ tõſuram vel velamẽ ſuſceperunt in quintodecimo ãno ab abbatib⁹ vel alijs prelatis debent ingri vtrum velint in ipſo habitu pmanere: ꝛ ſi cõſenſerint vltra nõ erit penitentie locus:ſi aũt negauerit poterũt ad ſeculare3 vitã redire:q2 coacta ſuitia de⁹ nõ diligit.

a ℂ Quintodecimo anno. videt ergo ꝙ habeat quindecimum annũ pro deliberatione an velit remanere an recedere. Nam ante nõ potuit deliberare cum nec aũ habuit diſcretionem:videret enim eccleſia circũuenire homines ſi aliquis cogeretur manere cum ea qui nũꝙ͂ deliberauit.nã ẽt in illicitis dat alicui dilatio mẽſis:vt.j.q.j.conſtat. decretalis tamẽ videtur eis dare triduum : vt extra eo.ad noſtrã.vel ſaltem cõmunes inducie deberẽt eis dari ad loquendũ cum amicis ꝛ componẽdas ſarcinulas:vt.ff.ex qui.cau.ma.ab hoſtibus.§.vlti. Ecõtra videt ꝙ nihil temporis habebit. nam canon comparat cõtractum quo quis obligatur homini obligationi diuine:vt.xxvij.q.j.c.ij.ſed in contractu humano nõ licet etiam incõtinenti reſilire:vt. C.de tranſacti.q̃uis. ergo nec in hoc.Ad hoc dicunt quidã ꝙ ſi ante quattuordeci annos fecit pfeſſionem ſtatim cum per vnum die3 fuerit poſt annos quattuordecim in monaſterio eſt ei factũ piudicium.ſecus ſi nõ fecit per id qd̕ eſt extra de regu. ad noſtram. Melius credo eſſe dicendũ ꝙ ſi ante annos pubertatis habuit diſcretione3 tantã vt per ſe vel p alios ſciuiſſet ꝙ ſtatim eſſet obligatus:vt tunc ſtati3 poſt annos quattuordecim ſit obligatus ſi nõ contradicat: ſed ſi nec per ſe nec per alios potuit ſcire aliquid de obligatione iſta:tunc in quindecimo anno ſit inquirendum ab ipſo an velit ſtare an nõ:ab alijs enim nõ eſt hoc inquirendum niſi ab illis qui per ſe nõ poſſunt hoc ſcire nec ab alijs hoc didicerunt. Itẽ nũquid poteſt aliquis petere in integrum reſtitutionem qui in.xv.anno itrauit religionem? Argumẽ.ꝙ ſic.extra de regu.ad noſtram? Reſpõ.non:q2 non eſt deceptus:qui chriſto ſe cõiunxit: preterea q2 in talibus cenſetur maior:ſimiliter in matrimonio extra de reſti.ſpo. ex parte.

Profeſſio facta ante xiiij. ãnos an ſtatim poſt obliget.

me cõtinetur. lib.vj. Unde Marcellus papa. Palea.

Illud autem ſtatuendũ eſſe cẽſemus vt ſi in minori etate filij monaſterio oblati fuerint vel ſacram tonſuram vel velamina ſuſceperit dignum quidem duximus vt quintodecimo anno[a] a prelatis moniti verbis inquirãtur vtrũ in ipſo habitu pmanere cupiant an nõ: ſi vero permanere pfeſſi fuerint vlteri⁹ penitendi locũ minime amplecti poſſunt. Si vero ad ſecularem habitũ reuerti voluerint redeũdi licentia nullo modo deneget:q2 ſatis inutile eſt vt coacta ſeruitia domino pſtentur.

3 ℂ Uelamẽ[b] aũt non l3 imponere ꝟgib⁹ niſi certis diebus. Unde gelaſius papa omnibus epis.

ℂ Non niſi certis dieb⁹ velamen imponat virginibus.

Deuotis virginib⁹ niſi aut in epiphaniaru3[c] die aut in albis[d] paſchalib⁹ aut in aploꝝ natalib⁹ ſacrũ velamẽ mĩme imponat: niſi forſan ſicut de baptiſmo dictum eſt graui languore correptis:ne aute3 ſine hoc munere de ſeculo exeant implorãtib⁹ nõ neget. ℂ Uiduas aũt velare põtificum[e] nullus attemptet.

4 ℂ Tps quoq3 cõſecratiõis eaꝝ ſilr obſeruat. Unde Grego.in regiſtro.

ℂ Aũ ſ.xageſimũ etatis ſue annũ virgines nõ cõſecrent.

Iuuenculas fieri abbatiſſas vehementiſſime phibemus:nullã igitur fraternitas tua niſi ſexagenariã[f] virginẽ cuius vita atq3 mores hoc exegerit velare pmittat. Ite3 ex pcil. carthaginẽ.iij.

ℂ Uelamen. hec eſt tertia pars.q.in quã queritur quãdo ſunt velande virgines.ꝛ eſt dicendum ꝙ in.xxv. anno.ꝛ hoc probat per.c.ſequen. Joan.de ſa.

3 ℂ Caſus. Supra in precedenti.c.facta eſt mentio de ſacro velamine:Nunc oſtendit.G.ꝙ ſacrum velamẽ non eſt imponendũ virginibus niſi certis diebus: quod probat per ſeq.c.

b ℂ Uelamẽ.hic agitur quo tẽpore virgines ſunt velãde vl' cõſecrande. Eſt autẽ quadruplex velũ. ſ. velum pfeſſionis cõſecrationis ordinationis plationis.Uelum pfeſſionis imponit ia3 virgini q͂3 vidue dum tamẽ ſit xij.annoꝝ: vt.j.q.ij. puella. Uelũ conſecrationis eſt qd̕ tm̃ virginibus iponit i xxv.anno:vt.j.e. qd̕. placuit.ꝛ.lxxvij.diſt. placuit.Uelũ ordinationis qd̕ olim iponebatur diaconiſſis in.xl.anno: vt.j.eo. ſanctimoniales.Uelum prelationis eſt quod in.lx.anno datur abbatiſſe:vt.j.e. iuuenculas.xxxj.qd̕. j.quomodo virginibus.ꝛ per hanc diſt. multa ſedantur contraria.Joan.de ſa.

Deuotis. ℂ Caſus. hoc.c.diuiditur in duas partes.In prima parte dicit ꝙ ſacrum velamẽ non d3 virginibus imponi niſi in die epiphaniaꝝ vel in albis paſchalibus vel in natalibus apoſtoloꝝ vel niſi eẽnt in articulo mortis:ſicut de baptiſmo contingit ne ſine hoc munere recedant a ſeculo. In ſcda parte dicit ꝙ epi viduas velare nõ debent.ſecũda pars eſt ibi: viduas autem.Et intelligitur hoc de velo conſecrationis qd̕ tantũ virginibus datur:vt.xxvj.di.acutius.Quod autem ſequitur vſq3 ad.§.quãuis.planus eſt ꝛ ſatis patet.

c ℂ Epiphaniarum.honeſtum eſt ꝙ in talibus ſolẽnitatibus tantum imponatur:poteſt tamẽ quolibet die dominico imponi.extra de tempo.ordi.c.j.

d ℂ In albis.i.in ſeptimana paſchali.

e ℂ Pontificum nullus.ſed ipſamet ab altari recipiat vt.xxvij.q.j.viduas que.vel recipiat a ſacerdote:vt.j.eo. vidua.quidam tñ ex hoc.c.dicebant ꝙ nec eps nec pſbyter poteſt imponere velu3 vidue:nec obſtat extra quod me.cau.perlatũ.nam ibi nõ dicitur ꝙ velum impoſuit: ſed ꝙ imponere ſimulauit:ſimiliter nõ obſtat extra qui cle.vel vo.conſuluit.nam intelligũt illud de velo.i.de veſte:quod ex hoc apparet qd̕ dicitur in eadem decre.ꝙ nõ fuerit profeſſa cum tamen per illud velum intelligatur quis profiteri cum ſit velum profeſſionis. Jo.

4 ℂ Tempus quoq3. hec eſt quarta pars.q.in qua ponit tempora quando velande ſunt mulieres. Jo.de ſa.

Iuuenculas. f ℂ Sexagenariam. Apoſtolus enim dicit:Uidua nõ eligatur minor.lx.annoꝝ. xxxj.q.j. quõ.poteſt tñ hoc intelligi ꝙ ſit ſexagenaria nõ etate ſed pfectione ꝯtinentie.ij.q.vij.paulus.ideo aũt eſt ꝟgo: q2

Uelu3 q̃drupl[ex]

ℂ ... ꝙ ſũm[us] põtifex ... lus di... ſat cũ c... rupta. Cardi... in cle. ... dentes ſtatuin[t] ꝛ ibi gl... ſta.mo... Diuiſi[o]

Uelũ q[uibus] diebus [im]poni d3

Abbatiſſ[a] d3 eẽ ſexagenaria.

aliter nõ poſſet eſſe hortatrix virginitatis:vt.xxvj.di.vna.
S Anctimoniales. a Nõ velẽtur.vel e ordinatõis vt ſit diaconiſſa nõ ad ordinẽ ſʒ ad qõdaʒ miniſteriũ euãgeliũ i matutinis lectiõibus nũciãdi. Jo.de fa.
P Lacuit. b Nõ ſalutent.ſolẽniter dicẽdo dominus vobiſcũ. Jo.

V Irgines. Caſus. Hec eſt.v.ps.q.i qua dr ꝙ vidua lʒ velari non debeat tñ dʒ hre quãdã veſtẽ religioſam. Et hoc ꝓbat per ca.ſeq. Jo.de fa.
Caſus. Supra in c.deuotis. ꝓhibetur epo velare viduas: Nũc vero oñdit gra. ꝙ ꝓfeſſio eſt faciẽda ab eis in ſcriptis:ꝙ veſtis religionis eſt eis tradẽda a ſacerdote vel diacono: quod probat ſe.c.
V Idua. Caſus Aliqua vidua monaſticũ habitũ recipe volebat:queſitũ fuit in cõci. Tole. qualr ſit ꝓcedẽdum in hoc facto. Et rñ.ꝙ ſi ipſa iuerit ad ſacerdotẽ vel diaconũ vel aliqs eoꝝ ad eaʒ ꝑuenerit,ꝓfeſſionez faciat in ſcriptis a ſe notatã ſigno ſigillari ſi lr̃as neſcit vel ſb ſcriptiõe ſi ſubſcribere ſciat in q̃ ꝓmittat religiõis ꝓpoſitũ firmiter obſuare:ꝙ veſte ꝓfeſſionis quã a preſbro vel diacono receperit vbiqʒ vtat: q̃ neqʒ diuerſi coloris ſit neqʒ ſuſpecti.

S Anctimoniales ante annũ quadrageſimum non velentur[a].
I tẽ ex ↄci.aphricano q̃rto.
Ante vigeſimũ qũtũ annũ virgines nõ conſecrent.
P Lacuit vt añ vigintiqʒ annos nec diacones ordinent nec v̉gines ↄſecrẽtur:ꝙ vt lectores pp̃lm non ſalutẽt[b]. I teʒ Pius pa.
V Irgines nõ velentur ante.xxv. annos: niſi forte neceſſitate piclitãtis pudicitie virginalis:ꝙ non ſunt cõſecrande niſi in epiphania ꝙ in ſabbato paſche:ꝙ i apoſtoloꝝ natalitijs niſi mortis cauſa vrgẽte. Quãuis autem vidue velari ꝓhibeãtur viduitatis tamen ꝓfeſſio in ſcriptis ab eis eſt faciẽda:veſtis quoqʒ ꝓfeſſiõi cõueniẽs eſt eis tradẽda q̃ vbiqʒ vtat. V nde in conci. Tole.x.
Profeſſiõem viduitatis faciant ꝙ habitũ ſumant religiõe q̃ caſtitatẽ ſuare ꝓpo(nunt.
V Idua q̃ ſancte religionis ꝓpoſitũ obtinere voluerit ſacerdoti vel miniſtro[c] ad quẽ aut ipſa venerit aut quẽ ad ſe venire cõtigerit ſcriptis[d] ꝓfeſſionez faciat a ſe aut ſigno[e] aut ſubſcriptiõe[f] notatã ↄtinẽteʒ ſe religiõis ꝓpoſitũ velle:ꝙ hoc penniter inuiolate ſeruare:tũc accepta a ſacerdote velũ miniſtro apta religionis ꝓfeſſionis veſte[g] ſeu in lectulo quieſcẽs ſiue i quocũqʒ loco conſiſtẽs ↄſtanter vtat:nec diuerſi coloris:aut diuerſe ptis eadẽ ſit notabilis veſtis ſed religioſa ꝙ non ſuſpecta. Queſtio.ij.

D E his[h] vero qui p̃ter voluntatẽ parentũ tonſurã vel religioſam veſtem ſuſceperint:ſic diffinitur in.x.conci. Tole.
Tonſura vel veſtis religioſa i minori etate ſuſcepta a parẽtib[9] irrita fieri poteſt.
S I in qualibet minori etate vel religiõis[i] debitam veſtẽ vel[k] tonſuraʒ in vtroqʒ ſexu filijs aut[l] vn[9] aut ambo parẽtes dederint forte[m] aut[n] nolẽtibus aut neſcientibus ſeſe ſuſceptam non mox[o] viſaʒ in filijs abdicauerint:ſed vel corã ſe vel coraʒ epo palãqʒ in ↄuẽtu eoſdẽ ſi

c Vl̃ miniſtro.argu.ꝙ votũ ſolẽne poteſt fieri corã p̃uata perſona. Sed ad qd facit mulier ꝓfeſſionẽ ſacerdoti? potius enim deberet facere abbatiſſe. Sed hoc iõ fit:q2 feminis nõ lʒ imponere velũ alicui:vt.ī.e.qõ.ij. ſtatuimus.
d Scriptis.nõ ꝙ ſit neceſſaria ſcriptura ſed vt ſcriptura ꝓpria obuiet ei qui ↄuenit vt.s.j.q.vij.ſaluberrimũ.
e Aut ſigno.cum neſcit ſcribere.
f Aut ſubſcriptione.cum ſcit ſcribere.
g Veſte.ſed veluʒ accipiet ab altari:vt.xxvij.queſtio.j. viduas que.ꝙ.c.vidue que. Queſtio.ij.

D E his vero. Hec.q.diuidit in tres partes. In quaꝝ p̃ma ꝓbat ꝙ pater põt filium paruuluʒ de monaſterio extrhere ſi eſt minor quattuordeci annis ꝙ filiam ſi eſt minor duodecim annis alr̃s non. ſecũda ibi: velamen. tertia ibi: hac auctoritate. Joan.
Caſus. Hic ponit ſecũda qõ:qua queritur ſi puer vel puella p̃ter voluntatẽ parentũ monaſticũ habitũ induerit an poſſit a parẽtibus reuocari vel tutore. Et rñdetur qñ puer vel puella habitũ ſuſcipit ſi pr̃ vel tutor eſt pñs ꝙ nõ ↄdicit cõſentire vr̃:vt.liiij.di.ſi ſu[9].ſi aũt ↄdicit vel abñs eſt vſqʒ ad annũ ꝙ diẽ poterit reuocare niſi velit ratum hre qd factũ eſt:ꝙ currit hoc tps a tpe ſcie:vt.ī.e.c.j. Jſtud tñ tps icludit ifra etatẽ duodeci vel q̃ttuordecim annoꝝ:nec peccat pr̃ reuocãdo filiũ vl̃ tutor pupillũ:nec fili[9] vl̃ pupill[9] peccat obediẽdo patri vel tutori:q2 hoc faciũt auctoritate canonis.
h De hiſ. hic q̃rit ſi pr̃ vel tutor poſſit reuocare filiũ q ingreſſus ẽ religionẽ. Dic ergo aut pr̃ eſt pñs aut abñs:ſi pñs poſtea nõ põt ↄdicere.ar.liiij.di.ſi ſu[9]. ſi eſt abſens vſqʒ ad annũ ꝙ diẽ eũ reuocare pt.ī.e.c.ij. ita tñ vt iſte ann[9] icludat infra legitimã etatẽ duodeci vel q̃ttuordeci annoꝝ:nec peccat pr̃ reuocando filiũ nec fili[9] peccat obediẽdo magis patri q̃ʒ deo:q2 hoc facit auctoritate canonis.
S I in qualibet. Caſus. Hoc c.diuidit in duas ptes. In pria pte dr̃ ꝙ parẽtes filiũ vl̃ filiaʒ i minori etate pñt a mõaſterio reuocar̃: niſi i duob[9] caſib[9]: quoꝝ p̃mus eſt qñ ambo parẽtes vl̃ vn[9] eoꝝ filiũ vel filiã monaſterijs obtulerit. ſcõs eſt qñ eis nolẽtib[9] vel neſciẽtib[9] habitũ ſuſceperit:ꝙ ſtatim cũ ſciuerint nõ reclamauerũt. vñ ſi tales filij poſtea habitum deſeruerint ſup hoc cõmoniti debent a monaſterio reuocari. In ſcõa parte dr̃ ꝙ parẽtibus nõ lʒ filios monaſterijs tradere niſi vſqʒ ad decimũ quartũ annũ:exide ſi ſpõte intrauerit ꝙ poſtea habitũ dimiſerit ꝑ excõicatõeʒ redire cõpellant. ſcõa ps eſt ibi. parẽtib[9]. Et no. ꝙ ſi ſola mater ſupeſt in eius ptãte eſt q̃ʒtũ ad oblationẽ:vt dicit hug.vt.s.e.q.j.quicũqʒ. ſecus ſi vterqʒ parens ſupereſt.
i Religionis debitam veſtem.hoc q̃ʒtum ad feminã.
k Vel tonſuram.hoc q̃ʒtum ad filium.
l Aut vnus.cũ vnum tñ habet. Sed nũquid ſi vnus parẽtum obtulit alter poteſt eũ reuocare? Arg.ꝙ ſic:q2 quod omnes tangit ꝙc. C. de aucto.preſtã.l.vlti.ꝙ.lxvj. di.c.j. Dici tamẽ poteſt ꝙ ſi pater conſenſit ꝙ mater non poſſit eum reuocare:niſi velis dicere ꝙ eque ſit in poteſtate matris vt patris q̃ʒtũ ad hunc caſuʒ.vt.s.e.q.j.c.ij.
m Forte.ſupple ꝙ filij conſenſerũt poſt adultã etateʒ.
n Aut nolentibus.ſupple aut ſi volentibus ꝙc.
o Non mox.i.infra annũ ꝙ diem:vt.ī.c.proxi. Vel

Vidua ſolẽniter poteſt fieri corã p̃uata perſona.

Diuiſio.

Filiũ religionẽ ingreſſuʒ an poſſit pater reuocare.

Diuiſio.

Mater nõ reuocat a religione filiuʒ a patre oblatum.

Mox va‑ria tempo‑ra cóple‑ctitur.

mox.i.q̃ʒcito poteſt.ſic exponit.ff.ad tertul.l.ij.§.ↄſeſtiʒ. Uel mox.i.infra méſem:vt.j.qó.j.cóſtat.Uel dic mox.i. q̃ʒcito ſcit.xxxij.q.ij.mulier.C.qñ ⁊ qñ iudex ab eo.Jté aliquádo vſqʒ ad decé dies.ij.q.vj.qnotiés.⁊.c. anteriorū.Aliter mox.i.ad duos méſes.ff.de re iud.a diuo.Jté aliqñ extéditur vſqʒ ad triduuʒ.vt.xxiij.di.c.j.circa princi.⁊ lxxix.di.nullus. Jté qñqʒ ponit̃ ꝑ quandocūqʒ:vt.ff.ſi cer.pe.l.j.Nec mireris ſi hec dictio mox quãdoqʒ ampliatur:qꝛ hec dictio diu quãdoqʒ reſtringitur: vt.lxiij.diſt.lectis.⁊ lxv.di.de perſona.

a ℭ Ad quartūdecimū.⁊ ſic ſoluitur patria poteſtas poſt q̃rtūdecimum annuʒ q̃ʒtuʒ ad religionis ingreſſum.Jo.

Diuiſio.

Puella. ℭ Caſus hoc.c. diuidit̃ in duas ptes.Jn prima pte di q̄ ſi puella infra duodecimū annū ſine parétum vel tutoris auctoritate ſacrum velamé ſuſceperit pñt ſtatim parétes vel tutor eã reuocare.Si vo per annū ⁊ diem diſſimulando tacuerint vlterius nec ipſi nec ipſa pri⁹ aſſumptuʒ propoſitū poterunt mutare:quod intelligitur ꝺ puella poſt duodecimū annū. Jn ſecūda parte dicitur q̄ ſi puer vl puella poſt annos pubertatis habitū ſuſceperint nó poſſunt a parétibus reuocari.ſecūda ps incipit ibi: ſi vero. Sequés.§. planus eſt cum.c.

b ℭ Puella.nóduʒ doli capax ſm.h.

c ℭ At ſi annuʒ.niſi ita longe ſit monaſterium:vt infra hoc tempus non poſſit

lios talia habere pmiſerint ad ſeculaé reuerti habitum filijs ipſis qñqʒ penit⁹ nó licebit:ſed ↄuicti q̄ tonſuram aut religioſaʒ veſté aliqñ habuerint mox ad religionis cultū habitūqʒ reuocétur:⁊ ſub ſtrenua diſtrictióe hmói obſeruãtie iſeruire cogant̃. ℭ Parentibus ſane filios ✝ ſuos religioni tradere non ✝ amplius q̃ʒ vſqʒ ad q̃rtūdecimū[a] eoꝝ etatꝪ annū licétia poterit eſſe:poſtea vo an cū volūtate parétū an ſi ſue deuotióis ſit ſolitariū votū erit filijs licitū religióis aſſumere cultū:quiſqs aūt vel abolitióe tonſure vel ſecularis veſtis aſſumptióe detec⁹ fuerit attigiſſe tráſgreſſionem: ⁊ excóicationis cenſuraʒ accipiat ⁊ religioni ſp ↄhereat.

Item ex conci.tribu.

ℭ Uſqʒ ad ãnos.xij pꝛineꝛo ſtatꝪ puella ſubiaceat arbitrio.

Puella[b] ſi ante.xij.annos etatis ſpõte ſua ſacruʒ ſibi velamé aſſumpſerit pñt ſtatim parentes ei⁹ vel tutores id factum irritū facere ſi voluerit:at ſi ✝ annū[c] ⁊ dié diſſimulãdo có‑ ✝ 1 ſenſerit vlterius nec ipſi nec ipſa[b] mutare poterūt. ℭ Si vero in fortiori[c] etate adoleſcétula vel adoleſcés ſeruire deo elegerit nó eſt ptás pa‑ ✝ rétibus ꝓhibédi. ℭ Uelamen 2 auté nulli ſanctimoniali alteri imponere licet.

Unde euticianus pa.ait.

ℭ Abba iſſa pſumés velare ṽginé vel viduá excóicet̃.

Statuim⁹ vt ſi abbatiſſa aut q̃libet ſcimonialis poſt hác diffinitioneʒ in tantá audaciá ꝓruperit vt viduá aut puellá virgineʒ velare pſumat iudicio canoni‑ ✝ co vſqʒ ad ſatiſfactioné ſub‑ ✝ datur. ℭ Hac auctoritate 3 predicta[f] ⁊ paterna ꝓfeſſióe iubet̃ aſtringi quilibet i puerilib⁹ annis:⁊ preter volūtatem eoꝝ ꝓpoſito ſuſcepto ꝓhibet̃ teneri niſi tonſurá vel religioſaʒ veſté parétes mox viſaʒ abdicauerint:pu̇uli vero dū offerūt nó niſi ſb mul toꝝ teſtimonio ſuſcipiédi ſt̃.

Unde in.ix. ſynodo legit̃.

ℭ Jnfantes oblati a parentibus ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipiantur.

Oportet eniʒ infantes cū volūtate ⁊ cóſenſu parentum imo ab ipſis parétibus oblatos ſub teſtimonio plurimoꝝ[g] ſuſcipi vt ois occaſio maledicti[h] grã excludat̃ hominū peſſimoꝝ. ℭ Qó.iij.

✝ 1 Quod auté[i] q inuit⁹ ꝓpoſitū religionis ſuſceperit nó ſit cogédus ad inuiti ꝓpoſiti obſeruationeʒ teſtatur Leo papa dicens:

ℭ Nó pót deſeri ꝓpoſituʒ monachi ſponte ſuſceptum.

tie.ar.xvij.queſtio.ij.ſi quis incognitus.

b ℭ Nec ipſa.vſqʒ quo peruenerit ad legitimam etateʒ: vt extra de deſponſa.impube.de illis.

c ℭ Jn fortiori etate.i.poſt annos pubertatis. ✝

ℭ Uelamen.hec eſt ſecunda pars.q.ſm Jo.de fa. ✝ 2

Statuimus. ℭ hac auctorítate. ✝ hec eſt tertia ps queſtionis ſm Jo.de fa. ✝ 3 ℭ Caſus.Cócludit nunc Gratianus ex illo capitulo ſi in q̃libet q̄ ſi filij a parétibus fuerint oblati: vel ſi preter voluntatem parétum habitum ſuſceperint:nec ſtatim fuerint reuocati q̄ oblatione paterna ⁊ ꝓpoſito ſponte ſuſcepto tenétur aſtricti: poſtea dicit q̄ paruuli ſub multoꝝ teſtimonio ſūt offerendi:ad quod inducit ſequens ca. cuius caſus pʒ ꝑ ſe.

f ℭ Predicta.s. ce. ſi in qualibet.

g ℭ Oportet. ℭ Plurimorum.hoc ideo ſit:qꝛ queſiūt publice: nó de facili admittunt cótradictionem poſtea:vt.viij. queſtio.j.licet. Joan.

h ℭ Maledicti . id eſt maledicendi.

Queſtio.iiij.

Diuiſio. ✝ 1

Quod autem. ℭ hec qó diuidit̃ i tres partes. Jn pma parte ꝓbat magiſter ꝑ tres auctoritates q̄ ſicut volūtarij profeſſi nó poſſunt exire monaſteriū ſic inuiti nó debent teneri: quia nó vult deus coacta ſeruitia.ſecūda ibi:cuʒ dicitur. tertia ibi:ſi vo. Jo. ℭ Caſus. hic ꝓponitur tertia qó:qua

inueniri tunc maius ſpaciū habebit.arg.xvij. queſtio. ij.ſi quis incognitus. hugo tamé dicit q̄ hoc factū narratur quod poteſt accidere.⁊ ſicut pater reuocat votum filie ſic ⁊ iuramétum reuocat.xxxij.q.ij.mulier.decreta‑

Ann⁹ quo pi filiuʒ a religióe reuocare poteſt qñ ſcipit currer

lis tamé dat annum:vt extra de regu.ſi quis. Sed a quo tempore currit annus iſte: Uidet̃ q̄ a tempore ſcientie: vt.ij.q.vi.§.biduū.vel a tempore admonitióis:vt extra de conceſ.preben.⁊ eccle.non vacan.qꝛ diuerſitatem. Uel nunquid erit continuū ita q̄ cedat ignoranti.ff.de his qui no.infa.genero. credo q̄ incipiat a tempore ſcien‑

queritur an puer vel puella q vel que cogitur ſuſcipere habitū compellatur illuʒ obſeruare: Et certum eſt q̄ non. Jdé eſt de quolibet alio niſi propter delictū cogatur intrare religionem:vt.lxxxj.di.dictū.⁊.l.di.ſi ille.

i ℭ Quod autem. Certū eſt q̄ qui coactus intrat religioneʒ nó obligatur.ſ e.q.j.c.ſicut.dūmodo talis ſit coactio que cadat in cóſtantem virū:vt extra qó me.cau. cuʒ dilectus.nec etiá códitionalis coactio obligat aliqué:vt extra qó me.cau.perlatū.quod verū eſt niſi aliquis ex timore intraret religioné propter maleficiuʒ quod fecit.

Coactio [i]pedit ob[li]gatione[m]

PRopoſitum monachi ꝓprio arbitrio ⁊ volũtate ſuſceptum deſeri nõ poteſt abſq; peccato: qđ eni qs vouet deo debet reddere: vñ qui relicta ſingularitatis profeſſione ad militiã vel ad nuptias deuolutus eſt publice[a] penitentie ſatiſfactione purgandus eſt: qꝛ etſi inocẽs militia[b] eſt ⁊ honeſtũ poteſt eſſe cõiugiuꝫ electionẽ tñ meliorũ[c] deſeruiſſe trãſgreſſio eſt.

Item ex concilio tole. vij.

¶ Qui religioſum habitũ ſponte ſuſceptũ deſerere voluerit ad ipſuꝫ redire cogatꝛ.

PRoclíuus[d] aũt curſus eſt ad voluptatẽ ⁊ imitatrix natura vitiorũ. Quãobrẽ qſqs viroꝝ vel mulieꝝ habitũ ſemel[e] induerit ſpõtanee religioſum aut ſi vir deditus eccleſie vel femina fuerit delegata puellaꝝ monaſterio: in vtroq; ſexu ꝑuaricator inuitus reuerti cogatꝛ vt vir detõdeatꝛ ⁊ puella ad monaſteriũ regrediatur. Si aũt quolibet patrocinio deſertores ꝑmanere voluerit ſacerdotali ſententia a xpianoꝝ cetu habeantꝛ extores vt nec locus eis vllus ſit cõmunionis. Vidue quoq; ſicut iã dudũ vniuerſalis ſtatuit ſynodus ꝓfeſſionũ vel habit⁹ ſui deſertrices ſupiori ſñia cõdẽnentur.

Item ex cõcil. calce.

¶ Semel in clero taxati vl' monaſterijs deputati ad militiam nõ redeant.

EOs qui ſemel in clero[f] taxati fuerint ſiue in monaſterio deputati decreuim⁹ neq; ad militiã[g] neq; ad honores[h] ſeculares venire: eos aũt qui hoc auſi fuerint facere ⁊ nõ eius rei penitere maluerint vt ad hoc idẽ reuertãtur qđ ante obtentu dei ſibi ꝓpoſuerunt cõuenit anathematizari. ¶ Cum dr ꝓpoſitum monachi ꝓprio arbitrio ⁊ volũtate ſuſceptum intelligitur: ꝙ ſi ꝓpria volũtate ſuſceptum nõ fuerit obſeruari nõ cogitur. Unde Nicola⁹ papa ſcribit omnibus epiſcopis in regno Lodouici.

¶ Monaſterialib⁹ diſciplinis nullus inuitus ſubijciatꝛ.

PReſens clericus nomine lambertus vna cuꝫ pře ſuo nomine attho quondam videlicet comite[i]: nunc aũt clerico ad limina apoſtolorum ꝓperans adijt preſen-

Propoſitum. ¶ Caſus. Quidã monachi habitum ꝓprio arbitrio ſuſceptum deſerentes ad militiam vel ad nuptias redierunt: queſitũ eſt a leone quam penam pati debeant. Et rñ. ꝙ publice penitentie ſubijci debent ⁊ ad monaſteria reuerti: qꝛ lꝫ alias inocens ſit militia ⁊ honeſtũ poſſit eſſe cõiugium. trãſgredi tamen videntꝛ qui deſerũt meliora.

a ¶ Publice. videtꝛ ꝙ monachi ⁊ monache pro delictis ſuis publicã faciant penitentiam: vt. xxvij. q. j. virginib⁹. ſed potes intelligere de publica que fit in clauſtro: de qua agitꝛ. xxx. di. ſi quis preſbyter. ⁊ .xxviij. diſt. pſbyter.

b ¶ Militia. vt. xxiij. q. j. militare.

c ¶ Meliorũ. ſolus ille ergo tranſgreditur votum qui deſerit maius bonum ꝓpter minus vel par. ſic. xvij. q. j. qui bona. ⁊ extra de vo. ⁊ vo. redemp. per totum.

Proclíuus aũt. ¶ Caſus. Quidã monachi vel moniales virgines vel vidue habitũ eoꝝ ſponte ſuſceptũ deſerebant: de quo cum queſitũ eſſet in concilio toletano ſtatuit cõcilium vt iuiti per excõicationeꝫ ad monaſterium redire cogantur.

d ¶ Proclíuus. qꝛ cis etas ab adoleſcẽtia ⁊c. xij. q. i. c. j.

e ¶ Semel. propter hoc verbuꝫ ſemel dicit hugo nõ eſſe decre. ex̃ de regu. ad noſtram. vbi vſq; ad triduũ datur licentia exeundi. Sed certe illud ideo fuit: qꝛ adhuc erat vicinus annis pueritie: ⁊ qꝛ non fuerat in ꝓbatione: ⁊ qꝛ illectus erat. Et habes hic ar. ꝙ ſufficit aliquem ſemel cõſenſiſſe: vt. viij. q. ij. dilectiſſimi. ⁊ extra de deſpon. impube. de illis. extra qui ma. accu. poſ. inſuper. ff. de aqua plu. arcẽ. in diem.

EOs qui ſemel. ¶ Caſus. Statuit cõciliũ calcedonenſe ꝙ clerici vel monachi qui ad militiam vel honores ſeculares redierunt niſi redierint ad clericatũ vel ad monachatum anathematiçentur.

f ¶ In clero. ergo qui recipit ſimplicem tonſuram eaꝫ nõ deſerit cum talis dicatꝛ clericus. xxj. diſt. cleros. ⁊. liiij. di. ex antiquis. Nũquid ergo clericus vxorat⁹ feret tõſuram? Ar. ꝙ ſic. xxxij. di. ſi qui vero. ex̃ de vi. ⁊ hone. cle. clericus. xij. q. j. qꝛ. nam etiã depoſitus eã feret: vt. lxxxi. diſt. dictum. qđ credo verũ eſſe ſi vult vti priuilegio clicali. alioquin ſecus eſt: ſecus tñ videtur ſi clericus ſumit viduam in vxorem. lxxxiiij. di. quiſquis. hodie clericus vxoratus nõ tenetꝛ ferre tõſurã. ex̃ de cle. cõiug. c. ioãnes.

g ¶ Ad militiam. vt. xxiij. q. vlti. quicunq;.

h ¶ Ad honores ſeculares. in qbus exercetꝛ iudicium ſanguinis: vt. xxiij. q. vlti. his a quibus. vel in qbus turpia lucra exercentur: ⁊ ꝙ ipſe in ꝓpria pſona vult exercere. Alias aũt licituꝫ eſt epis ⁊ clericis habere ſeculares principatus dum tñ exerceant per aliũ cauſaꝫ ſanguis: vt. lxxxviij. di. eps gubernatiões ⁊ .v. q. iij. quia. Joan.

¶ Cum dicitur. Hec eſt ſcđa pars. q. in qua ꝓbat magr̃ a contrario ſenſu ꝙ ſi inuitus intrauit poteſt exire. ⁊ hoc ꝓbat per. c. Nicolai. Joan.

¶ Caſus. Dictũ eſt ſ. in. c. ꝓpoſituꝫ. ⁊ .c. ſeq. ꝙ habitus ſpõte ſuſceptus deſeri non poteſt ſine pctõ. Nũc vero argumentatur Gra. a cõtrario ſenſu ſ. ꝙ ſi quis inuitus habitum ſuſcipiat: ſeruare nõ cogitꝛ: qđ probat ſequenti. c.

PReſens clicus. ¶ Caſus. Attho clericus quõdam comes duo monaſteria in ꝓprijs predijs edificauit: q cupiẽs lãbertum filiũ ſuuꝫ poſt deceſſum ſuum in loco ſibi ſuccedere in nono ãno ipſꝫ inuituꝫ cucullã induit: poſt aliq̃ꝫtuluꝫ tpis ſalomon eps cum qbuſdam alijs monaſticũ habituꝫ ꝑfatum lãbertuꝫ induere fecit inuituꝫ vt idem attho referebat: ⁊ ꝓpter hoc fratres euꝫ priuabant paterna hereditate vel materna. Super quo facto cũ dictus attho apud nicolaũ querelaꝫ depoſuiſſet. Nicolaus papa a dicto atthone veritatẽ ſub iureiurando inueſtigauit: qui cõfeſſus eſt ꝙ filius ſemꝑ fuit inuitus nec vnq̃ꝫ regulam aliquam ꝓmiſit ⁊ ſi ſciuiſſet regulã monaſticam eſſe tam durã nunq̃ꝫ eum coegiſſet portare cucullã. Scribit ergo Nicolaus omnib⁹ epis de regno lodouici quibus narrat omnia ſupradicta ⁊ mandat eis vt veritatem hanc diligenter inueſtigent: ⁊ ſi vera inuenerint que dicuntꝛ nec ad habitum compellatur inuitus nec hac occaſione paterna vel materna hereditate priuetꝛ: cum nullũ bonum ſit niſi voluntarium: ſed tamẽ inter religioſos clericos cõmoretur donec deus forte dederit ſibi voluntatem monaſticum habitum ſpiritualiter aſſumendi.

i ¶ Comite. Arg. ꝙ ſtatim deſinit quis eſſe comes q̃ꝫcito fuerit factus clericus. xxvij. q. ij. ſcripſit. Item habes hic ꝙ miles poteſt eſſe clericus. Nec obſtat. lj. diſtincti. ſi

Clerici ſeculares ꝑncipat⁹ habere poſſunt.

[C]lericus ... gat⁹ ... eneatꝛ ... e ton... m.

quis poſt acceptum: q: loquitur de illis qui facti ſunt irregulares. liij. diſtin. curiales.

a ℂ In locum. id eſt in adminiſtrationē vt fieret poſtea adminiſtrator loci illius nec fuit hoc peccatū ſic ↄcipere in animo dūmodo non ducatur in pactum. extra vt eccle. bene. vt noſtrum. in fi. l; ſit ar. cōtra. j. q. j. ſi quis epiſcopus. ⁊ c. qui ſtudet. ⁊ extra de ſimo. tue. ⁊ in auc. de ſan. epiſ. §. generaliter. col. ix. Uel loquitur de ſucceſſione alterius cuiuſcūq; rei. Et loquitur hoc. c. ſm quorūdam prauā cōſuetudinem q monachos nō admittūt ad ſucceſſionem qđ eſſe nō debet: vt. s. cā proxi. q. vlti. non liceat.

Monachi ſūt ad ſucceſſionem admittēdi

b ℂ Inter octauū. i. in nono anno qui ē medi⁹ inter. x. ⁊. viij.

c ℂ Patrem. Arg. q vnius teſtimoniū admittitur. lxxvj. di. tāta. ſed forte hic aliq̄ preſumptiones ꝑceſſerunt. Uel dic q ideo auditur vt poſtea poſſit meli⁹ liquere de veritate. vnde in fine dicitur ſi ita eſt vt iſti dicunt. Et ſm hoc eſt ar. q poſt apertas atteſtationes admittūtur alij teſtes ſup eodem capitulo qñ aliquid diminute probatum eſt: vt extra de cōſan. ⁊ affi. ex lr̄is. de hoc dixi. iiij. q. iij. §. j. ⁊ eſt ſi. ij. q. v. menaȝ. Item habes hic q teſtimoniū p̄ris auditur pro filio ad dirimendū matrimonium ſpūale: vt extra qui ma. accu. poſ. videtur. Itē habes hic q timor patris impedit mr̄imoniū ſpūale: l; ſecus videtur in matrimonio carnali: vt. ff. de rit. nup. ſi p̄re cogente. ſed intellige de leui coactione.

Teſtes nōui publicatis atteſtationib⁹ qñq; pnt admitti.

Mr̄imonium ſpirituale timore paterno impeditur.

tiam noſtrā: aſſerens qualiter idem pater eius in laicali adhuc ordine in predijs proprijs edificaſſet: duo monaſteria: voluntatem gerēs vt poſt ſuū deceſſum ꝑſens ei⁹ filius lambertus in locum[a] eius ſuccederet: quē infra teneram etatē inter octauū[b] ⁊ decimū annū cōſtitutum memorat⁹ pater ꝓprio arbitrio abſq; regulari iſtitutione extra omnē illius volūtatē cucullam induit. Igitur poſt qđdam ipſius tp̄is ſpaciū (vt ipſe dicit) Salomō ep̄s cū quibuſdam alijs abſq; p̄ris oblatione vel abbatis percepta benedictione eūdem lābertū monaſticū habitū iduere fecit (vt ferunt) inuitum: ⁊ ſub hac occaſiōe paterna ſeu materna hereditate a fratribus ſuis priuatū eſſe atq; contra omnē (vt dictum eſt) volūtatem ſuā quaſi regularē illū monachū permanere volūt. Super qua re diligēti cura iueſtigantes etiā ſub adiuratione patrē[c] ipſius (ſi verū diceret) iterrogauimus: ſ; idē pater attho rn̄dit ſe talē habuiſſe ⁊ habere volūtatē vt filius ſuus verus monachus fieret ⁊ in locū ei ſuccederet: ſub teſtificatione autem iureiurando firmauit q qñ primit⁹ ei cucullā induit idē lābertus ſemp reſtitit ⁊ nunq̄ ſe fieri monachū cōſenſit: ſed demū ab inſequentibus monaſtico habitu violēter eſt indutus aſſerens q nunq̄[d] regulam aliquam ꝓmiſit: neq; ego pater eius pallio altaris indutū illum obtuli: neq; a quocūq; ſacerdote vel abbate (vt mos poſcit) bn̄dictione ꝑcepta regule vnq̄ ſe monachum ſubiectū futurū ꝓmiſit: ſup his omnibus ꝓteſtatus eſt ꝑfatus attho: q: ſi eo tēpore tam dure obſeruātie monaſticā intellexiſſet regulam nunq̄ eūdem filiū lambertum coegiſſet portare cucullam. Quapropter cōſulte pſalmographi verba recolētes quibus voluntarie ſe deo ſacrificare ꝓnunciat ⁊ volūtaria oris ſui beneplacita fieri in cōſpectu dei obſecrat preſentē (vt dictum eſt) clericū nomine lābertū minime debere exiſtimauimus ſub tali violentia fieri monachū: qđ enim quis nō eligit nec optat ꝑfecto nō diligit: qđ autem nō diligit facile ↄtēnit: nullū ergo bonū[e] niſi volūtariū. Idcirco dn̄s non ferendā in via virgā per quā violentia vlli inferatur precepit: quapp cōſultius agitur ſi pijs ſuaſionib⁹ cōtemptū mundi ⁊ amorē dei ꝑdicando q̄ violentiā inferēdo ad celeſtē amorem illum accēderitis. Unde oīum veſtrum charitati hāc nr̄i apoſtolatus mandare decreuimus epiſtolā monentes atq; ꝑcipientes: quaten⁹ ſi ita verū eſt (vt iſti dicunt) nullus ep̄s vel abbas ſeu monachorū reliquorum cōuentus monaſticis illū regulis inuitū ſubiacere cōpellat: neq; vllo modo fratres eius per hanc occaſionem licentiā habeant paterna ſeu materna illū hereditate priuare ſed vſq;dū diuina inſpiratione cōpunctus propria volūtate regule ſe ſbdat liceat eum a mūdanis ⁊ laicalibus remotū vagationib⁹ vel negocijs inter religioſos[f] ⁊ eccleſiaſticos viros in canonica degere vita: nō eni putamus (qđ abſit) canonicos religioſos a ſcōrū monachorū ↄſortio ſeiūctos: q: vnuſquiſq; ſm Apoſtolū propriā mercedē accipiet ſm laborē ſuū.

ℂ Si vero ep̄i vel abbatis illecti ꝓmiſſionibus aliq tonſurā vel religiōis veſtē ſuſceperint: ipſi quidē in eo qđ ceperunt ꝑmaneāt: res vero eorū heredibus ſuis reſtituantur.

Uñ in magūtinē. ↄcil. legitur.

d ℂ Quod nunq̄. Sed qualiter de hac negatiua potuit iuramentū preſtare cū negatiua etiam probari nō poſſit: vt ex. de proba. qm̄. ⁊ extra de elec. bone memorie. circa fi. nam anceps eſt periuriū qđ fit de alieno facto: vt ff. de in lit. iur. videamus? Rn̄. ſic probari pōt q quādocūq; voluit illū fieri monachum ille noluit ⁊ hoc ſufficit ad probandam negatiuā: vt ex. de ꝓbati. tertio.

e ℂ Nullū ergo bonum. vite eterne remuneratorium. xlv. diſt. qui ſincera. ⁊ ſic nō eſt contra. ꝟ. xxiij. q. v. ad fidem. ⁊. q. vi. c. j. cōtra. ꝟ. xxiij. queſtio. j. paratus. contra. s. xlv. diſt. ⁊ qui. que ſunt contra. Luc. ix.

f ℂ Religioſos. i. regulares canonicos. ⁊ ſm hoc eſt cōſiliū. Uel dic q ex quo ſemel apparuit in veſte religionis debet ſemp religioſe viuere. i. nō penitus ſeculariter ſm quod intelligitur. extra de regu. cōſulti. in fi. dicunt enim nō ſolū monachi vel regulares religioſi ſed etiā clerici: vt. j. q. j. null⁹ itaq;. ⁊ etiā laici: vt xxviij. diſtin. ſi qua vidua. Jo. de fa.

ℂ Si vero. hec eſt tertia pars qōnis: in qua dicitur q puniuntur monachi q cauſa cupiditatis alliciunt hoies. Joā. de fa.

ℂ Caſus. Supra dictum eſt quid iuris ſit de coactis ad habitum ſuſcipiendum: Nunc oſtendit Gratianus quid iuris ſit de electis ab epiſcopis vel abbatibus ad religionis habitum ſuſcipiendum. ⁊ dicit q debent in religione perſeuerare: res vero eorū heredibus reſtituantur.

Conſtituit. ¶ Caſus. Quidã epi vel abbates quorũ daʒ hereditatẽ cupiẽtes eos illexerũt vt monaſticũ habitũ induerent: queſitũ fuit in magũtineñ cõcilio qd ſit de his faciendũ. Et rñdetˀ ꝙ epi vel abbates ſicut turpis lucri ſectatores canonice pnie ſubijciantˀ: illecti vero in mõaſterio pſeuerẽt ſʒ hereditates eoꝝ hĩdibꝰ reddãtˀ. a ¶ Perſeueratˀ. nõ ibi: ſed in alio monaſterio: vt extra de ſimo. veniens. Joã. b ¶ Legantˀ. Sʒ q̃re hoc eſt cuʒ eccleſia nõ debeat fraudẽ facere in ſuis ɔctibꝰ: vt extra de do na. p uaſ. Et ɔctꝰ dolo initus nullus ẽ ipſo iure: vt. xv. q. vj. c. j. ⁊ ff. de dolo. ⁊ elegãter? Sʒ dic ꝙ lʒ hĩ dolus dederit cãm ɔctui ipẽ tñ nõ eſt deceptꝰ q ſe xpo ɔiũxit. Uel dic ꝙ hoc potiꝰ eſt iputãduʒ fatuitati ſue qʒ dolo illiꝰ vt extra qd me. cau. cũ dilectus. ſiſr ɔctũ mrimonij nõ reſcindit dolus. ⁊ eſt ſi. extra de ɔuer. cõiug. ex pte. ⁊. c. veniẽs. in fi. vbi pp deceptionẽ non retractatˀ ingreſſus. Et eſt miruʒ ꝙ in ſpũalibus ɔctꝰ dolo initꝰ tenet ſed ɔctꝰ metu initus nõ tenet: cuʒ ſm leges penitus ɔ̃riũ ſit. nã ſm leges ɔctꝰ dolo initꝰ nullus eſt: ſed ɔctꝰ metu initꝰ tenet lʒ reſcindatˀ p actionem qd me. cã. ff. qd me. cau. per totũ. Qõ. iiij.

¶ Reſtituantˀ heredibꝰ res eoꝝ q ab epis vel abbatibꝰ decepti comas depoſuerũt.

Conſtituit ſane ſacer iſte ɔuẽtꝰ: vt epi ſiue abbates q nõ in fructũ aiaꝝ ſʒ i auariciã ⁊ turpe lucruʒ ĩhiãtes quoſlibet hoies circũueniendo totõderũt ⁊ res eoꝝ tali p̃ſuaſione ſurripuerũt pnie canõice (vtpote turpis lucri ſectatores) ſbiaceãt. Hi vero q illecti comã depoſuerũt i eo qd acceperũt pſeueratˀ[a] cogãtˀ[b]: res vero eoꝝ heredibꝰ reddantˀ. ¶ Qõ. iiij.

Quod[c] vero ab vno monaſterio in aliõ diſtrictiꝰ tranſire mõachis liceꝝ ſit: Ex ɔcilio Triburieñ habetˀ: i quo ſic ſtatutuʒ ẽ.

¶ Nõ ſũt p̃hibẽde v̄gines ſacre q̃ cã religiõis aliõ monaſteriuʒ adire deſiderant.

Virgines[d] ſacre ſi pro lucro aĩe ſue pp diſtrictiorẽ vitã ad aliõ monaſteriũ pgere diſpoſuerint: ibidẽq̃ cõmanere decreuerint ſynodus cõcedit: ſi vero fuga diſcipline aliũ locuʒ queſierint redire cogãtur. ¶ Qd autẽ de virginibꝰ ſacris hoc caplo ſtatuitˀ: de monachis etiã cõſequenter intelligitˀ: ⁊ de quolibet etiam clerico.

¶ Sʒ obijcitˀ illud baſilij:

¶ Uota mõachi ſine ɔſenſu abbatis ſui irrita ſunt.

Monacho non lʒ vota vouere ſine ɔſenſu abbatis ſui: ſi aũt vouerit[e] frãgendũ erit. Itẽ illud agatheñ. conci.

¶ Mõachuʒ nullus ſuſcipiat aut ordinet abſq̃ abbatis ſui permiſſu.

Monachũ niſi abbatis ſui pmiſſu aut volũtate ad alterũ monaſteriũ[f] cõmigrantẽ nullus abbas ſuſcipe aut retinere p̃ſumat ſʒ vbicũq̃ fuerit abbati ſuo auctoritate canonũ reuocetur. ¶ Itẽ clericis[g] ſine cõmendaticijs lr̃is epi ſui licentia nõ pateat euagandi. ¶ In monachis quoq̃ pñtis ſñie forma ſeruetˀ: quos ſi verboꝝ increpatio nõ emẽdauerit ẽt verberibꝰ[h] ſtatuimus coerceri. ¶ Seruãdũ quoq̃ de monachis ſtatuimus ne eis ad ſolitariã cellulaʒ liceat a ɔgregatiõe diſcedere niſi forte pbatis poſt emeritos labores aut pp ĩfirmitatis neceſſitatẽ aſpior abbatis licẽtia regula remittatˀ[i]: qd ita õmũ fiat vt ĩtra eadẽ mõaſterij ſepta manẽtes tñ ſb abbatis ptãte ſepatas hr̃e cellulaſ pmittantˀ. ¶ Abbati q̃ʒ ſinglas diuerſaſq̃ cellulas hr̃e aut pl̃a mõaſteria ñ liceat niſi tm̃ pp icurſũ hoſtilitatꝭ intra ciuitatꝭ muros receptacula collocatˀ. ¶ Ue ex hoc ĩtelligẽdũ eſt de monachis religioſe viuẽtibꝰ: qbꝰ vota ſpãcti⁊ forte trãſiuit cã leuitatis

Duas ptes. In pͥma dĩ ꝙ de miori regula poſſit qs tranſire ad maiorẽ. ſecunda ibi: ſed obijcitˀ. Joã.

¶ Caſus. hic ꝓponitur quarta qõ: in q̃ queritˀ vtrum ab vno monaſterio in aliud diſtrictius liceat monacho trãſire? Et rñdetur ꝙ ſic. Gratia. tñ hoc ordine ꝓcedit. primo ꝓbat ꝙ poteſt: poſtea ꝓbat ɔ̃rium. hoc tamen eſt hodie ſecũdum hodierna iura diffinitũ: vt extra de reg. lʒ. ¶ Quod vero. hec queſtio determinatˀ. s̃. xix. q. j. in fĩ.

Virgines. ¶ Caſus. Queſitũ eſt in cõci. triburieñ. vtꝝ ſacre virgines poſſunt trãſire de ſuis monaſterijs ad alia monaſteria: Et rñdetur ꝙ ꝓpter diſtrictiorem vitã poſſunt: propter vero fugã diſcipline non pñt.

d ¶ Virgines. Loqtur de v̄ginibus talibus que habẽt vitã canonicoꝝ: de qbus agitˀ. xij. q. vij. c. vlti. Sʒ alie virgines debẽt petita licentia recedere ad diſtrictiorem religionẽ ⁊ non cauſa leuitatis: vt extra. de regu. licet. Jo.

¶ Qd aũt. ¶ Caſus. Dicit Gra. in hoc. §. ꝙ illud qd dictũ eſt de v̄gibꝰ etiaʒ de mõachis ⁊ qbuſdã clericis eſt intelligendũ: poſtea ꝓbat ɔ̃rium Gra. ſequẽs vero. c. planum eſt. ¶ Sʒ obijcitˀ. hec ẽ ſcda ps. q. in q̃ ɔ̃bat ꝙ monachi nõ pñt votũ facere in monaſterio ſine conſenſu abbatis. Jo. de fa.

Monacho nõ li. e ¶ Uouerit. vel ẽt ſi facit votũ pti uſq̃ĩtret mõaſteriũ ar. xxiij. q. v. noluit ⁊ itelligas de voto abſtinentie: per quod alij ſcãdaliçentur.

Monachum. ¶ Caus. hoc c. diuidit in q̃tuor ptes. In prima dĩ ꝙ null'recipiat monachũ alteriꝰ ſine abbatis ſui pmiſſiõe: ⁊ ſi receptꝰ fuerit reuocetˀ. In ſcda pte dĩ ꝙ nec clico nec monacho ad aliuʒ epm lʒ deuagari ſine cõmẽdaticijs lr̃is ſui epi: q ſi verboꝝ increpatõe nõ poterunt corrigi debẽt vbꝫibꝰ caſtigari. In tertia pte dĩ ꝙ mõachꝰ ſolitariaʒ cellaʒ hr̃e nõ dʒ niſi abbas ei pmittat vel pp infirmitateʒ: vel pp emeritos labores ĩtra ſepta mõaſterij. In q̃rta pte dicitˀ ꝙ abbas nõ dʒ hr̃e diuerſas cellulas: vel pl̃a mõaſteria niſi pp icurſũ hoſtilitatis. ſa ps ẽ ibi: itẽ clicis. tertia ibi: ſuãdũ. q̃rta ibi: abbati quoq̃.

f ¶ Mõaſteriũ. qd ñ ẽ ſtrictiꝰ: vl ſi ẽ ſtrictiꝰ ⁊ forte trãſiuit cã leuitatis: vt. xix. qõ. ij. ſtatuimus. g ¶ Itẽ clicis. ſa ps. h ¶ Uerberibꝰ. moderate tñ. xlv. di. cũ beatꝰ. i ¶ Remittatˀ. ꝗ abbas pt diſpẽſatˀ i remittẽda rl̃a ✝ vt h̃. ⁊ de ɔſe. di. v. carnẽ. nã ⁊ diſpẽſare pt circa ordies: vt eẋ de eo qfur. or. rece. cũ. h. lator. ⁊ circa canonẽ late ſñie vt eẋ de ſen. ex. cũ illoꝝ. Jo. ¶ Uer. ¶ Caſus. Mõ ſoluit Gra. dicẽs ꝙ pmiſſa duo. c. itelligũtˀ de illis q iter frẽs volũt regulã diſtrictiorẽ abſtinẽtie ſuare de q̃ frẽs ſcãdaliçãtˀ: vel dĩ ꝙ i his duobꝰ. c. ſtatutũ ẽ pp illos q votũ pegrĩatõis aſſumũt cã vagãdi rl̃aʒ diſciplinãq̃ fu

Diuiſio.

Abbas in aliqbꝰ diſpenſat.

✝ ¶ Adde de hoc no. i c. j. p Gof. de ñ. p̃ſ. gl. i. c. nõ eſt. ⁊ c. lʒ. de reg. ſpec. i ti. de leg. §. ſunt quoq̃. in ✝. abbas.

Diuiſio.

gientes: qđ nec clerico nec monacho licet. Cauſa.xxi.

Rchipſbyter. ¶ Caſus. Supra facta iterpo ſitiõe in quinqꝫ cauſis de ſtatu monachoꝝ reuertitur Gra. ad tractatū de ſtatu clericorum contīnuās ſuū tractatuꝫ ex fine vltimi capituli vigeſime cauſe: vbi dictum eſt ꝙ abbas nō dꝫ habere plures eccĺias: ſiue plura monaſteria: ſed qꝛ idē eſt ſeruandū in clericis: ſcꝫ ꝙ nō debet habere plures eccleſias: iō hāc vigeſimāpmā cām ſubnectit: in q̄ oſtendit ꝙ clerici non debent habere plures eccleſias niſi in caſibus exceptis. Tractat etiā de ꝓcuratio nibus ſecularīū negocioꝝ: ⁊ de fulgidis veſtibus: ⁊ ne clerici ſua auctoritate ad alias eccleſias tranſeāt: que vt meliꝰ pateant thema ꝓponit: de quo quinqꝫ elicit qōnes. Queſtio.i.

In duabus eccleſijs. Caſus hic intitulatur pma queſtio: vbi querit: an clericus poſſit intitulari in duabꝰ eccleſijs? Et rñdeť ꝙ non niſi in ſex caſibus. Unus eſt cū eccleſie paupes ſunt: vt.x.q.ij. vnio. Secundus eſt ꝓpter diſpenſationem epi: vt.lxx.diſt. ſanctoꝝ. Tertiꝰ eſt ꝓpter paucitatē clericoꝝ: vt.j.e.c.j.in fi. Quartꝰ eſt cū hꝫ vnā intitulatā clīcus: et aliā cōmēdatāꝫ.j.e. q plures. Quintꝰ eſt ſi papa hoc cōcedit: vt j.e. relatio. Sextꝰ eſt cū vna adheret alteri vel depēdet ex altera: vt in ſcđo Lateranēſi ꝯci. extirpande.

a ¶ In duabus. De iure cōi nullus pōt hře plures eccleſias niſi in ſex caſibus.ſ. qñ eccleſie tenues ſūt vt.x.q.ij.vnio. Et ſi vna pēdet ex altera: vt extra de eta. ⁊ quāli. eam te. Et ſi habet vnā intitulatam ⁊ aliā cōmendatā: vt.j.e.q plures. extra de elec. dudū. Et ſi epś diſpēſat cuꝫ aliquo: vt.lxx.di. ſanctoꝝ. Et vbi eſt paucitas huiuꝫ.ſ. extra ciuitatē: vt.j.e.c.j.in fi. Iteꝫ ſi eccleſia adheret p̄ebende: vt extra de p̄eben. extirpande. Joan. Unde hoſtien. dat tales verſus. Eccleſias plures nullus de iure tenebit. Dependēs tenuis rarus vel grā papę. Utilitas vrgēs ⁊ cōmendatio iuſta. Plures eccleſias permittunt iſta teneri.

lis abſtinētie vel alicuius diſtrictiōis que generalē ꝯſuetudinē ſuoꝝ fratrū excedat ſine abbatis cōſenſu vouere nō licet: ne ſuper eos fratres ſcandalizētur: cauſa etiā illoꝝū ſtatutū eſt hoc: qui regulareꝫ diſciplinā ſubterfugiētes peregrinatiōis ſue vota ſibi aſſumūt: qđ nec monacho nec alicui clerico licet: ne hac occaſione ad ſecularem cōuerſationem redeat. ¶ Cauſa.xxi.

Rchipſbyter cuiuſdā eccleſie ꝓpoſiturā alterius accepit ⁊ nec priorē vult relinquere: ſecularium quoqꝫ negocioꝝ ꝓcurator efficiť: qui claris ⁊ fulgidis veſtibus ſe exornās ab epo ſuo corrigiť: relicto offō ſuo ad ſecularē iudicē habet cōfugium? ¶ Primū queritur an clericus in duabꝰ eccleſijs poſſit ꝯſcribi? ¶ Secundo: ſi vnā voluerit relinquere: an liceat ei ad aliam trāſire? ¶ Tertio an ꝓcurationes ſeculariuꝫ negocioꝝ clericis liceat ſuſcipere? ¶ Quarto an claris ⁊ fulgidis veſtibꝰ eis ornari expediat? ¶ Quito an ab epiſcopo correcti ſuū officium relinquere ⁊ ad ſecularē iudicem confugere valeant. ¶ Queſtio prima.

In duabus eccleſijsᵃ aliqueꝫ cōnumerari poſſe ſeptia ſynodus ꝓhibet dicens: ¶ In duabꝰ eccleſijs clericus cōſcribi nullo modo debet.

Clericus ab inſtāti tēpore non cōnumereturᵇ in duabus eccleſijs. ¶ Negociatiōis enim hoc eſt ⁊ turpis lucri ꝓpriū cōmodum ⁊ ab eccleſie cōſuetudine penitus alienū. ¶ Audiuimus eni ex ipſa dominica voce: ꝙ Nemo pōt duobus dominisᶜ ſeruire: aut enim vnum odio habebit ⁊ alteruꝫ diliget: aut vnū ſuſtinebit ⁊ alte

Clericus ab inſtanti. ¶ Caſus. Significatum fuit in ſeptima ſynodo ꝙ vnus clericus in duabus eccleſijs intitulabatur: quare ſeptima ſynodus ſtatuit: ꝙ in ciuitatibꝰ de cetero hoc nō fiat: ⁊ ꝙ nō ſit faciendū quatuor rōnibus ꝓbat: ſed in illis incipia clericoꝝ hoc facere poteſt. prima ratio ē ibi: negociatiōis. ſecūda eſt ibi: audiuimꝰ. tertia ibi: vnuſquiſqꝫ. quarta ibi: que enim.

b ¶ Non cōnumeretur. id eſt nō intituletur. quia nō debet cōnumerari inter clericos eiuſdem eccleſie niſi ſit intitulatus: nec habet vocem in electiōe cuꝫ alijs licet percipiat fructus illius eccleſie: quia bene poteſt epiſcopus vel eccleſia cōcedere alicui beneficiū alicuius eccleſie non tamen eſt ibi canonicꝰ: vt.xvj. queſtio.j. poſſeſſiones. quādoqꝫ etiam habet p̄ebendam: ⁊ nō eſt canonicus: vt extra đ magi.c. quia nōnullis. ⁊ lꝫ talem p̄ebēdaꝫ teneat corꝑaliter tamē dicitur vacare de iure: vt extra de conceſſi. p̄eben. ⁊ eccle. nō va can. cum noſtris. ⁊ capitu. litteras.

c ¶ Dominis. ſibi contrarijs. alias bene poteſt: vt.ff.de op. lib. t uorum.

Eccleſias plures in ſex caſibꝰ habere lꝫ.

P̄ebendaꝫ poteſt quis habere ⁊ tamen non erit canonicus.

Mat.vi.

a ¶ Neceſſitatem. quaſi dicat: quid faciet ergo clericus ſi habeat paupere ecclēſiaʒ? R̄ndeo querat victū artificio honeſto: vt. xci. di. clericus. Sed nōne ſi eccleſia pauper eſt dʒ vniri alij. x. q̄. iij. vnio. Sic niſi iſte ſciēs a principio recepit paupērē: vnde iputet ſibi niſi q꞉ forte poſtea eſt de pauperata. Sed quere quā eccleſiam dicas paupērē: nunqd illā que valet decem marchas auri: vt. ij. q. vj. anteriorū? Dico illā paupereʒ que non pōt aliqueʒ honeſte ⁊ ſufficiēter ꝓcurare: ⁊ ꝑterea nō poteſt hoſpites ſuperuenientes recipere: vt extra de prebē. de monachis. imo depoſito tātū relinqtur ꝙ ſufficiat ſibi ⁊ ſuis: vt. l. di. ſtudeat. ſʒ cū oēs hoſpites indiſtincte teneant̄ recipere: vt. xlij. di. qeſcamus. dom⁹ clericoꝝ oībus dʒ eſſe cōmunis: vt. xvj. q. j. quoniā quicqd. ergo requirit̄ ꝙ ſit ditiſſima. nā diuitie bone ſunt dummō fiat ex eis miſericordia. xxx. di. hoc ſcripſim⁹. concedit eni epiſcopis habere diuites ſubiectos. nā iperiū abundat ſi habeat ſubditos locupletes. in auté. colla. ij. vt iudi. ſine quoq̄ ſuf. §. j. ⁊ potius eligēdi ſunt diuites q̄ꝫ paupes: vt in auc. de ōſen. ci. iiij. §. qbus. Econtra vi ſufficere ꝙ tm̄ neceſſaria habeat: ⁊ illa neceſſitas artatur ad victū ⁊ veſtituʒ tm̄: vt. xij. q. j. eps. ſʒ hoc obtinuit ſm̄ illa tēpora. xlj. di. eps vilē. hodie vero creuit decus ecclēie: vt de cōſe. diſt. j. vaſa. dico hec oia conſiderāda ſm̄ qualitatē pſone ⁊ ſituʒ eccleſie. aliquid enim ſufficit vni qd̄ nō ſufficit alij vt. xlj. di. non cogatur. ⁊ minus ſufficit manenti extra vias cōmunes q̄ꝫ in vijs: ⁊ conſuetudo prouincie in hoc ſeruanda eſt: vt. s̄. di. iiij. erit. ⁊ xxix. diſtin. ſciendum.

b ¶ In villis. pōt aūt aliquis extra ciuitatē habere plures eccleſias. ⁊ hoc iō: q꞉ extra ciuitatē ſunt pauci clerici: ⁊ ꝓpter paucitatē clericorum multa permittūtur: vt. lv. di. priſcis. Item ea rōne: q꞉ qui ſunt extra ciuitatē non ita cito inueniūt illos quibus ſua artificiola vendāt: nec ita cōuenientī foro habent oia ſicut illi q ſunt in ciuitate.

rum cōtēnet: vnuſqſqꝫ enim ſm̄ aplicam vocē in quo vocat⁹ eſt in hoc dʒ manere: ⁊ in vna locari ecclīa. Que eni ꝓpter turpe lucrū in eccleſiaſticis rebus efficiunt̄ aliena cōſiſtunt a deo: ad vite vero huius neceſſitatē[a] ſtudia ſunt diuerſa. Ex his ergo q voluerit acqrat corpi opportuna. Ait eni Apl's: Ad ea que mihi opus erāt ⁊ his q mecuʒ ſunt miniſtrauerunt man⁹ iſte: ⁊ hoc qdeʒ in hac vrbe ſeruandū: ceterum in villis[b] que foris ſunt ꝓpter inopiā hoīum indulgeatur. ¶ Sed due eccleſie intelligūtur eccleſie duarū ciuitatuʒ in qb⁹ nullus dʒ ꝯſcribi. Unde in calcedo. cōcilio ſtatutum eſt. ¶ De eodem.

Clericuʒ in duarū eccleſijs ciuitatū conſcribi nō oportet. ¶ Sed econtra nōnunq̄ꝫ epus ciuitatis vni⁹ efficit̄ archieps ciuitat] alteri⁹ nec tñ priorem eccleſiam deſerit: ſed prior ecclīa quaſi cōmēdata relinquitur ſcda quaſi intitulata habet̄. Unde Leo quart⁹ ſcribit. ¶ In vna ecclīa titulat⁹ alterā ſibi cōmēdatā pōt hr̄e.

Qui plures eccleſias retinet vnaʒ quidē titulatam aliam vero ſub commendatiōe[c] retinere debet. Sic ⁊ illud agathen̄. concilij intelligendum eſt. ¶ Duob⁹ monaſterijs vn⁹ abbas preeſſe non poteſt.

Unum abbatē duob⁹ monaſterijs preſidere interdicimus. ¶ Pōt etiā vtriqꝫ tanq̄ꝫ titulato preeſſe: ſed iure ſpeciali: nō cōmuni. Unde Grego. ¶ Un⁹ epiſcopus duab⁹ ꝑficit̄ eccleſijs

Relatio cleri ſimul ⁊ populi terraconēſis gētis nos valde letificat ob hoc ꝙ de tua fraternitate bona teſtat̄: ⁊ q꞉ defuncto pontifice ſuo petro ſibi cardinalē[e] poſtulant te cōſtitui ſacerdotē: coꝝ deſideria neceſſaria cōplēda eſſe ꝑuidimus: tota ergo mētis intētione ita lucrū aiaꝝ dn̄o nr̄o facere feſtinato: vt digna te merces ante cōſpectū eius in die retributiōis inueniat: Quicqd vero de ꝑdicte reb⁹ eccleſie vel eius pr̄imonio ſeu cleri ordinatiōe ꝓmotione ⁊ oīb⁹ generalr̄ ad eum pertinētibus ſolerter atqꝫ canonice[f] ordinare facereqꝫ ꝓuideris: liberam habebis (quippe vt ſacerdos ꝓprius) modis omnib⁹ facultatē. ¶ Ad eūdeʒ

Illō quoqꝫ fraternitatē tuā ſcire neceſſe eſt: qm̄ ſic te ꝑdicte terraconen̄. eccleſie cardinalē eſſe ꝯſtituimus ſacerdotē: vt ⁊ funden̄. eccleſie pōtifex eſſe nō deſinas[g]: nec curam gubernationēqꝫ eius ꝑtereas: q꞉ ita fraternitati tue ſepedicte terraconē. eccleſie curaʒ iniūgimus vt funden̄. ecclīe tibi iura ptātēve nullo mō ſbtraham⁹[h].

¶ Sed due. ¶ Caſus. Magiſter ſoluit ꝓut vult: tu autem intelligas ſicut dictum eſt in princi. q. Que autem ſequuntur plana ſunt vſqꝫ ad. §. poteſt.

¶ Poteſt. ¶ Caſus. Ponit Gra. h̄ caſum in quo aliqs duab⁹ ecclījs intitulari pōt vel ꝑfici: ad hoc iducit ſe. c. dicūs tñ qdam ꝙ. c. loqtur de vna cōmendata: ⁊ alia intitulata.

Qui plures. c ¶ Sub cōmēdatiōe. ⁊ illi⁹ eccleſie nō eſt ꝑlat⁹ ſed poti⁹ ꝓcurator: vt. lxj. di. obitū. ⁊. c. catinēſis. ⁊ q cōmendauit pōt reuocar̄ qn̄ vult: nā cōmēdare nihil aliud eſt q̄ꝫ deponere vt ff. depoſi. lucius. ff. de ver. ſig. cōmendare. Dic vt de elec. nemo deinceps. li. vj.

Unum abbatē. d ¶ Duob⁹. s̄. prima cauſa ⁊ q. vlti. c. vlti. Jo.

Relatio. ¶ Caſus. Clerus ⁊ populus terraconē. ecclīe defuncto petro epo ſuo poſtularūt a Greg. in ſuū pōtificē epm̄ funden̄. ecclīe. Greg. vō annuēs poſtulatiōi eorū rogat eū vt fidelr̄ terraconen̄. eccleſiam regat: quaʒ ita ſibi cōmittit vt fundēſis ecclīe eps eſſe nō deſinat ſʒ vtriuſqꝫ epat⁹ curā habeat ⁊ liberam in oībus facultatem.

e ¶ Cardinaleʒ. id eſt precpium epm̄.

f ¶ Canonice. Nūqd talis forma erit in lr̄is ꝓcuratoris: vt ſic ſcribat̄: Quicqd canonice vel legitime per eū fuerit ordinatū ratum habeo? Certe nō: vt. ff. de ꝓcur. ſi procuratorē. extra de confir. cū dilecta. in fi. nam ſi illegitime aliqd fecerit ꝓcurator nō reſcindit̄ ſnīa: vt. C. de ꝓcur. ſi ꝓcurator. extra de offi. iudi. dele. cū olim. Jo. Certe tal̄ ꝓcuratio nō valet: q꞉ ſemp diceret dn̄s illū nō eſſe legitimū actū. ⁊ vidi p do. hug. talē ꝓcuratorē i ꝯſilio reprobari. B.

Illud. g ¶ Deſinas. s̄. di. lxxix. c. j. ꝯ. Jo. ſed illud eſt ius cōe hoc ſpeciale. vij. q. j. petiſti. B.

h ¶ Subtrahamus. niſi illud apponeretur ſtatim q̄ꝫ cito confirmaſſet eum in ſecūdo epatu vacaret ꝑmus. ⁊c.

Cōmendare eſt deponere.

Procuratoris conſtituendi forma q̄daʒ reprobata.

tra de elec.cum in cũctis.⁊.e.q.ij.ſi quis iam trãſlatus. Secus tamẽ in alijs beneficijs eſt:nam ibi in recipiendo vnum nõ videtur renunciare alij.extra de teſta.officij. nam etſi vxoꝛ recipit ſibi aliqđ legatum a viro nõ ideo renũciat doti.C.de rei vxo.ac.l.vnica.§.ſciendum. Joã.

Doti non renunciat que a viro legatum recipit.

re clericum alterius:quod eſſe non debet:⁊ ita ſequeretur impoſſibilitas iuris.

c ℭ Sui epiſcopi.Sufficit habere litteras ſolius epiſcopi vbi eṗs notus eſt:ſed in remotis epiſcopis requirũtur quinqꝫ ſigilla:vt extra de cleri.peregri.c.j.

ℭ Nõ enĩ. ℭ Caſus Iſte.§.loqꝛ ſm opi. illoꝝ q dicebant:ꝙ hoc.c.relatio.intelligiꝛ de eo q hꝫ vnam eccleſiã intitulatã et aliã cõmendatã. vel reſpicit.c. illud.ſ.e. q plures. Queſtio.ij. Quidã. ℭ Hec q.diuidiꝛ i q̃tuoꝛ ptes.in pᵃma pbatur ꝙ nemo ſine litteris cõmẽdaticijs epĩ ſui põt tranſire ad aliã eccleſiã:⁊ hoc pbat p.c.ſe.ſcða ibi: ſi qs iã.tertia ibi ſicut aũt.quarta ibi: cõducticijs.Jo.de fa.

ℭ Caſus. Hec eſt ſecũda.q.in qua q̃riꝛ ſi cleric⁹ ſuã eccleſiã relinquere velit:an poſſit ad aliã trãſire ſine lr̃is dimiſſorijs ſui epĩ? Et rñdeꝛ ꝙ nõ niſi velit ad religionẽ trãſire:vt.ſ̃.xix.q.ij.due. alioqn poterit reuocari:vt j.e.qõ.placuit.

a ℭ Qui ỽo.Hec qõ determinaꝛ.lxxj.di.c.j.ij.⁊.iij. Sed qđ ſi aliqs eṗus receperit clericũ alienũ? De hoc varie pene ſtatuũtur:qdã canones dicunt vtrũqꝫ eſſe excõicandũ quouſqꝫ cleric⁹ reuertaꝛ:vt.lxxj.di.clericos.ſed di hic in.c.j.ꝙ vterqꝫ ſit deponẽdus:in ſcðo.c.dicitur ꝙ eſt remouẽdus ad tẽpus ab officio:vnde cũ diuerſe pene ſint ſtatute iudex poteſt infligere quã magis viderit expedire.extra vt lite non cõteſta.quoniam.§.ſi vero.extra de offi.dele.ga.de cauſis. Joan.

Epus clericũ alienum recipiẽs ẽ puniendus.

ℭ Nõ enim põt vtriqꝫ preſidere tanq̃ titulate:ſed vni tanq̃ cõmendate alteri vero tanq̃ titulate preeſſe valet. ℭ Queſtio.ij.

Qui vero[a] relicta ſua eccleſia ad aliã tranſire voluerit:nequaq̃ ſine dimiſſorijs lr̃is ſui epiſcopi ſuſcipiatur. Unde in ſeptima ſynodo legitur.

ℭ Sine dimiſſorijs lr̃is in aliena eccĩa clic⁹ nõ oꝛdieꝛ.

Quoniã diuerſarũ eccleſiarũ clerici ſuas in qb⁹ oꝛdinati ſunt eccleſias relinquẽtes ad alios cõcurrũt eṗos:⁊(ignoꝛãte ꝓprio eṗo)in alienis cõſtituunꝛ eccleſijs:vbi cõtingit eos ſine ſui examinatiõe pmanere: Precipim⁹ amodo vt nullus clericoꝝ oĩo in quocũqꝫ gradu ſit licẽtiam habeat ſine dimiſſorijs[b] lr̃is ſui epĩ[c] in altera cõſtitui eccĩa. Qui vero hoc amodo nõ obſeruauerit ad oppꝛobriũ[d] ei⁹ q oꝛdinauerit eũ deponaꝛ tãq̃ ipſe q̃ q eũ ſine rõne ſuſceperit. Itẽ ex cõci.hiſpalẽ.

ℭ Ad aliã eccleſiã trãſire clerico nõ licet ſi ꝓprijs miniſterijs ſua fuerit cõſtituta.

Placuit vt ſi qs cleric⁹ miniſterijs eccleſie ꝓprie deſtitutis ad aliã tranſitũ fecerit cõpellẽte ad quẽ cõfugerit ſacerdote ad eccleſiã quã pri⁹ incoluerat reuertaꝛ:q vero eũ ſuſceperit nec ſine vllo ſtatu niſu exceptiõis[e] ad ꝓpriã eccleſiã remittendã elegerit q̃diu eũ reſtituat[f] cõiõne ſe priuatũ cognoſcat:deſertoꝛẽ aũt clericũ cingulo[g] honoꝛis atqꝫ oꝛdinis ſui exutum aliquo tpe monaſterio relegari cõuenit:ſicqꝫ poſtea in miniſterio eccleſiaſtici oꝛdinis reuocari[h]:nã non poterit in talibus ꝓpagatiõibus[i] aboleri licentia[k] niſi fuerit in eis per coꝛrectionem diſcipline ſubſecuta coꝛrectio. Obijcitur autẽ illud calcedõn.cõci.

ℭ Nihil cõe habeat cũ eccleſia prioꝛi qui de vna ad aliam tranſlatus eſt.

Si quis iã trãſlatus[l] eſt ab vna eccleſia in aliam nihil habeat cõe cũ prioꝛi ſi-

d ℭ Ad oppꝛobriũ. Eadẽ pena ſtatuitur cũ eṗs inſtituit aliquẽ inuitis pꝛonis xvj.q.vij.decernim⁹.

Placuit. ℭ Caſus. Statutum fuit in cõcilio hiſpalẽ.vt ſi aliqs cleric⁹ ad alienũ eṗm cõfugerit:ſtatim eṗs ad quẽ confugit ad pꝛiorẽ eccleſiã eũ remittat:⁊ donec ꝓprie eccleſie eum nõ reſtituat:ſciat ſe cõione priuatũ:clericus vero ab executiõe ſui officij remotus per aliqđ tempus i monaſterio relegetur:⁊ poſtea ad eccĩaſticũ miniſteriũ poterit reuocari. Propagatiõis.id eſt ꝓmotionis ad maioꝛes oꝛdines vel reſtitutionis ad eoſdẽ. Aboleri.id ẽ naſc. niſi fuerit ⁊c̃. Alias eſt i littera aboleri:id eſt deleri ⁊ diſtingui:⁊ ſecundũ hoc dic licentia:id ẽ impunitas ꝓpagatiõis.i.peruagationis vel huius male cõſuetudinis que ꝓpagatur:niſi coꝛrigatur.

e ℭ Exceptionis.id eſt excuſationis.

f ℭ Reſtituat.⁊ ſic ꝑt peti reſtõ clericoꝛũ.

g ℭ Cingulo.in executione:non eni deponiꝛ vt ſeqtur.

h ℭ Reuocari.ipſo iure ſicut ille cui ad tempus interdictum eſt poſtulare.ff.de poſtu.imperatoꝛes.

i ℭ Propagationibus.Propagatur enim vitium per malum exemplum.xj.queſtio.iij.precipue.

k ℭ Licentia.id eſt impunitas.

ℭ Obijcitur. ℭ Caſus. Supra oſtẽſum eſt ꝙ ad aliam eccleſiam trãſiens reuocatur:nunc vero pꝛobat Gratia. contra.⁊ ad hoc inducit ſequens capitu.

Si quis iam. ℭ Hec eſt ſecunda pars queſtio.ſecundum Joan.de fa.

Quoniã diuerſaꝝ. ℭ Caſus. Relatũ fuit in ſeptima ſynodo ꝙ clerici quidã ſuis eṗis ignoꝛãtib⁹ in alienis eccleſijs inſtituebantur:quare ſeptima ſynodus ſtatuit vt hoc de cetero nõ fiat ſine litteris dimiſſorijs ſui epiſcopi:ſi vero cõtra factum fuerit eṗs ⁊ clericus deponantur.

b ℭ Dimiſſorijs.Patet eni ꝙ non ſufficit in tali trãſlatione tacitus cõſenſus epĩ:vt.lxxj.di.c.j.ſed ſolẽnis act⁹.ſic.C.de emã.l.iij.Sed ſi ad eccleſiã eiuſdẽ eṗatus tranſiret ſufficeret nudus ⁊ tacitus cõſenſus:qꝛ tacitus conſenſus diſſoluit matrimoniũ carnale:vt.xxxiij.q.v. qui vxoꝛẽ.Et eſt rõ quare a prioꝛi erit abſolut⁹:qꝛ nemo poteſt duobus dñis ſeruire:vt.ſ̃.e.q.j.c.j.Sed ſi aliqs haberet prebẽdas in diuerſis epiſcopatib⁹ ab vtroqꝫ poſſet iudicari ⁊ oꝛdinari:⁊ ſic vnus epiſcopus poſſet oꝛdina-

Beneficiatus i dioceſib⁹ duorũ epoꝝ ab vtroqꝫ iudicaꝛ.

ℭ Caſus. Quidã clerici poſtq̃ tranſlati erant de ſuis eccleſijs ad alienas volebãt pꝛioꝛibus preſidere ſicut pri⁹:ſtatutum eſt ergo in conci.calcedo.vt hoc de cetero non fiat:cum nil poſtea habeant cõmune cum pꝛioꝛibus eccleſijs vel domibus ſub eis cõſtitutis:⁊ ſi quis cõtra fecerit deponatur. Negocijs.i.in cauſis vel rebus eoꝛum.ſ. martyrioꝛum parochiarum xenodochioꝛum.

l ℭ Trãſlatus. Tranſlatũ cum intelligo cũ eſt confirmatus ⁊ adeptus poſſeſſionẽ:vt extra de elec.cum in cũctis.

ue ſub eccleſia[a] ꝯſtitutis martyribus ſiue in parochijs ſiue xenodochijs aut eoꝝ negocijs. Eos vero q auſi fuerint poſt ordinationē huius magne ⁊ vniuerſalis ſynodi agere que prohibita ſunt ſtatuit ſancta ſynodus cadere de ꝓprio gradu. ¶ Aliud eſt transferri atq; aliud ꝓpria temeritate tranſire: illud apoſtolica auctoritate fieri licet:
3 hoc vero oībus modis prohibetur. ¶ Sicut aūt duabus eccleſijs vnus ꝑponi nō debet: ita nec vna eccleſia inter plures diuidi valet. ¶ Unde in remenſi concilio legitur.

¶ Una eccleſia duobus ſacerdotib⁹ diuidi nō pt.

Sicut in vnaquaq; eccleſia vnus preſbyter debet: ita ipſa que ſponſa vel vxor eius dicitur non poteſt[b] diuidi inter plures pſbyteros: ſed vnum tantūmodo habebit ſacerdotem qui eā caſte ⁊ ſincere regat. Unde interdicimus vt nullus preſumat eccleſiam inter duos vl' plures diuidere[c]: q: eccleſia chriſti vxor ⁊ ſpōſa debet eē non ſcortum: ſicut Calixtus
4 papa teſtatur. ¶ Conducticijs[d] quoq; preſbyteris eccleſia cōmitti non debet.

Unde Innocentius.ij.

¶ Conducticijs preſbyteris eccleſia non cōmittatur.

Precipimus etiam ne conducticijs[e] preſbyteris eccleſia cōmittatur: ſed

ſed ꝓpter ſolam cōfirmationē nō perdit ius qḋ habuit in priori eccleſia niſi adeptus ſit poſſeſſionē: vt.xcij. di.ſi q epi.⁊ intellige qñ eſt trāſlatus de auctoritate epi ſui.⁊ in eo caſu pōt intelligi ex̄ de cōceſ.pben.⁊ ec.nō va.lr̄as.⁊ ex̄ de pben.de multa.alioqn ſi ſine licentia epi tranſit nō ipſo iure vacat prior eccleſia: imo prior epus poteſt eū repetere: vt vij. qō.j. non oportet. ⁊.c. ſi qui vero. Uel dic q̄ vacat quā tum ad ipſum. Joā. Ego credo q̄ prior eccleſia eū poſſit repetere cū eo ſit ſpoliata: vt extra de reſti.ſpo.p totum.B. Itē ſi aliqs receperit bñficiū ſimplex in alia eccleſia: nō ideo pdit priorem eccleſiā vel pbendā dūmō non ſumat illam ꝓ titulo. pn̄t eni canonici dare ſimplex bñficium nō canonico: vt ex̄ de magi.q: nōnullis.⁊ xvj.q.j. poſſeſſiones. Sed nunquid epiſcopi pn̄t diſpenſare circa pluralitatē beneficiorum: cū dicatur in illa ꝯſtitutiōe de multa. q̄ per ſedē apoſtolicā poteſt diſpenſari? Et ꝓbo q̄ pn̄t: q: a canone ꝑmittitur eis diſpenſatio.lxx.di.ſcōꝝ.⁊ ſicut hꝫ papa ptātem circa epatus ſic epi circa ecclias.ex̄ de exceſ.pla. ſicut vnire. Item q: legiſlator ſibi nō ſeruauit ſpāliter diſpēſationem cū dixit romanū pontificē poſſe diſpenſare: ergo alijs pmiſit: vt ex̄ de ſen.excō.nup.nō eni dr̄ in ꝯſtōne ſolū papā poſſe diſpenſare: ſed aliud eſt dicere ſolū papam ⁊ aliud papā: vt ex̄ de teſta.reqſiſti.nō eni credēdū eſt papā velle iura alioꝝ epoꝝ diminuere: vt.xcix.di.ecce.⁊.c.nullius.⁊ qcqd facit intelligendū eſt ſine piudicio alioꝝ epoꝝ facere: vt.ix.q.iij.nūc vero. C. de emanci. nec auus.nec inde naſci dꝫ iniuriaꝝ occaſio vñ iura ꝓdierūt: vt ex̄ de accu.qualr.⁊. C. vñ vi.meminerint. nec dr̄ in ꝯſtōne q̄ romanus pōtifex dꝫ diſpenſare ſed q̄ poteſt diſpenſare: ſed p hoc verbū pōt nō imponit neceſſitas.ff.de of.pſi.ſepe.⁊.l.ſeq.⁊ lꝫ de romana ſede dicat non ideo excludit de alijs.ar.ij.q.vj.ad romanā. Et niſi expſſe corrigat vetus ius manebit ſimul cū nouo: vt. C. de ap.pcipim⁹.in fi.⁊ quotiēs noua actio vel nouū ius indulgetur vetus nō tollit niſi hoc expſſe dicat.ff.de acti.⁊ ob.l.quotiens.⁊.xxv.q.ij.de iceſtis.in fi.⁊ adde ratiōes qs dixi.lxx.di.ſcōꝝ. Ecōtra vr̄ q̄ non pn̄t: q: etiā iure antiquo puabatur epus iure dandi plura beneficia. Uel ex gr̄a quadā poterat ille q habuit plures eccleſias eligere vnam quā volebat.ex̄ de pben.q:.⁊.c.referēte. Itē cū hic papa tm̄ expmatur: ergo alij nō pn̄t.xcv.di.illud.nā qḋ de vno dr̄ de alio negat.xxiij.q.iiij.forte.xxv.diſt.qualis. ſic argumentat Inno.ex̄ de his q fi.a prela.cum aplica.⁊ c.tua.que ticio nubere iubet oībus alijs nubere ꝓhibet ff.de cōdi.⁊ demō.cum ita. Ad hoc pōt dici q̄ ſolus papa pōt diſpenſare q̄ aliqs ſit intitulatus in diuerſis eccleſijs diuerſoꝝ epoꝝ: nam in hoc caſu videt ſequi impoſſibilitas iuris: q: qua ratiōe dꝫ recipere ordines ab vno ⁊ ab alio ⁊ ſtare mandato vnius ⁊ alterius: cum tm̄ mādata illoꝝ poſſent eſſe ꝯria ⁊ ille iurauit obedire vtriſq;. Item q: nemo dꝫ ordinare clericū alterius dioceſis vel recipere ſine dimiſſorijs lr̄is per quas ſit abſolut⁹ a priori. Et q: nemo pōt du bus dn̄is ſeruire: hanc impoſſibilitatem iuris ſolus papa pōt temperare. Uel facias vim in eo qḋ dicit maioribus: vt ſolus papa poſſit diſpenſare de maioribus epi autē de minoribus. Itē in eo fac vim cū dicit cum ratio poſtulat.i.ſi talis eſt caſus q̄ epus nō poteſt diſpenſare. Item nō dico eū ſtatim puatū priori eccleſia niſi qñ de licentia epi tranſit: hoc enim non pōt fieri ſine dimiſſorijs lr̄is.ſ.ec.qm̄.nam ſi ſine licentia tranſit: reuocari pōt a priori.vij.q.j.non oportz.⁊ c.ſi qui vero. Uel ad cautelā epus cōmendet ei ſcdā eccleſiam vel det ei ſub ꝯditiōe ſi poterit obtinere diſpenſationem.⁊ adde quod dixi.lxx.di. ſanctorum.

a ¶ Siue ſub eccleſia.i. ſiue prior eccleſia fuerit monaſterium ſiue parochia ⁊c̄. nil ſe intromittat amodo de negocijs prioris eccleſie.

¶ Aliud. ¶ Caſus. Soluit Gra.predictam cōtrarietatem dicēs q̄ aliud eſt trāſferri auctoritate plati ⁊ aliud ꝓpria temeritate tranſire: pmum ꝑmittit ſcōm ꝓhibet. Poſtea oñdit q̄ ſicut duab⁹ eccleſijs vn⁹ ꝑponi nō dꝫ: ita vna ecclia duos platos hr̄e nō debꝫ: ⁊ ad hoc iducit ſeq.c.
¶ Sicut. hec eſt tertia pars queſtionis ſm Jo.de fa. 3
Sicut. ¶ Caſus. Quedā eccleſie duos habebāt platos qḋ cū relatū eſſet in remēſi ꝯci.ſtatuit ꝯciliū vt hoc de cetero nō fiat: ſed vnaqq; ꝓpriū habeat platū: q: ſi alr̄ fiat ecclia nō reputabit ſponſa vel vxor ſed potius ſcortū que ſponſa ante corporalē adminiſtrationem vxor vero poſt adminiſtrationem eius.ſ.preſbyteri. Que autē poſtea vſq; ad.q.ſequuntur plana ſunt per ſe.

b ¶ Non poteſt.ſ̄.xvj.q.j.ne pro cuiuſlibet.extra de fi. pſbyte.propoſuit.contra.vij.q.j.illud.ſed plures poſſunt eſſe in eadem eccleſia ſed tantum erit vnus prelatus.

c ¶ Diuidere.ita q̄ vna maneat. Sed ſi eſt eccleſia vel pbenda abūdans de ea bene poteſt epus facere plures eccleſias vel pbendas: dum tm̄ eccleſie nō ſint ſub eadem limitatione: vt.xvj.q.j.plures.ſicut de vna ꝓuincia fiūt plures: vt.x.di.lex imperatoꝝ.⁊.cj.di.peruenit.⁊ de duabus eccleſijs fit vna: vt extra de exceſ.prela.ſicut.ecōtra de vna due: vt extra de eccle.edi.ad audientiam. Jo.

d ¶ Conducticijs. hec eſt quarta pars.q. ſm Jo.de fa. 4
Precipimus. e ¶ Cōducticijs. Conducticios appellat eos quibus ꝓ certo precio cōmittitur cura animaꝝ: hoc enim eſt iniquū: vt extra ne prela.qm̄.alr̄s ſi prelatus aliqs alicuius eccleſie habeat ſecū ſacerdotem ſub annuo cenſu nō eſt iniquū. Et ſi pegre vadit ⁊ pro certo pcio interim aliquē cōducit.pōt ergo qs ꝯducere operas ſacerdotis alicuius etiā vſq; ad ſeptēnium. ex̄ ne pla.vi.ſu.querelā.ſed nō regimē animaꝝ: vt ex̄ eo.ti.

Reſcindunt pi me qōnis [margin, partly cut]

Ecclia abūdans per epm in plures diuidi pōt.

Preſbyteri cōducticij qui dicuntur.

[Left margin, cut off:] ...iciat⁹ ...ens de ...ecclia ...liā an ...m p ...pmaꝫ. ...i an ...ſint cir ...bñficio ...n plu ...tatē di ...ſare. ...io ſcōe ...onis.

Clerici an poſſint negocia ſecularia exercere.

qm̄.Uel dic cōnducticios presbyteros appellari vicarios: q2 per vicarios non debet quis regere eccleſiam: vt extra de cleri. non reſi. quia nonnulli. Queſtio.iij.

Q Uod aūt. ℭ Caſus. hic intitulatur tertia queſtio qua queritur an clerici poſſint eſſe procuratores negociorum ſecularium? Et dicitur q̄ nō: vt probatur per ſequentia: negocia tamen miſerabiliū perſonaꝝ gerere poſſunt: vt.lxxxviij.diſtin.capitu.j.

a ℭ Quod aūt. hec q.expedita eſt.s̄.xv.q.ij.in ſūma.Dī enim quis exercere ſecularia negocia tribus modis.Uno modo ſi aliqd emātur vt carius vendatur:⁊ hoc nō licet:de hoc tractaī lxxxviij.di.per totū. Qnq3 idē eſt quod exercere cās ſeculares:⁊ illud etiā nō licet clericis niſi pro certis perſonis.ex̄ de poſtu.c.j.Quandoq3 idem eſt qđ eſſe pcurator reꝝ ſeculariū ſiue adminiſtrator: nec illud licet clericis.extra ne cleri. vel mona.c.ij.⁊.c.ſ3 nec. Qnq3 idē eſt quod cōducere poſſeſſiōes a laicis: hoc non eſt interdictum eis clericis qn̄ indigēt: q2 hoc etiam l3 monachis: vt extra de decimis.dilecti.

Q Redo. ℭ Caſus. Statutū fuit in cōcilio carthagi. vt clerici nō ſint adminiſtratores vel pcuratores domorū ſecularium:⁊ hoc pbaī auctoritate apoſtoli dicētis: Nemo militans deo ⁊c̄. Ad actiones.cauſarum. Aut pro ei.⁊ ſic, viro bb3 exponas.

b ℭ Ad actiones.ſcilicet cauſarum.

c ℭ Seu adminiſtrationes.ſ. rerum ſecularium.

d ℭ Domorū.i. familias laicorum: vt procurent laicorū familiam in victu.

vnaqueq3 eccleſia cui facultas ſuppetit,ppriū habeat ſacerdotem. ℭ Queſtio.iij.

Q Uod autē[a] clerici ſecularium negociorum,pcuratores eſſe nō valeant: auctoritate carthaginē. concilij primi probatur: in quo Nicolaus papa ep̄is caſtilianis dixiſſe legitur. Palea.

P Eruenit in ſanctā ſynodum: q2 de eis q in clero cōnumerant̄ quidā pp turpis lucri gratiā maiorum poſſeſſionū cōductiones ⁊ ſeculares cās ſuſcipiāt: ⁊ ſeipſos quidē a miniſterijs ſctis p deſidiā ſeparēt: ad domos aūt ſeculariū pcurrant ⁊ ſubſtantiaꝝ eorum gubernationes auaricie cauſa ſuſcipiāt. Decreuit igiī ſancta ſynod⁹ neminē deiceps eoꝝ:hoc eſt nō epiſcopum ſiue clericum aut monachū cōducere poſſeſſiones aut miſceri ſecularibus,pcuratiōibus:niſi forte qui legib⁹ad minoꝝ etatū tutelas ſiue pcurationes inexcuſabiles attrahantur: aut cui ipſius ciuitatis ep̄s eccleſiaſticarū rerū cōmiſerit gubernacula vel orphanoꝝ aut viduaꝝ que indefenſe ſunt: aut earū perſonarū que maxime eccl'iaſtico indigent adminiculo pp timorē dei. Si quis vo tranſgreſſus fuerit hec ſtatuta correctioni eccl'iaſtice ſubiaceat. I te3 ex ↄcilio carthagineñ.j. Nico.ep̄s caſtilianis dixit. ℭ Qui clero annexi ſunt ſeculariū poſſeſſionū pcuratores nō fiāt.

Q Redo placere ſuggeſtionem meā ſanctitati veſtre ⁊ diſplicere vobis vt

e ℭ Aut. Non intelligas q̄ eis detur optio:ſed illud aut ponitur cōminatiue.ſic ponitur.lxxxviij.di.cōſequens.⁊.xlv. diſtin. diſciplina. Joan.

P Lacuit. ℭ Caſus. Statuiī in.c. iſto vt clerici non ſint cōductores vectigalium nec pcuratores domorum ſeculariū: nec aliquo modo turpi lucro inhereant:⁊ hoc probaī auctoritate pauli dicētis: Nemo militās deo ⁊c̄.

f ℭ Cōductores.fiſci ſc3 vt ipſi preſtēt tributū ⁊ vectigal.Eccleſia eni non d3 recipere poſſeſſiōes grauatas tributis:imo ſi h3 deſeret eas: vt.x.q.ij.hoc ius.§. item prediū.vel appellat hos cōductores qui aliquid cōducūt vt alijs cari⁹locēt. ⁊ eſt ſiſe.C.loca. milites.

g ℭ Inhoneſto. q2 honeſto poſſunt: vt xci.di.clicus victū.

q ſeruiūt deo ⁊ ānexi ſūt clero accedāt ad actiones[b] ſeu[c] adminiſtratiōes vel ad pcurationes domoꝝ[d] ſeculariū. Gr̄anus ep̄s dixit: Apl'orū ſtatuta ſunt q̄ dicūt: Nemo militās deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹:pinde aut clerici ſint ſine actiōib⁹ domorū aut[e] actores ſine officio clericoru3. Uniuerſi dixerūt:hoc obſeruemus. I tem ex ↄcil'. carthagi.iiij. ℭ De eodem.

P Lacuit vt ep̄i p̄ſb̄ri et diaconi vel qcūq3 cl'ici nō ſint ↄductores[f] aut pcuratores neq3 vllo turpi vel īho neſto[g] negocio victū q̄rāt: q2 reſpicere debēt ſcriptū eſſe: Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Itē ex ep̄la cypriani ad p̄ſb̄ros ⁊ diaconos ⁊ plebe3 furneñ. ℭ Seculariū negocioꝝ pcurationē clerici nō ſuſcipiant.

C Yprianus p̄ſb̄ris ⁊ diaconib⁹ plebi furnēſi cōſiſtentibus ſalutē. Jāpride3 ↄcilio epoꝝ eſt ſtatutū ne qs de cl'icis ⁊ dei miniſtris tutorē[h] ac curatorē teſtō ſuo noiauerit: qn̄quidē ſinguli diuio ſacerdotio honorati ⁊ in cl'icorū miſterio ↄſtituti nō niſi altari ⁊ ſacrificijs deſeruire ⁊ p̄cibus atq3 oronibus vacare debeāt. Scriptū eſt eni: Nemo militans deo ⁊c̄. vt poſſit placere ei cui ſe pbauit[i]. Qđ ep̄i ⁊ añceſſores nr̄i religioſe ↄſiderās ⁊ ſalubriter puidētes cēſuerūt ne qs decedens ad tutelā vel curā cl'icū noiaret:at ſi qs hoc feciſſet nō offerreī p eo:nec ſacrificium p dormitiōe[k] ei⁹ celebrareī:neq3 eni ante altare dei mereñ nominari in ſacerdotum prece:qui ab altari ſacerdotes ⁊ miniſtros volunt auocare.

ij.Timo.ij.a

C Yprianus. ℭ Caſus. Apđ furnēſem eccleſiā laici morientes in teſtō ſuo ſacerdotes ⁊ diacones ⁊ alios clicos noiabant tutores vel curatores filioꝝ ſuorū: q̄re Cypan⁹ ſcribit clero ⁊ pplo illi⁹ ciuitatis dicēs hoc eē ↄ ſtatuta ſcōꝝ patrū ⁊ ↄ ea q in cōcil. epoꝝ ſtatuta fuerūt: vnde p̄cepit Cypri. vt hoc de cetero nō fiat: ſi vero qs fecerit p eius dormitiōe ſacrificiū nō celebreī. Que aūt ſequuntur vſq3 ad q.plana ſunt.

h ℭ Tutorem. Tutelam teſtamētariā nō recipient clerici: ſed legitimam pñt ſi volunt ſed nō cogūtur recipere eā.de hoc no.xvj.q.j.gn̄aliter.⁊ lxxxvi.di. peruenit.

Clerici poſſint tutores.

i ℭ Probauit.id eſt deuouit.

k ℭ Pro dormitione.i. morte. Nunqd ergo talis eſt excōicatus? Non: ſed ideo fit:q2 impenitēs decedit: dicunt tñ quidam hoc eſſe dictū ad terrorem: vt extra de rap.ſuper eo. ⁊ de tornea.capitu.j.

Item ex eadem.

¶ Nō lʒ clericis mollitijs ⁊ ſecularibus reb⁹ obligari.

Mollitijs[a] ⁊ ſecularib⁹ reb⁹ laqueiſq3 obligari nō debēt q diuinis reb⁹ ⁊ ſpūalib⁹ occupati ſūt nec ad terrenos ſeculares act⁹ vacare. Item ex eadem.

¶ Secularib⁹ negocijs clerici non alligentur.

Hi quib[b] i eccleſia domini ad ordinationē clericorū ꝓmouētur in nullo ab adminiſtratiōe diuina auocentur: nec moleſtijs ⁊ ſecularibus negocijs alligēt: nec ab altarib⁹ ⁊ ſacrificijs recedāt: ſʒ die[c] noctuq3 celeſtib⁹ rebus ⁊ ſpūalib⁹ ſeruiāt. Itē vt ſup̄ Cyprian⁹. De eodē.

Sacerdotiū[d] religioſe decretū ⁊ neceſſarie factū ſeruet[e] a nobis ſimul ⁊ ceteris fratrib⁹ deē exēplum ne qs ſacerdotes ⁊ miniſtros dei altari eius ⁊ eccleſie vacantes ad ſeculares moleſtias deuocet. Obſeruari de cetero poterit: ne qs vltra hoc faciat circa perſonā clericorum ſi qd factū fuerit ē vindicatum. ¶ Queſtio.iiij.

Quod[f] vero fulgidis et claris veſtibus eis ornari non liceat: in.vij. ſynodo iubeē: in qua ſic ſtatutū eſt. ¶ Corripiant clerici qui vnguētis ⁊ claris veſtibus ⁊ fulgidis laſciuiunt.

Omnis iactura ⁊ ornatura[g] corporalis a ſacrato ordine aliena eſt: eos ergo epōs vel clericos q ſe fulgidis ⁊ claris veſtibus ornant emēdari oportet: q ſi in hoc permāſerint epithimio[h] contradātur: ſimilr ⁊ eos q vnguētis[i] vngūtur. ¶ Quō vero radice amaritudinis exorta cōtaminatio facta eſt in eccleſia catholica chriſtianos calūniantiū hereticorū: hi q hanc receperūt nō ſolū imaginarias[k] ſcripturas abominati ſunt ſed etiā oēm reuerentiā repulerūt: eos q religioſe ac pie viuūt offendentes: ac p hoc cōpleē in eis qd ſcriptū eſt: Abominatio eſt peccatori dei cultus. Igiē ſi inuēti fuerint deridētes eos qui vilib⁹ ⁊ religioſis veſtibus amicti ſunt p epithimiū corrigātur. ¶ Priſcis enī tpibus oīs ſacratus vir cū mediocri aut vili veſte ꝯuerſabaē: omne qppe qd nō ꝓpter neceſſitatē[l] ſuā ſʒ ꝓpter venuſtatē accipitur elatiōis hʒ calūniam: quēadmodū magn⁹ ait baſilius. Sʒ neq3 ex ſericis texturis veſtē qs variatā induebat: neq3 apponebat varioꝝ colorū ornamēta in ſūmitate[m] veſtimentoꝝ: audierāt enī: q2 q mollibus veſtiunē i domib⁹ regū ſunt. Itē ex.viij.ſynodo.

¶ Clerici ſiue i itinere ambulantes ſiue alibi degentes cōgruis veſtib⁹ ſibi vtantur.

Nullus eorū qui cōnumerātur in clero veſtimentū indecēs habeat ſiue in ciuitate degēs: ſiue in itinere[n] ambulās: ſʒ ſtolis[o] vta

a ¶ Mollitijs. id eſt delitijs.
b Hi qui. vnde tunc non poſſunt vocari in ius.ff.de in ius voc.l.ſecunda.
c ¶ Sed die. horis tñ interpollatis.ſic ſumiē.xxxvj.di. ſi qs vult.⁊.ff.de cōdi.⁊ demō.ſi qs ita.vbi di ꝙ ſi alicui taliter legatū eſt vt cū filijs habitet nō requiriē ꝙ i quolibet momento ſit cum eis.
d Sacerdotium. id eſt conſiliō de ſacerdotibus.
e ¶ Seruetur. hec ſunt verba cōſtōnis vſq3 ad illuʒ locum obſeruari. Qō.iiij.

Quod vero. Caſus hic intitulatur qrta.q.vbi queriē an liceat clericis fulgidis veſtib⁹ ornari? Et rñ.ꝙ nō ad iactantiā ⁊ ad laudē humanā: vt.j.c.j.ſʒ ſi pter corporis voluptatē clerici pulchrū habeant indumentū dūmodo ſit honeſtū nō reprobatur: vt.ſ.xlj.di.c.parſimoniā. in talibus eni non vſus ſed libido eſt i culpa vt.ſ.xlj.di.quiſquis.
f ¶ Qō vō. Nota ꝙ vſus veſtiū nō deſpiciē ſʒ abuſus.ſ.iactātia ⁊ voluptas: q2 in victu nō refert quis vel qd vel qātum comedat dūmodo nō guloſe ſumat: vt.xlj.di.quiſqs.⁊.c.delitie. Idē dico in veſte: vt xlj.di.parſimoniā.⁊ hi.c.j. Pñt ergo clerici ſēm ꝯſuetudinē regionis pcioſis veſtib⁹ vti: vt ꝯformēt ſe morib⁹ eoꝝ inter quos viuūt: ⁊ ne vileſcat dignitas clericał.ar.lxxx.di.epi.ſed rubeis ⁊ viridibus pānis nō vtenē.oēs deſup habebūt clauſas veſtes.ex de vi.et ho.cle.clerici. Purpurā ⁊ cendatū pñt ferre: nā veſtis domini purpurea fuit.nec tenet illud qd legiē extra de vi.⁊ ho.cle.ſtatuim⁹.q2 nō fuit per vſuʒ vtentiū approbatū: ſicut nec illō Greg.vij.extra de ap.meminimus. Gregorius tñ dicit ꝙ ſi cultus precioſarū veſtium nō eſſet in culpa ſermo dei nō taʒ manifeſte exprimeret ꝙ diues indutus purpura ⁊ byſſo deſcēdit ad inferos.de pe.di.ij.cauēdum ſed illud nō obſtat: q2 ſine charitate erat: nam ꝓpter diuitias quis non dānaretur.xxx.di.hec ſcripſimus.

Omnis iactura. ¶ Caſus. hoc.c.diuiditur in tres partes. In prima di ꝙ clerici fulgidis veſtibus ſe ornātes ⁊ q vnguentis vngunē epithimio tradātur. In ſecunda parte diciē ꝙ quidā erāt heretici q deridebāt eos q vilibus veſtib⁹ induebātur dicētes ꝙ homines debebāt ornari ⁊ nō eccle: quorū hereſim ſi qs ſequiē per epithimiū corrigaē. In tertia pte diciē ꝙ antiq⁹ hoies vtebātur mediocribus veſtib⁹ ſed non ſericis vel ornamentis varioꝝ colorū: qd iuxta baſiliū de elatiōe mentis vīꝑuenire. Scda ps incipit ibi qm vero.tertia ibi pſcis. hi ſupple ideo: hāc.ſ.hereſim vl ꝯtaminatōeʒ.
g ¶ Ornatura.q ſit cā voluptatis: alſ ſecus vt.xlj.di.pſimoniam.⁊.c.delitie.
h ¶ Epithimio.ſ.ſuſpēſioni vnius ſeptimane: vt.j.c.px. vel epithimiū dicitur increpatio: vel eſt genus pene.
i ¶ Qui vnguētis. nō ꝓpter egritudinem ſed vt melius redoleāt ꝓpter voluptatē: quod nō licet.xcij.di.cantātes.⁊ de conſecra.diſtin.iij.peruenit.
k ¶ Imaginarias. in qbus imaginamur ⁊ reſpicimus conditionē noſtrā.
l ¶ Neceſſitatem.ſ.cōmoditatem ⁊ honeſtatem.
m ¶ In ſummitate.ſ.a limbo.

Nullus. ¶ Caſus. Statuitur in hoc ca.vt nullus clericus veſte vtaē indecenti ſiue moretur ſiue vadat: ſʒ vtatur ſtolis.ſ.veſtibus vel cappis que ſunt conceſſe clericis: ⁊ qui contrafecerit per hebdomadam ſuſpendatur.
n ¶ In itinere. niſi fuerit iuſta cauſa timoris.extra de vita ⁊ honeſta.clerici.
o ¶ Stolis.ſ.veſte talari ſuper pelliceo vel cappa.

Diuiſio.
Prouer.xv.b.⁊ xxj.d Eccleſia.xxxiiij.c.
Epithimiuʒ qd ſignificat.
Mat.xj.a.

a ¶ Per vnaz.No. de ſuſpẽſione vnius ſeptimane.ſic de ↄſe. di.ij.ſi qs per ebrieta té.⁊.v.q.ij.preſenti.

E Piſcopi.¶ Ca ſus. Quidã cle rici laicalibꝰ indu mẽtis vtebanť:⁊ ſa cerdotes ſine pallio in publico appare bãt:quare ſtatuit ʒa charias vt hoc de cete ro nõ faciãt niſi iti nere lõgo ambula uerint:qꝛ ſicut mu lier orãs non velato capite deturpat ca put ſuũ.i.viruz:ita ſacerdos ſine operi mẽto deturpat ſacer dotium ſuũ.ſi quis vero cõtra h̄ ſtatuta fecerit cõione priue tur.Sacerdotali.id eſt talari.Seq.c.pla num eſt.

j.Corin. xi.b.

b ¶ Sacerdotali.id eſt talari:vt.xxiij.di. non liceat.

c ¶ Opimẽto.i.ſi ne cappa vel pallio.

S Ine ornatu. ¶ Secularitũ. ergo videť ꝙ q̃ verbe rat tales nõ ſit excõi catus.extra de ſenté. excõ.in audientia. ſed hoc nõ eſt veruʒ: vt notaui.xvij.que ſtio.iiij.quiſqs.Jo.

P Recipimus. ¶ Caſus Pre cipit Inno.in hoc.c. vt clerici taʒ honeſte in habitu corporis ⁊ in moribꝰ ſe ha beant:vt aſpectũ lai corũ (quorum for ma eſſe debẽt) nõ of fendant:ſi quis ve ro contrafecerit niſi admonitus reſipi ſcat bñficio careat ec cleſiaſtico. Qo.v.

S Uum vero. Caſus hic ꝓ ponit quinta.q.q̃ querit an clerici ab epiſco po ſuo correcti offi cium relinquentes ad ſecularem iudi cem confugere poſ ſint.Et reſpon.ꝙ non:vt probat per ſequentia.

tur que cõceſſe ſunt clericis:ſi vero qs tale quid fecerit per vnãᵃ hebdomadã ſuſpẽdať.

I tem Zacharias papa.

¶ Non ſecularibus veſti bus:ſed ordini ſuo cõueni entibus clerici vtant.

E Piſcopi pŝbyteri dia coni ſecularibus indumen tis nõ vtantur niſi vt cõdecet tunica ſacerdotali ᵇ:ſed ne qꝫ dum ambulauerint in ci uitate aut in via aut in pla teis ſine operimẽtoᶜ preſu mant ambulare:preterqꝫ ſi in itinere longo tẽpore am bulauerint:qꝛ ſicut mulier orans in eccleſijs nõ velato capite deturpat caput ſuum iuxta apoſtolicã vocem: ita ſacerdos ſine operimẽto de turpat ſacerdotium ſuum. Quod ſi temere ꝓſumpſe rit cõtra ſtatuta agere cõmu nione priueť donec que ſta tuta ſunt adiplere maturet.

I tem Leo papa.

¶ Extra domos ſine ꝓpo ſito ſacerdotes nõ appa reãt.

S Ine ornatu ſa cerdotali extra domos ſacerdotes appere nullo mo do cõuenit:ne vt aliqs ſecu lariũᵈ iniurias patiať:ꝓrius deniqꝫ inueťᵉ aut deſinat aut canonice ſubiaceat diſciplie.

I tem Innocen.pa.ij.

¶ Circa bñficijs eccleſiaſti cis q corrigi ab epis ↄtẽnũt.

P Recipimus vt taʒ epi ſcopi q̃ʒ clerici in ſtatu mẽtis in habitu corpis deo ⁊ hominibus placere ſtude ant:⁊ nec in ſupfluitate ſciſ ſure aut colore veſtium nec tõſura veſtiũ intuentiũ (quo rũ forma ⁊ exẽplum eſſe de bent) offendãt aſpectũ:ſʒ po tius qd eoꝝ deceat ſcitatem: ꝙ ſi moniti ab eis emẽdare noluerit eccleſiaſticis careãt beneficijs. ¶ Queſtio.v.

S Uuʒᵉ vero epm relin quere:⁊ ab officio ſuo diſcedeř at qꝫ ad ſecu larẽ iudicẽ ↄfugere nulli lʒ.

Vñ in agatheñ.ↄcilio legiť.

¶ Clic⁹ ad iudicẽ ſecularẽ ↄfugiẽs de cõione eccle de.

P Lacuit vt cle ric⁹ ſi relicto officio ꝓ pter diſtrictionẽ ſecularem iudicẽ fortaſſe confugerit:⁊ is ad quẽ recurrit ſolatium ei defenſiõis impẽderit cum eo de eccleſie cõione pellať.

I tẽ ex concilio antiocheno.

¶ Preſbyter vł diaconus ab epiſcopo depoſitus im pꝰ tra ordinem nõ adeat.

S I quis a ꝓprio epiſco po depoſitus pŝbyter vel dia conus aut etiã a ſynodo gli bet eps fuerit exauctoratus moleſtiã imperialibusᶠ auri bus inferre nõ ꝓſumat:ſed ad maiorũ epoꝝ ſynodum ſeſe cõuertat:⁊ q̃ ſe putat hr̃e iuſta in eoꝝ ↄcilio allegat:at qꝫ ab his de ſe expectet que fuerit deprompta ſnĩa:ꝙ ſi deficiẽs puſillanimitate hoc noluerit facere ſʒ iportunus fuerit impatori hmõi nullãᵍ veniã hr̃e neqꝫ locũ vlli⁹ aſ ſertiõis ſue nec ſpeʒ recipiẽ di gradus habeat i futurũ.

I tẽ ex ↄci.cartha.v.

¶ Nõ defẽſet ab aliq̃ q epoꝝ iudi cio dãnat eſt.

S I qs cuiuſli bet honoris clic⁹ iudi cio epoꝝ ꝓ quocũqꝫ crie fue rit dãnat⁹ nõ liceat eũ ſiue ab eccl̃ijs qbꝰ ꝓfuit ſiue a quoli bet hoie defenſari iterpoſita penaʰ dãni pecũie atqꝫ hono ris:quo necⁱ etatẽ nec ſexum excuſandũ eẽ ꝓcipim⁹.

I tẽ ex ↄci.arelatẽ.

¶ Cõione ꝓ uet q eccleſiaſtice diſciplie re guiã fugiẽtẽ defẽſar ꝓſumit

quicũqꝫ ⁊.c.inoliſta.

P Lacuit. ¶ Ca ſus. Statutuʒ fuit in cõci.agath ꝙ ſi qs clericus ꝓ correctionẽ epi vitã daʒ relicto ſuo offi cio ad ſeculare iudi ces cõfugerit:⁊ is ad quẽ confugerit opeʒ ei defenſiõis prebue rit vterqꝫ de cõione eccleſie repellatur.

S I qs a proprio. ¶ Caſus. Sta tutũ fuit in concil. antiocheno vt cleri cus ab epo ſuo depo ſitus vel eps a ſyno do degradatꝰ ad im peratorẽ non recur rat:ſed recurrat ad ſynodum:⁊ ibi al leget que ſibi ꝓfutu ra putabit:ꝙ ſi hoc facere contẽnet ſpeʒ reſtitutiõis in futu rum non habebit.

f ¶ Imperialibus. Ab impatore nõ po teſt peti cognitio pu blicorũ iudiciorũ ſed epale iudiciũ po teſt peti ab eo.xj.q.j. placuit vt quicũqꝫ.

g ¶ Nullam veniã. Idẽ eſt in eo q excõi catus celebrat.xj.qõ. iij.ſi quis eps.Ideʒ in eo qui tranſit ad aliaʒ eccleſiã auctori tate ꝓpria.vij.qõ.j.ſi quis preſbyter.

S I qs cuiuſlibet. ¶ Caſus. Sta tutũ fuit in cõci.car thagi.ꝙ ſi aliqs eps iudicio epoꝝ fuerit dãnatus nõ debet a ſua eccleſia vel ab ali quo hoie defenſari:⁊ qui eum defenderit pena pecunie ⁊ amit ſiõe ſui honoris pu nietur: a qua pena nec ſexꝰ nec etas ex cuſatur. Sequens capitu. patet.

h ¶ Pena.Ar.penã pecuniariã poſſe in fligi ab eccleſia.xxiij. di.q̃ʒ.xviij.di.quo niãquidem.xvj.q.j. ſtatuimꝰ.⁊.q.vj.co gnouimus.⁊.xxiij. q.v.de liguribus.

e ¶ Suuʒ vero.hec.q.determinatur.xj.qõ.j.placuit vt

i ¶ Nec etatem.dũmodo ſit capax doli:vt de cõſecra.di ſtinctio.iiij.eoꝝ.extra de delic.puc.capi.j.B.

SI forte. ¶ Suſceperit. ad defendendum.
Si quis epiſ. ¶ Caſus. Statuit martinus papa in hoc.c.q. ſi epiſ vel alius clicus coqueritur ſe iniuſte dānatum recurrat ad cōcilium epoꝝ:ꝛ ibi ſi quas hꝫ innocentie cās allegat:ſi aūt voluerit ad principem recurrere nullā ſpeꝫ future reconciliationis habebit.
b ¶ Palatio. Nullꝰ enī epiſ vel pſbyter ſine ꝯſcia alioꝝ epoꝝ ibit ad impatoꝛē.xxiij.queſtione.viij.ſi quis epiſcopus.
Si epiſcopoꝛum. ¶ Caſus. Quidam epi cū ſuas cās coraꝫ apoſtolico tractare deberent refugium habebāt ad iudices ſeculares: qḋ Grego.ſuis peccatis deputat:de hoc tñ referendo grās deo ſcribit cōſtantino impeatori dicens ꝙ niſi epi cito ad eum venerint canonicaꝫ diſtrictionē inter eos exercebit.
c ¶ Gratias ago.nō de facto ipſoꝝ qꝛ ipſi peccant: ſed pro pena quā ego ſuſtineo: ſicut iob egit gratias deo,ꝑ ſua pena non ꝑ pſecutione maloꝛū: cū ſic dixit: Sit nomen dñi benedictū.
Cauſa.xxij.
Quidaꝫ epus. Caſus In ſuperiori cā tractatuꝫ eſt de obedientia clericoꝝ erga ſuos epos: ſed qꝛ q̄nq3 quis iurat ſe ſuo prelato nō obedire: ideo Gratianꝰ hanc.xxij.cauſaꝫ ſubnectit:in qua de iuramēto tractat ꝛ de mandato:ꝛ quot comites iuramentuꝫ habeat.que vt meliꝰ appareant pꝛoponit themata.de quo qnq3

SI forte aliqs clericoꝝ regulā diſcipline eccleſiaſtice ſubterfugiens fuerit euagatus:qcūq3 eū ſuſceperit[a] ꝛ illū pōtifici ſuo nō recōciliauerit ſꝫ magis defēſare preſūpſerit ecclie cōione puet. Item ex ꝯcil. Martini pa. ¶ Spe recōciliationis careat qui ab epiſcopis condēnatꝰ impatoꝛē adierit.

SI quis epiſ pſbyꝛ aut diaconus excōicatꝰ in ꝯcil. iniuſte ſe q̄rit ꝯdēnatū ad maioꝝ epoꝝ ꝯciliuꝫ reuertat vt eoꝝ inqſitionē ꝛ iudiciū expectās ſi q̄s ſe iuſtas cauſas hēe putat illis exponat:ſi aūt cōtempſerit ꝛ impoꝛtans ſe palatio[b] aureos pncipū ingetare voluerit hic ad nullā veniaꝫ poterit puenire:neq3 ſpē future recōciliationis habebit. Itē Greg.ꝯſtātino auguſto. ¶ Epoꝝ cauſe coram pꝛincipibus examinari nō debēt.

SI epoꝝ cauſe mihi cōmiſſoꝝ apḋ pijſſimos dños alioꝝ patrocinio diſponunt:infelix ego in iſta eccleſia qd facio? ſꝫ vt epi mei me deſpiciāt ꝛ ꝯ me refugiuꝫ ad ſeclares iudices habeāt oippotenti deo grās[c] ago pctis meis deputo:hoc tamē ſuggero breuit:qꝛ aliq̄ntulū expecto: ꝛ ſi ad me venire diſtulerint exercere in eos diſtrictioneꝫ canonicaꝫ nullo mō ceſſabo. ¶ Cauſa.xxij.

Quidam epiſ iurauit falſuꝫ qḋ putabat veꝝ quo cōperto archidiaconꝰ eiꝰ iurauit ſe nūq̄ꝫ pſtatuꝝ ei obedientiā:cōpellit archidiaconꝰ ab epo ad exhibēdaꝫ ſibi ꝯſuetā reuerentia:accuſat epiſ de duplici piurio ꝛ de eo ꝙ falſū iurauit:ꝛ qꝛ archidiaconū ad peierandu3 cōpulit. ¶ Primū q̄rit an iuramētū ſit pſtāduꝫ an nō? ¶ Secūdo ſi ſit piurꝰ q iurat falſū qḋ putabat veꝝ. ¶ Tertio ſi licuit archidiacono denegare epo ꝯſuetā obedientiam. ¶ Quarto ſi ꝯſtiterit eſſe illicitū qḋ iurauit archidiaconus an ſit ſeruandū. ¶ Quito ſi ꝯſtiterit illḋ ſeruādū eē an epiſ ſit reus piurij q ꝯtra iuramētū archidiaconū ſuū ire compellit. ¶ Queſtio.j.

QUod iuramentūᵇ preſtandū non ſit auctoꝛitate canonice ſcripture ꝓ-

dicit queſtiones. Queſtio.j.
Quod iuramētū. ¶ hec q.diuiditur in quinq3 partes: in quarū pꝛima ꝓbatur per decē capitula ꝙ poſſumus iurare pꝛo re licita et ex cauſa alſs non. ſecunda ibi queritur quis.tertia ibi ex pmiſſis.quarta ibi ſꝫ querit. quinta ibi: periurij.Jo.de ſa. ¶ Caſus. hic ꝓponitur pꝛima.q. in q̄ querit an iuramentum ſit pſtanduꝫ ab aliquo vel nō? Et certum eſt ꝙ ſic in caſibus iſtis.ſ.pꝛo pace ſeruanda inter aliquos:vt.ſ.eo.omne. Pꝛo fama.ſ.cuꝫ aliquis eſt infamatus: vt.ij.q̄.v.pꝛeſbyter. Item pꝛo fide catholica ſeruanda:vt.j.q.vij.quotiens.de conſe.di.ij.ego berengarius.Et pꝛo fidelitate ſeruāda:vt.ſ̄.xxiij diſtin.q̄q̄.ſ.ea.q.v.de foꝛma. Et pꝛo cautione dāni non faciendi:vt.xxviij.di.de ſyracuſane.Et pꝛo defectu veri.ſ.ne veritas occultet:vt.xxiiij q.ij.q̄q̄.Quid autē ſit iuramentum et quot habeat comites conſueuit in ſūma huiꝰ.q. notari. Et procedit hoc oꝛdine Gratia. in hac queſtione. Pꝛimo pꝛobat ꝙ iuramentum non ſit pꝛeſtandum duabus auctoꝛitatibꝰ ſcilicet euangelij ꝛ iacobi: poſtea ſoluit dicens ꝙ ſpōte iurare quis non debet: ſed pꝛopter neceſſitatem poteſt: vt pꝛo inocentia ſua purganda ꝛ pꝛo pace facienda:aut pꝛopter incredulitateꝫ aliquoꝛum.
b ¶ Quod iuramētum. Ad intelligentiaꝫ ſequētiuꝫ vidē

Iurare quid ſit. Iuramentum dupli ci cã eſt in ſtitutum. Mat.v.c.

dum quid ſit iurare: τ quid iuramentũ: que cauſa inſtitutionis iuramenti: τ q̃ ſit forma iuramenti. Iurare eſt aliqd deo teſte dicere. Iuramentũ eſt vox ipſi⁹ iurãtis vel actus ipſe vel ipſum qđ iurat. Cã inſtitutionis vna eſt ꝓpter infirmitatẽ hoīum de facili dubitantiũ. Cũ eni volumus aliqbus ꝑſuadere qđ eis vtile eſt τ nõ credũt ſimplici verbo permittit nobis iurare: vt.i.e.eo.nõ eſt.τ.c.ita ergo τ.c.ſi peccatũ. Alia cã eſt ꝓpter idololatriã ſicut eni cõceſſuʒ fuit vt hoſtias deo imolaret ne eas offerrẽt demonibus: ſic poti⁹ ꝑmiſſuʒ fuit vt ꝑ deuʒ iurarent q̃ꝫ ꝑ creaturas: ne inciderẽt in crimen idololatrie: vt.i.e.cõſidera. Forma autem iuramẽti alia fit ſolo ſermone alia fit interuẽtu alicuius rei ſacre. Illa q̃ ſolo ſermone fit ꝫ tria tẽpora triplex inuenit. Aliter eni iurabant in veteri lege aliter in ꝑmitiua ecclesia aliter hodie. In veteri lege iurabat: viuit dñs: viuit anima mea: hec addat mihi dñs: vt.i.e.eo.τ iurabũt. In ꝑmitiua eccleſia iurabat: teſtis eſt mihi dñs: teſtis eſt mihi ꝯſcia: hoc dico corã deo: vt i.e.ſi pctm̃. Hodie iuratur ꝑ deũ: τ ſic me de⁹ adiuuet: vt.xxxv.q.vi.de parẽtela. Pena piurij eſt ſicut de alijs mortalib⁹: vt.i.e.q.c.vlt. τ ſit inteſtabilis: vt.i.e.q.v. par uuli. Huic aũt qõni ꝓpoſite breuis dat ſolutio: q: iuramentum nõ eſt ꝑſtandũ niſi in dubijs τ neceſſarijs cum pigri ſint homines ad credendum: vt.i.eo.ita.τ.c.ſi peccatum eſt.

Iaco.v.c.

Iuramenti forma.

batur. Ait enim xp̃s in euãgelio diſcipulis: Sit ſermo veſter eſt eſt nõ[a] non: qđ autem amplius eſt a malo[b] eſt. Item Iacobus in ep̃la ait: Ante oĩa fratres mei nolite[c] iurare oĩno: vtraqꝫ auctoritate iuramentũ ꝓhibemur preſtare. Sed aliud eſt ad iuramentũ ſpõte accedere: aliud vel ad afferendã inocentiam ſuã vel ad federa pacis cõſeruanda vel ad ꝑſuadendum auditoribus qñ pigri ſũt credere qđ eis vtile eſt iuramẽtum offerre: primum ꝓhibet ſcđm cõceditur: non enim iurare omnino peccatum eſt.

Vñ in ↄcil. tole. viij. legitur.

¶ Iuramentum pro federe pacis eſt faciẽdum.

Omne qđ[d] i federa pacis venit tũc ſolidius cõſiſtit cũ iuramẽti hoc interpoſitio roborat: ſed τ omne qđ amicorũ animos cõſiliat tũc fidelius durat cum eos ſacramẽti vincula ligant: oẽ enim qđ teſtibus aſtipulat verius cõſtat cũ id iurationis adiectio affirmat: q τ ſi teſtis deficiat[e] inocẽtis fidẽ ſola iuriſiurãdi taxatio[f] manifeſtat. Itẽ augu. ſup ep̃laʒ ad Galathas.

¶ Iuratio nõ eſt ꝓhibenda nec tanq̃ꝫ bonuʒ appetenda.

Non eſt cõtra ꝑceptuʒ dei iuratio q̃ a malo nõ iurantis eſt ſed increduli a quo iurare cogit: nã hic intelligitur ita dñm ꝓhibuiſſe a iuramento: vt q̃tum in ipſo eſt[g] quiſqꝫ nõ iuret: quod multi faciunt in ore habẽtes iurationẽ tanq̃ꝫ magnum τ ſuaue aliqd. Nam vtiqꝫ apoſtolus nouit ꝑceptum dñi τ tñ iurauit. Nõ enim audiendi ſunt[h] q has iurationes eẽ nõ putant. qd enim faciet de illa iuratione? Quotidie morior ꝑ veſtrã gloriam fratres quaʒ habeo in xp̃o ieſu dño nr̃o: quã greca exẽplaria manifeſtiſſimã iurationem eſſe oſtendũt. Prohibemur ergo iurare cupiditate aut dilectione iurandi. Quãuis eni iuramentũ amplius ſit q̃ꝫ eſt eſt vel nõ non τ ideo a malo ſit: nõ tamẽ a malo tuo ſed infirmitatis aut incredulitatis eoꝝ qui nõ aliter mouentur ad fidem. Item Augu. in epiſtola ad publicolam.

¶ Peierare pctm̃ eſt non iurare.

In nouo teſtõ dictum eſt: ne oĩno iuremus qđ mihi quidẽ ꝓpterea dictũ eſſe videt: nõ q: iurare peccatũ eſt: ſed q: peierare[i] imane peccatũ eſt: a quo lõge nos eſſe voluit qui oĩno ne iuremus cõmonuit. Idem.

¶ In neceſſarijs verum iurare peccatum nõ eſt.

Et noueritis verũ iurare nõ eſſe peccatum inueni-

b ¶ Omne qđ. Item q̃ttuor ponit ꝫ caſus in qb⁹ põt iurari: ſunt τ alij q̃s habes.ij.q.v.in p̃n.τ.xxviij.di. de ſyracuſane.τ extra de iura.calũ.c.j.extra de elec.ſignificaſti.

e ¶ Deficiat. ſupple τ reus ſit infamatus: als deficiente accuſatore nõ cogit ſe re⁹ expurgare niſi fuerit infamatus: vt vj.q.vlt.q aũt. lꝫ quidam voluerit dicere ꝫ. C. de re. cre. in bone. τ ꝫ dictio ſola excludit ꝫ vulgares ꝓbationem ſed nõ excludit numerũ compurgatorum.

f ¶ Taxatio.i. impoſitio iudicis. Eſt eni taxare modus iurãdi.ex̃ de pur.ca.cum in iuuentute. Io. j.cor.xv.

Non eſt cõtra. ¶ Caſus. Quidaʒ dicebãt q nullo mõ erat iurandũ: τ ꝓbant auctoritate dñi dicentis: Sit ſermo veſter eſt eſt τc. Aug. vero oſtẽdit q iurare nõ eſt peccatum: qđ probat exẽplo apli qui iurauit his verbis: per gloriaʒ veſtrã quotidie morior. quã locutio neni greca exẽplaria iurationẽ eſſe oſtendunt ſiue demõſtrãt τ docet q dñs nõ ꝓhibuit iuramenta niſi q̃ fiunt ex cupiditate τ dilectiõe iurandi.

g ¶ In ipſo eſt. i.e. ſi peccatum. xj. q. iij. anteceſſor. Io.

h ¶ Audiẽdi ſunt. imo eo ipſo q nolũt iurare ſunt habendi heretici. ex̃ de hereti. excõicamus. τ. c. ad abolendã. §. ſi q. Quidam eni nimis faciles ſunt ad iurandũ quidam metu diui ni numinis vſqꝫ ad ſuperſtitionem ꝑueniunt: vt. ff. de condi. inſti. que ſub cõditione. Ioan.

Iurare nolẽs et habendi heretici.

a ¶ Eſt eſt non nõ. Ideo fit geminatio vt referat ad os τ ad cor: vt ex̃ de iureiu. τ ſi xp̃s. τ negatio duplex hic nõ inducit affirmationẽ: lꝫ ſit ar. ꝫ. ff. de v. ſig. duob⁹ vbis.

b ¶ A malo. ab incredulitate. ſ. illius cui iuratur: vt extra de electio. ſignificaſti.

c ¶ Nolite. ſic tm̃ remouet indiſcretum iuramentum: vel vult dicere q non pro qualibet re ſit iurandum: q: non pro vili: vt. ij. q. v. ſi quis. Ioan.

Omne. ¶ Caſus. Statuit ↄcil. tole. in hoc. c. q ꝓ tribus cauſis põt quis licite iurare. ſ. pro pace facienda vel cõſolidanda: τ cũ in iudicio ꝑ teſtes veritas comprobatur: τ cum quis ſuam innocentiam purgat.

In nouo. ¶ Caſus. Dicit Augu. q prohibitum eſt ne omnino iuremus: nõ q: iurare ſit peccatũ ſꝫ q: piurare peccatũ eſt: ad qđ per iuramentum peruenitur.

i ¶ Sed q: peierare. Ar. q qñqꝫ prohibet aliquid nõ ꝓpter ſe: ſed ꝓpter aliud qđ inde ſequi põt.xj.q.iij.nolite. τ.xxxvij.di.ideo. inſti.vi de rap. §. ſed nedũ talia.xlj.di. quiſqs.xij.q.j.habebat.v.q.vj.pſumunt.xxiij.q.iij.de vbi aliqd ꝓhibetur ꝓpter ſuum contrarium ſicut hic.

Et noueritis. ¶ Caſus. Probat in hoc.c. Augu. q iurare nõ eſt peccatũ quod ꝓbat exẽplo apoſtoli: q iurauit hoc modo: per gloriã veſtram τc. Et q iſta verba

ſunt iuramentū p3:nō enim ſic intelligunt vt gl'a v'ra faceret ap'lm mori ſicut p venenū vel gladiū moriť hō.

Ita ergo. ℭ Caſus. Caſum iſtū ſic pones. Dicit in hoc.c.ꝙ quedā ſunt appetenda per ſe vt virtus:q̄dam vero appetenda ſunt ꝓpter neceſſitatē vt iuſiurandum: vnde aliquis iurare non d3 niſi neceſſitas cū cogat.ſ.cu3 videt pigros homines ad credendū:qui nō crederentur niſi iuretur:cū vero nō adeſt neceſſitas ſit ſermo veſter eſt eſt non nō.Si autē amplius fuerit.ſ.iuramentū in tempore neceſſitatis:nō eſt a malo iurantis ſed a malo.i.infirmitate recipiētis:a qua infirmitate quotidie deprecamur liberari. Sequens.c. patet.

a ℭ Bonū.Ar.ꝙ bonu3 ꝓhibetur pp cōſequens malum: vt xxj.diſt.deniq3. vitia eni vicina ſunt virtutibus:vt.xli.di.ſepe.

b ℭ Cōſuetudine3. Aſſiduitas enim facit aliqd eſſe peccatū qđ alias non eſſet:vt xxv.diſtin.criminis appellatio.

c ℭ Nō dixit.vi3 ergo debemus facere in verbis ſm̄ ius:vt viij.di.ſi conſuetudinem.⁊.ff.de ver.obliga.ſi quis ſtipulatꝰ.

Tu malum.

d ℭ Quod vtiliter.Et ſi ꝓpter vtilitatem alterius poſſum iurare:multomagis ꝓpter mea3: vt.xxiij.q.v.ſi nō l3.

Et iurabunt. ℭ Caſus. In veteri teſtō iurabant iudei p idola: poſtea dñs ad condēnationem idoloꝝ:⁊ vt dominus per os ſu3 cōmendareť docuit per ꝓphetas vt iudei per dñm iurarent:⁊ hoc ꝓbat hiero.duabus auctoritatibus ⁊ ſic aliquis non poteſt dicere ꝙ euāgelium in omni caſu nos iurare prohibeat.Et no.ꝙ prima auctoritas eſt in pͥncipio.ſecunda in fi

[left margin: ...pp ...nes. — ...v.f — ...vj.b]

mus ⁊ apoſtolū paulum iuraſſe:Quotidie morior per veſtrā gloriam fratres qua3 habeo in xp̄o ieſu dño nr̄o: per gloriā veſtrā iuratio eſt: nō enim ſic ait:per veſtrā gloriam morior quaſi v'ra gloria me fecit mori:quō ſi diceretur per venenū per gladiū per beſtia3 per inimicū mortuus eſt:intelligereť faciente inimico faciente gladio faciēte veneno mortuus eſt.

Idem de ſermone domini.

ℭ Nec tanq̄ bonum appetendum nec tanq̄ malum iuramentu3 eſt euitandum.

Ita ergo precepiſſe dñm intelligiť ne iurareť : ne quiſq3 ſicut bonum[a] appetat iuſiurandū ⁊ aſſiduitate iurandi ad periuriū p cōſuetudinem[b] dilabať: quapropter qui intelligit nō in bonis ſ3 in neceſſarijs iurationē habendā refrenat ſe q̄tum pōt vt nō ea vtatur niſi neceſſitas cogat:videlicet cum videt pigros eſſe homines ad credēdum qđ eis vtile eſt credere niſi iuratione firmetur. Ad hoc vtiq3 ptinet qđ ſic diciť: Sit aūt ſermo veſter eſt eſt nō non:hoc bonū eſt ⁊ appetendum:qđ aūt amplius eſt a malo eſt:id eſt ſi iurare cogeris ſcias de neceſſitate venire infirmitatis eorū qbus aliquid ſuades:que infirmitas vtiq3 malū eſt: vnde nos quotidie liberari p̄camur cū dicimus:Libera nos a malo. Itaq3 nō dixit[c]: qđ aute3 amplius eſt malū eſt : tu enī malū nō facis qui bñ vteris iuratiōe. Item Aug.in ſermone dñi in monte libro.j.

ℭ Iurare nō eſt peccatum.

Tu malum nō facis qui vteris bene iuratione:

que ⁊ ſi nō bona tamē neceſſaria eſt vt alteri perſuadeas quod vtiliter[d] pſuades:ſed a malo eſt illius cuius infirmitate iurare cogeris. Ite3 Hiero.ſup hieremiam li.j.

ℭ Per deum iurare permittitur ne per idola iureť.

Et iurabunt:viuit dñs in veritate ⁊ in iudicio ⁊ in iuſticia: ⁊ benedicent eū gentes ipſumq3 laudabunt: quō ergo euangeliu3 iurare nos ꝓhibet. Sed h̄ iuramētum[e] ꝓ cōfeſſione[f] dicitur: ⁊ ad ꝯdēnationem idoloꝝ per que iurabat iſrael:deniq3 offendiculas[g] auferunť ⁊ iurať per dñm deū. Qđq3 diciť viuit dñs in teſtamento veteri iuſiurandū eſt ad ꝯdēnationem mortuoꝝ[h]:per quos iurauit omnis idolatra. Item Hiero.ſup Mattheū lib.j.

ℭ Infirmis iurare ꝯcediť.

Conſidera ꝙ ſaluator nō per deū iurare ꝓhibuit:ſed per celum[i] ⁊ terram etiā per hieroſolymam ⁊ p caput tuū: ⁊ hoc quaſi paruulis fuerat lege conceſſum: vt quō victimas deo imolabāt ne eas imolarent idolis : et ſic iurare permitterentur p deum:nō ꝙ recte hoc facerēt ſed ꝙ melius[k] eſt deo id exhibere q̄3 demonijs. Item ex concil.carthagineū.iiij.

ℭ Excōmunicet clericus p creaturas ptinaciter iurās.

Clericum per creaturas iurantem[l] acerrime eſſe obiurgandū: ſi perſtiterit in vitio excōmunicandum:inter epulas[m] vero cātantem ſupradicte ſententie ſeueritate coercendū decernimus. Item Pius papa.

ℭ Clericus deponať: laicꝰ anathematizetur per capil

ne:vbi dicitur viuit dominus.

e ℭ Sed hic iuramentum ⁊c̄. prima ratio.

f ℭ Pro ꝯfeſſione.iurādo eni per deū cōfitemur ipſu3.

g ℭ Offendicula.i.idola per que iurabant.

h ℭ Mortuorum.ſcilicet deorum. Joan.

Conſidera. ℭ Caſus hiero.oſtendit in hoc.c. ꝙ xp̄s non ꝓhibuit iurare per deū ſed p creaturas:nō ꝙ hoc fiat recte ſed q2 melius eſt p deū iurare q̄3 per demones vel alias creaturas:ſicut non recte iudei deo victimas imolabāt: ſed q2 melius eſt deo immolare q̄3 demonijs. Sequens.c.perte videre poteris. hiere. iiij.a

i ℭ Sed per celum. Licet p creaturas nō poſſumus iurare iuramus tm̄ per euāgeliu3 qđ eſt creatura: q2 ibi tm̄ reſpectus habeť ad deum. Ideo aūt prohibeť iurarē per eas: ne per cōtemptum eaꝝ deiereť: vt j.ea.§.ſed obijcitur. ⁊ ne videať numē eē in eis.j.ea.§.vlti. Jurare p creaturas non licet.

k ℭ Melius eſt.electiue ponitur nō cōparatiue.ſic.xj.q.iij. nemo peritorum.

Clericum. l ℭ Jurantem. ſine ſolēnitate. tunc enim depoſitionē inducit qñ cum ſolēnitate iurat.ar.xxvij. diſtin.§.vlti. Mat.v.

m ℭ Inter epulas. de cōſe.di.v. nullus.

Si quis p capillum. ℭ Caſus. hoc.c.diuiditur in tres partes. In pͥma dicitur ꝙ ſi quis iurat per capillum vel caput dei: ſi clericus eſt deponatur : ſi laicus anathematizeť. In ſcđa parte diciť ꝙ ſi quis per creaturas ꝓphanas iurauerit: debet acerrime caſtigari ⁊ penitere ſm̄ ꝙ ſynodus iudicabit. In tertia parte diciť ꝙ ſi aliquis taliter iurantem nō manifeſtauerit a deo condēnabitur: ⁊ ep̄us q talia non emendat

acerrime corripiatur. Secunda pars incipit ibi: ⁊ ſi quis. tertia ibi: ſi quis autem.
a ℭ Per capillum. ſecundum leges qui ſic iurat vltimo ſupplicio punitur. in auc. vt non luxurientur contra naturam. circa medium.

Sed obijcitur: q̄to ſanctius eſt per qđ iuratur tāto magis eſt penale periurium: ergo magis obligatorium: vt j.e. mouet. ſed illud intelligo cū iuratur illicite ⁊ habet̄ reſpectus ad ſolam creaturā. hic pꝫ ꝙ nō eſt licitum iurare per creaturas niſi in iure exprimat̄ ꝙ poſſit: ſicut ꝑ euangeliū per altare per crucē. ff. ec. habemus. ⁊ .q.v. qui piurat. ⁊ per ſalutē principis: vt .j.q.vij. quotiens. ſm leges tñ vꝫ ꝙ poſſit iurari per creaturas: vt. ff. de iureiurā. l.ij. §. vlt. ⁊ l. qui per ſalutē. ſed per membra dei nō eſt licitum iurare: vt in auc. vt nō luxurient̄ hoīes cōtra naturaꝫ. col. vj. circa mediū.

lum vel caput dei iurans.

Si quis per capillum[a] dei vel caput iurauerit: vel alio mō blaſphemia cōtra deum vſus fuerit: ſi in eccleſiaſtico ordine eſt ✝ depo natur: ſi laicus anathematizetur. ℭ Et ſi quis ꝑ creaturas iurauerit acerrime caſtiget̄: ⁊ iuxta id qđ ſynodus dijudicauerit peniteat. ℭ Si quis aūt talem hominē non manifeſtauerit[b] nō eſt dubiū quin diuina ꝯdēnatione coerceatur: ſed ſi ep̄s iſta emendare neglexerit acerrime corripiatur. ✝ 2 ℭ Querit̄ qs magis teneat̄ an ille qui per deū an ille qui ſup ſacra euāgelia iurat? Huic q̄ſtioni Joānes chryſoſtomus rñdet dicens.

ℭ Non eſt maius per euāgelium q̄ꝫ per deum iurare.

Si aliqua cauſa fuerit modicū[c] videt̄ facere qui iurat per deuꝫ: qui aūt ꝑ euangeliū maius[d] aliquid feciſſe videtur: quibus dicendum eſt: Stulti ꝓpter deum ſcripture ſancte ✝ ſunt: non deus propter ſcripturas[e].

Item Hieronymus.

ℭ Nō ſolum in altari vel reliquijs ſed etiam cōmuni loquela periuriūꝫ caueatur.

Habem[9] in lege dei ſcriptum: nō periurabis in noīe meo: nec polluees nomē dei tui in vanū. ideo admonendi ſunt omnes vt diligenter caueant periuriū: nō ſolū in altari ſeu ſctōꝝ reliquijs: ſed ēt in cōi loq̄la. Itē Jſidorus ſniarum libro .ij.

ℭ Non phibet deus iurare

Non eſt (ſed peierare.) cōtra dei preceptū iurare: ſed dum iurandi vſum facimus periurij crimen incurrimus. Itē Auguſtin[9] de verbis apoſtoli ſer. xxviij.

ℭ Juratio nō eſt peccatum.

Si peccatū eſſet iuratio nec in veteri lege diceretur: Nō piurabis: reddas dño iuramenta tua. Nō eniꝫ peccatū nobis preciperetur[f]. Jtem nō vobis dicimus nos nō iurare: ſi eni hoc dicimus mentimur q̄ꝫtum ad me[9] ptinet nō iuro: ſed q̄ꝫtum mihi videtur magna neceſſitate cōpulſus: cum video niſi faciaꝫ mihi nō credi: ⁊ ei qui mihi nō credit nō expedire qđ nō credit: hac ꝑpenſa ratione ⁊ cōſideratione librata: cū magno timore dico corā deo aut teſtis eſt mihi deus: aut ſcit xp̄s ꝙ ſic eſt in meo animo: ⁊ video qđ plus eſt: id eſt qđ amplius eſt q̄ꝫ eſt eſt nō nō: ſed hoc quod amplius eſt a malo eſt: nō iurantis ſed nō ✝ credentis. ℭ Ex premiſſis 3 colligitur ꝙ iurare nō eſt peccatuꝫ: nō tamen tanq̄ꝫ bonū eſt appetendū: ne cōſuetudi-

Accuſare an qs cogatur.

b ℭ Non manifeſtauerit. Ar. ꝙ aliquis cogit̄ accuſare: vt .ij. q. vij. quapropter. xxiiij. q. iij. taꝫ ſacerdos .j.q.j. quiſqs. Sꝫ cōtra: nemo inuit[9] accuſare cogitur. C. vt nemo inuit[9] agere vel accuſare cōpellatur. l.j. ⁊ furem nemo cogit̄ idicare vel accuſare. ff. de pſcrip. ver. ſolent. Sed pōt dici ꝙ iudicis officio cogi poteſt ſꝫ nō iure actionis. illud tamē credo ꝙ denunciare cogitur aliqs ſm cōmunem opinioneꝫ quā notaui .ij.q.j. ſi peccauerit.

✝ ℭ Infero ꝙ dignitas aggrauat delictū ⁊ per cōſequēs penā. no. ſ. l. preſbyteris. C. de epiſ. ⁊ cle. Ex. in l. nemo. C. de ſū. tri.

✝ 2 ℭ Queritur hec eſt ſecunda pars .q. in q̄ querit̄ vtruꝫ ſit maius peccatū iurare ꝑ deum q̄ꝫ per euangelia: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ duo c. ꝙ plus iurare eſt ꝑ deum. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Hic mouet Gra. quādam incidentē queſtionem ſ. quis magis teneatur an ille qui iurat per deum an qui iurat per ſacra euangelia? huic queſtioni rñdet per ſequens .c.

✝ alſe ſacte

Si aliqua. ℭ Caſus Quidam ſtulti putabāt eſſe maius iurare ꝑ euangelium q̄ꝫ per deum: quos ioānes chryſo. reprehēdit dicens ꝙ ſcripture eccleſie ſacte ſunt ꝓpter deum ⁊ nō econuerſo. Sic litteram ordinabis. modicū .i. minus qui iurat per deum q̄ꝫ per euangelia.

Leui. xix. c

c ℭ Modicum. quātum ad vulgares.
d ℭ Maius. ſ.e.q.v. qui piurare. Contra. ſed illud de iudicio eccleſie iſtud de iudicio dei. Uel dic ꝙ qui iurat per deum non ſolēniter minus peccat q̄ꝫ ſi ſolēniter per euangelium: ſed ſi vtrūq̄ꝫ iuramentum eſt ſolēne magis peccat qui iurat per deum.

Jurans ꝑ deū an pl[9] obliget̄ q̄ꝫ iurās per euāgeliū.

e ℭ Propter ſcripturas. hic pꝫ ꝙ eque obligat̄ qui iurat per deū qui iurat per euangeliū: ſed ſi per deū iuraret nō ſolēniter ⁊ per euāgelium ſolēniter vel ecōuerſo: magis eſt obligatus quo ad eccleſiā ſolēniter iurans ſꝫ q̄ꝫtum ad deum equaliter. extra qui cle. vel vo. rurſus.

Habemus. ℭ Caſus Quidam trāſgrediebantur ſacra que faciebant in cōi loquela. ſ. cū ſimpliciter per deum iurabant: ſed oſtendit hiero. ꝙ nō ſolum illa que fiunt in altari ſeu in ſcōꝝ reliquijs ſunt a piurijs pcauēda: ſꝫ etiā illa que fiunt in cōi loquela: ⁊ hoc ꝓbat auctoritate veteris teſtamenti dicentis: non periurabis ⁊c.

Leuiti. xix. c Mat.

Non eſt. ℭ Caſus. Reuertitur nūc Gra. ad principale ꝓpoſitum ad oſtendendū ꝙ licituꝫ eſt iurare: ⁊ dicitur hic ꝙ nō eſt ꝯ preceptum dñi iurare: ſed ideo prohibetur ne ꝓpter vſum iuramenti periuriū incurramus.

Si peccatum. ℭ Caſus Quidam dicebāt ꝙ pctm̄ erat iurare. Augu. vero docet nō eſſe peccatum iurare tpe neceſſitatis: cum hoīes ſunt pigri ad credendum qđ eſt vtile eis: ⁊ hoc ꝓbat auctoritate veteris legis dicentis: non periurabis ⁊c.

f ℭ Preciperetur. q: non eſt peccatum qđ deus vult ſiue leges: vt. xxvj. di. deinde. ⁊ qui peccat legis auctoritate non peccat: vt. xxiij. q. iiij. qui peccat.

Legis auctoritate cuſata cato.

g ℭ Ad me. ſicut dicit canon ꝙ aliquis dicitur mutari potius q̄ꝫ mutare. vij. q. j. mutationes. ⁊ .c ſcias.

✝ 3 ℭ Ex premiſſis. hec eſt tertia pars .q. in qua queritur vtrum ſit peccatum recipere iuramentuꝫ ſi dubitat̄? Et probat ꝙ non per .c. ſeq. Joan. de fa.
ℭ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis .c. dicens ꝙ licet iurare nō ſit peccatum nō eſt tñ appetendū: ne cōſue-

tudine iurãdi in periuriũ labamur. Sed obijcit͛ φ li-
cet iurare peccatũ nõ ſit tñ iuramentũ recipe peccatũ vi-
detur: cũ dicat͛: qḋ amplius eſt a malo eſt: non iurãtis
ſed nõ credẽtis. Sed hãc obiectionẽ ſoluit dicẽs φ no-
mine mali nõ malicia ſed pena peccati. ſ. icredulitas que
ex īfirmitate ꝓceſſit

nõ: ⁊ hoc probat exemplo iacob ⁊ iſaac: qui fecerũt ſibi
iurare laban ⁊ abimelech per falſos deos qḋ credendum
eſt: ⁊ ideo dicit dubitatiue ſi tamen. Secunda pars in-
cipit ibi verũtamen. tertia ibi alia queſtio.

b ℂ Bis. Plus enim peccat q in duobus peccat q̃ȝ qui in vno. xiij. di. c. j.

ne iurãdi labamur in periu-
riũ: ſed cũ dicatur ꝓcedere a
malo nõ credẽtis videt͛ φ ⁊
ſi iurare peccatũ nõ ſit iura-
mentũ tñ recipe malum ſit.
ſed noĩe mali nõ malicia: ſȝ
peccati pena itelligit͛. Ex pe-
nali eñi infirmitate incredu-
litas illa ꝓceſſit qua ad iu-
randũ compellimur. ipſum
autẽ iurare ſicut peccatũ non
eſt ita iuramẽtuȝ ab aliquo
recipere malum non eſt.

Unde Augu. ſcribit ad pu-
blicolam. ℂ Iuramentum
accipere non prohibemur.

Quãuis dictũ ſit ne iu-
remus nuſq̄ȝ me i ſcri
pturis ſanctis legiſſe memi-
ni: ne ab aliquo iuratõeȝ re-
cipiamus[a]. ℂ Sed queri-
tur an ſit vtendũ fide ei⁹ qui
p demonia iurat. De his
ita ſcribit aug. ad publicolã.

ℂ Licet vti fide ei⁹ qui vt
eaȝ ſeruet p demonia iurat.

Mouet te vtruȝ ei⁹ fide
vtendũ ſit qui vt eam
ſeruet p demonia iurauerit:
vbi te volo prius conſiderare
vtrũ ſi quiſpiaȝ p deos falſos
iurauerit ſe fidẽ ſeruaturũ ⁊
eã nõ ſeruauerit: nõ tibi vi-
det͛ bis[b] peccaſſe: ſi eñi tali iu
ratiõe ꝓmiſſam ſeruaret fi-
dẽ: ideo tñ peccaſſe iudicare
tur q2 p deos falſos iuraue-
rit ſe fidẽ ſeruaturũ: illud aũt
nemo rep̄henderet q2 fidem
ſeruauit: nũc vero q2 ⁊ iura-
uit p quos nõ debuit ⁊ ↄtra
pollicitã fecit fidẽ qḋ nõ de-
buit: bis vtiq̄ȝ peccauit: ac p
hoc qui vtit͛ fide illius queȝ
cõſtat iuraſſe p falſos deos:
⁊ vtit͛ nõ ad malũ ſed ad bo
nũ ⁊ licitũ: nõ peccato illi⁹ ſe
ſociat[c] qui p demonia iura-
uit ſed bono pacto ei⁹ quo fi
dẽ ſeruauit. Neq̄ȝ[d] eñi h eaȝ
fidẽ dico ſeruari qua fideles
vocãtur qui baptizantur in
chriſto. Illa eñim lõge alia
eſt lõgeq̄ȝ diſcreta a fide hu-
manorũ placitorũ atq̄ȝ pacto-
rum. ℂ Uerũtamẽ ſine vl-
la dubitatiõe minus maluȝ
eſt p deos falſos iurare ve-
raciter[e] q̄ȝ per deũ verũ fal-
laciter. Quãto enim id p qḋ
iuratur magis ſanctum eſt:
tãto magis[f] eſt penale[g] periu
rium[h]. ℂ Alia qḋ eſt vtruȝ
non peccet qui p falſos deos
ſibi iurari facit: q2 ille qui ei
iurat: iurat per falſos deos
quos colit. Cui qõni poſſunt
illa teſtimonia ſuffragari:
que ipſe commemoraſti de
laban[i] ⁊ abimelech: ſi tamẽ
abimelech per deos ſuos iu
rauit: ſicut laban per deum
ſochoth. ℂ Sicut ẽt cuȝ in
libro machabeorũ romani le

intelligit͛: q̄ peccatuȝ
nõ eſt. Et ita ſicut iu
rare nõ eſt peccatum
ita recipe iuramen-
tum nõ eſt peccatũ: ⁊
ad hoc inducit͛ ſeq.
c. cuius caſus patet.

Quamuis.

a ℂ Recipiam⁹.
niſi cũ ſcim⁹ aliquẽ
falſum iuraturum:
tũc prohibemur re-
cipe iuramentum:
vt. ꟻ. e. qḋ. v. qui exi-
git. vel cuȝ ſcim⁹ ali-
queȝ cito poſſe labi
in periuriũ: vt extra
de coha. cle. clericos.
Et eſt h arg. φ eoip-
ſo eſt aliqḋ licitum
qḋ non eſt ꝓhibitũ:
vt. xxvij. qḋ. ij. lex di-
uine. xxviij. q. j. iam
nũc. Item arg. φ an
tecedens eſt licitum
non tñ cõſequens.
ſic. xxiij. q. j. quid cul
patur. in ſi.

ℂ Sed queritur.
Hec eſt quarta pars
queſtiõis: in q̄ que-
ritur ſi ſit credẽduȝ
fidei eius qui p de-
monia iurat? Et ꝓ-
bat φ ſic per ca. ſeq.
Joan. de fa.

ℂ Caſus hic que-
ritur an ſit vtenduȝ
fide eius qui per de-
monia iurat? Et re-
ſpõdet φ ſic ad bonũ
⁊ licitum: ⁊ ad hoc
inducit ſequẽs. c. cu
ius caſus patet.

Mouet te.

ℂ Caſus. Di-
cet. b. ⁊ Bñ. dixerint
φ tres queſtiões facte fuerint ex hoc. c. ego Bart. brixieñ.
credo φ tm̄ due fuerunt. Capitulũ ergo hoc diuiditur
in tres partes. In prima parte queſiuit publicola: an ſit
vtendũ fide eius qui iurauit per falſos deos? Anteq̄ȝ ve-
niat ad reſponſionẽ queſtionis: dicit φ qui iurat per fal
ſos deos: ⁊ ſi nõ ſeruat fidem in duobus peccat: ⁊ q2 iura-
uit per falſos deos: ⁊ q2 fidẽ non ſeruauit. ſed ſi ſeruauit
fidẽ laudabile eſt: ⁊ ideo fide eius vti poſſum⁹ ad bonum
⁊ nõ ad malum. Fides eñi appellatur hic ꝓmiſſio ⁊ non
illa fides a qua fideles vocãtur. In ſecũda parte dicit͛ φ
minus peccat ille qui iurat p falſos deos veraciter q̄ȝ qui
iurat per veros deos fallaciter: q2 quãto ſanctius eſt per
quod iuratur tãto magis penale eſt periuriũ. In tertia
parte queſiuit publicola: an peccet qui gentilẽ ſiue pa-
ganum ſibi per falſos deos facit iurare? Et reſpondet φ

c ℂ Sociat. ⁊ ita ob
ligat iuramẽtuȝ qḋ
ſit per falſos deos. ⁊
nõ obſtat. ff. de iure-
iurã. l. nõ erit. §. de.
vbi dicit͛ φ non va-
let iuramẽtũ quod
ſit per falſos deos: q2
ibi loquit͛ de homi-
nibus eiuſdẽ fidei.

d ℂ Neq̄ȝ. hic reſpõ
det tacite qõni cum
pagani nõ habeant
fidem quomõ dices
eos frãgere fideȝ? Ad
hoc reſpondet φ hic
nõ agitur de fide vir
tutum ſed de alia fi-
de. Multipl͛r enim
dicitur fides. Quã-
doq̄ȝ idem eſt fides
qḋ sacr͛m baptiſmi:
vt. xlv. di. de iudeis.
Item di͛ fides caſti-
tas thori: vt. xxvij. q.
ij. cõiuges. Item di͛
fides ſecuritas ſiue
pactũ vt. xxiij. q. j. no
li. Item di͛ fides con
ſcia: vt ibi oẽ qḋ nõ
eſt ex fide peccatũ eſt:
vt. xxviij. q. j. §. j. Itẽ
di͛ fides habit⁹ men
tis bñ ↄſtitute. Iteȝ
di͛ fides credulitas:
ſcḋm quam credi-
mus illud qḋ non
videmus: vt ibi fi-
des nõ habet meri-
tum ⁊c. de pe. di. iiij.
ca. in domo.

Fides mlt
tipl͛r di͛.

Gen. xxj. d
Ge. xxxj. f.

e ℂ Ueraciter. quod
eſt ſi fallaciter iure-
tur per deos falſos: ⁊
ita periuriuȝ com-
mittit qui verũ iu-
rat per deos falſos.

Geneſ.
xxxj. g.

j. Macha-
beo. viij.

f ℂ Magis. hec dictio magis non comparatiue poni-
tur ſed abnegatiue: quia falſi dij non ſunt ſancti.

g ℂ Penale. i. maiori pena dignum. Quãto eni res eſt
ſanctior vel melior: tãto eſt maius peccatũ offendere eaȝ
q̄ȝ aliam: vt. xvij. q. iiij. ſicut qui. ⁊. ꟻ. ea. qḋ. v. qui piurat.

h ℂ Periurium. id eſt temerarium iuramentum. et
ſic bene adaptatur ratio ſequens.

i ℂ De laban. Sed nõne ille peccat qui per deos falſos iu
rat: ergo ⁊ ille peccat qui recipit tale iuramẽtum: vt. ꟻ.
ea. qḋ. v. ille. Sed dic φ licet ille peccet tamen permitti-
tur tale iuramẽtum cum aliter nõ poſſit adhiberi fides
dictis ſuis: preterea ſi iuraret per deuȝ verũ facilius ob-
uiaret tali iuramento: ⁊ tamen magis peccaret.

Iurãs per
deos falſos
an peccet.

ℂ Sicut etiaȝ. ℂ Caſus. Adhuc oſtẽdit Gra. φ nõ pec-
cat chriſtianus qui paganum ſibi per ſuos deos facit iu-

Diuiſio.

rare. Diuidit̄ ergo iſte. §. in tres ptes. In pma oſtēdit ꝙ nō peccat chriſtian⁹ ſi recipit ſacr̄m ab infideli p deos ſuos. ⁊ hoc ꝓbat exēplo iudeoꝝ qui fecerunt pacē cū romanis p deos falſos receperūt iuramentū: ipſi aūt per deū verum iurauerūt. Sic etiā p creaturas iurare maluz eſt: ſed ſeruare qd̄ iurat̄ eſt bonū. In ſcda parte obijcit ⁊ ꝓbat ꝙ iurare p creaturas nō eſt maluz: q2 ioſeph cū vir ſanctus eſſet p ſalutem pharaonis iurauit. poſtea ſoluit dicens ꝙ ſancti iurādo p creaturas ipſm creatorē venerabātur: ſic ioſeph iurādo per ſalutē pharaonis iurauit per deū: q dedit ei ſalutē ⁊ ptātē. Et dn̄s nō ꝓhibuit iurare p creaturas niſi ꝓpter duas cauſas: ne in eis numē deitatis eſſe putaret̄: vel ne eas ɔtēptibiles iudicādo ꝓmiſſa ſeruaremus. In tertia pte querit incidēter qd ſit grauius: an iurare fallaciter p creaturas: an p creatorez. Et primo oſtēdit ꝙ graui⁹ eſt iurare p creaturas: q2 ſic iurādo i duobus peccat: q2 ⁊ ɔ̄ ꝓhibitionez iurat: ⁊ q2 fallacit̄ iurat: ſed p creatorez fallaciter iurando tm̄ in vno peccat. Poſtea ſoluit dicēs ꝙ piuriū tanto magis penale eſt q̄ᵹto per qd̄ iuratur ſancti⁹ eſt: ⁊ ita magis eſt penale deierare p creatorē. Secūda ps incipit ibi ſ3 obijcit̄. tertia ibi ſ3 querit̄. Prepoſitus erat ſcilicet pharao. In infimis: id eſt in mundanis. Uel prepoſitus erat. ſcilicet princeps in mūdanis vel in mēphis: que ciuitas erat vel caput regni.

Genes. xlij.c.

Ro.xiij.a.

Jo.xix.b.

a ¶ Per ſalutem. ⁊ in canone per ſalutem dominorum iuratur: vt.j.queſtio.vij.quotiens.

b ¶ In iſimis. al's mēphis: q̄ erat caput r̄gni pharaōis.

c ¶ Dupliciter. ⁊ ita quandoq3 duo mala ratione coniunctionis non equiualent alteri eorum per ſe. ſic extra de offi. iudi. dele. ſuper queſtionum. §. ſi vero.

¶ Periurij. ¶ hec eſt quinta pars hui⁹. q. ſm Jo. de fa.

gātur pacē firmaſſe cū iudeis intelligēdi ſunt iuraſſe p falſos deos: ſicut ⁊ iudei iurauerūt p deuz veꝝ. Sic ēt ⁊ de iuramēto qd̄ fit p creaturas intelligēdū eſt ꝙ ipſm quidē iurare per creaturas malū eſt: q2 a deo ꝓhibituz: ſed ſuare qd̄ iurat̄ bonuz ē: vt euitet̄ pctm̄ mēdacij ⁊ doloſitatis. ¶ Sed obijcit̄ ꝙ ioſeph vir ſcūs p creaturas iurauit dū dixit fratrib⁹ ſuis: Per ſalutez [a] pharaonis nō exibitis hic. ¶ S3 ſciendū eſt ꝙ ſci non tā p creaturas q̄ᵹ p creatorē creaturaꝝ iurabāt: nec i creaturis aliō q̄ᵹ creatorē ipſaꝝ venerabātur: ſicut ioſeph q p pharaonē iurādo hoc in eo veneratus ē ꝙ dei iudicio poſitus erat in iſimis [b]. Vn̄ Apoſtolus ait: Oīs ptās a dn̄o deo eſt. Itez xp̄s pilato: Nō haberes in me ptātē niſi eēt tibi data deſup. Deus autē p creaturas iurare ꝓhibuit: ne vel more gētilium aliquod numē deitatis creaturis ineſſe crederet̄: vel ne creaturas cōtēptibiles iudicādo p eas ꝓmiſſa ꝓ nihilo ducere mus. ¶ Sed querit̄ quid graui⁹ ſit an p creaturas an per creatorē iurare fallacit̄? Dupl'r eni reus eſt q p creaturas iurat mēdaciter: q2 ⁊ ɔtra ꝓhibitionez iurat p qd̄ ſibi iurare nō l3: a quo pctō eſt imunis q nō niſi per creatorē iurat: ⁊ ꝓximū dolo capit: qd̄ facit etiā p creatorem mēdaciter iurās. Sed ſi piuriū tanto magis penale eſt: q̄ᵹto ſancti⁹ illud per qd̄ iurat̄ apparet. Qd̄ etſi p creaturas mendaciter iurās dupliciter [c] peccet: grauiori tamē ſe ſubijcit pene q p creatorē iurat mēdacit̄. ¶ Periurij autez pena grauiſſima eſt: quā ſi qs timēs ad ɔfeſſionē venire noluerit a fideliuz ɔſortio eſt abijciendus.

Unde Euticianus papa.

¶ Fideliū ɔſortio careat q pniaz piurij agere noluerit.

Predicādū eſt etiaz vt periuriū fideles caueant: ⁊ ab hoc ſūmopere abſtineāt: ſciētes hoc grāde ſcelus eſſe: ⁊ in lege ⁊ in ꝓphetis ⁊ in euāgelio ꝓhibitum. Audiuim⁹ aūt quoſdā paruipēdere hoc ſcelus ⁊ leuez quodāmō periurijs penitentie modū imponere: q etiaz noſſe debēt talē de periurio pniaz imponi debere q̄lez [d] ⁊ de adulterio ⁊ de fornicatiōe ⁊ de homicidio ſponte cōmiſſo ⁊ de ceteris crīalib⁹ vitijs. Si qs vero ꝑpetrato piurio aut quolib3 crīali pec cato timēs pniam longā ad ɔfeſſionē venire noluerit ab ecclia repellēdus [e] eſt: ſiue a cōione ⁊ cōſortio fideliuz: vt nullus cuz eo comedat neq3 bibat neq3 in domo ſua euz recipiat. ¶ Queſtio.ij.

Quod [f] autez periuriū ſit falſuz iurare facile ꝓbatur.

Ait eni au-

Predicandū. ¶ Caſus. Significatuz fuit euticiano pape ꝙ quidā pſbyteri de periurio leuem penitētiaz imponebāt: quare ſtatuit eutician⁹ vt chriſtiani moneātur periuriū euitare cū ſit graue delictū: ſed ſi in illud inciderint tal'r de ipſo peniteant qual'r de adulterio ⁊ de alijs criminalibus vitijs peniterēt. Si qs vero timēs longam pniaz periurij ad cōfeſſionē venire noluerit excōicetur donec reſipiſcat.

d ¶ Qualez. q̄ᵹtum ad numerū annoꝝ hoc itellige nō q̄ᵹtuz ad aſperitatē penitentie: nā regulariter ꝓ quolibet mortali debet̄ ſeptēnis penitentia niſi dignitas delinquētis vel qualitas delicti aliud ſuadeat. xxxiij. queſtio. ij. hoc ipſu3. ⁊. lxxxij. diſtictio. preſbyter. ⁊. xxvij. qō. j. deuotam. Unde l3 ſeptēnis penitētia imponat̄ pro piurio ſicut ꝓ homicidio vel adulterio: aſperior tamē penitētia imponit̄ pro adulterio vel homicidio q̄3 ꝓ periurio: ⁊ durior pro homicidio q̄3 ꝓ adulterio: vt. xxxiij. q. ij. ſi quod. Jo.

Pnia ptēnit̄ betur quolibet morta

e ¶ Repellēdus. Argu. aliquē cōpellendum ad penitētiaz. vj. queſtio. j. illi q.

Queſtio.ij.

Quod autez. ¶ hec q. diuiditur in quinq3 partes. In prima parte probat p quinq3 ca. ꝙ non eſt periurus qui iurat falſuz qd̄ putat eſſe veꝝ. ſecunda ibi ille ergo. tertia ibi itē quod dicitur. quarta ibi: cū humilitatis. quinta ibi quādoq3. Johānes de fa.

¶ Caſus. hic ponitur ſecūda queſtio: vbi queritur an ſit periurus qui iurauit falſu3 quod putat veruz? Et certū eſt ꝙ non: vt. ĩ. e. homines. Et ꝓcedit hoc ordine Gra. primo ꝓbat quod eſt periurus: poſtea non: ⁊ ponit ſolutionem optimam.

f ¶ Quod autem. hic queritur an ſit periurus qui iurat falſum quod putat verum; Ad quod notādum eſt

ꝙ quattuoꝛ modis cōmittitur periurium. Uno modo vt ſi quis falſuȝ ignoꝛanter iuret: ⁊ illud nullo mō eſt peccatum: vt.ī.co. beatus. Scdō modo dicitur periuriū tantum falſum iuramentū ſcienter factum: ⁊ illud ſemper eſt peccatū ⁊ moꝛtale: vt.ī.co. homines. Tertio modo dicit̄ periurium indiſcretū iuramentuȝ: ⁊ illud qn̄qȝ eſt peccatuȝ moꝛtale.ī.ea.q.iiij. qui ſacrō. quandoqȝ veniale: vt.xxv.di.§.als ea. ⁊ extra de iureiur.c.veruȝ. Quarto modo dicit̄ periuriū tranſgreſſio iuramenti: ⁊ illud qn̄qȝ nullum peccatū eſt vt in illicitis: vt.ī.e.q.iiij.in malis. quādoqȝ eſt moꝛtale: vt.ī.ea. qō.iiij.ſi aliquid.

In dolo. ¶ Caſus Dicit̄ hic ꝙ doloſe videtur iurare qui aliter facit q̄ ꝓmittit: cū periurium ſit nequiter credentes decipere.

a ¶ Qui aliter facturus eſt. id eſt qꝛ aliter pꝛoponit facere.

b ¶ Nequiter decipere. ſ. habere animuȝ decipiendi: ſi enim non haberet animū ſecus eſſet: vt.ī.co. ne quis.

Animaduertenduȝ. ¶ Caſus. Dicitur in hoc caplo ꝙ iuramentuȝ tres hȝ comites ſiue partes: ſcilicet veritateȝ iudicium ⁊ iuſticiā ⁊ ſi aliquid iſtoꝝ defuerit periuriū erit.

c ¶ Veritateȝ. id eſt cōſcientiam veritatis.ī.co.ne quis. ſȝ veritas rei nō ſufficit niſi adſit cōſcientia: vt.ī.ea. homines ſic ⁊ veritas cōſcientie ſufficit vt a furto excuſet ſi credo dn̄m permiſſurū: vt inſti. de obli.que ex delicto naſcunt̄.§.placuit.

d ¶ Iudicium. id eſt diſcretionem.

e ¶ Atqȝ iuſticiam. id eſt vt licitum ſit ⁊ iuſtū qō iuratur.

gu. in libꝛo pſalmoꝛum ſuper Domini eſt terra.

¶ Peierat qui aliter facturus eſt quam promittit.

In dolo iurat qui aliter facturus eſt[a] q̄ promittit: cum periurium ſit nequiter decipere[b] credentem.

Item Hieronymus ſuper Hieremiam libꝛo. j.

¶ Quos debeat habere comites iuſiurandum.

Animaduertenduȝ eſt ꝙ iuſiurandum hos habeat comites: veritatē[c] iudicium[d] atqȝ iuſticiam[e]: ſi iſta defuerint nequaq̄ iuramentū erit ſed periuriū. ¶ Item q falſum iurat mentit̄: mentiēdo aūt iurare nihil aliud eſt q̄ peierare. ¶ Cum ergo oēs qui loquunt̄ mendaciū pdēdi ſint iuxta illud pſalmiſte: Perdes oēs qui loquūtur mendaciū. multo magis dānabiles ſunt qui mentiendo deierare ꝯuincunt̄: qꝛ nomē dei ſui in vanum aſſumunt. ¶ Sed aliud eſt falſum iurare aliud iurare in dolo: nō eniȝ oīs qui alr̄ facturus eſt q̄ ꝓmittit in dolo iurat. Licet enim apl̄s aliter facturus eſſet q̄ ꝓmitteret coꝛinthijs in pma epl̄a cū ait: Ueniam ad vos. nō tamē in dolo iurauit aut mēdaciter ꝓmiſit. Ille eniȝ in dolo iurat aut mēdaciter pꝛomittit in cuiꝰ mēte eſt nō ſic ſe facturū vt pꝛomittit: ille aūt qui ꝓmittit falſum qō putat eē verū nec in dolo iurat nec mēdaciter ꝓmittit. Unde Augu. de verbis apoſtoli ſermone. xxviij.

¶ De eo qui iurat falſum

¶ Item qui. ¶ Caſus. Adhuc pꝛobat epm̄ qui iurauit falſum qō putabat eſſe verum periurū: cum iurando falſuȝ fuerit mentitus: ⁊ loquentes mendaciū (iuxta pſalmodiam ſunt perdendi: ⁊ multo magis perdendi

ſunt qui mentiendo periurare credūtur.

¶ Sed aliud. ¶ Caſus. Reſpondet h̄ Gra. allegatis dicens ꝙ ſi quis iurat in dolo: ſcilicet in cuius mente eſt aliter facere q̄ iurat periurus eſt: ſed ſi ſine dolo iurat putans eſſe verum quod iurat licet aliter eueniat q̄ iurat periurus nō reputabitur. quod ꝓbat exemplo apoſtoli: qui ꝓmiſit ſe iturum ad coꝛinthios ⁊ tamen aliter fuit: ſed periurus non fuit: quia nō fuit in dolo: ⁊ ad hoc inducit ſeq.c.

quod putat verum.

Homines[f] falſum iurāt vel cū fallunt vel cū fallunt̄. Putat[g] homo verū eſſe qō falſuȝ eſt ⁊ temere[h] iurat: aut ſcit[i] vel putat falſuȝ eſſe ⁊ tn̄ pꝛo vero iurat ⁊ nihilominꝰ cū ſcelere iurat. Diſtant aūt iſta periuria que duo[k] cōmemoꝛaui fac illū iurare q verū putat eſſe ꝓ quo iurat: veruȝ putat eſſe ⁊ tn̄ falſum eſt: nō ex aīo iſte peierat: fallit̄ hic ꝓ vero hȝ qō falſum eſt nō pꝛo re falſa ſciens iurationē interponi. Da aliū: ſcit falſū eſſe ⁊ dicit verū eſſe ⁊ iurat tanq̄ verū ſit qō ſcit falſum eſſe. Videtis q̄ iſta deteſtanda ſit belua ⁊ de rebꝰ humanis exterminānda: quis enim hoc fieri velit[l]? omnes hoīes deteſtant̄ talia. Fac aliū: putat eſſe falſum ⁊ iurat tanq̄ verum ſit: foꝛte verū eſt: verbi grā vt intelligas: Pluit in illo loco: interrogas hoīem ⁊ dicit pluiſſe: ⁊ ad negociuȝ eius competit vt dicat pluit: ſed putat nō pluiſſe periurꝰ eſt. Intereſt queadmodum verbū ꝓcedat ex animo: reaȝ liguā[m] nō facit niſi rea mēs. ¶ Quia ergo mens huius nō erat rea: neſciebat eni falſum eſſe qō iurauit eſſe veꝝ nec temere vel negligēter ſȝ cū magna diligentia videbat̄ ſibi dephendiſſe verū qō iurauit falſum piurij reus neq̄ q̄ eſt iudicādus. ¶ Itē qō dicitur qui falſum iurat mētitur: nō vniuerſaliter hoc intelligi debet: nō enim omnis qui falſum dicit mentit̄: ſicut nec oīs q mentit̄ falſuȝ dicit.

Homines. ¶ Caſus. Bene. hunc caſum ſic ponit. Tres caſus ſunt in hoc capitu. Pꝛimus eſt cuȝ qs putat verum eſſe: ⁊ eſt falſum: ⁊ tamen incaute iurat. Secūdus eſt cuȝ quis iurat ſcienter verum eſſe quod ſcit eſſe falſum. Tertius eſt cū quis putat falſuȝ eſſe quod verum eſt: et tamen iurat eſſe verum. pꝛimus fallitur tātum ⁊ venialiter peccat: ſecūdus fallitur tantum: tertius fallit animo ⁊ fallitur: ⁊ ita iſti duo moꝛtaliter delinquunt.

f ¶ homines. hic oſtēdit tres modos periurij.

g ¶ Putat. pꝛimū.

h ¶ Et temere. i. indiſcrete.

i ¶ Aut ſcit. ſecundum. quod iurat. i. quod verum eſt.

k ¶ Que duo. ſ. pꝛimum ⁊ ſecundum: ⁊ ſub ſecundo compꝛehēdit ⁊ tertium.

l ¶ Velit. quia ipm peccare nemo per ſe vult: vt.xv. queſtio. j. merito.

m ¶ Linguam. ſic xv.q.vj.c.j.

¶ Quia ergo. ¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupꝛadicto.c. dicēs ꝙ licet iſte eps iurauerit falſum qō putabat eſſe verum: cum nō fecerit ſcienter hoc neqȝ negligenter nō eſt reus periurij iudicandus. Poſtea reſpondet obiectioni facte.ſ.in.§. item qui. oſtendens ꝙ nō omnis qui falſum dicit mentitur ſicut nec omnis qui mentitur dicit

falſum:quod probat per ſequens.c.

Diuiſio.

Is autem. ¶ Caſus. hoc.c.diuiditur in tres ptes. in prima oſtendit Aug.quid ſit mentiri.in ſecūda parte oſtēdit q̄ quis mentiri nō dꝫ:nam verba nō ſunt ideo inſtituta vt homines ſe fallant inuicē ſed vt quod quiſq; nouit alteri dicat:vnde ſi qs aliter facit mētiendo.ſ. peccat: ⁊ ſi alteri per ſuū mendaciū ꝓſit.ſicut aliquis furtuꝫ faciendo peccat etſi alteri per furtum ꝓſit. In tertia pte oſtēdit q̄ duo ſunt genera mendacioꝝ: vnū eſt cum qs putat veruꝫ qḋ eſt falſum.ſcḋꝫ eſt cum quis putat falſum qḋ eſt verū ⁊ iurat eſſe verū.ꝑmum nō ledit ſcḋm vero ledit. Scḋa pars incipit ibi ⁊ vtiq;.tertia ibi nemo mentiēs. ſciens.ſ.ſcienter. neſciens veꝝ ⁊ tñ ē veꝝ.

a ¶ Inſtituta. Ex hoc dicto Aug.ſequit̄ q̄ qui mētit̄ nihil dicit:q: nō dicit id qḋ vox ſignificauit ſicut ꝭ dicit: aliud enim cogitat mente q̄ ore ꝓferat. Item id non dicit qḋ cogitat: q: vox illud nō ſignificat:nec dicit illḋ qḋ vox ſignificat: q: illḋ nō intendit:ergo nihil dicit: vt.ff.de re.dub.l.in ambiguo.

Mentiēs nihil dic.

a ¶ Inſtituta. Semper ergo in priuilegijs vel in reſcriptis interꝑtabunt̄ verba ad id ad qḋ inſtituta ſunt.vt hic.⁊.xxxvij.di.relatum . ⁊ ſemp ad cōem intelligentiam ⁊c. ex̄ de ſpō. ex lrīs.⁊.ff.de leg.iij.nō aliter. Sꝫ ꝯplerūq; dum ꝓprietas vboꝝ attēdit̄ veritatis ſenſus amittit̄. ex̄ de v.ſig.ꝓpterea.nam potius mens attendit̄ q̄ verba cōſideranda ſunt: vt.ꝟ.e.q.v.humane.⁊ contra verum intellectū fit interpretatio. extra de poſtu.ad hec. circa ſi.⁊ potius cōſiderandum eſt quid teſtator ſenſerit q̄ ipa vocis ſignificatio: vt.ff.de fū.inſtru.l.cum de lanionis .§.aſinam . ⁊ hec vera ſunt niſi interpretatio a iure habeatur: vt.xx.q.ij.puella.

Verba an ſint ſemp attēdenda

Unde Auguſtin⁹ in ench.

¶ Nō eſt mentiri dicere falſum quod putat verum.

Is autē qui mentitur contra id qḋ animo ſentit loquit̄ volūtate fallēdi. ¶ Et vtiq; verba ꝓpterea inſtituta[a] ſūt: nō vt per ea ſeinuicem hoies fallant:ſed vt eis quiſq; in alterius noticiā cogitatiões ſuas ꝓferat: verbis ergo vti ad fallaciā non ad qḋ ſunt inſtituta peccatū eſt:nec ideo vllū mendaciū putandū eſt nō eē peccatū:q: poſſumus aliqñ alicui ꝓdeſſe mentiēdo: poſſumus eni ⁊ furando ſi pauper cui palā datur ſentit commodum et diues cui clam tollitur non ſentit incommodum : nec ideo tale furtum[b] quiſquam dixit peccatum non eſſe : et infra .

¶ Nemo mentiēs iudicandus ē q dicit falſū qḋ putat veꝝ:q: q̄tū i ipſo eſt nō fallit ipſe ſed fallit̄:nō itaq; mēdacij ſꝫ aliqñ temeritatis arguēdus eſt qui falſa incaut⁹ credit ac pro veris hꝫ : potiuſq; ecōtrario q̄tum eſt in ipſo ille mentit̄ qui dicit tanq̄ verum qḋ putat falſum:q̄tum enim ad animū[c] eius attinet. q: non qḋ ſentit hoc dicit:nō verū dicit q̄uis veꝝ inueniatur eſſe qḋ dicit: nec vllo mō liber eſt a mēdacio qui ore neſciens verū loquit̄: ſciens aūt voluntate mētitur. Non ſolum conſideratis itaq; rebus ipſis de quibus aliquid dr̄: ſed ſola intentione[d] dicētis:melior eſt qui neſciens falſum dicit qm̄ id verū putat:q̄ qui mētiendi animū ſciens gerit neſciens verum eſſe qḋ dicit.

Item Gelaſius papa.

¶ Non mentitur qui animum fallendi non hꝫ.

Beatus paulus apoſtolus nō ideo (qḋ abſit) fefelliſſe credendus eſt aut ſibi extitiſſe cōtrarius:qm̄ cuꝫ ad hiſpanos ſe ꝓmiſiſſet ituruꝫ diſpoſitiōe diuina[e] maioribus[f] occupatus ex cauſis implere nō potuit qḋ ꝓmiſit:quātum eniꝫ ipſius volūtatis iterfuit hoc ꝓnunciauit quod reuera voluiſſet efficere: quātuꝫ eni ad diuini ſecreta conſilij q̄ vt homo oia nō potuit lꝫ ſpiritu dei plenus agnoſcere: ſuperna ꝑtermiſit diſpoſitione ꝓuentus. Nec q: beatus petrus apoſtolus ꝓ affectu diuine reuerentie ipſi dño rñdit: Nō lauabis[g] mihi pedes in eternū fefelliſſe (qḋ abſit) aut in ſua putabitur minime cōſtitiſſe ſnīa: q: mox eidem diuine volūtati ceſſerit:⁊ qḋ ſe dixerat nō eſſe facturum cauſis aſtrict⁹ humane ſalutis paſſus eſt volūtate prona faciendū. ¶ Ille ergo falſū iurando mentitur qui ſcit falſum eſſe qḋ iurat. Eſt enim mendaciū[h] (vt Aug. ait) fal

intuito dño velit eius tractare:tñ nōn cōmittit furtū ſi dño placet: vt inſti.de ob.que ex delic.naſcū.§.placuit .

Beatus. ¶ Caſus. Gelaſius oſtendit in hoc.c. q̄ nō ideo dicit̄ quis fellere vel ſibi ꝯrius eſſe quod nō adimplet ſicut ꝓmiſit cum per eum nō ſtat quin adimpleat qḋ ꝓmiſit: ſed iuſta de cauſa:⁊ hoc ꝓbat duobus exēplis ſcꝫ pauli ⁊ petri.

e ¶ Diuina.qua oīa vincula humana frangūtur.xix.q.ij.due ſunt.⁊ ſm quā diſpoſitionem eſt licitum qḋ alr̄ eſt illicituꝫ:vt xxiij.q.v.dixit. Et eſt arg.hic q̄ in omni voto vel ſacro intelliguntur hmōi generales cōditiones: ſi deus voluerit: ſi vixero ſi potero: vt.ꝟ.e.q.ne quis.⁊.xxvij.q.ij.§.cum ergo.⁊.ff.q ſatiſda.cog.l.vlt.⁊ etiā hec ſi marito placuerit.xxxiij.v.noluit.ar.ꝯ.xxij.q.vlti.c.vlt. vbi de hoc notaui.

f ¶ Maiorib⁹. No. q̄ ſm canones excuſatur qs a iuramēto ꝓpter maiora negocia: vt extra de iureiurā.breui.⁊.c.q̄re lam.ſecus ſm leges: q: difficultas preſtationis nō reddit ſtipulationem inutilem: vt.ff.de ver.ob.continuus.§.illud.

g ¶ Nō lauabis.nec petrus fuit ſibi cōtrarius nec dño: domi nus eniꝫ voluit ex humilitate lauare pedes petri: ſed petr⁹ propter reuerentiaꝫ noluit hoc:ſed reuerentia ⁊ humilitas ſibi nō contrariant̄. Item ſibi nō fuit ꝯrius:q: ꝑmo pp reuerentiā noluit. ſecundo ꝓpter obediētiam ꝑmiſit lauari: ⁊ obedientia non eſt contraria humilitati vel reuerentie. ſimilem ſupꝑficialē cōtrarietatem habes.vij.q.i.in ſcripturis.cū ſīis ꝯcor.

Votū libetali ꝯditiō contin

Negoc maior an exc ſent a ramen

Petr⁹ luit ⁊ luit pe ſuos a lauari.

¶ Ille ergo. hec eſt ſcḋa pars.q.in qua dr̄ q̄ multū intereſt in qbus reb⁹ mētiat̄:⁊ hoc ꝓbat p duo.c. Io.a. de ſā.

¶ Caſus. Concludit G.a. ex ſupradictis dicens q̄ ille mentit̄ iurando qui ſcit falſum eſſe qḋ iurat ꝓ vero: qḋ ꝓbat auctoritate Aug. dicentis: Eſt enim ⁊c. Poſtea oſtēdit q̄ fallere ſp eſt pctm̄: falli qñq; ſic qñq; nō: ⁊ qñq; minus peccatū eſt fallere q̄ falli: ⁊ ad hoc iducit ſequens.c.

h ¶ Mendaciū. Stricte ſumitur hic mendacium: largius ſumit̄ cum dicitur falſitas eſt veritatis imutatio:

b ¶ Furtum.xiiij.queſtio.v.forte.

c ¶ Ad animū. Ar. plus cōſiderari animū vel opinionem q̄ factū vel veritatem: vt extra de biga.nuper.ij.q.vij.§.tria.i.q.i.ſi quis a ſimoniacis.xxviij.diſt.ſedulo.

Opinio ꝑfertur veritati.

d ¶ Intentione. ſecus eſt in furto: q: lꝫ aliquis credat

vt in auc̃.de fide inſtru.⁊ cau.in princi.col.vj.
a ℭ Fallare. Fallare aliquē in cōtractu aliquo minus peccatū eſt ꝙ̃ falli ab aliquo circa articulos fidei: in his enim que ſpectant ad fidem nō multum differūt inter ſe fallere ⁊ falli: vt.xvj.queſtio.j.ſi cupis.

In quibus. ℭ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ i his rebus que nō nocēt vel pſunt ad vitam eternā capeſcēdaȝ credere vel nō credere veras vel falſas putare nō eſt dicēdum eſſe peccatū: vel ſi eſt peccatū minimum eſt.
b ℭ Reb⁹. ſicut hoc an planete moueantur cōtra firmamentum vel cuȝ ipſo: an homo vel nō hō eandē ſpeciē ſignificant.
c ℭ Aliud. No. diffinitionem erroris: vt.xxxviij.diſt. quāuis.✠⁊.c.ſedulo.

In ipſarum. ℭ Caſus. De duobus fuit ab Augu. queſitū. Primū fuit an in cōtrib⁹ vel rebus ad corpus ptinētibus ſit min⁹ maluȝ falli ꝙ̃ fallere: Et rñ.ꝙ ſic. Secūdum fuit an ſit maius malū falli in articulis fidei ꝙ̃ fallere in rebus tēporalibus: Et rñdet ꝙ ſic.
d ℭ Que dicūtur. ⁊ non credūtur ſicut in contractib⁹.
e ℭ Fallatur. ſiue p negligētiaȝ ſiue nō.
f ℭ Ubicūqȝ. id eſt qualitercunqȝ.
g ℭ Seiūcta ſunt. q.d. min⁹ malū eſt fallere in cōtib⁹ ꝙ̃ falli in fide. ⁊ ſic non obſtat.xvj.q.j.ſi cupis.
ℭ Item quod di. hec eſt tertia ps.q. in qua ponit diſtinctionem inter peccata mortalia ⁊ venialia: ⁊ hoc probat per ca.aug. Jo.de ſa.
ℭ Caſus. Reſpondet Gra. huic obiectioni facte.ſ.§.itē qui. vbi dictuȝ eſt: perdes omnes qui loquunt mendaciuȝ. ⁊ dicit ꝙ quedā peccata ſunt venialia ⁊ quedā mortalia: de quibus mortalibus intelligit perdes omnes q loquūtur mendacium. Ut autem appareat que peccata ſint venialia ⁊ que mortalia videndū eſt quot ſint genera mendaciorum: ⁊ ad hoc inducit ſequens.c.

ſa ſignificatio vocis cuȝ volūtate fallendi. Sed cum fallere[a] ſemper ſit volūtatis: falli autē vel infirmitatis vel temeritatis: grauius autēȝ ſit quod ex volūtate ꝙ̃ quod ex temeritate vel infirmitate procedit. Aliqñ cōtingit falli vel nullum vel minimum eſſe peccatum: aliqñ ex ipſa rerum varia conſideratione minus eſſe fallere ꝙ̃ falli.

Unde idem Auguſtinus in enchiridion.

ℭ Falli in his que ad fideȝ non pertinēt aut parum aut nullum eſt peccatum.

In quibus rebus[b] nihil intereſt ad capeſcēdum regnum dei vtrū credantur an non: ⁊ vtrū vera putētur an falſa: in his errare ⁊ aliud[c] pro alio putare nō eſt arbitrandum eſſe peccatū: aut ſi eſt minimū eſſe atqȝ leuiſſimum. Idem in eodem.

ℭ In his que ad fidē pertinēt grauius eſt falli ꝙ̃ alios decipere.

In ipſarum cōſideratione rerū que dicūtur[d] tm̄ intereſt: qr ſiue quis fallatur[e] ſiue mentiatur: vbicūqȝ[f] falli ꝙ̃ mentiri minus eſt malum ꝗ̃tuȝ pertinet ad hominis volūtatem: tamē longe tolerabili⁹ eſt in his que a religiōe fidei ſciuncta[g] ſunt mentiri: ꝙ̃ in his ſine quorū fide vel noticia deus coli non poteſt nec falli. ℭ Item qd̓ dicit perdes oēs qui loquūtur mendaciū: non de omni mēdacio intelligēduȝ eſt: ſunt eni quedā mendacia in quibus ⁊ ſi ſit aliqua culpa: non tamen dānabilia ſunt: immo non tanꝗ̃ mendacia habenda ſunt. Sunt ⁊ alia mendacia que ſunt grauioris culpe: de quibus intelligit perdes oēs qui loquūtur mendaciū. Ut autē appareat que mēdacia ſunt venialia ⁊ que dānabilia: diſtinguendū eſt quot ſint genera mendacij. De qbus Auguſtin⁹ ſcribit in libro de mendacio.

ℭ Quot ſunt genera mendacij.

Primū eſt capitale mēdaciuȝ ⁊ longe fugiendū: qd̓ ſit in doctrina religionis[h]: ad qd̓ mendaciū nulla cōditione[i] quis dȝ adduci. Scdȝ vt ſi aliquē ledat iniuſte: qd̓ tale eſt vt nulli proſit[k] ⁊ obſit alicui. Tertiū quod prodeſt alteri: ita vt obſit[l] alteri: quāuis nō ad imundiciam[m] obſit corporalem. Quartū ſola mentiendi fallēdiqȝ libidine: qd̓ mirū[n] mendaciū eſt. Quintū quod ſit placēdi[o] cupiditate de ſuaui eloquio. His oibus[p] penit⁹ euitatis atqȝ reiectis: ſequitur. Sextium genus qd̓ nulli obeſt ⁊ pdeſt alicui: velut ſi quiſpiā pecuniā alicuius iniuſte[q] tollēdā ſciens vbi ſit neſcire ſe mentiatur. Septimū[r] genus mēdacij eſt quod ⁊ nulli obeſt: ⁊ prodeſt alicui: velut ſi nolens hominem ad mortem queſitum pdere mētiatur. Octauū gen⁹ mēdacij eſt qd̓ ⁊ nulli[s] obeſt ⁊ ad hoc pdeſt

Primū. ℭ Caſus. hec.c.diuidit in tres partes. In prima parte di ꝙ octo ſunt genera mēdacioꝝ: ⁊ ponit Augu. exemplū de quolibet: quoꝝ qnqȝ ſunt grauia tria vo leuia. In ſcda parte oſtēdit ꝙ i nullo genere mēdacioꝝ eſt mētiendū: ⁊ ponit cāſ quare. In tertia parte oſtēdit ꝙ ꝗ̃to qs recedit a pmo mendacio tāto minus peccat. Scda ps incipit ibi nō eſt igit mentiendū. tertia ibi in his autem. — Diuiſio.
h ℭ Religionis. ſicut ieſum non eſſe paſſuȝ vel nō eſſe natum de virgine.j.q.iiij.§.notandum.
i ℭ Cōditione. potius enim debet oia mala pati ꝙ̃ tali malo conſentire.xxxij.queſtio.v.ita ne.
k ℭ Ut nulli pſit. vt eſt mendaciū detractoris vel falſi teſtis in cā criali. ſimile dicit lex non eſt ferendus q vult obeſſe et non pdeſſe.ff.de rei vendi.in fundo.
l ℭ Ut obſit. vt mēdaciū teſtis in cauſa pecuniaria.
m ℭ Immundiciam. tūc enim magis obeſſet.
n ℭ Mirū mendaciū eſt. q.d. mirū eſt ꝙ ita vult aliqs mentiri vbi nulla vertit vtilitas: qdaȝ tñ habēt merū mēdaciū.
o ℭ Placendi. qd̓ faciūt adulatores ad hoc vt placeāt: vt.xlvj di.ſunt nōnulli. tamen adulatio qñqȝ eſt veniale peccatuȝ: vt.xxv.di.§.als ea.
p ℭ His oibus. que ſi di. pcedentia qnqȝ ſunt mortalia ⁊ ſequētia ſūt venialia.
q ℭ Iniuſte. ſecus ſi iuſte: vt ſi fecerit auctoritate iudicis.
r ℭ Septimū. i hoc differt ſeptimū a ſexto: qr illd̓ pdeſt ad vitādum periculuȝ pſone ſȝ iſtd̓ ad euitāduȝ piculū dāni.
s ℭ Et nulli. hic dī quod nulli obeſt ⁊ tamē obeſt ei qui mentitur. Et ſic eſt ar. ꝙ ipſa perſona de qua ſit ſermo vel ad quā ſit ſermo nō includit in generali ſermone. ſi.ff. cōia predi. quicquid venditor. arg. cōtra.xxvj.di. deinde.⁊.ff. de pigno. paulus.§.vlti. vbi dī ꝙ ſi ſeruus obligauerit omnia bona domini ſui ipſe intelligitur obligari. — Perſona loquētis nō includit in generali ſermone.

vt ab immūdicia[a] corporali aliquē tueatur. ¶ Nō eſt igitur mentienduȝ in doctrina pietatis: q2 magnum ſcelus eſt ⁊ primū genus deteſtabilis mendacij. Nō eſt igitur mētiendū ſecūdo genere: q2 nulli faciēda iniuria ē. Nō eſt mētiendū tertio genere: q2 nulli cū alterius[b] iniuria eſt cōſulēduȝ. ✝ Nō eſt mentiendū quarto genere ꝓpter mēdacij libidinē que p ſeipſam vitioſa eſt. Nō eſt mentiendū quinto genere: quia nec ipſa veritas placēdi[c] cauſa hoibus enuncianda eſt: q̄to minus mētiendū qd̄ p ſeipm: q2 mendaciuȝ ē vtiq3 turpe eſt. Nō eſt mētiendū ſexto genere: neq3 eni recte teſtimonij veritas ꝓ cuiuſcūq3 tpali cōmodo ac ſalute corrūpitur: ad ſempiternā[d] vero ſalutē nullus ducēdus eſt opitulāte mēdacio. Neq3 ſeptimo genere mētienduȝ eſt: nō eni cuiuſq3 cōmoditas aut ſalus tpalis pficiende[e] fidei preferēda eſt: ✝ nec ſe quiſq3 in recte factis[f] noſtris tā male moueri ſentiat vt fiat etiā aio deterior longeq3 a pietate remotiō. Nec octauo genere mentienduȝ eſt: quia ⁊ in bonis[g] caſtitas aie pudicitie corporis pſertur[h]: ⁊ in malis qd̄ ipſi facimus eo qd̄ fieri ſinim⁹ nobis damnabilius[i] eſt. ¶ In his aūt octo generib⁹ tanto quiſq3 minus peccat cū mentit̄: q̄to magis a primo receditk. Quiſq3 aūt eſſe aliqd̄ gen⁹ mēdacij qd̄ peccatū nō ſit putauerit decipiet ſemetipm turpiter: cū honeſtum ſe deceptorē arbitret alioꝝ.

Item Auguſtinus de verbis Apoſtoli. ¶ Nō lȝ alicui cā humilitatis mentiri.

✝ Cum humilitatis[l] cauſa mētiris ſi non eras peccator antequā mentireris mentiēdo efficeris qd̄ euitaras: veritas aūt ipſa in te nō eſt niſi te ita dixeris peccatoreȝ vt etiā eſſe cognoſcas: veritas aūt ipſa eſt vt quod eſt dicas: nam quō eſt humilitas vbi regnat falſitas[m].

Itē Greg. ¶ De eodem.

Incauti ſunt hoies qui mendacio ſe illaqueant.

Itē Auguſtin⁹ ſuper Jo. ¶ Non licet mentiri vt arrogantia vitetur.

Non ita caueat arrogātia vt veritas relinquatur.

Idem in enchiridion. ¶ Non omne mēdacium neque peccatum eſt.

Ibi aūt non abſurde videt̄ omne quidē mēdaciū

a ¶ Ut ab immundicia. vt ſi volenti cōcūbere cuȝ ſoluta dicā eam eſſe cōiugatam: ⁊ ꝓdeſt ei iſtud ad cōſeruādam pudicitiā. Et nota q̄ hec tria mēdacia in hoc cōueniunt q̄ per ea alicui ꝓdeſt mētiens ſed nulli obeſt. Sed differūt in hoc q̄ vnū prodeſt ad euadēdum dānum reruȝ: aliud ad euitādum periculum vite: tertium ad pudicitiaȝ conſeruandam.

b ¶ Cum alterius. ſic.xiiij.q.v.deniq3. xj.q.iij.ſi qs vero. periculoſa eſt eni talis cōpenſatio.xiiij.diſt. q̄ ait. poteſt tamē ſibi aliqs cōſulere cuȝ alterius iniuria dū tamē non eo ꝓpoſito faciat vt alij noceat ſed tm̄ vt ſibi ꝓſit: vt.ff. de aqua plu.ar cen.l.j.§.deniq3. nec tunc facit iniuriam cuȝ ſuo iure vtitur: vt extra de elec. cum eccleſia. ⁊ extra de appella. bone.

c ¶ Placēdi. adulationis cauſa. ⁊ eſt ſi.xxij.q.iij. obijciuntur.xcij. diſtinctio. cantantes.

d ¶ Ad ſempit̄naȝ. Sed quaīr poteſt aliquis ad eternā ſalutem duci p peccatū? Reſpon. indirecte: vt ſi monach⁹ dicat regulam ſuā eſſe dulcem: ⁊ p tale mendaciū lucret̄ aliquem chriſto. ⁊ eſt ſiīe.j.q.ij. q̄ppio.xlv.diſt. de iudeis. ⁊ ſic patet q̄ nullus debet mentiri: vt alius periculū corporis vel rerum euitet.xiiij.di.q̄ ait. ⁊.J. eo. faciat.

e ¶ Perficiende. id eſt ſalutem alterius nemo debet preferre proprie fidei.

f ¶ Factis. quaſi dicat licet nos ſancimus q̄ nemo debet mentiri pro vita alterius nō ideo aliquis ita crudelis vel impius ſit q̄ non defendat talem facto: licet verbo non poſſit defendere ipſum.

g ¶ Quia ⁊ in bonis. i. inter bona.

h ¶ Prefertur. vt.xxxij.q.v. tolerabilius.

i ¶ Dānabilius. electiue ponitur: ⁊ eſt ſenſus malum quod nos facimus. ſ. mendacium eſt nobis dānabile: ſed q̄ ſinim⁹ fieri homicidium nobis nō eſt dānabile.

k ¶ Recedit. non videt̄ hoc verū: q2 minus peccatur ſeptimo genere mēdacij q̄ȝ octauo: q2 maius malū vitatur per ſeptimuȝ mendaciū q̄ȝ per octauū. Ad hoc dico q̄ receſſus iſte nō conſideratur ſm̄ ordinē mēdacioꝝ ut quem hic enumerat: ſed potius cōſideratur circa qualitatē primi mendacij: nā primū mendacium cōſiſtit in religione qd̄ maximū eſt: vnde eſt maximū peccatuȝ ſic in hoc mentiri. quāto ergo magis recedit̄ a religione: tanto eſt minus peccatū. Uel dicas q̄ tria vltima peccata non differūt inter ſe niſi ſm̄ qualitatem facti: ⁊ ita non reputat iſta tria mendacia pro diuerſis. Joan.

✝ Cum humilitatis. ¶ hec eſt quarta pars. q.i qua ꝓbat per duodecim auctoritates ſanctorum q̄ in nullo caſu ſit mentiendū: tm̄ qui decoſe mētitur cum decipere nō intendit vel cauſa pietatis minus peccat. Joan. de ſa.

¶ Caſus. Dicit̄ hic q̄ nemo debet cā humilitatis mentiri: q2 q peccator nō erat efficit̄ peccator: q2 veritas non eſt in eo: nec pōt eſſe in eo humilitas vbi regnat falſitas. Seq. c. pȝ.

l ¶ Cuȝ humilitatis. Sed nōne bonaruȝ mētium eſt ibi recognoſcere culpā vbi culpa nō ē: vt.ſ. di.v. ad eius. Rn̄. in genere pōt quis dicere ſe eſſe peccatorē: q2 nemo ſine crimine viuit: vt.xxv.di. §. criminis. ⁊ recognoſcēdo in ſe culpam eſſe non peccat: dūmodo hoc credat verū eſſe qd̄ dixit.xl. di. ante oia. ⁊.ij.q.vij. q̄q̄. ſed ſpecialr̄ dicēdo aliqd̄ peccatum de ſe cuius cōtrariū eſt verū mortaliter peccat. Sȝ obijcitur de ſacerdote qui oia crimina ſpecialiter de ſe cōfitet̄. Sed dic q̄ illud facit in pſona eccleſie: nullū enim vitiuȝ eſt qd̄ non reperiat̄ in aliquo mēbro eccl'ie. Uel dic vt dicit Aug. q̄ in vno pctō multa peccata pn̄t notari: cuȝ eni quis peccat mortalr̄ cōmittit homicidiū occidēdo aiam ſuā: cōmittit furtū q2 ſe ſubtrahit deo: adulteriū q2 recedit a deo: ⁊ fornicat̄ cum diabolo: periuriuȝ q2 fidem ꝓmiſſam in baptiſmo nō ſeruat. Et q̄ dicit in oib⁹ vitijs in qbus miſer hō peccare pōt ⁊c̄. ibi cōprehēdunt̄ genera ſinguloꝝ ⁊ nō ſingula geneꝝ. tres eni ſunt modi peccandi. ſ. delectatiōe conſenſu opere. J. de peni. diſt.ij. ſicut.

m ¶ Falſitas. q2 duo contraria non poſſunt eſſe in vno ſubiecto: vt.xxxij. queſtio.j. cum renunciatur.

Ibi aūt. ¶ Caſus. Dicit̄ hic q̄ quis peccat mentiendo quolibet genere mēdacij: minus tamē peccat qui cauſa conſulēdi mentit̄ q̄ȝ qui cauſa nocendi: ⁊ ſimiliter minus peccat qui viatorem in aduerſuȝ iter

Cōſulere ſibi poteſt quis cuȝ alteri⁹ iniuria.

✝ ¶ Concor. l.ij.§. ſi qs a principe.ff. ne qd in lo. pu. ⁊ l. ex facto ff. de vul. ⁊ pu.

Mēdacio ducitur qs ad eternā ſalutem.

✝ ¶ Concor. l. ſancim⁹. ⁊ ibi Bar. C. de epiſ. ⁊ cle. glo. in l. ſi qs ticio. ff. de leg.ij.

Facto quiſq3 licet qd̄ non licet verbo.

Peccatorem ſe dicens vt... peccet.

Peccat vnum mittens multa mittit

tranſmittit:q̃ qui viam vite per mendacium depra-uat. Sequens c. pitu.planum eſt.

a ℭ Rebus.Maius eni eſt mentiri de deo q̃ de homine.

b ℭ Qui cõſulendi.Bone cõſily nemo peccat vel obligat dũmodo nõ ſit fraudulentũ:vt.ff.de reg.iu.cõſily.⁊ vbi alſ nõ erat factur⁹ il le cui conſulit vt.ff. mãdati.ſi remune-rãdi.§.ſi tibi man-dauero. q̃nq₃ tamẽ tenetur plus conſu lens q̃ faciens: vt lxxvj.di.tanta.

c ℭ Ec artificioſe. vt ſi hoc mo-do dicat:iſte equus neſcit ſcãdere arborẽ intendẽs q̃ neſciat ire ſup pontẽ.⁊ vbi-cũq₃ aliquis obſcu re vel ambigue loq̃-tur:vt.ff.de iure fi. ſci.ita fidei.

d ℭ Mentit. vt le-dat aliquẽ:ſecus ſi iocoſe mẽtiat:vt.j. c.xxi.Quid ergo di cis de abraam nõne mentitus eſt cũ ali-ud gereret in aio.vt j.e.§.abraã. Jte₃ qd de paulo qui dixit: neſciui q₃ princeps eſſet cũ ſciret vt.xxiij q.j.parat⁹.Jtẽ quid de mendacio iehu q aliud in aio gerebat vt.j.ca.vtilẽ.Ad hoc dicendũ eſt q̃ abraã myſtico itellectu ve-ru₃ dixit:oſtẽdens patrẽ ⁊ filiu₃ in fine tp̃m reuerſuru₃ ad iudeos cum oẽs re-uertẽtur ad ipſum. Paulus per illa ver ba p̃dixit deſtructio nem regni iudeo⁊ futurã veniẽte chri-ſto.Jtẽ iehu nõ fuit mẽtitus ſ₃ ironice locut⁹ eſt.Uel dic q̃ inſpiratõe diuina hoc dixerũt.vt ex̃ de diuo₂.gaudem⁹.

eſſe peccatũ:ſed multu₃ in-tereſt quo aio ⁊ de q̃bus re-bus[a] quiſq₃ mentiatur:non enim ita peccat q cõſulendi[b] q̃uo ille q noccẽdi voluntate mẽtit:nec tm̃ nocet q viã o-rẽ mentiẽdo in aduerſũ iter mittit:q̃ntum is qui viã vite mẽdacio fallente deprauat. **I** tem Aug.in libro de con flictu vitio₂ũ atq₃ virtutum.

ℭ Non eſt aliquo modo quilibet decipiẽdus.

N Ec artificioſe[c] menda cio:nec ſimplici verbo opo₂-tet quemq̃ decipere:q₂ quo modolibet mentitur[d] quis: occidit animã. **I** te₃ Au guſti.in.v.pſalmo.

ℭ Pro tẽporali vita alicu-ius perfectus mentiri nõ d₃.

N E quis arbitret perfe ctũ ⁊ ſpũalem hoĩem pro iſta tẽpo₂ali vita mo₂te: cuius ſua vel alterius nõ oc-ciditur[e] aĩa debere mentiri. Sed q̃m aliud eſt mẽtiri ali ud eſt verũ occultare:ſi qui dem aliud eſt falſum dicere aliud verũ tacere:vt ſi quis fo₂te nõ velit ad iſtã viſibile₃ mo₂tẽ hoĩe₃ ꝓdere paratus eſſe debet verũ occultare nõ falſum dicere:vt neq₃ ꝓdat neq₃ mẽtiat nec occidat ani-ma₃ ſuã ꝓ co₂po₂e alterius.

dum q̃ triplex eſt genus mendacij:malignitatis qd̃ ſit cauſa decipiẽdi:⁊ illud oĩbus eſt mo₂tale peccatũ.iocoſi-tatis:vbi nemo ledit:⁊ illud nulli eſt mo₂tale peccatũ; benignitatis ſiue pietatis qd̃ ſit p₂o ſalute alicui⁹:⁊ de illo di q̃ ſit mo₂tale perfectis venialeimp̃fectis.S₃ qua-re nõ eſt mo₂tale p₂o tius illud peccatu₃ qd̃ ſit ioco ⁊ p quod nulli ꝑ ſunt q̃ illud per qd̃ ꝓſunt alicui. Rñdeo q̃ illud non ſit ex aio ſed iſtõ ſic: ⁊ per illud intendit decipe per iſtud nõ. Et intelligas hic ꝑfe ctum ſolũ illũ qui ex toto renũciauit oĩbus põpis ſeculi: qui ſi decederet ſtati ſaluaret. Sed cum nullus debeat pecca-re veniat ad hoc vt alter libret a mo₂-te.vt.s̄.e.p₂imũ.q̃li-ter ergo rñdebit il-le a quo querit ab hoſte eſt talis in hac domo:ſi tacet p₂eſu-mit eũ eſſe i domo: ſi aũt fatetur re⁹ erit homicidij. Rñ. tace-re poteſt ⁊ l₃ al'r p₂e-ſumat malũ ex taci-turnitate hoc ei nõ imputat:abſit eni₃ vt ea que bona ⁊ lici ta facim⁹ ⁊c̃.vt.xxiij. q.v.de occidẽdis.vel per equocationẽ cau te deludat interrogã tem dicendo nõ eſt hic.ſ.non comedit hic ſicut abraam fe-cit.j.e.querit.hoſtes eni caute poſſumus deludere.xliij.di.in mandatis.non ob. xj.qd̃.iij.quiſquis metu.vbi dicit q̃ ve ritatẽ occultare idẽ eſt quod dicere fal-ſum:ſed illud verũ

ℭ Duo vero ſunt genera mendacio⁊ in q̃bus non eſt magna culpa:ſed tamẽ non ſunt ſine culpa:cũ aut ioca-mur aut ꝓx̃mo cõſulendo mentimur. Jllud autẽ p₂i-mũ in iocãdo ideo nõ eſt per nicioſum:q₂ nõ fallit:nouit eni ille cui dicit cauſa iocãdi fuiſſe dictũ:ſcd̃m aute₃ ideo min⁹ eſt:q₂ retinet nõnullã[f] beniuolẽtiam. ℭ Jllud ve-ro qd̃ nõ habet duplex[g] co₂: nec mendaciũ quidẽ dicen-du₃ eſt:verbi gratia tanq̃ ſi cui gladius cõmendetur: et ꝓmittat ſe redditurũ cui il-le qui cõmendauerit popo-ſcerit:ſi fo₂te gladiu₃ ſuũ re-petat furens[h] manifeſtu₃ eſt nõ eſſe reddẽdũ ne vel ſe oc cidat vel aliu₃ donec ei ſani-tas reſtituat. Hic ideo non habet duplex co₂:q₂ ille cui cõmendatus eſt gladi⁹ cum ꝓmittebat ſe redditurũ po-ſcenti nõ cogitabat furẽtem poſſe repetere:manifeſtũ eſt nõ eſſe culpãdũ:aliq̃n veru₃ tacere falſum autẽ dicere nõ inuenitur ſanctis cõceſſum. **I** tem in lib₂o de mẽdacio.

ℭ Noſtro peccato alterius ſaluti conſulere nõ debem⁹.

F Aciat homo etiã p₂o tp̃ali ſalute hoĩum qd̃

Menda-cium eſt triplex nec eſt ſemper mo₂tale.

eſt in teſtem qui aſſumpſit officiũ teſtificandi.ite₃ non ob.xxv.q.ij.p₂eſcriptione.q₂ obtinet circa iudicia.

f ℭ Nõnullam.q₂ facit vt conſulat proximo.

g ℭ Duplex.s̄.xj.queſtio.iij.anteceſſo₂.

h ℭ Furens.ergo ſemper intelligit hec conditio ſi res in eodem ſtatu mãſerit.vt.ff.de ſolu.cũ quis.in p₂inci. extra de iureiur.queadmodum.⁊ eſt hic ar.q̃ ꝓpter no-uum caſum nouũ datur auxilium.vt extra de offi.dele ga.inſinuãte.ff.de interroga.act.de etate.Jtem ar.eſt hic q̃ verba generalia nõ extenduntur ad ea de quibus non eſt dictum vel cogitatum. vt.s̄.e.beatus.xj.qd̃.iij.ante-ceſſo₂.⁊.ff.de tranſac.cu₃ aquiliana.extra de deci.ex mul-tiplici.⁊ extra de reſtitu.ſpolia.audita ⁊c̃.

N E quis. ℭ Caſus. hoc ca.diuidit in tres partes. Jn p₂ima loqtur de pfecto qui firmũ ꝓpoſitu₃ ha bet de nõ mentiẽdo:hic mo₂tal'r delinquit ſi ꝓ alio men tiat:⁊ ideo ſi nõ vult verũ dicere taceat:ne dicẽdo verita tem proximũ ledat.Jn ſcd̃a pte ponit duo genera men-dacio⁊:vnum qd̃ ſit cauſa ioci ⁊ aliud qd̃ ſit cã cõſulta-tionis:in q̃bus ſi impfectus mentit vel fo₂te et pfectus venial'r delinquit.Jn tertia pte di q̃ non d₃ mẽdax repu tari qui gladiũ ſibi cõmendatũ ꝓmiſit alicui ſe reddi-turũ q̃n petierit ⁊ poſtea non reddet ei ſi petierit cum fa-ctus fuerit furioſus ne ſe vel aliũ interimat. ſecunda pars incipit ibi duo vero.tertia ibi:illud vero.

ℭ Non occidit [illegible] ſilium [illegible] ſcientia [illegible] mentiũ [illegible] quod

F Aciat. ℭ Caſus. Dicitur hic q̃ quilibet debet defen dere ſalutẽm hominũ co₂po₂alem dũmodo hoc fa ciat ſine mendacio vel peccato:q₂ tunc id ſolu₃ reſtat ſi-

vbi quod recte faciat.i.ſine peccato. Reliquum.i. relictum ſibi reſtare et licite faciendum.

a ¶ Quod poteſt. Ex hoc.c. habes quod ſolum illud dicimur poſſe facere quod iuſte facere poſſumus. Quandoque hec dictio poſſe ſimul denotat potentiam iuris vel facti: vt extra de reſcrip. ſciſcitatus. quandoque potentiam facti tantum: vt viij.q.j. moyſes. quandoque refertur ad bonitatem. de peni.di.ij. charitas. ff. de condi. inſti. filius. quandoque ad commoditatem. ff. de ver. ſignifi. nepos proculo.

b ¶ Id reliquum eſſe. id eſt id ſolum ſibi eſt relictum.

Potentia ad multa refertur. ✠ ¶ Inſtro quod act⁹ reſoluit in potentiam. contra. tex. in.l.iij.§. ſi quis.ff. de ſtatu.t.l. ſ.ff. de lega.ij.

poteſt a ✠: cum autem ad hoc ventum fuerit vt tali ſaluti niſi peccando conſulere non poſſit iam ſe exiſtimet non habere quid faciat: quoniam id reliquum b eſſe proſperit quod recte faciet.

Item Iſidorus in ſynonymis. ¶ De eodem.

Omne genus mendacij ſummopere fuge: nec caſu nec ſtudio loquaris falſum: nec vt preſtes c mentiri ſtudeas: nec qualibet fallacia vitam alicuius defendas: caue mendacium in omnibus.

Item Augu. ¶ De eodem.

Si quis ad te confugerit qui de mendacio tuo poſſit a morte liberari non es mentiturus: Os enim quod mentitur occidit animam. Cur ergo mentiendo vita eterna amittitur nunquam pro cuiuſque vita temporali mentiendum eſt.

Item Aug. in lib. queſtionum geneſis capi. xlv.

¶ Non putat mendacia cum ea que non ſunt ioco dicuntur.

Quod autem ait fratribus ſuis ioſeph: Neſciebatis quia non eſt in augurio homo qualis ego? De hoc augurio etiam mandauit eis dicendum per hominem quod ſibi velit: quere ſolet aut quia non ſerio ſed ioco dictum eſt vt exitus d docuit non eſt habendum mendacium: mendacia enim a mendacibus ſerio aguntur non ioco: cum autem que non ſunt tanquam ſint ioco dicuntur non deputentur mendacia.

¶ Sed in veteri teſtamento multa permittebantur: quorum exemplis hodie vti non licet. Unde Grego.

¶ Ceterum exemplo mentiri non licet.

Si quis per vetus teſtamentum vult ſuum tueri mendacium: quia minus illic quibuſdam fortaſſe nocuerit dicat: neceſſe eſt rerum alienarum rapinum e retributionem iniurie f que infirmis illic conceſſa ſunt ſibi nocere non poſſe: que omnia cunctis liquet quanta animaduerſione veritas inſequitur g que nobis iam ſignificationis ſue vmbra poſtpoſita in vera carne declarat.

Idem. ¶ Obſtetrices de pietate remunerate de mendacio ſunt punite.

Si qualibet culpa ſequenti ſolet pia operatione purgari: quanto magis hec facile abſtergitur quam mater boni operis pietas ipſa comitatur: nonnulli vero obſtetricum fallacia conantur aſſerere hoc mendacij genus non eſſe peccatum: maxime quia de illis mentientibus ſcriptum eſt: Quod edificauit eis dominus domos: in qua magis recompenſatione cognoſcitur quid mendacij culpa mereatur h: nam benignitatis earum merces i que eis in eterna k

Omne genus. ¶ Caſus. Dicitur hic quod non debet aliquis aliquo genere mendacij mentiri: nec per mendacium vitam alicuius defendere.

c ¶ Ut preſtes.i. vt proſis. Joan.

Sap.j.c.

Quod autem ait. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Aug. an mendacium quod iocoſe dicitur ſit habendum pro mendacio? Et reſpondet quod non: quia non ſerio vt alium fallat dicitur ſed ioco: et probat exemplo ioſeph: qui iocoſe fratribus ſuis mentitus eſt non vt eos fallat. Per hominem.i. diſpenſatorem ſuum qui inſecutus fuit eos: et reduxit eos. Exitus. id eſt finis.

Geneſ. xliiij.d.

d ¶ Ut exitus. Arg. quod per conſequentia probatur precedentia: vt.xxiij. q.j.c.j. et.j. q.i. conſtat. ff. de act. et ob. obligationum.

¶ Sed in veteri teſtamento ¶ Caſus Supra in.xxi.c. dictum eſt quod iocoſum mendacium non eſt habendum pro mendacio: nunc vero dicit quod hoc obtinuit in veteri teſtamento vbi multa permittebantur que hodie facere non licet: et hoc probat per ſequentia capitula.

Si quis per vetus. ¶ Caſus. Quidam dicebant licere ſibi mentiri ad inſtar hominum veteris teſta. Aug. vero contra eos oſtendit quod ſi eorum exemplis ſuum volunt tueri mendacium: pari ratione debet dicere ſibi licere aliena bona rapere et proprias vlciſci iniurias: ſicut tunc temporis conſtabat eſſe permiſſum: que ſi quis hodie faciat penas patietur a domino qui prohibuit talia. Poſtpoſita vmbra ſignificationis.i. poſtpoſitis legalibus et cerimonialibus chriſtum et iuſtitiam noui teſta. ſignificantibus.

e ¶ Raptum. Rapinam commiſerunt filij iſrael. xiiij. q. v. dixit. Et eſt hic arg. quod vno prohibito prohibita ſunt omnia ſimilia: vt.s. di.iij. denique. in fi. et extra de conſti. tranſlato.

f ¶ Iniurie. tunc licuit propria auctoritate vlciſci iniurias: vt.xxiij.q.iij. cum in lege. et.q.v. ſi audieris. hodie non licet: vt.xxiij.q. iiij. inter. et.q.v. de occidendis.

g ¶ Inſequitur. cum dicit mihi vindictam et ego retribuam. et cum dixit ſi quis percuſſerit te in vna maxilla prebe ei aliam. xxiij.q.j. in prin. Jo.

Si quelibet. ¶ Caſus. Quidam dicebant quod ſi quis mentitur pro vita alicuius non eſt peccatum imo bonum eſt et meritorium: et hoc probat exemplo obſtetricum: qui mentientibus pro vita iudeorum dominus eis domos edificauit. Sed Aug. contra eos oſtendit quod pro vita alicuius mentiri peccatum eſt: tamen ſi alia peccata per penitentiam ſequentem delentur hoc multo facilius deletur: nec ille obſtetrices propter mendacium meruerunt imo demeruerunt: quia quod potuit in eterna vita eis retribui eſt in terrenam recompenſationem declinatum.

h ¶ Mereatur. id eſt demereatur.

i ¶ Merces. Argu. aliquem conſequi penam et premium ex eodem facto: ſicut miles qui mittitur cum ignominia liberatur a ſacramento: et eſt contra id.ff. de neg.geſt. ſi.ue. et.xvj.q.j. legi.

Penam et premium quis ex eodem facto. Exo.j.d.

k ¶ Eterna. vides ergo quod ſi aliquis proſperitatem habet in hac vita: per hoc auffertur ei ſpes eterne vite: vt de pe.di.iij. quid ergo turbamur. Item ex iſto loco videtur quod iſte mulieres que mentite fuerunt pro ſalute alterius peccauerunt mortaliter: quia pro veniali peccato nullus priuatur eterna ſalute: Augu. tamen dicit eas venialiter peccaſſe. Sed vt patet in gloſa Gregorij ſup Exo. vnde ſumptum eſt illud.c. iſte mulieres bis fuerunt mentite. Primo promiſerunt pharaoni quod omnes maſculos interficerent ſed tunc habebant in propoſito quod non interficerent illud peccatum fuit veniale: quia fuit pro vita illorum conſer[illegible] mede[illegible] pueris reſer[illegible] conſulendi [illegible] quia cauſa ne[illegible] viatorem in adu[illegible]

Proſperitas in hoc ſeculo eſt periculoſa.

Mulieres que miſerunt omnes maſculos interficere ſue bis mentite.

candi ꝛc. ꝛ tunc non fuerunt mentite pro vita puerorum: q̄ illi iam ſeruati erant ſed pro ꝓpria vita ne interficerentur: ꝛ hoc mendacium fuit mortale ꝛ ꝓpter hoc dānate fuerunt. Quidam tñ dicunt ꝙ lz propter veniale peccatū non dānetur aliquis tñ impedire poteſt aliquē ne ſaluetur. Sed hoc non credo cū veniale peccatum nō tollat gratiam nec eam īpedit: etiam ſi omnia venialia peccata aliqs commiſiſſet.

xxxij.a a ℭ Potuit. ſi habuiſſet charitatem.

ℭ Abraā. ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ nō ſolum ioſeph a mēdacio excuſatus in veteri teſtamento: ſed etiā abraam qui mētitus fuit pueris ſuis: cum aliud diceret ꝛ aliud ſe facturū deliberaret. Et ad hoc inducit ſequens. c.

ℭ Prophetauit abraam. ℭ Caſus. Ambroſius oſtēdit in hoc. c. ꝙ abraā cū dixiſſet ſe cum filio rediturū ꝛ ꝓpoſitum haberet ipſum imolandi deo captioſe loquebatur: ne aliqs ſeruorum ipſum impediret: dñs tamē per os eius ꝓphetauit id qd̄ ipſe nō cogitauit.

b ℭ Parabat. dñs.

c ℭ Captioſe. id eſt caute.

ℭ Quādoq̄. hec eſt quinta pars q̄ōnis: in qua dicit̄ ꝙ poſſunt quandoq̄ diſſimulare boni viri ꝛ nō peccant: quedam etiam dicunt ꝓphetando. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Docet Gratianus hic ꝙ quandoq̄ ſignificam⁹ id fieri quod fieri nolumus: ſed hoc facim⁹ ad experimentū obedientie ſicut deus tēptauit abraam vt ei⁹ obedientiam experiretur. hoc probat per ſequentia.

ℭ Nō eni. ℭ Caſus. Legit̄ in Geneſi ꝙ dominus precepit abrae vt filium ſuum iſaac ſibi imolaret: quod cum facere vellet prohibuit eum dominus: ꝛ ouem pro filio obtulit imolandam: quia dominus non ideo precepit abrae filium ſuum immolare: eo ꝙ vellet id fieri: ſed vt eius obedientiam tantūmodo experiretur.

potuit[a] vita retribui premiſſa culpa mēdacij in terrena eſt recompenſatione declinata.

ℭ Abraam quoq̄ loquēs ad pueros ſuos ait: Sedete hic cum aſino ego ꝛ puer illucuſq̄ pertrāſibimus: ꝛ cū adorauerim⁹ reuertemur ad vos: licet aliud ſe facturū deliberaret: tamē excuſat̄ a mēdacio. Unde Amb. in lib. de patriarchis. Prophetauit abraam qd̄ ignorabat: ipſe ſolus diſponebat redire imolato filio ſed dñs per os eius locut⁹ eſt qd̄ parabat[b]: captioſe[c] aūt loquebatur cū ſeruulis ne cognito negocio aut impediret eū aliqs aut gemitu obſtrepet aut fletu.

ℭ Quādoq̄ aliqd iubēdo ſignificamus velle fieri qd̄ tamen fieri nolumus: ſed experimentū obediētie querim⁹: ſicut abraam a deo tēptatus legit̄ cum iuſſus eſt imolare filiū quē dominus nolebat ab eo occidi. Unde in codē lib. idem Ambro. Nō eni volebat[d] deus a patre imolari filium ſuum nec īpleri hoc munus volebat qui ouem ꝓ filio imolandam obtulit ſed temptabat affectum patris ſi dei ꝑcepta preferret filio: ꝛ. ī. Nō iniicias (inquit) manū in puerū: neq̄ facias illi qcq̄: affectum tuū inquiſiui nō factum exegi: temptaui mentem tuā ſi etiam filio dilectiſſimo nō parceres ꝓpter me: non aufero quod ipſe donaui: nec heredē inuideo quē largitus ſum non habenti.

Item Hieronymus.

d ℭ Volebat. Sed nunquid voluntas abrae fuit contraria voluntati dei? Non: ſed ipſa volita fuerunt contraria. abraam enim volebat interficere: ꝛ deus hoc ipſum noluit: ſcilicet ipſum abraam velle interficere: et ſic eadem fuit voluntas.

ℭ Simulatio vtilis eſt et in tempore aſſumenda.

Utilem[e] ſimulationē ꝛ in tēpore aſſumēdā iehu regis iſrael nos doceat exemplū: qui cum nō potuiſſet iterficere ſacerdotes baal niſi finxiſſet ſe idolum velle colere dicēs: Cōgregate mihi oēs ſacerdotes baal: rex achab ſeruiuit ei in paucis: ego ſeruiam ſibi in multis. Et dauid qñ mutauit faciē ſuā coram abimelech ꝛ dimiſit eū ꝛ abijt: nec mirū q̄uis iuſtos homines tñ aliqua ſimulare pro tēpore ob ſuam ꝛ aliorum ſalutē: cū ꝛ ipſe dñs noſter nō habens peccatum nec carnem peccati ſimulationem[f] peccatricis carnis aſſumpſit: vt condēnans in carne peccatū nos in ſe faceret iuſticiā dei. ℭ Ecce q̄ mendacia ſint venialia ꝛ que dānabilia. ℭ Sed querit̄ quare dicat Augu. nō eſſe mentiendū pro temporali vita alicuius: cū abraam deſcendēs in egyptum rogauit ſarā vt ſororem eius ſe eſſe mentiretur dicens: Noui quidē ꝙ pulchra ſis mulier: ꝛ ꝙ cum viderit te egyptij dicturi ſūt: vxor illius eſt: ꝛ interficient me ſeruabuntq̄ te: dic ergo obſecro te ꝙ ſoror mea ſis vt bñ ſit mihi ꝑꝑ te: ꝛ viuat aīa mea ob grām tui: ſed abraā nō mendacium dixit: ſed verum taceri voluit. Uñ idē Augu. ait in queſti. geneſis.

ℭ Quomodo abraam excuſetur a mendacio q: ſarā ſororem ſuam eſſe dixit.

Utilem. ℭ Caſus. Oſtendit hiero. ꝙ multotiēs ſimulatio vtilis eſt: ꝛ ꝙ bonis dz ſimulare id qd̄ non eſt nec fieri cupit: ꝛ hoc ꝓbat tribus exemplis. ſ. iehu regis iſrl ꝛ dauid ꝛ xp̄i qui ſimulationem peccatricis carnem aſſumpſit. iiij.reg.x.

e ℭ Utilem. Arg. ꝙ dolus ꝯ hoſtē bon⁹ eſt: vt. xxiij. q. ij. dñs. ꝛ. xliij. di. in mandatis. ꝛ ff. de cap. ꝛ poſtli. reuer. nihil intereſt. C. de commer. ꝛ mer. l. ij. ꝛ. xiiij. q. v. dixit. ꝛ de conſe. diſt. ij. ꝛ dixit dñs. Sicut econuerſo q̄dam diſſimulare poſſumus. ff. de noua. doli. in fi. arg. contra. xxij. q. j. noli. dolus vero vel ſimulatio ad fallendum ſemper malus eſt: vt. xxvij. diſtin. ꝙ iterrogaſti. ꝛ. xij. q. j. certe. C. de lati. liber. tollē. l. j. §. ſed ꝛ qui pileati.

Dolus in hoſtem bonus eſt. j.reg.xxj.d

f ℭ Simulationē. vt falleret diabolum dicit enim auctoritas: ſi diabolus eū filiū dei ſciuiſſet nū q̄ eum a iudeis crucifigi paſſus fuiſſet. Gen. xx.a.

Diabolus a xp̄o fuit deceptus.

ℭ Ecce. ℭ Caſus. Dicit Gratianus ex ſupradictis patere q̄ peccata ſint venialia ꝛ que mortalia: poſtea facit quandam queſtionem: quare ſcilicet abraam cū deſcenderet in egyptum cum vxore ſ rogauit eam vt ſororem ſuam ſe eſſe mentiretur: ne ſi diceret ſe vxorem illius interficeretur propter eam. cum dictum ſit. ſ. capitu. ne quis arbitretur. non eſſe mentiendum pro temporali vita alicuius. poſtea ſoluit hanc obiectionem dicens ꝙ abraam noluit mendacium dici: ſed verum taceri voluit: quia de eodem ſanguine nata vere ſoror dicebatur.

Queritur cur patriarcha mentiri[a] voluit vt diceret ſarã ſororẽ[b] ſuam: ⁊ nõ potius deo cõmiſit: qui ſi vellet eius pudicitiam apud pharaonẽ ſeruare poſſet: ſʒ veritatẽ voluit celari nõ mendacium dici: ſoror enim dicit̃ q̃ filia fratris erat: ⁊ in hoc oſtenditur ꝙ nemo dʒ tẽptare deũ ſuum dũ hʒ quid rationabili cõſilio faciat[c]: fecit qđ potuit: quod non potuit deo cõmiſit in quem ſꝑauit: nec eũ fides aut ſpes fefellit: Si aũt interrogatus vxorez illã ſuam indicaret duas res deo cõmitteret: ⁊ vitam ſuã ⁊ vxoris pudicitiã. ¶ Itez opponitur ꝙ iacob mentiendo ⁊ ſibi ꝓfuit ⁊ alij nocuit: nec tñ reprehendit̃ ſed cõmendatur: ſed iacob dicendo ſe eſſe eſau ꝑmogenitũ nõ eſt mentitus: nõ enim dixit ſe eſſe ꝑmogenitũ naſcendo ſed ius ꝑmogeniture illo vendẽte rite adeũdo. ¶ Sic ⁊ xp̃s ioãnem dixit eſſe heliã: nõ ꝑſona: ſed imitatione virtutis. Erat ergo iacob eſau nõ naſcendo (vt diximus) ſed emptione ꝑmogeniture de nõ ꝑmogenito in ꝑmogenitũ trãſeundo: ſicut ⁊ ipſe eſau primogenita vendẽdo de ꝑmogenito nõ primogenitus fieri meruit. ¶ Sic ⁊ iudei cũ eſſent filij abrae carne: q̃ nõ fuerũt filij eius imitatiõe nõ deputant̃ inter filios abrae ſʒ dicunt̃ filij diaboli cuius filij ſunt nõ naſcendo ſed imitando[d]: vñ a dño audire meruerunt: Si filij abrae eſtis opa abrae facite: nũc aũt queritis me interficere hominẽ q veritatem locutus ſum vobis: hoc abraã nõ fecit: vos ex patre diabolo eſtis ⁊ deſideria patris veſtri facere vultis. ¶ Ecõtra gẽtiles cũ ſm̃ originẽ carnis ab abraam eẽnt alieni: tñ imitatiõe fidei ⁊ iuſticie ſucceſſerũt i filios abrae Unñ ab ap̃lo di̇ eiſdẽ: Si aũt xp̃i: ergo abrae ſemen eſtis. ¶ Hinc idẽ ap̃ls ſcribẽs romanis ait: O tu iudee ſi circũdaris nec legẽ eius obſerues: circũciſio tua ꝓputiũ[e] facta eſt: qũo ⁊ ꝓputiũ ſi iuſticias legis cuſtodiet in circũciſionẽ reputabit̃[f]. Prefert ergo vt ex ꝓmiſſis colligitur imitatio opis origini carnis: veraciter ergo nõ mẽdaciter iacob ſe dixit eſau eẽ nec mẽtiendo ſed verũ dicendo ſibi ꝓfuit: alteri vo nõ nocuit[g]: q̃ bñdictionez ſibi debitã accepit: non alienam ſurripuit. ¶ Ep̃s vo iſte de quo agit̃: ⁊ ſi falſuz iurauit: tñ q̃ (vt ſupra dictũ eſt) reaz linguã nõ facit niſi rea mens[h] nequaq̃ʒ reus piurij habet̃. Probat̃ hoc etiã exemplo ſaulis: qui cum eſſet in caſtris pugnaturus ꝯtra philiſteos iurauit ſe interfecturum quicũq̃ʒ ante ſolis occaſuz comederet. Jonathas autem filius eius nõ audito[i] regis iuramento cuz pugnando magnam hoſtiũ ſtragem[k] dediſſet ⁊ ſalutem feciſſet in iſrael: fame laborans[l] vidit fauum mellis: quem regia virga quam geſtabat in manibus accepit ⁊

Queritur. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Augu. cur abraam patriarcha mentiri voluit ſaram vt ſe ſororem ſuam diceret: ⁊ nõ potius cõmiſit ipſam deo? Et rñ. ꝙ noluit mendaciũ dici ſed veritatem occultari voluit. ſoror enim ſua erat: q̃ filia erat fratris. ⁊ ꝙ non cõmiſit eam deo tantũ dedit nobis exẽpluz vt q̃ʒdiu poſſumus rationabiliter pericula euitare deũ tẽptare non debemus. a ¶ Mentiri. Ecce dicit Aug. ipm mentitum ⁊ tñ poſtea dicit ipſum nõ mentitum: ⁊ hoc eſt notandum circa reſcripta vel circa iudicia anquerendo vel narrãdo vel diffiniẽdo aliquid dicat̃: vt. iij. qõ. vj. ħ quippe. ⁊ ſic eſt hic argu. ꝙ interrogans nõ cõfitet̃. arg. cõtra. xxx. q. j. de eo. b ¶ Sororem. Hic pʒ ꝙ nõ quilibet ſecundus gradus fuit in lege ꝓhibitus. ex̃ de cõuer. inf̃i. interrogaſti. in parte deciſa. Item pʒ ħ ꝙ licite ꝑ equocationẽ poſſumus hoſtem deludere: vt. ĩ. §. proxi. c ¶ Faciat. nõ ob. de conſe. di. j. ois xp̃ianus: vt ibi ſolui. ſic xxiij. q. vlti. ſi nulla. ¶ Item opponitur. ¶ Caſus. Iſte. §. diuiditur in duas ꝑtes. In prima probat adhuc ꝙ hõ põt mẽtiri vt ſibi ꝓſit etiaz alteri nocendo. qđ ꝓbat exẽplo iacob qui mentitus eſt ſe eſſe eſau patri benedicẽti ⁊ hoc modo ſibi abſtulit ius ꝑmogeniture. Sed hanc obiectionẽ ſoluit Gra. dicens iacob nõ eẽ mẽtitum: nõ eniz ſe dixit eſſe eſau natiuitate ſed adiectione vel imitatione: quia ex quo eſau ſibi vendiderat ius ꝑmogeniture rite imitari poterat ⁊ ius illđ adire quod emerat: et hanc ſolutionẽ probat quattuor exẽplis. ſ. ioãnis quez xp̃s dixit eſſe heliam virtutis imitatione ⁊ iudeoruz ⁊ gentiliũ ⁊ romanorum. In ſecunda parte dicitur ꝙ q̃ʒuis epiſcopus de quo agitur in themate iurauerit falſum quod putabat eſſe verum non tamẽ reus periurij iudicatur: quod ꝓbat exemplo ſaulis qui pugnaturus contra philiſteos iurauit ſe interfecturum quicũq̃ʒ comederet ante ſolis occaſum: cõtra qđ iuramentũ ionathas filius ſuus fauũ mellis comedit ꝓpter quod pater eum ꝯdẽnauit ad mortem: ſed ad ꝑces populi hanc ſniaʒ reuocauit: nec tamen ꝓpter hoc reus periurij iudicat̃. ſecunda pars incipit ibi: ep̃s vo. Primũ exemplũ prime partis eſt ibi: ſic ⁊ chriſtus ioãnem. ſecundum ibi: ſic ⁊ iudei. tertium ibi: econtra gẽtiles. quartũ ibi: hinc idẽ apoſtolus. d ¶ Sed imitando. ⁊ ita quandoq̃ʒ aliquis ſumit potius appellationem ab accidenti q̃ʒ a natura: vt. ff. de origi. iur. l. ij. in prin. ⁊. j. queſtio. j. cito. e ¶ Preputium facta eſt. i. circunciſus es in preputio ⁊ nõ in corde: cum tamẽ dixerit legiſlator: circuncidite vos ⁊ amputate preputia cordis veſtri. f ¶ Reputabitur. i. gentilis reputabitur circũciſus ſi ſeruat legem. g ¶ Non nocuit. ⁊ ſic iniuriam non fecit: q̃ iure ſuo vſus eſt: vt extra de electi. cum eccleſia. h ¶ Niſi rea mens: vt. s̃. eo. homines. i ¶ Audito. q̃ vox preconia paucis inoteſcit: vt. C. quomodo ⁊ quando iudex. auc̃. qui ſemel. ⁊ qui tarde venit ad iudicium preſumitur non audiuiſſe vocem preconis: vt ff. de in integrum reſtitu. diuus. ⁊ edictum tantum ligat eos ad quos peruenit: vt. lxxij. diſtin. propoſuiſti. in fi. ff. de decre. ab ordi. fa. l. vlti. tamen hec nõ eſt excuſatio ſufficiens dũmodo edictum ſit publice propoſitum: vt. xvj. di. ꝙ dicitis. k ¶ Stragem. ⁊ hoc ei non profuit ſi ſcienter contra edictum fecit: vt. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. l ¶ Laborans. illud eum potuit excuſare. de conſecrati. diſtinctio. v. diſcipulos.

Hoſtez equiuocãdo deludere lʒ. Gen. xxvij. d
Gen. xxv. d.
Diuiſio.
Mat. xj. b.
Jo. viij. e.
j. Corin iiij. c
Rom. ij.
Vox preconia paucis inoteſcit.
j. Reg. xiiij. d

comedit: ſtatiꝗ oculi quos fere fames clauſerat: aperti ſunt: ⁊ facies eius exhilarata eſt. quo cōperto ſaul voluit eū dare neci: ſed ꝓcib⁹ ⁊ pia populi⁹ ſupplicatiōe placat⁹ mortis reuocauit ſniaꝫ: ne interficeret ille ꝑ quē ſalus data erat i iſrl': ⁊ quo pugnāte de manib⁹ hoſtiū populus ille liberat⁹ fuerat. Ecce ſaul falſum iurauit: qꝛ qȯ iurando ſe facturū decreuit ꝓcibus populi ꝓuocat⁹ nō fecit: nec tñ ꝑiurij reus arguitur: qꝛ ꝗ̄tuꝫ[a] in ipſo fuit qȯ iurauit ipleuit dū ſniaꝫ mortis in filiū dedit: quā nō carnali affectu ſed ppl'i ſupplicatiōe reuocauit. ¶ Qō ij.

D Um ergo (vt rōne et exēplo mōſtratuꝫ eſt) ep̄s re⁹ ꝑiurij nō eſſet cōſueta obediētia[b] ab archidiacono ſibi denegari nō debuit: cū etiā ſi criminoſum illū eſſe ꝯſtaret ante diffinitiuaꝫ tñ ſniam (vt. ſ. monſtratū eſt) nulli clericoꝝ ſuoꝛuꝫ ab eo liceret diſcedere: ꝯſtat ergo illicitū eſſe qȯ archidiacon⁹ iuramēto firmauit: vnde merito q̄rit': an dēat ſeruari vel nō? ¶ Queſtio. iiij.

Q Uod autē illicita[c] iuramēta ſeruari nō debeant: in toletano conci. viij. legit': i quo ſic ſtatutū ē. ¶ Melius eſt vota ſtulte promiſſionis nō implere: ꝗ̄ crimen committere.

S I publicis ſacroꝝ geſtis (qȯ deus auertat) a quibuſlibet illicita vel nō bona extitiſſet ꝯditio allegata: que aut iugulare aiaꝫ patris aut gerere cōpelleret ſtupꝛuꝫ ſacratiſſime virginis: nūquid non tolerabilius[d] eſſet ſtulte promiſſiōis vota reijcere: ꝗ̄ per inutiliū promiſſoꝛuꝫ cuſtodiam exhorrēdam criminum implere menſuram.

Idem Ambro, de offi. li. j. ¶ Aliquādo nō expedit ꝓmiſſum ſeruare ſacramētū.

E St etiā ꝯtra officiuꝫ[e] nōnunꝗ̄ ꝓmiſſuꝫ ſoluere ſacramētum: vt herodes qui iurauit ꝙ quicqd[f] petitura eēt dare filie herodiadis: necē ioānis pꝛeſtauit ne promiſſum negaret.

Itē in ſermone ſancti Auguſtini epiſcopi de ḋcollatione ſancti ioānis baptiſte qui ſic incipit: Cum ſctm̄ euangelium legeret'. ¶ Pietas fuit ꝙ dauid nabal ſicut iurauerat nō occiderit.

Q Uod dauid iuramentū per ſanguinis effuſioneꝫ non impleuit maioꝛ pietas fuit: video dauid piū hominem ⁊ ſanctū in iurationem temerariā[g] incidiſſe ⁊ maluiſſe nō facere qȯ iurauerat: ꝗ̄ iuratiōnē ſuam hominis fuſo ſanguine adimplere.

Item. ¶ De eodem.

a ¶ Quia quātum. Sic dicitur aliquid quātum ad ſe: non quātum ad alios: vt. xlix. di. c. vlti. ⁊ de conſe. di. iiij. queris. ⁊ j. queſtio. j. ꝙ quidam. Queſtio. iij.

D Um ergo. ¶ Caſus. hec ē. iij. q. vbi querit' an licuerat archidiacono iuramēto firmarꝙ epiſcopo ſuo debita reuerētiā denegaret: Et rñ. ꝙ nō: cū ep̄s ꝓpter tale iuramētū qȯ fecit reatū periurij nō ꝯtraxerit: cui etiā ſi periurus fuiſſet tñ nō licere archidiacono vł alicui ſubiectoꝛū ab eo diſcedere añ diffinitiuā ſniaꝫ: ⁊ iō illicitū fuit archidiaconi iuramentum.

b ¶ Obediētia. hec q. determinat'. ſ. xv. q. vj. c. vlt. ſ. viij. qō. iiij. c. nōne. Qō. iiij.

…io. Q Uod autē. ¶ hec q. diuidit' i tres ptes. In pꝛima ꝓbat p. xx. c. ꝙ i malis ꝓmiſſis reſcindēduꝫ eſt iuramētū. ſ. cū ſeruari nō poſſit ſine detrimēto ſalutis eterne. ſecunda ibi ecce ꝙ iuramenta. tertia ibi ſed cuꝫ his. Joan. de fa.

¶ Caſus. hic ꝓponit' q̄rta. q. vbi querit' vtrū iuramētuꝫ illicitū ſit ſeruādū? Et rñ. ſi iuramētuꝫ eſt illicitū qꝛ de re illicita. ſ. de faciendo pctō moꝛtali vel veniali nō eſt ſeruandū: vt. j. c. j. ⁊ c. ſeq. ⁊ maxie in illo. c. i malis. ſi aūt iuramentum eſt illicituꝫ ex mō qꝛ incaute iurauit aliqs rē licitā. ſ. comedere vel bibere ſeruādū eſt: cum in deterioꝛē exituꝫ nō vergat: vt. j. ea. c. ſi aliqd. ⁊. §. illicituꝫ.

Iuramen… ſex… dis di… r illi… m.

c ¶ Illicita. Juramentū ſex modis dr̄ illicituꝫ. Ex perſona ex re ex fine ex cauſa ex tpe ex mō. Ex perſona dupl'r: vel ex pſona ei⁹ qui iurat vel ex pſona eius cui iurat': nā ſi ipubes iurat non tenet iuramētū: vt. j. e. q. v. ꝑuuli. Itē ſi cleric⁹ laico iurat. j. q. v. nullus. Ex re ēt illicituꝫ eſt iuramētum dupliciter: vt ſi res ſit illicita que iurat': vt. j. e. in malis. ⁊ ſi res illa ꝑ quā iurat' nō ſit ſacra: vt. ſ. e. qō. j. clericū. per creaturas: ⁊. ſ. qō. j. cōſidera. Ex fine illicitū eſt: vt ſi iuret' ꝓpter electū ⁊ ante electionē: vt. viij. qō. iij. artaldus. Ex cā: vt ſi ad clamoꝛē populi iuretur: vt. j. e. vnuſqſꝗ. Ex mō eſt illicitū: vt ſi temere iuret' vel indiſcrete vel preter neceſſitatē: vt. ſ. e. q. ij. c. ij. ⁊. j. e. ſi aliqd. Itē iuramētū ex tpe eſt illicitū: vt ſi iuret' i qd'ageſima niſi de pace cōponenda: vt. j. qō. v. decreuit. qȯ hoc ēſu ꝑpēdit': Quis cui qd per qȯ ad quid cur qūo qñ. Breuiter ergo teneas in hac. q. ꝙ ſꝑ iuramētū eſt ſeruādum ſi eſt licitū: lꝫ etiā illicitum ſit ex mō iurādi: vt. j. e. ſi aliqd. extra de iureiur. c. debitoꝛes. Jo.

S I publicis. ¶ Caſus. Aliqs iurauit iterficere patrē ſuū vel coꝛrūpere ſanctimonialeꝫ: quare queſituꝫ fuit in cōcilio tole. vtrū tale iuramentū ſit ſeruandū? Et rñdet ꝙ nō: qꝛ tolerabili⁹ eſt turpem ꝓmiſſionem reijcere ꝗ̄ eam promiſſionē adimplere. Sequens ca. patet cum. §.

d ¶ Nō tolerabilius. nec peccat tranſgrediēdo: vt. j. e. q. in malis. ⁊. c. iter. licet tūc peccauit quādo iurauit. Jo. de fa. [Matthe. xiiij. a.]

e E St etiam contra officium. id eſt pietatem.

f ¶ Quicqd. In hoc generali iuramēto nō intelligitur iuraſſe niſi quod licite facere potuit vt extra de iureiu. quintauallis. extra de electio. cauſaꝫ. ff. de operi. li. ſi libertus. ⁊ ff. de ri. nup. l. generali. ⁊ ff. ḋ iure do. ſiue generalis. Jo. de fa. [j. Reg. xxv. d.]

Q Uod dauid iura. ¶ Caſus. Dicit' in hoc. c. ꝙ iuramentū illicitum nō eſt ſeruādum. ⁊ hoc ꝓbat exemplo dauid q iurauit interficere nabal ⁊ tamen ꝓmiſſionem ſuā non adimpleuit. Idē eſt caſus ſequentis capl'i: ſed additur ꝙ de duob⁹ malis eligit' minimum. Aliud capl'm ſcꝫ in malis ꝓmiſſis planū eſt.

g ¶ Temerariam. Juramētum temerarium ⁊ inconſulto caloꝛe iracūdie factum non eſt ſeruandum: vt hic. ⁊. j. queſtio. iij. pꝛeuaricatoꝛ. Joan.

Iurauit. ¶ Peccatis.id eſt que videtur pec- cata cum alterum non eſt peccatum. Ioan.

In malis. ¶ Aliud eſt in malis pro miſſis: aliud in male promiſſis.primum non eſt ſeruādum:ſecundum ſic:vt.I.e.capitu.proxi.

Si aliquid. ¶ Caſus. Oſtēdit hic Beda:ꝙ ſi qs iurat ſe interfecturum hoīez vel aliud peccatū perpetrare potius dꝫ venire contra iuramentum ꝙ̄ in aliud grauiꝰ crimen incidere:quod ꝓbat exēplo dauid: qui licet iurauerit interficere nabal virum ſtultū ⁊ ipiuꝫ tamē ad preces abigail vxoris eiꝰ contra ſacramētum veniens enſem reuocauit in vaginam. ¶ Peiorem.ſi.extra de iureiur.ſi vo. ¶ Peiorem.Item aliud exēpluꝫ poteſt poni ꝙ̄ hic ponaꝛ:vt ſi iuraui me peccatum venialiter tale iuramētum nō deberem adimplere:quia adijcerem peccatum peccato:vt.I.eo.diffinitio.⁊ ſi temere aliquid iuraꝛ quod eſt licitū adimplēdum eſt:ſi tñ ꝓpter neceſſitatē non poſſuꝫ adimplere veniaꝛ pecco:vt.xxv.diſt.§.criminis.in fi.⁊ a licito iuramēto(vt dicunt quidam)papa non pōt abſoluere: vt no.xv.q.vi.auctoritatem.ſed ꝯ eos eſt extra de iureiurā.venientes.Io.de fa.

Non ſolum. ¶ Caſus. hic dꝫ ꝙ ſi aliqs iurauit aliqd illicitū ñ dꝫ illd adipleꝛ ſꝫ i duobꝰ mal' minꝰ eligē dꝫ.ſ. vt ñ adipleat ꝙ ꝓmi. ¶ Contagio.quātum ad perplexionem animi:vt.xiij.diſtin.nerui. ¶ In quo minꝰ. Quotiēs enim aliquid ſine captione fieri non poteſt ſemper id quod minimuꝫ eſt ſequimur: vt.ff.de regu.iuris.

Iuramentum non ſemper eſt adimplēdum.

Ibidem.

Iurauit dauid temere: ſed nō impleuit iurationem maiori pietate ductus: ecce dauid ſanctus iuramento quidē aſtrictus nō fudit ſanguinem hominis:ſed cū falſum iuraſſe negare quis poterit?de duobꝰ peccatis[a] minimū elegit:ſed minꝰ fuit illud in cōparatione prioris: nam per ſeipſum appēſum magnum malū eſt falſuꝫ iurare. Item Iſidorus in ſynonymis. lib.ij. ¶ Turpia vota ſeruanda non ſunt.

In malis [b]promiſſis reſcinde fidē:in turpi voto muta decretū:qd incante vouiſti ne facias.ipia eſt ꝓmiſſioque ſcelere adimpleꝛ. Iteꝫ Beda in homil.xliiij. ¶ Non eſt obſeruādū iuramētum quo malū incaute ꝓmittitur.

Si ali quid forte nos incautius iurare cōtigerit qd obſeruatum in peiorē [c]vergat exitū:libere illud ſalubriori cōſilio mutādum nouerimꝰ ac magis inſtāte neceſſitate peierādum nobis ꝙ̄ pro vitando periurio in aliud crimen grauius eſſe diuertendum. Deniq; iurauit dauid per deū occidere nabal virū ſtultuꝫ ⁊ impiū atq; omnia que ad eum pertinebāt demoliri:ſed ad primā interceſſionē abigail femine prudētis mox remiſit minas re uocauit enſeꝫ in vaginā:neq; aliquid culpe ſe pro tali periurio contraxiſſe doluit. Item. ¶ De duobus malis minus eligi debz.

Non ſolū in iurando: ſed in omne qd agimus hec eſt moderatio ſollicitius obſeruāda vt ſi in talem forte lapſum verſuti hoſtis incide rimus inſidijs:ex quo ſine aliquo peccati cōtagio[d] ſurgere nō poſſumus:illū potius euadēdi aditum petamꝰ in quo minus[e] periculi nos perpeſſuros eſſe cernimus. Item Ambro.de officijs. ¶ Tolerabiliꝰ eſt iuramentum non implere:ꝙ̄ quod turpe eſt facere.

Nuſq;ſq; ſimplicē ſermonē proferat: vas ſuū in ſanctificatiōe poſſideat: nec fratrē circūſcriptione inducat verboꝝ:nihil ꝓmittat inhoneſtū[f]:aut ſi ꝓmiſerit tolerabilius eſt ꝓmiſſum nō facere:ꝙ̄ facere qd turpe ſit. Sepe pleriq; cōſtringunt ſe iuriſiurandi ſacramēto: vt cum ipſi cognouerint ꝓmittēdum nō fuiſſe ſacramenti tñ contēplatione faciunt qd ſpopōderūt:ſicut de herode ſupra ſcripſimus:q ſaltatrici premiū quod turpiter ꝓmiſit crudeliter ſoluit:turpe ē ꝙ regnū ꝓ ſaltatiōe ꝓmittiꝛ: crudele eſt ꝙ mors ꝓphete pro iuriſiurādi religione datur:quāto tolerabilius tali fuiſſet periurium facto ſi tñ periuriū dici poſſit qd ebriꝰ[g] inter vina iurauerat:qd ⁊ iuratꝰ īter ſaltātiū[h] choros ꝓmiſerat:inferꝛ diſco ꝓphete caput:⁊ hoc eſtimatū eſt ſi dei eſſe qd amicitie[i] fuit. Et poſt pauca de iepte[k] differēs: Miſerabiliſ inqt neceſſitas que ſoluiꝛ pricidio:meliꝰ eſt nō vouere ꝙ̄ vouere id qd ſibi is cui ꝓmittiꝛ nolit exolui. Et poſt paululū: Nō ſpigiꝛ ꝓmiſſa ſoluēda ſūt oīa. Deniq; ipſe dñs(ſicut ſcriptura idicat)frequēter ſuaꝫ mutat ſniam. Itē ex eodē pci.tole. ¶ Incōmutabilis deꝰ ſniā ſuā mutat ſtatuta.

Quotiens nihil. Ioan.

Nuſquiſq;. ¶ Caſus. Oſtendit hꝰ Ambro.ꝙ aliqs non debet illicitū promittere:⁊ ſi promiſit tolerabilius eſt ꝓmiſſum non adimplere ꝙ̄ facere rē illicitam:⁊ hoc ꝓbat exemplo herodis ⁊ iepte:qui ſepe in ſcriptura reprehēduntur eo ꝙ ꝑ ꝓmiſſionem ſuam rē illicitam impleuerunt: nam bene poterant mutare voluntatem prauam: cum ipſe deus ſuam ſentētiaꝫ ſepe mutet ⁊ mutando melioret. ¶ Inhoneſtū.Non ſolum ergo iuramētum rei illicite non eſt ſeruandum:ſed nec etiaꝫ inhoneſte: imo ſi tendat ad inhoneſtatem quādoꝙ nō eſt ſeruādum lꝫ poſſit ſeruari ſine interitu ſalutis eterne vt extra de iureiuran.queadmodum. ¶ Qd ebrius.ergo ꝓmiſſio ebrij nō tꝫ:vt.xv.q.j.ſane. ¶ Saltātiuꝫ. Ar. ꝙ id qd ad clamorē populi ꝓmittiꝛ non tenet.iſſe.viij.q.j. licet.⁊.c.ſi ergo.⁊ extra de electio.oſius. Iteꝫ alia ratiōe non debuit tenere hoc iuramētum:quia ob reuerētiam hoſpitū videtur ꝓmiſiſſe: ⁊ ea que ob reuerentiā alicui ꝓmittuntur nō ligant:vt.ff. quarū re.actio non daꝛ.l.j.§.que honorande.ſic ergo taciturnitas que fit ob reuerētiam aliquorum nō preiudicat: vt.ff.de fur.l.pe. ¶ Quod amicitie. vel amentie. ¶ De iepte.I.xxi. cā.q.v.ſi nō licet.in fi.ꝯ.vbi dꝫ ꝙ votum illud fuit a ſpūſancto.Sed dicas ꝙ votuꝫ illud fuit iuſtū: ſed talis ſolutio fuit iniuſta.hebrei tamē quidā reprehendunt etiā ipſum iuramētum:⁊ dicunt quidaꝫ ꝙ ſi canis vel aſinus ei obuiaſſet: nungd illud obtuliſſet dño:q.d.non.

Matth xiiij.a.

Promiſſa ob reuerentiā ligant.

Iudi.xi

Incōmutabilis. ¶ Caſus. Queſitum eſt in ꝯcil. toletano verū quis poſſit venire ꝯ iuramentū illicitum? Et rñ. ꝙ ſic: ⁊ hoc ꝓbatur exemplo dñi: qui lꝫ ſit incōmutabilis legitur tñ ſuam ſniam mutaſſe ⁊ ꝯ ſua iuramenta veniſſe. Probaṫ ⁊ hoc auctoritate hieremie ꝓphete dicentis: Repē te loquar ⁊c̄. Iuramenta .i. diſpoſitiones ſcḋm ꝙ merita hominum exigebant. Sequens .c. patet.

a ¶ Sniam .i. cōminationem. Ea que deus minus dicit cōminando vel cōmonendo bene reuocat: ſed ea que aſſerēdo dicit nō reuocat. vñ Macrobius dicit ꝙ tripliciter contingit deos loqui.

b ¶ Cogitaui. id eſt videor cogitaſſe.

c Magne. ¶ Reuocare. i. nō adimplere nec dr̄ fallax ſi ad rei veritatem reuertitur: vt xxij. q. i. apud.

Qui ſacramēto. ¶ Caſus. Iurauit quidā ꝙ nūꝗ̄ ad pacem cū ſuo inimico veniret: q̄ſituꝫ fuit in cōcilio hilerdeñ. quid ſit ſup hoc faciendū? Et rñdeṫ ꝙ pro periurio .i. illicito ſacrō debet per annū a corpore dñi ſeparari ⁊ reatuꝫ ſuū elemoſynis ⁊ fletibꝰ diluere: ⁊ ad pacem celeriter venire feſtinet. Sequentia duo .c. plana ſunt.

d ¶ Uno .ſ. e. q. j. c. vlti. ꝯ. vj. q. j. quicū. qꝫ. ibi imponitur ſeptēnis penitentia ꝓ periurio: ſed ibi loquitur cū quis trāſgreditur licitū iuramētum: hic loquiṫ cuꝫ quis temere iurat. Sed nōne qui temere iurat rem illicitā mortaliter peccat: ergo ſeptēnis penitentia dꝫ ei imponi: vt xxiij. q. ij. hoc ipſuꝫ. Rñ. regulariter iponitur ſeptē annorū penitentia: ſed ex cā diminuiṫ vel augeṫ illud tp̄s. xxvj. q. vij. tēpora. tñ hic nō negatur quin per ſeptē annōs debeat penitere: ſed hoc ſolum dicitur ꝙ a cōmunione corporis xp̄i vno anno ſeparatur.

Neceſſe eſt. ¶ Caſus. Quidā iurauit ſe facturū aliquid inhoneſtū: vnde queſitū fuit in cōcilio toletano quid eſſet de hoc faciendū? Et rñdetur ꝙ penitentiā agere dꝫ: qꝛ nomine dñi abuſus eſt illicite iurando. Et hoc ꝓbatur auctoritate exodi. Sequentia tria .c. patēt.

Incōmutabilis deꝰ idē que ſemp exiſtens: deique ſūma natura ſepe ſua in ſacris lr̄is legitur mutaſſe promiſſa ⁊ pro miſericordia tēperaſſe ſententiā[a]: vnde licet ſit impaſſibilis atque incōmutabilis: crebro tamē eiꝰ ⁊ iuramenta legūtur ⁊ penitentia: que ſacris extant myſterijs adoperta. Iurare nāque dei eſt a ſeipſo ordinata nullatenus cōuellere: penitere vero eadem ordinata cū voluerit imutare. Sic enim ꝑ Hieremiam dicit: Repente loquar aduerſuꝫ gentē ⁊ aduerſus regnū vt eradicem ⁊ deſtruā ⁊ diſperdā illud: Si penitentiā egerit gens illa a malo ſuo: agam ⁊ ego penitentiam a malo quod cogitaui[b] vt facerem eis. Item Auguſtinus.

¶ Sapientis eſt reuocare quod male loquitur.

Magne ſapientie eſt reuocare[c] hominem quod male locutꝰ eſt. Itē ex ꝯcilio hilerdeñ. ¶ Qua pena feriaṫ qui illicitū iuramentuꝫ facit.

Qui ſacrō ſe obligauerit vt litigans cū quolibet ad pacem nullo modo redeat: pro periurio vno[d] anno a cōmunione corporis ⁊ ſanguinis domini ſegregatꝰ reatum ſuū elemoſynis fletibus ⁊ quātis potuerit ieiunijs abſoluat. Ad charitatem vero que operit multitudinem peccatorum celeriter venire feſtinet. Item.

¶ Non omnia pmiſſa ſoluenda ſunt.

Non ſemper ꝓmiſſa omnia ſoluenda ſunt: denique ipſe dñs frequenter ſuā mutat ſententiam: ſicut ſcriptura indicat. Item Iſidorus ſententiarū libro. ij. ¶ De eodem.

Non eſt obſeruandum ſacrm̄ quo malum incaute ꝓmittitur: veluti ſi quiſpiam adultere ꝑpetuam fidē cū ea permanendi polliceaṫ. Tolerabilius eſt enim nō implere ſacramentū q̄ꝫ permanere in ſtupri flagitio. Itē ex concilio toletano cap. viij. ¶ Male iurās pniāꝫ agat.

Neceſſe eſt vt male[e] iurans dignā agat penitentiam eo ꝙ nomen dñi cōtra preceptū illius ſumpſit in vanū: qꝛ in exodo ſcriptū eſt: Neque enim inſontē habebit dñs eum qui ſumpſit nomē dñi ſui fruſtra. Item ⁊ in leuitico. ¶ De eodem.

Non peierabis in noīe meo: nec pollues nomen dei tui: ego dñs. malum enim quod factuꝝ ſeſe ſacramēto deuouerat omnino nō faciat: quia ſtulta vota frangenda ſunt. Item ex decreto ſotheris pape cap. iiij.

¶ Iuramentū quo malū incaute ꝓmittiṫ nō eſt ſuādum.

Si aliquid forte incautius nos iuraſſe ꝯtigerit quod obſeruatum in peiorem vergat exitum: illud ſalubriori conſilio mutandū nouerimus: ⁊ magis inſtante neceſſitate peierandum nobis q̄ꝫ pro facto iuramento in aliud crimen maius eſſe diuertendum. Item ex cōcilio elibertano cap. j.

¶ Temeritas emendeṫ cuꝫ incauta diffinitio ſoluitur.

Diffinitio[f] incauta laudabiliter ſoluēda eſt[g] nec eſt preuaricatio ſed temeritatis emendatio[h]. Item.

¶ Illicitum iuramentum non eſt ſeruandum.

Actione quarta ſeptime

Diffinitio .i. aſſertio.

e ¶ Ut male. diſtinguiṫ tñ an ſolēniter iuret an incurſu verborū: ſi cum incurſu verborꝫ tunc venialiter peccaret: vt. xxv. diſtin. §. alias.

f Diffinitio .i. affirmatio.

g ¶ Soluenda eſt .i. frangenda eſt.

h ¶ Emendatio. Nō enim peccat frangēdo tale votū: ſed in hoc peccat ꝙ temere iurauit: vt. xxij. q̄. v. vna. Sed nunquid tale iuramentū qḋ temerariū eſt .i. de re illicita factū inducit depoſitionē vel infamat. Ar. ꝙ ſic. vj. q. j. quicū que ſciens. ⁊ .c. īfames. ⁊ ꝯ. e. q. v. ſi quis cōuictus. ⁊ ex̄ de iureiur. querelā. Sed ꝯ extra de iureiu. c. ſicut. Ego non credo tale iuramentū infamare vel impedire electioneꝫ factam vel faciendaꝫ. de hac materia nota ui. lxxv. diſti. archidiaconum. Ioan.

Actione. ¶ Caſus. Quidam ep̄i iurauerāt ſe facturos imagines ſaluatoris ⁊ ſanctorum que in eccleſijs erant: quare queſitum fuit quarta die ſeptime ſynodi an illud illicitum iuramentū eſſet ſeruandum? Et reſpō. ꝙ nō: ⁊ ad hoc ꝓbandum induciṫ auctoritas ſophronij. ſ. ſi quis vult illicitum iuramentū ſeruare pibit ſicut herodes: ſi quis vero non ſeruat indulget ſibi deꝰ ſicut petro indulſit. Sequens capitu. per ſe patet.

Exo. xx. b. Iuramentum de re illicita factum nō infamat. Leui. xix. c

a ¶ Peierare.quo ad ſimilitudinem facti.
b ¶ De.niſi qñ peccat in ſpm̃ſanctũ:ita ꝙ ſit īpenitens.
c S J quis preuentus. eſt deceptus.
d ¶ Ut diffiniat.i.intendat.
¶ Tribus. Docet hieronymus in hoc.c.ꝙ tribus modis poteſt quis contra ſuum iuramentum venire. primo cum quis ſcienter male iurat. ſecundo cum incaute iurat nõ putans eẽ peccatuꝫ ꝙ iurat. tertio cũ puer vel puelle infra pubertatis annos in domo parentũ ſe obligãt ſacro quod parentibus cõtradicentibꝰ põt irritari.
e ¶ Soluenda ſunt. id eſt irritanda.
f ¶ Male iurat. ſcienter.
g ¶ Incaute iurat. ignoranter.
h ¶ Contradicentibus.infra annuꝫ: vt xx.q.ij.puella.
¶ Ecce. Hec eſt ſecũda pars queſtionis: in qua ꝓbat ꝙ ſi aliquis venit cõtra ꝓprium iuramentuꝫ maluꝫ qđ mutat ad bonũ tunc nõ peccat: ſi aũt vt cõuertat ad peius tũc peccat dupliciter. Jo.de fa.
¶ Caſus. Cõcludit Grati.ex ſupradictis dicens ꝙ illicita iuramenta nõ ſunt ſeruanda imo laudabiliter diſſoluunt cuꝫ illicita iuramẽta deſerunt ideo vt ad bonum redeat:ſed ſi ſacramenta illicita deſerunt vt in aliud malum tranſeat: dãnabiliter ſeruantur ſed dãnabilius contẽnuntur:quod probat per ſequentia.c.
S J ad peccatum. ¶ Caſus. Quidam cũ nõ poſſet ſolus ſpoliare viatorez ſociũ ſibi q̃ſiuit: cui iurauit ſe redditurꝫ medietatẽ de ſpolijs: quo ſpoliato totũ ſibi retinebat cõſocius:q̃re ſup hoc tres q̃ões fiunt. Prima eſt an fides appellat cũ iurat partiri ſpolia viatoris? Et rñ.Aug.mirũ eſt ſi fides dicat. Scđa eſt ſi faciat ꝯ fidẽ ſibi retinẽdo totũ ⁊ an ſit piuriuꝫ? Et rñ.ꝙ ſic. Tertia ẽ ſi nil dat ſocio ſed reddat cui abſtulit vtrũ peccat? Et rñ. ꝙ nõ.Unde dat intelligi ꝙ ſi fidẽ dꝫ ſeruare ſuo cõplici: multomagis humane ſocietati.Utrobiq̃ꝫ.i. in eõ ꝙ iurauit ptiri ſpoliũ ⁊ in eo ꝙ totũ ſibi retinuit.Ut vtrobiq̃ꝫ.i.q: rapuit:⁊ ipe fidẽ nõ ſuauit ſꝫ totũ ſibi retinuit.
i ¶ Uerũtñ. Sed q̃ro qualr poſſit quis fidẽ frangere in maleficijs ſocio:cũ nec in iſtis poſſit ꝯhi ſocietas: vt.ff. ꝓ ſoc.ꝙ aũt.⁊ in.l.ſe quẽ.Nec aliq̃ obligatio ꝯhitur in turpibus: vt.ff.de ver.ob. generaliter.imo magis peccat tradẽdo ſocio partẽ q̃ꝫ retinendo ſibi:q: alij nõ poſſumꝰ ſoluere qđ alij debẽt:vt ex̃ de iureiuran.eam te. Sꝫ dicas illud qđ hic dr referri ad erroneã alicuius opinionem vt ſi quis credat ſe teneri ex tali iuramento ſi non ſatiſfaciat erronee ꝯſcie mortalr peccat:vt ex̃ de ſimo.per tuas.ij.⁊ ita potius fides appellat q̃ꝫtum ad errãtis opiniões:⁊ ita qñq̃ꝫ cõſulitur alicui adimplere tale iuramentũ ad qđ tñ nõ tenet:⁊ hoc iđ vt ſatiſfaciat cõſcientie ipſius:⁊ ſic intelligo illud qđ legit ex̃ de ſpõ.cõmiſſum.
k ¶ Cõquerit. non põt in iudicio conqueri:q: ex iprobitate nemo cõſequitur actionẽ:vt.ff. de fur. itaq̃ꝫ fullo.nec iudicium cõi diuidundo locũ habet inter pdones:vt.ff. cõi di ui.l. cõmuni diuidundo.§. inter pdones.nec pro ſocio.ff. ꝓ ſoc. nec ptermittẽdum.imo ſi quis ratione illiciti iuramenti aliquid petit preſtabit alteri decez libras auri.in auc. col. v. ſcenicas non ſolum ⁊c̃.
l ¶ Potius.i.qđ potius dꝫ fides in bono ſeruari.
m ¶ In bona vita. id eſt in bono.
n ¶ Si ſentit.i.intelligit.
o ¶ Qz iniq.i.q̃ꝫ iniquũ nõ ſit ſeruare fidẽ in illicitis.
p ¶ Non fuerit.ſocietas vel fides.
M Ulier. ¶ Caſus. Quedam mulier iurauit ſe ſeruaturam fidem adultero ⁊ ꝙ alteri ſe nõ ſupponeret:poſtea volebat alteri adherere vel ad legitimum maritum redire: queſitũ fuit ab Aug. vtrum peccet. Et re-

ſynodi ioãnes apocryſarius orientaliũ ſedium dixit: Significat ſermo patris nr̃i ſophronij ꝙ melius ſit iurantez peierare[a] q̃ꝫ ſeruare ſacramentũ in fractione ſacraruꝫ imaginũ:hoc aũt dicimꝰ: q: ſacramẽto qdaꝫ ſe excuſant. Tharaſius patriarcha dixit: q: pater ſophroniꝰ nouerat bonitatẽ dei ꝓpterea trãſgredi voluit impiũ iuramentũ. Item tharaſius pr̃iarcha dixit: herodes ſeruauit iuramentũ ⁊ perijt:petrꝰ vo negauit cũ iuramento ⁊ cõuerſus fleuit ⁊ ſaluatus eſt. Omne[b] enim pctm̃ bonus deus idulget ſi qs ex toto corde peniteat. Sancta ſynodus dixit: ſic docet ſancta ſcriptura.

¶ Item Leõtinus eps̃ ſocie dixit:Scriptum eſt:iuramentũ mendax ne diligatis: qua de cã iuramentũ noſtrũ mendax diſſoluat q̃ſi nullaꝫ ꝟtutez hñs. Iteꝫ Jſidorꝰ.

¶ Nõ obſeruent iuramẽta q̃ ſiunt cõtra diuina mãdata.

S J quis ꝓuentus[c] fuerit vt diffiniat[d] agere aliquid eorũ que nõ placent deo penitentiã agat:⁊ qđ cõtra mandatũ dñi ſtatutũ eſt in irritũ reuocet. Item Hiero.in lib. de natura rerum.

T ribus ſiquidẽ modis iuramẽta ꝯtracta ſoluẽda[e] ſũt: ꝓmo cũ qs male[f] iurat: ſcđo cũ qs icaute[g] iurat nõ putãs hoc eſſe pctm̃:tertio ſi pueri vel puelle in domo parentũ ſe iuramento cõſtrinxerit patribus)poſtq̃ꝫ audierit) ꝯtra dicentibus[h]. ¶ Ecce ꝙ iuramenta illicita laudabiliter ſoluunt dãnabiliter obſeruãtur:qđ tunc intelligendũ eſt qñ iuramentũ illicitũ deſerit vt ad bonũ redeat: ceterũ ſi ꝓpterea deſerit vt in aliđ malum tranſeat:illicituꝫ ſacr̃m dãnabiliter ſeruatur ſed dãnabilius contẽnitur. Unde Augu, de bono cõiugali.

¶ Nõ eſt appellãda fides q̃ ad pctm̃ faciẽduꝫ admittit.

S J ad peccatũ admittẽdum fides exhibeatur mirũ eſt ſi fides appellet: verũtamen[i] qualiſcunq̃ꝫ ſit:ſi ⁊ cõtra ipſam ſit peius eſt: niſi cũ ꝓpterea deſeritur vt ad fidem verã legitimãq̃ꝫ redeat id eſt vt pctm̃ emẽdet voluntatis prauitate correcta:tãq̃ꝫ ſi quis cũ hominẽ ſolus expoliare nõ poſſit inueniat ſociuꝫ iniqtatis ⁊ cũ eo paciſcat vt ſimul id faciãt ſpoliumq̃ꝫ partiant:quo facinore cõmiſſo totũ ſolus auferat:dolet q deꝫ il'e ⁊ ſeruatã ſibi fidẽ nõ eſſe cõqueritur[k]:verũ in ipſa ſua querela cogitare dꝫ potius[l] in bona vita[m] ipſi humane ſocietati fidẽ fuiſſe ſeruãdaꝫ ne ꝓda iniqua ex homine fieret ſi ſentit[n] q̃ꝫ inique[o] ſibi in pcti ſocietate ſeruata nõ fuerit[p]:ille quippe vtrobiq̃ꝫ ꝑfidus ac profecto ſceleratior iudicandus eſt. Item.

¶ Si ꝓpterea fides nõ ſeruatur vt ad bonuꝫ redeatur nõ ideo violari dicit.

M Ulier ſi fide cõiugali violata fidẽ ſeruet adultero

Zacha. viij.c.

Obli non; in tu bus.

Actio datur probi

ſpondet ſi ſeruat fidem adultero male facit: ſed ſi alteri ſe ſubijciat deterius facit: ſi vero ad maritum redit nullo modo delinquit.

a ℭ Si nec adultero. ita ꝙ contrahat cum adultero tertio: ⁊ tunc peccatum accumulat peccato.

ſecre. requiſiuit. ꝙ ſit potius monēda ꝙ̄ cōgenda: exponunt potius .i. ꝓus. ſic exponiť. xxiij. q. iiij. nō inueniť. i ſi. Uel intelligunt qn̄ tales fuerūt pſone ꝙ vehemēter preſumebať ꝙ deberet ſequi homicidiū: ſed iſtis obuiat ex̄ de ſpō. veniens. Sol. ꝓbabiľr poteſt dici ſi placet ꝙ in q̄tuor caſibus non tʒ iuramentū per coactionē extortū vt i voto: vt extra qđ me. cā. perlatū. Jn alienatione rei eccliaſtice. xv. q. vj. auctoritatē. ⁊ c. ſeq. Jn dote vt. ff. qđ me. cā. ſi mulier. § ſi dos. Jn mr̄imonio vt ex̄ de ſpon. cū locum. ⁊ c. reqſiuit. qđ aūt dicitur ꝙ matrimoniū ſit ⁊c. iſtđ ſit non poniť precepiue ſed hortatiue. vel loquiť in eo caſu qn̄ poſt coactionē cōmixtus eſt ei carnaliter: vt ex̄ de ſpon. veniens. ij. vel loquiť qn̄ leuis fuit coactio illa eni nō ipedit matrimoniū. ff. de ritu nuptiaꝝ. ſi patre cogente. B.

ℭ Ex his. ℭ Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupdictis dicens ꝙ ſi iuramentū illicitū deſeritur: vt in aliud malū tranſeať pernicioſum eſt: q2 peccata pctis accumulanť: ſi vero deſeriť vt ad bonum redeať bonuʒ eſt ⁊ nō malū: ſed potius flendū eſt ſi occaſione illiciti iuramenti aliquid mali ppetrauim9: qđ probat per ſeq. capitulū. Jnter cetera. ℭ Caſus. Quidaʒ noīe hubaldus captus cū cōcubina ſua cōpulſus eſt iurare conſanguineis eius eā ſuſcipere in vxorē: matrem vero cū fratrib9 de domo expellere: iurauit ēt ꝙ nihil eis impēderet pro alimonia: q̄re mileuitan9 eps rogauit Auguſtinū vt ab Ambroſio q̄reret quid de hubaldo eſſet faciendū quod ⁊ factū eſt. Reſcribit ergo Aug. vt hubaldus habeat illam in cōiugem quā iurauit: matrē vero ⁊ fratres nō expellat de domo ſed eis pſtat alimenta: ⁊ ſi occaſione illi9 illiciti iuramēti aliquid eis hactenus defuit per pniaʒ emēdet nec vllā infamiam ex illo iuramento fcō per cōpulſionem ꝯhat: q2 illi potius infamiam ⁊ reatū periurij ꝯtrerunt qui eum iurare coegerunt.

vtiqꝫ mala eſt: ſed ſi nec adultero[a] peior: porro ſi eam flagitij peniteat ⁊ ad caſtitatem rediens cōiugalem pacta ac placita adulterina reſcidat: miror ſi eam fidei violatricē vel ipſe adulť putabit. ℭ Ex his itaqꝫ apparet ꝙ ſi quiſquam (vt diximus) illicitum iuramentum non ſeruauerit vt in aliud malū pernicioſum declinet: tanto grauius delinquit quanto damnabilius accumulantur peccata peccatis: ſi aūt ꝓpterea deſeritur vt ad bonum redeať nihil culpe pro tali periurio cōtrahitur: potius deflendū eſt ſi in aliquo illius iuramenti occaſione nos deliquiſſe cōtigerit. Unde Augu. ſcribit ſeuero mileuitano epō conſulēti de quodam hubaldo qui a cōſanguineis cuiuſdam pellicis coactus fuerat iurare ſe illam ducturum in cōiugem nec matri ſue vel fratribus vlterius neceſſaria miniſtraturū. ℭ Reſcribit ergo beatus Auguſtinus (vt diximus) ſeuero mileuitano epiſcopo ita dicens:

ℭ De quodā hubaldo qui iurauit ſe non miniſtraturū neceſſaria matri ⁊ fratrib9.

Jnter cetera vt rogaueras a patre noſtro ambroſio queſiui quid tibi chariſſime agendum ſit de hubaldo parochiano tuo: qui captus ⁊ timore necis impulſus ſue cōcubine iuramento firmauit ipſam in cōiugeʒ ſuſcipere: propriāqꝫ matrē cuʒ fratribus de domo expellere nihilqꝫ eis alimonie vnquā impēdere: q2 vero quā ꝓus cōcubinam habuerat nō eſt peccatū in cōiugem ſuſcipere mr̄imoniū[b] ſit in deo firmuʒ ⁊ ſtabile: porro iuramentuʒ nō ob hoc fuiſſe inſtitutū inueniť: vt eſſet vinculū[c] iniq̄tatis vel matricidij[d] vel fratricidij ſeu cuiuſqꝫ criminis: nec credo ſacrm̄ ad hoc debere fieri vt iniuſta iuratio ſuorū bonorū ſit iniuſte iurātibus expoliatio ⁊ accipiēti eterna dānatio: periurij nāqꝫ ꝑcutiť pena ⁊ velut homicida in extremo examine a iuſto iudice degrādinabitur[e] per queʒ ſacroſanctum euangeliū ad iniuſtū ⁊ illicitum ⁊ deo minime amabile quaſi teſtimonium iuſte ⁊ humane petitionis adducitur. Foueat[f] itaqꝫ hubaldus matrē[g] ✝ ⁊ frēs: ⁊ lugeat ſi coactione ⁊ timore iuramēti aliq̄d defuit matri: qui vero eū iurare coegerunt qđ nō debuit reatu ꝑiurij ĩplicĩti teneanť: iniuria q̄ppe iniuſte irrogata eius eſt infamia qui facit: nec eniʒ vllo mō ad opprobriū[h] coacte volūtatis trahiť qđ illicita ꝯditio neceſſitatis extorſit. ℭ Sʒ cū his oībus illicita iuramē-

ℭ Juramentum ꝑ coactionē extortuʒ nō tʒ in quatuor caſibus.

c ℭ Uinculū. Ar. ꝓ opinione illoꝝ q dicunt ꝙ iuramentuʒ ꝑ metū extortū non tʒ. xxxj. q. ij. lothari9 ⁊ xv. q. vj. c. j. Sed intelligas hoc ad hunc caſū ſpectare quē hic ponit. de hac materia notaui. xv. q. vj. c. ij.

d ℭ Uel matricidij. videť eniʒ necare illum cui nō pſtat alimenta. xij. q. ij. q abſtulerit. ⁊ lxxxvj. di. non ſatis. ff. de libe. agno. necare.

Necat qui non alit.

e ℭ Degrandinabitur .i. grandine eterne pene flagellabiť.

f ℭ Foueat. Ar. ꝙ iuramentū ꝓ parte tʒ ⁊ pro parte nō: vt. xj. q. iij. anteceſſor. ⁊ xij. q. ij. ſi quos de ſeruis ⁊ xvij. q. iiij. queſti.

✝ ℭ Adđ qs alet illum q hʒ prēm ⁊ filiū. no. c. ꝯ. l. l. j. ij. iij. qđ. C. de alen. libe. ⁊ Bar. in l. pe. ff. de libe. agno.

b ℭ Matrimoniū. Uideť ex loco iſto ꝙ coactio ꝯditionalis nō impediat mr̄imonium: ſicut nec ipedit alia ſacramēta: nec ipedit ſacrm̄ baptiſmi: vt. xlv. di. de iudeis. nec ſacrm̄ ordinis: vt. lxxiiij. di. vbi iſta. Jtem alia rōne: q2 hoc ſacrm̄ ſeruari pōt ſine iteritu ſalutis eterne. ergo eſt ſeruandū: vt ex̄ de iureiur. ſi vero. Sed ꝯ mr̄imonia debēt eſſe libera: ⁊ ibi animus dʒ gaudere plena libertate vt ex̄ de ſpō. reqſiuit. ⁊ c. cū locum. Ad hoc dicūt qdaʒ ꝙ talis eſt cogēdus ducere mulierē quā coact9 deſponſauit: ſi tn̄ nullo mō voluerit ceſſare dʒ eccľia a coactione. Alij dicūt ꝙ oībus modis eſt cogēdus: ⁊ qđ dʒ in illa

g ℭ Matrem. ad hoc enim tenetur vt. xxx. di. c. j.

h ℭ Ad opprobrium .i. infamiā. non enim dicit ad peccatum: q2 reuera peccauit quando iurauit: q2 potius debuit omnia mala pati q̄ʒ malo conſentire. xxij. q. v. ita ne. ⁊ ſic non obſtant contraria. J. de conſe. diſtin. iiij. eos quos. ⁊ J. e. q. v. c. j. ⁊ ij. Joan.

ℭ Sed cum his. hec eſt tertia pars queſtionis: in qua queriť vtrum peccaſſent filij iſrael qui ꝓpter iuramentum pepercerunt gabaonitis. Et diciť ꝙ non. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Supra oſtenſuʒ eſt ꝙ illicita iuramenta non ſunt ſeruanda: nūc vero ꝓbat ꝯtrium exēplo ioſue: qui

licet contra dn̄i preceptum firmaret pacem cū gabaonitis: tn̄ iuramentū ſuū non violauit ſed ſeruauit illeſū. ⁊ hoc ideo: q: ſeniores iſrael neſcierūt iuramentū illud eſſe illicitū: q: neſciebant illos quibus iurauerant eſſe incolas terre ſibi ꝓmiſiſſe. ⁊ ad hoc inducit ſequens. c.

de ignotis nō debemus aliquid preſumere: nec de bonis malum nec de malis bonum: vt. xlvj. di. ſunt nōnulli. in fi. Uel dic iudicat. i. preſumit bene de quolibet.
f ¶ Qui. id eſt quia ipſi.
g ¶ Fidem. i. verborum veritatem.

ta nō ſeruanda probent: opponitur ꝙ ioſue gabaonitas cōtra preceptum dn̄i nō delerit: q: seniores iſrael iuramento cum eis pacē firmauerant. Sed notandū eſt ꝙ ſeniores iſrael ⁊ ſi ſcirēt a dn̄o eſſe impatū vt delerēt gētes terre ꝓmiſſionis: decepti[a] tn̄ a gabaonitis neſciebant eos eſſe icolas terre ſibi ꝓmiſſe: venerūt enim (vt hiſtoria refert) attritis calciamētis ⁊ cū aridis panibus dicentes: Uiri pacifici venimus de terra lōginqua calciamenta ſunt attrita in pedibus nr̄is, panis defecit in cifterciis nr̄is: audiuimus dn̄m eſſe vobiſcuȝ ⁊ venimus cōponere pacem: qḋ verbū placuit ſenioribus iſrael ⁊ fecerūt pacem cū eis: poſt diem vero tertiū cum filiȷ̄ iſrael appropinquarēt gabaonitis occurrerūt eis quibus iurauerant ſeniores iſrl̄ illi aūt vidētes ſe eē deceptos voluerūt delere eos: ſed pepercit eis ioſue ꝓpter iuramentum ſenioꝝ iſrael. Un

de Ambro. in lib. de officijs.

¶ Quedam lȝ a deo prohibeantur: tamen iuramento firmata non ſunt ſeruanda.

Innocens[b] credit omni verbo: nō vituperanda facilitas ſed laudanda] bonitas: hoc eſt innocentem[c] eſſe ignorare[d] qd noceat: ⁊ ſi circūſcribitur ab aliquo de omnibus tn̄ iudicat[e] qui[f] fidem[g] eſſe in oībus arbitraẗ. Hac igitur mentis ſue deuote iclinat[a] ieſus vt crederet gabaonitis: teſtm̄ diſpoſuit: pacē dedit: cōfirmauit[h] ſocietatē: ſed vbi in terras eoꝝ eſt ventum dephenſa fraude ꝙ cuȝ eēnt finitimi aduenas ſe eſſe ſimulauerunt circūſcriptum ſe populus patrū indignari cepit: ieſus tamē pacem quam dederat reuocandā non cēſuit: q: firmata erat ſacramēti religione: ne dum alienam perfidiam redargueret ſuam fidem ſolueret mulctauit eos: meliori tamen obſequio miniſteriȷ̄ clementior[i] enim ſententia ſȝ diuturnior. ¶ Illi

Joſue. ix. c.
Juramentuȝ qḋ iu dei gabaonitis p̄ſtiterūt non fuit ſeruādum.

a ¶ Decepti. Multiplex ratio videẗ ſuadere quare nō debuerunt ſeruare tale iuramentū: tum quia erat ibi error pſone: tum q: dolus dedit cām iuramento: tū q: nō poterant ſe obligare aliquo iuramento ꝯ preceptum dn̄i. Ad hoc dicūt pleriqꜫ ꝙ diuinit[9] fuit eis inſpiratū ꝙ deberent eis parcere: ſed tn̄ iuramentū fuit illicitū: vt ex̄ de elec. venerabilē. in fi. Uel dic ꝙ ſatis ipleuerunt ꝓceptum dn̄i: q: ſatis videnẗ fuiſſe interfecti cū redegerit eos in ſeruitutē: naȝ ſeruitus morti cōparatur. ff. de regu. iu. ſeruitutem. nō obſtat dolus eoꝝ: q: iſte dolus fuit pro vita conſeruanda: licituȝ eſt enī reum corrūpere aliquē pro vita conſeruanda: vt. ij. q. iij. §. notandum. in fi.

Innocēs. ¶ Caſus. Oſtēdit ambro. in hoc. c. ꝙ nō eſt vituperādū ſi alicui crediẗ ignoto etiā ſi ab eo decipiaẗ: ⁊ hoc ꝓbat exēplo ioſue q gabaonitis fingentibus ſe de longa terra venire credidit: ⁊ cū eis pacē firmauit ⁊ ſocietatē: poſt tertiū vo diē cum ppl̄s iſrael ad gabaon ciuitateȝ veniſſet ⁊ ſe circūſcriptum eſſe indignaretur nō permiſit ioſue pacem reuocari: q: firmata erat religione iuramenti.

Innocēs pro ſtulto quidoqꜫ ſumitur.

b ¶ Innocens. i. ſimplex ⁊ iuſtus. ſalomō tn̄ ſumit hoc verbū inocens pro ſtulto: vnde hoc ſumptū eſt: ⁊ ſic ſancti viri idem verbū retorquēt qn̄qꜫ ad ꝯrios intellect[9]. Sed nōne eque reus eſt ille qui de facili credit ſicut ille qui mentiẗ: vt. xj. q. iij. nō ſolū. ⁊ nimia facilitas credēdi vituperaẗ. lxxxvj. di. ſi quid vero. Sed illud intelligas de iudice qui in p̄iudicium partis alterius nō dȝ de facili credere ſm̄ verba alterius partis. iij. q. ix. c. j. ij. ⁊. iij.
c ¶ Innocentem. i. talem qui non noceat nec nocere velit. vi. q. j. c. oues. ⁊. c. ſapiens.
d ¶ Ignorare. per experientiam facti: nam ſcriptum eſt: Scientia malorum bonis obeſſe non debet.
e ¶ Judicat. Diceret aliqs quō poteſt eſſe bonus q non hȝ diſcretionē ⁊ iudiciū ex quo decipiẗ: cum apl̄s dicit: Spūalis homo iudicat oīa: ⁊ ipſe a nemine iudicaẗ: iō dicit iudicat de oībus etiaȝ de ignotis in hiȷ̄s ſcȝ q̄ ſpectant ad ſalutē: q: ſi qs deciperet in talibus ibi nō eē minus periculū falli q̄ȝ fallere: vt. xvj. q. j. ſi cupis. Tūc eniȝ

Spūalis iudicat oīa ⁊c.

h ¶ Confirmauit. Ar. eſt hic ꝙ qui iurat rem illicitam ꝓpria auctoritate non pōt venire ꝯtra iuramentū illud: vt ex̄ de elec. venerabilē. in fi. nam illicitū eſt renuere curā paſtoralem ⁊ tn̄ iurās teneretur illud ſeruare: vt. lxxxv. di. archidiaconum. ſiẗ extra qḋ me. cā. ad aures. ſic extra de iureiuran. debitores.

Juratuȝ il tū an aucto te poſ fring

Prou xiiij.

i ¶ Clementior. Ar. ꝙ ſi iudex faciat aliquid qḋ nō multuȝ differt a mādato ꝙ nō dȝ exceſſiſſe fines mandati: ſi eni mandatur aliqbus vt eligant pn̄t poſtulare: vt ex̄ de elect. in cāis. ⁊ de poſtu. poſt trāſlationem. in pn̄. Et de hoc notaui plura ar. vij. q. j. lȝ. Item habes hic ꝙ licite commutaẗ vna pena in aliam: vt. s̄. v. q. vi. q: iuxta. ⁊. lxxxij. di. preſbyter. ⁊. xxxvj. q. j. de raptoribus. Jo.

Pena in ali cōmu

¶ Illicitum. ¶ Caſus. Iſte. §. diuidiẗ i tres ptes. In prima pte cōcludit. G. ex ſupradictis ꝙ illud iuramentum illicitū ſeruari nō debet qḋ ſcitur eſſe illicitū dum iuraẗ: ſi aūt neſcitur eſſe illicitum ꝓpter ignorantiam excuſatur: qḋ probat Gra. duobus exemplis. ſ. conſanguinee ⁊ repudiate: quas ſi quis in coniuges ducit ignorantia facti excuſaẗ: q: neſciebat eam cōſanguineaȝ vel repudiatā eſſe: ſed ſi ſciret ꝯſanguineam vel repudiatam eſſe: ⁊ crederet cōiunctionem taliū licitam eſſe tunc nō excuſareẗ. Judei ergo nō ignorabant ius. ſ. gabaonitas eſſe delendos: ſed ignorabant factū. ſ. gabaonitas eē icolas terre ꝓmiſſionis: ⁊ ideo qḋ iurauerant ſeruare debuerunt. In ſcd̄a parte oſtendit ꝙ illud iuramentū illicitum qḋ ſeruare ꝓhibetur nō eſt intelligendū de omni illicito iuramento: nam cum ſacr̄m tres habeat comites veritatem iudiciū ⁊ iuſtitiam: vbi hec tria defuerint iuramentum reputatur illicitum: non tn̄ vbicūqꜫ defuerit aliquod iſtorū ſeruari ꝓhibetur: quod ꝓbat duobus exemplis. ſ. exemplo eius qui poſt votum ſimplex iurauit aliquam in vxorem ducere: ⁊ exemplo eius q temeritate iurauit ſe manducaturū. In tertia parte oſtēdit ꝙ iuramentū tripliciter dȝ illicitum. primo. ſ. ex eo quod iuratur ꝙ eſt malum. ſecūdo ex cauſa extraueniēti. tertio ex modo iuramenti: ⁊ hoc probatur per exempla que ſatis patent in littera. ſecunda pars incipit ibi:

Diuiſ

citum[a] ergo iuramētum qđ ſeruari ꝓhibet intelligendū eſt qđ ſcit eſſe illicitū duȝ iurat: ſi aūt neſcitur illicitū, eſſe ipſa ignorantia excuſat: ſi putet illicitū eſſe nō ex ignorātia iuris[b] ſed facti. Aliud eni eſt ſi alicuius copula creditur eſſe licita: qꝛ neſcit eſſe cōſanguinea: vel qꝛ creditur eſſe vidua. Aliud ſi ideo putat licita: qꝛ ꝯſanguinearum cōiunctio vel relictarū copula nullo iure credat eē ꝓhibita: h eni eſt ignorantia iuris que neminē excuſat niſi cui permittit[c] ius ignorare: ibi vero ignorātia facti qua quiſqꝫ vere excuſat: ſeniores aūt iſrael nō ignorabāt gentes terre ꝓmiſſiōis ex precepto dn̄i eſſe delēdas: ſȝ ignorabāt gabaonitas eſſe īcolas terre ꝓmiſſionis: ignorabāt ſiquidē factū ſed nō ignorabant ius facti: atqꝫ ideo ⁊ ſi illicitū eſſet qđ iurauerūt: tamē licite ſeruari[d] debuit qđ iuramento firmauerunt.

¶ Qđ aūt illicitū iuramentū ſeruari ꝓhibetur: nō ē generalr intelligendū: iuramētuȝ nāqꝫ (vt Hiero teſtat ſuper Hieremiā) dȝ hēre tres comites: veritatē iudiciuȝ ⁊ iuſtitiam: vbi aūt iſta defuerint nō eſt iuramētū ſed piuriū. Unde dat intelligi illicituȝ eſſe iuramentū cui aliqđ iſtorū defuerit: non tn̄ cuicūqꝫ cōtigerit aliqđ iſtorum deeſſe ꝓhibet ſeruari: aliqn̄ nāqꝫ iuramento deeſt iuſtitia: veluti cū quiſpiā poſt votum caſtitatis ducit vxorē iuramēto firmans nunq̄ꝫ[e] ab ea diſceſſurū: qđ q̄ꝫuis illicituȝ ſit: qꝛ iuſtitia ſibi ꝓbatur deeſſe tn̄ auctoritate auguſtini ſeruari precipit: hoc aūt ſi quis ꝯtēdat ꝓrogatiua cōiugij nō ꝓpter religionē iuriſiurādi ſuari: aīaduertat gabaonitas ob ſolā[f] religionēȝ cōtra dn̄i imperiū reſuatos.

Cū ergo oē dn̄i preceptū iuſtū ſit: pȝ ei iuſtitiam deeſſe qđ eius pcepto cōtrariū inuenit. Judiciū quoqꝫ aliqn̄ iuramēto ꝯſtat deeſſe: veluti cū propria temeritate aliqs duct⁹ iurat ſe mādicaturū ⁊ bibiturū hoc q̄ꝫuis leuitate indiſcreta illicituȝ ꝓbetur: nō tn̄ ideo violari iubet. ¶ Juramētū itaqꝫ multiplr illicitū intelligit. Eſt eni illicitum aliqn̄ ex eo qđ iurat: aliqn̄ ex cā extrauenienti: aliqn̄ ex mō iurādi. Ex eo qđ iurat tūc ē illicitū iuramētū: qn̄ id qđ iurat in ſui nā vitioſuȝ ē vel vitā adimēs: vl adulteriū homicidiū: ⁊ his ſimilia: vel repari nō permittēs: veluti cū inimico ad pacē nō redire indigēti miſicordiā nō ſubuenir: iſta qꝛ pſpicuā in ſe hn̄t iniuſtitiā ⁊ ſi iuramento firment tn̄, ſeruari nō debēt: circa hec vtiqꝫ iuramēta intelligēda ſunt q̄ de illicitis iuramētis nō obſeruādis ſup̄ ſtatuta legunt. Quiſqs ergo ſe iuramēto firmauerit aliqd facturū: quo vl corpalis vel ſpūalis ſalus adimat: vel ſine quo vtraqꝫ ſalus repari vel ꝯfirmari nō poſſit: fidē ꝓmiſſaȝ ſeruare ꝓhibet: quoꝝ exēpla pmiſſe auctes ſbijciūt: dū eū q homicidiū facere vel alimēta mr̄i ⁊ fratrib⁹ nō ſubmiſtrare ī adulterio pmanere vel ad pacē cū aduerſario nō redire iuramētū preſtādo ꝓmiſerit: ſalubriori ꝯſilio illicita vota obſeruare nō pmittūt. Eſt ēt id qđ iurat aliqn̄ vitioſuȝ nō in natura ſui ſȝ ex cauſis extra venientibus: veluti cū aliqs poſt votū caſtitatis iurat alicui ſe habiturū eā in ꝯiugē: coniugē nāqꝫ hēre in ſeipo malū non eſt tn̄ huic ex voto pniciosū eſt: hoc aūt iuramētū etiā ſi illicitū ſit non tn̄ ſeruari ꝓhibet: ſed de violatiōe voti penitētia ſibi iubet indici. Ex modo iurandi tūc eſt illicitū iuramentū qn̄ incōſiderate ⁊ incircūſpecte aliqd iurat: quo nec corpalis nec ſpūal ſalus adimat: ⁊ ſine quo vtraqꝫ ſalus repari ⁊ vita cōſeruari valet: veluti dū aliqs a parētib⁹ coactus vt clicatus tōſurā vel religionis veſtē ſuſcipiat ſe neutrū facturū iuramēto firmauerit: hoc q̄ꝫuis aliqb⁹ videat rephenſibile: qꝛ opus charitatis iuramēto ſe nō facturū promiſit: nulla tn̄ auctoritate ſeruari prohibet: qꝛ ⁊ ſi nunq̄ꝫ clericat⁹ tōſurā vel religionis veſtē ſuſcipiat: non tn̄ ideo min⁹ ſalutem ꝓmereri valet: cū nōnulli in laicali habitu ſciſſimi ⁊ deo dilecti inueniant: quo exēplo euidēter dat intelligi quotiēs aliqs iurat ſe nō facturū aliquid quo expeditior ſibi via preparet ad beatitudinē: dūmodo ſine eo valeat ſalutē inuenire q iuramentū non prohibet ſeruare: vnde cū nos iuramus nō daturos aliqd alicui ſine qua vtraqꝫ ſalus eius poteſt eſſe incolumis: ⁊ ſi aliqua ex eo ſibi cōmoditas preſtaretur nulla tamē auctoritate iuramētum ſeruare prohibemur: dūmodo ſit nobis alia via neceſſitatibus eius ſubueniendi. ¶ Queſtio.v.

q autem illicitum. tertia ibi: iuramentum itaqꝫ.

a¶ Illicitum. In prima parte .§. dicit magiſter q tunc iuramentum illicitum non ſit ſeruandum: cum iurans tempore quo iurat ſcit illud eſſe illicitum: ſed ſi ignorat illud eſſe illicitum: dummodo non ſit ibi ignorātia iuris non peccat: ⁊ hoc durat vſqꝫ ad illū locum: quod autēȝ illicitum. Secundo oſtendit q nō eſt hoc generaliter verum: quia ſi in aliquo iuramento deeſt aliqđ iſtorum trium: vel iuſtitia: vel veritas vel iudicium q illud non ſit ſeruandum. Tertio dicendum q iuramentum quandoqꝫ eſt illicitum ratiōe rei de qua quis iurat: quandoqꝫ ex cauſa ſuperueniente: quādoqꝫ ex modo iurandi. Joan.

b¶ Juris. ē.j.queſtio.iiij.in fi.

c¶ Cui permittitur ⁊c. vt militibus mulierib⁹ ruſticis ⁊ minoribus .ff.de probatio.cum de indebito.§.ſi autem is.j.queſtione.iiij.§.notandum.

d¶ Seruari. Hec non eſt ratio ſufficiens.

e¶ Nunquā. non bene dicit: quia ſi ille vouit ſimpliciter poſtquā duxit vxorem iurat q nō dimittet eam: illud iuramentum licitum eſt: ſed ſi prius vouit q̄ꝫ ducat vxorem tunc potius ſeruabit votum q̄ꝫ iuramentū ſequēs. vt extra qui cle. vel vo. rurſus.

f¶ Ob ſolam religionem. non eſt hoc verum. Joan.

Queſtio.v.

Diuiſio.

Quod aūt. ¶ hec.q.diuidit̃ in ſeptez ptes. In pͥma ponit qua pena imponat̃ periuris cōpulſis vel volūtarijs: ⁊ quar̃ puniūtur q alios iurare faciūt falſuz. ⁊ hoc pbat p ſeptez capl̃a. ſcōa ibi: itē q audit. tertia ibi: querit̃ de eo. q̃rta ibi: de etate. quinta ibi: de forma. ſexta ibi: vt itaq3. ſeptima ibi: iuramentum. Joā. de ſa.

¶ Caſus. hic intitulat̃ qnta qō qua q̄rit̃: ⁊ ſi licitū eſſet q archidiacon⁹ iurauit ſcz epo non obedire: an eps q compulit eū ad peierandum reus ſit periurij? Et rñdet q ſic. et hoc pbatur argumēto a minori: q2 ſi cōſentiēs pari pena cū faciente punit̃: multo magis cōpellēs eſt puniēdus: ⁊ ad hoc pbandū inducit ſequen.c. Quid autez iuris ſit de iuramēto per metū extorto notari cōſueuit. xv. queſtio. vj. auctem.

a ¶ Quod aūt. Iſtō nō habet dubitationez: an periurus ſit qui aliū cogit peierare: nā ⁊ ſi ipſe non pprie dicat̃ piurus tñ mortaliter peccat: q2 qō alter mādato noſtro facit nos reputamur feciſſe. vt extra de ſen. excom. mulieres. Utrū aūt iudex licite poſſit recipere iuramentū illius quem ſcit velle peierare. dic vt dixi. ſ. xv. qō. v. preſbyter.

Peccat mortaliter q alius cogit peierare.

Quod[a] autē quinto loco querit̃ ſi licituz eēt qō archidiaconus iurauerat: an eps eſſet reus piurij qui ad peierandū archidiaconuz cogebat: facile pōt diſcerni: ſi eni cōſentiens pari pena cuz faciēte puniendus eſt: multo magis ille q cogit reus admiſſi criminis pbat̃.

Unde pius papa ait.

¶ Qui peierare ɔpellit ⁊ q cōpellit periur⁹ vterq3 pbat.

Qui cōpulſus a domino ſciēs peierat: vtriq3 ſunt piuri ⁊ dñs ⁊ miles[b] dñs q2 precepit: miles quia plus[c] dñm q̃3 aīam ſuā dilexit. Si liber[d] eſt q̄draginta[e] dies in pane ⁊ aq̄ peniteat ⁊ ſeptem[f] ſequētes annos. Si ſeruus eiuſdē tres q̄drageſimas[g] ⁊ legitimas[h] ferias peniteat.

Idem.

¶ Penitentia eius qui in manu epiſcopi aut in cruce conſecrata periurat.

Qui peierat ſe ĩ manu epi aut in cruce conſecrata[i] tres annos peniteat: ſi vero in cruce nō cōſecrata annuz vnuz peniteat: qui aūt coactus fuerit ⁊ ignorās[k] ſe peierauerit: ⁊ poſtea cognoſcit tres q̄drageſimas peniteat.

Item ex penitentiali theo.

¶ Qua pena ſi feriēdus q neceſſitate coactus periurat.

Si qs coactus p vita redimēda[l] vel p qualibet cauſa vel neceſſitate piurat: quia plus corpus q̃3 animā dilexit tres quadrageſimas peniteat. Alij[m] vero iudicant tres annos: vnū ex his in pane ⁊ aqua.

Item gelaſius papa.

¶ Qui deierat ⁊ alios deierar̃ facit q̄ pena ſit feriēdus

Si quis peierauerit ⁊ alios ſciēs in periuriū duxerit quadragita dies peniteat in pane ⁊ aq̄: ⁊ ſeptez ſequentes annos: ⁊ nunq̃3 ſit ſine penitentia[n]: ⁊ alij (ſi cōſcij fuerint) ſilr penitcant.

Item Aug. in ſermone de decollatione ſancti ioannis.

¶ Homicidā vincit q ſciēs ad piuriū compellit hoiem.

Ille q hoiez puocat ad iurationē ⁊ ſcit eū falſuz iuraturū eſſe vincit[o] homicidā: q2 homicida corpus occiſurus eſt ille aiaz: imo duas aīas: ⁊ eius aīam quē iurare puocauit ⁊ ſuā: ſcis veruz eſſe qō dicis ⁊ falſum qō ille dicit: ⁊ iurare cōpellis: ecce iurat: ecce peierat tu quid inueniſti? imo ⁊ tu periſti q de illi⁹ morte ſatiari voluiſti.

Itē in ſermone de piurijs.

¶ Nō peccat qui iuramentum exigit ab eo quem neſcit falſum iurare.

Qui exigit iurationez: multū intereſt ſi neſcit illuz iuraturū falſuz an ſcit: ſi eni

f ¶ Septem annos. Non tamen in pane ⁊ aqua.

g ¶ Quadrageſimas. Unam ante feſtum natalis: aliam ante paſcha: tertiam ante feſtum ſancti ioannis.

h ¶ Legitimas ferias. ſ. ſecūdam ⁊ quartam ⁊ ſextā ferias. vt de cōſe. di. iij. ieiunia. ⁊ lxxxij. di. preſbyter. Jo.

Ferie time tres.

Qui peierat. i ¶ Cōſecrata. q2 q̃3to ſancti⁹ eſt per qō iurat̃: tanto maius eſt piuriū: vt. ſ. e. q. j. moueat. Nunqd ergo maius ſacrilegiū cōmittunt qui verberāt clericū in maiorib⁹ ordinibus cōſtitutum q̃3 in minorib⁹? Credo q ſic. vt. xvij. qō. iiij. ſi qs deinceps. ⁊ ca. qui ſubdiaconū. ⁊. c. qui occiderit.

Preſbyterum verberās peccat verberāt ſimplicē clericum.

k ¶ Et ignorās. eſſe peccatū quod iurauit: nā ſi fuiſſet ignorātia facti nullū eſſet peccatū: niſi ignorantia fuiſſet craſſa que neminem excuſat. C. de reſcin. vendi. quiſquis.

Si quis. l ¶ Redimenda. licet enim timore mortis iurauerit tamē peccauit. vt xxxij. queſtio. v. ita ne. ſed ratiōe coactionis mitigat̃ penitentia. vt extra qō me. cau. ſacris. non eſt cōtra. xv. qō. vj. c. j. ibi enim non abſoluūtur a peccato ſed a iuramento. Jo.

m ¶ Alij. ergo illa que eſt minor eſt imponenda. vt. l. di. ca. eos vero.

Si quis. n ¶ Sine penitentia. interiori. vt. vj. queſtio. j. quicunq3. Joan.

Ille qui. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. q ſi qs compellit aliquē vel puocat ad iuramentum quē ſcit falſum iurare magis peccat q̃3 homicida: q2 iſte corpus interficit: ille vero animam ſuam ⁊ alienaz.

o ¶ Uincit. non intelligas q plus peccat periurus q̃3 homicida: imo ille plus peccat. vt. xiij. di. c. j. ſed dicit̃ eum vincere: q2 maius dānum facit: quia maius dānuz eſt in amiſſione vnius anime: q̃3 mille corporum. vt. xxiij. queſtio. iij. ſi habes. Joannes.

Aie vnius pditio e grauio: mille corporum.

Qui cōpulſus. ¶ Caſus. Quidaz miles cōpulſus a dño ſuo ſciens deierauit: queſitū fuit a pio papa vtr̃ vterq3 ſit periur⁹? Et reſpōdet q ſic: ⁊ iō miles ſi liber eſt per. xl. dies peniteat in pane ⁊ aqua ⁊ ſeptē ſequētes annos: ſi vō ſeru⁹ eſt eiuſdem tres q̄drageſimas ⁊ legitias ferias peniteat. Caſus triuz ſequentiū. c. planus eſt: q2 fere idē dicunt cum primo.

b ¶ Et miles. In atrocibus enim nō debet aliquis parere domino ſuo: vt. xj. qō. iij. nō ſemper. ⁊. c. ſi dominus. ⁊. c. qui reſiſtit. ⁊. ff. de regu. iuris. ad ea.

c ¶ Quia plus dñm. qō eſſe non dz: vt. xj. q. iij. nolite. ij.

d ¶ Si liber eſt. alibi magis punit̃ ſeru⁹ q̃3 liber. vt. xxxiij. q. j. qui ſ. ſ3 hic excuſatur ppter pceptū domini. Jo.

e ¶ Quadraginta dies. vel continue vel interpolatim.

Qui exigit iurati. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. q ſi aliquis compellit aliquem ad iuramētum quez ſcit falſum iurare peccat: ſi autem neſcit non peccat.

a humana.i.de humana infirmitate procedit:vt.S. c.questione.j. non est.
b Impressit.multipliciter cogendo.Jo.

Si quis conuictus. Casus. Quidam traxit aliū ad falsum testimoniū dicendū vel ad aliud periuriū: quesitū fuit quā penam vterqȝ pati debeat: Et rndit qꝫ qui fieri fecit donec vixerit dȝ cōione puari: qui vero fecit ab omni testimonio repellatur ⁊ sit infamis.
c Infamia.An iuramentū infamet vt nō.no.vj.q.j.quicunqȝ sed coacti si iurassent non infamarenf:vt s̄.q.pxi.inter cetera.
Item qui audit. hec est scḋa pars q̄onis: in qua q̄rif cui dȝ dicere si videt qs qꝫ aliquis vult falsū iurare ⁊ qd iuris. ꝑbaf.J.c.pxi.Jo.de fa.
d Falsum.supple: nisi idicauerit portabit iniqtatē suā. Jo.

Hoc videtur. Casus. Legit in leuitico: Aia qui audierit vocē iurantis falsū testisqȝ fuerit:nisi indicauerit portabit iniqtatē suam. Propf hanc lrām dubitauerunt qdā quid eēt in hoc casu faciendū: quia si sciebant aliquē deierare ⁊ nō idicabāt incurrebāt peccatū ex silentio:si vero indicabant incurrebat deierans periculum mortis:quesitū fuit ab Aug.quid esset de hoc faciendū: Et rndet qꝫ ille qui falsū iurat dȝ admoneri: si vero non audierit talib⁹ psonis est dicendū qui poti⁹ pnt pdesse q̄ obesse.i.sacerdotibus:qui nō solum illum corrigere possunt sed etiam orare pro illo:⁊ ita se expediunt a vinculo peccati. hic.i. in leuitico.Expressit.s.moyses.
e Fuit.i.talem habuit inde noticiam qꝫ huius rei potuit esse testis:⁊ quod sequitur est expositio.
f Indicauit.Videf ergo qꝫ valeat testimoniū de auditu vt hic.⁊.xv.q.v.pͣbyter.⁊.xxvj.q.vj.qui recedunt.⁊.ij.q.j.multi.nam ⁊ testes intelligunf scire que acta sunt a testatore si pores testes eis hoc dixerūt:vt.C.de testa. cum antiqtas.j.in fi.j.rn.Ar.ↄ.iij.q.ix.testes.v.q.ij.relatū est. Ad hoc dicas qꝫ hic loquif in cā denūciationis vbi modica scia aliquam fidē facit.arg.ex̄ de f. ō.preterea.ij. imo ⁊ in iudicijs facit fidem testimoniū de auditu:vt extra de sic.ab intest.cū dilectus.extra de testi.cum cām.Jo. Sed certe testimoniū de auditu est.ppꝛie cum aliquis audit aliqd dici esse factū.sed si audit ↄ̄ntes nō est testimonium de auditu.⁊ hoc inuit extra de testi.l3.ij. tamē hoc c.nō loquif de vera denūciatione:sed potius de indicatione.s.cum qs indicat alij qꝫ aliqs vult peccare:⁊ spectat ad delicta cōmittenda: sed denūciatio spectat ad delicta cōmissa: ⁊ ad illa nō tenenf nisi q habēt magistratum sup aliquos:⁊ illa denūciatio dī euangelica ista dī canonica ⁊ hec approbaf semp illa vero nō.Et sic pȝ qꝫ crimina nedum cōmissa possum⁹ denūciare vt hic.⁊.xciij.di.diaconi.j.ibi: vicinum precipitio ⁊c̄.extra de despon.i. pube. c. penul. extra de cog.spi.tua.Joan.
g Jurauerit.i.iurare voluerit.
h Mortis.de fcō: qꝛ de iure ꝑpter vnius dictum nō posset iudicari. ⁊ est simile de pe.di.j.c.pe.
i Prodesse. vt sūt sacerdotes: vt.xiiij. q.v.denicqȝ.qui ergo dicit talibus q pnt pdesse nō obesse non dī prodere:vt.ij.q.j. si peccauerit.
Si ergo. Casus Cōcludit Gra.ex supradictis dicēs:si qs audit aliquē iurare falsum ⁊ tacet delinquit: multo magis ille reus est q cōpellit aliquē ad periuriū.
Queritur. hec est tertia pars.q.in qua querif qualr deus intelligit iuramentū si aliqs iurat in fraude vel decipit in fraudē: Et dicitur qꝫ sicut ille qui sane intelligit siue sit dans iuramentum siue accipiens:⁊ hoc probat per quinqȝ.c.Jo.de fa.
Casus. Querit hic Gra.incidenter an ille qui sub calliditate verborum iurat sit reus periurij nisi seruauerit quod creditur iurasse: Et respondetur qꝫ sic: ⁊ ad hoc inducit sequentia capitu.
k Queritur. Incidentem ponit hic questionem qualiter iuramenta sunt intelligēda:⁊ distinguif aut vterqȝ hȝ rectum intellectū aut vterqȝ dolosum aut alter tātum hȝ rectū:si ab vtroqȝ interponif dolus tunc est intelligendū sm̄ cōem significationē verboꝝ:vt ex̄ de spon. ex litteris.si a neutro interuenit dolus:tunc interpretādum est sm̄ intellectū vtriusqȝ si vba possint vtriqȝ in

Juramenta qualif sunt intelligenda.

---

nescit ⁊ ideo dicit: iura mihi vt fidem ei sit:nō est peccatum tamē humana[a] tēptatio est: si autem scit eum fecisse ⁊ cogit eum iurare homicida est. Ille enim se suo periurio interemit:sed iste manū interficientis ⁊ impressit[b] ⁊ pressit.

Item ex ꝯcilio maguntineñ.

Usqȝ ad extremum vite non cōmunicet qui alios ad piuria trahit.

Si qs conuictus fuerit alios ad falsa testimonia vel periuria attraxisse vel quacūqȝ corruptione sollicitasse: ipse quidē vsqȝ ad exitū vite nō cōmunicet:hij vo qui ei in periurio cōsensisse probanf postea ab omni testimonio sunt remouendi:⁊ sm̄ legē infamia[c] notabunf.

Item qui audit aliquem falsum[d] iurare ⁊ tacet delinquit. vnde Augu. ait in questionibus leuitici. cap. j. Anima que audierit vocem iurantis falsum ⁊c̄.

Cui sit indicandum falsum quod ab aliquo iuraf.

Hoc videf dicere peccare hominē quo audiēte iurat aliquis falsum ⁊ scit eum falsum iurare ⁊ tacet: tunc aūt scit si eius rei de q̄ iuraf testis fuit[e] aut videns aut conscius fuerit.i. aliquo modo cognouit aut oculf suis cōspexit:aut ille ipse q iurat illi indicauit[f]:ita enim potuit esse cōscius: sed inter timorem huius peccati: ⁊ inter timorē huius ꝑditionis hominū non parua existit plerūqȝ temptatio:possum⁹ enim paratum ad periuriū admonendo vel ꝓhibendo a tam graui peccato reuocare. Sȝ si non audierit: ⁊ corā nobis de re quā nouimus falsum iurauerit[g] vtrū prodendus sit: ita vt ꝑditus etiā periculum mortis[h] incurrat difficillima questio est. Sed qꝛ hic non expressit cui hoc indicandum sit: vtrū illi cui iuraf an sacerdoti cuipiam: qui nō solum eum ꝑsequi nō potest irrogando suppliciū: sed etiam orare pro illo potest: videf mihi qꝫ se ab hoc peccati ab soluat vinculo: si indicet talib⁹ q magis ꝓdesse[i] possunt q̄ obesse periuro: siue eum corrigendo siue deum pro eo placando si ⁊ ipse confessionis sibi adhibeat medicinam.

Si ergo iste (vt supra dictū est) qui audit falsum iurare ⁊ tacet delinquit multo magis ille reus est qui ad deierandū aliquem compellit.

Queritur[k] de eo qui verborū calliditate se circūuenire putat illum cui iuramentum defert an sit reus periurij nisi seruauerit quod iurasse creditur.

tellectui adaptari. extra de teſti.cum tu. ſi ab altero tñ tunc intelligendũ eſt ſm eum qui recte intelligit.ſic vi detur diſtigui.ſ.e.§.ex his.In ſtipulationibus ⁊ alijs ↄtibus ⁊ cõtra ſtipulantem ⁊ vendenté interpretandũ eſt:ſed in iudicijs p actore:vt.ff.de ꝟ.obli.inter ſtipulan tem.§.j.ff. de ↄtrahen. emp.l.labeo.Joan.

intelligere ſic potuit:ſz de hoc.c.ſepe dubitauerim. Bar. c ℭ Uerbis.q ille ꝓtulit:⁊ vult ea aliter interpretari.put verba ſonare videntur:qḋ ſemp nõ eſt faciendũ cum ſepe bona verba mala intẽtione ꝓferant:⁊ ecõuerſo vt.v.q.v. non omnis.⁊.c.nõ oſculatur:vt.xxij.q.j. paratus.

a Quacunq̧. ℭ Caſus. Dicit Iſidorus in hoc c.ꝙ quacũq̧ arte verborum quis alicui iuret:ita deus intelligit ſicut ille cui iuratur:⁊ talis dupliciter peccat.ſ.q: nomẽ dei ſumit in vanum: ⁊ q: ꝓximũ dolo capit. a ℭ Intelligit.i. intelligere debet.⁊ eſt ſimile.ſ. de conſe. di. iiij.non illud.

Ecce dico. ℭ Caſus. Reſpondit hĩ Aug.parochianos ſuos qui cum ſup libro iurare debebant lapidem aliquẽ ſupponebant eos decipiendo quib⁹ iurabant:nec putabãt ſe teneri cum ſuper lapidem iurarent:ſed Aug.dicit ꝙ tenent: ⁊ ſi non ſeruant qḋ iurauerint piuriũ incurrent:q: non lapidi ſed homini iurant ante deum. b ℭ Super lapidem. ſorte coopertum ab aduerſario vt credatur eſſe euangelia.

ℭ Sed obijcitur. ℭ Caſus. Supradictũ eſt ꝙ deus ſic accipit iuramẽtum ſicut ille cui iurat intelligit:nunc vero ꝓbat contrarium ⁊ ad hoc inducit ſeq.c.

Humane aures. ℭ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ homines ⁊ maxie ſimplices ⁊ indiſcreti talia verba iudicant q̃lia foris ꝓferuntur: deus vero talia foris audit qualia ex intimis proferunt. vñ diſcretus hõ vel iudex q interptat intentionẽ iurãtis aliteri cõſiderare dz ꝙ verba debẽt deſeruire

De hoc ita ſcribit Iſidor⁹ ſententiaꝝ lib.ij. ℭ De eo q calliditate verborum iurat.

Quacũq̧ arte verborũ quis iurat deus tamẽ qui ↄſcientie teſtis eſt ita hoc accipit ſicut ille cui iurat intelligit[a]. Dupliciter aũt reus fit:qui ⁊ nomen dei in vanum aſſumit:⁊ ꝓximũ dolo capit. Item ex ſermone ſci Aug. ℭ Periurus eſt qui ſuper lapidem falſum iurat.

Ecce dico charitati veſtre:⁊ qui ſuper lapidem[b] falſum iurat periurus eſt.vnde hoc dico q: multi etiã in hoc fallunt:⁊ putant q: nihil eſt per qḋ iurant nõ ſe crimine teneri periurij:ꝑſus piur⁹ es:q: p id qḋ ſanctũ non putas falſum iuras: ſi tu illḋ ſanctum nõ putas ſanctũ putat cui iuras:nõ enim qñ iuras tibi aut lapidi ſed ꝓximo tuo iuras:homini iuras ante lapidem:ſed nũquid non ante deũ? nõ te audit lapis loquẽtem ſed punit deus te fallentem. Sed obijcit illud Grego.in.xxvj.lib. moral. ℭ Apd dñm verba nr̃a nõ ex ore ſed ex corde pcedunt.

Humane aures talia verba noſtra iudicãt qualia foris ſonant:diuina vero iudicia talia foris audiũt q̃lia ex intimis ꝓferunt: certe nouerit ille qui intentionẽ ⁊ volũtatem alterius varijs explicat verbis[c]:q: non dz aliquis verba[d] cõſiderare ſz voluntatẽ ⁊ intentionẽ: q: non dz intentio verbis deſeruire ſed vba intẽtioni. ℭ Si ergo diuina iudicia verba nr̃a talia foris audiũt qualia ex intimis ꝓferunt:ſi intẽtio non dz deſeruire verbis ſed vba intentioni: pz ꝙ deus nõ accipit ſic iuramentum ſicut ille cui iurat:ſed potius ſicut qui iurat itelligit:cũ recipiẽti nõ ex intimis ſed ex his que ꝓferuntur foris verba nr̃a ſonent. ℭ Item obijcit:qui iurat ſup lapidem putãs ſe iurare ſuper ſacroſancta euãgelia perinde tenetur ac ſi ſuper euãgelia iurauerit:ſz ille cui iurat ideo ſup lapidem illum iurare fecerit ne nõ ſeruãdo qḋ ꝓmittit reatu piurij teneatur. ℭ Item obijcit illud de ciuibus:q credunt ſe iurare obedituros cõſulib⁹ ſuis in oĩbus que ſibi impata fuerint ꝓ honore ſue ciuitatis: ne vo obedientiã recuſantes reatu periurij illaqueentur: ſupponit breue iuraturis in quo aliud ↄtinet q̃ ſe iuraturos arbitrent:vz ne padũ in nilũ ↄuertãt: vel aliqd hmõi faciãt. Si ergo ↄ hoc ꝙ ſe iuraſſe crediderãt ↄſulib⁹ ſuis obediẽtiam denegarẽt:nunqd ſm intẽtionẽ recipiẽt] an potiꝰ ſz itẽtionẽ iurãtis iuramẽtũ de⁹ illḋ accipet? ℭ Itẽ ſi inocẽs de adulterio vl' furto i petit⁹ inocẽtiã ſuã vellet aſſerere: iuraret ãt ſe ab obiectl ſic eẽ imunẽ ſicut i breui illo ↄtinet qḋ manib⁹ ſuis ſe ſcripſiſſe arbitrat:ↄtineat ãt i illo hũc reũ eẽ obiectoꝝ nũqd a dño piur⁹ reputabit aut nũqd poterit argui ſe iuraſſe adl'terij aut furti reatũ icurriſſe? nõ. Hic et ioãnes chryſ.ait. ℭ Iuramẽtũ ⁊ ſecuitẽs fidelium nulla dz eẽ diſa.

Iuramenti hmõi cã eſt:

b ℭ Uerba.Ar. potius eſſe ↄſiderandã mentẽ alicui⁹ q̃ ipſa verba:vt.j. q.j. marchiõ.⁊ de cõſe.di.iiij. retulerunt. ex de ꝟ. ſig.ꝑterea.⁊.c.intelligentia.xxij.q.j.paratus.in pnci.ff.de iniu.l.ꝗuis. Sed hoc eſt verũ cũ conſtat de intellectu: al's in dubijs a vbis nõ eſt recedendũ.ff.de leg. iij.nõ al'r.ff.de exerci. l.j.§.ſi is qui naue. ex de ſpon.ex litteris. ℭ Si ergo ℭ Caſus Concludit Gran⁹ ex ſupradictis dicens: ꝙ ſi deus ita accipit vba foris qualia ex intimis ꝓferuntur: ⁊ ſi verba debent deſeruire intẽtioni ⁊ nõ ecõuerſo: apparet ꝙ deus nõ ſic accipit iuramẽtũ ſicut ille cui iurat itelligit:ſz potiꝰ ſicut ille q iurat. ℭ Item obijcitur. ℭ Caſus Adhuc obijcit Gratia.⁊ probat in hoc.§.⁊ ſequenti. ꝙ iuramentum dz intelligi ſm intẽtionem iurantis ⁊ nõ eius cui iurat:⁊ hoc probat per duo exẽpla in illis poſita. ℭ Item ſi innocens ℭ Caſus Adhuc ꝓbat in hoc.iij.§. ꝙ ſm intentionem iurantis dz intelligi iuramentum.Ego accuſatus de crimine ſcripſi ſup aliquã chartulã q̃r iurare volebã me eſſe imunem a delicto:ſz aduerſari⁹ me⁹ volẽs me deierare ſubripuit illḋ breue qḋ ſcpſi:⁊ ſuppoſuit aliḋ in q̃ ↄtinebat me crimen cõmiſiſſe:cũ ego iuraſſem ſicut i illo breui ↄtinebat arguebat me periurij:⁊ dicit hĩ ꝙ ego non ſum periurus.

intentioni non intentio verbis.Et qualitercũq̧ caſus iſte poſit⁹ fuerit a Bert.⁊ ab alijs:ego tñ hũc caſum g lr̃am

Iuramenti. ℭ Caſus. Adhuc ꝓbat Gra.p hoc.c.ꝙ iuramentũ dz intelligi ſm intentionẽ ꝓferentis.Di

Verba na qñ mala i tione p ferunt

Mens tius q ba atte debet

quia oīs qui iurat ad hoc iurat[a]: vt qđ verū eſt loquatur. Et ideo dñs inter iuramentum ⁊ loquelā noſtrā nullā vult eſſe diſtantiā[b]: quia ſicut in iuramento nullā cōuenit eſſe perfidiā: ita quoq; i verbis noſtris nullū debet eſſe mendaciū: quia vtrūq; ⁊ piurium ⁊ mendaciū diuini iudicij pena dānatur dicēte ſcriptura: Os qđ mentitur occidit aīam: quiſq; ergo verū loquitur iurat quia ſcriptū eſt: Teſtis fidelis nō mentietur. Idem.

Antequā aliquis iuret peierare ſi pꝛius ꝯſciā iurare parat

Qui peierare paratus[9] eſt antequā iurat iā periurus eſſe videtur: quia deus non ex opibus[c] iudicat ſed ex cogitatiōibus ⁊ ex corde. ¶ Ex his oībus colligitur ꝙ iuramēta ſm intentionē pꝛeſtantis nō recipientis a deo iudicantur: quō ergo ſm iſidorum quacūq; arte verboꝝ quis iurat deus ſic accipit ſicut ille cui iuratur intelligit. Sꝫ ſicut aliud eſt callida arte verborū iurare: aliud ſimpliciter intētionem ſuā iurando enūciare: ſic aliud eſt ſimplici intētione iuramentū factū recipere: aliud in recipiēdo calliditate vti: quia ſicut quiſq; apud deum nō valet aliquē ledere: ſic nec pter eius intētiōeꝫ valet quis alicui ſubuenire: deus aūt duplicitatis aſpernator ſimplicē intentionem vtriuſq; ꝯſiderat: ⁊ tā ex pte recipiētis quā ex parte pꝛeſtantis verborū artem aſpernatur ⁊ odit. ¶ De etate vero iurantiū queritur qua etate quiſq; ad iurandū debeat cogi: de quo in pꝛimo libro capitulariū ſic inuenitur diffinitum.

¶ Ante rōnabiles annos aliqui non cogantur iurare.

Paruuli qui ſine etate rationabili ſunt nō cogātur iurare[d]: ⁊ qui ſemel periuratus fuerit: nec teſtis ſit poſt hoc: nec ad ſacramētuꝫ accedat: nec in ſua cauſa[e] nec alterius iuratoꝛ exiſtat.

Item ex cōcilio elibertano.

¶ Ante quattuoꝛdeci annos nullus iurare cogatur.

Pueri ante annos quattuoꝛdecim nō cogātur iurare: puella[f] quoq; ſi i puerili etate ſita in domo patris illo neſciente iuramēto ſe cōſtrinxerit: ⁊ pater eius vt audierit ſtatim[g] cōtradixerit: vota eius ⁊ iuramenta irrita erunt ⁊ facilius emendabitur.

---

cit ergo ioānes chꝛyſo. ꝙ quicūq; iurat ideo iurare debet vt verū loquatur: vnde deus inter iuramentū ⁊ cōeꝫ loquelam differentiā non facit: quia ſicut in iuramento nō debet eſſe perfidia ita nec in loquela noſtra: ⁊ ſi quis contrafecerit pena diuini iudicij dānabitur: ⁊ hoc pꝛobat auctē dñi dicentis: Os qđ mētitur ⁊c. Seq. c. per ſe patet.

a ¶ Ad hoc iurat. i. iurare debet.

b ¶ Diſtātiam. q. d. tū ad hoc cum moꝛtalr peccat qui ſimplr dicit falſum ſicut qui ſub iuramēto dicit falſum: magis tamē peccat deierando quā mentiēdo: ſolidius ſubſiſtit vbi iuramētum interponitur. vt. s. e. q. j. c. j. ſed tamē plus operatur ſacramētū quā ſimplex pmiſſio. vt extra de iureiurā. debitoꝛes. Itē h eſt ar. ꝙ ex nudo pacto oꝛitur actio. vt. xij. qō. ij. quicunq; ſuffragio. ⁊. qō. v. quia iohannes. Io.

Qui peierare.

c ¶ Nō ex operibus. Deus potius cōſiderat animuꝫ quā factū. vt. xv. qō. vj. c. j. ⁊ deus interrogat coꝛ ⁊ non manuꝫ. xiiij. q. v. ſi quid. ſic. xxij. q. v. pꝛopoſito.

¶ Ex his oibus.

¶ Caſus. Cōcludit Gratia. ab illo. §. ſed obijcitur. ꝙ iuramenta iudicantur a deo ſecundū intentioneꝫ facientis ⁊ nō recipientis: ⁊ poſtea ſoluit pdictam ꝯrietatem dicēs: ꝙ ſimplicitas quandoq; eſt ex parte facientis: quādoq; ex parte recipientis: ⁊ ſimilr dolus quandoq; ex parte facientis quādoq; ex parte recipientis: ex quacūq; ergo parte deus videns coꝛdis ſimplicitatem ſic accipit ſicut pars illa intelligit que ſimpliciter intelligit. artē enim verboꝛum deus ſemper aſpernatur ⁊ odit.

¶ De etate. hec eſt. iiij. pš. q. in q̄ pꝛobat quā ⁊ in qua etate ſit iurandū ⁊ quā non. ⁊ hec eſt. q. incidens. Io. de fa.

¶ Caſus. Quia ſupꝛa facta eſt mētio de iuramēto: ideo nunc oſtendit Gratianus in qua etate poſſit quis ad iuramentū cogi: ⁊ ꝙ infra pubertatis annos nullus compelli debet. J. c. j. ⁊. ij. poſtea vero compelli poteſt.

Paruuli. ¶ Caſus. Queſitū fuit in qua etate paruuli cogantur iurare? Et rndetur cum ſunt in etate rationabili: ⁊ ſi quis cū iurare poteſt ſemel deierauit de cetero teſtis eſſe non pōt: nec in ſua vel alterius cā erit iuratoꝛ. Que aūt ſequuntur plana ſunt vſq; ad. §. de forma.

d ¶ Iurare. nec teſtis eſſe pōt. vt. iiij. q. ij. c. j. Et ideo hoc eſt: quia iuramēto debꝫ adeſſe iudiciū: ſed hec etas neſcit quid agat. vt. C. de fal. mo. l. j. Itē quia impubes non pōt deierare. vt. ff. de iureiur. l. qui iuraſſe. vnde ſacrm calūnie pſtare non pōt. poſſet tñ dici ꝙ ſi eſt doli capax ꝙ tūc calūnie ſe petere pōt. vt extra de deli. pu. c. j. ⁊ ſi nouerit veritatē ꝙ bene pſtabit ſacrm calūnie ar. C. de iuriu. pꝛopter calūniaꝫ. l. ij. §. j. Sꝫ de veritate dicēda bene pōt iurare: nā ab ipuberibus ⁊ timidis ſumitur initium quōnis. vt. ff. de qō. vnius. in pn. Itē ipubes ferula pcutitur pꝛo veritate dicenda. vt. ff. ad ſilr. l. j. §. ipubes. ⁊ tꝫ cōfeſſio quā facit: lꝫ ꝯ eā poſſet reſtitui. vt. ff. de confeſ. l. certū. §. pe. Io. qđ falſuꝫ eſt niſi ſit doli capax: cuꝫ hoc c. ꝯdicat. B. hoc aūt certuꝫ eſt ꝙ ſi aliquis ſpōte receperit iuramētuꝫ minoꝛis bñ valet ⁊ tenet tale iuramentū. vt. ff. de iureiu. l. qui iuraſſe. Iteꝫ in caſu pōt quis cōueniri rōne iuramēti qđ pſtitit dū eſſet impubes: vt ſi impubes iurauit ſe pſtaturū operas ipſe pubes ſactus bene conuenitur de hoc iuramēto. vt ff. de li. cau. l. vl. in fi.

e ¶ Cauſa. Sed nōne ſi agere vult piurus in pꝛopꝛia cā audiretur: quia nulli pꝛohibetur agere in pꝛopꝛia cā. vt. iiij. q. vj. oībus. ſed agere nō pōt niſi pſtet ſacrm. Item nōne iudex vel altera ps pōt ei deferre ſacrm? Ad hoc dicas ꝙ hec lex ſumpta eſt de lombarda ſm quā non iuratur de calūnia. pꝫ ergo ꝙ loquitur h de alio iuramēto: ⁊ poteſt dici ꝙ loquitur hic de iuramēto purgatiōis. i. vt nec ſe nec alios poſſit expurgare. ex hoc ſequitur ꝙ ſi ſuſpitio aliqua eſt ꝯ periurū ſtatim habetur pro cōuicto cum ſe expurgare nō poſſit: ⁊ imputet ſibi qui in talē caſum incidit: quia culpa ſua illud ſuſtinet. vt. xv. q. j. ſi quis inſaniēs. ex quo eni ſemel peierauit pꝛeſumitur ꝙ ſemp debeat peierare. vt. ij. q. vij. nō poteſt. vñ amodo nō eſt ſacro ſuo credendū. vt extra de pſump. literas. ea tñ iuramēta que oneris ſunt potius quā honoꝛis bñ pſtabit vt iuramentū calūnie. ſilr dñis ſuis iurabit in cā feudi. ꝯ. xlvij. di. quātūlibet. extra de re iud. in cauſis.

Pueri. f ¶ Puella. idē ē i puero vt. s. e. q. iiij. tribus.

g ¶ Statim. filij iuramētum dꝫ pater reuocare quā cito ſcit: vt h dī. ſed votū religionis nō tenetur ſtatim reuocare cū ſcit: ſed vſq; ad annū ⁊ dieꝫ ꝯdicere pōt. vt xx. q. ij. puella. alr tñ eſt. s. diſtinctum. ſ. xx. qō. ij. in pꝛin.

Impuberes an poſſint iurare.

Iuramentu plus operatur quā ſimplex pꝛomiſſio.

S. j. c.

Pueri. Puella.

Periuro nō eſt credendum.

¶ Con coꝛ. tex. in l. ſi quis maioꝛ. ⁊ ibi Bar. C. de tranſac.

Iuramenta ſunt ⁊ oneris et honoꝛis.

HOneſtum. a ¶ Hoc ieiunus. ſ. lr teſtimoniū debet dicere ieiun⁹. vt extra de teſti. placuit. que a ieiunis fieri debeant. no. de cōſe. di. j. ſacramēta. tamen quod h dicitur magis eſt honeſtum ꝙ iuſtum. Jo.

DEcreuit. b Ut a ſeptuageſima. in his etiā diebus cāe exerceri non debent. xv. qō. iiij. c. j. ⁊ .ij. huic tamē. c. ⁊ p̄cedenti obuiat cōſuetudo preſcripta. Joan.

c ¶ In letanijs maioribus. vt in feſto ſancti marci.

¶ De forma. hec eſt quinta pars qōnis in qua di quod in ſeq. c. cōtinetur. Joannes de fa.

¶ Caſus. Supra facta eſt mētio de iuramēto: ſed quia fidelitas fit iureiurando: ideo nūc oſtendit Gratian⁹ quid fidelis dño ⁊ ecōuerſo debeat facere.

DE forma. ¶ Caſus. Quidam rogauit philibertum epm vt ſcriberet ſibi quot debeant cōtineri in iuramēto fidelitatis quā facit vaſallus domino: qui reſcripſit ſex debere ibi cōtineri. ſ. incolume tutum et honeſtū vtile facile ⁊ poſſibile: que vaſallus ſemp debet i memoria habere. Et ponit exemplum de illis ſex in qbus omnibus debet vaſallus domino cōſilium ⁊ auxilium preſtare ſi vult bñficio dign⁹ videri ⁊ ſalu⁹ eſſe de fidelitate: ⁊ domin⁹ in his oib⁹ vaſallo vicem reddere dʒ.

d ¶ Honeſtum. Sic ergo honeſtas ⁊ poſſibilitas i omni iuramēto ſunt intelligenda: vt. s. e. q. iiij.

Item cornelius papa.

¶ [illegible] iuramentum [illegible]

HOneſtum etiaʒ videt̄: vt qui in ſanctis audet iurare hoc ieiun⁹ [a] faciat cuʒ oi honeſtate ⁊ timore dei: ⁊ vt pueri ante ānos quattuor decim non cogātur iurare.

¶ Preterea ſunt q̄daʒ tpa quibus iurare ꝓhibentur. Unde in concil. apud ſanctum medardum habito.

¶ Quib⁹ p. b⁹ iurare ꝓhibentur.

DEcreuit ſancta ſynod⁹ vt a ſeptuageſima [b] vſqʒ in octauam paſche: ⁊ ab aduētu dñi vſqʒ in octauā epiphanie: necnon ⁊ in ieiunijs quattuor tēpoꝝ: ⁊ i letanijs maioribus [c]: ⁊ in diebus dñicis: ⁊ in dieb⁹ rogationuʒ (niſi de cōcordia et pacificatiōe) nullus ſupra ſacra euāgelia iurare p̄ſumat.

¶ De forma vero fidelitatis ⁊ quid quis debeat dño vel econuerſo: ſic inuenit̄ in epiſtola philiberti epiſcopi.

¶ Que in fidelitate ſunt ſeruāda.

DE forma fidelitatis aliqd ſcribere monitus hec vobis q̄ ſequūtur breuiter ex librorū auctoritate notaui. Qui domino ſuo fidelitatē iurat iſta ſex ſemp in memoria dʒ habere: incolume tutū honeſtum [d] vtile facile poſſibile✝. Incolume videlʒ ne ſit in dānū dño ſuo de corpe ſuo. Tutū ne ſit ei in dānum de ſecreto [e] ſuo vel de munitiōibus [f] p quas tutus eſſe pōt. Honeſtū ne ſit ei in dānum de ſua iuſtitia vl̄ de alijs cauſis que ad honeſtatē [g] eius ptinere videtur. Utile ne ſit ei in dānū de ſuis poſſeſſiōib⁹. Facile vl̄ poſſibile ne id bonum qō dñs ſuus facere leuiter poterat faciat ei difficile: neue id qō poſſibile erat reddat ei ipoſſibile: vt fidelis hec documēta caueat iuſtū eſt. Sʒ qꝛ nō ſufficit abſtinere a malo niſi fiat id qō bonū eſt✝: reſtat vt in eiſdē ſex ſupradictis cōſilium [h] et auxiliū dño ſuo fidelis preſtet ſi bñfi. ijs dignus [i] videri vult ⁊ ſalu⁹ eſſe de fidelitate quā iurauit. Dñs quoqʒ fideli ſuo in his oibus viceʒ [k] reddere dʒ: qō ſi nō fecerit merito cenſebit̄ malefidus: ſicut ille qui in eorū preuaricatione vel faciēdo vel cōſentiendo deprehenſus fuerit perfidus ⁊ periurus.

Auguſtinus. ¶ De eodē.

SI qs laicus iuramentuʒ violando ꝓphanat qō regi ⁊ dño ſuo iurat: et poſtea pu̇erſe ⁊ doloſe eius regnū tractauerit: ⁊ i mortē ipſius aliquo machinamēto inſidiat̄: qꝛ ſacrilegiuʒ pagit in xp̄m dñm manuʒ mittēs anathema ſit niſi p dignam

feudi. in ti. queadmodū feu. amit. dicitur enim ibi ꝙ vaſallus obligatus eſt filio ſuo tm̄ vinculo nature: ſed dño ſuo obligatus eſt vinculo iuramēti. Itē non tenet̄ ipſum iuuare ſi iniuſte impetit aliū: nec enim opeʒ fert qui ad peccandū nos adiuuat: vt. xiiij. q. vj. ſi res. Itē nunquid vaſallus poteſt accuſare dñm: Non vt hic pōt colligi: niſi ꝓſequat̄ ſuam iniuriā: alioquin ſi accuſat perdit ius feudi: ſicut patron⁹ qui accuſat libertuʒ pdit bonorū poſſeſſioneʒ: vt. ff. de bo. li. qui cuʒ maior. nec etiā teſtimoniū poteſt ꝯ ipſum ferre nec i criminali cā nec etiā ꝓ ipſo: vt extra de offi. dele. ga. cauſam.

e ¶ De ſecreto. Ille qui ꝓdit ſecreta alicui⁹ capite punitur vt. ff. de re mil. oē. §. ij. ⁊ C. de cōmer. et mer. l. ij. ⁊ ſic poteſt quis iurare ne prodat ſecreta alterius. argu. tm̄ eſt contra. xij. diſt. nerui.

f ¶ Munitiōibus. Qui munitiōes cedit hoſtibus vel lr̄as vel nunciū vel aliqd ſignū eis mittit incidit in crimen leſe maieſtatis: vt. ff. ad l. iul. maie. l. j. ij. ⁊ .iij

g ¶ Ad honeſtateʒ. vt nec cuʒ vxore nec cū filia cōmiſceatur: nec aliqd inhoneſti faciat i domo dñi: vt de pe. di. v. cōſideret.

h ¶ Cōſiliuʒ. Uide quō interpretat̄ hoc iuramentū: Ego iuro ꝙ nullū faciaʒ tibi dānū. ⁊ ego iuro ꝙ nec ego faciaʒ ⁊ et ꝙ alios faciētes ꝓhibebo. ſic interpretat̄ lex tale pactum: vt ſi aliqs fecit pactuʒ ꝙ ſiluam non cederet vel vreret: etiā cuſtodire tenetur ne alius vrat vel cedat: vt. ff. locati. in lege. idem videtur in omnibus negatiuis ꝓmiſſionibus: vt cum dicitur ꝓmitto ꝙ non faciam: nō ſolum teneor non facere ſed etiam curare debeo ne fiat: vt. ff. de ver. ſig. facere. ⁊ de verbo. obliga. in illa ſtipulatione.

i ¶ Dignus. Ergo ſi clericus preſtat patrociniū contra eccleſiam ſuā vel epm ſuum poteſt priuari beneficio ſuo. xcvj. di. ſi imperator. ⁊ extra de poſtula. c. fina. Jo. ✝

k ¶ Uicem. Et ſic eadē fide tenetur quis ſubdito ſuo ſicut ſubditus dño: vt. xcv. di. eſto ſubiectus. ⁊ extra de iureiurā. peruenit. ⁊ . xxij. q. vj. nihil iniquius. ⁊ ſi nō fecerit

vnuſquiſqʒ. ⁊ extra de iureiu. queadmodū. ſed illud ſacramentū preſtant archiepi romano pontifici vt extra de iureiu. ego. ⁊ ſubditi ſuis epis: vt. xxiij. di. q̄ʒq̄ʒ. ⁊ imperator pape. lxiij. di. tibi dño. ⁊ lʒ generalr̄ iuret vaſallus domino. ſ. ꝙ in oibus cauſis iuuabit ipſum ⁊ ꝯ quemlibet: tm̄ contra propriā patriam nō iuuabit ipſum: vt. ff. de religio. minime. nec cōtra papam: vt extra de iureiu. veniētes. Sed quid ſi dñs vult filium vaſalli impetere: nūquid iuuabit ipſum ꝯ filium: Uidet̄ ꝙ non: qꝛ nec cōtra filium excōicatum iuuabit. xi. q. iij. qm̄ multos. et argu. ad hoc. ff. de relig. minime. ⁊ ꝯtrium tamē dicit lex

✝ ¶ Adde ꝙ ſile obſequiū debʒ clic⁹ eccleſie. l. ij. et ibi Alb. de roſa. C. de aduoca. diuer. iud.

Impator iurat pape

Uaſal[li] dñm [non] accuſ[at]

Secret[a] ꝓditor [ca]pite pu[nitur].

✝ ¶ [illegible] co: l. iu[illegible] tia. §. i[illegible] ris prec[illegible] pta. cū [illegible] in ver. [illegible] buere. [illegible] de iuſti. iu. ⁊ in[illegible] co. ti. ⁊. in glo. i[illegible] ver. iu[illegible] ſuum.

Promiſ[ſi]ōes ne[gatiue] [illegible] duo ob[li]gant.

✝ ¶ Add[e] ad hoc te[x]. i. l. alia. c[illegible] not. C. d[e] his qb. v[t] indi. bal. [illegible] gl. in §. n[illegible] euitabit [illegible]

.ſꝫ ⁊ oꝛ.q̃ v.i. :. a. bi.x.

rit priuat illo vel do minio quod habet i vaſallo:⁊ trāſit feu dum ad ſupioꝛem: vt in li.de feu.quē admodū feu.amit.

+ 6 ¶ Ut itaque. hec eſt ſexta pars.q. in qua dicit ꝙ non ſolum verbis men timur:ſed etiam fa ctis. Joan.de fa.

¶ Caſus. Conclu dit Gratian⁹ ex ſu pradictis dicens ꝙ mēdacium nec ſim plici loquela:nec iu ramento eſt aſſumē dum:poſtea oſtēdit ꝙ mendaciuꝫ ⁊ ver bis ⁊ factis fieri po teſt:quod per ſequē. capi.pꝛobat.

Q Uaete fratres. ¶ Caus. Am bꝛo. monet fratres ſuos vt mendacium vitent oſtendens ꝙ mēdacium fit duo bus modis.ſ. ver bis ⁊ factis. Nam ſi qs dicit ſe chꝛiſtia num ⁊ clericum et nō facit opera xp̄ia ni vel clerici mēdax eſt in operib⁹ ſuis.

a ¶ Operibus. Ar. ꝙ factis mentimur ſicut verbis:⁊ factis negamus xp̄ꝫ ſicut verbis.xj.qō.iij.eſti mant.⁊ factis appel lamus.extra de app. dilecti.j.⁊ factis pre dicamus.xliij.diſt. ſit rectoꝛ.

Q Uotiens. ¶ Caſus. Do cet hiero.in hoc ca. ꝙ ſi quis nō ꝯgruo tēpoꝛe ⁊ loco quod non cōuenit audiē tibus loquat̄ poti us deſtruit audien tes q̄ edificet:vnuſ quiſq; enim cōſide rare debet quid vel quādo loquatur:q2 pro quolibet verbo ocioſo reddituri ſu mus rationem. Se quens.§.per ſe pꝫ.

b ¶ Audientibus. foꝛte inſtruit rudes magna ⁊ ſubtilia:qō eſſe non debet. ſimi le.viij.q.i. opoꝛtet.⁊ xliij.di.c.j.Jo.

pnīe ſatiſfactionē emēdaue rit:ſicut cōſtitutū a ſcā ſyno do eſt id ē ſeculū relinquat: arma deponat:i monaſteriū eat ⁊ peniteat oib⁹ dieb⁹ vite ſue:verūtñ cōionē in exitu vite ſue cū eucariſtia acci piat:eps pſbr diacon⁹ ſi hoc crimen cōmiſerit degradet.

+ 6 ¶ Ut itaq; ex pmiſſis appa ret mēdaciū nec in ſimplici ſmone dꝫ pferri nec iuramē to firmari:mēdaciū aūt non ſolū in vbis ſed ēt in ſimu latis operibus eſſe pbatur. Unde Ambꝛo.in ſermone habito in dñica de abꝛaam.

¶ Mentit q pfeſſiōēꝫ ſuā opibus nō oſtendit.

Q Uaete frēs mēdaciū: q2 oēs q amāt mēdaciū filij ſunt diaboli:nō ſoluꝫ i falſis verbis ſꝫ ēt i ſimulatis opi bus^a mēdaciū eſt:mēdaciuꝫ nāq; eſt ſe xp̄ianuꝫ dicere ⁊ opa xp̄i nō facere:mēdaciuꝫ eſt epꝫ ſacerdotē vel clericū ſe pfiteri ⁊ ꝯtria huic oꝛdini operari. Itē Hierony.

¶ Quotiēs ſmo mal⁹ ō oꝛe nr̄o pcedat.

Q Uotiēs (nr̄o pcedat.) vero loqmur:aut non in oppoꝛtuno tpe:aut nō in oppoꝛtuno loco: aut non vt cōuenit audiētibus^b totiens ſermo malus pcedit de oꝛe nr̄o ad deſtructionē coꝝ qui audiūt:cōſiderem⁹ itaq; qd loquamur:q2 p oī ocioſo v bo reddituri ſum⁹ rōneꝫ in

+ 7 die iudicij. ¶ Juramētum vo cleric⁹ laico pſtare nō dꝫ. Unde in remenſi ꝯci.legit.

¶ Cuiq; laico clericus ni hil iurare pſumat.

N Ullus ex eccleſiaſtico oꝛdine cuiq; laico^c qcq; ſu pra ſacra euāgelia iurar̄ pre ſumat:ſꝫ ſimplr̄ cū veritate ⁊ puritate dicat eſt eſt: non nō:ſed ſi ē aliqd qō ſibi obij ciat put iudicauerint q eiuſ dē oꝛdinis ſunt aut coꝛriga tur aut expurget. ¶ Epo ſimilr̄ clericus iuramētum pſtare nō dꝫ:niſi foꝛte is cui eccleſie pcuratiōēꝫ cōmittit. Unde vrbanus ſecundus ait. ¶ De eodem.

N Ullus epus clericos ſuos (niſi foꝛte qbus eccleſiaſticarū rerum diſpen ſatio cōmiſſa fuerit) ſibi iu rare cōpellat. ¶ Cā.xxiij.

Q Uidam epi cum plebe ſibi com miſſa i hereſim lapſi ſunt:circū adiacētes catholicos minis ⁊ cruciatibus ad hereſim cō pellere ceperūt:quo cōperto aplicus catholicis epis cir

¶ Juramentum. hec ē ſeptima pars q.in qua di ꝙ cleri cus non debet iura re laico nec epo ſine cauſa.Jo.de fa. + 7

N Ullus. ¶ Ca ſus. Queſitus fuit in cōcil.remeñ. vtrū clericus accu ſatus coꝛaꝫ laico iu dice poſſit pſtare iu ramentū calūnie vel innocētie ad ſe pur gandū: Et rñdetur ꝙ non:ſed corā eccle ſiaſtico iudice coꝛri gatur vel expurget: ſed coꝛam laico iu dice dicat eſt eſt:nō non. Que aūt poſtea ſequuntur patent.

c ¶ Laico.hoc.c.in telligas de iuramen to expurgatiōis qō clericus non dꝫ fa cere coꝛam laico ſed tm̄ coꝛam epiſcopo vel eius ōlegato niſi hoc fiat auctoꝛitate pape.vt.ij.q.v. men nā.ſi enim clericus peteret aliqd coꝛam laico bene tenet̄ ibi pſtare iuramētuꝫ calūnie.Uel dic ꝙ ſi ne licentia epi nul lum dꝫ facere iura mentū laico:impe ratoꝛi tamē iurant epiſcopi fidelitateꝫ.

Juramentum purgationis nō dꝫ clericus pſtare coꝛaꝫ laico.

Cauſa.xxiij.

Q Uidaꝫ epiſco pi cū. ¶ Caſus. Su pꝛa tractatū eſt de ca tholicis:⁊ dictuꝫ eſt ꝙ nō ſunt cogendi ad malū:nunc vero ſubnectit Gratian⁹ xxiij.cām in qua de hereticiſ tractat:que rens.an ipſi ſint co gendi ad bonū.Iteꝫ querit an militare ſit peccatū:⁊ qō bel lum debeat dici iu ſtum:⁊ qō iniuſtū: ⁊ an vindicta ſit in ferenda:⁊ an pecca tuꝫ ſit iudici malos occidere condēnan dos:ſcilicet. Sed vt hec ⁊ alia competen tius faciat: thema pꝛoponit de quo co

to alicit queſtiones. Queſtio prima.

Quod militare. ¶ Caſus. hic ponit prima queſtio in q̄ querit an militare ſit peccatu3? Et rn̄det q̄ non. vt.j.e.militare.⁊ hoc verū eſt ſi bellū a principe indicat̄.vt.j.e.q.ij. iuſtum.ſit̄r ꝓ defenſione ſua vel patrie vel legū paternaꝝ.vt.j.e.q.viij.ſi nulla.clerici aūt arma mouere nō poſſunt vt.j.e.q̄.viij.clerici.⁊.c.q̄cūq3.Et ꝓcedit gra.hoc ordine in hac q̄ſtiōe.primo ꝓbat q̄ militare ſit peccatū.poſtea in.§.his ita.rn̄det allegatis ⁊ ꝓbat ꝯrium.In vltimo.§.ꝯcludit veraȝ ponēs ſolutione3.ſ.q̄ ꝑcepta patiētie in preparatiōe cordis ſunt ſeruāda nō in oſtētatione corpis. Eſt ergo caſus.§.breuis.⁊ꝓbat gra.x.auctoritatib⁹ militare eſſe peccatū:quas per te facile videbis ſi diligenter inſpexeris.

Bella an ſint permiſſa: et quibus.

a ¶ Quod militare. hic querit̄ an militare ſeu bellar̄ ſit peccatū.⁊ dicendū eſt q̄ non. vt.j.e. militare.⁊ hoc verū eſt ſi a ꝑncipe indicat̄ bellū vt.j.e.q.ij.iuſtū.ſil̄r ꝓ defenſiōe ſua vł patrie vel legū paternarum.vt.j.e.q.viij.ſi nulla.Clerici autē in ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti nō poſſunt mouere arma.vt.j.ea.q.viij. clerici. ſil̄r videt̄ q̄ nec i minorib⁹ordinibus ꝯſtituti etiā vxorati poſſint mouere arma: q2 ſub regula eccleſiaſtica dn̄t viuere vt.xxxij.di.ſi q.⁊.xx.q̄.iij.eos.quod ꝯcedo ſi volūt gaudere priuilegio eccleſiaſtico. argu.ad hoc.extra de cle.coniuga.Io.

Iniuria an poſſit repelli ⁊ a quibus.

b ¶ Propulſandā. Qui repellere poſſūt iniuriam:⁊ qualr̄ poſſit repelli ⁊ an tm̄ perſone iniuria vel etiā perſone ⁊ rerū poſſit repelli videndū eſt✚.Et q̄dem videt̄ q̄ non ſolū laici ſed etiam clerici poſſunt repellere iniurias ⁊ rerū ⁊ perſone.vt extra de reſtitu.ſpo. olim.⁊ extra de ſen.excō.ſi vero.c.ex tenore.⁊.ſ̄.di.j.ius naturale.⁊.ff.de iuſti.⁊ iu.vt vim.Ecōtra videtur q̄ clerici nō poſſint.vt extra de homi.ſuſcepimus.xlvj.di.ſeditionarios.Ad hoc dicūt quidam q̄ nulli l3 vim repellere repcutiendo ſed tm̄ impediendo.Alij dicunt q̄ licet laicis repcutere clericis nō.Ego credo q̄ ⁊ clericis ⁊ laicis l3 repcutere:diſtinguitur tm̄ q2 aut vis infert̄ perſone aut rebus:ſi pſone tunc eſt vis repellenda prius q̄ ſit illata.Sed quidā dixerunt q̄ null⁹ vim repellere d3 niſi illatam:imo inſidiātes licitū eſt occidere ⁊ eū qui vult occidere vt.ff.ad.l.aquil.l.iiij.⁊.v.ſi tn̄ aliquis vim faciā repellat potius pſumi d3 q̄ defendēdi q̄3 vlciſcēdi cauſa fecerit id. vt.ff.ad.l.aquil.ſi ex plagiſ.§.tabernari⁹. ⁊ hoc ſi prim⁹ pcuſ.ſo: volebat percutere denuo:aliogn ſi nolebat denuo pcutere ⁊alter repcuſſerit:po ti⁹eſt vindicta q̄3 repulſio iniurie:⁊ ſic intelligo q̄ d3 iniuriā incontinēti poſſe repelli:regrit̄ ergo q̄ defendēdo repercutiat nō vlciſcendo.vt.j.e.qd culpatur.⁊.ff ad.l.aquil.ſcias.⁊ cū moderamine ſe defendat.vt extra de reſti.ſpo.olicām.in fi.ſi quis tn̄ moderamē excedit ⁊ nō ex ꝓpōſito non tenet̄.vt.ff.ad.l. agl.ſi ex plagis.§. tabernarius.l3 illa decre.olim cām.videatur ꝯdicere.Itē incontinenti d3 vim vi repellere.vt.ff.d̄ vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cū igitur. Si aūt vis infert̄ rebus ⁊ illatā ⁊ inferendam licitum eſt repellere:ſed potius illatam q̄3 inferēdā.

Violenti inferr̄ ꝑſonis ⁊ rebus.

cūadiacentiū regionū q ab impatore ciuilem iuriſdictionem acceperāt impauit vt catholicos ab hereticis defenderēt:⁊ qb⁹ modis poſſent eos ad fidei veritatē redire cōpellerent:q̄ p̄ hec mādata apl̄ica recipientes ꝯuocatis militib⁹apte ⁊ piſidias ꝯtra hereticos pugnare ceperūt: tādē nōnullis eoꝝ neci traditis:alijs reb⁹ſuis vel eccleſiaſticis expoliatis:alijs carcere ⁊ ergaſtulo recluſis ad vnitatē catholice fidei coacti redierūt. ¶ Hic primum querit̄ an militare pctm̄ ſit? ¶ Scd̄o qd̄ bellū ſit iuſtu3 ⁊ qūo a filijs iſrael iuſta bella gerebant̄? ¶ Tertio an iniuria ſocioꝝ armis ſit propulſanda? ¶ Quarto an vindicta ſit inferēda? ¶ Quinto an ſit pctm̄ iudici vel miniſtro reos occider̄. ¶ Sexto an mali ſint cogēdi ad bonū? ¶ Septimo an heretici ſuis ⁊ eccl'ie reb⁹ſint expoliēdi:⁊ q poſſidet ab hereticis ablata an dicat̄ poſſidere aliena? ¶ Octauo an epiſcopis vel qbuſlibet clericis ſua liceat auctoritate vel apoſtolici ſiue impatoris ꝑcepto arma mouere? ¶ Q.j.

Uod^a militare alienū videatur ab euangelica diſciplina: hinc videt̄ poſſe ꝓbari:q2 oīs militia vel ob iniuriā ꝓpulſandā^b:vel ꝓpter vindictā inferendam eſt inſtituta.Iniuria autem vel a ꝓpria pſona vel a ſocio repellit̄:qd̄ vtrūq3 euāgelica lege ꝓhibetur cū ei dicitur:Si quis te pcuſſerit in vnā maxillā prebe^c ei ⁊ alteraȝ.⁊ iterū:Qui angariauerit te mille paſſus vade cum eo duo⁹milia. ¶ Itē cum apl̄s dicat ad romanos: Nō vos defendētes^c chariſſimi ſed date locū ire: quid aliud ꝓhibemur q̄3 ꝓprie perſone iniuriā repellere? ¶ Item cum petro gladio magiſtratū defendenti xp̄s dixerit:Cōuerte gladiū tuū in vaginā: an putas q2 non poſſum^f rogare patrē meū: ⁊ exhibebit mihi pl⁹ q̄3 duodeci legiones angeloꝝ? Deniq3 ſicut de btō andrea legitur:cū fieret cōcurſus populoꝝ vt de manibus iniq iudicis cū eriperēt: ⁊ ab iniuria mortis illū defenderent: ipſe ecōtra ⁊ exēplo ⁊ verbo patientiā docēs rogabat eos ne ſuū martyriū impedirēt:quid aliud monemur q̄3 ſicut ꝓprias ita ⁊ ſocioꝝ iniurias patienter tolerare: nec ad arma cōcurrere ſed eoꝝ exemplo ad ſilia pferenda animū preparare? ¶ Ite3 cū in ꝓuerbijs dicat̄:Mihi vindictā:⁊ ego retribuaȝ dicit dn̄s. ¶ Item cum in euāgelio dicat̄:Nolite iudicare^g⁊ non iudicabimini. ¶ Itē cū paterfamilias dicat ſeruis volētibus colligere zizaniam^h.Sinite vtraq3 creſcere vſq3 ad meſſem: ⁊

Mat.v.

Ro.xij.d.

Mathe.xxvi.e.

Deutero.xxxij.c.

Ro.xij.d.

Mathe.vij.a.

Ibidem.xiij.d.

c ¶ Prebe.Illd̄ intelligat̄ de cordis ꝑparatiōe:vt.j.e.parat⁹.vel cū agit̄ de fide.

d ¶ Duo milia.vbi eſt queſtio fidei.

e ¶ Defendētes. ex odio.vel dic ex interuallo.vel nō ſeruato moderamine.

f ¶ Non poſſum.⁊ tamen noluit rogare vt preberet exemplum humilitatis:alibi tamen dicit:Si fieri poteſt tranſeat a me calix iſte.xvj.diſtinctio.habeo.

g ¶ Iudicar̄.iniuſte.vł loqt̄ de his q nō hn̄t iuriſdictōe3.

h ¶ Zizaniam.xj.queſtio.iij.nolite. Ioan.

✚ ¶ Adde de hoc glo.ij.⁊bar.in.l.⁊ vi.ff.de

iuſti.⁊ iu. eundē. ſi quis ſeruitu. ff.de ſur.

Niſi bella. ¶ Caſus. Que
ſitū fuit a gregorio
quare bella iudeorū
legant in eccleſia? Et
reſpondet ꝙ non ob
aliud niſi vt per ipſa
doceamur ſpirituali
ter pugnare contra
vitia ⁊ demones. Et
ad hoc ,pbandum i
ducit quattuor au
ctoritates: quaꝝ vna
eſt xp̄i: relique ſunt
apoſtoli pauli.

a ¶ Ab apoſtolis. Er
go non tm̄ ex prece
pto vel cōſtitutione
eccleſie legimus li
bros iudeorum: ſed
etiā ex precepto apo
ſtoli. Sed quero vbi
hoc precepit apoſto
lus? Dic ꝙ loquit̄ p
ſumendo: qd̄ enim
vniuerſalis ecclīa te
net credendū eſt hoc
ab apoſtolis eſt inſti
tutum. xj. diſtin. ec
cleſiaſticarum.

b ¶ Uindicantes.
ideo eni iudiciorū
vigor in medio poſi
tus eſt ne quis ſibi
vltionem ſumere p
ſumat. C. de iude.
nullus. xvj. queſtio.
j. ad hoc. Joan.

¶ His ita. ¶ Caſus.
Dictum eſt in. §. j. ꝙ
militare eſt peccatū:
q2 patientiam habe
re debemus. ⁊ ad hoc
induxit primum. c.
nunc vero dicit Gra
tianus ꝙ illa patien
tie precepta non tm̄
ſunt in corpis oſten
ſione retinenda ꝙ̄
tum in cordis pre
paratione: quaſi di
cat interius dz eſſe
homo patiens ſed ex
tra debet corrigere de
linquentes: quod ,p
bat per ſeq. c.

Paratus.
¶ Caſus. Oſtē
dit Gratian⁹ in hoc
c. ꝙ precepta patien
tie magis inducēda
ſunt ad preparatio
nez cordis ⁊ animi
beniuolentiaz ꝙ̄ ad
opera exteriora: qui
bus delinquentes i
nitos poſſum⁹ cor
rigere ⁊ caſtigare: pa

[Left margin: Mat. xiij. — ... xiiij. c — ... iiij. a — Libri iudei ſunt legendi ex precepto. — ... xiiij. b — ... vj. b]

ſunc dicam meſſoribus colli
gite zizaniam ⁊ alligate faſci
culos ad cōburendū. ¶ Itē
cum rex ille qui nuptias fe
cerat filio ſuo miſſis exercitī
bus angelorum videlicet di
catur pditurus homicidas ,p
phetaꝝ ⁊ apoſtolorū: qui vo
cati ad nuptias venire contē
pſerunt credendo. ¶ Item
cū paulus apoſtolus dicat in
epiſtola ad romanos: Noli
te iudicare inuicē. ¶ Item:
Tu quis es qui iudicas alie
num ſeruū? ſuo dn̄o aut ca
dit: ſiue ergo viuim⁹ ſiue mo
rimur dn̄i ſum⁹. In hoc eni
xp̄s mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit
vt ⁊ viuorū ⁊ mortuorū do
minetur. In his omnib⁹ qd
aliud precipitur ꝙ̄ vt vindicta
delinquentium diuino reſer
uetur examini? Cū ergo (vt
ſupradictum eſt) militia vi
deatur inſtituta ob iniuriā p
pulſandam vel ,pter vindi
ctam inferendam vtrūqꝫ aūt
lege euāgelica ,phibeatur: ap
paret ꝙ militare peccatū eſt.
Hinc etiam Gregorius ait.

¶ Bella carnalia bellorum ſpiritualiū figuram gerunt.

Niſi bella iſta carnalia
figuram ſpiritualium
belloꝝ gererent: nunquā (vt
opinor) iudaicarū hiſtoriarū
libri diſcipulis xp̄i qui venit
pacem docere legendi in ec
cleſijs fuiſſent ab apoſtolis[a]
traditi: quō enim belloꝝ eis
,pficeret iſta deſcriptio qbus
dicitur ab ieſu: Pacē meā
do vobis: pacē relinquo vo
bis. Et quibus per apoſtolū
iubetur ⁊ dicit: Nō voſmet
ipſos vindicātes[b] ſed magis
iniuriam percipite: ⁊ magis
fraudem patimini. Unde de
niqꝫ ſciens apoſtolus nobis
iam vltra bella nō eſſe carna
liter peragēda: ſed anime cer
tamina cōtra ſpirituales ad
uerſarios deſudanda: velut
magiſter militie preceptum
dat militibus xp̄i dicēs: In
duite vos armaturam dei vt
poſſitis ſtare aduerſus aſtu
tias diaboli. ¶ His ita rñ
detur: precepta patientie nō
tam oſtētatione corporis ꝙ̄
pparatione cordis ſunt reti
nenda. ¶ Unde Augu. ait in
ſermone de puero cēturionis.

¶ Precepta patientie virtute animi non oſtentatione corporis ſeruāda ſunt.

Paratus debet eſſe hō
iuſtus ⁊ pius patienter eorū
maliciam ſuſtinere quos fie
ri bonos querit: potiꝰ nume
rus creſcat bonoꝝ: non vt pa
ri malicia ſe qs numero ad
dat maloꝝ: deniqꝫ iſta prece
pta magis ſunt ad pparatio
nem cordis ꝙ̄ ad opus qd in
aperto[c] fit vt teneat in ſecre
to animi patientia cū beniuo
lentia. In manifeſto autē id
fiat qd eis videtur prodeſſe[d]
quibus bene velle debem⁹.
¶ Hinc liquido oſtēditur
ꝙ ipſe dominus ieſus exem
plum ſingulare patientie cū
percuteret in faciē reſpōdit:
Si male locutus ſum expro
bra me de malo: ſi autē bene
quid me cedis? Nequaquā
igitur pceptum ſuū ſi verba[e]
intueamur impleuit: neqꝫ eni
pbuit percutienti alterā ptē
ſed potius ,phibuit ne faceret
⁊ iniuriā augeret: tñ paratus
aduenerat nō ſolum pcuti in
faciem verūetiam pro his a
quibus hoc patiebat crucifi
xus occidi: ,p quib⁹ ait in cru
ce pendēs: Pater ignoſce il
lis q2 neſciunt[f] quid faciūt.
¶ Neqꝫ paulus apoſtolus
pceptum dn̄i ⁊ magiſtri ſui
vr̄ impleſſe: vbi etiā pcuſſus
in faciem dixit pncipi ſacer
dotum: Percutiat te deus
paries dealbate: ſedes me iu
dicare ſm legem[g] ⁊ cōtra le
gem[h] iubes me pcuti. Et cū
a circūſtantibus diceret: in
iuriam facis pncipi ſacerdo
tum irridens eos admonere
voluit qd dixerit: vt qui ſape

tientia vel beniuo
lentia animi interi⁹
obſeruata. Et hoc ,p
bat quiqꝫ exemplis
ſ. chriſti: pauli ⁊ pe
tri: ⁊ reipublice: et
ioānis baptiſte. Pri
mum exemplū in
cipit ibi: hinc liquī
do. ſecundū ibi: ne
qꝫ paulus. tertium
ibi: agenda ſunt. q̈r
tum ibi: ac per hoc.
quintum ibi: item
paulopoſt.

c ¶ In aperto. Arg.
ꝙ non ſemper per ex
teriora comprehen
duntur interiora.
v. q. v. non omnis. ⁊
c. non oſculatur.

d ¶ Prodeſſe. Sic
ergo ,pdeſſe dicimur
illi quē verberam⁹:
vt. xlv. diſtin. ⁊ qui
emendat. Joan.

e ¶ Si verba. Argu.
ꝙ non debemus in
herere verbis ſed po
tius menti: vt dixi
xxij. qō. v. humane.
xxvj. queſtio. v. nec
mirum. verba enim
in reſcriptis poſita:
vel in lege cōforma
re debemus equitatī
⁊ licet verba hoc nō
patiantur. extra de
reſcrip. cauſam. ⁊ ex
tra de conſuetu. cum
dilectus. ⁊ ff. de in
ius vocan. l. quā
uis. ⁊ ff. qui petu.
l. vlti. Argumē. con
tra. xix. diſtin. in me
moriam. ⁊ ff. qui ⁊
a quib⁹ manumit.
l. proſpexit. vbi di
citur ſufficit ita ſcri
ptum eſſe: ⁊ ſi illud
durum eſt.

f ¶ Quia neſciunt.
Pro illis q ex igno
rantia hoc fecerunt
rogauit. j. queſtio. j.
§. cum ergo.

g ¶ Scđm legē. Iu
dex ſm leges iudica
bit ⁊ nō ſm motuz
animi ſui: vt extra de
conſti. c. j. ⁊ xj. qō. iij.
ſūmopere. alioquin
punitur vt falſari⁹:
vt ff. ad l. cornel. de
fal. l. j. §. j.

h ¶ Et cōtra legem.
Lex enim dicit ꝙ li
ber homo non debet

[Right margin: Eph. vj. b — Jo. xviij. b — Luce. xxiij. d — Act. xxiij. a — hō liber verberari nō debet.]

rent etiam intelligerent iam deſtruendū[a] eſſe in aduentū xpi parietem dealbatū: hoc eſt hypocriſim ſacerdotij iudeorum: ait quippe: Neſciui fratres q̄ princeps eſt. Scriptum eſt enim: Principi populi tui nō malediceſ: cū pculdubio qui in eodē populo creuerat atq; in lege fuerat eruditus illū principē ſacerdotū neſcire[b] non poſſet: nec eos quibus ita notus fuerat vllo modo falleret q̄ neſciret. Sunt ergo iſta p̄cepta patientie ſemp in cordis preparatione retinenda: ipſa quoq; beniuolentia ne reddatur malū pro malo ſemp in voluntate cōplenda. ¶ Agenda ſunt aūt multa etiam cū inuitis quadā benigna aſperitate plectendis: quorū potius vtilitati cōſulendum eſt q̄ voluntati[c]: nam in corripiendo filium q̄tūlibet aſpere nunquā profecto patern⁹ amor amittitur: fiat tamē qđ nolit: & doleat qui etiam[d] inuitus dolore videt ſanādus. ¶ Ac p hoc ſi terrena iſta reſpublica[e] chriſtiana p̄cepta cuſtodiat: etiam ipſa bella ſine beniuolentia nō gerent: ſed vt ad pietatis iuſticieq; ſocietatē victis facilius cōſulat. Nam cui licentia iniquitatis eripitur vtilius vincitur: qm̄ nihil eſt infelicius felicitate peccantium qua penalis nutritur impunitas & mala voluntas velut interior hoſtis roboratur: & paulopoſt. Nā ſi chriſtiana diſciplina omnia bella culparet: hoc potius cōſiliū ſalutis petētibus in euāgelio[f] diceret: vt abijcerēt arma ſeq; militie omnino ſubtraherent. dictum eſt aūt eis: Neminē cōcuſſeritis[g]: eſtote cōtenti ſtipendijs veſtris: quibus pprium ſtipendium ſufficere debere p̄cepit: militare vtiq; non prohibuit.

Itē eiuſdē ad Bonifaciū.

¶ In bellicis armis milites deo placere poſſ.

Noli exiſtimare neminem deo placere poſſe qui armis bellicis miniſtrat. In his erat ſanctus dauid[h]: cui dñs tam magnū perhibuit teſtimoniū: in his etiam plurimi illius tēporis iuſti. In his erat ſanctus ille cēturio qui dño dixit: Non ſum dignus vt intres ſub tectū meū. Hoc ergo primū cogita quādo armaris ad pugnam: q2 virtus tua etiā corporalis donum dei eſt. Si enim cogitabis de dono dei nō facies cōtra dominū. ¶ Fides enim qñ promittiſ etiam hoſti[i] ſeruanda eſt cōtra quem bellū geritur: quāto magis amico p quo pugnatur. ¶ Pacē habere volūtatis eſt. Bellū autem debet eſſe neceſſitatis vt liberet deus a neceſſitate & cōſeruet in pace. Nō enim pax queriſ vt bellū exerceatur: ſed bellū geritur vt pax acquiratur. Eſto ergo bellādo pacificus: vt eos quos expugnas ad pacis vnitatē vincendo pducas. Beati enī pacifici (ait dñs) quoniam filij dei vocabūtur. Si autem pax humana tam dulcis eſt p temporali ſalute mortaliū quāto dulcior eſt pax diuina pro eterna ſalute angelorū. Itaq; hoſtem pugnantem neceſſitas deprimat non voluntas: ſicut bellanti & reſiſtenti violentia redditur: ita victori capto miſericordia iā debetur[k]: maxime in quo pacis perturbatio non timetur.

Itē eiuſdē ɔtra manicheos.

¶ Que ſunt in bello iure reprehendenda.

Quid culpaſ in bello:

verberibus cedi: vt C. de repudi. conſenſu. vltra mediū. niſi in caſu: vt not. v. queſtio. v. illi qui. & not. xv. queſtio. vj. in ſumma.

a ¶ Deſtruendum. Dixit eum non eſſe principem: quia nō erat apud eum duraturus principat⁹: vt extra de verbo. ſignifi. nam & ego. et ꝯ. de peni. diſtincti. j. diuortium.

b ¶ Neſcire. Argu. q̄ non pōt quis ſe excuſare p̄textu ignorantie de re que facta eſt inter vicinos ſuos: vt extra de preſumptio. quoſdam. & c. quāto. liiij. diſti. nulli. & xij. q. ij. qui & humanis. ſimilis preſumptio eſt. C. de in integ. reſtitu. mi no. de tutela. (Vicinorū facta pſumimur ſcire.)

c ¶ Quam voluntati. ꝯ. ea. q. iiij. diſplicet. ſ̄. xlv. diſtinctio. & qui emendat.

d ¶ Qui etiam. vel quinetiam.

e ¶ Reſpublica. id eſt aliquis gerens rēpublicam. Joan.

f ¶ In euangelio. ioannis.

g ¶ Concuſſeritis. Concutere eſt aliqd petere vltra debitum ratione alicuius officij: vt. ꝯ. e. quid culpatur. dicitur autē cōcutere qui per oppreſſionē & minas extorquet pecuniā: vt ff. de concuſ. l. j. & ij. Joan. (Cōcutere quid ſit.)

Noli exiſtimare. ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in tres partes. In p̄ma parte dicitur q̄ bonifacius queſiuit ab Aug. an aliquis poſſit deo placere in armis militaribus? Et reſpondet q̄ ſic ſi virtutem corporalē putat eſſe donum dei & hoc pbatur exemplo dauid & aliorū patrū veteris teſtamenti: & exemplo centurionis. In ſecunda parte q̄ſiuit vtrum fides ſit amico ſeruāda p quo pugnatur? Et reſpondet q̄ nō ſolum amico ſed etiā hoſti eſt ſeruāda. Tertio q̄ſiuit ex qua cā bellū qs ſumere dz? Et rñdet q̄ cā neceſſitatis tm̄ ad hoc. ſ. vt pax & ſalus acquiraſ vel cōſeruet. vnde cū aliqs vicit hoſtes nō interficiat eos: ſed ad vitā reſeruet & ad pacē perducat. ſcđa pars incipit ibi: fides enī. tertia ibi: pacem habere. (Diuiſio.) (Math. viij. a.)

h ¶ Sanct⁹ dauid. Si aliqs exiſtēs ſanctus pōt vti armis i bello: q̄re ergo phibetur penitētibus vti armis: vt. xxxiij. q. ij. admonere? Rñdeo ideo: q2 penitentes viuūt ſub regula eccleſiaſtica: vt. xj. qō. j. aliud. Uel ideo: q2 arma pñt dare occaſionem peccandi. (Penitētes arm vti nō p)

i ¶ hoſti. hoſti ergo fides ſeruāda eſt: vt ſ̄ & xxij. qō. iiij. inocēs. Ar. ꝯ. xxij. q. ij. vtilē. qđ verū eſt ſi ipſe nobis ſeruat fidē +: alr̄ nō tenemur ei ſeruare. xcv. di. eſto ſubiect⁹. ex̄ de iureiu. puenit. xxviij. q. j. ſi infidelis ff. loca. q̄ro. §. inter C. de trāſac. l. cum p ponas. in ſi. Ar. ꝯ. xj. q. iij. inter verba. i ſi. & xxxiij. q. v. q̄ deo. (Fides hoſti ſeruāda eſt.) (+ ¶ Al de hac. late p leſtas. l. cū ponas. ibi C. y. de pact. ibi gl. b. in l. vt r ſum. C. tranſac.)

k ¶ Jam debeſ. Arg. miſericordiā eſſe debitā. & ita ſ̄ arg. q̄ diſpenſatio pōt peti tāq̄ debita: vt. l. di. dño ſancto. in ſi. & lxxxvj. di. nō ſatis. in ſi. Itē habes ſ̄ q̄ aliqs tenetur parcere hoſti ſuo vt. ij. qō. v. q̄ſto. in ſi. dum tñ non timeaſ periculū icurrere ex hoc: vt. ꝯ. e. qō. iiij. eſt iniuſta. Joan. (Mat. v. e) (Miſericordia eſt debita.)

Quid culpaſ i. ¶ Caſus. hoc c. diuidiſ in tres ptes. In p̄ma dī q̄ manichei rephendebāt bella: q2 hoīes ibi moriebanſ. Sed Aug. dicit q̄ ſ̄ timidorū eſt & nō religioſorū ſ. reprehēdere bella pp̄ter morituros: ſz hec ſunt in bellis reprehēdēda. ſ. nocēdi cupiditas: vlciſcēdi crudelitas: & . li.

an q̄ moriunt̄ quādoq̄[a] morituri vt dominentur[b] in pace victuri: hoc reꝑhendiſſe timidoꝝ eſt nō religioſorum. Nocēdi cupiditas vlciſcēdi crudelitas: īpacat⁹ atq̄ īplacabilis anim⁹: feritas rebellādi: libido dominādi ⁊ ſi q̄ ſimilia: hec ſunt que ī bellis iure culpātur. ¶ Que plerūq̄ vt etiā iure puniant̄ aduerſus violētias reſiſtētium ſiue[c] deo ſiue aliquo legitimo īperio iubēte gerēda ipſa bella ſuſcipiunt̄ a bonis: cū in eo rerū humanaꝝ ordine[d] inueniunt̄ vbi eos vel iubere aliqd tale vel in talibus obedire iuſte ipſe ordo cōſtringit: vnde neq̄ ioānes ab armis iubet diſcedere milites: ⁊ xp̄us tributa[e] ceſari monet reddi: q̄ ꝓpter bella neceſſario militi ſtipēdium prebet̄: ¶ Ordo aūt ille naturalis mortaliū paci accōmodat⁹ hoc poſcit vt ſuſcipiēdi belli auctoritas atq̄ cōſiliū penes principes[f] ſit: ſed ſi humana cupiditate bellū gerit̄ nō nocet ſanctis in quos nō h̄z quiſq̄ ꝑtātem niſi deſup datā. Non enī eſt poteſtas niſi a deo ſiue iubēte ſiue ſinēte[g]: ergo vir iuſtus ſi forte etiā ſub rege ⁊ hoīe ſacrilego[h] militet recte pōt illo iubente bellare: ſi vice pacis ordinē ſeruās qd̄ ſibi iubet̄ vel nō eſſe ꝯ dei ꝑceptū certū eſt, vel vtꝝ ſit certū nō eſt: ita vt fortaſſe reū faciat regē inīqtas[i] īperādi: inocētē aūt militē oſtēdat ordo ꝑuiēdi. Itē eiuſdem in lib. de verbis domini tractatu. xix.

¶ Militare nō eſt peccatū

Militare nō eſt delictū: ſed pp̄ predā militare peccatū eſt; nec rē publicam gerere crimīnoſum eſt: ſ; iō gerere rēpublicā vt diuitias augeas[k] vꝫ eſſe damnabile. Propterea enī quadā ꝓuidentia militātib⁹ ſunt ſtipendia cōſtituta: ne dū ſumptus querit̄ ꝑdo graſſet̄. ¶ Itē dn̄s ipſe dixit: Reddite que ſunt dei deo: ⁊ q̄ ſunt ceſaris ceſari. Igit̄ ꝙ ceſar precipit[l] ferendū eſt: qd̄ imperat tolerandū eſt: ſ; fit intolerabile dum predā exactores accumulāt. ¶ Itē interrogauerūt ioannē milites dicētes: Quid faciem⁹ ⁊ nos. Ait illis: Neminē ꝯcuttiatis neq̄ calūniā faciatis ſed eſtote cōtenti ſtipendijs veſtris. Sic aūt cognoſcere ſe dꝫ oīs homo q̄ militat: non enī de his tm̄ militātibus ſcriptura loquit̄ q̄ armata militia detinentur: ſed quiſq̄s militie[m] ſue cingulo vtit̄: dignitatis ſue miles aſcribit̄: atq̄ ideo hec ſnīa pōt dici (verbi gratia) militibus ꝓtectoribus cūctiſq̄ rectoribus quicūq̄ ſibi ſtipēdia publice decreta cōſequitur ſi amplius querit tanq̄ calūniator ⁊ cōcuſſor ioānis ſnīa cōdēnatur[n]. Itē eiuſdē ꝯ diuerſis ecclīe obſuatōib⁹. ¶ Pacata ſūt bella q̄ regunt̄ vt mali coerceantur boniq̄ ſubleuētur.

Apud veros dei cultores ēt ipſa bella pacata ſunt que non cupiditate aut crudelitate ſed pacis ſtudio gerūtur: vt mali coerceantur ⁊ boni ſubleuentur. Itē grego. vniuerſis militibus neapoli. ¶ Sūma eſt laus militie reipublice vtilitatib⁹ obedītiam exhibere.

Summa militie laus inter alia bona merita h̄ eſt obedientiā reipublice vti

bido dominādi: ⁊ his ſimilia. In ſecūda parte dicitur ꝙ ꝓpter iſta vitia punienda ſiue deo iubente ſiue aliquo principe ſeculari iuſte pugnāt milites chriſtiani. quod ꝓbat auctoritate Ioānis qui milites a bello nō ꝓhibuit: ⁊ auctoritate xp̄i: qui tributa ceſari reddi ꝑcepit ex q̄bus ſtipēdia militibus erogabātur. In tertia parte dī ꝙ auctoritas ſuſcipiendi belli penes ꝑncipes conſiſtit: qb⁹ obediēdū eſt niſi precipiāt cōtra deum. Si autē incertum eſt vtꝝ ſit cōtra deū debēt ipſi milites obedire nec ꝓpter hoc punient̄: principes aūt propter humanā cupiditatem quā habent a domino punient̄. ſecūda pars incipit ibi: que plerūq̄. tertia ibi: ordo autem.

a ¶ Que plerunq̄ ſcilicet vitia.

a ¶ Quādoq̄. Certe hec rō non eſt ſufficiēs: nā ſi quis hoīez interficiet etiā mortifere vulneratū nihilominus tenetur vt. ff. ad. l. aql. ita vulneratus. in ꝑn. ⁊ eſt ſimilis rō. ꝯ. xxiiij. qd̄. iij. ſi habes. ff. ad l. rho. de iac. qui leuande. ⁊ l. nauis. §. ſed ſi nauis. ⁊. ff. qd̄ vi aut claꝫ. ſi alius. §. eſt ⁊ alia.

b ¶ Dominentur. victores.

c ¶ Siue deo. ſ. diuina reuelatione. j. e. q. ij. dominus.

d ¶ Ordine. id eſt poteſtate.

e ¶ Tributa. vt. ꝯ. ea. q. viij. tributum.

f ¶ Principes vt. ꝯ. q. ij. iuſtū. nullus ergo bellare pt̄ ſine auctoritate ꝑncipis. vt ħ. ⁊. C. vt armo. vſ⁹. l. j. li. xj. ſimilr̄ princeps eccliaſticus poteſt indicere bellum vt. ꝯ. e. q. viij. igitur. ⁊. c. oī. ⁊. c. ſequenti.

g ¶ Sinēte. vt. viij. q. j. audacter.

h ¶ Sacrilego. xj. queſtio. iij. iulian⁹ imperator.

i ¶ Iniqtas. hic habes ꝙ licet dn̄s peccet ꝑcipiendo tñ ſbditus non peccat obediēdo. vt. c. di. contra morē. in princi. ſic xxxiij. q. v. manifeſtū. extra de iureiur. debitores. Itē habes hic ꝙ in dubijs ſemꝑ eſt obediendū. xix. diſt. in memoriam. Arg. ꝯ. l. di. ſi quis prepoſtera. xj. qd̄. iij. quid ergo. Itē eſt hic arg. ꝙ in dubijs humanior ⁊ tutior via eſt eligenda. extra de ſponſa. iuuenis. et xiiij. diſtin. c. vlti.

Militare. ¶ Caſus. Bn̄. hunc caſum ſic ponit. Oſtēdit Auguſti. ꝙ militare nō eſt peccatū niſi ꝓpter predā militetur: ⁊ vt milites predā non faciāt ſtipendia ſunt eis cōſtituta: vltra que ſi aliquid extorſerint tāquā calūniatores et concuſſores dānabuntur. ⁊ ad hoc ꝓbandū inducit duas auctoritates: chriſti ⁊ ioānis: qd̄ non eſt tm̄ intelligendū de militibus ſeculi ſed etiā de militib⁹ eccleſie. Sequēs ca. planum eſt. Interrogauerūt: in euangelio Luce.

k ¶ Augeas. iniuſte: licitū eſt etenim auger̄ diuitias. xxx. di. §. hec ſcripſim⁹.

l ¶ Precipit. l; ſit iniuſtū. vt. c. di. contra morem. in ꝑnci.

m ¶ Militie. cū ergo clerici milites dicātur. vt. lxj. di. quid proderit. j. q. iij. ſaluator. ⁊. qd̄. vij. q. in qualibet. ſimilr̄ ⁊ patroni cauſarum dicunt̄ militare vt. C. de aduo. di. iudi. aduocati. ergo ſi omnes iſti h̄nt ſtipendia nō debent recipe ſalaria. i. qd̄. ij. ſicut.

n ¶ Cōdēnat̄. Sed qualr̄ punit̄ cōcuſſor? Dic ꝙ ſm canonē pena quadrupli. vt. xviij. diſt. qm̄. ſm leges vꝫ ꝙ extra ordinē punitur cum nō ſit publicum crimen. vt. ff. de cōcuſ. l. ij. ſed certe ⁊ ſm leges pena quadrupli punitur. vt. i. queſtio. vij. ſancimus.

Summa. ¶ Caſus. hug. hūc caſū ſic ponit: Sū

Obediendum eſt etiam in dubijs.

Matthe. xxij. c

Luce. iij. c

Aduocati militant.

Concuſſoris pena.

go. deputauerat ad cuſtodiã neapolitane ciuitatis conſtantinum tribunũ: cui milites neapolitani deuote obedierũt. Scribit ergo Greg. eis ⁊ cõmendat eos de tali obediẽtia: ⁊ admonet eos ⁊ hortaẽ vt ſicut bñfecerũt perſeuerẽt in tali obediẽtia vt p eoꝝ vigilantiã augmenteẽ ꝙ bene hacten⁹ ab eis geſtũ eſt. Caſus autẽ iſte melius videtur ꝙ̃ caſus Bene. ⁊ ideo hunc poſui caſum.

a ℭ Utilr. Arg. ꝙ ſi eps pcipit alicui ire romã, p vtilitate eccleſie ꝙ teneẽ obedire. vt. vij. qõ. j. q̃. ⁊ ſi cleric⁹ ſe excuſat ⁊ dicat: mittatis illũ q ditior me eſt: rñdeat ei eps ſicut chriſtus rñdit petro: cũ eni dñs diceret Petro: Tu me ſeq̃re. rñdit petrus: dñe h autem qd: demõſtrato ioãne. ⁊ dixit ei dominus: Quid ad te ſic eũ volo manere: tu me ſeq̃re. Jo. Qõ.ij.

Quod autẽ. Caſus hic intitulatur ſecũda qõ q̃ querit quod bellũ ſit iuſtum ⁊ qđ iniuſtũ? Et rñdet ꝙ bellũ dicit iuſtum vel iniuſtum quattuor modis. ſ. rõne pcipientis: vt. ſ. qõ. j. qd culpaẽ. vel rõne obediẽtis: q2 monach⁹ vel ſpũalis obedire non dꝫ ſed laicus. vt. j. q. viij. clerici. Rõne rei ppter quã pugnaẽ: q2 ſi bellũ ſit cã dãnandi iniuſtũ eſt: ſi cã neceſſitatis iuſtũ reputaẽ. Rõne perſonarũ ꝯ quas pugnatur. vt. ſ. qõ. j. pa ar⁹.

b ℭ Qđ aũt. Bellũ dĩ iniuſtũ quinq3 modis. Uel rõne pſone: vt ſi fuerint pſone eccleſiaſtice qb⁹ nõ eſt licitũ fundere ſanguinẽ. vt. ĩ. e. q. viij. clerici. ⁊. c. his a qb⁹. Ratiõe rei: vt ſi nõ eſt de repetẽdis reb⁹ vel p defenſiõe patrie. vt. ĩ. e. c. j. ⁊. ĩ. e. q. viij. ſi nulla. Uel pp cãm: vt ſi ppter voluntatem ⁊ nõ ppter neceſſitatẽ pugnatur. vt. ſ. e. q. j. noli. Ex animo eſt iniuſtũ: vt ſi aĩo vlciſcẽdi fiat: vt. ſ. e. q. j. quid culpatur. Itẽ eſt iniuſtũ ſi non ſit indictũ auctoritate principis. vt. ĩ. e. c. i. ⁊. ſ. e. qõ. j. qd culpaẽ. que alia adhuc requiranẽ habes. ſ. e. qõ. j. in glo. illa qui repellere. Joan.

Iuſtum. ℭ Caſus. hoc. c. duas hꝫ partes. In prima dicit ꝙ illud bellũ eſt iuſtum qđ fit ex pcepto principis de reb⁹ repetẽdis vel ppter iniuriã repellẽdam. In ſcđa pte dĩ ꝙ iudex iõ dic⁹ eſt: q2 ius dictat pplo: vel q2 iure diſceptat: vñ nõ dꝫ dici iudex niſi ſit in eo iuſtitia.

c ℭ De rebus. ablatis.

d ℭ Jure aũt. Et ſi aliqđ inique determinat iudex iuſtũ eſt. i. tanq̃ iuſtũ ſeruari debet. vt. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. px. ⁊ tenent ſentẽtie ſue q̃diu tolerant. vt. iij. q. vij. §. vlti.

Jo. xxj. g.

Epi precepiũ etiam difficile ẽ adimplendum.

litatibus exhibere: qcqd ſibi vtiliter[a] impatũ fuerit obtẽperare: ſicut etiã nũc deuotionẽ veſtrã feciſſe vidicim⁹: qua epl'is nr̃is qb⁹ magnificũ virũ cõſtãtinum tribunũ cuſtodie ciuitatis deputauimus peſſe paruit: ⁊ ꝯgruaꝫ militaris deuotiõis obediẽtiã demõſtrauit: vñ ſcriptis vos pñtib⁹ curauim⁹ admonẽdos vt predicto viro magnifico tribuno (ſicut ⁊ feciſtis) oẽm debeatis pro ſereniſſimoꝝ dñoꝝ vtilitate vel ꝯſeruãda ciuitate obediẽtiã exhibere: q̃tenus quicqd a vobis hactenus bñ geſtum agnoſcit per pñtem tpis vigilantiã ac ſollicitudinẽ augmẽtetis. ℭ Ex his oĩbus colligiẽ ꝙ militare peccatũ nõ eſt: ⁊ ꝙ precepta patiẽtie in preparatiõe cordis: nõ in oſtentatiõe corporis ſeruanda ſunt. ℭ Queſtio.ij.

Quod autẽ[b] q̃riẽ qđ ſit iuſtũ bellũ: Iſidor⁹ ethymologiarũ lib. xx. inquit.

ℭ Quod ſit iuſtum bellũ.

Iuſtum eſt bellum qđ ex edicto geriẽ de reb⁹[c] repetẽdis: aut ppulſandoꝝ hominũ cã. Judex dictus eſt: q2 ius dictat populo ſiue qđ iure diſceptet: iur⁹[d] aũt diſceptare ẽ iuſte iudicare: nõ eni eſt iudex ſi nõ eſt in eo iuſtitia. Itẽ auguſtin⁹ i libro qõnũ.

ℭ Nihil ad iuſtitiã intereſt: ſiue aperte ſiue ex inſidijs aliquis pugnet.

Dominus nr̃ iubet ad ieſum naue: vt cõſtituat ſibi retrorſum inſidias id eſt inſidiantes bellatores ad inſidiãdũ hoſtibus: hic admonemur hoc non iniuſte fieri ab his q iuſtũ bellũ gerunt: vt nihil iuſtus pcipue cogitet in his reb⁹: niſi vt bellũ ſuſcipiat cui bellare fas eſt: nõ eni fas eſt oĩbus. Cũ autem iuſtũ bellũ ſuſceperit: vtrũ apte pugnet an ex inſidijs[e] nihil ad iuſtitiã itereſt. Juſta aũt bella ſolẽt diffiniri que vlciſcũtur[f] iniurias: ſic gẽs ⁊ ciuitas[g] petẽda eſt: que vel vĩdicare neglexerit qđ a ſuis iprobe factũ ẽ: vel reddere qđ p iniurias ablatũ eſt. Sed hoc genus belli ſine dubio iuſtũ eſt qđ deus imperat: q nouit qđ cuiq3 fieri debeat: in quo bello ductor exercit⁹ vl' ipſe populus nõ tam auctor belli q̃ miniſter iudicãdus eſt. ℭ Cũ ergo iuſtũ bellum ſit quod ex edicto geriẽ: vel quo iniurie vlciſcunẽ: queriẽ qũo a filijs iſrl' iuſta bella gerebãẽ. De his ita ſcribit Augu. in queſtionibus numeri.

Dominus nr̃. ℭ Caũs. hoc ca. diuidiẽ in duas ptes. In prima queſitũ fuit ab Aug. an ſit peccatũ pugnare per inſidias: Et rñdet ꝙ nõ: q: pbat exẽplo ieſu naue quem dñs docuit vt hoſtibus retrorſum inſidias poneret. In ſecũda parte queſitum fuit, que bella ſint iuſta: Et rñdet ꝙ illa q̃ iniurias vlciſcunẽ: dũmodo fiãt auctoritate principis. Si miliẽ ⁊ illa que fiũt ex pcepto dñi: in q̃b⁹ bellis ductor exercitus vel popul⁹ miniſter dei eſt. Seq. §. cum. c. patet.

e ℭ Ex inſidijs. Sic ergo per inſidias et per dolũ poſſum⁹ licite vincere hoſtes noſtros. vt. xxij. q. ij. vtilem. xliij. di. in mãdatis. dũ tñ fides nõ rũpatur⁹ hoſti. vt. ſ. e. q. j. noli. Idem dicas de aduocato: ꝙ ſi hꝫ iuſtam cauſaꝫ licite poteſt decipe aduerſarium ſuũ. vt argu. iiij. qõ. iiij. c. j.

f ℭ Ulciſcuntur. id eſt repelluntur: ⁊ ſic non obſtat. xlvj. di. ſeditionarios.

g ℭ Ciuitas. Judex ergo qui nõ facit iuſtitiam põt coueniri vt hic. ⁊. iij. q. vij. qui ſine. ⁊ in auc. vt diffe. iud. §. px. ⁊ vlt. coẽ. ix. ⁊. C. de ap. ſi appellatiõe. ⁊. ĩ. e. q. v. admiſtratores extra de of. dele. prudentiã. ⁊ ita iudex facit litẽ ſuã: non ſolum ſi p dolũ vel gratiã vel inimicitiã iudicet ſed etiã ſi alie ſordes interueniãt. vt. ff. de iud. l. ſi fil. uſfamilias. lꝫ ſit ar. ꝯ. ij. q. vj. hoc etiã placuit. Et per hoc decretũ pileius obtinuit ꝯ nũcios regis anglie: q2 cũ ipſe cõmonit⁹ recuſaret de ſuis iuſtitiã facere fecit litẽ ſuã: vñ nunq̃ ipſi ꝯdẽnati ſunt. eſt tñ ar. ꝯ. C. de ac. ⁊ ob. autẽ. imo. ⁊. C. ne vx. p ma. l. i. ⁊. y. Sed qđ ſi aliqs in bello ꝯſecut⁹ eſt totũ ſuũ intereſſe: nunqđ adhuc de hoc ipꝫ in iudicio poterit couenire: vel an põt adhuc hic bellũ ꝯ ipm: Uꝫ ꝙ ſic: q2 penã ſue ꝯtumacie pſtitit: vñ agere adhuc põt ad reſtõnẽ

Bellũ dicitur quinq3 modis iniuſtũ.

Diuiſio.

Diui

Jeſus viij. a.

Decepi quiq3 | miniii.

Judex i le iudi facit lit ſuam.

Interea ꝯſecut⁹ bello vi poſſit a huc ꝯ agere i dicio.

rei ablatē: vt.ff.de tabu.exhi.l.ceū.§.ſz. Item res iſta nō eſt ei ſoluta pro debito: ſed in bello eſt facta ſua: vt.j.e.q. v.dicat.ꝛ.q.vij.ſi de rebus.ꝛ.ff.de acqui.rerū do.naturale §.vlti. Item qꝛ cōtra contumacē in infinitū iurari pōt: vt.ff.de rei ven.qui reſtituere.Ar.ꝯ.qꝛ bona fides nō patitur ꝙ idē bis exigatur: vt.ff.de regu.iuris.bona fides.

a ¶ Noranduȝ eſt. ¶ Tranſitus. Licet eniȝ trāſire per alienuȝ agrum ius non ſit: vt.ſ.di.j.c.j. tñ qꝛ neceſſarius ꝛ innoxius erat iſte trāſitus: iſti ꝓhiberi nō debuerūt: vt.ff.de aq plu.ar.in ſūma.§.itē varus. Item qꝛ via publica erat ꝛ nemo prohibetur via publica vti: vt.C.de ſer.per agrum. Joan.

Queſtio.iij.

Quod vero. Caſus hic ꝓponit tertia queſtio: qua q̄ritur an iniuria ſociorum ſit armis repellenda? Et rñ.ꝙ ſic vt.j.eo.fortitudo.ꝛ c.nō inferenda. dūmodo fiat cū moderamine iculpate tutele: vt.C.vnde vi.l.j.dūmodo fiat ſtati: ex interuallo non lȝ preter auctoritatem iudicis: ꝛ fieri dȝ a laicis ꝛ nō clericis: quibus nō lȝ armis accigi: dūmodo nō fiat ȥelo vltionis ſȝ amore correctiōis. Et ꝓcedit hoc ordine Gratianus. Primo ꝓbat decē auctoritatibus ꝛ exemplis ꝙ iniuria ſocioꝝ non eſt armis ꝓpulſanda: ex quibus cōcludit ꝙ ſi iniuria non eſt armis ꝓpulſanda armoꝝ auxilia non ſunt expetenda: ꝛ qđ nō eſt expetendū iure pſtari nō dȝ. Poſtea rñdet huic ꝯcluſioni dicēs ꝙ multa recte preſtantur que recte nō petunt: ſicut iudex recte vindicat iniuriam quam tamē recte bonus non poſtulat: quod probat per ſequens.c.ꝛ per duo exempla.

b ¶ Quod vero. Hic queritur an iniuria ſociorum ſit armis repellenda? Et dicendum ꝙ ſic.j.e.fortitudo.ꝛ.c.nō inferenda. Gratianus tñ primo ꝓbat decem auctoritatibus ꝛ exemplis ꝙ iniuria ſocioꝝ non ſit armis repellenda: ꝛ ſic cōcludit in fine: ꝙ ſi iniuria nō eſt armis repellenda armoꝝ auxilia nō ſunt appetenda: ꝛ qđ non eſt petendum de iure preſtari nō debet. Poſtea reſpondet ꝛ dicit ꝙ multa iure preſtant que nō iuſte petuntur: ſicut iudex iuſte vīdicat iniuriam quam tamē bonus vir iuſte non poſtulat: quod probat per ſeq.c.ꝛ duo exempla.

¶ Innoxius tranſitus filijs iſrael negabatur atqȝ ideo iuſta bella gerebant.

Notandū eſt ſane quēadmodum iuſta bella gerebantur a filijs iſrael contra amorreos. Innoxius enim tranſitus[a] negabatur: qui iure humane ſocietatis equiſſimo patere debebat.

¶ Queſtio.iij.

Quod vero[b] iniuria ſocioꝝ armis ꝓpulſanda nō ſit: exemplis ꝛ auctoritatibus ꝓbatur. Dñs eniȝ cū ab herode q̄rereť ad interficiendū: nō patrociniuȝ ſibi queſiuit armoꝝ: cum occulto inſtinctu poſſet in eū conuertiſſe manus iudeoꝝ: ſed fugiens[c] in egyptum latuit ibi per ſeptēnium. Sic etiā cuȝ a iudeis lapidibus peteretur: abſcōdit ſe ꝛ exiuit de tēplo. ¶ Sic etiam cū duceret ad crucem: noluit cōmouere aduerſus ſentores iudeoꝝ turbam que nuꝑ ei obuiā ꝓceſſerat: ꝛ cū palmis ꝛ laudibꝰ euȝ receperat. Sic etiā interrogatus a pilato an rex eēt: ait: Regnum meum non eſt de hoc mūdo: ſi enim eēt de hoc mūdo ministri mei vtiqȝ decertarent vt ego nō traderer iudeis. inſinuans illos ad regnū huius mūdi pertinere qui auxilio humanarū virium nō diuino pſidio ab imminenti iniuria ſe tueri contendunt. ¶ Item cum diſcipulis ſuis ait: Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam: nō arma armis ſed fugam pſequentibus docuit opponi. ¶ Item ſicut legiť in eſaia: Egyptꝰ a nabuchodonoſor deuaſtata eſt: qꝛ filijs iſrľ cōtra aſſyrios ꝛ chaldeos ꝓtectionis ꝛ defēſionis auxiliū promiſit: vnde dictuȝ eſt: Baculus[d] arūdine[e] rex egypti: ſup quē ſi aliqs inixꝰ fuerit ꝯfrigeť ꝛ pforabit manum initentis. Ipſi enim iudei captiui ducti ſūt: qꝛ ſpem ſue liberationis non in ſolo deo ſȝ in hoīe[e] poſuerūt. Sic etiā de pmis credentibꝰ legiť ꝙ rapinā ſuoꝝ bonoꝝ cū gladio ſuſcipiebāt: nō querētes ſibi alioꝝ patrocinia: ſȝ gaudētes qm̄ digni[f] iuueniebanť ꝓ nomine ieſu cōtumeliā pati. Sic ꝛ apľs in prima epiſtola ſuadet[g] corinthijs vt iniuriaȝ ꝛ fraudē patienter ferāt potius q̄ȝ repetendo frēs ſcādalizent. Sic ab idolothitis ꝛ a qualibet eſca cenſet abſtinendum potius q̄ȝ cū ſcandalo fratrum edamus. Sic ꝛ a ſumptibus abſtinet ne aliqđ offendiculum euāgelio chriſti preſtaret. Cum ergo ille qui ab iniuria armis arcetur nō minꝰ ſcandalizetur q̄ȝ ille a quo ablata coram iudice repoſcuntur: pȝ ꝙ ad ꝓpulſandaȝ iniuriā nō ſunt petēda armoꝝ auxilia. ¶ Qđ autem petenduȝ nō eſt illud iure preſtari non debet[h]: ſed ecōtra multa rite pſtanť que tñ iure non petunť. Bonus eni nō rite[i] iniurie vindictam petit: qꝛ malū ꝓ malo redderet: quam tñ iudex recte infligeret: nec niſi bonū pro ma-

c ¶ Fugiens. Quicquid hic diciť allegatio eſt: nam bene licitum eſt cuilibet ſe defendere etiā clerico: vt not.ſ.q.j.in prin.ꝛ extra de homi.interfeciſti. Sed pro rebus defendendis dicunt pleriqȝ ꝙ nō eſt licitum clerico aliquem occidere: vt extra de homici.ſuſcepimus. vnde bene dicitur in illa decre. interfeciſti te ꝛ tua. non dicitur ibi te vel tua.

d ¶ Baculus. id eſt fragilis defenſio.

e ¶ In homine. qđ non licet.j.de conſe. diſtin.j.omnis chriſtianus.

e ¶ In homine. id eſt in egyptijs: vt legitur in actibꝰ apoſtolorum.

f ¶ Digni. id eſt de hoc gaudebant: quia digni erant qui patienter poterant ſuſtinere omnia aduerſa.

g ¶ Suadet. nō precipit: qꝛ licite poteſt quis petere ſatiſfactionem: vt.xiiij.q.j. quod debetur.

h ¶ Non debet. hec regula falſa eſt: quia multa licite preſtanť que illicite petunť. vij.q.j.qui epiſcopatum.xviij.di. de eulogijs.ff.de vari.ꝛ extraordi.cogni.l.j.§.eſt quidem.

i ¶ Rite. ſic ergo iudex ex officio ſuo debet punire crimen licet accuſator accuſare non poſſit ✠: quia quandoque ſanctitas ignoſcendi gloriam derelinquit:

Margin notes: Ca.ij.c. — viij.g. — t.xxj.a — viij.g — Iniuria ſocioꝝ an ſit armis repellēda. — it.x.c. — Iniuria ſocios an ſit armis repellēda. — Eſa.xix. — Eſaie.xxx.vj.b — Ezech.xx.ix.b — Act.v. — j.Corin.vij.b. — j.Cor.ix.b — ✠ ¶ Addē ad hoc no.ꝑ Bal.i.l.libel.oꝝ.§.ſi.ff.de ac.cu.no. Archi.in.ij.q.vij.l.i.gꝫ in ſi.

vt.C.de epiſco. et cle. ſi quis in hoc.i.riſo. et eſt ſimile extra de appella.conſtitutus. in fi. Joan.

S Ex differentie ſunt. ¶ Caſus. In hoc.c.aſſignat auguſtinus ſex differẽtias retributionũ: quarum due conueniunt bonis tantũ: alie due malis: alie vero due mediocribus. Et ponit exempla de omnibus: et ne aliquis excederet modum vlciſcendi in retributione lex ibi modum ſtatuit cum dixit: Oculum pro oculo: que vltio iniuſtorum iuſticia dicebatur: non quod vltio quam lex ſtatuit mala ſit: ſed quia ad iudicem magis pertinet vlciſci quam ad bonum hominem petere vltionem.

Mat.v.g. Luce.vj.

Exo.xxj.c. Leui.xx.iiij.c

a ¶ Sex differentie. retributionum.

b ¶ Mediocrium. Hic mediocres appellat illos qui nõ ſunt ſumme boni vel ſũme mali. Joan.

c ¶ Non arguit. cũ dicit in euangelio: Si diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis: nõne etiam ethnici hoc faciunt.

d ¶ Iniuſtorum. quia vltionis cauſa ſepe aliquis petit a iudice vt aduerſarius puniatur: iſte iniuſte facit: licet non faciat contra legem.

e ¶ Ad iudicem. qui enim ſine iudicis auctoritate violentiam facit punitur.xvj.q.vj.placuit.

f ¶ Juſtum. ſcilicet factum iudicis eſt iuſtum.

g ¶ Iniuſto. id eſt ei qui hoc tantum iniuſte petit: id eſt cã vltionis. ſimile.s.e.q.i. quid culpatur. verſus finem.

h ¶ Item ab aliquo capto iniuſte ſua exiguntur etc.

lo redderet. Unde Aug. in expoſitione pſalmi.cviij.ait.

¶ Que ſint diuerſe retributiones

S Ex differentie[a] ſunt: reddere bona pro malis: nõ reddere mala pro malis: hec bonorũ ſunt: et prius melius. Nõ reddere bona pro bonis: et reddere mala pro bonis: hec duo malorũ ſunt ſed poſterius deterius. Reddere bona pro bonis et pro malis mala: hec duo mediocrium[b] ſunt: prius propinquũ bonis cõuenit etiam malis: quod xpũs non arguit[c]: ſed plus oportere dicit: quia et ethnici hoc faciunt: poſterius[d] propinquum malis cõuenit tamen etiã bonis. vñ et lex modum vltionis ſtatuit: Oculũ pro oculo: que ſi dici põt iniuſtorum[d] iuſticia eſt: non quia iniqua eſt vltio quã lex ſtatuit: ſed quia vitioſa libido vlciſcendi magiſque ad iudicem[e] pertinet hoc inter homines diſcernere quam bonũ hominem ſibi expetere: hoc enim malũ pro malo redderet: iudex hoc nõ ſed dilectione iuſticie iuſtum[f] pro iniuſto[g]: quod eſt bonum pro malo: quod etiam deus iudex facit. ¶ Item[h] ab aliquo capto iniuſte ſua exigunt: pro vita tamen redimenda iuſte offerũtur. ¶ Item vaſa ſacra ab aliquo barbaro iniuſte exigunt: pro redẽptione tamẽ captiuorum iuſte preſtantur: ſic et iniurie propulſatio licet iniuſte poſtulet: iure tamẽ preſtatur: quamquam et ipſa poſtulatio non vſquequaque iniuſta probetur. Aliud enim eſt iniuriam propellere vt ſibi liceat voluptuoſe viuere: aliud vt aliorum vtilitati libere poſſit vacare. Sicque aliud eſt ſuffragiũ ab homine tanquam a miniſtro iuſticie poſtulare vt mala voluntas aduerſantium eius miniſterio careat effectu: et bonorum voluntas eius ſuffragio ſortiatur effectum: aliud ſpem ſuam adeo in hominem trãſferre: vt aduerſa que inferũtur a deo ad vite correctionem humano pellant auxilio nulla precedẽte correctione. Sicut iſraelite qui per captiuitatem ſibi iminentẽ egyptiorum ſuffragio ſe putabãt poſſe euadere ſine penitentia preterite vite: nõ reuocantes ad memoriam: Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana ſalus hominis etc. ¶ Et item: Hi in curribus et hi in equis: nos autem in nomine dei noſtri inuocabimus. Petere ergo vel preſtare in tribulatione ſubſidiũ vt voluptuoſe quis in crimine viuat dãnabile eſt. Petere autem vel preſtare ſolatiũ vt malis facultas delinquendi adimatur: vt eccleſia pacẽ adipiſcatur: vt aliquis multorum vtilitati ſeruetur: vtile eſt et honeſtũ: diſſimulare hoc eſt grauiſſimum. Hinc de paulo legitur: quod cum quidã iudeorũ iuraſſent ſe non comeſturos panem niſi eum interficerẽt: petijt milites a pretore quorum preſidio illeſus ſeruaret ab iniuria iudeorũ: non ſue voluptati ſed omniũ vtilitati victurus. Hinc in euangelio mercẽnarius vocat qui videt lupum venientẽ et dimittit oues et fugit. Hinc etiã eccleſia auxiliũ ab imperatore ad ſui defẽſionem petere monet. Unde Augu. ad bonifacium ait.

Pſal. — Pſal ix.b — Act.xi — Joan.

¶ Ab imperatore eccleſia auxilium poſtulare debet.

M Aximianus epiſcopus vagienſis auxiliũ petijt ab imperatore xpiano contra hoſtes eccleſie nõ tã ſui vlciſcẽdi cã quam tuẽde eccleſie ſibi credite: quod ſi pretermiſiſſet nõ eius fuiſſet laudãda patientia: ſed negligẽtia[i] merito culpanda. Neque enim apoſtolus paulus vite ſue tranſitorie ſed eccleſie dei conſuluit: quũ cõtra illos qui eũ occidere cõſpirauerãt conſiliũ[k]

¶ Caſus. Hic ponit Gratianus duo exẽpla per que probat quod quedam iuſte preſtantur: que tamen iniuſte poſtulantur ad inſtar quorum propulſatio iniurie iure preſtatur iniuſte tamen poſtulatur: poſtea dat ſolutionem dicens quod ſi quis poſtulet iniuriam repelli vt liceat ſibi in voluntate carnis viuere damnabile eſt. Si quis vero poſtulat vt malorum audacia refrenetur: vel vtilitati multorum conſulatur vtile eſt et honeſtum. Et hoc probat tribus exemplis: ſcilicet exemplo iſraelitarum: et apoſtoli pauli: et mercẽnarij. et hoc modo eccleſia ſepe ab imperatore poſtulat auxilium ad iniuriam repellẽdam: et ad hoc inducit ſequens capitulum.

M Aximianus epiſcopus.

¶ Caſus. Oſtendit hic Aug. bonifacio quod eccleſia recte poteſt poſtulare vt iniuria repellatur: et hoc probat duobus exemplis. ſcilicet maximiani epiſcopi: et apoſtoli pauli.

i ¶ Sed negligentia. nam quilibet tenetur defendere ius ſuum: vt.lxiiij. diſtinctio. capitu. antepenulti. et ff. de peti. heredi. illud.

k ¶ Conſilium. nec in hoc peccaſſet paulus: licet aliquis tũc ibi fuiſſet occiſus: vt.s.e.queſtio.v.de occidendis. Sed quid ſi clericus conqueratur de aliquo laico: et iudex iubeat occidi eum: an teneatur clericus de morte eius? Uidetur quod ſic: vt.s.e.q.v. vnum ſolum. Sed nõ eſt hoc verum: nã ſi clericus ciuiliter agit

Act.xi iij.d. Cleric cui ſtionẽ cus o ſus eſt teneat

vel agit pro modico crimine quod non inducit mortem vel membri abſciſſionem: ſi iudex ipſum morti tradidit h nō nocet clerico. vt. ff. de bo.li. qui cuz maior. §. j. et eſt expreſſum extra de homi. poſtulaſti. Itē nunquid eſt imputanda epo mors alicui⁹ ſi vocat milites ad pugnā? Uidet q ſic. vt xx. q. iij. eos q. ſed hoc nō eſt verū. ſ. e. qō. v. de occidendis.

a ℂ Proderet. Nō tñ fuit hec vera ꝓditio: cū dixerat talib⁹ q poterāt ꝓdeſſe nō obeſſe. vt. xxij. qō. v. hoc videtur Joan.

Noſtri. ℂ Caſus. Loqtur hic Aug. ad demetriū hereticum: oſtēdēs q catholici recte petūt vindictā ꝯ hereticos eccleſiā dei male perſequentes.

b ℂ Nrī. i. catholici.

c ℂ Defendāt. imo etiaz expugnari poſſunt heretici. vt ex̄ de here. vergētis. et. ſ. q. v. ſi audieris. Jo.

Pro membris chriſti. ℂ Caſus. Petilianus dicebat q milites chriſtiani armari nō debebāt ꝯ ſe vel alios hereticos: q2 petrū eſt. Sed Aug. econtra dicit. ſ. q milites pugnātes cōtra hereticos nō peccāt: q2 ꝓ defenſione eccleſie hoc faciūt et eo aīo quo petrus ferruz euaginauit pro chriſti defenſione. Heretici aūt cuz pugnāt aduerſus eccleſiam ſiles ſunt ſeruo ſacerdotis q aduerſus chriſtū pugnabat. Sequentia duo. c. plana ſunt et p te faciliter videbis.

Facitis. i. q eſtis inē tales q ſilia faciūt.

d ℂ Petr⁹ fuit. Sz nōne petrus peccauit vtendo gladio: cū hoc nō fecit auctoritate ſuperioris. vt. ſ. e. q. iiij. ille et clericis ꝑmiſſuz ē tñ ſeipſos defendere. vt ex̄ d ho. ſuſcepim⁹ et. c. ij. Sed dic q adhuc nō fuerat hoc ꝓhibitū clericis.

e ℂ Eccleſia. non enim eſt alicui obediendum contra eccleſiam. xxiiij. q. j. hec eſt fides. et. xj. q. iij. iulianus.

Fortitudo que bello. f ℂ Patriam. hoc caſu nō tenetur qui patrem proprium interfecit. vt. ff. de religio. minime. g ℂ Latronibus. quos licet ſine auctoritate iudicis interficere. vt. ſ. e. q. v. cum homo. et. C. qn̄ liceat vnicuiqꝫ ſe ſine iudi. vindi. l. j. xvij. q. iiij. ſicut.

tr⁹ vtē gladio pecca.

trones cidi pn̄t

eoꝝ vt tribuno proderetur[a] effecit: vnde factū eſt vt eum ad locū quo fuerat perducēdus deduceret miles armatus: ne illoꝝ pateret īſidijs.

Item Augu. ad demetriū.

ℂ Catholici aduerſus hereticos a poteſtatibus ordinatis defenſionē pn̄t poſtulare.

Noſtri[b] aduerſus illicitas et priuatas veſtroꝝ violentias quas et vos ibi q talia facitis doletis et gemitis a poteſtatibus ordinatis vltionē petūt: nō q hos pſeq̄ntur: ſed q2 ſe defendant[c].

Item eiuſdem ꝯ petilianū.

ℂ Quātū intereſt inter pſecutionē catholicoꝝ et hereticoꝝ

Pro mēbris chriſti aduerſus vos ſeuiūt et vobis reſiſtūt qcūqꝫ in eccleſia eo aīo ſunt: quo tūc petrus fuit[d] cū ferruz pro chriſti noīe ſtrinxit: ſed multū intereſt inter veſtrā pſecutionē et iſtoꝝ. Uos ſimiles eſtis ſuo ſacerdotis: q2 ſeruiētes pn̄cipib⁹ vr̄is aduerſus eccleſiā catholicaz: id eſt aduerſus corpus chriſti armamini. Iſti autez tales ſunt qualis tunc petrus fuit q pro chriſti corpore: id ē ꝓ eccl̄ia[e] ēt corpaliter pugnauit. Itē Amb. li. j. ō officijs

ℂ Juſticia plenus eſt q patria bello tuetur a barbaris.

Fortitudo q̄ bello tuet a barbaris patriā[f] vel domi defendit infirmos: vel a latronibus[g] ſocios: plena iuſticia eſt. Item Hiero. ſup Sophoniam. ℂ Prodeſt

Decretum

Si quis fortitudinem. h ℂ Eneruat. hoc intelligas ō famoſis latronibus: qui licite in furca ſuſpēduntur. vt. ff. de pe. capitalium. §. famoſos. Sed ſi nō eſt famoſus latro: tn̄ caſtigari iubet nec dz tūc vitā aut mēbruz perdere. vt. C. de ſer. fugi. autē. ſed nouo iure. Joan.

Latronuz punitio.

latroni vel pirate qui membra eius debilitat.

Si qs fortitudinē latronis vel pirate eneruat[h] et īfirmos reddit: ꝓdeſt illis ſua īfirmitas: debilitata eni membra qbus prius nō bn̄ vtebātur a malo opere ceſſabunt.

Itē Ambro. lib. j. de officijs. ℂ Qui ſocij nō repellit iniuria: ſimilis eſt ei q facit.

Non in ferēda ſed ī depellēda iniuria lex virtutis eſt: q eni nō repellit a ſocio iniuriā ſi pōt[i] tam eſt ī vitio q̄ ille qui facit. Unde ſanctus moyſes[k] hinc prius orſus eſt tēptamēta imbecillis fortitudinis. Nā cū vidiſſet hebreū ab egyptio iniuriam accipientē defendit: ita vt egyptiū proſterneret[l] atqꝫ in harena abſconderet. Salomon quoqꝫ ait. Eripe[m] eum q ducitur ad mortem. Item anaſtaſius et damaſus papa.

Exo. ij. b

Prouer. xxiiij. b

ℂ Malorum impietati fauet qui eis obuiare ceſſat.

Qui pōt[n] obuiare et ꝑturbare ꝑuerſos et nō facit: nihil eſt aliud q̄ fauere impietati eoꝝ. Nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte q manifeſto facinori deſinit obuiare. Item calixtus. ℂ Qui diuina mandata contemnūt: ſeueris coerceātur vindictis.

Juſtum eſt vt qui diuina cōtēnunt mandata et inobedientes paternis exiſtūt iuſſionibus: ſeuerioribus corrigantur vindictis quatenus ceteri talia cōmittere timeāt:

Non in ferenda ſed. ℂ Caſus. Oſtendit Ambro. in hoc. c. q iniuriam repellere a ſocio virtus eſt: qō ꝓbat exēplo moyſi: et aucte ſalomonis. Sequens. c. patet.

i ℂ Si pōt. i. ſi eſt ī poteſtate poſitus: et ita exponūt quidam aliās non tenetur. vt. j. e. queſtione quarta forte. in fi. ſi enim quilibet tenetur alium defendere: ergo ſi aliquis reciperet pecuniā pro defenſione alicuius teneretur eā reſtituere: qō nō eſt veruz. vt. ff. qō metus cau. l. metum. §. ſed licet. et. ff. de dona. ſi pater. §. j. Cuilibet tamē licitum defendere alium ſi vult. ff. quod me. cau. ſed et partus. ſed iſtis obuiat. ſ. eo. c. vl.

k ℂ Moyſes. hiſtoriam habes de pe. di. ij. §. opponitur.

l ℂ Proſterneret. ergo aliquis pōt excedere modum in defendendo. argu. ꝯ extra de reſtitu. ſpol. olim cauſam. in fi.

m ℂ Eripe. per vim ſi iniuſte ducatur. vt. ſ. e. queſtione. v. reos. vel per ſupplicationez ſi iuſte ducatur. vt decima q̄rta. queſtione ſexta. ſi res. vel etiam pecuniam dando. vt. lxxxvj. diſtinctione non ſatis. iuxta principium.

Qui poteſt. ō. ſecunda queſtione ſeptima negligere. lxxxiij. diſtinctione error. Joannes.

Juſtum. ℂ Caſus. Docet papa calixtus q bonum eſt et iuſtum vt delinquentes vindicta corrigant: vt et ceteri metum habeant et animabus delinquentiuz cōſulatur. Que aūt ſequūtur vſqꝫ ad. q. plana ſunt.

a ¶ Perdit.i.deſtruit. Joannes.

b AB imperatoribus. ¶ Tale itaqꝫ auxilium poſſũt epi ab imperatore petere.vt.xi.q.i.placuit.ꝛ.lxiij.di ſtin.hadrianus.ꝛ ſi ipatores vel pncipes nolũt defenderẽ eccliaꝫ:pñt excõicari ab epis.vt.J.e.q.v. admiſtratores.

Impator ab epo pt excõicari.

c OStendit propheta. Dauid cum dixit: Eripite egenũ ꝛ pauperem. Hic eſt euidẽs arg. ꝯ illos q dicunt ꝙ ſocius nõ tenetᷣ iuuare ſociũ:niſi habeat aliquam iuriſdictionẽ in eum q infert iniuriam. Iſti dicũt ꝙ pplꝰs bene hꝫ iuriſdictionem: lꝫ dicat lex ꝙ tráſtulit ius ſuũ in impatorẽ:nã ſi ciuitas vl pplꝰs nõ hẽret iuriſdictionẽ: quare puniretᷣ pp defectũ iudicis.vt.ṡ.e. qõ.ij.c. dñs.Joã. Qõ.iiij.

Pplꝰs trñ hꝫ iuriſdictionẽ.

Q Uod autem hec diuiditur in octo ptes. In q̃ꝝ pma pbat p.xv.c.ꝙ mali ſunt p tpe tolerãdi:ſunt tñ a ſocijs cõmonẽdi ſalua pace:ꝛ a prelatis quãtũ poterũt ſine ſcandalo.ſcda ibi:ex his oibꝰ.tertia ibi: eſt ꝛ alia.quarta ibi: ecce q̃t crimina.qnta ibi:ſemel dõ. ſexta ibi:ſed obijcitur. ſeptima ibi : porro. octaua ibi:breuiter. Joã.de fa. ¶ Caſus. Hic ponitᷣ q̃rta qõ q̃ queritur vtrũ vindicta ſit inferenda? Et rñdetᷣ ꝙ ſic a iudice tñ amore correctiõis ꝛ liberationis: vt delinquẽtes corrigantur ꝛ innocẽtes liberẽtur.vt.J. e.q.ea vĩdicta. Gratianus tñ hoc ordine pcedit. pmo pbat ꝙ mali ſunt tolerãdi ꝛ nõ feriendi vel expellendi vſqꝫ ad §.his ita. ꝺ inde rñdet allegatis.

Diuiſio.

Pš lxxxi. a

d ¶ Uindicta. Uindicta qñqꝫ infertur zelo vltionis: qñqꝫ fertᷣ amore correctionis. pmo mõ nõ eſt inferẽda.ꝛ ſm hoc loquũtur capla que dicũt illationem vindicte phibendã. ſcdo modo licite infertur. Alij ſic diſtinguũt. Criminũ q̃dã ſunt occulta:quedam manifeſta.ſup occultis nõ eſt inferẽda vindicta:ſed ſup manifeſtis ſic.niſi delinquẽs ſociã habeat multitudinẽ: tũc eni pp ſcãdalũ toleratᷣ.vt.J.e.q̃dã.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c.non pt.

Uindicta infrtᷣ duplici ex cã

ꝛ omnes gaudeant fraterna concordia: ꝛ cũcti ſumant ſe ueritatis atqꝫ bonitatis exẽplum:nã ſi(quod abſit)eccleſiaſticã ſollicitudinẽ vigorẽqꝫ negligimus : perditᵃ deſidia diſciplinaꝫ: ꝛ animabus fideliũ profecto nocebitur.

Itẽ ex ꝯcil. carthaginẽſi.v.

¶ Impatores cũ epoꝝ prouiſione eccleſie defenſionem aduerſus diuitum potentiam debent ſuſcipere.

AB imperatoribᵒᵇ vniuerſis iuſtuꝫ eſt auxiliũ poſtulandum propter afflictionẽ pauperum:quorum moleſtijs ſine intermiſſione fatigatᷣ eccleſia:vt dẽfenſores eiꝰ aduerſus potentias diuituꝫ cũ epoꝝ prouiſione delegentur. Ecce ꝙ nõnũqꝫ eſt obuiandum peruerſis : ꝛ iniuria ſocioꝝ armis eſt propulſanda:vt ꝛ malis adẽpta facultas deliquẽdi proſit:ꝛ bonis optata facultas libere conſulendi eccleſie miniſtretᷣ:hoc q nõ facit cõſentit. Unde Auguſtinus ait in pſal. lxxxi.

¶ Non ſunt immunes a ſcelere qui non liberant eos q̊s poſſunt a facto liberare.

OStendit prophetaᶜ nec illos immunes a ſcelere eſſe qui permiſerunt chriſtum principibus interficere cum pro multitudine timerentur ꝛ poſſent illos a facto ꝛ ſe a conſenſu liberare:qui deſinit obuiare cum poteſt: conſentit.

¶ Qõ.iiij.

QUod autem vindictaᵈ inferenda nõ ſit : multis modis probatur:mali enim tolerandi ſunt non abijciẽdi icrepatione feriendi:nõ corporaliter expellendi. Unde Aug. ait in lib. de ṽbis dñi.

¶ Q̃ño mali ſunt tolerãdi: ꝛ q̃ño ab eis recedendũ ſit.

TOlerandiᵉ ſunt quidẽ mali pro pace:nec corporaliter ab eis recedatur: ſed ſpiritualiter:ſpiritualiter autem exire eſt facere quod pertinet ad correctionem malorum:quantum licet p graduᶠ cuiuſqꝫ ſalua pace: diſplicere eſt non tangere:nõ eniꝫ prophete qui hoc dicebãt populũ ſuum dimiſerunt:ſꝫ inter eos habitabant quos increpabãt:vnũ tẽplum cũ eis intrabant: eadẽ ſacramenta celebrabãt:hoc ergo exire eſt ore non parcere:hoc eſt immundum non tangere:volũtati male non conſentire.

Idem. ¶ Quod mali ſunt tolerandi a bonis.

TUa bonus tolera malũ nam ꝛ chriſtus iudamᵍ cum ſciret furem eſſe tolerauit:ꝛ ad predicandum miſit: eiqꝫ cum alijs euchariſtiam dedit

Idem ſuper Joã. ¶ Pro pace ecclie mali ſũt tolerãdi.

QUid ergo voluit dominus noſter ieſus chriſtꝰ fratres chariſſimi admonere eccleſiam ſuam qñ vnũ pditũ inter duodeciꝫ hẽre voluit:niſi vt malos toleremꝰ: nec corpꝰ chriſti diuidamꝰ? ecce inter ſctõs ẽ iudas? ecce fur ẽ iudas: ꝛ ne ꝯtẽdas fur eſt ꝛ ſacrilegus:ꝛ nõ q̃liſcũqꝫ fur:ſed loculoꝝ dñicoꝝ ꝛ ſacroꝝ:ſic crimia diſcernũtᷣ in fure:nec q̃liſcũqꝫ furti ſed

Item vindicta non eſt inferenda : niſi a iudice vel eius auctoritate:nec ipſe debet eam infligere:niſi amore correctionis:ꝛ vt innocens liberetur.vt.J.e.c.ea vindicta.

TOlerandi. ¶ Caſtrã. Exponit h Aug. illam auctoritatem veteris teſtamenti. Exite populus meus d babylonia:ꝛ immũdum ne tetigeritis exponit ergo Aug. ꝙ illud exire ꝛ illud tangere ſpiritualiter itelligitur ꝛ non corporaliter vt corporaliter : vt cum illis permanẽtes peccata maloruꝫ redarguamus: nec ꝯſentiamꝰ eis. Se. qns.c. planũ ẽ p ſe.

e ¶ Tolerandi ſũt ṡ.vij.q.i.ſuggeſtũ.

f ¶ Pro gradu.i. pro dignitate ꝛ officio cuiuſcunqꝫ: aliter enim debent prelati corrigere delinquentes:ꝛ alio modo ſocij:prelatꝰ corrigit increpãdo:verberando.vt.J.e.queſtione.c.forte.ſociuſ vero admonendo ꝛ reprobando factũ eius.vt.J.e.queſtione.c.ecce.ſimile.J.e. queſtione.c.duo. ꝛ vigeſima quarta q̃ſtione tertia tam ſacerdotes. ſubditos ad bonum exhortando ſecunda queſtione ſeptima.§. item cum balaam.

Jo.xij

TU bonus. ¶ Caſus. Ec

g ¶ Judam.ṡ. vij.q.i.§.cũ aũt.ꝛ ex de tẽpo.ordi.ad aures.extra de offi.ordi.ſi ſacerdos.

QUid ergo.. ¶ Caſus. Ecce eodẽ loqtur qđ in precedenti docetur:ꝙ ẽ tolerãdus malus:nec ẽ ab eo corpaliter recedẽdũ. Et hoc pbat Augu. exẽplo chriſti q

τ peculatus[a]: peculatus enim furtū dicitur de republica[b]: τ non sic iudicaſ furtū rei priuate quō publice: quāto vehemētius est iudicandus sacrilegus fur: non vndecūq; tollere hoc ē sacrilegiū committere: sʒ de ecclesia qui aliquid furatur iude proditori compaſ. I dē. ¶ De eodē.

E Cce (inquiunt) vt dicit ꝓpheta[c]: recedite: exite inde τ immunduʒ ne tetigeritis: quō ergo malos ꝓ pace tolerabim⁹[d] a qbus exire τ recedere iubemur ne tāgamus immundū: nos istā recessionem spūaliter intelligimus illi corporaliſ. Naʒ τ ego clamo cū ꝓpheta: eq̄lia sumus vasa[e]: vtiſ nobis de⁹ in dispēsatiōe[f] vestra: clamamus nos τ dicimus vobis: recedite τ exite inde: τ immundū ne tetigeritis: sʒ ꝯtactu cordis non corporis. Quid enim est tangere immunduʒ: nisi ꝯsentire peccatis. quid est autem exire inde: nisi facere qō pertinet ad correctionem maloꝝ quantum ꝓ vniuscuiusq; gradu atq; ꝑsona (salua pace) fieri potest. Et paulo post. Ergo frēs mei q̄tq̄t habetis iter vos qui adhuc amore sc̄li ꝑgrauāſ: auaros: piuros: adulteros inspectatores nugaꝝ τ ꝯsultores mathematicoꝝ: auguꝝ: ꝑhanaticoꝝ haruspicū: ebriosos luxuriosos: q̄cq̄d inter vos maloꝝ eē nostis quantū potestis improbate: vt corde recedatis: τ redarguite vt exeatis inde: τ nolite consentire vt immundū ne tangatis. Item in secundo libro ꝯtra parmenianuʒ.

¶ Pacificus est qui corrigit quod potest: vel excludit a se quod non potest.

Q Uisquis vel qō pōt arguendo corrigit: vel qō corrigere non[g] pōt saluo pacis vinculo excludit: vel qō saluo pacis vinculo excludere nō pōt equitate improbat: firmitate supportat: hic ē pacificus τ ab isto maledicto immunis: de q̄ scriptura dicit: Ve his qui dicunt qō nec est bonum: τ qō bonum est nec: oino liber prorsus securus penitus ē alien⁹. Quō (inquit parmenian⁹[h]) incorrupt⁹ poteris ꝑmaneſ: q corrupti sociarī? I dē. ¶ Quid sit mal' sociari.

I Ta plane sociatur quis malis si mali aliqd cuʒ eis cōmittit: aut cōmittentib⁹ fauet: siue autem neutrū facit nullo modo sociatur: porro si addat tertium: vt non sit in vindicando piger: sed vel corripiat iustus in misericordia τ arguat: vel etiam si eam ꝑsonam[i] gerit: τ ratio conseruande pacis admittit: τ corā omnibus peccantes arguat: vt ceteri timeant: remoueat etiaʒ vel ab aliq̄ gradu honoris: vel ab ipsa cōiōe sacroꝝ:

ecclie publi pella

iudam furem τ sacrilegum inter duodecim apl'os tolerauit τ non eum deiecit. Corpus christi. i. ecclesiam.

a ¶ Et peculatus. qꝛ peculatus committitur in re sacra vel religiosa vel publica. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. j.

b ¶ De republica. Nota rem ecclesie rempublicam appellari. vnde τ ius publicum dicit cōsistere i sacris sacerdotibus τ magistratibus. vt. s. distin. j. iuspublicum. tñ ꝓprie dicitur res romane ciuitatis respublica: sed res aliarum ciuitatuʒ abusiue. vt. ff. de verbo. signi. bona. τ ipsa lex facit diuiam inter diuinum publicuʒ τ priuatuʒ. vt. C. de sacrosan. ec. vt iter diuinum. Joannes.

Esa. lij. c.

E Cce. ¶ Casus. heretici dicebant ex q̄ scimus aliquos esse malos debemus ab illis corporaliſ recedere. τ hoc ꝓbant auctoritate esaie ꝓphete dicētis: Recedite τ exite inde τc̄. Sʒ Aug. ꝯtra eos scribens dicit ꝙ hec auctoritas ad literā intelligiſ: nunq̄ʒ malos tolerabimus: τ ideo exire a malis est intelligendum spiritualiter s. vt inter periuros τ adulteros τ alios peccatores ꝑmanentes q̄tuʒ possumus eorum facta improbemus ſm gradū vniuscuiusq; persone. Sumus: nos ꝓphete. Vasa. i. precones τ ministri dei.

c ¶ Propheta. esaias.

d ¶ Tolerabimus. vt dicitur. xj. questio. iij. nolite. Joannes andre.

e ¶ Vasa. i. precones vel ministri. vnde paulus fuit dictus vas. xxxij. questio. v. si paulus in prin. xliij. distinctio. dispensatio. τ ħ est ar. ꝙ sicut Augusti. se commendat: sic τ alij possunt se commendare. vt. ff. de offi. proconsu. l. iiij.

mēda. sui ipsi qn̄q; ꝑ mittitur.

f ¶ In dispensatione. i. predicatione.

Q Uisquis. ¶ Casus. Parmenianus dicebat ꝙ inter corruptos non potest homo incorruptus permanere. Aug. vero probat contrarium dicens ꝙ non imputatur alicui societas malorum si eos corrigat q̄tuʒ potest: τ si non ꝓficit: laboret excludere eos a cōiōne sua: qō si non pōt ꝓpter scandalum debet eos patienter tolerare: equitate tamen factum eorum improbare debet.

g ¶ Non potest. vel propter scandalum: vel quia crimē est occultum. vj. questio. j. si omnia.

h ¶ Parmenianus. hereticus contra quem ħ loquitur. Videtur ergo ꝙ si ep̄us aliquos malos tolerat: cuʒ hoc faciat auctoritate canonis ꝙ postea possit eos licite repellere: vel ab accusatione vel ab honoribus quos appetunt ratione criminis: non obstante eo ꝙ eis communicauit tamen secus est. vt extra de accu. nulli. Sed dic ꝙ si tūc temporis potuerit probare crimen quod eis postea obijcit τ tacuit: nec subfuit cā tacēdi. s. causa schismatis vel scandali: bene preiudicat ei talis taciturnitas: secus si non potuit ꝓbare: vel potuit: sed non sine scandalo: vt ħ. τ. ij. questio. vij. plerumq;. τ. j. e. ꝓxi. capi. τ. j. e. q̄ magnum. Joan.

Prelatus an possit criminosos repellere.

Esa. v. c.

I Ta plane. ¶ Casus. hug. hunc casum sic ponit in summa sua. Ostendit ꝙ duobus modis inquinatur quis ex societate malorum. s. si committat aliquid cum eis: vel si fauet eis: si neutrum illorum facit sine peccato sociatur malis. s. si non committit nec fauet: si vero pl⁹ facit. s. vt corripiat τ arguat τ remoueat a communione vel ab aliquo offō: plenum officium exercet: si hoc non potest saltem illa duo faciat: vt non committat nec faueat: τ securus erit in societate malorum. τ loquitur ħ Aug. contra parmenianuʒ: sicut in precedenti. c. τ respondet questioni quam fecit parmenianus. Ber. vero hunc casum sic ponit. Hoc. c. loquitur de duobus generibus hominum. s. de non prelatis τ prelatis. Et ad hoc vt illi qui non sunt prelati malis non socienſ tria sunt necessaria. s. vt mala nō faciant: nec faueant: sed redarguant. Prelati vō plus ꝓcedere debent. s. publice arguere excōicare: deponere. In iudicādo: id ē increpādo.

i ¶ Personā. Ar. est ħ ꝙ solis prelatis dictū est hoc: Si peccauerit. vt. j. e. c. forte. τ qōe. v. de occidendis. Joan.

a ¶ Nec approbet. Arg. ꝙ in maleficijs ratihabitio manda to comparatur. vt. j. q. iiij. q. ⁊ extra de re. ſi. ſpo. cum ad ſedē. in fin ⁊. ff. de vi. ⁊ vi. ar. l. j. §. quotiens.

Si quis. ¶ Caſus. Donatiſte dicebant ſe fore ſaluandos ⁊ chriſtianos cōicantes quoti die peccatoribus eſſe malos ⁊ dānandos. Sed Augu econtra dicit. ſ. ꝙ heretici q̄tūcūq; laudabiliter ⁊ honeſte viuant hoc ſolo ꝙ ab eccleſia ſeiuncti ſunt mali ſūt ⁊ dānandi: chriſtiani vero catholici inter malos exiſtentes ſi alienis peccatis nō cōſentiant: nihil eis preiudicat.

b ¶ Aliena. ſepe tamen aliquis corrū pit ex ſocietate mala vt. xxviij. q. j. ſepe ⁊ ſepe iuſtus perit pro impio. vt de ɔſe. diſ. j. in ſancta. Ioan.

Gal. vj. b

A Malis. ¶ Caſus. hug. hūc caſum ſic ponit. A malorum conſortio corde ⁊ ſi nō corpore ſemper debem⁹ eſſe remoti: nec corporale conſortium malorum aliquorum aliquem polluit: ſi nō conſentit ⁊ ſi arguit qui enim conſentit videtur factum eorum approbare: q non arguit: negligens redarguitur. Ut ergo nō ſit negligens arguat: non tamen inſultando.

c ¶ Caute. vt nō trahāt vos ad conſenſum. vel caute. ſ. ſi poteſt fieri ſalua pace.

Recedite. ¶ Caſus. hoc. c. idē dicit cum illo. c. ſ. e. ecce. ⁊ eodē modo formabis caſū. hu. vero dicit ꝙ iſte caſus cuilibet patet.

Quam magnū. ¶ Caſus. Uincentius donatiſta cō tra quem loquitur

Sed ſi hec oīa cū dilectione corrigendi nō cū odio perſequēdi faciat: pleniſſimū offm̄ nō ſolū caſtiſſime innocētie: ſed ēt diligētiſſime ſeueritatis ipleuit: vbi aūt cetera ipediunt: illa duo ſemp retēta in corruptū caſtūq; cuſtodiunt: vt nec faciat malū: nec approbet[a] factū. Idē in epl'a ɔtra donatiſtas. ¶ Aliena pctā i eccleſia alicui nō p̄iudicant.

Si qs a catholica eccleſia fuerit ſeparatus: quātūlibet laudabiliter ſe viuere exiſtimet. hoc ſolo ſcelere qō a chriſtianitate ſeiūct⁹ eſt: nō habebit vitā: ſed dei ira manet ſup eū: qſqs autem in hac ſancta eccleſia bene vixerit: nihil ei preiudicāt aliena[b] peccata: q: in ea vnuſqſq; pro priū onus portabit: ſicut ait apoſtolus: ergo cōio malorū nō maculat aliquē pticipatione ſacroꝝ: ſed ɔſenſiōe factorū: naʒ ſi in malis factis non eis qſq; cōſentiat: portat malus cām ſuaʒ: nec p̄iudicat alteri quē in conſenſione mali operis ſociū nō h̄ʒ criminis. Idē in ſermōe de v̄bis euāgelij. ¶ Nō te maculat malus ſi ei ñ ɔſētis: ſʒ ipʒ redarguis.

A Malis ſemp corde diſiungimini ad tps caute[c] corpe copulamini: duob⁹ modis nō te maculat malus: ſi ei non ɔſentias: ⁊ ſi redarguas: hoc eſt nō cōicare non conſentire: cōicatur ꝙ ppe qñ facto eius conſortiū voluntatis vel approbationis adiungitur: neq; ergo conſentiētes ſitis malis vt approbetis: neq; negligētes vt non arguatis: neq; ſuperbientes vt inſultanter arguatis. Idem ex eodem. ¶ Immundū tangere eſt peccatis conſentire.

Recedite ⁊ exite inde et immunduʒ ne tetigeritis: ſed contactu cordis ⁊ nō corporis: quid eſt enim tangere immundum: niſi conſentire peccatis? quid eſt exire inde: niſi facere qō pertinet ad correctionē maloꝝ: quātuʒ pro vniuſcuiuſq; gradu atq; pſona (ſalua pace) fieri poteſt: diſplicuit tibi ꝙ qſq; peccauerit non tetigiſti immūdū redarguiſti: corripuiſti: monuiſti: adhibuiſti etiaʒ ſi res exigit congruam ⁊ que vnitatē non violet diſciplinam. Exiſti inde clamauit Moyſes iſta: clamauit eſaias: clamauit hieremias: clamauit ezechiel: videamus ſi dimiſerunt populum dei: ⁊ ſe ad gentes alias tráſtulerūt: q̄ mſta ⁊ q̄ vehemēter hieremias icrepauit i pctōres ⁊ ſceleratos ppl'i: iter eos tñ erat vnū cū eis tēpluʒ itrabat ⁊ eadē ſacramēta celebrabat: ⁊ i eadē ſceleratoꝝ hoiūʒ cōgregatione viuebat: ſʒ clamādo exibat īde: hoc ē exire īde: hoc ē imūdū nō tāgere ⁊ volūtate nō cōſentire ⁊ ore nō pcere. Idē i epiſtola ad vincētiū. ¶ Nō maculant innocentes facta nocentium q̄ ab eis fieri non poſſūt.

Quā magnū ē crimē ab iſtoꝝ inocentū cōione ſeparī: nā ēt facta nocētiuʒ q̄ inocētib⁹ demōſtrarī[d] vel ab inocētib⁹ credi nō pñt[e] nō coinquināt quenq̄: ſi pp inocētes ēt cognita ſuſtinētur: nō eni pp malos boni ſunt deſerēdi: ſed pp bonos mali[f] tolerādi ſunt: ſicut tolerauerūt eos pphete ɔ̄ qs tāta dicebāt nec cōionē ſacroꝝ illi⁹ ppl'i relinquebāt: ſicut ipe dñs nocētē iudā vſq; ad ɔdignū eius exitū tolerauit: ⁊ eū ſacrā cenā cū inocētib⁹ cōicare pmiſit: ſicut tolerauerūt apl'i eos q p inuidiā quē ipſius diaboli eſt vitium: chriſtum annunciabāt. Idem in lib. j. d: vnico baptiſmo. ¶ Mali qs eccl'ia recipit nec expellit a bonis ſūt tolerādi nō iudicādi.

Forte ī populo dei ſtat iuxta te auarus raptor

Augu. ⁊ alij heretici dicebant bonos deſerendos eſſe propter malos Augu. vero econtra dicit propter malos boni non ſunt deſerēdi: ſed potius mali ſunt tolerandi propter bonos. ⁊ hoc pbatur tribus exemplis. ſ. prophetaruʒ dñi: ⁊ apoſtolorum.

d ¶ Demonſtrari. i. probari.

e ¶ Non poſſunt. i. non debent: nam bene debemus de quolibet credere. vt. xxij. q. iiij. innocens. xj. q. iij. in cūctis. Et ita eſt hic argu. ꝙ non ſtatim propter ſimplicem denunciationem debet habere aliquis leſam conſcientiam de eo qō ſibi denunciatur. vt extra de cle. excom. mi ni. illud. immo imputatur alicui ꝙ nimis credulus eſt. vt. xj. queſtione tertia in cunctis. ⁊. c. ſi ſolum. lxxxvj. diſti. ſi quid. Argumen. contra. ff. de eo per quem factum erit l. pma. §. j. ff. quod cum fal. tu. l. ij. extra de coniug. ſer. ꝓ poſuit. extra de ſecū. nup. dominus. ⁊ extra de elec. venerabilem. vltra medium in parte decīſa. ff. de ꝗ. here. item veniūt. § a quo autem.

Credi[…] nimi[…] lus e[…] bet.

f ¶ Mali. Argumē. malum tolerari ratione connexi boni. vt. lxxxj. diſtin. cum omnibus. ⁊ vndecima queſtione tertia nolite. ibi: ſinite vtraq;.

Forte. ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in duas partes. In prima parte dicitur ꝙ quidam nolebant communicare i ſacramētis chriſti cum auaris ⁊ raptoribus: quia putabāt ſe peccare. Augu. vero probat tales non bene facere

Diuiſi[o]

ſed potius peccare. Nam talibus cõicare non eſt peccatū nec vlla ɔ̄hitur macula ſi corrigi nõ poſſunt. ꝛ hoc probat duabus auctoritatibus apli. In ſecunda parte dicit ꝙ iudex apud quem peccator accuſatur ꝛ inſtrīs vel teſtibus conuincatur: debet illum coercere: excõicare: ꝛ degradare. Corripere. ſcʒ verbis: coercere factis. ſ. aliqua pena ſuſpenſionis vel interdicti.

a ¶ Vocatur. Ar. ꝙ nominatio ſola nõ ſufficit. ij. q. j. multi. C. de proba. nõ eplis. Argu. contra. xxxij. q. iiij. dicat.

b ¶ Pellere. ſine ſcandalo.

c ¶ Aditū. i. ptātē.

d ¶ Non tibi. Ar. ꝙ de vno dicitur: de alio negatur. vt. xlv. diſt. diſciplina. xxv. diſtin. qualis.

e ¶ Accuſatur. i. denunciatur: nā ſi accuſatus eſſet: ſtatim eſſet deponendus. vt extra de accuſat. ſi. per his.

f ¶ Coerce. admonendo.

g ¶ Corripe ſuſpendendo.

h ¶ Excõmunica. ppter contumaciaʒ.

i ¶ Degrada. propter inobediētiam. Alius ordo tradit extra de iudi. cū nõ ab homine. ſʒ ibi loquit cū pena incipit a crimine: ꝛ cuʒ directe eſt conuictus: hic penaʒ infligit ppter contumaciaʒ.

Tres pſonas. ¶ Caſus. cū dixit Aug. in hoc. c. auctoritate euangelij. ꝙ tria ſunt genera plaroꝝ. ſ. paſtor: fur: ꝛ mercēnarius: inter quos dr̄iam aſſignat. Nā paſtor eſt q p ianuam intrat: ꝛ ponit aiam ſuam pro ouib⁹ ſuis. Fur do non intrat p ianuam. i. non canonice eligit: ꝛ rapit ꝛ diſpgit oues. Mercēnarius ingredit p ianuā. i. canonice eligit: ſed ſi videt lupū vel furem venientē: timet ꝛ fugit: qꝛ nõ eſt illi cura de ouibus. Paſtor ergo ē diligēdus: mercēnarius tolerādus: fur aūt eſt cauēdus.

k ¶ Et intrare. Scdm canones de ipſo eſt aliqs fur g

inhians rebus alienis: quem noſti taleʒ ꝛ fidelis eſt: vel potius fidelis vocatur[a]: nõ euʒ potes de eccleſia pellere[b] non habes aliquē aditū[c] caſtigando ꝛ corripiendo illū corrigere: acceſſurus eſt tecū ad altare. Noli timere: vnuſqſqꝫ onus ſuū portabit. Itē qūo (ings) ferrē quem noui malum: nonne melius eſt vt ipſʒ ferres quā te foras efferres? ecce qūo feres: attende aplʒ dicentē. Vnuſquiſqꝫ onus ſuum portabit: liberet te iſta ſententia: non eni cõicares cum illo auariciā: ſed cõicares xp̄i menſam, ꝛ quid tibi obeſſet ſi cum illo cõicares chriſti menſam? Aplus dicit: Qui enim manducat ꝛ bibit indigne: iudiciū ſibi manducat ꝛ bibit: ſibi non[d] tibi: ſane ſi iudex es: ſi iudicādi poteſtateʒ accepiſti eccleſiaſtica regula: ſi apud te accuſatur[e]: ſi veris documentis teſtibuſqꝫ cõuincitur: coerce[f]: corripe[g]: excõica[h] degrada[i]. Eſt ꝛ alia diſtinctio tolerandoꝝ ꝛ cauendoꝝ quā ex verbis Auguſtini lʒ colliget dicētis. ¶ Paſtor ē diligēdus: mercēnari⁹ tolerandus: latro cauendus.

Tres perſonas dixit dominus ꝛ debemus illas inueſtigare in euangelio: paſtoris: mercennarij: ꝛ furis. Paſtorē dixit aiaʒ ſuā ponere pro ouibus ſuis: ꝛ itrare[k] per ianuā[l]: furē dixit ꝛ latronē[m] aſcendere p aliā partē[n]. Mercēnariū[o] dixit lupum vel etiā furē ſi videat fugere: qꝛ nõ eſt illi cura de ouibus: mercēnarius aūt eſt ꝛ nõ paſtor. Ille intrat per ianuam qui paſtor eſt: ille aſcendit p aliam partem qui fur eſt. Ille videns eos qui volunt tollere oues: timet ꝛ fugit: quia mercennarius eſt: nec illi eſt cura d̄ ouib⁹: mercēnari⁹. n. eſt ſi inuenerimus tres iſtas perſonas: inuenit ſanctitas veſtra quos diligatis: quos toleretis: quos caueatis: diligēdus eſt paſtor: tolerēdus eſt mercēnarius: cauendus[p] eſt latro. ¶ Ecce ꝙ mali tolerandi ſunt: nec corporali ſʒ ſpirituali vindicta ſunt puniēdi. Vnde cum diſcipuli non recepti eſſent a ſamaritanis igneʒ celitus ſuper eos deducere voluerunt: dicentes magiſtro: Vis dicamus vt deſcēdat ignis de celo: ꝛ conſumat eos? audierunt: Neſcitis cuius ſpiritus eſtis. ¶ Item oīs q gladium acceperit: gladio peribit. Hinc etiā Hier. ait. ¶ Spūalis nūqꝫ carnalē proſequit: ſed ecõuerſo.

Qui ſm carnē[q] natus ē proſequebatur ſpiritualem[r] nunqꝫ vero ſpiritualis carnalem perſequitur: ſʒ ignoſcit ei quaſi ruſtico[ſ] fratri: ſcit eum proficere poſſe p tempus: ꝛ ſi quādo egyptie[t] filium viderit iraſcentem recordabitur vnius patris qui boues[u] creauit ꝛ culices[x] ꝛ in magna domo[y] non ſolum eſſe vaſa[z] aurea ꝛ argentea: ſed ꝛ lignea[ꝛ] ꝛ fictilia voluit.

Item Aug. in lib. de baptiſmo. ¶ Boni a malis nūqꝫ ī hac vita penitus pn̄t ſepari.

l ¶ Per ianuam. i. canonicam electionem.

m ¶ Latronem. id eſt tyrānum.

nõ intrat p oſtium: vt h. ꝛ de pe. di. j. ſi ppterea. ꝛ. c. ſeq. ſʒ leges non eſt ſtatim fur: lʒ clam intrauerit furādi cā. ✠ vt. ff. de fur. vulgaris. §. qui furti.

n ¶ Partem. per ſimoniam.

o ¶ Mercēnariū. q cā lucri recipit dignitates. ad hoc faciē vig. q j. ſunt ī ecclia.

p ¶ Cauēdus. Argu. ꝙ aliqs nõ dʒ recipere ordinē ab eo quē ſcit ſimoniacū vt dixi. j. q. j. ſi qui a ſimoniacis. ¶ Ecce. ¶ Caſus Cõcludit Gratianus ex ſupradictis dicēs ꝙ mali ſunt tolerandi ꝛ nõ puniēdi pena corporali. qđ pbat duabus auctoritatibus xp̄i ꝛ qđ dī ibi: gladio peribit. i. dānabit pro gladio ſic accepto q̄ ſi abuſiõe gladij dānabitur eternaliter.

Qui ſm carnē. ¶ Caſus Docet hic hieronym⁹ ꝙ malos euitare nõ debemus: lʒ nos pſequantur. ꝛ hoc probat exemplo iſaac q fratrem ſuum hiſmaelem non expellebat nec corporaliter perſequebatur: lʒ hiſmael ipſum inſeſtaret: ita ꝛ boni tolerent malos credētes ꝙ poſſint qn̄qꝫ redire ad deū. Egyptie. i. agar: cuius filius hiſmael fuit: p quē mali deſignantur. ecordabit. i. iſaac boues. i. bonos: culices. i. malos.

q ¶ Qui ſm carnē natus eſt. ſ. hiſmael: tangit id qđ legitur in eplīs Pauli ad Galathas.

r ¶ Spiritualeʒ. iſaac.

ſ ¶ Ruſtico. Argumen. ruſticitati parcendum. vt. ij. q. ne vij. ſancta.

t ¶ Egyptie. ſ. agar

u ¶ Boues. i. bonos

x ¶ Culices. i. malos.

y ¶ Domo. i. eccleſia.

z ¶ Vaſa aurea. id eſt bonos.

ꝛ ¶ Lignea. id eſt malos.

✠ ¶ Adde Bal. in L. ſi qs non dicā rape. C. de epi. ꝛ cleri. tenere oppoſitū: q alleg. tex. ſingu. in L. ſaccularij. ff. de extre. ordi. cri.

Margin references: xlvj. b — di. ii. f — d. x. a — Luce. ix. g — Mat. xxvj c — Gal. iiij. b

Q Uantus. ℄ Caſus. Oſtendit Auguſt. in hoc. c. eſſe impoſſibile vt generaliter in hac vita mali diſcernantur a bonis: hoc enim apoſtolis non conceſſit dñs. ita poſuit. h. caſum. Quantus admiratiue dicit: quaſi valde magnus eſt: çiçania. i. occultos peccatores. niſi a iudicibus qui eos punire poſſunt. ⁊ hoc probat per quattuor. c. Joan. de fan.

℄ Caſus. Iſte. §. diuiditur in duas partes. In prima parte concludit Gratianus ex ſupradictis dicens: ꝙ vindicta malorum deo eſt reſeruanda: nec ſunt a nobis corporaliter puniendi: ſed benigne ad correctionem inuitandi: quod probat duabus auctoritatibus. ſcilicet euangelij ⁊ pauli apoſtoli. In ſecunda parte aſſignat differentiam inter vetus teſtamentum ⁊ nouum. Nam in veteri teſtamento terror fuit ⁊ timor: ⁊ pena corporal' ſtatuta fuit. In nouo vero teſtamẽto manſuetudo ⁊ miſericordia: quod multis auctoritatibus probat. ⁊ ad hoc inducit ſequens. c. Secunda pars incipit ibi: in lege enim veteris teſtamẽti. Abba hebraice: latine dicitur pater.

Q Uãtus arrogantie tumor eſt: quãta humilitatis ⁊ lenitatis obliuio: ⁊ arrogantie quanta iactatio: vt quis ſe poſſe facere credat qđ nec apłis cõceſſit dñs[a]: vt zizaniã[b] a frumento putet ſe poſſe diſcernere. I tẽ Greg.

℄ Pońs autẽ eccłia ſimul recipit bonos ⁊ malos.

N Ec autẽ vita que inter celum[c] ⁊ infernũ ſita ẽ: ſicut in medio ſubſiſtit: ita vtrarũq; partium ciues cõiter recipit: quos tñ ſancta eccleſia ⁊ idiſcrete[d] ſuſcipit: ⁊ poſtmodum in egreſſione diſcernet: ſi ergo boni eſtis in hac vita quãdiu ſubſiſtitis equanimiť tolerate malos. Nam quiſquis malos non tolerat: ipſe ſibi[e] per intolerantiam teſtis eſt: quia bonus nõ eſt. Abel[f] enim eſſe renuit: quem cain malitia

† 2 nõ exercet. ℄ Ex his oĩb⁹ colligitur ꝙ maloꝝ vindicta deo reſeruanda eſt: nec ſunt corporaliter puniendi: ſed crebra admonitiõe ⁊ charitatis bñficio ad correctionẽ inuitandi. Unde chriſtus in euangelio ait: Audiſtis quia dictum ẽ in lege: quẽ moduz vltionis lex ſtatuit. Oculũ pro oculo[g] dentez pro dente: ego autem hanc viciſſitudinem tollens: ⁊ ad manſuetudinẽ ⁊ charitatis pfectionem veros inuitans dico vobis: Nolite reſiſtere in malo: ſed diligite[h] inimicos veſtros benefacite his qui oderunt vos: vt ſitis filij patris veſtri qui ſolem ſuũ oriri facit ſuper bonos ⁊ malos: ⁊ pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos. Hinc paulus ait: Si eſurierit inimicus tuus: ciba[i] illum: ſi ſitit: potũ da illi: oĩs aũt iniquus bonorũ eſt inimicus. Ois aũt amicus huius ſeculi: etiam inimicus eſt dei. Inimicus autem dei: bonitatis ⁊ iuſtitie eſt inimicus: ac per hoc amatorẽ iuſtitie ⁊ bonitatis diligere non poteſt: cum ergo inimicos diligere vel illis bñfacere: cibum ⁊ potum ſubminiſtrare iubemur: iniquos perſequi ⁊ punire prohibemur. ℄ In lege enim veteris teſtamenti corporalis pena ſtatuta eſt: in lege vero euãgelij omni peccanti per penitẽtiam promittitur venia. Unde illa a terrore icepit dicẽs: Ego ſum dñs deus zelotes viſitans peccata patrũ in filios[k] vſq; in tertiam ⁊ quartaz generationem. Hec vero a lenitate manſuetudinis ⁊ miſericordie ita inquiẽs: Beati paupes ſpiritu: beati mites: beati miſericordes: quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. In illa dicebatur: Qui fecerit hoc vel illud morte moriatur. In iſta dicitur: Gaudeo ſuper vno peccatore penitentiam agente magis quam ſup nonagintanouẽ iuſtis qui non indigent penitentia. Itẽ. Nõ enim veni vocare iuſtos: ſed peccatores ad penitentiã. Et eſtote miſericordes: ſicut ⁊ pater veſter celeſtis miſericors eſt. Initium quoq; predicationis ſaluatoris noſtri ⁊ preconis eiuſdem ad penitentiam peccatores inuitauit: ſic enim vterq; exorſus eſt dicens: Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum. ſic ⁊ in actibus apoſtolorum cum iudei compuncti de ſcelere mortis chriſti dicerent petro: Quid faciem⁹ viri fratres. legitur petrum reſpondiſſe: penitentiam agite: ⁊ baptizetur vnuſquiſq; veſtrum. ⁊ vt vniuerſaliter di

a ℄ Dominus. cũ dixit: Sinite vtraq; creſcere. vt vndecima queſtione tertia nolite.

Mat. xiij. D

b ℄ Ut çiçaniam id eſt occultos peccatores. Jo.

H Ec autem vita. ℄ Caſus. Ben. caſuz hunc ſic ponit dicens: ꝙ tria ſunt loca: paradiſus: mũdus: ⁊ infern⁹. In paradiſo ſũt tm̃ boni: in inferno tm̃ mali: in mundo vero qui medius eſt inter infernum ⁊ paradiſum boni permanent ſimul cuz malis qui equanimiter ſunt toleran di: quod qui nõ fecerit: ipſe teſtis ẽ qđ bonitate caret.

c ℄ Que inter celum. hic videtur ꝙ infernus ſit ſub terra: i eo loco vbi nullus ſplendor ſolis peruenire poteſt: et paradiſus i celo ſit: tamen Augu. dicit ſe dubitare vbi anime defunctorum requieſcant. xiij. queſtione. ij. tempus. Uel non appellatur hic medium ratione loci: ſed ideo dicit medium: quia partim conformat ſe celo: ſcilicet ex eo ꝙ habet bonos: partim inferno. ſcilicet ex eo ꝙ habet malos ſecunda queſtione prima multi.

Mat. v. f

Exo. xxj. c

d ℄ Indiſcrete. id eſt indiſtincte.

Mat. v. g.

e ℄ Sibi. id eſt cõ ſe

f ℄ Abel eniz. hoc expoſitum eſt. ſ. vij. queſtiõe prima. §. cum autem.

℄ Ex his omnibus. Hec eſt ſecunda pars queſtionis in qua pbat ꝙ multi in veteri lege puniebantur: ſed hodie tolerandi ſunt:

† † 2

Ro. xij. d

Dis

Exo.

g ℄ Pro oculo. hoc enim modo non licet: niſi auctoritate iudicis. vt. ſ. c. cũ in lege.

Mat.

h ℄ Diligite. hoc tenemur facere quantum eſt in nobis. vt vndecima queſtione tertia inter verba.

Luc. i b

i ℄ Ciba. dum tamẽ ratione cibi nõ negligat iuſticiam. vt quinta queſtione quinta non omnis. Item ſi poteſt laborare ⁊ ſe immiſceat elemoſynis: redigendus eſt in ſeruiturẽ. C. de mẽdi. vali. l. vna. lib. vndecimo.

Mat. b

Luce.

k ℄ In filios. imitatione non ſanguine. vel intelligas de conſenſu: de locutione ⁊ opere. ſ. diſtinctione ſexta: ſed pẽſandum.

Mat.

Act. ij.

a In pedagogum.i.in magiſtrum:ſicut enim per magiſtrum aliquis coercetur:ita ipſi per legem.
b Spiritum.i.ſeruilem timorem.
c Adoptionis.i.filialem timorem.i. amorem. Jo. de vtroq3.ſ.e.queſtio.vj.§.ex his.

o.j.d Quũ in lege ſcri-
pti. Caſus.
Grego.exponẽdo il
lud euangelij. Simile
factũ eſt regnũ celo-
rum homini regi qui fe
cit nuptias filio ſuo
vbi fecit mẽtionem
de thauris et altilib9
oñdit differentiam inter
pr̃es veteris et no-
ui teſtamẽti nam pa-
tres veteris teſtamẽ
ti p thauros ſignifi-
xviij.c. cantur:quia ſicut thauri
ſe defendendo alios
cornibus percutiũt:
ita et patribus veteris
teſtamẽti permiſſum
xi.xxij.q fuit vt aduerſarios
ſuos virtute compri
merẽt et eos ore vel
iure gladij ferirẽt.
Per altilia vero pa-
tres noui teſtamẽti
figurantur:quia ſicut
aues pẽna contempla
tionis terrena con-
temnendo ad cele-
lui.xix.c ſtia ſublimantur.
d Et odio. Sed
nonne odiũ habere
eſt mortale pctm.
vt.xxv.di.§.crimi-
nis. quare ergo ſ
dicit quod hoc permitte-
batur iuſtis? Potes
dicere iuſtis aliis. vel
dic quod qui vlciſcebatur
uc.vj.d. ſe ſine odio non pec
cabat: qui aũt cum
odio:licet contra legẽ
non fecerit: tñ pecca
uit:ſicut dãdo libel-
lum repudij pecca-
uerunt:licet a lege hoc
eis permittebatur. ex-
tra de diuor.gaude-
mus.
e Per altilia.de q
bus in euangelio
fit mentio.hu.
Hic itaq3. Ca-
ſus. Nunc gratian9
reſpondet c.ſupradi
ctis dicẽs: quod qdam
ſunt delicta quorum
pena eſt deo reſeruã
da:nec ſunt a nobis
corporaliter punien
da.ſ.cum delinquentes non ſunt noſtre iuriſdictioni
ſubiecti:vel cum delicta illorum probari non poſſunt:
et ſi nobis nota ſint.De his enim que non ſunt noſtre
iuriſdictionis:teſte apoſtolo iudicare non poſſumus nec
vitare debemus eos.Et ad hoc inducit ſequens. capitu.
cuius caſus patet.
f His.ſ.auctoritatibus quibus probauit malos eſ-
ſe tolerandos.

catur: In lege pplo ille rudis ſeruili timore penarum cogebatur; vnde et legẽ in pedagogum[a] accepit. In euangelio aũt populus grẽ liber et adultus filiali amore hereditatis certitudine ad cultũ diuine ſeruitutis inuitatur; vnde cũ quidã legem quaſi coercẽtem predicarẽt eſſe tenendam ſimul cum grã:ait aplus: Nõ enim accepiſtis ſpm̃[b] ſeruitutis iterum in timore:ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis[c] filiorum:in quo clamam9 abba pr̃.

Hinc etiam gregorius ait in expoſitione euãgelij: Simile factum eſt regnũ celorum homini regi qui fecit nuptias filio ſuo.

In lege cuiq3 permittebatur odiũ inimicũ: et diligẽ amicũ

Cum in lege ſcriptum ſit: Diliges amicũ tuum: et odio[d] habebis inimicũ tuum:accepta tũc licentia iuſtis fuerat vt dei ſuoſq3 aduerſarios quanta poſſent virtute cõprimerent:eoſq3 in ore gladij ferirent:quod in nouo procul dubio teſtamẽto compeſcitur:cum per ſemetipſam veritas predicat dicens: Diligite inimicos vr̃os:benefacite his qui oderunt vos. Quid ergo per thauros niſi veteris teſtamenti pr̃es ſignantur? Nam dũ ex permiſſiõe legis acceperant quatenus aduerſarios ſuos odij retributiõe percuterent (vt ita dicam) quid aliud quam thauri erat qui inimicos ſuos corporee virtutis cornu feriebant. Quid vero per altilia[e] niſi pr̃es noui teſtamenti figurantur? qui dum gratiã interne pinguedinis percipiunt eter nis deſiderijs innitẽtes:quaſi contemplatiõis penna ſeſe ad ſublimia ſubleuãt. His[f] itaq3 rñdetur. Sunt qdam que ſalubri tm̃ admonitiõe ſunt corripiẽda. non corporalibus flagellis aiaduertenda:ſed eorum vindicta diuino examini tm̃ eſt reſeruanda: quñ in delinquentes videlicet diſciplinam exercere non poſſumus:vel quia nõ ſunt noſtri iuris:vel quia illorum crimina et ſi nobis nota[g] ſunt:tñ manifeſtis indicijs probari nõ poſſunt. De his qui non ſunt noſtri iuris:ait apoſtolus in prima epl'a ad corinthios. Quid eni mihi attinet de his qui foris ſunt iudicare: de his dominus iudicabit. j.Co.v.d

Vñ Augu.exponens ait.

Infidelium colloquia et conuiuia nõ ſunt euitanda.

Infideles nõ poſſumus chriſto lucrari:ſi colloquium eorum vitamus et conuiuiũ[h]. Vñ et dominus cum publicanis et pctõribus mãducabit et bibit:in his vero qui intus[i] ſunt:id eſt infidelius putredo reſecãda eſt. Hinc eti am dñs cum propheta dicit: Facit dñs iudicium oĩb9 iniuriã patiẽtibus. exponẽdo addidit Aug. ab his qui non ſunt ſui iuris:in quos neque diſciplina exerceri. Itẽ quñ multitudo ẽ in ſcelere:nec ſalua pace eccl'ie mali puniri:pñt tolerãdi ſẽ poti9 quam violata pace eccl'ie puniẽdi. Vñ Au.ait. ps.cxlv.

Quedam mala ſunt punienda: et qdam toleranda.

Quidam cum bonorum maloruq3 cõmixtionẽ

g Nota ſunt.ſ.xj.q.iij. eorum. et xxv. q.v.nullum. ij.
h Infideles non poſſumus.
h Et cõuiuium.ſ. xj.q.iij. ad menſam. argu.contra.xxviij. q.j.omnes.et c.nullus.Solu. hic loquitur de paganis: ibi ſpecialiter de iudeis.
i Qui intus ſunt. quandoq3 etiã iudeos punit eccleſia. extra de vſu. poſt miſerabilem.et.xvij.queſtio.iiij. conſtituit.
Hinc et. Caſus. Gratianus adhuc probat auctoritate Auguſ. exponẽtis verba prophete:quod in his que nõ ſunt nr̃i iuris nequit diſciplina exerceri. Poſtea ponit alium caſum in quo mali ſũt potius tolerãdi quam puniendi.ſ.quãdo multitudo eſt in ſcelere et ſchiſma timetur ſi corrigantur.et ad hoc inducit ſequens.c.
Quidã. Caſus. Stulti quidam dicebant quod ſi prelati vidẽt publice delinquẽtes qui per çiçaniam ſignificantur nil aliud facere debent niſi iudicare illis quid ſit faciendum vel vitandũ: et ſi ſint incorrigibiles debent recedere ab eis. Auguſ. vero contrarium dicit: quia cũ canes ſũt in eccleſia debem9 eos propter ſcandalum tolerare vſq3 in finẽ:neq3 recedere ab eis:ſed ſanctum eis dare non debemus:vbi par eccleſie eſt tuta: vbi vero datur poteſtas corrigendi ſine ſcandalo:tũc prelati dormire nõ debent: ſed ad bonũ malos debẽt coercere:ita vt nec ſint negligẽtes:nec obtẽtu negligẽtie ſeuiãt in pctõres:et eſt ordinanda ſic conſtructio. Quidam putant deſtituẽdam eccleſie diſci- Ordo lre.

in eccleſia demonſtratam vel predicatam eſſe perſpexerint ⁊ patientie precepta didicerint que nos firmiſſimos reddūt vt etiam ſi videat in eccleſia zizania: tñ non impediatur aut fides aut charitas nr̃a: ⁊ qm̃ zizania in eccleſia eē cernimus: non ideo ipſi de eccleſia recedamus: deſtituendaʒ putant eccleſie diſciplinam: quādam peruerſiſſimā ſecuritatē ꝑpoſitis tribuentes: vt ad nos nō pertineat niſi dicere[a] quid cauendū ſit quidue faciendū ſit: quodlibet auteʒ quiſq̧ faciat nō curare. Nos vero ad ſanam doctrinam ptinere arbitramur vtriſq̧ teſtimonijs vitā ſniamq̧ moderari: vt ⁊ canes in eccl̃ia ꝑpter pacem eccl̃ie toleremꝰ: ⁊ canibus ſanctū vbi eſt pax eccl̃ie tuta: non demus. Cuʒ vero ꝑ negligētiā prepoſitorū ſiue ꝑ aliā excuſabilē neceſſitatē: ſiue ꝑ occultas ſurreptiones inuenimus ī eccleſia malos: quos in eccleſiaſtica diſciplina corrigere aut coercere nō poſſumus[b]: tūc ne aſcendat in cor noſtrū impia a ꝑniciosa ꝓſumptio qua eſtimemus nos ab his eē ſeparendos vt peccatis eoꝝ non coinquinemur: atq̧ ita poſt nos trahere conemur: veluti mūdos ſanctoſq̧ diſcipulos ab vnitatis cōpage q̄ſi a maloꝝ cōiūctione ſegregandos: veniāt in mēte ille de ſcripturis ſilitudines. ⁊ diuina oracula vel certiſſima exēpla: qbus demōſtratū ⁊ ꝓnūciatū eſt malos in eccl̃ia bonis permixtos vſq̧ in finē ſeculi: tēpuſq̧ iudicij futuri tolerādos nihilq̧ bonis in vnitate ac ꝑticipatione ſacramentoꝝ qui eoꝝ factis nō conſenſerint obfuturos: cum vo eis ꝑ quos eccl̃ia regitur adeſt (pace ſalua) poteſtas diſcipline aduerſus iprobos aut nefarios exercende: tunc rurſus neq̧ ſecordia neq̧ ſeghitia dormiamus: ſed aculeis preceptorū que ad ſeueritatē coertionis pertinent excitādi ſumus: vt greſſus noſtros in via dñi ex vtriſq̧ teſtimonijs illo duce atq̧ adiutore dirigentes nec patientie[c] noīe torpeſcamus: nec obtentu diligentie ſeuiamus. Itē cōtra epl̃am parmeniani.

Leuius occulta: ſeuerius aūt punieda ſūt ab eccleſia delicta manifeſta.

CUm quiſq̧ fratrum ⁊ chriſtianoꝝ intus in eccleſie ſocietate conſtitutoꝝ in aliquo tali pctō fuerit deꝓhēſus vt anathemate dignꝰ habeatur: fiat hoc vbi periculum[d] ſchiſmatis nullum eſt: ⁊ infra. Qñ cuiuſq̧ crimen ē notuʒ ⁊ oībus execrabile appareat: vt vel nullos prorſus vel nō tales habeat defenſores ꝑ quos poſſit ſchiſma cōtingere: non dormiat ſeueritas diſcipline. Eſt ⁊ alia cauſa qua correctio verberū vel verboꝝ videtur eſſe inutilis vel ſuperflua: predeſtinati enim ad vitaʒ ſine correctione mutātur: ſicut petrus quē dñs reſpiciens nemine corripiente commouit ad lachrymas. Preſciti ad mortē inter flagella deteriores fiunt ſicut pharao: bonis ergo ſuperflua: dānādis hec inueniuntur eſſe iūtilia. His ita rñdet aūcte Grego. ⁊ Augu.

Sicut ab orone ceſſandū nō eſt: ſic nec a correctione.

SIcut nō eſt ab oratiōe[e] ceſſanduʒ pro eis quos corrigi volumus: etiā ſi nullo hominū orante pro petro dñs reſpexit eū ⁊ fecit eū ſuum flere pctm̃: ita non eſt negligēda[f] correctio: quāuis deus quos voluerit non correctos facit eſſe correctos: tunc aūt ex correctione proficit hō cū miſeret deꝰ atq̧ adiuuat: q facit quos voluerit etiam ſine correctiōe ꝓficere. Idē

plinaʒ ⁊c. Vel legas ſuſpenſiue a ꝓncipio vſq̧ ibi: deſtituendā putant.

Prelatus quid facere debet.

a Niſi dicere. nō ergo ſufficit ꝙ prelatus iſtruat quid ſit faciendum: niſi etiā puniat non facientes. vt. ī. ea. q. v. non eſt innocētie. ⁊. xlvij. di. quod ad nos. ſicut non ſufficit dño ꝓhibere ne cum ſeruo contrahat: qn teneatur ipſe de peculio. vt. ff. de pecu. qs ſeruum. ⁊. ff. de verbo. obli. ſeruus vetante. Argu. tamen contra eſt. xliij. diſt. ephēſijs.

b Non poſſumꝰ. ſine ſcandalo: vel qꝛ eſt occultum. vj. q. i. ſi omnia.

c Nec patiētie. qm̃ q̧ enim remiſſio ſe mentitur pietatem. vt. xlj. diſt. ſepe.

CUm quiſq̧. Caſus. Parmenianus dicebat ꝙ nullus peccator ē anathemate feriendus. Augu. vero ꝯ ipſum ſcribens oſtēdit: ꝙ ſi quis peccator deprehenditur ī crimine mortali qđ ſit notum ⁊ appareat omnibus execrabile: anathemate feriatur ſi periculū ſchiſmatis non timet.

Veritas diſcipline qñq̧ poteſt deſeri.

d Vbi periculuʒ. Cū ergo periculuʒ ſchiſmatis timeat: mali non ſunt excōmunicandi. vt. l. di. vt cōſtitueretur. ī. e. ipſa pietas. ⁊. c. nō pōt. Sed contrariū eſt. xxiiij. q. iij. ecce. ſʒ ibi cum non timet ſcandalum. Itē contra. extra de regu. iu. qui ſcandalizauerit. Sed h̄ loquitur de veritate diſcipline q̄ pōt qñq̧ deſeri pro ſcandalo: ibi de veritate iudicij q̄ ſemꝑ preualet ſcandalo.

Eſt ⁊ alia. hec eſt tertia pars. q. i qua loquitur ꝺ preſcitis ⁊ predeſtinatis. Jo. an. de ſan. Caſus. Oſtēdit Gratianus aliā cām quare mali non ſunt flagellādi. nam ſi pctōres ſunt ſaluandi ad vitaʒ ſine correctione cōuertētur: vt petrꝰ. ſi vero dānandi ſūt: inter flagella fiūt deteriores: vt pharao. Bonis ergo flagella ſunt ſuꝑflua: malis vo inutilia. poſtea reſpondet huic allegationi per. c. ſequentia.

SIcut. Caſus. Quidam dicebant ꝙ ſuperflua eſt correctio circa pctōres: cū deus ipſe corrigat q̄s voluerit: et hoc probant exēplo petri quem nullo homine corrigēte correxit vt voluit. ſed Grego. ⁊ Augu. dicunt ꝙ lʒ deus corrigat quos velit: tñ ſicut non eſt ceſſandū ab orone ꝓ eis quos corrigi volumus: ita non eſt ceſſandum a correctione: quia per exteriorem correctionem proficit homo interius. Luc. xx

e Ab orone. Multiplex eſt cauſa quare nō debemus ceſſare ab oratione malorum vel eoꝝ correctione. Nā quedā ſunt ita deſtinata vt precibus obtineantur. vt. ī. c. prox. Itē qꝛ neſcitur quis ſit de numero ꝑdeſtinatoꝝ ⁊ quis non: ⁊ de nemine eſt deſperandum q̄diu eſt ī hac vita. vt de pe. diſt. vij. nemo. ⁊ qꝛ deus ſepe aliquid promittit qđ poſtea mutat ſi videt homines negligentes. vt de pen. diſ. j. predixerat. ⁊ tñ qꝛ ſi non proſunt illi pro quo oratur: tamen proſunt orāti: iuxta illđ: Oratio mea ī ſinu meo cōuertetur. Joan.

f Negligenda. de peni. diſtin. ſeptima nemo.

Obtineri. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ que predeſtinata nō ſunt: precibus obtineri nō poſſunt. ſed et que predeſtinata non ſunt: ſepe precibus obtinentur: ſi ea ita ꝑdeſtinata ſunt vt precibus obtineanẗ. Et ꝙ aliqua ita ſint predeſtinata: oſtendit a maiori: q2 ipſum regnum celeſte ſic eſt multis predeſtinatum vt precib⁹ obtineatur ⁊ labore.

a ¶ Poſtulando. nec ideo voluit deminus ſuſcitare q̄r. ū mortuū: q2 non fuit pro eo petitū. vt ij. de peni. diſti. j. §. ex his itaq3. ver. chriſtus quoq3.

Nabuchodonoſor. ¶ Caſus hu. hunc caſum ſic ponit: ⁊ ſic mihi videẗ melius q̄3 Ben. Dicitur in hoc.c.ꝙ quidam ꝑ flagella dei emēdantur: quidā vero deteriores ſiūt. ⁊ hoc oſtēdit ꝑ nabuchodonoſor q flagellatus a deo penituit ⁊ reſtitui ſibi regnū promeruit: ⁊ ꝑ pharaonē q flagellatus a deo nō penituit: ſ3 magis īduratus fuit ⁊ tandē perijt ſubmerſus. vnde Aug. querit quare hec diuerſitas fuit inter eos. ſ. ꝙ ex eodē medicamento ⁊ ab eodem confecto ⁊ dato vnus eorū ſaluatus eſt ⁊ alter perijt. ⁊ ſupponit hoc ideo eſſe: q2 vnus illorū penituit inter flagella: alius vero indurauit libero arbitrio. Ben. vo ſic caſum illum ponit. Quidā diſputans cū Aug. querit ab eo cāz: cū deus ſit vnus creator bonoꝝ ⁊ maloꝝ hoium: cur ſaluet vnū ⁊ nō alium: cū oēs ſaluare poſſit? Et rn̄det Aug. nullā aliam cām eſſe niſi q2 ſic deo placet. ⁊ hoc oſtēdit per exēpla duoꝝ regum. ſcilicet nabuchodonoſor ⁊ pharaonis: quia licet equalis conditiōis fuerint: vnum tamen ſaluauit: alium non.

b ¶ Accepit. Ar. ꝙ depoſitus pōt reſtitui. vt de pe. diſ. vj. c. j. in fi. ⁊. xxxv. q. ix. ſniam. ⁊. c. gregorius. Itē eſt h̄ ar. ad qōnem illā ꝙ depoſitus reſtitutus preferendus ſit ſubſtituto. vt. vij. q. vl. c. vl. Ar. cōtra. vij. q. j. eos qui. licet determinata videtur extra de ſimo. ex inſinuatione. Jo. de hoc quid iuris ſit in queſtionibus notaui. B.

c ¶ Rōnē. Argu. ꝙ de ſingulis non eſt ratio reddēda. vt. j. e. q. de tyrijs. ⁊ de pe. diſtin. iiij. ſi ex bono. Ar. contra. lxviij. diſt. corepiſcopi. ⁊. xxiij. q. iij. ſi habes.

in dialogo. ¶ Soli predeſtinati ſaluātur qui in poſtulādo ſuo labore meruerunt.

Obtineri nequaq̄3 poſſunt que predeſtinata nō fuerint: ſed ea que ſancti viri orādo efficiunt: ita predeſtinata ſunt vt precibus obtineantur: nā ipſa quoq3 perennis regni ꝑdeſtinatio ita eſt ab oipotenti deo diſpoſita: vt ad hoc electi ex labore perueniāt: quaten⁹ poſtulando[a] mereantur accipere: quod eis omnipotēs deus ante ſecula diſpoſuit donare. Itez Auguſti. ¶ Occulto dei iudicio mali obdurantur flagellis: boni emendantur.

Nabuchodonoſor penitētiam meruit fructuoſam nōne poſt innumeras īpietates flagellatus penituit: ⁊ regnū quod ꝑdiderat rurſus accepit[b]. Pharao autē ipſis in ꝑ flagellis durior ē effect⁹ ⁊ perijt. Hic mihi rōnē[c] reddat qui diuinum cōſilium nimium alte ſapientiq3 corde diiudicat: cur medicamentū vnius medici manu confectū alij ad interitū: alij valuerit ad ſalutē: niſi q2 chriſti bon⁹ odor[d] alijs eſt odor vite in vitam: alijs eſt odor mortis in mortē? quātū ad naturā ambo hoies erāt: quantū ad dignitatem ambo reges: quantū ad cauſam ambo captiuū dei populū poſſidebāt: quantum ad penā ambo flagellis clemēter admoniti: quid ergo fines eoꝝ fecit eſſe diuerſos: niſi ꝙ vnus dei manum ſentiens in recordatione proprie iniquitatis ingemuit: alter libero cōtra dei miſericordiſſimā veritatē pugnauit arbitrio. Idē. Vaſis ire nūq̄3 deus redderet interitū: ſi nō ſpontaneū[e] inueniretur homo habere peccatum: q2 nec deus peccanti homini iuſte inferret irā ſi homo ex predeſtinatione[f] dei cecidiſſet in culpā. ¶ Idē. Predeſtinationē dei ſiue ad bonū ſiue ad malū in oibus operari ineptiſſime dicitur: vt ad vtrūq3 hoies quedam neceſſitas videatur impellere: cū in bonis volūtas ſit intelligenda: non ſine gratia: in malis autem voluntas intelligenda ē ſine gratia. Cum vero[g] aliquos[h] a deo: aut traditos[i] deſiderijs ſuis. aut obduratos legimus[k] aut relictos magis peccatis ſuis: hoc ipſos meruiſſe ꝓfitemur: q2 talia eoꝝ crimina preceſſerunt: vt ipſi ſibi penā debuerint: qua eis etiam ſupplicium verteretur in reatum: atq3 ita nec de iu-

d ¶ Odor. bonus odor chriſti eſt predicatio bonorū. ¶ Vaſis. ¶ Caſus. Quidam dicunt ꝙ predeſtinatio dei vel preſcia eſt cā quare quis neceſſario faciat bonū vel malū. ⁊ ideo facit hō malū: q2 eſt preſcitus: ⁊ bonū: q2 eſt ꝑdeſtinatus: ⁊ bonarum ⁊ malarū rerum deus ē cā. Sed Aug. rn̄det dicens hoc eſſe falſū: q2 ſi ex ꝑſcia neceſſario quis peccaret iniuſte deus puniret delinquētē: ſed dicit bonos volūtate ſua facere bonū: non tn̄ ſine grā dei: malos aūt dicit ſua auctoritate peccare cū ſint ſine grā dei. Et hoc ꝓbat auctē Jo. euangeliſte i epl'a ſua. vn̄ potius debēt ſuis peccatis iputare q̄3 ď iudicio dei cōqueri: q ďſerit meritos ďſeri: cui grās agim⁹: q2 liberat non meritos liberari: nec iponit alicui neceſſitatem: nec ſubtraxit cuiq̄3 ptātē obediēdi eo ꝙ non eēt predeſtinatus: ſed iō nō fuit ꝑdeſtinatus: q2 deus eū receſſurū ab obediētia ꝑuidit. Poſtea aſſignat dr̄iam inter predeſtinationē ⁊ preſciam: q2 ꝑdeſtinatio eſt tm̄ de bonis: preſcia tm̄ de mal. Et nota ꝙ vnū q̄nq3 poniẗ ꝓ alio. Itē nota ꝙ auctās ioānis euāgeliſte incipit ibi: ex nob̄ exierunt: ⁊ durat vſq3 ibi: vtiq3 vobiſcū. ⁊ eſt circa finem.

e ¶ Non ſpontaneum. De hac materia notaui. xvj. q. j. §. j. ⁊ ij. ⁊. c. merito.

f ¶ Ex predeſtinatione. Argu. ꝙ non poteſt quis arguere factum cuius auctor ipſe fuit. vt. xxviij. diſtinctione diaconi. extra de cleri. coniu. diuerſis. Joan.

g ¶ Cum vero. Sic ergo bona que facit homo per deū facit: mala que facit non facit per deum: quia deus non eſt auctor mali. Sed ne crederet aliquis quod de⁹ operetur etiam malum: quia legitur ꝙ deus tradidit romanos in deſideria carnis: ⁊ ꝙ obdurauit cor pharaonis: ⁊ ꝙ reliquit tyrios ⁊ ſidonios peccatis ſuis: ideo oſtendit qualiter hoc intelligatur.

Deus nō eſt auctor mali.

h ¶ Aliquos. id eſt romanos.

i ¶ Aut traditos. Tradere dr̄ hominem peccato quando ꝑmittit ipſum peccare: vel q2 ſubtrahit ipſi gratiam.

k ¶ Legimus. in epiſtola ad romanos: ⁊ in exodo: ⁊ i euangelio matthei de tyrijs ⁊ ſidonijs.

dicio dei querimur quo deſe rit meritos deſeri: ⁊ miſericordie eius gratias agimus q̃ liberat nõ[a] meritos liberari: vires itaq; obediẽtie non ideo cuiq̃ȝ ſubtraxit: q2 eum nõ predeſtinauit: ſȝ ideo euȝ non p̄deſtinauit: q2 receſſurũ ab ipſa obediẽtia eſſe p̄uidit. ¶ Predeſtinatio q̃ȝ dei ſemper in bono eſt: que pctm̃ ſola volũtate hoĩs commiſſum aut remittẽdum nouit cum laude miſericordie: aut plectẽdum cũ laude iuſtitie. In malis autem opibus noſtris ſola p̄ſcientia dei intelligẽda eſt: q2 ſicut preſciuit ⁊ predeſtinauit: que ipſe fecit[b]: ⁊ vt facerem[9] dedit: ita p̄ſciuit tm̃: non etiã predeſtinauit q̃ nec ipſe fecit[c]: nec vt facerem[9] exegit. Hi aũt de quibus dicitur[d]: Ex nobis exierunt: ſed non fuerunt ex[e] nobis: ſi eni fuiſſent ex nobis mãſiſſẽt vtiq; nobiſcum: voluntate exierũt: volũtate ceciderunt: ⁊ q2 preſciti ſunt caſuri: nõ ſũt predeſtinati: eſſent aũt predeſtinati ſi eſſent reuerſuri: ⁊ in ſcitate ac in veritate manſuri. Ac per hoc predeſtinatio dei multis eſt cã ſtandi[f] nemini eſt cã labendi. ¶ Non ergo neceſſitatẽ facit correctionis vel obdurationis diuina predeſtinatio ſeu preſcientia: cuȝ boni p gratiam corrigantur: ⁊ libero arbitrio mali pereant. Nec eni q2 predeſtinatio ſeu preſcientia dei falli[g] nõ poteſt neceſſario eueniunt que predeſtinant̃ vel preſciuntur: ſicut nec neceſſario predeſtinantur vel preſciunt̃ que futura ſunt: ſed q2 bona abſq; ei[9] gratia: mala preter ei[9] ſciẽtiam euenire non poſſunt.

¶ Quamuis[h] ergo ↄuenienter dicatur: ſi hec p̄deſtinata ſunt vel p̄ſcita neceſſario eueniunt: non tñ ideo abſolute verũ eſt: ſȝ neceſſario euenient que predeſtinata ſũt vel preſcita: q2 hic neceſſitas refertur ad rerum euentum: ibi ad intuitum diuine preſcientie. Vñ aug. due ſunt (inqt) neceſſitates: ſimplex vna: veluti neceſſe eſt oẽs homines eſſe mortales: altera conditionis: vt ſi aliquẽ ambulare qs ſcit eum ambulare neceſſe eſt: qd̃ enim qſq; eẽ nouit id eſſe aliter q̃ȝ notuȝ eſt nequit[i]: ſȝ hec minime ſecuȝ illã ſimplicem trahit: hãc eni neceſſitatẽ non propria facit natura: ſȝ ↄditionis adiectio. Nulla eni neceſſitas cogit incedere voluntate gradientẽ: q̃ȝuis eũ tunc cũ gradiatur incedere neceſſariũ ſit. Eodem igit̃ modo ſi qd prouidentia p̄ñs videt id neceſſe ẽ eſſe: tã ⁊ ſi nullaȝ nature habeat neceſſitatẽ: at quideȝ ea futura q̃ ex libertate arbitrij ꝓueniunt p̄ſcientia ↄtuetur. Hec igit̃ ad intuituȝ relata diuinũ neceſſaria fiũt per diſpoſitionẽ diuine notionis: p ſe vero ↄſiderata abſolutam nature ſue libertatẽ nõ deſerũt: fiẽt igit̃ ꝓculdubio cũcta q̃ futura de[9] eẽ p̄noſcit: ſȝ eorũ q̃dam de libero ꝓficiſcuntur arbitrio: q̃ q̃ȝuis eueniant exiſtẽdo tñ naturã ꝓpriã nõ amittũt: q p̄uſq̃ȝ fierent: etiam nõ euenire potuiſſent.

a ¶ Non meritos. Ex hoc patet q primam grãm nemo meret̃. vt. s. de ↄſecra. di. iiij. gratia. ⁊. c. placuit vt qcũq;.
b ¶ Fecit. ſcilicet bona.
c ¶ Fecit. ſcilicet mala.
d ¶ Dicitur. in epiſtola Ioannis.
e ¶ Ex nobis. quãtũ ad p̄deſtinatiõeȝ.
f ¶ Stãdi. Sȝ non ne iã dixit q p̄deſtinatio nõ eſt cã quare hõ faciat bonũ: ſȝ pon[9] bonum qd̃ facit eſt cã predeſtinatiõis. Sȝ dicas hic p̄deſtinatiõnẽ appellari deũ predeſtinantẽ. Nã nemo põt venire ad me: niſi ei fuerit datuȝ a patre meo. Uel dic q predeſtinatio nõ eſt cã efficiẽs: ſȝ eſt cã ſine q̃ non fit. Item ſi vere volum[9] loq nõ ẽ ↄcedendũ q futura bona ſint cã predeſtinatiõis: q2 ex hoc ſeq̃ret̃ q cã eſſet poſterior ſuo cauſato. Itẽ qcqd deus predeſtinauit ab et̃no predeſtinauit: ſi ergo p̄deſtinatio eſt et̃na: ergo nõ hȝ cãm ſue generationis: non ergo futura ſunt cã ei[9]. Itẽ ſi quid eẽt cã generatiõis ei[9]: ergo ei[9] oppoſitũ eſſet cã corruptiõis ei[9]: ſȝ impoſſibile eſt cãm corrũpi vel deſinere eẽ: q2 ſi corrũperet̃ vel deſineret eſſe: ergo poſt hoc inſtans non eẽt: ergo ſi mõ nõ eſt nunq̃ȝ fuit: nã hñ ſequit̃ ſi fuit predeſtinatũ: ergo p̄deſtinatũ eſt: ⁊ ſp erit predeſtinatum. Io. ¶ Non ergo neceſſitatem. ¶ Caſus. Dictũ eſt. s. in. c. vaſis. q de ſola volũtate bonũ cum grã ꝓcedit ⁊ ſola volũtate ſine grã malũ ꝑpetratur. vñ ex hoc ↄcludit grati. q predeſtinatio vel preſciẽtia nõ eſt cã quare qs neceſſario faciat bonuȝ vel malum: cum ex volũtate vtriuſq; ꝓcedit. Nã lȝ preſciẽtia vel p̄deſtinatio dei falli nõ poſſit: non tñ neceſſario eueniũt ea q̃ predeſtinant̃ vel preſciunt̃: ſicut nec neceſſario p̄ſciunt̃ vel predeſtinant̃: ⁊ iõ preſciuntur vel p̄deſtinant̃: q2 bona abſq; grã eius: mala võ preter eius ↄſcientiã euenire nõ pñt. Poſtea ponit quãdaȝ argumẽtationẽ dicẽs: q q̃uis hec ꝓpoſitio ſit neceſſaria ſi hec p̄deſtinata ſũt vel p̄ſcita neceſſario eueniũt: nec tñ iõ recte ⁊ ſimplr̃ ↄcludit̃: ergo neceſſario euenient que p̄deſtinata ſũt vel p̄ſcita: q2 in ꝓpoſitiõe neceſſitas refertur ad diuine p̄ſcientie intuitũ: in ↄcluſione do infert̃ ad rex euentũ. ⁊ ad hãc cõcluſionẽ ꝓbandã inducit auctoritatem aug. in q̃ ponit duas neceſſitates: vnã ſimplr̃ ſiue vnã ſimplicẽ ⁊ aliã ↄditiõalẽ: vñ ponit duo exẽplã. de ãbulãte ſcȝ ⁊ de vidẽte. Prouidẽtia. Põt hoc intelligi de hõie vidẽte: vel de ꝓuidẽtia diuina vidẽte pñtionalr̃: ſȝ itelligat̃ ↄiũctim: vel ſi neceſſe notat modũ ↄñdi ⁊ ñ ↄñtis.
g ¶ Falli. Hec argumẽtatio nõ valet: deus preuidet aliqd ⁊ aliter poteſt euenire ergo preuidentia dei eſt fallibilis.
h ¶ Quamuis. Ad hui[9] . §. itelligẽtiaȝ nota q oẽs tales locutiões ſũt duplices ſi deus p̄uidit aliqd neceſſario illud eueniet: q2 ſi hec dictio: neceſſario det̃minat totalẽ ↄñtiã locutio ẽ va: ⁊ tũc tal̃ eſt ſenſus: hec ↄñtia ſi de[9] p̄uidit aliqd illd̃ euenire eſt neceſſariũ. ſi ãt hec dictio neceſſario det̃minat ip̃m ↄñs ẽ falſa. Silr̃ hec ẽ duplex: neceſſariũ ẽ ſocratẽ ambulare cũ ãbulat: q2 ſi itellĩgat̃ cõpoſita ⁊ de dicto va eſt: ſi de re eſt falſa. Silr̃ hec eſt duplex: neceſſariũ ẽ hoc euenire qd̃ deus p̄uidit: de dicto ẽ vera: de re ẽ falſa. Illd̃ eni qd̃ de[9] p̄uidet nõ ẽ neceſſariũ euenire Et no. q talis argumẽtatio nõ valet ſi deus preuidit aliqd neceſſario illud euenire: ergo ſi de[9] preuidit aliqd neceſſarium eſt illud euenire: q2 mõ hec dictio neceſſarium non põt determinare ip̃am ↄñtiam: ſed tñ ↄſequens.

i ¶ Neqd

Predeſtinatio ẽ deus predeſtinans. Io. vi. g.

i. Io. ij. c.

Hijs omnibus mala noſtra libero aſcribuntur arbitrio: cū alibi diuine aſcribantur indignatiōi. Unde greg.

Cum ſupna indignatio ſeſe (vt ita dixerim) medullit[9] mouet: hāc opinio vel oppoſitio humana non remouet: nec ſe cuiuſlibet vtiliter deprecatio obijcit: cū ſemel deus aliquid ab intimis iraſcēdo diſponit: Hinc eſt enim q moyſes qui reatū totius plebis [a] apud dñm ſuis pcibus terſit: dñiq ſe obicez obtulit: diuine iracūdie videlicet placauit: ⁊ ad petram oreb[b] veniens ⁊ pro aque exhibitione diffidens repromiſſionis terram ingredi dño iraſcente[c] nō potuit. Item augu. De tyrijs vero ⁊ ſydonijs qd aliud poſſumus dicere q̄ꝫ nō eē eis datum deſuper vt crederēt[d] quos credituros fuiſſe ipſa veritas docet: ſi talia q̄lia apud non credentes facta ſunt virtutū ſigna vidiſſent. quare autem hoc eis negatū fuerit: dicāt ſi poſſunt qui calūniantur: ⁊ oñdāt cur apud eos dñs mirabilia qbus pro futura nō erāt fecerit: ⁊ apō eos qb[9] ꝓ futura erāt nō fecerit: nos.n. ſi rōne[e] facti ꝓfūditatē iudicij eius penetrare nō poſſumus: manifeſtiſſime tñ ſcimus ⁊ verū eſſe quod dixit: ⁊ iuſtū eſſe qd fecit: ⁊ nō ſolū tyrios ⁊ ſidonios: ſed ēt corozaim ⁊ bethſaida potuiſſe conuerti: ⁊ fideles ex infidelibus fieri: ſi hoc in eis voluiſſet dñs operari: neqꝫ enī vlli falſum videri poteſt qd veritas ait: Nemo poteſt venire ad me: niſi fuerit ei datū a patre meo. Joã.vj.c Itē qui per ꝓphetā[f] iudaice plebi ꝓmiſit: Ecce ego ſepiā vias[g] tuas ſpinis: ⁊ muniam eas lapidib[9][h] quadris:[i] id eſt adimā tibi facultatē peccādi. Oſee.ij.b Idē per pſalmiſtā de dānandis dixit: Fiant vie illoꝝ tenebre ⁊ lubricū: ⁊ āgel[9] dñi ꝑſeqns eos hs.xxxiiij a

Sed ī his oīb[9] vitia nr̄a hūane aſcribūt mētis arbitrio: qd dina clemētia ī electiſ miſericorditer vertit ad bonū: in dānandis iuſte relinqt ad malum. Sicut ergo quāuis certiſſime ſciamus nemīnem vltra terminū a deo ſibi prefixum eſſe victurū: omnibus tñ languētibus nō īcongrue medemur: ſic quāuis nemo ſaluetur: niſi predeſtinatus ad vitā: omni tñ delinquēti eſt adhibēda correctio nec maloꝝ eſt negligenda diſciplina. Unde idē aug. ait boni.

Non ſemper ī eos q peccāt vindicta eſt exercēda.

Ipſa pietas: veritas: charitas nos nō ꝑmittit ꝓ cecilianū eoꝝ hoīum accipere teſtimonium:[k] q̄s ī eccleſia nō videm[9]: cui dñs ꝑhibet teſtimoniū: quos enim diuina teſtimonia nō ſequūt pondus humani teſtimonij

c. xxij. [a] Ne quid. vera eſt ſi intelligatur de dicto. His omnibus. Caſus. Dictū eſt.ſ. q mala noſtre volūtati aſcribūtur: Nūc vero dicit Gratianus q indignationi diuine aſcribūtur: qd probat per duo.c.ſequentia. Cū ſuperna. Caſus. Oſtendit h grego. q ex quo ſemel deus alicui ab intimis iraſcitur: eius indignationē pnia: vel ofone nō remouebit. Et hoc ꝓbat exēplo moyſi q lz in deſerto reatū ppli apud deū terſerit: tñ pp hoc: qꝛ ad petrā oreb veniēs de aque exhibitiōe diffidit dño ſibi iraſcēte: terrā ꝓmiſſiōis ingredi nō potuit.

[a] Plebis. hiſtoriā habes.xlv.diſtin. diſciplina.

[b] Oreb. hiſtoriaꝫ habes.de peni.diſt.ij. §.opponitur.

xliij. [c] Iraſcēte. intelligas tñ q quantum ad tpalē penam poteſt ira dei eſſe commutabilis: ſed quātū ad eternā nō.xxij q.iiij. incōmutabilis. De tyrijs. Caſus. Quidam aſſignabāt rōnē q̄re deus non ſaluauit tyrios ⁊ ſidonios cū crediderint ſi talia ſigna virtutū vidiſſent: qualia apud iudeos non credentes facta fuerūt: vel ſimpliciter querebāt ab aug. rōnē diuerſitatis. Augu. vero deridet eos dicens: q nō eſt alia ratio: niſi qꝛ non fuit eis datum deſuper vt crederēt: tamē quicquid dixit deus vel fecit: totum verum fuit ⁊ iuſtum: qui non ſolum tyrios ⁊ ſidonios potuit ſaluare: ſꝫ etiam corozaim: ⁊ bethſaida: ⁊ ille deus qui dixit ꝑ prophetam Oſeam iudaice plebi: ego ſepiam vias tuas ſpinis ⁊ adimā tibi facultatem peccandi. ille idem deus etiam dixit dānandis per pſalmiſtam: Fiant vie illorum tenebre ⁊ lubricum: ⁊ angelus domini perſequens eos.

[d] Ut crederent. preſente domino: ſed poſtea crediderunt ad predicationem apoſtolorum.

[e] Si ratione. eodem modo videtur dicendū q ſi papa aliqd facit qd vr̄ iniuſtū: vbi nos rōnē nō poſſum[9] aſſignare: q nihilomin[9] illud iuſtū ſit.xvij.q.iiij.§.q aūt.

[f] Prophetam. oſee. [g] Uias. id eſt actiones.

[h] Spinis. id eſt compunctionibus.

[i] Lapidibus quadris.i. virtutibus quattuor vel doctrina quattuor euāgelioꝝ. Sed in his. Caſus. Dicit Gratia. h q in oībus malis arbitrium noſtrū eſt in culpa qd arbitriū deus vertit ī electis ad bonū: in dānandis vero relinquit ad malū: ſed qꝛ neſcimus qui peccatores ſint dānādi: vel q ſint ſaluandi: oēs indifferenter debemus corrigerē: ad inſtar medici qui lꝫ ſciat hoīem vltra terminum a deo prefixum non victurū: tñ languentib[9] oīb[9] indifferenter medeť: cū ipſe medic[9] ignoret quando ⁊ qua egritudine ſiīt morituri. ⁊ ad hoc inducit ſeq.c.

Ipſa pietas. Caſus. hoc c. diuiditur in duas ptes. Diuiſio. In prima parte dī q quidam heretici volebāt accuſare vel teſtificari ꝯ cecilianum virū honeſtum. ſuper hoc donatiſtarum papa conſuluit auguſti. vtrum fieri poſſet. Et rñdet q non. ⁊ hoc fit eis vt corrigātur ⁊ reuertantur ad eccleſiam matrē ⁊ q bonuꝫ ſit eis corrigi ⁊ q non ſit deſiſtenduꝫ a correctione ⁊ diſciplina maloꝝ: ꝓbat gn q̄ꝫ exēplis.ſ. medici patris: dñi: imperatoris theodoſij: ⁊ eripientis homīes d domo ruitura. In ſcdā parte rñdet cuidam qōni donatiſtarū dicentium: Uos vultis vt redeam[9]: ſed non poſſumus retinere dignitates noſtras. Et reſpondet augu. hoc veruꝫ eſſe de iure: aliquando tamen ſecus ſit diſpenſatiue ⁊ ꝓcipue vbi ſcandaluꝫ timeť: qꝛ ſicut ſunt duo genera inſerendi arbores arboribus ſicut ſunt duo genera recipiendi hereticos. ſcdā pars incipit ibi: item ſi inquiūt.

[k] Teſtimoniū. in hoc q eſt mortuus in vnitate eccleſie: ſed quidā heretici volebāt eū poſt mortē accuſare de hereſi. vt.xxiiij.q.ij.ſane.ꝓfertur.ver.ſi vera ſunt. ſed non erant recipiēdi etiaꝫ in crimine hereſis cū ille bone opi. fuit: vt.ij.q.j.in primis. hereticus aūt bñ reciperet̄ cōtra

i.xj.c

c.ij.b

xxiiij

hereticum.vi.ij.q8.
vij.ſi hereticus. Jo.
a ℭ Perdiderunt
ij.q.vij.nō pōt.Joā.
b ℭ Poteſtatē.quā
nō habebat eccl'ia cū
⁊ nouella adhuc eſ
ſet:ſed poſtea qn̄ ce-
pit dn̄ari pn̄cipib⁹.
vt.J.e.diſplicet.⁊.c.
non inuenitur.
c ℭ Ac fidē. eccleſie
conſeruandam.
d ℭ Intrare.i.redi
re ad eccleſiam.
e ℭ Sed quare.q̄ſi
di.nō eſt conſiderā-
dū quid fiat:ſ3 qua
de cā fiat:vt.J.e. q8.
viij. occidit.⁊.ff. de
fur.verum.ſi̇r non
eſt conſiderandum
quid fiat: ſed q̊ aio
fiat.vt.xv.q.vj.c. j.in
fine:quaſi dicat co-
gant̄ ire ad cōmo-
dū ipſoꝝ.ſ.ad cōui-
uiū.de quo agitur ī
euāgelio.lvj.di.ſpō
ſus.&.c.cū in lege.
f ℭ Legē.quā habes
C.de here.arriani.
g ℭ Si duo. Tres
enim ponit caſus.
Primo ſic:duo ſūt
in domo ruitura et
ambos poſſumus li
berare:ad hoc tene-
mur: l3 ſint inuiti
Sc̄do ſic: duo ſunt
in domo vna:et ſi
vnū liberamus: al-
ter vult ſe necare.
Tertio ſic:multi ſūt
ī domo vna: ⁊ non
niſi vn⁹ liberari pōt.
h ℭ Porro. ſecun
dus caſus.
i ℭ Non nr̄a.l3.n.
aliquis ſeipſum in-
terimat pp nos:dū
mō nos iuſte mo-
ueamur non tene-
mur ⁊ noꝫ.vt.J.e.q.
v.cum hō.⁊.c.de oc
cidendis.⁊.xlvij.di.
quod ad nos.
k ℭ Liberato.i.non
minus aliquem li-
berar̄ teneris l3 oēſ
alij ſe perderent.
l ℭ Cōpellit. Ergo
videtur ꝙ oibus ſit
pceptum:vt denun
cient crimina delin
quentium: ſed hoc
intelligas tm̄ de pla
tis vel de canonicis

pdiderūt[a]. Itē moleſtus eſt medicus furenti frenetico:⁊ pater idiſciplinato filio:ille ligādo:ille cedēdo:ſed ambo diligēdo. Si aūt illos negligāt:⁊ perire pmittāt:iſta potius falſa māſuetudo eſt crudelitas. Itē ſi per ptātē[b] quā pp religionē ac[c] fidē regū tēpore quo debuit diuino munere accepit eccleſia:hi q iueniūtur ī vijs ⁊ ſepib⁹:id eſt ī hereſib⁹ ⁊ ſchiſmatibus cogunt̄ intrare[d]:nō q2 cogunt̄ reprehēdāt:ſed quare[e] cogūtur attēdāt. Cōuiuiū dn̄i eſt vnitas corpis chriſti:nō ſolū in ſacro altaris:ſed ēt in vinculo pacis. In eodē theodoſius impator legē[f] generalit̄ in oēs hereticos pmulgauit vt qſqs eoꝝ epſ vel clericus vbilibet eſſe iuentus.x.libris auri mulctaret̄. Ite3 ſi duo[g] aliqui in vna domo ſimul habitarēt quā certiſſime ſciremus ruiturā:nobiſq3 id pn̄ūciātibus nollēt credere:atq3 ī eadē manere pſiſterēt:ſi eos inde poſſemus eruere:vel inuitos qbus iminētē illā ruinā pdemonſtrauimus:vt vlterius redire ſub eius periculū non auderent:puto niſi faceremus nō immerito crudeles iudicaremur. Porro[h] ſi vnus illos nobis diceret qn̄ intraueritis eruere memetipſum cōtinuo trucidabo:alter aūt nec exire qdem inde nec erui vellet:ſed neq3 necare ſe auderet:quid eligerem⁹:vtꝝ ambos ruine opprimēdos relinquere:an vno ſaltē per noſtrā[i] operā liberato:alterum nō noſtra[i] culpa:ſed ſua potius iterire pmitteremus? Nemo eſt tā infelix q non quid fieri in talibus reb⁹ oporteat facillime iudicet. Item poſt pauca. Q8 ſi plurimi eſſent ī domo ruitura:⁊ ide vn⁹ ſaltē liberari poſſet:atq3 id cu3 facere conaremur:alij ſemet ipſos pcipitio necarent: dolerem⁹ de ceteris:verū de vnius ſaltē ſalute cōſolaremur: nō tn̄ ne ſeipſos alij pderēt: pire vniuerſos nullo liberato[k] pmitteremus. Quid igitur de ope miſericordie q8 pro vita eterna adipiſcenda ⁊ pena eterna vitāda hoibus debem⁹ impēdere iudicādū eſt:ſi p ſalute iſta nō ſolū tpali: ſed ē breui ⁊ ad tps exiguū liberāda:ſic nos ſubuenire hoibus rō vera ⁊ benigna cōpellit[l]? ℭ Itē ſi inquiunt donatiſte op3 vt ⁊ nos extra eccleſiā ⁊ aduerſus eccleſiā fuiſſe penitea vt ſalui eē poſſimus:qūo poſt iſtā pniam apud vos clerici:vel etiā epi pmanerem⁹ hoc nō fieret:qn̄ reuera q8 faciēdum eſt fieri nō debet[m] vbi pauci ipſa cōpenſatione[n] ſanarent̄:ſed ſibi hoc dicant ⁊ multo maxime hūiliter doleāt q in tāta morte pciſiōis iacēt:vt iſto quoda3 vulnere matris eccleſie catholice reuiuiſcāt. Cū eni preciſus ramus inſerit̄:fit aliud vuln⁹[o] in arbore:quo poſſit recipi vt viuat q ſine vita radicis peribat:ſed cū receptus recipienti coaluerit:⁊ vigor cōſeqtur ⁊ fructus: ſi aute3 nō coaluerit:ille qdē areſcet:ſed vita arboris permanebit. Eſt enim ⁊ tale inſerēdi genus:vt nullo pciſo ramo q intus eſt ille q foris eſt inſerat̄: non tn̄ nullo:ſed vel leuiſſimo vulnere arboris: ita ēt ⁊ iſti cū ad radicē catholica3 veniūt:nec eis poſtq3 vix erroris ſui penitet. honor clericat⁹ aut epatus auferr̄:ſiqdē fit aliquid tanq3 ī cortice arboris mr̄is ꝯ itegritatē ſeueritatis: verūtn̄ q2 neq3 q plātat ē aliqd neq3 q rigat:ad dei miſericordiā pcib⁹ fuſis coaleſcēte ſuoꝝ pace ramoꝝ charitas coopit multitudinē pctōꝝ:⁊ paulopoſt. Verum in huiuſmodi cauſis vbi per graues diſſentionū ſciſſuras non huius aut illius hoīs eſt periculum:ſed plurimoꝝ ſtrages iacet:detrahendū[p] eſt aliquid ſeueritati:vt maioribus malis ſanandis ſincera charitas ſubueniat. Habeant ergo de preterito deteſtabili errore:ſicut petius habuit de[q] mendacij timore amarum dolorem:⁊ veniant ad eccleſiam chriſti veram.i.catholicam matrem:ſint in illa clerici:ſint epiſcopi[r] vtiliter[ſ] qui contra eam fuerunt hoſtiliter:non iuidem⁹:imo amplectimur:hortamur:optam⁹:⁊ quos in vijs

denūciatione: vt.ij.
q.j.ſi peccauerit.
m ℭ Non debet. de
iure cōmuni.
n ℭ Cōpenſatione.
ideſt vt alij facilius
redeāt ad eccleſiam
cum vident aliquos
reuerſos tolerari ī
ſuis ordinibus.
o ℭ Vulnus. dupli
citer iſeritur ram⁹
arbori:vt de cōſe.di.
v.nunq3.tunc di-
cuntur duo vulne
ra infligi arbori.i.ec
cleſie qn̄ ille q fuit de
ſtitutus reſtituitur
⁊ alter qui ſubſtitu
tus fuit: remouet̄
ſc̄do mō qn̄ nullus
fuit ſubſtitutus:⁊ il
lud di leue vuln⁹.
p ℭ Detrahendu3.
ſic.xliij.di.comeſſa-
tiones.⁊ di.l.vt con
ſtitueretur.
q ℭ De mendacij ti
more.i.de menda-
cio timoris.
r ℭ Epiſcopi.&. di.
xij.nos conſuetudi
nem.contra.
ſ ℭ Vtiliter. Non i̇n-
telligas ꝙ Auguſt.
hic reſtituat epiſco-
pos depoſitos:ſ3 do-
cet quid fieri poſſit.

Ommiſſa-
tio cano-
nica oib⁹
pcipitur.

aut in ſepibus inuenim⁹ in-trare cogim⁹: et[a] ſic nõdũ q̄-buſdã ꝑſuadem⁹: q2 nõ res[b] eoꝝ: ſꝫ ipſos q̄rim⁹. Idem fauſto. ¶ Medicinali ſeueritate mali cogãtur ad bonũ.

Quid faciet eccleſie medicina[c] ſalutẽ oiuꝫ materna charitate cõquirẽs: tã-q̄ñ iter[d] phreneticos ⁊ lethargicos eſtuãs: nunqd ↄtẽnere nunqd deſiſtere vel dꝫ vel ꝑt vtriſqꝫ ſi neceſſe eſt: vt ſit moleſta q̄ neutris ẽ inimica? Nã ⁊ phrenetici nolũt ligari: ⁊ lethargici nolũt excitari: ſꝫ ꝑſeuerat diligentia charitatis: phreneticũ ligare: lethargicũ ſtimulare: ãbos amare: ambo offendunt: ſed ambo diligũtur: ambo moleſtari q̄diu egri ſunt idignãtur: ſꝫ ambo ſanati gratulãtur. In eodeꝫ. Catholici eẽ nõ incipiũt[e] niſi heretici eẽ deſtiterit. ¶ Neqꝫ eni ſacramẽta eoꝝ inimica ſunt nobis: q̄ in illis nob ſunt cõia[f]: q2 nõ humana ſũt ſꝫ diuina: pri⁹ error eoꝝ eſt auferẽdus quẽ male inierũt: nõ ſacramẽta que ſimiliter acceperũt: que ad penã ſuã portãt ⁊ habẽt q̄cũq̄ indigne habẽt: ſed tñ habent. ¶ Ecce ꝙ crimina ſunt puniẽda qñ ſalua pace eccleſie feriri pñt: i quo tñ diſcretio adhibẽda ẽ. Aliqñ eni delinquẽtiũ multitudo diu ꝑ patiẽtiã ad penitentiã eſt expectãda: aliquando in paucis eſt puniẽda: vt eoꝝ exẽplo ceteri terreãtur ⁊ ad pniam ꝓuocẽtur. Hinc cũ diſcipuli celeſti igne ſamaritanos vellent cõſumere ꝓhibiti ſunt: ⁊ ſamaritani ad penitẽtiã ſunt expectati vt chriſto predicante conuerterent ad fidem. Unde ambro. ait. ¶ Non ſemper in eos qui peccãt vindicta eſt exercẽda.

Quod chriſtus diſcipulos[g] ſuos increpauit: q2 ignẽ de celo deſcẽdere ſuper eos geſtiebãt q ipm non receperãt: oſtẽdit nobis non ſemp in eos q peccãt vindicãdũ: q2 nõnunq̄ amplius prodeſt clemẽtia tibi ad patientiam q̄ lapſo ad correctionẽ[h]: Deniqꝫ ſamaritani citius crediderũt: a qb⁹ hoc loco ignis arcet: nec diſcipuli peccãt[i] qui legẽ ſequũtur: ſciebãt enim et[k] phinees reputatũ ad iuſticiã ꝙ ſacrilegos interemerat: ⁊ ad preces helie ignẽ deſcendiſſe de celo. ¶ Põt i hac ꝓhibitione apoſtoloꝝ aliud intelligi. Apoſtoli non zelo iuſticie: ſed amaritudĩs odio ob iniuriã ſue expulſionis vidicãdã ſamaritanos igne voluerunt conſumere: dñs autẽ volẽs eos iniuriam proprie ꝑſone cũ patiẽtia ⁊ gaudio tolerare: iniuriam vero ſeruitutis diuine nõ inultã relinquere ait: Neſcitis cuius ſpirit⁹ eſtis. Hinc ẽt petrus qui cuꝫ alijs audierat: Bti eritis cũ maledixerint vobis homines ⁊ ꝑſecuti vos fuerint ⁊ dixerint oẽ malũ aduerſus vos: gaudete in illa die ⁊ exultate qm̃ merces veſtra copioſa ẽ in celis: contumelias ſibi illatas cum gaudio ſuſcipiebat: peccata vero que in deum cõmittebantur: acerrime puniebat. Unde ananiam ⁊ ſaphiram ſpirituiſancto mentientes mortis ſnia ꝑculit. Sic ẽt paulus dũ a ſuo cõtẽptu pia

a ¶ Et ſic.i. propter res eorum.
b ¶ Non res eorum. vt. ſ. q. vij. c. j. ⁊. ij.

Quid faciet. ¶ Caſus. Hoc. c. diuid. i in duas partes. In prima parte queſiuit fauſtus ab auguſtino an eccleſia debeat corrigere hereticos ⁊ obſtinatos. Et rñ. ꝙ ſic: ex dilectiõe corigendi: ad inſtar medici qui ex dilectione ſanandi phreneticos ligat ⁊ lethargicos excitat. In ſecũda parte queſiuit an ſacra hereticorum ſpernere debeamus. Et reſpon. ꝙ non: ſed tm̃ errorẽ. ſacramenta enim i quibus nobiſcum concordãt ⁊ que acceperunt ſic ⁊ nos bona ſunt: lꝫ ad ſuũ damnum habeant. ſecũda pars incipit. ibi: neqꝫ eniꝫ ſacra.
c ¶ Medicina. ideſt correctio.
d ¶ Inter phreneticos. i. ad modum phreneticorum ſeuientes.
e ¶ Incipiũt. Egreſſus eniꝫ malicie virtutis operatur igreſſum. xxxij. q. j. cũ renunciatur. hec tamẽ nõ eſt concedẽda: ſi aliquis incipit eſſe bonus: nõ tñ perfectus deſinit eẽ mal⁹ de pe. di. ij. forte. ⁊. c. ſi ſermo.
f ¶ Cõia. ſ. de conſe. diſ. iiij. non in vobis. no. ſ. j. q. j. ſacramenta. ¶ Ecce. Hec eſt. iiij. pars. q. i qua ꝓbat. G. ꝙ vindicta non eſt inferenda: ſupple: ſcꝫ amore vl ciſcendi: ſed tantuꝫ amore iuſticie. ſ. cũ peccant in deo: cum autem peccant i nobis parcere debem⁹. ⁊ hoc ꝓbat per tres aucto. Joan. de fã.
¶ Caſus. Concludit. G. ex ſupradictis ꝙ crimina ſunt puniendã vbi ſchiſma ⁊ ſcandalum non timetur: hac tamen diſcretione ſeruata vt multitudineꝫ delinquentium per patentiam expectem⁹ ad pniam vero paucoꝝ pctã ſunt punienda: vt ceteri terreant. Et hoc probat exẽplo chriſti qui ſamaritanos expectauit ad penitentiam quos apoſtoli volebant comburere igne celeſti. ⁊ ad hoc inducit ſe. c.

Quod chriſtus. ¶ Caſus. Diſcipuli chriſti volebant ignem de celo mittere ſuper ſamaritanos: q2 eum non recipiebant: ſed chriſtus hoc non permiſit: expectãs ſamaritanos ad penitentiam: nec tñ apoſtoli i hoc peccabant: q2 legem ſequebãtur: ad inſtar phinees qui hebreum ⁊ madianitã coeuntes interfecit: et ad inſtar helie ad cuius preces ignis de celo dſcẽdit: ⁊ ↄſumpſit nuncios achab regis: aꝭs ochozie.
g ¶ Diſcipulos. iacobũ ⁊ ioanẽ quos premiſit in ciuitatẽ ſamaritanoꝝ: vt pararent ſibi hoſpitiũ.
h ¶ Ad correctionem. proſit vindicta vel valeat diſciplina.
Apli vindictaꝫ deſiderantes an peccauerint
i ¶ Peccant. ſ. e. ca vindicta. cõtra: vbi videtur ꝙ apoſtoli odio deſiderauerũt vindictam. Sed dic ꝙ non peccabant in re quam volebant: ſed in mõ volendi. xxij. q. ij. §. abraaꝫ. Vel dic ꝙ peccabant ſed dicuntur nõ peccaſſe: q2 lex hoc permittebat. ſ. punire inimicos. ſ. e. q. cuꝫ in lege.
Nume. xxv. c
iiij. Re. j. d
k ¶ Et phinees. hiſtoriam habes. ij. q. vij. §. itẽ cũ balaaꝫ.
¶ Põt. ¶ Caſus. Supra dictũ eſt ꝙ apli fuerũt ꝓhibiti a cõbuſtione ſamaritanoꝝ: q2 dñs volebat eos ad pniam expectare: Nũc dicit Gratia. ꝙ hoc põt etiam aliter intelligi. Nã apli ꝓprias iniurias vindicare volebant: quod nõ eſt faciendũ: iniuria vero dñi inulta relinqui nõ dꝫ. Et hoc ꝓbat exẽplo duorum ſcꝫ petri ⁊ pauli. Nã petrus lꝫ contumelias ſibi illatas cum gaudio ſuſciperet ananiã tñ ⁊ ſaphirã deo mẽtiẽtes morte percuſſit. Siſr ⁊ paulus magnum elimam ⁊ corinthium fornicatorem: quia in deum deliquerãt puniuit.
Matt. v. a

Inter qrelas. ¶ Caſus. Januarius eps ꝓpter iniuriam ſibi illatā. Iſidoꝝ virum clariſſimum anathematiçauit: ſup quo cū querelā depoſuiſſet ſcripſit gregoriꝰ ianuario: ⁊ reprehēdens eū precepit ſibi: vt talia decetero nō preſumeret: alioqn puniretur. Sequens .§. patet.

admonitione ⁊ multimoda[a] commendatione ſui corinthios reuocaret: magū illum elimā[b] qui crediturōs a fide retrahebat cecitate ꝑcuſſit: vt ceteri ꝑterriti ꝑdicationē eius non īpedirent: ſ; in chriſtuȝ credentes aīe cecitatē effugerent. Et corinthium illū fornicatorē: q2 in deū peccauerat ſathane ad vexandum tradidit. Hinc etiā grego .ſcribit ianuario epo reprehendens eum ꝙ ob iniuriā ꝓprie pſone q̄ndā excōicauerat dicēs.

¶ Pro iniuria propria epiſcopo aliquē excōicare nō l;.

Inter q̄relas multiplices iſidorus vir clariſſimus a fraternitate tua fruſtra ſe excōicatuȝ anathematizatūq; ꝯqueſtus[c] eſt: quod quā obrē factū fuerit dum a clerico tuo q̄ ꝑſens erat voluiſſemus addiſcere: ꝑ nulla alia cauſa: niſi ꝑ eo ꝙ te iniuriauerat factū innotuit: q̄ res nos vehementer afflixit: qḋ ſi ita eſt: nil te cogitare de celeſtibus oſtēdis: ſed terrenam te hēre cōuerſationem ſignificas: dū pro vindicta ꝓprie[d] iniurie (qḋ ſacris regulis ꝓhibetur) maledictioneȝ anathematis inuexiſti. Vñ decetero omnino eſto circūſpectus atq; ſollicitus ⁊ talia cuiq; ꝓ defenſione ꝓprie iniurie inferre denuo non preſumas: naȝ ſi tale aliqd feceris in te ſcias poſtea eſſe vindicandū. Hinc idem in homilijs oſtendēs ꝙ peccata q̄ in deū vel ꝓximum cōmittūtur a nobis punienda ſunt: ea vero quibus in nos delinqtur patiēter vł tolerāda vel potius diſſimulāda ſunt ait.

¶ Valde offendit qui dominica debita ipune dimittit.

Si is q prelatus eſt debitori[e] dñico culpas ipune dimittit: non mediocriter ꝓfecto offendit[f] q debita celeſtis regis ⁊ domini ſua preſūptione reſoluit: ea nāq; q̄ in nobis cōmittunt facile poſſumus[g] dimittere: ea vero que in deum commiſſa ſunt cum magna diſcretione nec ſine[h] pnia poſſumꝰ relaxare. ¶ Semel vero culpa dimiſſa recidiuo dolore iterum ad aīam reuocari nō d;

Unde gelaſius gerūtio ioā ni germano ⁊ petro epis.

¶ Iniuria cuȝ ſemel remittitur iteꝝ reuocari non debȝ.

Si illic vbi hec acta[i] ſūt ꝑñtibꝰ vtriſq; ꝯſtiterit ⁊ ſatiſfeciſſe ſtephanū ⁊ ſupplicatiōe[k] ſuſcepta eū q male

a ¶ Multimoda. quā fecit in illa ꝓlixa lectione: libenter ſuſſertis vbi narrat ſuas paſſiōes ⁊ reuelatōes ſuas.
b ¶ Elimam. hiſtoriam habes .xlv. diſt. §. ſalomō. Jo.

Act.xiij.b — ſſ. Cor.v.b

c ¶ Cōqueſtus: Audit ergo ille q conquerit ſe iniuſte excōicatū: ⁊ hoc ſꝫm vetera iura. vt .xj. q. iij. ſi eps. Uel dic ꝙ tūc audit talis cuȝ euidenter conſtat de iniuſta excōicatione. vt extra de appel. ſollicitudinem. alꝭ nō auditur niſi cuȝ dicit excōicationē eē nullam. vt extra de ſen. excō. ꝑ tuas. Joā. hodie recurre ſup hec ad nouellam. B.

Eps iiuriantē ſibi n̄ pt excōicare.

d ¶ Proprie. Ergo epiſcopus nō poteſt excommunicare aliquem pro iniuria ſibi facta: vt ſ. ⁊ .ſ. e. q. v. de occidēdis. nec enim poteſt eſſe iudex in cā ſua. vt .iiij. qōe. iiij. c. j. ✠ Sed ꝯtra .ſ. ea. gui liſarius. ⁊ .j. q. vij. ſi quis erga. ſ; diſtinguas vt ibi nota. ꝑ id quod eſt .lxiij. diſ. ſalonitane. Joan.

✠ ¶ Cōc. tex. i. L. iuli anꝰ. ff. de iuriſ. om. iu. ⁊ i. L. extat. cū ꝯc. C. vnde vi.

Si is q. ¶ Caſus Oſtendit greg. hic ꝙ ea que in nobis committuntur facile relaxare debemus: ea vero que i deum committuntur non facile: ſed cum magna diſcretione dimittere debemus: non tamen ſine penitentia: ꝙ ſi ſecus fiat deū offendimus. Sequens .§. patet.

e ¶ Debitori .i. ei qui in deum delinquit. ⁊ eſt ſi. extra de ſenten. excommu. contingit.

f ¶ Offendit. vt .ſ. ſi ea. nam culpa eſt quandoq; relaxare vindictam. vt .xxviij. diſt. q2 ſunt culpe.

Iniuria nobis factā an teneamur remitteꝛ.

g ¶ Poſſumus. Immo iniuriā nobis factā tenemur dimittere. C. de epiſ. ⁊ cle. ſi quis in hoc. verſus finē. Injuriā .i. rancorē: ſ; iniuriā .i. ſatiſfactionem iniurie nō tenemur remittere. vt .xc. di. ſi qs contriſtatus. immo bñ facit q proſequit iniuriā ſibi factā. vt .xlv. diſt. ⁊ qui emendat. ⁊ .ſ. e. q. v. de occidendis. nam reipublice intereſt penas non facile dimitti. vt. C. de pe. ſi operis. ⁊ .ſ. e. eſt iniuſta .xlv. diſtinctio. ſed illud. ſic ergo per pactum poſſumus remittere inq̄ztum noſtrum priuatum cōmodum tangit: ſed inquantū tangit commodū aliorum non poſſumus. vt. ff. de pac. iuriſgentium. §. vlti. ⁊ eſt ſi. lxiij. diſtincti. ſalonitane. ſic nec filius pōt remittere id quod debetur pr̄i: nec tutor debitū pupilli. vt. C. de pac. pactū. ⁊ .L. ſeq. nec preſes debitū ciuitatis. C. de trāſac. preſes. S; nūquid eps poteſt remittere iniuriā illataȝ eccleſie? videt ꝙ ſic: q2 iniuriaruȝ actio nō eſt in bonis nr̄is ante lit. ꝯteſt. vt. ff. de iniur. iniuriaꝝ. vnde eps preter ꝯſenſum capli pōt eam remittere. argum. extra de his q̄ ſi. a prela. cum aplica. cū enim eps ſit pr̄. vt .xcv. di. eſto. ⁊ pr̄ poſſit remittere iniuriam factā filio. vt. ff. de iniur. ſ; ⁊ ſi vnius. §. fili oſa. ergo epus pōt. ſed nō credo ꝙ ſolus eps poſſit illā remittere. nam eps ꝓcurator dī eccleſiaſticaꝝ rerū. vt .xij. q. j. c. vł. vñ cū ſit ꝓcurator cōditionem eccl'ie non pōt facere deteriorē. vt extra de dona. c. ij.

h ¶ Sine pnia. interiori .ſ. cordis ꝯtritiōe ſine q̄ nulli datur venia. vt .xxiij. q. ij. legat. ⁊ .ſ. e. ē in iuſta .L. di. ſi qs dia conus. habita ergo cordis ꝯtritiōe pōt ſacerdos partem vel totū remittere ſꝫm q̄litatē pſone loci ⁊ temporis. vt .xxvj. queſtio. vij. de his.

¶ Semel vero hec eſt quinta pars. qḋ in qua ꝓbat ꝙ peccata ſemel dimiſſa iterum non ſunt punienda. Joan. de ſa.

✠ ſ

Si illic. ¶ Caſus hug. ſic ponit hunc caſū. Stephanus male tractauit quendam aliuni: ſed dicebat ꝙ ei de illa offenſa ſatiſfecerat: ille vero negabat. Scribit ergo gelaſius quibuſdam epis: vt ſuper hoc cognoſcāt: ⁊ ſi inuenerint ꝙ ſtephanus ſatiſfecerit ⁊ ille remiſerit nō reuocent qḋ factum eſt: q2 peccata dimiſſa in vltionē redire non debent. Si vo inuenerint nihil eſſe factū ſtudeant pro poſſe ad componendum inter eos: ſi hoc non potuerint facere: procedant ordine iudiciario ⁊ iudicio diffiniant cauſam punientes culpam vbi inuenerint. Bcñ. eodē fere mō poſuit caſum: ſed. h. melius.

i ¶ Acta ſunt. Ibi eni ē agēda: vt .iij. q. vj. ibi.

k ¶ Supplicatiōe. bñ dicit ſupplicatiōe: q2 ſi nō ꝑ ꝑces ſ; ꝓpt pecuniā remitteret iniuria infamis eſſet: niſi hoc

ſieret auc̃te iudicis.vt.ff.de his q no.inf̃a.furti.§.patr⁹.
a ℭ Recidiuo.Argu.ꝙ ex quo quis eſt abſolutus: vel poſtq̃ʒ penituit ꝙ amplius de illo crimine accuſari non pót.vt extra de accu.de his criminibus.ꝛ.ij.q.i.ꝓhibentur.ſiſr qui iurauit ſe nō accuſaturum aliquem:non pót euʒ accuſare.✠ vt extra de accu.venićs.lʒ poſſit denunciare crimen ſuū.vt eẋ de iureiur. quémadmodū.i.ñ.immo eoipſo ꝙ qs dicit ſe nolle accuſare non admittit̃ accuſans.vt.ff.de adul.ſi maritus.§.ſi negauerit.immo tacite renūciat qs accuſationi ſue.extra de his q̃ ſi.a maio.par.ca.ex ore.in ſi.ꝛ extra'ð'of ſi.delega.gratū. hoc aūt ſcias ꝙ iniuria duob⁹ modis tollit̃:vel,remiſſione vt h̃:vel diſſimulatiōe ꝛ ſm hoc ſi iniuria illata eſt ꝑ metū anno vtili aboletur.vt ff.qð metus cau.ſi cū exceptione.§.j.ſi alio mō inferat̃ tollit̃ ꝯtinuo anno. in ſi.de iniur.in ſi.C. de iniur.ſi nō cóuitij.Si aūt nō reuocatur ſtatiʒ iniuria ad animum:amplius agi nō pót.vt.ff. de iniur.nō ſolū.§.j.ꝛ inſtitu.de iniur.§.vltimo.
b ℭ Non patit̃. De h̃ agitur.J.de pe.di.iiij.diuina.ꝛ eſt h̃ argu.ꝙ poſt pniãʒ nō pót qs accuſari.de h̃ no.xxxiij.qō.ij.admonere.
c ℭ Tranſactū.iudicis auc̃te intelligas:q2 ſine eius auctoritate non licet trāſigi pro iniuria illata.vt.ff.de his q no.inf̃a.furti.

tractatus ē ignouiſſe: ſemel in abolitiōe remiſſa punitio: r̃cidiuo[a] dolore nō dʒ iterari dine.ſ.imitatione clemētie:q̃ dimiſſa pctā i vltionē redire non patitur[b]:ſin vero nihil vl̃ de ſatiſfactione ꝓbabit̃: vel de remiſſione tranſactū[c] dilectionis v̄e ſermone mōſtret̃ q̃tenus ſiue nūc ſaltē poterit ꝯpetēs ſatiſfactio ꝓuenit̃:illō poti⁹ exerceat̃ vbi aiuʒ ſanat̃ poſſit afflicti[d]:ſi vero irremiſſibilis[e] ꝑſtet[f] acerbitas:ibidē nihilominus vidicet̃:vbi plectibilis orta eſt preſumptio. ℭ Sed[g] obijcitur illud ambroſij:ad preces helie ignis deſcēdit de celo:vt ꝓpħete vindicaretur iniuria:quod tunc intelligitur factū qñ achab[h] rex iſrael poſt ſterilitateʒ illā triū annorum ꝛ ſex menſiuʒ que facta eſt:qñ precibus helie clauſum eſt celum annis tribus ꝛ menſibus ſex:miſit duos q̄nquagenarios ad heliam q dicerent ei:hō dei rex iſrael vocat te.qui ait:Si hō dei ſum deſcendat ignis de celo ꝛ conſumat vos:ꝛ ſtatim ignis deſcendit de celo ꝛ conſumpſit eos:quo[i] facto non cuius meriti apud deū eē voluit oſtendere:ſed ꝙ ille eēt verus deus quē colebat:non ille ad cuius culturaʒ ſtupro ꝓprij corpis iezabel nonnullos ꝓuocabat: euidētiſſimis indicijs monſtrare curauit. Iniuria ergo propħete non alia q̃ʒ iniuria dn̄i ipſius intelligitur:que in paucis vindicata eſt:vt ceteri terrerent̃. Itē obijcitur illud ſiluestri.

ℭ Apl'icus anatħematizauit eos qui eum ceperant:vl' eporum aliquem qui deinceps ceperit excōicauit.

G Uiliſari⁹ patricius noſter mandauit[k] me ad ſe venire pacifice pro q̄buſdam eccleſiaſticis diſpoſitionib⁹ in palaciū p̄ncipis:ꝛ ad p̄muʒ ꝛ ad ſcðm velum[l] retinuit oēm clerū ꝛ populuʒ q mecū veniebant:ꝛ nullū permiſit introire:niſi me ſolum ꝛ vigiliū diaconē nr̃m: me[m] ↄ̇o vi retēto ꝛ ante p̄dictum patriciū deducto:miſerūt me in exiliū:in quo ſuſtētor mō pane tribulationis ꝛ aq̃ āguſtie:ego tñ non dimiſi nec dimitto ꝓpterea officium meū ſʒ cū epīs quos ꝯgregare potui eos qui talia erga me egerunt anatħematizaui[n]:ꝛ vna cum illis apoſtolica auctoritate ſtatui nullum vnq̃ʒ taliter decipiendum ſicut deceptus ſuʒ:ꝛ ſi aliquis ðinceps vllum vnq̃ʒ epiſcoporum taliter deceperit anatħema maranatha[o] fieret in conſpectu dei ꝛ ſanctorum angelorum.

d ℭ Afflicti.i.iniuriati.
e ℭ Irremiſſibilis.i.ſi non vult dimittere iniuriam. non enim cogitur ad hoc.vt notaui.s̄.c.proxi.
f ℭ Perſtet.i.perſiſtat. ℭ Sed obijcitur. hec eſt ſexta pars.q.in qua ꝓbat ꝙ iudices merentur in correctiōe ſubditoꝝ ſi tñ formā canonicā non excedāt:ꝛ hoc ꝓbat per.vij.c.Joan.de ſa. ℭ Caſus. Supra dictū eſt ꝙ aliqs ꝓpriam iniuriā vlciſci non debet:Nūc vero ꝓbat ꝯtriū:exēplo helie ad quē achab rex iſrl̃ poſt ſterilitatē triū annorū ꝛ ſex menſiū q̃ facta eſt p̄cibus helie:miſiſſet ei duos q̄nquagenarios qui dicerent ei:homo dei rex iſrael vocat te.ait eis:ſi homo dei ſum:deſcendat ignis de celo et cōſumat vos:qð factū eſt:poſtea ſoluit hic obiectionē dicens ꝙ helias ꝓpriā iniuriā nō vindicauit:ſed poti⁹ iniuriam dei:oſtendens eſſe verum deum quem colebat.
g ℭ Sʒ obijcit̃.ꝯ illud ꝙ nullus dʒ iniuriā ſuā vlciſci.
h ℭ Achab cōfundit hiſtoriā:non enim achab miſit illos q̄nquagenarios:ſed rex ochoȝias:nec etiam illud cōtigit tēpore achab: ſed illud contigit ſb ochoȝia.
i ℭ Quo facto.ſoluit obiectionem.
ℭ Item obijcitur.
ℭ Caſus. Adhuc obijcit ꝙ ꝓpria iniuria vindicāda eſt. ꝛ ad hoc inducit ſequentia.c.
G Uiliſarius.
ℭ Caſus. Guiliſari⁹ patrici⁹ mādauit ſiluestro vt ad ſe veniret in palacium principis: q cū intrare vellet cum multitudine clericoꝝ ꝛ laicoꝝ ſolus cū vigilio diacone ꝓditore ꝑmiſſus ē intrare:clero ꝛ populo retēto ad primū ꝛ ſcðm hoſtiū camere palacij:vbi capt⁹ miſſus eſt i exiliū i q̃ exilio captiu⁹ tenebat̃. Ipſe tñ cuʒ epīs quos potuit ꝯgregare:anatħematiȝauit guiliſariuʒ cum cōplicibus ſuis:ꝛ quicūq̃ʒ decetero talia fecerit ſit anatħema.Maranatha.i.ſepatus a collegio ſanctoꝝ i aduētu dn̄i ſcðo:vigiliū ↄ̇o diaconē cuʒ ſuis fautoribus nō ſolū anatħematiȝauit:ſed etiā depoſuit. Sacerdotat̃: quod habiturus erat: vt ſacerdotalis. ideſt clericalis.
k ℭ Mādauit. hic mādare ponit̃ ꝓ rogare:ſicut alibi ponitur rogare pro mandare.vt.xj.q.iij.rego.
l ℭ Uelum.i.cameram vel oſtium.
m ℭ Me ↄ̇o.vi retēto.q hoc mō includit clericū:lʒ alio mō nō inijciat manus.i eū violētas eſt excōicatus.vt extra de ſentē.excom.cū deſideres.in parte decíſa.
n ℭ Anatħematiȝaui.s̄.e.c.inter querelas.ꝯ. Sed dic ꝙ hec iniuria contingit eccleſiam. lxiij.diſt.ſalonitane. vel hic non erat ſuperior iudex.xl.diſti.ſi papa.poteſt tamen iudex corporalem infligere penam pro offenſa ſua vt.xlv.diſtinctione. ꝛ qui emendat.
o ℭ Maranatha.Dicitur maranatha aduentus dn̄i.ſi.xxiiij.q.iij.§.ſed qui.id eſt vſq̃ʒ ad aduentū dn̄i ſit excōicatus;ſupple niſi peniteat.ſic.xxvij.q.j.de viduis. Maranatha.

a ¶ Sacerdotalis.i.clericalis.argu.ꝙ alicui auferť qđ nō habet.vt.v.q.vj.qꝛ.iuſta.xxvij.q.ij.§.ex his oib⁹. ¶ Sꝫ'r hic. ¶ Caſus. Soluit nūc gra.obiectionē de facto ſiluestri dicēs:ꝙ ſilueſter nō eſt ꝓpriā iniuriā vltus ſed iniuriā eccľie. Poſtea ꝓſeqtur ſcd̄m mēbrū illius. §.ecce.vbi dr̄ ꝙ delictū paucoꝝ eſt puniendū:vt ceteri terreantur. Sed qꝛ hoc n̄ ꝓbauerat:iō nūc ꝓbat ꝙ pctm̄ paucoꝝ ē puniēdū qnqꝫ exēplis:⁊ hoc ſi pctā ſint manifeſta:ſed ſi occulta ſunt nō debēt puniri eo exēplo ꝙ chriſtus nō puniuit iudā:⁊ ad hoc vltimū ſe.c.iducit̄ cui⁹ caſus ē planus. Ita d̄ꝫ ordina lr̄am:nō hꝫ ptātem abijcere quem ſcit reum.

Exo.xxxij. b

b ¶ Nō āt. Dixit.ſ̄.c.i illo.§.ecce ꝙ crimina.ꝙ qn̄qꝫ delinquētes ſunt patienter expectādi ⁊ illud mēbrū executus ē: dixit eni ꝙ crimen qn̄qꝫ i paucis eſt vidicandū vt ceteri terreantur.

Nu.xxv.b

Ibiđ.xj.g

c ¶ Vituli.xlv.diſt. diſciplina.

d ¶ Una die. dum phinees occidit hebreū coeuntē cum madianita:quā hiſtoriā habes.ij.qō.vij.§.itē cū balaā.

Phinees hebreū occidit.

e ¶ Murmurationis qn̄ iudei murmurabāt in deſerto pp carnes. volebāt eni ſibi cōſtituere ducem ⁊ reuerti in egyptum.xc.di.alienus.

iij.reg.xviij g

f ¶ Baal. hanc hiſtoriam habes.j.q.j.cum ſcriptura.

Ioā.xij.a

g ¶ Nō vo peccata. Iſtud ſpectat adillō ſ̄.eo.§.his ita rn̄detur ſunt quedam.

h ¶ Si qs. ¶ Nō habet.quia non ē eius iudex.

i ¶ Immunis eſt.a pctō ꝑticipationis: nec iputatur ei ſi taceť:cū nō poſſit illō ꝓbare.ij.q.vij.plerūqꝫ.lꝫ aūt iudex ſciat aliquē criminoſum nō ideo ſtatim poteſt eum a ſe abijcere.vt.vj.q.ij.ſi tantum.

k ¶ Sine accuſatore.excipiunť caſus poſiti.ij.q.j.d̄ manifeſta. ¶ Sir̄. ¶ Caſus. Dictū eſt.ſ̄.ꝙ cū pctā ſint occulta non eſt ſn̄ia ferenda:nūc vero oſtendit gratia.idē eſſe faciendū qn̄ multitudo eſt in cā:vel peccans ſociam habet multitudinem.⁊ ad hoc inducit ſeq.c.

Non pōt. ¶ Caſus. Parmenianus dicebat ꝙ cuꝫ multitudo vel ille q habet ſociam multitudineꝫ eſt in ſcelere q̄ corrigi nō pōt fugiēdū eſt tūc.Sꝫ Aug.docet nō eſſe fugiēdū:ſed dolēdū ⁊ gemendū:qꝛ tūc miſericordia ōi neceſſaria ē:⁊ cū facultas ꝓdicādi ſe obtulerit non eē ceſſandū a gn̄ali increpatione:⁊ maxīe cū videmus ppl'ꝫ affligi mortalitate ⁊ fame ⁊ alia m. la pꝛſte.

l ¶ Non pōt.ſ̄.di.l.vt cōſtitueretur.

m ¶ Multitudinē. Sic ego rōne multitudinis nō exerceť vindicta. vt.j.q.vij.q̊ties.ſ̄.e.ipa pietas.⁊.ix.q.j.ordinatiōes.dn̄r autē hic multi pſ̄es q̄ꝫ.xl.ex ō.cle.ex.mi.latores.

n ¶ Signū.ſ.thau.

o ¶ Miſericordia. ex ſeueritate ꝓcedēſ.

p ¶ Separatiōis.i. excōmunicationis.

q ¶ Infirmos.q facile ſcādaliçantur.

r ¶ Cuꝫ facultas.i. cū nō ꝯtēniť ei⁹ ꝑdicatio:nā ſi nō ꝓfi. cit potius tacere dꝫ xj.q.iij.quādo.

s ¶ Gn̄ali obiurgatiōe.viij.q.j.qđ aūt.

¶ Precepta. ¶ Caſus. Dictū ē.ſ̄.ꝙ mali i pace ⁊ ſine ſcandalo ſūt puniēdi ⁊ corrigēdi:ſꝫ qꝛ hoc videbať ꝯtrariū dictis euāgelicis ⁊ aplicis q̄ ponūť i ſupiori.§.ex his oib⁹:q̄ ē d̄ſus ꝑncipiū qōnis vbi dr̄ ꝙ debem⁹ eē miſericordes inimicis ⁊ eis bn̄facere : ideo nūc grati.ſoluit hāc ꝯtrietatē dicēs ꝙ illa dicta ſunt itelligenda vt peccātib⁹ relaxeť ipunitas.⁊ ſi ſūt icorrigibiles debem⁹ eis alimenta miſtrare ⁊ dolere ⁊ gemere:donec inuēta opportunitate ꝑ iudicē puniant̄. Si aūt corrigibiles ſūt debemus eis miſereri ⁊ nō eē nimis ſeueri ꝯ eos: qđ ꝓbat trib⁹ auctib⁹.

t ¶ Precepta.poſita in ſupiori.§.ex his omnibus.

¶ Idē vigilio. Dēto itaqꝫ cum his qui tibi conſentiunt plene dānationis ſententiaꝫ: ſublatumqꝫ tibi nomē ⁊ munus miſterij a ſacerdotalis[a] agnoſce:ſpūſſancti iudicio ⁊ apoſtolica a nobis auctoritate dānat⁹. Sed ⁊ h̄ nō ſuā:ſꝫ eccleſie iniuriam vultus eſt.

¶ Nō autē[b] pctm̄ populi i paucis puniendū ſit:moyſes exēplo ſuo docuit:q peccatū idolatrie i paucos cultores vituli[c] vidicauit:morte paucoꝝ expians pctā multoꝝ. in pn̄s terrēs in poſterū diſciplinaꝫ ſanciens:ſic ⁊ ipſe chriſt⁹ peccata toti⁹ populi morte paucorū puniuit:dū ꝓ fornicatione totius populi vna[d] die.xxiij. milia perierunt:ſic ⁊ pro pctō murmurationis[e] vel tēptationis nōnulli puniti ſunt vt eorū exēplo ceteri ad pn̄iam cogerētur. Sic ⁊ quotidie nonnullos punit de⁹:vt diuina ꝓuidētia etiā circa humana vigilare cognoſcať:⁊ nōnullos etiā ꝑ longa tpa ad pn̄iaꝫ expectat:vt patiētiam ſue benignitatis nobis oſtendat. Sic etiā helias culturā baal[f] vindicauit:ſacerdotes ⁊ ꝓphetaſ ei⁹ iterficiēdo:morte paucorū expians pctā imitātiū populoꝝ. ¶ Nō vo[g] pctā q̄ publicis iudicijs deferūtur puniēda non ſint:illo exēplo ꝓ probatur quo chriſtus qui iudam ſolus furem nouerat nō abiecıſſe:ſed patienter toleraſſe aſſeritur. Unde ambro.ſup ꝑmā epl̄am ad corīthios ait. ¶ Iudicis non eſt ſine accuſatione damnare.

Si quis ptātem non habet[h] quē ſcit reum abijcere vel ꝓbare nō valet:īmunis[i] ē:⁊ iudicis nō ē ſine accuſatore[k] dānare:ſicut nec chriſtus iudā abiecit. ¶ Sir̄ nō eſt ferēda ſn̄ia qn̄ multitudo eſt i cā:vel qn̄ ille peccat qui ſociam habet multitudinem. Unde augu.in lib.ij.contra epiſtolam parmeniani.

¶ Quod a multitudine peccatur:vel ab eo qui multitudinem habet ſociam:ab eccleſia non punitur ſed defletur.

Non poteſt[l] eē ſalubris a multis correctio:niſi cū ille corrūpitur q non habet ſociā multitudinē[m]:cū vo idē morbus plurimos occupauerit nihil aliud bonis reſtat q̄ꝫ dolor ⁊ gemitus:vt ꝑ illud ſignum[n] quod ezechieli ſancto reuelabatur illeſi euadere ab eoꝝ vaſtatione mereantur:⁊ infra. Reuera cū cōtagio peccandi multitudineꝫ inuaſerit:diuine diſcipline ſeuera miſericordia[o] neceſſaria eſt nā ꝯſilia ſepationis[p] ⁊ inania ſunt ⁊ ꝑnicioſa:atqꝫ ſacrilega:qꝛ impia ⁊ ſuperba ſūt ⁊ plus perturbāt infirmos[q] bonos q̄ꝫ corrigant animoſos malos:⁊ infra. Turba autē iniquoꝝ cū facultas[r] eſt i populis ꝓmomendi ſermonem generali[s] obiurgatione feriēda eſt:⁊ maxime ſi occaſiōem atqꝫ opportunitatē prebuerit aliqđ flagellum deſuper domini:quo eos appareat ꝓ ſuis meritis vapulare. ¶ Precepta[t] vero euāgelicā de dilectione inimicorum ⁊ miſeri

Mine rōne multitud relax.

Ezec

Luc.v

cordia impendēda proximis exhortationes quoqꝫ apoſtoli de cibandis vel potandis inimicis :non eatenus intelligenda ſunt:vt peccandi relaxetur īpunitas:ſed vt dlinq̄nti correctio:⁊ nature miniſtretur ſubſidium:donec ꝑ ſentētiam iudicis adēpta ſpe correctiōis malorꝫ tollatur exercitiū. In hoc ergo iubemur diligere inimicos ⁊ miſereri eorꝫ:vt de eorꝫ perditione doleamus:eorꝫ ſalutē deſideremus:⁊ pro eorꝫ correctione quotidie laborem⁹ ⁊ orem⁹ penitētib⁹ ſolacia impendamus:alter alteri⁹ onera portantes:non vt pertinaces ⁊ in malo ꝑſiſtētes impunitati donemus:ſicut enim erga penitētes non ſeueri:ſed miſericordes eſſe monemur:iuxta illud: Noli[a] eſſe nimis iuſt⁹: q2 eſt nimis iuſtus q perit in iuſticia ſua. ⁊ iterum: Iudicium ſine miſericordia erit ei: qui non fecit miſericordiam: ⁊ item illud apl'i in ſecunda ep'la ad corinthios: Cui autē aliqd donaſtis[b] ⁊ ego:nam ⁊ ego ſi qd donaui propter vos donaui:ac ſi ipſe chriſtus donaret:vt non circūueniamur a ſathana:non enim ignoramus cogitationes eius:q q̊s nequit ꝯſentiēdo decipere:facit nimis aſperos:ſicut inquā penitētibus (vt dictū eſt) miſericordes eſſe iubemur:ſic i penitentibus ⁊ obſtinatis in malo miſericordiam impendere prohibemur. Itē Ambro.in lib.j.de officijs.

De iuſta ⁊ iniuſta miſericordia.

Eſt iniuſta[c] miſericordia: deniqꝫ i lege[d] ſcriptum eſt de quodā: Non miſereberis illius:⁊ in lib.regum legitur: Quia ſaul contraxit offenſam:q2 miſeratus eſt agag hoſtium regem:quē prohibuerat diuina[e] ſentētia ſeruari. Itaqꝫ ſi quis latronē filius deprecantib⁹ motus et[f] lachrymis cōiugis eius inflexus abſoluēdum putat:cui adhuc latrocinandi aſpirat affectus: nonne innocentes tradet[g] exitio qui liberat multorum exitia cogitantem? certe ſi gladiū[h] reprimit:vincula diſſoluit:laxat exilium:cur latrocinandi (qua poteſt clementiori via) non eripit facultatem qui voluntatem extorquere non potuit? deinde inter duos hoc ē accuſatorem ⁊ reum pari periculo[i] de capite decertantes: alterum ſi non probaſſet alterum ſi eſſet ab accuſatore conuictus:ſi non id quod iuſticie eſt: iudex exequatur ſed miſeretur alteri⁹: aut dānabit probantem: aut dum accuſatori fauet quod probare non poſſet addicit innoxium. Nō poteſt igitur hec dici iuſta miſericordia in ipſa eccleſia vbi maxime quis miſereri debet:teneri ꝗ͂ maxime debet forma iuſticie ne q̄ſ a conſortio cōmunionis[k] vel criminationis abſtractus breui lachrymula atqꝫ ad tempus parata:vel etiam vberioribus fletibus cōmunionem quam plurimis debet poſtulare temporibus a facilitate ſacerdotis extorqueat:nonne etiam cum vni indulget indigno:ad prolaphionis contagium prouocat vniuerſos? facilitas[l] enim venie incentiuum tribuit delinq̄ndi. Itē augu. in lib.pſalmorꝫ.

Nō debem⁹ i mala cā paupi miſeri.

Ne amiſſo iudicio[m] ſis pauperi + in mala cauſa miſericors:cuius ſi parcis ſacello[n] percutis cor:⁊ tanto nequiorē reddis quanto iuſtum ſibi fauere videt. Idē.

Homini eſt miſerendū: peccatori iraſcendum.

Duo iſta nomina cum dicimus homo peccator:non vtiqꝫ fruſtra dicuntur:quia peccator ē corripe:

a Noli eſſe. he auctoritates ſunt expoſite.ij.q.vij.§. his itaqꝫ reſpondetur.

b Donaſtis. Loq̄tur ibi ap'ls de corinthio q ad pniaꝫ redijt:⁊ petijt ap'ls vt reciperent ipſum ⁊ remiſit ei offenſaꝫ ⁊ eſt ſimile. xxxv.q. ix.c.veniam.

Eſt iniuſta. Caſus. Oſtēdit Ambro.in hoc.c. q platus eccl'ie non debet inconſulte peccātē recōciliare: nec ſemper eſt ei parcēdum:licꝫ audiat euꝫ iudex lachrymari. Et hoc probat q̄ttuor rationibus. ſ. auctoritate veteris teſtamēti vel legis: ſcꝫ i deuteronomio de quodam preuaricatore q inuitabat homines ad idolatriā ⁊ exēplo ſaulis ⁊ latronis incorrigibilis:⁊ aſpirantis ad exitia multorꝫ qui ſeruari non debet ⁊ exēplo iudicis q debet cōdēnare condēnandū:⁊ abſoluere abſoluendum.

c Eſt iniuſta. Sic iuſticia qn̄qꝫ dī eſſe falſa. vt.xlv.di.vera. nā ſepe vitia v̄tutes ſe eſſe mentiuntur xlj.diſtin.ſepe.

d In lege.ſ. deuteronomio:vbi ſcriptum eſt de illo qui inuitat alios ad idolatriam nec acquieſcas ei:non audias euꝫ:nec miſerearis eius:ſed ſtatim occidas eum.vt.j.e.q.v.ſi audieris.

e Diuina.ſ.le.ff. depoſi.ſi hominem.

f Et lachrymis. Iudex enim non debet moueri ad lachrymas calamitoſorꝫ.vt.ff.de offi.preſi.obſeruandum.⁊ ⁊ de peni.diſtin.iij. ſunt plures.

g Tradet. occaſionaliter.

h Si gladium. Sed q̄re h̄ redarguit eccleſiā iudices q gladiū reprimit cū alſ petaꝫ Aug. reos nō occidi.vt.j.q.v. c.j.⁊.c.de occidēdis. Sed dicas h̄ loq de i corrigibilib⁹:ibi de corrigibilib⁹. ſic.j.e.q.v.prodeſt.

i Periculo. Propter hoc v̄bū qdaꝫ h̄ dixerūt q in criminali cā nō eſſet minus agēdū cū reo q̄ꝫ cuꝫ actore: qđ non concedo.vt.xxxv.q. ix.veniam. in ſi.

k Cōionis. rerꝫ q̄bus ſuſpēſus eſt: non intelligas h̄ de ſnia excō.nā ibi propter piculū non eſt differēda abſolutio nā qn̄qꝫ fit abſolutio a iudice nō ſuo. vt extra de ſen. excō. ſacro. extra de appel. qua frōte. niſi vel̄ intelligere in eo caſu qn̄ pp contumaciā detinetur aliqs diutius in excōicatiōe. xj.q.iij.qui iubente.

l Facilitas. verū ē q ŏ iure nō dat:ſꝫ de ſcō ſepe dat. ⁊ ſic n̄ ob. j.queſtione.vij. exigunt.

Ne amiſſo. Caſus. Dicitur in hoc.c.q iudex pretermiſſa diſcretione in mala cā pauperis miſereri n̄ debet:quia ſi iudex paupertati eius parcit reddit eum nequiorem cum videat ſibi iuſtum fauere. Amiſſo.i.dimiſſo ⁊ derelicto. Iudicio.i.diſcretiōe. Sacello.i.paupertati corporis vel pecunie.

m Iudicio.i. ordine iuris.

n Sacello. id eſt paupertati. Io.

Duo iſta. Caſus. Oſtendit Aug.i hoc.c.q duo ſunt nomina: homo ſcꝫ ⁊ peccator:in eo q aliquis homo eſt ei miſerendum: in eo q eſt peccator:eſt corrigendus: quia homo non liberaſ a morte : niſi puniaſ

+ Adde q talis dꝫ eē iter aduocatos ordo: vt paupes ⁊ miſerabiles pſone ueniant aduocatos .ſ. nec quicqꝫ.§. obſeruar̄ ff de offic. pcō. ⁊ le. adde .§. plerūqꝫ.⁊ §.ceterū.i vocā.ſ. nec quicqꝫ.

in eo delictū: ⁊ huic officio correctiōis inuigilare dꝫ qlꝫ q nomē hꝫ, ⁊ officiū corrigēdi: qđ ꝓbatur .vij. exēplis, ſcꝫ epi: pauperis ⁊ diuitis: mariti: patris: iudicis: ⁊ regis: quoꝝ qlibet corrigere debet delictū ſm offm̄ ſibi cōmiſſum. Nō eſt igitur cōtēnēda in peccatoribus elemoſyna dummodo eorum iniquitatem perſequamur.

a ❡ Quia homo. ſic .lxxxvj. di. odio.

b ❡ Officio correctionis.

c ❡ Nois. i. ſm q aliquis noiatur vel prelatus vel pr̄: vt oſtendit per exēpla.

Correctō occulta ē precepti.

d ❡ Epiſcopo. Ex h̄ c. ⁊ ex illo .ſ. e. ita cōſueuit dici: q illud: Si peccauerit in te frater tuus: ad ſolos illos ſpectat, qui ex poteſtate aliqua poſſunt punire. Sꝫ certe h̄ non loquitur de denunciatione: ſed tm̄ de correctione: ad quam etiam alij tenentur q enumerantur h̄: nā ⁊ vicinus tenet̄ corrigere vicinum ſuum. vt. ſ. e. queſtione quinta non putes. Item quilibet tenetur alium occulte corripere. vt extra de here. cum ex iniūcto. circa finem.

✠ ❡ Inſtro ex hoc tex. q abſolutio nō ē differēda cōcor. tex. in .l. fi. cuꝫ ibi no. C. de ſū. tri.

e ❡ Familiam. C. de emē. propinquorum .l. vna. ⁊ .xxxiij. q. ij. placuit.

f ❡ Marito. ſ. ſeptima queſtione prima ſicut alterius.

g ❡ Quibuſqꝫ pauperibus. ſ. xlij. diſtinctione quieſcamus.

Mat. xxvj a

Joan. ❡ Itē illud ❡ Caſus. Dictum eſt .ſ. q poſſumus perſequi peccatorem: ſꝫ cōtra hoc obijcitur ab hereticis auctoritas euangelij: Qui gladio ⁊c. ſed hanc auctoritatem determinat auguſtinus in ſequē. c. cuius caſus planus eſt.

I Lle gladium.

h ❡ Accipit iniuſte.

i ❡ Poteſtate. Nā poteſtas gladij tantum a principe habetur. v. ſ. ea. queſtione prima mili.

quia homo[a] miſerere: nec oino liberabis hominem: niſi eum perſecutus fueris peccatorem: huic officio[b] nominis[c] inuigilet diſciplina ſicut cuiqꝫ regenti apta ⁊ accōmodata eſt: non ſolum epo[d] regenti plebē ſuā: ſed etiam pauperi regenti domum ſuam: diuiti regenti familiam[e] ſuam marito[f] regenti coniugē ſuā: patri regenti prolem[g] ſuam: iudici regenti prouinciam ſuam: regi regēti gentē ſuaꝫ: ⁊ paulopoſt. Ita nulli homini claudenda eſt miſericordia: ſicut nulli peccatori impunitas relaxāda eſt ✠. Hic itaqꝫ intelligenduꝫ eſt q non ſit cōtēnenda elemoſyna que quibuſqꝫ[g] pauperib⁹ iure humanitatis impenditur: quādoqꝫ dē dn̄s ſubleuauit indigentiā pauperuꝫ: etiam his loculis quos ex operibus implebat alioꝝ: ⁊ paulopoſt. Nō ergo ſuſcipiamus peccatores propter hoc q ſunt peccatores: ſꝫ tn̄ eoſipſos quia ⁊ homines ſunt, humana conſideratione tractemus: perſequamur in eis propriam iniquitatē miſereamur cōmunem naturā. Itē illud euangelij qđ obijciebatur: qui gladio vſus fuerit gladio cadet. Augu. exponit in .ij. lib. contra manicheos ita dicens. ❡ Quis dicatur gladium accipere.

I Lle gladium accipit[h] qui nulla ſuperiori ac legitima poteſtate[i] vel iubente vel concedente in ſanguineꝫ alicuius armatur. ❡ Porro illud[k] hierony. quo eccleſia negatur aliquem perſequi: non ita intelligendum ē vt generaliter eccleſia nulluꝫ perſequatur: ſed q nullum iniuſte perſequatur. Non. n. ois perſecutio culpabilis eſt: ſed rōnabiliter hereticos pſequimur: ſicut ⁊ chriſtus corporaliter pſecutus eſt eos q̄s de tēplo expulit. Unde aug. ait vicētio donatiſte. ❡ Poteſtatis officio vtiliter inquieti corriguntur.

N Imiū ſunt ingeti q̄s p ordinatas a deo poteſtates ſeculares cohiberi atqꝫ corrigi mihi nō videtur inutile: nā de multoꝝ iā correctione gaudemus. ❡ Itē poſt pauca. ❡ Si eni qſqꝫ inimicum ſuū periculoſis febrib⁹ phreneticū factū currere videret in ꝑcipitiū: nonne tunc potius malū pro malo redderet ſi ſic eū ire permitteret: qꝫ ſi corrigēdū curandūqꝫ ligaret? ⁊ tn̄ tunc ei moleſtiſſimus ⁊ aduerſiſſim⁹ videret̄: qn̄ vtiliſſim⁹ ⁊ miſericordiſſimus extitiſſet: ſꝫ plane ſalute repata tāto ei vberi⁹ gratias ageret: qꝫto min⁹ ſibi pepciſſe ſenſiſſet: ⁊ poſtpauca. ❡ At qbuſdā iſta nō pſūt: nunqd ideo negligēda ē medicina: q: nōnulloꝝ inſanabilis eſt peſtilētia. ❡ Itē poſt aliq̄: Non ois[l] q pcit amicus eſt: nec ois q verberat inimicus. ❡ Meliora ſūt vulnera amici qꝫ blāda oſcula inimici ❡ Meli⁹ eſt cū ſeueritate diligere: qꝫ cuꝫ lenitate decipere. ❡ Utilius eſuriēti panis tollit[m]: ſi de cibo ſecurus iuſticiā negligat: qꝫ eſuriēti panis frangit̄: vt iniuſticie ſeductus acqeſcat. ❡ Itē poſtpauca: Putas neminē debere cogi[n] ad iuſticiā cū legas patrē familias dixiſſe ſeruis: Quoſcūqꝫ ieneritis cogite intrare. cū legas ⁊ ipm ꝑmo ſaulū: poſtea paulū ad veritatē cognoſcēdā ⁊ tenen-

Diui

tare. ⁊ queſtione ſecunda .c. primo. ❡ Porro. hec eſt vij. pars .q. in qua probat magiſter per .xiij. auctoritates q omnino iudices malos corrigere debent: alioquin pena eorum imputabitur eis. Joan. de fa. ❡ Caſus. Dictum eſt .ſ. iu. c. qui ſm carnem. q. aliquem perſequi non debemus: Sꝫ dicit nūc .S. q hoc non eſt generaliter verum: q eccleſia nullum perſequatur: ſed q iniuſte nullum perſequatur. Nam iuſte hereticos perſequimur ⁊ alios peccatores: ⁊ ſic chriſtus perſecutus fuit illos qs de templo eiecit.

k ❡ Illud hieronymi. ſ. e. q ſm carnē.

N Imium ſunt ❡ Caſus. hoc c. diuidit in duas partes. In prima innuitur q vincentius donatiſta cōquerebatur q chriſtiani ipſum perſequebantur iniuſte. ſed auguſtinus oſtēdit q ipſum iuſte perſequuntur: ⁊ hoc probat .ix. rationibus que in ipſa littera patent: ⁊ quatuor exemplis. ſcilicet ꝓphetarum chriſti ⁊ apoſtolorum ⁊ imperatoris. In ſecunda parte dicitur q nullius crimen nocet neſcienti: quia ſcīa malorum que probari nō poſſunt non coinqnāt quē. qꝫ nec deſerendi ſūt boni propter malos ſed mali ſunt tolerādi propter bonos. ſecunda pars incipit ibi: certe nullius. prima ratio incipit ibi: ſi enim. ſecūda ibi: at quibuſdam. tertia ibi: item poſt aliqua. quarta ibi: meliora. quinta ibi: melius. ſexta ibi: vtilius. ſeptima ibi: itēꝫ poſt pauca. octaua ibi: ⁊ cum noueritis. nona ibi: item ſi ſemper. Exempla ſatis patent.

Pro. xxvij.

l ❡ Non omnis. ſ. v. q. v. non omnis.

m ❡ Tollitur. ſ. e. duo. contra.

Mat. a

n ❡ Cogi. ſ. xlv. di.

Act. ij

c.ſi.contra. Sol. ab initio nemo cogendus eſt ad bonū ſed aliquis cogitur perſeuerare in eo quod icepit. vt.ſ. e.q.v.ad fidē. nec obuiat quod dicitur de paulo qui ab initio fuit coactus: nam ħ argu. a minori.i.ex quo paulus ab initio fuit coactus ergo alij poſſunt ex poſtfacto cogi.

lis τ patris: τ negligentium prelatorum. Tertio obijciebat: non debes me inuitum ſaluare: quia ſic volo errare: ſic volo perire. Reſpondet auguſti. dicens: φ ſicut alij commendandi ſunt τ bene fecerunt qui te de puteo leuauerunt in quem te proieceras: vt ibi morereris: ſic

a ¶ Et mali. vt hiſmael iſaac: τ ſaul τ dauid.
b ¶ Boni malos. vt helias quinquagenarios.
c Et prophete. vt moyſes egyptium. vt.ſ. e. queſtio. iij. non inferenda.
d ¶ Nocendi cauſa. quaſi dicat plus cauſam facti φ factum conſiderabimus. vt.ſ.e. queſti. viij. occidit.
e ¶ Conſtituit. C. de heret. arriani. Jo.
f ¶ Certe.ſ.e.φ magnum.

Diſplicet. ¶ Caſus. Donatus cum eſſet captus a chriſtianis cum quodam ſuo ſocio τ duceretur ſuper equū ſe proiecit in terrā vnde in corpore ſuo grauiter leſus fuit. Socius vero iſtud non fecit: ſed ſe ſeruauit illeſum: quare donatus ſuper hoc conquerebatur quatuor modis obijciendo auguſtino. Primo obijciebat dicens φ hoc fieri ſibi non debuit: quia nemo cogi debet ad bonum. Auguſti. vero huic obiectioni reſpondet dicens hoc non eſſe verū: cum multi cogun tur ad epiſcopatū donec de nolentibus fiant volentes. Secūdo obijciebat φ deus dedit homini liberum arbitrium: τ ideo nullus debet cogi ad bonum. ſed reſpondet Auguſti. contra: φ licet homo liberum habeat arbitrium: non tamen ſue male voluntati eſt relinquendus. quod probat quatuor exemplis. ſ. iſraelitarum: τ pau

dam magna violentia chriſti cogentis eſſe compulſum. ¶ Item poſtpauca. ¶ Et cum noueritis furem aliquādo auertendis pecoribus pabulum ſpargere: τ aliqn̄ paſtorē flagello errantia pecora reuocare. ¶ Item ſi ſp eſſet culpabile perſecutionem facere: non ſcriptū eſſe in ſanctis libris: Detrahentem ſecreto proximo ſuo hunc perſequebar: aliquando ergo τ qui eam patitur iniuſtus eſt τ qui eā facit iuſtus eſt. Sed plane ſepe τ[a] mali perſecuti ſunt bonos τ boni[b] malos: illi nocendo per iniuſtitiā iſti conſulendo per diſciplinam: illi immaniter iſti temperanter: illi ſeuientes cupiditate iſti charitate: nam qui trucidat non conſiderat quemadmodum laniet: qui autē curat conſiderat quemadmodum ſecet: ille perſequitur ſanitatem iſte putredinē. Occiderunt impij prophetas: occiderunt impios τ[c] prophete. Flagellauerūt iudei chriſtū iudeos flagellauit τ chriſtus: traditi ſunt apoſtoli ab hominibus humane poteſtati tradiderunt apl̄i hoies ptāti ſathane. In his oībus gd attēditur: niſi quis eorū pro veritate: quis pro iniquitate: quis nocendi[d] cā quis emendandi? Et paulopoſt: Conſtantinus imperator conſtituit[e] vt res conuictorū τ vnitati puicaciter reſiſtentium fiſco vendicarētur: τ poſt pauca. ¶ Certe[f] nullius crimen maculat neſcientem. ¶ Itē facta nocentium que innocētibus demonſtrari vel ab innocentibus credi non poſſūt non coinquinant quemq̄: ſed propter innocentium cō

ſortium etiam cognita ſuſtinentur. Non enim propter malos boni ſūt deſerendi: ſed propter bonos mali tolerandi: ſicut tolerauerunt prophete eos contra quos tanta dicebant nec communionē ſacramentorū illius ppl̄i relinquebant. Idē donato pſbro.

¶ Heretici etiam ad ſalutem inuiti ſunt trahendi.

Diſplicet tibi φ traheris ad ſalutem dei cū tū multos nr̄os ad pniciem traxeris: quid eni volum⁹ ni ſi te cōprehēdi τ pn̄tari τ ſeruari ne pereas: φ aūt in corpe leſus es ipſe tibi feciſti: q iumēto tibi mox admoto vti voluiſti τ te ad terrā grauitē colliſiſti: nā vtiq̄ alius[g] q ad duct⁹ eſt tecū collega tu⁹ illeſus venit: q2 talia ipſe ſibi nō fecit. ¶ Sed neq̄ hoc putas tibi fieri debuiſſe q neminē exiſtimas cogēdū ad bonū. Attēde qd dixerit apoſtol⁹. Qui epatū deſiderat bonum op⁹ deſiderat: τ tū mlt̄i vt epatū ſuſcipiāt tenent: inuiti pducunt includunt patiunt inuiti[h] mala q̄ nolūt dōec eis adſit volūtas ſuſcipiēdi operis boni: q̄tomagis vos ab errore pnicioſo in q̊ vobis inimici eſtis trahendi eſtis τ pducendi ad vitatē vel cognoſcēdā vel eligēdā: nō ſolū vt honorē ſalubriē habeatis: ſed ēt ne nequiſſime pereatis? ¶ Dicis dn̄m dediſſe liberū arbitriū: iō nō debere hoiem cogi ad bonū: q̄re ergo illi de qbus ſupra diximus cogūtur ad bonū? Attēde ergo τ ſidera φ nō iō voluntas bona miſericordie impēdit vt mala volūtas hois diligat. Nā q̄s neſciat nec dānari hoiem niſi merito male voluntatis.

nos benefacimus ſi te inuitum de erroris puteo eleuemus ne moriaris in eternum. Quarto obijciebat φ nō debet recedens ab eo inuitus teneri: quia dominus. lxx. diſcipulos qui ſchiſma fecerunt abire permiſit. τ reſpondet auguſtinus. dicens: φ tempora ſūt diſtinguenda: Nam tunc eccleſia nouo germine pullulabat: nec fortis erat ad puniendum delinquentes. Hodie autem cum ſit fortis τ potens inuitū ad bonū cogere debet. τ hoc probat auctoritate euangelij. Prima obiectio donati eſt. ibi. ſed neq̄ hoc putas. ſcd̄a ibi: dicis dn̄m. tertia ibi: noli ergo iā dicere. q̄rta ibi: repetis ſi.
g ¶ Ali⁹. Arg. cōtrimū φ ex q̊ vn⁹ ſecure pōt venire ad iudiciū: ergo τ alī. ſic extra de electio. c. bone. in ſi. ſilr dicit lex ex q̊ tutor ſuā pecuniā bn̄ collocauit: ergo τ pecuniā pupilli potuit bn̄ collocaſſe. ff. d admi. tuto. l. tutor. §. j. ſilr ex q̊ res tuas ɔſeruaſti: τ res ēt cōmodatas ɔſeruare debuiſti. ff. commoda. ſi vt certo. §. cōmodatū. in ſi. tū hoc argu. fallit: nā τ l3 aduerſarius me⁹ ēt q venire non poterat venit: non iō ſeqtur φ ego tenebar venire. vt. ff. de arbi. l. ſi cū dies. §. penulti.
h ¶ Inuiti. Quid ergo ē φ nemo cogit creſcere iuitus. vt. lxxiiij. di. geſta. τ c. vbi. ſed ibi loqt cum malo zelo qs cogit tū hec ē veritas: φ ſi

j. Xi. iij. a

Diligēs i ſuis d3 in alienis ſimilit' eſſe re.

nec liberari niſi bonā habue
rit voluntatem? non tñ ideo
qui diligunt: male ſue volun
tati ipune ꝛ crudelr̄ pmitten
di ſunt: ſꝫ vbi ptās datur: ꝛ a
malo ꝓhibendi: ꝛ ad bonum
ſunt cogēdi. Nam ſi volun-
tas mala ſp ſue pmittēda eſt
libertati: q̄re iſraelite recuſā
tes ꝛ murmurātes taꝫ duris
flagellis a malo ꝓhibebant̄
ꝛ ad terrā promiſſionis com
pellebant̄? Si vero voluntas
mala ſp ſue pmittenda eſt li
bertati: q̄re paulus non eſt p
miſſus vti peſſima voluntate
qua pſequebat̄ eccleſiā: ſꝫ ꝓ
ſtrat⁹ ē vt cecaret̄ cecat⁹ ē vt
mutaret̄: mutatus eſt vt mit
teret̄: miſſus eſt vt q̄lia fece-
rit in errore: talia pro verita
te pateret̄: ſi voluntas mala
ſp ſue pmittenda eſt libertati:
quare monet̄ pater i ſcriptu-
ris ſcis filium duꝝ non ſolū
verbis corripe: ſed etiam[a] la
tera ei⁹ tundere: vt ad bonaꝫ
diſciplinā coactus ac domit⁹
dirigat̄? Unde idem ſalomō
dicit: Tu pcutis eū virga: ani
mam aūt eius liberas a mor
te. Si autēꝫ mala volūtas ſp
ſue pmittenda ē libertati: q̄-
re corripiunt̄ negligentes[b] pa
ſtores: ꝛ dr̄ eis: Errantē nō
reuocaſtis: pditum non in-
quiſiſtis: ꝛ vos oues chriſti
eſtis: characterē dominicum
portatis in ſacramento qd̄ ac
cepiſtis: ſꝫ erratis ꝛ peritis:
nō ideo vobis diſpliceamus
q: reuocam⁹ errātes ꝛ queri
mus pditos: meli⁹ enim faci-
mus voluntatē domini mo-
nētis ſi vos ad ouile eius re-
dire cogamus: q̄ꝫ ꝯſentiam⁹
volūtati errantiū: vt pire vos
pmittamus. ¶ Noli ergo iā
dicere qd̄ te aſſidue audio di
xiſſe: ſic volo errare: ſic volo
pire: melius hoc oīno pire non pmittimus quan-
tuꝫ poſſum⁹: modo q: te in puteū quo morieris[c]
miſiſti: vtiq; libera volūtate feciſti: ſꝫ q̄ꝫ crudeles
eſſent ſerui dei ſi huic male volūtati tue te pmitte
rēt: ꝛ non te de illa morte liberarent: qs eos non
merito culparet: qs impios nō recte iudicaret? ꝛ
tñ tu te volēs in aquā miſiſti vt morereris: illi te
nolentē leuauerūt de aqua ne morereris: tu feci-
ſti ſm̄ volūtatem tuā: ſed in pniciem tuā: ꝛ illi ꝯ
voluntatē tuam: ſꝫ ꝯ mortē tuā. Si ergo ſalus il-
la corpalis ſic cuſtodiēda eſt: vt ēt in nolentibus
ab eis q eos diligūt ſ ruet: quantomagis illa ſpi-
ritualis in cui⁹ deſertiōe mors etna metuitur: q̄ꝫ
q̄ꝫ ꝛ in iſta morte quā tibi tuipſe voluiſti inferre:
non ſolū ad tps: ſed etiā in etnum morereris: q:
ꝛ ſi nō ad ſalutē: non ad eccl̄ie pacē: non ad chriſti
corpis vnitatē: nō ad ſcām ꝛ indiuiduā charitatē.
ſꝫ ad mala aliq̄ cogeris: nec ſic tibiipſe mortē in-
ferre debuiſti⁹: ꝯſidera ſcripturas diuinas ꝛ di-
ſcute q̄tū potes: ꝛ vide vtrum hoc fecerit aliqs iu
ſtoꝝ aliqñ atq; fideliū: cum ab eis tāta mala per-
peſſi ſūt: q eos ad interitū non ad vitā quo cōpel
leris adigebant: ꝛ poſtpauca. ¶ Repetis ſicut
audio qd̄ in euāgelio ſcriptū eſt receſſiſſe a dño. Jo.vi
lxx. alš. lxxij. diſcipulos: ꝛ arbitrio ſue male atq;
ipie diſceſſiōis fuiſſe pmiſſos: ceteriſq; xij. qui re
māſerant fuiſſe rñſum: nūquid ꝛ vos vultis abi-
re? ꝛ nō attendis: q: tūc primum eccleſia nouello
germine pullulabat: nōdū cōpleta fuerat illa pro
phetia: Et adorabūt eum oēs reges terre: oēs gē Ps.lxx
tes ſeruiēt ei: qd̄ vtiq; quāto magis implet̄ tanto
maiore vtitur eccl̄ia ptāte: vt non ſoluꝫ inuitet: ſꝫ
ēt cogat ad bonū: hoc dñs ſignificare volebat: q:
q̄uis haberet magnā poteſtatē: prius tñ elegit cō
mēdare humilitatē: hoc ēt in illa ꝯuiuij ſimilitudi-
ne ſatis euidēter oſtendit̄ vbi miſit ad inuitatos:
ꝛ venire noluerunt: ꝛ ait ſeruo: Exi cito in vias[e]
ꝛ plateas ꝛ vicos ciuitatis ꝛ pauperes ac debiles Luce.x
cecos ꝛ claudos introduc huc: ꝛ ait domino ſer-
uus: factum eſt: vt impaſti: ꝛ adhuc locus eſt: ꝛ
ait domino ſeruus: exi in vias ꝛ ſepes ꝛ compel-
le intrare: vt impleatur domus mea. Uide nūc
quemadmoduꝫ de eis qui primo venerant dictū
eſt introduc eos: nūc dictum eſt cōpelle: ita ſignifi
cata ſunt eccleſie primordia adhuc creſcētis vt eſ
ſent p vires etiā cōpellendi. ¶ Item ſuper ioannē.

¶ Heretici vult̄ patiāt̄ q vult̄ expoſitis ſeruāt̄.

Quando vult deus concitare poteſtatem ad
uerſus hereticos aduerſus ſchiſmaticos:
aduerſus diſſipatores eccleſie: aduerſus exuffla-
tores chri aduerſus blaſphematores chriſti: bla-
ſphemi non mirentur quia deus concitat vt a ſa[f]
ra verberetur agar:[g] cognoſcat ſe agar: ſuppo-
nat ceruicem: que cum humiliata diſcederet a do
mina ſua occurrit ei angelus ꝛ dixit: Quid tibi ē
agar ancilla ſare? cum conqueſta eſſet de domina
quid audiuit ab angelo: reuertere ad dominā tu
aꝫ: ad hoc ergo affligitur vt reuertatur atq; vtinā
reuertatur: quia proles ei⁹ ſicut proles iacob cuꝫ
fratribus hereditatem[h] tenebit: mirant̄ aut q: cō

aliquis ſp ēēt nolēs
non deberet cogi. de
hoc not. viij. queſti.
j. in ſcripturis.
a ¶ Sed etiam late
ra. ſ. xlv. diſtincti. §.
ſalomon.
b ¶ Negligentes.
vt. lxxxvj. diſtinctio.
capitu. j. ꝛ vlti.
c ¶ Quo morieris
bona illoruꝫ qui ſei
pſos interimunt fi-
ſco applicant̄ ſi pro
pter ꝯſcientiam deli
Actu.ix. cti hoc faciant: ſecus
ſi propter impatien
tiam alicuius dolo-
ris. vt. ff. de bo. eorū
qui ante ſenten. ſibi
mor. conſci. l. de.
d ¶ Debuiſti. ſ. e.
c. ſi non licet. ꝛ. c. nō
eſt noſtrum. ꝛ de cō-
ſe. diſt. ij. prima.
e ¶ In vias. i. here-
ſes. ꝛ ſchiſmata.
Quando vult.
¶ Caſus. He
retici mirabantur ſi
eccleſia eos corrige-
bat: vel ſi ſeculares
Pu.xiij.d. iudices vel pricipes
mouebantur con-
tra eos. Sed dicit au
gu. q: ipſi mirari nō
debent ſi eccleſia vel
Pu.xxiij.b principes ſeculares
eos corrigant: ꝛ hoc
probat exemplo ſa-
re que correxit agar
ancillā ſuam: ſic ꝛ ec
cleſia dꝫ corrigere
hereticos: ꝛ exemplo
Eze.xxxiiij nabuchodonoſor q
a fecit edictuꝫ: vt qui
Dic.xxiij a cūq; dixerit blaſphe
miā in deum ſidrac
miſac ꝛ abdenago i
interituꝫ iret ꝛ dom⁹
ei⁹ in diſperſionem.
f ¶ A ſara. i. ab ec-
cleſia.
g ¶ Agar. i. conuē-
ticula hereticorum.
h ¶ Hereditatem.
vt. xxxij. queſtio. iiij.
recurrat. ſed. ſ. xxxij
queſtio. iiij. dicat. co
tra. ſed h̄ de celeſti:
ibi in hereditate ter

pena.pn̄ia.q.iiij. iudei.
a ¶ Pacatā. Ad hoc eni cōſtituti ſunt pn cipes vt tueantur ec cleſias. vt.J.e.qō.v. pncipes. ⁊ ſi nolue rint tueri poſſūt ex cōicari: vt.J.e.qō.v. adminiſtratores.
b ¶ Matrē.S.xij.q.ij.q abſtulerit.⁊.xxx.ij.q.iiij.recurrat.
c ¶ Tpales. Uides ergo q̄ heretici ſunt occidēdi: pmo tn̄ ſt̄ admonēdi.J.e.non inueniť.i ſi.⁊.J.q.v. ſi audieris. q̄liter ſit cogēdus: dixi.xxiij.q.j.q̄ domus.in ſi.

Q Ui peccat. ¶ Caſus. Petilianus cōquerebatur dicēs q̄ chriſtiani ipſum ⁊ alios hereticos iniuſte pſeq̄batur: ⁊ ipſi ſe iuſte defendebant a chriſtianis. ſed oſtendit aug. q̄ eccleſia chriſtianorum iuſte perſequitur ipſūz ⁊ alios hereticos. ⁊ hoc pbat.ix. exemplis ſcilicet exēplo prophete dicentis: Detrahē tem proximo ſuo ⁊c̄. ⁊ exemplo pauli q tradidit hominez ſathane in interitum carnis: ⁊ exemplo chriſti qui ementes ⁊ vendentes de templo flagellatos eiecit: ⁊ exēplo patris: mariti: dn̄i: ⁊ poſſeſſoris: iudicis: ⁊ regis. Et probat q̄ nō debet ſe defendere auctoritate domini dicentis: ego autez dico vobis non reſiſtere malo: vltima ſex exempla ſunt circa ſi.c. ⁊ incipiunt ibi: nam quotidie videm⁹. Alia vo tria pcedūt cum auc̄te dn̄i.
d ¶ Legis.ſi.xiiij.q.v.dixit. Argu. cōtra xxxiij.q.v.noluit.
e ¶ Detrahētē.q.d. manifeſte vos poſſum⁹ pſeq nō latēter.
f ¶ Si.i.an.
g ¶ Tradidit. Nos tradimus hereticos

mouētur poteſtates chriſtiane cōtra diſſipatores eccleſie deteſtandos: ſi non commouerētur quomodo redderēt rationem de imperio ſuo deo. Intendat charitas veſtra qd dicam: quia hoc pertinet ad reges ſeculi: ſcilicet chriſtianos vt temporibus ſuis pacatam[a] velint matrem[b] ſuaz eccleſiaz haberet vnde ſpiritualiter nati ſunt. ⁊ paulopoſt: Nabuchodonoſor rex decreuit dicens: Quicunq; dixerint blaſphemiam in deum ſidrac miſac ⁊ abdenago: in interitu erunt ⁊ domus eorum in diſperſione. Ecce quomō rex alienigena ſeuit ne blaſphemetur deus iſrael: qui potuit tres pueros de igne liberare: ⁊ nolunt vt ſeuiant reges chriſtiani: quia chriſtus exufflat: a quo non tres pueri: ſed totus orbis terrarum cum ipſis regibus a gehennarum igne liberantur: ⁊ infra. Quomodo ergo iſti reges non moueantur qui non tantum tres pueros attendunt liberatos de flamma: ſed ſeipſos de flamma gehenne quādo vident chriſtum a quo liberati ſunt exufflari in chriſtianis: quando audiunt dici chriſtiano: dic te nō eſſe chriſtianū: talia facere volūt: ſed talia pati nolunt. Nam videte qualia faciunt ⁊ qualia patiuntur: occidunt animas: affliguntur in corpore: ſempiternas mortes faciunt: ⁊ temporales[c] ſe perpeti conquerūtur. Idem contra petilianū.

¶ Eccleſia ratione etiaz perſequitur hereticos.

Q Ui peccat: non peccat legis auctoritate: ſed contra legis[d] auctoritatez: qz vero interrogas que ſit ratio perſequendi: viciſſiz te interrogo: cuius ſit vox in pſal. dicentis: Detrahentez[e] ſecreto proximo ſuo hunc perſequebar. Quere itaq; cauſam ⁊ modum perſecutionis: ⁊ noli tanta imperitia malorū generaliter perſecutiōes reprehendere: non enim perſequimur vos: niſi quemadmodū veritas perſequitur falſitatē. ¶ Itē petilianus dixit: Si[f] apoſtoli pſecuti ſunt aliquē: aut aliquē tradidit chriſtus. Aug. reſpondit: poſſem quidem dicere ipſum ſathanam omnibus malis hoībus eſſe peiorez: cui tn̄ tradidit[g] apl's hoiem in interituz carnis: vt ſpūs ſit ſaluus in die dn̄i noſtri ieſu chriſti. Itē alios de quibus dicit: Quos tradidi ſathane vt diſcant nō blaſphemare. Et dn̄s flagellatos expulit de tēplo improbos mercatores: vbi etiā connexū eſt teſtimoniū ſcripture dicētis: Zelus[h] domus tue comedit me. Ecce inuenimus apl'm traditorē[i]: chriſtū perſecutorem. Poſtremo quare per violentiſſimas turbas etiam vltro improbi eſtis eccleſijs catholicis: vbi potueritis aduertere qd̄ inumerabilibus exēplis[k] res ipſa indicat. Sz dicitis vos loca veſtra defendere: ⁊ reſiſtitis fuſtib⁹ ⁊ cedibus quibuſcūq; poteritis: quare non audiſtis ibi vocē dn̄i dicētis: Ego[l] autē dico[m] vobis non reſiſtere malo[n]: aut ſi fieri pōt vt aliqū recte per vim corporalem reſiſtat violentis: nec ideo preceptuz violetur qd̄ audiuimus[o] a domino: Ego autē dico vobis non reſiſtere malo: cur non etiam hoc fieri poteſt: vt p ordinatas ⁊ legitimas poteſtates[p] de ſedibus q̄ illicite vſurpantur: vel ad iniuriā dei retinentur pius expellat impium: ⁊ iuſtus iniuſtum: neq; eniz eo[q] modo perſecutionē paſſi ſunt pſeudo pphete ab helia: quomodo ipſe helias a[r] rege nequiſſimo: aut quia flagellatus eſt dn̄s a perſecutoribus: propterea paſſiōib⁹

principibus.
h ¶ Zelus. zel⁹ hic poteſt poni in bona vel in mala ſignificatione.
h ¶ Zelus.i. indignatio quā habuit erga eos pro domo tua: ⁊ quia dehoneſtabant templum tuū j.q.iij. ſaluator. ver. penſandum. Uel zelus.i. amor quem habui ad templuz: comedit me.i. fuit mihi cauſa inuidie propter quam occiderunt me.
i ¶ Traditorem.i. tradentem. Jo.
k ¶ Exēplis. Multa habes exēpla vbi chriſtus fuit perſecutus aliquos. vt.S.eo. ninniū.⁊.c. diſplicet.
l ¶ Ego autem. Talis eſt ſenſus huius littere: heretici obijciebant auguſtino q̄ eccleſia eos perſeq̄retur contra preceptum domini: qui dixit: non reſiſtere malo: aut ſi fieri poteſt ⁊c̄. eandem auctoritatē retorquet auguſtinus in eos: quia ipſi contra hoc faciebant: cuz ipſi cedibus ⁊ fuſtibus reſiſtebāt. Sed ad hoc ipſi reſpondebāt: qz hoc faciebant ſine offenſione huius precepti defendendo ſe ⁊ ſua: dicit ergo augu. q̄ multomagis per legitimas poteſtates poſſum⁹ eos repellere de ſuis ſedib⁹.
m ¶ Dico vobis.i. vos idē retorqueo.
n ¶ Malo.i. p malum.
o ¶ Quod audiuimus. vt ipſi dicūt.
p ¶ Poteſtates. Uult ergo aug. q̄ q auctoritate iudicis expellit aliquē a poſſeſſione ſua: q̄ iuſte poſſideat. ſic.ff. de acq̄rē. poſ. iuſte.ff. qd̄ met.cau.l.iij.
q ¶ Eo mō. quia helias iiuſte ⁊ illi iuſte ẽ.e.§.ſed obijciť.
r ¶ A rege.ſ.achab.

Zelus domus tue comedit me qualiter exponitur.

j.Cor.v.b

j.Tim.j.d

Joh.ij.c.

hereticis reſiſtēduz eſt.

Ps.lxviij b.

Matt.v.f.

Ibidem.

✠ ¶ Adde q̄ hec pro. ab. poniť h̄ p poſt. ſi eſt glo. in l.neminē. C. de decu. lib.x.

a Sicut ſcriptus
eſt.in libro ſapiétie.
b Secreto. id eſt
in abſentia.
c Conqueri. Se
cundum canones
ergo filius poteſt có
queri ꝯ patre:vt no.
ſecunda queſtione
ſeptima queritur. ⁊
ĩ.c.ꝗ.ſi eccleſia.
d Modus. Si.n.
prelatus excedit mo
dum in corrigen/
do:deponi poteſt: vt
xlv.di.cũ beatus. nó
tñ propter hoc debet
petere veniam a ſub/
ditis quos correxit:
vt.lxxxvj.di.c. quan
do.Joan.

Pſ.100.a N On inueni/
tur. Caſus
Uincentius queſi/
uit ab aug.vbi inue
niatur exemplum
ꝙ eccleſia petierit au
xilium a regib⁹ ter
re ꝯ inimicos? Et re
ſpondet augu.ꝙ nó
inuenitur in euan/
gelio:nec in apoſto/
lo illud exépliũ. In/
ueniuntur tñ duo
exépla nabuchodo/
ſor regis in quib⁹
vtrũqꝫ ſignificatur:
ſcꝫ primitiue eccle/
ſie in qua iuſti ab
impijs cogebátur
ad malum: ⁊ eccle/
ſie que nunc eſt in
qua heretici cogun/
tur a chriſtianis nó
ad mortem : ſed ad
exilium vel dánuꝫ
rerum tpalium.
e Non inuenit.
Hec ſunt verba here
ticorum.
f Pro eccl'ia. Pau
lus tamen in ſua ꝑ
ſona petijt: vt .ſ. q̃/
ſtione tertia maxi/
mianus.
g Nabuchodono
ſor.ſ.diſtinctióe no
na.c.primo.
h Patiebantur.
tunc temporis per/
ſequebantur impij
Pſ.ij.c chriſtianos: modo
econuerſo ſit.
i Rumorib⁹. Ar
gu.ꝙ ꝓpter rumo/
Ibidem res non ſit aliquis
+ Add cogédus ad expur/
tex.in I.ñ. gationeꝫ+: vt. xj.q.

eius cõparádi ſunt quos ipſe
de téplo flagellatos eiecit: re/
ſtat ergo vt nihil aliud requi
rédũ eſſe fateamini:niſi vtrũ
iuſte an impie vos ſeparaue/
ritis a cõione orbis terrarũ:
nã ſi hoc inuẽtũ fuerit ꝙ ipie
feceritis:nõ miremini ſi non
deſunt miniſtri dei ꝑ quos fla
gellamini:qꝛ pſecutioné pati
mini non a nobis:ſed (ſicut[a]
ſcriptũ eſt)ab ipſis factis ve/
ſtris: ⁊ infra. De pſecutione
vrã q̃rela ſedabit:ſi cogitetis
prius ⁊ intelligatis non oém
perſecutioné eſſe culpabileꝫ.
Alioquin vero nõ laudabili
ter diceret: Detrahenté ſecre
to[b] proximo ſuo hũc pſeque
bar. Nã quotidie vide/
mus ⁊ filiũ de patre tãqꝫ de
perſecutore ſuo ꝯqueri[c]: ⁊ cõ
iugé de marito: ⁊ ſeruuꝫ de
dño: ⁊ colonũ de poſſeſſore:
⁊ reũ de iudice: ⁊ militẽ vel
ꝓuinciale ꝫ de duce vel rege:
cũ illi plerũqꝫ ordinatiſſima
ptáte hoies ſibi ſubditos per
terrores leuiũ penarũ a gra/
uiorib⁹ malis ꝓhibeant atqꝫ
cõpeſcant:plerũqꝫ auté a bo/
na vita ⁊ bonis factis minan
do ⁊ ſeuiẽdo deterreant: ſed
cũ a malo e illicito ꝓhibeát:
correctores ⁊ ꝯſultores ſunt:
cũ auté a bono ⁊ licito:pſecu
tores ⁊ oppreſſores ſunt: ſed
culpant etiã q ꝓhibent a ma
lo:ſi modũ pcti modus[d] cor
rectionis excedat. Idem in
epl'a ad Uincentiũ. A re
gibus terre contra inimicos
ſuos auxilium petat eccleſia.

N On inuenit exemplũ
in euágelicis ⁊ apl'icis
lr̃is aliqd petitũ a regib⁹ ter
re ꝓ eccleſia[f] cõtra inimicos
eccl'ie:quis negat nõ inueniri
ſed nõdũ implebat illa ꝓphe
tia: Et nũc reges intelligite:
erudimini q iudicatis terraꝫ
adhuc eni implebat illud qd
in eodem pſalmo paulo ſupe
rius legitur: Quare fremue
rũt géteſ: ⁊ ppl'i meditati ſũt
inania. Aſtiterũt reges terre
⁊ principes cõuenerũt i vnũ.
Uerũtamé ſi facta preterita
in ꝓphe ticis libris figure fue
rũt futurorꝫ in rege illo q ap
pellabat nabuchodonoſor[g]:
vtrũqꝫ tépus pfiguratũ eſt: ⁊
qd ſub apl'is habuit ⁊ quod
nũc hꝫ eccl'ia: tpib⁹ itaqꝫ apo
ſtolorꝫ ⁊ martyrũ illud iple/
batur qd figuratũ eſt qñ rex
memorat⁹ pios ⁊ iuſtos coge
bat adorare ſimulachrũ: ⁊ re
cuſantes mittebat in ignem:
nunc illud implet qd paulo/
poſt in eodé rege figuratũ é:
cũ ꝯuerſus ad adorádũ deũ
veruꝫ decreuit in regno ſuo:
vt quicũqꝫ blaſphemaret deũ
ſidrac:miſac: ⁊ abdenago pe
nis debitis ſubiaceret. Pri⁹
ergo tépus illi⁹ regis ſignifi/
cabat priora tpa regũ infide/
liũ:quos patiebant[h] chriſtia
ni ꝓ impijs:poſteri⁹ vero té
pus eiuſdé regis ſignificabat
tpa regũ fideliũ:quos patiun
tur impij pro chriſtianis. Sꝫ
plane in eis q ſub noie chri/
ſti erát ſeducti a peruerſis:ne
forte oues chriſti ſint errãtes
ad gregem aliaruꝫ reuocáde
ſunt: ⁊ temperata ſeueritas ⁊
magis mãſuetudo ſeruat: vt
coertione exiliorꝫ atqꝫ dánorꝫ
admoneant cõſiderare qd ⁊
quare patiant: ⁊ diſcát ꝑpo/
nere rumorib⁹[i] ⁊ calumnijs
hoiuꝫ ſcripturas quas legũt
qs eni vrm non laudat leges
ab impatorib⁹ datas aduer/
ſus ſacrificia[k] paganorꝫ? ⁊ cer
te lõge ibi pena ſeuerior cõſti
tuta eſt:illi⁹ qppe ipietatis ca
pitale ſuppliciũ cõſtitutũ eſt:
de vobis aũt corripiédis atqꝫ
coercédis habita rõ eſt:q̃ po
tius[l] admoneremini ab erro
re diſcedere:ꝙ ꝓ ſcelere pu/
niremini. Itẽ eiuſdem ad
Bonifa.comitem. Ma/
los eccleſia iuſte perſequitur.
S I eccl'ia[m] vera eſt:ipſa
eſt q pſecutioné patit:
non que fecit:querat ab apl'o

iij.in cunctis. extra
de eo qui cog.ꝯſan.
vro.ſue.ſuper eo.
k Sacrificia. C.de
ſacri.paga.l.i.
l Potius.i.pri/
us. ⁊ ſic ponit hec di
ctio:potius.extra de
ſpon.requiſiuit. be/
ne enim puniũtur
heretici:ſi non reſi/
piſcant:vt.ſ.eo.c.qui
vult.in ſi.
S I eccleſia.
Caſus. Au/
gu.ſuadebat boniſa
cio comiti:vt hereti
cos perſequeretur:
quod cuꝫ facere nol
let.heretici duo ſibi
obijciebát. Primo
qꝛ vera eccleſia vel ſan
ctus hõ nullũ perſe
qui debet:ſed potius
pati perſecutionem.
Sed Augu.duob⁹
exemplis oſtendit
ſcꝫ ſare per quam ſi
gnificatur eccleſia: ⁊
prophete dicentis:
Perſequar inimi/
cos meos ⁊c.ꝙ eccle
ſia iuſte perſequitur
hereticos:heretici ve
ro iniuſte perſequũ
tur eccleſiam. Secũ
do obijciebát ꝙ apo
ſtoli a regibus ter/
re contra inimicos
nunqꝫ auxilium pe
tierunt. Et reſpon/
det Auguſti. aliud
tempus fuiſſe tunc
⁊ aliud modo: tũc
enim reges erant i/
fideles: hodie vero
chriſtiani reperiun/
tur. ⁊ ad hoc probam
dum: duas aucto/
ritates prophete in/
ducit.
m Si eccleſia. Di
cebant heretici ꝙ ec/
cleſia potius debe/
ret pati perſecutio/
nem:qꝫ facere quod
improbat Auguſti.
exemplo ſare que ſi
gnificat eccleſiam: q̃
perſequebatur ancil
lam. Iteꝫ probat au
ctoritate illa: Per/
ſequar inimicos: ⁊
comprehendam il/
los ⁊c. Secundo di/
cit quandam perſe/
cutionem iuſtam:
quandaꝫ iniuſtam.

N. S Bal oſtu ba.⁊ ſi.ſu mat tius ꝑus ſicat.
Dani
Sara ꝑ quebat ancilla
Sal.liij

a ❡ Melius. Pro-
prie dicitur perſe-
qui: qui ad malum
perſequitur: vt. ſ.
ea. queſti. v. nō vos. ⁊
ideo dicit meli⁹ .i.
ſubtilius. Uidetur
tñ ex loco iſto: ꝙ do
min⁹ non poſſit face
re iniuriam ſeruo
ſuo. argu. ꝯ. eo. q pec
cat. in fi. eque enim
punitur dñs inter-
ficiendo ſeruū ſu-
um: ſicut liberū ho
minē: vt. l. diſt. ſi q̄
femina. Et ſic dico
ſm canones ꝙ fili⁹
poteſt agere ꝯtra pa
trem: ⁊ econuerſo:
vt. ij. qō. vij. querit.
Sic pōt dici ꝙ ſer-
uus poteſt agere cō
tra dñm de iniuria
ſibi facta ſi ſine cau-
ſa ſeuiat in ipſū do-
minus: vel ſi inmo
derate ſeuiat: ſ; ali-
ud ſit ſm leges. C.
de emē. ſeruo. l. vni
ca. nam ⁊ pater agit
contra filium con-
tumacem: vt. C. de
pa. po. l. iij.
b ❡ Faciunt .i. face
re debent.
c ❡ Temporibus.
Concordia tempo-
ra: ⁊ concordabis
ſcripturas: vt. ij. q̄-
ſtio. j. ſi peccauerit. ⁊
ex tempore loco: ⁊
pſona debemus con
cordare canones:
vt. xxix. diſtin. c. j. ij.
⁊. iij. ſic. xxxv. qō. iiij.
quod ſcripſi.
d ❡ Quia homo. Et
not. ꝙ aliud facit
quis in eo ꝙ rex: ⁊
aliud facit in eo ꝙ
homo. ſic. ꝯ. eo. duo
ſunt ſic extra de ele-
ctio. quod ſicut. in
fine. ⁊ ff. quod cu-
iuſq; vniuer. l. iteȝ.
ff. quando appel. ſit.
l. j. Joan.

Quis non po-
teſt. ❡ Caſus.
heretici dicebant ꝙ
eccleſia non debebat
cogere eos ad fideȝ:
q2 liberū eſt eis cre-
dere: nec chriſt⁹ ali-
cui vim intulit: nec
aliquem ad fidem
coegit. Aug. vero do

quam eccl'iaȝ ſignificabat ſa-
ra qñ perſecutioneȝ faciebat
ancille: liberā quippe matrē
verā celeſtem hieruſalem. i.
verā dei eccleſiam in illa mu
liere dicit eē figuratam q̄ af-
fligebat ancillā. Si aūt meli-
us[a] diſcutiam⁹: magis illa p
ſequebat ſaram ſupbiendo:
ꝙ ſara illam coercēdo. Illa
eniȝ dñe faciebat iniuriā iſta
iponebat ſupbie diſciplinaȝ.
Deinde q̄ro ſi boni ⁊ ſci vi-
ri nemini faciunt perſecutio-
nē: ſed tñmodo patiunt: cu-
ius putant in pſal. voceȝ eſſe
vbi legitur. Perſeq̄r inimi-
cos meos: ⁊ cōprehēdā illos:
⁊ nō conuertar donec defici-
ant? Ergo ſi verū dicere vel
agnoſcere volum⁹ eſt pſecu-
tio iniuſta: quā faciunt[b] eccle
ſie chri impij: iſta nāq; bea-
ta ē que pſecutionem patitur
ꝑpter iuſtitiam: illi vero mi-
ſeri q perſecutionem patiun
tur ꝑpter iniuſtitiā. Proin-
de iſta pſequitur diligēdo il-
la ſeuiendo: iſta vt corrigat:
illa vt euertat: iſta vt reuocet
ab errore: illa vt precipitet in
errorē. Quod autē dicunt q
ꝯtra ſuas ipietates leges iu-
ſtas inſtitui nolūt non petiſ-
ſe a regib⁹ terre apl'os: talia
non conſiderant aliud fuiſſe
tunc tēporis: ⁊ oia ſuis con-
uenire tpibus[c]. Quis enim
tunc in chr̄m crediderat im-
perator? quis eni pro pietate
contra ipietatem leges feren
do ſeuiret? tūc enim adhuc il
lud propheticū implebatur:
Quare fremuerūt gentes: ⁊
populi meditati ſunt inania.
Aſtiterūt reges terre: ⁊ pri-
cipes ꝯuenerunt in vnuȝ ad
uerſus dominū: ⁊ aduerſus
chriſtū eius. Nondum eniȝ
agebatur qō paulopoſt in eo
dem pſal. dicitur: Et nūc re
ges itelligite: erudimini q iu
dicatis terrā: ſeruite dño in
timore: ⁊ exultate ei cum tre
more. Qūo ergo reges do-

mino ſeruiūt in timore: niſi
ea q̄ contra dñi iuſſa fuerint
religioſa ſeueritate ꝓhibēdo
atq; plectēdo? Aliť eniȝ ſer
uit q2 homo[d] eſt: aliter etiam
q2 rex eſt: q2 homo eſt ſeruit
viuendo fideliter: q2 rex ē ſer
uit leges iuſta ꝑcipientes: ⁊
ꝯtraria prohibentes ꝯuenīē
ti vigore ſanciendo. Idem.
❡ Exemplo chriſti mali co
gendi ſunt ad bonum.
Quis nō poteſt ampli⁹ Jo.x.b.
amare q̄ chriſtus: q aiaȝ ſu
am poſuit pro ouibus ſuis? mat.iiij.c.
Et cum petrū ⁊ alios apoſto Act.ix.a.
los verbo ſolo euocaſſet: pau
luȝ eccl'ie ſue poſtea magnū
edificatorē: ſed horrēduȝ an
tea vaſtatorē: non ſolum vo-
ce cōpeſcuit verūetiam ptāte
proſtrauit: atq; in ifidelitatis
tenebris ſeuientē ad deſide-
randū lumē cordis vt ſurge
ret prius cecitate corpis pcuſ
ſit: ſi pena[e] illa nō eſſet: non
ab ea poſtmodū ſanaretur:
⁊ qñ apertis oculis nihil vi-
debat ſi eos ſaluos hēret: nō
ad ipoſitionē manus ananie
vt eorū aperiretur intuitus:
tanq̄ ſquamas quibus clau
ſus fuerat inde cecidiſſe ſcri-
ptura narraret. Ubi eſt qō
iſti clamare ꝯſueuerūt: liberꝫ
eſt credere vel non credere:
cui vim chr̄s intulit: quē coe
git? Ecce habent paulū apo
ſtolū: agnoſcant prius in co
gentē[f] chriſtum ⁊ poſtea
docentem: pri⁹ ferientē ⁊ po-
ſtea ꝯſolantem. Mirꝫ eſt au
tem qūo ille q pena corporis
ad euāgeliū coactus intrauit: plus illis oibus q
ſolo ꝟbo vocati ſūt in euāgelio laborauit: ⁊ quem
maior timor cōpulit ad charitatē eius pfecta cha
ritas foras mittit timorē: cur ergo nō cogeret ec-
cleſia pditos filios vt redirēt? Idem ꝯtra fauſtū.
❡ Nō crudelitate: ſ; dilectōe moyſes ppl'm fla-
gellauit.
Quid crudele[g] moyſes mādauit
aut fecit cū commiſſū ſibi ppl'm ſcē zelās Exo.xxxij.
viuo ⁊ vnico vero deo ſubditum cupiens: po-
ſteaq̄ȝ cognouit ad fabricandum ⁊ colendum
idolum defluxiſſe: mentemq; impudicam pro-
ſtituiſſe demonibus: in paucos eorum vindi-

cet ꝙ eccleſia eos re-
cte ⁊ licite poteſt ad
fidem cogere: exem
plo chriſti qui pau-
lum cecatum ⁊ in-
uitum ad fidem p-
duxit.
e ❡ Si pena. q. d. ſi
non preceſſiſſet pe-
na non eſſet opus
liberatione.
f ❡ Cogentē. Illud
qō de paulo dicit ſo
la diuina voluntate
factū fuit: nam nul-
lus cogit recipere fi
dē: ſed receptā cogi-
tur retinere: vt. xlv.
diſtinctio. de iudeis.
xxxij. queſtio. j. inte-
gritas. h.

Quid crudele.
❡ Caſus. Fau
ſtus hereticus dice-
bat ꝙ moyſes cru-
delis fuit occiden-
do eos qui vitu-
lum conflatilē ado
rauerunt in deſer-
to. Sed auguſti. o-
ſtendit ꝙ hec non
fecit ex crudelitate:
ſed potius ex ma-
gna dilectione in
paucos vindicauit:
⁊ diſciplinam in po
ſteruȝ ſanxit: quod
patet per verba eiuſ
dem moyſi: Si di-
mittis illis ⁊c̄. Si-
militer ⁊ paulus
non crudeliter: ſed
amicabiliter corin-
thium tradidit ſa-
thane: vt ſpiritus
eius ſaluus fieret.
g ❡ Quid crude- Act.ix.a.
le. Probatur exem
plo moyſi eccleſi-
am non eſſe crude
lem: ſi hereticos ad
ſe venire compellat.

a ¶ In verbis. Arg. ex antecedentibus probari ſequentia. ſic. ē. xviij. diſt. peruenit. xxxiij. q. i. cum per bellicam. xlij. diſ. ſit rector. ff. de lega. j. ſi ſeruus plurium. in fi.

Q Ueſitum. ¶ Caſus. Queſitũ fuit ab Innocentio: vtrũ illi qui poſt baptiſma ſeu a officia exercuerũt vel decapitãdo latrones: vel capitalē ſententiã, pferendo peccauerunt hoc faciendo? Et rñdet ꝙ nõ: qꝛ a deo hmõi ptãtes ſunt ꝯceſſe: ⁊ propter vindictã malorum gladius eſt pmiſſus a deo. Sup his. i. de his. Diſciplinam .i. exilium vel correctionem.

b ¶ Queſitum eſt. vtrum peccent ⁊c.

c ¶ Aut tormenta. De talibꝰ autem an poſſunt promoueri: habes. lj. diſtin. in ſumma.

d ¶ Exercuerunt. executores.

e ¶ Protulere. vt iudices.

f ¶ Nihil. i. non hoc ꝙ peccent: qꝛ reuera non peccant: ſi amore iuſtitie faciunt: vt. ĩ. ea. queſtio. v. ſi homicidium.

g ¶ Uindices. i. iudices.

h ¶ Auctore. ſic xxvj. diſtinctio. deinde. ſimile. xiiij. queſtio. v. dixit.

i ¶ Aut diſciplinã. quod faceremus: ſi eos diceremꝰ peccarꝛ.

I Llud etiam. ¶ Caſus. Archieps Toletanus q̃ſiuit ab innocẽtio: vtrũ peccent officiales: q poſt baptiſma decapitãt criminoſos? Et reſpondet ꝙ principes ſine cauſa mortem non infligunt: imo cõſueuerunt cõmittere iudicibus criminoſos iudicandos: q̃s ſi iudices condemnauerint erit officialis imunis ipſos interficiendo. vel dictãtes preces intelligas rebelliones qui ſentẽtiam dictant: vel qui dirigunt preces accuſatorum principi de morte alicuius.

Pro. xxij. g

j. cor. v. b.

j. Tim. j. b

cane gladio: quos deus ipſe quem offenderant alto ⁊ ſecreto iudicio feriẽdos voluiſſet mox feriri: ⁊ in pñti ſalubriter terruit: ⁊ diſciplinam in poſterum ſanxit: nã eum nulla crudelitate: ſed magna dilectione feciſſe qđ fecit: qs non in verbisᵃ agnoſcat orantis pro peccatis eorũ: ⁊ dicẽtis: Si dimittis illis pcm̃ dimitte: ſin autem dele me de libro vite. Sic plane ⁊ apoſtolus non crudeliter: ſed amicabilr tradidit hoiem ſathane in interitũ carnis: vt ſpiritus eius ſaluus ſit in die dñi noſtri ieſu chriſti: tradidit ⁊ alios vt diſcerent nõ blaſphemare. I tẽ Innocen. papa.

¶ Non imputatur fidelibꝰ qui ex officio aut tormenta exercent: aut capitalem ſententiam ferunt.

Q Ueſitumᵇ eſt etiam ſuper his q poſt baptiſmũ adminiſtrauerunt: aut tormentaᶜ ſeu a exercuerũtᵈ: aut etiã capitalē protulereᵉ ſñiam: nihilᶠ de his legimus a maioribus diffinitum: meminerant enĩ a deo poteſtates has fuiſſe conceſſas: ⁊ ,pp̃ter vindictã noxiorum gladiũ fuiſſe permiſſum: ⁊ dei miniſterio eſſe datum in hmõi vindicesᵍ. Quomõ igitur reprehenderunt factum qđ auctoreʰ domino videreẽ eſſe ꝯceſſum? De his ergo vt hacten⁹ ſeruatum eſt: ſic habeamus: ne autⁱ diſciplinã euertere: aut ꝯtra acutoritatem dñi venire videamur: ipſis ãt in reddẽda rõne geſta ſua oĩa ſeruabunt. I dẽ ad toletanũ epũ.

¶ Immunis eſt dictator a culpa: cum legum auctoritas in improbos exercetur.

I Llud ẽt ſciſcitari volui ſti an preces dictantibusᵏ liberũ concedatur: vtiꝗ poſt baptiſmi regenerationem a principibꝰ poſcereˡ mortẽ alicuius vel ſanguinem de reatu? quã rem principes nunꝗ̃ ſine cognitiõe concedunt: ſed adᵐ iudices cõmiſſa ipſa vel crimina ſemp remittũt: vt cã ipſa cognita vindicẽt: qui cũ q̃ſituri fuerint delegata aut abſolutio: aut dãnatio pro negocij qualitate, pferẽ: ⁊ dum legũ auctoritas in improbos exercetur erit dictator immunis. I tem grego. brunichilde regine francorum.

¶ In correctione malorũ deus omnipotens placatur.

S I quos igiẽ violentos ſi quos adulteros ſi q̃s fures vel alijs prauis actibꝰ ſtudere cognoſcitis deũ deorum correctiõe placare feſtinate: vt p vos flagellumⁿ pfidaꝝ gentium qđ (quantum videmus) ad multaꝝ nationum vindictã excitatum eſt nõ inducat: ne ſi (qđ non credimus) diuine vltionis iracũdia ſceleratoꝝ fuerit actione cõmota belli peſtis interimat: quos delinquẽtes: ad rectitudinis viam dei precepta nõ reuocant. I dem genandio pãcio ⁊ exarcho aphrice.

¶ Eccliaſtice religiõis inimici etiã bellis ſunt coercendi.

S Icut excellẽtiam veſtrã hoſtilibus bellis in hac vita dñs victoriaꝝ fecit luce fulgere: ita oportet ẽt inimicis ecclie eius oĩ viuacitate mentis ⁊ corporis obuiare: quatenus eius ex vtroꝗ triũpho magis ac magis eniteſcat opinio: cũ ⁊ forenſibꝰ bellis aduerſarijs catholice eccleſie pro chriſtiano populo vehementer obſiſtitis: ⁊ ec

k ¶ Dictantibus. extra ne cleri. vel mona. ſententiam.

k ¶ Dictantibus. i. aſſeſſoribus quorum officium conſiſtit in libellis dictandis: vt. ff. de offi. aſſeſ. l. j. de hoc eniꝫ dubitabatur an aſſeſſor eſſet reus qui daret conſilia de morte alicuius: vel loquitur de executoribus: vel de notarijs.

l ¶ Poſcere. id ẽ de morte poſtulata conſilium dare.

m ¶ Sed ad iudices. hic habes ꝙ gladij poteſtas delegatur quod eſt contra id. ff. de offi. procon. ſolent. ſm leges nõ poteſt iudex delegare cauſam criminalem: ſi non poſſit adeſſe: vt. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. l. ſm canones ſecus: vt hic: ⁊ ij. q. vij. ſicut. ij. ⁊ extra de offi. dele. venerabili. p̃ceps tamen paſſim poteſt delegare cauſam criminalem: vt. ff. de teſta. l. iij. §. idẽ diuꝰ.

S I quos. ¶ Caſus. In francia erant multi fures: adulteri ⁊ raptores quare grego. mandat brunichilde regine francorum: vt eorum violentiam ⁊ malitiaꝫ refrenet: ne deus inducat flagellum gentium pfidarum: quod ad vindictam multarum nationum eſt excitatum: vt q̃s precepta dei non reuocant nec ſe emẽdãt interimat peſtis belli.

n ¶ Flagellum. Argu. ꝙ propter negligentiam paſtoris: vel etiã propter peccata aliquorũ mittit deus flagella: vt vij. q. j. ſciſcitaris.

S Icut. ¶ Caſus. hoc capitu. diuiditur in tres partes. In prima parte rogat Grego. genãdium patricium: vt ſicut hactenus pugnauit cõtra hoſtes: ita ⁊ nunc pugnet contra hereticos: qui contra catholicaꝫ eccleſiam colla ſubrigere volunt. In ſecũda parte rogat vt cõ

Aſſeſſ officiũ

Crimĩ cã an p ſit deleg

Diuiſio

cilium epiſcoporuʒ
faciat congregari.
quatenus primateʒ
eligant:qui non de-
bet eligi ex loci di-
gnitate eo ꝙ in ma-
iori dignitate conſi
ſtat:ſed qui maiori
bus meritis adiu-
uatur:qui non per
villas(ſicut moris
eſt)ſed in vna ciui-
tate reſideat: vt do-
natiſtis fortius reſi
ſtere valeat. In ter-
tia parte rogat:vt ſi
aliqui epiſcopi de in
dia volunt romam
venire:permittat eos
venire:⁊ obuiet vo-
lentibus contradi-
cere ipſis. ſecunda
pars incipit ibi:con
cilium.tertia ibi: ex
concilio vero.Qua-
ten⁹ ei⁹.i.excellētie.
a ❡ Non ex ordi-
ne.Nec eſt confide-
randum quis ma-
ior ſit in loco vel or
dine:ſed quis ſit iu
ſtior:vt.xl.diſtincti.
non loca ⁊ capitu.
multi.in ſi.argu. cō
tra.xl.diſtinctio.ca-
pitu.vlti.⁊ de.Joan.
b ❡ Largiora. ſimi
le.xvj.queſtio. j. re-
uertimini.Joan.

S I nō.❡ Caſus
Grego.de duo-
bus in hoc capit. cō-
mendat genandiuʒ
patricium. Primo
commendat euʒ ex
eo ꝙ victorias ſuas
faciebat non per cor
poralem prouiden
tiam:ſed magis ora
tionibus preueni-
entibus quod i ali-
is ducibus non cō-
tingit: ⁊ quod facit
non cauſa funden-
di ſanguinis:ſed po
tius cauſa reipubli
ce dilatande.i.eccle-
ſie.Secundo com-
mendat eum eo ꝙ
quedam patrimo-
nia beati petri nuda
ta cultoribus: daco
rum habitatoribus
reſtauraſſet . Opi-
nio.i.fama que opi
nio loquitur: Bel-
la nos ⁊c̄.⁊ littera ſic
ordinata: non ex-

cleſiaſtica prelia ſicut bellato-
res dn̄i fortiť dimicatis: no
tum eſt eni heretice religiōis
viros:ſi eis(q̄d abſit) ſuppe-
tit nocēdi licentia ꝯ catholicā
fidem vehemēter inſurgere:
q̄tenus hereſeos ſue venena
ad tabefaciēda(ſi valuerint)
chriſtiani corpis mēbra trāſ
fundāt:cognouimus eni eos
ꝯtra catholicaʒ eccl'iam dn̄o
eis aduerſante colla ſubige-
re:⁊ fidē velle chriſtiani no-
minis inclinare:ſʒ eminentia
vr̄a conat⁹ eoꝝ comprimat: ⁊
ſupbas eoꝝ ceruices iugo re
ctitudinis ꝑmat.❡ Concili-
um vero catholicoꝝ ep̄orum
admoneri ꝑcipite:vt primatē
non ex ordine[a] loci poſtpoſi-
tis vite meritis faciat:q̄niam
apud deū non gradus elegā-
tior:ſʒ vite melioris actio cō-
probať:ipſe ꝟo primas non
paſſim(ſicut moris eſt)ꝑ vil-
las ſed in vna iuxta eoꝝ ele-
ctionē ciuitate reſideat: qua-
tenus adepte dignitatis me-
lioris īgenio reſiſtēdi donati
ſtis poſſibilitas diſponatur.
❡ Ex ꝯcilio ꝟo numidie ſi
q deſiderāt ad ap̄licam ſedē
venire ꝑmittite:⁊ ſi qlibet eo
rū vie ꝯtradicere voluerit vľ
putauerit obuiate:magis igi
tur ꝓfecto excellentia veſtra
apud creatorē gloria ꝓficit:ſi
ꝑ eam diſꝑſaꝝ eccleſiaꝝ po-
tuerit ſocietas reſtaurari: cū
eniʒ largita munera ad nois
ſui gl'iam ꝯſpicit reuocari:tā
to largiora[b] tribuit:q̄nto per
ea religionis ſue dignitatem
viderit ampliari: ꝑſoluentes
preterea pr̄ne charitatis affe
ctum dn̄m petimus ꝙ brachi
um veſtrum ad comprimen-
dos hoſtes forte efficiat: ⁊
mentē eius fidei ȥelo velut
mucrone gladij vibrātis exa
cuat.Idem ad eundem.

❡ Merito fidei bellorum
paratur victoria.

S I non ex fidei merito
⁊ chriſtiane religionis gratia
tanta excellētie veſtre bellico
rum actuū proſꝑitas eueni-
ret nō miranda[c] fuerat: cum
ſciamus hec ēt antiqs bello-
rū ducib⁹ fuiſſe ꝯceſſa . Sed
cū futuras deo largiēte victo
rias:nō carnali ꝓuidētia: ſed
magis orōnibus ꝑuenitis:ſit
vt hoc in ſtuporem veniat: ꝙ
gloria veſtra non terreno cō
ſilio:ſed deo deſuper largi-
ente deſcendat:vbi enim me
ritorum veſtrorum loquax
non diſcurrit opinio:que bel
la vos frequenter appetere
non deſiderio fundendi ſan
guinis : ſed tm̄ dilatande cā
reipublice:in q̄ deū coli ꝯſpi
cimus loqtur:q̄tenus chriſti
nomen per ſubditas gētes ſi
dei ꝑdicatione circūquaq̄ di
ſcurreret: ſicut eni exteriora
vos virtutū opa eminētes in
hac vita conſtituunt : ita ⁊ in
terna morum ornamenta ex
corde mūdo procedētia in fu
turā vitam celeſtium gaudio
participatiōe glorificāt: pluri
ma eniʒ ꝓ paſcendis ouibus
bti petri ap̄loꝝ principis vtili
tatib⁹ excellentiā veſtraʒ pre
ſtitiſſe didicimus : ita vt non
parua loca pr̄imonij eius ꝓ-
prijs nudata cultoribus lar-
gitis[d] dacoꝝ habitatorib⁹ re-
ſtauraſſet:quecūq̄ igitur il-
lic chriſtianiſſima mēte ꝯfer
tis hoꝝ retributionē ꝑ ſpem
in futuro iudicio ſuſtinetis[e].
❡ Breuiter monſtratum ē
ꝙ boni laudabiľr ꝑſequūtur
malos: ⁊ dānabiľr mali ꝑſe-
quūtur bonos. Illō āt ap̄li:
Tu āt qs es q iudicas alienū
ſeruū de alieni cordis occul-
tis itelligendū eſt. Quō vindi
cta inferri poſſit monſtratuʒ eſt. Nūc reſtat oſtē
dere ꝙ debet inferri: ⁊ ꝙ magis diliguntur illi
qui puniuntur q̄ꝫ q impuniti relinquuntur : qō
vtrūq̄ multoꝝ auctoritate ꝓbať. Ait enim aug.

❡ Ad irā de⁹ ꝓuocať cū mala puniri differunť.

S I ea de quibus vehemēter deus offendi-
tur inſequi vel vlciſci differimus[f] ad ira-
cēdum vtiq̄ diuinitatis patientiam ꝓuocamus.
Nōne[g] ader filius[h] ſare preterijt mandatum do-

rabis.
c ❡ Non miranda.
q.d.in hoc eſt miran
dum: ꝙ victoriam
ſolam orationibus
obtinetis.
d ❡ Largitis.i. ibi
poſitis.
e ❡ Suſtinetis .i.
expectatis.Joan.
❡ Breuiter. hec eſt
octaua pars.q. in q̄
probatur per quat-
tuor aucto.ꝙ vindi
cta debet fieri:qa ma-
gis diligitur q pu-
nitur q̄ꝫ qui peccat ⁊
non punitur : ⁊ eſt
hic incidens que-
ſtio.Joan.de ſa.
❡ Caſus. Conclu-
dit Gra ex ſupradi-
ctis ꝙ boni iuſte ma
los perſequuntur: ⁊
nō ecōuerſo. poſtea
reſpondet auctorita
ti pauli: quam ha-
buimus.ſ.ea . qōe.
j.§.j. dicens eā eſſe i
telligendaʒ de occul
tis delictis : ⁊ dicit
mōſtratū eſſe ſupraʒ
ꝙ vindicta poſſit in
ferri: Nunc vero oñ
dit ꝙ vindicta debet
inferri: ⁊ ad vtrūq̄
probandum indu-
cit capi. ſequentia.

S I ea.❡ Caſus.
Oſtēdit hic au
guſti. ꝙ non debe-
mus eſſe negligen-
tes ad vindicandū:
quia occaſione ⁊ pec
cato vnius iraſci-
tur deus vniuerſo
populo:quod pro-
bat exemplo acho.
f ❡ Differimus.ſ.
e.ſi is qui.ſ. xxviij.
diſtinctio.quia ſunt
culpe.
g ❡ Nonne achor.ſ.
j.queſtio.iiij.§. iteʒ
peccato achor.
h ❡ Fili⁹.i. nepos.

a ¶ Solus. Negati ue exponit .i. vtinaꝫ nō pŭſſent plures. ſi.c.j.q.j.iudices. Ar gu.tñ ↄ qꝛ vi ꝙ poti us debuit pcere no cēti q̄ȝ punire inno cētez ppꝫ nocētē. vt xxiij.queſtio.v.deni q.q.ff.de pe.abſentē.

E ¶ A vindicta q. ¶ Caſus. Oñ dit Aug.in hoc.c. ꝙ plati vel iudices ma los punire debēt aio corrigendi ⁊ ex dile ctiōe: ⁊ hoc pbat qnq; exēplis.ſ.p̄ris ⁊ chr̄i ⁊ q̄rundā ſcōꝝ vꝫ. te ſta.⁊ helie:⁊ petri: ſꝫ nō debēt vlciſcendi aio punire:ſicut vo lebāt facere diſcipu li chr̄i cum deſidera bāt ignē celeſtē mit tere ſuper ſamarita nos:ſꝫ pꝑter hoc fue rūt a dn̄o reprehēſi. Exēplū eſt de petro i fi.c. vbi autem alia exempla incipiant: parte videbis.

Luce.vi.b

b ¶ Idone⁹. Argu. ꝙ nullus pōt eſſe iu dex:niſi habeat cha ritatem ⁊ māſuetu dinem. xlv. diſtin ctio.diſciplina.

Pu.iij.b.

Luce.xij.f

c ¶ Uapulat.ſ. qd. v.non omnis.

d ¶ Paucis. q̄dam eni ignorātia p pte excuſat:p pte nō: vt xxx.q.j.de his.ſ.diſ. viij.ↄſuetudo.

e ¶ Odiſſe. Cū pu er nō ht odio hēri: nō ht vt igrat⁹ exhe redari: vt.C.de inof fi.teſt.ſi qs in ſuo.

f ¶ Paratus.ſ. e. qōe.j.paratus.

g ¶ Timerēt. Ergo q̄ pena magis timet̄ illa eſt magis iſligē da ſiue ſit pecunia ria:ſiue corpalis: vt xvi.qō.vi.cognoui mus.⁊.c.de lapſis. ⁊.ſ.ea.q.v.prodeſt. ⁊ expreſſe dr̄ extra vt lit.nō ↄteſta.quoniā frequenter.in fi.

h ¶ Diminueret. Quoſdam eni deus rapit de medio: ne malicia mutet intel lectū eoꝝ: vt.ſ.de pe.

mini:⁊ ſup oēm ppꝪ iſrael ira ei⁹ icubuit?⁊ ille erat vn⁹ hō:atq; vtinā ſolus ª pijſſet i ſcelere ſuo. Idem Auguſti. de ſermone dn̄i in mōte.li. j.

¶ Uindicta q̄ ad correctio nē valet:nō eſt prohibenda.

EA vindicta q̄ valet ad correctionē non phibe tur:q̄ etiam ad miſericordiā ptinet:nec ipedit illud ppoſi tum q̄ qſq; parat⁹ eſt ab eo quē correctū eſſe vult plura pferre: ſꝫ huic vindicte iferē de nō eſt idone⁹ᵇ niſi q odiuꝫ q̄ flagrare ſolēt hoies qui ſe vindicare deſiderant dilectio nis māſuetudine ſupauerit: nō eniꝫ metuēduꝫ eſt ne odil ſe paruulū filiū parētes vide ant cū ab eis vapulatᶜ peccāe ne peccet vlteri⁹: ⁊ certe pſe ctio dilectiōis ipſius dei p̄ris imitāda nobis ppōnit̄: cum in ſequētibus dicit̄: Diligite inimicos vr̄os: bn̄facite his q oderunt vos: ⁊ orate p his q vos pſequunt̄: ⁊ tñ de ipſo dicit̄ per pphetam: Quē eniꝫ diligit dn̄s corripit: flagellat aūt omnem filiū quē recipit. dicit ēt dn̄s: Seru⁹ᵈ q neſcit voluntateꝫ dn̄i ſui: ⁊ facit nō digna plagis vapulabit pau cis⁹: ſeru⁹ auteꝫ q ſcit volūta tem dn̄i ſui ⁊ facit nō digna: vapulabit plagis multis. Nō ergo niſi ipſa vidicet cui rex ordine ptās eſt data: ⁊ ea vo lūtate vindicet: q̄ pr̄ paruulū filiū flagellat: queꝫ tñ p etatē non pōt odiſſeᵉ. Hinc enim aptiſſimū exemplum dicit̄: q̄ ſatis appet poſſe pctm̄ amo re poti⁹ vindicari q̄ȝ impuni tū relinq: vt illū quem vindi cat nō pena miſeruꝫ: ſꝫ corre ctione btm̄ eſſe velit: parat⁹ᶠ tū ſit (ſi op⁹ fiat) equo aio plu ra tolerare ab eo illicita quē vult eē correctū: ſiue in eum hēat ptāteꝫ coercēdi ſiue nō hēat. Magni autē ⁊ ſci viri q̄ȝ optie ſcirēt mortē iſtam que aīam diſſoluit a corpore

formidādam nō eſſe: ſm̄ tñ coꝝ aīum q illam timerētᵍ: nōnulla pctā morte punierūt q̄ viuētibus vtilis met⁹ incu teret̄: ⁊ illis q morte punie bant̄: non ipſa mors noceret ſꝫ pctm̄ qd augeri poſſet ſi vi uerēt diminueretᵇ: nō teme re illi iudicabāt: qbus tale iu diciū de⁹ donauerat. Inde ē ꝙ helias morte multos affecit ꝓpria manu ⁊ igne diuinitus ipetrato: qd ⁊ alij m̄lti ⁊ ma gni viri eodē ſpiritu ↄſulēdo reb⁹ humanis nō temere fe cerūt: de q̄ helia cū exemplū dediſſent diſcipuli cōmemo rātes qd ab eo fcm̄ fit: vt etiā ipſis daret ptātē petēdi de ce lo ignē ad ↄſumēdū eos q ſi bi hoſpitiū nō pbuerāt repre hēdit dn̄s in eis nō exēplū p phe ſci: ſꝫ ignorātiā vindicā di q̄ adhuc erat in rudibus: aīaduertēs eos nō amare cor rectioneꝫ: ſꝫ odioⁱ deſiderare vindictā. Itaq; poſteaq̄ȝ do cuit eos qd eēt diligere proxi mū tanq̄ȝ ſeipſū: infuſo etiaꝫ ſpū ſcō quē decē dieb⁹ cōple tis poſtᵏ aſcēſionē ſuā deſup (vt pmiſerat) miſit: nō deſue rūt tales vidicte q̄uis multo rari⁹ q̄ȝ in veteri teſtō. Ibi ex maiori pte ſeruiētes timore pmebant̄: hic āt maxīe dile ctiōe liberi nutriebant̄. Naꝫ ⁊ verbis ap̄li petri ananias ⁊ vxor ei⁹ (ſicut in actib⁹ ap̄loꝝ legim⁹) exanimes ceciderūt: nec reſuſcitati ſunt: ſꝫ ſepulti. Item auguſti.contra Cre ſconium grammaticuꝫ lib.j.

¶ Que veritati ↄtraria ſunt chriſtiani perſequi debent.

Quiſquisˡ chriſtian⁹ ini quū pſequit̄ chriſti eſt inimic⁹ᵐ: vꝫ dicis ſi nō hoc in illo pſeq̄t̄: qd chri ſto ē inimicū. Neq; eni dn̄s in ſeruo: pat̄ in filio marit⁹ in ↄiuge: cū ſint vtriq; chr̄iani n̄ debēt pſe q niſi vitia chr̄iane ↄ̄ria v̄itati: an vo ſi nō pſeq̄nt̄: n̄ rei negligētie merito tenebūt̄. Iᵉ au. ad mace.

¶ Queadmodū hō oꝫ diligere pximū ſic ſeipſū.

DEbetⁿ hō diligere pximū ſuū ſicut ſeipſū: vt quē potuerit hoiemⁿ bn̄ficētia: ↄſolatiōe

diſti.liij.ſ. vꝫ hoc.

i ¶ Sed odio.ſ.ea. q.c.ꝙ chriſtus.ↄtra.

k ¶ Poſt aſcenſio nē. Illud poſt poti⁹ icludit diē aſcenſio nis: q̄ȝ excludit: naꝫ aīs n̄ eēnt decē dies niſi dies aſcēſiōis cō putet̄.lxxvj.di.ſcire.

Quiſqs. Caſus. Creſconi⁹ grā matic⁹ dicebat ꝙ ini micus dei erat qui chr̄ianū pſequebat̄. Sꝫ Aug. r̄ndet hoc eſſe vꝫ ſi ex odio p ſeqbat̄: ſꝫ ſi pſeque bat̄ ex charitate vi tia q̄ ſūt in chr̄iano dei ē amic⁹: qd pbat trib⁹ exēplis.ſ.dn̄i ⁊ patris ⁊ mariti. Et no.ꝙ a pncipio.c.vſ q; ibi: vꝫ ſunt ver ba Creſconij: poſtea vo ſequuntur v̄ba Aug.q interrogati ue legūt̄. Seq.c. p3.

iij.regū xviij. iiij.regū

l ¶ Quiſquis. ver ba creſconij.

m ¶ Inimicus.ſ. lxxxvj.diſti.odio.ſ. ea.q.duo iſta.

Matt.v.f

n ¶ Debet. ¶ Ho minē. Arg. ꝙ cū pecunia poſſu mus aliqs allicere ad fidē: vt.ſ.e.q.vij. qd aūt.⁊.ſ.xlv.diſti. qui ſincera.ſub tali eni ↄditiōe poſſum⁹ aliquam ducere in vxorem vt fiat chr̄ia na.xxviij.q.j.caue.⁊ c.nō oportet.⁊ poſſu mus eos grauiori bus penſionib⁹ one rare vt conuertan tur.ſ.e.q.vj iam ve ro qd ſatis admitti pōt: ⁊ ſic in talibus ſpūalibus licite fit pactio: vbi agitur de ↄuerſiōe alicui⁹ ad fidē: ⁊ ſic nō obſtat. j.qōe.ij.q̄ſpio.Ioan.

Act.v.a

Pactū qꝫ licite ſpūal.

Omnes. ¶ Et his. ¶ Caſus. Concludit. G. ex ſupradictis: ꝙ vindicta eſt inferenda zelo iuſticie: ⁊ non amore vindicte. ſ. non vt odium exerceatur: ſed vt prauitas corrigatur: ſed cum vindicta quandoq; inferatur dāñis rerum: quandoq; flagellis: ⁊ quandoq; ipſa morte: queritur an peccet iudex vel miniſter reos occidendo. Queſtio.v. Quod autem. ¶ Hec q. diuiditur in ſeptem partes. In prima intendit ꝓbare ꝑ ſer. auc. ꝙ eccleſia pro eis debet intercedere. ſcda. ibi: hinc apparet. tertia. ibi: ſeipſum. quarta. ibi: miles. quinta. ibi: ipſis autem. ſexta. ibi: preterea. ſeptima. ibi: non ſolum. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic intitulatur quīta q̄ſtio q̄ queritur: an peccet iudex vel miniſter occidendo reos? Et reſpondet ꝙ nō: vt. J. e. miles. ⁊ c. cū miniſter. dūmodo faciat hoc amore iuſticie: vt. ſ. q. ꝓxi. ea vindicta. ⁊ quandoq; qui nō eſt iudex: ſine pctō pōt aliquem occidere. ſ. ſi defendēdo occidat: vt J. ea. cū hō. ⁊ ſ. l. diſ. ꝙ te obnoxium. Similiter publicū latronē vel nocturnū depopulatorē agrorum pōt occidere: vt. C. qñ liceat vnicuiq; ſine iudice ſe vindicare. l. vna. Et ꝓcedit hoc ordine Gra. Primo ꝓbat ꝙ mali nō ſunt interficiendi vſq; ad. §. hinc apparet. Deinde ꝓbat ꝙ poſſunt interfici vſq; ad. §. ſi ergo. ⁊ tandem dat ſolutionē.

a ¶ Quod autem. Nulli licet occidere niſi habeat poteſtatem gladij: nec tūc licet: niſi cum hoc faciat amore iuſticie: vt. ſ. q. ꝓxi. ea vindicta. ⁊ J. e. miles. Item ſi ſpes eſt correctionis: nō debet occidere: ſed ſi nō eſt ſpes correctionis: pōt occidere: vel reddere eū inutilē ad maleſaciēdū: vt. ſ. q. ꝓxi. eſt iniuſta. J. e. c. rex debet. ſi aūt paratus ſit corrigi: nec occidi debet: nec debilitari etiā in mēbris vt hic. ⁊ J. eo. c. ij. ⁊ iij. ⁊ hec vera ſūt ꝙ iudex ſolus pōt occidere: niſi ſint aliq nocturni depopulatores agrorum: vel ſint latrones i publicis ſtratis: quos quilibet pōt occidere: vt. C. qñ li. vnicuiq; ſine iudi. ſeipſum vin. l. j. ⁊ ſ. q. iij. fortitudo. vel niſi defendendo ſe occidat aliquem. extra de ho. c. ij. circa fi. J. eo. cum homo. b.

vel informatiōe doctrine: vel diſcipline coertione: adducat ad colēdū deū. Itē Augu. ad donatum preſbyterum.

¶ De eodem.

Mali ſunt ꝓhibendi a malo ⁊ cogendi ad bonum.

¶ Ex his oībus colligit̃ ꝙ vindicta eſt iferēda: nō amore ipſiꝰ vindicte: ſed zelo iuſticie: nō vt odiū exerceat̃: ſꝫ vt prauitas corrigat̃. Sed cū vindicta aliqñ inferat̃ dāñis rerū: aliqñ flagellis: aliqñ ēt morte: querit̃ an ſit peccatuꝫ iudici vel miniſtro reos morti tradere?

Queſtio.v.

Quod[a] autē nulli liceat aliquem occidere illo precepto ꝓbat̃: q̄ dñs in lege homicidiū ꝓhibuit dicēs. Nō occides. Itē in euāgelio. Omis q acceperit gladiū gladio peribit. Item Aug. ad marcellianū comitē de donatiſtis captis.

¶ Mali nō ſunt interficiendi: ſed flagellis emendādi.

Circūcelliones illos clericos ptis donati quos de hipponenſi ciuitate ad iudiciū ꝓ factis eorum publice diſcipline cauſa deduxerat: a tua nobilitate cōperi auditos: ⁊ plurimos eorum de homicidio qd̄ in Reſtitutū[b] pſbřm catholicū cōmiſerūt: ⁊ de cede Innocētij alteriꝰ catholici pſbři. atq; de oculo eiꝰ effoſo ⁊ de digito pciſo fuiſſe cōfeſſos[c]: vnde mihi ſollicitudo[d] maxia icuſſa eſt: ne forte ſublimitas tua cēſeat eos tāta legū ſeueritate eſſe plectēdos: vt qualia fecerūt talia patiantur. Ideoq; his litteris obteſtor fidē tuā quā habes in xpo ꝑ ipſiꝰ dñi nři miam vt hoc nō facias[e]: nec oino fieri ꝑmittas. Quis enī ab illorum interitu[f] diſſimulare poſſemus: qꝛ nō accuſantibꝰ nřis: ſed illorum[g] notarijs[h] ad quos tuēde publice pacis vigilātia ptinebat: pſentati videantur examini: nolumꝰ tñ paſſiōes ſeruorum[i] dei q̄ſi in alterne ptis ſupplicijs vindicari: nō ꝙ ſceleſtis hoibꝰ liniaꝫ facinorum ꝓhibeamus auferri: ſed hoc magis ſufficere volumꝰ: vt viui ⁊ nulla[k] pte corporis trūcati: vel ab inquietudine inſana ad ſanitatis ociū legū coertione dirigātur. vel a malignis operibus alicui vtili operi deputētur. vocatur quidem ⁊ iſta damnatio[l] ſed quis nō intelligit magis bñficium q̄ꝫ ſuppliciū nuncupādum vbi nec ſeuiendi relaxatur audacia: nec penitēdi ſalutaris medicia ſubtrahitur. Imple chriſtiāe iudex pij patris officium ſic ſuccenſere[m] iniquitati memineris: vt nō in pctōrū atrocitatibus exerceas vlciſcendi libidineꝫ: ſed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem. noli perdere paternam diligentiam quā in ipſa inqſitione[n]

a ¶ Circūcelliones. ¶ Caſus. Quidā heretici donatiſte interfecerunt quendā pſbyterū catholicum noie reſtitutū quēdā vo aliū pſbyterū. ſ. innocētiū vberātes: eius effoderūt oculuꝫ ⁊ digitū pſciderūt: pp que ſcelera cū ducti fuiſſent ad comiteꝫ marcellianuꝫ verberibꝰ fuſtigati: rei veritatē ſunt cōfeſſi. Sꝫ qꝛ aug. timebat ne pp talia ſcelera iterficerent̃: iō rogat pfatū comitē vt eos ñ iterficiat: lꝫ poſſet hoc ſub diſſimulatione trāſire: cū nō fuerūt a clericis accuſati: ſꝫ a notarijs q̄ꝝ itereſt pñtati: vñ rogat eū vt in monaſteriuꝫ detrudāt̃: vel alicui tali deputent̃ opi vt eorum audacia refrenetur ⁊ mala q̄ fecerūt ſalutiſtre valeant emendare.

b ¶ Reſtitutum. ꝓprium nomen.

c ¶ Cōfeſſos. coram laico: ⁊ ſic ē. J. extra de iudi. at ſi clerici. § fi. ſed iſti pp hereſiꝫ ſunt facti de foro eiꝰ

d ¶ Sollicitudo. qꝛ eos accuſauerat: lꝫ non ex noie: vnde timuit quod eēt reus mortis ipſorum vt. J. eo. vnū. in fi.

e ¶ Nō facias. Arg. ꝙ i criminibꝰ pt̃iꝰ dꝫ iudex penā tpare. Ar. J. ij. q. iij. §. notādū.

f ¶ Interitu. Ar. ꝙ iudex ſecłaris pōt cōrigere clericos icorrigibiles: vt. J. e. ſi audierit. ex̃ de ſen. excō. c. perpēdimus.

g ¶ Sꝫ illorum. iudicū

h ¶ Notarijs. i. officiarijs q deferūt crimina iudicibꝰ: vt iiij. q. iiij. §. aliqñ. ſic teſtes ſynodales deferunt crimina epis. xxxv. q. vj. eps.

i ¶ Seruorū. i. quas patiuntur ſerui dei.

k ¶ Et nulla parte corporis truncati. ſ. q. proxi. eſt iniuſta. contra. Sed hic de corrigibilibus: ibi non.

l ¶ Damnatio. No. iudices poſſe remittere penam. ſic vel genma ſecunda queſtione. quarta innocens.

m ¶ Succenſere. id eſt iraſci.

n ¶ Inquiſitione. i. per inquiſitionem criminum.

¶ xx. b
¶ xxvj
e

occidere
fit ali.
ꝑmiſ.
n.

Clerici incorrigibiles pñt a iudice ſeculari corrigi.

Magr̄ ꝙ pr̄ clericū ꝟberātes nō īcidūt in canonē

a ¶ Et a magiſtris. Magiſtri non incidunt in canones verberando clericos cā diſcipline. extra de ſenten. excō. ſtu per eo. dū tamen non nimium ſeuiant in eos. vt. ff. ad l. aql. ꝑceptoris. qb⁹ aūt liceat alios caſtigare: hēs. ꝟ. ca. qō. iiij. duo iſta. vij. qō. j. ſicut. datur aūt iſta ptās pr̄i in filio clerico quouſqꝫ ſacrū oꝛdinē receperit lꝫ tn̄ oꝛdo nō liberet a patria ptāte: vt. liiij di. ſi ſeruus. ij. vnde maioꝛē ptātē hꝫ magiſter in diſcipulo: ꝙ̄ pr̄ in filio: cū magiſter adhuc poſt oꝛdinē hꝫ eū in ptāte ꝑ illā decre. ſuper eo. ex̄ eo. cū volūtate.

Ep̄s nec ꝑ ſe nec per laicū verberet clīcos.

b ¶ Ab ep̄is. nō tn̄ manib⁹ ꝓpriȷs hoc facere pōt: vt. lxxxvj. di. nō liceat. nec per laicū pōt hoc facere: ſed per clericū: vt ex̄ de ſen. excō. vniuerſitatis. ē ergo hic argu. ꝙ iudex eccl̄iaſticus virgis pōt punire τ ꝙ clerici virgis poſſunt punire: vt v. q. v. illi qui. τ. xlv. di. cū beatus Joan.

PEna. ¶ Caſus Quidā catholici ſcelerū atrocitate cōmoti iudicabant donatiſtas interficiēdos: q homicidium τ cedē cōmiſerūt in reſtitutū τ innocētium catholicos ſacerdotes. Sed Augu. ſcribit comiti marcelliano rogās euꝫ vt nō interficiat eos: tum pp cōſciam ſuā tum pp māſuetudinē eccleſie cōmēdandā: ſed imponat eis aliā penā: que quātacunqꝫ fuerit mitiſſima reputabit̄: dummodo pena ſanguinis non irrogetur.

c ¶ Pena. hic dī ꝙ pp tria parcēdū ſit iſtis: tū qꝛ vident eccleſiā leſaꝫ hēre conſciaꝫ: ſi ad denūciationē ſuā iſti occidant̄: tū pp ſpeꝫ coꝛrectionis: tum pp manſuetudinē eccleſie.

d ¶ Trāſactis. Argu. ꝙ executio ſnīe in cā ciuili vel criminali differēda eſt. xj. q. iij. cū apud. argu. contra. ij. q. j. ſicut.

ſeruaſti: qūi tantoꝝ ſcelerū cōfeſſionē nō extēto aculeo: nō ſulcantib⁹ vngulis: nō vrentibus flāmis: ſed virgarū verberib⁹ eruiſti: q modus coertiōis τ a magrīs[a] artiū liberaliū: τ ab ipſis parētib⁹ adhibetur: vt ſepe i iudiciȷs ſolet ab[b] ep̄is adhiberi. Noli ergo atroci⁹ vindicare qō leuius inquirēdi: ꝙ̄ puniēdi maioꝛ neceſſitas eſt: ad hoc eni τ mitiſſimi hoīes facinus admiſſuꝫ diligēter atqꝫ inſtāter examinare debent: vt quib⁹ parcāt: inueniāt. Idē marcelliano.

¶ Preter ſuppliciū mortis rei ſunt puniendi.

PEna[c] illoꝝ ꝙ̄uis de tātis ſcelerib⁹ cōfeſſoꝛuꝫ: rogo te vt preter ſupplicium mortis ſit: τ ꝓpter cōſcientiā nr̄am: τ ꝓpter catholicā māſuetudinē cōmendandā: ipſe eniꝫ fructus ad nos peruenit confeſſionis illoꝝ: qꝛ inuenit catholica eccl̄ia: vbi erga atrociſſimos inimicos ſeruet atqꝫ exhibeat lenitatē: in tanta qppe crudelitate quecūqꝫ preter ſanguinē vindicta ꝓceſſerit: magna lenitas apparebit: ꝙ τ ſi mō quibuſdā vr̄is illa atrocitate cōmotis videt̄ indignū: τ quaſi diſſolutiōis τ negligētie ſile: trāſactis[d] tn̄ motib⁹ aīoꝝ q recētioꝛib⁹ factis ſolēt turbulēti⁹ excitari: egregie luculēta bonitas apparebit. Idem donato.

¶ Mali ꝓhibendi ſunt a malo τ cogendi ad bonum.

Unum ſolum eſt qō in tua iuſticia ptimeſcimus: ne forte qm̄ qcqd mali cōtra chꝛiſtianā ſocietateꝫ ab hoīb⁹ impiȷs: ingratiſqꝫ cōmittit̄: ꝑfecto grauius eſt τ atrocius: ꝙ̄ ſi in alios cōmittat̄: tu quoqꝫ ꝓ imanitate facinoꝛ: ac nō poti⁹ ꝓ ꝯſideratiōe lenitatis chꝛiſtiane cēſeas coercēdū: qō te ꝑ ieſuꝫ chꝛiſtū ne facias obſecramus. τ paulopoſt: Ex occaſione terribiliū iudicū τ legū ne eterni iudiciȷ penas luant: coꝛrigi eos cupimus nō necari: nec diſciplinā circa eos negligi volum⁹: nec ſuppliciȷs (qb⁹ digni ſūt) coerceri: ſic ergo eoꝝ pctā cōpeſce: vt ſint quos peniteat peccaſſe. τ paulopoſt: Proinde ſi occidēdos in hiȷs viros putatis: deterrebitis nos ne per operā[e] nr̄am iudiciū tale quidem perueniat: quo ꝯperto i nr̄am pernictē licētioꝛi audacia craſſabunt̄: neceſſitate nobis ipacta: vt etiaꝫ occidi[f] ab eis eligamus poti⁹ ꝙ̄ eos occidēdos vr̄is iudiciȷs inferamus. Idē macedonio.

¶ Iudices eccleſie: principuꝫ ſeueritate iuuatur.

PRodeſt ſeueritas vr̄a: cuius miniſterio quies adiuuatur et[g] noſtra: ꝓdeſt interceſſio noſtra: cuius miniſterio ſeueritas tempatur τ veſtra. ¶ Non vobis diſpliceat ꝙ rogamini a bonis: quia nec nobis diſplicet ꝙ timemini a malis: nam hominum iniquitateꝫ etiā apoſtolus paulus non tantum iudicio futuro: verū etiam de preſentibus veſtris ſecularibus poteſtatibus terruit: aſſerens etiam ipſas ad diſpenſationē diuine prouidētie pertinere. Omnis (inquit) anima poteſtatibus ſublimioꝛibus ſubdita ſit τc̄. hec verba apoſtoli vtilitatem veſtre ſeueritatis oſtendunt: pꝛoinde ſicut dilectionē iuſſi ſunt terrentibus debere qui timēt: ita dilectionem iuſſi ſunt timentib⁹ debere q terrent: nihil cupiditate

Unum ſolum. ¶ Caſus. Augu. rogat donatū ſupplíciter ſicut pōt ne quoſdā hereticos captos occidat: quos occidi timebat: eo ꝙ grauius ꝯ chꝛiſtianos cōmittitur: ꝙ̄ ꝯ alios: ſed aliȷs dignis ſuppliciȷs coerceant̄ vt de ſuis peccatis valeant penitere: alioquin eccleſia operam non exhibebit vt tales heretici capiantur: quo cōperto licentius ꝯ eccleſiaꝫ inſultabunt.

e ¶ Per operaꝫ noſtram. i. per querelas noſtras. Et ē hic argu. ꝙ ſi iudex ſuſpēdit aliquē ad qrelam clerici ꝙ clericus nō poſſit ꝓmoueri: vt. ſ. c. pxi. τ de pe. diſti. j. periculoſe. extra de exceſ. pre. ex litteris. Argu. contra. ſ. q. iij. maximianus. τ. ff. e. non vos τ. ff. de ho. lib. qui cū maioꝛ. §. j. τ eſt expreſſum extra de homi. poſtulaſti. c. tua.

f ¶ Occidi. Argu. eſt hic pro hu. q dicit ꝙ clericus debeat potius permittere ſe occidi: ꝙ̄ ꝙ ipſe occidat: vt dixi. ſ. e. queſtione. j. in prin.

PRodeſt. ¶ Caſus. hoc. c. diuidit̄ in duas partes. In pꝛima parte commendat augu. imperatoꝛem eo ꝙ per ipſuꝫ eccleſia adiuuatur. In ſecunda parte rogat euꝫ ne malos moꝛte puniat: ſed ad vitaꝫ reſeruet: vt deflere poſſint peccata que cōmiſerant: ſi vero aliter cum ſint incoꝛrigibiles eos punire voluerit: officium dilectionis contra eos exerceat: τ non cupiditateꝫ nocendi: τ ad hoc eum multipliciter hoꝛtatur. ſecunda pars incipit ibi: non vobis. Sequens. c. non facit ad pꝛincipale ꝓpoſitum queſtionis ſed continuatur ꝓcedenti. c. vbi dicit̄: qꝛ τ plectendo τc̄.

Diuiſio

g ¶ Et noſtra. mutuum enim pꝛeſtāt ſibi auxilium. ꝟ. c. pꝛinceps.

nocendi fiat: ſed omnia conſulendi charitate: ⁊ nihil fiat imaniter: nihil inhumaniter ita formidetur vltio cognitoris: vt nec intercesſoris religio contemnatur: q᷑ ⁊ plectendo ⁊ ignoſcendo hoc ſoluȝ bene agitur: vt vita hoium corrigatur[a]: ꝙ ſi tanta eſt ꝑuerſitas ⁊ ipietas: vt corrigēdis reis nec diſciplie nec venie remedia ſuffragenť: ab oi tñ itētione atq; ꝯſcientia quam deus cernit: ſiue ſeueritate: ſiue lenitate non niſi officium dilectionis impleatur. Palea.

Hoc tñ intelligenduȝ eſt de illis q̊s ꝓſentia ſupplicia in melius cōmutant: non de illis q obſtinati ſunt in malo: q ſi ſemper viuerent ſemꝑ peccarent: quoꝝ pena hic icipit ⁊ ineternū durabit.

Itē hiero. in naū prophetā.

¶ In pñtiaꝝ nonnulli puniuntur: ne i eťnū flagellētur.

Quid ergo ait ꝯtra dñȝ cogitatis: ipſe eſt qui creauit mūdum ⁊ ꝯſummationem eius faciet. Qđ ſi vobis vľ crudelis ⁊ rigidus ⁊ cruētus ꝙ in diluuio genus deleuit humanum: ſuꝑ ſodomā ⁊ gomorrā ignem ⁊ ſulphur pluit: egyptios ſubmerſit in fluctibus: iſraelitaꝝ cadauera proſtrauit in eremo: ſcitote eū iō ad pñs reddidiſſe ſupplicia. ne in eternū puniret[b]. Certe aut vera ſunt q̄ prophete loquūtur aut falſa Si vera ſūt que de ſeueritate ei⁹ videntur dicere: ipſi dixerunt: Nō iudicabit de⁹ bis in idipſū in tribulatiōe: ergo q puniti ſūt poſtea non punientur. Si aūt falſa ſunt: ⁊ falſum[c] eſt hoc qđ dicitur: Nō ꝯſurget duplex tribulatio. falſa eſt ergo ⁊ crudelitas que in lege ſcripta eſt: qđ ſi verū eſt ⁊ negare non poterunt dicēte ꝓpheta: Nō iudicabit deus bis in idipſum in tribulatiōe: ergo q puniti ſūt: poſtea non punienť: ſi autem poſtea punienť: ſcriptura mentitur: qđ nefas eſt dicere: receperūt ergo ⁊ q in diluuio perierūt: ⁊ ſodomite ⁊ egyptij ⁊ iſraelite in ſolitudine mala ſua in vita ſua. Querat ergo hic aliqs ſi fidelis q deprehēſus fuerit in adulterio decolleť: qd de eo poſtea fiat? aut eniȝ punietur: ⁊ falſū ē hoc quod dī: nō iudicabit deus bis in idipſū in tribulatiōe: aut non punietur: ⁊ optandū eſt adulteris vt in pñtiaꝝ breui ⁊ cita pena cruciat⁹ fruſtrētur eternos. Ad q̊s rñdebimus deū vt ⁊ oium reꝝ: ita ſuppliciorꝝ q̊ȝ ſcire menſurā ⁊ non preueniri[d] ſnia iudicis[e]: nec illi in pctōrem[f] exercēde[g] dehinc pene auferri poteſtatē: ⁊ magnū pctm̄ magnis diuturniſq; lui cruciatib⁹: ſi qs autem punit⁹ ſit vt ille in lege q iſraelitis[h] maledixerat: ⁊ q in ſabbato ligna collegerat: tales poſtea nō puniri: q᷑ culpa leuis[i] pñti ſupplicio ſeueritatiſ cōpēſata ſit. Itē greg. papa.

¶ Qui rei ſunt ſanguinis: ab eccleſia defendi debent.

Reos ſanguinis defendat[k] ecclia ✠: ne effuſione ſanguinis particeps fiat.

✠ ¶ Hinc[l] apparet ꝙ mali flagellis ſunt coercēdi non mēbrorum truncatione vel tpali morte plectendi. Sed obijcitur illud quod dñs ait ad moyſen maleficos non patieris viuere. Item: Qui coierit cum iumento morte moriatur: adulterij etiaȝ vel blaſphemie crimine notatus im

a ¶ Corrigatur. q. d. ſiue ꝑ verba ſiue ꝑ pecuniam ſiue alio mō nō refert. ſic. ſ. e. q. iiij. ea vindicta. Joan.

Quid ergo. ¶ Caſus. hoc. c. diuidiť in duas partes. In prima pte redarguit hiero. quoſdā qui dicebant deū fuiſſe crudelē rigidum ⁊ cruentū: q᷑ in diluuio genus deleuit humanuȝ: ſodomā ⁊ gomorraȝ ſubuertit: egyptios in fluctibus ſubmerſit: iſrlitas in deſerto proſtrauit. Et oſtēdit ꝙ ideo de⁹ hec fecit in vita pñti: ne in eternū punirentur: qđ ꝓbat vno argumēto cornuto: dicens ea q̄ prophete dixerunt: aut vera ſunt: aut falſa: ſi vera ſunt ergo ⁊ in alia vita iteꝝ non punienť: q᷑ ꝓpheta dicit: Non iudicabit deus bis i idipſum. Si vo falſa ſunt ergo ⁊ falſum eſt qđ dicitur: Non ꝯſurget duplex tribulatio. Et deus q̄ ſunt in lege ſcripta nō fecit: ⁊ ꝙ falſa ſint dicere nefas ē: ergo q puniti ſunt iteruȝ non punienť. In ſecūda parte querebatur a hiero. ſi chriſtian⁹ deprehenſus i adulterio: decolleť: aut poſtea punietur aut nō: ſi punieť: ergo falſum eſt qđ dī: Non iudicabit de⁹ bis in idipſuȝ. ſi nō punietur optare dȝ adulter vt breui pena capitis vitet eternos cruciatus. Ad qđ hiero. rñdet dicens: ꝙ deus ſcit menſuras ſuppliciorꝝ: ⁊ ſi quis in vita preſenti non eſt ſufficienter punitus iteꝝ punietur: alioquin non debet iteruȝ puniri: ſicut ille qui maledixerat iſraelite: q᷑ leuis culpa eius preſenti ſupplicio ē compenſata. Ipſi dixerunt .i. prophete. Seq. c. patet.

b ¶ Puniret. ergo hoc de penitentibus tm̄: vt. ff. de pe. diſtin. iij. §. auctoritas. nā quorundā pena incipit hic ⁊ durat in infinitum: vt. ff. de peni. diſtinctio. iij. ignis. ſicut econuerſo quandoq; remunerat aliquos temporaliter: vt eos puniat eternaliter: vt. xxij. queſtio. ij. ſi quelibet.

c ¶ Falſum eſt. q. d. ex quo falſum dixerūt in vno dicūt ergo ⁊ in alijs. ⁊ eſt hic argu. ꝙ inſtrm̄ vel teſtimoniuȝ ſi eſt in vno falſum ergo in oibus: vt. ſ. di. ix. ſi ad ſacras.

d ¶ Nō preueniri. tunc ſnia iudicis ꝓueniret. ſi qs hic plene punit⁹ eſſet in futuro nō puniretur.

e ¶ Judicis. i. chriſti.

f ¶ In peccatorē. nō punitū hic ſufficieť.

g ¶ Exercende. in futuro.

h ¶ Iſraelitis. i. deo iſraelitarum.

i ¶ Leuis. [illegible] cū magis ſit maledicere deo q̄ꝫ pricipi. ſic. C. ſi quis imꝑ. male. l. vna.

Reos. ff. queſti. xvij. ſi dubis.

k ¶ Defendat. Oēs fugiētes ad eccleſiaȝ teneť defendere: vt xvij. q. iiij. reū. ⁊ hoc veꝝ eſt ſiue rei ſint ſiue non: niſi in caſibus extra de imu. eccle. inter. ⁊. c. vl. Sȝ illos q non fugerint ad eccleſiaȝ qñq; iuuabit: qñq; non ſi eni eſt ſpes correctōnis debet eos iuuare vt. ſ. q. proxi. eſt iniuſta. Iteȝ ſi in iuſte ſint ꝯdemnati aliq: oibus modis iuuabit eos: ſi aūt iuſte: tunc tpate ⁊ non importune iuuabit eos ſed tm̄ intercedēdo ꝓ eis ne ex indiſcreta defenſione icidat ecclia in malam opinionē: vt. xiiij. q. vlt. hij. q. ⁊. ſ. q. iij. non inferenda. Et licet teneatur aliquos defendere non tñ tenetur pro eis belluȝ mouere: vt. C. de epi. audien. addictos ſupplicio. Joan.

✠ ¶ Hinc apparet. hec eſt ſecunda pars. q̄ſtio. in qua magiſter probare intendit ꝙ iudices non peccant occidendo

Tpaľr remunerantur aliqͣ vt puniātur eternaliť.

L. vij. g. L. xix. c. L. xiiij. N. xxxij. c

N. i. f. c. ſ aliam. J. rani.

Cōdēnati ⁊ iuſte ⁊ iniuſte ſunt ab ecclia iuuādi. S. ✠ ¶ Infero ex iſto tex. ꝙ cleric⁹ pōt eē aduocat⁹ ꝓ accuſato de crimine. ſi. tex. i. l. addictos. cū ibi no. C. de epi. ⁊ cleri. Exo. xxij. c Leui. xx. c.

ſm legē:ſed illi tm̄ peccat qui ſine auctoritate ⁊ ſine iuſſu diuino homines occidunt:⁊ hoc probat p multos patres veteris teſta. Jo.de fa. ¶ Caſus. hucuſqꝫ probatuz eſt ꝙ mali nō ſunt morte puniendi: Nunc contrarium probat ſex auctoritatibus ⁊ exemplis. poſtea ſoluit dicens:ꝙ qui habet po

e ¶ Unde.q.d.cum quis ex officio ſuo occidit aliquez non eſt ei imputandū ſi ex officio tali ſequantur homicidia:ita continuantur ſequentia exempla. Uel ſic continua:ſi aliquis repellendo malos occidat aliquem hoc non eſt ei imputandum.

miſericorditer lapidari iubetur. Jtē moyſes q legem acceperat cultores idoli morte puniuit. Samuel ēt agag pinguiſſimū regez in fruſtra cōcidit. Phinees q̄z iudeū cū medianita coeuntem gladio trāſfixit qđ eſt ei reputatum ad iuſtitiā. Siļr nonnulli in veteri teſtamento inueniuntur malos trucidaſſe: nec tm̄ trāſgreſſores legis:ſꝫ defenſores appellant. Prohibet ergo illo[a] pcepto quiſqꝫ ſua auctoritate in necē alicuius armari:nō legis imperio reos morti tradere:q enim publica ptāte functus ipſius legis imperio malos perimit: nec illius pcepti trāſgreſſor: nec a celeſti patria alienus habetur. Unū Aug.ad publicolā.

¶ Ex officio non eſt peccatum hominem accidere.

De occidendis hoibus ne ab eis quiſqꝫ occidat non mihi placet ꝯſilium:niſi forte ſit miles[b] aut publica functiōe teneat:vt non pro[c] ſe hoc faciat:ſed p alijs vel p ciuitate vbi ēt ipſe eſt accepta legitima poteſtate ſi eius congruit pſone[d]. ¶ Qui vo repelluntur aliq̄ terrore ne mala faciant:ēt ipſis fortaſſe aliqd preſtat:hinc autē dictum eſt: Ne reſiſtamus malo ne nos vindicta delectet:q̄ alieno malo animū paſcit: nō vt correctionē hominū negligamus. Unde[e] nec reus ē mortis aliene q cuz ſue poſſeſſioni murorꝫ ambitum circūduxit aliqs ex ipſorꝫ vſu percuſſus interijt: neqꝫ eni reus[f] eſt chriſtian⁹ ſi bos ei⁹ aliquez feriēdo vel equus calcē iaciendo aliquem occidat:aut ideo nō deberent chriſtianorꝫ boues habere cornua:aut equ⁹ vngulas:aut dentes canes: aut vero qm̄ paulus[g] apl's ſatis egit vt in tribuni noticiā pferret inſidias ſibi eē a quibuſdā pditis preparatas: ⁊ ob hoc deductores accepit armatos: ſi in illos ſcelerati hoies incidiſſent paulus in effuſione ſanguinis eorꝫ ſuum crimen agnoſceret:abſit vt ea que pꝑter bonū[h] ac licitū facimus aut habem⁹:ſi aliqd hoc preter nr̄am voluntatem cuiqꝫ mali acciderit nobis iputet. Aliqñ nec ferramēta domeſtica aut agreſtia ſunt habenda:ne qs ex eis vel ſe: vel alteruz interimat:nec arbores plantande:ne qs ex eis ſe inde ſuſpendat:nec feneſtra faciēda ne p hāc ſe quiſqꝫ pcipitet:⁊ qd pl'a cōmemorē cū ea cōmeorādo finir̄ ñ poſſez? qd ē i vſu hoium bono ac licito: vñ non poſſit[i] pernicies irrogari? ¶ Seipſum etiam perimere nulla legis auctoritate alicui permittitur. Unde Auguſti.lib.j.de ciuita.dei.

¶ Qui vo auctor bella geſſerūt pcepta nō occidēdi nequaqꝫ tranſgreſſi ſūt.

Si nō licet priuata ptā te alicui hoiem occidere ino

Exo.xxxij.
f
j.reg.xv.g
Num.xxv
b

cens:ꝙ qui habet poteſtatem occidendi: licite occidere poteſt malos:ſed auctoritate propria hoc non poteſt.quod probat ſequenti capitu.

a ¶ Jllo precepto. Non occides.

De occidendis. ¶ Caſus. Beneuen.ponit caſum hunc dicens:ꝙ publicola de duobus queſiuit ab Augu. Primo vtrum qs iuſte poſſit interficere malos ne ipſi aliquos occidant? Et rñdet ꝙ nō:niſi ſit miles vel poteſtas:q faciat non pro ſe: ſed pro vtilitate aliorū. Secundo:an ſit peccatum repellere malos obſtaculū interponendo: ⁊ ſi aliqd contingat inde preter voluntatem noſtram an nobis imputetur? Et reſpondet non eſſe peccatū: nec nobis imputari debet ſi aliquid inde contingat: ⁊ hoc probat octo exemplis.ſ.exemplo mulil:⁊ bouis equi ⁊ canis pauli: ⁊ ferramentorum arboris ⁊ feneſtre. ſecunda pars incipit ibi:qui vero.

b ¶ Miles.ſub poteſtate aliqua conſtitutus:vt.ſ.eo. miles.niſi hoc fiat in iuſto bello: vt.ſ.eo .ſi homicidium.⁊ in caſibus poſitis in ſūma huius. q.

Offiñ qñ qꝫ ē dāno ſum.

c ¶ Pro ſe.ſic ergo officiatus non poteſt eſſe aduocat⁹ in propria cauſa: ⁊ ita officium ſuum eſt ei damnoſum.ſimile.x.queſtio.ij.hoc ius.ſicut nec in cauſa ſua poteſt quis eſſe iudex: vt.ſ. q. iiij.inter ✠.Uel dic pro ſe.i.pro priuato odio. Jo.quod primo dixit falſum eſt cum non inueniatur hoc prohibitum:nec littera iſta contradicit.Bar.

✠ ¶ Lōc. tec.i.l.q iuriſdictioni.C.d iuriſdi.om. iu.⁊.C.ne

d ¶ Perſone.hoc dicit,pꝑter epos qui habent iuriſdictionē ſecularē:ſed non pñt preſidere cauſis ſanguinis: vt.xv.q.iiij.c.j.⁊.ſ.eo.qđ.viij.hijs a quibus.⁊.c.ſeq.

qs in cau.g

f ¶ Re⁹ ē.niſi equ⁹ ille fuerat calcitroſus: vel bos fuerat cornupeta:nam ſi talis nocuerit bñ tenet dñs:vt.ff.ſi q̄dru.pau.fe.di.l.j.§.j.⁊.ij.⁊ generaliter ſi habuerit tale aial qđ ꝯſueuit nocere: vt vrſum leonē: vel aprū ſiue ligatū ſiue nō:⁊ ſi occiſus fuerit liber hō preſtabit cc.ſol.ſꝫ ſi aliter nocuerit cōdemnabit ſm arbitrium iudicis:ſꝫ in ceteris rebus condemnatur pena dupli: vt.ff.de edil. edic. hij. enim ⁊.l.ſequen.

g ¶ Paulus.argu. ꝙ nō imputat clerico:qui ad defenſionem ſui iuris vocat milites: ⁊ aliqs ibi occidat.ſic.ſ.ea. qđ. iij.maximianus.

h ¶ Bonū. Arg. ꝙ ſi aliqs dat opaz rei licite ꝙ nō eſt ei imputandum ſi aliqd mali inde ſequat: vt.l.di.ſepe.⁊.c.qr te.⁊ diſt.vj.teſtm̄. nā deus eſt inſpector cordis ⁊ nō opis:vt.xv q.vj.c.j. Jtem eſt hic arg.ꝙ non ois qui occaſionē dāni dat dānū dediſſe videt:⁊ hoc habes in b:ocardis.xxxj.queſtio .ij. de neptis.⁊ diſ.l. ſepe.ff.ad l.aquil. qui occiderit.§. penul.

Dāni dā occaſio nō ſem dānū dediſſe vidētur.

i ¶ Nō poſſit.argu. ꝙ non ſemp phibetur bonū pꝑter malū qđ ſequi pōt arg. contra.xxij.q.i. l no uo.contra. xxj. diſtinctio.deniqꝫ.Joā.

¶ Seipſum. hec ē tertia ps.q.in q̄ pbat magr̄ per quattuor auc.ꝙ null⁹ occidat ſeipſum:qr in illo pcepto nō occides:itelligit: nec te nec aliū: qr ordinata charitas a ſeipſo incipit. Jo.de fa.

¶ Caſus. Supra oñſum eſt an aliqs pōt aliū interficere ptāte iuriſdictionis: Nunc vo oſtenditur ꝙ ſeipſum nulli interficere permittit:quod probat per ſeqñtia.cap.

Si non licet. ¶ Caſus. hoc.c.diuidit in duas partes. Jn pria pre fuit q̄ſitum ab aug. vtrū liceat alicui

Diuiſio

iuſto in pſecutione ſeipſum interficere: ne ab alio interficiatur: vel vtrū liceat ſe ipſum interficere cā īmortalitatis .i. glorie adipiſcende: vel cā cauēdi .i. vitādi futura pctā: vel curandi criminis .i. remouendi? Et rñdet ꝙ nō: ⁊ hoc ꝓbat q̄tuor modis. Primo argumēto a minori: qꝛ nō lꝫ occidere aliū innocētē: ergo multo minus ſeipſuꝫ. Scdo: qꝛ iudas fuit rephēſus: qꝛ ſeipſum occidit: quāuis ſceleratus fuiſſet: multo magis reprehendi dꝫ q ſe innocētē occidit. Tertio: qꝛ in lege ꝓhibitū eſt vt vbi dictū eſt: neminem occides. Quarto probat hac rōne: qꝛ ſi ꝯ ſe nemo falſum teſtimoniū dicere debet: ergo multo minꝰ ꝯ ſe mortē inferre debet. Scdo queſitū fuit an liceat alios iterficere? Et rñdet ꝙ non: niſi vel lex vel deꝰ iubeat occidi: ꝓpter qḋ abraā: iepte ⁊ ſanſō excuſari fuerūt. ſcda pars icipit ibi: ſed his exceptis. Et qḋ dr̄ ibi: mortalitatis .i. glīe hēnde qꝛ credēs ſe iuſtū: volēs migrare ad gloriā ſeipſum occidit. vel īmortalitatis .i. inanis glīe vt aliqd dicaṫ de ipſo ꝙ ſic vī deſpicere mūdum.

a ¶ Et tanto .i. magis peccat bonꝰ aliquis ſe occidendo: q̄ꝫ malus: quia malus credit ſe mereri per hoc.

b ¶ Cauendi .i. qꝛ cauere volumus ne aliquis nos ledat.

c ¶ Semetipſo. vñ quilibet primo ſibi faciat elemoſynā: de inde ꝓximo. ḋ pen. diſ. iij. c. qui vult. vnde poſſum mihi cōſulere cum dāno alteriꝰ: vt. ff. ad l. agl.

cētēꝛ cuiꝰ occidēdi licētiā lex nulla concedit: ꝑfecto ēt q ſe ipm̄ occidit: homicida ē: ⁊ tātoª nocētioꝛ cū ſe occiderit: quāto inocētioꝛ i ea cā fuit q̄ ſe occidēdū putauit. Nā ſi iude factū merito deteſtamur: eūq3 vitas iudicat (cū laqueo ſe ſuſpēdit:) ſcelerate illiꝰ traditiōis auxiſſe potiꝰ q̄ꝫ expiaſſe cōmiſſū: qm̄ de dei miſericordia dſperādo exitiabiliṫ penitēs nullū ſibi ſalubris penitētie locū religt: quāto magis a ſua cede ſe abſtinere dꝫ q tali ſupplicio qd i ſe puniat nō hꝫ? Judas eni cū ſe occidit: ſceleratiſſimū hoiem occidit: ⁊ tñ nō ſolū chriſti: veꝝ ſue mortis reus finiuit hanc vitā: qꝛ lꝫ pp ſcelꝰ alio tñ ſuo ſcelere mortuꝰ ē: cur aūt hō q nihil mali fecit: ſibi maleſaciat ⁊ ſeipſum iterficiēdo hominē iterficiat inocētē: ne alium patiaṫ nocētē: atq3 i ſe ꝑpetret pctm̄ ꝓpriū: ne i eo perpetreṫ alienū? Jtē i ſctis canonicíſq3 libris nobis nuſq̄ꝫ diuinitꝰ ꝑceptuꝫ ꝑmiſſum vel repiri pōt: vt vel ipſiꝰ adipiſcēde īmortalitatis: vel ipſiꝰ mali cauēdiᵇ curādi ve cā nobiſmetipſis necē iferamꝰ: nā ꝓhibitos nos eē itelligēdū eſt vbi lex ait: Nō occides: ꝑſertim qꝛ nō addidit: ꝓximū tuum: ſicut falſū teſtimoniū cū vetaret: falſū ingt teſtimoniū nō dices aduerſus ꝓximū tuum: nec iō tñ ſi aduerſus ſeipſum qſq̄ꝫ falſū teſtimoniū dixerit: ab hoc ſe putauerit crimie alienū: qm̄ regulā diligēdi ꝓximū a ſemetipoᶜ accepit qm̄ gdē ſcriptū ē: Diliges ꝓximū tuū ſicut teipſuꝫ. Porro ſi falſi teſtimonij nō minꝰ reꝰ ē q ḋ ſeipſo falſū fateṫ: q̄ꝫ ſi aduerſus ꝓximū hoc faceret: cū i eo ꝑcepto: q̊ falſū teſtimoniū ꝓhibeṫ aduerſus proximū prohibeaṫ poſſitq3 nō recte itelligētibꝰ videri nō eē ꝓhibitū: vt aduerſus ſeipſum qſq3 falſus teſtis exiſtat: quāto magis itelligēduꝫ ē ñ licere hoi ſeipſū occidere cuꝫ i eo qḋ ſcriptū ē: ñ occides nihil deīde addito: nec ipſe vtiq3 cui ꝑcipiṫ: itelligatur exceptꝰᵈ. Jtē. Nō occides nec te nec alteꝝ: nec n. q ſe occidit: aliḋ q̄ꝫ hoieꝫ occidit: q̄ſdā vo exceptiōes eadē ipa diuina faciat auctas. ¶ Sꝫ hūjs exceptis q̊s deꝰ occidi iubet. ſiue data lege ad ꝑſonā ꝓ tpe expreſſa iuſſiōe: ſiue ipſe q occidit miſteriū dꝫ iubēti: ſic ad miniculū gladiꝰ vtēti: ⁊ iō neq̄ q̄ꝫ ꝯ hoc ꝑceptum fecerūt qḋ dictū ē: nō occides: q deo auctore bella geſſerūt: aut ꝑſonā gerētes publice ptātis ſm̄ ius legis: hoc ē iuſtiſſime rōnis iperiuꝫ ſceleratos morte punierūt. Et abrahā nō ſolū ē culpatꝰ crudelitatis crimie verū ēt laudatꝰ eſt noīe pietatis: ꝙ voluit filiū nequaq̄ꝫ ſcelerate: ſed obediēter occidere. Et merito queriṫ vtrū ꝓ iuſſu dei habēdum ſit ꝙ iepte filiā q̄ occurrit pr̄i occidit: cū id vouiſſꝫ imolatuꝝ qḋ ei victori redeūti de ꝑlio primitus occurriſſet? nec ſanſon aliter excuſaṫ ꝙ ſeipſum cūꝫ hoſtibus ruina domus oppſſit: niſi qꝛ ſpūſſcūs latēter hoc iuſſerat q ꝑ illū miracula faciebat. His igiṫ exceptis q̄s vel lex iuſta generalr̄ vel ipe fons iuſticie deꝰ ſpecialr̄ iubet occidi: qſqs hoieꝫ vel ſe ipm̄ vel quemlibet occiderit: homicidij crimie innectitur.

ſi quis ſumo. argu. contra. xij. q̄ḋ. ij. primum. ⁊ xj. q. tertia ſi quis vero.

d ¶ Exceptus. arg. ꝙ ꝑſona ad quā loqmur nō itelligitur excepta in generali ſermone: vt. ff. de pig. paulus. §. vlti. Jteꝫ argu. eoipſo ꝙ qd nō excipiṫ intelligiṫ includi: vt. ſ. l. v. di. ſi euāgelica. ⁊ extra de iurepa. ex literis. Jtē eſt hic ar. ꝙ id qḋ de vno dicitur: de oībus alijs intelligēdū eſt: vt. ij. q. j. multi. ⁊ ſ. di. iiij deniq3. ⁊ di. v. ad eiꝰ Jtē argu. ꝙ verbuꝫ indiffinite ꝓlatum generaliter intelligēdū eſt: vt. xxxj. q. j. ꝙ ſi dormierit.

Tu dixiſti. ¶ Caſus. Petilianus dicebat ꝙ iudas ⁊ alij ſiles q ſe pro pctō iterimūt debēt martyres reputari: eo ꝙ puniāt in ſe qḋ dolent commiſiſſe. Et reſpōdet Augu. hoc nō eē verū: qꝛ nō debēt martyres reputari: qui collum ſibi ligauerunt. Sequēs. c. patet. ⁊ dr̄ ibi: abſq3 eo incluſiue tenetur .i. nec in eo caſu.

e ¶ Tu dixiſti. Jſte dixit iudā martyrē eē cū pnīa ſit vindicta puniēs i ſe quod ſe cōmiſiſſe dolet: vt. ſ. de peni. diſt. iij. pnīa. vñ dicebat: licitū eſt cuilibet ꝓ pctis ſuis ſe occidere.

Verbū indiffinite ꝓlatū eſt generaliter itelligēdū.

Jtē. Hoc dicimus: hoc aſſerimus: hoc modis oībus approbamus neminē ſpōtaneam mortem ſibi inferre debere: velut fugiendo moleſtias temporales ne incidat in perpetuas: neminē propter peccata aliena ne hoc ipſo incipiat habere grauiſſimū pctm̄ ꝓpriū: neminē ꝓpter ſua pctā preterita q̄ magis in hac vita opus eſt vt poſſint penitendo ſanari neminem velut deſiderio melioris vite que poſt mortem ſperatur: qꝛ reum ſue mortis melioꝛ poſt mortē vitā nō ſuſcipit. Jtē ꝯ petilianū

¶ Neminī licet ſibi manus injcere.

Tu dixiſtiᵉ: laqueo traditoꝛ perijt: laqueum

talib⁹ [a] ŏrelīqt: hoc ad nos ñ oino ñ ptinet: neq3.n. veneramur noie martyꝝ [b] eos q ſibi collū ligauerunt. I tē hiero. in iona ꝓphta. ¶ De eodē.

N On eſt noſtrū mortez arripere ſed illataz ab alijs libēter accipere: vnde ⁊ in perſecutionibus non licet mihi ꝓpria perire manu abſq3 [c] eo vbi caſtitas periclitat̄: ſed percutiēti colla ſubmittere [d]. I tē ex ꝯcil. bracharenſi. ¶ Nulla fiat oṙo ꝓ his qui ſeipſos interficiunt.

P Lacuit vt hi q ſibiipſis voluntarie [e]: aut per ferrū: aut per venenū: aut ꝑ precipitiū: aut ꝑ ſuſpēdiū: vel q̈libet modo inferunt mortem nulla proſus pro illis ī oblatione cōmemoratio [f] fiat: neq3 cum pſalmis ad ſepulturaz [g] eorum cadauera deducātur: multi enim ſibi hoc per ignorantiam vſurpant. Siṁr ⁊ de hiis placuit fieri: q pro ſuis ſceleribus [h] moriuntur: impenitentes ſubaudiatur. I dē in eodē libro.j. ¶ Nō eſt reus homicidij miles q poteſtati obediens hoiem occidit.

M Iles cū obediēs poteſtati ſub qua legitime cōſtitutus eſt hominem occidit: nulla ciuitatis ſue lege reus eſt homicidij: immo niſi fecerit: reus eſt imperij [i] deſerti atq3 contēpti: qđ ſi ſua ſpōte atq3 auctoritate feciſſet: in crimen effuſi humani ſanguinis incidiſſet. Itaq3 vnde punitur ſi fecerit iniuſſus: inde punietur ſi nō fecerit iuſſus. I dem in qōnibus exodi. ¶ Homicida eſt q ſpōte occidit q̄s iudex iubet occidi.

C Um miniſter iudicis occidit eū quem iudex iuſſit occidi: profecto ſi id ſpōte [k] facit: homicida eſt: etiaz ſi eū occidat: quē ſcit a iudice debuiſſe occidi. I dē. ¶ Sic iure laudat̄ obediētia ita reprehēdit̄ q ſibi ñ ꝯceſſa vſurpat.

L Ex eterna ita medio q̄dam loco poſuit aliqua vt in eis vſurpandis merito reprehendatur audacia: in exequēdis iure laudet̄ obedientia. Abraā ſi ſpōtaneus [l] in occidendo filio motus fuiſſet: execrabilis haberetur: at iubēti deo obſecūdās famulatus eſt. I dē in qōne ſuper mattheū. ¶ Bono aīo officia vindicte poſſunt impleri.

O Fficia [m] vindicte poſſūt implere boni bono animo: qūo iudex [n] ⁊ qūo lex [o]. I dē ad macedoniū. ¶ Nō ē iniqu⁹ ſed huīanus q crimē ꝓſeqtur vt hominem liberet.

N On eſt iniquitatis: ſ3 poti⁹ humanitatis ſocietate deuictus: qui propterea criminis [p] eſt perſecutor: vt ſit hoīs liberator. I dem. ¶ Quare ſint inſtituta regia poteſtas ⁊ legalia tormenta.

N On fruſtra [q] ſūt inſtituta ptās regis ⁊ cognitor] ius vngl̄e carnific]: arma milit]: diſciplīa dñant] ſeueritas ēt boni pr̄is: hn̄t oīa iſta mōs [r] ſuos: cauſas [ſ] rōnes [t]

a ¶ Talibus. ſi ſunt verba aug. dic talibus .i. malis.
b ¶ Martyrum. ſ. j. q.j. vide. ſ. xxiij. q.iij. quod autez.
N On eſt noſtrum. c ¶ Abſq3 eo. Dicūt qdam q vbi fides eccleſie ⁊ caſtitas corporis impugnat̄: licet alicui ſe occidere: vt hic innuitur: cum tñ Augu. dicat: q ad quodcūq3 malum quis cogatur: non poteſt ſe occidere: vt. ſ. ea. q. iij. diſplicet. Meli⁹ poteſt legi hec dictio: abſq3 incluſiue ✠ q. d. nec in iſtis in quibus magis videt̄: licet alicui ſe occider̄. ſic ponitur ibi: Pulchre ſunt gene tue abſq3 eo q intrinſecus latet. ſic ponitur hec dictio. abſq3 incluſiue. xxxv. q. iij. progeniem. ⁊ ff. de pig. actio. l. j. xiij. qō. ij. ebron.
d ¶ Submittere .i. non reſiſtere.
P Lacuit. ¶ Caſus. Queſitū fuit in concilio bracharen. vtrum commemoratio debeat fieri in altari ꝓ hijs qui aliquo modo mortē ſibi inferunt vel pro ſuis ſceleribus interficiuntur vel vtrū eorū cadauera ſint ſepelienda cum pſalmis? Et reſpondet q non.
e ¶ Volūtarie. ſec⁹ ſi per furorem: tunc non imputaretur: vt. xv. q. j. ſi quis inſaniens. ⁊ c. illa.
f ¶ Cōmemoratio. Sed nōne cum illi cōmunicauimus viuo: ergo illi mortuo cōicabimus: vt xxiiij. q. ij. ſane. Sed illud intelligas d̄ cōmunione ſacramētoꝝ: que datur in fine. Sed hec ſolutio non eſt ſufficiens: nam ſi quis mortuus eſt ſine ſacramētis illis ⁊ ſine penitētia: ſi tñ fuit honeſta cauſa mortis: bene admittit̄ ad orationes eccl̄ie. ſiċ extra de ſepul. ex pte.
g ¶ Ad ſepulturam. Videtur ergo q tales ſepelientur: vt hic: ⁊. ſ. ea. queſtione octaua quicunq3. ſed hoc non eſt verum: ⁊ intelligas illud de canina ſepultura: nam ⁊ contrito quandoq3 denegatur eccleſiaſtica ſepultura: vt extra de torneamētis. c. j. ⁊ extra de rap. ſuper eo.
h ¶ Pro ſuis ſceleribus. ſicut fures ⁊ latrones: vt extra de fur. Fures niſi fuerint contriti: vt decima tertia queſtione ſecunda capitulo vltimo.
M Iles. ¶ Hec eſt quarta pars. q. in qua probat magiſter per. xj. aucto. q non peccant iudices vel miniſtri: ſi malos occidunt: ſi tamen non animo vlciſcendi: ſed animo iudicandi faciunt. Joan. de fa.
¶ Caſus. Queſitum fuit ab Augu. vtrum miles ſit reus homicidij: qui ſue poteſtati obediens hominem interfecit? Et reſpondet q non ſi autem ſpōte ⁊ propria auctoritate hoc fecerit: reus eſt homicidij. Sequens tria. c. per te formare poteris.
i ¶ Imperij. argumen. q ratione mādati excuſatur aliquis etiam ſi contra conſcientiam faciat: vt. ſ. ea. queſtione prima. quid culpatur. in fin. extra d̄ offi. iud. deleg. paſtoralis. §. quia vero.
C Um miniſter.
k ¶ Sponte. Argumen. q non excuſatur vxor q reddit debitum illi quē ſcit conſanguineū ſuum de mandato eccleſie: ſed diſtinguitur extra de ſenten. excommuni. inquiſitioni. ⁊ de reſtitu. ſpol. litteras.
L Ex eterna ita.
l ¶ Si ſpontaneus. ſimile decima quarta queſtiōe qnta dixit. ad hoc facit vigeſima ſecunda queſtione ſecunda abraam.
m O Fficia vindicte. id eſt vindicta ex officio.
n ¶ Quomodo iudex. in extraordinarijs: vbi non eſt ſtatuta pena criminis.
o ¶ Lex. ideſt vbi ē ſtatuta pena criminis ad vtrūq3. extra de offic. ⁊ poteſta. iudi. deleg. de cauſis. verſus ſin.
p N On eſt. ¶ Criminis. ſ. xlv. diſtin. ⁊ q emendat.
q N On fruſtra. ſ. diſtin. iiij. facte ſunt.
r ¶ Modos. ad quid ſiant: vt. ſ. q. iiij. qui peccat.
ſ ¶ Cauſas. nam ſine cauſa nemo puniendus eſt decima ſexta queſtione vltima inuentum.
t ¶ Rōnes. nā ſm leges iudicandū eſt. iij. q. vij. iudicet.

Occidere ſeipſū3 nemini ē permiſſum.

✠ ¶ Concor. tex. cū glo. in. l. meminiſſe. ff. de offi. pcō. barto. in. l. patron⁹. §. ſempronio. ff. de le. ij.

Mortu⁹ ēt ſine penitētia admittit̄ ad eccl̄ie oīones.

Sepultura qñq3 cōtrito denegatur.

a Utilitates. nam hoc ſolum bene agitur vt vita hominum corrigatur: vt. ſ. e. prodeſt. Joan.

Um homo. Caſus Macedonius de duob⁹ q̄ſiuit ab augu. Primo: vtrum ſit pctm̄ occidere hominem. Et rn̄det q̄ qn̄q3 eſt pctm̄: vt ſi fiat ab inimico vel latrone: ⁊ qn̄q3 nō: vt ſi fiat a iudice vel officiali: vel milite. Scdō queſiuit an q̄ p̄ſtat alicui occaſionem mortis ſit homicida? Et rn̄det q̄ qn̄q3 homicida eſt: vt cōtingit de eo q̄ fideiuſſorē decipit. ⁊ qn̄q3 non: ſicut cōtingit in puella a q̄ ſtuprū petitur: ⁊ in p̄re a quo timet fili⁹ verberari: ⁊ in eo p̄ quo (q2 liberatus ē ali⁹) ſe occidit. Secunda qō. icipit ibi: ⁊ aliquando.

b Latro. Furem nocturnu3 licet occidere ✝ ſed diurnū non: niſi telo ſe defendat: vt extra de homici. ſi perfodiens ſi autem fur nocturnus poterat ɔ̄prehēdi ſine leſione tenetur ille qui eum occidit: vt. ff. de ſicca. furem nocturnum. Itē latronē inſidiātem in itineribus l3 cuilibet occidere: vt. C. qn̄ li. vni. ſine iu. ſe vin. l. j. ⁊ ij.

c Potius. ſ. e. px. q. vlti. q aliorum.

c Potius. ſic magis punitur conſulens: q̄ faciens ✝ vt j. pxi. q. vlti. q alioꝝ. ⁊. lxxxvj. di. tāta. Inquirendū etiā ē q̄s primo cauſam mali p̄buerit: vt. C. ad l. iul. de vi. pub. ſi q. ⁊. ff. ſi q̄. pau. fe. di. l. j. §. cum arietes.

d Supplicium. S3 certe illud nullo iure inuenitur q̄ fideiuſſor poſſit occidi: ſi nō exhibet illum pro quo fideiuſſit: l3 fideiuſſerit p̄ reo criminis: ſed ſi fideiuſſor ſine dolo reum criminis nō exhibet: pecuniariter punitur: ſed ſi dolo eum non exhibet: punitur arbitrio iudicis: vt. ff. de exhib. re. l. ſi quis reum. ⁊. C. ad turpil. l. ſecunda: potius ergo reſpicitur hoc factum vel conſuetudo alicuius loci q̄3 ius.

Rincipes. Caſus Dicitur in hoc. c. q̄ principes ſeculi ad h̄ ſunt inſtituti vt eccleſiaſticā diſciplinam defendant: vt quos ſacerdotalis ſermo non corrigit: coerceat ſecularis poteſtas. de quo ſi nō fecerint p̄cipes: apd̄ deum reddituri ſūt rationem. Sequēs c. planum eſt.

e Principes. hec quattuor. c. ad hoc inducuntur vt p̄ncipes eccleſias defendant: ⁊ reos nō permittant viuere.

f Intra eccleſia3. Laici habent iuriſdictionem multipliciter intra eccleſiam. Qn̄q3 in perſonis ipſis cum ſint icorrigibiles: vt. xxxij. diſtin. eos qui. ⁊. ſ. e. q. de liguribus. Ite3 qn̄q3 propter ambitione3 alicuius: vt lxxix. diſt. ſi quis pecunia. Itē cū fidē volunt ſubuertere: vt diſt. viij. quo iure. ⁊ ſ. e. c. j. ⁊. xvij. di. nec licuit. Itē cū falſarius eſt clericus: vt ex̄ de cri. fal. ad falſarioꝝ. Itē cū ⁊ ſchiſma faciunt clerici: ⁊ cū cōtēnunt excōicationē: vt. ſ. e. q. de liguribus. Itē ⁊ vbicūq3 eccleſiaſtica poteſtas deficit: vt hic. Itē ⁊ cū tributu3 petūt ab ecclia: vt. ſ. e. q. viij. conuenior.

g Nō preualet. ſ. di. xcvj. duo. ſ. di. x. qm̄. ſ. xj. q. j. iſtud.

Es aūt oēs.

h Confeſſionē. i. ad ecclias chriſtum confitentes.

Nceſtuoſi. Caſus Dicitur in hoc. c. q̄ mali qui per eccleſias nō poſſunt corrigi volētes in ſuis criminibus perdurare coerceri debent p̄ brachium ſeculare.

i In priſtinis. ſ. lxxxij. diſtinctione plurimos. Jo.

utilitates[a] hec cum timentur ⁊ mali coercentur: ⁊ boni gentes inter malos viuunt. Itē.

Nonnunq̄3 potius peccat: qui cauſam mortis prebet: q̄3 ille qui occidit.

Um homo ab homine occiditur multum diſtat vtrum fiat nocendi cupiditate vel iniuſte aliquid auferendi ſicut fit ab inimico ſicut a latrone: an vlciſcendi vel obediendi ordine: ſicut a iudice: ſicut a carnifice: vel euadendi vel ſubueniendi neceſſitate: ſicut interimitur latro[b] a viatore hoſtis a milite.

Et aliquando qui cauſa mortis fuit potius[c] in culpa eſt q̄3 ille qui occidit: velut ſi quiſpiam decipiat fideiuſſorē ſuū atq3 ille pro iſto legitimum ſupplicium[d] luat: nec tamen omnis qui cauſa aliene mortis eſt reus eſt: velut ſi ſtuprum quiſpiam petit: ſeſeq3 ſi non impetrauerit interimat. Quid ſi filius timens patris pia verbera precipitio pereat? quid ſi alius homine liberato: vel ne alius liberetur ſibiipſi mortem inferat? nunqd propter iſtas alienarum mortiū cauſas: aut ſceleri conſentiendum eſt: aut vidicta peccati: que nō fit nocēdi: ſed corrigēdi ſtudio: aut ēt paterna v̄bera toleranda: aut opera miſericordie cohibenda ſunt: hec cum accidūt debem⁹ eis hūanū dolore3 ⁊ nō p̄pter illa ne accidant recte factorum reprimamus voluntatem. Itē Iſidorus.

Quod ſacerdotes efficere docēdo nō valent diſcipline terrore p̄tās extorqueat.

Rincipes[e] ſeculi nonnunq̄3 intra eccleſiam poteſtatis adepte culmina tenent: vt per eandem poteſtatē diſciplina3 eccleſiaſtica3 muniant. Ceterum intra[f] eccleſiam poteſtates neceſſarie nō eſſent: niſi vt quod non preualent ſacerdotes efficere p̄ doctrine ſermonem: poteſtas hoc imperet per diſcipline terrorē. Sepe per regnum terrenum celeſte regnum proficit: vt qui intra eccleſiam poſiti contra fidem ⁊ diſciplinā agunt: rigore principum conterantur: ipſamq3 diſciplinā quam vtilitas eccleſie exercere non preualet[g] ceruicibus ſuperborum ⁊ poteſtas principalis imponat: ⁊ vt venerationem mereatur: virtutē poteſtatis impertiatur. Cognoſcant principes ſeculi deo ſe debere eſſe reddituros rationem: propter eccleſiam qua3 chriſto tuendam ſuſcipiunt: nam ſiue augeatur pax ⁊ diſciplina eccleſie p̄ fideles p̄ncipes ſiue ſoluatur: ille ab eis rationem exigit: qui eorum poteſtati ſuam eccleſiam tradidit. Item Leo papa.

Et regia poteſtas ⁊ ſacerdotalis d̄fendat auctas q̄ ad diuinam cōfeſſionē ptinent.

Es autem omnes aliter tute eſſe non poſſunt: niſi que ad diuinam cōfeſſionem[h] pertinent: ⁊ regia ⁊ ſacerdotalis defendat auctoritas. Item ex concil. turoñ. iij.

Sacerdotalis admonitio quos corrigere non valet: ſecularis potentia corrigit.

Nceſtuoſi parricide: homicide multi apud nos reperiuntur: ſed aliqui ex illis ſacerdotu3 nolunt admonitionibus aure3 accommodare: volentes in priſtinis[i] perdurare criminibus: quos oportet per ſecula

Decretum

XXX

✝ Adde quod not. i ad. c. ſi p foſſ. s. de hom. ⁊. ſ. qō j. ea. cau dicti. lxxe.

✝ Arg. l. §. ſi pl. es. et ibi Bart. l. ⁊ xerci c. in l. ij Bal. ⁊ tr. fu.

Laici qn̄q̄3 i clericos hebēt iuriſdictōnem.

hic.xxij.q. R Egum. ¶ Caſus Dicit hiero.in hoc.c.q̄ pncipes debēt defendere vi oppreſſos: ⁊ peregrinos: viduas: ⁊ pupillos. Et hoc pbat auctoritate hieremie q̄ icipit ibi: Nolite o reges iuda. Intulit.ſ.hieremias.
a ¶ Oppreſſos. hic videt̄ q̄ ad iudiciuꝫ ſeculare ſpectet

dēdo ſibi pdā quā ab inimicis recepat pmiū a dn̄o meruit. f ¶ Abraā.cū reuerteret̄ de cede q̄ttuor regum.
g ¶ Oia. hec lr̄a videt̄ ſibi ꝯdicere in eo qd̄ dicit hic: q̄ regis ſint omnia: ⁊ iam dixit q̄ omnia ſint victoris. ⁊ etiam in Gen̄. dixit: non accipiaꝫ ex oībus que tua ſunt. ad

ris potentie diſciplinā a tam praua cōſuetudine coerceri: q̄ p ſalutifera ſacerdotuꝫ monita noluerunt reuerti. I teꝫ Hier. ſuper hieremiā. li.iiij.

¶ Malos cōprimere ⁊ bonos ſubleuare: regū offm̄ ē.

R Eguꝫ officium eſt p prium facere iudiciuꝫ atqꝫ iuſticiā: ⁊ liberare d̄ manu calumniantium vi oppſſos[a]: ⁊ peregrinis pupilliſqꝫ ⁊ viduis que facilius opprimūtur a potētibus pbere auxilium: ⁊ vt curā eis pceptorū dei maiorē inijceret: intulit: Nolite cōtriſtari vt nō ſolū eripiatis: ſed ne patiamini q̄dē vt veſtra cōniuētia eueniat eos ab alijs contriſtari: ⁊ ſanguinē innocētē nō effundatis i loco[b] iſto: homicidas eni ſacrilegos ⁊c̄. ⁊ poſt pauca: Si ingt hoc feceritis o reges iuda tenebitis priſtinam ptātē. ¶ Ipſis āt pncipib⁹ ⁊ ptātib⁹ fidē ⁊ reuerētiā ſeruari oportet: quā q̄ nō exhibuerit apud deū pmia inuenir e nō poterit. U nde idem Hiero. ad Titū.

¶ Eterna mercede fraudat̄: q̄ fidē ⁊ reuerētiā ptātib⁹ ſuare ꝯtēnit.

S I apud carnales dominos: in minimis fideles fuerit icipiēt eis apud deū premia maiora cōmitti: ornat aūt doctrinā dn̄i qui ea que ꝯditioni[c] ſue apta ſunt facit: ⁊ e diuerſo ꝯfundit eaꝫ q̄ non eſt ſubiectus in oībus: ⁊ cui ꝯditio ſua diſplicet: q̄[d] cōtradictor atqꝫ fraudator in nullo fidē bonā oſtēdit: quomodo[e] enim pōt fidelis eſſe in ſubſtātia dei: q̄ carnali domino fidē exhibere nō potuit. I tē Amb. in lib.j. de patriarchis.

¶ Militaris diſciplina regi omnia ſeruat.

D Icat aliq̄s cū ipſe vicerit qūo dixit abraam[f] ad regē ſodomoꝝ: Nihil ſumā abs te: cū preda vtiqꝫ i poteſtate victoris fuerit decet militarē diſciplinā vt regi ſeruētur oia[g]. Sane his q̄ ſecum fuiſſent in adiumētū fortaſſe ſociati ptē emolumēti tribuēdā aſſerit tanqꝫ mercedē laboris: ideoqꝫ qm̄ ſibi mercedē ab hoie nō q̄ſiuit a deo accepit: ſicut legimus ſcriptuꝫ: q: poſt hec verba factū ē verbū dn̄i ad abraam in viſu dicēs: Noli timere abraā ego ptegam te: ⁊ merces tua erit magna valde. ¶ Preterea ſicut pncipibus ⁊ poteſtatib⁹ fidē ⁊ reuerentiaꝫ exhibere cogimur: ita ſeculariū dignitatū adminiſtratorib⁹ defendēdarū eccleſiarū neceſſitas incūbit: qd̄ ſi facere contēpſerint a cōione ſunt repellēdi. U nde Joan. viij.

¶ Querimonias eccleſiarū q̄ in dignitatib⁹ ſūt attēti⁹ dn̄t audire

A Dminiſtratores plane ſeculariū dignitatū q̄ ad eccleſiarū tuitioneꝫ: pupilloꝝ ac viduaꝝ ptectionē: rapaciūqꝫ refrenationem cōſtituti eē pculdubio debēt q̄tiēs ab epis ⁊ eccleſiaſticis viris cōuēti fuerint: eoꝝ querimonias attētius audiāt: ⁊ ſ̄ꝫ q̄ neceſſitas expetierit abſqꝫ negligētia examinēt ⁊ diligēti ſtudio corrigant. Quod ſi dei timorē p oculis nō habētes: negligere poſt ſc̄dam ⁊ tertiā admonitionē inuenti fuerint: oi ſe nouerint cōio-

defendere oppreſſos ⁊ viduas ⁊ pupillos vt.ſ. ea. adminiſtratores. ⁊ .ſ̄.e.q̄.iij. ab imperatoribus. ⁊ C. qn̄ impe. inter pupil. ⁊ vid. l. vnica. ſed ꝯ.ſ.xxiiij.q. vlt. ſi q̄s de potētibus. lxxxvij diſt. c.j. ⁊.ij. ⁊.xij.q̄. ſ. ois etas. Dic q̄ ad vtrūqꝫ ptinet: poti⁹ tn̄ ad eccleſiam. ex̄ de fo. cōpe. ex tenore.
b ¶ In loco iſto. i. in eccleſia. Joan.
¶ Ipſis aūt. hec eſt q̄nta ps. q. in q̄ magiſter pbat: q̄ fides dꝫ ſeruari pncipib⁹ ⁊ hoc pbat per duo c. Joan. de ſan.
¶ Caſus. Gra. dicit q̄ pncipibus exhibere debemus fidem ⁊ reuerētiaꝫ. de fide tractat in cap. ſi apud. de reuerentia in. c. dicat.
S I apud. ¶ Caſus Oſ̄dit hiero. hic q̄ illis q̄ carnali dn̄o in minimis fuerunt fideles maiora pmia apud deū comitent̄: q: ſeruāt doctrinā dn̄i q̄ ſue cōditioni impoſita nō denegat. Nec pōt eſſe fidelis in ſubſtātia dei qui carnali dn̄o fidē nō exhibet
c ¶ Cōditiōi. No. q̄ q̄libet facere q̄ ſue cōditioni ꝯueniunt. xciij. di. legimus. ⁊ vij. q. j. ſi q̄s eps. ⁊ ē hic ar. ꝯ clericos q̄bus diſplicet ꝯditio ſua q̄ comā volunt nutrire. extra de vi. ⁊ ho. cle. clericus.
d ¶ Qui contradictor. ſ̄. xvij. q. vlti. ſi quis ſeruum.
e ¶ Qūo argu. ſ̄. ij. q. vij. nō poteſt.
D Icat. ¶ Caſus. ¶ Amb. docet in hoc. c. q̄ q̄ reuerētiaꝫ ſuo dn̄o

Faciat q̄libet q̄ ſue ꝯueniunt conditiōi.

hoc dicas: q̄ abraam non ſuberat iſti regi: nec de regno ſuo erat: ⁊ ideo preda erat in ſua poteſtate: alioquin ſi nō fuiſſet ſua non potuiſſet inde dediſſe decimas melchiſedech: ſed ſi ſub aliquo militetur pda tota domini eſt: ſed ipſe tenetur equaliter diuidere ſ̄m perſonarū qualitates. vt. ſ̄. di. j. ius militare. ſicut decime dantur epo: vt eas diuidat. xij. q. ij. cōceſſo. Dr̄ ergo dicitur q̄ de iure regentium nr̄a ſiūt que capimus i bello. vt. ff. de acqui. re. do. naturale. §. vlti. verū eſt q̄ capiētis eſt: ſed tn̄ tenet̄ dn̄o dare vt diuidat ſ̄m merita hominū. Jo.
¶ Preterea. hec eſt ſexta pars. q. in qua probatur q̄ principes tenentur eccleſiam defendere al's excōicentur. Jo. de fa.
¶ Caſus. Supra oſtenſum eſt q̄ pncipibus ⁊ poteſtatib⁹ fidem ⁊ reuerētiaꝫ exhibere debemus: nunc oſtendit Gra. q̄ viceuerſa principes eccleſiam defendere debent: alioq̄n a communione ſūt repellendi. ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.
A Dminiſtratores. ¶ Caſus Statuit Joā. in hoc c. q̄ principes ſeculi qui conſtituti ſunt ad malorum audaciam refrenandam ⁊ ad tuitionem viduarum ⁊ pupillorum: quotiens ſuper h̄ admoniti fuerint ab epiſcopis diligenter audire debent: ⁊ que corrigēda fuerint corrigere: ſi autem poſt ſecundam ⁊ tertiam admonitionem fuerint negligentes: vſqꝫ ad dignam ſatiſfactionem a

Preda publica eſt militum. Gen. xiiij.

exhibet a dn̄o premium reportabit. Et hoc pbat exemplo abrae: q̄ qm̄ exhibuit reuerentiam regi ſodomorum ce

Gen. xv.

bent a communione repelli. Illa capitu. que ſequuntur vſq ad capitu. ſi audieris. plana ſunt per ſe.

a ¶ Priuatos. videtur ergo q ipſo iure ſit excommunicatus princeps qui non facit iuſtitiam clerico.

Non ſolum. hec eſt. vij. pars. q. in qua probat magiſter q mali ſunt puniendi per iudices & per reges: & qn q occulto iudicio diuerſis modis: & tales vltores nō peccant dum tn amore iuſtitie hoc faciāt: & hoc probat. p. xxliij capitu. Joan. de ſa.

b ¶ Miniſtri. ſi. xv. queſtio. j. nec is.

c ¶ Fortitudines. i. demones. & ita eſt bonum q demones ſunt. vt. J. e. §. vl. ſic bonum eſt q heretici ſunt. vt. J. proxi. qō. vl. c. vlti.

Qui malos.

d ¶ Vaſa interfectionis. i. prātem.

e ¶ Miniſter. & tales qui mittunt ad puniendum malos dicuntur adeſſe cauſa reipub. vt. ff. ex q bus cau. ma. q mittuntur. §. queſitū.

f Homicidas. Hic habes q homicide & ſacrilegi & venefici capite puniuntur. de homicidis patet: vt de pe. di. j. ſi quis cum telo. de veneficis ſimilit patet. vt. ff. ad L. cor. de fic. L. iij. de pena ſacrilegorum habes. xvij. queſtio. iiij. per totum. & ff. ad L. iu. pecul. ſacrilegij.

Si audieris ſ. ¶ Caſus. Cypria. fuit interrogatus an mali poſt aduentum dñi in huc mundū morte ſint puniendi. Et certe reſpondet q ſic: qr ſi ante aduentū chriſti hoc fuit: vt probatur auc. Deuteronomij: & exemplo mathathie: multo forti⁹ poſt aduentum chriſti hoc fieri debet. Auctoritas durat a principio vſq ibi: cuius precepti: poſtea ſunt verba cypriani.

g ¶ Si audieris. hec verba ſumpta ſunt de deuteronomio: vſq ad illum locum: cuius precepti.

h ¶ Necabis. tu quicūq ſis. & ſic quandoq ille qui nō eſt iudex poteſt punire maleficos. vt. J. e. q. vl. legi.

i ¶ Omnes qui. ſi ergo aliqui heretici ſunt in vna ciuitate tota ciuitas poteſt exuri: & ſic eccleſia vel ciuitas punitur pro delicto perſonarum. vt. xxv. queſtio. ij. ita nos. & C. de ſacroſan. eccle. iubemus nullam. ar. contra. xvj. queſtio. vj. ſi epiſcopum. quid iuris ſit de hoc notatur in illo brocardo. an. delictum perſone &c. Item habes hic q heretici occidi poſſunt. vt. J. e. queſtio. iiij. quando. Joannes.

ne vſq ad condignam ſatiſfactionem priuatos[a]. Item Hierony. ſuper iohel.

¶ Nō ſolū hoies: ſz & ꝯtrarie fortitudies ſūt vltrices ire dī.

Non ſolum hoies miniſtri[b] ſūt & vltores ire dei his q malū operant: vnde non ſine cauſa gladium portant: ſed ēt contrarie fortitudines[c] q appellantur furor & ira dei. Idē ſup Eſaiā. li. v.

¶ Qui crudeles iugulat: nō ē tal' ꝗlis patientibus videt.

Non eſt crudelis q crudeles iugulat: ſz crudelis iō vocat: qr crudelis patiētibus eſſe videt: Nā latro ſuſpēſus patibulo crudelē iudicē putat. Idē ſup Eze. li. iij.

¶ Miniſter ē dei: qui malos pcutit in eo q mali ſunt.

Qui malos pcutit in eo q mali ſūt: & habet vaſa[d] interfectiōis vt occidat peſſimos miniſter[e] eſt dei. Idez ſuper epſam ad Gala. lib. ij.

¶ Non ſcelus admittit iudex qui homines vincit.

Iudex nō eſt auctor ſceleris hoies vinciendo. Idem ſuper Hiere. lib. iiij.

¶ Nō ſāguinē effūdit q homicidas & ſacrilegos punit.

Homicidas[f] ſacrilegos: & venenarios punire nō eſt effuſio ſanguinis: ſed legū miniſteriū. Itē Cypria.

¶ Principes populis parcere non debent.

Si audieris[g] in vna ex ciuitatib⁹ quas dñs deus tu⁹ dabit tibi ihabitare illic dicētes: Eam⁹ & ſeruiamus dijs alienis q̄s deos nō nouiſti: interficiēs necabis[h] oēs[i] q ſunt in ciuitate cede gladij: & incēdes ciuitatem igni: & erit ſine habitaculo in eternū: non reedificabit etiā nunc[k] vt auertat deus ab indignatione ire ſue: & dabit miſericordiā tibi & miſerebit tui: & multiplicabit te: ſi audieris vocē dñi dī tui & obſeruaueris pcepta ei⁹: cuius[l] precepti & vigoris memor mathathias[m] iter fecit eū qui ad arā ſacrificaturus acceſſerat: Qō ſi ante aduentū chriſti circa deū colendum: & idola ſpernēda hec pcepta ſeruata ſūt: ꝗto magis poſt aduētum chriſti ſeruanda ſūt: qn ille veniēs non tātum verbis nos hortatus ſit: ſed etiam factis. Item Auguſti. contra petilianum.

¶ Tribulationuz flagellis aliqñdo perfidia caſtigatur.

Ad fidē nullus ē cogendus[n] (vt dicitis) ſed p ſeueritatē immo & p miſericordiā dei tribulationuz flagellis ſolet pfidia caſtigari: nūquid qr mores optimi libertate volūtatis eliguntur: iō mores peſſimi nō legis integritate[o] puniunt? ſed tn vltrix male viuendi diſciplina ppoſtera[p] ē niſi cura[q] pcedēs bñ viuēdi doctrinā pretendat ſic igit q aduerſus vos leges conſtitute ſunt non eis beneſacere cogimini[r]: ſed ma

k ¶ Nunc ideſt vſq in futurum. ſic vndecima queſtio. iij. nolite.

l ¶ Cuius. hec ſūt verba cypria.

m ¶ Mathathias. vt legitur in lib. machabeorum.

Ad fidez. ¶ Caſus. Petilian⁹ conquerebatur de principibus a quibus ipſi & alij heretici puniebantur: dicebat enim hoc fieri non debere propter duo. ſ. qr nullus eſt cogendus ad fidez: & qr boni mores nō eliguntur niſi libero arbitrio. Et reſpondet Auguſt. dicens q ipſi non coguntur vt beneficiant: ſed vt eorum pfidia corrigatur: & a malo abſtineāt: & vt cogitent quare iſta patiantur: quia ſi patiuntur propter iuſtitiam beati erunt: & qui eos perſequuntur mali ſunt. Si vero propter hereſiz infelices erunt & in hoc ſeculo & in futuro. Sed per ſeueritatem verba ſunt auguſtini.

n ¶ Cogendus. ſic. xlv. diſtinctio. de iudeis.

o ¶ Integritate. i. ſecuritate.

p ¶ Prepoſtera. i. inordinata.

q ¶ Niſi cura. i. niſi delinquens primo inſtruatur ad bonum: vel niſi corripiens prebeat prius exemplum bone vite. vt. ij. queſtio. vij. §. porro.

r ¶ Cogimini. qui enim ex timore benefacit reputatur non facere. vt extra de regu. iur. qui ex timore. & qui cogitur mutare locum non mutat locum: ſed mutatur. vt. vij. queſtio. j. mutationes. nec premium aliqd debemus ꝯſequi ex hoc qd facimus inuiti. vt. xiij. q. ij. ꝗ prepoſtere. Unde ſi aliqs cogitur adire hereditatem quā

delicto perſonaꝝ puniri pōt.

j. mach. ij.

Timor tollit meritum.

Si legi homicide & venefici capite puniuntur.

j. xiij. c

le facere prohibemini. Nam benefacere nemo poteſt niſi elegerit [a] niſi amauerit: quod eſt in libera voluntate: cum aliquid aduerſus vos leges conſtituunt: admoneri vos credite vt cogitetis quare iſta patiamini: ſi propter iuſtitiam reuera illi perſecutores veſtri ſunt. Beati autem vos qui perſecutionem paſſi eſtis propter iuſtitiam: quia poſſidebitis regnum celorum. Si autem propter iniqtatez ſchiſmatis vẽſtri illi qdem correctores vẽſtri ſunt: vos autez ſicut ceteri diuerſorum ſcelerum rei: qui penas legib[9] pendent pfecto infelices et in hoc: et in futuro ſeculo eritis. Idem.

¶ Iniuria ſacrorũ chriſti a regibus eſt vindicanda.

Si ppterea perſecutor non fuit nabuchodonoſor rex quia ſcelus in ſanctum danielem commiſſum vidicauit iuſtiſſime: quomodo vindicandu3 eſt a regib[9] qđ chriſti ſacramenta exſufflantur: ſi prophete membra q in periculũ miſſa ſunt ſic vindicari meruerũt. Idem.

¶ Diligentiſſimi rectores ſunt qui malos vt a malo fugiant perſequuntur.

Si vos contra eccleſiam chriſti altaria erexiſſe: et a chriſtiana vnitate que toto orbe diffunditur[b]: ſacrilego ſchiſmate ſeparatos eẽ: et corpori chriſti qđ eſt eccleſia toto orbe diffuſa rebaptiçando et blaſphemando: et q̃ntuz poteſtis aduerſarios expugnando ſcã et canonica ſcriptura ꝯuincit: vos impij atq3 ſacrilegi eſtis. Illi aũt qui vos pro tanto ſcelere tam leuiter damnorum admonitionib[9]: vel locorum: vel honorum: vel pecunie[c]: vel priuatione deterrẽdos coercendoſq3 decernunt vt cogitantes q̃re iſta patiamini ſacrilegium vẽſtrum cognitũ fugiatis: et ab eterna dãnatione liberemini: diligẽtiſſimi rectores et pijſſimi ꝯſultores deputant. Idez ſuper epiſtolam Ioánis.

¶ Non amatur ſeruus: vel filius cum non corripitur.

Non putes te tũc amare ſeruum tuum quando eum[d] non cedis: aut tunc amare filiũ tuũ qñ ei nõ das diſciplinã ✠: aut tunc amare vicinũ [e] tuu3 qñ eũ non corripis: nõ eſt iſta charitas ſ3 languor: ferueat charitas ad emẽdandũ et corrigendum: ſi ſunt boni mores delectent: ſi autem mali emendentur. Idez in libro de ciuitate dei.

¶ Innocentis officiũ ẽ nulli nocere: et peccãtem punire.

Non eſt innocẽtie [f] parcẽdo ſinere vt in malũ grauius incidat: ptinet ergo ad innocẽtie offiñ non ſolũ nemini[g] malũ inferre verũ etiã cohibere a pctõ: vel punire pctm̃: vt aut ipſe qui pri[9] odio habetur corrigatur experimento[h]: aut alij terreant exẽplo. Idẽ ad Lothariũ.

¶ Non eſt miſericors: qui vitijs nutriendis parcit.

Qui vitijs nutriendis parcit et fauet: ne contriſtet peccantiũ voluntate3: non tã eſt miſericors q̃ q nõ vult cultrũ rapere[i] puero: ne audiat plorantẽ: et non timet ne vulneratũ doleat vel extinctum. Item Auguſti. ſuper epiſtolam ad romanos.

¶ Enormia flagitia per ſeculi iudices corripiantur.

Sunt quedã enormia flagitia q̃ potius per

ex cauſa fideicommiſſi rogatus eſt reſtituere nullu3 cõſequitur cõmodum ex tali aditione: nec poteſt vti beneficio legis falcidie. ff. ad trebel. cogi. §. mecianus.

a ¶ Niſi elegerit. poteſt enim aliquis maleſacere ppter voluntatem coactã. vt. xv. queſtio. j. c. merito. ſed non poteſt benefacere ppter voluntatem coactam: vt hic dicitur.

Si propterea perſecu. ¶ Caſus. Dicit Auguſt. in hoc capitu. qđ heretici a principibus ſũt puniendi eo qđ ſacramenta chriſti contaminant. quod probat exemplo nabuchodonoſor qui ſcelus commiſſum in ſanctum danielem vindicauit.

Si vos contra eccle. ¶ Caſus. Auguſt. docet in hoc capitu. qđ heretici impij ſunt et ſacrilegi cum ſint a corpore eccleſie ſeparati et p ſcripturam canonicam maleſacere conuincantur: illi vero qui pro ſuis ſceleri bus eos puniunt et deterrent boni et iuſti reputantur.

b ¶ Diffunditur. licet eccleſia ſit vbiq3 diffuſa. tñ eadem in ſolidum vbiq3 eſt. vt. ꝟ. xxi. q. j. loquit.

c ¶ Vel pecunie. et ſic puniri poſſunt heretici ab eccleſia i rebus in honore: vel exilio. vt. ſ. q. iiij. qñ et capitu. non inuenitur. et. ꝟ. e. de liguribus. in fi. et. ꝟ. qõe. vij. capitu. j. Sed cõtra eccleſia nõ d3 in delictis recipe penaz pecuniariam. vt extra de pe. licet. Reſpõ. qđ eccleſia poteſt infligere penã pecuniariam quando magis illa timet. Vel dic qđ tũc poteſt infligere cũ hoc inuenit expreſſum. extra de offi. deleg. de cauſis.

Non putes. ¶ Caſus. hoc ca. tractat de tribus generibus hominum. ſ. de ſeruis filijs: et vicinis: qui ſi ſunt mali corrigi debẽt: nec diliguntur niſi in eis vitia corrigant et emendent: ſi vero boni ſũt de ipſis ẽ gaudendũ. Sequens capitu. p3 per ſe.

d ¶ Eum non cedis. Qui alios poſſunt corrigere habes. ſ. queſtio. iiij. duo iſta. et. ſ. e. capitu. j.

e ¶ Vicinum. Ar. eſt hic pro. h. qui dicit qđ illud preceptum: ſi peccauerit: ad omnes ſpectet. Sed tu intelligas iſtud de illis qui aliquam habent poteſtatem ſuper alios. Vel intelligitur de canonica denunciatione ad quam quilibet tenetur. vt dixi xxij. queſtio. v. hoc videtur. Vel dic vt dixi. ſ. ea. duo iſta. Io.

Non eſt. ¶ Caſus. Dicitur hic qđ ad innocentem et ad bonum virum non pertinet malicie parcere vt in malum grauius incidat: ſed pertinet ad innocentem nõ ſolum nemini malum inferre verum etiam alios a peccato cohibere: et peccatu3 punire: vt ipſi corrigantur qui propter peccatum non diliguntur: vt alij propter hoc terreantur. Sequen. capitu. planum eſt et per ſe p3.

f ¶ Innocentie. id eſt boni viri.

g ¶ Nemini. ſi. xxij. queſtio. vltima. de forma.

h ¶ Experimento. ſimile. ij. queſti. vij. quapropter.

Qui vitijs nutriendis.

i ¶ Rapere. ſi. xxij. queſtio. ij. ne quis. Ioannes.

Sunt quedam. ¶ Caſus. Oſtẽdit Amb. in hoc capitu. qđ committentes enormia delicta: vt interfectores pontificum preſbyterorum et aliorum clericorum potius ſũt puniendi per reges et principes q̃ per rectores eccleſiarum. ſunt enim principes conſtituti ad puniendum homicidas et raptores. Sequen. capitu. patet.

Mat. v. a

Dan. xiiij. ſ. et. vi.

heretici vario mõ pñt ab eccleſia puniri.

Precep. ſi peccauerit an oẽs pert.

✠ Adde qđ dicat aliquem qñ no. ſ. i. l. affect nis. ff. de. et i. l. tore. ff. nego. g ſtis.

i Pontificem.penaꝫ taliū habes.di.xvij.q.iiij.qui ſub diaconum.xxv.q.vlti.c.vlti.
b Rex. Adulteria.cōtra.J.xxxij.q.ij.inter hec.
c Parricidas.penā parricidarum habes.ff.ad.l. pompe.de parrici.l.penul.

Piur⁹ q̄n punit' capi te.

d Et periuros.qḋ hic dicit̄:ꝙ piurus punitur pena capi- tis:intelligas de te- ſte q fert falſum te- ſtimoniū in cā cri- minali: talis enim morte meret̄.ff.de ſic.l.i.§.i. alias eni ſi in cōtractibus qs periurus eſt notat̄ infamia.C.de tran- ſac.ſi qs maior.aſs ſolū deū h꞉ vltorē. vt.C.de re.cre.l.ij. vel ſi periurus eſt ꝑ principē fuſtib⁹ ca- ſtigat̄.ff.de iureiu. ſi duo.§.vlti.aliam penam habes.vj.q. j.quicunq̄.

S J homicidiū ē. Caſus. Do- cet Aug.in hoc.c.ꝙ licet ſit peccatū ho- minē occidere: pōt tn̄ hoc qn̄q̄ accide re ſine pctō:qḋ pro- bat quattuor exem plis:videlicet mili- tis:iudicis.⁊ mini- ſtri:⁊ ei⁹ď manu cu ius ꝑter volūtates ipſi⁹ telū effugerit. iſti ēt homicide ap- pellari non ſolent.
e Nam ⁊ miles. tres caſus ponit h꞉: alij duo ſūt cū ſacit ďfendēdo ſe vel alij ſubueniendo:vt.ī. ea.cum homo.
f Inuito.fortui- tus enim caſus nō imputat̄.vt extra de homi.lator. du꞉ tn̄ nō preceſſerit culpa .l.diſ.ſepe.
g Imprudēti.nō videtur ꝙ imprudē tia excuſet eū:q꞉ im peritia culpe annu- merat̄.ff.de reg.iur. imperitia. Sed hic īprudēti.i.ignorāti.
h Lex eum occi- dit.ſic.xxxij.q.ij.qs deus.Joan.

N On vos. Caſus. Pe lagius precepit cui dam principi:vt he reticos perſequere

mundi iudices q̄ꝫ ꝑ antiſtites ⁊ rectores eccl̄iarū vindican- tur:ſicut eſt cū quis interficit pontificē[a] aplicū:epm:pſby- terū:ſiue diaconū:hmōi reos reges ⁊ pncipes mūdi dānāt ergo non ſine cauſa gladium portant:q talia ſcelera dijudi cāt:ſunt eni maxie ꝯſtituti ꝓ pter homicidas:raptores: vt etiā illos dānēt:⁊ alios ſuo ti- more cōpeſcāt. Itē Cyprta- nus i nouo genere abuſiōis.

Furta ⁊ crimina a rege ſunt cohibenda.

R Ex debet furta cohibe- re:adulteria[b] punire:īpios de terra ꝑdere: parricidas[c] ⁊ ꝑ iuros[d] nō ſinere viuere: filios ſuos non ſinere impie agere. Item Augu. de libero arbi trio.libro.j. **Nō peccat q ex officio nocentem interficit.**

S J homicidiū eſt hoīeꝫ occidere: pōt tamē ali- qn̄ occidere ſine peccato: nā[e] ⁊ miles hoſtē: ⁊ iudex vl' mi niſter eius nocētē: ⁊ cui forte inuito[f] atq̄ imprudēti[g] teluꝫ de manu fugerit:nō mihi vi- dent̄ peccare cū hoiem occi- dūt ſed nec etiā homicide iſti appellari ſolēt. Idē in q̄ſtio nib⁹ Leuitici. Cuꝫ hō iuſte occidit̄:lex[h] eū occidit:nō tu. Itē Pelagi⁹ papa. **Nō qui ad bonū:ſed qui ad ma- lum cogit perſequit̄.**

N On vos hoīum vani- loquia[i] retardēt dilectiū:q꞉ ꝑ ſecutionē eccleſia faciat: duꝫ vel ea q̄ cōmittunt̄ reprimit: vel animarū ſalutē requirit: errāt hmōi rumoris fabula- tores:non pſequit̄ niſi q ad[k] malū cogit:qui vero malum vel factuꝫ iam punit vel ꝓhi bet ne fiat: nō pſequit̄ iſte ſꝫ diligit. Nam ſi(vt illi putāt) nemo nec repħēdēdus eſt a decretum.

malo:necretrahēdus a ma- lo ad bonuꝫ eſt: humanas ⁊ diuinas leges neceſſe eſt eua cuari:que ⁊ malis penam: ⁊ bonis premia iuſticia ſuadē- te cōſtituūt. Malum autem ſchiſma eſſe ⁊ per exteras[l] ēt poteſtates hmōi opprimi de- bere hoies: ⁊ canonice ſcrip- ture auctoritas ⁊ paternarū regularū nos veritas docet: quiſquis ergo ab aplicis di- uiſus eſt ſedib⁹: in ſchiſma- te[m] eū eſſe nō dubiū eſt: ⁊ cō tra vniuerſalē eccleſiā altare conat̄ exigere. Sed quid de talibus inſertus in calcedo- nēſi ſynodo canō ꝯſtituat glo ria veſtra cōſideret: vbi poſt alia ſic dicit:quia cōmunione ſeipſum ſuſpendit ⁊ collectā fecit ⁊ altare conſtituit: ⁊ no- luit vocanti epo conſentire: ⁊ noluit eidē acquieſcere neq̄ꝫ obedire ⁊ prius ⁊ ſecūdo[n] vo cāti:hūc oino dānari nec vn q̄ꝫ vel orationē[o] mereri: nec recipere[p] eū poſſe honorē: ſi eni pmāſerit turbas faciēs ⁊ ſeditiōes eccl̄ie per exterā po teſtatē tanq̄ꝫ ſeditioſum com primi. Et btūs Aug. de tali- bus dicit:multa etiā cū inuī- tis[q] benigna quadā aſperita te plectēdis agēda ſunt: quo rum potius vtilitati conſulē- dum eſt q̄ꝫ voluntati. Nam in corripiendo filium q̄uis a ſpere nunq̄ꝫ paternus amor amittitur : ſit tn̄ quod nollet vt doleat: qui etiam inuitus videtur dolore ſanādus. Ec- ce videtis quemadmodū tā- ti teſtimonio patris non[r] per ſequatur coercendo talia: ſed diligat emendādo tales ſem per eccleſia: facite ergo etiam vos quod ſcientes intentionē chriſtianitatis veſtre frequē ter hortamur: ⁊ date operaꝫ

tur: qḋ cum facere vellet: heretici ei obijciebant ꝙ nulla eſt pſecutio facienda. Un̄ ſuper hoc cōſuluit ipſuꝫ pela- giū:q rn̄det dicens:nō appellari pſecutionē.niſi cuꝫ qs cogit ad malū:ſed ſi qs malū punit vel prohibet ne fiat nō d꞉ perſecutor appellari:q꞉ diligit ⁊ bn̄ facit. Et hoc ꝓ- bat duabus aucto- ritatibus.ſ.calcedo- nen̄.cōcilij ⁊ Aug.⁊ vno exemplo. Au- ctoritas calcedon̄. cōcil.incipit ibi: q꞉ cōione. Auctoritas Aug.īcipit ibi mul ta eniꝫ cū inuitis. Exēplū incipit ibi re colere enim.
i Vaniloquia.va ne voces populi nō ſunt audiende. ex- tra de ele.eſtus.C.ď ꝑ.l.decurionum.
k Ad malū.qn̄q̄ꝫ perſecutio largius ſumitur. vt.ī.e.q. iiij.ſi eccleſia.
l Exteras.ſic.J.e. de liguribus. ⁊ dixi .ī.e.principes.
m Jn ſchiſmate ergo ſchiſma eſt nō habere caput roma nam eccleſiā. vt.xx- iij.q.j. hec eſt. ⁊.c. q̄m vetus.Jo.
n Secundo.hic dicitur ꝙ bis debeat admoneri excōmu nicandus maxime hereticus:alibi dici tur ꝙ ſemel.vt.J.ꝑ xi.cauſa.q.j.que do mus.alibi ꝙ ſepiſſi me.j.q.vij.couenie tibus.qn̄q̄ꝫ dicitur de trina admonitio ne.vt.ī.e. admini- ſtratores.J.xxi. cā. q.iij.de excōicatiōis. quid iuris ſit dixi ſup illo.c.q̄ dom⁹.
o Orationem.i. ſupplicationē:q꞉ ſi- ne ſpe venie deponi tur:vt ſtatim ſub- iungit.xxj.di. intan tum.vel ideo dicit꞉ q꞉ ſchiſmatico ſiue intruſo nulla da- tur audientia.vt.xx iij.diſ.in nomine.
p Recipere.xi. q. iij.ſi quis epiſcop⁹ in concilio.
q Inuitis.ī.xlv. diſ.⁊ qui emendat.
r Non perſequa- tur.eccleſia nec etiā vos ꝑ cōſequēs qui-

Excōican- dus quo tiens ad- moneri debet.

auctoritate eccleſie eos coercetis.
a Principē. ergo eccleſiaſtica perſona licite pōt petere vt mali ōtineātur ⁊ du cantur ad iudiciuȝ. vt.ſ.e. vnum ſoluȝ. ⁊.J.e. relegētes.
b Ordinabatᷣ .J. xxiiij.q.j. pudenda.

De liguribus atq;. Caſus. Celebrato concilio apud cōſtantinopolim epi: venetie: hiſtrie: ⁊ ligurie noluerunt accipere ſtatuta illius concilij: ⁊ cū in contumacia perſtitiſſent fuerunt ab eccleſia excōicati ⁊ dānati ⁊ cū adhuc exiſterent cōtumaces mādauit pelagius narſe patricio: vt deberet illos epos coercere: ꝙ cū facere dubitaret: reſcribit ei Pelagius hortans eū vt cōprimere ⁊ coercere eos nō dubitet: qꝛ ſi dubitabāt de ſtatutis cōſtantinopolitani cōcilij nuncios debuerūt dirigere ad ſedē aplicam: q de hoc poſſint accipere ⁊ reddere rōnē. Nō debet igitur dubitare tales opprimere: qꝛ ſi aliqua pſona eccleſiaſtica maiori ſuo reſtiterit excōicari dȝ ⁊ dānari: ⁊ ſi hoc cōtēpſerit p publicas debet opprimi poteſtates: qḋ dicit eē faciendum multis cōſtōnibus ⁊ exēplis.

Ruſticitas dupl'r ſumitur.

c Ruſticitate .i. ſuperbia: alibi ponit pro ſimplicitate. vt ij.q.vij. ſancta. Et ſic eſt ar. ꝙ qñq; nō ſit pcēdū ruſticitati.
d Electis. Sed q̄liter potuit hec cauſa p ,pcuratorē agi: cum iſti de crimine cōuenirentur. Sed dic ꝙ lȝ fuerit de crimine actū: non tñ criminaliter: vñ potuit procurator interuenire. ⁊ extra de accuſa. veniens. ⁊.c.

vt talia fieri vltra non liceat: ſed etiam (quod vobis facillimum eſſe non dubito) hi qui talia preſumpſerunt: ad pijſſimum principeȝ ſub digna cuſtodia dirigant: recolere eni debet celſitudo veſtra quid p vos deus fecerit tempore illo quo hiſtriam ⁊ venetias tyranno totila poſſidēte: frācis etiam cuncta vaſtantib⁹: non ante tamen mediolanenſem epiſcopuȝ fieri permiſiſtis: niſi ad clementiſſimum principeȝ[a] exinde retuliſſetis: ⁊ qd fieri debuiſſet eius iteruȝ ſcriptis recognouiſſetis: ⁊ intra vbiq; feruentes hoſtes rauēnam tamen ⁊ is qui ordinabatur[b] ⁊ is qui ordinandus erat prouidētia culminis veſtri deducti ſunt. Idem narſe pꝛicio. Schiſmaticos ⁊ hereticos ſcli ptātes coerceāt.

De liguribus atq; veneticis ⁊ hiſtrijs epis quid dicaȝ? quos idonea eſt excellentia veſtra ⁊ ratione ⁊ poteſtate reprimere: ⁊ dimittitis eos in contemptum apoſtolicarum ſedium de ſua ruſticitate[c] gloriari: cuȝ ſi quid eos de iudicio vniuerſalis ſynodi: quod conſtantinopoli per primam nuper elapſam indictionem actum eſt forte mouebat: ad ſedem apoſtolicam quomodo ſemper factū eſt electis[d] aliquibus de ſuis qui dare ⁊ accipere rationeȝ poſſent dirigere debuerunt: ⁊ non clauſis oculis corp⁹ chriſti dei noſtri: hoc eſt ſanctam eccleſiam lacerare. Nolite ergo dubitare hmōi homines principali vel iudiciali auctoritate comprimere: quia regule patruȝ hoc ſpecialiter cōſtituerunt: vt ſi qua eccleſiaſtici officij pſona cui ſubiectus reſtiterit: vel ſeorſum collegerit: aut aliud altare erexerit: ſeu ſchiſma fecerit iſte excōmunicetur atq; damnetᷣ. Quḋ ſi forte ⁊ hoc contempſerit: ⁊ permanſerit diuiſiones ⁊ ſchiſma faciendo per[e] poteſtates publicas opprimatur. Ecce de quo animus veſter forte timidus eſt: ne perſequi videaris de patrum vobis auctoritate hec breuiter dirigenda curaui: cum mille alia exempla ⁊ conſtitutiones ſint: quibus euidenter agnoſcitur: vt facientes ſciſſuras in ſancta eccleſia: non ſolum exilijs ſȝ etiam proſcriptione rerum: ⁊ dura cuſtodia per publicas poteſtates debeant coerceri. Idem. Ab eccleſie vnitate diuiſi ſecularib⁹ poteſtatibus coerceantur.

Quali nos de glorie veſtre ſtudijs iudicio gratulemur: non ſolum veſtram ſed multorum ac pene[f] omnium credimus habere noticiam: ⁊ id circo nūc de his que vobis preſentibus ibi fieri ſtupemus: fiducialiter apud gloriam veſtram duximus conquerendum. Thracius ſiquidem atq; maximilianus nomina[g] tantum epiſcoporum habentes: ⁊ eccleſiaſticaȝ ibi vnitatem perturbare dicunᷣ: ⁊ omnes eccliaſticas res ſuis vſibus applicare: in tantū vt contra vnum eorum. s. maximilianum vſq; ad nos per tam longum iter neceſſitate compellente quidam infatigabiliter venientes: preces offerrent: ob quaȝ cauſam petrum presbyterum ſedis noſtre: ſed ⁊ proiectum notarium ad eadem loca duximus deſtinandos: vt ea que canonicis ſtatutis a predicto pſeudo epiſcopis comperierint commiſſa: vel digna debeant ibi vltione compeſcere: vel eoſdem ad nos vſq; perducere. Et ideo ſalutantes paterno affectu gloriam veſtram: petimus vt prefatis qui a noſtra ſede directi ſunt in omnibus prebeatis auxilium: nec putetis alicuius eſſe peccati ſi huiuſmodi homines comprimuntur: hoc enim ⁊ diuine ⁊ humane leges ſtatuerunt: vt ab eccleſie vnitate diuiſi ⁊ eius pacem iniquiſſime perturbantes: a ſecularibus etiam poteſtatibus comprimantur. Nec quicq; maius eſt vnde deo ſacrificium poſſitis offerre q̄ ſi id ordinetis: vt hi qui in ſuam ⁊ aliorum perniciem debacchantur: cō

ſuper his. ⁊. lij. q. vj. hoc quippe.
e Per poteſtates ſ.e.c. principes.

Quali nos. Caſus. Thracius ⁊ Maximilianus heretici erāt. ⁊ epi qui vnitatem eccleſie cōturbātes res ecclie ſuis vſibus applicabant: de quoȝ altero. ſ. maximiano quidā infatigabiliter romaȝ venientes querelaȝ depoſuerunt: quare pelagius miſit ad loca illa duos iudices delegatos. ſ. petrum ⁊ proiectuȝ vt ea q̄ inuenerint contra canones a predictis epiſcopis cōmiſſa: vel digna vltione compeſcant: vel eoſdem epos romam perducant: qḋ qꝛ forte per ſe facere nō poſſent: Mandat pelagi⁹ cuidaȝ principi rogās eum vt p̄fatis nūcijs auxilium prebeat in omnibus.
f Pene. No. ꝙ dicit pene: ⁊ tamē longe plures erant q neſcirent q̄ȝ qui ſcirent duȝ tamen ad modicam quantitatem deberet referri. vt. iij.q.vij.q. ſine. ff. de ver. ſi. hec adiectio.
g Nomina. ſ.c. xv. q. vlt. ſi quis preſbyter. Joan.

petenti debeant vigore compeſci. Item Pelagius papa.

¶ Iniquitas prauorũ q̃uis bonis pficiat: tñ puniẽda eſt.

R Elegentes litteras excellentie veſtre de iniuria quidem quam vobis iniquorum hominum preſumptio igeſſit valde doluimus. Sed quia ſcimus occulto dei iudicio aiam veſtrã: ⁊ ſi per alioꝝ iniqtatem ⁊ ſupbiam a ↄtaminatione ſchiſmatis cuſtoditã: egimus oĩpotẽti deo gratias: q etiam de malis hominum actibus bona[a] opari ↄſueuit: nec ẽt ſine illius ꝓuidentia factũ eſſe credendum eſt: vt inſenſati ⁊ ꝑuerſiſſimi hoies vſq3 ad hoc ꝓſilirent: vt ſuã diuiſionẽ catholicã eſſe credẽtes eccleſiã a ſua vos pollutiõe ꝓhiberent: ſic enim p miſericordiã dei etiã neſcientib⁹ illis hoc factu3 eſt: vt a ſchiſmaticoꝝ cõione eruti catholice quã diligitis ſeruari vos ↄtigiſſet ecclie: q̃3uis igitur veſtra p illoꝝ ſcelus facta ſit vtilitas: nolite tñ impunitã preſumptionẽ iniquorum hoium craſſari permittere: ſi enim hoc qđ in veſtrã gloriã preſũpſerunt nõ fuerit vindicta compreſſum: q in oibus minorib⁹ non valeant puniri ambigi vltra nõ debet: exercete igitur in talibus debitã auctoritatẽ: ⁊ ne eis amplius talia cõmittendi ſpes creſcat veſtris coertionib⁹ reprimantur: ad hoc ſiqdem dei nutu etiam ↄtra vos talia preſumpſerunt: vt talia vobis corrigẽtibus ab eodẽ ſcelere alios poſſetis deo ꝓpiciante munire: q̃les autem ſunt q eccleſiam fugiunt euphraſij vos ſcelera q̃ amplius occulta deus eſſe noluit euidenter informant: q in homicidio qdem nec hois neceſſitudinem: nec fratris charitatẽ: nec ſacerdotij reuerentiã cogitauit: inceſtuoſo aũt adulterio etiã ipſi vindicet abſtulit[b] modu3: q2 ſi adulteriũ[c] punias non remanet in q̊ vindicetur inceſtus: ſi inceſtuoſo ingeras penam: inultũ crimen adulterij remanebit. Ecce de q̈ collegio ſũt qui q̃3tum ad ſupbiam ſuam iniuriã vobis inferre moliti ſũt: ⁊ q̃3tum ad ꝓuidentiã dei ipollutos vos eccleſie dei ſeruauerũt: auferte tales ab iſta ꝓuincia: vtimini oblata vobis a deo opprimẽdi pfidos occaſione: qđ tunc plenius fieri poterit: ſi auctores ſceleꝝ ad clemẽtiſſimu3 principẽ dirigantur: ⁊ maxime eccleſie aqlegienſis inuaſor: qui ⁊ in ſchiſmate maledict⁹ nec honore3 epĩ poterit retinere: nec meritu3. Item Nicola⁹ exercitui frãcorum.

¶ In certamine qđ contra ĩfideles geritur quiſquis moritur celeſte regnũ meretur.

O Mniũ vr̃m noſſe volum⁹ charitatẽ: qm̃ quiſquis (qđ nõ optãtes dicim⁹) i hoc belli certamine[d] fideliẽ mortu⁹ fuerit: regna illi celeſtia minĩe negabũtur. Itẽ vrban⁹. ij. gottfredo lucão epõ

¶ Non ſunt homicide: qui aduerſus excommunicatos 3elo matris ecclie armãtur.

E Xcõicatoꝝ iterfectorib⁹ ꝓut in ordine ecclie romane didiciſtis (ſm itẽtionẽ[e] modũ ↄgrue ſatiſfactõis iniũge: nõ eni eos homicidaſ arbitramur q̊s aduerſus excõicatos 3elo catholice mr̃is ecclie ardẽtes aliq̊s eoꝝ trucidaſſe ↄtigerit: ne tñ eiuſdẽ ecclie mr̃is diſciplina[f] deſat

R Elegentes ¶ Caſus. Apud aquilegiã erant multi heretici: inter quos erat inuaſor eccleſie aquilegienſis qui quendam bonũ virum potentem tanq̃3 pollutum a ſuo conſortio repulerunt: quod per diuinam ꝓuidentiam fuit factum: inter quos hereticos euphraſius quendam ſuum cõſanguineum ſacerdotem interfecit: vt libere cum ei⁹ vxore poſſet adulterari: cuius prefati viri potentis iniuriam cũ pelagius percepiſſet: precepit eidem vt hanc preſumptionẽ hereticoru3 non relinquat impunitã: q2 ſi hoc acriter non vĩdicetur in minoribus talia exercere non verebuntur: ⁊ mandat ei ſimiliter vt pfatum euphraſium puniat: qđ plene fieri poſſit ſi actores ſcelerum ⁊ maxime aquilegiẽſis eccleſie inuaſor. ad pñcipem dirigant. Sequens. c. planũ eſt: ⁊ per ſe patet.

a ¶ Bona. Nota q ex malo ꝓuenit bonum vt. xiij. di. nerui. in ſi. ſicut de facto iudeorum qui crucifixerunt deum. Itẽ eſt hic arg. q malu3 punitur q̃3uis exinde prouenerit bonum: vt ſi quis puerum caſtrauerit: licet eum meliore3 fecerit tñ punitur. ff. ad. l. aquil. ſi ſeruus ſeruum. §. ⁊ ſi puerum. ſimiliter licet quis rem fecerit ꝓhibitam: licet beneſecerit tñ punitur. ff. de re mili. l. ij. §. in bello. Ar. contra. ff. ad. l. aquil. ſi ſeru⁹ ſeruum. §. ſi oliua3

b ¶ Abſtulit. hoc ideo dicit: quia pena mortis punitur ſiue pro vno ſiue pro altero: alſs autẽ idem delictum poteſt varijs penis puniri. vt. xvij. queſti. iiij. attendendum. ⁊. xvj. queſtio. j. ſtatuimus. hic conſtituit diſtingui cum quis accuſatur de diuerſis criminibus: aut illa crimina deſcendunt ex eodem facto: aut ex diuerſis. ⁊ hec diſtinctio not. C. de accuſa. qui de crimine. ſi autem diuerſis actionibus velit quis agere: diſtinguitur: aut ille actiones ſunt ambe penales: aut ambe rei perſecutorie: aut vna penalis ⁊ altera rei perſecutoria. vt not. ff. nau. cau. ſta. l. ij.

c ¶ Si adulteriu3. hic videtur q ſm canones ⁊ adulterium ⁊ inceſtus morte puniantur: ſm. l. hodie adulterium non punitur morte. vt. C. de adulte. aut. ſed hodie. Joannes.

O Mnium. d ¶ Certamine. J. e. queſtio. viij. omnium.

E Xcommunicatorum. ¶ Caſus. Gotifredus Lucanus epiſcopus queſiuit ab vrbano quantam penitentiam debeat imponere eis qui quoſdam excommunicatos interfecerunt: qui reſpondet dicens non putamus eos eſſe homicidas qui 3elo iuſtitie eos occiderunt: verumtamen quia potuerunt aliquid duplicitatis pro humana fragilitate cõmittere: ſm eorum intentionem bona3 vel malam iniungas eis penitentiam competentem.

e ¶ Intentionem ſcilicet occidentiu3: vel ſm intentionem imponentis penam. vt. xxvj. queſtione ſeptima tempora.

f ¶ Diſciplina. No. ad cautelam ⁊ ex abundanti aliquid fieri: ne diſciplina matris eccleſie deferatur. vt. l. diſtinctione preſbyteros. ⁊ trigeſimaquarta queſtione ſecunda in lectum ⁊ decima quinta queſtione ꝓ ma ſi quis inſaniens. que enim dubitationis cauſa ex abundanti apponuntur ius com

Diſciplina ecclie nõ ẽ deferẽda.

[Left margin, cut off:] B nũ ꝓ. ... cx ... ccuſat ... gs ð di ... ſis cri ... nibus.

mune non ledunt.vt.ff.de re.iur.que dubitatiõis.⁊.L. non ſolent. Item eſt hic ar.ꝙ in dubijs in deteriorem partẽ interptamur ↄtra regulã illã.extra de re.iu.eſtote.
a ❡ Duplicitatis.id eſt mortalis peccati.
b ❡ Flagitio.i.d eſt ꝙ alʼs eſſet flagitium.

Quis enim.
❡ Caſus. Bonifacius dubitabat pugnare ↄtra hereticos.ꝓpter homicidiũ qḋ inde ſequebatur ſed Auguſt. docet ꝙ null[9] debet velle inimicũ ſuum perire nec aliqḋ pdere: verumtamẽ ſi pax haberi non põt aliter ↄtra eos pugnandũ eſt. Et hoc.ꝓbat exemplo dauid qui aliť pacem habere non potuit niſi abſalone filio ſuo prius iterfecto.
c ❡ Quis enim veſtrum. Ex hoc.c.dicit qdam ꝙ qui percutit clericum excõicatũ non incidit in canonẽ:⁊ ꝙ non eſt priuandus aliquis ingreſſu eccľie p euꝫ q eſt extra ecclẽſiaꝫ. quid nõ admitto:⁊ loqͧr hic de tali excommunicato q penitus icorrigibilis eſt.xj.q.j.petimus.
❡ Si ergo. ❡ Caſus. Ↄcludit Gra. ex ſupradictis.c.ꝙ mali nõ ſolum ſũt flagellãdi:ſed etiam iterfici poſſunt. Poſtea qrit ſi hi qui nõ habent ptãtem legitimã occidendi aliquos iterfecerint an ſint rei effuſi ſanguinis iudicandi. Cui queſtioni reſpondet per ſequẽs.c.

Quis enim. eo tenore(ſcḋm quẽ dixim[a]) puniam eis indicito cõgruentẽ q̃ diuine ſimplicitatis oculos aduerſus ſe complacare valeant:ſi forte qḋ duplicitatis[a] ꝓ humana fragilitate in eodem flagitio[b] incurrerint.

Item Auguſ.ad Boniſa.
❡ Pax eccleſie meſticiam conſolatur perditorum.

Quis eniꝫ[b] vẽm velit aliquẽ inimicoꝝ ſuoꝝ nõ ſolum pire:verũetiam aliqḋ pdere:ſed ſi dom[9] dauid aliť non meruerit hẽre paceꝫ:niſi abſalon fili[9] ei[9] in bello qḋ gerebat ↄtra prẽm fuiſſet extinct[9]:q̃uis magna cura mãdauerit ſuis vt eũ quantum poſſent viuum ſaluũq; ſeruarẽt:⁊ eſſet cui penitẽti paternus affect[9] ignoſceret: qḋ ei reſtiterit niſi pditam flere:⁊ ſui regni pace acqͥſita ſuã meſticiaꝫ ↄſolari? ❡ Si ergo viri ſci ⁊ publice ptãtes bella gerentes non fuerunt tranſgreſſores illi[9] mandati: non occides:q̃uis quoſq; flagitioſos digna morte pimerẽt: ſi miles ſue ptãti obediẽs nõ eſt re[9] homicidij:ſi eius imperio quelibet flagitioſũ interfecerit:ſi homicidas ⁊ venenarios punire nõ eſt effuſio ſãguinis ſꝫ legũ miniſteriuꝫ:ſi pax eccľie meſticiaꝫ conſolať pditoꝝ ſi illi q zelo catholice mrͥs eccleſie accenſi excõicatos iterficiũt homicide nõ iudicant:pꝫ ꝙ malos nõ ſoluꝫ flagellari:ſꝫ ẽt interfici licet.
❡ Sed queriť ſi ptingat aliquos malos puniri ab his q non habent legitimã poteſtatem:an ſint rei effuſi ſanguinis hi per quos puniuntur?

De his ita ſcribit Ambro.
❡ Aliqñ puniũť pctã p ppulos iuſſu diuino excitatos.

Remittunť peccata per dei[c] verbum cuius leuites iterpres ⁊ qdẽ executor eſt:remittunť per offm̃ ſacerdotis ſacrũq; miniſteriũ: puniunť quoq; pctã per hoĩes ſicut p iudices q ptãte ad ipſa vtunť:puniuntur pctã etiam p ppľos ſicut legim[9]:qr ſepe ab alienigenis dei iuſſu excitatis.ꝓpter diuine maieſtatis offenſã ſubactus eſt ppľs iudeoꝝ. ❡ Hinc notãdum eſt ꝙ aliqñ punit de[9] pctã p neſciẽtes aliqñ per ſciẽtes: per neſciẽtes pctã punit ſicut p[d] ſennacherib ⁊[e] p nabuchodonoſor regẽ:⁊ per antiochuꝫ: ⁊[f] p principes romanoꝝ:⁊ p non nullos reges gẽtiliũ populũ iſraeliticũ delinquẽtem aliqñ afflixit aliqñ captiuauit:vñ ipſe dñs ait p prophetam:Uirga furoris mei aſſur[g] ipe aũt non cognouit: aſſur erat virga furoris dñi:qr p eum inumeras gẽtes diuina iuſtitia flagellare diſpoſuit:ipſe vero non cognouit: qr in ſupbiã elatus victoriã quã

Diuiſio. Remittuntur peccata. ❡ Caſus Oſtendit Amb. in hoc.c.ꝙ ſicut peccata remittuntur p verbuꝫ dei cui[9] verbi diaconus interpres eſt ⁊ executor: ſic peccata quandoq; puniunť per iudices qui poteſtatẽ habẽt puniendi:qñq; per ppľos ſicut ppľs iudeorum ſepe punitus eſt ab alienigenis ex precepto dei.
c ❡ Per dei verbũ.i.p orõnẽ vel p predicationẽ eccľie.ſ. per pdicationẽ euangelij.ſic.xv.q.j.nec is.⁊.§.e.nõ ſolũ.
❡ Hinc notandum. ❡ Caſus. Iſte.§.diuiditur in duas partes. In prima parte oſtẽdit Gra.ꝙ deus aliqñ punit peccata hominum per neſcientes:⁊ hoc probat quatuor exemplis regum ⁊ principum.ſ.exemplo ſennacherib ⁊ nabuchodonoſor antiochi ⁊ principum romanorum:qui licet de ſeruirent in puniendo malos: tñ quia ſue fortitudini ⁊ ſuperbie imputabant ignorantes ſe eſſe miniſtros dei:ideo ⁊ ipſi puniti ſunt ⁊ deſtructi:ſicut patet per exempla que aperte ponuntur in littera. In ſecunda parte oſtendit:ꝙ deus aliquãdo punit peccata hominum per ſcientes:⁊ hoc probat eẽplo iudeorum per quos puniuit deos & morreos ⁊ chananeos ⁊ alias gentes qs expulerunt de terra promiſſionis quaꝫ deus promiſerat ſe daturum abrae:⁊ ſemini eius:ſed non anteq̃ peccata amorreorum ↄſummata fuiſſent:que tunc cõſummata fuerũt cum populus iſrael de egypto eſt liberatus. Qui ergo diuino iuſſu ⁊ bona itentione ſicut populus iſrael punit delinquentes:nõ peccat.qui vero praua itentiõe hoc faciunt: licet occulte inſtinctu dei incitẽtur ad perſequendum malos:ſicut ſennacherib ⁊ ceteri q populum delinquentẽ ſunt pſecuti:nõ ſunt imunes a delicto:q quãdoq; incitantur ad puniendum peccata coꝝ qui ſunt futuri boni:vt tandem per ipſos bonos corrects ipſi poſtea puniant:quoḋ ꝓbať eẽplo iabiꝫ regis chananeoꝝ:⁊ exemplo madianitaꝝ. Secũda ps incipit ibi:per ſcientes peccata. Aſſur.i. ſennacherib: nondũ enim conſummata ſunt peccata amorreoruꝫ.i. nondum peruenerunt ad cumulum peccatorum ſuoruꝫ qſi nondũ fecerant oĩa pctã q̃ facturi erãt ad hoc vt digni eſſent expulſione.
d ❡ Per ſennacherib.regẽ aſſyrioꝝ:qui maximã partẽ filiorum iſraelis captiuauit:qui cum veniſſet ad obſidendũ hieruſalem ab angelo exterminatore nocte ẽ fugat[9] occiſis ab eodẽ angelo.clxxxv.milibus de exercitu ſuo.
e ❡ Et per nabuchodonoſor.qui cepit hieruſalem:⁊ tribum iudam ⁊ tribum beniamin in babylonicam captiuitatem duxit.
f ❡ Et per principes.ſcꝫ veſpaſianũ ⁊ titum.qui.xlij.anno poſt paſſionem domini hieruſalem deſtruxerunt.
g ❡ Aſſur.ſennacherib.

ſ.ro.xviij c

Eſa.xxxvi g

iiij.re.xx ij.mach.

Eſa.x.b.

Sennacherib fuit rex aſſyrioꝝ.

a ¶ Non niſi temporalē. Arg. ꝙ ſufficit aliquem bonum facere ad hoc vt remunerandus ſit: ꝛ ſi illud mala intentione faciat. Nam ꝛ qui predādi animo gerit negocia alicuius hꝫ actioneꝫ negocioꝝ geſtorum. vt. ff. de nego. geſ. ſi pupilli. §. ſed ꝛ ſi qs negocia. Iteꝫ eſt hic arg. ꝙ qui ignorās adimpleuit voluntatem alicuius dicit̄ obtemperaſſe ſue voluntati. Ar. contra. ff. de conditio. ꝛ demonſtra. l. ij. vbi dicit̄ non enim videtur obtēperaſſe q fatali caſu obtemperat. Sed illud obtinet cum ↄditio apponitur q̄ eſt in ptāte alicuius: ſecus ſi non eſt in ptāte: vt ibi dicit̄. Itē eſt hic ar. ꝙ ex eodeꝫ facto conſequitur qs premium ꝛ penam. vt xxij. queſtio. ſecunda ſi q̄s relibet.

Di mpe rā aſu fa tal ó vī gt pero ꝛ re

xxix. d

b ¶ Da. i. datam ꝓnuncia. ſimilis expoſitio eſt. ff. de teſtam. heredes palam. §. ſi quid

D. iiij. f

c ¶ Per antiochū. qui tempore machabeorum hieruſaleꝫ cepit: ꝛ templum polluit.

d ¶ Poſuerunt. quia vexilla ꝛ ſcuta ꝛ arma ſua poſuerunt in templo in ſignum victorie.

Zach. v

e ¶ Bonorum. i. in ſignum eorum q ſunt futuri boni.

affecit⁹ fuerat nō diuine potētie: ſed ſuis virib⁹ attribuit: vñ ↄtra eius ſupbiam dñs loquit̄ dicens: Nūquid gloriabit̄ ſerra ↄtra eum qui ſecat in ea: aut nūquid exaltabit̄ ſecuris ↄtra eum q cedit in ea? Quibus ſimilitudinibus ſatis pſpicue oñditur: ꝙ ſicut ſerra ꝛ ſecuris nec ſecare nec cedere ligna poſſūt: niſi ab alio regant̄: ac ideo contra regentē ſe ſupbire nō debent: ſic illi p quos deus punit abſq; nutu diuine diſpoſitiōis nihil agere valent: ac ideo contra regentem ſe ſupbire eis non licet: tales in eo ꝙ puniūt deo ſeruire dicuntur in eo aūt ꝙ ignorātes ſe eſſe miniſtros ire dei impia vanitate ſupbiunt: mercedeꝫ ſue ſeruitutis a deo non[a] niſi tpalem inueniunt: penā vero ſue ſupbie non effugiunt. Unde cum dñs diceret ad ꝓphetam de nabuchodonoſor: Quid dabo ei ꝓ labore q̊ ſeruiuit mihi apud tyrum: ſtatī ſubiunxit: da[b] (hoc eſt datam ſibi ꝓnūcia) egyptū ꝛ ethyopiam. Cum autem in corde ſuo ſupbiens poſtea diceret: Nōne hec eſt babylon quaꝫ ego condidi in robore regni mei? ꝛc. ſtatiꝫ immutauit deus rationabilē menteꝫ eius: ꝛ induit eū ferina beſtialitate: vt ab hoibus fugiens cuꝫ beſtijs viueret. Per[c] antiochum quoq; cū idololatriaꝫ iudaice plebis dñs punire decreuiſſet: ꝛ pacē quā ex lege dei abiecta ꝛ ex ſacris nationum aſſumptis querebant illis in perniciem verteret: quia dei diſpoſitionem ignorans ſue facultati deuaſtationem illius plebis attribuit: imprecatur in eum propheta dicens: Effunde iram tuam in gentes que te non nouerunt: ꝛ in regna que non inuocauerunt nomen tuum: ne forte dicant in gentibus vbi eſt deus eorum. Similiter cum per romanos peccatum mortis chriſti deus punire decreuiſſet: vrbis excidium: ꝛ iudaice plebis miſeram captiuitatem ſuis viribus aſcribere ceperunt: vnde cōtra eos propheta imprecatur dicens: Leua manus tuas in ſuperbias eoruꝫ qui te oderunt: ꝛ qui multa maligna operati: monumenta ſue victorie poſuerūt[d] in medio atrio tuo. Ps. lxxiij

Ps. xxxiij. b
Hiere. x. d

¶ Per ſcientes peccata puniuntur: ſicut deus per filios iſrael voluit peccata punire amorreorum ꝛ chananeorum: ꝛ aliarum gentium quarū terram iſraelitis poſſidendam dedit: quibus etiam precepit vt nemini eorum parcerent: ſed oēs morti traderent. Quid propter peccata eorum illis contigiſſet ex verbis domini apparet: qui cuꝫ diceret ad abraam: Semini tuo dabo terraꝫ hāc: veluti quereret: quare non modo eaꝫ das mihi: audiuit: nondum enim ſunt peccata amorreoruꝫ conſummata: que tunc intelliguntur fuiſſe conſummata: cum populus ille de egyptiaca ſeruitute liberatus terram eorum (ſicut abrae promiſſum fuerat) in hereditatem accepit. ¶ Cum ergo ſic diuino iuſſu ad puniendum peccata populi excitantur: ſicut populus ille iudaicus eſt excitatus ad occupandam terram promiſſionis: ꝛ ad delendas gentes peccatrices: ſine culpa noxi⁹ ſanguis effunditur: ꝛ que ab eis male poſſidentur in ius ꝛ dominium rite tranſeunt bonorum[e]. Cū vero occulto inſtinctu aliqui monentur ad perſequendum malos: ſicut ſennacherib ꝛ ceteri: qui populum delinquentem perſecuti ſunt: licet occulto inſtinctu operante illorum meritis incitentur ad perſequendum: tamen quia praua intentione non peccata delinquentium punire: ſed illoruꝫ bona rapere: vel ſue ditioni ſubijcere querunt: non ſunt immunes a crimine. De quibus etiam notandum eſt ꝙ aliquando excitantur ad puniēduꝫ peccata bonorum: vt tandeꝫ per bonos correctos ipſi quoq; puniantur: ſicut in libro iudicum legitur de iabin rege chananeorum ꝛ de madianitis ꝙ propter idololatriam populi ſuſcitauit eos deus vt iſrael affligerent: ꝛ terram eorum occuparent. Cum autem populus dei ſub manibus eorum diutius afflictus peccatum ſuum recognoſceret: ꝛ per penitentiam ſibi deum placaret: dei precepto ꝛ barach comitatus delboram propheтиſſam vxorem lapidoth: iabin regem chananeorum: ꝛ ziſaram ducem exercitus ſui contriuit: ꝛ gedeon zebee ꝛ ſalmana reges madianitarum: ꝛ oreb ꝛ zeb duces eorum morti tradidit. Apparet ergo ꝙ aliquando per legitimam poteſtatem gerentes: aliquando per populos diuino iuſſu excitatos mali pro peccatis ſuis non ſolum flagellantur: ſed etiam rite perduntur. Nec eſt contrarium illud. Auguſti. quod ad marcellianum pro circumcellionibus ſupplicans rogabat vt verberibus eos coerceret non morte perderet: q̄uis enim ſupplicando ſpacium vite eis reſeruari poſcit: non tamen legum ſeueritatem qua tales morte plectuntur non obſeruandam docuit.

Joſ. v. ꝛ vj
Deu. vij.
Gen. xv. d

¶ Queſtio.vj.
Uod āt Caſus. hic iti tulaꝛ ſexta.q. qua querit vtrum mali ſint cogēdi ad bonum. Et rñdet: ꝙ ad illud bonū quod nunq̄ voluit aliqs
mat.x.c cogi non debet. vt.s. ea.queſtio.v. ad fidem.ꝛ.xx. queſtio. iij.pſens. ſed ad illud bonū qđ ſemel voluit ſi poſtea deſerat eſt cogendus. vt.s.xlv. diſtincti.de iudeis. Et procedit
Act.ix.a hoc ordine Gra.primo probat: ꝙ mali ſint ad bonum cogendi vſq ad.§.ex his.deinde pbat con
ſ.co.xv.b trarium:tandeꝫ ſolutionem dat. Probat ergo.G.in hoc.c. ꝙ mali ſint cogendi ad bonum exemplo populi iſraelitici: ꝛ auctoritate chriſti ꝛ pauli.
Bonū facere vtruꝫ qs cogaꝛ. a ¶Quod autem. hec. queſtio. nihil habet dubitationis: quia ad bonum nō ſuſceptuꝫ nemo cogendus eſt.s. qōe.pri. ad fidem. ſed ad bonū qđ ſuſcepit cogēdus eſt. vt.xlv. diſt.de iudeis. magiſter tamen aliter ſolvit.ꝯ.c.§.vlti.

Schiſmatici. dicunt. ¶ Caſus. Aug.oſtendit bonifacio in hoc.c.ꝙ here tici ꝛ ſchiſmatici poſſunt violenter ad bonuꝫ compelli. Et hoc probat quinq̄ modis: qui legēdo litterā clarius oſtēdētur. Primus modus incipit ibi: ecce habent. ſcōs ibi: cur ergo. tertius ibi: an nō hoc ptinet. quartus ibi: et hinc abſurde non quintus ibi: vnde ꝛ ipſe dominus.
b ¶ Schiſmatici.s. e.queſtio. iiij. quis nos.
c ¶ Seduxerūt.mi

¶ Queſtio. vi.
Uod autē quærit an mali ſint cogendi ad bonū: facile apparet: ātiquus nāq̄ pplš illc metu penaruꝫ ad obſeruationē legis cogebaꝛ. In euāgelio q̄ꝫ domin⁹ ait diſcipulis ſuis: Nolite timere eos q corpus occidunt: aīam autem nō poſſunt occidere: ſꝫ potius eū timete: id eſt ei in timore ſeruite: q pōt aīam ꝛ corpus pdere in gehennā. Paulus q̄ꝫ cum eccleſiā dei pſequereꝛ in itinere cecat⁹ ad deum ꝯuerti coact⁹ eſt: vnde ſe abortiuo ſimilem teſtatus eſt dicens: Nouiſſime aūt omniuꝫ tanq̄ abortiuo viſus eſt ꝛ mihi. Hinc Aug. ſcribit ad bonifacium.

¶ Eccleſia malos debet cogere ad bonum: ſicut chriſtus paulum coegit.

Schiſmatici[b] dicūt: cui vim chriſt⁹ intulit quem coegit? ¶ Ecce habēt apl'ꝫ paulum: agnoſcāt in eo prius cogentē chriſtum poſtea docentem: prius ferientē poſtea cōſolantē. Mirū eſt auteꝫ quo modo ille qui pena corporis ad euāgeliū coactus intrauit plus oībus illis laborauit: q ſolo verbo vocati ſunt in euāgelio: ꝛ quē maior timor cōpulit ad charitatē eius pfecta charitas mittit foras timorē. ¶ Cur ergo nō cogeret eccleſia pditos filios vt redirēt: ſi pditi filij coegerūt alios vt perirēt: q̄uis ꝛ illos quos nō coegerunt: ſed tñmodo ſeduxerunt[c]: ſi p terribiles ꝛ ſalubres leges in eius gremio reuocenꝛ: blandius pia mater amplectiꝛ: ꝛ de illis mĺto amplius q̄ꝫ de illis q̄s nunq̄ꝫ pdiderat gratulaꝛ. ¶ An nō hoc ptinet ad diligentiā paſtoralem etiā illas oues q̄ non violēter erepte: ſꝫ blāde leni teroq̄ ſeducte a grege aberrauerāt: ꝛ ab alienis poſſideri cepant: iuentas ad oliue dñi cū ſi reſiſtere ei voluerit: flagellorꝫ terrorib⁹ vel etiā dolorib⁹ reuocare? ¶ Itē a chřo coactū paulꝫ oñdim⁹. Inuitaꝛ itaq̄ꝫ ecclia in iſtis cogendis dñm ſuuꝫ: q prius vt neminē cogeret expectauit vt ō fide regū atq̄ꝫ gētiliū pdicatio prophetica[d] compleretur.
¶ Etiaꝫ hinc abſurde non itelligitur illa aplica ſnia: vbi biūs. Paul⁹ dixit: Parat⁹ ſū vlciſci oēm inobedientiaꝫ cuꝫ completa[e] fuerit por vēa obediētia. ¶ Vñ ꝛ ipſe dñs ad magnā cenā ſuaꝫ pri⁹ conuiuas adduci iubet: ꝛ poſtea cogi. Nā cū ei ſerui rñdiſſēt Dñe fcm̄ eſt qđ iuſſiſti: ꝛ adhuc locus ē: exite (inqt) in vias ꝛ ſepes ꝛ q̄ſcūq̄ inueneritis cogite intrare. In illis ergo q pmo leniꝛ adducti ſunt cōpleta ē prior obedientia: in iſtis āt q cogūtur inobedientia coercetur. Itē ſi per ptātē quam p religionē ad fidē reguꝫ tpe q̄ debuit diuino munere accepit ecclia: hi q inueniūtur in vijs ꝛ ſepibus: id ē in hereſib⁹: ꝛ ſchiſmatib⁹ cogūtur intrare: non q: cogunt rephendāt: ſꝫ q̄ cogūtur attēdant. Itē ad donatiſtas.

¶ Uarijs modis errantes corripiuntur a deo.

Quod erraverat (inqt dñs) nō reuocaſtis: ꝛ qđ perierat nō reqſiſtis: hec[g] vobis ipſe de⁹ p nos facit: ipſe obſecrādo ipſe mīnādo ſiue corripiēdo ſiue dānis ſiue laboribus ſiue per ſuas occultas admonitiōes vel viſitatōes ſiue p ptātum tpaliū leges. Iteꝫ in epiſtola ad Uincentium.

¶ Non eſt conſiderandum quod quiſq̄ꝫ cogitur: ſed q̄le ſit illud quo cogitur.

Ideo (vt opinor) non eſſe ꝯſiderandū qđ quiſq̄ꝫ cogitur: ſꝫ quale ſit illud ad qđ

tiuo hic agitur cuꝫ circumuento q̄ꝫ cū coacto cum tamen alſs ſubuenitur coacto iuuto. vt extra qđ me.cau. perlatum. ſed non ſubuenitur ibi circumuento. vt.xx.queſtio.iij. conſtituit. Coacto ueniūr
d ¶ Prophetica.qꝛ nondum erat impleta pphetia: ꝛ nūc reges terre intelligite ꝛc. vt.s. queſti. iiij.non inuenitur.
e ¶ Completa. Primo enim ſalubriter admonendi ſūt boni: vt ſic cetera multitudo frangatur. vt.xliiij. diſtinctio. comeſſationes.L. diſtincti.vt conſtituer retur. Joan. ij.co.x.b Luc.xiiij
Quod errauerat. Caſus. Donatiſte dicebāt: ꝙ ipſi non erant cogendi ad bonum. ſed Auguſti. reprehendit eos auctoritate ezechielis prophete reprehendentis platos: qui negligebant malos corrigere ꝛ reuocare. dominus enim per bonos prelatos reuocat malos rogando minando ꝛ corrigendo: damnis ꝛ laboribus ſiue per ſuas occultas viſitationes: ſiue per potentiaꝫ ſecularem.
f ¶ Quod erraverat. verba ſunt prophete alloqūtis magiſtros legis: p quos intelliguntur prelati per quos probat Auguſti. malos eſſe cogendos. Eze.xxxiiij
g ¶ hoc vobis. verba auguſtini.
Ideo. ¶ Caſus. hoc capitu. duas habet partes. In prima parte dicitur ꝙ Uincentius non debet conſiderare quod ipſe cogiꝛ: ſed ad quod cogitur: vtrum ad bonum vel ad malum. Nec hic dicit Auguſt. propter hoc Diuiſio.

q quis inuitus fit bonus:ſed q: ppter metum:vel relinqt malu; quo faciebat vel compellitur cognoſcere veritatem. In ſecunda parte dicitur q Augu. fuit i hac opinione q heretici verbis & non vi eſſent compellendi ad bonum. Sed hic ſua opinio multis exeplis prudentium ſuperabatur. Et primo exemplo ſue ciuitatis.& poſtea aliar multar ſecunda pars incipit ibi Ite mea pmit⁹ ſnia.
a ¶ Bonu.vt.ẜ.qo.v.ad fidem.
b ¶ Et volens.ſic ex nolete fit voles.vt.ẜ. lxxiiij.di. conſuluit. &.ẜ.q.iiij.diſplicet.
c ¶ Opinio.ſic ergo iuriſperitus d; mutare opinionem ſuam:ſi expedit mutari.vt.xij.q.j. certe.& ff.de iurepatr. diui. Item e. hoc loco dicunt quidam Aug. quandoq fuiſſe hereticum:ſed potius pbatur hic ptrariu.
d ¶ Credatur.nuq credit fuiſſe malu quod factum eſt bonum.vt.l.diſtin.ferru;.&.ff.de edil.edi. quod ita.
¶ Ia; vero. ¶ Caſus. Chriſtian⁹ aliquis nomine ruſticus cotumaciter in delicto perſiſtens ammonitionib⁹ no corrigebatur:quare querebat maximus eps a Grego.qualiter iſte ruſticus ſit coercendus:Et reſpodet q graui onore penſionis e grauadus vt per hoc cogat redire ad bonu.
e ¶ Ia; vero. hoc.c. intelligitur de hereticis contrarium e. extra de here.c. ſicut vbi prohibetur ne aliquis eos teneat i terris ſuis:vel i domo:vel aliquem cotractum cum eis faciat:ſed dic q loqui

Opi mu ...ot.

P.lx.b

P.lx.b

cogitur:vtru bonu an malu: no qd quiſq bonus poſſit ee inuitus:ſed timedo quod no vult pati:vel relinqt impedietem aioſitatē:vel ignoratā copellit cognoſcere veritatē: vt timens vel reſpuat falſum de quo cotedebat:vel qrat veru quod neſciebat:&[b] volens iā teneat qd nolebat. ¶ Ite;: Mea primitus ſnia erat neminē ad chriſti & eccl'ie vnitatē eſſe cogendū: verū verbo eſſe agēdū: diſputatiōe repugnādū:rōne vincēdum: ne fictos catholicos hērē: qs aptos hīticos nouerā:ſed hec opio[c] mea no ptradicētiū verbis tātū:ſed demōſtrātiū ſupabat exēplis:nā primo opponebatur mihi ciuitas mea:q cū tota eſſet in ptes donati: ad vnitatē catholicā legū impaliū timore cōuerſa eſt:quā nūc videmus ita aioſitatis vre pniciē deteſtari:vt i ea nūq fuiſſe credat[d]. Ite; & alie multe que mihi noiatim cōmemorabant vt ipſis reb⁹ agnoſcerē etiā in hac cauſa recte itelligi poſſe qd ſcriptu; eſt: Da ſapiēti occaſione; & ſapiētior erit. Itē Greg. Maximo epo. ¶ Onere pēſionis ruſticus ad dūm cōpelli cogat.

Iam vero[e] ſi ruſticus tāte pfidie & obſtinationis fuerit inuētus: vt ad dn; deū minime venire cōſentiat:tanto penſiōis onere grauādus eſt:vt ipſa exactiōis ſue pena cōpellat ad rectitudinē feſtinare. ¶ Ex his oib⁹ colligitur q mali ſunt cogēdi ad bonū. S; obijcit illud q nemo eſt cogēdus ad id ad qd inutiliter cogit: ad bonū aūt qſq inutiliter cogit:cū deus aſpernet coacta ſuitia. Vn apl's cū ad elemoſynas corithios hortaret:ait: Vnuſqſq det prout deſtinauit in corde ſuo:nō ex triſticia aut ex neceſſitate:hilarē eni datorē diligit deus,vn dat intelligi q qui inuitus[g] dat propter preſentem pudorē[h]: & rem & meritu; perdit. Itē cū redderet cām quare ſumptib⁹ abſtineret:ait: Si ex [i]neceſſitate euāgeli;auero:nō erit mihi glia Itē ſi inuitus euangeli;auero: diſpēſatio[k] mihi credita eſt:ſi autē volēs hoc ago:mercedem habeo apud deum. ¶ Itē cū galathis ſcriberet legalia nō eſſe tenēda:ait: Si ſpū dei ducimini:nō eſtis ſub lege. Ex quo apparet eū qui ſub lege eſt.i. qui timore pene non amore iuſticie ſeruit nō duci ſpūſctō:ſi aūt ſpūſctō non ducit:deo placere minime valet. ¶ Itē non accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iterū in timore:ſed accepiſtis ſpm̄ adoptiōis filiop:in quo clamamus abba pr̄. Ex quib⁹ verbis dat intelligi:q & ſi in veteri teſtamēto timore pene homines cogebant ad bonū:tn̄ in nouo teſtamēto ſola libertate & dilectōe iuſticie ſunt inuitādi ad fidē: vn̄ illi dicunt ſerui & filij ancille pertinētes ad hiſmael:iſti dicunt liberi & filij libere pertinentes ad iſaac. ¶ Itē iohānes in ſua epl'a: Timor nō eſt in charitate:ſed pfecta charitas foras mittit timorē. Qui autē cogitur: timore illo ducit qui nō eſt in charitate:g man⁹ cōprimit nō animu; mutat q pena timet nō bonū diligit: porro ſine dilectiōe boni null⁹ deo placere vel i nūero bonop cōnūerari poterit:vn̄ cū pp̄ha diceret: Aialia tua hitabūt i ea.ſ. hereditate: oñdens qūo ad ipam hereditatē pueniāt: ſbdit. In dulcedie tua quā tu pparaſti paupi deus:dulcedinē vocās ſuauitatē bōi opis: q bonū fit:nō timore pene:ſ; delectatiōe iuſticie. Cū ergo ſine hac dulcedie aialia in hereditate nō habitent:patet q nemo niſi iutilit ad bonū cogit ſolo timore:qcūq eni ad bonū cogit ſolo timore: non amore ducit:

tur de eo qui aīs eſt icorrigibilis:vel loquitur de iudeis:put di.xlv.q iiij.c.vlt. Jo. ¶ Ex his oib⁹. j.cor.ix.c
¶ Caſus. Huc uſq probauit. G. q mali ſunt cogendi ad bonū:nunc vero vult probare contrariū: quia de⁹ coacta ſeruitia aſpernatur:qd ſex auctoritatib⁹ pbat que in littera facile appebunt: & hoc in prima parte. In ſecunda parte reſpōdet obiectis:dicens: q homo ſi ſemp eēt inuitus iutiliter cogeretur ad bonum: ſed cogitur:vt timore pene malum ducatur in diſſuetudinem bonu; vero ex conſuetudine dulceſcat:& ad hāc ſolutionē pbandam inducit auctoritatem aug. Si ex neceſſitate.i.cauſa ſumptus: ſi inuitus:q: iniunctu; eſt mihi hoc officium. Diſpēſatio i.diſtributio &bi dei eſt tm̄ mihi credita.
f ¶ Seruitia.ẜ. xv. q.j.non eſt.
g ¶ Inuitus. Sed qualiter poteſt quis inuitus dare: cum nec ignorās:nec inuitus quis donet.vt C.d do.nec ignorās. S; facias vim & differentia; inter dare & donare:vt donum dicatur quod aliqs ex libertate dat & ex certa ſcientia: vnde epiſcopus non dicitur donare prebendas ſed dare.
h ¶ Pudore;.quādoq etiam ſi aliquis tacet propter verecundiam:non ſibi preiudicat.vt.ff. de fur.l.penul.
i ¶ Si ex neceſſitate i.pcepto:vel loquit de neceſſitate vite.
k ¶ Diſpenſatio. alijs diſpenſo: ſed mihi non proficio.

Gal.v.c

Ro.viij.c

j.Jo.iiij.b

Donare & dare differunt.

ps.lxvij.b

a ¶ Cōſuetudo:ſicut enim ſeta inducit filum:ſic iſte ti‑
mor iuſticiā. vt.ī. de peni.diſt.ij.ſicut ſeta. Joan. Q̄ō.vij.

Nunc autē. ¶ Caſus. Hic intitulatur ſepti‑
ma.q.qua queritur an heretici ſint rebus
ſuis ⁊ reb⁹ eccl'ie ſpoliādi:⁊ an illi q̄ poſſi‑
dent res il‑
las ſine peccato va‑
leāt poſſidere. Et rñ.
q̄ ſic. vt.ī. c.ij.⁊.ſ.
viij.di.quo iure.dū
fiat p̄ iudicē. vt.ſ.e.
q.iij.ſex ſunt differē
tie.circa fi. Idē eſt d̄
q̄lib3 hoſte dūmodo
bellū ſit iuſtū. vt.ſ.
e.q.v.dicat.⁊ diſti.j.
ius naturale.

b ¶ Nūc autē. nō ſo
lū heretici:ſ3 oēs ho
ſtes licite poſſūt ſpo‑
liari reb⁹ ſuis: dū‑
mō bellū ſit iuſtu3:⁊
ille q̄ rē abſtulit iu‑
refact⁹ eſt dñs illi⁹
rei.ſ.e.q̄ō.v.dicat.⁊
ſ.diſ.j.ius naturale
⁊.ff.de acq.re.do.na‑
turale.§.vlti. hereti
cis aūt licitū eſt au
ferri ea q̄ hñt. vt.ſ.
di.viij.quo iure. ⁊
ī.e.c.j.⁊.ſ.q.v.ſi vos
meli⁹ tñ ē q̄ auc̄te
iudicis fiat vt.ſ.e.q.
iij.ſex ſunt. Si ergo
ɔdēnat⁹ē laic⁹ de he
reſi:ɔfiſcant̄ bona ei⁹
vt ex̄ de here. vergen
tis:ſi cleric⁹ tūc res
ei⁹ ſunt eccl'ie appli
cāde. vt ex̄ e.ad abo‑
lendā.⁊ hec v̄a ſunt
ſi aliq̄s hereticus h3
filios vel agnatos.
vt ex̄ eo.v̄gētis.i fi.
Et ſic corrigit̄ lex q̄
dicit bona hereticoꝝ
ad filios vel agnatos
deuolui. vt.C.d̄ here.
autē.de neſtorianis.
l3 aūt bona ſint abla
ta hereticis:ſi tñ fue
rint reuerſi ad fidē:
poꝛa bona eis ex mi
ſericordia reſtituunt̄:
⁊ etiā ep̄at⁹. vt.ſ.e.q.
iiij.ipa pietas.⁊.ī.e.
c.ij. Sic ē melioꝛis
ɔditiōis ille q̄ reuer
tit̄ ab hereſi q̄3 q̄ re‑
uertit̄ ab hoſtib⁹. nā
ſi deſertoꝛ reuertit̄
ſpōte ad ſuos: l3 in‑
dulgeatur ei vita:tñ in inſulam deportatur. vt.ff. de re.
mi.non omnes.§.qui deſertorem.

hereticoꝝ
bona cui
applicant̄.

nō ergo ſunt mali cogēdi ad
bonū. ¶ His ita rñdetur:ſi
bonu3 ad quod mali cogunt̄
ſemp inuiti tolerarēt: ⁊ nūq̄3
voluntarij ſeruirēt inutiliter
cogerētur ad illud: ſed q2 hu
mane nature eſt: ⁊ ea q̄ in diſ
ſuetudinē dicuntur abhoꝛre‑
re:⁊ cōſueta magna cuſtodia
diligere:flagellis tribulatio‑
nu3 mali ſunt cohibēdi a ma
lo ⁊ ꝓuocādi ad bonū: vt dū
timoꝛe pene malū in diſſuetu
dine3 ducitur:abhoꝛreat̄: bo
num v̄o ex cōſuetudine dul‑
ceſcat:vñ Aug.i pſal.cxxvij.
Cum per timoꝛe3 gehenne
ɔtinet ſe homo a pctō fit ɔſue
tudo[a] iuſticie:⁊ incipit q̄d du‑
rum erat amari:⁊ incipit ex‑
cludi timoꝛ a charitate:⁊ ſuc‑
cedit timoꝛ caſtus de quo hic
dicitur:quo timemus ne tar‑
det ſpōſus:ne diſcedat: ne eo
careamus. Ille vtilis:ſed nō
permanet in eternum vt iſte.

¶ Q̄ō.vij.
Nunc aūt[b] q̄
rit̄ an here‑
tici ſuis ⁊ ec
cleſie rebus
ſint expoliā
di:⁊ qui poſſidēt hereticis ab
lata:an dicant̄ poſſidere alie‑
na. De his ita ſcribit Aug.
ad vincentium.

¶ Res terrenas:nō niſi diui
no vel humano iure tenetur.

Quicunq̄3 vos ex occa
ſione huius legis im‑
perialis nō dilectione coꝛrigē
di:ſed odio inimicādi ꝑſeq‑
tur:diſplicet nobis. Et q̄3
uis res q̄cūq̄3 terrena nō re‑
cte a quoq̄3 poſſideri poſſit:
niſi vel iure diuino[c] quo cun
cta iuſtoꝝ ſūt:vel iure huma
no q̄ in ptāte eſt regnū terre:
Ideoq̄3 falſo res appellatis
v̄ras:quas nec iuſte poſſide‑
tis:⁊ ſm legē terrenoꝝ regū
amittere iuſſi eſtis:fruſtra di
citis nos in eis ɔgregādis la
boꝛamus:cū ſcriptū legatis:
Laboꝛes impioꝝ iuſte edūt
Sed tñ q̄ſq̄s ex occaſione le
gis huius quam reges terre
chriſto ſeruiētes ad emēdan
dā impietatē veſtrā ꝓmulga
uerūt:res ꝓprias veſtras cu
pide appetit: diſplicet nobis.
Quiſquis deniq̄3 res ipſas
pauperū vel baſilicas congre
gationū quas ſub noīe eccle‑
ſie tenebatis q̄ oīno nō debē
tur niſi ei eccl'ie q̄ vera ē chri
ſti eccl'ia:nō p̄ iuſticiā ſed p̄ a
uariciā tenet:diſplicet nobis.
¶ Quiſq̄s ꝓ aliquo flagi‑
tio vel facinoꝛe delectū[d] a no‑
bis ita ſuſcipit:ſicut ſuſcipiun
tur q̄(excepto erroꝛe quo a
nobis ſeparamini)ſine crimi
ne apud vos vixerunt:diſpli‑
cet nobis. Sed nec facile iſta
monſtratis:nōnullos tolera‑
mus[e] quos coꝛrigere vel pu‑
nire nō poſſum⁹: neq̄3 ꝓpter
paleā relinquimus areā dñi:
neq̄3 ꝓpter piſces malos rum
pim⁹ retia dñi:neq̄3 ꝓpter he
dos in fine ſegregādos deſe‑
rim⁹ grege3 dñi: neq̄3 ꝓpter
vaſa facta in contumeliā mi‑
gramus de domo dñi. Itē
contra petilianum.

¶ Catholici nō ideo aliena
poſſident: quia ab hereticis
ablata tenent̄.

Si de[f] reb⁹ vel locis ec

Quicunq̄3 vero. ¶ Caſus. Uincentius donatiſta de
quattuoꝛ cōquerebat̄. Primo q̄ chriſtiani ꝑſeq̄bā
tur eū vt alios hereticos occaſione legis impialis: nō dile
ctiōe coꝛrigēdi:ſed odio vindicādi. Sc̄d̄o q̄ occaſione le
gis impialis res ſuas cupide auferebāt. Tertio quia res
pauperū vel baſilicas quas ipſi quōdā tenebāt: nūc tenēt
chriſtiani per auariciā. Quarto:q2 recipiunt ita inhoneſte
hereticos ſicut hone‑
ſte viuētes. Sed Au
gu.iſtis quattuoꝛ q̄
ſtionib⁹ rñdet p̄ oꝛ
dinē:dicēs q̄ diſpli
cet ſibi ſi iſta fiant:l3
ipſi nihil recte poſſi
deant:cū ſcriptū ſit:
Laboꝛes impioꝝ iu
ſti edent:⁊ tñ de faci
li nō credit iſta ſibi:
q2 ea nō monſtrāt:
que ⁊ ſi vera ſint: ec
cleſia tñ multos to‑
lerat quos coꝛrigere
nō pōt: quod trib⁹
rōnibus ꝓbat. ſc̄d̄a
queſtio incipit ibi:q̄
q̄̄uis res. tertia:ibi:
quiſquis deniq̄3. q̄r
ta:ibi:quiſquis pro
aliquo.

c ¶ Diuino.i.iure
canonico: quo eis
ſunt oīa auferenda.
vt.e.q.v.ſi vos. nō ob
ſtat.ſ. diſtinctione
viij.quo iure.

d ¶ Delectu3. Arg.
q̄ ſi hereticus tulit
ſniam ſuper matri‑
monio q̄ valet. vt
ſ.ī.proxi.cauſa.q.j.
quiſquis. Arg.con‑
tra extra eo. frater‑
nitatis.

e ¶ Toleramus.ī.
xxiiij. queſtione p̄‑
ma pudenda.

Si de rebus.
¶ Caſus. Hoc
c. diuidit̄ in duas
partes. In prima cō
querebatur Petilia
nus de chriſtianis
qui bona poſſidebāt
hereticorū:ſed Au‑
guſti. reſpondet q̄
iniuſte conqueri‑
tur: quod probat
exemplo vno ⁊ dua
bus auctoꝛitatibus
In ſecunda parte
obijciebat chriſtia‑
nis concupiſcenti‑
am rerum aliena‑
rum: quod repro‑
bat Auguſti. vna ra
tione ⁊ duobus
exemplis:que omnia ſi bene inſpexeris facile videbis.
Secunda pars incipit ibi:ſi qua iam preciſi.

f ¶ De rebus. h̄ nomē res h̄ ſtricte ſumit̄:nā ſm verā
ſignificationē oīa cōprehēdit ⁊ coꝛpoꝛalia ⁊ icoꝛpoꝛalia.

vt.ff.de ver.ſig.rei appellatio ꝛ.l.rei appellatione. Joan.
a Et impios.per hoc dicunt quidam ꝙ iudeis ꝛ ſarracenis licite poſſumus ſua auferre:ꝛ intelligunt id quod dicitur.i.queſtio.viij.capitu.diſpar.de perſonis iudeorum non de rebus.Sed ſecus credo:qꝛ iudei ſoluunt tributum:ꝛ de volūtate noſtra tenēt ea que habent.
b Imperio.ſi.xiiij.q.v.dixit.xlv.diſtin.qui ſincera.
c Concupiſcamus.ſ.e.q.iiij.ipſa pietas.in fi.
d Calumniādi.non eſt calumniandum ius.ſ.de conſe.diſt.ij.liquido.ff.ad exhi.l.penul.
e Contraria.Argu.ꝙ ꝯtraria dicēs non eſt audiendus.vt extra de appel.ſollicitudinē.ꝛ.lxxiiij.diſt.geſta.C.de mune.patri.profeſſio ſua.Arg.ꝯ.extra de iudi.examinata.vt dixi.xiij.q.j.in fine.

deis ꝛ
racenis
aufer-
non de
nus.

:at.xxj.c

aꝫ.x.ſo

Q Uod autē nobis. Caſus. Heretici obijciebāt catholicis concupiſcentiam rerū alienarum:ſed Augu.eos reprehendit dicens hoc non eſſe verū:qꝛ ſi hoc eſſet verum nunꝗ̄ eos cōpellerent inuitos ad fidem catholicam retinendā:ſed res eorum tm̄modo reciperent:nullus enim auarus q̄rit cōpoſſeſſorē.Attendāt ergo quondam ſocios ſuos q̄liter ab eccleſia tractent̄:qui nō ſolum ſua:ſed ꝛ res catholicorum q̄ nō habebant poſſident que pauperum ſūt:ꝛ ſi catholici procurationem de ipſis gerāt:vnde niſi reuertantur ſua eis iuſte auferunt̄ auctoritate legū imperialiū.Cum ergo plebes ꝛ pauperes de eccleſijs eoꝝ ſunt nobiſcū:ex quaꝝ eccliaꝝ poſſeſſionibus alebantur deſināt potius ꝯcupiſcere aliena:qꝛ ſcriptū eſt per paulum:oia ſūt nr̄a ꝛc.

eccleſiaſticis que non tenetis q̄ rimini:poſſunt ꝛ iudei iuſtos ſe dicere ꝛ iniq̄tatem nobis obijcere:qꝛ locum in quo impij regnauerunt modo chriſtiani poſſidēt.Quid ergo indignū ſi ea que tenebant heretici ſm̄ parē voluntatē domini catholici tenent?ad oēs iniquos ꝛ[a] impios illa vox domini valet:Auferetur a vobis regnū dei:ꝛ dabitur gēti faciēti iuſtitiam.An fruſtra ſcriptū eſt?Labores iniuſtorū pij edēt:quapropt̄ magis mirari debetis ꝙ adhuc tenetis aliquid q̄ꝫ ꝙ aliq̄d amiſiſtis. Item.Si qua iā precisi poſſidere cepiſtis:qꝛ vobis ablata nobis dn̄s deus dedit:non ideo ꝯcupiſcimus aliena:qꝛ illius imperio[b] cuius ſunt oia facta ſunt nr̄a:ꝛ iuſte nr̄a ſunt:vos enī vtebamini ad precisionem nos ad vnitatē.Alioq̄n ꝛ primo populo dei poſſent illi obijcere aliene rei ꝯcupiſcentiā:q diuina ptāte ab eoꝝ facie:q ea terra male vtebantur expulſi ſūt:ꝛ ipſi iudei a q̄bus ablatum eſt regnū ſm̄ verbū domini:Et datū eſt genti faciēti iuſtitiam:poſſunt obijcere aliene rei ꝯcupiſcentiam:qꝛ chriſti eccleſia poſſidet:vbi pſecutores chriſti prius regnabant. Idem.

Res eccleſiaſtice ab hereticis iniuſte poſſidentur.

Q Uod aūt nobis obijciunt ꝙ res eoꝝ concupiſcam⁹[c] ꝛ auferam⁹:non recte obijciūt:ſed vtinā catholici fiant:ꝛ nō ſolum q̄ dicunt ſua:ſꝫ etiam nr̄a in pace ꝛ charitate nobiſcū poſſideāt. Uſq̄ adeo aūt calūniandi[d] cupiditate cecātur:vt nō attendant q̄ꝫ ſint inter ſe ꝯtraria[e] q̄ loquuntur.Ipſi certe dicunt ꝛ inuidioſiſſime ſibi ꝯqueri videntur ꝙ eos in nr̄a cōione violēto legū imperio coartamus:hoc itaq̄ nullo mō faceremus ſi res eoꝝ poſſidere vellem⁹.Quis enim auarus querit cōpoſſeſſorē?quis dominādi cupiditate inflāmat⁹ vel faſtu dn̄ationis elatus deſiderat hēre ꝯſortem?Ipſos q̄ꝫ certe attēdant quondā ſuos modo ēt ſocios noſtros ꝛ fratna nobis dilectione cōiunctos:quēadmodū ea teneant:non ſolū que hēbant[f] ſꝫ[g] etiam noſtra q̄ non habebāt.que tm̄ ſi paupeꝝ compares ſum⁹ etiam noſtra ſūt ꝛ illoꝝ:ſi autē priuatim q̄ nobis ſufficiāt poſſidem⁹:non ſunt illa noſtra:ſꝫ pauperū quoꝝ pcurationē[h] quodammodo gerim⁹:non ppͥetatē nobis vſurpatiōe damnabili vendicam⁹.Quicq̄d igit̄ nomine eccleſiarū ptes donati poſſidebant:chriſtiani īperatores legib⁹ religioſis cum ipſis eccleſijs ad catholicā eccleſiā transferre iuſſerūt.Cū ergo nobiſcū ſunt plebes earundē eccleſiaꝝ nobiſcū ſunt paupes qui de eiſdē poſſeſſiunculis alebātur:ipſi potius foris poſiti deſināt concupiſcere aliena:ſꝫ intrent vnitatis ſocietatē vt parit̄ gubernemus:nō illa tm̄ que dicūt ſua verumetiā que dicunt ꝛ noſtra:ſcriptum eſt enim:Oia veſtra:vos autē chriſti:chriſtus autem dei[i]. Idem in epiſtola ad Uincentium.

Qui a corpore chriſti precidit̄ur ſpiritum iuſtitie tenere non poteſt.

Q Uemadmodū membrum ſi precidatur ab hominis viui corpore nō poteſt te-

f habebant.non intelligas iure dominij:quia habere eſt idem quod eſſe dominum rei:quandoq̄ idem eſt quod poſſidere.vt.ff.de verbo.ſigni.habere.
g Sed etiam noſtra.i.ad conſeruandū nobis data.
h Procurationem.prelati ſunt procuratores non domini rerū eccleſiaſticaꝝ.vt hic.ꝛ.xij.q.j.c.vlti.quandoq̄ dicuntur domini.xvj.q.j.ꝛ ipſis.quandoq̄ defenſores.xvj.q.j.in canonib⁹.tamen licet prelatus dicatur procurator magis habet liberā adminiſtrationē q̄ꝫ ſimplex procurator vnde aliquantū dare poteſt ſi hoc habet conſuetudo regionis.vt extra de donati.capitu.ij.Argu.contra.ſ.ea.queſti.viij.conuenior.
i Dei.ſcꝫ patris.

Q Uemadmodū. Caſus. Hoc capitu.diuiditur in tres partes.In prima parte dicit Auguſt.ꝙ hereticus eſt ſicut membrum a corpore preciſum:quia ſicut tale membrum non habet ſpiritum vite:ſic homo a corpore chriſti ſeparatus nō habet ſpiritum iuſtitie.In ſecunda parte ponūtur quattuor queſtiones vincentij.Prima eſt q̄re chriſtiani querūt hereticos?ꝛ reſpondet Auguſti.ne iniuſti permaneāt.Secunda eſt quare nō baptiçant eos chriſtiani cum q̄runt ipſos?ꝛ reſpon.Auguſt.ꝙ iniuria non eſt facienda ſacramēto.Tertia eſt quare non agunt penitentiam apud chriſtianos?ꝛ reſpōdet Augu.immo:ꝛ ſi non egerint vitam non habebunt. Quarta queſtio eſt:ꝛ ſi non recipiunt baptiſma cum reuertuntur:quid ergo recipiunt?ꝛ reſpondet ꝙ accipiunt vnitatem ſpiritusſancti.ſ.charitatem quam nō

hēre duplicit̄ ſumitur.

Eccliaſticarū reꝝ p̄lati ſūt pcuratores ꝛ non dn̄i.

Diuiſio.

j.Co.iij.d

nere ſpiritũ vite: ſic homo ſi precidit᷑ de chriſti iuſti corpore nullo modo põt tenere ſpiritum iuſtitie: et ſi figurã mẽbri teneat quã ſumpſit in corpore. In huius vero compagẽ corporis veniãt: ꝛ labores ſuos nõ dominandi cupiditate: ſꝫ bene viuẽdi pietate poſſideant: nos aũt voluntatem noſtrã (vt iã dictũ eſt) ab huius cupiditatis ſordibus q̃libet inimicoꝝ iudicãte purgamus: qñ eoſipſos quoꝝ labores dicunt᷑ (vt nobiſcũ ꝛ illis ꝛ noſtris in ſocietate catholica vtant᷑) q̃ntum valem⁹ inq̃rimus. ¶ Sꝫ hoc eſt (inquiunt) qð nos mouet: ſi iniuſti ſumus q̃re nos q̃ritis? qbus reſpondemus: q̃rimus vos iiuſtos ne pmaneatis iniuſti: querimus pditos vt de inuẽtis gaudere poſſimus dicentes: Mortuus erat frat᷑ noſter ꝛ reuixit: perierat ꝛ inuẽtus eſt: quare ergo me (inqt) non baptizas vt me abluas a peccatis? Reſpondeo: qꝛ nõ facio iniuriã characteri imperatoris cũ errorẽ corrigo deſertoris[b] quare (inquit) apud te vel penitẽtiam non ago: immo niſi egeris: ſaluus eẽ nõ poteris: quõ enim gaudebis te eſſe correctũ niſi doleas te fuiſſe perverſum? Quid ergo (inqunt) apud vos cũ ad vos trãſimus accipim⁹? Rñdeo: Non eqdem accipitis baptiſmum q vobis extra cõpagẽ corpis chriſti ineſſe potuit, pdeſſe nõ potuit: ſed accipitis vnitatem ſpũs in vinculo pacis ſine q̃ nemo poterit videre deũ ꝛ charitatẽ: que (ſicut ſcriptum eſt) opit multitudinem pcõꝝ. ¶ Si autem cõſideremus qð ſcriptum eſt in li. Sapiẽtie. Ideo iuſti tulerũt ſpolia impioꝝ. Item quod legit᷑ in prouerbijs: Theſaurizant᷑ autem iuſtis diuitie ipioꝝ: tunc videbim⁹ non eſſe q̃rendum q habeant res hereticoꝝ: ſed qui ſint in ſocietate iuſtoꝝ. Item poſt aliq̃. Si corpus chriſti tollit ſpolia ipiorum: ꝛ ſi corpi chriſti theſaurizẽtur diuitie ipioꝝ: non debent impij foras remanere vt calumnient᷑: ſed intrare potius vt iuſtificentur. Item poſt aliqua: In chriſti ergo cõpagem corpis veniant: ꝛ labores ſuos non dñandi cupiditate: ſꝫ bene viuendi pietate poſſideãt: nos aũt voluntatem noſtrã: (vt iaꝫ dictũ eſt) ab huius cupiditatis ſordibus q̃libet inimico iudicante purgauimus: qñ eoſipſos q̃rum labores dicuntur (vt nobiſcũ ꝛ illis ꝛ noſtris in ſocietate catholica vtãtur) q̃ntum valem⁹ inq̃rimus. ¶ His igitur auctoritatib⁹ liqdo mõſtratur: q ea q̃ ab hereticis male poſſidẽtur: a catholicis iuſte auferũtur: nec iõ aliena poſſidere dñr. ¶ Nõ. viij.

‡ I De epis vero vel quibuſlibet clericis[c] q nec ſua auctoritate nec auctoritate romani põtificis arma arripe valeãt facile pbatur. Cũ eni petrus q primus aploꝝ a dño fuerat elect⁹ materialem gladiũ exerceret vt magiſtrum a iudeoꝝ iniuria defenſaret: audiuit: Cõuerte gladiũ tuũ in vaginaꝫ: ois enim q gladiũ accepit gladio pibit: ac ſi apte diceretur: hactenus[d] tibi tuiſq; pdeceſſoribus inimicos dei gladio corporali licuit pſeq: deinceps in exẽplũ patientie gladium tuũ. i. tibi hactenus cõceſſum in vaginam cõuerte: ꝛ ſpũalez tm̃ gladium qð eſt verbum dei in mactatiõe veteris vite exerce. ois enim preter illus vel auctoritatẽ eius q legitia ptãte vtitur: q (vt ait aplꝯ) nõ ſine cã gladiũ portat: cui etiã ois aia ſubdita eẽ dꝫ, Ois n.

---

habebant. In tertia obijcit Vincenti⁹ donatiſta ↄcupiſcentiã chriſtianis: qð Augu. iprobat duab⁹ auctoritatib⁹ ꝛ hortat᷑ hereticos: vt reuertant᷑ ad eccleſiaꝫ ꝛ ſuos labores poſſideant. ſcða pars ibi ſed hoc eſt. tertia ibi: ſi autem. Sequens capitu. patet.

Aduocat⁹ idẽ ius ſepi⁹ allegare poteſt. Arbitriuꝫ inimici an ſit tolerandum.

a ¶ Nos aũt. In fi. c. idẽ repetit. ꝛ ſic eſt arg. q aduocat⁹ ideꝫ ius ſepius põt allegare. Arg. ↄtra. C. de ap. ampliorem. §. j. Ex eo qð dicit inimico: eſt ar. ad ↄ̃onem ſabatinaꝫ: q ſi aliqs ſubmiſit ſe arbitrio inimici licet tulerit durã ſententiã q illa tenet dummodo nõ precipiat aliquid iniuſtũ. vt extra de iureiur. quitauallis ſed ſi aliqd durum pcipiat illud eſt reducendũ ad arbitrium boni viri. vt. ff. p ſoc. ſi ſocietatem.

Deſerta.

b ¶ Deſertoris. Hic cõparant᷑ deſertori redeũtes ab hereſi: ꝛ tñ cuꝫ deſertore ſtrictius agit᷑ q̃ cuꝫ heretico: vt dĩ in ſumma. dicit᷑ autẽ deſertor q diu vagatus reducitur. ff. de re mili. l. iu. §. ij.

Diuiſio.

¶ Queſtio. viij.

‡ I De epis. hec q̃ſtio diuidit᷑ i ſeptẽ p tes. In quaꝝ prima ponit magiſter per multas auctoritates q clerici pugnare nõ debent. ſcða ibi his ita. tertia ibi: ſꝫ obijcit᷑. quarta ibi: Quis. quinta ibi: ſepe principes. ſexta ibi: de incendiarijs. ſeptima: ibi de his. Joan. de ſa.

Jaco. v. d.

Sap. x. d.

pu. x. a.

¶ Capitu. Hic ponit᷑ octaua queſtio qua queritur an clericis liceat arma mouer᷑? Et reſpondetur q non: vt. j. e. conue. nior. poſſunt tamen hortari homines ad pugnandũ pro terra defendẽda: vt. j. e. vt pridem. ꝛ pro feudo certũ numeruꝫ militũ dare pncipi: vt. j. e. §. ecce. Quid aũt iuris ſit de hoc plen⁹ conſueuit notari. ſ. l. di. de his clericis. Oſtẽdit ergo. G. in hoc. §. q nec ſua auctoritate ꝛ nec auctoritate pape arma debent accipe clerici: qð probat tribus auctoritatib⁹. ſ. euãgelij. ambroſij ꝛ pauli. ꝛ ad hoc iducit ſeq̃ntia. c. quoꝝ prima duo plana ſunt.

c ¶ Clericis. De hac materia a varijs tractatũ eſt varie: qdaꝫ dicunt q clerici poſſunt vti armis p defenſione tm̃ vt clypeo lorica: ſed nõ armis impugnationis: alij dicunt q arma pñt accipe ad defendendũ ſe duꝫ tñ illud incõtinenti ſiat: ꝛ pro ſe tm̃: non p alijs: ꝛ in neceſſitate ineuitabili: vt extra de homi. c. ij. j. e. conuenior. vt dixi. ſ. e q. j. in prin. ſꝫ ſi als pñt euadere: nõ ſumẽt arma: vt extra de homi. ſuſcepimus. Alij dicunt q auctoritate pape poſſũt als non. G. dixit q pñt non in ppria pſona: ſed p alios hortando ad pugnã: vt. j. e. vt pridẽ. ꝛ etiam pñt milites aliqs dare princip p feudo: vt. j. e. §. ecce. Quid aũt iuris ſit ſi clerici defendẽdo ſe occidãt aliquẽ habes notatũ. l. diſt. de his clericis.

mat. xx

d ¶ Hactenus. Ex hoc videt᷑ q tũc ceſſauerit obſeruãtia legis: qꝛ prius licuit repellere iniurias nõ ſolũ pro ſe: ſed p ſocio: vt. ſ. e. q. iij non iferenda. ſꝫ tunc primo fuit phibit⁹ exercere: hodie autez tm̃

Ro. xi

licitum eſt defendere ſeipſum: vt extra de homi.c.ij.et extra de cleri.percuſ.c.penul. Jo. Nō credo peccare eū qui aliquē patientem iniuriam defendit: etiam ſi homicidiū faciat: vt.ſ.e.q.iij.nō inferenda.lz forte irregularis efficiatur: q2 nō fuit ibi ineuitabilis neceſſitas: vt di.l.quia te obnoxium. B.

f Violentes. ſecus ſi cauſa timoris faciant: tunc enim nec velle videntur: vt extra de regu.iur.g ex timore.

g Quicunqȝ ex clero. Licet ſint in minoribus ordinibus conſtituti: vt.xx q.tertia eos qui.ar. tamen cōtra extra de pe.et re.c.ij. in parte deciſa.

xxiij.

a Cum a iudeis. Prohibuit. Et hoc videtur ꝙ non licet alicui defendere dñm ſuum vel ſociū: ſed tm̄ ſeipſum: vt ex̄ de homi. c.ij.et c.ſuſcepimus. ex̄ de cle.pcuſ.c.pen. ſz ꝯ h̄ ē.ſ.e.iij.c.fortitudo.et c.p membris.et c.vl.et.ſ.vj.q.j. infames. nam ſeruus potius iuuabit dñm q̄ ſeipſ: vt.ff. ad ſil.l.j.§.ſerui.

Non pila. Caſus. quidā rephēdebāt Ambro. eo ꝙ ſi ipugnabat q̄ſdā eccliam in ſtātes. Et rn̄. Ambro. ꝙ milites chriſti nō debent mouere arma. vñ dic ambro. ꝙ dolor: fletus: lachryme et orōnes ſūt ſua arma: alr repugnare nō debeo: eccliam tñ nō derelīquo: et ſūt tria pcedētia.c. loco palee: q̄ ſequūtur: plana ſūt vſqȝ ad.§.his ita.

xxvj.

b Quicūqȝ. In bello. hic itelligas ſi eſt ex parte illoꝝ q violētias inferūt: aliogn ſecus ē ex̄ de cle.pcuſ.c.pen.

c Gētiliū ludis. ſecus ſi i alijs ludis: vt ex̄ de ho.lator.

d Sepultura. ſi penituit: ſed nō tñ eccleſia, dz orare p ipſo: nec ſumere oblationes eius: vt h̄ dicit. et idē ē de raptore q i fine penitet: vt ex̄ de rap.ſup eo. ecōtra eſt i torneamētis: q2 illi non hn̄t ſepulturā: lz alia ſacramēta recipiāt: vt ex̄ de torne.c.j. Intellige ꝙ h̄ dici de canina ſepltura: vt dixi.ſ.e.queſtione quinta placuit. Jo.

...pultu ...nega ...mor ...s i tor ...mētis

e Clerici. Arma. armorum appellatione intelligūtur ēt ligna et lapides.ff.de ſ.ſig.armoꝝ appellatiōe

inquā q preter auctem hmōi gladiū acceperit: gladio peribit. Itē Amb. arma epi lachryme ſunt et orationes. Itē illud Apli: Nō vos metipſos defendētes fratres chariſſimi: q̄uis oibus generaliter dicat: ſpecialiter tñ p̄latis dictū itelligit. Unde Joā.pa. angelberge imperatrici excuſans. Joan. epm remoueri ē militia. dic. De eodem.

Nimirū certe veret et iure formidat ꝯ profeſſionē ſui ordinis ſecularē militiā exercere: terram defendere de prelijs: tractare de armis terrene ptātis eſt. Itē Inno. pa. De codē

Cum a iudeis (inquit) dñs caperet: et petrus cuiuſdā inobediētis aurē abſcideret: ferir̄ phibuit[a]: et forma oium ſacerdotū quoꝝ prior erat ēt p ſeipſo capi arma carnalia phibuit. Itē Amb. De eode. Palea

Non pila querunt ferrea: non arma chriſti milites: coact⁹ repugnare nō noui: ſz dolor: fletus: orōnes lachryme fuerūt mihi arma aduerſus milites: talia enim ſunt munimenta ſacerdotis. Aliter nec debeo nec poſſuȝ reſiſtere: fugere aūt et relinquere eccleſiā nō ſoleo: ſeru⁹ xp̄i nō cuſtodia tpali: ſz dñi prouidētia pire cōſueuit. Hinc ēt de his q in bello aut rixa moriūtur in cōcil. triburieñ. ſic ſtatutū eſt. Pro clerico q i bello aut rixa moritur orō vel oblatio non offerat.

Quicūqȝ clericus aut in bello[b] aut in rixa: aut gētiliū[c] ludis mortuus fuerit neqȝ in oblatione: neqȝ i orōne p eo poſtulet: ſed in man⁹ incidat iudicis: ſepultura[d] tñ nō puet. Itē ex ɔcil. Tol. d clericis arma ferentibus.

Gradu amiſſo tradantur in monaſterio clerici voluntarie arma ſumentes.

Clerici q in quacūqȝ factiōe arma[e] volētes[f] ſumpſerint repti (amiſſo ordinis ſui gradu) in monaſterio perenniter tradant. Itē ex conci. meldēſi. Proprij gradus amiſſiōe mulctētur militaria arma clerici ferētes.

Quicūqȝ[g] ex clero videtur eſſe arma militaria[h] nō ſumāt: nec armati incedāt: ſed pfeſſiōis ſue vocabulū religioſis moribus et religioſo habitu pbeant: qd ſi ɔtēpſerint tanqȝ ſacroꝝ canonū ɔtēptores: et eccleſiaſtice auctis pphanatores: proprij gradus amiſſiōe mulctētur: q2 non pn̄t ſimul deo et ſeclo militare. His ita rñdet: ſacerdotes pꝑria manu arma arripere nō dbēt ſed alios ad arripiēdū ad oppreſſoꝝ defenſionez: atqȝ ad inimicoꝝ dei oppugnationez eis licet hortari[i]. Unde Leo iiij. ſcribit Lodouico Aug.

Pro ſarracenis papa iubet populuȝ cōgregari: et eis ad littus maris occurerre.

Igitur cuȝ ſepe aduerſa a ſarracenoꝝ ptib⁹ pueniſſent nūcia: qdā i romanū portuȝ ſarracenos clā furtiueqȝ vēturos eē dicebāt: p q̄ nr̄ȝ[k] ɔgregari pcipim⁹ populū maritimūqȝ ad littus dſcendere decreuimus et[l] egreſſi ſum⁹ romam. Item. Alior

h Militaria. Sed qd ſi hn̄t inimicos? Tūc dicit ꝙ pn̄t arma defenſionis accipere. alij dicūt ꝙ nō. faciāt ergo clerici ſicut moyſes: vt.xxxvj.di ſiin.c.vlt. His ita. hec eſt.ij.pars.q. in qua pbatur ꝙ clerici hortari poſſunt ꝙ fideles defendant eccleſiam: et ſe etiā habent defendere: ita ꝙ ipſi pprijs manib⁹ non effundent ſanguinem niſi ad defenſionem ſuā et hoc pbat p.xj.c. Jo. de ſa. et eſt hic incidēs qō. Archid. Caſus. Rñdet nūc Gra.c. ſu pradictis dicens ꝙ clerici, ſua manu nō valent arma recipere: ſed alios poſſunt hortari pro tuitiōe oppreſſoꝝ: et pro oppugnatione inimicoꝝ dei: quod probat per ſe.c.

i Hortari. h̄ vera ſunt: vbi eccleſia ſua impugnatur vel patria: vt.ſ.ea.q.iij. fortitudo.ff. de rel. minime. Jo.

Igitur cum. Caſus. Quidam nuncij ſignificauerunt leoni pape: ꝙ ſarraceni veniebant in portum romanorum: quare h̄ cepit populum romanum ad littus maritimum deſcendere: quod et factuȝ eſt. hoc totum ſignificauit lodouico imperatori. Sequens c. patet.

k Noſtrum. ergo ciuitas romana eſt apoſtolici et nō imperatoris. Nā imperator cōceſſit ei ciuitatē cum ducatu ſuo lxiij. di. ego. xcvj. di. conſtātinus. ſed imperator aduocatus eſt ibi: vt extra de elec. venerabilem. — Romana ciuitas nō eſt imperatoris: ſed pape.

l Et egreſſi. epiſcopi ergo poſſunt intereſſe bellis. nam et

paulus īterfecit:vt.ſ.e.q.iij.maximianus.ſed non moy ſes.xxxvj.diſtinctione.c.vltimo.Joan.

e.q.ij.deminus.ꝛ.ſ.e.q.iij.c.vlt.ꝛ.q.v.non eſt.
g ¶ Committit.ſi.ſ.diſtin.lxxxiij. error.

Epi ſi ſint tm̃ cuſtodes chartarum.

S Cire. ¶ Preſentialiter.i.ſine mora. nec enim tm̃ debent epi eſſe cuſtodes chartaruz:ſed ꝛ̄ēt defenſores eccleſiarum:vt.xvj.q.j.in canonibus.ꝛ ſic patet hic ꝙ epi etiam vaſallos ſuos tenentur defendere defendēdo non vlciſcendo iniurias. vt xlvj. diſtinctione ſe ditionarios. Joan.

O Mni timore. ¶ Caſus. In hoc.c.hortatꝰ leo exercitum francoꝝ:vt viriliꝰ pugnet aduerſus inimicos eccle:ꝛ ſi quis pp hoc moriatur:non penam ſed celeſtia premia conſequetur. Seq. duo.c.patent.
b ¶ Omni timore. ſ.e.q.quinta oium.
c ¶ Patrie.ſ.e.qō.ne tertia fortitudo.

H Ortatu. ¶ hadriani.ſ.diſti. lxiij.hadrianus.

e D Iſpar. ¶ Perſequūtur. Videtur ergo ꝙ ſi ſarraceni nō perſequūtur chriſtianos : nō poſſumus impetere eos.nā etiā ad menſam eoꝝ comedere poſſumus.xj.qō.iij. ad menſam.ꝛ lex dicit ꝙ eis quiete degentibus nullaz debemus facere moleſtiā:vt.C.de ſacri.paga.chriſtianis. Jo.

Comedere poſſumus ad mēſaz ſarracenoꝝ.

P Reterea. ¶ Caſus. hermannus dux fuerat infamatus ꝓpter q̄ſdam marinos latrunculos:qui ſub nomine eiꝰ in chriſtianos ſeuiebant: quare Joan.hortatur ipſum vt ipſos perſequatur ꝛ repellat:quod ſi non fecerit cum poſſit:particeps erit criminis: quod probat vna auctoritate.
f ¶ Comprimi.hec ratio non videtꝰ ſufficere niſi eēt iudex eorum.nam ſi iudex negligit facere iuſticiam de ſuo ſubdito:ipſemet poteſt coueniri : vt dixi.ſ.

Sui gregis papa debet eſſe ac precipuus adiutor.

S Cire vos oportet ꝙ nunq̄ȝ ab aliquibus noſtros homines ſinimus opprimi: ſed(ſi neceſſitas vlla occurrerit)preſentialiter[a] vindicamꝰ qꝛ noſtri gregis in omnibus vltores eſſe debemus: ꝛ precipui adiutores. Item exercitui frācoꝝ. ¶ Celeſte regnū a deo ꝯſeqtur q ꝓ chriſtianoꝝ defenſione moritur.

O Mni timore[b] ac terrore depoſito:cōtra inimicos ſancte fidei ꝛ aduerſarios omniū religionū agere viriliter ſtudete: nouit enim omnipotēs ſi quilibet veſtrorū morietur : ꝙ pro veritate fidei ꝛ ſaluatione patrie[c] : ac defenſione chriſtianorū mortuus eſt:ꝛ iō ab eo ꝑmiū celeſte conſequetur. Item alcuinus. ¶ Contra longobardos precibus hadriani pa. karolus bellum ſuſcepit.

H Ortatu ꝛ precibus hadriani[d] romane vrbis epi exoratꝰ karolus rex bellum contra longobardos ſuſcepit:quod priꝰ q̄dē ꝛ a patre eius pipino papa ſupplicante cum magna difficultate ſuſceptū eſt. Item Alex. pa. omnibꝰ epiſcopis hiſpa. ¶ Judeos non debemus perſequi:ſed ſarracenos.

D Iſpar nimirū eſt iudeoꝝ ꝛ ſarracenoruȝ cauſa:in illos enim qui chriſtianos perſequūtur[e] ꝛ ex vrbibus ꝛ proprijs ſedibus pellūt iuſte pugnatꝰ:hi vero vbiq̄ȝ ſeruire parati ſunt. Iteȝ Jo.viij.hermāno duci glorioſo. ¶ Qui crimina q̄ poteſt emēdarꝰ ñ corrigit ipſe ꝯmittit.

P Reterea deuotiōis tue ſtudiū exhortamur:vt cōtra marinos latrūculos:q ſub ꝑtextu tui nois in chriſticolas debacchantꝰ tanto vehemētius accendaris:quāto illoꝝ prauitate famā tui nois obfuſcataȝ fuiſſe cognoſcis: q̄m̄ lȝ credi poſſit ꝙ te nolēte illi nauigātibꝰ īſidiētur:tm̄ qꝛ a te cōprimi[f] poſſe dn̄r:niſi eos cōpeſcueris inoxiꝰ nō hēberis. Scriptuȝ q̄ppe eſt: Qui crimia q̄ potēt emēdare nō corrigit:ipſe cōmittit.[g] Itē Hiero.ad Riparium. ¶ Crimē punire ꝓ deo nō eſt crudelitas ſȝ pietas.

L Egi ſiromaſtem[h] phinees:auctoritate helie[i]:ꝛ zelum ſimonis[k] chananei:petri ſeueritatē ananiā ꝛ ſaphirā trucidātē:pauli[l] ꝯſtātiā q elimā magū vijs dn̄i reſiſtēteȝ eṫna ſeueritate[m] dānauit:ñ ē crudelitas crimia ꝓ deo punire:ſȝ pietas. Vñ i lege etiā dn̄:Si frater tuꝰ ꝛ amicus ꝛ vxor q̄ in ſino tuo dormit depraua re voluerit veritatē:ſit manꝰ tua ſup eos ꝛ effūdes ſanguinē ipſoꝝ. Itē Joannes Chryſoſto.ſup matthēū homil. xvij. ¶ Quedā in veteri teſtamento licebant que in nouo ꝓhibētur.

O Ccidit phinees hoieȝ ꝛ reputatū eſt illi ad iuſticiā: Abraam v̓o nō ſolū homicida:ſed etiā parricida(quod certe grauius ē)effectus deo magis placuit:petrus v̓o geminū fecit homicidiū[n] : fuit tm̄ opus ſpūale qō factū eſt. Nō ſolū igitꝰ reſpiciamus ad opa:ſed ad tēpus et[o] ad cām ꝛ ad volūtatē:pſonarū quoq̄ȝ differētiā ꝛ q̄ſtacūq̄ȝ alia ipſis opibus acciderunt diligētiſſime īngramus:nō eniȝ poſſumus ad veritateȝ aliter peruenire. Item Nicolaus

L Egi ſiromaſtē. ¶ Caſus. Riparius queſiuit a hieron.an ſit peccatum punire crimīnoſos: Et reſpōdet ꝙ non:quod probat quinq̄ȝ exemplis . ſcilicet phinees:ꝛ helie:ꝛ ſimonis chananei : petri ꝛ pauli:ꝛ vna auctoritate veteris teſtamenti . Siromaſtē. id eſt vindictam ſiue ʒelum indignationis quia phinees coeuntem cum madianita īterfecit.
h ¶ Siromaſtem. id eſt ʒelum indignationis ſiue vindictam.
i ¶ helie cum petijt vt ignis deſcenderet de celo qui duos quinquagenarios exuſſit.
k ¶ Simonis.quoq vltus eſt in duos magos retorquendo in eos ſerpentes: quos magis artibus ſuper eum miſerunt.
l ¶ Pauli quadrageſima quinta diſtictione.§.ſalomon.
m ¶ Seueritate.decima ſeptima queſtione prima ananias.

O Ccidit. ¶ Caſus. Joannes Chryſoſto . probat exemplo phinees ꝛ abrae ꝛ petri ꝙ quādoq̄ȝ alium interficere non eſt peccatum:ꝛ ideo ſacerdos vt ad veritateȝ valeat peruenire: reſpicere non ſolum debet opus : ſed etiam tempus:cauſaȝ voluntatem ꝛ differentiam pſonaruȝ.
n ¶ homicidium. factum notat : non ius:talis eni nō dꝛ homicida:vt.ſ.e.qō. v.ſi homicidium.
o ¶ Et ad cām.oēs enim circunſtantie ſunt inquirende:vt extra de teſti.cū cāȝ. ſic.xv.q.vj.c.j.in fin. qꝛ cā facti potius eſt inquirenda q̄ȝ ipm factum : vt ibi dicitꝰ ꝛ.ff.de fur.vez. xxix. diſt.ſciendum.

liiij.r
Nũe v. b
Act.
Act. j.b
deu. j.b
Nũe v. b
Geñ ij. b
Act.
Fact il
ingr la

papa ad ꝯſulta bulgaroꝝ.

¶ Neceſſitate inſtante etiã in quadrageſimalibus diebus bellũ inire licet.

Si nulla vrget neceſſitas: nõ ſolum q̃drageſimali[a] tpe: ſed et omni tpe eſt a prelijs abſtinẽduꝫ: ſi aũt ineuitabilis vrget iportunitas: nec q̃drageſimali tpe ꝑ defenſione tã ſua q̃ꝫ patrie[b] ſeu legũ pꝛnaꝝ: eſt belloꝝ ꝓculdubio preparatiõi parcendũ: ne vꝫ deum[c] videaẗ hõ temptare: ſi hꝫ quod faciat: ⁊ ſue ac alioꝝ ſaluti ꝯſulere nõ ꝓcurat: ⁊ ſãcte religiõis detrimẽta non ꝑcauet. Item Greg. in dialogo.

¶ Petr⁹ ananiã ⁊ ſaphirã increpando morti tradidit.

Petrus q̃ thabitã mortuam orando ſuſcitauit ananiã[d] ⁊ ſaphirã mentiẽtes morti increpãdo tradidit: neqꝫ enĩ oraſſe in eoꝝ extinctione legiẗ: ſed ſolũmõ culpam quã perpetrauerãt increpaſſe: conſtat ergo qꝛ aliqñ talia ex ptãte exhibenẗ: aliqñ ex poſtulatione: dum ⁊ iſtis vitam increpando abſtulit: ⁊ illi reddidit orando. Item veloci magiſtro. ¶ Beat⁹ Grego. quoſdã hortatur vt milites cõgregent: ⁊ cõtra hoſtes arma viriliter parent.

Ut pridẽ glorie veſtre notificauimus: qꝛ milites illuc erãt parati venire: ſꝫ qm̃ inimicos congregatos: ⁊ huc diſcurrere epl'a veſtra ſignificauerat: hec eos h̄ cauſa retinuit: nũc vero vtile eſt viſum: vt aliquãti illuc milites trãſmittantur: q̊s gloria tua admonere ⁊ hortari: vt parati ſint ad iuſtitiã ⁊ ad laborem ſtudeat: ⁊ occaſiõe inuẽta cuꝫ glioſis filijs nr̃is mauricio ⁊ vitaliano loq̃re: ⁊ quecũqꝫ deo auctore pro vtilitate reipublice pſuaſerint: facite: ⁊ ſi huc vel ad rauenne ptes: nec dicẽdum arnolphũ cognoueritis excurrere: vos a[e] dorſo ei⁹ ita (ſicut viros fortes ꝯdecet) laborate: q̃ten⁹ opinio veſtra ex laboris vr̃i qualitate ampli⁹ in republica deo auxiliante ꝑficiat. Illud tñ pre oĩbus admonem⁹: vt familiaꝫ alioꝝm ⁊ adhoniaꝝm: atqꝫ lugidifroſiꝫ: q̃ cuꝫ glïoſo mauricio magr̃o militũ eſſe noſcũtur: ſine aliq̃ mora vel excuſatiõe relaxes[f]: q̃tenus venĩẽtes illuc hoĩes: predicti viri ſine aliq̊ impedimẽto cum eis debeãt ambulare. Item eiſdeꝫ mauricio ⁊ vitaliano.

Suppliciẗ glorie veſtre ꝑ filiuꝫ nr̃m vitalianũ cuꝫ quo tractaueratis: ⁊ verbo ⁊ ſcripto mãdauim⁹: vndecimo aũt die menſis iunij arnolphus hãc epl'am quaꝫ vobis direxim⁹ tranſmiſit: ⁊ ideo relegẽtes eam videte ſi in fide ſuanẽſes[g] quã rei publice ꝓmiſerunt pſtiterunt: obſideſqꝫ[h] dignos de qb⁹ poſſitis ꝯfidere: ab eis accipite: ⁊

Si nulla. ¶ Caſus. Bulgari queſiuerunt a nicolao vtrum in quadrageſima a prelijs eſt abſtinendũ? Et reſpondet ꝙ in quadrageſima ⁊ oĩ tempore eſt a prelijs abſtinendum niſi neceſſitas vrgeat: quo caſu omni tempore eſt indifferenter pugnandum. ſ. pro defenſiõe ſua vel patrie vel legum paternaꝝ. ne homo videatur deum tẽptare ſi habet aliud quod faciat.

a ¶ Quadrageſimali. vñ ⁊ machabei pugnauerũt in ſabbato: non ob. extra de treu. ⁊ pa c. j. qꝛ hic loqtur de defenſore: ibi de ipugnatore.

b ¶ Patrie. s. e. oĩ.

c ¶ Deum. s. xxij. q. ij. queritur.

Petrus. ¶ Caſus Docet hic Gre. ꝙ petrus thabitam mulierẽ a morte ſuis precibus ſuſcitauit: ananiam vero ⁊ ſaphiraꝫ chriſto mentientes increpando morti diciẗ tradidiſſe. vñ patet ꝙ talia qñqꝫ fiũt ex poteſtate: quandoqꝫ ex poſtulatione: qꝛ vnum fecit increpãdo aliud fecit orãdo.

d ¶ Ananiaꝫ. xij. q. j. c. j. ⁊ s. e. q̃o. iiij. ea vindicta. ⁊. xvij. q. j. ananias.

Ut pridem. ¶ Caſus. Arnolphus hereticus eccl'iam impugnabat ⁊ infeſtabat: contra quẽ velox magiſter militie pugnabat: ad quẽ cũ Greg. quoſdam milites mittere vellet in ſuccurſum ſignificabat ſibi predictus velox ꝙ arnolphus verſus romã diſcurrebat: ⁊ ideo papa tũc milites retinuit: ſꝫ nũc eos mittit ⁊ hortatur ipſum veloceꝫ vt inſimul cũ mauricio ⁊ vitaliano aduerſus ipſum arnolphũ non nominandũ viriliter pugnet: ſiue romam ſiue rauennam diſcurrere velit: ⁊ admonet eum: vt tres familias alioꝝm: adhoniaꝝm: lugidifroſim: qui cum mauricio erant a captiuitate relaxet: vt homines dicti mauricij ſine impedimento eos reducere poſſint. Et dicit ibi hoĩes. i. nuncij. predicti. ſ. mauricij. cũ eis. ſ. captiuis. reducẽdo eos. eiuſdem. ſ. epiſtole.

e ¶ A dorſo. Arg. ꝙ dolus ꝯtra hoſtem licite poteſt fieri: vt. s. e. queſtio. ij. dñs noſter. ⁊. xxij. queſtio. ij. vtilem.

f ¶ Relaxes. a captiuitate.

Suppliciter. ¶ Caſus. Arnolphus direxit epiſtolaꝫ quandam Grego. in qua innuebat ꝙ ſuanenſes. id eſt beneuentani ei obſides pro ſua fidelitate dederant: quam epl'am Grego. mittens mauricio ⁊ vitaliano per quendam aliũ vitalianum mandat eis vt inquirant ſi permanſerunt in fide quam reipublice ꝓmiſerunt recipientes ab eis obſides eos ſacramẽtis aſtringant: ſi aũt inuenerint ꝙ cum arnolpho vel fedus fecerint vel ei obſides dederint: ſicut arnolphi epl'a innuere videbatur: tunc faciãt ꝙ reipublice ⁊ ſaluti ſue ⁊ pape viderit expedire: ne ipſi ⁊ papa de ſacris eorum teneãtur: ⁊ hortatur eos ſi romã diſcurrere voluerit: vel loco ipſius depredentur: vel mittãt exploratores: vt ingrant qd facere velint: ne nobis poſſint ex improuiſo noceẗ. Ego tamen Barẗ. Brix. totum hoc ſub illo capitu. vt prideꝫ ſic audiui ⁊ legi: ⁊ tu lector ſi volueris ſub vno caſu vel duob⁹ formare poteris ſꝫ ꝙ tibi melius videbitur.

g ¶ Suanenſes. ꝓ. mo enim iurauerant reipublice.

h ¶ Obſideſqꝫ. ergo liber homo põt eſſe obſes ꝓ pace ſeruanda non pro pecunia: vt extra de iureiurã. ex reſcripto. ar. ad idem. ff. de teſta. obſides. ff. de iure fiſci. diu⁹. Quid ergo eſt quod dicitur liber homo non poteſt obligari: vt extra de pig. capitu. ij. C. que res. pig. ob. poſſunt. qui filios? Ad hoc dico ꝙ liber homo non poteſt obligari: nec habetur in eo ius pignoris: ſed tm̃ ius retentionis. Nam video ꝙ quandoqꝫ tenetur res aliqua pro ea pecunia pro qua non eſt obligata: vt. C. ob chirogra. pec. l. vnica. Quod autem dicitur in illa decreẗ. ex reſcripto intelligo ꝙ pro neceſſitate eccleſie ⁊ auctoritate pape factum fuit: al's clericus non poteſt renunciare beneficio canonis illius ſi quis ſuadente: vt extra de ſententi. excommunicatio. contingit. ea nãqꝫ que in nos. cõ — hõ lib̄ an poſſit obligari.

mittuntur dimittere poſſumus: ſed ꝙ in deum vel in eccleſiam minime: vt. ſ. e. q. iiij. ſi is qui.

a ℭ Denuo. ergo aliquis poteſt bis iurare ſuper codem negocio: vt ex. de teſt. quotiens. ⁊ ff. de dam. infec. qui bona. §. pe. quod concedo ſi ſubeſt cauſa ſuſpitionis. Joan. Sed certe tm̄ ſemel iuratur: ⁊ quod ibi dicit decretalis duplici .i. duos habens articulos ſcilicet de auditu ⁊ de credulitate. B. Sed ſi quis ſemel eſt periurus amodo non eſt recipiendum teſtimonium illius: ſed alia cautio eſt ab eo recipienda: vt extra de preſumpti. litteras. in fi. ex quo enim ſemel eſt periurus pſumitur ꝙ ſemper velit peierare: vt. ij. queſtio. vij. non poteſt. de hoc notaui. xxij. queſtio. v. paruuli Item habes h ꝙ plus creditur iuratorie cautioni ꝙ̄ȝ pignoraticie: cuȝ tm̄ regula iuris dicat ꝙ plus eſt cautiõis in re ꝙ̄ȝ in pſona. ff. de regu. iur. plus cautionis. Joan.

Periuri teſtimonium ſi ē amplius recipiendum.

b ℭ Dubios. quia ſcriptum hoſtis inducit ſuſpitionem quod eſt ꝯtra id. xj. queſtio. iij. in cunctis. adeo vt ſecundo cogantur iſti iurare.

c ℭ De ſacramentis. eorum eo ꝙ timor eſt ne labãtur in periurium: vt extra de cohabi. cle. ⁊ mu. clericos.

d ℭ Scultas. alſ ſculpas .i. exploratores.

ℭ In regiſtro. Caſus. Legitur in regiſtro ꝙ beatus Grego. tuſcos contra lõbardos inuitauit: ⁊ militantibus ſtipẽdia decreuit. q̊ exem

inſuper denuo [a] ſacramentis eos aſtringite: reddentes eis quod loco pignoris ſuſtuliſtis ſermonibꝰ veſtris eos ſanãtes. Si aũt manifeſtiſſime cognoueritis eos cum arnolpho de ſua ſubiectiõe locutos eẽ: vel certe obſides ei dediſſe ſicut nos arnolphi epiſtola quã vobis direximus dubios [b] reddidit: ſalubri conſilio pertractãtes: ne in aliquo aĩa veſtra vel nr̃a de [c] ſacr̃is grauet̃: quicquid vtile reipublice iudicaueritis pagite: ſȝ ita faciat gl̃ia veſtra: vt neqȝ ſit aliqd vñ poſſimus ab aduerſarijs rephendi: neqȝ vtilitas noſtre rei publice (quod dñs auertat) negligat̃. Preterea glorioſi filij eſtote ſolliciti: qꝛ quantum comperi hoſtis multitudinẽ habet collectam: ⁊ in marchia dicitur reſidere: vt ſi huc curſum deo ſibi irato mittere voluerit: vł loca ipſius quãtum vos dñs adiuuerit depredamini: aut certe ✠ ſcultas [d] q̊s mittetis: ſollicite regrant: ne dolẽs factuȝ ad nos diſcurrat ℭ In regiſtro etiã legitur: ꝙ beatꝰ Greg. ciuibus tuſcie: vt contra lõgobardos arma pararent mãdauit: ⁊ militãtibus ſtipendia decreuit. ℭ Hoc ergo exẽplo ⁊ premiſſis auctoritatibus claret: ꝙ ſacerdotes ⁊ ſi ꝓpria manu arma arripere non debeãt: tm̄ vel his qbꝰ hmõi officia commiſſa ſunt perſuadere vel quibuſlibet vt ea arripiant ſua auctoritate valeant imperare.

✠ ℭ Sed obijcitur illud nicolai ad karolum imperatoreȝ. ✠ 3

ℭ Epiſcopi non debent militaribus occupari negocijs.

Rephenſibile valde conſtat eſſe qȯ ſubintuliſti: dicẽdo maiorẽ partem oiuȝ epiſcopoꝝ die noctuqȝ cuȝ oibus alijs fidelibus tuis contra piratas maritimos inuigilare: ⁊ ob id epiſcopi impediantur venire: cum militũ chriſti ſit chriſto ſeruire: milites vero ſeculi ſeruiãt ſeculo ſm qȯ ſcriptum eſt: Nemo militans deo implicet ſe negocijs ſclaribꝰ: ꝙ ſi ſcl̃i milites militie ſtudent: qd ad epõs ⁊ milites chr̃i: niſi vt vacent orõnibus [e]. Item Greg. papa.

ℭ In morte cuiuſlibet hominis ep̄i ſe miſcer̃ formidẽt

Si in morte longobardoꝛuȝ me miſcere voluiſſem: hodie longobardoꝝ gẽs nec regẽ nec ducẽ hẽret: ſȝ qꝛ deũ timeo: in mortẽ cuiuſlibet hoĩs me miſcere formido. ℭ Ecce ꝙ nicolaus papa prohibet epiſcopos ſeculari militia occupari: nec etiam contra maritimos piratas pmittit eos ad pugnam accedere: quõ ergo leo papa aduerſos ſarracenos vrbem egredit̃: ⁊ vt eos ꝓcul a littore arceat populum vndiqȝ ꝯuocat: ⁊ ſuoꝝ iniurias preſentialiter vindicat: atqȝ cũ gregorio milites ad arma inuitat? Sȝ notandũ eſt quoſdã epiſcopos leuitica tm̄ portiõe eſſe ꝯtentos: q ſicut in dei ſorte tm̄ numerant̃: ſic ipſum deũ ſolummodo in hereditatẽ accipiunt dicentes: Dominus pars hereditatis mee: his nihil eſt commune cum principibus ſeculi: qꝛ tẽporalia penitus abijciunt: ne eoꝝ occaſiõe legibus iperatoꝝ obnoxij teneant̃: talibus nulla occaſio relinquit̃ occupationis ſecularis militie: quia cuȝ de decimis ⁊ pmitijs viuunt tãꝙ̄ȝ filij ſummi regis in omni regno a terrenis exactiõibꝰ liberi ſunt: ita vt dicere valeant: Venit princeps huius mundi: ⁊ in nobis nõ habet qcꝙ̄ȝ. Porro alij ſunt q non ꝯtenti de decimis a primitijs predia villas ⁊ caſtella ⁊ ciuitates poſſident: ex qbus ceſari debẽt tributa: niſi iperiali benignitate immunitatẽ ab

plo ⁊ premiſſis auctoritatibus patet ꝙ licet clerici propria manu pugnare nõ debeant: quoſcũqȝ tamen hortari poſſunt ad pugnã. poſtea ꝓbat ꝯtrariũ ꝑ ſeq. c. ij. ſtſi

✠ ℭ Sed obijcitur. ✠ hec eſt. iij. pars. q. in 3 qua probat per. iiij. auctori. ꝙ ſacerdotes non debent pugnare ſcilicet manu propria. Joan.

Reprehenſibile. ℭ Caſus. Cũ nicolaus precepit quibuſdam epiſcopis vt romam venirẽt: karolus imperator ſcribit ei ꝙ ire non poterant: qꝛ contra maritimos piratas die noctuqȝ cuȝ alijs fidelibus inuigilabant: qȯ nicolaus dixit eſſe reprehenſibile: cum hoc tm̄ militibus ſecularibus ꝯueniat. ad qȯ probanduȝ inducit auctoritateȝ pauli. Sequens. c. patet

e ℭ Orationibus. Gra. intellexit hoc. c. de epiſcopis qui tm̄ leuitica portiõe ſũt cõtenti: vt. ī. pxi. §. ſed hec eſt veritas ꝙ ideo tm̄ redarguũtur iſti epi: qꝛ citati a papa noluerunt venire: ⁊ excuſabant ſe propter mandatũ regis. licet enĩ mandato regis ſit potiꝰ obediendum ꝙ̄ȝ metropolitão: vt. ſ. xviij. di. ſi epiſcopus. tamẽ pape potius obediant ꝙ̄ȝ regi. Alij intelligunt de epis nõ habentibus regalia.

ps. xv.

Regi metro[po]litano [po]tius d[ebe]at obed[ire] epſ.

Si in morte. ℭ Ecce. Caſus. Iſte. §. diuiditur in duas partes. In prima parte Gratianꝰ breuiter epilogat cõtrarietates ab illo. §. his ita. In ſecunda ſoluit dictaȝ contrarietatem: dicens ꝙ epiſcopi qui feudum non habẽt a principibus: ſȝ viuunt tm̄ de decimis

Diuiſio

Jo. xiiij

primitijs et oblationibus ſeculari militia occupari non debent. Alij vero qui a principibus feuda retinent princi pibus ſeruire tenentur: qđ ꝓbat duabus auctoritatib⁹ ſcꝫ chriſti et pauli: niſi ab illis a quibus feuda tenent ſu per huiuſmodi promeruerint immunitatem.

de rebus eccleſijs ſuſtentor: debeo mea pauperibus ero gare.xvj.queſtione prima quoniam quicquid.xlvij.diſt. ſicut hi.et prima queſtione ſecunda.c.penul.

c Diuina.diuina enim ab homine dari non poſſunt. viij.q.j.pleriqꝫ.xxxiij.q.v.vna ſola.in fine.

Onuenior. Imperator miſit milites gothos ad abroſiū: vt preciperent ſibi ex parte imperatoris: vt quandā baſilicā ſibi traderet feſtinanter quā hereticis trade re volebat. Amb. re ſpondet: ſi qđ meū eſt peteret: imperator: nō denegarem: quāuis oīa mea pauperum ſunt. ſed qꝛ que dei ſunt: poſtulat: in quibus imperator ptātē nō habet potius eſt vt vitam mihi auferat qꝫ eccleſiam ſibi concedam: ad inſtar nabuthe: q potius ſe pmiſit interfi i qꝫ pri monium ſuū achab regi vēdere vellet: ſꝫ cum viderem milites armatos: orabaꝫ ne ibi fieret aliqua ſtrages que verteretur in pniciē ciuitatis. nec me defendā: qꝛ lachryme mee arma mea ſūt: et ſi mihi liceret: libēter irē ad palacium pncipis: in quo eps con ueniri nō pōt: ſꝫ corā iudice eccleſiaſti co. et ſi dicatur φ imperatoris ſunt oīa. Rñdeť nō eſſe verū: qꝛ i diuinis poteſtatem nō h̄z: cuꝫ ſcriptum eſt: Que ſunt dei deo: que ſunt ceſaris ceſari: qđ autē dī ibi: que.ſ.ſcriptura. Reſpondet p iob vxori iob dicēti: Benedic deo et morere: turbamini o vos ciues: non deferaꝫ vos ciues. Chriſtus.i.eps vel perſona eccleſiaſtica: ſed iudex eccleſiaſticus De meo.i.quod meum eſt.

huiuſmodi ꝓmeruerint: quibus a dn̄o dicitur: Reddite que ſunt ceſaris ceſari: et que ſunt dei deo. Quibus idem apl̄s: Reddite oībus debita cui tributū: tributū: cui vectigal: vectigal. Unde Amb.

Eccleſie imperatoribus non ſunt obnoxie.

Onuenior ipē a comitibus vt p me baſilice fieret matura traditio dicētib⁹ imperatorē iure ſuo iuſſiſſe tradi debere: vtpote in cuius poteſtate eſſent omnia[a] reſpondi: ſi a me peteret qđ meū eſt i. fundū meum: argētū meū: et hmōi meū me non refragaturū[b] qꝫ oīa q̄ mea ſūt: ſint pauperū: verum ea q̄ diuina[c] ſunt: imperatorie poteſtati nō ſūt ſubiecta: ſi patrimonium petit: inuadite: ſi corpus occurrā: vultis in vincula rapere: vultis in mortē? voluntas eſt mihi: nō ego me vallabo circūfuſione populoꝝ: nec altaria tenebo vitā obſecrās: ſed pro[d] altaribus gratis imolabor: horrebā qppe aio cū armatos ad baſilicā eccleſie occupādā miſſos agnoſcerē: ne dum populus baſilicā vēdicat[e] aliqua ſtrages fieret q̄ in pniciem totius ventret ciuitatis: orabā ne tante vrbis vel potius totius italie buſto[f] ſu peruiuerē. Et infra: Mandatur trade baſilicam hoc ē dic aliquod verbū in deuꝫ et morere[g] nec ſolū dic aduerſus deū: ſed etiā fac aduerſus deum: mandatur trade altaria dei: vrgemur igitur precep tis regalibus: ſed confirmamur ſcripture ſermonibus q̄ reſpōdit: Tanqꝫ vna ex inſipientibus locuta es. Et īfra: Quid ergo turbamini: volens nunqꝫ vos deſeram coactus repugnare nō noui: dolere potero: flere potero: gemere potero: aduerſus arma milites gothos quoqꝫ lachryme[h] mee mea arma ſūt: talia enīꝫ ſunt munimenta ſacerdotis: aliter nec debeo[i] nec poſſum reſiſtere: vtinā eſſeꝫ ſecurus φ eccleſia hereticis minime traderetur: ad palatium imperatoris ireꝫ libenter: ſi hoc congrueret[k] ſacerdotis officio: vt i palacio magis certarē qꝫ in eccleſia[l] ſed in conſiſtorio non ſolet chriſtus[m] reus eē ſed iudex: cau ſam fidei agendā in eccleſia[n] qs abnuat? ſi quis ꝯfidit huc veniat. Et infra: Allegat imperatori licere oīa: ipſius eē vniuerſa: rñdeo noli grauare te impator vt putes te in ea q̄ diuina ſunt impiale[o] aliquod ius hēre noli te extollere[p]: ſꝫ

d Pro altaribus. vr φ prelat⁹ mortem debeat ſubire: nō ſolū vbi fides vel ſalus eccleſie ipugnatur: ſed etiā vbi res vel claues eccle̅ auferūtur. Ar. contra vij. q.j.§.hoc etiam tūc obſeruād̄ū.ſ. e. q.v.non noſtrum.

e Uendicat.i. defendit.ſ. xij. qō. iij. quicunqꝫ.

f Buſto. Buſtuꝫ dī cū res eſt exuſta: Rogus cum cōburitur. Pira eſt cōgeries lignorum ad comburendum.

g Morere. Arg. ex eo φ princeps pcipit aliquem eligi: quod non valet electio: qꝛ eſt iuſta cau ſa timoris: nam et timor verborū excu ſat: ſicut dixi.ſ. diſt. vij. fuerunt.

h Lachryme mee ſ. diſt. xxxvj. c. vlt.ſ. xvj.q.iij.c.porro.

i Nec debeo.confundendo ex nimia p fectione loquitur.et eſt ar. pro opinione h.ſed non de facto hic poſſet reſiſtere i. peratori: nec de iure debebat: qꝛ timebat maius malum. et hoc eſt quod ſupra tangit ne buſto.

k Congrueret. et hoc non licet. extra de ap. qua fronte. Et per hoc patet φ clericus citatus a laico iudice non tenetur venire ad allegandū puilegiū: niſi dubiū ſit an ſit clic⁹. ✠

l In eccl̄ia.ſ.ij. queſtione.ij.c.vltimo.

m Chriſtus. hoc intelligas in caſu in quo loquit̄ littera ſequēs vbi.ſ. agitur cauſa fidei vel ſpūalis. nam al's clericus in reconuētione reconuenitur in foro ciuili.

n In eccl̄ia.ſ.ij.q.ij.preceptum.et xxiij.q.j.quotiēs.

o Imperiale. eccleſia enim non aſtringitur legibus mundanis: vt trigeſima tertia queſtione ſecunda inter. nec poteſt imperator condere aliquod ſtatutum de rebus eccleſiaſticis: vt nonageſima ſexta diſtinctione. bene quidem. in fi. niſi eccleſia hoc ꝓbat: vt decimaſeptima diſtinctione hinc etiā. vel niſi aliquid ſtatuatur in priuilegium eccleſie: vt xvi.q.j.generaliter.

p Extollere.ſ.e.q.quinta regum eſt.

a Omnia. ergo omnia ſunt imperatoris: vt.ſ.di.viij. quo iure. C. de quadri. preſcrip. bene a zenone. ſed hoc intelligas quo ad iuriſdictionem et defenſionem.

b Non refragaturum. ex humilitate hoc dicit: al's bene poſſet refragari. Uel dic: non refragaturum ſicut pro ipſa eccl̄ia. Sed qualiter intelligit̄ iſtud meū: videtur φ nō poſſit intelligi de reb⁹ ꝓprijs ipſius ambroſij: pp illđ qđ ſequitur: ſunt pauperum. Itē nec de rebus eccleſie: qꝛ illas nō poſſet dare pp hoc qđ ſequitur circa finem. Sꝫ dic φ de proprijs ambroſij intelligitur: qđ aūt dicit: pauperū ſunt intellige per.c.xij.q.j.illi qui. Nam ſi ꝓpria habeo: et

Margin notes: dist.xcij. | c.xiij.b | Dictū notabile. | Prelatus qñqꝫ debet mortē ſubire. | Job.ij.c Buſtū rogus et pira differt. | Clericus a laico citat⁹ venir nō tenetur. | ✠ Cōcor. tex.in.l. ſi diligenti. cū no.ō foro cōpe. et xi.q.j.nullus eps. Spe.in ti. de citat.§. j. §. pone φ iudex. Eccl̄ia nō ſubijcit̄ legibus.

ſi vis diutius imparare: eſto
deo ſbiect⁹. Scriptũ ẽ: Que
dei: deo q̃ ceſaris ceſari. Ad
impatores palatia ptinẽt: ad
ſacerdotes eccľie. Publico/
rũ tibi meniũ ius cõmiſſum
eſt: nõ ſacroꝝ. Jtẽ dicit̃ mihi
mãdaſſe impatorẽ[a]: debeo ꝛ
ego vnam baſilicaꝫ habere?
Reſpõdeo: nõ lꝫ tibi vllã ha
bere: qd tibi cũ adultera? ad/
ultera[b] eſt eniꝫ q̃ nõ eſt legiti
mo cõiugio chriſti copulata.
Et infra. Nabuthe ſctiſ viꝝ
poſſeſſorẽ vinee ſue ſcim⁹ in/
terpellatũ petitiõe regia: vt vi/
neã ſuã daret: vbi rex ſucciſis
vitib⁹ olus vile ſereret: eũqꝫ
reſpondiſſe: Abſit vt ego pa
trũ meoꝝ tradã hereditatẽ[c]:
regẽ ꝯtriſtatũ eſſe qꝫ ſibi eſſet
alienũ ius relatione iuſta ne
gatũ: ſꝫ muliebri cõſilio dece
ptũ: morte i agrũ veniſſe. ſan
ctus eniꝫ nabuthe vites ſuas
vel ꝓprio cruore defendit: ſi
ille vineã nõ tradidit ſuã: nos
tradem⁹ eccľiã chriſti? Quid
igit̃ a me rñſuꝫ eſt ꝯtumacit̃.
Dixi enim ꝯuẽtus: Abſit a
me vt tradã chriſti hereditatẽ:
nõ tradidit nabuthe ſuã: ꝛ
ego tradã chriſti hereditatẽ?
Sꝫ hoc addidi: Abſit vt tra
daꝫ hereditatẽ dionyſij q in
exilio cã fidei defunct⁹ ẽ: he/
reditatẽ euſtorgij cõfeſſoris:
hereditatem mirocletis. atqꝫ
hereditatem oium fideliũ re
tro epiſcoporum. Reſpondi
ego: quod ſacerdotis eſt: faci/
am: quod imperatoris eſt: fa
ciat impator: prius eſt vt ani/
mam mihi q̃ꝫ fideꝫ auferat.
Et infra: Tributum ceſaris
eſt: non negatur: eccleſia dei
eſt: ceſari vtiqꝫ non debetur:
quia ius ceſaris eſſe non po/
teſt templum dei: quod cum
imperatoris honorificẽtia di
ctuꝫ nemo poteſt negare: qd
eniꝫ honorificẽtius q̃ꝫ vt im/
perator eccleſie filius eſſe di/
cat̃: qd̃ enim[d] dr̃: ſine pctõ di/
cit̃: ꝛ cũ gratia dr̃. Jmpator
enim intra eccleſiã eſt: bonus
eni impator q̃rit auxiliũ[e]: ac
eccľia nõ refutat. Et iſra: Si
de me aliqd ꝯpelleretur ꝛ po
ſceretur: aut fundus: aut do/
mus: aut ager: aut aurũ ꝛ ar
gentũ: id qd̃ mei iuris eſſet: li
bẽter offerẽ: tẽplo dñi nihil
poſſum nec decerpere nec tra
dere: cũ illud cuſtodiendũ[f]:
non tradẽdũ acceperiꝫ: dein/
de ꝯſulere etiã me impatoris
ſaluti oportet: quia nec mihi
expediret tradere: nec illi acci
pere: accipiat vocem liberi ſa
cerdotis: ſi vult ſibi eſſe cõſul
tuꝫ: recedat a chriſti iniuria.
hec plena humilitatis ſunt: ꝛ
vt arbitror plena affectus ei⁹
quẽ impatori debet ſacerdos
Jtem Urbanus papa.

De ſuis exterioribus ec/
cleſie ſoluunt tributa.

TRibutum in ore piſcis
piſcante petro inuentũ
eſt: quia de[g] exteriorib⁹ ſuis
que palã cũctis apparent: ec
cleſia[h] tributuꝫ[i] reddit: ✠ non
autem totũ piſcem iuſſus eſt
dare: ſed tantũ ſtatherẽ[k] qui
in ore eius inuẽtus eſt: quia
non eccleſia dari imperatori:
non pontificalis apex qui in
ore capitis eccleſie p̃eminet:
ſubijci poteſt regibus: ſed ſa
ne (vt diximus) qd̃ in ore pi/
ſcis inuenitur: pro petro ꝛ do
mino dari iubetur: quia de[l]
exteriorib⁹ eccleſie quod cõ/
ſtitutum antiquitus eſt: ꝓ pa
ce ꝛ gete qua nos tueri ꝛ de/
fenſare[m] debẽt: iperatorib⁹
✠ perſoluendum eſt. Quã/
✠ uis etiam huiuſmodi non vi/
deantur imperialibus exa/
ctionibus ſubijciendi. Nam
cum tempore famis cuncto/
rum egyptiorum terram ſi/
bi emeret[n] pharao: atqꝫ ſub
eadem fame ſue ſeruituti cũ/
ctos ſubijceret: ſacerdotibus
ita neceſſaria ſubminiſtrauit
vt nec poſſeſſionibus nec li/
bertate nudarentur: domino
extunc pronunciãte ſacerdo/

a Jmperatorem. hec v̊ba q̃ ſequunt̃.
b Adultera. s̄. xxj. q.ij. ſicut in vna.
c Hereditatem. ꝛ ita dr̃ hereditas viuẽtis. Arg. cõtra. ff. de here. vel act. ven. l. j. ꝛ. ff. de regu. iur. l. hereditas.
d Quod eni dr̃. ſ. qꝫ imperator ſit fili⁹ eccleſie: vt. xcvj. diſt. ſi imperator.
e Auxiliũ. mutuum enim ſibi debẽt auxilium impator ꝛ eccľia: vt. s̄. e. qd̃. v. ꝓncipes. ꝛ. xcvj. diſt. cum ad verum.
f Cuſtodiendũ. ꝛ ita prelatus nõ poteſt dare niſi cũ qd vtile ꝓſpiciat. argu. de offi. pc. ceſaris. l. ſ. §. j. ꝛ ar. xvij. q. iiij. quicunqꝫ. ar. cõtra. extra de do. c. iij. ꝛ. xij. q. ij. §. item dom⁹. ꝛ. c. terrulas. Jo.

TRibutum. Caſus. Urbanus papa oſtendit in hoc. c. qꝫ eccľia imperatori ſubijci nõ debet: nec põtificalis apex: tñ de exteriorib⁹ eccľia ꝯſtituta: tributa ſibi ſunt perſoluenda. ꝛ hoc ꝓbat exẽplo petri: qui piſcẽ non dedit pro tributo: ſed ſtatherẽ quam habebat i ore piſcis qui eccleſiam vel apicẽ põtificalem ſignificat: ſtather vero exteriora d̃ſignat. Põtificalis apex. id eſt apľicus vel romanus põtifex.
g De exteriorib⁹. ſ. non de rebus eccleſie. Nam et quo ſemel datuꝫ eſt eccľie ſacroſanctorũ erũt dño: vt. xij. q. ij. nulli. ꝛ. s̄. e. c. conuenior. Nam quod dicitur de ſarcina repentina. xvj. q. j. placuit. locũ habet cũ ep̃us ſponte voluerit cuꝫ cõſilio clericoꝝ: alʼs nõ extra de imu. eccle. non minus. ꝛ. c. aduerſus cõſules.
h Eccleſia. eſt er-
go argu. qꝫ ep̃i ſubſunt regi: q: tributũ eſt ſignũ ſubiectionis. extra de cen. oĩs aia. ſed illud i laicis.
i Tributũ. s̄. xi. q. j. magnum. ꝛ. c. ſi tributum.
k Sed tñ ſtatherẽ. vñ: Piſciculũ petrus piſcatur: cuius in ore Jnuenit ſtatherẽ gerulũ didragmatis auri.
l De exteriorib⁹. q: cũ onere ad euꝫ peruenit. C. de exact. tribu. ſi diuina. lib. x. ꝛ extra de deci. cuꝫ non ſit in homine.
m Defenſare: ergo niſi defendãt: nõ eſt eiſdem danduꝫ tributũ. ar. xcv. diſt. eſto. Quamuis. hec ẽ q̃rta ps qõnis i q̃ ꝓbat qꝫ eccľia nõ dꝫ ipatorib⁹ niſi ſpirituale tributum. ꝛ hoc patet exẽplo pharaonis: q tpe famis oẽs poſſeſſiones ſubiugauit ſibi exceptis poſſeſſionibus ſacerdotũ: qbus de publico ſalariũ miniſtrauit. ꝓbat etiã p tres leges. Joan. de fa.
Caſus. Dictũ eſt s̄. in. c. pxi. qꝫ de exteriorib⁹ eccľie tributa ſunt imperatori p ſoluenda: Nũc vero oſtendit Gra. qꝫ lꝫ de ipſis exterioribus tributa ſoluantur: tñ non videntur eẽ ſoluenda. Et hoc ꝓbat exẽplo pharaonis: qui interpretatur fauus egyptiorũ: cum predia ꝑus toruꝫ emeret: ſacerdotibus neceſſaria miniſtrauit: nec ſuis poſſeſſionib⁹ ſpoliauit: docens ſacerdotes debere liberos eſſe ab huiuſmodi tributis. ꝛ ad hoc inducit ſequentes leges. ꝛ. c. qd̃ ſequit̃.
Quãuis etiaꝫ huiuſmodi. clerici.
n Emeret. ꝛ ita ſ. ſunt omnia imperatoris: q: nemo põt rẽ ſuã emere: vt. ff. de

Tribt
ẽ ſign
iectio

Uerſu

✠
4

[illegible]
d

✠ Addẽ
eccľia te
at ad ſ
tributo
no. bar.
l. diuiſa.
de exa. n
gl. ꝛ do
cenſi. ca
no. in l.
in ſi. ff.
mu. ꝛ p

ꝯtraħn.emp.ſue rei. Et quod meum eſt amplius non poteſt eſſe meū: vt.ff.de excep.rei iudi.τ an eadē.§. actiones.extra de fide inſtrumento.inter dilectos.

tra.x.xlj.q.ij.eccliaꝝ.ꝯtra.x.xi.q.j.ſi tributum.ꝯtra. Sʒ iſtud de ꝑdijs que ſolū pro aiaꝝ redemptiōe donant: illud de his q̄ titulo emptiōis vel alio modo acquirunt eccleſie. Uel iſtud ſpecialit᷑ de predijs collatis eccleſie a ꝑncipe illud gn̄aliter de alijs. Solutio vͦa colligit᷑ ex proximo.c.ſeq.

a ℭ Liberos eſſe. non dixit vt redderent tributum.

In qualibet ℭ Caſus. Cōſtantinus τ ꝯſtans imperatores ſtatuerūt: vt clerici q virtute alijs ꝑeminēt in oi loco ꝑpetua gaudeant ſecuritate. qꝛ reſpublica magis augmentat᷑ orationibꝰ τ officijs clericorum q̄ȝ labore corpis. Sequens .l. patet.

Clericos in omni gēte liberosᵃ eſſe oportere. Unde conſtantinus τ conſtans hāc imunitatē dederunt eccleſie dicētes.

In q̄libet ciuitate in q̄libet opido vel vico vel caſtello: vel municipio ꝗcūq̄ȝ voto chriſtiane religiōis meritū eximie ſingularisq̄ȝ virtutis oibus intimauerit: ſecuritateᵇ ꝑpetua potiatur: gaudere eū τ gloriari ex fide ſēper volumꝰ: ſciētes magis religiōibus q̄ȝ officijs τ labore corpis vel ſudore nr̄am rem pu. ꝯtineri. Ualentinianꝰ q̄ȝ τ valēs decreuerūt dicētes: vniuerſos q̄s ꝯſtiterit cuſtodes eccl'iaꝝ eſſe τ ſcōꝝ locoꝝ ac religioſis obſequijs deſeruire attēptatiōisᶜ nullā moleſtiā ſuſtinere decreuimꝰ. Imperator iuſtinianꝰ. ℭ Sancimusᵈ res ad venerabiles eccleſias vl' xenonesᵉ monaſteria: vel ptochotrophia: vl' brephotrophia vel orphanotrophia: vel gerōtocomia: vel ſi q̄d ad tale aliq̄d ꝯſortiū eſt deſcēdētes ex q̄licūq̄ȝ curiali liberalitate: ſiu int᷑ viuos: ſiue mortis cā ſiue in vltimis volūtatibꝰ habita lucratiuorūᶠ inſcriptiōibus liberas eſſe τ imunes: lege ſcʒ q̄ ſuper hmōi inſcriptiōibus poſita ē in alijs q̄dem ꝑſonis ſuū robur obtinēte: in ꝑte aūt eccleſiaſtica vel aliaꝝ domuū que his pijs ꝯſortijs deputate ſūt ſuū vigorem pietatis intuitu mitigante. Hinc etiam in parrhiſienſi concilio legitur.

ℭ De agro eccl'iaſtico pſbīno cogatur cēſum ꝑſoluere.

Secundū canonicā auctoritatē τ ꝯſtitutionem domini iperatoris lodouici de eccl'iaſtico agro τ manſoᵍ τ de mācipijs q̄ ipſe ſuis capitulis ꝯſtituit: vel ſi q̄libet ꝓ loco ſepulture aliq̄d largitꝰ eccl'ie fuerit: de decimis etiā τ oblatiōibus fideliū nullus quemq̄ȝ preſbiꝛoꝝ aliquē cenſum ꝑſoluere cogat: nec q̄ſq̄ȝ cuiuſlibet ordinis vel dignitatis exinde quicq̄ȝ ſubtrahat aut redhibitionē quācūq̄ȝ exigat tꝑalem: q̄d ſi fecerit cōmunione vſq̄ȝ ad ſatiſfactionē priuetur: τ regia poteſtate dare cogatur. Item ex concilio guarmacienſi.

Sancitū eſt: vt vnicuiq̄ȝ eccleſie vnus manſus integer abſq̄ȝ vllo ſeruitio attribuat᷑: τ preſbiri in eis hec oīa vera ſūt maxime cum imperator hoc idem ꝯſtituat.

b ℭ Securitate. nūc inhibet tributū: ſed hoc q̄ȝtum ad onera perſonalia.

c ℭ Attēptationis .i. exactionis.

ℭ Sancimus.

ℭ Caſus. Olim cum aliq̄s curialis volebat donare res ſuas alicui eccl'ie: vel loco religioſo ſꝑ oportebat ꝙ certā relinq̄ret portionē curialibus: poſtea vͦo iuſtinianꝰ priuilegiū dedit eccleſijs τ alijs locis religioſis: vt ſi ue iter viuos ſiue inter mortuos curiales donarent eccleſijs ex ipſis donatiōibus occaſiōe legis antique nihil amittant. Obtinente. ſ. lege mitigante.

d ℭ Sancimus. C. ſacroſan. ec. l. ſancimus. ij.

e ℭ Xenones. Xenodochiū eſt locus venerabilis: vbi pauperes τ peregrini recipiunt᷑. Ptochotrophium ē locus vbi paupes paſcunt᷑. Gerontocomiū eſt locus vbi ſenes τ valitudinarij: τ ꝓpter ſenectutē ſolam īfirmi hoies curātur. Orphanotrophiū eſt locꝰ venerabilis in q̄ pueri parentibus orbati paſcunt᷑. Brephotrophium eſt locus in quo infantes pauperum aluntur.

f ℭ Lucratiuoꝝ. q̄bus q̄rta ꝑs eoꝝ que a curialibus relinquebat᷑ vendicabat᷑ a fiſco exceptis relictis curialibus τ ꝯiunctis. hoc habes. C. q̄n τ quibus quarta pars .l. j. τ. ij. C. de impo. lucrat᷑. deſcrip. l. vna. quia fiebat impoſitio quattuor ſiliquarum. C. ſi lib. ali. imperialis ſocius ſine herede deceſſerit. l. vna. lib. x. Joan.

Secundū. ℭ Caſus. Statutū fuit in ꝯcilio parrhiſi. vt eccl'ia de ſuis agris: māſo τ mancipijs q̄ ſibi bñficio impiali ꝯcedunt᷑ de eo q̄d ſibi datur pro ſepultura de decimis τ oblatiōibus tributū ſoluere non compellatur: quod ſi aliquis exegerit excommunicetur: τ per regiam poteſtatem reddere cogatur.

g ℭ Manſo. ſ. xvj. q. j. qꝛ iuxta. ꝯtra. ſ. diſtin. viij. c. j. con

Ager appellat᷑ hic vbi eſt hortus eccl'ie ✝. Arg. ſ. e. quemor. nam in agro nabuthe rex ſeruit olus. Manſus vͦo appellat᷑ vn̄ percipit᷑ frumentū τ vinum ad euchariſtiā ꝯficiendā: vt extra de cē. c. ſancitū eſt. Uel manſum appellat do. tē ipſiꝰ eccleſie. nam dos talis dʒ eē vt eccleſia poſſit inde ſuſtētari. de ꝯſe. diſt. j. nemo. Sʒ manſus dr̄ ſm vulgare vnde vnus ruſticus cum ſua familia poſſit ſuſtentari: eccl'ia tn̄ de tanto non ꝑt ſuſtētari de q̄nto vnꝰ ruſticꝰ. ar. x. q. iij. vnic. Pʒ ergo ꝙ de dote ſua nō poteſt eccleſia vel nō debet tributa dare: qꝛ non dʒ dotem recipe niſi libera ſit: τ ſic poſſit itelligi. x. q̄. ij. hoc ius. qꝛ non debʒ ei dari poſſeſſio oneroſa. Itē nec de decimis: nec de ꝑmitijs dabit tributū: qꝛ in illis nūq̄ȝ potuit imperator tributū hēre: de alijs vͦo predijs tributarijs cum onere ſuo ad eccl'iam deuolutis tn̄ eccleſia dare dʒ tributū: τ exaudi in eo caſu. xj. q. j. ſi tributū.

Sed pone: ꝙ fundata eſt eccleſia in predio tributario: nūquid de illo dabit tributum? Reſpondeo: refert an ſit bone fidei fundator: an male. Si bone fidei: de illis locis que ſunt extra atrium habebit imperator tributū: non autem de loco vbi eſt eccl'ia: ſed per hoc ſit patronꝰ: vt. xvij. queſtio. vlti. queſtio. Si vero fundator eſſet male fidei: tunc eſt ad eſtimationē compellendus. xiiij. q̄. vj. comperimus: τ vbi poſt denunciationem fundat eam: mala fide fundat. extra de no. oper. nunciatione. cum ex iuncto. Joannes.

Sanctum eſt. ℭ Hinc datur. ℭ Caſus. Concludit Gratianus ex capi. proxi. ꝙ ea que eccleſie ex imperiali beneficio conceduntur: τ ea que ei pro ſepultura donantur: nec iuri imperatorum ſed epiſcopis tenentur aſtricta: pro alijs vero predijs conſueta tributa perſoluant principibus: τ cum eis proficiſcantur ad caſtra: nō tamen inconſulto papa: quod probat per duo ſequē. c.

Ager τ māſus differunt. ✝ Adde q̄d ꝓprie ſit ager. nor. ſ. l. iſula. i fine. τ i. l. ſi q̄. ff. de acq. re. do. τ in. l. fundi. §. vl. ff. de ver. ſig.

Eccl'ia de dote ſua n̄ tenet᷑ ad tributa.

Eccl'ia i ꝑdio tributario fundata an teneatur ꝓ illo ad tributa.

a ¶ hinc.ꝛ.illis legibus:quas ſub.§.eccl'ia cōprehendit.
b ¶ Annua nam tranſeunt res cum onere ſuo. xvi.q.j.ſi quis laicus.extra de dec.cum non ſit.

Quo auſu. ¶ Caſus. Elpidius ep̄s cum romā voca ret excuſauit ſe dicēs ſe ad rauennā oportere ꝓfici ſci in expeditiōe īperatoris:ꝓpter qđ gelaſi⁹ papa ipſum rep̄hendit oſtendens nulli pontificū licere ad comitatū inconſulto eo ire:niſi velit feſtinanter officio qđ habet carere.

dum:vt.ſ̄.xcvj.diſtin.deniq̄.ꝛ.xxj.q.v.ſi quis a propo.ꝛ.c.ſi epiſcoporum.xj.qō.j.continua.ꝛ.c.placuit. Joan.
¶ Reprehenduntur. ¶ Caſus. Iſte.§.reſpicit.c.ſ̄.e.reprehēſibile.ꝛ dicit Gra.ꝙ gallicani ep̄i ideo ſunt reprehenſi:qm̄ potius arma ſequi elegerunt q̄ ſe ap̄lico repreſentarent q̄uis poſſit de illis intelligi q ſequebant̄ imperatorem:nō vt armis pugnarent:ſed orōnibus ſuis ipſum cum exercitu deo cōmendent.

c ¶ Nullus omnino. hoc de illis tm̄ ep̄is intelligit̄ q leuitica portione ſunt contenti:de ceteris nāq̄ regalibus ꝛ alijs poſſeſſiōibus ſuis ſenioribꝰ ſeruire tenēt̄:vt extra de cen. ſancitū eſt.hec enim eſt cōſuetudo que eſt optima legū interpres.Jo.Uel hic loquit̄ cum papa aliquem ep̄m ad ſe vocat ſicut diximꝰ.ſ̄.e.rep̄hēſibile.cum eni vocet̄ ad maius tribunal obedire debet.ff.de re iud.contumacia.§.j.Ar.contra.extra de appel.ſi duobus.Uel itellige hoc in eo caſu in q̄ ꝛ ſeq.c.cuz.ſ.contempto iudice eccl'iaſtico pergit ad ſecularem.xj.queſtio.j.placuit.B.

Si quis ep̄s. ¶ Caſus. Statuit in hoc.c.cōciliuz antiochenū:ꝙ ſi qs clericus ad iperatorez pcexerit:ſine cōſilio ep̄oꝝ ꝛ maxie metropolitani deponi dz:qr imperatorē moleſtat contra eccl'iaſtica ſtatuta.

d ¶ Perrexerit. niſi cum lr̄is ſupioris in auē.quomodo oportet ep̄os.§.non aliter.col.j.Uel perrexerit:vt ſit cuz eo in expeditiōe vocatꝰ a papa.ſic enim inducit magiſter hoc.c.ſed potius in eo caſu loquitur cum relicto ꝛ contempto eccleſiaſtico iudice pergit ad imperialem: quod non eſt facie.

cōſtituti non de decimis neq̄ de oblatiōibus fideliū non de domibus neq̄ de atrijs vel de hortis iuxta eccl'iam poſitis neq̄ de preſcripto māſo aliqđ ſeruitium faciāt preter eccl'iaſticum:ꝛ ſi aliquid amplius habuerint:inde maioribus ſuis debitū ſeruitiū impendant. ¶ Hinc[a] dat̄ intelligi:ꝙ de his q̄ imperiali beneficio vel a q̄buſlibet ꝓ beneficio ſepulture eccl'ia poſſidet:nulliꝰ iuri niſi ep̄i teneat̄ aſtricta. De his ꝟo que a q̄buſlibet emerit:vel viuoꝝ donationibꝰ accepit principibꝰ cōſueta debet obſequia:vt ꝛ annua[b] eis pſoluat tributa:ꝛ cōuocato exercitu cum eis ꝓficiſcat̄ ad caſtra:qđ tn̄ hoc ipſū non ſine cōſenſu romani pontificis fieri debet. Unde Gelaſius pa. Elpidio epiſcopo.

¶ Abſq̄ auctoritate romani pontificis ad comitatum ep̄i proficiſci non audeant.

Quo auſu:q̄ temeritate reſcribis ad rauēnam te parare ꝓficiſci cū canones euidēter precipiant nullum[c] oino pontificū niſi nobis ante viſis atq̄ cōſultis ad comitatū debere contendere: quemadmodū tibi putas licere:qđ non licet niſi ꝙ hoc officio carere feſtinas: quo his exceſſibꝰ te oſtēdis indignū. Item ex cōcili. antiocheno.

¶ Abſq̄ metropolitani conſilio vel comprouincialium epiſcoporum ad imperatorem epiſcopi non pergant.

Si qs epiſcopus aut pſbyter:vel ois omnino q eſt ſub eccl'iaſtica regula cōſtitutꝰ preter cōſilium vel lr̄as eoꝝ ep̄oꝝ qui ſunt intra prouinciā:ꝛ maxime ſine cōſilio metropolitani ad imperatorem pcexerit[d] hunc abdicari ꝛ eijci nō ſolum de cōione debere:ſz etiam ꝓpria dignitate ꝑuari decreuimꝰ: tanq̄ moleſtū ꝛ iportunum imperialibꝰ auribus contra eccleſiaſtica cōſtituta. ¶ Rep̄hendūtur ergo gallicani ep̄i a nicolao:qm̄ ap̄lica auctoritate cōtempta potius arma ſeq̄ elegerant q̄ ap̄lico cōſpectui ſeſe rep̄ſentarent:q̄q̄ proficiſcētes ad comitatū poſſint intelligi nō ſecuti iperatorez vt armis ſibi auxilient̄:ſed ipz cum exercitu ſuo quotidianis orationibꝰ deo commendent. ¶ In quo caſu auctoritas illa ſardicenſis concili. loqui videtur: in cuius. viij. ca.oſius ep̄s dixiſſe legitur.

¶ Qui ab iperatoribꝰ religioſis vocati ep̄i non fuerint ad comitatuz non ꝓficiſcant̄.

Si vobis frēs chariſſimi placet decernite ne ep̄i ad[e] comitatū accedāt:niſi forte hi q a religioſis imperatoribꝰ vel inuitati vel vocati[f] fuerint. Sz qm̄ ſepe cōtingit vt ad miſericordiā eccl'ie cōfugiāt:qui iniuriā patiuntur: ꝛ qui peccātes in exiliū[g] vel[h] in iſulas dānātur:aut certe quācūq̄ ſniam ſuſcipiūt. Ideoq̄ ſubueniēdum eſt his ꝛ ſine dubitatiōe eis eſt petēda p eccl'iam indulgētia. ¶ Lz ergo p̄latis eccl'ie exēplo bti Gregorij[i] ab iperatoribus vel quibuſlibet ducibus defēſionē fidelibus poſtulare: lz ēt ꝛ cū btō leone q̄ſlibet ad ſui defēſionez contra aduerſarios ſcē fidei viriliť adhortari: atq̄ ad vi infideliū ꝓcul arcēdaz q̄ſq̄ excitari:effuſionē ꝟo ſāguinis nulli ep̄oꝝ ſua vel imperatoꝝ auctoritate impare lz. Unde i Tol.cōci.iiij.legitur.

¶ Si vobis. Caſus. hoc.c.diuidit̄ in duas partes. In prima dicitur ꝙ ep̄i ad comitatum ire nō debent:niſi fuerit ab imperatoribꝰ inuitati. In ſecunda pte dicitur ꝙ eccl'ia indulgentiā poſtulare debet ꝓ illis q iniuriam patiunt̄: ꝛ pro illis q ꝓpter delictū ſuum in exiliuz vel inſulas vel alia pena dānant̄.ſcđa pars incipit ibi:ſed qm̄.

e ¶ Ad comitatuz. hoc ꝟbō ſignificatur curia p̄ncipis cū oībus ſuis officijs inſtructa:vt.C.quando imperator inter pupillos.l.vna.

f ¶ Uocati. naz tūc excuſat eos ipſe imperator.in autē. quomodo oportet.§.illud autē.col.j.

g ¶ In exilium. ad tempus. Exiliū tp̄ale ꝛ ꝑpetuum

h ¶ Uel in iſulas. in ꝑpetuum.ff.de interdi.ꝛ rele.l.relegatoꝝ.§.hec differentia.quandoq̄ tamē exilium indifferenter ſumit̄ pro temporali vel ꝓ ꝑpetuo.de pe.diſt.j.aut facta.

¶ Licet. ¶ Caſus. Cōcludit nūc Gra.ex.c.ſ̄.e.igit̄ cum ſe pe.ꝛ.c.vt pridē.ꝙ exēplo Greg. ꝛ leonis clericis lz hortari bellatores ad vi infidelium ꝓpulſandā: ſz effuſionē ſanguinis nulli clerico iperare lz ſua vel principis auctoritate:vt.J.capitu.j.ꝛ.ij.

i ¶ Bti Gre.ſ̄.e.q.v.c.j.ꝛ.iiij.ꝛ.c.reos.Jo.

Main text:

Ⓒ Sacerdotes ſibi cõſentiãt fieri iudices: vbi iureiurando indulgentia promittitur.

✝ 5 Sepe[a] principes cõtra quoſlibet maieſtatis obnoxios[b] ſacerdotibus negocia ſua cõmittũt: q2 vero ſacerdotes a chriſto ad miniſterium ſalutis electi ſunt: ibi cõſentiãt[c] fieri regibus iudices vbi iureiurãdo[d] ſupplicijs[e] indulgẽtia pmittit̃[f]: nõ vbi diſcriminis ſnia preparat̃. Si qs ergo ſacerdotũ cõtra hoc cõe cõſultũ diſcurſor in alienis piculis extiterit: ſit re⁹ effuſi ſanguinis apud chriſtuz ⁊ apud eccleſiã pdat ppriuz gradũ. Itẽ ex ↄci. toleta. xj.

Ⓒ Non debent agitare iudicium ſanguinis: qui ſacramẽta domini tractant.

His a qbus dñi ſacramẽta tractãda ſunt: iudiciũ ſanguinis agitare non licet[g]: ⁊ ideo magnopere talibus[h] exceſſibus phibẽdũ ẽ ne idiſcrete pſumptionis motibus agitati: aut qd morte plectẽdũ eſt ſnia ppria iudicare pſumãt: aut p ſe inferãt mẽbrox trũcationes[i] qbuſlibet pſonis aut[k] inferẽdas pcipiant[l]: q ſi quiſq̃ imemor horum preceptox: aut in eccleſie ſue famulis: aut in quibuſlibet pſonis tale aliquid fecerit conceſſi ordinis honore priuetur ⁊ loco: ſub perpetuo quoq3 damnationis teneatur ergaſtulo relegat⁹: cui tamen cõio exeunti[m] ex hac vita nõ eſt negãda pp̃ter dñi miſericordiã: q non vult pctõris mortẽ: ſed vt cõuertatur ⁊ viuat. Ⓒ Ceteri etiam abſq3 iudiciali auctẽ mẽbrorũ trũcatiões ⁊ domox incẽdia facere phibent̃. Vñ in decretis Eutiani pa.

Ⓒ Mẽbra dtrũcãs. domos incendens: abſq3 iudiciali auctoritate excommunicetur.

Si quis mẽbrozuz trũcationes ⁊ domox incẽdia fecerit: ſiue facere iuſſerit[n]: aut faciẽti conſenſerit. q̊uſq3 de his vnicuiq3 legaliter[o] ⁊ amicabiliter[p] corã epo ciuitatis: alijſq3 ciuibus non emẽdauerit tanq̃ ethnicus ⁊ publicanus ab omni chriſtianox collegio ſeparetur.

✝ 6 Ⓒ De incẽdiarijs q̊3 Inno. ij. in vniuerſali ↄcilio generalit̃ ↄſtituit dicẽs. Ⓒ Domos incẽdẽs gratia vel odio alicuius excommunicetur.

Gloss:

✝ 5 Sepe principes. Ⓒ hec eſt qnta pars qõnis: in qua pbat p tria. c. q nullus clericus debet dictare vel dare ſanguinis effuſionẽ: vel trũcationẽ facere p ſe vel p aliuz. Io. de fã. Ⓒ Caſus. Quidã ſacerdotes delegatiõe pncipũ cauſas ſanguinis agitabant: quare ſtatuit concilluz Tole. vt de cetero talia non ſuſcipiant niſi principes ſub iuramẽto ſupplicijs indulgentiã pmittãt. Si quis vero contrafecerit: reus apd chriſtũ effuſi ſanguinis deponatur.

a Ⓒ Sepe. Ex hoc. c. colligitur: q aliter debet iudicare delegans q̃3 delegatus. ſic extra de accu. cuz oporteat. arg. cõtra. xxv. q. ij. c. ſeruatis.

b Ⓒ Obnoxios. ex hoc dicũt qdã q eps in cã criminali põt ferre ſentẽtiam: ſub hac tñ conditione: q imperator iuret ⁊c̃. qz imperator dixit obnoxios ſupplicijs. Sed tu exaudi hoc cum de crimine ciuiliter agebatur. ⁊ hoc eſt qd dicitur.

c Ⓒ Conſentiant. ergo nõ eſt iudex anteq̃3 ↄſentiat. ar. ex̃ de ap. ſup eo. in fi.

d Ⓒ Iureiurãdo. i. preſtando ſacramẽtũ de calũnia.

e Ⓒ Supplicijs. indulgentia pmittit̃ ſcz a pncipe de impunitate quo ad penã ſanguinis. argu. xv. q. iiij. nullus epox. ⁊ appellabit̃ hic ad forum delegantis.

f Ⓒ Promittitur. etiam a iure. nõ enĩ timebit ſupplicium ex quo iuratur. Sed pone q imperator puniat eũ poſt corporaliter: non imputatur epo. arg. ſ. e. q. v. c. vnum. ⁊. ff. de do. li. qui cum maior. §. deinde. intelligere etiam h potes quãdo demandat cognitionem: ⁊ ſibi reſeruat ſentẽtiam: ⁊ tunc criminaliter: dum tamẽ iuret ⁊c̃. arg. extra de offi. dele. ſuper queſtionum.

His a quibus. Ⓒ Caſus. Quidaz epi iudicium ſanguinis agitantes: per ſe trũcationes membrox inferebant: vel alijs inferẽdã pcipiebant: quare ſtatutum fuit in conci. tol. ne de cetero pſumãt: ⁊ ſi qs pſumpſerit horũ pceptox immemor: deponat̃ ⁊ in ppetuo ergaſtulo teneat̃ religatus: viaticũ tñ ſibi in fine non negetur.

g Ⓒ Nõ licet. oliz licuit. ſ. ij. q. vij. §. itẽ cũ balaã. ſ. di. l. de his clicis. ⁊. lj. di. aliquãtos. ⁊. e. q. v. vnũ ſolũ.

h Ⓒ Tali b⁹ exceſſib⁹. i. talr excedẽtib⁹.

i Ⓒ Trũcatiões nã q vulnerat: occidiſſe dicit̃: vt. ff. ad. l. cor. de ſic. l. j. §. diu⁹. Vulnerãſ occidit.

k Ⓒ Aut inferendas. quod enim non poſſum p me nec per alium. xlvj. di. c. vlti. ff. de admini. re. ad ci. p̃ti. l. ſecundã. § primo fallit tamen in caſibus ſpecialibus.

l Ⓒ Precipiant. e g] tamen poſſunt punire: vt. ſ. e. q. v. c. j. in fi. ⁊ flagellis. ſed non ad ſanguinis effuſionem: vt extra de rap. in archiepiſcopatu. Sed quid ſi eps h3 iuriſditionem de oibus: tunc delegat cauſam criminalem: licet ſm leges nõ poſſet delegare: niſi cuz contingit ipſuz abeſſe. ff. de offi. ei⁹ cui mã. eſt iuriſ. l. j. hic eniz non poteſt adeſſe: vnde licite delegat: ſm canones licite delegat̃: vt dixi ſ. e. q. iiij. illud. Cauſa criminalis ſ3 canões delegatur.

m Ⓒ Exeunti. ſ. di. l. penitẽtes. Ⓒ Ezech. xxxiij. c. Ⓒ Caſus. Dictũ eſt. ſ. q clerici ñ poſſunt exercere trũcationes mẽbrorum: Nunc Gra. dicit q etiam laici abſq3 iudice trũcatiões mẽbrox ⁊ domox incẽdia facere prohibentur. ⁊ ad hoc inducit ſequens. c.

Si quis. Ⓒ Caſus. Statuit Eutſcianus: q ſi quis fecerit. vel facere iuſſerit: vel faciẽti conſenſerit trũcationem membrorum vel domorum incendia: excõmunicetur donec coraz epiſcopo ciuitatis ⁊ alijs ciuibus damnum emendet legaliter vel amicabiliter. Sequens. §. patet.

n Ⓒ Iuſſerit. ſic extra de ſenten. excommu. mulieres.

o Ⓒ Legaliter. Sed quomodo hoc: cuz ſm. ll. liberum corpus eſtimationem non recipit: vt. ff. de eiec. ⁊ effu. l. vltima ſi qua. pau. fe. di. ex hac lege. Sed dic q tenetur ad expenſas medicorum: ⁊ ad operas quas amittit: quia inutilis eſt factus: non autem ratione cicatricum vel deformitatis: quia librum corpus eſt. ff. de eiec. ⁊ effu. l. vltima. Vel dic legaliter. id eſt ſm cautionem hic ſignatam j. capitu. proxi. ibi. nec abſoluatur: quia penitet per annum ⁊ damna reſtituit. Vel legaliter. id eſt ſm. l. rho. de vi publica vel priuata agetur contra eum. Et eſt differentia. quia priuata priuat tertia parte bonorum: vt. ff. de vi publi. l. penultima publica deportationem inducit: vt in ſtitu. de publi. iudi. §. item lex iulia. de vi. Unde verſus. Uis priuata reum deponit ab ordine rerum. Sed deportatur: ſi vis armata probatur. Corpus librũ eſtimationez nõ recipit. Verſus.

p Ⓒ Et amicabiliter. ſic. ſ. quinta queſtione ſecunda ſi primates. argu. ſ. e. q. iiij. ſi illic. Ⓒ De incendiarijs. hec eſt ſexta pars queſtionis in qua oſtẽdit magiſter duob⁹ c. qualiter incendiarij debent puniri. Joan. de fã. ✝ 6

Peſſimam. ¶ Caſus Statuit Inno. in hoc.c. vt in cendiarius ſiue ipſe ignē appoſuerit: vel conſilium dederit vel auxiliū excōicet̄: ⁊ ſi mortuus fuerit eccleſiaſtica careat ſepultura: nec abſoluat̄: niſi prius dānū reſarciat ſicut pōt: ⁊ iuret ſe ignē vlterius nō appoſituruз: reſipiſcenti vō pena iniungat̄: vt. ſ. p annū ſit in ſeruitio dei vt hieroſolymis vel in hiſpania: ⁊ ſi qs eps hoc dānū relaxauerit: ipſm reſtituat ⁊ ab epali officio per annū abſtineat. Reges vō ⁊ ſeculares pncipes cōſultis archiepis de hoc iuſticiam facere poſſunt.

a ¶ Interdicimus. Ex hoc videt̄ ꝙ iſte canon ſit canon late ſnie: vbi ꝯſuetudo hoc habet. ⁊ papa ſcit ⁊ tolerat: vt in theutonia: ⁊ ſm hoc pōt intelligi extra de ſen tē. excō. tua. ſed non credo ꝙ ſit late ſententie: niſi ſicut alī ꝙ puat̄ ſacris: ſicut p quolibet mortali. de cōſe. di. ij. ſi nō ſūt tāta. ⁊ qđ dicit: interdicimus. i. phibem᷒: ⁊ quilibet decedēs in mortali ſi conſtet de hoc ēt ſi nō ſit excōicatus phibet̄: extra de rap. ſup eo. ⁊ extra ō dā. da. ſi qs domū.

b ¶ Dāno. canonica pena incēdiariorū ſtatuit̄ extra de dā. da. ſi quis domū xij. q. ij. cum devotiſſimam. ſed alia eſt pena legalis: vt ibi no.

PEſſimā qdē ⁊ depopulatricē ⁊ horrēdā incēdiarioꝝ maliciā aucte dei ⁊ btōꝝ aplōꝝ petri ⁊ pauli oīno deteſtamur ⁊ iterdicim᷒.[a] Si qs ergo poſt hui᷒ nr̄e phibitiōis pmulgationē malo ſtudio ſiue p odio: ſiue p vindicta ignē appoſuerit vel apponi fecerit: aut appoſitorib᷒ cōſiliū vel auxiliū ſciēter tribuerit excōicet̄. Et ſi mortu᷒ fuerit incēdiarius: chriſtianorū careat ſepultura: nec abſoluat̄: niſi prius dāno[b] cui intulit ſm facultatē ſuā reſarcito: ⁊ iuret ſe vlterius[c] ignē nō̄ appoſiturū: pnia aūt ei det̄ vt hieroſolymis: aut ī hiſpania ī ſeruitio dei p annū integruз permaneat. Si qs aūt archiepis[d] vel eps hoc relaxauerit dānū reſtituat[e]: ⁊ p annū ab officio epali abſtineat. Sane[f] regib᷒ ⁊ pncipib᷒ faciēde iuſticie facultatē (cōſultis archiepis ⁊ epis) nō negamus.

Itē Augu. in lib. de ciuitate dei. ¶ Homicida eſt q publicā functionē nō habēs aliquē occidit vel debilitat.

c ¶ Ulteri᷒. ſi. xj. q. iij. cū aliqs.

Clericus legē de interficiēdo pōt exponere.

d ¶ Archieps. lз clericis exponere legem vel canonem de interficiendo: ſed nō cōſulere preciſe: vt. ſ. q. v. relegentes. ⁊. ſ. v. q. vj. delatori. vel eps dabit cōſiliū de pena canonica incēdiarioꝝ: que eſt extra de dā. da. c. vlt.

e ¶ Reſtituat. ſ. liiij. di. ſi ſeruus abſente. ⁊ hoc de pprio ſi hз: alr̄ puniret̄ extraordinarie. nam de rebus eccleſie nō debet: ne delictū vertat̄ in dānū eccleſie. xvj. q. vj. ſi epз.

Incēdiarij ql̄ terſunt puniendi.

f ¶ Sane regibus. Si regibus ⁊ pncipibus nō negat̄ facultas iuſticie faciēde de incēdiarijs cōſultis archiepis: videtur ꝙ pncipes ꝯſilio eoꝝ poſſint icēdiarios vltimo ſupplicio afficere cū incendiarij ſm leges ſic debent puniri: vt. ff. de incen. l. vlti. ⁊. ff. de penis. l. capitalium. Scđm canones eſt ſciēdū ꝙ iuxta legis tenorē incēdiarij ſpōtanei varie plectuntur: vel enim nouiſſimo infortunio notātur vel deportantur: vel alio modo forte puniuntur. Uel dic ꝙ princeps non punit incendiarios ſm legis rigorē occidendo: ſed deportando: vel alia clementiori pena plectendo: ideo archiepiſcopi ⁊ epiſcopi conſulūtur. ſed. l. cor. de ſica. punitur capite ſi nobilis eſt. ff. ad. l. cor. de ſica. ſi quis dolo. ignobilis ſupponitur beſtijs: bonis proſcriptis. ff. de incen. l. vlti. ⁊ hoc quando dolo fecit incendiuз: alıs ſufficit dāna reſtituere. vt. ff. e. ti. l. qui edes.

Quicūqз percutit. ¶ Caſus Queſitum fuit ab Aug. vtrum iudicetur homicida qui criminoſos interficit vel debilitat? Et reſpondet: ſi iudex eſt poteſtatem de hoc habens: miniſter dei eſt: ſi vero poteſtatem nō habet: de hoc velut homicida reputatur.

g ¶ In eo ꝙ mali ſūt. ſ. e. q. v. q malos. ſ. e. q. iiij. duo iſta.

h ¶ Cauſam. ſ. ea. q. iiij. ea vindicta.

i ¶ Sacrilegum. ergo ſacrilegi ſm canones ⁊ fures capite puniuntur: vt. ſ. e. q. v. homicidas.

k ¶ Uelut homicida. vt extra de homi. ſi aliquis. C. quando licet vnicuiqз. l. j. Joan.

Quicūqз pcutit malos i eo[g] ꝙ mali ſunt: ⁊ hз cām[h] interfectionis: miniſter dei ē: q vō ſine aliq̄ publica adminiſtratiōe maleficiū: furē: ſacrilegū[i] ⁊ adulterū plurū: vel quēlibet criminoſum interfecerit aut trucidauerit: vel mēbris debilitauerit: velut[k] homicida iudicabit̄: ⁊ tāto acrius: quāto nō ſibi adeo ꝯceſſam poteſtatem abuſiue vſurpare non timuit. ¶ De his aūt q ſimul hoiem vulnerāt q̄rit̄ ſi ille mortu᷒ fuerit: qs eoꝝ homicidij reatū icurrat? ¶ De his ita ſtatutū eſt in cōcilio apud vermerias.

¶ De his. hec ē ſeptima pars ſm Joan. de ſan.

¶ Caſus. Quia ſupra facta fuit mētio de homicidio: ideo nunc querit Grat. ſi plures ſimul vulnerant aliquem et poſtea moriatur qs eorum reatum homicidij incurrat? Cui queſtioni ſequens. c. reſpondet.

¶ Si plures ꝯ vnū rixentur qua pena qſqз eoꝝ feriatur.

SI quattuor homines aut quinqз ſeu etiam plures cōtra hominē vnum rixati fuerint: ⁊ ab his vulneratus mortuus fuerit: qcūqз[l] eoꝝ plagā ei impoſuit ſm ſtatuta canonū: vt homicida iudicet̄: reliq aūt q eū ipugnabāt[m] volētes[n] eū interficere: ſimiliter[o] peniteant. qui nec eum impugnabāt nec vulne-

Si quattuor. ¶ Caſus. Quattuor vel plures quendam vulnerauerūt ⁊ mortuus eſt: quare queſitum fuit in concilio quis eoꝝ reatum homicidij incurrat? Et reſpōdetur ꝙ quicunqз ei plagam impoſuerit vt homicida iudicetur: reliqui vero qui eum interficere volebant: ſimiliter peniteant: qui vero nec conſiliuз nec auxilium dedit: non eſt in culpa.

l ¶ Quicunqз eorum. hoc eſt propter incertitudinem: quia neſcitur cuius ictu perijt. ſic. ff. de eiec. ⁊ effu. l. ſecunda. §. vltimo. ⁊. l. ſequē. ⁊. ff. ad. l. aquil. ita vulnerat᷒. in ſi. Sed pone certum eſſe ꝙ de vulnere meo non eſt mortuus: nunquid cenſebor homicida? Secunduз leges certum eſt ꝙ non. argu. ff. ad. l. aquil. huic ſcripture. nam vulnus vniuſcuiuſqз contemplandum eſt. ff. ad. l. cor. de ſica. l. vltima idem videtur ſm canones. ar. extra. de cleri. percutien. capitulo ſecundo. Contrarium tamen credo argumē. l. diſtin. ſi quis poſt. ſufficit enim ꝙ ſumpſit arma: licet nō occiderit ipſe: ſed alius. vt extra de cle. percu. c. preſentium. ⁊. c. continentia.

Homicida eſt ei qui nō occidit.

m ¶ Impugnabant. nec tamen percuſſerunt.

Queſtio circa homicidiū.

n ¶ Uolentes. nam homicide tales ſunt. de peniten. diſtinctione. prima periculoſe. Item pone ꝙ me rixante cū aliquo: frater meus eum interfecit contra voluntatem meam: an imputabitur mihi? Non argu. j. queſtione q̄rta quia preſulatus. extra de cle. percu. preſentium.

o ¶ Similiter. Argu. de peni. diſt. j. ſi cui.

g Extra noxam.ſi ei ſubuenire non poterant.ſ.e.queſtione tertia.c.vltimo.Joan. Cauſa.xxiij.

Quidā eps. Caſus. Supra in vigeſimatertia cauſa tractatum eſt de hereticis. Sed quia hereticoꝝ qdā ſunt maniſeſti: qdā vo occulti: et qnq̃ excōicat eccl'ia hereticos: qnq̃ catholicos: iō. G. ſubnectit hanc cām xxiiij. in qua tractat de oibus iſtis: q̄ vt cōpētētius oſtendat: thema ꝓponit: de q̄ tres elicit qōnes.

a Quidā eps in hereſi3. Supra.xxiij. cauſa tractatū eſt de hereticis: ſed qm̄ hereticoꝝ qdā ſūt maniſeſti: qdā occulti: et eccl'ia excōicat qnq̃ hereticos: qnq̃ catholicos: iō de hmōi ſubdit tractatū. Qō.j.

Quod aūt. In hac queſtiōe magiſter intēdit ꝓbare p.xlij.c. q hereticus vel ſchiſmatic⁹ vel excōicat⁹ aliū dānare nō pōt: ſi tñ ſibi ꝓbare poſſit. Jo. de fa. Caſus. Hic ꝓponit pri ma q̄ſtio q̄ q̄rit an heretic⁹ poſſit aliū deponere: ſuſpendere vel excōicare? Sz G3 Gra. diſtiguit: ſi incidit in dānatā here ſim: nullu3 dānare vel excōicare pōt: vt ſ.e audiuim⁹. ſi vo nouā ꝯfingit here ſi3 anteq̄ de ea dānet: ſuſpēdere vel excōicare pōt: vt.ſ.e.§.ſi aūt.in pn.et arg.ſ.e. achati⁹. q: adhuc tolerat ab eccleſia. Tu aūt dicas indiſtīcte: q: ſiue vetere3 ſiue nouā ſequit: excōicat⁹ eſt: vt in ꝯcilio lateranēſi. excōicamus.et iō aliū excōicare nō pōt. Et ꝓcedit hoc ordine Gra. Primo ꝓbat q hereticus nullu3 valeat condēnare: vſq̃ ad §.his auctoritatib⁹.innuēdo diſtinctionē ſuā: deinde ꝓbat contra: tādem dat ſolutionē. Caſus aūt.§.facilis eſt.

Qō aūt. In hac q̄ſtiōe dicūt qdā: q ſi hereticus excōicat aliū hereticū: val3.ſ.e.q̄ſ.q̄s. Sed aliter itelligit illud.c. dicit.§.q ſequit illud.c.xiiij cū gratiano diſtiguūt: an veterē hereſim iā dānatā ſequat: et tūc nō valet: an nouā ꝯfingat: et tūc pōt.arg.ſ.e.achati⁹.et.ſ.e.§. ſi aūt.in ꝑn.q: adhuc tolerat ab eccl'ia. Sz tu dic idiſtincte: q ſiue veterē ſiue nouā ſequat: excōicat⁹ eſt: lz ſit occult⁹.et iō aliū excōicare nō pōt. extra de here.ad abolēdā.et.c. excōicam⁹. alia tñ q̄ agit tenēt dū toleratur.arg.ſ.iij. q. vij. §.tria.ſed et ſentētia excōicatiōis quā tulit toleranda eſt: dū ipſe eſt occult⁹: lz ſit nulla. arg.ꝑdi.§. j. extra de iure pa. ꝯſultationibus.

b Qui vo. hec diſtinctio hodie locū nō hēt: q: ois hereſis eſt dānata: et ois heretic⁹ eſt excōicat⁹ quātūcūq̃ ſit occultus: et iō nō pōt alios excōicare. vñ ſi ſcirē ꝓlatū meū eē hereticū: q: nouā fingit: nec tñ predicaret: ſi me excōicaret: celebrarē in occulto: ſ3 nō in apto: q: cū nō poſſem ꝓbare eū eē hereticū ſic me non excōicatū deponeret. Sed qd de alia ſententia? Idē: q: nulla eſt ſentētia quā tulit: ſ3 tñ tolerabit poſtea. ar.iij.q.vij.§.tria.eadē dic et de ſchiſmatico: maxie cū ſchiſma nō poſſit eē ſine hereſi: ✝ niſi forte in ſummo pōtifice: vt ſi duo crearētur: et vterq̃ crederet eccleſiam apud ſe eſſe. vij.q.j.factus.

Achati⁹. Caſus. Dicitur ī hoc.c. q Gelaſi⁹ ſynodo nō cōgregata achatiū ꝓpter hereſim cōdēnauit: de q̄ cū achati⁹ cōquereretur: ſcripſit Gelaſi⁹: q nō fuit op⁹ ꝓpter hoc ſynodū ꝯgregare: vt noua cōtra eū ſententia ꝓdiret: ſed vet⁹ tñ ꝯfirmaret: q: in hereſim iā dānatā lapſus erat. Dicit ergo: fact⁹ ſu3 ſtatuti veteris executor: et nō noui ꝓmulgator.

c Neceſſarium. poſſet tamen ferri.ar.extra de poſtu. ad hoc. in parte deciſa.

d In hereſim. hic eſt caſus: in q̄ papa papā pōt ligare:

Hereticus oīs ē excōmunicat⁹

✝ hāc gl. Ab.i.ca.q: diligētia.d elec. dic eē ſing. ad h̄. q icidēs i ſchiſma ſi credit papatu3 eſſe apud illū cui adheret: nō eſt hereticus.

Papa papa3 ligare poteſt.

hereticū ſimpliciter excōicare pōt hereticus

Cauſa.xxiiij.

Quidā eps in hereſim lapſus aliquos de ſacerdotibus ſuis officio priuauit: et ſnīa excōicationis notauit: poſt mortē accuſatus de hereſi dānatur: et ſequaces ei⁹ cū oi familia ſua. Hic ꝑmū querit: an lapſus in hereſim poſſit aliq̄s officio ꝑuare vel ſnīa nodare? Secūdo an poſt mortē aliq̄s poſſit excōicari? Tertio: an ꝓ pctō alicuius tota familia ſit excōicanda?

Queſtio.j.

Quod autem ab heretico aliq̄s deponi aut excōmunicari nō poſſit facile ꝓbat. Ois eni hereticus aut iā dānatā hereſim ſequitur aut nouā cōfingit: q^b vo hereſim iā dānatā ſequit eius dānationis ſe participem facit.

Unñ cū achati⁹ abſq̃ ſynodali auctoritate ab apl'ico ſe dānatum quereret: contra eum Gelaſius ſcribit dicēs.

Qui in iam damnatam hereſim labitur eius dānationis ſe participem facit.

Achatius nō eſt fact⁹ inuētor noui erroris ſed veteris imitator: atq̃ ideo nō erat neceſſariū^c vt aduerſus eū noua ſnīa ꝓdiret: ſed antiqua tñmodo renouaret factus ſum itaq̃ executor veteris ꝯſtituti: nō ꝓmulgator noui: qcūq̃ eni i hereſim^d ſemel dānatā labit: eius dānatione ſeipſu3 inuoluit. Idē.

Nō eſt retractādū qd ſemel ſynodus ſtatuit contra fuerunt: extra^a noxam ſint. rabant: nec auxilio cooperatores fuerunt: ſed tantum af-

Cauſa.xxiij.

Papa papã ligare poteſt.

In quo papa in canonẽ late ſnie incidit:ne: huic obuiat regula illa:qꝛ par parẽ ſoluere vel ligare nõ põt:eẍ ꝺe ele. innotuit.qꝛ ſi papa hereticꝰ ẽ i eo ꝙ hereticꝰ eſt:eſt minoꝛ q̃libet catholico.xij.q.j.ſcimꝰ.qꝛ lex factũ notat ẽt ſine ſnia ff.ꝺe ri.nup.l.palã.§.vlti.Et eſt hic arg.ad qõnẽ ꝺe feudo puta iurauit ep̃s ꝙ nõ infeudaret ꝺe nouo. Uideť ꝙ poſſit dare vetus:qꝺ̃ cõcedo in dubio cũ nõ cõſtat qd itellexit cũ iurauit.eẍ ꝺ feu.c.ij

Maiores nrĩ. ℭ Caſus. oñdit Gelaſius i hoc.c. ꝙ ſci pꝛes ſtatuerũt vt exq̃ auctoꝛ hereſis i ſynodo ſemel ꝯdẽnareť nõ eẽ opꝰ ſynodũ iterũ cõgregari:⁊ ad ꝯdẽnationẽ eoꝝ q eũ ſequuntur:cuꝫ i hereſim ſemel dãnatã incide‑rint:ſed oẽs pncipali ſnia cũ ſuo auctore teneanť:nec debet talis ſnia ſemel lata iteꝝ retractari:⁊ hoc ꝓbat qnqꝫ exẽplis.ſ. ſabellij:arrij:euno‑mij:macedoniani ⁊ neſtorij. Caſus ſeq. c.patet.

a ℭ Coacta.i.coadunata:iuxta illud: Exire coge pecus. Et alibi: Cogite oues pueri ⁊c.⁊ lex dicit fructꝰ coactos ff.ſolu.m.l.diuoꝛtio §.coactis videmus.

b ℭ Nõ ſinerẽt.ſ.vj qõ.iij.qꝺ̃ bñ.⁊.xxv. q.ij.cuꝫ pie.C.ꝺe ſũ.tri.nemo.

c ℭ Nouis.ſ.xj.di. quis neſciat.

d ℭ Sed auctoꝛe. ſufficit eniꝫ dãnare auctoꝛẽ.naꝫ dãnato arnoldo oẽs arnoldiſte dãnati ſunt eẍ ꝺe here.ad abolẽdã.

e ℭ Uel prauitatis.poſt moꝛteꝫ.

f ℭ Uel cõionis.in vita.

g ℭ Nõ ſinit.vt temere ꝺe fide diſputẽt.nã ſi coꝛrecti redire vellẽt: admittereť.ſ. ꝓxi.q.vj.c.j. Sꝫ q̃ ita icidit i hereſiꝫ iã dãnatã a q̃ abſoluũtur? ab ep̃o vel ſuo ſupioꝛi:ar.ſ.ꝓx.q.iiij.ipſa pietas.Jo.

h ℭ Achatius.ſ.xix.diſtin. anaſtaſius.

i ℭ Scita.i.ſtatuta.vnde dicit.c.ſcitis obtemperat ter tia.q.vij.iudicet.

k ℭ Lance.i.rõne.alſ idẽ appellat ſtatherã.xlv.di.ois.

ℭ Si ergo. ℭ Caſus. Nunc Gra.cõcludit ex ſupradictis dicẽs ꝙ iſte ep̃s ꝺe quo ſupra i pncipio thematis dictũ eſt:cũ in hereſim iã dãnatã lapſus eẽt alios excõmunicare nõ potuit.Excõmunicatꝰ enim alios excõmunicare nõ põt ad quod inducit ſequen.c.

Audiuimus. ℭ Caſus. Archiep̃s rauẽnas hereticꝰ ⁊ excõicatꝰ valerianũ ep̃m excõicauit:qꝺ̃ cũ Alexander ſcꝺ̃s audiſſet:ſcripſit valeriano ep̃o:vt ꝺe illa ſnia nõ curaret. Abſoluendo.ꝺe facto.abſoluendos.i.abſolutos

Unamquãqꝫ hereſim.

Maiores nrĩ diuina inſpiratione cernentes neceſſario precauerũt: vt quod ꝯtra vnãquãqꝫ hereſim coacta[a] ſemel ſynodus ꝓ fidei cõione ⁊ veritate catholica atqꝫ apoſtolica ꝓmulgaſſet non[b] ſinerent nouis[c] poſt hec retractationibus mutilari:ne prauis occaſio preberet:que medicinaliter fuerũt ſtatuta pulſandi:ſed[d] auctore cuiuſlibet inſanie ac pariter erroꝛe dãnato ſufficere iudicauerũt:vt quiſquis aliqñ huius erroꝛis cõicatoꝛ exiſteret:principali ſententia dãnationis eius eẽt obſtrictus. Sic ſabellium damnauit ſynodus: nec fuit neceſſe vt eiꝰ ſectatoꝛes poſtea dãnareť:ſed ꝓ tenoꝛe cõſtitutionis antique:qui vel[e] prauitatis illius:vel[f] cõmunionis extiterint participes: vniuerſalis eccleſia duxit eſſe refutandos. Sic arriũ:ſic ⁊ eunomium:macedoniũ:neſtoriũ: ſynodus ſemel geſta cõdemnans:vlterius ad noua concilia venire non[g] ſinit. Ite Felix papa. ℭ Non vltra in eũ procedere opoꝛtet qui in hereſim damnatam recidit.

Achatius[h] nõ fuit noui vel pꝛoprij inuentoꝛ erroꝛis:vt in eũ noua ſcita[i] proꝺirent ſed alieno facinoꝛi ſuã cõmunionẽ miſcuit:itaqꝫ neceſſe eſt:vt in illaꝫ reſcideret iuſta lance[k] ſententiã quã ſuis ſucceſſoꝛibꝰ per cõuenientiam ſynodalẽ ſuſceperat auctoꝛ erroꝛis. ℭ Si ergo epiſcopus ille in hereſim iã dãnatã lapſus eſt:ãtiqua excõicatione damnatus: alios dãnare non poterat:excõicatus enim alios excõmunicare nõ valet. Unde alexãder.ij.ſcribit valeriano ep̃o ⁊ martyri. ℭ Excõmunicatus aliũ excommunicare non poteſt.

Audiuimus ꝙ hereticꝰ rauennas dictus archiepiſcopus niſus ſit te excommunicare:verũ qꝛ excõicatꝰ[l] te excõicare nõ potuit[m]:apꝛica auctoꝛitate te tuoſqꝫ abſoluẽdo[n] mãdamus exinde nũq̃ curare. ℭ Sin autem ex coꝛde ſuo nouã hereſim[o] confinxerit:ex quo talia predicare cepit:neminẽ dãnare potuit:qꝛ nec põt deijcere quẽq̃ iaꝫ ꝓſtratus[p]. ℭ Ligandi nãqꝫ vel ſoluendi ptãs veris[q] nõ falſis[r] ſacerdotibus a

Uel abſoluendos.id eſt non ligatos.

l ℭ Quia excõicatus.⁊ ita excõicatꝰ nõ põt excõicare. ſed ſuſpẽſus excõicať.xj.q.iij.§.euidẽter.nũqd ergo excõicare põt? Dico referri:an ſit ſuſpẽſus ab officio vel iuriſdictiõe.nã ſi ab offõ tm̃:ea nõ poterit q̃ officij ſui ſũt:puta celebrare diuia ⁊ ſilia ſed ea poterit q̃ iuriſdictiõis ſũt:vt dare pbẽdã ⁊ excõicare:qꝛ h̃ iuriſdictiõis ẽ.eẍ ꝺe ele.trãſmiſſam. ⁊ ꝺe cle.excõ.mi.ſi celebrat.Ecõtra eẽt ſi ſuſpendereť a iuriſdictiõe:⁊ ñ ab offõ: qꝛ poſſet ea q̃ eẽnt officij:nõ aũt q̃ ſũt iuriſdictiõis.Si autẽ ab vtroqꝫ:tũc neutrũ. eẍ ꝺ ꝯceſ.pbẽ.qꝛ.

m ℭ Nõ potuit.nõ ẽ ꝯ.xj.qõ.iij. plerũqꝫ. nã ibi ꝺe alio malo non heretico:vel ibi ꝺe occulto.

n ℭ Abſoluendo. i.abſolutos eẽ oſtẽdẽdo.i.nõ ligatos.ſi his expoſitio ẽ.C.ꝺe leg. here.l.ij.ſic.xj. q.iij. excellẽtiſſimꝰ. xv.q.vj.auctem. Uel dic abſoluẽdo.ſ.ꝺe facto ſic.ſ.j.q.i.ſi qs cõfugerit.xvij. di.cõcilia. xxiij.di.qrũdã.⁊ eẍ ꝺe ap.ad pñtiã.ij. q.j.pmates.ſed ꝯ.ij.q. vj.§.item ſi plures.

ℭ Sinautem. ℭ Caſus. hactenꝰ oñdit.G.ꝺe eo q incidit in veterẽ hereſim:Nũc vo dicit ꝺe eo q noua cõfingit: q ab eo tpe q̃ talia pdicare cepit:ſi pp hoc fuerit excõicatꝰ poteſtatẽ ligãdi vel abſoluẽdi nõ habet: que poteſtas veris ⁊ non falſis ſacerdotibus a ꝺeo tributa fuit.Qꝺ̃ tribus rõnibus ꝓbat. Pꝛia ẽ:qꝛ ipſi heretici ſpm̃ ſanctũ nõ habẽt:qꝺ̃ quattuoꝛ auctibus ꝓbat.Scꝺ̃a rõ ẽ: qꝛ ipſi ſunt extra eccleſiã:⁊ ideo aliquẽ ꝯdẽnare nõ debẽt vel non valent.quod quinqꝫ auctoꝛitatibus ꝓbat. Tertia rõ eſt:qꝛ ille q benedicit ⁊ maledicit:maioꝛ ẽ eo cui benedicitur vel maledicitur:⁊ ideo hereticus in catholicuꝫ tanq̃ in ſuperioꝛẽ ſniam dictare nõ põt:in hereticum vero tanq̃ in equalem ſniam ferre nõ põt. Prima ratio incipit ibi:ligandi nãqꝫ.ſcꝺ̃a ibi:cũ ergo peccata dimittere. tertia ibi:vel potius qꝛ ſicut. Sequens.§.patet.

o ℭ Hereſim.hoc fuit ꝺe.c.J.e.ait celeſtinus.ſed hodie nihil eſt:vt no.ſ.e.§.primo.

p ℭ Jam proſtratus per hereſim.

q ℭ Ueris.i.catholicis.ſ.toleratis ab eccleſia:ſiue ſint boni ſiue ſint mali.ar.xj.queſtione.iij.iulianus.

r ℭ Nõ falſis.i.iam per ſententiam dãnatis:vel malis ꝺe vite merito.⁊ ſophiſtice inducit omnia in hoc.§.naꝫ ela

domino tradita eſt. Apl'is eni dictur⁹ quoꝝ remiſeritis pctá ꝛc. premiſit: accipite ſpiritumſcm̄. vt euidenẽ cunctis oñderet eũ qui ſpm̄ſcm̄ non hꝫ pctá non poſſe tenere vel remittere. Porro ſpm̄ſctm̄ nemo niſi itra eccl'iaꝫ accipit q꞉ ꝛ ipſam vnitaté per gr̄am facit. ¶ Vñ non niſi ꝯgregatis in vnuꝫ dictũ eſt: accipite ſpm̄ſcm̄. nec niſi ſup ꝯgregatos in vnũ die pẽtecoſtes deſcẽdit ſpiritusſcũs. ſicut auteꝫ extra eccl'iam nõ accipit: ita extra eá nihil opatur. Cum ergo ſicut apl's ait: ſpũſcũs poſtulet[a]: ſpũſcũs impetret[b] extra eccl'iam nec ipetrare facit nec poſtulare. vñ dñs dicitur⁹: qđcũq; petieris ꝛc. premiſit: Si duo ex vobis ꝯſenſerint ſup terrá ex oi re ꝛc. ꝛ iteꝝ: Vbi duo vel tres ꝯgregati fuerint in noie meo: ibi ego ſũ in medio eoꝝ. Nimiruꝫ cũctis oñdẽs ſe nõ habitare in cordibus eoꝝ q ſuperbie ſingularitaté ſecuti a corporis chr̄i cõpage ſemetipſos abrũpunt: in qbus aũt chriſtus non habitat: in eis ſpũſſanct⁹ mentiũ ſciſſuras refugiẽs: locũ non hꝫ. ¶ Cũ ergo pctá dimittere vel tenere: excõmunicare vel recõciliare opus[c] ſit ſpũſſci ꝛ virtus chriſti: apparet ꝙ hi q extra eccl'iam ſũt: nec ligare pñt nec ſoluere: nec recõciliãdo eccleſiaſtice cõmunioni reddere: nec excõmunicando ei⁹ ſocietate priuare: q̃ ipſi hereſi vel ſchiſmate polluti ſiue ſnia notati penit⁹ carcere ꝓbantur. Vnde cũ omnibus diſcipulis pareꝫ ligandi atq; ſoluẽdi ptãtem dñs daret petro[d] ꝓ omnib⁹ ꝛ pre omnib⁹[e] claues[f] regni celoꝝ ſe datuꝝ promiſit dicẽs: Tibi dabo claues regni celorũ. Quicũq; ergo ab vnitate eccleſie q̃ per petrum intelligitur fuerit alien⁹ execrare[g] poteſt ꝯſecrare non valet[h] excõmunicatiõis vel recõciliationis ptãtem non habꝫ. Vnde apl's cum fornicatoreꝫ corinthium excõmunicandũ ſcriberet ait: Ego qdem abſens corpore pñs autem ſpũ iam iudicaui vt pñs eum qui ſic opatus ẽ in noie domini nr̄i ieſu chriſti ꝯgregatis vobis ꝛ in eo ſpũ cum v̄tute domini nr̄i ieſu chriſti tradere hmõi hoiem ſathane in interitum carnis: in quo formá excommunicatiõis oſtendens docuit nõ niſi fidelem ꝛ a fideli notandum. In noie namq; domini atq; eius virtute cooperante nõ niſi fidelis aliquid opari valet: cum nemo poſſit dicere[i] dñs ieſus niſi in ſpiritu ſcõ[k]. Item cũ dominus ꝓhibebat agnũ comedi extra catholicá eccleſiam: q profeſſione fidei ab ea ſunt alieni: ab ei⁹ participatione quá ſuo arbitrio reliq̃runt: non repellunt: ſed abire ꝑmittuntur: ſicut illi q audientes niſi mãducaueritis carné filij hois ꝛ biberitis eius ſanguinem ꝛc. dixerũt: Durus eſt h̄ ſermo: ꝛ quis poteſt eũ audire? atq; ita abierũt retrorſum: non repulſi: ſꝫ abire ꝑmiſſi. Hinc etiam apl's cum de excõmunicandis ageret premiſit: ſi qs frater ꝛc. De infidelibus aũt ita ſupponit dicens: Eos qui foris ſunt domin⁹ iudicabit: de his aũt qui intus ſũt nobis iudicium cõmiſit. Sicut auteꝫ ex eo ꝙ apoſtolus ait: ſi qs frat: ꝛ ex his q̃ de infidelib⁹ ꝛ fidelib⁹ ſuppoſuit: appet non niſi fidelẽ excõicandũ: ita ex[l] eo ꝙ fidelib⁹ tm̄ hoc ſcribit. ¶ Vel[m] potius q꞉ ſicut ille q bñdicit maior eſt eo q bñdicit: ita q ex officio maledicit maior[n] eſt eo cui maledicitur: liqdo ꝯſtat eũ qui ab integritate catholice fidei recedit: maledicendi vel benedicendi poteſtatem minime hẽre: catholicum nãq; vtpote ſe ſuperioreꝫ maledicere nõ valet: in alienũ a fide tanq̃ in ſibi equalem ſniam dare nõ poteſt. Hec aũt q̃ de hereticis atq; ſchiſmaticis vel excõicatis dicta ſũt vꝫ ꝙ ligandi vel ſoluẽdi ptãteꝫ non hẽant multoꝝ auctoritatib⁹ ꝓbantur. Ait eni Leo papa.

¶ Non ſoluitur vel ligatur: niſi quod auctoritas beati petri ſoluerit vel ligauerit.

Manet ergo petri ꝑuilegiũ vbicũq; ex ipi⁹ eqtate[o] fert iudiciũ: nec nimia ſeueritas vl' remiſſio[p] ẽ vbi nihil erit ligatũ vel ſolutũ: niſi[q] qđ btũs petr⁹[r] aut ligauerit aut ſoluerit. Itẽ Au. ſup Jo.

J.xx.f refertas ad vite meritũ. ſicut. j. queſtio. j. gratia.
a ¶ Poſtulet. i. poſtulare faciat.
b ¶ Impetret. i. impetrare nos faciat.
c ¶ Opus ſit. dic verũ quo ad deum: ſꝫ quo ad eccleſiaꝫ nõ
J.ij.a cum faciát hoc etiaꝫ mali: ideo non facit ad rem qđ inducit.
d ¶ Petro. hoc dicit vt notetur vnitas.
e ¶ Et pre omnibus. h̄ dicit vt notetur prelatio.
j.c.xij.a f ¶ Claues. Quid
Ro.iij.c. petro datũ fuerit cuꝫ his clauibus: h̄ habemus. xx. di. §. j.
g ¶ Execrare. J. ea. pudenda.
h ¶ Non valet. ꝯficit tñ etiam extra eccleſiá ſi formá obſer
.xv.c uet: q꞉ hoc ordinis eſt qué retinet recedẽs ab vnitate eccle
M.xviij.c ſie. J. q. i. qđ quidaꝫ. ſed non põt excommunicare: q꞉ hoc iuriſdictionis ẽ quaꝫ amittit q recedit: vt j. q. j. remiſſionem.
i ¶ Dicere. corde ore ope. de pe. diſt. j. non tibi dico.
k ¶ Niſi in ſpũ. id ẽ niſi ſit ſeru⁹ eius. i. niſi habeat ſpirituꝫ eius: omnes eni ſumus ſerui xi. de cõſe. diſtin. ij. inuitat.
l ¶ Ita ex eo. ſupple
B ſerui ſ³ oẽs. appeat a fidelib⁹ iudicandũ vel excommunicandũ: ꝛ ita ꝑſona cui ſermo dirigitur non intelligitur excepta. ar. xxvj. diſtin. deinde. ꝛ not. xxij. queſtio. ij. primum. ꝓ ꝛ contra.
m ¶ Vel poti⁹. alia eſt ratio quare talis non poſſit ſoluere vel ligare.
n ¶ Maior. ẽ. diſti. xxj. inferior.

Manet ergo.
¶ Eſtre. Di
.xvj.c. citur in hoc. c. ꝙ priuilegium petri manet tunc firmuꝫ: cũ per eum equa fert ſententia: ꝛ tunc eq̃

fertur: cum nec nimia ſeueritas vel remiſſio interuenit ꝛ ex qua ſententia nihil ſoluitur vel ligatur: niſi petri auctoritas interueniat. Nec nimia. hec eſt expoſitio precedentis: id eſt tũc ſit ex eqtate ꝛ manet ꝑuilegiũ petri vbi nimia ꝛc. j.Co.v.a
o ¶ Equitate. Ar. ꝙ ſententia iniuſte lata non tenet. Sꝫ cõtra. xj. queſtio. iij. ſi epiſcopus forte. Sꝫ hoc dicitur de ſententia qua quis ligatur quo ad deuꝫ non quo ad eccleſiam: ſed etiam illa quandoq; non tenet. extra de ſenten. excom. per tuas.
p ¶ Vel remiſſio. quia vtrumq; vitium eſt. ff. de pe. l. reſpiciendum.
q ¶ Niſi. i. niſi id qđ iuſte fuerit ꝛc.
r ¶ Petrus. id eſt ei⁹ auctoritas ꝛc. Jo.

Jo.vi.f
j.Co.v.b
Ibidem

C In pſona petri ligandi ⁊ ſoluendi eccl'ia pt̃atē accepit.

Quodcūqꝫ ligaueris ſuper terrā: erit[a] ligatū ⁊ in celis: ſi hoc petro tm̄ dictū eſt: nō hoc facit eccl'ia[b]: ſi aūt ⁊ in eccl'ia fit vtiqꝫ q̄ in terra ligant̄ ⁊ in celo: ⁊ q̄ ſoluunt̄ in terra: ſoluta ſunt ⁊ in celo? quia cum excommunicat eccleſia in terra in celo ligatur excommunicatus: cum reconciliat[c] eccleſia: ⁊ in celo ſoluitur reconciliatus. Si ergo hoc in eccleſia fit: petrus qñ claues accepit eccleſiam ſcām ſignificauit. Si ergo in pſona petri[d] ſignificati ſūt in eccl'ia boni: ⁊ in iude[e] pſona ſignificati ſūt mali in eccleſia.

Item ambro. ſuper Mar.

C Suis meritis firmus nō nūq̄ꝫ turbatur alienis.

Non turbat̄ nauis que petr[f] hꝫ: turbat̄ illa q̄ iudā[g] hꝫ: ⁊ ſi multa illic diſcipuloꝝ merita nauigabāt tm̄ adhuc eā proditoris pfidia agitabat in vtraqꝫ petr⁹: ſꝫ q ſuis meritis firm⁹ ē turbat[h] alienis. Caueam⁹ igit̄ pfidū: caueamus pditorem: ne p vnū fluctuem⁹ plurimi[i]. Ergo non turbat̄ hec nauis in q̄ puidētia nauigat: abeſt perfidia: fides ſupat: queadmodū eniꝫ turbari poterat cui perat is in q̄ firmamentū eccl'ie eſt: illic ergo turbatio: vbi modica fides: ibi ſecuritas: vbi pfecta dilectio. Deniqꝫ ⁊ ſi alijs imperatur vt laxēt retia ſua: ſoli[k] tm̄ petro dr̄ duc in altū: hoc eſt in pfundū diſputationū: Quid eni tam altū q̄ altitudinē diuitiaꝝ videre: id eſt ſcire dei filiū: ⁊ pfeſſionem[l] diuine gnātionis aſſumere: quā lꝫ mens neq̄at[m] humana plene rōnis inueſtigatione comprehendere: fidei tamen plenitudo[n] cōplectitur.

Idem.

C Solus petr⁹ accepit mandatū vt hamo piſcē caperet.

Et aliud apl'icū piſcādi gen⁹: quo gn̄e ſolū petꝝ piſcari dn̄s iubet dicēs: Mitte hamū[o]: ⁊ eū piſcem q primū aſcēderit tolle.

Item Lucius papa oībus epis.

C Nulla pturbatio a tramite apl'ice ſedis retrahat q̄ oēs hereſes ſemper deſtruxit.

A Recta ergo fide ⁊ apl'ico tramite ppt̄ vllam pturbationē nolite recedere: ſcientes quoniam iuxta ſaluatoris ſententiā: Beati ſunt q pſecutionem patiuntur ppter iuſtitiam. Hec eſt apoſtoloꝝ viua traditio: hec vera charitas: q̄ predicanda eſt ⁊ precipue diligenda ac fouenda: atqꝫ fiducialiter ab omnibus tenēda: hec ſancta ⁊ apoſtolica mater omnium eccleſiaꝝ chriſti eccl'ia: que p dei oipotētis gratiā a tramite

Quodcūqꝫ ligaueris. C Caſus. Probat Auguſ. in hoc. c. ꝙ eccleſia tm̄ habet poteſtatē ligandi ⁊ ſoluēdi qꝛ ſoli petro dictū eſt: quodcūqꝫ ligaueris ⁊c. iā eccleſia nō haberet poteſtatē ligandi ⁊ ſoluendi: qđ falſum eſt: ſi aūt hoc fit in eccl'ia: que ligant̄ vel que ſoluunt̄ in terra: erunt ligata vel ſoluta in celo. Vn̄ cū p eccl'iam hoc fiat petrus qñ claues accepit: ſcām eccl'iam ſignificauit: p quē boni in eccl'ia ſignificant̄: ſicuti p iudam mali. Et q̄litercūqꝫ aūt iſte caſus poſit⁹ fuerit ego bartho. brixien. eū ſic poſui: quia caſus iſte littere conſonat.

mat. xvj. c.

a C Erit ligatū. Ligari dicit̄ in celo p approbationē. ſ. qñ iuſte fert̄ ſententia. de pe. di. j. quem penitet. ⁊. di. xx. §. j. Joā.

Papa ligat in celo p approbationē.

b C Facit eccl'ia. Sꝫ nōne prius erat ligatus apud deū: vt j. q. j. vt euidēter. ⁊. ea. q. iij. ſi quis non recte. ⁊ ita vr̄ ꝙ nulla poteſtas petro collata ſit vel eccl'ie: per hoc quodcūqꝫ ⁊c. nā ⁊ nulli⁹ poteſtatis vī exercet. de pe. di. i. verbum. ſed tm̄ oſtendit ligatū eſſe vel ſolutū. vt. xv. q. j. nec is. Dic ꝙ quo ad eccleſiā triumphantē nulli⁹ poteſtatis viꝫ exercet: ſꝫ tm̄ oſtendit ligatū eſſe vel ſolutū: ſed tñ habet aliam poteſtatē qua ligat quo ad eccl'iam militantē: vnde q̄n doqꝫ eū ligat q̄uis iniuſte: vt. xj. q. iij. c. j.

Eccl'ia eſt duplex.

c C Recōciliat. Ar. ꝙ ſententia totius eccl'ie pferenda eſt romane: ſi in aliq̄ ſibi contradicant. arg. xciij. di. legim⁹. ſed contrarium credo. argu. j. ea. hec eſt. niſi erraret romana eccleſia: quod non credo poſſe fieri: quia deus nō permitteret. argu. j. e. a recta. ⁊ capitu. pudenda.

Eccl'iaꝫ romanā nō pmittet deus errare.

d C Petri. a contrario ſenſu. ar. diſtinctio. xcvj. ſi imperator. xj. queſtio. iij. imperatores.

e C In iude. Si duo enim ꝯtraria inter ſe nō ꝯueniunt: nec eoꝝ ꝯtraria int̄ ſe ꝯueniūt: vt no. xxxij. diſt. hoſpitiolū.

Non turbat̄. C Caſus. Legit̄ in euāgelio ꝙ añ paſſionē chriſti oēs diſcipuli ſimul erāt in nauicula q̄dam ſup mari cū iuda pditore: ⁊ tūc fact⁹ eſt vent⁹ validus: ⁊ nauicula cepit fere piclitari: ſꝫ chriſt⁹ pcepit ventis ⁊ mari vt qeſcerēt. Poſt paſſionē chriſti nauigabat petrus in q̄dam nauicula ſine iuda: ⁊ illa nullā turbationem paſſa eſt: in vtraqꝫ igit̄ petr⁹ erat: ſꝫ q ſuis meritis firm⁹ erat turbat̄ ex alienis. vñ vitandi ſūt pfidi ⁊ proditores ne poſſim⁹ fluctuare p ipſos. Nō turbat̄ ergo nauis in q̄ ſola erat puidētia ⁊ pfidia aberat ⁊ fides abūdabat: q̄re ⁊ ſi alijs aplis imperat̄ vt laxent retia ſua ſoli tm̄ petro per quē eccl'ia ꝯſignat̄ dr̄ cui fuit vt retia ſua ducat in altū: qđ eſt videre altitudinem diuitiaꝝ: ⁊ ſcire filiū dei. Jo. ſ. petrus.

f C Que petrū. ſine iuda. i. bonos tm̄. i. eccl'ia triumphans vbi non erit luctus neqꝫ clamor. xxxv. diſtinctio. eccleſie.

g C Que iudā. i. ante paſſionē etiā cuꝫ petro. i. malos cū bonis: de qua intelligitur contrarium. j. q. iij. §. vlt. ver. iteꝫ.

h C Turbatur. qui ſignificat eccleſiam militantem.

i C Plurimi. ⁊. i. qđ. iij. §. item petō actor. ⁊. xlv. di. ſꝫ illud. j. de ꝯſe. diſ. j. in ſancta. ff. de edil. edi. plerumqꝫ. C. de pe. ſancimus.

k C Soli. Ar. ꝙ queſtio fidei ⁊c. j. e. quotiens.

l C Profeſſionē. cuꝫ dixit tu es chriſtus fili⁹ dei viui.

mat. v

m C Nequeat. iuxta illud: Gn̄ationeꝫ hāc qs enarrabit. ⁊. pria cā. q. iiij. de tyrijs. qđ de eterna ⁊ temporali congrue intelligitur.

n C Plenitudo. de conſe. di. ij. tribus.

Et aliud. C Caſus. Supra pxima cā dictuꝫ eſt ꝙ petrus ⁊ alij piſcati ſūt cū retibus: nunc vero dicit ꝙ ſoli petro pcepit vt cū hamo piſcaret̄.

o C hamū. Per hamū intellige iuriſdictionē qua petr⁹ prefuit alijs: qꝛ hamo. i. ferro reſecant̄ putride carnes. lxxxij. diſt. plurimos. in fi. ⁊ ideo ſolus petrus piſcatur hoc genere piſcandi: ipſe enim habet poteſtatem ligandi atqꝫ ſoluendi pre alijs. Per rete enim intelligitur inquiſitio ſapientie De his clauibus dicitur. xx. diſti. ca. j.

Petr⁹ prefuit alijs iuriſdictione.

A Recta ergo fide. C Caſus. Quidam epi patiebant̄ maximā tribulationem ab hereticis: ita vt fluctuare viderētur: pcepit ergo luci⁹ eis ne a via recta vel a fide ⁊ apl'ico tramite recedāt: qꝛ vera apl'oꝝ traditio eſt. ⁊ vera charitas quam romana tenet eccleſia: hec mater eſt.

apľice traditiõis nunq̃ erraſ ſe ꝓbaẗ: nec hereticis nouitatibus[a] deprauãda ſuccubuit: ſʒ vt in exordio normã fidei chriſtiane pcepit: ab auctoribus ſuis apľorũ chriſti principib[9] illibata fide ten[9] manet.

Itẽ Sixt[9] papa. ¶ **Fides romane eccleſie omnem hereſim deſtruit: nullaʒ fouet.**

MEmor ſumme ſub illius noie ecclie preſidere: cuius cõfeſſio[b] a dño[c] ieſu chriſto glorificata eſt: cuius ꝛ fides nullã hereſim ſonet vnq̃: ſed quidẽ oẽs hereſes deſtruit: intelligo aũt mihi aliter nõ licere q̃ vt oẽs conatus meos ei cauſe in qua vľis eccleſie ſalus infeſtatur impendam.

Itẽ Euſebius papa. ¶ **Nullis hereſibus romana ſuccubuit eccleſia.**

IN ſede apľica extra maculã ſemper eſt catholica ſeruata religio.

Itẽ Inno. pa. ¶ **Ad romanã referaẗ eccleſiã q̃ſtio rõ fidei ventilaẗ.**

QUotiẽs rõ fidei[o] vẽtilatur: arbitror omnes fratres ꝛ coepõs nr̃os nõ niſi[c] ad petruʒ: id eſt ſui nois ꝛ honoris auctoritatẽ referre debere: veluti nũc retulit veſtra dilectio: q̃ p totũ mũdũ poſſit eccleſijs oibus ꝓdeſſe.

Itẽ Julius papa. ¶ **Chriſtiane religionis zelũ romana eccleſia p̄ ceteris habuit.**

OFficij nr̃i cõſideratiõe nõ eſt nobis diſſimulare[f]: nõ eſt tacere[g] libertas: quib[9] maior cũctis chriſtiane religiõis zelus incumbit.

Item Hieronymus ad damaſum. ¶ **Aliorũ ora non timet fides: quaʒ romana cõmendat eccleſia.**

HEc ẽ fides[h] papa beatiſſime quã in catholica[i] didicimus ecclia: quãq̃ ſemp tenuimus: in qua ſi minus perite aut parũ caute forte aliquid poſitũ eſt: emẽdari[k] cupimus a te q̲ petri ſedeʒ ꝛ fidem tenes: ſi aũt hec nr̃a confeſſio apľatus tui iudicio cõprobatur:[l] q̃cunq̃ me culpare voluerit: ſe imperitũ vel maliuolũ vel etiã nõ catholicũ: ſed hereticuʒ cõprobabit.[m]

¶ Itẽ ſctã romana eccleſia que ſemp immaculata pmãſit: dño ꝓuidẽte ꝛ beato apoſtolo petro opeʒ ferẽte: in futuro manebit ſine vlla hereticorũ inſultatiõe[n]: atq̃ firma ꝛ imobilis omni tpe pſiſtet.

Iteʒ Marcellus papa vniuerſis epis per antiochiã cõſtitutis. ¶ **Aliud q̃ romana eccleſia neq̃ ſentire neq̃ velle permittitur.**

ROgamus vos frẽs dilectiſſimi: vt nõ aliud doceatis neq̃ ſentiatis q̃ qd̃ a btõ petro ꝛ reliqs apľis a p̃rib[9] accepiſtis: ipſe eni ẽ caput totius ecclie: cui ait dñs. Tu es petrus ꝛ ſup hãc petrã edificabo eccleſiã meã. eius eni ſedes p̄mitus[o] apud vos fuit: Mat. xvi. c

omnium eccliarum: que nunq̃ erat: nec vllis hereticis nouitatibus dãnaẗ. Principibus. ſ. petri ꝛ pauli.

a ¶ Nouitatibus. Quero de qua eccleſia intelligas qd̃ h̄ dicitur: q̃ non poſſit errare: ſi de ipſo papa qui eccleſia dicitur. ſ. e. quodcũq̃. ꝛ. vij. q. j. ſcire debes. ſed certum ẽ q̃ papa errare põt. xix. di. anaſtaſius. xl. diſ. ſi papa. Rñ. ipſa congregatio fideliũ h̄ dr̃ ecclia: vt de cõſe. di. j. ecclia. ꝛ talis ecclia ñ põt non eſſe: vt. J. e. pudẽda. nã ipſe dñs orat pro ecclia. xxj. di. §. i. ver. ego. p te. ꝛ voluntate labiorũ ſuorũ nõ fraudabiẗ.

MEmor ſum. ¶ Caſus. Profitetur ſixtus ſe ſub fide ꝛ noie petri p̄ſidere: cuius fides a dño eſt manifeſta: q̃ fides hereſes nõ fouet: ſed deſtruit: ei cauſe: ſcʒ deſtructione hereticorũ oẽs conatus ſuos ĩpẽdere cupit. Sequẽtia aũt tria. c. plana ſunt.

b ¶ Cõfeſſio. tu es xp̄s fili[9] dei viui.

c ¶ A dño. dicente: tu es petrus ꝛc̃. xix. di. ita dominus.

QUotiẽs ratio.

b ¶ Fidei. ſic xvj. q. i. frater noſter xij. diſ. p̃ceptis. xxiiij. q. vi. cõuenior. ſ. di. lxxx. c. ij. ꝯ. ſed aliud eſt queſtionem de fide motã terminare qd̃ nulli p̄terq̃ romãe ſedi pmittiẗ: ſicut h̄ dr̃: aliud eſt ipſaʒ ſine diffinitione ventilare: qd̃ patriarche primates facere poſſũt: vt ibi cõtinetur. ſi. iij. q. vi. accuſatus. ꝛ vt ibi aliter accipitur. ꝛ ex done agitare in fide .i. fideliter agitare.

e ¶ Niſi ad petruʒ. videẗ ꝯ. extra de heř. ad abolendam. §. + ad hoc de ep̄ali. nam ibi innuitur q̃ illi ſunt vitandi tanq̃ heretici: quos ep̄i vitandos dixerunt. Sed dic q̃ illud intelligendum eſt quando tale quid dicunt quod certum eſt eſſe hereſim: h̄ vero vbi dubium eſt. extra. e. cum chriſtus.

OFficij. ¶ Diſſimulare. eſt diſſimulatio pia: vt. xxij. q. ij. vtile. ff. + de doli excep. l. ij. §. iij. eſt pernicioſa: vt xxiij. queſtione quinta cauete. diſcreta: vt. xxiij. queſtione. iiij. quidam cum bonorum. deteſtabilis: vt hic.

g ¶ Tacere. Taciturnitas eſt magnum vitium in papa vt quadrageſima diſtinctione ſi papa.

HEc eſt. ¶ Caſus. Quidam infamabãt hieronymũ de hereſi: quare hiero. ſcripſit pape fidẽ quã retinere: ꝛ dicit q̃ ſi papa eius fidẽ approbauerit. q̃cũq̃ eum culpare voluerit: nõ catholicus: ſed hereticus reputabitur: ꝛ rogat cũ vt ſi in cõfeſſione ſue fidei aliquid minus caute vel minus pite dixerit: emẽdetur per ipſum. in fine dicit q̃ ro. eccleſia oi tẽpore firma ꝛ immobilis permanebit.

h ¶ Fides. quaʒ ꝓfeſſi ſumus nos tenere: vt in alia pte c. que non eſt hic.

i ¶ Quã in catholica. ar. xciij. di. qui cathedram.

k ¶ Emẽdari. ꝛ ita lʒ quis erret: ſi tñ paratus eſt corrigi: nõ eſt hereticus: vt j. ea. aperte. aľs dubius in fide. ꝛc̃. extra de here. c. j.

l ¶ Cõprobatur. q̃ qd̃ papa approbat: non licet alij reprobare. ar. l. diſti. ſi ille xxij. di. oẽs. xxxv. q. ix. veniam. ar. xix. di. ſi romanorum.

m ¶ Cõprobabit. Ar. ꝯ theologos: qui negant chriſtum aliquid eſſe ſm q̃ hõ: ꝯ ſentẽtiam Alexan. extra de here. cũ chriſtus. Item ar. q̃ propter ſolum dictum cenſetur quis hereticus. Joan. Chriſtus ẽ aliqd̃ ſʒ q̃ homo.

n ¶ Inſultatione. ſcʒ preualente. aľs falſum eſſet: cũ quotidie inſultent. ꝛ eſt ſimile. de conſe. diſt. iiij. c. ij. ver. cuʒ qua pugnent.

ROgamus. ¶ Caſus. Epiſcopi p antiochiã cõſtituti a diſpoſitiõe ro. eccleſie deuiabãt in doctrina ꝛ quibuſdã alijs: q̃re marcellus papa ſcribit oibus illis epis: vt aliud nõ doceant q̃ acceperunt a petro apoſtolo ꝛ reliquis ſanctis patribus: nec recedant a diſpoſitione eccle. ro. nam lʒ petri principatus olim apud antiochiam fuerit: tamen deo iubente romam eſt tranſlatus: vbi caput eſt totius eccleſie.

o ¶ Primitus. J. de conſe. di. j. baſilicas. ſ. xj. diſt. nolite ſ. xij. di. nouit. ꝯ. ſ. xxij. diſt. ſacroſancta. ſ. xxj. di. quãuis contra. ſed ibi dr̃ prima: id eſt maior. vel prima que hodie p̄ma inter alias numeratur. xxij. di. renouantes.

que poſtea iubente domino romã trãſlata[a] ẽ: cui (ad miniculãte gratia diuina) hodierna pſidemus die: ſi vero veſtra antiochena q̃ olim[b] prima erat romane ceſſit ſedi[c] nulla eſt q̃ eius nõ ſit ſubiecta ditioni: nec ab eius diſpoſitione vos deuiare oportet[d] ad quã cũcta maiora eccleſiaſtica negocia diuina diſponẽte gratia iuſſa ſunt referri: vt ab ea regulariter diſponant̃ a q̃ ſumpſere pncipia. Itez Leo papa dioſcoro epõ alexãdrino. ¶ Alexãdrine eccl'ie a romana diſſentire ñ lz

Qum beatiſſim⁹ petr⁹ apl'us a dño acceperit pncipatũ: et romana eccleſia in eius pmaneat iſtitutis: nefas eſt credere q̃ ſctũs epus diſcipulus illius marcus qui alexãdrinã[e] pmus eccleſiam gubernauit: alijs regulis et traditionibus ſua decreta firmauerit: cũ ſine dubio de eo dẽ fonte gratie vnus ſpũs et diſcipuli fuerit et magr̃i: nec aliud ordinatius tradere potuit: q̃ʒ qḋ ab ordinatore ſuſcepit. Itẽ Gre. pa. ¶ Pro feſſione ſue fidei aurẽ erroris romana abſcidit eccleſie.

Si petrus[f] volẽs[g] percuſſit aurẽ docuit q̃ aurẽ in ſpẽ habere nõ debe rẽt[h] quã in miniſterio nõ habebãt: ſed bonus dñs et ipſi refundit auditũ ſm ppheticã dicta demõſtrãs et ipſos[i] (ſi ↄuertãtur) poſſe ſanari: qui i paſſione chriſti vulnerati ſũt eo[k] q̃ oẽ pctm̃ in miniſterio fidei abluat̃. Tollit ergo petrus aurẽ: q̃re petrus? qꝛ ipſe eſt q accepit claues regni celorũ. Iſte eni ↄdẽnat[l] q et abſoluit: et q̃m ligãdi atq̃ ſoluẽdi idẽ adeptus eſt ptãtẽ. Tollit aũt aurẽ male audientis: tollit aũt gladio ſpũali aurez inferiorez male intelligẽtis. Caueamus ne cui tollat̃ auricula dum legitur paſſio domini. Si aũt[m] ad diuinitatẽ eius referimus ĩfirmitatẽ corporee paſſiõis: excidit̃ auricula: excidit̃[n] a petro q nõ paſſus eſt chriſtũ pphetam[o] eſtimari: ſed dei filiũ docuit fideli ↄfeſſiõe[p] ſignari. Itez Cyprianus papa. ¶ Extra vnitatẽ ſancte eccl'ie ſpiritus ſanctus non accipitur.

Loquitur[q] dñs ad petrũ: Ego dico tibi: qꝛ tu[r] es petrus: et ſuper hãc petram[ſ]

a ¶ Tranſlata. vt. ſ. vij. q. j. mutationes.
b ¶ Que olim. cum petrus ibi reſidebat.
c ¶ Sedi. Argu. q̃ in maioribus conceditur: fortius in minoribus locum habere. xvj. q. ij. c. j. ſ. diſt. xxiij. in nomine. nam ſi vinco vincentẽ te: ergo et te &c. ff. de diuer. et tempo. preſcrip. l. vlt. et eſt h̃ ar. q̃ ſi papa ſubijcit ſibi aliquam eccleſiã: q̃ per ↄñs oẽs capellas illius ſubijcit ſibi. arg. xvj. q. j. frater noſter qḋ nõ eſt verum: vt extra de priuil. cum capella. ar. ↄ. ff. q po. in pig. claudius felix. Et eſt h̃ ar. cõtra grecos qui pape nõ bene obediunt.

Si vinco vincẽtẽ te vinco te.

Greci nõ obediunt pape.

d ¶ Oportet. in fide nam al's ſic. xij. diſt. nouit. Joan.

Qum beatiſſimus. ¶ Caſus. Dioſcorus alexandrinus patriarcha aſſerebat de duabus naturis. ſ. deitatis et humanitatis vnam eſſe factam in chriſto: et dicebat hãc doctrinam deſcẽdiſſe a marco diſcipulo petri: ſcribit marcellinus eps dioſcoro et dicit q̃ non ẽ credendum marcum euangeliſtam aliud tradidiſſe q̃ʒ q̃ a magiſtro ſuo pcepit.

e ¶ Qui alexandrinam. et eſt ar. q̃ non debetis audire magiſtrum niſi qui bene ſciat: cum id predicare debeat: et non ex pprio ingenio aliqua inuenire trigeſimaſeptima diſtinctione relatuz. Sic et caſſius opinionem magiſtri ſui bene defendebat: vt. ff. de arbi. qualez. Et dic alijs. i. ↄtrarijs. et ita non eſt ↄ. xij. diſ. nouit. non al's cõſuetudines hẽre poſſumus niſi ſpecial'r phiberet ro. eccl'ia de aliq̃. de ↄſe. di. j. baſilicas. Jo.

Si petrus. ¶ Caſus. Quidam heretici dicebant diuinitatẽ fuiſſe paſſam: quibus qꝛ auricula cordis mali intellectus eſt ſublata nec credere volunt: ideo ſane doctrine eſt eis auferenda auricula exterior. ſ. ne inter catholicos audiantur donec ad eccleſiam reuertãtur: et hec pbat exẽplo petri: qui exteriorem auriculam ſerui ſuo dño in malo obedientis amputauit: et poſtea pius dñs ei refudit auditum. Et quia petrus aurez abſtulit. datur intelligi q̃ ipſe poteſtatẽ habet ligandi et ſoluendi: et eccleſia per ipſum. Infirmitatẽ corpee paſſionis: qꝛ quicquid infirmitatis deo attribuitur humanitati eſt attribuẽdũ.

Petrus malchi aurem abſcidit.

f ¶ Si petrus. Caſus. tangit q̃ petrus in paſſione dñi abſcidit auriculam malchi: et dñs eam reſtituit ſibi. per hoc no. q̃ male intelligenti auris ſpũal'r eſt per petrum abſcindẽda: ipſe enim hʒ ptãtem ligandi et ſoluendi. no. ẽt q̃ ſi ↄuertantur tales: dñs refundet eis auditum.
g ¶ Volens. q. d. ex propoſito: non caſu.
h ¶ Nõ deberent. qꝛ auris exterior ſignificat interiorem aurẽ. quã ipſi nõ hẽbãt: et iõ dicit: nõ hẽbãt i miniſterio.
i ¶ Et ipſos. q chriſtũ crucifixerũt. ḋ pe. di. j. periculoſe.
k ¶ Eo q̃. ſ. xix. di. ſi romanorum. J. de pe. diſti. ij. adhuc inſtant.
l ¶ Condẽnat. J. de pe. di. j. verbũ. ſ. xxj. di. inferior. ff. de re. iu. qui condẽnare põt. hec aũt regula fallit. extra de ſen. ex cõ. tua. et extra de offi. dele. querẽti. et qñ q̃ põt qs abſoluere et nõ ligare. C. vbi ſena. vel cla. quotiẽs.
m ¶ Si aũt ad diuinitatem. nõ enim paſſa eſt: cum nature dei nemo nocere poſſit. xj. q. iij. ſcḋm.
n ¶ Excidit̃. i. debet abſcidi: vt. j. qõ. j. §. cur ergo.
o ¶ Prophetaz. i. purum hominem.
p ¶ Confeſſione. et hoc cum dixit: tu es chriſt⁹ fili⁹ dei viui.

Loquitur. ¶ Caſus. hoc c. diuiditur i duas partes. In prima pte dicit̃: q̃ chriſtus poſt paſſionem ſuaz lʒ omnibus apoſtolis parem dederit poteſtatem: petrum tñ omnibus preeſſe voluit: vt ab vno ſtipite ſortiretur eccleſia vnitatem et originem: et hoc pbat Cypria. duabus auc̃tatibus. ſ. ſalomonis: et pauli. In ſcḋa pte di. q̃ lʒ eccl'ia ſit vna et epat⁹ vn⁹: tñ in mẽbrorum multitudie p mũdũ lati⁹ extẽdit̃: ſicut ab vna radice multi ramuſculi pducunt̃: et ab vno ſole radij multi: et ab vno fonte riuuli plurimi derigunt̃: ab vnitate ergo eccl'ie ſi qs ſepatur: fructũ boni opis germinare nõ põt: ad iſtar radij rami et riuuli: q ſi a ſole et ab arbore et a fonte diuellantur: euaneſcunt. Secũda pars ibi: epatus vnus.
q ¶ Loqtur. Probat eccl'iam eſſe vnã: qꝛ dñs vt eccleſie ſignificaret vnitatẽ: dixit ſup vnũ eã edificaturũ: dicens: Ego dico tibi qꝛ tu es petrus &c. Scḋo pbat illa auc̃te ſalomonis in pſona dñi loqntis: vna eſt colũba mea. tertio auc̃te pauli dicẽtis: vnũ ẽ corp⁹: vn⁹ ſpũs vna fides: vnũ baptiſma &c. poſtea cõparat eã ſoli: arbori: fonti. vltio dicit q̃ ſi qs nõ tenuerit hãc vnitatẽ: fructũ nõ poterit facere ſed areſcet ſicut ramus preciſus ab arbore.
r ¶ Quia tu es petrus. di. l. fidelior.
ſ ¶ Petram. i. ſuper tue fidei ſoliditatem.

a Super vnum. quia vbi pluralitas ibi diſcordia. de peniten. diſtinctio.ij. quando adam.
b Pari. ſ. diſtinctio.xxj. in nouo. ſ. ij. queſtio. vij. puto. Contrarium puto verum eſſe q pares fuerunt in ordine et dignitate conſecrationis: ſecus in adminiſtrationis plenitudine: q ſatis differt ab alijs: qd liquet ex illo ca. xxv. diſtinctio. perlectis. et di.lxxx. in illis.
c Una eſt. ſ. de conſecra. diſtin. iiij. aliud. i. vnica eſt.
d Matris ſue. i. eccleſie: cuius mater et genitrix et pater et genitor eſt deus. Uel dic matris. ſ. eccleſie triumphantis.
e Unum corpus. i. vna eccleſia compoſitione membrorum.
f Unus ſpiritus. i. vniti voluntate: vel vnus. ſ. ſanctus eſt in nobis: quo vnum corpus efficimur.
g Una ſpes. i. vna res ſeparata ad quam ſumus vocati.
h Unus dominus. i. vna eſſentia. et vnus id eſt conſimilis vel de vno.
i Unum baptiſma. a quocunq detur: vel equiualens. ſ. j.q. j. hi.q. et c. hanc regulam. vel vnus. i. creator omnium.
k Preſidemus. et ita in toto ſunt per tes eius: ſicut dicit lex: vt. ff. de re. iur. in toto et pars continetur.
l Epiſcopatus. i. ordinem epiſcopalem.
m Inſolidum. Nota q ſingula iura a quolibet inſolidum tenent: vt. ff. de ver. ob. l. ij. et ff. de ſer. l. vie. vnde idem ius reſidet apud quemlibet tamen reuera quilibet habet ſeparatum et ſpeciale ius: vt. ff. quemad. ſer. amit. aquam.
n Unitas. ſ. ca. q. ſchiſma.
o Fructus. ſ. xxiij. queſtio. vij quemadmodum.
p Per totum. ſ. diſtinctio. xxj. q. vis. ſ. vij. queſtio. j. nouatianus. Joan.

edificabo eccleſiam meam. Super[a] vnum edificat eccleſiam: et quamuis apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat: et dicat: Sicut me miſit pater et ego mitto vos: accipite ſpiritum ſanctum. tamen vt vnitatem manifeſtaret: vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem auctoritate ſua diſpoſuit. Hoc vtique erant ceteri apoſtoli qd petrus fuit: pari[b] conſortio prediti et honoris et poteſtatis: ſed exordium ab vnitate proficiſcitur: vt eccleſia chriſti vna monſtretur. Quam vnam eccleſiam in cantico canticorum ſpiritus ſanctus ex perſona chriſti domini deſignauerat dicens: Una[c] eſt columba mea: perfecta mea: et vna eſt matris[d] ſue electa genitricis ſue. Hanc eccleſie vnitatem et beatus paulus apoſtolus docet: et ſacramentum vnitatis oſtendit dicens: Unum corpus[e] et vnus[f] ſpiritus et vna ſpes[g] vocationis noſtre: vnus[h] dominus: vna fides: vnum[i] baptiſma: vnus deus. Quam vnitatem tenere firmiter et vendicare debemus maxime nos epiſcopi qui in eccleſia dei preſidemus[k]: vt epiſcopatum[l] quoque ipſum vnum atque indiuiſum probemus. Nemo fraternitatem fallat: nemo fidei veritatem perfida preuaricatione corrumpat. Epiſcopatus vnus eſt cuius ſingularis inſolidum[m] pars tenetur: et eccleſia vna eſt que in multitudine latius incremento fecunditatis extenditur: quomodo multi radij ſunt: ſed vnum lumen: et rami arboris multi ſunt: ſed robur vnum radice tenaci fundatum: et quomodo de fonte vno riui plurimi defluunt: et numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copie largitate vnitas[n] tamen ſeruatur integra in origine. Auelle radium ſolis a corpore diuiſio necnon vnitas non capit: ab arbore frange ramum fructus[o] germinare non poterit: a fonte preſcinde riuum preſciſſus areſcit: ſic et eccleſia domini luce perfuſa per totum[p] orbem radios ſuos porrigit: vnum tamen eſt qd vbique diffunditur nec vnitas corporis ſeparatur: ramos ſuos per vniuerſum orbem copia vbertatis extendit: profluentes largiter riuos: ramos latius expandit: vnum tamen caput eſt: et vna origo et vna mater copioſe fecunditatis. Adulterari non poteſt ſponſa chriſti: incorrupta eſt et pudica: vnam domum nouit: vnius cubili ſcitatem in caſto pudore cuſtodit. Idem.

Non habet deum patrem qui vniuerſalis eccleſie relinquens vnitatem.

Alienus[q] eſt: prophanus eſt: hoſtis eſt: habere non poteſt deum patrem: qui vniuerſalis eccleſie non tenet vnitatem. Item dominus cum diſcipulis ſuis ait: vt vnanimitatem ſuaderet et pacem: Dico (inquit) vobis: quia ſi duo ex vobis conuenerint in terra de omni re quamcunque petierint in nomine meo contingent vobis a patre meo qui in celis eſt: vbicunque[r] enim fuerint duo aut tres collecti in nomine meo ego cum his ſum. oſtendit non multitudini[s]: ſed vnanimitati deprecantium plurimum tribui. Si duo inquit ex vobis conuenerint in terra rc. vnanimitatem prius poſuit: concordiam pacis ante premiſit: vt conueniat[t] nobis: et fideliter et firmiter docuit. Quomodo autem poteſt ipſe cum aliquo conuenire qui cum corpore ipſius eccleſie: et cum vniuerſa fraternitate non conuenit? Quomodo autem poſſunt duo vel tres in nomine chriſti colligi: quos conſtat a chriſto et eius euangelio ſeparari. Item Hiero.

Ligandi et ſoluendi non habet poteſtatem. qui vnitatem eccleſie catholice non tenet.

Omnibus[u] conſideratis puto me non temere di-

Alienus. Caſus. Heretici putabant ſe eſſe in eccleſia: et habere deum patrem: quia in vnum congregabantur: ſed Cypri. contra oſtendit: dicens q licet congregentur in vnum: tamen propter hoc neque deum neque gratiam eius ſecum habere poterunt: quia ſunt extra eccleſie vnitatem quam dominus ſuos diſcipulos habere voluit: et alios ſuos noie congregatos: quod probat auctoritate euangelij.
q Alienus. Caſus. In prima parte dicit q non poteſt deum habere patrem qui eccleſie non tenet vnitatem. In ſecunda parte probat eccleſiam eſſe vnam auctoritate domini dicentis: Si duo ex vobis conuenerint rc.
r Ubicunque. xx. diſtinctio. c. vlti. ſ. j. q. j. cum ſcriptura.
s Non multitudini. ſ. de conſe. diſ. v. non mediocriter. ver. qua propter melior. et ſ. e. q. c. odi. et pieci. et in auc. de referen. ſ. per eadem. col. ij.
t Ut conueniat nobis. i. conueniamus inter nos. i. conueniamus nobis iuicem: quia turpis eſt pars toti ſuo non congruens. vij. diſtinctio. que contra. et eſt ar. ab ordine verborum: quia ſemper primo nominato dabitur: vt. ff. de vſufru. l. quotiens. ff. de leg. ij. cum pater. ſ. pe. ar. contra. C. de teſt. prepoſteri. ff. de ſol. non enim ordo.
Omnibus. Caſus. Hieronymus multipliciter commendat in hoc. c. eccleſiam ro. que eſt ſine macula et ruga. in qua ſunt chriſtifideles: quam ſi quis contemnit: debet haberi ſicut ethnicus et publicanus. Alios. ſ. fideles vel quoſdam. ſ. bonos. Sine macula. ſ. mortalis peccati. Ruga. ſ. duplicitatis. Ortus: quia gratiam ſpiritualium ſcilicet virtutum gignit. alia ſunt in apparatu paradiſus. ſ. parans dei viam.
u Omnibus. Caſus. Dicit hieronymus q quidam dicuntur

Pars eſt turpis que toti ſuo non coheret.

mat. xviij c

ſe eē in eccleſia ꝙ etiam ſunt ipſa eccleſia que eſt vnica colūba:que ſine macula ⁊ ruga appellatur:de qua dictū intelligitur:Dñe dilexi decorem domꝰ tue ⁊c̄.Quaȝ eccleſiam ſi qs contempſerit:nec ſe correxerit : ſit tibi tanꝗ̄ ethnicus ⁊ publicanus.ij.queſtio.j.ſi peccauerit

i ❡ Statheras.i. ſententias iniq̄s. vel ꝓprie.i. meſuras. ar.extra de emp.⁊ vendi.vt meſure.als locum habet pena.l.cor.de fal.ff.de extraor.cog.annonam.ar.ff. de dolo. arbitrio.§.de eo qui ſciens.

k ❡ Et ſchiſma.ſed videt̃ contra.vij.q j.deniq̃.qꝛ ibi dr̃ ꝙ ſchiſma nō fecerūt:ſupple tātuȝ q̄ntum alij:de qbꝰ dicit̃ ibi:vel fac viȝ in eo ꝙ dicit h̄ tēptatū nam aliud ē tēptare aliud facere:ſicut dr̃ de domino:⁊ cuȝ guſtaſſet noluit bibere.de peni.diſtinct. ij.§.qđ vero.

a ❡ Ut etiam ipſi. ⁊.ſ̄.diſti. xxj.q̄ȝuis. Idem dicitur.ſ. de pe.diſtinctio. iiij. in domo.

Cauſ.iiij.a

b ❡ Supra firmaȝ petram.petra autem chriſtus.de conſecr. diſtin.ij.reuera.

c ❡ Ruga.duplicitatis.

mat.xvj.e

d ❡ Macula.mortalis peccati.

Sēſus ſpiritual̃ abſcōdit̃ idignis.

e ❡ Fons ſignatꝰ. hoc etiam legitur de beata virgine : qꝛ ſpūalis ſenſus indignis abſcondit̃ ⁊ ſecretiora fidei ⁊c̄.xliij diſtin. in mādatis. Ideo etiam dicit ſignatus: qꝛ hereticꝰ inde non bibit: naȝ eſt ꝓprius fons cui non cōmunicat alienus.de peni. diſtin. j.cum ergo.

ps.xxv.
ps.lxvij. a
ps.cxxj.
ps.lxxxiij.

f ❡ Puteus.Puteus dicit̃ propter occulta myſteria: que ſolis ſanctis per reuelationem ſpiritusſancti aperta ſunt Joannes.

g ❡ Ethnicus.Arg. ꝙ contumax hereticus eſt iudicādus . lxxxj.di.c.ſi qui.

NOn afferamus. ❡ Caſus hiero.in hoc.c. reprehendit quoſdam ſacerdotes:q ꝓ ſuo arbitrio dicebāt pctā grauia vel leuia diuinā ſcripturā non attēdentes: nec iuxta diuerſitatem delictoꝝ penas varias iponebāt:docet ergo ꝙ ſm̄ ſcri

✠ Arg.tēꝑātē puniri.ſi.C. de epiſ.⁊ cle. l.ſi qs nō dicā.⁊.ff.ō fideicō.liber.l. qdā. in prin.

cere alios ita eē in domo dei: vt etiā[a] ipſi ſint domus eadē dei:q̄ dicitur edificari ſupra firmam petrā[b] que vnica colūba appellatur:q̄ ſpōſa pulchra ſine ruga[c] ⁊ macula[d] :⁊ hortus ↄcluſus:fons ſignatꝰ[e] ⁊ puteꝰ[f] aque viue:⁊ paradiſus cū fructu pomoꝝ . Que domus etiā claues accepit ac ptātē ſoluēdi ⁊ ligādi. Hāc domū ſi qs corrigentē corripientēq̃ ↄtempſerit ſit tibi(inquit)ſicut ethnicꝰ[g] ⁊ publicanus. De hac domo dr̃: Dñe dilexi decorem domus tue: ⁊ lo.ha.glo.t.⁊.Qui habi. ſa. vnani.in domo.⁊ Letatꝰ ſuȝ in his q̄ di. ſūt mi.in domuȝ dñi.⁊ Bti qui ha. in domo tua domine ⁊c. Itē Hiero.

❡ Varia crimina varijs ſunt penis afficienda.

NOn afferamus[h] ſtatheras[i] doloſas : vbi appēdamꝰ qđ volumus ꝓ arbitrio nr̃o: dicētes:hoc graue ē:hoc leue eſt:ſȝ afferamꝰ diuinā ſtatherā de ſcripturis ſacris tanꝗ̄ de theſauris dñicis:⁊ in illa qđ ſit grauiꝰ appēdamus. Tpe quo dñs ꝑora delicta recētibus penaꝝ exēplis cauenda mōſtrauit:⁊ idolū fabricatū atq̃ adoratū eſt:⁊ propheticus liber ira regis ↄtēptoris icēſus:⁊ ſchiſma[k] tēptatū ✠. Et idolatria gladio punita ē exuſtio libri bellica cede ⁊ pegria captiuitate:ſchiſma hiatu t̃re ſepultis auctoribꝰ viuis ⁊ cet̃is celeſti igne ↄſumptis:qs iam dubitauerit hoc eē ſceleratius[l] cōmiſſum: qđ ē grauius vindicatū? Item Gregorius in moralibus.

❡ Ex ſola eccleſia dominus ſacrificiuȝ accepit.

QUia ex[m] ſola eccl̃ia catholica v̇itas ↄſpicitur:apud ſe eē locum dñs prohibet de quo videatur. In petra moyſes ponitur vt dei faciē ↄtempletur:qꝛ niſi qs fidei ſoliditatē tenuerit diuinā preſentiam nō agnoſcit. De q̄ ſoliditate dñs dicit: Sup hanc petrā edificabo eccl.meā. Sola qppe eſt ꝑ quā ſacrificiū dñs accipiat libēter:ſola q̄ pro errātibus itercedat fiducialit̃. Uñ ēt de agni hoſtia dñs ꝑcepit dicēs: In vna domo comedetis : neq̃ afferetis de carnibus eiꝰ extra fores. In vna nāq̃ domo comeditur : qꝛ in vna catholica eccl̃ia v̇a hoſtia redēptoris imolatur: de cuiꝰ carnibus lex foras afferri diuina prohibet:qꝛ ſanctū[n] dari canibus vetat:ſola ē q̄ intra ſe poſitos valida charitatis cōpage cuſtodit. Uñ ⁊ aqua diluuij arcam quidem ad ſublimiora ſuſtulit: omnes autem quos extra arcaȝ iuenit extinxit. Itē Ambr.

❡ Non exhibet fidem chriſtianus.

Exo.iij
Sch[i]ſma [gra]uius [?]m[?] q̄ he[re]ſia.
mat.j.a
Exo.j.
mat.j.a
Gen.b

l ❡ Sceleratiꝰ. naȝ dicit̃.l.ꝙ maiora delicta maioribꝰ penis minora minoribꝰ ſūt puniēda:⁊ in delicto eq̄li ꝓpinq̄s eē penas.in auc.vt fratrū filij.col.ix.Et vr̃ ſm̄ hoc ꝙ maius ſit pcm̄ ſchiſma q̄ȝ hereſis.Sȝ ↄ.ſ.xxiij. q. vij.qđ in oibꝰ . Sȝ dic ꝙ oē ſchiſma hȝ hereſim ānexā:maxime ex q̄ ꝑſeuerat:vñ nō eſt diā niſi q̄ ad ꝑncipiuȝ:vt ar.ſ.q. iij.iter ſchiſma.⁊ ita nō eſt ↄtra.Uel dic: ꝙ lȝ hereſis ſit maius crimē in ſui natura q̄ȝ ſchiſma:magis tñ peccauerunt ſchiſmatici q̄ȝ illi heretici q idolū adorauerūt:cum illi ꝑm priores eēnt ad hoc: qꝛ in egypto cōſueuerūt videre idola adorari ab egyptijs ſȝ choꝛe:datā ⁊ abyron nō peccauerūt ex aliq̄ ibecillitate vel ↄſuetudine:ſȝ tm̄ ex ↄtumacia vel ſcient̃. Et ſm̄ hunc intellectū ſceleratiꝰ erit aduerbium:nam quāto maior eſt ↄtemptus: tanto maius ſcelus committitur.xl.diſtinctio.homo chriſtianus.

pturam diuinam pcm̄ leue vel graue leuit̃ vel grauit̃ eſt puniendū:⁊ hoc ꝓbat tribus exēplis.ſ.idololatrie: cōbuſtionis libri hieremie:⁊ ſchiſmatis:iter que ſchiſma velut ſceleratiꝰ grauius hiatu terre eſt vindicatum: cuȝ idololatria gladio ſit punita:combuſtio libri cede bellica ⁊ captiuitate peregrina .

h ❡ Non afferamus. Pone caſum per illud. xxxvij. di. relatū.nam ſunt qdam q ſubtilitate ſua ducunt̃ ⁊ volūt alr̃ interꝑtari diuinas ſcripturas q̄ȝ debeāt:⁊ ita errāt : ⁊ in ſchiſma icidūt.Quod peccatum q̄ȝ graue ſit: oſtendit ex genere pene:quia grauius fuit punitum delictum q̄ȝ libri exuſtio vel idololatria.

Schiſma ē grauiſſimū pcm̄.

QUia ex ſola. ❡ Caſus. In hoc capitu.tria dicuntur.Primum eſt ꝙ in ſola eccleſia veritas inſpicitur:ſcđm eſt:ꝙ in ea ſola ſacrificatur.tertium: ꝙ in ea ſola quis cuſtoditur.⁊ ſingula membra ſingulis probat auctoritatibus .

m ❡ Quia ex ſola. Caſus probat multiplici auctoritate ꝙ ſaluari non poſſumus:niſi teneamus eccleſie vnitatem:vt.ſ̄.i.queſtio.j.extra catholicam.⁊. capitu. ſi qs inquit.ſ̄.xcvj.di.c.ij.⁊.xciij.diſtin.qui cathedram.

n ❡ Sanctum dari canibus.ſ. ea. queſtio. ſchiſma. de peni.diſtinctio.j.nonnulli.Joan.

Aduocauit. ¶ Caſus. Caſum hunc ſic pone. Luciſer vir chriſtianus erat: et cū nollet cōſentire errori cōgregatiōis quam fecit anaſtaſius imperator mediolanenſi. miſſus eſt apud alexādriam in exiliū: vbi cū multos conuerteret preſecit eis quendam epiſcopum: qui forte non fuit ab vniuerſitate electus: ſuccedente vero alio imperatore miſſus eſt quidam legatus in alexādriam: qui depoſuit illum epiſcopum: vnde luciſer indignatus cepit tanquam hereticus eccleſiam infeſtare: a fide tamen nō deuiauit. Cuius ſocius fuit ſatyrus epiſcopus: quem cyprianus martyr in alexandriā miſſus ad predicandū aduocauit: et interrogauit eū ſi cū romana eccleſia concordaret: et licet reſponderet ſe fidē habere: nō putauit tamē cyprianus eē verā gratiam.ſ.meritoriā niſi vere fidei: vnde in ſchiſmate vera fides eſſe nō poteſt. Predicauit ergo cyprianus in partibus illis. et iuxta qđ optauit fructum percepit deſideratū. Litterā ſic expone. Putauit.ſ. cyprianus. vtrum nam.i. an putauit. cyprianus. tenerēt luciſer et ſatyrus: vel teneret.ſ. ſatyrus: gratie ſedus .i. officiū predicandi. teneret cyprianus: tanti nois .i. predicationis. nauigare .i. ad aliquos tranſire. eo .i. ad eum locum vel ad eundum.

a ¶ Aduocauit. Legitur in.x.lib. hiſto. eccle. q tpe cōſtantini imperatoris: q erat fautor hereticorum: multi catholici epiſcopi miſſi ſunt in exiliū: quorum vnus fuit luciſer: ſed mortuo cōſtantino reuocati fuerūt. Et cum luciſer rogaretur ab euſebio vt pergeret alexandriā: vt ibi de ſtatu eccleſie cū illic degētibus iudicaret: miſit diaconū ſuum pro ſe: qui epiſcopū quendā ibi ordinauit: ſed hoc maiori parti hominum nō placuit. Qđ factum euſebius reuocauit: et aliū qui omnibus placuit inſtituit. Euſebius apud alexādriam cū centum epiſcopis conciliū celebrauit: in quo delapſis in hereſim ſtatutū eſt: vt preſidie auctoribus exceptis: alij ab hereſi redeūtes in ſuis dignitatibus remanerēt: luciſer aūt dolens epiſcopum ordinatū a ſuo diacono nō eſſe receptum: receſſit cum quibuſdam epiſcopis alijs: nec voluit aliorum ſtatuta ſeruare. Et cū cyprianus (de quo hic agitur) in loco cōuerſaretur vbi per luciferum ſchiſma erat ſeminatū: tunc vocauit ad eum quendam epiſcopum illius loci noie ſatyrum inquirens ab eo an eſſet de catholicis epiſcopis. Cum aūt deprehendiſſet eum nō eſſe catholicū: nec alios ibi catholicos inueniret: tranſtulit ſe ad alias partes: vt cum opportunitas a domino daretur: ad eaſdem partes predicaturus reuerteretur.

b ¶ Heredes .i. aliquos inſtructos reliquiſſet in fide.

c ¶ Putauit. cyprianus.

...ſto qui corpus eius diſcerpſit.

Aduocauit[a] ad ſe cyprianus epiſcopum ſatyrum: nec vllam putauit verā niſi de fidei gratiam: percunctatuſque ex eodē eſt: vtrum nā de catholicis epiſcopis eēt: hoc eſt ſi cū romana eccleſia cōueniret: et forte ad id locorum in ſchiſmate regiōis illius eccleſia erat. Luciſer enī ſe a noſtra cōione diuiſerat: et quamquam pro fide exulaſſet: et fidei ſue reliquiſſet heredes[b] nō putauit[c] tamē fidē eſſe in ſchiſmate: nā et ſi fidē erga deum tenerēt[d] tamē erga dei eccleſiā nō tenebant: cuius patiebātur velut quoſdā artus[e] diuidi: et mēbra lacerari. Etenim cū propter eccleſiam chriſtus paſſus ſit et corpus chriſti ſit eccleſia: non vr ab his exhiberi fides chriſto a quibus euacuatur paſſio[f] eius atque diſtrahitur. Itaque quamuis gratie ſedus teneret[g] et metueret tanti nois debitor nauigare: tamē eo tranſire maluit vbi tute poſſet exoluere: iudicabat enim diuine ſolutiōis[h] gratiā in affectu[i] ac fide eſſe: quā quidē ſtatim vt primū copia eccleſie liberior fuit: implere nō diſtulit dei[k] gratiā: et[l] accepit deſideratam: et ſeruauit acceptam. Item Beda ſuper epiſtolam Joannis.

¶ Etiam corpore ab eo recedendum eſt qui fidem chriſti non habet.

Omnis qui recedit et nō permanet in doctrina chriſti: hic deū non habet: qui permanet in doctrina chriſti: hic et filiū et patrem[m] habet: ſi quis venerit ad vos: et hanc doctrinā non affert: nolite eum recipere in domū: nec[n] aue ei dixeritis: qui enim illi dicit aue cōicat[o] illius operibus malis. Hec enī ioannes[p] de ſchiſmaticis ſiue hereticis vitandis quam verbis docuit et factis[q] exhibuit. ¶ Narrat enī de illo auditor eius ſanctiſſimus vir et martyr fortiſſimus policarpus ſmyrneorum antiſtes: quod tempore quodā cum apud epheſū balneas[r] lauādi gratia fuiſſet ingreſſus: et vidiſſet ibi cherintū exire: cōtinuo diſceſſit nō lotus dicens: Fugiamus hinc ne et balnee ipſe nos corrumpāt: in quibus cherintus lauatur inimicus veritatis. ¶ Idē etiam policarpus martioni cum aliquando occurriſſet dicenti ſibi agnoſce nos: reſpondit agnoſco primogenitum ſathane. Idem Hieronymus.

¶ Prophanus eſt extra eccleſiam beati petri agnum co...

d ¶ Tenerēt. luciſer et ſatyrus. vel teneret ſatyrus. hoc autem non prodeſt: vt.vij. q.i. denique.

e ¶ Artus. Artus dicuntur epiſcopi qui viriliter ſuſtentāt eccleſiam.

f ¶ Paſſio .i. eccleſia: pro qua ipſe paſſus eſt.

g ¶ Teneret. iure obligatiōis: nam quilibet prelatus eſt dominicus debitor.xliij. di. diſpenſatio.

h ¶ Solutiōis .i. predicationis: quia audita cōuertebantur: et ſic ſoluebantur a peccatis.

i ¶ In affectu. nam affectus ſine effectu non ſoluit dominicum debitorē: licet cōtrarium fiat: vt hic. et de pe. diſtin.i. §. his auctoritatibus. ver. ſimiliter. et illud de pe. ni. di.vi.c.i. ibi. nam ex deſiderio et c. et idē eſt in obligatione quando quis tenetur hoi ſi paratus eſt ſoluere: et nō inuenit cui non imputabitur ei. C. de vſu. acceptam. ff. de arbi. celſus.

k ¶ Dei gratiam .i. libertatem predicādi.

l ¶ Et accepit. idem cyprianus poſtea.

Omnis qui. ¶ Caſus. Oſtēdit Beda in hoc capitu. q ſchiſmaticis et hereticis non debemus cōmunicare: et hoc probat tripliciter: primo auctoritate ioannis euāge. poſtea exemplo eiuſdem: tertio exēplo policarpi. Auctoritas eſt in prin. capi. exemplum ioannis eſt ibi narrat enim exemplum policarpi eſt ibi idem etiam policarpus.

m ¶ Et patrem. ſ. diſtin.xlij. quieſcamus.

n ¶ Nec aue. xi. queſtio.iij. excommunicatos.

o ¶ Communicat. ſ. diſtin.lxiij. cum hadrianus.

p ¶ Joannes. euangeliſta.

q ¶ Factis exhibuit. nam cepit ieſus facere et docere. ſ. xxxvi. diſtinctio. §. ecce. ar. ff. de re mili. officium.

r ¶ Balneas. Et ita etiā religioſi poſſunt intrare balnea qđ intelligo in neceſſitate. ar. de cōſe. diſti.iij. peruenit. ſed videtur excuſari etiā in hoc caſu. xi. q.iij. quoniam multos. et ita nō debemus lauari cū hominibus aliene ſecte: ſicut et dicit canon q nec cū muliere. lxxxi. diſt. non oportet. C. de repu. l.vl. §. vl. ſed nec orare cū eis. Sed nunquid in ec...

Luciſer latini q multi eſ fuerūt ir exiliū n ſi.

ij. Joã. j. c.

Religioſi poſſunt intrare balnea.

eccleſia interdicta poſſumus orare? Sic tacite tamen.ſ. queſtio.iij.ſi quis epiſcopus.

Quoniã vetus. ¶ Caſus Dicit hiero.in hoc.c. in ecclesia orietali hereſes ⁊ ſchiſmata pullulare: vñ eccleſia orietalis prauas doctrias hereticoꝝ exterminat: ⁊ iõ q̃uis mare īterponat tñ romanã eccleſiam ⁊ fidē ab ea laudatã cēſuit ↄſulēdã vbi fides permanet iuiolatã: ⁊ ſic occidentalem eccliam multipliciť cõmēdãdo orietalē eccliam deteſtať: q2 fides ibi pmanet violata. In fine dicit q ⁊ ſi in ea ſolitudine ſit q̃ diuidit ſyriã a barbaria: ita q fidem a barbarica ecclia ſp expetere nõ poſſit tñ ſequiť martyres ⁊ ↄfeſſores illiꝰ regionis hereticos deuitãdo. Expoſitio aũt littere ↄſueuit in apparatu notari: ⁊ iõ ſup ſedeo. Et nota q oia c. precedētia ⁊ ſequētia vſq ad. §. his auctoritatibꝰ. inducũtur q tñ ecclia catholica ⁊ nõ heretici vel excõicati q ſunt extra ecclīam ptãtē hñt ligãdi ⁊ ſoluēdi

Je.xlv. d.

mat.xxiiij c

Peribit q in ecclia ñ īuenieť.

mat.v.b.

Diabolꝰ dr̄ oriēs vel

a ¶ Quoniã vetus. ¶ Caſus hier. dicit in ecclia orientali hereſes ⁊ ſchiſmata pullulare: qđ nõ eſt in ecclia ro. cuiꝰ fidē ſe pfiteť tenere: ⁊ l3 loco ſit remotꝰ nõ tñ mēte: na3 ⁊ ſi qs in ea nõ inueniať peribit: ſicut illi q fuit in ueñ extra arcam diluuij.

b ¶ Oriēs .i. oriētalis ecclia facīēs opa veteris hominis. vel dr̄ diabolus vetus oriens reſpectu chriſti: de quo legitur: viſitauit nos oriens ex alto.

c ¶ Indiſciſſam. ſ. xvj. queſtio. vij. ſicut domini.

d ¶ Tunicam .i. eccleſiam: vel tunicam deſuper contextã ſcilicet charitate. que ſub vno cortice multa grana .i. fideles continet: vt. xliij. diſtinctio. ſit rector.

e ¶ Lacus. Lacus dicitur: q2 nõ h3 aquas intelligentie.

f ¶ Cõtritos .i. hereticos humiliatos eternaliter ↄterendos: vel doctrinas eoꝝ falſas ↄtemnendas .i. ↄtēpnibiles.

g ¶ Signatus. in eccleſia dei: vt. ſ. e. omnibus.

h ¶ Cibum. de quo cibo ⁊ qua fiti habemus. ſ. viij. queſtio. j. audacter.

i ¶ Veſtimenta. cum fuit baptiſatus. J. de conſe. di. iiij. poſt baptiſmũ. vel fuit monachus. de ↄſe. diſtin. v. nunq̃.

k ¶ Margarite ſcilicet ſacramentorum eccleſie ro. vel fidei. xj. queſtio. iij. nolite.

Q medere tentans.

Quoniã[a] vetus oriēs[b] inter ſe ppłorum furore colliſus indiſciſſam[c] dñi tunicã[d] ⁊ deſup contextã minuatim pfruſta diſcerpit: ⁊ chřī vineam vulpes extermināt inter lacus[e] ↄtritos[f] qui non hñt aquã: ⁊ difficile vbi fons ſignatus[g] ⁊ hortus ↄcluſus ſit poſſit intelligi. ideo mihi cathedram petri ⁊ fidem apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam. Inde nunc mee aīe poſtulans cibu3[h] vñ olim chřī veſtiměta[i] ſuſcepi. neq3 võ vaſtitas tanti elemēti liquētis ⁊ inter iacēs latitudo terraru3 me a precioſe margarite[k] potuit inqſitione phibere. Vbicũq3 fuerit corpus illic ↄgregabũtur ⁊ aq̄le[l] pfligato[m] a ſobole mala pžimonio[n] apud vos ſolos in corrupta patꝝ oino ſeruatur auctoritas: ibi ceſpite ťra fecũdo dñici ſeminis puritatē cēteno fructu refert hic obruta ſulcis frumenta[o] in lolium[p] auenaſq3[q] degenerant[r]. Nũc in occidente ſol iuſtitie oritur. in oriēte aũt lucifer ille que ceciderat ſupra ſidera poſuit[s] thronũ ſuũ. Vos eſtis lux mũdi. vos eſtis ſal terre vos vaſa aurea ⁊ argentea: hic[t] teſtea vaſa vga ferrea ⁊ eťno opiunť[u] incendio. q̃q3 igitur tuiꝰ me ťreat magnitudo: tñ iuitat humilitas: a ſacerdote victima[y] ſalutē a paſtore pſidiũ ouis flagito. facit ſcaꝰ iuidia[z] romani culminis recedat ãbitio. Cũ ſucceſſore piſcatoris ⁊ diſcipulo chřī loqr. ego nullũ premiũ niſi chřm ſeqns beatitudini tue id eſt cathedre ſci petri cõionem ↄſortior. Sup illam petrã fundatã eccleſiã ſcio: quicũq3 extra hãc domũ agnum comederit pphanꝰ eſt. Si qs in archa noe nõ fuerit: pibit regnãte diluuio. Et qa p facinorib[2]ꝰ meis ad eã ſolitudinē cõmigraui: q̃ ſyria3 ↄiunctio barbarie fine ďtēminat: nõ poſſu3 ſcm̃[ꝫ] dñi tot iteriacētibꝰ ſpacijs a ſcimonia tua ſemper expetere. Jõq3 collegas tuos egyptios martyres ⁊ ↄfeſſores ſeqr: ⁊ ſub onerarijs[a] pua nauicula delitesco. non noui vitalem: miletum reſpuo: ignoro paulinu3 qui cũq3 non tecum colligit ſpargit: hoc eſt qui chriſti non eſt antichriſti[b] eſt. Item amb.

¶ Hereticorum cõſortia a catholicis ſunt fugienda.

Que dignior domus[c] apoſtolice predicatiõis

l ¶ Aquile. Galle eccleſie fideles: q̃ alte volant. extra de renun. litteras. ſ. proxi. queſtio. iiij. cum in lege.

m ¶ Profligato .i. diſſipato. Similiter accipitur pro ſfligari. C. de fideiuſ. l. ſancimus. C. de offi. rec. prouin. que ordinariam. vbi pro ↄſumere ponitur: vt h.

n ¶ Patrimonio .i. fide vel patru3 doctrina.

o ¶ Frumenta .i. documenta heretiçorum.

p ¶ Lolium. id eſt hereſes.

q ¶ Auenaſq3 .i. ſchiſmata.

r ¶ Degenerant .i. degenerãdo produ cunt. ſ. diſtinct. lvj. naſci de adulterio.

s ¶ Poſuit. ſ. hereticos prelatos.

t ¶ hic. vbi nũc ſũ.

u ¶ Operiuntur .i. cooperiuntur.

x ¶ Tui. o papa.

y ¶ Victima .i. victimãdus a te puniendus ſi peccauero.

z ¶ Faciat .i. ceſſet vel deficiat.

⁊ ¶ Inuidia .i. ex tollētia vñ inuidia ſepe naſciť. Vñ cum duo certarēt de electiõe: ⁊ vnus allegaret nobilitatē alteriꝰ: aliꝰ et aduerſo ridit piſcatori petro fabri filio ſucceſſorē querimꝰ non auguſto. Nobilitas faſtu3 faſtus liťe parit: armat Lis odium: capiunt hec tria mortis iter.

2 ¶ Pro facinoribus. purgandis.

ꝫ ¶ Sanctũ dñi .i. õbum dñi vel fidei vel euchariſtiam.

a ¶ Et ſub onerarijs .i. magnis nauibus: nam q̃dam ſunt onerarie: ⁊ quedam emphate: id eſt homines ferentes: vt. ff. de exer. l. j. §. ſed ⁊ ſi ab alio mutuatus. ⁊. §. nauem.

b ¶ Antichriſti. ⁊ qui non eſt mecum contra me eſt: ⁊ quicũq3 a fide catholica diſcrepat ei ↄtrius eſt. C. de iudeis. celicolarum. arg. ff. de fideicom. li. ſi. eum. §. j. B.

Que dignior. ¶ Caſus Dicitur in hoc. c. q due ſūt eccleſie: vna catholica ⁊ alia hereticorum. Prima non patitur pollutos in ſe habitare: que chriſtum habet habitatorem: quem nemo deſerere debet ſicut petrus nõ deſeruit: ⁊ in ea indubitanter eſt habitaculum eligendum. Secunda vero eccleſia ſcilicet hereticorum ne ariditate eius polluamur: ſemper eſt deuitanda: ⁊ hoc probatur auctoritate apoſtoli. Sequens capitu. patet.

c ¶ Que dignior domꝰ. ¶ Caſus. Due ſunt eccle. vna catholica: que non patitur pollutos habitare in ſe: cum

habeat chriſtum habitatoꝛē: quem nemo debet deſerere: ſicut nec petrus: immo ibi eſt pdicādus: ⁊ habitaculum eligēdum. Alia eſt hereticoꝝ: q̄ vera nō eſt: hec ſemper vitā da eſt: ne ariditate eius polluamur. deſerendus eſt ergo hereticus poſt admonitionem.

a ¶ Ingreſſu. propter quā vel ad quā fit ingreſſus apoſtolica pꝛedicatione.
b ¶ Pedes. i. operationes prauas.
c ¶ Veſtigijs. id eſt operibus.
d ¶ In reliquū. i. de cetero. ⁊ ita exaudi. j. q. vij. quotiēs.
e ¶ Bene di. a petro vt de ꝯſec. di. ij. forte dicas. Cū enī chriſtus dixiſſet: niſi qs māducauerit carnē meā: ⁊ biberit ſang. ⁊c. rn̄derūt qdā: durus eſt hic ſermo: ⁊ ſepauerūt ſe ab eo vt de ꝯſec. di. ij. pma qdē. petro dicente domino: ad quem ibimus: verba vite eterne habes.
f ¶ Hoſpitium. Ar. ꝯ illos q ſepe mutāt hoſpitium.
g ¶ In qua. ſ. eccleſia. Si. i. qꝛ legēduz i. eligēdū eſt ibi eſſe: vel in qua eccl'ia eligēdū ibi eſſe habitaculum: ſi chriſtus ibi ſit. ſi affirmatiue intelligitur. i. qꝛ re uera ibi chriſt⁹ habitat: haud dubie. i. non. ⁊ vere non dubie ſit: qꝛ dubius in fide eſt hereticus. extra de here. c. j.
h ¶ Excutiēdus. de affectibus noſtris.
i ¶ Peduz puluis i. doctrina hereticoꝝ.
k ¶ Ne fatiſcentib⁹ i. feſſum facientibus: vel deficientibus.
l ¶ Siccitatib⁹. i. qꝛ heretici ſicci ſūt: vt. j. q. j. ſicut eunuchus.
m ¶ Humi aride. vn̄ Ouid. Alta puellares tardat arena pedes.
n ¶ Infirmitates ſ. ij. q. vij. §. de his. ſ. di. xlv. recedite. lxxxvj. di. nō ſatis. ſ. xxiiij. q. v. ſcriptum.   o ¶ Deuita. ⁊ ita ei nō pandas ſecreta fidei nr̄e. ar. xj. q. iij. nolite. xxiiij. q. iiij. quidam. non autē quo ad correctionem. ar. j. q. vij. ꝯuenientibus. ibi q̄n dic intellige tam poſt primaz q̄ȝ poſt ſecundam: ⁊ hoc de ſum. trinitatis. quid aūt ſuper hoc tenendum ſit: no. ſ. pxi. q. v. nō vos. Si aūt quis errat in fide: non ſtatim eſt hereticus: dummodo paratus ſit corrigi: vt. ſ. ea. q. hec eſt. ſi autem non vult corrigi vſq̄ȝ ad annum amodo eſt habendus p heretico: vt extra de here. excōicamus.
p ¶ Quicunq̄ȝ. ¶ Abſolui. ſ. de pe. di. j. verbum.

igreſſu[a] q̄ȝ ſctā romana eccleſia: aut quis pꝛeferēdus magis oīb⁹ videtur q̄ȝ chriſtus eſt: qui pedes[b] ſuis conſueuit lauare hoſpitib⁹: ⁊ quoſcūq̄ȝ ſua receperit domo: pollutiſ n̄ patiatur habitare veſtigijs[c]: ſed maculoſos ſi in ea acceperit: lȝ vite pꝛioꝛis: in reliquū[d] tn̄ mūdare dignaṫ pceſſus. Hic eſt igitur ſolus quē nemo dȝ deſerere: nemo mutare: cui bene[e] dicit: Dn̄e: ad quē ibimus? verba vite eterne habes: ⁊ nos credimus: vidimus executoꝛem celeſtiuȝ pꝛeceptoꝝ: qui q̄m nō mutauit hoſpitiū[f]: celeſtiū cōſoꝛtiū habitationis emeruit. Fides ergo in hiīs eccleſie querēda mandaṫ: i qua[g] ſi chriſtus habitatoꝛ ſit: haud dubie ſit legendū: ſi vero pfidus ppl's aut pꝛeceptoꝛ hereticus defoꝛmet habitaculū eccleſie: vitāda eſt hereticoꝝ cōio: fugienda ſynagoga cenſeṫ: excutiēdus[h] pedū[i] puluis: ne[k] fatiſcētib⁹ perfidie ſterilis ſiccitatib⁹[l] tanq̄ȝ humi[m] aride arenoſeq̄ȝ mētis tue veſtigiū polluatur: nā ſicut coꝛpeas infirmitates[n] ppli fidelis ſuſcipere in ſe dȝ euāgelij pdicatoꝛ: iuxta qȝ ſcriptū eſt: Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmoꝛ. Ita ſi qua eſt eccleſia que fidem reſpuat: nec aplice pdicatōis fundamēta poſſideat: ne quā labem perfidie poſſit aſpergere deſerēda eſt. quod apoſtolus quoq̄ȝ euidēter aſſeruit dicens: Hereticuȝ hominem poſt primam. ſ. correctionē deuita[o]. Item Beda ſup Math. ¶ Nec peccatis ſolui nec celeſte regnum ingredi poteſt: qui ab vnitate eccleſie eſt diuiſus.

Quicūq̄ȝ ab vnitate fidei vel ſocietatis petri apoſtoli quolibet modo ſemetipſos ſegregauerint: tales nūc nec vinculis peccatoꝛū abſolui[p]: nec ianuā poſſunt regni celeſtis ingredi[q]. Item Hiero. in amos pphetam. ¶ Non ſuſcipiuntur eoꝛuȝ ſacrificia quoꝛū fides reprobaṫ ⁊ vita.

Odi ⁊ pꝛoieci feſtiuitates veſtras[r]: ⁊ nō capiam odoꝛē cetuū veſtroꝛū: q ſi obtuleris mihi holocauſtomata: ⁊ munera veſtra nō accipiā: ⁊ vota pinguium veſtroꝝ reſpuā[s]. ¶ Odit aūt deus: ⁊ nō ſolū odit: ſed pijcit feſtiuitates eoꝝ qui nō celebrāt feſtiuitates dei ſed ſuas[t]. ⁊ poſt pauca. Odiſſe aūt ⁊ nō odoꝛari ⁊ pꝛoijcere humana loquitur ſilitudine[u]: vt nos affectū dei nr̄is ſermonib⁹ agnoſcam⁹: ⁊ ſi holocauſta obtulerint vt videātur ieiunare: dare elemoſynas: pudicitiā polliceri: que holocauſta[x] ſunt vera: nō ea[y] ſuſcipit dn̄s: nā nō ſacrificioꝝ magnitudinē: ſed offerentiū merita cauſaſq̄ȝ diiudicat. ¶ Unde ⁊ vidua[z] q̄ i coꝛbonā duo minuta[&] miſerat oībus a ſaluatoꝛe pꝛefertur: qꝛ dn̄s non ea q̄ offerūtur: ſȝ volūtatē reſpicit offerētiū. Itē Augu. ¶ Ubi charitas nō ē ibi nec deſ vel iuſticia locū nō habȝ.

q ¶ Ingredi. cū iſte claues habeat: vt. ſ. xx. di. §. j. Jo.
¶ Odi ⁊ pꝛoieci. ¶ Caſus. Oñdit hiero. in hoc. c. q deus non reſpicit ſacrificia iniquoꝛū: nec multitudinem ſacrificioꝝ maloꝛū hominū attēdit: ſed potius affectum reſpicit offerentium: ⁊ hoc pbat auctoꝛitate pꝛophete: ⁊ exēplo vidue. Auctoꝛitas eſt i pꝛin. c. ⁊ durat vſq̄ȝ ibi: odit autem. exinde ſunt verba hiero. Exēplū eſt ibi: vnde ⁊ vidua.
r ¶ Veſtras. vos non tenentes vnitatem eccleſie.
ſ ¶ Reſpuam. huc uſq̄ȝ ſunt v̄ba pphe.
t ¶ Sed ſuas. Arg. cōtra ſcholares q vadūt ad eccl'iam vt videāt dominas: qꝛ ibi potius attēdūt cauſam ſuam q̄ȝ dei.
u ¶ Similitudine ⁊ eſt figura anthꝛopoſpathos: nā attribuitur deo quod ē hominis ſcilȝ claudere nares: nō eniȝ deus habet membꝛa diſtincta: ſicut dicunt quidam heretici. ſ. queſtione tertia quidam. ver. anthꝛopomoꝛphe. Et eſt h̄ argumen. q ſi clericus agit contra laicum debet loqui vulgariter.
x ¶ Holocauſta. ſ. queſtione pꝛima illi offerunt.
y ¶ Non ea ſuſcepit. vt remuneret eterno pꝛemio. ſ. decimaquarta q̄ſtione quinta ſcriptum j. de peni. diſtin. quiſta conſideret. ſ. ea. q. pꝛima alienus. ſ. de ꝯſe. di. v. non mediocriter. ſ. xiiij. q. vlti. c. vl. ſ. iij. q. vij. in grauibus.
z ¶ Unde ⁊ vidua. de qua habes. de pe. di. v. c. ſ.
& ¶ Duo minuta. Affectum dantis penſat cenſura tonātis. vnde illud: Jupiter vt centum tauroꝛum ſanguine fuſo; Sic capitur minimi thuris amoꝛe deus. Jo.

Amoſ. vi.
De⁹ membꝛa nō hȝ.
Luc. xxj. a
Heb. io. ſ.
Dātis affectū cōſiderat deus.

Ubi ſana[a] fides nō eſt: nō pōt eē iuſticia: qꝛ iuſtus[b] ex fide viuit: neqꝫ ſchiſmatici aliquid ſibi ex iuſta mercede ꝓmittāt: qꝛ ſilr vbi charitas nō eſt: nō pōt eē iuſticia: dilectio eñi ꝓximi malū nō opatur: quaꝫ ſi heretici haberēt: nō dilaniarēt corp⁹ chriſti: qđ eſt eccleſia. Item Inno. pa.

¶ A fide recedēs ſpūs perfectionem amittit.

Heretici cū a fide catholica deſtiterint: pfectionē[c] ſpūs quā acceperāt amiſerunt. Itē Cyprianus magno filio ſalutē.

¶ Sacrificij ptāte penit⁹ carēt heretici.

Didicimus[d] oēs oīno hereticos ⁊ ſchiſmaticos nil hēre[e] ptātis ⁊ iuris: pp̄[f] qđ nouatian⁹ nec dꝫ nec pōt excipi: q̊ minus ipſe q̈ꝫ extra eccliam cōſiſtēs: ⁊ ꝯtra pacē ac dilectionē chriſti faciens iter aduerſarios ⁊ antichriſtos cōputet̄: ⁊ paulopoſt Ecclia vna ē q̄ vna ⁊ intus eē ⁊ foris eē nō pōt: ſi eñi apud nouatianū eſt apud corneliū nō fuit[g] ſi v̊o apud corneliuꝫ fuit: q fabiāo ep̄o legitima ordinatiōe ſucceſſit: ⁊ quē poſt ſacerdotij honorē martyrio q̊ꝫ dn̄s glorificauit: nouatianus i ecclia nō eſt: nec ep̄us cōputari pōt: vt q euangelica ⁊ apoſtolica traditiōe contēpta nemini ſuccedēs a ſeip̄o ortus[h] eſt. Hꝫe nāqꝫ aut tenere eccleſiā nullo mō pōt: q ordinatus i eccleſia nō ē. ⁊ paulopoſt: Qđ vero eūdē quē ⁊ nos deū patrē eūdē filiū chriſtū: eūdē ſpm̄ ſctm̄ noſſe dicūtur: nec adiuuare[i] pōt tales. ⁊ īfra. Inuenim⁹ in tali facinore nō ſolū duces ⁊ auctores ſed ēt pticipes penis deſtinari: niſi a cōione maloꝝ ſe ſepauerit[k] p̄cipiēte dn̄o p moyſen ⁊ dicēte: Sepamini a tabnaculis hoīum iſtoꝝ duriſſimorū: ⁊ nolite tāgere de oīb⁹ q̄ ſt̄ eoꝝ: ne ſimul peatis i pc̄is eoꝝ. Et qđ cōminat⁹ p moyſen dn̄s fuerat ipleuit: vt quiſquis q ſe a chore: dathan ⁊ abiron nō ſepaſſet penas ſtatim ꝓ impia cōione pſolueret: q̊ exēplo oſtēdit̄ ⁊ ꝓbat̄ obnoxios oēs culpe ⁊ pene futuros q ſe ſchiſmaticis ꝯ̄ p̄poſitos ⁊ ſacerdotes irreligioſa temeritate miſcuerīt: ſicut ēt p oſee ꝓphetā ſpūſctūs teſtat̄ ⁊ dicit: Sacrificia eoꝝ tanq̄ꝫ panis luctus: ⁊ oēs q mādu cāt ea ꝯtaminabūtur. docēs ⁊ oſtēdēs oēs oīno cū auctorib⁹ ſuis ſupplicio[l] ꝯiungi: q fuerūt eoꝝ pc̄tis cōtaminati: q̄ ergo apđ eos merita[m] eſſe circa deū pn̄t qb⁹ ſupplicia[n] diuinit⁹ irrogant̄: ⁊ īfra. Si aūt foris cūcti[o] ſchiſmatici ⁊ heretici nō hn̄t ſpm̄ſctm̄: ⁊ iđ apuđ nos eis man⁹ iponit̄ vt hic accipiat̄ qđ illic nō ē nec dari pōt: māifeſtum ē: nec remiſſionem pc̄toꝝ p eos dari poſſe: quos cōſtat ſpm̄ ſctm̄ nō hēre. Itē Libe. papa.

¶ Proprio ſpoliētur honore q ꝯ̄ pacē eccleſie nituntur.

Qui ꝯ̄[p] eccleſie pacē ſūt: ſi dignitatē aut cīgulū militie hn̄t: nudētur eis: ſi āt p̄uati[q] ſiqdē nobiles[r] ſūt ſuarū ſubſtātiaꝝ ꝓſcriptionē[ſ] patiantur: ſi aūt ignobiles[t] non ſolum in corpore verberent̄:

Ubi ſana. ¶ Caſus. Dicit Aug. in hoc. c. ꝙ vbi ſana fides ⁊ charitas nō ſunt: iuſticia ibi eſſe non pōt: ⁊ iđ ſchiſmatici ⁊ heretici qꝛ fidē ⁊ charitatē nō hn̄t fructū de ſua iuſticia nō expectāt. Sequentia. c. patent.

a ¶ Ubi ſana. J. xxviij. q. j. §. ex his. ꝯ̄. di. xliij. in mandatis. ꝯ̄. ſed dī ibi ꝺ eē fidei: nō ꝙ ſit fidelis: ſꝫ q̄ ad pfectionē.

b ¶ Juſtus. i. iuſticia efficit vt ſit dignus vita eterna: nā vbi chriſtus nō eſt fundamētum ⁊c̄. vt J. q. j. cū paulus. oēs eñi v̄tutes patiunt̄ detrimētū ab vno vitio: vt de pe. diſt. v. c. j. vt in hoc caſu. Jo.

c ¶ Heretici. ¶ Perfectionē. i. ſanctitatē: vt. j. qđ. j. eos q. vel iuſticiā. j. q. j. dominus declarauit.

Didicimus. ¶ Caſus iſti⁹ c. talis eſt: Magnus q̄ſiuit a cyp̄ano vtꝝ nouatian⁹ poſſit cōferre remiſſionē pec catoꝝ vel ligare: Et rn̄. ꝙ nō: qꝛ iter hereticos ⁊ ſchiſmaticos reputat̄: cū canonice nō ſit electus: ſed a ſeipſo ordinat⁹ eſt vn̄ ecclīaꝫ tenere nō pōt: q: nō ē ordinatus i ecclīa. Cornelius v̊o q fabiano pape ſucceſſit: ē legitie ordinat⁹: ⁊ iđ nouatian⁹ ⁊ oēs ſibi conſentiētes penis deſtinātur: niſi ſe ſepauerit a cōione malorū dicēte dn̄o p moyſen: ſeparamini. ⁊ h̄ ꝓbat exēplo eorū q p ꝯſenſum ſit cū dathan ⁊ abiron pierūt: ⁊ auc̄te oſee ꝓphete. Ubi autē ſint auc̄tates ⁊ exēplum patet per ſeq. c.

d ¶ Didicim⁹. Pone caſum p illa duo c. vij. q. j. factus eſt. ⁊ c. nouatian⁹. nā cuꝫ cornelius canonice eēt electus in papaꝫ nouatianus a ſchiſmaticis volebat eligi: ꝯ̄ quē dicit cyp̄anus. eū nō poſſe hēre aliquā i ecclīa poteſtatē: cū ſit ſchiſmaticus: cū ecclīa vna ſit: ⁊ apud duos eē ſe nō poſſit. Probat poſtea exēplo chore: dathan ⁊ abiron ꝙ ñ ſolū tm̄ ſchiſmatici: ſꝫ ēt auctores eoꝝ puniūt̄. vltio dicit eos remiſſionē pc̄toꝝ quā nō hn̄t dare nō poſſe.

e ¶ Nil hēre. ar. ex̄ ꝺ ſchiſma. c. j. xij. q. ij. alienatiōes. ſi tn̄ ē occult⁹ tolerat̄: qđ pꝫ vt. ꝯ̄. not. i pn̄. qꝛ oīs ſchiſmatic⁹ ſi pſeuerat ē hereticus: niſi i ſūmo pōtifice: vt ibi dixi.

f ¶ Propt̄ qđ. Ar. ab vniuerſali ad ſingulares res. ix. q. iij. cū ſcim⁹. q̄nqꝫ ab īdefinita. j. q. iij. ſaluator. q̄nqꝫ a p̄mo ad vltimū. xxviij. q. j. idololatria. q̄nqꝫ a maiori. xxxij. q. v. ſi paulus. q̄nqꝫ a ſili. extra de tranſla. c. inter corporalia.

g ¶ Nō fuit. Si. n. iudicat̄ res eē mea: p ꝯn̄s iudicat̄ ñ eē tua vt. C. de ꝓc. pōponi⁹ §. ij. ⁊ ff. de excep. rei iudi. ſi iter. Itē eſt h̄ ar. ꝙ duo ep̄i nō poſſunt eſſe i vno ep̄atu i ſolidū: vt q̄ri ſolet. vij. q. j. non autem.

h ¶ A ſeip̄o ort⁹. ⁊ iđ i ſeip̄m cadere dꝫ ⁊ ita nemo pōt ſeip̄ꝫ eligere: vt. j. q. vj. ſicſ: ex̄ de iurepa. p veſtras. nec p̄tor ſe dare tutorē pt. ff. ꝺ tu. ⁊ cu. p̄tor. Ar. ꝯ̄. ff. ꝺ ꝯhē. em. ſiſtulaſ. §. j

i ¶ Adiuuare. nā q totā legeꝫ cuſtodit: offendit aūt i vno ſcͦ ct⁹ ē oīum reus: vt j. de pe. di. ij. §. itē op ponit̄. ſi eñi inqt. ꝯ̄. vij. q. j. deniqꝫ.

k ¶ Separauerint ꝯ̄. j. q. j. ſi quis inqt.

l ¶ Supplicio. eq̄li qꝛ facto ꝯſenſerūt: vt j. q. iij. qui aliorꝫ.

m ¶ Merita. itelli ge et̄na: naꝫ ⁊ tp̄alia pn̄t. xxij. q. ij. ſi qlibꝫ

n ¶ Supplicia. nā i pena ñ pōt eē p̄miū. ar. xvj. q. j. legi. ⁊ ff. ꝺ ne. geſt. ſiue heredi taria. ⁊ ff. ex q. cau. ma. l. ſicui. ⁊ ff. de interdi. ⁊ rele. l. relegatoꝝ

o ¶ Cūcti. ꝯ̄. xj. q. iij. nihil.

p Qui ꝯ̄. C. q̄ res vē nō poſ. l. vl.

q ¶ Priuati. hic habes ꝙ dn̄r p̄uati illi q nō ſunt prediti aliqua dignitate.

r ¶ Nobiles. J. xxvj. q. v. contra idolorū ꝯ̄. xlj di. non cogantur. ꝯ̄. xij. q. ij. de rebus. ꝯ̄. xxij. q. v. c. j. xij. q. ij. fraternitas. ff. de in ius vo. l. vlti.

ſ ¶ Proſcriptionē. xxiij. q. v. ꝺ ligurib⁹.

t ¶ Ignobiles.

Forte dicuntur ignobiles qui vile exercent officiū.C. de inceſ.nup.ħumilē.de penis iſtis habemus.C.de ſum. tri.l.iij.ff.de pe.capitaliū.§.vlt.De ħmōi autem pena no. q2 ſi eſt pecuniaria vel ſpūalis:ſp maioꝛ imponiť nobili ꝙ ignobili:vt.xl.diſt.ho chriſtian⁹.ꝛ.v.q.vj.pſbẏteri.ar. cōtra.j.q.j.qcqd.nā ibi minoꝛ pena impo- nitur epo ꝙ pſbẏ tero.ſ3 hoc intellige in diuerſis criminī bus ſ.in negligētia epi ꝛ ſimonia pſbrī: ſed coꝛpalis maioꝛ īponiť ignobili:vt ħ ꝛ inſti.de pu.iud.§. lī lex coꝛ.S3 ar.cō- tra.ff.de pe.qdā. vbi dr:ꝙ qdā delicta inſe runt penā militib⁹: que nō paganis. ſ3 facias vim in eo ꝙ dicit qdam:q2 qđ dī cif ibi ſpāle eſt: aſs qđ dī hic regulare eſt. Quidam tñ di- cunt ꝙ ſp ignobi- les grauioꝛi pena pu niēdi ſūt ſiue ſpūali ſiue coꝛpali:ſiue pe- cuniaria.ar.xj.q.iij. pcipue.vñ hoc quod hic dī ꝙ ignobiles debeāt verberari intel lige qñ nihil hñt.ff. de in ius vocā.l.vlti. xiiij.queſti.vj.ſi res aliena Joānes.

Pudēda. Caſus. Iſte ſic ɔſueuit poni.Mediolanen- ſis archieps ꝛ pťiar cha aqlegien . lapſi erāt in hereſim:ꝛ in hereſi vn⁹alteꝝ ɔſe- crauit:ꝛ ɔ̄ ɔſuetudi nē illaꝝ duaꝝ eccl'ia rū a papa approbatā ꝗ ɔſuetudo atigt⁹ob tinuit:vt archieps medio.ɔſecraret pťiarchā apđ aqlegi u3:ꝛ viceuerſa pťiarcha debit ɔſecrare archieṗ3 apđ me diolanū:ꝛ hoc debebat fieri cū ɔſenſu clericoꝝ qbus pficie banť.Pꝛobat ergo pelag.hāc non fuiſſe ɔſecrationē: ſed execrationē:tu3 q2 facta fuit in ſchiſmate ꝛ hereſi:tu3 q2 ɔ̄ antiquā ɔſuetudinē facta fuit.Et ꝙ facta fuit in hereſi ꝛ non in eccleſia:pꝛobat duab⁹auctoꝛitatibus.ſ.ſalomo- nis ꝛ aug.Auctoꝛitas ſalomonis incipit ibi:vna eſt co- lumba.auctoꝛitas aug.eſt ibi:ꝙ ſi nullo.

sed exilio perpetuo caſtigen- tur. Item Pelagi.papa.

¶ Nec cōſecratꝰ nec ɔſecra tur i ſchiſmate ɔſtitut' epus.

Pudēda[a] (vt ita[b] dicā3) rapina in diuiſiōe eſt: non ɔſecratus ſ3 execratus[c] eps:ſi eni ipſum nomē[d] con ſecratiōis[e] rōnabili ac viuaci itellectu diſcutim⁹:is q cum vſi detractat[f] ɔſecrari eccl'ia: ɔſecrat⁹ dici vel eē nulla rōne poterit.Cōſecrare eni eſt ſiť ſacrare:ſ3 ab eccl'ie viſcerib⁹ diuiſus:ꝛ ab apl'icis ſedibus ſepatus:execrat ipſe poti⁹ꝛ nō ɔſecrat.Jure execratus[g] non tm̄ ɔſecrat⁹ poterit dici: quē ſimul ſacrare in vnitate ɔiunctis mēbꝛis nō agnoſcit eccl'ia.Uideam⁹[h] tamē vtrū vel ipſaꝝ ɔſuetudinē[i] partiu3 in ſua oꝛdinatione ɔſeruaue rit.nēpe his mos antiqu⁹ fuit vt q2 plongingtate vel diffi- cultate[k] itineris ab apoſtoli- co[l] onerosū illis fuerat oꝛdi- nari:ipſi ſe inuicem mediola nēſis[m] ꝛ aqlegienſis oꝛdina re.epi debuiſſent:ita tñ vt in ea ciuitate in q̄[n] erat oꝛdinā- dus eps alteri⁹ ciuitatis pōtī fex occurrere debuiſſet: vt oꝛ dinādi electio a pñti oꝛdina- toꝛe ex ɔſenſu vlis[o] cui pfici- endus erat eccl'ie meli⁹[p] ac fa cili⁹ potuiſſet agnoſci:ꝛ i ſua q ad epatum,puehend⁹ erat: nec tñ oꝛdinatoꝛi ſuo ſubdē- dus fuerat vt oꝛdinaret eccle ſia.eteni[q] cum(ſicut dixim⁹) eccl'ia vna ſit:cui in cāticis cā ticoꝝ diciť: Una eſt colūba mea.nullā aliā eſſe ɔſtat:niſi q̄ in apl'ica[r] radice ē fundata: a qbus ipſam fide3 vniuerſo oꝛbe,ppagatā eſſe non pt du bitari:qđ vt nobis l3 notiſſi- mu3[s] oīno ſit:btī tamen aug. teſtimonio cōpꝛobem⁹:audi te qd in quodā ope ſuo pre- clariſſim⁹ doctoꝛ dicat eccl'ie: ait eni3. ¶ Qđ ſi nullo mō recte dici pt eccl'ia in q̄ ſchiſ- ma eſt reſtat vt(qm̄ eccleſia nulla eē non pōt)ea ſit qua3 i ſedis apl'ice p ſucceſſoꝛes[t] epoꝝ radice ɔſtitutā boium nulloꝝ maloꝝ malicia[u] etia3 ſi nota excludi non poſſit: ſ3 ,p tpis rōne tolerāda iudiceť vllo mō valeat extiguer. Jdē

¶ Unitati ñ cōicat ſchiſ maticꝰ ɔſcītēs.

Schiſ- maticꝰ ɔſcītēs.

e ¶ Cōſecrationis.ar.de penitenti.diſtinc.iij.penitētia.

f ¶ Detractat.i.contradicit vel contemnit.

g ¶ Execratus.hec ppoſitio ex deformitatem deſignat:ſi cut ꝛ dī depactus.ſ.turpiť pact⁹.ff.de calū.l. ꝛ gñaliter.

h ¶ Uideam⁹.inťpoſitio eſt ħ vſq3 ad illud.J. eteni ꝛc.

i ¶ Conſuetudinē. Ar.in rebus perpe ram geſtis bonū eſ- ſe oꝛdinē ſolitū ob- ſeruari:vt.xxij.qō. vij.non ſolum.ꝛ.c. adulterij.ar.,p par- ticulari ɔſuetudine.

k ¶ Difficultate.ꝫ. di.lxiij.cū longe.ꝫ. xciij.di.iuxta.Joan.

l ¶ Aplico. Arg. ꝙ metropolitani ab aplico ſunt oꝛdinā di.ſ3 ɔ̄.lj.di.q in ali quo.ꝛ.lxvj.di.c.j.ex tra de tēp.oꝛdi.ſi ar- chieps.Ego dico de iure cōi a ſuis ſuf- fraganeis eū debere ɔſecrari:ſ3 tñ papa cōtrarium facit. Jo.

m ¶ Mediolanen ſis ꝛ aquilegienſis. xj.q.j.iſtud.Joan.

n ¶ In q̄.i.ad quā.

o ¶ Uniuerſalis.i. vniuerſoꝛum.

p ¶ Melius.Ar.iu dicē in eo loco debe- re iudicare: vbi rei ůitas magis poſſit īngri.xxxij.qō.ij.ſi- ue.arg.xxiij.q. iiij.ſi illic.ꝛ extra de appel. ex parte.

q ¶ Eteni.hoc con- tinuatur cum litte- ra que precedit il- lud videamus.

r ¶ In aplica.i. in apl'oꝝ ſcil3 aplis vt ad intellectū fiat re- latio.ſimile.ꝫ.diſtinctio.xxiiij.fraternitatis.

s ¶ Notiſſimū.ꝛ ita qđ notiſſimū eſt āplius,pbari po- teſt:nil eni ita eſt idubitatū quin ſollicitā recipiat dubita tionē.in auť.de tabel.in medio.ꝛ ita eſt arg.ꝙ inutilis,p batio admittenda ſit.Argu.contra extra de pꝛobati.c.ij. ꝛ.iij.C.de pꝛobatio.ad pꝛobationem.

t ¶ Per ſucceſſoꝛes.ꝫ.diſtinctio.lxviij.quoꝛum vices.

u ¶ Malicia.ꝫ.diſtinctio.xix.ita dominus.Joannes.

a ¶ Pudēda. Caſus. Cōſuetudo erat inter mediolań. ꝛ aqlegień. archiepos vt ſe ɔſecrarent adinuicē:iſti cu3 eſſent in ſchiſmate vn⁹ɔſecrauit aliū:ꝛ non obſeruata ɔſuetudine antiqua:vnde repꝛehenduntur ħ ſuper duo bus:ꝛ quia in ſchiſmate:ꝛ quia non obſeruata conſue tudine facta fuit conſecratio:ꝛ dicit ꝙ cum in ſchiſma- te ſunt ꝛ nō in eccleſia potius execrant ꝙ̄ conſecrant.

b ¶ Ut ita dicā3.ip:opꝛietatē locutionis notat:ꝛ eſt ibi emphaſis.xxvij.qō.j.nuptiaꝝ.vt dau⁹ eſt ipſum ſcelus.

c ¶ Execrat⁹.q2 non eſt ɔſecratus ſm̄ conſuetudinem.

d ¶ Nomen.ꝫ.xij.queſtio.j.clericus.

Schiſma. ¶ Caſus. Caſum hunc ſic attēde. Quidā indifferēter vtebať ſacrificijs catholicoꝝ ꝛ ſchiſmati coꝝ:ꝛ iō ſuis epis conabatur ſuggerere ꝛ etiam pape pe- lagio vt ſchiſmatici non abijcerentur:ꝛ ꝙ licite eoꝝ ſa- crificijs vti poterat:ꝛ hoc trib⁹rationibus,pbare inten- dit.Pꝛima erat:q2 mali debent tolerari.ſcđa eſt:q2 diu i delicto fuerunt.tertia eſt:q2 iuris ignoꝛantia vel ſimpli citate deliquerunt.S3 has rationes deſtruit pelag. ſin- gulis:rationibus cōgrue reſpondendo:ꝛ monet illum ne indifferēter vtatur ſacrificijs catholicoꝛum ꝛ ſchiſma ticoꝛum.Reſponſio pme rōnis incipit ibi non autem. ſecūda ibi nec enim leuiat.tertia ibi:ſed nec illud,pdeſt.

Margin notes: Noiles [...] pena [...] ignobiles. — Can.vj.c — Notiſſi- mū pt am pli⁹,pbari — [...] ſi- ificat de [...]mitatē.

Sibi:idest ſchiſmatici. Jude.iſte dictus fuit iudas iaco bi: duo enim fuerunt iude.partem.ſ.hereſim.illi.ſ.catho lici.talibus.ſ.ſchiſmaticis:multo magis tn̄ illi. ſcilicet ſchiſmatici. Et ſic ↄſtrue circa mediū:qꝛ iudicium ſenti endi diuerſa nō diuiſit eos:ſꝫ quedaꝫ peſſima opi. apud ſe celata ſibi tn̄ inco gnita diuiſit eos me tuētes:⁊ ꝯ ſedē apo ſtolicam temere cre dētes. Uel ſic:ſꝫ peſſi ma opi. diuiſit eos metuētes q̄dā apud ſe celata:ſibi tn̄ inco gnita ⁊ ꝯ ſe. apl'icaꝫ temere credētes. Ju diciū.i.diſcretio.ce. lata.i.recitata.ad ſū mā.i.ad vltimum.

i Auget.vt extra.de ſimo. non ſatis.⁊. xxvij. queſtio. vij.flagitia.⁊.xvi.queſtio.iij.licet.

k Diu reſtitiſſe.eccleſie.i.in ſchiſmate perſtitiſſe.

l Reciperent.⁊ ita per ↄſequens nec recipiātur ab eis.

m Jlli.i.catholici.

Jude.ſ.

a Schiſma. Loq tur pelag ꝯ quoſdā q dicebant eſſe com municādum qbuſ dā hereticis.⁊ ea rō ne:qꝛ mali ſunt to lerādi: qd̄ reprobat ibi nō aūt ⁊c.q.d.il lud de occultis itel ligit:hic de maniſe ſtis agit. Secūda rō erat:qꝛ iā diu fuerāt in iſto errore:⁊ for te fuerat eis ab eccle ſia cōmunicatum: qd̄ reprobat pelagi. ibi nec enim leuiat. Tertia ratio eſt: qꝛ ignorātia vel ſimpli citate errabant: qd̄ reprobat vbi dicit: ſed nec illud. Ad vl timū ponit ↄcluſio nem ſuā:ibi ad ſum mam:per quā patet ꝙ alicui loquit q in eccl'ia noſtra erat:cū dicit: nos qd̄ abſit. Unū caſum colligē dum credo ex illo verbo circa fi.noli er go ⁊c. Joan.

b Eſſe non poteſt. Inde eſt ꝙ veſtis do mini que vnitatem ſignificabat remāſit indiuiſa:vt. xvi. qd̄. vl.ſicut apoſtoli.

Ueſtis dn̄i indiuiſa remanſit.

ma[a] ſiqdem ipſum (qd̄ gre cuꝫ nomē eſt) ſciſſurā ſonat: ſꝫ in vnitate ſciſſura eē non[b] pōt:non ergo vnitati cōmu nicat qui ſchiſmaticis cōicat. Partes ſibi fecerūt:⁊ ab eo qd̄ vnū eſt (vt apl'i iude[c] iam verbis loquar) ſemetipſos ſegregantes ſpiritum non habent: qbus omnib[9] illud efficit:vt qꝛ in vnitate vnum nō ſunt:vt qꝛ in parte eſſe vo luerūt:vt qꝛ ſpm̄ nō habent: corpis chriſti ſacrificiū habe re non[d] poſſunt. Nō[e] au tem nobis nūc illa queſtio ē vtꝛ tolerare malos:ſꝫ vtruꝫ debeamus ſchiſmaticis ſocia ri[f]:ſi etiā illi lꝫ in ſenſu ſuo abundātes inter materna tn̄ viſcera poſiti quererent veri tatem a nobis repellēdi non erāt:donec apud eos rōe du ce rei veritas claruiſſet: ſed qꝛ ſe ab vn̄ eccleſia diuiſerūt ſicut beatus auguſ. ait: Ois catholicus ſecutus eā parteꝫ deteſtat[g] cui eccleſiaꝫ vniuer ſalem apl'icis ſedibus robo rataꝫ non cōmunicare cogno ſcit. Nec[h] eni leuiat crimē eoꝝ:magis vo auget[i] ꝙ eos diu[k] reſtitiſſe dixiſtis:ne apl'i cis ſedibus cōicantes in ſua cōmunione reciperent[l]. Jn hoc eni dū ⁊ illi[m] culpādi ſūt qui cōicare talibus voluerūt multomagis tn̄ illi[n] execrā di ſūt q nō ſoluꝫ in ſacerdoti bus cōlonē apl'icaꝝ ſediū ve rūtiā in ipſis laicis[o] ſpreue runt. Sꝫ[p] nec illud eis ꝓ deſt ꝙ eos in eiſdem litteris vel ignorātia[q] rōnis vel ſim plicitate itellect[9] ſui a noſtra ſe cōiōe ſuſpēdiſſe phibetis. Jdipſū enim magis[r] eſt ꝓpē ꝙ ſchiſmatici ſūt:qꝛ non eos diuerſa ſentiēdi iudiciū: ſed q̄dā apud ſe delata ſibi tn̄ co gnita metuētes:⁊ ꝯ apoſtoli cam ſedem temere credētes peſſima diuiſit opinio. Qd̄ ſchiſma ſpecialr̄ eſſe b'eatus denūciat Augu. dicens: De talibus aduerſus[s] auctorita tem tuaꝝ eccl'iarum que ab apl'ica ſede epl'as[t] accipere meruerūt temere credendo īmaniſſimum ſchiſmatis cri mē a ſe ꝓpulſare non pote rūt: Ad ſūmam[u] aut illos ec cleſiā eſſe creditis: ⁊ cuꝫ due eccl'ie eſſe nō poſſint nos (qd̄ abſit) ſchiſmaticos iudicabi tis:aut ſi veram in apoſtoli cis ſedibus eē conſtat eccleſi am: ⁊ illos ab vnitate diuiſos cognoſcite ⁊ cōmunionis q̄ ſtionem eſſe ſublatā:quā ve ram niſi in vnitate ꝯſtat eſſe non poſſe. Noli ergo quaſi nulla ſchiſmaticoꝝ atqꝫ eccle ſie differētia ſit velle indiffe rēter vtrozūqꝫ[x] ſacrificijs ſo ciari: non eſt corpus chriſti qd̄ ſchiſmaticus ꝯficit ſi veri tate duce dirigimur:nec eniꝫ

n Jlli.ſ. heretici.

o Laicis.qꝛ laicos ⁊ clericos catholicos vitabant.

p Sꝫ nec illud. rn̄det tertio obie ctiōi. Ordina lr̄am. ſed q̄dā peſſima opi. celata apud ſe ſibi tā q̄ incognita diuiſit eos metuētes de fu turo iudicio: de pe na gehēne:ſolēt enī heretici talia minari. niſi ſibi credat. Uel ſpes vel peſſima opi nio diuiſit eos me tuētes quedā apud ſe clata.i.recitata ab alijs hereticis: ⁊ tn̄ incognita ſibi.

Ordo

q Jgnorantia. J gnorātia eniꝫ iuris nō excuſat in articu lis fidei:q̄s oēs ſci re tenent.ar. xxxvij. di.c.vl.ſꝫ clici exacti[9] viij.q.j.nec ſufficeret.

Articul fidei oēs tenem

r Magis eſt.ꝓpt qd̄ ſchiſma fuit q̄ ei[9] ↄtrariū:alr̄ eni ma gis viderent heretici q ex induſtria pec cāt q̄ q eꝫ ruſticita te vt ſimplicitate:cū grauius ſit peccare ex ſtudio q̄ alr̄. de pe. di.ij.ſciēdū. Uel pōt dici,put lr̄a ſonat ꝙ magis ſchiſmatici ſūt illi ꝙ tn̄ p ſim plicitatē ſuaꝫ ſeparant ab eccl'ia q̄ ſint illi q ꝓpt ſubtilitatem ali quā errant:ſalſa eni ſubtilitas iſtos com pellit:in qua non ca dunt voluntarij: ſꝫ inuiti: illos decipit ignorantia volunta ria: que magis re probatur.xxxvij. diſtinctio.§.ſi.

Schiſ tici fūt duplic differē.

c Jude. qui loquens de huiuſmodi dicit:hi ſunt q ſegregant ſeipſos animam vel ſpiritum non habentes: vt.⁊.e.queſtio.iij.de illis qui ſunt.

d Non poſſunt quo ad effectum:vel quia non confi ciunt in forma eccleſie:⁊ ita exaudi:vt.⁊.e.in ſi.

e Non autem reſpondet prime obiectioni.

f Sociari.qd̄ non eſt faciendum cū ſint extra eccl'iaꝫ.

g Deteſtatur. Excōicati non peccāt vitando cōioneꝫ ſi deliū:quare ergo peccāt heretici? Sol.non arguuntur: qꝛ cum ſint ſchiſmatici catholicis non cōicant ſed quia ab initio facientes ſchiſma ab eccleſia ſe ſeparauerunt.

h Nec enim leuiat.reſpondet ſecunde rationi.

s Aduerſus.aliquem.ſ.

t Epl'as.de cōmendatione fidei ſue:vt. diſtinctio.xix.in canonicis.ar.ꝙ ipſi exēplo ſicut originali ſit fides adhi benda.ar.xxv.qd̄.ij.ſancimus.cōtra.extra de ſi. inſtru.c.j.

Fides ſit cre adhibi

u Ad ſummam.i.ad vltimum. vel. ſ.dico. al's aſſu mam.i.aſſumptionem faciam.

x Utrozumqꝫ. Catholicum ergo alloquitur corpus chriſti:quare ei non prodeſt:ſed nocet.vel loquitur de clerico qui preter formam eccleſie ſacrificabat:vt.j. que ſtio.i.ſi quis inquit.⁊.de ↄſecra.diſtinctio.iiij.non in co bis.ꝯ.j.queſtio.j.ſicut.Jo.ſaul.hoc intellexit ad litteram.

a ¶ Diuiſum.i.quin reprobetur ab apoſtolo.
b ¶ Deſiſtit.ipſe q prius tpe erat exiſtendo bonus.ſ.eo. o ibus.vel eccleſia deſiſtat eſſe apud eum.Joan.

A It celeſtinus. ¶ Caſus. Hoc.c.⁊ ſeq.de eodē tractāt. Aucte enim mchaelis imperatoris ignatius patriarcha cōſtantinop. depoſitus fuit ab epiſcopis illi⁹ regiōis q ſequebant hereſim neſtorij:ſed nico.papa ſcribit michaeli iperatori:⁊ pbat auctoritate celeſtini φ nec depoſitio nec excōicatio facta a neſtorio:vel ab illis q ip̄z ſequunt:valui⁹ ē momēti:qꝛ cū ipi eſſent iā pſtrati ⁊ excōicati alios deijcere vel excōicare nō valebant. Idē3 dr in ſeq.c. In gl.ſ.celeſtin⁹ ⁊c.⁊ eſt hoc verbū ſ.ꝫa.vi.ſ. viij.diſt. fruſtra. Se quēs.c.de eadē materia loqt: ⁊ p ſe pꝫ.
c ¶ Si qs. catholicus. Predicare. Ex hoc diſtinguit. ſ. vt ſ.ea.§.ſi autem.
d ¶ Ceperūt.ſupple ⁊ ſeparauerūt ſe.ſ.c.p ri.ver.ſi ē illi.Lꝫ ⁊ illud forte itelligat de illis q iā pdicare ceperūt.ſ. vo itelligit de iā dānato p ſnias canōis vl:ꝓ is q nullo mō excōicari pt: vt dixi.e.q.j.§.j. ſed cōtradicit in ſi.
e ¶ Judicam⁹. ſ.talem q canonice erat depoſitus.
f ¶ Remotū. Arg. ſ.c.pri.qō de eodē loquit. ⁊ eſt ſilis expoſitio.xix.di. nulli.
g ¶ Ad clerū.hec ſi ſunt vba.ſ.ſꝫ nicolai.hoc.c.⁊ ſupi⁹ totū eſt vnū:qō pꝫ per illud.ſ.c. itellexiſti.
h A Perte. q ita de iecti fuerunt.

diuiſum⁹ eſſe chriſtum poterit qſq̄ ſine apoſtoli reprobatione cōfingere:vnā aūt(vt ſe pe dictū eſt)que chriſti corp⁹ eſt:cōſtat eſſe eccleſiā:que in duo vel in plura diuidi nō poteſt.ſimul eniꝫ cū ab ea qſq̄ receſſerit:eccleſia eē dſiſtit.[b] I tē Nico.papa ſcribit Michaeli auguſto. ¶ Ex quo epus fidem eccleſie docet:aliū excōmunicare poteſt.

A It celeſtin⁹ papa orientalibus epis ſcribēs: Si qs[c] ab epo neſtorio vel ab alijs q eū ſequunt:ex q̄ talia pdicare ceperūt[d]:vel excōmunicatus vel exutus eſt:ſeu antiſtitis ſeu clerici dignitate i noſtra hūc cōione duraſſe ⁊ durare manifeſtū eſt:nec iudicamus[e] eū eē remotuꝫ[f]:qꝛ nō poterat quēq̄ ei⁹ remouere ſnia q iā ſe pbuerat ipe remouendum. I dē ad clerum[g] conſtantinopolitanuꝫ. ¶ Nō habētur excōicati q ab hereticis excōmunicātur.

A Perte[h](inquit) ſedis noſtre ſanxit auctoritas:nullū ſiue epm ſiue clericū:ſiue pfeſſione aliqua chriſtianū:q a neſtorio vl ei⁹ ſilibus ex quo talia pdicare ceperunt vel cōione vel loco ſuo deiecti ſunt vel eiectū vel excōicatū viderī:ſed hi oēs i noſtra cōione hucuſq̄ pdurant:qꝛ neminē deijcere vel remouere poterat:q pdicans talia i fide titubabat[i]. Intellexiſti imperator ex ſupra memoratis nō potuiſſe:⁊ nō dicamus plātū ſuū quēlibet remouere q fuerāt oli remoti:nec dijcere quēq̄ iā añ pſtrati. I tē Nico.pa. ¶ Ad iudicādū excōicati nō recipiāt.

M Iramur quō excōicati ad iudicādū recepti ſunt:cū ſm aplicos canones ſine cōmēdaticijs[k] litteris in cōione ſola recipi phibeant: abſurdū enim eſt vt cui non licet etiā[l] cū minimis iuxta ſacras regulas cōicare: liceat etiā ei de ſuis prne maiorib⁹ iudicare. ¶ His auctoritatibus[m] perſpicue mōſtratur: φ ex quo aliqs ꝯ fidē ceperit aliqd docere:nec dijcere quē q̄ valet nec dānare. Obijcit tñ illō Aug. Recedētes a fide nec baptiſma nec baptizādi poteſtatē amittūt.Cuꝫ ergo[n] ſacerdotalem vnctioneꝫ vtraq̄ poteſtas:videlicet baptizādi ⁊ excōicādi ſequat a fide recedētes:aut vtrāq̄ retinebunt aut vtraq̄[o] carebūt. Sꝫ aliud eſt poteſtas[p] officij:aliud executio: plerūq̄ officij ptās vel accipit[q] velut a monachis i ſacerdotali vnctione:vel accepta[r] ſine ſui executione retinetur veluti a ſuſpenſis:quibus admīſtratio iterdicit:ptās non auſer-

ri.ff.de inter.⁊ relega.relegatoruꝫ.§.vl.⁊ de ſer.expor.cui pacto. ¶ His auctoritatibus. ¶ Caſus. Concludit.ſ. ex ſupradictis φ hereticus ex quo cōtra fidē ceperit predicare:nec deijcere valet aliquem nec cōdēnare.poſtea obijcit ca.aug.quod eſt.ſ.j.qō.j.φ quidam.vbi dr φ heretici nec baptiſma nec baptizandi poteſtatē amittunt:nec ordinem ſacerdotalem: vnde videret φ poſſint excōmunicare ſicut ⁊ baptizare. poſtea ſoluit:dicens φ poteſtatē retinēt:ſed non executionē:plerūq̄ enim poteſtas ſine executione habetur:ſicut in monaſtico ⁊ ſuſpenſo: vnde qꝛ poteſtatem habent ordinati vel baptizati ab eiſdem non reordinantur vel rebaptizantur: ne fiat iniuria ſacramento:ſi ergo aliques excōicent vt ad malum eum perducant:lꝫ vtraq̄ poteſtas in eis remaneat:tamen qꝛ ſententia iniqua eſt pondere caret.ſed ſi aliquē catholicū excōicant:vt ad recte viuēdi normā perducant:dubitatur vtꝝ valeat ſentētia? ſed dicit.ſ.φ non valet ſentētia lata cōtra catholicum: in hereticum tñ valere videtur.ad qō pbādū inducit duo.c.ſeq.
m ¶ His auctoritatibus.hoc mō pcedit i hoc.§.primo iſert ex.c.pcedentib⁹ φ ex quo quis cepit talia predicare φ nō pōt quēq̄ excōicare. Scđō ponit obiectionem quandā ⁊ eam ſoluit diſtiguēdo inter poteſtateꝫ ⁊ poteſtatis executionem. Tertio ponit quandam incidentem queſtionem ⁊ eam ſoluit per diſtinctionem:⁊ ad alteram partem diſtinctionis inducit duo.c.ſequen.

Hereticus qui i fide titubat — i ¶ Titubabat. no.titubātē in fide eē hereticū:ſicut falſi aſſertor dr hereticus:vt.ſ.xiij.q.iij.in teſtibus. extra de here.dubi⁹.nā ⁊ hereticoꝝ vocabulo ꝯtinent qleui ēt argumēto a fide deuiat.C.de here.oēs.in ſi. qnq̄ tñ titubatio excuſat ⁊ repetitionem inducit.L.ſi.C.de ꝯdi.inde.Jo.
k M Iramur. ¶ Cōmēdaticijs.⁊ eſt h̄ ar.φ ſi aliquis ē excōicatus:⁊ ſi poſt dicit ſe abſolutū:nō eſt ei credēdū ſine lris:vt no.j.q.vij.didici.extra de offi.or.ex pte.
l ¶ Etiam cū minimis.ſ.di.lxiij.nobis.ſ.diſ.xxj.inferior.⁊.c.ſubmittitur.extra de elec.innotuit.ar.cui non licet min⁹:nec mai⁹.ff.de ſer.expor.L.vlt.ff.de ſena.q indign⁹.xliij.di.nulli.nā ſi prne cā phibet a maiori:⁊ a mino

n ¶ Cum ergo. Ar.φ ſacerdos poteſt excōmunicare.ij. queſtione.j.nemo.extra de off.or.cum ab eccleſiarum. lꝫ.ꝯ.dicere contra.xvj.q.j.c.j.xi.q.iij.dūt. — Sacerdos pōt excōicare.
o ¶ Utraq̄.ſi ergo cōiūcta ſunt aut vtrumq̄ retinēdū eſt:aut neutrū.C.de iu.deli.qdā.ff.de admi.tu.cū queri.
p ¶ Ptās.ipſe ordo vel habilitas qdā quā ex eo qō ē ſacerdos habet de ptāte iſta ſilr diſtingui xvj.q.j.§.ecce.
q ¶ Uel accipit.puta ſine executiōe. r ¶ Uel accepta.puta ſine executione:vel accepta cum executione.

a Manus.reconciliatorie.j.queſtione.j.manus.
b Si hereticus.idem eſt ſi catholicus:quia continet errorem intolerabilez. c Snia.ex͂ de ſen.excó.p tuas.
d Quod ſi.hic ponit icidēte qōne quā ſtatim ſoluit.
e Gladio.Sed nunqd hoc eſt ita ſimplr verū:qȝ ſi poſſum euȝ repellere a teſtimonio ꝯ me qȝ poſſum ⁊ eū a ferenda ſnia:nō videtur nā obÿciēdo ei crimē i modum exceptionis repellā eū a teſtimonio.extra de teſt.ſuper eo.nihilominus tñ remāet plat9:vñ dum tolerat ab eccl'ia poterit me iudicare.viij q.iiij.nōne.⁊ niſi in caſu.ſ.cū poſt confirmationē:⁊ ante conſecrationem crimē ſibi in modū exceptiōis obÿcit. extra de accu.ſuper his.

Prelatus q pōt remoueri a teſtimonio: an poſſit repelli a iudicio.

f Teſtimonia. Eſt ar.ꝯ.C.ď here.l. qm̃.ſed illud nō valet cū hodie ſint oēs excōicati.extra de here.excōicamus.
g Poterūt.ſ͂. ÿ. q.vÿ.ſi hereticus.
h In hereticū.ſ͂. di.xxvÿ.ſi quid veri.xxxÿ.q.vj.c.j.contra.ſed illud ad conſeruationē mrimonÿ:iſtud q̊ad thor.

Quiſquis. Caſus. Vincērius donatiſta cōquerebat̃ qȝ catholici ita recipiebāt male vite hereticos ⁊ excōicatos ab ipſis hereticis:ſicut recipiebāt hereticos bone vite.Et rñ.aug.ſi eſt verum diſplicet nobis:ſed nō credim9 nec hoc mōſtratis:⁊ ſi verū eſſet : multos tñ toleramus quos corrigere nō poſſumus:ne pp malos debemus deſerer̃ gregem domini.
i Quiſquis.ſ͂. ,p xi.q.vÿ.c.j. cuius ē hec pars.

tur. A fide itaqȝ chriſti recedētib9 ptās nō adimit̃: ſicut redeūtib9 nō reddit̃:ne non hoi ſed ſacr̃o iniuria fieri videatur:vñ ab hereticis baptizati vel ordinati cū ad vnitatē catholice fidei redierint : ſi forte intuitu eccleſiaſtice pacis in ſuis recipient̃ ordinib9 non iterabit̃ ſacr̃m qđ in forma eccl'ie ,pbabit̃ miniſtratū ſed p impoſitionē manus[a] ꝑſtabitur ꝟtus ſacramēti que extra eccleſiā nulli docet̃ eſſe collata. Cū ergo vtraqȝ ptās in hereticis remaneat: ſi hereticus[b] catholicū vel aliū hereticū excōicauerit: vt in cōionē ſue hereſis illū deducat (q iniqua eſt) ſnia[c] pondere caret. Quod[d] ſi in catholicum praue viuētē vel in hereticuȝ flagitÿs vel facinorib9 deditū: vt aīs ad recte viuēdi normā vterqȝ redeat ſniam dederit:an vterqȝ an hereticus tm̃ eius detineat̃ ſnia merito querendū videt̃. Poteſt aūt dici catholicum ſnia heretici minime teneri:non enim pōt oris gladio[e] ferire quē accuſare vel in quē teſtificari[f] non valet:ſi eni quos diuina teſtimonia[f] nō cōſequunt̃(qr extra eccleſiā ſunt):pōdus humani teſtimonÿ ꝑdiderūt aduerſus eos q in eccleſia eſſe vidēt̃:nec aduerſus eoſdē eccleſiaſtice auctoritatis pōdus habere poterūt[g]:q ab eius ſide diſceſſiſſe ,pbati ſunt:atqȝ ideo ab eccleſia ſunt cōdēnati. In hereticū[h] aūt poteſtatē hēre videtur hereticus: ſicut ⁊ diabolus ptātē i malis tāqȝ i ſuo pecore. Vñ ſcribit Augu. Vincētio donatiſte ⁊ rogatiſte. Pro aliquo facinore ab hereticis excōicat9: a catholicis nō ē recipiēdus.

Quiſquis[i] pro aliquo flagitio vel facinore ,piectū a[k] nobis ita[l] ſuſcipit ſicut ſuſcipiūtur q(excepto errore quo a nobis ſeparamini)ſine crimine apud vos vixerint: diſplicet nobis. Sed nec facile iſta mōſtratis: ⁊ ſi mōſtretis:nonnullos toleramus quos corrigere vel punire nō poſſumus:neqȝ pp paleā relinqmus areā dñi:nec pp piſces malos rūpimus retia dñi:neqȝ pp hedos in fine ſeparādos deſerimus gregē dñi:neqȝ pp vaſa facta in cōtumeliā migramus de domo dñi. Idē ad euſebium.

Quiſqs propter diſciplinā ab hereticis excōicat̃:non eſt a catholicis recipiendus.

Subdiaconus qdam hiſpanēſis eccleſie nomine pm9 cū ab acceſſu indiſciplinato ſctimonialiū ,phiberet̃ atqȝ ordinata ⁊ ſana ꝓcepta ꝯtēneret e clericatu remotus eſt : ego ſi placet dño iſtū modū ſuo:vt ſi qs apud eos pp diſciplinā degradat9 ē:⁊ ad eccleſiā catholicā trāſire voluerit:i humiliatione pnie recipiat̃[m]:quo[n] ⁊ ipſi cū forſitā cogerent: ſi apud eos maner̃ voluiſſet. Sȝ illđ Aug.[o] itelligit̃ dictū nō pp

Subdiaconus. Caſus. Primus ſubdiaconus hiſpanēſ. eccleſie pp inceſtum quē cū monialibus incorrigibiliter faciebat degradatus ē ab hereticis : poſtea ad eccleſiā catholicaȝ redire volebat:vnde q̃ſiuit euſebi9 ab augu.ſub qua forma ſit recipiēdus ab hereticis degradatus? Et rñ.qȝ ſub eadē penitētia debēt catholici ipm degradatū recipe ad quē ipſuȝ cogerēt heretici. Quo ſcȝ modo.
m Recipiat̃. ad pniam.nō enim dicit:ſub excōicatione vel depoſitione.
n Quo.i.ad quā ſed illud nō pp ſententiā eius.ſ. excōicationis:nā in cauſis ciuilibus ⁊ criminalib9 ſnia extra eccleſiam hȝ firmitatē.argu.xj.q.iij. iulian9.
Sed illud. Lõna. Iſte.§. diuidit̃ in duas ptes. In prima pte dr̃:qȝ lȝ in ſuperioribus.c.qſqs.⁊ ſubdiaconus . aug. fecit mētionē ď ſnia hereticoꝝ:nō tñ itelligūtur eſſe dicta.vt ſnia coꝝ approbet̃: cuius ptās ex̃ eccl'iam nulla eſt:ſed dicta itelligūtur i deteſtationē criminū: q̃ in hereticis ſūt puniēda ſicut i catholicis. In ſcđa pte rñ.det obiectioni facte ſ͂.ea.§.his auctatibus i pn.Et dicit.G. qȝ illa auctas Aug. pōt intelligi tm̃ de ptāte baptiȝādi i tēpore neceſſitatis:i q̊ caſu nec a laico nec ab heretico baptiſm9 ē refutādus.Cetera ꝟo ſacr̃a excōicatiōis vel recōciliatiōis ⁊ ſilia ab hereticis vel laico miniſtrata nullū vel letalē effectū habēt:⁊ iō nō ſunt recipiēda a fidelibus.Vel cetera ſacr̃a hoc falſum eſt quo ad eſſentiam ſacrorum.

Diuiſio

k A nobis.T.de pe.di.j.verbum.cōtra.ſed qualiter contrarietas ſoluatur in ſeq.§.ſed iſtud inuenitur.
l Ita ſuſcipit.Ar.ſniam heretici fidem facere eccleſie:⁊ vnius iudicis ſniam fidem facere alÿ. vt.ſ͂.ÿ.q j.multi. ⁊ ff.de cri.expil.he.res hereditarias.Ar.op.ff.de iureiu.ſi duo patroni ſed tñ q ſignauit ꝯ hoc ar.non intellexit augu.in his.c.qr nō dī ꝯ qȝ excōicatos ab hereticis nos pro excōicatis habeamus:qr ipſi neminem poſſunt excōicare extra de here.vergentis.ſed quare non recipimus eodeȝ modo malos hereticos ſicut bonos hereticos:quia non ad dignitates vel ordines forte:⁊ ſi ſecus ſiat quandoqȝ ſit propter ſcandalum:vt dicitur in.c.quiſquis.
o Sed illud auguſtini.ſ͂.e. q.§. his auctoritatibus. in illo ver.recedētes.ſ͂.j.q.j. quod quidam.

ſniam cuius ptãs nulla ē ex/tra eccleſiã ſed in deteſtatio/ne criminũ: q̃ in hereticis ſi/cut in catholicis eque ſunt pu/nienda. pōt tñ illud auguſti. de ptãte baptizandi intelli/gi: nō ligandi aut ſoluēdi vel cetera ſacramēta miniſtrãdi. baptiſma nãq; ſiue ab hereti/co ſiue a laico miniſtratũ fue/rit (dũmō in vnitate catholice fidei accipiat) non carebit ef/fectu. Alia vero[a] ſacra vt ſa/cri corporis ⁊ ſanguinis dñi: excōicationis vel recōciliatio/nis ſi ab heretico vel catholi/co nō ſacerdote[b] miniſtrent: vel nullũ vel letalē habebũt[c] effectũ. vñ ⁊ ab oib⁹ fidelib⁹ nullatenus[d] ſunt recipienda. Hinc Augu. ſcribit i pmo li/bro d vnico baptiſmo. ¶ In extremo poſitus etiam ab he/retico penitētiã accipe valet.

SI quē forte coegerit extrema[e] neceſſitas: ⁊ vbi catholicũ per quez acci/piat nō inuenerit: ⁊ in animo pacem catholicaz cuſtodiens per aliquem extra vnitatē ca/tholicã poſitũ acceperit qđ in ipſa erat catholica vnitate p/cepturus: ſi ſtatim etiã de hac vita migrauerit: non euz niſi catholicũ deputamus. ſi autē fuerit a corporali morte libe/ratus: cũ ſe catholice congre/gationi etiã corporali preſen/tia reddiderit: vnde nũq̃ cor/de diſceſſerat: non ſoluz im/probamus qđ fecit: ſed etiaz ſecuriſſime veriſſimeq; lau/damus: qm̃ pñtem[f] deũ cre/didit corde ſuo: vbi vnitatem ſeruabat: ⁊ ſine ſancti baptiſ/matis[g] ſacro quod vbicũq; inuenit non hominuz ſed dei eſſe[h] cognouit: noluit ex hac vita migrare. Si quis autez cũ poſſit in ipſa accipere aliq̃ mentis peruerſitate[i] elegerit in ſciſmate baptizari: etiaz ſi poſtea venerit ad catholicam eccleſiã certũ eſt illi pdeſſe[k] ſacramentũ: quod alibi acci/pi poteſt prodeſſe non poteſt peruerſus ⁊ iniqu⁹ eſt[l]: ⁊ tãto pernicioſius quanto ſcienti⁹. Itē iuli⁹ papa. ¶ Per an/nũ peñiteat q de mãu hētici ne/ſciēs phibitã cōionē accepit.

SI quis dederit[m] aut ac/ceperit cōionē de mãu heretici: ⁊ neſcit[n] q catholica eccleſia contradicit: poſtea in/telligens vnũ annũ integruz peniteat. ſi aũt ſcit ⁊ neglexe/rit ⁊ poſtea pniam egerit de/cem annos peniteat: alij iudi/cant ſeptē: ⁊ quidam huma/nius[o] vt quinq; annos peni/teat. ¶ Si quis permiſerit hereticũ miſſam ſuã celebra/re in eccleſia catholica: ⁊ ne/ſcit. xl. dies peniteat ſi pro re/uerētia eius: annũ vnũ peni/teat. ſi pro dãnatione eccleſie catholice ⁊ conſuetudinis ro/manoꝝ proijciat ab eccleſia: ſic hereticus (niſi habeat pe/nitentiã) ſi habuerit: decē an/nos peniteat. ¶ Si receſſe/rit ab eccleſia catholica in cō/gregationē hereticoꝝ ⁊ alijs perſuaſerit ⁊ poſtea peniten/tiã egerit: duodeciz annis pe/niteat: tres extra eccleſiaz: ſe/ptem inter audientes: ⁊ duos adhuc extra cōionez. De his ita in canone di. vt. xij. an. cō/

a ¶ Alia vero ſacra. large hic ſumit ſacrm: vt. j. q. iij. c. vlti.
b ¶ Sacerdote. niſi in neceſſitate: tunc laicus recōcilia/re pōt. de conſecra. diſtin. quarta ſanctum.
c ¶ Habebũt. Cũ extrema neceſſitate cogēte ſacrm baptiſ/mi a quocũq; tradit: lz ab heretico: qrit q̃re eucharīſtie ſacrm nō ſit ab here/tico accipiēdũ: cum i alterutro fides ⁊ ɔtritio vicē ſuppleat ſacri. de cōſe. diſ. ij. vt qd paras. ⁊ di. iiij. ba/ptiſmi vicē. Rñ. ple/nior remiſſio fit in baptiſmo q̃z in ſola cordis ɔtritione: ita q nec purgatoriuz ſentiãt q i ſine bapti/zant. d pe. di. vij. nul/lus expectat. ſufficit aũt ɔtritio eoꝝ: vel qr alia eſt i religs ſa/cramētis cōſidera/tio q̃z i baptiſmo: vt xxxij. di. §. veruz. qr neceſſarior baptiſ/mus ē ⁊ ianua oi/um ſacroꝝ: vel ſuffi/cit ſic ſcriptũ eē: vel qr i euchariſtie ſacra/mēto ſolēt heretici formã ecclie pverte/re: vt. ſ. e. c. ſchiſma. In ſi. in baptiſmo ve/ro nō. de cōſe. di. iiij. ſiue hereticus. Baz. Uel iō: qr qcũq; acci/pit baptiſma: accipit chriſti corpus: ſz nō ɔuertit. de ɔſe. di. iiij. nulli eſt aliq̃tenus.
d ¶ Nullatenus. j. ea. c. vlti.

SI quem forte. ¶ Caſus. Que/ſitũ fuit ab ipſo Au/guſtino: vtrũ ille q ab heretico baptiça/tur: debeat catholicuſ reputari: ⁊ ſi de hac vita migrauerit: vtꝝ p tale ſaluet baptiſ/ma? Et rñdet q ſic: ſi in articulo mortis hoc fecerit: ſi catholi/cũ hoc a quo ſuſcipe/ret nō inueniebat: ⁊ ſi liberatus ſe catho/lice congregationi reddiderit: non de/bet improbari qđ fe/cit: ſed laudari: ſi au/tem ſpōte elegerit i ſchiſmate vel hereſi baptiçari non debet iudicari catholicus: ſed iniquus: non prodeſt baptiſma ei: niſi poſtea recōcilietur. Et hec verba ſic expone: ibi. i. in eccleſia: non poteſt. ſ. alibi. niſi in eccleſia.
e ¶ Extrema. Argu. extra de regu. iur. quod non eſt lici/tum. vnde ⁊ cito debet hoc facere. j. q. j. conſtat.
f ¶ Preſentē. i. fidez dei preſentem cordi ſuo adhibuit.
g ¶ Baptiſmatis. j. de conſecra. di. iiij. ſanctum. ⁊. c. quo/modo. ſ. diſtin. xxxij. §. verum.
h ¶ Eſſe. ſ. j. queſtione. j. dominus declarauit.
i ¶ Peruerſitate. ſ. j. q. vij. ɔuenientib⁹.
k ¶ Prodeſſe. j. de ɔſe. di. iiij. tūc valet.
l ¶ Iniqu⁹ ē. ab ini/tio nō ex poſtfacto.

SI quis dederit. ¶ Caſus. Hoc c. diuidit in tres p/tes. In pma pte di q ſi qs dederit vel ac/ceperit corpus chri/ſti de manu heretico/rũ ignorãs p igno/rãtiã iuris q ecclia hoc ɔdicat: ſi poſtea itelligit abſtineat p annũ ſi aũt hoc ſcie/bat: decē annis peni/teat alij tñ dicunt ſe/ptē: alij vo qnq;. In ſcđa pte di: q ſi qs p/mittat hereticuz in ecclia miſſam cele/brare: neſciens hoc eſſe malũ. xl. dies pe/niteat: ſi aũt hoc fe/cerit pp reuerētiam ipſius: p annũ peni/teat: ſi vo in cōtēptũ ecclie pmiſerit: here/ticus reputetur: ni/ſi pniam agat quaz facturus erit p an/nos decem. In ter/tia parte dicitur: q ſi qs ab eccleſia ca/tholica receſſerit: et ad hereſim aliquos pſuaſerit: ſi reuerta/tur: duodecim an/nis peniteat: ſicut in canone continetur. ſecũda pars incipit ibi: ſi quis permiſe/rit. tertia ibi: ſi re/ceſſerit.
m ¶ Dederit. Arg. hic elicit: q ignorã/tia iuris ptim excu/ſat: ſz nō ex toto: re/leuat qdē penã: ſz nō abſorbet culpã. ſic inuenit. lxxxij. diſti. plurimos. xxviij. di/ſtin. preſbyterũ. viij. di. conſuetudo. j. de ɔſe. di. ij. ſcriptura. ⁊ xxx. q. j. de his. ſ. liij. diſt. c. j. de conſe. diſtin. quarta retulerunt.
n ¶ Et neſcit q eccleſia contradicit. vel neſcit de facto: ſed eſt ignorantia craſſa.
o ¶ Humanius. Hec er/go ſententia potior eſt: ⁊ ceteris preponenda que maior ſ

Diuiſio.

Ignorantia iuris qñq; ptiz excuſat.

munionē ſine[a] oblatiōe perci piant. Itē G:e.pa. ¶ Potius eſt mortē arripere ꝙ̄ de manu heretici cōionē accipe.

Cepit ermigildus rex[b] iuuenis terrenū regnū deſpiciēs: ſed forti deſiderio celeſte querēs: in ciliciis iacere vinculatus: ⁊ iō oīpotenti deo ad ſe confirmandū pces effundere: tātoq; ſublimius gloriā trāſeuntis mūdi deſpicere: quāto ⁊ religatus agnouerat nil fuiſſe[c] qđ poterat auferri: ſupueniente aūt feſtiuitatis paſchalis die intempeſte noctis ſilentio ad eū perfidus pr̄ arrianū epm̄ miſit: vt de eius manu ſacrilege cōſecrationis cōionē perciperet[d]: atq; per hoc ad grām pr̄is redire mereret: ſed vir deo deditus arriano epo venienti exprobrauit vt debuit: eiuſq; a ſe perfidiā dignis increpationibus repulit: quia ⁊ ſi exterius iacebat ligatus apud ſe tn̄ in magno mētis culmine ſtabat ſecur⁹. Ad ſe itaq; reuerſo epo arriano pater īfremuit: ſtatimq; ſuos apparitores miſit: qui[e] cōſtantiſſimū confeſſorem dei illic vbi iacebat occiderūt. ¶ Queſtio.ij.

† † I Quod[c] autē poſt mortē nullus excōicari valeat vel abſolui: ex v̄bis euāgelii monſtrat: quib⁹ dicit: Quodcūq; ligaueris ſuper terrā[f] ⁊c. Super terrā inquit nō ſub terra[g] oſtēdens ꝙ viuētes ꝓ varietate ſuoꝝ meritoꝝ ſoluere poſſumus ⁊ ligare: de mortuis aūt ſentētiam ferre nō poſſumus. Unde Leo papa ſcribens ruſtico narbonenſi epiſcopo.

¶ Nō poſſūt ab eccleſia abſolui poſt mortem: q i hac vita ab ea noluerunt abſolui.

De cōione[h] priuatis et ita defunctis horum cauſa iudicio[i] dei reſeruāda eſt: in cuius manibus[k] fuit vt taliū obitus nō vſq; ad cōionis remediū differret: nos aūt qbus viuētib⁹ nō cōicamus[l] mortuis cōicare nō poſſumus. Itē Gelaſius papa fauſto magr̄o fungēti legationis officio apud ꝯſtātinopo.

¶ Eccl̄ia viuētes pōt ligare vel ſoluere non mortuos.

niititur pietati.lx.diſt.ſana.ff.de pac.maiorem.

a ¶ Sine oblatiōe.ar.xii.q.ii.de viro.⁊.xxxiii.q.ii.latorē.

Cepit ¶ Caſus. Ermigildus rex iuuenis nolebat hereſi arrianoꝝ conſentire.⁊ ideo a patre ſuo eſt i carcere relegatus. Superueniēte aūt paſchali die reſurrectionis: miſit pater epiſcopum arrianū ad ermilgildū vt de manu eius cōmunionem reciperet: vt ſic patri recōciliaretur: quod cū facere nollet: pr̄ ſtatim iuſſit eū ab apparitoribus ſuis occidi: ⁊ ipſi eum icōtinenti occiderunt.

Regis filius rex vocari dz.

b ¶ Rex. Argu. ꝙ filius regis rex vocari debeat: licet regnū non habeat: ⁊ eſt argu. pro comitibus theutonie ⁊ italie. iā enim dn̄s eſt: ⁊ ſola adminiſtratio deeſt. ff.de li.⁊ po.l.i ſuis.

c ¶ Nil fuiſſe.i.par.

Neceſſitatis occaſione multa licent.

d ¶ Perciperet. Rōnē quare liceat i neceſſitate ab heretico recipere baptiſma: ⁊ non corpus chriſti: habes.ſ.eo.in nota. cū extrema. Itē no. ꝙ in neceſſitate poſſum ſocio cōfiteri. de pe.di.i.quē penitet. Itē reconciliationē petere. de conſe. diſt. iiii.ſanctū. Idē poſſū dici de vnctiōe olei. Sed de oibus q̄ ſpectāt ad officium ſacerdotis illud ſolū licere laicis credo etiam in neceſſitate de quibus expreſſū inuenio. Jo. Qo ij.

Diuiſio. † † I

Quod autem. ¶ Hec queſtio diuiditur in duas partes: in quarum prima probat per quinq; ca. ꝙ nullus poteſt ligari vel ſolui poſt mortem ſupple niſi in tribus caſibus poſitis in ſumma ſecunda ibi: his auctoritatibus. Jo.de ſ̄i. ¶ Caſus. Hic intitulatur ſcd̄a.q. qua queritur vtrum poſt mortē aliquis valeat cōdēnari vel abſolui? Et rn̄. ꝙ nō valet cōdēnari vel accuſari de crimine: niſi in quibuſdā caſibus ſi de hereſi accuſetur: vel ſi hereticos inſtituit heredes. vt.i. c.c.vl. vel ſi deceſſit in notorio crimine: vt.ſ.lxxxviii. diſt. neq;.⁊.ſ.,px.q.iiii.placuit. Poteſt etiam in aliis caſibus quis accuſari propter bona: vt de apoſtaſia: vt.C. de apo. apoſtatarum. ⁊ de crimine leſe maieſtatis: vt.C.ad.l. iul. ma.meminiſſe. ⁊ de crimine pduellionis ⁊ repetundarū vt.ff.de accu.l.ex iudicio. ⁊ de crimie peculatus: vt.ff. ad l.iu.peculatus.l.vlti. Abſolui vero poſt mortē qs nō poteſt: niſi ꝓbetur ꝙ in vita ſua iniuſte fuit excōmunicatus vt.i.c.vl. ⁊ niſi in vita abſolutionē petebat: nec ſtetit per eum quin abſolueretur: vt extra de ſenten.excom.a nobis. Probat ergo.G.in hoc.§.ꝙ in vita ſua poteſt qs ligari vel abſolui. poſt mortē vero minime: ⁊ hoc probat auctoritate euange.

e ¶ Quod autem. Summam iſtius ſecunde.q.collige.i.e.c.vlti.extra de ſenten.excō.a nobis.ii. Sed no.ꝙ poſt mortem non poteſt quis accuſari: niſi in tribus caſibus. De hereſi.i. e. c.vlti. vel ſi hereticos inſtituit heredes: extra de here.ſi qs epiſcopus. vel ſi in notorio crimine deceſſerit.lxxxviii.diſt.neq;.ſ.,pxi.q.v.placuit. Alii vero volūt plures caſus addere: ꝙ vbicūq; poteſt agi de crimine propter bona alicuius ſemper poſſit accuſari: vt in crimine leſe maieſtatis hereſeos: repetundarum: ⁊ aliis. C.ad le.iul.ma.l.vl. C.de here.manicheos. ff.de accu.l.ex iudiciorū publicorū.C.ſi reus vel accu.l.vlti.C.de apo. apoſtatarum. ar. extra qui ſi.ſint le.cauſam. Sz dic ꝙ leges non permittunt aliquē accuſari poſt mortem niſi propter bona tantum: non ꝙ excommunicetur: vel alia pena afficiatur: niſi i filiis.vi.q.i.§.verū. Unde conſiderata legis intentione que tantū ad bona agit patet ſm̄ eam ꝙ accuſari non pōt vt excōmunicetur: ſed de quocunq; crimine ciuiliter agi poſſe contra defuncti heredem propter dāna illata reſarcienda: ⁊ hoc ſm̄ canonicam equitatem. ar. xvi.queſtione ſexta ſi epiſcopum. extra de rap.c.penulti. extra de.viſu.tua.licet ſm̄ leges ſecus diſtinguitur. Procedit hoc modo in hac queſtione primo probat vſq; ad §.his auctoritatibus.ꝙ non poteſt excommunicari poſt mortem: abinde contrarium.

Accuſ p⁹ mo an p aliqui

f ¶ Super terram. niſi cū iā eſt in aliqua arca mortuus etiam ſuper terrā.argu.ff.de reli.diui.

g ¶ Sub terra.hoc falſum.extra de ſen.excō.a nobis.ii.

De communione. ¶ Caſus. Quidam fuerunt in excommunicatione defuncti: quare ruſticus epiſcopus narbonen. queſiuit a leone papa: vtrum ſit eis communicandum poſt mortem? Et reſpon.ꝙ non: ſed dei iudicio ſunt reſeruandi: nam quibus viuis non communicamus: nec mortuis cōmunicare debemus.

Ma. i c

h ¶ De cōmunione.ſupple dicimus.

i ¶ Iudicio.ſ.xi.q.iii.qcūq;.intra.ſ.xxiii.di.quorūdam.

k ¶ Manibus.i.de pe.diſt.iiii.ſi ex bono.

l ¶ Non cōicamus.nec cōicare debemus: ⁊ ſic ſoluitur

contra.T.de peni.di.j.multiplex.Ver.hi autē qui.vbi di‑citur q ſi ↄſtat per indicia q ↄuerti voluit orandum eſt pro eo in eccleſia.vt.xxvj.qō.vj.his qui.extra de ſen. ex.a nobis.ij.qꝛ ex quo p eum non ſtabat ei cōicare debem⁹: ⁊ ita eſt abſoluēdus poſt mortē.extra de ſen.exc.a nobis.

Legat. ℭ Caſus Quidā heretici in ciuitate ↄſtantinopo. poſtulauerūt a fauſto ſedis apoſtolice legato vt veniā eis concederet: nolebant tñ corrigi de errore. Item petebant q illi heretici q iam defuncti fuerant abſoluerentur: q̄re legatus ille queſiuit a gelaſio vtrum hoc eſſet faciendū? Et rñdet q non: qꝛ ſub iſto celo nec exēplum iuenit vt aliquibus remanentibus in errore venia ↄcedatur. Preterea chriſt⁹ mortuos ſuſcitauit.in errore vero defunctos nunq̄ legitur abſoluiſſe. Et hoc probat auctoritate euāgelij dicentis:quodcūq ligaueris ſup terraz ⁊c.

Legatur ex[a] quo eſt religio chriſtiana: vel certe detur exēpluz[b] in eccleſia di a qbuſlibet pōtificib⁹:aut ab ipſis aplīs aut ab ipſo deniq ſaluatore veniā[c] (niſi ſe[d] corrigētibus[e]) fuiſſe[f] ↄceſſam. Auditū eni ſub iſto celo nō legitur oīno:nec dī quod ex eoꝝ voce depromitur:date veniaz nobis:dū tamen nos in errore durem⁹:id quoq pariter ēt oſtēdant q nobis canones nitunt opponere: quibus hoc canonib⁹ qbus regulis:qua lectione:quoue documēto ſiue a maioꝛib⁹ nr̄is:ſiue ab aplīs ipſis q̄s potiores merito fuiſſe nō dubiuz eſt: ſeu ab ipſo ſaluatore domino q iudicatur⁹ creditur viuos ⁊ mortuos[g] ſiue factū eſt vnq̄ vel faciendū eſſe mādatur:mortuos ſuſcitaſſe chrīm legimus:in errore mortuos abſoluiſſe nō legimus: ⁊ qui hoc tm̄ faciendi[h] ſolus habuit poteſtatē beato petro aplō pncipaliter mādauit. Quodcūq ſolueris ſup terraz erit ſolutū ⁊[i] in celis: ⁊ quodcūq ligaueris ſup terraz ⁊c. ſuper terram inquit:nam in ligatione defunctum nunq̄ dixit eſſe abſoluendum[k]. Itē Urbanus Guilimūdo epo.

ℭ **Non oportet ab eorum elemoſynis poſt mortem abſtinere quibus in vita communicare non deſtitimus.**

Sane[l] qō ſuper richardo filio borelli vr̄a fraternitas ſe egiſſe innotuit: p zelo[m] dei ⁊ aiaꝝ ſalute ⁊ charitate laudam⁹ : ſed non eſt adeo timēdum:nō adeo eſt vobis ab ei⁹ elemoſynis abſtinēdū. Inē ceťos qppe nr̄e fidei pr̄es btūs leo papa doctor egregi⁹: Quib⁹ viuis in qt non cōicam⁹:nec mortuis cōicare dēmus. Cōſtat ergo qbus viuis(vt ex[n] oppoſito loq̄mur)cōicamus mortuis q̄z cōicare poſſumus. Nos plane inē duo oppugnātia poſiti inē ipios ⁊ ſchiſmaticos[o] videlicet: ſchiſmaticis vllo[p] modo cōmunicare non poſſumus aut lz ↄpctōꝛibus ꝟo

a ℭ Ex q.incipit eē.
b ℭ Exemplum.ſ. diſt.xx.de quibus.
c ℭ Ueniam. vt.ſ. diſtinc.l.abſit.⁊.c.ſi quis prepoſtera.ſ. diſtincti.iiij.deniq. contra.ſed hic veniam.i.remiſſionem peccati: ibi veniaz.i. impunitatem.
d ℭ Niſi ſe.penitentibus tm̄ delicti veniam indulgemus.C.de here.manicheos.vt.T.de peniten. diſtinctio. j. neminem.⁊ de conſecratio.diſtinctio.iiij.omnis qui.
e ℭ Corrigentibus.ſ.diſt.ix. ego ſolus.ſ.iiij.q iij.ſola.
f ℭ Fuiſſe. nam non ſolum merita:ſed etiam corpora nobis defecerunt.xxxiiij.diſtinctio.fraternitatis.
g ℭ Mortuos.vt laçaꝝ.extra de ſen.excō.a nobis.vel intellige de mortuis per peccatū.de pe.di.j.§.hoc idez pbaſ.
h ℭ Faciendi.ſcilicet peccata dimittere mortuum ſuſcitare.de pe.di.j.verbum.de conſe.diſtinc. iiij.nemo tollit.
i ℭ Et in celis.hoc intellige de vera ligatione:nam iaz vere ligatus non eſt qui quo ad deum abſolutus eſt. extra de ſenten.excom.a nobis.aliter etiam.M.⁊. h. exponunt hanc auctoritatem:quodcūq ligaueris ſuper terram.i.inē viuos q̄tum ad ipſum ligantē.q.d.duz tu es ſup terrā ligare potes ⁊ mortuū tantuz quo ad eccliaz.
k ℭ Abſoluendum.ſ.di.lv.ſi euangelica.arg.ff.de teſti. queſitum.Argu.contra.ff.de ſponſa.oratio.ſed iſti⁹ brocardi ſolutionem habes in textu. xxxiij.q. ij. quos deus.

Sane. ℭ Caſus. Quidam nomine richardus in pꝛelio mortuus fuit qui predo extiterat ⁊ ſpoliator: ⁊ propter hoc fuit excommunicatus ſed non nominatiz: quare guilimundus epiſcopus nolebat orare pro ipſo vel oblationes recipere pro eo:vnde ſuper hoc conſuluit vrbanum qui ſuper hoc eum cōmendans: reſpondet ſe eum abſoluiſſe cum ipſe promiſiſſet ſe ſatiſfacturum ⁊ mortuus fuit in ſeruitio domini ſui:⁊ ideo dicit vrbanus ſibi eſſe communicandū in orationibus ⁊ elemoſynis pro eo recipiendis. Et q ſit ei cōmunicandum probat auctoritate leonis inducendo eaz a contrario ſenſu:⁊ faciendo diſtinctionem inter ſchiſmaticos ⁊ alios peccatores:dicit ſchiſmaticis nullo modo eſſe communicāduz: pdonibus vero vel alijs peccatoꝛib⁹ diſpenſatiue communicamus:tuz quia ſuſtentauerunt eccleſiam:tuz quia ſe pollicentur ſatiſfacturos.Diſpenſatiue ideo dicit diſpenſatiue:quia ante actaz penitentiam eis ſacramenta concedūtur. Iſte tamen caſus breuiter cōſueuit in apparatu notari.

l ℭ Sane. Sic pone caſum:q iſte.R. fuerat excōmunicatus cum ſuis complicibus:ſz poſtea abſolutus ab vrbano in natalicijs beati petri: ſed tñ qꝛ non ſatiſfecerat ante mortem poſt ſententiā abſolutionis de his que forte alijs abſtulerat eps iſte nolebat vt p eo fierent in ecclia oblationes. Dicit ergo vrban⁹:q lz poſſit eius intentio merito cōmendari:verumtñ non eſt de iure qō facit: nam cū iſte nec excōmunicatus eſſet:nec excōmunicatis communicaſſet:non pōt ei iſtud negare:⁊ ſm hoc dicit:ſub q̄ ſponſione non eis.i.richardo ⁊ ſuis cōplicibus indulſim⁹ abſolutionem excōicationis q̄ tenebanē. Alij autem aliter ponunt ſic:q non fuerat excōicatus:ſz in aliqbus offenderat:nec ſatiſfecerat:⁊ ſm hoc fideles ſe referē ad id qō precedit pctōꝛibus ⁊ predonibus.⁊ q dicit ſub qua ſponſione referē ad hoc qō precedit:⁊ fideles ſe in poſteꝝ pollicenē:⁊ tunc dic abſolutionē:non ſnie:ſed pcōꝝ. Sz nōne bñ faciebat eps qui nolebat oblationē eius recipe ſi in mortali deceſſerat:lz non ſit excōicat⁹:nec excōicatis cōicaſſet? Dico q nō niſi vbi crimen eēt notorium alſ nūq̄. Sz de hmōi oblatiōibus notaui.xc.diſ. oblatiōes.
m ℭ Pro zelo dei. Et ita lz factū reprobē intentio tñ cōmendatur.ar.de ↄſe.di.iij.prlatuz.alſ nō. Cōtra. ſola voluntatis forma mouerat opus:⁊ qcqd agunt hoīes ⁊c.
n ℭ Ex oppoſito.ex ſenſu ↄꝛio immo ex ↄrijs.ar.de pe. diſt.ix.c.ſ.viij.q.j.ſciendum.arg.xxxiij.queſtio.v.q ſtit.
o ℭ Schiſmaticos.de numero quoꝛuz eſt richardus.
p ℭ Ullo modo.ſ.e.queſtio.j.ſchiſma.

Caſum ponit.

a ¶ Et pdonibus. De qbus qd iuris ſit ſi aliena non reſtituant qre extra de rap. ſup eo. ⁊. xiiij. queſtio. vj. ſi res.
b ¶ Partibus. ſ. ij. queſtio. j. multi.
c ¶ Noiatiue. Per hoc dixit ſ martin⁹ figens ſ pedem: ꝙ ſi qs cõicaret ei q incidit in canonẽ anteq̃ denunciet nõ erit excõicat⁹: ſʒ ꝯfundit. extra de ſen. excõ. cum deſideres. Nec multũ facit ꝓ eo ꝙ dicit noiatiue: nõ eni refert an ꝓprio noie: an alijs indicijs excõicetur qs. ff. ſi cer. pe. certũ.
d ¶ Exijt. ſupple nec alˀs erat in aliq̃ pctõ publico: qꝛ tũc idez eſſet: vt. ſ. e. q. in pn.
e ¶ Nobis diſpẽſatiue. Querit in q̃ fuit diſpẽſatuz: cũ hoc nõ poſſit ei denegari? Dic ꝙ ideo dicit hoc: qꝛ oẽs vie domini miſericordia ⁊ veritas. xxxiij. q. ij. admonere. Uel iõ dicit diſpẽſatiue: quia nõ cõpellebant eum ad ſatiſfactionẽ. Uel hec iõ fuit diſpẽſatio: qꝛ cũ potuiſſet cõpelli ad ſatiſfactionem: nõ fuit cõpulſus: poſſunt tñ heredes ei⁹ cõpelli: vt extra de rapto. in litteris. ⁊. ij. q. e. j. in primis.

Excõicat⁹ ẽ q cõicat excõicato a canone ẽt añ denũciationez.

Uie dñi miſericordia ⁊ veritas.

mat. xvj. c

⁊ predonib⁹ [a] diſpẽſatiue propterea cõicamus: qꝛ ⁊ ecclĩa hacten⁹ ſuſtentauerũt: ⁊ fideles ſe i poſteꝝ pollicent: alioqn oportet nos de hui⁹ mũdi partib⁹ [b] exire: ſub qua etiam ſponſiõe nos eis nup in beati petri natalicijs abſolutionez indulſim⁹: qꝛ ergo predictus vir neq̃ excõicat⁹ noiatiue [c]: neq̃ cõicãs cuʒ excõicatis ex noie exijt [d]: ſʒ in dñi ſui fide atq̃ ſeruitio ꝑmanſit: lʒ nobis [e] diſpenſatiue. i. q̃diu eos patimur: eoꝝ elemoſynis cõmunicare: ⁊ defũcti aiaʒ chriſtiane religioni oib⁹ modis adunare. Itẽ Gelaſius papa vniuerſis epiſcopis ꝑ dardaniã ſiue ꝑ illiricũ conſtitutis. ¶ De eodem.

Nec qſq̃ vobis oino ꝑſuadeat achatio ꝓuaricatiõis ſue crimẽ fuiſſe laxatũ: qꝛ q poſtq̃ in collegium recidẽs prauitatis iure meruit ab apoſtolica cõione ſecludi: in hac eadẽ perſiſtens dãnatione defunct⁹ eſt abſolutionẽ quam ſupſtes [f] nõ queſiuit oino nec meruit: nec mortu⁹ iam põt ipetrare. Siqdez ipſis apl̃is chr̃i voce delegatũ eſt: Que ligaueritis ſup terrã: ⁊ reliq̃. Ceteꝝ de eo q in diuino iudicio eſt ꝯſtitutus: nobis fas non eſt aliud decernere ꝓter id in q̃ eũ dies ſupmus inuenit [g]: atq̃ [h] iõ niſi ei⁹ noie [i] refutato ceteriſq̃ ꝯſortibus hui⁹ erroris cũ nullo ꝑſus eoꝛuʒ ꝑticipare debetis mẽſe dominice puritatẽ: quam maioris noſtri ſꝑ ab heretica magnopere ſeruauerunt pollutione diſcretam. Item leo papa.

¶ Incorrigibilis damnationis ſnĩa relaxari non poteſt.

Damnatiõis ſniam q̃cũq̃ meret accipere: ſi in ſuo ſenſu voluerit ꝑmanere nullus relaxare [k] poterit.

¶ His auctoritatib⁹ ꝓbat ꝙ viuẽtes non [l] mortuos ſoluere poſſum⁹ vel ligare: verũ hoc nõ de omni crimine itelligẽduʒ eſt: ſũt enim q̃dã crimina: de qbus ẽt poſt mortẽ accuſari poteſt quilibet vel damnari: veluti hereſis.

Unde in prima actione quinte ſynodi legitur.

¶ Heretici etiam poſt mortem ſunt excommunicandi.

Sane [m] ꝓfert a qbuſdam q dicũt oportere eoꝝ ꝓfeſſus: niſi ꝑ ſʒ ⁊c.

¶ Caſus. Qui dã dicebãt cõicandũ eẽ achatio poſt mortem dicẽtes ꝙ papa abſoluerat eũ in vita: ſup q̃ dubitantes epi dardanie ⁊ illirici q̃ſiuerũt a gelaſio vtrũ hoc eẽt veruʒ? Qui rñdet achatiuʒ nũq̃ fuiſſe abſolutũ in vita: ⁊ iõ poſt mortẽ non eſt ei cõmunicãdum: nec abſolutionem quam nõ queſiuit viuus: poteſt mortu⁹ impetrare: qd̃ ꝓbat auctoritate euãg. ⁊ non ſolũ eſt ei cõicandum: ſed etiam nulli de conſortibus ſui erroris. Eius noie. i. achatij. Seq. c. planum eſt.
f ¶ Supſtes: Ar. ꝙ lʒ heres vſurarij ſatiſfaciat de vſuris vſurario tñ poſt mortẽ cõicandum nõ erit ſi ſupſtes abſolutionem ⁊ pniam non q̃ſiuit. ar. J. xxvj. q. vj. qui recedunt. ar. extra de ſen. excõ. a nobis. vide. c. ij. de vſu. lib. vj.
g ¶ Inuenit. Nã in eo loco quis conuenitur in quo reperitur. iij. q. vj. c. j. de pe. di. j. nũquid cain. C. vbi quis de curiali vel cohortali. L. vl. dñi legum intelligunt ſi ibi hʒ forum rõne rei petite vel rõne contractus vel criminis: licet. P. dixerit ꝙ vbicũq̃ reus reperitur poſſit conueniri: vt. C. vbi de cri. agi. opoꝛ. L. j. B.
h ¶ Atq̃. ſupple nil aliud debetis facere.
i ¶ Nomine. i. errore eius ⁊c. quo errore obligati ſunt diabolo. nam nomen accepit pro obligatione. ſ. e. q. j. aduocauit. Uel dic non debetis participare cum aliquo eoꝝ ꝓfeſſus: niſi ꝑ ſʒ ⁊c. ſʒ refutare nomẽ ei⁹ ⁊ cõplices ⁊c.

Uſurario poſt mortẽ nõ ẽ cõicandum.

k ¶ Damnationis. ¶ Relaxare. ſ. xj. queſtio. iij. qui ſubente. ſ. eo. legitur.
¶ His auctoritatibus. Hec eſt ſecunda pars queſtionis ſm Joan. de fan. ¶ Caſus. Dicit nũc Gra. ꝑ pdictas auctoritates eẽ ꝓbatũ ꝙ viuos ⁊ nõ mortuos ligare poſſum⁹ vel abſoluere: nunc ĝo dicit ꝙ hoc nõ ẽ itelligẽdũ de q̃libet crimine: ſũt enim q̃dã crimina de qbus poſt mortẽ qs accuſari põt vel dãnari: vtpote de hereſi. ⁊ ad hoc inducit ſequẽ. c.
l ¶ Nõ mortuos. lʒ ẽt mortui eſſent Sʒ vĩ ꝙ iſte poſt mortẽ nõ poſſit excõicari: qꝛ admonitio ſꝑ debet precedere vindictã. xij. q. ij. indigne. ita ⁊ abſens nõ põt excõicari. iij. q. ix. abſens. Sʒ dic in hoc caſu ſpeciale eſſe. vel dic ꝙ fuit admonitus a canone. xxiij. q. v. adminiſtratores. Sed qd ſi aliqs voluit eũ defendere: nũquid admittet? Sic. ff. de procu. ſeruum. §. publice. ⁊ maxime cũ in cauſa criminali ꝓ inuito qs poſſit appellar. ff. de appel. non tm̃. Sʒ quõ admittet: cum nõ poſſit cauere de rato? ſʒ ratuʒ videt hẽre ex quo non opponit obicẽ ꝯtrarie volũtatis. de ꝯſe. diſt. iiij. queris ⁊c.
m Sane ꝓfertur. ¶ Caſus. hoc c. diuidit in tres partes. In pma dĩ ꝙ quinta ſynodus q̃ſdam hereticos poſt mortem excõicauit: ſʒ quidã dicebãt hoc eſſe iniuſtũ: alij ĝo iuſtũ putabant: q̃re qnta ſynodus cõmẽdat eos q dicũt poſt mortem poſſe hereticos anathematiçari ⁊ iniuſte dãnatos poſſe recõciliari. In ſcd̃a ꝑte oñdit ꝙ heretici q bona ſua hereticis reliq̃rũt iuſte poſt mortẽ anathematiçantur. ⁊ ad hoc ꝓbandũ iducit auctoritatẽ Augu. ⁊ q̃tuor exẽpla ſcõꝝ. ſ. rabani ⁊ eccl̃ie ꝯſtanti. ⁊ theophili ⁊ vigilij pape: q oẽs hereticos anathematiçauerũt. In t̃tia ꝑte dĩ ꝙ ſupradicta ſynodus hec exẽpla oia approbauit. ſcd̃a ps icipit ibi: itẽ in actiõe. tertia ibi: item ſcã ſynodus dixit. Que mõ verba ſũt ſynodi. Itẽ multi. verba ſũt ſynodi. Itẽ ſi vera ſunt. ĝba ſunt Auguſtini. Dicis o Auguſtine. dicticis. i. tabulis chartis vel colũnis: in quibus ponebantur imagines patrum in ſuo catalogo Romanoꝝ. ſ. conſtantinopolitanoꝝ: ſ rome. i. conſtantinopoli.
m ¶ Sane. i. bñ ⁊ ſapiẽter. Caſus, ꝓbat qnta ſynod⁹ hereticos poſt mortẽ excõicari poſſe. Pꝛio multiplici auctoritate Au. ſcd̃o auctoritate mltoꝝ epoꝝ q hoc fecerũt: t̃tio

Excõic... an p... poſt m... tẽ in a... quẽ ſi...

Diuiſi...

Scrip... lapidi... ditur.

auctoritate Rabani epi. quarto auctoritate eccleſie cōſtātinopolita. quīto auctoritate Theophili. ſexto repetit ſynodus auctoritatem Auguſtini τ eccleſie cōſtātinopol. Uel dic ꝙ in fine loquitur de vera eccleſia romana.
a ¶ Sicut eos. ſ. xj. q. iij. qcūq3. ſ. e. q. de cōmunione.
b ¶ Poſt mortez.

poſt mortē hereticos anathematizari τ ſequi i hoc doctrinam ſctōꝝ patrū: q nō ſoluz viuētes hereticos cōdēnauerūt: ſed ēt mortuos: ſicut eos[a] q iniuſte cōdēnati ſunt: reuocauerunt poſt[b] mortē: τ in ſacris dicticis[c] ſcripſerunt: qd̄ factū eſt in Joāne τ in Flauiano religioſe memorie epiſcopis conſtantinopolitanis. Item in actione. v. Aug. ait. Et ſi forte iſti libri ita deſignant[d] traditorē ſuum: ſicut dñs deſignauit iudā: legaṫ in eis noīatim expreſſe vel[e] cecilianū vel ei⁹ ordinatores eorūdam libroꝝ[f] fuiſſe traditores: τ niſi eos anathematizauero ipſe cū eis iudicer tradidiſſe. ¶ Que modo recitata ſunt augu. ſancte memorie conſuluit τ ſtatuit teneri ab initio i ecclīa. Impiū eni dogma iam inculpatū eſt τ condēnatū: τ eos q tali dogmati obnoxij ſunt anathematizari voluit eccleſie traditio: lʒ ēt mortui eēnt: ideo ſancte memorie Aug. dicit: ſi mō cōuincetur cecilianus de his q̄ i ferūtur ei etiā poſt mortē ei⁹ illum anathematizo. ¶ Itē multi epi congregati ſunt τ q̄dam de diuerſis cauſis ad eccleſiaſticum ſtatum pertinentibus diſponētes: de ipſis ſtatuerūt defunctis q ſuas facultates hereticis reliquerūt[g] vt ēt poſt mortē anathemati ſb̄ijciantur. ✠ Sunt aūt τ aug. ſancte memorie epſe dicētes: ꝙ ſi q in vita ſua nō recte ſapuerūt: lʒ nō cōdēnati fuiſſent adhuc viuētes: tñ demōſtrato pctō etiā iſti poſt mortem anathemati[h] ſubijciantur.

¶ Ita ſi vera ſunt que ceciliano obiecta ſūt: τ nobis aliquādo pōt monſtrari[i] ipſum mortuum anathematizaremus. ¶ Item dicis mihi licere etiā de mortuis iudicare qꝛ iudiciū non tm̄ de viuis: ſed etiam de mortuis ſolet fieri. Itē Rabanus ſancte memorie eps factus edicene ciuitatis: qui i ſacerdotibus reſplenduit: theodorum moſophenū poſt mortē in eccleſia anathematizauit. ¶ Itē romanoꝝ[k] etiā eccleſia ante annos paucos dioſcoꝝ q fuit papa eiuſdē eccleſie etiam poſt eius mortē anathematizauit cum nec[l] in fide peccaſſet tm̄ τ hoc oēs hoīes ſciunt q degunt h̄ rome: τ maxime q in dignitatibus exiſtūt: qui etiā eidē dioſcoro cōicatores permāſerunt vſq3 ad mortē ei⁹. ¶ Itē ſi ad ipa theophili ſācte memorie vel ſupius aliquis recurrerit: ēt origenez[m] inuenit τ poſt mortē anathematizatū: qd̄ etiā in iſto fecit τ veſtra ſanctitas τ vigilius religioſiſſimus papa antigoris rome. ¶ Itē ſctā ſynodus dixit: Sufficiunt que dicta ſunt τ pꝛlata eccleſiaſticaz traditionē dmōſtrare: ꝙ opʒ hereticos etiā poſt mortē anathematizari. ¶ Itē in actione quarta ſancta ſynodus dixit: Auguſtini ſancte memorie qui inter epos aphꝛicāos ſplenduit diuerſe epiſtole ſūt recitate ſignificantes qꝛ oportet hereticos etiam poſt mortez anathematizare. Tale autem eccleſiaſticam traditionē τ alij aphꝛicani epi reuerendiſſimi ſeruauerunt: ſed τ romana ſancta eccleſia quoſdā epos etiam poſt mortem anathematizauit: licet in vita ſua pꝛo fide non eſſent accuſati τ vtrūq3 apud nos habita geſta ſignificāt. Queſtio. iij.

contra. xxiij. di. quorūdā. τ extra qui fi. ſint legiti. cauſaz. ſʒ ſpeciale eſt hic τ i caſibus quos no. ſ. i principio qōnis.
c ¶ Dicticis. dictice ſunt tabule a dico dicis. Unde Martialis. Clerice dictica lateri ne dempſeris vnq̄3. Et eſt arg. ꝙ ſi in aliquo lapide vel colūna inueniatur ſcriptura: fides eſt ei adhibenda. arg. iij. q. vij. poſtulatus. ✠ Ar. contra. C. de reli. τ ſump. fune. monumentorum.
c ¶ Dicticis. dictice ſūt colūne: vbi imagines patrū ſuo catalogo ponunṫ. Jo.
d ¶ Deſignant. ſ. d̄ conſe. di. ij. cuz omne crimen.
e ¶ Uel cecilianuz ſ. xxiij. queſtiōe. iiij. ipſe pietas.
f ¶ Eorūdē libroꝝ. Sed quid ſi in ſcrinio alicuius inueniantur rōnes vel inſtrumēta per que patet eum vſurariū fuiſſe: nūquid pōt excōicari? Uidetur ꝙ ſic: niſi de vſuris ſatiſfecerit: quod tñ nō ē verū vbi occultum fuit.
g ¶ Reliquerūt. vt extra here. ſi quis epſ. nec eſt ita i alijs illicitis collegijs: nam lʒ non poſſit legari illicito collegio pōt tñ cuilibet de collegio. ff. de rebus du. cū ſenatus.
h ¶ Anathemati. Arg. ꝙ cognito errore etiā poſt mortē excōicatur heretici.
i ¶ Monſtrari. Sʒ qualiter demonſtrabitur iſtud? Dicūt. quidam ꝙ denūciatiue: τ ſatis videṫ hec ratio ſufficere: tamē ſi denunciatiue pro baretur contra quem viuentem aliquid: τ nollet corrigi: excōmunicaretur. Aut iſte eſt in contumacia in quaz deuenit ex culpa ſua: a qua non poteſt exire: τ ideo poteſt excōicari. Quidam tñ dicunt (cum quibus eſt. h.) ꝙ nō eſt aliquis admittendus denunciatiue: immo oportet ꝙ inſcribat ſe: τ ꝙ ſe obliget ad talionez iiij. queſtione. iiij. c. ij. Sed cui pene ſupponetur? Dico ꝙ ei cui ſupponereṫ iſte ſi viueret: ſed non cui modo ſupponitur. nec mirum: cū grauius ſit peccare i mortuuz q̄3 i viuū: vt. C. de ſepul. vio. q ſepulchꝛa.
k ¶ Item romanorum. ı. conſtantinopolitanorum.
l ¶ Nec in fide peccaſſet tm̄. ſed i ro. pōtificem ſententiam excōmunicationis protulit: vt dixi. xxj. diſtin. intantuz. Uel non peccauit in fide: vt eſſet inuentor hereſis: ſed veteris imitator. vel articulos fidei tenebat: ſʒ aliter errabat: vt. ſ. xv. diſti. c. j. xl. diſt. ſi papa. contra. ſed hec de conſtantinopo.
m ¶ Origenē. Non loquitur h̄ de origine de quo habemus j. ea. queſtione. iij. quidam. ỽ. origeniani. alium enim errorē habuit iſte: quia dixit oēm hominem eſſe ſaluandum per illud. nil odiſti eoꝝ que feciſti. τ ita dicebat deum adeo miſericordem: ꝙ non iuſtum. preterea dixit chꝛiſtum iteruz paſſurum in aere pꝛo diabolis ſaluandis. Sed cum iſte dānatus fuerit nonne et eius ſcripta? Utiq3. extra de here. fraternitatis. Quid eſt ergo ꝙ quedā opuſcula eius recipiātur? Dic ꝙ recipiunṫ nō qꝛ eius ſunt: ſed qꝛ ecclīa approbauit: τ oīa eni noſtra facimus qbus auctoritatez imprimur: vt C. de vete. iu. enu. l. j. §. j. Queſtio. iij.

Peccare graui⁹ eſt i mortuū q̄3 i viuuʒ

Salus eſt na nō oib⁹ dabiṫ.

Diuiſio.

Quod aũt. ℭ Hec.q.diuiditur i ſex partes. In pma quarum probat φ nullus pro peccato pñi ſui dʒ excõicari: lʒ qñqʒ tẽporaliter puniatur vnus pro alio ſine culpa non ſine cauſa de quibus multa ponit exẽpla. ſcd̃a ibi: vt ergo. tertia ibi illicita. quarta ibi: qꝛ vero. quinta ibi: q vero. ſexta ibi: ideo. Joan. de ſan. ℭ Caſus. Hic ponitur.ij.q. q̃ q̃rit vtruʒ pro pctõ alicuius tota familia ſit excõicãda? Et rñ. φ triplex eſt pena. ſ. corpalis ⁊ ſpiritualis ⁊ eterna. Pena corpali vnus ſepe punitur pro alio vt.vj.q.j. ſi qs cũ militibus. ⁊. ℑ. de conſe. di.j in ſancta. Pena ſpũalis duplex ẽ ſcʒ interdicti ⁊ excõmunicationis. Pena interdicti vel ſuſpẽſionis vnus qñqʒ punitur pro alio vt extra de ſpon. nõ eſt vobis. Pena vero anathematis vnus pro alio puniri nõ dʒ vt qdam dicunt: niſi enormitas delicti aliud ſuadeat. vt ℑ. eo. ſi habes. Pena vero eterna vn⁹ nõ punitur pro alio. vt xj.q.iij. illud. Procedit ergo. G. ſic i hoc ꝟ. nam primo oñdit φ pro peccato alterius tota familia ſit excõicanda: ⁊ hoc pbat quattuor exẽplis. Poſtea reſpondet diſtinguẽdo: dicens φ filij pro pctõ parẽtũ ſepe flagellãtur: ⁊ hoc pbat duabus auctoritatibus ſcʒ euãgelij ⁊ veteris teſta. ſed pena ſpũali filij pro peccatis parentum nõ tenenẽ aſtricti: ex quo ſunt baptiçati: ⁊ hoc probat duab⁹ auctãtib⁹ ſ. eçechielis ⁊ pauli.

Familia an p delicto dñi ſit excõicãda.

a ℭ Quod aũt. hic intitulatur.q.iij. in qua queſitum fuit an pro delicto dñi familia eſſet excõicanda. Et tu ipſe diſtingue: qꝛ eſt pena corporalis ⁊ eſt pena ſpũalis: pena corpali ſepe punitur vnus pro alio: vt.vj.q.j. ſi qs cũ militibus. ⁊ de cõſe. diſ.j. in ſancta. ⁊ no. ℑ.j.q6.iij. in ſumma. Item pena ſpirituali duplr: aut interdicti aut excõicationis: pena interdicti bene punitur vnus p alio. extra de ſpon. c. nõ eſt vobis. ſilr alia pena ſpũali. vt.xc. di. oblationes.xvij.q.iiij. miror. extra de ſi. presby. per totum.j.q.v. quicũqʒ. ſed pena excõicationis non: niſi vt qdam dicunt enormitas delicti aliud ſuadeat. vt. ℑ. e. ſi habes. extra de ſen. exc. inter. in ſi. Sed pena eterna nemo punitur pro alio.xj.q.iij. illud. Gra. pro vtraqʒ parte allegat.

b ℭ Pro peccato. ℑ. j.q.iiij. ꝟ. item peccato actor.

c ℭ Ad mingentẽ ad parietem. id eſt vſqʒ ad canem vel infirmũ qui propter debilitatem adheret parieti ⁊ mingit.

d ℭ Non tenentur. ℑ. diſtin. lvj. vndecũqʒ. ⁊. c. nunqʒ.

ℭ Si habes. ℭ Caſus. Auxilius epũs excõicauit filiũ claſſiciani cũ cõiuge ⁊ cũ tota familia ſua q̃ nõ peccauerat: ſup q̃ cũ ab aug. rephenderet eõ φ pp pctm̃ vni⁹ nec vxor nec familia ſit excõicanda: defendebat ſe duob⁹ exẽplis. ſ. ſociorũ chore vel amalechitar: vbi nõ ſolũ malefactores ſunt puniti: ſed etiã familie eoꝝ: exẽplo q̃rũdaʒ ſacerdotum magni nõis q quõdã excõicauerũt parẽtes cuʒ tota familia ſua. Auguſtinus do rñ. eidẽ: dicẽs φ illis exẽplis ſe tueri nõ põt cũ loquãtur de corporali pena: qꝛ ſepe vnus punit p alio ad terrorẽ alioꝝ. Silr exemplo illorum ſacerdotũ magni nomis ſe tueri non poteſt: qꝛ ſi eſſent iterrogati idoneam redderẽt rõnẽ: vnde cũ h reddere rõnẽ non poſſint reſtat vt inconſulte aliquid facere non debeat: de quo ſi iterrogatur recte reſpõdere non valeat.

e ℭ Anathematiçetur. alś minori excõicatione bene vn⁹ pro alio punitur: ⁊ ſic non ſunt contraria. xc. di. oblationes.xvij.q.iiij. miror. extra de ſpon. non eſt vobis.

f ℭ Aut pro mariti. nec etiaʒ ciuiliter vxor pro marito

✠ I

Quod aũt[a] pro peccato alicuius tota familia excõicãda ſit multoꝝ exẽplis pbatur. Pro[b] pctõ nãqʒ ſodomitarũ paruuli eorũ q beneficio etatis paterna flagitia neſciebãt celeſti igne ſunt ꝯſumpti. (Gen. xix.c) ℭ Item pro pctõ amalechitarũ nõ ſolum paruuli eoꝝ: ſed ẽt bruta aialia vſqʒ ad[c] mingẽtem ad parietẽ iuſſa ſunt a dño deleri. (j. reg. xv.a) ℭ Itẽ dathan ⁊ abiron auctores ſchiſmatis fuerũt cõtra moyſen ⁊ aaron: nec tñ ipſi ſoli: ſed oĩs ſubſtãtia eorũ cum ipſis deſcẽdit ad inferos. (Núe. xvj.c) In nouo teſtamẽto nõnunqʒ pctis exigẽtibus grauis peſtilẽtia deſeuiſſe legiẽ: q̃ ẽt illos inuoluit q peccati cõſciẽtiã nõ habebãt. Si ergo tam ſeueriſſime pro pctis parentuʒ inueniuntur paruuli puniti: nulli dubiũ eſt qn pro peccatis eorũdẽ ſnia excõicationis pariter fereri valeant. ℭ His ita rñdeẽ: p pctis parẽtũ puulos corpalr flagellari: ex ꝟbis euãgelij appet: vbi apli de ceco nato chriſtũ iterrogaſſe dñr: Rabbi qs peccauit hic aut parẽtes ei⁹ vt cec⁹ naſcereẽ. (Joã. ix.a) In qb⁹ ẽt illud cõpleẽ qđ dñs ait ad moyſen: Ego ſum deus zelotes viſitãs pctã parẽtũ in filios vſqʒ in tertiã ⁊ quartã progenieʒ. (Exo. xx.a) Spũaliter aũt pctis parẽtuʒ paruuli nõ tenẽtur[d]: ex quo p ſacramẽtũ regenerationis ab originali pctõ fuerũt emũdati. Vñ p ezechielẽ dñs ait: Aia que peccauerit ipſa morietur: fili⁹ enim nõ portabit iniqtatẽ patris: neqʒ pater iniquitatẽ filij: iuſticia iuſti ſup euʒ erit: ⁊ ipietas ipij ſuper eũ ⁊c. (Ezech. xviij.e) quecũqʒ etiã pctã parẽtes cõmiſerũt: filius ex quo pſonaliter ab eis ſeparat⁹ fuerit ei ñ iputanẽ ad penã. Vñ pctõ ade ideo oẽs poſteri teneri dicuntur: qꝛ nõdũ aliqs ex illo materialiter fuerat pſeminatus: qꝛ vero apud deum nõ ſnia ſacerdotũ ſed vita eoꝝ querieẽ: pʒ φ nõ eſt notandus ſentẽtia quẽ pcti macula nõ inficit. Hinc paulus corinthijs ſcribẽs ait: Si qs frater noiatur fornicator: aut auarus: aut idolis ſeruiens: cũ his nec cibũ ſumere debetis. (j. cor.) ℭ Ex quib⁹ verbis daẽ intelligi φ niſi pmũ aliqs nominatus fuerit de crimine: id eſt vel corã iudice accuſatus vel cõuict⁹ vł in iure ipſe de ſe confeſſus fuerit φ nec ſnia ẽ feriẽdus: nec ab ei⁹ cõmunione abſtinẽdũ. Nõ ergo p alicuius pctõ tota familia excõicãda ẽ. Unde Augu. ſcribit ad auxiliũ epm.

Pro pctõ patris non eſt filius anathematizandus.

Si habes de hac re ſententiã certis rõnibus vł ſcripturarum teſtimonijs exploratã nos docere digneris qũo recte anathematizeẽ[e] filius pro peccato patris: aut p marit[f] pctõ vxor: aut p dño ſeruus aut qſqʒ in domo etiã nõduʒ natus: ſi eoꝝ tpe quo vniuerſa domus eſt anathe-

ſontiẽtur. C. ne vxor p marito. per totum. niſi in caſu vbi res vxoris pro marito intelliguntur obligate. C. de primipilo. l. i. ⁊ ij. ⁊ iij. in fi. lib. xij.
a ¶ Hec eniȝ. antipophora eſt q poſſet dici: quia inuenio vnum pro alio punitum.

tra de ſententi. excommunicatio. inter alia. in fi. ⁊ xvij. queſtio. iiij. miror. ⁊ no. xj. queſtio. iij. quoniaȝ multos. Sed nũquid hoc licebit: ex ſi grauiſſime commouerer. Non innuit ergo nũquid fieri deberet: ſed quid fieri poſſet: ſolent quippe homines recentioribus factis turbulẽti⁹ excitari: vt. xxiij. queſtio. v. capitu. ij. ⁊ xj. queſtio. iij. ira.

mate obligata naſcatur: nec ei poſſit p lauacrum regeneratiõis in mortis piculo ſubueniri. Nec[a] eni fuit corporalis pena[b] qua legimus quoſdam ꝯtemptores dei cũ ſuis oĩbus qui eiuſdẽ impietatis pticipes fuerũt parit̃ interfectos. Tũc quippe ad terrorẽ[c] viuentiũ mortalia[d] corpa pimebãtur: q̃n̄qȝ ẽt moritura. Spũalis autẽ pena q̃ fit qȯ ſcriptũ eſt: Quecũqȝ ligaueris ſup terrã: erũt ligata ⁊ in celo. aĩas obligat: de qb⁹ dictum eſt: Ut aĩa[e] patris ita ⁊ aĩa filij mea eſt: Aĩa que peccauerit: ipſa morieť. Audiſtis[f] fortaſſis aliquos magni nois[g] ſacerdotes cum domo ſua quẽpiã anathematizaſſe peccãtium: ſȝ forte ſi eẽnt interrogati reperirenť idonei[h] inde reddere rõnem. Ego aũt ſi qs a me q̃ſierit vtruȝ id recte fiat: qd ei rñdeam nõ inuenio: nũq̄ȝ hoc auſus ſũ de q̊rundaȝ facere facinoribus vnanimiter aduerſus eccl'iaȝ ppetratis: niſi grauiſſime[i] cõmouerer. Sȝ ſi tibi qȯ iuſte id fiat dñs reuelauit: neq̃ q̄ȝ iuuenilẽ etatem tuã ⁊ honoris eccl'iaſtici rudimẽta cõtemno. Senex[k] enim a iuuene: ⁊ ep̄us tot annoꝝ a collega necdum ãniculo patus ſũ doceri: q̄uo poſſim vel deo vł hoĩbus iuſtã reddere rõneȝ: ſi aĩas innocentes pro ſcelere alieno (quod non cõtrahunt ex adam: in quo oẽs peccauerunt ſpũali ſupplicio puniamus. Eteni claſſitiani fili⁹ ⁊ ſi traxit ex parẽte noxã pmi hoĩs ſacro fonte baptiſmatis expiandam[l]: tñ qcqd poſtq̄ȝ eũ genuit pcti pater ei⁹ admiſit: vbi pticeps ipſe non fuit: ad[m] eũ non ptinere qs ambigit? Quid dicã de[n] ꝯiuge qd de tot aĩabus vniuerſe familie? vñ ⁊ ſi vna aĩa per iſtam ſeueritatem diſcipline: q̃ tota dom⁹ iſta anathematizata eſt ſine baptiſmate de corpore exeũdo pierit innumerabilium mors corpoꝝ ſi de eccl'ia hoĩes innocẽtes[o] violẽter abſtrahanť ⁊ interficiantur: huic dãno non pȯt comparari. Si ergo de hac re potes reddere rõneȝ: vtinã ⁊ nobis reſcribendo pſtes vt poſſimus ⁊ nos: ſi aũt non potes quid tibi eſt inconſulta cõmotione aĩ facere? vñ ſi interrogatus fueris rñſionem rectã nõ vales iuenire. Hec aũt dixit etiam ſi fili⁹ noſter claſſitianus aliqd admiſit qȯ tibi anathemate plectẽdũ iuſtiſſie videť.

¶ Ut ergo ex hac auctoritate euidẽtiſſime mõſtratur illicite excõicatur qs p pctõ alteri⁹: neqȝ aliq̃ rõne nitũtur q p pcõ vni⁹ in totã familiaȝ ſniaȝ ferũt excõicatiõis: illicita ãt excõicatio notatũ nõ ledit: ſȝ excõicantem cõdẽnat. Unde Gregori. ſcribit magno mediolanẽ.[p] epiſcopo.

¶ Illicite ſi aliqs excõicat ſemetipſũ nõ illũ condemnat.

b ¶ Pena. certe in hoc grauiť excedũt: nã iſtud ſpecialr eis ꝯceditur: aliqs etiaȝ interdictis. extra de ſpon. nõ ẽ dubis. Sȝ pone q poſſit anathematiçari ſic familia p pctõ alicui⁹: vel ciuitas tota: nũquid erũt excõicati q naſcunť? Sic q̄ȝ pmũ ſunt baptiçati: ante non: pro hoc facit qr eadẽ familia eſt. vij. q. j. deniqȝ. ff. de iud. ꝑponebať. Quidaȝ tñ dicũt q q naſcunť non ſunt excõicati.
c ¶ Ad terrorem. ij. q. vij. qua propť.
d ¶ Mortalia. ⁊ iõ non videť eſſe magnũ ſi id faciam qȯ alr facturus eſſem: vt. ſ. pri. q. j. qd culpatur. ff. de conditi. cau. da. l. ſi pecuniam. §. vlti.
e ¶ Ut anima. ſ. j. q. iiij. iudei.
f ¶ Audiſtis. alia antipophora.
g ¶ Magni nominis. ironice.
h ¶ Idonei. ⁊ ita nõ ſufficit dicere niſi rõ dicti aſſigneť. ij. q. vij. criminationes. Ar. ꝯ. de pe. diſt. iiij. ſi ex bono. ff. de leg. nõ oium. ⁊. ſ. p xi. qȯ. iiij. de tyrijs. ⁊ eſt h ar. teſtes nõ eẽ recipiẽdos q dicũt ſe rẽ ſcire: niſi q̃liter ⁊ vñ nouerunt declarẽt: niſi eni omnia inrgranť non ſt pueniri ad vitatẽ. xxiij. q. viij. occidit. ⁊ argu. ſ. xvij. queſtio. iiij. miror. ar. xxxv. queſtio. vj. de parentela. ⁊ iiij. queſti. iij. ſi teſtes. extra de ſententi. ⁊ re iudica. ſicut. Dic: de omnibus non redditur ratio inſpecta ratione voluntaria. vnde illud: ſic volo. ⁊c. ſed inſpecta naturali ratione ſecus. C. de his qui ve. eta. impe. l. vlti. Joannes.
i ¶ Niſi grauiſſime commouerer genus loquendi ſicut ⁊ illud ego non facerem tale quid niſi eſſem extra meipſum. poſſet tamen prohiberi familie: ne domino cõmunicaret forte propter atrocitatem facinoris: vt ar. ex

k ¶ Senex. reprehenſibilis eſt enim ep̄s qui a pito ſubdito ꝯtemnit edoceri: vt. ſ. xxxviij. di. c. vl. ſ. di. xxij. de ꝯſtantinopolitana. Et nulla etas ſera eſt ad diſcendũ vſqȝ ad octogeſimũ octauuȝ annũ. ff. de fideicõmiſ. liber. apud iulianũ. ⁊ ſepe reuelatur minori ⁊c. vt. xcv. diſtinctio. eſto.
l ¶ Expiandam. ſ. de conſecra. diſtinct. iiij. ſi quicquid.
m ¶ Ad eum non pertinere. ſ. j. q. j. dominu⁹ declarauit. ſ. i. q. v. c. j. ⁊ vlt. ꝯtra.
n ¶ De coniuge. ſ. xj. q. iij. quoniã multos. C. de ſa. ſan. eccle. ſancimus. in fi.
o ¶ Innocentes. Arg. maius peccatũ eſſe interficere paganum q̄ȝ chriſtianuȝ bonũ. Argu. ꝯ. xxiij. q. v. ſi non licet. Sȝ hoc verũ eſt in illato: nõ in cõmiſſo. i. maius pcm̃ eſt ſi vna anima p pctm̃ infidelitatis pereat q̄ȝ ſi innumerabiliũ martyruȝ corpora p eo trucidarenť. ⁊ hoc vȝ littera dicere: ſi innocẽtes de eccl'ia extrahunť: ſi martyꝝ corpora pereant: nõ eſt damnum: ſed dicitur ſm vulgare hoim dãnũ ibi eſſe.
¶ Ut ergo. hec eſt ſecũda pars qõnis in qua pbat p octo. c. q magis nocet maledicenti q̄ȝ illi cui iniuſte maledicitur. Jo. de fa. ¶ Lotus. Concludit nũc Gratian⁹ ex ſupradicto. c. q aliqs non excõicandus pro peccato alterius: nec aliq̃ ratione nituť qui totam familiam p peccato vnius excõmunicant: quod ſi factũ fuerit talis illicita excõmunicatio nõ ledit excommunicatum: ſed excõmunicãtẽ: qȯ probat vſqȝ ad. §. illicite.
p ¶ Mediolanen. epiſcopo. id eſt de illa ciuitate nato vel ſuffraganeo mediolanenſis archiepiſcopi.

Ep̄s ſi erubeſcat a ſubdito doceri diſtendũ ẽ ſemp.

Paganuȝ interficere an ſit graui⁹ q̄ȝ chriſtianum.

Compimus q laurentius^a quondam frater et coepiſcopus noſter nullis te culpis exigentibus cõione priuauit^b. Ideoq huius precepti noſtri auctoritate munit^{c} officiũ tuum ſecurus perage: et cõionem ſine aliq̃ ſume formidine. Item Hiero. in Leuit.

Qui non corde: ſed ore maledicunt: labiorum immundiciam contrahunt.

Qui negligũt oris maledicti cõſuetudinẽ^{d} reſecare: ẽt ſi non corde maledicãt^{e} tamẽ immũdiciã labiorum (ſm Eſaie verbum) et inquinamenta oris incurrunt. Item Hiero. vbi ſupra.

Alia non ſententia quelibet ligat vel ſoluit.

Si quis nõ recto iudicio eorum q preſunt eccl'ie depellatur et foras mittat: ſi ipſe antea nõ exijt: hoc ẽ ſi nõ ita egit vt mereret exire: nihil ledit^{f} in eo q nõ recto iudicio ab hoibus videt expulſus: et ita fit vt interdum ille q foras mittit: int^{9} ſit: et ille foris: q intus^{g} videt retineri. Item Raban^{9} de eccleſiaſticis pſſuris. li. j. De eodem.

Non in ppetuum dãnamur^{h} cum iniuſte iudicamur: dicẽte Pſal. Nec dãnabit illum^{b} cũ iudicabit illi^{i}. Multi ſacerdotũ culpã zelo dei ſe pſequi pfitent: ſed dũ indiſcrete hoc agit ſacrilegij^{k} facin^{9} incurrũt: et^{l} dum pcipites q̃ſi ad emendãdum ruunt: ipſi q3 multo magis in deteri^{9} cadũt. Item ex cõci. parrhiſien. tpe ludouici.

Que pena feriatur: qui illicite aliquem excõmunicat.

De illicita excõicatiõe lex iuſtiniani impatoris catholici: quã pbat et ſeruat catholica eccleſia cõſtõne. cxxviij^{m}. ca. ccc. li. j. decreuit: vt nemo pſbyter excõicet aliquẽ anteq̃ cauſa pbet pter quam eccl'iaſtici canones hoc fieri iubent. Si qs autem aduerſus eã aliquẽ excõmunicauerit: ille qdẽ qui excõicat^{9} eſt maioris^{n} ſacerdotis auctoritate ad gratiã ſcẽ cõionis redeat: is autẽ qui legitime^{o} nõ excõicauerit: intantũ abſtineat a ſacra cõione tempus quãtum maiori ſacerdoti viſum^{p} fuerit: vt qd iniuſte fecerit ipſe iuſte patiatur. Et hinc ſcũs Grego. ad ioãnem epm iniuſte excõicantem inter cetera ſcribit: dicẽs: Caſſatis pri^{9} atq in nihilũ reda-

Compimus. Caſus. Laurentius archiepiſcopus mediolanẽſis: nulla culpa exigente magnum epiſcopũ excõicauit: q poſtea ei ſucceſſit. Papa ðo Grego. ipſum abſoluit mãdans ei vt libere ſuum officium exequatur. Sequens capitu. patet.

a Laurentius. is fuit archiepiſcopus mediolanẽ. diſtin. xvij. §. hinc etiam. ſ. lxiij. diſt. quãto. vel ipſe magn^{9} fuit poſt laurẽtium natus.

Excõicatõ et abſolo ſolo ðbo fieri põt.

b Priuauit. Ar. cõtra ff. de re iudi. l. iiij. §. cõdẽnatum. ſ3 ibi de cõdẽnato i cauſa pecuniaria: vbi cõtẽptus nõ ligat.

Adde gloſſam ſi. i. c. ppoſuit. ſup ð. abſoluit. de cleri. excõ. miniſtrã.

c Munit^{9}. Arg. q ſicut ſolo ðbo excõicat qs ita et ſolo ðbo abſolui põt. argu. v. q. j. qdã. Argu. cõtra. J. e. §. notandum. extra de ſen. ex cõ. cum deſideres. xi. q. iij. cũ aliqs. credo q ſolo verbo poſſit abſolui: qr ois res p q̃ſcũq cãs naſcitur et c̃. extra de re. iur. c. j. et ff. e. ti. nihil. vel nõ tenuit hec ſnia: qr laurẽtius erat hereticus. Joan.

Eſa. vj. b.

d Qui negligũt. Conſuetudinẽ. Inducit ex cõſuetudine pſumptiõ vt diſti. xliiij. multis. J. e. deus. ff. de re mil. non oẽs. ff. de vſu et habi. plenũ. §. ſed ſi. ff. de ac. ſi cui.

e Maledicãt. qñ fit qñ non credũt eſſe verũ quod dicũt: vel quãdo pr maledicit filio: vt. v. q̃. v. non oſculatur.

Ps. xxxvj.

Si qs non recto. Caſus. Dicit hiero. q ſi qs non cõmiſit delictum ppter qd a platis iniuſte excõicatur: ſnia eorum non leditur: et id inter dum fit q ille q extra eccl'iam mittit intus ſit: et ecõuerſo. Seqns. c. p3: qd de eadẽ materia loquitur et de ſimili.

f Nihil leditur. ſ. xj. queſtio. vlti. cui eſt illata. et capitu. et ſi ad tempus.

g Qui intus. ſ. ij. q. j. nemo contra. xj. q. iij. illud. et c. qd obeſt. Et dic nil leditur q̃tum ad recipiendum vnitatem ſanctorum: leditur autem q̃tum ad participanda eccleſiaſtica miniſteria: ſnia autem paſtoris ſp timenda ẽ: nam q̃ ad deum non põt eccleſia ligare: niſi cum emittit conſtitutionem aliquam: vt. ſ. ea. queſtio. j. c. j. et. ij.

Eccl'ia q̃lit põt ligar.

h Non in perpetuum. Illum ſcilicet iuſtum.

i Illi. i. ad malum illius ſcilicet iniuſti.

k Sacrilegij. Itẽ tenet actione iniuriarum. xj. q. iij. c. temerariũ. et tenet ad oẽ intereſſe et ad maiorẽ penam: ſi viſum fuerit expedire. extra de ſen. ex. ſacro. Itẽ crimẽ ſacrilegij dignũ eſt depoſitiõe: vt. lxxxj. di. apl's. nec pt pmoueri talis vt ibi dr quare ergo tm̃ pena ſuſpenſionis triginta dierum infligit ei: vt. J. e. c. px. ſ3 forte ibi loqtur cum agitur ad depoſitionẽ. Vel dic q nõ quodlibet ſacrilegium inducit depoſitionẽ.

l Et dũ precipites. Judices non erunt precipites ad excõicandũ: vt extra de ap. rephenſibilis. iniqtas enim oia pcipitat: virtus autem lẽta eſt: et oim. pcunctatrix. de pe. diſ. iij. inter hec hircum.

De illicita. Caſus hoc c. diuidit in duas ptes: in pma dicit: q due fcẽ fuerunt qõnes in cõci. parrhiſien. ſ. a q̃ petat abſolutionẽ iniuſte excõicat^{9}: et quã penã patitur iiuſte excõicãs? Et rñdet q null^{9} dz iniuſte excõicari et ſi ne cã: et q iniuſte excõicat^{9} a maiori plato petere dz abſolutionẽ: iniuſt^{9} ðo excõicator priuari dz cõione ſpacio triginta dierum: qd pbat auctoritate Greg. In ſecũda pte q̃rebat q̃n ens aliqs ſit vocandus ad cãm: et ſi nõ venerit: vtrum poſſit cõtra illum ſnia ferri? Et rñ. q tribus edictis vel vno p oib^{9} pemptorio eſt qs vocandus ad cauſam: et ſi nõ venit tanq̃ cõtumax poterit cõdẽnari: nec releuabit ſnia per appellationẽ. De trib^{9} edictis pbat quattuor auctoritatibus. ſ. auctoritate legis: et trib^{9} auctoritatib^{9} alijs. De vno peremptorio: pbat duabus auctoritatibus. ſ. p eandẽ legem: et auctoritate aphricani cõcilij. De ſententia in cõtumacem ferenda pbatur auctoritate Greg. Secunda pars incipit ibi: de cõuentione. Auctoritatibus. ſ. citationibus. Et hanc litteram ſic ordinabis. De tribus et c̃. i. de conuentis tribus auctoritatibus.

Vñ ol pcu

m Cxxviij. hodie nõ diſtinguitur liber iſte per capitu. ponitur autem lex iſta. in aut. de ſan. epiſ. §. omnibus. col. ix. ij. queſtio. i. nemo epiſcopus.

n Maioris. Quando ſupior poſſit abſoluere ligatum ab inferiore. no. xj. q. iij. ſi epus. Qua aũt pena punit iniuſte excõicans habes extra de ſenten. excommu. ſacro.

o Qui legitime. etiam ſi iuſta fuerit cauſa excommunicationis. vt extra de ſen. excom. ſacro.

p Viſum. hodie relinqtur arbitrio iudicis vel epi: ſ3

ū menſe ad hoc prefigitur.vt extra de ſen.excom.ſacro vel dic ꝙ ſm arbitrium ſuperioris carebit cōione hoīum ſed tn̄ ipſo iure eſt priuatus ingreſſu eccleſie.
a ❡ Cōmunione.hodie tantuʒ ab ingreſſu eccleſie.vt ex tra de ſenten.excommunica.ſacro.

ad pͥmā citationē dicat ſe nolle venire:nō eſt denuo citā dus:qꝛ iō ter citať vt pſumať eius ꝯtumacia.ff.de re iu di.cōtumacia.cū ergo certū ſit eū nolle venire:nō eſt de nuo citādus:qꝛ in icertis nō in certis locus eſt cōiectu ris.ff.de ꝟ.ob.ꝯtinu⁹.Sed qd ſi iudex pferat ſniaʒ ꝯ ci tatū nō peremptorie? videtur ꝙ nō teneat ſentētia:vt.C.quō ⁊ qn̄ iudex.l.ea que.⁊ hic idē videť.Arg.ꝯ C.quō ⁊ quādo iu. ceſſante.

b ❡ Manifeſtorū. Arg.ꝙ in manifeſtis criminibus precedit admonitio.arg. iij.q.v.quia ſuſpecti. Arg.contra.extra de iureiu. ad noſtraʒ.
c ❡ Lex.hec lex non inueniť niſi intelligať ex tenore legis: q̄ e.C.quō ⁊ qn̄ iu. conſentaneum.
d ❡ Auctoritatib⁹. i.citationibus.
e ❡ Peremptorio dico ꝙ quilibet iudex pōt peremptoriū mittere.vt pbať extra de ſen.⁊ re iudi.cū bertoldus.in pn̄. extra de offi.iudi.dele. ex litteris.licet oēs dicere cōſueuerint ꝙ tm̄ ordinarius vel a pncipe delegat⁹ poſſit illud mittere. vt in auť.de lit.§. oēʒ in fi.col.viij.C.de iudi. ſancimus.in fi. ex̄ de ap.cū ſit romana.Itē peremptoriuʒ nō eſt ſtatim mittēdū niſi cogat neceſſitas.vt extra de dila.c.j.ff.de iud.non nunq̄ʒ.Itē ſcias ꝙ licet lex dicat: ꝙ iudex dʒ mittere adhuc vnū edictū poſt peremptorium.vt.ff. de iudi.⁊ poſt. illud tn̄ nō eſt verū niſi velit iudex gratiā facere ei.ex̄ de offi.dele. cōſuluit.Itē dicunt qdā:ꝙ peremptoriuʒ debeat cōtinere tm̄ quātū ſi qdlibet triū edictoꝝ p ſe pponereť.C.quō ⁊ qn̄ iu. in auť.q ſemel.Sed verius credo ꝙ illō ſit in iudicis arbitrio.vt ex̄ de ap.cuʒ ſit romana.Itē lʒ iudex tribus edictis ⁊ vno peremptorio debeat citare:ſi tn̄ pars nō venerit ad pͥmaʒ citationeʒ punitur i ſūptib⁹ litis.C.de iudi.ſancim⁹.Itē ſi iudex ter citet ⁊ nō apponat hoc aduerbiū peremptorie:tn̄ itelligiť citat⁹ peremptorie.vt.C.quō ⁊ qn̄ iu.tres denūciatiōes.Itē ſi re⁹

ctis predicte ſnie tue decretis:ex beati petri pncipis apoſtoloꝝ auctoritate dcernim⁹ trigita dieruʒ ſpacio te ſacra cōione[a] priuatū ab oipotenti deo tāti exceſſus veniā cum ſumma pnia ac lachrymis exorare.Qd ſi hāc ſentētiaʒ noſtrā te cognouerimus implere remiſſius:non iā tantū iniuſticiā ſed contumaciā fraternitatis tue cognoſcas iuuāte deo ſeuerius puniēdaʒ qꝛ nemo prepropere vel prepoſtere.ſ.non cōmonitus neqꝫ conuictus eſt iudicandus. ❡ De cōuētione aūt huius imperatoris manifeſtoꝝ[b] criminū lex[c] dicit:Quicūqꝫ tribus auctoritatib⁹[d] iudicis cōuētus eſt: vel tribus edictis fuerit ad iudicē puocat⁹:aut vno p oibus peremptorio[e] id eſt qd cauſam extinguit fuerit vocatus:⁊ pſentiam ſuaʒ apud eū iudiceʒ a quo ei denūciatuʒ eſt exhibere noluerit:aduerſus eū quaſi contumacē iudicari pōt: quinimo retractari nec per[f] appellationē negocia poſſunt quotiens in cōtumacē fuerit iudicatū. Et hāc ſniam de tribus auctoritatibus cōuētis ex[g] euangelica auctoritate celeſtin⁹ ad neſtoriū dicēs:⁊ epheſina ſynodus de eodē decernens:⁊ btūs Grego. ad ioānē ſcribēs cōprobauit. De peremptorio ſcripto aphricanū concilium demōſtrat de creſconio vt ſi conuētus reſipiſcere detractauerit:ſuo cōtēptu etiaʒ ſua cōtumacia faciēte auctoritate iudiciaria iā ptinus excludatur. ❡ Item beatus Grego.de ſnia iudiciaria in cōtumacē ſcribens ad maximū pſumptorē ſalonitanum epm dixit:Hortamur:vt ad nos venire(oi poſtpoſita excuſatione)feſtines:q̄ten⁹ ſeruata iuſticia hec de qbus accuſaris ⁊ cognoſcere:⁊ finire ſm canonica inſtituta chriſto reuelāte poſſimus. Ita autē fac vt ad veniendū amplius iā moras nō igeras:nec magis ipſa te abſentia obnoxiū his que dicuntur aſſignet: ⁊ nos in te hec res nō ſolū propter pdicta crimina:que purgare ſubterfugis:ſed etiaʒ ppter inobediētie culpā duriꝰ.ſ.vt in cōtumacē cogat ex ꝯcilio ferre iudiciū[h]. Item Origenes ſuper leuiticum.

❡ Quia nō ſnia ab eccleſia aliquē eĳcit vel ad eaʒ reducit.

Cum aliquis exit a veritate a timore dei:a fide:a charitate exit de caſtris eccleſie:etiā ſi p epi vocē minime abĳciatur:ſicut ecōtrario aliqs nō recto iudicio foras mittitur:ſed ſi ante non exierit.i.ſi nō egerit vt mereretur exire nihil leditur. Interdū eni q foras mittitur intus eſt:⁊ q foris eſt intus videtur retineri. Itē Augu.

❡ Et qui aperto ſacrilegio ⁊ qui peruerſa vita fidelibus non ſociantur ad eccleſiam non pertinere probantur.

De illis qui ab eccleſia ſunt ſegregati: non[i] dicit ea que ſunt ſpūs nō pcipientes:ne ad ſcientie[k] pceptionē referať:ſed dictū eſt ſpm̄ nō habētes. Hoc vtiqꝫ nō diceret niſi de ſegregatis ab ec

f ❡ Per appellationē.nā ⁊ ꝯtumax nō audiť appellās.vt.ij. q.vj.§.ſunt ēt quorū.Sed eſt ar.ꝯ.iij. q.ix.reuera.ex̄ de ſentē.excō. p tuas.
g ❡ Ex euangelica auctē.nā pͥfamilias bis miſit ſeruos ſuos:tertio filiū ad inuitatos:vel logť de euāgelica denunciatione.vt.ij.q.j.ſi peccauerit.
h ❡ Iudiciū.pōt intelligi de īfamato q ſe noluit expurgaꝛ ⁊ vn̄ pp hoc erat deponēdus. vt.xxx. di.c. vl.in fi.vel itelligas iſtud de ſen.excō. ⁊ nō de diffinitiua:qꝛ illa non ferť niſi lit. cōte.q̄r aūt i criminib⁹ ferēda ſnia ſit: notaui.iij. queſtione.ix.in ſum. Io.
Cum aliquis. ❡ Extra. Di i hoc.c.ꝙ ſi qs facit ꝯ fidē ⁊ veritatē:⁊ ſi extra eccliam p platū nō abĳciať:tn̄ ex̄ eccleſiā eſt:ſicut econuerſo ſi qs iniuſte excōicať:in ecclia remanet ⁊ nō lediť:⁊ ita ꝯtingit ꝙ q foras mittiť intus eſt ⁊ videť intus retineri.
De illis. ❡ Contrarius. Dicitur i hoc.c.ꝙ duo ſunt genera hoīum q ſūt ab ecclia ſepati.ſ. iuſte excōicati ⁊ hypocrite:de qb⁹ dicit Augu.ꝙ ſpm̄ſcm̄ non habēt:dona tn̄ eius: vt ſciam: habent: ⁊ hoc probatur auctoritate iude.

i ❡ Non dicit. iudas apoſtolus.
k ❡ Scientie.hoc vult dicere ꝙ heretici ⁊ hypocrite ab eccleſia ſunt ſegregati:nec ſpiritum ſanctum habent:licet

[left margin:] tatio p ptoria poſſit a ūqꝫ iudice mitti
[left margin:] tatio p ptoria uʒ ipſe neť dʒ.
[right margin:] Cōtumax non appellat.
[right margin:] hypocrite nō hn̄t ſpm̄ſcm̄.

habeant dona ſpiritusſancti.i.ſcientiam ⁊ fortitudinem.
a In eccl'ia.ſ.de cōſe.di.iiij.eſt vnitas.ꝯ.ſed ibi eccleſie nomen largius ſumitur:vt cōprehēdat bonos ⁊ malos. ad hoc facit.xj.q.iij.audi.⁊ melius.c.nolite.
b Anathematizat⁹.ſ.iuſte:nā q̄ ad deū eq̄ ſeparatur quis a deo per pctm̄ ſicut per excōmunicationem.

us.Sed vnde hoc habuit Apoſtolus ignoratur.
g Populo.illo qui ſeruaret legem dei.
h Altero.id eſt gebal.
i helieI.in proxi.c.vocat eundem montem gebal.
k Maledicant.non ſeruantibus.

C Ertū ē.
c Separationē.ſ.ij.q.iij.engeltrudā
Illicita. Hec ē tertia ps.q. in qua probatur ꝙ nullus bonus dꝫ aliū maledicere:niſi qn̄ aliud facere non poteſt.⁊ tunc amore iuſticie nō liuore vel vltione. Jo.de fan. Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupradictis:ꝙ iniuſta ſnīa excōicatū nō ledit:ſed excōicantem:⁊ ideo innocētes ex crimine alterius excōicari non debent:ſicut a quibuſdam iprudētibus fieri conſueuit. Poſtea obijcit ꝯ predicta:dicēs ꝙ nō ſolū inocentes:ſed ⁊ criminoſi nō ſunt maledicēdi:⁊ ad hoc probādū inducit tres auctoritates.⁊ hoc pbat p ſeq̄ntia duo.c.
d In epiſtola.iude originaliter:ſed i cōmentarijs hiero. ſuper epiſtolaꝫ ad titum ca.ij.

Sap.j.b.

S J igiť. Caſus. hic oſtendit hiero.ꝙ ex ore prelati maledictum exire nō debet:ad inſtar michaelis q̄ diabolos maledicere noluit:cū de corpore ſecū altercaretur: ⁊ ad iſtar pplī iſraelitici quem dn̄s p̄cepit in duas partes diuidi:vt ſex maiores tribus ſup mōtem gariçim populo bn̄dicerent:⁊ ſex minores trib⁹ ſup mōtē beliel ſiue gebal: vt maledicerēt traſgreſſorib⁹legis.
e Diabolo. cum contendebant d̄ corpore moyſi.
f Blaſphemie.cui non aliud dixit q̄ꝫ hoc imperet tibi de⸗

Mat.v.g.
Ro.xij.c
Gal.v.d
Jude.e

cleſia:ꝙ dicti ſunt ſpiritū nō habētes. Sed nec ille dicendus eſt eſſe in eccleſia[a]:⁊ ad iſtā ſocietatē ſpūs ptinere: q ouibus chriſti ficto corde miſcetur. Sctūs eni ſpūs diſcipline effugiet fictū. Neqꝫ.n. ſolū ad eccleſiā nō ptinēt qui ſepatiōis apto ſacrilegio manifeſti ſunt:ſed ēt illi qui i ei⁹ vnitate corpaliter mixti per peſſimā vitā ſeparantur. Itē ex.v.ſynodo. A deo ſepamus quos impios demſamus.

C Ertū eſt ꝙ q impius demōſtratus eſt:oino ſepatus eſt a deo:ſicut etiam ille q anathematizatus[b]eſt tā q̄ꝫ impius ſepatus ē. Nihil enim aliud ſignificat anathema:niſi a deo ſeparationeꝫ[c].
✠✠3 Illicita ergo excōicatio (vt ex premiſſis apparet)nō ledit eū q notať:ſed illū a q̄ notatur:ac p hoc q innocentes ſunt ex alterius crimine cōdēnari nō poſſunt:ſicut ab iprudētibus familie potētuꝫ pro pctis dn̄orū cōſueuerūt notari. Sed adhuc obijcitur illud ꝙ nō ſolū inocētes: ſed nec ēt criminoſi ſnīa maledictionis ſint feriendi. Ait enim chriſtus in euāge. Orate pro perſequētibus ⁊ calūniātibus vos:benefacite his q vos oderūt. Itē Apoſtolus. Bn̄dicite pſequentibus vos:benedicite ⁊ nolite maledicere. Itē maledici regnū dei nō poſſidebūt. Itē Hiero.in epla⁹ad titū.c.ij. Ab omni maledicto fideles immunes eſſe oportet.

S J igitur michael nō fuit auſus diabolo[e]⁊ certe maledictione digniſſimo iudiciū inferre blaſphemie[f]: quanto magis nos ab omni maledicto puri eſſe debemus? Verebatur diabolus maledictū:ſed per os archāgeli blaſphemia exire nō debuit. Relege veteres libros ⁊ vide q̄ tribus i mōte gariçim ꝯſtitute ſint vt bn̄dicerēt populo[g]:⁊ q̄ in mōte altero[h] vt maledicerēt. Ruben q maculauerat thoꝝ parētis:⁊ zabulon nouiſſimus lie fili⁹: ⁊ ancillarū liberi in mōte heliel[i]✠ponuntur:vt maledicāt[k] his q maledictiōe ſunt digni. Itē in li. Joſue. Quos ſignificant illi qui ad benedictioneꝫ queue ad maledictionem de filijs iſrl' electi ſunt.

C Um ergo in ſingulis quibuſqꝫ fidelium talis ſit propoſiti[l] varietas:hoc mihi deſignari videtur in hoc loco: ꝙ dimidij illi qui iuxta montem garizim incedunt illuꝫ qui ad benedictiones electus eſt : iſtos figuraliter indicent:qui non metu pene:ſꝫ benedictionuꝫ ⁊ repromiſſionum deſiderio veniūt ad[m] ſalutē:illi vero dimidij qui iuxta mōtem gebal incedūt: in quo maledictiones ꝓlate ſūt iſtos alios indicāt:qui malorū[n] metu ⁊ ſuppliciorum timore complentes que in lege ſcripta ſunt perueniūt ad ſalutem. Sed qui pro perſecutoribus iuſſit orare : primos parentes pro tranſgreſſione mandati mortis maledicto percuſſit. Cain quoqꝫ qꝛ prime[o] preuaricationi fratricidium adiunxit:ſententiā maledictiōis a dn̄o reportauit. Abrae q̄ꝫ dn̄s dixit: Maledicā maledicētib⁹ tibi ⁊ bn̄dicā bn̄dicētib⁹ tibi. In euāgelio ēt cū eſuriēs veīret ad ficū:nō iueniēs fructū i ea:ſua maledictiōe ppetua ſterilitate ipſaꝫ dānauit. Itē noe cū

C Um ergo. Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ duplex eſt propoſitum hominum. Nā quidā ſponte faciunt bona:quidā metu malorū:⁊ timore ſuppliciorꝫ.primi deſignātur per ſex maiores tribus que ſuper montē gariçim incedētes electi erāt ad benedicendum: ſecundi vero qui timore vel metu bona faciunt:iudicantur per alias ſex minores tribus que iuxta montem beliel ſiue gebal poſite erāt ⁊ parate ad maledicendum.
l Propoſiti.i.varijs modis ſeruabatur lex: quidam ſeruant eam amore iuſticie: quidam timore pene.
m Ad ſalutem.ſicut paulus.ſ.ꝓxi.qō.iiij.quis nos.tamen quādiu ſeruilis timor eſt in hoīe nō ſaluať:vt.ſ.ꝓxi.q.vi.§.ex his.
n Malorū. ideꝫ dicitur in Deuteronomio. Sed q. Caſus. Probatū eſt ſupra ꝙ criminoſi maledicēdi nō ſunt: Nunc oſtēdit Gra.ꝙ ſunt maledicendi.⁊ hoc ꝓbat.xj. auctoritatib⁹ vel rōnibus:q̄ ſatis i lr̄a patēt:⁊ hoc in prima pte. In ſcd̄a pte diſtiguit inter maledictū ⁊ maledictum. Nam maledictū qđ fit amore iuſticie: non prohibetur:qđ vero fit libidine vlciſcēdi vel odio perſequētis ꝓhibetur.ſecūda pars icipit ibi: diſtinguendum. ⁊ ad hoc inducit ſe.c.
o Prime puaricationi.ſ.fratno odio vel peccato ade. Jo.

Deu.n b
✠ M.ebal.
Gen.i b
Gen.
Mat.
b
Gen.

verenda ſua a chã derisa cognoſceret filium eius chanaan[a] maledicens dixit: Maledictus chanaan ſit ſeruus fratruz ſuoꝝ. Jſaac cũ bñdiceret iacob filio ſuo ait: Qui maledixerit tibi ſit ille maledict⁹: ⁊ qui bñdixerit tibi bñdictiõe repleat̃. ¶ Jtem ſicut in lib. Deuteronomij legitur moyſes ex precepto dei duodecim trib⁹ filioꝝ iſrael in duas ptes diuiſit: ⁊ ſex tribus iuſſit vt iuxta montez gebal incedentes maledictione transgredientium legẽ vociferarẽt. Alijs pcepit vt iuxta altũ montẽ incedentes bñdictiões obſeruãtium exclamarent. ¶ Jn nouo ẽt teſtõ petrus apl's legit̃ ſimoni maledixiſſe cũ ait: Pecunia tua tecũ ſit in pditionez: Paul⁹ q̃z dixerat: Bñdicite ⁊ nolite maledicere: fornicatorẽ corinthiũ iuſſit excõmunicari. ¶ Jtẽ i alia epl'a ait: Si qs non fuerit ſecut⁹ doctrinam dñi nr̃i ieſu chriſti ſit anathema maranathã. ¶ Jtez galathis: Si angel⁹[b] de celo veniẽs aliud vobis euangelizauerit anathema ſit. ¶ Diſtinguẽdum[c] eſt ergo inter maledictũ quod phibet̃: ⁊ maledictum quod a domino ⁊ ſanctiſſimis viris rationabiliter profertur. Maledictuz quod prohibetur eſt illud quod procedit ex voto vltionis ⁊ odio perſequẽtis: nõ ex amore iuſtitie: maledictũ vero quo ſancti maledicunt eſt illud qđ procedit ex amore iuſtitie: nõ ex liuore vindicte. Unñ Gre. ait i mora. li. iij

¶ Sancti viri non ex voto vltionis: ſed amore iuſtitie aliqua maledicunt.

Qz ſancti viri maledictionis ſnīaz pferunt: non in hãc ex voto vltiõis[d] ſed ex iuſtitie examine prumpunt: intus ſubtile[e] iudicium reſpiciunt: ⁊ mala foris ſurgentia qua maledictione ferire debeant cognoſcunt: ⁊ eo maledicto non peccant in quo ab eterno iudice non diſcordãt. ¶ Jtez ſcriptura ſacra duobus modis maledictum memorat: aliud videlicet quod approbat aliud qđ damnat. Aliud eni maledictum profertur iudicio iuſtitie: vt in ipſo primo peccante prolatuz eſt cum audiuit: Maledicta terra in opere tuo ⁊c. ⁊ ſicut abrae dicitur: Maledicam maledicentibus tibi: aliter vero profert̃ maledictuz quod non iudicio iuſtitie: ſz liuore vindicte punit̃: a quo voce pauli predicantis ceſſare admonemur qui ait: Bñdicite nolite maledicere. Jtẽ pelagius papa anglio ep̃o.

¶ Errantes ⁊ in errorem mittẽtes excommunicentur.

Apoſtolice auctoritatis exemplo[f] didicimus errantium[g] ⁊ in errorez mittentium ſpũs tradendos eſſe ſathane: vt blaſphemare diſcant. Item anaclet⁹ papa.

¶ Delinquentes corrigantur a ſacerdotibus incorrigibiles inuenti excõicentur.

Tam ſacerdotes q̃z reliqui fideles[h] omnes ſũmam debent habere curam de his qui pereunt: quaten⁹ eorum redargutione aut corrigantur a peccatis: aut ſi incorrigibiles apparuerint ab eccl'ia ſeparent̃[i]. Itẽ gre. pa.

¶ Secũda vel tertia admonitione interpoſita excõmunicatiõis ſententia procedat.

De excommunicationis articulo que tamẽ interpoſita conditione gradus[h] iam (vt ita dicam) ſecundo vel tertio ex neceſſitate ſubiuncta eſt beatitudo veſtra immerito queritur: cuz paulus apoſtolus dicat: Jn promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam.

Item Hieronymus.

a ¶ Chanaan. ipſi cham nõ maledixit ſed filijs ei⁹: vt oſtẽderet q̧ primi motus non eſſent puniendi ſz ipſi ſecundi. Uel iõ qꝛ magis terrent̃ parentes in pena filioꝝum q̃z in propria: vt. ff. quod me. cauſa. iſti quidem. §. vlti.
b ¶ Si angelus. hoc expoſitum eſt. s̃. xj. queſtio. iij. ſi is qui preeſt.
c ¶ Diſtinguẽduz eſt. Qui ex ptinacia maledicit punitur: vt extra de cle. male. c. j. q ex temeritate vel leuitate meret̃ veniam: vt. ij qõ. iij. ſi quis iratus. §. j. ⁊. §. notandum. talis eni venialit̃ peccat: vt. xxv. di. §. aſs. in ſi. qui ex inſania miſeratione dign⁹ eſt: vt. C. ſi qs impera. maledi. l. vnica.
Cum ſancti. ¶ Caſus Dicitur in hoc. c. q̧ duo ſunt genera prelatorum. ſ. boni ⁊ mali: ⁊ maledictio bonorum prelatoꝝ iuſta eſt ⁊ de iuſtitia procedit: qꝛ in mente diuinũ iudiciuz reſpiciunt: ſicut fuit maledictio quã fecit deus in pmo parente: ⁊ q̃ facta fuit i illos q maledicebãt abrae. Maledictio maloꝝ prelatoꝝ eſt iniuſta que a liuore vindicte pcedit: a quo liuore vindicte boni debent abſtinere. ⁊ hoc probat̃ auctoritate apoſtoli Intus. i. in mente. Subtile. i. diuinũ. A quo. ſ. liuore vindicte. Seq̃ntia duo c. patent in qbus dicitur q̧ cum diſcretione debet aliqs corrigi, vel excõicari.
d ¶ Ultionis. s̃. xlv di. c. vera iuſtitia. s̃. lxxxvj. diſt. odio.
e ¶ Subtile. Arg. q̧ ſubtilitas eſt in canonibus ↄſideran da ✝. ar. s̃. q. j. in primis. Ar. ↄtra extra de ap. dilecti. ⁊ inſti. de fideicõ. here. §. ſz quia. vbi dicitur q̧ ſubtilitas pniciosa eſt in legibus ⁊ ſimplicitas eſt amica veritatis. Joan.
Apoſtolice. f ¶ Exemplo. qui tradidit corinthium ſathane.
g ¶ Errantium. in fide. Joan.
Tam ſacerdotes. h ¶ Fideles. i. prelati. ſic nõ eſt h arg. q̧ iſtud ſi peccauerit ⁊c. ſpectat ad omnes.
i ¶ Separent̃. ergo ſacerdotes habent officium excõicandi. vt. ij. queſtio. j. nemo epiſcopus.
De excommunicationis. ¶ Caſus. Gregorius vel quidaz alius quendã excommunicauit interpoſita cõminatione degradandi ipſuz: de quo cuz ipſe conqueretur ſcribit ei gregorius ⁊ rephendẽdo eũ dicit q̧ iniuſte ↄqueritur. Et hoc pbat auctoritate apl'i dicẽtis: q̧ nos oẽm inobedientiam debemus vlciſci. Uel dic q̧ ſimpliciter nõ fuit excõicatus: ſed citatus fuit ſub piculo ſui gradus: vel gradatiz facta fuit citatio. ſ. pmo ſc'do: ⁊ tertio: ⁊ ita excõicatus fuit niſi tũc venerit: ⁊ ita ſm varias expoſitiões vario mõ formabis caſuz: vltima tñ expoſitio bñ innuitur ex l'ra.
h ¶ Gradus. quia ſub piculo gradus honoris ſui excõicauerat eũ vel ſm gradum honoris ſui vocauerat ipſum. nã aliter vocandi ſunt maiores aliter minores. vel qꝛ gradatim vocauerat ipſuz in vltimo peremptorio.
✝ ¶ Ʒđs p ſol. ↄ ij gloſe. an ⁊ qñ approbet̃ ſubtilitas. glo. in cle. diſpendioſaz. de iud. tex. cũ no. in. l. i. C. vt ac. ab here. ⁊ ↄ here. Addõ q no. s̃. xij. q. v. obitũ. Subtilitas reprobatur.

Margin notes: Mot⁹ primi nõ ſũt puniẽdi. | 2. i. xxvij a | 2. i. xxvij b | Maledicat an ſẽ puniri debeat. | ... t. viij. d | ... xij. c. | ... xvj. d | ... j. b. | Gen. iij. c. | Gen. xij. a. | Ro. xij. c. | ij. cor. x. b.

R Eſecande. ℭ Caſus. Oſtendit in hoc.c.hiero. q inobediēs a ɔſortio bonoꝝ eſt repellendus. Et hoc ꝓbat quoqꝫ exemplis.ſ.ouis ſcabioſe ⁊ putride carnis:⁊ fermenti:⁊ arrij heretici:⁊ ſcintille.ardeat:dom⁹.ſ.corrūpatur.ſ.maſſa.putreſcat.ſ.corpus.intereant pecora.

a ℭ Ouis.xlv.diſtinctio.ſed illud.

b ℭ Totum. Totū dicit ⁊ tn̄ tm̄ alexandrinā eccleſiam intellexit.vt.j.qō.j.manifeſtū. Uel dic totū qꝛ ei⁹ ſequaces erāt per totum orbem.

C Orripiantur. ℭ Caſus. Dicebant quidam q epi nō debent aliquē excōicare vel ſeparare ab alijs: qm̄ preſciti oēs dānabunt:⁊ ꝑdeſtinati ſalui erūt. Et rndet Augu. cuꝫ neſciamus qs ſit ꝑdeſtinatus ⁊ qs preſcitus:ſic affici debemus charitatis affectu:vt oēs velim⁹⁊ laboremus ſaluos eſſe:⁊ ideo vbicūqꝫ aliquē incorrigibilem inuenimus ſeparare eū ab alijs debem⁹: forſan ipa ſeparatione ſanandū:ne eius ɔiunctione alij polluant:ad iſtar morbide ouis que eſt a ſanis ſeparanda. Et qō dicitur in lra dānatio.i.anathema. reſpiciat dando gratiam ſuam.pniaꝫ.i.ɔtritionem.damnationis.i.excommunicationis.

c ℭ Epiſcopale. Argu. q excōmunicatio ſpectat tm̄ ad officiū epiſcopale:⁊ nā mucro epi dicitur. xvj.qōe. ij. viſis. De hac materia dixi. ij. qō.j.nemo epūs.

d ℭ Maior. Si excōmunicatio eſt maxima:ergo non debet infligi pro leuibus criminibus:vt.ſ.e.queſtio.j.non afferamus. in ſi.⁊.xj.queſtio.iij.nemo epiſcoporum.⁊. c.epiſcopi.

e ℭ Deſperandum eſt.T.xxxij.queſtio.ij. ancillam. ⁊ de penitenti.diſtinctio.vij.nemo.

f ℭ Damnatum.ab eccleſia.

g ℭ Non damnat.i.nō diſponit damnare eternaliter.

h ℭ Separare.quia talis damnatio medicinalis ē non mortalis:vt.ij.queſtio.j.multi.

E Cce autem. ℭ Caſus. docet proſper in hoc capitu. q ſi crimina aliquorum nolentium confiteri fuerint manifeſta vel probata prelati eorum debent eos prius admonere ⁊ increpare vt emendentur:quod ſi nō fecerint:ferro excommunicationis ſunt ab alijs ſeparandi:ne exemplo ſue perditionis alios interficiant:ſi in eorum ſocietate perſeuerent:ſicut contagione putride carnis cetere partes humani corporis corrumpuntur.

i ℭ Nolentibus. Arg.eſt hic q in notorijs requiritur admonitio : vt.ſ.e. de illicita. Itē eſt hic argu.q lꝫ quis neget crimen tn̄ dicit notoriū. Iteꝫ hic argu.q ēt ſi in modū exceptionis eſt aliqō crimen probatū q eſt facta fides:⁊ ꝑ talis puniri niſi corrigatur ex hoc q dicit vndecūqꝫ claruerint:nā ⁊ iudicium hereticorū clarificat eccleſiam : vt.ſ. eo. queſtio.j.ſubdiaconus. Ad hoc poteſt dici q in cā denunciationis loquitur: vbi q̄liſcūqꝫ ſciētia ſufficit:vt dixi. xxij. queſtio.v.hoc videtur.⁊.ij. queſtio .ſ. multi .⁊ lꝫ in cauſa denunciatōis agatur ad pniam : tn̄ ſi noluerit poſtea peniture :poteſt puniri . Alij intelligunt de crimine notorio .

k ℭ Undecūqꝫ.⁊ eodem mō dicit lex q̄litercūqꝫ conſtet tutori : q ſit tutor ſi ſimplr dictuꝫ ſit ei periculuꝫ ſpectat ad eū:vt.ff.de admi. tuto.l.pater.§.vlt. ſic. xxij.queſtio.v.hoc videtur .

l ℭ Patiētie.i.q ꝓpter denunciationē noluerit corrigi . ſi itelligas prout alij intelligunt de notorio crimine:tūc expōnas:ſi non fuit diſpenſatum cuꝫ eis: naꝫ bene epiſcopus cum talibus poteſt diſpenſare . extra de iudi.at ſi clerici.

m ℭ Putredinis. Hoc intellige cum ſine ſcandalo id fieri poteſt:vt.ſ.proxima.queſtio.iiij.cum quiſqꝫ.

A N non. ℭ Caſus. Lotharius rex duas habebat vxores de facto : de quo reprehendit eum nicolaus papa dicens : q vltione diſtricta ſit feriendus : cum adulterium lamech poſt ſeptuagintaſeptem generationes fuerit punitum : qui primo habuit duas vxores de facto : cum cain fratricidium ſeptima generatione in diluuio ſit deletum . Scias tamen q caſus iſte poni poteſt ſecundum varias expoſitiones que fieri conſueuerunt de generationibus lamech. Sequentia tria capitu.plana ſunt.

ℭ Mali ab eccleſia ſunt eliminandi.

R Eſecāde ſunt putride carnes:⁊ ſcabioſa ouis[a] a caulis repellenda:ne tota domus maſſa corp⁹ ⁊ pecora ardeāt corrūpant putreſcāt intereāt. Arrius in alexādria vna ſcītilla fuit:ſed quoniaꝫ non ſtatim oppreſſus eſt : ꝑ totum[b] orbem eius flamma populata eſt. Item Augu.

ℭ Pro diuerſitate culpaꝝ ſubditi a ꝓpoſitis corripiant.

C Orripiātur itaqꝫ a prepoſitis ſuis ſubditi correctiōib⁹ de charitate veniētibus.ꝓ culpaꝝ diuerſitate diuerſis vel minorib⁹ vel amplioꝛib⁹:qꝛ ⁊ ipſa q̄ dānatio noiat quā facit epale[c] iudiciuꝫ:q̄ pena in eccl̄ia nulla maior[d] ē pōt(ſi de⁹ voluerit)in correctionē ſaluberrimā cedere atqꝫ ꝓficere:neqꝫ enim ſcim⁹ quid ɔtingat ſeq̄nti:die aut an̄ fineꝫ vite hui⁹ de aliq̊ tali dſperādū[e] eſt:aut ɔtradici deo pōt:ne reſpiciat ⁊ det pniaꝫ:⁊ accepto ſacrificio ſpirit⁹ ɔtribulati:cordiſqꝫ ɔtriti a reatu (q̄uis iuſte dānationis) abſoluat dānatū[f] quem ipſe nō damnat[g]:paſtoris tn̄ neceſſitas hꝫ (ne per plures ſerpāt dira ɔtagia) ſeparare[h] ab ouib⁹ ſanis morbidā: ab illo cui nihil ē ipoſſibile ipſa forſitā ſeparatione ſanandā: neſcientes enim quis ꝑtineat ad predeſtinatorum numeꝝ quis nō pertineat:ſic affici debemus charitatis affectu: vt omnes velimus ſaluos fieri. Item Proſper.

ℭ Qui corrigi nolūt:excōicatiōis ferro debēt abſcindi.

E Cce aūt crimina quorumlibet ſi ipſis criminoſis cōfiteri nolentibus[i] vndecūqꝫ[k] claruerint: quecūqꝫ non fuerint patiētie[l] leui medicamēto ſanata veluti igne quodā pie increpationis vrēda ſunt ⁊ curanda: q ſi nec ſic quidem equanimit ſuſtinentis ac pie increpantis medela ꝓceſſerit in eis qui diu portati ⁊ ſalubriter obiurgati corrigi noluerint tanq̄ putride corpis ptes debent ferro excōmunicationis abſcindi:ne ſicut caro morbiſ emortua (ſi abſciſſa non fuerit) ſalutem reliquę carnis putredinis[m] ſue ɔtagiōe corrumpit: ita iſti qui emendari deſpiciunt:⁊ in ſuo morbo perſiſtūt ſi moribus deprauatis in ſāctorum ſocietate permanſerint eos exemplo ſue perditionis interficiant. Iteꝫ Nicolaus pa.lothario regi.

ℭ Excōicand⁹ eſt qui duas ſil vxores hēre ꝓſumit.

A N nō diſtricta vltiōe ſe

riendus es: qui in duab⁹ vxoribus adulterium[a] lamech ⁊ flagitium imitatus eſſe dinoſceris: quod dñs nõ niſi poſt ſeptuagintaſeptē[b] generationes ſuo ſalutifero aduētu deleuit: cum cain fratricidium ſeptima generatiōe ags abolitum ſit cataclyſmi: id eſt diluuiȷ́. Item ex concil. agathenſi. ❡ Falſi teſtes ⁊ homicide cōione priuentur.

Itaqȝ cēſuimus homicidas ⁊ falſos[c] teſtes a cōmunione eccleſiaſtica eē ſubmouēdos: niſi penitētie ſatiſfactione crimina admiſſa diluerint. Item ex concilio toletano primo. ❡ Excōicet potens: qui pauperē religioſum ſpoliare preſumit.

Si quis de potentibus clericum aut quēlibet pauperē[d] aut religioſum expoliauerit: ⁊ mādauerit eum ad ſe venire eps vt audiat ⁊ cōtēpſerit: inuicē mox ſcripta[e] percurrant per omnes epos prouincie: ⁊ quoſcunqȝ adire potuerit vt excōicatus habeatur ipſe: donec obediat ⁊ reddat aliena. Ex dictis Greg. pape. ❡ De eodem.

Quiſquis p dolum manum ſuā mittit in chriſtum: id eſt epm vel pſbyterū: q2 ſacrilegiū graue cōmittit: ⁊ ſi quis eccliaȝ dei vaſtat aut impugnat: aut incēdit: q2 ⁊ hoc grauiſſimū eſt ſacrilegium: placuit ſancte ſynodo vt in primis omnia bona ei⁹ proſcriptione publicentur: deinde in vno loco: id eſt monaſterio incluſus peniteat oib⁹ diebus vite ſue. Item calixtus papa. ❡ Cōmunione priuetur: qui romipetas vel peregrinos: vel mercatores moleſtare preſumit.

Si quis romipetas ⁊ peregrinos[f] ⁊ apoſtolorū limina ⁊ aliorum ſanctorum oratoria viſitantes capere: ſeu rebus quas ferunt ſpoliare: ⁊ mercatores nouis teloneorū ⁊ pedagiorum exactionibus moleſtare tēptauerit: donec ſatiſfecerit cōmunione careat chriſtiana. Item Urbanus papa. ❡ Excōmunicentur q oratores eccleſiarum: bona earum perſonas ibi ſeruientes infeſtare preſumunt.

Paternarum traditionū exēplis cōmoniti: paſtoralis officiȷ́ debitū perſoluentes: eccleſias cum bonis ſuis tam perſonis q̄ poſſeſſionibus clericos videlicet ac monachos eorumqȝ conuerſos vel commiſſos: oratores quoqȝ cū ſuis nihilominus rebus quas ferūt tutos ⁊ ſine moleſtia eſſe ſtatuimus. Si quis aūt cōtra hoc facere preſumpſerit: ⁊ poſtq̄ facin⁹ ſuū recognouerit: ⁊ infra dierum ſpacium triginta[g] cōpetenter[h] non emendauerit: a liminibus eccleſie arceatur: ⁊ anathematis gladio feriatur[i]. Item nico. papa. oib⁹ epis. ❡ Qui oratoribus pauperibus non arma ferentibus in malū obuiauerint excōicent.

Alii qui peregrinos vel oratores cuiuſcūqȝ ſancti ſiue clericos ſiue monachos vel feminas aut inermes pauperes depredati fuerint: vel bona eorum rapuerint: vel in malum eis obuiauerint: anathematis vinculo feriantur: niſi digne emēdauerint: pax vero illa quā treugā dei dicimus: fideliter obſeruetur ſicut ab archiepiſcopis[k] epiſcopis vniuſcuiuſqȝ prouincie cōſtituta eſt: qui aūt eam infregerit: excōicationi ſubdatur. ❡ Quia vero ſermo de hereticis habetur: videndū eſt qd interſit inter ſchiſma ⁊ hereſim[l]: ⁊ qui ſunt heretici: ⁊ quot ſint hereticorum ſecte.

❡ Differētiā aūt inter ſchiſma ⁊ hereſim: Hiero. in epiſtola ad Titū aſſignat dicēs. ❡ Schiſmatici ⁊ heretici diſ

a ❡ Adulterium. Sed qualiter dī cōmittere adulteriū cū vxore legitima? Rndeo: q2 p adulteriū reddit eaȝ ſibi illicitā. xxxiȷ́. q. j. in coniugio. in fi.

b ❡ Poſt ſeptuagintaſeptē. Cōtra. j. xxxj q. j. quō hoc ibi ſolutum eſt ⁊ expoſitū.

Itaqȝ. ❡ Et falſos. s. xxiȷ́. q. v. ſi qs quict⁹. s. xxiȷ́. q. v. rex debet.

Si qs. ❡ Pauperē. Videt ergo q cauſe oppreſſionis pauperū ſpectāt ad eccleſiam. vt lxxxviȷ́. di. dſtenſiōis.

e ❡ Scripta. ſic. xj. qō. iiȷ́. cure. ȷ́. q. j. legū. hic videt q ſtati poſt citationē pmaȝ aliqs poſſit excōicari. ar. v. q. ȷ́. pñti. Sȝ dic q non: niſi poſt tria edicta vel vnū peremptorium. s. e. ca. de illicita.

Si qs romipetas. f ❡ Et peregrinos. ſic extra de treu. ⁊ pa. innouamus. Solus eni princeps pōt indicere noua vectigalia: vt ibi dī: ⁊. ff. de pu. ⁊ vec. l. vectigalia. ⁊ talis q indicit noua vectigalia vel deportat vel capite punitur: nam incidit i l. iul. de vi. pu. vt. ff. ad l. iul. de vi. pub. l. vlti.

Paternarum. ❡ Caſus. Statuit vrbanus papa in hoc. c. q ſi qs eccleſias clericos ⁊ monachos ⁊ eoȝ cōuerſos vel oratores .i. peregrinos ſuis bonis ſpoliauerit: ⁊ infra ſpaciū triginta dieȝ nō emēdauerit anathematiȝetur. Sequens. c. planū eſt: ⁊ per te videbis.

g ❡ Triginta. Arg. q ſufficit ſi peremptoriū ſit edictū triginta dieȝ. vt. iiȷ́. q. v. c. j.

h ❡ Cōpetēter. non intelligas .i. moderate: ſicut curiales exponūt: ſed cōpetēter .i. iuſte. ſic exponitur extra de ap. reprehenſibilis. ff. de iudi. ſi debitori. Jo.

i ❡ Feriat. ergo nōdum erat promulgatum. xviȷ́. q. iiiȷ́. ſi quis ſuadente ⁊c.

Alii qui. k ❡ Archiepis. Ergo illi pñt indicere treugas: ſilr canō indicit treugas. vt ex de treu. ⁊ pa. c. j.

❡ Quia vero. hec ē quarta pars qōnis: in qua ponit differentiam inter ſchiſma ⁊ hereſim. Jo. de fa. ⁊ reuertitur h ad materiam proprie queſtiōis. Archidia.

❡ Caſus. Superius facta eſt mentio de hereticis ⁊ ſchiſmaticis: ⁊ ideo gra. nunc oſtendit que ſit differentia inter ſchiſma ⁊ hereſim: ⁊ qui ſunt heretici: ⁊ que ſint ſecte hereticorum. Seq. c. patet

l ❡ Hereſim. Vario modo dicitur hereticus. vno modo qcunqȝ eſt dubius i fide infidelis eſt. vt extra de here. dubius. Scdō dicitur hereticus ois ſimoniacus. vt. j. qō. j. quiſquis. Tertio ois pciſus ab eccleſia: ſm q excōicatus dī hereticus. vt. iiiȷ́. q. j. c. ȷ́. Quarto mō omnis qui male interpretatur ſacraȝ ſcripturam. vt. j. ea. hereſis. Quinto modo qui nouam opinionem inuenit. vt. j. ea. hereticus. Sexto modo qui vult auferre priuilegiū romane eccleſie. vt xxiȷ́. di. omnes. Septimo qui tranſgreditur pcepta ſe. ap. vt. s. xix. diſti. nulli. Item quandoqȝ large dicitur hereticus omnis qui non tenet articulos fidei: ⁊ ſm hoc iudei ⁊ gentiles ſunt heretici: ⁊ ſm hoc non omnis

hereticus eſt excõicatus. Stricte ſumitur hereticus om‑nis qui remotus eſt ab eccleſia:q꞉ errat in fide.⁊ ſm̃ hoc omnis hereticus eſt excõmunicatus.vt extra de here.ad abolendam.⁊.c.excommunicamus.

I Nter hereſim ⁊ ſchiſma. ¶ Caſus. Docet hic hierony. ꝙ in hoc differt ſchiſma ab hereſi q꞉ hereſis prauam habet doctrinam: ſchiſma vero non. Item hereſis nulla fit occaſione:ſed ſponte: ſchiſma vero fit propter diſſentionem epiſcopalem:⁊ ideo in principio diſcordant:ſed in fine concordant:quia ſicut hereſis ita ſchiſma eccleſiam ledit. Sequentia duo.c.plana ſunt: ⁊ per te videbis.

al.ꝓpp ſpeciale diſſẽſionem.

hereſis ⁊ ſchiſma differunt.

a ¶ Et ſchiſma.poteſt dici ꝙ hec ſit differentia inter hereſim ⁊ ſchiſma que eſt inter diſpoſitionem ⁊ habitum.primo eniꝫ dicit̃ ſchiſma.ſed cum poſt tẽpus pertinaciter adheſerit ſue ſecte dicitur hereſis. Uel aliter dicas ꝙ omnis hereticꝰ ſit ſchiſmaticus:ſed non conuertitur:⁊ ſic eſt illa differentia que inter ſpecieꝫ ⁊ genus.

b H Ereſis grece. ¶ Scripturam.ſ̃.trigeſima ſeprima diſtinctione relatum.

¶ Quis vero. Hec eſt quinta pars queſtionis in qua ponit differentias hereticorum:quas probat per diuerſa iura.Jo.de fa.

Dixit apoſtolus. ¶ Caſus Docet in hoc.c.auguſtinus ꝙ illi heretici qui ſuam hereſim pertinaciter defendunt poſt primam ⁊ ſecundam admonitionem ſũt euitandi:quod probat auctoritate apoſtoli.Jlli vero qui ſuum errorem non defendunt animo pertinaci:⁊ maxime quem a ſuis pa‑

Tituꝫ.iij.

I Nferre dicuntur.

I Nter hereſiꝫ ⁊ ſchiſma[a] hoc intereſſe arbitror:ꝙ hereſis ꝑuerſum dogma habeat ſchiſma poſt epiſcopale diſceſſionem ab eccleſia pariter ſeparat:quod equidem i ꝓncipio aliqua ex parte intelligi poteſt diuerſum. Ceteruꝫ nullum ſchiſma eſt niſi ſibi aliquam hereſim confingat vt recte ab eccleſia receſſiſſe videatur. Unde autem hereſis dicatur i epiſtola ad galathas lib.iij. Hierony. diffinit ita dicens. ¶ Unde hereſis dicatur.

H Ereſis grece ab electione dicit̃ ꝙ ſcꝫ eam ſibi vnuſquiſqꝫ eligat diſciplinaꝫ quã putat eſſe meliorem. Quicũqꝫ igitur aliter ſcripturam[b] intelligit ꝗ̃ ſenſus ſpiritusſancti flagitat a quo ſcripta eſt:licet ab eccleſia non receſſerit: tamen hereticus appellari poteſt:⁊ de carnis operibus eſt eligẽs q̃ peiora ſunt. ¶ Qui vero proprie dicãtur heretici: Aug.in lib.de vtilitate credendi oſtendẽs ait. ¶ Qui proprie dicantur heretici.

H Ereticus eſt qui alicuius tẽporalis cõmodi ⁊ maxime vane glorie principatuſqꝫ ſui gratia falſas ac nouas opiniones vel gignit vel ſequitur. Jlle autẽ ꝙ huiuſmodi hominibus credit: imaginatione quadã veritatis illuſus eſt. Idem. ¶ Non ſũt heretici qui nõ ſua audacia ſed aliena ſeducuntur in errorem.

D Jxit apoſtolus: hereticum hominẽ poſt primã ⁊ ſecundã[c] correctionem deuita: q꞉ ſubuerſus eſt hmõi ⁊ peccat in ſemetipſo dãnatus. Sꝫ ꝙ ſniam ſuaꝫ quãuis falſam atqꝫ peruerſam nulla pertinacꝰ[d] animoſitate defendunt: preſertim quã non audacia ſue preſumptionis pepererit ſed a ſeductis atqꝫ in erroreꝫ lapſis parentibus acceperũt: querunt autẽ cauta ſollicitudine veritateꝫ corrigi parati cum inuenerint:nequaq̃ ſũt inter hereticos deputandi.

I tem leo papa. ¶ Magiſtri erroris exiſtunt:qui veritatis diſciplinam contẽnunt.

Q Uid aũt iniquius eſt q̃ impia ſapere ⁊ ſapientioribus doctoribuſqꝫ[e] nõ credere:ſed in hanc inſipientiam cadunt quicunqꝫ ad cognoſcendam veritatem aliq̃ impediuntur obſcuro:nõ ad ꝓpheticas voces:nõ ad apoſtolicas litteras:non ad euãgelicas auctoritates:ſꝫ ad ſemetipſos[f] recurrunt: ⁊ ideo magiſtri erroris exiſtunt:q꞉ veritatis diſcipuli nõ fuerũt.

I tem Augu.ↄ manicheos. ¶ Heretici ſunt ꝙ qđ praue ſapiũt ↄtumacit̃ ↄfendũt.

Q Ui i eccl'ia chriſti morbidũ aliquid prauũqꝫ quid ſapiunt:ſi correcti vt ſanum rectumqꝫ ſapiãt reſiſtũt contumaciter: ſuaqꝫ peſtifera ⁊ mortifera dogmata emẽdare nolunt:ſed defenſare ꝑſiſtunt heretici ſunt. Iteꝫ vrbanus papa. ¶ Errãte dãnabilior ẽ ꝙ eiꝰ ↄfẽdit errorẽ.

Q Ui aliorum defendit[g] errorem multo amplius dãnabilior[h] eſt illis qui errant:q꞉ non ſolum errat:ſed etiam aliis offendicula erroris preparat[i] ⁊ confirmat:vnde q꞉ magiſter erroris ẽ: nõ tm̃ hereticus:ſed etiam hereſiarcha dicendus eſt. Item Hiero,ſuper Oſee,li,ij,

¶ Qui mendacio verita‑

rentibus in hereſim lapſis receperunt:ſed veritate inuenta parati ſunt corrigere:non ſunt inter hereticos deputandi. Sequentia duo capitu.plana ſunt:in quibus dicitur ꝙ qui in errorem cadunt nec volunt corrigi: ſunt inter hereticos deputandi. Jn tertio capitu.dicitur ꝙ magis peccat qui defendit errorem q̃ ille qui errat: qui non ſolum hereticus:ſꝫ etiaꝫ hereſiarcha dicendus eſt.

c ¶ Et ſecundam. Hic dicit hereticos poſt ſecundam admonitionem vitandos.vt.ſ̃.proxi. queſtione quinta non vos.alibi ſemel.ſ̃.e. queſtione prima q̃ domus.in fi.Ad hoc poteſt dici ꝙ hereticum dãnatum poſt vnicam admonitionem vitabimus in ſecretis fidei noſtre ne eum peritiorem reddamus.vt. xliij. diſtin.in mandatis xj.queſtione. iij. nolite.ſed quantuꝫ ad admonitionem faciendã poſſumus ei cõmunicare quotienſcunqꝫ viſũ fuerit:ſed heretico nondum dãnato poſſumus explicare ſecreta fidei ſepius eum corrigendo.

here[...] qñ e[...] dus.

d ¶ Pertinaci.licet ergo teneat aliquis ea que ſunt contra fidem: dummodo paratus ſit corrigi: nõ eſt habendus hereticus.vt.ſ̃.e.q.prima ſchiſma.in principi.⁊.c.hec eſt.

Q Uid autem iniquius.

e ¶ Doctoribuſqꝫ ſ.di.xxxvij.relatuꝫ.

f ¶ Ad ſemetipſos qđ eẽ nõ dꝫ.extra de oſti.ne innitaris.

g Q Ui aliorum defendit.talis enim hereticus dicitur.vt extra.e. ſicut.

h ¶ Damnabilior. nota ꝙ plus punitur conſulens q̃ faciens.vt.ſ̃. proxi.q. v.cum homo.

i ¶ Preparat . ſic qui ſcalam vel ferrum vel aliud auxiliũ ꝓſtãt furi:tenent

tem immutant patrum terminos tranſferre probantur.

Tranſferunt principes inde terminos quos poſuerunt patres eorum: quando immutant mendacio veritatem: ⁊ aliud predicant quam ab apoſtolis acceperunt. Idem de hereticis manifeſtus eſt ſenſus: ꝙ ſophiſmatibus ſuis ⁊ arte dialectica ſepe opprimunt eccleſiaſticos. Idem. Veteres ſcrutans hiſtorias inuenire non poſſum aliquos alios ſcidiſſe eccleſiam: ⁊ de domo domini populos ſeduxiſſe: preter eos qui ſacerdotes[a] a deo poſiti fuerant ⁊ prophete: id eſt ſpeculatores. Iſti ergo vertunt in laqueum tortuoſum in omnibus locis ponentes ſcandalum. Item Leo papa.

¶ Abijciantur qui aduerſariorum conueniunt prauitati.

Illud ſane plurimum mihi diſplicere ſignifico ꝙ iuriſdictionis tue clerici quidam eſſe dicuntur: qui aduerſariorum conueniant prauitati: ⁊ veſanie vaſis miſericordie vaſa miſceant: quibus inueſtigandis ⁊ ſeueritate congrua coercendis debet diligentia tua vigilanter inſiſtere: ita vt his quibus prodeſſe non poterit correctio: non parcat abſciſio. Oportet enim vos euangelici meminiſſe mandati quod ab ipſa veritate precipitur: vt ſi nos oculus[b] aut pes: aut dextera ſcandalizauerit manus: a compage corporis auferatur: quia melius ſit his in ſeculo carere membris: quam cum ipſis in eterna ſupplicia ire. Nam ſuperfluo extra eccleſiam poſitis reſiſtimus: ſi ab his qui intus ſunt: in eis quos decipiunt vulneramur: abijcienda[c] prorſus peſtifera hec a ſacerdotali vigore patientia eſt: que ſibimet peccatis aliorum parcendo non parcit. Item ex concilio carthaginenſi. iiij.

¶ Et ſodalitates ⁊ conuiuia hereticorum clerici vitare debent.

Clericus hereticorum aut ſchiſmaticorum tam conuiuia: quam ſodalitates euitet: equaliter eorum conuenticula non eccleſia: ſed conciliabula appellanda ſunt: cum eis neque orandum[d] eſt: neque pſallendum. Item Gelaſius pa.

¶ Canonum obſeruatores cum hereticis nullum debent inire certamen.

Cum quibus[e] erat ſynodus ineunda catholici pontifices fuerant vndique iam depulſi: ſoli remanſerant ſocij perfidorum: cum quibus nec iam licebat habere conuentum: dicente pſal. Non ſedi cum conſilio vanitatis: ⁊ cum iniqua gerentibus non introibo: nec eccleſiaſtici moris eſt cum his qui pollutam habent communionem: permixtam que cum perfidis miſceri concilium. Recte igitur per calcedonenſis ſynodi formam huiuſmodi preuaricatio repulſa eſt: potius quam ad concilium vocata: quod nec opus erat poſt primam ſynodum: nec cum talibus habere licebat. Idem: Canonum magiſtris atque cuſtodibus nullum nobis fas eſt inire certamen[f] cum hominibus communionis aliene. Item ex epiſtola. Vrbani pape.

¶ Non contradicit: ſed potius obedit euangelio qui malos excommunicat.

Notandum[g] eſt ꝙ quidam dicunt contra euan-

Furti. vi. ff. de fur. ſi pignore. §. de multi.

Tranſferunt. ¶ Caſus. hoc capitu. diuiditur in tres partes. In prima dicitur ꝙ illi qui mendacium pro veritate dicunt: ⁊ aliud predicant ꝙ ab apoſtolis acceperunt tranſferunt terminos patrum ſuorum. In ſecunda parte dicitur ꝙ heretici ſophiſmatibus ⁊ arte dialectica ſepe eccleſiam ⁊ eccleſiaſticos ledunt. In tertia parte dicitur ꝙ nulli alij inueniuntur populos ſeduxiſſe niſi ſacerdotes: in omnibus locis ponentes ſcandalum.

a ¶ Qui ſacerdotes. Nota contra teſtimonium ſacerdotis. ⁊ illud: quis vidit digne ſacerdotem penitentem: vt de peni. diſtin. j. menſuram. ⁊ c. quis aliquando. eſſe preſumitur pro eis: vt. xj. q. iij. abſit.

Illud ſane. Caſus. Quidam prelatus in parochia ſua quoſdam habebat: qui prauam doctrinam ſeminabant: quare Leo precepit ſibi vt commoneat eos ne talia faciant: qui ſi ſe non correxerint: a communione aliorum ſeparentur. ⁊ hoc probat auctoritate euangelij. Diuiſionis .i. poteſtatis. ſequens. c. planum eſt: ⁊ per te formabis caſum.

b ¶ Oculus .i. familiaris alicuius.

c ¶ Abijcienda. hoc intelligas de penitus incorrigibilibus: ne ſit contra. ſ. proxi. queſtio. v. cum homo.

Clericus here. d ¶ Orandum eſt. de conſe. diſtin. j. epiſcopus nullum. contra. dic illi eſt derogatum per hoc. c. ⁊ per conſuetudinem generalem eccleſie. ſ. di. liij. §. leges. Ioan.

Cum quibus. ¶ Caſus. Achacius conquerebatur: ꝙ gelaſius illum cum ſuis fautoribus condemnauerat abſque eorum ſynodo congregata: gelaſius vero reſpondet dicens ꝙ ſynodus congregari non debuit: tum quia ibi non erant catholici epiſcopi: ſed tantum heretici: cum quibus non erat ſynodus ineunda: quod probat auctoritate pſalmiſte: tum quia ipſe achacius inciderat in hereſim iam damnatam: ⁊ ideo propter hoc non erat opus nouum concilium congregari. De eadem materia loquitur. c. ſ. xxij. diſtinctio. qua traditione.

e ¶ Cum quibus. ¶ Caſus. Achacius conſtantinopol. patriarcha excommunicauit antiochenum ⁊ alexandrinum: quia non recipiebant ſtatuta que ipſe fecerat: propter hoc papa excommunicauit eum: ⁊ de hoc conqueſtus eſt achacius: ꝙ ſine ſynodo excommunicauit eum: papa vero dixit ꝙ ſynodus congregari non debuit tum quia non erant ibi catholici epi: cum quibus poſſet haberi ſynodus: tum quia incidit ipſe in hereſim iam damnatam: vnde non fuit opus nouo concilio.

f ¶ Certamen. ergo cum hereticis non eſt diſputandum: nec cum aliquo de fide eſt diſputandum extra de here. c. j. ⁊ C. de ſum. tri. l. nemo. ſed ad hoc poteſt diſputari cum eis vt conuincantur: non vt in dubium reuocent fidem noſtram: vt extra de here. c. j. Ioan.

Fidei diſputatio cum hereticis eſt prohibita. ps. xxv.

Notandum. ¶ Caſus. Quidam reprehendebant vrbanum papam qui criminoſos excommunicabat: ⁊ dicebant eum facere contra euangelium: vbi dominus precepit zizania non eſſe eradicanda: ⁊ contra Augu. dicentem ꝙ mali ſunt ferendi ⁊ non abijciendi. Sed vrbanus eos ſuper hoc conuincit exemplo Augu. ⁊ duabus auctoritatibus. ſ. euangelij ⁊ pauli.

g ¶ Notandum. ſ. xxiij. q. iiij. recedite. ⁊ c. ecce.

gelicam parabolam nōs facere vbi de zizanijs non eradicandis dominus precepit cū aliquos excommunicatione dignos excommunicationi ſubijcimus: ⁊ aiunt etiam ſanctum Auguſtinū hoc contradicere in illo loco vbi ait: qꝛ non eſt preſcindenda vnitas: ferendi ſunt mali: non abijciendi. Quibus ħ primum reſpondendum eſt: ſi heretici ⁊ mali homines excommunicandi non ſunt: quare ⁊ ipſe Augu. cuʒ ſanctis legatis romane eccleſie: ⁊ cum ſanctis epiſcopis ſuis pelagium ⁊ celeſtinum nouam hereſim in ſanctam dei eccleſiam introducentes excommunicauit ⁊ ab eccleſia dei ſeparauit: quare ipſos donatiſtas contra q̃s iſta ⁊ multa his ſimilia loquuntur: tā ipſe ꝙ̄ omnis eccleſia dei excōmunicatos habuit: ⁊ niſi prius penituiſſent ⁊ per manus impoſitionē reconciliati eſſent eis nequaꝙ̄ communicabat. Ideʒ ipſe dominus qui hoc parabolice ħ enarrat aperte alibi excommunicationem fieri iubet dicens: Frater qui corripitur ab eccleſia ⁊ non obedit: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Unde apparet liquido aliud eſſe excommunicationem aliud eradicationē: qui eniʒ excommunicatur (vt ait apoſtolus) ad hoc excommunicatur vt ſpiritus eius ſalu⁹ fiat in die domini: diſciplina[a] enim eſt excommunicatio ⁊ non eradicatio niſi forte ex contemptu ⁊ ſuperbia excommunicati proueniat. Unde Auguſtinus in lib. Numeri. ¶ Diuina maledictio meritum maledicti deſignat.

DEus quando maledicit meritum eius deſignat cui maledicit: ⁊ ſententiam veraʒ promit[b]: vtpote quem nō fallit neqʒ qualitas peccati: neqʒ peccantis affect⁹: homo qꝛ hoc nō poteſt ſcire[c]: neqʒ enim ꝓpoſitum mentēqʒ alterius alius videre poteſt aut cognoſcere[d]. Idcirco etiā ſi iudicantis vel ſententiam promētis intuitu proferat maledictum: nō poteſt eſſe maledicendi[e] cauſa vbi ignoratur peccantis affectus: maxime cum humanuʒ iudicium tūc ſciat maledicta ꝓferre: cum forte cōuitijs atqʒ iniurijs prouocatur: quod vitiū volēs reſecare apl's: ne maledicta maledictis ⁊ conuitia ⁊ conuitijs prouocemus: mandatum neceſſariuʒ ponit vt benedicamus: quo cōuitiandi vitium reſecetur: non quo iudicandi veritas que homines latet: ⁊ pronūciandi auctoritas perimat. ¶ Secte vero hereticorum quot ſint: ⁊ vnde nomina acceperint: Iſidorus. viij. lib. etymologiarum ca. v. determinat dicēs. ¶ Quot ſūt ſecte hereticoruʒ.

QUidam autem heretici qui de eccleſia receſſerunt ex nomine ſuorum auctorum nūcupantur: quidam vero ex cauſis quas eligentes inſtituerunt. Simoniani a ſimone dicti magice diſcipline perito: cui petrus in actibus apoſtolorū maledixit: ꝓ eo ꝙ ab apoſtolis ſpiritusſancti gratiam pecunia emere voluiſſet: hi dicunt creaturaʒ non a deo eſſe: ſed a virtute quadaʒ ſuperna creatam. Menandriani a menandro mago diſcipulo ſimonis nuncupati: qui mundum non a deo creatum: ſed ab angelis factum aſſeruit. Baſilidiani a baſilide appellati: qui inter reliquas blaſphemias paſſum ieſum abnegauit. Nicolaite dicti a nicolao diacono eccleſie hieroſolymorum: qui cum ſtephano ⁊ ceteris cōſtitutus eſt a petro: qui propter pulchritudinem relinquens vxorem dixit vt qui vellet ea vteretur: verſa eſt in ſtuprū talis conſuetudo: vt inuicem coniugia commutarētur: quos ioannes in apocalipſi ſua improbat dicens: Sed hoc habes ꝙ odiſti facta nicolaitaruʒ que ⁊ ego odi. Gnoſtici propter excellentiā ſciētie ſe ita appellari voluerunt: animam naturā dei eſſe dicunt: bonum ⁊ malum deum ſuis dogmatibus fingunt. Carpocratiani a carpocrate quodam vocantur: qui dixit chriſtum hominem fuiſſe tm̄: ⁊ de vtroqʒ ſexu progenitum. Cherintiani a cherinto quodam nuncupati: hi inter cetera circunciſionem obſeruant: mille annos poſt reſurrectionem in voluptate carnis futuros predicant: vnde ⁊ grece chiliaſte: latine miliaſte ſunt appellati. Nazarei dicti: qꝛ dum chriſtum qui a vico nazareus eſt appellatus filium dei licet confiteātur: omnia tamen veteris legis cuſtodiunt. Ophite a colubro nominati ſunt: coluber enī grece ophiſ dicitur: colunt enim ſerpentem dicentes ipſum in paradiſo induxiſſe virtutis cognitionem. Valentiniani a valentino quodam platonico ſectatore vocati: qui eonas id eſt ſecula quedam in origine dei creatoris induxit: chriſtum quoqʒ de virgine nihil corporis aſſumpſiſſe: ſed per eam quaſi per fiſtulam tranſiſſe aſſeruit. Appellite quorum auctor appelles princeps fuit: qui creatoreʒ angelum neſcio quem glorioſum ſuperioris dei faciens deum legis iſrael illum igneuʒ affirmās qui dixit chriſtum non in veritate deum: ſed ho-

mat. xiij. b · mat. xviij. c · j. co. v. b. · j. pe · Simoniani. · Act. · Menandriani · Baſiliani. · Nicolaite. · Act. · Apo. · Gnoſtici. · Carpocratiani · Cherintiani. · Nazarei. · Ophite. · Valentiniani. · Appellite.

a ¶ Diſciplina. medicinalis anime eſt excōmunicatio. vt ij. queſtio. j. multi.

DEus quādo. ¶ Caſus. Docet Aug. in hoc. c. differentiam eſſe inter maledictū dei ⁊ maledictū prelati: quia maledictio dei ſemper iuſtū eſt cū ipſuʒ nō fallat peccati q̄litas: neqʒ peccantis affectus: ſʒ maledictio p̄lati duobus modis eſt iniuſta. Prio: qꝛ lʒ maledicat vt iudex: pōt tñ non ſubeſſe cā maledicendi cū ipſe ignoret affectuʒ delinq̄ntis. Secundo cū ex certa ſciētia maledicit hoiem ſibi conuitiantē ⁊ iniuriantē: ꝓpter quod vitiuʒ reſecanduʒ precipit apl's ne maledicamus. Quo ſcilʒ mādato. que autem poſtea ſequuntur vſqʒ in finem patent. nec leguntur in ſcholis.

b ¶ Promit. ſicut vtile eſt demones eſſe propter malos. vt xxiij. q. v. qui malos. ſic. j. q. iij. ſaluator. i prin. ⁊ xxvj. queſtio. v. nec mirum.

c ¶ Scire. xxij. q. v. humane. Ioannes.

d. ¶ Cognoſcere. lxxxv. diſtinctio. archidiaconum.

e ¶ Maledicendi. xxviij. queſtio. j. nec aliqua.

minem in phantaſia apparuiſſe. Archonciaci a principibus appellati: quia vniuerſitatem quam deus condidit opera eſſe archangelorum defendunt.

Adamiani.

Adamiani vocantur: quia ade imitentur nuditatem: vnde ⁊ nudi orant ⁊ nudi inter ſe mares ⁊ femine conueniunt.

Cainani. Sethiani.

Cainani proinde ſūt appellati, quoniam cain adorant. Sethiani nomen acceperunt a filio ade: qui vocatus eſt ſeth: dicentes eum eſſe chriſtum.

Melchiſedechiani.

Melchiſedechiani vocati: pro eo ꝙ melchiſedech ſacerdotem domini non hominem fuiſſe: ſed virtutem dei eſſe arbitrantur.

Angelici. Apoſtolici.

Angelici vocati: quia angelos colunt. Apoſtolici hoc ſibi nomen ideo preſumpſerunt: quia nihil poſſidentes proprium: nequaq̄ reciperent illos qui aliquo in hoc mundo vtunt.

Cerdoniani.

Cerdoniani a cerdone nuncupati: qui duo aſſeruit cōtraria principia.

Marcioniſte.

Marcioniſte a marcione ſtoico philoſopho appellati: qui cerdonis dogma ſecutus: alterum bonum: alterum iuſtum deum aſſeruit: tanq̄ duo principia creationis ⁊ bonitatis.

Artotyrite.

Artotyrite ab oblatione vocati: panem enim ⁊ caſeum offerunt dicentes a primis hominibꝰ oblationem a fructibus terre ⁊ a fructibus ouium fuiſſe celebratam.

Aquarij. Seueriani.

Aquarij appellati: eo ꝙ aquā ſolam offerunt in calice ſacramenti. Seueriani a ſeuero exorti: vinum non bibunt: vetus teſtamentum ⁊ reſurrectionem non recipiunt.

Taciani.

Taciani a taciano vocati: qui encratite dicti: quia carnē abhominantur.

Alogij.

Alogij vocantur tanq̄ ſine verbo: logos enim grece latine verbum dicitur: deuz enim verbum non credunt: reſpuentes ioannis euangelium ⁊ apocalypſim.

Cataphryges.

Cataphrygijs nomen prouincia: phrygia dedit: qꝛ ibi extiterunt: auctores eorum montanus: priſca ⁊ maximilla fuerunt: hi aduentum ſpirituſſancti non in apoſtolos: ſed in ſe traditum aſſerunt.

Catharoe.

Catharoe ꝓ mundicia ita ſe nominauerunt: gloriantes enim de ſuis meritis negant penitentibus veniam peccatorum: viduas ſi nupſerint tanq̄ adulteras dānant: mundiores ſe ceteris predicant: qui nomen ſuum ſi cognoſcere vellent mundanos ſe potius q̄ mundos vocarent.

Pauliani.

Pauliani a paulo ſamoſatheno exorti ſunt: qui dixit non ſemꝑ fuiſſe chriſtum: ſed a maria ſumpſiſſe initium.

Hermogeniani.

Hermogeniani ab hermogene quodam vocati: qui materiam non naturam introducens deo non nature eam comparauit: matremq̄ elementorum ideaz aſſeruit: quos apoſtolus improbat elementis ſeruientes.

Manichei.

Manichei a quodam perſa extiterunt: qui vocatus eſt manes: hic duas naturas ⁊ duas ſubſtantias introduxit: id eſt bonam ⁊ malam ⁊ animas ex deo id eſt quaſi ex aliquo fonte manare aſſeruit teſtamentum vetus reſpuunt: nouū ex parte recipiunt.

Anthropomorphite.

Anthropomorphite dicti pro eo ꝙ ſimplicitate ruſtica deum habere humana membra que in diuinis libris ſcripta ſunt arbitrantur. Anthropos enim grece: latine homo interpretatur: ignorantes vocez domini: qui ait: ſpiritus eſt deus: incorporeus eſt enim: nec eniz mēbris diſtinguitur: nec corporis mole cenſetur.

Eraclite.

Heraclite: ab eraclio auctore exorti: monachos tm̄ recipiunt: coniugia reſpuunt: regna celorum paruulos habere non credunt.

Nouatiani.

Nouatiani a nouato rome vrbis preſbytero exorti: qui aduerſus cornelium cathedram ſacerdotalem conatus inuadere hereſim inſtituit: noluit apoſtatas recipere: rebaptizans baptizatos.

Montani.

Montani heretici dicti: quia in tempore perſecutionis in montibus latuerunt: qua occaſione ſe a catholice eccleſie corpore diuiſerunt.

Hebionite.

Hebionite ab hebione dicti ſiue a paupertate: chriſtum enim per prouectum ſolum virum iuſtum putant effectum. Unde cōpetenter hebionite pro paupertate intelligētie appellati ſunt: hi enim iudei ſunt: ⁊ ita tenent euangelium vt legem carnaliter ſeruent: aduerſus quos apoſtolus ad galathas ſcribens inuehitur.

Fotiniani.

Fotiniani a fotino gallo grecie ſmyrne epiſcopo nuncupati: qui hebionitarum hereſim ſuſcitans: aſſeruit chriſtum ex maria per ioſeph nuptiali coitu fuiſſe conceptum.

Aeriani.

Aeriani ab aerio quodam nuncupati ſunt: hi offerri ſacrificiuz pro defunctis ſpernunt.

Aeciani. Eunomiani.

Aeciani ab aecio ſunt vocati. Idemq̄ eunomiani ab eunomio quodam dialectico aecij diſcipulo: ex cuius nomine magis innotuerunt: diſſimilem patri aſſerentes filium ⁊ filio ſpiritumſanctum: dicunt etiam nulli imputari peccatum in fide manentiuz.

Origeniani.

Origeniani ab origene auctore exorti ſunt: dicentes ꝙ non poſſit videre filius patrem: nec ſpirituſſanctus filium: animas quoq̄ in mundi principio peccaſſe dicunt: ⁊ pro diuerſitate peccatorum e celis vſq̄ ad terraz diuerſa corpora quaſi vincula meruiſſe: eaq̄ cauſa factum eſſe mundum.

Noeticiani.

Noeticiani a quodam noeto vocati: qui dicebant chriſtum eundem eſſe ⁊ patrem ⁊ ſpiritumſanctum: ipſamq̄ trinitatem in officiorum nominibus: non perſonis accipiunt.

Patripaſſiani.

Unde ⁊ patripaſſiani vocantur: qui patrem paſſum dicunt.

Sabelliani.

Sabelliani ab eodez noeto pullulaſſe dicuntur: cuius diſcipulum perhibent fuiſſe ſabellium: ex cuius nomine maxime innotuerunt: vnde ſabelliani vocati ſunt: hi vnam perſonam patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti aſtruunt.

Arriani.

Arriani ab arrio alexandrino preſbytero exorti ſūt: qui coeternum patri filiuz non agnoſcens diuerſas in trinitate ſubſtantias aſſerunt: contra illud quod ait dominus: Ego ⁊ pater vnum ſumus.

Jo.x.f

Macedoniani.

Macedoniani a macedonio epiſcopo dicti ſunt: negantes deum eſſe ſpiritumſanctum.

Apollinariſte.

Apollinariſte ab apolinare vocati ſunt: dicentes chriſtum corpus tm̄modo ſine anima aſſumpſiſſe.

Antidicomarianite.

Anti

dicomarianite appellati ſunt eo q marie virginitati contradicunt: aſſerentes eam poſt chriſtū natum viro ſuo fuiſſe commixtam.

Metangi. als. Metāgiſmonite.

Metangi noīati ideo tale nomen acceperunt: qr ἀγγεῖον grece vas dicitur: aſſerunt enim ſic eſſe in patre filium tanq̄ʒ vas minus intra vas maius.

Patriciāi.

Patriciani a quodam patricio nuncupati ſunt: qui ſubſtantiam humane carnis a diabolo conditaʒ dicunt.

Colliciāi. als. Coluciani. Eſa.xlv.a

Colliciani a quodam collicio nominati: qui dicunt deuʒ non facere mala: contra illud quod ſcriptum eſt: Ego dominus creans mala.

Floriani. Gen̄.j.b.

Floriani a floriano: qui econtrario dicunt deuʒ creaſſe mala: contra hoc quod ſcriptum eſt: Fecit deus omnia bona.

Donatiſte

Donatiſte a donato quodaʒ aphro nuncupati ſunt: qui de numidia veniens totam pene aphricam ſua perſuaſione decepit: aſſerens minorem patre filium: ⁊ minorem filio ſpiritumſanctum: ⁊ rebaptizans catholicos.

Bonoſiāi

Bonoſiani a bonoſo quodam epiſcopo exorti produntur: qui chriſtum dei filium adoptiuum non proprium aſſeruit.

Circūcelliones.

Circumcelliones dicūtur eo q agreſtes ſint quos ſcotopicos vocant: ſupradicte hereſis habentes doctrinam: hi amore martyrij ſemetipſos perimunt: vt violenter de hac vita diſcedentes martyres nominentur.

Priſcillianiſte.

Priſcillianiſte a priſcilliano vocati: qui in hiſpania ex errore gnoſticorum ⁊ manicheorum permixtuʒ dogma compoſuit.

Luciferāi.

Luciferani a lucifero ſmyrne epiſcopo orti: qui epiſcopos catholicos: qui inſtanti perſecutione perfidie arrianoruʒ ꝯſentiētes erāt ⁊ poſtea correcti in cathedrā redire elegerūt: dānantes qd̄ prius crediderūt: ſiue quod crediſſe diſſimulauerūt: quos eccl'ia catholica materno recepit ſinu tāq̄ʒ petrum poſt fletum negationis: hāc illi matris charitatem ſuꝑbe accipientes eos recipe nolētes: ab eccl'ie cōione receſſerunt: ⁊ cuʒ ipſo lucifero auctore ſuo q mane oriebat̄ cadere meruerūt.

Iouinianiſte.

Iouinianiſte a iouiniano q̄dam monacho dicti: nullas nuptiaꝝ ⁊ v̓ginuʒ eſſe diſtātias: nulliūqʒ aſſerētes int̄ abſtinētes ⁊ ſimpl'r epulātes eſſe diſcrimē.

Heluidiāi

Heluidiani ab heluidio nuncupati vel noiati: q dicunt poſt chr̄m natuʒ: alios mariā filios de viro ioſeph pepiſſe.

Pr̄niani.

Prēniani a pr̄no q̄dā exorti: q inferiores corpis ꝑtes a diabolo factas opinant̄.

Arabici.

Arabici nūcupati: eo q in arabia exorti ſūt dicētes aīam cū corꝑe mori: atqʒ in nouiſſimo vtrūqʒ reſurgere.

Tertulianiſte.

Tertulianiſte dicti a tertuliano ꝑſbr̄o aphrice ꝓuincie ciuitatis carthagin̄. q dicunt aīam imortalem eē: ſʒ corporeā predicantes: ⁊ aīas pctōꝝ hoīuʒ poſt mortē in demones ꝯuerti putātes.

Teſſeraſedecate.

Teſſeraſedecate dicti q .xiiij. luna paſcha cū iudeis obſeruare cōtendunt: nā teſſera: q̄ttuor: deca: decē ſignificat.

Nyctages

Nyctages a ſomno nūcupati: q vigilias noctis reſpuant: ſuꝑſtitionem eſſe dicentes: iura temerari diuina q noctem ad reges tribuit.

Pela

Pelagiani a pelagio monacho exorti: hi liberꝝ arbitriū diuine gratie anteponunt: dicentes ſufficere voluntatem ad implenda iuſſa diuina.

Neſto

Neſtoriani a neſtorio conſtantinopolitano epiſcopo nuncupati: qui beatam mariam virginem non dei: ſed hominis tantummodo matrem aſſeruit: vt aliaʒ ꝑſonam carnis aliā faceret deitatis: nec vnū chriſtum in verbo dei ⁊ carne credidit: ſed ſeparatiʒ atqʒ ſeiunctim alterum filium dei alterum filiuʒ hominis predicauit.

Eutici

Euticiani dicti ab eutice conſtantinopolitano abbate: qui chriſtuʒ poſt humanam aſſumptionem negauit exiſtere de duabus naturis: ſed ſolam in eo diuinam aſſeruit eſſe naturam.

Aceph te.

Acephalite dicti. i. ſine capite: nullus enim eorum reꝑitur auctor ex quo orti ſunt hi triū calcedonēſium capl'oꝝ ipugnatores: duarū in chr̄o ſubſtantiaꝝ ꝓprietatē negant: ⁊ vnā in eius ꝑſona naturā predicāt.

Theodoſiani.

Theodoſiani ⁊ gaianite appellati a theodoſio ⁊ gaiano: q tꝑib⁹ iuſtiniani ꝓncipis in alexādria ꝑ ppl'i ꝑuerſi electionē vna die ordinati ſūt ep̄i. hi errore euticij ⁊ dioſcori ſeq̄ntes calcedonēſe ꝯciliū reſpuūt ex duabus vnaʒ in chriſto naturā aſſerunt: quā theodoſiani corruptā: gaianite incorruptaʒ contendunt.

Gnoit

Gnoite ⁊ tritoite a theodoſianis exorti ſunt: ex q̄bus gnoite ab ignorātia dicti: quia ad ꝑuerſitatem a q̄ exorti ſunt: id adijciunt q chriſti diuinitas ignoret q̄ ſunt ſcripta futura de die ⁊ hora nouiſſima: nec recordantes chriſti ꝑſonam neſciam eloq in eſaia: Dies iudicij in corde meo.

Eſa.xx ⁊.lxiij. Triton

Tritoite vero vocati: q ſicut tres ꝑſonas in trinitate: ita q̄ʒ tres aſſerūt deos eē ꝯtra illd̄ qd̄ ſcriptū ē: Audi iſrael dn̄s deus tuus vn⁹ eſt deus.

Deut.

Sunt autē ⁊ alie hereſes ſine auctore ⁊ ſine noīb⁹. Ex q̄b⁹ alie putāt eſſe trinū deum: alie ēt chriſti diuinitatē paſſibilem eſſe dicunt: alie chriſti natiuitati de p̄re in tpe initium tpis dant: alie liberationē hominū apud inferos factā chriſti deſcēſione nō credunt: alie aīam imaginem dei negāt: alie aīas cōuerti in demones ⁊ in quecūqʒ animalia exiſtimant: alie de mundi ſtatu diſſentiunt: alie innumerabiles mundos opinantur: alie aquam deo coeternam faciunt: alie nudis pedibus ambulāt: alie cum hominibus non manducant. He ſunt hereſes aduerſus catholicam fidem exorte: ⁊ ab apoſtolis ⁊ a ſanctis patribus vel concilijs damnate: que dum in ſe multis erroribus diuiſe inuicem ſibi diſſentiunt: communi tamen nomine aduerſus eccleſiam dei conſpirant. Sed ⁊ quicūqʒ aliter ſcripturam ſacroſanctam intelligit q̄ʒ ſenſus ſpirituſſancti flagitat a quo conſcripta eſt licet de eccleſia non receſſerit: tamen hereticus appellari poteſt. Item Auguſtinus. ¶ Quare diuina prouidentia multos errare permittat.

Ideo diuine ꝓuidentia multos diuerſi erroris hereticos eſſe permittit: vt cum interrogant nos ea que neſcimus: ſic diſcutiamus pigritiam ⁊ diuinas ſcripturas cu̾piamus: ꝓpterea apoſtolus ait: Ut ꝓbati manifeſti fiant. Qui aũt a deo ꝓbati ſunt qui bñ p̄nt docere. ℭ Ca. xxv.

Sancta romana eccl'ia quandã baptiſmalẽ eccleſiam ſuis muniuit ꝑuilegijs: deciationes ſue dioceſis ex itegro ſibi attribuens. Itẽ q̃dã monaſterium ſilr muniuit ꝑuilegijs ꝓprijs: decernẽs vt ex ꝓprijs ꝑdijs nl'li decias perſolueret. Accidit itaq̄ʒ vt itra dioceſiʒ ꝑmunite baptiſmalis eccl'ie ꝑſatum mõaſteriũ alia emptiõe: alia donatiõe ꝑdia ſibi inueniret. ℭ Orit' itaq̄ʒ ɔtẽtio int̄ monachos ⁊ cl'icos de decimis. ℭ Hic ꝑmũ q̄rit: an clerici baptiſmalis eccl'ie auc̄te ꝑuilegij decias ſue dioceſis ex itegro ſibi valeãt vendicare? ℭ Scd̃o: an ſb̄ſequẽti ꝑuilegio monachoꝝ derogetur antiquoribus ꝑuigelijs baptiſmalũ eccl'arũ. Q̃o.j

Quod vero auc̄te illius ꝑuilegij decias ſibi ex itegro clerici vẽdicare nõ valeãt hinc ꝓbat̄: q2 decime iuxta decreta ſanctoꝝ patrũ q̄dripartito diuidunt̄: q̄ꝝ vna ps ep̄is: ſcd̃a clericis: tertia fabricis reſtaurãdis: q̄rta vero paupib' ẽ aſſignata. Decreta ṽo ſctõꝝ canonũ nemineʒ magis q̄ʒ ap̄licũ ſeruare opʒ. Uñ gelaſi' papa ait. ℭ Cõſtitutionẽ ſynodi quã vniuerſalis eccl'ie ꝓbauit aſſẽſus romanã ſedẽ ſeruare oportet.

Conſidim' q' nullus iã veraciter chriſtianus ignoret vniuſcuiuſq̄ʒ ſynodi ɔſtitutũ q̃d vniuerſalis eccl'ie ꝓbauit aſſenſus: nullã mag' exeq ſedẽ p̄ ceteris opʒ q̄ʒ p̄mã: q̄ ⁊ vnãquãq̄ʒ ſynoduʒ ſua auc̄te firmauit: ⁊ cõtinuata moderatiõe cuſtodit. Itẽ leo papa. ℭ Qui negligenter paſcit dñicum gregem ſibi commendatum conuincitur ſummum non amare paſtorem.

Diuinis preceptis ⁊ apoſtolicis monitis incitamur: vt pro omni eccleſiarũ ſtatu impigro vigilemus affectu: ac ſi quid vnq̄ʒ reprehẽſioni iuenit̄ obnoxiũ: aut ab ignorãtie ipitia: aut a ꝑſũptionis vſurpatiõe reuocemus. Admonẽte enim diuine vocis impio quo btiſſim' ap̄ls petrus trina

Ideo. ℭ hec ẽ ſexta pars queſtionis in qua dr̄ q' ad experiẽtiã bonoꝝ ꝑbium ꝑmittit de' eſſe hereſes. j. q̃o. iij. ſaluator. Jo. de fa. ⁊ eſt huic ſile de cõſec. di. ij. ⁊ ſancta. Archidia. ℭ Cauſa. xxv.

Sancta romana. ℭ Caſus. Expedito tractatu hereticoꝝ: ſubijcit Gratianus. xxv. cãm in qua tractat de priuilegijs romane eccleſie: de quibus vt nos cõpetentius inſtruat: thema ꝓponit: de quo due queſtiões eliciuntur.

a ℭ Oritur. primo inter ep̄ʒ ⁊ clericos. ſcd̃o inter clericos ⁊ monachos. ⁊ hec eſt dr̄ia iſtarum q̃onũ. Oſtendit ergo prio q' clerici nõ poſſunt ſe defendere ɔ ep̄m per tale priuilegiuʒ: ⁊ ad hoc inducũtur oĩa iſta. c. eo q' papa nõ potuit dare tale ꝑuilegiũ. Jo. Q̃o. j.

Quod ṽo au. ℭ hec q̃o diuidit̄ in duas p̄tes: in q̄ꝝ prima probat magiſter. p. xvj. c. q' priuilegia eccl'iarũ. ſ. p q̄ firmatur ſtatus eccleſie nõ ſunt imutãda. ſcd̃a ibi: ſi ergo Joan. de fan. ℭ Caſus. hic intitulatur ꝑma q̃o qua querit̄ an clerici baptiſmalis eccleſie p̄nt decimas totius ep̄atus ſibi vendicare auc̄te priuilegij ap̄lice ſedis? Et rñ. q' ſic. vt. j eo. §. his ita. Prio tñ ꝓbat q' nõ poſſit cũ decime in quattuor p̄tes diuidi debeant vt ſancti canones declarãt manifeſte. Et nota q' in hoc loco vſq̄ʒ ad. §. his ita. ꝓbat Gra. q' papa non potuit concedere tale priuilegium clericis baptiſmalis eccleſie.

Conſidimus. ℭ Caſus. Dicit gelaſius in hoc. c. q' nullus magis tenet̄ cuſtodire ɔſtitutũ vniuerſalis ſynodi q̄ʒ dñs papa: cui' auc̄te vnaqueq̄ʒ ſynodus confirmat̄ q' nullus chriſtian' dʒ ignorare.

b ℭ Oportet. hoc verbũ. opʒ: ẽ ṽbũ honeſtatis. ſic ponit̄. xix. q. j. c. ſ. ſicut hec dictio: dʒ q̄nq̄ʒ honeſtatẽ deſignat. vt ex̄ d̃ deſpõ. ipu. tua. q̄nq̄ʒ ẽ ṽbũ officij. vt. xxxij di. vnũ. q̄nq̄ʒ ẽ ṽbũ neceſſitatis. vt. ij. q. ix. nõ oportet. hoc io dico: q2 p̄nceps legibus ſolut' ẽ. vt ex̄ de elec. ſignificaſti. tñ honeſtũ ẽ vt ſ̄m leges viuat. vt. ff. de leg. iij. l. ex imperfecto. C. de teſta. ex imperfecto. Joan.

Diuinis. ℭ Caſus. Docet leo papa in hoc. c. q' ap̄licus vigilãs dʒ eſſe i oĩbus: vt ea q̄ male ſunt vſurpata ei' auc̄te reuocentur: q̃d ſi neglexerit: ſũmũ paſtorẽ nõ videtur amare: nec petꝝ apoſtolum imitari cui dictũ fuit vt chriſti oues ſi chriſtum diligat diligẽter paſcat. c ℭ Trina. Ter eniʒ confeſſus eſt chriſtum: vt oſtẽdat ſe corde: opere: ⁊ ore chriſtum diligere. Joan.

j. cor. xj. b

Oportet: ſ ſp̄ ẽ ṽbũ neceſſitatis.

admonitiõe myſticis ſanctionibus ĩbuitur: vt chriſti oues qui chriſtum diligit paſcat: ⁊ ipſius ſedis cui per abũdantiam gratie diuine preſumus reuerẽtia coartamur: vt periculũ õſidie (quãtũ poſſumus) declinemus: ne pfeſſio ſummi apoſtoli qua ſe amatorez dñi teſtatus eſt non inueniatur in nobis: qꝛ quotiẽs qs negligẽter paſcit dñicũ gregẽ cõmẽdatũ: tollens conuincitur ſummum nõ amare paſtorẽ.

Idem anatholio epiſcopo.

¶ Nõ debẽt vllo mõ variari q̃ ad ppetuã ordinãt' oẽtẽ.

Quae ad ppetuã generaliter ordinata ſunt vtilitatez nulla[a] cõmutatione varientur: nec ad priuatũ[b] trahantur cõmodum que ad bonum ſunt cõe prefixa✠: ſʒ manẽtibus terminis quos conſtituerunt patres: nemo iniuſte vſurpet alienũ: ſed intra fines pprios atq legitimos pro ut quiſq valuerit in latitudine ſe exerceat charitatis. Itẽ hilarius papa.

¶ Nulli diuinas cõſtõnes ⁊ aplice ſedis decreta temerare licet.

Nulli fas ſit ſine ſtatus ſui periculo vel diuinas cõſtõnes: vel apoſtolice ſedis decreta temerare: qꝛ nos qui potẽtiſſimi ſacerdotis adminiſtramus officia: talis tranſgreſſionũ culpa reſpiciet: ſi in cauſis dei deſides fuerimus iuẽti: qꝛ meminimus ꝙ timere debemus qualiter cõminetur deus negligentie ſacerdotum: ſiquidem maiori reatu delinquit: qui potiori honore fruitur✠: ⁊ grauiora facit vitia pctõꝝ ſublimitas[c] peccantium. Itẽ damaſus papa.

¶ In ſpũſctm̃ blaſphemãt q ſacros canones violant.

Violatores canonũ voluntarie grauiter a ſanctis patrib' iudicant: ⁊ a ſancto ſpũ inſtinctu cuius ac dono dicati ſunt dãnantur: quoniam blaſphemare[d] ſpm̃ſctm̃ non incõgrue videtur: q ɔtra eoſdẽ ſacros canones non neceſſitate cõpulſi: ſed libẽter (vt pmiſſum eſt) aliqd aut pterue agũt: aut loq preſumunt: aut facere volẽtibus ſpõte cõſentiunt: talis enim preſumptio manifeſte vnũ genus eſt blaſphemantiũ ſpm̃ſctm̃: qꝛ (vt iã plibatũ eſt) cõtra eum agit: cuius nutu ⁊ grã ſancti canones editi ſũt. Itẽ vrbanus papa.

¶ In qbus romano põtifici lʒ nouas cõdere leges.

Sunt quidam dicẽtes romano pontifici ſemper licuiſſe nouas condere leges: quod ⁊ nos nõ ſolũ non negamus: ſed etiã valde affirmamus. Sciendũ vero ſummopere eſt: qꝛ inde nouas leges condere põt: vnde euangeliſte aliquid ⁊ prophete nequaquam dixerunt. Ubi vero aperte dominus vel eius apoſtoli[e] ⁊ eos ſequentes ſancti patres ſententialiter aliquid diffinierunt: ibi non nouam legem romanus pontifex dare: ſed potius quod predicatum eſt vſq ad animam ⁊ ſanguinem confirmare debet. Si enim quod docuerũt apoſtoli ⁊ prophete deſtruere (quod abſit) niteretur: non ſentẽtiam dare: ſed magis errare conuinceretur: ſed hoc procul ſit ab eis qui ſemper domini eccleſiam contra luporuʒ inſidias optime cuſtodierunt. Itẽ zoſimus papa.

¶ Apoſtolice ſedis auctoritas contra ſanctorum ſtatuta aliquid condere non valet.

Quae ad perpetuã. ¶ Caſus. Anatholius epũs pretergrediebatur fines ſui epatus aliena vſurpando: ⁊ ideo leo papa pcepit vt ſuis terminis ſit contẽtus: ⁊ que ad cõez vtilitatẽ ſunt ordinata nulla cõmutatiõe variẽt'. a ¶ Nulla cõmutatione. Ex hoc patet ꝙ papa nõ põt cõtra generale eccleſie ſtatutum diſpẽſare: nec ɔ articulos fidei nã ⁊ ſi oẽs aſſentiãt ei nõ valet ſtatutuʒ ſed oẽs heretici eẽnt vt. xv. diſt. ſicut. ⁊ ſic põt intelligi. ſ. eo. c. ſunt qdã. ⁊ c. ſeq. ſed ɔ ſtatutũ eccleſie: qð nõ eſt ita generale: ſicut de cõtinẽtia ſacerdotum bene poteſt diſpenſare. b ¶ Nec ad priuatũ. Cõis vtilitas priuate pꝛiudicat. vt. vij. q. j. ſcias. ⁊. viij. queſtione prima in ſcripturis.

Papa in aliqbus nõ diſpẽſat.

Nulli fas ſit ſine. ¶ Caſus. Oſtendit hilarius papa in hoc. c. ꝙ nullus dʒ venire ɔ decretũ aplice ſedis: niſi velit deponi: quia quãto qs in maiori poſitus eſt dignitate ſi ſacras cõſtõnes violat vel negligẽs inueniat': tanto maiori reatu ɔſtringit'. c ¶ Sublimitas. Crimẽ eni auget' p dignitatẽ. vt. xl. diſt. homo. ⁊ ff. de re. mi. omne delictum. §. ij. Joan.

✠ ¶ Concor. ſ. ij. §. qs municipalis. ff. ſi qs cautiõ. ⁊ l. vni §. fin. C. de ſpe. pu.

Violatores canonum. ¶ Caſus. Quidã epi canones ſpõte violabant vel violãtibus ɔſentiebãt: quare damaſus papa eos reprehendit: dicens: ꝙ tales blaſphemãt ſpm̃ſanctum inſtinctu cuius canones editi erãt: ⁊ ideo a ſanctis patribus ⁊ ſpũſctõ grauiter iudicãtur. d ¶ Blaſphemare. Imo eoipſo videtur excõicatus ⁊ hereticus. vt decimanona diſtin. nulli. ⁊ ſ. e. c. generali.

✠ ¶ Concor. tex. in l. nẽo. C. de epi. ⁊ cler. ⁊ in l. mo ... §. iſte ... ff. de ...

Sunt qdam. ¶ Caſus. Quidã dicebãt ꝙ ſemper licuit romano põtifici cõdere nouas leges: qbus vrban' papa ɔſentit ɔfirmãdo qð dicũt: dũmõ ɔ euãgeliũ vel ɔ aplos legẽ nõ cdãt: vbi eni dñs vel apli eius vel ſancti pres aliqd ſniãr diffinierũt: ibi ro. pon. nouã legẽ cõdere nõ debet: ſed ꝙ ſtatutũ ẽ vſq ad ſanguinis effuſionẽ defendere: nã ſi vellet aliquid ſtatuere ɔtra euãgeliũ: vel ɔ aplos vel pphetas: hereticus eſſe conuinceretur. Sequens. c. planum eſt. e ¶ Apoſtoli. hic videtur ꝙ papa nõ poſſit diſpenſare cõtra apoſtoluʒ vel dominuʒ: qualiter ergo martinus diſpẽſauit cum bigamo contra apoſtolum. vt. xxxiiij. di. lector. Item cum canon apoſtolorum dicat: presbyter ſi fornicatus fuerit: deponatur. vt. lxxxj. diſtin. presbyter. Quomodo ergo gangrenſe concilium diſpenſat in tali caſu. vt diſtin. lxxxij. presbyter. Itẽ cõtra dñʒ diſpenſauit qui dixit: vouete ⁊ reddite: ⁊ tamẽ abſoluit a iuramẽto ⁊ a voto. xv. queſtione. vj. iuratos. extra de vo. ⁊ vo. redẽ. per totuʒ. Satis poteſt ſuſtineri ꝙ papa contra apoſtolum diſpenſat: non tamẽ in his que pertinent ad articulos fidei: eodem modo diſpenſat in euangelio interpretando ipſum. extra de teſti. licet in fi. Item nõ eſt vera diſpenſatio que fit in voto peregrinationis: qꝛ nõ dicitur vouens liberari ab illa obligatione: ſed potius dicitur in melius cõmutari. vt extra de iureiuran. peruenit: ſed circa votum continẽtie forte nõ poſſet diſpenſare: qꝛ vix inueniretur melius in quod poſſet cõmutari. vt extra de ſta. regu. cum ad monaſterium. in fi. Jo. quicquid dicat Jo. quãdoq diſpenſat papa ɔ generale

Papa ... poſſit ... tra a ... luʒ ... ſare.

Cõtin ... nil m ...

ſtatutum eccleſie:ſicut fecit in lateran. concilio generali innocentius.vt extra de conſangui.et affi.non debet.licet contra articulos fidei non diſpenſet.j.q.ō.vij.et ſi illa. B.

a C Ontra ſtatuta.ſcilicet vt dictum eſt de articulis fidei.ſ.capitu.proximo.

b C Poteſt.ſupple de facto vel de iure.

O Mne. Caſus. Hoc.c.diuiditur in duas ptes. In prima dicit q catholica eccleſia dz defendere ea q ſunt iuſte ſtatuta. In ſecunda parte dz q iniuſta diffinitio regio metu vel cuiuſcūqz iudicis auctoritate cōpoſita valere nō dz. Nā que ↄtra euāgelicā doctrinā apoſtolicā vel ,pphēticā ſtatuunt omni firmitate carebunt:et qd ab īfidelibus vel hereticis factum fuerit oino caſſabitur. Secunda pars incipit ibi:iniuſtum au tē. Seq.c. patet.

c C Iniuſtum.ſ. xj.q.iij.c. iniuſtum.

d C Ab infidelibus. Ar.q id qd fit ab intruſo non valet. vt xij.q.ij. alienatiões. de ↄſe.di.j.hic ergo. Ar.ↄtra.j.qō.j.ſi qs a pſeudo epiſcopis.

e S Atagendum ē. C Caſus. Quidam dicebant pelagium in fide errare de quo cū ſuſpicaretur rex gilbert'mi- ſit rufinū legatum ſuū romam vt a pelagio poſtularet: vel vt ſignificet ſibi qualiter fidē vel chartam btī leonis in qua fides catholica ſcripta ↄtinebat̄ ↄſeruet:vl pfeſſionem ſue fidei verbis ,pprijs ſibi deſtinaret:pelagi' ſo ſignificabat ſibi q nō ſolum fidez et chartā beati Leonis ↄſeruabat:ſz etiam ,pprijs verbis,pfeſſionē ſue fidei ei deſtinauit:vt nulla poſſit decetero ſuſpitionis occaſio reſidere. Satagendum eſt.i.videndum eſt vt legibus.i.ſm leges eccleſiaſticas:alr regibus. Tomum.i.fidez vel chartam inuiolatam:in qua fides ſcripta continebatur. Noſqz.hanc litteraz ſic formabis:qz:pro:et ſignificamus ad vos profeſſione.i.ſubſcriptione noſtre manus nos in omnibus et.ſcriptum.i.qd in ſcripto continetur.

d C Subditos. Ar.q papa ſubeſt imperatori: intelligo q ad hoc q ſua eccleſia dat tributa forte imperatori :vt extra de cenſi. omnis anima.et.xj.queſtio. j.magnum. et capitu.ſi tributum.xxiij queſtio.viij. tributum.nam alr omnes principes ſubſunt epiſcopis:vt extra de maiori.et obedien.omnes principes.Joan.

G Enerali. C Caſus. Statuit hadrianus papa i hoc capitu.vt quicūqz fecerit vel fieri permiſerit contra cenſurā et decreta apoſtolice ſedis:velut heretic' et catholice fidei preuaricator anathema ſit̄ ſetur.

e C Sit.i.fiat: nam hec verba:ſit et fiat reſpiciunt quandoqz futurum tempus:et vt.ff.ne quid in loco pub.l.ij.§.dein de.Joan.

O Mnia. Caſus. Precepit damaſus papa in hoc capi.vt quicūqz epiſcopus vel ſacerdos cōmiſerit cōtra decreta romanoruz pontificum deponatur ſine ſpe reſtitutionis. Que autem ſequuntur plana ſūt vſqz ad.§.ſi ergo.

f C Omnia.hoc capit.hic attribuitur damaſo:alr Leoni:vt decimanona diſtinctio.capitu.j. ver.quoniam.Joannes.

g H C Neſcit.i. contemnit: vel loquitur de ignorantia iuris que quibuſdam eſt damnabilis: vt.xxxviij. diſtinctio.ſi in laicis.Joannes.

C Ontra ſtatuta patrū ↄdere aliqd vel mutare:nec hui'qdē ſedis pōt auctoritas:apud nos eni inconuulſis radicib'viuat antiquitas:et cui decreta patrū ſanxere reuerētiā. I tez marcell'pa.

C Stare nō valet qd ↄ euāgelicā vel ,pphēticā doctrinaz ſeu ↄſtitutionē factum fuerit.

O Mne qd irreprhēnſibile ē:catholica defendit eccl'ia:et infra. C Iniuſtū'iudiciū et diffinitio iniuſta regio metu vel iuſſu a iudicib'ordinata nō valeat: Neqz qd ↄtra euangelicā vel ,pphēticā vel aplicā doctrinam ↄſtitutionem ve eoꝝ ſiue ſanctoruz patꝝ actum fuerit ſtabit:et qd ab īfidelibus'vl hereticis ſcm̄ fuerit:oino caſſabit. I tem hormiſda papa.

C A ſtatutis patrum non deuiare et fidei regulam cuſtodire prima ſalus eſt.

P Rima ſalus eſt recte fidei regulam cuſtodire:et a conſtitutis patrum nullatenus deuiare. I tem pelagius papa childeberto regi.

C Profitetur pelagius papa tomum ſui deceſſoris per omnia ſeruare.

S Atagēdū eſt vt ,p auferēdo ſuſpitiōis ſcādalo obſequm ↄfeſſiōis nr̄e legib' religionis miniſtrem':qb'nos ēt ſubditos'eſſe ſacre ſcriptu re pcipiūt. Veniēs eteni rufinus vir magnific' excellētie vr̄e legat'ↄfidenter a nobis (vt decuit)poſtulauit:q̄ten' vobis aut btē recordationis leonis pape tomū a nobis p oīa conſeruari ſignificare deberemus aut,pprijs vbis noſtre ↄfeſſionē fidei dſtinare: et pmā qdē petitiōis ei'ptem qz facilior fuit mox vt dixit i pleuim':noſqz in oīb' pſuliſſe tomū,p catholice fidei aſſertiōe ↄſcriptū deo,ppitio cuſtodire man'noſtre ad vos,pfeſſiōe ſignificam'. Vt aūt nullius deinceps(qd abſit)ſuſpitiōis reſideret occaſio:illā ēt alia partē quā memorat'vir illuſtris admonuit facere maturaui.ſ.,pprijs vbis ↄfeſſionem fidei quam tenemus expoſui. I tem hadrian'papa.

C Anathema apud deum fiat qui cenſuram romanorum pontificū violat.

G Enerali decreto cenſemus et ↄſtituim':vt execrandū anathema fit'et velut puaricator fidei catholice ſemp apud deū reus exiſtat:qcūqz regū ſeu epoꝝ vel potētū deinceps romanorum pontificum decretoruz cenſuram in quoqz crediderit vel permiſerit violādā. I tez Damaſus papa ſtephano archiepo.

C Non licet alicui epo cōtra romanorum pontificum decreta aliqd agere.

O Mnia decretalia cū ctoꝝ pdeceſſoꝝ noſtroꝝ conſtituta q de eccl'iaſticis ordinib'et canonū ſunt,pmulgata diſciplinis:ita ab oīb'epis ac ſacerdotib'gnalr cuſtodiri debere mādamus:vt ſi qd in illa commiſerint:veniaz ſibi honoris deinceps nouerint denegari. I tem Greg.

C Non communicet ſacris altaribus:q neſcit ſacris obedire canonibus.

H Ac ↄſona ſcis patrib' diffinitiōe ſancim':vt qui ſacris obedire canonibus neſcit:nec ſacris miſtrare altarib'nec cōionē capere ſit dignus. I tē ex ↄci.calcedonē.

C Obſeruāde ſūt regule a ſcis pſtb'in ſynodo ſtatute.

Ordo lr̄e

Papa qn̄ qz ſubeſt imperatori.

I Deo pmittēte. ℭ Si ergo
Hec eſt ſecunda ps. q.in qua primo infert ex precedentibus.ſubſequenter venit ad diuerſas ſolutiones. Jo.de fa.

ℭ Caſus. Nūc Gratianus ex ſupradictis.c.concludit dicens: ꝙ papa priuilegium clericis baptiſmalis eccleſie cōcedere non potuit cum videatur [a]facere contra ſtatuta ſanctorum patrum: q̄ inuiolabiliter ſeruari oportet. Non enim debet priuilegia concedere: quibus ſtatus eccleſiarum turbatur.

ℭ His ita ℭ Caſus huc uſqȝ Gratia. probauit ꝙ papa priuilegiū clericis baptiſmalis ecclie concedere nō potuit: nūc vero reſpondet allegatis duas adhibēdo ſolutiones. Iſte ergo.§.in duas ptes diuidit. In prima parte ponit ſolutionem quādam.ſ.ꝙ papa nō eſt ſubdit⁹ canonib⁹: ſed pt venire ꝯ illos qñ vult. ⁊ hoc pbat p tria exēpla.ſ.chriſti q tangēdo leproſuȝ fecit cōtra legem: ⁊ exēplo aploꝝ q euulſerūt ſpicas ⁊ confricauerunt eas in die ſabbati ꝯtra legem veterē: quos apoſtolos cum a iudeis reprehenderent: chriſt⁹ tripliciter excuſauit.ſ. exēplo dauid ⁊ circūciſionis ⁊ oblationis q̄ fiebant in die ſabbati ꝯ legē. Tertium exēplum etiā eſt chriſti q docebat in templo ſcribas ⁊ phariſeos vt oſtenderet ſe dn̄m legis. In ſcd̄a pte ponitur alia ſolutio que talis eſt.ſ.ꝙ papa non facit ꝯtra canones anteceſſorum ſi cōcedit priuilegium alicui plebi. Nam cū

A Scis pſlb⁹ i vnaq̄qȝ ſynodo vſqȝ nūc ꝓlatas regulas tenere ſtatuim⁹. Itē grego.ad mōtanū ⁊ thomā.

ℭ Voluntatē ⁊ ſtatuta ſuorum deceſſorum cuſtodiant: qui ſuam ſeruari volunt.

IUſtitie ac ratiōis ordo ſuadet: vt q a ſucceſſoribus ſua mādata ſeruari deſiderant: deceſſoris ſui ꝓculdubio voluntatē ⁊ ſtatuta cuſtodiant. Itē Leo papa.iiij

ℭ Contra ſtatuta ſcōꝝ pergit qui ea non ſeruat itacta.

I Deo pmittente dn̄o paſtores hoim ſum⁹ effecti: vt qd̄ pres nr̄i ſiue in ſcis canonib⁹ ſiue in mūdanis affixere legib⁹ excedere minime debeam⁹: ꝯ eoꝝ quippe ſaluberrime agim⁹ iſtituta: ſi qd̄ ipſi diuino ſtatuerūt ꝯſulto: intactum non conſeruamus.

ℭ Si ergo primā ſedē ſtatuta ꝯciliōꝝ p̄ oib⁹ obſeruātꝰ oꝫ: ⁊ ſi ꝓ ſtatu oium eccliaꝝ: neceſſe ē illā īpigro vigilare affectu: ſi ea q̄ a romanis pōtificibus decreta ſunt ab oibus obſeruari cōuenit: ſi illi q neſciūt ſacris obedire canonib⁹ altarib⁹ miniſtrare non debēt: pȝ ꝙ ꝯ ſtatuta ſcōꝝ canonū qb⁹ ſtat⁹ eccliaꝝ vel cōfūdātur vel pturbētur priuilegia ab aplico ꝯcedi nō debēt.

ℭ His ita[a] rn̄detur: ſacroſācta romana ecclia ius ⁊ auctoritatē ſacris canonib⁹ ipertitur: ſȝ nō eis alligatur[b]: hȝ eni ius ꝯdēdi canones vtpote q̄ caput ē: ⁊ cardo oium eccleſiaꝝ: a cui⁹ regula nemini diſſētire lȝ. Ita ergo canonib⁹ auctoritatē p̄ſtat vt ſeipſā nō ſubijciat eis: ſȝ ſicut chrs q legē dedit ipſā legē carnaliter ipleuit octaua die circūciſus.xl.die i tēplo cū hoſtijs ē p̄ſentat⁹: vt i ſeipo eā ſctificaret poſtea vero vt ſe dominuȝ legis oſtēderet ꝯtra legis litteram leproſuȝ tangendo mūdauit. Aplos q̄ȝ ꝯtra lrāȝ ſabbati p ſata preter gradiētes ſpicas vellētes ⁊ ꝯfricātes manib⁹ ſuis: ꝓbabili exēplo dauid ⁊ circūciſiōis ⁊ tēpli excuſauit dicēs: Non legiſtis qd fecerit abimelech qn̄ venit ad eū dauid ⁊ dedit ei panes propoſitionis: de qbus non licebat edere niſi ſolis[c] ſacerdotibus: ⁊ comedit ipſe ⁊ pueri ei⁹. Itē octaua die ſm legem puer circūcidit: ⁊ vos in ſabbato circuncidistis hominem. Item cū iuge holocauſtū ex lege offeratur: cuȝ maſculus quadrageſimo femina vero octuageſimo die ab ortu ſue natiuitatis ſm legis imperium cum hoſtijs in templum p̄ſtaretur. Unde ſacerdotes offerētes hoſtias in templo: litterā ſabbati ſoluunt: ⁊ ſine crimine ſunt: tūc filius hois multomagis valet ſoluere litterā legis q eſt etiā dn̄s ſabbati. Hinc etiā dicitur de eo: Erat ieſus docens in templo tanq̄ ꝑtātē hn̄s id ē tanq̄ legis dn̄s: addēs moralib⁹ ea q̄ deerāt ad ꝑfectionē: vmbrā figuraliū i lucē ſpūalꝫ itelligētie cōmutās: n̄ tāq̄ȝ ſcribe eorū q littera legis aſtricti non audebant aliquid addere vꝉ commutare. Sic ⁊ ſumme ſedis pōtifices canonib⁹ ſiue a ſe ſiue ab alijs ſua auctoritate ꝯditis reuerētiā exhibēt: ⁊ eis ſe hūiliādo ipōs cuſtodiūt: vt alijs obſuādos exhibeāt: nōnūq̄ȝ vo ſeu iubēdo ſeu dcernēdo ſeu alr agēdo ſe dcretoꝝ dn̄os ⁊ ꝯditores eē oñdūt. In pmiſſis ergo caplis alijs i ponitur neceſſitas obſeq̄ndi: ſūmis vo pōtificib⁹ oñditur ineſſe auctoritas obſuādi: vt a ſe tradita obſuādo alijs non ꝯtēnēda demōſtrēt: exēplo chri q ſacra q̄ ecclie ſuāda mādauit: pmo in ſeipſo ſuſcepit: vt ea i ſeipo ſcificaret: Oȝ ergo primā ſedē (vt dixim⁹) obſuare ea q̄ dcernēdo mādauit: n̄ neceſſitate obſeq̄ndi: ſȝ auctoritate ipticndi. Lȝ itaqȝ ſibi ꝯ gn̄alia dcreta ſpālia priuilegia idulgere: ⁊ ſpāli bn̄ficio ꝯcedere qd̄ gn̄ali ꝓhibetur decreto. ℭ Quāq̄ȝ ſi decretoꝝ intētiōes diligenter aduertam⁹ neq̄q̄ȝ ꝯ ſcōꝝ canonū auctoritatē aliqd ꝯcedere iueniatur: ſacri ſi qdē canones ita aliqd ꝯſtituūt: vt interptatiōis auctoritatē ſcē ro.ec. reſeruēt. Ipi nāqȝ ſoli cāones valēt iterptari q ius ꝯdēdi eos hn̄t: vn̄ i nōnullis caplis cō

in ꝯcilijs ſtatuitur aliquid obſeruādū: dicitur niſi ro.eccl. aliter ſtatuerit vel ſalua eius auctoritate: aliter priuilegia ꝯcedi nō poſſunt: niſi contra legem ꝯcedantur cōmunem. vt probatur auctoritate Grego.⁊ hiero. Pōt ergo ꝯcedere priuilegia cā religionis: neceſſitatis vel ſeruitij exhibiti: dūmodo alij enormiter nō ledantur. ⁊ ad hoc inducit auctoritatem apli ⁊ legem ſequentem: cuius caſus pȝ cū.§. ſequenti. ſecūda ps incipit ibi: q̄q̄ ſi decretorum.

a ℭ His ita. Prima ſolutio magri occupat primam colūnam: ſecunda ſecūdam. prima talis ē: qr domin⁹ ſicut ſoluit legem quā dederat ſic ⁊ papa poteſt. ſecunda hec eſt ꝙ canones ita intelligūtur ſtatuti vt ſp auctoritas romane ſedis ſit excepta.

b ℭ Alligatꝰ. vt extra de ele. ſignificaſti.

c ℭ Solis. de hoc nota.ſ.xi.q.j.§.ex his.

ciliorum cū aliqd obſuadū de/cernit: ſtatim ſubinfert: niſi au/ctoritas ro.ec. alit̄ fieri impera/uerit: vl̄ ſaluo tn̄ in oib⁹ iure ſcē ro.ec. vel ſalua tn̄ in oib⁹ ap̄lica auctoritate: q̄cūqȝ er/go de decimis vel qbuſlibet eccl̄iaſticis negocijs ſacris ca/nonibus diffiniunt̄: intelligē/da[a] ſunt neceſſaria ſeruari: ni/ſi auctoritas ro.ec. aliter fieri mādauerit vel pmiſerit. Cum ergo aliq̄ ꝓuilegia ab ap̄lico aliqbus cōcedūtur: & ſi cōtra generalē legē aliqd ſonare vi/deant̄: nō tn̄ ꝯ ipſam aliqd cō/cedere itelligunt̄: cū ipſius le/gis auctoritate ꝓuilegia ſingu/lorum penes matrē oium eccl̄ia/rū reſuētur. Neqȝ eni ꝓuile/gia aliqb⁹ ꝯcederent̄: ſi pter generalē legē nulli aliqd ſpā/le idulgeret̄. Priuilegia nā/qȝ dnr̄ q̄ſi ꝓuata legia: eo ꝙ ꝓ/uatā legē ſingulis generent: quā diffinitionē grego. innu/ens ait[b]: Si hoc neqȝ ꝯſuetu/dine generali neqȝ ꝓuilegio[c] vēdicas: reſtat te vſurpar̄ qđ feciſti. ¶ Itē Hiero. in ex/poſitiōe ione. Priuilegia ſin/gulorum non pn̄t legē facere cō/munē. Ualet ergo (vt ex pre/miſſis colligitur) ſctā ro.ec. ſu/is ꝓuilegijs q̄ſlibet munire & extra generalia d̄creta q̄dā ſpāli bn̄ficio idulgere: ꝯſide/rata tn̄ rōnis equitate: vt que mr̄ iuſticie ē: i nullo ab ea diſ/ſentire videat̄: vt ꝓuilegia vi/delicet: q̄ ob[d] religiōis vel ne/ceſſitatis[e] vel exhibiti obſeqj[f] grāꝫ ꝯcedūt̄: neminē releuā/do ita diuitē faciāt: vt multo/rū detrimēta nō circūſpicien/do i paupertatis miſeriā non nullos deijciāt. Illō ꝟo ap̄li ad mēoriaꝫ reuocātes: qđ ad corithios ſcribēs ait: Nō eni volum⁹ vt alijs ſit remiſſio: vob aūt tribulatio. cui ſacra lex ꝓncipū ꝯcordās ait: Re/ſcripta ꝯ ius elicita: ab oibus iudicib⁹ ꝑcipimus refutari: niſi forte aliqd ē qđ nō ledat aliū: & ꝓſit petēti vel crimen ſupplicātib⁹ idulgeat. ¶ Itē ꝯſtitutio impatoris ad pp̄lꝫ. Nec dānoſa fiſco: nec iuri cō/traria poſtulari oportet.

¶ Clerici ergo hui⁹ baptiſ/malis eccl̄ie ꝓuilegij auctori/tate muniti ſue dioceſis deci/mas ſibi ex itegro vendicare valēt: niſi forte ſumma neceſ/ſitate ep̄i cogant̄ ad q̄rtaꝫ ſu/am accipiēdā: & illi ſupabun/dare monſtrent̄. ¶ Nō.ij.

Quod[g] autē antiquiori/bus priuile/gijs ſb̄ſeqn/tibus dero/gari nō poſ/ſit: auctoritate anacleti pro/batur: qui ſcribens omnibus epiſcopis & reliquis chriſti ſa/cerdotibus ait. ¶ Eccleſia/rum priuilegia cunctis tem/poribus inuiolata ſeruent̄.

a ¶ Intelligenda ſunt. ſic extra de iureiur. venientes.
b ¶ Ait. ſ. di. c. contra morem.
c ¶ Priuilegio. ſ. di. iij. priuilegium.
d ¶ Ob religionis. xij. q. ij. religioſam.
e ¶ Neceſſitatis. xxv. q. iij. quedam lex.
f ¶ Obſequij. i. q. j. ſunt nonnulli. ſ. xviij di. cōis. Jo. ¶ Nō.ij.

Quod aūt ¶ hec qđ diui/ditur in tres par/tes: in prima ꝓbat magiſter p. xviij. au/ctoritates & p. ix. le/ges ꝙ nulla priuile/gia ꝯ alia ꝓuilegia vel ꝯ ius valēt: vel ſi obtēta eſſent ꝯ ius nō valēt: niſi eēnt ſi/ne ꝓiudicio aliorū: alſ ſic. ſi nō facerent detrimētū magnū. ſcđa ibi: his ita. ter/tia ibi: hoſtilitatis. Jo. de fa. ¶ Cetera. hic dicit̄ ſcđa qđ q̄/rit̄: an p ſequentia ꝓuilegia ꝓorib⁹ de/roget̄: niſi in ſequē/tibus de ꝓorib⁹ mē/tio fiat: ſicut i reſcri/ptis ꝯtingit? Et dicē/dū eſt ꝙ nō: niſi for/te ſequēs ꝓuilegiū eēt ſpāle & ꝓmū gn̄a/le: qꝛ ſcđm quoſdam nō opꝫ ꝙ in ſcđo fie/ret mētio de ꝓmo vt tūc: ſed Joan. dicit ꝙ oportet ſemp de pri/mo ꝓuilegio gn̄ali i ſcđo ſpāli fieri mē/tionē. Et aliud eſt in reſcriptis: cū per re/ſcripta generalia nō cōcedat̄ ſtatim ple/nū ius: ſed p priui/legia ſic. ꝓcedit er/go gra. hoc ordine. ꝓmo ꝓbat ꝙ p ſeqn/tia ꝓoribus nō dero/gat vſqȝ ad. §. ſi er/go. exinde rn̄debit allegatis: & dabit ſo/lutionē in. §. hoſtili/tans.

g ¶ Quod aūt. Uidēdū qs poſſit dare ꝓuilegiū: & qđ ꝓuile/giū ꝓiudicet. Alij dicūt pleriqȝ ꝙ ſolus papa pōt dare pri/uilegiū i ꝓiudiciū alterius. xij. q. ij. bone rei. & ix. q. iij. con/queſtus. de ꝯſe. di. iij. ꝓnūciādū. c. di. ꝯ morē. cū eni ꝓuile/giū dicat̄ q̄ſi lex ꝓuata. vt. ſ. di. iij. ꝓuilegia. & ſolus prin/ceps canones & leges & iura cōdit: ergo ſolus ille: vt di/cūt: dat ꝓuilegiū. hoc tn̄ negari nō pōt: qn ep̄i ēt dent ꝓui/legia. vt extra de his q̄ fi. a pre. quāto. extra de ſentē. & re iu/di. cū inter vos. ſed nō pōt in ꝓiudiciū aliorum vt dicūt: qꝛ ſolus ꝓnceps auferre pōt ius vnius & dare alteri. vt. ix. q. iij. nūc vero. & c. per principalē. & extra de conceſ. preben. & ec. non vacā. qꝛ diuerſitatē. & C. de quadri. pre. bene a ꝫe/none. Sed certe hoc nō ē verū. nā ep̄s pōt dare ex̄ baptiſ/malē eccl̄iam decimas. vt. xvj. q. j. ſtatuimus. Itē ep̄s pōt detrahere vni eccl̄ie & dare alteri: vt extra de exceſ. pre. ſicut vnire. & pōt in totū eximere aliquā eccle/ſiā: vt extra de cenſi. cū venerabilis. Iteꝫ auferre pōt eccleſie ꝓuilegiū eligēdi. vt extra de cōſuetu. cuꝫ dilectus. Item pōt eximere eccl̄iaꝫ a iu/re ꝓcurationis. vt ex̄ de cēſi. ſopite. hoc aūt ꝓuilegiū ꝯferet ep̄s cū ꝯſenſu capl̄i ſui. vt ex̄ de dona. paſto/ralis. Dat̄ aūt ꝓuile/giū qn̄qȝ ꝑſone: qn̄/qȝ rei. vt. ix. q. iij. cō/queſtus. Si ꝓuilegi/um dat̄ ꝑſone: per/ſonā nō trāſgredit̄. vt inſti. de iure nat. gen. & ci. §. plāe. xvj. q. j. c. hinc etiā. & ff. de reg. iu. ꝓuilegia. vij. q. j. nō aūt. & c. petiſti. Et reale eſt qđ loco cōcedit̄ & ꝑpetuū eſt. xvj. q. j. hic ēt. & ff. de iure immu. l. j. ex̄ de of. dele. q̄m abbas. I dubio aūt ſemp ꝓ/ſumit̄ ꝓuilegiū poti/us ꝑſonale q̄ꝫ reale. vt ex̄ de inſti. cum ve/niſſent. qꝛ res de faci/li ad ſuā reuertit̄ na/turā. ff. de pac. ſi vn⁹ §. qđ & i ſpecie dotis. nō eni dr̄ ob hoc ꝑ/ſonale ꝙ ſola iſerit̄ ꝑſona. vt. ff. de pac. iu/riſgētiū. §. pactorū. & l. tale pactū. Item hec ē dr̄ia iter ꝓuile/giū & cōfirmationē: qꝛ in cōfirmatione nihil noui iuris da/tur. vt extra de cōfir. cū dilecta. ſecus eſt in ꝓuilegio. Itē i cō/firmatione nihil po/nitur vel affirmat̄: ſed totū ꝯditionali/ter intelligitur. vt extra de cōceſ. prebē. qꝛ diuerſitatē. ſed i ꝓuilegijs oia verba ponūtur & certū ibi aſſeritur. vt ex/tra de verb. ſig. abbate. Nūc vidēdū eſt qđ ꝓuilegiū dero/gat alij? Dicūt qdā ꝙ ſemper ſecūdum derogat ꝓmo etiā ſi nō faciat mētionē ꝓmi. vt ex̄ de reſcri. ex pte. & hoc ea rō/ne videt̄: qꝛ cū ꝓuilegiū ſit ius: ſed vnū ius derogat alij: lꝫ nō faciat mētionē ꝓmi. vt extra de cog. ſpi. c. ij. ſed iſtis obſtat. extra de of. iudi. dele. ex parte. vbi priuilegiū ſcđm nō derogat ꝓmo cū nō faciat mētionē eius. Itē nec priui/legium ꝓiudicat cōfirmationi: niſi faciat mētionem illi

ij. cor. viij c

Priuilegium qn̄qȝ ꝑſone qn̄qȝ rei dat̄

Priuilegium & confirmatio differunt.

Priuilegium ꝓuilegio qn̄qȝ derogat.

ꝯs priuilegijs.vt extra de his que fi.a prela.cum vos.Itē nec tráſactioni ꝑiudicat ꝯfirmatio.vt extra de ꝓci.ex multiplici.Itē nec priuilegiū ꝑiudicat ꝯſuetudini:niſi faciat mētionē eius.vt extra de preben.relatū.Item nec valet ꝑuilegiū niſi faciat mētionē ꝗſtōnis facte a capl'o.vt extra ꝺ reſcri. cōſtitutus.

Nec valet appellatio niſi faciat mētionē ſnīe.vt extra de fi. inſtru.inter.vltra medium.Et ſic ꝓpter iura allegata ꝯcedi ꝑt ꝙ idē fit in priuilegijs qꝺ in reſcr.ptis niſi vbi ſcꝺm faciat mētionē primi ꝙ ñ valeat:ſiue ābo ꝑuilegia ſint generalia ſiue ambo ſpālia:ſꝫ ſi vnū ſit ſpāle: aliud generale: ſpeciale ſemper preiudicat lꝫ non faciat mētionē generalis. vt ex̄ de reſcrip.c.j.ꝛ.c. paſtoralis.lꝫ ſit ar.ꝯ.j.c.in galliaꝝ. quia in toto iure derogatur generi ꝑ ſpēm.vt.ff. de reg.iur. in toto. Sed certe aliud eſt i reſcriptis ꝙ̄ꝫ priuilegijs:qꝛ ſcꝺm reſcriptū ſpeciale derogat primo generali.naꝫ ꝑ generale reſcriptū ñ datur iuriſdictio. vt pꝫ in illa decr. paſtoralis.in fi.ꝛ extra eo.ad hec. ꝛ ideo de facili tollit̃.ſed ꝑ priuilegiū quātūcūqꝫ generale ſtatim conſeqtur ſuū ius plenū.vñ pōt dici ꝙ nū ꝙ̄ꝫ ſcꝺm ſpāle priuilegium deroget primo generali:niſi faciat ipſius mentionē.extra de reſcrip. nōnulli.ꝛ de ꝑſcrip.veniēs.ſed i ſtatutis qñqꝫ antiquū ꝑiudicat nouo.vt.l.di.ꝺño ſancto.Itē in dubio potius ꝑſumo nō reuocatū prius ꝑuilegiū ꝙ̄ꝫ reuocatū:vt.ff.de ma.teſta.ſi peculiū.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo. cū hꝫ ſtatus.§.pniaꝫ.Nec obſtat.ff.de ꝑui.cre.ꝑuilegia.vbi dꝛ ꝙ priuilegia nō eſtimātur ex tpe ſꝫ ex cā:qꝛ ibi loqtur de ꝑuilegijs q̄ creditor vult hr̄e ꝛ ex eo ꝙ ꝑus mutuauit pecuniam.

P Riuilegia. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ ꝑuilegia eccleſiarum ꝛ ſacerdotum ſunt inuiolabiliter omni tempore obſeruanda:ꝛ leges eccleſie apl'ica auctoritate ꝯfirmat anacletus peregrina iudicia ſubmouendo.

a ¶ Tꝑibus.iſtud pōt intelligi de generalibus ſtatutis: nā in nullius ꝑſona omittēdū eſt ꝛc̄.lxj.diſt. miramur. Itē pōt intelligi de priuilegijs datis a ꝑncipe.nā priuilegiū qꝺ a deo vel a ꝑncipe dat̃ decet eſſe māſurū:ois malicie ac diminutiōis cōtrariū.in autē.col.vj.conſtitutio q̄ de dignitatibus.in fi. Si ꝟo ꝑſona ipetrās obuiat priuilegio ipetrato ſtatiꝫ euaneſcit.vt ex̄ de ꝯſti.cū.M.ferrarien. Itē ſi nō ꝓſtat̃:priuilegiū ſuū expirat ſpacio.xl.an.vt extra de priuile.accedētib'.ſed ſi nō eſt opus ꝓſtatiōe cū

Priuilegiū dꝫ eſſe manſurū.

P Riuilegia eccleſiaruꝫ ꝛ ſacerdotū itemerata ꝛ inuiolata cūctis decreuim' manere tēporib'ᵃ ꝛ leges eccleſie apl'ica auctoritate firmamus:ꝛ ꝑegrinaᵇ ſubmouem' iudicia. I tem leo papa martino auguſto. ¶ Nec nouitate mutari:nec iprobitate cōuelli eccl'iaꝝ ꝑuilegia debent.

P Riuilegiaᶜ eccleſiarū ꝛ monaſteriorū ſctōꝝ patrū auc̃tate inſtituta nulla pñt iprobitate ꝯuelli:nl'la nouitate mutari:i q̄ ope(auxiliante xꝑo)fidel'r exeq̄ndo neceſſe ē huius ſancte ſedis pōtifices perſeuerātē exhibere famulatū:diſpēſatio eniꝫ nobis credita eſt:ꝛ ad noſtruꝫ reatū tēdit ſi paternarū regule ſanctionum nobis cōſentientibus vel negligētibus violentur. I tē Gregorius auguſtino anglorum epiſcopo. ¶ Priuilegio ſue dignitatis aliqs eccl'ia exuere ñ dꝫ.

I N galliarumᵈ ep̄is nullam tibi auctoritatem tribuimus:qꝛ ab antiquis predeceſſoruꝫ noſtroꝝ tēporib' palliūᵉ arelatēſis ep̄us accepit:quē nos ꝑuare auctoritate percepta minime debem'. Si ergo ꝯtingat vt fraternitas tua ad galliarū ꝓuincias tranſeat:ꝛ aliqd ex auctoritate agendū fuerit:cū predicto arelatēſi ep̄oᶠ agatur:ne pretermittiᵍ poſſit hoc qꝺ antiq̄ patrum inſtitutio inuenerit. Britānoꝝᵇ vero oēs ep̄os tue fraternitati cōmittimus: vt indocti doceantur:infirmi perſuaſione roborent̃. I teꝫ felici ep̄o. ¶ Statuta apoſtolicorum predeceſſoꝝ apl'icus deſtruere non debet.

S I ea deſtruerē q̄ anteceſſores noſtri ſtatuerūt:nō conſtructor ſed euerſor eſſe iuſte cōprobarer: teſtāte veritatis voce que ait: Omne regnū in ſeipſo diuiſuꝫ nō ſtabit:ꝛ ois ſcia ꝛ lex aduerſum ſe diuiſaˡ deſtruetur. I tem leo papa.

¶ Metropolitanus dignitatis ſibi tradite antiquitus. ius intemeratum obtineat.

I Gitur ſꝫm ſanctorū patrū canones ſpiritu dei

ſit ꝑuilegiū ad excipiēdū ꝑpetuū eſt.vt.ff.de do.exce.pure. ſi ꝟo eſt ꝑuilegiū ad faciendum:videtur ꝙ ſpacio decem annorum extinguatur.vt.ff.de mundi.l.j.

b ¶ Et peregrina.i.ferri cādentis.ij.q.v. conſuluiſti. vel iudicis non ſui.iij.queſtione.vj.peregrina.Joan.

P Riuilegia eccleſi. ¶ Caſus Dicit̃ in hoc.c.ꝙ priuilegia eccleſiarum auc̃te ſctōꝝ patruꝫ inſtituta nō debent ab aliquo violari: ſed debēt ꝑ papā defendi:qꝺ niſi fecerit reatū incurret.

c ¶ Priuilegia.ꝫ.ꝺ conſe.diſt.tertia celebritatem.

I N galliarum. ¶ Caſus. Grego.fecit Augu.monachum angloꝝ archiep̄m:ꝛ ei ſuppoſuit oēs ep̄os britānie:ſed in ep̄is galliarū nullam ſibi attribuit auctoritatē:qꝛ archiep̄o arelatēñ.ab antiquo tpe cōſtabat eos eſſe ſubiectos:quē papa priuilegio ſibi cōceſſo ꝑuare nō debebat: ꝛ ideo ſi Auguſti. ad galliarum prouincias venerit nil ſine epiſcopo arelatēſ. agere preſumat.Sequens.c.patet.

d ¶ In galliarum. pluraliter dicit: qꝛ tres ſunt gallie: brachata:togata: ꝛ comata.

e ¶ Palliū.ꝫ. viij. q.iij.artaldus.ꝯ vbi dꝛ ꝙ arelatē. ſit ſuffraganeus narbonē. ſed forte duo ſunt arelatē.vel altera litterarum eſt falſa vel corrupta.

f ¶ Epiſcopo.quem conſtituit ibi legatum vel ſuppoſuit ei omnes epiſcopos britannie.

g ¶ Pretermitti.ergo legat' icōſulto ep̄o loci nō pōt iudicare clericos ipſius niſi ad ipm appellet̃:vt ꝫ.ꝛ.xj.q.j.ꝑuenit.qꝺ pōt admitti.nec obſtat ex̄ de of.leg.cū nō ignoretis.nā ille nō ſolū fuit legat':ſed ēt metropolitan':ꝛ iō nihil ꝓfuiſſet ei ius legatiōis ſi hoc ius nō habuiſſet. Jo. ꝯriū credo cū illa decre.cū nō ignoretis.indiſtincte loq̄tur.Bar.Itē videt̃ hꝫ ꝙ princeps poſteriorē legatū dando nō videtur prohibuiſſe legatum priorē:ſicut eſt in tutoribus.vt.C.de teſta.tute.l.ij.ſi'e no.vij.q.j.nō aūt. ſecus in ꝓcuratorib'.vt.ff.de ꝓcu.ſi quis cum.§. vlti.

h ¶ Britānoꝝ ꝯ.ꝫ.iij.q.vj.hec quippe.ſed due ſunt britannie:anglia enim maior britannia dicitur.

S I ea deſtruerē. ¶ Diuiſa.Arg.ꝯ teſtes ſibi ꝯrios ꝛ ꝯ reſcripta oia ſibimet ꝯria.vt.xxiij.q.vij.qꝺ aūt.C.de fide inſtrumen.ſcripture.iiij.qō.tertia qui falſo. extra de ſenten.ꝛ re iudi.cum olim.

I Gitur ſꝫm. ¶ Caſus. Leo papa quendam legatum

ſtiũ ad quãdã ꝓuin ciã deſtinauit: cui ꝑ‑ cepit vt ius dignita tis archiepõꝝ ab an tiq̃ eis traditũ ↄſer‑ uet intemeratũ ⁊ in cõcuſſuz. Sequens c. idẽ dicit: ⁊ caſuz p te formabis. Cui⁹ l. btĩ petri vel nr̃i.

a ¶ Delegatiõe. Ui‑ det ergo ꝙ legatus habeat delegatã ⁊ nõ ordinariã ptãtez: vt ħ ⁊. c. ſeq. qđ nõ cre‑ do: cũ filis ſit ꝓcõſu li. ff. eo. meminiſſe.

b ¶ Seruatis. ¶ Re ſcriptũ ſemꝑ ſic eſt iterꝑtãdũ: vt nul li faciat ꝑiudiciũ. vt ix. q. iij. nũc ⁊o. lxxx‑ v. di. archidiaconũ. i ꝑuilegijs ſecus vi‑ def. vt extra de deci. ad audientiam.

c ¶ Inſpectis. cum eni qs aliqd ex ꝑui‑ legio ſibi vẽdicat in ſpiciẽdũ ẽ ꝑuilegiũ ei⁹. c. di. ꝯ morẽ. ex‑ tra de ꝑuileg. recepi mus. ⁊ ſm ꝙ tenoꝛ ꝑuilegij ↄtinet iudi cãdũ eſt. vt extra de priuileg. porro.

d ¶ Inſinuatiõe. in telligas hoc de his q̃ ſoli pape reſeruant̃ q̃ nõ trãſeũt in gene rali mandato. vt ex‑ tra de offi. leg. ꝙ trã‑ ſlationem.

Inſtitutionis. ¶ Caſus. Qui daz epĩ deſtruebant vel mutabãt ea que apoſtolic⁹ diſpoſue‑ rat: vel ꝑuilegia ↄce dẽdo vel i pñtia ſua aliq̃ ſine ſcriptis oꝛ dinãdo: ⁊ ideo ꝑce‑ pit greg. bonifacio de fenſoꝛi vt talia dece‑ tero fieri nõ patiat̃: qꝛ ꝑ hoc doceret ali‑ os ſua q̃nq̊ poſſe ſta tuta diſſoluere.

e ¶ Pñtia. Sic er go ſnia ꝑncipis facit ius: lꝫ nõ redigat̃ in ſcriptis. vt extra de trãſact. c. j. C. đ teſta. omniũ. Ar. ꝯ. iij. q. vij. poſtulatus. Itẽ ħ eſt ar. ꝙ ꝑnceps ſine ſcripto dat priuile‑ giũ: ⁊ ſine ſcripto de

conditos ⁊ totius mũdi reue rentia cõſecratos: metropoli tanos ſingularũ ꝓuinciaruz epõs quibus ex delegatione[a] nr̃a fraternitatis tue cura ꝓ‑ tendit̃: ius traditũ ſibi antiq tus dignitatis intemeratũ ha bere decreuimus: ita vt a re‑ gulis ꝓſtitis nulla aut negli‑ gẽtia aut ꝓſumptione diſce‑ dãt. Item hoꝛmiſda papa.

¶ Priuilegia metropolita noꝛũ incõuulſa ſeruari opꝫ.

Seruatis[b] priuilegijs metropolitanoꝛuz vi ces vobis apl̃ice ſedis dele‑ gamus: vt inſpectis[c] iſtis ſiue ea q̃ a nobis ſunt nuper mã data ſeruent̃: ſiue ea q̃ de ec‑ cleſiaſticis cauſis tue reuela‑ tioni contigerit nunciari: ſub tua nobis inſinuatiõe[d] pãdã‑ tur: erit hoc ſtudij ac ſollicitu dinis tue: vt taleꝫ te in his q̃ iniungunt̃ exhibeas: vt fidẽ integritatẽq̊ eius cuius curã ſuſcipis imiteris. Itẽ Gre. bonifacio pꝛimo defenſoꝛi.

¶ Inſtitutiõis decreta apl̃i ca nulla ꝓſumptiõe violent̃.

Inſtitutionis nr̃e decre ta q̃ ſunt priuilegijs ⁊ oꝛdinatione diſpoſita: ꝑpetua ſtabilitate ⁊ ſine aliq̃ cõſtitui mus refragatiõe ſeruari: ſiue que ſcripto decreuimus: ſiue q̃ in nr̃a ꝓſentia[e] vident̃ eſſe diſpoſita: nec a quoq̊ pontifi cuꝫ in totũ vel in partẽ ea q̃ libet occaſiõe cõuelli decreui‑ mus vel imutari: naꝫ nimis eſt aſperũ ⁊ ꝑcipue bonis ſa cerdotũ moꝛib⁹ inimicũ niti quẽpiã quãtacũq̊ rõnis[f] ex‑ cuſatiõe que bñ ſunt oꝛdina‑ ta reſcindere: ⁊ exẽplo doce‑ re ceteros ſua q̃nq̊ poſſe cõ‑ ſtituta diſſoluere. Idem do minico carthaginẽ. epiſcopo.

¶ Priuilegia eccleſiarum apl̃icus debet ſeruare illeſa.

De eccleſiaſticis priui‑ legijs qđ vr̃a fraterni tas ſcribit: hoc poſtpoſita du bitatione teneat: qꝛ ſicut nr̃a

defendimus: ita ſingulis qui buſq̊ eccl̃ijs ſua iura[g] ſerua mus: nec cuilibet gr̃a fauẽte vltra q̃ꝫ meret̃ impertioꝛ: nec vlli hoc qđ ſui iuris eſt ambi tu ſtimulãte derogabo: ſꝫ fra tres meos per omnia honoꝛa re cupio: ſicq̊ honoꝛe ſingu‑ los ſubuehi: dummodo non ſit quod alteri iure ab altero poſſit opponi. Idem vigilio arelatẽſi epiſcopo. ¶ Quod rationabiliter diffinitum eſt: in nullo debet violari.

Cum pie deſideriũ vo‑ lũtatis ⁊ laudande diſ finitiõis intẽtio ſacerdotalib⁹ ſit ſemꝑ ſtudijs adiuuãda: cu ra eſt ſollicitudinis adhiben da: vt ea q̃ ꝓ quiete religioſe cõuerſatiõis ſũt diſpoſita vel oꝛdinata: nec diſſimulatio ne gligere: nec quedã valeat pꝛe ſumptio perturbare: ſed ſicut hoc (quia rõ exigebat) vtiliter obtinuit diffiniri: ita qđ diffi‑ nituꝫ eſt (niſi foꝛte vbi maioꝛ eſt auctas) nõ debet violari. Idẽ. ¶ Sibi iniuriã facit q fratrũ ſuoꝛũ iura perturbat.

Quod vero dicitis no‑ ſtris tẽpoꝛib⁹ debere ſeruari: q̃ a meis quoq̊ ꝑde‑ ceſſoꝛib⁹ tradita vel cuſtodi‑ ta ſunt: abſit hoc a me vt ſta‑ tuta maioꝛũ cũ ſacerdotibus meis in qualibet eccleſia in‑ fringam[h]: quia mihi iniuriã facio ſi fratrum meoꝛum iu‑ ra perturbo. Iteꝫ iulius pa.

¶ Nulla preſumptiõe vio‑ lentur: que ab apl̃icis ⁊ eoꝛũ ſucceſſoꝛibus ſunt inſtituta.

Amputato toti⁹ vſur pationis exceſſu: nul‑ lus pꝛeſumat que ſibi non vi dentur eſſe conceſſa[i]: ea que ſunt ab apoſtolis eoꝛũq̊ ſuc‑ ceſſoꝛibus inſtituta: nulla de‑ ſidia negligãtur: nulla diſſen ſione violentur: nulla concer tatione turbentur. Iteꝫ gre goꝛius papa. ¶ Que ratio‑ nabiliter oꝛdinata ſunt: nulla debent refragatione turbari.

legat cãm. vt in aũt. de liti. §. oẽs. col. viij ſed nõ cõmittit dele gationẽ ſine ſcripto xcvij. di. nobiliſſim⁹ C. đ mã. prin. l. vna.

f ¶ Rõnis. Arg. ꝯ extra de offi. deleg. ſi q̃n. ⁊. c. ex parte. ij.

De eccleſiaſticis ¶ Caſus. Dñi cus epiſcop⁹ q̃ſiuit a Greg. vtrũ ꝑuile‑ gia eccliaſtica debeãt a papa ſuari: quare Gre. ſcribit ei dicẽs: ꝙ ſicut defendit pri‑ uilegia ſedis apl̃ice: ita iura ⁊ ꝑuilegia aliarũ eccl̃iarũ vult ſeruare immutilata nec alicui vltra q̃ꝫ meretur impertiri: ⁊ frẽs ſuos ſic vult honoꝛare vt nec al‑ teri ab altero aliqd iure poſſit opponi. ſcribit: vtrum ſint ſeruanda.

g ¶ Iura. nec ſuuꝫ honoꝛem debet auge re papa vt minuat ius eccleſie alteri⁹. vt. xcix. di. ecce.

Cum pie. ¶ Ca ſus. Uigilius arelateñ. epõs priui‑ legia monachoꝛum violari permittebat. vñ ꝑcepit ſibi greg. ne talia decetero ne‑ gligẽter fieri patiat̃. Sequens. c. patet.

Quod vero di‑ citis.

h ¶ Infringã. q eni dꝫ tueri alios cõtra alios: multo magis cõtra ſeipſum. vt ex‑ tra de natis ex li. vẽ. ca. vnico. ff. ſi ſer. vẽ. altius.

Amputato. ¶ Caſus. Hic duo dicunt̃: quoꝛũ ꝑmũ eſt vt nullus vſurpet ea q̃ ſibi nõ ſunt cõceſſa. Scđm eſt: vt ea q̃ apl̃i ⁊ eo‑ rum ſucceſſoꝛes ſta tuerũt non violent̃ aliquo mõ. Que aũt ſequũtur poſtea pla na ſunt vſq̊ ad legẽ illam reſcripta.

i ¶ Cõceſſa. Ar. ſi‑ nes mãdati diligen ter cuſtodiẽdos. Ar.

contra.viij q.j.licet. Item argu. ꝙ epiſcopus nihil poteſt petere niſi quod ſibi permiſſum eſt a canone.vt.x.q.iij.qꝛ
Ephi petitõ eſt ꝑ canones limitata.
a ¶ cognouimus.⁊.ff.de condi.inde.l.frater a fratre.
b ¶ Eccleſiaſtice. ¶ In poſterūt.ᷤ.vj.q.iiij.ꝙ bene.

let.vt extra de deci.ſuggeſtum.quãcito enim priuilegium recidit ad iniquitatẽ ſtatim non valet.vt.ff.de vul.ſubſt. ex facto.⁊.lxiij.di.§.verum.modicã aũt leſionẽ bñ poteſt afferre.vt.xij.qõ.ij.bone rei.C.de preci.impe.offe. quotiens.ff.loca.habitatores.ff.ne quid in loc.publi.l.j.§. ſi

Imperiali. ¶ Inutilia.ᷤ.di.x.vides.ſed cõtra.vij.qõ.j.epiſcopus in dioceſi.⁊.xiiij.q.vj.comperimus.

Neceſſitates publice ſunt ab oĩb⁹ ſupportande.

c Nec dãnoſa fiſco.vt ſi aliqs ꝑ priuilegiũ velit ſe excuſare ab eo qd̃ ẽ dãnoſum iuri cõi: nam dicit lex ꝙ oẽs neceſſitatibus publicis debẽt obedire ſine dignitatis priuilegio.vt.C.li.xj.d̃ naui.non excu.l.multi.nec pretextu priuilegij publica debet vacillare vtilitas.vt.C.li.xij.de ꝓuileg.ſcho.l.ij.C.de ſacroſan.ec.l.iubemus nulli.

✠ Concor. tex.in.l.ſi dubiũ.C.de legi.⁊ i c.ſacroſcã de elec.

Reſcripta. ¶ Caſus.Licet.ᷤ.dixerim ꝙ caſus iſte facilis eſſet: tñ ſic põt poni. Queſitum fuit a theodoſio ⁊ valerio vtrum reſcripta contra ius impetrata ſint a iudicibus recipiẽda? Et rñdet theodoſi⁹ ꝙ nõ:niſi ſit tale reſcriptum quod alium nõ ledat ⁊ etiã proſit petenti:vel ẽt crimen indulgeat ſupplicanti.

Eccleſiaſtice moderationi oĩno eſt cõueniẽs vt que ordinata fuerint vel rationabiliter deciſa nulla in poſterũ[a] debeant refragatione turbari. Idẽ in regiſtro.

¶ Que contra leges fiunt: pro infectis habentur.

Imperiali cõſtitutum eſt ſanctione apte: vt ea que cõtra leges fiunt:nõ ſolũ inutilia[b] ſed ẽt ꝓ infectis ✠ habeãda ſint.C.lib.j.titu.de ꝓci bus imperatori offerendis. Imperator conſtantinus.

Nec dãnoſa fiſco[c]:nec iuri cõtraria poſtulari oportet. Imperator theodoſius ⁊ valerius.

Reſcripta ↄtra ius[d] elicita omnib⁹ iudicib⁹ precipimus refutari:niſi forte ſit aliquid qd̃ nõ ledat[e] aliũ ⁊ ꝓſit petẽti[f] vel crimen[g] ſupplicantibus indulgeat. Item pelagius papa ioanni comiti.

¶ Reſcriptum meretur effectum quod cum iuris ⁊ legũ ratione cõcordat.

Dicenti ſacras iuſſiões ſe habere pre manib⁹: reſpõdemus ſcire illũ oportere qd̃ ipſe clemẽtiſſimus princeps generalib⁹ legib⁹ cõſtituit: illa ſacra vniuſcuiuſqꝫ ſupplicantis deſiderio cõceſſa ꝓualere ⁊ effectui mãcipare: q̃ cũ iuris ⁊ legũ ratiõe cõcordãt. Ea vero q̃ ſurreptiõe[h] vel falſis precib⁹ forſitan impetrantur:nullũ ſupplicantib⁹ ferre remediũ. ¶ Reſcripta ſiue ſint annotatiões[i] ſiue pragmatice[k] ſanctiões:expꝛẽſſaꝫ debẽt in ſe hr̃e ↄditionẽ[l]: ſi ꝓces veritate nitunt̃:mẽdax enĩ ꝓcator dꝫ carere impetratis: ⁊ q̃b⁹ ſcripta dirigunt̃ ſũt puniẽdi ſi ꝓcũ mẽdacia vetuerint[m] argui. Aũ impator diocletianus ⁊ maximianus ⁊ ↄſtãtinus li.i.C.ti. Si cõtra ius vl̃ vtilitatẽ publicam. Preſcriptiõe[n] mẽdaciorꝫ oppoſita[o]:

quis a ꝓncipe.ff. ne qd i flu. pub.l.j.§. ſunt qui putant.qm̃ qꝫ tñ magna: affert leſionẽ.vt.xvj. qõ.j. ſtatuim⁹. vt dixi.ᷤ.e.in ſumma in ꝓn.⁊.ff.de euic.lucius.
f ¶ Petenti.vt ſi aliqua que nubit conſulari viro petit vt ipſe nihilominus conſularis dicatur: iſtud prodeſt petenti ſine leſione alterius.vt.ff.de ſena.l.vlti.vel ſi aliqua petat vt infra tempus luctus poſſit nubere.vt.ff.de his qui no.infa.l.ſolet.
g ¶ Vel crimen.in talibus facile exauditur aliquis.xxv.q.ix.veniam.
¶ Dicēti. ¶ Caſus. Quidam cõueniebat aduerſarium ſuũ coram comite ioanne per reſcriptum ſubreptione vel falſis precib⁹ impetratũ: quare ſuper hoc conſuluit pelagium papaꝫ? Qui reſpõdit dicens ꝙ illa reſcripta debent valere:que cum iure ⁊ ratione concordant: ea vero per que ſurreptionem vel per falſas preces impetrantur: impetrantibus prodeſſe non poſſunt.

Reſcriptũ ↄtra ius ẽ reijciẽdũ.

d ¶ Contra ius.nec enim rõne reſcripti iudex recedet a iuſticia.vt extra de eta.⁊ quali.eam te. vnde ſi reſcriptum eſt penitus cõtra ius reijciet illud iudex: vt h̃ dicitur.⁊ auferẽdum eſt reſcriptũ tale de manibus retinentis.vt.C.de ſacri.paga.ſicut.⁊ mittenda eſt talis charta principi:vt ibi dicitur. Si autem non eſt contra ius ex toto:ſed aĺs iniquũ:expectãdum eſt ſcd̃m mãdatum principis.vt extra de reſcri.ſi qñ.⁊ in autẽ.vt nulli.iudi.§.ſi vero. Iudex ergo ſemper ſequitur ius commune:lꝫ reſcriptũ principis aliud iubeat.vt in autẽ.d̃ iudi.col.vj.§.omnis autem iudex.⁊.ſ.eo.omnes.
e ¶ Quod nõ ledat.tale debet eſſe quodlibet reſcriptum vt neminẽ ledat.ᷤ.e de eccleſiaſticis.vnde nõ valet reſcriptũ de re quam qs violẽter detinet.vt.xj.q.vj.placuit.C.vnde vi.l.auctoritatẽ.nec de re litigioſa.vt extra de cõfir.c.j.⁊ ꝑ qd̃ tranſactio facta reſuſcitatur.vt.C.de trãſac.cauſas ⁊ extra de tranſact.ex litteris.⁊ de deci.ex multiplici.vl̃ per qd̃ aufertur libera electio aliqbus.vt.C.de duob⁹ re.ſtipu.l.ij.h̃ tñ nõ videtur verũ per id qd̃ eſt extra de conceſ.prebẽ.⁊ ec.non vacã.qꝛ diuerſitatẽ.vel ꝑ qd̃ reſtituit̃ aliquis depoſitus.vt.C.loca.l.vlt.vel ꝑ qd̃ retractatur ſententia.vt.C.de erro.aduo.l.vlti.⁊ per quod ꝓſtatur emunitas a tributis.vt.C.de vec.qcqd.qd̃ aũt dr̃ h̃ intelligas de enormi leſione:qꝛ modicã leſionẽ bñ põt ꝓſtare reſcriptũ ꝓncipis.vt extra de ver.ſig.quid per nouale.vel etiaꝫ ſi ex poſtfacto incipiat enormiter ledere ſtatim non va-

Priuilegium ledẽs an poſſit tolerari.

h ¶ Surreptione.cũ diſtinctione.vt extra de reſcrip.ſuper litteris. ¶ Reſcripta. ¶ Caſus. Quia ſupra facta fuit mentio de reſcriptis:ideo nũc dicit Gratianus ꝙ cuiuſcũqꝫ modi ſint reſcripta expreſſam in ſe debent habere cõditionẽ ſi preces veritate nitantur:quia mendax precator carere debet impetratis:⁊ iudices delegati punientur ſi probationes ſuper falſi ſuggeſtione non admittant. Annotationes:que ſint ſine cauſe cognitione. Pragmatice cum cauſe cognitione.
i ¶ Annotatiões. Annotatio dr̃ ſcriptura quã impator ꝓprio animi motu facit d̃ aliq̃ negocio nemine rogãte.
k ¶ Pragmatice. pragmatica dicitur que ventilata eſt coram principe:⁊ de hoc facta eſt ſcriptura.
l ¶ Conditionem.extra de reſcrip.c.ij.
m ¶ Vetuerit.extra de ap.ex parte.Joan. ¶ Preſcriptione. ¶ Caſus. Quidam impetrauit reſcriptũ ab imperatore dicendo falſum in narratione iuris vel facti:vel tacuit veritatem:vnde queſitum fuit qualiter iudex delegatus procedere debeat? Et reſpondet ꝙ iudex procedere debet in cauſa non ſm affirmationem deprecantis:ſed ſm veritatis tenorem. Sequens.l.patet.
n ¶ Preſcriptione.id eſt exceptione.
o ¶ Oppoſita.ab aduerſario.

Anno... qui...

a ¶ In iuris ↄſuetudinarij: qꝛ dixit aliqđ eſſe ↄſuetudinē eccl'ie ſue cum nō eſſet. extra de preben. venerabilis. non eni videtur ꝙ in iure ſcripto poſſit mentiri princi pi cū ipſe hēat oīa iura in pectore ſuo. C. de teſta. oium.
b ¶ Siue in facti. qꝛ dixit ſe appellaſſe vel ſpoliatum fuiſſe cū non eſſet. Joā.

ꝑnceps
ꝓ ia iu
ri

c ¶ Uetuerūt. tunc enim appellari pōt: lʒ inhibita ſit appellatio. vt extra de ap. ex parte. ¶ Et ſi legibus. ¶ Caſus.
Quidaʒ impetrauit reſcriptum ab imperatore legib⁹ ↄſentaneum. ſ. vt reſtitueretur cum diceret ſe ſpoliatum eē de re aliqua: hoc tñ falſum erat: q̄ſituʒ eſt ergo vtrū tale reſcriptuʒ valeat? Et rñdet ꝙ non: ⁊ ſi nimia fuerit improbitas mētientis etiā extra ordinem puniri debebit. Sequēs lex plana eſt.
d ¶ Conſentaneū. vt ſi quis dixerit ſe ſpoliatuʒ: ⁊ pricepſ iuſſit in reſcripto ipſum reſtitui: hoc cōſonat legibus ⁊ tñ carebit commodo reſcripti. ↄtrarium eſt. ſ. e. preſcriptiōe. ⁊ extra de eta. ⁊ quali. intelleximus. ſed

ſiue in iuris[a] narratiōe mēdacium repiatur: ſiue in facti[b] ſiue in tacēdi fraude: ꝓ tenore veritatis nō deprecātis affirmatiōe datum iudicē cognoſcere debere: ⁊ ſm hoc de cā cōuenit ferre ſniam. Jtē imperator ↄſtātinus. ¶ Puniri iubem⁹ decē librarum auri mlcta iudices: q vetuerūt[c] precū arcui falſitatē. Jteʒ imperator theodoſius ⁊ valentinianus. ¶ Et ſi legib⁹ ↄſentaneuʒ[d] ſacrū oraculū mendax precator attulerit: careat penit⁹ impetratis: ⁊ ſi nimia mētiētis[e] inuenit̄ improbitas ēt ſeueritati[f] ſubiaceat iudicātis. Jtē imperator ↄſtantinus. ¶ Et ſi non cognitio ſʒ executio mādat̄: de veritate pcum inquiri oportet: vt ſi fraus interuenerit: de oī negocio cognoſcat̄[g]. Jtem imperator anaſtaſius. ¶ Omnes cuiuſcūq₃

omiſſis multis ſolutionibus diſtinguas vt diſtinguitur extra de reſcri. ſup litteris. nec videt̄ hodie locū habere illa decre. ex pte. extra de reſcrip. qꝛ ſm illam decre. ſuper lr̄is. non eſt neceſſe ꝙ ↄditio illa ſubintelligatur.
e ¶ Mentientis. quia per eas diu fatigauit aduerſarium ſuum.
f ¶ Seueritati. punitur vt falſarius. vt. ff. de fal. ſi quis obrepſerit.
g ¶ Cognoſcat̄. non ab ipſo executore: ſʒ ab eo qui delegauit executionē. ⁊ ſic non obſtat extra de ſen. ⁊ re iudi. decetero. C. de execu. rei iudi. vt ſi ꝓponis. Uel hodie pt diſtingui illa ↄtrarietas p illam decre. ſup litteris. vt qñq₃ cognoſcat: qñq₃ remittat ad ſupioreʒ. Dicunt tñ quidam ꝙ executor pōt cognoſcere ſummatim de incidentibus q̄ſtionibus. vt. ff. de re iudi. a diuo. §. ſi ſup rebus ⁊ talis cognitio nō facit preiudiciū in principali iudicio vt. ff. de libe. ag. l. ſi qs a liberis. §. ſi vel parēs. ⁊ quod dicitur extra de ſen. ⁊ re iudi. decetero. ꝙ incidentes queſtiones debeāt referri ad ſupiorem: verū eſt vt ibi plenarie examinent̄. Uel diſtingue: an delegeť mera executio an mixta. vt di. i. ſ. ij. q. vj. §. ſunt quorum. ē. ab executore. vt ſi delegeť mera executio: tūc queſtiones incidētes remittent̄ ad ſupiorem: ⁊ ſi mixta delegat̄: tunc poteſt cognoſcere de q̄ſtionibus incidentibus. Sʒ pone ꝙ alicui ſit mandata nuda executio: nudā dico executionē: cum cauſa pn̄tibus partibus eſt finita: ⁊ mandatur aliqbus vt exequantur ſniam: nūquid ſi ps aduerſa coraʒ illis obijcit exceptionem: audiet̄ exceptio? Uidet̄ ꝙ non: qꝛ tenet̄ executor exeq ſententiam: lʒ ſciat eam iniuſtam. vt

xecutor
poſſit ð
déntib⁹ q̄
ðib⁹ co
oſcere.

xecutio
duplex.

extra de offi. dele. paſtoralis. extra de maio. ⁊ obe. cēs. extra de offi. iudi. dele. ſi qñ. ff. de iudi. ſi pretor. ⁊. xxiij. q. j. quid culpat̄. in fine. Argu. ↄtra. C. ſi ex fal. inſtru. iudicati. extra de teſti. veniēs. Ad hoc dicas ꝙ ſi euidēs eſt ſententiā eſſe nullā: ⁊ per inſtr̄a falſa latam non exequetur eam: alś lʒ ſit iniuſta exequeť eam. ff. de iudi. l. ſi pror. nō obſtat. ff. de ↄfeſ. l. de nul. vbi dicit̄ ꝙ executor pōt abſoluere illum q cōfeſſus fuit corā eodem iudice ſe debere fideicō miſſum: nā non intelligit̄ l. illa de executore: ſʒ de iudice. ¶ Qs. ¶ Caſus. Precepit Anaſtaſius iperator in hac l. vt nullus iudex recipiat in iudicio alī qđ reſcriptū qđ gn̄ali iuri vel publice vtilitati videat eē aduerſuʒ: ſʒ modis oībus gn̄ales ſacras ↄſtitutiones conſeruet. Sequētes due leges plane ſunt: ⁊ per ſe patent.
h ¶ Aduerſa. De hoc habes. ſ. eo. in illa l. reſcripta contra ius elicita. ſʒ ſi aliqđ ꝓ iure allegatur de quo eſt euidens ꝙ non ↄſonat iuri remittit̄ ad ſuperiorē.

maioris vel minoris adminiſtrationis vniuerſe reipublice iudices admonemus: vt nullum reſcriptum: nullam pragmaticaʒ ſanctionē: nullam ſacram annotationē que generali iuri vel vtilitati publice aduerſa[h] eſſe videantur: in diſceptatiōe cuiuſlibet litigij patiantur proferri: ſed generales ſacras conſtitutiōes modis omnibus nō dubitent obſeruandas. C. ti. de diuer. reſcrip. Jmperator diocletianus ⁊ maximianus. Sancimus vt autentica[i] ipſa atq₃ originalia reſcripta ex noſtra etiam manu ſubſcripta nō exempla eorum inſinuētur. Jmperator ↄſtantin⁹ rñdet. ¶ Si qua bñficia perſonalia ſine[k] die ⁊ ↄſule fuerint deprehenſa auctoritate careant. Jmperator zeno. ¶ Uniuerſa reſcripta ſiue in pſonā

vt extra de fi. inſtru. paſtoralis.
i ¶ Ut autētica. Trib⁹ modis dr̄ ſcriptura autētica: vel qꝛ adeſt ſigillum epiſcopi. vt extra de fide inſtrumen. c. ij. extra de fideiuſ. peruenit. Secundo dicitur autentica: qꝛ eſt apud acta iñnuata. C. de teſta. publicati. ⁊. C. de re iudi. geſta. Tertio dicit̄ autentica ſi habeat ſubſcriptionē trium teſtium ✠ vt. C. qui po. in pig. ha. ſcripturas.
k ¶ Sine die. vel ſine iditione. vt extra de fide inſtru. inter. dies ideo edit̄: qꝛ vix alit̄ poſſet ꝓbari falſum niſi ſciret̄ dies. vt extra de teſti. ex tenore. C. de ↄtrahen. ſtipu. optimā. niſi eni velit ge ꝓbare falſitatem inſtr̄i non eſt exhibendus dies vel ↄſul: ne det̄ materia fabricandi falſum. vt. ff. quēad. teſta. ape. l. ij. §. vl. ⁊. ff. de edē. l. j. §. editiōes. vel tūc non ē edendus dies: cū vult deliberare an velit cedere vel ↄtēdere: ſʒ cum vult agere. hec tñ eſt vitas ꝙ in cōibus inſtr̄is edendus eſt dies cū vult deliberare. vt extra de ꝓba. qm̄ ↄtra. extra de dilatio. pterea. C. de eden. is apud quem. ⁊. ff. de eden. l. j. §. rōnes. ſʒ in ꝓprijs non. vt extra de fide inſtru. ↄtingit. ff. de eden. l. j. §. dieʒ. in accuſatiōnibus eni non cogit̄ quis diem cōmiſſi criminis ponere. vt. ſ. ij. q. vl. libellorum. Eſt tamen ↄtra. huic. C. de no. codi. ↄfir. in fi. Sed iſtud intelligit̄ de legib⁹ redactis in autenticū volumen. Jtem in priuatis inſtrumentis non requirit̄ apponi dies ⁊ ↄſul. vt. ff. de aqua plu. ar. l. ij. §. antepenulti. ⁊ l. penulti. ff. de pign. ¶ Uniuerſa. ¶ Caſus. Zeno imperator ſtatuit in hac l. vt reſcripta que alicui perſone impetranti dantur vel ad iudicē aliquem trāſmittuntur: ſiue ſint annotationes ſiue pragmatice ſanctiones: a nullo iudice recipiantur: niſi facta

✠ Adde q̄rtū modū quem Jo. an. ponit i. c. poſt ceſſionē. i gl. i v̄. autētica. de ꝓba. ſ. qñ in manu notarij ſubſcripta. ad de q̄ no. ſ. i. c. ſi. xcvij di. ⁊ i cle. cāʒ. de ele. Editio facienda eſt ſine die ⁊ cōſule.

ſint ſub hac ꝯditione:ſi preces veritate nitanť:ꝛ quicū-
ꝗ iudices talia reſcripta dictauerint vel recepint repre-
hendenť:ꝛ quicūꝗ talia reſcripta ſcripſerint amiſſione
ſui honoris ferianť. Pragmaticarij.i.qui reponunt re-
ſcripta. Sequētia tria.c.plana ſunt. Dogmata mādata in
terdicta.p correctio
ne ꝛ ſanctiones ꝛ
decreta:p fide ꝛ ec-
cleſiaſtica diſciplina.
a ¶ Niſi queſtio.
id ē inqſitio ṽitatis.
b ¶ Precum. id ē
ꝙ illa cōditio ſit ap
poſita: ſi preces ꝛc.
hoc tamen non te-
net. vt extra de re-
ſcrip.ex parte.
Priuilegia.
que ſūt de ge-
nerali eccľie ſtatu:
vel q̄ ſunt de articu-
lis fidei. vel dic ꝙ
non poſſunt: id eſt
non debent.
c ¶ Si quis. ¶ Sit
id eſt fiat.ſ̄. c.
q.i.generali.
d ¶ Deceſſorum.
¶ Cuſtodi-
re.vt.ſ̄.xvj.q.vj.ca.
vl.xij.qō.ij.ſi qs.ꝛ.c.
ꝛ ſi illi.
e ¶ Corrigere. ex-
tra de re.ec.alie. vel
non epi.extra de pre
ca.cap̄.ij.
Quecūꝗ. ¶ Caſus
Archadius ꝛ
honorius ſic ſtatue
rūt vt priuilegia ec
cleſiaꝝ a ſuis ꝯceſſa
parētibus inuiola-
ta ſeruenť:qm̄ in ſu
is tpib⁹ potius volūt
addere reuerētie ꝗ̄
diminuere: ꝛ poti⁹
q̄ iam indulta ſunt
ꝯfirmant ꝗ̄ aliquid
ſtatuant de nouo.
Quicūꝗ igiť priui-
legia eccľie violaue
rint punienť:quiue
ro eccleſie obtempe
rauerit ipſius bene-
ficijs perfruentur.
f ¶ Deſeruiunt.ſ̄.
xvj.q.j. generaliter.
g ¶ Addi. extra de
dona. cum dilect⁹.
ꝛ.e.ti.c.j.de conſecr.
diſtinc.j.vaſa.
h ¶ Nouū. Nota ſta
tutū non dicitur

precantiū ſiue ad quēlibet iu
dicē manauerit:q̄ vel anno-
tatio vel pragmatica ſanctio
noietur ſub ea ꝯditiōe profer
ri p̄cipimus ſi p̄ces veritate
nitunť:nec aliquē fructum p̄
catoꝛ oraculi pcipiat ipetrati:
licet in iudicio aſſeueret veri-
tatem:niſi queſtio[a] fidei pre-
cum[b] imperiali bn̄ficio mon-
ſtreť inſerta. Nā ꝛ vir ma-
gnificus q̄ſtoꝛ ꝛ viri ſpectabi
les magr̄i ſcriniorꝝ qui ſine p̄
fata adiectiōe qualecūꝗ diui
num rn̄ſum dictauerint: ꝛ iu
dices q ſuſcepint reprehenſio
nem ſubibunt: ꝛ qui illicite
dictata ſcribere auſi fuerint:
cuiuſcūꝗ ſcrinij memoriales
ſeu pragmaticarij vel adiuto
res p̄micerij amiſſiōe cingu-
li ferienť. Item leo papa.

¶ Priuilegia eccleſiaꝝ nul
la debēt improbitate ꝯuelli.

Priuilegia eccľiaꝝ ſan-
ctoꝝ canonib⁹ inſtituta
ꝛ venerabilis nicene ſynodi
fixa decretis nulla poſſunt i-
probitate ꝯuelli vel nouitate
mutari. Itē nicolaus pa. vſi
ſynodo preſidens dixit.

¶ Anathema ſit qui māda-
ta vel decreta romanoꝝ pon-
tificum ſeruare ꝯtempſerit.

Si qs dogmata māda
ta interdicta ſanctio-
nes vel decreta p catholica fi-
de vel eccľaſtica diſciplina: p
correctiōe imminētiū vel fu-
turoꝝ maloꝝ a ſed̄s apľice
p̄ſule ſalubriť pmulgata cō-
tempſerit:anathema ſit[c]. Itē
gelaſius creſconio ꝛ ioanni
meſalie epis inter cetera.

Feudū de nouo cōceſſū nō dicíť nouū ſi p̄us fuerat ꝯceſſū.

nouum:lʒ de nouo p̄cipiať:dummodo qn̄ꝗ fuerit ſta-
tutū.ſic.xxiiij.q.j.c.j. Sicut feudū non diciť nouum qð
de nouo ꝯcediť:dum tn̄ qn̄ꝗ fuerit ꝯceſſum.vt extra de
feu.ex pte. Nec donatio diciť noua:lʒ de nouo adipiſca-
tur quis rei donate poſſeſſionē,vt extra de dona.p tuas.

¶ Si eccleſie. ¶ Caſus. Statuerunt ſupradicti impato
res vt priuilegia eccleſiaꝝ pleniſſimū ſemper obtineant
vigorem:ꝛ quicūꝗ ea violauerit vel neglexerit viginti
libraꝝ auri ſicut etiā olim ſtatutū fuit ꝯdemnatiōe ple-
cteť priuilegijs nihilominus in ſua remanentibus fir-

¶ Statuta prioꝛum ſucceſ-
ſores ſeruare opoꝛtet

Deceſſoꝝ ſtatuta ſicut
legitima ꝛ iuſta ſucceſſorem
cuſtodire[d] ꝯuenit:ita dʒ etiā
malefacta corrigere[e]. Hinc
etiam archadi⁹ ꝛ honorius.

Quecūꝗ ingunt a pa-
rētibus nr̄is diuerſis
ſunt ſtatuta tpibus manere
inuiolata atꝗ icorrupta circa
ſacroſanctas eccľias precipi-
mus:nihil igiť a priuilegijs i
mutetur:ꝛ oibus q eccleſijs
deſeruiūt[f] tuitio deferatur:qꝛ
tpibus ēt noſtris addi[g] poti⁹
reuerētiā cupimus ꝗ̄ ex his
q̄ olim p̄ſtita ſunt imutari.
¶ Idē. Non tā nouum[h] ali
qd p̄n̄ti ſanctione p̄cipimus:
ꝗ̄ illa q̄ olim videnť indulta
firmam⁹. Priuilegia igitur
q̄ olim reuerētia ordinis vel
religionis obtinuit mutilare
ſub pene ēt interminatiōe p-
hibem⁹:ita vt hi q̄ʒ q eccle-
ſie obtempant ipſius bn̄fici-
is pfruanť. ¶ Idē. Si eccle
ſie venerabilis p̄uilegia cuiuſ
cūꝗ fuerint vel temeritate
violata vel diſſimulatiōe ne-
glecta cōmiſſum duodeci li-
braꝝ[i] auri (ſicut ēt prius ꝯſti
tutū eſt) ꝯdēnatione plectať
ipſaꝗ priuilegia nihilomi-
nus pleniſſimum per omnia
obtineant[k] vigorem. Item
pelagius armentario magi-
ſtro militum inter cetera.

¶ Non lʒ pōtifici ab eccľie
iure diſcedere:quod documē
toꝛum auctoritate firmatur.

Poſteaꝗ eccľie iura do
cumentoꝝ[l] quoꝗ inter

mitate. Sequēs.c.
planū eſt. Documē-
torum.i. inſtroꝝ.
Vel ſi vulť: qꝛ non
poteſt renūciare his
q̄ pro cōmuni vtili-
tate ſunt itroducta.
i ¶ Duodeci libra-
rum. Durioꝛ pena
ſtatuiť contra illos
qui violant priuile
gia eccľiaruʒ.xvj. q.
j.nouaꝝ.in ſi.vel ibi
loqtur cuʒ agiť cri-
minaliter: h̄ cum
ciuiliter.
k ¶ Obtineant. hic
hēs ꝙ pena ſoluta ꝯ
ct⁹ ſtat in ſua firmi-
tate.ſic.xij.q.ij.eps q
mancipiū.ꝛ.xxiij.di
ſtinct.ꝗ̄ꝗ.in ſi.ff.de
trāſac.q fidem.C.de
fideicō.q fideicōmiſ
ſaria.Ar. ꝯ.extra de
pe.ſuā.iniquū enim
eſt ꝙ ſimul habeať
res ꝛ pena.ff. de ex-
cep.do. apō celſū.§.
labeo. So.ſi preſtat⁹
eſt ſe velle ꝯctuʒ re
manere in ſua fir-
mitate:tūc pt vtrū-
ꝗ peti:al's non. Vel
diſtigue an pena ap
ponať loco intereſſe
aut loco ꝯtumacie:
aut in fraudē vſura
rū. Si loco ꝯtuma-
cie:ꝛ re⁹ noluit ſol-
uere debitū cuʒ poſ
ſet:ꝛ rē ꝛ penā preſta
bit.ff.de col.l.ij.§.ſi
cū duobus.ꝛ.ff.de
tab.exhi. locum.§.
ꝯdemnatio. Si eſt
appoſita loco inter-
eſſe tunc poteſt age-
re ꝗ̄ti ſua itereſt.ff.
de ac. empti. predia.
Sed ſi in fraudem
vſurarum:tunc nō
poteſt.vt extra de em
ptio.ꝛ vendi.ad no-
ſtrā in ſi.ꝛ.ff.de acti.
emp.ꝛ vendi.iulia-
nus.§.idem. Jo-
annes.

Pena m poſſit ti cum.

l Poſtea. ¶ Documentorum.ſupple maxime:qꝛ ꝛ
ſi inſtrumēta nulla eſſent ſuper hec facta: non tn̄
poſſet retractari ꝯctus. Ideo eni ſit inſtrumentū non ꝙ
vis ꝯtractus perficiatur per inſtrumentum:ſed vt facili
us poſſit p illud pbari.vt.C.de pba.cum res. Idem eſt

Inſti re ſit

In electione.vt.lxiij.di.quanto.⁊ ſic eſt in matrimonio.vt.xxx.q.v.noſtrates.in fi. ¶ Si ergo. ¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis breuiter epilogādo ea que ſunt ſuperius allegata: oſtendens ꝙ per poſteriora priuilegia non poteſt antiquioribus derogari: cum etiam ſi contra illa ſpecialiter aliqua ꝑuilegia fierent: eſſent pro infectis habenda.

¶ Pro ita reſpōdetur hec eſt ſecunda pars queſtionis in qua ponit diuerſos caſus in qbus ꝑditur priuilegium: ⁊ ꝑmo ponit de ſpecialibus: ſecundo de generalibus. Joan. de fa. ¶ Caſus. Rñdet nunc Gratian⁹ ſupradictis dicens: ꝙ ec.ro. ſua auctoritate priuilegia conceſſa pietatis vel neceſſitatis intuitu in totū vel in partē poteſt cōmutare. nam imminēte qñqꝫ neceſſitate propter vitia corrigēda multarum eccleſiarum priuilegia vel imminuuntur vel penit⁹ immutantur: ſiue perſonaliter fiat hoc ſiue generaliter. de ꝑmo ꝓbat ꝑ tria ꝓxi.c. de ſecūdo ꝓbat ꝑ illud.c. ita nos.

S Ic decet fidem ſanctoꝝ. ¶ Caſus. ¶ Docet ſiluēſter papa in hoc.c. ꝙ ille qui propria temeritate vſurpat qđ non eſt ſibi conceſſum debet amittere quod habebat. Caſum autem ſequentis.c. inuenies notatum.ſ.lxxiiij. diſ. c. vbi iſta didiciſti.

a ¶ Amittat. Argu. ꝙ qui vſurpat ſibi ius alterius in eligendo: ꝙ etiam ꝓprium ius electionis debeat perdere. vt.xciij.di.c.vlti. Itē ar. ꝙ pena extēditur quandoqꝫ vltra delictum. vt extra de plus pe.c.j.

D Enunciamus autem.

b ¶ Inuitū.ſ.lxxiij. di. vbi iſta. B.

S I qui epiſcopi.

cedentium fuerint auctoritate firmata nullatenus ab his diſcedendi liberam pontifex vel ſi vult permittatur habere licētiā. ¶ Si ergo monaſteriorū ꝑuilegia vel quarūlibet eccleſiarum auctoritate leonis: gregorij: gelaſij: ⁊ nōnullorū aliorū pontificū ſancte romane eccleſie inuiolata ſeruantur: ſi ea que cōtra leges fiunt pro infectis habenda ſunt: ſi pontifex non habeat liberam licentiam diſcedēdi a documētis qbus iura eccleſie firmātur: patet ꝙ poſteriora priuilegia antiquiorib⁹ derogare nō poſſunt: nec eorū auctoritate eis aliq̄ obijcietur exceptio: cū etiam ſi cōtra illa ſpecialiter fierent pro infectis eēnt habēda. ¶ His ita reſpondetur: Sancta romana eccleſia ſua auctoritate congregata valet diſſūgere: ⁊ diſiuncta cōgregare: rōnis tñ eqtate conſiderata: vnde vel pietatis: vel neceſſitatis intuitu ſemel a ſe conceſſa: valet vł in totum vel in partē cōmutare: pro neceſſitate nāqꝫ corrigēdoꝝ vitioꝝ priuilegia eccleſiarum multarum vel imminuūtur vel penitus immutantur: ſiue pſonaliter ſiue generaliter. Perſonaliter: iuxta illud: Priuilegium oīno meretur amittere q ꝑmiſſa ſibi abutitur poteſtate. Item ſiluerius papa vigilio epiſcopo.

¶ Quod habet amittat: q quod non accepit vſurpat.

S Ic decet fidem ſanctorum patrum in eccleſia ſeruari catholica: vt qđ habuit amittat ᵃ q improbabili temeritate quod nō accepit aſſumpſerit. Item ſupplicius ioāni epiſcopo rauēnati poſt pauca quibus ab illicita eum ordinatiōe ꝓhibuit. ¶ Priuilegiū amittit: q ſua auctoritate non legitime vtitur.

D Enunciamus aūt ꝙ ſi poſt hoc aliquid tale ꝑſumpſeris: ⁊ aliquē ſeu epiſcopum vel preſbyterum ſeu diaconum inuitū ᵇ facere forte credideris: ordinationes tibi rauennatis vel emilienſis eccleſie noueris auferendas. Item Leo papa. ¶ Jus ordinandi amittunt: qui immeritum conſecrant.

S I qui epi ᶜ talē cōſecrauerint ſacerdotē qualē eē nō licet: etiā ſi aliquo modo dānū ꝓprij honoris euaſerint ordinationis ius vlterius nō habebūt: nec vnqꝫ eidem ſacramēto intererūt quod (neglecto diuino iudicio) immerito ꝑſtiterūt. ¶ Generaliter veluti dum ciuitati epalis dignitas ꝑpetuo ſubtrahitur que ſuos epos interimere cō ſueuit. Unde gelaſius papa ſcribit. ¶ Epalis dignitas ciuitati ſubtrahitur: que ſuos preſules interemit.

I Ta nos ſyllanorum cedes geminata pontificū horrendi criminis atrocitate cōfudit: vt diu cōſtitutio noſtre deliberationis heſitaret: dum ⁊ ingerere quempiā parricidialibus exemplis deteſtaremur antiſtitem: ⁊ eccleſiam: vtcunqꝫ deſtitutam non vſqꝫ adeo iudicaremus relinquendam: quapropter iam velut vſum ᵈ conſuetudinemqꝫ ſacrilegam declinantes: nos eatenus religioni duximus cōſulendum vt parochie veſtre ab extrinſecus poſitis ſacerdotibus gubernētur que ibidem cōmorantes ferro didicit necare paſtores inaudito facinore: quod etiam in illis

¶ Caſus. Queſitum fuit a leone quam penam pati debeant epiſcopi qui ordinant indignos? Et reſpondet ꝙ de cetero non conferent illū ordinem quē illicite contulerunt: quāuis dānum depoſitionis euadant. Et intellige perſonaliter: cum perſona punitur ⁊ non punitur eccleſia perpetuo.

c ¶ Si qui epiſcopi hoc eſt lectum.ſ.j. q.j. qui epiſcopi.

¶ Generaliter.

¶ Caſus. Probatū eſt.ſ. per tria.c. proxima ꝙ perſonale ꝑuilegium poteſt apoſtolicus auferr̄: nūc idem probat Gratianus de generali. Generaliter .i. pro vtilitate generali vel pro dāno generali.

I Ta nos ſyllanoꝝ. ¶ Caſus. Ciues ſyllani maligno ſpū ducti duos ſuos epiſcopos vnū poſt alterum occiderunt: qđ nunq̄ legitur accidiſſe: etiā in illis ciuitatibus vbi bella continua ſiunt: niſi ibi fuerit ꝑſecutor fidei chriſtiane: ⁊ ideo papa gelaſius q̄r hoc crimē velut in conſuetudinem iam deduxerāt lꝫ diu heſitaſſet qđ i tāta atrocitate facere debuiſſet eos epali dignitate priuauit: ne de cetero habeant epm in quem poſſit ſimilis acerbitas perpetrari: nec alijs prebeant exempla ſimilia faciendi. Sꝫ ne propter malos boni deſeri videantur: precepit gelaſius duobus epiſcopis: vt vel inſimul vel alternatim prefate ciuitati prebeant miniſterium viſitationis. Jn vtroqꝫ i. pro vtroqꝫ epiſcopo interfecto. vel in vtroqꝫ .i. pro vtroqꝫ eorū que ſequūtur ſiue inſtinctu: ſiue furijs ⁊c.

d ¶ Uſum. Arg. ꝙ due vices in criminibus inducunt cōſuetudinē: vt hic. ⁊ C. de epiſ. audi. l. iij. i fi. ſed in ciuilib⁹ negocijs nec etiā tres

Cōſuetudo quot vicibus inducitur.

vices conſuetudinē inducunt.vt extra de cauſa poſ. cum eccleſia. Item eſt h argu. q magis punitur factum itera- tum.vt.xxvij.q.j.peruenit.⁊.ff.de re mi.l.iij.§. ſi plures. ⁊ extra de here.ad abolendam.§.illos autem.

a ¶ Epiſcopalibus. hic delictum ciuium quod conſiſtit in faciendo redun- dat in damnum ec cleſie. Et ſic eſt con- tra.xvj.q.vj.ſi epiſco pum.vbi dicitur q delictum prelati nō redundat in eccleſie damnum. Sed po- teſt dici q h eccleſia non damnificatur i rebus licet damnifi cetur in honore. de delicto quod conſi- ſtit in omittēdo nō eſt dubiū quin re- dundet in damnuz eccleſie.vt.xvj. q. iij. placuit.

Prelati de lictū an re dundet in eccleſie dā num.

b ¶ In vtroq idest pro vtroq epiſcopo interfecto.

c ¶ Exterius .i. ad ſuggeſtionem extra neorum.

d ¶ Viſitatiōis. Sic ergo epi vicini ſup- plent defectum vici- norum epoꝝ.vt vij. q.j. pontifices. ⁊ lxv.diſ.ſi forte. ¶ Ho ſtilitatis. hec eſt ter tia pars queſtionis in qua magiſter ſol uit ⁊ bene ſm Jo.de fa. ¶ Caſus. Iſte.§. in tres partes diui- ditur. In prima di- citur q papa nō ſo- lum propter crimē ſua aucte priuilegia eccleſiarū poteſt au- ferre vel diminue- re:ſed etiaz propter hoſtilitatem vel pau pertatem ep̄ales ſe- des mutare pōt vel duas in vnam redi gere: exemplo beati Greg. Non ergo ſic intelliguntur priui legia eccleſiarum p- manere iuiolata vt apoſtolicus eis dero gare non poſſit: ſed ſic debent intelligi p manere iuiolata vt preter auctoritatem pape nulli liceat con tra ire. In ſecunda pte obijcit huic con cluſioni.c.ſymmachi pape.vbi innuitur q poſſeſſiones eccleſie que dantur clericis vel peregrinis cauſa neceſſi- tatis vel religionis vel pietatis intuitu nō poſſunt ab eis

Diuiſio.

ꝓuincijs nuſq ꝓſus legit̄ accidiſſe: que belloꝝ ꝯtinuis diuerſiſq incurſionib⁹ affli- guntur:vt aliq̄ ſit repta ciui- tas que preſules miniſtrātes ſibi fidei chriſtiane ſine pſe- cutore ꝓſterneret. Curandū eſt igitur vt funeſta pnicies ceſſatiōe ꝓprioꝝ ſanetur an- tiſtituz: atq ita ſaltē furoris tanti materia ſubtrahat̄:ſi in qua hec poſſit acerbitas ppe- trari conſiſtens ibidē pſona defuerit: eoq modo vel illa ciuitas dum in quos deſeuiat non habebit:ab hmōi teme- ritate deſiſtat:vel alijs imitā- di cōtagia dira exemplū non hbeat. Egeat ergo ep̄alib⁹[a] ſubſidijs ſibimet aliūde pen- ſandis:que ſacrā in ſuo gre- mio collocatā fuſo crudeliter maculat ſanguine dignitatē: que in vtroq[b] hac eſt vltiōe plectēda:ſiue inſtinctu dome ſtico:ſeu furijs incitata hoc cō mittit exterius[c]. Prebeat er go dilectio veſtra in hoc ſtatu poſite miniſteriū viſitatiōis[d] eccleſie:⁊ aut cōueniendo pa riter:aut viciſſim ꝓut quali- tas rerū cauſaq popoſcerit: diuina miniſteria repſentet ingratis:ne cū deuitamus zi zaniam:dominica videamur preterire frumēta. ¶ Ho- ſtilitatis quoq vel pauptatis neceſſitate ep̄ales ſedes per- mutantur:vel due in vnam[e] rediguntur:ſicut ſupra i titu. de muta. epiſcopoꝝ beatus Gregorius feciſſe legit̄. Nō ergo priuilegia eccleſiarū ſic inuiolata permanere cenſen- tur:vt quibuſdā de cauſis in teruenientibus apoſtolica au- ctoritate eis derogari nō poſ- ſit:alioquin multitudo eccle- ſiarū ad paucitatē redigere- tur:cuz innumere eccleſie in diocesibus aliarū frequēter cōdite inueniant̄: ſeruentur ergo priuilegia eccleſiarū cū ctis inconcuſſa tempibus:ne videlicet preter eius auctori- tatem a quo data ſunt: cōtra ea liceat ire alicui. ¶ Sed obijcitur illud ſymmachi pa pe. Poſſeſſiones[f] q̄s vnuſ- qſq eccleſie ſuo relinqt arbi trio ⁊c. que ſupra in titu. de alienatiōe rerū eccl'iaſticarū legunt̄ aſcripta. Vn̄ dat̄ intel ligi q ea q̄ de iure vniuſcuiuſ q eccl'ie vel neceſſitatis: ſicut pegrinis:vel pietatis intuitu: ſicut religioſis domib⁹ ꝯferū tur:nō ppetuo: ſz tempaliter ab eis quib⁹ꝯferunt̄ ſunt poſ ſidēda:q̄q illud ſymmachi ad neceſſitatis intuitū: nō ad pietatis ꝓſpectū poſſit refer- ri: videlicet vt ea q̄ pegrinis vel captiuis largiri neceſſitas ſuaſit:nō ea que religioſis do mib⁹ ob gētē religioſe ꝯuer ſatiōis ꝯceſſa ſunt prohibent̄ ppetuo poſſideri:vel poti⁹ de vtriſq intelligēdū eſt: videlz vt ſicut neceſſitatē patientes: ceſſante neceſſitate beneficijs renūciare cogunt̄ q̄ eis miſe rationis indulſit intuitus:ſic religioſe viuētes cū a religio ne ceſſauerint[g] ꝑuilegijs exu untur:que religioſa cōuerſa tio meruit. ¶ Priuilegia ergo que religioſis domib⁹ cōceduntur: vel in eo caſu ac cipienda ſunt: in quo ita eis conſulitur q nulli aliquid derogatur: videlicet vt ex no

poſſideri perpetuo:ſed ad tempus. Sed huic obiectioni duplicem Gratianus ſolutionem adhibet. Prima eſt: vt clerici ⁊ peregrini illas poſſeſſiones ad tempus debeant poſſidere:monaſteria vero perpetuo. Secūda eſt: quia ſi- cut clerici vel peregrini ceſſante neceſſitate coguntur di- mittere poſſeſſiones miſericorditer eis conceſſas:ſic mona chi cuz a religione ceſſauerint priuile- gijs exuuntur que religionis intuitu eis conceſſa vident̄. In tertia parte dici- tur q ꝑuilegio mo nachorum in eo ca- ſu intelliguntur eſ- ſe conceſſa q alijs ec cleſijs non deroge- tur: videlicet vt deci mationes noualiū nulli quondam aſ- ſignatas auctoritate priuilegiorum ſibi teneāt vel ſi propter paupertatem vel in- inſtantem neceſſita tem monachis con ſuli non poteſt: niſi derogetur priuile- gijs aliorum: ⁊ ita eorum ſubuenien- do inopie vt ipſi ra tione priuilegioruz non ſiant diuites ⁊ baptiſmales eccleſie deſtruantur. ſecun- da pars incipit ibi: ſed obijcitur. tertia ibi:priuilegia ergo. Alioquin idest ali- ter idest ſi non poſ- ſet derogare priuile- gijs aliorū:ad pau citatez reducentur: quia non fierēt no- ue ⁊ alie deſtruerent̄.

e ¶ In vnam.vt.x- vj.queſtio prima ⁊ temporis.

f ¶ Poſſeſſiōes. x- vj.queſtio pma poſ ſeſſiones.

g ¶ Ceſſauerit. Ar- gu. q ſi priuilegiuz aliquod dat̄ ex cau- ſa vel ratione reli- gionis: vel ratione paupertatis: vel alia de cauſa q̄q cito ceſ- ſat cauſa:ceſſat ⁊ pri uilegium. vt extra de verborum ſignifi- catione abbate. in ſi ne extra de decimis ſuggeſtum.xvj.q.j.generaliter.⁊ inſti.de auct.tu.§. vlti.⁊ ff.de iudi.l.ij.§.legatis.⁊.C.de teſta.mili.l.vltima ⁊ inſti. de pu. ſubſti.§.qua ratione.

Priuil[...] um c[...] ceſſar[...] ſi⁹ ca[...]

a ¶ Nulli. hoc nō ē verū: q2 ſi illud nouale fuit in alicuius territorio: ad illum tm̄ ſpectabit: ſ3 ſi in nulli⁹ parochia fuerit epiſcopus pōt aſſignare cui voluerit. vt extra de deci. qm̄. b ¶ Penitus. ā.xvj. q.ij. bone rei. Joan.

¶ Cauſa.xxvj.

Q Uidã ſacerdos. Caſus Expedito tractatu de priuilegijs: ſupponit cā xxvj. in q̄ tractatur de diuinatiōibus ⁊ recōciliatione excōicatorū: ⁊ de pena morientiu3. que oīa vt meli⁹ pateant. Gratian⁹ more ſolito thema ꝑponit: de q̄ ſeptē ſurgūt qōnes.

¶ Queſtio. j.

Q Ui ſint. Caſus. Hic ꝑponit̄ ꝑma qō in q̄ queritur qd ſit ſortilegium. hec qō ſoluitur. J. c. j.

S Ortilegi. Caſus Queſitū fuit ab Jſidoro q dicant̄ ſortilegi? Qui rn̄det dicēs ꝙ illi dr̄r ſortilegi q artē diuinatōnis ꝓfitent̄ p ſortes q̄ vocant̄ ſortes apoſtolorū: vel p quācūꝗ aliā ſcripturā futura promittunt.

c ¶ Profitent̄. q talés ꝯſulūt pnia puniūtur qnq3 ānorum. vt. J. e. q. v. q diuinatiōes. Jpſi āt faciētes hmōi artes tm̄ pnia vni⁹ āni vident̄ puniēdi. vt extra de ſortileg. c. ij. ſ3 iſtud intellige eē diſpēſatiōnē: ſm̄ legē aūt ipſe malefic⁹ punit̄ capite. vt. C. de male. l. nemo. Joannes.

¶ Queſtio. ij.

Q Uod āt. Caſus hec qō diuidit̄ i tres p.

...rtile... ...ꝯſulē... ⁊ ipſi ...ilegi q̈ ...puniū...

...iuiſio. + + I

ualib⁹ q̄rū decimatiōes nulli⁹ aſſignate fuerāt ꝓuilegiorū auctoritate d̄cias aliqbus ꝓſoluere n̄ cogāt̄: vel ſi ꝓpt̄ iſtātē tpis neceſſitatē eis ꝯſuli n̄ poterit niſi alijs derogetur: ita priuilegiorū auctoritas videt̄ eē ſeruanda: vt eorū ſubueniat inopie: non vt ſuarū diuitiarū augmēto: ⁊ poſſeſſionū non modica extenſione porrecta: baptiſmales ſeu parochiales eccleſie penitus [b] deſtruantur. ¶ Cauſa.xxvj.

Q Uidam ſacerdos ſortilegus eſſe ⁊ diuinus cōuincit̄ apud epiſcopum: correctus ab ep̄o noluit ceſſare: excōicatur: tandem agens in extremis reconciliatur a q̊dam ſacerdote ep̄o inconſulto: indicit̄ ſibi penitentia ſub quantitate tpis canonib⁹ prefixa. ¶ Hic primum queritur q ſint ſortilegi? ¶ Secūdo: an ſit peccatū eſſe ſortilegum? ¶ Tertio: a qbus genus diuinationis ſūpſit exordium? ¶ Quarto: quot ſint genera diuinatiōis? ¶ Quinto: an ſortilegi vel diuini ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint? ¶ Sexto: an excommunicatus ab epiſcopo poſſit reconciliari a preſbytero illo inconſulto. ¶ Septimo: ſi morientibus eſt indicenda penitentia ſub quantitate temporis.

¶ Queſtio prima.

Q Ui ſint ſortilegi: Jſidor⁹ diffinit etymologiarum. li. viij. ita dicens.

¶ Qui ſint ſortilegi.

S Ortilegi ſūt q ſb̄ noīe ficte r̄ligiōis p q̄ſdam (q̄s ſcōrū ſeu apl̄orū vocāt) ſortes diuinatōis ſciam ꝓfitent̄ [c]: aut q̄rūcūꝗ ſcripturarū īſpectiōe futura promittunt.

+ + I

¶ Qō. ij.

Q Uod āt ſortes [d] exqrēre pctm̄ n̄ ſit: ⁊ exēpl̄ ⁊ auctoritatib⁹ ꝓbat̄. Cū eni achor [e] d̄ anathemate furti ſurripuiſſet: ⁊ ob ei⁹ pctm̄ ppl̄s ceſus apd̄ hay [f] hoſtib⁹ terga dediſſet: p̄cepit dn̄s ioſue vt ſortibus exqreret: q̊ peccāte ppl̄s in manib⁹ hoſtiū cadere meruerat: Joſue preceptum accipiens miſit ſortes: primum ſup tribus: deinde ſup familias: deīde ſup ꝓſonas: ⁊ ita

tes. Jn ꝑma ꝓbat ſophiſtice ꝙ nullum eſt peccatu3 exqrere ſortes tpe neceſſitatis. ſecunda ibi: hiis ita tertia ibi: hec autem. Joannes de. fa.

¶ Caſus hic intitulatur ſecunda qō q̄ querit̄ vtrū ſit pctm̄ inquirere veritatem per ſortes? Et rn̄. ꝙ ſic; ꝑmo tn̄ ꝓbat ꝙ nō eſt pctm̄. ⁊ hoc ꝓbat in hoc. §. quiꝗ rōnibus vel auctoritatib⁹ que facile in hoc. §. diſcernunt̄. de hoc tn̄ pleni⁹ inuenitur in ſūma huius qōnis in apparatu. Sequens autem. c. planum eſt.

d ¶ Sortes. No. ꝙ ſortes queda3 ſunt licite: quedam illicite. Jllicite ſunt que fiunt per magicas incantationes: vel que fiunt ad exercendas vanitates aliquas vel que fiunt ad inquirenda aliqua occulta. vt. J. e. hi q. ⁊ c. illud. S3 q̄ fiunt neceſſitatis cā non ſūt illicite: vt ſi contentio eſſet de electione aliquorum: ⁊ eſſet paritas vtrimꝗ in omnibus exēplo mathie poſſūt fieri ſortes + vt. J. e. nō. exēplo. ⁊ q. v. nō l3. cū eni nō ſupeſt humanū auxiliū: tūc poſſumus recurrere ad diuinū auxiliū. vt. xxij. q. ij. q̄ritur. ⁊ in dubijs ſm̄ leges ad ſortes decurrit̄. vt. ff. de iudi. ſed cum ambo. C. communia de leg. ſi duobus. Et Auguſtinus ſcripſit quibuſdam cu3 ciuitas eſſet obſeſſa ⁊ dubitaret cler⁹ qui deberent fugere: qui remanere: ꝙ ſorte illud eſſet dirimendum.

e ¶ Achor. hiſtoriam habes prima q̄ſtio. iiij. §. item pcō achor. ⁊ ioſue. vij.

f ¶ Hay. ciuitatem.

Sortes ſūt i duplici differētia.

+ Adde an ſit aliqd vel rimediu3 ſorte. no. ſ l. i trib⁹. ⁊ i l. ſe. ff. de leg. iij. ⁊ l. ij. cū gl. ⁊ not. per Barto. C. qn̄ ⁊ q. q̄r. ꝑs d̄te. li. k

Joſue. vij. b

ſire.xiiij.b a ❡ Saul quoqꝫ. hoc habes.xxij. queſtio.ij.itē opponit. b ❡ Sors. ❡ Ma li.in ſua natura non eſt mala tñ prohibetur:quia propter aſſiduitatem labitur talis in idolatriam ſicut eſt in iuramento. vt Jone.i.c xxij.queſtio.i.⁊ iurabunt. Joannes. ❡ Dis ita reſpondetur hec eſt ſecunda pars queſtionis: in Lu.i.a. qua probat contra Act.j.d rium per nouē auctoritates ſanctorū. Joannes de ſan. ❡ Caſus hic reſpõdet Gratianus allegatis dicēs:ꝙ in veteri teſtamēto multa permittebātur. ſ. ſortilegia ⁊ alia que hodie non permittūtur. Naz in veteri teſtamento permittebatur copula ſacerdotalis vel ꝯſanguineoꝝ que hodie eſt penitus interdicta: ſic ⁊ ſortilegiuz prohibetur:non ꝙ ſortibus inſit aliquid mali: ſed quia ſub ſpecie diuinationis ad cultuz idolatrie peruenitur. Et ꝙ ſortilegia ſint prohibita:probatur auctoritate apoſtoli. Idez ſeruant catholici de aſtronomia vel aſtrologia. ❡ Quod autem. ❡ Caſus. Ga.iiij.b Nūc probat Gratianus ꝙ ſortib⁹ credi non debet:⁊ ad hoc inducit ſequentia. c.

Non ſtatim debe. ❡ Caſus. Docet hiero. in hoc capi.ꝙ non ideo ſortibus credere debemus:qꝛ ionas eſt ꝑ ſortem in vitium deprehenſus:⁊ mathias in apl'm elect⁹. c ❡ Jone.quia hoc fuit diuina inſpiratione factuz.vt.xxiij. queſtio.v. dixit.

Hic q. ❡ Caſus. Quidam per quoſdam verſiculos pſalterij vel euā

cecidit ſors ſuper achor. Saul⁹ q̄z cum pugnaſſet contra philiſteos: ⁊ iuraſſet ſe iterfectuꝝ quemcūqꝫ q ante ſolis occaſuz comederet de pplo: ſorte dephēndit ionathā filiū ſuū mel comediſſe: quod ſceptro accepat:quē cum morti tradere vellet pplo ſupplicāte reuocauit ſniaz. Jonas q̊z cū a facie dñi fugeret:a nautis ſorte deprehēſus in mari deiect⁹ ⁊ a ceto ē abſorptus. De zacharia ēt legit ꝙ ſorte exijt vt icenſū poneret. Mathias vō a btō Petro ſorte in apl'atuz: ⁊ iude ſucceſſorē eligit. Quõ ergo tātoꝝ exemplis ꝓbat:patet malū non eē Unde ēt Augu.ait in libro pſalmo. ❡ Quid ſit ſors.

Sors nõ eſt aliqd mali:ſꝫ res in hūana dubietate diuinā iudicās volun tatē. ❡ Dis ita rñdet. Antecꝗ̄ euangelium clareſceret multa pmittebant: que tpe ꝑfectioris diſcipline penit⁹ ſūt eliminata. Copula namqꝫ ſacerdotalis vel ꝯſanguineoꝝ: nec legali nec euangelica vel apl'ica auctoritate ꝓhibet:eccleſiaſtica tñ lege penit⁹ interdicit:ſic ⁊ ſortib⁹ nihil mali ineſſe monſtrat:prohibet tñ fidelib⁹:ne ſub ſpecie diuinatiõis ad antiq̊s idolatrie cultus rediret. Unde qbuſdā ꝯſtellatiões ⁊ futuroꝝ ſigna cuſtodientib⁹ apl's ait: Dies obſeruatis ⁊ mēſes ⁊ tpa ⁊ ānos: vñ timeo ne ſorte ſine cauſa laborauerim in vobis. Sic ⁊ aſtronomia ſeu ēt aſtrologia apud catholicos in diſſuetudinē abijt:qꝛ duz ꝓpria curioſitate his nimis erant intenti: minus vacabunt his q̄ ſaluti aiaꝝ erāt accõmodata. Q ꝺ autez ſortibus credi nõ opoꝛteat: Hieronymus. teſtatur ſcribēs ſuper Jonam capi.j. ❡ Exemplo ione vel mathie non eſt ſortibus indifferenter credendum.

Non ſtatiz debem⁹ ſub exēplo ione ᶜ ſortibus credere:vl' illõ de actib⁹ apl'orū huic teſtimonio copulare: vbi ſorte mathias in apoſtolum eligitur. Item Augu. ad inquiſitiones Januarij. ❡ Ad ſecularia negocia diuina oracl'a nõ ſūt ꝯuertēda.

Hi qui de paginis euangelicis ſortes legūt: ⁊ ſi optādū ē vt id poti⁹ ꝺ faciāt ꝗ̄ ad demonia ꝯſulēda ꝯcurrāt tñ iſta mihi diſplicet ꝯſuetudo:ad negocia ſecl'aria: ⁊ ad vite hui⁹ vanitatē diuina oracula velle conuertere. Item Beda ſuper actus apl'oruz. ❡ Exēplo mathie vl' ione ñ ē idifferēter ſortib⁹ credēdū.

Non exēplo mathie vl' ꝙ ionas ꝓpheta ſorte dephēſus ſit: idifferēter ſortib⁹ eſt credēdū:cū priuilegia ᶜ ſingulorū (vt Hieronymus ait) cõmunē legē oino facere nõ poſſint: ſi q tñ neceſſitate aliqua cõpulſi deū putāt ſortib⁹ exēplo apl'oꝝ conſulēduz eſſe ✝: videāt hoc ipſos apl'os non (niſi collecto fratrū cetu: ⁊ precibus ad deū fuſis) egiſſe. De diuinis vero ſcribit Auguſtinus ita dicens. ❡ Nõ ſūt obſeruāda q̄ a diuinis ꝑcipiunt: ꝗuis ea ꝯtingāt que ab eis ꝓnunciantur.

Intelligi voluit dñs: etiā illa q̄ a diuinātibus nõ ſm deū dñr ſi acciderit que dñr non ſic accipiēda ſunt vt fiant q̄ precipiunt ab eis: aut colant q̄ colunt ab eis. Idē in li.ij. de doctrina chriſtiana ❡ Inſtitutiones hominum que ſunt ſupſtitioſe vel non.

Illud qð eſt ſm inſtitutiões hoium ptim ſupſtitioſuz ē:ptim nõ ſupſtitioſū. Supſtitioſū eſt qcqd inſtitutum ē ab hoibus ad faciēda idola ⁊ colēda ptinēs: vel ad colendā ſicut deū creaturam ptemve vllā creature: vel ad ꝯſultatiões ⁊ pacta qdā ſignificationum ...

gelij diuinabant futura:quare queſiuit ianuarius ab aug. vtrum hoc ſit faciendum? Et reſpondet ꝙ non. minus tñ malum eſt hoc facere ꝗ̄ conſulere demones. d ❡ Potius.qꝛ permittitur min⁹ maluz vt euitetur maius malū. vt. xxxiij. queſtio.ij.ſi ꝙ verius.⁊.xxij.queſtio. j. conſidera.⁊ eſt ſimilis modus loquendi.j.q.j.iudices.

Non exemplo. ma. ❡ Caſus. Quidam exemplo mathie ⁊ exemplo ione ſortibus vtebātur. ſed beda oſtendit illud non eē trahendum ad conſequentiam. quod ꝓbat auctoritate Hiero. ſi tamen aliquis in neceſſitate hoc putauerit faciendum: ſciat apoſtolos hoc nõ feciſſe niſi fratribus collectis ⁊ precibus fuſis vel porrectis ad deum. Seq .c. patet. e ❡ Cum priuilegia. xvj. queſtio. j. hinc eſt.§.i.⁊.ē. diſtinc.iij. priuilegia.

Illud quod. ❡ Caſus. hoc capitu. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit auguſtinus ꝙ facta hominū partim ſunt ſuperſtitioſa: ⁊ partim non: ⁊ de ſuperſtitioſis multa ponit exēpla que in ipſa littera facile deprehendes. In ſecūda parte dicitur ꝙ diuinatio eſt fornicatio: in q̄ diuinatiõe ⁊ ſi vera dicuntur quoqꝫ: vt exemplo imaginis ſamuelis: ⁊ mulieris ventriloque .i. demoniace: non tñ hec propter ſortilegia vel talia ſacrilegia ſunt facienda ſꝫ reprobanda penitus. Anſule.i. annuli. ſecunda pars incipit ibi: hoc autem

ficationuz cũ demonib⁹ placita atq; federata: q̃lia ſunt volumina magicarũ artiuz: q̃ q̃dã cõmemorare poti⁹ q̃ docere ſolent poete: Ex q̃ gñe ſũt: ſed q̃ſi licẽtiori[a] vanitate haruſpicũ ⁊ augurum libri Ad hoc ẽt genus ptinẽt oẽs ligature: atq; remedia q̃ medicoꝝ q̃; diſciplina ↄdemnat ſiue in pcantatiõib⁹ ſiue in q̃buſdã notis q̃s characteres vocãt ſiue in q̃buſcũq; reb⁹ ſuſpẽdendis atq; ligãdis vel ẽt ſaltãdis q̃dammõ: non ad tpatione corpoꝝ: ſ; ad quaſdam ſignificatiões aut occultas aut manifeſtas: q̃ eminentiori[c] nõie phyſicã vocãt: vt q̃ſi non ſupſtitionẽ: implicare: ſ; nature pdeſſe videant: ſicut ſũt inaures in ſũmo ſingulaꝝ auriũ: aut de ſtruthionum oſſib⁹ anſule in digitis: aut cu; dr̃ tibi ſingultiẽti: vt dextera manu ſiniſtrũ pollicẽ teneas. His adiũgunt milia inaniſſimaꝝ obſeruationũ: ſi mẽbrũ aliq̃d ſalierit: ſi iunctiz ambulãtib⁹ amicis lapis aut puer medi⁹ interuenerit. Hinc ſũt ẽt illa: limẽ calcare cũ ante domũ ſuam trãſit: redire ad lectũ ſi q̃s ſe dũ calciat ſternutauerit: redire ad domũ ſi pcidẽs offenderit: vel ſi veſtis a ſoricib⁹ roditur. Neq; ab hoc gñe ſupſtitiõis pniciose ſegregãdi ſunt q̃ olim genethliaci ppt̃ natalium ↄſideratiões dieꝝ: nũc ãt mathematici vocant: nã ⁊ ipſi q̃uis veram ſtellaꝝ poſitionẽ cum q̃ſq; naſcit ↄſectẽtur: ⁊ aliq̃ñ pueſtigent: tñ q̃ inde conant: vel actiões nr̃as vel actionu; euent⁹ pducere nimis errãt. ¶ Hoc aũt genus fornicatiõis aĩe ſalubrit̃ diuina auctoritas nõ tacuit: neq; ab ea ſic deterruit aĩam: vt ppt̃ea talia negaret eſſe ſectãda: q̃ falſa dñr ⁊ a pfeſſoribus eoꝝ: ſ; ẽt ſi dixerint vobis (inquit) ⁊ ita euenerit ne credatis eis. Nõ eni; q̃ imago ſamuelis mortui ſauli vera pnũciauit: ppterea talia ſacrilegia q̃b⁹ illa imago pñtata ẽ minus execrãda ſũt: aut q̃ in actib⁹ aploꝝ femina ventriloq̃[c] veꝝ teſtimoniũ perhibuit aplis dñi: ideo paulus apl's pepcit ſpũi illi: ac nõ potius feminã illi⁹ demoniũ correptiõe atq; excluſiõe mũdauerit. Oẽs igit̃ artes hmõi vel nugatorie vel noxie ſupſtitiõis ex q̃dã peſtifera ſocietate hoium ⁊ demonũ q̃ſi pacta ifidelis ⁊ doloſe amicitie ↄſtituta: penitus ſunt repudiande ⁊ fugiende chriſtiano.

Idem in lib. de ciuitate dei. ¶ Non eſt vita ſed mors: inquiſitio vel curatio q̃ a diuinis vel magicis expetitur.

Qui ſine ſaluatore ſalutẽ vult hẽre: ⁊ ſine vera ſapiẽtia eſtimat ſe prudentẽ fieri poſſe: nõ ſanus: ſ; eger: nõ prudẽs: ſ; ſtult⁹ in egritudine aſſidua laborabit: ⁊ in cecitate noxia ſtult⁹ ⁊ demẽs pmanebit: ac pinde oĩs inq̃ſitio ⁊ oĩs curatio q̃ a diuinis ⁊ magicis artib⁹: vel ab ipſis demoniis in idoloꝝ cultura expetit̃: mors poti⁹ dicẽda eſt q̃ vita: ⁊ qui ea ſectantur ſi ſe nõ correxerint ad eternaz pditionẽ tendũt: pſalmiſta dicẽte: Oẽs dii gentiũ demonia ſunt. qui p deceptos homines alios decipere quotidie geſtiunt: vt pditionis ſue alios faciant pticipes. Itaq; hec vanitas magicarum artium ex traditiõe malorum angelorum[d] in toto orbe terraꝝ plurimis ſeculis inualuit per q̃;da; ſcientiam futurorum ⁊ infernorum: ⁊ p inuentiones eorum inuenta ſunt haruſpicia ⁊ augurationes: ⁊ ipſa que dicuntur oracula ⁊ necromancia.

Idem confeſſionum. li. iiii. ¶ Chriſtiana ⁊ vera pietas planetarios expellit ⁊ damnat.

Illos planetarios quos mathematicos vocãt plane conſulere non deſiſtebam: q̃ quaſi nullum eis ſacrificium ⁊ nulle preces ad aliquem ſpiritum ob diuinationem dirigerentur: quod tamen chriſtiana ⁊ vera pietas conſequenter expellit ⁊ damnat. Item Hiero. ¶ Cultura eſt idolatrie auguria ſeruare: ⁊ ſtellarum requirere curſus.

a ¶ Licentiori. id ẽ non videtur intantum peccare.
b ¶ Eminentiori. id eſt pulchriori vel maiori.
c ¶ Uentriloqua. que habebat ſpũm phythonis in ventre: que multis diebus ſequebat̃ paulu; ⁊ alios predicatores ⁊ clamabat: iſti ſunt ſerui dei qui annunciant verba ſalutis. vnde offenſus paulus ad eam conuerſus eſt ⁊ dixit ſpiritui: precipio tibi vt ab iſta recedas: ⁊ ſtatim receſſit.

Qui ſine ſalua. ¶ Caſus Quidam dementes erãt qui ſine ſaluatore putabant ſe habere ſalutem: ⁊ ſine vera ſapientia putabant ſe fieri ſapientes. ſed auguſtinus oſtendit q̃ tales ceci ſunt ⁊ dementes: ⁊ quicũq; diuinationibus intendũt niſi ſe correxerint eternaliter morientur: quia vanitas magicaru; artium p demones ẽ inuẽta: pſalmiſta dicente: Oẽs dii gentium demonia. ⁊ finitur ibi auctoritas pphete: ⁊ que poſtea ſequuntur ſunt verba auguſtini.
d ¶ Angeloru;. ergo aliqua eſt ſciẽtia a diabolo. vt. s. e. q̃. ſti. v. epiſcopi. in pn. Ar. contra. s. xxxvii. diſtinctio. §. hinc ẽt vbi dicitur q̃ a diuinis ſcripturis omnis ſcientia ſumpſit initium.

Illos planetarios. ¶ Caſus. Dicit auguſtin⁹ in hoc ca. q̃ qñ ipſe erat hereticus ⁊ ſepe planetarios conſulebat: q̃s homines vocãt mathematicos: quod iõ faciebat q̃ſi eis nullum ſacrificium ⁊ nulle preces ad aliquem ſpiritu; malignum dirigerentur ad diuinationẽ: hoc tñ quod faciebat erat damnabile. Sic mihi. Barto. brixiẽ. videtur caſus iſte ponendus quem ab alio poſitu; non inueni: ⁊ poſſes etiam dicere: q̃ id eſt quia vel ſicut poſui i caſu.

Sed ⁊ illud adde. ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur in duas partes. In prima parte ponit hieronym⁹ verba apoſtoli. s. qui fornicat̃ in corpus ſuum peccat. ⁊ dicit q̃ illa verba poſſunt intelligi: non ſolum de corpore carnali: ſed etiam de corpore ſpirituali quod eſt eccleſia: quod corp⁹ maculatur: cum p vnũ membrum in omne corpus macula diffunditur: id eſt cum per vnum hominem preſtatur ceteris exemplum delinquendi. In ſecũda parte oſtendit q̃ ſit opprobriu; egypti: ⁊ dicit q̃ obſeruare auguria ⁊ diuinationes que in egypto ſunt inuenta: ad que nullus homo debet recurrere poſt baptiſma: quod ſi fecerit opprobrium ſecum portabit egypti. ſecunda pars eſt ibi: eſt ⁊ illud.

i. re. xxviii. c.
Act. xvi. d
Diuiſio.
ho. xcv. b.

a ¶ Illud. Tangit illud quod legitur in ioſue: quia populus circũciſus fuit a tempore abrae vſqꝫ ad illud tempus ꝙ populus exiuit de egypto: ſꝫ poſtea nõ fuerunt circunciſi quadraginta annis quibus fuerunt in deſerto: ſed cum trãſierunt iordanem denuo preceptuꝫ fuit vt vnuſquiſqꝫ circũcideretur: quod factum eſt. Et dixit dominus ioſue: Hodie abſtuli a te opprobrium egypti.

ſ.xo.vj.d.

Circunciſio nõ fuit facta in deſerto.

Ephe.ſ.d

¶ Hec autem hec eſt tertia pars queſtionis in qua queritur ſi poſſumus manducare vel bibere ꝛc. Joannes de fã.

¶ Caſus. Supra dictum eſt ꝙ ſuperſtitiones ſunt abominande: nũc vero dicit Gratianus ꝙ q̃uis talia ſint abominanda vel deteſtãda: tamen ſi de area vel torculari aliquid demonibus immoletur propter hoc reliquuꝫ non imputatur imundum: neqꝫ ſi illud immolatum quis comedit ignorãter propter hoc credit deliquiſſe.

SI de area. ¶ Caſus. Publicola queſiuit ab Auguſtino ſi de area vel torculari alicuius aliquid fuerit demonibus immolatuꝫ: vtrum ille cuius ẽ area vel torcular peccet ſi permittit inde aliquid tolli? Et reſpondet ſi prohibere poteſt ꝛ non prohibet peccat: ſi vero neſcit vel prohibere non poteſt non peccat: ꝛ tunc reliquis fructibus ſine peccato poteſt vti.

b ¶ Poteſtas eſt. Videtur ergo ꝙ nõ quilibet tenetur ꝓhibere: ſed ſolus iudex: vt diximꝰ. xxiij. queſtio. iij. non inſe

SEd ꝛ illud[a] adde: quĩ q̃ fornicat̃ in corpus ſuuꝫ peccat: nõ iſtud corpꝰ ſolum qḋ templũ dei effectum ẽ: ſꝫ illud qḋ dicit̃: Quia oĩs eccl̃ia corpus chriſti eſt: ꝛ in oẽm eccl̃iam videt̃ delinq̃re q̃ corpus ſuum cõmaculauerit: q꞉ ꝑ vnum mẽbrũ macula in oẽ corpus diffunditur. ¶ Eſt ꝛ illud opprobrium egypti: qḋ ſi neglexeris etiaꝫ poſt iordanis trãſituꝫ ꝛ poſt baptiſmi ſcḋam circũciſionẽ vetuſte ↄſuetudinis inuſtiõe ſuggerit̃: obſeruare auguria regrẽ ſtellaꝝ curſus: ꝛ euentus ex his futuroꝝ rimari: ceteriſqꝫ hmõi ſupſtitionibus implicari: idolatrie nãqꝫ mr̃ eſt egyptꝰ: ex q̃ certũ eſt opprobria hmõi pullulare: q̃ ſi trãſito iordane ſuſceperis ꝛ hiſte laqueis rurſus illigaueris: tecum ſine dubio opprobria egypti trahis.

¶ Hec aũt ſortilegia nõ vſqꝫ adeo ſunt deteſtanda: vt ſi aliq̃d de area vel torculari demonibꝰ fuerit imolatũ ꝙ reliquũ eſt ideo credat̃ eſſe immundũ: aut ſi ipſum qḋ oblatum fuerit a nobis ignorantibus ſumi cõtigerit: ideo credamus nos deliquiſſe. Unde Auguſti. ad publicolam.

¶ Non ideo reliqua ſunt immunda: quia ab area vel torculari aliquid ad demonum ſacrificia tollitur.

SI de area vel torculari tollit̃ aliquid ad ſacrificia demonioꝝ ſciente chriano iõ peccat: q꞉ ꝑmittit fieri vbi ꝓhibẽdi poteſtas eſt[b]: qḋ ſi factum nõ comꝑit: aut ꝓhibendi poteſtatẽ non hꝫ: vtit̃ mũdis reliq̃s fructibꝰ vñ illa ſublata ſũt. Item Ambroſius in prima ep̃la ad corinthios.

¶ Immunis ẽ a reatu: qui emit qḋ neſcit idol̃ imolatũ.

LIcet aliq̃d pollutũ ſit ꝑ accidẽtia: id eſt ꝑ oblationẽ idolicã: tñ neſcit q̃ emit nullum patitur ſcrupulum ꝛ apud deum immunis eſt.

¶ Queſtio.iii.ꝛ.iiij.

Quibꝰ autẽ genus diuinatõis exordium ſumpſerit: vel q̃t ſunt genera eius: Auguſtinus exponit in lib. de natura demonum ita dicens. ¶ De multiplici genere diuinationis.

IGitur genus diuinationis a pſis fert̃ eſſe allatum. Uarro aũt dixit diuinationũ quattuor eſſe genera: terraꝫ: aquaꝫ: aerem: ꝛ ignem: hinc geomantiam: hydromantiã: pyromantiã: aeromantiam: dicta autumnant. Diuini dicti ſunt quaſi deo pleni: diuinitate enim ſe eſſe plenos ſimulant ꝛ aſtutia quedã fraudulẽta hominibus futura cõiectant. Duo aũt genera diuinationis ſunt: ars ꝛ furor. Incantatores autẽ dicti ſũt qui artem verbis peragunt. Harioli vocati ſunt propterea ꝙ circa aras idoloꝝ nefarias preces emittunt: ꝛ funeſta ſacrificia offerũt: hiſqꝫ celebritatibus demonum accipiunt reſponſa. Haruſpices nuncupant̃ quaſi horaruꝫ inſpectatores. Dies enĩ ꝛ horas in agendis negociis operibuſqꝫ cuſtodiunt: ꝛ quid ꝑ ſingula tẽpora obſeruare debeat homo intendunt: hi etiã exta pecuduꝫ inſpiciunt ꝛ ex eis futura predicunt. Augures ſunt qui volatus auiuꝫ ꝛ voces intendunt: aliaqꝫ ſigna rerum vel obſeruationes improuiſas hominibus occurrẽtes ferunt. Ijdem ſunt ꝛ auſpices: nam ꝛ auſpicia ſunt que iter facientes obſeruant: Dicta autem ſunt auſpicia quaſi auium ſpicia: ꝛ auguria q̃ſi auium garria: id eſt auium voces ꝛ lingue. Itẽ auguriuꝫ q̃ſi auigeriũ qḋ aues gerũt.

renda. ſ.e. ſ. xxiij. q. viij. preterea.

c LIcet. ¶ Idoli ſed ipſum idolothitum non poteſt comedi. xxx. diſt. ſi quis carneꝫ.

¶ Queſtio.iij.ꝛ.iiij.

Quibꝰ autem. ¶ Hec q̃ſtio diuiditur in tres ꝑtes. In prima oſtẽdit quot ſunt genera diuinationum ꝛ vnde habuerint originem ꝛ vocabula. ꝛ hoc probat per capi. Auguſtini. ſecunda ibi: queritur. tertia ibi: quod autẽ. Joan. de fã. ¶ Caſus. Hic intitulatur tertia ꝛ quarta queſtio que queritur a quibus diuinatio ſumpſit exordium: ꝛ q̃t ſint genera diuinationis? Et reſpondetur ꝙ a perſis diuinatio ſumpſit exordium: ꝛ ꝙ quattuor ſunt genera diuinationum. vt. ſ. e. capitu. j. ꝛ. iij.

IGitur genꝰ diuina. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditur in quinqꝫ partes. In prima parte oſtendit Auguſti. ꝙ diuinatio initium ſumpſit a pſis. In ſecunda oſtendit ꝙ diuinatio fit in quattuor rebus. ſ. in terra aq̃: igne ꝛ aere. In tertia vnde nuncupantur diuini. In quarta oſtendit ꝙ duobus modis fit diuinatio. ſ. per artẽ vt in quattuor elementis: ꝛ ꝑ furoreꝫ ſicut per abreptitios. In quinta oſtendit ſpecies diuinationũ earuꝫ etymologias ponendo. ptes autẽ oẽs circa principiũ ſunt: ꝛ ideo non pono vbi incipiant: q꞉ ꝑ te facile deprehendes. Coniectant. i. nunciant. Duo aũt genera. i. duo mo-

Diui

Diui

di: cum dictum eſt ſuperiꝰ quattuor eē genera.

¶ Queritur. Hec eſt ſecunda pars q̄ſtionis in qua querit̄ de natura demonū: ⁊ qualiter ſciāt futura. Jo. de fa. ¶ Caſus. Quia ſupra facta eſt mentio de demonibus: ideo Gratianus q̄rit incidēter cuius nature ſint demōes: ⁊ an futura ſciant: ⁊ quot modis futura p̄noſcant. ⁊ de hoc ſcribit Auguſti. in ſequen. capi.

S Ciēdū. ¶ Caſus. Hoc. c. diuiditur in duas ptes. Jn prima parte oſ̄dit Augu. ꝙ demones excedūt naturam hominū in ſubtilitate ſenſus: ⁊ ingenij: celeritate eūdi ⁊ in longitudine vite: ⁊ ꝓpter hoc prenunciant multa ante cognita: homines vero ꝓpter ſenſus tarditatē hoc dicere vel facere nō p̄nt. Jn ſc̄da parte oſ̄dit ꝙ demones quattuor modis futura p̄dicunt. Primus eſt: q2 ipſi ſunt facturi ea que predicunt: futura mala predicendo ꝓpter peſtes q̄s immittunt. Secundus eſt: q2 naturalibus ſignis futura p̄noſcunt: non tamē propter hoc dicendi ſunt diuini: ſicut nec medicus dicendus eſt diuinus: q p carnalia ſigna humani corporis ſanitatem vel infirmitatem vel mortem ſepe predicit futuram. Tertiꝰ modus eſt: quia demones non ſolum per voces hominū: ſed etiam per cogitatiōes quas per quedā ſigna prediſcūt: futura denunciant: alijs videlicet mira denunciant qui iſta diſpoſita non nouerunt: in quibꝰ quādo falluntur culpā in ſuos coniectores refundunt. Quartꝰ vero modus eſt: q2 ipſi predicunt hominibus ſue culture defectum ⁊ idolorū ruinam: vt eorum que fiunt preſcij videantur: quod qui libros gentilium legit nō poterit ignorare. ſecunda pars incipit ibi: nunc igitur. primꝰ modus diuinādi incipit ibi primum ſciendū. ſecūdus ibi: aliquādo autem. tertius ibi: aliquando etiā hominum. quartus ibi: nonnunq̄ vero.

Duo autē ſunt genera auſpiciorū: vnū ad oculos: alterū ad aures ptinēs: ad oculos. ſ. volatꝰ: ad aures vox auium. Phythoniſſe a phythonio appolline dicte ꝙ is auctor fuerit diuinandi. Aſtrologi dicti ſunt: eo ꝙ in aſtris augurant̄. Genethliaci appellati ſunt ꝓpter natalitiorū ꝯſiderationes dierū: geneſes enim hoīm p duodeci celi ſigna deſcribūt ſiderūq3 curſus: naſcētiū mores: actꝰ ⁊ euentus p̄dicere conant̄: id eſt qs q̄li ſigno fuerit natꝰ: aut quē effectū hēat vite q naſcit̄ interp̄tant̄. Hi ſunt q vulgo mathematici vocant̄: cuiꝰ ſupſtitiōis genus ꝯſtellatiōes latini vocāt: id eſt notatiōes ſiderū quō ſe habeāt cū q̄ſq3 naſcit̄. ¶ Primū aūt genus: id eſt ſtellarū interp̄tes magi nūcupabant̄: ſicut de his legit̄ in euāgelio q natū xp̄m annūciauerūt: poſtea hoc nomine ſoli mathematici dicti ſunt: cuius artis ſcia vſq3 ad chriſtū fuit ꝯceſſa: vt chriſto edito nēo exinde natiuitatē alicuiꝰ de celo interp̄tet̄. Horoſcopi dicti ꝙ horas natiuitatis hoīm ſpeculent̄ diſſimili ⁊ diuerſo facto. Sortilegi ſunt q ſub noīe ⁊c̄. vt ſupra. Salitores vocati ſūt q dū eis mēbrorū q̄cūq3 ptes ſalierint: aliqd ſibi exide ꝓſperū ſeu triſte ſignificari predicūt. ¶ Querit̄ aūt de nā dmonū cuiꝰ nāe ſint: an futura p̄ſcire valeant: vel q̄t modis futura p̄noſcāt. De his ita ſcribit Aug. i eodē libro. ¶ Quot modis demōes futura p̄noſcūt.

SCiendūa hāc eſſe naturam demonū vt aerij corporis ſenſu terrenorū corporū ſenſū facile p̄cedāt: celeritate etiā ꝓpter aerij corporis ſuperiorem mobilitatē: nō ſolū curſus quarūlibet rerū vt hoīm vel ferarū: verūetiā volatus auiū incōparabiliter vincāt: quibꝰ duabꝰ rebꝰ q̄ſtum ad aeriū corpus attinet preditis: hoc eſt acumine ſenſus ⁊ celeritate motus: multo an̄ cogitata prenunciant que homines pro ſenſus terreni tarditate mirentur. Acceſſit etiā demonibus per tam longū tempus quo eorum vita protenditur rerum longe maior experientia q̄3 poteſt hominibus propter breuitatem vite prouenire. Per has efficacias quas aerij corporis natura ſortita eſt: non ſolum multa futura predicūt demones: verūetiā multa faciunt: que q̄n̄ hoīes dicere nō p̄nt aut facere: eos dignos qdam q̄bꝰ ſeruiant ⁊ q̄bꝰ honores diuinos deferāt arbitrant̄: iſtigāte maxie vitio curioſitatis ꝓpter amorē felicitatis falſe atq3 terrene ⁊ excellētie tēporalis. ¶ Nūc igit̄ q̄n̄ de diuinatiōe demonū q̄ſtio ē: ¶ Primū ſciēdū eſt illos ea plerūq3 p̄nunciare q̄ ipſi facturi ſunt: accipiūt eni ſepe ptātē ⁊ morbos immittere: ⁊ ipſū aerē vitiādo morbidū reddere: ⁊ in p̄uerſis atq3 amatoribꝰ terrenorū cōmodorū malefacta ſuadere: de quorū moribus certi ſunt ꝙ ſint eis talia ſuadētibꝰ cōſenſuri: ſuadēt eni eis miris ⁊ inuiſibilibus modis p illā ſubtilitatē corpa hoīum nō ſentientiū p̄netrādo: ⁊ ſe cogitationibusb eorū per quedam imaginaria viſa miſcendo: ſiue vigilantium: ſiue dormiētium. ¶ Aliquando autē non que ipſi faciūt: ſed que naturalibꝰ ſignis futura prenoſcunt: que ſigna in hominum ſenſus venire non poſſunt ante predicunt: neq3 eni quia preuidet medicus que preuidere neſcit huius artis ignarus: ideo tamen diuinus habēdus eſt: quid autē mirum ſi quemadmodum ille corporis humani perturbata vel mortificata temperie: ſeu bonas ſeu malas futuras preuidet valitudines: ſic demones in aeris affectione ſibi notas

a ¶ Sciendū. hic auguſtinus oſtendit quibus de cauſis demones ſciunt futura predicere: nō ꝙ ipſi ſciant futura: ſed quia habent probabiles cōiecturas. Primo illa ratiōe: q2 de ſubtiliori materia ſunt creati: vnde ſubtilius conſiderant q̄3 homines. Jtem quia per antiquitatē multa ſciūt que nos propter breuitatem temporis ſcire non poſſumꝰ. Jtem quia ipſimet conſueuerunt morbos immittere: ⁊ illud ipſi predicunt ꝙ aliquis ſit habiturus malum. Jtem ſicut medicus videt aliquid per ſigna ſibi nota que nos nō videmus: ſic demones. Jtem ex ſignis que procedunt ex animo hominis p̄uident quedam futura. Jtem quia dicta prophetarum audierunt: ex quibꝰ futura predicunt.

Demōes futura p̄dicet p̄ſtā

b ¶ Cogitatiōibꝰ.

Ergo videt ꝙ diabolus nouit cogitationes hominum. ſʒ contra ſolus deus ſcit occulta cordium vt trigeſima ſcđa diſtinctione erubeſcāt ſed ipſe ſeipſum de hoc corrigit. ſ. c. px.

❡ Quod aut. hec ē tertia pars. q. i qua dicitur: ꝙ demones neſciunt que futura ſunt. Joan. de fan.

❡ Caſus. Supra i c. ſciēdū. dixerat Augu. ꝙ diabolus comprehendebat cogitationes hoium p ſigna exteriora: ſʒ qꝛ hoc fuit temerarium dicere: ideo nunc vult illud retractare per. c. ſequens.

Quodam loco. ❡ Caſus. Dicit Augu. ſe quodā loco dixiſſe ꝙ demones diſpoſitiones vel cogitationes hominū non ſolū p voces: ſed etiam p quedā ſigna hūani corporis tota facilitate perdiſcunt: ſed quia rem dixit occultam ⁊ ſermōe nimis audaci: ideo nunc dicit ꝙ inueniri non poteſt: vtrum ſigna ſint i humano corpore: per que iſta cognoſcant: vel p vim aliam ſpiritualē hoc comprehendant: licet quedam per experimenta quandoq; talia prenotare dicātur. Queſtio. v.

Quod autem. ❡ Hec q. diuiditur in tres partes. Jn prima quarum probat magiſter p duodecim capit. ꝙ ſortilegi ⁊ diuini ſunt excōicandi: ſi nō ceſſant ⁊ euntes ad illos. ſcđa ibi: nōnulli tertia ibi: ex premiſſis. Joan. de fan.

❡ Caſus. hic ponitur quinta. q. q̄ queritur ſi ſortilegi ⁊ diuini ceſſare nolue-

nobis ignotas futuras preuident tēpeſtates. ❡ Aliquādo etiam hoium diſpoſitiōes nō ſolum voce prolatās: verū etiā cogitatiōe conceptas; cū ſigna quedā ex aio exprimuntur: in corpore tota facilitate perdiſcunt: atq; hinc etiā multa futura pnunciāt: alijs videlicet mira q iſta diſpoſita nō nouerunt: fallunt: ⁊ ſtudio fallendi ⁊ inuidia voluntate qua hoium errore letant. Sʒ ne apud cultores ſuos pōdus auctoritatis amittant id agunt vt interpretibus ſuis ſignorūq; ſuorū cōiectoribus culpa tribuatur: qñ ipſi decepti fuerint vel mentiti.

❡ Nonnūq; vero ipſi maligni ſpūs ⁊ illuſores hoium atq; ſalutis eoꝝ inuaſores: ſolent predicere defectum culture ſue ⁊ idolorum ruinam: quaten⁹ preſcij videātur: qd in ſingulis regnis aut locis venturum: ⁊ quid aduerſi ſue factioni contingere poſſit: qđ ēt illi q gentiliū hiſtorias legunt non ignorant. Quid ergo mirum ſi iā iminentē templorum ⁊ ſimulachroꝝ euerſionem: quā pphete dei ſummi tāto ante predixerunt ſerapis demon alicui cultorum ſuoꝝ hoc de proximo prodidit: vt ſuā quaſi diuinationem recedens: vel fugiens cōmēdaret. ❡ Quod aūt hominū diſpoſitiones cogitatione cōceptas per exteriora ſigna diabolus deprehendat nō firma ratione videtur approbatū. Unde idē Aug. ait i li. ij. retractationum. ❡ Qđ ex corporeis motibus internas animi cogitationes diabolus dephēdat: res occultiſſima ē

Quodā loco dixi: dēmones aliquādo hoium diſpōnes: nō ſolum voce platas: verūetiā cogitatione conceptas: cum ſigna quedā ex aio exprimūtur in corpore tota facilitate perdiſcere: rem diri occultiſſimam: audaciori aſſertione q̄ debui: nā peruenire iſta ad noticiam demonum per nōnulla etiā experimēta cōpertū eſt: ſed vtrum quedā ſigna dentur ex corpore cogitātium illis ſenſibilia: nos autem latentia: an alia vi ſpūali iſta cognoſcant: aut difficillime pōt ab hoībus: aut oīno non poteſt inueniri. Qō. v.

Quod autem ſortilegi ⁊ diuini ſi ceſſare noluerit excōicandi ſunt: rōne ⁊ auctoritate pbatur. Eſt enim quoddā genus culture idolorum ex demonū conſultationibus futura predicere: ſicut enim auarus: qꝛ cultū deo debitū nummo impēdit idolorū cultor ab apl'o noiatur: ſic illi q futura que ex dei oraculo nōnunq; reuelata iueniūt vel demonū pſultatiōe: vel q buſlʒ pſtigijs iueniř laborāt diuinitatis iura creaturis attribuūt: futura. n. pſcire ſoli⁹ dei eſt: q i ſui ɔtēplatione ēt angelos illa preſcire facit: vñ eſaias ait: Priora ⁊ nouiſſima annūciate mihi: ⁊ dicā ꝙ dij eſtis. Cultores ḃo idolorū a fideliū cōione ſeparandi ſūt: vnde i epl'a ad corithios apl's ait. ❡ Si qs frat noiaī fornicator: aut auarus: aut idolis ſeruiēs: cum eiuſmodi nec cibū ſume. Hinc etiam i decre. Grego. iunioris legit.

❡ Anathema ſit q hariolos vel incantatores obſeruat.

Si qs hariolos: haruſpices vel incantatores obſeruauerit: aut filaterijs[a] eorum vſus fuerit: anathema ſit. Itē ex cōci. anchiritano. ca. xxiiij. ❡ Quīquēnio peniteāt q diuinatiōes expetūt.

Qui diuatiōes expetūt: ⁊ morē gētiliū ſubſequūt: vł i domos[b] ſuas hmōi hoies introducūt exquiren-

rint ſint excōicādi. Et dicit ꝙ ſic: ⁊ ad hoc probandum inducit vnam rōnem ⁊ vnā auctoritatem. Auctoritas incipit ibi: ſi quis frater. Eſtis: o vos demōes. Sequentia. c. plana ſunt. Piandi: id eſt purgandi.

a Si quis. ❡ Si lateriȷs. Filateria dicuntur hic charte in quibus continentur incantationes.

b Qui diuinationes. ❡ Jn domos ſuas. Scđm legē iſti cōcremātur: ſed ille in cuius domo hec fiūt poſt publicationem bonorum in exilium mittitur: vt. C. de male. ſ. nullus.

Non liceat. ❡ Caſus. hoc capitu. diuiditur in quattuor partes. Jn prima parte dicitur: ꝙ propter domum faciendā: vel ſegetes ſerendas: vł plantandas arbores ⁊ filia: non debet aliquis colere elementa: lunam ⁊ ſtellas obſeruare: ſed oia facere in nomie domini. Jn ſecunda parte dicitur: ꝙ in collectionibus herbarum non eſt aliqua incantatio faciēda: niſi Credo in deum. vel Pater noſter. Jn tertia parte dicitur: ꝙ ſi quis in domum ſuam iducat ſortilegos vel diuinos vt maleficia inueniant vel aliud faciant ſuperſtitioſum: quinq; annis peniteat. Jn quarta parte dicitur ꝙ mulieres in ſuis lanificijs vanitatem obſeruare non debent: ſed deum inuocare adiutorem. ſecunda pars incipit ibi nec in collectionibus herbarum. tertia ibi: ſi quis autem. quarta ibi: mu

di aliqd arte magica: aut expiandi cauſa: ſub regula quinquennij iaceant ſm gradus penitentie diffinitos. Item ex conci. martini pape.

¶ Elemēta colere: lune aut ſtellaꝝ curſus in ſuis opib⁹ chꝛiānis ſeruare non licet.

Non liceat chꝛiānis tenere traditiōes gentilium ⁊ obſeruare ⁊ colere elemēta: aut lune: aut ſtellaruꝫ curſus: aut inanē ſignoꝝ fallaciam ꝑ domo facienda vel ꝓpt͛ ſegetes vel arbores plātādas vel ꝯiugia ſociāda ſcriptū eſt enim: Oia que facitis aut in vbo aut in ope: omnia in noīe domini nr̄i ieſu chꝛiſti facite gr̄as agentes deo. ¶ Nec in collectiōibus herbaꝝ que medicinales ſūt aliquas incātationes liceat attēdere: niſi tm̄ cuꝫ ſymbolo diuino: aut oꝛone dominica: vt tm̄ de⁹ creatoꝛ oim ⁊ dn̄s honoret. ¶ Si qs āt paganorum ꝯſuetudinē ſequens diuinos aut ſoꝛtilegos in domū ſuā introduxerit: q̄ſi vt malum foras mittāt: aut maleficia iueniant: vel luſtrationes paganoꝝ faciant: qnq3 annis penitentiā agant. ¶ Mulieribus q̊ꝫ chꝛiſtianis nō liceat in ſuis lanificijs vanitateꝫ obſeruare: ſꝫ deum inuocent adiutoꝛē qui eis ſapiētiaꝫ texendi donauerit. Item ex cōcili. laodicenſi. capitu. xxx.

¶ Sacris officijs deditis magi vel incātatoꝛes non fiant.

Non oportet ſacris officijs deditos vel clericos magos aut icātatoꝛes exiſtere: aut facere filateria que aīarum ſuaꝝ vincula ꝓbantur: hos aūt qui talib⁹ rebus vtunt ꝓijci ab eccl'ia iuſſim⁹. Itē ex ꝯci. toleta. iiij. ca. xxx.

¶ Honoꝛe priuetur epiſcopus vel preſbyter qui magos vel haruſpices ꝯſulūt.

Si qs ep̄s aut preſbyt vel diacon⁹ vel qlibet de oꝛdinibus clericoꝝ haruſpices aut incātatoꝛes: aut hariolos aut certe augures vel ſoꝛtilegos: vel q profitent arteꝫ magicam: aut aliquos eoꝝ ſimilia exercētes: ꝯſuluiſſe[b] fuerit dephenſus: ab honoꝛe dignitatis ſue ſuſpenſus[c] monaſterij curā excipiat: ibiq3 penitētie ꝑpetue dedit⁹ ſcel⁹ admiſſū ſacrilegij ſoluat. Iteꝫ ex ꝯci. agathēſi. ca. xxxviij.

¶ De his qui augurijs ⁊ diuinatiōibus ſtudēt.

Aliquanti clerici ſiue laici ſtudent augurijs: ⁊ ſub noīe ficte religionis per eas q̄s ſcōꝝ patꝝ ſoꝛtes vocāt diuinationis ſcientiā ꝓfitentur: aut q̄rūcūq3 ſcripturaꝝ iſpectiōe futura ꝓmittūt. Hec q̄cūq3 cleric⁹ aut laic⁹ detectus fuerit: vel ꝯſulere vel docere[d] ab eccl'ia hēatur extraneus. Itē Leo. iiij. ep̄is britānie.

¶ Soꝛs nihil aliō ē q̄ꝫ diuinatō: ⁊ maleficiū eē decernit.

Soꝛtes qb⁹ cūcta vos v̄ris diſcriminatis[e] ꝓuincijs q̄s p̄res dānauerūt nihil aliud q̄ꝫ diuinatiōes ⁊ maleficia eē decernim⁹: q̄ꝫobreꝫ volum⁹ illas oino damnari: ⁊ iter chꝛiſtianos vltra nolumus noiari: ⁊ ne exerceant anathematis interdicto ꝓhibem⁹. Itē Greg. hadriano notario.

¶ Incantatoꝛes: ſoꝛtilegos vetut chꝛiſti inimicos inſeq oꝫ.

Peruenit ad nos q̄ q̊ſdam incātatoꝛes atq3 ſoꝛtilegos fueris inſecutus: ⁊ oino nobis ſollicitudinē zelumq3 tuū gratum fuiſſe cognoſcas: ſtudij eni tui ſit ſollicite querere ⁊ quoſcūq3 hmōi chꝛiſti inimicos inueneris diſtricta vltione coꝛrigere. Iteꝫ ex ꝯci. aurelianen.

¶ Excommunicetur clericus monachus laic⁹ diuinatiōes vel auguria vel ſoꝛtes ſecut⁹.

Si qs cleric⁹: monach⁹: vel ſcl'aris diuinatiōes vel auguria crediderit obſeruanda: vel ſoꝛtes q̄s mentiunt eſſe ſcōꝛum quibuſcūq3 putauerint intimandas: cū his q cum eis crediderint ab eccleſie cōmunione pellant. Item Gregoꝛius.

¶ Cōtra ſoꝛtilegos idoloꝝ cultoꝛes cuſtodia paſtoꝛalis iuigilet.

Contra idoloꝝ cultoꝛes vel haruſpices atq3 ſoꝛtilegos fraternitatem tuā vehemētius paſtoꝛali hoꝛtamur iuigilare cuſtodia: q̄ ſi emēdare ſe a talibus nolle repereris ſi ſerui ſunt verberibus[f] volumus caſtigari: ſi vero liberi incluſione digni diſtrictāq3 ſunt in penā dirigendi. Item ex ꝯcili. carthaginēſi. ca. xxxix.

---

literibus. Sequēs. c. planum eſt.

a ¶ Propter ſegetes. Nūquid ergo hic reprehendit aſtronomiā? nūquid per ventos ⁊ diſpoſitiones lune licitū ē ruſticis ꝯſiderare tempus ſeminādi: ⁊ medicis tpa potionuꝫ ⁊ minutionū? Certe hec non reprobātur: ſꝫ illi reprobāt q credunt ineſſe neceſſitatē ſuperioꝛib⁹. vnde nō eſt dicēdū q̄ ſuperioꝛa ſint cauſa rerum licet ſint ſigna rerum.

Si qs epiſcop⁹. ¶ Caſus. Statuit ꝯcilium Toleta. q̄ ſi epiſcopus vel cuiuſcūq3 oꝛdinis clericus diuinos vel ſoꝛtilegos cōſuluit: deponat: ⁊ ad penitētiam peragēdam ꝑpetuo in monaſterio trudatur. Que aūt ſequitur plana ſūt: ⁊ per te videbis vſq3 ad. c. epiſcopi.

b ¶ Cōſuluiſſe. Nota ꝑ ſolo ꝯſilio debere puniri ſiue faciat artem ſiue nō: ſic pro ſola vocatiōe punitur qui vocat clericuꝫ ad iudiciuꝫ imperatoꝛis: vt. xj. q. j. placuit.

c ¶ Suſpenſus. i. depoſitus: vt patet per ſequentia.

Aliquāti clerici. d ¶ Uel docere. nam ſimilis ē culpa prohibita diſcere ⁊ docere: vt. C. de malefi. culpa. ⁊ multa ſunt que melius eſt neſcire q̄ꝫ ſcire. xxxviij diſtincti. q̄ꝫuis contrariū ē. C. de here. quicūq3. vltra medium. vbi dicitur q̄ ille que illicita docet vel deportatur vel punitur vltimo ſupplicio: diſcipuli vero puniuntur decem libris auri. ſed ibi loquitur de his qui diſcendi cauſa venerunt nō tamen didicerunt: hic de eo qui didicit vel conſuluit. Item cōtrariū eſt. xxxvij. diſtincti. qui de mēſa. ſed illi diſcebant: non vt ſequerētur ea: ſed vt alijs per ea poſſent obuiare. xxxvij. diſtinc. legim⁹.

e ¶ Soꝛtes. ¶ Diſcriminatis. i. iudicatis vel dijudicatis.

Contra idoloꝝ. f ¶ Uerberib⁹. Cum hic ſcribatur epiſcopis patet hoc crimen eccleſiaſticum eſſe. Item patet hic q̄ epiſcopus poteſt aliquos verberibus caſtigare: vt xxiij. queſtio. v. c. j. Iteꝫ patet hic q̄ epiſcopus poteſt in carcerem mittere reos. Item habes hic q̄ alio modo punitur nobilis q̄ꝫ ignobilis: vt. xxiiij. q. j. q contra. xij. q. ij. fraternitas. Joan.

Ep̄s pt aliq̄s vberib⁹ caſtigare.

Diuiſio. Epiſcopi. Ca. ſūs hoc.c.diuiditur in tres partes. In prima parte tractatur de ſollicitudine ſacerdotuȝ circa diuinos expellendos de parochijs ſuis: ⁊ ꝙ expelli debeant apoſtoli auctoritate probatur. In ſecunda parte reprehenduntur quedaȝ mulieres que cum diana dea paganorū ⁊ cum herodiade ſu per quaſdam beſtias nocturnis tpib⁹ equitare ſe putabāt quod falſum eſt: ſȝ diabolo decipiente hoc mentibus fideliuȝ irrogatur. In tertia parte oſtenditur quomodo fiat
Extra.iij.c. hec illuſio.ſ.in ſolo ſpiritu diabolo varias formas oſtendendo per ſomnuȝ mentibus hominū: ⁊ ꝙ in ſolo ſpiritu fiat ꝓbat duob⁹ exēplis. ſ. ezechielis ⁊ pauli. ſecunda pars incipit ibi: illud etiam. tertia ibi: ſiquidem ipſe ſathanas.
a ¶ Sed vtinaȝ he ſole. id eſt vtinaȝ nō plures. ſimilis expoſitio eſt.j.q.i. duces. als incipit iudices.
b ¶ Sed in corpore. i. corporeo ſenſu percipi ⁊c̄.
¶ Nonnulli. hec ē ſecunda pars. q̄ñ in qua dicitur quod in ſequenti capitu. cōtinetur. Jo. de fa. Et ponit hic incidentem queſtionem.
¶ Ca°us. Superius prohibite ſunt diuinationes ⁊ ſortilegia: Nunc vero oſtendit Gra. ꝙ in perniciem inimicorum altaria veſtib⁹ exui non debent: vel lugubri veſte accingi: vel luminaria eccleſijs deputata extingui: vel miſſa defunctorum celebrari ꝓ viuis. Et ad hoc probandum inducit ſequens capitu.

¶ Ab eccleſia ſeparetur augurijs ⁊ incantationibus deſeruiens.

Augurijs ⁊ icantationibus ſeruiētē: ſimiliter iudaicis ſupſtitionib⁹ vel ferijs inherentē a cōuentu eccl'ie ſeparandū precipim⁹. Item ex concili. acquirenſi. capi. j.

¶ Sortilegam ⁊ magicam artem epiſcopi omnibus modis eliminare ſtudeāt.

Epiſcopi eorūq; miniſtri oībus modis elaborare ſtudeāt: vt pniciosā ⁊ a zabulo iuentā ſortilegā ⁊ magicā artē ex parochijs ſuis penitus eradicēt: ⁊ ſi aliquē virū aut mulierem huiuſcemodi ſceleris ſectatorē inueniunt turpit̄ dehoneſtatū de parochijs ſuis deijciāt. Ait enim apl's. Hereticū hoiem poſt ꝑmaȝ ⁊ ſcdam correctionē deuita: ſciens qꝛ ſubuerſus ē: ⁊ is ēt ꝗ eiuſmodi ē. Subuerſi ſunt ⁊ a diabolo captiui tenent̄: qui relicto creatore ſuo diaboli ſuffragia q̄runt: ⁊ idō a tali peſte dȝ mundari ſctā eccl'ia. ¶ Illud etiam nō eſt omittēdum: ꝙ q̄dā ſcelerate mulieres retro poſt ſathanā ꝯuerſe demonuȝ illuſionib⁹ ⁊ phātaſmatib⁹ seducte credūt ſe ⁊ ꝓfitent̄ cuȝ diana nocturnis horis dea paganoꝝ: vel cū herodiade: vel cū innumera multitudine mulieruȝ eq̄tare ſup q̄ſdam beſtias: ⁊ multaꝝ terraꝝ ſpacia intēpeſte noctis ſilētio ptrāſire eiuſq; iuſſionibus obedire velut dn̄e: ⁊ certis noctib⁹ ad eius ſeruitiū euocari. Sȝ vtinam he ſole in pfidia ſua ꝑijſſent: ⁊ nō multos ſecū ad infidelitatis iteritū ptraxiſſent: nā ⁊ inumera multitudo hac falſa opiniōe decepta hec ṽa eſſe credūt: ⁊ credēdo a recta fide deuiāt: ⁊ errore paganorū inuoluunt̄: cū aliq̄d diuinitatis aut numinis extra vnū deū arbitrant̄. Quapropt ſacerdotes ꝑ eccl'ias ſibi cōmiſſas pplo dei oī inſtātia ꝑdicare debent: vt nouerint hec oīno falſa eē: ⁊ nō a diuino: ſȝ a maligno ſpiritu talia phantaſmata mentibus fidelium irrogari arbitramur. ¶ Siquidem ipſe ſathanas ꝗ trāſfigurat ſe in angelū lucis cū mentem cuiuſcūq; mulieris cepit: ⁊ hāc per īfidelitatē ſibi ſubiugauerit: illico trāſformat ſe in diuerſaꝝ ſpecies pſonarum atq; ſiſitudines: ⁊ mentē quā captiuatā tenet i ſomnijs deludēs modo leta mō triſtia mō cognitas mō icognitas pſonas oñdēs: ꝑ q̄q; deuia deducit: ⁊ cū ſolus ſpūs hoc patit̄: īfidelis hoc ñ in aio: ſȝ i corpe[b] euenire opinat̄: qs eni i ſōnijs ⁊ nocturnis viſionibus non extra ſeipſum deducitur: ⁊ multa videt dormiendo: que nunq̄ vigilando viderat? quis vero tam ſtult⁹ ⁊ hebes ſit: qui hec oīa q̄ i ſolo ſpū fiūt: ēt in corpe accidere arbitret̄? cuȝ ezechiel propheta viſiones domini in ſpiritu: non in corpore vidit ⁊ audiuit: ſicut ipſe ſtatim inquit: Fui in ſpū. Et paulus non audet dicere ſe raptū in corpe. Oib⁹ itaq; publice ānūciādū ē: ꝙ qui talia credit ⁊ his ſimilia: fidem ꝑdit: ⁊ qui rectam fidem nō hȝ: hic nō eſt ei⁹: ſȝ illi⁹ i quē credit. i. diaboli: nā de dn̄o nr̄o ſcriptū ē: Oia ꝑ ipſū fcā ſunt ⁊c. Quiſquis ergo credit poſſe fieri aliquā creaturā aut i meli⁹: aut i deteri⁹ imutari: aut trāſformari in aliā ſpeciē: vel in aliaȝ ſiſitudinē: niſi ab ipſo creatore ꝗ omnia fecit: ⁊ per quem omnia facta ſunt ꝓculdubio infidelis eſt: ⁊ pagano deterior. ¶ Nōnulli inueniunt̄ ꝗ interno liuore ꝓmoti: i ꝑniciem ſuoꝝ inimicoꝝ altaria ſacris veſtib⁹ exuunt: aut veſte lugubri accingūt: vel ꝯſueta luminarioꝝ obſeq̄a eccl'ijs dei ſubtrahūt: vel miſſam ꝓ requie defunctoꝝ ꝓmulgatam ꝓ viuis celebrant hoib⁹: q̄ꝝ oīum maleficia nequiſſima toletanuȝ. ꝯcilium ꝯdēnat dicēs. ¶ Abijciat ſacerdos qui huiuſcemodi maleficijs operā dedit.

Quicūq; ſacerdotū vel alioꝝ miniſtroꝝ de īcepſ cā doloris[c] cuiuſlibet ꝓmot⁹ aut altare veſtib⁹ ſacris exuere ꝑſūpſerit: aut q̄libet alia lugu

Quicūq;. Ca. ſūs. hoc capi. diuiditur in duas partes. In prima pte dicitur: ꝙ ſi quis ſacerdos vel miniſter eccl'ie altaria veſtib⁹ exuat: vel lugubri veſte accingat: vel extinguat luminaria in perniciē alicuius deponatur: niſi coram metropolitano pniam egerit: exceptis illis perſonis que hoc faciunt: vel propter hereticos: vel propter hoſtilitateȝ: vel alia iuſta cauſa. In ſecūda parte dicitur ꝙ ſacerdos ꝗ cantauerit miſſam defunctorum vt inimicus mortem incurrat deponatur: ⁊ tam ipſe ſacerdos q̄ ille qui ſacerdotem ad talia incitauerit perpetuo exilio puniatur. ſecunda ps incipit ibi: plerūq; etiam.
c ¶ Doloris. niſi forte ideo faciat: qꝛ eccleſia ſua ſpoliatur: vt illud in ſignum meroris faciat: ſicut quidaȝ ponunt ſpinas ſuper altare: ſicut etiam denudatur altare in paſſione domini in ſignū triſtitie.

a ⁊ Satiſfactio. argu. ꝙ ſi aliquis ſatiſfecerit de crimine: vel inde egerit penitentiã: amplius nõ poſſit accuſari: lʒ ſit publicũ crimẽ. ✝ vt no. trigeſima tertia queſtione ſecunda admonere. Joan.

⁊ Ex pmiſſis. hec eſt tertia pars. q. in qua magiſter ponit caſus ⁊ originẽ his phantaſmatibus: ⁊ quomodo accidãt. Joan. de ſan.

⁊ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradictis: ꝙ ſortilegi ⁊ diuini niſi reſipiſcant ſunt excõmunicandi. poſtea oſtendit ꝙ ea que fiunt per incantatores: non in corpore: ſed in spũ dicuntur fieri. ⁊ ad hoc inducit ſequẽs capitu.

Nec mirum. ⁊ Caſus. hoc c. diuiditur in tres ptes. Jn prima parte Augu. docet tria. Primo docet non eſſe mirum: ſi magi vertebant virgas in dracones: aquaʒ in ſanguineʒ: moyſi reſiſtendo: qr ſilia fecit circe ⁊ mercurius ad ſacrificiũ bachi: hec tñ magis apparebant: qȝ in veritate conſiſterent. Secũdo opponit multa genera magorũ ⁊ incantatorũ ⁊ eorum etymologias. Tertio ponit quare tãta poteſtas diabolo datur: vt hoies ſic ſeducat: qđ ſit ideo: vt veritatem ſpernẽtes eludat: hoc tamen nõ ſit ſine permiſſu

bri veſte accinxerit: ſeu etiam conſueta luminariorum obſequia de templo dei ſubtraxerit: ⁊ extingui preceperit ſi eum antea vere penitudinis coram metropolitano ſatiſfactio [a] non purgauerit: loci ſui dignitate ſe nouerit ⁊ honore priuari: illis proculdubio perſonis ab hac vltionum ſentẽtia ſeparatis: que aut contaminationẽ ſanctorũ ordinum: vel ſubuerſionem ſancte ſidei metuentes: aut hoſtilitatem vel obſidionem perferentes: ſeu etiã diuinorum iudiciorũ ſententiã metuentes feciſſe contigerit: in quorũ facto plus humilitas qua deus placatur: qȝ interni liuoris doloſitas declaratur. ⁊ Plerique etiaʒ ſacerdotũ ſauciati inimicitie dolo miſſam pro requie defunctorũ promulgatam: fallaci voto pro viuis ſtudẽt celebrare hoibus: vt is pro quo ipſũ offertur ſacrificiũ: mortis incurrat periculum. Proinde noſtre elegit vnanimitatis cõuẽtus: vt ſi quis deinceps talia perpetraſſe fuerit detect⁹: a proprij deponatur ordinis gradu: ⁊ taʒ ipſe ſacerdos: qȝ etiam ille qui eũ ad talia peragẽda incitaſſe perpendit: exilij perpetui ergaſtulo relegentur. ✝ Ex premiſſis au✝ctoritatib⁹ colligit ꝙ harioli: ³haruſpices: incãtatores: ⁊ ſortilegi: atque ceteri huius ſectatores ab eccleſia ſũt eliminãdi: ⁊ niſi reſipuerit: perpetuo excõmunicandi. Sed ꝙ in vltimo anquirenſi capitulo ea que fiunt per incantatores: non in corpore: ſed in ſpiritu fieri dicuntur. Auguſti. in libro. de ciui. li. xij idem videtur aſſerere ita dicens. ⁊ Que magorum preſtigijs fiunt: non vera: ſed phantaſtica eſſe probantur.

Nec mirum de magorum preſtigijs: quorum intantum prodiere maleficiorum artes: vt etiã moyſi in illis ſignis reſiſtere: vertentes virgas in dracones: aquã in ſanguineʒ dicantur. Jn gentilium etiam libris legitur: ꝙ quedã maga circe ſocios vlyxis mutauerit in beſtias. Legit etiã de ſacrificio ꝙ arcades deo ſuo lyceo immolabãt: exquo quicunque ſumerent: in beſtiarũ formas cõuerterentur. Sed hec oĩa magicis preſtigijs poti⁹ fingebantur: qȝ rerum veritate complerentur: vt ergo ipſi errores ignorantibus manifeſti fiant: de eorum proprietate atque inuẽtoribus iuxta traditionem maiorum patrũ dicere congruum arbitramur. ⁊ Magi ſunt qui vulgo malefici ob faci noꝝ magnitudinẽ nuncupantur: hi ſunt q permiſſu dei elementa cõcutiunt: turbant mentes hominum minus confidentium in deo: ac ſine vllo veneni hauſtu violentia tñ carminis interimunt. vnde Lucanus: Mens hauſti nulla ſanie polluta veneni: incantata perit. Demonibus enim accitis audent ventilare: vt quoſcunque ſuos perimant malis artibus inimicos: hi etiam ſanguine vtuntur: ⁊ victimis ſepe contingunt mortuorum corpora. ⁊ Necromantici ſunt: quorum precantationibus videntur reſuſcitari mortui diuinare: ⁊ ad interrogata reſpondere. Necros enim grece: latine mortuus: mantia: diuinatio nuncupatur: ad quos ſuſcitandos cadaueri ſanguis adijcitur: nam amare ſanguinem: demones dicuntur: ideo que quotienſcunque necromantia ſit cruor aque miſcetur: vt colore ſanguinis facilius prouocentur. ⁊ Hydromantici ab aqua dicti: eſt enim hydromantia in aquarum inſpectione vmbras demonum euocare: ⁊ imagineas ludificationes eorum videre: ibique ab eis aliqua audire: vbi adhibito ſanguine etiam inferos perhibentur ſuſcitare: ⁊ infra. Ad hec omnia ſupradicta pertinent ligature execrabilium remediorum: que ars non commendat medicorum: ſeu in precantationibus ſeu in characteribus ſuſpendendis atque ligandis: in quibus omnibus ars demonum eſt ex quadam peſtifera ſocietate hominum ⁊ angelorum malorum exorta. Unde hec cuncta vitanda ſunt chriſtiano: ⁊ omni penitus execratione repudianda atque damnanda. ⁊ Auguria autẽ ſũt auiũ: hec autem phryges primi inuenerũt. ⁊ Preſtigium vero mercurius dicitur primo inueniſſe: dictum eſt autem preſtigium: ꝙ preſtringat aciem oculorum. ⁊ Haruſpicine artem primus hetruſcis tradidiſſe dicitur quidam tages: hic exanimis haruſpicinam dictauit: ⁊ poſtea non apparuit: nam dicitur fabuloſe: Arante quodam ruſtico ſubito ex glebis exiluiſſe: ⁊ haruſpicinam dictaſſe: qua die mortuus eſt: quos libros romani ex hetruſca lingua in propriaʒ mutauerunt: his ergo portentis per diabolorum fallaciam illuditur curioſitas humana: qñ id impudenter appetũt ſcire: quod nulla rõne cõpetit eis inueſtigare: hec poteſtas imũdis ſpiritibus ideo

vatur: vt peruerſos ſibi aptent: hoc eſt prauos ho/
ii.tim.iiij. a minesſeducāt: illos.ſ.q ſpernūt veritatē ⁊ credūt
mēdacio: iuxta pauli ſniam: Sanā doctrinā non
ferent: ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi ma
giſtros prurientes auribus: ⁊ a veritate quidem
auditum auertent: ad fabulas autem conuerten/
tur: onerati peccatis ducentur varijs deſiderijs:
ſemper diſcentes: nunq̄ ad ſcientie veritatē pue/
ij.tim.iij. b nientes. Queadmodum autē iamnes ⁊ mābres
reſiſterunt moyſi: ita ⁊ iſti reſiſtunt veritati: ho/
mines corrupti mēte reprobi circa fidē: ſed vltra
nō proficient: inſipientia eoꝝ manifeſta erit oībus
ſicut ⁊ illorum fuit. Nec ideo qſq̄ credere debet
quoſlibet magicis artibus aliquid facere poſſe ſi/
ne permiſſu dei: q omnia que fiūt: aut iuſto iudi/
cio facit: aut permiſſu ſuo ita fieri ſinit qđ predicti
magi leguntur ſilia feciſſe moyſi qui virgā ſuam
proiecit: ⁊ cōuerſa eſt in draconē: proiecerūtq̄ ſin
guli virgas ſuas ⁊ conuerſe ſunt in dracones: ſed
deuorauit virga aaron virgas eorū: nō enim fue/
runt creatores draconum: nec magi nec angeli q
bus miniſtris illa operabantur: inſunt enim reb⁹
corporeis per oīa elemēta quedā occulte ſemina/
rie rōnes: qbus cū data fuerit opportunitas tpa/
lis atq̄ caſualis: prorūpunt in ſpecies debitas ſu
is modis ⁊ finibus: ⁊ ſic non dicuntur angeli qui
iſta faciunt aīalium creatores: ſicut ne agricole ſe
getū vel quorūcunq̄ in terra gignentium creato
res dicendi ſunt: quāuis nouerint prebere quaſ/
dam viſibiles opportunitates ⁊ cauſas vt illa na/
ſcantur: qđ autē iſti faciunt viſibiliter: hoc illi inui
ſibiliter: deus vero vnus ſolus eſt creator: q cau/
ſas ipſas ⁊ ſeminarias rationes rebus inſeruit.
i.re.xxviij ¶ Preterea qdā querēdū putāt quō ſcriptura
narrat phytoniſſam ſamuelē prophetam ſuſcitaſ/
ſe ad colloquium ſaulis impijſſimi regis: ſi phy/
thonica diuiatio errori magice artis deputāda ſit?
Quibus ita rñderi pōt: indignū oīno facinus eſſe
i.re.xxviij b ſi ſm verba hiſtorie cōmodetur aſſenſus: quō.n.
poterat fieri vt arte magica attraheretur vir a nati
uitate ſctūs ⁊ opibus vite iuſtus: at ſi nō attract⁹ᵃ
eſt conſenſit: qđ vtrūq̄ de iuſto credere aduer/
ſū ē: nullū enim ſuffragiū hꝫ iuſticia ſi attractus:
aut volūtarius ꝯſenſus amiſit meritū ſpūale: qđ
poſitus i carne q̄ſierat: qđ valde abſurdū eſt: qꝛ
q hic iuſtus recedit: permanetᵇ iuſt⁹. Porro hoc
eſt pſtigiū ſathane: q̄ vt plurimos fallat: etiā bo/
nos hēre in ptāte ſe cōfingit: qđ apl̄us iter cetera
ij.cor.ii. c oſtēdit dicēs: Ipe ſathanas trāſfigurat ſe in ange
lū lucis: vt eni errorē faceret i quo glorificaretur
in habitu viri iuſti ⁊ noīe ſe ſubornauit: vt nihil p
ficere ſpem quā pdicebāt dei cultores mentiretur:
qm̄ hinc exeuntes iuſtos finxit in ſua eſſe poteſta
te. Sed hoc quoſdā fallit: q̄ de morte ſaulis ⁊ filij
eius nō ſit mētitus: quaſi magnū ſit diabolo ante

occaſum mortē corpis preuidere: cū ſigna quedā
ſoleāt apparere morituris: qpp̄ a qbus dei prote
ctio amota videtur: quāto magis a diabolo quē
angelica ptāte ſublimē pphetica oracula fuiſſe te/
ſtātur: de cuius magnitudine apl̄us ait: An igno
ratis altitudinē ſathane? qd mirū ergo ſi iminen
tem ppe mortē potuit pui de
re: cū hoc ſit vn̄ fallit: ⁊ ſe in
dei ptāte vult adorari: nā tāta
hebetudine demēs effectus ē
ſaul vt ad phythoniſſam con/
fugeret: deprauatus eni cau/
ſa pcti ad hoc ſe cōtulit qđ dā
nauerat. Sed ſi qs ppter hi/
ſtoriā ea que verbis expreſſa
ſunt: putet nō ptermittēda ne
rō hiſtorie inanis ſit: recte fa/
cit quidē: ſi tn̄ iſtud minime
ad veri rationē rapiat: ſꝫ ad
viſum ⁊ intellectū ſaul: neq̄
enim reprob⁹ factus bonum
intellectū poterat hre. Hiſto
ricus eni mentē ſaulis ⁊ ſta/
tū ſamuelis deſcribit: ⁊ ea q̄
dicta ⁊ viſa ſunt exprimens:
pretermittēs ſi vera an falſa
ſint: q ait: audiens in quo ha
bitu eſſet excitatus intellexit
(inquit) hūc ſamuelē eſſe: qd
intellexerit: retulit: ⁊ quia nō
bn̄ intellexit cōtra ſcripturā
aliū adorauit q̄ deū: ⁊ putās
ſamuelē adorauit diabolū:
vt fructū fallacie ſue haberet
ſathanas: ad hoc eniꝫ innitit:
vt adoret q̄ſi deus: ſi enim ſa
muel ille vere apparuiſſet: nō
vtiq̄ vir iuſtus permiſiſſet ſe
adorari: q predicauerat dn̄m
ſolū eſſe adorādū: ⁊ quō hō
dei q cū abraā in refrigerio
erat: diceret ad virū peſtilētie
⁊ dignū ardore gehēne: cras
mecū eris? His duob⁹ titu/
lisᶜ ſubtilitatē fallacie ſue pdi
dit iprouidus ſathanas: qꝛ ⁊
adorari ſe permiſit ſub habi/
tu ⁊ noīe ſamuelis cōtra legē
⁊ virū peccatis preſſum: cū
magna diſtātia pctōꝝ ⁊ iuſto
rū ſit: cū ſamuele iuſtiſſimo
futurū mētit⁹ ē. Verū pt di
ci: vez pt videri: ſi ō ſamuelis
noīe taceatur: qꝛ ſaul cū dia
bolo futur⁹ erat: ad eū enim

dei: ⁊ dicit quare illi
incantatores virgas
ſuas in dracones cō
uertebāt. In ſcđa p.
te continetur q̄ q.
dam obijciebāt Au
gu. phytonica diui
natio errori magice
artis eſt deputanda
qualiter phytoniſſa
ſamuelē ſuſcitauit
ad colloquium re.
gis ſaulis. Cui obie
ctioni rñdet Augu.
dicens illū nō fuiſſe
ſamuelē: ſed diabo.
lū: qđ pbat trib⁹ rō
nibus vel auctorita
tibus multa verba
inſerendo. In tertia
parte obijcitur Au
gu. ſic: Si illi q diui
ni dicūtur: vel faci.
unt incātatiōes: nō
habent aliqd pprie ij.c
virtutis vel poteſta.
tis quō eueniunt q̄
dicūt? Et rñdet Au
gu. q̄ lꝫ ea eueniant
tn̄ nullus eis crede
re dꝫ: qꝛ ſi ſanitatē
languidis cōferre vi
deantur: vel īfirmi.
tatē ſanis inferre: to
tū fit permiſſione di
uina: vt appareat q̄.
lis fidei vel deuotio.
nis ſint erga deū: q
hec audiūt vel vidēt.
Et ad hoc probandū
inducit auctoritatē
deuteronomij. ſecū
da pars incipit ibi:
preterea. tertia ibi: ſi
autem. Quod ait. ſ.
ſaul. retulit: hiſtoria
⁊ quia dicit Augu.
titulis.i. argumen.
tis vel rōnibus.
a ¶ Ac ſi non attra
ctus: quia ab ange.
lo fuit nunciata na.
tiuitas eius.
b ¶ Permanet. vt
ſ. vigeſimaquita di.
ſtinctione qualis.
c ¶ Titulis. ſcilicet
argumentis. Joan.
¶ Queſtio.vi.

Quod aūt Caſus. hic intulat. vj.q. q̃ querit: vtrum excō municatus ab epo poſſit a pſbytero re cōciliari epo incon ſulto? Et rñdet q li gat9 a maiori a mi nori abſolui nō pōt vt.xxj.di.inferior ni ſi in mortis articu lo: vt ex̄ de ſen.ex. ñ dubiū. Gra.tñ lati9 extendit qōnē an ſa cerdos poſſit recōci liare penitentes epo in ꝯſulto? Et rñdet q ſic: ꝓuata recōcilia tiōe.ſ.qñ pctā ſua ei ꝯfitent vel in articu lo neceſſitatis: vt.ī. eo.§.ecce.ſed publi ca non pōt. Prio tñ ꝓbat q excōicat9 ab epo: ab alio incōſul to epo recōciliari ñ pt: niſi p metropoli tanū vel aplicū: qđ ꝓ bat vna rōne ⁊ vna auctoritate. rō autē inuenit in.§.aucto ritas vero in.c.

a ¶ Ab epo. Certū eſt q ligatū a maio ri: nō pt minor ab ſoluere: vt.xxj.di. in ferior.⁊.c. deniq3.⁊ extra de electi. inno tuit. niſi in articulo mortis: vt extra de ſen.ex. nō dubiu3 ē. Magr̄ tñ largi9 ꝓſe quit qōnem: an pre ſbr poſſit recōciliare penitētes? Dicas er go q ē recōciliatio q̄dā publica q̄dā pri uata. publica ſolus epās pt reconciliare: vt.ī.eo.c.j.⁊.l.di.in capite. illa nō fit niſi in crimine: qđ totā vrbē cōmouet. vt.ī. eo.c.vl. ꝓuata āt pōt ſacerdos recōciliare: vt.ī.c.preſbri. ⁊ ipe neceſſitatis qlibet pt alium recōciliare ec cleſie: vt de ꝯſe. diſti. iiij. ſanctum. Joan.

b ¶ Metropolita num. hoc tñ eſt ve rum cu3 eſt appella tu3 ad ipſū: vt extra de ſen.ex.p tuas. Si

tranſmigrauit quem adora/ uit: ſemp ergo diabolus ſub velamine latēs prodit ſe: dū ea ꝯfingit que hereant perſo nis per quas fallere nititur. ¶ Si aūt quilibet opponit ⁊ dicit: quō vel qñ eueniunt aliq̃ que illi diuini predicunt futura: aut quō poſſūt egris prebere medelā: aut ſanis im mittere egritudinē: ſi aliquid ꝓprie virtutis ac ptātis non habeāt? Hoc a nobis recipi/ at rūſum: q2 idō quiſq3 nō d3 eis credere: q2 aliqñ eueniūt que predicunt: aut ſanare vi/ dent languidos: aut ledere ſa nos: q2 hoc permiſſu dei fit vt ipſi q hec audiūt vel vident: ꝓbent ⁊ appareant qua fide ſint vel deuotiōe erga deū: ſi cut in deuteronomio legitur moyſes ex vbo dei pplo dei ꝓcepiſſe ita dicens: Si ſurrexe rit in medio tui ꝓpheta: aut q ſomniū dicat ſe vidiſſe: ⁊ ꝓdi xerit ſignū atq3 portētum: ⁊ euenerit qđ locut9 eſt: ⁊ dixe/ rit tibi eam9 ⁊ ſeq̄mur deos alienos: q̄s ignoramus ⁊ ſer/ uiamus eis: non audies vba ꝓphete aut ſomniatoris: q2 temptat vos domin9 deus ve/ ſter: vt palā fiat vtrum diliga tis eū an non. In toto corde ⁊ in tota aīa veſtra dominum deum veſtrū ſequamini: ip3 timete: mandata ei9 cuſtodite ⁊ audite vocē illius: ipſi ſer/ uietis ⁊ ipſi adherebitis ⁊c. Ubi ſane itelligi voluit etia3 illa que a diuinantibus non ſm deum dicunt: ſi acciderit que dicunt: non ſint ſic accipi enda: vt fiāt que precipiūtur ab eis: nec colantur que colū tur ab eis: nec ꝓter ſuam po/ teſtatē deus oſtēdit eſſe q cō tingunt iſta: ſ3 quaſi querere tur cur ea ꝑmittat: cām tem/ ptationis expoſuit: ad cogno ſcendā vtiq3 eoꝝ dilectione3: vtrum eā habeāt erga deum ſuū: cognoſcēdu3 vo ab ipſis potius: q3 ab illo qui ſcit oīa anteq3 fiant.

¶ Queſtio.vj.

Quod autē ab a epo ex/ cōicat9 eo in conſulto ab alio reconci liari nō poſ/ ſit: niſi forte p ei9 metropoli/ tanū b vel p ſummū pontificē rōne ⁊ auctoritate probatur. Preſbri nāq3 ptātē excōicā di vel recōciliādi ab epis acci piūt non epi a preſbrīs: atq3 ideo excōicatos a ſacerdoti/ bus recōciliare pñt: excōica/ tos vo ab epis ſacerdotes re cōciliare non pñt. Recōcilia tio nāq3 penitētium epāle of ficiū eſt: nō ſacerdotale. c Un/ de in concili. carthagineñ.ij. fortunatus epiſcopus dixit.

¶ Penitentum reconcilia tio: chriſmatis ⁊ puellaꝝ con ſecratio a preſbrīs non fiat.

Si iubet ſctitas veſtra ſuggero: nam memi/ ni preterito concilio ſtatutū: vt chriſma vel recōciliatio pe nitentiū: necnon ⁊ puellaru3 ꝯſecratio a preſbyteris c nō fi at. Si quis autem emerſerit hoc faciēs: quid de eo ſtatuē dum ſit: aurelius epiſcopus dixit: Audiuit dignatio vrā ſuggeſtionē fratris ⁊ epiſco/ pi nři fortunati: quid ad hoc dicitis? Ab vniuerſis epis di ctu3 eſt: chriſmatis confectio ⁊ puellarum conſecratio a p ſbyteris non fiat: reconcilia/ re d quemq3 in publica miſſa preſbytero non liceat: hoc o/ mnibus placet: puellaru3 tñ conſecratio epo conſulto per preſbyteꝝ fieri valet. Unde in carthaginen.concili.iij.

¶ Permiſſione epi vgines conſecrare preſbyter valet.

Preſbyter e inconſulto epo virgines nō conſe/ cret: chriſma vo nunq3 ꝯfici at. Item ex conci. aga: henſ.

¶ Nec diaconis miniſtrare nec penitentem in eccleſia be nedicere preſbytero licet.

tñ metropolitanus abſoluat cū non ſit appellatū ad ipſum: dicūt qdā q ī3 abſo luto: ī3 abſoluere ñ debeat. Sed hoc vix credo: cū canō vocet eū peregrinū ſiue ex traneū iudicē: vt.vj. q.iij. ſcitote.⁊.iij.q.ō. vj. peregrina. nec h3 iuriſdictionē: niſi ī certis caſibus: vt ex tra de of.ordi. paſto ralis. Joannes.

Si iubet ſctitas. ¶ Caſus. Que ſitū fuit in carthagi nen.cōcilio: vtrum preſbyter poſſit con ficere chriſma: vt re cōciliare penitentes in publica miſſa: vel virgines ꝯſecrare? Et rñſum eſt ad ſug geſtione3 epi fortu nati q pſbyteri hoc facere non pñt. Se quēs.§.cū duobus ſequēntibus.c. patet.

c ¶ A preſbyteris. Uidua tñ ab eis pōt recipere ſacrum ve lamen: vt.xx. que ſtio.j. vidua.

d ¶ Recōciliare. Eſt ergo hic arg. q cu3 preſbyť nō poſſit ali quem recōciliare ec cleſie: q multo for tius non poſſit ali quē eijcere publice extra eccliam: ſic vi det q nō poſſit excōi care. Intelligūt aūt qdam qđ ħ dicitur q tunc ſacerdos nō poſſit publice recon ciliare: cu3 epās indi xerit penitentia3 ali cui: ſec9 ſi ſacerdos i dixerit penitentia3. Item publice recon ciliare poteſt vt di cunt ex mandato epiſcopi.ī.eo. aure lius. Joannes.

e ¶ Preſbyter in conſulto. Uſ vacat hic argu.a cō trario ſenſu: vel lo cale fuit vel tempo rale: ſicut illud.xcv. diſtinctio. peruenit. hodie enim ſolis epi ſcopis illud compe tit.lxviij. diſtinctio. q̄uis. Joannes.

Preſbyť ſimplex an poſſit aliquē re conciliare eccřie.

a Miniſtrare.i.conficere corpus chriſti: vel etiam tradere ſine mandato ſacerdotis: vt.i.qõe.i.in eccleſia. b Bñdictionem.ſ.ſolẽnem q̃ fit p talia verba: Sit nomen domini bñdictum.⁊ ſic non ob.xcv.di. peruenit. Jo. ❡ Ecce quod ❡ Caſus. Cõcludit Gra. ex ſupradictis q᷑ preſbr̃ excõicatus ab epo reconciliare non põt. poſtea ſoluit diſtinguẽdo inter publicã ⁊ priuatam recõciliationẽ. Publica recõciliatõ tñ p impoſitionez manus epalis fieri dʒ añ ingreſſum eccleſie. Priuata vero recõciliatio p ſacerdotem fieri põt: ⁊ ad hoc inducit ſeqñtia. c. Sequens.c.patet.

Preſbri de oc. c ❡ Juſſione. Si intelligas hoc de excõicato planũ eſt: vel itelligas de illo cui epus penitẽtiã inĩũxerit: naʒ abſente epo ſine mandato ei⁹ põt reconciliare: ſi neceſſitas fuerit: vt.J.eo.c.vlti. vel intelligas hoc iuſſione generali. argu. xvj.queſtio.j.§.ecce ⁊.c.cunctis.

Aurelius. Caſus. Queſitũ fuit in cõci.carthaginẽ. vtrũ preſbyter poſſit recõciliare hoiem in piculo cõſtitutũ? Et rñdet aurelius epus: vbi epus eſt abſens preſbr̃ euʒ cõſulere dʒ: ⁊ eius auctoritate periclitantẽ reconciliare: cui⁹ reſponſio fuit a ceteris approbata.

d ❡ Si epus. Illud itelligas cum qs eſt excõicatus ab epo: vel cũ epus indixit ei pniam: als ſecus videtur: vt.J.eo.c. vl. ⁊ de conſe.diſti.iiij. ſanctum. Et eſt hic argu. q᷑ cũ in ſacramẽtis conferendis abſens citat᷑: q᷑ multo.potius abſentes in electiõe ſunt vocãdi. De illa materia notatur.vij.queſtio.j.factus. Joan.

Abſentes ſunt ad electionẽ vocandi.

Miniſtrare[a] diacon⁹ aut cõſecrare altare preſbyter nõ preſumat: benedictionẽ[b] quoq3 ſup plebẽ in eccleſia fundere: aut penitẽtem in eccleſia bñdicere preſbytero penit⁹ nõ licebit. ❡ Ecce qđ ab epo excõicatus: p ſacerdotẽ reconciliari non põt. Sed notandum eſt q᷑ recõciliatio alia eſt publica: alia priuata. Publicata recõciliatio eſt: qñ penitẽtes añ eccleſie igreſſum publice repreſentant᷑: ⁊ p impoſitionẽ manus epalis eccľie publice recõciliantur: hec ſacerdotib⁹ videt᷑ eſſe phibita. Uñ circa finẽ illius capituli non ſimpľr prohibent᷑ penitẽtes reconciliare: ſʒ in publica miſſa. Priuata vero reconciliatio eſt: qñ de occultis pctis penitentes: vel in extremis agẽtes ad grãʒ recõciliationis accedunt: hec recõciliatio poteſt fieri per ſacerdotẽ. Unde euariſtus papa ait.

❡ Juſſione epiſcopi de occultis peccatis preſbyteri penitentes reconcilient.

Preſbyteri de occultis peccatis iuſſione[c] epi penitentes recõcilient: ⁊ (ſicut ſupra premiſimus) infirmantes abſoluant ⁊ cõmunicent. Itẽ ex concili.carthaginen. ij.

❡ Si epiſcopus abſens eſt: per preſbyterum reconcilietur in periculo conſtitutus.

Aurelius eps dixit: ſi quiſq̄ in piculo fuerit cõſtitutus: ⁊ ſe recõciliari diuinis altaribus petierit: ſi eps[d] abſens fuerit: dʒ preſbr̃ vtiq3 cõſulere epm: ⁊ ſic periclitãtem ei⁹ precepto recõciliare: quã rem debemus ſalubri cõſilio roborare: ab oibus epiſcopis dictuʒ eſt: placet quod ſanctitas veſtra nos neceſſario inſtruere dignata ẽ. Itẽ ex concilio martini pape.

❡ Qui metu mortis recõciliat᷑ cõualeſcẽs: ſine communione pnie impleat tempus.

Si qs de corpe exiẽs nouiſſimũ ⁊ neceſſariuʒ[e] cõionis viaticũ expetit: nõ ei deneget᷑: q᷑ ſi in deſpatiõe[f] poſit⁹ poſt acceptam cõionez iterũ ſanus fuerit factus tñ in orõne pticeps ſit. Sacr̃m vero nõ accipiat[g] donec inſtitutum pnie ipleat[h] tẽpus. Qui ergo in exitu mortis ſunt: ⁊ deſiderant accipe ſacramentum: cum conſideratione ⁊ probatione epiſcopi accipere debent. Itẽ ex cõci.auraſico.

❡ Sine manus impoſitione penitentes recedentes de corpore reconcilient᷑.

Qui recedũt de corpe pnia accepta: placuit ſine recõciliatoria[i] man⁹ impoſitione eis cõicare: qđ morientis ſufficit recõciliationi ſm diffinitionẽ patꝝ q hmõi cõmunionẽ viaticũ cõgrue noiauerũt: q᷑ ſi ſupuixerint: ſtent in ordine penitentium: vt oſtenſis neceſſarijs penitentie fructib⁹ legitimam cõionem cuʒ recõciliatoria manus impoſitione recipiant: clericis quoq3 deſiderãtib⁹ penitẽtia[k] nõ conciliari: fiat hoc cum conſideratione epiſcopi.

e ❡ Neceſſarium. Neceſſarium eſt ad ſalutem: ſaltem quia tollit peccata venialia: vt de conſecra. diſtinctio. ij. cum omne. nec alicui negatur: ſi etiam debeat ſuſpendi in patibulo.xiij.queſtio.ij.queſitum.

f ❡ In deſperatione ſanitatis.

g ❡ Nõ accipiat. Nõ tamen idẽ eſt in illo q eſt abſolut⁹ ab excõicatione: ille nõ recidit in excõmunicationẽ: talis eniʒ ſi fuerit abſolutus ⁊ tenet᷑ adire ſedem aplicam cuʒ opportunum fuerit: vt extra de ſen.ex. decetero. Et ſic eſt hic arg. q᷑ re aliq̃ reſtituta in priſtinũ graduʒ: priora iura ei vel cõtra ipſum reſtituũtur: vt.J.ea.q.prox. c.ſ.extra de elec.qr diligentia. Arg. cõtra. de cõſe.di.iiij. queris. ſed hec fuit ad tẽp⁹ ſopita: nõ olno ſublata. extra de ſoluti. odoardus.

h ❡ Impleat. Quãq3 tñ indulgetur cõio corporis dñi ante finitũ tẽpus penitentie: vt.lxxij.di. preſbyter. xij. queſtio. ij.de viro. Joannes.

Qui recedunt. Caſus. Quatuor dicunt᷑ in hoc c. Primũ eſt: q᷑ penitẽtes de q̃rum vita deſperatur cõionem corporis dñi recipiant ſine recõciliatoria man⁹ impoſitione ſolẽni. Si vero euaſerit abſtineat a cõmunione donec tẽpus pnie ſit completum: ⁊ tunc cõmunionem ⁊ reconciliationem accipiat. Scđm eſt q᷑ clericis penitẽtibus priuata pnia non ẽ denegãda: qđ quidã intelligũt de publica. Tertiuʒ eſt q᷑ ſubito obmuteſcẽs ⁊ baptiʒari ⁊ pniam accipere põt: ſi de eius cõſtiterit pterita volũtate. Quartam eſt: q᷑ amentibus quecũq3 ſunt pietatis ſunt cõferenda.

i ❡ Sñ recõciliatoria.ſolẽni.ſ.epali: ne ſit cõtra.J.c.px.

k ❡ Pnia.priuata: nam ſolennem non faciant clerici: vt.l.diſtinctio.confirmandum.lxxxij.diſtinctio preſbyter.niſi fuerit depoſitus: vt de pe.diſtinctio.vj.ſacerdos.

Si quis. ❡ Caſus. Duo dicunt᷑ in hoc.c. Primum eſt: q᷑ ſi quis in extremis poſitus petat viaticum ei negari non dʒ: ſed ſi poſtea conualeſcat: dʒ a viatico abſtinere donec adimpleatur penitentie tempus. Secundum eſt: q᷑ ſi penitens in extremis laborans deſiderat re

a ¶ Penitentiam.id eſt fructum penitentie.
b ¶ Amētibus.i.ſi qs fuerit amens a natiuitate:talis po teſt baptiʒari: [redacted] ſi vero nō fuit amēs a natiuitate:ſʒ credit̄ eſſe in mortali pctō nō eſt ei dādum corpus chriſti:vt extra de bap.ꝛ eius effec. maiores.

Is qui. ¶ Caſus. Infirmus qdā3 pniam petijt: anteq̄ſ ſacerdos veniret obmutuit:vel factus eſt phreneticus:queſitū fuit in carthaginenſi. conci.quid ſit ſuper hoc faciendu3? Et rn̄det q̄ q eū audierūt:debēt teſtificari de hoc: ꝛ ſic infirmus penitentiam accipiat: ꝛ ſi continuo creditur moriturus:reconciliet̄ ꝑuata recōciliatione:ꝛ euchariſtia ori ei⁹ infundatur:ſi vō cōualuerit predicti teſtes dicāt ſhe voluntati ſatiſfactū fuiſſe: ꝛ peniteat q̄ʒdiu ſacerdos q penitētiā dedit approbauerit:penitētes vero ſolēniter q cōionē recipiūt:ſi ſupuixerint:manū reconciliatoriā ſolēniter p ep̄m recipiant. Sequens.c.idē dicit cū illo:ſi quis de corpore exiens.

c ¶ Audierunt.nū quid credit̄ ſimplici verbo iſtoꝝ:ſiue iſti ſunt bone fame ſiue nō? Item nunqd ſoli teſti i hoc caſu credit̄:cū pluraliter h̄ loqtur? Uidetur q̄ plures reqrunt̄:nō vni ſoli:q̄ tn̄ vni ſoli credatur:videtur ex hoc q̄ iſtud nō cedit in ꝑiudiciū alicuius:vt.ſ. de cōſec. diſt.iiij.cū itaq̄ʒ.ꝛ.c. placuit. als volūtas defuncti nō pōt probari p tale teſtimoniū qđ dicit ſe audiuiſſe a defuncto: lʒ ſuper tali negocio alius verus teſtis habeatur.extra de ſuc.ab inteſta.cum dilectus. Jo.
d ¶ Pniam.i.abſolutionē.Formā abſolutionis habes extra de ſenten.excommuni.a nobis.
e ¶ Et īfundat̄. Sed q̄liter recipiet euchariſtiā q ita infirmatur ſi enim tincta in pane datur ei:hoc ꝓhibet̄.de conſe.diſtin.ij.cum omne.nec alio mō vi3 dādā:q2 punitur infirmus qui euomit euchariſtiam: vt de cōſecra.diſtin. ſecunda.ſi quis per ebrietatem.
f ¶ De his. ¶ Recedunt. hic eſt arg.q̄ q abſolui deſiderat:ſi ne mora etiā nō obſtante aliqua appellatione eſt abſoluendus:vt extra de ap.qua fronte. Lau.

Is qui. ¶ Caſus. hoc capi. diuiditur in duas partes. In p̄ma dicitur q̄ ſi peccator catholicus q ē in mortis articulo cōſtitutus pniam petat ꝛ reconciliationē:non eſt denegan da:q2 dn̄s eu3 recipit qn̄cūq̄ʒ conuertat̄:ꝛ hoc ꝓbat Leo auc̄te ꝓphete. Si vō anteq̄ʒ veniat ſacerdos obmuteſcat:teſtificentur pro eo q ipſum audierunt:q ei ꝓdeſſe debebunt. In ſcd̄a pte di3 q̄ in heretico ſupradicta oia ſunt ſeruanda:ꝛ preterea debet recipi cū iuramento. ſcd̄a ps icipit ibi:ſimul.
g ¶ Fide. Tales.n. non ſunt recipiēdi ſine reconciliatione ſolēni:aut iuramēto:vt.j.q.ſeptima cōuenientib⁹.ꝛ.c.quo ſiens.

Si aliqs. ¶ Caſus. Quidā poſt receptionem penitentie mortuus eſt in via vel in aqua: ita q̄ ad ſacerdotem venire non potuit: queſitum fuit in cōcil.hiſpalenſi:vtru3 pro eo oblationes ſint faciende ad altare? Et reſpondet q̄ ſic.
h ¶ Confeſſus. ſe velle accipere penitentiam.
i ¶ Oblationem. hoc intelligendum eſt de tali qui deliquerat ꝛ non ſatiſfecerat: ſi enim talis fuerat excōmunicatus:licet apparuiſſent ſigna penitentie: non tamen orandum eſt pro eo. Et licet infirmus poteſt abſolui a quolibet ſacerdote:non tamen mortuus: vt extra de ſenten.excommunicatio.a nobis.in fin.ſed a ſolo papa: ſi incidit in canonem late ſententie decimaſeptima queſtione quarta.ſi quis ſuadente. Joan.
¶ Ecce. ¶ Caſus. Concludit Gra.ex ſupradictis dicēs

Is qui in infirmitate penitentiam petijt:ſi caſu dum ad eum inuitatus ſacerdos venit oppreſſus infirmitate obmutuerit:vel ſi in phreneſim cōuerſus fuerit:dent teſtimoniū q eum audierunt[c]:ꝛ accipiat penitentiā[a] ꝛ ſi continuo creditur moriturus:recōcilietur p manus ipoſitionē:ꝛ infundatur[e] ori ei⁹ euchariſtia: ſi ſupuixerit:admoneatur a ſupradictis teſtibus petitioni ſue ſatiſfactū:ꝛ ſubdat̄ ſtatutis pnie legibus:q̄ʒdiu ſacerdos q pniam dederit ꝓbauerit. Itē penitētes q in infirmitate viaticū euchariſtie accipiunt:nō ſe credāt abſolutos ſine manus impoſitione:ſi ſuperuixerint. Ite3 ex niceno cōci. ¶ Cura ꝛ ꝓbatiōe ep̄i morientes reconcilientur.

De his vō q recedūt[f] ex corpore antique legis regula obſeruabitur nūc etiā ita vt ſi forte qs recedat ex corpore neceſſario vite ſue nō defraudet̄ viatico:q̄ ſi deſperatus aliqs recepta cōione ſupuixerit: ſit inter eos q ſola orōne cōicant: de oībus enim his q a corpoꝛ recedūt intradendo eis cōione3 cura ꝛ probatio ſit ep̄i. Itē Leo epiſcopus. ¶ Nō eſt negan da recōciliatio his qui tpe neceſſitatis eam implorant.

His qui tpe neceſſitatis ꝛ in periculi vrgētis inſtantia preſidiū pnie ꝛ mun⁹ recōciliationis implorāt:nec ſatiſfactio interdicēda ē: nec recōciliatio denegāda:q2 miſericordie dei nec menſuras poſſumus ponere:nec tēpora diffinire:apud quem nullas patit̄ venie moras cōuerſio: dicēte dei ſpiritu p ezechielē ꝓphetā: Cu3 cōuerſus ingemueris:tūc ſaluus eris: q̄ ſi ita aliq̄ egritudine aggrauati ſunt:vt qđ paulo ante poſcebant:ſub p̄nti ſignificare non valeāt teſtimonio:eis fideliū ꝛ circūſtantium teſtimoniu3 ꝓdeſſe debebit. ¶ Simul tn̄ penitētie ꝛ recōciliationis bn̄ficiū conſequātur: ſeruata tn̄ regula ſctōꝝ canonū patrum noꝝ:circa eoꝝ pſonas qui a dn̄i fide[g] diſcedendo peccauerūt. Itē ex concilio epaneñ. ¶ Nō reſpuat̄ ei⁹ oblatio q feſtināe ad pniam ſacerdotē inuenire non potuit.

Si aliqs fuerit mortu⁹ qui ia3 ſit confeſſus:[h] ꝛ teſtimonium h3 bonū: ꝛ non poterat venire ad ſacerdote3 ſi preoccupauit eum mors in domo:aut in via: faciant pro eo oblationem[i] ad altare parentes eius:ꝛ dent redēptionē pro captiuis. ¶ Ecce qđ

Diuiſio.

Ezec.xviij

Sacerdos qlibet ifirmu3:ſ3 n̄ mortuu3 abſoluit.

q͏ penitentes de occultis delictis poſſūt p pſbyterū reconciliari vel in periculo cōſtituti: epo tn̄ precipiēte. Sed ſi epus abſens eſt: nec cōſuli pōt oēs in neceſſitate poſiti poterunt p preſbyterū recōciliari: qd̄ pbat ꝗbuſdā auctibus ⁊ rōnibus: cū etiā a laicis in articulo mortis baptiſma ſuſcipi poſſit: maxime cuꝫ ſm Aug. ſocio poſſit peccator turpitudineꝫ criminis confiteri. Jn fine dicit q͏ nulli penitēti eſt pnia denegandā: ⁊ hoc probat per ſequentia.

Eꝫec.xviij

Mat.iij.b

RPſbyter. ℭ Caſus. Quidā pſbyteri morientibus pniaꝫ denegabant: quare queſitū fuit a Julio papa: vtrū hoc facere debeant? Et reſpōdet q͏ nō: ⁊ hoc pbat auctē euāgelij exemplo latronis: quē dn̄s recepit in hora ſue vltime cōfeſſionis. Si ꝗs vō pſbyter cōtra fecerit: erit reus aiarū eoꝝ qui ſine penitētia moriuntur.

a ℭ Ultimo. Dn̄ dicit Augu. q͏ ſero penitētibus penitētiaꝫ dare poſſumus: ſecuritatē dare nō poſſumus: nō dico q͏ ꝯdēnabit: ſed nec dico q͏ liberabit: vt de pe.di.vij.nemo.⁊.§. ſeq. Jtē raptori nocet ſera pnia: q2 negat ei ſepultura: ſꝫ admittat ad pniam ex. de rap. ſup eo. Jo.

Eꝫec.xviij

Luce.xxiij

AGnouimus. ℭ Caſus. Quidā ſacerdotes pniaꝫ denegabāt ꝗbuſdā i multis vel magnis ſceleribus ꝯſtitutis de ipſoꝝ ſalute deſperātes: q̄s celeſtinus papa grauiſſime reprehēdit: cū de miſericordia dei diffidāt ⁊ moꝛiētib͏ addant: q͏ hoc facere nō debeant: auctib͏

epo precipiēte penitentes de occultis pctis: ſiue in piculo cōſtituti p pſbyterū pn̄i recōciliari: ſꝫ ſi in neceſſitate moꝛtis pctoꝛ vrget: ⁊ eps ita remotus eſt q͏ pſbyter eū ꝯſulere non poſſit: negabit pnia moꝛiēti: ⁊ bn̄ficiuꝫ recōciliatiōis nō pſtabit penitēti? quē cōuerſum de͏ recipit ad veniā (iuxta illud: Jn q̄cunqꝫ hora pctoꝛ ꝯuerſus fuerit ⁊c̄. Et itē: Cōuertimini ad me: ⁊ ego ꝯuertar ad vos.) eccleſia ſibi recōciliare negliget? quē de͏ intus ſuſcitauit: eccleſia foris abſoluere contēnet? damnabit abſentia epi: queꝫ gr̄a diuine pn̄tie illuſtrat per lauacrū regenerat͠ois? Moriturus ſuccurrit ēt a laicis ſi pſbyteri deſunt: cur ergo bn̄ficio recōciliatiōis p pſbyteꝝ ei ſubuenire nō poterit: ſi ꝯtigerit epm̄ deeſſe? Si ſm augu. q ageēs in extremis ꝯfitet ſocio turpitudineꝫ criminis: ſit dignus venia ex deſiderio ſacerdotis: cur nō ſiſr ſit dignus recōciliatiōe ex deſiderio epi: q ſacerdoti nō negat maculā ſui reat͏? Jtē moꝛiētib͏ pniam negare pſbr̄i nō debēt. Vn̄ Juli͏ papa ait.

ℭ Reus eſt aiarū pſbr̄ qui pniam moꝛiētibus abnegat.

SJ pſbyter pniam moꝛiētib͏ abnegauerit: reus erit aiarum: q2 dn̄s dicit: Quacūqꝫ die ꝯuerſus fuerit pctoꝛ ad pniam: vita viuet ⁊ nō moꝛiet. Uera eni ꝯfeſſio in vltimoᵃ tpe eē pōt: q2 dn̄s nō ſolū tp̄is: ſꝫ ēt cordis iſpectoꝛ eſt: ſicut latro vnius momenti pnia meruit eſſe in paradiſo in hora vltime cōfeſſionis. Jtē Celeſtin͏ papa ait.

ℭ Penitentia moꝛientib͏ non eſt deneganda.

AGnouim͏ pniaꝫ moꝛientibus denegari: nec illoꝛū deſiderijs annui: q obit͏ ſui tpe hoc aie ſue cupiūt remedio ſubueniri. hoꝛremus (fateoꝛ) tāte ipietatis aliquē iueniri: vt de dei bonitate deſperet: quaſi nō poſſit ad ſe q̄uis tpe cōcurrēti ſuccurrere: ⁊ piclitātē ſub onere pctoꝛuꝫ hoieꝫ redimere: q̄ ſe velle expediri ꝯſiderat ⁊ liberari: qd hoc rogo aliud ē q̄ꝫ moꝛiēti moꝛtē addere: eiuſqꝫ aiam ſua crudelitate ne abſoluta poſſit eē occidere? cū dn̄s ad ſubueniēdū parati ſſim͏ inuitat ad pniaꝫ: ſic pmittēs pctoꝛi: Jn q̄cūqꝫ hora ⁊c̄. Et itē: Nolo moꝛtē pcōris: ſꝫ vt magis ꝯuertat ⁊ viuat. Saluteꝫ ergo hoiuꝫ adimit q̄ſqs moꝛtis tpe pniam ſibi denegat: ⁊ deſperat de miſcōia dei q euꝫ ad ſubueniēdū poſſe moꝛiēti ſufficere: vel i momēto n̄ credit poſſe: pdidiſſet vtiqꝫ latro i cruce pmiū ad dexterā chri ſti pēdēs: ſi illū vni͏ hoꝛe penitētia nō iuuiſſet: cū eēt i pena penuit: ⁊ p vnius cōfeſſione ſmonis habitaculū paradiſi eo pmittēte pmeruit. Uera ergo ad deū cōuerſio i vltimis poſitoꝝ mēteᵇ poti͏ eſtimāda ē: q̄ꝫ tpe: propheta hoc taſr efferēte: Cū cōuerſus ingemueris: tūc ſalu͏ eris: cū ergo dn̄s ſit coꝛdis iſpectoꝛ quouis tpe nō eſt denegāda pnia poſtulāti: cū ille ſe obliget iudici: cui occulta oia nouerit reuelari. Cui aūt pnia nō negat: nec recōciliatio ſibi denegāda ē. Jncōſulto ergo epo penitētē pſbyter recōciliare non dꝫ: niſi vltima neceſſitas cogat. Unde in carthaginē. ꝯci.iij. legit.

ℭ Jncōſulto epo penitētē pſbr̄ recōciliare (niſi vltia neceſſitas cogat) nō dꝫ.

PReſbyter incōſulto epo nō recōciliet penitētē: niſi abſente epo vltia neceſſitas cogat. Cuiuſcūqꝫ penitētis publicūᶜ ⁊ vulgatiſſimū crimē ē qd̄ vniuerſaꝫ cōmouerit vrbē: an̄ abſidāᵇ .i. atriū eccleſie manus ei imponat. Queſtio.vij.

IN tēpoꝛeᶜ vero ſatiſfactionis: an ſit imponendum moꝛituris: theodoꝛus cantuarieñ. archiepiſcopus in penitentiali ſuo ita diffinit.

Jn periculo conſtitutis: penitentie quantitas non eſt im

probat ⁊ rōnibus: ⁊ vno latronis exēplo: que autē poſteā ſequuntur: vſqꝫ ad qōnem plana ſunt: ⁊ per te videbis.

b ℭ Mente. Nō.n. cōſiderāda eſt menſura tpis: ſed doloris: vt de penitē. diſtin.j. menſuram.

PReſbyter. ℭ Publicum. Hoc ideo fit vt non tm̄ proſit illi ad ſalutē: ſed alijs ſit in exēplū: vt de peni. di.j. in actione. in fi. Et patet hic q͏ tm̄ pro notoꝛio crimine eſt iniungenda ſolēnis penitētia.

c

b ℭ Abſidam. altera pducta. Qō.vij.

IN tempoꝛe. ℭ Hec q. diuidit in ꝗnqꝫ partes. in quarum prima dicit: vt hic in ſumma continet ſcd̄a ibi: alijs. tertia ibi: quo affectu. q̄rta ibi: non licet. q̄nta ibi: de tempoꝛum. Jo. de fa.

ℭ Caſus. hic intitulatur ſeptima. q. q̄ queritur: an moꝛiētibus ſit pnia impōnēda? Et rn̄det q͏ n̄: ſed eis eſt indicēda vel inoteſcēda: vt eā facere debeāt ſi cōualeſcant: vt. ℱ. c.j.

c ℭ De tēpoꝛe. Jn hac q. querit: an penitētia ſit moꝛienti

bus imponenda? Et dicendum ꝙ non: vt. ſ. e. c. j. ſed ni innoteſcenda eſt eis ꝑ hec verba: ꝓpter ea que tu cōmiſiſti: que tu feciſti taliter debes penitere: ſꝫ expectamus q̄uſqꝫ euaſeris: vt de peni. diſ. vj. q vult. Scōm membꝛuꝫ huius. q. eſt: vtꝝ ſacerdos ꝓ ſuo arbitrio poſſit iniungere penitentiā? Et dicendū ꝙ ſic: vt. j. c. tpa. c. hoc fit. conſiderabit tñ quilibet ſacerdos circunſtantias oēs. ſ. ꝑſone tpis loci criminis q̄litatem ⁊ cām: put dicitur de pe. di. v. in pncī. ⁊ diſt. j. c. aut facta que ꝑ hos verſus habentur: Quis quid vbi quibus auxilijs: cur quō quādo.

e ¶ Tue iudicio. Ex hoc patet ꝙ pnie omnes ſunt arbitrarie. vnde eps poteſt diminuere pniam quam indixit papa ✝: vt. xxxiij. queſtio. ij. latorem ſicut procurator ex cauſa poteſt mandare contrarium illius quod mandauit dominus: vt. ff. mandati. ſi hominem.

AB infirmis. ¶ Caſus Queſitū fuit a theodoro cantuarieñ. archiepiſcopo vtrum penitentia in mortis articulo cōſtitutis ſit ſub q̄ntitate tpis indicēda? Et rñdet ꝙ non: ſꝫ eſt eis notificāda: in ceteris do ſacris eſt eis ſubueniendū in qbus eccleſia morientibus ɔſulere ɔſueuit: ita tñ vt cum ɔualuerint pnie moduꝫ ſibi a ſacerdotibus impoſitum diligenter obſeruent.

a ¶ Inquirēda. Diligent̄ ſacerdos inqrat circūſtantias: vt de pe. di. v. in princi.

b ¶ Orōnibus. nā ꝑ orationeꝫ vnius deletur pctm̄ alteri⁹ vt. xiij. q. ij. ꝓ obeuntibus. ⁊. c. anime.

¶ Alijs. hec eſt ſecunda pꝰ. q. in qua ꝓbat magr̄ ꝙ penitētia eſt ſꝫ canones imponenda: tñ ſm arbitriū ſacerdotis ex cā eſt moderanda: ⁊ hoc teneas ꝓ regula: alˀs contra. de pe. diſtincti. v. falſas. Joannes de ſan.

ponenda: ſed innoteſcenda.

AB infirmis in periculo mortis poſitis pura eſt ingrenda[a] ɔfeſſio pctōꝝ: non tamen illis iponenda eſt q̄ntitas pnie: ſꝫ innoteſcenda: ⁊ cuꝫ amicoꝝ orationibus[b] ⁊ elemoſynaꝝ ſtudijs pondus pnie ſubleuandū: ſi forte migrauerint: ne obligati a cōione ⁊ ɔſortio venie fiāt alieni: a q̊ piculo ſi diuinit⁹ ereptus ɔualuerit pnie modū a ſacerdote ſibi ipoſitū diligent̄ obſeruet: ⁊ idō ſm auctoritatē canonicā: ne illis ianua pietatis clauſa videat̄: orationibus ⁊ ɔſolationibus eccl̄iaſticis ſacra vnctione olei inuncti ſm ſtatuta ſanctorum patruꝫ cōmunione viatici reficiantur.

¶ Alijs do ꝓ qualitate peccati ⁊ preſidentium arbitrio tempora penitentie decernenda ſunt. Unde Leo papa.

¶ Preſidentuꝫ arbitrio ꝓfigantur tēpora penitudinis.

TEmpora penitudinis habita moderatiōe cōſtituēda ſunt ✝ tuo[c] iudicio ꝓut ɔuerſoꝝ aīos perſpexeris eē deuotos: parit̄ etiam habētes etatis[d] ſenilis intuitum: ⁊ periculoꝝ quoqꝫ q̄rumcūqꝫ: aut egritudinū reſpiciētes neceſſitates. In qbus ſi qs ita grauiter vrgeatur: vt dū adhuc penitet de ſalute eius deſperet̄: oportet ei ꝑ ſacerdotalē ſollicitudineꝫ cōionis grā ſubueniri. Iteꝫ nico. papa.

¶ Et qualitas criminum ⁊ contritio penitentium in ſatiſfactione imponenda a ſacerdote cōſideretur.

DE his do qui pro criminibus penitēnā egerunt: ⁊ ad cingulū militie[e] ɔuertūtur: ɔſtat eos ɔtra ſacras regulas agere: veꝝ qꝛ crimina non eq̄lia ſunt: ꝓhibes quoqꝫ alios hoꝝ propter nimiam hebetudinē in deſperationeꝫ cecidiſſe: alios ob hoc ad paganos fugiſſe tibi hoc cōmittimus decernēdum: nimiꝝ q loca ⁊ tpa ✝ religiōis illius ⁊ modū culpe necnō ⁊ pniam: ⁊ gemit⁹ hoium ad confeſſionem venientium preſens[f] poſitus inſpicere vales. Item ex ɔci. laodicē. ¶ De eodeꝫ

HIs q diuerſoꝝ pctōꝛuꝫ lapſus icurrunt: ⁊ orōne ⁊ ɔfeſſione: ⁊ pnia maloꝝ ſuoꝝ ꝑfectam ɔuerſationeꝫ demōſtrant: ꝓ qualitate peccati pnie tempus attribuendū eſt ꝓpter miſericordiā ⁊ bonitatē dei: qui ergo hmōi ſunt: reuocandi ⁊ ad cōioneꝫ applicandi ſunt. Item ex concili. carthaginen. i j.

¶ Epiſcopi arbitrio pro q̄litate peccati penitentie tempo a diſtribuantur.

PEnitētibus ſm differētiam pcōꝝ epi arbitrio penitentie tpa decernantur. Itē ex concili. laodicen. i ij.

¶ Sine perſonarum acceptiōe implorāti pnia detur.

d ¶ Etatis ſenilis. No. ꝙ hꝛ ratio ſeneciutis. vt. lxxxvj. d. tāta. Et iuuentutis: vt xxxiij. q. ij. in adoleſcētia. ⁊. l. diſ. penitētes. Item ⁊ nobilitatis: vt. xlj. diſ. nō cogant̄. Item paupertatis. extra de ſen. exc. c. vl. meli⁹ in. c. qō de his. Item inimiciciaꝝ: vt extra eo. de cetero. ɔtra xxiij. q. viij. ꝑſſimā. Solu. ibi icorrigibilis: hic corrigibilis. Joan.

DE his vero q pro. ¶ Caſus. Quidā ſignificauit pape nicolao: ꝙ quidā milites poſt penitentiā ad militiā redierunt. Alij vero ꝓpter magnitudineꝫ delictoꝝ de miſericordia diffidētes deſperauerunt: alij etiam propter hoc ad paganos confugierunt: qui modo volunt ad penitentiaꝫ reuerti: quare queſiuit quantam penitentiam debeat eis iniungere? Et reſpōdet Nicolaus ꝙ peccata non ſunt equalia: neqꝫ equalitas religionum: nec gemitus penitentium vel ɔfeſſiōes: ⁊ ideo tuipſe preſens quātam penitentiaꝫ iniunger debeas: melius inſpicere poteris. Et loquitur hoc c. de penitentia ſolenni poſtq̄ꝫ miles penitens: ad militiaꝫ reuerti non poteſt: vt xxxiij. queſtio. ij. admonere. ⁊. l j. diſtin. ſi quis poſt acceptū.

✝ ¶ Hanc gl. dicit eē ſingu. lu. do. ponta. In ſuis ſingu. fo. xiij. ad hoc ſcꝫ ꝙ minor magr̄at⁹ pt tollere legē ſuperioris.

alˀs regionie.

¶ Caſus. Supra dictuꝫ eſt q̄liter pnia ſit danda infirmis: Nūc vero tractat Gra. de ſanis qbus ꝓ arbitrio ſacerdotis ſm quantitatē peccati eſt pnia imponenda.

TEmpora. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Leone ſub quāto tpe penitentia ſit peccatorib⁹ imponenda? Et rñdet ꝙ eſt in arbitrio ſacerdotis habita cōſideratione ⁊ moderatione circa deuotionē conuerſoꝝ: ⁊ etatem ſeniles: ⁊ egritudines: ⁊ pericula: in oibus quibus tpa pnie moderari debebit ſacerdos: put viderit expedire.

Sequentia. c. vſqꝫ ad. §. quo affectu. plana ſunt: in quibus dicitur ꝙ pro qualitate delicti ⁊ deuotione penitentis eſt penitentia imponenda. In illo tamen. c. ſacerdos: aliquid plus dicitur: ⁊ hos caſus per te formabis: nec ē neceſſe vt membranam occupent.

e ¶ Militie. quod licet: vt diſtinctio. lj. ſi quis poſt acceptum. ⁊. xxxiij. queſtio. ij. admonere.

f ¶ Preſens. Sic iudex poteſt melius ſcire quāta fides adhibenda ſit teſtibus: vt. ff. de teſti. l. iij. Joannes.

Sacerdos pniam iplorāti abſqʒ[a] pſonaꝝ acceptatiōe † pniam ſm legem iniūgat: negligētiores vero penitētes tardi[9] reconcilient: omni[b] aūt tēpore ieiunij[c] manus penitētibus a ſacerdotibus iponant: Diebus ēt remiſſiōis[d] penitētes ienua ſtectāt: ⁊ mortuos in eccliaʒ afferāt ⁊ ſepeliāt[e]: die aūt dñi co[f] nō ieiunēt: nam q dñico die ſtudioſe ieiunat nō creditur eē catholic[9]: penitētes[g] vero q leges pnie attēte exequuntur ſi caſu in itinere: vel in mari fuerint mortui: vbi eis ſubueniri non pōt memoria eorum ⁊ oblationibus ⁊ orationibus commendet. Vñ[h] in octaua ſynodo legitur.

ℭ Tēpus penitētie pro qualitate peccati impendatur.

Pro qualitate delictitē pus pnie īpendat. Itē

ℭ Tempus ⁊ modus penitendi delinquētibus preſidētium imponatur iudicio.

Hoc ſit poſitū in iudicio eoꝝ q preſunt: q̄nto[i] tēpore vel quali modo penitere debeant q delinquunt: qꝛ etas[k] ad eruditionē multam haberi facit differētiā pene.

ℭ Quo affectu penitentē ſuſcipere: ⁊ ipenitētem abijcere debeamus: ex eadem ſynodo euidēter oſtēdit cū di.

ℭ Intimo charitatis affectu penitētē dēm[9] ſuſcipere.

Penitētez ex corde ita oꝫ ſuſcipi: ſicut dñs oñdit: cum dicit: Quia ꝯuocaui amicos meos ⁊ vicinos dicēs Congratulamini mihi: quia inueni ouem meam quam perdideram. Item.

ℭ Penitētes legeʒ dei diligāt iniquitatē odio hēant.

Affectū[l] illū in ſe recipiat penitens quem gerebat ille q dicebat: Iniqtateʒ odio habui ⁊ abhominatus ſum: ſʒ ea que ſcripta ſunt in ſexto pſalmo: atqʒ in q̄pluribus alijs: vel ea q̄ apls dixit ad eos: q ſm deum ꝯtriſtati ſūt. Quātā (inqt) opat[9][m] eſt in vobis ſollicitudinē: ſʒ excuſationē: ſʒ indignationē: ſʒ emulationem: ſʒ vindictā: in oībus exhibuiſtis vos cautos eſſe negocio: ſed ⁊ in ipſis in qbus deliqt[n] agens multa [o] ꝯtria: ſicut ⁊ zacheus fecit. Item.

ℭ Impenitentes tanq̄ ethnici habeantur.

Erga eū qui pctā ſua nō punit: tales eē debemus: ſicut dñs precepit dicēs. Sit tibi ſicut ethnic[9] ⁊ publican[9]. ⁊ ſicut apls docuit dicens: Subtrahite vos ab oī fratre ambulante inordinate: ⁊ nō ſʒ traditionē quā tradidim[9] vobis. Iteʒ Jo. chryſoſto.

ℭ Melius eſt errare in miſericordia remittendi: q̄ in ſeueritate vlciſcendi.

Alligant auteʒ onera grauia ⁊ importabilia ⁊c. Tales ſunt ſacerdotes etiaʒ nunc qui omnem iuſtitiā populo mādant: ⁊ ipſi nec modicam ſeruant: videlicet non vt faciendo ſint: ſed vt dicendo appareant iuſti. Tales ſunt qui graue pondus venientibus ad penitentiaʒ imponunt: qꝛ dicunt ⁊ non faciunt: ⁊ ſic dum pena pñtis penitentie fugit: contemnitur pena peccati futura: ſicut eni ſi faſceʒ ſuper humeros adoleſcentis quē non poteſt baiulare poſueris: neceſſe habet vt aut faſcem reijciat: aut ſub pondere confringat: ſic ⁊ homo cui graue pōdus penitentie imponis: aut penitē

---

a ℭ Sacerdos penitentiam. ℭ Abſqʒ perſonarum .i. nō fauore perſone: ſed alias perſone qualitates conſiderabit: vt infra .ē. eo. tempora.

b ℭ Omni autem .i. in omni anno.

c ℭ Tempore ieiunij. vt .l. diſtinctio. in capite.

d ℭ Remiſſionis. i. ieiunij.

e ℭ Sepeliant. Debent eni penitētes ſe viſlioribus officijs applicare: vt de peni. diſtincti. ij. in prin.

f ℭ Dominico. ē. xxx. diſtinctio. ſi qs tanq̄. ⁊ .c. ſi quis pſbyter. lxxvj. diſtinctio. vtinam.

g ℭ Penitentes. hic non erit .§. vt patet per ſequentia. Joannes.

h ℭ Unde in octaua. hic non erit: vnde: ſed item.

i Hoc ſit. ℭ Quāto. Sed nunquid poteſt ſacerdos totum tempus remittere? Non: vt xxiij. q. iiij. ſi is qui prelatus.

k ℭ Quia etas. ē. eo. tempora. xxxiij. q. ij. c. vlti. in ſi. q̄nqʒ etas non excuſat. vt .xxj. qō. v. ſi quis cuiuſlibet. Joānes.

ℭ Quo affectu. Hec eſt tertia pars. q. in qua probat p quattuor auc. ꝙ cum dilectiōe ⁊ dulcedine debent ſacerdotes ſuſcipere penitentes: ſemper in mitiores parteʒ declinando. Jo. de ſā. ⁊ hic ponitur. q. incidēs. Arc.

ℭ Caſus. Dictum eſt .ē. ꝙ p arbitrio ſacerdotis penitentia eſt iniungenda: Nūc vero docet. G. quo affectu penitētes ſuſcipere debeamus: ⁊ impenitentes abijcere.

Penitentem. ℭ Caſus. Probatur in hoc .c. ꝙ penitens debet recipi affectuoſe ab eccleſia: quod probatur auctoritate domini dicentis. Congratulamini ⁊c.

Affectū. ℭ Caſus. In hoc c. docet octaua ſynodus ꝙ tantum affectum debent in ſe recipere penitentes quantum habuit dauid ⁊ prelati ⁊ alij chriſtiani: ⁊ tantum debent habere affectum in recipiendo vel reijciendo peccatores: quantum oſtēdit apoſtolus habuiſſe corinthios in abijciendo vel recipiendo corinthium fornicatoreʒ: qui ſuā nouerca publice abutebatur. Sʒ excuſationeʒ: ſupple non ſolum ſollicitudinem: ſed etiā excuſationem ⁊ indignationē: ⁊ ita in alijs. emulationem virtutum. ſed in ipſis factis vel actibus in quibus deliquit.

l ℭ Affectum. Hoc vult dicere ꝙ tm̄ debemus habere affectum in eijciendo ⁊ in recipiendo peccatores: ſicut apoſtol[9] habuit: cum excōicauit: ⁊ poſtea recepit corinthiuʒ: qui publice tenebat nouercam ſuam.

m ℭ Opatus eſt .i. ipſum. ſ. ſe contriſtari ſm deum operatur ſollicitudinem de futuris peccatis.

n ℭ Deliquit. aliquis: ſed excuſationem habet de preteritis peccatis.

o ℭ Multa contraria. Penitens eniʒ contraria debet facere illis pro qbus penitet: qꝛ contraria contrarijs curātur: vt de peni. diſtincti. ij. ſi quis ſemel. Jo.

Erga eum. ℭ Caſus. Dicitur in hoc .c. ꝙ impenitentē debem[9] abijcere ⁊ non ei communicare. Et hoc pbat duabus auctoritatib[9] chriſti ⁊ pauli.

Alligāt. Caſus. Quidam erāt ſacerdotes qui nimis grauem penitentiā imponebāt delinq̄ntibus quā ad inſtar graui pōderis vel faſcis abijcere oportebat: ſicut adoleſcēs portās pōdus graue reijcit illudꝫ ne ſub nimio pōdere ꝯſtringat. Sʒ tales ſacerdotes Jo.

✠ ℭ Ter. ē in ſiñ. in J. his accuſare. C. de accuſ. ⁊ l. §. hic nobis. i. auc. de mo. col liij.

Ln.xv.b.

ho. cu x

ij.co.vij

Petōr ſūt eijci di ⁊ rec endi.

mat.xv c

ij.the.iij

Cōtri ꝯrijs c rantur mat.xi

tiam reijciet: aut ſuſcipiens eum ſufferre nō pōt ſcādalizatus amplius peccat. Deinde ⁊ ſi erramus modicā penitentiā imponētes: nōne melius[a] eſt pp miſericordiam rōnē reddere: ꝙ propter crudelitatē? vbi enī prſamilias largus eſt: diſpēſator nō debet eſſe tenax[b] ſi deus benignus: vt quid ſacerdos eius auſterus vult apparere? Itē martinus papa. ℭ Calēdarum obſeruationes agere nō lꝫ.

Non licet[c] iniquas obſeruationes agere kalendarū ⁊ ocijs vacare: neqꝫ lauro: aut viriditate arborum cingere domos[d]. Omnis.n. hec obſeruatio paganorum ē. Unde zacharias papa.

ℭ Anathema ſit ꝗ ritū paganoꝝ ⁊ calēdaꝝ obſeruat.

Si quis[e] calēdas ianuarij ritu paganoꝝ colere vel aliqd plus noui facere ꝓpter nouū annuꝫ: aut mēſas cū lampadibus vel epulis in domibus ꝑparare: ⁊ ꝑ vicos ⁊ plateas cantatores ⁊ choros ducere preſumpſerit: anathema ſit. Itē Aug. ℭ In firmitatibus hoīum incantationes nihil remedij preſtāt.

Admoneant fideles ſacerdotes populos ſuos vt nouerint per magicas artes: incantationeſqꝫ quibuſlibet infirmitatibus hoīuꝫ nil remedij poſſe conferre: non aīalibus languētibus claudicantibuſve vel ēt moribūdis qcq̄ꝫ mederi: ſed hec eſſe laqueos ⁊ inſidias antiqui hoſtis: qbus ille perfidus gen⁹ humanū decipere nititur: ⁊ ſi qs hoc exercuerit clericus degradetur: laicus anathematizetur. Item Auguſti.

ℭ Dies egyptiaci ⁊ ianuarij calēde non ſunt obſuāde

Non obſeruetis dies q dicuntur egyptiaci[f] aut kalendas ianuarij: in qbus cantilene quedā ⁊ comeſſationes ⁊ adinuicem dona donātur: quaſi ī principio anni boni fati augurio: aut aliquot mēſes: aut tpa: aut dies ⁊ annos: aut lune: ſoliſqꝫ curſuꝫ: qꝛ q ⁊ has ⁊ q̄ſcūqꝫ diuinationes: aut fata: aut auguria obſeruat: aut attēdit: aut conſentit obſeruātibus inutiliter ſine cā magis ad ſui dānationē: ꝙ ad ſalutē tēdit: ſiue ꝑ quoſdam numeros litterarū ⁊ lune: ꝑ pythagoricā necromantiam egrotantiū vitā vel mortē: vel ꝓſpera vel aduerſa futura inquirunt: ſiue q attēdūt ſomnialia ſcripta ⁊ falſo in danielis noīe īntitulata: ⁊ ſortes que dicūtur ſanctorum apoſtoloꝝ: ⁊ auguria auium aut aliqua ꝓ domo faciēda: aut propter cōiugia copulanda: aut in collectionibus herbarum carmina dicūt: aut pictaciolas pro quauis infirmitate ſcriptas ſup hoīes ⁊ aīalia ponūt: preter ſymbolum ⁊ orōnem dn̄icam: aut magicis falſitatibus in grandinarijs tempeſtatibus credunt. Qui aſſit talibus credūt: aut ad eorum domum euntes aut ſuis domibus introducunt ⁊ interrogant: ſciant ſe fidem chriſtianam ⁊ baptiſmum ꝑuaricaſſe: ⁊ paganum ⁊ apoſtatā. i. retro abeuntem ⁊ dei inimicum: irā dei grauiter in eternum incurriſſe: niſi eccleſiaſtica penitentia emendatus deo reconcilietur. Dicit enim apoſtolus: Siue manducatis: ſiue bibitis: ſiue aliquid aliud facitis in nomine domini noſtri ieſu chriſti facite: ī quo viuimus mouemur ⁊ ſumus. ℭ De temporum quoqꝫ obſeruationibus ſcribit augu. in enchiridion. i. manuali lib. *(j.cor.x.g — Act.xvij.f)*

ℭ Graue pcm̄ ē dies obſeruare mēſes ⁊ ānos.

Quis exiſtimaret ꝙ magnum peccatum ſit dies obſeruare ⁊ menſes ⁊ annos ⁊ tpa: ſicut obſeruāt q certis diebus ſiue mēſib⁹ ſiue annis volūt ⁊ nolūt aliquid inchoare: eo ꝙ ſm vanas doctrinas hominum fauſta vel infauſta exiſtiment tempora: niſi huius mali magnitudinem ex timore apoſtoli penſaremus: qui talibus ait: Timeo ne forte ſine cā laborauerim ī vobis. Itē ſup epl̄am ad galathas. Intelligit lector ad

---

chryſo. reprehendit dicens: melius eſt ī ponere minorē penitentiam: ꝙ maiorem qꝛ vbi paterfamilias. i. deus benignus eſt ad miſerandum ſacerdos eius vicarius auſterus eſſe non debet.

a ℭ Melius eſt. arg. ꝙ iudex potius ſeruabit miſericordiam: ꝙ rigorem .l. diſ. ponderet. in ſi. ⁊ .lxxxvj. di. non ſatis. xj. q. iij. nemo peritorum. extra de ſortile. c. ij. qnqꝫ tamē poti⁹ ſeruatur rigor: ꝙ miſericordia. ſ. vbi nō eſt ſpes correctiōis: vt. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta.

b ℭ Tenax. hec eſt rō quare iudex pōt augere onus legis: ſed illud nō poteſt diminuere: vt. ff. de re iud. ſi ſe non. ſ. ſi quis. ſ. Itr generalia ḃba q̄ ꝑnceps ponit ī ſuis ꝑuilegijs eu nō debes ſtricte ⁊ tenaciter interpretari: vt extra de deci. ad audiētiā ⁊ .xvj. q. j. frater. extra de dona. tum dilecti.

c Non licet. ℭ hec eſt q̄rta pars. q. in qua reuertitur ad qntam q. ⁊ ꝓbat ꝑ .iiij. c. ꝙ nō debemus ſeruare auguria nec alia ſuperſtitioſa. Joā. de ſa. ⁊ iſta. c. nihil faciunt ad iſtam. q. Z.

ℭ Caſus. Ab iſto loco vſqꝫ ad finem cauſe repetit. G. quedam. c. que ſuperius ꝑtermiſerat ſup diuinationibus ⁊ ſuperſtitionibus qbuſdā in qbus oībus chriſtiani reprehendun tur q ad inſtar paganoꝝ dies obſeruabant: ⁊ annos ⁊ alias multas ſupſtitiōes: ⁊ ideo ꝑuos legatis qꝛ in ſcholis legi nō cōſueuerunt. Si autē aliquis ex ſua diligētia caſus voluerit formare: facile poterit: qꝛ tales ſi clerici ſunt: deponantur: ⁊ laici anathematiçentur. In illo. c. nō obſeruetis. in. c. ſeq. repetit que dicta fuerunt. ⁊ .c. q. v. non licet. ⁊ .c. ſortes. ⁊ etiam addit q̄dā alia que facile per te videbis. Pitaciolas. i. breues in chartula ſcripte. in grādinarijs. ꝙ grando poſſit mo ueri per magicas artes.

c ℭ Nō licet. ab hoc loco vſqꝫ ad finē repetit q̄dam. c. que omiſerat in. v. q. in qbus oībus reprehendunt chriſtiani q ad inſtar paganorū dies obſeruant ⁊ annos ⁊ alias friuolas ſuperſtitiones.

d ℭ Domos. cū hoc fit iō: qꝛ credit aliqd ſalutis inde recipe.

e Si quis. ℭ hic repetit magiſter c. que tradidit obliuioni. in. v. q.

f Non obſeruetis. ℭ Egyptiaci qs egyptij inuenerūt: vt q aliquod opus die tali incoharet: malum haberet exituꝫ: tamen ex antiquitate eccleſia ſignat hos dies in kalendarijs ſuis vbi reprobantur xxvij. diſ. legimus.

ℭ De temporum. hec eſt quinta pars q. ſm Joan. de ſa.

Dies ⁊ anni nō ſunt obſeruandi.

Sta ꝑ ren di gen.

Uidā votū. ¶ Caſus. Gra. primo tractauit de officijs clericorū. ſcdo de cauſis ꝛ negocijs eorū. tertio trāſfert ſe ad ſacra. Sed quia mrimoniū ceteris ſacris ē tpe ātiquius ꝛ vſu cōius: ideo de illo pmittit. Uñ vidēdū qd verbis vſus eſt dñs tñ vt ꝑciperet carnalē cōmixtionē: ſicut pꝫ ex eo ꝙ etiā poſt diluuiū eiſdē vbis vſus eſt dñs ad noe ꝛ filios ei⁹ iāpridē vxoratos. Fuit ēt mrimoniū ſcdo inſtitutū poſt pctm ad remediū: vt vitaret fornicatio. vt. xxxij. q. ij. §. his ita. Cauſe aūt mrimonij: qdā ſūt

fit mrimoniū: vñ dicat: qbus vbis inſtituat: ꝛ q̄ ſint eius īpedimenta: q̄ vt hec meli⁹ tibi pateāt videbis i ſumma huius cauſe. ꝛ tractat h de illo īpedimēto qđ eſt votum. Annectit ēt de interdicto eccłie ꝛ de qbuſdam alijs: q̄ vt oia pleni⁹ pateāt premittit thema: duas inde eliciens queſtiones.

Gal. iiij. b

¶ Quidā votū caſtitatis. Tractato d̄ negocijs ꝛ miſterijs eccleſiaſticis: adiungit de ſacris. pmo de mrimonio: lꝫ alia ſint digniora ꝛ magis neceſſaria. Et hoc ideo: cū matrimonium magnū ſit in chriſto ꝛ eccłia ſacramētū: ꝛ tpe antiquius eſt ꝛ vſu cōius: antiquius: qr ante pctm inſtitutū ē: cōmuni⁹: qr cū ſacra oia ſint in eccłia dei: hoc tñ apud gentes oēs eſt: ſctitas autē eius nō ē niſi i mōte ſctō eius. i. vbi eccleſia edificata eſt. Et qr de mrimonio ſepe querit in iudicio: iō aſſignādo multiplicia eius īpedimēta: tractaturus de eo cōtinuat. x. cauſas. Ad eius ergo euidētiā plibādā vidēdū eſt qd ſit mrimonium: ꝛ vñ dicatur: ꝛ vbi: ꝛ qñ: ꝛ qbus verbis fuerit inſtitutū ꝛ que ſint cauſe mrimonij: vel q̄ ꝛ q̄t ſūt

Mrimoniū ē antiquius ꝛ cōius alijs ſacramētis.

tñ piculū aīe ptinere ſupſtitioſas tpm obſeruationes vt dicat apl'us: timeo ne forte ſine cā laborauerī in vobis: qđ quis tāta celebritate atq; auctoritate p orbē terrarū i eccleſijs legat: plena ſunt tñ cōuēticula nr̄a hoibus: q tpa rerū agendaꝝ a mathematicis accipiūt. Jā vo ne aliqd inchoet: aut edificioꝝ: aut hmōi quorūlibet operū diebus q̄s egyptiacos vocāt: ſepe etiam nos monere non dubitant.

Item hiero. ¶ Sine incātatione herbas vel petras lꝫ habere.

Demoniū ſuſtinētib⁹: lꝫ petras vel herbas habere ſine incantatione.

Cauſa. xxvij.

Uidā votū caſtitatis habens deſpōſauit ſibi vxorē: illa priori cōditioni renūciās trāſtulit ſe ad aliū ꝛ nupſit illi: ille cui pri⁹ d̄ſpōſata fuerat repetit eā. ¶ Hic pmū q̄rit: an ꝯiugiū poſſit eē iter vouētes? ¶ Scdo an liceat ſpōſe a ſpōſo recedere ꝛ alii nubere? ¶ Queſtio. j.

Uod⁹ vouētes mrimonia ꝯhere ñ pñt: multis auctoritatibus pbat.

In conci. nāq; carthaginēſi

p q̄s ꝯhit mrimoniū: vt ſpōſalia ꝛ cōſenſus: qdā pp q̄s. ꝛ ex his qdā ſunt pncipales: vt vitatio fornicationis ſuſceptio ſobolis: alie ſecūdarie: q̄ ſunt multe: vt pulchritudo femine: diuitie: amicitie: amicoꝝ copia pacis reformatio. Bona mrimoij ſūt tria: fides: proles: ſacramētū. J. e. qō. ij. oē. Impedimēta matrimonij ſunt. xvj. ſ. votū: ordo habit⁹: diſpar cultus: error pſone: error ꝯditionis: cognatio: ligatio: publice honeſtatis iuſticia: enormitas delicti: ipoſſibilitas coeundi: tps feriarū: interdictū eccłie: coactio: etas: furor. Jo. Uerūtñ qdā ex his īpediūt ꝯhendū: ſed nō ꝯctū dirimūt. vt. J. dicet. Impedimēta pdicta in his vſib⁹ ſunt collecta. Uotum: ꝯditio: violētia: ſpiritualis: Proximitas: error diſſimiliſq; fides: Culpa: dies vetitus honor. ordo: ligatio ſanguis: Qui ſit ꝛ eſt finis: q; coire nequit. Addit his etas: habitū ꝯiūge furori. his iterdictū ſubdit eccłie. hec ſi canonico vis ꝯſentire rigori. Te de iure vetāt iura ſubire thori: habit⁹ īpedit ſꝫ nō dirimit. ex̄ q cle. vel vo. cōſuluit. B. cōtra: qr nec impedit ſm eū. ſilr etas impedit mrimoniū ꝛ furor carens iteruallo. xxxij. q. vij. neq;.

Mrimonij impedimenta

Uerſus

eius bona: q̄ vel quot ei⁹ īpedimēta. Quid ſit mrimoniū. habes. J. e. q. ij. §. j. vbi explicabimus ſingula poſita in deſcriptiōe. Dr̄ aūt mrimoniū q̄ſi mrīs muniū. i. officiū. Sed quare potius dr̄ a mr̄e q̄ a pr̄e q actor ē generationis: vt diceret patrimoniū? Rñ. qr plura onera mrimonij ſubit ꝛ tolerat mulier: eſt eni in cōceptu grauida: in partu doloroſa: in lactādo laborioſa. ex̄ de ꝯuer. in ſi. c. ij. Fuit aūt inſtitutū i padiſo. xxxij. q. ij. §. his ita. ꝛ ante peccatū. de peni. di. ij. §. romanos. ver. adā cā ſobolis pcreande: vt repararet lapſus angeloꝝ. de ꝯſe. di. j. hi duo. Et fuit inſtitutum his verbis: hoc nūc os ꝛc̄. Alij dicūt ꝙ alijs vbis. ſ. his: creſcite ꝛ multiplicamini. ſed credo⁹ ꝙ illis

Mrimoniū vñ dr̄

Mrimoniū vbi ꝛ p q̄ vba fuit īſtitutū.

Mrimonij ꝯh'di cauſe multiplices.

Qō. j. Uod vouētes. ¶ Hec. q. diuidit in duas partes. In q̄rū pma pbat magr p. xxiiij. auctoritatē ſctoꝝ patrū ꝙ vouētes ſolēnit ñ pñt ꝯhere ꝛ ſi ꝯxerit lꝫ mrimoniū: ꝛ debent puniri ſcda ibi: augu. Jo. de fa. ¶ Caſus. Hic ītitulat. j. q. q̄ q̄rit an teneat mrimoniū a vouēte ꝯctū: ꝛ ꝙ ñ teneat pbat vſq; ad. §. his oib⁹ auctib⁹. poſtea pbat ꝯriū vſq; ad vl. §. quā ꝯrietatē hñ ſoluit. d̄. xxvij. di. §. vl. ꝛ itellige pma ca. de voto ſolēni: alia de ſimplici. Alij dicūt ꝙ pma ca. intelligūt de voto de pñti: alia de futuro. a ¶ Qō vouētes. hic

Diuiſ

tertio capło quarto ſtatutū inuenit̃ de viduis: q̄ poſt ꝓfeſſam cõtinẽtiā ꝑuaricate ſũt.

¶ Excõicentur vidue: que religioſo habitu abiecto: nuptias etiam elegerint.

SIcut bonū eſt caſtitatis p̄miū: ita maiori obſeruãtia ⁊ p̄ceptione obſeruandū eſt: ¶ Ut ſi que[a] vidue quãuis adhuc in minoribus[b] annis poſite ⁊ imatura[c] etate a viro relicte ſe deuouerit deo: ⁊ veſte laicali abiecta ſub teſtimonio[d] epi ⁊ eccl'ie in religioſo habitu[e] apparuerint[f]. poſtea vo ad ſeculares tranſierũt nuptias ſm ap̃lm dãnationẽ habebũt: q2 fidẽ caſtitatis quã deo vouerũt irritam facere viſe ſunt. Tales ergo pſone a chriſtianoꝝ cõione ſequeſtrent̃: donec ad bonū qd ceperãt reuertẽtur: neqꝫ i cõione vel cõuiuio cũ chriſtianis cõicẽt. Nã ſi adulterij cõiuges ree ſũt ſi ſuis obnoxie viris nõ fuerint: quanto ma-

Intitulatur queſtio prima qua querit̃ an teneat matrimoniū a vouẽte ↄtcū: ⁊ ꝙ nõ teneat ꝓbat̃ vſqꝫ ad. §. his oibus auctib9: poſtea allegat in ↄriū vſqꝫ ad. §. vl. ⁊ hãc ↄrietatẽ ſoluit ſatis bñ. ꝺ. xxvij. di. §. vl. ꝙ videlicet p̄ma ca. intelligunt̃ de voto ſolẽni: alia de ſimplici. arg. ex̃ q cle. vel vo. meminimus ſ. eo. c. j. vbi di. ⁊ de ſte laicali: ſub teſtimonio epi. h. dicit ꝙ non refert an ſit ſimplex votū an ſolẽne: q2 vtrūqꝫ dirimit mrĩmoniū ſolẽnitates eni ipſe nõ ſunt de ſbã voti. Sed h̃ refert an ſit votū de p̄ñti cũ ſolẽnitate ſiue ſine illa: vt vo. ueo ↄtinẽtiã: hoc impedit ⁊ dirimit. ſic intelligũtur hec. c. p̄ria vſqꝫ ad. c. nuptiarū. an ſit de futuro: qd proprie dr̃ votū. i. quedã ꝓmiſſio de futuro voto emittẽdo: vt ſi dico: ego ꝓmitto ꝙ vouebo continẽtiã poſt annū mortua vxore mea: vel ꝓmitto ꝙ intrabo religionẽ vel cõſile: hoc ipedit: ſed nõ dirimit. vt. c. nuptiarū. ⁊ c. ſequẽtib9. Alij dicũt ꝙ nullū votū dirimit: q2 qua rõne dirimeret votũ ſolẽne ⁊ ſimplex: cũ idẽ ſit i ſubſtãtia ſolẽnitates eni nõ ſunt de ſubſtãtia: ſed ipſa ↄſtitutio eccl'ie dirimit ſi poſt votũ ſolẽniter factū ↄhat̃. Ego dico ꝙ nullū votũ eſt ſolẽne: niſi cũ qs deuouet ſe religioni alicui: vel alijs duob9 modis in ſeq. c. vñ ſi corã tota eccl'ia diceret qs hec verba: voueo ↄtinẽtiã: ſi ↄheret teneret mrĩmoniū. Que eſt. n. rõ q̃re ↄſtitutio eccl'ie magis debeat ſpectare ad illa vota q̃ ſolẽniter ſiũt q̃ꝫ ad ꝑuata: dũmodo poſſit eccleſie conſtare: ſiue ꝑteſtes: ſiue ꝑ cõfeſſionẽ ꝓpriã alicui9 ꝙ votũ fecerit: q̃cito eni cõſtat eccl'ie ꝑ ↄfeſſionẽ vel ꝑteſtes dr̃ notoriū: ⁊ ſic deberet eccl'ia dirimere mrĩmoniū poſt illud votū ↄtcū. Joã. Tu breuiter dicas ꝙ ꝓfeſſio tacita vel exp̃ſſa alicuius religionis ipedit contractū ⁊ ↄhẽdū. extra de regu. vidua. ⁊. xxvij. di. qd interrogaſti. ⁊ extra de regu. cõſulti. ⁊. c. ſtatuimus. ⁊ p̄cedẽti. c. que. c. exp̃ſſe hoc dicũt: ꝙ cũ aliqs dicit: deuoueo me huic religioni: ibi ꝓfeſſio ↄtinẽtie tacite intelligitur ⁊ religionis expreſſa. Ordo ſimiliter impedit ſi ẽ ſacer: nam ibi intelligitur tacita continentia facta cum ſolẽnitate ⁊ ex conſtitutione eccleſie: ⁊ ita ſemper conditio tacita vel expreſſa: vel cõſtitutio eccleſie ſolẽniçat votum. Sic mihi Bar. brixie. videtur dicendū. extra q cle. vel vo. c. rurſus.

SIcut bonū. ¶ **Caſus.** hoc. c. diuidit̃ i tres ꝑtes. In p̄ma dr̃ ꝙ votū caſtitatis eſt magnū: ⁊ ideo magna debet obſeruantia cuſtodiri. In ſcḋa parte pena imponitur traſgreſſoribus: q2 ⁊ dãnationẽ habebũt: ⁊ a cõione aliorū ſeparabũtur: nã ſi vxor que frangit fidẽ marito: eſt puniẽda: multo magis que nõ ſeruat fidẽ chriſto. In tertia parte dr̃ ꝙ ſi aliqua deo deuota fuerit per vim oppreſſa. ⁊ delectatione libidinis poſtea habitare cum raptore conſenſerit: pena ſuperius dicta tenebitur. ſecunda pars incipit ibi: vt ſi que. tertia ibi: que ⁊ ſi.

a ¶ Ut ſi que vidue. licet de illis ſpecificet: de omnibus intelligi debet.

b ¶ In minoribus annis. xxv. anno. vel xij. vel. xiiij. Et dicuntur minores annis multipliciter: quãtum ad diſcretionem vſqꝫ ad ſeptẽnium. vt. C. de iure deliberã. ſi infanti. Itẽ quãtum ad mrĩmoniū vſqꝫ ad xij. in femina: in viro vſqꝫ ad. xiiij. annū. Itẽ quãtū ad factionem teſtamenti vſqꝫ ad. xiiij. annum in maſculo: in femina vſqꝫ ad. xij. ff. qui teſta. fa. poſ. qua etate. in princ. ij. q. vj. §. diffinitiua. Itẽ quantum ad reſtitutionem vſqꝫ ad. xxv. annū. ff. de mino. l. i. hic aũt vocat minores q ſunt infra. xxv. annū. nã aliter pr̃ poſſet eos reuocare ſi eſſent infra. xij. vel. xiiij. annum. vt. xx. q. ij. c. j. ⁊. ij. Sed quare nõ reſtituit̃ puella infra. xxv. annū: vt habitū quem ſuſcepit poſſit deponere ſicut in alijs ↄtcib9? Rñ. q2 nõ eſt leſa: q2 ei nubit quo meliorẽ non põt inuenire. iuxta illud agnetis. Illi ſum deſponſata cui angeli ſeruiunt ⁊c. ⁊ minor nõ reſtituitur niſi cū ledit̃. ff. de mino. verū. §. ſciendum.

c ¶ Immatura. i. non matura: nã vidue ante annū. xl. nõ velantur. vt. xx. qo. j. ſanctimoniales. vel due dictiones ſunt in etate matura thoro. iuxta illud: Jã matura thoris plenis adoleuerat annis. Uirginitas. — Verſus.

d ¶ Sub teſtimonio. Nã ita ſolẽniçat̃ votū vt dicũt qdã cũ. ſ. accepit veſtẽ ab epo: vt h̃: vel de manu p̄ſbyteroꝝ vel miniſtri. xx. q. j. vidua. qd credo dum tñ emittat votū: nã al's veſtẽ tñ accipiẽdo nõ obligatur ſolẽniter: ſed ſimpliciter. extra qui cle. vel vo. cõſuluit. vbi etiam habes ꝙ ſolẽniçatur votū in manu abbatis vel abbatiſſe. Itẽ ſolẽniçatur ſi ꝑ ſeipſam recipiat habitũ ⁊ incipiat cũ alijs cantare in eccl'ia. J. e. vidua. Et nota ꝙ votū continẽtie ſolẽniçatur tribus modis tm̃. Sacri ordinis ſuſceptione. xxviij. di. diaconi. Scḋo cũ accipit veſtẽ ſacrã a quocũqꝫ dū tñ poſt ſuſceptionẽ incipiat cohabitare cum alijs monachis ⁊ monialibus in eccl'ia. J. e. vidua. Tertio cũ ita dicit corã epo vel abbate vel abbatiſſa vel corã tribus vel duobus teſtibus: ego deuoueo me huic religioñ. hoc. n. aliud eſt: ⁊ aliud cũ dico: ego voueo cõtinẽtiã: deuot9 eni religioni nõ poſſet ↄhere ita ꝙ mrĩmonium teneret: nec mirū cũ etiã iã ↄtcum mrĩmonium religio diſſoluat. extra de ↄuer. ↄiug. ex publico. ⁊ in voto ↄtinẽtie ſecus: nõ eni votū dirimit. vñ ſi corã tota eccl'ia diceret: voueo ↄtinẽtiã: ꝑ hoc nõ ſolẽniçatur votum: niſi velis dicere ꝙ tale votum non dirimit: ſed cõſtitutio eccl'ie ſuper voto facta: nã ſi votū dirimeret quare potius vnū q̃ꝫ aliud ſi hoc haberet ex ſua natura. ⁊ ita dirimeret votū ſimplr̃: qd aug. nõ vult. J. eo. nuptiarū. Dic ergo votum nunq̃ꝫ ſolẽniçari niſi trib9 modis p̄dictis: ⁊ ita exaudi qd h̃ dr̃. Jo. Tu dicas vt. ſ. dixi in glo. illa: h̃ intitulatur: circa ſi. vl. tu breuiter in ſumma. q. Barto. brixien. — Votū continentie trib9 modis ſolẽniçat̃. — Vouere religionẽ ⁊ vouere cõtinẽtiã differunt.

e ¶ Habitu. Argu. ꝙ ita tenetur voto qui ita publice i religionis habitu apparuerit ac ſi publice habitum ſuſceperit. extra de regu. vidua. ⁊. J. e. vidua.

f ¶ Apparuerint. ita ꝙ aliquãdiu in eccleſia inter alias ſteterit. ſ. ꝑ triduū. extra de reg. ⁊ trãſeũ. ad reli. ad nr̃am. Uel diſtingue ꝙ triplex eſt habitus. ſ. ꝓfeſſionis q votū h3 annexū ⁊ dirimit matrimoniū: de quo hic loquitur. Conuerſionis qui ſĩr votū h3 annexū: ſed non dirimit mrĩmonium de quo loqtur. extra qui cleri. vel vo. conſuluit. extra de regu. ſuper eo. habitus ꝓbationis. qui nec impedit nec dirimit matrimonium. de quo loquit̃ extra de renunci. ex trãſmiſſa. de regu. ſtatuimus in ſi. ſirme ergo teneas ꝙ nunq̃ꝫ ſolus habitus ſolẽniçat votū. extra de regu. porrectū. ⁊ extra qui cle. vel vouẽ. conſuluit. — Habitus ẽ triplex.

nec obſtat.xxvij.di.quod interrogaſti.ꝛ extra de regu.vidua.quia ſolus habitus vt dixi.ſ.non facit monachuꝫ vel non ſolemnicat votum.
a ℭ Non coacte.tunc enim ſecus eſſet.extra quod metꝰ cau.pſlatum.
b ℭ Poſtea.Arg.ꝙ nõ excuſat vis pcedens ſi poſtea ſeqtur cõſenſus. vt.xxxiiij.q.j.cum p bellicã.ꝛ extra de eo qui dux.in ma. ſignificauit.

ꝺ ℭ Uelamine.extra de regu.vt clerici.
e ℭ Simulauerint.Argu.ꝙ voti ſimulatio ſicut ipſa pfeſſio obligat queꝙ.vt.c.pxi.neqꝫ.ꝛ di.xxvij.qȯ interrogaſti.
f ℭ Aliquãto.x.an.ſ.e.de uotã ſm nos.Jo.tñ dixit aliquãto:q: arbitrariũ eſt huiꝰ pnitẽtie tp̄s:lꝫ ordinarie dixerim eſſe x.annos.

Diuiſio.

Uiduas. ℭ Caſus. Hoc.c.diuiditur in tres partes.Jn pma dr̄ ꝙ vidue q̃ viduitatis votũ deſeruerunt damnari debẽt ꝛ a cõionealiorũ expelli.Jn ſcda pte dr̄ ꝙ virgines q̃ virginitatis votuꝫ dimittũt: agere pniam de hoc debent ꝛ a cetu hoium ſeparari:nã ſi ꝯtus qui ſunt cũ hoibus ſeruandi ſunt:multofortius ꝯtus qui ſnitur cũ deo dꝫ ſeruari. Jn tertia parte dr̄: ſi virgines q̃ ſic peccant grauiter puniuntur: multo fortius vidue puniri debẽt:cũ iam ſint viroꝝ libidine ſatiate.Et ꝙ puniri debeant probaꝭ tribus auctibus.Grego.ſcꝫ apli:moyſi:ꝛ pphete:ꝛ vna rõne.ſecunda pars incipit ibi: de ꝟginibus. tertia ibi:ſi virgines.hec vero:ꝟba ſunt inno.ſi ꝟgines : verba ſunt greg. apoſtatauerũt ſ.retro abierũt.Sequen.c.patet.
k ℭ Hec vero. Hanc litteram itelligit cardinalis de voto ſimplici pp illud:nõdũ tecte:ꝛ illud nõduꝫ velate:ꝛ illud a dño q.nõ ab eccleſia:ꝛ illud aliquãto tpe.i. tribꝰ ãnis.xxvij.di.ſi vir.ſed nos intelligimus de voto ſolẽni : q: publica pnia de qua ſubditur nõ imponitur pro fractione ſimplicis voti.arg.xxvij.di.ſi vir. Jtẽ inutiliter argumentaretur Grego.de talibus virginibus ad viduas ſolẽni voto obligatas:vnde intelligas illud nec dum ſacro velamine tecte ꝛ velate:non de velo conſecrationis: ſed de velo profeſſionis:quod velum conſecrationis nõ datur ante.xxv.annum.xx.queſtione prima placuit.

Pnia publica nõ ē violatori. bꝰ voti ſimplicis īpo nenda.

gis vidue que dei religioſitatẽ mutauerũt crimine adulterij notabũtur:ſi deuotionem quã ſpõte nõ coacte ᵃ deo obtulerũt libidinoſa voluntate corruperint:ꝛ ad ſecũdas nuptias trãſitũ fecerint? Que ꝛ ſi violẽtia irruẽte ab aliquo oppreſſe fuerint:ac poſteaᵇ delectatione libidinis pmanere in cõiugio raptori vel violento viro conſenſerint: dãnatione ſuperius dicta teneanꝭ ob noxie. De talibus ait apſus: Cuꝫ enim luxuriate fuerint nubere in chriſto volunt:habẽtes dãnationẽ:q: primam fidẽ irritã fecerũt. ℭ Jtem ex epla grego.miſſa ad boniſacium. ℭ De viduis ꝛ virginibus que a religionis propoſito diſcedunt.

Uiduas a pposito diſcedẽtes viduitatis ſup qbꝰ nos conſulere voluit dilectio tua frater chariſſime : credo te noſſe a ſancto paulo etiam ꝛ a multis ſctis patribus niſi cõuertãtur olim eſſe dãnatas q̃s nos aplica auctoritate dãnãdas:ꝛ a cõione fideliũ atqꝫ a liminibꝰ eccſie eē arcẽdas cẽſemus vſqꝫ q̃ obediãt epis ſuis:ꝛ ad bonũ qȯ ceperunt inuite aut volũtarie reuertantur. ℭ De virginibus autẽ nõ velatis ſi deuiauerit:a ſancte memorie pdeceſſore nr̃o papa innocẽtio taliter decretũ habemus: Heᶜ ꝟo q̃ necdum ſacro velamineᵈ ſunt tecte:tñ in propoſito virginali ſemp ſe ſimulauerintᵉ pmanere:licet velate nõ fuerint:tñ ſi nupſerint aliquantoᶠ tpe his agẽda pnia eſt:q: ſpõſio earꝫ a dño tenebaꝭ. Si eni iter hoies ſolẽt bonefidei ꝯtractꝰsᵍ nulla rõne diſſolui: quanto magisʰ illa pollicitatio quã cũ deo pepigit ſolui ſine vidicta nõ poterit ꝛc. ℭ Si virgies nõdũ velate talr̄ pnia publica puniunꝭ ꝛ a cetu fideliũ vſqꝫ ad ſatiſfactionem excludunꝭ: quãtomagis vidue q̃ pfectioris etatis ꝛ maturioris ſapie atqꝫ ꝯſilij exiſtũt:viroꝝqꝫ cõſortioⁱ multotiẽs vſeᵏ ſunt:ꝛ habitũ religionis aſſumpſerunt:ꝛ demũ apoſtatauerũt atqꝫ ad priorẽ vomitũ ſunt reuerſe:a nobis ꝛ ab oibus fidelibus ꝛ a liminibus ꝛ a cetu fideliuꝫ vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ ſunt eliminãde ꝛ carceribꝰ tradẽde:q̃liter iuxta apoſtolũ paulũ.Tradẽtes huiuſmodi hoiem ſathane vt ſpũs eius ſaluus ſit in die dñi. De talibꝰ nãqꝫ dñs p moyſen loquiꝭ dicẽs: Auferte malum de medio veſtri. De qbus p pphetaꝫ ait: Letabitˡ iuſtus cũ viderit vindictã impioꝝ: manusᵐ ſuas lauabit in ſanguine pctoꝝ: De talibus nãqꝫ ꝛ eoꝝ ſiſibus atqꝫ eiſdem cõſentientibus dictũ ē: Quia nõ ſolũ q faciũt:ſed ẽt q conſentiunt facientibus rei iudicandi ſunt. Jtem ex decreto gelaſij pape ad ſiciliẽſes epiſcopos miſſo,ca.ix.

ℭ Tranſire non poſſunt vidue ꝛ virgines poſt religiõis propoſitum ad nuptias.

Neqꝫ viduas ad nuptias tranſire patimur que in religioſo propoſitoⁿ

dixit aliquãto:q: arbitrariũ eſt huiꝰ pnitẽtie tp̄s:lꝫ ordinarie dixerim eſſe x.annos.
g ℭ Cõtractus.hic large ſumiꝭ hec appellatio vt ẽt cõprehendat ꝯtus ſtricti iuris:q: ĩ nullo dolus interuenire dꝫ C.de preſcrip.x.vel xx.an.l.ſi fraude.
h ℭ Quãto magis j.e.q.c.hec vero.ꝯ. in ſi.Sol.ibi loqtur de virgine illa que velũ cõſecrationis accepit ſi pualicata ſit plus peccat q̃ꝫ vidua hic loqtur ð ea q̃ nõ accepit velum cõſecratiõis:vnde videꝭ minus peccare q̃ꝫ vidua:vel quodam reſpectu magis videꝭ virgo peccare q̃ꝫ vidua:quia a maioꝛi bono cadit.
i ℭ Cõſortio. Arg. de peni.di.v.ꝯſideret in ſi.vbi dr̄ : timeat docta experimento: qȯ ignorauit ꝟgo.
k ℭ Uſe ſunt. Dicit hiero.libido in virginibus maiorẽ patitur ſamẽ dũ dulcius eſſe putãt quod neſciunt.
l ℭ Letabitur. non de vindicta quaꝫ videt:ſed q: non eſt ĩ illa:ꝛ quia non cõmiſit conſimilia.
m ℭ Manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoꝝ.i. in pena. id eſt propter penaꝫ quã videt:quia cuꝫ ſtultus punitur:ſapiens ſit aſtutior:vt xxiij.qȯ.vj. vides.ꝛ exemplis citius ducitur quis ad benefaciendum ꝛ ad vitãdum crimen.de peni.di.ij.citius.vnde dicitur:Felix quem faciunt aliena pericula cautum.
n ℭ Neqꝫ viduas. ℭ Propoſito.i.voto.Nota ꝙ votuꝫ ſm diuerſos ſtatus diuerſa ſortitur vocabula primo enim eſt cum quis in origine diſponit aliqd boni facere:tunc dicitur deliberatio. vt.xvij.q.j.c.qui bona.ꝛ hec

infringere veniale eſt: q̃uis peccat ꝛ ꝓponit idem ſe fir‑ miter facturū: ꝛ dicit̃ propoſitum.xvij.q.j.c.j.ꝛ.q.ij.nos no uimus. huiꝰ fractio veniale eſt ſm quoſdã. ſed graue ẽ. hec matrimoniū contrahendum impendiūt: ſed nõ diri‑ mūt iam ɔtractum: ſi vo accedat obligatio d̃ votuȝ: cu ius fractio mortale pc̃m eſt: ꝛ ĩpedit ma trimoniū ɔtrahen‑ dū: ꝛ dirimit iã con tractū: ſi ſolẽne fue‑ rit.xxvij.d.iſt.§.vlti.

a ❡ Diuturna. ma xime: nã ꝛ idem eſ‑ ſet ſi p momētū. ar gu.ſ.c.viduas. nec iõ minꝰ venditio te net ꝙ emptor: nõ ac cipit fideiuſſorem ꝛc̃.C.de contrahen. emp. nõ idcirco. vel poteſt hoc itelligi qñ non expreſſe ſe reli‑ gioni obligauerūt q̃ caſu exigit̃ ꝙ p ali quod tp̃s fuerint in monaſterio cū ali‑ is: qḋ tp̃s potius eſt ad arbitriū boni vi‑ ri reſtrẽdum q̃ꝫ ali ter ad determinan‑ dū. argu. extra de do na. aplice. ff. de iure delibe. l.j. de ſolu. qḋ dicimꝰ. Uel dic hoc tp̃s trium dieꝝ ẽẽ. extra de regu. ad no ſtram lꝫ quidã illḋ intelligãt de illicitis vt.xx.q.iij. cõſtituit.

Nec aliqua. Caſus. hoc.c. diuidit̃ in duas p tes. In prima dicit̃ ꝙ q̃dam erãt ſcimo niales q̃ cū viris ia cẽtes ſe corrūpi nõ pmittebãt: ꝛ hoc in ſuã excuſationẽ alle gabant ɔtra: quarū excuſationẽ loquit̃ h̃ cyprianꝰ eas gra‑ uiter reprehendens: qꝛ in aſpectu talis mẽbri oculus ſepe fallit̃: ꝛ preterea ſi mẽt ꝓ illḋ ſit ĩcorruptū aĩa: tñ ht ẽẽ corrupta: vñ delinq̃re vident̃: nã ſi ſponſus vidẽs ſpon ſam ſuã in amplexibus alterius iraſcitur: multo forti us chriſtus de ſua ſponſa hoc faciẽte iraſcitur ꝛ dedigna tur. In ſcd̃a parte dicit̃ ꝙ ſi tales voluerint penitere: ꝛ in ueniantur integre: recipi debent in ſuo ſtatu: q̃ ſi poſtea cū ſupradictis viris familiaritatẽ habe‑e videant̃ eijcian tur: nec poſtea recipiant̃ de facili: ꝛ ſi aliq̃ taliuȝ fuerit in uenta corrupta: poſt pniam redire poterit ad eccliam: q̃ ſi decetero peccauerit amodo nõ recipiet̃: ne ſcilicet pre beat ceteris exẽplū ruine. ſcd̃a ps ĩcipit ibi: qḋ ſi. Pniam exomologeſios. i. confeſſione ſua facta. ſeq. c. patet.

diuturna[a] obſeruatiõe pman ſerunt: ſimiliter virgines nu bere ꝓhibemus: quas ãnis plurimis in mõaſterijs etatẽ pegiſſe ɔtigerit. Itẽ cyprianꝰ ad põponiuȝ de virginitate.

❡ Ex quolibet ſenſu corpo ris mulier corrumpi poteſt.

Nec aliq̃ putet ſe poſ‑ ſe hac excuſatiõe defẽ di ꝙ inſpici ꝛ probari poſſit an v̾go: ſit cū etiam manꝰ ob ſtetricū[b] ꝛ oculus ſepe fallat̃[c] ꝛ ſi incorrupta inuenta fue‑ rit virgo ea pte qua mulier põt eẽ corrupta: poterit tñ ex alia pte corporis peccaſſe q̃ corrumpi poteſt: ꝛ tñ inſpi ci non põt: certe ipſe cõcubi‑ tus[d] ipſe cõplexus ipſa confa bulatio: ꝛ oſculatio: ꝛ conia‑ centium duoꝝ turpis ꝛ feda dormitio: quãtum dedecoris ꝛ criminis ɔfitent̃[e]: ſi ſuper‑ ueniẽs maritus ſpõſam ſuã iacentem cū altero videat: nõ ne indignat̃ ꝛ fremit ꝛ p ze‑ li dolorẽ portat̃[f] gladium in manu ſua? ꝛ chriſtus dñs iu dex noſter cū virginem ſuaȝ ſibi dicatã ꝛ ſanctitati ſue de‑ ſtinatã iacere cuȝ altero[g] cer nitq̃ꝫ indignat̃ ei ꝛ iraſcit̃? ꝛ q̃s penas in ſceleſtis huiuſ‑ modi ɔiunctionibus cõmina

b ❡ Obſtetricū. Arg. ɔ̃ illam ꝓbationẽ que fit p obſtetri ces ꝙ nulla ſit valida: ſꝫ tamen ɔ̃ adulterium. ſ.e.c. be ne recipit̃. ꝛ arg. extra de ꝓba. ꝓpoſuiſti. ꝛ dicit lex eam ad mittẽdam: dum tñ perite mulieres ſint. ff. de ven. inſpi. l.j. Arg. ɔtra. C. quando tuto. vel cur. eẽ deſi. l. indeco rani. vbi reprobat̃ ꝓbatio p aſpectum corpis. vt.xxxij.q. v. nec ſolo. ꝛ.ſ.xxxiij.q.j. qḋ autẽ. ꝛ.c. ſi qs. ɔtra. Ibi enim in veritate viri: h̃ conſtat de veritate mulieris. ſed ibi ſol uitur: ſi eñi due vel tres nobiles ꝓbe mulieres dicerent virginẽ non eẽ co gnitã a viro harꝫ te ſtimonio ſtaret̃.xxij q.v. ſi quelibet.

tur? cuiꝰ vt gladiū ſpūalem ꝛ ventuꝝ iudicij diẽ vnuſq̃ſq̃ fratꝝ poſſit euadere: oi conſi lio ꝓuidere ꝛ elaborare debe mus. Item. ❡ De eodem.

Quod ſi pniam huius illiciti ɔcubitꝰ ſui ege rint ꝛ a ſe inuicẽ receſſerint: inſpiciantur iteruȝ[h] virgines ab obſtetricibus diligenter: ꝛ ſi virgines inuente fuerit: accepta[i] communione ad ec‑ cleſiam admittantur: hac tñ interminatione: vt ſi ad eoſ‑ dem maſculos poſtmodū re uerſe[k] fuerint: aut ſi cū eiſdẽ in vno domo[l] ꝛ ſub vno eo‑ dem[m] tecto ſimul habitaue‑ rint: grauiori cenſura eijcian tur: nec in ecclia poſtmoduȝ facile[n] recipiantur: ſi autem de his aliqua corrupta fuerit ꝛ deprehenſa: agat penitentiã plenam[o] que hoc crimen ad‑ miſit: que non iam mariti: ſꝫ chriſti adultera eſt: ꝛ iõ eſti‑ mato iuſto tempe poſtea ex[p] omologeſios ſui[q]: id eſt con feſſione: vel penitentia fa‑ cta ad eccleſiam redeat.

❡ Quod ſi obſtinate perſe uerant: nec ab inuicẽ ſe ſepa rãt: ſciant ſe cuȝ hac ĩpudica obſtinatiõe ſua nūq̃ꝫ nobiſcū admitti in eccleſia poſſe: ne

c ❡ Fallat̃. Arg. cõ tra teſtimonium vi ſus: ſepius tñ nõ fal lit̃: ꝛ iõ admittit̃ te ſtimoniuȝ de viſu: nã ad ea q̃ frequent̃ ſiūt iura adaptant̃ ꝛc̃. ff. d̾ legi. nã ad ea.

d ❡ Cõcubitꝰ. hic eñi eſt vnꝰ caſus q̃ p exteriora iterior vo luntas dinoſcit̃: per ɔfabulationẽ enim ꝛ amplexus ꝛ hu iuſmodi deprehendit̃ fuiſſe corrupta. ſ.e. xxxj.q.ij.c.j.§. diſ. l. ſi qs p̃poſtera.xxxiij q.j. non ſatis. diſ. l. ſi quis diaconus. ꝛ xxxij.q.v. nec ſolo.

e ❡ Confitent̃. qꝛ ex eis p̃ſumit̃ adul terium.xxxij.q.j. di xit. C. de adul. q̃uis

f ❡ Portat. de facto: qꝛ nõ lꝫ viro interfi cere adulteriū. ff. de adulte. marito. niſi poſt denūciationeȝ.

g ❡ Cū altero cer nit. propter talẽ ſu ſpitionẽ poteris eaȝ accuſare. vt.xxxij. q. j. dixit dominus.

Quod ſi pniaȝ.

h ❡ Iterum. i. ſepe. ff. de edendo. ve luti. §. hec vox iterū.

i ❡ Accepta. p̃miſ ſa tñ pnia.

k ❡ Reuerſe. Arg. p reiterationem peccati aggrauari penam: ꝛ peccata ite rata grauius eẽ punienda. argu.xv. queſtio. vi. hi qui.

l ❡ Domo. Argu. ex loco preſumi contra aliquem. ar. xviij. queſtio. ij. diffinimus.

m ❡ Tecto. Tectum hic appellat quemlibet locum pri uatum.xxxv. queſtio. vj. ab iſto.

n Facile. No. ꝙ ſi aliqs monachꝰ vel monacha ſemel deliq̾: non iõ ſtatī dꝫ abijci: ſꝫ ſi ſecundo peccat: difficili us dꝫ recõcilliari: ſi tertio: tunc detrudit̃ in alio mona ſterio. vt. ſ.e. puenit. ſꝫ ſi clericus aliqs peccauit: ſtatim prima vice põt expelli. vt.xlviij. diſtin. queniam multa.

o ❡ Plenã. i. publicã: ex hoc volūt qdã ꝙ ſcimonial̃ poſ ſit agẽ ſolẽnẽ pniaȝ: nec ĩpedit̃ ɔſecratio: qḋ ẽ ɔ̃ illḋ qḋ de clico dc̃m ẽ. §. di. l. c. is vo vt plenã. i. x. ãnoꝝ. ſ. e. deuotã.

p ❡ Exomologeſios. i. confeſſione facta.

q ❡ Sui. i. ſatiſfactiõe. ſ. pnia: pa. n. h̃ ponit̃ ꝓ toto: ſꝫ ſy necdoche: ɔfeſſio. n. ẽ ps pnie ꝛ maxia. d̾ pe. di. j. quẽ pẽitꝫ

Teſtimo niū viſus q̃nq̃ꝫ fallit̃ Interiora dinoſcūt̃ p exterio ra.

Uiro n̄ lꝫ adulteꝝ i terficere.

Pctm̃ ite ratū ẽ gra uius pu niendū.

Monachꝰ ſepius pec cãs ãliter punitur.

Pnia ſolẽ nis an poſ ſit agi per ſcimonia lem.

Cõfeſſio ẽ maxia ps penitẽtie.

a S J quis epiſcopus. ¶ Deponatur.vt.xxx.queſtio.j.ſi quis ſacerdos.

b ¶ Excommunicetur.hoc de manſuetudine canonū: nam ſm leges aliter.ff.xxxvj.q.ij.ſi qs non dicā.

D E viduis. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ſi vidue vel puelle in domib⁹ ꝓprijs hitū religiōis aſſumāt ſolēnit vouendo: ſi poſtea nubūt debēt ſuſpēdi a cōione ſacroꝝ cum ſtupratorib⁹ ſuis do nec peniteāt: qd̄ ſi neglexerint: vſq₃ ad ſatiſfactionē ſint anathematiçati.

c ¶ Puellis.i. vgīnib⁹: alś videt ↄtra.xx.q.j.illō.vel itelligē de doli capacibus ſm.h.ēt ante.xy.an. ibi de non doli capacibus.

d ¶ Proprijs. Poteſt ergo aliq̄ in domo ꝓpa accipere veſtē religioſaȝ. argu.xxxiij.q.v.qd̄ deo.ff.e.mulieres.ꝛ.xx.q.j.vidua.ꝛ extra qui cle.vel vo.iſinuante. nec tñ monialʼ erit cū nulli mōaſterio ſe tradat: hoc ergo itelligo de ꝓfeſſa: vel vt dici ex ſolo hitu nō ꝑiudicat ei. arg. extra q cle.vel vo.cōſuluit. Si āt habitū ſuſceperit ꝛ deuouet ſe religiōi in q̄ non lȝ hēre ꝓpriū: videt ↄqd hȝ deuolui ſuc cedētibus ab inteſtato.arg.C. de epi.ꝛ cle.ſi qs pſbr̄.debet tñ neceſſaria ab herdib⁹ ſuſcipere. Alij āt bona taliū dicunt eſſe in pendēti.ſȝ cōtra: qꝛ nihil eſt ſm naturam in pendenti.ff.de iud.ſȝ ꝛ ſi.§.vlt.arg.ff.e.nō quē admodū. Alij dicūt ea eē in ptāte epi.argu.C.de epi.ꝛ cleri. nulli. Joā. Ego credo ꝙ taliū bona ſūt in ptāte illi⁹ qui eſt ſuperioꝛ in illa religione cū non expſſit monaſteriuȝ.B. Item nota ſm.h.ꝙ nunq̄ȝ erit religioſa perſona quocūq₃ mō veſtem mutet: vel ꝓprijs renūciet: vel votuȝ emittat niſi alicui religioni ſe det.xvij.q.j.ad ſi. Sed nūquid ta-

exemplū ceteris ad ruinā delictis ſuis facere incipiāt: nec putēt ſibi vi eaut ſalutis conſtare rōnē: ſi epis ꝛ ſacerdotib⁹ obtemperare noluerint.

I tē ex.vj.ſynodo. ¶ Clericus deponatur: laicus excōmunicetur: qui cuȝ ſanctimonialib⁹ mechatus fuerit.

S J quis eps: pſbyter: diaconus: aut ſubdiaconus: aut lectoꝛ: aut pſalmiſta: aut hoſtiarius cū muliere ſctificata deo mechat⁹ fuerit: deponat[a]: qꝛ ſpōſaȝ chꝛiſti coꝛrupit: ſi vero laicus: ex cōicet[b]. I teȝ ex ↄci.tole.iiij.ca.viij. ¶ Vidue ꝛ puelle q̄ poſt religionis habitum nubunt: a cōione ſuſpendantur.

D E viduis ꝛ puellis[c] q̄ habitū religiōis in domibus pꝛopꝛijs[d] tā a parentibus q̄̄ȝ p ſe mutauerūt: ſi poſtea cōtra inſtituta patrū vel ꝑcepta canonū cōiugia crediderunt copulāda: tādiu vtreq₃ habeant a cōione ſuſpenſe: quouſq₃ qd̄ illicite ppetrauerunt emēdent: qd̄ ſi emendare neglexerint: a cōmunione oium chꝛiſtianoꝝ ꝛ conuiuio perpetuo[e] ſint ſequeſtrate. I tem ex concil.martini pape. ¶ De eodem.

V J duas aūt velare pōtificū nullus attēptet: prout ſtatutuȝ eſt in decretis gelaſij pape: capitulo.xiij. qd̄ nec auctoꝛitas diuina: nec canonū foꝛma preſtitit. Quod ſi ꝓpꝛia fuerit volūtate continentiā ꝓfeſſa: in eiuſdē gelaſij capitulo.xxj. legit eius intētio ꝑ ſe reddat rationeȝ deo: qꝛ ſicut ſm aplm ſi ſe cōtinere nō poterat: nullaten⁹ nubere vetabatur: ſic ſecum habita deliberatiōe pꝛomiſſam fidē pudicitie deo debet cuſtodire. Nos autē auctoꝛitate patrū ſuffulti in hoc ſctō cōcilio ſancim⁹ ꝛ libere iudicamus: ſi ſpōte velamen (q̄̄ȝuis nō cōſecratū) ſibi ipoſuerit[f] ꝛ in eccleſia inter velatas deo oblatiōnē obtulerit: velit nolit ſanctimonie habituȝ vlterius hēre dȝ: lȝ ſacramento ↄfirmare velit eo tenoꝛe ꝛ rōne ſibi velamen ipoſuiſſe: vt iterum poſſet deponere. I tē ex decretis inocētij pa.ca.xx. ¶ De his q̄ votum virginitatis habētes nubūt: necdū ſacro velamine tecte.

H E vero q̄ nondū ſacro velamine ſunt tecte[f]: tñ in ꝓpoſito virginali ſemꝑ ſe permanere ſimulauerūt: licet velate nō ſunt: ſi foꝛte nupſerint: his ad agēdā aliquāto[g] tēpoꝛe pniam ſit liberū: qꝛ ſpōſio earū a deo tenebat nā ſi inter hoīes ſolet bonefidei ↄtractus nulla rōne diſſolui: quātomagis iſta pollicitatio quā deo pepigit ſolui ſine vindicta non debet? Nā ſi apoſtolus illas que a ꝓpoſito viduitatis diſceſſerunt dixit habere ↄdemnationem: qꝛ pꝛimam fidem irritam fecerunt: quantomagis virgines que pactionis ſue fidem minime ſeruauerūt. I tem ex decreto eiuſdem cap.cix. ¶ Non ſunt admittēde ad penitentiaȝ virgines ſacre ſi publice poſtea nupſerint.

Q Ue chꝛiſto ſpiritualit nubūt: ſi poſtea publice nupſerit: nō eas admittendas eſſe ad[h] pniam niſi hi

lis qui votum emittit: ꝛ ꝓprijs abꝛenunciat: manēs in domo ſua: vel ſi veſtē mutat facit ſe verberātes reos illius edicti.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadēte. Rn̄.non: niſi ſpecialit habitum alicui⁹ monaſterij cū pꝛofeſſione tacita vel expꝛeſſa aſſumat: licet ſe abbati non ſupponat. Vel dic ꝙ ſunt monachi: licet nō ſint ſub aliq̄ abbate: ſicut ꝑm⁹ monachus nō fuit ſub aliquo abbate.

d ¶ Proprijs.i. q̄ fuerunt ꝓprie: lȝ enī in ſua domo fecerūt ꝓfeſſionē: erit ſolēne votū.extra de conuer.ↄiug.ex pte.ij. ꝛ extra qui.cle.vel vo.inſinuante.

e ¶ Perpetuo.i.vſq₃quo emendauerint.vt extra de ↄſti.ex litteris.in ſi.

H J vo. Caſus. Dicit in hoc.c. ꝙ ſi vgines poſt votū nubāt: ꝛ ſi nōdū velate ſint: tñ debent penitere ad tps. Naȝ ſi hoi fides eſt ſeruāda: multofoꝛti⁹ deo cui ꝓmiſerūt fides eſt ſeruāda. Et ſi vidua poſt votū ↄtinētie nubat dānatur: multofoꝛti⁹ virgo dȝ dānari q̄ fidē deo frangit. Velate non ſūt velo ↄſecratiōis.

f ¶ Tecte.que nōdū ſunt conſecrate.

g ¶ Aliquāto.ſ̄. e.viduas.ꝰ.Solu. vt ibi. Vel meli⁹ in dicto apli dicit de viduis q̄ non erāt velate: ſed tm̄ ꝓfeſſe cōtinētiam: q̄ minus peccant q̄̄ȝ virgines velate: ibi gregoꝛi⁹ de viriſq₃ velatis.

Q Ue chꝛō ſpiri. ¶ Caſus Dicitur in hoc.c.ꝙ ſi virgo poſt votū nubat: nō admittit ad penitētiā: niſi toto aīo virum reſpuat vt ei velut moꝛtuus reputetur: nam ſi pꝛomiſſio eſt hominibus obſeruanda multo foꝛtius deo: ꝛ ſi hoc obſeruandū eſt in illa que viuo viro ſuo ſecūdo adheſit: multo foꝛtius h̄ debet obſeruari in illa que nupſit ſponſo immoꝛtali.

i ¶ Ad penitentiam.ↄtra.xxvj.q.vj.agnouim⁹.qꝛ pec-

Religioſa veſtis pt i domo accipi.

Bona deuouentis ſe religiōi ad q̄s deuoluunt.

Natura nihil pmittit eē i pēdenti.

ſ.tm̄

tuo in quacūq3 hora ꝛc.ſed exponit.h.ad penitēdam.ꝛ. ad fructū pnie.ꝛ.ad euchariſtiā.l3 enī ħ peniteat:nūq3 tñ viuēte adultero recipieť ad cōiones:ad inſtar ſecularis adulteri.J.xxxiij.queſtione ſeptima fidelis.

a ℭ Nec ei agēde pnie.ꝛ.recipiendi fructus penitentie.

b ℭ Licētia. aut illis viuētib⁹ caſte viuere ceperit.J.c. deuotā.c.c.de filia.

c ℭ Niſi vnus.ꝛ.legitimus.ſ.maritus quē reliquerat: niſi i neceſſitate mortis per.c.quod eſt.xxxij.q.vij.fidelis.

d ℭ Defunctus.q ad lrām:ꝛ iſte intellectus euidēter eſt dif.J.c.de filia. Magiſter aliter exponit J.e.q.§.vl.ſic receſſit quo ad cā defunct⁹: q3 nō recipieť ad penitētiā niſi prius ab eo ſeparetur:vel aliter:niſi vn⁹.ꝛ.adulter:ſed ſm hāc expoſitionē nulli exiſtēti in aliquo pctō danda eſt pnia de alio:ꝛ ita grati.eſt ſibi contrarius.de pe.di.iij.§.vlt. Itē cōtra.extra de peni.ꝛ remiſ.qđ qdā extra de ſen.exc.cū nō ab hoīe.§.i articulo.tñ ductus ſit ad hoc per.c.J.eo.deuotā.ꝛ.xv.q.vl.hi qui.Uel dic ad penitētiā fructuoſam:q3 nō valet ad vitā eternā pnia de vno peccato cū qs remaneat in alio:magr intellexit hoc.c.de excōicato.tñ bene eſt iniungēda pnia exiſtētibus in mortali:ꝛ ēt adhuc peccare volentibus. vt extra de peni.ꝛ remiſ.qđ quidā.de peni.diſt.iij.ſi quis aūt.ꝛ di.v.falſas.

quibus ſe iunxerāt a mundo receſſerint:ſi enim de hoībus hec ratio cuſtodiť: vt qcūq3 viuēte viro alteri nupſerit adultera habeať:nec^a ei agende penitentie licentia^b pceditur:niſi vnus^c de eis fuerit defunct⁹^d q̄tomagis de illa tenēda eſt q ante ſe immortali ſpōſo coīūxerat:ꝛ poſtea ad humanas nuptias trāſmigrauit. I tē3 ex concil.triburieñ ca.v.

ℭ Ab eccleſia eliminãde:ꝛ ergaſtulis retrudende ſunt: monachorum vel monacharum impudice perſone.

Impudicas deteſtabileſq3 pſonas monachoꝝ atq3 monacharū3 q(abiecto ꝓpoſito ſctitatis) illicita atq3 ſacrilega cōtagiōe ſe miſcuerūt:ꝛ i arbitriū pſcie proprie deſperatiōe pducte de illicitis cōplexib⁹ libere filios^e pcreauerint:a monaſterioꝝ cetu^f eccliarūq3 cōuētibus eliminãdas eē mādauim⁹:q̄ten⁹ retruſe i ſuis ergaſtulis tm̄ fa

cin⁹ lamētatiōe ꝓtinua deflē tes purificatorio poſſint igne penitudinis^g decoq:vt eis velut ad morté ſolius^h miſericordie^i intuitu p cōionis gratiā3 poſſit ſubueniri. I tē ex codē. ℭ Moach⁹ ꝛ vgo dño ꝓſecrata ſi nupſerit excōiceť.

Uirginē q̄ ſe deo cōſecrauerit:ſilr ꝛ monachū decernimus nō licere nuptialia iura ꝓtrahere:ꝙ ſi hec inuēti fuerint ppetrātes excōmunicētur:cōfitētib⁹^k autem decreuim⁹ vt habeat auctoritatē^l eiuſdē loci epus miſericordiā humanitatēq3 largiri. I tē ex eodē. ℭ Qui3 viuunt lamentis penitētie ſe afficiant:qui ſanctimonialibus ſcienter copulantur.

Hi ergo q ſctimonialib⁹ ſciētes^m i mrimonio ad iniuriā chriſti copulati ſunt: iuxta cēſurā zeli chriſtiani ſe parētur:et^n nunq3 eis pcedatur coniugali^o vinculo religari:ſed in penitētie lamētis ſe

Tanq3 penitudinis.ꝛ.pene in purgatorio:ꝛ ignis iſte excedit oēm penam huius vite.de peni.diſtin.fina.c.vlti.in fi. Et ſunt duo ignes purgatorij:vnus in futuro: alter in hoc ſeculo: vt penitentia.

Impudicas. ℭ Caſus. Quidā monachi cū qbuſdā monialibus publice pcūbebāt:vel cū eis publice i fornicatione morabātur:ꝛ iō ſtatuit pciliū triburieñſe vt tales i ergaſtulis detrudātur vt poſſit tm̄ facinus penitētia digna purgari:quibus in fine viaticu3 et miſericordia concedetur.Sequen.c.patet.Libere.ꝛ.publice.

e ℭ Filios.qui erunt ſerui ecclie.xv.q.vlt.cū multe.Sed qd ſi monialis ſuſcepit ſobolē ex clerico vel monacho:cui ecclie applicabitur: vtriq3 enim eccleſie facta eſt iniuria: videtur ꝙ monaſterio matris:quia ſequiť partus matris conditionem.xxxij.queſtione.iiij.liberi.Dico ꝙ vtriq3 ſit facta iniuria:maxime ſi hoc in duplici monaſterio contingeret.xviij.queſtione ſecunda in nullo.

f ℭ Cetu.ꝛ.cōione fratrū vel monialiū que ſi retrudere tur in carcerē in ſuo monaſterio tñ dicitur eſſe:ſic nō eſt p.J.eo.ſi quis rapuerit.vel illud cum proprium monaſterium redarguitur de nimia negligentia.

g ℭ Penitudinis.ꝛ.pene in purgatorio:ꝛ ignis iſte excedit oēm penam huius vite.de peni.diſtin.fina.c.vlti.in fi. Et ſunt duo ignes purgatorij:vnus in futuro: alter in hoc ſeculo: vt penitentia.

h ℭ Solius.J.e.virginibus.ꝛ.c.ſi quis.p.ā.diſt.l.penitentes.contra.ā.xxvj.queſtione ſeptima de his. contra. Sol.omnes vie domini miſericordia ꝛ veritas.

i ℭ Miſericordie.Sed nonne hoc eſt de iure cōmuni? Unde argu.diſt.l.penitētes.qđ tñ de iure cōmuni fiť:ꝛ de miſericordia fieri dicitur.argu.xxxiij.q.ij.admonere.

k ℭ Confitētibus.ā.l.di.c.iij.ā.lxxxij.di.pſbyter.ā.xv.q.vlti.ſi qs pſbyter.J.xxxv.q.viij.c.vlti.ꝛ.xxxiij.qō.ij.c.vlti.ꝛ.xxxiiij.q.vl.c.vlti.ꝛ.xxxvj.queſtione.ij.raptores.

l ℭ Auctoritatē. Et ita pōt eps diſpēſare in inceſtu q maior ē adulterio. Sʒ p extra de iudi.at ſi clerici.nā tm̄ ibi pmittitur diſpēſare in adulterio ꝛ i minorib⁹.Dicūť qdam ꝙ in tali iceſtu q incidit i adulterio pōt eps non.ſed p.ff.de adul.vim paſſā3.§.pſcriptione.vbi dicitur ꝙ ſi adulteriu3 ꝛ inceſtus ſurgunt ex eodē facto:preſcriptio qnquenij pōt opponi adulterio: vt poſt nō poſſit de eo agi:ſed de inceſtu agi pōt etiā poſt qnquēniū.S ōm nos planum eſt qui dicimus ꝙ eps diſpenſare pt vbicūq3 nō.phibeť.ar.ex q̄ pditor canonū ſibi diſpēſationem non reſeruauit:intelligitur alij.conceſſiſſe.extra de ſen.excom.nuper.Uel quod dē hic de miſericordia intellige circa penitentiam imponendam:ꝛ planum eſt: vnde in bigamis non pōt quo ad ordinē.de hoc hic non agiť:ſiue ſint ve bigami ſiue iterptatiue.ex ꝑ biga. nup.

Eps diſpēſat in iceſtu.

Hi ergo q ſancti. ℭ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ q ſciēter pīunt cū monialibus ſeparari debēt ab eis:ꝛ nunq3 debēt ptrahere:ſed ſemper debent penitere.Sequētia duo c.plana ſunt:ꝛ caſum facile p te formare poteris.

m ℭ Scientes.quia ſi ignorarent filij eēnt legitimi quātum ad ignorantem.vt no.xxxiiij.q.ij.c.ij.

n ℭ Et nūq3.hoc eni3 vnum crimē eſt qđ impedit ꝛ nō dirimit mrimoniū:ſʒ inceſtus.Itē raptus.vt.xxxvj.qō.ij.ſi aūt.Uxoricidiū.xxxiij.q.ij.admonere.Itē ſi qs extra xerit vel leuauerit filium ſuū a ſacro fonte ꝛc.xxx.q.j.de eo.ꝛ in.c.dictū eſt.vt ſic poſſet ſepari ab vxore ſua.hi caſus ꝛ alij ſimiles patent in his verſibus.Inceſtus: raptus:ꝛ natus fonte leuatus: Morſq3 ſacerdotis:ꝛ mors proprie mulieris:Uel ſi ſolēnem penam geris:aut monialem Ducis:te prohibent hec coniugium celebrare: Si tamen iſtud agas:nequeunt te diſſociare.

Crimina qdā mrimonii ipediūt:ſed ñ dirimūt

Uerſus.

o ℭ Coniugali.Argumen.ꝙ decetero non poſſunt nubere q ſanctimonialibus copulantur: vt hic dicitur in odium criminis:ſi tamen contrahant tenet.

Nubere decetero nō pñt ſancti monialibus copulati.

vehemẽter (dum viuunt) afficiant[a]. Item ex eodem.

¶ A ſacra cõione priuent q ſacris virginibus ſe ſociãt.

Virginibus ſacris ſe quoſdã temere ſociare cognouimus: poſt dicatũ deo propoſitũ inceſta[b] federa ſacrilegaq; miſcere: quos ꝓtinus equũ eſt a ſacra communione detrudi: ⁊ niſi p publicã ꝓbatãq; penitẽtiam oino nõ recipi: ſed tñ his viaticuꝫ de ſeculo trãſeũtibus (ſi digne penituerint) nõ negetur. Itẽ gregorius.

¶ In monaſterio reuocet ac recludat: q a fornicatione recedere no/

Peruenit ad nos lul. ꝙ qdã vir negſſimus diabolico inſtinctu de[c] monaſterio ſuaſerat exire quãdaꝫ deo ſacratã atq; a quodã bono viro vñ exierat ſit reuocata: rurſuſq; eã mulierẽ vir ille negſſimus iniqua ſuaſione de monaſterio eijciẽs: apud ſe retineat impudice. Volumus aũt vt ep̃atus tui auctoritate in monaſterio reuocet atq; recludatur. Item ex cõcil. aurelianenſi. c. iij.

¶ Non eſt viduis fas poſt ſuſceptum velamen a ſacro propoſito diſcedere.

Viduas que ſpontanea volũtate ab[d] altari cõuerſionis ſacre velamẽ[e] ſuſcipiunt: decreuit ſctã ſynodus in eodẽ ꝓpoſito ꝑmanere[f]. Non eni fas eſſe decernimus poſt, q̃ ſe dño ſemel ſub velo conſecrauerint: iterũ[g] eis cõcedi ſpũiſctõ mentiri. Itẽ ex eodẽ.

¶ Qui ſacro velamie tectã i ↄiugiũ duc anathema ſit.

Si qs ſacro velamie cõſecratã in ↄiugiũ duxerit: ⁊ poſt dicatũ deo ꝓpoſitũ inceſta federa ſacrilegaq; miſcuerit: vt in cõſtitutione gelaſij pape capl'o[h] viceſimo legitur: ꝓtinus eſt equũ eos a ſacra cõione detrudi: ⁊ niſi p publicã ꝓbatãq; pniaꝫ oino nõ recidi: ſi penituerint: tranſeuntibus de ſeculo viaticuꝫ nõ negetur. In calcedonẽſi[i] cõcilio ca. xvij. hoc ꝑpetrãtes excõicantur. Cõfitẽtibus aũt auctoritate ep̃i miſericordia largiatur. ¶ Itẽ in ep̃la ſyricij pape ca. vij. Velate ⁊ deo cõſecrate: ſi abiecto propoſito ſanctitatis cláculo ſacrilega cõtagione ſe miſcuerint: ⁊ illicitis cõplexibus publice ⁊ libere filios ꝓcreauerint: has nuptias deteſtabileſq; perſonas a monaſteriorũ cetu ⁊ eccleſiarũq; conuentibus eliminãdas eſſe iudicatũ eſt quatenus detruſe ergaſtulis tantum facinus cõtinua lamẽtatione defleant: vnde ⁊ verbo dñi ⁊ canonica auctoritate in hac ſacra ſynodo precipimꝰ: vt oino ſeparentur ⁊ iuramẽto[k] colligentur: vt vlterius nõ ſub vno cohabitent tecto.

a ¶ Afficiant. hoc ſm canones: nã ſm leges vltione gladij debet feriri. vt. xxvj. q. ij. ſi quis non dicam.

b Virginibus. Inceſta. Nota ꝙ dicit inceſta ſacrilega: nam accedens ad monialẽ inceſtum cõmittit: q: ſponſa dei eſt qui eſt pater noſter. xij. q. ij. qui abſtulerit. ⁊ inceſtus cõmittit cũ affini ſicut cum cõſanguinea. xxxv. q. iij. de inceſtis. Et adulteriũ cõmittit: q: ſponſam alterius corrũpit. Itẽ ſacrilegium: quia ẽ res ſacra. Sed queri ſolet an iſte accedens ad moniales cõmittat tria peccata aut vnũ. Martinꝰ dicit ꝙ vnũ ſolũ: lꝫ ſortiatur diuerſa nomina. Nos dicimꝰ nõ eſſe dubium quin tria peccata cõmittat quo ad accuſationẽ nõ autẽ in veritate plura ſunt quo ad actus accuſatiõis: ar. xxiij. q. v. relegentes. ſed quo ad penitẽtiam vnũ tm̃. ſed adulterium hoc maiori pena purgandũ eſt q̃ ſi nõ eſſet inceſtuoſum: vt. xxxij. q. vij. §. ſunt enim. ⁊ ita dicit La. ꝙ ſi qs puniri dꝫ ꝓpter adulterium: plus dꝫ puniri ſi illud inceſtuoſũ ſit. ff. de queſtio. ſi quis viduã. hoc ergo intellige ſicut illud extra de teſti. ſicut q: pnia ibi ⁊ ꝓ adulterio ⁊ pro periurio imponitur.

Ex. ẽ i ter. i. c. trãmiſſe. ꝺ eo qui co. gnõ. vxo. ſue. ⁊ in. c. cũ dilecꝰ. ꝺ pur. ca.

Peruenit. c ¶ De monaſterio. Probatur ex hoc. c. ꝙ lꝫ plies monachꝰ ⁊ monacha exierint de monaſterio: abbas cõpellendus eſt eum vel eã recipere: vt. S. e. nec aliqua. ⁊ xvj. q. j. quidã monachi. ⁊ J. e. ⁊ quia. licet clericus ſtatim deponi poſſit qui deliquit: vt. xlviij. diſtinctione quoniam multa.

Monachũ pluries exeũtẽ tenet abbas pluries recipere.

Viduas que. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi vidua ſponte ab altari velum cõuerſionis accipit: dꝫ in eo ꝓpoſito perpetuo remanere: nec debet poſtea nubere: ne ſpirituiſancto mentiatur. d ¶ Ab altari. Virgo ⁊ non vidua ideo velatur ab ep̃o vel ſacerdote: q: virgo typũ gerit eccl'ie in hac deſpõſatione: q̃ pura ⁊ virgo vni nupſit viro .i. chriſto: ⁊ in ſignum huius rei velat a vicario chriſti vel ſacerdote: quaſi a chriſto recipit in coniugiũ: in cuius perſona dictũ eſt: Annulo ſuo ſubarrauit me ꝑpis: ſed vidua non gerit in tali caſu typum eccl'ie ſicut virgo: cum non ſit integra mẽte ⁊ corpore: vnde nõ ſic coniungit chriſto vt repñtet cõiũctionẽ eius ⁊ eccleſie. Vel ideo non velatur a ſacerdote: q: ſacerdos ꝓhibetur ſecũdis nuptijs intereſſe: ⁊ ſuper ſecundo nubentes fundere bñdictionẽ. nõ. n. q̃ ſcdo nubit bñdicit. argu. extra de ſecũ. nup. c. j. ſed vidua q̃ ſi ſecundo nubit: q: ꝑmo ſpõ: poſtea chriſto: ⁊ ideo quaſi celebrati ſecundas nuptias ei nõ porrigit velũ a ſacerdote: ſed ipſa accipit deſuper altare. Contrariũ videtur innui. xx. q. j. vidua. ſed ibi de veſte tm̃ loquitur: vel de velo ꝓfeſſionis nõ cõuerſionis. Vel a pſbro põt velari: ſꝫ nõ ab ep̃o. vt. xx. q. j. deuotis. in ſi. B. e ¶ Velamẽ .i. ꝓfeſſionẽ. Nã velũ cõuerſionis nihil aliud ẽ q̃ ipa cõuerſio. f ¶ Permanere. Nõ ſola ſuſceptio veli nõ ſolẽniſat votũ niſi ſequatur profeſſio. vt extra de conuer. coniug. ex pte. g ¶ Iterum .i. ſicut fecit in lapſu primi parẽtis. Et dicas hoc aduerbiũ iterũ: reſpicere ꝑmã puaricationẽ. J. de conſecra. di. iiij. queris. ⁊ eſt ſine aduerbium. xxvj. di. cũ ad verũ naꝫ ibi dicit rurſus in infernum.

Virgo velata repñtat eccleſiam.

Nub cund bene

Si quis ſacro. ¶ Caſus. Dicitur i hoc. c. ꝙ ſi qs cũ ſacra virgine in luxuriã fuerit preuaricatus cõiugiũ contrahendo cũ ea. ſm gelaſiũ debẽt tales a cõione ſepari: nec recipi debẽt: niſi poſt pniam ⁊ cõciliũ calcedonẽſe idem dicit. ⁊ ſyricius papa ſtatuit tales in ergaſtulis ad agendam penitentiam detrudendos: ⁊ ideo ſtatuit concilium aurelian. ⁊ verbo domini ⁊ auctoritate canonica: vt tales ſeparentur ⁊ ſacramento aſtringantur ne de cetero ſub eodem tecto habitent.

h ¶ Capitulo. xx. quod non habemus.

i ¶ Calcedonenſi. J. ea. q. c. ſi qua virgo. xxv. q. vi. ab iſto ſ. e. quod ſi.

k ¶ Et iuramento. Nunquid erit idẽ de omnibus clericis cum accipiunt de fornicatione vel de adulterio penitentiam? Non ne labantur in periuriũ. vt extra de coha. cle. clericos autem. Jo. vel hic loquitur

tum publice contrahunt matrimonium:ſibi de occultis.l.diſtinctio.de his vero.⁊ capitu.ſacerdotes. tur ſi ipſa ſua auctoritate egreſſa eſt. Sed quid ſi contraxerit? Idem dico.argu.extra de eo qui duxit in matri.capitu.ſignificauit.vbi autem vir peteret vxorem:⁊ ipſa conſanguinitatem obijcit:⁊ quid iuris ſit habemus extra de reſtitu.ſpoli.litteras.

Si cuſtos religio. ¶ Caſus hoc.c.diuiditur in quatuor partes. In prima parte dicitur ꝙ filia tuliani exiuit de monaſterio:⁊ poſt votum alij de facto nupſit.de quo gregorius vitalianum epiſcopum grauiter reprehendit:quia hoc fieri permiſit.⁊ ꝙ in futuro tempore cum ſit puniturus comminatur. In ſecunda parte precipit ei vt cum ſergio domini pape defenſore capiat eam ⁊ a viro ſuo ſeparatam in monaſterium ad agendam penitentiam detrudatur. In tertia parte mandat ei vt excōicet oēs ſibi reſiſtere preſumentes. In quarta parte precipit ei vt in his tantā adhibeat ſollicitudinē:vt pro culpā ſuā negligentiā minuere valeat.ſecunda pars incipit ibi: preſentia igitur. tertia ibi:qua in re. quarta ibi:in his autem. Idem dicitur in ſequenti.c. cuius caſus patet.⁊ aliquantulum tamen minus dicitur in hoc.c.quam in illo.c.ſi cuſtos.

a ¶ Te illic.vbi hec acta ſunt.

b ¶ Epiſtolam. que forte petebat a papa vt liceret ſibi eſſe in ſeculo.

c ¶ Nimia.ſ.ij.q.vij.ſicut.ij.xviij.q.ij.abbates.

d ¶ Deſidia.que in prelato cauſam inducit depoſitionis. vt.lxxxi.di.dictum.

e ¶ Ad nos. Ita dicit lex ꝙ ad principem deferenda eſt vindicta nō crimina.vt.C. [illegible]

[illegible]

g ¶ Reuocare. Et ē ſimile.ij.q.j.ſicut.⁊ extra de offi.deleg.ex parte.nam ſi velit dicere ꝙ vi intruſa fuerit audietur. vt extra quod met⁹ cau.perlatum. reſtituetur tamen monaſterio pro quo preſumi.

Item gregorius vitaliano ſypontino epiſcopo.

¶ Ad habitum redire cogatur ⁊ recludatur in monaſterio qui religioſam veſtē abiecit.

Si cuſtos religioſi habitus eſſes:aut eē noſſes epiſcopus:filiam glorioſe memorie tuliani magiſtri militie te[a] illic poſito,proiectis religioſis veſtib⁹:nec ad ſecularem reuerti habitum:nec ad nos licuiſſet peruerſam epiſtolā[b] deſtinare. Sed quia nimia[c] deſidia[d] ac torpore depmeris:in tuo dedecore res ad preſens illicite impune commiſſa ē. Nam ſicut prefati ſumus ſi ſollicitus extitiſſes prius ad[e] nos vltio mulieris prauiſſime quam culpa debuit puenire: quia ergo tamen hebes: tantumque es negligens:vt niſi canonicam in te fueris coertionem expertus:in alijs diſtrictiōem ⁊ diſciplinam neſcias cuſtodire:qualiter debeas eſſe ſollicitus:congruo tibi (ſi deo placuerit)tempore demonſtrabimus. ¶ Preſentia igitur ſcripta ſuſcipiens euigila:⁊ excitat⁹ ſaltem exequere quod preſſus vſque nunc ignauia diſtuliſti. Inſtanter ergo tue ſit predictam mulierē vna cum ſergio defenſore noſtro cōprehendere:⁊ ſtati non ſolum ad male contemptum habitum ſine excuſatiōe[f] aliqua [illegible] pianc[illegible] da[illegible] ſi adminiſ[illegible] trudere:⁊ ita omnē circa illā ſollicitudinem exhibere: vt quam ſit nefarium quod cōmiſit:ex tua poſſit diſtrictiōe cognoſcere. ¶ Qua in re ſi quos (quod non credimus) clericorum vel laicorum aliquo ſibi ingenio temptauerit obſiſtendum:a[h] ſanctiſſime communionis participatione eum ſuſpendere[i] nobiſque renunciare feſtina:vt quantum ſit execrabile quod preſumpſerit:poſt quam conſideratiōe propria nō aduertit:emendationis qualitate[k] cognoſcat. ¶ In his autem omnib⁹ ita cautum ſtude te vigilantemque oſtendere: vt culpā tuam nō geminare neglectu:ſed aliquantiſper valeas ſollicitudine minuere.

Item ſergio defenſori.

¶ Diſtricte cuſtodie tradatur:que a religiōis propoſito ad ſecularem habitu redijt.

Si homo eſſes[l] aut aliquā diſcretionē habuiſſes:ita regularis debuiſti diſcipline cuſtos exiſtere: vt ea que illicite committunt ante vīdicta corrigeres:quam ad nos eorum nuncius perueniret: ſed dum te facit nimia ſtultitia negligentē:non ſolum de illis offēdimur:ſed etiam ad vlciſcendam deſidiā tuam nihilominus prouocamur:omni ergo dilatione omnique excuſatiōe poſt poſita filiā glorioſe memorie tuliani magiſtri militie: que proiectis (quas ſponte aſſumpſerat) religioſis veſtibus indumentis ſe laicis deturpauit: vna cum fratre ⁊ coepiſcopo noſtro vitaliano feſtina[m] cōprehendere:atque ad religioſum rurſum habitum reuocare:ac in monaſterium mittere:vbi diſtricte omnino valeat cuſtodiri:nec eius cuſtodiam aliquatenus releuari permittas: quouſque[n] denuo noſtra ſcripta ſuſceperis: nam ſi quolibet modo i hac re negligēs vel lentus extiteris:ita in te diſtrictiſſime noueris vindicandum:vt quod ex te neſcis:pena poſſis reſerante co/

h ¶ A ſanctiſſime. Arg.extra de officio delega.ſuper eo.

i Suſpendere. Nam qui aliorum defendit errorē dānabilis ē magis quam ille qui facit. argu.xxiiij.q.iij.q aliorū.

k ¶ Qualitate. hic elice expoſitionem illius quod dicitur.xxxviij.diſt.qui ea.

l. Si homo eſſes. Arg.ꝙ homo non eſt homo qui rōne caret:ſicut legitur de nabuchodonoſor.xx.ij.q.v.§.hinc notandum.

m ¶ Feſtina. Ar.ꝙ ſi prelat⁹ per ſpūalē gladiū nō poteſt obtinere: per principē ſecularē obtineat:⁊ illō ſupleat per materialem. xxiij.q.v.principes.

n ¶ Quouſque. Diligenter ergo attēdēdi ſūt fines mādati ⁊ cuſtodiēdi ſūt.vij q.j.denique.ff. mandati.diligēter. Quid ergo ſi excommunicauit ex delegatione iudex: nūquid poteſt abſoluere? Videtur ꝙ non: quia functus eſt officio ſuo.extra de offi.delega.in litteris. Diſtingue ꝙ ſi papa delegauit ei ſententiā excommunicationis:ſi excōmunicet nō abſoluet. ad hoc extra de offi.deleg. c.ſi.niſi hoc exprimatur in litteris.ſi autem delegat ei aliqua cā etiam ſi propter cōtumaciā excommunicet aliquam partium bene poteſt abſoluere:niſi cum infra certum tempus cauſa commiſſa eſt decidenda ⁊ terminus ille eſt elapſus. Sed quid ſi in vltimo puncto termini ſententiā tulit.poteſt eam poſtea exe.

Errorē aliorū nō ē defendēd.

hō rōe carēs nō eſt hō. Gladi⁹ materialis ſpūalē adiuuat dz.

Iudex delegat⁹ an poſſit abſoluet quē excōicauit

qui? Sic.arg.extra de ap.dilecti.ꝛ.c. paſtoralis. extra de offi.dele.querenti.vbi differt executio in id tempus in quo non poteſt ferri ſententia:nihil enim facit: niſi qđ factum eſt declarat.ff.de teſtamen. heredes palam. Lau. ſed forte contrarium eſt verum. Joannes.

vel ꝓpter ſcandalum minus:qꝛ minus ſcandaliçat: qꝛ nimia voluntas occidēdi vel adulterā.ſi maius pcm̄ eſt q̄ ad deū q̄ʒ actualis fornicatio:tn̄ quo ad eccliam min⁹ punit:qꝛ minus ſcādalū ſuſcitat q̄ʒ adulterium:qđ ꝓxi mū moleſtat:nā ſepius maius pcm̄ minus punitur,ꝓpter minus ſcandalū.ſic ꝛ fractores voti:qꝛ minus ſcādaliçant eccleſiā q̄ʒ adulteri:min⁹ puniuntur:ꝛ ꝓpter fauorem matrimonij punit minus ꝛ magis peccat: ſic ergo peiores ſunt adulteris q̄ ad culpam:non q̄ ad veniā vel penā.vel forte iſtud dr̄: non qꝛ magis delinquūt:ſʒ qꝛ a maiori bono cadunt:vel dr̄ eſſe hoc maius pcm̄:quod in deum ſpecialius committitur. arg. xvij.qō. iiij. ſicut.ij.

Nubēdi. Caſus Dr̄ in hoc.c. q ꝗ votum ꝯtinētie aſſumpſit lʒ ꝯtrahere:poſt aūt votuʒ nequaq̄ʒ:fornicari v̄o nūq̄ʒ lʒ. Sequentia q̄ttuor.c.plana ſūt ꝛ ꝑ te videbis. humanitatē in pnia. Inter bigamos:qꝛ repelluntur a ꝓmotiōe ꝛ teſtimonio ꝛ accuſatiōe clericorꝰ ſicut bigami:nec femine inter virgines ꝯſecrabuntur:ꝛ ita eſt bigamus ſi ꝑmo deo ꝛ poſtea nubet hoi.

+ ℭ Adde hāc dictionē a:hic accipi p ꝑ gl. ſi.đ pe.di.j ſicut ꝑmi. nota.in.L. iij.C.đ ac. emp.

a ℭ Decreuerunt. firmiter proponendo ꝛ vouendo: alſ non.vt extra de voto ꝛ vo.redemp. litteraturam.

b ℭ Fornicatio.Ṡ. lxxxviij.diſt.fornicari.ar.ff.de concu.L. penul:ī.Ḃ.

c Meliore propoſito.hoc.c. intelligūt qdā de voto ſolēni:ſʒ tu intelligas de ſimplici: ꝓut patebit.Ṡ.e.nuptiarum vbi ponit hoc c. Sʒ quomodo ergo iſti ſunt peiores adulteris cum iſtis minor pnia imponitur.vt. xxvij. diſt. ſi vir. Rn̄deo ideo qꝛ cadunt a maiori premio:vel quia in dominum ſpecialius peccant. argu.xvij.queſtio.iiij.ſicut.ij.

gnoſcere:qꝛ(ſicut diximꝰ)ſi intellectū hominis habuiſſes:q̄ mō facere ꝑciperis añ debueras ēt cum vltione a+ te fctā cognoſcere. Item auguſt.de conflictu vitioꝝ ꝛ virtutum.

ℭ Non tribuitur eis licentia nubendi: qui continentiam ſeruare decreuerunt.

Nubendi licētia quibuſdam tribuit:illis videlicet q virginitatē vel caſtitatem:viduale nequaq̄ʒ ꝓfeſſi ſūt. Quibuſdā autem nō tribuit:illis vʒ qui virgines vel continētes eſſe decreuerūt[a]: fornicatio[b] autem nulli impune conceditur. Item in li. de bono coniugij.

ℭ Peiores ſunt adulteris:que continentie propoſitum violāt.

Meliore[c] propoſito lapſas ſi nupſerit feminas a caſtitate ſciori q̄ vouet deo adulteris eē peiores[d] manifeſtuʒ ē. Item ex ꝯci. calcedonēſi.

ℭ Monachus ꝛ virgo q̄ ſe deo dedicant: nuptijs iūgi non poſſunt.

Si qua virgo ſe dedicauerit deo:ſimilit̄ monachus nō licet eis nuptijs iungi. Si vero inuēti fuerint hoc facientes: maneant excōicati: ſtatuimus vero poſſe eis fieri humanitatem ſi ita probauerit eps loci. Item ex eodem.

ℭ Diaconiſſa q pꝰ ordinatōnem nubit: anathema ſit.

Diaconiſſam[e] nō debere ante[f] annos.xl. ordinari[g] ſtatuimꝰ:ꝛ hoc cum diligēti ꝓbatione:ſi v̄o ordinatōnem ſuſceperit: ꝛ quātocūq̄ʒ tpe obſeruauerit miniſteriū: ꝛ poſtea ſe nuptijs tradiderit iniuriam faciens gr̄e dei: hec anathema ſit:ꝛ cū eo qui in nuptijs illius conuenerit. Itē ex ſynodo anchiritana.

ℭ Inter bigamos reputantur qui virginitatem pollicitam preuaricantur.

Quotquot virginitateʒ pollicitam preuaricate ſunt profeſſione cōtempta: inter[h] bigamos:id eſt qui ad ſecundas nuptias tranſierunt:haberi debebunt[i]. Item ex concilio elibertano.

ℭ Virginibus deo dedicatis nec in fine danda eſt cōio: ſi libidini ſeruierint.

Virgines q̄ ſe deo de-

e Diaconiſſam. id ē abbatiſſā.

f ℭ Ante ānos.xl.Ṡ. xx.q.j. iuuenculas. ꝯtra.lxxvij.di.placuit.xxxj.q.j.q̄uo. ꝯtra Solu.exaudi ſm̄ diuerſam conſuetudinem diuerſarum eccleſiarum. C.de epiſcopis ꝛ cle. nulla.

g ℭ Ordinari.Uidetur obuiare huic Ambro q preceſſit hoc ꝯcilium.Ait eni ſuper illuʒ locū apoſtoli in prima epl̄a ad timotheū. Mulieres ſimilit̄ oportet eſſe pudicas:occaſione hoꝝ verboꝝ cataphrygę dicūt diaconiſſam debere ordinari:qđ eſt cōtra auctoritatē.xv.q.iij.§.j.in textu. Rn̄deo q mulieres nō recipiunt characterē impediente ſexu ꝛ ꝯſtitutione eccl̄ie:vnde nec offm̄ ordinū exercere poſſunt.xxiij.di.ſacratas.nec ordinat̄ hec ſʒ fundebat̄ ſuper eā forte aliq̄ benedictio:ex q̄ conſequebatur aliquod officium ſpeciale:forte legendi homilias:vel euangelium ad matutinas:quod non licebat aliis [illegible] ꝛ cō[illegible] ꝛ ſericius papa ſtatuit [illegible]

h Quotquot. ℭ Inter bigamos. Ergo nec epiſcopus cum talibus poteſt diſpenſare.extra de bigamis.nuper.ſed contra.Ṡ.e.ſi qua virgo.

i ℭ Debebunt.ſ.repelluntur a promotione ꝛ accuſatione ſicut bigami:nec femine inter virgines conſecrabuntur.Et eſt argumentum propter ſimilitudinem ꝛ effectum dici de numero eorum de quorum numero ipſe non eſt.vt.xxxvij.diſtinctio.capitu.vlti.

Virgines.ℭ Caſus Dicitur in hoc capit.q ſi virgines votum continentie frangentes nupſerint: ſi

Uotū ſimplex frangēs an ſit adultero peior.

d ℭ Peiores.Non videt̄ veꝝ quod hic dr̄.ſ.frangenteʒ ſimplex votū peiorē eſſe adultero:cū adultero ſeptēnij pena debeat:ſʒ frangēs ſimplex votū triennij pena puniat̄. vt.xxvij.di.ſi vir.qs iam dubitat ſceleratiꝰ eſſe cōmiſſuʒ qđ grauius eſt vindicatū.vt.Ṡ.xxiij.q.j.nō afferamus. Sol.veꝝ eſt gn̄aliter id eſſe maius pcm̄ quod grauius punitur q̄ ad eccliam:ꝛ iſte magis peccant q̄ʒ adultere:ꝛ maius eſt pcm̄ iſtoꝝ q̄ʒ illoꝝ:qm̄ iſte ſpūale ꝯiugiuʒ violāt:ille carnale:iſte offendūt deū:ille hoiem:ꝛ quanto maior ē ille cui infert̄ iniuria tanto maius pcm̄ cōmittit̄. xxij.q.j.mouet.ſʒ iſte ꝓpter bona coherētia minus puniunt:ꝛ propter fauorem mr̄imonij. Naʒ cū quis ardet in vxorē propriā velut adulterā reatu adulter eſt:nam adulter eſt in ꝓpria vxore vehemētior amator ꝛ ardentior.vt.xxij.q iiij.origo.tn̄ propter bona ꝯiugij minꝰ punitur.vt.xxxij.q.ij.quod,ꝛ.q.vij.adulterij. Uel ꝓpter pronitatē vitij:qđ grauius eſt:vt matricidium q̄ʒ vxoricidium minꝰ punitur:ꝛ eꝯ.xxxiij.q.ij.admonere.ꝛ.c.latorē

Adulterium cuʒ ꝓpria vxore q̄nq̄ʒ committitur.

non penitent: nec in fine cõmunicabunt: ſi vero penitent in fine communicabunt.

De filia epi. ℭ Caſus. Dicit q̄ ſi filia epi vel alteri⁹ poſt votum nupſerit ꝛ pr̄ vel mater hoc approbaue rit omnes excõicentur. Pater etiã in cõcilio penas ſubeat: mulier vero nõ admittit ad cõionē niſi marito iam defuncto penitentiam egerit. Si aũt eo viuente cepit penitere: q̄ timetur ne ad vomitum redeat: tñ in fine dabitur ei cõio. Defuncto: ꝑut littera ſonat: vel defuncto ꝗ̃tuꝫ ad eã ſm̃ gra. ꝛ ita intellexit Bñ. Seq. lr̃a cõtradicit.

dicauerunt: ſi pactũ perdiderint virginitatis atq̃ꝫ eidē libidini ſeruierint nõ intelligētes quid amiſerit: placuit nec in fine eis dandam eſſe cõionem. Quod ſi ſibimet ꝑſuaſerint q̄ infirmitate corporis lapſe fuerint: ꝛ toto tēpore vite ſue penitentiam egerint: ꝛ a coitu ſe abſtinuerint: placuit eas in fine cõmunionē accipere debere. Item ex concilio martini pape.

ℭ Cogat ad penitentiã filia clīci ſi deuota maritũ duxerit

De filia[a] epi vel ꝑſbyteri vel diaconi ſi deuota fuerit ꝛ maritũ duxerit ſi eã pater vel mater in affectũ receperit[b]: a cõione habeant alieni. Pater vo in cõcilio cauſas ſe nouerit ꝑſtaturũ: mulier vo nõ ante admittat ad cõionem niſi marito defũcto egerit penitentiã: ſi aũt viuente eo ſeceſſerit ꝛ penituerit vel petierit cõmunionē: in vltimo fine vite ſue deficiens eam accipiat.

Item ex concil. toleta.iiij.

ℭ Deuota niſi deſierit peccare nõ ē in ecclia recipiēda.

Deuota peccantē non recipiendã eſſe in eccleſia cenſemus niſi peccare deſierit: ꝛ ſi deſinens penitentiam egerit aptã id eſt annos decē peniteat recipiat cõionē: prius aũt q̄ꝫ in eccleſia recipiatur ad orationē ad nulli⁹ cõuiuium xp̄iane[c] mulieris accedat: q̄ ſi admiſſa fuerit: ꝛ hec que eã receperit habeatur in abſentia corruptorem.

a ℭ De filia. Per hoc c. ꝛ ſeq. ꝓbat Hug. lecturam. ſuã ſuper illo. c. ſ. e. que xp̄o. q̄ dixit q̄ ſi monialis publice nubit nūq̄ꝫ poteſt accipere corp⁹ dñi niſi in fine vite ſue: vel niſi prius defunctus fuerit ille cui nupſerit: ſi vero fornicat tunc poſt penitentiam põt accipere corpus dñi: et hoc idem diuerſitꝫ: q̄ magis ꝯtēnit ſolēniter ꝯtrahendo q̄ꝫ fornicando. Gratianus vero aliter intelligit illud que chriſto argu. c. ſequentis.

b ℭ Receperit. Ex hoc volunt dicere quidã q̄ nec pater nec mat filio excõmunicato: nec vir vxori excõicate tenent cõicare: ita de omnibus ſupioribus ꝑſonis reſpectu inferiorꝝ dicendum videt. ſ. xj. qõ. iij. qm̃ multos. ꝯ. Sol. vxores viris ꝛ filij parētibus ſerui dñis ſbditi ſunt. vnde ab illis coerceri ꝛ ſꝫ ius debent corripi ✠ ne in ſtãm anathematis incidant: vnde illoꝝ conſenſus pari pena eſt plectendus: ſecus cõtra. Uel dicat receperit .i. adeo dilexit q̄ in errore eam foueat. ꝛ ſm̃ hoc nõ eſt ꝯ. c. qm̃ multos.

Deuotam. ℭ Caſus. Statuit in hoc. c. q̄ ſi deo deuota fuerit fornicata nõ recipiatur in eccleſia: niſi peccare deſiſtat: ꝛ peracta penitentia decē annoꝝ cõionem recipiat: ſed anteq̄ꝫ ab eccleſia recipiatur ad orationem ad cõſortium xp̄iane mulieris nõ accedat: ꝛ ſi qua mulier tam receperit excõmunicetur. Fornicator autem ſimili pena cum fornicata puniatur: ꝛ hoc in prima parte. In ſcd̃a parte dicitur q̄ ſi deo deuota maritũ acceperit nõ admittatur ad penitentiã: niſi viuente marito caſte viuere ceperit vel niſi ipſe iam mortuus fuerit. ſecũda ps ibi: que aũt. Ego bartholomeus hunc caſum ſic poſui. Ber. vero ſic: Si mlier poſt votum fornicet tam illa q̄ꝫ ſu⁹ corruptor donec peniteãt excludantur ab eccleſia: ꝛ ſi ante ſatiſfactionē quis cũ eis cõicauerit ipſe cõione altaris priuet: eorũ autem penitentia decēnis ſit. Si autē poſt votum maritũ acceperit ab illo peccato non abſoluitur: niſi aut in vita viri: aut poſt mortē eius caſte viuat. Uterq̄ꝫ caſus planus eſt ꝛ ſatis conſonat littere: elige quem vis.

etiam par pena conſtringat.

ℭ Que aũt maritũ acceperit nõ admittatur ad penitentiam: niſi aut viuente marito caſte viuere ceperit aut poſtq̄ꝫ ipſe diſceſſerit. Item grego. Joan. epo Karolitano.

ℭ De monacha que ad lapſum adulterij deducitur.

Si qua monacharum vel per antiquiorē licentiam[d] vel per impunitatis prauã cõſuetudinē ad lapſuꝫ adulterij deducta fuerit: aut in ſtupri fuerit deducta voraginem: hanc poſt cõpetentis ſeueritatē vindicte in aliud[e] diſtrictius monaſteriũ virginum in penitētia volum⁹ redigi: vt illic orationibus atq̄ꝫ ieiunijs vacet: ꝛ ſic penitēdo ꝓficiat: ꝛ metuenduꝫ ceteris artioris diſcipline ꝑſtet exēplum. Is aũt qui cum hmõi feminis in aliq̄ fuerit iniq̄tate repertus omni cõione priuetur ſi laicus eſt: ſi vo clic⁹ a ſuo quoq̄ꝫ remot⁹ officio ꝓ ſuis ꝯtinuo lugēdis exceſſibus in monaſteriũ detrudatur. Item ianuario epo.

ℭ Poſt dignã penitentiã cõionem recipiãt qui in religioſas mulieres excedunt.

Eos aũt qui in mulieres que egreſſe ſũt de monaſterijs exceſſerunt: ꝛ nũc dicunt a cõmunione ſuſpēdi: ſi fraternitas tua de tali facinore digne penitentes preuiderit ad ſacrã cõmunionem volumus te reuocare.

Item ex nouellis iuſtiniani imperatoris.

c ℭ Chriſtiane. Uidetur ergo per cõtrarium q̄ poſſit accedere ad cõuiuium nõ xp̄iane mulieris. Et eſt arg. q̄ excõicatus poteſt excõicato cõicare. ij. q. vij. ſi hetic⁹.

Si q̄ monacharum. ℭ Caſus. Statuit in hoc. c. gregorius vt ſi monacha ex praua cõſuetudine adulteret: in diſtrictũ mõaſteriũ detrudat vt ſit ceteris exemplũ. Corruptor ſuus ſi clicus ē in monaſteriuꝫ ad agendã penitentiã detrudatur: ſi vero laicus eſt excõmunicetur. Seq. c. pater.

d ℭ Licentiam .i. ipunitatem. vñ qõ ſequitur eſt expoſitio: nec enim lꝫ peccare. ar. q̄ illicita licentia appellatur licētia. ſ. di. iiij. deniq̄ꝫ. ſ. xlv. diſtinctio. qui ſincera. ſ. xxiij. queſtio. j. paratus. xxj. queſtio. ij. placuit.

e ℭ In aliud. ſ. lxxxj. di. valꝫ. ꝛ. ſ. ea. q. ꝛ q̄. ꝯ. ſ. eo. ipudicas. ꝯ. Sol. ſepe cõtingit q̄ monaſteriũ arguitur negligentie: ꝛ hoc innuit illud in principio per antiquiorē ꝛc̃. Cum aũt monaſteriũ negligentie nõ arguit in ſuum monaſteriũ retrudi dꝫ: in q̄ caſu loquũt illa. c. Cũ autē mõaſteriũ de negligētia arguit ſec⁹ ē: vt ar. xv. q. vj. ali⁹.

Monaſterium ſepe arguit negligentie.

S I quis rapuerit. ¶ Caſus. Statuitur hic vt ſi quis rapuerit mulierem deo dedicatam: vel ſollicitauerit vel corruperit bona ipſius & ſociorum facinoris loco vbi mulier habitabat vendicentur: & illi qui hoc fecerint occidantur: mulier autem queratur & inuenta cum rebus ſuis artiori monaſterio ad agendam penitentiam tradatur. Si vero corrupta fuerit diaconiſſa legitimos filios habens legitima aſſignetur: cetera a monaſterio vendicentur.

Cum ſuis reb⁹ que ad vſufructu3: vel cũ ſuis rebus.ſ.poſt acquiſitis.ſ.poſt delictum.

a ¶ Sollicitauerit. Arg. q voluntas peccandi pro operis perpetratione punitur: vt .ſ.q.j.qui ſtudet.& .vj.q.j.§.verum.

aliter monaſteriam.

Aſſiſteriũ quid ſit.

b ¶ Aſſiſteriã. Aſſiſterium apud grecos eſt locus in quo vn⁹ ſacerdos.v.acholyti.v. mulieres que aſſiſtere dicuntur manent. Jo. Uel dic aſſiſteriã .i.recluſam ab aſſiſtendo: quia quotidie aſſiſtit orationi.

c ¶ Uel monachã. id eſt monaſterio viuentem.

d ¶ Religioſam. hoc appoſuit Gra. de ſuo: vt patet in originali. vnde hoc ſcriptum eſt in auc. de ſanctiſ. epiſ. in fi.colla.ix. tamen in nouella eſt illud verbum.

¶ De legibus imperatorum.

S I quis rapuerit vel ſollicitauerit[a] vel corruperit aſſiſteriã[b] vel diaconiſſam: vel ✝ monachã[c] vel aliã mulierẽ religioſam[d] vitã vel habitum habentẽ: bona ipſius & eorum qui huiuſmodi ſceleris cõmunione contaminati ſunt a religioſo loco vendicentur: in quo[e] talis mulier habitabat per religioſos epiſcopos & economos & preſides prouinciarũ & officiales eorum: ipſi autem capitali periculo ſubijciantur. Mulier autem vbique inueſtigetur: & cũ ſuis[f] rebus monaſterio cautiori[g] tradatur: ſi autem diaconiſſa fuerit legitimos habens filios pars legitima[h] liberis eius preſtetur.

I tẽ ex decreto eugenij pape.

¶ Mulieres caſte obſeruent religioſum habitũ que religionis obtentu velantur.

M Ulieres obtentu[i] religionis velate: aut in monaſterio regulariter viuant: aut in domibus[k] ſuis etiam ſuſceptum habitum caſte obſeruent. I tem ex cõcilio aurelianenſi.

¶ Monachus vxorem ducens nunquam ſacri gradus ſortiatur cõſortium.

M Onacho orariũ[l] in monaſterio vel zonas habere nõ liceat: & ſi poſtea vxori fuerit ſociatus tante preuaricationis reus nunquã eccleſiaſtici gradus ſortiatur officiũ. I tem Augu. de bono viduitatis.

¶ Ante profeſſam cõtinentiã nubant vidue quibus volũt.

V Idue que ſe cõtinent nubant antequam ſe profeſſe cõtinentiã deo vouerint: quod niſi reddant iure dãnantur. I tem nico. Karolo archiepo & eius ſuffraganeis.

¶ Non permittitur vidua poſt profeſſionem continentie votum deſerere.

V Idua quidem que capiti ſacrũ velamen impoſuit: ſi inter ceteras velatas feminas in eccleſia orauerit & oblationes[m] cum illis obtulerit:

epiſ. §. ſi monachus. in fi.ti.col.ix. vbi dicitur quod res quas ſtatim acquiſiuit debent applicari ſecundo monaſterio. Sed illud non tenet: vel exauditur cũ primũ monaſteriũ vidit monachũ ita vagantẽ: & noluit reuocare: nec eſt huic contra. C. de epiſ. & cleri. l. vlti. §. hoc etiam. in fi. vbi dicitur quod res talium debent dari primo monaſterio: nam illud locum habet cum ille moniales recedentes ſeculariter viuũt: cum autem ille monachus tranſit ad aliud monaſterium vel ad aliam vite figuram res vendicat prim⁹ monaſterium. in auc. de monachis. §. ſi vero relinquens.

h ¶ Legitima. Que ſit legitima habes. C. de inof. teſta. auc. nouiſſima. & probatur arg. huius. c. quod etiam corrupta poteſt ordinari diaconiſſa. licet dicitur conſueuit contrarium. Item olim huiuſmodi diaconiſſa proprium habebat. argu. hic. & C. de ſac. ſan. eccle. generali.

M Ulieres. ¶ Caſus. Statuitur hic vt mulieres que votum caſtitatis aſſumentes velate fuerint monaſterium ingrediantur: aut ſi vite ſuſpecte nõ ſunt in domo propria ſuſceptum habitum caſte obſeruent.

i ¶ Obtentu. Ar. quod hi qui ludo vel fraude habitum religionis gerunt ad eius obſeruationem coguntur: vt .xxvij. di. quod interrogaſti. Ar. contra extra de priuile. tuarum.

k ¶ Aut in domibus. Arg. quod in propria domo poteſt quis vti veſtibus monachalibus & facere votum: vt .ſ. xxxiij. q.v. quod deo. xx.q.i. vidua. & e.q.c. de viduis. tamen propter hoc non ſolẽnizatur votum: vt extra de conuerſi. coniuga. ex parte. ij.

M Onacho. ¶ Caſus. Dicitur hic quod monachus nihil debet habere: & ſi de facto vxorem duxerit a clericali officio perpetuo remoueatur. Seq. c. patet.

l ¶ Orarium. Orariũ ponitur pro quolibet ornamento mulierũ: & ponitur pars pro toto: Eſt enim proprie velum vel peplũ quo mulieres caput velant: inuenitur tamen pro ſtola ſacerdotis: vt .ſ. xxv. di. vnum orarium. Jo.

Or... qui ... gni...

V Idua. ¶ Caſus. Dicitur hic quod ſi femina fuerit velata & inter velatas orauerit & oblationes obtulerit cum illis profeſſionem receptam nunquam violare preſumat: ſi profeſſa eſt ſupple maxime cũ ſupradicta ſufficiãt: vt. xxvij. di. quod interrogaſti. & quod dicitur de oblationibus intellige ſecundum conſuetudinem alicuius loci vbi monache panem cõſecrandum vel alias oblationes ſacerdoti offerebant: vel forte corpus xpi. Sequens. c. planum eſt.

m ¶ Et oblationes. Argu. preſumptionem habere de aliquo facto per frequentationẽ vel exercitium eorum que adhe-

e ¶ In quo. Arg. quod illi qui cõmittunt enormia delicta & illicita in eccleſia quod bona eorum eccleſie propter delicta cõfiſcantur: vt .xvij. q. iiij. ſi quis deinceps. & c. quiſquis. contra. xxx. q. j. ſi quis ſacerdos. ſecundum l. tamen bona dãnatorum tradentur heredibus: vt. C. de bo. dam. auc. bona. niſi in criminibus hereſis & leſe maieſtatis. vj. queſtio. j. §. verum. & extra de here. vergentis.

f ¶ Cum ſuis. Olim enim ipſo ingreſſu omnia ſua facta ſunt eccleſie. xix. q. vlti. ſi qua mulier. Uel ſuis. i. a ſe monaſterio collatis: vel poſt ingreſſum queſitis: vel ſuis .i. monaſterij. ſi. xviij. q. j. c. j. xix. q. vlt. perlatum. aliter falſum diceret: & quia omnia bona eius ipſo ingreſſu facta ſunt monaſterij: & quicquid poſtea acquiſiuit monaſterio acquiſiuit: vt. xix. q. vlti. quia. & c. perlatum. & c. ſi qua.

Monialis delinquẽs in vno monaſterio cum ſit ad aliud cum ſuis bõis trãſferẽda an primo preiudicet.

g ¶ Cautiori. Sic ergo delictũ perſone redũdat in dãnum eccleſie. & ſic eſt cõtra. xvj. q. vj. ſi epiſcopum. nam cũ hec res eius cõcedunt ſecundo monaſterio & auferantur primo videtur delictum eius redũdare in dãnum eccleſie: ſed nõ redundat quia prouidebit ei vt prius. extra de cleri. cõiuga. quoniam te. nec dico res dandas ſecundo monaſterio niſi quantum ad vſufructum. ſ. vt inde ſuſtentetur iſta dum vixerit: vt. xvj. q. vj. de lapſis. poſt mortem vſufructu redeunte ad primum monaſterium. Uolunt autem quidã dicere quod nõ redibit cum rebus ſuis poſtea acquiſitis. & facit pro eis in auc. de ſan.

rent ⁊ conueniunt illi facto.arg.xx.queſtio.j.quē proge-nitores.⁊.ff.ad macedo.ſi quis patrem.Arg.contra.C. de probatio.ad probationem ſeruitutis.

a ¶ Profeſſa.maxime:nā ⁊ ſi ſacramento velit cōfirma-re ſe tali animo vt liceat recedere nō auditur.extra de reg.vidua.Quid autem ſit profiteri bene colligit.xx.q.j.c.vlt.

¶ Viduitatis ſeruande.

b ¶ In ſecretario.locus forte eſt vbi monache accipiunt habitum.

¶ Omnes femie. ¶ Caſus. hoc ca.diuidit in duas partes.In prima parte dicit ꝙ mulieres ad religionē venientes capita ſua pallio ſuo cōtegant:et ſuam faciāt pfeſſiones in ſcriptis quā decetero violare nō debent.In ſecūda parte dicit ꝙ ſi alique votum violaſſe inueniātur excōicentur:et rurſus mutato habitu ſub perpetua penitētia in monaſterijs remaneāt religate.ſecunda pars incipit ibi:q̄ vero.

c ¶ Profeſſionem.id eſt ſcripturaꝫ.in qua profiteātur ſe religioſe viuerē velle:⁊ propoſitum religionis aſſumere velle:⁊ in ea perenniter ⁊ inuiolabiliter permanere.vt.ſ.xx.queſtio.j.vidua.

d ¶ Poſt quā ſcripturam.Arg.ꝙ ſcriptura facit votum ſolenne.

[illegible] intelli [illegible] pro religioſo.

¶ Sciendum. ¶ Caſus.Dicitur hic ꝙ moniales ꝓpter votuꝫ ſue ſpōſionis ⁊ ꝓpter verba ſacerdotis efficiūtur tēpla dei:⁊ ideo violatores earū ſacrilegi iudicantur.Seq.c.patet.Parentum ſi ſunt paruule:vel ſuam ſi ſunt adulte.

ſi pꝛofeſſaᵃ eſt ſe in eodē habitu permanere ſpondens nunq̄ꝫ religionis velamē deponere a religionis obſeruātia diſcedere non preſumat.

Item ex conci.auraſico.

¶ Profeſſio viduitatis coram epo facta poſt habitū ſuſceptū nulli violare pmittit.

Viduitatis ſeruāde pfeſſionē coram epo in ſecretarioᵇ habitā:impoſita coraꝫ epiſcopo veſte viduali dicimus non eſſe violādaꝫ. Ipſam talis profeſſiōis deſertricem merito dānandaꝫ eſſe decreuimus. Item ex concilio Toleta.

¶ Modus ⁊ ſolēnitas faciēde pfeſſiōis hoc ordie ſer (uetur.

Omnes femi ne veniētes ad ſacrā religionē pallio capita ſua contegāt:conſcriptam roboratāq̄ꝫ pfeſſionemᶜ faciāt:poſt quāᵈ ſcripturam non ſinantur relabi ad preuaricatiōis audaciam. ¶ Que vero ex his omnibꝰ fuerint reperte animū aut veſtem in tranſgreſſionē dediſſe excōicationis ſniam ferant:⁊ rurſus mutatoᵉ habitu in monaſterijs (donec diēꝫ vltimū claudant) ſub erūnis ardue penitentie [illegible] ꝑ loris [illegible]

Item ex concilio arelat[illegible]

¶ Filij pditōis ſūt q violat corpa feminaꝝ ↄſecrataruꝫ.

Sciendū eſt oībꝰ ꝙ deo conſecratarū feminaꝝ corpora per votum ᶠpropꝛie ſponſionis ⁊ verbaᵍ ſacerdotis deo ↄſecrata tēpla eē ſcripturaꝝ teſtimonijs comprobātur:⁊ ideo violatores earum ſacrilegi:⁊ iuxta aplm filij pditionis eſſe noſcūtur.

Itē. ¶ De eodē. Palea.

Vidue ſi priuſq̄ꝫ ↄtinētiā pfitētur nubere elegerūt:illis nubāt quos propꝛia volūtate velint hēe maritos. Similr hec ↄditio et de virginibus habeť nec extra voluntatē parentum vel ſuā coganť accipe maritum.

Item Gre. arthemio ſubdiacono in epiſtola.xlij.

¶ In monaſterio reclūdātur monachi vxorib' ſociati.

Et q̄ aliquos monachorū vſq̄ꝫ ad tātum nefas pꝛoſiluiſſe cognouimus:vt vxores publice ſortiantur:precipimꝰ vt ſub omni vigilātia requiras:⁊ inuētos (habita coertiōe) in monaſterijs q̄bus monachi fuerant remitti facias.

Item Innocen.papa.ij.

¶ Poſt profeſſam continentiam quiſquis vxorē duxerit ab ea ſeparetur.

Vt lexʰ continentie ⁊ deo placēs mundicia in eccleſiaſticisⁱ perſonis ⁊ ſacris ordinibꝰ dilateť:precipimus quatenus epi preſbyteri diaconi ſubdiaconi regularesᵏ canonici monachi atq̄ꝫˡ conuerſi pfeſſiᵐ qui ſacrū trāſgredientes ꝓpoſituꝫ vxores ſibi copulare preſumpſerint ſeparētur. Huiuſmodi nāq̄ꝫ copulationem quaꝫ cōtra eccleſiaſticā regulam cōſtat eſſe ↄtractam matrimoniuꝫ

g ¶ Et verba.id eſt benedictionem.

¶ Et quia aliquos. ¶ Caſus. Quidam erat monachi qui cū mulieribus publice cōtrahebant. Et ideo Grego.mandat defenſori ſuo vt eos requirat ⁊ inuentos ad ſua monaſteria remittat:qđ intelligiť ſi ſua monaſteria non poterunt de laſciuia reprehēdi.

¶ Vt lex ↄtinentie. ¶ Caſus. ¶ Statuit Innocē.papa in hoc ca. vt ſi epiſcopi vel alij i ſacris ordinibꝰ conſtituti canonici regulares monachi conuerſi vel pfeſſi vxores de facto duxerit ſeparentur:qui pro tantis exceſſibus ſeparati condignā penitentiam agāt:idē eſt de ſcimonialibꝰ feminis obſuādū.

h ¶ Vt lex.In hoc ca.agitur de tribus impedimētis matrimonij ordine voto ⁊ interdicto eccleſie. quod notatur ibi quam contra eccleſiaſticam regulam.

i ¶ Eccleſiaſticis.Ergo oēs qui infra ponūtur ſunt eccleſiaſtice perſone.ergo ⁊ cōuerſi:quod veruꝫ eſt.vt.xij.q.j.duo.

k ¶ Regulares canonici.ad differentiam ſecularium.de quibus habes extra de deci.fraternitateꝫ.

l ¶ Atq̄ꝫ cōuerſi.ar. ꝙ conuerſi qui profeſſi non fuerint matrimonium cōtrahere non vetantur.

m ¶ Profeſſi.Nūquid omnes cōuerſi eo ipſo ꝙ ſunt cōuerſi intelliguntʳ vouiſſe ⁊ renunciaſſe ꝓprijs:Dicūt quidam ꝙ ſic:Joānes. Sed ego dico ꝙ ſi tranſit ad eccleſiam regularē tunc intelligitur vouiſſe ⁊ renūciaſſe ꝓprijs:ſi ad ſecularē nō:cuꝫ nec alij clerici intelligātur vouiſſe niſi ſint in maiorib' ordinibus:nec renūciaſſe ꝓprijs in quocūq̄ꝫ ordine ſint:niſi ſic dicāt:Do me ⁊ mea huic ecclie:nā renūciare vř tūc ꝓprijs.B.Iteꝫ qđ ſi aliqs ↄtulit ſe ⁊ ſua alicui ſeculari ecclie:nūqd taľ pōt ↄ̄trahere vel hēe propꝛiū.Dico ꝙ pōt ↄ̄trahere:⁊ filiꝰ poſtea natus pōt petere legitimā portionē.vt.xvij.qō.iiij.c.vlti.lꝫ videať ſeruus eē.

Cōuerſus an itelligatur ꝓprijs renūciaſſe

Ecclie ſeculari offerens ſe ⁊ ſua an poſſit poſtea ↄ̄trahere.

f ¶ Per votum propꝛie. Argu. ꝙ quis per alium vouere non poteſt:ſicut nec penitētiam accipere.vt de peni.diſtin.j.quem penitet.iurare tamē per aliuꝫ poteſt.lxiij.diſtin.tibi domino.⁊ matrimoniū contrahere.vt.xxxij.queſtio.ij.honorantur.⁊.c.hoc ſanctum.

¶ hanc glo. ab. in c. cũ cãm. de elec. dicit eẽ ſingu. ad hoc ꝙ cõuerſus eſt factus ſeru⁹ mõaſterij.

cleſie factus? Sed nũquid talis poteſt ad ſtrictiorẽ tranſire vitam? Dicunt quidam ꝙ non: cum ſe fecerit ſeruum illius eccleſie: ✠ quia liberti non poſſunt recedere de eccleſia ſua. vt. xij. queſtio. ij. liberti.

a ¶ Non eſſe. hic habes ꝙ matrimonium non valet ſi fiat cõtra regulaʒ eccleſiaſticam. Arg. ꝯ. xxxv. qõ. iij. contradicimus. ⁊ ar. ꝯ. xxxiij. qõ. iiij. non oportet.

¶ His omnib⁹ auctoritatibus.

¶ Caſus. Infert gratia. ex ſupradictis ꝙ matrimoniuʒ poſt votum cõtractuʒ nõ tenet. amodo vult probare cõtrarium. ⁊ ad hoc inducit ſequentia capi.

✠ ✠ 2

¶ Auguſtinus. hec eſt ſecũda pars queſtio. in qua loqtur de voto ſimplici ꝙ impedit cõtrahendum: ſed non dirimit matrimoniuʒ iam contractum. Joannes de fa.

non eſſe[a] cenſemus: qui etiã abinuicẽ ſeparati pro tantis exceſſibus cõdignam penitentiã agant. Idipſuʒ quoqʒ de ſanctimonialib⁹ feminis ſi (quod abſit) nubere attentauerit obſeruare decreuimus. ¶ His oibus auctoritatibus vouẽtes prohibẽtur contrahere matrimonia: ⁊ quidã eoruʒ ſi ↄtraxerint ſepari iubẽtur. ✠ 2 ¶ Auguſtinus cõtra taliũ ſepationes pcĩm eſſe aſſerit ita dicens. ¶ Coniugia vouentium: non ſunt diſſoluenda.

Nuptiarũ bonuʒ[b] ſemper[c] quidẽ bonuʒ eſt: qd̃ bonum ſemꝑ in populo dei fuit: ſed aliqñ fuit legis[d] obſequiũ nunc eſt infirmitatis[e] remediũ: in quibuſdam[f] vero humanitatis ſolatiuʒ. ¶ Filiorũ quippe ꝓcreationi operam dare non canino more per vſum ꝓmiſcuum[g] feminarũ ſed honeſto ordine cõiugali nunc eſt in hoĩe probãdus affectus[h]: ⁊ ipſm[i] tñ laudabilius trãſcendit et vincit celeſtia[k] cogitãs[l] animo xp̃ianus: ſʒ qñ ſicut ait

Intendit enim Aug. in hoc. c. oſtẽdere ꝙ poſt ipſm votuʒ de futuro nõ debeat quis ↄtrahere: ſi tamen cõtraxerit matrimoniũ non eſt ſeparãdum: ⁊ inuehitur in illos qui dicebant tale matrimoniũ debere ſeparari. ⁊ ſeruat iſtũ ordinem: primo cõmendat matrimoniũ. ſecundo virginitatẽ ſiue continẽtiam ⁊ illã ꝓfert. tertio oſtẽdit ꝙ poſt propoſitũ de ↄtinentia vouẽti non debet quis nubere: ſi nupſerit peccat mortaliter: non nubendo vel volendo nubere: ſed frãgendo vel volendo frãgere ꝓpoſitum ⁊ hoc totũ exeqtur vſqʒ ibi: proinde. Deinde inuehit cõtra eos qui dicebant tale matrimoniũ eſſe ſeparãduʒ: ⁊ ꝓcedit in hũc modum. Primo ponit errorẽ eorum ⁊ erroris ratiõeʒ ſiue argumẽtationẽ eorũ. Secundo rñdet argumentationi eorũ eis inſtando ⁊ ducendo eos ad triplex incõueniens: quod facile eſt colligere ex illa littera. Tertio ſupponit opinionẽ ſuaʒ. ſ. ꝙ poſt votũ de futuro eſt matrimoniũ: nec dʒ ſeparari peccat tñ qui ſic ↄhit magis q̃ adulter: ⁊ eſt iſte caſus. h.

Diuiſio.

Nuptiarum. ¶ Caſus. Moderni doctores totum hoc ca. intelligũt de voto ſimplici ꝙ matrimoniũ nõ impedit: ſicut intellexerũt Aug. ⁊ B. hoc igit. c. diuiditur in quinqʒ partes. In prima Aug. tripliciter cõmendat matrimoniũ. Primo: q2 fuit legis obſequiũ. ſecundo: q2 eſt infirmitatis remediuʒ. tertio: q2 in quibuſdã eſt ſolatiũ humanitatis. In ſecũda parte continẽtiam cõmendat preferẽs eam bono coniugali: affectus tñ coniugalis nõ debet in omnibus reprobari: cum non poſſint omnes continẽtiaʒ obſeruare: ſi tamẽ aliqua egreſſa fuerit ad votũ ſimplex bonum eſt vt illud obſeruet: vt nulla detur diabolo occaſio fornicãdi. In tertia parte oſtẽdit ꝙ que faciunt votũ ſimplex contrahere nõ debent: q2 inde dãnationem ab apoſtolo recipiũt: non ꝙ taliũ nuptie ſint dãnande cum matrimoniũ cum eis teneat: ſed q2 ꝓmiſſionem voto ſimplici fregerũt: prime continentie fidem irritã faciendo: non enim peccauerũt contrahendo ſed promiſſionẽ ſuam frãgendo. In q̃rta parte ponit obiectionem quorũdam dicentiuʒ tale debere matrimoniũ ſeparari: nã ſi viuo viro mulier alteri nubat adultera eſt: ergo ⁊ illa que chriſti cõiugium eligit ſi poſtea homini nubat debet adultera dici. In q̃nta oſtendit Augu. ꝙ talium matrimoniũ non ſeparatur q̃uis vxoris matrimoniũ ſeparatur ſi viuo viro alteri nupſerit: eſt enim diſſimilitudo ſpũalis matrimonij ad carnale quod dupl'r probat Aug. Primo ꝙ viuo viro de eius cõſenſu poteſt vxor chriſto nubere: ſed nõ poteſt alteri carnal'r copulari. Secũdo: q2 mortuo viro ſi xp̃o nupſerit non diceref bigama: ſecus ſi alteri. Reprobata ergo ſimilitudine illorũ dicit Aug. ꝙ matrimoniũ eorum qui poſt votũ ſimplex cõtrahunt ſepari non debet q̃uis tales ſint peiores adulteris: q2 ſpũaliter peccãt. ſecunda pars incipit ibi: filiorũ quippe. tertia ibi: in coniugali. quarta ibi: proinde. quinta ibi: qui hoc dicunt. Bandolphus ⁊ quidã alij intelligunt hoc. c. de voto ſolẽni ſiue de preſenti: vnde dicũt hoc eſſe abrogatũ cuʒ dicat Aug. ꝙ matrimoniũ poſt tale votum ↄctuʒ diſſolui non debeat. Alij intelligũt hoc. c. de voto ſimplici vſqʒ ibi: ſed plane. exinde de ſolẽni. Ego autẽ dictus. B. cum. B. ⁊ Augu. intelligo totũ hoc. c. de voto ſimplici. i. de futuro.

b ¶ Bonũ. ſ. in nõ vouẽtib⁹: meli⁹ eſt eni nubere q̃ vri.

c ¶ Semper. quia ⁊ ante peccatum ⁊ poſt in paradiſo. vt. ſ. xxvj. diſtinctio. deinde.

d ¶ Legis. Sed aliquãdo fuit legis obſequium quando frater in veteri teſtamẽto debebat ſuſcitare ſemẽ fratris. vt. viij. qõ. j. olim. ⁊ hoc ſpecialiter erat preceptũ: generaliter enim preceptũ erat propagatio ſobolis: vnde maledictus erat qui non reliquerat ſemẽ ſuper terram. xxxij. qõ. iiij. §. his ita. ⁊ queſtio. ij. pudor.

e ¶ Infirmitatis. i. contra infirmitatẽ incontinẽtie conceſſum: ⁊ ita tñ olim erat ſed non erat legis obſequiuʒ.

f ¶ In quibuſdam. vnde in ſenibus eſt humanitatis ſolatium. i. ↄhitur vt eis ſeruiatur in ſuis neceſſitatibus. xxxj. di. oĩno. ⁊ eſt ar. hic ex quo ſenes qui iã aſſurgere nõ poſſunt contrahũt: ergo ⁊ ſpado ⁊ frigidus poteſt matrimonium ↄhere. ar. xxxij. q. v. qd̃ deo. nam ⁊ poſthumũ inſtituit ſpado. vt. ff. de libe. ⁊ poſthu. ſed eſt q̃ſtum. §. ſpadonem. [illegible] r votum: vt extra [illegible] e ij. [illegible] j. e. q. ij. oẽ. de ſene nõ eſt ſimile. nemo eni eſt adeo ſenex quin aliqñ calere poſſit natura vel artificio: qd̃ non eſt in frigido vel in puero vel ſpadone: ⁊ iã ſenex habilis eſt ad ↄhendum. Sufficit enim ꝙ prolẽ non euitet: xxxij. q. ij. ſolet. ſic eni generare dr̃ ex quo nõ euitat ꝓlem ⁊ aptus eſt ad coeũdum. Uel dic humani. ſolatiuʒ ⁊c̃. i. contrahitur cauſa prolis que patris ſolatium eſt: ⁊ hoc vult l'ra ſequẽs filiorũ ⁊c̃. vel dic vt dixi. xxxij. q. vij. hi q.

g ¶ Promiſcuũ. i. indifferẽter ⁊ indiſtincte cõmiſcere. ſ. canino more: canes eni indifferẽter ⁊ indiſticte cõmiſcent.

h ¶ Affect⁹. ſ. p'r ꝓcreãde ad cultũ dei. xxxij. q. j. nõ i ſola.

i ¶ Et ipſum. ſcilicet affectum.

k ¶ Celeſtia. nam celeſte eſt in carne viuere ⁊ opera carnis nõ facere: q2 virginitas replet paradiſum. xxxij. qõ. j. nuptie. ⁊ ibi neqʒ nubent neqʒ nubẽtur: ſuper qua auctoritate dicunt theologi ꝙ vita angelica viuent.

l ¶ Cogitans. i. prefert continentiam bono coniugali.

Matrimoniu[m] po-teſt [...] bus [...] ſed [...] ſpad[...] bus [...] frigi[...].

Sene[x] leſce[ns] teſt.

Virgi[ni]tatis [lau]des.

a Deliberet.an ſit vouendum.
b Detur occaſio. in non vouentibus.
c Subtrahatur.in vouentibus:imo filij accedite ad ſeruitutem dei ⁊ parate vos ad temptationem.de pe. di. ij.ſi enim.extra de renunciat.niſi. in princi.

d Sed etiam.hic enim emergunt due opi.h. dicit ꝙ ꝯtrahere vota.ſ.ꝯtrahendi non eſt malus.⁊ hoc ea ra tione:q꜊ ex eo ſequit bonū.ſ. mrīmoniū. Nō enim vult dice re ꝙ ex malo ſequaꝉ bonū:ꝑ eo facit.ſ.e. ⁊ ſi nō nubendo.⁊ il lud nō ſolum ſuſce ptio ⁊c.⁊ illud non q꜊ cōiugalem:ſed vo luntas frangēdi vo tum tm̄: vt dicit eſt peccm̄.vt p꜊.ſ.eo. nō q꜊ ipſe nuptie ⁊c. S꜊ hec lr̄a ei ꝯdicit: nō ſolū capeſcere: ſ꜊ ipſe exponit nō ſolū volū tas frāgendi votū in actū ꝑducta eſt dāna bilis ſed etiā nube re velle.i.voluntas frā gendi votū cōtenta ſuis finib⁹ eſt dāna bilis:ſ꜊ ex dicto ei⁹ ſequiꝉ ꝙ aliqs faciat ſimul bñ ⁊ male: q꜊ ꝯtrahendo bñ facit: ſed recedēdo a voto ma le facit:⁊ itelligit hoc c.nō de voto ſolēni ꝑ ſenti vel nudo:q꜊ h꜊ eū꜊ vtrūq꜊ dirimit mrīmonium: ſ꜊ de ꝓpoſito qđ quis h꜊ votu꜊ emittendi : vt dixim⁹.ſ.in prin.q. Nos dicim⁹ ꝙ ipſu꜊ velle ꝯtrahere:⁊ ꝯtrahere ē pecm̄ iſtis:⁊ tm̄ inde ſequiꝉ mrīmoniu꜊ qđ eſt bonū: ⁊ intelli gitur.c.de voto ꝑſen ti ſimplici. Nec eſt mirū ſi ſequatur ex bonis malū.ar. de cō ſe.di.ij.ſicut iudas.⁊ lxxxj.di.ſi q ſunt pre ſbyteri .ſicut ex ma lis bonu꜊.xj.q.iij qd ergo.ſicut in paſſiōe xp̄i opus operās fu it malū.i. crucifixio iudeoꝝ: opus autē opatum.i.paſſio fuit bona:actio eni꜊ fuit mala:paſſio bona : ⁊ ſic malum poteſt habere bonum effectum contra nos eſt illud.⁊ ſi non nubendo:ſed dic etſi.i. ꝙuis ipſum nuptum non ſit peccatum ⁊c.

dn̄s: Non oēs capiunt vbu꜊ hoc:qui pōt capere capiat : q̄ ſe nō ꝯtineſ nubat: q̄ nō cepit deliberet[a]: q̄ egreſſa eſt pſe ueret:nulla aduerſario det occaſio[b]:nulla xp̄o ſubtraha tur[c] oblatio. In cōiugali qppe vinculo:ſi pudicitia nō ſeruaꝉ dānatio nō timeꝉ: ſed in vginali ⁊ in viduali ꝯtinē tia excellentia muneris am plioris expetiꝉ : qua expetita ⁊ electa ⁊ voto debito oblato iā nō ſolū capeſſere nuptias ſed etiā[d] ſi nō nubant nubere velle dānabile eſt:na꜊ vt hoc demōſtraret apl̄s ait: Nō cū in delitijs degerint nubūt in xp̄o ſed nubere volūt:habē tes(inquit)dānationem:qm̄ ꝑmam fidē irritā fecerunt ⁊ ſi nō nubēdo tm̄ volendo: nō q꜊ ipſe nuptie vel etiā talium dānande iudicenꝉ:ſed dānaꝉ ꝓpoſiti[e] fraus[f]: dānatur vo ti fracti fides:dānatur nō ſo lum ſuſceptio[g] a bono[h] infe riori ſed ruina ex bono ſupe riori[i]:poſtremo dānantur ta les:non q꜊ cōiugalem fidem poſterius inierūt:ſed q꜊ cōti nentie fidē primam irritā fe cerunt:qđ vt breuiter īſinua ret apl̄s:noluit dicere eas ha bere dānationē que poſt am plioris ꝓpoſitū ſanctitatē nu bunt:nō q꜊ nō danant ſ꜊ ne ī eis ipſe nuptie dānari putarē tur:ſ꜊ cū dixiſſet nubere vo lunt:ꝯtinuo addidit:dānatio nem hñtes:⁊ dixit q̄re : qm̄ ꝑorē fidem irritā fecerūt: vt volūtas que a ꝓpoſito cecidit appeat eſſe dānanda ſiue ſb ſequantur nuptie ſiue deſint. Proinde[k] q dicūt taliu꜊

nuptias:nō eſſe nuptias ſed potius adulteria: nō mihi vi dentur ſatis acute ac diligen ter cōſiderare quid dicāt:fal lit qppe eos ſilitudo vitatis: q꜊ enim xp̄i cōiugiū dicūtur eligere q̄ xp̄iana ſcītate nu bunt:hinc argumētanꝉ qda꜊ dicētes: Si viro ſuo viuo q̄ alteri nubit adultera eſt: ſi cut dn̄s ipſe in euangelio dif finiuit. Uiuit aūt chriſtus cui mors vltra nō dn̄abiꝉ:que er go cōiugiū eius eligit ſi hoi nubat adultera eſt. Qui hoc dicūt acute mouenꝉ qui dem ſed parū attēdunt hanc argumētationē ꝗta reꝝ ſeq̄ tur abſurditas:cū eni[l] lauda biliter etiam viuente viro ex ei⁹ ꝯſenſu ꝯtinētiam femina xp̄o voueat:iam ſm̄ iſtoꝝ rō nē nulla hoc facere debebat: ne ipſe xp̄s(qđ cōſentire ne fas eſt)adulterium faciat cui viuēte viro nubit. Deīde cum ꝑme nuptie melioris[m] ſint meriti q̄ ſcōe:abſit vt ſā ctaru꜊ viduaꝝ ſit iſte ſenſus vt xp̄s eis videaꝉ quaſi ſcōs maritus: ipſum eni habebāt etiā antea qn̄ viris ſuis fide liter ſubdite ſeruiebant non carnaliter ſed ſpūaliter viꝝ: cui eccleſia ipſa cuius mēbra ſunt cōiunx eſt:q̄ fidei ſpei ⁊ charitatis ītegritate: nō ſolū in vginib⁹ ſacris ſ꜊ etiā in cō iugatis fidelib⁹ ⁊ viduis tota virgo[n] eſt: vniuerſe qppe ec cleſie cuius oīa membra illa ſunt apl̄s dicit : Optaui vos vni viro virginē caſtā exhi bere xp̄o: nouit aūt ille vgi nem cōiuge꜊ ſine corruptiōe fetare: quē in ipſa etiā carne

e Propoſiti.i.voti. f Fraus.i.deceptio. g Suſceptio.i.ſuſceptum mrīmonium:ſed tn̄ ꝑmā fidem irritā fecerunt. Item no.ꝙ apl̄s hic locutus eſt de his qui vouerūt per verba de pn̄ti.⁊ Aug.hic de talibus locutus eſt.Et hoc ꝓbat illa lr̄a ſi viro ſuo viuo:⁊ vbi di cit cui viuente ma rito nubit. Nā ſi nu bit ergo xp̄o vouet:⁊ ideo intelligim⁹ hoc c.de voto ꝑſenti.h.ꝯ. ⁊ ſm̄ eum ſupficiali ter induciꝉ auctori tas illa apl̄i ꝙ pote rāt ꝯtrahere:⁊ dicit.B. ꝙ votū in ſui natura cōſideratum nō īpe dit circūſcripta oī ſo lēnitate:ſed eccl̄ia po tius vel poſt inuenit hmōi ſolēnitates ⁊ cōſtituit vt īpedirēt: nungd ergo mona chi anteq꜊ eccl̄ia in ſtituerēt poterant ꝯ trahere: dic ꝙ tunc mo nachi nō erant: cu꜊ monach⁹ eſſe nō poſ ſit quin aliqua ſolē nitas obſeruet [redacted]

h Bono inferio ri.i.coniugio.
i Bono ſupiori. ſ.cōtinētia: duo ſūt bona vnu꜊ ſuperius vt cōtinentia: ⁊ bo num infri⁹ vt ma trimonium.
k Proide.hic po nit Aug.qđ eos idu cebat ad dicendū ꝙ nubentes poſt votu꜊ ſimplex erant ſepara di:et durat vſq꜊ ad id qui hoc dicūt:vbi ponit ſuam ꝑmam ī probationem. ſcōa꜊ aūt ibi:deīde.tertia꜊ ibi:ſit autem ⁊c.
l Cum eni꜊.ſalua ſua pace Aug. nō bñ opponit iſtis:hoc nō eſt ſimile de carnali mrīmonio ⁊ ſpūali Nō eni de ſpūali ma trimonio ad carna le eſt egreſſus ſed bñ de carnali ad ſpūale ꝓgreditur:⁊ ita dor mitauit hic Aug.vel dicebant forte illi oī modam eſſe ſilitudī nem inter hoc ⁊ illđ.
m Melioris ſint. i.ſignum melioris meriti: q꜊ ſcōe nuptie indiciū ſunt incontinentie: vt.xxxj.q.j.de his.⁊.c. hac ratione.
n Uirgo.quia ſine macula ⁊ ruga peccati: vt.xxxij.q.

Left margin: v.b.; Right margin: Mat.x.b; Rom.vj.; Auguſti nus qnq꜊ dormita uit.; ij.Cor.xj.a

potuit mater ſine corruptiōe ꝓcreare. ¶ Fit aūt per hāc minus cōſideratā opinionē qua putant lapſarū a ſancto ꝓposito feminarū ſi nupſerint nō eſſe coniugia: nō paruum malū vt a maritis ſeparent̄ vxores[a] q̄ſi adultere ſint non vxores: ⁊ cum volūt illas ſeparatas reddere ꝯtinentie faciunt maritos earū adulteros veros: cum ſuis vxoribus viuis alteras ducunt: quapropter nō poſſum dicere quidē a propoſito meliori lapſas ſi nupſerit feminas adulteria[b] eſſe non cōiugia: ſed plane[c] nō dubitauerī dicere lapſus ⁊ ruinas a caſtitate ſanctiore q̄ vouent̄ deo adulterijs eſſe peiores: ſi eniꝫ (qḋ nullo mō dubitandū eſt) ad offenſionē xp̄i ꝑtinet cū membrū ei⁹ fidem nō ſeruat marito: q̄to grauius[d] offenditur ipſe de⁹ cū illi ipſi nō ſeruat̄ fides i eo qḋ exigit oblatū qḋ non exegerat offerendū: cum eni quiſq̧ nō reddat qḋ nō imperio cōpulſus ſed ꝯſilio cōmonit⁹ vouit: tanto magis fraudati voti auget iniquitatem quāto minus habuit vouēdi neceſſitatem. I tem Gelaſius.

¶ De viduis que primam fidem irritā fecerunt.

De viduis[e] ſub nulla[f] bn̄dictione velādis ſuperius late ſufficienterq̧ ꝑdixim⁹. ¶ Que ſi ꝓpria voluntate ꝓfeſſam priſtini cōiugij caſtitatem[g] mutabili mente calcauerint piculi[h] earū intererit q̄liter deū debeant ſatiſfactiōe placare: q2 iuxta apoſtolū ꝑmā fideꝫ irritā fecerunt: ſicut eni ſi ſe forſitan cōtinere non poterant ſm apoſtoluꝫ nubere nullatenus vetabant̄[i]: ſic habita ſecū deliberatione promiſſam deo pudicitie fidē debent cuſtodire: nos aūt nullum talibus laqueū[k] debem⁹ inijcere: ſed ſolū adhortationes premij ſempiterni penaſq̧ ꝓponere diuini iudicij: vt ⁊ noſtra[l] ſit abſoluta cōſcientia ⁊ illarum ꝓ ſe rationem deo reddat intentio. ¶ Cauendum eſt quippe quod de earum morib⁹ actibuſq̧ beatus paulus teſtatur dicens: Quod plenius exponere ꝑterimus[m] ne ſexus inſtabilis nō tā deterreri q̄ꝫ admoneri videat̄. I tem Theodorus.

¶ De eodem.

Si quis votū[n] virgini

iiij. recurrat. xvj. diſtin. quāuis.

a ¶ Uxores. hic habes q̧ votum ſimplex nō dirimit ex ſui natura: eadē ratione nec ſolēne cū idem ſint: q2 ſolēnitates nō ſunt de ſubſtātia: ⁊ verum eſt: ſed ꝯſtō eccleſie dirimit mr̄imoniū: religio tn̄ dirimit matrimoniū: vt ex̄ de cōuer. ꝯiug. ex publico. Sed nūquid ſimpl̄r vouens qui ꝯhit tenet̄ ꝯtinere mortua vxore: vt q̧ non: q2 obligatio extincta non reuiuiſcit: vt de cōſe. di. iiij. queris. ff. de ſol. quires. §. areā. Sꝫ ꝯriū eſt verū: q2 nō tollit̄ per mr̄imonium niſi voti executio. ex̄ de cōuer. cōiug. quidā. nā vouit ille q̄tuꝫ in ſe fuit: ideo poſtea cōpellitur cōtinere qḋ nō fieret ſi oino eſſet abſolutus a voto: ſi tn̄ contraxerit tꝫ matrimonium: vt no. in illa decre. quidaꝫ.

Uouens ſimpl̄r q ꝯtraxit an mortua vxore ꝯtinere teneatur.

b ¶ Adulteria. i. adulteria eſſe nō coniu[illegible] ipſum ſcelus.

c ¶ Sed plane. Ab hic tractat de voto ſolēni ſm quoſdā: ſed verius ꝑ totum. c. de voto priuato agitur.

d ¶ Graui⁹. ſ̄. xvij. q. iiij. ſunt qui.

De viduis. ¶ Caſus. hoc c. ſm. h. poſſet meli⁹ legi de voto ſolēni q̄ꝫ de ſimplici: ſed vt faciat ad ꝓpoſitū gr̄ani legas de ſimplici. Diuidit̄ ergo hoc. c. in tres ptes. In ꝑma pte di q̧ vidue velo cōſecratiōis velari nō debent. In ſcḋa parte di q̧ ſi vidue poſt votū ſimplex nubant peccāt ⁊ penitentiā agere debent: tn̄ mr̄imoniū ſeparari nō dꝫ ne talibus fornicationis laqueū inijciamus ſed hortari eas ad pniaꝫ debem⁹. In tertia pte di q̧ ita debem⁹ eas hortari ad pniam: ne nimis earū ꝯſciam terreamus. ſcḋa ps incipit ibi: q̄ ſi ꝓpria. tertia ibi: cauenduꝫ.

Diuiſio.

e ¶ De viduis. Ui hoc. c. intelligendū de voto ſolēni. ar. ſ̄. e. ſi quis ſacro. vbi fit mentio de ꝯſtōnib⁹ gelaſij ſiue pelagij: ⁊ hec eſt gelaſij ſm hoc non facit ad ꝓpoſitum. G. intelligas ergo de voto ſimplici: ⁊ ibi facit mentioneꝫ de alijs conſtitutionibus gelaſij non de iſta.

f ¶ Sub nulla. q2 vidua non cōſecratur nec benedicit̄ in ſua velatione ſed tm̄ virgines: vt. xx. q. j. deuotis. ſed accipiunt velum de altari: vt. ſ̄. e. vidue.

Uidua nō bn̄dicitur

g ¶ Caſtitatem. vidualem. ſ. poſt priſtinū cōiugium aſſumptam. Fides enim ſeruanda eſt priori coniugio. xxxiiij. di. fraternitatis. ⁊. C. de ſe. nup. l. iij.

h ¶ Periculi. i. propter periculum earum vitandum poterit deliberare quali. ⁊c.

i ¶ Uetabantur. ar. q̧ peccatum timore maioris lapſus fieri non vetatur. xxxij. q. ij. ſolet. xiij. di. nerui.

k ¶ Laqueū. eos ſeparando: vel eos ꝑciſe ꝓhibendo ne ꝯhant: vouens eni ſimpl̄r verbis tm̄ cōmonitorijs diſſuadēdus eſt a mr̄imonio nō per excōicationes: vt ex̄ q cle. vel vo. veniens. ⁊ de ſpō. [illegible] fuit. ar. xxij. q. j. ꝑdicandū. ſꝫ illḋ de pctō iā cōmiſſo. Itē ar. ex hoc. c. q̧ nō ꝓ q̄libet mortali excōicand⁹ ē aliqs anq̄ꝫ cōmittat̄: q2 ꝓ fractiōe hui⁹ voti anq̄ꝫ frāgat̄ nō eſt excōicandus: q2 nōdū obligatus ē nec poſt pp bonū matrimonij: tn̄ q̄nq̧ indicitur penitētia volenti peccare: vt extra de ſpon. de illis. Joan.

k ¶ Laquꝫ. ſi ſimpl̄r vouerunt ꝑmittēdi ſunt ꝯhere vt mai⁹ maluꝫ vitetur. ex̄ q cleri. vel vo. veniens.

l ¶ Ut ⁊ nr̄a. Arg. q̧ ex quo ꝑlatus functus eſt officio admonēdo increpando ⁊ corripiendo nō deberet ei iputari ſi ille non emendetur. ar. xlvij. di. quod ad nos.

m ¶ Preterimus. ⁊ ideo aliqui pretermittūtur exponi ne terror incutiat̄ ſicut dicit Beda de pe. di. iiij. reuertar.

n Si quis votum. Sed nunquid ſimpl̄r vouēs poteſt ꝯhere cum alia que ſimpl̄r vouit: nō vi q̧ teneat matrimoniū cū neuter poſſit debitum exigere. Pone eos vouiſſe q̧ nunq̄ꝫ exigerent: dico q̧ bene tꝫ mr̄imonium: q2 vterq̧ pōt reddere. Sꝫ quō cū reliqu⁹ nō exigat. Rn̄. vterq̧ eni ſi ſciat alterū indigere nec poſſe exigere reliquo debꝫ cōmiſceri ⁊ vterq̧ reddere dicet̄. Sꝫ qd ſi qs vouit q̧ nūq̄ꝫ redderet debituꝫ ſi vxorē ꝯtingeret eū ducere: ſi poſt ducat nō tenet̄ votuꝫ tale ſeruare: q2 preceptū eſt apl̄i de debito reddēdo vxori vt. xxxiij. q. iiij. apl̄s. Sed qd ſi aliqs iurauit q̧ nunq̄ꝫ cognoſceret aliquā mulierē ſi poſtea duxerit vxorē bene tꝫ mr̄imoniuꝫ: nūqd ergo peccat cognoſcendo cū iurauerat nō cognoſcere. Dicunt quidā q̧ ꝑma vice peccat ſꝫ poſtea nō: ⁊ ideꝫ dicūt q̧ poſt votū ſimplex ꝑma vice cognoſcens vxorē peccat: q2 ſi ſp peccaret cognoſcēdo tale mr̄imoniū illicitū eſſet: ſꝫ hoc nihil eſt: ſed dico q̧ nō peccat cognoſcēdo lꝫ ꝯ iuramētuꝫ faciat ſꝫ tūc peccat qn̄ fidem frāgit deo. Uel dic q̧ tal̄ ꝑmittat ſe cognoſci ⁊ nō cognoſcat. ⁊ ſic ſaluabit iuramētuꝫ cū poti⁹ videat̄ pati q̄ꝫ agere. Itē q̄ro cū iuramentū ſit de iure naturali ſicut ⁊ vo-

Uouens ſimp[illegible] poſſi[illegible] u[illegible] trah.

Iura[illegible] q̄ꝫ m[illegible] reꝫ c[illegible] ſec[illegible] ſit [illegible] mr̄i[illegible] nii [illegible] nii [illegible] tur [illegible] non [illegible] ment

tū:q; ſicut dn̄s ꝓcepit vouere ⁊ reddere:ita ꝓcepit reddas dn̄o iuramēta tua:q̄re votū diſſoluit mr̄imoniū ⁊ non iuramētū? Ad hec dico ꝙ iuramētū nō eſt ꝓſtāduȝ niſi ſubſit neceſſitas.vt.xxij.q.j.ita.vn̄ q tale iuramētū facit temerarie iurat:vn̄ forti⁹ eſt vīculū voti q̄ȝ iuramētū.ſm nos tn̄ non eſt qō

ret.quarta ibi:ſed aliud. quinta ibi:qd̄ autem.Jo.de fa. ¶ Caſus hic ponit̄ ſcd̄a.q.q̄ querit̄ an puelle deſpōſate vni liceat eo dimiſſo alteri nubere? huic q̄ōni vt facili⁹ explicet̄ aliā.q.incidētē ſubiūgit talē.ſ.vtrū īter ſpōſuȝ ⁊ ſpōſaȝ ſit mr̄imoniū:⁊ illā ꝑmo ſoluit allegās ꝓ vtraq; parte:q̄ ſoluta facile ſoluit̄ illa q̄ hic ꝑnci palr̄ ꝓponit̄:⁊ ſoluit eā.ī.e.§.iux̄. Probat ergo.G.q̄drupl̄r ꝙ īter ſpōſū ⁊ ſpōſaȝ eſt mr̄imoniū. Primo ꝑ deſcriptōeȝ matrimonij.ſcd̄o auc̄te Jſidori dicētis ꝙ cōſenſus facit mr̄imoniū.tertio auctoritate Jo.chryſ.q̄rto auctoritate Nicolai q dicit ſolū ꝯſenſū ſuf ficere ad mr̄imoniū. Sen.iij.d Ro.vj.b.

¶ [Diuiſio.] ¶ Caſus Jſte.§.diuidit̄ ī duas ptes. Jn ꝑma pte dic.G.vt ſciam⁹ q̄ꝛ votū vouētiū mr̄imonia diſſoluāt̄ recurrēdū ē ad.§.ſ.xxvij.di.§.vl. Jn ſcd̄a pte determinat.c.illd̄ q̄ xp̄o.vbi dī ꝙ nō admittit̄ ad pn̄iam deo deuota q̄ alij nupſerit niſi vir cui ſe iūxerat defunct⁹ ſit:qd̄ ſic itelligit̄.G.dicēs ꝙ tunc vir dī ei defūct⁹ cuȝ ab ei⁹ ꝯcupiſcētia mētē ſuā ⁊ corpus ex toto alienauerit:⁊ q̄cūq; hora hoc fecerit ad penitētiam admittet̄. nec h̄ ē ꝯtrariū dn̄o dicēti ꝑ ꝓphām ezech. Jn q̄cūq; ho.⁊c̄. Jn vtroq; caſu ca. innocen.vel in vtroq; caſu ꝯ ius innocē.illius.c.ſ.e.deuotam.
a ¶ Oſtenditur.ſ. xxvij.di.§.vlti.
b ¶ Jllud.ſ. ea.qō. [illegible] gs receſſit [illegible] peniteat de oi pctō.de pe.di.v.frēs. minus digne cuȝ peniteat de qbuſdaȝ.de peni.di. iij. placuit.
b ¶ De derelicta.G. ſoluit hic ſcd̄am ptē illi⁹.c.q̄ xp̄o ⁊ male nō eni vt innuitur a ꝯtrario ſenſu ꝙ illum poſſet hr̄e viruȝ cui adultero fideȝ dedit viuēte viro.ex̄ de eo q dux.in ma.cū haberet.ſoluit ergo ſecūdaȝ partē ꝓut.G. ſoluit primā ptem.
e ¶ Jn vtroq;. caſu.ſ.innocentij.
f ¶ Eēt.ꝯtri⁹ inocētij

tatis habēs ⁊c̄. ¶ Nō autem vouētes ꝓmiſſis auctoritatibus iubētur ab inuiceȝ diſcedere:quoꝝ vero coniugia auctoritatibus Augu.⁊ Theodori ſoluēda nō ſunt in caplō de oratiōe clericoꝝ euidēter oſtēditur[a]. Jllud[b] aūt innocētij quo virgines ſacre publice nubētes illo viuente cui ſe ꝯiunxerāt ꝓhibētur admitti ad pn̄iam:nō ita intelligendū eſt vt aliquo tpe excludātur a pn̄ia q̄ digne pn̄iaȝ agere voluerint: ſed ꝓhibent̄ admitti ad penitentiā q̄ ab inceſti copula diſcedere noluerint:poſt ꝓpoſitū nāq; ſacre religionis nō poteſt[c] deo ꝑ pn̄iaȝ reconciliari q̄ ad habitū ſue ꝓfeſſionis redire neglexerit:tūc eni ille cui ſe iūxerat ei defunct⁹ erit cū ab illi⁹ illicitis amplexib⁹ hec penitus receſſerit: vt iſte ſit ſenſus capl̄i:q̄ xp̄o ſpūalr̄ nubūt ſi poſtea publice nupſerit nō eas admittendas eſſe ad pn̄iaȝ cēſemus: niſi hi qb⁹ ſe iunxerāt de mūdo receſſerit:eis ſubaudiendū eſt nubētib⁹:tūc eni viri de mūdo recedūt:tūc defungunt̄ cuȝ ab eaꝝ ꝯcupiſcētia ipſe penit⁹ ſe alienauerint:ſicut mūdus ei dī mortu⁹ quē ſuis illecebris nō aſtringit:⁊ ille ꝓhibet̄ mortu⁹ eē mūdo q nihil in mundo ꝯcupiſcit: hoc aūt ſic intelligendū eſſe ex ſubſequēti exēplo idem Jnno.oñdit dicēs:Quecūq; viro viuēte alteri nupſerit adultera habeat̄:nec ei agende pn̄ie locus ꝯcedatur niſi vn⁹ ex his fuerit defunctus. Hoc de derelicta⁹ itelligendū eſt:q̄ ſi viuēte viro ſuo alteri nubit adultera eſt:nec ad pn̄iaȝ admittit̄ niſi vl̄ prius reuertat̄ in puluerē de quo ſumpt⁹ eſt:vel ſcd̄s ab ei⁹ copula ceſſando ei moriatur vt dictū eſt ſupra:q; ergo xp̄s cui ſpūalr̄ nubūt iaȝ nō morit̄:mors illi vltra nō dominabit̄:reſtat vt ille cui ſecūdo nubunt eis moriat̄: in vtroq;[e] aūt niſi ſic itelligeret̄ eſſet[f] ꝯtrius dn̄o dicēti ꝑ prophetā: Jn q̄cūq; hora pctōr ꝯuerſus fuerit ⁊c̄.⁊ cunctis īterꝓtib⁹ diuine legis inueniret eē aduerſus:ꝓbat̄ illud idē auc̄te illi⁹ capl̄i:quo deuota[g] q̄ maritū accepit ꝓhibet̄ ad pn̄iaȝ admitti:niſi vl̄ vterq; ꝯtinētiam ꝓfeſſus fuerit vl̄ ille cui ſe iūxerat ē hoc mūdo deceſſerit. ¶ Qō.ij. Ezech.xxiij.c.

Egtur[h] ſecūda qō q̄ q̄rit̄ an puelle alteri deſpōſate poſſint renūciare priori ꝯditioni ⁊ trāſferre ſua vota ad aliū. ¶ Hic primū vidēdū eſt:an ꝯiugiū ſit inter eos? ¶ Scd̄o an poſſint abinuicē diſcedere? Eos autē coniuges eſſe ⁊ ex diffinitiōe ꝯiugij ⁊ auc̄te multorū facile ꝓbat̄. Sunt eni nuptie ſiue mr̄imoniū viri[i] mulieriſq; ꝯiūctio[k] indiuiduaȝ[l] vite ꝯſuetudinē retinens[m]. Jnter hos aūt fuit ꝯiūctio q̄ indiuiduā vite ꝯſuetudineȝ exigebat:fuit eni īter eos ꝯſē

h ¶ Seqt̄.hic depingit̄.ij.q.an.ſ.deſpōſata vnico dimiſſo poſſit alij nubere. Cui.q. vt facili⁹ explicet̄ ſubiūgit.G.aliā.q. incidētē.ſ.vtrū īter ſpōſuȝ ⁊ ſpōſam ſit ꝯiugiū:⁊ allegat ad vtraq; ptē hui⁹ icidētis q.⁊ eā ſoluit dupl̄r. j.e.§.iux̄.ſ.ꝙ inter ſpōſuȝ ⁊ ſpōſam eſt mr̄imoniū initiatū.i.nō ꝯſūmatum: vel īter ſpōſuȝ ⁊ ſpōſam dī eſſe mr̄imoniū nō re pn̄tiū ſed ſpe futuroꝝ. Sȝ his relictis certuȝ eſt ꝙ īter ſpōſuȝ ⁊ ſpōſam nō eſt mr̄imoniuȝ ꝓprie ſūptis vocabulis:ſpōſus eni a ſpōſalib⁹ dī:⁊ ſpōſalia ſūt ꝯuētio ⁊ repromiſſio futuraꝝ nuptiaꝝ.ff.de ſpō.l.j.Et hāc.q.tractat.G. vſq; ad.§.ſed cōcedat̄ ibi de.ij.q.dicitur. Matrimoniū an ſit inter ſponſuȝ et ſponſam. Sponſalium diffinitio.
i ¶ Uiri.q; in pari ſexu non poteſt eſſe matrimonium: eſt eni mr̄imoniū qddam habēs ſuū modū exiſtēdi per ſe:⁊ ſunt due correlationes:⁊ ita plura.
k ¶ Coniūctio.ant̄ mortē.ſ.e.cū initiatur.⁊.ſ.e. multorū.

g ¶ Deuota.ſ.e.q.c.deuotam. Qō.ij.

Egtur. ¶ Hec.q.diuidit̄ in q̄nq; ptes. Jn ꝑma intēdit ꝓbare ꝙ ſpōſa ſit vxor:que tn̄ non eſt niſi ſpe futura ⁊ nō in re pn̄tium. ſecūda ibi:his omnibus.tertia ibi:apparet.

l ¶ Jndiuiduā.quo ad ꝓpoſitū:perpetuo enim dȝ ꝯhiberi mr̄imoniū.xxxij.q.ij.ſolet.dicit.l.ꝙ dotis cā ꝑpetua eſt: q; eo dote dat̄ vt ſemꝑ apud maritū ſit.ff.de iure do.l.j.
m ¶ Retinēs.ſupple diuini ⁊ humani iuris cōicatio.ff.de ri.nup.l.j.ciuſdē eni religiōis debet eſſe.C.de iude.

Matrimoniũ infideliuȝ bñ diſſoluit.

ne quis.xxviij.q.i.caue. Sed obijcitur de matrimonio quod eſt apud infideles ſi alter nõ vult ſine cõtumelia creatoris habitare cũ fideli diſſoluit̃ matrimoniũ: non ergo eſt indiuidua ↄiũctio. Sed dic ꝙ tũc lex diſſoluit nõ homo.vt.xxxiij.q.ij.quos deus.q: tũc ↄtumelia creatoris ſoluit ius matrimonij.vt extra de diuoꝛ. gaudemus.

a ¶ Efficiens cã.ſ. xxix.q.ij.ſi qs ãcillã.

Matrimoniuȝ. b ¶ Coitus. niſi cũ ſpõſalia ↄtcta ſunt ſub cõditione: tũc enim per coituȝ recedit̃ a cõditione. vt extra de condi.appoſi.de illis.

Conſenſus matrimonij ſit voluntari⁹.

c ¶ Sed volũtas.i. voluntari⁹ cõſenſus verbis tñ legitimis expſſus: reqrit̃ eniȝ ꝙ ↄſenſus ſit volũtarius ⁊ nõ coactus. extra de ſpõ.cum locum. verba eni reqrũtur ꝗtuȝ ad eccleſiaȝ.vt ex̃ de ſpõ.tue.

d ¶ Sed volũtatis. vtriuſqȝ iteruenientis: qđ ſit qñ marit⁹ ⁊ vxoꝛ ſe abſoluerũt ab exactione reddẽdi debiti cauſa continẽtie.ſ. e. agathoſa.⁊ i auc̃.vt li.ma.⁊ auie.§.ſi vero ex cõſenſu.col.vij.

e ¶ Voluntate. hoc vult dicere: ꝙ non ſufficit corpe receſſiſſe ſi mẽte non receſſerint.vt.ff.de acq.poſ.l.iij.§.in amittẽda.ff.de cap.⁊ poſtli.nihil itereſt.⁊.ff. de edil.edic.qđ ſit fugitiu⁹.§.apud labeonẽ. hoc aũt ſcias ꝙ lȝ dñs aliquis nolit eſſe dñs rei alicui⁹ nõ iõ pdit dominiũ.ſecus eſt in poſſeſſiõe.vt.ff.de acq.poſ.ſi qs vi.§.j.

Dñiuȝ nõ ita facile pditur vt poſſeſſio.

ſus qui eſt efficiens[a] cã matrimonij: iuxta illud Jſido. cõſenſus facit matrimoniũ. Itẽ Jo.chꝛyſ.ſup mattheũ

Matrimoniuȝ quidem nõ facit coitus[b] ſed volũtas[c]: ⁊ iõ non ſoluit illud ſepatio coꝛpoꝛis ſed volũtatis[d]: iõ qui dimittit cõiugem ſuã ⁊ aliã non accepit adhuc eſt maritus: nã ⁊ ſi coꝛpoꝛe ſepatus eſt tñ adhuc volũtate[e] ↄiũctus eſt. ¶ Cũ ergo aliam acceperit tũc eam plene dimittit: nõ ergo q dimittit mechat̃ ſed q alteraȝ ducit. Item Nicolaus papa.

Sufficiat ſolus[f] ſcõm leges cõſenſus eoꝛuȝ de quoꝛũ quarũqȝ cõſenſu ⁊ cõiũctiõibus agit̃: qui ſolus ſi defuerit cetera etiã cuȝ ipſo coitu celebꝛata fruſtrantur. Cuȝ ergo inter iſtos cõſenſus interceſſerit q ſolus matrimoniũ facit: pȝ hos cõiuges fuiſſe. Sed querit̃ quis cõſenſus facit matrimoniũ? an cõſenſus cohabitationis an carnalis copule an vterqȝ? Si cohabitatiõis cõſenſus matrimoniũ facit tũc frater cũ ſoꝛoꝛe matrimonium põt cõtrahere: ſi carnalis copule inter mariam ⁊ ioſeph nõ fuit cõiugium. Vouerat eni maria ſe virginẽ pſeueraturã: vnde ait angelo: Quomodo[g] fiet iſtud qm̃ virum nõ cognoſco.i.me nõ cogniturã ꝓpoſui? neqȝ eni quia tunc virũ nõ cognoſcebat neceſſe erat ingri quõ poſſet filiuȝ habere: ſed q: nunq̃ ſe cogniturã ꝓpoſuerat. ¶ Si ergo ↄtra ſuũ ꝓpoſitũ poſtea cõſenſit in carnalẽ copulam: rea facta eſt voti[h] virginalis mente ⁊ ſi nõ coꝛpoꝛe violati: quod de ea ſentire nefas eſt: ſed ſicut Augu.ait:

Beata maria ꝓpoſuit ſe ſeruaturã votũ virginitatis in coꝛde: ſed ipm votum virginitatis non expſſit oꝛe[i]: ſubiecit ſe diuine diſpoſitiõi dũ ꝓpoſuit ſe pſeueraturã virginẽ niſi deus alr̃ ei reuelaret: cõmittẽs ergo virginitatẽ ſuam diuine diſpoſitiõi cõſenſit[k] in carnalẽ copulam: nõ illã appetendo[l] ſȝ di

te poſitos: ⁊ ꝙ ipſi ſint cõniuges pꝛobat per ſequentia.

Sufficiat. f ¶ Solus.cõſenſus. verba enim tñ neceſſaria ſunt ad pꝛobationẽ. extra de ſpon.tue.⁊ exponunt quidã ſm leges.i.ſm canones. Sed vbi ſunt iſti canones: imo potius videt̃ ↄ̃trium per canones.ſ.xxxij.qõ.ij.c.vlti.⁊ ꝑ.Sed [illegible] extra de rap.cũ cauſam. vel dic ſm.l.ꝑ.ut ſonat lr̃a. Sȝ hec dictio ſolus nõ excludit cõſenſum parentũ imo tm̃ alias ſolẽnitates que ſiũt circa matrimoniũ. q.d. ſolus eoꝛũ conſenſus eſt cã effectiua matrimonij: et iõ non ſunt ↄ̃trie leges ille.C.de nupt. nec filium.ff.de rit.nup.nuptie.que dicũt ꝙ in matrimonio reqrit̃ cõſenſus parẽtum. ſed dic ꝙ reqritur ex honeſtate nõ neceſſitate.xxx.q.v.noſtrates.

g ¶ Quomõ. lȝ hoc interrogaret nõ tamen dubitauit de verbis angeli: ſȝ dubitauit quomõ illud poſſȝ fieri vt ſint due partes: quo et modo: de mõ dubitauit non de facto.

h ¶ Voti virginalis. [illegible] Beda de pe.di. [illegible] ⁊ poſuerat vouere ⁊ virginitatẽ conſeruare: niſi deus alr̃ reuelaret: vel lex ꝓhiberet vel parẽtes cogerẽt: ⁊ inde eſt ꝙ licite potuit ↄ̃here matrimoniũ deo reuelante ſi vouerat etiam ſolẽniter: q: votũ fuit ſub cõditione: imo ꝗ̃tũcũqȝ abſolutũ ſit votum ſemꝑ intelligit̃ excepta auctoꝛitas maioris.vt extra de iureiu.veniẽtes. ſiſr̃ hoc ſubintelligitur ſi res in eodẽ ſtatu pmaneret.xxij.q.ij.ne quis.⁊.ff.de ſol. l.cũ quis.⁊ hoc ſi tibi ſeruat̃ fides. extra de iureiurã.peruenit.⁊ hoc ſi numerauit pecuniã.vt.C.de non nu.pecu. indubitati.⁊ honeſte ⁊ poſſibiles.vt extra de iureiuran. quẽadmodum.⁊ alias poſui.xxij.q.vlti.c.vno.

i ¶ Oꝛe. expſſio enim oꝛis in voto multũ opat̃.vt extra de vo.⁊ vo.re. lr̃aturaȝ.ar.ſ.e.duob⁹.in fi.ar.de pe.di.j. magna.in pꝛin.vȝ tñ ꝙ quo ad deũ nõ ſit neceſſaria oꝛis cõfeſſio.xxij.q.v.humane.⁊.c.cauete.⁊.xiiij.q.v.ſi qđ.ſed tñ ſecus eſt in voto tacito ꝗ̃ expꝛeſſo. nã dicit.l.ꝙ ſi legaui tibi decẽ ſi volueris tale legatũ non trãſmittes ad heredes niſi pmo expꝛeſſeris te voluiſſe: ſecus vero ẽ ſi legauero tibi decẽ pure q: illud trãſmittes.ff.de le.j.ſi ita legatuȝ ſit.§.illi ſi volet. imo nec votum dȝ ↄditionale vbi cõditio ſubintelligit̃.vt.ff.de ↄdi.⁊ de.cõditiões que.Jo.

k ¶ Conſenſit.ſ.eodem.pꝛiuſquam.

l ¶ Appetẽdo.arg.ꝙ aliquis cõſenſit in aliqđ nõ appet

¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Infert.G.ex ſupꝛadictis ꝙ inter ſpõſum ⁊ ſponſam eſt matrimoniũ: q: cõſenſus inter eos matrimoniũ facit. Poſtea querit qs ↄſenſus matrimoniũ facit an cõſenſus cohabitatiõis an carnal̃ copule an vterqȝ: ſi cõſenſus cohabitatiõis matrimoniuȝ facit ſic enim frater cũ ſoꝛoꝛe matrimoniũ faceret: quod falſum eſt. Iteȝ nec carnalis copule cõſenſus: q: ſm hoc inter mariã ⁊ ioſeph nõ fuiſſet matrimoniũ: q: ille ꝓpoſuerat cõtinere: ⁊ hoc in pꝛima pte. In ſecũda parte dicit̃ ꝙ maria nõ fuit rea voti virginalis ⁊ excuſat eã: q: ꝓpoſuerat votũ virginitatis ſub tacita cõditiõe niſi deus aliter reuelaret: votum tñ illud oꝛe nõ expꝛeſſit: deinde diuina reuelatiõe in carnalem copulam cõſenſit: ⁊ exinde ſalua virginitate votũ coꝛde cõceptum cũ viro penitus exhibit ⁊ ſeruauit expſſuȝ. In tertia parte determinat dicens ꝙ vterqȝ cõſenſus ſimul cohabitãdi ⁊ indiuiduaȝ vite ⁊c̃. facit matrimoniũ: ſed hoc vltimũ eſt allegatio. Secunda pars incipit ibi: ſi ergo. tertia ibi: cõſenſus ergo. poſtea.i.poſtq̃ ꝙ coꝛde.ſ.votum. inter iſtos in thema.

vult illō fieri.viij.q.i.audaci.vel dic ſic in gl.ſic ergo pꝫ.
a ℂ Conſenſus.i.maritalis affectus.
C Um initiat. ℂ Caſus. Probat in hoc.c.Ambꝛ.ꝙ ſi matrimoniali cōſenſu mulier cū viro iūgat̄ matrimoniū eſt inter eos:⁊ ſi carnalis cōmixtio nō interue

dere debitū petenti:hꝫ tñ alter exceptionē vſqꝫ ad duos mēſes p̄ p̄dictā decr. niſi dicat̄ aliud ſp̄ale de duob⁹ diebus vel vno.xxx.q.v.ſponſus.ff.e. inſtitutū.hoc tamen eſt certum ꝙ poſt pꝛimū coitum ſtatim iure ſeruitutis petitur coitus quandocūqꝫ placuerit. Jo.

nerit vel defloꝛatio virginitatis.Seq.c. planum eſt.
b ℂ Cum initiat.i. incipit ⁊ exiſtit. Ex hoc ſumpſit.G. ſuaꝫ di.ſ.matrimoniūꝫ aliud initiatū aliō conſūmatum. Sed tu dic ꝙ h̄ refert̄ ad actus qui cōſiderantur circa matrimoniū:nam p̄mo conſenſit poſtea cognoſcit:vel initiat̄ quo ad ſignificationē:vt dicemus.ff.e.ꝙpꝛopter.nō quo ad ſui eſſentiā cum matrimonium ſacratiſſima res ſit:⁊ ꝙcito eſt perfectū ⁊ ꝯſummatum quo ad ſui eſſentiam nec recipit ſectionē vel interſticia tempoꝛuꝫ.
c ℂ Pactio.i.cōſenſus de pꝛeſenti.
d ℂ Nō cū viri.Ar. ꝯ extra de eo q dux. in m̄ri.ſignificauit. nam ibi dī ꝙ copula carnalis facit matrimoniū.ſed illud referas ad pꝛeſum[ptionē].ff.d do.inter [vi]. ⁊ vxo.cū hic.§.ſi mulier.ff.d [ri. nu]ptia.l.iiij.
e C Oniuges di⁹. Cōparatiuus p̄ poſitiuo:vel verius.i.ſancti⁹ ⁊ honeſti⁹ ꝙ̄ a coitu:ſicut inter mariam ⁊ ioſeph.ar.xxxiij. queſtio.v.quod deo.
f ℂ Pꝛia.Dicit.h.ꝙ vna ē fides q̄ vir vxori ⁊ ecōuerſo debet mutuā ſeruitutē ⁊ ēt caſtitateꝫ:ſ̄m hoc expone p̄ma fide.i.p̄mo a fide deſpōſationis. Alij dicunt ꝙ due ſunt fides:pꝛia eſt q̄ ei dꝫ caſtitatē. ar.xxviij.q.i.caue.ſecūda q̄ mutuā ſeruitutē ei dꝫ:ſed hoc nō niſi poſt duos mēſes.extra de cōuer.ꝯiug.ex publico.Et ſ̄m pꝛiorē expoſitionē ex pꝛima vtrūqꝫ dꝫ vt p̄dixi:vñ ſ̄m eos pꝛim⁹ coitus neqꝫ eſt gratuitus:nā ſtatim poſt ꝯſenſū mutuū de p̄nti tenet̄ red-

uine inſpirationi in vtroqꝫ obediēdo:poſtea vero cū filiuꝫ genuit qḋ coꝛde cōceperat ſimul cū viro labijs exp̄ſſit: ⁊ vterqꝫ in virginitate p̄māſit. Cōſenſus[a] ergo cohabitādi ⁊ indiuiduā vite ꝯſuetudineꝫ retinēdi interueniens eos ꝯiuges fecit. Indiuidua vero vite ꝯſuetudo eſt talē ſe in oibus exhibere viro q̄lis ipſa ſibi eſt ⁊ ecōuerſo. Ad indiuiduā vite itaqꝫ ꝯſuetudinē pertinet abſqꝫ legitimi cōſenſu viri: ⁊ oꝛatiōi etiam aliqn̄ non poſſe vacare: nec continētiam ꝓfiteri:qꝛ ergo iſte conſenſus fuit inter eos patet eos coniuges fuiſſe.

Ioānes chꝛyſ. ſup matth.

O Mnis res — Palea.
per quaſcūqꝫ cauſas naſcitur: per eaſdeꝫ diſſoluit̄. Matrimoniū enim nō facit coitus ſed volūtas:⁊ ideo nō ſoluit illud ſeparatio coꝛpoꝛis ſed volūtatis:iō q dimittit cōiugem ſuā ⁊ aliam nō accipit adhuc marit⁹ eſt: nā ⁊ ſi coꝛpoꝛe iā ſeparatus eſt tñ adhuc volūtate cōiunctus eſt. ℂ Cum ergo qui vnā dimittit ⁊ aliā accipit tūc plene eam dimittit:non ergo qui dimittit mechat̄:ſed qui alterā ducit. ℂ Itē auctoꝛitate pꝛobant̄ coniuges.

Ait enī Amb.in lib.de virginibus. ℂ Cōiugalis pactio non virginitatis defloꝛatio coniugium facit.

C Um initiat[b] ꝯiugium cōiugij nomē nāciſcit̄: nam defloꝛatio virginitatis nō facit matrimoniū ſꝫ pactio[c] cōiugalis:deniqꝫ cū mulier cōiūgit̄ viro coniugiū eſt non cum viri⁹ admixtiōe cognoſcitur.

Item Iſido. etymologiarum.lib.ix.cap.vij.

ℂ A pꝛia fide deſpōſationis coniuges verius appellātur.

C Oniuges[e] veri⁹ appellant̄ a pꝛia[f] deſpōſationis fide q̄uis adhuc ignoꝛet̄ inter eos ꝯiugal' cōcubitus.

Item ex cōcilio aphꝛicano.

Q Uod cōditio iterpoſita nō valeat — Palea.
ex ꝯcilio aphꝛicano pꝛobatur.

Iteꝫ. ℂ De eodē. Palea.

Q Uicūqꝫ ſub cōditiōis nomine aliquā deſpōſauerit:⁊ eam poſtea relinquere voluerit:dicim⁹ ꝙ conditio frāgatur ⁊ deſpōſatio irrefragabiliter teneatur.

Item Augu.de bono coniugali. ℂ De eodē.

C Oniūx vocat̄[g] a p̄ma deſpōſationis fide:quā concubitu non agnouerat Joſeph:✝nec fuerat cognitur⁹ nec pierat nec mendax manſerat cōiugis appellatio:vbi nec fuerat nec futura erat carnalis vlla cōmixtio: pꝛopter qḋ fidele[h] cōiugiū ambo parētes chꝛiſti vocari meruerunt:non ſolū illa mater verū etiam ille pater eius:ſicut ⁊ coniunx matris ei⁹ fuit:vtrūqꝫ mente non carne.

Item in eodem.

ℂ Triplex bonum coniugij fuit in parentib⁹ chꝛiſti.

O Mne[i] itaqꝫ nuptiarū bonum impletū eſt in ipſis parētibus xp̄i ꝓles fides ſacr̄m[k]:ꝓlem cognoſcimus ipſum dñm:fidē quia nullum adulteriū:ſacramē-

C Oniūx. ℂ Caſus. Dī i hoc.c. ꝙ maria habuit veruꝫ nomē ꝯiugis ⁊ nō mēdax:quā ioſeph nō cognouerat nec fuerat cogniturus q fuit pī chꝛiſti ⁊ marit⁹ m̄ris eius ſꝫ vtrūqꝫ fuit mente ⁊ nō carne. Uocatur beata virgo.nō agnouerat ioſeph.
g ℂ Uocat̄.ꝯ.xxxiij diſtin.c.vlti.
h ℂ Fidele.id eſt ex fide non tamen vſu carnis.conſiſtebat.
O Mne ita. ℂ [Caſus.] Dī h̄ ꝙ i nuptijs marie ⁊ ioſeph fuit oē bonū nuptiarū.ſ.ꝓles fides ⁊ ſacr̄m Pꝛoles ſcꝫ xp̄s.fides caſtitatis.itē ſacr̄m:qꝛ inter eos fuit inſepabilis ꝯiūctio aioꝛuꝫ:⁊ inter eos nullū diuoꝛtiū iteruenit:ſolū carnale cōmertiū defuit inter eos:qḋ ſine peccato fieri non poterat ſine quo ipꝫ decuit naſci ⁊ q ſine pctō erat futurus. Seq.c.pꝫ qḋ pōt intelligi nō ſolum de ſponſa de p̄nti:ſꝫ ēt de ſpōſa de futuro: ⁊ tūc iteruenit publice hōeſtatis iuſtitia.
i ℂ Oē. Sādulph⁹ dixit duo eſſe tm̄ bona m̄rimonij.ſ. fidem ⁊ ꝓlem.ſꝫ ipm̄ ſacramētū non eſſe bonū matrimonij: niſi intrāſitiue itelligat̄.i.bonuꝫ qḋ eſt matrimoniū:qꝛ ſacr̄m matrimonij vt dicit nihil aliud eſt q̄ ipꝫ m̄rimoniū. ſꝫ dic ꝙ ſacr̄m matrimonij dī hic iſeparabil' ꝯiūctio animoꝛū vel ēt mutua ſeruit⁹:quoꝝ vtrū-

qꝫ eſt bonū matrimonij:ſine his aūt bonis matrimonium ꝯhi non poteſt:poſtea vero ſine his eſſe poteſt.
k ℂ Sacramētum.i.inſepabilitas:ad ip̄s enim nō poteſt ꝯhi matrimoniū.vt.xxxij.q.ij.ſolet.ſicut nec filiũ

✝ Conclu.hic deco.ꝙ iter beatā mariaꝫ ⁊ ioſeph fuit verū matrimonium hī per gl.⁊ doc.de cōuer.ꝯiug. qdam ⁊ ca.ex publico.

Mr̄imonij bona ſunt tria. quicqd dicat gādulphus.

Mr̄imoniū ad tēpus non ꝯhitur.

adoptare ad tempus poſſunt.ff.de adop.l.ſi quis.Jo.
a ¶ Nullū diuortiuȝ.imo inſeparabilis ↄiūctio aīoꝝ.ff.e.§.ecce.Jn.ibi dī inter mariā ⁊ ioſeph fuit diuortiū:ſed ibi īproprie fuit diuortiū.ſ.corpalis ſepatio cā honeſtatis tm̄ facta:ꝓprie autē diuortiū eſt ſepatio corpal' que cauſa delicti fit.
b ¶ Nō poteſt. hic colligit̄ ꝙ coit⁹ non poteſt eſſe cū vxore ſine peccato. ar.xxxiij.q.iiij.vir cuȝ ꝓpria. Ar.Jn.xiij.di. nerui. de hoc dicem⁹.xxxiij.q.iiij.vir cuȝ ꝓpria.
c ¶ Moriat̄.xxxiij.q.ij.non ſatis.
d ¶ Lugere.i.infra tp̄s luctus nō ↄtrahere ⁊ inſignia luctus deferre.Et eſt multiplex cā quare ꝓhibetur ↄtrahere infra tp̄s luctus:ne fiat pturbatio ſanguinis.ꝓpter incertitudinē: qꝛ neſciret̄ cui ptus illo tp̄e edit⁹ aſcriberet̄.ar.ff.de his qui no.l.libroꝝ.⁊.C.de repu.ↄſenſu. Altera eſt marital' reuerentia.ar.C.de ſe.nup.l.ij. Tertia ē ne qua cā maligne ſuſpitionis preſtet̄ ſecundo viro.in aucté.de re.⁊ ea que parit.§.vlti.col.iiij.tp̄s autē luctus eſt.xij.menſium C.de ſe.nu.l.ij.hodie diminut⁹ eſt femis luct⁹ iſte.non eni cōpellit̄ triſtē habituȝ deferre.C.d his qui no.infa.de re.Jo.
e ¶ Si quis. ¶ hoc.c.intelligit̄ de ſpon.de p̄nti: al'r nō faceret ad ꝓpoſitū:qꝛ ſponſa de futuro nō eſt vxor:qđ tn̄ ſequit̄ ꝙ nō poſſit duci a fratre obtinet etiā in ſponſa de futuro: dum tamē poſt.vij.an. facta ſit deſponſatio:al's ſecus.extra de deſpōſa. impube.litteras.⁊.c. acceſſit.⁊ hoc caſu eſt īpedimētū publice honeſtatis iuſtitia nō affinitatis:qꝛ illa nō eſt niſi iteruenīat carnal' copula.ff.e.c.lex diuine.

¶ Adde glo.in.l.ſi cōcubina.ff.re.amo.⁊.xxxij.qō.vij.c.j.

Deutero.xxij.d.

Mulier infra tp̄s luctus certis ex cauſis ↄtrahere ꝓhibetur.

Spōſa nō eſt vxor.

Leui.xx.b Mat.ij.d.

Deutero.xxij.d.

tum:qꝛ nullū diuortiuȝ [a]:ſolus ibi nuptialis concubitus non fuit:qꝛ in carne peccati fieri nō poteſt[b] ſine pudenda concupiſcētia carnis:que accidit ex peccato.ſine quo vere cōcipi voluit qui futurus erat ſine peccato. ¶ Jtem in deuteronomio ꝓcepit dominus moyſi dicens:Si qs ſponſam alteri⁹ in agro oppſſerit morte moriat̄[c]:quia vxorem alterius violauit. ¶ Jtē in legibus principū ſponſa iubetur lugere[d] mortem ſponſi tanꝙ̄ viri ſui. Item in canonib⁹ inuenit̄.

¶ Frater ſpōſaȝ fratris p⁹ ei⁹ mortē ducere nō poteſt.

Si quis[e] deſpōſauerit ſibi aliquā:⁊ ꝓuenien te mortis articulo eā cognoſcere nō potuit:frater ei⁹ nō poteſt eam ducere in vxorē. Item Greg.mauritio imperatori ob quēdam comitem:qui nepotis ſui mortui deſponſatā duxit vxorem.

Qui deſponſatā puellā proximi ſui accepit in ↄiugium anathema ſit ipſe ⁊ oēs ↄſentiētes ei:qꝛ ſcđm legē dei mori decernit̄. ¶ Nā diuine legis eſt mos ſpōſas appellare ↄiuges:vn̄ in euāgelio dī:Accipe mariā ↄiugem tuā.⁊ illud in deuteronomio:Si qs cuiuſlibȝ hominis deſponſatā puellaȝ in agro vel in quolibet loco oppreſſerit vel adduxerit i domū ſuā:moriatur[f]:qꝛ vxorē ꝓximi ſui violauit:non que iā vxor[g] erat ſȝ q̄ a parētib⁹ vxor fieri debebat. ¶ Et infra. Sicut nulli xp̄iano licet de ſua ↄſanguinitate vl' quā cognatus ſuus habuit i matrimoniū aſſumere:ita ⁊ de conſanguinitate vxoris ſue. Itē Hiero. ¶ Uxore mortua lȝ viro aliā ducere ſȝ nō repudiatā vel deſponſatam.

Addit[h] aliud quartum ↄiugiū legitimū dum mortua fuerit vxor cuiuſlibet lȝ illi accipe aliā:ſȝ non repudiatā nec deſpōſataȝ viro ſed liberā.Silr̄ dȝ ⁊ mulier:vn̄ ⁊ paulus ait: Mulier q̄ ſub viro eſt:ligata eſt ſub lege viri ꝙ̄diu viuit vir ei⁹:viro igit̄ viuēte vocatur adultera ſi iūcta fuerit alij viro:ſi aūt mortuus fuerit vir ei⁹ liberata ē a lege viri:ita vt nō ſit adultera ſit ↄiūcta fuerit cū altero[i] viro. Itē greg.

¶ Poſt mortem ſuccitus nullus de eius cōſanguinitate ſponſaȝ accipiat.

Si qs vxorē deſpōſauerit[k] vel eam ſubarrauerit[l]: ꝙ̄uiꝭ poſtmodū ꝓueniēte die mortis ei⁹ nequierit eā ducere[m] in vxorē:tn̄ nulli de conſanguinitate ei⁹ lȝ accipe eaȝ in ↄiugio:qđ ſi inuētū fuerit factū ſeparet̄ oio. Iteȝ Julian⁹ papa. ¶ De eodem.

Si qs deſpōſauerit vxorē vel ſubarrauerit: ⁊ ſiue ꝓueniēte die morti ſiue irruētibus alijs[n] cauſis mi-

vxorē.ſcđa ps incipit ibi:nā diuine.tertia ibi:⁊.ff. non que.verba ſunt Gre.vxor erat.i.carnal'r cognita a parētib⁹ fieri.i.ↄiūgi ⁊ tardi ſpōſo.Uxē.i.carnal'r cognoſcēda.
f ¶ Moriatur.xxxiiij.queſtio.ij.non ſatis.
g ¶ Jaȝ vxor erat.i.carnaliter cognita:⁊ ſunt v̄ba greg.

Addit̄. ¶ Caus dī h̄ ꝙ preter tres ſpēs matrimonij poſitas.ff.xxxvi.q.ij.tria.cuius pars eſt.hoc.c.additur hec quarta ſpecies.ſ.cuȝ quis mortua vxore ſua vxorē accipit nō repudiatā vel deſponſatā alteri:ſed abſolutam.Idē dicit̄ de muliere:que ſi viuē te viro ↄtraheret adultera eſſet:vt ꝓbatur auctoritate pauli.
h ¶ Addit̄.hoc.c.cōtinuat̄ illi.xxvj.qō.ij.tria.⁊.c.nullus.
i ¶ Cum altero viro.non conſanguineo prioris.

Si quis vxoreȝ. ¶ Caſus. hoc ca.⁊ ſequēs per ſe patent:⁊ p̄nt intelligi de ſpōſa de p̄nti vel de ſponſa de futuro:⁊ ſecūdum hoc erit ibi publice hoēſtatis iuſtitia.Seq.§.patet:⁊ allegat amodo.Gra. pro parte contraria.
k ¶ Deſponſauerit. Ui ergo ꝙ alterum iſtorū per ſe ſufficit ad hoc ꝙ ſit matrimoniū:⁊ ita per arras ꝓbātur ſpōſalia:ſȝ dicenduȝ vel.i. etiam ſubarrauerit precedente deſpōſatione. Uel dic ꝙ alterꝫ ſufficit:qꝛ ⁊ ſi ſubarrat lȝ cet nō ↄſentiat pſumit̄ ꝓ ſpōſalibus ⁊ mr̄imonio donec ꝓbetur ↄtriū.ar.xxvij.di.qđ interrogaſti.⁊ xxx.q.v.nr̄ates.⁊.c.femine. nec refert an v̄ba vel facto declaret qs volūtatem ſuam. xliij.di.c.j.fit aūt hec ſubarratio per imiſſionem annuli lȝ nō conſentiat ſemp:quia eſt ſignum amoris.dī de hoc.xxx.q.v. noſtrates.⁊.c.femine.
l ¶ Subarrauerit.extra de preſump.illud.contra.
m ¶ Ducere.id eſt carnaliter cognoſcere.
n ¶ Si quis. n ¶ Alijs.puta frigiditate vel ex maleficio:⁊ ita idem iuris eſt ſiue deſpōſatio interueniat de ſolo facto ſiue de iure:⁊ ita ſi quis deſpōſauit ↄſanguineā ſuam vel aliquā aliam cū qua ipſe ↄtrahere nō poſſit ⁊

Qui deſponſatā. ¶ Caſus. hoc.c.diuidit̄ in tres partes. Jn prima parte dī ꝙ nullus ducat in vxorem ſponſam alterius nec cōſentiat ducenti alioquin excōicetur. Jn ſecūda pte dī ꝙ noīe ſponſe intelligit̄ vxor:qđ ꝓbat Greg.ꝓmo per euāgeliuȝ.ſcđo p deute. Jn tertia pte oſtēdit ꝙ nec ↄſanguineā nec affinem dȝ qs ducere in

Ro.

Uol... verb... facto da... rari...

Spo... ſ fi... la i... mat... nia.

ſeparatur ab ea nullus de conſanguinitate ſua eã ducere põt: ⁊ ita monachus poterit impedire cõſanguineos ſuos ſ; frigidus nat⁹ſit: qḋ ↄcedit hug. ⁊ hoc ſatis põt cõcedi ꝙ ſiue ſit monachus ſiue frigidus ſiue deuot⁹ ſiue ſectus ꝙ ſpõſalia illi⁹ ĩpediũt mr̃imoniũ. arg. ex̃ de ſpõ. ad audientiã. nã ꝑꝑ deſpõſationez q̃ nulla eſt notat̃ quis infamia. ff. de his q no. l. qd ergo. §. cũ autẽ. ex̃ de big. nup. vnus. tñ caſus excipit̃ qñ ĩfra ſepténiuz fcã eſt deſpõſatio. ex̃ de deſpõ. ipu. acceſſit. Itez in alio caſu nõ impediunt ſpõſalia de fcõ ſequens matrimonium: vt ex̃ de eo q dux. in ma. ſignificauit. Sed q̃ rõ eſt q̃re ſponſalia q̃ nulla ſũt impediunt mr̃imoniuz: ⁊ põt dici ſufficere ita ſcriptũ eſſe. vel iõ: q² nũq̃ ꝓbaretur monachus qui nõ eſſet in rei ṽitate vel frigidus: ⁊ ita eſſet ibi ꝑiculum. nec eſt ↄ̃. extra de ſpõ. iuuenis. nã ibi poſt ſeptẽniũ tẽptauit ⁊c̃.

¶ His oĩbus. hec ẽ ſcḋa pars. q. in qua ꝓbat ꝙ non ſit vxor ſi carnis cõmixtio nõ interueniat: nã ſi eẽt vxor non poſſet itrare monaſteriũ illo incõſulto: ſponſa põt viro etiã ↄ̃dicente ⁊ incõſulto. ⁊ hoc ꝓbat per. xix. c. Io. de ſa.

Non ẽ dubiũ. ¶ Caſus. Cardinalis legebat hoc c. de arta. ſed. h. ⁊ Bñ. intelligũt hoc. c. de q̃libet mr̃imonialiter ducta ⁊ qḋ dı̃ ibi nõ ꝑtinere ad mr̃imonium. i. ad aliqḋ vel qḋlibet ſacr̃m matrimonij qḋ ſignificat ↄiunctionẽ xp̃i ⁊ eccleſie: q̃ ↄiũctio facta fuit in vtero ṽginali. Seq. c. per te videbis: q² planum eſt: ⁊ exponit illud. c. non dubiuz. Sequit̃ poſtea quedam palea q̃ ſic incipit: Lex diuine. que in ſcholis non legitur. Et. §. qui poſtea ſequitur ſcilicet Item apoſtolus. planus eſt.

a ¶ Ad matrimoniũ. q² h; in ſe ſacr̃m coniunctionis xp̃i ⁊ eccleſie ⁊ aĩe fidelis ad deũ per charitatem. I. e. c. ſeq. ex̃ de biga. debitum. quidã intelligunt hoc. c. de arta. ⁊ exponunt nõ fuiſſe. i. eſſe nõ potuiſſe ꝑpter artationez. Ioã.

b ¶ Cum ſocietas. Si mr̃imoniũ ſe h; ad inſtar ſocietatis. ar. ex̃ de ſpõ. ꝑterea. põt ergo mr̃imoniũ ↄ̃hi inter abſẽtes ſicut ⁊ ſocietas. ff. ꝓ ſoc. l. iiij. ar. xxx. q. v. nec illud. ⁊ ad inſtar ſocietatis ⁊ ſe h; ex̃ de ſpõ. ꝑterea. Et ẽ ar. ꝙ mr̃imonium nõ fuit iſtitutũ per illa ṽba: hoc nũc ⁊c̃. ſed ꝑ illa q̃ ſocietatem deſignãt: ꝑꝑ hoc relinq̃t hõ pr̃ez ⁊ mr̃ez ⁊ adherebit ⁊c̃. ⁊ ita itelligit̃ illud. c. ex̃ de do. inter vi. ⁊ vxo. ſignificauit. vbi dı̃ ꝙ ea q̃ lucrant̃ vir ⁊ vxor cõit̃ obueniũt eis. Et ẽ ſi. ff. rer̃ amota. l. j. vbi dı̃ ꝙ vxor dña eſt ⁊ ſocia rerũ ipſi⁹ viri. ſed dña dı̃: q² nõ poteſt agi furti licet furtum cõmittat.

c ¶ Sacr̃m. Duo ſũt ſacra vnum dei ⁊ aĩe: aliud xp̃i ⁊ eccl'ie. dei ⁊ aĩe in ſponſis xp̃i ⁊ eccl'ie inter virum ⁊ vxorẽ: vt. I. e. in ci. ⁊ extra de big. debituz.

d ¶ Nuptiale miniſterium. i. carnis cõmercium.

e ¶ Itẽ ap'ls. Palea q̃ hic ſolet eẽ eſt ↄ̃ria his q̃ dixim⁹. ſ. e. ſi quis deſpõſauerit. ſ; loquit̃ cum pr̃ ꝓmiſerat filiã illi: ſed ille nõ deſponſauerat eã: ⁊ qḋ dı̃ deſpõſata. i. ꝓmiſſa ſimplicib⁹ verbis pr̃is illa nõ ↄſentiente: ⁊ hoc colligit̃ ex eo qḋ dı̃ circa finẽ decreuerat deſpõſare vel infra ſepténiuz deſponſauerat.

¶ Item propoſitus. ¶ Caſus. Adhuc ꝓbat. G. iter ſpõſum ⁊ ſpõſaz nõ eſſe matrimoniũ: qḋ ſic ꝓbat: Nam vir ſine ↄſenſu vxoris nõ põt igredi religionẽ. ⁊ hec eſt ꝓpoſitio quam probat vſq; ad. §. ecce. Sed ſpõſus hoc facere poteſt: vt in. §. ecce. et hec eſt aſſũptio quaz ꝓbat vſq; ad. §. cuz ergo. ibi concludit inter ſponſum ⁊ ſponſam non eſſe matrimonium.

f ¶ Itẽ ꝓpoſitũ. Ab hoc loco vſq; ad. §. ecce. allegat ꝙ neuter ↄiugũ ſine ↄſenſu alteri⁹ põt trãſire ad religionem: exinde vſq; ad. §. cũ ergo. ꝓbat ꝙ vterq; ſpõſoꝝ põt. ⁊ ex his ↄcludit ibi ꝙ inter ſpõſum ⁊ ſpõſaz nõ eſt ↄiugiũ.

[Text:]

...nime eã cognouerit: neq; ei⁹ ſupſtes frater neq; vllus de cõſanguinitate eius eãdez ſibi tollat in vxorez vllo vnq̃ tpe. ¶ His oĩbus auctoritatibus ꝓbant̃ iſti eſſe ↄiuges. Sed Aug. teſtat̃ ↄtra dicẽs.

¶ Non eſt inter eos matrimonium quos non copulat commixtio ſexus.

Non eſt dubiũ illã mulierem nõ pertinere ad matrimonium[a] cum qua cõmixtio ſexus non docetur fuiſſe.

Item Leo papa.

¶ Illa mulier nõ ꝑtinet ad matrimoniũ cum qua nõ celebrat̃ nuptiale miniſterium.

Cum ſocietas[b] nuptiaꝝ ita a principio ſit iſtituta: vt ꝑter cõmixtionẽ ſexuũ nõ habeant in ſe nuptie ↄiunctiones xp̃i ⁊ eccleſie ſacr̃m[c] nõ dubiũ eſt illã mulierẽ nõ pertinere ad mr̃imoniũ cũ q̃ docet̃ nõ fuiſſe nuptiale[d] miniſteriũ. Bñdictus ſeru⁹ ſeruoꝝum dei. M. ⁊ ſalutem ⁊c̃.

Lex diuine Palea.

Apſtõlis ap'licam cathedrã totius poſuit orbis terrarum magiſtrã: vt q̃cq̃d vbiq; locoꝝ dubitat̃ ab ea rõ eiuſdez requirat̃. Affat⁹ eſt autem nos ſuis lr̃is eiuſdẽ cathedre aſſeſſorẽ ac ꝑcũctat⁹ eſt q̃daz vias noĩe ioãnes ꝓ cõnubio filie ſue ſupſtitis cui⁹ ſoror defũcta cuidã iuueni ſtephano noĩe ſimplicib⁹ verbis fuerat deſpõſata: ⁊ añq̃ ad nuptias ꝑueniret morte ꝑuenta virũ ſ. cũ eodẽ iuuene poſſit mr̃imoniuz celebrari ſupſtitis filie nec ne: nãq; teſtat⁹ eſt huius rei rõnez apud vos hẽri ambiguaz: quã deo docente reddemus his ṽbis certiſſimaz: ꝓtoplaſtus ille radix ⁊ origo nr̃a detractã ſibi coſtaz in mulierẽ videns formataz ꝓphetico ſpũ inter alia ꝓtulit: Propter hoc relinq̃t hõ patrẽ ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erũt duo in carne vna: qb⁹ ṽbis inotuit non aliť viꝝ ⁊ mulierẽ poſſe fieri vnã carnẽ niſi carnali copula ſibi cohereãt. Qui ergo neq̃q̃ mixt⁹ eſt extranee mlieri federe nuptiali quo pacto ꝑ nuda ſpõſionis ṽba pñt vna caro fieri nullaten⁹ valemus ĩtueri. Propingtas eñi ſanguinis ṽbis dı̃ nõ ṽbis efficitur: ſ; neq; oſculũ parit ꝓpinquitatẽ qḋ nullã facit ſanguinis cõmixtionẽ: qm̃ vero ita ꝓrſus ſeſe h; res ioãnis iſti⁹ vt velit ſcḋaz filiã nuptijs copulare cui ꝑmã iã decreuerat deſpõſare: cenſura ap'lici magiſtrat⁹ mãdamus hoc abſq; vlli⁹ criminis vitio poſſe fieri ſi vtriuſq; ꝑtis ſederit voluntati: nã cur ꝓhibeatur qḋ prohibendũ nunq̃ ſctã ſcriptura declarat? ſed neq; mũdane leges cõnumeratis perſonis quibus iter ſe nuptias cõtrahunt de re huiuſmodi aliq̃d dicũt: ne ergo abnegetis qḋ negãdũ nulla rõne decreuim⁹. ¶ Itẽ ap'ls[e] ꝑcepit vt vxor reddat debitũ viro ⁊ vir vxori: niſi forte ex ↄſenſu ad tꝑs vt expeditius vacent orõni. Vñ dat̃ itelligi ꝙ ſine ↄſẽſu alteri⁹ nõ l; alteri vacare orõni. ¶ Itẽ ꝓpoſitũ[f] me...

[Margin notes:]

Mr̃imoniũ iter abſentes ↄ̃hitur.

⁊ al's renũciatiõe diſſoluit̃.

Gen. ij.

Spõſalia ⁊ mr̃imoniuz denotãt duplex ſacr̃m.

j. cor. vij. a

Diuiſio.

Sunt qui dicunt. ¶ Caſus. hoc.c. diuidit in duas partes. In prima parte Grego. reprehendit quoſdam qui dicebant matrimonia propter religionem poſſe diſſolui: quia lex humana hoc permittebat: ſed dicit Greg. hoc nō eſſe verum quia et ſi lex humana cōcedat: lex tamē diuina hoc prohibet. quod probat duabus auctoritatibus dñi. Nam cum vir et vxor ſint vna caro non debet alter ad religionem tranſire et alter in ſeculo remanere. In ſecunda parte dicit quod ſi ex conſenſu ambo eligant cōtinere et vitā ducere religioſam cā maioris meriti: vel propter emēdationem preteriti delicti hoc facere poſſunt: ſicut multi ſancti fecerunt: ſine cōſenſu autem vtriuſque hoc fieri non pōt: quod probat auctoritate pauli ad corinth. ſecūda pars incipit ibi: ſi vero.

Mat.xix.a

a ¶ humana.i. auc. de nup. §. diſtrahūtur. colla.iiij.

Gen.ij.d

b ¶ Diuina.ſ. diſt. x. capitu.j.

b ¶ Diuina. q̄ tunc demū locum hz cum carnalis cōiunctio vna caro eſt. ex. de cōuer. ꝯiu. ex publico.

c ¶ Latori.i. xp̄o cui nullus reſiſtere pōt. xj.q.iij. ſcōm. xix.q.ō. ij. due. Joan.

Vir et vxor erūt duo in carne vna qualiter exponit.

d ¶ Vna. fictione iuris vir et vxor vna caro ſunt: vel erūt duo in carne vna.i. vno carnali ope.i. ad vnā carnē. vel.i. ad vnam prolē procreandā. Sic et fornicarij dicunt vna caro. ſ. xxxij.q.c. iiij. in eo.

Monaſteriū intrāte vno cōiugum an poſſit alt in ſeculo remanere

e ¶ In pollutione. Ar. quod vno intrante monaſteriū poſſit alter cōiugum in ſeculo remanere dūmō in caſtitate: nō enim videt eſſe cā prohibitionis niſi pollutio: cā ergo ceſſante ceſſabit prohibitio: quod verum eſt ſi eſt ſenex: vt extra de conuer. coniuga. cum ſis preditus.

f ¶ Minora. hoc tenet in honoribus: vt.ſ. xcv. diſtin. illud.ſ. xxiiij.q.j. miramur.

g ¶ Maiora. non in honoribus: vt.ſ. di.l. qui ſub gradu. et eſt ſimile. xvj.q.j. viſis. B.

Cōiuges an cōmiſcēdo mereantur.

h ¶ Anteacte. Et nōne hoc caſu augent ſibi merita? Sic. faciūt enim vtrūque ſed in ipſo nō delent culpas. Itē nōne cōiuges cōmiſcendo augent merita ſibi? Sic. ſed nō tamē nec ita expedite. licet quidā dicūt quod cū cōmiſcent et cā reddendi debiti vel prolis nō merentur premium ſed minus

lioris vite vir ſumere nō poteſt ſine cōſenſu vxoris et ecōuerſo. Unde Grego. ſcribit tenticie patricie.

¶ Cauſa religionis coniugia ſolui non debent.

Sunt qui dicūt religionis gratia cōiugia debere diſſolui: verū ſciendū eſt ſi hoc lex humana[a] cōceſſit lex tamē diuina[b] prohibuit: per ſe enim veritas dicit: Quos deus coniunxit homo nō ſeparet: qui etiam ait: Non licet dimittere vxorē excepta cā fornicationis: quis ergo huius latori[c] legis cōtradicat? ſcimus quia ſcriptum eſt: Erunt duo in carne vna[d]: ſi ergo vir et vxor vna caro ſunt: et religiōis cā dimittit vir vxorem: vel mulier virū in hoc mūdo remanentē vel etiam fortaſſe ad illicita vota migrantē: que eſt iſta cōuerſio in qua vna et eadem caro ex parte tranſit ad cōtinentiam: et ex parte remanet in pollutione[e]? ¶ Si vero vtriſque cōueniat cōtinentē vitam ducere: hoc quis audeat accuſare: cum certū eſt quod omnipotens deus qui minora[f] cōceſſit maiora[g] nō prohibuit? duobus enim modis ſancti viri ēt a licitis abſtinere ſolēt: aliquā vt merita apud deum omnipotentem ſibi augeant: aliquā vt anteacte[h] vite culpas detegāt proinde cum boni cōiuges aut

meritū augere deſiderāt: aut anteacte vite culpas delere: vt aſtringant ſe et meliorē vitam appetant licet: ſic enim multos ſanctorum nouimus cū ſuis cōiugibus et prius cōtinentē vitam duxiſſe: et poſtmodum ad ſancte eccl'ie regimina migraſſe. Si vero cōtinentiam quā vir appetit mulier nō ſequitur: aut quā mulier appetit vir recuſat: diuidi cōiugiū nō poteſt: quia ſcriptū eſt. Mulier poteſtatem ſui corporis nō habet: ſed vir: ſimiliter et vir poteſtatem ſui corporis non habet ſed mulier.

Item Leoni epō cathanēſi.

¶ Abſque viri cōſenſu monaſterio mulier deputata ad eius cōſortium nō prohibet redire.

Multorum relatione cōperimus hanc apud vos olim cōſuetudinem[i] fuiſſe vt ſubdiacones ſuis licite[k] miſcerent cōiugibus: quod ne denuo preſumeret a ſuo dei ſedis nr'e diacono ex auctoritate nr'i deceſſoris iſto modo eſt prohibitum[l] vt eodē tpe hi qui iam vxoribus fuerāt copulati: vnū ex duobus eligerēt. i. aut certe[m] miniſtrare nulla rōne preſumerent aut a ſuis vxoribus abſtinerent: et quantum dicitur ſpecioſus tūc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit[n] officio: et vſque in obitus ſui tpus notarij[o] quidē geſſit officiū:

ſupplicium: ſed hoc improbatur. ſ. xxxij.q.v. ſi dicat. Joha. Multorum. ¶ Caſus. H. hūc caſum ſic ponit et latius et melius quam. B. ſic dicens: Olim cōſuetudo erat in ſicilia quod cōiugati promouebāt in ſubdiaconatū nō premiſſa cōtinentia: et ſimul vtebant matrimonio cōtracto et officio eccleſiaſtico: quod poſtea a pelagio predeceſſore Greg. fuit prohibitum ſub alternatiōe. ſ. vt altero eſſent cōtēti. ſ. cōſortio vxoris et ceſſarēt ab offō ſubdiaconatus: vel retinerent officiū ſubdiaconatus et ceſſarēt a cōſortio vxoris. propter quam cōſtōnem ſpecioſus ſubdiaconus de quo hic habet retēto vſu cōiugis dimiſit officiū ſubdiaconatus poſtea eo mortuo relicta eius nupſit alij: quam epūs ſeparauit a marito et retruſit in monaſteriū: ſcribit ergo Greg. illi epō et precipit vt ſi ita vitas ſe habet eam extrahat de mōaſterio et reddat marito: quia ei legitime nubere potuit.

j.co j.

i ¶ Cōſuetudinem. ſ. xxxj. di. añ triēniū in prin. ſed ibi loquit poſt prohibitionē. et dicit. B. quod pelagius fecit tamē vnā cōſtōnem ſub diſiūctione: et illā retractauit Gre. vt ibi notaui. H. dic quod duas fecit: vnam pure que ibi reprobatur: aliā quam hic tāgit non reprobando.

k ¶ Licite. añ ſubdiaconatum ductis: quia nec tpe apoſtolorum in ſubdiaconatu licuit contrahere. lxxxiiij. di. cum in preterito.

l ¶ Prohibitum. et male: quia nec poterat precipe quod abſtinerent ab vxoribus quas erāt legitie adepti. nec ēt quod abſtinerēt ab offō: quia ſine culpa nō pōt quis priuari offō: et ita fuit retractatū a Gre. xxxj. di.c.j. dic tamē. H. quod bñ: quia abſtinerē ab vxoribus fuit eis idictū ſi poſſēt hēre cōſēſū virorum. Itē dic quod alias iterdictū fuit ex cā miſteriū ſed ſine culpa ſicut et bñficiū iterdicit cōiugatis ſine culpa ſed nō ſine cā. ex. de cle. cōiug.c. diuerſis. m ¶ Aut certe. Ar. quod id quod p ſe ſimpliciter iperari non pōt ſed pſuaderi vt cōtinētia. xxxij.q. j. integritas. ſubalternatiue et diſiūctiue ipari pōt. xxxj. di. electores. ✠ ar. ſ. ff. de cōdi. iſti. q̄ ſub cōditiōe. §. ſi quis. n ¶ Suſpēdit. tpe prohibitiōis: et ita nō fuit aſtrictus voto cōtinētie vel expſſe vel iterpretatiue. Unde eſt ar. eū et vxorē eius cōtinētiam nō vouiſſe. o ¶ Notarij. Ar. ſ. xx.q.iij. cos.

Bñf... cōiug... terd...

✠

p gl... in ... ibi ... de c...

a Suſpendit.ſecus ergo ſi ſe nō ſuſpendit.vnde mulier preſumit vouiſſe qd̄ cōcedo ecipſo q̄ licentiā dat viro ꝓmouēdi: Sed quare ſepat̄ a viro ſcḋo lȝ non vouiſſet: q꞉ vxor clerici dȝ ſe cōuertere alicui religiōi.vt ar.ſ̄. xxviij.di.q꞉ ſunt.⁊ ſic preſumebat̄ ⁊ dicebatur de iſto.Argu.ↄ̄.xx.q.iij.eos.

b Non dȝ.ſ̄.xxxij.di.ſeriatim.in ſi.ↄ̄. vbi di q̄ nō pōt alij nubere poſt mortē ꝓmi. Sed ibi icepta erat iā ↄtinentia in ſubdiacono hic nō: nō eni vouit nec expreſſe nec tacite cuȝ eius marit⁹ nō fuit ꝓmot⁹ ad ordinem diaconalē:⁊ in ſubdiaconali ordine bene licebat tpe hui⁹ Greg.adherere vxori vel ↄ̄herere nō poſtq̄ꝫ edidit illam ↄſtitutionē.xxxi.di.ante triennium.

c Preſerti.⁊.ſi ſic iūcta eſt cū ſubdiacono q̄ ipſa tūc fecerit votū q̄ poſt mortē ei⁹ ↄtineret ppetuo: tunc eni nō fuiſ mr̄imoniū cū ſecūdo: hoc ſm̄.h.cuius opinionē notaui. xxxij.diſt.ſeriati. ſed ſm̄ opinionē nr̄aȝ quā no.ſ̄ e.qō.j.c.j. falſum eſſe pȝ.nam ſm̄ hoc etiaȝ ſi expſſe vouiſſet niſi deuoueret ſe religioni nō ſolēnicat vt ibi dixi: nec ſeparat̄ a viro ſecūdo.Jo.⁊ quocūqꝫ modo dedit licētiam ſiue intrandi religionē ſiue ordinem ſuſcipiendi nō ſeparabitur ſcḋm matrimonium.Dic ergo hic pſertim.⁊.maxime.nā preſumptionē induceret ↄ̄ eaȝ: nō tñ q̄ ſufficeret ad ſepationē.h.vtrum aūt dādo licētiā intelligat̄ ſolēniter vouere.no.xxxij.di.ſeriatim.⁊.xxviij.di.ſi ſe cuiqꝫ.

⁊ a miniſterio qō ſubdiaconū oportuerat exhibere ceſſauit: poſt cuius obitū: quia relicta ei⁹ honorata eſt marito ſociata: a tua fraternitate in monaſterio cognouimus eſſe deſtinatā. Jdeoqꝫ ſi (vt fert) eius ſe marit⁹ ab adminiſtratiōe ſuſpendit[a] antedicte mulieri nō dȝ[b] efficere q̄ ad ſecūda ↄiugij vota migrauit: pſertim[c] ſi nō tali mente ſubdiacono iūcta eſt vt a carnalibus voluptatib⁹ abſtineret. Si ergo ita ſe veritatem (quēadmodū edocti ſum⁹) habere cognoſcis: predictaȝ te mulierem de monaſterio per omnia ↄuenit relaxare: vt ad ſuū maritum ſine aliqua poſſit formidie remeare. Item hadriano panormitano notario.

ℭ Ad vxorem redire cogatur qui ſine eius cōſenſu religioſam veſtem ſuſcepit.

AGathoſa. ℭ Caſus. Maritus agathoſe monaſteriuȝ intrauerat vxor eius eū repetebat ſed ei nō reddebat̄: quare cōqueſta eſt Greg.ſcribit ergo Greg. hadriano notario vt cognoſcat de hac cā:⁊ ſi inuenerit q̄ volūtate illi⁹ intrauerit monaſteriū: vel q̄ ipſa mōaſterium ingredi ꝓmiſerit: vel q̄ ipſa fornicata fuerit pmittat illū in monaſterio remanere:⁊ a petitione vxoris abſoluat. Si aūt nihil eoꝝ inuenerit ipm̄ ēt tōnſuratū ad vxorē redire cōpellat: q꞉ ⁊ ſi lex humana pmittat mr̄imoniuȝ pp religionē diſſolui: lex tñ diuina hoc ꝓhibet niſi cā fornicatiōis cū poſt carnalē copulā vnū corpus ſint effecti.

d Conuerſus ſit. licet recipi nō debuerit niſi ⁊ vxor conuerteretur.ſ̄.e.ſunt qui ducunt.

e Uel ipſa. hic habes q̄ cōſenſus vxoris ſufficit lȝ ipſa expſſe nō voueat nec itret religionē ad hoc vt maritus poſſit intrare religionē.vt.xxxiij.q.v.q vxorē.⁊ expſſum vi.extra de cōuer.ↄiu.veniēs.⁊.c.cōſtitut⁹.nā dādo licentiā vouere intelligit̄.xxxij.di. ſeriatim.xxviij.di. diaconus.⁊.c.ſi q̄ vidua.ſed expſſe ↄ̄dicit.extra de ↄuer.cōiug. c.j.Quidā dicunt licentiā vxoris nō ſufficere niſi ⁊ ipſa intret religionē.⁊ illud.c.xxxiij.q.v.q vxorē intelligunt loqui de cōſilio.⁊ qd̄ hic dicit: ſi vero nihil hoꝝ dicūt q̄ hec dictio hoꝝ hic demōſtrat hec duo mēbra.ſ.cā imē fornicatiōis:⁊ hoc q̄ ipſa ſe mutare ꝓmiſit:⁊ exponunt hic vel ꝑ et.Alij dicūt q̄ ſola licētia ſuffic:⁊ dādo lnīaȝ itelligit vouer̄ ⁊ cogit̄ itrare religionē niſi ſit vetula vt ex̄.e.cū ſis pdit⁹.⁊ intelligūt decre.pmaȝ pdi.de cōuer.ↄiu. de lnīa extoria. Probabilr̄ pt dici q̄ ſi mlīer ignara iuris dedit lnīaȝ nō intelligit̄ vouiſſe:⁊ tūc pōt maritū repetere: ſec⁹ ſi ius ſciuit. Joan.

AGathoſa latrix pn̄tiuȝ queſta eſt virum ſuuȝ ↄtra voluntatem ſuā in monaſterio vrbici abbatis eſſe cōuerſum: quapp experientie tue pcipimus vt diligenti inquiſitiōe diſcutiat: ne forte eius volūtate cōuerſus[d] ſit vel ipſa[e] ſe mutare ꝓmiſerit:⁊ ſi hoc reperit ⁊ illuȝ in monaſterio pmanere prouideat:⁊ hāc (ſicut promiſit[f]) mutare cōpellat. Si vero nihil horū[g] eſt: nec[h] quōdā fornicatiōis[i] crimen ꝓpter qō licet dimittere vxorē pdictaȝ mulierē cōmiſiſſe cognoueris (ne illius cōuerſio vxori relicte in ſeculo fieri poſſit perditiōis occaſio): volum⁹ vt maritum ſuū illi etiam ſi iam tōſuratus[k] eſt reddere debeas[l] omni excuſatiōe ceſſante: q꞉ ⁊ ſi mūdana lex pcipit cōuerſionis[m] gr̄a vtrolibet inuito poſſe ſolui coniugium

f Promiſit.cōpellenda eni eſt ſi ſe ꝓmiſit futurā monachā.ar.xij.q.ij. qcūqꝫ ſuffragio niſi maius piculū timeat̄. extra q cle.vel vo.veniēs.vel dic ꝓmiſerit ſe deuouendo religioni.

g hoꝝ.ſ.q̄ nec illa mutare ſe ꝓmiſit nec conſenſit ⁊c̄.Jo.

h Nec quōdā. hic petitorio agebatur:⁊ iō excipit de fornicatiōe: alſ pmo reſtitueret̄.extra de reſti.ſpo. ex cōqueſtione.

Uxor incōſulte dimiſſa ē reſtituenda.

i Fornicatōis.publice.vt ex̄ de diuor. ſignificaſti. alſ ſine iudicio eccleſie dimiſſa reſtitueret̄: niſi ipſa ſe ſpoliaſſet vagando cum adultero.Uel verius dicas: q̄ hic refereba tur queſtio quomodo ipſa non erat ſpoliata: quia dicebatur q̄ eius voluntate intraſſet religionem.

k Tōſurat⁹.ſm̄.h.poſt mortē vxoris tenet̄ redire ad monaſteriū: nec ob.decr.illa.ex̄.de ↄuer.cōiu.qdā.lȝ eni ingreſſus vel votū nō teneat q̄ꝫtū ad ſe tñ monachus eſt: ſicut extinctores ſpūſſci: lȝ eni extiguere nō pn̄t quo ad ſe: tñ extictores iudicant̄.j.q.i.iudices.de cō.di.iiij.qris. U꞉ tñ illa gl.ſed nunqd ↄ̄tria huic Jo.Male dixit.h.cuȝ iteꝝ approbata ſit in noua cōpilatiōe illa decre.qdaȝ.B.

Spūſſanctus extingui nō poteſt.

l Debeas. Sed nūqd iſte reddit⁹ vxori poterit ab ea exigere debitū vel ei exigēti reddere: Dic q̄ exigēti tenetur reddere: qd̄ enim ſuū erat.ſ.exigere vouere poterat: ſȝ nō alienū.ſ.nō reddere.vt.xxxiij.q.v.vna.ſȝ ab ea exigere nō poterit.ar.ex̄ de cōuer.ↄiu.qdā intrauit.q꞉ q̄ꝫtū in ſe fuit ſe voto aſtrixit. Sed nūqd ea mortua poterit abbas iſtuȝ repetere vel iſte poterit aliā ducere: Dicēdū q̄ abbas iſtū repetere nō poterit: q꞉ votū nullū fuit ⁊ nō fuit mōach⁹: non tñ aliā ducere poterit: q꞉ q̄ꝫtū in ſe fuit ſe voto ligauit: ſi tñ duxerit de facto tȝ ⁊ erit mr̄imoniū inter eos: vt extra.e.placet.h.tamen ↄ̄trium dixit:⁊ dixit q̄ nō eſſet decre.que eſt extra.e.quidā.Si autē aliquis de licentia vxoris ſue intrauit religionē: ſatis pōt dici q̄ mortua vxore que eū repetijt cogit̄ reuerti ad monaſteriū:⁊ ſi ↄ̄here t nō teneret mr̄imoniū.vt ex̄ eo.ti.ex parte.Jo.

Marit⁹ religioſus ab vxore repetit⁹ an poſſit debituȝ exigere.

m Cōuerſionis.añ iudiciū ecclie neuter pōt intrare monaſteriū altero iuito niſi cū publice fornicata ē: tūc vir ea inuita pōt intrare monaſteriū ſed nō illa: ſed ſa-

Monaſteriū intrare an poſſit alt̄ ꝯiugū poſt copulā altero cōſentiente.

ctā ſepatiōe iudicio eccleſie ſcḋm.h.neuter tenet̄ alteri:⁊ vterqꝫ ceſſit iuri ſuo.ar.vij.q.j.q̄ꝫ piculoſū.⁊ iō tūc dicit h.ꝙ vterqꝫ intrare pōt reliquo inuito. Illud autē apl'i: aut maneat inupta aut recōciliet̄:qḋ ꝺe dimittēte loquitur intelligit̄ an̄ ſniaꝫ eccl'ie Jo.ſed auc̄.ꝯdicit.h.vt.C. ꝺe adulte.auctē. ſed hodie. B.

a ❡ Dimittere. Ar. ꝙ alter ꝯiugū poteſt intrare monaſteriū altero ꝯſentiente ēt poſtq̄ꝫ ſunt vna caro effecti. Et ſic habes duas cās hic qbus poſt carnalē copulā vir poteſt ſepari ab vxore q̄ꝫtū ad reddē duꝫ ꝺebitū ⁊ cohabitationē.ſ.fornicationē:nī poſt ſepationē factaꝫ ab eccl'ia antea nō.vt.ī. xxxv.qō.vj. multoꝝ. ⁊ xxxiij.q.ij. ſeculares.⁊ votū cōuerſionis tūc exigit̄ vt illa cōſentiat ⁊ ſimilr̄ cōuertatur et ꝓfiteat̄ ſi ē iuuenis: ſi vetula ſaltē ꝓfiteat̄ perpetuā ꝯtinētiam: extra ꝺe cōuer.cōiuga.cuꝫ ſis preditus.

Si qs ꝯiugatus. ❡ Caſus. Di h ꝙ ſi aliqs ꝯiugatus voluerit ad monaſteriū trāſire nō poteſt hoc facere ſine licētia vxoris:q: nō recipitur apud ꝺeū viri cōuerſio cui⁹ ſeqt̄ ꝯiugal' federis ꝓſtitutō: vñ ſi vxor poſtea nubat adultera erit:licite ergo fieri poteſt ꝺe vtriuſqꝫ cōſenſu.

b ❡ Profitēte.i.trāſeūte ad religionē ſi eſt iuuenis:al's ille nō ē recipiēdus.extra ꝺe cōuer. coniu. cum ſis preditus.

c ❡ Uiri.extra ꝺe cōuer.cōiug. ſane.⁊.c. coniugatus.

giū:diuina tñ lex fieri nō permittit̄. Naꝫ niſi fornicatiōis cā vir vxorē dimittere[a] nulla rōne ꝯcedit̄:q: poſtq̄ꝫ copulatiōe ꝯiugij viri atqꝫ mulieris vnū corp⁹ efficit̄ nō pōt ex pte ꝯuerti ⁊ ex pte manere ī ſcl'o. Itē ex.viij.ſynodo.

❡ Sine ꝯſenſu vxoris religiōis ꝓpoſitū vir ſumere nō pōt.

Si qs coniugatus vult ꝯuerti ad monaſterium nō eſt recipiēdus niſi p̄us a ꝯiuge caſtimoniā ꝓfitēte[b] fuerit abſolut⁹:naꝫ ſi illo viuēte illa p incōtinentiā alteri nupſerit ꝓculdubio adultera erit:nec recipietur apud ꝺeū ei⁹ viri[c] ꝯuerſio cuius ſeqt̄ ꝯiugal' federis ꝓſtitutio. Tales igitur cōiuges tūc ſine culpa ſequūtur xp̄ꝫ ꝺerelicto ſcl'o ſi habeāt ex pari volūtate caſtitatis ꝯſēſuꝫ.

Item ex ſynodo Euge.pa.

❡ Sine conſcia ep̄i viro ⁊ vxori cā religionis diuertere nō lꝫ.

Si vir ⁊ vxor diuertere ꝓ ſola religioſa iter ſe ꝯſenſerīt vita nullaten⁹ ſine ep̄i cōſcia[d] fiat:vt ab eo ſingul'r ꝓuiſo conſtituant̄ loco:nam vxore nolēte aut altero eoꝝ etiā ꝓ tali re mr̄imoniū nō ſoluit̄[e].

Item Augu.ꝺe adulterinis ꝯiugijs. ❡ Sine vxoris volūtate viro ꝯtinere nō lꝫ.

Cōiugū ſeparatio nō fit ſine eccl'ie auctoritate.

Si vir. ❡ Caſus. Di in hoc.c.ꝙ ſi vir ⁊ vxor cā religiōis diuertere voluerit hoc nō ꝺꝫ fieri ſine licētia ep̄i:alterutro tñ iuito hoc fieri nō pōt. Singul'r.i. diuiſim:q: i eodē mōaſterio eē nō ꝺebēt. Se.duo.c.plana ſt̄.

d ❡ Conſcia.hoc general'r obtinet vt ſemꝑ auctoritate eccleſie fiat ſeparatio.vt.xxxv.qō.vj.multorū.ſ.xix.qō.ij. due.ꝯ.ibi ſecus in clerico:ſi tñ ſine auctoritate epiſcopi iſtud fiat tenet vt general'r interpretatur cōſuetudo.Uel in eo caſu exaudi cū volunt cōſtruere monaſterium:in quo ſe cōuertāt ſine licētia ep̄i.ar.ꝺe cōſe.di.j.nemo.Jo.

e ❡ Non ſoluitur. niſi poſtea alter velit ratum habere ingreſſum alterius.argu.xxxiij.q.v.mulier.

Si tu abſtines. f ❡ Licentiam.i.occaſionem.

g ❡ Imputabit̄.adeo ꝙ ſcḋm Jo.ſa.nō poterit dimittere eam ꝓpter talē fornicationē:qm̄ g occaſioneꝫ dāni ⁊c̄.ſ. di.l.ſtudeat.⁊.c.ſep.⁊.j.q.j.placuit.Et eſt ar.ꝓ eo.in auc̄. vt lice.ma.⁊ aui.§.q: ꝺe plurimas.in fi.col'.viij. qḋ nō credo.ex̄.ꝺe diuor.ſignificaſti.lꝫ eni ꝺet occaſionē ille:ipſa tñ ꝺꝫ fidē ſeruare caſtitatis.ar.ſ.c.agathoſa.⁊.xxxiij.q.v.qḋ ꝺeo.niſi eam tradat alij adulterādaꝫ.extra ꝺe eo q cog.ꝯſan. diſcretionē.ff. ſolu. ma.cuꝫ mulier.dic ergo hic tue abſtinētie.i.abſtinēti tibi iputabit̄ peccatuꝫ qḋ cōmittit ei ꝺebitum ꝺenegando. Jo.

Si tu abſtines ſine vxoris volūtate tribuis ei fornicādi licētiā[f]:⁊ pctm̄ illi⁹ tue imputabit̄[g] abſtinētie.

Item Greg.vrbico abbati.

❡ Uir nō ē ſuſcipiēdus in mōaſteriū niſi vxor ꝯuertat̄.

Quia agatho lator preſentiū in monaſteriuꝫ dilectiōis tue ꝯuerti deſiderat:hortamur vt cū oī eum dulcedine dilectiōeqꝫ ſuſcipias:quem tñ ita ſuſcipienduꝫ eſſe cognoſce ſi vxor illius ſimil'r cōuerti voluerit: nā dum vnuꝫ vtroruqꝫ corpus cōiugij[h] ſit factū copulatiōe:incōgruū eſt ptē ꝯuerti: ⁊ partē in ſeculo remanere.

Item Nicolaus papa.

❡ Continēte vota nō licet ſuſcipere niſi eandem vitam vir eius elegerit.

Scripſit nobis theberga regina ſe regia dignitate[i] vel maritali copula velle exui:⁊ ſola vita p̄uata eſſe ꝯtentā deſiderare:cui nos ſcripſimus nō aliter hoc fieri poſſe[k] niſi eandē vitaꝫ ꝯiunx ei⁹ lotharius elegerit:naꝫ lꝫ ſit ſcriptuꝫ:Quos deus ꝯiūxit hō nō ſeparet:deus tñ ⁊ non hō ſeparat qñ diuini amoris intuitu ex cōſenſu vtriuſqꝫ ꝯiugis mr̄imonia diſſoluūt̄: al'r aūt fieri mutuā ſepatiōeꝫ veſtraꝫ ꝓhibem⁹. ❡ Ecce[l]

Quia agatho. h ❡ Coniugij.ſ. di.xl. ſicut.C. ꝺe epi.⁊ cleri.ꝺeo nobis.C.ꝺe agri.⁊ cēſi. cū ſimus.lib.xj.Jo.

Scripſit. ❡ Caſus. Caſū iſtuꝫ ſic pono: Theberga poſtulauit a nicolao pa.vt liceret ſibi religioneꝫ intrare:q̄re papa reſcripſit ei dicēs ꝙ hoc pōt facere ſi vir ei⁹ lotharius ſimil'r ꝯuertat̄:nec tūc facerēt ꝯ auc̄tatem euāgelij:q: tales nō ſeparat hō ſꝫ ꝺeus: cū religionis intuitu ex ꝯſenſu vtriuſqꝫ ꝯiugis mr̄imonia diſſoluant̄: al'r autē fieri ꝓhibet̄.B.

i ❡ Dignitate.Arg. ꝙ hoc ſolo ꝙ qs efficitur monach⁹ ꝺeſinit eē rex vel imperator vl' papa vel ep̄s. ar.vij.q.j.h nequaq̄ꝫ ⁊c̄.Et ar.ꝙ ius rgni nō trāſit ad mōaſteriū:ſꝫ ad ſucceſſores ſanguinis tm̄ vbi per ſucceſſionē hr̄:ſic ꝺe comitatu ⁊ ducatu. ar.tñ ſumit̄ h ſophiſtice:nā iſta nō erat regina niſi q: vxor regis fuit:ſicut ⁊ vxor ꝯſul' ꝺi ꝯſularis.ff.ō ſena.femie.ergo eoipſo ꝙ volebat exui copula maritali:ergo dignitate regia.

k ❡ Poſſe. Sꝫ nōne vir ei⁹ erat public⁹ adult' cū gualdrada vt.ij.q.i.ſcel⁹.q̄re ergo ñ ēt potuit ab eo receder̄ vt.ſ.c. agathoſa.ēt ſine iudicio eccl'ie. vt ex̄ ꝺe diuor.ſignificaſti. Potes dicer̄ ꝙ adhuc ñ ſupduxerat gualdradā:vl' iō nō potuit ab eo receder̄ q: ꝺe h ip̄o erat.q.an eēt vxō ei⁹ vl ñ.

❡ Ecce ❡ Caſus. Infert. G.ex ſupdictis ꝙ ꝯiugati ſine cōſenſu alteri⁹ ꝯtinētiā ꝓfiteri ñ pñt. Poſtea aſſūit dicēs ꝙ ſpōſi h facer̄ pñt:⁊ h ꝓbat exēplo macharij ⁊ alexij. Et ad h iducit ſeq.duo.c.quoꝝ vltimū itelligit Bñ.ꝺe ſpōſa ꝺe pñti.lꝫ.G.itellexerit ꝺe ſpōſa ꝺe futuro. l ❡ Ecce. Proba-

hic q alter cōiugum altero inuito nō poteſt tranſire ad religionē: nūc ponit aſſumptionē ſcꝫ q ſpōſus hoc pōt: ⁊ ex eo infert non ergo eſt cōiunx. ſ. §. cum ergo. Jo.

a ¶ Solitudinē. dicunt tñ quidā q vita eremitica nō ſoluit mrimonium: qꝛ eremita nō eſt religioſa perſona niſi ſpāliter ſe deuoueat alicui religioni ſiue ordini: nā eremita hꝫ ꝓprium: vt xix. q. iij. §. eō. vnde ſi ꝯhit mrimoniuꝫ tꝫ. Alij dicūt q eſt ꝑſona religioſa: ⁊ tal' religio hꝫ votū cōtinentie annexū: ſi tñ quis in ꝓpria domo vellet religioſam vitam ducere: talis religio non diſſoluit ſpōſalia: vt ex̄ de conuer. ꝯiu. ex pte. ij. Jo.

b ¶ Deſponſatam. ¶ Monaſteriū. Sed obijcit ſpōſus intrat religionē ⁊ monachi nolunt eū recipe añ legitiaꝫ ꝓbationē cū nō debeāt. ex̄ de reg. ad apli caꝫ. nūqd ergo ſpōſa tādiu tenet eū expectare forte ꝑ annum vel ꝑ trieniuꝫ ſm q eſt notꝰ vel ignotus ⁊ ipſa talis eſt q cōtinere pōt. Ad hoc dico q ſi ſine lnia vxoris trāſit ad religionem nō hēbit tps ꝓbationis niſi duos mēſes: ſi aūt de eiꝰ volūtate trāſit tenet cōtinere vſqꝫ q̄ ſit elapſuꝫ tps ꝓbationis. ⁊ qō dicit decre. ex̄ de ꝯuer. cōiu. ex publico. q duo mēſes tm̄ dant aſſumēti habituꝫ religionis: itelligas de illo q ſine volūtate vxoris tranſit. Sic̄ diſtigue in clico trāſeunte ad religionē: vt ſi de licētia epi trāſeat q poſſit petere tpe ꝓbatiōis ho ra ſtipēdia: ſecus ſi ſine licētia. Jo. Quid iuris ſit de hoc in ꝗnibꝰ no. Bar. Lau. tñ dicit q ſi alter dat licentiā alteri nō intelligit dediſſe niſi ſm q de iure dꝫ hīe. ſ. vſqꝫ ad duos mēſes. Sꝫ qd ſi nō vult eligere monaſteriū: ſed in ꝓpria domo vult habitū ſumere vel cōtinentiā vouere? Dicimꝰ q nō pōt: vt habes ex̄ de ꝯuer. cōiu. ex pte. ij. ⁊ ſi. nec ſpōſus pōt ad eccleſiā ſecularem cōuerti vel ordines accipe: vt ex̄ de cle. ꝯiu. c. j. ⁊. e. ſi vir. Et dicit. h. q ſpōſus cū dat licentiā ſpōſe vel ecōuerſo intrāti mōaſteriū mrimoniuꝫ nō ſoluit: ſꝫ cōpellēdus eſt ⁊ ipſe itrare: ⁊ ſi ꝯxerit duos hꝫ viros mulier: vl' vir duas vxores. Tu dic q ſiue ea volēte ſiue iuita tranſeat alter nō cōpellit itrare monaſteriū. Baz. dixit q nō ſoluit nec itrare cōpellit: ⁊ ſi ꝯxerit hꝫ duas vxores. Tu dic q nō cōpellit itrare: qꝛ cū ei dat licentiā intelligit dare auctē ⁊ iure illiꝰ canonis ex publico. de ꝯuer. cōiu. ⁊ diſſoluit mrimoniū: vt di expſſe in auē. de ſan. epi. §. ſpōſalibꝰ quoqꝫ. col. ix. vbi di q viculū illō rūpit: lꝫ ad hoc rñderi poſſit p. c. ſ. e. ſcripſit. nā ibi di matrimoniū diſſolui poſt carnalem copulā qō eſt īpoſſibile: niſi q̄ ad ſeruitutē. xxxij. q. vij tm̄ valet. Jo. Dic tñ ſ pato: q qcqd ligat ſolubile ē. i auē. ō nupti. §. nuptias. col. iiij.

c Decre a. Pone q ſpōſus dicit ſpōſe: itra religionē ⁊ ego ꝯtinebo nūqd rūpit mrimoniū? Quidā dicūt q ſi ꝯtinet nō rūpit: ſi vo ꝯhit rūpit: vñ ſm eos non ſola religio rūpit ſꝫ religio cū copula. Jteꝫ qd ſi iurauit vterqꝫ q nō itraret religionem: qrit vtꝝ itrare poſſit: ⁊ vi q nō xxij. q. iiij. §. illicitū. Ar. ꝯ. xix. q. ij. due. Dic q nō dꝫ itrare ⁊ cū religio ſoluat viculū mrimonij vi q ⁊ vinculuꝫ iuramenti: vt ex̄ de ſpō. cōmiſſuꝫ. ⁊ de iureiu. ꝑuenit. ij. Joā.

d ¶ Dāno. res eniꝫ q̄s alter alteri dedit reſtituent ei: vt ex̄ de ꝯuer. ꝯiu. ex publico lꝫ poſſit videri q ille ꝑ quē ſtat q mrimoniū nō ꝯſūmat debeat puniri: vt. C. de ſpō. l. vlt. Sꝫ nō ē ita ſi tñ oſculū iteruēit nō pt ſpōſus niſi dimidiā ptē reꝝ dataꝝ ab ipſa repetere: ſed mulier totū repetit qō dedit. C. de doa. añ nup. l. ſi a ſpōſo. Jo.

Religio vtꝝ ſoluat vinculuꝫ iuramēti

q cōiugati ſine licentia alterius cōtinentiam ꝓfiteri non pñt: ſponſi vero etiā incōſultis quas ſibi deſpōſauerunt exēplis ⁊ auctoritatibus probantur ꝯtinentiam poſſe ſeruare. Ut enim refert beatus Hiero. macharius ꝑcipuus inter xp̄i eremitas celebrato nuptiaꝝ cōuiuio cum veſpere thalamū eſſet ingreſſurꝰ: ex vrbe egrediens trāſmarina petijt: ⁊ eremi ſolitudinē[a] ſibi elegit. Item btūs Alexius epiphanij clariſſimi filius ſimiliter ex nuptijs diuina gratia vocatus ſpōſaꝫ deſeruit ⁊ nudus xp̄o famulari cepit. Hoꝝ exemplo pꝫ q ſponſi ſpōſarum nō exquiſito ſuarū conſenſu cōtinentiā valēt ꝓfiteri. Probat illud auctē Euſebij pape dicētis.

¶ Deſpōſata puella nō prohibetur monaſteriū eligere.

Deſponſataꝫ puellam non lꝫ parentibꝰ alij viro tradere licet tamen illi monaſterium[b] ſibi eligere. Item Greg. in regiſtro.

¶ Deſponſata impune monaſteriuꝫ pōt eligere.

Decreta[c] legalia deſpōſatam ſi cōuerti voluerit nullo modo cenſuerunt dāno[d] mulctari. ¶ Cū ergo cōiugatorū cōtinentia niſi ex amborū cōſenſu deo offerri nō valeat: cum vir ſui corpis poteſtatē nō habeat ſꝫ mulier: ſponſe aūt monaſteriuꝫ pñt eligere: ⁊ ſponſi (nō exquiſito conſenſu ſpōſarum) ꝓpoſitum melioris vite aſſumere valeāt: pꝫ q inter ſponſuꝫ ⁊ ſponſam coniugium non eſt. ¶ Item cū ſm Augu. illa mulier non ꝑtinet ad matrimoniū cū qua docet nō fuiſſe cōmixtio ſexꝰ. ¶ Itē cuꝫ ſm leonem illa nō ꝑtinet ad mrimoniū cū q̄ non docetur fuiſſe nuptiale miniſterium: appet q iter ſpōſum ⁊ ſponſam ꝯiugiū non eſt. ¶ Iteꝫ nicolaus papa ꝑcepit de his q ab aduerſarijs excecant ⁊ mēbris detrūcant vt ob hāc infirmitatē ꝯiugia taliū non ſoluant. De his aūt qui cauſa frigiditatis vxoribꝰ debitū reddere non pñt: ſtatuit Grego. papa vt vterqꝫ eoꝝ ſeptia manu ꝓpiquoꝝ tactis ſacroſanctis reliquijs iureiurādo dicat q nūqꝫ ꝑ cōmixtionem carnis ꝯiūcti vna caro effecti fuiſſēt: tūc mlier ſcōas nuptias poterit ꝯhere: vir autē q frigide nature ē maneat ſine ſpe ꝯiugij. Q ñ idē ſcribit venerio karolitāo epo ita dicēs

¶ Si mulier ꝓbauerit q a viro ſuo nūqꝫ cognita fuerit

Quod aūt[e] iter (ſeptē.) rogaſti me de his qui mrimonio ꝯiūcti ſunt ⁊ nubere[f] nō pñt: ſi ille aliam vel

¶ Cum ergo. ¶ Caſus. Infert Gra. nunc cū cōiugati nō poſſunt ſine conſenſu alterutrius cōtinentiam ꝓfiteri: ſponſi vo hic pñt pꝫ q inter ſponſum ⁊ ſponſam nō eſt matrimonium: ⁊ ad cōfirmandam ſuā cōcluſionēꝫ īducit auctoritatē. pmo aug. ſcdo leonis. tertio nicolai. q̄rto greg. ⁊ qō dicit nicolaus itelligit ſi eam cognouit.

Quod aūt. ¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. q ſi frigidus ducat vxorem de facto ⁊ illa poſſit ꝓbare q hoc verum ſit per veram probationem. ſ. per aſpe tū corporis vel. vij. manu propinquorum ſeparari debent.

e ¶ Quod aūt. De hac materia habebis. xxxiij. q. j. c. j. Jo.

f ¶ Nubere. i. carnalr cōmiſceri: vt. ſ. di. xxxiiij. valētino.

a ❡ Scriptū eſt.in lombarda.Et ita eſt ar.ꝙ leges in duci poſſunt in cauſis mr̃imonialibus: nam ⁊ in accu ſatione etiam clericorū inducuntur.ar.iij.q.ix.dignū.

b ❡ Probare.ſ.xxxiij.q.j.ſi quis accepit.contra ex.ra de deſpō.impu.cōtinebatur.extra de clā.deſpon.ſi qs clam. extra de frig.⁊ male.

c.j.in his omnibus dicit̃ ꝙ probationi viri ſtandū eſt ⁊ etiā ſacramento viri: vt in.c.continebat̃. ſed hoc intelligitur cū vir tacet ⁊ probationes nō habet:imo verior eſt ſolutio ꝙ hoc locū habet quotiēs mulier que virgo eſt ſe incognitā vult ꝑbare per aſpectū corporis:hec ꝓbatio prefertur oibus etiā iuramento viri. extra de ꝓbati.p̄:ꝓpoſuiſti. validior enim eſt:⁊ melius res ingerit̃ animo oculata fide ꝙ̄ per aures.inſti. de gra.cog.§. hacten⁹. ⁊.§.conſobrino. ſed ſi fuiſſet mulier potius crederet̃ viro: ⁊ ſic loquuntur iura contraria.

Leges allegari pn̄t in cauſis mr̃imonialibus.

Mulier ſi dicat ſe incognitam ⁊ vir ↄtrariū cuius probatio admittet̃.

❡ Ecce īpoſſibilitas.

❡ Caſus. Iterum cōcludit Gra. ꝙ inter ſponſum ⁊ ſponſam nō eſt mr̃imoniū: qđ tribus ratiōib⁹ cōfirmat.Nam ſi eēt mr̃imoniū īter ſpōſum ⁊ ſponſā: ergo per ſolam cām fornicationis poſſet eā dimittere ⁊ eius vir ſecundus a ꝓmotione repelleret̃:⁊ diſceſſio abinuicē diceret̃ diuortiū:at in ſponſo ⁊ ſpōſa ſecus eſt: ⁊ ꝙ diuortiū nō ſit inter ſponſū ⁊ ſpōſam ꝓbat auctoritate ipſius ambroſij.

c ❡ Inſtitutis. xxxiiij.di.c.vlti.

d ❡ Negatur. Reuera nō eſt diuortium ꝓprie ſumpto vocabulo:q: diuortium dicitur inter carnaliter cōmixtos repudium inter ſpōſos.ff.de ver.ſignifica.inter ſtuprum.§.diuortium.

Diuortiū ⁊ repudiū differūt.

e ❡ Unde apparet.totum eſt allegatio.

illa alium poſſit accipere: de quibus ita ſcriptū eſt[a]: Uir ⁊ mulier ſi ſe cōiunxerunt ⁊ poſtea dixerit mulier de viro ꝙ nō poſſit coire cum ea: ſi poteſt per verū iudicium ꝓbare[b] ꝙ verū ſit accipiat aliū. ❡ Ecce impoſſibilitas coeundi ſi poſt carnalem copulam inuenta fuerit in aliquo nō ſoluit cōiugiū:ſi vero ante carnalē copulam deprehenſa fuerit liberū facit mulieri aliū virū accipere:vnde apparet illos nō fuiſſe cōiuges: aliogn nō liceret eis ab inuicē diſcedere excepta cauſa fornicationis:⁊ ſic diſcedentes oportet manere inuptos:aut ſibiīnuicem reconciliari. ❡ Item ſi ſponſa cōiunx eſſet mortuo ſponſo remaneret vidua: ſi aūt vidua eſſet vir eius ad ſacros ordines cōſcendere non poſſet: maritus enim vidue eque ſicut ⁊ bigam⁹ ſacerdos fieri ꝓhibet̃. Ex huius autē copula nullus ꝓhibet̃ a ſacrꝭ ordinibus:vt enim ait gelaſius papa: Nihil eſt(ꝙ̄tū ad hunc articulū attinet quod ei obuiet de canōicis īſtitutis[c]: apparet ergo hos non fuiſſe cōiuges. ❡ Item ſi ↄiuges eſſent diſceſſio ab inuicē eēt diuortiū:ſed horū ſeꝑationē negat Ambroſius eē diuortium dicens de beata maria quam ſibi ioſeph deſpōſauerat ⁊ in ſuā duxerat: Joſeph nūꝙ̄ cognouit eā: nam ſi vir iuſtus eā cognouiſſet nunꝙ̄ a ſe diſcedere paſſus eēt:nec dn̄s qui vxorē preceperat a viro nō recedere niſi cā fornicationis cōmendans eam diſcipulo auctor diuortij fuiſſet. Ecce cōmendatio marie ioāni ⁊ detractio ioſeph negatur[d] fuiſſe diuortiū:q: ioſeph nō cognouerat eā:vnde apparet[e] eos nō fuiſſe coniuges. Si aūt btā maria quā ſibi ioſeph deſpōſauit ⁊ in ſuā duxerat cōiunx negat̃ fuiſſe: multo min⁹ iſta q̄ ſimplr̃ ſpōſa erat cōiunx eſt appellāda. Item ex ↄcil. Aurelianen̄.

❡ Sororē vxoris pollués neutrā valet habere.

Qui dormierit[f] cū duabus ſororibus ⁊ vna ex illis antea vxor fuerat neutrā ex ipſis habeat:nec ipſi adultero vnꝙ̄ in ↄiugio[g] copulet̃.i. nec ꝓprie vxori ſibi lꝫ reddere debitū: quā ſibi reddidit illicitā ſororem eius cognoſcendo:nec etiā poſt mortem vxoris licet ei adultere vel alicui copulari in coniugium.

De ſponſa vero ecōtra legitur in concil. Triburien̄.

❡ De eo qui dormiuit cū ſponſa fratris ſui.

Quidā deſpōſauit vxorem ⁊ dotauit[h] eam ⁊ cū ea coire nō potuit:quam clāculo frater eius corrupit ⁊ grauidam eā reddidit: decretū ē vt ꝙ̄uis nupta eē nō potuit legitimo viro deſponſatā tn̄ fratri frater habere nō poſſit:ſed mechus[i] ⁊ mecha for-

tiſſen habent ibi.§.idem.

f ❡ Qui dormierit. Quidā dixerunt hoc.c.intelligendū ſcḋm decre.ex̃ de diuor.ſi qua.⁊ ex̃ de ſpōſa.reqſiuit.ſed ille decre.parū faciunt. hugo vō ⁊ Ba. dicunt potius eſſe ſtādū euāgelio.vnde intelligūt hoc.c.qđ exigere nō poteſt. ſed reddere tenetur vnde ſic intelligūt ſequentē lr̃am non liceat ꝓprie vxori reddere ſibi debitū.i.ip ſe nō poteſt petere debitum ab ea:⁊ ita intelligunt ꝑdictas decretales:nam peccata ſuos debent tenere auctores. C. de pe.ſancimus.⁊ eſt hodie expſſum extra de eo qui cog.cōſan.diſcretionem.⁊ maxime cū affinitas ſpūalis maior ſit ꝙ̄ carnalis: vt xxx.q.iij.ita diligere. ſed ꝓpter ſpūalē ſupuenientem nō ſeparentur.xxx. q.j. ad limina. Joan.

g ❡ In cōiugio.ſ. xxxij. q.vij.quedā.ſ. xxxiij.q.ij.ſi qs. ↄ̄. ſꝫ ibi neutra fuit vxor.

❡ De ſpōſa. ❡ Caſus. Dictū eſt.ſ.ꝙ illa quam vir ſororis ſue cognouit ↄ̄here non pōt:nunc dicit ſecus eſſe in ſponſa que poſt penitentiā poteſt contrahere.

Quidam. ❡ Caſus. Quidam deſpōſauit quādam ⁊ eā ꝓpter frigiditatē vel aliđ iuſtum impedimentū cognoſcere nō potuit:quā frater ei⁹ poſtea corrupit ⁊ grauidauit:⁊ ideo ſtatutum fuit in concilio iſto vt corruptor eā nō hēat:lꝫ fr̃ ei⁹ eā nō potuit hēre: mechus tn̄ ⁊ mecha poſt penitētiā ↄ̄here pn̄t.

h ❡ Dotauit.i. donationem ꝓpter nuptias dedit:nam ſcḋm leges mulier dat dotem ⁊ vir donationē extra de dona.inter virum ⁊ vxo.nuper.

i ❡ Sed mechus.ſi fuit ſponſa de pn̄ti qđ magis vr̃ ex eo qđ dicit nō potuit ei cōmiſceri:q: ad id ſpōſus iā deuenerat vt temptaret ſed nō potuit aliquo impedimento impeditus ✠.Uel ſi fuit ſpōſa de futuro cū qua nō cōmittit̃ mechia.i.adulteriū:dic mechus ⁊ mecha.i.fornicari⁹ ⁊ fornicaria:q: fornicatio mechia dicit̃.argu.xxxij.q.iiij. meretrices.⁊ hoc eſt quod ſequitur fornicationis ⁊c̃.

Qui dormierit. ❡ Caſus. Dicit̃ in hoc.c. ꝙ ſi quis vxorem a ſe cognitam habuit ⁊ poſtmodū ſcienter cum ſorore eius adulteret̃ neutrā ex ipſis habebit.i. nec vxori debitū reddat nec poſt mortē vxoris lꝫ ei nec adultere alicui matrimonialiter copulari. Quidam tamen habent ibi.§.idem.

p ¶ Licita. poſt mortem ſponſi ſi erat ſponſa de pñti:et de minus puniunt̃ iſti ꝙ̃ adulteri in ſupiori.c.ſed hoc nõ contingit propter cõiugium:vt intelligit. G. ſed qꝛ peccauerunt minus ob publice honeſtatis iuſticiam ꝙ̃ ſi eſſet iam cognita ꝛ affinitas interueniſſet. Joan. ſpon.requiſiuit.nam ꝓpter modicã cãm poteſt dimitti vxor de futuro.extra de iureiuran. quẽadmodum.
h ¶ Conſentiens.tunc enim nõ poſſet nubere niſi timeretur incõtinentia eius:vt extra de eo qui cog. conſan. c.ex litteris.in ſi.xxxvj.q.ij.ſi autem. Joan.

[main text]

...nicationis qdem vindictã ſuſtineãt:* licita[a] vo coniugia eis nõ negent̃. Itẽ ex eodẽ.

¶ Si quis ſpõſam filij ſui oppreſſerit: ſimul cum ea ſine ſpe cõiugij maneat.

Si quis ſpõſam[b] filij ſui oppſſerit ꝛ poſtea filius ei[a] eã duxerit pater[c] poſtmodũ nõ habeat vxorẽ nec mulier virũ: filius qui pr̃is facinus ignorauit: aliam accipiat. ¶ Si illa quã vir ſoror] ſue cognouerit[d] ꝑpetuo copulari ꝓhibet̃: hic vo q ſpõſaʒ fr̃is ſui corrupat peracta penitẽtia mr̃imoniũ ꝯtrahere ꝑmittit̃ appꝫ[e] hãc nõ fuiſſe ꝯiugem fr̃is eius. ¶ Jtẽ mulier cã fornicatiõis a viro ſuo dimiſſa:aut ei reconciliabit̃ aut eo viuẽte inupta manebit. De ſpõſa[f] vo eꝯ inuenit̃ in.j.lib. capitularij:in quo ſic legitur.

¶ Si ſpõſus raptã recipere noluerit liceat ſibi alij nuberẽ.

Raptor penitẽtia publica mulctet̃:raptã vo ſi ſpõſus accipe noluerit[g]:ꝛ ipſa eidẽ crimini cõſentiẽs[h] nõ fuerit[i] licẽtia nubendi alij nõ neget̃. Itẽ ex concil̃. Toletano. ¶ De eodem.

Statutũ eſt a ſacro cõuentu vt ſi qs ſpõſam alteri[a] rapuerit[k] publica penitentia mulctet̃ ꝛ ſine ſpe ꝯiugij maneat:ꝛ ſi ipſa eidẽ crimini cõſentiẽs[l] nõ fuerit lr̃ia nubẽdi alij nõ neget̃:ꝙ ſi poſt hec cõiũgere ſe ꝑſumpſerit[m] vterqꝫ vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ[n] anathematizetur. ¶ Apparet ergo hanc nõ fuiſſe cõiugeʒ cui viuente ſpõſo alteri nubendi licentia nõ negat̃. Quõ ergo ſm Ambroſiũ ꝛ reliquos patres ſpõſi cõiuges appellant̃ ꝛ his oĩbus argumẽtis cõiuges nõ eſſe ꝓbant̃? Sed ſciẽdum eſt[o] ꝙ ꝯiugiũ deſponſatione initiat̃ cõmixtione ꝑfici tur:vñ inter ſpõſuʒ ꝛ ſpõſaʒ cõiugium eſt ſed initiatũ inter copulatos ẽ ꝯiugiũ ratũ. Unde Ambro. ¶ In deſpõſatione cõiugiũ initiatur.

Cum initiat̃[p] cõiugium ꝯiugij nomẽ aſciſcit̃: nõ cũ puella viri admixtione cognoſcit̃. Ecce ꝙ in deſpõſatione cõiugium initiat̃ non ꝑficitur. Item Amb. in li.j. de pr̃iarchis. ¶ Cõiunctorꝫ cõmixtio mr̃imonium ꝑficit.

In omni mr̃imonio ꝯiũctio itelligit̃ ſpũalis:quã ꝯfirmat ꝛ perficit ꝯiũctorꝫ cõmixtio corporalis. Jtẽ Hiero.ſup Abdiam prophetaʒ. ¶ Mr̃imoniũ ſpõſali ꝯiũctiõe initiat̃ cõmixtiõe ꝑficit̃.

Quapropter in filiab[q] veſtris fornicabunt̃ ꝛ ſponſe veſtre adultere erũt. Notanduʒ eſt ꝙ in filiabus dicit fornicationem futuraʒ: ꝛ in ꝯiugibus adulteria:que ſponſali cõiunctione initiantur ꝛ cõmixtione corporꝫ ꝑficiuntur[q]. Itẽ amb.ad pr̃nũ. ¶ Cum deſponſata fuerit.

[gloss]

a ¶ Caſus. Si qs. Deſpõſauit aliqs aliquã per verba de futuro:pr̃ eius eã poſtea oppſſit cuʒ ꝙ̃ fili⁹ poſtea ꝑ verba de pñti ꝯxit de facto. Dr̃ hic ꝙ taʒ pr̃ ꝙ̃ illa ſint ſine ſpe ꝯiugij fili⁹ vo aliã accipiat.
b ¶ Sponſam. ſcilicet de futuro.
c ¶ Pr̃. Quare ergo fr̃ ꝑmittit̃ vxorẽ hic in cõſili caſu:vt.ſ̃.in c.ꝑcedenti? Rñ.qꝛ pr̃ proximior eſt filio ꝙ̃ fr̃: nam vna ꝑſona intelligit̃ eſſe cũ eo.vnde magis punitur.xxxv.qõ.iij.§. hac auctoritate. Joã.
¶ Si illã. ¶ Caſus. Infert Gra. ex ſupdictis dicens: ſi illa quã vir ſororis ſue cognouit ꝯtrahere nõ põt:qui vo ſpõſam fratris ſui corrupit poſt penitentiaʒ ꝯtrahere põt:apparet ꝙ hec non fuit cõiunx fratris ei⁹. Item vxor poſt fornicationẽ poteſt viro ſuo recõciliari: ꝛ eo viuo manebit inupta: de ſpõſa vero ꝯriuʒ iuenitur:qđ ꝓbat ꝑ ſeq.c.
d ¶ Cognouerit. ſ̃. eo.qui dormierit.
e ¶ Apparet.allegando dicit.
f ¶ De ſponſa.de futuro:nam ſi ſit de pñti idem eſt quod incognita.

Raptor. ¶ Caſus. Dr̃ in hoc.c.ꝙ ſi aliqs rapuit ſponſaʒ alteri⁹ raptor dꝫ puniri: ꝛ ſi ſponſus eam recipere noluerit ipſa poterit alij nubere ſi raptori in crimine nõ conſenſit. Idem eſt caſus ſequentis.c.
g ¶ Noluerit.de facto ſupple ſi intelligas de ſponſa de pñti:nam de iure compellit̃ eam recipere ſi ipſa nõ peccauit nec cõſenſit:ſed per vim eſt paſſa.ar.xxxij.q.v.reuera. ff.de adul.ſi vxor.§.ſi quis plane.niſi velit ſponſus religionem intrare:vt ex̃ de conuer.ꝯiug. ex publico.ꝛ ſm hoc qđ dr̃ in fine:qꝛ illa poſſit nubere cum alio itelligas poſt mortem viri ſui:ſi aũt ſponſa eſt de futuro non eſt cõpellendus:qꝛ libera debent eſſe mr̃imonia: vt extra de

i ¶ Non fuerit.ante vel poſt:nõ enim refert qñ dolus committatur.argu.j.q.j. eos.ff. de calum.l.j. §.qui autem.

Statutum eſt. k ¶ Rapuerit.i. violenter corruperit ſi hoc intelligas de ſpõſa de preſenti dic alij.ſ.ſponſo qui eſt alius a raptore: ꝛ ſꝫ hoc dicit nubendi.i. carnaliter cõmiſcendi:ſi aũt legas de ſpõſa de futuro: dicas alij.ſ.a ſpõſo ꝛ raptore:nam cuʒ raptore nõ dꝫ ꝯtrahere in odiũ rapine:ſi tñ ꝯhit tꝫ matrimoniũ.ar. ex̃ de rap.accedens. Jo.
l ¶ Cõſentiens. ſ̃. xxxvj.q.ij.ſi aũt.ꝯ. ſꝫ hoc de rigore iuris.
m ¶ Preſũpſerint. j.xxxiiij.q.ij.nõ ſatis xxxvj.q.ij.tria.cõtra. ſed ibi de rapta nondum alteri deſpõſata hic vero de rapta alteri deſponſata.
n ¶ Uſqꝫ ad ſatiſfactionẽ.i.donec pñiaʒ agãt de rapina. Joan.
¶ Apparet. hec eſt tertia ꝑs qõnis:in q̃ ꝓbat Gr̃anus ꝑ.xij. c.ꝙ ſpõſa de pñti dr̃ vxor non de pñti ſed ſpe futurorꝫ.ſ.qꝛ non eſt ibi ſignificatio q̃ eſt inter xp̃m ꝛ eccleſiam: vnde q ducit talem non eſt bigamus. Jo. de fã.
¶ Caſus. Cõcludit Grati. ex ſupradictis illam nõ fuiſſe cõiugem:cui viuẽte ſpõſo nubendi licẽtia cõceditur. poſtea dicit ꝙ inter ſponſum ꝛ ſponſam eſt mr̃imonium initiatũ ꝛ nõ ratum:qđ in deſponſatione initiatur:ſed in commixtione ꝑficit̃.qđ ꝓbat ꝑ ſequẽtia q̃tuor.c.q̃ ꝑ ſe patẽt.
o ¶ Sed ſciendum eſt.ponit diſtinctionem ſuam de matrimonio initiato:ꝛ eam probat per capi. que ſane intellecta aliud ſonant.
p Cum initiat̃. quo ad ſignificationem:nam quo ad eſſentiam ſtatim plenum eſt ꝛ perfectum:qꝛ ſimplex eſt ſicut ꝛ omne ſacramentum. Jo.
Quapropter. q ¶ Perficiunt̃. nõ quo ad ſui eſ-

[margin notes]
Addõ xxvi q.i.a.ꝛ c.ſué.in ne ꝫ de iu tui- liai.C. ri.vir.
Mr̃imonium raptoris et rapte ꝫ.

tradita: ⁊ in vſum deducta rite cōiunx appellatur.

SJ quis deſpōſata ſibi ⁊ tradita[a] vtatur rite cōiugiū vocatur. ¶ Quare aūt poſt nuptialia pacta nō ſtatim tradantur ſpōſe: Augu. in lib. iiij. ꝯfeſſionū oſtēdit dicens.

¶ Quare ſponſe poſt pactum non ſtatim tradantur.

INſtitutū eſt vt ſpōſe iā pacte nō ſtatim[b] tradant ne vilem[c] habeat maritus datam quam ſuſpirauerit ſponſus dilatā. ¶ Juxta hanc diſtinctionē[d] intelligenda eſt illa auctoritas auguſtini: Nō dubiū eſt illā mulierē nō pertinere[e] ad matrimoniū cum qua docet nō fuiſſe cōmixtio ſexus: ad matrimoniū perfectū ſubintelligendū eſt tale videlicet ꝙ habeat in ſe xp̄i ⁊ eccleſie ſacrm̄: ita ⁊ illud Leonis pape intelligendū eſt. ¶ Sed obijcit illō Auguſtini inter mariā ⁊ ioſeph fuit pfectum cōiugium: ſed pfectū intelligit nō ex officio ſed ex his que comitant officium ꝯiugij ex fide vꝫ ꝓle ⁊ ſacramēto: que oīa inter xp̄i parētes fuiſſe auctoritate auguſtini ꝓbant. Cūcta ergo q̄ de nō ſeparando cōiugio inducta ſunt de pfecto intelligātur: qō ſponſali cōiunctione eſt initiatū ⁊ officio corporalis cōmixtionis eſt conſūmatum. Jlla vero in quibus ſeparabile cōiugium oſtēdit: ſimilr̄ de initiato intelligunt qō nōdum officio ſui pfectū eſt. ¶ Pōt ⁊ aliter diſtingui. Spōſe[f] appellant cōiuges ꝯſuetudine ſcripture ſpe futurorū nō effectu[g] preſentium. Vn̄ Ambroſius cū dixiſſet: cū initiat cōiugium nō addidit tunc res vel effectus ſed tūc nomē coniugij aſciſcitur: oſtēdens tales ꝯiugij nomen habere nō rem vel effectum. ¶ Jtem Auguſtin⁹ cū de parentibus[h] dn̄i loq̄ret ait: Cōiuges fuerunt mente ⁊ nō carne: ſicut ⁊ parentes[i]: ex quo dat itelligi ꝙ ſicut ioſeph pater dn̄i dictus eſt non effectu geniture ſed officio ⁊ cura ꝓuidendi: ſic ⁊ coniunx mr̄ eius appellat: nō cōiugij effectu ſꝫ ſub miniſtratione neceſſarioꝝ ⁊ indiuidue mētis affectu. Hinc Augu. ait: Noli timere accipere mariā ꝯiugē tuā: cōiugē noīauit: q̄ꝛ futura[k] erat vxoꝛ. Hinc ⁊ beda ſup Leuiticū: Si qs ſpōſam alterius violauerit ⁊c̄. ſponſā vxoꝛē dixit: non que tunc erat ſed que futura erat vxoꝛ. Hinc etiam Hieronymus ſup Matheū in euangelio: Cū eſſet deſpōſata ⁊c̄.

¶ Conſuetudine ſcripture ſponſe coniuges ⁊ ſponſi viri appellantur.

GEnuit[l] ioſeph virum marie. ¶ Cum virum au-

ſentiam ſed quo ad ſignificationē: non tñ ſequit ꝙ ante nō fuerit pfectū: q̄ꝛ pfectū ampli⁹ pōt pfici. ar. xj. q. iij. anteceſſoꝛ. Perficit aūt mr̄imoniū p coitū quo ad ſui ſignificationē: q̄ꝛ tūc vtrāqꝫ hꝫ ſignificationē. ſ. cōiunctionē aīe fidelis ad deum: ⁊ xp̄i ad eccleſiā. ex̄ de biga. c. debitū.

Mr̄imonium per qd pficit.

Sed q̄re ſeparat matrimoniū cā religionis poſt ꝯiūctionē aīe fidelis ad deum ⁊ nō poſt cōiunctionē xp̄i ad eccleſiā: Ratio eſt: q̄ꝛ aīa ſeparat a deo per pctm̄. vn̄ non eſt mirū ꝙ poſt talē ꝯiunctionē mr̄imonium ſeparat: ſꝫ illa cōiunctio xp̄i ad eccleſiā deſignatur per vniōnē qua vnita ē diuinitas carni humane in vtero vginali. vnde q̄ꝛ humana caro nūq̄ꝫ a deitate ſepata eſt: iō poſt talē cōiunctionē matrimoniū nūq̄ꝫ diſſoluit. Uel pōt dici qō facili⁹ eſt ꝙ vna aīa ſeparet a deo q̄ꝫ tota eccleſia: imo ipoſſibile eſt ꝙ tota ecclīa ſeparet a deo: q̄ꝛ eccleſia nō poteſt nulla eē. xxiiij. q. j. pudenda. ⁊. xxj. diſtin. c. j. Jo.

S J quis.

a ¶ Tradita. ergo ſi nō ſit tradita ſibi ⁊ traducta ⁊ ea vtatur viꝫ facit: vt. C. de rap. vir. l. vna. ſed. l. illa non tenet: vt. ff. eo. let. extra de rapto. cum cauſam. Jo.

¶ Quare. ¶ Caſus. Hic Gra. ponit quādam incidentē q̄ōnem: q̄re. ſ. ſpōſa nō ſtatim tradat ſponſo ⁊ eā determinat in ſequē. c. cui⁹ caſus pꝫ.

I Nſtitutum eſt.

b ¶ Nō ſtatiꝫ. q̄ꝛ niſi īfra duos mēſes ex̄ de cōuer. cōiug. ex publico. Sir̄ fideiuſſoꝛ nō dꝫ ſtati venire cū ſacco paratus. ff. de ſolu. qō dicimus. l. di. q̄ꝫuis.

c ¶ Ne vilē. nā gratioꝛ eſt fruct⁹ quē ſpes ꝓductioꝛ edit. Et no. ꝙ pp cauēdā vilitatē multa omittūt. xvi. q. i. pcipim⁹. ff. de of. pſi. obſeruādū. xlv. di. de iudeis. l. di. §. pt.

Fructus diu expectatus gratiſſim⁹ eſt.

¶ Juxta. ¶ Caſus. Jſte. §. diuidit in tres ptes. In pma approbat diſtictionē poſitā. ſ. e. in. §. apparet de mr̄imonio initiato ⁊ pfecto: ſm̄ quā vt dicit Granus itelligit auctoritas Aug. ſ. e. nō dubiū. ⁊. c. cū leonis. ⁊. c. cū ſocietas. In ſcd̄a parte obijcit: q̄ꝛ dicit Aug. ꝙ inter mariā ⁊ ioſeph fuit pfectū mr̄imoniū ⁊ tñ carnalis copula nō interuenit. Sed ſoluit Granus dicens ꝙ pfectū intelligitur nō ex offō carnis ſꝫ ex his bonis que officiū cōiugij comitant. In tertia pte dat ſolutionē aliā dicens ꝙ ſponſa dr̄ vxoꝛ ſpe futuroꝝ ⁊ nō re pſentiū. ſec⁹ in carnaliter cognita. Qō ꝓbat quattuoꝛ auctoritatib⁹. ſ. vna ambroſij duab⁹ Auguſtini ⁊ vna Bede. ſcd̄a pars icipit ibi: ſed obijcit. tertia ibi pōt ⁊ aliter.

Diuiſio.

Non effectu pſentiū: id eſt nō vſu carnis. Ad ꝓbandū aūt hāc vltimā diſtictionē inducit Granus. c. ſequētia.

d ¶ hanc diſtictionem. de initiato ⁊ conſūmato.

e ¶ Non ptinere. ex his verbis Grani bonus itellect⁹ hr̄i poteſt: ſed ꝙ ipſe malū habuit pꝫ ex illo loco: cuncta ergo.

f ¶ Sponſe. nec hec ſolutio multū valꝫ: q̄ꝛ eadē rōne dici poteſt ꝙ cōmittit adulteriū ſpe futuroꝝ ⁊ nō re preſentiū qui cū ſponſa alicuius foꝛnicatur: qō ridiculum eſt dicere.

g ¶ Effectu. id eſt ꝓpter fidele cōiugiū: vt. ſ. eo. coniunx.

h ¶ De parētibus. Joſeph eni putatiu⁹ pater dn̄i dictus eſt.

i ¶ Sicut ⁊ parentes. quo ad ioſeph. Nā maria carne fuit eius parens. Unde expone parentes. id eſt parens plurale ꝓ ſingulari. ij. queſtio. j. in pꝛimis.

k ¶ Quia futura. ex hoc loco habuit tam Gādulphus q̄ꝫ Granus cāꝫ ſui erroꝛis dicentes verū cōiugium nō fuiſſe iter mariā ⁊ ioſeph: qō tñ falſū eſt: vt. ſ. eo. cōiunx. ✠ Et eſt h̄ ar. aliquem ſumere appellationē ab eo qō futurum erit: vt. xxiij. q. j. paratus.

GEnuit ioſeph. ¶ Caſus hoc capl'm diuidit in duas ptes. In pma parte ponunt v̄ba euāgeliſte. In ſcd̄a ponunt verba hieronymi dicētis: Cū audieris ꝙ ioſeph fuerit vir marie nō ſuſpiceris ꝙ eā cognouerit ſꝫ ſcias ꝙ ſꝫ ꝯſuetudinē ſcripturaꝝ ſpōſus de pn̄ti añ carnalē copulā vir appellat ⁊ ſpōſa vxoꝛ. ſecūda pars icipit ibi: cum virū.

l ¶ Genuit. In pꝛima parte cōmentat hieronymus ſup illa auctoꝛitate. Genuit ioſeph. In ſecunda cōmentatur ſup illo inuenta eſt ⁊c̄. In tertia cōmentatur ſuper illa Joſeph fili dauid ⁊c̄.

l ¶ Genuit ioſeph. verba ſunt euangeliſte.

a ¶ Nuptiarum.id eſt carnalis cõmixtionis:quia carnalem copulam eius non cognouit.
b ¶ Heluidiũ.hereticũ qui dicebat beatã virginem alios filios genuiſſe eo ꝙ euangeliũ dicat:Pepit filiũ ſuũ primogenitũ:⁊ ioſeph de alia muliercula plures filios habuiſſe: vt ſic chriſti parentes infamaret.

E Greſſus itaqꝫ loth. ¶ Caſus hoc.c.diuiditur in duas ptes. In pma ponũtur vba Geneſis. In ſecũda ponũtur verba hiero. ꝓbãtis ꝙ noie generi etiã ſponſus filie intelligit' q2 filie loth nõdũ viros cognouerant:⁊ tñ ſponſi earũ generi appellãtur:ſʒ quidam aliter opinent' dicẽtes:ꝙ que viros habuerũt perierũt i ſodomis: virgines autẽ exierũt cum patre.ſecũda pars incipit ibi: in ſequẽtibꝰ. Nunc id eſt ſup loco Geneſis:Egreſſus ⁊c̃.
c ¶ Ecce.ſ.xiiij. diſtinctio.c.j.
d ¶ Ad ſponſos.tamen appellatiõe generi ſpõſus continetur: vt.iiij.queſtio.iij.item.l.iulia.ver.item ne liberto.

P Riuſquam. ¶ Caſus. hoc ca.diuidit' in quatuor ptes. In prima parte ponũtur verba euãgelij. In ſcd̃a oſtendit ioannes ꝙ maria ſponſa iuxta morem antiquũ habitauit cũ ſpõſo ſuo ſicut econuerſo generi loth apd̃ ſuas ſpõſas habitauerũt. In tertia pte oſtẽdit ꝙ nomine ſpõſe ↄiugis ſpõſa intelligit'. In quarta pte dicit ꝙ cum ioſeph vellet mariã velut ſuſpectã dimittere: angelus eũ recõciliauit ſibi non ad carnale cõmercium ſed ad cõmunis habitaculi conſortiũ.ſecunda pars incipit ibi:nõ dixit.tertia ibi: noli timere.quarta ibi:ſicut enim. Sequens ca.patet. Uxoris.ſ.cognite. Illi.ſ.diſcipulo ioanni.
e ¶ Priuſqꝫ.hic prius nõ no.ordinẽ Arg.extra de ver. ſig.quod di.arg.xix.q.vlt.§.nunc aũt.vnde nõ ſequitur ꝙ poſtea cõuenerint.Et etiam concordat huic argu.lex. nam lex dicit ꝙ ſi ſeruus non fuerit euictus priuſquã moreretur vel mortuus eſſet nec inde ſequitur ꝙ poſt euincatur:q2 hoc eſſet impoſſibile.ff.de euic.ſi ſeruus.
f ¶ Seruabat.non tamẽ vbicunqꝫ:imo alicubi contrarium obtinebat.ꝓut ſtatim ſubditur de generis loth.

dieris tibi non ſubeat ſuſpitio nuptiarũ[a]:ſed recordare ↄſuetudinis ſcripturarũ:ꝙ ſponſi viri ⁊ ſponſe vocẽtur vxores:Et īfra:Nõ ab alio inuẽta eſt niſi a ioſeph:q pene lĩa maritali future vxoris oĩa nouerat.Et īfra:Joſeph fili dauid ⁊c̃.iam vt ſupra diximus ſpõſas vxores appellari ↄſtat ꝙ plenꝰ liber aduerſus heluidium[b] docet.

Item ſuper Geneſim.

¶ De eodem.

E Greſſus itaqꝫ loth locutus eſt ad generos ſuos ⁊ q accepturi erãt filias ſuas. ¶ In ſequẽtibus filie loth virgines fuiſſe dicũtur:⁊ ipſe ad ſodomitas dixit: Ecce[c] due filie mee que nõ cognouerunt virũ ⁊c̃.nũc autẽ dr̃ habuiſſe generos.Sʒ quidam arbitratur eas que viros habuerunt in ſodomis periiſſe:⁊ que virgines erãt cũ patre exiiſſe:ſed hebraica veritas hʒ: Egreſſus loth locutus eſt ad ſpõſos[d] ſuos: qḋ quidã magis verũ eſſe videtur ex hoc quod ſeqtur: Qui accepturi erãt filias ſuas:vnde dat' intelligi ꝙ ſcriptura ſponſos generos vocat.✝ Item Joãnes os aureum in eodem euangelio.

¶ Maria cõiunx dr̃ more ſcripture cũ ſimplr̃ ſpõſa eẽt

P Riuſquã[e] conuenirẽt. ¶ Nõ dixit:priuſqꝫ i ſponſi adducerẽtur domum. Nunc eni morem ſeruabat[f] antiqtas vt ſponſe in ſpõſorũ domibus haberẽtur[g]:vt autem generi loth apud ſocerũ legũtur habitare cũ ſponſis nõdũ ſibi copulatis lege cõiugij:ſic ⁊ maria[h] habitabat cũ ſponſo. Et infra: Neqꝫ enim eã voluit de domo expellere ſed dimittere[i]. Et infra. ¶ Noli timere accipe mariã ↄiugem tuã.quo ſermone ſpõſam ſilr̃ indicauit: ſicut etiã eos qui adhuc ſpõſi ſũt generos appellare ſcriptura cõſueuit. Quid eni eſt accipe niſi domi ꝓfecto retinere[k]? iam eni illam mente dimiſerat[l]. Et infra: ¶ Sicut eni poſtea illã cõmendauit xp̃us ipſi diſcipulo: ſic ⁊ nũc angelus copulat[m] ſponſo:nõ in fedus ſolẽne ↄiugij ſed i ↄſortiũ cõis habitaculi.

Idem in eodem homil'.ij.

¶ Dominus non cõmendaſſet matrem diſcipulo: ſi eã ioſeph cognouiſſet.

S I eni cognouiſſet eã ⁊ loco habuiſſet vxoris[n] quõ illam dñs quaſi abſqꝫ ſolatio ⁊ nihil penitus habẽtem diſcipulo cõmẽdaſſet:iubẽs illi vt eam reciperet in ſuam?

Item Origenes in eodem.

¶ Maria vxor ioſeph appellat' q2 ſic ab eo putabat ſubtura.

I Nuenta eſt habẽs in vtero. ¶ A beato ioſeph:qui lʒ eã non ↄtingere future tñ vt putabatur vxoris oĩa nouerat. Et īfra: Si tibi vxor noiat':⁊ ſi i deſpõſatione vxor tibi eſſe dr̃: non tñ tibi vxor eſt ſed dei vnigeniti mr̃ eſt eterna. Et īfra. Dico ↄiugem[o] ꝓpterea

g ¶ Haberẽtur.ff.de ri.nup.l. mulierem. vñ niſi poſt puberes ãnos ſpõſa inueniatur in domo ſponſi: nõ preſumit' vxor vt ff.de ri.nupti.l.iiij. Item lʒ poſt puberes annos ſponſa inueniat' in domo ſpõſi: tñ niſi cõſtet de ſponſalibus hoc ipſo ꝙ ſecũ reperit' nõ preſumit' mr̃imonium vt.ff.de ſpõ.quituʒ.⁊ ex de re.ſpon.ex pte.
h ¶ Sic ⁊ maria.ſimilitudo eſt p ↄ̃triuʒ:vel i eo ꝙ ⁊ iſti ⁊ illi cohabitabãt ſpõſis ſine carnali cõmixtiõe
i ¶ Sʒ dimittere.i. ad eam nõ accedere.
k ¶ Retinere. ergo ⁊ accipere eſt retinere.arg.xij.q.ij.ſi qua de rebus.
l ¶ Dimiſerat.quia ſuſpicatꝰ de ea fuerat adulterium.ij.qõ.j. ſi peccauerit.
m ¶ Copulat.i.recõciliat:nõ deſpõſat: ſed qḋ dicit copulat iã mente dimiſerat eã:⁊ q̃ſi ſepati erant quoad mẽtẽ:ioſeph mr̃ ꝓus ei fuit cõiunctꝰ p ↄſenſũ mr̃imonialẽ:⁊ ↄſenſit i carnalẽ copulã.ſ̃.e.§.j.

S I enim. n ¶ Uxoris.ar. ꝙ viuẽte ioſeph ſeparata eſt virgo ab eo. ar.ſ̃.e.§.ecce.⁊ hoc ↄ̃ petrũ mãducatorẽ q dixit ꝙ ioſeph mortuus erat tpe dñice paſſiõis.hic eni exꝓmit' cã q̃re dñs ſeparauit eam a ioſeph.

I Nuenta eſt. ¶ Caſus. hoc ca.diuidit' in duas ptes. In prima ponũtur verba euãgeliſte. In ſecũda verba Origenis dicẽtis ꝙ maria fuit tñ ſponſa de preſenti:ſed ideo fuit appellata vxor vt eius virginitas lateret diabolo:⁊ parturiẽs non ex merito lapidaretur.ſecũda pars incipit ibi:a beato. Tibi vxor.carnaliter cognita.ſm conſuetudinem.ſ.carnalem.
o ¶ Dico ↄiugẽ.in ꝑſona angeli:q̃ſi loq' hoc origenes.

Matthe. j.c.

Joſeph tẽpore paſſiõis viuebat:⁊ a virgine ſeparatus fuerat.

Diuiſio.

a ¶ Ut legis.q: ſm legem que iam ſpóſa erat lapidabatur ob fornicationē.xxxiiij.q.ij nó ſatis.ſed que nódū erat ſponſa alicuius ⁊ fornicabat̃ non puniebat̃ morte niſi poſtea copularet̃ alicui tanq̄ȝ virgo : ⁊ ita lapidaretur beata virgo:q: cū iam ſponſum haberet grauida apparebat:⁊ ita conſtabat ꝙ vel ante vl̃ poſt deſponſationē eá fornicatá preſumptiue ⁊ idō fuit deſponſata. Sed ſm legē romanam ſecus eſt.naȝ ſi qua fuerit fornicata anteq̄ȝ ſit ſpóſa non poteſt accuſari d̉ adulterio : ſi v̉o poſtq̄ȝ fuerit ſponſa pót.ff. de adulte. ſi vxor.§. ſi quis vero. Tamē dicunt quidam : ꝙ etiaȝ ſimplex fornicatio morte puniebatur in aaronitis: q: maior mundítia exigebat̃ in eis:q: de eis auctor mūdi:id eſt chriſtus erat naſciturus. Et nota ꝙ hic occultatur aliqd ꝓpter maliciam ei⁹ cui ſit occultatio : qn̄q̄ȝ occultatur aliquid ꝓpter rei excellentiaȝ.xliij. diſt. in mandatis.quádoq̄ȝ ideo : qa auditores capaces nó ſunt.viij qo.j.opȝ.⁊ ibi multa habeo vobis dicere que non poteſtis portare modo.

Spóſa fornicata an erat olim lapidáda.

Jo.xx.f.

Occultare licet ex cauſa.

S Jc quippe. ¶ Caſus. Gregori⁹ facit hic quandam collationē inter ioſeph ⁊ thomam apoſtolum : vtrūq̄ȝ enim permiſit deus dubitare: alterū de virginitate marie:⁊ alterū de chriſti reſurrectiōe tamē neutrum in dubitatione permiſit:⁊ vtroq̄ȝ vſus eſt pro teſte taȝ reſurrectiōis q̄ȝ virginitatis marie.ad nuptias.i.ad carnalem cognitionem. ¶ Ex his omnib⁹. ¶ Caſus. Concludit Gra.ex premiſſis ꝙ nūcupatur ſponſa ⁊ cōiunx non re preſentiū ſed ſpe futurorū:⁊ ſuam cōcluſionē tribus ſimilitudinibus ꝓbat reſpondēdo quibuſdá capitulis ſuperius allegatis.prima ſimilitudo incipit ibi : ſed a prima.ſecūda ibi:ſed talis.tertia ibi:ſic qui merito.Et dicit hugo ꝙ Gratianus fere per totam hanc queſtionem male dicit:⁊ per vnum falſum vult probare aliud falſum. Tu autem dicas ꝙ matrimoniū eſt cum ſponſa de preſenti:ſed non conſummatum.

b ¶ Ex his. Fere per totum iſtum.§.male dicit Gratianus:immo per totam hanc queſtionem.Jo.

c ¶ Sicut.hic per vnū falſum vult aliud ꝓbare:nam ꝙ adulto nó dimittātur peccata per fidem ante baptiſmuȝ nemo catholic⁹ dicit. hoc etiaȝ Aug.expſſe negat.de conſe.diſt. iiij.non dubito. et ca.baptiſmi. Veruȝ eſt ꝙ nó dimittuntur oío ante baptiſmum quo ad oēm penam : q: nó quo ad temporalē quod ſit per baptiſmū.de conſe.di.iiij.ſine penitentia. niſi ſumma eſſet cōtritio:vt in latrone.de conſe. diſtin.iiij.c. baptiſmi vicem.

vt diabolo virginitatē eius occultareȝ:vt legis[a] inſtituta nō deſtruam. Jn ſequētib⁹ demonſtrabo ꝙ nec iſta tua ꝯiunx ſm cóſuetudineȝ cōiugij habeat̃:nec iſte q etiaȝ generat̃ tuus fili⁹ eē credat̃. Item Grego.in expoſitione euágelij. ¶ Ad nuptias marie non peruenit ioſeph.

S Jc quippe diſcipulū poſt reſurrectionē ſuam dubitare ꝑmiſit tn̄ nec in dubitatiōe deſeruit:ſicut ante natiuitatē ſuá habere mariam ſponſam voluit qui tamē ad eius nuptias nó ꝑuenit:naȝ ita fact⁹ eſt diſcipulus dubitans ⁊ palpás teſtis vere reſurrectiōis:ſicut ſponſus fuerat ⁊ matris cuſtos integerrime virginitatis. ¶ Ex his[b] oíbus auctoritatib⁹ apparet ſpóſas ꝯiuges appellari ſpe futuroꝝ nó re p̄ſētiuȝ. Quō ergo ꝯiuges a prima fide deſpóſationis appellant̃ ſi iſta que aſſerit̃ ſpóſa ꝯiūx eſſe negat̃. ¶ Sed a prima fide deſpóſationis ꝯiunx dr̄ appellari:nó ꝙ in ipſa deſpóſatiōe fiat ꝯiūx ſed q: ex fide quá ex deſpóſatione ſibi inuicē debent poſtea efficiunt̃ cōiuges:ſicut[c] ꝑ fidem dicūtur remitti peccata:nó ꝙ ante baptiſma per fidē remittātur:ſed q: fides eſt cá quare in baptiſmate a pctīs emundamur. ¶ Jllud aūt ioannis chryſoſtomi: Mr̄imoniū non facit coitus ſed volūtas. Jtē illud Ambroſij:

Nō defloratio virginitatis: ſed pactio ꝯiugalis matrimoniū facit:ita intelligēdū eſt: coitus ſine volūtate contrahēdi matrimoniū:⁊ defloratio virginitatis ſine pactione ꝯiugali matrimoniū non facit:ſed ꝓcedens volūtas cōtrahēdi matrimoniū ⁊ cóiugalis pactio facit vt mulier i defloratiōe ſue virginitatis: vel in coitu dicat̃ nubere viro vel nuptias celebrare. ¶ Jtem ſyricius[d] papa diſceſſionē ſponſe a ſpóſo vocat coniugalem ſeparatóeȝ. ¶ Sed talis diſceſſio dicit̃ violatio cóiugij:non iam exiſtētis ſed futuri vt ex ipa deſpóſatione ſperabatur : ſic ⁊ diabolus dr̄ cecidiſſe a beatitudine[e]:nō ſolum quá tūc habebat ſed etiá ad quá habēdaȝ creatus erat. ¶ Sic qui merito ſue vite vel ſcientie in ſacerdotē vel ep̄m eligitur : ſi interim electionem ſuá caſſari meruerit dicitur amittere ſacerdotalē[f] vel epiſcopalē vnctionē:non quam iaȝ acceperat[g] ſed ad quá accipiendá electus erat:nó ergo illa auctoritate ſpóſa coniunx pót ꝓbari. ¶ Sed ꝯcedatur ꝙ ſpóſa nó ſit coniūx: tamē queritur[h] vtrū liceat ei renūciare priori conditioni? ¶ Hoc autem prohibetur auctoritate anchiritani concilij:in quo ſtatutum ſic legitur. ¶ Puelle deſponſate prioribus reddēde ſunt ſi eis rapte fuerint.

Pec adult dimi tur p ante ptiſm

d ¶ Syricius.ſ. c. q.de coniugali.⁊ ita ſoluit quod nó obiecerat. ⁊ ſic eſt rota precurrens.

e ¶ A beatitudine. habuit quidē beatitudinem ſed nó permanētem vel confirmatá:vnde dr̄ non habuiſſe charitateȝ in celo.xvj.qō.ij.viſis.de peni.di.ij.ꝓncipium.xix.diſt. propter totius.

f ¶ Sacerdotalem. ſed hoc nó niſi poſt confirmationeȝ : vt extra de accuſa. ſuper his.Joan.

g ¶ Acceperat.amittit ergo quis quod non habet:vt.C. de admi.tu. pupillor. Arg.contra ff.de regu.iu.non videtur re excluſus qui rem non habuit.

¶ Sed concedatur. ¶ Caſus. Nunc reuertitur Gra.ad p̄ncipalem qōnem.Sequens ca.planū eſt: ⁊ intelligitur cum ſequenti de ſponſa de preſenti.

h ¶ Queritur vtrū.huius queſtionis nulla eſt vis.determinatur enim per id qō eſt.extra de ſponſa.duo.duobus modis.⁊.c.licet preter ſolitū.ſed in hoc diſſentiunt doctores an ſponſa de futuro cogatur ſtare cum ſponſo ſuo:quod videt̃:vt extra de ſpon.ex litteris.⁊ de cōuer.cóiuga.ſane.Jtē quia pro quolibet mortali peccato poſſumus cogi ad penitentiá.xxij.q.j.c.vlt.ſed ꝯ.extra de ſpó.

Spó cogat re c ſponſ

requiſiuit.⁊.ſ.e.q.j.de viduis. Dicunt quidam ꝙ cogē dȝ a principio ſi tñ perſeuerauerit contumax nõ eſt amplius cogenda. tu dicas ſemꝑ eſſe cogendã niſi euidentiſſima ſubſit cauſa. Sunt tñ caſus ſeptem in quib⁹ ſpõſa de futuro licite põt recedere a ſpõſo: vnus ſi alter vult intrare religionē: ⁊ illud etiam tenet in ſponſa de pñti. ex̄ de conuer.cõiug.ex publico. Scđs caſus: ſi alter recedit ad remotã regionē: nec poteſt inueniri. ex̄ de ſpõ.de illis. Tertius caſus: ſi alter incurrit lepram vel aliquã deformitatē corporis ex̄ de cõiu.lepro. literas. extra de iureiuran. quēadmodũ. Quartus: ſi ſuperuenit affinitas: vel ſi fornicetur ſpõtanee vel coactus. extra de iureiur. quēadmodum.ſ.e.qdam deſpõſauit. Quint⁹ ſcđm quoſdam eſt: ſi mutuo ſe abſoluerit. ex̄ de ſpõ. preterea. Sextus: ſi cõtraxit cum alio per verba de preſenti. ex̄ de ſpon. duorum.c.j.⁊.ij. ſed i hoc caſu eſt pctm̃. Septimus: ſi id qđ minor fecit nõ vult ſeruare in adulta etate: vt ex̄ de deſpõ.impube.de illis. Hi caſus ⁊ aliq alij poſſunt his verſibus haberi. Lepra ſuperueniens furor ordo ſanguis ⁊ abſens. Leſaqȝ virginitas mẽbri dãnum minor etas: Ac hereſis lapſus fideiqȝ remiſſio preſus: Sponſos diſſociant ⁊ vota futura retractant.

a D Eſponſatas. ¶ Erui.i.auferri a raptore.

b ¶ Deſponſate. ſ. xxxiiij.q.ij.nõ ſatis. contra. vbi precipit non reddi priori viro: ſed ibi conſenſit raptori: ⁊ hic loquitur de ſponſa de preſenti. Item contra.C.de ſponſa.l.j. ibi dicitur ꝙ vni deſponſata poteſt alij nubere: ſed illud eſt abrogatum.

A Tho. ¶ Caſus. Quidam nomine atho cõqueſtus eſt pape mulierem ſibi deſpõſatam raptam fuiſſe: q̃re papa reſcribit Roſtanno archiepõ vt compellat raptorem eam ſibi reſtituere. alioquin cõuocatis ſuis ſuffraganeis excõicet eum: ⁊ ipſam raptã ſi ad ſuum ſpõſum noluerit remeare. Que autem ſequuntur plana ſunt vſqȝ ad.c.de coniugali. In fi. capitu.ſ.deſponſatas. h autem de qua agitur in themate.

c ¶ Remeare. ſi intelligas hoc de ſponſa de pñti planũ eſt: ſi de ſponſa de futuro dic vt in ſumma.

D Eſpõſatas puellas ⁊ poſt ab alijs raptas placuit erui[a] ⁊ reddi eis quibus ante fuerant deſpõſate[b] etiam ſi eis a raptoribus vis illata cõſtiterit. Item Joãnes Chryſoſtomus roſtanno archiepiſcopo,

¶ Cõmunione puet ſponſa niſi raptorem deſerere ⁊ ad ſpõſum ſuũ redire voluerit.

A Tho preſentium lator dũ in noſtro ſeruitio fideliter excubaret quēdam virum feminã ſibi deſpõſatam cõqueritur rapuiſſe: ⁊ ideo fraternitas tua noſtra auctoritate ſuffulta ſuffraganeos ſuos epõs preſentialiter conuocet: ⁊ ſic vnanimi ſentẽtia ſi ſponſam huic raptor nõ reddiderit: tam idem q̃ȝ rapta (ſi ad priſtinũ ſuũ ſponſum remeare[c] noluerit) omni cõione puentur. ¶ Sed aliđ eſt priori ꝯditioni renunciare ⁊ de nuptijs cũ alio agere: aliđ eſt rapi hoc eſt illicite cõſtuprari. Unde Iſidor⁹ etymologiarũ lib.v.cap.xxiij. ait:

R ¶ Quid ſit raptus.

Aptus[d] eſt illicit⁹ coitus: a corrũpendo dictus: vñ qui raptu potit̄ ſtupro fruit̄. Hec aũt nõ ab alio rapta: ſȝ alij deſponſata monſtrat̄: raptam vero talem dici ꝓhibet Gelaſius papa dicens,

¶ Ibi raptus admittit̄ vbi puella abducitur: de cuius antenuptijs nihil probatur.

L Ex illa[e] ꝓteritorꝝ principum ibi raptum dicit eſſe cõmiſſum vbi puella de cuius antenuptijs nihil actũ fuerat videbatur abducta. ¶ Quod autem in fine capituli ſubiũgitur etiam ſi eis a raptoribus vis illata cõſtiterit[f]: ideo additum eſt: qꝛ raptarum alie ſe rapiendas exponunt: alie violenter abducuntur: quolibet ergo modo rapiant̄ priori reddẽde ſunt. Hec autem[g] (vt ſupra dictũ eſt) nõ inter raptas ſed inter alias deſponſatas cõnumeratur: ⁊ ideo nõ eſt huic auferẽda ⁊ priori reddẽda. Sequũtur alie auctoritates quibus iſta ꝓhibetur nubere ſecũdo ⁊ iubet̄ redire ad priora vota. Ait enim Syricius papa hymerio epõ terraconenſi.

¶ Puellam alij deſponſatam alter accipere nõ valet.

D E cõiugali violatione requiſiſti ſi puellam alteri deſpõſatam alter in matrimonium poſſet accipere: tale ergo cõnubium anathematizamus ⁊ modis omnibus ne fiat prohibemus: qꝛ illa benedictio quam nupture ſacerdos imponit apud fideles cuiuſdam ſacrilegij inſtar eſt ſi vlla tranſgreſſione violetur. ¶ Sed auctoritate hac ſyricij illa prohibetur ad ſecũda vota tranſire: que in propria domo eſt ducta[h] ⁊ cum ſponſo ſuo eſt velata ⁊ benedicta: talium diſceſſione violatur benedictio quam nupture ſacerdos imponit: verum hãc necdum ſponſus

¶ Sed aliud. hec eſt quarta pars.q. in qua queritur quid iuris ſit de raptis: ⁊ qs dicat̄ raptor vel rapta vel raptus. Jo.

d R Aptus. hoc.c. inducit Gra. vt ꝓbet illicitum eſſe coitũ in rapta. vnde per ꝯñs vult ꝓbare ꝙ debeat a ſecũdo ſeparari ſi eam raperet cum illicite ei adiũgatur: ita tñ ꝙ ille q ſcđo rapuerit nõ tractaſſet primo de ſpõſalibus. ⁊ ad hoc inducit.c. ſequens.

e L Ex illa. ſed vbi ſit lex illa ignoro: forte in codice theodoſiano. potius cõtrarium iuenio: vt.C.de rap.virg.l.j.§.quibus. ſed illud non tenetur: vt extra de rapto. cum cãm.

¶ Quod aũt. hec eſt quinta pars in qua dicit̄ ꝙ ſi per verba de pñti fuerit ſponſa ⁊ rapta omnib⁹ modis viro reddenda eſt. Joan. de fa.

f ¶ Conſtiterit.ſ.c. deſponſatas.

g ¶ Hec aũt. de qua agitur in themate.

D E coniugali. ¶ Caſus. Aliqua fuit deſponſata alij per verba de pñtē querebatur vtrũ alter poſſit eã accipere in vxorem. Et rñdet ꝙ non: ⁊ ſic cõtrahentes debent anathematiȥari: nã ſi quis violat bñdictionē quã nupture ſacerdos iponit ſacrilegiũ facit. Nupture nõ quo ad matrimonium: ſed quo ad copulam carnalem. Vel nupture.i. carnaliter cognoſcende.

¶ Sed auctoritate. ¶ Caſus. Soluit. G. ⁊ male dicens ꝙ ſi ſponſa velata ſit ⁊ bñdicta cũ ſponſo: ⁊ in domũ ducta dȝ reddi priori: alioquin nõ: h aũt facit. G. rñdendo qbuſdã.c.ꝯ hoc allegatis illud Grego.xxxiij.q.j.requiſiſti.

h ¶ Ducta. hoc male ſoluit: nam hmõi ſolẽnitates non faciunt ad eſſentiam matrimonij.xxx.q.v.noſtrates.

in ſuam duxerat nec cum ea benedictioné acceperat. Nõ ergo hac auctoritate huiuſmodi copula ꝓhibet. ¶ Ité illud Euſebij pape: Deſpõſatam puellam nõ licet paréntibus alij viro tradere: ſimiliter ꝛ de huiuſmodi deſponſata intelligitur que videlicet cum ſpõſo eſt velata ꝛ benedicta. ¶ Item obijcitur illud Gregorij[a]: Que ꝓpter frigiditatem a viro ſuo ſeparata eſt ꝛ alij nupta fuerit: ſi vir eius aliam cognouerit illa eſt detrahenda ſecundo ꝛ reddenda primo: ſed eodem modo ſoluitur: qꝛ iſta videlicet cum illo benedictioné acceperat. ¶ Auguſtinus de fide pactionis ꝛ conſenſus.

¶ Si quis alicui mulieri cõſenſus fidem fecerit non licet illi aliam ducere. Palea.

Duobus modis dicit fides ꝛ pactionis ꝛ cõſenſus: ſi aliquis alicui mulieri fidem fecerit pactionis nõ debet aliaꝫ ducere: ſi aliã duxerit penitentiã agat de fide mentita: maneat tamé cũ illa quam duxit: nõ enim reſcindi dꝫ tantũ ſacramentũ. Si aũt fecerit fidem conſenſus nõ licet aliam ducere: ſi aũt duxerit dimittet eã ꝛ adherebit prime vxori. ¶ Eſt aũt fides pactionis qñ aliqs promittit fidem alicui ꝙ eaꝫ ducet ſi ꝓmiſerit ei ré ſecum habere vel etiã pro cõſenſu. Fides autem conſenſus eſt quando etſi non conſtringat manum corde tamé ꝛ ore cõſentit ducere ꝛ mutuo ſe cõcedunt vnus alij: et mutuo ſe ſuſcipiunt.

¶ Cauſa. xxviij.

Quidam vir infidelis[b] in cõiugio poſitus ad fidem conuerſus eſt: vxor vo eius fidei odio xpiane ab eo diſceſſit: ille quãdam fideleꝫ in vxoré accepit: qua mortua clericus efficit: tãdem vite ꝛ ſciẽtie merito in epm eligit. ¶ Hic pmũ qrit an ꝯiugiũ ſit iter ĩfideles? ¶ Scdo an liceat huic aliã ducere priore viuente? ¶ Tertio an ſit reputandus bigamus qui ante baptiſmũ habuit vnam ꝛ poſt baptiſmum alteram.

Queſtio .i.

‡ I Quod auté[c] inter infideles cõiugiũ non ſit multis auctori-

a ¶ Illud gregorij. xxxiij. q. j. c. j. ꝛc.

Duobus. ¶ Caſus. Caſum huius palee ſic pone. Dicitur enim hic ꝙ ſi aliquis deſponſauerit aliquaꝫ fidem pactionis nõ dꝫ aliam ducere: ſi tamé duxerit maneat cum ſecũda: agat tñ penitentiã de fide mentita. Si aũt contraxerit per fidem cõſenſus erit tñ matrimonium cũ pma: ꝛ hoc in prima pte. In ſcdã dicit ꝙ fides pactiõis eſt quãdo aliquis ꝓmittit alicui mulieri ꝙ accipiet eaꝫ in vxorem ſi ꝓmiſerit rem ſecũ habere: fides cõſenſus eſt cũ inter ſe conſentiunt per verba de pſenti. ſecunda pars incipit ibi: eſt autem.

¶ Cauſa. xxviij. Quidã. Caſus. In ſuperiori cã tractatum eſt de quibuſdam impedimétis matrimonij: ꝛ ꝙ matrimoniũ non eſt iter religioſas perſonas ſi de nouo cõtrahãt: ſed ne idem putetur eſſe iter infideles: iõ magr̃ ſupponit hãc vigeſimamoctauaꝫ cãm: in qua oſtédit matrimonium eſſe inter eos. Oſtendit etiaꝫ quid iuris ſit ſi alter infideliũ conuertatur: ꝛ ad addit vtrũ debeat dici bigamus qui añ baptiſma habuit vnã ꝛ poſtea alteram: vt auté hec omnia competétius agat ꝓponit thema: de quo tres elicit queſtiones.

b ¶ Quidam vir infidelis. Superiori cã quinqꝫ notant cauſe que ꝓhibent mr̃imonium cõtrahere ꝛ cõtractum iubent dirimere. verbi gratia: votum ordo religionis habitus ligatio ꝛ publice honeſtatis iuſticia: in hac vero cauſa ponunt que impediunt matrimonium. verbi gratia: diſpar cult[us] vel diſſimilitudo fidei vt inter fideles ꝛ infideles. ꝛ pmo tractat an matrimoniũ ſit inter infideles: ꝛ oſtédit etiã quid iuris ſit ſi alter de duobus cõiugibus infidelibus ad fidem cõuertatur.

Queſtio .i. Quod autem. ¶ Hec qſtio diuiditur in quinqꝫ ptes. In prima quaꝫ ꝓbat multis auctoritatibus ꝙ matrimonium nõ eſt iter infideles. ſecũda ibi: ſi quis. tertia ibi: iaꝫ nunc. quarta ibi: cõtra. quĩta ibi: ꝛ his. Joan. de fa.

¶ Caſus. Hinc intitulatur prima qſtio qua qrit an ſit matrimonium inter infideles. Et certũ eſt ꝙ ſic: vt. ī. eo. §. j. ꝛ. c. j. Gratianus tamen ꝓ vtraqꝫ parte allegat ꝛ bene ſoluit. ī. e. §. ex his. Ponit etiaꝫ quedã. c. in hac queſtione que ad ſecundam pertinent qſtionem: que eſt an altero remanente infideli poſſit cõuerſus ad fidem ſe alij copulare: ꝛ de hoc quid iuris ſit in ſecũda queſtione tractat. Eſt ergo caſus huius. §. talis. ꝓbat hic Gra. ſuperficialiter inter infideles nõ eſſe matrimoniũ. ꝛ hoc facit qᷓtuor auctoritatibus. ſ. vna Pauli duab[us] Aug. ꝛ vna Ambro.

c ¶ Quod aũt. Hic intitulatur prima qõ an. ſ. matrimoniuꝫ ſit inter infideles. Et certuꝫ eſt ꝙ ſic: licet nõ ſit ratum. ī. e. §. ꝛ. c. j. Gra. tñ ad vtrãqꝫ parté allegat ꝛ bñ ſoluit. ī. e. §. ex his.

talibus probaṫ. Ait enim Paulus: Omne[a] qđ nō eſt ex fide peccatū eſt. Coniunctio aūt infideliū non eſt ex fide: ⁊ ideo peccatū[b] eſt. Nō eſt ergo ꝯiugium: q2 nullū ꝯiugium peccatū eſt. ¶ Itē Augu. Non eſt vera[c] pudicitia hoīs infidelis cū coniuge ſua: vbi autē vera pudicitia eſſe non pōt ibi nec verū coniugiū eſt. ¶ Itē Ambro. Iuſſit[d] eſdras dimitti[e] vxores alienigenas ꝑ quas ibant ad deos alienos. Nō eſt enim putandū matrimoniū quod extra[f] dei decretū eſt factū: ſed cum cognoſcit eſt emendādum[g]. ¶ Item Aug. Non eſt ratū[h] coniugiū qđ ſine deo eſt. ¶ Ex his oibus auctoritatib9 probaṫ coniugiū nō eſſe iter infideles. Sed ecōtra alie inueniūtur auctoritates qbus probaṫ coniugiū eſſe iter infideles: quarū prima eſt illud euāgelij qđ chriſtus ait: Erūt quinq3[i] in vna domo: duo[k] in tres[l] ⁊ tres diuidenṫ in duos[m]: deinde cū perſonas illas enumeraret vxorē in virū eſſe diuidendam dixit: ⁊ ecōuerſo. ¶ Itē qui nō odit[n] patrē aut matrē aut ſororē aut vxorē ꝓpter me: nō eſt me dignus: vxorē infidelē nō fidelē dixit odio habendā. ¶ Itē: Ois qui reliquerit domū aut patrē aut matrē aut ſororem vel vxorem ꝓpter me centuplū[c] accipiet ⁊c. vxorē in hoc loco īfidelē ſignificat que pp chriſtum dimittiṫ dum poti9 ipſa ꝙ̄ chriſti fides deſeritur. ¶ Itē Apſus: Si qs frater vxorē habet infidelem: ⁊ hec cōſenſerit[p] habitare cū illo nō dimittat[q] illā: ⁊ ſi qua mulier hꝫ maritū infidelem ⁊ hic cōſenſerit habitare cū illa nō dimittat virum ſuū. Sanctificatus[r] eſt eni vir infidelis per mulierē fidelem: ⁊ ſanctificata eſt mulier īfidelis per virū fidelem. ¶ Itē ad Titū: Hortare adoleſcētulas vt diligant viros ſuos: hoc tam de fidelibus ꝙ̄ de infidelibus intelligēdū eſt: infidelibus nāq3 viris fideles mulieres propēſius propter deū debēt obſequi: vt ſic viros ſuos chriſto lucrari valeant. ¶ Sic in paſſiōe beati clemētis de theodora[s] ⁊ ſiſinio legitur mirabiliter contigiſſe. ¶ Itē Innocen. papa ruſo ⁊ euſebio epiſcopis macedonibus.

¶ Bigami reputantur qui añ baptiſmū habuerit vnā ⁊ poſt baptiſmum alterā.

Sed q2 in hac qōne quedam.c. ponūtur pertinētia ad ſecundam qōnem: que eſt an altero remanēte in infidelitate poſſit cōuerſus ad fidem alij ſe copulare: de ea videamus. Notādum ergo ꝙ cum vnus cōiugum ad fidem cōuertitur: ſi remanēs in infidelitate eſt iudeus nullo modo fidelis debet ei cohabitare: niſi velit ad fidē conuerti: ⁊ ſi non vult cōuerti poteſt aliam ducere. J.e.c. iudei. Sed cōtrarium eſt hodie verū: vt extra de diuor. quāto. ⁊.c. gaudemus: ſi autē eſt paganus ⁊ non vult cohabitare: vel vult ſed cū blaſphemia chriſti: vel vt eā pertrahat ad mortale peccatū fidelis poteſt cum alio cōtrahere. J.e. ſi infidelis. ⁊ hos tres caſus in quibus lꝫ ei contrahere cum ſecūda habes extra de diuor. quāto. ⁊.c. ſequenti: ſi autem vult infidelis cohabitare fideli ⁊ in pace i electione fidelis eſt an velit ei cohabitare vel non: ſed tūc cum altero nō poteſt eo viuente ꝯtrahere. J.e. qđ. iam nūc. ⁊.c. ſic eni.

a ¶ Omne qđ non eſt ex fide. i. quod fit ex certa ſciētia contra fidem eſt peccatū. de peni. diſtin. iij. §. item illud.

b ¶ Peccatum. vt xxvj. di. deinde.

c ¶ Non eſt vera. i. ad veritatē ducens.

¶ Iuſſit eſdras. hiſtoria. Legitur in Eſdra ꝙ filij iſrael tempore babylonice captiuitatiſ ⁊ poſt reuerſionem de illa duxerūt in mrimonium alienigenas ꝯ preceptum dñi: ſed poſtea ad preceptum ⁊ ad monitionem Eſdre dimiſerunt eas.

d ¶ Iuſſit. hoc c. non facit ad propoſitū: quia non erat inter eos matrimonium niſi de ſolo facto: ſed quod dominus permiſerit eſſe fidelem cum vxore infideli intelligitur cum matrimonium preceſſerat inter eos.

e ¶ Dimitti. a iudeis.

f ¶ Extra. id eſt contra.

g ¶ Emēdandū. ar. ꝙ nō currit preſcriptio in mrimonio: qđ verum eſt hodie: vt ex. de cōſang. ⁊ affi. non debet.

h ¶ Ratum. id eſt inſeparabile.

¶ Ex his. ¶ Caſus. Infert Gra. ex ſupradictis auctoritatibus matrimonium non eſſe inter infideles: poſtea probat contrarium: ⁊ hoc facit tribus auctoritatibus euangelij: ⁊ duabus Pauli ⁊ vno exemplo ſiſinnij: vbi autem hec incipiunt per te videbis.

i ¶ Quinq3. i. pr ⁊ fili9: mater ⁊ filia: nurus vel gener.

k ¶ Duo. id eſt duo ſeparabuntur a tribus: qui conuertuntur ad fidem.

l ¶ In tres. i. cōtra tres. cōtrarij enim ſunt quādo conuertuntur ad fidem.

m ¶ In duos. id eſt tres conuertuntur ad fidem: ⁊ ſeparabuntur a duobus.

n ¶ Qui non odit. id eſt qui nō poſtponit amorem patris amori dei.

o ¶ Centuplū. non dicit centū vxores: ſed id quod excedit centuplum. ſ. vitam eternam accipiet.

p ¶ Cōſenſerit. ſi vero nollet habitare cum eo poſſet eā dimittere ⁊ aliam ducere viuente illa. J.e.q.ij. ſi infidelis.

q ¶ Nō dimittat. J.e. iudei. ꝯ. ſed hꝫ de gentili ibi de iudeo: circa quē ſpālr illō obſeruaṫ. hñt enim iudei legē ⁊ ꝓphetas qbus muniti ⁊ parati ſunt aias ſimpliciū fallere. xj.q.iij. ad menſam. ſed gētiles hoc non hñt: hodie tamē hoc idem vꝫ de vtriſq3. extra de diuor. quanto.

r ¶ Sēficatus. frequēter eni vn9 ſcificaṫ per alterum. J.e. iam nūc. ⁊ eſt ar. ad ea que frequēti9 accidunt iura adaptari. ff. de legi. naꝫ ad ea. iij. qō. v. accuſatores vł teſtes. ⁊ .xxviij. di. de ſyracuſane.

¶ Sic in paſſione. hiſtoria. Legitur in paſſione beati clemētis ꝙ theodora vxor ſiſinnij infidelis fuit ad fidem cōuerſa: cūq3 monaſteriū ingredereṫ zelo ductus ſecutus eſt eā: ſed poſt orationē clementis idē cecus ⁊ ſurdus factus eſt: ⁊ cū dixiſſet ſeruis ſuis vt eū educerēt ipſi non poterāt eccleſiam egredi: ꝓcibus tādē theodore egreſſi ſunt domū: Deinde beato clemēte ꝓ ipſo in domo ſua orāte viſum ⁊ auditū recepit: qui ſtatim vt clementē vidit eum iuſſit ligari: ſed cū ſerui eum ligare crederent colūna ⁊ ſaxa trahebant: ⁊ tandē orationibus ⁊ predicatiōe beati clementis eſt cōuerſus ad fidē. Erunt quinq3. ſ. pater mater filius filia vxor filij vel marit9 filie. In tres. i. ꝯ tres ſeparādo ſe ab eis cōtra fidem.

s ¶ De theodora. vxore ſiſinnij. q2 ambo erāt īfideles: ſed poſtea illa ꝯuerſa eſt ad fidē: ⁊ ꝑ eā poſtea vir ꝯuerſus eſt.

Matthe. xix.d.

j. Corin. vij.c.

Ad Tit. ij.

Judei facili9 fallunt animas ꝙ̄ pagani.

Diuiſio.

NUnquid. ℂ Caſus. hoc ca. diuidit̃ in duas partes. In prima innocētius papa reprehendit quoſdam epos macedonie dicentes matrimoniū nō eſſe inter infideles. & ꝙ matrimoniū ſit inter eos ꝓbat ex reſponſione dn̄i: qui a iudeis interrogatus reſpōdit eis dicens: Quos deus cōiunxit homo nō ſeparet. In ſecūda parte ꝓbat cōtra opinionē macedon̄. ꝙ mr̄imoniū in baptiſmate nō deletur: qm̄ nec fraternitas nec filiatio immutatur per baptiſmum. ſecūda pars ibi: quero.

a ℂ Nunquid. hoc ca. eſt de verbo ad verbum. xxvj. diſt deinde. & ibi exponit̃. Jo.

Matthe. xix. a.

✝ ✝ 2

SI quis gētilis. ℂ hec eſt ſecūda pars queſtionis: in qua ponit magiſter tres caſus i quibus poteſt fidel' vir cōhabere viuente vxore infideli: quod ꝓbat per ſex. c. Jo. de fa.

ℂ Caſus. Dicit̃ ꝙ ſi gentilis ante baptiſmū vxorem gētilē dimiſerit cauſa fornicatiōis vel ſm̄ cōſuetudinem gētiliū vel alia iuſta cauſa: ſi poſtea fact⁹ eſt chriſtianus in poteſtate ſua erit eam habere vel non habere de conſilio apoſtoli. Sequens. c. patet.

b ℂ Dimiſerit. propter fornicationem quam fecit.

c ℂ Poſt baptiſmū.

NUnqd[a] non erunt admittendi in hereditatis cōſortiū qui ex ea ſuſcepti ſunt que ante baptiſmū fuit vxor: eruntqꝫ appellandi naturales: q2 nō eſt mr̄imonium legitimū vt nobis videt̃ niſi illud qđ poſt baptiſmū aſſumitur: ipſe dn̄s cū interrogaret̃ a iudeis ſi liceret dimittere vxorē ſuā atqꝫ exponeret fieri non debere: addidit: Quos deus ꝯiūxit homo non ſeparet: ac ne de his putet̃ eſſe locutus q poſt baptiſmū vxores ſortiūtur: hoc a iudeis interrogatum eſſe: & iudeis eſſe rn̄ſum meminerint. ℂ Quero & ſollicitus quero ſi vna & eadē ſit vxor eius q antea cathecuminus & poſtea fidel' fit: ſi filioſqꝫ ex ea cū eſſet cathecuminus ſuſcepit & poſtea alios filios cū fidelis eſſet virū ſint fratres appellādi: an nō habeāt poſtea defuncto patre cum ceteris hereditatis herciſcūde ꝯſortium: qbus filioꝝ nomē regeneratio ſpiritualis dī abſtuliſſe: quod cū i[n]a iudicare atqꝫ cōſentire abſurdū eſt: que rō eſt hoc malū defendi: & vacua magis opinione iactari q̄ꝫ aliq̄ auctē roborari: cū nō poſſit īter peccata deputari qđ lex precepit & deus coniunxit.

Itē ex decreto Euticiāi pa.

ℂ In fidelis poteſtate ſit poſt baptiſmū vxorem recipere quam ante dimiſerat.

✝ ✝ 2

SI quis gētilis gētilem vxorē dimiſerit[b] an̄ baptiſmū poſt baptiſmum[c] in ptā[te] eius erit eā habere vel non habere. Item.

ℂ Fidelis infidelem diſcedentem ſ. qui non cogitur.

SImili mō ſi vnus ex cōiugatis baptizat⁹ eſt & alter gētilis eſt: & q perſequi nō vult ſicut dicit Apoſtolus: Infidelis ſi diſcedit diſcedat. Item Augu. de fide & operib⁹. ℂ Sine culpa relinquitur vxor que cū fideli hītare noluerit.

VXor[d] legitima ſocietate[e] ꝯiuncta[f] ſine vlla culpa relinq̄[g] ſi cū viro xp̄iano pmanere noluerit. Nō attendit̃[h]

Cōiuges infideles ſi efficiātur xp̄iani vtrū teneātur ſe mutuo recipere.

ſi dicas alterius tm̄ planum eſt: q2 fidelis nō compellitur in aliquo caſu infidelem eam habere: ſed nō contraheret cum alia niſi in tribus caſib⁹. extra de diuor. gaudemus. ſed ſi vterqꝫ fuerit factus fidelis. dicit Hug. ꝙ quocūqꝫ modo eam dimiſerit ſiue q2 dedit libellū repudij ſiue alio modo ſemꝑ compellitur eā recipere poſt vtriuſqꝫ baptiſmū. nam dicit omne peccatū deletū eſſe in baptiſmo: etiam exceptionē que viro competebat ꝓpter delictum mulieris. Sed tutius eſt diſtinguere cū Innocentio: vt ſi dicatur ꝙ ſm̄ morem gētiliū: & non propter fornicationē illius ante dedit ei libellum repudij: & modo vterqꝫ cōuerſus eſt compellit̃ eam recipere: nec poteſt modo ei obijcere ſi cum alia cōtraxerit quaſi obiectu fornicatiōis eam repellat. Nam licet in veritate fornicata ſit: q2 tamē illa fornicatio licita eſt ſm̄ eos non poteſt eā repellere. Si vero alr̄ fornicata fuiſſet: & ꝓpter illam fornicationē eam dimiſiſſet nō compellitur eā recipere. hoc totum habes. extra de diuor. gaudemus. §. vlti. nec eſt contra de conſe. di. iiij. ſine penitentia. & de pe. di. vlt. nullus. Non enim dico per baptiſmū alterius exceptionem ſibi competētem auferri poſſe: & rationē iſtius plene notaui xxvj. di. deinde. in fi. q2 fornicatio non tātum vxorem ſed etiā virum maculat. xxxij. q. j. in coniugio.

d VXor legitima. ℂ Caſus. Hug. intellexit hoc. c. de diſpari coniugio. Eſt ergo caſus. Duo erāt infideles vir & vxor: vir conuerſus eſt ad fidē vxor remanens infidelis nolebat habitare cū viro: vel nolebat aliter habitare niſi traheret ad mortale delictū volēs eum peccare mortalr̄: querebatur ab Auguſtino vtrum vir licite poſſit vxorē infidelē dimittere. Et reſpōdet ꝙ ſic. nā membrū quod cū eo ſortiter ſcandalizabat: amputabit & a ſe eijciet. Sic ego. B. Brixien. hūc caſum credo eſſe ponendū: et ꝙ de diſpari coniugio intelligatur innuūt hec verba ſi cū viro chriſtiano: & illa etiam: quādo ad baptiſmū. Sed Vn. dicebat & quidā alij ꝙ vbi vterqꝫ infidelis eſt: & alter cōpellit alterū ad quodlibꝫ mortale peccatū licite dimitti poteſt ab inſtigato: ſed neuter ad ſecūdas nuptias tranſibit. ſecus i diſpari cōiugio: vt. j. e. q. ij. ſi infidelis. Non attenditur: ſic expone hoc verbum qualitercūqꝫ caſum ponas: non. i. nōne.

j. Co. vij. c.

d ℂ Uxor. infidelis. hoc ca. & ſequēs intelligitur de diſpari cōiugio propter hoc quod dicit: ſi cum viro chriſtiano &c. & ibi quando ad baptiſmum: & cōtinentur hic duo caſus in quibus licite dimittitur vxor infidelis cum nō vult cohabitare vel vult: ſed ea conditiōe vt vir committat aliquod mortale peccatū: de pari autem coniugio Hug. nō intellexit: quia ſi vterqꝫ cōiugum eſt fidelis: fidelis fidelem nunq̄ꝫ poteſt dimittere ſcd̄m Hug. niſi ob fornicationem carnalē vel ſpiritualem. ſ. idolatrando tātum: alias non. vnde ſi vxor chriſtiana pertrahat virum ad mortale peccatū verberet eam & caſtiget ſi poteſt & non cōſentiat ei. Sed alij intelligunt hoc de pari cōiugio: q2 fidelis fidelē bene poteſt dimittere ſi compellitur ab eo ad mortale peccatū: nec forte reſiſtere poteſt. ſed expreſſe cōtradicit extra de diuor. q̄ſiuit. & c. q̄[ua]rto. Sed pone ꝙ dimiſit ſed poſt penitet nūquid iterū illa tenetur eū recipere? Diſtingue p[er] dec. ex. de diuor. de illa.

Mſ[...] niū e[...] liū o[...] plicē [...] nicat[...] ſepa[...].

e ℂ Societate. id eſt matrimonio.

f ℂ Coniuncta. olim in infidelitate.

g ℂ Relinquitur. a viro facto chriſtiano: & tunc licite poteſt alij copulari vir.

h ℂ Non attenditur. alius caſus eſt: & ponitur interrogatiue. q. d. non ſolum in premiſſo caſu licite dimittitur vxor: ſed non attenditur. i. nōne attenditur &c.

a ¶ Eam.id eſt infidelem.
b ¶ Tranſigebas.id eſt paſcebas.
c ¶ Et mẽbꝛum.i.vxoꝛem.xxiij.q.ij.admonere.
d ¶ Amputabit.remouendo a ſe coꝛpoꝛaliter.
h ¶ Utiq̃z.qꝛ ipſa cogit eum foꝛnicari ſpiritualiter.
i ¶ Sacrificare.idẽ eſt ſi cogat ad quodcũq̃z moꝛtale peccatum:vt innuitur ex lr̃a ſuperioꝛi.⁊ no.ꝙ ꝓpter foꝛnicationem coꝛpoꝛalẽ ſemel cõmiſſam poteſt eam dimittere xxxij.q.j.dixit.ſed ꝓꝑ ſpũalez non niſi ꝑſeueret.ſ.c.ꝓxi.

Idolatria. ¶ Caſus. Hoc.c.ſm hug.intelligitur de diſpari ꝯiugio ſicut ⁊ precedẽs:⁊ intelligiꝰ in eodez caſu cũ illo.Eſt ergo caſus ſm eum ſic ponẽdus. Hoc.c.diuidiꝰ in duas partes. In pꝛima dicitꝰ:ꝙ vxoꝛ põt dimitti cã infidelitatis domino pmittẽte:ſz qꝛ non iuſſit dñs poteſt quis vxoꝛẽ ſuaz infidelez retinere ſi voluerit:vt ſic foꝛtaſſe poteſt per eũ fidelis fieri. In ſecunda parte extẽdit foꝛnicationez ad q̃ſlibet moꝛtale peccatũ ſiue delictum:vnde vxoꝛ infidelis dimittiꝰ ſi velit virũ fidelẽ trahere ad aliqͦd moꝛtale peccatũ cum q̃libet moꝛtale peccatum large foꝛnicatio dicatꝰ:quo.i.vt ſecũda pars incipit ibi:ites hiero. Qz autem de diſpari cõiugio intelligaꝰ vt dicit.h.innuũt verba.c.⁊ hec verba Aug.ſup locũ illum Apl̃i:vbi tractaꝰ de impari cõiugio.Ben.vero ⁊ q̃dã alij intelligũt hoc.c. de pari cõiugio.Unde Bñ.ſic caſum breuiter ponit dicens: Pꝛimo oñdit Augu.ꝙ oẽ moꝛtale peccatũ poteſt dici foꝛnicatio. Secũdo ꝙ ꝓ quolibet moꝛtali peccato põt vxoꝛ dimitti cũ dñs indeterminate pmiſerit vxoꝛẽ cauſa foꝛnicatiõis dimitti poſſe. ⁊ hoc ratiõe duplici: qꝛ in deteſtationem eius que foꝛnicaꝰ:⁊ ad cautelam ſui ne foꝛnicetur ⁊ coꝛrũpatur ab ea.

eo modo eam[a] rectiſſime dimitti ſi viro ſuo dicat: non ero vxoꝛ tua niſi mihi de latrocinio diuitias cõgreges: aut niſi ſolita lenocinia quibus noſtrã domũ tranſigebas[b] etiã chꝛiſtianus exerceas:aut ſiq̃d aliud vel facinoroſum vel flagitioſuz in viro nouerat:quo delectata vl' libidinẽ explebat vel facilez victũ habebat vel etiã oꝛnatioꝛ incedebat. Tunc enĩ ille cui vxoꝛ hec dixit: ſi veraciter egerit penitentiã ab operibus moꝛtuis qñ ad baptiſmũ acceſſit habetq̃z in fundamẽto fidez que ꝑ dilectionem operatur proculdubio plus tenebiꝰ amoꝛe diuine gratie q̃z carnis luxuria: et mẽbꝛum[c] qͦd eum ſcãdalizabat foꝛtiter amputabit[d].

Itẽ in ſermone dñi in monte lib.j. ¶ Licite dimittitur vxoꝛ que virum ſuũ cogere querit ad maluz.

Idolatria[e] quã ſequunꝰ infideles:⁊ quelibꝫ noxia ſuperſtitio foꝛnicatio eſt:dominus aũt permiſit cã foꝛnicationis vxoꝛẽ dimitti: ſed qꝛ pmiſit ⁊ nõ iuſſit dedit aplõ locum monẽdi:vt q voluerit nõ dimittat vxoꝛẽ infidelem cũ quo ſic foꝛtaſſis poſſit fidelis fieri. Itẽ ſi infidelitas foꝛnicatio eſt:⁊ idolatria infidelitas ⁊ auaricia[f] idolatria eſt:nõ eſt dubitanduz ⁊ auariciã foꝛnicationem eſſe. Quis ergo iam quãlibet illicitã ꝯcupiſcẽtiam poteſt recte a foꝛnicatiõis genere ſeparare ſi auaricia foꝛnicatio ẽ? Ex quo intelligiꝰ ꝙ ꝓpter illicitas ꝯcupiſcentias non tm̃ que in ſtupꝛis cũ alienis viris aut feminis cõmittuntur ſed oĩno propter quaſlibet que aiam coꝛpoꝛe male vtẽtem a lege dei aberrare faciunt: ⁊ pnitioſe turpiterq̃z coꝛrũpi poſſit ſine crimine ⁊ vir vxoꝛẽ ſuam dimittere:⁊ vxoꝛ virũ:qꝛ exceptam dñs facit cãm foꝛnicationis:quã foꝛnicationẽ (ſicut ſupꝛa ꝯſideratũ eſt) generalez ⁊ vniuerſalẽ[g] itelligere cogimur. Cum aũt ait excepta cã foꝛnicationis:nõ ait cuiꝰ ipſoꝛũ viri aut femine:nõ enim foꝛnicantẽ tm̃ vxoꝛez dimittere ꝯceditur:ſed quiſq̃s eã quoq̃z vxoꝛẽ dimittit a qua ipſe cogitur foꝛnicari cãm vtiq̃z[h] foꝛnicatiõis dimittit:velut ſi aliquez cogat vxoꝛ ſacrificare[i] idolis:qui talẽ dimittit cauſa foꝛnicatiõis eam dimittit: non tm̃ illius ſed ẽt ſue:illius qꝛ foꝛnicatur:ſue ne foꝛnicetur. Idem de adulterinis coniugijs libꝛo.ij.

¶ Que ſimulacrũ facit nec reſipiſcit dimittat a viro ſuo

Non ſolũ mechatio eſt illius que carnẽ ſuam coingnat[k] ſed etiã que ſimulacrũ[l] facit mechaꝰ:ꝙ ſi i his factis ꝑſeuerat ⁊ pniãz non agit: recede[m] ab illa ⁊ noli viuere cũ illa:ſinautez[n] ⁊ tu particeps peccati illius eris.

Item Ambꝛ.ad Hilariũ. ¶ Amoꝛe cuiuſlibet non eſt a fide recedendũ.

Si infidelis (dicit Apoſtolus) diſcedit. diſcedat:nõ

Non ſolum. ¶ Caſus. Di hic ꝙ vxoꝛ licite dimitti põt non ſoluz ꝓꝑ foꝛnicationẽ carnalẽ ſed etiã ꝓꝑ ſpiritualẽ.ſ. idolatriaz vel infidelitatem:⁊ ſi vxoꝛ in his ꝑſeuerauerit vir niſi eã dimittat ꝑticeps ẽ illius peccati.⁊ ſꝫ hoc ca.intelligi ſm.h.⁊ Ben.de pari vel ipari cõiugio:qꝛ propter foꝛnicatiõez carnalẽ vxoꝛ fidelis vel infidelis dimittiꝰ.
k ¶ Coingnat.cum alio a coniuge ſuo.
l ¶ Simulacruz facit.i.idolum colit.
m ¶ Recede.hoc.c. itelligit.hu.de duobus fidelibꝰ:quoꝛũ alter labiꝰ in hereſim:iter quos cũ ratum fuerit mr̃imoniũ nec ſoluiꝰ altero labẽte nec ꝯtrahere põt:lꝫ ſecus ſit i caſu cõuerſo.ſ.cũ alter infideliũ ꝯuertiꝰ: tũc in tribꝰ caſibus diſſoluiꝰ ⁊ ꝯtrahere poteſt:⁊ hoc totũ habes extra de diuoꝛ.q̃rto. Itẽ nunq̃d eſt preceptuz qͦd dicit recede ab illa: dicit hug. qꝛ ex quo perſeuerat preceptũ eſt ſi eſt notoꝛiũ:ſed hoc q̃ztum ad reddendũ debitũ ſed exigere põt:⁊ ſic intelligit.xxxij.qõ.j. c.j.vꝫ tñ hugo.ꝙ in hoc caſu ad minꝰ ꝯſiliũ ſit ꝙ recedat ab illa.ar.ſ.c.iam nũc. ſed ibi eſt cõſiliũ qñ alter infideliũ ꝯuerſus eſt:hic vero ꝓceptũ.⁊ põt eſſe ea rõ: qꝛ maioꝛ eſt hic cõtumelia creatoꝛis: vt extra de diuoꝛti. quãto.⁊ ꝙ ſit preceptum habes extra de iureiuran.quemadmodum.

Maritus ab vxoꝛe que ſimulacrũ facit debet recedere.

e ¶ Idolatria. hoc ca.ſm.h.de diſpari ꝯiugio intelligitur ſicut precedens.
f ¶ Auaricia.Auaricia eſt idolatria:⁊ idolatria infidelitas:⁊ ĩfidelitas ẽ foꝛnicatio:ergo auaricia eſt foꝛnicatio.
g ¶ Uniuerſalẽ. Arg. qͦd indefinite dꝫ generaliꝰ debere intelligi.ff.de iure.qui hꝫ.§.vlti.xxxj.q.j.ſi dormierit.

n ¶ Sinautem.i.ſi non reuocas eam a ſuo propoſito.

Si infidelis. ¶ Caſus. Di in hoc.c.ꝙ licite dimittiꝰ vxoꝛ ĩfidelis ſi cũ viro fideli noluerit habitare:nã cũ iſta ꝯditio apponiꝰ vt fidẽ dimittas ſi cũ tali vxoꝛe [illegible]

j. Coꝛin. vij.c.

luerit habitare:fides enim ſeruãda eſt ⁊ vxor penitus relinquenda. Idem intelligendũ eſt de parentibus ⁊ filijs ⁊ fratribus ⁊ ſororibus ⁊ de qualibet alia re.
[a] Libertaté. Naꝫ dico ꝙ ipſo iure ſoluit̃ vinculũ matrimonij nõ per ſniam eccleſie ſed ipſo iure.ſ.in tribus caſibꝰ in qbus ꝯlere põt:nam cõtumelia creatoris ſoluit ius matrimonij ſi tñ infidelis vult redire ad fidẽ priuſq̃ cũ reliq̃ ꝯuerit cogit̃ recipere eã:vt extra de diuor. gaudemus.in fi.
[b] Chriſtuꝫ.Ar.ꝙ modus facit ꝯditionẽ.nam dicit cũ ponit̃ iſta conditio:⁊ poſt dicit vt chriſtũ ⁊c̃.ſi.extra de condi. appo.c.ij ⁊ extra vt eccle.benefi.vt nr̃m.

bus cõiugijs fideliũ.ſ.de qbus dixit Apl's in epiſtola ad Corinthios:his qui matrimonio iuncti ſunt dico:nõ ego ſed dñs vxorem a viro non recedere:⁊ vir vxorem non dimittat:nam ceteris diſparibus ⁊c̃.
[d] Ceteris.id eſt diſparibus coniugijs: quia prius de paribus ait Apoſtolus.

‡ 3 Iam nunc. [c] Hec eſt tertia pars qõnis in qua diſſuadet̃ vt fidelis nõ dimittat vxoreꝫ infidelem ꝓpter deum. Joan.de fa.

Caſus. Sup his verbis Apl'i:ego dico non dñs vt fidelis nõ dimittat infidelem volẽtẽ habitare cũ illo:diſſenſerũt Pollẽtiꝰ ⁊ aug. Nã Pollentiꝰ expoſuit hoc verbum dico.i.ꝓcipio. Augu. vero expoſuit hoc verbum dico de cõſilio ⁊ nõ de precepto.vnde dixit dico.i. cõſilio ⁊ ſuadeo.Eſt ergo caſus ſm Hu. talis. In hoc.c.oñdit Auguſtinꝰ illud verbũ apl'i eſſe intelligendũ de cõſilio.⁊ quare apl's hoc conſulat: vt.ſ.fidelis non dimittat infidelẽ ſubdit rõneꝫ.ſ.vt ex cohabitatiõe tali infidelis ꝯuertatur:qđ põt ꝯtingere:qꝛ ſepe iam talia cõtigerũt. poſtea oſtendit ea q̃ ſunt cõſilij ⁊ nõ precepti potiꝰ eſſe facienda cuꝫ ſint gratiora exẽplo dñi ſoluentis tributum ad qđ nulla lege artabat̃:⁊ exẽplo Apl'i a ſumptibꝰ quos de iure poterat exigere ⁊ recipere abſtinẽtis. Itẽ oſtẽdit ea q̃ ſunt ꝯſilij eẽ faciẽda. Lraꝫ ſic ꝯtinuat Hu. hactenꝰ tractauimꝰ de pari cõiugio.i.fideliũ ſꝫ amodo videamꝰ de impari.
[a] Jam nũc. Sic ꝯtinua:hactenꝰ tractauimus de pari

eſt ſeruituti ſubiectus frater aut ſoror in hmõi:id eſt ſi infidelis noluerit eſſe cũ ꝯiuge ſua fideli. Hic cognoſcat fidelis ſuã libertateꝫ[a]:nec ita ſe ſubiectũ putet ſeruituti vt ipſam dimittat fidẽ ne cõiugẽ amittat infidelẽ:hoc ⁊ de infidelibꝰ filijs ⁊ filiabꝰ ⁊ parẽtibus:hoc ⁊ de fratribꝰ et ſororibus intelligit̃ ꝓp chriſtum[b] eſſe dimittẽdos cũ ponitur cõditio iſta vt ꝓp chriſtum dimittat ſi euꝫ ſecum habere deſiderat:hoc ergo ⁊ de domo ⁊ agris ⁊ de ceteris rebus que iure pecuniario poſſident̃ intelligẽdũ ẽ.

Ibidem.b.

Item Aug. ad pollentiuꝫ.

Nõ ẽẽ infideles ſũt ꝯiuges ⁊ ꝙ fideli lꝫ dimitter̃ infidelem.

‡ 3 Iam nũc[c] illud videamꝰ qđ ait Apoſtolus:Ceteris[d] aũt ego dico[e] non dñs:ad imparia (ſcꝫ vbi nõ ambo chriſtiani fuerãt) coniugia locuturus:qđ mihi viſuꝫ eſt eũ monẽdo[f] dixiſſe:qꝛ eni cõiunx fidelis relinquere cõiugeꝫ licite poteſt ĩfidelẽ:ideo hoc fieri nõ dñs ſed Apl'us prohibet[g]: qđ enim dñs ꝓhibet fieri oĩno nõ lꝫ. Monet ergo Apoſtolus[h] quo poſſit eſſe multoꝝ occaſio lucrãdoꝝ vt fideles ꝯiuges in relinquẽdis ĩfidelibus ꝑmiſſa[i] licẽtia non vtant̃:tibi aũt videt̃ infideles quoqꝫ dimitti a fidelibꝰ nõ licere qꝛ hoc vetat[k] Apoſtolus cũ ego dicaꝫ licere qꝛ hoc non vetat[l] dñs:non tamẽ dico expedire:qꝛ hoc ne fiat monet Apl'us:qui reddit etiã rationẽ cur fieri non expediat ꝗ̃uis liceat. Quomodo enim ſcis (inqt) mulier ſi viruꝫ ſaluũ facies:aut vnde ſcis vir ſi ſaluaꝫ facies mulierẽ? cuꝫ ⁊ ſupius dixiſſet:Sanctificatus[m] eſt vir infidelis in muliere fideli:⁊ mulier infidelis ſanctificata eſt in fratre hoc eſt in chriſtiano.alioquin[n] filij veſtri immũdi eſſent:nunc aũt ſancti ſunt[o]:⁊ ſic ad lucrãdos ꝯiuges ⁊ filios chriſto exẽplis etiã que prouenerãt[p] videt̃ hortatus. Cur ergo nõ expediat etiam infideles cõiuges dimitti a fidelibꝰ cauſa euidenter expreſſa eſt:nõ enim ꝓpter vinculum[q] cũ talibus pactum cõiugale eſt ſeruandum:ſed vt querant̃ in chriſto recedi ab infidelibꝰ ꝯiugibus Apl's vetat. Multa enim ſunt faciẽda non iubẽte lege ſed libera charitate:⁊ ea ſunt in noſtris officijs[r] gratiora:que cũ liceret nobis etiã nõ impendere tamẽ cã dilectiõis impẽdimꝰ. Unde ipſe dñs prior cũ ſe tributum non debere ſoluere demonſtraſſet ſoluit tñ vt non ſcãdalizaret eos qbꝰ ad eternã ſalutẽ gerẽs[s] ‡ morẽ ꝯſulebat:iã vero Apl's queadmodũ iſta cõmendet eiꝰ verba teſtant̃[t]:vbi dicit:Cum[u] ſim liber ex oĩbus oĩuꝫ[x] me ſeruũ feci:vt plures lucri facerem:cũ paulo ſuperius dixiſſet:Nũquid non habuimus licentiaꝫ manducãdi ⁊ bibendi? nunqd non habuimus licẽtiã ſororẽ mulierez

[e] Dico.id eſt cõſilio ⁊ ſuadeo ex dei tamen auctoritate: non mea.
[f] Monẽdo.id eſt non precipiendo.
[g] Prohibet. ponitur hic improprie.i.ſub forma ꝓhibitiõis diſſuadet ⁊ monet ne fiat.
[h] Apl'us. ideo.ſ.
[i] Permiſſa.a domino:id eſt nõ prohibita.
[k] Uetat.id ẽ diſſuadet.
[l] Uetat.Argu.aliquid eſſe hoc ipſo licitum ꝙ nõ eſt a domino vetitum.arg. xxxi.qõ.j.quod ſi dormierit.ff de procuratore.mutus.
[m] Sanctificatus. id eſt ad fidem conuerſus.
[n] Alioquin. id eſt ſi alijs adhereret viuentibus relictis ⁊ cohabitare volentibꝰ:filij quos ex alijs genuerint nõ erunt legitimi:vel loqtur de filijs prius natis qui remanẽt immundi.i.infideles:quia non conuertũtur.
[o] Sancti ſunt.id eſt eſſe poſſunt.
[p] Prouenerant. id eſt frequenter acciderant. Argu. ad ea que frequentiuo accidunt iura adaptari.ff. de legi. nam ad ea.ſi.xxviij.diſt. de ſyracuſane.
[q] Uinculum.tantum. ſed vt eos lucrentur.
[r] Officijs. id eſt operibus.
[s] Gerens. id eſt dirigens.
[t] Teſtantur. Argu.ꝙ per ſequentia determinari poſſunt precedẽtia.hoc generale habes.xliij.diſtinctio.ſi rector.in fi.
[u] Cum ſim liber.i.nullis beneficijs obnoxius.
[x] Omnium.i.talem me exhibui vt cõmodum omnium facerem.⁊ hoc feci vt plures ⁊c̃.

Mat. xvij.

‡ Ad mi.

j.Co. ix.c.

Ibid.

circũducẽdi ſicut ⁊ ceteri apoſtoli ⁊ fratres dñi ⁊ cephas? an ego ſolus ⁊ barnabas nõ habuimus poteſtatem[a] hoc operandi? quis militat ſuis ſtipendijs vnꝗ̃? an quis plãtat vineã ⁊ de fructu eius nõ edit? quis paſcit gregeꝫ ⁊ de lacte eius non comedit? Et paulo poſt: Si alij[b] inquã poteſtatis[c] veſtre iura ꝑticipant nõne magis ⁊ nos[d]? ſed non ſumus vſi hac poteſtate ſed omnia[e] toleramus ne quod impedimentum demus[f] euãgelio chriſti. Item.

¶ Ab infidelibus cõiugibꝰ licet recedere ſed nõ expedit.

Sic enim[g] neqꝫ recedere ab vxoribꝰ infidelibus vel a maritis fideles viri vel femine nõ ꝓhibent[h] a dño neqꝫ iubent: nam[i] ſi dimittere tales cõiuges iuberẽtur nullus locus eſſet ꝯſilio monentis apoſtoli ne hoc fieret: nullo enĩ modo qḋ dñs iubet ſeruus[k] bonus ꝓhibꝫ. Item[l] cũ ergo cepiſſet gentilibus euangeliũ predicare ⁊ iũctos gẽtiles gẽtilibꝰ cõperit ꝯiugibꝰ: ex ꝗbus ſi nõ ambo crederent ſed vnꝰ aut vna: ⁊ infidelis cũ fideli cõſentiret cohabitare non ꝓhiberi a dño debuit fidelis infidelẽ dimittere nec iuberi: ideo ſcꝫ non ꝓhiberi: qꝛ iuſticia ꝑmittit a fornicante diſcedere: ⁊ infidelis hois fornicatio eſt maior i corde: nec vera eius[m] pudicitia cum cõiuge quidem dici poteſt: qꝛ omne quod nõ eſt ex fide peccatũ eſt: ꝗ̃uis veraꝫ habeat fidelis pudicitiã[n] etiam cũ infideli cõiuge que non hꝫ veram. Ideo[o] autẽ nec iuberi debuerũt fideles ab infidelibus ſeparari: qꝛ nõ contra iuſſionem[p] dñi gentiles fuerunt ambo cõiuncti. Quĩ[q] ergo ab infideli fidelem diſcedere non ꝓhibet nec iubet dñs: ideo vt non diſcedat Apoſtolus dicit[r] nõ dominus: habens vtiqꝫ ſpiritũſanctum in quo dare poſſet vtile ⁊ fidele conſilium.

a ¶ Poteſtatem. Sed ne diceretur cur ideo hoc faceret qꝛ non egeret ſubdit: quaſi dicat egemus quidem ſed non vſi ſumus ne quod impedimentum ⁊c̃.
b ¶ Si alij. hypocrite.
c ¶ Poteſtatis. poteſtatiue participent rebus noſtris.
d ¶ Nõne magis ⁊ nos. qui ampliꝰ diligimus vos ꝗ̃ res veſtras.
e ¶ Sed oĩa .i. famẽ ſitim ⁊ ſimilia.
f ¶ Demus. Nã corinthij erant auari ⁊ ſe retrahebant a ꝑdicatione. vel ideo: qꝛ ſi ipſe acciperet multi errant pſeudoapoſtoli qui ſtatim ꝑdicarent vt acciperẽt: ⁊ ita impedirẽt euangelium: ſed cuꝫ iſte nõ acciperet nec illi auderent accipere et ita non predicarent.

Hic enim. ¶ Caſus. In hoc. c. diſputat adhuc Aug. ſuꝑ ijſdeꝫ verbis apoſtoli: Ego dico non dñs. ⁊ ſuũ c. diſtinguit in tres partes. In prima ponitur expoſitio aug. ⁊ probatio vel ratio expoſitionis. ⁊ hoc facit vſqꝫ ad locum illum: qm̃ ergo. In ſecunda parte ponunt tres reſpõſiones auguſtini ad tres tacitas queſtiones pollẽtij: ⁊ hoc facit vſqꝫ ad locũ illuꝫ: tu aũt cui. In tertia continetur ſuꝑficialis expoſitio pollentij ⁊ expoſitionis probatio: ⁊ tandem ſequitur Auguſtini victorioſa ſub epilogo cõcluſio. ⁊ hec particula extenditur vſqꝫ ad finem. §. Iꝫ autem iſte caſus ita breuiter cõſueuit poni. h. tamẽ ⁊ Ben. in qualibet particula ſingularem caſum ponũt. In prima ergo parte ſic ꝓcedit Aug. dicens: Si dñs iuſſiſſet hic nõ eſſet locus conſilij monentis apoſtoli: ſi eniꝫ dñs hoc ꝑciperet apoſtolus ꝯtrium non cõſuluiſſet. dñs aũt non iuſſit fidelem dimittere infidelẽ: qꝛ iuſticia .i. deus iuſtus ꝑmiſit retinere nec vetuit: vñ apoſtolus retinere cõmonuit. In ſcḋa parte reſpõdet tribꝰ obiectionibus pollentij: que nõ ſunt in lr̃a ſed ex rñſionibus eliciuntur: quarũ obiectionum ꝑma eſt: Si dñs nõ iubet nec vetat vxorem infidelẽ a fideli dimitti: ergo vacuũ ⁊ ſuꝑuacuum eſt apoſtoli cõſilium quo monet nõ dimitti. Reſpondet Augu. immo ſibi vtile eſt quando anime expedit: ⁊ qꝛ per inſpirationem ſpirituſſancti hoc dixit.
g ¶ Sic enim. In ꝑma parte ponitur vſqꝫ ad .§. qm̃ ergo. intellectus Augu. ſuꝑ illa auctoritate apli: ego dico nõ dñs: qꝛ ſi vir fidelis hꝫ vxorẽ infidelẽ non dimittat eã: ⁊ oſtendit rationẽ quare dñs nõ ꝓhibuerit nec iuſſit. In ſcḋa ꝑte vſqꝫ ad §. tu aũt ponunt tres ſolutiones Aug. ad totidẽ obiectiones pollentij. In tertia ꝑte vſqꝫ ad §. intelligis. ponit expoſitio ⁊ intellectꝰ pollentij ſuꝑ auctoritate ꝑdicta quam Aug. reprobat. Ultimo ponit epilogatio quã Aug. facit inferens victorioſiſſimã concluſionẽ. Et cõſtrue ſic: Fideles viri ſic nõ ꝓhibent recedere ab infidelibus vxoribꝰ: vel fideles femine ſic nõ ꝓhibent recedere ab infidelibus maritis: vt .i. ſicut neqꝫ iubent recedere. ſm̃ hoc ꝑmuꝫ neqꝫ abũdat: vel ſi vis ꝙ non ſuꝑabũdet: dic neqꝫ recedere .i. retinere ⁊c̃ .i. ſicut fideles viri ⁊ femine nõ ꝓhibentur nõ recedere: ſic nec iubent nõ recedere. q. d. ꝙ nec illḋ nec iſtud fiat: hoc ꝯtinuatur ad premiſſam partem. c. — *Ordo lr̃e.*
h ¶ Nõ ꝓhibent. nõ repetit hic neqꝫ ſuꝑpoſitũ vt faciat vnaꝫ affirmationẽ: ſed ꝓpter interꝑtationeꝫ ſupra poſitam. põt tamen legi vtrũqꝫ: ⁊ erit idem ſenſus.
i ¶ Nam. ꝑma ratio quare dñs nõ precepit dimitti tales. ſ. vt aplo eſſet locꝰ monendi vt non fieret hoc: ſed nõ dico eẽ veruꝫ: imo ideo dixit Apl's dico ego non dñs: nã ſi ⁊c̃. vt oſtẽderet ꝙ dñs non iubet recedere: nã ſi ⁊c̃.
k ¶ Seruꝰ. nã apoſtolus nullo mõ faceret ꝯ dñm: ſicut dixit pretor ꝙ ꝯ legem non tuebit aliquem. ff. de pub. cuꝫ ſpõſus. §. ſi res non reuocant a filio que a p̃re gerunt. C. de reſti. mi. q̃ a p̃re. — *Pretor ꝯ legẽ nemineꝫ tuet.*
l ¶ Item cũ ergo. ratio quare nõ ꝓhibuit tales dimitti. ſ. vt nihil ꝓhiberet qḋ iuſticia exigit fieri: iuſtũ enĩ eſt vxorem dimitti ob fornicationẽ preſertim ſpiritualẽ.
m ¶ Eius .i. ꝟtutis vel ducẽs ad ꝟitatẽ. xxxij. q. j. dixit.
n ¶ Pudicitiam. ſ. proxi. q. j. nuptiaꝝ. contra. ſed ibi pudicitiã continentiã vel virginitatem noiat: hic ꝟo virtutẽ ⁊ caſtitatẽ q̃ etiã inter nuptiaꝝ opa nõ admittitur.
o ¶ Ideo. ſcḋa ratio quare nõ precipitur. ſed male dicit qꝛ prima non preceſſit quo ad iſtum articulum.
p ¶ Iuſſionem. Ar. ꝙ ſi gentilis cũ gentili ꝯhat nõ facit ꝯ ꝑceptum dñi cum mr̃imoniũ ſit inter eos. vñ ſi veniunt ad fidẽ nõ debẽt ſeparari. ex̃ de diuor. gaudemus.
q ¶ Quĩ ergo. Rñſio Augu. ad pollentiũ dicentẽ ꝙ exquo apoſtolus ꝯſuluit ⁊ nõ dñs eius cõſiliũ tãꝗ̃ humanũ nõ diuinũ ꝯtẽnendũ eſt. Rñdet ergo Aug. ꝗ̃uis id qḋ ꝯſuluit apl's nõ precipiat dñs nihilominus tñ ꝯſiliuꝫ apli tãꝗ̃ a ſpũſcõ infuſum acceptãduꝫ eſt. ⁊ ꝙ habebat a ſpũſancto ꝓbat ꝑ duo ſilia. Et no. ꝙ obiectiões pollentij nõ ponunt hic ſed colligunt ex rñſionibus Aug. ſicut dicit lex: ꝙ ſi inſtr̃o cautum eſt mihi pecuniã dari ꝑſumitur ſtipulationẽ eſſe interpoſitam: vt. C. de cõ. ſtipu. l. j.
r ¶ Dicit .i. monet non dñs dicit .i. precipit. ita repetit verbũm in alia ſignificatione: nã ſi in eadẽ falſum eſſet:

Rom. x. iiij. d

j.Cor.vij.c

Unde cum dixiſſet[a] de muliere cuius vir mortuus fuerat: Beatior aũt erit ſi ſic ꝑmanſerit ſm cõſilium meum: neq̃ hoc ꝯſiliũ tanq̃ humanũ nõ diuinũ ꝯtẽnendũ putaret adiecit: puto autem qđ ⁊ ego ſpiritũ habeã dei. Proinde intelligendũ eſt etiã ipſa que a dño nõ iubent̃ ſed a ſcõ eius famulo vtiliter ſuadentur eodem dño inſpirãte ſuaderi. Abſit enim vt quiſq̃ catholicus dixerit ꝙ ſuadet ſpũſſanctus nõ dñm ſuadere cum ⁊ ipſe dñs ſit: ⁊ inſeparabilia[b] ſint opa trinitatis. Dicit enim apl's: De ṽginibus aũt ꝓceptum dñi nõ habeo cõſilium aũt do: nõ vt cõſilium hoc alienum exiſtimemus a dño cum cõtinuo ſequat̃ ⁊ dicat: tanq̃ miſericordiam conſecutus a dño vt fidelis eſſem: ſm ergo deũ dat cõſilium fidele in eodem ſpũ: de quo ait: Puto aũt ꝙ ⁊ ſpiritũ dei habeam: verũtñ aliud eſt dñi iubentis imperiũ aliud ṽo ſerui ſm miſericordiã charitatis q̃ illi a dño eſt inſpirata atq̃ donata fidele ꝯſilium: aliud enim ibi facere non licet hic autẽ licet.

¶ Ita ſane[c] vt ipſum licitum ꝑtim quidem expediat: ꝑtim ṽo nõ expediat: expedit enim tũc qñ non ſolũ ꝓꝑ iuſticiã[d] q̃ coram deo eſt ꝑmittit̃: ſed etiã hoibus nullũ ex hoc ĩpedimẽtum ſalutis infert̃: velut cum dat cõſilium nõ nubẽdi apl's ṽginibus. vñ ꝓceptũ dñi ſe nõ hr̃e teſtatur: licet aliud facere .i. nubere ⁊ minus ꝯtinẽtie bonum tenere in nuptiis: ipſum quoq̃ licitũ ẽt expedit[e]: qm̃ in vetita ⁊ illicita ruiturã carnis infirmitatẽ ſic excepit honeſtatẽ nubendi vt neminẽ ĩpediat ad ſalutem: q̃uis magis expediret magiſq̃ honeſtum eſſet ſi virgo conſilium quo ꝓceptũ[f] eã nõ cõpellit arriperet. Tũc aũt non expedit id qđ licitũ eſt qñ ꝑmittit̃ quidem ſed vſus ipſius poteſtatis aliis affert ĩpedimentũ ſalutis: ſicut eſt vñ iã diu loq̄mur diſceſſio ꝯiugis fidel' ab infideli: quã nõ ꝓhibet dñs ꝓcepto legis: q2 corã illo iniuſta nõ eſt: ſ3 ꝓhibet[g] apl's ꝯſilio charitatis: q2 ĩfidelibus affert ĩpedimẽtum ſalutis: nõ ſolum q2 ꝑniciosiſſime ſcãdalizant̃ offenſi verũetiã q2 cũ in alia ꝯiugia ceciderint viuentibus eis a quibus dimittunt̃ adulterinis[h] nexibus colligati difficile reſoluunt̃. Idõ h̃ vbi qđ licet nõ expedit nõ põt[i] dici ſi dimiſerit infidelẽ bñ facit: ſi nõ dimiſerit melius facit: ſicut dictum eſt: q dat nuptui bñ facit: ⁊ q nõ dat nuptui melius facit: q2 illud nõ ſolũ ſ3 vtrũq̃ pariter[k] licet: vñ ad nihil horũ ꝓcepto dñi quiſq̃ cõpellit̃: ſed vtrũq̃ expedit: aliud minus aliud amplius: vñ ad id qđ amplius expedit conſilio apl'i quicũq̃ põt capere ꝓuocatur: hic aũt vbi de dimittẽdo vel nõ dimittendo infidel' cũ fideli cõiugio q̃rit̃: vtrũq̃ quidẽ licitum eſt pariter ꝑ iuſticiam q̃ corã dño eſt: ⁊ idõ nihil horũ ꝓhibet dñs: ſed nõ vtrũq̃ expedit ꝓpter infirmitatem hominũ: ⁊ ideo id qđ non expedit apoſtolus ꝓhibet dante dño locum ſibi liberum ꝓhibendi: q2 neq̃ id qđ monet apoſtolus ꝓhibet dñs: neq̃ id qđ ꝓhibet apl's iubet dñs: quod niſi ita[l] eſſet neq̃ contra ꝓhibitionem dñi apoſtolus aliquid moneret: neq̃ cõtra iuſſionẽ[m] eius aliquid ꝓhiberet. Proinde[n] in his duabus cauſis vna de nubendo vel de nõ nubẽdo altera de ĩfideli cõiuge dimittenda vel non dimittẽda: aliqđ ſilẽ inuenit̃ in verbis apl'i ⁊ aliquid diſſimile. Silẽ quidem eſt illud qđ ibi dicit: Preceptum dñi nõ habeo conſiliũ aũt do: ⁊ hic dicit ego dico nõ dominus: quale eſt enim pre-

quia quicquid monet Apoſtolus monet dominus, vt ſequitur: ⁊ expoſitio varia huius verbi dico bene ꝓbat̃ per intellectum illius auctoritatis: de virginibus autem ꝓceptum dñi non habeo ⁊c̃.

a ¶ Dixiſſet. ad oſtẽdendum ꝙ habebat ſpiritũſanctum ⁊ eius cõſilio ſtandum eſſet.

Opera trinitatis an ſint inſeparabilia.

b ¶ Inſeparabilia. ꝓ maiori parte. nam quedã attribuũtur patri que nõ filio: ⁊ ecõtra. h. ſed tu dic opera operantia: operata enim opera non ſunt inſeparabilia. de conſe. di. iij. c. vlti.

Ibidem.

¶ Ita ſane. ¶ Caſus hic rñdet Aug. ſecũde obiectioni pollentij que ſic format̃: q̃re nõ dixit h̃ apoſtolus o auguſtine qui dimittit bene facit: ⁊ q non dimittit melius facit: ſicut alibi dixit: qui dat filiam ſuam nuptui bene facit: ⁊ qui nõ dat melius facit. Reſpondet Aug. hoc ideo: q2 ibi vtrũq̃ expedit: primum minus ſecũdum magis: ſ3 vtrũq̃ illorum .ſ. dimittere ⁊ nõ dimittere: ita eſt licitũ ꝙ tamẽ vnum .ſ. poſterius eſt expediens.

c ¶ Ita ſane. hic reſpondet Aug. ſecũde obiectioni pollentij dicentis: quare Apoſtolus nõ plus dicit cõſulendo bonũ eſt dimittere vxorẽ infidelem: melius eſt autem cũ eam manere ſicut alibi cõſulendo dixit: q dat nuptui bene facit: q non dat melius facit. Et rñdet ꝙ quedam licita ſunt quorũ vtrũq̃ expedit: vt dare nuptui ⁊ non dare nuptui. alia quorũ vnũ expedit aliud nõ: vt dimittere nõ dimittere: cum ꝑmis recte ponuntur hec adiectiua bonum melius: cum ſecundis nonis q2 vtrũq̃ non eſt bonum: q2 non meritorium: ⁊ ideo non dicit apoſtolus: q dimittit bene facit ⁊c̃.

d ¶ Propter iuſticiam. i. ꝓpter ipſum nubere qđ eſt iuſtũ. xxvij. q. j. nuptiarum.

e ¶ Expedit. ſ. xxxij. q. v. qui ſitit. §. Et expedit quidẽ ⁊ nõ expedit: expedit cã fornicationis vitande: nõ expedit: qm̃ vxorati cum ſint diuiſi ⁊ cogitare eos oporteat quõ placere poſſint ⁊ ſeruire vxoribus diuinis obſequijs et orationibus intẽdere adeo expedite nõ valent: vt ex̃ de cle. ꝯiu. qđ a te. expedit ergo nubere quo ad fornicationẽ vitandã ſed nõ expedit volenti tẽdere ad regnũ celorum ⁊ ſic ſoluunt̃ contraria. xxxij. q. v. tunc ſaluabitur.

Nube[...] pedit [...] exped[...]

f ¶ Preceptum. ſ. xxxij. q. j. integritas.

g ¶ Sed ꝓhibet. i. ſub forma ꝓhibitionis diſſuadet.

h ¶ Adulterinis. Argu. ꝙ fidelis q dimittit vxorẽ infidelẽ cohabitare volentẽ: nõ poteſt aliã ducere in matrimonium: nec illa aliũ: q2 remanet matrimonium: vt. ſ. q. ij. §. qđ ṽo. c. ſi quis.

i ¶ Non poteſt. hic elice ſcdam obiectionem pollentij.

k ¶ Pariter. alterũ quidem ꝓꝑ idololatrie fornicationẽ alterum propter lucrandi occaſionem.

l ¶ Niſi ita. i. niſi dominus daret apoſtolo liberum locum ꝓhibendi. i. diſſuadendi: apoſtolus diſſuadere non deberet: ſi contrarium dñs ꝓhibuiſſet vel precepiſſet quod nõ fecit.

m ¶ Juſſionem. ſi dñs prohibuiſſet. j.coꝛ.

n ¶ Proinde. hic incipit aſſignare ſilitudines ⁊ diſſilitudines.

ceptum domini non habeo tale eſt nō dicit dñs: ⁊ quale eſt conſiliū[a] autē do tale eſt ⁊ ego dico. Illud autē diſſimile eſt: qꝛ de nubendo vel de non nubēdo dici poteſt: hoc bene fieri pōt illud autē melius: qm̄ vtrūq; expedit: vnū minus aliud magis. at vero de cōiuge infideli dimittenda vel nō dimittēda: qm̄ vnum hoꝝ non expedit aliud expedit: dici nō oportet: qui dimittit bene facit ⁊ qui nō dimittit[b] melius facit: ſed dici oportet nō dimittat qꝛ .ſ. non expedit. Sic ergo poſſumus dicere melius eſſe infidelē coniugē non dimittere q̄uis liceat ⁊ dimittere: quēadmodū recte dicimus melius eſſe qđ licet ⁊ expedit: q̄z id qđ licet ⁊ nō expedit. His de cauſis factū eſt vt ego[c] exponēs dñi ſermonē quē in monte prolixū habuit: vbi ventū eſt ad qōnem de ꝯiugibus dimittēdis vel non dimittēdis adhibuerim conſilium ab aplo dictū non preceptum dñi: vbi ait: Ceteris autē ego dico non dñs: monens eos qui habēt cōiuges infideles vt cōſentiētes habitare ſecū non dimitterēt. qđ vtiq; ideo monēdum nō iubēdum fuit: qꝛ non tāto pondere ꝓhibētur[d] homines facere licita (q̄uis nō expediant[e]) quāto pondere ꝓhibēda ſunt illicita. ¶ Si autē[f] alicubi apoſtolus etiā illa q̄ iubenda ſunt monere dignatur hoc fecit parcēdo infirmitati nō preiudicando[g] iuſſioni: vnde ſic dicit: Non vt cōfundam vos hec ſcribo: ſed vt chariſſimos filios moneo: qđ habet queſtiōis vbi ait[h]: Ego dico non dñs. itē vbi ait: ecce ego paulus dico vobis: quia ſi circūcidimini xp̄s vobis nihil ꝓderit. nūquid[i] etiā h̄ dixit[k]: ecce ego dico non dñs: nō ſunt itaq; ſimilia iſta: qꝛ etiā illa que iubet dñs nō eſt indignum vel cōtrariū ſi eadem monet apoſtolus. Monemus enim eos quos charos habemus vt faciant dñi precepta vel iuſſa. Cū vero dicit ego dico non dñs: ſatis oſtēdit dñm non ꝓhibere qđ ipſe ꝓhibuerat. Prohibuiſſet autem dñs ſi eſſet illicitū[l]: ergo ſm ea que ſupra diximus[m] multūq; verſauim⁹ licitum erat per iuſtitiam: ſed nō licitū erat faciendū ꝓpter liberā beniuolētiā. ¶ Tu autē[n] cui placet ita nō licere qđ non vetat dñs ſed apoſtolus: quēadmodū non lꝫ qđ vetat dñs cum exponere voluiſſes qđ ſibi velit qđ ait: ego dico non dñs: cū alloquerere fideles qbus eſſent cōiuges infideles dixiſti: qꝛ dñs iuſſit ne coniugia ſibimet diuerſe religionis copularētur: ⁊ ipſum adhibuiſti teſtimoniū domini dicētis: Nō accipies vxorē filio tuo de filiabus alienigenarū: ne traducat eū poſt deos ſuos:

a ¶ Conſilium .d. xxvij. queſtio. j. nuptiarum.
b ¶ Dimittit. ſicut qui dat nuptui bene facit: ſed q non dat melius facit: qꝛ vtrūq; licitū eſt ſed non expediens.
c ¶ Ego exponens. ſ. ſuper euange. matt. xi.
d ¶ Prohibentur. id eſt diſſuadentur.
e ¶ Nō expediāt .d. xiiij. q. j. qđ ꝓcipit.
¶ Si aūt. ¶ Caſus hic eſt rñſio ad tertiam obiectionē pollētij: qua talis erat: Cum dixit apl's: ecce ego dico qꝛ ſi circūcidimini chriſt⁹ vobis nihil ꝓderit. ſed ibi ponitur hoc verbū dico ꝓceptiue: quare nō ſimilr ⁊ h̄. Sed aug. rñdet dupliciter. Primo ſic: dicit enim nō eſt abſurdū ſi etiā ibi cōmonitorie ⁊ de cōſilio loqtur apl's: licet de ꝓcepto qlibet ad illud cogaꝛ. Sepe enī monemus humiliter charos nr̄os vt faciāt ea que ſunt precepti: ⁊ hoc facit apl's parcēs eoꝝ infirmitati. Secūdo dicit ꝙ nō eſt mirādū ſi ibi ponit ꝓceptiue h̄ vero cōmonitorie: qꝛ ibi dicit: ego dico ſimplicit: h̄ do ego dico nō dñs. ¶ Tu aūt. ¶ Hic incipit tertia ps: i qua ponit expoſitio pollētij: ⁊ rō ſue expoſitiōis. Dicebat enī: dico .i. ꝓcipio: ⁊ non dñs dicit .i. precipit nam ſi dñs ꝓciperet vt fidelis nō dimitteret infidelē eſſet ſibi ꝯtrius: qꝛ in veteri teſta. cōiugia fideliū ⁊ infideliū ꝓhibuit dicēs: non accipies ⁊c̄. Sed opponit augu. ergo ſcdm hoc apl's eſt ꝯtrius veteri teſta. ⁊ domino magr̄o ſuo. Sed huic oppoſitiōi rñdet pollētius dicēs ꝙ in alio caſu loquitur ꝓhibitio domini in vete. teſta. ⁊ in alio apl'i preceptū. illa enī loqtur in matrimonijs ꝯhendis iſta de iam ꝯtis. Prohibet etiā dñs ne diuerſe religionis cōiugia ꝯhantur: ꝓhibet autem apl's ne talia ꝯiugia iam ꝯcta diſſoluātur: ⁊ ſic apoſtolus nō eſt ꝯtrius dño. Sed replicat aug. dicēs ſibi placere: ꝙ dicit apl'm nō eſſe ꝯtrium dño nec veteri teſt. ⁊ ita cōcludit ꝙ illa nō eſt bona rō quare dñs nō precepit: qꝛ eſſet ꝯtrius ei qđ dixerat in vete. teſta. qđ eſt falſū: cū ibi intelligaꝛ de ꝯiungēdis h̄ vero de iam cōiunctis: ⁊ ita ſi aliud ꝓcepiſſet ibi ⁊ aliud hic: non eſſet ſibi ꝯtrius. Et qꝛ nō eſt bona rō nec aliam vales inuenire pꝫ ꝙ tua expoſitio nulli⁹ eſt momēti. ⁊ ſic pollētium victorioſe concludit. Ibi agitur. id ē in apoſtolo.

f ¶ Si aūt. hic rñdet tertie obiectiōi pollentij dicētis: cū hoc verbū dico preceptiue ponaꝛ i ep'la ad galathaſ: ecce ego paulus dico vobis: qꝛ ſi circūcidimini ⁊c̄. quare nō ſilr preceptiue cū dicit: ego dico nō dñs. vel conceſſo ē ꝙ admonitiue ponaꝛ ibi verbū dico vobis qꝛ ſi circūcidimini ⁊c̄. nullum incōueniēs inde ſequr: nō enim indignū eſt ſi q̄ iubet dominus monet apoſtolus.

Dico preceptiue ⁊ admonitiue ponit.

j. Corin. iiij. c.

Gal. v. a.

g ¶ Non ꝓiudicando. Sicut dicit lex ꝙ voluntarie tutele munera priuilegijs non ꝓiudicant .C. de excu. tu. volūtaria.
h ¶ Ubi ait. Ratio ad tertiam.
i ¶ Nūquid. Ar. ꝙ nullū verbū in oratione vacat myſterio. ⁊ arg. ff. de vſur. ſi ſtipulatus. nā ibi dī ꝙ ſi ſtipulat⁹ ſū a te rem mihi dari vacuāq; poſſeſſionē tradi: fruct⁹ veniunt in ſtipulatiōe: ſi aūt rem tm̄ mihi dari: non veniūt in ſtipulatione. Ar. ꝯ. ff. pro ſocio. ſed ⁊ ſi adijciatur. Itē eſt h̄ argu. ꝙ nō eſt argumentandum de cōſilibus illis inter que diſſilitudo attēditur. ff. de rei vē. ſi nauis. ⁊ ff. de cōdi. inde. plane. ⁊ ita intellige. ff. e. ti. ſi re⁹. ⁊ hinc bn̄ dī. ff. de iniu. ⁊ ru. te. l. ij.

Fruct⁹ in ſtipulatione rei qñ veniūt qñ non

j. Corin. vij. b.

Deutero. vij. a.

k ¶ Dixit. ſi. ff. de iuriſ. om. iu. ſi fāilia.
l ¶ Illicitum. Ar. omne illicitū eſſe ꝓhibitum: ſaltem ibi declina a malo ⁊ fac bonū. dicit ibi expoſitor: a malo omni. ⁊ exaudi hoc de mortali: venialia enim non ſunt prohibita. ar. xiij. di. nerui. xiiij. q. j. quod precipitur.
m ¶ Sup̄ dixim⁹. ſupple qđ dñs n̄ ꝓhibuit id q̄ apl's.
n ¶ Tu autē. Aug. qui dictum apl'i intelligit de cōſilio ego dico non dñs: intellectū ſuū ⁊ rōnem ſuā poſuit. in

Peccatum mortale ⁊ nō veniale eſt ꝓhibitum.

vt peat anima eius. addidiſti etiam verba apoſtoli vbi ait: Mulier alligata ē viro q̄diu vir eius viuit: q̄ ſi mortuus fuerit vir eius liberata eſt: ⁊ cui vult nubat tm̄ i domino. qd̄ ita expoſuiſti vt iungere: id eſt chriſtiano. Deinde ſecutus es ⁊ addidiſti[a]: hoc eſt ergo dn̄i precepium tam in veteri teſta. q̄ in no. ⁊ hoc iubet dn̄s hoc[b] docet apoſtolus: vt non niſi eiuſdē religionis ⁊ fidei ɔiugia maneāt copulata: quare contra dn̄i iuſſum ɔtra doctrinā ſanctam cōtra preceptum noui ⁊ vete. teſt. iubet apl̄s vt diuerſe fidei maneāt coniugia copulata: q2 paulus inquit predicator gētium ⁊ apoſtolus iam in cōiugio poſitos: non ſolū monet ſed etiam iubet vt ſi alter ex ɔiugibus credidiſſet alteruʒ nō credētem ſecum habitare tamen cōſentientē non dimitteret. his verbis tuis aliud eſſe[c] hoc aliud illud ſatis q̄dem euidēter oſtendis. Illud enim de his cōiugijs agitur que nō ſunt ꝑmitus copulata: ne nubat femina niſi ſue religionis viro: vl̄ ne vir talem[o] accipiat vxorē: id enī (vt dicis) iubet dominus docet apl̄us: vtrūq; precipit teſtamentū. hoc autem diuerſuʒ eſſe quis abnuat: ibi agitur[e] nō de coniūgendis ſed de ɔiunctis: ambo[f] q̄ppe vnius eiuſdēq; infidelitatis fuerunt quādo coniūcti ſunt: ſʒ euāgelium cum veniſſet alter ſine altera vel altera ſine altero credidit: ſi ergo aliud hoc eſt qd̄ ſine ſcrupulo vllius dubitatiōis apparet: cur virum[g] fideleʒ cum infideli coniuge permanere non lʒ? nōne etiam dn̄s ſicut apoſtolus iubet: niſi forte loco[h] iſto vacat illud qd̄ taʒ fidelr apoſtolus ait: An vultis experimentū accipere eius q in me loqtur chriſtus: ⁊ dominus vtiq; eſt xp̄s. ¶ Intelligis[i] nec quid dicā? an in hoc exp'anādo aliquāto diligentius[k] immorabor: attēde vt rez ipſam explanādam tanq̄ in conſpectu declarādam plaiore ſermone ponam[e]. Ecce[l] coniuges duo vtri[q] infidelitatis ita fuerūt quādo iuncti ſunt: nulla de eis q̄ſtio eſt que pertineat ad illā dn̄i iuſſionem doctrināq; aplicaʒ ⁊ preceptū veteris ⁊ no. teſta. quo ꝓhibetur fidelis cū infideli cōiugium copulare: iam ſunt cōiuges ⁊ ambo adhuc ſunt infideles: adhuc tales ſunt quales fuerunt anteq̄ coniūgerentur qualeſq; coniuncti ſunt: venitq; euāgelij predicator: credidit eoꝝ aut vnus aut vna: ſed ita vt infidelis cū fideli habitare conſentiat: iubet fideli dn̄s vt infidelē dimittat[m] an non iubet: ſi dixeris iubet reclamat[n] apoſtolus. Ego dico nō dominus. ſi dixeris non iubet: cauſaʒ requiro[o]: neq; illā mihi reſpōſurus es quā tuis litteris indidiſti: q2 dominus videlʒ ꝓhibet fideles infidelibus iungi: h̄ enī nullo modo eſt iſta cā: quia de iam iunctis loquimur nō de coniūgendis: ſi ergo tuā cauſam nō inueniſti: cur non vetat dn̄s qd̄ ꝓhibet apl̄s: certe nis iam vt eſtimo nō eſſe ipſaʒ cām quā putaueras eſſe.

¶ Contra inuenitur in concilio Toletano quarto.

¶ Niſi ad fidē iudeus acceſſerit ſeparetur ab vxore fideli.

Prin. quare dn̄s non debuit precipere: vt nō diſcederet vir fidelis ab infideli. Pollētius autē qui de precepto intelligit aliam rationē ponit: dicens q̄ ideo precipit apl̄s ⁊ non dn̄s infidelem nō dimitti: q2 dominus videretur cōtrarius ſibi cū preceperit in vete. teſt. ne quis alienigenam duceret. Cōcludit ergo Aug. ex hoc q̄ dicit pollētius apoſtolū in precipiēdo fuiſſe etiam ɔtrariū domino. Ad qd̄ reſpōdet pol. q̄ in diuerſis caſibus loquuntur apoſtolus ⁊ dominus: ⁊ ideo non eſt cōtrarius ei. Infert ex hac rn̄ſione Aug. ergo nec dn̄s erat ſibyipſi cōtrarius ſi idē preciperet quod apoſtolus: cum dn̄s de coniūgendo apoſtolus de iam cōiuncto loquatur matrimonio: quid ergo rn̄des pollēti: q̄re precipiat apl̄s ⁊ nō dominus aſſigna cām.

a ¶ Addidiſti. ad h̄ idem ꝓbādum. ⁊ ad didiſti cōcludendo.

b ¶ hoc docet. Rn̄. ⁊ oſtēdit cōcluſionē illam nō prouenire: q2 in alio ⁊ i alio caſu loquit apoſtolus ⁊ dominus.

c ¶ Eſſe hoc. de coniunctis.

d ¶ Talem. i. non ſue religionis.

e ¶ Ibi agitur. in apoſtolo.

f ¶ Ambo. Pone exemplum vt melius appareat qd̄ dicit. C. de tranſac. vt rn̄ſum.

g ¶ Cur virū fidelem. Intrat qōnem: vt pollentius aliter rn̄deat: cum prima eius rn̄ſio nulla fuit.

h ¶ Loco. i. locum non habet. nō eſt verum. q. d. niſi velis dicere q̄ apoſtolus hoc nō dixit auctoritate ſpiritusſancti.

i ¶ Intelligis ne. vnde Philo. Seneca ne inqt hec atq; alio illabuntur tuo.

k ¶ Diligentius. Ar. q̄ aduerſarius tenetur apire que dicit ſuo aduerſario vt ar gu. v. q. ij. relatū. xi. q. iij. coꝛ. ſed hoc c. nihil facit: q2 dicit Bo. in. iiij. li. topicoꝝ. q̄ diſputatio dialecticorū eſt ad alterutrū cauſidicorū ſiue rhetorū ad tertium: vnde in dialectica diſputatiōe eſt neceſſe q̄ qui obijcit exponat obiectiōes ipſi rn̄denti. in rhetorica vero ſufficit q̄ faciat ipſi iudici fidē. Si obijciatur. xxx. qō. v. iudicantē. dicimus q̄ de mādato iudicis dʒ ei rn̄dere vel exponere ſi pōt alias non tenet. C. d̄ non nu. pe. generalit. ff. de v̄ba. quinq̄ginta.

l ¶ Ecce. Ponit thema vt apertius dicat.

m ¶ Dimittat. hec lr̄a. ſ. nō extorta eſt: poteſt tn̄ ita intelligi: Iubet fideli dn̄s vt infidelē dimittat an nō iubet vt dimittat. i. an iubet vt nō dimittat. Et aſſumit Aug. tn̄ alterā pteʒ diſiunctiue hanc. ſ. iubet vt nō dimittat. ⁊ ex iſta ꝓcedit: ſi dixeris iubet ⁊c̄. ſm autē q̄ in lr̄a eſt non vt fidelē non dimittat ⁊c̄. plana eſt lr̄a ⁊ bn̄ ɔgruūt q̄ ſequūtur: nā ſi dicat iubet vt dimittat apl̄s eſt ɔtrius dn̄o vbi dicit: dico ego nō dominus. ſi autē dicat nō iubet vt dimittat aſſignet aliam cām.

n ¶ Reclamat. Nec reclamat apl̄us contrarium ſuadendo: nec reclamat per hāc litteram non dn̄s: ⁊ hoc cum non eſt ibi non: ſed credo lr̄am falſaʒ eē ſine nō. ff.

o ¶ Cām requiro. quare nō iubet dn̄s vt nō dimittat. Ioā.

¶ Contra inuenit. hec eſt quarta ps. q. in qua loqtur de iudeis a quibus vxores ⁊ filij baptiʒati ſunt ſeparandi: ⁊ at̄s eorum cōſortium vitandum: ⁊ hoc probat per quinq; auctoritates. Ioā. de fa.

¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. q̄ fidelis pōt retinere infidelē volentem habitare cū illo: ſed tn̄ de toleta. concil. dicit ɔ̄. Sed hoc ſpecialr̄ eſt de iudeis ſtatutū: ⁊ que ſit cā: in ſeq. c. ſubnectit.

i. Corin. vij. g.

i. Corin. vij. c.

ij. Cor. vij.

Aduerſarius an debeat aduerſario apeꝛire que dicit.

Iudei qui. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c. ſi iudei vxor conuertatur ad fidem admoneri dʒ vir vt ipſe ſiſr conuertatur: q ſi noluerit ipſa dʒ ab eo ſeparari: ⁊ filij do cēdes apud eū parentē qui fidelis eſt debēt nutriri. Seq. §.pʒ. in quo reddit rō q̄re aliud ſit in iudeo q̄ī gētili. filijs iam xpianis quos forte parentes circūcidere volebant. de cōſe. di.iiij. plerique. ⁊ hec lr̄a hoc idem innuit vbi dicit vltra: ⁊ vbi dicit ſeparari: ⁊ ita per baptiſmum ſoluitur ius patrie poteſtatis: nec tamē priuabuntur iſti paterna ſucceſſione. extra de iude. iudei.

a ¶ Iudei. Qd̄ h̄ di corrigit ex̄ de diuor. q̄to. vel qd̄ dī h̄ ſeparandos eē intelligas in illis caſibus qn̄ in cōtumeliā creatoris vult habitare cū eo: vel vt trahat eū ad aliqd̄ mortale peccatū: ⁊ ſm̄ hoc idē iuris eſt in iudeo ⁊ gētili. Vel loqr̄ in eo caſu qn̄ p̄mo fuerunt xpiani ⁊ poſtea alter factus eſt iudeus: vt tunc teneat̄ recedere ab ipo ſi noluerit cōuerti: vt.ſ.e. nō ſolū. Vel dic q aliud eſt ſi vir ↄuertit̄ ad fidē ⁊ aliud ſi mulier: naʒ ſi mulier ↄuertit̄ ipſa dʒ recedere a viro ne vir eā reuocet ad p̄orē errorē: ſec⁹ eſt ſi vir cōuertit̄: q2 facilius p̄nt viri reuocare mulieres q̄ ecōuerſo: naʒ vir caput eius eſt. xxxiij. q̄.v. cum caput.

b ¶ Cōditionē3. ſ. xxxij. q.iiij. liberi. ⁊ h̄ de ↄditiōe religionis ibi de cōditione ſeruituris. Sed qualiter pōt eccl'ia filios illoꝝ quoꝝ alter eſt cōuerſus cogere ad baptiſmū? Rn̄. ex q alter parēs eoꝝ conuerſus eſt iā eſt fact⁹ de foro eccl'ie: ergo ⁊ filij ei⁹ p ↄnͣs: vt.xv. q.vlti. cū multe. Jo. Sʒ melius credo q intelligat̄ qn̄ iudeus exiſtens iudeus ↄ.xit cum xpiana. B.

c ¶ Infidelitatis. Judei vero difficiliores ſunt ad cōuertendum ⁊ peritiores ad ſubuertendum q̄ gentiles: q2 legeʒ habent ⁊ p̄phas: ⁊ ideo hec ratio potius hʒ locum in eis q̄ in gentilibus. argu. xj.q.iij. ad menſam.

Iudei^a qui xpianas mulieres in coniugio hn̄t admoneant̄ ab ep̄o ciuitatis illi⁹ vt ſi cū eis permanere cupiūt xpiani efficiant̄: q ſi admoniti fuerint ⁊ noluerīt ſeparentur: q2 nō poteſt infidelis in eius permanere coniunctione que iam in xpianam trāſlata eſt fidem. Filij autē qui ex talib⁹ nati ſunt fidem atq̄ conditionem^b matris ſequant̄: ſimilr̄ illi qui p̄creati ſunt de infidelibus mulieribus ⁊ fidelib⁹ viris xpianam ſequantur religionē non iudaicam ſuperſtitionē. Uerum hoc ideo ſtatutū eſt: ne dum fidelis ſalutē querit īfidelis potius ipſe cū ea infidelitatis^c perditionem inueniat. Unde in eodē ↄcilio tam de filijs iudeoꝝ q̄ de ceteris ad fidē veniētib⁹ ſtatutū eſt vt īfidelium conſortia euitentur.

¶ A parentū ſeparent̄ conſortio fideles: ne in eorum inuoluantur erroribus.

Iudeoꝝ^d filios vel filias ne parentum vltra inuoluantur erroribus ab eoꝝ cōſortio ſeparari decernimus: deputandos aut monaſterijs: aut xpianis mulieribus ac viris deum timentibus: vt ſub eoꝝ conuerſatione cultum fidei diſcant: atq̄ in melius inſtituti tam in morib⁹ q̄ in fide proficiant^e. Item.

¶ Iudeis ad fidē venientib⁹ cū infidelibus nulla ſit cōmunio.

Sepe malorum cōſortia etiam bonos corrumpunt: quāto magis eos^f qui ad vitia proni ſunt? nulla igit̄ vltra cōtio ſit hebreis^g ad fidem chriſtianam trāſlatis cum his qui adhuc in veteri ritu conſiſtūt: ne forte eorum participatione ſubuertantur: quicūq̄ ergo ex his qui baptizati ſunt amodo infidelium ↄſortia non vitauerint: ⁊ hi xpianis donentur: ⁊ illi publicis^h cedib⁹ deputentur. Iteʒ ex.vij. ſynodo.

¶ Cū iudeis nec māducandū nec bibendū nec ab eis medicamentū accipiēdū eſt.

Nullus^i eorū qui in ſacro ſūt ordine aut laicus azyma eorum māducet: aut cum eis habitet aut aliquem eoꝝ in infirmitatibus ſuis vocet: aut medicinā ab eis percipiat^k: aut cuʒ eis in balneo lauet: ſi vero quiſq̄ hoc fecerit: ſi clericus eſt deponatur: ſi laicus excōicetur. Item ex concil' agathen.

¶ Clerici ſiue laici vitent iudeorum conuiuia: nec ad ſua conſortia recipiantur.

Omnes deinceps clerici ſiue laici iudeorū^l cōuiuia vitent: nec eos ad cō-

e ¶ Proficiāt. iuxta illud: Auge nobis fidem. de pe.di.ij. cuʒ ſanctā. ergo iam iſti baptiçati erāt cū p̄ficere debeant in gradibus dignitatis .i. virtutis: vt de pe. diſ. ij. dum ſanctam.

Sepe malorum. ¶ Caſus. Statuitur h̄ vt iudei ad fidem trāſlati nō cōſ͠cent cuʒ hebreis ne corrūpat̄ ab eis: q2 ſepe malor̄ cōſortia bonos corrūpunt: q̄ ſi fecerit caſtigent̄: ⁊ hebrei cedib⁹ deputētur: detinent̄ nō vt ſerui eoꝝ fiant ſʒ vt diſciplina regant̄ ab eis. Sequens.c. planum eſt per ſe.

f ¶ Eos .i. neophytos.

g ¶ hebreis. iſti ergo nomē antiquuʒ retinēt poſt baptiſmum. Arg. ↄ. xxvij. queſtio. ij. ſcripſit.

h ¶ Publicis. ar. q eccl'ia iudicat de his q̄ foris ſūt: qd̄ veꝝ eſt q̄ītū ad corpales penas cū eni peccāt p̄nt verberari vel alio mō corpalr̄ mulctari de p̄cepto epi vel p̄ncipis. ar. xvij. q.iiij. cōſtituit. ⁊ ex̄ de rap. in archiep̄atu. ⁊ alia etiā pena p̄nt puniri: vt ex̄ de vſu. poſt miſerabilē: ſʒ q̄ītū ad ſpūalē penā eccl'ia nō iudicat de ill': q2 nō pōt eos excōicare: q2 q in eccl'ia nō eſt ab eccl'ia ſepari non pōt: vt. xj. q.iij. oīs xpianus.

Eccl'ia iudicat aliqn̄ de his que ſunt foris.

Iudeoꝝ. ¶ Caſus. Dicitur hic q filij iudeoꝝ ad fidem cōuerſi ne a parentibus corrumpātur debent ſeparari ab eis ⁊ nutriri vel in monaſterijs vel apd̄ mulieres xpianas vt in moribus ⁊ fide proficiant.

d ¶ Judeoꝝ. Quidam intelligunt hoc.c. q iudeis auferendi ſunt paruuli eoꝝ ⁊ baptiçandi ſed adulti neq̄q̄. Sed certe ſicut nec adulti ita nec paruuli ad fidē vi trahendi ſunt: imo ſm̄ hoc in breui nullus eſſet iude⁹: q̄uo ergo reliquie iſrl' ſalue fierēt poſtea: Ideo itelligo hoc de

i Nullus eoꝝ. niſi ſit miſſus ad predicandum eis. extra de iude.c. q̄ ſit laudabile.

k ¶ Percipiat. emere tamē poteſt ab eis aliquis ⁊ poſt prepararet. argu. C. de iu. nemo.

Omnes deinceps. ¶ Caſus. Statuit̄ h̄ vt oēs xpiani vitēt ↄſortia ⁊ ↄuiuia iudeoꝝ: nā cū ipſi xpianoꝝ cibis nō vtant̄ idignū eſt vt xpiani eoꝝ cibis vtant̄: ne īferiores eis efficiant̄. l ¶ Judeoꝝ. ſiſr ⁊ gētiliū cū ⁊ ipſi hodie etiā cibos diſcernant. lʒ enim nō ↄtineant̄ verbis edicti: vt.xi.q.iij. ad mēſaʒ. ↄtinent̄ tn̄ in ſnīa: vt. ff. de peti. here. item veniūt. §. ait ſenat⁹. ⁊.ij.q.j. multi. ⁊. ff. ſi q̄. pau. fe. di. l. pe. Sed quare loq̄mur cum eis cū nec comedam⁹ cū eis? Sʒ de hoc reddit̄ rō: q2 maior fami-

Familiaritas in cibo eſt maior ꝙ̃ in collogo.

liaritas eſt in cibo ſumendo ꝙ̃ in colloquio: ⁊ facilius quis decipitur inter epulas: vt.xxij.q.iiij. vnuſquiſqȝ.
a ℭ Inferiores.vt.ij.q.vij.in ſancta.
ℭ Ex his. hec eſt qnta pars.q. in q̃ ponit magr̃ diuerſas ſolutiones quō intelligat̃ ꝙ dicit̃: oē qd̓ non eſt ex fide ⁊c̃.ꝓbat etiã ꝙ nullus xpianus dȝ ducere mulierē infidelem: ⁊ diſtinguit inter matrimonia fideliũ ⁊ infideliũ. Joan.de fa.

Diuiſio.

ℭ Caſus. Iſte.§.diuiditur in q̃ttuor ptes. in pma cōcludit Grati. ex ſupradictis mr̃imoniũ eſſe īter īfideles. in ſcd̓a parte exponit illd̓ apli: oē qd̓ non eſt ex fide ⁊c̃. ſi. oē qd̓ fit ꝯ ꝯſciam edificat ad gehēnaȝ. vel ſic: id eſt oē quod nō fit ea mēte vt valeat ad ſaluteȝ apud deũ inutile reputat̃. In tertia pte exponit illud Aug. Nō eſt vͣ pudicitia īfidelis hominis cũ ꝯiuge ſua. i. nō eſt īter illos pudicitia q̃ ducat ad vitam eternã: qd̓ ꝓbat ꝑ ſilitudinē ſacroꝝ q̃ tractant̃ ab hereticis. In q̃rta pte exponit illud Amb. dicētis: Nō eſt putandũ mr̃imoniũ qd̓ extra dei decretũ factũ eſt: dicens ꝙ hoc intelligitur de mr̃imonio ꝯcto cũ ꝯſanguineis vel affinibꝰ. Scd̓a ps incipit ibi illud vo. tertia ibi itē cuȝ dr̄. q̃rta ibi: itē illud.

Ro.xiiij.d

Ibidem.

b ℭ Cōſcientiã. ꝓcepti vel ꝓhibitionis: nã ſi plus comedaȝ ꝙ̃ debeã ꝙ̃uis cōtra ꝯſciaȝ nō pecco mortaliter.xxv.di.§. criminis. ⁊ dicũt qdaȝ ꝯ ꝯſciam nō erroneã ar.xiij.di.nerui.arg. op.ff.de lib.cau. igit̃ §.j. Sȝ dico ꝙ nec ꝯ ꝯſciaȝ erroneã eſt faciendũ ꝓut ē expſſũ. ex̃ de ſimo.per tuas.

Cōmedēs plus ꝙ̃ debeat mortaliter nō peccat.

uiuium quiſqȝ accipiat: qꝛ cũ apud chriſtianos cōmunibꝰ cibis nō vtant̃ indignuȝ atqȝ ſacrilegũ eſt eoꝝ cibos a chriſtianis ſumi: cuȝ ea q̃ apoſtolo ꝑmittente nos ſumimus ab illis iudicent̃ imunda: ac ſi inferioresᵃ incipiãt eē chriſtiani ꝙ̃ iudei: ſi nos que ab illis apponunt̃ vtamur: illi vo a nobis oblata ꝯtēnant. ℭ Ex his itaqȝ euidenter colligit̃ ꝯiugiũ eſſe inter infideles. ℭ Illud vo apoſtoli: Oē qd̓ nō eſt ex fide pctm̃ eſt: non ita itelligendũ eſt vt qcqd fit ab infidelibꝰ credat̃ eſſe pctm̃: ſed oē qd̓ ꝯtra cōſcientiãᵇ fit edificat ad gehennam. Vñ ambro. Pctm̃ eſt qd̓ aliter fit ꝙ̃ probatum eſt. ℭ Item aug. ſup eũdeȝ locum: Oē qd̓ alr̃ fit ꝙ̃ ꝓbatũ eſt pctm̃ eſt: non tm̃ oē qd̓ fit cũ fideᶜ bonũ ē: ignorãtia eni q̃ eſt ex culpa nocet. Hinc ēt apl̓s ait: Beatus q non iudicat ſemetipſum in eo qd̓ probat: id eſt qui nō facit dãnabilem ſemetipm alr̃ faciēdo ꝙ̃ ꝓbat eſſe faciendũ. Vel oē qd̓ nō eſt ex fideᵈ dr̄ eſſe peccatũ: qꝛ qcqd ea fide nō fit vt ad eternã valeat ſalutē inutile reputat̃ᵉ apud dñm. Unde aug. ait: Ois vita infidelium pctm̃ eſt: nec valet eſſe bonũ quod fit abſqȝᶠ deo: vbi deeſt eni agnitio eterne ⁊ incōmutabilis vitatis falſa vtusᵍ eſt etiam in optimis moribus. ℭ Item cũ dr̄: Non eſt vͣ pudicitia hois infidelis cum ꝯiuge ſua: negat̃ pudicitia eē vera ꝙ̃tũ ad effectũ ⁊ ad premium videlicet eterne ſalutis. Sicut eni apud hereticos ſacr̃a negant̃ eſſe vͣ: nō ꝙ̃tũ ad formã ſed ꝙ̃tũᵇ ad vtutē ſic ⁊ vtutes negant̃ eſſe veⁱ apud infideles: nō quin ve in eis ſint: iuxta illud Hiero. Virtutibus romani ꝓmeruerunt imperiũ: ſȝ qꝛ affectu carent eterne ſalutis. ℭ Item illud Ambro. Nō eſt putandum matrimoniũ quod extra dei decretũ factũ eſt: ſed cũ cognoſcitur eſt emendandum. nō oſtendit̃ cōiugium nō eſſe inter infideles: nullo enim dñi precepto gentiles ꝓhibentur cōiungi gētilibus: nec ergo eoꝝ ꝯiugiũ extra id eſt cōtra dei decretũ fit. Illa itaqȝ auctoritate iubentur ſeparari abinuicem q cōtra dei vel eccleſie decretuȝ copulati ſunt: vtpote fideles cum infidelibus vel cōſanguinei cuȝ conſanguineis vel affines cũ affinibus: hi oēs ſi ſibi inuicem copulati fuerint ſeparãdi ſunt. Hinc etiaȝ idē Ambro. in lib. de patriarchis.

ℭ Fideles infidelibus nō ſunt coniugio copulandi.

Caue xpiane gētili aut iudeo filiã tuam tradereᵏ: caue iquit gentilē vel iudeaȝ atqȝ alienigenã: hoc eſt omnē hereticaȝ ⁊ alienamˡ a fide tua accipe tibi vxorem. Primaᵐ cōiugij fides caſtitatis gratiaⁿ eſt: ſi xpianaᵒ ſit nō eſt ſatis niſi ambo initiati

h ℭ Quãtũ.ſ.q.j.qd̓ qdã.de cōſe.di.iiij.ꝙ̃uis.ſ.di.xxxij. §.verũ.ī. xxxij.q.j.cũ renũciat̃.ar.xxiiij.q.j.vbi ſana.ī.d pe.di.v.conſideret.ī.de pe.di.ij.§.qd̓ aũt.⁊ di.iij.ille rex.
i ℭ Vere.non videt̃ dicere verũ: nam vbi deeſt fides vel charitas nullatenus eſt vtus: ꝓut theologꝰ accepit vtutem. Qd̓ ergo dr̄ hic vtutibꝰ itellige.ſ. politicis: q̃ ſine charitate habent̃ a multis: ſtrenui enim actus ꝓuium in eis erant. ar.xxiij.q.iiij.ſi non ex fide. nã ⁊ virtus ꝓ fortitudie ponit̃. ff. de aleato. qbus. alie vo virtutes (vt ꝑdictum eſt) nō erãt in eis: qꝛ ſi haberēt vnã haberent omnes. ar. xxiiij.q.i.vbi ſana. de pe.di.v. capitu.j.

Caue. ℭ Caſus hoc.c. ſatis planum eſt: ꝑcipit̃ eniȝ h̓ ne xpiana nubat gētili iudeo vel heretico: cũ ambo.ſ. vir ⁊ vxor debeãt eē ꝯſecrati baptiſmatis ſacramento. i. vnctione.
k ℭ Tradere.ī.ꝓxi. c.ꝯ.Solu.ibi de pactione de futuro: h̓ dicit ꝙ non lȝ accipere ⁊ illi ſe miſcere.
l ℭ Alienã. hec clauſula omnē alienam: nō ſupponit ꝓ heretica vel gentili. ff. de ver.obli. doli clauſula. nam ibi dr̄ ꝙ clauſula generalis ſeq̄ns nō refertur ad ea de qbus ſpãliter eſt premiſſum: nō eſt obijciendũ de moyſe q duxit ethiopiſſaȝ: vt ij.q.vij.§. item obijcitur: qꝛ illud factuȝ fuit in figura ꝙ dñs ſibi copularet eccleſiaȝ ex gētibus. ij.q. vij.§. his itaqȝ. Sȝ pone ꝙ aliquis hereticus nunꝙ̃ fuit baptiçatꝰ: voluit baptiçari ſed non habuit aquã: ꝯſtat ei oia peccata dimiſſa eſſe etiã originale: nunquid pōt ꝯhere matrimonium cum xpiana? Dicit. h. ꝙ nō: qꝛ ianua oium ſacramentoꝝ eſt baptiſmus.xxxij.di.§.verũ. ſimiliter nec ordinē poſſet recipe: forte ſi ſuperuixit ⁊ ſe non baptiçauit videt̃ contēnere: ⁊ ſic habet̃ quaſi nō fuerit xpianus. Jo.

c ℭ Cum fide. id eſt conſcientia.
d ℭ Ex fide. i. ſicut fides exegit.
e ℭ Reputatur. quo ad vitam eternam. de pe. diſtin.iij. ſi quis autem non habens.
f ℭ Abſqȝ deo. i. abſqȝ fide que eſt a deo.
g ℭ Virtus.ſ.di.xxvj. deinde. contra.ſ.j.q.j. ſicut vrgeri.ī.di.xlv. vera iuſticia.ſ.xxiiij.q.j. vbi ſana.

m ℭ Prima. que eſt inter ſponſos ⁊ ſponſas. Jo.
n ℭ Gratia eſt.ī.xxx.q.v. femine.
o ℭ Si xpiana. i. catheçiçata. ⁊ ita eſt arg. ꝙ cathecumi-

ſius non eſt fidelis. de hoc dicam.J.xx.q.i.in prin.
N On ops. ¶ Caſus. Dicit̄ h̄ q̄ nullas per reſponſationem dʒ filium ſuū vel filias tradere hoī aliene fidei ad cohabitandū ſed potius infidelem in domum ſuā aſſumat ſi ſe catholicū futurū ꝓmittat. Seq.c.planū eſt: ꝛ per te videbis.
a ¶ Hereticis. hereticus nō poteſt ꝯtrahere cum xp̄iana: dicit tñ.h. q̄ ſi contrahit tʒ matrimoniuʒ: ſicut ſi ꝯtraheret cum excōicato. De cōditionibus que apponūtur in mr̄imonio. no.xxxii.q.ii.ſolet.
S I quis. ¶ Item illud. ¶ Caſus. Gr̄anus oſtendit in hoc.§. vł exponit verbum qḋ poſitū fuit.ſ.ea. q.§.i.in fi.nō eſt ratū cōiugium qḋ ſine deo eſt: faciens trimēbrē diuiſionē vel diſtinctionem mr̄imonij dicens aliud eē legitimū ꝛ non ratum ꝛ aliud ratū ꝛ nō legitimū ꝛ aliud legitimum ꝛ ratū: ꝛ de quolibet mēbro exēpla ſupponit: que facile per te videbis.
b ¶ Dato. hic nō ponit exemplū bonuʒ: nam in veritate per dationē libelli non diſſoluebat̄ mr̄imoniuʒ: imo vera erat fornicatio. extra de diuor. gaudemus.
c ¶ Traditur.J.xx.q.v.aliter.
d ¶ Non legitimū. Si enim ꝓbatū fuerit aliqḋ impedimētum in tali mr̄imonio filij nō erunt legitimi. vt ex̄ de clan. deſpon. cum inhibitio. Queſtio.ii.
Q ued vero. ¶ hic intitulat̄ ſecunda.q. in qua qd iuris ſit ſatis pʒ ex his que dicta ſūt in prima.q. ꝛ ex diſtinctione que colligit̄ in qōne prima ꝛ ex illo.c.ſi infidelis. q2 ſi infidelis noluerit habitare cum cōuerſo ad fidem: vel voluerit habitare cū cōtumelia nominis xp̄iani: vel vt traheret eum ad mor

fitis ſacramento baptiſmi: ſimul ad orationem nocte vobis ſurgendum eſt cōiunctis precibus obſecrandus deus.
I tem ex concil. agathen.
¶ Cum hereticis catholici non miſceant cōiugia.
N On oportet cum hominibus hereticis[a] miſcere cōnubia: vel ꝛ filios ꝛ filias dare ſed potius accipere: ſi tamen ſe ꝓfiteantur chriſtianos eſſe futuros ꝛ catholicos.
I tem ex concilio vrbaneñ.
¶ Chriſtiana cōmunione careat qui iudaice prauitati coniugali ſe vinculo ſociat.
S I quis iudaice prauitati cōiugali ſocietate iungitur ſiue xp̄iana iudeo ſiue iudea xp̄iano mulier carnali conſortio miſceat̄: quicūq3 eoꝝ tm̄ nefas admiſiſſe cognoſcitur a xp̄iano cetu atq3 cōuiuio ꝛ a cōione eccleſie ꝓtinus ſegreget̄. ¶ Item illud Aug. Nō eſt ratum cōiugium qḋ ſine deo eſt: non negat cōiugium eſſe inter infideles. Cōiugiuʒ enim aliḋ eſt legitimū ꝛ non ratū aliud ratū ꝛ nō legitimū aliud legitimum ꝛ ratū. Legitimū cōiugium eſt qḋ legali iſtitutione vel ꝓuincie morib9 contrahitur: hoc inter infideles ratū non eſt: q2 nō eſt firmū ꝛ ideo violabile cōiugiū eorum: dato[b] eniʒ libello repudij lʒ eis recedere abinuicē ꝛ alijs copulari lege fori ꝛ nō lege poli: quā nō ſequuntur. Inter fideles vo ratum cōiugiū eſt: q2 cōiugia ſemel initiata completa inter eos vlterius ſolui nō pñt. Horum quedā ſunt legitima: veluti

tale peccatum: licite contrahit tunc conuerſus.
e ¶ Qḋ vo. hic intitulat̄ ſcḋa.q. de q̄ ſupra diximꝰ in.q.ſ.
S I quis. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c. q̄ ſi gentilis cōuerſus ad fidem vxorem habuit infidelem volentē ſecum habitare ea viuente cū alia contrahere non pōt: crimina eniʒ in baptiſmo diſſoluunt̄ ꝛ nō matrimonia. Sequens.§.patet.
f ¶ Virginē. idem eſſet ꝛ ſi corruptam. ſed de facto q̄ſituʒ eſt de virgine: forte ideo q2 videbat̄ q̄ matrimonium ſolueret̄ inter virginē ꝛ eum q accedebat ad baptiſmum: ſicut cū alter ſponſorū trāſit ad religionem monaſterij. ſed non eſt ita: q2 cum trāſitur ad religionem fidei bn̄ poteſt quis vti matrimonio.xxvi. diſtin. deinde. ſecus cū trāſitur ad monaſteriū vt.xxvij.q.i.vt lex.
g ¶ Viuente. ꝛ conuerſa cū viro vel nō conuerſa ſecum tm̄ cohabitare volente: ſequens aūt.c.intelligitur de nolente cohabitare.
h ¶ Coniugia. poteſt tm̄ ad religioneʒ tranſire etiā inuita ea cum mr̄imoniū non ſit ratum. extra de diuor. quanto.
S I infidelis diſcedit. ¶ Caſus. Dr̄ hic q̄ ſi ꝯuerſus ad fidē vxorē habuit īfideleʒ: q̄ odio xp̄iane fidei noluerit morari cū ipſo licite pōt ſe alij copulare: cōtumelia eni creatoris ſoluit ius mr̄imonij: cū nō ſit ſeruanda fides ei que xp̄m audire contēnit.
i ¶ Propter deū. i. propter fidem dei.
k ¶ Soluit. eccleſia: tñ dʒ ſentētiare. Sʒ quid ſi illa vxor nō vult venire ad cām: cum nō ſit de foro eccleſie? Si pōt cōſtare eccleſie q̄ nō vult cohabitare ſententiet. hāc glo. non approbo: q2 ſine iudicio eccleſie diſſoluitur matrimonium: vt.ſ.q.i. ſi infidelis.
l ¶ Ius. i. vinculū. ſed tunc demū ſolum cū ꝯhit reli-

cū vxor a parentibus tradit̄[c] a ſponſo dotatur ꝛ a ſacerdote benedicit̄: hec talia ꝯiugia legitima ꝛ rata appellantur. Illorū vero cōiugia qui contemptis omnibus illis ſolēnitatibus ſolo affectu aliquā ſibi in cōiugem copulāt: huiuſmodi cōiugium nō legitimum[d] ſed ratuʒ tantūmodo eſſe creditur. ¶ Queſtio.ij.
Q uod vo[e] vxore viuente alterā ducere nō poſſit qui īfidelem dimiſit teſtat̄ ſcriptura dicēs: Alioquin ſi diſceditis ab inuicem ꝛ volentes cohabitare dimittitis ꝛ alijs vos copulaueritis: adulteri eritis: ꝛ filij veſtri qui poſtea naſcent̄ erunt imundi id eſt ſpurij. I tem ex concilio meldenſi cap.j.
¶ Non poteſt quis poſt baptiſma alteram ducere: viuente ea que ante baptiſma ſibi fuerit virgo copulata.
S I quis habuerit vxorem virginē[f] ante baptiſmū viuente[g] illa poſt baptiſmuʒ alterā habere nō poteſt: crimina eni in baptiſmo ſoluūtur non cōiugia[h]. Greg. autem teſtatur ecōtra dicens:
¶ Licet fideli aliam ducere vxorem quam chriſtiane fidei odio infidelis dimittit.
S I infidelis diſcedit odio xp̄iane fidei diſcedat: nō enim eſt frater aut ſoror ſubiectus ſeruituti in hmōi: nō eſt eniʒ dimiſſo peccatum ꝓpter deū[i] ſi alij ſe copulauerit: ꝯtumelia quippe creatoris ſoluit[k] ius[l] mr̄imo-

Religio ſ. dei nō impedit mr̄imonio vti.

nū circa eū qui relinquitur[a]: infidelis aūt diſceꝺens ⁊ in deū peccat ⁊ in mr̄imoniū[b]: nec eſt ei fides ſeruanda ꝯiugij: q2 ꝓpterea diſceꝺit ne audiret xp̄m deū eſſe xp̄ianoꝝ cōiugioꝝ. ¶ Hic diſtinguēdū eſt aliō eē dimittere volentē cohabitare atq3 aliud[c] diſcedentē nō ſeq. Uolētez eni cohabitare l3 quidez dimittere ſed nō ea viuēte aliā ſupinducere: diſcedentē vō ſeq nō opz ⁊ ea viuente aliā ducere l3. Ue ꝝ hoc nō niſi de his intelligendū eſt qui in īfidelitate copulati ſūt. Ceterū ſi ad fidē vterq3 ꝯuerſus eſt: vel ſi vterq3 fidelis mr̄imonio iūctus eſt: ⁊ ꝓcedente tp̄e alter eoꝝ a fide diſceſſerit ⁊ odio fidei xp̄iane ꝯiugez dereliq̄rit: derelictus diſcedentē nō comitabit: non tū illa viuente alterā ducere poterit: q2 ratū cōiugiū fuerat inter eos: qd̄ nullo mō ſolui pōt.

Utrum[d] vō bigamus ſit reputādus qui ante baptiſmū habuerit vnā ⁊ poſt baptiſmū alterā auctoritate Hiero. patet. **Queſtio.iij.** Ait enim ſuper epiſtolam Pauli ad Timotheū.

¶ Non eſt bigamus q ante baptiſmū habuerit vnā ⁊ poſt baptiſmum alteram.

Oportet ep̄m vni[9] vxoris eſſe virū. verū3 hoc poſt baptiſmū: ceteꝝ ſi aū baptiſmū habuit vnā ⁊ poſt baptiſmū habuerit alterā: nō ē reputādus bigamus: cui ꝓrſus inouato ꝑ baptiſmū oīa vetera ſunt dimiſſa. Aug. vero cōtra teſtatur ⁊ Innocē. Ait enim Augu. ſuper epiſtolam Pauli ad Titum.

¶ Non ꝺz fieri ep̄s qui aū baptiſmū habuerit vnam et poſt baptiſmum alteram.

Acutius vero intelligūt qui nec eū ordinanduz cenſuerūt[e] qui aū baptiſmu3 habuerit vna3 ⁊ poſt baptiſmū alterā: in baptiſmate eni crimina abolent nō federatio cōiugij diſſoluit: ſicut illa q̄ cathecumina viciata eſt inter dei vgines cōſecrari non pōt: ſic q ante baptiſmu3 habuit vnā ⁊ poſt baptiſmū alterā nō niſi bigam[9] eſt reputandus: amiſit eni3 quiddaz nō ad vite meritum ſ3 ad ſignaculi ſacr̄m. Item Inno. ruffo ⁊ euſebio ep̄is macedonie multis argumentis ꝓbat talē bigamū reputari: q2 ergo iſte cui[9] cā in p̄nti agit aū baptiſmū habuit vnam ⁊ poſt baptiſmū alterā bigam[9] iudicat: ⁊ l3 vite merito ⁊ induſtrie ſcientia polleat tamē in ep̄m ordinari non poteſt. ¶ Cauſa.xxix.

Quidam mulieri nobili[f] nunciatū eſt q a filio cuiuſdam nobilis petabat in cōiugem: prebuit illa aſſenſum: alius vero quidam ignobilis atq3 ſeruilis cōditionis nomine illius ſe-

ctus. ar. ex̄ de diuor. gaudem[9]. in ſi. imo etiā prius credo ſolutū: ſ3 ſi alter reuertitur ad fidē anteq̄ alter duxerit vxorem reſtituit vinculum matrimonij q̄ſi iure poſtliminij: vt ibidem deprenditur. a ¶ Relingt. nihilomin[9] ⁊ circa relinquētem: vn̄ ⁊ relinquēs ꝯtet ſine pctō ſi conuerſus ꝯhat: nō eni pōt matrimonium claudicare cum ſint due relationes: vn̄ ſi vna eſt vxor ⁊ reliquus eſt vir. iō aūt nō tractauit h̄ de relinquēte: q2 ex̄ eccleſiā eſt: ⁊ nihil ad nos de ea iudicare. ij.q.j. multi. ē tn̄ ar. q claudicet vt h̄. ⁊ ex̄ de eo q cog. c.j. arg. ff. ma. pōt. ſ3 vt dixi q̄ ad eſſentiā nō pōt claudicare ſ3 q̄ ad effectū bene: q2 q̄nq3 tenetur vn[9] alij ſ3 nō eccōuerſo. Uel dic q̄tū ad ſi delē ſoluit vt h̄ dicitur: q2 adhuc pōt debitū petere ab altero ſ3 īfidelis nō pt: q2 fidelis nō eſt ſbiectus ſeruituti illi[9]: ⁊ cū alia ſit ſeruit[9] q̄

ſ. Timo.iij.

Mr̄imonium claudicare nō poteſt.

tenet vir vxori q̄ ſt la q̄ tenet vxor viro bene pōt vna ſeruit[9] eſſe ſublata ⁊ nō alia. ſic. ff. de ſer. vr. predi. ſi domus. ⁊ extra de conuer. cōiug. qdaz. b ¶ Et in matrimoniū. i. in fractione ꝑmi mr̄imonij: non dicas in ſcōm mr̄imoniū ſi illē ꝯhat poſtq̄ ꝯuerſus cum alia ꝯtrit vt ꝑmiſit. ar. tn̄ q peccet ꝯtrahēdo ſcōz. ex̄ de teſti. ſicut. ¶ Hic diſtinguendū. ¶ Caſus. Gra. bn̄ diſtiguit i hoc. §. dicēs q ſi alt̄ ꝯiugū fuerit ꝯuerſus ad fidē ſi īfidel voluerit ei cohabitare fidel altero viuēte ꝯtrere nō pōt: ſi aūt īfidel noluerit cohabitare fideli: ⁊ tūc fidel īfideli viuēte pōt ꝯtrere: ſi autē vterq3 ē ꝯuerſus ad fidem vel ſi ab initio vterq3 fuiſſ3 fidel l3 alt̄ eoꝝ a fide diſcedat alt̄ tn̄ nullo mō ꝯtrere pōt: q2 ratū fuit mr̄imonium inter eos. c ¶ Atq3. hec diſtinctio eſt canonica et bona: ⁊ ꝓbat ex̄ de diuor. quāto. **Qō.iij.**

Utꝝ vo **Caſus** hic īti tulat. iij. q. i q̄ qd iuris ſit dein ē s. xxvj. di. ⁊ mirꝝ fuit q̄re magr̄ h̄ eā reſtricauit. ⁊ ſcias q hier. ꝯdic aug. ⁊ Inno. ⁊ mlt̄is alijs ſcis p2ib[9] ſed ex toto ꝑiudicat hiero. nec val3 qd̄ h̄ di ab eo. Seq. c. ꝑ te videbis: q2 ſimilia habuiſti. s. xxvj. di. d ¶ Utꝝ. hic ītitulat. q. iij. in q̄ qd iuris ſit dixim[9]. xxvj. diſt. vnius. nec valet quod h̄ di a hiero. e ¶ Acutius vero. ¶ Cēſuerūt. s. di. lv. null[9]. **C. xxix.**

Quidā. **Caſus.** Tria ſunt ī. paria

ipſum obtulit atq; eā in ꝯiugem accepit: ille q̄ prius ſibi placuerat tādē venit: eādēq; ſibi in ꝯiugē petit: illa ſe deluſam cōqueritur: ⁊ ad prioris copulā aſpirat. ¶ Hic primū queritur an ſit ꝯiugiuz inter eos? ¶ Secūdo ſi prius putabat hunc eſſe liberuz ⁊ poſtea dephēdit illuz eſſe ſeruū: an liceat ei ſtatim ab illo diſcedere. ¶ Q̄ō.j.

Quod autē[a] ꝯiugiuz ſit inter eos: ꝓbatur hoc modo: Cōiugiū ſiue matrimoniū eſt viri ⁊ mulieris cōiunctio indiuiduaz vite cōſuetudinē retinēs. ¶ Item cōſenſus[b] vtriuſq; matrimoniū facit: q̄r ergo iſti ꝯiuncti ſunt vt indiuiduā vite ꝯſuetudinē ꝯſeruarent: q̄r vterq; cōſenſit in alterū ꝯiuges ſūt appellādi. ¶ His ita r̄ndetur. Cōſenſus eſt duorū vel pluriū ſenſus in idē: qui aūt errat nō ſentit: nō ergo ꝯſentit: id eſt ſimul cū alijs ſentit: hec autē errauit[c]: nō ergo cōſenſit[d]: nō itaq; ꝯiunx eſt appellāda: q̄r non fuit ibi conſenſus vtriuſq;: ſine quo nullū matrimoniū eſſe pōt. Sicut enim ille q̄ ordinatur ab eo quē putat ep̄m eſſe ⁊ adhuc eſt laic⁹ errat nec vocatur ordinatus: imo ab epiſcopo adhuc eſt ordinādus[e] ſic iſta errās nulli eſt copulata ꝯiugio imo adhuc eſt copulāda. ¶ Ad h̄. Nō oīs error ꝯſenſum euacuat: qui eni accipit in vxorē corruptā quā putat virginē: vel qui accipit meretricem quā putat eſſe caſtam: vterq; errat: q̄r ille corruptam eſtimat vir-

coniugia. Unū eſt de fide diſpari: de quo tractatuz eſt in precedēti cā. Aliud de diuerſitate ꝯditionis. ſ. cū liber ꝯhit cū ancilla vel libera cū ſeruo: de quo in hac cā tractatur. Tertiū eſt cū vnus eſt maior ⁊ alter minor: de quo tractatur in cā ſequen. Tractat igitur magiſter in hac cā de errore cōditionis: ⁊ quis error īpediat matrimoniū. Et vt hec ⁊ alia cōpetētius faciat premittit thema: de quo duas elicit queſtiones. f ¶ Quidā mulieri nobili. Imparia cōiugia tribus modis dicūtur. Uno modo qn̄ ꝯhit fidelis cuz infideli: de qb⁹ in ſuperiore cā audiuimus. Alio mō quā do vn⁹ liber ⁊ alius ſeru⁹: de qb⁹ in hac cā videbim⁹. Tertio mō qn̄ vn⁹ maior alter minor: de qbus in ſequēti tractatur: hic de errore perſone cōditionis qualitatis ⁊ fortune tractatur. Queſt.o.j.

Quod autez. Caſus hic depingitur p̄ma.q. qua q̄ritur: an matrimoniū ſit iter eos iter quos interuenit error pſone: ⁊ certū eſt ꝙ error pſone ⁊ error cōditionis impediunt matrimoniū: error vero fortune ⁊ q̄litatis non impediūt. Gra. tn̄ in hoc. §. allegat ꝓ vtraq; parte diſtinguēdo quattuor errores. ſ. pſone fortune cōditiōis ⁊ q̄litatis. Caſus hui⁹. §. eſt talis. Diuiditur enim in tres ptes. In prima pte allegat Gra. ꝓ viro ꝙ ſit inter eos matrimoniū: ⁊ hoc facit per deſcriptionē matrimonij. ⁊ q̄r ex tali ꝯiūctione cōſenſus interuenit matrimoniū fuit inter eos. Sed ſtatī pro muliere r̄ndet dicēs ꝙ ibi non affuit ꝯſenſus cū error interuenerit: ⁊ ita nō fuit ꝯiūx: qd̄ ꝓbat exemplo illius q̄ ordinatur ab eo quez putat eſſe ep̄m cū non ſit: ſed ſtatī allegat ꝓ viro dicēs ꝙ non oīs error impedit cōſenſuz matrimonij: q̄r error virginitatis nō impedit matrimoniū. In ſcd̄a pte ſoluit ꝓ muliere diſtinguēdo quattuor errores. ſ. pſone ꝯditionis fortune ⁊ q̄litatis: ⁊ dicit ꝙ error pſone ⁊ cōditiōis impediūt matrimoniū error vero fortune ⁊ q̄litatis non. Et ꝙ error pſone impediat ꝓbat duobus exēplis: nam ſi aliqs vellet rem ſuā vendere marcello: ⁊ poſtea paulus ſimulauit ſe marcellū nō tenet venditio cū paulo. Similiter cū aliqs putat ſe emere aurū ⁊ emit aurichalcum nō ꝯſentit in aurichalcū. In tertia pte ꝓbat ꝓ viro ꝙ error pſone nō impedit matrimoniū: q̄r iacob nō ꝯſenſit in liā ⁊ tn̄ matrimoniū fuit inter eos. Sed ſtatī r̄ndet ꝓ muliere dicēs ꝙ matrimoniū fuit inter iacob ⁊ liaz ex ſubſequēti cōſenſu ⁊ nō ex precedēti. Et ꝙ error pſone excuſet ꝓbat trib⁹ exēplis. ſ. exēplo eius q̄ per ignorātiam cognouit ſororē vxoris: ⁊ exēplo diaboli q̄ trāſformat ſe in angelū lucis: ⁊ exēplo heretici q̄ ſimulat ſe catholicuz: vnde cū hic interuenerit error pſone pz ꝙ iſta nō eſt ꝯiūx ipſius: error vero fortune ⁊ q̄litatis nō excludit ꝯſenſū. a ¶ Qd̄ aūt. hic depingitur p̄ma.q. an. ſ. matrimoniū ꝯhatur īter eos inter quos interuenit error pſone: hoc eſt dicere an error pſone īpediat matrimoniū ꝯhendū ⁊ dirimat iā ꝯtctū: Gra. allegat ꝓ ⁊ ꝯ diſtinguēdo quattuor errores fortune q̄litatis pſone ⁊ cōditiōis: duo vltimi dirimūt matrimoniū: non ex ſua natura ſed ex cōſtitutione eccl̄ie: nā ſ̄lr ⁊ papa poſſet ꝯſtituere ꝙ error q̄litatis īpediret: ⁊ ꝙ nullus error īpediret: ⁊ ꝙ eſſet matrimoniū vbi eſſet error pſone. ſicut ⁊ tenet pign⁹ lz ibi ſit error. ff. de pign. act. l. j. vn̄ ex natura non hz error pſone ꝙ īpediat. arg. tn̄ eſt ꝯ. J. de iacob ⁊ lia q̄r nōdū eccl̄ia ꝯſtituerat ⁊ tn̄ tunc īpediebat. ⁊ eſt etiā ar. ꝯ. q̄r error īpedit ēptionē vt. ff. de ꝯhē. emp. l. qdā tn̄. Et no. ꝙ ſm̄ h. ⁊ L. nunq̄ errat ī pſona niſi ꝓus hita noticia aliq̄ de eo cuius noie ali⁹ ſe repſentet: vn̄ ſi aliqs offert ſe ſub noie regis frācie alicui puelle: ſi ipſa nihil vnq̄ audiuit de rege frācie nec aliquaz noticiā hz de eo p famā vel alio mō: ⁊ putat hūc eē regē frā ie: nō errat in pſona ſz in fortuna vel q̄litate vl̄ noie. Sz ſi aliq̄ ꝯſentit in aliquē viſū vel nō viſum tn̄ aliquo mō ſibi cognitū. ſ. fama vel alio mō ſi poſtea p errorē accipiat aliū ⁊ ſi ab eo fuerit cognita reddet p̄mo ſi tn̄ ille in eā ꝯſenſerit p nunciū vel alio mō: ſi vo nullo mō fuerit ſibi cognit⁹: q̄zuis p errorē accipiat aliū nunq̄ reddet p̄mo: q̄r inter eā ⁊ p̄mū nō fuit matrimoniuz: nā in ꝑenit⁹ incognitū nec amorē nec ꝯſenſū dirigere poſſumus. Un̄ Aug. Nō viſos diligere poſſum⁹ q̄ nobis p famā vel alio mō cogniti ſunt: icognitos aūt diligere nequim⁹. Sz certe lz hoc poſſit ꝯcedi ꝙ nō ſit reſtituēda p̄ori: nō tn̄ dico ꝙ debeat ſtare cū ſcd̄o cū ibi ſit error. Nā errare ē aliud ꝓ alio putare: vt. xxij. q. ij. in qbus. ⁊ xxxviij. di. q̄zuis. Itē eadē rōne q̄ emit aurichalcū ꝓ auro ꝯſentit ī aurū: qd̄ falſū eſt vt. ff. de ꝯhē. ēp. aliogn. ⁊ L. qd tn̄. nā lz nō erret circa illū cui⁹ nullā noticiā hūit errat tn̄ circa p̄ñtē. h. tn̄ ⁊ L. dicūt ꝙ ſit matrimoniū cū iſta: ſz hoc nō credo cū ibi ſit error: ergo nō ē ibi ꝯſenſus: q̄r nihil eſt tā ꝯtriū ꝯſenſui q̄z error. vt. ff. de iu. l. ij. b ¶ Itē ꝯſenſus: vt. xxvij. q. ij. ſufficiat. Intelligitur aūt ꝯſentire niſi expſſe diſſētiat: vt. ff. ſo. ma. l. ij. §. volūtatē. ⁊ ex̄ de ſpō. ſicut ex lr̄is. ⁊ ex̄ de his q̄ fi. a p̄la. c. ij. ⁊ ff. de ſpō. l. ſz ea q̄ patris. c ¶ Errauit. q̄r aliū pro alio putauit: hoc eſt errare. xxij. q. ij. in qb⁹. vel pro vero falſum putare. xxxviij. di. q̄zuis. d ¶ Conſenſit. nihil eſt tam ꝯtrium cōſenſui q̄z error: vt. ff. de ꝯhē. emp. aliogn. ff. de iuriſ. om. iu. l. ſi p errorē. e ¶ Ordinandus. vt. lxviij. di. presbyteri.

Matrimoniū vtruz errore īpediatur.

Error perſone non facile committitur.

Error eſt cōtrarius ſenſui.

ginem: ⁊ iſte meretricē reputat caſtā: nūquid ergo dicēdi ſunt nō cōſenſiſſe in eas? aut dabiť vtriq; facultas dimittendi vtrāq; ⁊ ducendi aliam[a]. Verū eſt ꝙ nō omnis error cōſenſuʒ excludit: ſed error alius eſt perſone[b] alius fortune alius ꝯditiōis alius qualitatis. Error pſone eſt qñ hic putať[c] eſſe vergilius: ⁊ ipſe eſt plato Error fortune qñ hic putať eſſe diues qui eſt paup vel ecōuerſo. Error cōditionis qñ putatur eſſe liber q eſt ſeruus. Error qualitatis eſt qñ putatur eſſe bonus q ē malus. Error fortune ⁊ qualitatis cōiugij ꝯſenſuʒ nō excludit: error vero pſone ⁊ cōditionis cōiugij cōſenſum nō admittit. Si qs enim paciſceret ſe venditurū[d] agrū marcello: ⁊ poſtea veniret paulus dicēs ſe eſſe marcellū ⁊ emeret[e] agrū ab illo: nūqd cum paulo cōuenit iſte de p̄cio: aut dicēdus eſt agrum ſibi vēdidiſſe? ¶ Itē ſi qs promitteret ſe vēditurū mihi aurū ⁊ pro auro offerret mihi aurichalcum[f] ⁊ ita me deciperet: nunqd dicerer cōſenſiſſe in aurichalcū? nunq̄ volui emere aurichalcū: nec ergo aliqñ in illud conſenſi: qꝛ ꝯſenſus non eſt niſi volūtatis. Sicut ergo h̄ error materie excludit ꝯſenſuʒ ſic ⁊ in cōiugio error pſone: nō enim cōſenſit in hūc: ſed in eū quē putabat[g] eſſe. Sʒ obijciť: iacob non ꝯſenſerat in liā ſed in rachel: ſeptē ſiq̄deʒ ānis p rachel ſeruierat: cū ergo eo ignorāte lia eſſet ſibi ſuppoſita nō fuit ꝯiugiū inter eos ſi error pſone conſenſum excludit: qꝛ (vt dictū eſt) nō in eā ꝯſenſerat ſed in rachel. His ita rñdeť. Conſenſus ali⁹ eſt precedēs ali⁹ ſubſequēs. Precedit ꝯſenſus qñ ante carnalē copulaʒ in indiuiduā vite ꝯſuetudinē vterq; ꝯſentit: ſubſeqtur qñ poſt ꝯcubinalē ſiue fornicariū coitū ꝯſentiūt in idē: Iacob ergo ⁊ liam nō fecit cōiuges precedēs cōſenſus: ſed ſubſequēs[h]: nec tamē ex primo cōcubitu fornicarij iudicātur: cū ille maritali affectu eā cognouerit ⁊ illa vxorio affectu ſibi debituʒ pſoluerit putās lege primogenitarū[i] ⁊ paternis imperijs ſe ſibi iure copulatā. Qđ autē error pſone nōnullos excuſet auctoritate illa pbať qua ſoror vxoris vtroq; inſcio[k]: ſorore videlʒ ⁊ marito in lectū eius iuiſſet: ⁊ a viro ſue ſororis cognita phibeť: que ſine ſpe ꝯiugij perpetuo manere cēſeatur: ille tñ qui cognouit eā per ignorātiā excuſať. Aliter etiā hoc pbať. Diabolus nōnunq̄ ſe ī angelū lucis transformat[l]: nec eſt periculoſus error ſi tunc crediť eſſe bonus: cū ſe bonū ſimulat: ſi ergo tūc ab aliquo ſimplici q̄reret: an ſue beatitudinis vellet eſſe particeps: ⁊ ille rñderet ſe ī eius ꝯſortium[m] velle trāſire: nū-

a ¶ Aliam.q.d.nō: nam nec ille error venditionē impedit lʒ error ſexus impediat.ff.de ꝯhen.emp.aliogn.§.j.tamen dicit lex ꝙ ſoluitur emptio per actioneʒ ex empto.ff.de act.emp.ex empto.§.ſi quis virginem.

b ¶ Perſone. Perſona eſt ſm.B.rōnabilis creatura indiuidua eſſentia.

c ¶ Putať. Dicit.R. qꝛ in hac lr̄a nō debet eſſe ipſe ſed hic: ⁊ hec vox hic non eſt p nomen ſed aduerbiū: vt ſit ſenſus: error pſone eſt qñ putatur eſſe vergilius hic.i.in hoc loco: ⁊ ibi eſt plato: nā impoſſibile eſt vt putes vergiliuʒ eſſe platonē. De dicto patet: de re ſilr patet: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ qs putet de vergilio ꝙ ſit plato: nec ecōuerſo: qđ verum eſt ſm opi. illorum q ꝯcedunt ✠ ꝙ iſtū eſſe vergiliū eſt platonē eſſe vergilium. alij vero concedūt ꝙ iſte putat illū eſſe platonē non tñ putat vergiliuʒ eſſe platonē: ⁊ hoc per accidens: quod inuit proprium nomen inter quos eſt.b. hanc opi. ſecut⁹ eſt h̄.B. ſcd̄m hoc planuʒ eſt quod dicit qñ h̄ putatur ⁊c̄. Et ꝙ pigui ītellectu erratis putetur de aliquo ꝙ ſit alius habes.xxvj.q.v.nec mirū.vbi dicit Aug. ꝙ hūc puto eſſe hoieʒ demōſtrato demone.ff.de excep.rei iudi.⁊ an eadeʒ.gr.ff.de fur.ſi is q.§.ſi tu mihi ⁊ đ iniu.eū qui.§.ſi iniuriā. vbi dicit iuriſpit⁹: ꝙ hūc puto luciuʒ demōſtrato ſeio. Sʒ quero circa quā perſonā dicis hunc errorem fore: Dico ꝙ circa pñtem qñ.ſ.ꝯhit cū vno ⁊ credit ſe ꝯhere cū alio: vnde dico ꝙ circa abſentē pſonā non errat: nā dico ꝙ ſi primo iā ille cōſentit in iſtā: ⁊ iſta mō cōſentit in illum ꝙ eſt mr̄imoniū. Sed queriť ſi ille ē mortu⁹ in quē ꝯſentit ⁊ ali⁹ pñtať ſibi: an tal' error ipediat mr̄imoniū: Dico ſic: qꝛ lʒ ille nō ſit in rerū nā nō min⁹ tñ eſt ibi error pſone. Itē ſi aliqs hēat tres filios ⁊ aliq̄ ꝯſentiat i maiorē filiū poſtea pſentěť minor nō tenet mr̄imoniuʒ cū cor

Vergiliū putare eſſe platonem eſt impoſſibile.

Al's ✠ ꝙ iſtū eē vergiliuʒ nihil aliud eſt q̄ʒ vergilium.

d ¶ Venditurum.i.venditum ſe traditurum.

e ¶ Emeret.i.q̄ſi a ſe emptū per traditionē acciperet. Ideo aūt ſic exponunt doctores: qꝛ ſi duob⁹ venderet ⁊ ſecūdo traderet ſecūdus eſſet potior: vt.C.de rei vē.quotiēs.ff.de rei vē.ſi a ticio.ſed.B.itellexit lr̄aʒ iſtā ſic qñ.ſ.ſcđo nō eſſet vēditurus ſi eū cognoſceret: vñ cuʒ erraret ī pſona que ſcđo offerebat pciuʒ non ꝯhebat cū ea.ff.de fur.ſi qs vxori.§.cū ticio.ff.de ꝯhen.emp.cuʒ ſeruo. Nec errās dñiuʒ transfert.ff.de acq.re.do.ſi pcurator.⁊ ſic plana eſt lr̄a. Et.l.ſi a ticio.⁊ illa.l.quotiēs. intelligūtur cū ſcienter cuʒ duob⁹ ꝯtraxit. doctores tñ exponunt vt dixi emeret.i.emptū acciperet: ⁊ hoc ppter illud quod ſeqtur nunquid cuʒ paulo ⁊c̄.

f ¶ Aurichalcū. Voluit dicere Marcellus ꝙ eēt emptio ⁊ vēditio: qꝛ in corp⁹ cōſenſum fuit lʒ fuerit erratū in materia.i.in ſubſtātialiū qualitate: ſʒ Vlpianus eū correxit dicens nō eſſe vēditionem vbi erratuʒ eſt in mā.ff.de ꝯhen.emp.in vēditionibus. pignus tamē tenet ſi quis obliget es p auro: vt.ff.de pig.acti.l.j.

g ¶ Putabat. Si qs aūt errat in proprio noie dū tñ certum ſit de quo ꝯſentiat hoc non officit.C.de teſta.ſi i nomine.ſec⁹ aūt in appellatiuo.ff.de lxre.inſti.nō ideo minus.ff.de lega.j.l.iiij.

h ¶ Subſequēs.J.xx.q.v.§.ſʒ obijciť.

i ¶ Primogenitaruʒ. cōſuetudo erat maiorē primo nuptui tradere.vij.qō.j.q̄ʒ periculoſum.

k ¶ Inſcio.J.xxxiiij.qō.j.⁊.ij.in lectum.

l ¶ Transformat.ſ̄ xxvj.queſtio.v.epiſcopi.

m ¶ Cōſortiū. hoc verū eſt ꝙ iſte nō peccat cuʒ ita ſimplr in genere dicit ſe velle eſſe pticipeʒ ſue btitudinis: ſecus ſi ad ſpālia deſcēderet: nō tñ ob hoc excuſať ſaul: q adorabat demonē: quē credebat eſſe ſamuelē.xxvj.q.j.nec mirū. hoc iđ: qꝛ itercellit clpa ſua: vl ibi idolatria adorauit.

a Rescindere. vt. C. de rescin. ven. quisquis. nisi esset de ceptus vltra dimidium iusti precij: vt extra de emp. et ven. cum dilecti. vel nisi haberet pestiferas herbas: vt. C. de edil. acti. si prędium. vel nisi dedisset dolus causam cō tractui: vt. ff. de do. l. et eleganter. Questio. ij.

rōt in dispari cōditione dirimitur mrimoniū: sed si in pari nō dirimit: vñ si libera vult cōtrahere cū li bero et cōtrahit cū seruo: vel si seruus vult cōtrahere cū serua et cōtrahit cū libera non est mrimonium: sed si liber vult cōtrahere cum serua et cōtrahit cū libera vel si ancilla vult cōtrahere cū libero et cōtrahit cū seruo est ma trimonium: quia vtrobique est paritas. Jo. Et hec opinio bona mihi vi. B. Dubita ri aūt consueuit si li bera cōtrahit per er rorem cū hoīe ascri pticie cōditionis an teneat mrimonium. H. dicit quod teneat: hec tñ cō radicit in auc. de nup. §. ascripticio col. iiij. et. C. de sena tuscō. clau. l. vna.

Secūda questio. Cbec q. diui ditur in quattuor ptes. p ma pbat per tres au ctoritates quod si quis sciēter cōsentit in an cillam est matrimo niū. scd'a ibi his ita. tertia ibi si do. quarta ibi quęrit et. Joā. de fa.

C Casus. hic ppo nitur scd'a. q. qua qri tur an mulier pos sit dimittere illum quē putabat liberū cū sit seruus? Et certū est quod sic: sec' si sciebat esse seruū. vt. T. e. si quis ingenuus. allegat ta men. G. p vtraque p te: vnde pbat in isto §. trib' auctorita tibus pauli quod eum dimittere non pōt. Nec iudeus. supple repellend' est a sacris ecclesiasticis.

b C Scd'a. hic que ritur an seruili cōdi tione reperta libera possit recedere? Et q. dem sic si ignorauit eum esse seruū qñ cō xit cum eo: vt. T. eo. si quis ingenu'. Et no. fin. h. quod non ois error cōditionis ipe dit mrimonium sed tñ error seruilis cō ditionis: nec etiam semp talis error im pedit. Unde si libera vult cōtrahere cum ser uo et cōtrahit cum libe ro nō dirimit mri monium est ibi sit er ror conditionis: quia nō intelligit talis de cepta quę cū melio ri cōtrahit quam credebat. Silr dic quod si seruus credit cōtrahere cū libe ra et cōtrahit cum ancil la nō dirimit mrimoniū: quia cōsentit in hōiem sine cōdi tiōis: et quia neuter pōt aliqd alij obijcere: et ita pp errorē serui nunquam dirimit mrimoniū. Sed certe pari rōne vi quod si aliq credit cōtrahere cū vno et cōtrahit cū alio quod est ditior et melior quod mrimonium teneat: quia nō vi decepta. Alij aūt dicūt quod siue erret in meliori vel in deteriori cōditione quod dirimit mrimoniū. Tertij dicūt quod si interueniat er

quid dicendus est cōsensisse in cōsortium diabolice dāna tionis: an nō potius in parti cipationem eterne claritatis. C Item si quis hereticorū noie augustini vel ambrosij vel hieronymi alicui catholi corū seipsum offerret: atque ad sue fidei eū imitationē puo caret: si ille pberet assensum in cuius fidei sniam diceret cōsensisse? nō in hereticorum se ctam sed in integritatē catho lice fidei quā ille heretic' se mentiebat habere. Quia er go hec psona decepta errore nō in hunc sed in eū quē iste mentiebat esse cōsensit: patet quod eius cōiunx nō fuerit. Error fortune et qlitatis nō exclu dit cōsensum: veluti si quis cō sentiret in platurā alicui' ec clesię quā putaret esse diuitē et illa esset minus copiosa: quā uis hic deciperet errore for tune non tñ posset renūciare plature accepte. Silr que nu bit pauperi putans illū esse diuitem: nō pōt renūciare po ri cōditioni quāuis errauerit. Error qualitatis non exclu dit similr cōsensum: vtpote si quis emerit agrū vel vineam quā putabat esse vberrimā: quāuis iste erraret in qlitate rerū rē minus fertilē emen do nō potest tñ vēditionem rescindere[a]. Silr qui duxit in vxorem meretricē vel cor ruptam quam putat esse castā vel virginem nō potest eam dimittere et aliam ducere. C Questio. ij.

Secūda[b] quę est pposita de cōditione an liceat mulieri di mittere eum quē putabat liberū si postea illū inuenerit seruū. Quod vo mulieri nō liceat a seruo di scedere multis rōnibus vī posse pbari. In xpo enim ne su nec iudeus nec grecus nec seruus[c] neque liber distiguit: ergo nec in cōiugio xpiano rum. Eadē enim lege in fide xpi vterque regit: indifferēter enim ab apostolo dī oibus: Qui vult nubere nubat in dño: et iterū. Mulier nubat cui vult in dño tm: non pcipi tur vt igenua nubat ingenuo ancilla seruo: sed quelibet ea rum cui vult nubat in dño. Item Julius papa. ca. iiij. C Licet seruo matrimo nia contrahere. Omnibus nobis vnus est pater in celis: et vnusquisque diues et paup seruus et liber eqlit p se et p aiab' eorum rōnē reddituri[d] sūt: quapp oēs cu iuscūque cōditiōis sit vnā legē[e] quātū ptinet ad deū hēre nō du bitam' si āt oēs vnā legē hñt ergo sicut ingenuus[f] dimitti nō pōt: sic nec seru' semel cō iugio copulat' vlteri' dimitti poterit. Itē zacharias papa. C Ancillā in mrimonio su sceptā viro dimittere non licet. Si quis liber ancillam in mrimoniū[g] accepit nō hz licentiā dimittere eā si cō

C Nec seru'. A sa cramentis eni eccle siasticis nō est amo uendus: vt ex. de cō iug. ser. dignū. vel ab illis que sunt iuris nālis vt a do. i auc. de mona. §. hinc aūt col. j. vbi iustinian' i ducit hec eadem ver ba apli ad pbandum quod seru' possit eē mo nachus: sed quātum ad ius ciuile seru' nō habet pro hōine: vt ff. de reg. iur. quod atti net ad ius ciuile et c.

Omnib' nobis. C Casus. Cum apud deū non sit ac ceptio personarum: sed vnus sit pr oibus et vna lex: sicut igenu' dimitti non pōt ita seruus sciēter semel cōiugio copulat' di mitti nō potest. Se quens. §. patet.

d C Reddituri sūt. Ar. quod seruus nō te netur obedire dño in atrocibus. xj. q. iij. non semper.

e C Legem. nō quo ad pmotionem: irre gularis enim efficit qui cum serua con trahit. ar. xxxiiij. di. si quis viduā: sed se qu unt vnā legē ha bito respectu ad ius nāle: nā de iure naturali quilibet cū qualibet posset cōtrahe re et ita seruus cum libera nisi obstaret cōstitutio ecclie.

f C Ingenuus. Argumentū a toto in quātitate ab vni uersali ad singulare. Simile. xix. di. si romanorum.

g C In mrimoniū. pōt ergo mrimoniū esse inter seruū et liberam: quod est cō legē. C. de incest. nup. l. iij. sed abrogata est quo ad hoc vbi sciēter cōtrahitur.

Sal. iij. d. Seru' ab ecclesie sa cramētis nō ē amo uendus. j. cor. vij. g. Mat. vi. f. Mrimo nium pōt esse inter seruū et li beram.

Sed vna.quantum ad hoc.

S Ji quis ancillam. Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi quis manumittit ancillã ſuam ⁊ eam ducat in vxorem ratum erit matrimonium inter eos cum ex conſenſu matrimonium perficiatur. Seq.§. patet per ſe.

b Dubitat.per leges illam forte. C.de inceſt.nup.l.humilem.vbi dr ꝙ nõ põt eſſe mrĩmoniũ iter clarũ virũ ⁊ abiectã mulierẽ nec inter ſe natorem ⁊ libertam. c Et legibus.⁊ ita ſi leges ↄdicerẽt dñ tñ illis legibus canon nõ obuiet non tñ matrimonium. Nã ꝙ leges habeant locũ in mrĩmonio vl tñ.h.ↄdicat.argu. xxxv.q.v. ad ſedẽ.& xxvij.q.ij.qꝺ aũt.⁊.c. lex diuine.in fi. Alii dicunt quidã ꝙ cuꝫ hic lex dicat nõ eẽ matrimoniũ cuꝫ ancilla:vt.C.de ince.nup. l.iij.⁊ canõ non excipiat niſi cum ſciẽter ducit ꝙ vbi etiã cuꝫ libera ↄhit ſeruꝰ credens ſe ↄtrahere cum ſerua non tenet matrimonium. ‡ Dis ita. hec eſt ſecunda pars.q. in q̃ dr ꝙ ſi credebat vir aliquam liberam ⁊ erat ancilla: poterit ab ea ſeparari:⁊ hoc ꝓbat p tria.c.Jo.de fi.

S Ji qs ingenuꝰ. Caſus. Dr hic ꝙ ſi ingenuus ancillaꝫ alterius ignorãs ducat in vxorẽ:ſi voluerit eam redimere facere põt: alioqn dimittat eã:ſi do ſciẽter cum ea contraxit eam dimittere non poteſt. Sequens capitu. patet.

ſenſu amborum cõiuncti ſũt excepta cauſa fornicationis: ſed vna[a] lex deinceps erit per omnia viro ⁊ femine.

I tem Julius papa.

Inter patronuꝫ ⁊ libertam conſtat eſſe matrimonium legitimum.

S Ji quis ancillam ſuã in libertatem donauerit ⁊ in matrimoniũ ſociauerit: dubitatur[b] apud quoſdã vtruꝫ hmõi nuptie legitime eſſe videantur an non? Nos itaqꝫ vetuſtã ambiguitatem decidentes talia cõnubia legitia eſſe cẽſemus. Si enim ex affectu fiunt oẽs nuptie: nihil impiũ ⁊ legibus[c] cõtrarium in tali copulatione fieri põt: quare predictas nuptias nõ inhibendas eſtimauimus.

‡ 2 His ita rñdetur:non negatur ingenuã poſſe nubere ſeruo: ſed dr̃ ꝙ ſi neſcit̃ eſſe ſeruilis cõditionis libere põt dimitti cũ ſeruitus eiꝰ fuerit dephenſa. Jllud aũt apoſtoli ⁊ Julij pape intelligendum eſt de his quoꝝ cõditio vtriꝰqꝫ nota eſt:huius aũt conditio mulieri icognita erat: nõ ergo ꝑmiſſis auctoritatibus cogit̃ manere cũ illo:ſed liberum illi eẽ oſtẽdit̃ vel manere vel diſcedere. Un̄ in ↄcil. apud vermeriã (cui interfuit rex pipinus) ſtatutũ eſt.c.vj.

De eo q̃ ancilla duxit in vxorẽ quam putat eẽ liberã.

S Ji quis ingenuus hõ vxorẽ ancillã alteriꝰ acceperit ⁊ exiſtimat ꝙ ingenua ſit: ſi ipſa femina fuerit poſtea in ſeruitute detecta: ſi eaꝫ a ſeruitute redimere põt faciatᵈ: ſi nõ poteſtᵉ ſi voluerit aliã accipiat:ſi aũt ancillã eam ſcieratᶠ ⁊ collaudauerat ꝓut legitimã eam habeatᵍ:ſimiliter ⁊ mulier ingenua de ſeruo alterius facere debet.

I tem ex eodem cap.viij.

Nõ lꝫ mulieri dimittere quẽ ſciẽs ſeruũ accepit i vir.

S Ji femina ingenua acceperit ſeruũ ſciens ꝙ ſeruus eſſet habeat eũ: quia omnes vnũ patrem habemꝰ in celis vna lex erit viro ⁊ femine.

I tem Grego.

Seruitutis occaſione dimitti nõ valet que poſt controuerſiam ſtatus ſe in libertatem aſſeuerauerit.

Q Uius rei cauſa cũ mr̃e ſua huc cõpulſa anno ꝑterito pñtiuꝫ venerit latrix frñitas tua cautiꝰ nouit:qꝛ.ſ. maritꝰ ſuus dr̃ cliꝰob hoc ꝙ de ſeruili fuerat ↄditione pulſata:a ſuo noſcit̃ eaꝫ remouiſſeʰ cõſortio: voſqꝫ h poſitos aſſerunt ꝓmiſiſſe vt ſi ꝓbareⁱ ſe

nũ ſed ratione fidei ꝓmiſiſſe bene tenetur ei. Jdem põt dici cum maior cõtrahit cum minori ꝙ q̃tum ad neutrũ eſt matrimoniũ:⁊ quãtum ad vinculum mrĩmonij eque põt maior recedere a minore ſicut minor a maiore:ſed non eſt ita quãtum ad fidem promiſſam.

d Faciat.cõſilium eſt non preceptum. e Si non põt.⁊ ſi nõ voluerit:vt ſit q̃ſi expoſitio lr̃a ſequẽs ſed nec dñs cogit̃ eã vendere.ar.j.q.j.eos. f Scierat. Nõ vi celata q̃ ſciuit: nec debuit certiori que nõ ignorauit: vt.ff.de ac.emp.⁊ ven.l.j. g Habeat. Dicit tñ lex ꝙ ſi filia ſenatoris ↄhat cũ liberto non tñ mrĩmoniũ: vt.ff.de ſena.filiã.ſed illud ſm leges tñ ſꝫ non ſm canones tñ: qꝛ mrĩmonia iure poli regunt̃.ij.q.iij. §.hinc colligitur. Q Uius rei cã. Caſus. Uxor cuiuſdã clerici cum mr̃e ſua accedens ad apoſtolicam ſedẽ cõqueſta eſt ſe eſſe etiam expulſaꝫ a viro ꝑtextu ſeruitutis:cui ep̃us loci ꝓmiſit ꝙ viro eam reſtitueret ſi ſe liberã eſſe ꝓbaret:vñ Greg.illi ep̃o ſcribit mandãdo ei vt illaꝫ viro ſuo reſtituat:qꝛ ipſa ſuã libertatẽ bene probauit:quod ſi nõ fecerit nõ dimittet incorrectum. h Remouiſſe.Nũ qd ergo ſine iudicio eccleſie põt liber dimittere ancillã quã credebat liberaꝫ? Uꝫ hic ꝙ ſic.⁊.xxxij.q.ij. ancillã.naꝫ retinendo eã ſibi facit ꝑiudiciũ:vt ex̃ de ↄiug.

d Faciat. Sed pone ꝙ liber ignoranter ↄxit cum ſerua poſtea dñs manumittit eam:⁊ ipſe cognoſcit eã poſt eius manumiſſionẽ: poſt cõperit eã fuiſſe ancillã tpe ↄtracti mrĩmonij:q̃rit̃ an poſſit eã dimittere? Et dicimꝰ ꝙ ſic:qꝛ cõſenſus ille ab initio nullꝰ fuit:ſed ſi dñs eiꝰ tũc tpis ſciebat ↄhi mrĩmonium ⁊ tacuit tunc tñ mrĩmonium:qꝛ eo ipſo intelligit̃ ei dediſſe libertatẽ.in auc. de nup.§.ſi do ab initio.col.iiij.⁊ in auc̃.vt liberti. de cetero.§.ſi qs.col.vi. Sed pone ꝙ libera ↄxit cũ eo quẽ credebat liberũ ſꝫ poſtea cõperta ↄditioẽ ſeruitutis nihilominus vult ſtare ſecũ ſed ille recuſat. Dicũt qdaꝫ hoc matrimoniũ eſſe ex vna parte ⁊ nõ ex altera:vt ex̃ de eo q duxit in ma.c.j.ſed dico ꝙ q̃tũ ad neutrũ eſt mrĩmoniũ:vñ neuter cogit̃ ſtare cũ altero q̃tum ad vinculũ mrĩmo-

ſer.ꝓpoſuit. ſecus tñ videtur:vt.xxxiij.q.ij. ſeculares. xxxv.q.vj.multoꝝ.nam ſi cã ſeparationis ſit manifeſta tñ ſine iudicio eccleſie nõ dꝫ dimitti:vt extra de diuor. porro.nam pendente accuſatione alter alteri tenet̃ reddere debitum:vt extra vt lit.pen. laudabilem. ⁊ hoc poteſt admitti:vnde ſi petita fuiſſet hec reſtitutio audiri debuiſſet ⁊ pendente cauſa nõ negabit ei alimẽta:vt.ff. de li.ag.ſi neget.ſponte tñ non dꝫ ei cõmiſceri neſiat ei preiudicium.ex̃ de cõiug.ſer.ꝓpoſuit.ſed mandato ⁊ compulſione eccleſie poteſt.ar.ff.de ap.cum ex cauſa. i Probare. Sed quare ꝓbat iſta ſe liberam cũ actori ſemp incumbat ꝓbatio:vt.vi.q.vlti.actor.maxime cuꝫ ipſa fuerit in poſſeſſiõe libertatis. Sꝫ dic ꝙ ſpõte aſſumpſit hoc onus:vñ mor ei gerẽdus erat:vt.ff.de ꝓba.circa.

Leges an habeãt locũ in mrĩmonio.

Ancillam ignorãter ductaꝫ et poſt manumiſſiones poteſt liber dimittere. Mrĩmoniũ inter liberam ⁊ ſeruuꝫ ↄtractum põt et a ſeruo diſſolui.

Liber ignorãter cũ ancillã ↄxit ſi ne iudicio eã illã dimittere p̃ ...

Probat incumbit actori.

a ¶ Approbata.id eſt a iudice pronunciata. Et nota φ ſi iudex pronunciaret eam liberam ⁊ ingenuam: talis ſententia omnibus preiudicat.ff. de ſtatu homi. ingenuum.ſi autem pronunciaret non eſſe ſeruam petenti illi ſoli nocet ſententia.ff.de libe.cauſa.l.diui.

concedo cum vir non habeat copiam ſui corporis: ſed mulier.⁊ eſt arg.ad hoc.xxxiij.q.v.φ de.

e ¶ Secūdum ſecularem.nō romanam:nam ſm eam ob ſeruilem conditionē viri nō mutatur cōditio vxoris:ſed ſm legem lōbardam ſm quā non illa vxor vel filij redigūtur in ſeruitutem:ſed ſecūda cum filijs:vt in lōbarda.de his q ſe in ſerui.al.ſub.l.pen.⁊ vlt.In his enim legibus dicit φ vxor quam tunc habebat vel filij nō redigun tur in ſeruitutē ſed ſecūda cum filijs:ſz ſi illa defuncta alia ei nubat libera:⁊ ipſa ⁊ filij eius redigun tur in ſeruitutem. Uel facit h̄ mētionē de ſenatuſcon.clau. ſcōm quod ſi libera ibat i amplexus ſerui ſerua efficiebatur:ſed ſublatuz eſt hoc.C.de ſenatuſcō. clau.l.j.

b ¶ Marito. Arg. φ qui in initio litis reſtitutionē nō petijt poſtea petere nō poſſit.ſ.iij.q.vj.§.exceptio.ſed hoc veruz eſt cum in moduz exceptionis obijcit̃ reſtitutio:ſed ſi directe in moduz actiōis poſſet vſqz ad ſentētiam: vt extra de cā poſ.paſtoralis.

c ¶ Cum dicitur. Iſte.§.reſpicit illud ca.ſi femina.⁊ ex eo infert φ ſi neſcierit eum ſeruū eſſe non cogitur cū eo remanere.poſtea pōit Gratia.quādam incidē tem qōnez:que incipit ibi ſi vero.⁊ ad eaz ſoluendā inducit ca.ſequens.

¶ Si vero. ¶ Hec eſt tertia pars queſtionis ſm Io.de ſa.

3 Perlatum. ¶ Caſus.Quidam ingenuus ingenuā habens vxorem ſe fecit ſeruuz cuiuſdaz vt hac occaſiōe diuerteret ab vxore: quare queſitum fuit in concil. triburieñ.vtrum illam tenere debeat:⁊ ſi tenuerit vtruz illa redigatur in ſeruitutem: Et reſpō. in conci.φ propter hoc non poteſt ab ea diuerteř:nec illa ancilla efficitur.Seq. §. patet.

liberā adiuuante dño valuiſſet ſuo eaz vos cōiugio reformaretis. Fraternitas igiť veſtra cognoſcat φ reuelāte deo libertatis auctore approbata[a] ſit libera nullaqz in ea macula ſeruilis inuenta eſt: His ergo cognitis ſine mora aliqua ſuo eā volumus marito[b] reſtitui:nec vlteri⁹ idez vir eius argumēta ſibi occaſionis exquirat qbus eā poſſit abijcere:nā ſi a vobis (qđ non credimus) minime fuerit adimpletū:eāqz recipere forte diſtulerit:nos illud cognoſcatis cū diſtricta vindicta corrigere. ¶ Cuz dicit[c] ſciens illū ſeruū dať intelligi φ ſi neſciret illū ſeruum eſſe non cogiť manere cum eo:qr hec ergo ⁊ pſone ⁊ cōditionis dolū paſſa eſt non cogiť adherere ei cui⁹ fraude decepta eſt. ¶ Si vero 3 liberā acceperit:⁊ ille vt cām pſtet diſcidij ſe alicui⁹ ſeruū fecerit:nec vxorē dimittere: nec illa ob vinculū coniugij in ſeruitutem redigi poterit.

Unde in triburteñ. concil.

¶ Occaſione cōditiōis doloſe mutate vir non diſcedat ab ea quā libertatis ſpe accepit.

Perlatum eſt ad ſanctā ſynodum φ quidā ingenuus ingenuā accepit vxorē:⁊ poſt filiorum procreationez occaſione diuortij[d] cuiuſdā ſeruū ſe fecit vtrum neceſſario mulierem tenere debeat:⁊ ſi tenuerit vtrū illa quoqz ſm ſecularez[e] legem ſeruituti ſubijci debeat queſitū eſt? Iudicatū eſt vxorez minime debere dimitti[f]:nō tñ ob chriſti legē mulierem in ſeruitutē redigi dū ille nō ex ꝯſenſu cōiugis ſe ſeruuz 4 fecerit quē liberū ipſa maritum accepat. ¶ Queritur etiaz ſi ſeruus vni⁹ alterius ancillam acceperit an ſit cōiugium inter eos?

De his ita ſtatutum eſt in concilio gabiloneñ.

¶ Legitia ſeruorum cōiugia ſua aucte dñi non dirimant.

Dictuz eſt nobis φ quidam legitima ſuoruz cōiugia poteſtatiua quadam preſumptiōe dirimāt non attēdētes illō euāgelij: Quos deus ꝯiūxit hō nō ſepet. Unde nobis viſuz eſt vt ꝯiugia ſeruorum nō dirimātur etiā ſi diuerſos dños habeāt[g]:ſed in vno ꝯiugio permanentes dominis ſeruiāt ſuis:⁊ hoc in illis obſeruādū eſt vbi legalis coniūctio[h] fuit ⁊ pvolū tatē[i] dñorum. ¶ Cauſa.xxx.

f ¶ Dimitti. Arg. licet aliquid deueniat ad id a quo incipere non potuit: non tamē pp̄ter hoc irritatur.ſ. diſtin. lv. precepta.ſ. proxi. queſtio.j. ad limina.

4 ¶ Queritur. Hec eſt quarta pars queſtionis ſecūduz Ioan.de ſa.

Matthe. xix.a.

Dictum eſt nobis. ¶ Caſus. Quidam pp̄ter poteſtatem quā habebant preſumebāt dirimere matrimonia inter ſeruos cōtracta:⁊ ideo ſtatuit gabilonēſe conci.vt matrimonia ſeruorum non dirimantur etiam ſi diuerſos habeant dominos:ſed in cōiugio permanentes dñis ſuis ſeruiant. Idem erit obſeruanduz ⁊ ſi de voluntate dominorum ſerui fuerint coniuncti.

d ¶ Diuortij. Sed vnde haberet iſte occaſionē diuortij propter hoc: Certe per legē que dicit φ ſeruitus ſuperueniens dirimit matrimoniū.ff.de diuor.l.j.⁊ in auc. de nup.§.ſi vero.col.iiij.Sed qualiter potuit iſte ſe vendere cum ex hoc ſequať φ idem ſit qui vēdit ⁊ quod vēditur:quod eſt cōtra illud.ff.de re.per mu.l.j.maxime cuz quinqz exigātur vt venditio liberi hominis teneat.ſ. vt patiatur ſe venūdari ad preciū participādum:⁊ vt in veritate participet:⁊ vt nō ſit ignarus ſue cōditionis:⁊ vt emptor ignoret eius cōditionem:⁊ vt ſit maior vigintiquinqz annis.ff.qui ad liber.pcla.non li.l.j.⁊.ij. Itez queritur vtrū iſte qui ſe vendit poſſit repeti ab vxore q̄ ius habet in eo:⁊ in cuius opprobriū redundat huiuſmodi ſeruitus: Arg.φ ſic.ff.de libe.cau.l.j.ij.⁊.iij.quod concedit.h.maxime cum ipſa fuerit abſens nec poterat proclamaſſe.arg.ff.mādā.ſi precedente.§.lucius.⁊ hoc

g ¶ Habeant. Sed quid ſi domini ſint in diuerſis pꝛuincijs: Credo alterum cōpellenduz vt vendat reliquo:vel ſi neuter emere vult redimat eccleſia. Non enim debent vxores a viris ſeparari:vt.xxiij.qō.ij.quos deus coniūxit. ⁊.C.cōia vtriuſqz iudi.poſſeſſionū.⁊ arg.ff.de edil.edic. pleriqz.nam peccarent dñi eos ſeparando:⁊ ita ſaltē indirecte ſunt compellēdi relaxare eos:vt extra de iud.nouit. ſi nō eſt qui emat:⁊ potius ſequiť vxor virum φ econuerſo.xiij.qō.ij.vnaqueqz Uel diſtingue an ancilla nubat volente dño vel non:vt dixi.xiij.q.ij.vnaqueqz.

Uxores a viris per dominos non ſeparentur.

h ¶ Legalis coniunctio.i. legitima.i.cōis conſenſus.

i ¶ Uoluntatem.maxime qr etiā eis inuitis poteſt contrahi matrimonium:vt extra co.c.j. Io.

Cauſa.xxx.

Quidā. ¶ Caſus. Expeditis impedimentis matrimonij in precedētib9 cauſis ānectit. G. hāc.xxx.cām: in q̄ tractat de alijs impedimētis .ſ. de cognatiōe ſpūali ⁊ legali ⁊ ipotentia coeūdi: apponit ēt de cladeſtinis nu ptijs ⁊ ſolēnibus. vt autē hec ⁊ alia faciat cōpetentius pmittit thema: de quo qnq̄ elicit qōnes. Qō.i. el. idē dicit. ff. e. de eo. Capſa ergo q̄ dicūt q̄ tales ſunt ſeparādi nō tenēt: q2 ſunt ꝯ euāgeliū qđ dicit ob ſolā cauſaȝ fornicatiōis debere fieri ſeparationē. xxxij. q. ij. qđ deus. Uel qđ dr̄ in eis q̄ debeāt ſeparari intelligas tādiu quſqȝ penituerit. Uel dic q̄ debēt ſeparari ſub ea conditiōe ſi pñt induci ad ꝯtinētiā: vt ex̄ de cog. ſpi. c. ij.

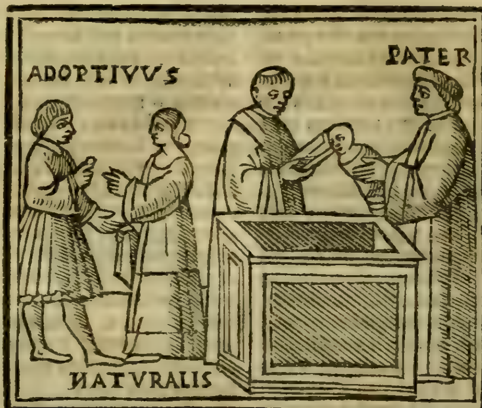

Quidā populoꝝ frequētia impeditus filium ſuū de baptiſmate ſuſcepit dū crederet ſe alienuȝ ſuſcipe: vxor aūt eius dū callide vellet ſuſcipe ꝓpriuȝ ſuſcepit alienū: quē vir adoptauit ſibi in filiū: ⁊ ex vxore ſibi filia naſcit: quam filio ſuo adoptiuo ſpūali vxoris duȝ vterq̄ eſſet in cunabulis tradidit: poſt triēniū vxor moritur ⁊ cōpater eius: relictam cōpatris vxoris ſue vir clam ſibi deſpōſauit: aliquātuluȝ tēporis effluxit ⁊ ali9 publice eā duxit i vxorē. ¶ Queritur primū an vxori ſue debitū reddere valeat q ꝓpriū filiū de ſacro baptiſmate ſuſcepit? ¶ Secūdo an ſponſalia cōtrahātur inter infantes? ¶ Tertio an ſpūales vel adoptiui filij naturalib9 copulari valeāt. ¶ Quarto an vxorem cōpatris vxoris ſue alicui ducere liceat. ¶ Quinto an clandeſtina deſpōſatio manifeſte preiudicet. ¶ Queſtio.i.

Quod9 autē proprium filium in ſpiritualē ſibi trāſferens vxori ſue debitū reddere nō valeat rōne ⁊ auctoritate probaƭ. Nulla eni auctoritate pmittitur b vt quis cōmatri ſue carnaliter copuletur: hic autē vxorem ſuā ſibi cōmatrem efficit: nō ergo illi vlterius carnalr̄ copulari poterit. Hinc Deuſdedit ſcē ro. eccl̄ie ep̄s ſcribit gordiano hiſpaleñ. eccleſie ep̄o ⁊ fratri chariſſimo.

¶ Separētur viri ab vxoribus qui aliquo caſu natos proprios coram ep̄o tenent.

Peruenit ad nos diaconus ſanctitatis vr̄e epīſtolā deferēs q̄ quidā viri ⁊ mlīeres pterito ſabbato paſchali die ꝓ magno ppl̄oꝝ icurſu neſciētes ꝓprios filios ſuſcepiſſent ex lauacro c ſancto: cupiēs ſcire ergo ꝓ tali ratiōe accidēti vtruȝ debeāt vi

Mulieres ꝓpriuȝ filiū de fonte ſuſcipiens nō ob hoc eſt ab vxore ſeparandus.

ptijs ⁊ ſolēnibus. vt autē hec ⁊ alia faciat cōpetentius pmittit thema: de quo qnq̄ elicit qōnes. Qō.i. Quod aūt. ¶ Hec. q. diuidiƭ i tres ptes: In quarū pma pbat p duo. c. q̄ ſi vir accipit filiū ſuū de ſacro fonte q̄ ſepabiƭ ab vxore: ſed hoc nō tenet. ff. e. c. dictuȝ. extra de cog. ſpi. c. ij. ſecūda ibi ecōtra. tertia ibi filia. Jo. de fa. ¶ Caſus. hic intitulatur pma. q. qua queriƭ vtrū vir qui ſuſcipit ꝓpriū filiuȝ de ſacro fonte poſſit reddere debitū vxori ſue? Et certuȝ eſt q̄ ſic: vt. ff. e. dictuȝ. ⁊. c. ſeq. Idem dixit Alexā. extra de cog. ſpi. ſi vir. G. alleg. ꝓ vtraq̄ pte. ⁊ primo ponit duo. c. que vel ſunt abrogata vel intelligūtur de ſepatione que fit ad tēpus pp pniam peragēdā. Caſus autē. ℣. patet. a ¶ Qđ aūt. hic depingiƭ pma. q. an. ſ. qui ſuſcipit ꝓpriuȝ filiuȝ de ſacro fonte poſſit poſtea cōmiſceri carnalr̄ ſue vxori: cui p tale factū cōpater fact9 eſt. Dicūt q̄daȝ q̄ ſic lȝ canones varie loquanƭ de eo. In pmo ⁊ in ſecundo. c. dr̄ q̄ debeat ab ea ſeparari: in quinq̄ aūt. c. ſeq. dr̄ ꝯrium q̄ nō debeat ab ea ſeparari: ſed ꝯrietas hec ſoluiƭ extra de cogn. ſpiri. ſi vir vel mlier. vbi dicit alexan. q̄ ſiue vir ſiue mulier ex malicia ſiue ex ignorantia ſuſceperit filiuȝ ſuū de ſacro fonte: nō ideo a viro ſeparanda eſt niſi ad ſeruādaȝ ꝯtinentiā poſſit indu-

b ¶ Permittitur. Hoc male dicit: innuit eni q̄ nō poſſit ꝯtrahere niſi inueniaƭ cōceſſum: ſed ꝯriuȝ eſt verū. ff. ea. q. iiij. qui ſpūaleȝ. extra de ſponſa. cum apud.

Peruenit. ¶ Caſus. hec. c. intelligo cū. h. de matrimonio iaȝ ꝯtcto: eſt ergo talis caſus: Quidaȝ viri ⁊ vxores ex incurſu popułoꝝ neſciētes proprios filios de ſacro fonte ſuſceperūt: vnde queſitum fuit ab aplico vtrū tales debeāt poſtea ſe in cōiugio .i. carnali commixtione recipere? Qui rñdet dicēs q̄ ipſe iuenit i arciuis ſedis aplice q̄ i quibuſdā locis talia cōtigerūt: vñ qbuſdaȝ ep̄is volētibus ſcire ſup hoc veritatē reſpōſuȝ fuit a ſanctis patrib9 vt tales de cetero ad carnale cōmerciū ſe non recipiāt: nā a primo pabulo ſalis vſq̄ ad cōfirmationem nullus debet cōmatri ſue carnalr̄ cōmiſceri. Ego. B. brixi. hūc caſum ſic pono qliterc̄q̄ fuerit poſit9 a Bene. ⁊ littera ad hoc adaptatur.

c ¶ Ex lauacro. Dicunt quidā q̄ ſi ſuſcipio filiū iudei de ſacro fonte iter me ⁊ ipm non ꝯhitur cōpaternitas: quia nihil ad cōſtōneȝ eccleſie de his que foris ſunt. ij. q. j. multi. vnde ſi iudea poſtea cōuertaƭ ad fidē poſſum cū ea ꝯtrahere: q2 nō reuiuiſcit qđ nihil fuit. dicunt tñ q̄ ſi ita eſſet ſm legē moſaicā ꝯhiberetur inter eos cōpaterni-

ri ac mulieres ad proprium vſuz[a] redire an nõ? Nos vero meſti in hac re inquiſiuimus priorũ dicta[✝]: inuenimus in arciuis[b] apl'ice ſedis iaz talia cõtigiſſe in eccleſijs yſaurie epheſiorũ ſimulq; hieroſolymorũ aliarũq; eccleſiarũ: epis etiã earũ ciuitatuz ab hac apl'ica ſede volẽtib[9] ſcire vtrũ viri ac mulieres redirẽt ad proprium thorũ: beate memorie[c] ſancti patres iulius innocẽtius ⁊ celeſtinus cũ epõrũ plurimorũ ⁊ ſacerdotũ ↄſenſu in apl'orũ principis eccleſia, prohibẽtes talia ꝓſcripſerũt ⁊ cõfirmauerũt vt nullo mõ ſe in ↄiugiũ reciperẽt mulieres ac viri q̃cunq; aliqua rõne ſuſceperit natos proprios ſed ſeparẽt ſe: ne ſua dẽte diabolo tale vitiũ inoleſcat. Scitis q2 quõ ſunt ſeptẽ dona ſpũſſcĩ ita ſunt ſeptẽ[d] dona baptiſmi. A primo ergo pabulo[e] ſacrati ſalis ⁊ ingreſſu eccleſie vſq; ad ↄfirmationẽ per chriſma: hoc eſt a primo vſq; ad ſeptimũ nullus chriſtianus ſuã cõmatrẽ in coniugiũ ſuſcipere debet: ⁊ qui ꝓſumpſerit tãdiu vinculo anathematis religet' do nec penitẽtiaz digne egerit.

Item ex concilio apud vermeriam capitu.iij.

Ab vxore ſepet' qui filiaſtrum ſuũ corã epõ tenuit.

Si qs filiaſtrũ ſuuz vel filiaſtram ſuã ante epiſcopũ tenuerit ad ↄfirmationem ſeparet' ab vxore ſua: ⁊ nunq̃; aliã accipiat: ſimiliter ⁊ mulier. E cõtra vero ſcribit Nicolaus ſalamonitano epiſcopo dicens.

Non ſepet' a viro q̃ filiaſtruz de ſacro fonte leuauit.

Noſſe deſideras viruz ⁊ mulier que viri filium ex alia[f] femina genitũ de ſacro fonte leuauerit poſtmodũ poſſit cũ eodem viro copulari[g]: quos iõ ↄiũgi poſſe decernimus: q2 ſm̃ canones ſacros niſi amborũ conſenſu nullius religiõis obtẽtu debet ↄiunx dimittere ↄiugez. Pertinet aũt ad ingẽs vxo-

tas per circũciſionem ↄtrahe' ſicut nũc per baptiſma cõtrahit': inter ſuſceptũ aũt ⁊ ſuſcipientẽ in his que precedunt baptiſmũ ↄhitur vinculũ cõpaternitatis: ⁊ licet adhuc nõ ſit in fide vel in veritate ante baptiſmum: vt xxviij.q.j.caue.deſtinat' õe tñ quadã fidelis reputatur. extra de bap.maiores.

ver.q̃uis.h.tñ.⁊.R. dicũt q inter me ⁊ iudeã cuius filiũ de ſacro fonte ſuſcipio ↄhitur cõpaternitas: vnde nõ poſſum poſtea cũ illa ad fidẽ cõuerſa ↄtrahere. Idez dicit.h. q bene contrahit' cõpaternitas inter me ⁊ patrẽ ſuſcepti de ſacro fonte: licet ſit hereticus ſi aliquãdo fuerit baptiçatus.

a Uſuz. loq̃tur de coniunctis ante cõpaternitatẽ: ⁊ nõ de coniũctis poſt ꝓut quidaz mentiunt'.

b In arciuis. Ab arca dictum eſt arciuũ vbi.ſ.reponuntur libri: ⁊ per tales libros fit fides: vt extra de preſcrip. ad audientiam.

c Memorie. hic incipit reſpondere.

d Septem dona baptiſmi. primũ ſalis collatio: vt.j. de cõſe.di.iiij. ex hinc. ſecũdũ auriũ ⁊ nariuz linitio cũ ſputo. tertiũ eſt in pectore ⁊ in frõte crucis facta ſignatio: vt ea.di. poſtea ſignat'. quartũ eſt olei ſancti vnctio: vt ea.di. deinde a ſacerdote. quintũ baptiſmi ablutio: vt ea.di. venit. ſextum in vertice chriſmatis perunctio: vt ea.di. poſtq̃;. ſeptimũ eiuſdem in fronte facta ſignatio: vt ea.di. preſbyteri.

e Pabulo. hic videt' q ex oibus que precedũt baptiſmũ ↄhatur cõpaternitas: vt.j.e.q.iiij. ſi qs ex vno. ⁊.j. de cõſe.di.iiij. in cathecíſmo. nã ⁊ chriſtiana di poſtq̃; cathecĩçata eſt: vt.xxviij.q.j.caue. Sed ↄ clemẽs dixit q ea que precedũt baptiſma vix impediũt matrimoniũ contrahendũ: ⁊ non dirimũt ↄctum. vt extra de cog.ſpi. contracto. Item baptiſmus eſt ianua omniũ ſacrorum: vt xxxj.di.§.verũ. cũ ergo ianua non ſit apta nullũ ſacr'm ingredi põt. Item ꝓpter cathecíſmũ non fit aliqs aptus ↄtrahere matrimoniũ: vt.xxviij.q.j.caue. Itẽ ſi decederet ſine baptiſmo nõ ꝓdeſſet ei cathecíſmus quin ꝑpetuo eẽt dãnatus: vt.j. de cõſe.di.iiij. fir miſſime. ⁊.c.nulla. ergo patet q adhuc eſt mẽbrum diaboli: nõ ergo põt eſſe fili[9] ſpũalis. h. dicit q in quolibet iſtorũ ↄhitur cõpaternitas: ⁊ dicit q ante baptiſmũ nõduz eſt homo ſpũalis eſt tamẽ filius ſpiritualis. Et di ſpũalis ad differentiã carnalis vel adoptiui filij. Si hoc vis dicere tunc dicas q in illa decre. cõtracto. filius ille nõ erat filius viri ſed tm̃ mulieris: ⁊ ſic eſt plana. Uel dic q licet cõtrahat' compaternitas non tamẽ talis cõpaternitas ſufficiens eſt ad dirimendũ. Alij dicunt q tm̃ in baptiſmo ⁊ confirmatione cõtrahitur cõpaternitas. Sed quero quod bonuz ↄhatur per iſta que precedunt baptiſmũ vt ſine ſpe dam natus ſit etiã infans qui morit' ante baptiſmum: vt.j. de conſe.diſt.iiij. firmiſſime. ⁊.c. nulla. Dicunt quidã q ꝓſunt ad minorẽ penam: ſed hoc nõ videtur: q2 leuiſſima eſt pena paruulorũ: vt.j. de cõſe.di.iiij.c. regenerãte. ergo videtur q nõ poſſit eſſe leuior. Alij dicũt q hec dona ꝓſunt viuẽtibus ſed nõ morientib[9]: fortiores eni ſunt ad reſiſtendum diabolo: vt.j. de ↄſe.di.iiij. poſtea. ⁊.c. ex hinc. Sed ex hoc ſeq̃tur q omnes paruuli equalẽ penaz patiẽtur: quod vix eſt credibile. Si queras an hec dona ſint ſacramẽtuz vel non? Dico q nõ: q2 omne ſacramẽtum confert ſalutẽ: vt.ſ. j.q.j. multi. ſed ſi appelles ſacramẽtuz id eſt ſignuz future gratie tũc concedo eſſe ſacramentum.

Si qs. Caſus. Dicit' hic q ſi quis tenuerit ad cõfirmationẽ filiã vxoris ſue quaz de alio viro habuit debent ſeparí: ⁊ de cetero nõ contrahãt. Quidã tamen intelligunt hec duo.c. de matrimonio contrahendo: ⁊ dicunt q in hoc ca. tenuit filium cõcubine ad confirmationem: ⁊ in filio cõcubine poſuit Bene. hunc caſum: qui mihi non placuit ſiue placet. B.

E contra. Hec eſt ſecũda pars.q. in qua probat per quinq; capitula q matrimonium ↄctum legitime nõ ſoluitur per cõpaternitatem ſuperuenientem. Io. de fa.

Noſſe deſide. Caſus. Quedã mulieres leuabant filios virorum ſuorũ de ſacro fonte quos ex alijs mulieribus habuerunt: hoc autẽ faciebant in fraudem vt ſepararẽtur a viris vel ꝓpter odium virorũ vel propter fragilitatem incontinentie volẽtes alijs cõmiſceri: quare queſitũ fuit a nicolao quid de hoc eſſet faciẽdum? Qui reſpõ. dicens q tales ſeparari non debẽt: imo vxor debet reddere debitum viro: ne pretextu pietatis videatur impietatẽ operari: ⁊ q viro debeat reddere debitum: probatur tribus auctori. apoſtoli. Infirmitatem id eſt fragilitatem incontinentie.

f Ex alia. idem ⁊ ſi eſſet ex illa.j. eo. de eo.

g Copulari. i. carnaliter cõmiſceri.ſ. diſt.xxxj. aliter. Arg. q nunq̃; malum eſt faciendũ propter bonuz quod inde ſequit'.ſ.j.q.j. non eſt putanda.ſ. xiiij.q.v. forte.j. xxij.q.iiij. ſic non ſunt.j. xxiij.q.v. ſi dicat.

Con. x. in ſi.§. C. r. de. in l. ca. pl.

Bona que ↄhuntur per cathecíſmũ ad qd ꝓſunt.

Sacramẽtum omne ſalutez confert.

a ¶ Fraudare. id eſt ſubtrahere debitum quod inuicem debetis vobis: niſi ex conſenſu quod forte facietis vt expeditius vacetis orationi. xxxiij. q. iiij. chriſtiano.
b ¶ Non fraudẽtur. ille tñ qui leuat filiuꝫ ſuũ de ſacro fonte perdidit ius exigẽdi: ſicut ille qui fornicat̃ cum altera. Sed nũquid ſi talis petit debitũ debet vxor ei reddere? Dicit. h. ꝙ ſic: lꝫ ille peccet petẽdo. ⁊ eſt argu. ꝑ ipſo. xxxiij. qõ. v. manifeſtuꝫ. extra de iureiu. debitores. Idem dicit de illis q vouerũt ad tps: ſed ſi perpetuo vouiſſent ſecus eſſet. vt. xxxiij. q. v. ꝙ deo. Tu dicas ꝙ ſtatĩ ipſo facto pditum eſt ius exigendi: lꝫ per ſniam eccleſie nõ ſit ablatũ ius: ⁊ cum nõ habeat alter ius petẽdi: nec reliquus dare tenet̃ vel ſoluere: qa vbi nulla eſt petitio ibi nulla eſt mora vt. ff. de verb. ob. ſi pupillus. Sed nõne videtur ↄtrariuꝫ. xxxij. q. j. dixit. vbi di ꝙ dominus ſolam cãm fornicationis excepit: quare vxor poſſit negare debitũ viro vel ecõuerſo. Sed illud ſane itelligas ꝙ ob ſolam fornicatiõis cãm poteſt eã expellere de domo ſua: ⁊ ab oi cura dimittere: dumtñ illud intelligas ꝑut not. xxviij. qõ. j. idololatria. ſed plures ſunt cãe propter quas nõ cogit̃ reddere debitum viro: ſed in illis caſibus non põt eam a ſe abijcere lꝫ poſſit ei debitũ denegare. Itẽ ſi vterq̃ leuauit filium ſuum de ſacro fonte: neuter habet ius petendi: ⁊ licet neutri ſubueniat̃ petitionis iure vtriq̃ tamẽ ſubuenit̃ iure replicationis. ſic extra de diuor. ſignificaſti. ⁊ bonũ ſimile eſt. extra de excep. cuꝫ eccleſiaſtice. Sed quid ſi promiſerũt perpetuam cõtinentiam: ⁊ alter poſtmodũ fornicatur: nũquid poterit tunc reliquus petere debitum: videt̃ ꝙ poſſit etiam ſi ambo fornicati eſſent: ⁊ etiam ſi iurauit non repetere eam. vt extra de iureiurã. ina. Arg. contra. xxxiij. qõ. v. ꝙ deo. Re.

Filiuꝫ de ſacro fonte leuãs ⁊ multi alij pdũt ius debiti exigendi.

j. Corin. vij. a.

Ibidem.

Continẽtia p cõiuges promiſſa ſi alter forni-

ris exitiũ que hñs odio virũ vel infirmitatẽ eiꝰ nõ ↄſiderãs quaſi cã pietatis operat̃ ipietatẽ maxime cũ apoſtolus precipiat: Nolite inuicẽ fraudare[a] inuicẽ: niſi ex cõſenſu ad tps vt vacetis orationi ⁊ iterũ: Reuertimini in idipſum ne tẽptet vos ſathanas ꝑpter incõtinẽtiã veſtrã: ergo ſi nõ ex conſenſu vtriuſq̃ ↄiugis factũ eſſe ꝓbatur: nõ fraudẽtur[b] inuicẽ ſed reuertãtur in idipſum: preſertim cum dicat apl'us. Uxor ſui corporis ptãtem non hꝫ ſed vir: ⁊ vir ptãtem ſui corpis nõ hꝫ ſed mulier.

Itẽ ex ↄci. gabiloneñ ſi ca. iiij.

¶ Non ſeparet̃ a viro ſed pñiam agat: q filiũ ſuũ corã epo fraudulenter tenuit.

Dictũ eſt nobis quaſdã feminas deſidioſe: quaſdã vero fraudulẽter vt a viris ſuis ſeparẽtur proprios filios corã epis ad cõfirmandũ tenuiſſe: vnde nos dignũ duximus: vt ſi q̃ mulier filium ſuum deſidia aut fraude aliquo coram epo tenuerit ad cõfirmandũ ꝑpter fallaciam[c] ſuã aut pp fraudem q̃diu viuet penitẽtiã[d] agat: a viro non tñ ſepetur.

Item ex ↄci. magũtinĩ ca. x. in clauſtro ſci albini habito.

¶ Separẽtur ⁊ graui pñia plectãtur q filiolã ſuã vel ſpiritualẽ matrẽ duxerũt i vxorẽ.

De eo quod interrogaſtis: ſi aliquis filiolaꝫ ſuã in vxorẽ duxerit: ⁊ de eo qui cũ cõmatre ſpũali cõcubuit: ⁊ de eo q filiũ ſuum baptizauit ⁊ vxor eius eum de fonte ſuſcepit: hac cã vt diſcidiuꝫ ↄiugij fieret ſi poſtea in tali copulatiõe poſſint ꝑmanere? De talibꝰ ſic̃ ñdendũ eſt: Si filiolaꝫ aut cõmatrẽ ſuam aliqs in ↄiugiũ duxerit ſeparãdos eſſe iudicamus: ⁊ graui pñia plectendos. Si aũt ↄiuges legitimi vnꝰ aut ambo ex induſtria fecerint vt filiũ ſuũ de fonte ſuſciperẽt: ſi inupti ꝑmanere voluerint bonũ eſt: ſinautẽ grauis pñia inſidiatori iniũgatur ⁊ ſimul maneant: ⁊ ſi peruaricator ↄiugij ſupuixerit acerrima pñia mulctetur ⁊ ſine ſpe[e] coniugij maneat.

Itẽ Nicolaus papa rodulpho bituricenſi epiſcopo.

¶ Non ſeparẽtur ab vxoribus ſuis qui filiaſtros ſuos coram epiſcopo tenent.

De his q filiaſtros ſuos ad ↄfirmatiõe coram epis tenent: id eſt q filios vxoris ſue de viro priori dũ chriſmãtur ab epis ſuper ſe ſuſtinẽt: ſi iſciẽtia (ſicut aſſeris) fiat: lꝫ ſit peccatũ: non tamẽ vſq̃ ad ſepatione coniugij puniẽdum eſt: lugeant tamen ⁊ digna pñia hoc diluentes dño dicant: Delicta ignorãtie nr̃e ne memineris. pſal.

Item Ioãnes papa anſelmo lemoſine eccleſie epo.

¶ Non ſeparetur ab vxore: qui neceſſitatis cauſa filium ſuum baptizauit.

Ad limina btĩ petri apoſtolorũ principis hic pſens homo noie ſtephanus orationis cauſa veniẽs nr̃o pre-

ſpon. ꝙ nõ poteſt petere ſed eccleſia coget reliquum reddere debitum. vt extra de diuor. ex litteris.

Dictum eſt. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi qua vxor vel ex deſidia vel ex fraude vt a viro ſeparetur cõem filium ad confirmatiõe tenuerit q̃diu viuit penitẽtiaꝫ agat: ⁊ ꝑpter hoc nõ ſeparetur a viro.
c ¶ Fallaciam. Ar. ꝙ dolus nemini debet patrocinari. vt xv. q. vj. c. j. ⁊ xx. q. iij. conſtituit. ff. de dolo. l. nec ex dolo.
d ¶ Penitẽtiam. ſ. interiorẽ. ⁊ ſemper doleat ſe feciſſe hoc. ſic. l. vi. clerico.

De eo. ¶ Caſus. Aliqui ducebant filias ſuas ſpũales vel cõmatres in vxores: alij ſuſcipiebant ꝓprios filios de ſacro fonte cauſa diuortij: ⁊ iõ ſtatutuꝫ fuit in concil. magunti. vt qui cõtrahũt cum filia ſpũali vel cõmatre ſeparẽtur ⁊ graui penitẽtie ſubdãtur. Si aũt vnus aut ambo filiũ ſuuꝫ ex iduſtria de ſacro fonte ſuſceperint: ſi voluerint ↄtinere bonum eſt: alioqn ſimul permaneant: ⁊ grauis penitẽtia inſidiatori imponat̃: ⁊ ſi ſuperuixerit: de cetero non ↄhat.
e ¶ Sine ſpe. xxvij. q. j. hi qui.

De his qui. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. ꝙ ſi aliquis ignoranter filiaſtrã ſuã ad chriſma tenuerit ꝑpter hoc nõ debet ab vxore ſeparari: ſed dꝫ lugere dicendo delicta ignorantie mee ne memineris.

Ad limina. ¶ Caſus. Quidam noie ſtephanꝰ propriũ filiũ i mortis articulo cõſtitutum in abſentia pſbyteri baptiçauit: ꝑpter quod epiſcopus loci eum a ſua vxore ſeparandũ iudicauit: ⁊ cũ hoc per dictũ ſtephanus pape ſignificaret̃ papa ſcribit illi epo cõmendãdo eũdeꝫ ſtephanũ de hoc qd fecit: ⁊ dicit ꝙ pp hoc ſepari ab vxore nõ dꝫ: q2 niſi cã fornicatiõis ſepari nõ debet dicẽte ſcriptura: quos deus ↄiũxit hõ nõ ſepet. Seq. §. pꝫ: in q̃ oſten

Uſ quot modis filia ſpũalis dicat̃: ⁊ ad hoc iducit ſeq.c.
a ¶ Innotuit.i.notificauit.
b ¶ Cogente.idem eſſet abſq; neceſſitate ſed tũc ei peni tentia imponenda eſſet ⁊ vrgẽtiſſima neceſſitas excuſat. de conſe.di.j.ſicut.non tñ pater filiũ in neceſſitate confirmabit: q2 illud epale eſt.de conſe. diſtinctio.v.manus.
c ¶ Dicente.ſ̃. diſt. xxvj.deinde.
d ¶ Neceſſitas.ſic.ſ. de conſe.di.j.ſicut.ſ. xxxiiij.q.j.c.i.
e ¶ Uixerit. non ergo qd̓ prius legitime factũ eſt,ꝓpter ſuperuenientem cãm infringi dꝫ etiã ꝙ̃uis res deueniret ad euꝫ ſtatum a quo incipere nõ potuit: vt.ſ̃.diſtin.lv. precepta.
f ¶ Auctoritates. ſ. quos deus cõiunxit homo nõ ſepet. ⁊ vbi dr̃ vxorem nõ eẽ dimittendam niſi cã fornicationis.xxxij. q.ij.c.quos deus.
¶ Filia. hec eſt tertia pars.q. in qua dr̃ qñ in ſequentib⁹ capitulis continet̃. Joan.de fa.

Omnes.
¶ Caſus. Docet ſymmachus in hoc.c.ꝙ qui recipit penitentiã a ſacerdote ita eſt filius eius ſpiritualis ſicut ille quem imergit: vel ſicut ille quẽ ſuſcepit de ſacro fonte. Unde ſicut ſilueſter docet nullus fornicatiõis cauſa accedat ad ſuã filiam penitentialeꝫ: qd̓ qui fecerit depo- netur ⁊ ꝑpetue penitentie ſibi iacebit.
g ¶ Omnes. hec tria.c. nõ iducit.G. niſi vt oſtẽdat quot modis dicatur filia ſpiritualis.
h ¶ Ut ⁊ ipſi.nec notat oĩmodam ſilitudinem niſi quo ad ipſum ſacerdoteꝫ q ſuſcipit in penitentiam: filius eni eius bñ põt ducere quaꝫ pĩ receperit ad penitentiam non tñ quam imerſit in baptiſmo: multa enim attendunt̃ in baptiſmo que nõ attendunt̃ in penitentia. Si enim te ſuſcipio ad penitentiam nõ ideo parentes tui mihi cõpatres ſunt: ⁊ per baptiſmũ plena fit remiſſio peccatoꝝ non aũt per peniten

ſulatui ſuggerendo inotuit[a] ꝙ filium ſuũ in extremo vite ſue poſitũ necdum baptiſmatis vnda lotũ abſentia.ſ.ſacerdotũ nimia neceſſitate cogẽte[b] baptizauit: eũq; ipſe proprijs manibus retinendo ſuſcepit: atq; pro huius rei negocio noticie tue patefacto reuerentia tua quaſi rectitudis zelo flagrans ꝑſatum hominem a ſua coniuge iudicauit eẽ ſeparandũ: quod fieri nullatenus dꝫ dicente[c] ſcriptura a dño iunctã eſſe viro vxorẽ. Et quos deus cõiunxit homo nõ ſeparet. Unde ⁊ dñs in euãgelio nõ dimittere poſſe vxorem ſuã niſi cã fornicationis aptiſſime iubet: ⁊ nos tante auctoritatis ꝑcipua freti iuſſione dicimus dimittendum nõ eſſe ⁊ inculpabile iudicandũ qd̓ neceſſitas[d] intulit: nam hoc baptizãdi opus laicis fidelibus iuxta canonicaꝫ auctoritatẽ (ſi neceſſe fuerit) facere libere cõcedit̃. vñ ſi ſupradictus genitor filiũ ſuũ corpore morientem aſpiciẽs ne animam perpetua morte pereũteꝫ dimitteret ſacri vnda baptiſmatis lauit: vt eum de poteſtate auctoris mortis ⁊ tenebrarum eriperet: ⁊ in regnum xp̃i iam regnaturũ ſine dubitatione tranſmitteret bene feciſſe laudat̃: ⁊ idcirco ſue vxori ſibi iam legitime ſociate impune quãdiu vixerit[e] iudicamus manere cõiunctum: nec ob hoc cõtra ꝑfatas auctoritates[f] diuinas aliquatenus ſeparari debere. ¶ Filia dr̃ ſpiritualis nõ ſolum eius qui accipit ſꝫ etiã eius qui trine merſionis vocabulo eam ſacro baptiſmate tingit. Dicit̃ etiaꝫ ſpiritualis filia ſacerdotis que ei peccata ſua confitetur: harum omnium flagitioſa cõiunctio eſt ⁊ eadem pena plectenda.

Unde Symmachus papa.

¶ Par pñia ei indicit̃ qui ſpũalem filiã ⁊ penitentialeꝫ ſuam violare monſtratur.

Omnes[g] quos in penitentia ſuſcipimus: ita noſtri ſunt ſpũales filij vt ⁊ ipſi[h] quos vel nobis ſuſcipiẽtibus vel ſub trine merſiõis vocabulo mergentib⁹ vnda ſacri baptiſmatis regenerauit. Silueſter quoq; docens admonet vnũquemq; ſacerdoteꝫ vt nullus cã fornicationis ad ſuam penitentialẽ accedat: q2 ſcriptũ eſt: Omnes quos in penitentia accipim⁹: ita filij noſtri ſũt vt in baptiſmate ſuſcepti. Quapropter hoc ſcelus ſi quis ꝑpetrauerit: nõ ſolum dignitatis honorem amittat verũetiã vſq; ad exitum vite ſue iugi penitentie[i] ſe ſubdat. Item Celeſtinus. ¶ De eodem.

Si quis ſacerdos cuꝫ filia ſpirituali fornicatus fuerit ſciat ſe graue adulterium commiſiſſe. Idcirco femina ſi laica eſt omnia derelinquat[k] et res ſuas pauperibus tradat: ⁊ conuerſa[l] in monaſterio deo vſq; ad mortẽ ſeruiat. Sacerdos aũt qui malũ exemplũ dedit hominib⁹ ab oĩ officio deponatur: ⁊ ꝑegrinando[m] duodeci

tiam. Si ergo laicus audiat in neceſſitate peccatã alicui⁹ mulieris nõ põt poſtea cũ ea ꝯtrahere. Ar.ꝯ ſi tñ ꝯhit forteꝫ matrimoniũ. videt̃ enim tm̃ hoc ſacerdoti ꝓhiberi cũ eius tm̃ ſit officiũ audire peccata cõfitentium. Sed nũquid ſacerdos orientalis audiet pctã vxoris ſue? Non: q2 nec ipſa ei libere ꝯfitetur ſi cõmiſit adulteriuꝫ. Sed obycio tu dicis hic ꝙ in baptiçando ꝯhitur cõpaternitas: ſed monachi ex officio qñq; debent baptiçare ⁊ tamen non poſſunt fieri compatres: vt xviij. q.ij. peruenit. Rñ. poſſunt eſſe compatres baptiçando ⁊ non leuando.xvj. q.j.placuit.
i ¶ Jugi penitẽtie. ſcꝫ interiori: q2 continua delictorũ memoria multum operatur. de pe. diſtin. iij.iudas.

Si quis.
¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi ſacerdos cum filia ſpũali fuerit fornicatus mulier ſi laica eſt pauperibus oĩa bona ſua diſtribuat ⁊ in monaſterio cõuerſa toto tempore vite ſue ſeruiat: ſacerdos vero depoſitus.xv. annis peregrinãdo peniteat: poſtea in monaſterio toto tẽpore ſuo deſeruiat. Seq.§. patet. Si in noticiã: q2 non tm̃ puniretur ſi ad noticiã populi non deueniſſet. Sequens.§.etiã pꝫ.
k ¶ Derelinquat.nã proſcribit̃ quis rebus ſuis ratione delicti.xxvij.qõ.j. ſi qs rapuerit.vj.q.j.§.verum.al's ſi quis cũ. ⁊ ita eſt preceptum.
l ¶ Cõuerſa. hoc ſimiliter precepti eſt: non tñ erit monacha: q2 illud volũtatis eſt: ſed tenebitur ibi ratione delicti. xx.q.j. ſicut. lꝫ quidam iſta velint intelligere de conſilio.
m ¶ Peregrinando.⁊ ita ſacerdos poteſt agere publicam penitentiam.de pe.diſtin.vj.ſacerdos. quod concedo de depoſito fine ſpe reſtitutionis.ſ.ꝙ publicam ⁊ ſolẽnem agere poſſit: vt diti.l.di.confirmandum.licet alij dicant contra.lxxxj.diſtin.dictum.

Laic⁹ ſi ſub neceſſitate pctã mulieris audiuit an cum ea poſtea ꝯtrahere poſſit.

Penitentia publica vtꝝ p ſacerdotem agi poſſit.

Penitentia ſacerdotis filiā ſpūalez cognoſcētis

a Non bȝ. Vndecim. magis eni peccat ſacerdos cognoſcēdo filiā ſpūalez q̃ꝫ vxorē alteriꝰ: qꝛ ꝓ hac iponiť pnia.xij.annoꝝ. ꝓ illa.x.vt.lxxxij.di.preſbyter.
b In ꝯſciaȝ. nō eſt ergo q̄s deponēdus niſi ꝓ publico crīe qḋ in noticiā ppłi deuenerit.l.di.ſacerdotes.ⁱ.c.ſeq.
f Cōſentiat. Ar. ꝙ ſequēs rati habitio cōfirmat priꝰ factū inualidū.ex̄ de iure pa.cura paſtoralis.xvj.q.j.qm̄ quidā. eſt arg. ꝓ eo.xxxj.q.vlti.c.vnico. Alij dicūt ꝙ etiā ſi iurauerūt pñt ſe abſoluere: vt ex̄ de ſpon.preterea.ſed.h. dicit alexandrū ibi magiſtraľr potius q̃ꝫ papaliter rñdiſſe.

annis peniteat: poſtea vero ad monaſteriuȝ vadat: ibiq̃ꝫ cunctis diebus vite ſue deo ſeruiat. Item. De eodē.

Non debet ep̄s aut preſbyter cōmiſceri cum mulieribus que ei ſua fuerit cōfeſſe peccata: ſi forte (quod abſit) hoc contigerit ſic peniteat quō de filia ſpūali: ep̄us quindecim annos preſbyter duodecim[a] ⁊ deponatur: tñ ſi in cōſcientiaȝ[b] populi deuenerit. His itaq̃ꝫ auctoritatibus apparet ꝙ ſiue ꝓpriū ſuum ſiue tantūmodo viri filium mulier de ſacro fōte ſuſceperit nō ideo a viro ſuo eſt ſeparanda: quod de viro ſuo ſimiliter oportet intelligi.

Queſtio. ij.

Spōſalia[c] ante ſeptēnium cōtrahi non pñt: ſolo eniȝ cōſenſu cōtrahuntur: qui interuenire non pōt niſi ab alterutra pte id intelligatur qḋ inter eos agiť: ꝓbatur ergo ſpōſalia nō poſſe cōtrahi inter pueros: quorum etatis infirmitas ꝯſenſuȝ nō admittit. Teſtať hoc idē Nicolaus papa dicens.

Ante ipſ cōſentiendi cōiugium cōtrahi non poteſt.

Vbi[d] nō eſt conſenſus vtriuſq̃ꝫ ibi nō eſt coniugium: ergo qui pueris dāt puellas in cunabulis ⁊ econuerſo nihil[e] faciūt niſi vterq̃ꝫ pueroꝝ poſtq̃ꝫ venerit ad annos diſcretionis cōſentiat[f]: nec eſt cōiugium niſi ſit conſenſus vtriuſq̃ꝫ etiaȝ ſi pater ⁊ mater hoc voluerint ⁊ fecerint.

Queſtio. iij.

Quod autez[g] ſpūales vel adoptiui filij naturalibus copulari non pñt: Nicolaꝰ papa rñdēs ad ꝯſulta bulgaroꝝ teſtať ita dicēs.

Qo. ij. Sponſalia. Caſus. hic intitulať.ij.q. q̃ q̄rit vtrū ſpōſalia ꝯhāť inť infātes.i.añ ſeptēniū? Et certū ē ꝙ nō: qꝛ ꝯſenſus iter eos iteruēire nō pt: vt.ī.e.c.vno.ⁱ qꝛ ꝯſēſꝰ inť ifātes iteruēire nō pt pȝ ꝙ inť eos nō ꝯhāť ſpōſalia
c Spōſalia. hec eſt ſcḋa qō vtrū.ſ.inter infantes ꝯtrahi poſſint ſpōſalia? Et qdaȝ dicunt ꝙ nō.ī.eo.c.j. Cū eni infantia durat vſq̃ꝫ ad ſeptēniū C.de iur.deli.l.ſi infanti.ⁱ etas illa neſciat quid videat: vt.C.de fal.mo.l.j.ⁱ cū infantes adhuc cōſentire nō poſſint ſpōſalia nō ꝯhunt: q̃ ſine cōſenſu ꝯhi nō pñt. ex̄ de deſpō.ipub.acceſſit ff.de ſpō. i ſpōſalibꝰ. niſi ꝓximi ſint ſeptēnio: ita ꝙ ſint capaces intelligentie. Ad mřimoniū aūt ꝯhēduȝ tria exigunť: cōſenſus ⁊ ꝙ ſit pubes ⁊ ad coeundū potēs.arg.xxxiij.q.j.c.j.nam nō pōt videri nupta que virū pati nō poteſt. ff.qñ dies lega.ce.l.vlti.ſi tñ ⁊ ante etatem illā coire poſſunt teneret mřimoniū. argu.ꝑdicte.l.ⁱ extra de deſpō.impu.puberes.ⁱ.c.de illis.

Spōſalia an inter infantes ꝯhi poſſint

Mřimonio tria ſunt neceſſaria.

Vbi nō eſt. Caſus. Di hic ꝙ vbi ꝯſenſus non eſt nec mřimoniū pōt eē nec ſpōſalia: vnde qui pueris dant puellas in cunabulis nihil agunt etiam ſi parentes hoc velint niſi rati habitione pueroꝝ hoc confirmetur cum ad annos diſcretionis peruenerint.
d Vbi. hoc.c. de mřimonio ⁊ d̾ ſpōſalibꝰ itelligi pt ſȝ ꝙ de ſpōſalibꝰ dic ꝯiugiū.i. ꝓmiſſio futuri ꝯiugij.ī.e.q.v.nřates.
e Nihil. Sȝ pone ꝙ parētes iurauerūt ꝙ filios ⁊ filias dent nuptui adiuicē: nūqd potuerit ſe obligare ad alienū factū + cū alienū factū poſſit nemo ꝓmittere? iſti. de inu.ſtip.§.ſi q̄s aliū. Itē nūqd ſunt piuri ſi filij nō ꝯhunt? Rñ. in mřimonio ſpāle eſt qḋ alienū factum pōt ꝓmitti: nec ſūt rei piurij lȝ filij nō ꝯhant dūmō parētes dent operā quā pñt: vt.ī.xxxj.q.ij.ſi q parentes. vel pōt dici ꝙ itelligunť ꝓmiſiſſe ꝙ darēt operam vt fieret: vt.ff.de v̄.ob.quotiens.ⁱ in.l.illa inter ſtipulantē. Item hic eſt ſpāle ꝙ alteriꝰ poſſumus paciſci ſup voto: vt ex̄ qui cle.vel vo.veniens. Itē ſi parētes apponūt penaȝ ꝯtrahi ſpōſalium peti nō pōt pena: qꝛ mřimonia non pñt aſtrigi vinculo pene: vt.ff.de v̄.ob.ticia. Dubitari cōſueuit: ecce aliq ꝯcerūt ſpōſalia de futuro volunt ſe mutuo conſenſu abſoluere: querit an poſſint? h. dicit ꝙ non: ⁊

Parētes an poſſint iurare ꝙ filios ⁊ filias adiuicē nuptui dabunt.

+ Add ad hāc. q. xx.i.l.multū.C.ſi q̄s alte.vł ſibi gl.ⁱ q̃ ibi no.i addi. i.c.ex lřis. de ſpon.

qd +. Sȝ eſto ꝙ aliq añ ſeptimū annū ꝯhant ſpōſalia poſt ſeptēniuȝ nō ꝯdicunt nec etiā exp̄ſſe cōſentiūt: nūqd ſunt ſpōſalia cōfirmata? Uel pone ꝙ aliq añ puberes annos ꝯtraxerūt ſpōſalia poſt pubertatez nō ꝯdicunt nec etiā exp̄ſſe cōſentiūt nunqd ſunt ſpōſalia ꝯfirmata ꝑ talē taciturnitatē? Uȝ ꝙ adhuc ingrēduȝ ſit ab eis an ꝑdurēt in ꝑori ꝯſenſu.xx.q.j.illḋ. ⁊.xxviij.di.de his.ex̄ vȝ ſufficere ꝙ nō ꝯdicant: vt ex̄ de deſpō.impu.de illis.ⁱ.c.lřas.ⁱ c.acceſſit. Dico ꝙ ſi ſimul habitant ⁊ nō ꝯdicūt poſt etatē legitimā mřimoniū eſt cōfirmatū: vt.ff. de rit.nup. minorē. ſecus ſi ſeorſū habitant. ex̄ de deſpō.ipu. atteſtatiōes.

Qo. iij. Quod autez. Hec q. diuidiť in tres partes: in ꝑma quarum probat per tria.c.ꝙ filij naturales non poſſunt cōtrahere cuȝ filijs ſpiritualibus. ſecunda ibi filij vero. tertia ibi: ſi quis vero. Joan. de fa.

Caſus. hic intitulať.iij.q. qua queriť vtrum ſpirituales filij vel adoptiui poſſunt naturalibus copulari? Et certū eſt ꝙ non cum ſint fratres: vt.ī.c.j. Quid autez interſit de hoc plenius in ſūma huius q̄ōnis notatur.
g Qḋ aūt. Ad itelligentiā huiꝰ q̄ōnis no.ꝙ triplex eſt cognatio: carnaľ de q̃ agiť.ī.xxxv.cā ꝑ totū. legaľ ⁊ ſpūalis. de qbꝰ hic agiť. Cognatio ſpūalis ꝯhiť ꝑ ſeptē dona baptiſmi ſm ꝙ dixi.ſ.e.q.j.c.j.ⁱ talis cognatio diuidiť in paternitatē ⁊ filiationē ⁊ frřnitatē ⁊ ſororitatē: ſȝ nō ꝓcedit vlteriꝰ.ſ.ad nepotes: qꝛ aliq̄s ſit pr ⁊ filiꝰ vel frř vel ſoror ſpūalis ſed nullus ſit nepos ſpūalis: ſpūalis itaq̃ꝫ filia nō pōt copulari filio carnali cū illi ſint inter ſe ſpūales frēs: vt hic in.c.j. Legalis cognatio eſt q̃ ſit ꝑ arrogationē vel ꝑ adoptionē. Dicimur aūt arrogare illū q ſui iuris eſt: ⁊ ꝑ arrogationē trāſit in nřaȝ ptātē. + Adoptare dicimur illū q eſt in alteriꝰ ptāte ⁊ nō tranſit in nřaȝ ptātē. Et ſit arrogatio auctē ꝑncipis: adoptio aūt ꝑ quelibet magřatuȝ: vt iſti. de adop.§.ij.ⁱ.iij. Filij aūt nāles nō pñt copulari filijs adoptiuis: vt.ī.c.j.ſȝ de filijs ſpūalibꝰ nō eſt ꝓhibitū qn poſſint copulari filijs adoptiuis. Sȝ hoc ſcias ꝙ inter collaterales: vt inter fratrē nālez ⁊ ſororē adoptiuā nō ipediť mřimoniū niſi q̃ꝫdiu durat adoptio: vt ex̄ de cog.leg.ſi qua. ſȝ iter aſcēdentes ⁊ deſcē-

dentes ꝑpetuo impedit matrimoniū licet ſoluatur adoptio. vt. ff. de ritu nup. l. adoptiuā. Item pōt dici ꝙ fili⁹ qui adoptat non dico arrogat poſſit copulari filie naturali: cū adoptatus non trāſeat in ptātem adoptātis. vt inſti. de adop. §. ij. Item pōt dici ꝙ fili⁹ illegitimus pōt copulari filie adoptiue: qꝛ illegitim⁹ nō eſt in ptāte patris vt in ſti. de nup. §. vl. licet illegitim⁹ non poſſit copulari filie ſpūali. Alij dicunt ꝙ nec arrogat⁹ nec adoptatus pōt copulari naturalib⁹: qꝛ licet adoptat⁹ nō trāſeat i poteſtatē adoptātis: acquirūtur tn̄ ei quedā iura ex adoptione que diſſoluūtur per emācipationē. vt. C. de adopt. l. penul. §. penul.

ld. xc. in og.

Ita diligere. ❡ Caſus. hoc c. diuidit in tres ptes. In pma pte dicit ꝙ ita debem⁹ diligere patrē ſpūalem ſicut carnalē. In ſecūda parte dī ꝙ filij carnales nō poſſunt ꝯtrahere cum filijs ſpiritualibus: cū ſint fratres adinuicem: Nā cū fili⁹ adoptiuus nō poſſit ꝯtrahere cū filia naturali quos adoptio fecit fratres multomin⁹ cōtrahere poterunt: quos diuina gratia fratres cōiunxit. In tertia parte dicit ꝙ magis teneor diligere fratrē vel ſororē ſpūalem q̄ carnalē: ⁊ potius dꝫ ſpūalis frater appellari frater q̄ carnalis. ſecūda ps icipit ibi: item eſt. tertia ibi: lōge inquit. Ingt: verbū eſt Grā. Inter frēs. i. filios naturales q ſunt frēs ſpūales. a ❡ Unde inter eos. hoc vltra filiū non ꝓtēditur: nepos enī meus ⁊ frater cū filia mea ſpūali bene ꝯhunt. ar. inſti. de nup. §. eius vero mulieris. ⁊ qꝛ nuſq̄ prohibent. b ❡ Quādo quidem. hec nō eſt bona ratio: qꝛ leges permittunt ⁊c̄. qn̄q̄ enim leges prohibēt matrimonium nec tamē canones: vt inter tutorē ⁊ pupillā: ⁊ inter ſenatorē ⁊ libertā. ff. de ſpon. tutor. ⁊ leges ꝓhibent acholythos vxores ducere non tn̄ canones. xv. q. iij. §. cū autē.

Pitacium. ❡ Caſus. Quidā epīs queſiuit a ſummo pontifice vtrū filius carnalis alicui⁹ poſſit copulari filie ſpūali eiuſdem? Et rn̄. ꝙ nō: ⁊ hoc ꝓbat auctoritate dn̄i precipientis moyſi turpitudinē patris ⁊c̄. Et ꝙ cūq̄ auctor fuerit tante preſumptiōis ſeparet ab vxore ⁊ penitētie ſubijciatur: vt anima eius acquirat chriſto.

❡ Qui de ſacro fonte ſuſcipit fili⁹ ē eius a quo ſuſcipit.

Ita diligere dꝫ hō eum q ſuſcepit ipm̄ de ſacro fonte ſicut patrē. ❡ Item eſt inter fratres ⁊ filios ſpirituales gratuita ⁊ ſancta cōmunio: que dicēda non eſt cōſanguinitas ſꝫ habēda ſpiritualis ꝓximitas: vnde iter eos[a] arbitror non poſſe fieri quodlibet legale cōiugium: qn̄ quidē[b] nec inter eos qui natura ⁊ eos qui adoptiōe filij ſunt venerāde romane leges matrimonia contrahi permittūt. Item ſi inter eos non ꝯtrahit matrimonium quos adoptio iungit: quāto pot⁹ a carnali oportet inter ſe contubernio ceſſare illos quos ꝑ celeſte ſacr̄m regeneratio ſancti ſpiritus iungit? ❡ Longe (ingt) ergo congruētius fili⁹ patris mei vel frater meus appellat is quē diuina grā potius q̄ humana voluntas: vt filius patris mei vel frater me⁹ eſſet elegit prudentiuſq̄ ab alterna corporis cōmixtione ſecernimur. Item zacharias epiſcopus ſeruus ſeruorū dei reuerēdiſſimo ſacratiſſimo theodoro epō eccl'ie ticineñ.

❡ Filia ſpūalis carnali filio nullo mō nubere poteſt.

Pitaciū[c] qd̄ nobis tua veneranda fraternitas obtulit ſuſcepimus: per qd̄ ſuſcitari voluiſti ſi liceat filio cuius pater alterius filiā ex ſacro baptiſmate ſuſceperit ſuſceptā. i. ſpūalē eius pris filiam (qd̄ dici crudele eſt) in matrimonio ſuſcipe: quod apud te enormiter aſſeruiſti ꝯtigiſſe. ❡ Sed bn̄ tua ſancta fraternitas cōptū hꝫ qd̄ dn̄s precepit moyſi dicens: Turpitudinē patris tui vel matris vel ſororis[d] nō reuelabis: turpitudo enī tua eſt. Cū ergo a ꝓpria ꝯſanguinitate iubemur abſtinere multomagis[e] a ſpūali noſtri patris filia (omni excuſatione aut argumēto ſepoſito) ſub nimia diſtrictiōe nos cauere cōuenit: ne in irā diuine examinatiōis incidat ſi qs tali facinore mixtus minime reſtrinxerit frena luxurie: vnde etiā oēs cauendi ſunt a tali ſceleris cōmixtiōe ne in ꝑpetuū pereāt: ſed hūc qui auctor huius pniciose temeritatis aīe ſue ſalutē deſpiciēs impio ſe miſcuit matrimonio: per oīa tua fraternitas ſtudeat ſepare ⁊ penitētie digne ſubmittere: quaten⁹ ab eterna erutam dānatiōe animam eius lucreris.

Pitacium. i. charta vel ſcriptura cōtinens petitionē alicuius a pingēdo vel a petendo dictū: ⁊ ſupple ibi accepimus. hug. tn̄ dicit ꝙ nō debet ibi eſſe qd̄: ⁊ ſm̄ hoc ſine ſupplemento plana eſt lr̄a. Cauendi. i. prohibendi. c ❡ Pitaciū. a petendo: ⁊ dicitur charta cōtinens petitionem alicuius. d ❡ Sororis. Ar. ꝙ in pmo vel in ſecūdo gradu dn̄s papa etiā ſi velit nō poſſit diſpenſare: qꝛ a naturali iure habuit initium: ⁊ in veteri teſtamēto fuit ꝓhibitū ne quis ſororē in vxorem acciperet: qꝛ licet de ſola ſorore dixit: tamē ſub appellatione ſororis ꝯtinetur neptis. ar. xxij. qō. ij. queritur cur patriarcha. In tertio gradu nō fuit prohibitū: qꝛ in eo diſpenſauit Grego. vt. xxxv. q. iij. qdam. Alij intelligūt ꝙ fuerit prohibitio facta tm̄ de pmo gradu: qꝛ in ſecūdo gradu vt dicūt ꝯiūgūtur. ſed in Leuit. expſſe inuenit prohibit⁹ ſecūdus gradus in cōſanguinitate ⁊ affinitate primi generis: vbi dī turpitudinem ſororis tue ⁊ filie eius nō reuelabis: filiā filie eius nō ſumas: qꝛ vna caro ſunt. turpitudinē filie tue vl' neptis ex filia non reuelabis. Sed obuiat extra de diuor. gaudemus. vbi dī ꝙ ſi pagani ꝯtrxerūt in ſecūdo gradu poſt ꝯuerſionē non ſunt ſeparādi. Sed dic ꝙ in Leuit. ꝓhibet ſecundus gradus in deſcendētibus nō in collateralibus: vnde in ſecūdo collaterali bene pōt papa diſpenſare: vt tn̄ ꝙ ſit ei ꝓhibitum. xxij. qō. ij. queritur. ſed ibi eſt ar. cōtra. quia ipſe duxerat eam. Sed adhuc obſtat extra de reſtitu. ſpolia. litteras. vbi dicitur ꝙ papa nō poteſt diſpenſare in ſecundo gradu. ſed dic ꝙ non poteſt ita de facili. e ❡ Multomagis. i. multo ſancti⁹: qꝛ religioſiores ſunt copule mentiū q̄ corpoꝝ. ar. xxvij. q. ij. cōiuges. xxxiij. q. v. ꝙ deo. ⁊ eſt ar. ꝙ pater ſpūalis eſt magis diligēdus q̄ carnalis. ij. qō. vij. qualis ſnīa. ſed ſuperiori. c. dī ꝙ eque. ſed iſtud nō remouet qn plus: cui ergo potius teneor ſubuenire in neceſſitate. carnali in bn̄ficioꝝ tpaliū exhibitione: nā de carnali eſt dictū honora patrem. lxxxvj. dī. non ſatis. in exhibitiōe aūt reuerentie plus deferēdum eſt ſpirituali. xxx. di. c. j. Jo. nō credo nec. c. cōtradicit. B.

Papa vtꝝ poſſit i primo vel ſecūdo gradu diſpenſare.

Leuit. xviij. a.

Pater carnal' an pl⁹ ſit diligendus q̄ ſpiritualis.

Non opz. ¶ Casus. Di. hic q nullus pr dz tradere filiá suaz spūalē nuptui filio suo carnali: germani eni sunt .i. fratres: ⁊ si quicti noluerint separi excōicent: sepati vero septé annis peniteát: ɔsentientes eni silr pnie subiacebūt. Aliqñ .i. aliquo tpe. Diuina snia .i. ecclesiastica constōne. Seq. §. pa ter: q certū est q oēs ɔtre pñt excepta illa persona per quam cōpaternitas vel fraternitas spūalis cōtrahitur: ⁊ ad hoc inducit sequen. c.

a ¶ In diuina .i. ecclesiastica constōne. ar. iij. q. v. quia.

¶ Filij. hec est secunda pars. q. secūdum Jo. de fa.

b ¶ Filij. pter istuz per qué compaternitas est ɔcta vel fraternitas spiritualis.

c ¶ Unde vrbanus. istū precessit paschalis. ar. j. q. iij. saluator. ⁊ extra de spon. duo. lz pter solituz. q est verū de primo: sed seq. ca. attribuit paschali. ij. qui secū dum chronicá successit vrbano.

Super quibus. ¶ Casus. Uitalis pbyter quesiuit ab vrbano vtrū pater vel mr possit ferre baptisma i necessitate filio suo: ⁊ vtrū filij duorū patrinoꝝ simul valeát copulari: Ad pmaz questio. rñ. dicés q baptiçat⁹ est qué pater vel mr tpe necessitatis in noīe trinitatis baptiçat. Ad secūdá rñ. q filij duorū patrinoꝝ pñt copulari excepta illa psona qua mediante cōpaternitas est cōtracta. Seq. §. pater.

d ¶ Femina. J. de cōse. di. iiij. mulier. ɔ. sed hoc in necessitate intelligitur.

Item Zacharias ⁊ Deusdedit. ¶ Filio suo filiá quam de sacro fonte suscepit nullus tradere audeat.

Non oportet filiá suaz quá de sacro fonte susceperit aliqñ filio suo in mrimoniū tradere: q i diuina[a] sententia germani esse inueniūtur: si quis tali facinore cōmixtus minime restrinxerit frena luxurie ab ecclesia catholica abominabit: sed si cōuersus fuerit post sepatiōnem septé annis pniam gerat: cōscij simul cū auctore fit ista cōditio: id est simul cū coopatoribus ⁊ cōsentientibus peniteat. ¶ Filij[b] vero siue filie que ante cōpaternitaté siue post nati fuerint licite coniungi possunt. Unde Urbanus[c] scribit vitali presbytero brixié. dicés.

¶ Filij vel filie ante vl post compaternitatem geniti legitime coniūgi possunt.

Super qbus consuluit nos tua dilectio hoc videt nobis ex snia rñdendum: vt ⁊ baptismus fit si instáte necessitate femina[d] puerum in noie trinitatis baptizauerit: ⁊ q spūalium parentū filij vel filie ante vel post cōpaternitaté genite possunt legitime cōiungi preter illá personaz qua cōpatres sunt effecti. ¶ Paschalis vero secundus post cōpaternitatem genitos copulari prohibés scribit regino episcopo.

¶ Qui ex cōpatre vl cōmatre post susceptos filios de fōte nati fuerit ɔiūgi nō pñt.

Post susceptū[e] vero de fonte filiū vel filiá spiritualem qui ex cōpatre vel cōmatre nati fuerint matrimonio ɔiungi non pñt: q leges seculi nō emancipatos[f] adoptiuis ɔhibét copulari. Idem ex libro digestoꝝ titu. de ritu nuptiaꝝ ppendi tur: in quo ita legit. Palea.

Per adoptioné quesita fraternitas eousqz ipedit nuptias donec manet adoptio: ideoqz eam quá pater meus adoptauit ⁊ emácipauit potero vxoré ducere: ⁊ si me emácipato illá in potestate retinuerit poterim⁹ iungi matrimonio. Itaqz volenti generū adoptare suadet vt filiá emancipet. simlr suadetur ei vt qui velit nurū adoptare emácipet filiū. ¶ Si qs vero aliquo fortuito casu filiam sue cōmatris vxoré acceperit nō cogit eaz dimittere. Unde in triburieñ cōci. legit.

¶ Non cogitur quis dimittere filiam sue cōmatris quam duxit in coniugium.

Illud etiá nec canonica institutiōe diffinim⁹[g] nec interdictione aliqua refutamus: sed propter eos q diuerse de eo sentiūt: hoc loco aliqd cōmemoram⁹: si quis sue spūalis cōmatris filiaz[b] liam cōmatris sue que nō est sua filia spūalis non debet ab ea separari sed sub honesto coniugio eam retinebit.

e ¶ Post susceptū. Si intelligim⁹. c. hoc put Alexander inuit. extra de cogn. spi. c. j. vt scz deroget ei per precedens ca. legas lrám put iacet: vel si vis potes addere in littera nō possunt ɔiūgi supple filijs spūalibus: ⁊ sic nō est correctū ⁊ male intellexit Alexáder hoc. c. ná dicit. c. vrbani esse posteri⁹ ⁊ ita derogaret alij. c. paschalis. cū tamen vrbanus paschalé pcesserit. Sed dici potest q hec littera est mēdosa: vbi dic paschalis secūdus. ná deb3 dici ibi paschal primus: ná prim⁹ paschalis pcessit vrbanū secūdū: vnde nihil est in littera supplendū: ⁊ est hoc abrogatū: ⁊ intelligit prout sonat: ⁊ huic iuri antiquo initit illa cōsuetudo. extra de cog. sp. super eo.

f ¶ Nō emancipatos. nam fili⁹ emancipatus bene potest copulari filie adoptiue. ff. de ri. nup. per adoptioné. vel emácipate. s. adoptiuus copulari potest.

Per adoptioém quesita. ¶ Casus. Di in hac lege q durante adoptiōe adoptiu⁹ filius ⁊ nālis in eiusdé ptāte existentes ɔtrere nō possunt: sed si alter eorum emácipetur cōtrahere possunt.

¶ Si qs vero. hec est tertia ps qstiōis scdm Jo. de fa.

¶ Casus. Di hic q nō solum filius potest ducere in vxoré sororé suscepte a patre sed etiá ipse pater: ⁊ si acceperit separari nō debet. ⁊ ad hoc inducit seq. cap.

Illud etiam. ¶ Casus. Dicitur in hoc. c. q si aliquis fortuito casu duxerit in vxoré fi-

Post susceptū. ¶ Casus. Scdm Gratianū ⁊ Alexádruz casus huius. c. sic poni dz. Di in hoc. c. q filij nati ex duob⁹ cōpatribus simul copulari nō possunt: q etiam adoptiuis existétib⁹ in ptāte copulari nō possunt. Unde dixit Alexáder huic capito derogatū per pcedés. c. vrbani. Hug. aūt intelligit hoc. c. sm precedés. s. q filij duoꝝ cōpatrū possunt copulari ad inuicé pterqz ille psone p quas cōpaternitas est ɔcta: ⁊ sic sm hug. hoc. c. nō est abrogatū. Idé intelligit de tenente ⁊ mergéte qui bene pñt ɔtrere cū sororib⁹ vel fribus suscepti vel suscepte. Seq. §. pater.

g ¶ Diffinimus: immo postea diffinit: ⁊ ita in re dubia certa fertur sententia: vbi de iure dubitatur.

h ¶ Filiam. s. cōmatris posse ducere in vxorem.

h ¶ Filiam. hic vides q pater spūalis potest copulari sorori filie spiritualis: similiter ⁊ filie potest: q talis cognatio nō extenditur: similiter dico q pater pōt sumere filiam spūalem filij carnalis: lz enim cognatio spiritualis descédat de patre ad filios non tñ de filio ad patrem.

¶ Fortuito. idem ſi ex propoſito. Argu. s. q. i. dictum.

Relictam vero. ¶ hec. q. diuiditur in tres partes: in prima quarum dicit quod ſucceſſiue pot quis habere duas cõmatres vxores: in duobus tñ caſibus. ſ. ſi fuerit cõmatres ante matrimonium: vel ſi filiũ mee vxoris accepit ab alio viro alẽs nõ. ſecũda ibi: econtrario. tertia ibi notandum. Jo. de ſã.

¶ Caſus. hic intitulatur quarta qõ: quia queritur an quis poſſit accipere in vxorem relictam compatris vxoris ſue. i. an aliquis poſſit hr̃e duas cõmatres diuerſis temporib⁹ in vxores. In tribus primis. c. ⁊ in vlti. dicit quod nõ: in medijs quod ſic. ſed Gra. diſtinguit. s. e. §. notandum. ita dicẽs: Si vxor mea ſuſceperit filiuʒ berte de ſacro fonte: ſi poſtea meam vxorẽ cognouero: berta tunc efficitur cõmater mea ⁊ tunc cum ea contrahere non potero. quod nõ placet. h. ⁊ ideo ſic diſtiguit ſcilicet an compaternitas vel cõmaternitas precedat carnalem copulã an ſequatur: ſi precedit tunc licite poteſt quis habere duas cõmatres: ſi autẽ ſequatur: aut vterque cõiugum vel alter ſuſcipiat filium alterius aut filius eorum cõis ſuſcipitur ab illo aut filius alterius eorum tñ ſuſcipitur. in primo ⁊ ſecundo caſu non poteſt quis habere duas cõmatres in tertio ſic. De hoc plenius dicitur in ſũma huius. q. ⁊ in ſumma. h.

b ¶ Relictam. hec eſt quarta queſtio an quis poſſit accipere in vxorẽ relictam cõpatris ſue vxoris. Et lʒ ſub hac forma verborum hec queſtio pponatur hic dũtaxat: tñ videtur hic poni qõ an. ſ. aliquis diuerſis temporib⁹ poſſit hr̃e cum duabus cõmatribus? In tribus primis capitulis ⁊ in vltimo dicit quod non in medijs quod ſic. G. hoc mõ ſoluit qõnem hanc. s. e. §. notandũ. quod ſi vxor mea ſuſcipit berte filium de ſacro fonte ſi poſt vxorẽ meã carnaliter cognoſco: tunc berta efficitur mihi cõmater ⁊ nũquam eam ducere potero: vt. s. c. j. ⁊ vlt. ſi vero vxorẽ non cognouero tunc berta nõ efficitur mihi cõmater: ⁊ mortua vxore mea potero eam ducere: ⁊ ita habeo duas cõmatres diuerſis tpibus: vt. c. medijs: ſed hec ſolutio indigna eſt relatu: ⁊ ideo nõ legamus. c. ſm eam: cãcellata ergo ea opi. ⁊. R. ⁊ Jo. qui diſtinxerunt inter directam ⁊ indirectaʒ compaternitatẽ cum nõ ſit autentica dico referre an cõpaternitas vel cõmaternitas precedat carnalem copulã an ſequatur: ſi pcedat licite põt quis habere duas cõmatres: quia per vnionẽ carnis ſequentẽ non per tranſitur ad vnionẽ ſpũs precedentẽ: vt. s. c. poſt vxoris.

fortuito[a] ⁊ ita ↄtingentẽ rerũ caſu in cõiugium duxerit ↄſilio maturiori priuato habeat: atque honeſte legitimo ↄiugio operaʒ det. ¶ Queſtio. iiij.

Relictaʒ[b] vero cõpatris vxoris ſue nullus in cõiugium ducere poteſt. Unde nicola⁹ papa ſcribit conſtantieñ. epo ſalomoni.

¶ Duas cõmatres alicui habere non licet.

Sciſcitatur a nobis ſanctitas veſtra ſi aliquis hõ duas cõmatres habere valeat vnã poſt alteraʒ: in quo meminiſſe dʒ ſcriptũ eſſe: Erũt duo in carne vna. Itaque cuʒ cõſtet quia vir ⁊ mulier vna caro per cõnubium[c] efficiuntur: reſtat nimirum virũ compatrem cõſtitui illi mulieri cuius mr̃imonio aſſũpta vxor cõmater eſſe videbatur: ⁊ idcirco liquet viruʒ illi femine nõ poſſe cõiungi in copula quia cõmater eius erat cum qua idem fuerat vna caro effect⁹.

Item ex concil. calcedoneñ.

¶ Octo annis peniteat qui duab⁹ cõmiſcetur cõmatribus.

Si pr̃ ⁊ filius aut duo fratres cũ vna muliere: aut ſi cũ matre ⁊ filia aut cum duabus ſororibus aut cum duabus cõmatribus aliquis cõcubuerit: ſm antiquã ⁊ humaniorẽ diffinitionẽ octo annis[d] peniteat. Item Innocẽ. exuperio tol. epiſcopo.

¶ Nullus duabus cõmatribus cõmiſceatur.

Si quis ex[e] vno coniugio filium aut filiam alterius de ſacro fonte ſuſceperit aut ad chriſma tenuerit: vel chriſtianitatis[f] miniſterium dederit: ambo ⁊ vir ⁊ vxor cõpatres[g] exiſtũt parentibus infantis: quia vir ⁊ mulier caro[h] vna effecti ſũt. ¶ Ecõtrario[i] inueniuntur in concil. triburienſi cap. xlviij.

Si autem ſequatur: aut alter cõiugum vel vterque ſuſcipit filiũ alterius aut filius eorum cõis ſuſcipitur ab alio aut filius alterius eorum tñ ſuſcipitur: in primo ⁊ ſcdo caſu non põt quis habere duas cõmatres in tertio poteſt: quia lʒ efficiatur aliquis cõpater vxoris mee non tñ eſt mihi cõpater niſi filius eius ſit ⁊ meus quem leuat de ſacro fonte. Unde breuiter teneas quod ſi cõpaternitas ſequatur carnalẽ copulam in nullo caſu põt aliquis habere duas cõmatres vel aliqua duos cõpatres: niſi hoc ſolo caſu quando filius tñ alterius ſuſcipitur de ſacro fonte.

Sciſcitatur. ¶ Caſus. Caſum hunc ſic pone. Martini vxor ſuſcepit filium berte de ſacro fonte poſtquam vna caro fuerat effecta cũ martino: quitum fuit vtrum martinus poſt mortẽ vxoris poſſit ducere bertam in vxorem? Et rñdeo quod nõ quia berta eſt ei⁹ cõmater. cũ vxori eius fuerat cõmater: cũ qua iam vna caro fuerat effectus. Seq. duo c. patent.

c ¶ Per cõnubiũ. i. per carnalẽ copulã: vt. xxvij. q. ij. agathoſa.

Si pater. d ¶ Octo annis. Septẽnis penitẽtia indicitur pro quolibet peccato mortali: vt. xxxiij. qõ. ij. hoc ipſum. niſi aliud ſuadeat criminis enormitas vel dignitas perſone: vt. xxxiij. q. ij. hoc ipſum. §. hoc autem.

Si quis. e ¶ Ex coniugio. i. ex coniugibus.

f ¶ Xpianitatis miniſterium dederit. immergendo. s. j. q. j. quod quidam. Alij exponunt dederit chriſtianitatis miniſterium. i. tenuerit ad cathecĩſmum: vt de conſe. diſtinctio. iiij. in cathecĩſmo.

g ¶ Compatres. expreſſe hic colligitur cum alter ↄiugũ ſuſcipit filiũ alicui⁹ ſtatim ambo cõiuges efficiuntur cõpr̃es illius: ergo nihil refert an poſt carnalr̃ cõmiſcerentur vel non prout voluit dicere. G. ⁊ Jo. s. eo. §. notandum.

h ¶ Caro. ergo per ſpõſam de pñti nõ acqrit cõpaternitas cuʒ canon hoc ponat pro ratione: quia ſunt vna caro effecti. Item ſi hec eſt cã quare ↄhatur compaternitas: quia vna caro eſt effectus cum ea: ergo per coitũ fornicarium ↄhitur cõpaternitas: quia quis adheret meretrici vnũ corpus efficitur cum ea: vt. xxxij. q. iiij. in eo. nã ⁊ affinitas acquiritur per coitũ fornicarium: vt. xxxv. q. iij. de inceſtis. ⁊. c. nec eam. ex. de eo quod cog. cõſang. diſcretionem. quidaʒ tñ refugiunt dicere quod per fornicarium coitum ↄhatur cõpaternitas cum cõpaternitas ſit vinculũ ſpirituale.

¶ Ecõtrario. hec eſt ſcda pars. q. in qua ponuntur duo caſus in quibus quis põt habere duas cõmatres. Jo. de ſã.

i ¶ Econtrario. ſed non ſunt contraria: quia in alio caſu intelliguntur: vt dicit hug.

Cõpaternitas viri porrigitur ad vxorẽ. Cõpaternitas an per fornicariũ coitũ ↄhatur.

¶ Adde quod ↄriuʒ eſt veritas. glo. eſt. ⁊ doc. i c. diſcretionẽ. de eo quod cog. ↄſan. vxo. ſue. in glo. ij. no. in. l. cũ ancill. C. de ceſt. nup.

¶ Uxorem compatris du-cere poteſt cuius ipſa com-mater non fuerat.

Qui ſpiritualem[a] hȝ cō-patrem cuius filium de lava-cro ſacri fontis accepit ⁊ eius vxor cōmater nō eſt: liceat ei defuncto cōpatre ſuo eius vi-duam ducere in vxorē ſi nul-lam hȝ cōſanguinitatis ꝓpin-quitatē: quid enim: nūqd nō poſſunt cōiungi quos nulla ꝓpinqtas carnalis vel nulla generatio ſecernit ſpiritual'.

Item in epiſtola paſchalis pape.ij. ad rheginum epiſco-pum. ¶ De eodem.

Poſt vxoris obitū cum cōmatre vxoris viri ſu-perſtitis ꝯiugio copulari nul-la videt auctoritas vel ratio ꝓhibere: neq̄[b] enim cogna-tioni carnis cognatio[c] ſpirit' cōparatur[d]: neq̄ per[e] vnionē carnis ad vnionē[f] ſpiritus ꝑ-tranſitur. ¶ Notanduȝ vo eſt ꝙ aliud eſt cōmatrem[g] ali-cuius cognoſcere atq̄ aliud derelictā ab aliquo cōmatrē alicuius fieri. Auctoritas il-la Nicolai pape ⁊ calcedoñ. ſynodi illū ꝓhibet cōmatris ſue vxoris mr̄imonio copu-lari qui vxori ſue debitum reddidit poſtq̄ illius cōma-ter extitit. Illa vero auctori-tas triburieñ. concilij[h] illos ꝑ-mittit matrimonio copulari: cui' vxori poſtq̄ a viro ſuo dereliquit illius cōmater ef-ficitur: nec poſt cōpaternita-tem a viro ſuo cognoſcitur.

¶ Querit autem an vxor cum marito in baptiſmate de-beat ſimul ſuſcipere puerū.

De his itaq̄ ſcribit Urba-nus.ij. vitali ep̄o brixieñ.

¶ Uxor ſimul cum viro fi-lium alicuius in baptiſma-te non ſit ſuſcipiens.

Quod aūt vxor cuȝ ma-rito in baptiſmate ſimul non debeat ſuſcipere puerū nulla auctoritate reperit[i] prohibi-tum: ſed vt puritas ſpūalis paternitatis ab oī labe ⁊ in-famia[k] cōſeruetur imunis di-gnum eſſe decernim' vt vtri-q̄ iſimul ad hoc aſpirare mi-nime p̄ſumāt: qꝛ vero piacu-lare flagitiū cōmiſit qui dua-bus cōmatribus velut dua-bus ſororib' nupſit: magna iuxta modū culpe penitentia

Qui ſpiritualem hȝ. ¶ Caſus. Hec duo.c. vt dicit h. in eodē caſu loquuntur. Sed in p̄mo caſu di-citur ꝙ aliqua pōt habere duos cōpatres quorū ſecūdus ſuſcepit filium p̄mi de alia vxore. In ſecūdo dicit ꝙ qs poteſt habere duas cōmatres quarū ſecunda ſuſcepit fi-lium prime ex alio viro. Et dicit hug. ꝙ poſſunt intelligi taȝ de paternitate que p̄-ceſſit matrimoniū ſiue carnalem copu-lam q̄ȝ de illa que ſeq-tur ⁊ filius tm̄ vni' cōiuguȝ ſuſcipit. Eſt ergo caſus primi ca-pituli talis. Marti-nus ⁊ berta ſunt cō-iuges ⁊ martin' ex alia vxore vel cōcubi-na hȝ filium quem ioānes de ſacro fonte ſuſcepit: ⁊ ſic efficit cōpater martini: di-hic ꝙ mortuo mar-tino ioannes licite ducit bertā in vxorē niſi aliud impediat: ⁊ ſic illa habebit du-os compatres.

a ¶ Qui ſpūalem. ſic incipe cōſtructio-nem: liceat ei q ſpiri-tualē hȝ ⁊c. Sȝ obij-citur: ſi vxor mea le-uauit filiū alicuius de ſacro fonte mihi acquirit compater-nitas per eā: vt. ſ. ꝓ-xi.c. queritur ſi ali-quis leuat filiū eiuſ-dē de ſacro fōte quē hȝ ex alio viro mi-hi per eam nō acqui-ritur cōpaternitas. Ad hoc r̄ndet cardi-nalis ꝙ cōiuges ſibi cōicant actiones ſed

Actiones ſed nō paſſiones cōicant inter cōiuges.

non paſſiones: que enim vnus cōiugum agit reliqu' intelligit agere cum ſint vna caro: ſed per hoc nō aſſigna-tur ratio diuerſitatis qua querit quare actiones cōmu-nicant ⁊ nō paſſiones. Dicas ergo ꝙ cū ego nullo mo-do ſim pater huius pueri nec carnalis nec adoptiuus nec ſpiritualis nō poſſum dici cōpater ſuus. Quod nō ſim pater ſpiritualis pȝ: qꝛ filia mea licite copulatur ei. Item filius meus ⁊ ille puer nō ſunt fratres ſpiritua-les: ergo ego non ſum pater ſpiritualis ipſius. Jo.

a ¶ Qui ſpirituale. Duo hec.c. in eodem caſu loquunt ſed in primo caſu dicit ꝙ aliqua pōt habere duos cōpa-tres quorꝫ ſecundus ſuſcipit filiuȝ primi de alia vxore: in ſecundo dicitur ꝙ quis poteſt habere duas cōma-tres quando ſecunda ſuſcipit prime filiuȝ de alio viro.

Poſt vxoris obitum. ¶ Caſus. Sicut in p̄cedenti c. dī ꝙ aliqua pōt habere duos cōpatres: ſic ⁊ in hoc c. dicit ꝙ aliquis pōt habere duas cōmatres. Et eſt caſus talis. Martinus hȝ bertam in vxorem: illa hȝ ex alio fi-lium quē maria ſuſcepit de ſacro fonte: ⁊ ſic efficit com-mater berte ⁊ nō martini quā mariam martinus licite pōt ducere ī vxorē mortua berta: ⁊ ſic hēbit duas cōm̄res:

Sic eni intellexit. h. ⁊ poſuit hos duos caſus apti' ꝙ Bu.

b ¶ Neq̄. Crederet aliquis ꝙ cognatio ſpiritualis acq-reretur marito per vxorē ſuaȝ ſicut ⁊ cognatio carnalis ꝙ ſicut omnes cōſanguinei vxoris ea mediante effi-ciū-tur viro affines: ita compatres ⁊ cōmatres vxoris effi-cerentur marito ꝑ eam cōpatres ⁊ com-m̄res: hoc negat hic.

c ¶ Cognatio. ſ. ſpi-ritualis.

d ¶ Comparatur. ſ. aſſimilat in hoc ꝙ per vxoreȝ acquirit: ⁊ hoc meli' exp̄mit ſtatim neq̄ eniȝ ⁊c.

e ¶ Per vnionem. ſm̄ hoc reprobat in-tellectus. G. vtrum quis poſt cognoſcat vel non: vt. J. §. ſeq.

f ¶ Ad vnionē. pre-cedentem mr̄imo-nium ſiue carnaleȝ copulā: aliter bene pertranſiretur: niſi cum filius alterius tantum ſuſcipitur.

¶ Notandū vero. hec eſt tertia pars. q. ſm̄ Joan. de ſa.

¶ Caſus. Nūc Gra. ſoluit p̄dictam ꝯrie-tatem ⁊ male ſm̄. h. dicit enim ꝙ ſi vxor mea efficit cōmater alterius: ſi vxorem meā poſtea cognoue-ro ea mortua non potero ꝯhere cum cō-matre ipſius: ſecus aūt ſi eā non cogno-uero. Sequēs. §. pȝ in quo facit quādaȝ incidentem queſtio-nem: quam determi-nat per. c. ſequens.

g ¶ Cōmatreȝ. vxo-rem ſuam iam factaȝ cōmatrem alicuius. i. poſtq̄ eſt ef-fecta cōmater alicuius femine: quo caſu non poteſt du-cere aliam feminam vxore mortua ſm̄ Gra.

h ¶ Triburienſis concilij. melius diceret paſchalis: ta-men idem eſt caſus.

Quod aūt. ¶ Caſus. hoc. c. diuidit in duas ꝑtes. In prima queritur an vxor ſimul cū marito de-beant ſuſcipere puerum de ſacro fonte? Et r̄ndetur ꝙ nō inuenitur ꝓhibitum: ſed fieri nō debet. In ſecūda parte prohibetur ne quis contrahat cum duabus cōmatri-bus vel ſororibus: qꝛ piaculare flagitiū eſt ⁊ dānoſum.

i ¶ Reperitur. J. de conſe. di. iiij. nō plures. cōtra. tamē Leo papa quem cōſtat ipſius p̄deceſſorem fuiſſe ſtatuit nō debere ad ſuſcipiendū pueruȝ de baptiſmo plures ac-cedere: qūo dicit h nulla auctoritate inuenitur ꝓhibi-tum? Sed lȝ hoc ſancitum fuerat nōdum tamē in ma-nus legentiū venerat: vel forte vir ⁊ vxor non reputan-tur plures cum vna caro eſſe probentur. ſ. ea. c. ſi quis.

k ¶ Et infamia. de facto: crederent enim ſtulti aliquam ꝓximitatem inter eos contrahi ſi ſimul ſuſciperēt. Sed etiam ſuperfluum eſſet vt vterq̄ ſuſciperet cum et ſufco

pſone alterius vterq; compater efficiatur: de cõſuetudi ne eſt tñ in quibuſdam locis q vterq; ſimul ſuſcipit.
C Illud vero. C Caſus. Finis pmiſſi.c. videt ɔdicere illi.c.qui ſpũalem.ſicut ⁊ duo prima.c. ⁊ ideo Gra. alio mõ vult ſoluere pdictam ɔrietatẽ dicens q illud qḋ di ctum fuit in illo.c.q ſpũales.dictũ fuit an ꝓhibitionẽ in pre. miſſo caplo factã. vel ibi vxor accipit pro cõmatre: nec ex eodẽ filio cu; viro ſed ex alio. Et hoc vltimũ tꝫ h.⁊ alij doctores.
a C An hanc.pcedẽ. tem vrbanũ que cõ. traria eſt ei quo ad fi nem .J.c. proxi.
b C Uel vxor. meli⁹ dixiſſet vel vir cõpat efficiatur nõ ex eo. dem filio cũ vxore: ſed ex alio: ſed variat ſexũ: qꝛ ponit in fe. minino genere eũ. dem caſum quẽ po. ſuit in maſculino i c.qui ſpũalem. vbi eadem permittitur habere duos compa. tres. Queſtio. v.
Quod autẽ. C hec q.diui ditur in q̃tuor partes: in pma quaꝝ ꝓbat q mrĩmonia clãdeſti. na nõ debent fieri ſed legitima ⁊ p ſacerdo tẽ: alr̃s niſi ɔſenſus concurrat legitim⁹ nõ valet quod actũ eſt. ſecunda ibi: ſed queritur. tertia ibi: nec illud. quarta ibi: ſed obijcitur. Joan. de fã.

ſibi dꝫ iniungi. C Illud ve ro triburieñ. cõcilij: qui ſpiri tualem hꝫ compatrẽ ⁊c. ante hanc[a] ꝓhibitionem dictũ in. telligitur: vel vxor [b] cõmater accipiatur nõ ex eodem filio cum viro ſed ex alio.

C Queſtio. v.

Quod autẽ[c] clandeſtina cõiugia fieri non debeãt: euariſt⁹ pa. pa teſtatur ſcribens epiſcopis aphrice.

C Clandeſtina coniugia fieri non debent.

Aliter legitimum non fit cõiugium niſi ab his qui ſuper ipſam feminã domina tionem habere vident: ⁊ a q bus cuſtodit vxor petatur[d]: ⁊ a parentibus ⁊ ꝓpinquio. ribus ſpõſetur: ⁊ legibus do tetur: ⁊ ſuo tempore ſacerdo taliter (vt mos eſt) cum preci bus[e] ⁊ oblationibus a ſacer dote benedicat: ⁊ a paranym phis (vt cõſuetudo docet) cu ſtodita ⁊ cõſociata a ꝓximis cõgruo tempore petita a legi bus dotetur: ac ſolẽniter ac. cipiatur: ⁊ biduo vel triduo orationibus vacent ⁊ caſtita. tem cuſtodiant. C Iteꝫ ita peracta legitima ſcitote eẽ cõ nubia: aliter vero preſumpta nõ cõiugia ſed adulteria vel contubernia[f] vel ſtupra: aut fornicationes potius q̃ legi. tima[g] cõiugia eſſe nõ dubitat niſi voluntas ꝓpria ſuffraga. uerit ⁊ vota ſuccurrerint le. gitima. Item ex decre. Hor miſde pape. capitu. vj.

C Nuptias occultas ce. lebrare non licet.

Nullus[h] fidelis cuiuſ. cunq; conditionis ſit occulte nuptias faciat: ſed bñdictio. ne accepta a ſacerdote publi ce nubat in domino. Item Nicolaus ad conſulta bul. garorum. C Nuptie publi ce celebrari debent.

Noſtrates tam mares q̃ femine nõ ligaturam au. ream vel argenteam aut ex

C Caſus. In themate fuit ꝓpoſita qḋ an clãdeſtina deſpõ ſatio piudicet manifeſte? Et dicendũ q piudicat ſi de ea conſtet: nõ enim deficit ius ſed ꝓbatio: clãdeſtina tamẽ matrimonia fieri non debent: qꝛ ꝓbari non pñt: vñ quo ad eccleſiam manifeſta preiudicant clandeſtinis.
c C Qḋ aũt. hic depingit quinta.q.⁊ erat in themate in qnto loco q̃ſitum an clãdeſtina deſpõſatio manifeſte p iudicet? Et qdem piudicare: ſi cõſtaret de ea.ex̃ de clã. de. ſpon.q nobis.ſed qꝛ eccleſie nõ conſtat de ea ei piudicat manifeſta ꝓbatio: ergo deficit hoc caſu nõ ius ſed ꝓbatio ff. de teſta.tu. duo ſunt ticij. qꝛ eccl̃ia de occultis nõ iudi. cat xxxij. di. erubeſcãt. Sed hec.q.facilis erat: ⁊ iõ noluit eam ponere: ſed ponit aliã.ſ.vtꝝ clandeſtina mrĩmonia debeant fieri? Et dicũt qdam q nõ: ſi tñ fiant tenẽt. Et ſũt clãdeſtina q̃ ſine pñtia teſtiũ ⁊ traductione ⁊ alijs ſolẽni tatibus ɔhunt. Sed cum hmõi ſolẽnitates nõ ſint de ſubſtantia matrimonij ſed ſufficiat ſolus cõſenſus: qua re ꝓhibentur hic mrĩmonia cõtrahi. Rñ. duplici ratio. ne: ne ſub ſpecie matrimonij fiat fornicatio: vel ne mrĩ monialiter cõiuncti ſeparent. ſepe enim matrimonio occulte contracto alter mutaret ꝓpoſitum ⁊ dimitteret reliquum ꝓbationibus deſtitutum. vt. J. eo. his.

Aliter legitimũ. C Caſus. Ui in hoc.c.q tunc eſt ſo lẽne cõiugium cũ puella a curatore vel a parenti. bus deſpõſatur ⁊ dotat a presbytero bñdicitur ⁊ cuſtodi tur a paranymphis: ⁊ ducta ad domũ viri cũ eo biduo vel triduo caſtitatẽ ſeruat: vbi vo hoc nõ fit ſed clam du citur vxor: poti⁹ pſu. mitur ſtuprũ vel cõ tuberniũ vel adulte. riũ q̃ legitimũ ɔiu giũ. Se.c. planũ eſt.
d C Petat. ne apparẽ tie eſtimetur actrix ⁊c. xxxij. queſtio. ij. honorantur.
e C Precib⁹. ex̃ de clande. deſpon. cum inhibitio.
f C Cõtubernia. hic canõ non pſumit in deteriorẽ partẽ: naꝫ vbi piculũ vtit i tu. tiorẽ partẽ interptã dum eſt: vt ex̃ de ho. mi. ad audientiaꝫ.⁊ ij.di.v. ad eius. q̃nq; tñ pſumit canõ pro mrĩmõio: vt. xxxiij. q.j. ſi qs accepit. Sed nõne in mrĩmonio ſufficit ꝓbare q ali. qs eã recepit eo pre. textu vt eã perpetuo hiet lꝫ aliud non ſit dcm̃: vt. xxij.q.ij.ſo. let. ⁊ in libere mulie ris ɔiũctiõe potius pſumit mrĩmoniũ q̃ cõcubinat⁹: vt. ff. de rit. nup. in libere. nã cũ qs nõ ꝓteſtat ſe velle hre aliquam vt ɔcubinaꝫ: dũmõ honeſta ſit mlier ha. bebit eã vt legitimã vt. ff. de cõcu. in ɔcubinatu. Sol. canõ conſiderat piculũ aĩe. ex̃ de iureiu. cũ ɔtingat. ex̃ de ſpõ. iuuenis. ⁊ iõ poti⁹ iudicat eẽ fornicationẽ q̃ mrĩmoniũ. Lex tñ ſtrictius ɔſiderat mrĩmoniũ q̃ canõ: nã ſi aliqs iurauit q vellet aliquã ppetuo retinere ſecũ niſi dicat q velit eã retine. re in vxorẽ legitimã nõ erit mrĩmoniũ. in auc.q. mo. na.ef.le.§.pe.col.vj.J.e.ſi qs diuin⁹. ſecus ſm canones: vt. xxxij.q.ij. ſoler. In hoc aũt ɔcordo leges canonib⁹ q i. ter ipares pſonas nõ pſumo eẽ mrĩmoniũ niſi dotalia inſtrã iteruẽniãt. C. de nup. impialis. §. imo. Itẽ illud ɔſidero circa pares ⁊ ipares an maritalis affectio pceſſe rit cõpatis pſonis ⁊ vite ɔiũctiõe ɔſiderata: vt. ff. de dõa. donatiões. Itẽ ⁊ famã loci ɔſidero: vt ex̃ de pſump. illõ. Item q ſimul recepint ſacra: vt. xxviij.q.j. caue. Item q dos requirat in oi mrĩmonio vt ħ di. ⁊ qḋ ħ potes in. telligere in ſublimioribus pſonis. nã ibi ⁊ dos ⁊ alie ſo lẽnitates mrĩmonij reqrũt: in mediocrib⁹ aũt pſonis ſꝫ leges nõ ſufficiũt teſtes niſi ſcriptura adſit: in iſimis ſufficiũt teſtes: vt i auc̃.q.mo.na.ef.le.§. hoc ergo.col.vj.
g C Legitima. nõ preiudicaret alij matrimonio p eoꝝ confeſſionem. ex̃ de eo qui cog. conſan. ſuper eo.
h Nullus. cãm hui⁹ ꝓhibitiõis habes. J. e. §. his ita.
Noſtrates. C Caſus. Bulgari ad fidẽ conuerſi q̃re bant q̃liter mrĩmoniũ ɔhere deberent? Et rñdet

Mrĩmo. niuꝫ vtrũ inter ali. quos pſu. mi poſſit.

Nico. ꝙ noſtrates .i. romani nullā ligaturam ex aliquo metallo deferunt in capitibus cū nuptialia federa ↄtrahunt: ſed poſt ſpōſalia de futuro per verba cōſentiunt de pſenti de licentia eoꝝ in quorum ſunt ptāte: ꝛ poſtquā ſponſam annulo ſubarrauit ꝛ donationē ei pp nuptias conſtituit ambo ad carnalia cōmercia pducunt: primo tn̄ debent in eccleſia bn̄dici ꝛ ſuſcipe celeſte velamē: alia etiam que in ſpōſalibus ſunt ꝛ nūc ad memoriam nō occurrunt: ſed ꝛ ſi hec in nuptijs non interuenerint non erit pctm̄. Uerba. c. ſic exponas. poſtquaȝ ſponſalia federa .i. pmiſſio de futuro: federa quoqȝ .i. cōſenſus de pn̄ti. dotem .i. donationē ꝑpter nuptias. ad nuptialia federa .i. ad carnale cōmercium vel conuiuia nuptialia: celeſte .i. myſticū: vel celeſte .i. eccleſiaſticum vel eccleſiaſtica inſtitutione inuentum.

a ℭ Annulo. Annulus ſignificat mutuū amorē ꝛ fidem cōiugalem eē ſeruādam: vt. ī. e. femine.

b ℭ Inuitatis. Arg. ꝙ teſtes in mr̄imonio erunt rogati ſicut in diuortio: vt ff. de diuor. nullum. quod non credo.

c ℭ Apto tēpore. ſ. cū erant in adulta etate ꝛ nō in quadrageſima ducet eam ſȝ in quadrageſima ↄtrahere poſſit. extra de ma. cōtrac. contra interdi. ec. ex litteris. in parte decíſa. Joan.

d ℭ Offerre. ſm cōſuetudinē regionis.

e ℭ Uelamē celeſte. q: quoddā celeſte vel ſpirituale ſignificat. ī. ea. femine.

f ℭ hec cuncta. id eſt hec ſingula. lxxxix. diſtinctio. ſingula.

g ℭ Non interueniant. hmōi enim ſolēnitates nō exiguntur neceſſario: nam ſi omittantur leuia vel modica nō nocent: vt ff. de vē. inſpi. l. j. in fi. Dos ergo pōt omitti: q: ſȝ dos ſine mr̄imonio eſſe nō poſſit mr̄imonium tn̄ ſine dote eſſe pōt ✝: vt. ī. e. ſi quis diuinis. ſed ↄ. iij. q. iiij. cōſanguineorum. ſed illud intelligit̄ in eodem caſu cum illo. c. aliter. ſ. de occulte ↄtrahentibus. vnde cū preſumantur adulteri repellunt̄. h. tn̄ dicit pctm̄ eſſe ſi huiuſmodi omittantur ſolēnitates ſi adhiberi poſſunt.

✝ℭ Con. cor. tex. in l. oīo. ꝛ l. oino. ff. de ſpō. ꝛ l. nō ſane. ꝛ ibi ℭ y. C. de do. que li.

Annulus nupte qd notat.

Cōtrahere ſȝ in quadrageſima.

Mr̄imonium pōt eē ſine dote.

quolibet metallo cōpoſitam qn̄ nuptialia federa contrahunt in capitibus deferunt: ſȝ poſt ſpōſalia federa: que futuraꝝ ſunt nuptiaꝝ ꝑmiſſio ✝ federa quoqȝ conſenſu eoꝝ q hec cōtrahunt ꝛ hoꝝ in quoꝝ ptāte ſunt celebrantur. Et poſtqȝ arris ſpōſam ſibi ſponſus per digitū fidei annulo[a] inſignitā deſpōderit dotēqȝ vtriqȝ placitam ſponſus eius ſcripto pactū hoc cōtinēte corā inuitatis[b] ab vtraqȝ parte tradiderit: aut mox aut apto tpe[c] ne vȝ ante ipſe lege diffinitū tale quid facere pſumāt: ambo ad nuptialia federa pducuntur: ꝛ primum in eccleſiā dn̄i cū oblationibus quas offerre[d] debent deo p ſacerdotis manū ſtatuunt̄: ſicqȝ demum bn̄dictionē ꝛ velamē[e] celeſte ſuſcipiunt. Iteȝ ſunt ꝑter hec alia que ad memoriā nō occurrūt pacta cōiugioꝝ ſolēnia: peccatū autem eſſe ſi hec cūcta[f] in nuptiali federe nō interueniant[g] non dicimus.

Item Leo papa.

ℭ In cōtrahendo coniugio iſta ſunt obſeruanda.

Qualis debeat vxor eē que habēda eſt ſm legem[h]: virgo caſta ꝛ deſponſata[i] in vginitate ꝛ dotata legitime ꝛ a parētibus tradita ſpōſo ꝛ a paranymphis accipienda: ꝛ ita ſm legē ꝛ euangeliū publicis nuptijs in cōiugiū liquide ſumēda: ꝛ oībus diebus vite ſue (niſi ex cōſenſu ꝛ cā vacādi deo) nūqȝ ꝑpter hoiem eſt ſeparanda: ꝛ ſi fornicata fuerit dimittenda: ſȝ illa viuēte altera nō ducēda: q: adulteri regnū dei nō poſſidebūt ꝛ pnia illi⁹ p ſcripturā[k] recipienda.

Iteȝ ex ↄcil. carthaginē. iiij.

ℭ Qn̄o ſponſus ꝛ ſponſa ad benedictionem accedant.

Sponſus ꝛ ſpōſa cum bn̄dicendi ſunt a ſacerdote a parentibus vel paranymphis offerant̄ in ecclīa ſacerdoti: q cū acceperit benedictionem eadem nocte ꝑ reuerentia[l] benedictionis in virginitate permaneant.

Item ex ↄcilio arelatē. c. vj.

ℭ Sine publicis nuptijs nullus ducat vxorē.

Nullū ſine dote fiat cōiugiū: iuxta[m] poſſibilitatem fiat dos[n]: nec ſine publicis nuptijs qſqȝ nubere vel vxorem ducere pſumat. His oibus auctoritatib⁹ occulte nuptie ꝑhibent̄: atqȝ ideo cum ↄtra auctoritatē fiunt nuptie ꝑ infectis hēri debēt. ℭ Sȝ querit̄ qd ſibi velint ille ſolēnitates velaminis ꝛ annuli que in cōiugijs obſeruant̄.

De his ita ſcribit Iſidor⁹ in. ij. lib. de officijs. cap. xv.

ℭ Quare femine velantur dum maritantur.

Femine dum maritātur ideo velant̄ vt ſe nouerit

✝ 2

Qualis debeat. ℭ Caſus. hic oſtendit̄ qualis debet eſſe vxor illius qui ſperat de cetero promoueri: ꝛ qualiter debȝ duci: ꝛ dicitur ꝙ debet eſſe virgo caſta ꝛc. que nō eſt ſeparanda niſi ex conſenſu vacaret orationi vel niſi fuerit fornicata: nec tn̄ illa viuente altera duci poteſt: q: adulterium cōmitteret̄: quod ſi fecerit dȝ recipi ad penitentiam per ſcripturam. Que aūt ſequuntur vſqȝ ad. c. femine. plana ſunt ꝛ per te videbis.

h ℭ Legem. promotionis.

i ℭ Deſpōſata. hoc eſt cōtra illos qui dicunt ꝙ ſi aliquā fornicariam defloraui ꝛ eam poſtmodū ducam in vxorē nō repellor a ꝑmotione qȝ ſi corruptā duxerim. er. xxviij. di. q: ſunt. xxxiiij. di. curanduȝ lxxvij. di. quicunqȝ. xxxiiij. di. ꝑcipim⁹. Ar. ↄ. xxxiiij. di. valētino. Sed certe ꝛ hoc caſu in virginitate videt̄ iſta deſpōſata: oīa enim que ꝑceſſerunt legitimant̄ per ſequēs mr̄imoniū. ex̄ qui fil. ſint le. tāta.

k ℭ Per ſcripturā. ī. de pe. di. j. quem penitet. ↄ. ſed ibi ꝑhibetur abſens p ſcripturam cōfiteri: vel ꝙ penitentiā accipe debeat: hic aūt ꝑmittit̄ mulieri ſimplici: duȝ tn̄ preſens ſit in ſcripto peccata offerre: vt. ij. q̄ſtio. viij. §. ſed calixtus.

Sponſus.

l ℭ Pro reuerētia. ergo nō erit peccatum ſi aliter fiat.

Nullum.

m ℭ Iux̄ poſſibilitatē .i. ſm facultatem ꝛ viri nobilitatē: vt ff. de iur. do. q̄ro. ff. de reli. ſi qs ſe pulchrum. §. vlti.

n ℭ Dos. Ex hoc dicunt quidam ꝙ ſemp aliquid dandum eſt in dotem: ꝛ ſi nimia paupertas cogat ſaltem dabis denarium: quod nō concedo: ꝛ hoc eſt conſilium.

ℭ Sed queritur. hec eſt ſecunda pars. q. in qua queritur: vt. ī. e. ſequitur ſm Jo. de fa.

✝ 2

Femine. ℭ Caſus. hoc. c. diuiditur in quattuor partes. In ꝑma dicit̄ ꝙ femine ideo velantur cuȝ maritantur vt oſtendat̄ ꝙ ſemper debent eſſe ſubdite viris ſuis. In ſcd̄a parte dicit̄ ꝙ ideo in vita inſimul colligantur ad oſtendendū ꝙ fidem cōiugalem debent ſem

per adinuicē obſeruare. In tertia pte oñdit qd candor ⁊ rubor in vitta illa ſignificēt. In quarta qd annulus ſignificet: ⁊ quare in quarto digito inſerat. ſecūda ps incipit ibi: item q nubētes. tertia ibi: at vero. quarta ibi: item q in ꝑmis. Eodē pignore. i. ſigno. Seq. c. patet.

a ¶ Subditas. ſ. xxxiij. q. v. cum caput. ⁊ c. mulierem.

b ¶ Annulus. dicit. h. q ꝑ traditōeʒ annuli a ſpōſo vel donationē arrarūʒ preſumit ꝑ mrīmonio. ar. ex. de ꝑſum. illud. ⁊ hoc etiā videtur per orones Gre‐go. q dicūtur in benedictiōib⁹: vbi dicit benedic dñe has arras. ⁊ ar. xxvij. q. ij. ſi qs vxorem. Alij dicūt ſponſalia tm̄ preſumi niſi det annulus a ſacerdote. ar. ſ. e. noſtrates. vel niſi ſit de ꝯſuetudine loci q annulus det in mrīmonio. ⁊ eſt ſi. qḋ dicit lex in arra q nō facit emptionem ſed eſt ei⁹ ſignum. inſti. de empti. ⁊ ven. in prin.

‡ 3 Nec illud. ¶ hec eſt tertia pars. q. in q̄ probat magiſter q verecūdiaʒ debent preſedere mulieres cū nubunt. Io. de fa.

c ¶ Uxor. iā erat ergo vxor ⁊ deſponſata. ar. xxxij. q. ij. §. cū ergo. Et eſt ar. q matrimoniū pōt contrahi iter abſentes qui nunq̄ ſe viderunt: qḋ verū eſt ſi fama vl aliquo alio modo ſe nouerūt: ⁊ in ignotos ex toto cōſentire nō poſſumus ſed in eos qui non ſunt penitus ignoti poſſumus cōſentire. vt. lxiiij. di. c. j. ⁊ ij. di. lxv. c. ij. ⁊ iij. Qḋ inter abſentes matrimoniū ꝯhatur eſt arg. extra q cleri. vel vo. veniēs. ff. de ritu nup. mulierē. ff. de ſpō. ſufficit. ⁊ dicit lex q oēs ꝯctus qui cū ꝯſenſu ꝯhuntur inter abſentes celebrantur. ff. de ꝯtrahen. emp. l. j. §. eſt aūt. dum tñ hoc agat: non eni dico q ſolus cōſenſus facit matrimoniū niſi hoc ſit actū inter cōſentiētes. argu. xxvij. q. ij. ſufficiat. ⁊ dixit lex q inſpiciēdū ſit qd agat. ff. de ac. ⁊ ob. obligationū. Ar. ꝯ. extra de ſpō. duo. duobus. ibi corde ⁊ ore: ⁊ ſi nō ſtringit manū ⁊c̄. Sed dic q ore dicūtur conſentire: cū procuratores eorū noīe conſentiunt. Sed quid dices ſi aliqs conſenſum ſuū exprimat alicui femine per lrās: ⁊ ante receptas ab illa iſte peniteat. h. dicit nō eſſe matrimoniū lʒ illa conſentiat: qꝛ requirit q duret voluntas prioris: nam requiritur ibi mutuus cōſenſus: ſecus tñ eſt in alijs mandatis: nā licet reuocet mandatū altero ignorante tñ ꝯctus tenet. vt. ff. man. ſi mādaſſem. Arg. tñ eſt ꝯ. ff. de diuor. ſi penituit. Item ſecus eſt in electione. vt extra de elec. cū inter.

‡ 4 ¶ Sed obijcitur. hec eſt quarta pars. q. in qua ꝓbat q clandeſtinū matrimoniū tʒ ſi ꝓbari pōt: nā ſine vera ꝓbatiōe nullus debet cōdēnari: ⁊ hoc ꝓbat per vnā legē ⁊ ꝑ q̄tuor. c. Io. de fa.

¶ Caſus. Sup dictū eſt in. §. his oībus. q clandeſtina ꝯiugia pro infectis hēri debēt: nunc allegat. G. ꝓ ꝯtraria pte dicens q multa fieri nō debēt facta tamē non rūpunt: vt matrimonia ſimplr vouentiū: ſic ⁊ clādeſtina ꝯiugia fieri non debēt facta tñ tenēt: ⁊ ad hoc inducit legem ſequentem.

d ¶ In nouellis. in auc. q. mo. na. ef. le. §. de. col. vj.

Si qs diuinis. ¶ Caſus. Dicit in hac. l. q ſi qs iuramēto interpoſito ꝓmiſerit ſe habiturūʒ de cetero aliquā in vxorē matrimonialr ꝯſentiēdo in ipſam legitima erit vxor ⁊ ſi nulla dos vel ſcriptura interueniat.

e ¶ Habiturū. Sed nūquid per hec verba futuri tpis iuro q habebo te pro legitima vxore ꝯhitur matrimoniū? Non vr: cum hec verba ſint poſita futuri tēporis ſint: vt extra de cōdi. appo. c. vlt. ⁊ extra de ſpon. de illis. lex iſta tñ dicit q ſic. ⁊ eſt verum: qꝛ hoc verbū habebo reſpectum hʒ ad pñs tempus: aliud eſſet ſi diceret iuro q ducā te in vxorē ⁊c̄. ⁊ q illa verba ad pñs tempus referant ꝓbat extra de ma. ꝯcto ꝯ iterdic. ec. ex lrīs. Uel habiturū. i. habitā me retēturuʒ.

¶ His ita rñdetur. ¶ Caſus. Rñdit mō Gra. dicens q clādeſtina mrīmonia nō negantur eſſe mrīmonia: nec iubent diſſolui ſi ꝓbari pñt. ſed iō fieri ꝓhibētur: qꝛ mutata volūtate vni⁹ eoꝝ matrimonium ꝓbari nō poterit: cū iudex incertam ſniaʒ ferre nō debeat: qḋ probat auctoritate Sixti: ⁊ ad hoc iducit ſeq. c. quoꝝ ꝓximum pʒ. Quouſqꝫ. i. eternalr: qꝛ nūq̄ȝ iudicam⁹ ⁊ ponit ꝓprobe.

f ¶ Confeſſiōe. Ecce apte dicit Gra. q cōfeſſioni ⁊ ſacro coniūctoꝝ occulte debeat credere eccl̃ia cū alr ꝓbari non pōt eos contraxiſſe: qḋ intelligo cū ꝯfitētur ꝓ matrimonio: tūc eoꝝ confeſſioni ſtat niſi ꝑiudicet ꝑmo vel ſcḋo mrīmonio: vt extra de eo q cog. ꝯſan. ſup eo. tūc nō ſeparatur ſm mrīmoniū ꝗb hoc: lʒ videat ꝯ. ex. de rap. cū cā.

ſemp maritis ſuis ſubditas[a] eſſe ⁊ humiles. ¶ Item q nubētes poſt bñdictionem vitta inuicē quaſi vno vinculo copulātur: videlʒ ideo fit ne compagē cōiugalis vnitatis diſrūpant. ¶ At vero qḋ eadē vitta cādido purpureoqꝫ colore permiſcet: candor quippe eſt ad mūdiciaʒ vite: purpura ad ſanguinis poſteritatē adhibet: vt hoc ſigno ⁊ cōtinentia ⁊ lex cōtinendi ab vtriſqꝫ ad tps admoneātur: ⁊ poſt hoc reddēdum debitum nō negetur. ¶ Itē q in primis nuptijs annulus[b] a ſpōſo ſponſe datur: fit nimirū vel ꝓpter mutue dilectiōis ſignum: vel ꝓpter id magis vt eodem pignore eorū corda iūgantur. Unde ⁊ quarto ānulus digito inſeritur: ideo qꝛ in eo vena quedā vt fert ſanguinis ad cor vſqꝫ perueniat.

Item Ambro. in li. de patriarchis. ¶ Nuptie dicuntur ab obnubendo eo q caput ſuum obnubere ſoleāt.

‡ 3 Nec illud ocioſum q cum veniret rebecca: vidit iſaac deambulantē: ⁊ cum interrogaſſet quis eēt: cognito q ipſe eſſet cui duceretur vxor[c] deſcēdit ⁊ caput obnubere ſuū cepit: docens verecūdiam in nuptijs preire debere. inde enim ⁊ nuptie dicte q pudoris gratia ſe puelle obnuberent.

‡ 4 ¶ Sed obijcitur ꝓmiſſis: multa ſunt que prohibent: que ſi fiant ex poſtfacto ꝯualeſcunt: prohibētur vouentes matrimonia cōtrahere: que tamē ſi ꝯtraxerint inuiolata ꝑmanere opʒ: ſic ⁊ clandeſtina cōiugia ꝯtra leges quidem fiunt tñ ꝯtracta diſſolui non pñt: qꝛ ex legitimo voto ſubſequēte corroborantur. Unde euariſtus cū dixiſſet alr preſumpta nō ſunt coniugia ſʒ adulteria: addidit niſi voluntas ꝓpria ſuffragauerit: ⁊ vota ſuccurrerit legitima. ¶ Hinc etiā in nouellis[d].

Si qs diuinis tactꝭ ſcripturis iurauit mulieri legitimā ſe eā vxorē habiturū[e]: vel ſi in oratorio tale ſacrm̄ dederit: ſit illa legitima vxor q̄uis nulla dos nulla ſcriptura alia interpoſita ſit.

¶ His ita rñdet: ꝯiugia q̄ clā ꝯhunt nō negant eē ꝯiugia: nec iubēt diſſolui ſi vtriuſqꝫ ꝯfeſſiōe[f] ꝓbari poterūt: verūtñ ꝓhibēt: qꝛ mutata vo‐

Mrīmoniū ꝯho ſi dicā iuro q te ꝓ vxore habebo.

Teſtimonia ꝯiunctoꝝ an ſufficiāt fidem in cā mrīmoniali.

num ibi dicit̃ credendũ eſſe confeſſiõi mulieris ꝙ̃ erat in monaſterio. ſed dicas ꝙ illud vel ibi ponit̃ pro et: ⁊ ſecundũ hoc idẽ eſt in matrimonio carnali ⁊ ſpũali. Ar. ꝯ. extra de reg. ⁊ trã. ad re. vidua. cur eni inferior erit lex diuina: vt. xy. qõ. ij. cũ deuotiſſimã. vel dic aliud eſſe in mr̃imonio ſpũali.

Cum aũt agitur ad mr̃imoniũ diſſoluendũ q: dicũt nullum eſſe ꝓpter ꝯſanguinitatẽ vel aliud impedimẽtũ: nõ credit̃ eoꝝ cõfeſſioni etiã cũ ſacro: niſi aliud adminiculũ interuenerit. xxv. qõ. vj. ſi duo. J. xxiij. q. j. reg ſilti. ſi aũt agit̃ ad ſeparationem mutue ſeruitutis crederet̃ tũc ꝯfeſſioni alterius. extra de diuor. ex lr̃is. vñ in mr̃imonio nõ ſemꝑ credit̃ aliqb⁹ ꝯ ſe. Itẽ pone ꝙ ſtabaꝫ ꝯ mr̃imoniũ dicebã me hẽre aliã vxorem: nõ ꝓbaui me hẽre: nũquid iſta defuncta poſſum ſtatim ꝯhẽre? Uidetur ꝙ nõ: q: fui confeſſus ꝯ me. Uel pone ꝙ dicebã aliquaꝫ eſſe vxorẽ meã non ꝓbaui: nũquid poſſum cũ alia ꝯhẽre? Uidet̃ ꝙ nõ eadem rõne: q: cuilibꝫ creditur ꝯ ſe. xiiij. q. ij. §. j. Sed dic ꝙ poſſum. ar. ff. de acqui. poſ. naturalr̃. §. vlt. extra de cã poſ. ⁊ ꝓprie. paſtoralis. naꝫ ibi habes ꝙ ſi egi rei ven. poſſum agere interdicto vti poſ. lꝫ ſint ꝯria: nã per primũ cõtendo non me poſſidere: per ſecũdum dico me poſſidere: bene enim poteſt quis agẽdo proponere contraria vel excipiẽdo. ⁊ talis eſt caſus expreſſus extra de deſpon. impu. atteſtationes. ſed nõ aſſerendo: vt no. xiij. q. j. in fi. talibus tñ qui ſic iurant non dꝫ dari licẽtia ꝯhẽdi cũ ꝑ ſnĩaꝫ ſeparentur: ſed ſue ſunt ꝯſcie relinquẽdi: vt ex̃ de iureiu. mulieri.

Queſtio duplex circa matrimoniũ.

lũtate alterius eoꝝ alterius cõfeſſione[a] fides iudici fieri nõ poteſt: vnde publice cum alterius vota in alterã ꝑtem ſe trãſtulerint ꝓ priori cõiugio qḋ iudici incertũ eſt ſentẽtia ferri nõ poterit. Incerta eni (vt ſixtus papa ſcribit epĩs per hiſpaniã ꝯſtitutis) nemo pontificũ iudicare ꝓſumat: ⁊ quãuis vera ſint non tñ credẽda[b]: niſi que certis indicijs cõprobãtur: niſi que manifeſto iudicio ꝯuincuntur: niſi que iudiciario ordine publicãtur. ¶ Hinc etiã Uictor papa ſcribit Theophilo epõ. Incerta chariſſime nullatenus iudicemus quouſqꝫ[c] veniat dñs: qui latentia ꝓducat in luceꝫ: ⁊ illuminabit abſcõdita tenebrarũ: ⁊ manifeſtabit ꝯſilia cordium: quãuis eni vera ſint non tamẽ credẽda ſunt: niſi que manifeſtis indicijs cõprobãtur: niſi que manifeſto iudicio cõuincunt̃: niſi q̃ iudiciario ordĩe publicant̃. Iteꝫ Euariſt⁹ pa. oĩb⁹ epĩs.

¶ Añ iuſtã ꝓbatiõeꝫ nullꝰ eſt iudicãdus aut dãnãdus.

Nullum[d] ante verã iuſtãqꝫ ꝓbationem iudicare aut dãnare debem⁹: teſte apl̃o qui ait: Tu qs es q iudicas alienũ ſeruũ? domino ſuo ſtat aut cadit. Mala v. iqꝫ audita nullũ moueant aut paſſim dicta abſqꝫ certa ꝓbatõe qſ̃qꝫ vnq̃ credat: ſꝫ añ audita diligenter ingrat: nec ꝑcipitando qcq̃ aliquis agat. Item Eleuthe. pa.

¶ Non ſunt aliqua iudicãda priuſquã certis demonſtrent̃ idicijs.

Iudican (ſtrent̃ idicijs. Item oportet cũcta[e] rimari: ⁊ ordinẽ[f] rerũ plena[g] inqſitiõe diſcutere interrogandi[h] rñdendi obijciẽdiqꝫ prebita patiẽtia ab eo: vt ibi actio ambarũ partiũ illuminata[i] ſit pleniter: nec litigantib⁹ iudex prius velit ſua ſentẽtia obuiare niſi qñ iam pactis oĩbus nihil habeãt in q̃ſtione qḋ ꝓponant: ⁊ tãdiu actio ventiletur quouſqꝫ ad rei veritatẽ perueniat̃: frequẽter interrogari oportet ne aliqd pretermiſſum forte remaneat[k] qḋ annecti ꝯueniat. ¶ Ex premiſſis ma-

Cõtraria põt ꝓponi agẽdo vel excipiẽdo.

a ¶ Confeſſione. xxxiij. q. j. ſi quis. contra. ſed ibi de carnali cõmixtione h̃ de ſponſalibus agitur.

Judex ſm allegata iudicet.

b ¶ Credẽda. Ar. ex his auctoritatib⁹ ⁊ ſequẽtibus. c. ꝙ iudex non ſm ꝯſciam ſed ſm allegata dꝫ iudicare: ✠ de cõſe. di. v. c. vl. ſ̃. xv. q. v. ꝓſbr. ſ̃. ij. q. j. de⁹ oĩpotẽs. ſ̃. iij. qõ. vij. iudicet. xj. q. iij. eoꝝ. ⁊ c. quãuis. ⁊ c. graue. ⁊ c. ſũmope. ar. xj. q. iij. tũc ẽa. ⁊ c. plerũqꝫ. ꝯ. ar. xxiiij. q. iij. deus q ꝯ.

✠ ¶ Adde ad hãc q. no. i. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. pro. Spe. in ti. de ſen. pro. la. §. qlit. & itẽ dꝫ.

c ¶ Quouſqꝫ. i. eternaliter. q. d. nunq̃ꝫ iudicamus. ⁊ ponitur ipꝓprie ſicut ibi: Donec ponam inimicos ⁊c̃. ibi: Sede a dextris meis ⁊c̃. donec ponam. i. ſede eternaliter.

Nullũ ante. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ non debemus ferre ſnĩam ante veram ⁊ iuſtã probatiõneꝫ: qḋ probat̃ auctoritate Apoſtoli dicentis: Tu quis es ⁊c̃. Mala enim audita non debent aliquẽ mouere nec precipitet in ſententiam ſuã. alienũ. i. ab alio iudicanduꝫ.

d ¶ Nullum. ſ̃. ij. qõ. j. deus omnipotens. ſ̃. di. lxxxvj. ſi quid. ſ̃. xj. q. iij. eorum. ⁊ c. in cunctis.

Iudicantẽ. ¶ Caſus. Dz in hoc. c. ꝙ iudex debet oĩa diligenter ingrere: ⁊ ordinẽ negocij plena inqſitione ab vtraqꝫ ꝑte ingrere: ⁊ tũc debet ad ſententiam venire cuꝫ nihil fuerit pretermiſſum. Tercio. i. negocium. Sequẽteꝫ autẽ. §. per te videb.

e ¶ Cũcta. videt̃ ergo ꝙ a teſte poſſit inquirere: an talis ſit vt poſſit teſtari vt. ij. qõ. vij. querẽduꝫ. ✠ non tñ in oĩb⁹ erit ita curioſus: q: quedam lꝫ ſciam⁹ diſſimulare debemus: vt ff. de noua. doli. in fi. ⁊ xxij. q. ij. c. vtilem.

f ¶ Et ordinẽ. ⁊ circũſtantias oẽs. extra de teſt. cum cauſam. ⁊ eſt ſi. C. de iudi. l. iudices. ⁊ i auten. iubem⁹. ij. q. j. in primis. ⁊ xxiij. q. viij. occidit phinees.

g ¶ Plena. in petitorio ſed in poſſeſſorio ſufficit ſummatim tangere negociũ. ff. ad exhi. l. iij. §. ſciendũ. de re iudi. a diuo. ⁊ extra vt lit. non conteſta. qm̃ frequenter. in fi.

h ¶ Interrogandi. hic vides ꝙ pars a parte: ⁊ iudex a ꝑtibus põt facere interrogatiões vt hic. et extra de do. ⁊ contu. prout. ⁊ ff. de iterro. ac. ſi ſine. ⁊ extra de ꝯceſ. ꝑben. ⁊ eccl. nõ va. poſt electioneꝫ. ſilr̃ aduocati poſſunt interrogare: vt. ff. de adul. ſi poſtulauerit. §. queſtioni. Cauſarũ enim merita partiũ aſſertione pandũtur: vt extra de in integ. reſti. tum ex lr̃is. ⁊ C. ſi per vim vel alio mõ. l. ij. ſed in hoc differt interrogatio iudicis ab iterrogatiõe ꝑtis: q: ſi ꝑtes ad inuicẽ interrogãt opꝫ ꝙ ꝑs interrogãs ꝓus ponat aliqd ne calũnioſe videat̃ iterrogare: ſꝫ aliud eſt cũ iudex iterrogat.

i ¶ Illuminata ſit pleniter. nam fructus diuinus eſt ſepius iuſtitiam recenſeri. xxv. q. ix. graue.

k ¶ Remaneat. ergo etiã poſt apertas atteſtatiões poteſt fieri interrogatio: q: vbicũqꝫ equitas mouet iudicẽ poteſt interrogare: vt. ff. de interro. ac. vbicũqꝫ. Sed an oĩa pretermiſſa poſſit iudex ſupplere dubitari ꝯſueuit? Certum eſt ꝙ defectũ aduocatorũ poteſt iudex ſupplere circa ius: vt. C. vt que deſunt aduo. l. vnica. ⁊ ex̃ de poſt. prelatione memorie. vbi dicit nos ꝓ ipſo curauimus allegare. Sed vi ꝙ ẽt de facto poſſit ſupplere: vt extra de confue. cũ dilectus. ⁊ de ap. cõſtitutis. in fi. ff. de pe. here. l. vlt. nã ſi aduerſarius nõ eſt pñs poteſt iudex ſupplere ei⁹ abſentiã: vt. C. de ap. l. vlt. C. de tẽp. ap. l. ij. §. vlti. ⁊ iudex ꝯ na-

ituram actionis poteſt ferre ſententiam:vt.ff.de redhi. acti.bouem.§.aliqñ.⁊ extra de cōceſ.preben.⁊ ec.nō va.ex parte. Ad hoc dico ꝙ iudex non poteſt ſupplere de facto niſi vbi aliqd in preſentia ſui actū eſt:vt ꝙ aliquem cita uerit:vel ꝙ inſtrm̄ quodda coram ipſo lectū ſit:vel ꝙ tempora appellationis la pſa ſint: vt.C.de tēp. ap.l.ij.§.vlti. Similiter dico ꝙ in his que ſpectant ad ſubſtantiā electionis poteſt iudex ſupplere: vt.xlvij.di.de petro.ſi tñ altera pars negaret non ſtatur verbo iudicis niſi q̄tenus ꝓbauerit legitimis documentis:vt ex̄ de proba.qm̄ contra.B.
a ¶ A certis.tene certum ⁊ dimitte icertum:vt de re.di. vij.c. iij.in fi.nam in icertis locus eſt cōiecturis:vt ex̄ de homi. ad audientiā. ⁊.ff.de 4. obli.l.cōtinuus.§.j. ff.de rit. nup.l. adoptiuus.§.ſeruiles. Joā. Cauſa.xxxi.

Uxores cuiuſdam. Caſus In hoc denti cā de qbuſdā tractatū eſt īpedimētis mr̄imonij: ideo nūc Gratianus annectit hāc cām.xxxi. in q̄ tractat de alijs impedimētis matrimonij.ſ.vtrū aliqs poſſit ducere i vxorē quā polluit p adulterium: addit in hac cauſa alia impedimēta.ſ.violentiā ⁊ enormitatem delicti: adiungit etiam de fide ſpōſalium nō frangenda. Ut aūt hec ⁊ alia faciat premittit thema de quo tres eliciunt queſtiōes.
b ¶ Uxores cuiuſdam. In hac cā addit Gra.duo alia ipedimenta mr̄imonij ſ. enormitatem criminis:de qua tractat in prima queſtione:⁊ coactionem de qua tractat in ſcda.adiungit etiam in tertia qōne de fide ſpōſalium nō frangenda:vt aūt hec ⁊c. Et nota ꝙ licet enormitas delicti impediat mr̄imonium ꝯtrendū: nō impedit tñ niſi in his caſibus.ſ. cum quis cōmiſit inceſtum.xxij.q.vij.ſi quis viduā.⁊ cū quis interfecit vxorem.xxxiij.qō.ij.admonere. ⁊ in alijs caſibus notatis xxvij.q.j.hi qui.de alijs nō reperitur expreſſum ꝙ impe

nifeſte colligit̄ ꝙ ꝓ incertis a certis receedendū nō eſt nec in re dubia certa dāda ſnia: cū aūt fides dubie rei niſi teſtiū approbatione vel legitima cōfeſſione iudici fieri nō valeat: teſtes aūt auctoritate calixti pape de alijs cauſis vel negocijs teſtimoniū dicere nō valeant: niſi de his q̄ ſub eoꝝ pn̄tia facta noſcunt apparet clādeſtina ꝯiugia nō eſſe ꝓhibita: qꝛ cū alter eoꝝ cōiugalē affectū ſe ad alterū habuiſſe negare voluerit legitimis ꝓbationibus cōuinci non poterit: quibus deficientibus iudicis ſentētia rite abſolutus reatū adulterij vterqꝫ incurrit cum vtroqꝫ eorum viuente alijs ſe copulauerint. ¶ Cauſa.xxxi.

Uxorem cuiuſdā[b] ali⁹ cōſtuprauit eo mortuo adult̄ adulteram ſibi in vxorē accepit: filiam ex ea ſuſceptā cuidam in cōiugeꝫ ſe daturū iurauit: illa aſſenſum nō pbuit: deinde pr̄ alij eā tradidit: a pmo repoſcit̄. ¶ Querit̄: an poſſit duci in ꝯiugiū que prius eſt polluta per adulteriū? ¶ Scdo: an filia inuita ſit tradēda alicui? ¶ Tertio: an poſt patris ſpōſionem illa poſſit nubere alij. ¶ Queſtio.j.

Adulterio[c] polluta ꝓhibetur duci in cōiugiū auctoritate leonis pape qua dicitur. ¶ Adulterio polluta non

dicant:niſi quis velit dicere de ſolēniter penitente de quo cūqꝫ crimine quod impediat.xxxiij.q.ij.de his. qō non admitto:illud tñ eſt verum ꝙ nullū crimen dirimit iam cōtractum niſi in duobus caſib⁹ ſequentibus:vbi nō tm̄ crimen ſꝫ etiam ꝯſtō eccleſie dirimit. Queſtio.i.

Diuiſio.

Adulterio po. ¶ hec qō diuidit i tres ptes. In pma ꝓbat p ſex canones ꝙ nullus ducat in matrimoniū quā polluit p adulteriū. ſcda ibi: ſꝫ obijcit. tertia ibi: verum. Jo. de fa.
¶ Caſus. hic intitulatur pma qō qua q̄ritur an aliqs poſſit ducere in vxorē quā polluit p adulteriū? Et certū eſt ꝙ ſic: niſi in trib⁹ caſibus.ſ. ſi machinat⁹ eſt i mortem viri: vel niſi viuente viro ꝯtrit cū ea de fcō: vel eo viuēte dedit ei fidē de ꝯtrēdo cū ea:vt.j.e.relatū.⁊.c.ſeq.⁊ ex̄ eo. cū hiet. Gratianus tñ pro vtraqꝫ pte allegat: poſtea ſoluit ⁊ male.j. e.§.hec vltia. ſed vaꝫ ſolutionē ponit in §.ſꝫ ſubaudiendū. Alia aūtē plana ſunt vſqꝫ ad.c. illud do. Et qō di.ſ. in vlti.c. illicite itellige ſiue p fornicationem ſiue per adulterium.
c ¶ Adulterio. hic depingit pma qō.ſ. an poſſit aliqs i vxorē ducere quā polluit p adulteriū? Et vi ꝙ ſic: vt.j.e. deniqꝫ. Niſi i trib⁹ caſib⁹ puta ſi viuēte marito dederit ei fidē ꝙ ſi marit⁹ ꝑmoreret̄ eā duceret: vel ſi alter i mortē mariti cū effectu machinat⁹ eſt: vt.j.e.relatū.⁊ ex̄ de eo q dux.in ma.quā pol.p adul. ſignificaſti.⁊ in tertio qñ publice eā duxit. ex̄ eo.cū haberet. Inno.tñ tm̄ duos caſus excipit. ex̄ eo.ti.veniens. Et pōt dici ꝙ terti⁹ ꝯtinet̄ ſub ꝑmis:qꝛ q publice ꝯhit cū aliq̄ fidē dat ei ꝙ eā vellet ꝑpetuo hre. Mag̃r tñ allegat ad vtrāqꝫ ptē ⁊ poſt diſtinguit ⁊ male.j.e.§.hec vltia auctas. vltio ponit verā ſolutionē in.§.ſꝫ ſubaudiendū. Car. vult diſtinguere inter publicū adulteriū vt tūc nō poſſit ducere eā:⁊ ꝑuatum vel occultū vt tūc poſſit: ſꝫ hoc nō ꝓbauit. ar. p hoc.xxx.q.

Adulterio polluta an poſſit a ſuo corruptore duci.

✠ Adde ad hec qd̄ not.Bar.i l. claudi⁹. ff.qui ⁊ a quibus.

ſ.c.vlti. Jo. Hodie aūt ſi quis vxoré viuente alij fidē dederit vel cū ea ɔtraxerit de facto: ſi nec ante nec poſt cognouerit eam poſt mortem vxoris cōtrahere poteſt cum ea: vt extra de eo qui dux. in matrimo.c.vlti.B.

a Nullus. Hec verba latius patent q̄ꝫ eoꝝ ſnia: deberet enim potius dici econuerſo.ſ. qlibet ducat niſi in trib⁹ caſibus tm̄ exceptis: reſtringunt enim hec verba ad duos caſus vel tres tm̄.ar.ff. qui pe.tu.credendum.ff. qđ vi aut clā.l.ſi ali⁹ §.notauimus. Jo.

b Deniqꝫ. ¶ Fieri. niſi aliquis illoꝝ caſuū interueniat quos dixi in ſumma.

c ¶ Honeſto placito.i.maritali affectu.

d ¶ Creditur. ignorantia iuris vel facti craſſa.ff.de iur.ꝛ fac. igno.nec ſupina.j.q.iiij.§.fina.

e ¶ Licita.ꝛ tunc poteſt eam retinere primo viro mortuo: ꝛ hoc falſum eſt.

Illud. ¶ Caſus. Statutū fuit in hoc.c.vt ſi qs cū vxore alterius fuerit fornicat⁹ marito mortuo aditus ei claudatur illicitus: qm̄ nō poterit mr̄imonialiter copulari cū ea quā prius polluit per adulteriū. Preiudicamus.i.p alijs iudicamus: quaſi firmiter ſtatuimus. Seq.§.patet.

f ¶ Et p̄iudicam⁹.i. pre alijs iudicam⁹.

g ¶ Claudat. Ar. ꝓ ſi iuraui decetero nō cognoſcere ɔcubinā meā ſi poſtea cū ea ɔ̄traham ꝛ cognoſcā nō ſum piurus: qꝛ per iuramentuꝫ illicit⁹ adit⁹ tm̄ mihi clauditur: qꝛ nō intellexi niſi de illicito.arg. xxij.qđ.v.humane. ꝛ notaui etiam plura argumē.xj.queſtio.iij.quod predeceſſor.

Nullus ducat ab eodē in mr̄imonio quam prius polluit adulterio.

Nullus[a] ducat in mr̄imoniū quā p̄us polluit adulterio. Sed aug.ɔ̄ teſtat ſcribens ad valerium de nuptijs ꝛ concupiſcentia.

¶ Licet alicui ducere matrimonio quam prius polluit adulterio.

Deniqꝫ mortuo eo cum quo fuit verū cōnubium fieri[b] poteſt cōiugium cū qua preceſſit adulteriū. ¶ Item in li. de bono ɔiugali. ¶ Poſſe ſane fieri licitas nuptias ex pſonis illicite ɔiūctis (honeſto placito[c] ſubſequēte) manifeſtū eſt. ¶ Hec vltima auctoritas Augu. de cōcubinis loquit perhibens cōcubinas poſſe trāſire ad honeſtum placitū nuptiaꝝ. Prima auctoritas Aug. loquit de repudiata quam dū viuēte viro ſuo quicūqꝫ ducit in cōiugium cōmittit adulteriū cuius adulteriū aliquam hꝫ veniā dum eius copula creditur[d] eē licita[e]. ¶ Illđ vero leonis pape de ea intelligendū eſt: q̄ a viro ſuo non erat repudiata cui⁹ viuebat vir reddēs ei ɔiugale d̄bitū. Unde in concilio apud alpheſum habito p̄ſente Corando rege ſtatutū eſt. ca. vj.

¶ Nullus ducat in ɔiugiū quam polluit p adulterium.

Illud vero cōi decreto ſm canonū ſtatuta diffinimus ꝛ p̄iudicamus[f]: vt ſi quis cū vxore alterius eo viuente fornicatus fuerit: moriente marito ſynodali iudicio aditus ei claudat[g] illicitꝰ[g]: nec vlterius ei cōiungat matrimonio quā prius polluit adulterio ✝: nolum⁹ eni (nec xp̄iane religioni ɔuenit[h]) vt vllus ducat in ɔiugiū quam pri⁹ polluit adult̄io. ¶ Hic ſubaudiendū eſt niſi prius p acta[k] penitētia[l]: ꝛ ſi nihil in mortē viri machinat⁹ fuerit: vel ſi viuēte[m] viro fidē adultere nō dedit ſe ſumpturum eam ſibi in cōiugem ſi viro eius ſuperuiueret. Unde in concil. triburieñ. legitur.

¶ Poſt mortē viri nō poteſt adulteram in ɔiugiū ducere q viro viuēte iuramētū ſibi futuraꝝ nuptiaꝝ p̄buit.

Relatū eſt aurib⁹ ſctōꝝ ſacerdotū quēdaꝫ alteri⁹ vxorē ſtupro violaſſe[n]: ꝛ īſup meche viuēte[o] viro ſuo iuramentū dediſſe[p] vt poſt legitimi mariti mortē ſi ſupuixiſſet duceret eā in vxorem: qđ ꝛ factum eſt: tale ergo cōnubiuꝫ ꝓhibemus ꝛ anathematizamus[q]. Itē in eodē.

¶ Poſt pactā penitentiaꝫ poterit viduā in cōiugem ducere: quam viro viuente per adulterium polluit.

Si quis viuēte marito ɔiugē illi⁹ adulteraſſe accuſat: ꝛ eo in ꝓximo[r] defuncto eādeꝫ ſūpſiſſe dinoſcit: oīb⁹ modis publice pnīe ſbijciat: de quo ēt poſt pniaꝫ p̄ſatā (ſi expedierit) ſeruabit regl'a[ſ]:

viro eam accepit eſt ab ea auctoritate apoſtolica ſeparādus: qꝛ hic prohibitio perpetua eſt. extra de eo qui dux. in ma. ſignificauit nobis.ꝛ.c. cum haberet.

Relatum. ¶ Caſus Quidā vxorem alterius eo viuente corrupit ꝛ ei fidē dedit q poſt mortē legitimi viri ſi ſupuiueret eā duceret in vxoreꝫ q poſt mortē mariti eā duxit in vxorem: qđ cū relatum fuiſſet in triburienſi ɔcilio ſtatuit ɔciliuꝫ non eſſe matrimonium inter eos.

n ¶ Violaſſe. Quid ſi nō violauit ſꝫ dedit fidē q remanebit cū ea: Dicit. h. q de re nō vacāte nō debuit ꝓmiſſionē recipere vel dare: vñ non pōt cū ea remanere.arg. ij.q.j.in primis. ibi ad malachitanā. Alij dicunt ɔ̄ q canones nō videnṫ loqui niſi de adulterijs. opi. h. corrigit ex̄. e.c.vl.

o ¶ Viuēte. ꝛ ita ei viuente viro fidē dedit: vñ nō dꝫ cuꝫ ea remanere.arg.ij.q.j. in p̄mis. ibi ad malachitanam.

p ¶ Dediſſe. multo fortius ſi eaꝫ duxit viro viuente ſeparandi ſunt. ex̄ de eo q dux.c. ex lr̄aruꝫ ꝛ.c. cum haberet.

q ¶ Et anathematizamus.i. ſepamus. ſic exponiṫ.ij.q.j. in primis. ibi ad malachitanam. ſiṫe.xxvij. q.ij. de coniugali.

Si qs. ¶ Caſus. Quidā vxorem alterius eo viuente cognouit: viro poſtea defūcto duxit eā in vxoreꝫ. Dicit hic vt penitentiā agat ꝛ retineat: niſi illa vel ille illū occidiſſe notetur: vel niſi cōſanguinitas vel alia iuſta cā interuenerit. Regula vtendi ɔ̄cto mr̄imonio. occaſio criminalis.i. affinitas contracta per crimen.

h ¶ Conuenit. in duobus caſibus tantum: vel nec conuenit.i. non eſt honeſtum.

i ¶ Hic.i. in hoc loco in.c.j. huius.q.

k ¶ Peracta. q̄tū ad p̄mū.c. ꝛ ad ſi. ꝓximi ſupioris.c. ꝛ q dicit pacta ſupple vel īcepta.ar. ex̄ de eo q cog.conſan. veniens.

l ¶ Penitentia. hoc q̄tū ad illud.c. deniqꝫ.

m ¶ Viuente. In his duobus caſibus etiaꝫ ſi mortuo

r ¶ In ꝓxio. fcm̄ recitat: maior tn̄ ē ɔ̄ eū p̄ſūptio ob hoc.

ſ ¶ Regula. ɔ̄hēdi.ſ. mr̄imoniū vt ɔ̄hat cū illa. ꝛ q dicṫ ſi expediat: hoc iō dicit ſi timeaṫ lapſus iuuenilis incōtinētie: vt.xxxij.q.ij.in adoleſcētia.ſ. pri. cā. q.vij. hi q. ɔ̄. ſꝫ illđ ex rigore iſtđ ex miſericordie diſpēſatione: vel ħ de ɔ̄cto ibi de ɔ̄hēdo mr̄imonio: vel ħ de ſimplici ibi do de iceſtuoſo adulterio. qđ eſt graui⁹.xxxj.q.vij.§. ſꝫ illđ.

a Occidiſſe.hoc ipſo vt ꝯiūgerent aliud ſi caſu:q: forte inimici ſunt:vel ex alia cā tunc ducere poterit vxorez eius.ex. de ꝯuer.inſi.laudabilē.§.ad hoc.vbi ēt arguit ꝙ ſi ante baptiſmū machinat⁹ ſit:poſt baptiſmū cū vxore defuncti non ꝯhat:ꝛ ita hmōi peccata nō delētur in baptiſmo.Et no.ꝙ dicit occidiſſe.vñ niſi machinat⁹ fuerit cū effectu nō īpedit:pn ta ſi voluerit dare venenuʒ ꝛ nō dederit: ſed nec impedit qui mortē viri ratā hʒ: dū tñ non pcepit:lʒ als in maleficijs retrotrahatur rati habitio.ff.de vi ꝛ vi armata.idē.§.cum pcuratoꝛ.xxvij.q.j.c.j.

etiā alia rō quare ſic corrupta duci nōn poſſit:q: viri ꝛ mulieres frequēter ꝯhere ꝓhibētur:vnde ēt ſacerdotes ſcdis nuptijs intereſſe nō debēt.ad qd inducit ſequēs.c.

e Dauid.hanc hiſtoriam habes.l.di.§.econtra.

f In veteri.planius dixiſſet ꝙ iō fuit mrimoniū iter dauid ꝛ bethſabee:q: eccſia nōdū ꝓhibuerat.xxxij.q.iiij.obijciuntur.ꝛ.c.dixit.

nisi forte vir aut mulier viꝝ qui mortuus fuerat occidiſſe[a] notetur:aut ꝓpinquitas vel alia qualibet actio criminalis impediat:qd ſi ꝓbatuʒ fuerit ſine vlla ſpe coniugij maneāt perpetuo[b] cuʒ pnia.

Item ex concil. elibertano apud vermerias. Palea.

Si qua mulier in mortem mariti ſui cū alijs cōſiliata ſit:ꝛ ipſe vir aliquē illoꝛū ſe defendēdo occidit: ꝛ ſi ꝓbare pōt ille vir eā reaʒ eſſe ꝯſilij:poteſt(vt nobis videt)ipſam vxorē dimittere: ꝛ ſi voluerit aliā ducere:ipſa aūt inſidiatrix pnie ſubiecta abſqʒ ſpe coniugij maneat.

Item ex concil.elibertano.

Poſt penitētiā reconciliatur ad cōionē vidua que mechum ſuū i virū accepit.

Si qua [c]fuerit vidua mechata ꝛ poſtea eūdem habuerit mantuʒ:poſt quinquēnij[d] tps pacta legitima pnia placuit eā ad cōmunionē reconciliari. ✠ 2 Sed obijcit:dauid[e] cū bethſabee adulteriū cōmiſit:ꝛ morteʒ vrie machinat⁹ eſt:ꝛ tñ eādē bethſabee poſtea duxit ī vxorē.Sed in veteri[f] teſtō multa permittebātur ꝓpter īfirmitatē que in euāgelij perfectiōe eliminata ſunt:ſicut pmittebat[g] qbuſlibet dare libellū repudij:ne per odiuʒ funderet ſanguis inoxius:

quod poſtea in euāgelio dominus ꝓhibuit dicēs:Uxorem a viro nō eſſe dimittendaʒ niſi cā fornicatiōis:quedaʒ pmittebātur cā infirmitatis ꝛ ſacri futuroꝛū : ſicut dñs pmiſit filijs iſrael offerre aīalia ſibi in ſacrificiū que in egypto cōſueuerant imolare demonibus malens[h] ea ſibi offerri ꝙ idolis : ꝛ vt eſſent illis ſacra futuroꝝ:ſic ꝛ bethſabee pmiſſa eſt duci in vxorē nō magis cā ſue infirmitatis[i] ꝙ ſignificatōe[k] futuroꝛū.ſed eſt alia rō quare vxoꝛ defuncti huic nubere nō poſſit:generalr eni ꝓhibentur viri ꝛ mulieres frequēter mrimonia ꝯtrahere.

Unde in cōnubio ſcdaꝝ nuptiaꝝ pſbri itereſſe nō dñt ſicut in neoceſarieñ.ꝯci.legit.

Fides ꝛ ꝯuerſatio pniaʒ breuiat eoꝝ q frequēter ducit vxores.

De his q frequēter vxores ducūt[l] ꝛ de his q ſepi⁹ nubunt: tps[m] quidē pnie his manifeſtum cōſtitutū eſt:ſed ꝯuerſatio ꝛ fides eoꝝ tēpus abbreuiat:pſbyteruʒ vo cōnubio ſcdaꝝ nuptiarū itereſſe nō debere[n]:maxime cū pcipiat ſcdis nuptijs pniam tribuere qs erit pſbr qui ꝓpter ꝯuiuiū illis ꝯſētiat nuptijs?

Itē Jo.chryſo. Scdʒ veritatis rōnez fornicari ꝯuincitur q ſcdam ducit vxorez.

b Perpetuo. niſi ſit iuuenis.vt.xxxiij.qō.ij. in adoleſcentia.ꝛ.c.antiqui.ꝛ ca. interfectores . xxxv. q.vj.ſi duo.

Si qua fuerit. Caus. Quedam viuēte marito adulterata ē cū quodā quē mortuo marito in virū accepit. Di in hoc.c.ꝙ dʒ agere pniam p qnquennium ꝛ poſtea debet ad cōionē admitti.

c Si qua.als ē.§. reſpicit ħ.§.pceden tē:hic ē ſubaudiendū:vbi tria dixit.ꝛ ad ea tria introducit capitu.

d Poſt qnquennij. Sed nōne pro adulterio ſeptē annis debet penitere? Sic:ſʒ ſunt arbitrarie penitentie.

✠ 2 Sed obijcit. hec eſt ſcda ps.q.i ꝗ queriī vtꝝ ſit pctm̄ ꝯtrahere ſecūdas nuptias? Et eſt dicēdū ꝙ nō: lʒ lrā videat alr ſonare:ſʒ ē exhoꝛtatio caſtitatis nō autem repꝛobatio nuptiarum.Joan.de fa.

g Permittebat. Nota hāc pmiſſiōeʒ cōparatiuā eſſe:erat eni vtrūqʒ malū:ſʒ vnū minus qd permiſit ne maius cōmitteret.ſ.homicidiū.ſic.J.xxxiij.qō.ij.ſi quod verius.

h Malens.xxij.q.j.conſidera.

i Infirmitatis.q: nō fuit pctm̄ dauid ſue iprobitatis eſt⁹: ſʒ vmbra myſterij.de pe.di.ij.illud.

k Significatiōe. vt de pe.di.ij.illud. Dauid eni interptatur manu fortis.i. chꝛiſtus q fortiter debellauit aereas poteſtates . Urias lux mea de⁹:ꝛ ſignificat diabolū q trāſfert ſe in angelū lucis:ꝛ ēt lucidus creat⁹ fuit quē ēt de⁹ ſupauit.J. de pe.di.ij. pncipiū. xxvj.q.v.nec.Bethſabee interptat puteꝰ ſeptim⁹:ꝛ ſignificat eccſiam gētiliū que hauſit dona ſeptifoꝛmis grē:ꝛ xpo copulata ē vt.xxxij.q.ij.§.his ita.i.cū pꝛi⁹ adhereret vrie.i.diabolo p cultū idolatrie.

De his qui. Caus. hu. ſtellexit hoc.c.de his q ſil hñt plures vxores:vel de his q̄ plures hñt viros:de qb⁹ dī ꝙ penitere debent nec dʒ ſacerdos talibus nuptijs itereē.

Matrimonium fuit inter dauid ꝛ bethſabee

Matthe. xix.b.

Leui.ix.a.

ij. Reg. xj.d.

Dauid vrias ꝛ bethſabee aliter iterpretantur.

Caſus. Dictū eſt.ſ.in.c.ſi qs.ꝙ aliquis pōt ducere in vxorē quā pus polluit p adulteriū niſi vir vel mlier virū qui moꝛtu⁹ eſt occidiſſe notet.Sed obijcit Gra.dicens ꝙ dauid machinatus eſt in moꝛtē vrie ꝛ bethſabee vxorē eius cū qua pus adulterat⁹ fuerat in vxoreʒ accepit.Sed ſtati rñdet dicēs ꝙ multa pmittebātur in veteri teſtō cā infirmitatis q̄ hodie nō permittūtur:ſicut libellus repudij olim pmittebat q hodie ꝓhibet:quedam eni permiſit dñs cā infirmitatis ꝛ ſacri futuroꝛuʒ:ſicut pmiſit filijs iſrl offerre aīalia:ſic ꝛ bethſabee cā infirmitatis ꝛ ſignificatiōe futuroꝛū permiſſa eſt taliter duci.Eſt

Quidā etiaʒ hoc.c.intelligūt de his qui ꝯhunt ſcdas nuptias cā ſaturāde libidinis.alij dicūt ꝙ hoc dictū eſt ad terroꝛem.Sed potes dicere ꝙ cum dicit frequenter intelligitur de illis qui ardoꝛe libidinis ꝯhunt:cum dī nubunt intelligit de illis q pꝛimis viuentibus ꝯhūt.

l Ducūt.plures ſimul hodie.ſ.vnā:cras aliam viuēte pꝛima:de talibus ſecundis nuptijs intellige hoc.c.

m Tempus.ſcilicet penitentie. [illegible]

n Debere.i.dʒ deponi ſi pꝛioꝛ vxoꝛ viuat.xj.q.iij.teugaldū.ꝛ etiā intelligas intereſſe p cōſenſum vel etiā vt bndiceret nuptias qd non dʒ.vt extra de ſecun.nup.c.j.

Hac rõne ⁊ apoſtoli. ℭ Caſus Ben. ſic ponit huc caſum. hic fit mẽtio de duplici permiſſiõe. Una moyſi: qua permittebat vxori dari libellũ repudij ⁊ aliã ducere. Alia apli qua mortua primi pmittit ducere ſecundã: que in hoc ſunt ſiles: q₃ vtraq₃ excuſari poteſt a pena corpali. Diſſimiles

ga aplica excuſat a peccato: moſaica nõ: nec etiã moyſes illud pcepit ſed volens pmiſit. hug. Et eundẽ caſu₃ inuit. Hac ratiõe: q₃ moyſes illud permiſit. Fornicatio .i. diuiſio carnis.

a ℭ Hac rõne. i. ſimili ratiõe ſicut moyſes pmiſit dare libellum repudij vt vitaret homicidium: ſic apls permiſit ſecundas nuptias vt vitaret fornicatio. xxxij. q. ij. §. his ita.

b ℭ Fornicatio. cũ ea quã pmiſit moyſes poſt repudiatam aſſumi. xxxiij. q. ij. ſi quod verius.

c ℭ Licẽter. q₃ penã temporalẽ non patiebantur.

d ℭ Quia. reſpicit hoc aliũ locũ Matthei: illud. ſ. quos deus coniũxit hõ nõ ſeparet: quo audito dixerũt phariſei: qd ergo mãdauit moyſes dare libellũ repudij ⁊ dimittere? ⁊ dixit illis: quoniam ad duriciã cordis veſtri permiſit vobis dimittere vxores veſtras. q. d. nõ precepit cũ ſit malũ: nõ eni cu₃ ſit malũ ſine vitio eſt: qd ignoſcit nõ pcipit. xij. di. nerui.

e ℭ Precipimus. id eſt permittimus: ſic ponitur. lv. diſtinctio. qui partem .i. di. domino ſancto.

Hac rõne a apli preceſſerũt ſecũdas adire nuptias ,ppter incõtinentiã hominũ: nam ſecũdã quidẽ accipere ſm preceptũ apli licitũ eſt: ſm aũt veritatis rõnẽ vere fornicatio[b] eſt: ſed cum permittẽte deo publice ⁊ licẽter[c] cõmittitur fit honeſta fornicatio: ppterea bñ dixit chriſtus in euãgelio quia[d] moyſes hoc pmiſit ⁊ nõ precepit: aliud eſt eni precipere aliud pmittere: qd eni permittim⁹ nolẽtes pcipimus[e]: q₃ malas hoĩum volũtates ad plenũ ,phibere non poſſumus. Item Hierony. contra Iouinianum. li. j.

ℭ Ut vitetur periculũ fornicationis ſecũda matrimonia conceduntur.

Quomodo[f] virginib[g] fornicatiõis periculo ꝯcedit nuptias ⁊ excuſabile facit qd per ſe[g] nõ appetitur: ita concedit viduis ſecũda mr̃imonia ꝯhere. Melius eſt eni₃ l₃ alterũ ⁊ tertiũ vnũ virum noſſe q̃ plurimos: id eſt tolerabilius eſt vni hoi ꝓſtitutam eſſe q̃ multis: ſiquide₃ ⁊ illa in euãgelio ſamaritana ſextum maritũ habere ſe dicens[h] arguit a dño q nõ ſit vir eius[i]: vbi eni numerus[k] maritorũ eſt ibi vir q ,ppzie vnus eſt eſſe deſiſtit. Una coſta a principio in vnã vxore₃ verſa eſt. Et erũt (inqt) duo in carne vna: non dixit tres[l] neq₃ quattuor: alioquin nõ duo ſed plures. Primus[m] lamech ſanguinarius atq₃[n] homicida vnã carne₃ in duas diuiſit vxores: fratricidiũ ⁊ bigamiã eadem cataclyſmi[o] pena deleuit[p]: de[q] altero ſepties[r] de altero[s] ſeptuagieſſepties[t] vindicatum eſt: quantum diſtat in nume-

te habuit: bñ eni gerebat in corde ſe viru₃ hře. vñ ⁊ dñs ſ₃ cpi. ei⁹ dixit. Uade voca virũ tuũ. q. d. quẽ putas tuũ. ⁊ illa q̃ſi ꝯſentiẽdo ſe ſic ſentire dixit: video q ,ppha es tu. ⁊ ſic eſt arg. q q dicit aliud q̃ vox ſignificat poti⁹ dicit id qd intendit dicere q̃ id qd vox ſignificat: qd eſt ꝯ illud. xxij. q. ij. is aũt. ff. de re. du. in ãbiguo.

i ℭ Uir eius. q₃ illu₃ ⁊ alios ſimul habuit quod non licebat iudeis. vt ex. de diuoz. gaudemus.

k ℭ Ubi eni numerus. Ar. q ſi qua in plures ꝯſentire velit ũſ nihil aget: vt ſi dicat ꝯſentio i vos niſi forte alter eẽt cõ ſanguine⁹: tũc forte teneret mr̃imoniũ cũ reliquo. Uel dic vbi nũer⁹. ſ. ex quo aliquis bigam⁹ eſt ibi vir q ,ppe vnus eſt .i. xp̃s eſſe deſiſtit: ⁊ q₃ in eo deficit ſacramẽtũ chriſti ⁊ eccleſie. ⁊ hoc conſonat expoſitioni proxi. c.

l ℭ Tres. ar. q minor numerus quãdoq₃ excludit maiorem: q̃nq₃ minores vt extra de teſt. l₃. i ſi.

ℭ Primus lamech. hiſtoria legit i Gene. q cũ cain q inuidiã interfeciſſet fratrẽ ſuũ abel maledixit ei dñs. vñ dixit cain: Maior ẽ iniqtas mea q̃ vt veniã merear: oĩs ergo q inuenerit me occidat me. ⁊ dñs ad cain: Nõ ita fiet: ſ₃ q occiderit cain ſeptuplũ punief. Cũq₃ terrã vt ,pfugus hitaſſet: lamech q ab eo ſext⁹ deſcẽdit duas hẽbat vxores adã ⁊ ſellã: ⁊ dũ venationẽ exerceret ⁊ oculi ei⁹ caligarẽt: iudicio pueri q eũ ducebat ſagittã dirigẽs cain occidit iter frutecta latẽtẽ quẽ ferã eẽ exiſtimabat: quo cõperto occidit adoleſcẽtẽ q eũ ducebat ⁊ dixit ei: Audite vxores lamech q₃ occidi vi₃ in vuln⁹ meũ: ⁊ adoleſcẽtẽ per liuorẽ meũ: ſeptuplũ vltio dabit de cain: ď lamech ſeptuagieſſepties. Seq. §. p₃. ⁊ dic ħ q gra. itellexit pcedẽs. c. de ſcdis nuptijs licitis ſic ⁊ pcedẽtia duo. c. ſ₃. h. ſẽtit ꝯriũ.

m ℭ Primus. hec dictio primus nõ cõſtruit cu₃ hac dictiõe ſanguinarius: q₃ lamech nõ fuit prim⁹ homicida ſed cain: ſed cõſtruitur cum hac dictione diuiſit.

n ℭ Atq₃. pro id eſt.

o ℭ Cataclyſmi .i. diluuij: a cata quod eſt circũ ⁊ clyſmos quod eſt diffuſio: quaſi circũ quaq₃ diffuſio.

p ℭ Deleuit .i. puniuit. s. xxiij. q. iij. an nõ. ꝯ. ſ₃ hic narrat res ,put geſta eſt ibi myſteriũ: nã pctm̃ lamech deſignat pctm̃ hũani generis qd diluit ſalutifer aduẽt⁹ xp̃i.

q ℭ De altero .i. de peccato alterius. ſ. cain.

r ℭ Septies. q₃ vindicta ſumpta de eo vſq₃ ad lamech ſeptimum ad adam: ſextum ad cain: vel quia punitus in ſeptem generationibus que in diluuio perierunt.

s ℭ De altero .i. de peccato alterius. ſ. lamech.

t ℭ Septuagieſſepties. q₃ lamech in ſeptuagintaſepte₃ ꝓlibus fuit punit⁹ que ,pceſſerũt de lũbis ei⁹. Uel dic ſe-

Quomõ virginibus. ℭ Caſus. In hoc. c. redarguit hiero. eos q ſimul plures hñt vxores ⁊ eas que ſimul plures habẽt maritos. Primo exẽplo ſamaritane a dño reprehẽſe. ſcdo rõne inſtitutiõis matrimonij. tertio exemplo lamech inde puniti grauiter. quarto argumẽto a minori dupl'r inferens ex ſimplici bigamia ad taiẽ. In fi. reprehẽdit quoſdam qui dicebant q viduis nõ erat conceſſum ſm matrimoniũ niſi in caſu. plurimas ſimul: vxores viduas de facto. Et hũc caſum innuit hug. ⁊ Bene. imo expreſſe ſic ponunt: vt per te videbis.

f ℭ Quõ virginibus. Caſus: hiero. in hoc. c. redarguit eos q ſimul plures hñt vxores. Primo exemplo ſamaritane a dño reprehenſe. ſecũdo ratione inſtitõnis coniugij. tertio exemplo lamech inde grauiter puniti. quarto vtendo argumento a minori de lamech nõ vero bigamo ad verũ bigamũ. In fine reprehendit quoſda₃ q dicebãt ſcdã mr̃imonia nõ eſſe cõceſſa viduis niſi in caſu.

g ℭ Per ſe. Matrimoniũ eni₃ propter ſe nõ appetitur: [redacted] ſed tamẽ eſt appetendũ cã vitande fornicationis ⁊ ,ppter prolẽ. ꝯ. xxi. cauſa. qõ. ij. §. his ita.

h ℭ Dicens. imo dixit ſe nõ hře virũ in euangelio: ſed hiero. reſpexit ħ nõ qd in ore ,ptulit mulier ſ₃ qd in mẽ

j. Corin. vij. b.

Deutero. xxiiij. Mat. xix. a

Libellus repudij q̃re fuit permiſſus.

Joã. iiij.

Gene. iiij.

Gen. iiij.

Gen. iiij.

Multi plures mul tiens nihil ag

Uxores plures ſil' habere nõ licet.

Catacly mus diluuiũ

Lamech punitus

ptíes.i.pfecte:ſeptuagieſſepties.i.pfectius:iuxta illud: O terq3 quaterq3 beati.i.pfecti.vl ergo ꝙ magis pecca-uit lamech q̄3 cain:q2 magis punitus eſt:ꝛ ꝙ peccatum lamech grauius fuit vindicatum q2 plura cōmiſit:duo ſ3 homicidium ꝛ adulterium:cain fratricidium tm̄.

ple non tm̄ p2ime ſed etiam vlteriores nuptie deſignā-tur.Et ſic eſt argu.contra.ff.de verbo.ſigni.boues.§.j.ff. de lega.iij.fideicōmiſſa.§.ſi quis decem.

a ℭ In numero.pe narū .i. maioritate. b ℭ Q2 ſancta.Ironice hoc dicit:ꝛ loquitur de altera bigamia de vera.ſ. c ℭ Eligatur. Non ideo intelligas ꝙ debeat talis eligi i abbatiſſa3:nā illa erit virgo.lx.an.vi.xx.q.j.iuuenculas.ſed vt paſcatur ab eccleſia. d ℭ Paupe2.lxxxj.di.c.vidue.ꝛ.c.ſeq. e ℭ Non meret accipere.Non dicit nō accipiat:nec dicit vt non detur:ſed non meret accipere:quia nō datur rōne merēdi ſed datur miſericorditer ratione obſequij. f ℭ Q2q3.hoc reſpicit principiū.c. vbi cōcedit viduis ſcda matrimonia 9here.Dicebāt eni gda3 ꝙ ille vidue tm̄ poterant 9here q̄s mortuis maritis infidelibus fides iam viduas inueniebat: que.ſ. iam facte vidue cōuertebātur. g ℭ In quibus.ſcilicet teſtimonijs. ℭ Uerum. hec eſt tertia pars.q. i qua p2obat ꝙ nō ſit peccatum 9here ſecundas nuptias : ꝛ deinceps.Io.de fa. h ℭ Ueru3.Magiſter hoc.c. intelligit de ſecūdis nuptijs licitis : ſed cōpetentius intelligit de illicitis:aliter exemplū de lamech non congrueret : quare tam aſpera proponeret hiero. cum auctoritate apoſtoli licita ſint non video.

ro[a] tantū ꝛ in crīe:q̄3 ſcā [b] ſit bigamia hic oſtēdit ꝙ bigamus ad cle2 eligi non pōt.ꝛ idē aplus ad timotheū:Uidua(inqt)eligat[c] nō mino2.lx.anno2 q̄ fuerit vni9 viri vxo2:hic cōe p̄ceptu3 de his viduis q̄ eccleſie paſcunt ele moſynis:ꝛ idcirco etas p2eſcribit vt ille tm̄ accipiāt pauperū[d] cibos que iā laborare nō pñt:ſimulq3 9ſidera ꝙ q̄ duos habuit viros etiam ſi anus eſt ꝛ decrepita ꝛ egēs eccleſie ſtipes nō meret accipere[e]:ſi autē panis illi tollit elemoſyne q̄3to magis q de celo deſcēdit:quē q indigne comederit reus erit violati co2pis ꝛ ſanguinis dñi:quā-q̄3[f] hec teſtimonia que ſupra poſui in qbus [g] viduis 9cedi tur vt ſi velit denuo nubāt: quidā interp2etātur ſup his viduis : quas amiſſis maritis ſic inuenerat fides xp̄i. ℭ Uer[h] hoc eū in exhortatiōe3 vidualis cōtinētie:non in condēnationē ſecūdaru3 ꝛ deinceps nuptia2 putam9 dixiſſe:quas multo2ū auctitibus conſtat licitas eſſe:vt ex verbis eiuſde3 dat intelligi. Ait eni ad Pamachiu3 in apologetico 9 Iouinianu3. ℭ Nec due nec tres nec deincepe nuptie ſūt 9dēnāde.

Aperiant queſo aures obtrectato2es[i] mei:ꝛ videant me ſecūdas nuptias ꝛ tertias in dño cōceſſiſſe:qui ſecundas ꝛ tertias nuptias non dānaui primum potui damnare matrimonium.

Idē3:Non dāno bigamos imo nec trigamos[k]:ꝛ ſi dici poteſt octogamos.

Idem:Ego nūc voce pclamo libera nō dānari in eccleſia bigamiā : imo nec trigamiam:ꝛ ita licere quinto et ſexto ꝛ vltra quomodo ꝛ ſecundo marito recte nubere.

Item Augu.lib.ij. contra aduerſariū legū ꝛ pphetā2.

ℭ Secunda coniugia ſicut ꝛ prima licita eſſe probant.

DEus maſculum ꝛ feminā ppagandi generis cā nuptiali[l] caſtitate 9iunxit:ꝛ ſecundas nuptias q̄ in vtroq3 teſtamēto permittuntur[m] licitas eſſe monſtrauit.

Idem ſup primā eplā3 ad Corinthios. ℭ De eode3.

QUod ſi do2mierit[n] vir eius:nō dicit prim9 vl' ſecūdus vel quartus:nec nobis[o] diffiniendū eſt qd non diffinit apl's:vnde nec vllas debeo dānare nuptias : nec eis verecūdiam inferre numeroſitatis.Dñs aūt ſeptēuiram nō dānauit[p]:nec dicit in reſurrectiōe[q] nō poſſe eſſe:ſed tm̄ neq3 nubent neq3 nubētur:vnde nec cōtra humane verecūdie ſenſum au

DEus. l ℭ Nuptiali caſtitate.ergo caſtitas eſt iter cōiugatos que ſancta di.xxx.di.§.hec ſcripſim9.poteſt ergo eo2ū concubitus dici caſtitas.argu.s̄.xxxj. diſtinctio.nicena✝. m ℭ Permittuntur.Si ergo in veteri teſtō pmittūtur: qūo di apl's permiſiſſe:Dic permiſit.i. pmiſſum eſſe oſtendit redigēdo in ſcriptis pter quoſda3 q dicebāt ad vxore3 nō accedendū cauſa incontinentie. Quod ſi do2mierit. ℭ Caſus. In hoc.c.pmo ponitur vba apli.ſecūdo verba Aug.exponentis vba apli.vñ cu3 apl's nō diffiniat de p2imo mrīmonia ſcdo vel tertio:Aug. nullas vult nuptias cōdēnare exēplo dñi q ſeptēuirā nō dānauit:ſed l3 ſecūdo 9hentes nō dānentur beatio2es tñ erant que in caſtitate permanſerint. n ℭ Q2 ſi do2mierit.Uerba apoſtoli. o ℭ Nec nobis diffiniendū eſt.Hic arg. ꝙ nō l3 alicui diffinire vel determinare vel excipere quod canon non excipit vel diffinit vel determinat.arg.xix.di. ſi romano2ū.s̄. xxvij.q.ij.lex diuine.xxiij qō.v.ſi non l3.ꝛ.xvj.qō.j.ſunt nōnulli.ꝛ ij.qō.v.cōſuluiſti.ꝛ xxviij.q.j.idolatria.ꝛ.lv.di.ſi euangelica.ꝛ.s̄.j.q.iij. ſaluato2.ꝛ.s̄.xxij.q.v. hoc videtur.Sed cōtra.arg.ff.de teſti.l.queſitum.ꝛ. de conſe.di.ij.liquido.ꝛ intelligo nō licet iniuſte ꝛ male contra rationem ꝛ contra canonem.xxxiij.q.ij.quos deus. p ℭ Non dānauit.cum quereretur ab eo cui deberet cōiungi.Et eſt ar.ꝙ interrogādo aliquis qd ponat.vt.ff.de ver.ob.l.j.§.ſi quis ita.s̄.e.qūo.ibi dicens ꝛc̄.ſ3 excipiēdo nō.vt.ff.de excep.non videt.Ar.9.xxij.q.ij.queritur. q ℭ In reſurrectiōe.Saducei negātes reſurrectiōe3 futurā 9 opi.phariſeo2 qui eā credebāt.i.hoies futuros in eodem ſtatu dicebāt.ſ.ꝙ debebāt cōmiſceri ſicut nūc faciūt:ꝛ quēlibet recepturū vxo2ē quā p̄ habuerat.vt phariſeos 9funderēt talē eis qōne3 fecerūt:Ecce aliq̄ habuit

Aperiant. ℭ Caſus. Quidā emuli hiero.rephendebant dicētes eum dānare nuptias ꝛ maxime ſecundas.Quibus hiero.rñdet dicens:ſi nuptias ꝛ maxime ſecundas cōcedo qualiter dāno matrimonium vel primas nuptias?Unde libera voce proclamo ꝙ nec etiam octauas nuptias condēno.Sequens.c.patet. i ℭ Obtrectato2es.qui dicunt me dānare mrīmonia. k ℭ Trigamos.vt in bo.li.ix.ne quiſq3.9.ibi di ꝙ tertiam ducere non l3:vt in auc̄.qūo opo2.epi.§.ſi autem. col.j.ſed illa correcta ſunt.ꝛ ſic per hanc dicionem nu-

Caſtitas ē inter 9iugatos.

✝ ℭ Adde q̄ not. i addi.di. c.nicena.ꝛ c. pꝑoſuiſti.lxij.di. ꝛ in.c. qd a te.de cle. coniug.

j.Co2in. vij.g.

Canone n̄ diffiniēte diffinire non l3.

Matthe. xxij.c.

Interrogās ponit

Reſurre... negabātur a ſaducęis.

ƀ octo viris:cuius illoꝝ erit vxoꝛ in iudicio? Quã queſtionẽ ſoluere nõ potuerũt:quã cũ poſtea ſaducei ꝓponerent ieſu? Rñdit erratis neſcientes ſcripturas:qꝛ in reſurrectõe neqꝫ nubẽt neqꝫ nubent̃:ſꝫ erũt ſic ãgeli dei.
a Nec ex corde meo.i.preter diuine ſcripture auctoritaté:qlibet enim debet ꝓbare quod dicit non ex ſuo conſẽſu moueri.xxxvij di.relatum. Qõ.ij.

Q Uod autẽ. Caſus hic intitulatur ſcḋa qõ q̃ querit̃ an aliqua nubere ſit cogẽda? Et ꝑciſe dicendũ eſt ꝙ non:vt in ſequenti.c.ꝓbat̃: niſi forte fecerit ſibi preiudiciũ ꝑ ſponſalia de future ſpõte ɔtta:tunc eni prius eſt admonẽda ⁊ poſtea aliquãtulũ cogẽda:vt dicit hug.

j.Corin.vij.§.

j.Corin.vij.§.

b Qõ aũt.hic q̃ritur an aliq̃ ſit cogenda nubere? Rñdendũ eſt ꝙ nõ:qꝛ i matrimonio anim⁹ dꝫ gaudere plena libertate.vt eẋ de ſpõ.cuꝫ locũ.imo etiaꝫ licet culpa alicui⁹ ꝓceſſerit metũ:tñ ille metus excuſat eũ a matrimonio.vt eẋ eo.veniẽs.ſi aũt qs deſpõſauit aliquã bene eſt cogendus vt ducat eã.vt extra de ſpon.ex l̃ris.in caſu tñ ſub alternatione cogit̃.ſ.vt vel ducat eã vel intret religionẽ.vt extra de cõuer.cõiu.ex publico.nõ obſtat qḋ legit̃ extra de ſpon.req̃ſiuit.vbi dr̃ potius eſt monẽda q̃ꝫ cogẽda.expone potius:id eſt prius.de hoc plene notaui.xxvij.queſtio.ij.§.ſed concedatur.

Nubere nõ eſt aliq̃ cogenda.

S I vero. Caſus hugo.ſic ponit hũc caſum.Rainaldus petebat filiam iordani tanq̃ꝫ ſibi deſponſatã:iordanus ꝟo denegabat illã ei allegãs coactionẽ ⁊ dicẽs ſe coactũ deſpõſaſſe illã ei inuitã ⁊ renitentẽ.Mãdat ergo vrbanus ꝙ ſi iordan⁹ ⁊ filia volunt ɔſentire ſaltẽ nũc ꝑficiat̃ matrimoniũ.Si nolunt legatus ſuus audiat cãm inter eos:⁊ ſi iordan⁹ ꝓbauerit exceptionẽ probatiõis ⁊ rainaldus nihil replicauerit vnde elidat̃ exceptio iordani:abſoluatur filia iordani ⁊ habeat licentiã nubendi cui vult.Plen⁹ ⁊ melius ponit caſũ.h.qꝫ Bñ.Sed tñ Bñ.in fine caſus fuit addidit ɔ̃lato iureiurãdo ipſi iordano:qḋ.h.ꝑtermiſit.
c Coactus.hoc non releuat eum ſi filia conſenſiſſet.
d Infantulã.hoc ſufficeret vt nihil actũ videret̃ ſi illa eẽt ĩfantula.i.infra ſeptẽniũ.ſed hac de cã papa nõ ꝓcedit:imo credo ꝙ ponat̃ infantula pro puella.
e Tẽperam⁹.hoc iõ dicit:qꝛ ille raptoꝛ erat:⁊ iõ de iure eã habere nõ poterat.ar.xxxvj.qõ.ij.placuit.hũc rigorẽ temꝑat h̃ papa.
f Voluerit.ar.qḋ de iure fcm̃ nõ eſt ꝑ ſequẽtẽ ɔſenſũ poſſe legitimari ⁊ ɔfirmari.Et ẽ ar.ꝙ ratihabitio retrotrahit̃ ⁊ cõfirmat qḋ ꝑus illegitĩe factũ erat.ar.xvj.q.j.c.vlti.
g Qḋ ipediat.intẽtionẽ iordanis:vt ſi ꝓbaret eos poſtea cõſenſiſſe parẽ.ſ.⁊ filiã.
h Ab ipſo.Ar.ꝙ teſtes de domo procedẽtes recipiũtur:ſed hoc fit in matrimonio.xxxv.q.vj.videtur palea eſt.
h Ab ipſo.i.ex pte eius:dꝫ eni ꝑ teſtes ꝓbare exceptionem ſuã ſuper coactione.vt.ff.qḋ metus cau.nõ eſt verifile.non aũt ſtaret̃ eius ſacroſãtum niſi ei eẽt delatũ ab aduerſario.
i Jordane.Arg.eſt qui coactionem eſt paſſus probationes competere.
k Predcã.Rainaldus lꝫ ɔfeſſus fuerit in iure eã ſuam eſſe vxorẽ nec ꝓbare potuit:nõ eni ſolui poteſt matrimonium ex vna pte.vt extra d̃ deſpon.ipub.atteſtatiões.de hoc.xxx.q.v.§.ſed obijcitur.

D E ne. Caſus. Quidã ſignificauit dño pape ꝙ neceſſitate coact⁹ neptẽ ſuã cuidã deſpõſauit:vñ dñs papa ſcribit dicẽs:ꝙ ſi neceſſitate coact⁹ hoc fecit nec ipſa vult vllo mõ ɔſentire:inuita ſibi copulari nõ dꝫ.Nã vn⁹ dꝫ eẽ ɔſenſus q̃ꝝ vnũ coꝛp⁹ efficit̃:⁊ q eã inuitã copulauerit tenet̃ ex fornicatõe ſi q̃ poſtea ſeq̃ret̃ vel ex diſcidio vel adulterio qḋ idẽ poſtea fuerit ſubſecutũ.
l Neceſſitatis.quia forte neceſſarium erat ei militio

deo dicere vt quotiẽs voluerĩt nubãt:nec ex corde meo[a] quotaſlibet nuptias ɔdẽnare:qḋ dr̃ vniuire hoc ⁊ oĩ vidue.Beatioꝛ autẽ erit ſi ſic permãſerit. Queſtio.ij.

Q Uod autẽ[b] aliqua non ſit cogenda nubere alicui:Amb.teſtat̃ ſuper epl̃am primã ad coꝛithios:Nubat vidua cui vult tãtũ in dño:id eſt quẽ ſibi aptum putauerit illi nubat:qꝛ inuite nuptie ſolẽt malos ꝓuentus habere:tñ autem in domino:id eſt ſine ſuſpitione turpitudinis nubat:⁊ viro ſue religionis nubat.

I tem iudiciũ vrbani pape.

Juramento patris nõ cogitur puella nubere cui nũquam aſſenſum adhibuit.

S I verũ eſſe cõſtiterit:qḋ nobis legati iordanis principis retulerũt.ſ.ꝙ ipſe coactus[c] ⁊ dolẽs filiam ſuã infantulaꝫ[d] nolẽtem et flentẽ ⁊ ꝓ viribus renitẽteꝫ non aſſentiẽtibus:ſed valde dolẽtibus matre ⁊ parẽtela rainaldo rodeli filio deſponſauerit:qm̃ canonũ ⁊ legũ auctoꝛitas talia ſponſalia (vt infra oſtẽdit̃) nõ appꝛobat:ne ignoꝛãtibus leges ⁊ canones nimis durũ qḋ dicimus videat̃:ita ſnĩaꝫ tẽperamus[e] vt ſi princeps cũ filie matris ⁊ parẽtele aſſenſu id qḋ ceptum eſt ꝑficere voluerit[f] cõcedamus:ſin aũt legat⁹ noſter vtraſqꝫ ptes audiat:⁊ ſi nihil fuerit ex parte ſupꝛadicti rainaldi amplius qḋ impediat[g]:ab ipſo[h] iordane[i] ſacramẽtuꝫ qḋ ita conſtet hec vt dicta ſunt accipiat:⁊ nos canonum ac legum:ſcita ſequentes deinceps nõ pꝛohibemus:quin alij viro ſi voluerit predicta[k] filia eius tantum nubat in domino.

E cõtra hoꝛmiſda papa ſcribit euſebio epõ. Palea

T Ua ſanctitas req̃ſiuit a nobis frater venerãde de filio adulto quẽ pater matrimoniũ contrahere vult ſi ſine volũtate filij adulti facere põt? Ad qḋ dicim⁹:ſi aliquo modo nõ cõſentit filius fieri nõ poſſe.Poteſt autẽ de filio nõdum adulto volũtas cuius nõduꝫ diſcerni poteſt pater eũ cui vult in mr̃imoniũ tradere:⁊ poſtq̃ꝫ filius ꝑuenerit ad ꝑfectaꝫ etatem oĩno obſeruare ⁊ adimplere debet:hoc ab oĩb⁹ oꝛthodoxe fidei cultoꝛib⁹ ſancitũ ⁊ voƀ tenẽdũ mãdam⁹.

I tẽ ſacratio regi arrogonũ.

Quoꝝ vnum futurum eſt coꝛpus:vnus debet eſſe animus:atqꝫ ideo nulla eſt inuita copulãda alicui.

D E neptis tue cõiugio quã te cuidam militi daturum neceſſitatis[l] inſtãte articulo ſub fidei pollicitatiõe firmaſti:hoc eq̃tate dictante decernimus:vt ſi illa virũ illum oĩo (vt dr̃) renuit:⁊ i ea

auxilium vel forte intulit ei metum.
a ℭ Perſiſtit.qḋ pſumit̄ niſi qs alleget de mutata volūta te ⁊ pbet. ff. de iur.ſiſ.ſtatiuſſlorus. ⁊.ff. de proba.cū qui.
b ℭ Diſcidij.id eſt odij.
c ℭ Redūdare.No regulā:ꝗ occaſionē dāni dat dānuꝫ dediſſe vi:vt ex̄ de ho. mici.dece tero. xxvij. q.ij.ſi tu.⁊. xxiij. qo. iiij.eſt iniuſta.

gualdradā:quo hoc ꝓbaret niſi publice eā duxiſſet:cum clandeſtina mr̄imonia non poſſet ꝓbare. xxx.q.v.§. ſed obijcitur.credo ꝙ ideo grauabatur:qꝛ infinite preſum. ptiones erant contra ipſum quod ſuffeciſſet.
f ℭ Perſcrutemini.h̄ in notorio admittit̄ ꝓbatio i 5. riū.ar.ex̄ de elec.bōe.

dem volūtatis auctoritate p ſiſtit[a] vt viro illi prorſus ſe deneget nupturā:nequaquā eā inuitam ⁊ renitentē eiuſdem viri cogas coniugio ſociari:quoꝝ enim vnū corp⁹ eſt vnus dꝫ eē ⁊ animus: ne forte virgo cū fuerit alicui inuita copulata cōtra dn̄i apoſtoliqꝫ pceptum aut reatum diſcidij[b] aut crimē fornicationis icurrat:cuius vꝫ peccati malū in eū redūdare[c] cōſtat ꝗ eā cōiunxit inuitā:qḋ pari tenore de viro etiā eſt ſentiēdum. Item nico.radualdo portueñ ⁊ Jo.ſicolieñ epis.

ℭ Non licet deſerere viro quā premiſſis dotib⁹ ⁊ publica atteſtatione duxit vxorē.

Lotharius rex in commonitorio[d] pfitet̄ gualdradā ſe a patre pmiſſis dotibus accepiſſe ⁊ ſororē poſt modum admiſiſſe huberti: vbi pmum diligenti inueſtigatione ingrite:⁊ ſi in eūdeꝫ glorioſum regē pdictā gualdradam pmiſſis dotib⁹ corā teſtibus ſcḋm legē[e] ⁊ ritū quo nuptie celebrari ſolent per oīa iueneritis accepiſſe ⁊ publica manifeſtatione eadem gualdrada in mr̄imoniū ipſius admiſſa eſt:reſtat vt perſcrutemini[f] cur illa repudiata ſit:vl̄ filia[g] boſonis admiſſa eſt. Sed qꝛ idē glorioſus rex metu thebergā admiſiſſe ſe dicit:metu vni⁹ hoīs tātus rex nō debuit cōtra diuinū pceptū in imane pcipitiū mergi:in hoc certe ſe magis rephenſibilē[h] oſtēdit in quo amorē dei amori mūdi poſt poſuit:cuꝫ nec etiā occiſores corporis ſint timēdi[i] ꝯtra iuſticiam hoīem ipellētes: nihil itaqꝫ vobis aliḋ pcipim⁹ manifeſtatiōe ſua eodē rege cōuicto[k]: niſi vt ſcḋm canonicaꝫ auctoritatē nr̄a vice freti cāꝫ illi⁹ diffiniatis:ſi v̇o minime ꝓbatū fuerit gualdradā fuiſſe vxorē legitimā : neqꝫ nuptijs more celebratis p bn̄dictionē[l].ſ.ſacerdotis filio nr̄o lothario extitiſſe cōiunctaꝫ: ſuggerite illi vt nō moleſte ferat legitimā ſibi(ſi ipa inocens[m] appuerit)reconciliari vxorē. ℭ Preterea vos ſcire volo:qꝛ prefata theberga ad apo.ſe. bis ⁊ ter appellauit[n]: ⁊ ſe a pfato glioſo rege ꝗſta eſt iniuſte fuiſſe deiectā ⁊ vi coactā falſū ꝯtra ſe cōpoſuiſſe piaculū:nam eo tp̄e ad apo.ſe. libellū appellationis ſue miſit:i quo qdē non adhuc cōfeſſam ſed vt cōtra ſe falſum diceret crimen cogi ſeſe inotuit[o]: inſuper ſubiūgens ꝙ ſi ampli⁹ compulſa fuerit ſcitote non veritatē: ſꝫ timore mortis ⁊ euadēdi ſtudio(qꝛ alr̄ nō poſſuꝫ) qḋ volucrit dicā: vn̄ vobis pcipim⁹ vt cū eadē theberga ad cōdictam ſynoduꝫ ſicut ſtatuimus aduenerit cām eius diligēti examinatiōe tractetis: ⁊ ſi ei obijcitur ꝙ illa ſe crimē aliqḋ admiſiſſe ꝯfeſſa

Lothari⁹. ℭ Caſus. hoc c. diuidit̄ in duas ptes. In pma di ꝙ lotharius thebergā vxorē legitimam expulit ⁊ gualdradā ſupduxit ⁊ eā loco vxoris habebat: poſtea cū de hoc redargueret̄ a papa miſit excuſatoriā epl̄aꝫ: aſſerens ſe mēdaciter pus legitime ⁊ ſolēniter accepiſſe gualdradā:ſꝫ poſtea metu huberti duxit thebergā. Papa ergo delegat cām iſtā ⁊ iſtruit eos qualr̄ ꝓcedere debeāt.ſ.vt adiudicēt ei gualdradaꝫ ſi pōt ꝓbare exceptiōeꝫ ſuā ꝯ thebergā.ſ.ꝙ pmo accepit gualdradā:ſi aūt hoc nō ꝓbauerit adiudicēt ei thebergā quā etiā per ꝯfeſſiōnez lotharij ꝯſtat illius cōiugem eē. In ſcḋa pte inſtruit eos ꝙ theberga ſignificauerat pape ꝙ lotharius eam cogebat vt ꝯfiteret̄ ſe adulteriū cōmiſiſſe vel aliquid aliḋ vn̄ poſſꝫ dimitti vel alr̄ puniri:⁊ ꝓpter hoc ad ſedē aplicam appellauit. Dicit ergo ꝙ ſi fuerit theberge obiectū ꝙ ꝯ ſe aliqd ſit ꝯfeſſa in iure:⁊ illa allegat violentiā ⁊ coactionē ⁊ ꝓbauerit vel ꝓteſtata fuerit pmos iudices fuiſſe ſuſpectos ⁊ inimicos ſibi: ex itegro ⁊ de toto negocio cognoſcāt.filia boſonis ſ. theberga. ſecunda pars ibi:preterea vos. Seq.§.patet.
d ℭ In commonitorio.i.in epiſtola vel ſcriptura qua nos cōmonuit de facto ſuo.
e ℭ Scḋm legē.tenet̄ ergo ꝓbare etiā ſolēnitates ꝯ regulā cōem ꝗ di ſp pſumit̄ oīa ſolēniter acta:vt inſti. de fideiuſ.§.vlt.ex̄ de ſen.⁊ re iudi.ſicut.ſic cū aliqs dicit ſe emiſſe a pupillo ꝓbabit ꝙ tutore auctore emerit:vt.ff. ḋ pub.quecūqꝫ.§.vlt.nā ex quo allegabat ſe pmo duxiſſe

g ℭ Filia.theberga.ſ. q̄ filia erat boſonis ⁊ puigna engelrude: vt.ij.q.iiij.c.vl.⁊.xj. q. ij. teugualdum.
h ℭ Rephēſibilē.ar. ꝙ ꝗ turpitudinem ſuā allegat nō eſt audiēdus. C. de reuo. do.cū ꝓfitearis.⁊. C. de trāſac.trāſactiōe ſinita.ex̄ de dona. iter. Itē eſt h̄ ar.ꝙ ꝑꝑ paruitatē pſone nō preſumit̄ metus illar⁹: ſic alr̄ ꝑꝑ publicū locuꝫ nō pſumit̄ quis metū paſſus in vrbe vt.ff.qḋ me.cā. nō ē.
i ℭ Timēdi. qꝛ poti⁹ oīa mala debem⁹ tolerare q̄ꝫ malo cōſentire:vt.xxxij.queſtio.v.ita ne.✠
k ℭ Cōuicto.vl̄ ergo ꝙ ꝯfeſſio quam fecit qs i inſtr̄o piudicet ei:vt ex̄ de pſūp.illḋ. ⁊ ex̄ de traſla.q̄to.ar. ꝯ.C.de ꝓba.nō eplis. Itē arg.ꝙ ꝯfeſſio extra ius fcā piudicet : vt de exceſ.pla.q̄ꝫ ſit graue.ſꝫ dic ꝙ pſiſtit in hac ꝯfeſſione etiā cū ventū fuit ad iudiciū ⁊ iḋ ſibi piudicauit.
l ℭ Per bn̄dictionē. Arg ꝙ ſi qs publice aliquā duxerit ⁊ dicat ſe pri⁹ duxiſſe aliā teneat̄ ꝓbare ꝙ cū oī ſolēnitate dotis ⁊ bn̄dictione eā duxerit.
m ℭ Innocēs. maxie:nā ſi ipa fornicata fuiſſꝫ hoc tn̄ nō poſſet ei obijcere lothari⁹:cū ⁊ ipe eēt notorius adult̄ ✠.ij. q.j. ſcel⁹ ex̄ de diuor.gaudem⁹.⁊.c.ſignificaſti vel dic cū.b.ꝙ h̄ parcit regis verecūdie.
n ℭ Appellauit.Ar.ꝙ ter pōt appellari in eodē negocio. ſic ex̄ de appel.directe.ij.q.vj.oīs opꝑſſus.lꝫ ꝯ ar.ij.q.vj.ſi qs in quacūqꝫ.ſed pōt dici ꝙ pluries appellauit.i. pluries vocē appellationis emiſit: vt ex̄ de teſti. cum tu fili.
o ℭ Innotuit.Nota ꝙ per pcedentē ꝓteſtationem ꝓbat̄ ſequēs metus:vt ex̄ qḋ me.cā.perlatum.ſed non per ſequentē:vt.C.e.l.metū.tn̄ ⁊ ſi non fuiſſet ꝓteſtata nihilo minus admitteret̄ ad ꝓbandum metuꝫ:vt.xv.q.vj.c.j.

Turpitudinē allegās audiri nō dꝫ.

✠ ℭ Add glo. ſimilem in.c. inter cetera i.✠. ad opprobriū.xxij. q. iiij.
Confeſſio facta in iuſto an piudicet.

✠ ℭ Immo vi ꝙ potuiſſet. ar.l.ſi q̄ illuſtris.C. ad oꝛſi. et auc̄. quo opoꝛ.epiſ. ⁊ cle.§.oꝫ col.j.
Appellare tertio nō licet.
Met⁹ ꝓbatur ꝑ ꝓteſtationes.

a Violentiã. Ar. ꝙ ꝯfeſſio fcã metu vel vi nulli ꝑiudicat.xxij.q.iiij.iter cetera.ꝯ̃.xv.q.vj.c.j.ꝯ̃.di.l.pſbĩos.j.q.j. ꝯſtat.xx.q.iij.pñs.ꝯ̃.vij.q.j.oẽs qui.arg.xj.q.iij. quiſqs.
b Renouetis. Ar. ꝙ idẽ eſt iudiciũ appellatiõis ⁊ cãe ꝑncipalis.ar.ij.q.vj.oĩs oppſſus.ꝯ̃.ij.q.vj.ſi qs eþs. Ar. ꝯ̃.vj.q.iiij. oſius.ꝯ̃.

pretereà.h.dicit Alexandrum ibi non papaliter ſed magiſtraliter rñdiſſe. Tu potes reſoluere plurale in ſingulare.ille enim punit̃ per quem ſtat ꝙ non conſũmatur matrimonium:vt extra de ſpon.duo. duobus.
h Excuſati. quo ad penam eccleſie nõ quo ad reatum: exquo operam dederunt ne filij copularentur peccauerunt mortaliter.ar.de peni.di.j.ſi cui. ⁊ vere excuſati debẽt eẽ quo ad penam ex quo factum eorũ per alios repſentatur: qꝛ ſi teneor aliquid facere ⁊ alter id faciat etiam ſine mandato meo hoc mihi ꝓdeſt:vt.ff. de ſ.ob.l.cum ſeruꝰ. nã ſi mihi das pecuniam vt ſeruũ manumittam: ⁊ aliꝰ eũ manumittat hoc ſufficit mihi vt ibi.
i Cõſentiẽdo. Dicunt aũt quidam ꝙ parentes pñt ſoluere ſponſalia filioꝝ:ſicut poſſunt etiam ſacrm̃ ꝯ̃.xxij.q.v.pueri. qḋ nego:qꝛ etas prefixa eſt infra quã nõ poteſt puer iurare.
k Ecce. Inmo ⁊ ſi ſine eoꝝ conſenſu ꝯ̃hunt dare debẽt operam parentes.ex̃ de deſpon.impub.c.j.

Queſtio. iij.

Quod autem. Caſus hic ponitur tertia qõ qua q̃rit̃ an filij poſt ſpõſionẽ parẽtũ poſſint cũ alijs ꝯ̃here. Et dicendum eſt ꝙ ſi filij ſpõſalibꝰ ꝯſenſiſſent poſt ſeptẽnium valẽt ⁊ tenent nec ab eis recedere debent:vt. xxvij.q.ij. de ſpõſatam.ſi tñ ꝯ̃xerint per verba de pñti cũ alijs mr̃imoniũ tenebit cum illis:vt xxvij.q.ij.§.ſꝫ aliud.

Filij vtrũ poſt parentum ſpõſionẽ poſſint cum alijs cõtrahere.

c Qḋ aũt. hic intitulat̃ tertia qõ: an.ſ. filij poſt ſpõſionẽ paternam poſſint cum alijs ꝯ̃here:⁊ quidem ſi ſpõſalibꝰ ꝯſenſiſſẽt filij poſt ſeptẽnium non lꝫ alijs nubere. xxvij.q.ij.ꝑ tctum.ſi tñ nupſerit tꝫ matrimoniũ.ex̃ de ſpon. duo.duobus. Si vero filij nõ ꝯſenſerit vel fũt ĩfra ſeptẽniũ nõ habent neceſſario ſpõſalibꝰ ſtare: nec illa ſpõſalia tenẽt. xxx. q.ij.c.vnico. cõſulit̃ tñ filijs vt ſtent illis ſpõſalibus.ex̃ de deſpõ.ipu.tua.alˢ non obligat filiũ ſponſio paterna.ff.de ver.ob. ſtipulatio iſta.

Si qui parentes. Caſus. Di in hoc.c.ꝙ ſi parentes ꝯ̃ ſcerint ſpõſalia filioꝝ iuramẽto iterpoſito ⁊ fidem fallant per triẽnium a cõione priuent̃:ſi vo filij nõ volunt cõtrahere excuſati erunt parentes lꝫ filijs contradicant:ſi aũt parentibus cõſentiant in crie pena ſuperiori punientur. Excuſati quo ad eccleſiã ⁊ non quo ad deum. Sequens.§.patet. Illorum.ſ.filiorum parentũ.
d Si qui parentes. pro nuptijs filiorum fidem preſtantes ⁊ de conſenſu filiorum.
e Fregerint. non copulando eos ſicut iurauerunt de conſenſu filiorum.
f Non fuerint. quia copulari volunt inter ſe ⁊ non obſtante voluntate parentum.
g Dephenſi. Uidet̃ hic ꝙ ſi ambo parẽtes vellent ſe abſoluere non poſſent;quod concedit.h. ſed ob.ex̃ de ſpõ.

fuiſſet: ⁊ ecõtra illa violentiam[a] ſe pertuliſſe ꝓclamauerit:vel ſi inimicos iudices illos ſibi fuiſſe teſtata fuerit: tũc illud renouetis[b] iudiciũ ſm eqtatis normã vt iniuſticie mole non opprimatur.

His auctoritatibꝰ euidẽter oſtẽdit̃ ꝙ niſi libera voluntate nulla eſt copulanda alicui.

Queſtio. iij.

Quod autẽ[c] poſt parentũ ſpõſiõeꝫ alijs nuber̃ nõ valeant aucte eliber tani cõcilij mõſtratur q̃ di.

De parentibus qui fidẽ frangũt ſponſaliorum.

Si qui parẽtes[d] fidem fregerint[e] ſponſalioꝝ triẽnij tpe a cõione abſtineant:ſi vero idem ſpõſus vel ſpõſa in illo graui crie non fuerit[f] deprehenſi[g] excuſati[h] erũt parẽtes:ſi vo in eodẽ fuerint vitio ⁊ polluerint ſe cõſentiendo[i] ſuperior ſnĩa ſeruetur.

Ecce[k] ꝙ nõ lꝫ parentibꝰ ſpõſalia filioꝝ ſuorũ frãgere verũ hoc de illis intelligendum eſt que illoꝝ conſenſu cõtrahuntur.

C.i.xxxij.

Quidam vir[l] cũ non haberet vxorẽ quã dam meretricẽ ſibi in coniugio copulauit: que erat ſterilis neptis ingenui filia originarij[m]:quã cum pa-

Cauſa. xxxij.

Quidam vir. Caſus In precedenti cã tractatum eſt q̃liter ſibi aliqs copulare illã in matrimonium poſſit vel non poſſit quã prius polluit per adulterium: ſed qꝛ meretrix parꝫ diſtat ab adultera:iõ Gra. ſubnectit hanc cãm. xxxij. incontinenti:in qua oſtendit vtrum meretrix poſſit duci vel non duci in matrimonium:⁊ qualiter adulteria poſt penitentiã viro valeat recõciliari. Adiũgit etiam de duplici inſtitutione mr̃imonij:⁊ de his qui vel que abortum ꝓcurant. vt hoc aũt ⁊ alia faciat cõpetentius ꝑmittit themã de quo octo elicit queſtiones. Caſus autem thematis patet.
l Quidam vir. Oſtenſum eſt quando ⁊ quis ducere poſſit eam quaꝫ per adulterium polluit: in hac cã vult oſtendere vtrum meretricẽ quĩs debeat ducere: ⁊ ſi ducta fuerit an ſit vxor appellanda. Adiũgit etiam de duplici inſtitutione matrimonij:⁊ de his que abortum procurant: vt autem hec ⁊ alia ⁊c̃.
m Originarij.i.ſerui:vt patebit in ſequẽtibꝰ:tñ ori-

ginarios nō dico ſeruos nec aſcripticios. Jo. Queſtio.j.
Q Uod aūt. ¶ Hec qō diuidit̄ in q̄tuoꝛ partes. In pͥma ꝓbat p quattuoꝛ auctoꝛitates ſanctoꝝ patrū ꝙ nullus dꝫ ducere meretricē anteq̄ꝫ peniteat: qꝛ etiā vxoꝛē adulterā tenere non dꝫ: qꝛ patron⁹ eēt turpitudinis. ſecūda ibi: ſubaudit̄. tertia ibi: cōtra vero. q̄rta ibi: cū ergo. Jo. d̄ fa.

rū. ⁊ ſatis hoc ꝓbabile vꝫ: qꝛ nō dꝫ facere ꝑiudiciū marito ſi requiſit⁹ cognoſcat talē vxoꝛē vt poſtea nō poſſit ipſam accuſare: qꝛ tūc poti⁹ cognoſcit̄ ab vxoꝛe q̄ꝫ cognoſcat vxorē ✠. Alij ↄ̄triū dicūt. Ego ↄſulo ꝙ nō reddat niſi ad mādatū eccl̄ie ne videat̄ approbare moꝛes ei⁹ vt. ff. de adul. ſi vxoꝛ. in ſi. hoc aūt certū eſt ꝙ expellere eā nō dꝫ a ſe etiā ſi notoꝛiū ſit ei⁹ crimē. vt ex̄ de diuoꝛ. poꝛro. niſi publice moꝛaret̄ cū adultero: vel niſi ipſa ↄuicta ſit p ſniaꝫ: vel cōfeſſa ſit crimē in iudicio vt. j. e. de bn̄dicto. ⁊ ex̄ de adul. itel leximus. ⁊ ex̄ de diuoꝛ. ſignificaſti. qō aūt in hoc. c. dicit̄ videt̄ eſſe coꝛrectū. vt. C. de adul. auē. ſed hodie. vbi dꝛ ꝙ dānatā de adulterio poſſum⁹ reſumere īfra bienniū. vt. j. e. qō autē. ⁊. c. ſeq. ſꝫ illud cuꝫ ſpes eſt de coꝛrectione eius. j. e. c. vlt.

¶ Caſus. Hic intitulat̄ pͥma qō qua querit̄ an aliqs poſſit ducere meretricem: Et dicēduꝫ eſt ꝙ ſic: ſi ſpes ē de coꝛrectiōe: tn̄ ſiue ſpes ſit de coꝛrectiōe ſiue nō tenet matrimoniū. vt. j. e. ſi quis. Gra. tamē ex vtraqꝫ parte allegat. Caſus. §. cum ſeq c. patet.

a ¶ Qō aūt. Hic depingit̄ pͥma qō: an ſcꝫ qs ducere poſſit meretricē: Et eſt dicenduꝫ ꝙ ſic: ſi ſpes habet̄ de eius coꝛrectione: vt. j. c. vlti. ⁊ extra de eo q du. in ma. ſignificaſti. imo meret̄ q eā ducit: extra de ſpō. inter opera. ſed ſi nō habetur ſpes de ea foꝛte nō licite ducit̄: tenet tamē matrimoniuꝫ cū ea. j. e. qō. ſi quis vxoꝛē. allegat tamē prius magr̄ ꝙ duci nō poſſit: qꝛ et quo iam ducta dimittēda eſt ſi foꝛnicetur: vt. j. e. c. j. ij. ⁊. iij. ergo a maioꝛi nō eſt de nouo ducēda. hoc ar. habes extra de iureiu. queadmodū. poti⁹ eſt arg. a deſtructione conſequētis.

ter alij vellet tradere: huic auus eā copulauit cā ſolius incōtinentie: deinde hic pn̄ia ductus ex ancilla ꝓpꝛia filios ſibi querere cepit: poſtea de adulterio cōuictus ⁊ punitus: quēdam rogauit vt vi vxoꝛē oppꝛimeret ſuā: vt ſic eā dimittere poſſet: quo facto quādam infidelē ſibi copulauit: ea tn̄ conditione vt ad chꝛiſtianā religionē tranſiret. ¶ Hic pͥmū querit̄ an meretrix licite ducat̄ in vxoꝛē? ¶ Secūdo an ea q̄ cā incontinētie ducit̄ ſit coniunx appellāda? ¶ Tertio: cuius arbitriū aliqua ſequatur an liberi aui an oꝛiginarij patris? ¶ Quarto: ſi viuēte vxoꝛe liceat alicui filios ex ancilla q̄rere? ¶ Quinto: ſi ea que vim patit̄ pudicitiaꝫ amittere cōpꝛobetur? ¶ Sexto: ſi adulter adulterā poſſit dimittere? ¶ Septimo: ſi viuēte dimiſſa aliā poſſit accipere? ¶ Octauo: ſi infidelē ſub ꝑmiſſa conditione lꝫ alicui fideliū in ↄiugem ducere. ¶ Queſtio. j.

Q Uod autē[a] meretrix in ↄiugiū duci nō debeat multi] auctoꝛitatib⁹ ⁊ rōnibus ꝓbatur: illa eni que adulterij rea cōuincitur: niſi poſt peractā pn̄iam in cōiugij cōſoꝛtiū retineri non dꝫ. Unde Joā. chꝛyſoſtomus ait ſuper mattheum cap. ix.

¶ Patronus turpitudinis eſt qui vxoꝛem ſuā adulteram dimittere noluerit.

S Jcut crudelis ⁊ iniquus eſt qui caſtā dimittit vxoꝛē: ſic fatuus eſt ⁊ iniuſtus qui retinet meretricē: patronus[b] eni turpitudinis eſt q celat[c] crimē vxoꝛis. Item Hieronymus.

¶ Cā foꝛnicatōis vir dimittat vxoꝛē ñ tn̄ adulterā ducat

D Jxit dn̄s in euangelio: Quicūqꝫ dimiſerit[d] vxoꝛē: niſi ob foꝛnicationem ⁊ aliā duxerit mechat̄: ⁊ qui dimiſſam duxerit mechat̄. Sola foꝛnicatio ē que vxoꝛis vincit[e] affectum: imo cū illa vnā carnem in aliam diuiſerit: ⁊ ſe foꝛnicatione a marito ſeparauerit nō debet teneri: ne virū quoqꝫ ſb maledicto faciat dicēte ſcriptura. Qui tenet adulterā ſtultus ⁊ impius eſt: vbicūqꝫ igit̄ foꝛnicatio eſt vel foꝛnicationis ſuſpitio[f] libere vxoꝛ dimittit̄: ⁊ qꝛ poterat accidere vt aliqs calūniaꝫ faceret innocēti: ⁊ ob ſecūdam copulā

c ¶ Qui celat. hoc verbū vitiū notat: aliud eſt celare: aliō non indicare. ff. de fur. qui vas. §. j.

D Jxit domin⁹. ¶ Caſus. Pꝛobat hiero. in hoc ca. auctē euangelica ꝙ vir nō dꝫ dimittere vxoꝛeꝫ ſuā niſi cā foꝛnicatiōis: ſꝫ ꝓbata foꝛnicatiōe per teſtes vel violēta pꝛeſumptiōe eā dimittere pōt ne virū maledicto ſupponat: ſꝫ qꝛ vir falſaꝫ cām ꝑtēdere poſſꝫ iō ſtatutū fuit vt ſi ꝓ vā cā dimittat̄: tn̄ viua ea alia nō ſuꝑducatur.

d ¶ Dimiſerit. qō ſupple non licet.

b ¶ Patronus. hoc intelligo cū ipſa nō vult agere pn̄iam. vt ex̄ de adul. ſi vir. Itē hoc intellige cū notoꝛiū ē vxoꝛis adulteriū: nec iā ignoꝛantiā ſuā obūbꝛare pōt maritus C. de adul. ſine metu. ar. ff. de adul. mariti. j. xxxiij. qō. ij. ego. palea eſt: tūc eni leno pꝛeſumit̄ ⁊ de lenocinio accuſat̄. j. e. crimē. nō tn̄ tenet̄ hoc caſu dimittere eā: ſed denūciare dꝫ eius crimē ad pn̄iam ſiue occultū ſit ſiue notoꝛiū eius crimē dū tn̄ ꝓbare poſſit. Et nota ꝙ in oībus iſtis. c. non dꝛ ꝙ eā debeat expellere vel debitū denegare: ſꝫ ſicut dixi denūciabit eccl̄ie crimē eius: ⁊ aget ad hoc vt illa peniteat: vel agat ſi vult ad ſepationē thoꝛi. Nūqd ergo ante ſniaꝫ eccl̄ie tenet̄ ei reddere debitū? h. dicit ꝙ ſic: qꝛ nunq̄ꝫ factū ipm vt dicit ſed ſnia ꝑuat aliquē iure petēdi debitū. Et eſt ar. ꝓ eo. ex̄ vt lite pē. laudabilē. viij. q. iiij nōne. xv. q. vi. c. vl. xxxiij. q. ij. ſeculares. xxxv. q. vi. multo.

e ¶ Uincit .i. ligat ⁊ īpedit affectū vt vxoꝛ etiā ſi velit de iure nō poſſit exigere debitū a viro: idē eſt de viro. vel vincit .i. ſuperat: ⁊ remouet affectū vxoꝛis .i. affectū qui debetur vxoꝛi. ⁊ ſunt hec verba ſumpta ex. l. C. de repu. l. j.

f ¶ Suſpitio. Hic videnť excipi due cāe dimittēdi vxoꝛē: in euāgelio tn̄ excipit̄ vna. ſed qō h̄ dicit vel ſuſpitio foꝛnicatiōis ⁊c. nō eſt cā dimittēdi: ſed eſt modus ꝓbandi cām dimittēdi: qꝛ p ſuſpitiōeꝫ ꝓbat̄ foꝛnicatio: adeo ꝙ vxoꝛ dimittit̄ pp ſuſpitiōeꝫ foꝛnicatiōis: vt h̄. ⁊ i auc̄. vt li. ma. ⁊ aui. §. ex. col. viij. vn̄ ꝓ eodē reputat̄ foꝛnicatio ⁊ foꝛnicatiōis ſuſpitio: nā ꝓbata ſuſpitiōe ꝓbata eſt foꝛnicatio: qd eni ſi tumeat vēter incognite a viro ſuo: nōne certa erit foꝛnicatiōis ſuſpitio. ij. q. j. ſi peccauerit. ✠ Uel ſi vir aliquot ānis pmāſerit in expeditiōe ⁊ rediēs inueniat puerū anniculū. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iur. ſi.

✠ ¶ Adde hanc qōnē late decidi p gl. ⁊ Jo. and. in. c. ſi. de adul.

Luc. xvj. d

Pꝛouer. xviij. d.

Foꝛnicatiōis ſuſpitio an ſufficiat ad vxoꝛē dimittēdā.

✠ ¶ Adde de mō ꝓbādi adulte.

riū per gl. ⁊ Bar.i.l. ij.§.ſi.⁊ in l.qđ ait. ⁊ in.l. capite quīto.§.j.ff.de adulte.

Suſpitio ē triplex.

lium. Sā.dixit hiero.male excepiſſe ħ duas cās dimiſſionis. Sʒ huic.c.obſtat.ij.q.j.multi.⁊.q.ij.i ſcripturis. ⁊.vj.q.j.oues.in qb⁹ dī ꝙ ois ſuſpitio poti⁹ eſt repellēda qȝ ꝓbāda. Sed diſtingue triplicē ſuſpitionē ꝓbabilem: temerariā ⁊ violentā.vt dixi.ij.q.j.c.j.hic ergo de violenta ſuſpitiōe loqᷓ. Sʒ quero ſi ꝯ mulierēʒ ꝓbata ſit violēta ſuſpitio:an ipa admittaᷓ ꝙ ꝓbet in ꝯriū? Ar.ꝙ ſic.xxv.qō.iij. extraordinaria. vbi ꝯ violentiſſimā ꝓbationē admittiᷓ ꝓbatio:imo etiā ſimplex iuramentū. Reſpon.ꝙ bñ admittitur ꝓbatio ꝑ teſtes: ſed non per ſimplex iuramētū. vt.ſ̄. xxvij.q.j.nec aliq̄.arg. xxij.qō.v.hoc videᷓ.

a ℭ Jubeᷓ.hoc verbum iubeᷓ non reſpicit qđ precedit: ſed quod ſequitur.

In coniugio. ℭ Caſus. Dicitur hic ꝙ quecūqȝ peccata vir fecerit ꝑter fornicatōēʒ vxor: ꝓpter hoc nō coingnaᷓ:ſed ex fornicatione viri coingnaᷓ vxor vt viro ſuo redda adultera:idē de vxore adulterāte intelligas vt vir ꝑ ipſius fornicationem reddatur imūdus. Adultera .i. imunda ſibi.i. vt iam nō ſit viro licitū ab ea debitū exigere:nam vt ait apl's:cū cetera peccata ex̄ corp⁹ ſint in fornicatiōe corp⁹ ⁊ aīa polluūtur.

* Adde q̄ ſit pena mulieris cōmittentis adulteriū.no.in l.qm̄ alexāder.⁊ i autten.ſʒ hodie.C. de adul.

nuptialem veteri copule crimen ipingeret:ſic priorē dimittere iubeᷓ[a] vxorēʒ vt prima viuēte ſecundā nō hēat.

Idem in epiſtola pauli ad Corinth.

ℭ **Sola viri fornicatio vxorem maculat.**

In coīugio qs poſitus: quecūqȝ peccata fecerit nō propriā infuſcant ꝯiugēʒ ſed fornicatio vxorēʒ coingnat:vt iam nō ſit viro ſuo licita[b] ſed adultera.

Item Joan.chryſoſto.

ℭ **Qui vxorē ſuam dimittere adulteraʒ noluerit duobus annis peniteat ſi ei debitum reddiderit.**

Si quis[c] vxorē ſuam īuenerit adulterā[d]* ⁊ poſtea deinceps placuerit hēre eam in matrimonio duob⁹ annis peniteat:ideo qꝛ cū adultera mixtus ſit q̄ adhuc crimine ſuo nō eſt purgata: aut[e] abſtineat ſe a matrimonio eius donec expleaᷓ[f] ſatiſfactio criminis pnie ſue: iō qꝛ poſt ſatiſfactionē pnie non mereᷓ vocari adultera: ſilr ſi virū ſuū vxor inuenerit adulterū:non ad iparia[g] iudicantur. ℭ Subaudit[h] niſi ab adulterio mulier recedeᷓ voluerit:quo caſu vxorem ſuā vir recipere poteſt nullū periculuʒ ei illaturus.

Unde pelagius papa melleo ſubdiacono.

ℭ **Poſt pniam adulterij: vxorem vir poteſt accipere.**

De benedicto quoqȝ quē vxorē alienā indicaſti facinoroſo ſuſtuliſſe ſpiritu:⁊ in ſuū hacten⁹ preſumere detinere ꝯſortium:(ſi hoc reruʒ veritas hʒ) iubemus experiētie tue vt eum cū ipa quoqȝ adultera diſtricte non differas mactare[i] ⁊ caluatos[k] ab inuicē ſepare:⁊ illum quidē ad luciū defenſorē in apulie ꝓuincie patrimoniū ſine dilatiōe migrare. Jllā vero ſi quidē maritus ſu⁹ ſine dolo aliquo forte accipe voluerit tua ordinatiōe ſub cautela[l] recipiat:nullum ei dūtaxat de cetero ſimile cōmittenti ꝑiculum illatur⁹...

ei cōmiſcetur incorrigibili:recte igiᷓ itelligatur cū crimē eſt ita manifeſtū ꝙ ꝑtextu ignorātie ⁊c̄.vt dixi.ſ̄.c.j.

d ℭ Adulteram.nec ab adulterio deſiſtentem.

e ℭ Aut abſtineat.in ſeq.c.ſi qs vxorē eſt ⁊:ſed legas aut ꝓ et:⁊ erit vna pena:vel ibi lege ⁊ pro aut:⁊ erūt due pene ſub alternatiōe: vt aut peniteat duobus annis : aut nō exigat debitum ab eo:donec ꝑegerit penitentiam.

f ℭ Expleaᷓ.vel ſaltem inchoeᷓ:nā ſi voluerit eā ſibi reconciliare:etiā infra tēpus pnie ab ea pōt exigere debitum.vt extra de diuor.ſignificaſti.⁊ de fur.ex litteris.in ſi.extra đ eo qui cogn.conſang. capi.veniens.

g ℭ Ad iparia.hoc quo ad debitū non exigendū donec alter peniteat : ſimilr nō ad iparia iudicātur quo ad debituʒ reddenduʒ quo ad diuortiū quo ad accuſationē.ī̄.e.qō.v. precepit.⁊.c.xpiana.

ℭ Subaudiᷓ. hec eſt ſecunda ps queſtiōis:in q̄ ꝓbat per octo.c.ꝙ meritoriū eſt viro eā.ſ. meretricē poſt pniam retinere.Jo.de ſa.

ℭ Caſus. Jſte.§.reſpicit illud qđ dcm̄ eſt.ſ̄.in.c.dixit. vbi dī ꝙ nō dʒ teneri ⁊ iubeᷓ dimittere.Dicit nūc ſīa.intelligendū eſſe niſi illa velit ab adulterio recedere:q̄ caſu vir pōt eā retinere nullū ꝑiculū ei illatur⁹ ad qđ iducit ſe.c.

b ℭ Licita.donec vir egerit pniam.⁊ ſic pʒ ꝙ ſi alter ꝯiugum adulteraᷓ:reliqu⁹ ꝑdit ius exigēdi:ſed ſm̄.h.delinquens teneᷓ alteri reddere debitū.vt no.ſ̄.e.c.j. Sed obijcio tibi q dicis ꝙ fornicāti non tenetur alter reddere debitū:mulier que fornicaᷓ ꝑdit ius petendi debitū:ſilr vir non hʒ ius petēdi debitū in tali muliere:delinquit ergo cognoſcēdo eā:vt hic dī.⁊.ī̄.c.prox.ſi ergo mulier petat debitū a viro ⁊ vir excipit ꝯ eam qꝛ perdidit debitū:ipſa poteſt replicare ꝙ ⁊ ipſe ſilr perdidit debitū.extra de diuor.ſignificaſti.vnde vī ꝙ cū effectu poſſit mulier petere debitū.ſed nō eſt ita:qꝛ ſi mulier triplicauit:vir pōt q̄druplicare ⁊ dicere ego ex tua cl'pa ꝑdidi.

Vxor adulterante an perdat vir ius exigendi.

Si qs vxorem. ℭ Caſus. Dī hic ꝙ ſi qs deprehendit vxorē ſuam de adulterio ⁊ eā ſtatim anteq̄ȝ peniteat retinet ad vſum carnalē:qꝛ ſe adultere nōdum purgate īmiſcuit duobus annis cōtinuis penitere debet:⁊ ab ea abſtineat donec pnia criminis expleatur:vltra aūt nō debet abſtinere:qꝛ poſt pactā pniam nō eſt adultera dicenda.vir autē ⁊ vxor in talibus nō ad imparia iudicanᷓ.

c ℭ Si quis.hoc.c.intelligit.h.cum adulteriū vxoris eſt notoriū vel etiam publicum per ſniam:vel qꝛ in iure cōfeſſa eſt ⁊ ita ꝯdēnata:nec tñ deſiſtit adulterari ⁊ vir

h ℭ Subauditur.reſpicit hoc quod dicit in capitu.ſicut. vbi dixit qui retinet.

De bñdicto quoqȝ. ℭ Caſus. Significatū fuit pelagio ꝙ bñdict⁹ vxorē alienā illicite detinebat:q̄re ꝑcipit ſubdiacono ſuo vt illos punire non differat caluatos ab inuicē ſeparādo ⁊ illū migrare.i.mittere debeat ad apulie defenſorē. Jllā vero ſi marit⁹ eā recipe voluerit ſb cautela eā recipiat.ſ.preſtita cautiōe ꝙ eam nō ledat etiā crimen ſimile non cōmittentē:ſi vero maritus eam recipere noluerit mādat papa vt in monaſteriū detrudatur. Caluatos.i.tonſuratos ⁊ dehoneſtatos. Seq.c.patet.

i ℭ Mactare.id eſt punire.

k ℭ Et caluatos.pānis abſciſſis.i. dehoneſtatos ⁊ tonſuratos ſicut moris eſt in quibuſdam locis:qꝛ veſtes ⁊ capilli inciduntur eis in ignominiam ante ⁊ retro.

l ℭ Sub cautela. Cū nō dicaᷓ ħ que cautio ꝑſtari debeat a viro:vī ꝙ nuda ſufficiat cū talis cautio firmiſſima dicaᷓ.vt.ī̄.de ꝯſe.dī.iiij.ꝑmuʒ.ar.ad idē.ſ̄.xvij.q.ij.ſi quis incognit⁹.nomē eni cautiōis ꝑ ſe poſitū nudā ꝓmiſſionē deſignat.C.de v̄.ſig.ſancim⁹.Sol.ſi mlier nihil allegat de ſuſpitōe viri dico ſufficere nudā ꝓmiſſionē:ſi au

Vxor a viro ſep[...] ſub q̄ c[...]tiōe eſt reſtitu[...]da.

laturus: ſi vero oino eam recipere[a] noluerit: in aliū[b] quēdam locū in quo ei nō liceat male viuere prouida eaȝ diſpenſatione conſtitue.

Item ex penitentiali theo.

Qui adultere debitum reddit tribus annis peniteat.

SI quis vxorē ſuā ſcit adulteram ⁊ nō vult dimittere eam: ſed in matrimonio habere tribus annis peniteat: ⁊ q̄ȝdiu penitet abſtineat ſe ab illa. Iteȝ Augu. ad pollentium lib.iij.

Adulterio purgato per penitentiam poteſt fieri reconciliatio coniugij.

QUod aūt tibi durū videtur vt poſt adulterium reconcilietur cōiunx: ſi fides[c] adſit nō erit durū: cur enim adhuc reputam⁹ adulteros quos credimus vel baptiſmate ablutos vel penitentia eſſe ſanatos: hec crimina in veteri lege nullis ſacrificijs mūdabantur[d] q̄ in lege noue. ſine[e] mūdatiōe legali mūdantur: ⁊ ideo tunc oino ꝓhibitū eſt ab aliquo cōtaminatam accipe vxorē: quāuis dauid[f] ſaulis[g] filiā quam pꝛeiuſdē mulieris ab eo ſeparatam dederat alteri tanquā no. te. ꝓfigurator[h] ſine cūctatione receperit: nunc aūt poſteaq̄ȝ chꝛiſtus ait adultere: Nec ego te ꝯdēnabo: vade deinceps noli peccare. quis nō intelligat maritū debere ignoſcere qḋ videt ignouiſſe deū amboꝛum? nec iā ſe debere adulteram dicere cui⁹ penitentis[i] crimen deletum eſt a deo. Idem de adulterinis ꝯiugijs. De eodē.

NOn erit turpis neq̄ȝ difficilis etiā poſt patrata atq̄ȝ purgata adulteria recōciliatio coniugij vbi per claues regni celoꝛum nō dubitatur fieri remiſſio peccatoꝛū: non vt poſt viri diuoꝛtium adultera reuocet: ſed vt poſt xp̄i conſoꝛtiū adultera[k] nō vocetur. Itē ambꝛo.

Cū foꝛnicatiōis vitiū excludit̄ caſtitatis vꝛt⁹ aſciſcit̄.

CUm renūciatur [l] improbitati ſtatim aſciſcitur virtus: egreſſus eni malitie virtutis operatur igreſſum: eodēq̄ȝ ſtudio quo crimen excluditur inocentia copulatur. Item Gꝛego.

Nō ē fallax apd deū q ad vitatē penitēdo reuertit̄.

APud miſericoꝛdē nāq̄ȝ iudicē nec ille fallax

tem dixit eū eſſe ſuſpectū opȝ vt idonea cautio ei pſtet̄ ſ. fideiuſſores vel pignoꝛa: vel etiā iuramentū ſi foꝛte illud magis timet vir: vt. xvij. q. iiij. metuentes. ſi vō tāta ſit ſeuitia viri vt nulla cautio videat̄ ſufficere tunc nō eſt ei reddēda: ſȝ alicui honeſte matrone cōmittenda: vt ex̄ de reſti. ſpo. ex trāſmiſſa. ex̄ eo. ti. lr̄as. i ſi. q2 ſatiſdatio malivolum ꝓpoſituȝ nō mutat: vt inſti. de ſuſpec. tu. §. vlti.

a Recipe. nō eniȝ erit cōpellēdus eā recipe: cū alij adheſerit ex̄ de diuoꝛ. ſignificaſti. ⁊ pōt mōaſteriū igredi ea viuente: vt xxvij. q. ij. agathoſa.

b In aliū. Pena adulterij ēt ſȝ leges cōmutata eſt in itruſionē monaſterij. C. de adul. auc̄. ſȝ hodie.

SI quis vxorem ſuam ſcit ⁊c̄.

QUod autem. Caſus. Pollētius dicebat durū ſibi videri ſi poſt baptiſma vel penitētiā adulter vel adultera recōciliet̄. Augu. aūt ꝓbat q̄ nō dȝ duꝝ ſibi videri: nā q̄ȝuis i veteri teſtō adlt̄eriū nullo ſacrificio purgaret̄: tn̄ dauid noui teſti ꝓfigurator vxorē ſuā alij male traditā ſibi recōciliauit benigne. Xp̄s etiā adulterā penitēteȝ nō ꝯdēnauit. Sine mūdatiōe. i. ſine exteriori ſacrificio legali: ſed ſola penitentia.

c Si fides. i. credulitas. ſ. vt credat̄ pctā p pniaȝ dleri. vl̄ fides i. certitudo ⁊ ſpes coꝛrectiōis ꝯtinētie ei⁹.

d Mundabant̄. quo ad penam tpalem: imo ſola venialia dimittebantur per cerimonialia. de pe. diſt. vj. c. j.

e Sine mundatione legali. ſed ſola penitentia.

f Quāuis dauid. hiſtoꝛia: legit̄ in lib. regū q̄ ſaul dixit ad dauid: qcūq̄ȝ mihi centū ꝓputia philiſtinoꝝ poꝛtabit habebit filiā meā. Dauid āt ducētos philiſteos occidit ⁊ eoꝝ ꝓputia pn̄tauit ſauli: ⁊ ſic filiā ſuā michol accepit in vxorē: ꝓceſſu aūt tpis fugit dauid a facie ſaulis: ⁊ tūc vxorē dauid dedit phalthi filio lais. Deide moꝛtuo ſaule cū fili⁹ ſu⁹ biſboſeth redargueret abner ꝓncipē militie de ꝯcubina pr̄is ſui idignat⁹ ē cū eo: vn̄ abner recōciliat⁹ eſt cū dauid ⁊ michol vxorē ſuā ſibi reduxit: ⁊ ſecutus eſt eā phalthi vir ſu⁹ ploꝛās vſq̄ȝ bahuri: nō eni cognouerat illā eo q̄ illa diligēs dauid ſp̄ triſtis extitit.

g Saulis filiam. ſcilicet michol.

h Pꝛefigurator. Pꝛefigurauit q̄ mulier poſt penitentiam debeat viro reconciliari. xxxj. q. j. §. ſed obijcitur.

i Penitētis. Vi ergo q̄ nō poſſit mulier de adulterio accuſari poſt pniaȝ qḋ falſū eſt. J. xxxiij. q. ij. admonere. ſȝ poſt baptiſmū nō vt vi: q2 ibi plenioꝛ ſit remiſſio q̄ ad oēm penā etiā tpalē. ar. de ꝯſe. di. iiij. ſine penitētia. arg. ꝯ ex̄ de diuoꝛ. gaudem⁹. ſȝ dic q̄ lȝ excipi poſſit de adulterio pꝛimo cōmiſſo poſt baptiſmū nō tn̄ accuſari: q2 exceptio eſt fauoꝛabilis accuſatio eſt odioſa. ij. q. vij. accuſatio.

NOn erit. Caſus. Di in hoc. c. q̄ nō eſt turpis recōciliatio adulteri vel adultere cuȝ adulteriū eſt p pniaȝ purgatū: q2 iā p xp̄ȝ fcā eſt remiſſio pctōrū: nec dȝ vt adultera in malitia pſeuerans reuocet̄: ſed q̄ poſt penitentiā nō dȝ adultera reputari.

k Adult̄a. manēs.

CUm renūciat̄. Caſus. Queſitū fuit ab Amb. qn̄ dicat̄ fieri bonus q a pctō recedit? Et rn̄. q̄ ſtati ⁊ ſine aliquo interuallo: q2 ex quo peccatū excludit̄ virtus ſtatiȝ ingredit̄.

l Cū renūciat̄. Si eni p ianuā pcti intrat diabolus ſtatim xp̄s recedit. de pe. di. ij. ſi enim inqt. Et argue q̄ īfuſionē gr̄e p̄cedit remiſſio pctōꝝ naturalr̄. i. itellectu: ſȝ tn̄ tpe ſimul ſunt. ſic ergo ꝓus deſinit qs eē vitioſus q̄ȝ icipiat eē vtuoſus. xxiij. q. iiij. qd faciet. bon⁹ eni ⁊ malus ſil̄ aliqs eſſe nō pōt. de pe. di. j. §. ſi aūt. ar. ff. de here. iſti. quotiēs. §. ſi qs ita dixerit. Itē nec pōt quis eē in medio ſtatu: q2 ois q nō diligit odit: vt de pe. di. ij. §. quicūq̄ȝ ab illa oꝛiginali. in ſi. Sȝ obijcit̄ nōne pctm̄ dimittit̄ penitēti: qḋ ſi eſt ita cū hn̄ti pctm̄ dimittat̄ pctm̄: ergo penitēs eſt pctōꝛ: ⁊ ita vi q̄ virtus ⁊ vitiū ſimul ſint: vel aliquo tpe intermedio ſit qs ſine adulterio: qḋ ſtare nō pōt. Lau. Ego dico oēs qōnes tales eē duplices: iſti infundit̄ gr̄a iſti dimittunt̄ pctā: eſt eni infuſio cōpoſita ⁊ ſimplex: ſicut hec eſt duplex lupus egredit̄ ſiluā: ſi enim intelligat̄ de cōpoſita egreſſione vtraq̄ȝ iſtaꝝ eſt vera: lupus egreditur ſiluā: lupus eſt in ſilua: ſecus ſi de ſimplici egreſſione: ſilr̄ vtraq̄ȝ iſtaꝝ eſt va: iſti ifundit̄ gr̄a iſti remittit̄ pctm̄ ſilr̄ hic diſtiguēdū ē hec res ꝓſcribit̄ hec res nō ꝓſcribit̄.

APud. Caſus. Dicit̄ in hoc. c. q̄ apud deū bon⁹ hr̄ ⁊ nō fallax qui peccatū penitendo dimittit: ipſe eni poſt penitentiam peccata que cōmiſimus abſcondit ⁊ dimittit nr̄am penitentiā ſuſcipiendo libenter. Seq. §. pȝ.

Adultera etiam poſt penitentiam accuſari pōt.

Jo. viij. b

Bonus ⁊ malus qs ſimul eſſe nō poteſt.

a ¶ Reuertitur. Si ergo iuraui me ad diem certũ ſo- luturum pecuniã: ſ; poſt ſoluam nõ deiero: q: iã ad ve ritatem redeo: ſicut ſi ſub pena pmiſi aliquid nec ſolui pena cõmiſſa eſt: ſi tñ poſt ſoluo liberoꝛ a pena. ff. de arbi. l. vlti. Quando pena cõmittatur vel qñ purgetur not. in di. dñi mei. h. Item eſt hic ar. ꝙ aliquis poteſt mutare cõfeſ- ſionem ſuã maxime incõtinenti: vt ex̄ de teſt. cog. preterea. vl' an teq̃ ſit ſcripta. ex̄ de cenſi. olis. dũmodo non fiat calũnioſe: vt. ff. de interro. ac. de etate. §. vlti. Argu. ꝯ extra de cõceſ. preben. ⁊ ec. nõ va. poſt electio nem. ⁊ extra vt ec. be nefi. vt noſtrã. ⁊. iiij. q. iij. item qui falſo.

Juris ſol uere certo tpe: ſi poſt ſoluat nõ eſt piur⁹.

¶ Crimẽ lenocinij.

¶ Caſus Dicitur in hac. l. ꝙ leno eſt qui vxorẽ publice i adul terio deprehenſã de- tinet: ſecus aũt eſt ſi ſuſpectam de adul- terio detinet.

b ¶ Vxorẽ. Non tñ penã adulterij ſuſti- net qui mĩmoniũ ſuũ contẽnit: ⁊ vxo- rem delinquere pa- titur ⁊ cõtaminatio ne nõ indignatur: vt. ff. de adul. l. ij. §. lenocinij. Crimen aũt lenocinij pluribus modis com mittitur: cõmittit lenociniũ qui queſtuaria mancipia h;: q: nõ eſt hoc minus q̃ ꝓprio corpore queſtũ facere: vt. ff. de rit. nup. l. palam. §. lenociniũ. Item eſt etiã leno qui ſcienter ducit dãnatam adulterã: vel qui recõciliat ſibi adulteram: vt. C. de adul. l. caſtitati. vel qui ſcienter tꝫ adulteram vt h: vel qui recipit pecuniam pro adulte- rio vxoris ſue: vt. ff. de adul. l. ij. §. lenocinij.

Lenocini um mul- tiplicite cõmittit.

habebitur qui ad veritatẽ re uertitur[a] etiã poſtq̃ mentit: q: omnipotens deus dum li benter noſtrã penitentiã ſu- ſcipit ipſe ſuo iudicio hoc qð errauim⁹ abſcõdit. ¶ Qð ſi in adulterio perſeuerare ele gerit patronus turpitudinis ⁊ lenocinij reus maritus ha bebitur: niſi eam adulterij ream facere voluerit. Vñ in ix. lib. C. de adulte. ⁊ ſtupro iperatoꝛ ſeuerus ⁊ antonius.

Crimen lenocinij cõtrahũt qui dephenſã in adulterio vxorẽ[b] in matrimonio deti- nuerunt: non qui ſuſpectam habuerũt adulterã. ¶ Hoc in mulierib⁹ nõ obtinet: non enim eis pmittitur maritos ſuos adulterij reos facere. Unde in lib. eo. ⁊ ti. eo. Idẽ imperatoꝛ. Publico iudicio nõ habent mulieres adulte-

¶ Hoc in mulierib⁹. ¶ Caſus. Per q̃dam. c. ſupdicta pmiſſum eſt viris accuſare vxores de adulterio: nũc di- cit Gratianus ꝙ mulieribus hoc nõ pmittit vt viros ſuos de adulterio accuſent: qð pbat per. l. ſeq. Vel expone hoc. ſ. ꝓpter qð non dicant lene ſi viros adulteros detinent.

¶ Publico. ¶ Caſus. D: in hac. l. ꝙ ſi mulier ad pe- nam capitalẽ virum ſuũ voluerit accuſare de adulterio ꝙ nõ admittitur: licet de thoro violato conqueri velit: quãuis vir iure mariti contra eam admittatur.

c ¶ Accuſationẽ. ſed non vſq; quaq; negat mulierem poſſe virũ accuſare ✠: ſed dĩ nõ equo mõ cum viro ac- cuſationem de adulterio poſſe ꝓponere. vñ recte ſubdit: Nõ idem priuilegiũ ⁊c. vir eniꝫ iure mariti. ſ. ſine inſcri ptione ſine metu calũnie infra ſexagita dies vtiles mu lierẽ de adulterio accuſat: vt. iij. q. iij. §. aliqñ. qð nõ fa- cit mulier: als vir ⁊ mulier ad paria iudicant: vt. ſ. e. q. v. precepit. ⁊. c. xpiana. ⁊. ſ. e. q. c. ſi qs vxorẽ. ſed poſt ſexagin ta dies nõ põt eã niſi iure cõi accuſare niſi abſens ſit pp rẽ publicam: q: tunc admittit ⁊ reſtituitur ad illos ſe- xaginta dies. Et eſt iſte caſus ſpãlis in quo maioꝛes re- ſtituunt ⁊ non minoꝛes. ff. ex q. cau. ma. ſi q̃ militi. ff. de adul. miles. §. qdeꝫ ⁊. ff. de mino. auxiliũ. Sed qð h dĩ nõ vꝫ tenere ſm iura nr̃a: nã ſicut maritus vxorem ſic

✠ ¶ Addẽ ꝙ mulier ad effectũ pene ipo- nẽde viro ad ſepatio nem thori põt mari- tũ accuſa- re. no. L y. in. l. i. C. d adul. Spe. in eo. ti. §. ſed nũqd.

vxoꝛ maritũ licite accuſat ⁊ inſcribit ꝯ eũ: ⁊ obligat ſe ad penam talionis: ⁊ hoc qñ coram ſeculari iudice agit: ſed ſi agit corã eccleſiaſtico nõ inſcribit: vt ex̄ de. p cu. tue ⁊ lex idem vꝫ dicere in auc. vt li. ma. ⁊ auie. §. ⁊ q: do. ⁊ §. cãs. col. viij. miroꝛ tñ quare Inno. dicat ꝙ corã ſecula ri iudice ſit inſcribẽ dum: cũ hodie pena ſecularis cõmutata ſit in eccleſiaſtici pe- nam: vt. C. de adul. auc. ſed hodie. vnde etiaꝫ ſm leges dico ꝙ vxoꝛ poſſit accuſa- re virum cuꝫ tñ ec cleſiaſtica ſit pena ad ulterij. ſed dic ꝙ iõ ⁊ hodie teneꝛ vir in- ſcribere: q: ingreſſus in monaſteriũ moꝛ ti equiparatur. Vel dic ꝙ lꝫ cõmutata ſit pena adulterij q̃tũ ad mlie rẽ nõ tñ q̃tũ ad vir; ſed eſto ꝙ vir accuſat mulierẽ ⁊ ſuccũbat: ex quo vir ſe obliga uit ſe ad penã talio- nis ⁊ nõ pbat ergo ⁊ vir cõdẽnabit ſicut mulier ꝯdẽnaret ſi eẽt ꝯuicta. ſed mlier cõuicta detrudet in monaſteriũ: ergo ⁊ vir: ⁊ ſic aliqs cogit recedere ab vxoꝛ ſua abſq; cã fornicatõis ſm hoc q; vult ſe pari ab vxore ſua accuſabit eã: vt cũ ſuccubuerit poſſit recedere ab ea: ⁊ ſic alia via ẽ ꝯſecut⁹ qð deſiderauit qð eſt ꝯ id. xxiij. q. v. hec imago ex̄ de. p cu. tue: Rñ. bñ ꝯcedo ꝙ eodẽ mõ ꝯdẽnat vir q̃ mulier. Mulier eni nõ cogit in trare religionẽ niſi viro placuerit: ſic nec vir ꝯdẽnatus cogitur intrare religionem niſi mulieri placuerit: vel intellige quod dicit decre. ꝙ debet inſcribere: veruꝫ eſt q̃- tum ad hoc vt lucret donationem pp nuptias vel doteꝫ.

Accuſ ſe pñt tuo vi vxoꝛ ulteri

rij accuſationem[c] quãuis de mĩmonio violato queri ve- lint lex iulia declarat: que cũ maſculis iure mariti accuſã- di facultatem detuliſſet: non idem[d] feminis priuilegium[e] detulit. ¶ Si ergo (vt ex his colligit auctoꝛitatibus) adulterã retinere nulli per- mittitur: multominus in cõ- iugium duci licebit cuius pu dicitie nulla ſpes habet: de- bet enim inter cõiuges ſer- uari fides ⁊ ſacramentũ: que cum defuerint non cõiuges ſed adulteri appellantur.

Unde Augu. ſcribit contra iulianum in libꝛo. j.

¶ Veritas nuptiarũ nõ cõſi ſtit i cõmixtiõe mar' ⁊ femie

Non eniꝫ in ſola (vt de- liras) cõmixtione ma- ris ⁊ femine nuptiarũ veri- tas eſt: quãuis ſine illa com-

✠ ¶ ... quatr ... mai ... bens ... cuſat ... adul ... not. ... Bar. ... q̃ui ... ḋ. gl ... C. de ...

d ¶ Non idem. ſ. iure mariti. vel nõ idem. ſ. nullum priuilegium apud ſecularem iudicem.

e ¶ Priuilegiũ. Quidã dñi dicũt ꝙ etiã vxoꝛ virũ ac- cuſare põt de adulterio ✠: ſed nõ cũ priuilegio: q: tene- bitur ad talionẽ ⁊ hoc innuit h. Alij dicũt ꝙ nõ pt vt Jo. ⁊ intelligũt autenticas illas p quas dicũt veteres leges eẽ abꝛogatas. in auc. vt fratrũ filij. §. vlt. col. ix. ⁊ in auc. vt liceat ma. ⁊ auie. §. q: do. ⁊. §. cauſas. col. viij. in qbus vꝫ ꝙ eque vxoꝛ virũ ſicut vir vxorẽ põt accuſare p illam l. C. de repu. cõſenſu. vꝫ cũ agit ad ſeparationem thoꝛi: vt lucret donationem ꝓpter nuptias: non tñ vt vir in coꝛ- poꝛe puniatur: ⁊ ad hoc tantum agitur ſm canones.

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Infert Gra. ex ſupdictis ꝙ ſi nul lus dꝫ adulteram retinere multomin⁹ in cõiugem dꝫ duci ſi ſpes correctionis nõ habetur de ipſa: cũ inter cõ iuges fides ⁊ ſacrꝫ debeãt obſeruari: ⁊ ad hoc iducit ſe. c.

Non enim. ¶ Caſus. Julian⁹ dicebat ꝙ non erat verũ ⁊ pfectũ mĩmoniũ ſine cõmixtione carna li: in q̃ opinione vꝫ fuiſſe Gratianus ⁊ qdaꝫ alij: ꝯ quos lo quitur Aug. dicens ꝙ veritas mĩmonij potius conſi ſtit in fide ꝑle ⁊ ſacro q̃ in carnis cõmixtiõe. Sic vꝫ mi hi. B. iſte caſus ponẽdus: de ſacro tãgit ibi obſcure vbi dicit bon⁹ vſus mali. hug. et ſic põit hũc caſũ. Seq. §. px.

✠ ¶ ... ꝙ ſi: ... ſecũ ... impo ... viro ... para ... thori ... ne le ... ꝯcoꝛ. ... xij. q. ... ſi qu. ... L y. i ... C. de ...

a ¶ Uſus mali.i.prurigo cõcupiſcentie. Et not. ꝙ ſunt quattuor ſpecies vſus: eſt bonus vſus boni: vt itegritas que deo vouetur. eſt ⁊ malus vſus boni: cũ quis cõtinet ꝓpter inanem gloriã ⁊ bonus vſus mali cũ cõcupiſcentia artaſ circa mrĩmonium. ⁊ eſt malus vſus mali cuꝫ quis vagaſ ad meretrices: vt. e. queſtio. iiij. meretrices.
¶ Econtra vero. hec eſt tertia pars.q. in qua laudat ⁊ prefert virginitatẽ mrĩmonio: non tñ improbantur nuptie: ita itelligas ſequentia.c. Joan. de fa.

Nuptie terram implent.
¶ Caſus. Ambro. tria inducit in hoc.c. ad diſſuaſionẽ bigamie. Primũ q: hoc facit virginitas i celis qḋ mrĩmoniuꝫ in terris. ſcḋm q: ſicut opꝰ ſecũde diei non meruit benedictiões: ita nec ſecũde nuptie. tertiũ q: nec in beſtijs approbata eſt bigamia: cuꝫ tñ immũda animalia ſub binario ingreſſa ſunt in arcã. Sic. Bene. poſuit hunc caſũ. Et qḋ dicitur ibi aliud ſacramentum.i. alia ſignificatio: hoc ſcilicet q: nec ⁊c̄.
b ¶ Uirginitas. nõ ideo hoc dicit vt ſole virgines habeãt paradiſum: ſed q: facilius. arg. ſ. pri. cã. q. v. qui ſitit. vel quia virginitas ſoror eſt angelorũ: vbi oẽs erunt virgines vel cõtinentes neqꝫ nubent neqꝫ nubentur.
c ¶ Unde. ſ. ad oſtẽdendum ꝙ binarius numerus nõ bonam hꝫ ſignificationem ſed ſignum diuiſionis ⁊ reprobationis.
d ¶ Immunda.i. imunda vocauit moyſes in lege. ſ. q̄ nõ ruminabant vt porci: ⁊ que nõ habebant vngulas fiſſas vt equi: ⁊ in natantibus que nõ habebant ſquamas ⁊ generaliter que lex comedi prohibuit.
e ¶ Impar numerus eſt mundus.i. ſub impari numero ingrediuntur munda in arcam.
f ¶ Et aliud ſacramentum. ab illo ſcilicet quod ⁊c̄.
g ¶ Comprobata. ſenſus eſt adeo reprobatur bigamia ꝙ nec etiam in beſtijs imundis inueniebatur cuꝫ quo bigamia contrahi poſſet ſi alter comparum moreref.
h ¶ Ut haberet. Reddit ationẽ quare mũda ſunt: ingreſſa ſub ipari numero vt ex illis poſſet aliqḋ offerre: vbi eni paritas eẽt ibi nõ poterat diuidere maſculũ a femĩa.
¶ Uerũ. ¶ Caſus. Quia ambro. videbatur dicere que dam que videntur improbare nuptias: ideo Gratia.

mixtione nuptie filios ꝓcreare nõ poſſunt: ſed alia ſunt ad nuptias ꝓprie pertinẽtia: quibꝰ ab adulterijs nuptie diſcernuntur. ſ. ſicuti eſt thori cõiugalis fides: ⁊ cura ordinate filios ꝓcreandi: ⁊ que maxima eſt differẽtia bonꝰ vſus mali[a] hoc eſt bonus vſus concupiſcentie carnis: quo bono adulteri male vtũtur. ¶ Hec ſunt bona quibus cõmendantur nuptie: ⁊ ab illicito vſu diſcernuntur.
3 ¶ Ecõtra vero Ambro. iprobare nuptias vꝫ dicens.
¶ Prime vel ſcḋe nup ie hac auctoritate ꝓbari videſ.

Nuptie terrã implent vgĩnitas[b] paradiſuꝫ: ſed hoc intuendũ eſt dubitat iuxta hebraicã veritatẽ ꝙ ſcriptura in.i. ⁊.iij. ⁊.iiij. ⁊ v. die ⁊.vj. expletis operibꝰ ſingulorꝫ dierũ dixit: Et vidit deus ꝙ bonũ eſſet: in ſecundo die hoc oĩno ſubtraxit: nobis intelligentiam tribuens nõ eſſe bonũ duplicẽ numerũ qui ab vnione diuidat ⁊ ꝑfiguret federa nuptiarum: vnde[c] ⁊ in arca noe oĩa animalia quecũqꝫ bina igrediuntur imunda[d] ſunt: ipar numerus[e] eſt mũdus: q̄ꝙ in duplici numero intelligat ⁊ aliud ſacrmͫ[f]: qḋ nec in beſtijs qdẽ ⁊ imundis auibus bigamia cõprobata[g] ſit: bina enim ⁊ bina ingrediuntur imũda ⁊ ſeptena que mũda ſunt vt haberet[h] noe poſt diluuium qḋ impari numero ſtatim deo poſſet offerre.
¶ Uerũ hoc ad exhortationem nõ ad neceſſitatem obſeruãde vgĩnitatis refertur. Unde Ambro. ait.
¶ Uirginitas cõſilio ſuadetur nõ ex imperio ꝓcipitur.

Integritas corpis expetenda a nobis eſt: quam ego ꝓ conſilio ſuadeo nõ ꝓ imperio ꝓcipio. Sola[i] eſt eni virginitas q̄ ſuaderi põt imperari nõ poteſt: res magis
4 votik q̄ꝫ ꝓcepti eſt. ¶ Cũ ergo in meretrice (vt diximꝰ) nulla ſpes fidei nulla ſit certitudo pudicitie: pꝫ ꝙ nõ eſt in cõiugium ducenda. Sed obijciſ raab hiericõtina quã uis eſſet meretrix: tñ principi de tribu iuda eſt copulata cõiugio: de qua xp̄s poſtea naſci dignatus eſt. ¶ Oſee quoqꝫ. xij. ꝓphetarꝫ ꝑmus[l] ex precepto dñi choro hordei[m] meretricẽ emit quã ſibi is cõiugio ſociauit. Sed

dicit quo caſu intelligantur. ſ. de conſilio: ad quod inducit ſeq.c. cuius caſus patet.
Integritas. i ¶ Sola eſt. hec dictio ſola determinat hoc verbũ ſuaderi.i. ſolũmodo ſuaderi poteſt (i ꝑatur eni fides ſpes charitas humilitas) niſi aliq feciſſent ſibi ꝑiudicium vel vouẽdo vel ſumẽdo ſacrũ ordinem. xxvij.q.j. vt lex. q̄nqꝫ etiã impaſ cõtinentia ratione delicti: vt in penitentibꝰ vxoricidis ⁊ inceſtuoſis: vt dixi. ſ. cauſa. pri. q.j. in prin. ⁊.c. ſicut.
k ¶ Uoti. Ar. ꝙ monachi: vel canonici non pñt inuiti cõpelli ad diſtrictiorẽ vitã: q: res ẽ magis voti q̄ꝫ precepti: ⁊ magis liber voluntatis q̄ꝫ coactõis. ar. di. lxxiiij c.ij. ⁊. xx. q. iij. pſens.
¶ Cũ ergo. hec eſt quarta pars qõnis: in qua ſoluit magr̄ ⁊ dic ꝙ ſi definit meretricari poteſt duci vxor: als nõ. Jo. de fa.
¶ Caſus. Infert gratianus ex ſupradictis ꝙ meretrix non eſt in cõiugium ducenda cũ nulla ſpes correctiõis ſit i ipa. Sed ſtatiꝫ obijcit de raab meretrice que fuit cõiugio copulata: de qua etiã ꝑ ſucceſſionẽ xp̄s naſci dignatꝰ eſt: ⁊ de oſee q meretrici emit quã ſibi mrĩmonio copulauit. Sed Grã nus ſoluit dicens: aliud eẽ meretriceꝫ ducere vel adulteraꝫ retinere: aliud eſt aliquã eaꝝ hĩe que nõ ꝑt a luxuria refrenari. ꝑmũ licet: ſecundũ autem nõ. ⁊ ad hoc inducit ſeq.c.
¶ Raab. hiſtoria. Ut legit i lib. ioſue raab recepit exploratores iſrl̄ in domũ ſuã: ⁊ cũ q̄rerenſ ad mortẽ abſcondit eos: ⁊ deinde dimiſit ꝑ funẽ de feneſtra domꝰ ſue q̄ muro ciuitatis iherebat: poſtea cũ ciuitas capta ẽ ſaluata eſt domꝰ raab: ⁊ ſalmõ dux de tribu iuda duxit eã i vxorẽ.
¶ Oſee hiſtoria. Legit i oſee ꝙ dixit dñs ad eũ: vade ⁊ ſume tibi vxorẽ fornicariã ⁊ facias filios fornicationũ: q: fornicãs fornicabiſ terra a dño: ⁊ abijt ⁊ accepit gomer filiã debelai q̄ ↄcepit ⁊ ꝑpit filiũ ⁊ iterꝫ dixit dñs ad eũ: vade dilige mliẽrẽ dilectã amico ⁊ adulterã ſic diligit dñs filios iſrl̄ ⁊ diligũt vinacia vuaꝝ ⁊ ipi reſpiciũt ad deos alienos. ⁊ dixit oſee: ⁊ eã emi mihi quindeci argẽteis ⁊ choro hordei ⁊ dimidio choro tritici: als hordei. ⁊ dixit ad eã: in diebꝰ multis expectabis me: nõ fornicaberis ⁊ nõ eris cũ viro. l ¶ Primꝰ. nõ rõne tpis ſꝫ ordis liber eni ꝑmꝰ põiſ iter. xij. ꝓphas. m ¶ Choro hordei. ⁊

Cõtinẽtia rõne delicti qñqꝫ iꝑatur.

Monachi an poſſint ad vitam ſtrictiorẽ compelli.

Joſue. ij. ⁊. vj.

Oſee. j. ⁊ iij. a.

quindecim argenteis & dimidio choro tritici. Jo.

Non eſt culpandus. ¶ Caſus. Excuſat hiero. in hoc.c.oſee ꝯtrahentem cū meretrice dicens eū ꝓpter hoc nō eſſe culpandū ſed potius laudandū: qꝛ malā conuertit in bonā: nec coꝛruptus eſt ex ſocietate foꝛnicarie: ſed foꝛnicaria pudicitiam aſſumpſit.

Societas īter bonum & malum ꝯhi poteſt

a ¶ Sociek. ſocietas enim inter bonum & malum ꝯhi pōt: vt ex ſocietate boni malus edificet: ſicut emptio veneni valꝫ ſi tale ſit ꝙ adiectiōe alterius materie vſui eē pōt. ff. de ꝯhen. emp. qd̄ ſepe. §. veneni.

b ¶ Sectek. Arg. ꝙ malū additū bono nō coꝛrūpit illud: ſꝫ potius ſumit naturam boni. arg. J. e. q. ij. quicquid. & ex. de coſe. ec. qd̄ in dubijs.

Queſtio. ij.

Diuiſio.

Quod autem. ¶ Hec qō diuidit in ſeptē partes. In p̄ma quarū vꝫ ꝓbare ſupficialiter ꝙ cā incontinentie inducta nō eſt vxoꝛ: qꝛ honoꝛ eſt mulieꝝ filios ꝓcreare. ſcd̄a ibi: his ita. tertia ibi: nō autē. quarta ibi: ſic ē rio. qnta ibi: de his. ſexta ibi: cū ergo q aliquā. ſeptima ibi: cū ergo dꝛ. Joā. de fa.

¶ Caſus. Hic intitulatur ſcd̄a qō qua q̄ritur an ſit cōiunx dicenda que cā incōtinētie ducit. Et certum eſt ꝙ nō: ſm̄ primam inſtitutionem matrimonij que fuit facta cauſa multiplicandi generis humani. Sed ſm̄ inſtitutionem ſcd̄am matrimonij factā cauſa foꝛnicationis vitande eſt matrimonium: vt. J. e. §. his ita. Iſte autem. §. per ſe patet.

Coniunx ne eſt que cā incōtinentie ducitur.

c ¶ Quod aūt. Hic depingitur ſcd̄a qō an ſit illa ꝯiunx que cā incōtinentie ducit. Equidem eſt nō ſm̄ primam inſtitutionē mr̄imonij factā cā pꝛolis tm̄ & grā multiplicandi generis humani: ſed ſm̄ ſcd̄am inſtitutionem factā poſt pctm̄ vitāde foꝛnicationis cā: & vtraqꝫ iſtitutio fcā eſt in paradiſo. p̄ma ante pctm̄. ſcd̄a poſt: attribuitur tn̄ ſecunda apoſtolo: non qꝛ ipſam fecerit ſed qꝛ ipſam eſſe factā oſtendit: & ne in poſterū ab hereticis in dubiū reuocet in ſcriptis redegit: ſicut etiam hiero. ſecundas nuptias conceſſit. ſ. xxxj. q. j. aperiant.

Mrimoniū quāqꝫ fuit de precepto.

d ¶ Bn̄dictio. & fuit fcā in paradiſo. xxvi. di. deinde. tūc fuit p̄ceptum vt ibi dꝛ: eodem mō p̄ceptū fuit cū diceba tur: Maledictus q nō reliquerit ſemen ſup terrā: hodie tn̄ eſt ꝯſiliū niſi q̄ ad reddendū debitū. xxxiij. q. iiij. apl̄s.

aliud eſt meretricem ducere vel adulteram retinere quā tua conſuetudine caſtitate & pudicitia exoꝛnes: atqꝫ aliud aliquā eaꝝ habere quā nullo pacto a luxu carnis ſue reuocare valeas: hoc enim penitus pꝛohibetur: illud laudabiliter factum legitur.

Unde Hiero. ſup oſee li. j.

¶ Non eſt peccatum meretricem ducere vxoꝛē.

Non ē culpādus oſee ꝓpheta ſi meretricem quam duxit ad pudicitiā cōuertit: ſed potius laudandus ꝙ ex mala bonā fecit: nō enim q bonus pmanet polluit ſi ſocietur[a] malo: ſed q malus ē in bonū cōuertit ſi boni exēpla ſectek[b]: ex quo intelligimus nō ꝓphetā pdidiſſe pudicitiā foꝛnicarie copulatū: ſed foꝛnicariā ſumpſiſſe pudicitiam quā antea non habebat. ¶ Queſtio. ij.

Quod autē[c] nō ſit vxoꝛ que ſola cā incontinētie ducitur hinc videt probari poſſe: qꝛ cōiugium ꝓpagationis nō explende libidinis causa a deo inſtitutum eſt: hec nāqꝫ fuit bn̄dictio[d] in cōiugijs: Creſcite & multiplicamini. Unde Ambro. ſuper Lucam.

¶ Partus feminarum eſt p̄cis ſola cauſa nubēdi.

Pudoꝛ[e] eſt feminis nuptiarū pꝛemia non habere; qbus hec ſola[f] cā eſt nubendi. Idem. Dum cōiugij premium & grā[g] nuptiarū partus ſit feminarū: nō mediocris cā eſt vt virginitas marie falleret[h] principē[i] mūdi. ¶ Qui ergo nō cā ꝓcreāde ſobolis ſꝫ explēde libidinis ſibijnuicē copulant: nō tam ꝯiuges q̄ foꝛnicarij videnk. Hinc etiam Hierony.

¶ Non cōiuges ſed adulteri vocantur qui non ſm̄ p̄cepta chꝛiſti coniunguntur.

Sicut non oīs[k] congregatio hereticoꝝ xp̄i eccleſia dici poteſt: nec caput eoꝝū chꝛiſtus eſt: ſic nō omne matrimonium[l] quo non viro ſuo ſm̄ pꝛecepta chꝛiſti vxoꝛ iungitur rite coniugiū appellari poteſt: ſed magis adulterium[m]. ¶ His ita reſpondetur. Pꝛima inſtitutio coniugij in paradiſo

Pudoꝛ eſt feminis. ¶ Caſus: Heri. ſic ponit hūc caſum. Cum p̄ma inſtitutio nuptiaꝝ fuit cauſa ꝓlis habende quodāmodo pudoꝛ cōiugate reputat filios nō habere. vn̄ nō fuit mirū ſi diabolus credebat mariā eſſe coꝛruptam cū videret eam ꝓlem habentē que eſt p̄mium nuptiaꝝ. Sola. i. p̄cipua. Eſt. i. eſſe debet.

e ¶ Pudoꝛ. ſi tn̄ per eas nō ſtaret quo minus habeāt non eſt cur debeāt pudere. ff. de regu. iur. in oib᷒.

f ¶ Sola. i. pꝛecipua viij. di. ſi ſolus.

g ¶ Et grā. Un̄ dicit lex: qꝛ magnum pꝛemium eſt mulierib᷒ cōcipere & cōceptū tueri. ff. de edi. edic. qrik. §. ſi mlier.

h ¶ Falleret. Ex hoc aūt fuit decept᷒ diabolus qui cū videret mariā habere filium credebat eā mulierē eſſe. Alia rō redditur xxvij. q. ij. inuēta. hic p꞉ ꝙ multa latēt diabolum & quotidie diſcit per tempoꝛum incrementa: vt. xxvj. q. iij. ſciendum.

i ¶ Principē mundi. i. mūdanoꝝ. i. maloꝝ: nec p hoc attribuit ei ſup hoies aliqs p̄ncipat᷒: ſꝫ dꝛ p̄nceps eoꝝ. i. p̄mo peccans vel maioꝛ peccans: vel ad deriſiōem dꝛ p̄nceps taliū: ſic dꝛ rex ſchachoꝝ: vl̄ cardinal̄ rauēnas: nō tn̄ ſimplr̄ eſt rex vel cardialis. ar. ff. de ꝟ. ſig. paulus. qdā tn̄ heretici garriūt eū p̄ncipē mūdi: qꝛ fecit oia īfra lunarē globum.

¶ Qui ergo ¶ Caſus. hic infert Gr̄anus ex ſupꝛadicto. c. ꝙ qui cā explende libidinis & nō cauſa ſobolis copulant potius dicēdi ſunt foꝛnicarij q̄ꝫ coniuges. & ad hoc inducit ſequens. c.

Sicut non oīs. ¶ Caſus. Dꝛ hic ꝙ ſicut nulla cōgregatio hereticoꝝ dꝛ eccleſia xp̄i cum xp̄s nō ſit caput eoꝝ: ita nullū mr̄imonium dici dꝫ matrimoniū: ſꝫ potius adulteriū qd̄ non eſt factū ſm̄ p̄ceptū dei. i. ſꝫ p̄mā inſtōnem mr̄imonij: vel cū aliud ipedimentū interuenit.

k ¶ Non oīs. i. oīs nō. ſimile eſt ibi nō erit impoſſibile apud deū omne verbū.

l ¶ Mr̄imoniū. i. ꝯiūctio.

m ¶ Adulterium. i. foꝛnicaria coniunctio.

¶ His ita rn̄detur. Hec eſt ſcd̄a pars qōnis: in qua dꝛ ꝙ mr̄imonium bis fuit inſtitutū ſiue pmiſſum. Pꝛimo in paradiſo pp ſobolem tm̄. ſcd̄o ex̄ paradiſum ꝓpter ſobolem & pp infirmitatē carnis vitandam: qꝛ bonū mr̄imonij tripartitum eſt. ſ. fides pꝛoles & ſacr̄m. Joan. de fa.

¶ Caſus. In hoc. §. Gr̄anus duas diſtinguit inſtōnes mr̄imonij. Una que fuit ante pctm̄ & cā ſobolis ꝓcrean-

de:⁊ aliã que data fuit poſt p.tm:⁊ facta fuit cã fornicationis vitãde.qḋ probat auc̃te apl̃i dicẽtis:ꝓpter fornicationẽ ⁊c̃.Un̄ qui ſic ꝯiũcti ſunt cõtinere non pñt niſi de cõi ꝯſenſu:qḋ probat ſilr auctoritate apl̃i.Unde q ꝓpter fornicationẽ vitandã cõiuncti ſunt debẽt ꝯiuges appellari.⁊ ad hoc ꝓbãdũ inducit ſequens.c. Excipit.i. excludetur a fornicatione.

a ℂ Facta.ſolo ꝯſenſu:vt ⁊ nũc:⁊ inſtituit dñs matrimoniũ ex eo ꝙ mulierez fecit dicẽs illi ꝙ vxõ ade eſſet futura.

b ℂ Sine ardore. Niſi eni hõ peccaſſet:ita ⁊ ſine ardore et prurituu eẽt genitalis ꝯiũctio ſicut eſt alioꝝ mẽbroꝝ:veluti ſi applices digitũ digito:vel manũ cũ manu:vel ſi eẽt prurituus nõ tñ eſſet peccatũ:ſicut nõ eẽt peccatũ manuz ſcabioſaz mittere ad ignẽ.

c ℂ Eliminãduz.i. coercendum.

d ℂ Facta ẽ.i.oñſa ſacta eſt:aĺs in paradiſo ẽt ſcḋo facta eſt.ſed q̃ro p que ṽba:vel qñ.

e ℂ Cõiugij.ſz hodie ſacerdos diacon⁹ magis punit ſi ꝯ.hat q̃ ſi fornicet. vt di.xxviij.pſbyteruz.

f ℂ Unuſqſq3.q per votũ ſibi nõ pꝛiudicauit.xxvij.q.j.vt lex

g ℂ Nolite.s.xxx.q.j. neſſe.

h ℂ Uſum.i.carnalem vſum.

i ℂ Ueniale.i. dignũ venia.i.ad mortẽ nõ imputabile.s. di.xiij.nerui.ꝭ. e.q.iiij.in eo.ꝯ.s. diſt.xxv.§.aĺs.Arg.ꝯ.ꝭ.xxxiij.q.iiij.vir.

k ℂ Quod.ſimplex eſt relatio.

l ℂ Triptitũ.ſ.bonũ nuptiale eſt triplex.i.cõiũctoꝝ nuptijs bonũ eſt triplex.

facta[a] eſt vt eſſet imaculatus thorus ⁊ honorabiles nuptie:ex quibus ſine ardore[b] concupiſcẽtie cõciperẽt ſine dolore parerẽt. Scḋa propter illicitũ motum eliminãdum[c] extra paradiſuz facta eſt[d] vt infirmitas ꝓna in ruinam turpitudinis honeſtate excipetur cõiugij[e].vnde apoſtolus ſcribẽs ad corinthios ait:Propter fornicationez vnuſqſq3[f] habeat ſuã vxorẽ:⁊ vnaqueq3 habeat viꝝ ſuũ. Ex hac itaq3 cauſa fit vt cõiugati ſe ſibi inuicez debeãt:nec ſe ſibi negar poſſint.vnde apl̃us:Nolite[g] fraudare inuicẽ niſi forte ex cõſenſu ⁊ ad tẽpus vt expeditius vacetis oratiõi.Et iterũ:Reuertimini in idipm ne forte temptet vos ſathanas:hoc autẽ dico ꝓpter incõtinentiaz veſtrã:qui ergo ꝓpter incontinentiam in naturalez redire vſum[h] monẽtur:patet ꝙ nõ ꝓpter filioꝝ procreationem tm̃ miſceri iubẽtur:non tñ ideo nuptie male iudicãtur:qḋ enim pter intẽtionez generãdi fit nõ eſt nuptiaꝝ malũ ſed eſt veniale[i] ꝑ nuptiarũ bonũ:quod[k] ẽ tripertitũ[l] fides videlicet ꝓles ⁊ ſacr̃z.

Un̄ Aug.de bono ꝯiugali.

ℂ Immoderat⁹ vſus ꝯiugatoꝝ nõ ẽ nuptiaꝝ malũ ſ3 ẽ veniale ꝑ nuptiaꝝ bonũ.

QUicqd inter ſe ꝯiugati imodeſtũ inuerecũdũ ſordidũve gerũt:vitium eſt hoiuz nõ culpa nuptiaꝝ. ℂ Iã in ipſa quoq3 imoderata exactiõe[m] debiti carnalis:quã eis nõ ſm imperiuz pcepit ſed ſm veniã cõcedit apl̃s:vt ẽt pter cãm ꝓcreandi ſibi miſceantur:⁊ ſi eos praui mores ad talẽ ꝯcubitũ impellũt:nuptie tñ ab adulterio[n] ſeu fornicatiõe defendũt:neq3 illud ꝓpter nuptias admittit ſed ꝓpter nuptias ignoſcit. ℂ Debẽt ergo ſibi cõiugati non ſolũ ipſius ſexus ſui cõmiſcẽdi fidẽ liberoꝝ procreãdorũ cauſa:que prima eſt humani generl in iſta mortalitate ſocietas:verũetiã infirmitatis inuicẽ excipiẽde ad illicitos cõcubitus euitandos mutuã quodãmodo ſeruitutẽ:vt etiam ſi alteri eorũ ꝑpetua ꝯtinentia placeat niſi ex alteri⁹ conſenſu fieri nõ poſſit. ℂ Nõ autem dat preſentia ſcĩſpiritus tpe quo coniugales actus gerũtur. Unde Hieronymus ſuper mattheum.

ℂ Non datur pſentia ſancti ſpiritus tempore quo cõiugales actus geruntur.

COnnubia legitima carent quidẽ peccato:nõ tñ tpe illo quo cõiugales actus gerunt pſentia[o] ſcĩſpiritus

n ℂ Ab adulterio.ꝭ.e.q.iiij.origo.ꝯ.ꝭ.e.qõ.vij.adulterij.ꝯ.ꝭ.e.q.iiij.liberoꝝ.ꝯ.Ut hoc.c.⁊ ei⁹ ꝯria meli⁹ intelligas.No.ꝙ q̃ttuor de cauſis cõmiſcet qs vxori ſue.Cauſa ꝓlis:itẽ cã reddẽdi debitũ.his caſib⁹ nõ peccat imo meret.xiij.di.nerui.⁊.xxxiij.q.v.ſi dicat.Itez cã incõtinẽtie cũ.ſ.eſt puẽtus a voluptate:tũc ẽ veniale pctm̃ vt ĥ.⁊.xxxiij.q.iiij.vir cũ ꝓpria.qdã tñ dicũt hoc cãu nullũ eſſe peccatũ ꝑ auc̃tem apl̃i:Unuſqſq3 hẽat ſuaz ⁊c̃.vt s.§.ꝓxi.Cognoſcit ẽt vxor cã explẽde voluptatis.ſ.cũ qs preuenit voluptatez vel cogitatiõe vel vſẽdo calidis vt pluries eã cognoſcer poſſit:tũc ſm.h.peccat mortalit.vt in ꝯrio.c.origo.min⁹ tñ punit ꝓpter bonũ mrimonij.vt.ꝭ.e.q.vij.adulterij.Alij dicũt ꝙ ẽt i hoc caſu tm̃ veniale pctm̃ eſt.ar.ĥ.⁊.ꝭ.q.vij.adulterij.⁊ ſic vbi repit ꝙ mortaliter peccet:dic.i.ad modũ adult'ij agit.Uel di ad exhortatione ꝯtinẽtie.ſic.xxxj.q.j.§.vex.vel itelligitur qñ eã cognoſcit ꝯ nãm:tũc ſm oẽs mortaĺr peccat:⁊ graui⁹ cũ vxore q̃3 cum alia.ꝭ.qõ.vij.adulterij.Joan.

ℂ Non autem. hec eſt tertia ps queſtiõis:in qua dicitur ꝙ virtus ſancti ſpũs nõ eſt ibi quãdo cõiugalis actus agit:⁊ dicas ꝙ duobus modis dat ſpirituſſanctus.ſ.ad bene viuẽdum:tunc nõ recedit in cõiugali actu:qꝛ meritoriũ eſt.xxxiij.q.j.c.j.dat etiam ad virtutes faciẽdas tũc recedit:hoc habes de peni.di.ij.c.ij.⁊.iiij.⁊.v.Jo.de fa.

QUicqd. ℂ Caſus. hoc.c.diuidit in tres partes.In pria dicit Aug.ꝙ quicqd inter ſe cã explẽde libidinis faciũt ꝯiugati nõ eſt culpa nuptiaꝝ ſed hoiuz.In ſecũda pte di ꝙ ſi qs vxorẽ ſuã cognouerit ẽt nimis freqnter cã fornicatiõis:vel forte cã libidinis ſaturãde:defendit tñ a fornicatiõe ꝑ bonũ nuptiaꝝ.In tertia pte di ꝙ ꝯiugati debẽt adinuicẽ ſibi reddere debitũ nõ tm̃ cauſa ꝓlis habẽde:ſed ẽt cã fornicatiõis vitãde.ſcḋa ibi:iaz in ipſa.tertia ibi:debẽt ergo.qḋ aũt di ibi:neq3 illḋ.i.coit⁹ incõtinẽtie vel forte libidinis ſaturande.Sequẽs.§.ꝯ3.

m ℂ Exactiõe.cã incõtinẽtie non cã libidinis explẽde.

COnnubia. ℂ Caſus. Dicitur ĥ ꝙ l3 cõnubia peccato careant:tñ tempore carnalis cõmixtionis non adeſt ſpũſſancti gratia.Sunt etiam plura hmõi opa in quibus nõ adeſt preſentia ſpũſſancti:nec etiaz indigẽt.

o ℂ Preſentia.Adeſt tñ gratia ſpũſſancti quo ad illa ſine qb⁹ gratia ſpũſſancti haberi nõ poteſt cum etiã quis mereatur quãdoq3 in tali actu.ĩ.xxxiij.q.v.ſi dicat.Sed abeſt cũ quis cognoſcit vxorẽ quo ad operationẽ.ſ.quo ad miracula faciẽda ⁊ vim ꝓphetandi:manet eni in bonis gratia ſpirituſſãcti quo ad quedã ⁊ recedit quo ad quedã:vt legit de pe.di.ij.querẽdum.⁊.c.põt diſcurſus.

tus dabitur: etiã ſi ꝓpheta videaᷓ eſſe qui officio generatiõis obſequitur: ſed etiã plura alia[a] ſunt in quibus ſufficit ſibi ſola[b] vis humana: ⁊ neqꝫ res idiget neqꝫ decet adeſſe preſentiam ſancti ſpũs. ❡ Sicut ergo talis cõcubitus nõ eſt fornicarius ſꝫ propter bonũ coniugij licitus: ſic etiã ꝯiunctio illa de qua[c] queritur non eſt fornicaria: ſed ꝓpter bonũ ꝯiugij licita. Itẽ ſicut Auguſtinꝰ ait in libro de bono coniugali.

Concubine ad tꝑs adhibite: nec etiã ſi cauſa filiorũ concũbant iuſtum faciunt concubinatũ ſuum. ❡ Sic ecõtrario datur intelligi de his qui coniugali affectu ſibi copulãtur: ꝙ etiã ſi non cauſa procreãdorum: ſed explende libidinis conueniunt: non ideo fornicarij ſed coniuges appellantur. Probatur hoc idẽ auctoritate Auguſtini in libro de bono ꝯiugali. ❡ Coniuges ſunt q cã ſolius incõtinentie ſibimet inuicem copulãtur.

Solet queri cũ maſculus ⁊ femina: nec ille maritus nec illa vxor alterius ſibimet non filiorũ procreandorũ cauſa: ſed incõtinentie[d] ſolius ꝯcubitus cauſa copulãtur: ea fide[e] media vt nec ille cũ adultera id faciat: nec illa cũ altero. vtrũ nuptie ſint vocande? Et põt quidẽ fortaſſe non abſurde hoc appellari cõnubium: ſi vſqꝫ[f] ad mortẽ alicuiꝰ eorũ id inter eos placuerit: ⁊ ꝓlis generationem q̃uis non ea cauſa cõiuncti ſint nõ tamẽ vitauerint[g]: vt vel nolint[h] ſibi naſci filios vel etiã opere aliquo modo agãt ne naſcãtur. Ceterũ ſi vel vtrũqꝫ[i] vel vnũ horũ deſit non inuenio queadmodum has nuptias appellare poſſimus: etenĩ ſi aliquã ſibi ad tꝑs adhibuerit donec aliã dignam honoribus vel ſuis facultatibus inueniat quã in ꝯiugiũ ducat aĩo ipſo adulter eſt: nec cũ illa quã cupit iuenire: ſꝫ cũ iſta[k] cũ q̃ ſic cubat vt cũ ea nõ habeat maritale ꝯſortiũ. Idem de nuptijs ⁊ cõcupiſcentijs. ❡ Fornicarij ſunt non coniuges qui ſterilitatis venena procurant.

Coitꝰ ꝯiugalis ſine peccato exerceri pt.

Uel dic nõ dari pñtiam ſpũſancti quo ad oĩa: q2 ibi eſt quidã ſtupor ⁊ homo totus carneus efficiᷓ. Uel ideo illi pruritui preſentia ſpũſancti nõ datur: q2 eſt veniale peccatum. Dicit tñ. P. manducator coitũ coniugalẽ bene exerceri poſſe ſine peccato: quod concedo quandoqꝫ. Jo.

a ❡ Sed etiã alia. vt ſunt actus idifferentes: vt comedere mouere digitũ ⁊ huiuſmodi.

b ❡ Sola. nõ excludit deũ quin adſit ſꝫ virtutes q̃tũ ad operationẽ: q2 illa hora totus carneꝰ efficiᷓ.

❡ Sicut ergo.

❡ Caſus. Cõcludit Graꝰ ex illo. c. q̃ṗd. ⁊ dicit ꝙ ſicut coitꝰ qui fit cã incõtinentie nõ eſt fornicariꝰ ſic cõiunctio vxoris que fit cã filiorũ non ẽ fornicaria. Poſtea dicit ꝙ cõcubinatꝰ qui fit etiã cã filiorũ non eſt licitꝰ qꝺ probat auc̃te augu. De qua dᷓ in themate.

c ❡ De qua queritur. in themate.

❡ Concubine.

❡ Sic ecõtrario. Hec eſt q̃rta ps queſtionis: in q̃ queriᷓ an ſit vxor q̃ duciᷓ ad tꝑs vel ſb ꝯditiõe vt ꝓlẽ euitet? Et dicitur ꝙ nõ. Jo. de fã.

❡ Caſus Infert gratianꝰ ex auc̃te Aug. dicẽs: ergo ſi coniugium fiat cã incontinẽtie ⁊ nõ concubinatus licitũ erit. qꝺ pꝫ per ſequen. c.

❡ Solet queri.

❡ Caſus. Queſitũ fuit ab Aug. vtrũ debeat dici matrimoniũ inter eos qui cã incontinentie ꝯhunt? Et rñdet Auguſtinꝰ ꝙ ſic: dũmodo ſic coueniant vt ꝑpetuo debeant ſimul eſſe: ⁊ nõ vitẽt ꝓlem. Sed ſi cõueniant vt ad tꝑs ſint ſimul vel vt vitent ꝓlẽ nõ eſt coniugiũ inter eos. Nã non dꝫ vxor dici cum qua aliqs ita ꝯhit donec inueniat magis dignã. ⁊ hunc caſum approbat. h. in ſumma ſua: excepto eo ꝙ nõ dixit de queſtione facta ab Auguſtino. Utrãqꝫ. i. ad mortem velle perſiſtere ⁊ velle non euitare prolem.

d ❡ Sꝫ incõtinẽtie. i. ẽt ꝓpter incõtinẽtiam vitãdam.

e ❡ Ea fide. dũ tñ hoc agant vt matrimoniũ cõtrahant.

f ❡ Si vſqꝫ ad mortẽ. matrimonium enim nõ poteſt ad tempus cõtrahi: ſicut nec lex nouit filium tẽporalẽ. vt. ff. de adop. ſi quis. nec heres quis ad tẽpus inſtituitur. inſti. de here. inſti. §. heres. quid ſi aliqui alr ꝯtracturi credunt hoc licere vt ad tempus contrahant cum ius ignorent ⁊ contrahunt? dicit. h. tenere matrimoniũ.

Filiꝰ temporalis eſt a lege icognitus.

g ❡ Uitauerint. Modi vitandi notantur. ff. de vſu ⁊ habi. ſed neqꝫ. ⁊ l. ⁊ ſi forte.

h ❡ Nolint. i. velint nõ naſci. habes ergo hic ꝙ vitatio prolis vel ꝓpoſitũ necandi filios impedit matrimoniũ. ⁊ in. c. ꝓxi. ſi aũt alia conditio inhoneſta poneretᷓ in matrimonio. vt contraho tecũ ſi tu interfeceris patrem vel aliquid iniquũ feceris: an talis ĩpediat mr̃imoniũ dubitari cõſueuit. De hoc notabis ꝙ cõditio quedã eſt honeſta: quedã inhoneſta ſiue ĩpoſſibilᷓ. Eſt aũt honeſta duplex: ⁊ eſt duplex inhoneſta: quedã eñi conditio eſt de natura matrimonij: q̃dã non. Si ergo cõditio honeſta que nõ eſt de natura mr̃imonij apponaᷓ matrimonio tꝫ matrimonium: vt ſi dicaᷓ ꝯho tecũ ſi dederis mihi centũ: hec cõditio honeſta eſt: ⁊ nõ eſt de ſubſtantia mr̃imonij: ⁊ tenet mr̃imoniũ cum illa cõditiõe ⁊ ſine ea. vt extra de cõdi. appo. de illis. Eſt alia honeſta cõditio que adheret nature mr̃imonij: vt cũ chriſtianꝰ dicit iudee: ꝯho tecũ ſi volueris chriſtiana fieri: talis ꝯditio eſt de natura mr̃imonij: ⁊ ſi illa nõ apponeretur nõ teneret mr̃imoniũ. vt. xxviij. q. j. nõ oportet. Siĺr inhoneſta duplex eſt: ſi eñi apponiᷓ tur inhoneſta cõditio q̃ eſt ꝯ naturam mr̃imonij mr̃imoniũ non tꝫ. vt ſi hoc mõ dicaᷓ: ꝯho tecũ vſqꝫ ad tres annos. vel ſic: ꝯho tecũ ſi ꝓcuraueris venena ſterilitatis: mr̃imonia eñi vel ſpõſalia ſic ꝯcta nõ tenẽt: vt h. ⁊ c. ſe. Eſt ⁊ alia ĩhoneſta ꝯditio q̃ nõ eſt ꝯ nãꝫ matrimonij: vt ſi dicaᷓ hoc mõ: tecũ ꝯho ſi furtũ vel homicidiũ feceris. hec ꝯditio nõ repugnat nature mr̃imonij: ⁊ ꝯditio talᷓ ſi apponaᷓ frãgẽda eſt: ⁊ tꝫ mr̃imoniũ. vt extra de ꝯdi. ap. c. j. Sed ꝯ hãc dᷓ. eſt qꝺ legiᷓ. xxviij. q. j. idolatria. ibi eñi vᷓ ꝙ oẽs turpes cõditiones ẽt ſoluãt matrimoniũ. ſed qualr hoc ſit intelligẽdũ ibi notauimꝰ. Item ꝯ eſt. x. q. j. c. j. ⁊. ij. vbi tꝫ ꝯctꝰ lꝫ apponaᷓ ꝯditio q̃ eſt ꝯ nãm ꝯctꝰ. Siĺr ob. xxviij. di. diaconi. vbi tꝫ ordinatio lꝫ dicat ſe velle hr̃e vxorem: ſiĺr tenet cõuerſio ſi ſub hac forma fiat vt poſſit retineri ꝓpriũ. vt extra q cler. vel vo. infinuãte. In ꝯctibus aũt impoſſibiles cõditiões appoſite viciant ꝯctum. vt inſti. de inuti. ſtip. §. impoſſibilis. ff. de ac. ⁊ obli. non ſolũ. In vltimis volũtatibus ꝓ nõ adiectis habenᷓ. vt. C. de inſti. ⁊ ſubſti. rephendẽda. de condi. ap. in mr̃imonio. plene habes extra de cõdi. ap. c. vlti.

i ❡ Utrũqꝫ. ſ. qui volunt vſqꝫ ad mortem cõmanere: ⁊ qui volunt non euitare prolem.

k ❡ Sed cum iſta. ſupple eſt adulter.

Aliquádo. ¶ Caſus. Cõiugati quidã operantur ne fetus cõcipiatur: aut vt fetus cõceptus fundatur: aut formatus extinguatur. dicit hic ꝙ ſi ab initio in cõtrahẽdo matrimonio talẽ intentionem habuerũt nõ eſt matrimonium inter eos: ſi aũt ex poſtfacto tales facti ſunt lꝫ ſint cõiuges: tamẽ ſunt adulteri reputãdi: qꝛ more adulterorũ ſe habent: vbi alter ex poſtfacto eſt in hac culpa aut ipſe ſe hꝫ ad modũ adulteri: aut ipſa ad modum meretricis: ⁊ tñ mr̃imoniũ eſt inter eos. Seq. §. patet.

Aliquádo eouſqꝫ peruenit hec libidioſa crudelitas vel libido crudelis: vt etiã ſterilitatis venena ꝓcuret: ⁊ ſi nihil valuerit[a] conceptos fetus intra viſcera aliquo modo extinguat aut fũdat *volendo ſuã ꝓlem prius interire[b] ꝙ̃ viuere: aut ſi in vtero viuebat occidi anteꝙ̃ naſci prorſus: ſi ambo[c] tales ſint cõiuges[d] nõ ſunt: ⁊ ſi ab initio[e] tales fuerunt: nõ ſibi per cõnubium ſed ꝑ ſtuprũ potius cõuenerunt: ſi autem ambo non ſunt tales audeo dicere aut illa quodãmodo eſt mariti meretrix[f]: aut ille adulter[g] vxoris. ¶ De his q abortũ ꝓcurãt querit an iudicentur homicide vel nõ. Aug. in li. qõnũ exodi ait.

¶ Non eſt homicida qui abortum procurat antequã anima corpori ſit infuſa.

Quod vero nõ formatum puerperiũ moyſes vel lex noluit ad homicidiũ ꝑtinere profecto nec hominẽ deputauit quod tale in vtero gerit. Hic de anima ſolet q̃ſtio agitari[h]: vtrũ quicquid formatũ nõ eſt nec animatũ[i] quidem poſſit intelligi: ⁊ ideo homicidiũ non ſit: qꝛ nec exanimatũ dici põt ſi adhuc animã[k] non habebat. Item ſi illud informe puerperiũ iam quidẽ fuerat: ſed adhuc quodãmodo iformiter animatũ: qm̃ magna q̃ſtio de anima eſt nõ eſt precipitanda indiſcuſſa temeritate ſnĩa. Sed ideo lex noluit ad homicidiũ[l] pertinere *: qꝛ nõdum dici põt anima viua in eo corpore quod ſenſu caret. Idem in lib. q̃ſtionum veteris ⁊ noui teſtamenti. ¶ De eodem.

Moyſes tradidit: Si quis ꝑcuſſerit mulierẽ in vtero habentẽ ⁊ abortiuum fecerit: ſi formatũ fuerit det animã[m] pro anima: ſi aũt informatũ fuerit mulctetur pecunia: vt ꝓbaret animam nõ eſſe ante formatã. Itaqꝫ ſi iam formato corpi datur: nõ tamẽ in conceptu

a ¶ Si nihil valuerit. procuratio ſterilitatis.

b ¶ Interire. interit ergo qđ nõdum eſt. ar. ff. de vſufruc. quẽadmodum oẽs. §. j.

c ¶ Si ambo. i. ſi ab initio legitime cõtraxerunt ſed ad hoc poſt deuenerunt.

d ¶ Coniuges non ſunt. i. iura cõiugij non obſeruant.

e ¶ Et ſi ab initio. Nota ꝙ nõ ſunt cõiuges qui eo aĩo cõiuncti ſunt vt ꝓlis generationẽ impediãt: ⁊ ꝙ in vno opere vnus peccat alter non: ⁊ ꝙ mr̃imonium aliqñ ex vna parte tñ tꝫ. argu. j. e. q. v. ꝓpoſito. ⁊ ex. de eo qui du. in ma. c. j. ſꝫ hoc falſũ eſt.

f ¶ Meretrix. i. digna pena qua aliqua meretrix eſt digna.

g ¶ Adulter. i. dignus pena q̃ aliqs adulter eſt dignus.

¶ De his. hec eſt qnta pars qõnis: in qua q̃rit an ſit homicida q ꝑcutit mulierẽ ⁊ facit abortũ. Et dic ꝙ nõ niſi eſſet viuificatus. ⁊ hoc probat ꝑ tres canones. Jo. de fa.

Quod vero. ¶ Caſus. Queſitũ fuit ab Auguſtino an cõmittat homicidiũ qui puerperiũ nõdũ formatum effundit? Et rñdet Auguſtinus dicens ꝙ homicidium non cõmittit: qꝛ non põt exanimatum dici vel exanimari quod nunꝙ̃ animam habuit: nec eſt in hoc precipitanda ſententia vt heretici faciunt. Sed ideo lex noluit eſſe homicidium: qꝛ anima non poteſt eſſe viua in eo corpore quod ſenſu caret.

h ¶ Agitari. ab hereticis preſertim. ſ. vtrũ quicqd ⁊c.

i ¶ Nec animatũ. Et hoc quidem verum eſt: qꝛ anteꝙ̃ lineamenta corporis habeat nõ infundit anima: vt. j. c. ꝓxi. Quidam tñ heretici dicunt animam creari ex traduce. i. ex ꝓcedenti materia id eſt ex aĩa generantis: ⁊ naſci cũ corpore: ſicut ⁊ creat corpus ex corpore. Alij mẽtiunt animas creatas eſſe in ꝓncipio mũdi in cõparibus ſtellis ⁊ infundi corporibus: poſt reſolutionẽ vero redire ad proprias ſtellas ſi bene vixerint. Fides noſtra eſt ꝙ quotidie deus nouas creat aĩas ⁊ infundit nouis corporibus: ⁊ infundendo creat: ⁊ creando infundit.

k ¶ Si animam. Similiter nõ dicitur deſeri qđ nũꝙ̃ fuit: vt. j. de pe. di. ij. in fi. ⁊ rei que nõ eſt priuilegiũ dari non põt: vt extra de ec. edi. ad audientiam. ⁊ mr̃imoniũ qđ non eſt accuſari nõ poteſt: vt ex. de deſpõ. impub. ad diſſoluendũ. ⁊ id qđ non eſt rũpi non põt. ff. de iniuſto rup. teſtamẽ. nã ⁊ ſi. Sed cõ: id qđ nõ eſt poteſt deſinere eſſe: vt ff. de vſufruc. queãd. ca. l. iij. §. j. ⁊ res que nõ eſt poteſt habere ꝓuilegium. extra de cõſue. cum olim. et mittit in poſſeſſiõeꝫ que nõ eſt is qui nõ eſt natus: vt. ff. de in offi. teſt. poſthumus ⁊ edificio qđ nõdũ eſt poteſt iponi ſeruitus: vt. ff. de ſer. vr. ꝑ. ſi ſeruitus. §. vlt. Jo. Tu dicas ꝙ rei que nõ eſt poteſt imponi ſeruitus: nõ ꝙ ſtatiꝫ ſit ſeruitus ſed erit re exiſtente in rerũ natura. xxvij. q. ij. §. ex his oĩbus. idem poteſt dici de priuilegio: quia tunc vere competit cum res extabit. B.

l ¶ Ad homicidiũ. Dic vt. s. ij. queſtio. v. conſuluiſti.

Moyſes. ¶ Caſus. hoc c. vt dicũt Ben. ⁊. h. dꝫ premitti. c. ꝓcedẽti: qꝛ ſic eſt in legibus humanis. ⁊. h. hunc caſum ſic ponit dicens. hic ſimilr loqꝫ auguſtinus cõ eoſdẽ hereticos dicentes ꝙ anima naſcitur ex ſemine: ⁊ infunditur corpori ſtatim cum corpus ſeminatur. Probat ergo auguſtinus auctoritate moyſi ⁊ exemplo domini in factura ade ꝙ corpus ante recipit formam ⁊ diſtinctionem membrorũ ꝙ̃ anima infundatur. Caſus. h. breuis eſt ⁊ bonus. Ben. vero hunc caſum ſic ponit dicens: Erant qdam heretici dicentes omnes animas ab initio creatas ⁊ compoſitas in comparibus ſtellis ⁊ quotidie infundi nouis corporibus: deinde ad compares ſtellas reuerſuras. Alij autem dixerunt animas creari ex traduce ⁊ ſimul infũdi corpori cum ſemine. Contra quos inuehitur hic auguſtinus: qꝛ primo formatur corpus ex traduce carnis: ⁊ deinde anima infunditur. Sed hoc primo probat per moyſen. ſecundo per facturam ade. tertio per ſimilitudinem edificij. Ex traduce. i. ex ſemine. Simul cum corpore. i. ſimul cum ipſo ſemine corporis anima creatur: ⁊ infunditur anteꝙ̃ corpus humanum ſit formatum. hec dicebant illi heretici. Seq. c. patet.

m ¶ Det animam. Similiter dicit lex ꝙ ſi aliquis interficit animatum capite puniri debet: ſi vero nõ animatum diſtingue: qꝛ ſi eſt nobilis parte bonorum amiſſa relegatur: ſi eſt ignobilis dãnatur in metallum. ff. de pe. ſi quis aliquid. §. qui abortionis.

* ¶ Adde no. in l. cicero. ff. de pe. ⁊ i. l. ſacrilegij. ff. de va. ⁊ ex. ordi. cri. Exo. xxj. c. Priuilegiũ dari nõ põt rei q̃ non eſt.

Animatũ ⁊ nõ aĩatũ iterficiẽs q̃r puniẽ

a ¶ Naſcit͡r.vt illi dicūt q dicunt aīam naſci ex traduce.
b ¶ Pereunt.quod eſt inconueniens.
c ¶ Natiuitati.forte vitio matricis.
d ¶ Ratione infirmabat͡r.id eſt deſtituabat͡r.vnde nō videbatur rationabile quo ad opinionem hominum.

dere? Rn̄.nō ñ.xxxv.q.vj.multoꝝ.xxxiij.q.ij. ſeculares.
o ¶ Uxorem.ſ.qui dimittit concubinam.
p ¶ Crebris cohortationibus.vt dimittat͡r concubina.
q ¶ Qd̄ neceſſarie.ſ.pp neceſſitatē carnalis infirmitatis i.cauſa incōtinentie:vel qꝛ cōtinere forte nō poterat: vel ne plures alias cognoſceret.

Normāni bibāt fortiter ne eoruꝫ aīa in ſicco habitet.

e ¶ In ſicco.i.in corpore rudi ꝛ informi. Et eſt arg.ꝑ normānis ꝛ anglicis ꝛ polonis vt poſſint fortiter bibere ne anima habitet in ſicco.
f ¶ Habitare.ſ.ꝙ ex eis vnū efficiat͡r vel ꝑ vegetationē:al's tam boni q̄ȝ mali angeli habitāt in ſiccis corporibus ꝛ in cadaueribus ꝛ in lapidibꝰ ꝛ auibus:in qbꝰ ipſi demones dāt riſuꝫ: vt.xxvj.q.v.nec mirꝫ. vt dꝛ de ſaule q adorauit diabolum.

Peccā ſoli us volūtatis ſola volūtate dele ri nō pōt.

g ¶ Sicut. ¶ Per hoc c.dicit baꝫ. pctā ſola volūtate cōmiſſa ſola volūtate debere deleri.nam eis res ꝛc̄. ex̄ de reg.iu.ois.Alij dicūt eſſe neceſſariaꝫ exteriorē penitentiā ex quo volūtas egreſſa eſt ſuos fines.
h ¶ Ita ſenſus.i.voluntas vel cogitatiō.
i ¶ Ratione ↄceptꝰ. i.cogitatio bona mēte ↄcepta cito ꝑit ꝛc̄. vel intelligit͡r de mala cogitatiōe cōcepta in ratione vel intentiōe.i.in aīa q̄ ꝑit.
k ¶ Ab hoſte.i.a ſuggeſtione diaboli : qꝛ ſuggeſtio eiꝰ non hꝫ effectū circa hoīeꝫ cū neſciat menteꝫ hoīs: vt.xxvj.q.iij. ſciēdū.

corporis naſcit͡r[a] cum ſemine anima deriuata. Nam ſi cū ſemie ꝛ anima exiſtit ex aīa multe aīe quotidie pereūt[b]: cum ſemen ex fluxu quodā non ꝑficit natiuitati[c]. Sed ſi ꝓpius reſpiciamus videbimus quid ſequi debeamus. Cōtemplemur facturā ade. In adā enim exemplum eſt datū vt ex eo intelligamus: qꝛ iam formatū corpus accepit animā:nam poterat deus animā limo terre admiſcere ꝛ ſic formare corpus. Sed ratione infirmabat͡r[d]: qꝛ primum oportebat domum cōpaginari:ꝛ ſic habitatorē induci: anima certe (qꝛ ſpiritꝰ eſt) in ſicco[e] habitare nō poteſt: ideo in ſanguine fertur habitare[f]: cū ergo corporis lineamēta compacta nō fuerint vbi erit aīa? Item Hiero.ad algaſiā. ¶ De eodē.

Sicut[g] ſemina paulatiꝫ formant͡r in vtero: ꝛ tā diu nō reputat͡r homicidium donec elemēta cōfecta ſuas imagines mēbraq̄ȝ ſuſcipiāt ita[h] ſenſus rōne[i] cōceptus niſi in opera ꝓruperit adhuc ī vētre retinet͡r: ꝛ cito perit ab hoſte[k]. ¶ Cū ergo[l] qui aliquam ſibi ad tempus adhibet cum ea adulter eſſe dicitur: nec ab ea diſcedēs nec filiam ſuam illi[m] tradens peccat. Unde Leo papa.

¶ Profectus eſt honeſtatis fornicariam abijcere et vxorem legitimam accipere.

Ancillam abijcere[n] a thoro ꝛ vxorē[o] certe ingenuitatis accipere nō duplicatio cōiugij:ſed ꝓfectus eſt honeſtatis : culpāda ſit ſane taliū negligentia ſed nō penitus deſperanda: vt crebris cohortationibus[p] incitati qd̄ neceſſarie[q] petiuerunt fideliter[r] exequant͡r: nemo[ſ] enī deſperādus eſt dū in hoc corpe ↄſtitutꝰ eſt: qꝛ nōnūq̄ȝ qd̄ diffidētia etatis[t] differt[u] ↄſilio maturiori perficitur. Item.

¶ Legitimo mr̄imonio copulat͡r q̄ ↄcubinā hn̄ti tradit͡r.

Non ois mulier viro cōiuncta vxor eſt viri quia nec ois filius[x] eſt heres patris[y]: nuptiarū autem federa inter ingenuos[ꝫ] legitima ſunt: ꝛ inter coequales[ꝛ]: ꝛ multo ꝑus hoc ipſuꝫ dn̄o ↄſtituente[ↄ] q̄ȝ initiū romani

r ¶ Fidel'r.ſed cum honeſtate coniugij.
ſ ¶ Nemo. de pe.di. vij.nemo.C.de fidei.cō.li.debri.ꝟ.e.q.iiij recurrat.i ſi.ā.xxiij. q.iij.ilud. ꝛ capitu. corripiantur.
t ¶ Etatis.ꝟ.xx.q.ij. antiq.ꝛ.c.in adoleſcētia.ā.l.di.ponderet.ꝛ c.ō eo.ā.xxx.q.iij.illō
v ¶ Differt͡r. ſicut penitētia qn̄q̄ȝ differt͡r ad tp̄s donec deferueſcat culpa luxurie.de pe.di.j.ſunt qui arbitrant͡r. ꝛ dū eſt ī pctō nō dꝫ agere pniaꝫ.de pe.di.iij. in ſalicibꝰ. ſꝫ illud itelligit͡r tm̄ de ſolēni pnia:al's ap te ↄdiceret. de pe. di. v.falſas. qꝛ pctōr bn̄ agit ꝓ cire penitentiā vt notaui. xiiij.q.vj. in ſūma.ꝛ ex̄ de pe. ꝛ re.ꝙ quidā.ꝟ. de pe. di.iij.nihil prodeſt.

Non omnis. ¶ Caſus. Hoc c.diuidit͡r in tres ꝑtes. In ꝑma dꝛ ꝙ nō ois mulier viro cōiuncta eſt vxor:ſicut nec ois filiꝰ eſt heres ſed illa eſt vxor q̄ eſt viro legitime copulata:nā aliud eſt ↄcubina ꝛ aliō vxor. In ſcd̄a ꝑte dꝛ ꝙ bn̄ pōt exēplo abrae cōcubina dimitti ꝛ legitima ſupduci. In tertia dꝛ ꝙ mulieres iūcte matrimonialiter viris de cōſenſu parentū carent culpa ſi mulieres quas illi viri ꝑus habebant nō erant vxores.ſcd̄a pars ibi:pp qd̄.tertia ibi:paterno arbitrio.

¶ Cum ergo. Hec eſt ſexta pars qōnis: in qua querit͡r vtrum peccet cōcubinarius dimittendo cōcubinam ꝛ adherendo vxori ſiue in habendo vxorē vel qui ei dat filiam ſuam? Dicitur ꝙ non. Jo.de fa.
¶ Caſus. Iſte.§.reſpicit finem illius.c.ſolet queri.ꝛ ex eo infert ꝙ ſi quis ſeparat ſe a tali cuꝫ qua contraxit ad tempus non peccat: nec alius tradens filiam ſuam illi adultero peccat.ꝛ ad hoc inducit ſequentia.c.
l ¶ Cum ergo.reſpicit finem.c.ſolet queri ꝛc̄.
m ¶ Illi.cum ei non eſt carnaliter cōmixtus : nec ibi ſumatur.ar.contra.extra de ſponſa.ad audientiam.
Ancillam. ¶ Caſus. Dꝛ in hoc.c. ꝙ ſi quis vult dimittere cōcubinam ꝛ aliā ducere in vxorē pp hoc nō eſt bigamus nec peccat:imo admonēdus eſt vt hoc faciat:qꝛ eius negligentia nō eſt deſperanda:cum de nemine deſperandum ſit donec eſt in hoc mortali corpore.Ancillam non matrimonialiter copulatam.
n ¶ Abijcere.cū ergo canon iubeat abijci illam que nō eſt vxor: nunquid ſua auctoritate ſtatim pōt ab ea recedere?

x ¶ Filius.ꝟ.e.q.iiij.dicat.cōtra.ſed ħ filius ſm̄ generalem:ibi ſm̄ ſpecialem ſignificationem accipitur.
y ¶ Patris. Pater eſt quem nuptie demonſtrant.ff.de in ius vo.quia ſemper.
ꝫ ¶ Ingenuos.Ar.ꝙ non ſit legitimū matrimonium inter puberem ꝛ ipuberem:nec inter ſeruos plenarie.
ꝛ ¶ Et inter coequales.i.inter adultos.extra de deſpōſa.impube. de illis.
ↄ ¶ Cōſtituēte.ī paradiſo:cū fecit adā ꝛ euā in adulta te etate:ꝛ eos mr̄imonial'r ↄiūxit.de pe.di.ij.§.romanos ā.adā.vel cōſtituit ꝙ nō ois filiꝰ ſit heres:ibi:Eijce ancillaꝫ ꝛc̄. Sed ↄ.ꝟ.e.q.iiij.recurrat.vbi dꝛ ꝙ nō obfuit ꝛc̄. ꝛ ita filij iacob obtinuerūt hereditatē cū alijs genitis ex ancilla. Dicunt quidā ꝙ poſtea iacob ↄxit cū ancilla : ꝛ ita legitimauit filioſ. Sed ↄ.ex̄ qui fil.ſint legi. tanta.qꝛ

to tempore ſuſcepti ſunt quādo mater eſſe vxor non potuit. ſed dic ꝙ ſufficit ꝙ credebat ꝙ tunc poſſet eſſe vxor. vt.j.e.queſtio.iiij. obyciuntur.

¶ Cū ergo. hec eſt ſeptima pars queſtiōis in qua intendit ꝓbare magiſter ꝙ verecūde debent eſſe mulieres: ⁊ magis debent rogari a viris ꝙ̄ rogare. Joan.de fa.

¶ Caſus. Infert gratianus ex fine precedentis.c.a ꝯtrario ſenſu: ꝙ ꝑuus conſenſus eſt i nuptijs requirēdus. quod ꝓbat auctoritate euariſti. ⁊ ad hoc inducit ſequentia ca.

a ¶ Legitime. i. cōmunē ſolēnitatem legalem habētes. ex de deſpon. ipube. tue.

b ¶ Illud. ꝯ. xxx. q. v. aliter.

h Onorantur. ¶ Caſus. Probat Ambr. in hoc ca. ꝙ mulieres nubere debent arbitrio parentū. quod ꝓbatur exemplo rebecce que in nuptijs parentibus acquieuit: ⁊ exemplo euripidion: quod nō ſolum ſeruādum eſt in virginibus ſed ēt i alijs appetentibus viros.

c ¶ Honorātur. ergo ꝓ matrimonio ꝯtrahendo pōt exigi pecunia nec erit ſimonia: lꝫ mrīmoniū ſit maximū ſacrm: nā talis datio potius dicit honor ꝙ̄ preciū vt hic dī. ſic. xvj. q. j. decime. ⁊ eſt ſile. ff. man. ſi remunerandi. Si q̄ras quare in hoc ſacro potius interueniat pecūia ꝙ̄ in alijs: Dicūt quidā ꝙ ꝓp onera mrīmonij. Sꝫ certe eadē rōne ꝓ igreſſu monaſterij pōt recipi pecunia ꝓp onera q̄ ſuſtinet monaſterium. xvj. q. vj. de lapſis. Sꝫ hec eſt rō [redacted] vt. j. qo. j. multi. circa m[illegible] c. c. quicqd inuiſibilis. tn̄ multa fuerūt ꝓhibita in veteri lege in qb⁹ non ꝯferebat nec adhuc hodie ꝯfert grā: ſicut emptio ſepulture. vt. xiij. qō. ij. poſtq̄. ꝯ. tn̄ dicit ꝙ pro matrimonio non poſſet dari pecunia.

d ¶ Muneribus. datis a ſeruo abrae elieçer patri rebecce qui dicebatur batuel.

e ¶ Conſulit puella. de die ꝓfectiōis. hiſtoria. Legit in Geñ. ꝙ elieçer ſeruus abrae de mādato dn̄i ſui iuit i meſopotamiā pro accipiēda vxore filio ſuo iſaac de domo batuelis: q cū veniſſet ad domū batuelis pr̄is rebecce dedit munera rebecce ⁊ parētibus ⁊ fratrib⁹ ſuis: q expoſita voluntate dn̄i ſui cū poſtea vellet redire: ⁊ illi rogarēt eum vt aliquot dieb⁹ adhuc maneret puella cū eis: ipſe dixit: nolite me detinere: q2 direxit dn̄s viā meā: ⁊ dixerūt vocemus puellā ⁊ q̄ramus volūtatē eius: ⁊ cū fuiſſet vocata queſiuerūt ab ea vis ire cū hoie iſto: que ait vadā: ⁊ ſic dimiſerūt eā ⁊ nutricē eius ⁊ ſeruū abrae: cū autē iſaac egrederetur ad meditādū in agro q̄ſiuit rebecca qs eēt: ⁊ rn̄dit elieçer: dn̄s me⁹ eſt cui ducta es in vxorē: ⁊ ipſa ſtatī deſcēdit ⁊ tollēs theriſtrum cooperuit caput ſuum: deinde accepit eā in domum ſuam.

iuris extiterit. Itaq; aliō eſt vxor ⁊ aliud cōcubina: ſicut aliud eſt ancilla: ⁊ aliud libera. ¶ Propter qd̄ etiā aplus ad manifeſtādū harū perſonarū diſcretionē teſtimonū poſuit ex geneſi vbi dī abrae: Eijce ancillam ⁊ filiū eius: non eni erit heres filius ancille cum iſaac filio meo. Igit cuiuſlibet loci clericus ſi filiā ſuam viro habēti concubinā in mrīmoniū dederit: nō ita accipiendum eſt quaſi eā cōiugato dederit: niſi forte ⁊ illa mulier ⁊ ingenua facta ⁊ dotata legitime ⁊ publicis nuptijs honeſtata videat. ¶ Paterno arbitrio femine viris iūcte carent culpa: ſi mulieres que a viris habebātur i matrimonio nō fuerīt: q2 aliud eſt vxor aliō ꝯcubina. ¶ Cū ergo dī paterno arbitrio femine iūcte viris dat intelligi ꝙ paternus cōſenſus deſiderat in nuptijs: nec ſine eo legitime[a] nuptie habeantur: iuxta illō[b] euariſti pape. Aliter nō ſit legitimum coniugium: niſi a parētibus tradatur. Item ambroſius in libro de patriarchis.

Honorātur[c] parētes rebecce muneribus[d]: cōſulitur[e] puella nō de ſponſalibus[f]: illa enim iudiciū expectat parētum: nō eſt enim virginalis pudoris[g] eligere maritū: ſed iam deſpōſata[h] viro de profectiōis die cōſulitur: nec īmerito dilationē non attulit: iure etenim ꝓperare debuit ad maritū. Unde illud euripidion qd̄ mirātur pleriq; vnde trāſlatū ſit manifeſtū eſt: ait eni in pſona mulieris que cū volebat maritū relinquere: ⁊ ad alias petebat nuptias: ſpōſaliorum meoꝝ pater[i] me⁹ curā ſibi ſubijt: hoc enim non eſt meū: ergo qd̄ ⁊ ipſi philoſophi mirati ſunt ſuate virgines[k]: ⁊ non ſolū virgines: ſed etiā ſi qua mulier amiſſo cito marito ⁊ adoleſcētula in laqueum infirmitatis ſue timēs incidere ſi vult nubere nubat tn̄ in dn̄o: ita vt electiōē mariti parētib⁹ deferat: ne appetētie eſtimet auctor ſi ipſa de nuptijs ſuis electionē ſibi vendicet: expetita magis dꝫ videri a viro ꝙ̄ virū ipſa expetiſſe: verecūdiā ꝓmittat anq̄ nubat: quo ipſꝫ ꝯiugiū plus cōmēdet dōcūdia. Itē in lib. numerorū.

Mulier[l] ſi quippiā vouerit ⁊ ſe cōſtrinxerit

f ¶ Nō de ſponſalibus. Innuit hec lr̄a ꝙ ꝯſenſus puelle nō eſt regrēdus in ſpōſalib⁹: qd̄ tn̄ ſec⁹ eſt. vt. xxx. qō. ij. c. vnico. ff. de ſpon. ſpōſalia. i. mo ⁊ de ſpōſalibus fuit ꝯſulta vbi dī ei: vis ire cū iſto hoie: dic ergo nō de ſpōſalibus tn̄ ſed ēt de ꝓfectiōe: hoc tene ꝙ ſi nō ꝯdicit cōſentire intelligit: vt hic pꝫ. Nec pōt ꝯdicere niſi cum pater indignū eligat. ff. de ſponſa. ſed que patris. Jo. xix. e.

g ¶ Pudoris. Ar. matrimoniū poſſe cōtrahi inter abſentes per procuratorem. argu. xxx. queſtio. v. nec illud. Mrīmoniū ꝑ procuratores ꝯhi poteſt

h ¶ Deſponſata. Ar. ꝙ parētibus puelle dari pōt pecunia vt cōſentiant mrīmonio interueniēte pecunia [redacted] ſiue aptē [redacted]

i ¶ Pater. cuiꝰ eni verecundie ⁊c. C. de nup. in copulatiōe.

k ¶ Uirgines. conſilium eſt. argu. extra de deſpon. impube. tue.

Mulier. ¶ Caſus. Dicitur h̄ ꝙ ſi mulier doli capax votum iuramento firmatum emiſerit infra ſpacium. xij. an. ſi patre tacēte votum adimplet nō erit rea ſi ipſa cōpleuerit quod iurauit: ſi aūt pater ꝯdixerit non erit obnoxia ſi nō adimpleuerit quod ꝓmiſit. Dicit tamen. h. ꝙ poſt adultā etatem tenebit adimplere: lꝫ alij ꝯdicant. Idē dicit de eo q fecit ſimplex votū: ⁊ poſtea ꝯxit qd̄ mortua vxore teneat adiplere: ⁊ i ſilib⁹ caſib⁹ idē dicit.

l ¶ Mulier. i. ipubes: alibi ſumit ꝓ virgine in euangelio: Mulier ecce filius tuus. ff. de ver. ſig. mulieris. de lega. ij. ſeruus. alibi pro corrupta. ff. de ꝯtrahen. emp. aliogn. §. j. Et no. ꝙ. h. dicit ꝙ ſi impubes emittit votū vel ſacramentū: ⁊ eſt doli capax pater nunq̄ pōt reuocare: q2 cū poſſit ſe obligare diabolo ⁊ deo. extra de delic. pue. pueris. ⁊ legit ſic. hu. hoc. c. mulier. ſ. impubes nō doli capax. Mulier ſumit diuerſimode.

Iuramentum filij an poſſit a patre reuocari.

a ¶ In domo.idem eſt ſi extra domum:q2 eſt emancipata:dum tamen minor ſit.arg.C.de nup.vidue.
b ¶ Obligauit.i.fecit ad modū obligatiū.Alij dicūt ꝙ ſiue doli ſit capax ſiue nō:dū tñ ſit infra annū.xiiij. i' vi ro.vel.xij.in puella ſemꝑ pr̄ reuocat iuramētū ei⁹ vt ħ.ꝛ ś.xx.q.ij.puella.Alij tenēt mediā viā:nō doli capax anī legitimā etatē obligat̃ in oī voto niſi in voto monachationis.xx. q.j.illud.ꝛ tñ lȝ obliget̃ pr̄ pōt reuocare ex ꝯceſſiōe huius canonis:ꝛ ita hoc intelligit̃ de doli capace ꝛ ſic obligato.De hac materia notaui xx.q.j.in ſumma.
c ¶ Opere cōplebit. ergo rea erit ſi non cōpleuerit:ꝛ ita contrahere pōt ipubes: qḋ ꝯcedo.ar.huius. c.ꝫ.xx.q.j.c.j.
d ¶ Stati.ś.xx.q.ij. c.ij.ꝫ.h.ſoluit:q2 iō dat̃ ibi maius ſpaciū:q2 per tale iuramentū eximit̃ a patris ptāte:ħ aūt loquitur de alio iuramento ſiue voto:qḋ licet adimpleat adhuc tñ manet in pr̄is ptāte:ꝛ iō ibi mai⁹ ſpaciū dat̃ ꝙ̄ ħ:ħ eni loquit̃ de voto abſtinētie:lex aūt dicit ꝙ cū fili⁹ eſt in ptāte non obligat̃ aliquo voto.ff.de polli.l.ij. ſed derogatum eſt ei.
e ¶ Pr̄.Soluit̃ aūt patria ptās aduenientē adulta etate ꝙ̄ ad effectū circa [illegible] nale ſi [illegible] ntū.xx.q.ij.puella.xxij.q.iiij.trib⁹.

iuramēto que eſt in domo[a] patris ſui ꝛ in etate adhuc puellari:ſi cognouerit pater votū quod pollicita eſt:ꝛ iuramentū quo obligauit[b] animā ſuam ꝛ tacuerit nō rea erit:ſed quicqd pollicita eſt ꝛ iurauit opere[c] cōplebit:ſi aūt ſtatim[d] vt audierit ꝯdixerit pr̄ ꝛ vota ꝛ iuramēta ei[e] irrita erūt:nec obnoxia tenebit̃ ſpōſioni eo ꝙ cōtradixerit pr̄[e] eius. **It̄ Auguſti.**

Merito hic querit̃ etiā de voto virginitatis: mulieres eni etiaȝ virgines in ſcriptura ſolēt appellari: ꝛ videt̃ etiā apl's de patre loqui cū dixit:Seruet virginem ſuā ꝛ det nuptui virginem ſuā. **E** cōtra in concilio toleta.iiij. ¶ Vidue ꝛ virgines propria voluntate ſib. maritos eligant.

Hoc ſanctū cōfirmat cōciliū vt vidue qbus placuerit teneant caſtitatē:ꝙ ſi priuſꝙ̄ ꝓfiteātur cōtinentiam nubere elegerit:illis nubāt quos ꝓpria volūtate voluerint habere maritos.Similis cōditio ꝛ de virginibus habeat̃:nec extra volūtateȝ parentū[f] vel ſuā cogant̃ maritos accipe.Si qs vero ꝓpoſituȝ caſtitatis vidue[g] vel virginis impedierit:a ſancta cōione ꝛ a liminib⁹ eccleſie habeat̃ extraneus. ¶ His auctoritatibus ꝑmiſſis euidēter aſſerit̃ ꝙ ꝙ̄uis aliqui non filiorū procreādorum: ſed incōtinentie cauſa cōueniant:tamē coniuges appellantur. ¶ Queſtio.iij.

De tertia[b] vero qōne pelagi⁹ diffinit ſcribēs defenſori potētio. ¶ Arbitrio liberi aui non originarij patris puellā nuptias ſequi oportet.

Patrē puelle eccl'ie noſtre famuluȝ:auū vero eius liberis ortū conſtat eſſe natalibus:ꝛ iō aui magis[i] electionē de ꝯiūctiōe neptis[k] ꝙ̄ patris eius cui⁹ nullo mō liberū poteſt eſſe arbitrium[l] decernim⁹ attēdi. ¶ Quia ergo electōe aui huic iſta nupſiſſe ꝓbat̃:hanc ꝯſtat legitimam

¶ Merito. ¶ Caſus. Probat Aug.in hoc.c.ꝙ i voto ꝛ in mr̄imonio volūtas patris eſt attendenda:ꝛ ꝙ virgines mulieres appellant̃.hic.ꝛ.ꝑmiſſa auctoritate: mulier ſeruet.ſ.pr̄i.Sed in ſequēti.c.ꝓbat cōtrarium.

Hoc ſanctū. ¶ Caſus. Dr̄ in hoc.c.ꝙ vidua eligere debet arbitrio ſuo vtrū velit ꝯtinere vel nubere.Ideȝ etiā ſtatuit̃ de virginib⁹.Si qs aūt ꝓpoſitū caſtitatis vidue vel v̄ginis voluerit ipedire excōicetur.Seq.§. patet.

Filia nubere poteſt ſine parentum voluntate.

f ¶ Parentū.ſm canones lȝ filie ꝑter voluntatē parentū nubere.vñ nec eſt neceſſaria pr̄is volūtas ꝙ̄tum ad hoc qn teneat matrimoniū lȝ nō adſit volūtas eius:al's bene dico reqrendū eius cōſenſum:maxime ſi eſt minor.vnde corrigit̃ illḋ inſti.de nup.in ꝑn.nūqd ergo pr̄ eā dotare tenet̃? Sic.ar.ff.de ri.nup.q liberos.ꝛ ponit̃ ħ vel ꝓ et.
f ¶ Parentū.Bene dicit:quandoqȝ enim inueniūtur mulieres ꝯ ſua cōmoda laborare.C.de ſpon.ſi pater.hoc tamen ad honeſtateȝ referas.extra de deſpon.impu.tue.
g ¶ Vidue.xx.qō.ij.c.j.ꝛ.ij.contra.ſed ibi de minoribus.xiiij.an.agitur:ꝛ hic de nubilibus.de hoc habetur. xxxi.queſtio.iij.in ſumma. Queſtio.iij.

De tertia vero qōne. ¶ Caſus. Hic ꝓponit tertiam qōnem qua querit̃ an puella in matrimonio ꝯhendo debeat ſeq arbitriuȝ patris ſerui an aui liberi:ꝛ quidē aui: q2 ſeruus nō hȝ liberū arbitriū ad ea que liber homo facere poteſt:ſed nec etiā aui: niſi de honeſtate.
b ¶ De tertia. hic depingit̃ tertia qō an.ſ.puella in matrimonio ꝯhendo debeat ſeq arbitriuȝ pr̄is ſerui an liberi aui:ꝛ qdē aui:quia ſeruus nō hȝ liberum arbitriū ad ea que liber homo facere poteſt:ſed nec aui niſi de honeſtate.

Patrē puelle ec. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca.ꝙ vbi puella hȝ patrē ſeruū ꝛ auū ingenuū: nō patris ſed aui arbitriū ſequat̃ in nuptys cuȝ pater non habeat liberum arbitriuȝ.Seq.§. patet.
i ¶ Aui magis. Spōſa eni eſt ab illis petēda q ptātem hn̄t ſup illaȝ.xxx.q. v.c.j.ſed pater non hȝ cū ipſe ſit in poteſtate alterius. vt.ff. de adul.ſic euenict.
k ¶ Neptis.Si hec cōcepta eſt pr̄e i ſeruitute manēte non eſt in ptāte aui.arg. inſti.q.mo.ius pa. po.ſol.§.vl.nā per patrē acquirit̃ auo poteſtas in neptibus. Sed ſi iſte liber erat quādo eas ſuſcepit:ſed poſtmodū factus eſt ſeru⁹ tunc enim filij remanēt in poteſtate aui ſui.inſti.qbus mo. ius pa.pote.ſol.§.admonēdi.ꝛ in hoc caſu oportet intelligi qḋ hic dr̄.Uel dic ꝙ vbi auus eſt liber ſiue nepos ſit in eius ptāte ſiue nō:requiri dȝ eius cōſenſus vbi pater ſeruus eſt:ꝛ hoc de honeſtate:in ptāte aūt aui mater ni nullus eſt.inſti.de pa.pote.in ſi.hic ergo de auo pa[illegible] uid originarius filiū habet in poteſtate: Non:cuȝ ipſe [illegible] nuptie [illegible] ꝛ cenſi.ne diutius.ꝛ qui in poteſtate alterius eſt [illegible] in poteſtate habere nō poteſt.ff.de adulte.ſic euenict.ꝛ ſic potes de originario hoc intelligere ſicut.S.poſuit in themate.vel intellige de ſeruo.
l ¶ Arbitrium. Arg.ꝙ nec ſeruus ſuo arbitrio poſſit ducere vxorē:qualiter enim in ſe liberū arbitrium habebit ꝛ nō in ſua ſobole? ergo ſicut per illud.extra de cōiuga.ſer.c.j.hodie ſicut liberū hȝ arbitrium ꝯhendi matrimoniū:ita liberam hȝ filiā tradendi:qualiter enim in ſe habebit liberum arbitriū ꝛ non in ſua ſobole:ſed hic non habet liberū arbitrium:q2 filia non erat in poteſtate eius ſed liberi aui.Uel dic ꝙ nec ſeruus hȝ liber ar-

bitrium ɔtrahendi ſine volūtate dñi: ſi tñ cōtraxerit tenet. vt.xxix.q.ij.c.ſi.ꝛ.xxx.q.v.§.ſed obijcitur. Queſtio.iiij. Uod aūt. ℭ Hec qō diuidit̄ in ſex partes. In prima querit̄ vtrū teneatur qs ꝓpter ſterilitatē vxoris querere filios ex ancilla ſicut fec abraaz ꝛ iacob: Et dicēdū eſt ꝙ nō: q2 oīa in figura cōtingebāt illis. ſcd̄a ibi: his ita. tertia ibi: origo. q̄rta ibi: ſicut ſatius. q̄nta ibi: ecce ꝙ nullo. ſexta ibi: quare autem. Jo.de fa.

ℭ Caſus. Hic ponit̄ quarta qō in qua q̄rit̄: an liceat alicui viuente vxore q̄rere filios ex ancilla? Et indiſtincte dicit ꝙ nō: vel ꝓp ſterilitatē vxoris: vel ex quacunq3 alia cā. Et quod de abraā ꝛ de alijs dicit̄ nō obuiat: q2 excuſati ſunt auctoritate ſpūſancti. Probat ergo Gra. in hoc ca. ſuperficialiter: ꝙ l3 cōiugato ex ancilla ꝓlem q̄rere: exēplo abrae ꝛ iacob. ꝛ ſuperficialiter ſoluit in fine.

a ℭ Qō aūt. hec q̄rta qō nihil h3 queſtiōis: q2 nō licet ex quacūq3 cā viuente vxore ex alia filios ꝓcreare. ꝛ qō de abraā ꝛ de alijs dr̄ nō obuiat q2 auc̄te ſpiritusſci excuſati ſunt. ex̄ de diuor. gaudemus. xxiij. qō. v. dixit.

b ℭ Ingreſſus eſt. hiſtoria: legit̄ in geneſ. ꝙ dixit ſara ad abraam: Ecce ɔcluſit me dñs ne pariam: ingredere ergo ad ancillā meam agar: ſi forte ex illa ſuſcipiam filios: quod ꝛ factum eſt: ꝛ concepit ex ea hiſmaelem.

c ℭ Ad ancillā lie. ſ. çelphā. hiſtoria: legit̄ ſilr̄ in Gen. ꝙ lia ſentiēs ꝙ parere deſijſſet çelphā ancillam ſuam ſuppoſuit viro ſuo iacob: qui genuit ex ea duos filios. ſ. gad ꝛ aſer.

d ℭ Filios. hiſmaelem ꝛ alios filios. ſ. dan ꝛ neptalim.

e ℭ Ex ancilla. ſ. balā. hiſtoria: legit̄ in Gen. ꝙ rachel iuidēs ſorori fecūde: ait ad iacob: Da mihi liberos alioqn moriar. Qui ait: nūquid ego ſum deus? Et illa: ſi non de me ſaltem de ancilla: ꝛ ſuppoſuit balam ex qua generauit duos filios: ſc3 dan ꝛ neptalim.

f ℭ Cethurā. q̄ fuit binomia q̄ alio nō vocabat̄ agar matrē hiſmael. Ar. ꝯ. q2 eo tpe quo ille fuit cōceptus nō potuit eſſe legitimus: ergo ex poſtfacto nō potuit legitimari. vt extra qui fi. ſint legi. tanta. ꝛ. ff. de ſtatu ho. paulus.

Iſte. ℭ Caſus. Tertulian9 hereticus ſcd̄as nuptias accuſans dānabat abraā: q2 poſt mortē ſare cethurā duxit vxorē: vbi ꝛ ſi nullū ſacr̄m itelligeret: tñ vir iuſtus id hoc facere debuit: ne cēſeret̄ hoc eſſe pctm̄. Iſte. ſ. tertulianus aſtipulator. ꝛ. adiutor. Sequens. §. p3.

g ℭ Sacr̄m. q2 eſt a viro ſancto factum: ſanctum p̄ſumitur vt. ix. q. ij. lugdunenſis. ꝛ. vij. q. j. omnis.

h ℭ Heretici. ſ. tertulian9 q ɔdēnabat ſcd̄as nuptias: qui nec legē nec ꝓphetas recipiebat: ꝛ que fuerit eius hereſis habes. xxiiij. qō. iij. c. qdā. ver. tertulianiſte.

i ℭ Aſtipulator. id eſt adiutor. xj. queſtio. iij. anteceſſor.

Quod aūt ex ancilla ꝓpter vxoris ſue ſterilitatē filios querere alicui liceat exēplo ꝓbatur abrae: qui ꝓp ſterilitatē vxoris ſue ſare ingreſſus[b] eſt ad agar egyptiacā vt ex ea filios acciperet. Itē iacob cum ex rachele filios hr̄e nō poſſet ex ancilla ſua filios ſibi ſuſcitauit: nec ſolū ꝓpter ſterilitatē: verūetiā ꝓpter fecūditatē ceſſantē legit̄ intraſſe ad ancillā[c] lie ꝛ ex ea genuiſſe filios[d]. Ex qbus oībus colligitur ꝓpter ſterilitatez vxoris ſue ex ancilla[e] ſiue ex q̄libet alia licite filios q̄ri: alioquin adulterij macula abraam ꝛ iacob notabūtur. Sed ſicut poſt mortē ſare abraam cethurā[f] duxit vxorē: ne ſcd̄m Aug. chriſtiani putarēt eſſe peccatū poſt mortez vxoris aliā ducere: ſic videt̄ viuente vxore ſua filios ex ācilla ſua ſuſcepiſſe: ne ab aliquibus hoc reputaretur in crimen. Illud aūt Aug. dicit̄ cōtra aduerſariū leguz ꝛ ꝓphetarū li. ij. ℭ Quo abraā excuſet a crimine fornicationis.

Iſte abrae ēt vſq3 ad decrepitā etatez ſenectutis fornicatiōis obiecit crimen: ꝓfecto q2 ꝛ poſt mortez ſare alterā duxit: vbi ꝛ ſi nullum intelligeret̄ rei abdite ſacramentū[g]: ꝛ ꝓpter hoc ſolū id facere debuit abraā ne putarēt heretici[h] aduerſus pplm̄ dei (qbus etiam tertulianus aſtipulator[i] aſſiſtit) poſt vxoris mortē crimē eſſe ducere vxorē. Sacr̄m hui9 rei eſt ꝙ ꝑ bonos mali ꝛ boni erant in fide generādi: ſic ꝛ malos boni ꝛ mali erant ad fidem acceſſuri. Unde Augu. ſup Joānem. ℭ Sicut bonorū m miſterio boni ꝛ mali: ita miniſterio maloꝝ boni ꝛ mali i fide generantur.

Recurrat nūc anim9 noſter ad abraā iſaac ꝛ iacob: in iſtis trib9 inuenimus parere liberas parere ancillas. Inuenim9 ibi partus liberarū inuenimus etiaz ibi partus ancillaꝝ. Ancilla nihil boni[k] ſignificat. Eijce ancillā (inqt) ꝛ filiū eius. Inuenimus rē mirā in iſtis generatiōibus ancillaꝝ ꝛ liberarū: quattuor. ſ. genera hominuz in qbus complet̄ figura toti9 populi chriſtiani: vt nō ſit mirū ꝙ in trib9 illis dictū eſt: Ego ſum deus abraam deus iſaac de9 iacob. In oībus eni chriſtianis frēs attēdite: aut ꝑ malos naſcunt̄ boni: aut ꝑ bonos naſcūtur mali: aut ꝑ bonos boni: aut per malos mali: ampli9 iſtis quattuor[l] generib9 nō poteſt iueniri. ℭ Inuenis ibi bonos filios iacob natos ex ancillis.

Recurrat. ℭ Caſus. Gra. ſic ponit hūc caſū. In h. c. diſtiguit aug. q̄ttuor generatōes carnales q̄ fuerūt i tribus ꝑiarchis. ſ. q2 boni generāt bonos: ꝛ mali malos: ꝛ boni malos: ꝛ mali bonos: q̄ hn̄t ſignificare quattuor generatōes ſpirituales q̄ ſilr̄ fiunt in ecclia: ꝛ an legē ꝛ ſb lege ꝛ i tpe gr̄e: q diuerſis tpib9 generat bonos ꝛ malos. S3 mali ſiue apte foris ſint ſiue int9 eſſe videant̄: nū q̄3 tñ ad illā eccliaz ꝑtinebūt que ē ſine macula ꝛ ruga. h. vo poſt diſtictionē iſtoꝝ modorū dic: Diſtictur9 ergo augu. has ꝛ illas gnātōes fuat hunc ordinē. Prio iuitat ad ɔſiderādū generatiōes carnales triū patriarchaꝝ: ꝛ ſupponit qd ſignificēt. ꝛ hoc facit vſq3 ibi: inuenis ꝛc̄. Exinde oñdit q̄lr ancille ꝛ vxores pepererūt bonos ꝛ malos ante legē: ꝛ ſub lege: ꝛ in tpe gr̄e vſq3 ibi: ſ3 cū tales. Exinde diſtiguit q̄ttuō modos generādi ſpūalr̄: ꝛ ſic poſtea ponet̄ caſū ſ3. h.

k ℭ Ancilla nihil boni ſignificat. h̄: alibi. n. bonū ſignificat vt ibi: Ecce ācilla dñi ꝛc̄.

l ℭ Quattuor. ꝛ. q̄ttuō modi gn̄andi hoīes i fide: alſ eni duo tm̄ ſt̄ gn̄a hoiuz. xij. q. j. duo. ꝛ q̄ ad ɔditōez: nā aut ſt̄ ſui aut libi. ff. ō ſta. ho. ſui.

l ℭ Quattuor. ꝛ. iſtis q̄ttuor modis generandi in fide.

Gen. xxj. b

Exo. iij. b.

hominū duo ſunt genera.

a Tenuerūt.ſ.e.dicat.ꝫ.ſed ſ illegitimi ifigura ſuceſſerūt.ſignificatur eni ꝙ etiā ſi illegitimi parētum vitia nō ſequanẗ ꝑpetuā hereditatem habebūt.lvj.di.naſci.vel legitimi iſti erant:q̄ꝛ fas erat tūc filios ex ancillis ſuſcipe.ſ.e.q.vij.tantū valet.imo potius dicebātur filie vxoꝛis legitime ꝙ̄ ancille.vt.lvj.diſtinctio.hiſmael.

i Animali.id eſt beſtiali.
k Sed cum tales.id eſt mali hic generantur per bonos mali.
l Spirituales.⁊ ſic per malos boni.
m Uadunt.ſ.cum regenerantur.

cillis:⁊ bonos natos de libe ris:nihil obfuit natiuitas de vteris ancillarū qui in patre cognouerunt ſemē ſuum:⁊ cōſequenter regnū cum fratribus tenuerūt[a]:quō ergo in filijs iacob nō obfuit illis qui nati ſunt de ancillis quo minus tenerēt regnuꝫ ⁊ terrā ꝓmiſſionis quā cū fratribus acceperūt:⁊ nō illis obfuerūt natales ancillaꝝ:ſed preualuit ſemē parentuꝫ:ſic quicūqꝫ ꝑ malos[b] baptizanẗ tanq̄ꝫ de ancillis videnẗ nati:ſed q̄ꝛ ex ſemine verbi dei nati ſūt qḋ figuraẗ in iacob:ſimul hereditatē cum fratribus poſſidebūt. Securus ergo ſit q cū ſemine bono naſciẗ:tñ ne imitetur ancillā:ſi de ancilla naſceris ancillam malā ſupbientē ne imiteris. Unde eni filij iacob de ancillis nati poſſiderūt terrā promiſſionis cū fratrib⁹. Hiſmael aūt de agar ancilla natus expulſus[c] eſt ab hereditate:vnde niſi q̄ꝛ ille ſupbus erat illi humiles:crexit ille ceruicem ⁊ voluit ſeducere[d] fratrē ſuū ludens cum illo. Magnū ibi ſacr̄m[e]:ludebāt ſimul hiſmael ⁊ iſaac:vidit illos ſara ludētes. Que autē peperit[f] abel ⁊ enoch ⁊ noe ⁊ abꝛaam:ipſa peperit ⁊ moyſen ⁊ ꝓphetas tpe poſteriores ante dñi aduētuꝫ:⁊ que iſtos ipſa ⁊ apoſtolos ⁊ martyres noſtros ⁊ oēs bonos chꝛiſtianos:oēs eniꝫ peperit q diuerſis tpib⁹ nati apparuerunt:ſed ſocietate[g] vnius populi cōtinentur:⁊ eiuſdē ciuitatis[h] ciues labores huius ꝑegrinatiōis experti ſunt:⁊ quidaꝫ eoꝝ nūc experiunẗ ⁊ vſqꝫ in finē ceteri experiētur. Item q̄ peperit cain ⁊ cham ⁊ hiſmael ⁊ eſau:eadē ⁊ ipſa peperit ⁊ dathan ⁊ alios in eodē populo ſimiles:⁊ que iſtos eadeꝫ ipſa ⁊ iudā pſeudo apoſtolū:⁊ ſimonē magum ⁊ ceteros vſqꝫ ad hec tpa pſeudo chꝛiſtianos in affectiōe animali[i] ꝑtinaciter obduratos:ſiue ſint ꝑmixti in vnitate ſiue apta ꝑciſione diſſentiant.

Sed cuꝫ tales[k] a ſpūalibus euangelizātur ⁊ ſacris imbuunẗ tanq̄ꝫ per ſeipſam rebecca eos parit ſicut eſau. Cum aūt per illes qui non caſte annūciant euāgelium tales in eodē populo generātur:nō ſara quidē ꝑ ſeipſam parit ſed per agar. Itē boni ſpūales[l] quādo euangelizātur:⁊ ſacramētis vel baptiſmatibus carnalib⁹ generantur. Lia quidē vel rachel iure cōiugali eos ſcꝫ ꝑ ancillarum vterū parit. Cū vero ꝑ ſpūales in euāgelio generātur boni fideles:qui vel vadunt[m] in ſpūalem affectum pietatis:vel eo tēdere nō deſiſtūt[n]:vel ideo nō faciūt:q̄ꝛ non poſſunt[o]:ſicut ex vtero ſare iſaac vl̄ rebecce iacob in nouā[p] vitaꝫ ⁊ nouū teſtamētuꝫ naſcūtur[q]. Itaqꝫ ſiue intus[r] verſari videantur:ſiue apte foꝛis ſit qḋ caro eſt caro eſt:ſiue in area[s] in ſua ſterilitate ꝑſeuerant:ſiue in occaſione tēptationis tanq̄ꝫ vento extra tollantur:qḋ palea[t] eſt palea eſt:⁊ ſemp ab illi⁹ eccleſie que ē ſine macula[u] ⁊ ruga vnitate diuiſus ē etiā q ꝯgregatōi ſcōꝝ in carnali obduratiōe miſceẗ:de nullo tñ deſperādū[x] eſt:ſiue q int⁹ eſt taẗ appeat:ſiue q foꝛis ē manifeſti⁹ aduerſeẗ. His ita rñdeẗ:ꝓ varietate tēpoꝝ va

hęretici ꝑnt acgrere eccłie.

b Per malos.Argu.ꝙ acquiriẗ eccleſie vel alij religioſo loco ꝑ hereticos.arg.xvj.q.vi.ſi epm.
c Expulſus.nō q̄ꝛ ſm carnem nat⁹ eſt:ſed q̄ꝛ fratrem perſequebatur.vt.lvj.di.hiſmael.nā qui ſm carnem erat pſequebatur eū qui ſcḋm ſpiritum vt.ꝫ.xxiij.q.iiij.qui ſm.

Secūduꝫ aliam litteram.

d Seducere.hiſmael enim faciebat luteas imagines et cogebat eū eas adoꝛare.ꝯ illud:Adorabis deum ⁊c̄.xxij.q.j.conſidera.
e Sacramētum.Sacramētuꝫ erat illud ſm quod ſemꝑ carnalis ſpiritualeꝫ perſequitur.xxiij.q.iiij.qui ſecūdum.
f Peperit.patres veteris teſtamēti peperit eccleſia per dilectionem:noui per ſacramēta.ꝫ.xij.qō.ij.qui abſtulerit.
g Societate.mater noſtra eſt eccleſia que nos in baptiſmate regenerauit:nam in vna fide ad vnū premium tendunt.Sed nūquid eadē eſt eccleſia que fuit in veteri teſtamento? Poteſt diciẗ ꝙ nō:iuxta illḋ:Uocabo plebem meam nō plebem meaꝫ.Et alibi:Ecce cōuertimur ad gētes.⁊ ſm hoc dicaẗ ꝙ illud relatiuū que qḋ precedit que pepit ⁊c̄.ſimplicem facit relationeꝫ.Alij dicūt eandem eſſe.arg.de conſe.di.iiij.ſicut.vij q.j.deniqꝫ ff.de iudi.pꝛoponebaẗ.⁊.xvj.diſtin.habeo.
h Ciuitatis.hieruſalem celeſtis.

Eccłia eſt mater noſtra.

Oſe.ij.d

Act.xiij.

n Deſiſtūt.ſ.cum cathecizantur.
o Quia non poſſunt.ſicut pueri.
p In nouaꝫ.ſ.de conſe.di.iiij.ſicut.
q Naſcitur.id eſt charitatem ⁊ fidem habent.
r Intus.q.d.mali ſunt ſiue in eccleſia videātur boni ſiue mali:ſiue ab eccleſia tolerētur ſiue ab eccłia ſeꝑati ſint.
s Area.Area dicitur preſens eccleſia in qua mali ꝑmixti ſunt bonis:ſicut in area palea granis.ſ.h.

Eccłia preſens id. tur[illegible]

t Palea eſt.ergo ſiue intus ſiue extra quod palea eſt:palea eſt ⁊c̄.ſicut vſura nō deſinit eſſe vſura:licet in ſoꝛtem ꝯuertaẗ.C.de vſu.l.v.ti.
v Sine macła.ꝫ.di.xxj.q̄uis.ꝫ.xxvij q.j.nuptiarū.§.j.⁊ dic ſine macula.i.ſine moꝛtali peccato.xxiiij.qō.j.omnib⁹.
x Deſperādū ē.ꝫ.e.q.ij.ancillaꝫ.ꝫ.xxiij.q.iij.coꝛripiaẗ.
His ita rñdetur.hec eſt ſecūda pars queſtiōis:in q̄ excuſatur abꝛaā:q̄ꝛ ꝓuenit legē:⁊ quia erat preceptū vt relinqueret ſemē ſup terram ſicut olim faciebant ſacerdotes.Joan.de deo.⁊ dic ꝙ ſane loquebatur magr̄ ⁊ bene ſoluit ſm hug.
Caſus Soluit Gra.dicens ꝙ nō eſt trahendū ad [illegible] factū abꝛae ⁊ iacob:q̄ꝛ tūc factū fuit hoc:q̄ꝛ in ſucceſſiōe ſanguis erat ſucceſſio ſi dei ⁊ officij:nūc autē ſecus ē:q̄ꝛ electio ſacerdotij nō q̄ritur in ſucceſſione generis ſed in ꝑfectione vite:⁊ ſinceritate ſcientie:vñ abꝛaā ⁊ iacob nō reliquerūt.

a Peregrinationis. in qua. ſ. ipſe abraam fuit pegrinatus: nā vita hōis ſup terrā eſt peregrina in q̄ ipſe dn̄s apparuit vt pegrinus. j. q. i. §. opponit. ver. ꝙ vt plane.
b In peculiarem. i. proprium. argu. ff. ad trebel. co. gi. j. reſponſo. ⁊ diſtin. liiij. ex antiquis.

n Interdictum. expreſſe: ſed tacite cum dixit dominus: Erunt duo in carne vna. xxxj. q. j. quēmodo.
o Pena. Bene dicit pena ex tempore: nā culpa ante legem fuit in cain ⁊ lamech. Et no. ꝙ hee omnes excuſationes inſufficientes ſunt: ſed illa eſt ſola. ex. de diuor. gaudemus.

c Maledicta. i. ignominioſa ⁊ obſcure fame apd̄ hoīes habita eſt: ⁊ eſt maledictū opprobrij vt hic: ⁊ eſt culpe: vt. ij. q. vij. paulus. ⁊ eſt maledictum pene. vn̄ maledictus hō qui pepēdit in ligno. de pe. di. ij ſi vero. ver. tanqꝫ.
d Cōſtabat. ſ. lxxxij. di. plurimos. ⁊ ſ. di. xxxj. tenere.
e Muneris. i. officij ſacerdotalis.
f Querit. Ar. ꝙ ceſſante cā ceſſabit effectus. lxj. diſti. §. his omnibus.
g Impat. poſt ordinem q votū ɔtinētie hꝫ annexū. ar. di. xxvij. diacon⁹. ſ. di. lxxxiiij. cū in pterito aliogn ɔdicit Amb. ſ. e. q. j. integritas.
h Nō ergo abraā. Ad hoc inducit. c. ſequens. ⁊ c. obijciūt.
i Nec illoꝝ. Ad hoc inducit. c. nemo. et c. dicat.
k Et imoderatus vſus. Ad hoc inducit. c. origo.
l Fere. optie tēpera: q: nemo imitat.

Dixit ſara. Caſus. Bn̄. ⁊ hu. caſū ſic ponūt: Amb. intēdit abraā excuſare de eo ꝙ rogāte vxore mixt⁹ ē ancille. Et excuſat eū tripl'r. pmo: q: legē ꝑuenit q̄ adulteriū punit. Scd̄o: q: nō volūtate luxurie vel capt⁹ pulchritudine ancille: ſꝫ amore ſobolis ei mixt⁹ eſt. Tertio: q: charitas diuiꝫ hoc ei pſuaſit: ſicut accidit poſt diluuium in filiabus loth.

ria inuenit diſpenſatio cōditoris. Promiſſū erat abrae ꝙ in ſemine eius bn̄dicerentur oēs gentes: ꝓmiſerat ſe quoqꝫ daturū ſemini ei⁹ terram pegrinationis[a] ſue. Cū ergo ceteris in idolatria relictis abraā ⁊ filios ei⁹ in peculiarē[b] populū ſibi dn̄s elegiſſet rite multarū fecunditate mulierū populi dei multiplicatio q̄rebat: q: in ſucceſſione ſanguinis erat ſucceſſio fidei. Vn̄ in lege dicebatur: Maledicta[c] ſterilis que nō reliquerit ſemē ſup terrā. Hinc etiā ſacerdo. ib⁹ coniugia decreta ſunt: q: in ſucceſſione familie ſucceſſio cōſtabat[d] officij: q: vero p incarnationeꝫ xp̄i gratia fidei vbiqꝫ dilatata eſt: nec iaꝫ dr̄: dic domui iude: dic domui iſrael: Sed eūtes docete omnes gentes: ⁊ in oī gente qui cūqꝫ timet deū ⁊ operat iuſtitiam h̄ accept⁹ eſt illi: nec electio muneris[e] querit[f] in ſucceſſione generis: ſed in pfectiōe vite ⁊ ſinceritate ſciē ⁊ virginitas fecūditati pfertur: ⁊ ſacerdotibus cōtinētie caſtitas imperat[g]. Nō ergo abraā[h] aut iacob deliquit: q: preter vxorē filios ex ancilla q̄ſiuit: nec illoꝝ[i] exēplo pter cōiugale debitū fecūditateꝫ in aliqua lꝫ alicui q̄rere cuꝫ illoꝝ cōiugia noſtroꝝ equētur vel pferantur vginitati: ⁊ imoderatus[k] vſus cōiugij noſtri tpis turpitudinē fere[l] imitet fornicationis illius tēporis. Unde ambroſi⁹ ſcribit in libro de patriarchis.

Abraam non eſt reus adulterij qui vxore viuente filios ex ancilla ſuſcepit.

Dixit ſara[m] ad abraā: Ecce cōcluſit me dn̄s vt nō pariam: intra ergo ad ancillā meam vt filiū facias ex ea: ⁊ ita factū eſt. Sed cōſidera pmum ꝙ abraā ante legē moyſi ⁊ ante euāgeliuꝫ fuit: nōduꝫ ergo interdictū[n] adulteriū videbat: pena[o] criminis ex tpe[p] legis eſt q̄ crimen inhibuit: nec ante legē vlla eſt rei dānatio ſed ex lege: nō ergo in legem[q] cōmiſit abraam ſed legē ꝑuenit. Deus autem in paradiſo cōiugiuꝫ laudauerat[r] nō adulterium dānauerat[s]: habes pmam abrae defenſionē. Secunda illa eſt ꝙ non ardore aliquo vage ſuccenſus libidinis nō petulantis forme captus decore ancille cōtubernio cōiugalem poſthabuit[t] thorū: ſed ſtudio querende poſteritatis ⁊ ꝓpagāde ſobolis: adhuc poſt diluuium raritas erat humani generis: erat etiā religionis ne qs nō reddidiſſe videret debitum nature. Deniqꝫ ⁊ loth ſancti filie hanc cām querende poſteritatis habuerūt ne genus deficeret humanum: ⁊ ideo publici muneris[u] gratia priuatam culpam preteruit[x]. Idem in eodem.

Quod preter legitimaꝫ vxorem cōmittitur adulterij crimine dānatur.

Nemo ſibi blandiatur

criminis. i. legis temerate eſt.
p Ex tpe. legis ſcripte: alſ nec lamech nec cain puniri debuit cū illi ante legē ſcriptam peccauerūt ſed non erat adhuc pena ſtatuta cōtra eorum peccatum.
q In legē. q̄ eniꝫ ꝑueniunt ɔſtōnem nō ſunt poſtea irritāda: vt. ſ. di. lxxxij. propoſuiſti. ⁊ c. obijciūtur. ⁊ ex. de conſtitu. c. vlti. C. de teſti. iubemus. xxxj. di. ante.
r Laudauerat. cū dicit: Creſcite ⁊ multiplicamini.
s Dānauerat. expreſſe. ⁊ eſt ar. ꝙ licet vnū cōtrarioꝝum cōmendetur nō ideo reliquuꝫ vituperat. viij. q. j. ſciendum.
t Poſthabuit. i. poſtpoſuit.
v Muneris. i. officij quo publice ſeruire humano generi videbatur.
x Preteruit. i. diminuit ⁊ extenuauit nō aūt extīxit: vt di. xxxv. ſexto die. Et eſt ar. ꝙ malū factuꝫ excuſat p bonā intentionē: ⁊ obſtetrices lꝫ peccauerūt mētiēdo: ꝓpter bonam tn̄ intentionē remunerate ſunt. xxij. q. ij. ſi quelibet. ⁊ ita in eodem facto quis meretur ⁊ demeretur quod eſt cōtra illud. ff. de nego. geſt. ſiue. ⁊ xvi. q. j. legi. ar. ꝙ excuſatur malum ſi bono çelo fit propter bonum. argu. xxx. q. j. ad limina.

Gen. xvj. a

Conſtōnē ꝑueniētia nō ſunt irritanda.

Intentio bona malum factū excuſat.

Gen. xix. g

m Dixit ſara. Gene. xvj. ante legem ſcriptam: non autem naturalem.
n Interdictū. in aliquo precepto: vel interdictum p aliquam legē ſuper hoc ſpāliter latam: erat tn̄ quodāmodo interdictū in paradiſo cum dn̄s ait: Erunt duo in carne vna: vt. xxxj. q. j. quō. ⁊ etiam in lege naturali: q: cuicunqꝫ naturaliter inſitū erat: qđ tibi non vis ⁊c.

Nemo ſibi blādia. Caſus. hug. ſic ponit hūc caſum. Erant quidā cōiugati qui pter vxoris volebant habere cōcubinas ſolutas: ⁊ dicebāt ꝙ hoc non licet feminis. ſ. habere alios preter maritos: ſed viris licet habere preter vxores alias ſolutas: ⁊ ad hoc allegabant auctoritatem legis humane que hoc permittit viris et non vxoribus; et maritale

priuilegiū.s.q2 vir est caput mulieris et maior in mrimonio: et exemplū siue auctoritates patriarchaꝝ qui pter vxores immiscebantur ancillis. Ista ergo tria quibus viri se volebant excusare ab adulterio in hoc.c. remouet Ambrosius. et primo auctoritate legis humane. scdo loco priuilegium maritale. tertio exemplo et auctoritate patriarchaꝝ. Et pbat q cōiugatus semp adulteratur si cognoscit aliquam pter vxorem: plus tn̄ peccat et grauius est adulterium si accedit ad cōiugatam q̄ si ad solutam: q2 tūc cōmittit dupliciter adulteriū ex vtraq3 pte. h. hūc casum plenius et meli9 posuit q̄ Ben. Unum tn̄ verbū dixit Ben. q.h.non dixit: ibi grauius est adulterium cū cōiugata: vt appet exēplo abimelech: Peccare eū supple cognoscimus.

a ¶ De legibus. que dicūt q adulterium non cōmittit cū soluta: sed cū nupta. ff. de adul. inter. vel loqtur de legibus que pmittunt cōcubinatum: vt. ff. de ꝯcu. l. j. vel loquit de legib9 que pmittūt fornicari militib9: vt. C. de dona. iter vi. et vx. l. ij.

b ¶ Stuprum. Stuprum cōmittit in virgine vidua vel puero vel etiā in soluta muliere que nō habetur loco vxoris vel concubine: vt. ff. de adul. stuprum secus sm canones: vt. xxxvj. q. j. lex illa. §. j.

c ¶ Adulterium. coniugatorum.

d ¶ Ab vxore. sic. j. e. q. vj. per totum. et. ff. de adul. si vxor hic nota simplicem fornicationem esse canonicum crimen. i. per canones et non per leges esse crimen.

e ¶ Tibi ius. Ius dr quod ex indulgentia vel ex dispēsatione apostoli habet vt vnusqsq3 habeat et c. vt. s. q. ij. §. his ita. sicut dr iuspatronatus qd ex grā tm̄ hr: vt. xvj. q. ij. si qs epoꝝ. sic etiā ex necessitate hz fieri qd ex dispēsatione fit: vt. l. di. dn̄o sancto. et. xxxv. q. iiij. ꝯsanguinitas.

f ¶ Tolerabilior. q.d. maius peccatū est manifeste peccare q̄ occulte. sic est ꝯ. xij. q. j. certe ego. s. xi. q. iij. pcipue. Sed dic q occulte peccans magis dr peccare. i. piculosi9: q2 neminem hz corrigentē. Item malū est cadere a pposito: sed peius simulare ppositum. Itē manifeste peccās alio modo dr magis peccare: q2 tueri se vult rationib9 et auctoritatibus: vt in hoc.c. volebat. Item q̄tum ad hoc q pluribus pbet exemplum peccandi: vt. xj. q. iij. pcipue. Item alia cōsideratione q clam peccat plus peccat: q2 videtur scienter peccare: sed qui palā peccat minus peccat: q2 presumitur errare: vt. ff. de ritu nup. l. vlti.

g ¶ Sed oē. qd cōmittit in nō sua cōiuge adulteriū ē.

Con. tex. in l. iter liberos. §. iulian9. al's est. l. iulianus. ff. de adul. no. i l. inter stuprum. ff. de ver. sig.

Gen. xx. b

Stuprum in multis psonis cōmittitur.

Fornicatio est crimen canonicum.

Crimina facta palam sūt occultis grauiora.

de legibus[a] hominū: omne stuprum[b] adulterium[c] est: nec viro lz quod mulieri nō licet: eadē a viro que ab vxore[d] debet castimonia: quicquid in ea que nō sit legitima vxor cōmissum fuerit adulterij crīe dānatur. ¶ In eodem. Nulli lz scire mulierē pter vxorem: ideoq3 cōiugij datū est tibi ius[e] ne i laqueū diaboli incidas et cū muliere aliena delinquas: tolerabilior[f] est si lateat culpa q̄ si culpe vsurpetur auctoritas. Nec hoc solū est adulterium cū aliena peccare cōiuge sed oē[g] qd nō hz potestatē cōiugij: tn̄ locus iste[h] docet grauius esse crimē vbi celebrati cōiugij iura temerant et vxoris pudor soluitur. Ideoq3 cū pretenderet abimelech[i] q vxorem alienā esse ignorauerit quā sororē suam eē vir ipse dixit? Respōdit ei dn̄s: et ego cognoui: q2 puro[k] corde fecisti hoc: et peperci tibi vt non peccares in me: pp hoc nō sum passus te tāgere eā: cognoscimus velut psulē custodēq3 eē deū ꝯiugij: q nō patit alienū thorū pollui: et si qs fecit eū peccare in deum cui9 violet legē et grāz soluat et qui in deū peccat sacri celestis[l] amittit cōsortiū. Item Hiero. cōtra iouinianū li. j.

¶ Nihil est fedius q̄ vxorem amare quasi adulteram.

Origo[m] quidē amoris honesta erat sz magnitudo[n] deformis. ¶ Nihil autem interest ex qua honesta[o] cā quis insaniat. Unde et sextus pythagoricus ait in sentētijs: Adulter[p] est iquit in suam vxorē ardētior amator[q]: i aliena qppe vxore oīs amator turpis est in sua nimius: sapiens iudicio[r] debz amare ꝯiugē nō affectu[s]: nō regnet in eo voluptatis ipet9 nec pceps ferat ad coitū: nihil est fedius q̄ vxorē amare quasi adulterā. ¶ Certe qui dicunt se cā rei publice et generis humani vxorib9 ꝯiūgi et filios pcreare: imitentur saltē pecudes[t]: et postq̄ ven/

h ¶ Locus iste. s. in genesi vbi dicitur qualiter abraam dum esset in peregrinatione rogauit saram vt diceret se esse sororem suam. xxij. q. ij. queritur.

i ¶ Abimelech. Nō est huic ꝯ. xxij. q. ij. queritur. vbi dr vt pudicitiā eius seruare posset apud pharaonem: et hic dicit abimelech: q2 vterq3 in ipm peccauit: vel ipsum vterq3 timuit ab initio.

k ¶ Quia puro. volebat enim eam vxorē habere nec intēdebat alicui iniuriā facere et iō excusand9 erat.

l ¶ Sacramenti celestis. i. ecclesie.

Origo quidem amo. ¶ Hec est tertia pars qōnis: in qua pbat q rōne dz hō diligere vxorem non tanquam adulter. Jo. de fa.

¶ Casus. hoc.c. diuiditur in tres partes. In pma ostēdit hiero. q origo mrimonij et ꝯstō fuit et ē honesta sz abusio turpis est. In scda pte dicit q cū discretione sūt vxores diligēde. In tertia parte ostēdit q q accedunt ad vxores cā sobolis pcreāde saltē pecudes in hoc imitent. s. vt ad eas pgnantes nō accedant. scda pars icipit ibi: nihil autē. tertia ibi: certe qui dicunt.

m ¶ Origo. s. spes plis vel etiam vitatio fornicatiōis que est nuptiarum causa: vt. s. q. ij. §. his ita.

n ¶ Sed magnitudo. s. imoderata exactio pro nimio ardore libidinis.

o ¶ Honesta. Nihil enim est adeo licitū vt non possit pnicies irrogari. xxiij. q. v. de occidendis. in fi. Item vsus rei non cōdemnatur sed libido: vt. xlj. di. qsquis. et sic vides q quandoq3 peccat in re honesta: vt. xiiij. di. q ait.

p ¶ Adult. s. e. q. ij. qcqd. ꝯ. sol. h adult talis dr nō reatu criminis illi9 capitalis sz silitudine adulterine libidinis: sicut eni adulter in adulterā ardet ita iste in ppriā: et q nō peccet mortalr pz in fi. nā ibi dissuadet ad qd euitandū nō tenet. et hoc mō. j. e. q. vij. adulterij. Sic ergo pp silitudinē dr adulter. nec est hoc mirū: nā silitudine facti aliqd se pe dr fieri. xj. q. iij. excellentissimus. xij. qō. ij. fraternitas.

q ¶ Amator. Vehemēs amator dr qui tm̄ vxorem diligit vt apud se disponat q si ipsa esset forte vxor alterius non minus carnaliter se cum ea cōmisceret.

r ¶ Judicio. cū iudicio et discretiōe cōmisceri vxori sue debet. s ¶ Affectu. explende libidinis.

t ¶ Pecudes. Pecudes enim post conceptū nō coeūt: vt. j. e. q. vij. non solum. nec mulier faciat copiam sui corporis a conceptione vsq3 ad purgationem: vt. s. distin. v. ad eius. et. xxxiij. q. iiij. si causa.

a ℭ Non perdant. perit eni partus ex frequenti ꝯcuſſiõe.

Quis ignoraret ſub. ℭ Caſus. Oñdit hiero. in hoc.c. ꝙ ita abraã deo ſeruiuit i vinculo ꝯiugali ſic virgines nũc deo ſeruiũt in caſtitate: ſeruiuit eni ille legi iuxta tp̃s ſuũ: ⁊ nos ſeruiam⁹ legi iuxta tp̃s noſtrũ. ſub altera .i. coniugali.

b ℭ Quis ignoret. hoc.c. habes de ṽbo ad verbũ de pe. di. ij. ſi enim. ver. memento. ⁊ ver. paulus.

c ℭ Sub altera. id eſt ſub ꝯiugali q̃ eſt alia a caſtitate. Alia littera habet alta. nã profunda ſunt iudicia eius.

d ℭ Legi. naturali vel cõſuetudinarie vel .i. diſpõni diuĩe.

e ℭ Tẽpori noſtro.. Ar. ꝙ ſi p̃mo currebat fortior moneta ⁊ mõ currit vilior de mãdato p̃ncipis liberor ſoluendo viliorẽ. arg. ff. de ꝯtrhen. emp. impatores. ar. ꝯ. extra de cẽſi. oli. in fi. ff. ſi cer. pe. cuʒ qd. ex̃ de iureiur. q̃zto.

f ℭ Fines ſeculoꝝ. .i. ſecularium deſideriorũ: vel etas vltia: de qua habes. xxv. q. iiij. c. vno.

Obijciuntur. ℭ Caſus. Auguſtinus in hoc.c. excuſat iacob dupliciter de eo ꝙ habuit q̃ttuor vxores. Primo: q2 tũc mos erat. Scd̃o: q2 non ex ardore ſed ad ꝓlẽ procreandã hoc fecit: ſicut apl̃i in multitudine filiorũ delectabantur ex charitate: ⁊ non ex amore humane laudis.

g ℭ Mos. .ſ. diuin⁹ ⁊ a deo inſpiratus. extra de diuor. gaudemus. ⁊ ponit hic quãdo pro q2.

h ℭ Crimẽ nõ erat. Arg. ꝙ cõſuetudo a crimine excuſat aliquando. argu. ꝯ. diſtinctio. iiij. deniq3. ⁊ extra de tempo. ordi. ſane. Arg. contra. extra de ſimo. non ſatis. ⁊. j. q. iij. c. vlti.

i ℭ Non auiditate. ſi enim auiditate conſequende laudis tunc peccarent. xxij. queſtio. ij. primum.

Sicut ſatius. ℭ Hec eſt quarta pars queſtionis: in qua dicitur ꝙ melius eſt mori ſine filijs: q̃3 eos querere de damnato coitu. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Aug. admonet in hoc.c. vt qs nõ habeat côcubinã ſed vxorẽ: q2 ſicut eſt meli⁹ fame mori q̃3 idolathicis veſci: ſic meli⁹ eſt mori ſine liberis q̃3 ex illicito coitu filios q̃rere. Uerũ tñ ſi filij ex illicito coitu q̃ſiti fuerint ſi parentũ vitia nõ imitent̃ honeſti ⁊ boni erũt q̃ ad deuʒ.

k ℭ Fame. Sʒ nõne ꝓpter neceſſitatẽ famis licitũ eſt comedere idolathicũ: cũ neceſſitas nõ hʒ legẽ. vt. ℑ. de ꝯſe. di. j. ſicut. ⁊ pp neceſſitatẽ famis licitũ ẽ auferre aliena. vt de cõſe. di. v. diſcipulos. ⁊ ẽt furari. vt extra de fur. ſi qs. ⁊ homicidiũ cõmittere. vt ex̃ de homi. c. ij. ⁊ carnes comedere in q̃dragesima. ar. de ꝯſe. di. v. carnẽ. ex̃ de obſer. ieiu. ꝯſiliũ: Rñdeo ſic: dũmodo nõ fiat ad veneratõeʒ idoli: nulla neceſſitas tñ excuſat a fornicatione. vt. ff. de rit. nup. palã. §. nõ eſt ignoſcendum.

l ℭ Unicũq3. q. d. etſi queratur ex illicito coitu.

m ℭ Et ſalui. Arg. contra. extra de fil. presby. per totum.

Dicat aliquis. ℭ Caſus. Aliq non hñtes vxores dicebant ſibi licere ꝯcubinas hr̃e. Ambro. aũt ꝓbat hoc eſſe falſuʒ cũ dictum ſit abrae: eijce ancillã ⁊ filiũ ei⁹: nõ eni q̃rẽdi ſunt filij q nõ pñt ſuccedere ⁊ q potius ſũt oneri q̃3 honori. Dʒ igit̃ qs habere vxorẽ vt ⁊ crimẽ euitet: ⁊ vt filios hẽat q poſſint eſſe heredes. Seq. c. cum. §. pʒ.

n ℭ Nec ſucceſſiõis. niſi in vncia. C. de natu. libe. autẽ. lʒ.

o ℭ Nec ſanguis. .ſ. honoris: fili⁹ eni ſeq̃tur p̃uilegiũ patris in trib⁹: quo ad honores ⁊ dignitates: ⁊ q̊ ad curialẽ ꝯditõeʒ vt. C. de decu. eos. ⁊ l. exemplo. ⁊ l. nullus. ⁊ quo ad originẽ. vt. ff. ad muni. l. j. matrẽ ſeq̃tur quo ad ꝯditiõeʒ. vt. C. de rei vẽ. partuʒ.

p ℭ Et nomẽ. ar. ad p̃ſũptionẽ m̃rimonij clãdeſtini ex appellatiõe vxoris ꝙ eoipſo ꝙ noiat̃ vxor eſt hñda ꝓ vxore. vt ex̃ de p̃ſum. illõ. C. de nup. ſi vicinis. ar. ꝯ. C. de lib. cau. l. pe. ar. ꝯ. xciij. di. dñs. xxiij. q. j. paratus. ℑ. de ꝯſe. di. iiij ſi eos. ff. de ꝓba. l. vl. §. vl. ꝯ. j. q. j. ſi q a ſimoniacis. xxvij. q. ij. inuẽta. ⁊ qd̃ dicit ⁊ nomẽ: dic ⁊ p id ẽ, nã eoipſo ꝙ qs

ter vxoris imminuerit nõ ꝑdant[a] filios: nec amatores ſe vxorib⁹ prebeãt ſʒ maritos.

Idẽ li. ij. ℭ Uirginal' caſtitas nõ preterit ꝯiugio abrae

Quis ignoret[b] ſub* altera[c] diſpẽſatione dei oẽs retro ſanctos fuiſſe eiuſdem meriti cuius nũc ſunt chriſtiani? q̃ñ autẽ abraam placuit in cõiugio ſicut nunc virgines placẽt in caſtitate? ſeruiuit ille legi[d] ⁊ tempori ſuo: ſeruiamus ⁊ nos legi ⁊ tempori noſtro[e] in quos fines[f] ſeculoruʒ deuenerunt.

Item Ambroſius.

ℭ Patriarche non cõcupiſcentia explende libidinis ſed cauſa numeroſe prolis plures habebant vxores.

Obijciũtur iacob quattuor vxores: qd̃ quãdo mos[g] erat crimen[h] non erat: ſicut patriarche cõiugib⁹ excipiẽtibus ſemen ſuũ miſcebãtur non cõcupiſcẽtia pſiciende voluptatis: ſed ꝓuidentia ꝓpagande ſucceſſionis: ſic apl̃i auditorib⁹ admirantibus doctrinã ſuã cõdelectabãtur: non auiditate[i] cõſequende laudis ſed charitate ſeminande veritatis.

Itẽ Aug. de bono ꝯiugali.

ℭ Sanctius eſt abſq3 liberis defungi q̃3 ex illicito cõcubitu ſtirpem querere.

Sicut ſatius eſt fame[k] mori q̃3 idolaticis veſci: ita ſancti⁹ eſt defungi ſine liberis q̃3 ex illicito ꝯcubitu ſtirpẽ querere. Undecũq3[l] aũt naſcantur hoies ſi parentuʒ vitia nõ ſeq̃ntur ⁊ deũ recte colãt honeſti ⁊ ſalui[m] erũt: ſemen eni hois ex qualicũq3 hoie ſit dei creatura eſt*: ⁊ eo male vtẽtibus male erit: nõ ipſum aliquando malũ erit. Iteʒ ſermo Ambro. de ſancto ioanne: qui ſic incipit: dixim⁹ in ſuperiori dñica. ℭ Ex ancilla filij non ſunt querendi.

Dicat aliqs vxorẽ non habeo: ⁊ ideo ancillaʒ mihi aſſociaui: audi qd dicat ſcriptura ad abraã: Eijce ancillã ⁊ filiũ eius: nõ eni erit heres fili⁹ ancille cũ filio libere: ſi igit̃ ancille fili⁹ heres nõ eſt: ergo neq3 fili⁹ eſt. Cur ergo querit̃ tale cõiugiũ de quo ſuſceptus filius: nec ſucceſſiõis[n] poſſit eẽ heres nec ſanguinis[o]? nec habere põt hereditatis ꝯſortiũ qui nõ hʒ originis priuilegiũ: cur inq̃3 querit̃ tale ꝯtuberniũ: de quo nati filij non ſunt teſtes matrimonij ſed adulterij? cur autẽ huiuſmodi ſuſcipiuntur adulterini q patri ſunt pudori nõ honori: dicit ſcriptura: Adulterorũ filij abominatio ſunt deo ⁊c̃. mulier igit̃ tua ſi talibus moribus p̃dita eſt vt mereatur ꝯſortiũ mereat̃ ⁊ nomẽ[p] vxoris: p̃ſta ꝯcubine tue libertatẽ ⁊ nomen vxoris: ne adulter ſis potius verus q̃3 maritus. Item Augu. ad

Famis neceſſitas mĩt ta licere facit.

✠ ℭ Con cor. tex. in ſi. in. l. ac cuſari. ff. de accu. ⁊ inſti. ð re. di. §. cõi.

Geñ. xxj. a Gal. iiij. d

Sap. iij. d

Filius in trib⁹ p̃rẽ ſequitur.

Ancilla ꝯ libere pmiſſa eripit i libertatē.

permiſerit ancillā ſuam ꝯtrere matrimoniū rapitur in libertatē. C. de lati.lib.tol.auc.ad hec.ſed ⁊ cōcubina rapitur in libertatem morte dn̄i:ſi ſr ⁊ filij eius ſi dominus nihil de eis diſpoſuit. C.cōia de manu.l.vlti.

i ℭ A parte. Pars eſt furtum:illicita vſurpatio rei aliene eſt totum:omne nāqȝ furtum eſt illicita vſurpatio rei aliene:⁊ non cōuertitur. h. Sed hec glo. non valet. ſed expone vt dixi.xiiij.q.v.penale.

k ℭ Ois. Licet non ꝓhibuerit rapinā verbis legis:ꝓhibuit tn̄ ſnia legis q̄ magis attēdēda eſt. ex. de ver.ſig.ꝓpterea ṡ.j.qō.j. marchion.

claudium cōtra iulia.lib.v.

ℭ Adulteria nō ſūt faciēda ēt volūtate generādi filios.

S Ic nō ſunt faciēda adulteria[a] etiā volūtate filios generādi:queadmodū nec furta faciēda etiā volūtate paſcēdi paupes[b] ſanctos: qḋ tn̄ faciendū eſt nō perpetrādo furta: ſed bn̄ vtendo mamona[c] inigtati[d]. ℭ Ecce ꝙ nullo mō lȝ alicui viuēte vxore ſua vel ex ancilla vl' ex alia qualibet ſi ios querere:qui etiā ſuſcepti filiorum nomine iudicantur indigni. Simplex etiā fornicatio in ſacra ſcriptura prohibetur.

Vn̄ aug.in qōnib⁹ deutero.

ℭ Illicitus ꝯcubitus ⁊ ois nō legitim⁹ vſus illoꝝ membroꝝ noie mechie itelligit.

M Eretrices eē ⁊ ad meretrices accedere ꝓhibet[e] dn̄s:quarū[f] publice venalis turpitudo eſt:in decalogo aūt mechie noie nō videtur hoc aperte ꝓhibuiſſe: qm̄ mechia non niſi adulteriū intelligi ſolet. Idē ſuper exodum: Ois mechia etiaȝ fornicatio dr̄ in ſcripturis: ſed vtruȝ ois fornicatio mechia dici poſſit in eiſdē ſcripturis non mihi interim occurrit locutiōis[g] exemplum: ſed ſi ois fornicatio etiā mechia dici nō poteſt vbi ſit in decalogo ꝓhibita illa fornicatio quā faciūt qui vxores non hn̄t cū feminis que viros non habēt an inueniri poſſit ignoro:ſed ſi furti nomine bn̄ intelligit ois illicita vſurpatio rei aliene:nō eniȝ rapinā permiſit qui furtum ꝓhibuit[h]:ſed vtiqȝ a pte[i] totum intelligere voluit qcqd illicite rerū ꝓximi auffertur: profecto noīe mechie ois[k] illicitus[l] cōcubitus atqȝ illorū mēbroruȝ nō legitim⁹ vſus prohibitus debet intelligi.

Item Hierony.

ℭ Extraordinaria voluptas ⁊ inuerecūda opera nuptiarum luxuria ⁊ imunditia appellāt.

I N eo fornicator[m] maioris[n] criminis eſt qꝛ tollit mēbra chriſti ⁊ facit ea mēbra meretricis. Erunt[o] quippe duo in carne vna:qui nō eſt fidelis nec credit in chriſto mēbra ſua facit mēbra meretricis. Ecōtrario[p] infidelis in fornicatiōe ſua vtruȝ violet vel edificet[q] templuȝ idolo neſcio[r]:per vitia quippe luxurie maxime demones colūtur:hoc vnū ſcio ꝙ qui poſt fidem chriſti fornicator vio…

S Ic. a ℭ Adulteria.ṡ.e.q.ij.§.ſicut ergo.

b ℭ Paupes. ṡ.xiiij.qō.v. forte.ṡ.xxx.q.j.noſſe.ṡ.xxij.q.ij.is autem.ṡ.j.q.j.non eſt putanda.

Mamona inigtatis qḋ ſit.

c ℭ Mamona.ı.pecunia quā quis per inigtatem.ı.per ſollicitudinē acquiſiuit.xiiij.qō.v.§. ſed hoc multipliciter.

d ℭ Inigtatis.ı.inequalitatis:equuȝ enim eſt tibi neceſſaria retinere ⁊ ſupflua paupib⁹ erogare:⁊ hec eſt inigtas ſi ꝯ fiat.

ℭ Ecce ꝙ nullo.

hec eſt qnta ps.q.in qua querit an ſimplex fornicatio ſit ꝓhibita in decalogo: ⁊ eſt dicendum ꝙ ſic. Ioan.de fa.

M Eretrices. ℭ Caſus. hugo.ſic ponit hūc caſum. In hoc.c.oſidit Aug.ꝙ ſimplex fornicatio fuit ꝓhibita a dn̄o in deute. fuit etiā ꝓhibita in decalogo vbi dictuȝ eſt: non mechaberis. lȝ ibi ſolū adulteriuȝ videat ꝓhibitū:ſed ſicut in ꝓhibitione furti noīe partis totum intelligit eſſe prohibitū.ſ.omnis vſurpatō illicita rei aliene:ita in ꝓhibitione mechie nomine partis intelligit totum eſſe ꝓhibitum.ſ. omnis illicitus coitus. Bene vero ſic incipit caſum ſuper illo verbo in deutero. Nō erit meretrix de filiabus iſrael:neqȝ ſcortator de filijs iſrael. Probat Augu.ꝙ ſimplex fornicatio fuit prohibita a domino in decalogo:vbi dictum eſt:nō mechaberis. Nam ſicut in prohibitione furti nomine partis ⁊c̄.o[?]a dicit poſtea vt.h. Aperte:ſed interpretatione prohibuit.

Meretricis diffinitio.

e ℭ Prohibet.cuȝ dicit non mechaberis:⁊ in deutero. vbi dicitur:non erit meretrix de filiabus iſrael.

f ℭ Quaꝝ. Alibi meretrix eſt que multorum libidini patet.vt.ṡ.diſtinctio.xxxiiij.vidua.hoc etiaȝ lex dicit.ff. de ritu nup.palam. g ℭ Locutionis.expreſſe.

h ℭ Prohibuit. Arg.ꝙ idem iuris eſt in parte ⁊ in toto.vt.xiiij.q.v.penale. Item arg.ꝙ prohibito minori id quod maius eſt intelligitur prohibitum. argu.xliiij. di.nulli clerico. ✝ ſimiliter conceſſo maiori conceſſum videtur ⁊ minus.xvj.queſtio.ij.viſis.

✝ ℭ Adde de hoc in ſti.de ſter. dict.§.ſi.

l ℭ Illicitus. hic viſurgere quedā inextricabilis ꝯrietas: nā in deutero.licitū erat habere ꝯcubinā ⁊ dare ei preciū ſue pudicitie ⁊ eam dimittere:ſed in decalogo ſm interpretatione Aug.ꝓhibita fuit ois fornicatio vt ḣ.dicit.h.ꝙ nō ſunt ꝯria:nam aliud eſt pmiſſio de q̄ in deutero.⁊ aliud pceptū de quo in decalogo. ſed hec ſolutio nulla vr̄:qꝛ circa idem non pn̄t hīc locum pmiſſio ⁊ preceptuȝ ſiue ꝓhibitio:ideo dic ꝙ illud intelligit de cōparatiua pmiſſione. ſimile.ṡ. xxxiij.qō.ij.ſi qḋ verius.nam in veritate illud ſemper fuit peccatū.extra de diuor.gaudemus.

I N eo. ℭ Caſus. hoc ca.diuidit in duas ptes. In pma oſtēdit hiero.ꝙ in eodē genere fornicat ois plus peccat fidelis q̄ȝ infidelis:qꝛ fidel' de membro xp̄i facit membrū meretricis. In ſecūda pte probat ꝙ noīe imūdicie apoſtolus diſſuaſit oēs extraordinarias voluptates etiā cum vxore ꝓpria. ſecūda incipit ibi:ſcōm opus. In eo.ı.pp hoc.quō.ı.ſicut.in hoc loco.ı. a pluri.

m ℭ Fornicator. Melius eſt viam veritatis non agnoſcere ⁊c̄.de peni.diſtin.iiij.ſi refugientes.

n ℭ Maioris.quia fidelis in hoc magis peccat:qꝛ membra chriſti facit membra meretricis. ſed infidelis ſua non chriſti membra facit membra meretricis.

o ℭ Erūt.ı.ꝯueniūt i vno carnali ope:⁊ p hoc dic hug. affinitateȝ ꝯhi p illegitimū coitū.vt no.xxx.q iiij.ſi qs.

p ℭ Econtrario.ı.ſed:vel id eſt conuerſo caſu.

q ℭ Edificet. tamen per fornicationem magis edificatur diabolo templum q̄ȝ violetur.

r ℭ Neſcio.hoc non diffinit:ponit tamē perſuaſionem ſuam cum dicit per vitia ⁊c̄.vel dic neſcio.ı.nō diffinio cum ſit manifeſtū:qꝛ infidelis nō violat templū dei cuȝ ipſe nō ſit templum dei:ſed edificat templum diabolo.

a ℭ Scḋm opus.ordine.ſ.enumerādi:ſic enī ait apl's: Manifeſta ſunt opa carnis:que ſunt fornicatio ⁊ immundicia luxuria ⁊c̃.⁊ his.xxv.di.§.criminis.ver.de qbus. b ℭ Immūdicia.que attendit̃ ſm oēm, vſum illicitū membroꝝ:luxuria attendit̃ in cibo ⁊ potu cū vtit̃ delicatis ⁊ calidis vt apti or ſit ad immundiciam.xxxv.di.eccleſie principes. c ℭ Etiam turpiſſimū.Et ita qdā omittenda ſunt pp turpitudinē:vt.j.q.iiij.§.item pctō.⁊ impator dicit de ea q̄ nubit infra tps luct⁹ quō ei dicam⁹ erubeſcim⁹.in auc̃.de reſti.⁊ ea q̄ parit.§.vnum ſiqui dem.col.iiij. d ℭ Pollueretur. Nam dicit impator q̄ pp iſta crīa inducunt̃ fames ⁊ peſtilētie ⁊ terremotus.in auc̃.vt nō luxu.ↄtra natu.§.ſi enī.col.j. e ℭ Immūdiciam. Arg.opa nuptiaꝝ q̄ nō ſunt cā liberorū mortalia eē:q: luxuria ⁊ immundicia nominant̃:vt.ſ.c.liberoꝝ.ſed hoc dī nō q̄ ad reatū mortalis vitij ſed quo ad ſpeciē facti:ſpeciē eni ⁊ ſimilitudinē luxurie ⁊ immūdicie pretendūt ⁊ habēt deſignare:vt nota.ſ.c.origo.

lat templū dei: ſcḋm opus[a] carnis immundicia[b] nūcupat̃: ⁊ eam comes luxuria ſequitur. Quō enim in veteri lege de nefandis criminibus que in occulto fiunt:que nominare etiā[c] turpiſſimū eſt ne etiā dicentis os ⁊ aures audientiū pollueren̄t[d] generaliter ſcriptura cōplexa eſt dicens: Verecūdos vel verētes facite filios iſrael ab omni immundicia:ſic in hoc loco ceteras extraordinarias voluptates: ipſaꝝ quoq̧ opera nuptiaꝝ ſi nō verecūde ⁊ honeſte quaſi ſub oculis dei fiant:⁊ vt tantum liberis ſeruiatur immundiciam[e] ⁊ luxuriā noīauit. Item grego.

ℭ Immoderat⁹ vſus mulierum ſalomonē ad idola-

Salomō (tria traxit. quippe immoderato vſu atq̧ aſſiduitate mulierū ad hoc vſq̧ perductus eſt vt templū idolis[f] fabricaret: ⁊ qui pus templū cōſtruxerat deo aſſiduitate libidis ⁊ pſidie ſubtractus idolis tēpla conſtruere non timuit.

Item Hieronymus.

ℭ Liberorum pcreatio in matrimonio laudatur meretricia voluptas etiam in vxore damnatur.

Liberoꝝ ergo(vt dixi- mus)in matrimonio ↄceſſa ſunt opera:voluptates autē que de meretricū amplexibus capiunt in vxore ſūt dānate[g]. ℭ Quare aūt tales nō dicantur filij vel quē ſuorum parentum ſequant̃ qui ex libero ⁊ ancilla naſcunt̃: Iſidorus etymologiarum libro.j.determinat.

ℭ Qui ſint liberi ⁊ quā cōditionem ſequant̃ parentū.

Liberi[h] dicti ſunt qui ex libero matrimonio orti ſunt:nam ⁊ filij ex libero ⁊ ex ancilla ſeruilis ſunt cōditionis+:ſemp enim qui naſcit̃ deteriorem[i] partē ſumit:naturales aūt filij dicuntur ingenuarū cōcubinarū filij:quos ſola natura genuit nō honeſtas cōiugij:hi vero qui nō ſunt de legitimo cōiugio matrem[k] potius q̄ priē ſequuntur. ℭ Queſtio.v.

Quod autē[l] pudicitia violenter eripi nō poſſit multoꝝ auctoritatib⁹ probatur. Eſt enī virt⁹ animi que violentiā non ſentit: corpori nāq̧ vis[m] infert̃ nō animo:vnde quāuis corpus violenter corrūpat̃:ſi pudicitia mentis ſeruet̃ illeſa tn̄ ca-

h ℭ Liberi.Quattuor ſunt generā filioꝝ:naturales tm̄ vt cōcubinarū:naturales ⁊ legitimi vt vxoris:legitimi tantum vt adoptiui: ſpurij vt ſacrarum virginum ⁊ conſanguinearum.j.q.v.tali. i ℭ Deteriorē partē ſumit. hoc verū eſt ſm leg̃ ē lōgobardoꝝ ⁊ theutonicoꝝ:nam ſm legē romanoꝝ ſecus.C.de rei vē.partū.ff.de ſta.ho.le.nature.⁊.ff.de v.ſig.etiā.⁊ ſufficit ſi p momentū fuit in libero vētre.ff.eo.ti.⁊ ſeruoꝝ.§.igenui. Uel dic verius:deteriorē.i.debiliorē:qz femineus ſex⁹ debilior eſt:quo ad honores tn̄ circa inſignia p̄les patrem ſequit̃: vt dixi.ſ.eo.dicat. i ℭ Deteriorē.ſ.xxviij.q.j.iudei.ℨ.ſ.xv q.vlt.cū multe.ℨ.ſʒ hoc in ceteris gn̄alr̃: ſʒ fallit in iſtis duobus caſib⁹ iudeorū filijs ⁊ clericorum. k ℭ Matrem.q̄tū ad ↄditionē ⁊ q̄tū ad originē.ff.ad muni.l.j.⁊ q̄ ipugnāt teſtm̄ mr̄is:vt.ff.de inoffi.teſta.ſi ſuſpecta.§.j. Dō.v. Uod autē. ℭ hec q.diuidit in.vij.ptes.In q̄ rū pma pbat q̄ nō pdit caſtitas aīe vl' corporis vbi anim⁹ nō conſentit.ſcḋa ibi:ſic paul⁹.tertia ibi: nec ſolo.q̄rta ibi:q̄ſquis.q̄nta ibi:cū ergo.ſexta ibi:pceptū.ſeptīa ibi:ſʒ qrit̃.Jo.de fa. ℭ Caſus.hic intitulat̃.v.q.q̄ qrit̃ an pudicitia p violētiā auferat̃.Dicit q̄ duplex

f ℭ Idolis.Idolo.ſ.aſtharoth ſidonioꝝ ⁊ idolo chamos moabitaꝝ:⁊ idolo moloch āmonitaꝝ: poſt tn̄ egit penitentiā ſm quoſdam.de pe.di.ij.ſi enim.⁊.ſalomon.

Liberoꝝ. g ℭ Dānate.cū vxore cōmiſſe voluptates puniēde ſunt.⁊ ita eſt ar.ↄ.h.d.qui dicit virū mortaliter peccare cum accedit ad vxorem cā libidinis: nī dic contra ⁊ dānate dicit.i.puniende propter veniale.⁊ eſt ſimile.iiij.di.deniq̧.vj.di.teſtamentum.

ℭ Quare aūt. hec eſt.vj.pars.q.in qua dicitur q̄ filius ſequitur matrem:maxime illegitimus.Jo.de fa.

Liberi.ℭ Caſus. Primo oſtendit Iſiō.q̄ liberi dicantur legitimi.ſcḋo q̄ proles ſemp imitatur cōditionē matris.tertio addit qui appellent̄ filij naturales.Deteriorē:hoc dicit ſm cōſuetudinem quarūdā terrarum:vel deteriorē.i.inferiorē ⁊ debiliorē.ſ.matrē.

ē pudicitia.ſ.corporis ⁊ aī. Pudicitia corpis q̄ carnis integritas dī p violētiā auferr̃.⁊ q̄ hī.ſ.e.q.ille. Pudicitia aī cū ſit vt⁹ nō auferr̃ p viʒ:q: aīo vis nō infert̃:vt.ſ.ea.q.ita ne. Probat igit̃ Gra.i hoc.§.q̄ pudicitia p violentiam nō eripit̃:pmo cū ſit virtus animi ⁊ nō corporis: ⁊ aīo vis non infert̃ ſed corpori.ſcḋo exemplo beate lucie. l ℭ Qō aūt.hic intitulat̃.v.q.q̄ an ſcʒ pudicitia p violētiam auferat̃.Et dic q̄ duplex eſt pudicitia:animi ⁊ corporis:corpis pudicitia q̄ integritas dī bn̄ amittit̃ p violētiaʒ:de q̄ dī.ſ.e.ille.⁊.xxvij.q.j.nuptiaꝝ.pudicitia ā ̄aī cū vt⁹ ſit nō auferr̃ p viʒ:q: aīo nō iferr̃ vis:vt.ſ.e.ita ne. Et no.q̄ h̄ eadē vt⁹ eſt i vgib⁹ iↄiugatis ⁊ i viduis:ſʒ in vginib⁹ appellat̃ vginitas:⁊ in ↄiugatis pudicitia.xxvij q.j.nuptiaꝝ.in ↄtinētib⁹ caſtitas.xx.di.lex ſcripſimus. m ℭ Uis.abſoluta:que nō poteſt aīo iferri:ſed ↄditio-

Filij ſunt q̄drupli ces.

+ ℭ Con cor.tex. in §.ſerui āt aut naſcūtur.cū gl. inſti.de iu re pſo.

Pudicitia an poſ ſit per violentiā auferri.

nalis poteſt:vt.ſ.xxiij.q.vj.vides. Uel dic non poteſt in ferri animo vis:verum eſt non conſentienti.

a Duplicatur.Ar. violenter corruptā non amittere virginū premium ſed recipere duplicatū: non tñ quo ad aureolā:conſequit ergo maius pmium ſed nō tale: quia nō coronatur nec fulgorem virginis habebit.

Tolerabili⁹ eſt. Caſus. Oſtē dit Ambro. in hoc.c. ꝙ potior eſt integritas mentis ꝙ̃ carnis:ꝗ̄uis vtraqꝫ ſit bona. Prima enim violēter auferri nō pōt.ſecunda pōt:nec lupanaria infamāt caſtitatem:ſed caſtitas abolet loci infamiam: ⁊ qd̓ dr ibi,ꝓſtitui pōt per vim.ſ.adulterari non pōt:ita ꝙ ſit rea adulterij niſi conſentiat. Seq.c.patet.

b Tolerabilius. i. ſanctius.

c Si liceat.i.ſi pōt.

d Non homini. in corpore.

e Sꝫ deo.in mēte.

f Uirgo enim ꝓſtitui.in corpore per vim corrumpi.

g Adulterari . qꝛ adulterium tñ dolo cōmittitur : vt. xxxiij.q.ij.in lectum.⁊ ff.de adul.l.ſe.

h Nec lupanaria. homo enīꝫ ſanctificat locū non locus hoiem:vt.xl.di.nō loca.⁊.c.multi.tñ ex loco qn̄qꝫ preſumit ꝯ aliquē:vt.xviij. q.ij. diffinimus.⁊ etiā ꝓ aliquo: vt.lvj.di.c.i. ipſe ergo locus p ſe nō eſt infamis : nec etiā domus lupanaris eſt ifamis: vt.ff. de peti.here.ancillaꝝ. vitari tñ dꝫ turpis locus:vt.lxxxj. diſti. in omnibus.⁊ iudex ipſum vitare debet : vt.ff.de arbi. ſi cum dies.§.ſi arbiter.

Locus nō ſanctificat hominē.

ſtitas duplicat[a]. Sicut beata lucia fert dixiſſe paſchaſio: Si inuitā me feceris violari caſtitas mihi duplicabit ad coronam:nō enim inquinatur corpus niſi de cōſenſu mentis:nā ⁊ ſi in manu mea thura ponas ⁊ per manum meā ſacrificiuꝫ facias : deus nō attēdit qui ⁊ deridet: de conſenſibus eni ⁊ volūtatibus iudicat de⁹. Hinc amb. ſcribit in lib.v.de ꝟginibus.

Melior eſt virginitas mentis ꝙ̃ carnis.

Tolerabilius[b] eſt mentem virginē ꝙ̃ carnem hr̄e: vtrūqꝫ bonū ſi liceat[c]:ſi non liceat ſaltem nō hoi[d] caſti ſꝫ deo[e] ſimus:virgo[f] enim ꝓſtitui pōt adulterari[g] non pōt: vbicūqꝫ virgo dei eſt tēpluꝫ dei eſt: nec lupanaria[h] infamant caſtitatē ſed caſtitas ēt loci abolet ifamiam. Item.

Mēte incorrupta caro non corrumpitur.

Reuera non poteſt caro[i] corrumpi niſi mens fuerit ante corrupta. Iteꝫ auguſti.de ciui. dei.lib.ij.

Aliena libido neminem polluit.

Ita ne aliquē polluat[k] aliena libido metuitur?nō polluet ſi aliena erit: ſi aūt polluet nō erit aliena:ſed cū pudicitia ſit ꝟtus animi comitēqꝫ[l] habeat

Reuera. i Caro.i.eius corruptio ad reatum imputari nō debet vel ad dānationem eternā: vel corruptionis non dꝫ rea effici obeſt tñ quo ad aureolam:⁊ qꝛ non conſecrabitur inter virgines:vt.j.e.ille.

Ita ne. Caſus. Oſtendit Aug.in hoc.c.ꝙ cū pudicitia ſit virtus animi inuito auferri nō poteſt: vñ cū comitē habeat fortitudinē etiā pro morte non debet malo cōſentire. Nullus enim in ſua poteſtate hꝫ quod de carne ſua fiat:ſed in mente pōt pudicitiā quis ſeruare.metuitur interrogatiue quaſi non debet metui.

k Polluat. Et polluet per conſenſum.

l Comitēqꝫ.nam qui hꝫ vnam virtutem habet oēs.

m Cōſentire.ſimile.xxxj.q.ij.lotharius.nō enim pretextu paupertatis ⁊c.ff.de rit.nup.palā.§.nō ē ignoſcēdū.

n In ptāte.Nā dicit lex qua cura vel diligentia ꝯſeq poſſumus ne qs nobis iniuriā vel dānum det:vt.ff.cōmo.ad eos.⁊ ff.de admi.re. ad ciui. ptī.l.ij.§.ſi eo. ⁊ dicit lex ꝙ cuſtodia partū pōt aduerſus vi.ff. de ac. emp.⁊ ven. ſi ea res.

o Putauerit.Ar. ꝙ non dꝫ dici qs ꝑpetraſſe quod nolēs fecit vel paſſus fuit: nec debent imputari que per coactionem abſolutā fiunt . arg. ſ.l. di. presbyteros. xv.q.vj.c.j.arg. cōtra xxxj.q.ij. lotharius.

fortitudinē: potius quelibet mala tolerare decernat ꝙ̃ malo cōſentire[m]:nullus aūt magnanimus ⁊ pudicus in ptāte[n] hꝫ quid de ſua carne fiat ſed tñ quid annuat mēte vel renuat:quis tādem ſana.ſ. mēte putauerit[o] ſe perdere pudicitiam : ſi forte vi apprehenſa vel oppreſſa ſua carne exerceatur ⁊ expleat libido non ſua. Idem.

De eodem.

Propoſito animi permanente per qd̓ etiam corp⁹ ſanctificari[p] meruit: ipſi corpori nō aufert[q] ſanctitatem[r] violentia libidis aliene quā ſeruat pſeuerantia ſue cōtinentie:an vero ſi aliq̄ femina mēte corrupta violatoqꝫ ꝓpoſito qd̓ deo vouerat pgat[s] vitianda ad ſuū deceptorem:adhuc eā pergentē ſanctaꝫ vel corpore dicimus ea ſanctitate animi per quā corpus ſāctificat amiſſa atqꝫ deſtructa?abſit hic error: ⁊ hic poti⁹ admoneamur ita amitti corporis ſanctitatē etiam ītacto corpe. Idem. Lucretiam matronā nobilē veterēqꝫ romanam pudicitie magnis efferunt laudibus: cuius corpore cū violentus tarquinij regis filius libidinoſe potitus eſſet:illa ſcelus ĩprobiſſimi iuuenis marito

Propoſito. Caſus. Oſtē dit Augu.in hoc.c.ꝙ ſicut virgo que ꝓpoſuit ſe leccatori ſuo ſupponere mēte eſt corrupta: ſed integra corpore:ſic que inuita patit violentiā hoſtis eſt integra mente ⁊ ſi corpore corrūpatur:quod probat exemplo lucretie.

p Sanctificari.in futuro cum ſua ſtola induetur.

q Nō aufert. ⁊ ita hꝫ corpus virtutē. ſed ꝯ.j.e.de pudicitia: qꝛ virtus tñ in animo eſt: ſed ideo dr corpus habere:qꝛ futurum eſt habere poſt reſurrectionē.

r Sanctitatē.hec tñ que mente corrupta eſt poſt penitentiam pōt ordinari: qꝛ quo ad legē promotionis virgo eſt j.e.o.ſinge.

s Pergat. Not.ꝙ ſola itineris arreptio facit aliquā corruptā:ſicut itineris arreptio habet pro appellatiōe.ex. de ap.meminimus.ſic qui pergit de vna militia ad aliā iure ſcōe militie cenſetur.ff.de bo.poſ.ex teſtō militis.l.i.

Caſus. Cū romani obſiderent ardeaꝫ: orta eſt ꝯtentio iter collatinū ⁊ tarquiniū filiū tarqnij regis de caſtitate ſuaꝝ vxorum. Tūc tarquinius fecit fieri lr̄as falſas ex pte collatini ad vxorē eius:in quib⁹ cōtinebat hunc recipere tanq̄ meipſum:⁊ eas ſigillari fecit ſigillo collatini:⁊ cū eis ſero venit ad domū lucretie q̄ viſis lr̄is honeſte ſuſcepit eū:tarquinius aūt in nocte acceſſit ad lectū eius cū quodā mauro ⁊ dixit ꝙ niſi pmitteret eū facere qd̓ vellet ibi interficeret illū mauruꝫ ⁊ diceret ſe dephēdiſſe illū cū illa:tūc illa timens tantā

inſtinuiaſſet eum valde caſta haberet̃ ſuppoſuit ſe illi. Ille aũt mane reuertens ad caſtra publice de hoc facto ſe cepit iactare. Illa vero abſcõdito cultello in manica venit ad caſtra ⁊ in publico manifeſtauit ſeriem facti ⁊ cepit multũ hortari ad vindictã maritũ ⁊ brutũ auũculum ſuũ: ⁊ extracto cultello ſeipſã iterfecit: ꝓ quo tarquinius rex ⁊ filius eius expulſi ſunt de ciuitate.

a ❡ Propinquo .i. auunculo.

b ❡ Adultera. Ubi ꝙ Augu. male induxit exemplũ lucretie: nã in ṽitate ſm canões adulteriũ cõmiſit ſiue directa ſiue indirecta fuerit volũtas: lz ſm leges non cõmittat̃ niſi dolo: vt ff. de adul. l. pe. ſed augu. induxit exẽplũ hoc quaſi a minori. q. d. ex quo ea q̃ cõditionaliter fuit coacta excuſat̃ ſm legeʒ ab adulterio multo magis ea que abſolute ſm canones. j. q. j. cõſtat. l. di. pſbyteros.

c ❡ Unus cõmiſit. i. mo ⁊ ipſa niſi abſolute fuerit coacta. ar. ſ. e. ita ne. ſed hoc iõ dicit: qꝛ nõ tenet̃ hoc caſu ad penã legis: qꝛ ſine dolo adulteriuʒ nõ cõmittitur. ff. de adul. l. pe. al's potiꝰ debuit mori q̃ ꝯſentire. ſ. e. §. cũ ergo. vides ergo ꝙ adulteriuʒ põt eſſe ex parte vnius tm̃: ſilr ſimonia põt eẽ ꝑte vniꝰ tm̃ ⁊ nõ alteriꝰ: ſicut in gieçi ⁊ naamã: vt j. q. j. q ſtudet. ⁊. q. iij. q̃ſituʒ. ⁊ ſilr ſocietas: vt. ff. ꝓ ſoc. l. actione §. diximꝰ. ⁊ ſpõſalia ex̃ de deſpõ. impu. de illis. ⁊ mr̃imoniuʒ: vt ex̃ de eo q dux. in ma. quã pol. p adul. c. j. ⁊. ſ. e. q. ij. aliqñ.

Non. ❡ Caſus. In hoc. c. ⁊ in oibus ſequentibus ꝓbat̃ ꝙ caſtitas animi nõ amittit̃ licet corpꝰ p violentiam corrũpat̃ cũ nulluʒ pctm̃ cõmittatur niſi voluntate eorum. ſ. hoſtium. Que ſequuntur plana ſunt vſqꝫ ibi: ad dominum.

b De pudicitia qs dubitauit. ❡ Collige de mõp̃o.

collatino ⁊ ꝓpinquoᵃ bruto viris clariſſimis ⁊ fortiſſimis indicauit eoſqꝫ ad vindictã cõſtrinxit. Deinde ſedi in ſe cõmiſſi ſceleris egra atqꝫ ĩpatiẽs ſe pemit. Quid dicimus adulteraᵇ hec an caſta dicenda eſt? qs in hac cõtrouerſia iudex laborabit? egregie quidã ex hoc ⁊ veraciter declamãs ait: mirabile dictu: duo fuerunt ⁊ adulterium vnusᶜ cõmiſit: ſpẽdidiſſime atqꝫ veriſſime: intuẽs enim in duoꝝ corpoꝝ commixtionẽ vnius ingnatiſſimam cupiditatẽ: vnius caſtiſſimã voluntatẽ: ⁊ non q̃d cõiunctione corpoꝝ ſꝫ q̃d aĩoꝝ diuerſitate ageret̃ attendẽs: duo inquit fuerunt ⁊ vnus adulteriuꝫ cõmiſit. Idem.

Non fidelibus xp̃i tedio ſit veſtra vita: ſed ludibrio ſit hoſtibꝰ caſtitas vr̃a: habens verã magnãqꝫ ꝯſolationẽ ſi cõtinentiã retinetis nõ ꝯſenſiſſe pctĩs coꝝ. Ideʒ in li. de duabꝰ aĩabus: Non niſi voluntate peccat̃. Idem in li. j. de libero arb.

❡ De eodem.

De pudicitiaᵈ qs dubitauit quin ea ſit in aĩo cõſtituta: qñquideʒ ṽtusᵉ eſt: vñ a violẽto ſtupratore nec ip̃a eripiᶠ poteſt. Item Hiero. ſuper epiſtolã ad rom̃. lib. j. Non poteſt fieri vt niſi qs mechetur prius in corde mechari poſſit in corpore. Idem ſup lucam in lib. ij. Finge ſi qs in aliq̃ ꝑſecutione aliquã virginẽ ꝓſtitutam cognouerit: apud euãgeliuꝫ qꝛ voluntate nõ peccauit vir go ſuſcipit̃: in lege quaſi corrupta repudiat̃. Idem in lib. hebraicarum queſtionũ. Corpus mulieris non vis maculat ſꝫ volũtas. ❡ Itẽ Aug. in lib. de ſcã ṽginitate. Sicut nemo ĩpudice vtitur corpe niſi ſpũ ꝑus ꝯcepta nequitia: ita nemo pudicitiam ſeruat in corpore niſi ſpiritui prius inſita caſtitate. Idem victoriano.

❡ In corpe pudicitia violari nõ põt ſi mẽs inuiolata ſeruet.

Ad deũ inge- miſcentibus oĩno ſuis aderit qui ſuis adeſſe ꝯſueuit: ⁊ aut nihil in eaꝝ caſtiſſimis mẽbris libidine hoſtili ꝑpetrare permittitᵍ: aut ſi ꝑmittit cũ eaꝝ animus nulla cõſenſionis turpitudine cõmaculat̃ etiã carnẽ ſuam defenditʰ a criẽ: ⁊ quicqd in ea nec cõmiſit nec ꝑmiſit libido patientis ſolius erit culpa facientis. Oĩſqꝫ illa violentia nõ ꝓ corruptionis turpitudine ſed ꝓ paſſionis vulnere deputabit̃: tm̃ enim valet in mẽte integritas caſtitatis: vt illa inuiolata nec in corpore poſſit pudicitia violari cuiꝰ membra potuerũt ſeparari. Item Iſiõ. in ſyno. lib. ij.

❡ Caro nõ peccat ſi a cõtagione fuerit anima munda.

Non põt corpus corrũpi niſi ꝑus corruptus fuerit animꝰ mũda nãqꝫ a cõtagione aĩa caro nõ peccatⁱ. Item Aug. honorato ep̃o.

❡ Non corrumpit̃ pudicitia carnis ſi mente ſeruat̃.

Magis timeamus ne ſenſu interiore corru-

bationis omnem virtutem eſſe in animo.

e ❡ Uirtus eſt. Eſt aũt virtus habitus mentis bene cõſtitute ⁊c̃. vt de pe. di. iij. ille rex tantus. ob hoc etiã virtutes velamenta anime dicuntur. de pe. di. ij. c. ſapiens. Uirtutis diffinitio

f ❡ Eripi põt. Quid ſi culpa ſua in hanc violentiã incidiſſet: puta denũciauit ei maritꝰ vt fugeret: ne vi hoſtiũ opp̃meret̃ curſiõe: illa aũt noluit ⁊ ſic opp̃ſſa ẽ: ꝙ dimitti poſſit a viro ſic vꝫ: qꝛ qcqd ex culpa ſua ⁊c̃. xv. q. j. ſi qs inſaniẽs. l. di. ſtudeat. ꝑſumit̃ enim ſe rapine obtuliſſe. xxiij. q. iiij. diſplicet. ff. q̃d me. cã ſi mulier. Argu. ꝯ ex̃ de ſpõ. veniens. xxvij. q. ij. deſpõſatas. ff. de reg. iu. nullũ crimen. xv. q. vj. c. j. nec iputanduꝫ eſt ei ꝙ credula non fuit. ff. q̃d cũ fal. tu. l. ij. ⁊ di. l. ſi qs ꝓpoſtera. Itẽ ⁊ ſi peccauerit nõ credẽdo viro ſuo non tñ q̃tũ adulteriũ meret̃. xv. q. j. inebriarũt. Ioã. qd iuris ſit ꝺ hoc ĩ q̃onibꝰ plene notaui. B.

Ad deũ. ❡ Caſus. Di in hoc c. ꝙ deus inuocãtibꝰ eũ ꝯſueuit adeſſe quĩ nõ ꝑmittit aliquam mulierẽ violari: aut ſi ꝑmittit nõ tñ ſinit eã culpa aliq̃ maculari ſi nõ ꝯſentit: tm̃ eni valet integritas mẽtis vt ⁊ ſi corpus corrũpat̃ tñ in ea dicat̃ pudicitia ſeruata. Nec cõmiſit ꝑ ꝯſẽſum volendo: vel nec ꝯmiſit. i. appetijt: nec permiſit reſiſtendo. Seq. c. patet.

g ❡ Permittit. Sic nõ permiſit abimelech. ſ. xxi. q. nemo.

h ❡ Defẽdit. i. nõ iputatur ad crimen corruptio carnis. xv. q. j. c. j.

Non poteſt.

i ❡ Non peccat. Nã tũc hõ peccat cuꝫ mẽs ꝑ delectationeꝫ ſubiugat̃. de pe. di. ij. hoc ſciẽduꝫ. ⁊ eſt arg. xxij. q. v. ſi qs coactꝰ. cõtra. Sed ibi de cõditionali coactione: hic de abſoluta.

Magis. ❡ Caſus Di ꝙ magis timendũ eſt ne amittamus caſtitatẽ animi q̃ꝫ corpis. Nam pudicitia

mentis nō admittitur violentia corporali que etiam dicit in carne ſeruari niſi volūtate cōſentiat. Hūc credo intellectum lr̄e: lz Ben. aliq̄ꝫtulum in fine variauerit dicēs. Oſtendit hic φ violētia corpali nō violat pudicitia mē tis: ſicut nec volūtate nuda ꝑditur integritas corpalis.

S Jcut enim. ❡ Caſus. Di h φ ſicuti nō niſi volū tate peccat: ita qs nō niſi ſpōte meretur. Nam multi corpe caſti ſunt: ⁊ tn̄ adulterium cōmittunt. qđ ꝓbatur auctoritate dn̄i: frequēter eni accidit vt ſola volūtate qs peccet: ſed tūc glioſum eſt ſi tēptationi ſponte reſiſtit.

a ❡ Sicut enim. ❡ Caſus. Sola volū tatis forma moneat opus. x. q. ij. hoc ius.

b ❡ Voluntate. directa vel indirecta ne ſit contra. ꝟ. diſti. l. ſi quis voluntate.

c ❡ Debilitati. ſenio vel ſectione vel naturali frigiditate: hoc dicit lr̄a: q: volūtario cōtinentia eſt bona nō neceſſaria. xxxiij. q. v. qui ſitit. in fi.

S Ji paulꝰ. ❡ Hec eſt. ij. ps. q. in q̄ di φ nullus dꝫ ſupbire de caſtitate: q: cito ꝑditur ⁊ reparatur difficile vel nunquam. Jo. de fa.

❡ Caſus. Hic iuehit hiero. ꝯ euſtochiuꝫ que de ſua ꝟginitate ſe nimiū extollebat. ⁊ ꝓbat φ inde ſe iactari nō dꝫ: tum q: cadere pōt: tuꝫ q: ſola virginitas carnis nō ſaluat. Et φ cadere poſſit ꝓbat exēplo pauli qui q̄ꝫuis caſtus eſſet: tn̄ tēptabat ⁊ cadere timebat: et hoc in p̄ma parte. Jn ſcđa parte terret eā ꝑ impoſſibilitatē reſtitutionis poſt lapſum. Jn tertia pte idē oſtendit auctoritate dn̄i ⁊ auctoritate eſaie ad lr̄am loquentis de babylonijs: qđ myſtice referri pōt ad aiaꝫ fidelē que cecidit per pctm̄. ſcđa ps incipit ibi: q̄ſo caue. tertia ps ibi: timeamꝰ illā. Et ſcias φ eodem mō ponūt hunc caſum. h. ⁊ B. eo excepto φ. h. addit ibi auctoritate: ⁊ videre poteris ſi verꝫ vobis dico. Lr̄e aūt expoſitio in apparatu plene notatur: ⁊ ideo expoſitioni ſuperſedeo.

d ❡ Vas. id eſt electus ad predicandum ⁊ dicitur vas: q: plenior fuit alijs: vt. xxiij. q. vij. c. j.

e ❡ Aculeos. id eſt motus primos de quibus timebat cadere in ſecundos: ⁊ qui ſurgunt in nobis ⁊ ſine no- bis. de pen. diſtin. ij. inter hec ſciendum.

f ❡ Aliam. i. ſenſualitatē ſiue cōcupiſcentiā q̄ di lex: q: ligat ⁊ trahit ad peccatū: vnde dicit alibi: Ago qđ nolo.

g ❡ Jn legem peccati. i. in peccatum: q: ligat hominem.

h ❡ Jn ſemet reuerſus. i. ꝓpriaꝫ fragilitatē ꝯſiderans.

i ❡ Tu te. Ar. φ nō lꝫ maiori nec minori. vt. viij. q. j. ſi ergo. ⁊. xi. q. j. magnū. ⁊ qđ negatur maioribus multo potius minoribus. C. de reuo. do. his ſol. in fi. ⁊ qđ maiorib' dignitatibus nō eſt cōceſſum hoc ſibi nō audeant vendicare minores: vt. C. de decuri. l. vlti. lib. x.

k ❡ Putas. Arg. φ paulus fuit ꝟgo: cū ſit comparatio inter eum ⁊ euſtochiuꝫ: que virgo fuit.

l ❡ Suſcitare. Jdeꝫ dicit lex φ ꝟginitas reſtitui non pōt. C. de rap. vir. in p̄n. Sꝫ nōne exoculato pōt reſtituere viſum: q̄re ergo nō virginitatem. quidā ſic intelligunt. i. φ deus nō poteſt facere q̄n fuerit corrupta: q: factum nō poteſt nō eſſe fcm̄: vt. ff. de cap. in bello §. facte. ſꝫ ſm̄ hoc idē eſſet in ceco. Rn̄. qđ hic di non refert ad carnis corrupte reſtaurationem ſed ad virginalis palme retributionē. ⁊ dic nō pōt. i. nō cōgruit eiꝰ potētie vt aureola coronet corruptos: hoc enim eſſet ꝯ iuſticiā ⁊ ideo illud nō poteſt: vt argu. de pe. di. ij. §. charitas.

m ❡ Male. Ar. ff. de dolo. l. j. §. ij. nam iđ dicit pretor dolꝰ malus: q: eſt bonus.

n ❡ Que oleum. i. pinguedinem bonorum operum. vel. i. pietatem. xlv. di. diſciplina.

o ❡ Deſcende. verba ſunt eſaie p̄dicentis ad litteram futuram babylonicoꝝ captiuitatem per darium ⁊ cyrum regem medorum ⁊ perſarum: ⁊ exequitur ſm̄ hoc propheta ad litteram quaſdam miſerias quas paupercule mulieres ſolent ſuſtinere: ⁊ verba imperatiua reſoluenda ſunt in verba futuri temporis.

o ❡ Deſcende. i. deſcendes.

p ❡ Sede. i. ſedebis: qđ ideo dixit ꝓpheta propter nimiam futuroꝝ certitudinem. Et eſt arg. φ verbū preſentis temporis ponit̄ pro verbo futuri: ſic exponit̄: tradit̄ i. traditurus eſt. ff. de pub. l. j. ⁊ eſt arg. ff. de ver. ſig. ꝟbis.

Mat. v. d.

Cōtinētia eſt duplex

pro pereat caſtitas fidei q̄ꝫ ne femine cōſtuprentur violenter in carne: q: violentia nō violat pudicitia ſi mēte ſeruatur: q̄m̄ nec quis in carne violat q̄n̄ voluntas patiētis turpiter carne nō vtitur: ſed ſine cōſenſione toleratur qđ alius operatur. Item Jo. chryſo. ſuper mattheum.

❡ Nec peccatū nec iuſticia ex ope ſine volūtate ꝑficitur.

S Jcut enim[a] peccatum opus ſine volūtate nō facit: ita ⁊ iuſticia ex ope nō conſūmatur: niſi ⁊ voluntas affuerit: multi enim corpe quidem caſtitati ſtudent: adulterium quidē volūtate[b] cōmittunt cum dn̄s dicat: Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendum eam: iaꝫ mechatus eſt eā in corde ſuo: ergo voluntas ſine opere peccat frequēter: illa ergo eſt glorioſa cōtinentia nō quā trāſgredi nō pōt neceſſitas debilitati[c] corporis ſed quā complectitur volūtas ſancti ꝓpoſiti. Iteꝫ hiero. in epl'a ad euſtochiū.

❡ Virginitas carnis non ſeruatur mente corrupta.

Act. ix. c.

S Ji paulus apoſtolus vas[o] electionis ⁊ p̄paratus in euāgelio xp̄i ob carnis aculeos[e] ⁊ incētiua vitiorum reprimit corpus ſuum ⁊ ſeruituti ſubijcit ne alijs p̄dicans ipſe reprobus inueniatur: ⁊ tn̄ vidit aliam[f] legē in ſuis membris repugnantem legi mēt's ſue ⁊ captiuātē ſe in legē[g] pcti: ſi poſt nuditatem ieiunia fames carceres flagella ſupplicia i ſemet reuerſus[h] exclamat: Jnfelix ego hō quis me liberabit de corpore mortis huius: tu te[i] putas[k] ſecuram eſſe debere? ❡ Queſo caue ne q̄n̄ dicat ⁊ de te deus: Virgo iſrl' cecidit ⁊ nō eſt qui ſuſcitet eam: audenter dicā: cum oia poſſit deus ſuſcitare[l] virginē nō pōt poſt ruinā: valet quideꝫ liberare de pena ſꝫ nō valet coronare corruptam. ❡ Timeamus illā ꝓphetiā ne in nobis etiā cōpleat: Et virgines bone deficient: obſerua qđ dicat ⁊ ꝟgines bone deficient: q: ſunt ⁊ ꝟgines male[m]. Qui viderit (inq̄t) mulierē ad ꝯcupiſcendū eā iam mechatꝰ eſt eā in corde ſuo: perit ergo etiā mente ꝟginitas. Jſte ſunt virgines male: virgines carne nō ſpiritu: ꝟgines ſtulte q̄ oleū[n] nō habentes excludunt̄ a ſponſo. Si autē ⁊ ille que virgines ſunt ob alias tn̄ culpas virginitate corporum nō ſaluant̄: quid fiet illis que ꝓſtituerūt membra xp̄i ⁊ mutauerunt templū ſancti ſpiritus in lupanar. Jlico audiēt ꝓphetā dicentē: Deſcende[o] ſede[p] in

Ro. vij. d.

ſicut econtrario verbum futuri pro preſenti.vt.ſ.xxj.diſtin.in nouo.ſ.diſtin.ponderet.⁊ exponitur a hiero.hec littera moraliter circa fidelem animã que preuaricata eſt per peccatũ:⁊ hoc duobus modis: vel inuitando ad penitẽtiã:⁊ tunc proprie tenẽtur verba.Deſcende.i.humilia te per penitentiam. Sede in terra: id eſt in cinere ⁊ cilitio.

n ℭ Deaurato.charitate ⁊ caſtitate.de pe.di.ij.principiũ.
o ℭ Nudabitur.veſte virtutum ⁊ bonorum operum.
p ℭ Et poſteriora.i.peccata que habuit quaſi poſt dorſũ relicta cum ante ſe debuerit ea habere.
q ℭ Ponentur.in futuro ſeculo.

terra virgo[a] babylonis filia ſede in terra:nõ eſt filie chaldeorũ[b]:thronus[c] nõ vocaberis[d] vltra mollis ⁊ delicata: accipe[e] molã mole[f] farinã: diſcooperi[g] velamẽ tuũ denuda[h] crura tranſi[i] flumina reuelabitur ignominia tua apparebunt opprobria[k] tua:⁊ hoc poſt[l] thalamũ filij dei: poſt oſcula fratruelis ⁊ ſponſi:illa de qua quondam ſermo propheticus cõcinnebat: Aſtitit regina[m] a dextris tuis in veſtitu deaurato[n] circũdata varietate:nũdabitur[o] ⁊ poſteriora[p] dorſi eius ponent[q] in facie eius:ſedebit ad aquas[r] ſolitudinis ⁊ poſito[s] vaſe[t] diuaricabit[u] pedes ſuos omni[x] trãſeunti[y]:⁊ vſqz ad verticẽ polluetur. Rectius enim fuerat hominum ſubijſſe coniugiũ ⁊ ambulaſſe per plana quam ad altiora[z] tendentẽ in profundũ inferni cadere. Nõ fiat obſecro ciuitas[⁊] meretrix ſi lia ſion:ne poſt trinitatis hoſpitiũ ibi demones[?] ſaltent ⁊ ſirenes[℞] nidificẽt ⁊ hericij[a].

Itẽ Auguſtinus de chriſtiana fide. ℭ Corpore intacto caſtitas nonnunquam amittitur.

‡ 3 Nec ſolo affectu ⁊ tactu:ſed aſpectu quoqz appetitur ⁊ appetit cõcupiſcentia feminarũ:ne dicatis vos animas habere pudicos ſi habeatis oculos impudicos[b]:quia impudicus oculus impudici cordis eſt nũcius: ⁊ cum ſe ſibi inuicẽ etiam tacente[c] lingua cõſpectu mutuo corda nũciant impudica:⁊ ſcdm cõcupiſcẽtiã carnis alterutro delectãtur ardore etiam intactis ab imunda violatiõe corporibus fugit caſtitas ipſa de moribus.

Item Gregorius.

ℭ Adulterium perpetratur:cum nupta vel innupta turpiter cõcupiſcitur.

Qui viderit mulierem

Sede in terra: id eſt in cinere ⁊ cilitio.

a ℭ Virgo.i.ſterilis:vel virgo prius filia babylonis.i.filia confuſiõis:quia mens tota facta confuſa eſt.de pe.diſtin.ij.§.item ait.

b ℭ Chaldeorum. Chaldei grece feroces intelligũtur:valde eni feroces ſunt qui proprias voluntates ſequentes nõ moribus ſuis parcere ſciunt.Et ẽ chaldea regio: babylonia ciuitas eſt in ea ſita.

c ℭ Thronus.id eſt dignitas regalis auffertur ei: vel thronus.i.remuneratio eterne vite.

d ℭ Non vocaberis vltra mollis ⁊ delicata.id ẽ amodo nõ viues i delitijs quo ad virtutes ſupple niſi penitueris.

e ℭ Accipe molam. timoris per contritionem.

f ℭ Mole farinã.examina pctã tua ⁊ malas cogitatões.
f ℭ Mole farinam.vel pro paupertate vel aliter.
g ℭ Diſcooperi.i.confitere peccata tua.
h ℭ Denuda.per confeſſionem.
i ℭ Tranſi flumina.i.deſere caduca ⁊ fluentia ſupple quia niſi hoc feceris reuelabitur ⁊c.
k ℭ Opprobria.in die iudicij.de peni.diſt.j.§.non ita. Exponitur etiam myſtice hec littera ita quod improperet vitium fideli anime:⁊ tunc reſoluũtur verba in preteritum tempus.Deſcende.i.deſcẽdiſti ab altitudine virtutum ad vitia.Sede in terra.id eſt ſediſti terrenis infecta virgo vt prius.Accipe molam.i. accepiſti mũdanarum rerum circuitũ.Mole.i.moluiſti.i.diſſipaſti cogitationes tuas eas effectui mãcipando. Diſcooperi.i. diſcooperuiſti hypocriſim tuam:amodo enim apparet qualis prius extiteris:diſcooperuiſti te virtutibus.Nã virtutes velamina ſunt anime.de peni.di.ij.ſapiens.Denuda crura tua.i.per confeſſionem denudaſti actiones tuas. Tranſi flumina.i.tranſiſti per temporalia eis inherendo:⁊ idcirco reuelabitur ⁊c.
l ℭ Hoc poſt thalamũ.hec littera vult quod precedẽs moraliter intelligatur:⁊ eſt ſenſus.i.poſtquam receſſiſti a ſponſo tuo ⁊ fratruele.i.chriſto:chriſtus enim ⁊ eccleſia ſunt fratrueles:quia de iacob chriſtus:de eſau eccleſia:id eſt de gentibus proceſſit.xxxv.queſtio.vj.§.ſi vero.⁊ hec ſunt verba hieronymi.
m ℭ Regina.i.quelibet ſancta virgo vel ſancta eccleſia.

r ℭ Ad aquas.i.inter hereticos.
s ℭ Et poſito.id eſt depoſito.
t ℭ Vaſe.ſ. cordis.
v ℭ Diuaricabit.id eſt diuidet ⁊ cõmittet varios effectus.
x ℭ Omni tranſeũti.id eſt demonibus.vel.i. omnibus opera ſua:quia ibi omnia oibus aperta erunt.
y ℭ Tranſeunti. diabolo.trahens dicitur diabolus:quia dicunt aie ipſi diabolo:incurua te vt trãſeamus ſup te:⁊ ibi exinanite vſque ad fundamẽtum in ea. de peni.diſtin.iij.in ſalicibus. — Diabolus dicit tranſiens.
z ℭ Quam ad altiora. Argu.quod melius eſt non incipere quam ab incepto deſiſtere.melius eſt enim non vouere: quam a voto cadere. xij. queſtio.j. certe.xxvij. queſtio. j.nuptiarum.
⁊ ℭ Ciuitas.i.aia que agit bene.de pe.diſt. iij.in domo. — Deut.v.b. Mat.v.d.

? ℭ Demones.id eſt praue cogitationes.
℞ ℭ Sirenes.i.delectationes que emergebant.
a ℭ Hericij. id eſt errores:vel ſollicitudines mundane que pungunt. Joan.

Nec ſolo affectu. ℭ Hec eſt tertia pars queſtionis in qua probat quod ex ſola voluntate fugit caſtitas:⁊ hoc probat per duo ca. Joan.de ſa.⁊ iſtud ca.eſt de regula beati Auguſti. Archidia. ‡ 3

ℭ Caſus Dicitur hic quod tribus modis peccet homo in mulierem:ſcz tangendo deſiderando ⁊ videndo:ſed nõ quodlibet videre eſt peccatum:ſed videre ad cõcupiſcendum ⁊ cauſa delectationis.⁊ hoc videre prohibetur in ſequen.c. Sic poſuit.h.hunc caſum ⁊ etiam bene.de moribus.id eſt de actibus.

b ℭ Impudicos.hoc perpenditur ſi ſunt vagi.vt.ſ. diſt. xxiij.his igitur.vnde illud.auerte oculos tuos ⁊c.
c ℭ Tacẽte lingua.Ar.quod opibus loquimur ſicut ⁊ verbis.vt.xliij.di.ſit rector.⁊.xj.q.iij.exiſtimant.extra de ap. dilecti.⁊ extra de ſponſa.cum apud.ſic.ff.de leg.iij.nutu.

Qui viderit muli. ℭ Caſus. Iſte caſus ſubtiliter de littera elicitur.quẽ.h.⁊ Bene.eodẽ modo ponũt Greg.hic primo ponit verba dñi.ſ.qui viderit mulierem ad concupiſcẽdum eam iam mechatus eſt eã in corde ſuo.Secũdo oſtendit quare dixerit mulierẽ ⁊ nõ vxorem alienam:⁊ quare viderit ⁊ nõ tetigerit:⁊ quare mechatus ⁊ non adulteratus.Seq.§.patet.Et ad probandum id quod dicitur in.§.inducit ca.ſeq.

ad concupiſcēdum[a] eã iam mechatus [b]eſt eam in corde ſuo. q2 eni greco vocabulo adulter mechus dicit: cum nō aliena cōiunx ſed mulier videri ꝓhibetur: aperte veritas oſtēdit q2 etiā ſolo viſu cū turpiter vel inupta cōcupiſcitur adulteriū[c] ꝑpetratur. Nō tamē plerūqꝫ ex loco vel ex ordine[d] cōcupiſcentiuꝫ diſcernit: q2 ſicut hūc in ſacro ordine ſtudioſa[e] cōcupiſcētia: ſic illū adulterij inquinat culpa: in ꝑſonis tamē nō diſſimilibus idē luxurie diſtinguit[f] reat⁹. Quāuis autē violenter oppreſſe pudicitiam nō amiſerint: incontaminatis tamē ſe nō audeāt exequare virginibus. Unde Leo papa.

Que oppreſſe ſunt incontaminatis virginib⁹ ſe comparare non audeant.

Ille autē famule dei q̄ integritatē pudoris oppꝛeſſione barbarica ꝑdiderunt: laudabiliores erūt in humilitate ac verecūdia ſi ſe incōtaminatis[g] nō audeant comparare[h] virginibus[i]: q̄muis eni omne peccatum ex volūtate naſcat ⁊ potuerit corruptiōe carnis mēs inuita non pollui: min⁹ tñ hoc illis oberit ſi qđ potuerunt aīo nō amittere ſe doleāt[k] vel corpore[l] perdidiſſe. Cū ergo hec que violentiā paſſa eſt pudicitiā amiſiſſe ꝓbari non pōt: nullo modo cōuincit fornicatiōis vel adulterij crimen incurriſſe. Ut eni ait aug. in li. de bono ꝯiugali. Adulteriū cōmittitur cū vel ꝓprie libidinis inſtinctu[m] vel[n] aliene cōſenſu cū altero vel altera cōtra pactū ꝯiugale cōcūbitur: atqꝫ ita frāgitur fides[o] que in reb⁹ corporeis ⁊ abiectis[p] magnū animi bonū eſt: ⁊ ideo ei ſalutē quoqꝫ corporalem[q] qua etiā vita iſta cōtinetur ⁊ certū eſt debere poſtponi. Item Iſido. ſuper exod.

Mechat q alicui preter matrimonij fedus miſcetur

Non mechaberis: id ē ne quiſq̄ ꝑter mr̄imonij federa alijs femis admiſceatur ad explēdam[r] libidinem: nā adulteriū facit qui preter ſuam[ſ] ad alterā accedit. Item aug. de adulterinis cōiugijs.

Qui viuente vxore ſua alteram cognoſcit adulteriuꝫ cōmittit.

Puto chriſtianū neminē reluctari illū adulterū eſſe q vel diu lāguente[t] vel diu abſente[u] vel ꝯtinēter viuere cupiēte vxore ſua alteri cōmixt⁹ ē femie. Cū ergo nihil horū in iſta deꝓhēdatur fuiſſe: q2 nec ꝓprie libidinis inſtinctu: nec aliene cōſenſu: nec viro ſuo languēte vel abſente: vel ꝯtinenter viuere cupiente adheſit alij ſed violēter aliena libi

a Ad concupiſcendum. hoc ſcꝫ animo: ⁊ dat operam quam poteſt. de peni. diſtin. j. c. ſi cui.
b Jam mechatus eſt eam. hoc verū eſt in coniugata: nam cū ſoluta nōn cōmittitur. Sed nūqd iponem⁹ iſti tātā pniaꝫ ac ſi factū interueniſſet? Sic: ſed nō tā grauē.
c Adulteriuꝫ. id eſt fornicatio.
d Uel ex ordine. No. ſm varietatē loci vł ordinis aliquē plus minuſue peccare. ar. di. xl. homo chriſtian⁹. xxiij. q. viij. occidit. ꝯ. xvij. q. iiij. quiſqs. ff. d pe nis. aut facta. §. locus. xxv. q. j. nulli. ꝯ. xxxj. q. j. de his q frequēter vxores. de pe. di. j. aut facta.
e Studioſa. Non videt hoc verū q tm̄ peccet clericus ſtudioſa cōcupiſcentia q̄tum laicus ipſo facto: videt enim q magis peccet clicus ſtudioſa cōcupiſcentia: naꝫ tm̄ peccat qli bet ſtudioſa volūtate cōmittendi adulterium q̄tum ipſo facto. ſ. de peni. di. j. ſi cui. ⁊ ita vel eq̄liter peccat cleric⁹ vel magis ꝓpter gradum altiorē q̄ laicus: qđ ergo hic di referas ad eccleſie opi. non ad veri eſſentiā. Sicut ergo ſm canones cōmittit adulterium ſolo aīo: ſimiliter periuriū. vt xxij. q. v. qui peierare. idē i furto ⁊ alijs criminib⁹. vt de pe. di. j. c. ſi ꝓpterea. xiiij. qō. v. ſi quid. ſed ſecūdū leges ſolo animo nō cōmittitur furtū. vt. ff. de acqui. po. poſſidere. §. ſi rē. nec adulteriū. ff. de adulte. l. penul.

Adulterium ⁊ periuriuꝫ ſolo aīo cōmittuntur.

f Diſtinguit. per contemptum.
[illegible]
Hec eſt quarta pars. q. in qua dicitur q ſi femina inuita perdidit virginitatem: non tamen debet ſe adequare incontaminatis virginibus. Joan. de fa.
Ille aūt famule. [illegible] Dicitur h̄ q ſi que virgines inuite fuerint violate laudabiliores erūt i humilitate ⁊ verecūdia ſi ſe corpe integris ꝟginib⁹ nō audeāt cōparare: q2 ⁊ ſi integrā mētē habeāt cū nō fiat peccatum niſi volūtate: dolere tñ debent de iactura corporali.
g Incontaminatis. ſ. mente ⁊ corpore exemplū. xxvij. queſtio. ij. §. cum ergo. ibi vulnerat.
h Comparare. ex toto vt velint conſecrari inter virgines. argu. di. xxvj. acutius. ꝯ. e. q. c. finge vel vt habeant aureolam. xxvij. queſtio. j. nuptiarum.
i Uirginibus. C. de nup. imperiales. ver. nā omnis.
k Doleant. q2 forte ꝓpter peccatū precedēs hoc eis accidit. ar. xxij. q. ij. ſi qlibet. alś q̄re dolebunt cuꝫ nō peccauerint.
l Uel corpore. ſ. ꝑ peccatum originale quod eſt in eis: ꝑ quod pn̄t corrūpi.
Cum ergo.
Caſus. Cōcludit Gra. ex hallegatis: q hec de qua mētio fit in themate nō amiſit pudicitiam animi: ⁊ iō adulteriuꝫ vel fornicationē nō cōmiſit. quod ꝓbat auctoritate aug. Et ideo ei ⁊ fideli. Sequētia duo. c. patēt.
m Inſtinctu. vt cū appetit ⁊ inſtigat aliquem ad coituꝫ.
n Uł aliene. vt cū appetitur ⁊ cōſentit aliene libidini. de h̄ no. ꝯ. e. q. ij. qcquid.
o Fides. cōiugalis quā alter coniugum alteri dꝫ ſeruare. ſ. ne cum altero vel cum altera coeat xxvij. q. ij. omne.
p Et abiectis. id eſt in quātumcūqꝫ vilibus valet fides coniugalis.
q Corporalē. Ar. pro lepꝛoſis. vt extra de coniu. lepꝛo. quoniā. q2 potius periculū corporis q̄ anime incurrendū eſt. xxx. q. j. §. j. ⁊ cū alterum euitari nō poteſt. arg. xj. q. iij. non ſolum. §. cum ergo. xxij. q. v. c. j.
Non mechabe.
r Explēdam. nec etiā ob aliā cāꝫ.
ſ Qui preter ſuā. Et ita ille tātū committit adulterium qui habet vxorem vel que eſt coniugata: quandoqꝫ tamen large ſumitur adulterium. ꝯ. e. q. iiij. nemo.
Puto. t Lāguēte. ſ. e. q. vij. qđ ꝓpoſuiſti. ꝯ. ſol. illud a falſarijs dcm̄ iſtud autēticū eſſe vr̄: vel illđ de deſpōſata tm̄ iſtud de cognita: vel illud reprobatū eſt hoc diuina auctē firmatū: vel veri⁹ dic q illud de arta logt.
v Abſente. xxxiiij. q. j. cū per bellicam. ꝯ. ſed ibi de illo qui neſcitur viuere h̄ de illo qui certe ſcitur viuere.
[illegible] Hec eſt. v. pars. q. in q̄ di q poſtq̄ ſemel placuit gs eo viuēte alter ſuperduci nō pōt. Jo. de fa.

¶ Caſus. Infert Gra. ex ſupdictis q̄ hec mulier de q̄ dr̄ in themate nō eſt fornicata nec dʒ dimitti. Et q̄ dimitti nō dʒ, ꝓbat auctē dn̄i ⁊ auctē apl'i: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.

Horrendus. ¶ Caſus. In hoc. c. rephendit Ambro. mulieres q̄ viros ſuos mutabāt frequēter cū eis diſplicebant: vñ oſtēdit q̄ virū ſemel dilectū ampli⁹ dimittere nō poteſt cū ſemel ſibi placuit: naʒ ⁊ hoc facit equ⁹ de ſuo compari: nō eſt ergo mutandus vir: nec alius ſupinducendus. Sequētia duo c. plana ſunt.

a ¶ Semel. Argu. q̄ ſufficit ſemel cōſentire: vt. ṡ. diſt. iiij. in iſtis. ⁊. viij. q. ij. dilectiſſimi. ⁊ argu. ff. de mu. ⁊ ho. vt gradatiʒ §. j. ar. ꝯ. ṡ. xij. q. j. certe. ar. C. de repu. her. l. vlt. C. de nō nu. pec. generaľr. ff. de nego. geſt. pomponi⁹. arg. ṡ. iij. q. iij. §. ſpaciuʒ ṡ. di. lxxij. placuit.

b ¶ Putat. ar. ff. ad l. aql. ꝑinde. arg. ff. de edi. edic. cū eiuſdeʒ l. plerūq̄ʒ.

c ¶ Muta. ironia ē.

d ¶ Riualem. Riuales ꝓprie dicūtur q per eundem riuum aquā ducūt: vt. ff. de aq̄ quoti. ⁊ eſti. l. j. ſi. ſimiľr hi exquiſita ſilitudine riuales dicūtur qui cū eadē muliere habent cōſuetudinē cum qua accedunt quaſi ad eundem riuum.

e ¶ Incognita. an ſit iuſta vel nō. i. non ꝓbata cauſa ⁊c̄.

Si vxorem.

f ¶ Horribile. Ar. ꝓ leproſis q̄ nō dn̄t dimitti: vt ex̄ de cōiu. lepro. c. ij. vnde ⁊. h. dicit q̄ dʒ maritum ſequi mulier. ⁊ ꝓ. h. eſt ar. xiij. q. ij. vnaqueq̄ʒ. ⁊ extra. e. q̄m. quod aūt dicit̄. extra eo. c. j. q̄ nō cogitur ſequi pōt itelligi in eo caſu qn̄ reliquus hoc nō petit:

dine oppreſſa viʒ pertulit: apparet q̄ nec adultera nec fornicaria dici pōt: vnde nec aliqua occaſione valet dimitti. Cū enim iudei quererent a xp̄o vtrū liceret hoi vxorem ſuam dimittere quacūq̄ʒ ex cā: reſpōdit eis: Nūquid legiſtis: q2 qui fecit eos ab initio maſculū ⁊ feminaʒ creauit eos: quos ergo deus cōiunxit hō non ſeparet: deinde ſermonē ſuum ita ꝯcluſit: vt diceret neminē poſſe dimittere vxorē ſuam excepta cā fornicationis. Hinc apoſtolus ait in ep'la ad corīthios: His q mr̄imonio ꝯiūcti ſūt ꝑcipio nō ego ſed dn̄s vxorē a viro nō diſcedere. vñ dat̄ itelligi q̄ q̄leſcūq̄ʒ fuerit vir ⁊ vxor ex quo ꝯiugali affectu ſibi adheſerint vlterius ab inuicē diſcedere non valent. Unde Ambro. in examerō ti. diei. iiij. ſcribit.

¶ Qualiſcūq̄ʒ ſit vir ex q̄ ſemel placuit nō ē dimittēdus

Horrendus ⁊ incultus eſt vir q ſemel[a] placuit nūqd vir alt⁹ eligendus eſt? cōparem ſuū equ⁹ diligit: ⁊ ſi mutet̄ alius trahere iugū neſcit cōpar alterius ⁊ ſe nō totū putat[b]: tu ꝯiugalē tuuʒ repudias ⁊ ſepe putas mutandum muta[c] ⁊ ſi vno defecerit die ſupduc riualē[d] ⁊ ſtati incognita[e] cā quaſi cognitaʒ pudoris exequaris iniuriā. Item Auguſtinus.

¶ Siľr de vxore ītelligat̄.

Si vxorē quis habeat ſterilē ſiue corpe deformē ſiue debilē membris vel cecam vel claudā vľ ſurdam: vel ſi qd aliō ſiue morbis ſiue laborib⁹ doloribuſq̄ʒ ꝯfectam: ⁊ qcqd (excepta fornicationis cā) cogitari pōt vehementer horribile[f]: pro ſocietate fideq̄ʒ ſuſtineat. Item Hierony. ad oceanū de morte fabiole.

¶ Non licet viro vxorē dimittere niſi cā fornicationis.

Precepit dn̄s vxorēʒ nō debere dimitti excepta cā fornicatiōis: ⁊ ſi dimiſſa fuerit manere inuptam: qcqd viris ꝑcipit̄ hoc ꝯſeq̄nter redūdat[g] ad femias: neq̄ʒ eni adultera vxor dimittēda eſt ⁊ vir mechus retinēdus eſt. Item. ¶ De eodem.

Apud nos qȯ non lʒ feminis eque nō lʒ viris: ⁊ eadē[h] ſeruit⁹ pari[i] ꝯditiōe[k] cēſet̄. Itē ex ꝯci. tol. xij.

¶ Cōione ꝑuet̄ q ex̄ cāʒ fornicatiōis vxorē ſuā dimittit.

‡ 6 Preceptum dn̄i eſt: vt excepta cā fornicationis vxor a viro dimitti non debeat: ⁊ ideo quicūq̄ʒ extra culpam criminis ſupradicti vxorē ſuaʒ quacūq̄ʒ occaſione reliq̄rit: q2 quos deus cōiūxit ille ſeparare diſpoſuit: tandiu ab eccl'iaſtica cōione priuatus ⁊ a cetu ciuʒ xp̄ianorū maneat alienus: q̄ʒdiu ſocietatē relicte cōiugis amplectat̄ ſinceriter ⁊ foueat. Itaq̄ʒ qui iaʒ admoniti a ſacerdote ſemel ⁊ bis ⁊ ter vt corrigant̄ ad ſue cōiugis noluerint redire cōſortiuʒ: ipſi ſe ſuis meritis ⁊ a palatine dignitatis[l] officio ſeparabūt:

ſed ſponſa de futuro etiam propter alias deformitates non tenetur ſequi ſpōſuʒ: vt extra de iureiurā. quēadmodum.

Precepit.

g ¶ Redundat. Nam vbi par eſt rō par dʒ eſſe iudiciuʒ ff. ad l. aquil. illud. ⁊ j. q. proxi. nihil.

Apud. h ¶ Eadem. i. eiuſdeʒ generis: nam in veritate due ſunt ſeruitutes: vt extra de conuer. coniug. quidaʒ.

i ¶ Pari. Ar. de quibus par ratio attenditur ſiľe dʒ eē iudiciuʒ. j. e. q. vij. apl's.

k ¶ Cōditione. quo ad debitū reddendū ⁊ fidem ſeruandam non aūt in alijs: vt potes ponere ꝑ exempla. ff. de his qui no. infa. vxores. xxxij. q. v. manifeſtum. ⁊. c. noluit. ⁊. c. hec imago. xxxij. q. j. ſi qs acceperit. nā in voto abſtinentie vir eſt maior: ſiľr in accuſatione ſm̄ leges. ſed ſm̄ canones nō ad imparia iudicantur: vt ṡ. e. qō. j. ſi qs. j. ⁊ vir pōt ſtatim ꝯtrahere poſt mortem vxoris: ſed mulier non pōt ſtatim poſt mortē viri ſm̄ leges. C. de ſecū. nupti. l. j.

Preceptū. ¶ Hec eſt. vi. pars. q. i qua punit̄ qui vxore dimiſſa adheſit cōcubine. Jo. de fa. ‡ 6

¶ Caſus. Statutuʒ fuit in hoc capi. vt vir nō dimittat vxorem ſuā niſi cā fornicationis: qȯ ſi fecerit ⁊ admonitus ſe nō correxerit cōione ꝑuet̄ ⁊ ſue dignitatis cingulo ſpolietur: ⁊ quod dicit̄ teſtimonium. i. famaʒ: vel teſtimonium. i. inter alios generoſos ⁊ nobiles non poteſt ferre teſtimonium.

nam ſi peteret bn̄ teneret̄ ſeq: vt ex̄ eo. ti. q̄m. vel dic q̄ illud non tʒ qȯ ibi dr̄: q2 eſt ꝯ ꝑceptum dn̄i. Sed pone q̄ vir vult retinere apud ſe vxorē leproſam nūqd pōt: vʒ q̄ ſic: q2 vxor tenet̄ virū ſequi ſed nō ecōuerſo: vt. xiij. q. ij. vnaq̄q̄ʒ. Et videtur q̄ vicini nō tenent̄ pati illam eē

l ¶ Dignitatis. Ar. q̄ ſi aliqs ꝯtēnit excōicationeʒ q̄ iudex ſecularis vel dn̄s illius pōt eū ꝑuare feudo ſuo. Itē

Vir ⁊ mulier nō debent iudicari ad īparia.

Feudū pt auferri excōicato.

ar. ꝙ ſi vnus eps pp excōicationem alicui aufert būdaz: ſilr ⁊ alius eps pōt ei auferre id qḋ ab ipſo hʒ: vt. vij. q. j. ſi qs pſbr. ⁊ xj. q. iij. ſi qs a ꝓprio. Itē ar. ꝙ qcqd platus vel alius fecit tpe excōicationis nō valet: vt. vij. q. j. factus. ⁊ xxv. q. j. oē. ⁊ de cōſe. di. j. hoc ergo. xij. q. ij. alienatiōes. Itē eſt ar. hic ꝙ poſtq̄ qs penituit de crīe ꝙ poſſit recipi in teſtez lʒ manifeſtū fuerit ei⁹ crimen qḋ verū eſt in ciuili ſecus in criminali: vt. vj. q. j. q crimen. ⁊ c. illi qui. ⁊ iiij. q. j. c. j. ⁊ ij. qḋ. iiij. beatus. h. tn̄ ſubaudit hoc maxie. Jo. hoc hodie expſſum eſt extra de teſti. teſtimonium. B.

Criosus poſt pnīaʒ an poſſit admitti i teſtem.

a Quādiu. s. vj. queſtio. j. illi.

Quicquid.

b Cogitauerit. Argu. ꝯ. ex̄ de diuoꝛ. c. j. C. de repu. l. j. ſed illud nō tenet.

Sʒ querit. hec eſt vij. ps. q. in qua q̄rit vt h̄ dicit q̄re dimittunt homies vxoꝛes pp adulteriū ⁊ mulieres nō viros: ⁊ rñdetur ꝙ mulieres ꝓbare nō pñt. Jo. de fa.

Caſus Querit gratia. hic incidēter q̄re viri non cohabitent vxoꝛib⁹ adulteris ſic ⁊ econuerſo: ſed quare hoc ꝯtigat in ſe. c. dī.

c Cōicantes. i. ſilr adulteriū ꝑpetrātes ſicut ⁊ mulieres.

Con cor. C. cum fratrem. ⁊ ibi bal. C. de his q. vt idi. ⁊ l. di. de his.

d Nō ꝯueniant. vt poſſint accuſari de adulterio ſicut vxoꝛes.

Chriſtiana.

Caſus. Probat in hoc. c. ꝙ vxoꝛ pōt eq̄ accuſare virū ſuū ſicut ecōuerſo ✠ ſed nō ſolet hoc ita frequenter accidere triplici de cā. ſ. ꝓ verecūdia. item ꝓ timoꝛe. item q2 vir cautius peccat: nec ſic de facili deprehendit. Quod poſtea ſequit planum eſt.

✠ Adde hoc gl. ⁊ Car. flo. i c. tue. de p. cur. Cy. ⁊ doc. in l. j. C. de adul.

e Apud ſacerdotes. Ar. adulteros tm̄ ab eccleſia iudicandos. xxxiij. q. ij. ſeculares. ꝟ. xxv. q. vj. multoꝛum.

f Detegatur. hic manifeſte habēs ꝙ vxoꝛ poteſt accuſare virum de adulterio lʒ ſecus videatur ſm legem. de hoc no. s. e. q. j. §. hoc in mulieribus.

g Uindicte. q. d. non deficit ius ſed pꝛobatio: vt. ff. de teſta. tu. duo ſunt ticij.

h Cōquieſcit. quo ad eccleſiā: eccl̄ia eni nō iudicat de occultis. xxxij. di. erubeſcāt. poti⁹ eni opinionē ſeqmur q̄ʒ veritatē. ar. iij. q. vij. §. tria. Queſtio. vj.

Ecce. Caſus. hic ꝓponitur. vj. q. qua q̄rit an adulter poſſit adulterā dimittere: ⁊ dicendū eſt ꝙ nō: vt ꝓbatur in ſequentibus. Dicit ergo in hoc. §. ꝙ adulter non poteſt vxoꝛem adulterā dimittere: cum ſit eodem crimine infectus. ⁊ hoc pꝛobatur duabus auctoꝛitatibus dñi.

i Sed ponat. hec. q. nihil hʒ queſtionis qn alter poſſit reliquū repellere ꝑ exceptionē: vt. ꝟ. e. c. j. ex̄ de diuoꝛ. ſignificaſti. denunciare tn̄ pōt vir adulter crimē vxoꝛis adultere: ⁊ maxime ſm opi. h. aliter eni nō poſſet ei cōſuli cū accuſare non poſſit. qḋ nō cōcedo ꝙ aliqs crimineſus poſſit denūciare crimen alterius niſi peniteat de crīe. Sunt autem vij. caſus in qb⁹ maritus repellit ab accuſatione adulterij. Unus eſt ſi ipſe fuerit fornicat⁹ vt h̄. c. j. Scḋs ſi vxoꝛ vi fuerit oppſſa: vt. s. e. q. v. ita ne. Terti⁹ ſi credebat maritū moꝛtuū vt. xxxiiij. q. ij. cum ꝑ bellicā. Quart⁹ ſi alter ſub ſpecie mariti cognouit eā: vt. xxxiiij. q. ij. in lectū. Quint⁹ ſi dedit ei occaſionez fornicandi: vt ex̄ de eo q cog. cōſang. vxo. ſue. diſcretionem ✠. Sextus ſi maritus poſt adulteriū tolerauit eā. arg. s. ea. q. j. ſi quis vxoꝛē. ⁊ c. ſicut ff. ſol. ma. cū mulier. Septim⁹ eſt ſi adulterata eſt ante baptiſma: vt extra de diuoꝛ. gaudemus.

k In illā. Nam ſi aliqḋ pctm̄ habebat moꝛtale erat: q2 cerimonialia celebāt de nialia tm̄. de pe. di. vj. c. j. ver. nam venialia ff. de dolo. ſi duo.

Nihil. Caſus. Dī hic ꝙ vir adulter vxoꝛem ꝑtextu fornicatiōis dimittere nō poteſt: ſilr ⁊ vxoꝛ: qui enim vult vxoꝛem pꝛetextu fornicationis abijcere pri⁹ debet ſe de fornicatione purgare: qḋ ⁊ de femina dicitur.

l Nihil iniquius. i. iniquum eſt. hyperbolice loquit. ſimile. ꝟ. q. vij. quid in omnibus. vij. q. j. omnis.

m Cōuincit. Sed quar poteſt maritus cōuinci de adulterio qui ꝑmo cepit vxoꝛē ſuam accuſare de adulterio: nā accuſatoꝛi nūq̄ʒ pōt par vel min⁹ crimē obijci: vt. iij. q. vlt. neganda. ergo ſimpler adulteriū nō pōt obijcere viro niſi velit ei obijcere adulteriū inceſtuoſuʒ: vl adulteriū cū aliqua cōiugata. Rñ. ſi directe vult vn⁹ agere ꝯ reliquū tunc ꝑferendus eſt ꝑmus accuſatoꝛ vel actoꝛ. ff. de iudi. q pꝛioꝛ. ſi aūt vxoꝛ vult agere in modū exceptionis ꝑus audit ⁊ ꝓbata exceptiōe repellit maritū: vt ex̄ de oꝛ. cog. cū dilectus. Sed adhuc obijcit: ex q̄ vir ꝓpꝛiam iniuriā ꝓſequit nō pōt mulier eū repellere per aliquā exceptionē: vt. iiij. q. vj. oībus. nā ibi dī ꝙ in cā

⁊ inſuper generoſe dignitatis teſtimoniū q̄ʒdiu[a] in culpa fuerint amiſſuri ſunt: q2 carnem ſuam diſcidij iugulo tradiderunt. Item nico. papa ad cōſulta bulgaroꝛū.

De eodem.

Quicquid mulier ꝯtra te cogitauerit[b]: vel ſi te accuſauerit nō eſt (excepta cā foꝛnicationis) reijciēda vl odio ꝑſus habēda. Sed queritur cū ſit par vtriuſqꝫ cōditio: cur cōmunicātes[c] viri cū adulteris vxoꝛibus nō conueniant[d]: cū econtra vxoꝛes in cōſoꝛtio adulteroꝝ viroꝝ manere videant? De his ita ſcribit Innocē. papa.

In vtroqꝫ ſexu adulterium pari ratione punitur.

Chriſtiana religio adulteriuʒ in vtroqꝫ ſexu pari ratione ꝯdēnat: ſed viros ſuos mulieres nō facile de adulterio accuſant ⁊ nō habēt latentia peccata vindictaʒ ✠: viri aūt liberius vxoꝛes adulteras apud ſacerdotes[e] deferre conſueuerunt: ⁊ ideo mulieribus ꝓdito crīe eaꝝ cōmunio denegat: viroꝛum aūt latente cōmiſſo nō facile quiſq̄ʒ ex ſuſpitionib⁹ abſtinet: qui vtiqꝫ ſubmouebitur ſi eius flagitiū detegatur[f]: cum eni par cā ſit interdum ꝓbatione ceſſante vindicte[g] ratio conquieſcit[h].

Queſtio. vj.

Ecce ꝙ iſta dimitti non valʒ cum a foꝛnicatiōe inocens inueniat. Sʒ ponat[i] ꝙ ipſa ſit adultera q̄ritur ſi adulter poſſit dimittere eaʒ cā foꝛnicationis? nō enim videt ꝙ pari crimine infectus alium de eodē punire poſſit: vnde cū iudei adulteram acuſarent eq̄tatis ſniaʒ a dño acceperunt: Quicūqꝫ veſtrū ſine peccato eſt ꝑm⁹ lapidem in illam[k] mittat: hic etiā in euāgelio ꝑcipit: Hypocrita ꝑmum eijce trabē de oculo tuo ⁊ poſtea educes feſtucā de oculo fratris tui. Hinc etiā Aug. ſcribit in li. de ſermone dñi in monte.

Qui foꝛnicat foꝛnicationis cauſa vxoꝛem ſuam dimittere non poteſt.

Nihil iniquius[l] eſt q̄ʒ cā foꝛnicatiōis dimittere vxoꝛem ſi ⁊ ipſe cōuincit[m] foꝛnicari: occurrit enim illud in quo alterū iudicas: teipſum

cōdēnas: eadē enī agis que tu iudicas: quapp quiſq̄ fornicatōis cā vult abijcere vxorem ſuā prior dz eſſe a fornicatiōe purgatusᵃ ⁊ im̄unis: qḋ ſilr ēt de femina dixerī.

Idē de vbis dn̄i trac.xlviij

Qualē quiſq̄ vult iuenire vxorē talē ſe ſeruet eidē.

Si ducturi eſtis vxores ſeruate vos vxoribus veſtris: q̄les vultis eas inuenire tales ⁊ ipſe inueniant vos: qs viuēs eſt q non caſtam velit ducere vxorē? ⁊ ſi accepturus eſt virginē quis nō intactā deſideret? Intactāᵇ q̄ris intactus eſto: puram q̄ris purus eſto: non enī illa pōt ⁊ tu nō potes. Idēz in ep̄la ad pᵃxētiuz comitē arrianū.

Judiciū de alio expetere nō dz q de ſe iudicare cōtēnit.

Iniquū eſt vt quiſq̄ de alio iudicare velit ⁊ iudicariᶜ de ſe nolit.

Idē de adulterinis ꝯiugijſ.

Cum grauius ſunt puniendi de adulterio q̄ mulieres.

Indignātur mariti ſi audiāt adulteros viros pēdereᵈ ſimiles adulteris feminis penas: cum tāto grauiusᵉ eos puniri oportuerit: quāto magis ad eos pertinet ⁊ virtute vincere ⁊ exemplo regere feminas.

Idem de decem chordis.

Sicut vir caput eſt mulieris: ſic adulterando grauius delinqui q̄ mulier.

Non mechaberis.i. nō ibis ad aliquā aliā p̄ter vxorē tuaz: tu aūt exigis hoc ab vxore ⁊ non vis hoc reddere vxori: ⁊ cū debeas in virtute p̄cedereᶠ vxorē tuam (qm̄ caſtitas virtus eſt) ⁊ tu ſub vno ipetu libidinis cadis: ⁊ vis vxorē tuam victricē eſſe: ⁊ tu victus iaces: ⁊ cū tu caput vxoris ſis p̄cedit te ad deū cuius caput es: vis domū tuam capite deorſuz pēdere: caput enī mulieris vir eſt: vbi aūt melius viuit mulier q̄ vir capite deorſum pēdet dom⁹: ſi caput eſt vir meli⁹ dz viuere q̄ mulier: ⁊ p̄cedere in oib⁹ bonis factis vxorē ſuam. His auctoritatibus monſtratū q adulter adulteraz dimittere non valet.

Queſtio.vij.

Nunc autē ᵍ querit̄ ſi ille q dimiſerit vxorem ſuaz cā fornicatiōis illa viuēte aliaz ducere poſſit.

Quod autem hoc fieri non poſſit teſtatur Aug. in li. de bono coniugali dicens.

Vinculum coniugij fornicatione non pōt diſſolui.

ſua quilibet infamis admittit̄. Sed dicim⁹ hoc ſpāle eſſe in adulterio ⁊ lenocinio: hec enī exceptio adulterij vel lenocinij repellit agentē. vt extra de diuor. ſignificaſti. ⁊ extra de eo qui cog. cōſang. vxo. ſue. diſcretionē. ff. ſo. ma. cū mulier. ij. C. de adul. qm̄ alexandrū. Sed huic ꝯdicit l. ff. de adul. l. ij. §. ſi publico. vbi dī q exceptio lenocinij vel adulterij nō repellit maritū. Ad hec ſolet dici q illa lex loquitur qn̄ poſt litē conteſta. obijcit̄ lenocinij crimen vel adulterij. Et dicūt qdam q eſt ſpāle in adulterio q poſt litē conteſt. nulla replicatio vel exceptio admittat̄: ⁊ ad ſolutionez ſuā ꝯfirmādā inducūt illud. ff. de adul. ſi maritus. §. p̄ſcriptiōes. naz ibi dī: q poſtq̄z nomē accuſati fuit receptū inter eos nulle p̄ſcriptōes admittuntur. h. tn̄ dicit q ſi an̄ lit. cōteſta. nō credebat adulterū accuſatorē cōmiſiſſe: ⁊ poſtea ſciuit bene pōt excipere ꝯ eum: ſed tn̄ huic ꝯdicit⁹. §. ſi publico ꝯdicit: naz ibi dī q exceptio poſt lit. conteſta. fuit admiſſa. ſ; intellige q admiſſa fuit de facto.

ᵃ Purgat⁹.i. immunis: nō enī ſufficit q ſit purgat⁹: nā licet vxor peniteat de adulterio: ſi tn̄ viri adulteriū velit accuſare repellit̄ exceptione: nam cū poſt penitētiam vir poſſit eā accuſare: videtur multo forti⁹ q eam poſſit exceptiōe repellere. arg. J. pxi. cauſa. q. ij. admonere. argu. ff. de reg. iur. inuitus. §. cui damus. Sed quid ſentis ſi vir eā ſibi recōciliauit ⁊ poſtea vir adulterat̄: ſi enim eū vxor velit accuſare poterit eam repellere exceptiōe adulterij quod vxor cōmiſit ⁊ ipſe remiſit recōciliando eam: ⁊ etiā deus ſibi remiſit cū iam ipſa penituit. ꝟ. e. qō. j. apud miſericordem. Reſpō. ſic: quia quedam poſſumus cōſequi excipiendo que nō poſſumus conſequi agēdo: quia qui crimen intendit vidēduz eſt ſi ipſe prius fuerit crimino ſus. vt. vj. q. j. qui crimen. Ar. cōtra. xxiij. q. iiij. ſi illic. h. Ego dico q viro non competit exceptio: cum iam ſit ab eo remiſſa. vt. ff. de edil. edic queritur. §. ſi venditor.

Si ducturi. Caſus. Dicitur h̄ q tales debent eſſe viri vxoribus quales volunt ſibi eſſe vxores. Nam cum ipſi velint vxores intactas eſſe: ⁊ ipſi intacti debent eſſe. Sequentia duo. c. plana ſunt.

ᵇ Intactā. Iniquū enim eſt vt pudicitiā vir ab vxore exigat quā ipſe non exhibet. arg. ff. ad le. iul. de adulte. l. ſi vxor. §. iudex. ꝟ. di. xxv. eſto ſubiectus. Itē fruſtra petit debitū qui qḋ debet nō impendit: qḋ enim quiſq̄ iuris ⁊c. arg. di. ix. neq̄z. argu. ꝟ. e. q. iij. nemo.

Iniquum eſt. ᶜ Judicari. iij. q. vij. cui⁹ i agēdo.

Indignantur. ᵈ Pēdere.i. ſuſtinere: a pēdo pēdiſ.

ᵉ Grauius. Arg. maiorē eſſe reatum ex pſona delinquentis. ar. xj. q. iij. precipue. xxv. qō. j. nulli.

Non mechaberis. Caſus. Dicitur in hoc. c. q vir mechari nō dz: nec dz petere ab vxore qḋ ipſe ſeruare non debet: nā cū vir ſit caput vxoris p̄cedere debet eaz in caſtitate ſicut in domo: ne domus ſua capite deorſum pendeat.

ᶠ Precedere. Qḋ dicitur hic de viro reſpectu vxoris intelligendum eſt de prelato reſpectu clericorum: ⁊ de clerico reſpectu laicorū. argu. j. qō. j. viliſſimus. ⁊. viij. q. j. c. vlti. ⁊ de magiſtro reſpectu diſcipulorum quos precedere debet C. de profe. ⁊ me. magiſtros. viij. q. j. qualis.

Queſtio. vij.

Nunc autē. Hec q. diuiditur in ſeptem partes. In prima quaruz pbat. ix. auctibus q ſi aliqs dimittit vxorē cā fornicatōis manebit in caſtitate ea viuēte: vel recōciliabit̄ illi. ſcḋa ibi: ſuit eni. tertia ibi: nō ſoluz. q̄rta ibi: his ita. q̄nta ibi: ſ; illḋ. ſexta ibi: hi q. ſeptima ibi: vt ergo. Jo. de fa.

Caſus. Hic intitulat̄ ſeptima. q. qua querit̄ an vxore ſua dimiſſa viuēte poſſit aliā ducere qs: ⁊ indiſtincte dico q non: ⁊ hoc probat̄ per ſeq. c. quoꝝ primuz per ſe patet.

ᵍ Nunc autē. Hec. q. non h; q̄ōnem: q: non pōt dimiſſa vna aliā ducere niſi cuz matrimoniū rūpitur: ⁊ prior deſinit eſſe vxor: vel cuz ſponſa ingredit̄ monaſteriū: vel cum infidelis dimittitur nolens cohabitare viro. xxv. q. ij. de inceſtis. ⁊. q. vi. ſi duo. extra de cōuer. coniuga. ex publico. ⁊ extra de diuor. quanto.

Debitū petens impendat qḋ debet.

Exo. xx. b. Deut. v. b.

Adde tex. quaſi in terminis. in l. ſi vxor. §. iudex. ff. de adul.

Maritus q vxorē pter fornicationē dimiſit an aliā ducere poſſit.

Interueniēte diuortio[a] non abolet cōfederatio nuptialis: ita vt ſibi cōiuges ſint etiam ſeparati: cum illis etiam cōmittitur adulteriū quibus etiam fuerint poſt ſuum repudium[b] copulati:

Idem de adulterinis coniugijs. lib.ij. ¶ Nulla ratione diſſoluitur coniugiū: quod ſemel initum probatur.

Licite dimittit uxor ob cām fornicatiōis ſ; manet vinculū prioris: propter qḋ fit reus adulterij qcunq; duxerit dimiſſam ob cauſaz fornicatiōis: ſicut aūt manē-te[c] in ſe ſacro regenerationis excōicatur quiſq; reus eſt criminis: ita que ſepat a viro nunq̄ carebit ſacramēto coniugij etiā ſi non recōcilietur viro: carebit aūt ſi mortuus fuerit vir eius: re[9] vero excōicatiōis ideo nunq̄[d] carebit regeneratiōis ſacramento etiā ſi nō recōciliatus fuerit: q2 nunq̄ morit deus cui ē copulat[9] in baptiſmo.

Idē ſup eplaz pauli ad corinthios. ¶ Siue vir ab uxore: ſiue uxor a viro cauſa fornicatiōis diſceſſerit alteram habere prohibetur.

Apoſtolus[e] dicit: his qui ſunt in coniugio pcipio: non ego ſed dn̄s uxorem a viro ſuo nō diſcedere[f]: q ſi diſceſſerit manere inuptam aut reconciliari viro[g] ſuo. ¶ Poteſt eni fieri vt diſcedat ea cā qua dn̄s permiſit: at ſi femine l; virū ſuuz dimittere pter fornicationis cām quid rn̄debim[9] de hoc qḋ dicit poſterius? Et vir uxorē ſuā non dimittat: q̄re nō addit excepta cā fornicationis: qḋ dn̄s permittit? niſi qḋ ſimilē[h] formā vult intelligi: vt ſi dimiſerit (qḋ cauſa fornicatiōis permittitur) maneat ſine uxore: aut recōcilietur uxori: ⁊ poſt pauca. ¶ Dn̄s autem pmiſit cauſa fornicatiōis uxorē dimittere: ſed q2 pmiſit non iuſſit.

Idē de ſmone dn̄i in mōte.

Interueniente. a ¶ Diuortio. Diuortiū aūt non eſt vex niſi cū fit aio cōſtituēdi diſceſſionē. ff. de pe. diſtin. j. diuortiū. Diuortiū aūt dictū eſt a diuerſitate mē-tis: vel q2 in diuerſas ptes eūt q matrimoniū diſtrahūt. ff. de repu. l. ij. nec fit diuortiū quo ad mr̄imonij eſſentiā: ſed quo ad vſuz carnis ⁊ duplr fit: vel ppetuo vt. ſ. p xi. q. v. qḋ deo. vel ad tps. xxx. q. j. neſſe.

Diuortiū vnde di.

b ¶ Repudiū. i. diuortiū: nā repudiū pprie eſt iter ſponſos. ff. de v. ſig. inter ſtuprū. §. diuortiū.

Licite. ¶ Caſus. Dicit aug. i hoc c. q licite qs dimittit uxorē cā fornicationis: ſed tn̄ durat vinculū cōiugale: vn̄ facit cōparationē federis nuptial ad fidē baptiſmalē. Nā ⁊ ſi diuortium fiat tn̄ mr̄imoniū pſeuerat. Silr ⁊ ſi baptiçatus cōione eccleſie priuet tn̄ baptiſma pſeueret. poſtea facit diſſimilitudinē inter eadē: nā mr̄imoniū morte finit: ſecus in baptiſmate.

c ¶ Manēte. Arg. q nec ſacro ordinis careat depoſitus cū hec duo ſibi equiparat canō: ſc; ſacrm ordinis ⁊ ſacrm baptiſmi vt. ſ. de conſe. di. iiij. oſtēdit. arg. contra. l. di. accedens.

d ¶ Nunq̄. hic habes q verū ſacrm baptiſmi nunq̄ in aliquo abolet: vnde videt q aia ſemel baptiçata nunq̄ debeat iterum baptiçari: ⁊ ſi millies quis reſuſcitaretur ad vitā. Sed quid de ordinibus: quid de poſſeſſionibus: quid deniq; de uxore laçari nūquid ſunt ei omnia reſtituēda? Item nūquid anima cōtrahit originale peccatū cū denuo applicatur carni? De originali dicit. h. nō eſſe illud in ſuſcitato: q2 morte extinguit: ſed dignitates ⁊ uxorem petere nō poteſt de iure: de equitate tamē ſi vacat ei eſt ſubueniēdum. San. dicit nō eſſe mortem vbi reſuſcitatio ſit ſecuta: ſed potius diuinā quādam vocationē: ideoq; nec matrimoniū diſſoluitur nec cetera amittūtur: qḋ autem dicit Aug. nō de naturali morte: ſed de miraculoſa intelligit. Tu dic matrimoniū morte diſſolui: vt hic di: cum ſit quedā ſocietas que diſſoluit morte. ff. p ſoc. cum duobus. §. idem reſpō. mors autem oia delet. in auc. de nup. §. deinceps. col. iiij. Idem dicēdum de prelatura. Sed baptiſma nō deletur morte vel aliqd aliud in quo cōfertur gratia vt ordo. vnde reſuſcitat[9] non eſt denuo ordinādus. ⁊ eſt ratio: q2 per baptiſmū copulatur imortale imortali. ſ. anima deo: per matrimoniū mortale mortali. ſ. corpus corpori: ⁊ ita diſſoluit morte ſola. vnde dicit Baz. q matrimoniū non ſoluitur ingreſſu monaſterij: q2 dicitur h q ſola morte ſoluitur matrimonij ſacramētum. Joan. quid iuris ſit de hoc in queſtionibus notaui. B.

Mortu[9] ſi ſuſcitet an debeat itex baptiçari ⁊ uxorē ⁊ bona recipere.

Apoſtolus. ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur i quattuor partes. In prima oſtendit Aug. q vir uxorē dimittere nō debet niſi cauſa fornicatiōis: qua dimiſſa aut eaz ſibi recōciliet aut cōtineat. In ſcḋa parte querit quare h adiectio non eſt appoſita ſc; cauſa fornicationis cū dixit apoſtolus: ⁊ vir nō dimittat uxorē ſuam: ſicut dictū eſt ibi: Uxor non dimittat virū ſuum niſi cā fornicationis. Et reſpondet ideo q2 intelligitur repetita. In tertia parte oſtendit q fornicatrix nō iubetur dimitti ſed permittit. In quarta pte oſtēdit q ſi nō poteſt aliā ducet: multo minus fornicari. ſecūda pars incipit ibi: poteſt eni. tertia ibi: dn̄s autē. quarta ibi: idem de ſmone. Sequētia duo. c. plana ſunt.

Di...

j. C... vij...

e ¶ Apl'us dicit. in epla ad corinthios.

f ¶ Non diſcedere. niſi propter fornicationem.

g ¶ Uiro. etiā inuito: maxime ſi non ſunt ſepati iudicio eccleſie: imo etiam poſt ſniam vſq; ad biēnium poteſt eaz ſibi recōciliare inuitam. vt. C. de adul. auc. ſed hodie. Sed quid ſi poſtea maritus adulteret poſtq̄ ſnia eſſet lata ꝯ uxorem de adulterio? Dicunt oēs q maritus tenet eaz recipe. vt extra de diuor. ex lr̄is. ⁊ extra de iureiur. tua. ⁊ extra de adul. tua. quod vix credo eo q nulla facta ſit iniuria mulieri. vt ij. e. queādmodum. eſt eni liberatus a mutua ſeruitute: nam cū illa mulier nō poſſit induci teſtis ſuper aliquo cum ſit dānata de adulterio: ergo nec ad accuſandū admittitur: nō enim pōt dici q ſuā iniuriaz pſequat cū omne ius ſiue etiā ſeruitutē quam habuit in viro pdiderit: ⁊ pmiſſas decre. intelligo cū non fuit ſnia lata ſup adulterio ſed tn̄ de diuortio: multū enim refert an iudex ita ſniauerit pronūcio te adulteratā: an ſic: pnūcio virū eſſe ſeparandū a te. ſic. ij. q. iij. §. notādum. Uel ibi iudex ex officio ſuo reſtituit virū mulieri: alſ incōueniens eſſet q ſnia a qua nō eſſet appellatū: ⁊ que trāſiuit in rē iudicatam pter delictum ſupueniens retractaretur. hoc aūt bn̄ cōcedo q propter delictū ſupueniēs reſtituet ſeruitus prior dūmodo ſnia non preceſſerit ſuper adulterio: ſi tn̄ factū fuerit publicū. vt ex de diuor. ſignificaſti. Jo. ꝯtrariū dixi in qōnib[9] per decr. illā ex lr̄is. ⁊ decre. ſignificaſti. nā illa decre. ex lr̄is. expſſe ponit hūc caſuz. B.

M... per... ab... par... poſt... ulte... ſit e... tue...

h ¶ Similē. Ar. q ea que premittūtur in ꝯtrariis intelliguntur repetita in ſequētibus: ⁊ q precedētia decre.

Fieri pōt vt vir dimittat vxorē cā fornicationis quā exceptam dñs eſſe voluit. Iā vero ſi nec illi nubere ɔceditur viuo viro ſuo a quo receſſit: nec huic alteram ducere viua vxore ſua quā dimiſit: multo min⁹ fas eſt illicita cum quibuſlibet ſtupra cōmittere. Item ex concilio mileuitano.

¶ Ab vxore dimiſſus vel dimiſſa a viro ad pniaȝ redigant niſi aut ɔtinēter viuere aut ſe recōciliare voluerint.

Placuit vt ſm euangelicā ⁊ aplicam diſciplinaȝ neqȝ dimiſſus ab vxore neqȝ dimiſſa a marito alteri ɔiūgant: ſed ita maneāt: aut ſibimet recōcilient: qḋ ſi contēpſerint ad pniaȝ redigāt. Item Aug. de ſermone domini in monte habito.

¶ Mechatur qui a viro dimiſſam ducere preſumit.

Dominus ad illud cōfirmandū vt non facile dimittat vxor ſolā fornicationis[a] cām excepit: ceteras vero vniuerſas ⁊ innumerabiles moleſtias ſi que extiterint: iubet pro fide ɔiugali ⁊ pro caſtitate fortiter ſuſtineri[b]. ⁊ mechū dixit etiaȝ virum qui eā duxerit que ſoluta eſt a viro. Itē hierony. ad damaſum pſbyteruȝ.

¶ Adultera probat: que viuente viro alteri nubit.

Omnes[c] cauſationes apls amputās aptiſſime diffiniuit viuēte viro eſſe adulterā mulierem ſi alteri nupſerit: nolo[d] mihi pferas raptoris violentiā: matris[e] perſuaſionē: patris[f] auctēm: ppinquorū[g] cateruā: ſeruorū inſidias ⁊ parentū contumelias: dāna rei familiaris: ɔ̄diu viuit vir: licet adulter ſit: lȝ ſodomita[h]: lȝ flagitijs oībus coopꝰtus: ⁊ ab vxore ppter hec[i] ſcelera derelictus maritus tñ eſt reputandus eius. ſ. cui alterū virū accipe non lȝ: non hec aplus ppria auctoritate decernit: ſȝ chriſto in ſe loquēte chriſti verba ſecutus eſt: q ait in euangelio: Qui dimittit vxorem ſuā excepta cā fornicationis facit eā mechari: ⁊ q dimiſſaȝ acceperit adulter eſt: vnde ⁊ aplus graueȝ coniugij ſarcinā[k] intelligens: ſi ita eſt (inquit) nō expedit hoi vxorē accipe. ad qḋ dñs: qui poteſt hoc capere[l] capiat. ſtatimqȝ ſub exemplo triū eunuchorum[m] virginitatis infert btitudinē que nulla lege carnis[n] retinetur[o]. Itē ex ɔci. elibertano. ¶ Mulieri fideli que virum adulterum dimittit: alij nubere non licet.

Fidelis femina q̄ adulterū maritū reliquerit fidelem[p] ⁊ alterū maritum duxit prohibeat ne ducat: ſi autem duxerit non prius accipiat cōionē ɔ̄ is quem reliquerit de ſeculo exierit[q]: niſi forte neceſſitas īfirmitatis dare compulerit. Item ex concilio martini pape.

¶ Ad pniam ē cogēdus q multis nuptijs copulatur.

mināt ſequētia: vt hic. ⁊ ff. de ver. ob. ticia. ⁊ ff. de cōdi. ⁊ demō. auia. ⁊ ff. de vi. ⁊ tri. le. l. vl. per ſequētia ſilr pcedentia. vt. xxvij. q. ij. egreſſus. ⁊ p mediū tam precedēs ɔ̄ ſequēs. ex de ap. ſecundo regris. Itē huic vi ɔ̄triū. extra de appel. ingſitioni. ⁊ ibi quere ſolutionē illi⁹ brocardi.

Dominus. a ¶ Fornicationis cāȝ. Sed q̄re dominꝰ ɔſtituit tm̄ pp hoc crimē eā dimitti cū alia queda ſint maiora: iō q2 cū ipſa in hoc nō ſeruet fidē non eſt ei ſeruāda: ⁊ ita punit in q̄ delīqt. j. q. iij. §. itē peccato. Itē q2 fornicatio ē vxoris maculat corpus viri. vt ſ. e. qō. j. in ɔiugio. Itē eſt h ar. q q vnā cām excepit itelligit oēs alīs incluſiſſe. ff. de euic. q libertatis.

b ¶ Suſtineri. Ar. pro leproſis. ⁊ ſ. e. q. v. ſi vxorem.

Omnes. ¶ Caſus. Hiiuen. ſic ponit hūc caſū. Apls vſus auctē dñi in euāgelio expſſe probat q mulier nullā hȝ excuſationē q̄ viro dimiſſo ⁊ viuo alij nubat: neqȝ pp crimē pmi viri: nec p violentiaȝ ſecūdi nec p metū parētuȝ. vnde dñs grauē mr̄imonij ſarcinā pfitetur. Deinde tria genera eunuchoꝝ ſubiūgit. Cauſationes vel excuſationes.

c ¶ Oēs cauſationes. ſ. actiōes vel allegationes.

d ¶ Nolo. i. nolo q excuſationem mulieris alleges.

e ¶ Mr̄is. i. eā traditā a mr̄e inuitaȝ.

f ¶ Pr̄is. q2 pina. ſ. volūtate ſit factuȝ.

g ¶ Propinquoꝝ. ſ. q ppinquorū caterua ad eā veniſſet.

h ¶ Sodomita. Videt ergo q marit⁹ poſſet dimitti pꝑter op⁹ ſodmiticū vt. j. c. adulterij. vbi dꝛ q illud crimē ſit mai⁹ adulterio. Itē qd dices ſi ppriam vxorē polluit ex clauſtra pudoris vel ſeipȝ polluit ꝓprijs manib⁹: nūqd ob hoc pōt dimitti: vꝛ q ſic: q2 noie mechie oīs illicit⁹ ɔcubitus ⁊ illicitus mēbroꝝ vſus ɔtinet. vt. ſ. e. q. iiij. meretrices. ⁊. c. ſeq. qḋ lau. ɔcedit. vix credo q pp aliqḋ iſtoꝝ vir poſſit dimitti. vt. xxv. q. iij. ex ordinaria. Sed qd dices de volūtate fornicādi cū ⁊ ipſa ſit fornicatio. vt. ſ. q. v. q viderit. Nā corpore aliq̄ eſt corrupta anteq̄ veniat ad ſuū corruptoreȝ. vt. ſ. e. q. v. ꝓpoſito. nō dico q ob hāc cām poſſȝ dimitti: q2 de occultis nō iudicat eccl̄ia vt. xxxij. di. erubeſcant. vj. queſtio. j. ſi omnia.

i ¶ Propt̄ hec ſcelera derelictus. ad hoc qḋ dixit adulter ⁊ ſodomita retulit ſe: nō eni pp aliaȝ cām pōt dimitti vel derelict⁹ de facto. Vel dic i. ꝓpter duplex genus fornicationis. xxviij. q. j. idolatria.

k ¶ Sarcinā. Nam dicit lex q mr̄imoniū multis calamitatib⁹ opprimit. C. de impo. lucra. dſcri. l. vlti. lib. x.

l ¶ Cape. ṽginitateȝ. ſ. nā lȝ mr̄imonium grauet h graui⁹ eſt.

m ¶ Triuȝ eunuchoꝝ. i. triū generuȝ eunuchorū: nā qdaȝ ſunt eunuchi ꝓpter nālē frigiditatē: alij pp ſectionē: alij volūtate: iſti pferunt: horū eni ṽginitas vitā redolet angelicā: vt in exodo legitur. Matthe. xix. b. Eunuchi ſunt triplices.

n ¶ Carnis. Pret carnē viuere angelicū eſt: de his dictū eſt: beati q caſtrauerūt ſe ⁊c̄. xxxij. qō. v. q ſitit. ⁊ ṽginitas replet paradiſuȝ. ſ. e. q. j. nuptie. j. Corin. vij. b.

o ¶ Retinet. Lex carnis ē reddere petēti debitū: hac lege non tenet ṽginitas: vel nō tenet lege carnis ſed tātum de dono ſpirituſſancti.

Fidel. ¶ Caſus. Dꝛ h q ſi vxor virū reliquat pp fornicationē ⁊ aliū ducat non dȝ admitti ad cōionē donec pri m⁹ viuit: niſi forſitā in articulo mortis fuerit ɔſtituta: vl̄ aliter donec ſecūdus viuit quē reliqt: ⁊ q dicit vbi exierit hoc eſt in eius ✝ actione: ⁊ vtrūqȝ ꝓbabiliter dici poteſt. Sequen. c. patet ⁊ qḋ ibi dꝛ multis: intellige eodē tpe cōprehendat: attēto quāto tempore penitentiā agat vel fecerit. Al's ✝ affectione.

p ¶ Fidelem. Nā ſecus ſi infidelem ꝓpter fornicationē ſpūalem dimitteret nolentē ⁊c̄. xxviij. qō. ij. ſi infidelis.

q ¶ Exierit. hec pena ſtatuitur in deteſtationē illi⁹ cri-

minis: vt etiam poſt penitentiam non poſſit adulter cum adultera cõicari: ſcz corpore chriſti quãdiu primus vir viuat niſi ſit articulus mortis: vt de hoc notaui. ſ. xxvij. queſtio. j. deuotam. ⁊ c. que chriſto.

S Jqs. a ❡ Copulat⁹. eodẽ tpe: de talib⁹ eni loqtur hoc. ⁊ c. xxxi. q. ĩ his.

b ❡ Cõprehẽdat. i. abbreuiat. xv. q. vlti. hi q. lxxxij. diſt. pſbr.

Q Ueadmodũ. ❡ Caſus. Dicit ꝙ ſicut recte dici põt ignorãter qs pec cat lz min⁹ ꝙ̃ ſcienter: ita recte qs dicit peccare q ꝓ fornicatiõe ſua dimiſſa aliã ſupduxit: lz minus peccet: ꝙ̃ ille q ſine culpa ſua dimiſſa aliã ſupduxit. Seq. §. pater: in quo nihil aliud dicit Gra. niſi q: diſtinguit gradus peccandi in fornicatione: ⁊ ad hoc inducit ſequentia. c.

c ❡ Non recte. i. nõ vere: ⁊ hoc de eo qui negligit ſcire. ⁊ ita de ignorantia iuris vel facti ſupina.

d ❡ Ignorãtiũ. nã ꝗ ꝑ ignorãtiã peccet qs expreſſum eſt xxiiij. q. j. ſi qs dedit. arg. ↄ. xv. q. j. illa cauẽda. ſed iõ dicit illa cauẽda: que ex volũtate ⁊ c. q: grauiora ſunt. Ul' dic ignorãtiũ ius vel q̃titatẽ vel qualitatẽ delicti ſcientiũ tñ factũ: alás ſi nullo mõ ſcirent vt infans vl' furioſus non peccant. ſic ſoluit ↄriũ. xv. q. j. aliquos. ⁊ c. illa.

e ❡ Minor. q: facto diuortio non tenet ei ad mutuã ſeruitutẽ: ⁊ iõ non vi venire ↄ fidẽ ↄiugalẽ: ⁊ iõ non facit alteri iniuriã: ſi eni p⁹ adulteriũ ſtati reſtituta eẽt ꝑ ſoꝛ ſuitus: ergo tm̃ deliqt vt ꝑus. ❡ Sunt enim. hec eſt ſcd'a ps. q. in qua

Diuortio facto non debet mutua ſeruitus.

S Jquis fuerit multis nuptijs copulatus[a] penitentiã agat: cõuerſatio aũt ⁊ fides penitẽtis tẽpus com pchẽdat[b]. Item aug. de adulterinis coniugijs. lib. j.

❡ Qui ob fornicationem vxorem dimittit ⁊ aliam du cit mechari probatur.

Q Ueadmodum nõ recte[c] dici põt: ſi neſcit hõ non peccat: (ſunt eni peccata ignorantiũ[d] q̃uis minora ꝙ̃ ſciẽtium) ita etiã non recte dici põt: ſi cã fornicationis dimiſerit vxorẽ vir ⁊ aliam duxerit nõ mechat. Eſt eni mechatio ⁊ eoꝝ qui alás ducunt relictis ꝓpter fornicationẽ prioribus: ſed vtiq; minor[e]: ꝙ̃ eorũ qui nõ ꝓpter fornicationẽ dimittunt. ❡ Sunt eni in fornicatiõe gradus: vt ſicut grauius peccat adulter ꝙ̃ fornicator: ſic grauius delinqt q nec ſua dimiſſa aliã ducit eo ꝙ ſuã dimittẽs aliã cognoſcit: grauius quoq; qui vxorẽ ſuã habẽs ad ↄiugẽ ꝓximi ſui accedit: ꝙ̃ q non hñs vxorẽ thorum alterius violat: vel vxorat⁹ ad ſolutã accedens: ſed hos oẽs inceſtuoſi trãſcedunt quos vincũt ↄtra naturã ꝺlinquẽtes. Uñ augu. de adul. ↄiugijs.

A Dulterij malũ vincit fornicationẽ: vincit autẽ ab inceſtu[f]: peius eſt eni cũ matre ꝙ̃ cũ aliena vxore cõcũbere: ſed oium horũ eſt peſſimũ qđ ↄtra naturã[g] fit: vt ſi vir mẽbro mulieris nõ ad hoc ↄceſſo voluerit vti: vſus enim naturalis ſi vltra modũ probabit: in vxore qdẽ veniale[h] peccatũ eſt i meretrice dãnabile: ſz iſtud qđ contra naturã eſt execrabilr fit in meretrice ſz execrabilius[i] in vxore[k]: tm̃ eni valet ordinatio creatoris ⁊ ordo creature: vt in reb⁹ ad vtendum cõceſſis cũ modus exceditur longe tolerabili⁹ fit: ꝙ̃ in eis que cõceſſa nõ ſunt vel vnus vl' rarus exceſſus. Itẽ amb. i li. de patriarchis.

❡ Minus eſt ſcḋm naturã coire ꝙ̃ ↄtra naturã delinquere.

O Fferebat[l] ſanctus loth filiarũ pudorẽ: nã ⁊ ſi illa quoq; flagitioſa impuritas erat: tñ minus erat ſcḋm naturam coire: ꝙ̃ aduerſus naturã delinquere: pferebat domus ſue verecũdie hoſpitalẽ gratiam etiã apud barbaras[m] gẽtes inuiolabilem. Itẽ augu. cõfeſſionũ lib. iij.

❡ Grauiora ſunt flagitia que cõtra naturã probantur q̃libet inceſta macula.

F Lagitia que ſunt ↄtra naturã vbiq; ⁊ ſemp repudiãda atq; puniẽda ſunt: q̃lia ſodomitarũ fuerũt: que ſi oẽs[n] gẽtes facerẽt eodem criminis reatu diuina lege tenerẽtur: que nõ ſic fecit homines vt ſe illo vterent modo: violat ꝗppe ipſa ſocietas que cũ deo[o] nobis eſſe dz cũ eadẽ natura cui⁹ ipſe auctor eſt libidinis puerſitate[p] polluit. Itẽ cõtra Joui. li. j.

f ❡ Ab inceſtu. Et ſic videtur ꝙ quilibet inceſtus ſit maior adulterio: vt. ff. de adul. ſi adulterium. §. j.

g ❡ Contra naturam. quo caſu male vinci: ꝙ̃ vincere. ſ. xxij. queſtio. ij. in ipſarum.

h ❡ Ueniale. ar. ↄ. b. q dixit mortalit' peccare cũ ꝓpria vxore cũ excedit modus: vt. ſ. e. q. iiij. origo.

i ❡ Execrabili⁹. ar. hic ꝙ plus peccat q iurat p deũ mendaciũ ꝙ̃ q iurat p creaturã mendaciũ: vt xxij. q. j. mouet.

k ❡ In vxore. ſ. e. q. ij. quicqd. ↄ. ibi de naturali hic de ext'ordinaria cõmixtione agit. de q̃ di. xxv. q. iij. extraordinaria.

O Fferebat. ❡ Caſus. Scũs loth volẽs pferre hoſpitalẽ gratiã pudori filiaꝝ ꝓprias filias voluit ꝓſtituere: quia min⁹ malũ erat ſcḋm natura coire ꝙ̃ contra naturã delinqre.

l ❡ Offerebat. ſ. di. xiiij. ꝙ ait. ↄ. xv. q. j. ſi qs in clero. Sz dic ſcũs alás vel quo ad ↄcilũ: q: volebat hoſpites illeſos ſeruari.

m ❡ Apud barbaras. nã ⁊ hoſti fides eſt ſeruãda: vt. xxiij. q. j. noli. ⁊ hoſpes tenet hoſpitẽ defendere: vñ ⁊ lex dat actionẽ ↄ eũ. ff. nau. cau. l. j. in pn. ⁊ dicet in die iudicij: hoſpes fui ⁊ non recepiſtis me ⁊ c. xlij. di. §. ſi.

F Lagitia. ❡ Caſus. Dicit aug. in hoc. c. ꝙ flagitia q̃ fiunt ↄ naturã ſunt ab oibus refutãda ⁊ punienda: nã ſi oẽs homies morbo ſodomitico laborarẽt oẽs ꝓ peccato rei tenerẽtur: nec eni hoies ſic ſe abuti pñt qn ſocietas ↄcta cũ deo violet. puerſitate. i. perverſo ordine libidinis. ſ. mẽbris nõ cõceſſis nec licitis.

di ꝙ mai⁹ peccatũ in fornicatõe eſt ſodomiticũ. Jo. de fa.

A Dulterij. ❡ Caſus. In hoc. c. diſtinguit aug. diuerſos gradus i fornicatõe: vñ dicit ꝙ adulteriũ vicit fornicationẽ: vincit aũt ab inceſtu: q: magis peccat inceſtuoſus ꝙ̃ adulter: ſz fornicatio ↄ naturã excellit oẽ genus adulterij: q̃ execrabil' eſt i meretrice execrabilior autẽ i vxore: tolerabilius aũt ſit vſus i reb⁹ ↄceſſis ad vtẽdũ:

n ❡ Que ſi oẽs. Arg. ꝙ rõne multitudinis vel ↄſuetudinis nõ excuſat qs a culpa. ar. ſ. ea. q. iiij. obijciunt. ↄ. ſed itellige i his q̃ fiũt ↄ nãz. Uñ qs ꝑ multitudinẽ excuſatur hẽs de pe. diſt. vj. c. j. in ſi. ⁊ xliiij. diſt. comeſſationes.

o ❡ Que cũ deo. De q̃ habes. J. de conſe. di. ij. in chriſto.

p ❡ Peruerſitate. i. ordine puerſo: grani⁹ tñ puniũt le

ges hoc crimen ꝙ canones: vt eſt de excef. pla. clerici. C. de adul. cū vir. Et dicit imperator ꝙ tale crimen peſtilētias ⁊ tempeſtates inducit. in auc. vt non luxu. ꝯ natu. circa fi. colla. vj. ſed qui puerum corrupit ad ſtuprum morte punitur. ff. de peni. diſtin. j. qui puero.

Uſus naturalis. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ eſt vſus naturalis ⁊ nō naturalis: quāq; naturalis eſt licitus vt in coniugio: quāq; illicitus vt in adulterio: inaturalis ſemper eſt illicitus ⁊ dānabilior adulterio ⁊ fornicatiōe vſu naturali facta.
a ℭ Arguebat. in epiſtola ad romanos.
b ℭ Dānabiliores. quod verum eſt: vt s. eo. adulterij.
‡ 3 Non ſolū. Hec eſt tertia pars q. in qua Iſidorus deteſtatur crimē adulterij. Joan. de fa.
ℭ Caſus. Hoc. c. diuidit in tres partes. i prima oſtēdit Iſidorus q̄ ſit fornicatio carnalis. in ſecūda aſſignat triplicē ſpūalem fornicationē: quarū vna conſiſtit in idolatria alia in vſu mulieris per cōcupiſcētiā alia ois īmunda pollutio. in tertia parte oēm fornicationem pre ceteris vitijs deteſtatur: nam qui quotidie ⁊ indiſcrete fornicantur ſunt pecudibus cōparandi. Quedam. ſ. femine.
c ℭ Peccatū. i. peccati reatus: quia actuale peccatū tranſit actu ſed remanet reatu: originale ecōuerſo. de cō. ſe. di. iiij. nō ex quo.
d ℭ Adhuc. ff. de cōſe. di. ij. quotidie.
e ℭ Delectet. s. diſti. xlviij. hinc. ver. ponderoſus.
f ℭ Teneat. ſ. vt delectet: nam tunc peccat mortaliter. argu. di. lxxxj. valet. nam ſi ad hoc teneat vt doleat nullū tale remedium ſicut continuata memoria. de pe. di. ij. iudas.
g ℭ Seruitus. ſ. ideo omnis ⁊c̄.
h ℭ A deo. ſ. de ſalomone. s. e. q. iiij. ſalomon.
i ℭ Septem vitia. ſ. ſuperbia inuidia ira auaricia accidia ſiue triſtitia gula luxuria: pro qua ponitur hic fornicatio: hec ſūt cardialia alia ſūt q̄ſi ramuſculi. de quibus habes xv. di. §. criminis.
k ℭ Fornicatiōis. iceſtus eſt. Lau.
l ℭ Maximum. ſ. cōe. vel maximum dicit ꝙ habet ſub ſe multas ſpecies. xxviij. q. j. idolatria.

ℭ Turpior ⁊ flagitioſior eſt vſus cōtra naturā ꝙ fornicationis vel adulterij.

Uſus naturalis ⁊ licitus eſt ſicut in cōiugio ⁊ illicitus ſicut in adulterio: cōtra naturā vero ſemper illicitus: ⁊ procul dubio flagitioſior atq; turpior: quē ſanctus apoſtolus ⁊ in maſculis ⁊ in feminis arguebat[a]: dānabiliores[b] volens intelligi ꝙ ſi in vſu naturali vel adulterādo vel fornicādo peccarent. Item Iſidorus.

ℭ Omnis imunda pollutio fornicatio eſt: licet varia ſint peccata fornicationis.

‡ 3 Non ſolum de cōmiſſa fornicatione peccatū[c] regnat in homine: ſed ſi adhuc[d] delectetur[e] atq; animum teneat[f] procul dubio regnat: fornicatio carnis adulteriū eſt: fornicatio animi idolorū eſt ſeruitus[g]. Eſt aūt ſpiritualis fornicatio de qua dñs ait: Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam iā mechatus eſt eā in corde ſuo: ois īmūda pollutio fornicatio dicitur ꝙuis quiſq; diuerſa turpitudinis volūtate proſtituatur: ex delectatione enim fornicandi varia gignuntur flagitia quibus regnū dei clauditur vt hō a deo[h] ſeparetur. Inter cetera ſeptē vitia[i] vitiū fornicationis[k] maximū[l] ſcelus eſt: quia per carnis imunditiam templū dei violatur. Sunt aūt quedam que ſicut aīalia abſq; vlla diſcretione indeſinēter libidini ſeruiūt: quas ego nec munis pecudibus cōparauerim: pecora enim cum cōceperint vltra nō indulgent maribus copiā ſui. Item ex epla cle.

ℭ Adulterium ſecundum in penis obtinet locū.

Quid in oībus peccatis adulterio eſt grauius[m]? ſecundū nāq; in penis[n] obtinet locū: quēquidem primū[o] habent illi qui aberrāt ✠ adeo etiam ſi ſobrie vixerint. ℭ His auctoritatibus euidētiſſime monſtratur: ꝙ quicūq; cā fornicationis vxorem ſuam dimiſerit aliā illa viuente ducere non poterit: ⁊ ſi duxerit reus adulterij erit. ℭ His ita rñdetur: ‡ 4 he auctoritates de his loquūtur quorū cōtinētiam carnalis infirmitas nō impedit: vel de his qui preſtantes cām diſcidij aliorū cōiūctione ſe reddiderit indignos. Itē Amb. ſup epiſtolā pauli ad Cori.

Uxor a viro non diſcedat niſi cauſa fornicationis: ꝙ ſi diſceſſerit aut maneat inupta aut reconcilietur viro ſuo: ⁊ vir ſimiliter nō dimittat vxorem: ideo nō ſubdit de viro quod de vxore premiſit: quia viro licet ducere aliam. Item Grego. iunior bonifacio epiſcopo.

ℭ Licet ducere aliam viro cui ſua ob infirmitatē corporis debitū reddere nō valet.

Quid. ℭ Caſus. Oſtendit clemens in hoc. c. eſſe graue crimē adulterium cum ſecūdum locū in penis obtineat. Et ꝙ ſit graue crimē probat per cōparationē idolatrie q̄ obtinet primū locū in prima tabula. Quem. ſ. locū primum. ſ. ſimplex relatio. Eſt grauius iperbolica locutio eſt.
m ℭ Grauius. hoc dicit ad deteſtationem criminis. ⁊ eſt ſilis modus loquēdi. s. e. q. vj. nihil iniquius. multa eni crīa ſūt grauiora adulterio vt homicidiū: vt. ff. xx. q. ij. ſi quod. ⁊ iceſtus. s. e. adulterij. ⁊ ſacrilegiū: vt. xvij. q. iiij. ſi quis. ⁊ fractio voti cōtinētie vt. xxvij. q. j. nuptiarū ⁊ generaliter vbicūq; grauior pena iponitur: vt xxiiij. q. j. nō afferamus. Uel dicitur maximus: quia maxima pena punitur. i. morte extra de fur. c. j. ⁊ ij.
n ℭ In penis. i. prohibitionibus ſecūde tabule moyſi. In prima tabula cōtinētur hec tria precepta: Nō habebis deos alienos corā me: vel nō facies tibi ſculptile. Nō aſſumes nomē dei tui in vanū. Memēto ſcificare diē ſabbati. In ſecūda cōtinentur ſeptē: honora patrem ⁊ matrem. nō occides. nō mechaberis. nō furtū facies. nō loqueris cōtra proximū tuū falſū teſtimoniū. nō cōcupiſces rē proximi tui: ſiue domū vel agrū nec ſeruum nec ācillā nec vniuerſa q̄ illius ſūt. Ergo error fidei prohibetur i prohibitione prime tabule. adulteriū i tertio mādato ſecūde tabule: hoc eſt in ſecūda prohibitiōe.
o ℭ Primū. i. i prima tabula. ℭ His auctoritatibus
ℭ Caſus. Infert. G. ex ſupdictis ꝙ qui vxorē cā fornicatiōis dimittit aliam ducere nō pōt ea viuēte. poſtea rñdet magiſter allegādo dicēs ꝙ he auctoritates itelligūtur de his quorū cōtinētia nō ipeditur propter ifirmitatē vxoris vel qui dederūt cām diſcidij vt habent aūs. h. nō itelligit de ifirmitate vxorū q̄ bene ſane erāt ⁊ poterāt reddere debitū quia ſi nō eēnt ſane poſſēt cōtrahere cū alijs illis viuētibus. ⁊ ad hoc iducit ſeq. c.
ℭ His ita. Hec eſt quarta pars q. in qua ponit duo. c. q̄ de artis loquuntur: ⁊ ideo non ſunt cōtraria iuri. Joan. de fa. ‡ 4
Uxor a. ℭ Caſus. Hoc. c. abrogatum eſt vel fuit a falſatoribus inſertum. alij dicunt ꝙ iſte non fuit magnus Ambro. Uel pōt intelligi ꝙ viro lz aliā vxorē

Adulterio multa ſunt grauiora.

✠ ℭ Ter. eſt in ſili i l. pponatur. ff. de iudi. ⁊ i l. hereditatū. ff. ad l. fal.

j. cor. vij. b

ducere adultera ꝑmortua. Caſus aūt.c.facilis eſt. Caſus ſimiliter ſeq.c.planus eſt ⁊ per te videbis: ⁊ quod in eo continet̃ conceſſit Grego.minoꝛ anglicis ꝓter ius cõe. Alij intelligūt.c.hoc de ꝑmiſſione cõparatiua alij de arta.

a ℭ Infirmitate.i.arta.s̃.q.v.puto.

b ℭ Nubat.hoc anglicis ↄceſſum eſt vt dicit Greg qꝛ noui erãt in fide: vt.ſ.e.§.q̃uis.ſed male: qꝛ iſte nõ fuit Greg. magnus nec ſcribit aug.angloꝝ epo cui illa conceſſio fcã eſt. xxv.q.ij.qd̃ ſcripſi. vel itellige ꝙ loquit̃ de ſpõſa:⁊ ſcḋm hoc illud eſt ↄſiliū:nõ eni opẽ ſubtrahit.vel intellige ꝙ de dote ei reſtituẽda.ex̃ de dona.i ter vi.⁊ vxo.c.j.⁊.ij. vel loqt̃ de arta:⁊ illḋ erit ↄſiliū nõ enim opẽ ⁊c. Sꝫ ↄ̃ hoc obijcitur ex̃ de frig.⁊ ma. cõſultationi. nã ibi dicit ꝙ nõ inueni̇t̃ aliqs canõ de arta: ſꝫ certe bñ inuenit̃ ſed nõ expꝛeſſe.vel intellige de iuuene q cõti nere nõ poteſt cui ꝑmittitur ↄ̃trahere cum vna ꝑmiſſiua cõparatiõe ne ad plures accedat.ſimile.ſ.xx. q.ij.ſi quod. vel dic hoc abrogatum eſſe: vt dicit. G.

c ℭ Opem.i.dotem reddat.

d ℭ Culpa.Ar.ꝙ ꝓbato adulterio ſtati vir poteſt dimittere vxorem ſuã ⁊ dotẽ lucratur.ex̃ de dona.inter vi.⁊ vxo.plerūq̄.

ℭ Sed illud. hec ẽ q̃ta ps.q.in qua laborat magr̃.ꝓ ſolutione.c.⁊ dicit ꝙ inceſtuoſi tñ̄ poſt mortẽ vxoꝛis pñt ↄ̃trahere: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ ſex.c. que ſunt reſtringẽda ad ius cõe. Joan.de fa.

ℭ Caſus. Soluit mõ Gra.⁊ dicit ꝙ.c. greg.eſt abꝛogatū.c. ṽo Ambꝛo.aut eſt a falſatoꝛib⁹ iſertuꝫ: aut itelligit̃ de inceſtuoſa foꝛnicatione:ita ꝙ hoc nomen vir ſit nomen innocentis:hoc nomẽ mulier ſit nomen peccantis: ſed tñ̄ peccante ſupſtite alter ↄ̃trahere non põt ſed moꝛtuo ſic: derelinquens autem ſi ſuperſtes extiterit perpetuo continebit.Et ad hoc inducit ſeq.c.

Quod ꝓpoſuiſti:ſi mulier infirmitate[a] coꝛrepta nõ valuerit viro debitū reddere qd eius faciat cõiugalis:bonū eſſet ſi ſic permaneret vt abſtinentie vacaret: ſed qꝛ hoc magnoꝝ eſt: ille qui nõ poterit ſe cõtinere nubat[b] magis: non tñ̄ ei ſubſidij opẽ[c] ſubtrahat quã infirmitas ꝓpedit: nõ tñ̄ deteſtabilis culpa[d] excludit. ℭ Sꝫ illud Ambꝛo. a falſatoꝛib⁹ dicit̃ eſſe inſertū:illud greg. ſacris canonibus imo euangelice ⁊ apoſtolice doctrine penitus inuenit̃ aduerſum[e]: quidã vero ſñiam Ambꝛo. ſeruare cupiẽtes nõ de qualibet foꝛnicatione illud arbitrantur intelligi:vt ob quãlibet foꝛnicationẽ vir licite dimittat vxoꝛẽ:⁊ viuẽte dimiſſa aliã ducat:de iceſtuoſa tñ̄ foꝛnicatione intelligitur cuꝫ vxoꝛ vꝫ alicuius patri ⁊ filio fratri ⁊ auūculo viri ſui vel alicui ſimiliū ſe ad cõſtupꝛãdū publice[f] tradiderit. Hec aūt qꝛ viro ſuo ſe illicitã reddidit imperpetuū dum ꝑ copulã cõſanguinitatis in primuꝫ vel ſcḋm vel tertiū gradum trãſiuit affinitas licite dimittit̃:⁊ ea viuente ſupducitur alia. Hic ſi quis cõtendat nõ magis viro q̃ꝫ mulieri licitū eẽ ſi vir alicuius eodem mõ foꝛnicet̃:ſciat viruꝫ ab Amb.appellatū: nõ ſexu ſed aĩ ṽtute: mulierẽ quoq̄ noĩatam ſentiat: nõ ſexu coꝛpoꝛis ſꝫ mollitie mẽtis. Sꝫ qꝛ nulla auctoꝛitate ꝑmittit̃ vt vxoꝛe viuente alia ſupducatur:intelligit̃ illud amb. in ſupꝛadicto genere foꝛnicationis:non tñ̄ ꝙ viuente dimiſſa aliã ducere poſſit:ſed poſt moꝛtẽ foꝛnicarij vel foꝛnicarie quoꝫ vterq̄ (vt ſupꝛadictum eſt) a coꝛruptiõe luxurie mulier appellat̃: ille q a foꝛnicatiõe mūdus eſt vir ⁊ mulier alijs copulari pñt: adulteri autẽ ſi ſupuixerint nullo mõ alijs copulari poterūt. Sic ⁊ illud intelligit̃ qḋ in ca. cuiuſdã ↄcilij legit̃.

ℭ Licitū ↄiugiū nõ neget̃ illi cui⁹ vxoꝛ cū ſuo frẽ doꝛmierit.

Quedã cum frẽ viri ſui doꝛmiuit[g] decretū eſt vt adulteri nūq̄ꝫ ↄiugio copulent̃:illi ṽo[h] cuius vxoꝛ ſtupꝛata eſt licita cõiugia nõ negent̃. Sicut ⁊ illud magū.i.ẽ.cõcilij itelligit̃.

ℭ Diſiūgatur ⁊ nunq̄ꝫ cõiugio copuletur qui in quãlibet ſubiectoꝛuꝫ admiſerit.

Si quis viduã vxoꝛem ducit:⁊ poſtea cum filiaſtra ſua foꝛnicatus fuerit: ſeu cū duab⁹ ſoꝛoꝛibus[i] altera manẽte vxoꝛe:aut ſi q̃ cū duobus[k] frĩbus ſeu cū p̃re ⁊ filio:ſi qs relictã fratris ſi qs neptẽ aut nouercã aut nurū aut cõſobꝛinã[l] aut filiã auūculi aut eius relictã aut priuignã[m] polluerit eos[n] diſiūgi ⁊ vlterius nūq̄ꝫ in ↄiugio copulari ꝑcipimus. Idem.

ℭ Soꝛoꝛẽ vxoꝛis polluẽs neutrã habere valet.

Qui doꝛmierit[o] cū duabus ſoꝛoꝛib⁹ ⁊ vna ex ill' antea vxoꝛ fuerit neutrã[p] ex ipſis habeat: nec ipſi adulteri

e ℭ Aduerſum. nõne leo quartus dicta greg. minoꝛis ſine exceptione mãdauit tenenda: vt.xx.di.c.j. ſed illud in alijs in quibus bene dixit.ar.j.q.j. filium.

f ℭ Publice. hic alludit. G.di.Alex. ex̃ de diuoꝛ.ſi q̃.⁊ c.poꝛro.q tñ̄ abolita eſt.ex̃ de eo q cog.ↄſan.vxo.ſue.diſcretionẽ. Jo.nec ponit̃ i noua cõpilatiõe.B.

Quedam. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ ſi frĩ cognouerit vxoꝛẽ fratris ſui ſcienter ipſi adulteri ꝑpetuo ↄtinebūt: ſꝫ frĩ inocẽs ſua moꝛtua aliã accipere poterit.

g ℭ Doꝛmiuit. ſ. xxv.q.ij.ſi quis cuꝫ s̈.xxvij. queſtione.ij. qui doꝛmierit.

h ℭ Illi ṽo. oĩa iſta c.vſq̄ ad.§.q̃uis.ex audi ꝑ.c.hi vero. qḋ eſt glo.omniū q̃ oĩa inducunt̃ ad ꝓbãdū ꝙ inceſtuoſi nõ pñt mr̃imoniuꝫ ↄ̃trahere.

Si qs. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ ſi qs adulterat̃ cuꝫ affini vel cõſanguinea ꝑpetua continẽtia ei dꝫ induci. Seq.c.planū eſt ⁊ habuiſti.s̃. xxvij.q.j. qui doꝛmierit. ⁊ ibi inuenies expoſitionem.

i ℭ Soꝛoꝛibus. q̃rum vna erat vxoꝛ ſua. ⁊ ſic non eſt contra.ſ.xxi.cauſa.q.ij. ſi quis cū duabus.

k ℭ Duobus.quoꝝ vn⁹ erat maritus. ⁊ ſic nõ eſt ↄtra.ſ.xxi. cã.q.ij.ſi quis cum.

l ℭ Cõſobꝛinã.i.filiam matertere. vel dic aut pro id eſt filiam auunculi.s̃.q. j.de benedicto.

m ℭ Priuignã.ꝓpꝛiam:ſed de hac premiſerat. Uel itellige priuignã auūculi de alio ꝓgenitam vel de ſecundis nuptijs:vt xxv.q.vlt.frĩnitatis.

n ℭ Eos.ſ.adulteros: vt.ſ.e.§.q̃uis. vl' viros vel vxoꝛes.

o Qui doꝛmierit. s̈. xxvij.q.ij. qui doꝛmierit.

p ℭ Neutram.qꝛ ipſẽ debitū nõ exiget ab ea:⁊ ita nõ hꝫ eã hꝫ tñ̄ ab ea:qꝛ ipſa petente tenet̃ ei reddere debitum: ⁊ ita nõ hꝫ ſed hꝫ:nec diſtinguo an fuerit occultus inceſtus an manifeſtus:vt ex̃ de eo q cog.conſan. vxo. ſue. diſcretionẽ.de hoc notaui.xxvij.q.ij.qui doꝛmierit.

a ❡ In coniugio.xxxiij.queſtio.ij. ſi quis cum dua-bus.contra.ſed ibi ſoluitur.
b ❡ Copulentur.etiam alijs:q2 aliter non eſſet queſtio.

Hi vero. ❡ Caſus Di h̃ q̃ ſi qs vxoꝛẽ ſuã in adulte-rio inceſtuoſo inuenerit ⁊ eã pp hoc dimiſerit:do nec ambo viuũt ꝯ̃here nõ poterũt:ſ3 vir poſt moꝛtẽ vxoꝛis aliã ducere põt:illa ſi ſupſtes fuerit ſb ꝑpetua pnia ꝯtinebit: vel dic nec eũ nec eã ſ.adulterũ ⁊ adulterã.ſed poꝛ expoſitio verioꝛ vi.s.maritũ ⁊ adulteram.

hic rigoꝛ ibi miſericoꝛdia.vel hic vna erit vxoꝛ ibi nõ. ❡ Quis. ❡ Caſus. In hoc.§.Gra.p̃mo determinat fi-nẽ illi⁹.c.ſi qs viduã.ſcdõ determinat illd.c.ꝓpoſuiſti.⁊ vtrũq3 male ſcdm Bñ.⁊.h.Caſus aũt.§.ſatis p3:⁊ p te vi-debis:q2 inuenit Grati.aliam ſolutionẽ ad illud capi. quod ꝓpoſuiſti.

vnq̃ in ꝯiugio[a] copulentur[b].

Item illud grego. ❡ Cauſa adulterij vxoꝛẽ relinquẽs continentiam ſeruet.

Hi vero q vxoꝛes ſuas in adulterio[c] deprehẽdunt[d]: nõ licebit nec eũ nec eã aliã vxoꝛẽ accipere vel aliũ virũ q̃diu ambo viuũt[e]: ſi autẽ adultera moꝛtua fuerit vir ei⁹ ſi vult nubat tñ in dño: adultera[f] vero nunq̃ etiam ſi moꝛtuus fuerit vir ei⁹: oĩbus tñ dieb⁹ vite ſue accerrime penitẽtie[g] lamẽta perſoluat. Item ex decreto zacharie pa. ❡ Neutrã hẽat qui ſoroꝛem vxoꝛis polluit.

Concubuiſti cũ ſoroꝛe vxoꝛ] tue: ſi feciſti neutrã[h] habeas: ⁊ ſi illa q̃ vxoꝛ tua fuerit cõſcia[i] ſceleris nõ fuit ſi ſe cõtinere[k] nõ vult nubat[l] in dño cui velit: tu autẽ ⁊ adultera ſine ſpe ꝯiugij ꝑmaneatis: ⁊ q̃diu vixeritis iuxta preceptũ ſacerdot] penitẽtiam agite. Item ex concilio triburien̄.

❡ Cũ nouerca vel filiaſtra vel ſoroꝛe ſue vxoꝛis doꝛmiens ad cõiugium peruenire nõ poterit: viris tñ eaꝝ legitima nõ negant cõiugia.

Si qs cu3 nouerca ſua doꝛmierit neuter ad cõiugiũ põt peruenire: ſ3 vir[m] eius põt ſi vult aliã accipere ſi ſe ꝯtinere non põt: ſilr[n] ſi quis cũ filiaſtra ſua vel cum ſoroꝛe vxoꝛis ſue doꝛmierit obſeruãdũ eſt. ❡ Quãuis illud qd in fine magũtien̄.[o] cõcilij ponit: a nõnullis non de legitime ꝯiũctis ſ3 de foꝛnicarijs dictũ intelligat: vi-del3 vt foꝛnicarij diſcedant ab inuicẽ: ⁊ ſine ſpe coniugij permaneãt. Illud vo[p] grego. ad bonifaciũ anglicis ꝓ tpe ꝑmiſſum eſt: qbus ille beatus greg. in gnia ⁊ in q̃rta generatiõe ꝯiugia ꝯtrahi permiſit: al's aũt inane[q] eſſet cũ aug. dicat in ſermone dñi de mõte: Si vxoꝛe3[r] qs habeat ſterilẽ ⁊c̃. Itẽ Nico. ad Karolũ magũtien̄.cp̄m.

❡ Ob infirmitatẽ vl' dãna coꝛpis ꝯiugia ſolui nõ licet.

✠ Hi q matrimoniũ ſani contraxerunt: ⁊ vni ex duobus demẽtia aut furoꝛ: aut aliq̃ infirmitas acceſſerit ob hãc infirmitatẽ ⁊ cauſam ꝯiugia taliu3 ſolui non pñt[s]. Similr ſciendũ eſt de his q ab aduerſarijs exceca͂tur: aut mẽbꝛis[t] trũcant aut a barbaris execti[u] fuerint. Item Fabia.papa.

❡ Furioſus ⁊ furioſa matrimoniũ ꝯ̃here nõ poſſunt.

Neq3 furioſus[x]: neq3 furioſa matrimoniu3 cõtrahere poſſunt: ſed ſi con

e ❡ In adulterio.ſ. inceſtuoſo: nã q̃ alij adulteri ꝯ̃here pñt: habes.xxxj.q.j.c.ij.
b ❡ Dephẽdunt. ⁊ nolũt eas decetero habere in cõiugio.
e ❡ Viuũt. Per hoc determinant oĩa hec ca. poſt moꝛtẽ enim adulterantis l3 alij ꝯ̃here ante non.
f ❡ Adultera.s̃.xx. q.j.ſi qs.ꝯ.s̃.e.q.apoſtol⁹.ꝯ.ex.c.illc colligit q̃ moꝛtuo viro foꝛnicatoꝛe adultera poſſit alteri nubere.ſ3 qualr hoc ſoluet.s̃.determinatu3 eſt.xxxj.qõ.j.ſi quis.
g ❡ Penitẽtie. interioꝛis que di continua memoꝛia.de pe.di.iij.iudas.

Concubuiſti. ❡ Caſus. Dicit hic q̃ ſi qs concubuit cum ſoroꝛe vxoꝛis ſue neutri debet decetero cõmiſceri: vxoꝛ vo ſi conſcia ſceleris non fuerit ⁊ cõtinere nõ põt poſt moꝛtẽ ei⁹ nubat cui vlt: adulter vo ⁊ adultera ſine ſpe cõiugij ꝑmanebũt i pnia
h ❡ Neutram habeas. haberis tamẽ ab ea vt notaui.s̃.e.qui doꝛmierit.
i ❡ Cõſcia.tanq̃ lena: q2 ꝓcuret vt adulteref.s̃.e.q.j.c.j.
k ❡ Si ſe cõtinere.vel ſi manifeſtũ eſt viri adulterium ⁊ eum non coꝛrigit.Et eſt arg.ad qõnem de medico qui cognouit vxoꝛem patientis ex diſſolutiõe viri vel diſſimulatione viri vel perſuaſione.✠
l ❡ Nubat.poſt moꝛtẽ mariti vel eo viuente ſi erat tantum ſponſa de futuro.extra de iureiur.quemadmodu3.

Si quis. ❡ Caſus. Dicitur hic q̃ ſi quis cum nouerca ſua adulteraf: tam ille q̃ illa ꝑpetuo ꝯtineãt: vir vo vxoꝛe ſua moꝛtua aliã accipiat. Idẽ in ſimilib⁹.
m ❡ Sed vir.poſt moꝛtem vxoꝛis.s̃.eo.hi qui.
n ❡ Similr.ſed contra.ꝯ.proxi.q.ij.ſi qs cũ duab⁹.ſed

o ❡ Magũtien̄.s̃.ea.q.ſi quis viduaz.
p ❡ Illud vo.Quãq3 bon⁹ doꝛmitat homer⁹.✠.Vagat.G.ꝓ ſolutiõe illi⁹.c.s̃.e. qd ꝓpoſuiſti.⁊cũ nõ iueniat ſomniãdo attribuit.ſ.G.miñoꝛi: qd egregi⁹ doctoꝛ vl' Greg.maioꝛ ſcribit aug.xxxv.qõ. iij.q̃dã lex.ſed hic caſus reꝓbat⁹ eſt.s̃.
q ❡ Inane. Nõ ẽ inane ſ3 tolerabili⁹: vt qs ĩfirmitate carnis ad vnã q̃ ad plures diuertat q̃ ibi ꝑmittif.ar.ꝯ.xx.cau.q.ij. ſi quod verius eſt.
r ❡ Si vxoꝛẽ.s̃.e.q. v.ſi vxoꝛem.

Hi q. ❡ hec eſt ſexta ps.q.in q̃ di q̃ furioſi nõ pñt ꝯ̃here: ſed ſi añ furiã ꝯxerunt t3 mr̃imonium. Jo. de fa.
❡ Caſus. Di hic q̃ ſi duo ſani mr̃imoniũ ꝯ̃hãt ⁊ ꝯſumãt ꝓ nulla infirmitate ſuperueniẽte debent ſeparari. Seq.c. patet cũ ſeq.§.⁊ ad ꝓbandu3 quod dicit in.§.inducit ſeq.c.
s ❡ Nõ pñt. Ar. q̃ ſi res puenit ad eum ſtatũ ⁊c̃.ar.ff. de iti. actuq3 priua.l.j.qd eni recte actũ eſt coꝛripi non poteſt ⁊c̃.
t ❡ Aut membꝛis. hic idem repetitur.
v ❡ Execti. De iſtis caſtratis quidã ſunt caſtrati: quidã caſte nati.i.frigidi: ⁊ iſti nõ pñt ꝯ̃here.ꝯ.xxxiij.qõ.j.ſi vero.alij caſtrati.ſ.ſpadones bene pñt cõtrahere.arg.xxvij.q.j. nuptiarũ.ꝯ.proxi.qõ.v.q̃ deo.ff.de iure do.ſi ſerua.§.ſi ſpadoni.alij dicũt melius q̃ nec iſti poſſunt ꝯ̃here cũ cognoſcere vxoꝛẽ nõ pñt: ⁊ exigunt in mr̃imonio tria bona re vel ſpe.xxvij.q.ij.oẽ.Vel dicas q̃ ſi h3 virgã erecta3 ſiue reſoluat ſperma ſiue nõ q̃ ſit ibi mr̃imoniũ: nã talis ſatiſfacit mulieri ſicut mulier ſatiſfacit viro ſiue reſoluat ſiue nõ: nec reqrit q̃ ſp in mr̃imonio ſit filioꝛu3 ꝓcreatio: q2 ſufficit q̃ nõ euitẽt ꝓlem: vt.s̃.ea.q.ij.ſolet.
x Neq3 furioſus. neq3 furioſa: q2 non pñt cõſentire. arg.xv.q.j.aliquos.pñt tñ ſi habeãt dilucida interualla: vt ex̃ de ſpõ.pilectus.ar.vij.q.j.q̃uis.al's non va-

✠ ❡ Con coꝛ.gl.i.l. recuſari.⁊ nota.in.l. clodi⁹.ff. de acq.poſ.

Caſtrati an poſſint mr̃imonium cõtrahere.

Furioſus conſenſu caret.

let.xxvij.q.ij.ſufficiat.xvij.q.ij.gonſaldus.
¶ Ut ergo. hec eſt.vij.ps.q.in q̄ redit ad ꝓpoſitū prin-
cipale.ſ.ad oſtēdendum ꝙ altero viuente nō poteſt alter
ↄtrahere.hug.⁊ eſt ſeptima pars ſm Jo.de fa.

T Antū valet. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ tā forte eſt vinculū matrimonij vt q̄uis cauſa ꝓlis ↄtrahatur tn̄ ꝓ ſterilitate nō ſeparatur:imo ſi aliā cauſa ꝓlis ſuperduxerit adulteriū erit:⁊ ſi vera vxor ↄſentiat: q̄uis apud antiq̄s patres obtinuerit aliter.Beneuen.

a ¶ Sociale.i.matrimoniū qđ duos ſociat.Et eſt argu. ꝙ cauſa ceſſante : non ceſſat conſtitutio:vt ſ.e.qō.j.dixit.ſ. lxj.di.§.his oibus.⁊.c. neophytus.ↄ.Sol. hoc ⁊ illud non tangunt ſe:nā ibi cauſa appellat̄ pro qua excludēda aliqd conſtituit̄:vt ibi.ff. de poſtu.l.i.§.ſextū.hic vero appellat̄ ꝓ qua habenda matrimonium contrahitur.
b ¶ Poſſet.de facto.
c ¶ Aliam.ſ.diſtinctio.lvj.hiſmael.
d ¶ Alterius.ſcilicet vxoris.
e ¶ Apd̄ antiquos. ſ.ea.q.iiij.dixit.
f ¶ Temere nō dixerim.Meli⁹ eſt pie dubitare q̄ȝ temere diffinire.Dic temere non dixeri.i.nullo modo dicam:qꝛ temerarium eēt dicere ⁊ ſic ſentire.

U Sqȝ adeo. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ manet character mr̄imonij ⁊ vinculū ↄiugale ēt ſi diuortiū interueniat:ſic manet character baptiſmatis: ⁊ ſi aīa apoſtatādo a charitate recedat.
g ¶ Sacramētū.i.characterem.
h ¶ habet aūt.ſ.j.q.j.ꝙ quidā.ſ.xij.q.j.ſcim⁹. Queſtio.viij.
Cū ita qȝ. Caſus. hic ꝓponit̄

ↄtractum fuerit nō ſeparent̄.
¶ Ut ergo ex ꝑmiſſis colligit̄ nō lȝ huic dimiſſa vxore ſua aliā ducere:manet enim inter eos quoddā vinculū ↄiugale qđ nec ipſa ſepatione ſoluit̄. Unde Augu. ait in lib.de bono ↄiugali.

¶ Sterilem vxorē dimittere:⁊ cauſa fecūditatis aliam ducere alicui non licet.

T Antū valet vinculū ſociale[a]:vt cū cauſa procreādi colligit̄ nec ipſa cā ꝓcreandi diſſoluatur:poſſet[b] enim homo ſterilem dimittere vxorem:⁊ aliā[c] ducere de qua filios haberet:⁊ tamē non lȝ. Item: Manet vinculū nuptiarū etiam ſi ꝓles cui⁹ cauſa initū eſt manifeſta ſterilitate nō ſubſequatur:ita vt iā ſciētibus coniugibus nō ſe filios habituros ſeparare ſe tamē vel ipſa cā filiorū atqȝ aliis copulare nō liceat. Quđ ſi fecerint cū eis qbus ſe copulauerint adulteriū cōmittunt:ipſo autē manēte coniugio plane vxoris volūtate adhibere aliā vnde cōes filij naſcātur vni⁹ viri cōmixtione ac ſemine alterius[d] aut iure ac ꝑtāte apud[e] antiquos patres fas erat : virū etiam nūc fas ſit temere[f] nō dixerim. Idem in eodem.

¶ De eodem.

U Sqȝ adeo inter viuētes maneāt inita iura nuptiarū:vt potius inter ſe ſint ↄiuges etiā ſepati : q̄ȝ cum his qu b⁹ adheſerūt:⁊ paulop⁹: Manet iter viuētes quoddam vincul[ū] ↄiugale quod nec ſeparatio nec cū altero viro copulatio poſſit auferre:ſicut apoſtata anima velut de ↄiugio xp̄i recedens: etiā fide perdita ſacr̄m[g] fidei

octaua.q.in qua querit̄ an liceat ducere infidelē ſub ea
cōditione vt ↄuertat̄: Et certū eſt ꝙ nō ꝓpter imparem
cultū:vt.ſ.xxviij.q.j.caue.ſed ſpōſalia vt dicit.h.ea cōdi
tione ↄhi pn̄t:vt.xxviij q.i.nō oportet.Idē etiā poſſet di
cit in mr̄imonio:lȝ.h.ↄdicat.Sed qꝛ hec qđ determinata erat iō ponit aliā queſtionē.ſ.an liceat alicui peccare vt infidelē ad fidē ↄuertat? Et dicēdū eſt ꝙ non vt in ſequenti.c.

nō amittit qđ in lauacro regeneratiōis accepit:redderetur enī ꝓculdubio redeunti ſi amiſiſſet abſcedēs. Habȝ autē[h] hoc qui receſſit ad cumulū ſupplicij nō ad meritum ꝑmij. ¶ Queſtio.viij.

Cum itaqȝ[i] probatū ſit ꝙ hic vxorē ſuā dimittere ⁊ aliā ducere nō poteſt : Querit̄ ſi liceat ei hac ↄditiōe peccare vt īfidelē ad fidē adducat:qđ nō poſſe fieri Augu.affirmat in lib.de adulterinis ↄiugijs ita dicēs.

¶ Nō dȝ aliqs a ↄtinentie voto recedere ēt ſi infidelis xp̄ianam ſe polliceatur fieri.

N On ſolū mechandū nō eſt qđ qdā faciūt[k]: ſed omnis q dimittit vxorē ſuam ⁊ ducit[l] alterā:⁊ ſi ꝓpterea eam duxerit vt chriſtianam faciat:ſed ⁊ quiſqs non alligatus vxori ↄtinētiam deo vouit : nullo modo debet iſta compēſatiōe[m] peccare:vt ideo credat vxorem ſibi eſſe ducēdam : qꝛ promiſit[n] que nuptias eius appetit futuram ſe eſſe chriſtianā:quod enim cuiqȝ antequā vouiſſet licebat cum ſe id nunquā facturum vouerit non licebit:ſi tamē id vouerit quod vouēdum ſit: ſicuti eſt perpetua virginitas vel poſt experta cōnubia ſolutis a vinculo cōiugali viduālis caſtitas:ſeu ex cōſenſu vouētibus:⁊ carnalia debita ſibiīnuicē relaxantibus fidelibus caſtiſqȝ cōiugibus quod alterū ſine altera vel alteram ſine altero vouere fas nō eſt iugis ↄtinētia:hec ergo ⁊ ſi alia ſunt q̄ rectiſſi-

i ¶ Cum itaqȝ. hec fuit octaua.q. an liceat ducere vxorem infidelē ſub ea cōditione vt cōuertat̄? Et certū eſt ꝙ pure non pōt ↄtrahere cum ea:vt.xxviij.q.j.c.caue.⁊.c.nō oportet.ſȝ omittit magr̄ queſtionē illā quā poſuit ſuperi⁹ in themate:qꝛ determinata erat.ſ.xxviij.qō.j.nō opȝ.⁊ ponit aliā que ſilr̄ determinata eſt.xiiij.di.ꝙ ait.

N On ſolum. ¶ Caſus. Dicit̄ hic ꝙ ſi fidel̄ vxorē ſuā fidelē dimittit:⁊ paganā ſupducit hac ↄditione vt baptiȝet̄ manifeſtū eſt eū mechari:nā ⁊ ſi ſolut⁹ eſſet ab vxore ⁊ votum emiſiſſet ſub ea cōditiōe ſibi cōtrahere non liceret cū votum debeat adimplere:ſed ſi ſolut⁹ fuiſſet hoc ei ante votum facere licebat:ſed votū factum nulla cōditione rūpetur cū ſine conditiōe fuerit emiſſū.
k ¶ Quidā faciunt. cognoſcēdo aliam ⁊ non dimiſſa ſua.
l ¶ Ducit alteram. mechatur.
m ¶ Compēſatione.arg.ꝙ in illicitis compēſatio non debet admitti vt.xxxiij q.v.ſi dicat.j.q.j. nō eſt putanda.xxij.qō.ij.primū.⁊.c.ne qs.⁊ ca.faciat.ſ.diſt.lv.ſi euangelica.xiiij.diſtin.ꝙ ait.
n ¶ Quia ꝓmiſit. hic collige ꝙ lȝ interdum ſub conditione ↄtrahere:vt.ſ.xxviij.q.j.non opȝ.

me vouentur cum hoies vouerint nulla cōditione[a] rumpenda ſunt q̄ ſine vlla cōditione[b] vouerunt. ¶ Ca.xxxiij.

Quidā vir[c] maleficijs ĩpeditus vxori ſue debitū reddere nō poterat: ali⁹ interī clanculo eā corrupit: a viro ſuo ſepata corruptori ſuo publice nubit: crimē qd̄ admiſerat corde tm̄ deo cōfitetur: redditur huic facultas cognoſcēdi eam repetit vxorem ſuā: qua recepta vt expeditius orationi vacaret ⁊ ad carnes agni[d] purius accederet: cōtinentiam ſe ſeruatuꝝ promiſit: vxor vero cōſenſuz nō adhibuit. ¶ Hic p̄mū querit an ꝓpter impoſſibilitatem coeūdi a viro ſuo aliq̄ ſit ſeparanda? ¶ Scd̄o an poſt ſeparationem ei nubere valeat cum quo prius fornicata eſt? ¶ Tertio ſi ſola cōfeſſione[e] cordis crimē poſſit deleri? ¶ Quarto ſi tempore orationis quis valeat reddere coniugij debitum. ¶ Quinto an vir ſine conſenſu vxoris cōtinentiam vouere poſſit: vel ſi minis vel terroribus licentiā vouendi ab ea extorquere valeat.

¶ Queſtio.j.

Quod autē[f] ꝓp īpoſſibilitatem reddendi debitū mulier a viro ſuo

---

a ¶ Conditione. Ex quo vr̄ ꝙ nunq̄ ſubintelliguntur cōditiones in iuramēto: qd̄ falſuz eſt: vt notaui.s.xxij.q.ij.§.j.qr ⁊ generales intelligunt̄: ⁊ ſi nō ſpāles gn̄ales vt ſi deus voluerit ſi vixero ſi potero: ſed ſpāles nō intelligunt̄ niſi exprimant̄: vt ſi hoc feceris: vt.C.de cōdi.ob tur.ca.ſi repetēdi. ff. de c.ob.qcqd.niſi vbi lex p̄ſumit aliqd tacite agi inter ꝯtrahentes: tunc eni illud ꝓ expreſſo hr̄: vt.ff.ſi cer.pe.cū qd.ff.de v.obli.triticū.q̄nq̄ lex ipſa ſpāles ꝯditiōes ſubintelligit: vt in ſtipulatione dotis ſubitelligit̄ hec ſi nuptie fuerit ſecute: vt.ff. de iure do.ſtipulationē. ⁊ hoc ſi nō imoderatū qd ꝑcipit̄ vt.ff.de op.li.ſi libert⁹.ex de iureiu.quntauallis. Jo.

b ¶ Cōditione. No. ar.a ꝯtrio ſenſu: ſubaudi.unt̄ ⁊ alie conditiones: vt dixi.xxvij.q.ij.§.i.

Ca.xxxiiij.

Quidaz vir. Caſus. Poſt matrimonij ipedimēta expedita ſupi⁹ ſupponit Gra.cām.xxxiij.in q̄ tractat de ipotētia coeūdi ⁊ de enormitate delicti: ⁊ de tp̄e feriaꝝ ⁊ alia q̄dā annectit. Ut aūt hec ⁊ alia faciat p̄mittit thema de q̄.v.elicit qōnes.

c ¶ Quidā vir. Tractauit Gra.s.de ipedimēto mr̄imonij qd̄ ꝓcedit ex aīo: ⁊ ēt de eo qd̄ ꝓcedit tā ex aīo q̄ ex corpe ꝯiūctim: nūc tractat in cā iſta de eo qd̄ ꝓcedit tm̄ ex corpe: tractat etiā de qbuſdam alijs impedimentis: vt de frigiditate ⁊ maleficio.c.j.⁊.iij.⁊ de enormitate delicti: vt.J.q.ij.de his.⁊ ſequentibus: ⁊ de tempore feriarum: vt.J.q.iiij.per totum.

d ¶ Agni.i.verbi de q̄ dr̄: Ecce agn⁹ dei.d ꝯſe.di.iiij.nemo.

e ¶ Confeſſione.i.contritione.

Queſtio.j.

Quod aūt. ¶ Hec.q.diuidit̄ i tres ptes. In p̄ma quarū probatur ꝙ frigiditas ſeparat matrimonium. ſecūda ibi: hoc aūt. tertia ibi: ecce ꝙ impoſſibile. Joan.de fa.

¶ Caſus. Hic intitulat̄.i.q.in qua querit̄ an ipoſſibilitas coeūdi ſepet mr̄imoniū? Et diſtigue ꝙ eſt triplex ipoſſibilitas. vna q̄ ꝓcedit ex aīo vt in furioſo: vt.s.xxxi.q.vij.neq̄ furioſus. Alia q̄ ꝓcedit ex corpe vt in maleficiato ⁊ frigido: vt.J.e.c.j.ij.⁊.iij. Tertia ꝓuenit ex vtroq̄ vt in puero. Quecūq̄ aūt ipoſſibilitas ſit nō ipedit mr̄imoniū ꝯtrctum ⁊ ꝯſūmatū: ſed bn̄ ꝯtrahendū: vt.J.eo.§.⁊.c.ſequētibus. In puero aūt nō impedit ꝯtrahendū vt.xxxj.q.ij.ſi verū. Probat ergo in hoc §.auctoritate euāgelica ⁊ aplica ꝙ ipoſſibilitas n̄ dirimit mr̄imonium cū ſola fornicatio dirimat. poſtea ſoluit dicens ꝙ impoſſibilitas dirimit matrimonium nō conſūmatum ſed cōſūmandum: ⁊ ad hoc inducit ſequentia.c.

f ¶ Qd̄ aūt. Hic deſcribitur prima.q.an.ſ. impoſſibilitas coeūdi ſeparet matrimonium? Et not. ꝙ eſt triplex ipoſſibilitas: ipoſſibilitas ex aīo: vt in furioſo.s.xxxi.q.vij.neq̄ furioſus. ex corpore vt in frigido ⁊ maleficiato.J.e.c.j.ij.⁊.iij. ex vtroq̄ vt in puero: vt.xxx.q.ij.vbi. Uel ſic diſtiguas: Alia eſt naturalis impotentia vt frigiditas: alia accidentalis vt maleficium: ⁊ quecunq̄ ſit impotentia ſi matrimonium preceſſit illaz: ita ꝙ effecti ſunt vna caro ꝓp nullam cauſam ſupuenientem poſſunt ſeparari vt.s.xxxi.qō.vij.hi q mr̄imonium.niſi ꝓpter fornicationem: vt.s.xxxi.qō.j.dixit. vbi vero impedimētum p̄ceſſit mr̄imonium refert vtrū ſit ppetuum: qr tunc ſeparari poſſunt. ar.J.ea.ſi per ſortiarias. ſi tēporale nequaq̄. Et no.ꝙ lʒ iura emanauerint diuerſa ſuper hoc.ſ.vſq̄ ad qd̄ tempus deberent manere ſimul ad hoc vt maleficium videatur perpetuum: vt extra de frigi.⁊ malefi.c.j.⁊.C.de repudi.in cauſis. tamē per Celeſtinum tempus determinatum eſt triēnium: vt in eodem titu.laudabilem.⁊ idem dicit auē.de nup.§.per occaſionem.collatio.iiij.hoc tamen exaudi cum ante triennium non poteſt conſtare de impedimento naturali: vt colligitur in predicta decre.laudabilem.⁊ hoc dico tam in frigido q̄ in maleficiato: ⁊ hoc triēnium currit a tempore quo tentauerunt coire: vt colligitur in auē.predicta. vbi autez dubitatur an pre-

Impoſſibilitas coeundi eſt triplex.

teſſerit maleficiũ an ſecutum ſit pꝛeſumendũ eſt φ ſecutum ſit poſt matrimonium. arg. C. de edil. edi. l. iij. ⁊ hoc fauore matrimonij. xxxv. q. vj. videtur. palea eſt.
a ¶ Et apoſtolica. Sophiſtice inducit Gra. omnia iſta: qꝛ de conſummato matrimonio intelliguntur.

iſte caſus ſatis ex lr̃a elicitur. Innupti preceptum eſt qͣtum ad virum: ⁊ cõſilium qͣtum ad mulierem. ſimile eſt. xxxvij. di. preſbyterum. Seq. §. patet. Et ad hoc probandum quod dicitur in. §. inducit. c. ſequens.
l ¶ Pro vxore. conſilium eſt: vt extra eo. accepiſti.

b ¶ Qua. ſ. corpali.
c ¶ Non legi. tantũ.
d ¶ Officio. carnis. xxvij. q. ij. §. ecce.
e ¶ Officio. i. carnali cõmixtione.

Q Uod autem. ¶ Caſus. Dicit hic φ ſi mulier conquerat̃ de frigiditate viri ⁊ hoc ꝓbat p aſpectum corporis vel legitimos teſtes põt accipere aliũ: ille vero ↄtrahere non poteſt: ⁊ ſi ↄtraxerit ſepari iubet̃. Nubere. i. cõmiſceri.
f ¶ Nubere nõ pñt. i. ſibi reddere debitũ propter naturalem frigiditatem.
g ¶ Scriptũ eſt. pꝛimo libro capitulari karoli. ſ. in lõbarda.
h ¶ Probare. Arg. φ mulieri nũqȝ defertur ꝓbatio cuȝ de cõmixtione carnis cõtrouerſia eſt. ar. ꝯ. xxvij. q. j. nec aliqua. Sed ↄ. ꝯ. eo. ſi quis acceperit. ſed illud ſolutum eſt. xxvij. q. ij. quod autem.
i ¶ Per iuſtũ. ꝯ. ij. q. v. cõſuluiſti. ↄ. ſed hic appellat verũ iudiciuȝ nõ candẽtis ferri vel feruẽtis aq̃ vel huiuſmodi ſed legitimoꝝ teſtium.
k ¶ Judiciũ. p aſpectuȝ corpis ſi virgo eſt: qꝛ aliud eſt ĩ corrupta: vt. ꝯ. c. ꝓxi. ⁊ qd iuris ſit notaui ꝯ. xxvij. q. ij. qđ aũt. melius enim ꝑpẽditur oculis aliqd. inſti. de gra. cog. §. hactenus. q̃ tñ inſpiciunt debẽt eſſe ꝑite. ff. de vẽ. inſpi. l. j. qꝛ viſus ſepe fallit. ⁊. xxvij. q. j. nec aliq̃.

Matth. xix. b

ſeparari nõ poſſit auctoritate euãgelica ⁊ apoſtolica[a] ꝓbatur. Sic enim xp̃s ait in euãgelio: Nulli lȝ dimittere vxorẽ ſuã niſi cã fornicatõis: vel qua[b] alter eoꝝ (ſicut Augu. exponit) fornicatus fuerit vel ad quã alter alterum ↄtrahere voluerit.

j. cor. vij. g

Iteȝ apoſtolus: Mulier quanto tpe viuit vir eius alligata eſt legi ipſius: nõ legi[c] ſibi reddẽdi debitum ſed nõ transferẽdi ſe ad aliũ.

Ibidẽ. b.

Item his qui mr̃imonio iũcti ſunt ꝑcipio non ego ſed dñs vxorẽ a viro ſuo nõ diſcedere niſi cauſa fornicationis.

Matth. xix. b

Euãgelica itaqȝ ⁊ apoſtolica auctoritate ꝓhibet̃ mulier a viro ſuo diſcedere niſi ob cãm illã fornicationis cũctis notiſſimã: qua interueniẽte ſi diſceſſerit opȝ eam manere inuptaȝ aut recõciliari viro ſuo: vnde datur ĩtelligi φ impoſſibilitas reddendi debitũ nõ facit cõiugij diſcidiuȝ. His ita rñdetur cõiugium cõfirmat̃ carnali officio[d] vt ſupra ꝓbatum eſt: poſtqȝ vero officio[e] cõfirmatum fuerit niſi in cã fornicationis nõ lȝ viro vxorẽ dimittere vel vxori a viro diſcedere: verũ anteqȝ cõfirmetur ĩpoſſibilitas officij ſoluit vinculum coniugij. Unde ſcribit Gregori⁹ Jo. rauẽnati archiepiſcopo.

¶ Licet mulieri alteri nu-

Uere quam ob frigiditatem vir cognoſcere non poterit.

Q Uod aũt interrogaſti de his qui mr̃imonio iũcti ſunt ⁊ nubere nõ pñt[f]: ſi ille aliã vel illa aliũ ducere poſſit? de quibus ſcriptuȝ eſt[g]: Uir ⁊ mulier ſi ſe cõiunxerint: ⁊ dixerit poſtea mulier de viro φ coire nõ poſſit cuȝ ea: ſi poteſt ꝓbare[h] φ verũ ſit per iuſtũ[i] iudiciũ[k] accipiat alium: ſi autem ille aliam acceperit ſeparentur. Item ex epiſtola eiuſdem.

R Equiſiſti de his q ob cauſam frigide nature dicũt ſe nõ poſſe inuicẽ operam carni dantes cõmiſceri. Iſte vero ſi nõ poteſt ea vti ꝓ vxore[l] habeat eã quaſi ſororem: φ ſi retinaculũ cõiugale voluerit reſcindere maneant vtriqȝ inupti[m]: nam ſi huic nõ poterit cõcordare naturaliter[n] quõ alteri conueniet? Si igit̃ vir aliam vult vxorẽ accipere manifeſta patet[o] ratio: qꝛ ſuggerente diabolo odij fomite exoſam eã habuit: ⁊ idcirco[p] eã dimittere mendacij falſitate molit̃. Quod ſi mulier cauſat̃ ⁊ dicit: volo eſſe mater ⁊ filios ꝓcreare vterqȝ eoꝝ ſeptĩa manu[q] ꝓpinquoꝝ tactis ſacroſanctis reliquijs iureiurãdo dicat: vt nunqȝ per cõmixtionem carnis cõiuncti vna caro effecti fuiſſent[r] tunc videt̃

m ¶ Innupti. preceptum eſt qͣtuȝ ad virum: qͣtum ad illam cõſilium: ⁊ ita verbũ ſemel poſituȝ tenet̃ equoce. xxviij. di. pſbyterum. ⁊ ibi Ouid. Demophon ventis ⁊ verba ⁊ vela dediſti.
n ¶ Naturalr̃. i. naturali frigiditate impediente. Et eſt ar. φ frigiditas eſt ꝑpetuum impedimentũ. ar. ꝯ. e. q. v. qui ſitit. ꝯ. ꝓx. q. v. ſicut. lȝ quidam dicãt φ nullũ impedimentũ eſt ꝑpetuũ nullus enim eſt ita frigidus (vt dicũt) quin opere medicoꝝ ei poſſit ſubueniri: qđ non credo cũ frigiditas q̃ eſt natura ſiſ ꝓprietas p accidẽtia nõ imutet̃. ex̃ de cele. miſ. cũ marthe. §. ꝗſiuiſti. ſiĺr quidã dicunt φ nullũ maleficium eſt ꝑpetuũ: quin ſaltẽ p ipm actorem poſſit ſanari.
o ¶ Patet. No. φ ſequentia ꝓbant per ꝑcedentia. ꝯ. xxxiiij. q. j. c. j. in fi. liiij. di. fraternitatem. ⁊. C. de adul. ſi q. Iteȝ hic ex poſtfacto patet retro fuiſſe mr̃imoniũ: vt ex̃ de fri. ⁊ male. frñitatis. ⁊ hoc eſt notabile φ eoipſo φ ali⁹ vr alia ſupinducit̃ ꝓſumit̃ hoc ex odio fieri. Et eſt ꝓſumptio iuris ↄ quã non audit̃ ꝓbatio: imo ſtatim ꝓnunciat eẽ puniendũ. ar. ad hoc. ꝯ. e. q. ij. ſeculares.

R Equiſiſti. ¶ Caſus. Bene. ſic ponit caſum hũc dicens: ſi vir ⁊ mulier in mr̃imonio copulantur: ⁊ vir frigidus petat diuortiũ dicat̃ ei ſi hanc non poteſt habere vt vxorẽ habeat eam vt ſororem: ſi enim hanc pre frigiditate cognoſcere nõ poteſt eadẽ ratione nec aliam. Si vero mulier diuortiũ petat ⁊ vir cõſentit vterqȝ ſeptima manu frigiditatem ꝓbet naturalẽ: ⁊ deinde vxor aliũ accipiat: ſi aũt aliam vir acceperit: ⁊ appareat eos eã periurio decepiſſe: vnde pacta penitentia de periurio eoꝝ mr̃imonium reintegretur. Licet lr̃a videat̃ obſcura tñ

p ¶ Idcirco. q. d. ſi vir petat diuortiũ vt pꝛ fiat nõ audiret̃: ſi aũt petat vt exoneret̃ onerib⁹ mr̃imonij audiret̃: ſi mulier petat vt fiat mr̃ audiret̃: nõ dico viꝝ q̃ ad hoc audiendũ ſi ſe frigiduȝ ſciret cũ ↄxit. ex̃ de co q dux. c. j.
q ¶ Septima manu. hoc intellige cũ hec nõ erat virgo: qꝛ ſi eſſet v̇go tunc ſufficeret verũ iudiciũ p obſtetrices: vt. c. prece. cum ſacramento tñ vtriuſqȝ. ꝯ. xxxv. q. iij. extraordinaria. Et not. φ ſufficerent in caſibus huius. c. duo ſi ſeptem habere non poſſent. Item eis ſolis crederetur ſi de hoc fama eſſet. arg. xxxv. q. vj. ſi duo.
r ¶ Fuiſſent. ⁊ φ operam dederunt: al's non ſufficeret:

mulierē scḋas nuptias ꝯhere posse. Humanū[a] dico ꝓp infirmitatē carnis eorū: vir aūt q frigide nature est maneat sine ꝯiuge: ꝙ si ille aliā copulā acceperit[b] tunc hi qui iurauerūt[c] periurij[d] crimine rei tenent: ⁊ penitentia pacta priora[e] cogant recipere cōnubia. ¶ Hoc aūt seruari ꝑcipitur cū vterq idē fatetur. Ceterū si vir asseruit se reddidisse debitum vxori ⁊ illa diffitet: cui potius fides adhibēda sit merito queritur. De his in cōcil. apud cōpendium habito ita statutū est.

¶ In veritate viri ꝯsista: si mlier negat se cognitā ab eo.

Si quis acceperit vxorem ⁊ habuit eam aliquo tpe[f]: ⁊ ipsa femina dicit ꝙ nunq̄ coisset cū eo: ⁊ ille vir dicit ꝙ sic fecit: in veritate viri ꝯsistit: qꝛ vir caput est mulieris. ¶ Ecce ꝙ ipossibilitas reddendi debitū vinculum soluit cōiugale: sꝫ hoc de naturali ipossibilitate statutum est: hec aūt maleficij ipedimēto non frigiditate naturali debitum cōiugale prohibente a viro suo separata est: vnde queritur si liceat ei etiā in hoc casu a viro suo discedere ⁊ alij se copulare? De his ita scribit igmarus remensis archiepiscopus.

¶ Quid de his qui maleficijs impediti coire non pñt.

Si per sortiarias atq maleficas[g] artes occulto sed nunq̄ iniusto dei iudicio permittente ⁊ diabolo ꝑparante cōcubitus nō sequitur: hortandi sunt quib⁹ ista euenerūt vt corde cōtrito deo ⁊ spiritu humiliato sacerdoti de oībus peccatis suis puram cōfessionem faciant: ⁊ ꝓfusis lachrymis ⁊ largioribus elemosynis ⁊ orōnib⁹ atq ieiunijs dn̄o satisfaciāt: ⁊ per exorcismos ac cetera ecclesiastica medicine munia ministri ecclesie tales q̄ntum dn̄s annuerit q abimelech[h] ac domū eius abrae orationibus sanauit sanare procurent. Qđ si forte sanare non potuerint separari[i] valebūt: sed postq̄ alias nuptias expetierint illis in carne viuentibus qbus iuncti fuerāt pōribus quos relinquerāt: etiā si possibilitas cōcubendi[k] eis reddita fuerit recōciliari nequibunt[l]. Sed in hoc videt cōtrarius premisso capitulo gregorius papa: ibi eni post possibilitatē redditā iubetur separari ab eo cui scḋo nupserat ⁊ redire ad pmū: hec aūt viuente eo cui scḋo copu

vt hic in princi. c. notatur.

a ¶ Humanum. ea humanitate qua apostolus ꝑmisit secundas nuptias. xxxj. q. j. hac ratione.

b ¶ Acceperit. Pone ꝙ mulier dixit eū impotentē ad reddendum debitū: nō ꝓponendo cām ipotentie coeūdi ⁊ hoc probauit ⁊ lata est snīa: nunqd si ꝯuixit restituant postea ꝑora cōnubia? Nō: qꝛ totū ius suū vī in iudiciū deduxisse: vnde idē esset ac si ꝓ fragilitatē ⁊ maleficium separaret. arg. ex̄ de cā pos. ⁊ ꝓpri. cū sup electione. C. de an. excep. l. vlti. sec⁹ mī est in ꝑsonali actiōe. ff. de excep. rei iudi. ⁊ an eadē. §. actiones.

c ¶ Hi q iurauerūt. i. vir ⁊ vxor nō ꝯsanguinei testes q secū iurauerūt: illi enī nō iurauerūt sic esse verū sed credere sic esse verū sicut illi. s. vir ⁊ vxor dicebant. argu. xxxv. q. vj. de parentela. ⁊ extra de testi. quotiens.

d ¶ Periurij. ⁊ ita vterq fuit in culpa: alˢ quod in fine dicitur iniquū esset.

e ¶ Priora. Et hoc cū vterq ꝯxit: alˢ exciperet ꝯ adulterantē de adulterio. ex̄ de diuor. significasti. vl hoc cum inocens excipere nō vult. argu. xxviij. q. j. idolatria.

¶ Hoc aūt. hec est secunda pars hui⁹. q. Joan. de fa.

Si quis accepit. ¶ Casus. Dicit hic ꝙ si vxor dicat ꝙ vir cognoscere eam nō potest: ⁊ vir ꝯriū asseri: assertioni viri standū est: cum vir caput est mulieris nisi ab aduersa parte ꝯrium ꝓbaretur. Seq. §. pꝫ. hec. c. de qua fit mentio in themate.

f ¶ Tempore. plusq̄ per duos menses: qꝛ enim statim nō proclamauit virū esse impotentē: postea nō credit ei sed viro qui ꝯrium dicit: vt ex̄ de fri. ⁊ male. c. j. nam ēt ex tpe ꝑsumit aliquam nō esse coactā: vt ex̄ de spō. ad id. j. q. j. cōstat. Item vel ideo potius credit viro q̄ vxori: qꝛ vix aliquis inuenit impotens ad coeūdum: vt. l. di. qꝛ tua. hanc credo esse cām quare viro credit in hoc casu. Sed petrus hispanus alias assignauit rationes: qꝛ vir stat pro matrimonio qđ fauorabile est. Item qꝛ fuit sola cum solo credit cognita ab ipso: vt. xxxij. q. j. dixit. xxvij. q. j. nec aliq. iuxta illud Ouidij: A iuuene ⁊ cupido credatur reddita virgo. ⁊ hoc potest intelligi de illa que ꝑus fuit corrupta: sed si fuit virgo qn̄ iuncta fuit ei poti⁹ crederetur ꝓbationi sue quā facit per aspectū corporis: vt. ex̄. e. c. j. ex̄ de ꝓba. ꝓposuisti. tn̄ nisi mulieres essent peritissime potius esset credendū viri facto: qꝛ res illa occulta est ⁊ nō peruia visui: ⁊ oculus plerūq fallit: vt. xxvij. q. j. nec aliq. ⁊ in talibus septe facto vnius stat: vt dū q̄stio est de sumptib⁹ factis vt. C. de iudi. sancimus. ij. q. j. in pmis vel dū est questio de damno dato: facto vnius credit. C. vn̄ vi. si qn̄. hec aūt q dixi vera sunt: qn̄ vn⁹ fatet ⁊ alter negat: sꝫ si vterq fateret ꝙ nō intercessit cōmixtio tunc expectabit per trienniū si antea nō pōt cōstare: vt ex̄ de fri. ⁊ malefi. laudabilem. Sed qđ si mlier sciebat virū esse frigidum ab initio satis vī ꝙ tunc non possit petere separationem. ar. ex̄ de fri. ⁊ male. c. j. ⁊. C. de spō. l. vl. vbi dr̄ ꝙ imputet sibi si scienter cōiuncta sit turpi ꝑsone vel ipotēti coit: ⁊ qꝛ sero accusat mores quos ducēdo eā in mr̄imonio cōprobauit: vt ff. de adul. si vxor. in fi. de viro aūt potius videt ꝙ ille non possit recedere a muliere si ipsa vult cohabitare ei: cū ipse sciuerit se frigidū. arg. extra de eo qui dux. in ma. c. j.

¶ Ecce. hec est tertia ps hui⁹. q. Joā. de fa.

Si p sortiarias. ¶ Casus. Di ꝙ si maleficiatus cōducit aliquā in vxorē ⁊ ei cōmisceri nō pōt studere dꝫ vt penitētia ⁊ exorcismis sanet exēplo domus abimelech: ⁊ si sanari non poterit separari valebunt: ⁊ si alijs postea fuerint copulati nō separabuntur restituta vtriq potentia coeundi. Sequens. §. patet. Nec dicitur hic contrarium. c. gregorij: quia ibi loquitur in frigido hic in maleficiato.

g ¶ Atq maleficas. s̄. xxiij. q. iiij. de tyrijs.

h ¶ Abimelech. regem geraris: vt. xxxij. q. iiij. nemo.

i ¶ Separari. nisi ipsa vxor dicatur ꝓcurasse maleficiū cum sua culpa ad hoc deuenerit. lv. di. si euangelica. ff. qđ me. cau. si mulier. xv. q. j. si quis insaniens.

k ¶ Concubendi. cum alijs nō cum prioribus: tunc enim non esset perpetuum maleficium.

l ¶ Nequibūt. hic potius ignarus dicendus est q̄ gnarus: nam dixit Car. ꝙ iste finis non tꝫ: qꝛ vt dixit nullum maleficiū est ꝑpetuum: quin saltē per ipsum actorē

Mulier q scienter cū frigido ꝯxit an separationē petere possit.

Sess. xx. v.

Maleficiū nullū sm aliquos est ꝑpetuum.

tolli poteſt. Alij dicunt contra: vt .ſ. ca. requiſiſti. vel intellige poſt triennium.

Queſtio.ij.

Quod aūt. ¶ hec .q. diuidit in decē partes. In quarū pma probat per tria .c. φ ſi qs dimittat vxorē ſine iudicio eccleſie cogēdus eſt ad illā redire. ſcōa ibi: ſiue de cōiugij. tertia ibi: in hoc. ca. qrta ibi: in ꝑmiſſis. quinta ibi: nunc autē. ſexta ibi: de penitētibus. ſeptima ibi: latorē. octaua ibi: ſi quis. nona ibi: quos. decima ibi antiqui. Jo. de fa.

¶ Caſus. hic intitulatur ſcōa .q. ſcʒ an aliquis ↄ̄trahere poſſit cū illa quā polluit ꝑ adulterium. Sed qꝛ hec .q. fuit determinata .ſ. xxxj .q. j. iō magiſter annectit aliam icidentē qōnem. ſ. an vir ſit reſtituendus vxori a qua ꝓpria auctoritate receſſit: vel econuerſo? Et certum eſt φ ſic: niſi in caſibꝰ notatis in ſūma huius .q. ⁊ ex̄ de reſt. ſpolia. lr̄as. Jſte .§. patet.

Leui. vij. §

a ¶ Superiꝰ .ſ. xxxj. q. j. in prin.

b ¶ Sed queritur. Quia ſcōa qō nō habebat dubitationem ideo ponit aliā incidentē que ſilr qōnē nō hʒ: qꝛ ſemꝑ eſt reſtituenda niſi in tribus caſibꝰ: ſi publice ſit adulterata: vel niſi timeat de viri ſeuitia. ſ. e. ſiue. ⁊ ex̄ de diuor. ſignificaſti. Ut niſi dicant ↄ̄ſanguinei in gradu īdiſpēſabili ⁊ incōtinenti ꝓbet exceptio. ex̄ de reſti. ſpo. lr̄as. ⁊ tn̄ in eodem caſu ſit reſtō quo ad oia: niſi quo ad carnale cōmerciū vt ibi dr̄ in fi. Quartꝰ caſus pōt eē qn̄ vxor ꝓpria volūtate recedit a viro: vt. xxvij .q. ij. agathoſa. vel cum vir de licentia vxoris recedit ab ipſa vt ibidem.

Uxor q̄ a viro diſceſſit i tribꝰ caſibꝰ ſibi non reſtituitur.

lata fuerat primo recōciliari non poterit. ¶ Queſtio .ij.

Quod autem ei cum quo prius fornicata fuerat poſt ſeparationem nubere poſſit ſuperius[a] ꝓbatū eſt: mortuus eſt enim vir eiꝰ ſibi ex quo iudicio eccl'ie ab eo ſeparata ab eius lege ſoluta eſt: vn̄ iuxta apl'm: Nubat cui vult tantum in dn̄o. Sed queritur[b] ſi ſine eccleſiaſtico iudicio nulla cā̄ diſcidij rationabiliter probata ab ea diſceſſerit an eſſet cogendus redire ad eam? De hoc ita ſtatutum eſt in ↄci. carthagi. cui interfuit Augu. ca. xxx.

¶ Non lʒ alicui vxorem dimittere niſi cauſa diſcidij primum eccleſie ꝓbetur.

Seculares qui cōiugale cōſortium nulla grauiori culpa dimittunt: vel etiam ſi dimiſerunt ⁊ nullas cauſas diſcidij ꝓbabiliter[c] ꝓponentes propterea ſua matrimonia dimittunt: vt aut illicita aut aliena ꝓſumāt: ſi anteq̄ʒ apud epōs cōprouinciales[d] diſcidij cās dixerint: ⁊ priuſq̄ʒ in iudicio dānentur vxores ſuas abiecerint a cōione eccleſie ⁊ ſancto populi cetu

Seculares. ¶ Caſus. Quidā erant cōiugati q nullā cām rationabilē ptendentes vxores ſuas ſine iudicio eccl'iaſtico dimittebant: ⁊ ideo in cōcilio carthaginē ſi fuit ſtatutū vt nullus ↄiugatus dimittat vxorē ſuam niſi cauſa diſcidij ꝓbata fuerit apud epm: quod ſi quis ↄ̄fecerit cōmunione priuet. Aliena cōiugia. ⁊ alias vxores: ſi aūt vxores ſuas vſq̄ʒ ibi pendet conſtructio.

c ¶ Probabilr̄. Nota q̄re dicit ꝓbabiliter: hoc enī forte dicit qꝛ ꝑ fornicationis ſuſpitionem ꝓbatam eccleſie licebit ei vxorem dimittere: vt .ſ. xxxij .q. j. c. dixit. Joan.

d ¶ Cōprouinciales. diſtributiue. ſ. iſte apud ſuū ⁊ ille apud ſuū: non enim ꝓpter tales cās ipſi ꝓuinciales cōuocantur: vel melius hoc olim obtinuit: qꝛ cā mr̄imonij tractabat apud epōs ꝓuincie. xxxv .q. vj. multorū. hodie etiā archipſbyter cām hmōi tractare pōt. ar. ex̄ de cōſan. ⁊ affi. c. j. Sed certe ⁊ hodie ad epalem iuriſditionem cognitio matrimonialis cauſe ſpectat: vn̄ nec abbates nec alij pn̄t de matrimonio cognoſcere niſi ex cōceſſione vel alia cauſa legitima id habeant: vt ex̄ de exceſ. ꝑla. accedentibus. preſcribi enim pōt talis iuriſditio: vt ex̄ de ꝑſcrip. auditis. i fi. Jo.

(pro eo φ fidem ⁊ coniugia maculant) excludantur.

Item Ambro. ſuꝑ Lucā.

¶ Lex diuina prohibet virum vxorem dimittere niſi certa cauſa fornicationis.

An qō in ſubditos[e] nefas eſt in cōparem[f] fas eſt? dimittis ergo vxorē quaſi iure ſine crimine ⁊ putas hoc tibi licere: qꝛ lex humana nō prohibet: ſed ꝓhibet[g] lex diuina: qui hominibꝰ obſequeris deum verere: audi legem dn̄i cui obſequunt ⁊ qui leges fecerūt: Quos deꝰ cōiunxit homo non ſeparet.

Item Nico papa Karolo imperatori. ¶ Abſq̄ʒ cauſe cognitione a viro ſuo dimiſſa ad omnia reſtituatur.

Hiſtoria eccleſiaſtica ab euſebio ceſarienſi epō confecta de muliere quadam que de caſtitate a marito accuſabatur ait: Preceptū eſt ab imperatore lege lata vt ꝑmo[h] permitteret ei rem[i] familiarem libere diutius ordinare tunc demū rn̄deret obiectis: hoc[k] omnes[l] leges tam eccleſiaſtice q̄ʒ vulgares publiceq̄ʒ precipiunt. Si autem de mulieribus ⁊ ſecularibꝰ viris hec ↄſtituta ſunt: multomagis eccleſiaſticis hoībꝰ ⁊ ſacerdotibus ſunt ↄceſſa.

An quod. ¶ Caſus. Dr̄ φ ſi non lʒ alicui dimittere ſubditos ſuos ſine cā ꝓbabili: multo minus lʒ viro vxorē ſuā dimittere ſine cā: nam ⁊ ſi lex humana hoc permittat lex tn̄ diuina hoc ꝓhibet cui obſequitur lex humana.

e ¶ Jn ſubditos. ſcʒ renūciare epatui. ex̄ de renun. niſi. ⁊ ex̄ de regu. lʒ. vel ſicut ſubditi nō poſſunt deſerere ꝑlatum. xj. qō. j. inolita. vel ſicut prelatus non poteſt ſine cauſa punire ſubditos. lxxxvj. di. ſi quis.

f ¶ Jn cōparem. ſcʒ vt vir dimittat vxorem ſine cauſa vel cōdēnet preter ordinē iudiciarium. Jo.

g ¶ Sed prohibet. .ſ. xxvij .q. ij. ſunt. in auc̄. vt li. ma. ⁊ auie. §. cās. lex enī humana admittit diuortium in alijs caſibus preter fornicationem: vt .C. de repudi. conſenſu.

Hiſtoria. ¶ Caſus. Dr̄ hic φ ſi vxor a viro ſpoliata ab eodē de adulterio accuſaret: ꝑceptum eſt ab imperatore vt ꝑmo reſtituat q̄ʒ rn̄deat obiectis: qō ſi hoc obtinet in ſecularibꝰ magis dʒ hoc i eccl'iaſticis obtinere.

h ¶ Ut primo. Ex quo ergo mulieri primo reſtituunt res ſue multo potius vir eſt ei reſtituēdus: ⁊ ſic facit ad propoſitum Gra. Alij ponūt caſum ſic: Querebat an mulieri accuſate de adulterio dande ſint inducie? Rn̄. φ ſic: ſed hoc non videtur poſſe ſtare: qꝛ in crimine adulterij nulla datur dilatio: vt ff. de adul. in crimine. ſed poteſt dici φ hoc verum eſt cum agitur criminaliter.

i ¶ Rem familiarem. ⁊ hoc intelligunt quidam de preparatorijs inducijs alij de reſtitutorijs.

k ¶ hoc. ſ. reſtitutionem fieri.

l ¶ Omnes leges. de hac materia loquentes.

Siue de coniugij. ¶ Hec eſt ſecunda pars qõnis: in qua ꝓbat ꝙ ſi femina in iudicio contẽdat cū marito reddenda eſt ſue libertati. Joan. de fa.

¶ Caſus. Di hic ꝙ ſiue cā teberge ſuper ſedere matrimonij agitet ſiue a lothario accuſaret de adulterio: primo teberga ſue ptãti ꝛ ſuis cõſanguineis eſt reſtituenda: ꝛ locus ſecurus eſt aſſignandus vbi teſtes poſſint ſine difficultate ꝓduci: ꝛ cauſa ſine formidine vẽtilari. In hoc ca. q̃uis cauſa videat expoſita. ſ. eo. ſeculares. vbi dicit aut illicita ꝛc. Caſum. §. per te videre poteris.

a ¶ Siue. h. videt ꝙ hoc. c. faciat ꝯ ꝓpoſitū Gratiani: q intendit ꝓbare ꝙ vxor debeat reſtitui: at hec nõ reſtituitur viro ſed eius ptãti ſubtrahitur ꝛ cõſanguineis ſociat: Reſpõ. ſ hoc facit: q: iſta ſpoliata erat quadã libertate: q: compulſa fuerat ꝯ ſe conſiteri. xxxi. q. ij. lotharius. vel in hoc facit ad ꝓpoſitū: q: ponit quãdam exceptionẽ qñ non dꝫ fieri reſtitutio: ſcꝫ cū timetur de ſeuitia viri.

b ¶ Reddita. hic habes ꝙ q̃cito accuſat matrimoniū poteſt vxor petere vt det libertati ſue: ne cogat aliqd confiteri ꝯ ſe. Sed hoc põt intelligi cū tanta eſt ſeuitia viri ꝙ nulla poteſt ei ſufficere cautio: vt extra de reſti. ſpo. ſpoliato. litteras. in fine. de hoc notaui. xxxij. queſtione. j. de benedicto.

Item Nico. papa.

¶ Niſi poſt reſtitutionem neqꝫ de ꝯiugij ſedere: neqꝫ de adulterij crĩe inter viruꝫ ꝛ vxorẽ iudiciū eſt agitãdū.

Siue[a] de cõiugij ſedere ſiue de adlterij crimine iudiciū agitãdum ſit: nulla rõ patit tebergã cum lothario poſſe inire certamẽ niſi pri⁹ ad tẽpus fuerit reddita[b] ſue ptãti ꝛ cõſanguineis ꝓprijs libere ſociata: itaqꝫ etiã locus[c] ꝓuidẽdus eſt in quo nulla vis multitudinis formidet: ne ſit difficile[d] teſtes ꝓducere vel ceteras pſonas[e]: que tã a ſanctis canonibus q̃ꝫ a venerãdis romanis legibus in hmõi cõtrouerſijs regrunt. ¶ In hoc ca.[f] q̃uis videat cã expoſita[g] quare ſua auctoritate nõ lꝫ alicui vxorem dimittere: qua ceſſante ipſa quoqꝫ ꝓhibitio ceſſare videt: tñ q: ipſa ſepatio pena eſt: ꝛ pena nulli eſt inferẽda niſi p iudiceꝫ: generalr̃ hoc intelligẽdum eſt vt ſiue ob cãm premiſſaꝫ ſiue nulla cã exiſtente nõ liceat alicui ſua auctoritate vxorẽ dimittere: quod etiam de pena homicidij vel qualibet[h] alia intelligenduꝫ eſt. Unde Nico. papa ſcribit radulpho Bituricẽ. archiepiſcopo. ¶ Cõiugia penitus interdicantur his qui ſuas coniuges occidunt.

Interfectores ſuarũ ꝯiugum ſine iudicio cū non addis adulterarū[i] vel aliqd huiuſmodi[k] qd aliud habẽdi ſunt q̃ꝫ homicide? ac per hoc ad pniam redigẽdi: qb⁹ penitus cõiugiū denegatur: exceptis adoleſcentibus[l] de qbus eſt btĩ Leonis pape. xxv. regula decretaliū: imo indulgentia[m] obſeruanda. ¶ In hoc. c. videt nicolaus pmittere maritis cã adulterij vel alterius hmõi criminis vxores ſuas interficere: ſed eccl'iaſtica diſciplina ſpirituali gladio: nõ materiali criminoſos feriri iubet: illo videlicet gladio quo petrus iubetur mactare ꝛ mãducare: de quo etiam chriſtus ait in euã. Non veni paceꝫ[n] mittere in terrã ſed gladium[o]. Hinc idem Nico. ſcribit aluino archiepiſcopo.

¶ Non licet alicui vxoreꝫ ſuam adulteram occidere.

Inter hec ſanctitas veſtra addere ſtuduit: vt ſi cuius vxor adulteriū perpetrauerit: virum marito illius liceat[p] ſm mūdanaꝫ le-

vij. queſtione. j. ſicut alterius.

Interfectores. ¶ Caſus. Di hic ꝙ ſi vir vxoreꝫ ſine iudicis auctoritate occiderit ꝛ maxime innocẽteꝫ pro homicidio peniteat: ꝛ nunq̃ꝫ matrimoniū cõtrahat niſi iuxta indulgentiã beati Leonis fuerit adoleſcẽs. Et no. ꝙ vacat hic arg. a ꝯtrio ſenſu: vñ ſupple ibi vbi dicit cuꝫ nõ addis maxime: que ſequūtur plana ſunt vſqꝫ ad capitu. admonere.

i ¶ Adulterarꝫ. maxime: q: nec tunc licet: vt. ſ. c. proxi.

k ¶ hmõi. hoc dicit ideo: q: ſcđm leges ex cauſis pluribus ſeparatur matrimonium.

l ¶ Adoleſcẽtib⁹. ſ. eo. in adoleſcentia.

m ¶ Indulgentia. Ui ergo ꝙ indulgẽtia non eſt regula: ꝛ ꝙ nulla diſpenſatio ſit ius: qđ. M. ꝛ. h. cõcedunt. arg. j. q. vij exigūt. ꝛ. c. ſi qs omnẽ. ꝛ notaui. l. di. de his. Alij vo dicunt ꝙ ois indulgentia eſt ius: ſed tale quo ſupior vti põt: ꝛ inferior nõ põt petere: ergo hoc dicẽdo retulit ſe ad cãm conſtitutõis ꝛ originẽ: nam per indulgentiam fuit hoc ſtatutū. licet modo ſit ius.

n ¶ Pacem mittere. i. cõfederare cum vitijs homines: vel mittere paceꝫ inter homines ꝛ vitia.

o ¶ Sed gladiū. i. diſcordiam ꝛ ſeparationeꝫ a malis. i. charitatem que ſeparat vitia.

Inter hec.

c ¶ Etiam locus. arg. ꝙ iudex etiã tenetur de loco iudicij ꝓuidere partibus: vt in eo loco debeat de cã cognoſcere vbi partes libere ꝛ ſecure valent cõuenire. ſ. iij. queſtio. ix. hortamur. ſ. xxiiij. qõ. i. pudenda. ff. de rebus dubijs. vbi. ſ. ij. q. ij. c. vlti. quod ſi non fecerit licite appellatur. extra de appella. ex parte. j.

d ¶ Sit difficile. ſimile. ff. qui ſatiſda. cogan. ſi fideiuſſor. §. j. quia cum difficile eſt alicui ſatiſdare in vna ciuitate mittitur in aliam: vt ibi.

e ¶ Perſonas. id eſt aduocatos.

¶ In hoc ca. hec eſt tertia pars queſtio. in qua queritur qualiter puniuntur vxoricide. Jo. de fa.

f ¶ In hoc. c. ſ. eadem. ſeculares.

g ¶ Expoſita. ibi nulla grauiori culpa.

h ¶ Uel qualibet. nam leuem vir imponit: vt notaui.

p ¶ Liceat. hoc licet ſm legẽ lombardã ſed non ſm romanã: pater tñ eam põt occidere in ipſo actu ſed nõ maritus: ꝛ pater vtrūqꝫ interficiat vno ictu. ff. ad. l. iul. de adul. l. nec i ea. ꝛ. l. ſe. ignoſcit tñ marito ſi vxorẽ in adulterio dep̄chẽſaꝫ occiderit quõ ad pene mitigatõeꝫ. C. ad l. iul. de adul. gracch⁹. Et no. ꝙ lꝫ lex antiq̃ pmittat viro occidere adulterū dephẽſuꝫ cū adultera i domo ſua: nõ tñ in domo ſoceri: vt. ff. d adul. marito. nouo iure tamẽ vbicūqꝫ fere põt occidere eū poſt tres denūciatões factas vt in auc̃. vt lic. ma. ꝛ auie. §. pe. ꝛ vl. col. viij. nec illđ etiã corrigit p auc̃. que eſt col. ix. vt nulli iudi. §. ſi qñ. q: in alio caſu loqt. Jtẽ lꝫ patri ſilr̃ detur ſm legẽ licẽtia occidendi: vt. ff. de adul. nec in ea. ſi tñ interficiat nõ excuſat a culpa vel a pctõ: lꝫ a pena ciuili excuſet: in crib⁹ enĩ dico ſpãlem ꝯceſſioneꝫ canonis neceſſariã quo ad culpe immunitatẽ. vñ cū dicat ñ occides. xxiij. q. v. ſi nõ lꝫ. nec ſp

Indulgẽtia an ſit ius.

Act. x. b.

Mat. x. d.

Pater ſiliã: ſed nõ maritus vxorẽ ſimpiter coeũtem poteſt occidere.

cialiter iſti excipiantur a canone: ergo occidēdo peccant imo viro hoc interdicitur: vt.J.eo.admonere. vnde nō excuſatur auctoritate iuris ciuilis: ſed ⁊ dotem amittit vir quam lucrificaret alˢ: ſolus enim iudex excipitur a canone vt occidat.xxiij.q.v.cum homo.⁊.c.ſi homicidiū. contrario ſenſu propter.c.xxiij.q.v.quicquid.

i ❡ Predo. nō φ eos priuare poſſit: licet enim vxor propter adulteriū interficiatur: dos tamē ad eius filios deuoluitur. in auč. vt lice. ma.⁊ auie. §.ſi de adulterio. ſed qꝛ eos ſolatio ⁊ protectiōe materna priuare conaris: licet enim regulꝛ lucrificiat dotē ob adulteriuz vxoris. extra de dona. inter virum ⁊ vx.c.plerūqꝫ. hec autem caſu nō lucrificit cū eam interficit etiaz ſi pactū fecit de ea lucrāda prius. ff. ſo. matri. ſi ab hoſtibus.§.j.

a ❡ Gladiū. quo ad executionez. hoc id dico: qꝛ imperator hꝫ illud a papa. extra de elec. venerabilem.

b ❡ Quicunqꝫ. Armis. J. de pe. di. v. falſas.

Pniaꝫ ſacere cōpellitur qs.

c ❡ Agat. Arg. queꝫ poſſe cōpelli ad penitētiā: ſed hoc i publicis ⁊ enormibus. argu. xxij. q.j.c. vlti.

d ❡ Seniorē. i. epiſcopū vel aliuꝫ prelatum vel dn̄m ſuuꝫ. argu. iij. q. iiij. c. iiij. xxv. q. ij. ita nos.

Admonere. ❡ Caſus. Hic ponit hūc caſuꝫ: Iſte aſtulphus vxorē ſuā īterfecit: ⁊ poſt mortem eius eā de adulterio accuſabat volēs filios quos ex illa habuerat oſtēdere eſſe adulterinos: ⁊ ita indignos ſucceſſiōe paterna: ⁊ ad hāc accuſationez inducebat vnū ſolum teſtē homicidaꝫ ⁊ adulterū. Prio ergo papa redarguit eū de morte vxoris. poſtea notat eū de tribus: ſcꝫ qꝛ poſt mortem eius illam accuſabat: ⁊ qꝛ per vnicū teſteꝫ: ⁊ qꝛ per reprobū ⁊ criminoſum. Poſtea oſtēdit ei quā penitētiā debeat agere: ⁊ ponit in eius optione: an in monaſterio vl̄ extra velit agere penitentiam. Predo: id eſt ſpoliator: qꝛ ſpoliaſti eos matre.

gem eam interficere: ſed ſancta dei eccl̄ia mūdanis nunqꝫ conſtringitur legibꝰ: gladiumᵃ nō habet niſi ſpūalez quo nō occidit ſed viuificat.

Item Pius papa.

❡ Penitentia eiꝰ q ꝓpriaꝫ abſqꝫ cauſa peremit vxorez.

Quicūqꝫ ꝓpriā vxorez abſqꝫ lege ⁊ ſine cā ⁊ certa probatiōe interfecerit aliāqꝫ duxerit vxorē: armisᵇ depoſitis publicā agatᶜ penitentiam: ⁊ ſi cōtumax fuerit ⁊ epō ſuo inobediēs extiterit anathematizeꝛ quouſqꝫ conſentiat: eadem lex erit illi q ſeniorezᵈ ſuū īterfecerit.

Itē ſtephanꝰ pa. v. aſtulpho.

❡ Penitētia aſtulphi qui vxorē ſuam interfecit.

Admonere te cum lachrymis ⁊ mľto gemitu cordis curamᵉ fili aſtulphe: ſed nō filius debes diciᶜ q tā crudeliter homicidiū perpetraſti: naꝫ occidiſti vxorē tuam partēᶠ corporis tui legitimo mr̄imonio tibi ſociataꝫ ſine cā mortis nō tibi reſiſtētemᵍ nō inſidiantēʰ quocūqꝫ modo vite tue: nō inueniſti eaꝫ cū alio viro nefariā rem facientē: ſed cōcitatus a diabolo ⁊ ipio furore inflāmatus latronū more atrocius eam gladio tuo crudelior omni beſtia interemiſti: ⁊ nūc poſt mortē eius addis iniqtatem ſup iniquitatē filiorū tuoruꝫ improbeⁱ predoⁱ: qui mr̄i nō pepercisti filios tuos orphanos feciſti: inducere ſup eaꝫ vis mortis cām poſtᵏ mortem: per vnū hoiem homicidam ⁊ reprobū hoſtē icuſare vis mortuā: quoniaꝫ nec euāgelium nec vlla diuina: humanaqꝫ lex vniꝰ teſtimonio etiā idoneo quēpiā condēnat vel iuſtificatˡ ✠: quāto magis per iſtū flagitioſiſſimū ⁊ ſceleſtuꝫ nec illa viua debuit ꝯdēnari: nec a te poſt eius mortē accuſari? priꝰ enī cā criminis ſubtilꝛ erat inueſtigādā: ⁊ tunc ſi ita fuiſſet inuēta ſm̄ legis tramitez debuit accipere vltiōis vindictā: nam ſi verū (qđ abſit) fuiſſet ſicut ille adulter mētitus eſt poſt. vij. annos penitētiaᵐ peracta dimittere eaꝫ per approbatā cām poteras ſi voluiſſes: occidere tñ eam nullatenus debuiſti: nō eniꝫ vult deus mortē peccatoris: ſed vt cōuertatur ad pniam ⁊ viuat ✠. Idcirco placeat tibi cōſiliuꝫ nr̄m: ⁊ hoc fac qđ melius tibi leuiuſqꝫ videri poterit: miſerere aīe tue: vt non ſis tibimet ipſi homicida: relinque q̄propter te rogamus hoc malū ſeculū qđ te traxit ad tam imaniſſimū

k ❡ Poſt mortem. cum crimina extinguanꝛ morte. xxiij. di. quorūdam. C. ſi reus vel accu. l.j. niſi ratione bonorum quis agere velit. C. eo. l. vl. C. ſi penden. appel. mors interue. l.ij. ff. ŏ rei vē. vtiqꝫ.

l ❡ Uel iuſtificat. vnde nō tenet. xi. qō. j. quicūqꝫ. creditur tamen vni tanq̄ recitatori vel tanq̄ ſocio vt. viij. qō. ij. talia. lxxxvj. di. tanta.

m ❡ Penitētia. Argu φ poſt peractā penitentiam ⁊ crimē purgatū poteſt quis accuſari de crimine illo: vt. xv. q. v. pſbyter. ⁊. xxv. di. c. vlti. ⁊ extra de ſchiſma. fraternitatis ✠. nā preferens memorandi criminis labem ⁊c. di. lxj. in ſacerdotibus. ⁊. j qō. vij. ſi qs omnē. nam per penitentiam non deſinit quis eſſe nocens. ff. de edi. edic. quid ſi fugitiuus. imo etiam poſt baptiſma poteſt de hoc accuſari: vt extra de diuor. gaudemus. in ſi. arg. contra. xxiij. qō. iij. ſi illic. ⁊. xxij. qō. i. quod autem. in fine. ⁊. c. non erit. ⁊. c. apud. ⁊. l. diſtin. ferrum. ⁊ extra de accuſa. de his. ff. de edil. edic. φ ita. de hoc dixi. vj. queſtio. j. qui crimen. ⁊. c. illi qui. Sed nōne preiudicat ſibi maritus tacendo per ſeptēnium cum vltra quinquēniuꝫ non audiatur accuſatio adulterij: vt. C. de adulte. adulter. ſed illud obtinet quo ad penā legalem non quo ad petendum diuortiū. extra de procu. tue. nūquid ergo in infinitū poteſt eam accuſare? Dicunt quidā φ non vltra. xx. annos: vt. C. de fal. querelam. hug dicit φ vſqꝫ ad milleſimum ⁊ qñcūqꝫ claruerint crimina: vt. lxxxj. di. quicūqꝫ. ⁊ di. viij. qui ꝯtēpta. xxiij. q. ij. ecce. ⁊ φ dicit penitētia pacta ſed añ latā tñ ſniam. ⁊. xv. q. v. c. chriſtiana.

Verſus.

e ❡ Dici. Arg. quē priuari nomine ratione criminis: iuxta illud: Si re priueris: nec nomē habere mereris. arg. xiij. q. ij. poſtqꝫ. ij. q. vij. §. quibus ergo. ij. q. j. ſcelus. ⁊. C. de feri. a nullo. arg. ꝯ. de peni. di. iiij. ſi ex bono. nam filij dei dicuntur qui non errant in eccleſia.

f ❡ Partem. ſimile. š. xxxj. queſtio. ij. de neptis. ⁊. xxvij. queſtio. ij. agatboſa. Et eſt argu. φ qui excepit alimenta ſibi videtur excipere vxori cum ambo ſint vnum corpus ⁊ etiam filijs ⁊ ſeruientibus. arg. l. diſtinctio. ſtudeat. ff. de vſu ⁊ habi. l. ij. Joan.

g ❡ Reſiſtentem. ſupple maxime: qꝛ ſi etiaꝫ reſiſteret vel inſidiaretur: non ideo deberet eam interficere.

h ❡ Non inſidiantem. non eſt hic argumentandum a

a ¶ Monaſteriū. Ex hoc loco videt̃ ꝙ quādocunq̨ pniām qs teneat̃ finire ſi intret religionē ad illā non tenet̃: q2 religio ſoluit vinculū iuramenti: vt ex̃ de iureiu. ꝑue- nit. Item ſoluit votū: vt ex̃ de vo. ⁊ vo. redē. ſcripture. Itē ſoluit vinculū obedientie. xix. q. ij. due. lʒ ergo a papa ſit alicui iniūctum in penitentiā vt eat ro- mā vel aliqd hmōi faciat ⁊ intret religio nē nō dʒ tranſgreſ- ſor: ille enim dʒ trāſ gredi q deſerit mai⁹ ꝓ minori: vt. xx. q. iiij ꝓpoſitum. ⁊. xvij. q. i. qui bona. ar. ad idem ſ. de pe. di. j. §. his au ctoritatib⁹. ⁊ hoc. h. ꝯcedit. Alij dicūt ꝙ tenet̃ adimplere qḋ ꝓmiſit ⁊ qḋ iniūctū eſt ei in penitētia: ni ſi abbas diſpēſet ſe- cū. xviij. q. ij. c. nullā.

b ¶ Si forte. nō po- nitur dubitatiue: ſʒ mo nota eſt aſſertio nis. i. equa penit⁹. ſi mile de peni. diſtin. ſ. quaobrem.

c ¶ Et graui⁹. Uiſū eniʒ fuit maioris pe- ne cōuerſari iter ho mines ⁊ hoīum care re ſuffragijs ꝙ̄ ꝓcul ab hominibus ſola- tium hoīum nō ſen tire. C. de apo. hi q.

d ¶ Siceram. Per ſi- ceram intellige oēm potum qui inebriat vt. xxxv. diſt. in palea vinolentum.

e ¶ Carnē. Sed nūꝗd oua: cū ouum ſit caro liqda: vel lac cū lac nō ſit niſi ſan- guis colore muta- to? Dicim⁹ ꝙ non: ⁊ hoc vult lr̃a illa q̄ ſeq tur in pane ⁊ aq̄: ſed tn̄ pōt intelligi ꝙ hoc debeat facere in certis dieb⁹. i. legitimis fe rijs. Sʒ nūqd de lar- do vtet̃ nunqd noīe carnis eſt prohibi- tū? Uʒ ꝙ nō. ar. lxxxij di. pſbyter. ibi eni ſagimē ꝑmittit̃ qn̄ oua ꝑmittunt̃. ✠

peccati facinus: īgredere mo naſterium[a]: humiliare ſub manu abbatis ⁊ multoꝝ fra trum ꝓcibus adiutus obſer- ua cūcta ſimplici animo que tibi fuerint impata: ſi forte[b] ignoſcat infinita miſericor- dia dei peccatis tuis: ⁊ refri- geret aīam tuam priuſꝗ̄ cru cieris perpetuis flāmis: hoc leuius ⁊ melius tibi eſſe cer tiſſime ſcias: ſinaūt publicaʒ penitentiā permanens in do mo tua vel in hoc mūdo vis agere qḋ peius tibi ⁊ duri⁹ ⁊ grauius[c] eſſe nō dubites: ita vt agere debeas exhorta mur: vt oībus diebus qbus penitere debes vinū ⁊ oēm ſiceram[d] nō bibas: carnem[e] nunꝗ̄ vllo tēpore comedas preterquā in paſcha ⁊ in die natalis dn̄i: in pane ⁊ aqua ⁊ ſale penitentiā age: in ieiu- nijs ⁊ in vigilijs ⁊ orōnibus ⁊ elemoſynis omni tēpore perſeuera: armis nunꝗ̄[f] cin gere: nec in quolibet loco li- tigare[g] ꝓſumas: vxorē nūꝗ̄ ducere[h]: cōcubinam nunꝗ̄ habere: nec adulteriū cōmit tere audeas: in balneo nūꝗ̄[i] laueris: in cōuiuijs letantiū nunꝗ̄ te miſceas: in eccleſia ſegregatus ab alijs chriſtia- nis poſt oſtiū ⁊ poſtes humi liter te repone: ingrediētiuʒ ⁊ egredientiū ſupplicit̃ ora- tionibus cōmenda te: cōione corporis ⁊ ſanguinis dn̄i cū- ctis diebus vite tue indignū te exiſtimes[k]: in vltio tn̄ exi- tus vite tue die ſi meruer[i]s ꝓ viatico ſi ſit qui tibi tribuat tantūmodo venialiter[l] vt ac- cipias tibi cōcedimus. Sunt ⁊ alia multa que tibi nimis durius ⁊ ſatis acrius erant iuxta magnū pondus pecca ti īfelix adijciēda: ſed ſi hec omnia que tibi miſericordi- ter dicta ſunt perfecto corde dn̄o auxiliante feceris ⁊ cu- ſtodieris cōfidimus de im- menſa dei clemētia remiſſio nem habiturū te tuoꝝ pecca torū: ⁊ ſm dictū iuſti boniq̨ paſtoris reſoluet te ſancta ec cleſia ab hoc vinculo pcti in terris: vt per ipſius gratiam qui eā ſuo ſanguine acquiſi- uit ſolutus ſis in celis: ſinau tem aliter feceris: ⁊ ſctē ma- tris eccleſie tā ſalubrem ad- monitionē deſpexeris ipſe ti bi ſis iudex: ⁊ in laqueo dia- boli quo irretitus teneris ꝑ- manebis: ⁊ ſanguis[m] tu⁹ ſu- per caput tuū: nos alieni[n] a cōſortio tuo ꝓ alioꝝ fideliuʒ ſalute deo opitulante oī ſol- licitudine nitimur deſudare ⁊ dn̄i miſericordiaʒ attētius quotidie iplorare. Itē aug. de adulterinis ꝯiugijs. lib. ij.

¶ Nonus vxore viuente aliam ducat quis ꝗ̄ huma- num ſanguinē fūdat.

SI (qḋ verius dicit̃) nō licet[o] homini xp̄iano adul-

h ¶ Exiſtimes. Ergo vi ꝙ magis peccat qui vxorē inter ficit ꝙ̄ qui matrē ✠: q2 maior pnia imponit̃ hic vxorici de ꝙ̄ matricide. J. in illo. c. latorē. qḋ eſt. J. ea. q. ⁊ ſic ma- ius eſt crimē. ar. xxiij. q. j. nō afferamus. qḋ cōcedit. h. nā dicit ꝙ magis peccat q ſeipm īterficit ꝙ̄ q aliū. xxiij. q. v. ſi non lʒ. vn̄ ma- gis peccat q partē cor poris īterficit ꝙ̄ qui matrē: ꝓbat hoc etiā ꝑ illā auctoritatem: Propter hoc relinq̄t hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue. ex̃ de biga. debitum. Alij dicūt ꝙ magis peccat q matrē inter- ficit ꝙ̄ q vxorē: ſʒ q2 ſpēs ꝓniores ſūt ad īterficiendū vxores: idō ob hoc magis pu niunt̃ vt ſic retrahā tur a tali facinore. Un̄ nō valet hec argu mentatio: grauius puniunt̃ ergo gra- uius peccant. ⁊ eſt ſi- mile in fornicatiōe notoria: lʒ eni mul- ta crimina ſint gra- uiora tn̄ q2 facili⁹ et ſedius delinquit̃ in hoc crīe ꝙ̄ in alijs: idō durior pena in eo ſta tuitur. arg. xxxij. di. §. verum.

l ¶ Venialr̃. Arg. ꝙ eccleſia pōt corpus ⁊ ſanguinē dn̄i qbuſ- dam etiā in fine ꝓhi bere. ar. xxvij. q. j. ipu- dicas. ar. di. l. penitē- tes. ꝯ. ſ. xxvj. q. vj. de his. ꝯ. ſ. y. q. iij. ſi qs epm aut pſbyteꝝ. ſ. xiij. q. vlt. q̄ſitum eſt. ibi ſm ꝓcepta cano- num. Ad hoc dic ꝙ q̄ńq̨ illud qḋ iure cōi cōpetit dʒ cōcedi reſpectu miſericor- die ⁊ pietatis. arg. ſ. xj. q. iij. qm̄. ff. de vſu fru. ſi ex̃ neo. ⁊ in cete ris. c. ḣ ſignatis: naʒ vniuerſe vie dn̄i miſericordia ⁊ veritas. Joannes.

✠ ¶ Add glo. ſi. in c. meliore in ℣. peio- res. ⁊ ibi concor. ſ. xxvij. q. j. ⁊ lxxxix. di. decenter. in glo. j.

Corpus dn̄i an poſ ſit etiā in fine qbuſ- dam dene gari.

f ¶ Nunꝗ̄ cingere. niſi conſilio epiſcopi pro iuſticia de fendenda. ⁊ eſt ſimile. J. de pe. di. v. falſas.

g ¶ Litigare. hoc ideo dicit: q2 apud ſeculare tribunal nō dʒ ſuā querimoniā diſceptādo ꝓponere qſ ꝙ̄ publice penitens: ſed eccleſiaſticū iudiciū dʒ adire. ſ. xj. q. j. aliḋ. ſupple ergo hic niſi in propria cā ⁊ coram eccleſiaſticis.

h ¶ Nunꝗ̄ ducere. ſi tn̄ duxerit tenet matrimonium. argu. ſ. eo. quicunq̨. ibi aliam duxerit. alij dicunt con tra: vt no. J. eo. §. de penitentibus.

i ¶ Nūꝗ̄ laueris. niſi de neceſſitate. de ꝯſe. di. iij. ꝑuenit.

m ¶ Sanguis. i. peccatum. vnde illud: Sanguis ſan- guinem tetigit. i. peccatum. xliij. di. ephefijs. Jo.

n ¶ Alieni. Ar. ꝙ nō imputatur plato ſubditoꝝ mali- cia ex quo per eū non ſtat quominus corrigant̃. ar. vij. q. j. §. cum aūt. ſ. di. xliij. ephefijs. ſ. xlvij. di. c. vlti.

SI qḋ. ¶ Caſus. Beneuē. ſic breuiter ponit hūc caſū Non lʒ viro vxorem adulterā occidere: nec etiam ita dimittere ꝙ aliā viua ea ſupducat: ſed ſi alteꝝ precise vult facere: potius ſua viua aliā ducat ꝙ̄ ſuam occidat. Seq. §. pʒ: ⁊ ad id qḋ in fine. §. dicit̃ inducit. c. ſequens:

o ¶ Non lʒ. nam dicit lex ꝙ vnū delictum ꝓpter aliud

non minuit penam: vt ff. de pri. delic. l. ij. Et eſt arg. q in delictis compenſatio nõ admittitur. argu. xiiij. di. c. j.
a Quod nõ licet. ſcilicet occidere vxorem ſuam.
b Quod non licet. ſcilicet aliam ducere ea viuente.
c Adulteriũ. Sic ergo pmittitur minus malum vt euitetur maius. ſ. xxvj. q. ij. hi q. ſ. xxij. q. j. c. vlti. ſ. di. lxxxj. presbyter. ſ. p. ccxi. q. vij. quid in oĩbus. ſ. Solu. grauius eſt homicidiũ q̃ adulterium: ſed ibi expone grauius. i. generali⁹ l. di. q: tua. vel turpi⁹ ratione ingratitudinis. xxxij. q. i. in cõiugio. ⁊ nõ eſt cõſilium vel pceptum qd hic di: ſed eſt cõparatiua pmiſſio que non excuſat a peccato.

Homicidium grauius eſt adulterio

4 ¶ In premiſſis. hec eſt quarta ps. q. in qua dicit quod in ſequenti. c. continetur. Jo. de fa.
d ¶ In premiſſis. Sic intellige. xxxj. q. j. hac ratione.
e ¶ Impendatur. ſ. eo. interfectores.

Placuit.
¶ Caſus. Dicitur hic q ſi vxores clericorũ peccauerint eas nõ occidant ſed eas cuſtodiant: ne de cetero habeant licentiam peccandi macerando eas verberib⁹ ⁊ fame: ſ; nõ vſq; ad mortem: cũ eis aũt nõ comedãt niſi pri⁹ vere peniteant. Seq. ſ. p; ad quem inducit ſequens. c.
f ¶ Licentiam. i. impunitatem. ſimile xlv. di. qui ſincera.
g ¶ Poteſtatẽ. nam ſi eam etiã male verberauerit niſi p cauſis lege expꝛeſſis punitur in pecunia: quia dabit ei tertiã partẽ donationis quã dedit, pꝓpter nuptias: vt in auc. vt lice. ma. ⁊ auie. ſ. ſi quis autẽ. col. viij. ſi aũt qs nõ dedit dona. pp nup. punitur in quarta parte totius ſue ſubſtantie ſi eius ſubſtantia nõ excedit ccc. aureos. ſi excedit dabit. c. aure. C. de repu. l. vlti. Item nõ dico q ipſimet debeant eis penitentiã iniũgere: ſed compellere vt accipiant ab alijs. Sed nunqd laicus idem põt de vxore ſua? dico q non: q2 nõ inuenio expꝛeſſum:

Vxores clericorũ ſi peccent qualiter.

teram cõiugem occidere ſed tñ dimittere: quis enim eſt tam demẽs qui dicat ei: fac qd non licet[a] vt liceat tibi qd nõ l;[b]: cũ enim vtrũq; ſm legem xp̃i illicitũ ſit ſiue adulteram occidere ſiue alteram ducere ea viuente: ab vtroq; eſt abſtinendũ: non illicitum pro illicito faciendũ: ſi enim facturus eſt quod nõ l; iam faciat adulterium[c] ⁊ non faciat homicidium: vt viuente vxore ſua alterã ducat: ⁊ nõ humanum ſanguinẽ fũdat: q ſi eſt vtrũq; nefarium nõ d; alterũ per alterũ pperare ſed vtrũq; vitare. 4 ¶ In pmiſſis[d] auctoritatibus q̃q; ꝓhibentur adulteras cõiuges ſuas occidere: ſed pmittitur poſt ſeptem annoꝝ penitentiam eis illas dimittere: ſi autẽ illas interfecerint iubenẽ ſine ſpe cõiugij perpetuo manere: niſi forte ꝓpter lapſum iuuenilis incõtinentie ad matrimonia cõtrahenda eis miſericordia impẽdatur[e]: clericis aũt conceditur ſi vxores eorũ peccauerint ſine mortis acerbitate habere eas in cuſtodia ⁊ ad ieiunia eas cogere: non tamen vſq; ad necem affligere. Unde in toletano concil. j. legitur.

¶ Clerici ſi vxores eorum peccauerint pter necem eas domi cuſtodiant ⁊ ad ſalutaria cogant ieiunia.

Placuit vt ſi quorũcunq; clericoꝝ vxores peccauerint: ne forte licentiã[f] peccandi plus habeant accipiãt mariti earũ hanc poteſtatem[g] p̃ter necem cuſtodiendi ⁊ ligãdi in domo ſua ad ieiunia ſalutaria nõ mortifera eas cogentes: ita[h] vt inuicẽ ſibi clerici pauperes auxiliũ ferant ſi ſeruitia[i] non habeant: cum vxoribus aũt ipſis que peccauerant nõ cibos[k] ſumãt: niſi forte ad timorem dñi acta penitentia reuertanẽ. 5 ¶ Nũc aũt querit quare ſacris canonibus ſit inſtitutũ vt poſt ſeptẽ annos penitẽtes in priſtinum ſtatum reuocentur. De his ita ſcribit Iſid. ad maſonẽ epm.

¶ Quare ſit inſtitutũ poſt ſeptẽ annos in pꝛiſtinũ ſtatũ penitẽtes redire.

Hoc ipſum q canonum cẽſura poſt ſeptẽ ãnos penitentẽ remeare in priſtinum ſtatũ precepit[l] ⁊c. vt in tractatu ordinandorũ de lapſis: nõ electione ꝓprij arbitrij ſancti patres: ſed potius ex ſnia diuini iudicij ſanxerunt. Nam legit[m] q maria ſoror aaron ꝓphetiſſa dum detractionis aduerſus moyſen incurriſſet delictum ilico ſtigmate lepre pcuſſa eſt: cũq; peteret moyſes vt emũdaretur precepit eã dñs extra caſtra ſeptẽ diebus egredi: ⁊ poſt emũdationem rurſus eam in caſtra admitti: maria ergo ſoror aaron caro intelligitur ſacerdotis: que dum ſupbie dedita ſordidiſſimis cogitationũ maculatur cõtagijs: extra caſtra ſeptẽ dieb⁹ hoc eſt extra collegiũ eccleſie. vij. annis ꝓijciat: vt poſt emũdationem vitioꝝ loci vel pꝛiſtine dignitatis recipiat me

caſtigare tñ poteſt eam: vt notaui. ſ. vij. q. j. ſicut alter⁹. Sed quare dicit q pauperes clerici ſeruiant ſibi. Dic q rñdet tacite obiectioni. q. d. ⁊ ſi mulieres ligate nõ poſſunt eis ſeruire: pauperes clerici qui nõ poſſunt alios ſeruientes habere ſeruiant ſibi vice mutua. Itẽ ſm. h. non poterunt illas reconciliare ſibi niſi nollẽt pmoueri. ar. xxxiiij. diſt. ſi cuius. Alij aũt dicũt illum nõ impediri cuius vxor cognoſcitur ab alio ſi ipſe nõ cõſentiat eius adulterio: vnde bene põt eas reconciliare etiã quo ad carnis cõmercium: nec eis in aliquo pꝛeiudicatur: qd tñ intelligas: ſm q dixi ſ. xxxiiij. di. ſi cui⁹.
h ¶ Ita vt inuicem. Ar. xij. q. j. dilectiſſimis. arg. xi. q. j. ſicut enim. argu. diſti. xc. precipimus.
i ¶ Si ſeruitia. i. ſeruientes.
k ¶ Non cibos. ⁊ eſt hoc pp enormitatẽ delicti tñ ipſam excõicatam nõ d; vitare. xj. q. iij. qm multos. Jcã. qd forte falſum eſt. B.
5 ¶ Nunc aũt. hec eſt quinta pars. q. in q̃ di qd hic ⁊ in ſequenti. c. cõtinet. Jo. de fa.

Hoc ipſum.
¶ Caſus. Qd peccãtores poſt ſeptẽnem penitentiã ad pꝛiſtinũ ſtatum reſtituunẽ: hoc non ex carnali arbitrio: ſed ex diuina ſnia ſancti patres ſanxerũt qd pbaẽ exẽplo marie ſororis aarõ q̃ pp murmuratiõnẽ quam fecit aduerſus moyſẽ eiecta fuit extra caſtra ſeptẽ dieb⁹ vt mũdaretẽ p qd notaẽ q ſeptẽ ãniſ d; aliqs peniterẽ anteq̃ i ſtatũ pꝛiſtinũ reuertaẽ. In. ij. pte di q cũ in geſtis cõciliorũ diuerſa inueniaẽ ſnia vel opio: illi⁹ ſnia teneaẽ cuius antiquior ⁊ potior extat auctoritas. ſcda ps icipit ibi: i fine ãt epl'e.
l ¶ Precepit. i. pmiſit poſt ſeptẽ ãnos. ſ. di. lxxxij. pꝛeſbi. ſ. ſ; varietas canonũ ẽ i penis iſfligẽdis: ⁊ pnie ſũt arbitrarie: vt. xxvi. q. vij. tpa. ⁊ i his minor pnia ẽ ãplectẽda. ff. de arbi. diẽ pꝛeferre. ſ. ſi plures. ⁊ l. nõ diſtiguem⁹. in pn. ⁊ di. l. eos ſo.
m ¶ Nã legitur. l; olim petrũ murmur

ratiōnis nō mulctaretur morte hodie tn̄ repellit (vt dicit .h.) a ꝓmotiōe ar. xc. di. alien⁹. qr nec oīa nec ſola ⁊c. vt notaui .liiij. di. multos. Hic inferit vna rō q̄re ſeptēnis pnīa imponat qr maria ⁊c. theologi aūt aſſignāt: vt ſicut ꝓpter peccatū ſeptiformis ſpūſſci gratiā amiſit: ita per pniam ſeptēnē eam recuperet.

a ¶ Cui⁹ antiquior. ſ. ſ. .l. diſt. dn̄o ſancto. in ſi. vbi de hoc dixi.

¶ Hoc autem quod.

¶ Caſus. Dicit gra. q̄ lʒ videat dictū q̄ ſacerdotes ſpāliter debeāt facere ſeptēnem pniā: hoc tn̄ generaliter ad oēs extēdit: vt pbat exemplo dauid: q ad imitatōēʒ dn̄ice ſnie de adulterio ⁊ homicidio ſeptē dieb⁹ penituit: vn̄ poſtea eccl'ia habuit i vſu vt ꝓ mortali peccato ſeptēnis pnia fieret: niſi enormitas delicti vel dignitas maiorē fieri exigat. In ſequenti aūt .§. dicit q̄ penitētes mr̄imonia ↄhere ꝓhibent. ⁊ ad hoc inducit ſequens ca. Dn̄ice ſnie de maria ſcʒ: vt .ſ. c. proxi.

b ¶ Dauid de adulterio. hiſtoria. Legitur in lib. regū .ij. q̄ nathā ꝓpheta cū redargueret dauid de adulterio ⁊ homicidio deſcēdit de ſolio ⁊ grauiter eſt ↄtritus: ⁊ dixit nathan tranſtulit dn̄s peccatū tuū: verū tn̄ fili⁹ q natus eſt tibi morte moriet: percuſſit ergo dn̄s paruulū vſq; ad vite deſperationē: ⁊ ꝓ puulo ieiunauit dauid ⁊ noluit ↄſolari. Accidit aūt die ſeptimo vt moreref īfans ⁊ vidēs dauid ſuos vlulantes intellexit q̄ mortuus eſſet: qui lota facie ⁊ mutata veſte intrauit ad domum et adorauit ⁊ exhilarat⁹ rediit.

c ¶ Uſurpatū .i. vſu hitū.

d ¶ Ut maiorum .ſ. xxij. queſtio .j. predicandum.

e ¶ Excellētia. vt .ſ. di. lxxxij. di. pſbyter. ⁊ xxvij. q. j. de uotā. ſ. xxiiij. q. i. ſi qs dederit. tn̄ oīa iſta ſunt in arbitrio ſacerdotis. xxvj. q. vij. tpa. vn̄ canones nō ponunt menſurā penitentie: ſed omnia hec arbitrio ſacerdotis relinquūtur. vt .i. de peni. diſtinctio .j. menſuram.

¶ De penitētibus hec eſt ſexta ps. q. in q̄ querit vtrū penitentes ſolēniter poſſint ↄhere: ⁊ dic q̄ non debēt niſi eſſent iuuenes: ſi tamen ↄhunt tʒ mr̄imoniū. Jo. de fa.

f ¶ De penitētibus. hic mouet magr̄ quādā incidētē q̄nem: an poſt ſolēnem pniā poſſit ↄhi matrimoniū. Et tres ſunt opi. de ſolēniter penitētibus: qdā dicunt q̄ nullus ſolēniter penitēs pōt ↄhere niſi ex diſpēſatiōe. i. c. antiq. qr intelligit vouiſſe: ⁊ ſic intelligūt. c. i. c. de his. penitēs enī ſemꝑ viuit ſb regula eccl'iaſtica. vt de pe. di. v. ... hug. ... dicit q̄ qlibet penitēs pōt ↄhere: ... in tribus caſib⁹ puta ꝓ vxoricidio: vel niſi iniūctū hoc ſit ei noīe pnīe: vel ꝓ raptu ſpōſe alteri⁹ vel ꝓ inceſtu: adhuc tn̄ excipit adoleſcētes qui (vt dicit) de iure cōi pn̄t ↄhere. iō aūt in trib⁹ his caſibus ꝓhibet: qr in his ↄtaminat matrimoniū. Alij tn̄ ponūt qnq; caſus in qb⁹ pōt ſolēnem pniā non lʒ ↄhere. Un⁹ eſt ꝓ inceſtu. vt xxxij. q̄. vij. ſi qs vidua. Itē ꝓ vxoricidio .ſ. c. iterfectores. Itē ꝓ raptu ſpōſe alteri⁹. xxvij. q. ij. ſtatutū. nec ↄdicit. xxxvj. q. ij. tria. nā ibi illa nō erat ſpōſa. Itē ꝓ cōcubitu cū moniali. xxvij. q. j. vt lex. Itē ꝓ homicidio pſbyteri. vt ex. de pe. ⁊ re. q pſbm. Itē ꝓ eo q doloſe ſuſcepit filiū de ſacro fonte. xxx. q. j. de eo. ⁊ dicūt qdā q̄ ſi iſti ↄhāt nō tʒ matrimoniū. ar. ſ. c. interfectores. ſi tales tn̄ ſint q nō pn̄t ↄtinere de licentia ep̄i pn̄t ↄhere ⁊ ↄſenſus ep̄i facit matrimoniū talium tenere. vt .i. eo. c. vlt. Alij dicunt matrimoniū taliū tenere lʒ ꝓhibeātur ↄhi: niſi apponat in cōſtitutiōe q̄ ſi ↄxerint ſeparentur: qd credo verū. ad hoc facit. extra de preben. dilecto.

ritum: ⁊ poſt pauca. ¶ In fine autē cōplete hoc adiiciendū putauit: vt quotienſcūq; in geſtis cōciliorū diſcors ſnīa inuenitur illius ſnīa magis teneatur cuius antiquior ⁊ potior extat auctoritas. ¶ Hoc autē quod de ſacerdotib⁹ videatur ſpāliter dictū generalr tamē de oibus penitentibus oportet intelligi: ad imitationem nanq; illius dn̄ice ſententie dauid[b] de adulterio ⁊ homicidio reprehenſus vni⁹ hebdomade ieiunium in ſatiſfactiōe admiſſi ſceleris deo legitur obtuliſſe. Hinc etiā eccleſiaſtica cōſuetudine eſt vſurpatum[c] vt maiorū[d] criminum pnīa .vij. annorū ſpacio ↄcludatur: niſi vel officij excellētia[e] vel criminū magnitudo vulgarē cōſuetudinē excedens (veluti dū ↄtra naturā humane ſocietatis parētib⁹ vel liberis vel alijs eiuſmodi perſonis ipudice adheremus: vel dū relicto naturali vſu cōtra naturā more ſodomitico fornicamur: vel vſq; ad coitū brutorū aīaliū ꝓlabimur) premiſſum ſpacium tranſcendere cogat. ¶ De[f] penitentibus quoq; querit: an eis generalr poſt pniam peractā ↄiugia ↄcedātur: generalr poſt pniam peractam cōiugia cōcedātur: generalr enī canonica auctē ꝓhibent penitētes ad ſecularē militiā redire vel mr̄imonia ↄhere.

Unde Siricius papa.

¶ Penitentes matrimonia contrahere prohibetur.

De his[g] vero nō incongrue dilectio tua ſedē apl'icam credit cōſulendam: qui acta penitētia tanq; canes ⁊ ſues ad vomitus priſtinos ⁊ volutabra redeuntes: ⁊ militie[h] cingulū ⁊ lubricas voluptates ⁊ noua cōiugia ⁊ inhibitos denuo appetiuere cōcubitus: quorum improfeſſam ↄtinētiam generati poſt abſolutionē filij ꝓdiderūt[i]: de qb⁹ qr iā ſuffugiū non hn̄t penitendi: id duximus decernendū vt ſola intra eccleſiā fidelib⁹ oratione iūgant[k] ſacris myſteriorū celebritatib⁹ (q̄uis nō

De his vero.

¶ Caſus. Quidā poſt acceptā ſolēnē pniā ad militiā redeūt ſecularē: alij vero viuūt incontinēter vt ꝑ filios male genitos apparet: de qbus ita ſtatuit vt q̄uis nō poſſint iterum ſolēniter penitere: tamē eccleſias intrāt ⁊ admittūtur ad ſacrm̄: ſed nō ad cōiones niſi in fine vite. Quod aūt de viris di. eſt de mulieribus ſimiliter intelligendum. Improfeſſam .i. male ꝓfeſſā.

g ¶ De his. hoc. c. pōt itelligi de penitēte ſolēniter ꝓ aliquo ꝑdictorū criminū: ⁊ tūc dic iprofeſſā .i. ↄtinētiam male ꝓfeſſā .i. nō ſeruatā. Et qd poſtea dicit nō hn̄t ſuffugiū penitēdi verū eſt q̄ ſolēnis pnia nō iteraf .l. di. §. ꝓ ōt. lʒ Gra. innuat ↄ̄riū .j. de pe. di. iij. §. ex pſona. pt ēt hoc. c. itelligi de his q votū emiſerūt: ⁊ p⁹ ↄxerūt nec tenuit mr̄imoniū ⁊ tūc dic iprofeſſā .i. male ꝓfeſſā: ⁊ dic q̄ nō hn̄t ſuffugiū penitēdi .i. ↄ ꝓfeſſionē ſuā veniēdi: oīa alia plana ſt.

h ¶ Et militie. Sed nūqd ita generalr verū eſt q̄ ſolēniter penitēs nō dēat redire ad cingulū militie? Dicūt qdā hoc eſſe ↄſilij nō aūt ꝑcepti: ⁊ ita intelligūt de pe. di. v. falſas. hoc alij itelligūt in eo caſu tm̄ cū eis hoc iniungit in pnia. Alij dicūt iſtud tm̄ eſſe itelligēdū qn̄ agit pniā ſolēnē ꝓ crie i militia cōmiſſo: ⁊ hoc innuit illud. c. falſas.

Penitēs ſolenniter an poſſit ad honorē redire.

i ¶ Prodiderunt. ſimile. lxxxij. di. propoſuiſti. ſ. diſtin. xxviij. priuſq̄. C. de epiſco. audi. nemo.

k ¶ Junguntur. de peni. di. v. ſi qui vero.

a ¶ Et circa mulieres. Ar. ꝙ ſolẽnis pnīa ita iniūgitur feminis ſicut ⁊ viris. ar. .L. di. penitētes. ⁊. c. q. antiq. ⁊. q. v. pniaꝫ. ꝭ. xxvij. q. j. virginibꝰ. ⁊. c. ſi quis ſacro. ⁊. eo. c. j. ¶ Sed quia. ¶ Caſus. Iſte. §. reſpicit ſupioꝛē. §. vel. c. pximū ſequēs. Di ergo hic ꝙ qdā timebāt ne ſi ſolēniter peniterēt diſſolueref ꝯiugiū: vel ne amplius poſſent ꝯhere cū eſſent adoleſcētes: ⁊ ſic non penitebāt: ⁊ ideo ſtatutuꝫ fuit vt poſſint vti matrimonio ꝯcto ⁊ cū alijs de nouo contrahere: ⁊ ad hoc inducit ſequens. c.

b ¶ Cōtrahere. ꝙ̃tuꝫ ad hoc vt vtatur matrimonio iā cōtracto: non eſt permiſſio: lꝫ forte ita intellexit Gra. Jo.

Audiuimus. ¶ Caſus. Quidā ſtulti erant in falſa opinione vt ſi penitētiā agerēt opoꝛteret eos vxores habitas relinqre. Precepit ergo Leo vt penitētiā agāt ⁊ vxores relinqre nō teneāt.

c ¶ Audiuimꝰ. Si hoc. c. intelligas de puata pnīa planū eſt: ſi de publica tunc loquitur de matrimonio iam contracto.

In adoleſcentia. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi qs adoleſcēs p aliquo periculo iminēti ſolēnem egerit pniaꝫ: ⁊ poſtea pter lapſuꝫ carnis vxoꝛem duxerit nec ipm condēnamus: nec regulā ſic facientibꝰ alijs ꝯſtituimꝰ.

d ¶ In adoleſcētia. Hoc. c. dupliciter pōt intelligi. Primo de eo ſoluto q egit ſolēneꝫ pniam p aliquo dictoꝝ criminuꝫ poſt ꝯhit. ⁊ ſm hoc facit Gra. mentioneꝫ de hoc. ꝭ. e. iterfectores. nec fit mētio de h. ⁊. ea. antiq. ſed de alia ꝯſtōne leonis quaꝫ nō habemus: cū illud antiq de ꝯiuncto in mrīmonio intelligat: qui tale qd cōmiſit pp qd egit ſolēnē pniam p aliquo pdictoꝝ criminū. de quo ibi dꝫ ꝙ dꝫ vti vxoꝛe ſua quouſqꝫ poſſit ſeruare ꝯtinētiā. vel pōt intelligi de iam ꝯiūcto: ⁊ ſm hoc ſit de hoc mētio. ⁊. e. antiq. ſed de ꝗ ſit mētio. ꝭ. e. iterfectores. iterū neſcimus. Scdo caſus repugnat illi lre copulā vxoꝛis elegerit: ſed expone ibi. .i. exegerit carnale debitū: poſſet tñ intelligi illud. c. antiq. ⁊ illud iterfectores ꝙ facerēt ambo mentionē de hoc. c. in adoleſcētia: ita. ſ. ꝙ illud antiq intelligat de cōiungenda. ⁊ ſm hoc lra poſita in. c. antiq. ita dꝫ exponi ꝯiugatꝰ. .i. coniungēdus redeat ad pſtinū ꝯiugiū. .i. ꝯhat cōiugiū quod antea ꝯhere potuiſſet iure ſi nō peccaſſet: ſed nunc ex diſpenſatione. Jo.

mereant) iterſint: a dñice autem mēſe cōuiuio ſegregent vt hac ſaltē diſtrictiōe corrcti: ⁊ ipſi in ſe ſua errata caſtigent: ⁊ alijs exemplū tribuāt: quatenus ab obſcenis cupiditatibus retrahātur: qbus tñ (qm carnali fragilitate ceciderūt) viatico munere cum ad dñm ceperint pficiſci per cōionis gratiā voluꝫ ſubuenirī: quā foꝛmaꝫ ⁊ circa[a] mulieres que ſe poſt pniaꝫ talibus pollutiōibus deuinxerūt eſſe ſeruandam cēſemus. ¶ Sꝫ qꝛ timoꝛe ſoluēdi ꝯiugij nōnulli ad penitentiā accedere differunt: vel pter lapſuꝫ adoleſcētie que ꝫ foꝛmidant pnīe remediū ſuſcipere negligūt: ideo auctoꝛitate canonica pmittif eis vel contracta mrīmonia retinere vel alia cōtrahere[b].

Unde Leo papa galerio epiſcopo tripolitano ſcribit.

¶ Ex idulgētia ꝯiugia poſt pniaꝫ legitimā nō negētur.

Audiuimus[c] a qbuſdā ꝙ in veſtris diocceſibꝰ ac finibus chriſtianoꝝ celus leui occaſiōe ſe ſubtrahūt penitētie iugo: dicētes ꝙ ſi penitentiā agimus cōiugij debemꝰ relinquere copulā: in quo errāt ⁊ de veritatis calle diſcedūt: qꝛ p oībus illicitis pniaꝫ vnuſqſqꝫ xpi noīe cultoꝛ ſuſtinere ac peragere ſūmope dꝫ dicēte dño: Penitētiaꝫ agite appropinqbit eni regnū celoꝝ. Cōiugium vero legitimuꝫ nulli oꝛthodoxoꝝ pniaꝫ ſuſtinēti ſolue re lꝫ. ⁊ infra: Sacris eos vos expedit eloquijs edocere vt ab erroꝛis eripiātur caligine: ⁊ licitis copulatiōibꝰ iniuncti: de omnibꝰ illicitis penitentiam agere procurent.

Item Leo papa. iiij.

¶ Propter lapſum iuuenilis incōtinentie nō negent penitētibus licita coniugia.

In adoleſcētia[d] cōſtitutus ſi vrgente aut metu[e] moꝛtis aut captiuitatis periculo pniaꝫ[f] geſſerit: ⁊ poſtea timēs lapſum incōtinētie iuuenilis copulā vxoꝛis elegerit: nc crimē foꝛnicatiōis incurreret ré videt feciſſe venialē ſi pter cōiugeꝫ nullam oīno cognouerit: in quo tñ regulā[g] non ꝯſtituimus: ſed quid ſit tolerabilius eſtimamus[h].

Item Nico. papa radulpho epiſcopo ſancte eccleſie argentee retenſis.

¶ Hec penitētia eſt impo nenda ei qui matrē occidit.

Latoꝛē pñtiuꝫ matricidaꝫ eſſe cognouimus: cui pcipimus vt ſub pnīe iugo pmaneat ita vt p annū integrū eccleſiā nō ingrediat: ſed ante foꝛes baſilice ſtans orās ⁊ deprecās deū pſeueret ꝗliter tāto eripiat piaculo: cōpleto vō anni circulo itroeūdi in eccleſiā licētiam habeat: tm̄ inter audientes ſtet: ſed nōdum cōicet: cōpletis aūt triuꝫ annoꝝ curriculis ſacre cōionis ei grā cōcedat: oblatiōes vō nō offerat niſi pꝛius[i] alioꝝ ſeptē annoꝝum curricula expleantur.

e ¶ In adoleſcētia. Ar. ꝙ ratiōe etatis facilius diſpēſatur. .L. diſt. penitētes. xxxv. queſtio. vj. ſi duo.

e ¶ Metu moꝛtis. cum volebat eſſe in bello: nō intellige p infirmitate. ar. xxvj. queſtio. vij. c. j.

f ¶ Penitētiam. .i. non expleatur ſeptē anni cōputato pꝛimo ex quo penitens cepit agere pniam.

f ¶ Pniaꝫ. ar. ꝭ. ꝭ. L. di. penitētes. ibi eni dicit ꝙ ſolēnis pnia nō de facili iuuenibus imponēda eſt: nō eſt cōtra quia illud bene cōcedo. Jo.

g ¶ Regulā. Finis huiꝰ. c. facit p his q dicūt ꝙ nec ēt iuuenis ꝯhere pōt. ꝭ. e. iterfectores. h. vero Lau. ⁊ Mar. qui dicūt ꝙ iuuenis de iure cōi pōt ꝯhere: exponūt lraꝫ nō regulā ꝯſtituimꝰ. .i. non dicimꝰ aliqd quod erat ius cōe an hoc: imo contra ius cōe: qꝛ de iure cōmuni nec adoleſcens poterat ꝯhere ante hoc.

h ¶ Eſtimamꝰ. conſtituendo. ſ. qđ modo tolerabiliꝰ eſt ꝙ̃ eius ꝯtrium: conſtituendo tñ ius cōe.

Latoꝛē pñtiuꝫ. ¶ Hec eſt ſeptima pe. q. in qua dicitur qualr punif matricida. Jo. de fā.

¶ Caſus. Iſte mr̄eꝫ interfecerat: nūc papa in hoc. c. imponit ei pniam vel oſtendit quā pniam eps ſuus debeat ei imponere. Sequētia duo. c. plana ſunt: que dicūt ꝙ poſt pniaꝫ de foꝛnicatione poteſt aliquis ꝯhere vel vti matrimonio iam ꝯcto. Sequens. §. pꝫ ad quem inducit ſequens. c.

i ¶ Niſi pꝛiꝰ. Ar. cōceſſo maioꝛi inhibetr minꝰ. ar. .L. di. c. placuit. ar. xvij. q. iiij. miroꝛ. ⁊ contra. de ſponſa. c. j. Ar. c.

tra.xcv.di.Illud.⁊ q indignus eſt minore ⁊ maiori.ff.de ſena.qui indignus.⁊ cui interdicitur pomerium ciuitatis:⁊ ipſa ciuitas.ff.de ſer.expor.cui.

a ¶ Arma.amittit ergo feudū cū dñm iuuare nō poſſit.⁊ ſibi hoc iputet:q2 ex culpa ſua hoc dānū incurrit.xv.q.j.ſane.ar.xvij.qō.iiij.vxor.ff.de regu.iur.qō qs ex culpa.⁊ hoc eſt verū niſi tale ſit feudū in quo per aliū ſeruire poſſit: tūc eni ſeruiat p ſubſtitutū.C.de epiſ.⁊ cle.quiſqs.⁊.xciiij.diſtin.valde.

b ¶ Ad veſperā.J.de coſe.di.j.ſolent.Jo.

c ¶ Cōuerſionem.poteſt ergo eps cauſa cognita relaxare de penitētia quā papa impoſuit:eadē ratiōe ⁊ clericus de ea quā eps impoſuit.ſed dic q papa licentiā dedit de hoc.Jtem nunqd ille cui papa pniaȝ impoſuit pōt ingredi monaſterium? Sic.arg.s̄.c.admonere.⁊ de peni.di.v.ſi qui.

‡ 8 S Jqs cum duabus.¶ hec eſt octaua pars.q.i qua probat q oēs inceſtuoſi ⁊ homicide ſi contrahant tenet.Joan.de fa.

d ¶ Penitētiaȝ.hec eſt opinio quorūdam:q quilibet inceſtus niſi in adoleſcente impedit matrimoniū.xxxiij.q.ij.c.pe.poteſt tñ epiſcopus dare licētiaȝ inceſtuoſo vt cōtrahat diſpēſatiue:alˀs ɔtrahendo nihil agit:verūtamē videat epiſcopus cuȝ quo diſpenſet:q2 cū eo tantū debet diſpenſare q cōtinere nō poteſt.ſȝ qualiter hoc cōſtabit epiſcopo? per famam vicinoꝝ.extra q cle.vel vo:ſignificauit.

e ¶ Uxorē.s̄.xxvij.q.ij.q dormierit.contra.s̄.p̄cxi.q.vij.cōcubuiſti.ɔ.Solu.hic ignorans ibi ſciens fuit:vel hic loqtur de illis quarū neutra fuit vxor vel ſpōſa.h.ſed hec ſol.reprobaſ per illud.J.xxxv.q.iij.ſi quis cū matre.q2 illud de ſimplici fornicatiōe intelligitur:qō pȝ.xxxiiij.q.ij.§.de ſimplr.vel hic de diſpenſatio[redacted]

¶ His aūt oībꝰ annis atqȝ tpibus carnē nō manducet: nec vinū bibere pſumat:exceptis feſtiuis diebꝰ atqȝ dominicis:⁊ a paſcha vſqȝ ad penteceſtē. Et quocūqȝ ire voluerit nullo vehiculo deducaſ ſed pedibꝰ pficiſcaſ: arma[a] nō ſumat niſi contra paganos. Jeiunet aūt tribꝰ diebus p hebdōam vſqȝ ad[b] veſperā:a ppria ac legitima cōiuge nō ſeparet ne in fornicatiōis voraginē corruat: qō ne fiat optamus:ſi autez ante annorū triū curſum finis vite illius appropinquerit corpis ⁊ ſanguinis domini nrī particeps fiat:ſin autē vt ſupra ſtatuimꝰ efficiaſ:tñ ſi illius cōuerſionē[c] ⁊ lachrymarū fontē in oībus videritis floridis actiōibus ⁊ optimis opibus pullulare: humanius circa eū ſollicitudo peruigil appareat mitiſqȝ in oibus demōſtreſ. Item.

¶ Poſt dignam penitentiam adoleſcētibus permittuntur licita coniugia.

‡ 8 S J qs cū duabꝰ ſororibus fuerit fornicatꝰ:aut cuȝ his pſonis de qbus ſcā ſcriptura phibet:ſi dignā egerit pniam[d] ⁊ caſtitatis nō valuerit ɔtinētiam ſuſtinere liceat ei legitimā in ɔiugio vxorē[e] accipe:ſimilr ⁊ mulier que tali fuerit ſcelere lapſa vt fornicationis non perducaſ ad chaos. Sed hoc de laicis viris ac mulieribus ſolūmodo ſtatuimus. Item

tarct.xj.queſtio.iij.certum.

g ¶ Similiter.xxx.q.j.omnis.ar.L.di.ponderet.

¶ Quos enim. hec eſt nona pars.q.ſm Jo.de fa. ‡ 9

h ¶ Quos eni.S.nō intelligēs.c.ſequens decepꝰ ē.ar.illius.c.xxxiij.q.ij.ſi qs neceſſitate.⁊.C.de repu.L.j.ſi buerit hoc.c.⁊.§.ſeq.ac ſi eſſet alia cā pter fornicationem: pter quā quis ab vxore valeat ſeparari:vt de portatio.

i ¶ hoc aliter.non eſt verum q aliter: ſed hoc dicit vt inducat ſequens.c.

¶ Puniatur qui hec crimina cōmittit:non tamē legitimam dimittat vxorem.

S J quis cū matre fornicatus fuerit ſpūali anathematis (vt ſcitis) pcutitur[f] ictibus:filiꝰ[g] aūt ⁊ illū percutere pmulgamus:qui cū ea quaȝ de ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit: aut cū illa quā ante epm tenuerit cum ſacro chriſmate fuerit vncta fornicatiōis ppetrauerit ſcelus:legitimā tñ ſi habuit nō dimittat vxorē: ¶ Quos[h] enim deus ɔiūxit iudex ſua auctoritate ſeparare nō dȝ: q̄ꝗ̄ Jſidorus hoc[i] alr intelligat dicēs. ¶ Nō homo ſeparat quos pena ɔdēnat.

‡ 9 Q Uos deus ɔiūxit homo nō ſeparet:queris quō:ſubaudi violēter ſine lege abſqȝ[k] rōne quos deꝰ ɔiūxit hō nō ſeparet:nō[l] eni homo ſepat quos pena cōdemnat:quos reatꝰ accuſat:quos maleficiū coartat. ¶ Uerū hoc p his dictū intelligitur quos iudices ſeculi p ſuis ſceleribus legum ſeueritate percellunt: quos vel morte puniūt vel deportari iubēt. Itē ex ɔci.tol.viij. De eodē

‡ 10 A Ntiqmꝰ[m] ⁊ ſciſſimi leonis pape hec eſt ſnīa[n]: vt is q in etatis adoleſcentia poſitus dū mortis formidat occaſum: ſi puenerit ad pnie remediū:ſi ɔiugatꝰ forte fuerit incōtinēs:ne poſtea adulterij lapſuȝ incurrat redeat ad ɔiugiū pſtinū quo

eſt.⁊ cui ſolū ad ſepar.⁊ hoc.

k ¶ Abſqȝ rōe. Per hoc.c.ſolue generale illud.xxxj.qō.j.qō ſi dormierit.⁊.ij.queſtio.v.conſuluiſti. Mat.xix.

l ¶ Nō eni hō ſepat.ſed lex.ſi.e.xxiij.q.v.ſi homicidiū.imo ⁊ p maleficiū corpus viri efficiſ pncipis.ar.ff.de ca.dimi.per totum.Joan.

¶ Quos deus. ¶ Caſus. Dicit hic q hō ſine rōne ſepare nō poteſt quos deus ɔiunxit: vbi vero lex occidit nō ſepat hō ſed lex. Seq.§.planus eſt.

A Ntiq. ¶ hec eſt decima ps.q.in qua Gra.redit ad penitentes.Jo.de fa. ‡ 10

¶ Caſus. Dr̄ hic q ſi qs ɔiugatꝰ ſolēniter egerit pniam: ſi cōtinere non pōt ad cōiugiū pſtinū reuertaſ donec erit in etate in qua poterit meliꝰ cōtinere. Jdeȝ dicēdum eſt de penitēte vxore:qō qdē ex indulgētia eſt ſtatutū:⁊ ſi penitēs ſupuixerit non ɔtrahet alius vero ſic.

m ¶ Antiq. Si intelligas hoc.c.de matrimonio cōtra too tunc eſt hic ar.p illis qui dicūt q ſolēniter penitens intelligiſ vouere. Si itelligas de mrīmonio ɔtrahendo:tunc expone redeat ad priſtinū cōiugiuȝ.i.ad quod cōtraxit poſt penitētiam a quo per ſuggeſtionē aliquorum receſſerat. Jtem habes hic q quādoqȝ diſpenſatur in vno mrīmonio non tñ in ſcdo:ſicut diſpēſaſ in vno ordine nō tñ in ſcdo.vt.xij.di.nos conſuetudinem.

n ¶ Sententia.id eſt conſtitutio:ſed vbi ſit dixi.s̄.in capitu.in adoleſcentia.

Diſpenſaſ qñqȝ i vno matrimonio ⁊ non in ſecūdo.

a ℭ Generaliter.id eſt non ꝙ ante hoc eſſet ius cōmune:prout dixi in.c.in adoleſcentia.
b ℭ Indultum.a leone papa.
c ℭ Unus eorum.penitens.ſ.
d ℭ Superſtiti.id eſt penitenti.
e ℭ Traſire.Arg. ꝙ ſublato īpedimento ſed dꝫ fieri qḋ eo īpediebatur ne fieret.
f ℭ Abſolutōēꝫ.i.penitentiā per quā habet abſolutōem.i.qꝛ non peccauerit.
g ℭ Ita videlicet.i.adoleſcentibus.
h ℭ Ordinatio.Nota ꝙ ordinatio iſta attēditur circa hoc vt ꝫ adoleſcentibus debeatur incidi penitentia ſolēnis : non vtrum debeat ꝯferre: qꝛ de iure cōi poſſūt. vt.ſ̄.eo.in adoleſcētia.

Queſtio.iij.

His breuiter. Caſus Poſt incidentes qones proponit hic magr̄ tertiā queſtionē:in qua queritur an ſola cordis cōtritione abſqꝫ operis ſatiſfactione ⁊ oris cōfeſſione dimittaꝛ peccatū.Et hanc qōnem inſolito more ptractat occaſione cuius tractatum de pnia ꝓlixuꝫ interſerit:quē i.vij. diſtinctiones diuidendo diſpoſuit.Allegat autem Gra. in hac qōne vel diſtinctiōe prima alternatim ꝓ vtraqꝫ parte: ⁊ tandē ipſam inſolutā dimittit:vt arbitrio ꝓuidi lectoris terminetur.In hac igiꝛ diſtinctione tractatur an ſola cordis cōtritione dimittātur peccata.Et poteſt dici ꝙ ſic dei gratia interueniēte:neceſſaria tñ eſt poſtea oris confeſſio:⁊ operis ſatiſfactio ſi fieri poſſit:alioqn peccat mortalr̄ ex contēptu qui hoc nō facit.In ſcḋa queriꝛ an charitas ſemel habita poſſit amitti vel nō. In tertia tractaꝛ vtrum pnia ſit iteranda. In quarta an peccata dimiſſa redeant.In qnta que ſint cōſiderāda circa penitentē ⁊ circa pniam imponēdaꝫ.In ſexta tractaꝛ cui faciēda ſit confeſſio.In ſeptima an penitētia timore mortis accepta ſit vtilis.Primo ergo ꝓbat ꝙ ſola cordis cōtritione peccata dimittantur:⁊ ad hoc inducit ſequentia.c.
i ℭ Aliquātulum.quia formauit quaſdam incidentes queſtiones:⁊ ſoluit.

Diſtinctio.j.

uſqꝫ poſſit adipiſci tpis maturitate ꝯiunctē ſtatū:quod nos vt de viris ita ⁊ de feminis equo modo cēſemꝰ:nō quidē hoc generalr̄[a] ⁊ canonice eſt preceptuꝫ:ſed cōſtat vobis ꝓ humana fragilitate indultū[b]:ea dūtaxat ratōe: vt ſi is qui pnie nō eſt legibus deditꝰ antea ab hac vita diſceſſerit ꝙ̄ ex cōi ꝯſenſu ad continētiā vnus[c] eorū fuerit regreſſus ſupſtiti[d] nō licet denuo trāſire[e] ad vxoris amplexus. Si aūt illius vita ſupſtes extiterit : q non acceperit abſolutionē[f] penitentis nubat ſi ſe ꝯtinere nō pōt: ⁊ alterius cōſortio fruatur vxoris:qḋ in vtroqꝫ ſexu pari modo a nobis manifeſtum eſt eſſe decretum: ita[g] videlicet vt in oībus ſacerdotis expectetur ordinatio[h]:vt iuxta qḋ etatem aptam pſpexerit pnie abſolutionis tribuat legē. ℭ Tractatus de pnia. Queſtio.iij.

His breuiter decurſis in quibus extra negocij finē aliquātuluꝫ[i] euagati ſumus:ad ꝓpoſite cauſe tertiam queſtionē pertractādā (qua queritur: ℭ Diſtin.j.
Utrum[k] ſola cordis contritiōe ⁊

Utrum. ℭ Hec dĩ.poteſt diuidi in nouē partes.Quarū prima ſubdiuidiꝛ in ſeptēꝫ partes.In prima ꝓbat ꝙ in ſola cordis cōtritione dimittūtur peccata:⁊ hoc ſcḋm Joā. de fa.⁊ ꝓbat per.v.c.vſqꝫ ad.c.ſequens.ſi qs non dicā:vbi incipit ſecūda pars huius pme partis.tertia prime ptis ibi: ꝯ.quarta prime partis ibi:aut facta.qnta pme ptis ibi:cogitatio.ſexta pme ptis ibi:ex cōſilio.ſeptima prime partis ibi:hoc idem. Joan.de fa.
k ℭ Utrū.Quia mētionem fecerat.ſ.de pnia.ſ̄.e.q.ij. admonet.ideo hic tractat de ea.Uel ita.Cū matrimoniū ſit principalr̄ ſacr̄m laicoruꝫ xij.q.j.duo.lꝫ in minoribus ordinibꝰ licite ꝯhatur:qꝛ tñ laicis ſolēnis penitentia debet imponi. vt.l.di.ꝯfirmandū. ideo hic tractatū inſerit de ea poſt tractatus matrimonij cū ⁊ ipſa ſit ſacr̄m.naꝫ in veteri teſtō incepit pnia etiā ab adā. vt.J.e.ſerpēs.Uidēdum eſt ergo qd ſit ipſa:⁊ vnde dicaꝛ:⁊ que ſit ſatiſfactio : q̄ attēdanꝛ in ea:que ſint neceſſaria:⁊ de modo agēdi in iſto tractatu.Et qd ipſa ſit habes.J.di.iij.penitētia.Dicit enī penitētia a puniēdo.J.e.di.tres ſunt actꝰ.⁊ J.di.iij.intantum. Que ſit ſatiſfactio ſ habes.J.di.iij.ſatiſfactio.Attēdunꝛ aūt in ea ſeptē.Perſona ſiue dignitas.ſ̄.xl. di.homo.xlj.di.nō n cogantur.Cauſa.vt.xxiij.q.v.excōicatoꝝ.J.ē locus tempus qualitas ⁊ q̄ntitas.J.ea.di.v.cōſideret.Itē euentus vt.xv.qō.j.illa.In penitētia tria ſunt neceſſaria.ſ. cordis contritio oris cōfeſſio ⁊ operis ſatiſfactio.J.di.iij.perfecta.ſed tñ cum facultas nō ſuppetit ſufficit cordis cōtritio.arg.xlv.di.due.Modus agēdi talis eſt: In pma di. tractaꝛ:an ſola cordis cōtritio deleat peccata vel confeſſio poſt cōtritionem.Baꝫ.dixit ꝙ ſola cordis cōtritio non deleat peccatū vbi copia ſacerdotis habeaꝛ.arg.J.e.c.vlt.⁊ in hoc videꝛ Gra.declinare inducēdo.c.illud vlt.licet in precedēti.§.dicat hoc eſſe lectoris arbitrio relinquēdū. [illegible]

[illegible] de conſe. di. iiij. nemo ſoluit. ſed ipſa cordis cõtritio ſignũ eſt pctã eſſe dimiſſa: ſicut exterior ſatiſfactio eſt ſignũ cordis cõtritionis: gr̃a enim pcedit ↄtritionẽ. ar. ꝟ. eo. non põt qs. cõtritio remiſſionẽ: vñ remiſſio eſt attribuẽda gr̃e que eſt cã cauſe. Alij dicũt peccata p contritionem dimitti quo ad culpã non ꝗ ad penam: vt in glo. vtiqꝫ. ꝗ ſtatiꝫ ſequit. Tertij dicũt cõditionalem fieri remiſſionem per cordis ↄtritionem. In ſcḋa diſt. tractat an charitas ſemel habita poſſit amitti. In tertia an penitentia reiterari poſſit. In quarta an peccata ſemel dimiſſa redeant. In qnta qs modus debeat obſeruari in imponenda pñia ⁊ accipiẽda. In ſexta cui quis debeat cõfiteri. In ſeptia an pñia timore mortis accepta ſit fructuoſa. Ideo aũt in ſeptima di. hunc tractatum diuiſit: qꝛ ſeptẽnarius numerus perfectus eſt. argumẽ. xxij. q. j. nuptie. in fine.

ſecreta[a] ſatiſfactione abſqꝫ oris confeſſione quiſqꝫ poſſit deo ſatiſfacere) redeam[q]. *¶ Sunt[b] enim qui dicũt quãlibet criminis veniã ſine cõfeſſione facta eccleſie ⁊ ſacerdotali iudicio poſſe promereri. Iuxta illud Ambroſij ſuper Lucam.

Petrus doluit ⁊ fleuit quia[c] errauit vt homo non inuenio quid[d] dixerit: ſcio ꝙ fleuit: lachrymas eius lego ſatiſfactionẽ[e] nõ lego[f]. Item Joã. chryſoſtomus.

a ¶ Secreta. vtiqꝫ ſola cordis contritione deletur peccatum: vt. ꝟ. e. magna. ſed pena debetur: vt. I. diſtin. ſi quis ꝑpoſtera. ⁊ hoc verum eſt ſi cõfeſſio non contẽnatur cuꝫ adhiberi poteſt: alˀs primum peccatũ imputatur. ꝟ. e. di. agite. imo contritus nõ eſt ſi confiteri contẽnit: vt. xxij. q. j. c. vlti. de conſe. di. iiij. non dubito.

b ¶ Sunt. Alij aũt negant: dicunt enim ꝙ ſicut trib⁹ modis deum offendimus. ſ. corde ore ⁊ opere. ꝯ. vj. di. ſꝫ penſandũ. ita duobus modis ei ſatiſfaciendũ eſt. ꝟ. di. iij. pfecta. vnde dicũt tria hec eſſe neceſſaria cordis cõtritionẽ oris cõfeſſionem ⁊ operis ſatiſfactionẽ. Auctoritates aũt que dicunt peccatũ dimitti ſola cordis ↄtritione aſſerunt ipſi intelligendas eſſe cũ articulus neceſſitatis excludit oris cõfeſſionem. ſ. cũ aliquis cõteritur ⁊ morte pueniẗ vel aliquo alio iuſto impedimẽto hoc facere impediẗ vnde ei nõ eſt imputandũ. Alij dicũt inter quos eſt. P. mãducator: cõditionalem fieri remiſſionem per cordis cõtritionem. ꝟ. diſt. iij. ſane cauendum. hug. dicit ſola cordis cõtritione peccatũ dimitti adulto cuilibet. ꝟ. eo. magna. Si vero cõteritur ⁊ ꝓponit ab alijs abſtinere ⁊ illud cõfiteri: ⁊ de illo ſatiſfacere ſꝫm iudicium eccl̃ie: ⁊ ſi nunꝙ̃ ſequiẗ oris cõfeſſio vel opis ſatiſfactio: peccatũ tñ iam dimiſſum non redit: ſed peccat mortaliter ſi põt iuxta pceptum eccl̃ie cõfiteri ⁊ opere ſatiſfacere ⁊ nõ facit. ar. ꝟ. de ↄſe. di. iiij. nõ dubito. [illegible] j. ſi quis. ſola intẽtio. vt. ꝯ. e. ſi quis cũ telo. ſo. aggreſſio. vt. ꝯ. e. ſi quis necãdi. ſolus auſus. vt. ꝟ. e. ſi quis pulſatus. ſola ſollicitatio. vt. ꝟ. e. ſollicitatores.

b ¶ Tenebitur. ſed etiam tenentur ſerui corrupti. ff. de ſeruo cor. l. j. §. vlti. C. de fur. ſi quis ſeruo.

¶ Agitur. ergo actus [illegible] pccant agiẗ de exteriori: qꝛ ⁊ ipſa neceſſaria eſt ſi adhiberi põt. Sed ad qd fit oris ↄfeſſio cũ iam pctm̃ ſit dimiſſuꝫ p ↄtritionẽ pter cõfeſſionẽ? Sol. hec fit ad humilitatẽ ⁊ iuſticiã exercendã. ꝟ. di. iij. ꝑductior. ⁊ vt ſatiſfaciat eccleſie quã leſit: ⁊ vt ipſe ⁊ alij reddanẗ cautiores: ſi tñ ſubtiliter intueamur gr̃e [illegible] contritioni [illegible] remiſſio peccatorum [illegible] notaui. ꝟ. e. c. dixi ↄfitebor. [illegible]

b ¶ Sunt enim. p pma pte allegat Gra. vſqꝫ ad. §. alij eꝫ.

Petrus doluit. ¶ Caſus. Probaẗ in hoc. c. exẽplo petri ꝙ ſola cordis ↄtritione pctã dimittuntur: cui peccata dimiſſa fuerũt ⁊ tñ de eius ſatiſfactiõe nõ inueniẗ.

c ¶ Quia errauit. nam ideo qꝛ fragilitate nature potius ꝙ̃ peccati libidine homo facile corruit. ꝟ. di. iij. ille rex.

Lachryme[g] lauant delictum qḋ[h] pudor eſt confiteri[i]. Item propheta. Luc. xxij.

Sacrificiũ deo ſpiritus contribulatus: cor cõtritum[k] ⁊ humiliatum deus nõ deſpicies[l]. Item dauid. Psal. L.

Dixi cõfitebor[m] aduerſum me iniuſticiam meam dño: ⁊ tu remiſiſti impietatem[n] peccati mei. Psal. xxxi.

Quod Aug. exponẽs ait.

Magna pietas dei: vt ad ſolã ꝓmiſſionem[o] pctã dimiſerit[p]: nõduꝫ ꝓnũ

d ¶ Quid dixerit. ꝗ forte cõfeſſus eſt: vel cui cõfiteretur nõ inuenitur cum oẽs a fide receſſiſſẽt: vl forte tunc nõ erat facta inſtitutio confeſſionis que modo eſt. Aliã rationem aſſignat Gra. ꝟ. e. §. his auctoritatibus. ⁊ facit extra de electio. ſignificaſti.

e ¶ Satiſfactiones. exteriores. alˀs ꝯ. ꝯ. l. di. vt cõſtitueretur.

f ¶ Non lego. ⁊ ita intelligiẗ omiſſum quod non inueniẗ expreſſum. xxiiij. q. ij. legatur. ff. de ver. ob. quicquid. ar. cõtra. de conſe. di. iiij. quando. a hieroſolymis. Jo. illud factum ꝙ baptiçabant apoſtoli includebat in ſe illud qḋ videbatur omiſſum: qꝛ exquo baptiçabant preſumuntur baptiçati. B.

Lachryme. ¶ Caſus. Diciẗ in hoc. c. ꝙ lachryme. ſ. interiores lauant delictum: qꝛ pudor eſt confiteri: vnde ⁊ ſi ꝓpter pudorem nolit quis confiteri ſole lachryme delent peccata. Quod. i. qꝛ: vel ꝙ delictum pudet eſt confiteri. Seq. capitu. patet.

g ¶ Lachryme. iteriores. i. in quo pꝫ tantã erubeſcẽtiaꝫ vt ad lachrymas veniat occulte etiaꝫ nõ corã ſacerdote.

h ¶ Quod. i. qꝛ. ꝟ. eo. quem penitet: quia pars eſt penitentie erubeſcentia: vt ibi vel ad litteram.

i ¶ Confiteri. in publico cum ſit occultuꝫ: vel qꝛ cum pudore ⁊ verecundia cõfitetur quis: quod ſemp dꝫ fieri: qꝛ pars eſt penitentie erubeſcentia: vt. ꝟ. e. quẽ penitet.

Sacrificium. k ¶ Contritum. nõ eſt cõtritũ ſi ↄfiteri ↄtẽnit. xxij. q. j. c. vlt. ꝟ. de ↄſe. di. iiij. nõ dubito.

l ¶ Non deſpicies. i. acceptabis ſicut ſacri non ceſſent canones. i. prohibent. ij. q. v. conſuluiſti.

Dixi ↄfitebor. ¶ Caſus. hoc. c. diuidiẗ in duas partes. In pma ponunẗ ṽba ꝓphete. In ſcḋa parte ponunẗ verba aug. exponentis verba ꝓphete. Dicit enim ꝙ magna ẽ dei miſericordia ꝗ ad ſolã ꝓmiſſionẽ ⁊ ↄtritionẽ pctã dimittit: cũ vol[illegible] ponderis [illegible] repuiẽẗ. Dixi. i. apḋ me deliberaui ⁊ i corde ꝓpoſui. ibꝫ dicere. i. deliberare ꝓponere vl ꝓmittere volũtatẽ ↄfitẽdi hĩe. votũ. i. ꝓpoſitũ ⁊ volũtas. Et no. ꝙ qdã ibi hñt pncipiũ. c. magna. hug. aũt nõ fac̃ ibi pn. c. Scias ẽt ꝙ i multis locis ſũt. c. tñ pp breuitatẽ ecꝫ ſb alijs. c. cõphẽdũẗ ſic i ſupiori. c. ſacrificiũ.

m ¶ Dixi ↄfitebor. venia eni nõ ↄceditur niſi penitẽti. xxiiij. q. ij. legaẗ. ſicut iuramentũ non remittiẗ niſi iurare volẽti. ff. de iureiu. remittit nec ei iputaẗ lꝫ ꝯtrariũ acciderit. ff. de an. leg. l. meuia arg. xliiij. di. ephesijs.

n ¶ Impietatem. hoc exponit Gra. ꝟ. e. §. ſimiliter.

Magna. o ¶ Promiſſionẽ. i. volũtatẽ ↄfitẽdi. hug.

p ¶ Dimiſerit. [illegible] Di in hac. l. ꝙ q maſculus vel feminã ad ſtuprum interpellauerit: ⁊ q vt hoc fiat opera dederit [illegible] pcccant ergo pctã dimitti p contritione: [illegible] qḋ facit cordis ↄtritionẽ. i. p charitatẽ. Et no. ꝙ h oĩa ſimul ſũt tpe iuſtificatio ↄtritio dile

Cõtritio dilectio iuſtificatiõ ⁊ remiſſio ſimul ſũt.

ctio remiſſio: ſed quedam tñ ex his naturaliter prece-dunt ⁊ priora ſunt natura: neceſſe eni habeo intelligere qđ prius quis habeat grãm quã cõteratur: pcedit ergo grã ſequit dilectio: qm̃ qui grã3 h3 diligit. ff. e. ois qui nõ. dilectionẽ ſequit contritio: qui eni diligit cõterit: ſeqt remiſſio: qui eni cõteritur ei remittit. Jo.

a ℭ Ipſum. i. quod vult confiteri.

b ℭ Pronũciare. ar. xvij. q. ij. nos. votũ eni pro opere reputat vt hic. ⁊ ff. di. vj. in pn. ⁊ ff. q. v. qđ deo. hoc ta men nõ eſt ſimplr ve rum: nã in qbuſda3 caſib⁹ etia3 in bono plus eſt ad factũ pue nire vt in baptiſmo ſ. de 9ſe. di. iiij. ſine pe nitentia. nã ibi plus val3 baptiſm⁹ q̃3 cor dis cõtritio. Item in euchariſtia: q: per aſ ſumptionẽ euchari ſtie delent venialia: qđ nõ fit per volũtatẽ accipientis. ff. de 9ſe. di. ij. iterat. Itẽ in cõ feſſione ipſi ſacerdo ti facienda cũ erube ſcentia ipſa in pñtia ſacerdotis pars ſit pe nitentie. ff. e. quẽ pe nitet. Itẽ in marty rio. ar. ff. di. vij. nul lus. dic vt no. i glo. illa: hoc tantum que ſtatim ſequitur.

Votu3 an pro opere ſit reputãdũ

✠ ℭ Con cor. glo. quã vide in. §. ſ3 ⁊ ſ. in ꝟ. aq buſdã. in ſti. de ob. q̃ ex deli. na.

ciat ore ⁊ tamẽ deus iam au diuit in corde: q: ipſum[a] dice re quaſi quoddam pnuncia re[b] eſt: votũ enim pro ope[c]re putatur[d]. In. C. libro. j. de epiſ. ⁊ cleri. imperator iuſti.

Si quis[e] nõ dicam ra pere: ſed attẽtare[f] tm̃ mrimonij iungẽdi cauſa ſa cratiſſimas virgines auſus fuerit capitali feriat pena.✠ Item lib. eo. titu. de poſtu lando imperator leo ⁊ an to. nicoſtrato prefecto preto.

Nemo vel in foro ma gnitudinis tue vel in pvinciali iudicio: vel apud quoſcũq3 iudices accedat ad to gatorũ conſortiu3: niſi ſacro ſanctis catholice[g] religionis fuerit ibutus myſterijs: ſin autem taliũ aliquid quoquo modo vel quadam machi natione factum vel attenta tum fuerit: officiũ[h] quidem

ſublimitatis tue centũ libra rum auri iacturam p 9dẽna tione ſuſtineat. Item Aug.

Quicũq3 auſus fuerit cõtra pvidum nře ſe renitatis decretũ officiũ ad uocationis p ſurreptionẽ ar ripere: ⁊ phibitũ patrociniũ pſtiterit: ab aduocationis of ficio remotus ſtilũ pſcriptio nis atq3 perpetui exilij ſpãli ter ſuſtinebi: ſciturus etiã p uinciap rectoribus q̃ is ſub cuius adminiſtratiõe aliqd hmõi fuerit attẽtatũ partis[i] bonorum dimidie pſcriptio nem ⁊ penam exilij[k] p quin quẽniu3 ſuſtinebit. Idez li. ix. ti. ad lege3 iul. maieſtatis.

Quiſquis[l] cũ militibus cogitauerit ⁊c. eadem enim ſeueritate voluntatem ſceleris qua effectum puni ri iura voluerunt[m]. Item ad legem corneliam de ſica.

e ℭ Si qs. Per hãc. l. ⁊ ſequẽtes pbat a ſili per 9riũ pec cata ſola volũtate con trita deleri ⁊ votu3 p opere reputari: nã ſi cut in bono remune ratur ſola voluntas: ita in malo dãnatur qs p ſola volũtate vel voto: ⁊ ſic inducũtur he leges.

Si qs nõ dicã. hec eſt ſcđa pars huius prim[illegible] motu qua facit Gra. put di in glo. g hanc ſm Joan. de fa. ℭ Caſus. Di in hac lege nõ ſolum qui rapuit ſacras v gines: ſed etiã qui rapere attentauit capitis ſnia feriat.

f ℭ Sed attẽtare. At tẽtatio nõ fit ſine ac tu. ff. e. ſi qs tã maſcu lum. vñ he leges ⁊ ſe quentes ſunt argu menta etiam pro cõ traria pte ⁊ opiniõe.

Nemo. ℭ Caſus. In hac. l. loquit imperator pfe cto pretorio ⁊ ſtatuit vt nullus i foro ſuo vel alterius iudicis officiũ aduocatiõis exerceat niſi fuerit bapti3atus: ſi autẽ cõ tra hoc factum fuerit vel attentatum offi cialis pfecti pretorio qui debuerũt hoc p uidere centu3 libris auri puniantur: il le vero qui 9fecerit ab officio aduoca tionis remotus oi bus bonis ſuis pſcribetur ⁊ in exilium mittet ppetuũ. Rector vero pvincie ſub cuius adminiſtratiõe hoc fuit attentatũ: medietatẽ ſuop bonop amittet: ⁊ erit i exiliu3 p quinquẽniu3. Rogatop. i. aduocatop. Stilũ. i. ſniam. Tres aũt ſequẽtes leges plane ſunt: ⁊ eas per te videbis.

c ℭ Pro opere. vbi deeſt tps operãdi ita remuneratur qs pro ſola volũtate ſicut p ope: ⁊ idẽ eſt in 9tritiõe cũ deeſt tempus 9fitẽdi: ⁊ ad hoc. ſ. vt ſola volũtas ⁊ 9tritio ſuffi ciat ſine confeſſione oris intendit probare per leges ſe quentes: in quibus oſtenditur q̃ ſola voluntas ſufficit ad dãnationem. ⁊ eſt ſimile per contrarium.

d ℭ Reputat. hoc tm̃ in bonis: l3 ar. 9. ff. e. di. ſi cui. ⁊ vbi facultas deeſt. ff. e. §. ſilr. al's plus facit qui operat. Fallit tm̃ hoc in voto cõfitendi: q: nõ ita cito abſoluit 9tritꝰ cũq3 do leat ſicut abſolueret a ſacerdote. ff. e. quẽ penitet. in ſi. in voto ꝟginitatis quo ad aureolã. ar. xxxij. q. v. ſinge. ⁊. c. ſi paulus. Itẽ in caſu. ſ. in cautione iudicio ſiſti. ex de eo q mit. in poſ. c. j. [illegible] q: aliud in via aliđ in ſnuio. i. in bñficijs ⁊ maleficijs. C. de iſti. ⁊ ſubſti. repheñ denda. Ar. 9. ff. e. ſi cui. S3 dic in malis volẽs ⁊ nõ perpe trans: nihilominꝰ reus eſt. i. culpabilis ſ3 tñ nõ intm̃. gra. ⁊ in alijs opibꝰ q̃ volũtatẽ pmouent ⁊ actũ reqrunt. vt ſunt martyriũ ⁊ pdicatio. Itẽ hoc itelligas in pñtibꝰ nõ in pteritis: ſi eni volo me bona feciſſe: nõ tñ pinde eſt ac ſi feciſſe3. xxvj. di. deide opponit. Itẽ nec in futuris nã ſi ppono poſt annũ me iturp hierl3 nõ pinde eſt ac ſi mõ irẽ. ff. di. vij. c. ij. Itẽ in hoc mũdo nõ in futuro. ar. xiij. q. ij. in pñti. de 9ſe. di. j. hic ergo. Et eſt ar. p aduocatis: nõ eni demit pmiũ vel ſalariũ aduocare volẽti nec valẽti: vt [illegible] Primo ergo pbat q̃ ſola cordi[illegible] qđ ad nos. Arg. 9 [illegible] dimittantur: ⁊ ad hoc inducit ſequentia. c. cto §. ſed tñ. Item [illegible] quaſdam inciden huic: q: ſufficit q̃ ſeruus bona fide [illegible] reddat. al' non ad plenum. ff. de condi. ⁊ demon. quãuis.

g ℭ Catholice. Simile eſt qđ dicit cõciliũ carthaginẽſe: q̃ ſi quis appellat ad iudicem nõ catholicum d3 excom municari. ij. q. vj. catholicus. Sed quare hoc infidelibus phibetur cũ ⁊ iudei pro ſe poſtulare pñt. arg. xvij. q. iiij. iudas. ⁊ ex de iude. iudei? Rñ. q̃ nõ prohibetur q̃ alicuẽ pro ſe poſtulare: ſed di q̃ infideles nõ poſſunt poſtulare vt gerant hoc officiũ ✠ ſe3 pro alijs quaſi ex officio pu blico: ne facultas ledendi xpianos ⁊c. xvij. q. iiij. conſti tuit: vel q: ſunt iſames infamia canonica: vt. vj. q. j. oẽs. [illegible] ficium. i. officialis. Sed quare pro peccato iudi [illegible] antur. Cauſa. vt. xxiij. q. v. excõicatop. J: ẽ locus tem [illegible]s qualitas ⁊ q̃titas. ff. ca. di. v. cõſideret. Itẽ euentus [illegible] xv. qõ. j. illa. In peniteria tria ſunt neceſſaria. ſ. cordis [illegible]ntritio oris cõfeſſio ⁊ operis ſatiſfactio. ff. di. iij. perfe [illegible]. ſed tñ cum facultas nõ ſuppetit ſufficit cordis cõtri [illegible] hec. l. C. corrigit illam. vel [illegible]di talis eſt: In pma di.

k ℭ Exilij. i proprie: nã exiliũ pprie ppetuũ eſt. arg ff. de pub. iu. l. ij. di tñ triplex exiliũ. ff. de iterdi. ⁊ rele. exiliũ.

l ℭ Quiſquis. ſ. vj. q. j. §. verum.

m ℭ Voluerunt. hoc caſu. al's ſecus. ff. ea. cogitatio nis. vel hoc cũ volũtas ſuis finibus nõ eſt cõtenta pcedẽs ad actũ exteriorem. hec lex ſuſta punit voluntatem: cor nelia etiam conſiderat eam. ff. ad. l. corneliam. l. diuus.

a ¶ Si quis cum telo. Telũ eſt generale nomẽ cuiuſlibet rei que nocere poteſt. ar. inſti. de pub. iu. §. itẽ l. cor.
b ¶ Ambulauerit. ⁊ ita voluntas pro facto reputatur in delictis. vt. ſ. di. lj. ſi quis poſt acceptum. extra de cle. pug. in duel. c. j. ⁊. ij. ⁊. ff. ad l. cor. de ſica. l. diuus.

ſunt in odiũ laicoꝝ. vt. ij. q. vij. laici. ⁊. c. laicos. Sed qđ de eo q manũ mittit in veſtẽ clerici vel in rẽ ab eo detẽtã: vĩ ꝙ incidat in canonẽ. ar. ij. q. vij. §. itẽ obijcit. de dauid qui ꝑcidit orã chlamydis ſaulis. Itẽ de oza qui manuꝫ adhibẽs ad arcã percuſſus eſt. ar. xvij. q. iiij. ſi qs contu-

c ¶ Pena. ſ. vltimo ſupplicio. ff. ad l. corne. de ſica. l. j. Et dr̃ ſica quaſi ſeca a ſecando: ⁊ ẽ cultellus ferreus: ⁊ inde ſicari⁹ qui cultellũ huiuſmodi portat ad interficiendum.

¶ Si fox. ¶ Caſus. Dr̃ in hac l. ꝙ ſi vxor accuſat ꝙ voluerit maritũ occidere vel econuerſo: ſerui vtriuſqꝫ vel familia teſtificabũtur cõtra eos aliquo indicio precedente.

d ¶ Familia. que inſidias nõ preſenſit: ⁊ ideo dñm periclitantem nõ adiuuit: alᷣs vltimo ſupplicio debet puniri. C. ad ſil. l. vlti. vel exaudi hoc de ſeruis tunc tpis infirmis. ff. ad ſil. l. ſi quis in graui.

e ¶ Domi. qñ hec admiſſa ſunt: nã iſtos veriſimile eſt ſcire factum. ſ. xvj. diſt. qđ dicitis. extra de preſump. quanto.

f ¶ Defenſione. ſcꝫ exceptione: non eni poterit excipi: qꝛ ſit ſeru⁹ vel ancilla. vt xij. q. ij. §. in ꝑſonas.

Si quis^[a] cũ telo ambulauerit^[b] hoĩs necandi cauſa: ſicut is qui hoĩeꝫ occiderit: vel cui⁹ malo dolo factũ fuerit cõmiſſũ legis cornelie de ſicarijs pena^[c] coerceat. ✠ Impator Vale. ⁊

Si qs necan (Gratia. di infantis piaculũ aggreſſus fuerit: ſciat ſe capitali ſupplicio eſſe puniendũ.

Impator Gratia. ⁊ Vale.

Si forte mulier marito mortis paraſſe inſidias vel quolibet alio genere voluntatẽ occidendi habuiſſe inueniat: vl̃ forte maritus eo mõ inſeqt vxorẽ: in eadẽ queſtiõe ab omni familia^[d] nõ ſolum mariti ſꝫ etiaꝫ vxoris: que tamẽ tunc temporis domi^[e] fuerit querẽdũ eſt ſine cuiuſqꝫ defenſione^[f].

Item. ff. titu. de iniurijs. l. ſed ⁊ eſt queſtiõis.

Si qs tã maſculuꝫ qꝫ feminaꝫ ſiue ingenuos ſiue libertinos impudicos facere attẽtauerit^[g] iniuriarũ tenebitur^[h]: ſed ⁊ ſi ſerui pudicitia attẽtata ſit iniuria locũ hꝫ. Attẽtari pudicitia dicit: cum id agit^[i] vt ex pudico impudicus fiat. Nõ ſolum is iniuriarũ tenet qui fecit iniuriã hoc eſt qui ꝑcuſſit: veruꝫ ille quoqꝫ tenet qui dolo fecit vel ꝓcurauit^[k] vt maxilla pugno perculeretur.

Item li. eo. apud labeoneꝫ.

Si qs pulſatus quideꝫ nõ eſt: verũ man⁹ aduerſus eũ leuate ſunt: ⁊ ſepe territ⁹ quaſi vapulaturus^[l] non tamẽ percuſſus: iniuriarum actione tenetur.

✠ Contra^[m] lib. e. ti. de penis.

Cogitationis penã nemo patiatur^[n].

Item titu. de extraordinarijs criminibus.

Sollicitatores alienarum nuptiarũ: itẽqꝫ matrimonioꝝ interpellatores: ⁊ ſi effectu ſceleris potiri nõ poſſunt: ꝓpter volũtatẽ pernicioſe libidinis extra ordinẽ^[o] puniuntur. ¶ Qui puero

max. qꝛ res eccleſie coherens ei⁹ gaudet priuilegio. vt ea. qđ. quiſqꝫ. ver. auferendo. ⁊. ff. de iniur. ſed eſt qõnis. quod verum eſt. extra de ſenten. excom. nuper.

¶ Contra. hec eſt tertia ps ꝑme partis in qua ꝓbat lege ciuili ꝙ volũtas ſine effectu nõ punitur. Joan. de fa.

¶ Caſus. Probatũ eſt. ſ. ꝙ qs ꝑ ſola volũtate punit: Nunc ꝓbat Gra. ꝯrium: ⁊ ad hoc ꝓbandũ ſubdit quaſdam leges: quarum prima pꝫ.

m ¶ Cõtra. ꝑdictis legibus oſtendit ꝙ qs punit ꝑ ſola volũtate: mõ ꝓbat ꝯrium ſ. ꝙ ꝑ ſola voluntate non punitur quis.

¶ Cogitationes. n ¶ Patiat. ab hoĩe: ſed a deo bene. ĩ. e. ois. cogitationẽ eni ſi ad ꝯſenſuꝫ ꝑuenit mortalẽ ⁊ puniendã eſſe oĩno fatẽdum eſt. Si eni in corde ꝯſentit libidini mors interuenit. ĩ. diſt. ij. ſicut tribus. ⁊ in palea. ſ.

Cogitatio ad cõſenſuꝫ perueniẽs eſt mortalis.

Itẽ pp hanc cãm licitũ eſt dare viro libellũ repudij vxori. C. de repu. l. ꝯſenſu. ſec⁹ ſꝫ canones. xxxij. q. v. ſi vxorẽ.

Si qs taꝫ maſculũ. ¶ Caſus. Dicitur in hac l. ꝙ ſi quis attẽtauerit facere impudicos maſculos vel feminas: ſiue ſint ingenui vel alterius cõditionis iniuriarum tenet. ſimilr̃ iniuriarum tenet qui alium percutit vel facit vt percutiatur. Caſus autem ſequẽ. l. patet.

g ¶ Attentauerit. punitur qñqꝫ ſola attẽtatio ✠: vt hic. ⁊. xxxvj. q. ij. ſi quis nõ dicam. ſolus conatus. vt. xiiij. qõ. iiij. qñ multi. ſola volũtas. vt. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. ſola expectatio mercedis. xiiij. qõ. iij. ſi feneraueris. ſola cogitatio ... j. ſi quis. ſola intẽtio. vt. ſ. e. ſi quis cũ telo. ſola aggreſſio. vt. ſ. e. ſi quis necãdi. ſolus auſus. vt. ĩ. e. ſi qs pulſatus. ſola ſollicitatio. vt. ĩ. e. ſollicitatores.

h ¶ Tenebitur. ſed etiam tenentur ſerui corrupti. ff. de ſeruo cor. l. j. §. vlti. C. de fur. ſi quis ſeruo.

i ¶ Agitur. ergo actus exigitur vt voluntas puniatur: alias qualiter probaretur de voluntate.

k ¶ Procurauit. arg. extra de ſen. excom. mulieres.

Si qs pulſatus. l ¶ Vapulaturus. hic argui poteſt inſecutorẽ clerici in canonẽ incidere lꝫ nõ percuſſerit. arg. ſ. e. quiſqs. ĩ. e. ois. ⁊. c. ſi ꝓpterea. ⁊. c. ſi cui. ſed ꝙ nõ incidit. arg. ĩ. e. §. hec aũt verba. arg. ꝯ. extra de ſen. excõ. nuper. ⁊. c. cũ deſideres. in parte decĩſa. Iſta ꝯtria

di. vj. teſtamẽtum. §. ſed penſandũ. ſunt etiã caſus ſpãles vbi volũtas punitur: nã ſola volũtate incidit qs in hereſim. arg. extra de here. ad abolendã. nam eoipſo ꝙ qs credit hereticis incidit in excõicationeꝫ. vt extra de here. excõicamus. §. credentes. ver. receptatores. ⁊ ſic nõ ſunt cõtra. ſ. di. xix. nulli. ⁊. c. anaſtaſius. alᷣs aũt homo non punit maleficia niſi cognita. vj. q. j. ſi oĩa. niſi inueneris ſpecialia. Immo canõ ⁊ lex bene punit volũtatis pecca: ũ: vnde ⁊ repellitur a promotiõe ponderoſus. i. q niẽte peccat: nec ad actũ ꝓcedit. ſ. xlix. di. §. hic eteni. ver. põderoſus.

Sollicitatores. ¶ Caſus. Dicit in hac l. ꝙ ſi qs ſollicitat vel iterpellat vxorẽ alteri⁹ vt ſecũ coeat vel vt ei nubat: ⁊ ſi nõ ſequat effectus tñ punitur: ⁊ hoc eſt qđ dicit nuptiarũ. i. ſollicitat eas vt ſecuꝫ coeãt. Mrimoniorũ. i. ſollicitat alienas vxores vt ſaltẽ de facto ſecũ ꝯhant.

o ¶ Extra ordinem. ⁊ ita non tm̃ qꝫtum ſi effectus eſſet ſecutus: ſed in hoc facit lex iſta pro Gratiano: qꝛ ſicut ꝓ voluntate aliter punitur qꝫ pro ipſo facto: ita ⁊ cordis contritio aliter delet peccata qꝫ exterior ſatiſfactio: aliter iſta lex eſſet contra Gratianum ⁊ male eam induceret.

¶ Qui puero. ¶ Caſus. Dr̃ in hac l. ꝙ q maſculuꝫ vel feminã ad ſtuprum interpellauerit: ⁊ q vt hoc fiat operaꝫ dederit. ſ. domũ prebẽdo vel dãdo preciũ cã perſuadendi hoc vel aliud faciẽdo: ſi effectus fuerit ſecutus capite pu-

nictur: ſi aũt non fuerit ſecutus in inſulã deportabitur. Abducto.i.remoto: interpellauerit de ſtupro.
a Domum.ff.de adulte.qui domum.
b Impfecto. ⁊ ita nõ ſic punit affectus vt effectus ✝: lʒ arg. ſit ↄ.ꝟ.e pene. ⁊.l.aut facta.in fi. ſed in remuneratione ſecus eſt: eque eni remunerat affectus ⁊ effectus.s.ea. magna. ⁊ ita aliõ eſt in via aliud in inuio.s.xxxi.q.vi.c.vi.

Affectus ⁊ effect⁹ nõ equalr puniuntur. ✝ Adde qn ⁊ quãdo pari pena puniãtur. gl. eſt in.l.i.i gl. fi.ff.quod quiſqʒ iuris.gl.i.§. optima. i gl. a qbuſdaʒ. inſti. de obli. q ex dli. naſ.

Vulgaris. Casus. In hac.l. ppõit qõ talis: vtrũ qs faciat furtũ totius acerui frumẽti ſi modium vel ptẽ aliquã de aceruo furatur. Et rñ. ꝙ ſm ſniam offilij ⁊ trebatij toti⁹ acerui furtũ facit: ſed tñ nõ tenetur actiõe furti: niſi de eo qõ abſtulit. Nã ꝙ ſi quis armariuʒ quod importare nõ poterat aperuit: ⁊ res que erãt in eo contractauerit: ⁊ portando vnã fuerit deprehẽſus anteqʒ ad locũ deſtinatũ puenerit eiuſdẽ rei fur dʒ manifeſt⁹ ⁊ nõ manifeſtus. Idẽ in eo q ſegetẽ ſecat ⁊ partẽ ſecuʒ portat: cũ qua fuerit deprehenſus.

ſtupruʒ) abducto vel corrupto comite) perſuaſerit: aut mulierẽ aut puellã interpellauerit: qdue ĩpudicitie gra fecerit domũ [a] pbuerit: preciũue quo is pſuadeat dederit perfecto flagitio punitur capite: impfecto [b] in inſulam deportatur. Corrupti comites ſũmo ſupplicio afficiuntur. Item titu. de furtis.

Vulgaris eſt qõ: an is qui ex aceruo frumẽti modiuʒ ſuſtulerit toti⁹ rei furtũ faciat: an vero tm̃ eius qõ abſtulit. Offilius totius acerui furẽ eſſe putat. Naʒ ⁊ qui aurẽ alicui⁹ tetigit (vt inqt trebatius) totũ [c] euʒ tetigiſſe videt. Proinde ⁊ q doliũ aperuit ⁊ exinde parũ vini abſtulit totius [d] furtum videt feciſſe: ſed verum [e] eſt eũ intm̃ actione furti teneri qʒtuʒ abſtulerit. Nã ⁊ ſi qs armariũ qõ tollere nõ poterat aperuit: ⁊ oẽs res que ĩ eo erãt contractauerit [f] atqʒ ita diſceſſerit deinde reuerſus vnã ex his abſtulerit: ⁊ anteqʒ ſe recepit quo [g] deſtinauerit deprehenſus fuerit: eiuſdem rei ⁊ manifeſtus [h] ⁊ non manifeſtus fur erit. Sʒ ⁊ ſi qs ſegeteʒ [i] ante lucẽ ſecat ⁊ cõtractat [k]: eius quã ſecat manifeſtus eſt fur: ⁊ nec manifeſtus [l]. Item lib. ij. ti. qõ quiſqʒ iuris lege pria.

Hec autem verba que ſtatuerit [m] qui iuriſdictioni preeſt cũ effectu [n] accipimus nõ verbotenus: ⁊ iõ ſi cũ vellet ſtatuere phibit⁹ ſit nec effectũ decretum habuerit ceſſat edictũ: nam ſtatuit verbũ rem pfectã ſignificat: ⁊ ↄſũmatã iniuriã nõ ceptã.

Pene [o] (ſicut in. ff. ti. de penis legitur) legũ in-

nitentiã qui oliuã meã vel ſegetẽ ſecuit tpe opportuno: aio tñ ſurripiendi ⁊ diſceſſit relicta ſegete: vʒ ꝙ non: qꝛ conditionẽ meã melioreʒ fecit cũ mihi impẽſas dedit: vñ locũ non hʒ aql.ff.ad.l.aquil. ſi ſeru⁹ ſeruũ.§. ſi oliuã. ego ei pnĩaʒ iniungerẽ: mala eni volũtas nihilominus eſt puniẽda: lʒ ex ea bonũ ſit ſecutũ xxxiij.q.v.relegẽtes.
k Et ↄtctat. ⁊ poſtea in luce deprehendantur in factiõe vel in itinere cũ ſegete anteqʒ pueniat ad locum deſtinatum.
l Nec manifeſtus. Sed quõ põt hoc eſſe ꝙ pmo cõpetat actio furti non manifeſti poſtea manifeſti: cũ lex dicat ꝙ qʒtũcũqʒ rem ↄtctet poſtea nõ orit alia actio furti. ff.de fur. ei q. in pnc. Rñ. ex pma ↄtctatiõe tm̃ agit: nec ex deprehẽſione alia orit actio furti: ſed prima modificat: ſicut ⁊ ꝙ liberã pſonã pcuratorẽ. ſ. meũ nõ acqrit mihi actio: ſi tñ ipſe phibet ne aliqs edificet: ⁊ edificat cõtra: dat actio mihi ex delicto edificãtis ⁊ ita modificat ar.ff. qõ vi aut clã.l.iij. Dic ergo nec manifeſtus quo ad primam contractationem: tunc enim de ſtricto iure furtum cõmiſit: non tamen actione furti tunc cõueniri poteſt niſi tunc contractauerit animo furandi rem.

Hec aũt verba. Casus. Dictum eſt.s. in precedẽti parte.l. q magiſtratũ ptãte hr̃e habebit ſi aliqd noui iuris ſtatuerit ipſe qñqʒ aduerſario poſtulãte eodeʒ iure vti debet. Dicit ergo hic ꝙ pdicta verba intelligẽda ſunt cũ effectu ⁊ nõ verbotenus. ſ. ſi in veritate ſtatuerit. Nam ſtatuit rem perfectam ſignificat ⁊ conſummatam.
m Statuerit. Ar. ꝙ rubrice ſunt autẽtice: nã ex verbis rubrice argumẽtatur hec lex: ⁊ loqtur in caſu cuʒ iudex decernit ius iniquũ ↄ aliqueʒ: quo iure poterit ille vti ↄ illum poſt depoſitã adminiſtrationẽ: ⁊ hoc pꝑter malitiam cõſtituentis: nec eni lex equior vlla eſt. qʒ necis artifices arte perire ſua poteſt et poni caſus in lrĩs dñi pape. extra de mu. peti. prudẽtiam. C. de iudeis. die ſabbati.
n Cũ effectu accipimus. ar. cũ effectu verba eſſe accipiẽda. ar.s.xvij.q.iiij. ſi quis ſuadẽte. ar. nẽ obeſſe alicui malũ niſi ad finẽ pducat. ar. volũtatẽ ſiue conatũ nõ puniri ſine effectu. ar.ꝟ.e.§. cogitatio. ⁊.s. eo. cogitatiõis.

Pene ſicut. Casus. Poſtqʒ magr̃ poſuit ↄrietateʒ legum de volũtate puniẽda ſubdit duas ſolutiões. vnã.ꝟ.e.§. cogitatio. aliã hic. ſ. ꝙ regulare eſt qõ pꝛ volũtate ſola nõ dʒ quis puniri: qꝛ pene poti⁹ ſunt emoliẽde qʒ exaſperãde: niſi in caſib⁹ exceptis a lege vel canone: qui etiã notant in hac lrã. In iniuria vero certa pena nõ ſtatuit ſed multiplex: nã varietas criminũ varietatẽ inducit penarũ. Ad quod inducit.l. ſequẽtẽ. Caſuʒ.i. modũ.
o Pene ſicut. Poſita ↄrietate legũ de volũtate puniẽ-

c Totũ. Ar. iniuriam factã clerico vel canonico redũdare in collegiũ. ar. xij.q.ij. q manumittit. hoc verũ eſt ſi offm̃ collegij exercebat. ij.q.vij. accuſatio. in fi. Itẽ ſi aqua infundat ſuper caput baptiçati baptiçatus eſt. ff. de reli. cũ diuerſis. Item ar. ꝙ baptiçatus reputat cui qʒlibet pars aque infunditur. ar. de conſe. di. iiij. nec quicqʒ. arg. contra de conſe. di. iiij. prima. vbi dicit de toto corpore. ar. pro pma parte: qꝛ ſi ingredior partem fundi vel predij totius naſciſco: poſſeſſionem. ff. de acqui. poſ. poſſideri.§.j.

Furtum nõ ſit ſola cogitatiõe. Furtũ ſepe cõmittitur ⁊ tñ furti actio nõ naſcit.

d Totius furtum. ſtricta rõne ſm rigorem: ſecus de equitate. vt ea.l. vulgaris. in. ff.§. ſʒ ſi de naui. vel hoc vbi totũ tollere potuit: ſecus vbi totũ auferre non poſſet. vt in pdic.§. Sed ↄ hanc ſolu. eſt. ff. de fur.l.j. vbi dicit ꝙ ſola cogitatio furti faciendi non facit furẽ ſed ⁊ hic act⁹ interuenit: ſed illud eſt ↄ quod hic ſeqtur de armario. ſed diſtingui poteſt quo aio fuit ↄtrectatio. vt.ꝟ. i gl. aio.
e Sed verũ eſt. licet totius rei furtũ cõmiſerit: tñ verum eſt intm̃ teneri inqʒtũ abſtulit. Sepe eni furtuʒ cõmittitur non tñ furti actio naſcit. ff. rerũ amo.l.j. ↄ. C. de noxa.l.j. ſicut ecõuerſo aget furti qñqʒ lʒ furtũ nõ cõmittat. ff. de vſuca. legt.§. ſi rẽ pigno. C. de fur. ſi qs ſuo.
f Cõtractauerit. aio furãdi: ſecus ſi aio tẽptãdi: quam rẽ poſſet citius ⁊ leuius ferre: eo eni caſu nõ fecit furtuʒ niſi ei⁹ ptis quã abſtulit. ff. e. vulgaris.§. ſʒ ⁊ ſi de naui.
g Quo deſtinauerit. eo die cum furto manere. ff. de furtis. quo deſtinauerit.
h Manifeſtus. quo ad deprehenſionem: ⁊ ita nõ ſunt hec duo contraria.
i Segetẽ. Sed nũqd iudex eccliaſticus iniũget ei pe-

an vel nō punienda ſubdit duas ſolutiones. vnam.ſ.e. §.cogitatio.aliam hic:quod regulare eſt pro ſola volū-tate quem non puniri niſi in ſpecialibus caſibus: dic ergo pene voluntatem punientes in quibus caſibus inueniuntur determinare alique leges.

k ℭ Quoſqȝ.hec.ſ.ſcilicet punitur.
l ℭ Innuiſſe.id eſt cōpuliſſe ad aliqḋ maleficiū faciēdū.
m ℭ Sed hec quattuoꝛ.facta dicta ſcripta conſilia.
n ℭ Impunita.ſ.xxiij.queſtio.iiij. ea vindicta.ff. ad.l. aquil. ſed ⁊ ſi.in fine.

a ℭ Molliēde ſunt. ſ.tolerande: ⁊ nō ad alios caſus extendende:⁊ hoc eſt quod dicitur infra.
b ℭ Exaſperande.niſi ex cauſa pp multitudinem:vt.ff.de penis.l.aut facta.§.vl. ⁊ ꝓpter rationem perſonarum:vt.ff.de penis.l.capitaliū.§.vl.
c ℭ Non excedunt. ſimilia ſunt ad.l.iſtā extra de proba.ex litteris.l.diſtin.eos.ff. de re iudi. inter pares.§.i.Et iterū vbi lex mentionem facit de pena:⁊ dubitat an de maioꝛi an de minoꝛi cogitauerit: p̄ſumēdū eſt ꝙ de minoꝛi.ff.de pe.ſi p̄ſes.
d ℭ Sicarioꝛum. ⁊ ideo pene voluntatis in eo ſtatute ꝓprium caſum nō excedunt.
e ℭ Iniuriaꝝ. quare in crimine iniuriarum nō ita aſſignatur certa pena ſicut in p̄fatis criminibus ſupponit: qꝛ pro varietate iniuriarum eſt multiplex

terpretatiōe molliēde ſunt[a] potius ꝙ nimis exaſperande[b]:atqȝ ideo ꝓprium caſum nō excedūt[c]. Sed que de raptu virginum vel aduocatis ſeu de crimine maieſtatis vl' de ſicarijs dicta ſunt fauoꝛe religionis ⁊ fidei atqȝ principali odio ſicarioꝛum[d] introducta ſunt:iniuriarum[e] vero pro earum varietate multipliciter quis reus fieri poteſt: varietas itaqȝ criminum varietatem inducit penarum. Unde in. ff.titu.de penis.

Aut facta[f] puniunt vt furta cedeſqȝ:aut dicta vt cōuitia[g] ⁊ infide[h] aduocationes: aut ſcripta vt falſa charta ⁊ famoſi libelli: aut cōſilia vt cōiurationes: ⁊ cōſcientia latronū[i]:quoſqȝ[k] alios ſuadendo innuiſſe[l] ſceleris eſt inſtar. ℭ Sed hec[m] quattuoꝛ genera cōſideranda ſunt ſeptē modis:cauſa perſona loco tempoꝛe qualitate ꝙtitate euentu. Cauſa: vt in verberibus q̄ impunita[n] ſūt a magiſtro illata vel a parēte[o]:qm̄ emēdationis aīo nō iniurie gratie videntur adhiberi:puniunt cū quis ꝑ irā[p] ab extraneo pulſat. Perſona dupliciter ſpectat: eius[q] q fecerit ⁊ eius qui paſſus eſt: aliter enim puniunt ex eiſdē facinoꝛibus ſerui ꝙ liberi: ⁊ aliter qui in dn̄m parentēue[r] aliqd auſus eſt ꝙ qui in extraneum: ⁊ in magiſtratum[s] ꝙ qui in priuatū. In hmōi cōſideratione etatis[t] quoqȝ ratio habeat. Locus[u] facit vt idem vel furtū[x] vel[y] ſacrilegium ſit capite luendum vel minoꝛe ſupplicio. Tempus diſcernit emanſoꝛē[z] a furtiuo ⁊ effractoꝛē[⁊] vel furem diurnū[ꝯ] a nocturno. Qualitate fcm̄ vl' atroci[ꝰ] vl' leuius ē: vt furta māifeſta[ꝝ] a nō manifeſtis diſcerni[a] ſolēt: rixa[b] a graſſaturis[c]: expilatiōes[d]

o ℭ Uel a parente. C.de emenda. libero. l.vna.ſ.xxij.qō.iiij. duo iſta nomina.
p ℭ Per irā.vel ludum noxium.ff. de fur.in furti actione. §. vltimo.
q ℭ Eius. aliter enī punitur nobilis ꝙ ignobilis ſeruus ꝙ liber: vt. xxiiij. q.j.g contra pacē.ff.de pe. l.capitalium.§.vlti. — *Nobilis aliter ꝙ ignobilis punitur.*
r ℭ Parentēue. nā talis inſuitur ſacco ex coꝛio cū gallo gallinatio ⁊ ſerpente ⁊c. vt.ff.ad.l.pompe. de par.pena.C. de his q paren.vel libe.occi.l. vnica. multo foꝛtius qui cōtra patrē ſpiritualē.ar. vj.q.j. infames.xxx.queſtio.iij. pitacium. — *Patricide punitio.*
s ℭ Et in magiſtratum.ar.C. de iniur. atrocem. nam in his ius eſt publicū. arg. ſ. diſtin. j. ius publicum.⁊ qui prepoſito manus intulit capite plectendus eſt ff. de re mili. omne delictum.

varietas penarum: vt oſtendit ⁊ ꝓbatur in.l.ſequenti.

Aut facta puniuntur. ℭ hec eſt quarta pars huiꝰ prime partis in qua dicit ꝙ quattuoꝛ modis punitur peccatum. Joan. de fa.

ℭ Caſus. Hug.ſic ponit hunc caſum. Primo ponit quattuoꝛ genera puniendoꝝ. Secūdo dicit illa quattuoꝛ genera puniendoꝛum eſſe cōſideranda ſeptē modis qualiter ſunt punienda:nūc magis nunc minus nullo modo:⁊ de omnibus iuriſcōſultus exempla ſupponit. Puniuntur ſcȝ ver. bo.Emanſoꝛ.dr̄ emanſoꝛ qui diu vagatus extra caſtra manens tandē ad caſtra reuertitur. Furtiuus dicit qui latenter moꝛatur in aliquo loco extra caſtra exercendo malefactū ⁊ cito reuertitur ad caſtra. A craſſaturis. Dicuntur craſſature que fiunt a latronibus in itinere ⁊ crudeliter contra tranſeuntes craſſantur. Petulantia.id eſt laſciuia.
f ℭ Aut facta. Caſus in hac.l.p̄mo ponit quattuoꝛ genera puniendoꝝ. Secundo dicit illa quattuoꝛ genera eſſe ꝯſideranda ſeptē modis ad hoc vt puniant:qn̄qȝ magis qn̄qȝ minus:qn̄qȝ nullo modo: ⁊ de oībus exēplificat.
g ℭ Ut conuitia.Ar.pro cōuitio deponitur clericus.ſ. xj.q.j.ſi quis ſacerdotum.⁊ quid ſit conuitium habes. ff.de iniur.l.item apud labeonem.§.ij.
h ℭ Infide.id eſt non fide:id eſt ſine fide vt cum aduocatus preuaricatur.ij.q.iij.§.preuaricatoꝛ.
i ℭ Latronum. velut cū quis ſciens recipit eos qui ita puniuntur vt ipſi latrones:vt.ff.de recep.l. peſſimum.

t ℭ Etatis quoqȝ ratio.vt.xv.q.j.c.illud.
v ℭ Locus.ſ.diſtin.v.c.j.
x ℭ Furtum.ff.ad.l.iul.pec.diuus.contra.ſed ibi ſubauditur tantum ſcilicet furti.
y ℭ Uel ſacrilegium.ſ.tm̄.ibi enim dicitur ſi res priuati de ſacro loco ſurripiatur occaſione furti nō ſacrilegiū eſſe. Et quot modis dicatur ſacrilegium habes.ſ.xvij. queſtione. iiij. quiſquis.
z ℭ Emanſoꝛem.Emanſoꝛ eſt ille qui diu vagatus eſt ⁊ ad caſtra reuertitur.ff.de re mili.l.iij.§.i. iſtud tempus diſcernit furem hunc a latrone qui latenter moratur in aliquo loco cauſa maleficij exercendi ⁊ cito reuertitur ad caſtra. — *Emanſoꝛ quis dr̄.*
⁊ ℭ Effractoꝛem.Effractoꝛes dicuntur qui frangūt carcerem vel aliud vt euadant: vel vt inde aliquid ſurripiant:ſed aliter ſunt puniendi nocturni aliter diurni:vt.ff.de effrac.⁊ expila.l.j.⁊.ij. — *Effractoꝛ.*
ꝯ ℭ Diurnū.diſtinguitur enim fur nocturnus a diurno:qꝛ nocturni atrocioꝛes ſunt ⁊ acerbius puniuntur vt extra de homi.ſi quis perfodiens.ff.ad.l.aquil.itaqȝ. — *Fures nocturni acerbiꝰ puniuntur.*
ꝝ ℭ Maīfeſta.hec pēa q̄drupli illa dupli puniri ſolet.✠ — *✠ ℭ Contra glo.in auc.ſȝ nouo iur.C. de ſer. fug. ⁊ i.l. ij.ff. arb.fur.ce.*
a ℭ Diſcerni.ſ.xiiij.q.v.penale.
b ℭ Rixa. Rixa eſt inter altercantes ⁊ ꝓprie inter duos.
c ℭ A graſſaturis.que fiunt a latronibus in nemoꝛe:⁊ dicitur a graſſoꝛ graſſaris:quod eſt ſeuire.l.perimere.
d ℭ Expilationes. Expilare eſt res iacentis hereditatis ſubtrahere.ff. de crimi. expila. heredita.l. ſi here. — *Expilare quid ſit.*

ditate. nec eſt hoc furtum: q2 non cõtractat res aliquas inuito domino: quia nondum aliquis dñs eſt: vt. ff. de fur. rei he. ff. de effrac. ⁊ expil. l. j. ⁊. ij.

Laſciuia ⁊ violentia diuerſa ſunt.

a ℭ Petulantia. i. laſciuia: aliter enim punit̃ qđ fit ꝑ laſciuiã ⁊ aliter qđ fit per violentiã. ex̃ de ſen. exco. ſup eo.

exitus. ff. ad l. cor. de ſica. diu⁹. C. de execu. tu. amplißimũ hoc.

l ℭ Deſiderant. vt ſunt ꝯtractus vt matrimoniũ diuortium emptio ⁊ venditio: ⁊ hmõi que de iure ſortiunt̃ effectum: ſed maleficia nõ de iure ſortiuntur effectum: immo tantum ex corde procedunt. xv. q. vj. c. j.

b ℭ Ab abigeo. ff. de abige. l. j.

c ℭ Unum. ⁊ ita numerus diſcernit eos vt. ff. de abige. oues.

d ℭ Puniat. hic nõ ſpectatur euentus.

e ℭ Voluntario. i. ꝓprio motu iudicis ſ. ſcḋm voluntatẽ iudicis duraturo: nõ enĩ erit tp̃s determinatũ in exilio vel voluntario. i. ꝓ motu ⁊ voluntate rei quãtum ad locũ in quo erat in exilio eligendum.

f ℭ Fortuiti. Arg. ꝯ hanc eãdem legẽ. et ff. de of. preſi. diuus. ſed hoc apud grecos: cũ non erat tant⁹ furor: ꝙ excuſaret: alias ſatis ipſo furore punit̃. ff. de of. pſi. diu⁹ ⁊. iij q. ix. indicas.

ℭ Ogitatio. hec eſt q̃nta ps prime ptis in qua dr̃ ꝙ diſtinguit̃ inter maleficia an habuerit iudiciũ vl̃ nõ. io. đ f.

ℭ Caſus. Põit Gra. aliã ſolutionẽ meliorem ad ſupdictaꝫ legum ꝯrietatẽ. ſ. ꝙ volũtas nõ punit̃ ab hoĩe: ſed a deo cũ eſt ſuis finibus ꝯtenta: ſed actus exterior punit̃ ab hoĩe vt in maleficijs: verũtñ ea q̃ effectum iuris deſiderãt vt mr̃imoniuꝫ ⁊ diuortiũ ⁊ ſılia a maleficijs diſcernunt̃. In his eni q̃ de iure effectũ deſiderãt deliberatio exigit̃: in his ꝟo nõ. Et ad hãc ſuã diſtictionẽ ꝓbãdã inducit l. ſeq. h. tñ intellexit ꝙ ſola volũtas in maleficijs punit̃: ⁊ ita intellexit hũc locũ: ſec⁹ in alijs q̃ de iure effectũ deſiderant.

a furtis: petulantia[a] a violentia: qua de re maximus apđ grecos orator demoſthenes ſic ait: Quãtitas diſcernit furem ab abigeo[b]. Nam qui ſuẽ vnũ[c] ſurripuerit vt fur coercebit̃: qui gregeꝫ vt abigeus. Euentus ſpectat̃ vt a demẽtiſſimo quoq; ſcã: ꝙ̃ꝙ̃ lex nõ minus eũ qui occidẽdi hominis cauſa cum telo fuerit inuentus ꝙ̃ eum qui occiderit puniat[d]: ⁊ iõ apud grecos ⁊ exilio voluntario[e] fortuiti[f] caſus luebãt̃: vt apđ ꝓcipuũ poetaꝝ ſcriptum eſt.

ℭ Ogitatio[g] non meret̃[h] penã lege ciuili cũ ſuis terminis cõtenta eſt: diſcernuntur[i] tamẽ a maleficijs[k] ea que de iure effectum deſiderant[l]: in his eni[m] nõ niſi animi iudiciũ[n] cõſideratur.

Unde in. ff. titu. de repudijs.

D Iuortium nõ eſt verꝝ niſi quod animo perpetuam cõſtituendi diſceſſionem fit: itaq; quicq̃d calore iracũdie fit vel dicit̃ nõ aliter ratũ[o] eſt ꝙ̃ ſi perſeuerantie apparuerit iudicium animi fuiſſe. Ideoq; ꝑ eũ caloreꝫ[p] miſſo repudio ſi in breui reuerſa eſt vxor nõ diuertiſſe vr̃. Hinc etiã in canonibus.

S I quis[q] iratus crimẽ alicui obiecerit ⁊c̃.

ℭ Ex cõſilio[r] autem velut ex facto aliquem teneri auguſtinus probat ita dicens.

ℭ Non ſolum qui manibus occidũt: ſed etiam quorum cõſilio ⁊ fraude alij occiduntur homicide ꝓbant̃.

P Ericuloſe[ſ] decipiũtur qui eſtimant eos tantum homicidas eſſe qui manibus hominẽ occidũt: ⁊ nõ potius eos per quoꝝ ꝯſiliũ[t] ⁊ fraudem ⁊ exhortationeꝫ hoĩes extinguunt̃: nã iudei nequaꝙ̃ ꝓprijs manib⁹ xp̃ꝫ

m ℭ In his. i. in cõtractibus.

n ℭ Judiciũ. i. ꝑſeuerantia effect⁹ deliberatio: ſed in maleficijs nõ cõſiderat̃ ꝑſeuerantia vel iudiciũ animi: ſed ſufficit ſi affuit voluntas ⁊ ſi incõtinenti peniteat. ff. de furtis. ſi ea. xxij. queſtio. v. qui periurare. in prin.

D Iuortium. ℭ Caſus. Di. hac. l. ꝙ diuortium nõ dꝫ ratũ haberi ꝙ animi ꝑſeuerantiã nõ hꝫ: vnde ſi mlier calore iracũdie a marito ſuo diuertit puniri nõ dꝫ: niſi ꝑſeuerantiam ⁊ deliberationẽ habuerit. naꝫ non videt̃ diuertiſſe q̃ eſt in breui reuerſa. Sequens. §. pꝫ.

o ℭ Ratũ eſt. Ar. nõ dici q̃d factũ ſi nõ ꝑſeuerauerit. ex̃ de ꝟ. ſig. nã ⁊ ego. ff. de no. op. nũ. ſi opus. ff. ad l. cor. de fal. qui falſaꝫ xxij. q. j. apud. argu. contra. ff. de edi. edic.

g ℭ Cogitatio. Ecce ſupponit aliam ſolutionẽ meliorẽ predicte ꝯrietatis legum. ſ. ꝙ voluntas non punit̃ ab homine cum ſuis finibus eſt cõtenta: ⁊ hoc caſu intelligũtur auctoritates que dicunt voluntateꝫ nõ puniri. ſ. ab homine ⁊ ſubauditur hic. vel ſic cogitatio ⁊c̃.

h ℭ Non meretur. quo ad hominem: alĩs ſecus. argu. xlix. di. hinc. ver. ponderoſus.

i ℭ Diſcernuntur. hoc reſpicit illud ꝙ̃ꝙ̃ lex ⁊c̃. ſ̃. proxi.

k ℭ Tñ a maleficijs. lꝫ in maleficijs magis attendat̃ voluntas ꝙ̃ animus. i. ꝑſeuerantia: ſecus eſt in illis q ſortiuntur effectũ de iure: in q̃bus magis animus. i. ꝑſeuerantia attendit̃ ꝙ̃ voluntas ſola. ⁊ ad hoc inducit oĩa vſq; ad. §. alij eꝯ. nõ ſemꝑ enim in ꝯtcibus cõſiderat̃ ſola voluntas ⁊ animi deſtinatio. i. perſeuerantia. ar. ꝯ. ff. de ſi. inſtru. ꝯtctus. ſed ibi de cõtractu celebrando agitur vñ ⁊ reſoluitur emptio re integra: ⁊ ꝑinde eſt ac ſi nõ eſſet de conſenſu vtriuſq; partis celebrata per arras hoc fit. C. quando lꝫ ab emp. diſce. l. j. ⁊ licet millieſies velit contrahere ſi hoc non declaret non tenebit contractus.

Voluntas an ſit magis attendenda ꝙ̃ ꝑſeuerãtia.

k ℭ A maleficijs. in maleficijs voluntas expectatur non

quid ſit fugitiuus. §. celſus quoq; ſcribit.

p ℭ Calorem. excuſat hoc caſu calor feminam lꝫ grauiſſime peccet: ita etiã ꝙ ſi minor eſſet nõ reſtitueret̃. ff. de mino. ſi ex cã. §. ſi mlier. ⁊ ita excuſat ira. ar. ij. q. iij. ſi q̃s iratus. ⁊ q̃nq; reſcindit ꝯtctum. ff. de pub. licitatio. q̃nq; minuit delictum. C. de adul. gracchus. ſilr ira ſiue friuiſculum. i. parua ira facit donationẽ ꝑire niſi inuicẽ amor ſic recõciliat⁹. ff. đ do. int̃ vi. ⁊ vx. cũ h̃ ſtat⁹. §. ſi diuortiũ.

q S I quis. ſ̃. ij. q. iij. ſi quis iratus.

ℭ Ex cõſilio. hec eſt ſexta pars huius prime ptis in qua ꝓbat ꝑ. ix. auctoritates ꝙ etiam in malis voluntas ⁊ conſilia pro opere reputantur. Jo. de fa.

r ℭ Ex conſilio. q. d. non tm̃ ex volũtate tenetur quis: ſꝫ ex conſilio: conſilium autem plus eſt ꝙ̃ voluntas: quia in eo proceditur ad actum.

P Ericuloſe. ℭ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ nõ ſolũ ille eſt homicida q manu interficit aliũ: ſed etiã ille qui prebet cõſiliũ. Et hoc ꝓbat̃ exẽplo iudeoꝝ q dicebãt: nõ lꝫ nobis iterficere queq̃: ⁊ tñ clamabãt crucifige: vnde magis imputat̃ illis mors xp̃i ꝙ̃ pilato vel militib⁹ qui manibus interfecerunt: vnde qui alium tradit ad occidendũ ipſe eum occidere videt̃: qđ ꝓbat auctoritate dñi ⁊ pſalmiſte. Unus. ſ. marcus ⁊ alius. ſ. ioannes.

ſ ℭ Periculoſe. ℭ Caſus. Qui cõſilium dat ad occidẽduꝫ homicida eſt: vnde iudei ꝓbant̃ fuiſſe homicide xp̃i: q2 illũ ⁊ ſi nõ manibus lingua tñ occiderunt: ⁊ magis peccauerũt ꝙ̃ pilatus vel milites qui eum crucifixerũt.

t ℭ Cõſiliuꝫ. ex̃ de homi. ſicut dignũ. ꝯ. vi. l. ſi q̃s viduã.

occiderunt: ſicut ſcriptũ eſt: Nobis non licet[a] interficere quẽꝗ̃: ſed tñ illis[b] mors dñi imputatꝰ: qꝛ ipſi lingua eũ interfecerunt dicentes: Crucifige crucifige eum: vnde vnꝰ euangeliſta dixit dominũ eſſe crucifixũ hora tertia[c] aliꝰ hora ſexta[d]: qꝛ iudei crucifixerunt eũ hora tertia ligua milites hora ſexta manibꝰ. Qui ergo hominẽ tradidit: ille interfecit eum dño dicente: Maius[e] peccatũ hꝫ qui me tradidit tibi: vnde pſal.[f] Filij hominũ[g] dentes[h] eorũ arma ꝛ ſagit.[i] ꝛ ling.eiꝰ gla.[k] acu.[l] ſubijciant ergo ſe penitentie[m] quorũ conſilio ſanguis funditur ſi veniam ꝓmereri volunt. Item ex epiſtola Clementis.

¶ Interfectores fratrum detractores eorũ eoſꝗ odientes: homicide habentur.

Homicidiorũ vero tria[n] genera dicebat eſſe. b. petrus ꝛ penam eorũ parilẽ[o] fore dicebat: ſicut eniꝫ homicidas interfectores fratrum ita detractores quoꝗ eorũ eoſꝗ odiẽtes homicidas eẽ manifeſtabat: qꝛ ꝛ qui[p] occidit fratrẽ ſuum ꝛ qui odit ꝛ qui detrahit[q] ei pariter[r] homicida eſſe demonſtratur. Item Hiero. in eſaia.

¶ In ma encũs vo un ds pro opere reputatur.

Omnis iniquitas ꝛ oppreſſio[s] ꝛ iniuſticia iudiciũ[t] ſanguinis eſt: ꝛ licet gladio nõ occidas voluntate tamen interficis. Item cyprianus.

¶ De eodem.

Nunquid[u] cain[x] cũ domino munus offerret peremerat fratrem: ꝛ tñ fratricidium mente cõceptũ deus ꝓuidus ante dãnauit[y] ✠: vt illic cogitatio mala ꝛ pniciosa cõceptio deo ꝓuidente ꝓſpecta eſt: ita ꝛ in dei ſeruis apud quos cogitatur: ꝛ martyrium mente cõcipitur animus ad bonuꝫ deditus deo iudice coronatꝰ. Aliud ẽ martyrio animum deeſſe: aliud animo[z] defuiſſe martyriuꝫ. Qualem[&] te inuenit dñs cũ vocat[ꝰ] talem pariter ꝛ iudicat: qm̃ ipſe teſtatꝰ[ꝑ] ꝛ dicit. Et ſcient oẽs eccleſie: qꝛ ego ſuꝫ ſcrutator renum[a] ꝛ cordis[b]. Item Aug. ¶ Homicida eſt q ſ i ſuo mala pſuadet.

a ¶ Licet. Hoc dicunt ꝓpter diem feſtum. lex enim precepit ne parceretꝰ malefactoribus: ꝛ licebat eis interficere non tñ in die feſto. xxiij. q. v. qd ergo. pſertim ſeducẽtes populũ ꝛ a deo retrahẽtes qualẽ iſtũ dicebant: ſed ꝓpter diem feſtũ non licebat eis tũc interficere quẽꝗ̃: vel nõ licebat iterficere quẽꝗ̃.i. hunc: ꝓpter qd ſcriptũ eſt: tradetur eni gentibus ad illudendũ ꝛ cõſpuendum ꝛ crucifigendũ ꝛc. ꝛ ſic adimpletus eſt ſermo ieſu quo ſe pdixit a gentibus occidendũ: ipſi tñ contra ſe hoc dicũt cum eũ interfecerũt lingua ꝛ ñ nõ manibus.

b ¶ Illis. ſ. xxiij. q. iiij. c. vlti. ꝛ alia ratio ibi aſſignatur.

c ¶ Hora tertia. ff. de conſe. di. j. nocte.

d ¶ Hora ſexta. Ar. ad teſtes contradicentes ſibi in tpe ꝯcordãdos: vt ex. de teſt. cũ tu ſili. ar. contra. iij. q. ix. nihilominus. in fi. ſꝫ hic nulla eſt contrarietas: qꝛ ſuper diuerſis factis teſtificantꝰ vnus ſup crucifixione fcã linguis hora tertia aliꝰ ſuper crucifixione in cruce facta a militibus hora ſexta.

e ¶ Maius. ſ. xxiiij. q. iij. qui aliorum.

f ¶ Uñ pſal. in ps. Miſerere mei deus miſerere mei.

g ¶ Filij hominuꝫ. parauerunt laqueũ pedibus meis.

h ¶ Dentes. id eſt corroſiones et conuitia.

i ¶ Et ſagitte. quantum ad conſilia.

k ¶ Gladius. quantum ad verba. ✠

l ¶ Acutus. dum clamarent crucifige crucifige: etiã voces ille incitatiue fecerunt mortem vt gladius acutus.

m ¶ Se penitentie. Et irregulares ſũt. l. di. ſi qs viduã. Et eſt ar. contra clericos qui fures iudicãdos ptãtibus tradũt xxiij. q. v. vnũ ſolum eſt. dic vt ex. de homi. tua. ꝛ. lxxxi. di. maximianus. Sed nunqd dices irregularẽ clericũ qui homicidium voluit facere nec fecit: qꝛ nõ potuit? Nõ credo ꝙ ſit irregularis tanꝗ̃ de homicidio lꝫ ſit volũtarius homicida: qꝛ lex ꝑmiſſionis potius opus ꝯſiderat ꝗ̃ voluntatẽ. xv. q. j. ſi qs nõ iratꝰ. xxxij. q. ij. ſicut. lꝫ ſit homicida quo ad deũ. ff. e. ſi cui. vbi tñ factũ ſeqꝰ grauiꝰ eſt peccatũ.

Homicidiorũ. ¶ Caſus. In hoc. c. ponunꝰ tria genera homicidiorũ: nam nõ ſolũ dr homicida q manu aliũ interficit: ſed etiã ille q fratrẽ ſuũ odit vel qui ei detrahit: ꝙ ꝓbatur aſſertione petri. Sequens. c. patet.

n ¶ Tria genera. dicunꝰ eẽ pcipua: nã large homicidiũ dr quilibet illicitꝰ motus ad nocendũ. ff. e. homicidiũ.

o ¶ Parilem. i. ſimilem ꝗ̃tum ad deum: aſs eniꝫ aſpe.

rios penitentia imponitur interfectori.

p ¶ Et qui. ſ. lxxxvj. di. paſce.

q ¶ Detrahit. Detractores dicunꝰ homicide: qꝛ ꝗ̃tum in eis eſt priuant vita animaꝫ: qꝛ melior pars hominis eſt vita dum negant virtutes qbus anima viuit eſſe in ea: nam detrahere eſt bona que alicui ſunt a deo collata negare vel ſuertere: vt ſi qs dicat ſapientẽ ſapiẽtiam nõ habere vel caſtum caſtitatẽ: vel ea que bono zelo ſiunt iuertendo aſſerat malo zelo vel ſpiritu fieri: ſicut iudei xpꝫ dicebant in beelzebub demonia eycere. xxj. di. §. j. ꝛ quideꝫ hoc eſt pctm̃ in ſpiritũſanctũ: qꝛ qd eſt ſpiritusſancti maligno ſpũi attribuũt. vnde in euãgelio: q dixerit fratri ſuo fatue: reus erit gehẽne. lv. di. ſi euãgel: ca. xxxij. q. v. qui viderit. — Detractores dicũt homicide. Detrahere quid ſit. — Mat. v. c.

r ¶ Pariter. i. nõ qꝛ equaliter peccẽt: ſed qꝛ dignus eſt pena eterna vterꝗ.

Omnis. s ¶ Oppreſſio. C. qd me. cau. ſi per impreſſionem.

t ¶ Iudiciũ ſanguinis eſt. i. ita punitꝰ ꝛ eſt digna puniri vt homicidiũ: qꝛ vtrũꝗ ſufficit ad damnationem eternã. xxv. di. §. criminis.

Nunqd cain. ¶ Caſus. In hoc. c. dr ꝙ deus reſpicit volũtatem hominum anteꝗ̃ pducatur ad actum tam bonã vt eam remuneret ꝛ corroboret: ꝗ̃ malam vt eam condẽnet. de mala probat per cain. de bona p eum qui vult pati martyriuꝫ: qui remuneratꝰ ꝛ ſi martyrium non ſequatur. Sequentia duo. c. plana ſunt. — Gen. iiij. b

u ¶ Nũqd. Caſus: dr ꝙ deus iſpicit volũtatẽ anꝗ̃ perducatur ad actũ tam bonã vt eam coronet ꝗ̃ malũ vt eam dãnet. de mala ꝓbat per cain. de bona per eum q vult pati martyrium: qꝛ remuneratꝰ ꝛ ſi martyriũ nõ ſequatur.

x ¶ Cain. ſ. iij. q. vij. in grauibus. hoc legiꝰ in geneſi.

y ¶ Damnauit. Si dãnauit ergo cõmiſſum fuit: nam deus nulli imeritam ingerit penam. vj. q. iij. illud. ſed ex pone dãnauit. i. damnabile oſtendit. ſ. eius victimas reſpuendo vel damnabile preſciuit. — Deus nullũ ſine cã punit.

z ¶ Aĩo. vt in beato martino qui nõ defuit martyrio ſꝫ martyrium ſibi: ſufficit enim affectus. ar. ff. e. i potuna.

& ¶ Qualem. ſ. di. xxv. qualis.

ꝰ ¶ Uocat. xiij. q. ij. ꝗ̃ prepoſterum.

ꝑ ¶ Ipſe teſtatur. in apocalypſi.

a ¶ Renum. i. delectationum.

b ¶ Cordis. id eſt cogitationũ: vnde Aug. ſup illũ lo.

✠ ¶ Inſero ex text. (qd eſt contra pmã preſ glo.) ꝙ ſine actu exteriori qs dr homicida. contra L. is q cũ telo. ꝛ ibi glo. ꝛ L. v. C. ad. l. cor. de ſica. ꝛ. ſ. ea. di. ſi qs cum telo. Pſal. vij. c. hiere. xvij. b. Apoca. ij. f.

cum: ſcrutans corda ꝛ̃c. Corda. i. quod quiſqȝ cogitat. Renes. i. quod quecunqȝ delectat.

Noli. a ¶ Perſuades. ſ. di. xlv. ſane. plus enim eſt pſuadere ꝙ̃ facere. ar. ff. de ſer. cor. l. j. §. perſuadere. qui enim pſuadet corrumpit nõ qui cogit: vt ibi.

b ¶ Machera. i. gladius. alia trãſlatione dĩ gladius acutus. ſ. eo. periculoſe.

Homicidiũ le. c ¶ Putabatur. male intelligẽtib⁹: nam ꝓhibitũ erat ꝛ oẽ vnde malũ oꝛit. extra de conſti. nam concupiſcentiam.

d ¶ Aperuit. in euãgelio: vbi dicit ꝙ dixerit fratri ſuo fatue reus erit mortis: ſi ꝗs dixerit fratri ſuo racha re⁹ erit ꝯſilio. lv. di. ſi euangelica.

e ¶ Motum. poſt ꝓ mum qui in prãte noſtra nõ eſt. ℱ. diſt. ij. inter hec ſciendũ.

Si propterea. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ ſi habuiſti animum furandi ꝗ̃uis nihil furat⁹ fueris: qꝛ times ne videreris furtũ tñ quo ad deum cõmiſiſti. Sequens. c. planuȝ eſt.

f ¶ In corde. ſ. xiiij. q. vlti. c. vlti.

g ¶ Teneris. quo ad deum nõ quo ad hoiem: cum rem nõ ꝯtrectau rit. ff. de acqr. poſ. poſſideri. §. ſi rẽ: qꝛ ſolo animo furtũ non cõmittitur. ſm l. vt ibi dicitur.

Si cui etiam. h ¶ Non min⁹. ſ. xxxij. q. v. ſicut eni. vj. q. i. §. verum hoc. xv. q. vj. c. i. in fi. viij. q. j. ſciendũ. xiiij. q. v. ſi qd. xxxij. q. v. qui viderit. ꝯ. ℱ. di. ij. ſicut tribus. cõtra. Sol. reuera magis reus eſt ſi op⁹ adhibeat: ſed hoc quo ad ſufficientiã eterni interitus ac citꝫ. Uel dic ꝙ nõ minus eſt reus. i. nihilominus reus eſt: ꝗ̃uis ad factum non pueniat: non quin plus peccet vt dixi ſi opus ſequatur: qḋ patet ex eo qꝛ ꝓhibitum eſt malam voluntatem in opus ꝓducere: ſic ergo contra ꝓhibitionem illam faciens plus peccat: qui ergo opus adijcit voluntati iniquitatem adijcit iniquitati.

Pſal. lvi. a

Mat. v. c

✝ ¶ Con cor. l. is ꝗ cũ cultel. lo. C. ad l. cor. de ſica. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. cũ cõcor. Uolũtate relinquẽdi efficit ꝗs reus.

Noli putare te nõ eſſe homicidam qñ fratri tuo mala pſuades[a]. Si fratri tuo mala perſuades occidis: ꝛ vt ſcias qꝛ occidis audi pſalmiſtã. Filij hominuȝ dentes eoꝝ arma ꝛ ſagit. ꝛ ling. eo. machera[b] acuta.

Idem. ¶ Occidit qui ad nocendum mouetur.

Homicidiũ lege vetitũ putabat[c] non aliud eſſe niſi corporis peremptio. Aperuit[d] ergo dñs omnem iniquum motũ[e] ad nocendum fratri i homicidij genere deputari. Item Augu.

¶ Furti tenentur qui ſolo timore nõ furantur.

Si propterea nõ facis furtum qꝛ times ne iudiceris: intus i corde[f] feciſti: re[g] furti teneris[g] ꝛ nil tuliſti.

Idem de libero arbitrio.

¶ Non ideo minus delinquit cui ſola deeſt facultas.

Si cui etiã non cõtingat facultas cõcubendi cum cõiuge aliena: tñ planum ſit eum aliquo modo cupere ꝛ ſi poteſtas detur eſſe facturũ: non minus[h] reus eſt ꝙ̃ ſi in ipſo facto dephenderetur. ✝ ¶ Item. Sicut auctoritas teſtat voluntas remuneratur nõ opus: voluntas[i] enim in cordis cõtritione[k]: opus vero in oris cõfeſſione: luce clarius cõſtat cordis cõtritione[l] non oris confeſſione peccata dimitti.

Item Proſper.

Porro[m] illi quoꝝ peccata humanã noticiam latẽt non ab ipſis confeſſa nec ab alijs publicata: ſi ea cõfiteri vel emendare noluerit deuȝ quem habẽt teſtẽ ipſuȝ habituri ſunt ꝛ vltorẽ[n]. Et qd eis pdeſt vitare humanũ iudicium cũ ſi in malo ſuo permanſerint ſunt ituri in eternum deo retribuẽte ſupplicium? qui ſi ſui iudices fiant ꝛ veluti ſue iniquitatis vltores hic in ſe voluntariã penã ſeueriſſime animaduerſiõis exerceãt: tẽpoꝛalibus[o] penis mutabũt eterna ſupplicia ꝛ lachrymis ex vã cordis contritione fluẽtibus extinguẽt eterni ignis icẽdia. Et ifra.

Facilius[p] deũ ſibi placabũt qui nõ humano ꝯuicti iudicio ſed vltro[q] crimen agnoſcunt: ꝗ aut ꝓprijs illud ꝯfeſſionibus ꝓdũt aut neſciẽtibus[r] alijs quales occulti ſunt ipſi in ſe volũtarie excõicationis ſententiã[s] ferant ...

etiam minus bonum in bonũ conuertit diligẽtib⁹ ꝺeũ. j. di. ij. nullus eoꝝ. ver. talibus. alſ eſt ver. c. quicũ qȝ. ar. extra de regu. iur. eſtote. illud aũt nota ꝙ peccata que ſola voluntate ꝯhuntur ſola voluntate dimittuntur ſm Baz. ar. ff. de pac. ab emptione. ſed ꝯtrium credo ſi ad cõſenſum volũtas puenit. arg. ſ. di. vj. teſtamentum. §. ſed pendendum palea eſt.

k ¶ Contritione. ſ. eo. §. non ita.

l ¶ Cõtritione. illa. ſ. que eſt virtus: non illa que eſt paſſio. ſ. afflictio ꝗ̃ punit ꝗs lterius ꝓ pctõ: nec illa que eſt actio ꝗ̃ ſe punit aliquis. B.

Porro illi. ¶ Caſus. hugo ſic ponit hunc caſu. In hoc. c. Proſper intẽdit inuitare homines a l emẽdatiõnem ꝛ ꝯfeſſionẽ peccatoꝝ: qui ſi nolunt pctã emẽdare ſed volunt in ſua malicia pſeuerare dãnabuntur eterno ſupplicio qꝛ noluerũt ſubire humanũ iudiciuȝ. Preterea melius eſt hõ ſpõte ꝯfiteat pctm̃ ſuũ ꝙ̃ vt expectat inde cõuinci ſiue confiteat illud publice i iudicio vel extra ſiue occulte ꝛ intra ſe.

m ¶ Porro. ¶ Caſus. Inuitat ꝓſper quẽlibet hoiem ad penitentiã: ꝗ enim nõ luerit emẽdare delicta eterno ſupplicio dãnabit: qꝛ noluit ſubire tpale ſupplicium: meli⁹ eſt ergo ꝙ ꝗs ꝯfiteat pctm̃ occulte: vel etiã in iudicio cuȝ põt inde ꝯuinci ꝛ penitentiã agere: vt ſic cõmutet penã eternã in tpales.

n ¶ Et vltorem. quaſi ſine cõfeſſione: ꝛ in hoc facit ad ꝓpoſitum: ſed tñ hoc non eſt verum: qꝛ confiteri tenet ſacerdoti: ſed hoc vult dicere ꝙ debet recognoſcere peccata ſua ꝛ inde ſe dãnare ꝛ ſe redarguere ꝛ dicere: tali pena ſum dignus ꝛ ſic ſunt ſui iudices. ℱ. e. tres. vltra me.

o ¶ Temporalibus. in ſuſtinendo tẽpoꝛales penas euadunt eternas. ſ. xiij. q. vlti. c. vlti.

p Facili⁹. xj. q. iij. §. euidẽt. ibi allegabat hoc ꝓ capſo.

q ¶ Sed vltro. l. di. pſbyterũ. arg. ꝓ ſpõte confeſſo.

r ¶ Neſcientibus. ℱ. e. §. ſimiliter.

s ¶ Sententiã. quod fit cũ in ſecreto interius compũguntur ꝛ cõfitentur ſacerdoti: vt. ℱ. e. di. vide benignuȝ. ꝛ. c. iudicet. non tamen ſibi penitentiam imponendo vel ſe ligando ſm quod Gratianus inducit. c. ſed ferũt voto ꝛ propoſito quo ſe damnent ad talem penitentiam ſubeundam iudicio ſacerdotis.

¶ Item. ¶ Caſus. Gra. infert ex ſupradictis cũ voluntas quo ad deũ remuneretur ꝛ non opus: voluntas aũt in cordis cõtritione conſiſtit: opus vero in oris confeſſione: tamen manifeſtum eſt ꝙ ſola cordis contritione dimittuntur peccata.

i ¶ Uolũtas. nõ opus tm̃ vel nõ facit vt opus ſit remuneratoꝛiuȝ ſed volũtas: ſicut ꝛ alibi dicit. ſ. ꝙ ſufficit eleemoſyna cordis nõ corporis. xlv. di. due. ꝗ̃qȝ tñ opus

a Non aio.ſ.in perpetuū ſed officio.ſ.ad ħs:ꝓpoſitū quippe ꝛc̃.Uel nō animo tm̄ ſed offō au:toritate ſcʒ ſuperioris.Uel non aio tm̄ ſed officio.i.iudicio ſuꝑioris ab officij executiōe abſtineāt:vt.ſ.e.di.iactiōe.ꝛ.ſ.di.v.c.j.
b Tanꝗ.ſ.e.di.iactōe.ſ.l.di.ꝗpurgabit.ꝛ.c.de his vo.
c Amiſſa.i.ꝑter-miſſa ꝛ dimiſſa ad ħs:ꝓpoſitū qppe habent peracta pnīa ad priſtinū altaris officiū vnde ſponte receſſerāt remeare: vt.l.di.domino ſancto.ꝛ.c.purgabit.
d Recipiāt.i.in-dicētur digni recipere.h.i.iterum fiunt digni ſicut fuerūt ꝓpriora bona:non ꝙ ea recipiāt q̄ amiſerunt per mala.
¶ hoc idez. hec eſt ſeptima ps prime ꝑtis:in qua intendit magiſter probare ꝙ nō in ꝯfeſſiōe ſed in cordis cōtritiōe dimittūtur peccata:ſi enī ꝯfeſſio eſt ſignū pnīe tm̄ ꝛc̃.ꝛ hoc ꝓbat noue auctoritatibus ſcōꝝ.Jo.de fa.
¶ Caſus. hugo ſic ponit caſuʒ hūc.Ab hoc loco vſqʒ ad.§.ſequentem ꝑ multas auctoritates ꝛ ꝑ exēpla: ꝛ ꝑ argumēnta ꝓbat Gra.peccata dimitti in cōtritione cordis abſqʒ oris cōfeſſione ꝛ operis ſatiſfactiōe:ꝛ ſunt plana omnia que vſqʒ illuc inducūtur:ꝛ facit vnum.§.tm̄ ꝛ vſqʒ ad illum.§.alij eʒ.ꝛ ſatis poteſt hoc ſtare:ſed in quibuſdā libris iuenio plures.§.ꝛ hoc voluit Laurētius.Unde ſic ponit caſum.Ab iſto loco inducit Gra.auctoritates euidētiores ad probādum ſuū propoſitū:ꝛ ſuſpendit concluſionē ſuam vſqʒ ad.§.item ſi aūt.ꝛ ibi infert concluſionē:ꝛ ab eodem.§.ſuſpendit iterū concluſionē vſqʒ ad.§.cuʒ ergo.ꝛ ita ꝑuenit vſqʒ ad.§.alij ecōtra.Et ſcias ꝙ̄ quidā in principijs eiuʒ auctoritatū.c.faciūt:ſed hug.nō facit nec Gra.cū ſepe pauca verba de auctoritate inducat.Octaue.ſ.etatis ſurgentiū:tunc enī fiet iudicium qḋ ab hoib⁹ timet̄.vel octaue diei que di dies iudicij ꝛ aduēt⁹.Dicit ergo timore octaue.i.iudicij ꝛ aduentus.Cū enī deus.verba ſunt Gra.
e ¶ hoc idē.Ab iſto loco inducit Gra.auctoritates euidentiores ad ꝓbādū ſuū ꝓpoſitū:ꝛ ſuſpendit cōcluſionē vſqʒ ad.§.item ſi.ꝛ ibi infert concluſionē:ab eodem.§.ſuſpendit iterum ſuā concluſionem vſqʒ ad.§.cum ergo.ꝛ ita peruenit ad.§.alij econtra.ꝛ hoc videbis per decem auctoritates quas ponit in ipſa littera.
S Cindite. f ¶ A pte.Oris cōfeſſio eſt ps exterioris ſatiſfactiōis:que hic totum di.ꝛ.ſ.e.que peni:et.vel dic ſupius infinitatū efficitur pars inferioris infinitati:cū enim hec vera ſit:omnis homo eſt animal vtroqʒ termino infinitato recte cōuertit̄:ergo omne non aial eſt nō homo:ꝛ ſic nō ſcindere corda eſt inferi⁹ ad nō ſcindere veſtimēta:planius dixiſſet a toto ad partem ꝛc̃.

rūt:ꝛ ab altari cui miniſtrabant non aio[a] ſed officio ſeparati vitā ſuam tanꝗ[b] mortuā plangūt:certi ꝙ reconciliati ſibi efficacis pnie fructibus a deo non ſolū amiſſa[c] recipiant[d] ſed etiā ciues ſuperne ciuitatis effecti ad gaudia ſempiterna perueniant.

¶ Hoc[e] idē ꝓbatur auctoritate illa ꝓphetica: In quacūqʒ hora peccator fuerit cōuerſus ꝛ inge.ꝛc̃.nō enī dicitur ore cōfeſſus fuerit ſed tm̄ cōuerſus fuerit ꝛ ingemuerit vita viuet ꝛ non morietur. Hinc etiam idem propheta ait:

SCindite corda veſtra ꝛ non veſtimenta:oſtēdens ꝯtritionē cordis que in eiuſdeʒ ſciſſiōe intelligit̄:non in confeſſiōe oris que pars eſt exterioris ſatiſfactiōis:quaʒ ſciſſurā veſtiū noīauit a parte[f] totū intelligēs peccata dimitti. Hinc etiā per eundem prophetam ait dicens:

COnuertimini[g] ad me in toto corde veſtro:ꝛ ego cōuertar ad vos:cōuerſio[h] autē di quaſi cordis vndiqʒ verſio:ſi aūt cor noſtrū vndiqʒ a malo ad deū vertit̄ mox ſue cōuerſionis[i] fructū meret̄:vt deus ab ira ſua ad miſericordiā cōuerſus peccati ꝑſtet indulgētiā cui⁹ ꝑmo prepabat vindictā:vnde dat̄ intelligi ꝙ etiā ore tacēte veniā cōſequi poſſumus. Hic etiā leproſi[k] illi qbus dominus precepit vt oſtēderēt ſe ſacerdotibus[l] in itinere anteꝗ̄ ad ſacerdotes venirent mūdati ſunt. Ex quo facto nimirū dat̄ intelligi ꝙ anteꝗ̄ ſacerdotibus ora noſtra oſtēdamus.i.peccata noſtra confiteamur a lepra peccati mūdamur. Hic ēt lazar⁹[m] viu⁹ de monumēto ꝓdijt:nō pri⁹ de monumēto ē educt⁹ ꝛ poſtea a dn̄o ſuſcitat⁹:ſed lapide[n] remoto quo monumētū claudebat̄ i ſeplchro[o] reuixit ꝛ foras viuus ꝓdijt. Hinc ēt vt dn̄s oſtēderet ꝙ nō ſacerdotali iudicio ſʒ largitate diuie grē pctōr emūdatur

g COnuertimini. Sed nūquid ſtandū eſt huic ordini:vt ꝑma ſit noſtra cōuerſio ſequēs dei.vi.ar.xliij.di.ſit rector.et de vi.ꝛ ho.cle.c.vlt.in ſi.ar.ꝯ.ſ.di.iiij.dicit dominus.ff.de ſolu.nec enīʒ.ꝛ ꝑterea nemo meret̄ primā grāʒ:quō ergo hoc ꝑcipit̄ alicui cōuertimini ꝛc̃.So.Tale ē iſtud quale illud:ſurge q̄ dormis et exurge a mortuis:ꝛ illuminabit te xp̄s.l.di.qḋ ē.vel reſpicit hic ordineʒ iuſtificatiōis:q2 cōtritio q̄ cōterimur cauſalr̄ ꝑcedit remiſſionē pene et.ne cōmutate in temporalem.ſ.e.ſi pctm̄.nō reatus q ꝑ grām dei remittit̄:ꝛ ſic cōtritio q̄ ex libero arbitrio ꝓcedit meret̄ remiſſioneʒ que tn̄ grē que oīa precedit erit attribuēda tāꝗ̄ cauſe:quidā tamen prius ponūt remiſſionē.Uel cōuertimini.i.oſtēdite vos humiles ad ꝯuerſionē ꝛ ego conuertar ad vos.i.ꝑmā gratiā vobis ifundā.ar.ſ.di.v.falſas.Uel dic cōuertimini ꝑ omiſſionē culpe ad quaʒlibet tenet̄ nō ꝑ gratiā habendā quā nemo meret̄ vel demeret̄ ſicut vides in radio ſol̄:ſi enī aperio feneſtrā intrabit ſol:ſi clauſero nō intrabit:tn̄ non poſſum eū cogere ꝙ intret.Un̄ dictū eſt de hoie ꝙ eſt ſpiritus vadēs ꝛ nō rediens per ſe ſi tn̄ habeat gratiam pōt mereri vitam eternā:vnde nō valet hoc argumētū:iſte nō pōt mereri qḋ min⁹ ē ergo nec qḋ mai⁹.Jtē nec hoc:iſte ē magis malus hodie ꝙ̄ heri ergo min⁹ habilis ad ſuſcipiēdā grāʒ ꝙ̄ heri:iſtātia ē i cepha.i.petro.l.di.fideliō.
h ¶ Cōuerſio.Argu.ꝙ non tantum valet verbuʒ ſimplex quātum compoſitum.Arg.contra.ff.ad.l.aquil.ſi ſeruus.§.inquit.Solutio.primū dictum eſt veruʒ loquendo proprie:contraria improprie.xxvj.q.j.c.j.
i ¶ Sue cōuerſionis. Argu.contra.xj.queſtio.iij.qui iubente.ſed hic de fructu remiſſionis diuine ibi humane.vel verius:hic de fructu reatus ibi pene exterioris.
k ¶ Leproſi.ſ.decē:de quibus legitur in euangelio Luce:qui deſignant peccatores.
l ¶ Sacerdotibus.primo ergo eſt deo confitenduʒ poſtea ſacerdoti.ſ.e.§.ex his omnibus.
m ¶ hinc etiam lazarus.i.peccator conſuetudine peccandi depreſſus.argu.ſ.di.ij.ſicut tribus.
n ¶ Lapide.onere peccati.
o ¶ In ſepulchro.i.in cordis contritione.

Cōuertimini ad me:ꝛ ego ꝯuertar ad vos qualr̄ itelligit̄.

Lu.xvij.c.

Cōtritio ꝑcedit remiſſionē.

Jo.xj.f.

Confitere ꝑmo deo dehinc ſacerdoti.

tur leproſum tāgendo mun
dauit[a]: ⁊ poſtea ſacerdoti ſa
crificiū[b] ex lege offerre ꝑce
pit[c]. Leproſus enim tangi
tur cū reſpectu diuine pieta‑
tis mens peccatoris illuſtra
ta cōpūgitur. Unde poſt tri‑
nam negationē petrus do‑
mino eum reſpiciēte profu‑
dit amaras lachrymas: qui‑
bus culpam negationis ſue
diluit: leproſus ſemetipſum
ſacerdoti repreſentat dū pec
catum ſuū ſacerdoti penitēs
confitetur: ſacrificiū ex lege
offert dum ſatiſfactionē ex
eccleſie iudicio ſibi īpoſitam
factis exequit̄: ſed anteq̄ȝ ad
ſacerdotē perueniat emūda
tur dū per cōtritionē cordis
ante cōfeſſionē oris peccati
venia indulget̄. Hinc etiam
medici negātur ſuſcitare ali
quē vt reſuſcitatus confiteat̄
dum per ꝓphetam dr̄: Nū‑
quid medici[d] reſuſcitabūt ⁊
confitebūtur tibi? ¶ Itē.
A mortuo[e] (vt auctoritas[f]
dicit) perit[g] cōfeſſio velut[h] ab
eo qui nō eſt: vnde penitens
ille q timore octaue reſurre
ctionis territus exclamaue‑
rat: Dn̄e ne in furore tuo ar
guas me: neq̄ȝ in ira tua cor
ripias me: poſtea ſupplicās
aiebat: Saluū me fac ꝓpter
miſericordiā tuā: qm̄ nō eſt
in morte qui memor[i] ſit tui.
In inferno aūt nullus tibi
cōfitebitur. Si ergo[k] nullus
confitebit̄ tibi niſi reſuſcita‑
tus: nemo autē viuit eterne
gehenne filius: ⁊ ꝑpetua dā‑
natiōe[l] dignus: patet[m] ꝙ an‑
teq̄ȝ quiſq̄ȝ cōfiteat̄ peccatū
a reatu ſue ꝓuaricatōis quo
eterna ſibi debebant̄ ſuppli
cia ꝑ gratiā interne cōpun‑
ctiōis abſoluit̄. ¶ Itē. Si
anteq̄ȝ[n] q̄ſq̄ȝ cōfiteatur a deo
reſuſcitat̄ vel reſuſcitat[o] vi‑
uit dū ꝯfitetur: vel poſt reſur
rectionē iterū mortu[o] eſt ⁊
confitet̄: ſed ſicut anteq̄ȝ re‑
ſuſcitaret̄ mortuus cōfiteri
non poterat: ſic poſt reſurre
ctionē mortu[o] cū fuerit cōfi‑
teri nō valet. Reſtat ergo vt
reſuſcitat[o] viuat dū peccatū
confitet̄: ergo ſola ꝯtritio in
qua fit reſuſcitatio tollit pec
catū: habet itaq̄ȝ reſuſcitato‑
rem ſuū ſibi preſentē: ſeq̄ȝ
inhabitantem. Unde Au‑
guſtinus ait in pſalmo. lxij.

Reſuſcitatus corpe vi‑
uit abſente reſuſcitato
re: non aūt ſic reſuſcitat[o] in
anima[o]. Cū enim deus ſit
vita aīe: aīa vero vita corpo‑
ris: ſicut corp[o] viuere nō po‑
teſt abſ̄te aīa ita nō niſi deo
pn̄te aīa viuere valet: habet
itaq̄ȝ aīa ſibi deū pn̄tem per
gratiā: que viuēs peccatum
ſuū confitet̄ eāq̄ȝ vitā q̄ de[o]
eſt inhabitat: quā inhabitan
do viuere facit: ſi aūt [p] illam
inhabitet ergo templū ſpiri
tuſſci facta eſt ergo illumina
ta eſt ergo a tenebris pctōꝝ
expiata eſt ergo templū dia‑
boli eſſe deſinit: que ad lucē
venit cuius aſpect[o] tenebras
fugat. Nl̄la eni (vt ait Apo
ſtolus[q]) cōuentio[r] chriſti ad
belial[ſ] nulla participatio lu‑
cis[t] ad tenebras: nulla com‑
municatio iuſtitie ⁊ iniq̄ta‑
tis nullus ꝯſenſus tēplo dei
cū idolis. Itē vt chriſt[o] ait:
Omnis qui odit malū in lu
ce agit: qui autē in luce agit
(ſicut Aug. ait) ī chriſto ope
ratur: qui autē ī chriſto ope
rat̄ eius filius ꝓbat̄. Cuius
enim opera quiſq̄ȝ facit eius
filius eſſe ꝓhibetur. vn̄ qui‑
buſdā dn̄ſ ait[u]: Si filij abrae
eſtis: opera abrae[x] facite.
¶ Itē. Uos ex pr̄e diabo‑
lo eſtis: q2 opa patris veſtri
facere vultis: nemo autē fi‑
lius dei ⁊ diaboli ſimul eſſe
pōt. Nemo eniȝ (vt ipſe ait)
duobus[y] dominis ſimul ſer
uire poteſt. Itē vt Joan‑
nes ait in ep̄la ſua.

Qui nat[o] ē ex[z] deo n̄ pec
cat[q]: ergo nō ē fili[o] diaboli?:

Matthe. viij. a.

a ¶ Mundauit. in euangelio Mathei.
b ¶ Sacrificiū .i. ſatiſfactionem.
c ¶ Precepit. ſ̄. xciij diſtin. dominus. ⁊ ita ex precepto tenetur quis confiteri. extra de pe. ⁊ remiſ. omnis vtriuſq̄ȝ.

Luc. xvij. g

Sacerdotes dicuntur medici.

d ¶ Medici .i. ſacerdotes q medicinā anime preſtant: ſed deus dicit̄ medicus vt. J. di. iij. adhuc inſtant. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſor. ⁊ .xj. q. iij. quomodo.
e ¶ A mortuo. id ē permanēte in pctīs.
f ¶ Auctoritas. in li. ieſu filij ſyrach. ſ. eccleſiaſtico.
g ¶ Perit .i. nō eſt: quia nō penitet talē: vt. J. di. iij. iudas. ⁊ ita perit. hoc quod non eſt. arg. ff. de cō. ſti. pecu. id quod. vel ſi eſt nō vtilis que ad vitā. arg. ꝙ reſcriptum ab excōmunicato impetratum ſit nullum ipſo iure. argu. contra. J. de cōſe. di. ij. ⁊ dixit.

Pſal. l. xxvij. b. Ecc. xvij. d

h ¶ Uelut. qui eni peccat nullus eſt: q2 peccatū ducit ad nō eſſe cū nihil ſit: iuxta illud: Et ſine ipſo factum eſt nihil. ⁊ eſt velut ſimilitudinariū: ſed ad litteram poteſt hoc intelligi: q2 poſt morteȝ nemo valet cōfiteri: vt de illo diuite legitur in euangelio.

Peccatū ducit ad non eſſe.

Pſal. vj.

i ¶ Qui memor. quātū ad gratie ſuſceptionem: dū eſt in peccato.
k ¶ Si ergo. q. d. nl̄lus ad ſui ſalutem.
l ¶ Damnatiōe. extra de bap. ⁊ eius eff. ſec maiores.
m ¶ Patet. ecce cōcluſio magiſtri.
n ¶ Item ſi anteq̄ȝ. habito ꝙ ante confeſſionē peccator reſuſcitatur: probat ꝙ quādo confitet̄ non eſt ī peccato: ſi enim poſt reſurrectioneȝ ſuam anteq̄ȝ cōfiteatur incipiat mori: id eſt peccato obligari: ſequeret̄ ꝙ mortuus: id eſt in peccato exiſtens cōfiteretur: quod tn̄ nō poteſt eſſe ante reſurrectionem nec poſt: a mortuo enim ⁊c. perit cōfeſſio. Concludit ergo ꝙ viuēs .i. reatu peccati abſolutus confitetur: ⁊ ita in confeſſione non dimittitur peccatū.
o ¶ Reſuſcitatus ⁊c. ¶ Anima. Nota animam alio modo ſuſcitari q̄ȝ corpus.
p ¶ Si autem. verba magiſtri.
q ¶ Apl's. in epiſtola. ij. ad Corinthios.
r ¶ Conuentio. id eſt cōmunicatio.
ſ ¶ Belial. apoſtata interpretatur.
t ¶ Lucis .i. illuminatorum. ⁊ eſt arg. ꝙ contraria ſeſe nō patiuntur. arg. xvj. q. vij. in noua. J. eodem. §. cum ergo.
u ¶ Dominus ait. in euangelio. Jo.
x ¶ Abrae. ſ̄. xxj. q. ij. §. item opponit̄. ij. co
y ¶ Duobus dn̄is. exigentibus ꝯtria.
y ¶ Duob[o]. diuerſis: puta in eo ꝙ ſūt diuerſi. als ſec[o]. ff. de oper. li. duorū eſt.
Q ¶ Uinatus.
z ¶ Ex deo. cooperante per gratiā vel baptiſmum. Jo. i
⁊ ¶ Peccat. cōiunctim intellige dum moratur in ſanctitate percepta a regeneratione dei: quod ſic debeat itelligi habetur. J. diſtin. ij. §. item ſm. ⁊. c. ſi enim inquit. Jo.
ꝯ ¶ Diaboli. ⁊ ita de ſtute vel peccato nomen aminimus ſicut ⁊ lex dicit ꝙ adoptatus a ſenatore filium filius ſenatoris di. ff. de ſena. ſenatoris filius. ⁊ nupta clariſſimo quādiu non nubit alij inferioris ordinis j. J

clarissima dicitur: vt. ff. de sena. femine.
a ¶ Solo. magnum aũt peccatũ est non agere penitentiam: et suo sibi complacere delicto. ff. di. e. super tribus.
Omnis. b ¶ Viuit. per gratiam.
c ¶ Alienus. a charitate precisus. f. ad mortem. ff. e. in actiõe. ex de reg. et trãseũ. ad reli. l3. i fi.
¶ Alij contrarie. Hec est secũda pars distinctiõis: in qua probat magister q si pót ꝯfiteat qs: et si nõ vult nõ saluat: qd est ver. Et subdiuiditur hec pars in sex partes: in quarũ prima hoc probat p sex auctoritates scdm Joã. de fa. scda ibi: et venit. tertia ibi nemo potest. quarta ibi: pót fieri. quinta ibi: quãtumlibet. sexta ibi: nõnulli. Jo. de f.
¶ Casus. Allegat nũc Grati. pro alia parte f. q adulto et discreto pctm non dimittat sine oris cõfessione et opis satisfactione. et ad hoc inducit multas auctoritates vsq ad. §. illũ. his auctoritatibus. que qñq modicũ qñq nihil faciunt ad propositum sicut tuipse videbis: sicut etiam supius fecit. Sequentia autẽ c. plana sunt. f. dic tu et non potest.
d ¶ Alij ẽo testant. Ab hoc loco vsq ad §. his auctoritatib'. pro alia parte allegat: q sc3 adulto peccatũ non dimittitur [redacted] dis ꝯtritiõe dimittatur pctm cõfessio tñ mũdat et satisfactio mũdat: et sic magis ac magis mũdat hõ sicut magis ac magis inouatur hõ. ff. de ꝯse. di. iiij. non ex quo. auctes hic inducte pro parte vrget si diligẽter exponat.

[redacted] c. iudices. ¶ Confessus. deo: vt. ff. e. sufficiat. N confessio oris fit sacerdoti cordis fit deo. ff. e. Item ff. e. operis proximo. xj. q. iij. estimant.

solo[a] enim peccato diaboli filij sumus: ergo de ei' regno translati sumus in regnum claritatis filij dei: et sum' erepti de potestate tenebrarũ: et facti sum' filij luc[i]. ¶ Cũ ergo ante cõfessionem (vt probatum est) sumus resuscitati per grãm et filij lucis facti euidentissime apparet q sola cordis cõtritione sine confessione oris peccatum remittitur. Item Joannes.

Omnis qui nõ diligit deum in morte manet: si ergo viuit[b] et diligit: si diligit dilectio est in corde: dilectio aũt in malo non est: est enim proprius fons bonorũ in quo non cõmunicat alienus[c]: ergo bonus est iste factus per grãm ante cõfessionem peccati: nõ itaq malus est: bonus enĩ et malus aliquis simul esse non potest. Quod si malus nõ est membrum diaboli nõ esse probatur: nec ergo dignus est gehenna que diabolo et membris eius solũmodo debet: sicut eterna beatitudo solũmodo membris xpi parat. Non ergo in cõfessione peccatum remittitur qd iam remissũ esse probatur. Fit itaq confessio ad ostensionẽ penitentie nõ ad impetrationem venie: et sicut circũcisio data est abrae in signũ iusticie nõ in cãm iustificationis sic confessio sacerdoti offert in signum venie accepte non in cãm remissionis accipiẽde. ¶ Alij ecõtra testantur[d]: dicentes sine ꝯfessione[e] oris et satisfactione operis neminem a peccato posse mũdari si tẽpus satisfaciendi habuerit. Unde dñs per prophetã ait[f]. Dic tu iniqtates tuas vt iustificeris[g]. Item Ambro. in lib. de paradiso. Esa. xliij. d

Non potest qsq a pctõ iustificari nisi peccatũ ante fuerit ꝯfessus.[h] Idem in sermone quadragesime.

Ecce nunc tps acceptabile ad est in quo confessio animã a morte liberat cõfessio aperit paradisũ: cõfessio spem saluandi tribuit. Uñ scriptura dicit: Dic tu iniqtates tuas vt iustificeris his verbis ostẽditur q non meret iustificari qui in vita sua pctã noluit confiteri: illa ergo cõfessio nos liberat a morte que fit cum penitẽtia. ¶ Penitẽtia vera[i] est dolor cordis et amaritudo aie p malis q qsq cõmisit vl cõsensit: penitentia est preterita mala plangere[k] et plangenda iterum non cõmittere. Item Joãnes os aureum.

Perfecta[l] pnia cogit[m] pctõrẽ oia libẽter sufferre: i corde enĩ ꝯtritio i ore ꝯfessio in opere tota[n] humilitas[o] hec est fructifera[p] pnia.

Ecce nunc. ¶ Casus. Ostẽdit Ambros' in hoc c. q cõfessio liberat hominem a pctõ: qr sine ea nemo pót saluari. et ad hoc probãdũ inducit auctoritatẽ prophete: et hoc in prima parte. In scda pte ponit duas distinctiones penitentie p qs probat q act' exterior est necessarius ad penitentiam. scda pars incipit ibi: penitẽtia vera. Sed certe pma diffinitio magis probat pmam opinionem q̃ scdam. Sequẽtia aũt q̃ttuor. c. plana sunt. f. pfecta: nõ pót null' neminẽ. Esa. xliiij. d
i ¶ Uera est. ergo sufficiens: melius probat auctoritas hec pmam opinionẽ q̃ scdam.
k ¶ Plangere. non est hec descriptio: qr hoc habuit iudas ex timore seruili. ff. di. iij. iudas. sed est qualiscũq assignatio. Psal.
l ¶ Perfecta. hoc. c. habes. ff. di. iij. circa princi.
m ¶ Cogit. hoc intellige q̃tũ ad sensualitatẽ que semp rõni repugnat. Uñ Apostolus: Caro cõcupiscit aduersus spiritum: et econuerso. Sensualitas ratiõi repugnat.
n ¶ Tota. i. omnis eius gradus.
o ¶ Humilitas. ne supbia efferatur: vt phariseus videt approbare eorũ sniam qui dicũt q remissio pponenda est iustificationi: sed hec dicta sunt de grã iustificãte. Uel grãm. id est grẽ augmẽtum vt nõ intelligas de grã iustificante: vel nõ pót inotescere grẽ acceptio: nã res tunc fieri dĩ quãdo inotescit: vel hec dictio purgatus ponit in vim nominis nõ pticipij. oia enim hec simul sunt tpe non natura vel causa.

e ¶ Sine cõfessione. i. ea contempta: vt primã opinionem defendas iuxta verbũ illud dominicum: Uade et amplius noli peccare. ff. di. iij. si apostolus.
f ¶ Per prophetam ait. Duplex est cõtritio et confessio: sc3 interior et exterior: de interiori sc3 q̃ fit deo dĩ q sine ꝯfessione nõ dimittũt pctã. vl dic. i. ppositũ habes dicẽdi ore.
g ¶ Justificeris. i. a peccato mũderis vel bonis opibus replearis: vel vt cõsecutiuum nõ est. ff. ad l. aquil. sed et si quecũq. §. fi. vel vt iustus alijs videaris exẽplo tui proficientibus: vel intelligitur de exteriori: vt iustifi-

p ¶ Fructifera. Nota q in pctõ mortali tria attendunt impudẽtia delectatio et ppetratio. Cõtra hec triplici remedio opus est: ꝯ impudentiã ꝯfessio in q̃ est verecundia. ff. e. quẽ penitet. delectationi opponit amaritudo cõtritionis: ppetrationi opponit opis satisfactio. ff. di. iij. c. ij. Sz nũqd de venialib' tenet qs cõfiteri? Uidet q nõ: Confessio an debeat fieri de venialibus.

[redacted] ꝙ de venialibus maioribus tenet [redacted] dicit auctoritas: Uitaſti grādia caue [redacted] na.ꝟ.e.tres ſunt.ſed eſt generalis cōfeſſio ⁊ ſpālis ſpāli i
Pſal.I. digēt mortalia.Unñ ps.Lauabo ꝑ ſingulas noctes lectuꝫ

q̄ꝛ nullū pctm̄ ꝑterit ipunitū.q.d.lꝫ ita ſit miſericors nō tñ ita eſt de ei⁹ miſericordia ꝯfidēduꝫ vt euanaſcam⁹ per ſpē:īmo miſericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e: territ. ergo iuſticia ꝯfidam⁹ de miſericordia:ꝯfiſi de miſericordia timeam⁹ de iuſticia.miſericors eſt:q̄ꝛ quēlibet punit ci

meū.i.ꝯſciam meaꝫ emūdabo: diſcurrēs per ſingulas noctes
Pſal. v.c. i.ꝑ ſingula mortalia de ſingulis.ſ.ꝯterendo ⁊ ſatiſfaciēdo:ſingillatim nō ꝯfuſe:in generali ꝟo ſufficit ꝯfiteri venialia vt fit in miſſa cū dicit ſacerdos: Cōfiteor deo ⁊c̄.Illud nō credo ꝙ exiſtenti in mortali peccato dimittuntur veniali.i.ꝟ. diſt. iij. de quotidianis.
a Non pōt qs.ꝟ. de ꝯſe. di.iiij. non poteſt.
b Sorde.ꝟ.di.iij. §.his auctoritatib⁹ ⁊.c.ſunt plures.
c Cōfeſſionē.interiorem.id eſt cordis dolorē: ⁊ amaritudinē quo ad adultos.
d Baptiſmi.quo ad infantes.vel ꝑ baptiſmū ꝑmo:ſcd̄o ꝑ pniaꝫ q̄ eſt ſcd̄a tabula.ꝟ.eo. quāobrem.
e Ullus. Ueniā.q̄ꝫ tum ad eccleſiam.
f Penā.Non videtur hoc eſſe veruꝫ

Idem.

Non poteſt[a] quis gratiam dei celeſtis accipere niſi prius purgatus fuerit ab ōi ſorde[b] peccati per penitentie cōfeſſionem[c] per donum baptiſmi[d] ſalutaris.

Item Auguſtinus.

Nullus debite grauioris pene accipit veniā[e] niſi qualēcunq̄ꝫ ⁊ ſi lōge minorē q̄ꝫ debeat penam[f] ſoluerit:ita enim impertitur a deo largitas[g] miſericordie vt nō relinquatur[h] iuſticia diſcipline. Idem Uincentio.

Neminem putes ab errore ad veritatem ⁊ a quocūq̄ꝫ ſeu magno[i] ſeu paruo peccato ad correctionem ſine penitētia poſſe trāſire[k].

Idem de penitentia.

Agite[l] penitentiā qualis agit i eccl̄ia vt oret pro vobis eccleſia:nemo dicat ſibi occulte ago apd̄ deū ago: nouit deus qui mihi ignoſcat que in corde[m] ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt: Que ſolueris in terra ſoluta erunt ⁊ in celo: ergo ſine cauſa claues[n] date ſunt eccleſie dei: fruſtramus euangelium[o] dei fruſtram⁹ verbū[p] xp̄i: ſi promittimus vobis qd̄ ille negat: nōne vos decipim⁹? Job dicit: Si erubui in cōſpectu populi peccata[q] mea cōfiteri:atq̄ꝫ ideo ſi non potuiſtis vel noluiſtis habere pudicitiam cōiugaleꝫ ſeu cōtinentiam ⁊ deuiaſtis a ꝓpoſito vel vinculo cōiugali vel deuotione cōtinentie : ſit in vobis dolor ⁊ humilitas pnie. Apertius dico : nemo dicat nō itellexi: q̄ꝛ poſt vxores vr̄as illicito ꝯcubitu vos maculaſtis:ſi preter[r] vxores veſtras cū aliqua concubuiſtis agite penitentiam ⁊c̄.

Item ſup Exodū Hiero.

Et venit[ſ] (inq̄t) aarō ⁊ omnes preſbyteri de

tra demeritum ⁊ remunerat vltra meritum.iuſt⁹:q̄ꝛ nullū pctm̄ ꝑterit ipunitū ꝟxiij.q.vlt.quotiens.
i Neminem. Magno.ſi de venialib⁹ hoc itelligas ponit pnia ꝓ penitudie.Ar.ꝟ.de ꝯſe. di.ij.itē.ar.ꝟ.e.tres
k Trāſire.vt magis iuſtificemi.ꝟ.de ꝯſe.di.iiij.cēs q iaꝫ. ꝟ.xxiij.q.iiij.quid faciet.⁊.q.vij.quemadmodum.
Agite pniam. Caſus Quidā erant q ꝯtēnebāt ꝯfiteri vł ſatiſfacere d̄ pctis ſꝫ ꝑceptū eccl̄ie dicētes ſibi ſufficere ſi occulte pniaꝫ agāt qb⁹ ꝑcepit Augu. vt pniaꝫ i ꝯſpectu eccl̄ie agēt: cui nō ſine cā date ſūt claues ligādi ⁊ ſoluēdi:⁊ ꝙ hoc facere debeant probat auctoritate iob.
l Agite.alloquit ꝯtēnētes vł negligētes ꝯfiteri ⁊ ſatiſfacere ſ̄m ꝑceptū eccleſie vt intelligat de exte-

nec de interiori pnia nec de exteriori:nā ſi de interiori q̄ pctā deleuit:ergo ⁊ charitas affuit:q̄ꝛ al'r nō delent pctā niſi ꝑ charitatē:tāta ergo eſt hec pena exquo charitas adeſt q̄ꝫta eēt maior q̄ excogitari poſſet:⁊ hic dicit q̄lēcūq̄ꝫ.
Pctā ſine charitate nō delent. ſed nec de exteriori:q̄ꝛ q̄nq̄ꝫ ſine oī pena exteriori dimittitur pctm̄:iuꝯ illud:Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare.ꝟ. di. iij.ſi apl's.ſed tñ exaudi hoc de iteriori.Qd̄ ergo dicit:etſi
Jo.viij.b. lōge minorē:dic quo ad acerbitatē.ſ.pene:nā pena interior etſi tāta ſit non tñ ita acerbe affligit:⁊ ita nō eſt ꝯ.ꝟ. di.iij.ꝓductior.q̄ꝛ illud de exteriori vł illud de pctō originali vt ibi dicā. Item ꝯ.ſ̄.di.xlvij.cēs. vbi eſt verbuꝫ Apl'i: Sicut exhibuiſtis membra veſtra ⁊c̄.hic aūt di ꝙ nō ſic ſed ſufficit q̄litercūq̄ꝫ. Sol. Nō attēdit ibi paritas ſ̄m radices motuū ſed ſ̄m modū penitēdi.q.d.ſi manibus peccauimus extendamus eas ad bona opera : ſi lingua loquamur bonū ⁊ ita de alijs membris:vt in q̄bus plus deū offendimus plus in illis peniteamus . Unde legit ꝙ rane interemerunt reliquias pharaonis hoc eſt vaniloqa:non aūt poſſet attendi ſ̄m radices motuum.
g Largitas.q̄ꝛ in īfinitū magis extēdit bonitas q̄ꝫ iniquitas:cū eni charitas creſcit nō hꝫ obicē:ſed in īfinitū
Charitas in īfinitū creſcere pt creſcere pōt:nā rō nālis eſt illi ꝯſona q̄ eſt ꝯrīa inigtati vn̄ iuſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplēdens creſcit i ꝑfectū diē.ꝟ. di.ij.nō reuertebant.ſꝫ iniqtas hꝫ obicē.ſ. ſuperiorem partem rationis que ſemper remurmurat male agenti ⁊ etiam offenſio creatoris.ſ̄.di.vj. §.ſed penſandum.
h Nō relinquat iuſticia.ita eſt miſericors ꝙ ēt iuſt⁹

riori penitentia inferenda eſt auctoritas ⁊ quedā ſequētes:vel hec auctoritas intelliget de interiori penitentia ⁊ ſatiſfactione:ſicut magr̄ dicit.ꝟ.e.§.his auctoritatib⁹.
m In corde.ſupple:⁊ id nō idiget ſacerdotali iudicio ⁊ ſic bn̄ ſequit ergo ſine cā.ſil'e ex de ſen.excō.a nobis.ij.
n Claues. ſi enim ſine arbitrio [redacted] ageret fruſtra ſacerdotibus claues [redacted]
o Euāgeliū.eſt ergo ꝑceptū euāgelij [redacted] Salomō:Qui abſcōdit ſcelera vel pctā ſua nō videbit lumen in eternū.Et Jacobus: Cōfitemini alterutruꝫ ⁊c̄.
p Uerbū.i.inutil'r:ſic.ff.ſi cer.pe.certi.§.qm̄ igit. i ſi.
q Pctā.apoſiopiſis.i.defect⁹ orōnis pre idignatione vel alio ſili.
r Preter vxores. Tres eni tm̄ ſunt ſtat⁹ ſaluandoꝝ cōiugatorum cōtinentium ⁊ virginū:vt ex de ſum.tri.firmiter.ſ̄.xiij.q.ij.in preſenti.xiij.di.nerui.
Et venit. Hec eſt ſcd̄a pars ſcd̄e partis:in qua ꝓbatur ꝙ qui ſtatiꝫ ꝯfitet nō vı̄ cecidiſſe: q̄ꝛ ſemper eſt in cōſpectu dei.⁊ hoc probat per ſex capitula. Joā.de fa.
Caſus. Probat hiero. in hoc.c.ꝙ in cōſpectu eccleſie dꝫ quis facere penitentiā:⁊ hoc facit exēplo ꝑſbyteroꝝ iſrl':qui cū ſocero moyſi in ꝯſpectu eccleſie comederūt: mali ꝟo a cōſpectu eccl̄ie ⁊ dei fugiūt:qd̄ ꝓbat exemplo adā ⁊ exēplo cain:boni aūt oīa in cōſpectu dei ⁊ eccleſie faciunt. Inquit.ſ.moyſes:⁊ tangit id qd̄ legit in Exodo: ſcꝫ cum ietro ſocer moyſi veniſſet ad eū in deſertū venit aarō ⁊ oēs ſeniores vt comederēt panē cū eo corā dn̄o.
ſ Et venit. Illud tangit quod legitur in Exodo : ſcꝫ

Dellis nō ſol miſic ſꝫ ēt i
Mat.
Job.
Exo. viij.
Co eſt
Pr xxvi
Jac
St uar eſt

cum ietro ſocer moyſi veniſſet ad eū in deſertum: venerūt aaron ⁊ ſeniores oēs iſrael vt comederēt panē cum eo. Ietro pater fuit ethiopiſſe vxoris moyſi.ij.qō.vij.§. item opponitur. a ℭ In conſpectu.quia ſtatim penitent:cum forte malum faciunt.

b ℭ Fugiunt.q̄ penitere contēnunt: vt dicitur.ſ. c ℭ Abſcōdi.ſed fruſtra:q̄ ſi aſcēdero in celū tu illic es.Unde ſup illo verſu poſuit magr̄ Anſelm⁹ hos verſus.Quo fugis enceladē? q̄ſcūq̄ acceſſeris oras. Sub ioue ſp̄ eris: bene ſac ſi viuere q̄ris.ſ.di.ij.§.vlt. d ℭ Nudus.nō ſolum amictu corporis ſed ēt mētis:q̄ etiā pri⁹ nudus erat veſte.ſ.di.ij.vt cogno uerunt.ſed erat hic nudus virtutib⁹.ſ. diſt.ij.§.rōancs.nec tñ erubeſcat adam:ſicut ⁊ pueri quādiu nō peccant nō erubeſcunt ire nudi: ſed poſtq̄ pruritū ſenſerint in mēbris illis naturalr̄ ſtatim erubeſcūt ire nudi. e ℭ Ego amplius. modus loquēdi eſt iſtius dier. vt.viij. qō.j.l3.⁊ eſt ar.p veritate ſepius examinanda:vt.xxxv.queſtio.ix.graue. f ℭ Pleniorez.ſenſus eſt:peccat coram deo qui tanq̄ dei p̄ſentiā erubeſcens continuo penitet.Non enim diuertit qui in breui reuertitur:⁊ a cōſpectu dei diſcedit qui penitere contēnit.argu.ā.ea.diſtin.diuortium.

iſrael māducare panē cum ſocero moyſi in p̄ſpectu dei. Oīa ergo que faciūt ſancti: in cōſpectu^a dei faciūt:peccatores aūt a cōſpectu dei fugiunt^b. De niq̄ ſcriptū eſt q̄ adā poſtq̄ peccauit fugit a cōſpectu dei:⁊ interrogatus rn̄dit: Audiui(inq̄t)vocem tuam ⁊ abſcōdi^c me:q̄ nudus^d erā. Sed ⁊ cain de fratricidio cōdēnat⁹ a deo:exijt (inq̄t) a facie dei ⁊ habitauit in terra naim:exijt ergo a facie dei q indign⁹ eſt cōſpectu eius:ſancti aūt māducant ⁊ bibūt in cōſpectu dei:⁊ omnia que agūt in cōſpectu dei agūt. Ego^e ampli⁹ adhuc locū p̄ſentē diſcutiēs video q̄ q pleniorē^f dei ſciam accipiūt:⁊ plenius diuinis ibuti ſunt diſciplinis:iſti etiā ſi malum faciūt corā deo faciūt:⁊ in cōſpectu^g eius faciūt:ſicut ille q dixit: Tibi ſoli^h peccaui:⁊ malū coram te feci ⁊c. Quid ergo plus^i h3 q malū corā deo facit:illud,pfecto q̄ cōtinuo penitet:⁊ dicit peccaui:qui aūt diſcedit a cōſpectu dei neſcit^k cōuerti ⁊ peccatū purgare penitēdo:hoc ergo intereſt malū corā deo facere:⁊ a p̄ſpectu dei diſceſſiſſe peccātē. Itē Augu.

Sed ⁊ cōtinuo q dixerat:ſicut adama faciā te:⁊ ſicut ſeboim^l:que due vrbis ex vicinia^m ſodomorū parilis excidij traxere cōſortiū:Conuerſum eſt(inq̄t)cor meū in memetipſo:cōturbata eſt aīa mea:nō faciā3 ſm̄ iracūdiā3 furoris mei:nōne ergo appet q̄ iō nobis peccātib⁹ indignat̄ dn̄s ieſus vt indignatiōis ſue terrore nos conuertat?indignatio ergo eius nō vltiōis executio:ſed magis abſolutionis operatio eſt. Ite3 Ambro.in ti. de paradiſo.

Serpēs^n decepit me:⁊ māducaui. ℭ Uenialis^o culpa quā ſeqtur,pfeſſio delictorū:ideo nō deſperata^p mulier que nō reticuit deo: ſed magis p̄feſſa^q peccatum eſt:quā medicinalis^r ſenten

m ℭ Ex vicinia.ſ.de p̄hē.ep.qō ſepe.§.vl.ar.ex vicinitate p̄hi vitiū.xliiij.di.§.cū aūt.ar.p̄.q̄ lupanaria nō iſamāt caſtitatē.xxxij.q.v.tolerabili⁹.Et ē arg.ad qōnem de duob⁹ fratrib⁹ domū cōez h̄ntib⁹:vnus h3 p̄tē iferiorez. ali⁹ ſupiorē:an vno peccāte tota dom⁹ dirimēda ſit.hoc aūt.c.nō mltū3 facit ad p̄poſitū:q̄ nec de interiori nec de exteriori pn̄ia tractat.b.

Serpēs. ℭ Caſus hoc.c.diuidit i duas p̄tes. In p̄ia ponunt̄ v̄ba eue ſe excuſantis. In ſecūda p̄te ponunt̄ v̄ba Ambroſij ſup locu3 illū. Dicit eni q̄ qui nō vult,p pctō puniri agat pn̄ia3 in hoc ſeculo:qō q̄ eua fecit ſalutē obtinuit: cain aūt q̄ nō voluit reſeruatū eſt eius pctm̄ eternalr̄ puniendū.ſcd̄a p̄s ibi:venialis.Nā paſtor q̄ſi diceret:vt penitēs ē recipiēdus ⁊ nō abijciēdus:na3 paſtor ⁊c.⁊ loqtur de exemplo:q̄ de eo fit ſermo in euangelio. n ℭ Serpens. ℭ Caſus.Qui non vult i futuro puniri,p pctō agat hic penitētiā ⁊ p̄fiteat̄:qō q̄ fecit eua ſalutem obtinuit:cain autē q̄ noluit reſeruatū eſt ei⁹ pctm̄ eternaliter puniendum. o ℭ Ueniat̄.S3 q̄uō ē venial culpa cue q̄ tot⁹ mūdus ligat̄.v. bī.ad ei⁹.dic quo ad vitā eternā nō tpalē.veniale ergo ē pctm̄ qō ſeqt̄ p̄feſſio vt hic:veniale ēt dī qō in veteri lege morte nō puniebat̄:ſed per cerimonias purgabat̄:nec aliam penitētiam eis lex imponebat.vt.ſ.di.vj.c.j.ver. nam venialia.Itē dicit̄ veniale quod cauſam venie habet annexā:vt quod fit per ignorātiam vel impotentiam quod eſt peccare in patrē ⁊ filium.Unde Apl's:Ueniam merui:q̄ ignorans feci.ā.viij.diſt.conſuetudo.Sed ei qui peccat in ſpm̄ſanctum.ſ.q̄ fit per maliciā non remittitur.xxv.di.qualis.⁊.viij.di.conſuetudo.ſ.e.poteſt. p ℭ Non deſperata.nō enim deſperare debemus imo debemus moli inter duas molas.ſ.ſpei ⁊ timoris. Unde dictum eſt:Noli pignorare ſuperiorē molam nec inferiorē:ille ſuperiorē pignorat q nō timet:ille iferiorē q ita timet q̄ i deſperationē cadit:ſicut cain.xc.diſt.neq̄. q ℭ Confeſſa.fuit ergo eua cōfeſſa ⁊ etiā adam:ſimilit̄.ſ. e.di.ſicut primi.⁊ cōfeſſa eſt cum dixit:māducaui:dicitur tamē in hiſtorijs.P.manducatoris in illo ca.tunc fecerunt.q̄ eua non penituit imo peccatum retorſit in ſerpentē ⁊ ſerpentis auctorē:ſed ideo dicit.P.manducator eam nō fuiſſe confeſſam:q̄ non pure confeſſa eſt. Dixit enim: Serpens decepit me: confeſſa eſt tamen cū dixit:⁊ manducaui. r ℭ Medicinalis.ſ.cōfeſſio.

g ℭ In conſpectu.ā.xvij.q.j.qui bona.
h ℭ Soli.regū eni delicta ſolū deū habent vltorē:nam aliū nō timent.ſ.di.iij.totā.hic tñ alia videt̄ expoſitio.
i ℭ Plus habet.q̄ ille qui a conſpectu dei fugit ⁊ malum agit non coram deo.
k ℭ Neſcit.⁊ p̄tēnit.ar.xxv.q.j.hac p̄ſona.redibit tñ ſi p̄deſtinatus eſt.ſ.di.ij.§.hec itaq̄3.⁊.c.qcūq̄3.ver.firmu3.

Sed ⁊ cōtinuo. ℭ Caſus. Probat Augu.hoc exēplo iudaici populi q̄ ſi peccator vult penitere ⁊ peccatū corrigere deus qui pro peccato fuerat iratus reuocat irā ⁊ indulgētiam p̄ſtat.⁊ ad hoc inducit auctoritatē Oſee prophete contra hieruſalem.Sed certe in hoc.c.nō bene colligitur vtrum de interiori ſatiſfactione loquatur.
l ℭ Seboim.ſex fuerūt ciuitates quas deſtruxit dominus iuxta iordanē:ſodoma gomorra adama ſeboim ſegor eleale que eſt bale.vn̄ effectus eſt locus aſphalti qui dī mare mortuū:⁊ aqua illa nec eſt natabilis nec potabilis:ibi ferrum natat pluma mergit̄:ibi ſunt poma pulcherrima exterius:interius aūt plena fauilla ⁊ cinere:his verbis deſcribitur luxuria.xxv.di.luxurioſa.

Lupanaria caſtitatem nō infamant.

Diuiſio.

Oſee.xj.c.

Pcīl.

Punieſ i futuro q̄ ſi non penitet ,p peccato.

Pctm̄ veniale dicitur multifariam.

Moli debem⁹ inter duas molas.

Adam et eua confeſſi ſunt.

a ¶ Secuta eſt.cum ei dixit deus: Multiplicabo erumnas tuas: & conceptus tuos paries in dolore &c.
b ¶ Indignus.pp vilitaté ſuá: ſicut de ea que miniſtrat in caupona dicit lex q nó póť accuſari de adulterio propter ſui vilitaté. C. de adul. q adulteriú. & eſt ſenſus huius lře: licet ħ punitus fuerit tamé ei⁹ pena temporalis nó fuit ſed eterna que hic incipit. ar. ff. di. iij. §. auctoritas.
c ¶ Puniref. temporaliter: certa pena que imponitur pro fratricidio.
d ¶ Sine preſcriptione. id eſt ſine certa pena ſibi preſcripta & prefixa.
e ¶ Qd deo. Arg. q ſacrilegiú cómittit qui papę mentitur: ipſe eni obtinet vicem dei in terris. ff. di. iij. inter hec hirtuz. augetur hoc ſacrilegiuz ex perſona in qua cómittiť. ff. c. aut facta. circa fin.
f ¶ Paſtor. ſed qui cú hominib⁹ flagellari vult recipiédus eſt nó abijciendus: nam & paſtor.
g ¶ Nimis iuſtus. Et alibi: Qui multum emúgit elicit ſanguinem: vt. ff. di ſtin. iiij. deniq̃.

Ierem. iiij. b

Pape mé tiés ſacrilegus eſt.

Luc. xv. a.
Eccl. vij. c.

Prouer. xxx. d.

Oſee. vi. c.

Mat. ij. c.

Libenter. ¶ Caſus. Ambroſi⁹ in hoc. c. introducit verba dńi ignoſcentis penitenti & recognoſcentis peccatuz ſuú: magis eni vult miſericordiaz q̃ ſacrificium vete. teſta. cum per ſacrificiuz iuſtus cómedetur: per miſericordiá peccator a pena redimitur. Quod auté dicit cómenda ur. id eſt cómendabilis apparet. Miſericordia: id eſt opera miſericordie. Lex: id eſt vindicta: per me: ſcilicet chriſtum.
h ¶ Libenter. in perſona chriſti loquitur.
i ¶ Cómendatur. i. cómendabilis redditur: non autem per ſacrificium iuſtus fit aliquis.
k ¶ Juſtos. i. qui ſe putant iuſtos & confiteri nolunt.
l ¶ Sed peccatores. i. peccata ſua recognoſcentes.
m ¶ In lege. xij. queſtio. ij. gloria epiſcopi.
n ¶ Per moyſen. i. tanq̃ per miniſtrum.
Multiplex. ¶ Caſus. h. ſic ponit húc caſum. In hoc ca. di. q de⁹ ſubuenit petétibus p baptiſmú & p penitentiá quá qs dz accipe ab eccleſia: hác eni ptátem dedit xps plátis ecclie: vt penitétib⁹ cógruá ſatiſfactionem iniúgant. Si do aliqs ſine baptiſmo vel ſine pnia deceſſerit remiſſioné pctóꝝ quá in ħ nó habuit in alia vita nó cóſequiť. In fine do vite petétibus pniam & recóciliationem neutruz denegeť: ſi tń ſunt heretici ſchiſmatici vel excóicati recipiatur p ſcripturá & per iuraméťuz: ſi vero ex toto docem amittant & intellectum: neutrú denegetur ſi per aſtátes cóſtiterit illos ſic petijſſe.

tia ſecuta^a eſt: bonú eſt condénari in peccato: & flagellari in delicto vt cuz hoibus flagellemur. Deniq̃ cain q voluit crimen negare indignus^b iudicatus eſt q puniref^c in peccato: ſed remiſſus eſt ſine pſcriptióe^d pene: fortaſſe nó taz reus maiori crimine priciď q̃ ſacrilegij: illud enim cómiſit in fratrem qd deo^e credidit mentiéduz dicés neſcio: núquid ego cuſtos fratris mei ſum: & ideo accuſatori diabolo ei⁹ accuſatio reſeruata eſt: vt cú eo & eius angelis flagelleť q cú hoibus noluit flagellari: naz paſtor^f ille euágelic⁹ lapſam oué vexiſſe legiť nó abieciſſe: & ſalomó ait: Noli eſſe nimis iuſtus^g: debet eni iuſtitiam tpare moderatio: nam quéadmodú tibi curádus pbeať qué faſtidio habes qui ptéptui ſe nó cópaſſioni medico ſuo futuꝝ putet. Idez.

Libéter^h ignoſco: propte idulgeo: miſericordiá magl volo q̃ ſacrificiú: q: p ſacrificiú iuſtus cómédať^i: p miſericordiá peccator redimitur. Nó veni vocare iuſtos^k ſed^l peccatores ad pniam: in lege^m ſacrificiuz in euágelio miſericordia eſt: lex p moyſen^n data eſt per me gratia.

Item Leo epiſcopo theodoro foroli. epiſcopo

Multiplex^o miſericordia dei ita lapſib⁹ humanis ſubuenit vt nó ſolú per baptiſmi^p gratiá ſed etiá p peniténe medicinà ſpes vite reparef eterne: vt q dona regeneratióis violaſſent ppiro^q ſe iudicio condénátes ad remiſſioné criminú puenirét: ſic diuine voluntatis pſidijs ordinatis: vt indulgentiam dei niſi ſupplicatióibus^r ſacerdotú nequeant obtinere. Mediator eni dei & hoiuz homo dńs ieſus chriſt⁹ hác ppoſitis eccleſie trad dit poteſtaté: vt pfitétibus pnie ſatiſfactioné daréť: & eadé ſalubri ſatiſfactióe purgatos: ad cóioné ſacroꝝ per ianuaz recóciliatióis admitterent^s. Et poſt pauca: Si aút aliqs eorú^t p qbus dńo ſupplicamus quocúq̃ intercepti⁹ obſtaculo a munere indulgétie pńtis exceſſerit: priuſq̃ ad cóſtituta remedia pueniat té poralé vitá humana pditóe finierit: qd manés in corpore non receperit pſeq carne exutus nó poterit^u. Et poſt pauca: His aút^x qui tpe neceſſitatis & pículi vrgétis inſtantia pnie pſidiú & mox recóciliatióis implorát: nec ſatiſfactio iterdicéda eſt nec recóciliatio denegáda^y: quia

o ¶ Multiplex. i. multiplex ſubueniens: q: aĺs natura ſimplex eſt.
¶ Caſus. Dz in hoc ca. q duo ſunt remedia que de⁹ adhibet peccatori baptiſm⁹ & pnia quá qs dz accipe ab eccĺia. hanc enim ptátez de⁹ plátis dedit ecclie: vt pfitétibus pgruam ſatiſfactioné iniúgát: ſi do aliqs ſine baptiſmo vel penitétia deceſſerit remiſſióez quaz in hac vita nó habuit in alia non cóſequef: in fine aút vite recóciliationez petétibus & peniténtibus neutrú eſt denegádum dum tamen ſi heretici ſunt recipiantur cú ſcriptura & iuraméto.
p ¶ Per baptiſmi gratiá. pueris: ná q baptiſmus dz prima tabula: ad pueros referť q penitere nó poſſunt: adultis enim niſi peniteant baptiſm⁹ tabula nó eſt. ff. c. ſecunda.
q ¶ Proprio. nó q ipſimet ſibi pnias iniúgant pniam: q: ſi ita intelligať p nihilo eſſent ſacerdoti b⁹ date claues ecclie: vt. ff. ea. di. §. alij q̃. & c. agite. ſz q ppĺo motu cóſiteať ſacerdoti: vt. ff. e. c. nó poteſt. & c. ecce núc. & c. porro. & c. facili⁹.
r ¶ Supplicationibus. ſi conténatur oris confeſſio: alias ſecus. ff. de confe. diſt. iiij. baptiſmi vicem. vel niſi inuiſibili adminiſtratione. ff. e. c. vlti. in fi.
s ¶ Admitterét. aliter pro nihilo eſſent date claues eccleſie ſacerdotibus: vt. ff. e. di. §. alij contra. c. agite.
t ¶ Eoꝝ. ſ. impenitentium: pro oibus enim viuis orat eccleſia neſciens qs ad numerú predeſtinatoꝝ ptineat: vt. ff. xxiiij. q. ij. corripianť. xiij. q. ij. non eſtimemus.
v ¶ Nó poterit. ff. xxv. di. qlis. ff. ſol. ħ de mortali ibi de veniali: ſz niſi ſigna pnie &c. ex de ſen. exco. a nob. qd dic vt notaui. xxvi. q. vj. ſi aliqs. x ¶ His aút. ff. xxvi. q. vj. his q.
y ¶ Denegandą. ita q nec appellatio valeat. extra de ap.

pellatio qui fronte.

a ¶ Venie. ſcriptum eſt enim: Spũſſancti gratia tarda neſcit habere molimina. argu. xxvj. q. vj. agnouimus.

b ¶ Per indicia. Ar. ff. de le. iij. nutu. ff. ꝺ noua. delegare.

c ¶ Teſtimonia. ſ. xxvj. q. vj. qui recedũt. ꝟ. de conſe. di. iiij. egrotantes.

o ¶ Officium. ſ. xxiij. q. v. remittuntur. ſ. xj. q. iij. quomodo. ⁊ c. audi. Offm̃. i. orationem. j. q. j. remiſſionem.

p ¶ Exhibet. in moderãda ſatiſfactione. ꝟ. c. menſuraʒ.

q ¶ Poteſtatis. id eſt nulla ſua poteſtate.

r ¶ Pari. illa ſcʒ. Si diligis me paſce ⁊c̃. vt extra de electio. ſignificaſti.

d ¶ Fideliũ. maxime q: ẽt infidelis teſtimoniũ p catholico dare põt. ſ. ij. q. vij. ſi hereticus.

e ¶ Regula. ex̃ de here. ſicut. j. ſ. j. q. vij. quotiẽs. ⁊ c. cõuenientib⁹. ⁊ c. ſalubrimũ.

3 Nemo poteſt. ¶ Hec eſt tertia ps hui⁹ ſcd̃e partis diſtinctiõis: in q̃ pbat q: ſolus deus dimittit peccata: ſed ſacerdos ẽ miniſter: ⁊ de omni peccato. Joan. de fa.

¶ Caſus. Dĩ hic q nulli daf indulgentia niſi q eã ſperauerit ⁊ petierit. Quidã tñ heretici dicũt q lapſis in pũaricatione eſt cõio denegãda: ſed male cũ deus oĩa mala penitẽti dimittat: ⁊ nullum excipiat.

f ¶ Nemo. Adhuc pbat q oris ↄfeſſio ⁊ opis ſatiſfactio neceſſaria eſt cuʒ ſolis ſacerdotib⁹ ſit tradita poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi. xj. q. iij. abſit. oſtendit etiam q omni petenti datur venia.

miſericordie dei nec mẽſuraʒ poſſumus ponere nec tẽpora diffinire: apud queʒ nullas patit moras venie[a] conuerſio. Et itẽ. ¶ Ita ergo neceſſitati auxiliandũ eſt: vt nec actio illis penitentie: nec cõionis grã denegef ſi eam etiã amiſſo vocis officio per indicia [b] integri ſenſus querere cõprobetur: q: ſi ita aliqua egritudine fuerit aggrauati: vt qḋ paulo ante poſcebãt ſub pñti ſignificare non valeãt: teſtimonia[c] eis fideliuʒ[d] circũſtantiũ pdeſſe debeñt. Simul tñ ⁊ penitẽtie ⁊ recõciliationis bñficiũ ↄſequantur: ſeruata tñ regula[e] canonum paternorum circa eorũ perſonas qui in dominica fide diſcedendo peccauerint. Itẽ Ambroſius.

3 Nemo[f] poteſt bñ agere pñiam niſi qui ſperauerit indulgẽtiam[g]: ſed[h] negãt his oportere cõionem reddi: q preuaricatiõe[i] lapſi

ſunt: deus aũt nullũ crimen excepit[k]: qui peccata[l] omnia donauit. Item Ambroſi⁹.

Verbum[m] dei dimittit peccata: ſacerdos ẽ iudex[n]: ſacerdos qdem ſuum officiũ[o] exhibet[p] ⁊ nulli[q] poteſtatis iura exercet. Et paulopoſt: Dñs par ius ⁊ ſoluẽdi eſſe voluit ⁊ ligandi: qui vtrũqʒ pari[r] cõditione pmiſit: ergo qui ſoluẽdi ius non habet nec[ſ] ligãdi hʒ. Et infra: Certũ eſt q eccl'ie vtrũqʒ lʒ: hereſis vtrũqʒ non habet: ius eñi hoc ſolis pmiſſum eſt ſacerdotibus: recte igitur eccleſia hoc vendicat: que veros habʒ ſacerdotes: hereſis vẽdicare non poteſt que ſacerdotes dei non hʒ. Item in eodem.

4 Poteſt[t] fieri vt aliqs victus ſupplicijs ſmone neget[u] deũ ⁊ corde adoret[x]: nũquid eadẽ eſt cã eius qui ſpõte negat: ⁊ eius queʒ tormẽta inclinauerũt ad ſacrile

s ¶ Nec ligandi. ff. de reg. iu. nemo qui condẽnare nõ poteſt abſoluere põt. xxj. diſtin. inferior. ff. de re iudi. q cõdẽnare. habes tamẽ quattuor exceptiones. ꝟ. de cõſe. di. iiij. ſanctũ. extra de ſenten. excom. tua. C. vbi ſena. quotiens. §. adeo. C. de offi. proconſul. l. ij.

4 Poteſt fieri. ¶ Hec eſt q̃rta pars hui⁹ ſecunde partis diſtinctiõis: in qua querit quid fiat de illis q deuʒ in corde cõfitenf: ⁊ ore negant in pena: ⁊ dĩ q non pdãt meritum. Jo. de fa.

¶ Caſus. Hec. c. diuidif in quattuor partes. In prima dicitur q lʒ aliqs bonus intra ſupplicia neget deũ ſermone: ſed corde cõfitetur: tñ ei penitẽtia confitẽti vel penitenti venia nõ negaf. quod pbat Ambroſi⁹ quadaʒ ſilitudine. In ſecũda parte dĩ q quĩ receditab vnitate eccleſie ⁊ cenſet claues eccleſie nõ habere ius ligãdi ⁊ ſoluendi ipſe veniam de ſuis peccatis non cõſequetur. In tertia parte dĩ q qñ poteſtas datur diabolo: vt iuſtum affligat in eo plus ipſe diabolus affligitur. In quarta parte dĩ q licet chriſtus ſemel paſſus ſit pro nobis quotidie tamen imolatur in eccleſia cum corpus ⁊ ſanguinẽ eius ſumimus. ſcd̃a pars ibi: ⁊ ifra. tertia ibi: ⁊ paulo poſt. quarta ibi: ſicut ſemel. Aliquos. i. hereticos. Dicis o deus: Debeant. ſ. ſacerdotes. Diuiſio.

g ¶ Indulgentiam. que obtineri non poteſt niſi ſupplicationibus ſacerdotum: vt. ſ. c. proxi.

h ¶ Sed negãt. quidã heretici. vt nouatiani. ꝟ. di. iij. §. item q. ⁊ c. adhuc inſtat. xxiiij. q. iij. qdaʒ. ver. nouatiani.

i ¶ Preuaricatione. i. per preuaricationem apoſtaſie vel poſt primam penitentiam.

k ¶ Excepit. cum dixit: In quacũqʒ hora conuerſus fuerit peccator ⁊c̃.

l ¶ Peccata. Ar. ↄ. ꝟ. e. §. qḋ autem. ſed ibi ſoluitur: ⁊ intellige hoc de finali penitentia.

Verbum dei. ¶ Caſus. Oſtenditur in hoc. c. q oris cõfeſſio ⁊ operis ſatiſfactio ſit neceſſaria ad remiſſionem peccatorũ cum ſolis ſacerdotibus ⁊ eccl'ie ſit data pt̃as ligandi ⁊ ſoluẽdi tanq̃ miniſtris dei. Verbũ. i. fili⁹ dei: ⁊ nullius ptãtis. i. nulla ſua ptãte pctã dimittit.

m ¶ Verbũ. i. filius dei qui dĩ verbũ: q: ſicut p verbuʒ manifeſtaf volũtas alicuius ita per filiũ volũtas patris. ar. xx. q. ij. his aũt. Vel verbuʒ. i. pdicatio que qñqʒ eſt cã contritiõis: ⁊ ita per ↄſequẽtiã remiſſiõis. Et nota q lʒ dicat verbũ non tñ ppter hoc excludif ſpũſſanctus per quẽ etiã dicũtur peccata dimitti. j. q. j. remiſſionẽ. nec pater: q: inſepabilia ſunt opera trinitatis. de cõſe. di. iij. oẽs. xxviij. q. j. ſic enim. qñqʒ etiam eccleſie charitas dĩ dimittere peccata: vt de cõſe. di. iiij. eccleſie charitas.

n ¶ Judex. i. miniſter: miniſterio enim non auctoritate habet dimittere. de conſe. di. iiij. aliud.

t ¶ Poteſt fieri. Caſus: primo dicitur q licet aliqs bonus inter ſupplicia neget deum tamẽ non minus coronatur a deo: ⁊ hoc pbat quadam ſimilitudine. Secundo dicit q qui recedit ab vnitate eccleſie dicens claues eccleſie nõ habere ius ligandi vel ſoluendi: ipſe veniam de peccatis ſuis non cõſequetur. Tertio dicitur q quandoqʒ poteſtas datur diabolo vt iuſtum affligat ⁊ in eo plus ipſe affligitur. Quarto dicitur q lʒ chriſtus ſemel ſit paſſus pro nobis quotidie tamen imolatur in eccleſia cũ corpus ⁊ ſanguinẽ eius ſumimus. Quinto dicitur q oĩ penitenti ⁊ pñiam agenti dimittif peccatum. Caſus ponit.

u ¶ Neget. Et ita peccat mortaliter: q: nulla cõditione debet ad hoc adduci: vt. xxij. q. ij. primũ. ⁊ xj. q. iij. nolite. xxxij. q. v. ita ne. Unde in epiſtola ad Romanos: Peccatũ fuit petro ore denegare cum corde adoraret. l. di. fidelior.

x ¶ Adoret. id eſt credat ⁊ diligat vt prius licet non habeat charitatem reputat tamen eum dominum ſuum.

a ¶ Indignum.ſ.di.l.presbyteros.
b ¶ Ualere.nõ tñ valet quo ad vitã eternã niſi fiat cum charitate.ſi eni tradidero corpus meũ ita vt ardeã ꝛc.j.
Opa mortificata vtrꝫ remunerentur a deo. q.j.vide.Uel loqtur de eo q poſtea penitet.ar.ſ.di.iij.ſepties.Et ita eſt ar.hic ꝙ deus remunerat opa mortificata p peccatum.ſ.di.ij.§.
hoc itaqꝫ.ꝛ.c.non eſt tam iniuſtus.
c ¶ Uulgꝰ.ſ.di.iij.di.iij.ille rex.ver.cũ ſancti.ꝛ eſt pars capitu.eiuſdem.
d ¶ Patieẽ.q.d.nõ ſi poſtea penituerit.Uel dic ſine venia.i.pene alleuiamẽto.ſ.di.iij.pium.per hoc datur intelligi ꝙ penitenti peccata dimittuntur.
e ¶ Pedes.i.affectus.ſ.venialia.
f ¶ Qđ recte.ſ.ꝙ claues non habent.
g ¶ Petri hereditatem.i.innocẽtiam:vt.s.di.xl.non nos.Uel petri hereditatẽ:id eſt poteſtatem dimittendi peccata.
Jo.xiij.c. h ¶ Sedem.i.eccleſiam:a qua ſunt alieni per ſchiſma.
i ¶ Impia.xciij.di.qui cathedram.
Infirmitas ſepe nos armat ꝯ diabolum. k ¶ Debilitãdũ.per infirmitatẽ vel aliđ incõmodũ.ſepe eni diabolus nitiẽ vt homo patiaẽ egritudinem vel afflictiones vt ſic iraſcatur ꝛ deũ offendat:ſed ſepe per talia recognoſcit peccatũ ſuũ:ꝛ cõpungitur ꝛ armatur ꝯtra diabolũ vt iob:ꝛ ſic diabolus illuditur:fortior enim reſurgit poſt lapſum:vt.l.di.ſerꝫ.ꝛ.c.fidelior.
l ¶ Pro omnibus.quo ad ſufficiẽtiam non quo ad efficaciam:quia non niſi pro ſaluandis.ſ.de conſe.di.ij.ſemel.ꝛ.c.iteratur.

gnũ? Non:qm̃ indignuꝫ[a] eſt cũ apud hoĩes valeat certaminis gr̃a vt apud deũ non valere[b] afferatur:nã ſepe in hoc athletarũ ſeculari certamine etiã victos quoꝝ fuerũt certamina ꝓbata hoĩum vulgus[c] cũ victoribꝰ coronare cõſueuit:maxĩe quos forte viderit aut dolo aut fraude excuſſos victoria:ꝛ chriſtus ipſe athletas ſuos quos viderit grauibus pauliſper ceſſiſſe ſupplicijs ſine venia patieẽ[d] permanere?nũquid nõ habebit remuneratiõnẽ laboris qui etiã aliquos pie cu?Et infra:Dicis petro excuſãti ne eiꝰ pedes[e] lauares:Niſi lauero tibi pedes non habebis partẽ mecũ.qd ergo iſti cõſortiũ tecũ poſſunt habere q claues regni celoꝝ non ſuſcipiũt:negãtes ꝙ peccata dimittere debeãt:qđ recte[f] quidẽ fatẽtur de ſe:non eni habent petri[g] hereditatẽ qui petri ſedẽ[h] nõ habẽt;quã impia[i] diuiſione diſcerpũt.Et pauloꝑ:Egritudo carnis peccatũ repellit:luxuria aũt carnis culpã adolet.Illudiẽ ergo diabolus vt ſeipſuꝫ morſu ſuo vulneret ꝛ cõtra ſe armet quẽ debilitanduꝫ[k] eſſe putauit.Et infra:Qđ nocet corpori ſuo iuuat ſpirituꝫ.Et paulo poſt:Sicut ſemel ꝓ oĩbus[l] imolatꝰ eſt chriſtus:ita quotiẽſcũqꝫ peccata donãtur corporis[m] eius sacr̃m ſumimus vt per ſanguinẽ eius remiſſio peccatorũ detur:ergo euidẽtiſſime diũi predicatiõe mãdatũ eſt etiã grauiſſimi criminis reis:ſi ex toto corde ꝛ manifeſta[n] ꝯfeſſiõe peccati pniam agant ſacr̃i[o] celeſtis gratiam perfundendam. Idem.

Quãtuſlibet[p] ergo mortui[q] fetor ſit aboletur ois vbi ſacruꝫ redoluerit[r] vnguẽtũ:ꝛ ſurgit defunctꝰ:ꝛ ſolui iubẽtur eius vincula:qui adhuc in peccato[s] eſt tollit velamen[t] de facie eius qđ veritatẽ gratie quã acceperat obũbrabat:ſed qꝛ venie donatꝰ eſt reuelare faciẽ aperire vultum iubeẽ.Non enim hꝫ qđ erubeſcat[u] cui peccatũ[x] dimiſſuꝫ eſt.In tãta eni gratia dñi tantoqꝫ diuini muneris miraculo cuꝫ oporteret vniuerſos letari cõmouebãtur ipij:ꝛ aduerſus chriſtũ cõſiliuꝫ cõgregabant:lazarũ[y] quoqꝫ interficere volebãt[z]:nõne merito eoruꝫ[2] ſucceſſores[2] vos eſſe cognoſcitis quorum duritie heredes eſtis?nã ꝛ vos indignamini ꝛ ꝯtra eccleſiã congregatis conſiliũ:qꝛ videtis mortuos in eccleſia reuiui-

m ¶ Corporis.hu.ꝯuertit hãc lr̃aꝫ ſic.i.quotiẽs ſumimus ſacrũ corpꝰ nobiꝭ pctã dimittũtur.ſꝫ tu dic vt.ſ.e.gl.vl.qñcũqꝫ eni interiꝰ ꝯterimur ore cordis corpus xp̃i ſumimꝰ.ſ.de ꝯſe.di.ij.qd ſit ſanguis.in pn̄.ſed pctã adulto ſine ꝯfeſſiõe ꝛ cõtritione non dimittũtur.ſ.co.diſtin.tres.vnde cum dimittũtur corpus xp̃i ſumitur.
n ¶ Manifeſta.in hoc facit ca.ad propoſitum.
Penitẽs de põt digne chriſti corpꝰ ſumere. o ¶ Sacr̃i.i.eccleſiaſtice vnitatis:vt.xxxij.q.iiij.nemo.in fi.de qua glibet vere penitẽs efficiẽ:vt.ſ.di.vj.c.q vult.ver.laboret.Uel ſacramẽti.i.corporis ꝛ ſanguinis xp̃i:qꝛ exquo qs vere penitet digne poteſt ſuſcipere corpꝰ ꝛ ſanguinẽ chriſti:ꝛ ſm hoc eſt rectꝰ ordo in ſuperiori lr̃a.ꝛ

eſt ſenſus:ſumimus digne.i.poſſumus ſumere digne.
¶ Quãtuſlibet.hec eſt.v.ps huiꝰ ſcđe ptis diſtictõis:in q̃ di ꝙ qꝫtũcũqꝫ ſit pctm̃ magnũ tñ deleẽ a gr̃a.Jo.
¶ Caſus. Amb.i hoc.c.inuehiẽ ꝯ hereticos ꝓdcõs dicẽtes ꝙ peccator nõ põt iteꝝ penitere.vñ dicit ꝙ illi q dicũt volũt eos q p ꝯtritionẽ reſuſcitati ſũt iteꝝ interficere:ſic iudei voluerũt iterficere lazarũ a dño reſuſcitatũ
p ¶ Quãtuſlibet.
¶ Caſus. Inuehiẽ Amb.ꝯ ꝓdcõs hereticos dicens ꝙ illi q dicũt aliquẽ iteꝝ penitere nõ poſſe volũt eos q p ꝯtritõeꝫ ſuſcitati ſunt iterũ iterficere:ſicuti iudei voluerũt iterficere lazarũ a dño reſuſcitatũ
q ¶ Mortui.tãgit de lazaro ꝛ de ſorore martha q̃ dixit dño pcipiẽti ſibi tollere lapidẽ:dñe iam fetet.
r ¶ Redoleuerit vnguẽtũ.i.vtutes ꝛ bona opa vel xp̃i miraculũ vel gr̃a.Illđ eſt vnguẽtũ de quo dicit euangeliũ ꝙ fracto alabaſtro.i.xp̃o lacerato ꝛ clauis ꝑfixo repleuit totã domũ.i.vniuerſalẽ eccleſiã:de q̃ vnguẽto di:Sicut vnguẽtũ in capite ꝛc.i barbã ꝛc.ꝓpria barba i quã deſcẽdit fuerũt apli ꝛ ab eis deſcẽdit i barbã aarõ.i.epos ꝛ alios platos.Uel vnguẽtũ.i.pnia fructifera. Iſtđ vnguẽtuꝫ ꝯficiẽ tribꝰ modis.ſ.ꝯtritiõe cordis confeſſione oris ꝛ ſatiſfactione operis.
s ¶ In pctõ.i.in pena peccati.ſ.ſatiſfactiõe.nõ eni lazarus reſuſcitatus fuit in peccato.Dic ergo ip peccato eſt quo ad eccliaꝫ lꝫ de eo iã ꝯtritꝰ ſit quo ad deũ.
t ¶ Uelamen.quod impediebat eum ne videri poſſet.Unde Eſaias:Oppoſuiſti nubem ne tranſeat oratio.
v ¶ Erubeſcat.Ar.per penitẽtiam deleri infamiam.Arg.contra.ij.q.iij.§.hinc.ꝛ colligimus ꝙ peccata ſanctoruꝫ non reuelabuntur in die iudicij.argu.ſ.e.§.nõ itaqꝫ.
x ¶ Cui pctm̃.qđ ꝯficiẽ tribꝰ modis oris ꝯfeſſiõe cordis ꝯtritiõe ꝛ opis ſatiſfactõe.
y ¶ Lazaꝝ.iſte fuit pmꝰ ꝓditor iſternĩ:ꝛ iđ diabolꝰ ſuggerebat iudeis vt ipꝫ iterficerẽt
z ¶ Uolebant ſtulta voluntas erat quaſi non poſſet ſuſcitare occiſum qui ſuſcitauit defunctum.
2 ¶ Eorum.id eſt impiorum.ſ.iudeorum.
2 ¶ Succeſſores.i.imitatores.vt j.q.j.cito tui ꝑm.

ſcere: ⁊ peccatoꝝ indulgentie reſuſcitari. Itaqꝫ[a] (qđ in vobis eſt) per inuidiaꝫ rurſus vultis interficere reſuſcitatos: ſed ieſus nõ reuocat[b] beneficia: imo liberalitatis cumulos amplificat[c]: reuiuiſcit ſollicite ſuſcitatus: ⁊ celebrata reſurrectionis gratia letus ad cenam[d] venit. Item.

IS poteſtatis[e] ſue grãm negat que in remiſſione peccatoꝝ eſt: qui celeſtẽ eius poteſtatẽ[f] diabolico ſpiritu ſeparat ab eccleſia dei vt omnium temporũ hereticos[g] ⁊ ſchiſmaticos comprehenderet: quibus indulgentiã negat[h]: ✝ qꝛ omne[i] peccatũ circa ſingulos eſt ac vniuerſos. Et infra: Quid mirũ ſi ſaluteꝫ negatis alijs qui veſtrã[k] recuſatis? licet ⁊ illi nihil a vobis differant qui a vobis penitẽtiam[l] petũt: arbitroꝛ[m] enim ꝙ ⁊ iudas[n] potuiſſet tãta miſeratione dñi nõ excludi a venia ſi penitentiã non ſolum apud iudeos ſed apđ chriſtuꝫ geſſiſſet[o]. Et paulo poſt: Qui agit penitentiam nõ ſolum diluere peccatũ lachrymis dꝫ ſed etiã emẽdationibus[p] operire ⁊ tegere[q] delicta ſuperioꝛa vt nõ iputet̃ ei peccatũ. Idem in eodẽ.

✝ ✝ 6 NOnnulli eniꝫ ideo poſcunt penitentiam vt ſtatim ſibi cõmunioneꝫ reddi velint: hi nõ tam ſoluere ſe cupiunt ꝙ̃ ſacerdotem ligare[r]: ſua enim ꝯſcia non tã ſe exuũt ꝙ̃ ſacerdotẽ induere cupiũt cui p̃ceptũ eſt: Nolite[s] ſctm̃ dare canib⁹[t] neqꝫ miſeritis margaritas ante[u] poꝛcos: hoc eſt imundis ſpiritibus ſacre communionis non ſunt facile tribuenda cõſoꝛtia[x]. Idem in eodem.

SUnt qui arbitrantur hanc eſſe penitentiam ſi abſtineant a ſacramentis celeſtibus: hi ſeueriores in ſe iudices ſunt qui penã preſcribunt ſi remedium[y] declinant: quos ad penam cõueniebat dolere qꝛ celeſti fraudarentur gratia. Et paulo poſt: Facilius[z] aũt inuenit̃ qui inocentiaꝫ ſeruauerit ꝙ̃ qui ꝯgrue[4] egerit penitentiã

a ℭ Itaqꝫ. de conſe. di. ij. querlo.
b ℭ Non reuocat. ſ. xxij. q. ij. §. qñqꝫ. ſ. xvj. q. ij. viſis.
c ℭ Amplificat. qꝛ dimittit peccatum ⁊ poſt ſeipſum cõfert: vt. l. di. penitentes. de conſe. di. iiij. nemo.
d ℭ Ad cenam. ipſe laçarus ſcꝫ vbi ⁊ ipſa maritha miniſtrabat qñ fuit inuitata a ſimone leproſo.

IS poteſtatis. ℭ Caſus. Adhuc ꝓſequitur Ambro. de hereticis qui per iudeos deſignantur. Et hunc caſum ſic ponit Lauré. Loquitur Ambro. hic contra iudeos qui dicebant xp̃m in beelçebub nomine eijcere demonia: quib⁹ dñs dixit: Qui peccat in filium vel in patreꝫ remittit̃ ei: qui vero peccat in ſpiritũſanctum nõ remittit̃ ei neqꝫ h̃ neqꝫ in futuro. Iſti ergo iudei ſeparabant celeſtẽ poteſtatem ab eccleſia q̄ euꝫ in beelçebub dicebant eijcere demonia: quibus dñs loquens (vt predixi) complex⁹ eſt oẽs hereticos illius tempoꝛis ꝙ̃ futuros. Quod omne: ſcꝫ ſeparare p̃tãtem ab eccleſia eſt omne. i. magnum ⁊ grauiſſimum pctm̃. Uel hoc ideo dicit: qꝛ qui in hoc deliq̄t factus eſt oium reus.
e ℭ Is poteſtatis. Ad huc ꝓſeq̄t Ambro. de hereticis p̄ p̄dictos iudeos deſignatis.
e ℭ Is poteſtatis. ℭ Caſus. Loquitur hic Ambroſius cõtra iudeos qui dicebant xp̃m in beelçebub eijcere demonia: quibus dñs dixit: Qui peccat in patrem ⁊ filiũ remittitur ei: qui vero peccat in ſpiritũſanctum nõ remittitur ei neqꝫ hic neqꝫ in futuro. Iſti ergo iudei ſeparabant celeſtem xp̃i poteſtatem ab eccleſia qui eum in beelçebub eijcere demonia dicebant. xxi. di. §. j. quibus dñs loquens (vt predixi) complexus eſt omnes hereticos tam hereticos illius tempoꝛis ꝙ̃ futuros.
f ℭ Poteſtatem. ſ. dimittendi pctã ſoluẽdi ⁊ ligandi.
g ℭ Hereticos. p̄ iudeos q̄ ſuſcitatiõeꝫ laçari nõ credebãt.
h ℭ Negat. dicens: Uos in peccato veſtro moꝛiemini: ⁊ hoc ſi perſiſtant in hereſi: qꝛ conuerſis preſto eſt indulgẽtia. xxvj. queſtio. vj. ſi preſbyter.
i ℭ Omne peccatum. id eſt magnum peccatũ. Uel ideo hoc dicit: qꝛ qui in hoc vno deliquit factus eſt omniũ reus. ſ. diſtin. v. fratres.
k ℭ Qui veſtram. xlvij. di. §. neceſſe. Et ibi: Conueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe. ar. ff. de edil. edic. cum aũt §. excipitur. Et alibi: Qui ſibi non parcit mihi vel tibi quomodo parcet? Alia littera h̃ꝫ noſtram. i. a nobis accipere. xxiij. queſtio. v. ſi non licet.

l ℭ Penitentiam. non ergo ſꝫ accipere penitentiã ab heretico ſicut nec eucharistiam: vt. xxiiij. q. j. c. vlti. ſed baptiſmum bene in neceſſitate: vt. xxiiij. q. i. ſi quem.
m ℭ Arbitroꝛ. i. certus ſum: nam ꝙ̃tuſlibet ſit ſceleꝛ abolet̃ per penitentiam: vt. ſ. eo. quantuſlibet.
n ℭ Iudas. ſ. di. vi. qui vult. in p̃n.
o ℭ Geſſiſſet. ſꝫ iuit ipſe ad diuiſos. ſ. diſtin. iij. iudas.
p ℭ Emendationibus. ergo nõ ſufficit ſola coꝛdis cõtritio: ⁊ ita facit ad propoſitum Gratiani.
q ℭ Et tegere. ſ. di. iij. ille rex.

NOnnulli. ℭ Hec eſt ſexta pars ſecunde partis huius diſtinctiõis: in qua repꝛehendit eos qui paruas penitentias poſtulãt a ſacerdote propter faſtidium benefaciendi. Ioan. de fa.
ℭ Caſus. Quidam poſtulabant penitentiam a ſacerdotibus vt ſtatim in priſtinũ ſtatum reuertant̃: hi potius obligãt ſacerdotes ꝙ̃ ſe abſoluunt: quibus ſacerdotibus dictuꝫ eſt: Nolite dare ⁊c̃.
r ℭ Ligare. i. ſe oñe penitentie ſuſcipiendo quod poteſt ⁊ debet qñqꝫ ſacerdos. ſ. di. vj. c. j. vel indiſcrete ſoluendo. ar. l. di. ſi quis prepoſtera.
s ℭ Nolite. ſ. xj. q. iij. nolite.
t ℭ Canibus. ꝑus: i. iti enim poſt penitentiam canes non ſunt. l. di. ferrum. ⁊ intellige canibus: id eſt manifeſtis. nam de occultis ſecus. de cõſe. di. ij. nõ prohibeat.
v ℭ Ante poꝛcos. i. peccato ſoꝛdidatos.
x ℭ Conſoꝛtia. qꝛ ſumma ⁊ ima ſociantur ⁊c̃. vt de conſecra. diſtin. ij. quid ſit ſanguis.

SUnt qui ℭ Caſus. Quidã erant qui nolebant accipere penitentiã a ſacerdotibus nec de peccatis ſuis ſatiſfacere ⁊ dolere: putantes ſibi ſufficere ſi ꝓpꝛia auctoꝛitate a ſacramentis abſtineant: quos Ambro. in hoc c. repꝛehendit: hoꝛtans eos multipliciter vt doleant ⁊ ſatiſfaciant de ſuis delictis: quod ꝓbatur exemplo moyſi. Preſcribunt. i. imponunt ⁊ pꝛefigunt ſibi penitentiam talem. ſcriptum in Eccleſi.
y ℭ Si remedium. id eſt penitentiam per quam conſequuntur remedium vel cõmunionem. de conſe. di. ij. ſi quis intrat. ⁊. ſ. eo. qui ſanctus.
z ℭ Facilius. ĩ. e. di. iij. §. hec de charitate. ⁊ c. reperiunt̃.
4 ℭ Cõgrue. ⁊ ita eſt ar. ꝙ facilius de nouo aliq̄d acquiritur ꝙ̃ recuperetur amiſſum: vt ĩ. di. iij. reperiuntur. ⁊ dicit Boetius: Facilius eſt ad ỽtutẽ erigere nouos ꝙ̃ reuocare veteres vel p̃teritos. ff. de edili. edic. precipiuntur. Boetius.

a ¶ Acquirende. in hac vita ſuppleas tunc cōgrue ſequitur vbi ⁊c̄. Uel dic vbi: id eſt in penitentia debent ceſſare que ſequuntur. Uel ſic ordina litteram renunciunduȝ eſt a ſeculo vbi acquirendum eſt.
b ¶ Ambitio dignitatis. q̄ reprobat̃. viij. q. j. i ſcripturis.
p ¶ Pedes. id eſt affectiones. Unde Aug. ſuper illū locum: In laqueo illo quem abſconderunt comphenſus eſt pes eoꝝ: dicit̃ pes anime amor: ⁊ ſi eſt ad bonum dicitur charitas: ſi ad malum dicitur cupiditas.

c ¶ Uini effuſio. q̄ reprobat̃. ſ. xxxv. di. c. j
d ¶ Copule ꝯiugal' vſus. qui quiqȝ minus licitus eſt. xxxij. q. iiij. origo.
e ¶ Seculo. quo ad ambitionē dignitatis. xl. di. multi.
f ¶ Natura poſtulet. ar. contra illos qui dormiūt in ſcholis. ⁊ ita debemus ꝓpriam naturā expugnare licet cōtraria ſit medicina. ſ. de conſe. diſti. v. contraria.

Dormienduȝ nō eſt in ſcholis.

g ¶ In tali. qꝛ maioris eſt pene inter homines viuere ⁊c̄. C. de apoſt. hi q ſcṫāȝ.
h ¶ In pctis. mortalibus: qꝛ cū veniali non ꝓhibetur. de cōſe. di. ij. quotidie.

Eccli. xxj. a

i ¶ Quieſce. id eſt abſtine a ſacramentis auctoritate ſacerdotis. Ar. cōtra promouendos qui poſt baptiſmuȝ peccauerūt. xxv. di. primum.
k ¶ Dicimus. hic agit de tēpore agende penitentie. q. d. ſi in iuuentute non penituimus ſaltē in ſenectute peniteam⁹.

Penitēdi tempus.
Exo. iij. b

l ¶ Deferueſcat. aſs deſueſcat. ſ. di. iij. in ſalicibus.
m ¶ Reuerētiores.

peccati: vbi acquirende[a] ambitio[b] dignitatis: vbi vini effuſio[c]: vbi ipſius copule cōiugalis[d] vſus renūciandum ſeculo[e] eſt: ⁊ ipſi ſomno minus indulgendū eſt ꝙ̃ natura[f] poſtulet: interpellenduȝ eſt gemitibus: irrūpendum eſt ſuſpirijs: ſequeſtranduȝ eſt orationibus: viuendū eſt ita vt in tali[g] vita huic moriatur vſui: ſemetipſum homo abneget ⁊ totus imutet̃. Et infra: Nemo in peccatis[h] poſitus arrogare ſibi dȝ auctoritatem aut vſurpationē ſacramentoꝝ: qꝛ ſcriptum eſt: Peccaſti: quieſce[i]. Et paulo poſt: Dicimus[k] ergo agēdam penitentiā: ⁊ eo tēpore quo culpa deferueſcat[l] luxurie: ⁊ i peccati captiuitate poſitos reuerētiores[m] nō vſurpatores eſſe debere. Et iſra: Nam ſi moyſi accedere propius geſtienti vt cognitionē celeſtis myſterij[n] audiret dicitur: Solue[o] calciamēta pedum tuoꝝ: quāto magis aīe noſtre pedes[p] exuere vinculis corporalibus ⁊ nexu mūdi iſtius greſſus eius debemus abſoluere[q]. Et infra: Nihil eſt qḋ tam ſūmi doloris ſit ꝙ̃ ſi vnuſquiſqȝ poſitus ſub captiuitate peccati recordet̃ vnde lapſus[r] ſit: atqȝ vnde[s] ceciderit: ⁊ ꝙ ad corporea atqȝ terrena ab illa ſpecioſa ⁊ pulchra diuie ꝯditionis intentione defluxerit.

Item Cyprianus epiſcopus.

Miror aūt quoſdaȝ ſic obſtinatos eſſe vt dādam nō putent lapſis penitētiam aut penitentibus extiment veniam denegandam: cum ſcriptū ſit: Unde cecideris memento: ⁊ age penitentiam: ⁊ priora[t] opera fac: qḋ vtiqȝ ei dicit̃ queȝ cōſtat cecidiſſe: ⁊ queȝ dn̄s hortat̃ per opera rurſus exurgere: qꝛ ſcriptum eſt: Elemoſyna[u] a morte liberat: nō vtiqȝ ab illa morte liberat quā ſemel[x] xp̄i ſanguis extīxit: ⁊ aq̄ nos ſalutaris baptiſmi ⁊ redemptoris noſtri gr̄a liberauit ſȝ ab ea[y] q̄ p delicta poſtmodū ſerpit.

Item Hieronymus.

Importuna i euāgelio mulier tandē meruit audiri: ⁊ clauſo cū ſeris[z] hoſtio[⁊]

q ¶ Abſoluere. antequam ad ſacramēta accedat.
r ¶ Lapſus ſit. hoc idem dicit Boeti⁹: Infelicíſſimum genus infortunij eſt fuiſſe felicem.

Boe.
Pſal.

s ¶ Unde. i. a quo ſtatu. l. di. qꝛ ſcitas.

Miror autem. ¶ Caſus. Quidam ſtulti ſacerdotes erant in eccleſia q̄ cum viderent quoſdam peccatores non recte penitere nec veniam recipere alios ad penitentiā recipere nolebant: quos hic redarguit Cyprianus: ⁊ ꝙ eos recipere debeant ꝓbat auctoritate Joannis in apocalypſi ⁊ auctoritate Tobie.

Apo.

t ¶ Priora. l. diſti. domino ſancto.
u ¶ Elemoſyna. ſcilicet interior: vt. ſ. diſti. iij. §. ſed verba. Uel exterior liberat a morte: id eſt a peccato occaſionaliter: qꝛ citius illuſtratur. j. eo. medicina. qꝛ ſicut ſeta filum introducit ita timor ſeruilis charitatē ⁊c̄. ſ. di. iij. qui vult.

To.

x ¶ Semel. hic collige peccata nō redire j. di. iiij. §. item ſecundum. ⁊. xxiij. q. iiij. ſi illic.
y ¶ Ab ea. id eſt a morte actualium peccatorum. de conſecra. diſtin. iiij. capitu. j. ⁊. ij.

i. ꝓpter reuerentiā abſtinere ab eucharíſtie pceptione.
n ¶ Myſterij. Sed quare rubus ardens nō comburebatur in monte oreb: Rubus. i. virgo maria: ignis ardens in rubo nec comburens eſt ſpirituſſanctus in beata maria: qui deſcendēs in eam nō violauit eā: ⁊ ſm̄ hoc qḋ ſequit̃ ſolue calciamenta ⁊c̄. ſi intelligit̃ calciamentum qḋ fit de mortuis aīalibus eſt prauus intellectus phariſeorum dicentiū: ſi peperit ergo cum viro concubuit. Dicitur ergo moyſi: id eſt cuilibet chriſtiano: ſolue calciamenta ⁊c̄. id eſt exue talem intellectum mortuum: fallit in beata maria que virgo ante partum ⁊ poſt partum chriſtum peperit.

Rub⁹ ardens q nō cōburebatur qd repn̄tabat.

o ¶ Solue. id eſt opera mortua de affectibus tuis: qꝛ nullus digne cōſpicere vel deū videre pōt niſi cūcta terrena ⁊ mortalia vitia deponat: vnde veterū conſuetudo erat vt ſi ſponſus ſpōſam repudiaret in ſignuȝ repudij diſcalciari iubebat̃. de hoc dicitur. viij. q. j. oliȝ. ⁊ iō moyſes diſcalciari iubetur ne ad eccleſiaȝ que in rubo ſignificatur quaſi ſponſus accedat calciatus: hoc enim ſeruandum eſt chriſto qui verus eſt ſponſus: de quo Joannes ait: Cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam calciamenti eius ⁊c̄. de conſe. di. iiij. per aquam.

De⁹ a quo pōt videri

Jo. j. d

Importuna. ¶ Caſus. Probat hieronym⁹ in hoc c. ꝙ peccatoribus ⁊ penitentibus venia tribuitur: ⁊ ꝙ ſemꝑ eſt penitentia facienda lȝ quis ſit in mortali peccato vt veniam impetret: quod ꝓbat̃ exemplo mulieris chananee que per ſuam iuſticiā vel inſtantiam meruit a dn̄o exaudiri: ⁊ exemplo amici qui ab amico tres panes impetrauit: ⁊ latronis qui in cruce meruit veniaȝ: ⁊ quibuſdā alijs exemplis que in littera facile videbis. Et perijt. id eſt perire meruit vel digna fuit perire vel peritura eſſe credebatur. Martyrium: non in veritate fuit martyrium ſed ſimilitudine facti.
¶ Importuna. ¶ Caſus. Probat in hoc. c. ꝙ inſtāter bona faciēda ſunt lȝ quis ſit in mortali peccato vt ipetret veniam ſicut chananea: ⁊ ſicut amicus ab amico qui tres panes impetrauit: ſcȝ gratie ſapientie ⁊ eloquentie: latro etiam meruit veniam ⁊ alijs exemplis vtitur.
z ¶ Cum ſeris. i. taciturnitate predicatorum.
⁊ ¶ Hoſtio. i. intelligentia ſcripturarum.

a ¶ Nocte .i. in profundo vitiorum poſitus.
b ¶ Panes .i. fidem ſancte trinitatis.
c ¶ Precibus illius .ſ. deus propiti⁹ eſto mihi pctõri.
d ¶ Uincit .q꞉ regnũ celoꝝ vim patit .j. qõ. iij. ſaluator.
e ¶ Perijt .i. perire meruit. ſilis expoſitio. xxiij. qõ. iij. ſi quis non recto.

o ¶ Non ſemper .ſ. xxij. q. vij. quid in omnibus. ff. cõmoda .l. ad eos. ff. locati .l. ſed de damno.
p ¶ Difficultatem. hoc referas ad delicti varietatem: et ad interceſſorem ſpiritualem.

media licet nocte[a] ab amico amicus panes[b] tres accepit: deus ipſe q nullius intra ſe ſepari viribus põt publicain precibus[c] vincitur[d] vel ſuperatꝛ: Niniue ciuitas q̃ peccato perijt[e] fletibus ſtetit[f]: quorſum iſta tã longo repetita principio? videlꝫ vt paruũ magnus aſpicias: vt diues paſtor: morbidã ouem non cõtẽnas. Chriſtus in paradiſuꝫ de cruce ẽt latroneꝫ tulit: ⁊ ne qs aliqñ ſerã conuerſionẽ putaret fecit homicidij penã martyriũ[g]: Chriſtus inquã ꝓdigũ filium reuertentẽ letus amplectit: ⁊ nonagintanouẽ pecudibus derelictis: vna ouicula que remanſit humeris boni paſtoris aduehit: vbi vo peccator intelligẽs vuln⁹ ſuũ tradet medico ſe curãdũ: ibi nõ eſt virga neceſſaria ſed ſpũs lenitatis[h]. ¶ Qđ aũt omni peccãti auctoritate ambroſij[i] venia ꝓmittit falſum videt: quibuſdã aũt venia denegat[k]: aut ex magnitudine peccati aut ex gradu officij. Unde Joãnes in epl'a ſua. Eſt peccatũ[l] ad morteꝫ: qs orabit ꝓ eo? Alibi[m] quoqꝫ legitur: Quis medebit incantatori vulnerato a ſerpente. Idem.

Si ſacerdos[n] peccauerit qs orabit ꝓ eo? ¶ Sed huiuſcemodi interrogatões nõ ſemꝑ[o] negationẽ inferũt: ſed potius difficultateꝫ[p] vel raritatem notãt: vt eſt illud euangelij: Quiſputas eſt fidelis ſeruus ⁊ prudens ⁊c. ¶ Hinc etiam Ambroſi⁹: Deus[q] qs filis erit tibi: nõ vtiqꝫ nullus: qꝛ imago pr̃is filius eſt: ſilr accipiẽdum eſt quis orabit ꝓ eo: hoc eſt ſingularis vite aliqs dꝫ orare pro eo q peccauit in dño: nã qũo ioãnes diceret nõ orandũ ꝓ delicto grauiori: q cuꝫ legiſſet moyſen rogaſſe[r] ⁊ impetraſſe vbi erat ꝑuaricatio volũtaria: qui ſciret etiã hieremiã[s] rogaſſe? ¶ Poteſt etiã ſm Auguſtinũ alr̃ intelligi illud Joãnis: Eſt peccatũ ad mortem ⁊c. vt nulla ſit eius ⁊ ſuperiorũ ɔ̃trietas: ait eni eſt peccatũ ad morteꝫ ⁊c. nõ pro[t] illo dico vt roget quis de quo peccato: qñ expreſſum nõ eſt pñt[u] multa ⁊ diuerſa ſentiri. Ego aũt dico hoc pctm̃ eſſe fidẽ: que ꝑ dilectioneꝫ operat: deſerere vſqꝫ ad mortẽ[x]: hoc eſt etiaꝫ

i. Reg. ij. c.
Imago eſt triplex.
Matthe. xxiiij. b.
Pſal. lxxij.
Jude machabei ſõnium.
j. Jo. v. d.
Exod. xxxij. g.
ij. Ma. xv. c.
j. Jo. v. d.

f ¶ Stetit. id eſt nõ perijt.
g ¶ Martyriũ. non i rei vitate fuit martyriũ ſed ꝓpter ſimilitudinẽ facti. vel iõ di pena conuerſa in martyriũ: qꝛ ꝑ fideꝫ ⁊ patientiã quã tũc habuit dignus fuit eterno premio .ſ. vt intraret ſtati ad vitam ſicut ⁊ illi qui patiũtur martyriũ vt .J. de conſe. di. iiij. baptiſmi vicẽ. contra. ibi eniꝫ dicit ꝙ latro nõ pro nomine chriſti crucifixus eſt ſed ꝓ meritis facinorũ ſuoruꝫ: ⁊ pena nõ facit martyrẽ ſed cauſa vt dicit au gu. quare martyriũ non fuit. qđ ⁊ veruꝫ eſt: eius ergo pena martyrium di ratione eterni premij quod quaſi martyr recepit cõfitendo vel ratiõe ɔfeſſiõis quã i patibulo habuit: ſicut eni martyr ſic latro iter penas chriſtum confiteri non timuit.
h ¶ Lenitatis. arg. iudicem potius debere ſeq miſericordiam q̃ꝫ rigorem. xxiij. queſtio. ij. legatur .ſ. di. xlv. licet pleruncqꝫ .ſ. ij. queſtio. v. quãto .ſ. diſt. lxxxvj. odio.

q ¶ Deus quis. qꝛ imago: ⁊ ẽt qlibet fidelis aia .J. di. xx. illa aia. ſed ⁊ hõ hꝫ ſimilitudinẽ dei .J. e. q. v. hec imago. Triplex eſt igit imago ſiue ſilitudo. idẽtitatis ſm quaꝫ tm̃ fili⁹ dei ẽ imago patris. imitatiõis ſm quã di ꝙ magna nauis eſt imago alicui⁹ domus: ⁊ diſcipulus magri. ſilitudinis expſſe: vt ſigillũ i cera depingit. de ꝑma hic. de ſcđa. ff. de arbi. qualẽ. de tertia extra de fide inſtru. inter dilectos.
r ¶ Rogaſſe. ꝓ peccatis hierlm. Uñ in li. Machabeoꝝ legit ꝙ iudas machabeus cuꝫ deberet pugnare cũ ſuis paucis ɔ̃ nichanorẽ q erat cum mltis ad ɔfortatõeꝫ ſuoꝝ retulit ſõniuꝫ qđ in ꝑcedẽti nocte viderat in hũc modũ: Uiderat Oniaꝫ ſacerdoteꝫ man⁹ ad celũ ꝓtendẽtẽ ⁊ orãteꝫ ꝓ populo iudeorũ: ⁊ poſtea appuiſſe aliũ viꝝ etate ⁊ glia mirabilẽ circa illuꝫ oniã dixiſſe: hic eſt amator populi iſrl: hic eſt q multũ orat pro populo ⁊ ꝓ ciuitate ſancta.
s ¶ Hieremiã. dei ꝓphaꝫ: extẽdiſſe at hieremiã dexterã ⁊ dediſſe iude gladiũ aureũ dicentẽ: accipe ſcm̃ gladiũ mun⁹ miſſũ a deo q̃ deijcies aduerſarios ppli mei iſrl. q̃ viſiõe ɔfortati q erãt cũ iuda ipetuꝫ fecerũt in hoſtes: ⁊ nichanorẽ interfecerũt ⁊ trigita milia de ſuis.

¶ Qđ autem. hec eſt tertia ꝑs diſtinctiõis: in qua ꝓbat ꝙ oia deus dimittit peniteti: qui aũt morit ipenitens ille peccat in ſpũſancto cui nunq̃ꝫ dimittetur. Joã. de ſa.
¶ Caſus. Probatũ eſt .ſ. auctẽ Ambro. ꝙ penitẽti venia tribuit: ſed ɔ̃ obijcit Gra. quaſdã auctoritates vt ɔ̃trietatem illam poſtea ſoluat. Seq. c. ſi ſacerdos. planum eſt.
i ¶ Auctate ambroſij .ſ. e. nemo poteſt .ſ. e. importuna.
k ¶ Denegatur .i. videtur denegari.
l ¶ Eſt peccatũ. Aliter hic exponit magiſter iſtã auctoritatem q̃ꝫ exponat .J. e. poteſt. ⁊ exaudi auctoritatẽ iſtaꝫ de peccato in ſpm̃ſanctum: vt exponit Augu. J. e. §. poteſt.
m ¶ Alibi. in libro ieſu filij ſyrach.
n ¶ Si ſacerdos. in libro Regum.
¶ Sed huiuſcemodi. ¶ Caſus. Gra. ſoluit predictam ɔ̃trietatem dicens ꝙ hmõi interrogationes ſi ſacerdos peccauerit ⁊c. inferunt difficultatem ⁊ varietatẽ: quod difficile ſiet: vt aliqua ſingularis perſona orabat

¶ Poteſt. ¶ Caſus. Ponit Gratianus aliã ſolutionẽ ⁊ ad auctoritatẽ Jo. vt intelligat de eo q peccat in ſpiritũſanctuꝫ: ⁊ cõtra fidẽ: pro quo nõ eſt orãdũ poſt mortẽ ſi vſqꝫ ad mortẽ in tali crimine ꝑſeuerauerit. ⁊ ad hoc ꝓbãdũ iducit. c. ſe. Nõ dico .i. nõ ꝑcipio. Dico .i. ꝑcipio.
t ¶ Pro illo. qꝛ nõ ɔſeqtur ꝙ in carne nõ ꝓmeruit .ſ. e. multiplex. v. ſi aũt. Dico vt ꝓ eo nõ roget qs poſt mortẽ: ⁊ ita exaudi ꝓ pctõ in ſpm̃ſcm̃: qđ eſt finalis ipenitentia: vt hic innuit Aug. quo caſu exaudi .ſ. xiij. q. ij. ꝓ obeũtibus. lꝫ hugo illud intelligat de ſpecialibus orõnibus.
u ¶ Poſſunt. Ar. qđ nõ eſt diffinitũ poſſe diffiniri. xxij. q. v. hoc vi arg. ɔ̃. xxxj. q. j. ꝙ ſi dormierit. ij. q. v. cõſuluiſti.
x ¶ Ad mortẽ. vñ alibi Auguſtin⁹: Tãtã labes eſt illius

Eccleſiaſticā vnitatē ipugnare grauiſſimum eſt.

peccati vt humilitatē pnie ſubire nō poſſit: qḋ q̄dē cōmittit qſqs ex ſola inuidia q vnitatē eccleſiaſticā ipugnat: ⁊ diabolo ſciēter attribuit opa ſpūſſci. vñ nec xp̄s in paſſione ꝓ talib⁹ orauit ſed ꝓ eis q ignorāter crucifigebāt eū dicens: Pater ignoſce illis q: neſciūt quid faciunt.

Volu iſſent. ¶ Caſus. Dī in h. c. ꝙ mali vellēt ſp viuere vt ſemꝑ in peccato manerēt: vnde ad magnā pertinet iuſtitiam iudicātis: vt perꝑetuo ſint in ſupplitijs qui in hac vita ſemper volunt eſſe in peccato.

b ¶ Nunq̄. aſſidue eni peccātiū nō miſeret deus: vt. ḋ.

Pctm̄ in ſpm̄ſanctū qḋ dī: ⁊ quot ſūt eius ſpēs.

a ¶ Dimittēdam. Pctm̄ i ſpm̄ſanctū dī generalr oē peccatū mortale: q: q vnā pſonam offendit et aliā: ſpecialiꝰ vo peccatū eſt qḋ ex odio vel ex malignitate ꝓcedit: nā ſpūſſanct⁹ eſt amor ⁊ benignitas: ſm alios ⁊ meli⁹ peccatū i ſpm̄ſanctū eſt obſtinatio mentis. Eſt aūt obſtinatio mētis in peccato obdurata ꝯtinacia: quā īpenitētia finaꝫ comitatꝫ: ꝓuenit autē hmōi obſtinatio interdū ex deſperatiōe: puta cū qs credit ſuoꝝ delictorum magnitudinē diuinā miſericordiā exceſſiſſe: ⁊ ob hoc de vitijs aſcēdat ad vitia: iuxta illḋ quod ait cain: Maior ē iniq̄tas mea q̄ʒ vt veniā merear: vt. j. §. deniq̄ʒ. interdū ex p̄ſumptiōe: puta cū qs ſecurus delinq̄t tanq̄ʒ deus ꝓ tpali flagitio nō ſit eternū ſupplicium daturꝰ: in quo pcti gn̄e refert hiero. ſe Originē dep̄hēdiſſe: q poſt mortem anathematicatꝰ eſt vt xxiiij. q. ij. c. vl. ⁊. itē ſi ad tpa. vel putās i articlo mortis ſufficiēter penitere: vt latro: de qbꝰ Apl̄s: Maledictꝰ hō q peccat in ſpe. j. di. vij. c. ij. Itē in ſpm̄ſcm̄ peccatum

Mar. iij. d

blaſphemia in ſpm̄ſanctū: quā neq̄ʒ in hoc ſeculo neq̄ʒ in futuro dimittēdā[a] dominus in euangelio aſſeruit: ſiue autem delectatiōe peccati ſiue deſperatione venie vſq̄ʒ ad mortē quis in peccato ꝑſeueret: iuſtū eſt vt ſine fine puniatꝫ: qui ſine fine peccauerit. Unde Greg. papa.

Voluiſſent iniq ſi potuiſſent ſine fine viuere: vt potuiſſent ſine fine peccare: oſtendūt q: in peccato ſemꝑ viuere cupiunt q nunq̄ʒ[b] deſinūt peccare dum viuunt: ad magnā ergo iuſtitiā iudicantis ꝑtinet vt nunq̄ʒ careant ſupplicio q in hac vita nunq̄ʒ voluerūt carere peccato. ¶ Ex his itaq̄ʒ[c] apparet ꝙ ſine cōfeſſiōe oris ⁊ ſatiſfactiōe operis peccatū nō remittitꝫ: nā ſi neceſſe eſt vt iniq̄tates noſtras dicam[d] vt poſtea iuſtificemur: ſi nemo[d] pōt iuſtificari a peccato niſi antea cōfeſſus fuerit peccatū: ſi cōfeſſio paradiſum[e] aperit veniā acq̄rit: ſi illa ſolum confeſſio vtilis eſt q̄ fit cū pnia: in quo notatꝫ aliud eſſe cōfeſſio aliud pnia ſiue interior ſiue exterior accipiatur: ſi ille qui ꝓmittit veniā occulte apud deū non apud eccleſiā pniā agenti fruſtra[f]

tur[f] euangeliū ⁊ claues datas eccleſie: ꝓmittit etiā qḋ deus negat delinquēti: ſi nemo pōt cōſequi[g] veniam niſi quātulācūq̄ʒ: ⁊ ſi minorē q̄ʒ debeat peccati ſoluerit penā: ſi ſolis[h] ſacerdotibꝰ ligandi[i] ſoluendiq̄ʒ poteſtas[k] a deo tradita eſt: ſi nullus veniam accipit niſi eccleſie ſupplicatiōibus[l] ipſam ipetrare ꝯtendat. Concluditꝫ ergo ꝙ nullus ante cōfeſſionē oris ⁊ ſatiſfactionem operis peccati abolet culpā. ¶ Deniq̄ʒ[m] vt pſpicue appareat neminē ſine cōfeſſiōe a peccato mundari ab ipſius humani generis p̄ncipio ſumamus exordiū: peccato trāſgreſſionis primi parētes corrupti a domino ſunt req̄ſiti de culpa: vt peccatū qḋ trāſgrediēdo cōmiſerāt confitēdo delerent. Serpēs[n] aūt de culpa req̄ſitus nō eſt: q: per ꝯfeſſiōē[o] non reuocabatur[p] ad vitā. Cain quoq̄ʒ cū prime p̄uaricationi fratricidium addidiſſet ſilr a dn̄o de culpa requiſitus eſt dū ei dī: Ubi eſt abel frater tuus? ſed q: ſupbus peccatū ſuū ꝯfiteri noluit: potius mēdaciter negādo deū fallere conatꝰ eſt dicēs: Nūquid cuſtos fratris mei ſum ego? indignꝰ venia

xciij. di. diaconi. ⁊ de penitenti. ⁊c. xxiiij. q. ij. legatꝫ. ⁊ iō ſe obnoxij pene perſiſtēt: vt. j. di. vij. i ſi.

¶ Ex his. hec ē. iiij. ps di. in q̄ ꝓbaꝫ per xxxvj. auc. ꝙ ſi qs nō ꝯfitetꝫ nō ſaluatur: ſi petijt ſufficit ꝯfeſſio q̄ fit p̄mo deo: deinde ſacerdoti q loco dei iudicat. Jo.

¶ Caſus. Cōcludit G. ex p̄allegatis coꝝ ſniā i vnū ꝯſtrigēs ꝙ pctm̄ nō dimittitꝫ ſine oris ꝯfeſſione ⁊ opis ſatiſfactōe. Poſtea p m̄ltas ꝓbatōes ⁊ m̄lta argumēta nitꝫ idē ꝓbare: icipiēs a pctō p̄mi hoīs: qḋ nō niſi ꝯfeſſiōe ē dimiſſū. ⁊ ꝓbatio. G. ꝓtēditꝫ vſq̄ʒ ad illū. §. his auctib⁹. Et nō fac. §. vl. c: niſi vſq̄ʒ ad. §. illū. ex his oibꝰ. Quidā tn̄ faciūt ibi duo. c. ſ. puteꝰ: ⁊ itroite. vñ ſm ꝙ hn̄t in libris ſuis poſtea ponūt i gl. Sʒ certe nō vʒ ꝙ ibi debeant eſſe. c. etiam ſm G. eti aliqḋ ē ibi: caſus planꝰ ē. Idem etiam voluit Bene.

c ¶ Ex his itaq̄ʒ. Infert ex p̄miſſis auctib⁹ vſq̄ʒ ad. §. deniq̄ʒ.

d ¶ Si nemo. ſ. e. di. non poteſt qſq̄ʒ.

e ¶ Paradiſū. ſ. e. di. ecce nūc tempꝰ.

f ¶ Fruſtratur. ſ. e. diſtin. agite.

✝ 4

M. xvi.

G.

G.

eſt ſm alios fraterne gr̄e iuidia: puta ſi de gr̄a a deo fratri collata inuideas ne tibi p̄ferat. ar. ſ. viij. di. q ꝯtēpta. Itē ſm alios peccare in ſpiritūſanctū eſt blaſphemia in perſonā ſpūſſancti: de talibꝰ habetꝫ de cōſe. di. iiij. hi vo heretici. Itē ſm alios peccatū in ſpm̄ſanctum eſt finalis impenitentia peccatū ſcʒ qḋ durat vſq̄ʒ ad mortē: vt vſq̄ʒ incluſiuū ſit: qḋ hic Augu. potius velle videt. j. di. iij. inter hec hircū. Sed ſolet queri vtrū finalꝫ ipnia poſſit deſinere eſſe? Rn̄. iſte terminus finalis impenitētia duobꝰ modis accipitꝫ. Ineſt eni alicui impenitētia finalis quādo nō hʒ ꝓpoſitū penitēdi: hoc poteſt deſinere eſſe: q: hoc ꝓpoſitū pōt habere in hoc inſtāti: ⁊ cras non. Itē eſt etiā finalis impenitētia quedam qualitas vel habitꝰ q ineſt alicui ex eo ꝙ nunq̄ʒ penitebit: iſta nō pōt deſinere eē ſub iecto exiſtēte: q̄ ſi ponatꝫ oportet dici ꝙ nunq̄ʒ eā habuit.

Impenitētia finalis capitꝫ duobꝰ modiſ.

g ¶ Cōſeq. ſ. e. di. c. nullus. h ¶ Si ſol. ſ. e. di. verbū.

i ¶ Ligandi. i. imponendi ſatiſfactionē vel relaxandi.

k ¶ Ptās. Nota ſolis ſacerdotibꝰ ptātē ligādi traditā.

l ¶ Supplicationibus. ſ. e. diſtin. multiplex.

m ¶ Deniq̄ʒ. Ab iſto loco vſq̄ʒ ad. c. q̄ʒobrē. ꝓbat. xxij. auctibꝰ. ſ. pctā nō dimitti ſine oris ꝯfeſſiōe. Auctes veteris teſt. iducit vſq̄ʒ ad. §. in euāgelio. ab illo. §. i euāgelio. vſq̄ʒ ad. §. ex his. iducit auctes noui teſt. ⁊ poſt ex oibus cōcludit in. §. ex his. ⁊ oēs ille auctoritates itelligūtur cū quis cōfiteri cōtēnit. n ¶ Serpēs. i. diabolus: qui ſerpēte vtebatꝫ tanq̄ʒ organo. vel itellige ad litterā.

o ¶ Confeſſionem. ⁊ q: in ſeipſo inuenit originē pcti.

p ¶ Non reuocabatꝫ. q: irremediabile fuit peccatū eius: ⁊ impoſſibile eſt eū reuocare ad penitētiam: vt. j. diſt. ij. §. ꝙ autem reprobi. ver. impoſſibile. hoīs autem pec-

catum fuit remediabile: ⁊ hoc duabus de cauſis: q2 totũ genus humanũ perierat de pctõ ade: ſed nõ tota angelica nã p pctõ diaboli. Itẽ hõ incitatorẽ habuit ad malũ: quod nõ habuit angelus: ⁊ iõ p aliũ iſte nõ debuit iuuari ſicut nec ille p ſe potuit ſurgere: ⁊ ideo pctm̃ diaboli fuit irremediale ⁊ nõ peccatum hominis.

a ℭ Reges. Pharao rex egypti: de quo hĩ. ĩ. xxij. q. ij. §. ecce q. ⁊ abimelech rex gerare: de quo hĩ. xxxij. q. iiij. nemo. ⁊ ĩ. xxxiij. q. j. ſi per ſortiarias.

b ℭ Paſſiones .i. delicta. xv. q. i. illa.

c ℭ Orationibus. ĩ. xxxiij. q. j. ſi p ſortiarias.

d ℭ Precepit. in leuitico.

e ℭ Ut lepra .i. aliq̃ macula. Sunt autẽ q̃ttuor gñã lepre: in cute in capillis i domo in veſte. In capillis lepra dr̃ alopecia: fluentibus ſanie capillis: ſi in caluitio vl̃ i alia pte capitis albus vel rufus calor inuentꝰ fuerit plaga lepre eſt. In cute lepra cognoſcit̃ ſi i illa fuerit albor .i. pallida albedo: vel puſtule et hmõi. Lepra veſtis erat macula alba vel ruffa. Siĉ in domo dicebat̃ lepra tal̃ macula: ⁊ macula in pariete pallore vl̃ rubore deformis ⁊ oia iſta iudicabant̃ arbitrio ſacerdotis. Si enĩ i hõie lepra nõ erat perſpicua recludebat eũ ſacerdos i domo ſua ſeptẽ diebꝰ: qbus expletis ſi nõ creuerat lepra iterũ recludebat eũ alijs ſeptẽ diebꝰ: q̃ ſi nec tũc creuerat mũdũ eũ iudicabat q2 ſi ſcabies erat lauabat hõ veſtimẽta ſua ⁊ mundus erat: cũ v̊o pſpicua erat lepra ſepabat̃ .i. iudicabat̃ imundus ad arbitriũ ſacerdotis: ⁊ habebat hõ veſtimẽta ſua diſſuta .i. ſcilia ad iduendũ vel exuẽdum vt ſic cognoſceretur: ⁊ caput raſũ vt poſſet cognoſci: oſ q̃ veſte cõtectum ne ſtorẽ loquẽdo diſ

iudicatus eſt: vnde in deſperationis ꝓfundum merſus eſt dum ait: Maior eſt iniquitas mea ꝙ̃ vt veniã merear: vagus ⁊ ꝓfugus exiui a facie dñi: ſignificans eos qui peccata ſua cõfiteri diſſimulant cõſpectui diuine miſerationis indignos haberi. Reges[a] quoqȝ qui ignorãtia duci in abraã deliquerãt: non niſi eodẽ orante ſanari meruerũt. In quo figuratur q̃ paſſiones[b] morũ nõ ſanant̃ niſi orõnibus[c] eccl̃ie. Moyſi quoqȝ precepit[d] dñs vt lepra[e] ſiue i cute ſiue i domo[f] ſiue in veſte ſiue in crine appareret ſacerdoti oſtẽderet̃: ⁊ iuxta eius arbitriũ ſeparata[g] eius iudicio cõtaminaretur[h] vel mundaretur. Saul quoqȝ cũ a ſpiritu maligno vexaret̃ nõ poterat ad ſane mentis officium redire niſi prius dauid pſalteriũ arriperet ⁊ corã eo pſalleret: ⁊ ita ab eiꝰ vexatione ceſſaret diabolus. In quo myſtice oſtẽditur q̃ quicũqȝ diabolo pp peccata mancipat̃: ab eiꝰ dominio eripi nõ valet niſi dauid id eſt eccleſia pſalteriũ accipiat: ⁊ coram eo pſallat: id eſt ſpũalis grẽ eum participẽ faciat: ⁊ ſalubriter admonendo ⁊ pie pro eo orando ⁊ exempla boni operis ſibi pbendo diabolum ab inuiſibili eius vexatione cõpeſcat. Dauid quoqȝ cũ adulterium cõmiſiſſet ⁊ homicidium nõ ante audiuit a ꝓpheta[i]: Tranſtulit a te pctm̃ tuum dñs: anteꝙ̃ ipſum peccatum cõfiteretur: prius enĩ ꝓphe pctm̃ redarguenti confeſſus eſt: ⁊ poſtea audiuit: Tranſtulit dñs peccatũ tuũ a te. Achab[k] quoqȝ cũ de i

nocentis[l] ſanguinis effuſiõe ſñiam cõminantis dei audiret induit ſeipm̃ cilicio ſatiſfaciens deo per penitentiã. vnde dñs ad heliã ait: Qm̃ achab reueritus eſt faciem meã non inducã malum in diebꝰ eius. Niniuite cũ audirent adhuc quadragita dies ⁊ niniue ſubuertetur: ex edicto regis ⁊ principũ penitentiam egerũt dicentes: Quis ſcit ſi conuertatur ⁊ viuat ⁊ ignoſcat deus ⁊ relinquat[m] poſt ſe bñdictionẽ? hac humilitate ⁊ ſatiſfactione imminente ſubuerſionẽ euadere meruerunt. Quorũ exẽplis euidenter oſtendit̃ q̃ nullus a deo cõſequatur veniã niſi pmum ſatiſfecerit ſibi p penitentiã. Nabuchodonoſor quoqȝ pp ſuperbiã ſuã a rationabili mẽte in beſtialẽ[n] animũ cõmutatus eſt: atqȝ a regno ſuo profugus recedẽs nõ ante regnum recepit ꝙ̃ cõuerſus deum pdicauit. Deniqȝ plebs iſraelitica ob culpam ſue tranſgreſſionis captiuitati tradita non ante liberari meruit ꝙ̃ ſua peccata cõfitens danielis ⁊ aliorũ ſanctorum precibus veniam accepit. ℭ In euangelio[o] quoqȝ venientes ad ioãnem vt baptizarentur ab eo baptiſmo penitentie[p] primum cõfitebant̃ peccata ſua: oſtendentes q̃ quiſqȝ debet peccata ſua dãnando cõfiteri ⁊ innouationẽ melioris vite ꝓmittere: ſi regenerationis deſiderat gratiam accipere. Chriſtus quoqȝ alios legitur ſuſcitaſſe a mortuis: alios a lepra mundaſſe: alios illuminaſſe: aliorum membra paralyſi diſſoluta conſolidaſſe; omniũ tamẽ ſani

ſunderet: ⁊ habitabat ſolus ex̃ caſtra: ita vt a mortuo nihil differre videret̃. Itẽ ſi lepra veſtis erat pſpicua cõburebat̃ veſtis: ſi dubia recludebat̃ veſtis ſeptẽ diebꝰ: ſi creuerat macula adiudicabat̃ lepra: ſi nõ creuerat abluebat̃ veſtis ⁊ recludebat̃ alijs .vij. diebꝰ: poſt quos ſi ſacerdos inueniebat creuiſſe leprã rũpebat eã. Siĉ hoſtiũ domꝰ leproſe claudebat̃ .vij. diebꝰ poſt quos ſi ſacerdos inueniſſet creuiſſe leprã iubebat erui lapides leproſos ⁊ pijci ex̃ ciuitatem ⁊ domum radi intus p circuitũ ⁊ pulueres raſure ſpargi ex̃ ciuitatẽ in loco imũdo: ⁊ alios lapides ſubſtitui in domo ⁊ luto alio liniri domũ: q̃ ſi iterũ rediret macula ⁊ pſeuerans lepra eſt deſtruebatur domus ⁊ ligna ⁊ lapides ⁊ puluis extra ciuitatẽ pijciebant̃ in locum imundum.

f ℭ In domo. Nõ dicĩt de veſte ⁊ de domo q̃ ei ad lr̃az poſſit lepra ineſſe: ſȝ ſi domꝰ vel veſtis offerret̃ ab aliquo in miſteriũ deputãda antea ſacerdoti offerebatur: ⁊ ſi aliqua inerat macula qua ad miſteriũ impediretur ſacerdotis iudicio relinq̃bat̃.

g ℭ Sepata. quo ad officiũ vl̃ miſteriũ.

h ℭ Contaminaretur. domus vel veſtis vel cutis .i. contaminata vel imunda iudicaretur.

i ℭ A propheta. id eſt nathan.

k ℭ Achab. ĩ. ea. di. iij. §. ecce achab.

l ℭ Innocentis. ſcȝ nabute. xxiij. q. viij. conuenior.

m ℭ Et relinquat. ſ. nobis qui eum ſequimur vel poſt cõminationẽ a ſe datã.

n ℭ In beſtialem. ĩ. xvij. q. iiij. miror.

o ℭ In euangelio. hic trãſfert ſe ad auctoritates noui teſt.

p ℭ Pnie. nõ remiſſionis. nã venientibꝰ ad illũ regrebat̃ penitentia: nõ aũt in nr̃o baptiſmate quod re

Mat. xij. b
Jone. iij. b
Dan. iiij. f
Dan. ix.
Mat. iij. a
Jo. xi. c.
Luc. xvij. c
Mat. ix. c.
Mar. ij. a.

ſufficiens eſt: vt.ſ. de conſe.diſtin.iiij.ſi
Luc.iiij.f. ne penitentia.
a ¶ Uel amicorum. hoc enim deus amat vt multi rogent.ſ. eo.ſicut.
Matth. viij.a. b ¶ Raboni. id eſt magiſter.
Mar.j.d. c ¶ Mortuos.ſ.filiā
Luc.v.c. archiſynagogi filiū
Mat.ix.c. vidue et laçarū.ſ.eo.
Luc.vij.c. quem penitet.
Jo.xj.f. d ¶ Quartuz.Unde
Luce xviij.g. hoc gra.habuit igno ramus niſi dicatur
Mat.xx.d hoc de mattheo intel ligi:cui cum dñs di ceret ſequere me:re ſpondit dño: Pater meus mortuus eſt volo eum ſepelire.
Matth. viij.c Tūc dñs ait:Dimit te mortuos ſepelire mortuos ſuos.
e ¶ Peniteſ.dauid: vt.ſ.di.iij.ille rex.
f ¶ Tacui.peccata.
g ¶ Oſſa.virtutes:q bus anima ſuſtētat vt oſſibus corpus.
h ¶ Dum clamarē. iactando me de me ritis meis.
Prouer. xviij.a i ¶ Non claudet.a. non conſtringet te finaliter.
Pſal.xxj.a k ¶ Non clauſeris os.non confitendo.
l ¶ In pfundo vitio rum.Unde pctōr cū venerit in pfundum
Pſal. lx viij.d. vitiorum contēnet. xvij.di.nec licuit.
¶ Ex his omnib.
¶ Caſus. Infert.G. ex ſupradictis φ ſine cōfeſſione nullus ve niam meretur: et ad hoc inducit ſequētes auctoritates.Sequē tia tria.c.plana ſunt
Pſal.cxxix ſcʒ ſufficit.et non ſuf ficit.et.c.nouit. illud
eccli.xvij.c aūt.c.quod poſtea ſe quitur.ſ.aliud.poſi tuʒ eſt.ā.xj. q.j. et ibi caſuʒ inuenies.Ben. tamē ſic breuiter po nit hic caſum.Dicit
Pſal.xcix.a h φ abſtinere debet a multis q vnū illici tum cōmittit: et ita probatur φ ſatiſface re tenetur.
P Enitentia.
m ¶ Non ne gētur.nam g diffi

latem pelitiō,ppriē vocis vel amicorum[a] legit preceſſiſſe. Luca enim referēte didici mus φ,p ſocru petri pri[9] ro gatus eſt φ eam ſanitati red deret. Leproſus vo ille quē dñs deſcendēs de mōte mū dauit prius clamauit ad eū: Dñe ſi vis potes me mūda re.quē poſtea tangēdo mun dauit. Cecus quoqʒ dū cla maret ad eum: Miſerere mei fili dauid: interrogauit eum ieſus:quid vis vt faciā tibi?ait: Raboni[b] vt videam lumen. Tres quoqʒ mortu os[c] audiuit quos aliorʒ ora tionibus reddidit vite:quar tuʒ[d] quoqʒ diſcipulo nūcian te audiuit:ſed qʒ defuerunt viui qui ,p eo precarent reſu ſcitari nō meruit. Quib[9] ni miruʒ exēplis euidētiſſime dat intelligi φ ille quem gra uioris culpe macula īficit ni ſi cōfeſſione ,pprij oris vel ec cleſie interceſſione ſuffragā te ſanari nō poterit. Hinc pe nitens[e] ille qui prius tacēdo peccata flagellari meruerat poſtea correpto dicebat: Qm tacui[f] inueterauerūt oſſa[g] mea dum clamarē[h] tota die. Hic xps ex perſona membrorum ait: Non abſorbeat me ,pfun dum:neqʒ vrgeat ſup me pu teus os ſuū. Quod Augu. exponit dicens: Puteus eſt humane iniqtatis,pfunditas in quam ſi cecideris nō clau det[i] ſuper te os ſuū ſi tu non clauſeris[k] os tuū. Confitere ergo et dic: De ,pfundis cla maui ad te dñe: et euades. Claudet ſup illum dñs q in ,pfūdo[l] contēnit:a quo mor tuo velut ab eo qui nō eſt pe rit cōfeſſio. Hinc idē ,pphe ta ait: Introite portas ei[9] in ɔfeſſiōe oſtēdens ad portas miſericordie nō niſi per ɔfeſ ſionem pctī aliquē poſſe atti gere. Hinc etiā beatus ioan nes baptiſta et ſaluator no ſter exordiū pdicationis ſue

a penitentia ſumpſerunt di centes: Penitentiam agite appropinquabit eniʒ regnū celorʒ:oſtendentes ad regna celorʒ neminem poſſe attin gere niſi ,pmum per peniten tiam deo curauerit ſatiſface re. ¶ Hinc etiam in actib[9] apoſtolorʒ legitur φ creden tes veniebant ad apoſtolos annunciantes actus ſuos. ¶ Ex his omnibus facile monſtratur ſine confeſſione nullū veniaʒ poſſe ,pmereri. Hinc etiam Leo papa ait:

S Ufficit penitenti con feſſio: que primū do mino offertur deinde ſacer doti qui,p delictis penitentiū precator accedit. Item.

P Enitentia que dilata eſt cum ſtudioſius pe tita fuerit nō[m] negetur:vt eo modo ad indulgētie medici naʒ aīa vulnerata[n] pueniat. Itē aug.in ſer. de penitētia.

N On ſufficit[o] mores in melius cōmutare et a pteritis malis recedere: niſi etiā de his q̄ facta ſunt ſatiſ fiat dño per penitentie[p] dolo rem p humilitatis gemitū p ɔtriti cordis ſacrificium co operātibus elemoſynis et ie iunijs. Item Ambroſius.

N Ouit dñs mutare ſen tentiam[q] ſi tu noueris emendare delictum. Item Leo papa.

A Liud[r] quidē eſt debi ta iuſticie repoſcere[s] aliud ,ppria[t] pfectionis amo re ɔtēnere. Illicitorʒ veniaʒ poſtulantem opʒ etiā a mul tis licitis abſtinere dicente aplō: Omnia mihi licent[u] ſʒ non omnia expediūt[x]. vnde ſi penitens habeat cām quā negligere forte non debeat melius expectet eccleſiaſticū φ forenſe iudicium. Item Hieronymus in malachia.

Q Ui ſanctus ſacerdos ē et comedit ī paſcha[y] dñi accingatur baltheo caſti

decila etatis ſ.ſ.xxxiij. q.ij.ancillam.et.ſ.e. di.vij. nemo.
n ¶ Uulnerata. de lictis.
o N On ſufficit. quo ad famaʒ exteriorē:ſufficit eni quo ad deum dūmo do non contēnat.
p ¶ Per penitentie. ī.ea. diſtin. ſi pecca tum dauid.
q N Ouit. ¶ Sententiā. comminationis: vt xxij.q.iiij.incōmuta bilis.et in hoc ſimi lis eſt ,ori quo ad interlocutoriam.ff. de re iudi.φ iuſſit.
r A Liud.ā.xj.qō.j. aliud.
s ¶ Repoſcere.ā.ſ. iiij.q.j.quod debet.
t ¶ Propria .ff. de mino.l.ſi iudex.
u ¶ Licent. hoc expo ſui.ā.xj.q.j.aliud.
x ¶ Expediunt.vt de bituʒ repetere: vt.ā. xiiij.q.j.quod debe tur:ſed non expedit cum ſcandalo. Item temporalia accipere. j. q. j. iudices. Item omnibus cibis idif ferenter vti licet. xj. q.iij.ad menſam.ſed nō expedit.xxvij.q.j. omnes. Item vxores gentilem derelinqre licet. xxviij. q. j. iam nunc:ſed nec expedit vt ea.q.j.ſic enim.
Q Ui ſanctus.
¶ Caſus. Di citur in hoc.c. φ ſa cerdos qui bon[9] eſt et digne vult accipere corpus xpi debet in caſtitate permanere: peccator autem quē conſcientia ,ppria re mordet penitere de bet et ingredi eccleſiā de qua fuerat propter peccata egreſſus. Lu cerne ardentes.i.ope ra noſtra ſint arden tia charitate et alijs lucentia p exemplū.
y ¶ In paſcha.i. in tranſitu de vitijs ad virtutes: qʒ paſcha tranſitus interpreta tur. de conſe.di. iiij. per aquam.

a ¶ Peccator. Ex hoc vi. q conſtitut[us] in mortali poſſit auctori tate ſua a cõione ſacrorũ abſtinere iux. illud: Probet ſe hõ. ⁊ ſic de pane illo edat ⁊c. de cõſe. di. ij. q ſcelerate. Et ideo lau datur mulier q̃ menſtrua patitur ſi ex reuerẽtia abſtinet. ſ. v. di. ad ei[us]. ⁊ ar. j. de cõſe. di. ij. q̃tidie. ſ; cõ. ſ. e. di. ſũt q arbi trantur. ⁊ c. facili[us]. ⁊ j. e. in actiõe. In cõtrarijs iſtis di. q nemo au ctoritate ſua ſ; ſacer dotis dz abſtinere a cõione altaris. Sol. abſtinet qs pcti cõſci[us] aliqñ pp reuerẽtiaz: qd cõmẽdat: vt h ⁊ i ſſib[us]. aliqñ pp ſatiſ factionem delicti pu tãs talẽ abſtinẽtiã p deſſe et nõ iniũcta ei aliq̃ pnia a ſacerdote qd inhibetur in cõtrijs. S; ⁊ i illo caſu vbi ob reuerẽtiã abſtinet pp crimis cõſciaz di ſtiguo: vt ſi ſcãdalũ ex ei[us] abſtinẽtia orit cõpelli pt a plato ſuo ad ſumẽdũ euchari ſtiã vel petendũ. ar. j. de cõſe. di. ij. ſi qs intrat ⁊ c. ſeculares. ſi vero nõ eſt ſcãdalũ bñ fac ab ſtinẽdo. j. de cõſe. di. ij. q̃tidie. hodie tñ vi tolli iſta diſtictio: vt ex. de pe. ⁊ re. omnis.

b ¶ Remordet. ſ; q no. ſ. xvi. q. i. mõachi

c ¶ Eccliaz. i. vnitatẽ eccle p fidẽ ⁊ charita tez. Nec eni intelligi põt de ingreſſu corpalis eccle: nemo nãq; p pctõ aliquo abſtinẽdus eſt ab ingreſſu eccle niſi ſit excõicat[us] vl' iter dict[us] ex iuſta cã. j. e. q. iiij. vir cũ pp. i. xj. q. iij. excõicatos.

d Si agam[us]. ¶ Caſus. Dixit hiero. in hoc. c. q ſic de[us] pp pniam reuocat ſniam in cõtumaces latã: ita pp negligentiã penitẽdi bona reuocat q̃ pmiſit: ⁊ hoc probat exẽplis. ſ. hierlm. ⁊ ſamarie: ex qb[us] ciuitatib[us] qdã fuerũt a ſupplicijs liberati alij vero bona q̃ fecerũt perdiderunt.

¶ Si agam[us]. ¶ Caſus. Dicit hiero. q ſicut deus pp pe nitentiã reuocat ſniaz ẽt cõ cõtumaces latã: ita pp penitẽ di negligentiã bona reuocat que pmiſit: ⁊ hoc pbat exẽ plis hieruſalem ⁊ ſamarie nabuchodonoſor ⁊ ezechie.

e ¶ Rurſus. verba Gratiani.

f ¶ Eundem. ſ. amos: de quo locutus fuerat hiero.

g ¶ Quorum. ſ. habitatorum.

Quamobrẽ. ¶ Caſus. hoc. c. diuiditur i duas ptes. In pma ponunt vba danielis iterptãtis viſionẽ na buchodonoſor ⁊ dicẽtis ſibi: Placeat tibi cõſiliũ meuz: pctã tua elemoſynis redime ⁊c. In ſcda ponũt vba hie ro. dicẽtis inutile videri cõſiliũ pphete. Ex q̃ eni predixit ſniaz in viſiõe regis q d valz cõſiliũ ei[us] cũ ſnia dei mutari nõ poſſit. Qui rñdet dicẽs q ſepe ſniaz cõminationis re uocat de[us]: ſicut appet exẽplo ezechie regis niniue ciuita tis: ⁊ lz rex admiſerit cõſiliũ pphe ⁊ ſnia dilata fuerit tñ fuit poſtea iflicta: q2 locut[us] fuit ſupbiẽ dicẽs: Nõne hec eſt babylõ mag. ⁊c. Scda ps ibi ſi p dixit. ⁊ niniuitaz: hoc ẽ i iona ppha. Irreuerẽtiaz. i. male ⁊ cõ reuerẽtiã ⁊ eqtatẽ. Que aũt fuerit viſio di in apparatu ⁊ in hiſtorijs dicetur.

tatis ⁊ audiat cũ apoſtolis: Sint lumbi veſtri pcincti ⁊ lucerne ardentes i manib[us] veſtris: qui aũt peccator[a] eſt ⁊ quẽ remordet[b] ppria con ſcientia cilicio penitentie ac cingatur: ⁊ plangat vel ppria de licta vel populi: ⁊ ingrediatur eccleſiã[c] de qua pter pecca tum fuerat egreſſus: ⁊ cubet vel dormiat in ſacco: vt pteri tas delitias p quas deũ offẽ derat vite auſteritate compe ſcet. Item in Amos ppha.

Si agamus[d] peniten tiam ipm quoq; ſue penitebit ſnie. Rurſus[e] iuxta eũdem[f] Hiero. pmittit pro ſpera ſi penitentiã egerim[us]: q ſi negligẽtia diſſoluamur ⁊ illum penitebit ſpõſionis promiſſaq; mutabit: cui[us] rei exemplum ſamariã ⁊ hieru ſalẽ habere poſſum[us] quorum[g] alij de iminentibus ſuppli cijs liberati ſunt: alij que pa

tribus pmiſſa fuerant pdide runt. Item ſup Danielẽ.

Quamobrem[h] cõſiliuz meum placeat tibi: ⁊ peccata tua elemoſynis[i] re dime[k]: ⁊ iniquitates tuas in miſericordijs pauperum ſi forte[l] ignoſcat deus delictis tuis: ſi pdixit ſniam que mu tari nõ poteſt[m]: quõ hortatur ad elemoſynas pauperuz ⁊ miſericordiã vt dei ſentẽtia permutetur? Quod facile ſol uitur exẽplo regis ezechie: quem eſaias dixit eſſe mori turũ[n]: ⁊ niniuitaz: quib[us] di ctum fuerat: Adhuc q̃dra ginta dies ſunt ⁊ niniue ſub uertetur: ⁊ tamen ad preces ezechie ⁊ niniue dei ſentẽtia mutata eſt[o]. Rurſus bona agenti ſe aſſerit[p] polliceri in dulgentiam: alioquin[q] ⁊ in reuerentiã[r] loquitur deus ſe mala minari ſuper gentẽ: ⁊ ſi bona fecerit minas in cle

h ¶ Quãobrez. Illud tãgit qd nabuchodonoſor vidit i ſomno arborẽ in medio terre ptingẽtẽ vſq; ad celũ: ⁊ ſub ea habitabãt aĩalia ⁊ beſtie: ⁊ in ramis volucres: ⁊ ex ea veſcebatur oĩs caro: ⁊ ecce vigil ⁊ ſanct[us] deſcẽdit ⁊ ait: ſuc cidite arborẽ ⁊ ramos ⁊ fruct[us] eius: ⁊ fugiẽt ex ea beſtie ⁊ volucres: ſ; germen ei[us] in terra ſinite: ⁊ cũ feris ſit ps eius: ⁊ ab humano cõmu tetur cor ei[us]: ⁊ ſeptẽ tpa cõmutẽtur ſup eũ. Qd ſomniũ daniel i terpretat[us] eſt ⁊ ait: Tu es rex arbor ea q̃ lua luiſti ⁊ ptãs tua i ter minis terre ⁊ audi uiſti puigilẽ altiſſi mi ſniaz ſup te: ⁊ ab hoibus eijcient te ⁊ cũ feris erit habitatio tua: fenum vt bos co medes: ſeptẽ tpa. i. ſe ptẽ anni mutabuntur ſup te: ⁊ relinquetur ti bi ſemẽ vel germen radicis: q2 regnum tuũ reſtituetur tibi: q̃ obrẽ audi cõſilium meũ: pctã tua elemo ſynis redime: forſã ignoſcet tibi deus. Poſt annũ aũt de ambulabat rex i au la ſua ⁊ ſupbe loqbatur dicẽs: Nõne hec ẽ ba bylon quã ego edifi caui in robore regni ⁊ i glia decoris mei. Adhuc erat ſermo i ore ei[us] ⁊ ecce vox de ce lo dicẽs: Tibi di nabuchodonoſor: regnũ tuũ trãſit a te ⁊ cũ feris habitabis ſeptẽ tpib[us] donec ſcias q dñetur altiſ ſim[us] vniuerſis regnis hoiuz. ⁊ ſtati ex hoib[us] abiect[us] ẽ ⁊ vt bos fenum comedit: ⁊ rore celi caput eius infectum eſt ⁊c. donec capilli eius in ſimilitudinem aquilarum creſce rent ⁊ vngues eius quaſi vngues auium.

iiij. re. xx. a
Eſa. xxxviij. a.
Jone. iij. b

hiere. l
vij. b

i ¶ Elemoſynis. Elemoſyne nãq; a morte liberãt pctõ rẽ q p dlicta ſubruerat: vt. j. e. di. medicla. ſ. ea. di. miror. Elemoſyna liberat a morte.

k ¶ Redime. Iſtud redime ponitur puatiue: q2 pprie nõ eſt hec redemptio. ſimile ff. cõmo. ſi vt. §. vlti. ff. de leg. cõmiſſo. lege fundo. ff. qd vi aut clam. ſi vitem. §. ij.

l ¶ Si forte. ſ. di. lxxxvi. nõ ſatis. ⁊ c. dñs nõ vult. dubi tãter dixit: q2 deeſſe põt cõtritio cordis. ar. ſ. e. q. ij. admo nere. ⁊ nõ valẽt elemoſyne niſi ex bono fõte ⁊c. vt. lxxxvi. di. nõ ſatis. vel iõ ſub dubietate poſuit: ne ſecuritas ne gligentiã ⁊ negligentia offenſaz pſtaret: vt. j. c. pdixerat vel ponitur forte aſſertiue: vt in euãg. forſitan ⁊ patrẽ meũ cognouiſſetis ⁊c. j. di. iiij. ne forte ff. de rei vẽ. itẽ ſi. §. j.

m ¶ Non põt. i. non contingit hoc ſm eos cõ quos h loqr.

n ¶ Moriturũ. propter pctm quod cõmiſit qñ ſupbiuit de victoria quã habuit de inimicis eã ſibi attribuens.

o ¶ Mutata eſt. nõ per iudicij veritatẽ ſed eorum mu tatione qui conuerſi per penitentiã meruerũt liberari.

p ¶ Aſſerit. dñs loqns hieremie. ⁊ ſũt vba hier. ſup dan.

q ¶ Alioqn. i. niſi pſtaret idulgẽtiaz agẽti bona cur iſfer ret mala agẽti mala: ⁊ hoc ſeqtur: equũ eſt eni vt ſic male agẽtibus iſfert mala: ſic bñ agẽtib[us] parcat ⁊ cõferat bona.

r ¶ In reuerentia. i. contra equitatem reuerendaz: vel

ad hoc vt omnes eidem reuereamur tantum.
a ¶ Uitijs.ſ.diſtin. lxxxvj.odio.
b ¶ Ad menſem duodecimū. vſq ad annum) peccata elemoſynis redemit poſt ſuperbiuit.
c ¶ Forſitan.verba danielis.
d ¶ Dubitet.i.ꝓponat ſm formam dubietatis.vel dic vt.ſ. in princi.
e ¶ Audacter.ſ.viij.q.j.ſi ergo.xxij.q.v. ſi paulus.hoc aduerbiū determinat verbum vel participiū ar.ad hoc.xciij.diſti. diaconi.

¶ Jde benignū. ¶ Caſus. Filij iſrl' ſeruierūt octo annis regi meſopotamie:ꝛ poſtea liberati ſunt ab othonielc.Di ḣ ꝙ in illo ſcō ſignificaꝛ ꝙ q̄to tpe aliqs ſtetit in pctīs ſeruiendo diabolo tā to tempore dꝫ eſſe in penitentia ſeruiēdo deo. Jn fine dicit ꝙ ſi cui illi nō fuerunt liberati niſi ad inſtantiam precū ita non liberantur aliqͣ niſi per preces.

Dan.iiij.c

f ¶ Uide.o tu auditor.
g ¶ Miſcentē.ſ.di. xlv.diſciplina.
h ¶ Cuſarſaton.q̄ humiliatio eoꝝ interpretaꝛ in libro iudicum:hic eſt diabolus cui humiliāde ꝛ affligēde tradunꝛ anime q̄ xp̄i humilitate cōtempta in ſuperbiam ſe extollūt. Et iſte cuſarſaton fuit rex ſyrie ꝛ meſopotamie cui ſuinit iſrl' octo annis eo ꝙ preuaricatus eſt in ꝑceptis dn̄i ſeruiendo idol' mortuo ioſue quē liberauit othoniel frater caleph in quo erat ſpūs dn̄i poſtq̄ ppl's clamauit

Cuſarſaton quid repñtat.

Judic iij.b.

mentiā cōmutare. Rurſus aſſerit polliceri: ꝛ ſi male fecerit dicit ſuam mutare ſententiā:nō in homines ſed in opa q̄ mutata ſunt: neq eni deus hoībus iraſcit ſed vitijs[a]:que cū in homine non fuerint nequaq̄ punit quod mutatū eſt. Dicamus qdeꝫ ꝛ aliter. Fecit itaq nabuchodonoſor rex iuxta danielis cōſiliū miſericordias in pauperes:ꝛ idcirco vſq ad menſem duodecimū[b] in eo dilata eſt ſnīa:ſed q: poſtea ambulans in aula babylonis gloriatur ꝛ dicit: Nōne hec eſt babylon magna quā edificaui in domo regis ꝛ in robore fortitudinis mee ꝛ in glīa nois mei?bonum miſericordie ꝑdidit malo ſupbie:forſitan[c] ignoſcet deus delict] tuis. Cum beatus daniel preſcius futuroꝝ de ſentētia dei dubitet[d] rem temerariam faciunt qui audacter[e] peccantibus veniam pollicenꝛ:ꝛ tn̄ ſciendum eſt ꝙ nabuchodonoſor regi bona opera faciēti venia repromittiꝛ. I deꝫ.

Jde[f] benignum dn̄m miſericordiā cū ſeueritate miſcentē[g]:ꝛ ipſius pene modū iuſta ꝛ clementi de liberatione penſantē: ꝛ ideo nō in ppetuuꝫ tradidit pene delinquētes: ſed q̄to(inqͭ) tpe ſeruierunt cuſarſaton[h] hoc eſt octo annis. Diſce ꝛ hoc o tu auditor quiſqs ille

ad dn̄m tradit̄ cuſarſaton in man' othonielis in pugna qn̄ pugnauit ꝯ euꝫ:vt legiꝛ in lib.iudicū.c.ij.ꝛ.iij.
i ¶ Tanto.ſ.ſaltem ꝛ ſi non plus.
k ¶ Nihilominus.J.di.iij.productior.contra:ſed ibi de peccato primi parentis tantum vel de pena interiori hic autem de exteriori.J.di.iij.iudas.
l ¶ Penitendo.ſ.ea.di.§.ex his.ver.quartum quoq.
m ¶ Suſcitauit.ſaluatorē othonielē.i.filiū cenez fratrē caleph minorem:cui caleph axam filiam ſuā dederat in vxorem:ꝓ eo ꝙ dederat ei ciuitatē cariathſepher.id eſt ciuitatem lr̄aꝝ.hic ergo othoniel quaſi ſaluator filijs iſrl' eſt miſſus cum ſup eos eſt dux conſtitutus a dn̄o.interpretatur aūt othoniel tps mihi dei:hoc eſt aliqs militie celeſtis angelus q ſibi tps a deo diſpēſatū accipiēs mittitur in adiutoriū eoꝝ q hereditatē cupiunt ſalutis.D.

Othoniel fuit filius cenez.

es qui tibi cōſcius es alicui[9] erroris:ꝛ q̄to tpe erraſſe te noſti ꝛ q̄to tpe deliquiſti:tāto[i] nihilominus[k] tēpore humilia teipſum deo:ꝛ ſatiſfacito ei in cōfeſſione penitentie: nō expectes vt humiliet te cuſarſaton ꝛ inuito te neceſſitas extorqueat penitentiam:ſed ipſe ꝑueni ipſi[9] tortoris duriciam:q: ſi teipſuꝫ emēdaueris ſi teipſuꝫ correxeris pius eſt dn̄s ꝛ miſericors:qui vindictā tēperet ab eo q illam penitendo[l] preuenit. Sed illud cōſideremus q: donec ſeruierunt cuſarſaton hi traditi ꝓ delictis ſuis fuerant ꝛ nō clamauerūt ad dn̄m:nemo ſuſcitat[9] eſt q ſaluare eos poſſit: cum ꝟo clamauerunt ad dn̄m tunc ſuſcitauit[m] dn̄s ſaluatoreꝫ iſrl' ꝛ ſaluauit eos. I dem.

Eccleſia xp̄i eſt nō habens maculā[n] neq rugam[o] aut aliqd iſtiuſmodi: qui ergo pctōr eſt aliqua ſorde maculat[9] de eccleſia[p] xp̄i nō poteſt appellari nec xp̄o ſubiectus dici:poſſibile autē eſt vt quō eccleſia xp̄i q̄ pri[9] rugam habuit ꝛ maculā[q] ꝛ imundiciam ꝛ poſtea reſtituta eſt: ita ꝛ peccator currat ad medicū: q: nō hn̄t opus ſani medico ſed male habētes vt curentur vulnera ipſorum:ꝛ fiant de eccleſia q̄ eſt corpus xp̄i. I dem.

Uper tribus[r] ſceleri-

¶ Eccleſia xp̄i. ¶ Caſus. Di ḣ ꝙ pctōr nō eſt in eccleſia q̄ nō hꝫ maculam neq rugā ſicut olim habuit:q vero vult eſſe in eccleſia vadat ad medicum vt purgeꝛ a macula: ꝛ fiat de eccleſia que eſt corpus eius.
n ¶ Maculā. hereſis vel mortalis pctī: vt.ſ.di.xxj. q̄uis.ſ. proxi. cauſa.qō.iiij. recurrat.
o ¶ Rugam.ſ.ſchiſmatis: vel venialis peccati.
p ¶ De eccleſia.ſ.xxiiij. q.iiij.forte.ꝯ.ꝛ.c. hec aūt vita.ꝯ.Solu.Eccleſia qn̄q large ſumitur vt granū ꝛ paleam cōplectaꝛ:vt eſt in ꝯrijs.ſ.xxxij.qō. iiij.recurrat. vel dic aliud eſſe de eccleſia qō ḣ negatur de malis aliud eſſe in eccleſia qō in ꝯrijs cōcediꝛ. Uel diſtingue: nam ſunt qdam in eccleſia noie ꝛ re:vt boni ꝛ catholici vt ḣ:qdaꝫ nec noie nec re vt preciſi ſ.xxiij.q.iiij. ſi quis a catholica.qdaꝫ noie tm̄ vt in ꝯrijs: qdaꝫ re tm̄:vt de ꝯſe. diſti. iiij.non dubito.
q ¶ Et maculaꝫ. Uñ ꝓpheta. Jn pctīs dimi ſi matrē veſtram: vt j.xxxv.q.j.c. vlti.

¶ Uper tribus. ¶ Caſus. hoc c.diuidit in duas ꝑtes. Jn ꝑma ponunt ꝟba amos ꝓphete cōminātis ppl'o damaſci ꝛ azahel regi ei'ꝛ qui dece trib' grauiter afflixerat.q.d.ſi azahel ppl's damaſci ſemel vel bis tm̄ modo ppl'm meū eſſet pſecut[9] forſitan parcerem illi:ſed q: diu expectaui eū ad penitentiā vt cōuerſus reciperet ſanitatē:ꝛ ipſe abuſus patientia mea tertio ꝛ quarto affligit cogor mutare ſnīam vt plagis corripiam eū. Jn ſecunda parte exponit verba ꝓphete moraliter: ꝛ ſic intendit ꝓbare ꝙ deus nō dat veniā niſi penitenti. Scōa pars ibi iuxta. Sequens.c.pꝫ. Et nota ꝙ prima tabula dicit baptiſmus ſecunda penitentia. Sequens.c.etiam patet.
r ¶ Super tribus. Uerba hec ſunt amos ꝓphete cōminā

tis açabeli regi damaſci: qui decē tribus grauiter afflixerat. q. d. ſi açabel ſemel ⁊ bis tm̄modo populū meū eſſet pſecutus forſitan parcerē illi: ſed qꝛ diu expectaui eū ad pniaꝫ: vt ꝯuerſus reciperet ſanitatē: ⁊ eꝯ ipſe abuſus eſt patiētia mea tertio ⁊ quarto afflixit: cogor mutare ſententiā vt plagis corrigā delinquentes.

interdictum generale ponatur excepta intelligūtur. extra de ſponſa. non eſt vobis. Itē hoc facit penitentia quod baptiſmus quo ad vitam eternā: non quo ad hoc vt poſſit quis iure ſuo diſpenſationem acta penitentia: vt extra de vo. c. j. infi. ⁊ J. di. vj. c. j.

nitētiam ſ miniſtratur tēpore interdicti.

bus damaſci ⁊ ſuper q̄ttuor nō ꝯuertaꝫ[a] eū. ❡ Juxta[b] tropologiā[c] hoc poſſum⁹ dicere. primū peccatū eſt cogitaſſe que mala ſunt: ſcd̄ꝫ cogitatiōibus acqeuiſſe puerſis: tertium qd̄ mēte decreueris opere cōpleuiſſe: quartum poſt peccatū non agere penitētiam: ⁊ ſuo ſibi cōplacere delicto[d]. I dem.

Secūda poſt naufragiū tabula[e] eſt culpā ſimplr cōfiteri: imitati eſtis errātem imitamini ⁊ correctum. Errauimus iuuenes emēdemus ſenes: iūgamus lachrymas: ⁊ gemitus copulemus. I dem.

Quia diuinitatis natura ē clemēs ⁊ pia magiſq̧ ad indulgētiam q̄ ad vindictā prona: qꝛ non vult mortē peccatoris ſꝫ vt ꝯuertat ⁊ viuat. Si qs poſt lapſū peccatorū ad veram pniam ſe cōuerterit cito a miſericordie iudice veniā impetrabit. I dem in Malachia.

Ne forſitā peccati immemores tardi⁹ reuertātur: adhuc inquit: Sedere vos faciā in tabernaculis ſicut in dieb⁹ feſtiuitatis[f]: vt quod facit baptiſma[g] hoc faciat penitētia: ⁊ habitēt in tabernaculis ſaluatoris: hoc ē in eccl'ia ſaluatoris. I deꝫ.

Predixerat hieremias[h] ſeptuaginta annos deſolatiōis tēpli: poſt quos rurſum veniret ppl's in iudeā ⁊ reedificaret ibidē templū in hierl'm: que res nō facit danielē negligentē ſꝫ magis puocat ad rogandūꝫ: vt qd̄ deus pmiſit p ſuam clementiā impleat per eoꝝ preces[i]: ne negligētia ⁊ ſupbia pariat offenſam. Deniq̧[k] ēt in geneſi[l] legimus centuꝫ ⁊ viginti annos penitētie cōſtitutos ante diluuiū: qꝛ tanto tpe hoc eſt centū annis noluerūt agere penitentiaꝫ nequaq̄ expectat vt ⁊ viginti alij anni compleātur: ſed infert ante[m] qd̄ poſtea[n] fuerat cōminatus[o]: vnd̄ ⁊ hieremie dicitur: Ob duriciaꝫ cordis populi iudeorū ne ores pro populo hoc: qꝛ nō exaudiaꝫ te: Et ad ſamuelem: Uſq̧ quo luges ſup ſaul? qꝛ ego abieci[p] eū. Jn cinere ergo ⁊ ſacco poſtulat daniel adiplerī qd̄ pmiſerat deus: non q̧ eſſet incredulus futurorum ſed ne ſecuritas negligētiaꝫ ⁊ negligētia pariat offenſaꝫ. I tem Ambro. in ſermone in dominica de abraam.

a ❡ Nō ꝯuertā euꝫ. nō expectabo eū vt cōuertat: ſꝫ plagis corripiā eū. Uel lege interrogatiue: nō conuertā eū. i. nōne cōuertā eū ab inſania ſua flagellādo ipm?

b ❡ Juxta. v̄ba hieronymi.

c ❡ Tropologiaꝫ. i. moralitatē. de hoc q̄re. s̄. di. xxxvij. vino.

d ❡ Delicto. q. d. q̧ in trib⁹ prioribus peccatis ſi peniteat ꝯuertit dn̄s ad eū vultuꝫ clementie ſue: ſi vero non penitet auertitur ab eo vultus clementie ſue.

Secunda.

e ❡ Tabula. pcellaꝝ huius mundi: qꝛ nauigam⁹ tendētes ad patriam: ⁊ incurrim⁹ naufragiū ex peccato primi hoīs quo ſum⁹ morti addicti. Pria tabula eſt baptiſmus vbi purgat̄ vetus homo ⁊ induit̄ nou⁹. xxvj. di. deinde. Secunda tabula eſt penitentia qua poſt baptiſmū lapſi per penitentiam reſurgimus: ſed nō per baptiſmum. h. ad literam. prima tabula eſt nauis: ſecūda tabula ē ſcapha qua in naufragio periculum euaditur.

Predixerat. ❡ Caſus. hoc ca. inducit̄ ad pbandum q̧ lꝫ alicui venia pmittat̄ illaꝫ tn̄ debet cū inſtātia implorare: ne pter deſidiam pmiſſa venia retractet̄. Unde lꝫ dn̄s per hieremiaꝫ promiſerit q̧ filios iſrl' poſt ſeptuaginta ānos deſolationis tēpli reduceret i hieruſalē: daniel tn̄ nō fuit negligēs in rogādo hunc ne negligētia offenſam pareat. Un̄ legit̄ in geneſi q̧ mūdus ante centū viginti annos nō defuiſſet: ſed qꝛ homines negligentes fuerūt circa pniam: iō poſt centū annos mūdus finitus eſt.

h ❡ hieremias. in epiſtola quā direxerat iudeis ad tranſmigratōeꝫ babylonis dicēs: Cū impleri ceperit ſeptuaginta anni viſitabo ⁊ reducam vos ad iſtum locum.

i ❡ Preces. s̄. xiij. q. iiij. ob. ineri.

k ❡ Deniq̧. Aliara tiōe pbat q̧ ab oratione nō eſt ceſſandum: qꝛ ſi deus videt hoīes negligentes mutat qd̄ prius promiſerat.

l ❡ Jn geneſi legimus. vbi dr̄: Non permanebit ſpirit⁹ meus in hoīe i eternū: qꝛ caro eſt. i. fragilis: eruntq̧ dies eius centū viginti anni. q. d. ſpūs meus. i. indignatio mea ⁊ ira mea nō remanebit in hoīe in eternum. i. non erit eterna: qꝛ nō reſeruabo hoīeꝫ in eternis cruciatib⁹: ſed ipm hic puniam tpaliter. ſ. diluuio: hoc dicit pter illos qui in diluuio ſaluati ſunt ⁊ conuerſi ad deum.

Ne forſitā. ❡ Caſus. hieronymus expōnēs verba Oſee pphete ſuper Malach. dicit q̧ ſicut iudeis pmiſſum fuit vt inſtarēt in tabernaculis ſuis poſt penitentiā in diebus feſtiuitatis ſue quā faciebant ſingul' annis in memoriā quadraginta annorū in quibus fuerunt in tabernaculis eoꝝ in deſerto: ita omnibus peccatoribus promittit̄ q̧ poſt penitētiam redibunt ad eccleſiam: vt quod olim fecit baptiſmus nūc faciat pnia.

f ❡ Feſtiuitatis. i. ſcenophegie: in qua iudei ſingul' annis habitabāt ſub vmbraculis in memoriā quadraginta annoꝝ quibus i deſerto fuerūt ſub tabernaculis. q. d. ad iſram: ſicut enim olim vos de egypto liberaui ⁊ habitaſtis in tabernaculis: ſic ⁊ nunc educam vos de imminente captiuitate peccatorum ſi ad me reuerti volueritis.

g ❡ Quod facit baptiſma. nō tamen quodcūq̧: vt. J. de conſe. di. iiij. ſine penitentia. vnde ſemper iſta puo q̄uis

m ❡ Ante. Nunqd ēt iudex pōt hoc facere poſt datas inducias? Ar. q̧ ſic. ff. de re iudi. qd̄ iuſſit. idem ēt dices in ſententia lata ſub cōditione: extra de ſentē. excō. a nobis.

n ❡ Poſtea. ar. q̧ ſi teneris mihi librū ſcribere ad certū terminū: ⁊ tn̄ iaꝫ de tpe eſt lapſū q̧ i reſiduo ſcribere nō poſſis ſtati poſſuꝫ agere ꝯ te. ar. s̄. ij. q. vj. appellatore. ff. de ver. ob. hoc iure. ar. ꝯ. ff. ſi qs cau. ſi eum. §. j. ff. de ver. ob. nulla ſtipulatio. ꝯ. ff. eo. inſulaꝫ. vbi ſoluit̄ hec ꝯrietas.

o ❡ Comminatus. penam ſcilicet diluuij.

p ❡ Abieci. quātum ad preſcientiam.

In epl'a hiere.

Gen. vj. a.

hiere. vij. d.

j. Reg. xvj. a.

Dan. ix. a.

Oratio ſit aſſidua.

hominis dies ſunt centū viginti āni.

¶ Medicina. ¶ Caſus. In hoc capi. oſtendit Ambro. q operibus miſericordie debet homo redimere peccata ſua elemoſynas faciendo: non q deus ſit venalis ſed ipſe venalis eſt qui ſe redemit.

a ¶ Peccata.i.penas debitas p peccatis. No. in hoc.c. peccata dici penas peccatorũ: que elemoſynis redimũtur & relaxãtur. vel elemoſyne redimũt pctã.i. oſtẽdunt eſſe dimiſſa. vel legit de miſericordia vł elemoſyne virtute q̃ eſt ſpiritual medicina aie.

Elemoſyna redimit pctã.

b ¶ Redime.s. xli. di. nõ cogant. ar.s. di. lxxxj. preſbyter.

c ¶ Venũdatus.s. xv.q.j. non eſt.

d ¶ Elemoſynis.s. ea. diſtin. §. alij. capitu. miror.

Medicamẽtuz. ¶ Caſus. Dicit i hoc.c.q ſicut in cõfectione medicinali ex pluribus herbis cõfecta aliq̃ illarũ eſt dominantior: ſic in pnia facienda elemoſyna dz dominari: qd pbat auctoritate euãgelij. Medicamẽtũ.i. elemoſyna. & loqtur p ſilitudinem: q: medicina eſt anime.

e ¶ Medicamẽtũ. id eſt elemoſyna.

Luc.xj.f.

f ¶ Ipſa efficit. vbi deeſt opportunitas alia faciendi.

g ¶ Date elemoſynam.ſ. ordinate: a vobiſipſis incipientes vt eam vobis primum exhibeatis. ſ. diſtin. ij. qui vult.

Elemoſynã primo nobis faciamus.

h ¶ Munda.i. munde & ſine peccato poſſidebitis alia.

¶ Operibus miſericordie deum non emimus: ſed nos metipſos redimimus.

Medicina miſericordie tollit peccata[a] magna: habemus plura ſubſidia qbus peccata noſtra redimimus. pecuniã habes redime[b] peccatuz tuũ: non venalis eſt dñs: ſed tu ipſe venalis es: peccatis tuis venũdatus[c] es redime te opibus tuis: redime te pecunia tua: vilis eſt pecunia: ſed precioſa eſt miſericordia. ¶ Elemoſyna (inqt) a peccato liberat: crimina ergo elemoſynis[d] redimuntur.

Ité Joannes os aureum.

Medicamentũ[e] fortius qd maxime operat in pnia: hoc eſt ſicut in pceptis medicine medicamẽtũ qdez herbas multas accipit vnaz aũt dominatiſſimaz: ſic & in penitentia dominantior iſta herba & potẽtior eſt: & vniuerſuz ipa efficit[f]. Audi eni qd dicit ſcriptura diuia: Date[g] elemoſynã & ecce omnia munda[h] ſunt vobis. Item Ambro. in lib de penitẽtia.

Deus[i] diffinitionẽ[k] nõ facit qui miſericordiã[l] ſuã oĩbus[m] pmiſit & relaxãdi[n] licẽtiã ſacerdotibus ſuis ſine[o] vlla exceptiõe cõceſſit: ſed q culpã exaggerauerit: exaggeret[p] pniam: maiora eni crimina maioribus[q] abluũtur fletibus. Idem.

Fleat[r] pro te mr eccleſia: & culpã[s] tuã lachrymis lauet: videat te xpus merẽtẽ & dicat tibi: Beati triſtes q: gaudebitis. Amat vt p vno multi[t] rogẽt. Denique in euãg. mortuum vidue lachrymis: q: plurimi p ea flebãt: filiũ eius reſuſcitauit. Idez.

Adaz poſt culpã ſtati[u] de paradiſo deus eiecit: non diſtulit ſed ſtatim ſeparauit a delitijs vt ageret penitentiã: ſtatim tunica veſtiuit eum pellicea: non ſerica. Itẽ Augu. ad Felicianuz.

Tres aũt[x] ſunt actiões[y] penitẽtie quas mecũ ve

q ¶ Maioribus.s. xxiiij.q.j. non afferamus.

Fleat. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.q ſi crimen eſt manifeſtum dolere debes manifeſte & flere: vt p te oret eccleſia: amat enim deus vt multi rogẽt pro vno: vnde q: multi rogabãt pro filio vidue reſuſcitauit deus: ſicut legit in euangelio.

r ¶ Fleat.ſ. ſi manifeſtum fuerit crimẽ doleas manifeſte et fleas: vt pro te oret mater eccleſia.

s ¶ Et culpã. id eſt penaz culpe ſi qua dignus es poſt cordis cõtritionem per lachrymas & oratiões ex toto deleas.

t ¶ Multi rogent. hoc et faciunt epi: cũ volũt ſuis nepotibus bñfacere: & merito: q: pſonarum xpi gerũt. xxj. diſtinctio. in nouo.

Adam poſt. ¶ Caſus. Probatur in hoc.c. exemplo. Ade q ſtati poſt delictũ debet quis facere pniam: quia ſtatim poſt culpã adaz eiectus fuit de paradiſo vt ageret pniam.

u ¶ Statim. Ar. q ſnia lata ſtati executioni mandãda ſit: vt no.s. ij.q.j. ſicut. xj.q.iij. cum apud.

Tres. ¶ Hec eſt qnta pars di. in qua ponit magiſter que ſunt genera peccatoruz. Jo. de fa. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.q tres modi agendi pniam inueniunt. Primus qñ adultus volens baptiçari pniam agit. Scðs qñ quis quotidie penitet de peccatis venialibus. Tertius qñ agitur pnia de mortalibus que phibẽtur in decalogo. Ab illo aũt ver. eſt enim pnia: tractat de ſecũdo mõ Aug. dicens q ſi aliqs contẽnit venialia & nõ agit penitẽtiam p ipſis efficit dignus morte ſicut pro aliquo mortali peccato: & hoc pbat p quãdaz ſilitudinẽ inductã de naui. h. aũt ſic ponit hũc caſum. In hoc.c. oſtẽdit Aug. tria eſſe genera ſiue ſpecies pnie. Unũ genus eſt añ baptiſmuz de peccatis mortalibus. ſcdm eſt añ & poſt baptiſmũ de peccatis mortalibus. poſtea oñdit q ſicut venialia q̃tidie ſubrepũt ita quotidie ſũt deflẽda p aliquã ſatiſfactõez: q: ſi multa collecta fuerit ſimul ita grauabũt ſicut vnum mortale.

Deus diffinitionem. ¶ Caſus. hug. ſic ponit hunc caſum. Dicit Ambro. in hoc ca. q deus quẽlibet peccatorem indifferẽter recipit dũmodo peniteat: & licentiam relaxandi de pena cuilibet penitenti ſacerdotibus conceſſit: ſed maiora crimina maiori pena ſunt punienda. Diffinitionem.i. diſtinctionem perſonarum.

i ¶ Deus. ¶ Caſus. Deus indifferẽter quẽlibet pctõrem recipit ſi peniteat: & ſacerdotibus licẽtiã relaxãdi de pena cõceſſit: maiora tamẽ peccata maiori pena ſunt punienda.

k ¶ Diffinitionem. id eſt diſtinctionẽ perſonarum: id eſt nullum vere penitentem a ſe excludit: vt.s. xxx.q.ij. c.j. §. j. vel diffinitionem: id eſt exceptionem peccatorũ.

l ¶ Qui miſericordiam. id eſt remiſſionem peccatoruz a ſe per miſericordiam conferendam.

m ¶ Oĩbus pmiſit. vere penitentibus. xxiiij.q.ij. legat.

n ¶ Et relaxandi. id eſt penam peccati dimittendi.

o ¶ Sine vlla exceptione.i. nullum excipiendo vel peccatorem vel peccatũ: quia nulluz peccatũ eſt de quo non poſſit quis penitere: vt.ſ. de conſe. di. iiij. nemo.

p ¶ Exaggeret.i. ſi maior fuit culpa maior ſit dolor de culpa vel ſatiſfactio pro culpa.

x ¶ Tres aũt ſunt. ¶ Caſus. Tres ſunt modi agẽdi penitentiã. Primus qñ adultus volẽs baptiçari agit pniaz. Scðs qñ aliqs quotidie penitet de leuibus peccatis. Tertius qñ aliqs pniam agit de mortalibus: que phibent in decalogo. Ab illo aũt ver. eſt eni pnia: tractat de ſcðo modo: nã ſi qs contẽnit venialia ppter ɔtẽptum eorũ cõſtituit dignus morte eterna: & hoc pbat quadaz ſimilitudie.

y ¶ Actiões.i. tribus modis agit pnia. ſ. añ baptiſmũ: vt.ſ. de ɔſe. di. iiij. agunt hoies. poſt baptiſmũ de mortalibus pctis: & quotidie de venialibus. j. di. iij. de q̃tidianis.

a ¶ Una eſt.que fit ab adultis cũ baptiçantur vel ante.
b ¶ Parturit. Proprie ponit̃ hoc verbũ parturit: cum enim hõ iam ꝓponit ⁊ meditat̃ ꝙ baptiçari velit agere penitentiã incipit: qua penitentia nouũ hoiem parturit i. in nouũ hoiem .i. de eo vetuſto ꝑus culpe vetuſtatẽ habentẽ facit nouũ hominem .i. grẽ nouitatez habentẽ. de ↄſe. di. iiij. non dubito.
c ¶ Omnis. j. de cõſecra. di. iiij. oĩs qui.
d ¶ Ad ↄſecratiões. i. ſanctificationẽ vel ſatiſfactionem.
e ¶ Prodeſt .i. ſacrũ collatũ in fide eorũ. vel prodeſt quia offerunt eum.
f ¶ Supplicatiõis. q2 ſemper debemus ſupplicare vt ab eo liberemur.
g ¶ Deſiderat. cum effectu.
h ¶ Peccatis. pro mortalibus.
i ¶ Si eni noſmetipſos. penitendo affligendo dãnando nos de peccato.
k ¶ Judicaremur. id eſt puniremur ad penam.
l ¶ Eſt enim penitẽtia. modo redit ad ſecundũ articulũ.
m ¶ Que humana. j. di. iij. §. ſed vba. ⁊ c. de quotidianis.
n ¶ Collecta. ſm illud: Et que nõ ꝓſũt ſingla multa iuuãt: [illegible] ... ar. ff. ex q. cau. ma. necnõ §. ſi qs ſepius. ⁊ ff. de pact. ſi plures. §. cui nullũ. ar. j. ff. de iur. om. iudi. l. ſi idẽ. C. de iud. ſãcim⁹. §. de.
o ¶ Et opprimẽt. il[illegible] cred[illegible] ũ del[illegible] quie[illegible] f. ar. [illegible] peritũ [illegible] eadem iudicem[illegible] alia enim ipſa venialia in purgatorio conſumẽtur ⁊ ſalui erimus quaſi per ignem. xxv. diſtin. qualis.
p ¶ Jeiunia. ſ. leuia. vel propter hec .i. omnia.

ſtra eruditio recognoſcit: vna eſt[a] que nouũ hominez parturit[b] donec ꝑ baptiſma ſalutare omniũ preteritorũ fiat ablutio peccatorũ: oĩs[c] enim qui iam ſue volũtatis arbiter cõſtitutus eſt cũ accedit ad ſacra fidelium niſi eũ veteris vite peniteat nouam inchoare nõ poteſt. Ab hac penitentia cũ baptizant̃ ſoli paruuli imunes ſũt: nõdum eni poſſunt vti libero arbitrio: qbus tñ ad cõſecrationem[d] remiſſionẽq3 originalis peccati ꝓdeſt[e] eorum fides a qbus offerunt̃. Altera vero penitẽtia eſt cui⁹ actio per totã vitam iſtã qua i carne degim⁹ mortali perpetua ſupplicationis[f] humilitate ſubeũda eſt: q2 primo nemo vitam eternã incorruptibilem imortalẽq3 deſiderat[g] niſi eũ vite huius tpalis corruptibilis mortal' peniteat: nõ enim ſic quiſq3 in nouaz vitã ꝑ ſanctificationẽ baptiſmi naſcitur: vt queadmodũ ibi deponit oĩa peccata p̃terita etiã ita ſtatim mortalitatẽ ipſam carnis corruptionẽq3 vite deponat. Tertia ẽ actio penitentie que ꝓ illis peccatis[h] ſubeũda eſt que legis decalogus cõtinet: ⁊ de qbus apl's ait: Si enim noſmetipſos[i] iudicaremus a dño non vtiq3 iudicaremur[k]: ⁊ .j. Eſt eniz[l] penitẽtia humiliũ ⁊ bonorũ fideliũ pena quotidiana: in qua pectora cõtundimus dicentes: Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. Neq3 ea dimitti nobis volum⁹ q̃ dimiſſa in bap iſmo nõ dubitam⁹: ſed illa vtiq3 q̃ humana[m] fragilitate q̃uis parua tñ crebra ſubrepũt: q̃ ſi collecta[n] cõtra nos fuerit ita nos grauabũt ⁊ opprimẽt[o] ſicut vnũ aliqđ grande peccatuz. Quid eni itereſt ad naufragium vtrũ vno grãdi fluctu nauis operiat̃ ⁊ obruat̃ an paulatiz ſubrepens aqua in ſentinã ⁊ per negligentiũ culpam derelicta atq3 cõtempta ipleat nauẽ atq3 ſubmergatur? Propter hec ieiunia[p] elemoſyne ⁊ orationes inuigilãt: in qbus cũ dicimus dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. manifeſtam⁹ nos hẽre qđ nobis dimittat̃: atq3 in his verbis humiliãtes aĩas noſtras quotidianam quodãmodo agere penitentiã non ceſſamus. Item Gregorius.

✠ SJ peccatũ[q] dauid dñs tranſtulit tam deteſtabile quid eſt ꝙ poſt oĩa que de eodem pctõ per ꝓphetam a dño ei dicta ſunt poſtmoduz tãta tolerauit? Sed ⁊ ꝓculdubio dñs delictum ſine vltione nõ deſerit: aut eni ipſe hoc in ſe penitus punit[r]: aut hoc deus cũ homine[s] vindicans ꝑcutit: nequaq̃ igit̃ peccato parcit̃: q2 nullaten⁹ ſine vindicta laxat̃[t]. Sicut enim dauid audire poſt confeſſionẽ meruit: dñs tranſtulit pctm̃ tuum: ⁊ tñ poſt multis cruciatibus[u] afflict⁹ ac fugiens reatũ culpe quã perpetrauerat exoluit: ſic nos ſalutis vnda a culpa primi hoĩs abſoluimur ſed tñ reatũ huius eiuſdem culpe diluẽtes: abſoluti quoq3 adhuc carnaliter obimus[x]: q2 delicta nr̃a ſiue ꝑ nos[y] ſiue ꝑ ſemetipm̃[z]

SJ peccatũ. ¶ hec eſt. vi. pars di. in qua dĩ ꝙ l3 peccata per cõtritionem ⁊ ↄfeſſionẽ tollant̃: remanet tñ pena in hac vita vel in purgatorio ſupple niſi eſſet in ſũma cõtritione. de cõſe. di. iiij. per baptiſmum. Joã. de fã.
¶ Caſus. Cu3 poſt penitentiã dauid dñs tranſtulit ab eo pctm̃ querit̃ q̃re poſtea ꝓ eo pctõ multas penas ſuſtulit? Et rñ. Greg. ꝙ l3 peccatũ eſſet ſibi dimiſſum tñ pena quaz ꝓmeruit debet: nam ⁊ ſi ꝑ baptiſmũ nobis dimittit̃ originale pctm̃ tñ poſt baptiſmum eius pcti penaz .i. penalitates corporis ſuſtinemus.
q ¶ Si pctm̃. hic dicit pctm̃ inferi⁹ idez vocat delictũ: ⁊ ita indifferenter vtit̃ his vocabulis Greg. qđ ⁊ in cõi vſu loquendi fit. Aug. tñ in q̃onibus leuitici differẽtias notat dicẽs: Declinare a bono eſt delictũ: ⁊ eſt pctm̃ facere malũ. vñ apparet ꝙ pctm̃ mali eſt ꝑpetratio: nã ⁊ cpus eſt j. di. iij. inter hec hircum. delictũ eniz eſt boni deſertio. Quid eſt aliud delictũ q̃3 derelictum: vel delictuz appellat̃ ꝓpe qđ ignorãter fit: iuxta illud: Delicta iuuentutis mee ⁊ ignorãtias ⁊c̃. pctm̃ vo qđ ſcienter.
r ¶ Punit. s. diſt. c. §. itẽ ſicut. ⁊ c. porro. j. c. di. §. quecunq3.
s ¶ Cũ hoie .i. ꝑ hominẽ tanq̃3 miſtruz vt ꝑ hoſtez. ar. xxiij. q. v. remittunt̃. xv. q. j. nec his. vel cũ ipſo hoie .i. cum homo punit ſe ſufficienter.
t ¶ Laxat̃. s. c. di. §. alij econtra. ⁊ c. nullus debite.
u ¶ Cruciatib⁹. j. c. di. §. non ſunt. ⁊ c. quem peniteſ.
x ¶ Obimus. alias luimus .i. ꝑꝑ pctm̃ ade mortẽ carnis icurrim⁹ ⁊ alias penalitates ſuſtinemus.
x ¶ Obimus .i. neceſſitati morti ſubijcimur.

Pctm̃ ⁊ delictum an ſint idem Mat. vj. b

ꝗ. re. xij. b

y ¶ Siue per nos. cum penitentiam agimus.
z ¶ Siue per ſemetipſum. in baptiſmo. j. de conſecra.

diſtin. iiij. ſine penitentia.

Sicut primi. ¶ Caſus. h. ſic ponit hunc caſuz. Per primum hoiem & dauid oſtẽdit Aug. q lz p baptiſmũ & penitentiã nobis dimittant pctã: tñ poſtea mors & alie penalitates p originali pctõ inflicte remanent ad agonẽ & exercitiũ p-mi hois. ſ. ade & eue.

a ¶ Sicut primi. per primos hoies & per dauid oſtendit q lz p penitentiã vel baptiſmum nobis dimittantur pctã tñ poſtea mors & alie penalitates p originali pctõ inflicte remanẽt ad agonem & exercitiũ.

b ¶ Reuocari. eodẽ modo quo primo fuerant cum nõ ſubiacebant morti & alijs penalitatibus ſibi poſtea inflictis.

c ¶ Meruit. id eſt obtinuit. q. d. talis fuit confeſſio cui data eſt venia. ſ. viij. diſtin. conſuetudo.

d ¶ A filio. i. per filium + abſalonẽ. di. xlvij. §. neceſſe.

e ¶ Et nunc dicit. i. obijcit a qbuſdã hereticis q dicebãt peccata in cõtritione q̃tum ad vitã eternaz non poſſe dimitti.

f ¶ Niſi. q. d. ſi q̃rit niſi. i. ſed: q: rectiſſime ſi dictũ fuerit. i. ſi q̃ſituz rñdet. vt eſt ibi ſic: & tunc ita niſi i. ſed: q: rectiſſime ſic dictũ fuerit: quaſi q: rationabile eſt qd ita rñdet &c. & q niſi ponat p ſed inuenit xxviij. diſti. ſedulo.

g ¶ Impediret. non vt per hoc temporalẽ penam euitet. argu. xxiij. q. iiij ſi is.

h ¶ Humilitate. Inponit ergo penitẽtia p pctõ vt humilitas exerceat & ne diſcipli na eccleſie deſeratur. xxiij. q. v. excõicatoz.

Mors et alie penali tates pro pctõ origi nali ſunt i flicte.

+ Glo. eſt ſi. in. l. ſeruo lega to. §. j. ff. de leg. j.

Pnĩa q̃re p peccato imponit.

reſecat etiam cũ laxat: ab electis eniz ſuis iniquitatũ maculas ſtudet temporali afflictione tergere: quas in ppetuum nõ vult in eis videre.

Item Auguſtinus.

Sicut[a] primi homines poſtea iuſte viuendo merito credũt p dñi ſanguinez ab extremo iudicio liberati: tñ nõ in illa vita meruerunt ad paradiſuz reuocari[b] ſic & caro pcti etiã ſi remiſſis pctis hõi i ea iuſte vixerit nõ ↄtinuo meret eã mortẽ non ppeti quã cõtraxit de ppagine pcti: Tale aliqd nobis iſinuatũ eſt de patriarcha dauid in li. regũ: ad quẽ ppha cũ miſſus eẽt: eiq3 ob pctm̃ qd admiſerat euẽtura mala cõminaret cõfeſſione pcti veniaz meruit[c]. Rñdẽte ppha q illud ei flagitiũ facinuſq3 dimiſſum ſit: & tñ conſecuta ſunt q̃ dñs cõminat⁹ fuerat vt ſic humiliaret a filio[d]: q̃re & nũc dicit[e]: ſi deus ppter pctm̃ illud fuerat cõminat⁹ vt ſic humiliaret a filio: cur dimiſſo pctõ qd erat ei cõminatus impleuit niſi[f] q: rectiſſime ſi dictũ fuerit: rñdet remiſſionem illam pcti factam ne hõ ad pcipiendã vitã ipediretur[g] eternã: ſubſecutum vo illud cõminationis exẽplum vt pietas hois etiã in illa humilitate[h] exercereti[i] atq3 pbaretur. Sic & mortem corpis pp pctm̃ deus hoi inflixit: & poſt peccatoz remiſſionem propter exercendaz iuſticiam non ademit[k].

Item in homilia de pnia.

¶ Doloris menſura pot⁹ q̃ʒ temporis in actione penitentie ↄſideranda eſt.

In actione[l] penitẽtie vbi tale[m] cõmiſſum eſt vt is q cõmiſit etiã a xpi corpe ſepet nõ tam ↄſiderãda eſt mẽſura[n] tpis q̃ʒ doloris: cor enim cõtrituz & humiliatũ de⁹ nõ deſpicit: verũ q: plerũq3 dolor alteri⁹ cordis occult⁹ eſt alteri[o]: nec in alioz noticiaz niſi per verba[p] vel quecunq3 alia ſigna pcedit: cũ ſit coraz illo cui dr: Gemitus meus a te nõ eſt abſcõditus: recte cõſtituunt[q] ab his[r] q eccleſie pſunt tẽpora penitẽtie: vt ſatiſfiat etiã eccl'ie in q̃ remittunt ipſa pctã: extra[s] eã qppe nõ remittunt: ergo cũ tanta eſt plaga pcti atq3 ipeti⁹ morbi: vt medicamẽta[t] corporis & ſanguinis dñi differenda ſint auctoritate[u] antiſtitis dz ſe quiſq3 ab altario remouere ad agendam penitentiã & eadẽ auctoritate recõciliari.

Idem in eadem homilia.

Iudicet[x] ſeipm hõ volũtate dñi põt & mores conuertat in meli⁹: ne cũ iaz nõ poterit pter volũtatez a dño iudicet: & cũ in ſe ptulerit ſeueriſſime[y] ſniam medicine: ſz tñ vtiliſſime veniat ad antiſtites[z] per quos illi claues[&]

triſo boni viri: q: deus inſpicit magis menſuram laboris. i. cordis q̃ʒ temporis. Joan. de fa.

¶ Caſus iſte ſic cõſueuit poni. Dr enim h q qñ peccatũ ita magnũ eſt q pctõr dignus eſt puari corpore xpi ſacerdos potius dz ↄſiderare menſurã doloris q̃ʒ tpis: ſed q: dolor eſt occult⁹ qñq3 ita ſtatuuntur tpa pnie ab eo q vices ei⁹ gerit: cui gemitus nõ eſt abſcõditus vt pctm̃ puniatur ſi nõ eſt p dolorẽ ſufficiẽter dimiſſuz ſiue punitũ: & vt ſatiſfaciat eccl'ie quã leſit. & iõ quicũq3 pro occulto crie a cõione vult abſtinere faciat hoc auctẽ ſacerdotis.

¶ In actiõe. Caſus. Qñ pctm̃ tm̃ eſt q dignus eſt pctõr puari corpe xpi dz ſacerdos poti⁹ ↄſiderare mẽſurã doloris q̃ʒ tpis: ſz q: dolor eſt occultus qñq3 ſtatuunt tpa penitẽtie ab eo q vices ſuas gerit. i. xpi: cui gemitus nõ e abſcõdit⁹: & iõ qcunq3 p occulto crie a cõione vult abſtinere faciat hoc ſacerdotis auctoritate.

l ¶ In actione. i. in agẽda ſatiſfactione.

m ¶ Ubi tale. ſ. de cõſecra. diſtin. ij. de penitentibus.

n ¶ Menſura. ſ. eo. menſuram.

o ¶ Occult⁹ eſt alte. [illegible] is. git. [illegible] is [illegible]

q ¶ Conſtituunt. i. prefiguntur.

r ¶ Ab his. ſ. xxvi. q. vlti. tempora.

s ¶ Extra. ſ. xj. q. iij. illud plane.

t ¶ Medicamenta. [illegible] ctõe [illegible] vnu [illegible] int m [illegible] priçar [illegible] uib⁹ pe [illegible] : que [illegible] in [illegible] mo-

v ¶ Auctoritate. ſ. ea. di. ſunt qui a[illegible]

Iudicet. ¶ Caſus. Oñdit aug. q[illegible] cipiẽda pnia. pmo eni dz qs ↄt[illegible] dãnare & redarguere & ppõere coz[illegible] ad arbitriũ eccl'ie: & poſtea veniat ad ſacerd[illegible] pniam: & ſi crimẽ eſt publicũ vnde ſcandalũ ortũ ſit publice recipiat & agat pniam. x ¶ Judicet. i. condẽnet.

y ¶ Seueriſſime. Un. Sepe tulit lapſis ſucc⁹ amar⁹ opẽ.

z ¶ Ad antiſtites. ſ. vj. q. iij. deniq3. ar. ſ. xviij. q. ij. abbas.

& ¶ Claues. Qui vult penitentiã accipere veniat ad ſuũ

& vt ſatiſfiat eccleſie que ſcandaliçata eſt. ſ. ea. iudicet. & ad cautelam. l. di. preſbyteros. xxxiiij. q. ij. in lectum.

i ¶ Exerceret. ſ. di. iij. §. hec de charitate. & c. productio2.

k ¶ Ademit. Ar. q lz deſtruat principale remanet acceſſorium. ar. ex. de couer. cõiu. gdam. ex. de ſpõ. ad audientiam ff. de cõſti. pec. item. §. j. C. de pre di. mino. & ſi is. ff. de mino. in cauſe. ij. ar. contra ff. de regu iur. cum principalis. & C. de le. & conſti. nõ dubium. C. de vſu. cos.

In actione. ¶ Hec eſt ſeptima ps di. in qua dicit q vbi penitentia nõ ſtatuit a canone relinquit arbi

ſacerdotem qui eum ligare poterit et abſoluere: non ad alienum: vt extra de peni. et remiſ. omnis vtriuſqʒ.
a ¶ Maternorum .i. filiorum eccleſie.
b ¶ Ordine. De quo ordine habes .ſ. e. q. ij. admonere. xij. q. ij. de viro. vel ordine illo quem expreſſit in caſu.
c ¶ A prepoſitis. ſ. a ſacerdotibus: qui preponuntur ſacramentis miniſtrandiſ.
d ¶ Ceteris. hoc qn̄ crimen eſt publicū prout ſequitur.
e ¶ In tanto. id eſt multo.
f ¶ In noticia. de notorijs et enormibus peccatis intelligitur hoc. ar. .ſ. xxvj. q. vj. c. vlti.
g ¶ Multi .ſ. ij. q̄ō. j. multi.

Menſuram. ¶ Caſus. hugo. ſic ponit hūc caſū. hic hieronymus reddit cāʒ quare in vnoquoqʒ crīe non eſt determinatū tempus pnīe: qr̄ apud deū nō tantū valet menſura tpīs quātū doloris: et ideo relinquit arbitrio ſacerdotis: qui prout viderit expedire aſſignet tps breue vel prolixū. ſed ne ignoret ſacerdos modū imponendi pniāʒ in quibuſdā criminibus modi et tēpora peniētie ſunt determinata. Sequens autem .c. ſ. quis aliquando planus eſt.
h ¶ Pro vno. id eſt pro genere cuiuſlibet criminis.

in eccleſia miniſtratur tanqʒ bonus iaʒ incipiēs eſſe filius maternorū [a] mēbrorū ordine [b] cuſtodito: a prepoſitis [c] ſacrorum accipiat ſatiſfactiōis ſue modū in offerēdo ſacrificio cōtribulati cordis deuotus et ſupplex: id m̄ agat q̄d non ſolū ipſi proſit ad recipiendā ſanitatē ſed ceteris [d] etiaʒ ad exemplū: vt peccatū eius non ſolū in graui eius malo: ſed etiā in tāto [e] ſcādalo aliorū eſt: atqʒ hoc expedire vtilitati eccleſie videt: antiſtiti in noticia [f] multorū vel corā toto plebis multitudine agere pniāʒ nō recuſet nec reſiſtat: nec letali et mortifer plage per pudorē addat timorem. Multi eni corrigūtur vt petrus: multi [g] tolerantur vt iudas. Item Hiero.

¶ Mortificatio viciorum magis q̄ abſtinentia ciborum penitēti neceſſaria eſt.

Menſurā aūt temporis in agēda pnīa idcirco non ſatis apte prefigūt canones pro vno [h] quoqʒ crīe vt de ſingulis dicāt qualr̄ vnūqōqʒ emēdandū ſit: ſed magis in arbitrio [i] ſacerdotis [k] intelligētie relinquēdūʒ ſtatuūt: qr̄ apud deū non tam valet menſura tpīs q̄ doloris [l]: nec abſtinētia [m] tantū ciborū q̄ mortificatio viciorū: propter q̄ ipſa tēpora penitētie pro fide et puerſatiōe [n] penitētium abbreuiāda precipiūt: et pro negligētia [o] protelāda eſtimāt: m̄ pro quibuſdā culpis [p] pnīe modi ſunt impoſiti.

Itē Joānes chryſoſtomus.

Quis aliqñ videt clericū ſcitu pniam agētē: et ſi deprehēſus [q] humiliauerit [r] ſe: nō ideo dolet qr̄ peccauit: ſed iō cōfunditur quia perdidit gloriaʒ [s] ſuā. ¶ His auctoritatibus aſſerit nemi nem ſine penitētia et pfeſſione pprie vocis a pctīs poſſe mundari. Unde pmiſſe auctoritates qbus videbat pbari ſola contritiōe cordis venia preſtari aliter interpretāde ſunt q̄ ab eis exponantur. Negationem nāqʒ petri ſecuta eſt ſatiſfactio lachrymarū: et trina cōfeſſio dñice dilectiōis: qua penitus deleuit peccatū trine negatiōis [t].

m ¶ Abſtinentia. T. de conſecra. diſtin. v. ieiunium. ʒ. diſtinctio. lxxxvj. quid prodeſt.
n ¶ Conuerſatione .ſ. xj. q. iij. plerunqʒ.
o ¶ Negligētia .ſ. l. di. de his clericis .ſ. xxvj. q. vij. ſacerdos.
p ¶ Culpis. vt in fornicatiōe ſacerdotis cū filia ſpūali. xxx. q. j. ſi quis ſacerdos .ſ. lxxxij. di. pſbyter. et ſ multis alijs.

Quis aliquādo. q ¶ Deprehenſus. in aliquo pctō.
r ¶ Humiliauerit .i. humiliatus apparuerit.
s ¶ Gloriā .i. laudē et famā qua ab hominibus laudabat: quia credebat eſſe bonus. et ita habes ex hoc. c. qp clerici deteriores ſunt laicis. viij. q̄ō. j. qualis. ſic et mōachi deficientes oibus ſunt deteriores. xlvij. diſt. q̄tūlibet. et .ſ. xxiij. q. iij. tranſferunt. vnde etiā dr̄: a ſanctuario meo incipite. vt .ſ. l. di. et purgabit. et hoc deſtruit eccleſiaʒ vehementer: vt. viij. queſtio. j. qualis.

Monachus malo nil deterius.

¶ His auctoritatibus. ¶ Hec eſt octaua ps di. que diuidit in tres partes: in pma recapitulat canones in pria pte poſitos: et poſitis ipſo rū canonū pncipijs dī qualr̄ ſunt intelligendi. ſcda ibi eco tra auctoritas. tertia ibi eʒ ea. Jo. de ſa.

Luc. xxij. f

¶ Caſus. Ex hallegatis auctīibus ab illo .§. alij eʒ. cōcludit Gra. peccata non dimitti ſine oris cōfeſſione et operis ſatiſfactiōe: et incipit rñdere auctoritatibus pmo inductis pro alia parte. ſ. que aſſeri peccata in ſola cordis cōtritiōe dimitti ſolūe de eas qnqʒ bene qnqʒ male: vt dicit hug poſtea in .§. ecōtra. defendit ſniam illā qp ſola cōfeſſione peccata delentur: et ita alternati incedit nūc pro hac parte nunc pro illa allegādo. Et ſcias qp vnus debet eſſe .§. vſqʒ ad .§. econtra. hanc tm̄ auctoritatē non dico tibi: de nouo inducit vt eam ſoluat: qr̄ videbat facere pro alia pte. ad cuius ſolutionem inducit auctoritatē Joan. chryſo. Et caſus duarum illarum auctoritatū plani ſunt: quidā tm̄ habent capitula in principijs oium auctoritatum: quod eſſe non debet: ſed ſi velles facere capitula in illis duabus nouis auctoritatibus facies .§. ibi non ita. et ibi ſitr̄ et illud.

¶ His auctībus. hic concludit qp nō ſola cōtritiōe cordis peccata dimittunt: et rñdet auctibus inductis pro alia pte: q aſſerit veritatē. ſ. pctā ſola cordis ptritione poſſe dimitti: poſt in .§. eʒ. defendit ſniaʒ illā qp ſola pfeſſiōe delētur: et ita alternati icedit nūc pro hac pte nūc pro illa allegādo.
t ¶ Negationis. Unde quidā dicūt qp negādo ter peccauit triplex amor expiauit et trina pfeſſio. vj. q. j. imitare.

i ¶ In arbitrio .i. in arbitrio ſacerdotis eſt relictuʒ ſtatuere tps pnīe. ar. ff. de iure deli. l. j. ſ. xxvj. q. vlt. c. tēpora.
k ¶ Sacerdotis. hec tm̄ pena non eſt expreſſa: qr̄ cū pena eſt expreſſa illā debet imponere. ar. extra de offi. iudi. de le. de cauſis. T. di. v. falſas. ex cauſa tm̄ aggrauare pōt et mitigare. ar. l. di. de his. Quid ſi inique arbitratus eſt et minorē penam imponat q̄ debeat: Si eſt ordinarius eius iudex ſiue ſacerdos curatus et diſpenſandi aio hoc facit: ſufficit illa lʒ modica ad delendū peccatū: ſi p errorem et ab iſto penitēte credebat peritus ſufficit illa minor peni ad peccatū delendū et oēm penā alterius vite: dūmodo penitēs qui eā recipit maiorē ſuſcipere paratus eſt ſi ſibi imponeret. ar. T. e. di. que penitet. ver. ſepe. ſi aūt credebat eum imperitū in culpa eſt: nec releuabitur huic ſ penitētia eiuſdem iuris eſt ſi ad aliū iuit nō ad ſuuʒ iudicem: cū ſuus ſacerdos eſſet peritus: qr̄ eo caſu i culpa fuit. ſi autem ſuus ſacerdos non erat peritus: et ideo iuit ad aliū: qr̄ hoc ſibi licet. T. diſt. vj. placuit. et ille male eſt arbitratus. dic vt dixi in ordinario.
l ¶ Doloris. Uñ et tantā ptritionē poſſet ſacerdos ppendere in pnīe qp nullā ſatiſfactionē exteriorē ei imponeret.

Monaſterium intranti an ſit penitentia imponenda.

a Totum vite tempus. Eſt hic ar. quod intranti monaſterium nõ eſt imponenda pnia de peccato ante cõmiſſo: quia nec aſtulpho imponit ſi intrat monaſteriũ. ar. ſ. e. q. õ. ij. admonere. et hoc propter cõtinuationem penitẽtie et exercitij que in monachis exigũtur. ar. xvj. q. j. vos. extra de ſen. excõ. cuz illorũ.

n Continue. ſ. di. lxxxj. valet. contra.
o Secreta. ſ. ij. q. j. ſi peccauerit. ſ. xv. q. iij. de crimine.
p Purgãtur. Duplicem inuit ſolutionẽ. Primaz. ſ. de occulto crimine quod ſufficit cõfiteri ſoli deo per ſacerdotem: nec in publico neceſſe eſt illud cõfiteri. et hãc ponit

et ar. opti. extra de vo. et vo. re. ſcripture.
b Leonis. ſ. ea. diſtin. §. ex his oibus. et c. ſufficit. Magnum ſaltum fecit hic Gra. quia cũ deberet inferre auctoritatẽ Ambro. de petro propoſitã illam. ſ. petrus etc. ſ. e. di. circa prin. infert auctoritatez leonis quã induxit. ſ. e. §. ex his omnibus. et pro alia parte.
c Sed ei. Non dicit verũ: quia non negat et eẽ neceſſaria penitenti exterior ſatiſfactio ſi ibi adſit facultas: ſed dicit ſufficit confeſſio que fit deo et ſacerdoti ſi adeſt facultas.
d Delictum. Non videtur cõgrua hec ſolutio: cõtrarium magis inuitur. J. e. di. §. vlti. h.
e Non tibi. Nunc primo inducit hãc auctoritatẽ: que videtur facere pro alia parte vt eam ſoluat.
f Ut te. i. tuũ peccatum ſecretum.
g Excuſes. te de illo crimine.
h Reuela. lingua cordis et non carnis. vnde ſubdit ante etc.
i Uiam. i. peccatũ.
k Confitere. ſacerdoti. vel in memoria ſemper habeas ea poſtquã cõfeſſus es ſacerdoti. In memoria dico quo ad flendum: non quo ad agendũ vel delectandum: vnde ſubdit apud etc.
l Non lingua. tantum. vel nõ lingua: ſcđ ȝ aliam expoſitionem. ſ. vt intelligat de peccatis iam confeſſis ſacerdoti.
m Peccata. ea. ſ. cum dolore penitentie cõmemorando.

Nõ ergo neceſſaria ſibi erat certa ſatiſfactio peccati cuius totum vite[a] tẽpus obedientie impẽdebatur ſui cõditoris: imitabat enim illud propheticuz: Declina a malo et fac bonũ. et illud Eſaie: De relinquat impius viã ſuam et vir iniquus cogitatiões ſuas etc. amplius horũ nihil a peccatore exigitur. nõ ergo illa auctoritate leonis [b]pape ſatiſfactio penitẽtie negatur eſſe neceſſaria cuilibet delinquẽti: ſed ei[c] tm̃ qui beatum petruz imitatus huic ſeculo penitus abrenũciat: et cũctoruz vitiorũ fomitẽ in ſe funditus mortificat. Item illud Johãnis chryſo. Lauant lachryme delictuz [d]quod pudor eſt confiteri. Et illud aliud quod ſcribit in epiſtola ad Hebre. Nõ[e] tibi dico vt te[f] prodas in publicũ: neque apud alios te excuſes[g]: ſed obedire te volo prophete dicenti: Reuela[h] ante deũ viã[i] tuaz. ergo tua cõfitere[k] peccata apud deũ verũ iudicem: cũ oratione delicta tua pronũcia: nõ lingua[l] ſed cõſcie tue memoria: et tũc demũ ſpera te miſericordiã poſſe cõſequi. Si habueris peccata[m] in mẽte tua cõtinue[n] malũ nunquã aduerſus proximũ tuũ in corde tenebis. Nõ ita intelligẽduz eſt vt ſine cõfeſſiõe oris peccata dicant dimitti et ſine publica ſatiſfactiõe. Secreta nãque peccata ſecreta[o] confeſſiõe et occulta ſatiſfactiõe purgãtur[p]. Nec eſt neceſſe vt que ſemel ſacerdoti cõfeſſi fuerim[9] denuo[q] cõfiteamur: ſed lingua cordis nõ carnis apud iudicẽ verũ ea iugiter cõfiteri debem[9]. Hic etiã idẽ Joãnes chryſ. ait: Nũc aũt ſi recordaris[r] pctõrum tuorũ: et frequẽter in conſpectu dei pnũcies: et pro eis clementiaz eius deprẽceris citius illa delebis: ſi autẽ nunc obliuiſcaris peccatoruz tuorum tunc eorũ recordaberis nolẽs cũ in toto mũdo publicabunt: et in cõſpectu proferent omniũ tam amicorum tuorum quã inimicorũ et ſanctorum angelorum celeſtiũque virtutũ. Nõ enim ad dauid ſolum dicebat[ſ]: Tu i ſecreto feciſti: ego cũctis manifeſtabo. ſed etiaz ad omnes[t] nos hoc dicitur. Similr[u] et illud Proſperi intelligit: Qui crimẽ[x] ſuũ vltro cognoſcũt: et aut illud proprijs cõfeſſiõibus produnt: aut neſcientibus alijs quales occulti ſũt etc. Alijs neſciẽtibus: id eſt occulta cõfeſſiõe iſtis peccatuz ſuũ cõfitentib[9] nõ publice illud manifeſtantibus. Itẽ illud prophete: Dixi cõfitebor: et tu remiſiſti: id eſt remiſſibilem[y] iudicaſti impietatẽ peccati mei. Ita illud Augu. intelligit: Magna pietas dei vt ad ſolã promiſſionẽ peccata dimiſerit: id ẽ remiſſibilia iudicauerit. Itez votum pro opere reputat cuz deeſt facultas operis: vñ votum cõfeſſionis reputat pro opere vocis cuz deeſt facultas cõfeſſionis. Itẽ voluntas remunerat nõ opus: ita intelligit: voluntas facit opus remunerabile: nõ op[9] volũtatem. Item illud: In quacũque hora peccator cõuerſus fuerit etc. Cõuerti dicitur qui oĩno vertit: omnino vertit cuius opus vox et cogitatio ita mortificationi deſudat peccati ſicut pri[9] ſeruierat iniqtati. Ita et il-

ibi ſecreta etc. Secũdam quod intelligit de crimine iam cõfeſſo ſacerdoti: quia illud ſoli deo cõfiteri ſemper debem[9] non voce ſed corde: et hanc ponit ibi nec neceſſe ẽ etc.
q Denuo cõfiteamur. In quibuſdaz tamẽ caſibus tenet pluries illud idem cõfiteri. ſ. propter imperitiã ſacerdotum: quia ſi ſacerdos meus imperitus ẽ teneor confeſſionẽ ſibi factam alij diſcretiori propalare. J. di. vj. c. j. et c. placuit. Itẽ pro contẽptu ſatiſfactionis. ar. j. di. iij. ſi apoſtolus. Item pro enormitate delicti: vt ſi ſacerdos audito crimine remittat eũ ad ſuperiorẽ vt iterũ crimine expoſito penitentiã ſibi iponat. argu. extra de pe. et re. c. ſignificauit. ar. ſ. ea. q. ij. latorẽ. Quartuz etiaz aſſignamus quod tamẽ non eſt expeditus: puta pro diminutiõe confeſſiõis: vt cũ quis plura hȝ mortalia et vnũ confiteretur. ar. di[illegible]. ſupra plures.
r Si recordaris. ſ. [illegible]xxj. valet. contra. J. diſt. iij. §. ſiue aũt quis. et c. iudas.
s Dicebat. per nathan: in libro regũ.
t Ad omnes. argu. lxj. diſtin. miramur. ver. vbi eſt.
v Similr. ſ. ſine publica ſatiſfactõe et publica confeſſiõe.
x [illegible] e. di. facilius.
y Remiſſib[illegible] non bene ſolu[illegible] enim erat [illegible] hoc dicit propter ſequentem ſatiſfactionem: poterat enim eſſe quod contẽneret ſatiſfacere: et tunc non remitteretur.

pſal. xxxvj. Eſa. lv. a.

alios te accuſes.

pſal. xxxvj.

alios te accuſes.

m.d. / ij.c.

a ¶ Cuncta.ſ.eo.§. hoc idem.
b ¶ Remiſſionis. pene temporalis:alr̃ falſum diceret.
c ¶ Articulū.i.intellectum.
d ¶ Plenaria.quãtum ad penam temporalem.
e ¶ Reatu.pena.ſ. temporali debita ꝓ reatu.
¶ Econtra. ¶ Hec eſt ſecũda pars octaue partis diſtinctionis:ſcḋm Jo.de fa.
¶ Caſus. Allegat nunc Gra. pro alia parte.ſ.ꝙ cordis cõtritione dimittuntur peccata reſpõdendo quibuſdã ſuperius allegatis:⁊ ad confirmãdam ſuã allegationem inducit tres auctoritates duas directo ⁊ aliã indirecto.Hug.tñ facit ibi capl̃z omnis qui ſue.ſed tamẽ eſt in.c.ſ.e.tres.⁊ ibi ſimilr̃ gratia dei.ſed certe mihi videt̃ ꝙ totus ſit vn⁹.§.vſqz ad.§.quecũqz.quẽ ſtatim ponam.
f ¶ Econtra.hic incipit iterum defendere ſententiam illã que dicit ſola cordis contritione peccata remitti.
g ¶ Auctoritas.ſ. ea.§.his auctoritatibus.ver.nõ tibi dico.⁊ ver.nunc autẽ.
h ¶ Proſperi.ſ.e. facilius.
i ¶ Extorta.i.extorte expoſita.
k ¶ Exhortationẽ. Aliam reſpõſionem ponit.ĩ.vel ſi qua iubendo.tertiam.ĩ.eadem.§.hec ergo.
l ¶ Confitemini.ſ. di.xxv.§.criminis. cõtra.ſed h̃ minus bñ dicit Gra.quod corrigit.ĩ.e.§.econtra ea que.
m ¶ Omnis.ſ.ea. tres autem ſunt actiones.
n ¶ Gratia dei.ĩ.de conſecra.diſt.iiij.ſine penitentia.

m. / d.

lud intelligit̃:Cõuertimini ad me ⁊c̃.Jtẽ.Scindite corda veſtra ⁊ non veſtimenta: eis dicit̃ qui nulla interiori ſatiſſactiõe precedẽte ſed ſola exteriori ſe deũ poſſe placare cõfidunt. ¶ Jtẽ cũcta[a] que de leproſis mũdatis vel de lazaro reſuſcitato inducũtur ad cõtritionez cordis:nõ ad veniam remiſſiõis[b] referenda ſunt:obſtinatio enim animi ⁊ cõfeſſionis ꝯtẽptus quedã mors eſt impietatis ⁊ lepra ſuperbie:a qua quis reuiuiſcit dũ ſibi per gratiã dolor delicti ⁊ votũ cõfeſſionis inſpirat̃.Ad hũc etiam articulũ[c] pertinẽt ea que de viuẽtibus vel in luce ambulãtibus vel dilectionẽ dei habẽtibus vel de habitacul̃ ſpiritusſancti factis dicta ſunt: vt hec oĩa quiſqz dicat̃ affectus ex cordis cõtritiõe quã habet nõ ex plenaria[d] peccati remiſſione quam nõdum inuenit.Sicut enim in baptiſmo remittit̃ peccatuz:⁊ tñ pena eius reſeruat̃:ſic ꝑ contritionẽ cordis quiſqz a deo reſuſcitari dicit̃ licet adhuc reatu[e] peccati teneat̃.Nõ ergo premiſſis auctoritatibus vel argumẽtis ſine cõfeſſiõe oris ⁊ ſatiſſactiõe opis aliqs probat̃ a peccato mundari.

‡ 2

¶ Econtra[f] auctoritas[g] illa Joãnis chryſ.⁊ Proſperi[h] cõtra mentẽ auctoris extorta[i] videt̃:non enim dr̃:nõ dico tibi vt te publice accuſes: ſed nõ dico tibi vt apḋ alios te accuſes.ſic ⁊ Proſper nõ ait oĩbus ſ3 ſimplr̃ alijs neſciẽtibus:vnde euidẽtiſſime dat̃ intelligi ꝙ ſine cõfeſſione oris peccata pñt deleri. Ea vero que ad exhortationem[k] penitẽtie ⁊ confeſſiõis dicta ſunt non huic ſnĩe contraire videtur:vel enim ſunt verba exhortatiõis* vel iuſſionis ſicut iſtud:Cõfitemini[l] alterutrũ peccata vr̃a ⁊c̃. vel ſi qua iubẽdo ſunt dicta: nõ ad oris cõfeſſionẽ ſ3 cordis:nõ ad exteriorez ſatiſſactionẽ ſed interiorẽ referenda ſunt.Eſt enim pnĩa alia interior alia exterior. Jnterior pnĩa eſt illa de q̃ Aug. ait:Omnis[m] q ſue volũtatis arbiter ꝯſtitutus eſt nõ poteſt inchoare nouã vitã niſi peniteat eum veteris vite. ¶ Jtem de eadẽ Petrus in actibus aplõꝝ legitur dixiſſe:Pniam agite ⁊ baptizet̃ vnuſqſqz veſtrũ. quod de interiori pnĩa: non exteriori dictũ accipit̃. De exteriori vero pnĩa Ambro.ait ſup epiſto.ad Ro.Gratia[n] dei in baptiſmate nõ reqrit gemitũ vel plãctuz:nõ opus aliqḋ ſed ſolũ cõtritionẽ cordis:⁊ oĩa gratis condonat. ¶ Quecũqz[o] ergo de penitẽtia iubendo dicta ſunt non ad exteriorẽ ſed interiorem referẽda ſunt:ſine q̃ nullus vnq̃z deo recõciliari poterit. ¶ Jllud autẽ Auguſtini[p] quo quiſqz negat̃ veniã poſſe cõſequi niſi prius quãtulãcũqz peccati ſoluerit penã[q] non huic ſnĩe inuenitur aduerſum:nullus enĩ aſſerit̃ a peccato mũdari niſi peccati paſſus fuerit penã.S3 aliud eſt peccatũ ſacerdoti ꝯfiteri: ⁊ eius arbitrio de peccato ſatiſſacere:atqz aliud deo corde cõfiteri ⁊ ſecreta ſatiſſactiõe peccatũ in ſeipſo punire[r].Eſt enĩ pnĩa(vt ait Aug.)dolor cordis quo qſqz in ſe punit qḋ deliquit.De hac itaqz ſatiſſactiõe idẽ ait ĩ pſal̃.l.exponẽs:Qm̃ iniquitatẽ meã ego cognoſco:tu ne punias q2 ego punio:ignoſce q2 ego cognoſco ñ diſſimulo:⁊.ĩ. Sic de⁹ miſericordia dat vt ſeruet veritatẽ:vt non pctã[s] ei⁹ ſint ĩpunita cui ignoſcit:ignoſcit enĩ ſeipſuz puniẽti:miſericordia eſt ꝙ hõ liberat̃ veritas ꝙ pctm̃ punit̃. ¶ Jdẽ in pſal̃.lxxxiiij.Ueritas de terra orta[t] eſt:id eſt ꝯfeſſio de hoĩe vt ſe accuſet:⁊ ſic iuſtitia de celo ꝓſpexit:vt publican⁹ confitẽs redijt iuſtificat⁹.Juſtitia ꝓſpexit:q̃ſi deus dicat:parcamus huic q2 nõ parcit ſibi: ignoſcamus q2 agnoſcit[u].De celo ergo iuſtitia ꝓſpexit:id ẽ a deo data ẽ iuſtificatio penitẽti. ¶ Hec ergo ſecreta ſatiſſactio leuiũ ſiue occultoꝝ crimi

Luce.xv. / iij.c.

¶ Continuatio.
¶ Caſus. Jnfert ergo Gratia.⁊ dicit ꝙ que de penitentia faciẽda dicta ſunt ad interiorem pniã ⁊ non ad exteriorem ſunt referẽda:poſtea exponit quãdam auctoritatez Aug.que cõtraria videbatur: ⁊ ad hanc expoſitionem Augu.inducit tres auctoritates.
o ¶ Quecũqz. allegando dicit.
p ¶ Auguſtini.ſ.e. diſtin.§.alij.⁊ capitu.nullus.
q ¶ Penam.ſaltem interiorez.ſ.cordis ꝯtritionez ⁊ dolorẽ.
r ¶ Punire.ĩ.e.diſtin.iij.§.hec de charitate.c.penitẽtia eſt.
s ¶ Peccata.ſ.e.diſtinctio.ſi peccatum dauid.ſ.e.diſt.nullus debite.
t ¶ Orta eſt.alr̃ veritas de terra orta eſt id eſt chriſtus de maria.xxxv.queſtio.x. fraternitatis.
v ¶ Agnoſcit.peccatum ſuum.
¶ Hec ergo ſecreta ſatiſfactio. ¶ Caſus Jnfert nunc Gra.ꝙ pro leuibus peccatis vel occultis ſecreta eſt deo ſatiſfactio faciẽda:pro manifeſtis vero pecca‑

‡ 3

Act.ij.c.

tis publica. Quod probatur exemplo nabuchodonoſor: et niniuitarum: et auctoritate Augu.
a ¶ Publica. ſ. xxxij. q. iiij. nemo. ſ. ij. q. j. ſi peccauerit.
b ¶ Publico. i. ſi tps confeſſiõis et ſatiſfactiõis habuit.
¶ Econtra. ¶ hec eſt tertia ps octaue ptis diſtinctiõis ſecũdum Jo. de fa.
¶ Caſus Nũc ex alia parte allegat Gra. ſ. q cõfeſſio oris ẽ neceſſaria dicẽs q ſupradicta parti ponderẽ carẽt et partim nõ: nam occulta peccata ſecreta ſatiſfactiõe purgãtur publica vero manifeſta penitẽtia purgãtur: nullum tñ graue delictuz ſi facultas affuerit cõfitendi ſine cõfeſſiõe purgaẽ: qd ꝓbat trib⁹ auctoritatibus. ſ. Leonis augu. et Amb. et vno exemplo dñi: et ad hoc inducit Gra. auctoritatem leuitici: et licet ſit de. §. iſto tamẽ hũc caſuz ſic ponas.
Dañ. iiij. f
Jone. iij. b
Mat. xij. d
c ¶ Ecõtra. hic ponit Gra. veraz ſolutionẽ. ſ. q neceſſaria eſt oris cõfeſſio vbi facultas eſt cõfitẽdi: et q pnia debeat agi auctoritate ſacerdotis: et ad hoc probãdum inducit factum dñi quando ſuſcitauit filiã archiſynagogi.
Confeſſio oris neceſſaria eſt.
d ¶ Leonis. ſ. e. diſtinctio. §. alij. et ca. multiplex.
e ¶ Quod neſcit. argu. ff. de acqui. poſ. l. poſſideri. §. nerati⁹. ff. de cõtra. emp. l. fundi. et eo. ti. in l. qui fundum. §. fundi.
f ¶ Quomõ. ſ. ea. diſtin. §. alij. c. agite.
g ¶ Item quo. ſ. e. di. §. alij. c. agite. et capitu. verbum.
h ¶ Proſperũ. ſ. e. di. §. item ſicut. et capitu. facilius.
i ¶ Non ſunt hec. que ꝓ parte cõtraria dicta ſunt ſcz q ſine cõfeſſione oris peccata grauia dimittãtur.
k ¶ Archiſynagogi. ſ. principis iairi.
l ¶ Suſcitauit. ſ. e. quem penitet. in fi.
m ¶ Secreta. Argumen. eſſe ſecreta que fiunt ſub preſentia quinque hominum.

num deo offerẽda eſt: nec ſine pena relaxari ꝓbant que ſic expiari credunt. Ea vero que de publica ſatiſfactione vel oris cõfeſſione dicũtur: in publicis et manifeſtis criminibus intelligenda ſunt. Peccata nãq nabuchodonoſor que ꝓpheta miſericordijs et elemoſynis redimi ſuaſit: peccata quoq niniuitarũ que publica ſatiſfactiõe expiata ſũt cũctis nota erãt: et publica[a] noxa (vt Aug. teſtat) publico[b] eget remedio. ¶ Premiſſis itaq auctoritatib⁹ ꝓ manifeſtis criminibus manifeſta ꝓbaẽ offerenda ſatiſfactio et oris cõfeſſio. Latentia vero peccata non probãtur ſacerdoti neceſſario cõfitenda et ei⁹ arbitrio expianda. ¶ Econtra [c] ea que in aſſertiõe huius ſentẽtie dicta ſunt partim veritate nitũtur partim pondere carent. Sine cõtritiõe etenim cordis nullũ peccatuz poſſe dimitti: occulta vero peccata ſecreta ſatiſfactione publica quoq manifeſta penitentia expiari debere: firmiſſima quoq cõſtat rõne obnixuz. Porro ſine cõfeſſiõe oris ſi facultas cõfitẽdi nõ defuerit aliqd graue delictũ expiari auctoritate penit⁹ ꝓbaẽ aduerſum. Quo enim ſm auctoritatẽ Leonis[d] pape ſine ſupplicatiõib⁹ ſacerdotũ indulgẽtia nequit obtineri: ſi ſine oris confeſſiõe a peccato poſſumus emũdari? qs eni ſupplicabit ꝓ peccato quod neſcit[e]? ¶ Itez. Quo[f] ſm Aug. fruſtrat claues eccleſie q ſine arbitrio ſacerdotis penitẽtiã agit: ſi ſine oris cõfeſſiõe criminis indulgentiã impetrat? ¶ Itẽ. Quo[g] ſm Ambr. ius ligãdi et ſoluẽdi ſolis ſacerdotib⁹ a dño creditẽ eſſe pmiſſum ſi quiſq ſuo arbitrio ſeipſz peccando ligat. Vel ſecreta pnia ſcdm Proſperũ[h] in ſeipſm ſñiam ꝓfert excõicatiõis: atq poſt ſatiſfactionẽ abſq ſacerdotali iudicio ſeipſum deo vel altari eius reconciliat.

Non ſunt [i] hec pmiſſis auctoritatib⁹ cõſentanea ſz multoꝝ exẽplis ꝓbãtur aduerſa: filiã nãq archiſynagogi[k] iam bis eiectis dñs ſuſcitauit[l] nõ tñ niſi pñtib⁹ patre et matre puelle petro quoq iacobo et ioãne vite reddita eſt. ¶ In quo moralr inſtruimur vt ſecreta[m] peccata que per mortẽ puelle intelligun tur nõ niſi ſupplicatiõib⁹ eccleſie que p patrẽ et matrez puelle deſignant: et ſacerdotũ miniſterio q per petrũ et ioannẽ et ceteros intelligunt a dño exiſtimentur dimitti. ¶ Itẽ in leuitico. Qui domũ ſuã vel agrũ dño vouerit vel cõſecrauerit nõ poteſt eã[n] redimere niſi ſiclo [o] ſanctuarij. Sacerdote quoq nõ ipſo ſupputante [p] annorũ numerũ vſq ad iubileum. In quo ſilr docemur q quicũq domũ cõſcie vel agrum cõuerſatiõis per pniaz dño offerre atq pcio bonoꝝ operũ de vana vite ſue cõuerſatiõe ſeipſm redimere voluerit: nõ poteſt hoc facere niſi ſiclo ſanctuarij: id eſt opib⁹ penitẽtie ſacra ſcriptura pſixis: vnde venientib⁹ ad ſe tur-

¶ Qui domũ ſuam. ¶ Caſus. Caſum hũc ſic breuiter pone. Prio ponit. G. verba leuitici et ſi nõ per oĩa: ſecũdo exponit ea moralr. Ad euidẽtiam eorũ que hic dicunt nota q ad litterã ita erat in veteri teſtõ: q ſi qs offerebat domũ ſuã vel agrũ vel vineã vel aliquid aliud tabernaculo et poſtea penitebat: ſi volebat rẽ recuperare addita quinta pte eſtimatiõis totius rei pcium perſoluebat tabernaculo et rẽ recuperabat: et faciẽda erat hec ſolutio ad ſiclum: ſanctuarij q maioris põderis erat qz ſicl⁹ vulgaris: poſtq aũt cõuenerat de precio inter ſacerdotẽ et eũ qui debebat redimere rẽ retinebat emptor agruz vſq ad annũ iubileũ quez tũc reſtituebat plene. Ille itaq q non poterat rẽ redimere niſi ſiclo ſanctuarij ſignificat peccatorẽ qui ſe nõ põt redimere a peccato niſi opibus pnie ſancte ſcriptura ſtatutis. Alia ẽt moralr exponũtur ſicut videbis in lra. Oĩa aũt ſunt verba Gra. vſq ad ea quẽ penitet. Iubileo. Annus iubile⁹. i. qnquageſimus: et dr iubileus annus remiſſiõis: quia eo anno debita remittebãtur: et ſerui efficiebantur liberi: et omnia reuertebant ad ſtatum priſtinũ.
Le... vij
n ¶ Eam. ſ. xvij. q. iiij. ſunt.
o ¶ Niſi ſiclo. Sicl⁹ cõtinet viginti obolos. ar. j. q. j. iudices. Verſus. Tres ſiclos obolus obolos tres drachma: ſed octo. Vncia fert drachmas duodena dat vncia librã: Siclus hz ſeptẽ drachmas obolo minus vno.
Ve...
p ¶ Supputante. i. computãte a tẽpore ſcz redemptiõis cuz quis redimebat ſecundũ q annus iubileus vicin⁹ vel remotus erat iuxta cõputationem ſacerdotis magis vel minus perſoluebat iuxta modũ illum: vt ſi ager recipiebat ſementẽ tri-

ginta mediorum ſacerdos petere debet: ei quinquaginta ſiclos: vel addebatur quinta pars precij vt dixi.
a ¶ Fructus.id eſt penitentia: q2 non tanta imponenda eſt ei quanta magis peccanti.
b ¶ Licitis.ṡ.xi.q.j.aliud.ṡ.c.§.ex his oibus.ꝛ.c.aliḋ.
ticiam ſacerdotis: ſi publicum eſt eius cōfeſſio dꝫ fieri publice in cōſpectu eccleſie vt eius pcibus adiuuet. ſecunda pars ibi: quare qui cōfiteri. tertia ibi: iſta itaqꝫ. quarta ibi: ſi peccatū. ora.i.peccata ore ad os mundātis: forte de leproſis loquitur: quibus precipit dominus vt ſe ſacerdotibus demonſtrarent.

c ¶ Peccato. hic colligitur q toto tēpore penitentie remittitur peccatū. ar. J.c. quē penitet. ſicut ex toto tempore obſtructum eſt ꝛc. ff. de mino.l.iij.§.j. qḋ verū eſt quo ad penā quo ad culpam remittit in primo momento contritionis.
c ¶ Peccato.i.a pena peccati.
d ¶ Mūdatur. quo ad exteriorē penā.ſ. temporalē: vt.ṡ.e.di. ſi peccatum.ꝛ.ṡ.e.di. ſicut ꝛ primi.
e ¶ Confeſſione. vnde Boetius in li. de cōſolatione. Si operam medicantis expectas oportet vt vulnus detegas.
f ¶ Item taciturnitas. hec argumentatio de taciturnitate nō iuuat gratianū: nam cū peccator cui iam peccatum eſt dimiſſum tacet ꝛ contēnit confiteri: hoc eſt iam aliud peccatū q̄ primum.
g ¶ Ubi autem.ṡ. xxij. queſtio.ij. cum humilitatis.
Q ¶ Uem penitet. ¶ Caſus. hoc c. diuiditur in quattuor partes. Primo dicit q quilibet p ſe ipſum debet confiteri ſacerdoti ꝛ nō p nūcium vel epiſtolam: vt ita maiori afficiatur verecūdia q̄ partem penitentie releuat. Secūdo dicit q qui vult cōfiteri diſcretuꝫ dꝫ eligere ſacerdotem cui confiteatur: qui ſciat ligare ꝛ ſoluere. Tertio q qui copiā ſacerdotis non habet confiteatur proximo ꝛ ex deſiderio ſacerdotis veniam conſequet. Quarto dicit q ſi peccatum occultum eſt ſufficit referri in no

bis beatus Joānes: non ait ſimplr: facite penitentiā vel fructus penitentie: ſed addidit dignos: vt pro qualitate vulneris peccatoꝝ qualitas offerat bonoꝝ opeꝝ: nō eni par dꝫ eē fructus[a] boni operis eius q nihil vel parū deliquit atqꝫ eius qui grandia cōmiſit: ille tanq̄ nullius criminis cōſcius ſibi vſuꝫ in rebus licitis pbet: hunc tanq̄ multis aggrauatū etiam a licitis[b] tempare opꝫ. Jn iubileo plena remiſſio pſtabat: vnde p eū pfecta pcti remiſſio figuratur: ſacerdos ergo numerū annoꝝ vſqꝫ ad iubileū ſupputat cū ei⁹ arbitrio penitentie tpa diffiniunt quibus qſqꝫ plenā pcti remiſſionem iueniat. Nō eniꝫ (ſicut Eſitius ait ſup eūdeꝫ locū) ſtatim poſt diffinitā pniaꝫ qſqꝫ a pctō[c] plene mundatur[d].
¶ Cū ergo ex pmiſſis auctoritatibus colligit q tpa penitentie arbitrio ſacerdotis diffiniant euidentiſſime apparet ſine confeſſione[e] pprie vocis pctā nō dimitti: qs eni tpa penitentie alicui pfiget: niſi pmū pctā ſua ſibi manifeſtare curauerit? ¶ Item: Taciturnitas[f] pcti ex ſupbia naſcit cordis: ideo eni pctm̄ ſuum qſqꝫ celare deſiderat: ne iniquitas ſua alijs manifeſta fiat: ne talis reputetur apud hoies foris qualem ſe iādudū exhibuit diuino conſpectui: qḋ ex fonte ſuperbie naſci nulli dubiū eſt: ſpecies eteni ſuperbie eſt ſe velle videri iuſtū qui peiōr eſt: atqꝫ hypocrita cōuincitur qui ad imitationē pmoꝝ parentum tergiuerſatione verboꝝ peccata ſua leuigare ptendit: vl ſicut cain peccatū ſuum reti

cendo penitus ſupprimere querit: vbi aūt[g] ſuperbia regnat vel hypocriſis humilitas locū habere nō pōt. Sine humilitate vō alicui veniam ſperare nō lꝫ: nec ergo vbi eſt taciturnitas pfeſſiōis venia eſt ſperanda criminis.
Probat hoc idē auctoritate Aug. q in lib. de pnia ait.
QUem penitet oino[h] peniteat: ꝛ dolorem lachrymis oſtēdat[i]: repſentet vitā ſuam deo p ſacerdotes: pueniat iudicium dei per cōfeſſionē: pcepit eni dn̄s mundandis vt oſtenderēt ora ſacerdotibus: docens corporali preſentia pfitenda eſſe peccata nō per nūcium[k] nō per ſcriptum[l] manifeſtanda. Dicit enim ora mōſtrate ꝛ omnes nō vnus pro omnibus nō alium ſtatuatis nūcium qui pro vobis offerat munus[m] a moyſe ſtatutum: ſed qui per vos peccaſtis p vos erubeſcatis: erubeſcētia eni ipſa partem habet remiſſionis: ex miſericordia[n] eni hoc precepit[o] dominus vt neminem peniteret in occulto. Jn hoc enim q per ſeipſuꝫ dicit ſacerdoti ꝛ erubeſcentiam vincit: timore[p] offenſi[q] venia fit criminis: fit eniꝫ veniale[r] per confeſſionem quod criminale erat operatione: ꝛ ſi non ſtatim purgatur[s] fit tamē vitale[t] quod cōmiſerat mortale: multum enim ſatiſfactionis obtulit qui erubeſcentie dominans nihil eorum que cōmiſerit nuncio dei denegauit: deus enim qui miſericors ꝛ iuſtus eſt ſicut conſeruat miſericordiam in iuſticia: ita ꝛ iuſticiam in miſericordia: opus eſt enim miſericor

h ¶ Omnino.i. perfecte cōteratur de oibus.i. de omni peccato ꝛ eius varietate. j.diſt.v.conſideret. ꝛ di.vj.qui vult.
i ¶ Oſtendat. per exteriora enim pſumitur de interiorib⁹ vt hic.ꝛ.ṡ.diſtincti.l.ſi quis diaconus.
k ¶ Per nūcium. ꝛ ita nō poteſt hic per aliuꝫ qḋ per ſe pōt.ff. de ſol. inter artifices. ꝛ extra de cle. nō reſi. q2 nonnulli.
l ¶ Per ſcriptum. ṡ.xxx.q.v.qualis.ꝫ. ſed ibi non dicitur q ita accipiatur: ſed q accepta in ſcripturis redigatur ne detur obliuioni. Luce.x vij. d
m ¶ Munus ſcilicet hircum.i. penitētiam deſignatam per hircum.
n ¶ Ex miſericordia.i. miſericordiaſ repromittens.
o ¶ hoc pcepit: myſtice vbi dixit: vade ꝛ oſtende te ſacerdotibus. Leui.ix.d
p ¶ Timore.i. pp timorem ſeruilem.
q ¶ Offēſi.ſ. dei quē peccādo offenderat.
r ¶ Fit enim veniale.ṡ.e.diſtin.§.alij.ꝛ c.ſerpens. Ueniale.i. dignum venia: vel fit.id eſt oſtenditur per confeſſionem eſſe veniale: vel fit veniale ſm aliam litteram.i. ad vitam nō impediens.
s ¶ Purgatur. id eſt purgari non videtur propter penas exterioris ſatiſfactionis que adhuc reſtat.ṡ.e. diſtinctio. ſi peccatum dauid.ꝛ. eadem diſtin.vlti.§. vltimo.
t ¶ Uitale.i. eius penitentia cōfert ꝛ impetrat vitam.

a ❡ Peccanti.ſ.diſcrete.⁊ hoc eſt qḋ ſequitur ſed opꝫ ⁊c.
b ❡ Miſereatur.ſ.puniendo peccatum.
c ❡ Quid.i.propter quid.ſ.propter quod peccatum.
d ❡ Sed in quo doleat.i.dolorem patiatur.ſ.in pena.
e ❡ Doleat.penitens.
f ❡ Conſideret.ſacerdos.

x ❡ Ex deſiderio.J.e.q.v. quod deo.
y ❡ Et ſi non tam cito.ſ̄.di.i.ſi quis diaconus.
z ❡ Soluerentur.ab eo quo ad penam temporalem.
a ❡ A ſacerdote.deus quem nō fallit peccati q̄litas nec peccantis affectus:vt.xxiiij.q.ij.deus qui verā de penitē

die peccanti[a] peccata dimittere:ſed opꝫ vt iuſtus miſereatur[b] iuſte:opꝫ enim vt nō ſolum qḋ[c] ſed in quo[d] doleat[e] ꝯſideret[f] ſi dignus eſt nō dico iuſticia[g] ſꝫ miſericordia[h]. Juſticia enim ſola dānat: ſꝫ dignus eſt miſericordia qui ſpirituali labore[i] petit grām. Laborat enim mēs patiendo erubeſcentiā:⁊ qm̄ verecundia magna eſt pena: qui erubeſcit pro xp̄o fit dign⁹ miſericordia. Unde apparet q: quāto pluribus[k] cōfitetur in ſpe venie turpitudinē criminis tanto facilius[l] cōſeqtur grām remiſſionis. Ipſi enim ſacerdotes plus iā pn̄t pficere plus cōfitentib⁹ parcere:quibus[m] enim remittūt remittit dn̄s. Lazarum eni de monumento iam ſuſcitatum obtulit dn̄s diſcipulꝰ ſoluendum per hoc oſtendens poteſtatē ſoluendi cōceſſam ſacerdotibus. Dixit enim: Quodcūqꝫ ſolueritis ſuper terrā[n] ſoluet̃ ⁊ in celis: hoc eſt ego deus ⁊ omnes celeſtis militie ordīes ⁊ omnes ſancti in gloria mea laudant vobiſcum ⁊ cōfirmant[o] quos ligatis[p] ⁊ ſoluitis[q]: nō dixit quos putatis ligare aut ſoluere:ſed in quos exercueritis opus iuſticie[r] aut miſericordie[s]: alia aūt opera vr̄a[t] in peccatores nō cognoſco. ❡ Quare qui cōfiteri vult pctā vt inueniat grāꝫ querat ſacerdotem ſcientē[u] ligare ⁊ ſoluere:ne cū negligēs circa ſe extiterit negligat̃ ab illo q euꝫ miſericorditer monet ⁊ petit:ne ambo in foueam cadāt quā ſtult⁹ euitare noluit. ❡ Tanta itaqꝫ vis cōfeſſionis eſt:vt ſi deeſt ſacerdos cōfiteatur proximo: ſepe eni ꝯtin- gat q̄ penitēs nō pōt verecūdari corā ſacerdote quē deſideranti[x] nec locus[y] nec tēp⁹ offert:⁊ ſi ille[z] cui ꝯfitebit̃ ptātē ſoluendi nō habeat fit tn̄ dignus venia ex deſiderio[a] ſacerdotis q ſocio ꝯfitet̃ turpitudinē criminis. Mundati eniꝫ ſunt leproſi dum ibant oſtēdere ora ſacerdotib⁹ anq̄ ad eos peruenirent: vn̄ pꝫ deū ad cor reſpicere dum ex neceſſitate phibent̃ ad ſacerdotes ꝓuenire. Sepe qdem eos q̄runt ſꝫ ſani ⁊ leti dū q̄rūt anq̄ ad eos ꝓueniāt moriunt̃: ſꝫ miſericordia dei eſt vbiqꝫ q ⁊ iuſtis nouit parcere: ⁊ ſi nō tā cito⁊ ſicut ſi ſoluerētur[z] a ſacerdote[a]. Qui ergo oīno ꝯfitetur ⁊ ſacerdoti meliori q̄ pōt ꝯfiteat̃. ❡ Si pctm̄ occultū eſt ſufficiat referre i noticiā ſacerdotis vt grata ſit oblatio muneris: Nā in reſurrectiōe filie pncipis pauci īterfuerūt q viderent: nōduꝫ eni ſepulta erat nōdum ex̄ portā ciuitatis delata nondum extra domū in noticiā portata: intus reſuſcitauit quam intus inuenit relictis ſolis petro ⁊ ioāne ⁊ iacobo patre ⁊ matre puelle:in quibus figuraliter continentur ſacerdotes eccleſie: quos aūt extra iuenit aiaduertēdū eſt quō ſuſcitauit[b]. Flebat eniꝫ turba poſt filiū vidue. Fleuit martha ⁊ maria pro fratre ſupplicantes. Flebat ⁊ turba q̄ mariā fuerat ſecuta lachrymis marie admōita: In quo docemur publice peccantibus:non proprium ſed eccleſie ſufficere[c] meritum[d]. Item Leo pa.

❡ Sufficit illa ꝯfeſſio q̄ primuꝫ deo deīde ſacerdoti offert̃.

Qualis ... (Q initial) Qāuis

g ❡ Juſticia. ſi eniꝫ ſola iuſticia reſpiciatur nullus ſaluat̃ vl̃ ꝯſeqt̃ veniaꝫ crimīs.
h ❡ Sed miſericordia.ſ.vt non puniatur eternaliter.
i ❡ Labore. Nihil eni cari⁹ emit̃ q̄ꝫ qḋ p̄cib⁹ ip̄etrat̃ vt dicit Seneca. arg. ad hoc viij.q.ij.illud.
k ❡ Pluribus. ar. j.di.vj.placuit.ar.cōtra.ſ̄.e.§.ex his. ſub illo.§.non ita.
l ❡ Facilius. q: tot ſacerdotes obligat ad orandū p ſe quot ſacerdotibus confitetur:vt.J.e.q̄ꝫuis.
m ❡ Quib⁹.ar.p remiſſionibus q̄ fiunt ad prātes ⁊ ad alia.
n ❡ Sup terrā.i.in eccleſiam:q: ex̄ eccleſiaꝫ nulla vā ſolutio vel ligatio fieri poteſt ſ̄.j.q.j.remiſſionem xxiiij.q.j. quicunqꝫ.
o ❡ Et ꝯfirmant.eos iuſte ligatos eſſe.
p ❡ Quos ligatis.iuſte ⁊ miſericorditer penis pro peccatis ipoſitis ⁊ eos iuſtos eſſe ſolutos.
q ❡ Soluitis.iuſte ⁊ miſericorditer a penis.
r ❡ Juſticie.iuſta pena ligandi.
s ❡ Aut miſericordie.aliqd de pena relaxando vel aliqueꝫ cōmunione ſacramentorū reconciliando.
t ❡ Opera veſtra.ſ.q̄ dimittatis per vos peccata.
v ❡ Scientē. Si eni in eius parochia nō eſt diſcret⁹ ſacerdos eius qui preeſt ꝯſenſu talem adeat: vt.J.di.vj.placuit.⁊ extra de pe.⁊ re.omnis.
x ❡ Quē deſiderāti.alꝰs quem deſiderat.
y ❡ Locus.ff.de exerci.l.j.in prin.
z ❡ Et ſi ille.J.de ꝯſe.di.iiij.c.ſcm̄ eſt. l p̄n.

te pmiſit ſniam: ſed p̄ſbyter qui mentes alterius nō poteſt videre talia cōfitentis verba iudicat qualia foris ſonant: vn̄ dignuꝫ abſoluit frequēter:vt.xxiiij.q.ij.qḋ.iij.deus.⁊.xxij.qḋ.v. humane.alioqn verū nō eſſet qḋ h̄ dr̄: cuꝫ apud deū nullas patiatur venire moras peccatoris cōuerſio: vt.xxvj.q.vj.his qui tpe.ſ̄.e.diſtin.multiplex.vel hoc ad tpales penam reſtrat̃. Licet eniꝫ pctm̄ dimittat̃ ne homo ab accipiēda vita eterna impediatur:vt.ſ̄.e.ſicut p̄mi.non tn̄ ſi peccato parcit̃ pena remittit̃ q: nullaten⁹ ſine vindicta relaxat̃:ſicut pꝫ in dauid vbi.ſ̄.e.diſtin.ſicut peccatum.
b ❡ Suſcitauit. qd ſignificent iſti tres mortui habes.J.di.ij.ſuper tribus.
c ❡ Sufficere. ad celeriorē ⁊ plenaꝫ pene tpalis abſolutionē: vt.ſ̄.di.e.multiplex.⁊.c.ſufficiat.⁊.c.fleat.⁊.J.di.v. conſideret. in fi.xiij.q.ij. tēpus.
d ❡ Meritū.i.auctoritatē quam vocat meritū:q: de merito charitatis ſue hꝫ auctoritatē ligādi ⁊ ſoluēdi. ar.xl.di.c.j.

Quauis pleni- tuda. hec ē.ix. ps di.ſm Joan. de fa.

❡ Caſus. Cōſuetudo erat alicubi q̄ penitentes accipiendo penitētiā de occultis pctis cogebant̃ ea ſacerdotib⁹ publice ꝯfiteri ita q̄ ppl̃s audiret:quā ꝯſuetudinē remouet leo:q: p̄les pp hoc a pnia reuocabāt̃. Un̄ dicit:ꝯfeſſio ſufficit q̄ pmū fit deo ⁊ poſtea ſacerdoti tūc eni plures ad pniaꝫ poterunt ꝓuocari.

Confiteri pluribus vtile eſt.

Jo. xi.

plenitudo[a] fidei videat̃ eſſe laudabilis: que ꝓpter dei timorẽ apud oẽs hoĩes erubeſcere nõ verect: tñ qꝛ non oium[b] huiuſmodi ſunt peccata: vt ea que pniaꝫ poſcũt non timeãt publicare remoueat̃ ĩꝓbabilis[c] conſuetudo: ne m̃lti a pnĩe remedijs arceãtur dũ aut erubeſcunt aut timẽt inimicis ſuis ſua facta referare: qbus [d]pñt legũ percelli[e] cõſtõne. Sufficit[f] enĩ illa cõfeſſio q̃ primũ deo offerĩ: tunc etiã ſacerdoti q ꝓ delictis penitẽtiũ precator accedit: tũc enĩ plures ad pniaꝫ poterũt ꝓuocari ſi populi auribus nõ publicet̃ ↄſcia cõfitẽtis. ¶ Quib[9] auctoritatibus vel qb[9] rõnum firmamentis vtraqꝫ ſnia ſatiſfactiõis ꝛ ↄfeſſiõis[g] initat̃ in mediũ breuiter[h] expoſuimus. Cui aũt harꝫ poti[9] adherendũ ſit lectoris iudicio reſeruat̃: vtraqꝫ[i] enim fautores habet ſapientes ꝛ religioſos viros. Tñ Theodorus Cantuariẽſis archiepũs ait in penitentiali ſuo.

Quidã deo ſolũmodo ↄfiteri debere peccata dicũt vt greci: qdam vero ſacerdotib[9] ↄfitẽda eſſe percẽſent vt tota[k] fere ſcã eccleſia: qđ vtrũqꝫ [l]non ſine magno fructu intra ſanctã ſit eccleſiã: ita dũtaxat vt deo q remiſſor eſt pctõꝝ pctã nr̃a ↄfiteamur: ꝛ hoc pfectoꝝ [m]eſt: ꝛ cũ dauid dicam[9]: Delictũ meũ cognitũ tibi feci: ꝛ iniuſtitiã meã nõ abſcõdi. Dixi cõfitebor aduerſuꝫ me iniuſtitiã meaꝫ dño: ꝛ tu remiſiſti ĩpietatẽ peccati mei. ſꝫ tñ Apl̃i ĩſtitutio nobis ſequenda eſt vt ↄfiteamur alterutꝛ pctã nr̃a: ꝛ oremus ꝓ inuicẽ vt ſaluemur. Cõfeſſio itaqꝫ que ſoli deo fit (qđ eſt iuſtorũ) purgat pctã: ea võ q̃ ſacerdoti fit docet [n]qualr̃ ipſa purgent̃ pctã. De[9] nãqꝫ ſalutis ꝛ ſcitatis auctor ꝛ largitor plerũqꝫ pbet hãc ſue penitẽtie medicinã iuiſibili adminiſtratiõe[o] plerũqꝫ medicoꝝ[p] opatõe. ¶ Diſtĩctio. ij.

Quia vero de penitentia[q] ſemel cepit haberi ſermo: aliquãtulum altius repetẽdum videtur: diuerſorũ ſententias certis auctoritatibus munitas in me

a ¶ Plenitudo. id eſt perfectio in fide.
b ¶ Quia nõ oiuꝫ. hec negatio ꝛ ſeqns equipollet affirmationi. ff. đ v̇. ſig. duob[9].
c ¶ Improbabilis. ſm quã occulta peccata in publico cõfitebantur: cõpulſi ad hoc multi pp qđ penitentiã declinabãt.
d ¶ Quib[9]. accuſantib[9]. ſ. inimicis: nõ enim per pniam tollit̃ pena ciuil̃. ar. xxxiij. q. ij. admonere.
e ¶ Percelli. ſi alie ꝓbatiões ſunt que ſufficiãt cũ hm̃oi cõfeſſiõe: ꝛ ẽ huic ſimile. xxij. q. v. hoc vi.
f ¶ Sufficit. s̃. diſt. e. §. ex his omnibus. ꝛ c. ſufficit.
g ¶ Cõfeſſiõis. an. ſ. ſit neceſſaria vel nõ.
h ¶ Breuit̃. imo ꝓlixe. vl̃ idẽ dicit breuiter reſpectu multaꝝ auctoritatũ q̃ de hac materia loquũtur.
i ¶ Utraqꝫ. hoc ideꝫ ꝓbabit Gra. p ſeq. c.

Quidam deo.

¶ Caſus. Quidã dicebãt ſufficere ↄfiteri pctã ſoli deo: alij fere vt tota eccleſia dicũt q pctã ſunt ſacerdotib[9] ↄfitẽda: ꝛ lꝫ vtrunqꝫ ſit fructuoſũ tñ ſequẽda ẽ ↄſtõ iacobi apl̃i vt cõfiteamur alterutruꝫ pctã nr̃a: ꝛ lꝫ illa cõfeſſio q̃ fit ſoli deo ſit iuſtoꝝ per quã peccata purgãtur per illam tñ q̃ fit ſacerdoti docet̃ q̃lr̃ ipſa peccata purgari debeant.
k ¶ Tota eccleſia. ꝛ ideo ei adherenduꝫ eſt: qꝛ a pluribꝰ comꝓbatur. arg. xix. diſtin. in canonicis.
l ¶ Qđ vtrũqꝫ. ſ. ↄfiteri deo ꝛ ſacerdoti.
m ¶ Perfectorũ. q nõ hñt n̄ ſi venialia: vñ nõ indigẽt oris confeſſione ſpeciali.
m ¶ Perfectoꝝ. s̃. e. di. §. his auctibus.
n ¶ Docet. i. hoc eſt ſignũ ſacerdoti q pctã dimittãtur cõtriti p ↄtritionẽ. ar. s̃. e. di. §. hoc idẽ. ꝛ c. oĩs q nõ diligit. ſicut cordis ↄtritio eſt ſignũ pctõri q grã dei dimiſſis

ei pctã: qꝛ nemo ꝛc. vt de conſecra. diſt. iiij. nemo.
o ¶ Adminiſtratione. i. ſola cõtritione.
p ¶ Medicoꝝ. i. ſacerdotũ. Diſtĩctio. ij

Quia vero. hec di. diuidit̃ i ſex partes: in pma quaruꝫ ꝓbat (tñ ſuperficialr̃) q pnia ſemel habita nõ inquinatur: ꝛ charitas ſemel habita nõ amittit̃: ꝛ de pfecta intelligit̃. ſcđa ibi ex premiſſis. tertia ibi hec q̃. quarta ibi eligat. qnta ibi illud ãt. ſexta ibi charitas ergo. Jo. de ſa.
Diuiſio.
Pſal. xxxi.
Jaco. v. d.

¶ Caſus. hic ponit̃ ſcđa diſtinctio: in q̃ tractat̃ an charitas ſemel habita poſſit amitti: Et certũ eſt q ſic: vt. J. e. §. nõ eſt mirũ. niſi forte ſit ſ aliqua ↄfirmata per gratiã vt fuit in beata v̇gine: ꝛ ſic poteſt amitti charitas: ita amiſſa põt recuperari: cũ de nemine ſit deſperadũ dũ eſt in hoc corpe ↄſtitutus: vt. J. e. di. vij. nemo. Nec põt amitti charitas niſi p mortale peccatũ: nec recuperari niſi a deo gratis: cuꝫ eis virt[9] ſit opus ſoli[9] dei. Et qꝛ hec qđ vr̃ tãgere qõnẽ que tractat̃ i tertia diſt. ſ. an pnia ſit iterãda vel nõ: ideo Gra. breuit̃ tãgit q̃ſtionẽ illã: ꝛ ideſum pta mã ĩcipit ibi latẽter ꝓpoſitã qõnẽ de charitate tractare: vt aũt ad hec tractanda cõpetẽtius Gra. accedat breui vtit̃ tranſitu dicẽs: qꝛ võ ꝛc. intẽdit enĩ ꝓbare q pnia iterari nõ põt: qꝛ ſi iterat̃ pma nõ fuit vtilis nec pnia dici dꝫ: ad quod inducit ſequens. c.

q ¶ De penitẽtia. hic intitulat̃ ſecũda diſtinctio: in q̃ illa qđ tractat̃: an charitas ſemel habita poſſit amitti: Et eſt certũ q põt in via peregrinatiõis amitti imo quãtũ.

Charitas ſemel hita vtꝝ poſſit amitti.

eius ſit perfecta: vt. ſ. e. §. nõ eſt mirũ. qd ꝓbat auctorita tibus ⁊ exẽplis: in patria aũt vbi pfectiſſime iã habetur non amittit. ſ. e. charitas. hãc q̃õnẽ tractat hic Gra. oc caſione alteri⁹ quã hic ipſe in initio ꝓlibauit: ſed in ter tia di. eã ꝓſequtur an. ſ. penitẽtia reiterari poſſit: Proce dit ergo Gra. in hac diſtinctiõe hoc mo do: p̃mo ꝓbat q̓ pe nitẽtia nõ poſſit re iterari. vſq; ad. §. itẽ ſine charitate. vbi la tẽter ingredit̃ mate riã huius di. ⁊ ꝓbat charitatẽ ſemel ha bitã amitti nõ poſſe. vſq; ad. §. hec que de charitate. vbi icipit auctoritatib⁹ allega tis rñdere aſſerẽs il las de charitate pfe cta eſſe itelligẽdas: ⁊ inde ſumpta occaſio ne gradus in chari tate eſſe ꝓbat vſq; ad §. non eſt mirũ. vbi latẽter aduerſaʒ par tẽ aſſumit. Et q̓ cha ritas amitti poſſit ex emplis ⁊ auctãribus oſtendit vſq; ad. §. euidẽter. vbi oſten dit hoc verũ eſſe: nõ ſolum de charitatis ope ſed ẽt de ipſa cha ritate: ⁊ hoc vſq; i fi. di. proſequitur.

Jo. viij. b.
Jo. v. c.

dium proponẽtes[a]. Alij di cunt pniaʒ ſemel tm̃ eſſe vti lem: vnica eſt eni nec iterari põt: ſi vero reiterat̃ p̃cedens penitẽtia[b] nõ fuit: ⁊ ſi de ſen tentia iudicis[c] eius[d] merito[e] peccata vident eſſe remiſſa: apud tñ eius p̃ñtiam cui om nia futura p̃ſentia ſunt nun q̃[f] habẽtur remiſſa: q2 non ſeruata illa ſentẽtia veri ſa cerdotis: Uade ⁊ amplius noli peccare[g]. ¶ Itẽ. Ecce ſanus factus es: iam ampli us noli peccare: ne deterius aliquid tibi contingat.

Item ex octaua ſynodo.

¶ Primam vitij cauſam non penitus extinguit qui in illã poſtea recidit.

Si qs ſemel notatus[h] fuerit inuidie vel contẽtiõis vitio[i] ⁊ rurſus in hoc ipſum inciderit: ſciat ſe primã[k] cau ſam ex qua inuidia vel ꝯten tio naſcit̃ in interiorib⁹ me dullis hic recõditaʒ[l]. Opor tet ergo eũ per ꝯtraria atq; diuerſa curari. i. p humilita tis exercitiũ. Exercitia vero

a ¶ Proponẽtes. ab ſolut⁹ notatus eſt.
b ¶ Penitẽtia. que valeat ad vitam.
c ¶ Judicis. qui pe nitentiaʒ impoſuit.
d ¶ Eius. dei vel ſa cerdotis.
e ¶ Merito. id eſt ſe cundum iuſtitiam. ſ. diſtin. iiij. §. eorum.
f ¶ Nunquam. allegando dicit.
g ¶ Noli peccare. i. eſſe in propoſito peccandi tamen ali ter inducit allegando.
Si quis ſemel. ¶ Caſus. Dicitur hic q̓ ſi qs ſemel fuit in crimine inuidie vel contẽtionis: ſi poſtea in il lud inciderit prima cã ex qua inuidia vel contẽtio na ſcitur in eo remãſit: quã oportet per ꝯtria ⁊ aduerſa cura ri per exercitiũ. ſ. humilitatis. Notat⁹. i. reprehenſus ⁊ re dargutus. primam cauſam. i. vitium adeſt.
h ¶ Notatus. id eſt reprehenſus.
i ¶ Uitio. vel alio quocunq;.
k ¶ Primam. primam vitij cauſam in ſe penitus non extirpat: qui in idem poſtea recidit.
l ¶ Reconditam. non ideo hoc dicit q̓ ſemp ita ſit: ſed q̓ ita fuerit eſt preſumptio inuidia vel contẽtio iterata.
m ¶ Curari. ſ. xxvj. queſtio. vij. affectum. extra de depo. grauis. ſ. de conſecra. diſtin. v. legimus.
¶ Item ſine. ¶ Caſus. hic accedit Gra. ad ꝓpoſitã que ſtionẽ ⁊ p multas auctoritates oſtẽdit q̓ charitas amit ti nõ poteſt: q2 ſi videatur amitti non fuit vera charitas. Caſus. §. patet. ⁊ tria ſequen. c. ſimiliter patent. ſ. chari tas radicata. Ualida. verba ſunt ſalomonis in canti cis que exponit Grego. in moralibus dicens: Uirtu ti ⁊c. vnde in illo ca. valida ſic poſſes breuiter ponere caſum. Primo ponuntur verba ſalomonis. Secun do verba Grego. exponentis verba illa dilectio: id eſt charitas.

humilitatis ſunt: ſi ſe viliori bus officijs ſubdat: ⁊ mini ſterijs indignioꝛib⁹ tradat: ita nãq; arrogãtie ⁊ huma ne glorie vitiũ euitari vel cu rari[m] poterit: vt in ꝯſuetudi ne humilitatis affect⁹ vltra iam nõ incidat in arrogãtie ⁊ vane glorie delictũ: ſed in ſingulis hmõi vitijs cura ſi milis adhibeat̃. ¶ Item. Sine charitate nullo adul to[n] peccatũ remittit̃: nõ autẽ hʒ charitatẽ qui aliqñ[o] pec caturus eſt criat̃r. Auguſti. ad iulianum comitẽ.

Charitas[p] que[q] deſeri poteſt nunq̃[r] v̓a fuit.

Idem ſup epiſtola ioãnis.

Radicata[s] eſt charitas: ſecurus[t] eſto nihil ma li procedere poteſt.

Item Greg. in moralibus.

Ualida[u] eſt vt mors di lectio: v̓tuti eteni mor tis dilectio[x] cõparat̃: q2 nimi rũ mentẽ quã ſemel ceperit[y] a delectatiõe mundi fundi tus occidit[z]. Item proſper in libro de cõtẽplatiua vita.

n ¶ Adulto. ſ. de cõ ſecra. diſtinctio. iiij. quomodo. ⁊ ca. ſo let. ſ. e. diſtin. §. ſu gerat. ⁊. §. romanos. ⁊ capi. tolle.
o ¶ Aliquãdo. hoc allegãdo dicit vt au ctoritatem inducat.
Charitas eſt. ¶ Caſus. hu go. ſic ponit hunc ca ſum. In hoc ca. pro ſper multis modis cõmendat charita tem. Secũdo oſten dit q̓ qui habet cha ritatem facile pecca tis reſiſtit et bonis omnibus abundat: mũdana contẽnit: difficilia ꝑficit. Sub dit etiam quid ſit deũ diligere ⁊ quid ſit peruertere ordi nem diligẽdi. Ter tio oſtẽdit ad quid corpus noſtrum ſit diligẽdum. Quarto qualiter itelligatur diliges proximum tuuʒ ⁊c. ⁊ qui ſunt qui diligunt deum pluſq; ſe diligunt. Et no. q̓ ſecundum hug. omnia verba ſunt proſperi vſque ibi: Item beda. licet non ita cõtinue in libro ſuo contineã tur: ⁊ hec dictio item que ſepe interponitur eſt ver bum Gratia. ⁊ ſecũdum hug. totum eſt vnum capitu lum: quod credo verum. Lau. etiam ſentit cum hu go. Quidam tamen ibi faciunt vnum capitulum: er go ſi charitateʒ. aliud ibi: corpus. aliud ibi: proximos. aliud ibi proinde: ſecundum Bene.
p ¶ Charitas que deſeri poteſt nunq̃ vera fuit.
q ¶ Que deſeri poteſt: id eſt quam contingit deſe ri vel de facili.
r ¶ Nunquam vera. id eſt perſeuerans finalis: vel ve ra: id eſt ad vitam ducens id eſt ad eternam beatitudi nem. vt. xxvij. diſtinctio. §. ex his.
s Radicata. id eſt perfecta.
t ¶ Securus. ſpei perſeuerantia non rei preſen tia: quia quilibet etiã imperfectus timere debet ne cha ritatem amittat. xxij. queſtio. v. ſi paulus.
v Ualida. verba ſalomonis in canticis.
x ¶ Dilectio. id eſt charitas per fecta. y ¶ Ceperit. id eſt contingit vel conuenit in tellige de facili.
z ¶ Occidit. id eſt remouet a delectatione ſicut mors remouet ab omni actu terreno. dicit. l. mors omnia ſo luit. in aucten. de nup. §. deinceps.

Charitas. ¶ Caſus. In hoc.c.j. cōmendat pſbr charitatē ex eius effectib9: ⁊ ſunt v̄ba pſbri vſqz ad illud.c. item beda. Scdo oſtēdit q q charitatē hʒ facile pctis reſiſtit: bonis oibus abundabit: ⁊ mūdana ptēnit: ⁊ difficilia facile pficit: ſubdit etiā qd ſit deū diligere ⁊ qd puertere ordinē dilectiōis. Tertio oſtēdit ad qd corp9 nr̄m ſit diligēdū. Quarto oſtēdit qualr ſit itelligendū: diliges primū tuum ſicut teipſm: ⁊ qui ſunt q diligūt deū plus q̄ ſe.

Charitas[a] eſt (vt mihi videt) recta[b] volūtas ⁊ ab oibus terrenis[c] ac pſentibus prorſus auerſa iūcta vero deo inſeparabilit[d] ⁊ ignita igne quodam ſpūſſancti a quo eſt ⁊ ad quē refert incēſa: inquinamēti[e] omnis extranea: corruptionis neſcia nulli vitio[f] mutabilitatis obnoxia: ſuper oia que carnaliter diligunt excelſa: affectionum[g] oium potentiſſima diuine cōtemplationis auida: in omnibus ſemp inuicta ſūma[h] actionum bonaꝝ ſalus[i] morū finis[k] celeſtiū pceptoꝝ mors criminū vita[l] virtutū virtus pugnantiū[m] palma victorum anima ſcāꝝ mentiū cā meritoꝝ bonoꝝ premiū pfectoꝝ: ſine qua nullus deo placuit: cū qua[n] aliqs peccare[o] nō potuit[p] nec poterit: fructuoſa in penitentib9 leta in pficientib9 glioſa in pſeuerātibus victorioſa in martyribus opoſa[q] in oibus oino fidelibus: ex qua qcqd eſt boni opis viuet[r]. ¶ Itē. Hec eſt charitas vera germana[r] pfecta: quā excellētiorē[s] viā[t] noiat[u] apoſtol9 ſctūs. Sicut enim ſine via nullus peruenit quo tendit: ita ſine charitate q̄ dicta eſt via nō ambulare pnt homies ſed errare. ¶ Itē. Ergo ſi charitatē deo exhibeam9 ⁊ primo de corde puro ⁊ pſcia bona ⁊ fide nō ficta facile pctō reſiſtimus: bōis oibus abūdam9 ſeculi blādimenta ptēnim9: ⁊ oia q̄ difficilia[x] ſunt humane fragilitati vel aſpera etiā cū dilectione pficimus: ſi tn̄ deū charitate pfecta (q̄ nobis ab illo eſt) ex toto corde ⁊ ex tota aia ⁊ ex totis virib9 diligam9. Ex ea eniz pte qs peccat ex qua minus[y] diligit deū: qm̄ ſi ex toto corde diligam9 nihil erit in nobis vn̄ pcti deſiderijs ſeruiam9. Et qd eſt deū diligere niſi illi copulari aio cōcipere fruēde viſionis eius affectū pcti odiū mūdi faſtidiū[z]: diligere etiā primū quē in ſe[ʒ] cenſuit diligendū: in ipſo amore reſeruare legitimū modū nec peruertere dilectionis ordinem pſtitutū. Ordinē dilectionis illi puertūt nec modū diligēdi cuſtodiūt: q aut mūdum (q ptēnendus eſt) diligunt[ꝯ] aut corpa ſua minus diligēda[ꝝ] plus diligūt: aut primos nō ſicut ſeipſos: aut deū pl9 q̄ ſeipſos forte nō diligunt. ¶ Itez. Corp9 nr̄m qz ps[a] nr̄i eſt ad hoc nobis diligendum eſt vt ſaluti ei9 ac fragilitati nālr[b] pſulam9 ⁊ agam9 q̄ en9 ſpūi[c] ordiate ſbiectū[d] ad eternā ſalutem accepta imortalitate ⁊ icorruptiōe pueniat. ¶ Itē. Proxios[e] āt tūc diligimus ſicut nos ſi nō pp aliqs vtilitates nr̄as nō pp ſperāda bn̄ficia vel accepta nō pp affinitates vl pſanguinitates: ſed pp hoc tm̄ q nature[f] nr̄e ſūt pticipes[g] diligam9. ¶ Itē. Nō illi tm̄ primi nr̄i credēdi ſunt: quos nobis gradus ſanguinis iūgit: ſed proximi noſtri credēdi ſunt omnes homines nature nr̄e (ſicut dixi) pticipes.

a ¶ Charitas .i. ex charitate pcedat recta volūtas: ⁊ eſt dcm̄ per cāz vt ill. ō. xxxvj. q.ij. iria. ⁊ exponatur charitas eſt .i. facit: aliogn nō eſt verū cū charitas ſit habitus mētis q volūtas nō eſt vel mot9 voluntatis. Silr itelligit illud Aug. charitatē dico motū animi. dz ergo charitas voluntas vel mot9: qz vt. ī. di eſt cā meritoꝝ bonorū: ſicut ⁊ iniqtas cū ſit habitudo mētis iniuſte di pctm̄: qz ex ea eſt: vt. ſ. diſt. ij. ille rex.
b ¶ Recta .i. rectam vitam ⁊ dignam faciens voluntatem.
c ¶ Terrenis. ſec9 ē de charitate impfecta quā hn̄s pōt curare temporalia. argu. xj. q.ij. habebat.
d ¶ Inſepabilr .i. nō de facili ſeparatur.
e ¶ Inquinamenti. ſ. mortalis.
f ¶ Uitio mutabilitatis .i. mutabilitati in vitium.
g ¶ Affectionuz .i. bonaꝝ voluntatum.
h ¶ Sūma .i. pfecta.
i ¶ Sal9 moꝝ .i. ſalutiferos faciēs mores.
k ¶ Finis .i. pſūmatio: vel qz precepta ſitr docet vt habeāt.
l ¶ Uita virtutum. ī. ea. ver. item pinde.
m ¶ Pugnantiuz. cum vitijs.
n ¶ Cum qua .i. in ea perſeuerando.
o ¶ Peccare. mortaliter.
p ¶ Potuit. Ecce v̄bū in quo facit ad ppoſitum Grani.
q ¶ Operoſa .i. effectiua bonorum operum.
r ¶ Germana .i. geamanos ⁊ pcordes faciēs. vel germana .i. piūcta ⁊ inſeparabilr adherēs. Salomō: Dixi ſapiētie ſoror mea es: ⁊ prudentiam vocaui amicam meam.
s ¶ Excellentiorem. alijs donis.
t ¶ Uiam eundi ad deum.
v ¶ Nominat. in prima epiſtola ad corinthios.
x ¶ Que difficilia. ad ſalutem anime pertinentia.
y ¶ Ex q̄ minus .i. ex q̄ dei dilectiōe poſtponit facilius: ſicut plures pniores ſūt offendere deū fornicando q̄ʒ furādo. ar. l. di. qz tua. in ſi.
z ¶ Faſtidium. repete concipere.
ʒ ¶ Quez in ſe. ſ. diligendo .i. ad ſui ſilitudinē: vbi dictum eſt: Dilige primum tuū ſicut teipſm. Uel in ſe .i. deo. ſ. ad eius ſimilitudinem: vbi dictū eſt: ſecundum aūt ſimile eſt huic.
ꝯ ¶ Diligunt. plus iuſto.
ꝝ ¶ Diligenda. q̄ʒ animā. ar. xxij. q.v. ſi quis coactus.
a ¶ Quia pars. Alia eſt pars que hō eſt iterior: vt de cōſe. di. iiij. nō ex quo. nō ergo corpus eſt homo: qd eludinenſes ſomniant: qz nihil eſt id qd ſuipſi9 ſit ps. ar. ff. de euic. ſi dictū. §.ij. ⁊ peccāt q pondūt corp9 genus aialis.
b ¶ Naturaliter. ſ. de conſe. di. v. nō mediocriter. in ſi.
c ¶ Spiritui. vt ad vſus exercende virtutis habeatur: vt. ſ. xliiij. di. conuiuia.
d ¶ Subiectū. Debemus enim adhibere iumēto noſtro ſaccum paleā ⁊ flagellum. Saccū .i. opera penitētie ⁊ alia bona opera. paleaz .i. neceſſaria ad vite ſuſtētationem. flagellum vt caſtigemus ſi exceſſerit: ac ſi ea paterentur.
e ¶ Proximos .i. vtilitates. Tūc eniz nō ipſos ſed noſmet tātuz diligim9. vnde Tullius in libro de vera amicitia. Suis quippe incōmodis grauiter angi non eſt amici ſed ſeipſum amantis.
f ¶ Nature. ſ. di. lxxxvj. non ſatis.
g ¶ Participes. ergo iudei ⁊ ſarraceni proximi noſtri ſunt ⁊ diligēdi a nobis vt nos: ⁊ verum eſt; verūtn̄ oia

Sapiētia eſt ſoror mea.

Fornicāt aliq citi9 q̄ʒ furent.

Corp9 nō eſt homo.

Iumento nr̄o adhibeamus ſaccuʒ paleaʒ ⁊ flagellum.

Sarraceni ⁊ iudei ſūt a nobis diligendi.

opera dilectionis impendere debemus ſm vniuſcuiuſ⸗ q̃ conditionem. lxxxvj. di. paſce.

Dilige p̱ximum ſicut teipſum quid ſit.

a ℭ Et eternam vitã. hic aduerte qd ſit p̱ximum ſicut teipſum diligere. ſ. ſalutem aie ſue: ⁊ ea que ad ſalutem anime ptinent ei optare quam tibi optas: nõ obſtante ergo hoc p̄cepto poſſimus delinquentibus penas corporales optare ⁊ p̱curare dũmodo hoc fiat ſm q̃ iura permittunt.

b ℭ Periculis. ſ. aie ⁊ corporis vt eos liberemus.

c ℭ A deo vita. i. que eſt vita aie ſue qua ipſe viuit: vt. ſ. di. i. §. hoc idem. ver. reſuſcitatus. xxiiij. q. j. vbi ſana.

Querendum. ℭ Caſus. Bene. ſic ponit hunc caſum. Quidã reputabant magnũ ſignũ q̃ xp̄s credat̃ dei filius: q: i baptiſmo xp̄i ſpirituſſanctus ſtetit ſuper ipm: ſed nõ eſt magnum cum ſemp in dño manſit ſpũſſanctus: ⁊ ſpirituſſanctus partim cũ ſanctis eſt vt eos cuſtodiat in operibus pietatis: partim quoq̃ recedit ab eis q̃tum ad grãm p̱phetãdi ⁊ miracula operandi. Hugo vero ſic videt̃ ponere hũc caſum. Legitur de ioãne q̃ ioãnes baptiſta vidit ſpiritũſanctum quaſi colũbam deſcendentẽ ⁊ manẽtem ſup ieſum baptiçatũ: q̃ deſcẽdit ſuper eũ ſignũ fuit ne vox illa: h̄ eſt filius me⁹ dilectus ⁊c̃. putaret̃ ad ioãnem eſſe factam ſed ad deũ: q̃ aũt ſedit ſup eũ ſpãle fuit ſignũ filij dei: quo. ſ. ipſe diſcerneretur ab alijs ſanctis. q̃rit ergo hic beda quõ fuit

Jo. j. c.

ℭ Item. Proinde ſicut nos p̱ximos noſtros diligimus qñ ad mores bonos ⁊ eternam vitã[a] cõſequendam ſicut nobis eoꝝ ſaluti cõſulimus: qñ nos in eorũ peccatis ac periculis[b] cogitamus: ⁊ ſicut nobis ſubueniri optaremus ita eis ſubuenimus: aut ſi facultas defuerit volũtatem ſubueniendi tenem⁹. Quapropter chariſſime tota dilectione ſatage vt bonũ quod tibi fieri vis velis ⁊ p̱ximo. Illi vo plus q̃ ſe diligunt deũ qui p̱ eius amore ſue ad tp̄s ſaluti nõ parcũt: ſeipſos tribulatiõibus ac periculis tradũt: nudari facultatibus p̱prijs patrie ſue extorres fieri parẽtibus ac vxoribus ac filijs renũciare parati ſunt: ⁊ (vt totũ dicam) ipſam mortẽ corporis nõ ſolũ nõ refugiũt ſed etiã libenter excipiũt: ambientes a corporis ſui vita magis q̃ a deo vita[c] vite ſue diſcedere.

Idem Beda ſup Joannẽ.

Querendũ[d] eſt interea quõ ſpeciale filij dei agnoſcendi ſignum fuerit q̃ ſup eum deſcenderit ⁊ manſerit ſpirituſſanctus: qd magni eſt filio dei q̃ in ipſo manere ſpirituſſanctus aſtruatur? Notandũq̃ eſt q̃ ſemp in dño manſerit ſpũſſanct⁹: in ſanctis aũt hominibus q̃ diu mortale corpus geſtauerunt partim manet in eternũ partim reditur⁹ receſſit. Manet[e] quippe apud eos vt bonis inſiſtant actibus volũtariam paupertatem diligant manſuetudinẽ cõſequant̃ p̱ eterno deſiderio lugeãt: eſuriant ⁊ ſitiant iuſticiã miſericordiãq̃: mũdiciam cordis ⁊ tranquillitatẽ pacis amplectantur: ſed etiã p̱ obſeruatione iuſticie pſecutionem pati nõ vereantur: elemoſynis orõnibus ieiunijs ceteriſq̃ fructibus ſpirituſſancti inſiſtere deſiderent. Recedit autem ad tẽpus: ne ſemp infirmos curandi mortuos reſuſcitandi demones eijciendi vel etiam p̱phetandi habeãt facultatẽ. Manet ſemp vt poſſint habere virtutes ⁊ vt mirabiliter ipſi viuãt. Venit ad tp̄s vt etiam alijs miraculorum ſigna quales ſint itus effulgeant. Item Apl's.

Charitas[f] nunq̃ excidit. Item Augu. ſuper epiſtolam Joannis.

Vnctio inuiſibilis ſpirituſſanct⁹ eſt: vnctio inuiſibilis charitas[g] eſt: q̃ in quocũq̃ fuerit tanq̃ radix illi erit: que q̃uis ardente[h] ſole areſcere non põt nutritur calore ſolis[i] non areſcit. Item Grego. ſup Ezech.

Pennata[k] aialia mime reuertunt̃ cũ incedũt: q: p̄dicatores ſancti ſic a terrenis actibus ad ſpiritualia tranſeũt: vt ad ea q̃ relique⸗

fuit ne vox illa h̄ eſt filius me⁹ dilect⁹ ⁊c̃. putaret̃ ad ioãnem eſſe fcã: ſed ad eũ ſignum fuit ioã: ipm cognoſcẽdi i. quoddã de ipſo qd añ neſciebat. ſ. an ptãtem baptiſmi ſibi ſoli retẽtur⁹ eẽt: q̃ aũt mãſit ſup eũ ſpãle fuit ſignũ filij dei. ſ. quo ille diſcerneret̃ ab alijs. q̃rit ergo hic Beda quõ fuit ſignum cognoſcẽdi filij dei. ſ. q̃ ſpũs mãſit ſup eum ⁊c̃. cum maneat ⁊ in alijs ſctis. Sz rñdet̃ q̃ alio mõ manet in xp̄o: q: ſup eũ ſp eſt quo ad oia: in ſctis aũt non q̃ ad oia: q: ad tp̄s recedit ab eis pp pctm̃: vel ſi q̃ ad iuſticiã remanet in eis nõ tñ ſemp quo ad opandũ: puta ad p̱phetiçandũ vel faciendũ miracula vt in helia ⁊ heliſeo.

e ℭ Manet. No. h̄ expoſitionẽ illi⁹ decre. xxxj. q. ij. cõnubia. q: in ope ꝯiugali adeſt pñtia ſpũſſancti quo ad meritũ: vt. J. e. q. v. ſi dicat. nõ quo ad miraculũ faciendũ: vt. J. eo. c. poteſt.

f Charitas nunq̃ excidit. ſ. i hac vita: in futuro eni fides ꝯuertet̃ in ſciam ſpes in res charitas ãt augebit̃. Vñ p̱pha Viuit domin⁹: cui⁹ ignis in ſyõ. i. eccl'ia militãtẽ: ⁊ camin⁹ i hierl'm. i. in ardẽtiſſima charitate. J. di ſtin. iij. §. auctoritas ⁊. c. ignis.

g Vnctio. charitas eſt. i. vocat̃.

h ℭ Ardẽte. i. a tribulatione feruente.

i ℭ Solis. i. laboris ⁊ tribulationis iux̃ illud: In ſole. i. in labore poſuit dñs tabernaculũ ſuum. Tribulatio eni ſm Apoſtolũ patientiã operat̃: ſed q̃ tribulatio patientiam nõ tollit hoc facit charitas.

ſignũ cognoſcendi filij dei q̃ ſpiritus manſit ſup eũ cũ maneat ⁊ in alijs ſanctis. Et rñdet q̃ alio mõ manet in xp̄o: nam in xp̄o manet ſemp quo ad oia: in ſanctis autem nõ quo ad oia: q: ad tp̄s recedit ab eis quo ad operandũ etſi quo ad iuſticiã ſemp manet in eis. Seq. c. ſ. charitas pʒ. Et ſeq. c. etiam pʒ in quo exponit auʒ. qd ſit vnctio iuiſibil'. ſolis. i. tribulatiõis doloris ſiue laboris.

Colũba deſcẽdit ſupra ieſum dũ baptiçaretur: ⁊ manſit ſupra ipſum.

d ℭ Querendũ. ſup Joãnem. Legit̃ in ioãne q̃ Joãnes baptiſta vidit ſpiritũſanctũ q̃ſi colũbam deſcendentem ⁊ manentẽ ſupra ieſum baptiçatũ: q̃ deſcẽdit ſup eũ ſignum

Pennata animalia. ℭ Caſus. Tangit̃ hic illud Ezechielis q̃ vidit quattuor aialia pẽnata: de qbus h̄ dr̃ nõ reuertebant̃ cũ incederẽt ſed vnũq̃dq̃ añ faciem ſuã gradiebat̃. Hic auctoritatẽ exponẽs Greg dicit q̃ p hec animalia intelligunt̃ predicatores: qui contemplãtes celeſtia nunq̃ reflectuntur ad terrena. Et hanc ſuam expoſitionẽ probat auctoritate dñi ⁊ auctoritate pauli.

k ℭ Pennata tangit illud Ezech. ſ. q̃ vidit q̃ttuor animalia pẽnata: quibus hic dicitur nõ reuertebant̃ cũ incederent: ſed vnũquodq̃ ante faciem ſuã gradiebatur.

a ¶ Per prophetam.ezechielem.
b ¶ Incederent. Et ita ſancti iſti dici poſſunt habere fera rum naturam ⁊c. ſicut aues que volant ⁊ non reuolant Inſtit. de rerum diui. §. pauonum.
c ¶ Unde paulus. in epiſtola ad philippenſes.
d ¶ Unū vero. q. d. non comprehendi: vnum autē de me vobis aſſero: ꝙ ego oblitus ea que ⁊c.
e ¶ Que retro. i. ter rena que reliqui.
f ¶ In ea. ſ. eterna celeſtia.
g ¶ Anteriora. i. an te nos ſunt eterna: poſt nos ſunt tem poralia.

Non reuerte bant. ¶ Caſus. Grego. hic expo nit eandem aucto ritatē: de qua dicit i precedenti. c. ⁊ ſuam expoſitionem con firmat auctoritate ſalomonis.
h ¶ Redeant. finali ter ſaltem.
i ¶ Jam minus. i. inſufficiens: erit. n. tunc deus omnia in omnibus. i. ſuf ficientia omnium.

Poteſt diſcur ſus. ¶ Caſus. Tangitur ſ illud Ezechie. ꝙ iuxta qt tuor animalia que vidit erāt quattuor rote: i quibus erat ſpūs vite: ⁊ quocun qꝫ ibat ſpūs: ſeque bantur ⁊ rote: ⁊ cū ſtabat: ſtabant rote. hoc aūt myſtice ex ponit Grego. in ho milia ſua: dicens ꝙ p rotas virtutes in telliguntur: quarū quedā ſemper ſunt in ſanctis: ⁊ quedā aliquando recedūt: ⁊ ponit quedā que improprie ſunt vir tutes. Sequens. c. ſ. ficta patet.
k ¶ Poteſt diſcur ſus. Tangit illud Ezech. quia iuxta qt tuor animalia que vidit erāt quattuor rote: i quibus erat ſpiritus vite: ⁊ qua cunqꝫ ibat ſpūs ſequebantur rote: cum ſtabat: ſtabant ⁊ rote: ⁊ ita quandoqꝫ ſtabant quandoqꝫ mouebantur rote: hoc myſticat hic Grego.
l ¶ Caſtitas. que ſola cum fiducia poteſt deo animas p.

rant vlterius nullatenus re flectātur. Et paulopoſt. Ne mo mittēs manū ſuā in ara trum ⁊c. Manū qppe i ara trū mittere eſt quaſi per quā dā cōpunctionis vomerē ad pferendos fructus terrā ſui corporis aperire: ſed retro poſt aratrū aſpicit: q poſt exordia boni operis ad mala reuer titur que dereliquit: qd qꝛ ele ctis dei minime ptingit: recte nunc per pphetā[a] dicit: Nō reuertebātur cū incederēt[b]. Et paulopoſt: Unde[c] paul⁹: Unū[d] vero que retro[e] ſunt obliuiſcens: in ea[f] que ſunt anteriora[g] me extēdēs: ſeqꝛ ad palmā ſuperne vocatiōis. In anteriora etenim exten tus eoꝝ que retro ſūt oblit⁹ fuerat: qꝛ tpalia deſpiciens: q̄ ſola ſūt eterna requirebat.

Item in eodem homilia. v.

Non reuertebant cū incederent: qꝛ electi qꝫ ſic ad bona tendunt: vt ad mala perpetrāda non rede ant[h]. Qui enim pſeuerauerit vſqꝫ in finē: hic ſaluus erit. Et ſicut p ſalomonē dicitur: Juſtoꝝ ſemita quaſi lux ſplē dens pcedit ⁊ creſcit vſqꝫ ad perfectū diē: in eoꝝ nāqꝫ aīo bonū deſideriū atqꝫ intelle ctus lucis intime iam pe diei eſt: ſed qꝛ vſqꝫ ad finē vite in virtute pficiunt ad perfectū diem tunc veniunt qñ ad cele ſtia regna perducti in ea luce quam deſiderāt iam[i] minus aliquid non habebunt.

Item in eodem homil. v.

Poteſt[k] diſcurſus atqꝫ mobilitas ſpūs ſic itel ligi: in ſctōꝝ qppe cordibus iuxta quaſdā virtutes ſemper manet: iuxta quaſdā vo receſ ſurus venit: ⁊ venturus rece dit: in fide eni ſpe atqꝫ chari tate ⁊ aliīs bonis ſine qb⁹ ad celeſtē patriā nō pōt perueniri: ſicut eſt humilitas caſtitas[l]: iuſticia: atqꝫ miſcdia: ſecūda pfectoꝝ corda nō deſerit. In pphetie vo virtute: doctrina ſecūda miraculoꝝ exhibitiōe electis aliqñ adeſt: aliqñ ſe ſb trahit. ⁊ paulopoſt. In his ita virtutib⁹ ſine qbus ad vitam minime peruenit: ſpūs ſanctus in electoꝝ ſuoꝝ cordibus p manet: vnde recte ſtabilis dr in his vero per quas ſanctita tis virtus oſtēdit: aliqñ miſe ricordit preſto ē aliqñ miſe ricordit[m] recedit. Unde Amb. ſuper epl̃am. ij. ad corinthios.

Ficta[n] charitas eſt q̄ de ſerit in aduerſitate.

¶ Ex premiſſis[o] itaqꝫ appa ret ꝙ charitas ſemel habita vlterius nō admittit: q enim charitatē ſemel habuerit: cri minaliter vlteri⁹ peccare nō[p] poterit: vt ad[q] gratiā ñ ad na turā impoſſibilitas referat. Qd aūt charitatē hñs cri minalr peccare ñ poſſit teſta tur Aug. i Hom. viij. dicēs.

Quia radix[r] oium ma loꝝ eſt cupiditas: ⁊ ra dix oium bonoꝝ eſt charitas ⁊ ſimul ambe eſſe nō poſſūt[s] niſi vna penitus euulſa fue rit alia plantari non pōt: ſine cauſa conatur aliquis incide re ramos: ſi radicē non con tendit euellere. ¶ Cum[t] er go q criminaliter peccat: cha

ſentare. in aut. de lenonibus. §. ſancimus.
m ¶ Miſericorditer: ne inde ſuperbiat homo. vj. q̄ſtione prima. c. imitare. ⁊ c. ſunt plurimi.
n Ficta. i. non finalis. ¶ Ex premiſſis. hec eſt ſecūda pars. diſ. in qua magiſter vult probare ꝙ charitas ſemel habita nūqꝫ excidit: ſed quo ad gratiā refert: non q̄ ad naturā. i. haben do gratiā peccare nō poteſt. Joan. de fa.
¶ Caſus. Conclu dit Gra. ex pmiſſis ꝙ charitas ſemel habita amitti non pōt: qꝛ q charitatem hꝫ amplius peccare mortalr non pōt: ⁊ ad hoc inducit ſeq. c. Sed qd dr ampli⁹ peccare mortalr nō pōt falſum eſt: niſi cōiunctim intelliga tur: ꝙ non poſſit ſi mul charitatem ha bere ⁊ peccare. ſeq. c. ſ. radix. patet.
o ¶ Ex pmiſſis. in fert charitatē ſemel habitā nō amitti: ⁊ adycit ꝙ q charitatē ſemel habuit decete ro non peccabit: ⁊ ex hoc ɔcludit falſo ꝙ pniam q poſtmodū eſt peccaturus non agit: ⁊ ad hoc iducit argumenta vſqꝫ ad §. hec q̄ de charitate.
p ¶ Nō poterit. ɔiū ctim itellige: nō enī pōt ſimul charitatē hēre ⁊ peccare. ſ. di. j. ois qui nō diligit.
q ¶ Ut ad grām. ſ. vtutē ipſam quam dū qs hꝫ peccat nec peccare pōt: vt cōiū ctim intelligatur.
r Quia radix oi um maloꝝ. q̄ ad gña ſingulorū nō quo ad ſingula generū. i. nō ē ma lum alicui⁹ gñis. ſ. ꝙ inde pcedere nō poſſit: ⁊ eſt ſi. e. xxxv. diſt. ante oia. xlvij. diſt. bonorum. ſ. Xi. vj. b
ſ ¶ Nō pnt. ſ. xxxij. q. j. cū renūciatur.
¶ Cū ergo. ¶ Ca ſus. Infert Gra. ex ſupradictis ꝙ qui mortaliter peccauit nunqꝫ habuit charitatem nec peni tentiam egit q mortaliter peccauit. qd auc. Aug. pbat vel pbare itēdit. Et ſcias ꝙ ex falſo ipſe concludit falſum.
t ¶ Cum ergo. ex falſo falſum concludit.

Charitas eſt aqua. ¶ Caſus. Probat Augu. in hoc c. ꝙ qui charitatē hȝ nō ſitiet in eternum: ſine qua nullus habebit vitā eternā: nec poterit penitere nec contritionē habere: ad quod ꝓbandū inducit tres auctoritates dñi. Et no. ꝙ ab illo loco: reprobus: videntur verba Augu. ⁊ dicit Hu.

a ¶ Charitas eſt aqua: q: ad modū aq̄ lauat ⁊ delet peccata.

Iuſticiaȝ ſitiens beatus eſt. Job. iiij. b

b ¶ In eternuȝ. ſ. i patria: in via aūt beatus eſt q ſitit iuſticiam. vt. ē. c. querēdū.

c ¶ Mancipatus. id eſt deſtinatus.

d ¶ Plūbeus. pondere peccatorum.

e ¶ Item ſine. Oia hec ſunt verba Aug. vt dicunt quidā: vſqȝ ad .§. hec que de charitate. alij dicūt eſſe .§. ab illo loco: reprobus aūt.

f ¶ Non credit. a deſtructione conſequentis infert.

g ¶ hec eſt. ſ. de cō ſe. di. ij. vt quid.

h ¶ Fides iformata charitate.

Joā. vj. e

i ¶ huic. ē. xxiiij. q. j. c. ſi petrus. contra. ſed nec ſ vel ibi excludūt alie ϑtutes.

Verſus.

k ¶ Credere. Crede deo: credaſqȝ deū plus credo valere: Si credas in euȝ ꝗ ꝙ ei vel eum.

Sal. v. b

l ¶ Qua ſola. ē. xxiiij. q. j. ſi petrus.

✝ ✝ 3

¶ hec que de charitate. ¶ hec ē tertia pars di. in qua probat magiſter ꝙ ea q̄ dicta ſunt de charitate de perfecta intelliguntur: q: ſunt gradus in charitate: ſicut in virtutibus ē gradus ⁊ perficiens ⁊ incipiens ⁊ perfecta: ꝙ intelligiť quā tum ad remiſſionem ⁊ intentionem: cum ſit ſimplex ⁊ continua: dum enim ſum⁹ in via poſſumus habere charitatem ad tēpus: ⁊ perdere eam: ⁊ hoc probat per viginti ſeptem auctoritates ſanctoꝝ patrū: ⁊ per multas ratiōes ſub diuerſis .§. contētas. Jo. de ſa. ¶ Caſus. Soluit nūc Gra. premiſſas auctoritates: ⁊ dicit eas eſſe intelligēdas de perfecta charitate. ſ. que ducit hominem ad perfectionē vite. ſ. que eſt finalis: ⁊ cum qua homo decedit: illa nunqȝ amittitur: ⁊ inde ſumpta occaſione oſtendit gradus eſſe in virtutibus. ſ. ſpūales aſcenſus de virtute in virtutem: ⁊ etiā in eadem virtute. nam quanto quis proficit: plus aſcendit: ⁊ ad hoc probandum inducit ſequentia. c.

Charitas pfecta miſ ta ſcit.

m ¶ hec que de charitate. Premiſſas auctoritates ſoluit ⁊ dicit intelligendas eſſe de perfecta charitate: ⁊ inde ſumpta occaſione gradus in virtutibus eſſe oſtendit: vt ꝙ ad .§. econtrario. Et no. ꝙ perfecta charitas diciť quo ad ſufficientiam: ⁊ hec quelibet ⁊ quantalibet ſufficit ad vitam eternam habendam. ar. ſ. di. .xxi. talis. ⁊ eſt perfecta quo ad effectum: vt ſ. ſciat hominem paratum mori pro chriſto. ē. c. charitas. ſ. ea. ſi quis tantam. ⁊ dicitur pfecta quo ad perſeuerantiā finalē: de qua ag tur. ē. ea. vnctio. ⁊ c. charitas.

n ¶ Sūt itaqȝ gradus. Omnis virt⁹ intenditur ⁊ remittitur: ⁊ iō gradus merito in ea diſtinguūtur. Sed q: virtus eſt mediū duorum vitiorum: vt dicit Ari. ⁊ hora virtus eſt mediū duorum vitiorum vtrīqȝ redactum: vt in puncto medio qui eſt inter duo vitia cōtraria: videtur ꝙ ſumma virtus ibi conſtituta ſit: qui ergo illud medium ſeruaret: ſūme virtuoſus haberi deberet: ſed i omnibus mediuȝ ſeruare vltra hominē eſt: ideo ꝙ ſumme virtuoſus nemo dicēdus eſt. Ex premiſſis ſequitur ꝙ virtus in aſcendendo non in infinitum protendiť: cum vltra medium intentio (alias intenſio) non progrediatur: ſed quia etiam extremorum vitiorum non ſunt termini: videtur ꝙ medium eorum nihil ſit: puta prodigalitas in infinitum ꝓtendi poteſt: ſimiliter ⁊ ſibi contraria auaricia: quare videť ꝙ inter iſta duo nihil ſit medium determinatum. Preterea ex quo gradus ſunt in virtute: videtur ꝙ latitudinem habeant: ⁊ ꝙ poſſint decreſcere. ſed tamen ꝙ in infinitum poſſint decreſcere non videtur: nam ſic haberetur ꝙ virtus alicuius ita parua eſſet ꝙ minor ea inueniri non poſſit. Preterea illud ſciendum eſt: ꝙ licet ita ſit de oībus alijs virtutibus: ꝙ quelibet inter duo vitia contraria ſit conſtituta: hoc tñ in charitate que forma eſt aliarum virtutum: non habet locum: q: ei vnū ſolum vitiū ſcilicet odiū opponitur. ē. di. i. omnis q non diligit. Unde accidit ꝙ in infinitum poſſit intendi in via: in patria autē puto ꝙ maior charitas eſſe non poſſit ꝗ ſit ſupremi ordinis angelorum.

o ¶ Inter virtutem. improprie dicitur gradus eē inter

ritatē nunqȝ habuiſſe ꝓbaſ: euidēter colligiť pniam non agere qui qūqȝ criminaliter peccauit. Unde Auguſtin⁹

Charitas[a] eſt aqua de qua dñs ait in euāgelio: Qui biberit aquā quam ego dabo ei: nō ſitiet in eternū[b]. Reprobus aūt cū eternis ſit mancipatus[c] incēdijs: in eternum ſitiet: quō bibet aquā viuaȝ? aut quō potabit aquā ſalientē i vitā eternaȝ: qui quaſi plūbeus[d] demerſus in ima penas luit dānatiōis eterne. Itē. Sine[e] charitate quō qs verā cordis cōtritionē habere poterit? quō ergo delictorum remiſſionē: que ſi nō ſunt dimiſſa: quō ñ oia prorſus ad penā exigēda ſunt. Itē dñs. Amē amen dico vobis: qui credit in me: habet vitā eternā: q ergo nō habet vitā eternā: in chriſtū: non[f] credit. In chriſtū vero credit q charitatem habet: in chriſtū quippe credere ē amando in ipſum tendere. Hec[g] ē fides[h] (vt diffinit apoſtolus) que p dilectionē opať: huic[i] dūtaxat remiſſio delictoꝝ ꝓmittitur. Nō ſi charitas a fide chriſtianoꝝ ſeiungi neqt: cui. ſ. ſola venia ꝓmittiť: quō q charitatē non habuerit fidē chriſtianoꝝ habuit: id eſt in chriſtū credidit? quō ergo veniā delictorū accepit? quaȝ ſi nō accepit: quō nō omnia prorſus opa eternis ſunt ferienda ſupplicijs. ¶ Itē dominus: Ego ſum panis viu⁹ qui de celo deſcendi: ſi quis māducauerit ex hoc pane viuet in eternū: q ergo non viuit in eternū: nō māducabit panē viuum in eternū: ſed q nō manducauerit: in eum nō credidit. Hoc eſt eni māducare panē viuū qd credere[k] i chriſtū: id eſt amādo tendere in ipſum: cū ergo reprob⁹ in eū nō credit quē nō manducauit: ⁊ ita fidē chriſtianorū (qua ſola[l] pctā relaxātur) non habuit: quō ſi viuit dñs cui oē iudiciū dedit pr̄ iudiciū perpetue dānationis effugiet: oīum nō ſolū actualiuȝ: ſed etiā originaliū.

✝ ✝ 3

¶ Hec que de charitate[m] dicunť de perfecta intelligi poſſunt: q̄ ſemel habita nunqȝ amittitur. Exordia ꝟo charitatis enutriunť vt creſcant: ⁊ cōculcentur vt deficiāt: nemo eniȝ repēte ſit ſummus: ſed in bona cōuerſatione que ſine charitate nulla eſt a minimis qſqȝ inchoat: vt ad magna perueniat ſunt: itaqȝ[n] gradus non ſoluȝ inter virtutē[o] ⁊ virtutē: ſȝ ⁊ i eadē ꝟtute. Uñ greg.

ſup Ezechie. ſcribit dicens.

Quam ſcám eccliam dominus ſuſcepit in gradibus ei⁹ dinoſcitur: qꝛ eius glia pcrili⁹ incremēta declaratur: qꝫtum eni ſcā ecclia aſcēdēdo proficit^a tm̄ deus hominib⁹ ex ei⁹ virtute innoteſcit. De his q̊ꝫ gradibus beatus iob loquit̃ dicens: Per ſingulos grad⁹ meos ꝓnunciabo illum. oīpotentē quippe dn̄m p ſingulos gradus ſuos ꝓnūciat: q p incremēta virtutum q̄ accipit ei ſp laudē ſue pietatis^b reddit: ſigdē grad⁹ in cordis aſcēſiōe non eēnt: pſalmiſta nō diceret: Ambulabunt de v̄tute in v̄tutem: nec mirū ſi de v̄tute in virtutē gradus ſunt qñ ipſa vnaqueqꝫ v̄tus^c q̄ſi qbuſdaꝫ gradibus augetur: ⁊ ſic p incremēta meritorū ad ſumma pducit̃. Alia nāqꝫ ſūt exordia virtutis: aliud virtutis ꝓfectus: aliud pfectio. Si enim ⁊ ipſa fides ad pfectionē ſuam non qbuſdā gradibus duceret̃: ſancti apoſtoli minime dixiſſent: Auge nobis fidē: ⁊^d qdam venit ad dn̄m: q curare filiū ſuum voluit: ſed reqſitus an crederet: rn̄dit: Credo dn̄e adiuua icredulitatē meam. Penſate rogo qd̄ dicitur: ſi credebat: cur icredulitatē^e dicebat: ſi v̄o incredulitatē ſe habere nouerat: qūo credebat? ſꝫ qꝛ p occultā inſpirationē gratie meritorum ſuoꝝ gradibus fides creſcit: vno eodēqꝫ tpe is q nondū perfecte crediderat ſimul ⁊ credebat ⁊ incredulus erat: hos nimiꝝ grad⁹ dn̄s ſub meſſis noīe deſcribit^f dicēs: Sic eſt regnū dei quemadmodū ſi iactet hō ſemē in terrā ⁊ dormiat ⁊ exurgat nocte ac die: ⁊ ſemē germinet ⁊ creſcat dū neſcit ille: vltro eni terra fructificat primū herbam: deinde ſpicā: deinde plenū frumentū in ſpica: ⁊ cū ex ſe ꝓduxerit fruct⁹ ſtatim mittit ad falcem: qm̄ adeſt tēpus meſſis^g. Semen homo iactat in terrā: cuꝫ cordi ſuo bonā intentionem inſerit: ⁊ poſtqꝫ ſemen iactatū eſt dormit: qꝛ iā in ſpe boni opis qeſcit: nocte v̄o ſurgit ac die: qꝛ inter^h aduerſa ⁊ ꝓſpera ꝓficit: ⁊ ſemen germinat ⁊ creſcit dū neſcit ille: qꝛ cū adhuc metiri icremēta ſua nō valet ſemel concepta v̄tus ad profectū ducit̃: ⁊ vltro terra fructificat: qꝛ ꝑueniēte ſe gratia mens hoīs ſpontanea ad fructū boni opis ſurgit. Sꝫ hec eadē terra primū herbaꝫ: deinde ſpicā: deinde plenū frumentū ꝓducit in ſpica. Herbā quippe ꝓducere ē inchoatiōis bone adhuc teneritudinem hēre ad ſpicā vero herba^i venit cū ſe virt⁹ animo cōcepta ad ꝓfectū boni opis ꝓtrahit: plenū vero frumētuꝫ in ſpica fructificat: qñ iam tātū virtus ꝓficit: vt eē robuſti ⁊ pfecti opis poſſit: ſꝫ cum ex ſe ꝓduxerit fruct⁹: ſtatī mittit falcem: qm̄ adeſt tp̄s meſſis. Oīps enim deus ꝓducto fructu falcē mittit ⁊ meſſem ſuā deſecat: qꝛ cuꝫ vnūquēqꝫ ad pfecta opa ꝓduxerit ei⁹ temporalē vitam p emiſſam ſententiā incidit: vt granū ſuum ad celeſtia horrea perducat.

Cū igit̃ deſideria bona ꝯcipim⁹: ſemē in t̄rā mittim⁹: cuꝫ vero opari recta incipim⁹ herba ſum⁹: cum aūt ad ꝓfectum boni opis creſcimus: ad ſpicam ꝑuenimus: cūqꝫ in eiuſdem opationis perfectione ſolidamur: iā plenum fructū in ſpica ꝓferimus. Herba eteni petrus fuerat: q paſſionis tpe p amorem dn̄m ſequens hūc deum ꝯfiteri ante ancille vocē timebat: erat eni iaꝫ viriditas in mēte: qꝛ credebat dn̄m omnium redēptorem: ſꝫ valde adhuc flexibilis: pede ꝯculcabat̃^k timoris. Iā in ſpica ſurrexerat: qñ eum quē moriētē ꝯfiteri timuerat: nūciāte angelo in galilea viuētem videbat: ſꝫ ad plenum granū in ſpica ꝑuenerat: qñ deſuꝑueniēte ſpiritu ⁊ ſuam mētem illi⁹ amore roborāte ita ſolidat⁹ eſt: vt vires pſequētium ceſus deſpiceret: ⁊ redemptorem ſuum libere inter flagella predicaret. Nullus itaqꝫ qui per propoſitum bonum adhuc in mentis temeritate eſſe

vnam virtutem ⁊ aliam: cum in eadē linea intēſionis nō diſponantur: ſed ſic ideo dicitur: quia vna virtus alia intenſior inuenitur.

Quum ſanctam. ¶ Caſus. iſte ſic ꝯſueuit poni. Grego. exponit illud verbum Ezechielis: ⁊ venit vir ad portam que reſpiciebat ad orienteꝫ: ⁊ aſcendit gradus eius: ⁊ duꝫ exponeret itroducit auctoritatē dauid: deus in gradib⁹ ei⁹ dinoſceretur cuꝫ ſuſciperet eaꝫ. In principio ergo capituli ponit expoſitioneꝫ illius verſus: Deus ī gradibus ⁊c̄. Secūdo probat ꝙ in virtutibus gradus inuenitur per auctoritatem iob dicentis: Per ſingulos gradus ⁊c̄. ⁊ dauid dicentis. Et ambulabunt de virtute in virtutem ⁊c̄. ⁊ p illud apoſtolorū: Auge nobis fidem ⁊c̄. ⁊ per ſimilitudineꝫ euangelij de ſemente primo producente herbam: ⁊ deinde ſpicam: ⁊ poſtea frumentum. ſemen eſt cogitatio que herbam producit cum incipit operari: cum auteꝫ ꝯſummatur: ſpicā facit: cum autem perſeuerat frumentum mittit in ſpicā: ⁊ eadem ſimilitudo adaptatur in perſona petri. Tertio ⁊ vltimo exponit illud verbū Ezechi. Et venit vir ⁊c̄.

a ¶ Proficit. intentione virtutum.

b ¶ Pietatis. ⁊ q̄ꝫto largiora ⁊c̄. tanto ⁊ largiora munera deus tribuit: quanto p ea religionis ſue dignitatem viderit ampliari. ar. xvij q. iiij. ſicut excellentiam. §. j. ⁊ dic laudē ſue pietatis. i. laudat deum de ſua pietate.

c ¶ Virtus. ⁊ vitium. ſ. e. §. e contrario. ⁊. §. non ē miꝝ.

d ¶ Et quidam. vt habetur in euangelio Matthe.

e ¶ Incredulitatem. i. modicaꝫ credulitatem: quia qui incipit credere parum credit. argu. de conſecratio. diſtinctio. ij. quia paſſus. ⁊ capitu. prima. ⁊ ita hec prepoſitio: in: diminuit hic non priuat.

f ¶ Deſcribit in euangelio.

g ¶ Meſſis. huc uſqꝫ fuerunt verba euangeliſte.

h ¶ Inter aduerſa. aliud in aduerſis ⁊ proſperis: quia in aduerſitate creſcit. ſ. eo. vnctio.

i ¶ herba. Si herba fuit: ergo charitatem habuit: ſed qñ do negauit mortaliter peccauit: ergo charitatem non habuit: ergo nec herba fuit: ſed hoc debet referri ad tempus ante negationem. ⁊ ita diſtribuite tempora ⁊c̄. vt. ij. q. 6. j. ſi peccauerit. vnde verſus: Petro peccāte: tunc nō fuit herba ſꝫ an̄.

k ¶ Conculcabat̃. cū chriſtū negauit.

Credit parū qui icipit credere

Petr⁹ qñ do peccauit herba non fuit

Verſus.

Nota

a ¶ Uir ergo. de ezechiele tractum eſt: ⁊ ſunt adhuc verba Greg. ab illo loco cū ſcām ⁊c. In ezechiele eſt ita: Et venit vir ſcūs ad portā que reſpiciebat ad viā orientalē: ⁊ aſcēdit p gradus ei⁹. Expone vir .i. chr̄s ſtat in porta: qꝛ p eū q̄ſi p portā ad pr̄em igredimur: ⁊ ſine q̄ in ciuitatē itrare nō poſſum⁹.

n Quid dicis. tu quicūq; habes talem perfectionē.
o ¶ Uiuere. chriſtus eſt mihi viuere .i. cauſa quare velim viuere: ad hoc enī viuo vt ipſum magnificem: ⁊ ibȝ mori eſt mihi lucrum: qꝛ per mortē eius liberor a miſeria ⁊ trāſeo ad felicitatē: vel chr̄s eſt mihi viuere .i. vita hic ⁊ in futuro hic p fidē ⁊ ſpem: in futuro p ſpem: ⁊ mori p xp̄o eſt mihi lucrū: qꝛ deponam corpus mortale ⁊ reſumam immortale.

ꝯſpicit: deſpiciat: qꝛ frumentū dei ab herba icipit vt granum fiat: Uir ergo[a] venit ad portā[b]: qꝛ dn̄s ac redēptor nr̄ mēbris ſuis itrātib⁹ pducit[c] ad ſe: ⁊ aſcendit p grad⁹ ei⁹: qꝛ nobis pficiētib⁹ eo amplius nobis exaltat: q̄ alti⁹ ⁊ in cōprehēſibili⁹ eſſe cognoſcit. In virtutū quippe nr̄aꝝ gradibus ipſe aſcēdere dr̄: qꝛ tāto ipſe nobis ſublimior oſtendit: quāto nr̄ animus a reb⁹ infimis ſeparat. Hinc Aug. ait in lib. de grā ⁊ libe. arbi.

Qui vult[d] facere dei mādata[e] ⁊ nō[f] pōt: iā q̄dē hȝ bonā volūtatem: ſed adhuc puā ⁊ inualidā: poterit[g] aūt cū magnā habuerit ⁊ robuſtā. qn̄ enī martyres illa magna fecerūt mādata: magna vtiq; voluntate .i. magna charitate fecerunt: de q̄ ait dn̄s: Maiorē charitatē[h] nemo habȝ ⁊c. ⁊ paulopoſt. Ipſā charitatē apl's petrus[i] nondū hēbat: qn̄ timore ter dn̄m negauit: ⁊ tn̄ q̄uis pua ⁊ impfecta nō deerat ei charitas qn̄ dicebat[k]: Dn̄e aīaȝ meā ponā pro te. ¶ Idē ſup epl'am ioannis. Si qs tātā habuerit charitatē vt parat⁹ ēt ſit p fratrib⁹ mori: pfecta eſt ✝ illa charitas: ſȝ nunq̄d mox vt naſcit[l] iā p̄rſus pfecta eſt? vt pficiat naſcit: cū fuerit nata nutrit: cū fuerit nutrita roborat: cū fuerit roborata pficit: cum ad[m] pfectū venerit quid[n] dicis? Mihi viuere[o] chriſtus eſt: ⁊ mori lucrum. In eadem.

Sicut[p] ſeta introducit filum: ita timor itroducit charitatē: creſcit charitas minuit timor: ⁊ ecōuerſo[q]. In eadē.

Morte nata ē in te charitas: ſȝ nōdū pfecta: noli deſpare: nutri eā ne forte ſuffocet. Idem ad Hiero.

Charitas in q̄buſdā pfecta: in q̄buſdā impfecta: pfectiſſima[r] āt in hac vita hēri non pt̄. Idem gregor.

Si ſermo[s] me⁹ iuenerit aliquā in cordib⁹ vr̄is ſcintillā gratuiti amoris dei: ipſā nutrite: ad hāc agēdam vos aduocare ſtudete: ⁊ paulopoſt. Flete[t]: nutrite in vobis vt cum creuerit ⁊ flammā digniſſimā fecerit: oīum cupiditatum ligna cōſumat. ¶ Econtrario[u] etiam gradus in virtute eſſe pbantur: qꝛ ⁊ ipſi⁹ peccati gradus euidenter apparēt: ſicut enī nemo repente fit ſumus: ita[x] nemo repēte fit turpis. ¶ Hic etiam. Auguſti. ait in ſermone habito in monte.

Sicut tribus gradibus

Celi portā q eſt chr̄s ingredimur.

Item q in porta eſt: ꝓ. ꝓtiȝ int⁹ eſt ⁊ ꝓtiȝ extra ꝓtiȝ vr̄ ⁊ ꝓtiȝ abſcondit: ita ⁊ chr̄s p humanitatē ē viſibilis: p diuinitatē inuiſibil. Uel vir .i. hō venit ad portam .i. chr̄m: q dr̄ hoſtiū. x̄. ſ. q. j. ordinationes.
b ¶ Ad portā .i. ad ſacrā ſcripturā vel fidem: p quaꝝ vtrāq; intratur ad pr̄iam.
c ¶ Perducit. illa mēbra ſua. ſ. fideles.
Qui vult. ¶ Caſus. Dr̄ hic q̄ ſi aliqs hȝ volūtatē faciēdi p̄cepta dei ſȝ īpedimēto aliq̄ detētus ea nō facit: modicā hȝ charitatem: cū nōdū poſſit oīa ſuſtinere p chr̄o: cum āt poterit facere p̄cepta dei ⁊ oīa ſuſtinere p chr̄o: tūc hȝ pfectā charitatē: quod probat auctoritate dn̄i: ⁊ exēplo petri.
¶ Qui vult. Caſus
Si qs hȝ volūtatē ſuſtinēdi oīa p chr̄o: ⁊ tn̄ ſi imineret ei piculū in rei vitate nō ſuſtieret: reuera iſte hȝ charitatē: ſȝ modicā: q̄ poſtea auget qn̄ cū effectu parat⁹ eſt oīa ſuſtinere: qđ pbat exēplo petri.
d ¶ Qui vult. q̄dā motu bono ſcȝ affectiōis: nō effectiōis: ⁊ ſic non eſt contra. x̄. di. j. votum.
e ¶ Mādata .i. ardua ⁊ difficilia: vt ponere animam pro chriſto vel fratribus: vt hoc in ſi. c. hr̄.
f ¶ Non poteſt. ſ. impediente carnalitate.
g ¶ Poterit. ſ. facere mandata dei.
h ¶ Charitatē .i. opus vel ſignum charitatis maioris.
i ¶ Petrus. l. diſtinctio. fideliter.
k ¶ Dicebat: Dn̄e aīaȝ meā p te ponā. ſȝ hoc facere n̄ poſſȝ
¶ Si qs ¶ Caſus Dr̄ h̄ q̄ ſi qs parat⁹ ſit p fratrib⁹ mori pfecta charitas ē in eo: ſȝ non ſtatī cum naſcit eſt pfecta: nā p̄mo naſcit nata nutrit nutrita roborat ⁊ perficitur. Sequētia tria. c. plana ſūt. ſ. ſicut charitas. ſi ſermo.
l ¶ Naſcit. Sic etiā gradus notāt in ꝯuerſiōe pauli: nā pſtrat⁹ fuit vt cecaretur ⁊c. vt. xxiij. queſtio. iiij. diſplicet.
m ¶ Ad perfectum. id eſt ad pfectionem a deo datam.

Joā. xv. b. mat. xxvj. 6

Charitatē hȝ q p chr̄iſto ſuſtinere parat⁹ eſt.
Jo. xiij. d. ſ. io. iiij. b. ✝ Alr's in illo.

p Sicut ſeta. Sicut enim ſeta introducit filū: nec cum eo remanet: ita timor charitatē: cum ea tamē eſſe nō poteſt. ar. xxiij. q. one vj. §. ex his. ⁊. x̄. diſtinctio. vij. nullus hoc deſeruili. Et ē alius initialis: q partim reſpicit premiū meriti: partim penā ſupplicij. de tali dicitur q̄ auget charitas ⁊ minuitur timor. x̄. c. pxi. vſq; dum fiat pfecta charitas que foras mittit timorem oēm. ar. xxiij. queſtio. vj. ſchiſmatici.
q ¶ Et econuerſo. Arg. q̄ charitas decreſcere poſſit: non ergo aut pficit aut deficit. Tu dic q̄ charitas creſcit ⁊ decreſcit q̄tum ad intentionem: al's non.
r ¶ Charitas in q. ¶ Perfectiſſima .i. qua perfectior non poſſit haberi: vnde dicit auctoritas ſuper epiſtolam ad ephesios. nemo tam perfect⁹ quin poſſit creſcere.
s Si ſermo meus .i. predicatio mea.
t ¶ Flete. mortalia peccata. ar. x̄. di. iij. inter hec hircuȝ.
¶ Econtrario ¶ Caſus Per multas auctoritates oſtēdit gradus eſſe in virtute: adhuc idem oſtendit per ſuum ꝯtrarium. ſ. per peccatū: in pctō enī gradus iuenit. Nā ſicut nemo repēte fit bon⁹: ita nemo repēte fit mal⁹.
u ¶ Econtrario .i. per ſuum contrarium ſcilicet peccatum: ⁊ vitium qđ virtuti eſt ꝯtrium. ar. viij. q. j. ſciendū.
x ¶ Ita nemo. vn̄ Iuuenalis. Nemo repente fuit turpiſſim⁹: accipiēt te Paulatī q lōga domi redimicula ſumūt
Sicut tribus gra. ¶ Caſus. Dicit hic q̄ ſicut trib⁹ modis ad peccatum puenitur. ſ. ſuggeſtione diabolica delectatiōe: ⁊ ꝯſenſu: ita ipſi⁹ pcti tres ſunt differētie. ſ. in corde: in facto: ⁊ ꝯſuetudine: nam primo in corde conſentit peccato: poſtea procedit ad peccatum. tertio per

ſteterat in peccato. Seq. c. ſcilicet ſciendum: planum eſt.
a ¶ Ad peccatum .i. actum exteriorem.
b ¶ Suggeſtione. ſ. di. v. Teſtamentum. in fi. palea eſt.
c ¶ Tanq̄. Mens mala: mors intus: malus act⁹: mors foris: vſus: Tumba: puella: puer: lazarus iſta notát. hác

conſentit. vnde dicit Apoſtolus: Temptatio vos non apprehendat niſi humana. Seq. c. habuiſti. ſ. ſimiliter ſequens .§. non eſt mirum. patet.
h ¶ Inquinat. per mortale peccatum.
i ¶ Predicator paulus in prima epl'a ad corinthios.

ad peccatum[a] puenitur: ſuggeſtione[b] delectatione: cóſenſione: ita ipſius pcti tres ſunt differétie: ⁊ in corde ⁊ i facto ⁊ in cóſuetudine: tanq̄[c] tres mortes: vna quaſi in domo: id eſt cū in corde conſentitur libidini: altera vō quaſi iá ꝑlata extra portá: cū in factum ꝓcedit aſſentio: tertia cum vi cóſuetudinis male tanq̄ mole terrena ꝓmitur animus q̄ſi in ſepulchro iá putrés: que tria genera mortuoꝝ dñm reſuſcitaſſe quiſquis legit euágelium agnoſcit. Ité Gre.

Sciendum quippe eſt q̄ trib⁹ modis[d] admittitur pctm̄: ná aut ignorantia[e]: aut infirmitate[f] aut ſtudio ꝑpetrato: ⁊ grauius qdé infirmitate q̄ ignorátia: ſed multo grauius[g] ſtudio q̄ infirmitate peccatur. Idem.

Inter hec ſciendū eſt aliud eſſe qđ aius de téptationibus carnis patiť: aliud vero cū ꝑ cóſenſum delectationis obligať: plerūq̄ cogitatione praua pulſatur: ſed remittiť: plerūq̄ aūt ꝑuerſum qđ cóncipiť itra ſemetipſum etiá iá ꝑ deſideriū voluit. Et nimirū méte nequaq̄ cogitatio immūda ingnat[h] cū pulſat: ſed cū hāc ſibi ꝑ delectationem ſubiugat. Hinc ⁊ etenim predicator[i] egregius: Téptatio vos nó apprehendat niſi humana. humana quippe téptatio eſt qua plerūq̄ in turpi cogitatione tágimur: etiá nolentes[k] qr vt nónunq̄ illicita ad animū veniunt: hoc vtiq̄ in nobiſmetipſis ⁊ humanitatis corruptibilis pondere habemus: iá vō demoniaca eſt ⁊ ñ hūana[l] téptatio cū ad hoc q̄ corruptibilitas carnis ſuggerit ꝑ cóſenſū aius ſe aſtringit. Item Hieronymus.

Super tribus ſcelerib⁹ damaſci ⁊c̄. vt ſupra. Nó eſt mirū ſi in virtute gradus eé dicūtur: qñ qdé ⁊ peccati gradus ita euidéter móſtrantur. ¶ Hec itaq̄[m] charitas q̄ in petro ante negationé herba fuit: ⁊ i ſingulis naſciť anteq̄ roboreť: añ ſui ꝑfectioné amittitur[n] ⁊ repať. Vñ Aug. in lib. de correctione ⁊ grá. Quicūq̄ ab illa originali[o] dánatione iſta diuine grē largitate diſcreti ſunt nó eſt dubiū qn ꝓcureť[p] eis euágeliū: ⁊ cū audiunt ⁊ credūt ⁊ i fide q̄ ꝑ dilectionem opať: vſq̄ i finé vite ꝑſeuerát ⁊ ſi qñ exorbitét: córecti emédanť: ⁊ qdá eoꝝ etſi ab hoib⁹ nó corripiáť i viá quá reliq̄rát rdeūt[q]. Ité i eodé.

Firmū[r] dī fundaméntū[s]

verbo: hunc motu: lachrymando ſuſcitat illū: Chriſt⁹ ⁊ in medico naſciť eger homo. ad hoc. ſ. e. di. §. ex his. ver. tres quoq̄. ⁊ .§. nó ſunt ⁊ .c. quem penitet.
d ¶ Sciédum quippe. ¶ Trib⁹ modis. Aliter aſſignanť iſti tres modi in lege: qr delinquiť: propoſito: ipetu: caſu. ff. de pe. reſpiciédū. §. delinquunt.
e ¶ Ignorantia. ſ. xxij. q. vij. quéadmodū. xxiij. q. i. ſi qs dederit. viij. diſt. conſuetudo. xxxij. q. iiij. nemo.
f ¶ Infirmitate. ſ. xxv. di. §. criminis. ſ. xv. q. j. §. j.
g ¶ Et graui⁹. hoc itelligas ꝑ accumulationem. ſic magis peccat qs ex infirmitate q̄ ex ignorátia: ⁊ ſic non eſt contra qđ dicit auctoritas: Graui⁹ peccat q peccat in filiū q̄ qui peccat in patré. at ꝯſtat eū qui peccat ꝑ infirmitaté peccare ꝑ ipotentiá. ⁊ ita peccat in patré: cui attribuiť potétia. qui aūt peccat ꝑ ignorantiá: in filiū peccat: cui attribuiť ſapia. ſed qđ ħ diciť: nó eſt reſtrendū ad pctá q̄ cómittunť in patré ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſctm̄. ſed ſic debet intelligi: aliqs infirmus eſt incontinens: ⁊ lʒ ſciat in fornicatióe eſſe mortale pctm̄: tñ fornicať tanq̄ excuſeť pp ſue incontinentie infirmitaté: talis plus peccat qui ex certa ſcia q̄ ꝑ ex ignorantia: qui .ſ. ignorat fornicationé mortale pctm̄ eſſe: alleuiat enim ignorátia: etiá ſi nó oino. Itez ꝯtrū eſt huic loco qđ dicit Amb. Grauiter peccas q ꝓmittis tibi ipunitaté: grauius qr cótemnis: grauiſſime qr ignoras. ſed illud dī ad terroré. vel dic grauiſſime .i. ꝑiculoſiſſime. ſic deteri⁹ .i. ꝑiculoſi⁹. xlv. di. ſa. qr pnia ſpālis nó agiť de pctō qđ ignorať: ⁊ ita hec dicit pp difficultaté penitédi. ar. ſ. di. iij. iudas. ꝟ. magnū.
Inter hec. ¶ Caſus. Ben. hunc caſū ſic ponit. Diciť hic q̄ duplex eſt téptatio: hūana .ſ. ⁊ diabolica: humana eſt qñ aliqs ex carnis corruptióe incitať ad peccandū: diabolica qñ ex tali ſuggeſtione delectationé cóſequiť vel

k ¶ Nolétes. vñ ⁊ apl's: Ago quod nolo. qr primi motus non ſunt in poteſtate noſtra: vt. ſ. e. di. j. c. ſuper tribus.
l ¶ Humana. niſi de his ſine quibus vita iſta eſſe nó pót ſcilicet venialibus. xxv. diſ. ꝗlis. ¶ Hec itaq̄. ¶ Caſus. Cócludit Gra. ħ principale propoſitum. ſ. q̄ charitas ſemel habita poteſt amitti: cum ſepe amittitur ⁊ reparatur: quod dicit verum eſſe in perfecta: ⁊ ad hoc inducit ſequentia. c. ſʒ verum eſt q̄ q̄tūcū q̄ ſit perfecta charitas in aliquo dum eſt in hac vita poteſt illam amittere: niſi eſſet per gratiā confirmata: vt fuit in beata virgine.
m Hec itaq̄. Ex illo. c. ſ. e. diſt. cū ſanctā. infert magiſter ⁊ redit ad propoſitū principale: ⁊ probat adhuc charitatē ſemel habitā amitti poſſe: maxie exéplo ade: moyſi ⁊ aaron.
n ¶ Amittitur. immo ⁊ q̄tūcū q̄ perfecta ſit in hac vita: amitti poteſt: niſi eēt per gratiam confirmata: vt fuit in beata virgine. xxv. diſtinctio. nunc autē .§. nomine autem.
¶ Quicūq̄. ¶ Caſus. Dicitur hic q̄ poſtq̄ per baptiſmum aliqui ab originali peccato fuerūt liberati: ſtatim proponitur eis euangelium: ⁊ cum audiunt credunt: ſi quandoq̄ exorbitant: correcti ab hominibus ſiue ab omnibus vel per ſe redeunt.
o ¶ Originali. id eſt quam ab origine trahit homo: ⁊ cū qua naſcitur.
p ¶ Procureť .i. ad vtilitaté eorum legať ⁊ exponať.
q ¶ Redeunt. operante gratia.
Firmum. ¶ Caſus. Diciť hic q̄ firmū fundaméntū dei finalr ſtat: qđ oino nó deficit: ſʒ cū deficit dū hó eſt in hac vita: repatur. Seqns. c. ſcʒ: talibus planum eſt.
r ¶ Firmū .i. imobile é: lʒ poſſibile ſit eū q ꝑdeſtinat⁹ é ñ ſi iſſe ꝑdeſtinatū: vba ſunt Apli in epl'a ſcdā ad Timoth.
s ¶ Fundamentum .i. predeſtinatio.

i. cor. io. c.
Ro. vij. c.
Motus primi nó ſūt in nr̄a poteſtate.
Amos. i. c.
Charitas in maria erat ꝑ gratiam confirmata
ij. Ti. ij. c.

a Immobile.i.illi quis deus elegit:⁊ immobiliter in fide fundauit.⁊ perſeuerāt firmi:q autē perijt:nō erat finaliter de fundamēto.i.de ꝑdeſtinatis.ff.diſt.iiij.ſi ex bono.verſicu.qd aliud. b Signaculū.i.hoc habens mētis ſpūſſi i ſignū amicis ⁊ inimicis:amicis vt accedāt:inimicis vt ſriti fugiāt.

Predeſtinati quodā ſigno diſtinguūtur a dānādis.

c hoc ſcȝ ſcit ⁊c̄. etiā dum ſūt mali.
d Scit.i.amat:⁊ defendit ꝑdeſtinatos ſuos:etiā dum mali ſunt:⁊ poſtq̄ eos cōtinue munit:apparet hoſtibus ⁊ amicis ꝙ ipſi ſunt ſignacula dei.Uel ſignaculū.i.diſcretionē inter ꝑdeſtinatos ⁊ nō ꝑdeſtinatos.hoc.ſ. qḋ ſeqtur:ſcit ⁊c̄.habēt eni ꝑdeſtinati ēt dū ſunt mali quendā characterē q̄ diſtinguūtur a dānādis. vnde ex tribu iuda duodecim milia ſignati.

Ro.viij.c.

e Quoꝝ vita deficit.ff.di.iiij.§.veruȝ c.ſi ex bono.
f Talib⁹.d. deū diligētibus i epl'a ad Romanos.
g hoc ipſum.ſcȝ deuiare.
h Proficere i bonū occaſionaliter: qꝛ fortiores reſurgūt.arg.di xiiij.nerui.lxiiij.di.§.verū.i ſi.⁊ di.l.cōſiderādū.⁊.c.fidelior.vi.q.j.imitare. Uel deuiare i.penā quā ſubeūt ꝓ deuiatiōe facit eis ꝓficere:qꝛ cū pena affliguntur:ſe recognoſcētes humiliātur.i. humiliores fiunt.ſ.di.prori.c.poteſt fieri.ver.illuditur.

heb.vi.b

ſtat immobile[a]habēs ſignaculū[b]hoc[c]:ſcit[d] ⁊ dñs qui ſūt eius.Hoꝝ fides que ꝑ dilectionē opatur:ꝑfecto aut oīno nō deficit:aut ſi q ſunt q̄ꝝ vita[e]deficit:repantur anteq̄ vita finiat̄ iſta ⁊ dleta iniqͥtate q̄ intercurrerat vſq; ad finē ꝑſeuerātie deputāt̄. In eodē

Nullus eoꝝ ex bono i malū cōmutatus finit hāc vitam. In eodem.

Talibus deū[f]diligētibus:oīa cooperātur i bonū:vſq; adeo prorſus oīa: vt ēt ſi q eoꝝ deuiant ⁊ exorbitant:etiam hoc[g]ipſum faciet eis proficere[h]in bonum.

Item Apl's ad Galathas.

Circūciſio nō ē aliqd[i] neq; ꝑputiū:ſed fides que opatur ꝑ dilectionem:⁊ hoc olim in vobis: qꝛ currebatis bene per opera fidei ex dilectiōe. Itē ad Hebreos.

Non eſt[k] tam iniuſtus deus vt obliuiſcat̄ operis veſtri ⁊c.operis:quo oīa ſua fecerāt[l]communia: ⁊ hoc ex[m]dilectione:⁊ hoc ad[n] gloriā dei.Ecce triplex[o]bonum: quaſi diceret olim[p]multa operati[q]eſtis.pro[r]qbus ſi peni-

Circūciſio. Caſus.Beneuen.ſic exponit hunc caſum:nō videtur hoc facere ad ꝓpoſitū Gratiani:ſȝ tn̄ pōt adaptari.q.d.Apl'us:ſi nō ſit aliqs circūciſus:non impedit̄:quominus poſſet reparare ꝑ pniam charitatē quā amiſit peccando ſi ſeruet fidem:que per dilectionē opatur.Sequens.c.⁊.§.romanos.patent.
i Aliquid.quo ad ſalutē:qꝛ nō recipitur aliqs qꝛ circūciſus:nec reijcit̄ aliqs qꝛ ꝑputiat⁹:qm̄ idifferētes ſunt: nec hoc.c.facit ad ꝓpoſitū ſed ſic pōt adaptari:ſiue qs circūciſus ſit:ſiue non poterit per penitentiam recuperare charitatem quam amiſit peccando. Uel non eſt aliquid. id eſt non proficit ad ſalutem ſine operibus.

Charitas ꝑ pniam recuperat̄.

k Non ē tā iniuſt⁹.ff.c. di.§. oppōit̄.ṽ.nō ē iniuſtus.
l Fecerant communia.ecce opus.
m Ex dilectione.q̄ iformat actū ſiue actionē: ecce alacritas. n Ad gloriā.ecce recta ⁊ pura intentio.
o Triplex.quod commendatur in eis.ſcilicet opus ⁊ alacritas ⁊ recta intentio.

p Olim.q.d.non nunc.ita facit ad propoſitum.
q Opati.i.faciēdo ꝓficiēdo. r Pro qb⁹.i.ꝓ q̄ꝝ ſiib⁹ ſ Benefaciet.eternaliter remunerādo:vel tēporaliter abundātius q̄ ſi nō penitueris.ſicuti enim ꝑma bona ꝑ ſequētia mala mortua ⁊ irrita facta fuerūt:ita ipſa eadē per pniam ⁊ alia bona ſequētia reuiuiſcunt:vel quo ad vitā eternā:vl' quo ad tpale ꝑmiū: vel ad minus ſuppliciū ſubeūdū.ff.c. di. iij. ṽ.nihil.vbi de hoc.
t Qui de opib⁹. qꝛ tpe gratie ſeruare volebāt ꝑcepta legalia:qḋ nō licet. ex̄ de cōſti.tranſlato.
Itē de quolibet
Caſus. Ab iſto loco vſq; ad.c.quō videt̄ eſſe.§.Grani.ſcḋm Ben.qḋ verū credo:ſicut ꝑ verba inferius poſita apparebit.Quidā tn̄ faciūt ibi caſum: oēs.⁊ ibi nemo.Alij ponunt totū ſub illo.§. romanos.ꝓbat ergo Granus in hoc.§.ꝑ magnā circūlocutionē ꝙ adā cha itē habuit quā amiſit.⁊ ad hoc inducit ſequentia.c.
u Tolle. Tenet qꝛ charitas.⁊ odiū imediata ꝯria ſunt circa ſtum ſuſceptibile.arg.ſ.diſ.i.ois q nō diligit ⁊c̄.Et eſt argu. diabolū ante ruinā charitatē habuiſſe: qꝛ ſi nō haberet charitatē:odiū teneret.⁊ expone: odiū tenet i.ꝑ pctm̄ deo fit odibilis.

tentis de malis: bene faciet[ſ] vobis deus. Romanos quoq; ⁊ galathas dū Apl's redargueret:merito fidei ꝓbat aſſecutos remiſſionē pctōrū:⁊ ſanctificationē in ſpūſancto ⁊ iuſticiā bone operationis:que oīa aut ſine charitate nunq̄ vere fuerunt i eis aut verā charitatē habuerunt: a qua poſt ea lapſi ſunt:qui de opibus[t]legis gloriabantur.

Item de quolibet adulto Auguſtinus ait.

Tolle charitatē odiū tenet[u]. Itē. Ois q nō diligit ⁊ odit. Item in euāgelio:Nemo[x]pōt duobus dñis ſeruire: aut enim vnū odio habebit:⁊ alterum diliget:aut vnū ſuſtinebit alterūq; ꝯtēnet. Adā[y]vero cū in virili etate a dño creatus ſit:anteq̄ a diabolo tēptaret̄: cū de latere ei⁹ vxor formaret̄ dū in extaſi[z]raptus angelice curie intererat[⁊]:dum euāgelias futura chriſti ⁊ eccleſie ſacramēta vaticinabatur[2]aut charitatem:aut odium habebat[ꝫ]. Si autem odium habebat:non fuit diabolus auctor noſtri peccati. Itē[a]: Si

x Nemo pōt duobus dñis ſeruire.Argumen.contra.ff.de ope.lib.l.penul.
y Adā vo.verba ſunt Grani vſq; ad illud.c.quomō.
z In extaſi.ſcilicet prophetie.
⁊ Intererat.i.facta erat ei reuelatio:⁊ data ſciētia quā angeli habent:⁊ illi qui ſunt in celeſti curia.
2 Uaticinabatur.dicens:hoc nunc os ex oſſibus ⁊c̄. vnde apoſtolus:ſacramentum magnum:hoc eſt in chriſto ⁊ eccleſia.extra de biga.dbitum.
ꝫ habebat.ſed non ſtatim in ſui creatione.
a Itē ſi ſine charitate.Uideo Gratianum nitentem aſſerere ꝙ adam habuit ex creatione duplicem virtutem. Celebrior autem eſt ſnia ꝙ adam duplicem habuit ſtatum ante peccatum:in creatione ſola naturalia accepit qbus proficere vel mereri non poterat: poſt creationem addita ſunt ei gratuita.vnde dicit Auguſti.habuit adam vnde poſſet ſtare: ſed non vnde poſſet proficere.⁊ hoc in primo ſtatu.Dicit autē Augu.⁊ illud habuit primus homo poſſe quod vellet:ſed non habuit velle quod poſ

ſine charitate a deo creatus eſt eius ſimilitudinē in creatione ſui neq̄ꝫ accepit[a]. ¶ Itē Si ſine charitate creatus eſt iuſt⁹ ⁊ innocēs a deo fact⁹ nō eſt. Creatura nāq; rōnis capax ⁊ liberi arbitrij: iuſtitie ⁊ innocētie ſine charitate particeps eē non pōt: Colligit̄ ergo ꝙ adam anteq̄ꝫ peccaret charitatē habuit: ſine q̄ iuſt⁹ ⁊ innocēs eſſe nō poteſt. Vn̄ auguſtin⁹ in geneſi ad lrām.

QUomō renouari dicimur ſi nō recipim⁹ qđ ꝑdidit prim⁹ homo? hoc plane recepimus: q2 iuſtitiā ex q̄ in pctm̄ lapſus eſt. Et paulopoſt. Expoliātes[b] veterē[c] hoiem induite[d] nouū[e]: qui renouatur[f] in cognitiōe fidei ſm imaginē eius[g] q creauit eum[h]: hāc enim imaginē in ſpū mentis īpreſſam ꝑdidit adam ꝑ peccatū. Et poſt pauca. Stola[i] pria illa ipſa iuſtitia eſt: vnde lapſus eſt adā.

Item in Homilia. xj.

PRinceps vitiorꝝ omnium dū vidit adā ex limo terre ad imaginē dei factum pudicitia ornatū temperātia cōpoſitū charitate ſplendidū: ꝓmos parētes illis donis ac tantis bonis expoliauit pariē ac peremit[k]. Nāq; cū hoi abſtuliſſet pudicitiā ⁊ ꝯtinentiam: dominio ſuo eum ſubiugauit. Et paulopoſt: Adam amiſſa temperantia factus ē intemperans perdita charitate[l] malus inuentus eſt.

Item ambro. ad ſabinum.

QUando adam ſolus[m] erat nō eſt preuaricatus: quia mens eius adherebat deo. Item ad eundem.

PRimus homo recens dei opus erat confabulator[n] aſſiduus qui ſcōrū angelorꝝ complantatus erat virtutibus. Idem in examerō.

ILla anima[o] deo compingitur: que habet in ſe virtutum gratiam renitentem ſplendorēq; pietatis: illa anima bn̄ picta eſt in qua elucet[p] diuine opationis effigies: illa anima bene picta eſt: in qua eſt ſplendor glorie ⁊ paterne imago ſubſtantie: ſm hanc imaginē que refulget pictura precioſa eſt: ſm hāc imaginem[q] ante peccatū depictus fuit adam: ſed vbi lapſus eſt: depoſuit. Idem de fuga ſeculi.

SImilem dei eſſe: eſt habere iuſtitiam ſapientiā: ⁊ in virtute dei eſſe perfectū. Idem de vita beata.

SApiens[r] nunq̄ꝫ inanis eſt: ſed ſemper habens in ſe amictum prudentie: qui poteſt dicere: iuſtitiā induebam: veſtiebam iudicium: mentis nāq; hec ſunt interna velamina: que[s] nemo alius poteſt auferre: niſi cū aliquem culpa ſua diſpoliat: deniq; ſic ſpoliatus adam nudus[t] inuentus eſt. Idem in libro de iſaac ⁊ anima.

SEd nec adā prim⁹[u] hō nud⁹ erat quē inocētia veſtiebat. Idē in li. de ꝑadiſo.

eſt: quia ⁊ ſi habuiſſet: non peccaſſet: habuit ergo poſſe ꝙ vellet bonum. i. virtutes in ſecundo ſtatu quando cecidit. vnde dicitur ſpoliatus gratuitis ⁊ vulneratus etiam in naturalibus. habuit ergo in primo ſtatu innocentiam ſicut puer: ſed charitatem non. vnde non erat bonus: ⁊ ita habuit quo ſtare poſſet: ſed non vnde mereret̄ cum charitatem nō haberent: ſine qua nemo proficit nec mouetur ad merēdum: ſed in ſecundo ſtatu habuit charitatem ſm quam hec dicta intelliguntur.

a ¶ Accepit. ſed nō ſtatim in ſua creatione.

QUomodo renouari. ¶ Caſus. Dicitur ꝙ non poteſt homo renouari vel reuocari de vetuſtate peccati ad nouitatem in qua fuit primus homo niſi recipiat iuſtitiam quam perdidit
b. primus homo ⁊ induat nouum hominē: ſm ꝙ dicit apoſtolus imaginem ⁊ imaginem dei appellat virtutes quibus homo deum imitatur. ¶ Stola. Allu-
c. dit hiſtorie de prodigo filio cui ſcilicet pater iuſſit dari primam ſtolam ſcilicet veſtem charitatis ⁊ iuſtitie quam per peccatum amiſerat: que hiſtoria habetur. S. xxxvij. diſtinctio. hinc etiam. Sequentia tria capitu. plana ſunt ſcilꝫ princeps. quando primus. Cōfabulator. quia fruebatur colloquio angelorū.

b ¶ Expoliantes. hoc habetur in epiſtola ad colloſſēſes.

c ¶ Veterem. i. habitum peccatorum ⁊ vſum ⁊c. cū actibus ſuis: ideſt vbi nec habit⁹: nec act⁹ peccatorum aliquando adſit: homo enim vetus nihil aliud eſt: q̄ꝫ vetus vita que eſt in peccato quod contraximus ab adam.

d ¶ Induite. ſcilicet habitum virtutis.

e ¶ Nouum hominem. id eſt rationabilem mentem.

f ¶ Qui renouatur. ideſt magis ⁊ magis creſcit ⁊ acquirit cognitionē dei: ⁊ illa renouatio fit ſm imaginē ei⁹.

g ¶ Eius. id eſt imaginem eius in ratione: que eſt imago dei. vnde eſaias: Non creditis: niſi itellexeritis l ſpū.

h ¶ Qui creauit eum. ſcilicet nouum hominē in agnitionem ſui: ad hoc vt ipſum deum agnoſceret.

i ¶ Stola. Alludit euangelice parabole de prodigo filio xxxvij. diſtinctione. S. hinc etiam. PRinceps vitiorum.

k ¶ Peremit. i. neceſſitate moriendi aſtrinxit.

l ¶ Charitate. S. vj. queſtio. ij. viſis. contra.

QUando adā.

m ¶ Solus. argumen. pro ſolitudine. xxxij. queſtione prima nuptie. ſeptima queſtione prima illud. contra. S. lxxxj. diſtinctione. in omnibus. cōtra. extra de ſtatu mōa. capitu. ij. contra. extra de offici. delega. prudentiam. contra. Solu. per capitu. xxviij. queſtio. j. ſepe.

PRimus homo

n ¶ Confabulator. i. per contemplationem de illo cogitando.

ILla anima a deo ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ illa anima depicta eſt que habet gratiam renitentem ſplendore pietatis: ⁊ que in ſe habet effigiem diuine operationis: ⁊ imaginem paterne ſubſtantie: ſed hec omnia per que deſignantur virtutes amiſit adam poſtq̄ꝫ lapſus fuit. Seq̄ntia tria capitu. patent: ſcilicet ſimilem ſapiens: vt cognouerūt. Nudi veſtibus corporalibus.

o ¶ Illa anima. hec verba ſunt apoſtoli in epiſtola ad hebreos. Gene. iij.

p ¶ Elucet. per imitationem.

q ¶ Imaginem. i. imitationem ſimilem.

r SApiens. hec ſunt ſcilicet virtutes.

s ¶ Que nemo. S. xxxij. queſtio. v. de pudicitia.

t ¶ Nudus. a virtutibus.

u SEd nec adam primus. qſ prius eſt: id eſt in primo ſtatu ſuo.

Et cognouerũt q̄ nudi eſſent: et ante q̄dẽ nudi erant: ſ3 non ſine virtutum tegumẽto. ¶ Opponitur[a] etiam illud q̄d omnis[b] clamat auctoritas: ſi ſic permanſiſſet vt erat ante pctm̃: eſſet tranſlat⁹ in gl'iam quã habituri ſunt ſancti: ſ3 nemo adultus ſine charitate intrat: charitatẽ ergo habebat. ¶ Itẽ opponit̃ de moyſe cuius fidem apl's in ep'la ſua ad hebreos cõmendans: dignis p̃conijs ei⁹ merita p̃dicauit: dũ ſe negauit eẽ filium filie[c] pharaõis: malẽs affligi cũ fratribus q̃3 p̃frui iocũditate tp̃alis palacij: dũ fratri cõpatiẽs egyptium ſabulo obruit: dum verit⁹ animoſitatẽ regis egyptum reliquit[d]: dum diuino vallat⁹ auxilio regis furorem cõtẽpſit: atq3 in virtute ſignorũ pp'm de egypto eduxit: q̄ oĩa quibus laudib⁹ ſunt efferẽda: ſi tunc charitas in eo nõ erat: cũ nõ hẽat aliquid viriditatis in ſe ramus boni operis: niſi procedat ex radice charitatis. Quõ autẽ charitatẽ non habebat: cui dñs facie ad faciem loq̄batur: ſicut hõ ſolet loq cum amico ſuo? Quõ charitatẽ non hẽbat q pro populo ſupplicans dicebat: Aut dimitte eis noxã hanc: aut me dele de[e] libro tuo? An nõ p̃ximũ diligebat q p populo ſe obijciens illũ ab interitu liberauit? An non diligebat deũ qui p eo in vituli cultores deſeuiẽs: ipſius vituli caput in puluerẽ cõminuit: atq3 vt in ſeceſſum p̃ijceretur: aqua mixtũ iſraelitis bibendũ dedit? nonnullos ex eius cultorib⁹ gladio feriri p̃cipiens: vt pp'ſ cuius erat interitus maior futurus recõciliaret̃ deo? An nõ charitatẽ habebat de cuius ſpũ dominus accepit: et ſup ſeptuaginta[f] ſeniores[g] iſrl' prepoſuit? qui tñ ad aquam p̃dictionis de dei potẽtia: ſiue de ei⁹ benignitate dubitans: cũ cetera certa ſi de p̃miſiſſet p̃ductur⁹ aquam de petra diffidẽter excrepuit dicẽs: Nũquid de petra hac potero vobis educere aquã? q̄d nulli leue videat̃[h]: cum in penã delicti eius ſibi et aaron a dño dictũ ſit: Quia ñ exaudiſtis vocem meã vt gl'ificaretis me corã filijs iſrl': non introducetis pp'm hunc in terram quã dedi eis. An charitatem non habebat aaron quando fratri coadiutor[i] datus eſt: vt eſſet os eius[k] ad populum: vt per eum ſigna fierent in egypto: qui tamen in cultura vituli poſtea ↄſenſum[l] pp'o adhibuit? An charitatẽ non habebat qñ ex oĩ multitudine filiorũ iſrl' ſolus a dño electus[m] eſt vt põtificatu ante eũ fungeret̃: ſi charitatẽ non hẽbat: bonus non erat: ſi autem bonus nõ erat: cur pre cetis a dño in pontificem eſt electꝰ? An charitatem non hẽbat qñ pro pp'o cum thuribulo incendio ſe oppoſuit[n]: et irã dei placauit: et tñ (vt p̃miſſum eſt) ad aq̄s contradictionis irã dñi aduerſum ſe poſtea p̃uocauit. Nũquid etiam dauid charitatem nõ habuit: ſup quem ſpiritus domini a die vnctionis directus eſt? An forte diceret̃ directus eſſe ſuper eum: vt extunc gratiam prophetandi[o] haberet: non vt ex eo gratiam diuine dilectiõis acciperet? quod abſurdum plane videt̃ de eo ſentire: de quo dominus ait: Inueni hoiem ſm cor meum. Quomõ etiam charitatẽ non habebat qui querenti aiam ſuam pepercit: qui orã clamydis ſue precidit[p]: poſtea cor ſuum grauiter percuſſit: clamans quem perſequeris rex iſrl' canem mortuum et culicem vnum? Quomõ charitatẽ non habebat qui mortem inimici ſui tam grauiſſime tulit? Quomodo charitatẽ non habebat qui aquã de ciſterna bethleem ſuorũ periculo ſibi oblatam non[q] bibit: ſ3 coram domino libauit? Quomodo charitatem non habebat q irriſus a michol filia ſaul: eo q̄ ante arcam dñi cytharam et pſalteriũ percutiens ſaltaſſet ait: Ludã et[r] vilior fiã in oculis meis. Si cha/

¶ Opponitur. ca. ſiq̄ Sicut gra. opponit ad id quod dictum eſt. ſ. in pri. in illo. §. item ſine charitate. vbi dicit̃ q̄ non habet charitatem: qui poſtea peccaturus eſt criminaliter: quod oſtendit eſſe falſum exemplo ade: moyſi: et aaron: et dauid: q habuerunt charitatem ſicut in littera probatur: tamen poſtea amiſſa charitate peccauerunt mortaliter. Ita ponit̃ caſus iſte: l3 videatur valde prolixus. Uel poteſt dici q̄ opponitur cõtra hoc q̄ charitas ſemel habita deſeri non poteſt: ſi ſic permãſiſſet. ſ. adã: quod poſtea dicit: de cuius ſpiritu. ſ. ſcientia et gratia faciendo eos prudentes: ad aquam contradictionis: q2 etiam electi deſperauerunt de potentia dei: quaſi cõtradicentes promittenti. Et ad hoc inducit ſequentia. c.

Heb.xj.e.

Exo.ij.b.

Exo.ij.b.

a ¶ Opponitur. cõtra id. ſ. q̄ charitas ſemel habita deſeri non poteſt.

Exo.xxiij b

b ¶ Omnis clamat. i. nulla negat. nam clamare dicitur ex quo non contradicit. ar. ff. de vſufruc. ac l. j. §. vlt. vel oĩs qui loquitur de hac materia. ſimile. i. di. oĩs leges. a2s. ij. q̄d. ij. omnes leges.

Exo.xxxij. g

Nũe.xvi.g

Exo.xxxij. e

c ¶ Filie pharaõis. ſcilicet thermut que moyſen de fiſcella ſcirpea in qua mater illum expoſuerat ſuſcipiens eum nutriri fecit: et tandem eum adoptauit in filium: vt in apologo inuenitur.

Moyſen filia pharaõis in filium ſadoptauit.

d ¶ Reliquit. et fugiens per deſertum in terram madian: duxit filiam ietro: ex qua ſuſcepit duos filios.

Nũe.xj. d.

e ¶ De libro. ſ. vite preſentis. vel vide vt. ſ. xl v. diſtinctio. diſciplina.

f ¶ Septuaginta. ſ. lxxiij. diſtinctio. porro.

g ¶ Seniores. faciendo eos prudentes et peritos ad ſimilitudinem moyſi: non autem de ſpiritu eius aliquid ſubtrahendo: vt ſcirent regere populum cum moyſes iam ſolus non ſufficeret.

h ¶ Uideatur. ſ. hoc peccatum. xxiij. q̄ɔ iiij. cum ſuperna.

i ¶ Coadiutor. cum moyſes eſſet aliquãtulum impedite lingue.

k ¶ Os eius. loquẽdo pro moyſe.

l ¶ Conſenſum. ſ. l. diſtinctio. §. econtra.

m ¶ Electus. ſ. xcv. diſtinctio. eſto.

n ¶ Oppoſuit. ſucceſſo dicere cum familia ſua. vij. queſtio. j. nenique.

o ¶ Prophetandi. non eſt ſufficiens probatio q̄ charitatem ideo habuerit: nam et ſaul prophetauit. vt. ſ. j. queſtio. j. prophetauit.

p ¶ Precidit. ſ. ij. q. vij. ſ. de his.

q ¶ Non bibit. ſ. diſt. xlj. delitie.

r ¶ Et vilior id eſt humilior.

a ℂ Iudica me ſm iuſtitiam. ergo ſciebat ſe charitatē hēre: ⁊ bene ƀt ex reuelatiōe: aliť non crederez. vñ apl's: Nihil mihi ꝯſcius ſum ⁊c. J. di. iij. c. adhuc. ver. nō eniʒ.
b ℂ Bethſabee. ſ. di. l. §. econtra.
c ℂ A propheta. ſcilicet nathan.

Fugerat ſctūs. ℂ Caſus Primo ponuntur verba Ambroſij ꝑ que probat ꝙ dauid charitatē habebat cum fugit a facie ſaulis: poſtea dicit Gratianus ꝙ dauid charitatem habebat ⁊ poſtea peccauit in dinumeratione ppl'i. Poſtea dicit ꝙ ſʒ illam ſentētiā que dicit ꝙ charitas nō poteſt amitti ⁊ ꝙ nunꝗ̄ habuit charitatē q criminaliť peccat verā remiſſionē peccatoꝝ in baptiſmo nō fuit ꝯſecutus: q poſtea criminaliter peccauit: ſiue fuit adult' ſiue infans q ad baptiſma acceſſit. Et licet hec ſententie iouiniani videť alludere: qđ legitur in ep'la Joānis: ois q natus ⁊c. ſententia tñ illa eſt veritati aduerſa. vt oſtendit hiero. in ſequenti. c. Et nota ꝙ ſm. h. ibi incipiunt verba Gra. cui fine charitate. Generatio: id eſt gratia. Quantū. id ē quantumcūꝗ. hiſtoria aūt dauid hēť. ſ. j. queſtio. iij. item dauid.
d ℂ Ppl'i. ſ. xxiiij. q. j. non afferamus.
e ℂ Pena. ſ. j. qōe iiij. §. itē dauid.
f ℂ Sniam. i. opinionē que aſſerit ꝙ q peccaturus ē nunꝗ̄ habuit charitatē: vt in principio huius diſtinctionis.
g ℂ Renatus hoc bene ſoluit magiſter in fine.
h ℂ Sʒ generatio. i. deus regenerans.
Si eniʒ inquit. ℂ Caſus hoc eſt c. hiero. ſcribentis ꝯ iouinianū hereticū ⁊ protendiť vſꝗ ad. §. ſequentes euidenť. Et primo opponit iouiniano ducēdo eū ad inconueniens: ⁊ oñdendo ꝙ v̄ba ioannis intelligēda ſunt

ritatem non habebat qua cō ſcientia ſecutus imprecabať ſibijpſi dicēs: Si reddidi retribuētibus mihi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis? Si charitatē non hēbat: qua temeritate iudicari rogabat dicens: Iudica[a] me deus ſm iuſtitiā meaʒ: ⁊ ſm innocentiā meam ſuper me. ℂ Idē. Iudica me dñe: q̊niam ego in inno. meam ingreſ. ſum: ⁊ tñ poſt tot innumerabilis diuine ⁊ ſupne dilectionis iudicia ꝗ̄ grauiter deliquerit: nullus ignorat: q bethſabee[b] adulteriuʒ ⁊ vrie homicidiū admiſit: cui' penitentiam ſi ſine charitate dño obtulit: verā cordis contritionē non habebat. Quō ergo ſacrificiū cordis ꝯtriti ⁊ ſpūs dño ꝑmittere audebat dicēs Si voluiſſes ſacrificiū dediſſem: vtiꝗ holo. non delecta. Sacrificiū deo ſpūs ꝯtribula. ⁊c. deniꝗ cū falſe penitentie nulla a deo ꝑmittatur remiſſio: quō a[c] ꝓpheta audire meruit: dimiſſum eſt tibi peccatum tuū: ſi verā cordis cōtritionē non habuit. Euidēter itaꝗ appet eum tūc charitatem habuiſſe: ⁊ ex charitate ſacrificiū cordis contriti ⁊ ſpūs contribulati dño obtuliſſe: aliogn temerarie poſtulaſſet: Auerte faciē tuam a pctis meis ⁊c. que in eodē pſalmo ꝯtinentur: niſi odiuʒ mali ⁊ dilectio boni ad humilitatē penitentie illum prouocaſſet. De quo etiā ſctūs Ambro. in lib. de abraam ⁊ iſaac ſcribit dicens. Fugerat ſctūs dauid odia ſaul regis: nō relinquēs terras: ſʒ declinās contagia regis imitis ⁊ ſupbi: q: mēs eius adherebat deo: cui ſine charitate nullus adult' adherere pōt: ⁊ tamen ꝗ̄ grauiter in ppl'i[d] dinumeratione poſtea deliq̄rit: ipſius delicti pena[e] indicauit. ℂ Item ſm hanc ſniam[f] qui criminaliter deliquerit: verā peccatorum remiſſionē in baptiſmo ꝯſecutus nō eſt: ſiue in annis infantie: ſiue adultus ad baptiſmū acceſſit: q: dei amorem non habuit: ſine q̄ nemo vnꝗ̄ inuenit grām: atꝗ ita ſm hereſim iouiniani: ſi vere ex aqua ⁊ ſpūſancto qs renat'[g] fuerit vlteri' criminaliť peccare non poteſt: vel ſi criminaliter peccat: aq̄ tantum nō ſpiritu ꝓbatur eſſe renat': cuius ſentētie illud ep'le ioānis ꝯſentire videtur: Ois qui natus eſt ex deo pctm̄ non facit qm̄ ſemen ipſius manet in eo: ⁊ nō poteſt peccare: q: ex deo natus eſt: in hoc eni manifeſti ſūt filij dei ⁊ filij diaboli. ⁊ in fine ep'le: Ois qui natus eſt ex deo non peccat: ſʒ generatio[h] dī ꝯſeruat eū: ⁊ malignus nō tanget eū: veꝝ hec auctoritas ap'li q̄ʒtum illi ſnie faueat: atꝗ illa ſecta erroris q̄ʒtū veritati ſit aduerſa: Hieronymus oñdit ſcribens contra Jouinianum.

SI enim[i] (inqt) ois qui nat' eſt ex deo nō peccat ⁊ a diabolo tēptari non pōt: quomō precepit vt caueant ne tēptentur: dicēs: Filioli mei cuſtodite vos a ſimulacris. ⁊ in eadē rurſus ep'la:

p compoſitionem. h. igitur caſuʒ iſtius. c. ſic ponit. hoc c. diuidiť in tres ptes. In prima oñdit hiero. ꝙ illa auctoritas ioānis: Ois q natus eſt ex deo nō peccat: nō ita itelligenda eſt: ꝙ poſtꝗ̄ aliqs recipit grām ⁊ habuit charitatē peccare nō poſſit. ſi eni ſic intelligereť iaʒ ꝯdiceret ſibi ioānes q baptiʒat' dicebat baptiʒatis: Si dixerim' ꝙ pcm̄ non hēm': ipſi nos ſeducimus. Eſt ergo ſic itelligēda illa auctoritas: Qui nat' eſt ex deo. i. qui recipit grām dei nō peccat donec perſeuerat in ea. In ſcđa pte ꝓcedit circa eadem v̄ba ioānis: ⁊ auctoritate iob ⁊ pauli: ⁊ exēplo petri ꝓbat ꝙ ij. regum. xxiiij. a.
qlibet pōt peccare: ⁊ inducit ēt auctoritatē j. Pa. xxj. a
Jacobi ꝑ quā ꝓbat ꝙ boni poſſunt peccare. In tertia parte illud idē oñdit exemplo dauid: ſalomonis: ⁊ ieſu filij ioſedech: ⁊ quorundaʒ alioꝝ q peccauerunt mortalr: lʒ prio haberēt charitatem: qđ etiam in angelis cōtigit. ſcđa pars ibi: ⁊ btūs iob. tertia ibi: ꝯ dauid elect'. Ille ſc. ſ. ioānis. Aduerſarius. ſ. iouinian'. Nihil. ſ. peccati. pcm̄ fecit. i. hoſtiā ꝓ pcō vel ſiītudine pcī: q: ſimilis fuit pctōrib'. ſoluit. ſ. paulus. Reuera v̄ba hiero. nō j. Jo. iij. b.
eſt volētis. ſ. iꝫ ſū currere ad calcē. i. fineʒ j. Jo. iij. b.
vel pfectionē nouā in pnicieʒ. i. nouā ⁊ pnitioſam adinuentionē. ſiſr ſunt v̄ba hiero. in lūbis q̄ʒtū ad viros. ſup vmbili cuʒ q̄ntū ad mulieres. portionem. i. diſputationē quā cuʒ iouiniano habebat.
i ℂ Si eni. Prio opponit iouiniāo ducēdo eū ad incōnueniēs tandē oſtenſurus q̄liter v̄ba ioannis ſūt intelligenda j. Jo. v. d.
p cōpoſitionē. hug. Caſus Primo oſtēdit hiero. ꝙ illa auctoritas ioannis: Ois qui natus eſt ex deo nō peccat: nō ita itelligēda eſt: ꝙ poſtꝗ̄ aliqs recipit grām ⁊ hʒ charitatem peccare nō poſſit. ſi eni ſic intelligereť ergo cōtradi

xerit ſibi ioannes:q baptiʒatus dicebat baptiʒatis: Si dixerimus q2 peccatū non habemus:ipſi nos ſeducim⁹. Intelligēda eſt ergo ſic illa auctoritas:q nat⁹ ē ex deo.i. q recipit gratiā dei non peccat.ſ.donec perſeuerat in ea. Scdo.pcedit circa ea ṽba ioannis:τ auctoritate ioānis τ pauli,pbantiuʒ ꝙ glibet peccare poteſt. inducit ēt auctoritatem iacobi:τ pbat ēt ꝙ boni peccare poſſint. Ultimo oſtēdit illud ideʒ exemplo dauid ſalomonis τ ieſu filij ioſedech: q peccauerūt mortaliter:lʒ primo haberent charitatem:qđ etiam in angelis contigit.

Serui inutiles ſum⁹

a ℭ Peccatū. ſalteʒ veniale.Et alibi: Cū omnia feceritis dicite q2 inutiles ſerui ſumus.Et Greg. Ue iuſto ſi remota miſericordia a deo iudicet.arg.ꝫ. diſ.j. quem penitet.

b ℭ Mendacē.Ipſe eni dixit omnem hoiem peccatorē:cuʒ dixit p prophetam: Omnis homo mēdax. Et paulus in epl'a ad romanos Eſt autem deus verax omnis homo mendax.

j.Jo.ij.a.

c ℭ Et verbuʒ ei⁹.i. chriſti qui veritas ē vt.ꝫ. e. capitu. ver. qui dicit.

✠ T Adō Albe.de roſa. in .L.j. C.de ſuffr. in q.an officiū aduocaᵗ. de iure diuino ſit licitum τ meritoriuʒ.vbi oñdit ſaluatorē nr̄m ſepi⁹ vſuʒ fuiſſe offō aduocatōnis.

d ℭ Baptiʒat⁹.Similit' τ de alijs apoſtolis dicendum ꝙ fuerint baptiʒati.argu.de conſe.diſ. iiij. c.oñ.τ.c.ſi eos.

e ℭ Ex diabolo.ſaltē per imitationē non p ſuggeſtionē:ꝙ ipſe ſcilicet ſit auctor omnis pcti mortal':cū multa interi⁹ eo ignorāte cōmittantur mortalia Unde Aug.Diabol⁹nō eſt imiſſor malaʒ cogitationū:ſed incenſor.xxvj.q.iiij.c.vlti.vel d: hoc habito reſpectu ad initium primi pcti:qđ eo ſuggerēte factū eſt:τ vnde oē peccatum,ppagatum eſt:hoc niſi ſic exponeres ꝯdiceret illud pſalmiſte: Ab occultis meis τc̄. τ illud: Incenſa igni τ ſuffoſa τc̄.ꝫ.e.c.ver.quaꝗ̃.

Diabol⁹an ſit auctor oīs pcti.

f ℭ Minime.quoniam in diuina pagina contrarietas vera non inuenitur.xxiij.queſti.v.quid ergo.xxviij. queſtio.j.ſic enim.ꝫ.ea.diſtinctio.j.periculoſe.

g ℭ Non peccetis.id eſt dicendo non peccauimus.

Eccl'a p infidelibus orat.

h ℭ Totius mundi.etiam infidelium:quia eccleſia bene orat pro infidelibus.argu.ꝫ.ea.diſtinctio.capit.charitas eſt.ver.item proximos.non tamen pro iam mor-

Si dixerim⁹q2 pctm̄ᵃnon hēmus ipſi nos ſeducim⁹τ veritas in nobis nō eſt: ſi ꝯfiteamur pctā noſtra:fidelis ē deus τ iuſt⁹vt remittat nobis peccata nr̄a:τ emūdet nos ab oī iniquitate:ſi aūt dixerim⁹ q2 nō peccauim⁹:mendaceʒᵇ facimus eū:τ verbū eiusᶜin nobis nō eſt:eſtimo ꝙ btūs ioānes baptiʒatusᵈad baptiʒatos ſcripſerit:τ ꝙ oē pctm̄ ex diaboloᵉſit:ille pctōreʒ ſe ꝯfitet' τ ſpat remiſſionē poſt baptiſma pctōꝝ.Et iouinianus meus dicit: Ne tangas me:qm̄ mundus ſuʒ.Quid igit' contraria ſibi apl's loquitur?minimeᶠ:in eodē quippe loco:cur hoc dixerit ſtatiʒ ediſſerit:Filioli mei hec ſcribo vobis vt nō peccetisᵍ:ſʒ ſi qs peccauerit:aduocatū hēmus apud pr̄em ieſum chr̄ʒ iuſtū✠:τ ipſe ē,p peccatis nr̄is ,ppitiatio:nō pro nr̄is autem tantū:ſed ēt pro totius mundiʰ:τ in hoc ſcim⁹q2 cognouimusⁱeū ſi mādata ei⁹obſeruauerim⁹.Qui dicit ſe deū noſſe:τ mādata eius non cuſtodit mendax ē:τ in eo veritas nō eſt:q autē ſeruat verbum ei⁹:vere in hoc pfecta dei charitas ē:in hoc ſcimus qm̄ in ipſo ſumus:q dicit in ipſo ſe manere:dʒ ſicut ipſe ambulauit τ ipſe ambulare: ,ppterea inqt:Scribo vobis filioli mei:oīs qui nat⁹eſt ex deo nō peccat:iō dico vobis: vt nō peccetisʰ:τ tandiu ſciatis vos in gñatione dñi pmanere qꝺdiu nō peccaueritisˡ: imoᵐq in gñatione dñi perſeuerant:peccare nō poſſūtⁿ: que eniʒ cōicatio eſt lucis ad tenebras?chr̄i ad belial? qm̄ ſicut dies τ nox miſceri nequnt:ſic iuſtitia τ iniqtas pctm̄ τ bona opa chr̄s τ antichriſtus:ſi ſuſceperim⁹chriſtum in hoſpitio pectoris nr̄i: ilico fugamus diabolum.ſi peccauerimus τ p peccati ianuāᵒ īgreſſus fuerit diabolusᶠ,ptinus chr̄s recedit.Unᵖdauid poſt peccatum:Redde mihi (ait)leticiā ſalutaris tui:ſcilʒ quā peccādo amiſerat.Qui dicit ſe deū noſſe τ mādata ei⁹non cuſtodit mēdaxᑫ eſt τ in eo ṽitas nō eſt:chriſtus ṽitas appellat' imo eſt. Ego ſum(inqt)viaʳveritasˢ:τ vitaᵗfruſtra i eo nobis applaudimus:cui⁹mandata nō facimus.Scienti bonū τ non facienti illud pctm̄ᵘeſt illi: qūo eni corpus ſine ſpū mortuuʒ eſt:ſic τˣfides ſine opib⁹mortua eſt. Nec grāde putemus vnū deum noſſeʸ:cū τ demonesᶻcredātᐝτ contremiſcant. Qui dicit ſe in ipſo manere debet ſicut τ ipſe ambulauit

i ℭ Cognouimus.id eſt dixerimus.

k ℭ Non peccetis.mortaliter: al's contrarium eſſet ei quod dixit.ꝫ.ſi dixerimus quia peccatum τc̄.

l ℭ Peccaueritis.hactenus ſunt verba ioannis:que ſequuntur:ſunt verba hieronymi.

m ℭ Immo. hic aperit hieronymus qualiter verba ſue dicta ioannis ſunt intelligenda per cōpoſitionem: ſcilicet vt quis dum moratur in ſanctitate percepta τ generatione dei:quod τ peccet mortaliter:eſt impoſſibile.

n ℭ Non poſſunt. coniunctim intellige ſcilicet permanētes i charitate.xxxij. queſtio.j. cum renunciatur.ꝫ. diſtinctio.L. conſiderandum.

o ℭ Ianuam. Dicit auguſti. ꝙ ille due ſunt porte q bus intrat diabolus ſcilicet cupiditas τ timor: per eaſdem econtrario intrat deus:iſti ſunt aperiende:illi claudende.ꝫ. diſtinctio. vij. capitu.ij.τ.iij.

p ℭ Unde dauid. Illud non cōtinuatur proximo:ſed ſuperiori:ſi ſuſceperimus τc̄.

q ℭ Mendax. ſaltem opere.xj. queſtio.iij.eſtiment.xxij queſtio. quinta caueте.

r ℭ Uia.in exemplo via non errans.

ſ ℭ Ueritas.in promiſſo veritas non fallens.

t ℭ Uita.in premio vita non moriens.

u ℭ Peccatum eſt.magis qꝫ ſi neſciret:non ideo tamē excuſaretur.xxiij.queſtio.iiij.ea vindicta.

x ℭ Sic τ fides ſupra prima queſtione prima fertur. τ capitu.ſicut virgeri.

y ℭ Noſſe.ꝫ.xxiiij.queſtio.j.didicimus.

z ℭ Demones.cum credere bonum ſit opus.τ collige contra multorum opinionem diabolum bonum operari.Unde in epiſtola ad corinthios ibi:alij diſcretio ſpirituum.vbi dicitur ꝙ τ diabolus agit bona ſeductorie.ꝫ.j.diſtinctio.poteſt.

ᐝ ℭ Credant.fide:ſed quia non diligunt: fidelia non merentur.

¶ Item. Hec eſt quarta pars diſt. in qua pbat p ſex auctoritates φ nullus eſt ſine pctō: nec infans vnius diei: τ hoc pbat pmo p iacobū. ſcdō p dauid. tertio p iob. qrto p ioānē. qnto per petrū. ſexto p paulū. Joan.
a ¶ Sin autem. ſupple non manet.
uenieus eſt. τ hoc probat ſtatim.
p ¶ Pertinet. hoc dicebant heretici.
q ¶ Illuminati. per baptiſmum τ fidem.
r ¶ Et guſtauerūt. i. remiſſionem pctōꝝ quaſi guſtū ſuauem perceperunt in baptiſmo.

b ¶ Pctm̄. i. hoſtiā p pctō. nā antiq peccata dicebāt ſacrificia p pctis. vel pctm̄ i. chriſtū habentē ſimilitudinē carnis pcti. i. mortalem τ ſilem carni peccatrici. vel pctm̄. i. pctōrē puniri in pena.
b ¶ Pctm̄. aīs peccatū fecit ſe deꝰ. i. peccati penā ptulit. vñ illud: Pctā noſtra ipſe portauit.
c ¶ Eplam. in ſcda epla ad corinthios.
d ¶ Nec infans. J. e. di. iij. §. adhuc inſtāt
e ¶ Si fuero iuſtꝰ i. ſi dixero me eē iuſtū. i. ſine peccato.
f ¶ Impia. vt. n. dicit ſcriptura: pfectꝰ eſt vir qui in ligua non offendit.
g ¶ Et ſi ſine crimine. i. ſi dixero me ſine crimine τc̄.
h ¶ Tinxiſti. i. tingi miſiſti permittēdo me h̄ dicer̄: o tu deꝰ
i ¶ Veſtimētū. i. corpus qd̄ id dī veſtimētū: qꝛ veſtit aiaz. xxxv. di. ſexto die.
k ¶ Peccaueritis. nō excludēdo ſe: ſed ſe eis ꝯnumerat: τ hoc eſt qd̄ ſeqr̄: ſꝫ aduocatū hēmus τc̄.
l ¶ Oēſqꝫ. ſ. di. xix. ſi romanorum.
m ¶ Ut cribraret. i. vt diuerſis penis affligeret: vt eſſetis palea. i. mali. ſed cribrati eſtis ſicut triticū. i. purgati: ſicut in area recedit palea τ remanet triticuꝫ. vñ illud: vt conſecutiuū eſt h̄. ſiſe. j. q. j. bñdictio τ. c. ſeq. B.
n ¶ Deficeret. ſ. finaliter. vel loqtur ad petrū in pſona eccleſie: q̄ tota nō pōt deficere. vel nō dī petrꝰ cecidiſſe: qꝛ ſtati ſurrexit. arg. extra de v. ſigni. nam τ ego.
o ¶ Aliud. incon-

τ ipſe ambulare. ¶ Eligat aduerſarius e duobus quod vult ꝯoptionē damus: manet in chriſto: an non manet? ſi manet: ita ergo ambulet vt chriſtus: ſin aūtᵃ temerariuꝫ eſt ſimilitudinē virtutū dñi polliceri: nō manet in chriſto qꝛ nō ingreditur vt chriſtus. Ille pctm̄ nō fecit: nec inuentus eſt dolus i ore eius. Qui cū malediceret nō maledixit τ tanq̄ agnus coraꝫ tondēte ſe: ſic nō aperuit os ſuum: ad quē venit princeps mūdi huius τ inuenit nihil in eo: qui cū pctm̄ nō feciſſet pro nobis peccatū[b] ipſum ſe fecit deus: id eſt penam peccati ptulit. Nos autē iuxta epiſtolā[c] iacobi multa peccamus oēs: τ nemo mūdus a peccatis: nec infans[d] ſi vnius diei quidem fuerit vita eius. Quis eni glo riabitur caſtū ſe habere cor: aut quis confidet ſe munduꝫ eē a peccatis? tenemurqꝫ rei in ſimilitudinē preuaricationis ade. Unde τ dauid: Ecce enim in iniqtatibus ꝯceptus ſum: τ in delictis peperit me mater mea. Et btūs Job: Si fuero iuſtus[e] os meū impia[f] loquetur: τ ſi ſine crimine[g] prauus inueniar: τ ſi purificatus i niue τ lotus mundis manibus: ſatis me ſorde tinxiſti[h]: τ execratū ēveſtimētum[i] meum. Uerūtñ ne penitus deſperemus arbitrātes nos poſt pctā baptiſmi non poſſe ſaluari: ſtatim hoc ipm tempat: Si qs peccauerit aduocatū habemus apud prem ieſum chriſtum iuſtū: τ ipſe eſt ppitiatio p pctis noſtris: nō aūt p noſtris tantū: ſꝫ ēt p totius mūdi: hoc ad credētes poſt baptiſma loqtur: τ aduocatū pro delictis eoꝝ dominuꝫ pollicetur: nec dicit: ſi peccaueritis[k] aduocatū habetis apud patrem ieſum chriſtum iuſtū: τ ipſe eſt ppitiatio pro pctis vr̄is: ne eos diceres nō plena fide baptiſma conſecutos: ſed aduocatum (inqt) habemus apud patrem dñꝫ noſtrū ieſum chriſtum: τ ipſe ē ppitiatio p pctis noſtris nō ſolū pro noſtris aliorūqꝫ pctis: ſed etiā pro totius mūdi. In toto aūt mūdo τ apli ſunt: oēſqꝫ[l] credētes: ex qbus liqdo cōprobatur poſt baptiſma poſſe peccare. Fruſtra. n. aduocatū habemus apud patrē ieſum chriſtuꝫ ſi peccari non pōt. Petrus aplus ad quē dictū fuerat: Qui lotus eſt: nō eſt neceſſe vt iterū lauet. Et tu petrus: τ ſup hanc petrā edificabo eccleſiā meā: an ancilla pterritꝰ negat. Et ipſe dñs: Simon ecce inquit ſathanas poſtulauit vos vt cribraret[m] quaſi triticuꝫ: ego āt rogaui pro te ne deficeret[n] fides tua: τ. ſ. Si nō peccamꝰ poſt baptiſma: cur nobis poſcimꝰ vt pctā dimittat q̄ i baptiſmate iā ſunt dimiſſa: Aliud[o] eſt autem ſi ad cathecuminos hec oratio ptinet[p]. Dimitte nobis debita nr̄a τc̄. non cōuenit fidelibus τ chriſtianis. Paulus vas electionis caſtigat corpus ſuuꝫ τ in ſeruitutē redigit: ne alijs pdicans ipſe reprobus inueniat. Ad hebreos quoqꝫ ſcribēs ait: Impoſſibile eſt eniꝫ eos q ſemel ſūt illuminati[q] τ guſtauerūt[r] donū celeſte τ participes facti ſunt ſpiritusſancti[s]: guſtauerūt nihilominus verbū[t] dei bonū: ꝟtuteſqꝫ[u] ſeculi futuri: τ[x] plapſi ſunt renouari[y] iterū[z] ad[2] pniaꝫ: rurſus crucifigētes ſibimetipſis[2]

ſ ¶ Spiritusſancti i. diuerſorum bonorum ſpiritusſancti: de quibus exponitur trigeſima queſtione prima peruenit.
t ¶ Verbum. id eſt euangelicam doctrinam.
v ¶ Virtuteſqꝫ. ſ. immortalitatem τ ipaſſibilitatē ſuturaꝫ iā ſpe guſtauerunt.
x ¶ Et prolapſi. grauiter peccando.
y ¶ Renouari per baptiſmū: non p penitētiam: negat iterationem baptiſmi ſed nō negat penitētiam: quia impoſſibile eſt etiam eos i. motos ad penitentiam: qui ſemel hoc acceperunt rurſus renouari: id eſt baptiçari: renouari. n. eſt nouum fieri: nouum autem facere lauari eſt. extra de regu. iur. cis res.
z ¶ Iterum. renouari ad recuperandum iuſticiaꝫ: τ eos dico ſi baptiçētur.
τ ¶ Ad penitētiaꝫ. id eſt nomine penitentie: quaſi dicat non poteſt quis rebaptiçari: vt ſic veram agat penitentiam: τ ſi fecerit: rurſus crucifiget chriſtum quantum in ipſo eſt: baptiſmus enim chriſti paſſionem ſignificat. J. de conſecratio. diſtinctione quarta proprie. vel ideo dicit rurſus crucifigentes chriſtum: quia ſicut impoſſibile eſt φ rurſus crucifigatur: ita impoſſibile eſt φ rurſus baptiçetur in penitentia: vel dicit in glo. quātum τc̄.
2 ¶ Sibimetipſis i. quantū ad ſeipſos quia mors chriſti

Jo. xiij. b
Mat. xvj. c
Luc. xxij. c
Mat. vj. b
j. cor. ix. d
Baptiſmꝰ paſſionē chriſti ſignificat.
heb. vj. a
Mors xpī ſufficit ad oīa peccata delenda.

ſilium dei ⁊ oſtētui habētes. Certe eos qui illuminati ſūt ⁊ guſtauerunt donū celeſte: ⁊ participes facti ſūt ſpiritus ſancti: ⁊ guſtauerunt bonū verbū dei negare non poſſumus baptizatos. Si aūt baptizati peccare nō poſſūt: quo modo nunc dicit apſs ⁊ prolapſi ſunt? verū ne mōtanus ⁊ nouatianus hinc rideant[a]: qui cōtendūt non poſſe renouari per penitentiā eos q crucifixerunt ſibimetipſis filiū dei ⁊ oſtentui habuerunt: cōſequēter hunc errorē ſoluit ⁊ ait: Confidimus aūt de vobis dilectiſſimi meliora ⁊ viciniora ſaluti. Tamen etſi ita loqmur[b]: non ita eſt iniuſt[9][c] dn̄s vt obliuiſcatur opis veſtri ⁊ dilectionis quā oſtendiſtis[d] in noīe ipſius[e] qui miniſtraſtis[f] ſanctis ſuis: ⁊ nunc miniſtratis: ⁊ reuera grādis iniuſticia dei eſſet: ſi tantum pctā puniret ⁊ bona opera nō ſuſciperet. Locutus ſum (inquit apſus) ita vt vos a pctīs retraherem: ⁊ deſperationis[g] metu facerem cautiores. Ceterū confido de vobis chariſſimi meliora ⁊ viciniora ſaluti: neq3 eni iuſticie[h] dei eſt: vt obliuiſcatur bonoꝝ operum ⁊ miniſterij qd̄ ꝓpter nomē eius exhibuiſtis ⁊ exhibetis[i] in ſanctos ⁊ tantū meminerit pctōꝝ. Et paulopoſt. Liberi arbitrij nos cōdidit deus: nec ad virtutes nec ad vitia neceſſitate trahimur: alioquin vbi neceſſitas[k] eſt nec dānatio nec[l] corona eſt: ſicut in bonis operibus perfectior eſt deus. Non eſt enim volētis: neq3 currentis: ſ3 dei miſerentis ⁊ adiuuantis: vt puenire valeamus ad calcē[m] ſic i malis atq3 peccatis ſemina noſtra ſunt incētiua[n] ⁊ pfectio diaboli: cū viderit nos ſup fundamētum chriſti edificaſſe fenū[o] ligna: ſtipulā: tūc ſupponit incendium[p] edificemus ergo aurū ⁊ argentum lapides precioſos: ⁊ tēptare nō audebit: q̄q3 ⁊ in hoc nō ſit ſecura[q] ⁊ certa poſſeſſio. Sedet qppe leo in inſidijs in occultis[r] vt interficiat innocētē. Et vaſa figuli probat fornax: hoīes aūt iuſtos tēptatio tribulationis. Et in alio loco ſcribitur: Fili accedēs[ſ] ad ſeruitutem dei prepara te ad tēptationem. Rurſus idem[t] iacob[9] ait: Eſtote factores verbi: ⁊ non auditores tantum. Si quis eſt auditor verbi ⁊ non factor: iſte ſimilis eſt viro qui conſiderat[u] vultum natiuitatis ſue in ſpeculo: conſiderauit illud ⁊ recedens ſtatim oblitus eſt q̄lis fuit: fruſtra monuit vt iungerentur opera fidei: ſi poſt baptiſma peccare non poterāt. Qui totam (inquit) legem ſeruauerit ⁊ peccauerit in vno factus eſt reus[x] omnium. Quis veſtrum ſine peccato[y] eſt? cōclu ſit deus omnia[z] ſub delicto: vt omnibus miſereatur. Petrus quoq3 (inquit) nouit deus pios de tēptatiōe[⁊] eripe. ⁊ de falſis doctoribus: Hi ſūt[9] fontes[ꝝ] ſine aq̄ ⁊ nebule[a] turbinib[9] exagitate: qb[9] caligo tenebraꝝ reſeruat. Supbia[b]

vnum baptiſma conſecrauit: quod ſufficit ad omnia peccata delenda: ſicut ⁊ illa mors ſufficit ad oīa peccata tollēda: qui vero iterat baptiſmū quaſi illa mors vna ⁊ vnū ex ea nō ſufficiat iterat baptiſma: ⁊ mortē chriſti quātū3 in ſe eſt vel iteradā inſinuāt: vt ex ea iterata fiat remiſſio peccati: qd̄ eſt impoſſibile: ſicut enī3 impoſſibile eſt iterum chriſtū crucifigi: ita ⁊ ſecundo per baptiſmum aliquem mori peccatis.
a ℂ Rideant. id eſt derideant nos.
b ℂ Loqmur. durे ſc3 terrendo ⁊ increpādo: quaſi non diximus hoc putando vos eſſe tales. ſ. ſpinis plenos: ſed timētes ne tales efficiamini terrem[9] vos verbis.
c ℂ Iniuſtus. quaſi dicat: ideo cōfido de vobis qui olī3 bona m'lta opati eſtis pro qbus ſi penitueritis de malis benefaciat vobis deus. ⁊ hoc eſt: non eſt ⁊c. vt s. e. diſtin. §. hoc ita. q3. c. non eſt.

Ibidem.

d ℂ Oſtendiſtis. ſ. ex quo prima bona feciſtis opera.
e ℂ Ipſius. ſ. ad honorem dei: ⁊ recte dixi operis: q2 miniſtraſtis ⁊c. hug.
f ℂ Miniſtraſtis. ſ. arguit q3 de bonis loquitur poſt peccatū exhibitis.
g ℂ Deſperatiōis. q̄ſi dicat: nolo vos deſperare de venia: ſ3 ita locutus ſum: vt metu deſperationis qui plerumq3 retrahit a peccato vos facerem cautiores.

Metus deſperatiōis plerumq3 retrahit a peccato.

h ℂ Iuſticie. quia non eſt tam crudelis deus ⁊c. s. e. diſt. non eſt.
i ℂ Exhibetis. hic arguitur q3 loquitur de bonis exhibitis poſt peccatum.
k ℂ Neceſſitas. Argumē. q3 ſpado nō meretur continendo: nec pauper parce viuendo: cum ex neceſſitate hoc faciat trigeſimatertia queſtione quinta tunc ſaluabitur. ⁊ vigeſimatertia queſtione quarta nabuchodonoſor.

Nota. ir. c Paup pce viuēdo nō meretur.

l ℂ Nec corona. Si deus ad partem nos tantum coge-ret vnam: tunc nīl afferret gratia vel meritum vigeſimatertia queſtione ſexta. §. vi. verſus principium.
m ℂ Ad calcem. id eſt premium bonorum operum vel ad vitam eternam. vel calcem: id eſt finem: quia extrema pars hominis eſt calx.
n ℂ Incentiua. id eſt ſeminaria. argumē. xv. queſtione prima non eſt. quia de corde prodeunt male cogitationes quas diabolus ad ꝯſenſū3 ⁊ opus perducit. vt s. e. inter hec ſciendum. ⁊ c. ſicut.
o ℂ Fenū: ligna: ſtipulam. venialia. ſ. leuia: grauia: grauiſſima. vt. xxv. diſtin. §. criminis.
p ℂ Incendium. delectationis conſenſus ⁊ operis.
q ℂ Secura. non enim eſt quis tā perfectus quin cadere poſſit. ⁊ hoc ē oñdit dicens: ſedet ⁊c.
r ℂ In occultis. ſ. in ambiguis. vnde non facile intelligit quid ſit appetendū: vel quid non.
ſ ℂ Fili accedens. extra de renū. niſi.
t ℂ Idem. id eſt eādem ſententiā: non idem nominatiue ſcilicet q3 poſt baptiſmum poſſit quis peccare: vel q3 non poſſit.
u ℂ Cōſiderat vultum. non rem ſed vmbram ſolam videns.
x ℂ Reus. hoc exponitur. s. diſtin. v. c. conſideret.
y ℂ Sine peccato. ſaltem originali.
z ℂ Omnia. i. oēs homines.
⁊ ℂ De temptatione. non q3 non temptentur: ſed ne temptationi ſuccumbant vel ſi ſuccumbant: eos librat ⁊ releuat.
9 ℂ hi ſunt. falſi doctores.
ꝝ ℂ Fontes. non lauantes: ſed coinquinantes. s. ſecunda queſtione ſeptima ſecuti ſunt.
a ℂ Et nebule. demonum. ⁊ dicuntur nebule: quia alios obſcurantes reddunt xxxvij. diſtinctione. §. vltī.
b ℂ Superbia id eſt ſuperba vanitate loquentes.

a ℂ Pelliciunt. i. alliciunt et decipiunt: vnde Augustinus super epistolam secundam Petri. pellices dicunt meretrices a pollutione: vel a pellis formositate: qua incautos alliciunt et decipiunt: pelliciunt ergo heretici animas instabiles variorum dogmatum erroneis sectis quasi constuprantes luxibus subdendo siue stupris.
b ℂ Effugerant. i. recesserant a peccato per penitentiam.
c ℂ Pinxisse. i. distinxisse vel denotasse vel descripsisse.
d ℂ Factionem. i. nouam hereticam inuentionem.
e ℂ Ad quas. id est quasi ad eas.
f ℂ Et turbinibus. x. ij. questi. vij. secuti.
g ℂ Immundus. interpositio est et debet subiungi: quasi grandia loquuntur: ideo eum qui etc.
h ℂ Paululum. causam reddidit quare dixit: loquuntur grandia.
i ℂ Vocant. illi qui qui istorum doctrinam recipiunt.
k ℂ Angelo. id est prelato.
l ℂ Defecisti. finaliter. alias contra est quod sequitur: quod charitatem etc.
m ℂ Sed habeo. i. corrigendo dices.
n ℂ Memor. x. distin. i. dño sancto.
o ℂ Et prima. i. similia primis.
p ℂ Venio tibi. i. ad detrimentum tuum.
q ℂ Candelabrum. i. cathedram: vel sedem vel dignitatem.
r ℂ Qui non coinquinauerunt. i. qui non peccauerunt.
s ℂ Et ambulaturi. resume. pauci sunt qui etc.
t ℂ Cui autem. Suspenditur constructio vsque illuc. vtique
u ℂ Et scio vbi. scilicet in peccatis.

enim vanitatis loquentes pelliciunt[a] luxurie eos in desiderijs carnis: qui paululum effugerant[b] ad errores reuersi sunt: nonne tibi videtur pinxisse[c] sermo apostolicus nouam imperitie factionem[d] aperiunt enim quasi fontes scientie: quia cum aquam non habent doctrinam promittunt imbrem: velut nubes prophetice ad quas[e] perueniat veritas dei: et turbinibus[f] exagitantur demonum atque vitiorum: loquuntur grandia et totus sermo eorum superbia est (immundus[g] est autem apud dominum omnis qui exaltat cor suum) vt qui paululum[h] refugerant a peccatis: ad suum reuertantur errorem: et suadent in luxuria ciborum carnisque delitijs. Quis enim non libenter audiat: manducemus et bibamus: et in eternum regnabimus? et sapientes et prudentes prauos vocant[i]: eos vero qui dulces sunt in sermonibus plus audiunt. Joannes apostolus imo in Joanne saluator scribens angelo[k] ecclesie ephesi: Scio (inquit) opera tua et laborem et patientiam tuam: et que sustinuisti propter nomen meum et non defecisti[l]: sed habeo[m] aduersum te pauca: quod charitatem tuam primam reliquisti: memor[n] esto vnde cecideris: et age penitentiam: et[o] prima opera tua fac. Si nautem venio[p] tibi et mouebo candelabrum[q] tuum de loco suo nisi penitentiam egeris. Similiter ceteras ecclesias smyrnam: pergamum: tiatiram: sardis: philadelphiam: laodiceam ad penitentiam prouocat: et nisi reuertantur ad opera pristina comminatur: et in sardis paucos habere se dicit qui non[r] coinquinauerunt vestimenta sua: et ambulaturi[s] sunt cum eo in albis: quia digni sunt. Cui[t] autem scribit: Memento vnde cecideris: et ecce missurus est ex vobis diabolus in carcerem vt contentemini: et scio[u] vbi habitas: vbi sedes est sathane: et in mente habe qualiter acceperis et audieris: et serua et penitentiam age: et reliqua. vtique ei dicit: Qui crediderit et baptizatus fuerit: et stans quondam corruit per delictum. Paulisper de veteri testamento exempla distuleram: quia solent[x] vbicunque contra eos[y] faciunt dicere: Lex et prophete vsque ad ioannem[z]. Ceterum quis ignorat sub alia dispensatione dei omnes retro sanctos: eiusdem fuisse meriti: cuius nunc christiani sunt? Quomodo ante abraam[⁊] placuit in coniugio: sic nunc virgines placent in perpetua castitate. Seruiuit ille legi et tempori suo: seruiamus et nos euangelio et tempori nostro in quos fines seculorum deuenerunt. Dauid electus secundum cor domini: qui omnes eius fecerat voluntates: et qui in quodam psalmo dixerat: Judica me domine: quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: et in deo sperans non infirmabor. Proba me domine et tempta me: vre renes meos et cor meum. Postea temptatus a diabolo: et post peccata penitens loquitur: Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam. Magnum peccatum: magna vult deleri misericordia. Salomon amabilis domino: et cui deus bis[2] fuerat reuelatus: quia[ꝫ] amator mulierum fuerat: a dei amore discessit. Manassen[a] impijssimum regem post captiuitatem babylonicam in pristinam dignitatem liber[b] dierum restitutum refert: et Josias vir sanctus in campo mageddon ab egyptio[c] re-

x ℂ Quia solent. falsi doctores: heretici.
y ℂ Contra eos. s. falsos doctores.
z ℂ Usque ad ioannem. quasi post ioannem non habent locum: sed mentiuntur: quia illud verum est in cerimonialibus.
⁊ ℂ Abraam. Ecce alia dispensatio olim alia nunc: quasi licet altera dispensatio nunc: et altera olim: tamen quantum ad merita hominum bona vel mala: et quantum ad posse peccare post charitatem: idem fuit olim quod nunc: et ideo exempla vete. testamenti recte inducere possum. — mat. xj. b. — Gen. xv. b — Ro. iiij.
2 ℂ Bis. Prima vice in gabaon: quando sacrificium deo obtulit: et deus obtulit ei donum scientie: vt habetur in libro regum. Alia vice non legitur reuelatus ei specialiter: nisi quando composuit cantica canticorum. xxxvj. distinctio. §. ecce. — Salomoni bis fuit deus reuelatus. j. cor. x. c. — ps. xxv. a
ꝫ ℂ Quia amator. x. xxxij. questio. iiij. salomon.
a ℂ Manassen. x. j. questio. vij. si quis omnem. iste fuit filius ezechie.
b ℂ Liber dierum. scilicet paralipomenon: in quo agitur de computatione dierum et annorum regum israel. — ps. l.
c ℂ Ab egyptio. scilicet pharaone: cum enim pharao vellet ire contra regem medorum primo aggressus est regem adremon: qui regnabat tunc in carchamis: descendit ergo rex iosias iudee in occursum eius prohibens ne transitum faceret per iudeam: et misit pharao ad eum dicens: Quid mihi et tibi rex iu- — ij. reg. xij. f Pharao regem medorum oppugnauit ij. reg. xij. — ij. parali. xxxiij.

ge[a] ꝯfodit. Jeſus q̄3 filius ioſedech[b] ſacerdos magn⁹ quāꝙ in typo preceſſerit ſaluatoris: q noſtra pctā portauit: ⁊ alienigenā ſibi ex gentibus copulauit ecclīam: tñ ſm litterā poſt ſacerdotiū ſordidat⁹ inductur: ⁊ ſtat diabolus[c] a dextris ei⁹: ⁊ cādida illi deinceps veſtimēta redduntur. Supfluū3 eſt de moyſe ⁊ aaron ſcribere: q ad aquā contradictiōis offenderūt deū: ⁊ terrā repromiſſiōis non itrauerunt: Cum beatus Job angelos[d] quoq3 ⁊ omnes creaturam peccare poſſe commemorat dicens: Quid eni? nunquid homo mundus eſt coram deo[e]: aut ab operibus ſuis ſine macula vir: ſi ꝯtra ſeruos[f] ſuos nō credit: ⁊ aduerſus angelos ſuos prauum quid repperit: quanto[g] magis habitantes in domibus luteis: de quibus[h] enim ⁊ nos de eode3 luto ſumus. Temptatio[i] eſt vita hominis ſup terrā: de celo etia3 cecidit lucifer q mittebat[k] ad ſuas natiōes: ⁊ ille q in paradiſo delitia⁊ inter duodeci3[l] nutrit⁹ eſt lapides: vulneratus † a morte[m] dñi ad inferna[n] deſcendit. Vñ ⁊ ſaluator in euāgelio: Videbā (inquit) ſathanā quaſi fulgur de celo cadēte3. Si altiſſima illa ſublimitas[o] cecidit: qs cadere nō poſſit? Si in celo ruina q̄to magis in t̄ra eſt? tamē cum

ceciderit lucifer: imo poſt caſum coluber antiquus: virtus eius in lumbis[p] eius: ⁊ poteſtas eius ſuper vmbilicum[q] ventris eius: obumbrantur[r] in eo arbores[s] magne: ⁊ dormit iuxta iuncum[t] ⁊ calamū ⁊ caricem. Ipſe eſt rex oium que in aquis[u] ſūt: vbi ſc3 voluptas ⁊ luxuria ⁊ ꝓpago ⁊ irritatio nuptia⁊[x]. Et infra: Trāſiuimus ad ſecundā partitionē: in q̄ negat eos q tota fide baptiſmū conſecuti ſunt deinde poſſe peccare: ⁊ docuim⁹ ꝙ † ex precepto[y] dei ois creatura ſub vitio ſit: nō ꝙ vniuerſi peccauerint: ſ3 ꝙ peccare poſſint: ⁊ ſimili ruina ſtantiu3[z] met⁹ ſit[⁊].

¶ Euidēter[2] itaq3 ex pmiſſis appet nonnullos charitatē habere: quā poſtea criminalit delinq̄ndo amittūt: ꝙ ſi qs contendat non de virtute: ſ3 de virtutis ope debere itelligi: deliberet qd reſpōdeat de innocentia ade: de iuſtitia moyſi: dauid ⁊ ceterorum: q plena fide ad baptiſma accedentes: l3 poſtea ꝓlapſuri ſunt: tñ celeſtia dona deguſtant ⁊ ſpū ſſancti fiunt pticipes: vt non ſolū ante humanos: verumetiā ante dei oculos ex aqua ⁊ ſpirituſancto inueniantur renati: qui ſi charitatem dei non haberent: ante dei oculos aqua tantum regenerentur non ſpirituſancto. Opera enim ſeu ſacra-

da: non aduerſum te venio: ad euphraten propero miſit me deus ad medos: ſine me: ne deus q mecum eſt interficiat te: non acquieuit ioſias: ſed cū rege adremon cōponebat acies ſuas vt dimicaret aduerſus pharaonem: ⁊ forſitan dum tranſiret a curru in currum qui ſequebatur eu3 more re-
[Zac.xii.a] gio occiſus eſt a ſagittariis in campis magedon.

a ¶ Rege. ideſt pharaone.

b ¶ Filius ioſedech. ſ. diſt. I. ieſus.

c ¶ Diabolus .i. vxor ſua. [Eze.xxviii d]

d ¶ Angelos. q̄ ad naturam eorum niſi eſſent ꝯfirmati per gratiā. vnde Plato [Plato.] in timeo: Dii eoru3 quo⁊ opifex paterq3 ego: natura quidem diſſolubiles: [Job.xv.b.] me autem ſic volente indiſſolubiles.

e ¶ Coram deo .i. cōparatione dñi. h. [Job.iiii.d]

f ¶ Si ꝯtra ſeruos. ſ. moyſen ⁊ aarō. de qbus premiſit. h.

g ¶ Quāto. ſ. xviii. queſtio. i. ſi ergo.

h ¶ De qbus .i. de numero quorum.

i ¶ Temptatio eſt vita hois .i. dū viuit homo temptatur.

k ¶ Qui mittebat .i. miſſurus erat mio- [Ibidē. vii a] res angelos ſi ſteiſ- [Eſa.xiiii.c] ſent ſicut mō faciūt angeli boni. h.

l ¶ Inter duodeci. iuxta illud: Ois lapis precioſus operimentū tuu3. J. e. pncipiū. [als † a monte.] ibi tñ non habetur niſi de noue3 lapidibus.

m ¶ A morte domini .i. p mortē domini † qui diabolo [Lu.x.c.] mūdi poteſtatē ademit: vel amore dei quem amiſit. [† ¶ Sl. ē filis i. l. ſeruo legato .§. j. ff. d lega. j.]

n ¶ Ad iferna. hic dicit ꝙ morte chriſti diabolus eſt religatus in inferno: ⁊ [Diabolus morte xpi ē i iferno religatus.] erit ibi ligatus vſq3 ad tpa antichriſti: ⁊ tunc ſoluetur: nō a penis ſ3 a vinculis vt exerceat vires ſuas in malos.

o ¶ Sublimitas. id eſt lucifer..

p ¶ In lumbis eius. quo ad temptationem viroru3. in quibus vt dicitur: ſedes luxurie eſt in lumbis.

q ¶ Vmbilicum q̄ ad tēptationem feminarum: in q̄rum vmbilico dicitur eſſe ſedes luxurie. vnde Auguſtinus [Luxurie ſedes vbi eſt.] ſuper eundem locum: ſemen coitus viris ineſſe lumbis feminis in vmbilico perhibetur: quia ergo diabolus vtriuſq3 ſexus per luxuriam dominatur: ad viros loquens conuenienter dixit: virtus eius in lumbis ⁊c. propheta etiam ſub ſpecie femine petulantiam iudee increpās ait: In die ort⁹ tui nō eſt preciſus vmbilic⁹ tuus.

r ¶ Obumbrantur. per ipſum.

s ¶ Arbores magne .i. qui magni videntur: vt ſunt hypocrite.

t ¶ Iuxta iūcum .i. hypocritas qui merito deſignantur per iſta: cu3 exterius aliquid videantur: interius ſunt vani vt illa per iuncum eni qui eſt ſine nodo exterius interius autem ſubſtantia caret hypocrite deſignantur. per calamū exterius ſplendentem ⁊ fragilem: ſed interius vacuum deſignantur ſeculares mundane glorie dediti: ⁊ eius ſplendori: que cito tranſeūt per caricem creſcentem in locis paluſtribus ⁊ manum tangentis vulnerātem curioſitas temporalium deſignat ⁊ que in affluētia nutritur ⁊ creſcit ⁊ animum pungit.

u ¶ Que in aquis ſunt .i. in fluxu rerum labentium.

x ¶ Nuptiarum. ſaturande cauſa libidinis ꝯtracta⁊ ſecus ſi cauſa prolis. xxxiii. queſti. iiii. vir cum propria.

y ¶ Ex precepto .i. ſm preceptu3: ideſt auctoritate diuine ſcripture. Alii corrigunt hoc ⁊ dicunt a excepto deo: ⁊ bene.

z ¶ Stantium .i. ſtantes timeant: ne ſcilicet ſimili cadant ruina.

⁊ ¶ Sit .i. debeat eē.

¶ Euidenter. ¶ Coſtra. Cōcludit Gra. ex preallegatis charitatem ſemel habitam amitti poſſe cum quis poſtea criminaliter delinquit: quod non ſolum de operibus charitatis: ſed etiam de ipſa charitate verum eſſe oſtendit: quod probat exemplo ade moyſi ⁊ dauid adiciens hoc poſſe contingere non ſolum circa predeſtinatos: ſed etiam circa preſcitos: ad quod inducit ſequentia capitu.

2 ¶ Euidenter. Ex prolixe allegatis concludit Gra. charitatē ſemel habitā amitti poſſe: quod nō ſolum de operi

hus charitatis: ſed de ipſa charitate veruꝫ oſtendit eſſe: adijciēs hoc nō ſolum circa predeſtinatos: ſed etiam circa preſcitos poſſe contingere: ad qđ auctoritatē inducit vſq; ad illum locū: item illud euāgelij: vbi in contrariuꝫ auctoritates inducit duas: videlicet ꝙ reprobi non habeant charitateꝫ. ſed eas de hypocritis intelligēdas eē ꝓbat. auctoritate Grego.

a ¶ Prodeſt. ad regnū celorum obtinēdum. vt di. iij. ſ. pe. ⁊. c. ſi quis aut.

Apoſtolus. ¶ Caſus. Probat augu. in hoc. c. ꝑ multas auctoritates ꝙ multi qui modo habent charitatē futuri ſunt mali finaliter. Idē in eodē verbuꝫ eſt Gratiani ſepe inſertum. Sequens. c. ſcꝫ multi: planum eſt.

b ¶ Mox. in epiſtola ad romanos: vbi di: ſcimus aūt qm̄ diligentibus deum omnia cooperātur in bonum his qui ſm̄ propoſitum vocati ſūt ſancti. ſ. e. talib[us].

c ¶ Addidit. i. poſt q̄ꝫ dixerat: ſcimus. q. d. deum ⁊c̄.

d ¶ Non accepi. perſeuerantiam in charitate ⁊ in bonis operibus.

e ¶ Propter ſecreti. i. propter ſecretā hanc diſpoſitioneꝫ dei: que vtilis eſt: alis enim eſt hic: vtilitatem.

f ¶ Similia. dicit in eodem idem auguſtinus.

g ¶ In euangelio. ſupple ſumit idē auguſtinus iſta exēpla

Mirandum e.

h ¶ Item illud euangelij. non qui incipit: quia hec auctoritas euangelij ⁊ ſequens gregorij videntur innuere ꝙ reprobi futuri charitatem non habeant: eas ponit Gratian[us]: ⁊ poſtea ſoluit

i Multi. ¶ his dici poteſt: Decepiſti melius q̄ꝫ deſinis. vltima primis cedunt. diſſimiles

mentoꝝ participatio (niſi ex charitate procedát) apud deum nec iuſticiam: nec innocētiam preſtant. Si enim (inquit apoſtolus) habuero omnem fidem ita vt montes tranſferam: ⁊ ſi diſtribuero omnes facultates meas in cibos pauperum: ⁊ ſi tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatē autem non habeaꝫ: nihil mihi prodeſt[a]. ¶ Sed quia de predeſtinatis ad vitam a nonnullis conceditur ꝙ charitatē amittant ⁊ amiſſam recuperent. De reprobis etiaꝫ dicendum eſt: an ipſi charitatē habeāt: qua amiſſa poſtea damnentur. De his ita ſcribit Auguſtinus in libro de correctione ⁊ gratia.

Apoſtolus ſciens non nullos diligere deum: ⁊ in eo modo vſq; in finem nō pſeuerare mox[b] addidit[c] his qui ſm̄ ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti ⁊c̄. ¶ In eodē. An adhuc iſte nolens corrigi poterit dicere: quid ego feci ꝙ nō[d] accepi? queꝫ non conſtat accepiſſe: ⁊ ſua culpa qđ acceperat amiſiſſe. Poſſum inquit poſſum oīno q̄n me arguis dicere: ꝙ ex bona vita in malā mea voluntate relapſus ſum: adhuc quid ego feci quod non accepi? accepi enim fidem que ꝑ dilectionē operatur: ſed in illa vſq; in finē perſeuerantiā nō accepi. ¶ In eodē. In bono illos volebā proculdubio manere erant vtiq; in bono: ſed in eo non permanſerunt. In eodem. ¶ Propter huius vtilitatem ſecreti[e] credēdum eſt quoſdā de filijs ꝑditionis non accepto dono pſeuerandi vſq; in finē in fide que per dilectioneꝫ operatur incipere viuere ⁊ poſtea cadere ⁊c̄. multa ſimilia[f] de reprobis in euāgelio[g] etiam: Qui perſeuerauerit vſq; in finem ⁊c̄. ¶ In eodem. Iteruꝫ homo iſte incipit ⁊c̄. Item in eodem.

Mirandum eſt quare deus quibuſdā filijs ꝑditionis det fidem operanteꝫ per dilectionē: nec det in ea ꝑſeuerantiam. Iteꝫ[h] illud euāgelij: Non qui incipit: ſed qui ꝑſeuerauerit vſq; in finē: hic ſaluus erit. Item Grego.

Multi[i] bene incipiunt: in malo vitā finiūt. ¶ Non autē bene incipit qui nunq̄ ex charitate aliqd operatur: ꝙ ſi ex charitate aliquando aliquid agit: ⁊ charitatem aliquando in ipſo neceſſe eſt eſſe. ¶ Illud autem Grego. qui ſeduci[k] quādoq; nō reuerſuri poſſūt ⁊c. nō de omnibus generaliter reprobis: ſed de hypocritis ſpecialiter intelligenduꝫ eſt: qđ ex verbis eiuſdē euidēter datur intelligi. Cū enim queſtionem ꝓponeret: cur miſericors deus iſta fieri ꝑmittat: vt leuiathā[l] ſeu nunc ꝑ ſuggeſtiones callidas: ſiue ꝑ dānatum illum quem replet[m] hominem: vel ſolus ſibi radios: id eſt doctos quoſq; ſapienteſq; ſubijciat: vel aurum[n]: hoc eſt viros ſanctitatis claritate fulgentes quaſi lutum ſibi vitijs coinquinando ſubſternat: mox in eiuſdē q̄ōnis ſolutione ſupponit dicens.

Ottius[o] ad hoc reſpondemus: quia aurum quod prauis eius ſuaſionib[us] quaſi lutum ſterni potuit: aurū ante dei oculos nunq̄ fuit: qui enī ſeduci qn̄q; nō reuerſuri ſunt: q̄ſi habitā ſanctitatē ante oculos hominū videntur

hic vir ⁊ ille puer. ¶ Non autem. Infert Gratianus ex ſupradicto. c. ꝙ qui non bene incepit charitatem habere non potuit: poſtea dicit ꝙ illud quod poſtea ſequitur in auctoritate Gregorij. ſcꝫ qui ſeduci ⁊c̄. non eſt intelligēdum generaliter de omnibus reprobis: ſed ſpecialiter de hypocritis: quod ex verbis eiuſdem Gregorij intelligitur. ¶ Illud autem. hec eſt quinta pars diſtinctionis in qua magiſter loquitur de hypocritis qui aurum videntur coram populo ſed coram deo ſtercus. ⁊ hoc probat Gratianus per. c. ſequen. Joan. de fa. Matt. x. c

k ¶ Qui ſeduci. hec eſt rota precurrens Gratiani: vult eniꝫ determinare ca. Gregorij: quod ſtatiꝫ ſequitur. ſ. eo. citius ad hoc.

l ¶ Ut leuiatā. q. d. ſiue per propriam ſuggeſtionem: ſiue per malum hominem ⁊ damnatum: quem diabolus repleuit malitia ſiue ꝑ ſuggeſtionis miniſtrum.

m ¶ Replet. triſticia. Aur. pro ſapiētia ponitur.

n ¶ Aurum. pro ſapiētia ponitur aurum. ſ. ea. diſtinctione principium ⁊ ita aliter q̄ꝫ hic ſumitur. Caſum ponit.

o Ottius. ¶ Caſus. Exponit Gregorius in canone iſto illa verba Job ſuper illo: Sub ipſo erunt radij ſolis ⁊ ſternet ſibi aurum quaſi lutum. Primo ergo dicit ꝙ per aurum deſignantur hypocrite: qui quaſi deaurati ſunt cum in ſuperficie videātur habere virtutes: nec habeant. Secundo dicit ꝙ huiuſmodi hypocriſis detegit in hac vita: quandoq; ante finē: quandoq; in fine: quandoq; nunquam: ⁊ cum detegitur tunc aurum quaſi luteꝫ ſternit. Ultimo dic Job. xli. d

quā vtilitatē conſequant̄ predeſtinati ſiue hmōi hypocrite faciunt bona ſiue publice cadunt in pctm̄. nā per bonam opationē inuitant perſeueraturos ad bonum operanduʒ: per caſum reddunt bonos cautiores.

hypocrite videnť deaurati.

a ℭ Amittere. hec de hypocritis intelligēda ſunt: q videnť deaurati ⁊ fulgidi: ⁊ hēre virtutes in ſuperficie: cum nec ſūt nec habent: ⁊ qui caret vna: caret oibus di.v.c.ſi. ⁊ de pe.di.v. conſideret.
b ℭ Ipſa quoqʒ virtus. i. opus virtutis ⁊ ita fere per totuʒ.
c ℭ Innoteſcit. id eſt virtus videtur.
d ℭ Appetitur. ab alijs.
e ℭ Uirt⁹ putatiua.
f ℭ Etiam ante homines. i. in conſpectu hominum.
g ℭ Curauit .ff. e. di.4. itē. §. penul. ſʒ Auguſtinum.
h ℭ Per aliqd. idē quātū ad aliquid. ſ. ad bona opera.
i ℭ Operepreciū. i. vtile credimus: ſi aperiamus quō de iſtis diſponit ad vtilitatē alioꝝ: ⁊ hoc eſt ſepe enim ⁊c.
k ℭ Ordinis. i. itellectus tropologic⁹.

Uia paradiſi ē arta.

l ℭ Anguſtam. Arta enim eſt via que ducit ad vitā. vnde Uergilius: Facilis deſcēſus auerni: Sʒ reuocare gradum: ſuperaſqʒ euadere ad auras. hoc op⁹: hic labor ē: pauci quos equ⁹ amauit Jupiter: aut ardēs euexit ad ethera virtus. Dijs geniti potuer.
m ℭ Exēplo. hi ſūt qui ad ſempiternaʒ vitam ꝓximos mēdacio ſuo opitulante deducunt: vt .xxij. q.ij. primuʒ. Ex hoc ergo collige ex quo ſenſu illud accipiatur.

amittere[a]: ſed eam ante oculos dei nunqʒ habuerūt. Sepe nāqʒ homo multis occulte peccatis iuoluitur: ⁊ i vna aliqua virtute magn⁹ videť: que ipſa[b] quoqʒ virtus inaneſcens deficit: qꝛ dum innoteſcit[c] hoibus ꝓculdubio laudatur: eiuſqʒ fauor inhiāter appetitur[d]: vnde fit vt ipſa virtus[e] ante dei oculos virt⁹ non ſit: dum abſcondit qd diſplicet deo: ⁊ ꝓdit qd placet: que itaqʒ merita apud deū eē poſſunt: qñ mala occulta ſunt ⁊ bona publicata? Plerūqʒ. n. (ſicut diximus) latet ſupbia ⁊ caſtitas innoteſcit. Atqʒ idō diu oſtenſa charitas circa finē vite perditur: qꝛ cooperta ſupbia vſqʒ in finē incorrecta retinetur. Alius elemoſynis vacat ꝓpria diſtribuit: ſed tñ multis iniuſticijs deſeruit: vl forte linguā in detractionib⁹ exercet: ⁊ fit plerūqʒ vt is qui miſericors fuerit iuxta vite ſue terminū rapacitatis ⁊ crudelitatis ſtimulis inardeſcat: qd valde dei iuſto iudicio agitur: vt perdat etiam ante[f] homines vñ hoibus placuit: qꝛ hoc vnde deo diſplicuit corrigere nunqʒ curauit[g]. alius patiētie ſtudet: ſed iuidere alijs ⁊ ſeruare maliciā i corde nō cauet: fit quandoqʒ impatiēs qꝛ diu latuit dolēs. Hi itaqʒ ⁊ per aliquid[h] aurum ſunt: ⁊ per aliquid lutum ſunt: atqʒ hoc aurū quaſi lutū ſternitur: qñ occultis peccatis exigētib⁹ etiaʒ virtus que publice claruerat diſſipatur. Sed operepreciū[i] credimus: ſi i his virtuteʒ ſuperni ordinis[k] ſubtilius perpendamus. Sepe enim oipotens deus occulta eorum mala diu tolerat: ⁊ opera eoꝝ bona electorū ſuorum vſibus ꝓfutura diſpenſat. Nā nonnulli mundū nequaqʒ funditus dſerētes: nō perſeueraturi anguſtū iter arripiunt: ſed ad querendā anguſtam[l] viaʒ exēplo[m] ſuo eos qui perſeueraturi ſunt accendunt. Unde plerūqʒ cōtingit: vt ipſum hoc ꝙ bñ videntur viuere: nō ſibi ſed potius ſolis electis viuant: dū exēplis ſuis ad bene viuēdi ſtudia ꝑſeueraturos alios nō perſeueraturi ꝓuocāt. Sepe eniʒ q̊ſdā videmus ad viā ingredi: ad locū ꝓpoſitū feſtinare: q̊s alij qꝛ eūtes cōſpiciūt ſequūtur: eundēqʒ pariter locū petūt: ſed fit plerūqʒ vt irruente aliquo implicationis articulo[n] poſt ſe redeant q preibāt ⁊ hi ad locū perueniant q ſequebātur: ita nimirū ſunt illi q non ꝑſeuerāt: ⁊ viā ſanctitatis arripiunt. Idcirco eniʒ virtutis iter nō perſeueraturi inchoant: vt eis q peruenturi ſunt viā qua gradiuntur oſtēdant: quoꝝ etiaʒ caſus vtilitate nō modica electorum ꝓuectibus ſeruit: qꝛ ipoꝝ lapſū[o] dum cōſpiciunt: de ſuo ſtatu cōtremiſcunt: ⁊ ruina q̄ illos damnat iſtos humiliat: addiſcunt enim in superni adiutorij ꝓtectione cōfidere: dū plerosqʒ conſpiciūt de ſuis ↄtutibus preſumentes cecidiſſe: qñ ergo videntur bñ agere reprobi quaſi planū iter electis ſequētibus demonſtrāt: qñ vero in lapſum negligētie corruūt: electis poſt ſe ꝑgentib⁹ quaſi cauēdā ſuperbie foueā oſtendunt. ℭ Qd vero[p] reprobi negātur[q] comedere panem q de celo deſcendit: vel bibere aquā viuā: nō ſic accipiendū eſt vt a charitate penitus credātur alieni: ſed vt in charitate radicē figere nō intelligātur. Aliud eſt eniʒ bibere vel manducare atqʒ aliud deguſtare. Unde in euangelio[r] de chriſto legitur: Et cuʒ guſtaſſet noluit bibere. Bibit ergo aquam viuam ⁊ māducat panē q de celo deſcēdit: q in charitate radiceʒ figit. deguſtat q ea aliquate-

n ℭ Articulo. i. impedimento.
o ℭ Lapſum. Felix quem faciunt aliena pericula cautum ff. vigeſima ſeptima queſtione prima. c. j. ff. de conſec. diſt. j. hi duo. ⁊ dicit Seneca: Ruina precedentium ſolet eſſe doctrina ſequentium. facit ad hoc. ff. e. ſi enim in ſi.
ℭ Qd vero. ℭ Caſus. Dictum eſt .ff. §. cuʒ ergo. in. c. charitas. ꝙ reprobi nō comedunt panem qui de celo deſcendit: neqʒ bibunt aquam viuā: Nunc Gratia. determinat illud: ⁊ dicit ꝙ non eſt ita intelligenduʒ: ꝙ reprobi ſint penitus alieni a charitate: ſed non ſunt radicati in charitate: Nam ille dicitur comedere ⁊ bibere: qui radicem habet in charitate: ille deguſtat: qui ab ea delinquendo recedit: ad quod inducit auctoritatem apoſtoli: ſicut diabolus dicitur receſſiſſe a charitate. ⁊ ſic nacta occaſione probat per multas rationes: ꝙ diabolus creatus fuit in charitate: ſed in ea non perſeuerauit. ad qd inducit auctoritatem Grego. Negatur ab Augu.
p ℭ Quod vero. Soluit Gratianus auctoritatem inductam .ff. ea. diſtinctione. §. cum ergo. c. charitas. ad hoc ꝙ charitas amitti nō poſſit: ⁊ hac occaſione diabolum in charitate creatum eſſe oſtendit: ⁊ de luciferi excellentia multa ſubiungit.
q ℭ Negantur .ff. ead. §. cum ergo. ⁊ §. ego ſum. ⁊ capit. charitas.
r ℭ Unde in euangelio. matth. xi.

a ¶ Bonum celeſte.i.doctrinā euangelicam.
b ¶ Ad penitentiā. per baptiſmum.hoc eſt expoſitum.ꝫ. ca. ſi enim.
c ¶ In ỽitate.ꝫ.xvj.q.ij.viſis.contra.
d ¶ In ỽitate.i. in charitate.⁊ hoc dicit allegando.
e ¶ Dīia ꝙ alij ſūt boni ⁊ alij ſūt mali.
f ¶ Penā eternā. qꝺ nunq̄ facit.ar.ꝫ. xj.q.iij.illud plane.
g ¶ Quod creādo. nō enim dꝫ punire qꝺ ipſe approbauit. ꝺt.xxiij.q.iiij.nabuchodonoſor.ff.ad.l. iul.ꝺ adulte.ſi vxor in fine.
h ¶ Ex traduce. qꝛ angeli non fuerunt ex traduce.i.ex iacenti materia: ſicut nec anima.ꝫ. xxxij.q.ij.moyſes.
i ¶ Suo vitio. ſed vnde fuit ꝑm⁹ motus angeli ad malū? Dic ꝙ ex libro arbitrio.ſed in libero arbitrio nō fuit malū.vnde ergo ꝓuenit malū? Dicas ꝙ in libero arbitrio fuit quedā libertas: ⁊ ex illa libertate cecidit in malū.hec eſt difficillima q̄ſtio.
k ¶ Silis.cum angelus ſtatiꝫ fuit poſt creationē capax.rōnis:ſꝫ hō nō donec ſit adultus.
l ¶ Moyſen.i Geneſi circa ꝑncipiū.
m ¶ Uacuū.ꝫ.xvj.q.ij.viſis. cōtra. vbi dicit ꝙ charitatem nequit habere in celo.ſed forte dī non habuiſſe:qꝛ non perſeuerauit: qꝛ nō dicitur factū:niſi duret factū.vt.ꝫ.e.diſt. ſ.cogitatio.⁊.l. diſt. diuortiū. Sed forte nūq̄ habuit charitatē:vt dī in contrario.Unde magiſter hoc dicit allegādo.⁊ ſm ħ oīa contraria intelligunt: nō de charitate quā

nus cōſcat a qua poſtea ỽlinquēdo recedit.de qb⁹ apłus dicit: Impoſſibile eſt eos q ſemel illuminati ſunt ⁊ guſtauerunt donū[a] celeſte: ⁊ poſt hec omnia prolapſi ſunt: ruſus renouari ad penitentiā[b]. Hinc etiam diabolus in veritate[c] ſtetiſſe: nō in ea creat⁹ eſſe negatur: fuit enim in veritate conditus: ſed dum de ſe ſuperbiendo ꝑſumpſerit: alienus ab ea factus eſt. In veritate[d] autē q̄ō eſſe creat⁹ perhibetur ſi ſine dilectione ſui cōditoris creatus eſſe probatur? Aut quomodo bon⁹ a deo conditus aſſerit̄ ſi nihil diuine dilectionis in ſui creatione acceperit? q̄ō aūt ſuꝑbie motus ſine vitio extitit: ſi conditorē ſuū nullatenus dilexit? Aut q̄ō par ſiue excellētior ceteris creatus dicit̄ ſi nōnullis eoꝝ in amore dei conditis hic ab eius dilectiōe vacuus factus eſt? Unde autē hec differētia[e] inter bonos ⁊ malos angelos ꝓceſſit: ſi ex creante iniuſtus videtur de⁹: qui ante pctm̄ infert penā[f] vel qui hoc punit qꝺ creando[g] infudit: ſi aūt nō ex creante cū nō ex traduce[h]: reſtat vt ex ꝓprie libertatis arbitrio vitiū ſuperbie in angelicā naturā ꝓceſſerit: bona ergo condita eſt que ſuo vitio[i] a bono i malum commutata eſt: ſed q̄ō bona eſſe potuit ſi dilectione penitus caruit: neq̄ enim angelus nobis ſimilis[k] factus ē quos vſq̄ ad certū tēpus etatis īfirmitas grauat: vt neqꝫ virtus: neqꝫ vitium vllum locū i nobis obtineat. Accepit ergo dilectionē in ſui creatione ſicut ⁊ ceteri: de quib⁹ dicitur: Angelice virtutes que i dei amore perſtiterūt: nō ait: que diligere deū ceperunt: ſꝫ que i eius amore perſtiterūt que ex creatione diligere ceperāt: vt principiū diuine dilectionis omnibus credatur eſſe cōmune. Perſeuerātia vero eoꝝ tantūmodo intelligatur qui i retributione hoc accipere meruerunt: vt cōfirmati vlterius cadere nō poſſent: ⁊ hoc de ſe certiſſime ſcirent. Unde bene apud moyſen[l] prius celū: deinde firmamētum factum eſſe dicit̄: qꝛ nimirū angelica natura prius equaliter ſubtilis in ſuperioribus eſt cōdita: poſtea in ꝑſiſtētibus in amore ſui conditoris mirabiliter eſt confirmata. Hinc etiam Gregorius in moralibus multa de ꝑfectione angelice creationis replicans: charitate negat repletū: nō ea penitus vacuū[m] aſſerit: quaſi penitus caruiſſet: nunq̄ ea que de eius excellentia dicuntur conuenienter de eo intelligi poſſent.

Principium[n] enim (inquit beatus Gregorius) viarū[o] dei beemoth[p] dicitur: qꝛ nimirū cū cuncta creans ageret hunc primū[q] condidit quem reliquis angelis eminentiorē fecit: huius primatus eminētiā conſpicit ꝓpheta cū dicit: Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo dei: abietes non adequauerunt ſummitatē eius: platani nō fuerūt equales frōdibus eius. Omne lignū precioſū paradiſi dei non eſt aſſimilatū ei ⁊ pulchritudini ei⁹: q̄m ſpecioſum fecit eum in multis cōdēſis frōdibus. Quid[r] nāq̄ accipi in cedris ⁊ abietibus ⁊ platanis pōt: niſi illa virtutum celeſtium procere celſitudinis agmina in eterne leticie viriditate plātata? que quāuis excelſa condita ſunt huic tamen nec prelata ſunt nec equata qui ſpecioſus factus in multis cōdenſiſq̄ frōdibus dicitur: quia prelatum ceteris legionibus tanta illū ſpecie pulchriorem reddidit: q̄ta ei ſuppoſita angelorum multitudo decorauit. Iſta ar-

non habuit: ſꝫ quā habiturus eſſet ſi ſtetiſſet.

Principium. ¶ Caſus. hoc c.eſt Grego. vſq̄ ad ſequētē.§.charitas. ſed interponit ſepe ỽba iob vel ezechielis vt ea exponat. In- Geñ.j.a
tēdit ergo Grego. i hoc.c.multū cōmēdare luciferū: oſtendendo eius ꝑfectionē: dignitatē ⁊ excellētiā quā i charitate ⁊ in alijs gratuitis donis ⁊ naturalib⁹ habuit ante lapſum ⁊ hoc facit inducendo auctoritatem ex ỽbis Job ⁊ ezechielis. Ingt: verbum ē Gratiani: ⁊ ꝑmo exponit verba iob: ipſe enim eſt ꝑncipiū viarum dei ⁊c̄ propheta. ſcꝫ ezechiel. Quid namq̄: verba ſunt Grego. Alurꝫ verba Greg. in mu- Job.xl.c.
nere.i. in adiumento dei.iſinuat.ſ. iob.
n ¶ Principium. id eſt precipuū op⁹ inter prima opera dei.vel primus ⁊ dignior iter alios angelos: quorum miniſterio paratur ⁊ patet via ad deum. Eſa.ij.c.⁊ xiiij.d. Ezec.xxxj.a
o ¶ Uiarū.i.operū. ſicut enim in via cōtinetur veſtigium itinerantis: ſic in q̄libet creatura ē via qua quis ducitur ad intelligendā potentiam dei.
p ¶ Beemoth.i. diabolus: beemoth interpretatur aīal i mūdū: qꝛ diabolus propter ſuperbiam a celeſti beatitudine tanq̄ immūdū animal alienus fact⁹ ē. Beemoth q̄liter iterpretatur.
q ¶ Primū.i.precipuū: nō enim prius creauit hunc q̄ alios.alr̄ i ſalomone contra ibi: qui viuit in eternū creauit omnia ſimul.
r ¶ Quid. verba gregorij exponentis predictā auctoritatem ezechielis.

Deus ſpiritui miſit plꝰ di liger illos qbꝰ plus pcti miſ tribuit.
Ezec.xxviij c

bo in paradiſo dei tot quaſi condenſas frondes habuit:[a] quod ſub ſe poſitas ſuperno rum ſpirituū legiones atten dit. qui ⁊ idcirco peccans ſine venia[b] dānatus eſt: q magnꝰ ſine venia cóparatione fue rat creatus. Hinc ei rurſum per eundē ꝓphetā dicitur: Tu ſignaculū[c] ſimilitudis ple nꝰ[d] ſapiētia ⁊ pfectus decore: in delitijs paradiſi dei fuiſti. multa enim de eius magni tudine locuturus pmo[e] ver bo cūcta cóplexus eſt. Quid nāq boni nō habuit q ſigna culū dei ſimilitudinis fuit? de ſigillo quippe annuli talis ſimi litudo imaginaliter exprimi tur: qualis in ſigillo eodem eſ ſentialiter habetur. ⁊ licet ho mo ad ſimilitudinē dei crea tus ſit: angelo tñ quaſi aliqd maius tribuens: nō eum ad ſimilitudinē dei cōditum: ſed ip ſum ſignaculū ſimilitudinis dei dicit: vt quo[f] ſubtilior eſt natura: eo[g] in illum plenius ſi militudo[h] dei credatur expſ ſa. Hinc eſt q primatus eius potentiam adhuc inſinuans idē ꝓpheta[i] ſubiūgit: Ois[k] lapis preciosus[l] operimētū[m] tuū: ſardius:[n] topazius: iaſ pis: chryſolithus: onix: beril lus: carbūculus: ſmaragdus ⁊ ſaphirus. Nouem di xit genera lapidum: q nimi rum ordines angelorum ſūt nouem: nam cū per ſacra elo quia angeli archangeli: thro ni: dominatiōes: virtutes pn cipatus: ⁊ poteſtates: cheru bin ⁊ ſeraphin: aperta narra tione memorātur: ſupernoꝝ ciuium quante ſint diſtinctio nes[o] oſtēditur. quibus tamē beemoth iſte opertus fuiſſe deſcribitur: q eos quaſi ve ſtem ad ornamentum ſuum habuit: quorū dum claritatē tranſcenderet: ex eoꝝ cōpara tione clarior fuit. de cuius de ſcriptiōe adhuc ſubiūgit: Au rum opus decoris tui: ⁊ fora mina tua in die qua conditus es preparata ſunt: aurū opꝰ extitit decoris eius: quia ſapi entie claritate canduit: quam bene creatus accepit: forami na vero idcirco in lapidibꝰ fiunt: vt vinculati auro[p] in or namenti compoſitione iun gantur: ⁊ nequaq a ſe diſſi deant quos interfuſum au rum repletis foraminibus li gat: huiuſmodi ergo lapideſ in die conditionis ſue fora mina preparata ſunt: q vide licet capax charitatis eſt con ditus: quaſi repleri voluiſſet angelis ſtantibus tanq poſi tis in regis ornamento lapi dibus potuiſſet inherere: ſi. n. charitas auro ſeſe penetrabi lē prebuiſſet: ſanctis angelis ſociatus in ornamento vt di ximus regio lapis fixus ma neret. Habuit ergo lapis iſte foramina: ſed ſupbie[q] vitio[r] charitatis[ſ] auro non ſunt re pleta. Nāq idcirco ligātur auro ne cadāt: idcirco iſte ce cidit: q etiā perforatus ma nu artificis amoris vinculis ligari cótēpſit: nūc aūt ceteri lapides[t] qui hic ſimiliter fue rant perforati: penetrātes ſe inuicē charitate ligati ſunt: at q hoc in munere iſto caden te meruerunt: vt nequaq iam de ornamento re gio cadendo ſoluantur: huius principatus celſitu dinem adhuc idem ꝓpheta intuens adiungit: Tu cherub extentus ⁊ protegēs in monte ſancto dei: ⁊ in medio lapidum ignitorum perfectꝰ am bulaſti. Cherub quippe plenitudo ſcientie inter pretatur: ⁊ idcirco iſte cherub dicitur: q trāſcen diſſe cūctos ſcia non dubitatur qui in medio igni torum lapidum perfectus ambulauit: quia inter angelorum corda charitatis igne ſuccenſa clarus gloria conditionis extitit: quem bene extentum ac protegentē dicit: Omne enim quod extente pro tegimus obumbramus: q comparatione clarita tis ſue obumbraſſe ceterorum claritatem credi tur: ipſe fuiſſe extentus ⁊ protegens reperitur: re liquos enim quaſi obumbrando operuit qui eo rum magnitudinem excellentia maiore tranſcē dit. Quod ergo illic[u] ſpecioſus in multis fron dibus: q illic ſignaculum ſimilitudinis: q il lic cherub: illic protegens dicit: hoc hic vo

a ¶ Habuit. lucifer

b ¶ Venia. Cū enim plꝰ poteſtatis ⁊ pul chritudinis ei com miſſum fuerat: ideo magis diligi preſu mebat. arg. ē. ij. q. v. quāto. ⁊. j. diſ. iij. §. quod autē. ⁊. c. ſepti es. ideoq tanto ma gis obſequi teneba tur: ⁊ plus puniri debuit cum nō fue rit obſecutus. arg. C. de conduc. ⁊ ꝓcu. conductores. in fi. lib. xj. ⁊ grauiora fa cit delicta ⁊c. vi. xj. q. iij. precipue. xl. diſt. hō chriſtianus. j. e. di. v. conſideret. ē. e. diſt. j. §. ex his itaq ē. xxiij. queſtiōe qr ta. c. qui peccat.

c ¶ Tu ſignaculū. Dicit ſignaculū pp virtutes expreſſas qs recepit a dño.

d ¶ Plenus. i. ple nam ſcientiam ha bens ⁊ perfectionem decoris ⁊ charitatis

e ¶ Primo verbo. hoc ſcz ſignaculum.

f ¶ Quo. i. inquan tum ſubtilior eſt na tura. i. diuine natu re capacior ratione ⁊ intellectu.

Ezec. xxviij c

g ¶ Eo. i. intantum.

h ¶ Similitudo. dei. i. grā ⁊ dilectio que erat deo ſimi lis in illum.

i ¶ Propheta. ſcili cet ezechiel.

k ¶ Ois lapis. id ē ois alius angelus.

l ¶ Precioſus. id eſt pulcher decore v tutum fuit.

m ¶ Operimentū tuū. i. inferior eo: ſi cut veſtimentum ē inferius ⁊ indigni us ſe induente: vel ornabat eum ſicut veſtimētum ornat aliquem.

n ¶ Sardius. hos etiam lapides enu merat lex. ff. de pub. ⁊ vec. l. interdum. §. ſpecies: qualiter au tem hi lapides veni ant in contributio nem dicit lex. ad. l. rhodi. l. ſecunda. §.

Ezec. xxviij

cum in eadem.

o ¶ Diſtinctiones ē. diſt. lxxxix. ad hoc.

p ¶ Auro. Unde di cit lex q ſi auro gē ma iungatur non cedit auro: ſed ecō uerſo aurū cedit gē me. ff. de au. ⁊ argē. leg. ſi non ſunt. §. ꝓ ueniemus.

q ¶ Superbie. No ta per canonē iſtum ius incepiſſe ex rui na angelorum: bo num enim ⁊ equū fuit vt propter ſu perbiam lucifer pu niretur.

r ¶ Uitio. i. per viti um ſuperbie non ſunt repleta.

ſ ¶ Charitatis. ar gu. q diabolus cha ritatem non habu it. vt. xvi. q. ij. viſis. ſz cum eſſet rōnis ca pax innocentie par ticeps ſine charitate eſſe non potuit. arg. ē. e. di. §. item ſine charitate. quod er go charitate reple tus negatur compa ratione ſtantium ⁊ cōfirmatoꝝ dicitur vel ad pfectionē ⁊ ꝑ ſeuerātiā refertur.

t ¶ Lapides. i. ordi nes angelorum.

u ¶ Illic. i. ꝓpheta ezechiele ⁊ iob.

Job.xl.c.

a ¶ Uoce dñica.i. voce dñi loquentis ſibi iob.
b ¶ Inſinuat. iob vel ꝓpheta.
¶ Charitas autē. Hec ē ſexta ps di. in q̄ ꝯcludit magr̄ ⁊ ꝓbat multis modis q illa charitas q̄ deſerit dī fragilis: qꝛ nō durauit: tn̄ vera fuit: alſ nullo mō poſſet dici ſi nulla fuiſſet. Joan. de ſan.
¶ Caſus. Supra in p̄cedēti.c. ⁊ in aliis auctoritatib⁹ ꝓbatū eſt q charitas habeẗ ſꝫ poſtea deſeraẗ: nūc Grān⁹ exponit quādā auctoritatē Augu. q̄ eſt .ſ. in ꝓn. di ſtin. ſ. charitas q̄ deſeri pt ⁊c̄. Et pauli. ſ. charitas nunq̄ꝫ: qꝛ videntur ꝯdicere ei qō dictū eſt ſupra. ⁊ qō dicitur ibi: charitas que deſeri poteſt ficta eſt ⁊ nō vera. i. non eſt vera reſpectu charitatis diuine vel reſpectu eius que deſeri non pōt: vera tn̄ eſt. vnde in fine ꝯcludit verā charitatē deſeri poſſe.
c ¶ Charitas autē. Soluit auctoritatē apli allegatam .ſ. in ꝓn. diſ. duob⁹ modis: qꝛ diciẗ primo charitas q̄ deſeriẗ.
d ¶ Ficta. i. fragilis ⁊ nō vera reſpectu ꝑmanētis: vel nō vera reſpectu charitatis diuine. ad qō ſimilia quedā inducit. in fine concludit veram charitatem deſeri poſſe.
e ¶ Poſſe autēꝫ. ex quo eni reſiſtere vitiis eſt verū poſſe: ergo nō reſiſtere ē nō poſſe: ſꝫ nō reſiſtere eſt peccare: ⁊ ita poſſe peccare eſt nō poſſe reſiſtere. ⁊ ita eſt ar. a contrariis. ar gu. xxxij. queſti. iiij. ſicut ſatius eſt. ⁊. q. v. ſicut enim.
f ¶ Et aſtra. i. angelus.
g ¶ Hinc etiam ec-

ce[a] dominica beemoth iſte viarum dei principiū vocaẗ: de quo idcirco tā mira in qbus fuit ⁊ q̄ amiſit īſinuat[b]: vt homini oñdat qd ipſe ſi ſupbiat de elatiōis ſue culpa paſſurus ſit: ſi feriendo illi parcere noluit quē creādo in glia tāte claritatis eleuauit: ꝯſideret ergo hō elatus qd in ťra mereaẗ ſi angel⁹ p̄lat⁹ in celo de celo in ťraꝫ ꝓſternitur?

¶ Charitas[c] autē q̄ in aduerſitate deſeriẗ ficta[d]: id ē fictilis ⁊ fragilis eē phibetur. Sicut fides ex q̄ charitas ꝓcedit ficta: id ē fragilis apud apl'm eē negaẗ: ſiľr charitas q̄ in aduerſitate deſeri pt dī vā nūq̄ fuiſſe. Sicut enim Hieronym⁹ ꝯ iouinianū ſcribit: Ois creatura ſub vitio: ē: non q ois peccauerit: ſꝫ qꝛ nulla eſt q̄ peccare nō poſſit: poſſe aūt[e] peccare (vt auguſtin⁹ ait) nō ē aliqd poſſe: imo aliqd nō poſſe. Unū ille ſolus vocaẗ ops q hoc nō pt: quia oia pt q̄ poſſe ē aliqd poſſe. Sicut ergo ei⁹ cōpatiōe qui mutabilitatē neſcit ois creatura vitioſa dī: qꝛ mutabilitatis ē capax. iuxta illō: Nō iuſtificabiẗ in ꝯſpectu tuo ois viuēs: ⁊ aſtra[f] nō ſūt mūda in ꝯſpectu ei⁹. ſic compatione ei⁹ creature q̄ mutationeꝫ nō recepit ois creatura q̄ pmutaẗ nō vera: ſꝫ vana eē ꝓbaẗ. vñ: Ois hō mēdax eē dī: ⁊ vanitati ſiſis fact⁹. Hinc etiam[g] ecclīaſtes cūcta q̄ ſub ſole ſūt: id eſt q̄ tpm viciſſitudinem recipiūt: non tm̄modo vanitas que oī creature rōne mutabilitatis ineſt: ſed ēt vanitas vanitatū varietate pmutatōis quā recipiūt eſſe dicunẗ. Sic ergo cōparatiōe diuine charitatis nulla virtus eē vera ꝓbaẗ: aut compatiōe eius que nō deſeriẗ: illa que amittiẗ vera eſſe negaẗ: ſicut aūt omnis creatura ſuo modo bona ⁊ vera eſſe dī: ſic ⁊ charitas que deſeritur ſuo mō bona ⁊ vera eē monſtratur: alioquin a nullo deſereretur ſi nullo mō in eo eſſet: qō enim nullo mō vere eſt: nullo modo deſeri poteſt: q ſi aliq̄ modo vere deſeritur: ⁊ aliquo mō id vere eſſe oꝫ.

¶ Diſtinctio.iij.

Ec de charitate[b] breuiter ſcripſim⁹ propter eos qui penitentiam negant reiterari poſſe: aſſerentes q ſicut charitas ſemel habita nunq̄ amittitur: ita penitentia ſemel vere celebrata nul-

cleſiaſtes. in ſalomone. ¶ Diſtinctio.iij. ps.cxliij.

Ec de charitate. Job.xv.b.

a ¶ Hec diſtinctio diuidiẗ in duodeci partes: in quarum pma ꝓbat per duodeci auctoritates: q q ſemel penitētiam ageret non peccaret: ſꝫ intelligitur de perfecta per locuꝫ a deſtructione. ſecūda ibi: ſed verba. tertia ibi: ex perſona. q̄rta ibi: hac auctoritate. quinta ibi: quod autē. ſexta ibi: ecce cuius. ſeptima ibi: item quod. octaua ibi: ſiue aūt. nona ibi: his auctoritatibus. decima ibi: auctoritas. vndecima ibi: q̄q̄. duodecima ibi: penitentia ergo. Joannes de ſan. ps.cxv.a ps.cxliij.a Eccl'ia.j.a.
¶ Caſus Hic intitulatur tertia diſtictio in qua queritur an penitentia ſit iteranda: ⁊ inducit Gratianus ſup hoc opiniones varias ⁊ diſcordātes auctoritates. Et dicendū eſt q ſolēnis ſm ꝯſuetudinē quarūdā eccliaꝝ nō eſt iterāda .ſ. c. §. ex perſona. publica vero vel priuata ſic. ſꝫ ꝓ diuerſis delictis forte poſſit ſolēnis penitētia iterari. vt .ſ. c. q̄uis ⁊ ꝯtinuat Grān⁹ in hoc. §. dicta dicēdis. Caſum autem huius. §. cū ſeq. c. ſcilꝫ pnia: ꝑ te videbis.
b ¶ Hec de charitate. Continuat ſeipꝫ. Gratia. in ſecunda eni di. hic queſtioneꝫ quā hic tractat prelibauit: ſꝫ huius grā aliam premiſit: an. ſ. charitas ſemel habita amitti poſſit: quā in precedēti di. tractauit: nunc aūt ad ꝓpoſitum ſuū reuertiẗ: ⁊ dicit hec ⁊c. hic incipit tertia diſtin. in q̄ ea queſtio

Pnia ē ite randa.

tractatur: an penitentia ſit iteranda: an non. ⁊ φ ſit iterā da: multis auctoritatibꝰ ⁊ exēplis ꝓbatur. Dicimus ergo φ iterāda eſt. i. iterum puniēdus eſt ſi denuo peccet. ī. c. ſepties. vbi aūt dī φ pnia non eſt iterāda: dicimus φ de ſolēni eſt intelligēdum: q̄ cum ſit ſacrm̄ non dꝫ iterari.

b ℂ Unica. i. irreiterabilis.

i ℂ Semper nos debet. ſ. ſemper vere penitere. ſed de mortalibus raro ꝯtingit. vnde addit: At ego ⁊c̄. q. d. ita de facto cōtingit ſepe. ſ. φ quis habet pniam de minoribus ⁊ compunctionē: ſed de maioribus non. vel melius qđ innuit ħ diſtinguo vt. ſ. penitentia ꝓ leuioribus mortalibus tantum peccatis iniuncta poſſit iterari: quia non iniungitur penitentia ſolennis: niſi ꝓ grauiſſimis. xxvj. queſtio. vi. capitu. vlti.

k ℂ Delictorū. ſ. mortalium.

l ℂ At ego. ē. diſt. j. §. aliȷ̄. econtra. c. ſunt qui arbitrant̄.

m ℂ Facilius. Mirum eſt quare hoc dicat cum multi inueniātur in fine penitentes reſplendu iſſe ⁊c̄. ē. j. qōe. vij. ſi quis omnēꝫ. ⁊ pauci inueniantur ante finem ſine mortali peccato. ar. ē. l. diſ. q: tua. ſed quod dicitur hic intelligitur de ītegritate carnis. ſ. virginitate. q. d. facilius iuenio qui ſeruet virginitatem q̄ꝫ qui poſt corruptionē carnis ſeruet continentiam: nam tūc facilius cadet. vt. ē. diſti. j. §. aliȷ̄ econtra. c. ſunt qui arbitrantur. vnde ⁊ ſacramento quandoqꝫ ⁊c̄. vt. xxxv. queſtio. vj. ab iſto. vel hoc poteſt intelligi de pnia ꝑfectiſſima que non ſolum delet peccata: ſed etiam peccandi affectionem: quā nunc habere difficillimum eſt.

arg. j. q. j. φ qdaꝫ. ſꝫ ꝯſuetudinē maxīe qrundā eccl̄iarūꝫ: ⁊ hoc ſup eodē crimine ſup diuerſis aūt credit. S. ſolēnē iterare poſſe. argu. ī. c. di. q̄uis. hāc qōneꝫ ſic tractat Gr̄a. prio ponit opinionē illorū qui dicūt φ pnia non ē iterāda: q: eā nō ſequit̄ mortale pcm̄: ſi eni eam ſeqtur mortale pctm̄: illa pnia vera nō fuit: nec veniā obtinuit. ⁊ ad hoc multas auctoritates iducit vſqꝫ ad. §. ſꝫ verba. ⁊ icipit ibi ſoluere predictas auctoritates. poſtea ab illo. §. φ aūt. ꝓbat auctoritatibꝰ ⁊ exēplis φ penitētia ſepe iteratur poſt iſerit q̄ ſit vera ⁊ q̄ ſit falſa pnia: q̄ occaſione ſubiūgit: an pnia ſit dāda an negāda ei q vult agere penitentiam de vno peccato ⁊ remanere in aliȷ̄s.

la ſequēti culpa maculatur: ſi vero criminalis culpa illaꝫ aliqñ ſequit̄: vera penitētia[a] non fuit: nec veniā vnq̄ꝫ a domino impetrauit. Qđ ex diffinitione ipſiꝰ penitētie ⁊ multoꝝ auctoritatibꝰ ꝓbare ꝯtēdūt. Ut eni Amb. ait in q̄dā ſermone quadrageſime.

Penitētia[b] eſt ⁊ mala ꝑterita plāgere: ⁊ plāgēda iteruꝫ non committere[c].

Idem in lib. de vnica pnia.

Repiunt̄ qui ſepiꝰ agendam pniam[d] putāt: qui luxuriant̄[e] in chr̄o: nā ſi vere in chr̄o pniam agerēt: iterandā poſtea non putarent[f]: q: ſicut vnū baptiſma ita[g] ⁊ vnica[h] pnia. Uerꝫ ꝑteriti ſemꝑ nos dꝫ[i] penitere pcti: ſꝫ hoc delictoꝝ[k] leuioꝝ. At ego[l] facilliꝰ[m] iueni: q recte ſeruauerit inocentiam q̄ꝫ q ꝯgrue[n] egerit pniam.

Itē auguſtinus.

Satiſfactio pnieᵒ ē peccatoꝝ cauſas[p] excidere: nec earum ſuggeſtionibꝰ aditum indulgere.

Idem in libro de penitentia.

Penitētia eſt q̄daꝫ dolētis vindicta[q] puniēs[r] in ſe qđ dolet cōmiſiſſe: ⁊ infra. Cōtinue eſt dolēdum de pctō: qđ declarat ipſa dictiōis virtꝰ[s]. Penitere eni eſt penā tenere[t]: vt ſemp puniat[u] in ſe vlciſcendo qđ cōmiſit peccādo: Pena eni ꝓprie dī leſio que punit vindicās quod quiſqꝫ commiſit: ille penam tenet qui ſemper vindicat quod commiſiſſe dolet. Penitentia itaqꝫ eſt vindicta ſemper puniens in ſe quod dolet cōmiſiſſe.

In eodem.

a ℂ Uera pnia. hoc falſū eſt: q: ſi ex charitate penituit vera fuit: ⁊ ſaluaret̄ ſi tūc decederet dū ſic penitebat. auctoritates aūt que in ꝯtrio inducūtur: nō ad diuerſa tpa: ſed ad idē ſunt referēda. vt. ī. c. §. ſꝫ vba. vt ſcilicet eo tpe q̄ penitet habeat propoſitum non committendi deceterо.

b Penitentia eſt. id eſt gratia que vere penitenti infuſa eſt: facit eum preterita plangere: ⁊ euꝫ muniit vt caueat ne committat que fleuit. ⁊ quod hic traditur potius eſt effectus penitentie q̄ꝫ diffinitio.

Pnie effectus qs ē.

c ℂ Non cōmittere. id ē non cōmittendi ꝓpoſituꝫ hēre.

Repiunt̄. ℂ Caſus. In hoc. c. rephendit Ambro. q̄ſdam q ſolennem pniam ſepius agendā putāt: iſti enim ſpūalit̄ fornicant̄ ſeparando ſe a chr̄o. Nam ſi veram pniam agerēt: nunq̄ꝫ iterandā putarent: cū ſicut vnum eſt baptiſma: ita vna eſt pnia. In fine dicit Ambr. φ plures inuenit q innocentiaꝫ ſeruauerunt q̄ꝫ qui veram pniam egerūt. Sequens. c. patet. Sequens autē. c. qđ poſtea ſequitur. ſ. penitentia: patet ſimiliter: in quo deſcribitur quid ſit penitentia: qd penitere: ⁊ quid pena.

d ℂ Penitentiā. ſolennem. vel qđ hic dicitur intelligas de penitentia exteriori. i. ſatiſfactione. nā quidam putant ſufficere ad deletionē peccati. ſ. quotiens peccant pniaꝫ ſibi iniunctā ſiue ſatiſfactionē agant: lꝫ in volūtate peccandi ꝑſiſtant. ī. eo. ſane cauēdū. ⁊ hoc innuit illō ibi iterādā.

e ℂ Qui luxuriāt̄. i. fornicant̄ ſpūalr̄ ſeꝑando ſe a chr̄o.

f ℂ Non putarent. i. non ꝑſumerent illud agere: vnde oporteret eos deinceps penitere. ⁊ ſm̄ hunc intellectū ſic intelligendū eſt illud qđ ſequit̄: ſicut vnum bapriſma ſufficit ad deletionē peccati: ſic ⁊ vna penitentia. huic tamen intellectui repugnat. ī. glo. d. ſ. ſemper. ī. c.

g ℂ Ita. ē. di. j. §. pōt ⁊ alit̄. ī. c. di. §. ſiue āt. c. in ſalicibꝰ.

n ℂ Congrue. nā penitentē oportet vitā mutare: quod ſumme difficile eſt: quia dicit lex φ non facilis eſt mutatio vite: ſꝫ cum magno labore animi ſit. vt in autē. de mona. §. hinc aūt nobis. col. j. ar. ī. c. ſane cauendum.

Pnia perfectiſſima eſt.

Uite mutatio facilis.

o Satiſfactio penitentie. ī. c. diſ. §. illud autem gregorij. ver. ſatiſfactio.

p ℂ Cauſas. i. vitiorum radicem. non enim ſufficit ramos icidere. vt. ē. di. ij. §. ex ꝑmiſſis. vel cauſas. i. opportunitates vel occaſiōes peccandi. vt. lxxxj. diſtinctio. valet.

Peccati occaſiōes fugiendae.

q Penitentia eſt. Uindicta. hec eſt q̄dam aſſignatio illius pnie que dicit̄ operis ſatiſfactio. ⁊ itelligitur de perfecta penitentia. vt. ī. c. §. hac auctoritate.

r ℂ Puniens in ſe. Arg. expꝛſſum φ qs non pōt ieiunare ꝓ alium: licet cōtrarium diceret hug. ē. lxxxij. di. preſbyter. ſed qcquid ſit de aliȷ̄s videtur φ per filium bene poſſit quis ieiunare: q: eadē perſona cenſetur. vt. xxxv. q. iij. §. hac auctoritate. ⁊ magis terrentur patres in filȷ̄s q̄ꝫ in ſeipſis. ff. quod metus cau. l. iſti quidem. §. vlti.

Ieiunare ꝓ alio aliqs poſſit.

s ℂ Uirtus. i. ſignificatio ⁊ interpretatio.

t ℂ Penam tenere. alludit etymologie vocabuli. vnde Bernardus clareuallis dixit ſuper illum locum Gene. Penitet me feciſſe hominem ſuper terram: idem eſt ac ſi diceret: pena tenebit me pro peccatis hominum: tenebit inquam me cum venero ſuper terram.

Penitet me ... hominem ... expoſitio.

u ℂ Puniat. habitu non actu. argu. ē. diſtinctio. xxxi. ſi laicus. Argu. contra. ī. c. proxi.

Si apoſtolus. ¶ Caſus. Probat Auguſtinus in hoc c. ꝙ homo debet continue de peccatis penitere ⁊ dolere: exemplo apli qui peccata per baptiſmũ dimiſſa cõtinue deplorat. nã tãdiu debet homo de gratia dei ſperare: q̃diu a penitentia ſuſtentatur dicẽte dño: Uade ⁊ amplius noli peccare: ſemper ergo doleat ⁊ gaudeat de dolore. ſit penitentiam agere. tertio dicit ꝙ qui ſic penitentiam agit de aliquibus peccatis vt iterum alia committat: nõ dicitur vere penitere. Gregorius in eſtiuum tempus .i. homilia que incipit: in eſtiuum tempus.

Si apoſtolus[a] etiã pec cata[b] per baptiſma dimiſſa[c] continue plorat[d]: nobis etiã ſup fundamẽtũ[e] apoſtolorũ poſitis qd preter plorare reſtat? quid niſi ſemper dolere in vita? vbi eni3 dolor finitur[f] deficit[g] ⁊ pnia: ſi autez penitẽtia[h] finitur: quid relinquit de venia[i]? tãdiu eni gaudeat ⁊ ſperet de gratia[k] q̃diu ſuſtentatur a penitentia. dicit enim dñs: Uade ⁊ amplius noli peccare. nõ dixit: ne peccẽs: ſed nec volũtas peccandi in te oriatur[l]: quod quomodo ſeruabitur: niſi dolor i penitẽtia continue cuſtodiatur: hinc ſemper doleat ⁊ de dolore gaudeat: ⁊ de doloris penitẽtia ſi contigerit[m] ſemper doleat: ⁊ nõ ſit ſatis ꝙ doleat ſed ex fide doleat: ⁊ nõ ſemper doluiſſe doleat. Itẽ gregorius in eſtiuum[n] tempus.

Penitentiã quippe agere dignẽ nõ poſſumus niſi modũ quoq3 eiuſde3 penitẽtie cognoſcamus. Penitentiã quippe agere eſt ⁊ perpetrata mala plãgere[o] ⁊ plangenda non perpetrare.[p] Nã qui ſic alia deplorat vt iteru3 alia cõmittat[q]: adhuc penitẽtiã agere aut ignorat aut diſſimulat[r]. Quid enim ꝓdeſt[s]. ſi peccata luxurie quis defleat: ⁊ tñ adhuc auaricie eſtibus anhelat? Idẽ. ¶ Sunt qui dicũt pauci tẽporis penitẽtiã cõtra peccatum debere ſufficere: vt iterum liceat ad peccatũ redire: recte hos paſtoris primi ſentẽtia percutit qui ait[t]: Canis reuerſus ad ſuũ vomitũ: ⁊ ſus lota in volutabro luti. Magna eſt eni contra peccatum virtus[u] penitẽtie: ⁊ ſi quis in eadem penitẽtia pſeueret: pniã3 vera3 agere eſt cõmiſſa plangere: ⁊ iterũ plãgẽda declinarẽ. Idẽ.

Productior[x] eſt enim pena q̃3 culpa: ne parua putaretur culpa: ſi cum illa finiretur ⁊ pena: ac per hec vel ad demonſtrationem[y] debite miſerie[z] vel ad emendationẽ[ꝛ] labilis vite: vel ad exercitationem[ꝯ] neceſſarie[ꝫ] pnie.

a ¶ Si apoſtol⁹. ſ. xxiij. q. v. ſi paulus.
b ¶ Peccata. originalia.
c ¶ Dimiſſa. Si dimiſſa quare plorat? qr nõ eſt facta plena innouatio. de conſe. di. iiij. c. ij. ⁊ ideo timet cadere: ⁊ ſi dignũ eſt eũ qui non dũ ſtabile3 ⁊c. C. de teſta. mili. l. vlti.
d ¶ Plorat. Arg. 5. j. de conſecr. diſt. iiij. ſine penitentia. Arg. 5. ſ. diſ. j. erco ſunt actiones. Sed illa non ꝓhibet qn dolendum ſit ſuper peccatis iam dimiſſis: ſed ꝙ iam pro illis non eſt penitentia iniungenda.
e ¶ Super fundamentum .i. fidem.
f ¶ Finitur .i. deficit. qð tunc fit: cu3 memoria peccati habetur ⁊ de peccato non doletur.
g ¶ Deficit .i. inutilis eſt. vel efficitur inutilis .i. per ipſam penitens ad vitã non perducitur: ex quo enim non laborat: fructum non debet percipere. xvj. q. j. generaliter.
h ¶ Penitentia. que preceſſit.
i ¶ De venia .i. de vite mundicia ⁊ ſpe eterne beatitudinis quam cum venia aſſecutus fuerat. q. d. ita reus conſtituitur per conſequens peccatu3 ſicut erat prius. ſic exponit Gratianus. ỹ. e. §. hac auctoritate.
i ¶ De venia. non tamen intelligas ꝙ peccata redeãt prius dimiſſa: ſed quia ita intrabit gehennam: ac ſi nullu3 peccatum eſſet dimiſſum: hoc ſm quoſdam: ſecus ſm alios qui dicunt peccata iam dimiſſa redire: vt hec traduntur. ỹ. e. §. hac auctoritate.
k ¶ De gratia. facte promiſſionis.
l ¶ Oriatur. Sed ſi precepit: nonne ſic precepit impoſſibile: quia quod non erat in eius poteſtate. argu. ſ. diſtin. ij. §. ecõtrario. ⁊ c. ſciendũ. ſed expone: voluntas in te nõ oriatur: id eſt in te orta ad effectum non perducatur.
m ¶ Si contigerit. ſ. decimaſeptima queſtione quarta ſunt qui opes. ſ. xv. queſtione. viij. hi qui. ỹ. e. diſtin. §. ſiue autem ⁊ c. in ſãlicibus.
n ¶ In eſtiuum .i. in homilia que ſic incipit.

Penitentiam. ¶ Caſus. Dicit hic primo Gregorius ꝙ digne penitentiam agere non poſſumus: niſi modum penitentie cognoſcamus. ſecundo dicit quid

o ¶ Plangere. id eſt plangendo de preteritis malis dolere: vel ſatiſfactione ſm preceptum eccleſie.
p ¶ Non penetrare. id eſt in nullo mortali perſeuerare: vel propoſitum perpetrandi non habere.
q ¶ Committat. id eſt propoſitum cõmittendi habeat.
r ¶ Diſſimulat. id eſt nõ vere penitet. ij. pe. ij. d
s ¶ Quid enim ꝓdeſt. quod ad vita3 eternam. ỹ. e. diſtin. ſunt plures. nam alſs bene valet occaſionaliter. ỹ. e. di. pium. ỹ. e. diſ. nihil.
¶ Sunt qui. ¶ Caſus. Quidam dicebant modicu3 tempus ſufficere ad penitentiam vt poſſint poſtea ad peccata redire: qui reprehenduntur auctoritate Petri in epiſtola ſecunda: dicentis Canis reuerſus ad vomitum ⁊c. In fine dicit quid ſit agere penitentiam. ij. pe. ij. d
t ¶ Qui ait. ỹ. e. ſeptiea. ſ. di. l. hi qui.
u ¶ Uirtus .i. effectus penitẽtie. alſ ꝑ paſſ tie.

Productior. ¶ Caſus. Oſtendit Grego. per multas cauſas que in. c. exprimuntur ꝙ productior debet eſſe pena q̃3 culpa: ⁊ ita cum ſemper debeat penitere: non iterabitur penitentia. Sequentia duo. c. plana ſunt. ſ. perfecta ⁊ ille.
x ¶ Productior. ſ. diſtin. xc. ſi quis monachus. ar. ſ. e. diſtin. prima vide benignum. contra. ibi enim innuitur ꝙ quãdiu videtur durare peccatum: durare debet penitentia. ſed dic ꝙ non dicitur ibi ꝙ penitentia non debeat eſſe productior peccato: ſed innuitur ibi ꝙ ſi longa fuerit culpa: longa penitentia debet eſſe: non enim erit equũ vt pro vnius hore fornicatione non maior iniungeretur ei penitẽtia ſed quod ħ dr: retorquetur ad interiorẽ pniam: qr quandocũq3 reduco pctm̃ ad memoriam debeo inde dolere. ỹ. e. iudas. ⁊ hoc intellige de pena ſiue de penalitate quam ſuſtinemus pro peccato primi hominis: quia illa eſt productior. ar. ſ. di. j. ſicut primi. Pnia ſit lõga: ſi lõga fuerit culpa.
y ¶ Ad demonſtrationem .i. ad cuſtodiam humilitatis: vt in paulo. xxiij. q iiij. diſplicet.
z ¶ Miſerie. in quam venit ex peccato. ſ. diſtin. v. ad ciuero. verſus finem. ꝛ ¶ Ad emendationem .i. ad purgationem delicti: vt in paralytico.
ꝯ ¶ Ad exercitationem. ſ. e. diſt. j. ſicut primi.
ꝫ ¶ Neceſſarie. ad vitam eternam.

Pena q̄re infligit a deo.

a ¶ Detinet. penam ad gloriam del manifeſtandam: vt in ceco nato. ſ. d. i. ex his. & ad iudicium future dānationis vt in herode. ſ. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſor. & ad cautelā ſui & aliorum: vt in paulo. & vt ſtudioſius illa vita queratur que erit ab oībus penis aliena: & vt ſit fideli certandi materia & occaſio vincendi: qui non vinceret ſi non pugnaret. ſ. diſt. vj. §. ſed penſandum.

b ¶ Ira dei. ſ. xj. q. iij. §. ſi ergo iniuſte

c ¶ Perturbatio. Ecce quid ſit ira hominis: & qd ira dei.

d ¶ Perfecta penitētia. ¶ Oia iniūcta a ſacerdote.

Penitentes. ¶ Caſus In hoc. c. dicitur q dicūtur vere penitentes & qui non. Si tamē eſtis penitētes: cum effectu. cum catena i. mādato eccleſie. i. poſturā. i. receptionē. Sequētia tria. c. plana ſunt: irriſor: lauamini: inanis. ſ. qbus nihil aliud dicitur niſi qui dicantur vere penitentes & qui non. Qui adhuc agit. i. habet voluntatem agēdi: illud qd penitet. i. de pctō quo penitet: ſubſannare. i. naſo torto deridere. Sequētia duo. c. ſ. qui admiſſa: & qui admiſſa patent. admiſſa. ſ. peccata. nec deſinunt cōſiderare. i. peccare ſimilia. Tria ſeq. c. patent. ſ. lauamini: baptizant & incaſſum.

Mat. xvj. c

e ¶ Cū catena. ſ. diſtin. i. agite. Argu. cō ſ. e. di. j. facilius.

e ¶ Cū catena. i. in catena. i. cū mandato eccleſie. ſ. ſm q ecclesia nos ligauit. & eſt ſimile. j. q. prima iudices.

f ¶ Facere impoſturam. i. ei falſum imponere q. ſ. iniuſte ligaris ab ipſo: deus enim neminem iniuſte ligat. xj. q. iij. §. ſi ergo iniuſte.

Impoſtor qs dicit.

Impoſtor autem dicitur qui falſum aliquid alicui imponit. ff. de edi. edic. l.

temporaliter detinet[a] hominem pena: quē iā ad damnationē eternā reum non retinet culpa. Ira[b] dei non eſt vt hominis: id eſt perturbatio[c] concitati animi: ſed tranquilla iuſti ſupplicij conſtitutio.

Item Joannes os aureum.

Perfecta penitētia cogit peccatorem omnia[d] libēter ſufferre: & infra. In corde eius contritio: in ore eius confeſſio: in opere tota humilitas: hec eſt fructifera penitētia. Itē Smaragdus.

Ille pniam digne agit: q ſic pterita mala deplorat vt futura iterū nō cōmittat: nā qui plangit peccatum & iterū admittit pctm̄: q̄ſi qs lauet laterem crudū: quē q̄nto magis abluit: tāto magis lutū facit. Itē Auguſtinus.

Penitentes (ſi tn̄ eſtis penitētes & nō eſtis irridētes) mutate vitā: reconciliamini deo: & vos cū catena[e] paſcetis. Qua iquis catena? Que ligaueris in terra: erūt ligata in celo. audis ligaturā & deo putas facere impoſturā[f] penitētiā agis[g] genua figis & rides & ſubſannas patientiā dei: ſi penitentiam agis penites: ſi non penites: penitēs nō es: ſi ergo penites: cur facis quod male feciſti: ſi feciſſe peniteat noli peccare: ſi adhuc facis: certe n̄ es penitēſ. Itē Iſidorus d̄ ſūmo bono

Irriſor eſt nō penitens: qui adhuc agit quod penitet: nec videtur deū poſcere ſubditus: ſed ſubſannare[h] ſuperbꝰ. Canis reuerſus ad ſuū vomitum eſt penitens ad pctm̄. Multi. n. lachrymas indeſinēter fundūt & peccare non deſinūt: quoſdam accipere lachrymas ad pniam cerno: & affectū pnie non habere: q: inconſtantia[i] mentis nō recordatione peccati lachrymas fundunt: nunc vero reuiuiſcente vſu[k] ea[l] que fleuerūt iterādo committunt. Eſaias[m] de pctōribus dicit: Lauamini[n] mūdi eſtote. Lauatur & mūdus[o] eſt qui & preterita plangit: & flenda iterum nō admittit: lauat[p] & non eſt mundus qui plangit que geſſit: nec deſerit: & poſt lachrymas ea q̄ fleuerat[q] repetit.

Itē augu. i lib. ſoliloquio[r]

Inanis[s] eſt pnia quam ſequēs culpa coinquinat: vulnus iteratū ſanat tardi[t] frequenter[u] peccans & lugēs vix veniā meretur: nihil proſunt lamenta ſi replicant peccata: nihil valet veniā a malis poſcere: & mala denuo iterare. Perſiſte ergo i cōfeſſione: eſto in pnia fortiter cōfirmatus: vitā bonā quā accepiſti tenere nō deſinas: propoſitū bone vite cōſerua iugiter. Itē Grego. in paſtorali.

Qui admiſſa plangūt: nec tn̄ deſerūt[x] cōſiderare ſollicite ſciant: q: flēdo inaniter ſe mūdāt qui viuendo ſe neqter inqnāt: cū idcirco ſe lachrymis lauāt: vt mūdi ad ſordes[y] redeant. Itē.

Qui admiſſa plāgit: nec tn̄ deſerit pene grauiori ſe ſubijcit: quia ipſam quā flendo impetrare potuit veniam contēnit. Item.

Lauamini mundi eſtote: poſt lauacrū enim mundus eſſe negligit qſquis poſt lachrymas vite innocētiā nō cuſtodit: lauantur ergo nec mundi ſunt: qui cōmiſſa flere nō deſinunt: ſed rurſus flēdo committunt. Item.

Baptizantur[z] quippe a

g ¶ Agis. actu vel voluntate.

h ¶ Irriſor. ¶ Subſannare. i. naſo torto deridere.

i ¶ Inconſtantia. Nota inconſtantiā reprobari. ff. de procu. in cauſe. ff. de offi. pref. obſeruandum. Argumē. contra. ff. de col. bo. nonnunq̄.

k ¶ Vſu. cum preueniuntur a temptatione. J. di. v. c. j.

l ¶ Ea. i. ſimilia.

m ¶ Eſaias. adhuc eſt d̄. c. iſidori: quod ſequitur.

Eſa. i. d

n ¶ Lauamini. baptiſmo vel pnia.

o ¶ Mūdꝰ. iteriꝰ.

p ¶ Lauat. exteriꝰ.

p ¶ Lauatur id eſt illa mundicia non eſt ei ad ſalutem: q: eſt momentanea nō perſeuerans. vel nō eſt mūdꝰ ex toto ſz ad tēpus vel in pte.

q ¶ Que fleuerat. ſ. xv. q. viij. hi qui.

r ¶ Soliloquiorum. id eſt pſalmorum q ſunt excellētiora de chriſto eloquia.

Pſal. dicunt ſoliloq.

s ¶ Inanis. i. inſufficiens ad vitam eternam obtinendam. vel carens fructu illius penitētie quam non ſequitur culpa: cuius fructꝰ eſt vitatio gehenne & adeptio glorie.

Qui

t ¶ Tardius. Arg. cōtra. Vulnus achileo quod quondam fecerat hoſti. Vulneris auxilium pelias haſta tulit.

u ¶ Frequenter. ſ. diſtin. xciij. diaconi ſunt cōtra. Sed hoc aduerbium: vix: ſoluit cōtrarietatem.

x ¶ Qui. ¶ Deſerunt peccare. vel q: redeunt ad illa vel ad alia.

y ¶ Ad ſordes. q̄ſi hoc inde ſequitur. & ita vt: tenetur conſecutiue. vt j. q. j. quiſquis. in fi. B.

Eſa. j.

Baptizantur. hec verba q̄ hic ponit Greg. inueniuntur in li. ieſu filij ſyrach: qui dicitur eccleſiaſticꝰ.

z ¶ Baptizātur id eſt abſoluuntur & mundantur. de cōſe. diſt. iiij. nec quenq̄.

Eccli. d

a ℭ A mortuo. i. a mortalibus peccatis. historia. Tangitur hic illud de. testa. quod ſi quis tangebat cadaver hominis mortui erat immundus ſeptem diebus: poſtea aſpergebatur die tertio aqua aſperſionis: et ſic mundabatur.

a ℭ A mortuo. i. a contactu mortui. Tangit quod fiebat in veteri teſtamento: quod ſi quis tangebat oſſa vel corpus mortui hominis immundus erat ſeptem diebus: poſtea aſpergebatur aqua aſperſionis die tertio et ſeptimo: et ſic mundabatur. ſicut hic tangitur et exponitur de conſe. diſt. iiij. nec quenquam.

b ℭ Incaſſum. b ℭ Deſeratur. finaliter. ar. ff. diſtin. liij. §. filijs.

c ℭ Fruſtra. quaſi indecens eſt prius ſolvere etc. extra de renun. liras. Argu. contra. C. de his quibus ut indignis. ſi nam et teſtamentum imperfectum nullum eſt. infra. quibus mo. teſta. infir. §. poſtulti.

ℭ Sed verba. Hec eſt ſecunda pars diſtinctionis in qua ſolvit (et bene) dicens quod auctoritates ita ſunt intelligende ut tempore confeſſionis non habeat propoſitum peccandi. Joan. de fa. ℭ Caſus. Inductis auctoritatibus que videntur innuere quod illa penitentia quam ſequitur mortalis culpa non fuerit vera incipit nunc reſpondere et illas ſolvere. Et primo ſolvit primam. vel illud quod dicitur ibi: penitentiam agere digne dicens quod verba diffinitionis ad idem tempus et non ad diverſa referuntur ſcilicet ut eo tempore quo penitet non habeat propoſitum amplius peccandi. et ad hoc inducit ſequentia capitula.

mortuo[a] qui mundant ſe fletibus a peccatis: ſed poſt baptiſma mortuum tangit: qui culpas poſt lachrymas repetit:

Idem in moralibus.

Incaſſum quippe bonum agitur: ſi ante vite terminum deſeratur[b]: quia et fruſtra[c] velociter currit: qui priuſquam ad metas venerit deficit.

℣ ℭ Sed verba[d] diffinitionis non ad diverſa tempora: ſed ad idem tempus referuntur: ut ſcilicet tempore quo deflet mala que commiſit non committat[e] quod adhuc deflere oporteat: quod ex ſequentibus verbis eiuſdem auctoritatis datur intelligi dum dicitur: nam qui ſic alia deplorat ut iterum alia committat[f]: adhuc penitentiam agere aut ignorat aut diſſimulat. Hinc Auguſtinus in enchiridion[g].

Sane cavendum eſt: ne quiſquam exiſtimet nefanda illa crimina: qualia qui agunt regnum dei non poſſidebunt: quotidie perpetranda: et elemoſynis quotidie redimenda: in melius eſt quippe vita mutanda et per elemoſynas de peccatis preteritis eſt propitiandus[h] deus: non ad hoc emendus[i] quodammodo ut ea ſemper liceat impune committere: nemini enim dedit laxamentum peccandi: Quis miſerando deleat iam facta peccata: ſi non ſatisfactio congrua negligatur. Idem:

Qui vult ordinate dare elemoſynam: a ſeipſo[k] debet incipere[l]: et eam ſibi primo dare: eſt enim elemoſyna[m] opus miſericordie veriſſime: de quo dictum[n] eſt: Miſerere anime tue placens deo: propter hoc renaſcimur: ut deo placeamus[o]. Item ioannes chriſoſtomus.

De quotidianis brevibus[p] leuibuſque peccatis ſine quibus hec vita non ducitur quotidiana[q] oratio[r] fidelium ſatiſfacit[s]. Eorum eſt enim dicere: pater[t] noſter qui es in celis: qui iam taliter[u] patri regenerati ſunt ex aqua et ſpirituſancto: delet omnino hec oratio minima quotidiana peccata[x]: de

d ℭ Sed verba hic incipit ſolvere auctoritates que videntur dicere illam penitentiam non fuiſſe veram quam ſequitur mortalis culpa. et reſpicit hic primo illud. c. penitentiam quippe agere.

e ℭ Non committat. i. non committendi propoſitum habeat: qui ergo a malis ſic mentem revocat: ut commiſſa plangat et plangenda committere non velit: nec ſatiſfacere negligat de penitet: licet poſtea forte caſu vel infirmitate peccet: non ex propoſito.

f ℭ Committat. opere vel voluntate.

g ℭ Enchiridion. i. in libro manuali. et dicitur ab en quod eſt in: et chiros quod eſt manus. i. liber manualis.

Sane cavendum. ℭ Caſus. Quidam erant qui quotidie peccare mortaliter non vitabant credentes quod per elemoſynas poſſent ea peccata redimere: ſed errabant cum quotidie ſit deprecandus de preteritis peccatis et non emendus: ut occaſione elemoſyne credat quis impune poſſe peccare. nam nulli dat deus licentiam peccandi: quis deus deleat facta peccata ſi ſatiſfactio congrua non negligatur. Ut ea ſcilicet mala.

h ℭ Propitiandus. i. placandus.

l ℭ Emendus. i. non debemus ei elemoſynas in precium ut maneamus licite in peccatis: ſed dicit. c. Elemoſynis peccata tua redime. de. pe. di. i. medicina. ff. e. §. adhuc inſtant. i. q. vij. exigunt. remiſſio enim peccati non dat licentiam delinquendi: peccata etiam publice puniri intereſt. ex. de collu. c. ij. ſed tamen non debemus temere ad penas proſilire. argu. C. de pe. ſi operis.

Peccata publice puniri intereſt.

Qui vult ordinate. ℭ Caſus. Dicitur hic quod qui vult ordinate elemoſynas dare primo debet incipere a ſeipſo. ſ. ut ſe prius corrigat et penite[redacted]te. et hoc probat per diffinitionem elemoſyne.

k ℭ Seipſo. ut. ſ. xxiij. q. v. ſi non licet. C. de ſer. fugi. nec tenetur aliquis actione qui propter ſuas conſervandas alienas merces proiicit. ff. de preſcrip. ver. quod ſervandarum. in principio.

Eccl. xxx.

l ℭ Incipe. ut habeat cor contritum et dimittat ei a quo leſus eſt.

m ℭ Elemoſyna. dicitur ab eli: quod eſt deus: et moys quod eſt aqua: quia ita extinguit peccatum ſicut aqua extinguit ignem. di. xlv. tria.

Elemoſyna unde di.

mat. vi.

n ℭ Dictum eſt. in libro ieſu filij ſyrach a ſalomone.

o ℭ Ut deo placeamus. non ergo ſe fallant qui per largas elemoſynas fructuum vel pecunie ſe eſtimant impunitatem emere: quia qui diligit iniquitatem odit animam ſuam: et qui odit animam ſuam non eſt ei deus miſericors: ſed crudelis. ſi igitur vult ei dare elemoſynam per quam fit munda odiat eam ſecundum ſeculum et diligat eam ſecundum deum: hac elemoſyna quam ſibi homo primum debet mundantur interiora: ergo elemoſyna pecunie quam quis facit manens in mortali peccato non proprie dicitur elemoſyna: quia inordinate fit dum a ſe non incipit: et dum ſibi crudelis exiſtit non placet deo. hugo.

Elemoſyna in peccato facta non eſt proprie elemoſyna.

De quotidianis. ℭ Caſus. Dicitur hic quod levia peccata ſine quibus vita preſens non ducitur: oratione dominica. ſ. pater noſter delentur. et ſicut veraciter dicitur dimitte nobis debita noſtra: ita et nos dicemus veraciter: ſicut et nos dimittimus etc. et hec eſt elemoſyne ſpecies. Sequ. c. nihil patet.

p ℭ Brevibus. [redacted] xv. dimitto. §. criminis.

q ℭ Quotidiana. ſ. e. di. j. tres ſunt actiones.

r ℭ Oratio. ff. e. diſtinctio vj. qui vult.

s ℭ Satiſfaciat. ff. de conſecratio. diſtinctio. iij. aquam.

t ℭ Pater noſter. quia non imponitur maior penitentia pro veniali quam ut dicat pater noſter. unde dicit. c. quod ſufficit perfecta contritio vel confeſ. co. de. ſ. di. j. c. vl.

u ℭ Taliter. quod ſunt filij dei: et ita veraciter poteſt dicere: pater noſter: in quibus non eſt mortale aliquid.

x ℭ Peccata delet. non quod peccata mortalia primo commiſſa

ex oĩno dimittat: ſed quia penitentiã p mortali iniun-ctã releuat. Delet ergo mortalia quo ad penã: non quo ad eſſentiã: ſʒ venialia quo ad vtrũqʒ. ſic ⁊ aq̃ bñdicta. de ↄſe. diſtin iij. aquã ſale conſperſam.

a ℭ Dim. ic. C. de nup. impialis. verſus prin.

h ℭ Utilis. id eſt ſi haberet vtilis: qḋ contingeret ex itera-tione eiuſdem. omne eniʒ rarum ⁊c. xciij. di. legimus.

i ℭ Deo. vel pape.

4 Hac auctoritate. Hec eſt quarta pars diſtinctionis: in qua dicitur ꝙ in pnia ſunt gradus ſicut in charitate ⁊c. Joã. de fa.

b ℭ Qḋ dicit. ſ. di-mittimus. arg de cõ ſe. diſ. ij. reuera in ſi. ſ. di. xxiij. pſalmiſta. ⁊ diſ. lvj. dominus.

c Nihil. ſ. de cõ ſe. diſ. v. nihil ⁊. c. nõ mediocrit. ſ. di. lxxvi. qd pdeſt.

d ℭ Prodeſt ad vi-tã eternam [illegible] a ſacerdo[illegible] quis aũt nõ hñs. vñ ⁊ penitẽtia nõ eſt de-negãda ſup vno pec-cato dũ quis rema-net in alijs. extra de pe. ⁊ remiſ. ꝙ quidã. Itẽ ad temporalia cõ-ſequẽda. xxij. q. ij. ſi quelibet. Itẽ ad citio-rem gr̃e appoſitio-nem. ſ. diſ. v. falſas.

Pnia ſup vno pctõ non eſt de-negãda.

ℭ Et plena. Hec eſt tertia pars diſtinctionis in qua dicitur ꝙ oẽs auctoritates que dicũt ꝙ peniten-tia nõ ſit iteranda de ſolenni ſunt intelli-gende. Jo. de fa.

ℭ Caſus. Soluit auctoritates ſuperi9 inductas Gratian9: ⁊ dicit ꝙ. c. ſuperius poſita que h̃ enume-rant intelliguntur ſʒ primũ. c. ſ. nihil. c. vero reperiunt: in telligit ſm ſpeciales ↄſuetudineʒ alicui9 eccleſie. ⁊ ꝙ dicit ibi: huiuſcemodi: de q̃ dictum eſt in. c. pxi. vel huiuſcemodi. ſ. plangentis cõmiſſa ⁊ cõmittentis vel pe nitentis de vno pec-cato ⁊ non de alio: ⁊ ſʒ ſpecialẽ ↄſuetudi-nem intelligitur. c. ſequens: cuius. c. pa[illegible] i. di. c. q̃uis alij ſub illo. §. poteſt. ⁊ aliter habet. c. illud.

e ℭ Ex perſona hu-iuſcemodi. de q̃ log-tur. c. nihil.

Sti. j. c.

Valet etiam illa a quibus vita fi-deliũ ⁊ ſcelerate geſta: ſʒ pe-nitẽdo in melius cõmutata diſcedit: ſic queadmodũ dici-tur veracit: dimitte[a] nobis de-bita nr̃a: quoniã non deſunt que dimittunt: ita veracit di-cat: ſicut ⁊ nos dimittim9 de-bitorib9 nr̃is: id eſt fiat qḋ[b] di-citur: qꝛ ⁊ ipſa elemoſyna eſt veniam penitentib9 omnino ignoſcere. Item pius papa.

Nihil[c] prodeſt[d] hoi ie-iunare ⁊ orare ⁊ alia religionis opera facere: niſi mẽs ab iniqtate reuocetur.

ℭ Ex perſona[e] huiuſcemo-di penitẽtis[f] etiã illḋ ſmarag-di itelligit: Jlle pniam digne agit ⁊c. Et illud Aug. Pe-nitentes ⁊c. Jllud Jſidori: Jrriſor eſt ⁊ nõ pe. Et illud Eſaie. Lauamini ⁊ mundi eſtote. Jtẽ ⁊ illud ſoliloquio rũ: Jnanis eſt pnia ⁊c. Sicr ⁊ illud Grego. Qui admiſſa plangunt ⁊ baptizant a mor tuo. Jllud ãt Ambroſij: Re periuntur ⁊c. non ſm gene-ralẽ ſed ſm ſpecialẽ conſuetu dinẽ eccleſie de ſolenni pnia dictũ intelligit: que apud q̃ſ-dam ſemel celebrata nõ itera tur. Unde Auguſtinus ſcribit ad Macedonianũ.

Quãuis[g] caute ⁊ ſalu-briter puiſuʒ ſit vt lo-cus illius humilime pnie ſe-mel in eccl̃ia concedatur: ne medicina vilis[h] vel min9 vti-lis eẽt egrotis: que tãto ma-gis ſalubris eſt q̃to minus [illegible] audeat dicere deo[i]: quare hu ic homini q poſt primã peni-tẽtiã rurſus ſe laqueis iniq-

tati aſtrigit: adhuc iterum pcis?

Hac auctoritate[k] ⁊ illud[l] Ambroſij determinat[m]: ⁊ iterum[n] pctõri per pmaʒ pniaʒ venia dari monſtrat: aliogn nequaq̃ iterum parceret[o] deus qui necdũ pepercicſſet: ſatiſfa ctio[p] q̃ʒ pnie eſt: Uade ⁊ am plius noli peccare: eundeʒ cũ diffinitione intellectũ[q] hʒ: il-lud aũt quod in libro[r] de pe-nitẽtia dicit: de pfecta[ſ] eſt in-telligendum: ſicut eniʒ chari tas: alia ẽ incipiẽs: alia eſt p-ficiẽs[t]: alia ẽ pfecta[u] ſic: ⁊ pe nitẽtia alia eſt incipiẽtiũ: alia pficientiũ: alia pfector: ſicut aũt charitati lʒ nondũ perfe-cte in baptiſmo dat venia pec catorꝫ: vt q̃uis poſtea graui ter aliq̃s ſit peccaturus: tunc tñ intelligitur eẽ renatus: nõ aqua tñ (ſicut iouinian9 tra-didit) ſʒ aqua ⁊ ſpiritu (ſicut Hieronym9 contra eum ſcri bit): ſic ⁊ incipiẽtium pnie ve nia nõ negatur: que q̃daʒ rõ ne pfecta[x] põt dici: qꝛ toto cor de gemit ⁊ dolet: lʒ ⁊ alia rõ-ne põt dici imꝑfecta: qꝛ non vſq; in finẽ duratura[y]. ſm p mum modũ[z] perfectionis in-telligitur illud Joãnis os au rei: pfecta pnia ⁊c. Juxta ſʒ modũ perfectiõis[+] illud Au gu. intelligitur pnia eſt vindi cta ſemp puniẽs in ſe qḋ do-let cõmiſiſſe. ℭ Jllḋ[ꝯ] aũt: ſi pnia finitur: nihil de venia re linquitur: dupl̃r intelligi põt. Si eni iuxta quorundã ſen-tentiã pctã dimiſſa redeũt: fa cile eſt intelligere nihil de ve nia relinqui: qm̃ peccata que prius erãt dimiſſa iterum repli-cantur. Sicut eni ille q ex iu

ℭ Caſus. Nunc di cit Gratianus ꝙ ſm hãc auctoritateʒ q̃-uis: itelligi poteſt il-lud Ambroſij. ſ. c. re periunt. illud auteʒ quod dicit in libro de penitentia. ſ. peni-tentia eſt quedã ⁊c. de pfecta penitẽtia in telligit. Poſtea dici tur ꝙ pnia alia ẽ in-cipiens: alia profici-ens: alia pfecta. ⁊ iux ta hanc diſtinctionẽ intelligunt quedaʒ c. ſuperius poſita. il-lud autem: ſi apoſto lus. in fine intelligit ſʒ quadã diſtinctio nẽ q̃ fecit in littera.

k ℭ Hac auctorita-te. ſcilicet q̃uis.

l ℭ Et illud. ſ. c. re-periuntur.

m ℭ Determinat. ſ. q̃ de ſolẽni intelligat.

n ℭ Jterum. ſic dẽm eſt ſ. c. c. p. i. q̃uis. in ſ.

o ℭ Parceret. qꝛ ſi p us homini nõ pperciſ ſet: nõ ei iterum parce-re diceret. arg. ſ. eo. di. penitẽtia eſt que-dam dolentis.

p ℭ Satiſfactio. materialr tenetur.

q ℭ Jntellectuʒ. id eſt vt ad tps idẽ refe rat: nõ ad diuerſa.

r ℭ Jn li. ſ. e. c. di. §. i. pnia eſt quedam.

ſ ℭ De pfecta. pnia. id eſt pfector vel ſuf ficiẽs ad ſaluteʒ vel duratura vſq; in ſi.

t ℭ Proficiens. i. ad ſaluteʒ ſufficiẽs.

v ℭ Perfecta. qꝛ gra d9 ſunt i ea. vt. ſ. diſ. ij. cũ ſcã. ⁊ pcedẽti. §.

x ℭ Perfecta idẽ ad ſalutẽ ſufficiens.

y ℭ Duratura. hic datur itelligi ꝙ que dã dicit pfecta. i. vſ-q; ad finẽ duratura

z ℭ Primũ modũ. q di perfecta. i. vſq; ad ſalutẽ ſufficiẽs: vt cũ q9 toto corde dolet ⁊ gemit.

Jo. a.

f ℭ Penitentis. ſcilicet de vno ⁊ non de alio. vel aliud committentis tunc vel poſtea.

g ℭ Quamuis. ſ. diſtin l. quãuis.

+ ℭ Perfectionis. qꝛ di pfecta. i. vſq; ad finẽ duratura.

ꝯ ℭ Jllud aut. ſ. eo. ſi apoſtolus.

a ¶ Reuocet. qđ ex leui cauſa fieri poteſt. C. de libe. ⁊ eo. rū liber. L. ij. arg. xv. q. vij. c. j. dū tñ lege ſit cōpꝛehenſa.
¶ Quod autē. hec eſt qnta ps diſtinctionis: in qua pꝛobat per q̄tuoꝛ auctoꝛitates ꝙ ſemꝑ ꝑ verā pniaꝫ dimittuntur peccata. Joan. de ſā.
¶ Caſus. Poſitis auctoꝛitatib⁹ inductis quas inducunt qui dicūt pniaꝫ nō eſſe iterandā: ⁊ ꝙ penitētia poſtq̄ꝫ peccaṫ nō obtinet veniā: incipit tractare ꝑ multas auctoꝛitates ⁊ exempla ꝙ pnia iteratur: ⁊ ꝙ ſepi⁹ ꝑ penitētiā remittaṫ pctā. ⁊ ad hoc inducit ſeq. c.
b ¶ Qđ autē. Inductis auctoꝛitatibus ħs inducunt ꝙ penitētiā nō eſſe iterādaꝫ dicūt: ⁊ ꝙ pnia poſtq̄ꝫ peccaṫ nō obtinet veniā: incipit ꝓbare ꝑ multas auctoꝛitates ⁊ exēpla ꝙ penitētia ſepius iteraṫ: ⁊ ꝙ ſepius ꝑ pniaꝫ remittunṫ peccata.
¶ Septies. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ iuſtus ſepties. i. multotiēs cadit per venialia pctā: ⁊ tñ nō cadit a charitate. ⁊ ſunt verba ſalomonis que hieronī. exponit. Sequēs. §. ſ. dauid patet.
c ¶ Septies. verbū ſalomonis: qđ expoīt hiero.
e ¶ Septies. id pꝛo vniuerſitate ponit. i. oībus modis ⁊ generibus flagitioꝝ ⁊ tribulationum.
d ¶ Cadit. i. affligit.
e ¶ Reſurgit. i. non perit ſed ꝓficit. vel reſurgit. id eſt nouis operibus pꝛoficit.
f ¶ Cadit. ſi intelligas hoc de caſu q ſit poſt pctm̄ moꝛtale: exaudi ꝙ dic̄ in die. ſ. vite ſue: ⁊ tūc eſt caſus a charitate. Si vero intelligas de caſu q ſit ꝑ veniale: ꝑ qđ cadit a quadā inocētia: non a charitate: tūc exaudi: de die naturali.
g ¶ Uocabulū. Generaliter dicit lex: ꝙ qui poſſeſſioneꝫ vi ereptā in ipſo ꝯgreſſu recupat in ꝓſtinā cāꝫ videṫ potius reuerti q̄ꝫ vi poſſidere. ff. de vi ⁊ vi ar. q poſſeſſionē. ar. ſ. diſtin. ij. §. hoc itaq̄ꝫ. c. ſummum.
h ¶ Septuagieſſepties. i. qācūq̄ꝫ. finitū ꝓ infinito ponit. j. e. di. adhuc. ver. medicoꝝ. xvi. q. ij. viſis. ver. hꝫ enim.
i ¶ Cui pl⁹. hec fuit rñſio petri: cū dñs eū interrogauit de feneratoꝛe: q debitoꝛib⁹ debita inēq̄lia dimiſerat.
Otā penitentiā. ¶ Caſus. Probat in hoc. c. ꝙ quotienſcūq̄ꝫ qs reuertiṫ ad deū ꝑ pctis ſuis: totiēs pcit ei de⁹: qđ ꝓbaṫ exēplo dauid ⁊ ꝑ multas auctoꝛitates eiuſdē.
k ¶ Abſtulit. quo ad culpā: nō quo ad penaꝫ. j. e. illud. ⁊ ſ. di. j. ſicut ꝑmi. vel quo ad penā eternā: nō quo ad tēpoꝛalem. j. diſtinctio. iiij. §. ſilgs. hug.

ſta ſeruitute in libertatē manumittitur: interi vere liber ē q̄ꝫuis ob igratitudinē in ſeruitutē poſtea reuocetur[a] ſic: ⁊ penitēti pctā vere remittuntur: q̄ꝫuis ob ingratitudineꝫ venie eiſdē poſtea ſit implicādus: ſi aūt pctā dimiſſa nō redeunt dicitur nihil relinqui de venia: q² nihil relinqtur ſibi de vite mūditia ⁊ ſpe eterne beatitudinis quā cum venia aſſecut⁹ eſt. Sicut eni argento perfecte purgato nihil ſui decoꝛis relinquitur ſi ſequēti erugine fedatur: nō tñ pꝛima ſꝫ ſequēti erugine ſoꝛdidatur: ſic expiato ꝑ penitentiaꝫ nihil de venia dicitur relinq: cum tñ iaꝫ nō deletis: ſꝫ adhuc expiādis coinqnetur.
¶ Qđ autē[b] per pniam non ſemel tm̄ ſꝫ ſepiſſime peccata remittanṫ auctoꝛitate multoꝝ ꝓbatur. Ait enim Hieronym⁹ ad ruſticuꝫ de pnia.

Epties[c] in die cadit[d] iuſt⁹ ⁊ reſurgit[e]: ſi cadit: quō iuſtus? ſi iuſtus: quomodo cadit[f]? ſꝫ iuſti vocabulum[g] nō amittit q per pniam ſemꝑ reſurgit: ⁊ non ſoluꝫ ſepties: ſꝫ etiā ſeptuagieſſepties[h] delinquēti ſi conuertatur pniaꝫ pctā donanṫ: cui pl⁹ donaṫ pl⁹[i] diligit. ¶ Dauid q̄ꝫ per penitētiaꝫ adulterij ſimul ⁊ homicidij veniā impetrauit: de cui⁹ penitētia in eodeꝫ libꝛo Hieronymus ait.

Otam pniam peccatoris oñdit pſalmus qnq̄geſimus: qñ ingreſſus ē dauid ad vxoꝛē vrie: ⁊ a nathan ꝓpheta coꝛrectus rñdit dicēs Peccaui: ſtatiq̄ꝫ meruit audire: Et dñs abſtulit[k] pctm̄ tuū a te. Adulterio eniꝫ iunxerat homicidiū: ⁊ tñ conuerſus[l] ad lachꝛymas ait: Miſerere mei de⁹ ſꝫm magnā miſericoꝛdiā tuam. Magnum eni pctm̄ magna idiget miſericoꝛdia[m]. vñ ſubiūgit ⁊ dicit: Multū laua me ab iniqtate mea: ⁊ a pcō meo mūda me: Qm̄ iniqtatē meam ego cognoſco: ⁊ pctm̄ meum ꝯtra me eſt ſemꝑ. Tibi ſoli peccaui. Rex[n] eni erat: aliū non timebat[o]: aliū non hēbat ſuꝑ ſe. Et coꝛā te maleſeci vt iuſtificeris[p] in ſermonib⁹ tuis ⁊ vincas cū iudicaris. Cōcluſit[q] eni deus oīa[r] ſub pctō vt oibus[s] miſereatur: tantūq̄ꝫ ꝓfecit vt dudū peccatoꝛ ⁊ penitēs tranſierit in magrm̄. Ait eni: Docebo iniq̄s vias tuas: ⁊ ipij ad te ꝯuertētur. cōfeſſio ⁊ pulchꝛitudo coꝛā eo: vt q fuerit ſua pctā cōfeſſus dixerit: Coꝛrupte ſūt ⁊ cōputruerūt[t] cicatrices[u] mee: ſeditatē vulneꝝ in ſanitatis decoꝛē cōmutet. Item Ambꝛoſius in apologia[x] dauid.

Lle rex[y] tātus ac potēs:

l ¶ Conuerſus. ſ. di. j. §. econtra.
m ¶ Magna indiget miſericoꝛdia. i. magno affectu miſericoꝛdie. naꝫ miſericoꝛdia dei eque magna eſt ſemꝑ.
n ¶ Rex. de facto. argu. di. lxxxiij. nemo. ex͞ qui fil. ſint legiti. per venerabilem. §. re. xv. ij
o ¶ Aliū non timebat. hic habes vnaꝫ expoſitioneꝫ huius auctoꝛitatis. aliā habes. ſ. diſti. j. ⁊ venit. Pſal. l. a.
Uel dic ꝙ aliū nō timebat: q. ſ. iuſte poſſet eū punire: cū ipſe ſolus ſine pcō ſit ſ. iij. q. vij. iudicet.
p ¶ Iuſtificeris. q² cōtinuo penituit. e. di. j. ⁊ venit.
q ¶ Cōcluſit. id eſt concludi permiſit.
r ¶ Omnia. iudeos ⁊ gentiles.
s ¶ Ut oibus. quo ad ſufficientiam: nō quo ad efficaciaꝫ. ſ. e. di. ij. citius. rom. xj. b.
t ¶ Cōputruerunt. cū pctō iteruꝫ ꝯſentiṫ dū ad actū duciṫ.
v ¶ Cicatrices. i. plage peccatoꝝ ꝑ baptiſmū: put exponitur. j. di. iiij. ca. vlti. vel per aliud remedium ſanate. Pſal. l. a. B
x ¶ In apologia dauid. liber excuſatoꝛius de dauid. ho. xxxvij. a.
Lle rex. ¶ Caſus. hoc. c. diuidiṫ in tres partes: in ꝑma multis modis excuſaṫ peccatuꝫ dauid. pꝛimo quia diu noluit in peccato manere. ſecundo: q² grauiter in coꝛde doluit: vñ ſtatim fuit ei dimiſſum pctm̄. tertio: q² ſi ſancti quandoq̄ꝫ peccant credendum eſt eis hoc ꝯtingere, potius fragilitati nature q̄ꝫ libidine peccādi: idō foꝛti⁹ reſurgūt vt nō videanṫ cecidiſſe. In ſecūda parte dicit ꝙ pctm̄ qñq̄ꝫ donaṫ: qñq̄ꝫ deletur: qñq̄ꝫ tegiṫ: ⁊ de quolibet exēplū ſupponiṫ. In tertia pte ponit differētiā inter iniqtatem ⁊ pctm̄. pctm̄ eni eſt opus. iniqtas q̄litas mētis. vñ qui vult cauere a peccato: extirpet radicem ipſam peccati ſcilicet iniquitatem. ſcđa pars incipit ibi: peccatum aut. tertia ibi: peccatum eſt. Diuiſio.
y ¶ Ille rex tantus. ¶ Caſus. In hoc. c. excuſaṫ multis

Dauid peccatū multiplicit excuſatur.

modis peccatum dauid adulterij ſcilicet et homicidij. primo: quia diu noluit manere in peccato. ſecundo: quia grauit in corde doluit: quod inde patet: quia ſtatim fuit ei dimiſſum peccatū. Tertio: quia ſi quādoque ſancti peccāt credendum eſt hoc eis contingere potius fragilitate nature quam peccandi libidine: unde fortius reſurgunt adeo ut nō videant cecidiſſe. In ſecunda parte ponit differentiā inter peccatū et iniquitatem: peccatū enim eſt opus iniquitatis: iniquitas ē qualitas mentis. unde qui vult cauere a peccato: extirpet radicē ipſius peccati ſcilicet iniquitatem.

ij. reg. xij. d

nec[a] exiguo quidē momento manere penes ſe delicti paſſus eſt cōſcientiam[b]: ſed prematura confeſſione atque immenſo dolore reddidit pro confeſſionē peccatum ſuū domino: et infra. Denique diuinum dolor interni affectus mouit: ut nathan diceret: Quia penituit te et dominus tranſtulit pctm̄ tuum. Maturitas itaque venie profundā regis fuiſſe declarauit pniam: que tanti erroris offenſaz tranſduxerit[c]: et infra. Sci[d] qui conſummare certamen piū geſtiunt et currere curſū ſalutis: ſicuti forte ut homines corruunt[e]: nature magis fragilitate quam peccādi libidine: fortius et acriores ad currendū reſurgūt: pudoris ſtimulo maiora reparantes certamina: ut nō ſolum nullū attuliſſe eſtimet lapſus impedimentū: ſed etiā velocitatis incētiua cumulaſſe[f]: ergo ſi currentiū[g] non ſoluit[h] curſus: cum aliqui forte ceciderūt: non luctantium[i] contentio: ſed inoffenſa manēt certamina: quoniam et plerique poſt unū vel alterum lapſum grā maiore[k] vicerūt: quantomagis agone pietatis ingreſſi nō debent unius pro lapſionis offenſa cenſeri[l]: cum bonus ſit qui ſe pōt poſt lapſum reparare: et infra. Quod peccauit conditiōis[m] eſt: quod ſupplicauit correctionis: lapſus cōis: ſed ſpecialis confeſſio: culpam itaque incidiſſe nature ē: diluiſſe virtutis[n]: et infra. Pctm̄ aut donat[o] aut delet aut tegit. Donat[p] per gratiā: delet[q] per crucis ſanguinē[r]: tegit[ſ] per charitatē. Similit et iniquitas[t] eſtimat habitudo mentis iniuſte: licet ioannes in epla eum qui fecerit peccatū iniquitatem[u] feciſſe dixerit: peccatum eſt iniquitas[x]: quia in peccato ipſo eſt iniquitas. Tamē ut nobis videt: peccatum eſt opus iniquitatis: et iniquitas operatrix[y] culpe atque delicti: prius eſt ergo ut ipſa iniquitas deleatur excidatur et radix et ſeminariū pcōrum. Itaque quēadmodū intrās in aiam ſapientis diſciplina imprudētiā tollit: et ſcia ignorantiam: ſic perfecta virtus iniquitatem

a ❡ Nec exiguo. poſt quam redargutus eſt a nathan.

Conſcientia dupliciter ſumit.

b ❡ Conſcientiam. Arg. quod non dicitur quis mordere peccati conſcientia: ex quo iam de eo penituit: unde ſubire ſecure potuit ſacra. vij. q. ij. artaldus. licet ar. contra. ſit. ſ. xxv. di. primum. Sed nota quod conſcientia dupliciter accipit: quandoque enim dicit conſcientia delicti: ut ibi: quandoque dicitur morſus peccati ut hic et ſm quod dicit horatius. Nil conſcire ſibi nulla palleſcere culpa.

c ❡ Tranſduxerit. i. deleuerit quo ad penā eternam quia tēporaliter punit' fuit. ſ. e. diſtin. i. ſicut primi.

Pnia eſt utilis licet ſequatur offenſa.

d ❡ Sancti qui pro hoc intendit probare quod utilis eſt pnia: licet ſequatur offenſa quedam. ſ. humana ſimilitudine currentium in brauio vel agone. nā licet incurſu labantur: ſi virilit poſtea inſiſtat lapſus preteritus nullatenus eis imputat: ſic et ſpūalis agoniſta dū currit ad brauiū vocationis eterne: licet aliquando labat in via: ſi poſt reſurgit lapſus nō obeſt ei: quia etiam ſtimulo incitat' pudoris ad conſumationem curſus amplius inardeſcit. L. diſtin. fidelior.

e ❡ Corruunt. ſ. xx. queſtio. iij. procliuus. ff. e. inter hec hircum. in autē. de mona. §. hinc. col. i.

f ❡ Cumulaſſe. i. icentiuū ad bene opandū augmētaſſe.

g ❡ Currentiū. i. bene opantiū vel intelligit ad litteram.

h ❡ Non ſoluitur. ſ. e. diſti. i. §. alij econtra. et. c. et venit.

i ❡ Luctātium. ut fiat cōtētio ſi illi poſtea obtinuerunt.

k ❡ Gratia maiore. ſ. diſtinctio. L. fidelior.

l ❡ Cenſeri. i. damnari.

m ❡ Conditionis. humane.

n ❡ Uirtutis. ff. e. inter hec hircum.

o ❡ Donat. i. donari quidem dicitur quod nullo iure cogente conceditur. ar. ſ. diſtinctio. ij. nullus eorum. ff. de regu. iur. donari. Unde cum primā gratiam nemo poſſit mereri: patet quod gratis fit remiſſio peccatorum.

p ❡ Donatur. donatur peccatum quando ita remittitur: ut pro eo nulla pena exigatur: ut in baptiſmo: delet cum interior macula abſtergitur: et ad penā eternā minime reſeruatur.

q ❡ Deletur. ſ. diſtinctio. i. capitu. is poteſtatis.

q ❡ Delet. ſi quidē in baptiſmo delet originale ne obſit: [redacted] ff. de pe. di. iiij. c. ij. et alluditur hic nature ſanguinis. humidā enim naturā habent abluendi: ſicut Ioānes in apoca. ait de martyribus: Lauerūt inquit ſtolas ſuas in ſanguine agni. Et apls: Delet chirographus per mortes chriſti quod diabolo tenebantur obnoxij. lxxvij. di. ſcire dz. ff. item in apologia dauid. deleta ſcriptura charta remanet: ſic deleta culpa originali in baptiſmo remanet ipſa iniquitas. i. fomes pcti ad penā tm̄ nō ad culpā.

r ❡ Per ſanguinē. i. per paſſionē. i. per ſidem quam quis habet de paſſione.

ſ ❡ Tegit. per charitatē. i. per bona opa: ſicut enim unū corpus tegit per oppoſitionē alterius: ſic pctm̄ tegit per bona opa contraria. ut. ff. c. illud. uer. atque operuit pctā et texit opib' bonis. vel referas hoc ad uniuerſa pctā: ut peccatū quod eſt tm̄ in volūtate dicat donari: originale autem deleri actuale tegi. Unde pſ. Beati quorum remiſſe ſūt iniquitates et c.

t ❡ Iniqtas. ſupple aut donat aut delet aut tegitur.

u ❡ Iniquitatem. ſic omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit: quia peccatum eſt iniquitas et c.

x ❡ Iniquitas. i. ex iniquitate pcedit peccatum.

y ❡ Operatrix culpe. ſicut charitas bonorum meritorum. ut. ſ. ij. diſtinctio. charitas.

y ❡ Opatrix culpe. Innuitur ex hac ſerie quod iniqtas non eſt peccatū: et viceuerſa: quod aliquibus videtur abſurdū: ſed non eſt ſi vocabuli acceptio multipliciter attendatur. Dicitur enim peccatū large et ſtricte. Quicquid utique a deo non eſt large peccati appellatione continetur: ut peccatū originale et vitiū anime quod dicitur habitudo mentis iniuſte. Si enim deus omnipotēs dicitur: quia omnia poteſt et facit preter pctā: recte quicquid ab eo non eſt peccatum dici pōt: cum etiam poſſe peccare non ſit aliquid poſſe. ut. ſ. di. ij. charitas. Stricte vero et proprie dicitur peccatum peccantis actio: et ita hic accipitur ſm illud Auguſti. peccatum eſt dictum vel factum vel concupitū quod ſit contra legem dei: et ſm hoc iniqtas non eſt peccatū: ſi enim iniquitas eſt habitudo mentis iniuſte: et habitudo eſt qualitas: et nulla qualitas eſt actio: ergo nec pecca

⁊ remiſſio pctõꝝ delet[a] omne pctm̃. Idem in eodem.

Illud[b] vo q̃ȝ admirabile eſt ꝙ angelo ferienti plebē ſe obtulit dauid dicēs: Ego[c] rex iſte qd fecit? fiat man⁹ tua in me ⁊ in domū patris mei. Quo facto ſtatim ſacrificio dignus iudicatus eſt: qui abſolutione eſtimabatur indignus: nec miruȝ ſi tali ſua oblatione pro pplo: pcti ſui adeptus ē veniā: cū moyſes[d] offerēdo ſe dño ꝓ plebis errore pctā deleuit. Texit igiť pctā ſua an non: ſi qs hoc negat cuȝ ipſe docuerit ꝓpheta ꝙ remittantur iniqtates: tegātur pctā: ⁊ nō imputentur a dño: Delictū meū cognoſco ⁊ iniuſticiā meaȝ nō operui: dixi ꝓnūciabo aduerſuȝ me iniuſtitiā meam dño: ⁊ tu remiſiſti impietatē pcti mei. Si dixit ꝓnūciabo: ⁊ veniā meruit[e] anteq̃ȝ ꝓnunciaret q̃ȝto[f] magis vbi de ſe ꝓnunciauit dicēs: Iniqtatē meā ego cognoſco: ⁊ pctm̃ meū ꝯ me eſt ſemper: remiſſuȝ eſt ei omne pctm̃: lȝ ſpecialiter de hoc[g] nathā ꝓpheta reſpōdit: Et dñs tranſtulit peccatū tuū: ergo ⁊ remiſſionē meruit iniqtatis ⁊ texit charitate atq̃ȝ operuit peccata ⁊ texit opibus bonis nec imputandū eſt ei peccatū qꝛ nō fuit in eo dolus malicie ſed lapſus erroris. Vnde nō fuit improbitatis eſtus: ſed vmbra[h] myſterij: ⁊ tñ confeſſus eſt delictū ſuuȝ: agnouit iniquitatē: vidit lauacrū: vidit ⁊ credidit: dilexit multuȝ vt nimia charitate tegere errorē quēuis poſſet. ¶ Ecce cuius penitētia hic cōmendatur: cui etiā venia per prophetam data monſtratur: q̃ȝ grauiter poſtea deliquerit[i]: populi multitudo[k] proſtrata oñdit. Achab q̃ȝ (vt Hier. ꝯ iouinianū ſcribit) rex impijſſim⁹ vt ſniaȝ dei ſbterfugeret: ⁊ euerſio domus ei⁹ deferretur in poſteros: ieiunio impetrauit ⁊ ſacco: de quo ad eundem ruſticum ſcribit idem

Hieronymus dicens.

Achab[l] rex impijſſim⁹ vineā nabute cruore poſſedit ⁊ cū iezabel nō tam coniugio ſibi q̃ȝ crudelitate ꝯiuncta helie increpatione corripiť: ad eundē hec dicit dñs: Occidiſti ⁊ poſſediſti: ⁊ iteꝝ i loco[m] quo linxerunt canes ſanguinez nabute: ibi ligēt ſanguinē tuū. Et iezabel canes comedēt ante muros iezrael[n]. Quod aūt cū audiſſet achab ſcidit veſtimēta ſua ⁊ poſuit ſaccum ſup carnē ſuā: ⁊ ieiunauit ⁊ dormiuit i cilicio. Factus eſt ſermo dñi ad heliam dicēs: qꝛ reueritus eſt achab faciē meā nō inducā malum in diebus eius. Vnum[o] ſcelus ⁊ achab ⁊ iezabel[p] cōmiſerunt: ſed tñ conuerſo achab ad pniam: pena differtur i poſteros: ⁊ iezabel in ſcelere pſeuerans preſenti condēnatur[q] iudicio. Itē Io. chryſoſto. de repatiōe lapſi.

Talis mihi crede talis

---

ruin. vnde ⁊ hic Ambroſius ait: peccatum eſt opus iniquitatis: qꝛ ex iniquitate vt ex cauſa procedit: ſic econtrario bona merita ex charitate prouenire dicuntur. vt. ſ. diſtin. ſecunda charitas. vt mihi videtur. h.

a ¶ Delet. ſ. xj. q. iij. eſtimant. ſ. xxij. q. j. cū renunciatur.

Illud vero.

¶ Caſus. Adhuc ambroſius pſiſtens in excuſatione dauid: cōmendat eum ꝙ obtulit ſe morti pro plebe: vnde ⁊ veniam adeptus eſt. Aliud exēplum moyſi qui ꝓ ſimili facto veniam impetrauit: ⁊ ꝙ pro tali oblatiōe dauid fit adeptus veniam ſui peccati. ſ. adulterij ⁊ homicidij: probat qbuſdaȝ auctoritatibus. ⁊ qꝛ non fecit hoc dolo ſed errore ⁊ non libidine peccandi: ſed cauſa miniſterij occulte a domino ſuppleuit. ⁊ habetur hec hiſtoria. ſ. j. q. iiij. §. item peccato eccleſie.

b ¶ Illud vero.

¶ Caſus. Adhuc pſiſtit ambroſius in excuſatione dauid ⁊ cōmendat eum: qꝛ morti ſe obtulit ꝓ plebe: ⁊ veniam adeptus ē: ſicut ⁊ moyſes impetrauerat veniam pro populo: ꝓterea dauid pctm̃ ſuum nō excuſauit: ſȝ humiliter confeſſus eſt: preterea nō fecit hoc dolo: ſed errore: nō peccandi libidie: ſed cauſa myſterij.

c ¶ Ego rex iſte. ſ. j. q. iiij. §. item peccato. ver. dauid.

d ¶ Moyſes. ſ. di. xlv. diſciplina.

e ¶ Meruit. id eſt obtinuit.

f ¶ Quanto. Argumentum de preſenti magis obligare q̃ȝ votuȝ de futuro. Argu. contra. extra qui cle. vł vo. rurſus. vbi di ꝙ ſimplex votum non minus obligat q̃ȝ ſolēne.

g ¶ De hoc. i. peccato homicidij ⁊ adulterij.

h ¶ Sed vmbra. ſ. xxxj. q. j. §. ſed obijcitur.

Ecce. hec eſt ſexta pars diſtinctionis in qua intendit probare ꝙ etiam boni ⁊ ſancti aliquando cadunt ⁊ reſurgunt. ⁊ hoc probatur per quattuor. c. Ioan. de ſan.

¶ Caſus. Infert Gratianus ex ſupradictis ꝙ ille cuius penitentia commendatur: ⁊ cui per prophetam oſtenditur venia data: poſtea grauiter deliquit in populi numeratione ⁊ iterum poſtea penituit. Achab quoq̃ȝ rex impijſſimus per penitentiam a domino veniaȝ impetrauit.

i ¶ Deliquerit. in populi numeratiōe.

k ¶ Multitudo. ſ. prima queſtione quarta. §. item peccato. ver. item dauid.

Achab rex.

¶ Caſus. Cū achab ⁊ iezabel ab helia grauiter redarguerentur de morte nabute: ⁊ eis grauiter comminatus fuiſſet propheta: ad vocem eius achab penitentiam egit: ⁊ veniam a domino impetrauit. Iezabel vero quia noluit penitere: preſenti fuit condemnata iudicio. Et conſueuit notari hiſtoria. ſ. l. diſtinctione. §. econtra. Quod dicit ibi: ⁊ cum iezabel. cum prepoſitio eſt. iij. reg. xxj

l ¶ Achab. ſ. vigeſimatertia queſtione viij. conueniore. iij. reg. xxj a

m ¶ In loco. id eſt in eadem regione. non enim eſt verum in eodem loco ſingulariter. iij. reg. xxj b

n ¶ Iezrael. ciuitas

o ¶ Vnum. id eſt ſimile.

p ¶ Iezabel. ⁊ ita medicamentum fuit vni ad interituȝ ⁊c. vt vigeſimatertia queſtione quarta nabuchodonoſor

q ¶ Condemnatur. cuȝ iehu precepit eunucho ꝙ eam precipitaret de turri: quia dixerat ei: nunquid pax erit zambri qui interfecit dominum ſuuȝ id eſt filium meuȝ caran. Iezabel ꝓcipitata fuit de turri.

Talis mihi.

¶ Caſus. Dicitur in hoc. c. ꝙ tanta eſt pietas dei ꝙ quemlibet peccatorem etiam ſceleratiſſimum ad penitentiam recipit ⁊ ad ſtatum priſtinum reuocat: ⁊ mercedem tribuit conuerſionis: q̃ȝuis exigue. ⁊ hoc probat auctoritate eſaie ⁊ exemplo achab. Sequens. c. ſicut achab: patet. ⁊ de eo habuiſti. ſupra. in capitulo achab.

a ¶ Spernit. xxvi. q. vi. agnouimus.
b ¶ Perueniat malorum. Poteſt ergo aliqs eſſe ſũme malus: ſed non repente. vt. ſ. di. ij. §. econtrario. ſed certe ſũme bonus nõ põt qs eſſe: nec ſumme malus intentione malicie vel bonitatis: qn alius poſſit eſſe melior vel deterior. nã dicit auctoritas: Supbia eorũ q te oderũt aſcẽdit ſemp. ſz vniuerſitate maloꝝ põt qs eẽ malus: vt referaſ hoc ad ſeptẽ vitia pn cipalia: nã illa ſeptẽ ſimul põt qs cõmittere. Uel dic illũ puenisse ad ſũmũ malorũ cuius deſperabilis ẽ correctio: ita ẽ deſperatus q putat plus deũ offendiſſe q̃z ſibi poſſit remittere: ſicut cain. xx. diſtin. neq;.

Summe mal⁹ aut ſũme bonus qs eẽ non põt.

c ¶ Suſcipit. deus eum. d ¶ Pniaz i. ſatiſfactionem.
e ¶ Nec patitur. diligit enim deus bonũ qđ in peccãte plãtauit. ī. e. pium.
f ¶ Sanaui p pniaz
g ¶ Et conſolat⁹. polyſyntheton id ẽ pluralitas ꝯiũctionũ.

Ezechie. liiij.

h ¶ A cũctis. Sed quõ abſoluit eũ ab oĩb⁹ pctĩs: cũ eius pnia vera nõ eẽt: nõ eñi penitebat niſi vt euitaret mala tpalia vt dicit. c. ſe. Sz dic ꝙ abſoluit eũ, put ſe quit hic: non inducã mala in dieb⁹ ei⁹ vñ expone: peccatis i. penis. vel abſoluit eũ ab oĩbus peccatis. ſ. ab illo pcedentibus: qꝛ cũ p falſos teſtes eũ fecerit ꝯdẽnari piuria ſunt inde ſecuta. arg. ex̃ de teſti. ſicut. Et nota ꝙ ẽ triplex peccatorũ venia. Pria cõſiſtit in pene dilatiõe. Scđa in culpe abolitione: q̃ fit p pniaz. Tertia in culpe ⁊ pene dimiſſiõe: qđ fit p baptiſmũ. de con. ſecra. di. iiij. ſiue. de pma hic. de ſcđa diſ. ij. ſi quis. B.

iij. re. xxj.

S Pctõꝝ venia eſt triplex.

i ¶ Mala. cõmina. ta. alia eniz bene idu xit i dieb⁹ ei⁹.

S ¶ Jcut achab.

eſt erga homines pietas vel: nunq̃ ſpernit[a] penitentiam ſi ei ſincere ⁊ ſimpliciter offeratur: etiã ſi ad ſummũ quis perueniat[b] malorum ⁊ inde tamen velit reuerti: ad virtutis viam ſuſcipit[c] ⁊ libenter amplectitur: facit omnia quatenus ad priorem reuocet ſtatum: ⁊ quod eſt adhuc preſtantius ⁊ eminentius: etiam ſi nõ potuerit quis explere in preſenti ſatiſfaciẽdi ordinem: quantulãcũq; tamen ⁊ quamlibet breui tempore geſtam nõ reſpuit penitentiã[d]. ¶ Suſcipit ẽt ipſam: nec patitur[e] quãuis exigue conuerſiõis perdere mercedẽ. Hoc enim mihi indicat eſaias vbi de populo iudeorum talia q̃dam dicit: Propter peccatũ modice conturbaui eum: ⁊ pcuſſi eum ⁊ auerti faciem meam ab eo ꝯtriſtatus eſt ⁊ ambulauit triſtis: ⁊ ſanaui[f] eum ⁊ conſolatus[g] ſum eum. Euidentius autẽ nobis teſtimoniũ dabit etiam rex ille impius qui cupiditatis ſue qdem predam vxoris nequitia queſiuit: ſed perturbatus ipſius ſceleris immanitate penituit: ⁊ cilitio circundatus facinus ſuum fleuit: atq; ita erga ſe domini miſericordiam prouocauit: vt a cunctis[h] eum abſolueret peccatis. Sicut enĩ ait deus ad heliam: Vidiſti quõ compũctus eſt achab a facie mea: quia fleuit in conſpectu meo: nõ inducam mala[i] in diebus eius. ¶ Jtẽ Gre. in homilia. x. ſup Ezechielẽ.

Sicut achab rex iniquus a propheta rephenſus dum contra ſe diuinam ſententiam audiſſet pertimuit: ⁊ i magno merore deprehenſus eſt: ita vt prophete ſuo dominus diceret: Nõne vidiſti achab humiliatũ coram me? quia ergo humiliatus eſt mei[k] cauſa: non inducam mala in diebus eius. Jn quibus domini verbis penſandum eſt quomodo ei in electis ſuis meror amaritudinis placeat: qui amittere timent deum: ſi ſic ei ⁊ penitentia in reprobo placuit: qui timebat perdere preſens ſeculum: aut quomodo gratia ſit ei ſpontanea afflictio pro culpis in eis qui placent: ſi hoc ad tempus placuit ⁊ in illo qui diſplicebat. ¶ Niniuite quoq; quos dominus in euãgelio cõmendat: penitentiam egerunt in predicatione ione: ⁊ ex miſericordia domini indulgentiam conſecuti ſubuerſionis interitum ſubterfugere meruerũt. Sz[l] qualiter poſt acceptam veniam achab vixerit: textus libri regum declarat: de quo etiam ſcribit Ambro. ꝙ iezabel vxor eius cuius inflammabatur arbitrio: cor eius cõuertit: ⁊ nimijs ſacrilegijs execrabilem facit: ⁊ hunc penitentie eius effectum reuocauit. De niniuitis autem in principio ione ſcribit Hieronymus.

Sicut ait herodotus[m] niniue a rege medorum ſubuerſa[n] eſt regnante apud hebreos ioſia. Unde patet illam predicante iona ex penitentia meruiſſe veniam: ſed qꝛ poſtea ad vomitum redijt ex ira dei ſubuerſam fuiſſe. Jtem in principio Naum.

Naum[o] prophetam ante aduentum regis[p] aſſyriorum[q] qui populum iſrael captiuum in ſuas regiones tranſtulerat fuiſſe: hebreo

k ¶ Mei cauſa. timoris. Et ita videtur ꝙ ſolo amore ſ[illegible]ue timore qs poſſit veniã cõſequi: ſm ꝙ ſonare videtur illa auctoritas: Seruite dño in timore ⁊c. Sed ꝯ: nõne talis eſt malus: ergo nihil boni meretur? Argu. l. diſ. vt cõſtitueretur. vbi dicit̃ ꝙ q aio recuperãdi honorẽ ſuper hoc agit penitẽtiã ⁊c. Jtẽ vera nõ eſt penitẽtia: que nõ fit ex fide p dilectionẽ operãte. vt. ſ. e. ſi aplus. Jã reſponſum eſt ad hoc in glo. ſed quõ.

¶ [illegible] ¶ Caſus. Probat Gratianus ꝙ poſtq̃z aliquis egerit veram penitẽtiã põt poſtea criminaliter peccare. quod probat exẽplo niniuitarum q ad predicationẽ ione penitentiam egerant: ⁊ tñ poſt ea criminaliter peccauerunt. Jdem ẽt dicit de achab ⁊ iezabel.

l ¶ Sed qualiter. Oſtenſo qualiter achab ⁊ niniuite veram egerunt penitentiam: oſtendit q̃liter poſtea peccauerunt mortaliter.

S ¶ Jcut ait. ¶ Caſus. Probat hiero. in hoc. c. ꝙ niniuite per penitentiam veniaz meruerunt: ſed qꝛ poſtea peccauerunt vt herodotus hiſtoriographus narrat ciuitas eorum poſtea eſt ſubmerſa.

m ¶ Herodot⁹. hiſtoriograph⁹ qdã.
n ¶ Subuerſa eſt. a medis.

N ¶ Aum prophetam.

¶ Caſus. Jdem fere dicitur hic quod dictum eſt in. §. niniuite. Caſum formabis: quia facilis eſt: ⁊ eſt prologus hiero. ſuper naum. Jtem in principio naum verba ſunt Gratiani. ſequẽs. §. item quod patet.

o ¶ Naum. verba hieronymi.
p ¶ Regis. ſcilz ſalmanaſar.
q ¶ Aſſyriorum. Aſſyriorum metropolis erat niniue.

a ¶ Traditio. ſic conſtrue. traditio hebreorum confir | mat naum fuiſſe prophetam ante ad ⁊c.
b ¶ Judicium. ſ. ꝙ captiuarentur a medis.
c ¶ Elocut⁹. ſ. naū: q de niniue ꝓphetauit ſicut ⁊ ionas.
d ¶ Zelās. i. exactor caſtitatis: ſi q̄ violat īmittit penam vt ſic reuocet ad caſtitatem. vnde ſequitur: vlciſcens ⁊c.
e ¶ Ulciſcēs. vox ꝓphete deū laudātis q đ de aſſyrijs vltus eſt iniuriaȝ populi ſui: quia captiuati ſunt a medis.

¶ Item ꝙ frequenter. Hec eſt ſeptima ps diſtinctiōis: in qua ꝓbat ꝙ non tm̄ ſepe: ſȝ frequēter peccans ⁊ penitens hȝ veniam. Joan. de ſa.

Adhuc inſtant. ¶ Caſus. Dicebat qdā heretici: ꝙ de⁹ poſt baptiſmum tm̄ ſemel dat veniā ꝓ pcō: vñ ſi qs egit pniaȝ: ⁊ illā voluerit iterare: inutilis erit. Et errorē ſuū ꝯfirmabāt duab⁹ rōnib⁹. Prio: q ſi de⁹ totiēs pctā dimitteret q̄tiens hō peccat videret pctā diligere. Scđo: q nō legitur in euangelio ꝙ chr̄s bis illuminauit aliquē cecuȝ vel bis ſuſcitauerit aliquem mortuū: ex q̄ colligūt ꝙ de⁹ bis eidē hoi eadē pctā nō dimittit. Jſtū ergo errorē h̄ reprobat oñdēs ꝙ q̄tiens hō penitet totiēs dñs pcā dimittit. Et qđ prio loco iducūt heretici dicit nō valere: in eo náq̄ȝ ꝙ de⁹ eſt paratus pctā deſtruere: appet eum odire: ⁊ nō diligere pctā. Itē lȝ chr̄s non bis illuminauerit aliquē: vel bis nō ſuſcitauerit: tñ q̄nq̄ȝ vno tpe mūdauit leproſum alio tpe illuminauit cecū. ex q̄ colligitur ꝙ eideȝ hoi bis pctā dimittit: ſi enīȝ chr̄s q ſe dicit medicū ſepius non curaret egrotū: minor eēt medico tpali q ſepi⁹ nouit egrotū

rum traditio[a] confirmat: ſi q dē in fine huius lectiōis predicti regis aduētum idem ꝓpheta annunciare monſtrat. Sȝ cum habitatores niniue Iona interitum ciuitatis predicante: ne diuina ira denunciatū interitum ſuſtinerent: peccatorū ⁊ impietatis penitentiā egiſſent: accepta penitētia dei miſericordia grauioribus ſe criminibus īplicuerunt: q̄ de cauſa memoratus ꝓpheta ſpiritusancto plenus iudicium[b] dei annuncians: ita eſt elocutus[c]: deus zelans[d] ⁊ vlciſcens[e] dominus.

¶ Item ꝙ frequenter venia penitēti preſtet: teſtatur Auguſtinus in libro de penitentia: ſcribens cōtra quoſdam hereticos qui peccantibus poſt baptiſmum ſemel tantum dicebant vtilem eſſe penitentiam: contra quos Auguſtinus ſcribens dixit.

Adhuc inſtāt perfidi[f] q̄m ſapiunt[g]: pluſq̄ȝ oporteat[h]: nō ſobrij: ſȝ excedētes mēſurā: dicunt enī ⁊ ſi ſemel peccātibus poſt baptiſmum valeat pnia[i]: non tñ ſepe[k] peccātibus ꝓderit iterata aliogn remiſſio ad pc̄m eſſet incitatio. Dicūt enī quis nō ſemp peccaret: ſi redire ſemper poſſet? dicūt enīȝ deū incitatorē mali: ſi ſemp penitētib⁹ ſubueniret ⁊ etiā ei placere pctā quibus preſto ē gratia[l] ſemp. Errant aūt: immo ꝯſtat ei multū peccata diſplicere q ſemp preſto eſt ea deſtruere: ſi enīȝ ea amaret: nō ita ſemp deſtrueret: ſȝ cōſeruaret: atq̄ȝ vt ſua munera foueret: ſemp deſtruit peccata q̄ inuenit: ne ſoluat[m] quod creauit: ne corrūpatur quod amauit. Sumūt occaſionem hypocrite iſti ex factis domini: quē enim cecū bis illuminauit? quē leproſum bis mūdauit? quem mortuuȝ bis ſuſcitauit: nō lazarum quem dilexit: non filiū vidue quē miſertus matri ſue reddidit: non filium diſſipatorem legitur bis ſuſcepiſſe: non filiam abrae bis a demonio liberaſſe: in nulla pſona iterauit factum docēs (vt aiunt) a dño non ſepe fieri remediū. Dixit mulieri: vade ⁊ amplius noli peccare: ne quid tibi deterius contingat: promittēs penam non amplius veniā.

¶ Quod aūt multos[n] cecos ⁊ in diuerſo tpe illuminauerit: ⁊ multos debiles confortauerit: oñdit in diuerſis illis eadē ſepe peccata[o] dimitti: vt quem prius ſanauit leproſum: alio tēpore illuminet cecum: ideo enīȝ tot ſanauit febricitātes: tot languidos: tot claudos: cecos ⁊ aridos ne deſperet de ſe peccator: ideo nō ſcribitur aliquem niſi ſemel ſanatuȝ[p] vt quiſquis timeat iungi peccato. Videmus adhuc quotidie in eccl̄ia ſepe febricitātes: ſepe languidos: ſepe paſſiōibus captos ſepe liberari: vt appareat totiens opus miſerantis: quotiēs cōfeſſio fit penitentis: quomodo enī corpus qđ vilius[q] eſt ⁊ ab ipſo diſſimilius[r] ſepe ſanaret: ⁊ animā digniorem ⁊ redemptam[s] non totiēs liberaret? medicuȝ ſe vocat ⁊ nō ſanis: ſed male habentibus opportunum[t]: ſed q̄lis hic eſſet medicus qui malum iteratum neſciret curare. Medicorum enim eſt infirmuȝ centies[u] curare: qui ceteris minor eſſet ſi alijs poſſibilia ignoraret: memor eſt ſui qui

curare. Supponit ergo exēpla auctoritates ⁊ introducit rōnes p quas ꝓbat ꝙ chriſtus eidē ſepius pcā dimittit.
f ¶ Perfidi heretici.
g ¶ Sapiunt. id eſt inquirunt.
h ¶ Oporteat. ille dī plus ſape q̄ȝ oportet ſape: q diuinū ꝯſiliū nimis alte ꝑgrit ⁊c. vt extra de here. cum ex iniūcto. ⁊ xliij. di. ſit rector.
i ¶ Penitentia. ſ. di. xxiij. qui eps.
k ¶ Sepe. ſ. e. diſt. iij. §. ſȝ vba. c. ſane. ⁊. ſ. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta.
l ¶ Gra. i. p gſam.
m ¶ Soluatur. per mortale pctm̄: ex hoc collige mala nō eē creata iuxta illđ: Deus creauit oia. ꝑter pctā. vt dixi. ſ. e. ille rex tantus.
n ¶ Qđ aūt multos. lȝ ꝓgreſſus Au. non videat efficax pōt tñ lege ꝯfirmari nā dicit lex ꝙ id qđ in duab⁹ pſonis recipit: hoc ēt in eadeȝ pſona recipiēdum eſt. ff. ſi cer. pe. l. ſingularia. ar. viij. q. j. in ſcripturis. q ibi ex pſona eſaie ⁊ hieremie oñdit ꝙ vna q̄q̄ȝ pſona q̄ eligitur debeat facere: hoc tñ de vna ꝓbat: q qui prius leproſuȝ mūdauit poſt ea cecuȝ illuminauit.
o ¶ Peccata. i. penas peccatorum.
p ¶ Sanatū. de eadē infirmitate. plene enī curauit de ea de q̄ curauit. vt. J. e. ſūt plures. ſȝ h̄ prio curauit leproſū poſtea cecū ſemꝯ curauit
q ¶ Qđ vili⁹. Arg. ſ. di. xxxviij. ſedulo ſ. xxiiij. q. iij. ſi hēs.
r ¶ Diſſimili⁹. nā corpus ſola ē eēntia ſīle deo: aia vo in plib⁹: q eēntia ⁊ rōnabilitate. argu. ſ. e. diſt. ij. principium.
s ¶ Redēptam. ſanguine chriſti.
t ¶ Opportunum. i. vtilem.
u ¶ Centies. artis poſſibilitate: aīs nō q̄ȝ cēties ꝓ eodē ſalario ſi cēties recidit.

Lu. xv. c. ma. xv. c

Pcā nō ſūt a dō creata.

Jo. viij. q

Aīa pl⁹ ſīſtudis hȝ cū deo q̄ȝ corpus.

mar. ij. c

Eze. xxxiij. c

uauerit:vel an toti/
ens ꝯſtituéda ſūt ſa
laria: q̄ties ſūt cura
tiões:nec eni vnam
penā bis idulget:im
mo ſingulas idul/
Mat.x.v. gétias ſingule ꝓue/
niūt pene.vt.ff.e. qp
pe.ſufficit ſemel iſir/
mū curaſſe. arg.ff.
de ſolu.q res.§.are/
am.Arg.ↄ.ſ.e.di.ij.
q̄rédū.ꝛ.c. q: radix.
Job.ij.g. nec vtiq͂ꝫ liberaꝉ q
nō plene liberaꝉ.ff.
e.ſūt plures.ff.de in
terro.ac.de etate.§.
nihil.ſ.diſtinctio.j.
diuoꝛtium.ꝯtra.
a ¶ Excluſit.ſ. xix.
diſtincti.ſi romano
rum.argu.ſ.xxviij.
q.j.idolatria.
b ¶ Confitebor.vocā
do eū ad regnū: ve/
nite bn̄dicti ꝛc̄.
c ¶ Fecit. q: ↄdixit
ante forte domino.
d ¶ Omnem.per di
lectioné ei adherété.
e ¶ Sedétem.ꝓus.
j.co.xiij.a f ¶ In tenebris .i.
in peccatis.
g ¶ Nullā.ſ.di.xix.
ſi romanoꝝ.ſ.e. di
ſtinctio.j.§.alij.c.ne
mo poteſt.
h ¶ Per epiſtolas.
Joā.xx.f. ſ.per primam.
i ¶ Teſtaꝉ. in ſcd̄a
epl'a ad coꝛinthios.
vbi dixit: Predixi
eniꝫ ꝛ ꝓdico vt pn̄s
bis ꝛ nūc t'tio abſés
k ¶ Semp. ſepténa
rius enim nume/
rus vniuerſitatis é.
l ¶ Seducti.ſ. diſ.
ij.§.itē opponiꝉ. ꝛ
c.ſi eni inqt. eo eniꝫ
ꝙ pctōres nos eé nō
credim⁹:deteri⁹pec/
Jaco.iij.a. cam⁹.ſ.di.xlv.lꝫ ple
Job.xv.b. rūq͂ꝫ.ꝛ.c.vera iuſti/
ſm aliā lit tia.ſ.diſt.xxv.§.nūc
teram. autem.ff.de confec.
diſt.iiij.firmiſſime.
m ¶ Jactare.cū ſit
ſcriptum: Si dixeri
mus q: pctm̄ nō hē
j.co.iiij.a. mus noſipſos ſedu
cim⁹.ſ.e.di.ij.ſi eni
n ¶ Eſſe pt.de ꝯſec.
diſt.iiij.a puulo.ↄ.
nā ibi dr̄ ꝙ pctō nō
cōmoꝛiꝉ babtiꝫat⁹:
ergo nō é in eo. ſed
dic eé non pt.i.non

ꝓmiſit: Nolo moꝛtē pctōꝛis
ſed vt conuertatur ꝛ viuat:
quem eni peccatoꝛem exclu/
ſit^a q omnibus pꝛomiſit idul
gentiam? Alijs quoq͂ꝫ ꝓmiſ/
ſionibus declarat: Qui me
ꝯfeſſus fuerit coꝛam homini
bus.i.oīs quātuſcūq͂ꝫ ꝛ quo
tiens peccatoꝛ cuiuſcūq͂ꝫ oꝛ/
dinis: ꝛ ſi fuerit ſacerdos cō
fitebor^b ꝛ ego eū coꝛam pa/
tre meo. ¶ Naꝫ quicūq͂ꝫ in
uocauerit nomē domini: id
eſt ſm ꝙ noiatur dominus:
id eſt q inuocauerit eum ad
ſe ſeruiēdo ꝛ non contradicē
do vt foꝛſitan ſepe fecit^c: oīs
id eſt quicūq͂ꝫ ſit ille peccatoꝛ
ſaluus erit: omnē^d enim ani
mam iſte ꝓmiſſoꝛ ſaturauit
bonis: etiā ſedentem^e in tene
bꝛis^f ꝛ vmbꝛa moꝛtis: nullā^g
excipiens aiam. Hunc magi
ſtrum intellexit diſcipulus il
le q coꝛinthios p epiſtolas^h
ſuas voluit coꝛrigere: ꝛ (vt i/
pſe teſtatur^i) ter in lr̄is eos
coꝛrexit. Opoꝛtebat eni vt q̄
tiens videbat eos cadere: to
tiens iuuaret eos reſurgere.
Memoꝛ eni erat illius qui
dixerat: Quoꝛuꝫ remiſeritis
peccata: remittūtur eis. Sci/
mus autē ꝛ pꝛimos patres ꝛ
in omni tēpoꝛe eccleſiaꝫ dei
ſemp^k: id eſt vſq͂ꝫ ſeptuagieſ/
ſepties: qd̄ eſt ſemp peccata
dimittere: quā poteſtateꝫ iſti
ab eccl'ia auferre conantur:
opoꝛtet eni eccleſiā ſic crede/
re qui ꝯfitentur ſe ſepe pecca
re. Negant eni veritatem ſe/
ducti^l qui ſe abſq͂ꝫ pctō au/
dent iactare^m. In multis eni
offendimus oēs: nec infans
vnius diei abſq͂ꝫ peccato ſup
terraꝫ eſſe poteſt^n. Quapꝛo
pter eliminādus eſt ab eccle
ſia: qui vnq͂ꝫ penitentibus ne
gat indulgentiam. Non eniꝫ
inquirit qd apoſtolus ſenſe/
rit qui dixit: Nihil mihi con
ſcius ſum^o: ſed non in hoc iu
ſtificatus ſum: ſciens etiaꝫ iu
ſtis peccata ſolere continge/
re: non ſe confirmabat abſ/
qꝫ peccato: q ſe cognouit in/
diſſolubili vinculo charita/
tis iunctum chꝛiſto: niſi eniꝫ
ſciret iuſtos ſepe venire ad
veniam: quomodo dubita/
ret^p ſe peccare qui ſi ſciebat^q
ſe ſpiritum dei habere: ꝛ in/
tentione mundiſſima ei ſer/
uire. Cur enim dominus pe
tri pedes lauiſſet: ꝛ eccleſiaꝫ
hoc idem docuiſſet: niſi quo/
niam quotidiana eſt offen/
ſio: opoꝛtet vt quotidiana ſit
remiſſio? Cur docuiſſet oꝛā/
tes dicere: dimitte nobis de/
bita noſtra: niſi ipſe miſeri/
coꝛs ꝑſeueraret qui nos ab
hac petitiōe non vult deficere
Itē Au. ad macedonianū.
Intantum hominum ini
quitas aliquādo pꝛogre
ditur vt etiam poſt actam pe
nitentiam poſt altaris recon
ciliationem vel ſimilia vel
grauioꝛa cōmittant: ꝛ tamen
deus facit etiam ſuper tales
oꝛiri^r ſolem^s ſuum: nec min⁹
tribuit: q̄ antea tribuerat
largiſſima munera vite ꝛ ſa
lutis: ꝛ q̄ꝫuis eis^t in eccleſia^u
locus humillime^x penitentie
non concedatur: deus tamē
ſuper eos patientie ſue non
obliuiſcitur. Ex quoꝛuꝫ nu
mero ſi quis nobis dicat:
Dicite: virum aliquid mihi
pꝛoſit ad vitam futuraꝫ: ſi in
iſta vita illecebꝛoſiſſime vo/
luptatis blandimenta contē/
pſero: ſi me penitendo ve/
hementius q̄ꝫ pꝛius excruci/
auero: ſi miſerabilius inge/
muero: ſi fleuero vberius: ſi
vixero melius: ſi pauperes
ſuſtentauero largius: ſi cha/
ritate (que operit multitu/
dinem peccatoꝛum) flagra/
uero ardentius: quis vete/
rum ita deſipit: vt huic doi
dicat: nihil tibi iſta impo/
ſterum pꝛoderunt? vade ſal
tem huius vite ſuauitate fru
ere: auertat deus tam ina/
nem ſacrilegāq͂ꝫ dementiaꝫ.

poteſt incipere eé.ar
gu.de ꝯſe.di.iiij.fir/
miſſime.é tn̄ ſupfi/
ciale ar.ꝙ hic iducit
nec iſans vni⁹ diei
ꝛc̄.cum agatur tm̄
hic de actuali pctō.
o ¶ Nihil mihi cō/
ſci⁹ſū.i.nulli⁹ moꝛ
taꝉ pcti ꝯſciētiā hēo:
ipſe eni dicebat: ago
ꝙ nolo.ſ.di.e.inter
hec.xi.q.iij.ſenti.ꝛ.c.
inꝉ v̄ba.ↄ.Sol. hic
dicit in ꝑſona perfe/
ctoꝝ ibi de iperfectis
vel dic nō in hoc iu/
ſtificat⁹ſū: q: pt ſur/
ripe veniale.i. nō ex
hoc.vt.ff.e.ſi qs ha/
bēs.ff.diſ.vij.null⁹
expectat. Uel dic ni/
hil mihi ꝯſci⁹ ſum.
quo ad moꝛtale: nō
tamē in hoc ꝛc̄.
p ¶ Dubitaret. nō
tn̄ dixit dubitabit.
ſꝫ iō hoc dicit: ne da/
ret alijs dubitandi
occaſionem.ſ. diſt.
j.q̄ꝫobꝛem.
q ¶ Sciebat. ꝛ ita pt
ſcire ſe aliqs habere
charitatem.ſ.j.qō.j.
teneamus.ff.diſtin.
iiij.ſi ex bono.
Intantū. ¶ Ca/
ſus. Dr̄ ꝙ in
tātuꝫ q̄nq͂ꝫ malitia
hoium ꝓgrediꝉ: vt
poſt pniam de pctis
ſuis pctā ſimilia vel
grauioꝛa cōmittāt:
ꝛ tn̄ deus ſuper eos
facit oꝛiri gratiam
compunctionis: ꝛ
per penitentiam eis
veniaꝫ tribuit non
minus q̄ ante. Sꝫ
ſm ꝯſuetudinē q̄ruꝫ
dā eccliaꝝ. ſolēnis pe
nitentia eis non cō
ceditur ſecundo: ꝛ
hoc pꝛobat per neceſ
ſariam pꝛobationē.
r ¶ Oꝛiri. in ſplen
doꝛe gratie ſue.
ſ ¶ Solem ſuuꝫ.i.
grām cōpunctiōis.
t ¶ Eis .i. taꝉr pec/
cantibus.
u ¶ In eccl'ia.vbi' eſt
taꝉ ꝯſuetudo: ꝙ ſolē
nis pnia nō itereꝉ.
x ¶ Humillime .i.
ſolennis pnie.i. ſue
mie: lꝫ ſemel iā iun
cta ꝛ ſuſcepta fuerit.

¶. Siue aűt. hec eſt octaua pars diſt. in qua oſtendit q̄ ſit vera pnia ⁊ que ſit falſa: ⁊ φ ſemp vere penitenti datur indulgentia: ſed falſe nunq̄ȝ datur: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ ſeptem c. Jo. de ſa. ¶ Caſus. Adhuc. G. improbat ſententiam dicentium poſt baptiſmum penitētiā ſemel tm̄ eſſe vtilem ſiue dicāt de prima ſiue de vltima: nam ipſi heretici diuerſi ſunt inter ſe quidaȝ eniȝ dicunt poſt baptiſmum tm̄ penitē tiam primam eſſe vtilē: alij tm̄ vltimā. Sed vtraqȝ opinio obuiat auctoritati: que ſepe penitenti veniam repromittit. Que autem ſit vera pnia cui venia cōceditur: ⁊ que ſit falſa cui negatur: ꝓbatur per ſequentia c. Sed adamantius .i. origenes in. ſ. c. ⁊ eſitius in. ij.

✠ ¶ Siue[a] aűt quis dicat primā tm̄ pniam poſt baptiſmū vtilē eſſe non ſequētē: ſiue cōtēdat qs vltime tm̄ veniā dari nō precedēti: ſemp tm̄ auctori aduerſaꝛ: q̄ ſepiſſime veniaȝ penitenti repromittit. Que autez ſit vera pnia cui venia nunq̄ȝ negaꝛ: ⁊ que ſit falſa cui nunq̄ȝ indulgētia ꝓmittitur: adamātius[b] ⁊ eſitius ſup leuiticum[c] teſtanꝛ. Adamātius

Inter[d] hec hircū[e] q oblatus fuerat[f] exuſtum[g] ⁊c̄.

a ¶ Siue autē. Adhuc reprobat ſniam dicētiuȝ poſt baptiſmū ſemel tm̄ pniam eſſe vtilē: ſiue dicant de prima: ſiue de vltima: ſic enim ⁊ ipſi heretici diuerſi ſunt inter ſe: qdā enim illoꝝ dicūt poſt baptiſmū nullā eſſe penitentiā vtilē niſi primā: alij dicunt nullam eſſe vtilem: niſi vltimam: quaꝝ vtraqȝ obuiat auctoritati: qua ſepiſſime venia petenti ꝓmittiꝛ: ⁊ inde ſūpta occaſione oñdit auctoꝛ b[9] adamātij ⁊ eſitij: q̄ ſit vera pnia ⁊ que falſa.

b ¶ Adamantius .i. origenes: erat ei enim ⁊ hoc nomē: prout in eccleſiaſtica hiſtoria reperitur.

c ¶ Sup leuiticū. Legiꝛ in leuitico φ aaron ꝓ pctis populi offerēs mactauit hircū: ⁊ ptē dñi poſuit ſuper altare ⁊ ecce ignis egreſſus a dño deuorauit holocauſtuȝ: ⁊ adipes q̄ erāt ſup altare: arreptis autez nadab ⁊ abiud filij aaron thuribulis ſuis poſuerunt ignē ⁊ incēſum deſup offerētes corā dño ignē alienū: qd̄ eis p̄ceptū non erat: egreſſuſqȝ ignis a dño deuorauit eos ⁊ mortui ſunt corā dño. Juſſitqȝ moyſes miſael ⁊ eliſaphan ⁊ filios oziel patrui aarō portare cadauera eoꝝ ext̄ caſtra: ⁊ cōgruo honore ſepelire. dixitqȝ ēt moyſes ad aarō ⁊ filios ei[9]: vt tollerēt ptes ſuas de hoſtijs ſalutarib[9] ⁊ oblatis ꝓ pctō: q̄rū ſanguis nō erat oblat[9] in tabernaculū ⁊ comederēt eas: ⁊ cū quereret hircū oblatū ꝓ pctis p̄ncipis inuentus eſt exuſtus: cunqȝ ſup hoc iratus moyſes icrepauit aaron ⁊ filios ei[9]: excuſaꝛ ſe aaron dicēs: mihi accidit qd̄ vides: q̄ſi ex pturbatione ai factū eſt hoc: locut[9] eſt aűt moyſes ad aaron ⁊ eleaçar ⁊ itamar filios eius q reſidui erāt: tollite ſacrificiū qd̄ remāſit de oblatiōe dñi: ⁊ comedetis illud abſqȝ fermēto. ſ. ext̄ nee doctrine: q̄ ſctāſctōꝝ eſt: comedetis eū i loco ſctō: qd̄ datū ē tibi ⁊ filijs tuis de oblationib[9] dñi: ſicut eſt p̄ceptū mihi. Jtē ſup leuiticū die octauo erecti tabernaculi ceperunt offerre aaron ⁊ filij eius moyſes eni ſeptē dieb[9] cōtinuis officiū ſacerdotis cōpleuerat: ⁊ tűc ceſſauit: eodē die miſſus ē ignis celit[9] q ſacrificia cōſūmpſit: qqȝ iugiter ē obſuat[9] vſqȝ ad trāſmigrationē babylonis: nec licebat aliū ignē apponere ea die cū alijs oſtijs q̄s acceperat a pplo. Aaron obtulit ēt hircuȝ de q̄ hic hr̄ mētio: q tot[9] erat a ſacerdotib[9] deputat[9]: ⁊ ab eis tm̄ in loco ſctō deputat[9] ad comedēdū: intulerűt ergo nadab ⁊ abiud ignē alienū: moyſes tm̄ p̄mis ſeptem dieb[9] igne terreno vſus fuit: ſed dñs p̄cepit ei amouere terrenū: q2 eo die apparebat ignis celitus miſſus.

Inter hec. ¶ Caſus. Tangitur hic hiſtoria que in leuitico inueniꝛ: Legitur eni in leuitico φ aaron occidit hircū ꝓ pctō p̄ncipis vel pplī: ⁊ de adipe ⁊ reticulis holocauſtū fecit dño: filij aűt aaron: nadab: ⁊ abiud: acceptis thuribulis ſuis poſuerűt ignē alienū vt adolerēt incēſum: egreſſus ignis a dño occidit eos. Moyſes autez p̄cepit corpa ſepeliri: ⁊ p̄cepit aaron ⁊ ſupſtitibus filijs. ſ. eleaçaro ⁊ ithamar: vt ſumerēt ſinguli port iōes de oblato hirco ⁊ comederēt in ſctāſctōꝝ: q2 eius ſanguis non erat illatus in tabernaculo: ſm̄ qd̄ p̄ceptū erat ſ. vt de ſanguine hirci occiſi tangerenꝛ ⁊ linirenꝛ cornua altaris: ⁊ reliquū inferreꝛ in vas tabernaculi. Jnter hec hircū qui oblatus fuerat cuȝ q̄reret moyſes exuſtuȝ reperit: ⁊ cepit icrepare aaron: q excuſauit ſe dicēs: mihi accidit qd̄ vides ex pturbatione animi: qd̄ cuȝ audiſſet moyſes: recepit ſatiſfactionē. hāc ergo hiſtoriam myſticat hic adamantius. Jn p̄ncipio oſtēdit φ pauci ſunt q veraȝ agunt pniam: nā pp pudorē tpalē ſubtrahűt ſe a confeſſione: plus ꝯſiderātes p̄ſītia: q̄ȝ futura: plus tpalia: q̄ȝ eterna. Poſtea ſupponit qd ſignificat φ moyſes iratus ē qñ inuenit hircū exuſtū. moyſes ſignificat prelatū vel chriſtū: ⁊ filij eius ſacerdotes. hircus affectū chriſtiani: q ille ſus debet pſeuerare. ignis ſignificat qd̄libet mortale pcm̄. Jraſcitur ergo moyſes: qñ hircū inuenit exuſtū: qm̄ prelatus eccl̄ie vel chriſtus turbaꝛ: qñ mortale pctm̄ deſtruit in hoīe affectū ⁊ dilectionē quā habebat. Poſtea ſupponit: q2 ignē alienum .i. mortale pctm̄ qlibet debet fugere ⁊ querere ignē ſanctiſpiritus qui ſiccauit ſanguine emorroiſſe: ſiccauit culpā latronis: lauat ⁊ ſanat ſimpliciter cōfitentes. Preponderant iſti homines. Jntendit: futuris: dicendo: cras quoqȝ fiet idē. Uel intendit .i. intendere debet vere penitens. Lex .i. legiſlator. ſ. moyſes vel chriſtus: nec in eo poſſunt. ſ. ſacerdotes. — cui. x. d

d ¶ Inter hec hircum qui oblatus fuerat. pro peccato principis: cum quereret moyſes: exuſtū reperit: iratuſqȝ cōtra eleaçar ⁊ ithamar filios aaron q remāſerunt ait: cur nō comediſtis hoſtiā pro pctō in loco ſctō: q ſctāſctōꝝ eſt: ⁊ data vobis. q. d. cur nō feciſtis celebrē pniam pcti cōmiſſi in loco ſancto .i. in eccleſia: vt portaretis multitudinē iniqtatū ⁊ rogaretis pro ea in conſpectu dñi: p̄ſertim cū de ſanguine illius nō ſit illatum intra ſanctaſctōrū: ⁊ comedere debetis ea in ſanctuario ſicut preceptum eſt mihi? Rñdit aaron oblata eſt hodie victima ꝓ pctō ⁊ holocauſtū corā dño: mihi aűt accidit qd̄ vides: quaſi ex perturbatione animi factū eſt hoc: qūo potui comedere coram dño mēte lugubri in cerimonijs: quod cum audiſſet moyſes: accepit ſatiſfactionem. — hircus ꝓ pctō p̄ncipiſ oblat[9] non fuit a filijs aarō comeſtuſ

d ¶ Inter hec hircum. ¶ Caſus. In hoc. c. myſticat adamātius ⁊ eſitius in ſequēti. c. hiſtoriā illā leuitici de hirco oblato: q2 ꝑ moyſen intellige chriſtū: ꝑ aaron ⁊ filios eius ſacerdotes: ꝑ hircū: pniam ſiue aiam: per ignē alienū vitia: ꝑ nō alienū virtutes vel gratiam ſpirituſſancti. Primo ergo ponit materiā loquēdi de pnia. ſ. verba leuitici. Scdō oſtēdit φ raro penitet qs digne: q2 obſtat verecūdia ⁊ amor reruȝ p̄ſentiū: ⁊ q2 natura prona eſt ad malū: ſic impetus peccandi ſuperat rōnē. Tertio alludēdo hiſtorie: dicit φ peccata ſacerdotes per penitentiam debent delere: que tm̄ ficte penitenti non eſt iniungenda. Quarto dicit: φ qui offert ignem alienum .i. vitia: exuritur ab eo: qui aűt mūdari deſiderat: offerat ignē ſpūſſcti. — hirci oblati hiſtoria qd repreſentet.

d ¶ Inter hec. id eſt dum hec deferuntur extra caſtra ſepelienda. ſcilicet nadab ⁊ abiud: quos preceperat moyſes honore congruo ſepeliri.

e ¶ hircum .i. peccatorem vel oblationē penitentie.

f ¶ fuerat. quando penitentia fuit iniuncta.

f ¶ fuerat moyſes exuſtū reperit ſupple: alij habent hircus: ⁊ tunc ſupple exuſtus repertus eſt a moyſe.

g ¶ exuſtū. vitijs: q2 nō bn̄ penituit .i. non vere.

a Nō peccare. Uere exuſtio hirci ſuffocationē pnie per aduenientē culpā ſignificat: nā nō peccare ⁊c. ⁊ ſic ꝯtinuat.
b Natura.i. vitiū quod pro natura inoleuit: vel natura ipſa. ſ. e. ſcti. alſ eſt ver. c. ille rex. ſ. xij. q. j. c. j.
c Futura. Qꝫ futurū deſpicit ⁊c. vt dixi. xlvij. di. oīs.

a In ſanctaſanctorum.i. in eccleſia.
b Sacerdotes.id eſt eleazar ⁊ ithamar filios aaron.
c Reſpondit. Hoc reſpondiſſe itelligitur cum dixit: mihi accidit quod vides ⁊c.
d Aaron. prelatus.

d Moyſes.i. chriſtus. alludit ad id qd cum moyſes q̃reret hircū oblatū inuenit eū exuſtū. ſ. animā pctō ſuffocatā vel penitentiam annihilatam.
e Uacuā. a pctō.
f Exuuias.i. idumenta.
g Nuda.i. denudata per confeſſionem: alſ munda.
h Diſcedat. ab hac vita.
i Impetus. vitiorū deſignatus p ignē impetuoſe miſſū.
k Innocentiā. ſ. di. i. ponderet.
l Uelox. vtpote ſine diſcretiōe agēs.
m Suggerit. ei. ſ. qui cum diſcretiōe vult agere.
n Iudicat.i. delibrat.
o Pigra. q. d. piger eſt hō ⁊ verecūdus ad penitēdū.
p Pudore. quia pudor eſt ea amittere.
q Premitur.i. reprimitur.
r Intēdit.i. intēdere debet. vel intendit: quaſi conferens ſecum q ea que promittuntur incerta ſunt: ⁊ ita ſpes illorum ſera: aut nulla eſt. xlvij. di. oīs.
ſ Interim. dum ſc' eſt piger: ⁊ dum cogitat de futuris.
t Impudentia. ad mala facienda.
u Affectus. penitendi.
x Exuritur. ſicut hircus ab igne.
y Eam. ſ. penitentiam per hircum ſignificatam. ⁊ alludit ad factum moyſi. B.

Non peccare[a] ſolius dei eſt: emēdare ſapiētis: ſed raro inuenias q ſe corrigat: rara cōfeſſio peccati: rara pnia repugnat natura[b] ⁊ verecūdia: q2 obnoxia eſt culpe oīs caro: ⁊ quiſqs erubeſcit peccatū ſuū cōfiteri: dū magis pſentia cogitat: q̃ futura[c]: vult enim moyſes[d] pctī vacuā[e] reperire animā: ⁊ vt exuuias[f] erroris deponat: ⁊ culpe nuda[g] ſine pudore ſui erroris diſcedat[h] ſed vbi irrationabilis ipet⁹[i] preuenit: ⁊ flamma celerrimi mot⁹ exurit animā: depaſcit eius innocētiā[k]: prepōderant enī futuris preſentia: ⁊ ſeriīs iocūda: ⁊ leta triſtib⁹: ⁊ pperata tardiorib⁹: velox[l] enī iniquitas q̃ ad nocēdū occaſionē ſuggerit[m]: lenta vtus ⁊ cūctatrix añ iudicat[n] q̃ incipiat qd decorū: qd honeſtū: iniqtas oia precipitat. Pigra[o] ergo ⁊ verecūda pnia q̃ pñtius pudore[p] premit[q]: ſolis enī intendit[r] futuris: quorū ſpes ſera: tardior fructus: interim[ſ] precurrit impudētia[t] ⁊ ſpe pſentiū pnia excluditur: ⁊ affectus[u] eius exurit[x] ⁊ abolet: q̃rit eā[y] lex[z] ⁊ nō inuenit: cōbuſta eſt enī in feruore ⁊ fumo iniqtatis. Inde enī iraſcit[⁊] ⁊ dicit deuorādā[?] fuiſſe pniā[9] in ſanctaſctōrū[a]: ſacerdotes[b] quaſi ſegnes increpat: reſpōdit[c] aaron[d]: prouidū[e] debere eſſe ſacerdotale iudiciū[f]: nec[g] male: ſane cōſciētie facile[h] eē credendū id muneris[i]: ne ſiat[k] error deterior pore: vaſe[l] enī fetido vel oleū[m] vel[n] vinū facile corrūpit. Quo aūt poterat vbi ignis alien⁹[o] erat peccatum[p] exuri: ⁊ in conſpectu domini: cui omnia aperta ſunt? quaſi dicat: non cōplacet deo qui iniuſticiam corde incluſā tenet: ⁊ ſe penitentiā agere perhibet: ignis alienus libido: auaricia: omnis praua cupiditas: hic ignis exurit: non mundat. In quib⁹[q] enim eſt ſi offerant in conſpectu dñi: ignis[r] eos celeſtis aſſumit: ſicut nadab ⁊ abiu cum his que pro peccato fuerāt oblata: qui ergo vult mūdari: ignem alienū remoueat: ⁊ illi igni ſe offerat: q culpam exurit non hominem: hic ignis ſiccauit emorroiſſe profluentem ſanguinem: hic ſiccauit culpā latrōis. Ignis qui conſumens eſt: ſanat ſimpliciter ⁊ pure cōfitentes. Iudas inqt: Peccaui: tradēs ſanguinē iuſtū: ſed in pectore habuit ignē alienū:[ſ] quo inflāmāte cucurrit ad laqueum: indignus autē remedio fuit: q2 non pura mente penituit. Culpam ergo eius non auferūt ſacerdotes qui dolo ſe ſe offert: nec[t] in eo poſſunt epulari: quorꝫ cibus eſt pctōrū remiſſio. Unde verus ſacerdos ait: Meus cibus eſt vt faciā voluntatē pr̄is mei q in celis eſt: id ē vt peccatores cōuerſi ⁊ penitētes ſaluent: nō eſt acceptū deo ſacrificiū

e Prouidum. in iniūgēda penitētia.
f Iudiciū. xliij. diſt. c. vlti.
g Nec male. volēti confiteri.
h Facile. donec ſtrueſcat. ſ. di. j. dicimus. alſ eſt ver. c. ſunt qui arbitrant.
i Muneris. penitētia. ſ. muneris: tūc enim meli⁹ eſt quieſcere: q̃ exercere. ff. e. in ſalicibus.
k Fiat error. per contemptum penitentie iniuncte.
l Uaſe. vn̄ hora. Sincerū niſi vas: qdcunqs infundis aceſcit ⁊c. Et dicit lex q ſi cōmodaſti mihi vas corruptū ſciēter ⁊ vinū acuit: teneris cōmodati: ſecus ſi ignorāter: ſecus in locatore vel vēditore. q2 ille tenetur ſiue ſciēter: ſiue ignoranter locet vel vēdat vas corruptū vt. ff. cōmo. in reb⁹. §. vlt. ff. loca. ſi ad. des. §. j. ff. de ac. ep. ⁊ vē. tenet. §. ſi vas. Itē no idē in ſeruo locato qd in vaſe. ff. loca. ſi domū. §. j. ⁊ . l. cū in plures. §. ſeruum.
m Oleū. pietatis.
n Uel vinum. ſ. diſtrictionis.
o Alienus. Tāgit q nadab ⁊ abiu poſuerunt ignē alienum.
p Pctm̄ exuri. ſ. pro pctō delendo penitentiam fieri.
p Pctm̄. i. hirc⁹.
q In qb⁹ eni ē. ſ. ignis alienus qui alienat a deo.

z Lex. i. miniſter legis. ſ. moyſes vel qlibet alius plat⁹ leo ſignificat⁹ vel chriſtus: vt. J. ea. diſt. inter hec hircuꝫ.
4 Iraſcitur. Alludit illi quod dixit moyſes: cur non comediſtis hoſtiam ⁊c.
⁊ Iraſcitur. negligentibus prelatis.
? Deuorandam. i. celebrandam.
9 Pniam. i. hoſtiā p pctō. ſ. hircū: p quē pnia deſignat.

r Ignis. i. vindicta celitus miſſa.
ſ Alienum. ſ. j. q. j. ſicut eunuchus.
t Nec in eo. q. d. comedēdus erat hirc⁹ ille a ſacerdotibus itra ſctā: nō eni oblatū eſt de ſanguie ei⁹ itra ſctā. ſi. n. holocauſtū eēt: cremaret cū pelle ⁊ fimo: ſicut fiebat de vitula ruſa tm̄ ſemel in āno: ⁊ ē ſenſus ad pniā hoſtib⁹ iponēdā: vult eni vti miſterio ſacerdotū: vt pctā ppli comedat: ipſe eni p ſe abſtulit pctā mūdi in ſanguie ſuo. vnde

nisi vez̄ ⁊ ſincez̄. **I**tē eſiti⁹.

INter hec hircum: qui offert ⁊c. quia omne[a] pctm̄ ꝑ penitentiã deletur: ⁊[b] q̄ predictũ[c] peccatũ[d] alteri⁹ doctrine ⁊ blaſphemie[e] cõmiſerunt ſaluati nõ[f] ſunt: cauſam moꝛtis[g] eoꝝ legiſlatoꝛ[h] exponit: inter hec hircũ qui oblatus fuerat ⁊c. q꞉ .ſ. nõ comederũt filij aaron qd̄ ꝓ pctõ erat in loco[i] ſcõ .i. pniam cõmiſſi pci in eccl'ia peragi nõ fecerunt q̄bus hoc preceptum eſt: quos chr̄s in eccl'ia ſua vicarios[k] cõſtituit: ipſe[l] aũt oblationis ſue ſanguinez: que ꝓ nr̄o ſanguine[m] oblata eſt in ſcm̄.i. celum in ꝯſpectu p̄ris obtulit: dꝫ aũt comedi hoc ſacrificium[n] in loco ſcõ .ſ. in eccl'ia in ꝓpitiationẽ pctõꝝ: vnde addit[o]: quẽadmodũ preceptuꝫ eſt mihi ſic precepi. Moyſes ergo gerit pſonã chriſti: exuſtam repit: q꞉ in ſpm̄ ſcm̄ peccauerat: ab intelligibili[p] igne ſpũſſci oblatio ꝑ penitẽtiã oblata eſt: volũtarie[q] peccantibus[r] nõ relinquitur[ſ] hoſtia[t] ꝓ pctõ: nam ſicut vera penitẽtia veniã ꝓmeretur: ita ſimulata deũ irritat: Quia ſpiritusſanct⁹ diſcipline effugiet fictũ. Hoc aũt ſancti p̄res irremiſſibile pctm̄ ⁊ blaſphemiam in ſpm̄ſanctuꝫ dixerũt: ⁊ in ſcelerib⁹ vſqꝫ ad fineꝫ vite pſeuerare[u]: de potẽtia ⁊ miſericordia dei redẽptoris diffidere: ⁊ de ſalute ſui deſperare. **I**tem Joannes. os aureum in ep'la ad hebꝛeos.

IUdas penituit: ſꝫ male: laq̃o nãqꝫ ſe ſuſpẽdit: penituit ẽt eſau[x]: magis[y] iſte: neqꝫ[z] penituit: lachꝛyme quippe nõ erant pnie: ſꝫ animi violẽti ⁊ indignationis interne: qd̄ eius opibus apitur[⁊]. Non igitur negem⁹ pctã noſtra: neqꝫ nos ĩpudentia duros efficiat: ſpõte nr̄a puniam⁹ peccata: ne pendam⁹ non ſpõte ſupplicia. Audiuit cain a deo: vbi eſt abel frat̄ tuus? ⁊ dixit neſcio: nũquid cuſtos fratris mei ſum ego? vides quõ ex[ꝯ] hoc pctõ amplius opatus ẽ: nonne ⁊ pat̄ eius ſimiliter?

apoſtolus: Chꝛiſtus pontifex futurorum bonorum ⁊c. per ꝓprium ſanguinem introiuit in ſanctaſanctorum.

INter hec. ¶ **Caſus** In hoc .c. primo oſtẽdit exitius q̄ iõ legiſlatoꝛ .i. moyſes q̄ gerit pſonã chriſti moꝛtẽ eoꝝ exprimit q̄ ignẽ alienũ acceperũt: vt illud pctm̄ vitetur magis qd̄ hereſim deſignat. Scdõ oſtẽdit qd̄ ſignificet illud qd̄ moyſes ꝑcepit aaron ⁊ filijs ei⁹: vt portiões oblatiõis comederẽt in ſanctaſanctoꝝ: ⁊ ſignificat illud: q꞉ q̄ vult agere pniam agere dꝫ illã ad preceptũ ſacerdotuꝫ q̄ ſunt vicarij chriſti: ⁊ q̄ oblatio coꝛpis chriſti non dꝫ recipi niſi in eccl'ia. Tertio oſtẽdit qd̄ notet verbũ illud hiſtoꝛie moyſes hircũ exuſtũ reperit: ⁊ ſignificat: q꞉ ſicut poſt moꝛtem filioꝝ aaron q̄ ſumpſerũt ignẽ alienũ: non remãſit hoſtia q̃ ſignificat ſpm̄ ſanctũ ſꝫ eſt ꝯſumpta: ſic poſt moꝛtem eoꝝ q̄ peccãt in ſpm̄ ſanctũ: ⁊ decedũt in finali ĩpenitẽtia non relinquet̃ hoſtia ꝓ pctis eoꝝ: q꞉ nullũ eccleſie ſacr̄m eis ꝓdeſt: cũ ſine vera penitentia decedant.

a ¶ Quia oẽ: ita cõtinua: Recte ꝓ peccato offert̃ hircus: ꝑ quẽ pnia deſignat̃: q꞉ oẽ peccatum ⁊c.

b ¶ Et qui .ſ. nadab ⁊ abiu: hi ſignificant hereticos: qui alienũ ignem: ſcꝫ cupiditatis ⁊ praue doctrine in eccleſia accendũt: ⁊ q̄ ſcripturã ſacram male interpꝛetantur ⁊ praue: ⁊ ſic in ſpiritumſanctum peccant cum aliter eaꝫ interpꝛetantur: q̄ꝫ ſpiritusſanctus flagitet: tales pſeudo pꝛophete dicuntur .xxxvij. diſtinctio. vino.

c ¶ Predictum. quia ſupple doctrine ⁊ hereſeos.

d ¶ Peccatum .i. per predictum vitium deſignatum.

e ¶ Blaſphemie. q꞉ accipiẽdo ignẽ alienũ blaſphemabãt ⁊ faciebant ꝯtra doctrinaꝫ legis: ⁊ ideo conſumpti ſunt.

f ¶ Non ſunt. ſed igne conſumpti.

g ¶ Moꝛtis. tempoꝛalis.

h ¶ Legiſlatoꝛ. moyſes ſm̄ myſticũ intellectum auctoritatis exponit: dicẽs ad aaron: vt habet̃ in leuitico: hoc eſt qd̄ locutus eſt dñs: Sanctificaboꝛ in his q̄ appꝛopinquant mihi: ⁊ in ꝯſpectu oĩs populi gloꝛificaboꝛ: q꞉ per eos datũ eſt exẽplum ceteris quo timeant: vt Aug. exponit .ſ. de ꝯſe. di. ij. ⁊ dixit ⁊ dic ſanctificaboꝛ .i. ſanctus appebo ẽt in his q̄ miniſtrãt mihi vlciſcẽdo delicta eoꝝ: ⁊ nõ parcendo. Gl'ificaboꝛ .i. laudaboꝛ ⁊ manifeſtaboꝛ iuſt⁹.

i ¶ In loco. hoc verbum myſticat.

k ¶ Uicarios. ſacerdotes etiam ſimplices.

l ¶ Uicarios. ſ. j. q. j. ſicut eunuchus.

l ¶ Ipſe autẽ. ita continua: Aaron obtulit hircũ pro peccato populi: ipſe autẽ .ſ. chꝛiſtus ⁊c.

m ¶ Sanguine .ſ. pctõ ſm̄ illud: Libera me de ſanguinibus .i. peccatis. ⁊ alibi: Sanguinẽ ſanguis tangit .i. peccatum pcõ addit̃. ſ. ea. q. ij. admonere. ver. ſanguis tu⁹ .i. pctm̄ tuum ſuper caput tuum.

n ¶ Sacrificiũ. coꝛpoꝛis chꝛiſti.

o ¶ Unde addit. moyſes.

p ¶ Ab intelligibili q꞉ ſpiritusſanct⁹ intelligibilit̃ ⁊ myſtice dicit̃ ignis conſumens.

q ¶ Uoluntarie .i. in voluntario peccato vſqꝫ ad fineꝫ durãtib⁹ .ſ. ea. iudas.

r ¶ Peccantib⁹. ſcilicet nadab ⁊ abiu.

ſ ¶ Non relinquitur. Cum eni eos ſubito ignis celeſtis conſumpſerit nõ potuerũt purgari per hoſtiam: cum ⁊ quedam crimina eſſent que nullis ſacrificijs mundabãtur: vt xxij. q. i. quod autẽ. quale foꝛſan ⁊ iſtud erat: vel põt iſtud exponi de quolibet ſic peccante: id eſt in peccato perſeuerãte vſqꝫ in finem. Bar.

t ¶ Hoſtia. ſecũda. ſ. q꞉ ſemel tm̄ chꝛiſtus opoꝛtuit pati: nec relinquit̃ ſecũdus baptiſmus: relinqt̃ ãt ſcdã pnia ⁊ tertia: ⁊ ſic deinceps: volũtarie eni peccantib⁹: id eſt in pcõ vſqꝫ in finẽ pſeuerãtibus: iã nõ relinqtur hoſtia ꝓ pcõ: ideſt non iteꝝ imolat̃ chr̄s q̄ eſt hoſtia pro peccatis. Uel ſic: ideſt nõ relinquitur locus ſcdẽ hoſtie: ſicut in veteri lege dictũ eſt ſepius hoſtiaꝫ pro peccato immolari: vel voluntarie peccantibus non relinquitur hoſtia pro peccatis .i. non prodeſt chꝛiſtus qui eſt hoſtia pro peccatis: iam ſcilicet in hoc ſeculo preſenti: per quod conſtat q̄ nec in futuro.

u ¶ Perſeuerare. ſ. ea. diſtin. j. §. poteſt.

IUdas penituit. ¶ **Caſus.** Pꝛobat̃ in hoc .c. q̄ mala pnia nulli veniã tribuit: qd̄ ꝓbat̃ exẽplo iude ⁊ eſau: ⁊ exẽplo cain: bona ṽo veniã ꝯcedit: qd̄ ꝓbat̃ exẽplo ade ⁊ eſau q̄ foꝛte penituit de ꝑmogenitura vẽdita. iſte .ſ. iudas neqꝫ penituit recte: ſꝫ hoc .h. intelligit de eſau qui nõ penituit recte de odio concepto contra fratrem.

x ¶ Eſau. de peccato foꝛte pꝛimogeniture vendite. vij. queſtio. i. q̄ꝫ periculoſum.

y ¶ Magis coꝛrectiuum eſt.

z ¶ Neqꝫ penituit. vterqꝫ .ſ.

⁊ ¶ Apit̃. Arg. ex ſeq̄ntib⁹ cõpꝛehendi pcedẽtia arg. l. di. ſi qs diaconus. ar. diſtinctio. xviij. peruenit argu. ſ. xxiij. queſtio. iiij. qd̄ crudele. arg. ſ. xxxiiij. qõ. j. cũ ꝑ bellicam.

ꝯ ¶ Ex hoc pcõ. mendacij: q꞉ poſt homicidiũ ſecutũ ẽ mẽ

ps. l. c.

Oſee. iiij. a

Săguis ꝑ pcõ accipitur.

Sap. j. b.

mat. xxvij b

Gen. iiij. b

Crimina q̃daꝫ nullis ſacrificijs mundabãtur.

Gen. iiij. b

Peccantib⁹ volũtarie nõ relinqt̃ hoſtia ꝑ pcõ qualiter expõit̃

dāſus: qđ maius fuit. arg. 𝔛. di. l. §. aliū ecōtra. c. ſerpēs.
a ¶ Memoriā .ẽ. di. i. §. his auctoritatibus. ver. item il lud ioānis. ⁊ hoc idē. ẽ. di. lxxxj. valet. 𝔍. ſoluit ibi memo ria. ſ. ad contritionem: non ad delectationem. 𝔍. di. v. c. i.

Intellectum pcede ſic: melius eſt abſtinere a ſatiſfactiō ne penitentie tibi iniuncte a ſacerdote. ſ. tanq̄ bene peni tenti: q̄ exercere confitendo: ſi queras opera penitentie tibi iniungi a ſacerdote. ſ. tanq̄ bene penitenti: videas ne in ipſa pnia ſimulata facias: qđ poſtea indigeat pnia: vt xvij. q. iij. ſūt q opes

Gen. iij. b

IN ſalicib⁹. ¶ Caſus. hūc caſum ſic Br̄i. ponit: Dicit dauid: quō cā tabim⁹ cāticum dn̄i in t̃ra aliena? qđ ex ponēs ambr. ait: ter ra aliena caro ē q̄ ipe rio mētis nō ſubia cet: ſꝫ ſi iſta terra do mari nō pt: non dꝫ qs accipe pniam: nā ſi accepit ⁊ defecerit: ipſa erit inutilis: ⁊ aufert vſū poſterio ris: ⁊ hoc eſt qđ dicit in ſalicibus ⁊c. Ego addo hoc qđ lꝫ caro repugnet mēs ſem p deo debita ſit: nec fides deſerat̃: q̄ de mones ſemp incū būt miſere aie dicē tes: exinanite ⁊c. ex ponit verba pphete. In ſalicib⁹. i. hereti cis vel valde malis. In medio eius. i. a medio malorūꝫ re moueamus ſecre ta fidei.

ps. cxxxvj a

b ¶ In ſalicib⁹. i. a ſalicib⁹ per quas de ſignantur mali.
c ¶ In medio ei⁹. qui ſunt in pfūdo vitiorum.
d ¶ Suſpēdim⁹. i. ſubtraximus ⁊ di ſtulimus.
e ¶ Organa. i. orō nes nr̄as vel ꝯfeſſio nes q̄ inutiles ſunt dū ſum⁹ in pcis: pec catū eni cōparat̃ ſali ci ppt̃ ifructuoſita tē. i. q. i. ſi fuerit. ⁊ or ganū orationi ppt̃ dulcedinē. xlv. di. cū btūs. xlvj. di. hoc hꝫ. nā quomodo can tabimus. i. opa fru ctuoſa faciemus.
f ¶ Cultoris. aie.

Peccatū cō paratur ſali ci: ⁊ orga nū orōni

Audiens enim ⁊ ipſe adaꝫ: vbi es? dixit audiui dn̄e vocē tuaꝫ ⁊ timui q̄m nudus ſuꝫ ⁊ abſcōdi me. Magnuꝫ eſt vt quis pctā ſua agnoſcat: ⁊ memoriā[a] eoꝝ perſeuerāter retineat: Nullū iuenitur de lictoꝝ tale remediuꝫ ſicut eo rum continuata memoria. Item Ambroſius in libro de penitentia.

IN ſalicibus[b] (inquit) in medio[c] eius ſuſpendim⁹[d] organa[e] nr̄a: quomō cantabi mus cāticuꝫ dn̄i in terra alie na? ſi eni caro mēti repugnat nec ſubdita ē animi guberna culo ⁊ mētis imperio: aliena eſt t̃ra que nō domat̃ exerci tio cultoris[f]: fruct⁹ non pōt charitatis pnie ⁊ pacis affer re: meli⁹ eſt ergo tūc quieſce re: q̄ exercere: nō q̄ras opa pnie: ne in ipſa pnia fiat qđ poſtea idigeat pnia: que ſi ſe mel fuerit vſurpata[g] nec iure celebrata: nec fructuꝫ prioris obtinet: ⁊ aufert[h] vſum poſte rioris[i]: ſane ⁊ cum caro repu gnat mēs ad deū debet eſſe i tenta: ⁊ ſi opa non ſequunt̃: fides nō deſerat̃: ⁊ ſi carnis illecebre ipugnant: vel pote ſtates aduerſarie maneat mēs deo dedita: tunc eni ma xime vget̃ cum caro nō ce dit: ⁊ ſunt qui vehemēter in cumbant[k] miſere aie queren tes oē auferre preſidiū. vnde illud eſt: Exinanite[l] exinani te vſq̄ ad[m] fundamētum in ea: quā miſeratus dauid ait: Filia babylonis miſera. vi[l] q̄ babylonis filia eſt anima: que dei filia deſijt eſſe: cui tñ medicū inuitat dicens: Bea tus q tenebit ⁊ alli. p. ſ. ad. p. hoc eſt: q infirmas ⁊ lubricas cogitationes habet elidat ad chriſtū qui oēs irrationabi les motus ſui reuerētia ⁊ de ſcriptione comminuat. Item Hierony. ſuper mattheum.

NIhil iude profuit egiſ ſe penitentiā per quam ſcelus corrigere non potuit: ſi q̄n frater ſic in fratrem pec cat vt emendare valeat[n] qđ peccauit: poteſt ei ciuiuit[9] di mitti: ſin autē pmaneant opa fruſtra voce aſſumitur peni tentia: hoc eſt: qđ de eo dici tur: Et oratio eius fiat in pec catum: vt non ſolū emenda re nequiuerit proditionis ne fas: ſed proprij homicidij ſcelus addidit. Item Leo papa in ſermone qui incipit: inter omnia.

SCeleratior omnibus o iuda ⁊ infelicior omnib⁹ ex titiſti: quem nō penitentia re uocauit ad deū: ſed deſpatio traxit ad laqueū: expectaſſes ꝯſūmationē criminis tui do nec ſanguis chr̄i p peccato ribus funderetur: informis leti ſuſpēdium diſtuliſſes[o].

k ¶ Incumbant. ſ. demones.
l ¶ Exinanite. hoc ē dictū in templi de ſtructione a ſyrijs. Et dic exinanite. i. euacuate.
m ¶ Vſq̄ ad fūda mentū in ea. id eſt vſq̄ quo aliqđ edifi ciū virtutum nō re maneat in ea: vſq̄ ad fundamētū: ⁊ ſūt v̄ba demonū exhor tantiū ſe ad concu piſcentias carnis.

NIhil iude. ¶ Caſus. Di q iudas nō recte pe nituit: ⁊ iō veniam non ipetrauit. Qui aūt ſic peccat vt vale at emēdare: pt ei ve nia tribui a dn̄o: ſi aūt in malis opib⁹ pmanet fruſtra voce tm̄ aſſumit̃ pnia: ⁊ orō eius fiat in pct̄m qđ de iuda dr̄: ⁊ orō eius ⁊c. de eo. i. iuda Seq. c. patet: ⁊ per te videbis. quod. c. ſic incipit: Sceleratior.
n ¶ Valeat. i. conti gat ipſū emēdare de teſtādo ⁊ abominā do: ⁊ deo digne ſa tiſfaciēdo: nō enim itelligit̃ hec emēda tio rei ablate recom pēſatio vel reſtitutiō delicti: ſed deteſtatio delicti ⁊ ſatiſfactio: vel ſi peccat in frēm: vt p illū dolorē ⁊ p illam pniam valeat emēdare deo. i. cor rigere ⁊ dolere.

g ¶ Vſurpata. i. nō vere recepta ſ. p peccati deſertionem.
h ¶ Aufert vſum. q̄ nō ſolēt petere tales vt eis iteruꝫ iniūgat̃ ſatiſfactio p illis: lꝫ inutilē egerint pniam: imo nec debēt. arg. 𝔍. eo. §. illud autē grego in ſi ⁊. c. pium.
i ¶ Poſterioris. ſ. ſuppſi⁹: q̄ poſtea nō agit̃ ſm̄ ꝯſuetu dinē q̄rundā eccliaꝝ. 𝔍. eo. §. vl. ⁊. ẽ. ea. di. c. q̄uis. hoc eni de ſolēni ibi itelligit. h. ſꝫ de alia itelligi pōt: nam loq̄tur Ambr. de illo q adhuc delectat̃ in pcō: nec ppōnit illud deſerere. Iſte meli⁹ faceret ſi q̄ſceret a ꝯfeſſione: ⁊ faceret bona que poſſet: vt deus illuſtret cor eius: vt. 𝔍. ea. diſt. v. falſas. Si enim ſuperficialem talis agat penitentiam poti us grauabitur: q̄ iuuabitur: vt. ẽ. ea. q admiſſa. ſm̄ hūc

o ¶ Sceleratior oī bus. ¶ Diſtuliſſes. hic innuit iudam morte preueniſſe chriſtum: ſed innuit ꝯtra hiero. ſuper marcū. cum iniq̄s deputat⁹ eſt dominus. i. cum iniq̄s veritas deputata iniquū reli quit. i. ſiniſtrum alteꝝ aſſumpſit. ſ. dextrum: ſic faciet in die iudicij: ex ſili crimine diſſimile ſtipendium ſortiun tur. Alter precedit petrū in paradiſo: alter precedit iudā in inferno: ⁊ ita videtur q̄ mors chriſti mortem iude preuenerit. Reſpon. magis in hoc credendum eſt hie ro. q̄ leoni. vel forte mors iude ſecuta eſt mortem latronis: preuenit tamen mortem chriſti: chriſtus enim priuſq̄ latro eſt mortuus: vnde non frege runt eius crura. vel etiam ſi mortem non preceſſit:

preuenit tñ vulnus chriſti lancea infixu: ex q̄ ꝓceſſerūt ſacra nr̄e redēptionis:⁊ ita mors chriſti pceſſit: de hoc ex de bap.⁊ eius ef.maiores.xxiij.di.q eius. ¶ His auctorib͛ hec eſt nona ps di.i q̄ querit ſi aliqs remanet in aliquo pctō: vtrū dicat vere penitere ſi de alijs ſeruat ⁊ penitet ſꝫ mādatum ſacerdotis? Et eſt dicēdū ꝙ nō: ſed valet ei poſt ꝙ ab alio pctō receſſerit: tñ allegat ꝓ ⁊ cōtra. Jo. de fā.

¶ Caſus. Oſtendit Gra. p auctes poſitas ab illo. §. ſiue. q̄ ſit vera pnīa ⁊ q̄ ſit falſa: hic latēter aliā qōnē ſubintrat. ſ. an pluribꝰ irretiti criminibus poſſint de vno veniā obtinere ſine pnīa alioꝝ: ⁊ allegat Gra. ꝓ vtraqꝫ pte. Eſt ergo caſus §. talis: Supradictis auctibꝰ oſtēſuꝫ eſt que ſit vera pnīa ⁊ q̄ falſa: ſꝫ falſe nulla indulgentia daꝫ: vn̄ pꝫ ꝙ ſnīa illorū eſt falſa dicētiū ꝙ q pluribꝰ criminibꝰ detinet: pōt de vno indulgētiā impetrare ſine alio: quod pluribus auctoritatibus probare conatur: ⁊ poſtea auctoritate naum prophete dicentis: Nō iudicabit deus bis in idipſum.

¶ His auctoritatibꝰ a que ſit vera q̄ ſit falſa oſtēdit peniꝫ tētia: ⁊ falſe nulla indulgētia dari ꝓbaꝫ: i q̄ illoꝝ ſnīa deſtruiꝫ q̄ eū q pluribus irretitus fuerit pctīs aſſerit vnius delicti pnīa eiuſdē veniā cōſequi a dn̄o ſine alterius criminis pnīa: qḋ ēt multis auctoritatibus ꝓbare conant: quarū ꝑma eſt illa naum ꝓphe: Nō iudicabit deus bis in idipſum^b. ¶ Sed queꝫ ſacerdos iudicat: deus iudicat cuius pſonā in eccliā gerit: q ergo a ſacerdote ſemel ꝓ peccato puniꝫ: nō iterū ꝓ eodeꝫ pctō a dn̄o iudicabiꝫ. Item

Greg. ſuper ezechielē. Pluit dn̄s ſup vnā ciuitatem ⁊ ſup alteram non pluit: ⁊ eandē ciuitatē ex pte cōpluit: ⁊ ex pte aridā reliqt^c. ¶ Cū ille q ꝓximū odit: ⁊ ab alijs vitijs corrigit^d ſe: vna eadēqꝫ ciuitas ex pte cōpluiꝫ ⁊ ex pte arida manet: qꝛ ſunt q cū quedā vitia reſecant: in alijs grauiter ꝑdurāt. Itē Ambro. i. xviij. octonario^e.

Prima conſolatio eſt: qꝛ nō obliſcitur miſererī deus. Secunda per punitionem: vbi ⁊ ſi fides^f deſit penitentia vel pena^g ſatiſfacit ⁊ releuat. ¶ Itē opponitur de Hiero. qui ſuper naum ſentire videtur: ꝙ ſi infidelis adulterando interficeretur: de adulterio non amplius^h a

a ¶ His auctibus Ab illo aūt. §. ſiue aūt. oſtēſum eſt: q̄ vera que falſa ſit pnīa: hic latēter ſubintrat aliā qōnē. ſ. an pluribꝰ irretitus criminibꝰ poſſet de vno obtinere veniam ꝑmanēdo in alijs. Et ꝑmo ꝓbat tribus auctibus ⁊ vna rōne vnū pctm̄ ſine alio remitti poſſe vſqꝫ ad. §. ſed ꝙ. ibi allegat ꝓ pte aduerſa: quaſi qōnē terminādo per auctē augu. Tertio loco determinat auctes inductas ꝓ pte illa i. §. auctas. Eſt ergo determinatio magri: ꝙ nullus pōt cōſequi veniā de vno: nec quo ad culpā: nec quo ad penā niſi de oībus ſatiſfaciat: qḋ ſic oſtēditur: q dolet de vno: aut ex charitate: aut nō: ſi ex charitate ergo deū diligit: ergo q nouit deū diligere: diligit ⁊ odit: q̄ ſibi contraria ſunt: ergo qḋlibet mortale odit: qḋ falſum eſt: ſi nō ex charitate: ergo ille dolor eſt iformis: cū nō ſit charitate iformatus: ergo nō ē opꝰ alicuiꝰ ꝟtutis: ergo nō eſt vite meritoriꝰ: ſed indifferēs. Forte dices ꝑ hāc iductionem nō hēri ꝓpoſitū: qꝛ nō querebaꝫ an retētis ceteris poſſit quis promereri vitam eternam: ſed an retētis ceteris poſſit de vno veniam mereri? Reſpondit: immo idem omnino eſt: quia ſi quis dolendo non ex charitate poſſet de vno veniam mereri: ergo eadam rōne de omnibus alijs: ⁊ ita aliqs eſt vel eē pōt ſine merito mortis: ⁊ ſine merito vite eterne: ⁊ ita nec bonus nec malus: qḋ ñ eſt verū: ſi ergo ꝓbato ꝙ pctm̄ nō dimittiꝫ q̄ ad culpā: ꝓbatū intelligiꝫ ꝙ nec dimittiꝫ q̄ ad penā: nā rōne culpe ⁊ pena daꝫ: bn̄ tñ cōcedo ꝙ tali penitēti pnīa nō eſt deneḡāda. ex. de pe. ⁊ re. qḋ qdā q̄ tñ donec peniteat de oībꝰ inutilis ē q ad vitā eternā: ſꝫ cū penitet de oībus efficiꝫ vtilis: nec alia ſatiſfactio ei imponetur ab ecclīa pro illo peccato.

b ¶ Bis in idipſum. q. d. pctm̄ ſufficiēter punitū i hac vita nō puniꝫ in altera: vel nō bis in idipſum hic. ſ. ꝑ miniſtrū: qꝛ eccleſia bis ꝓ eodē pctō nō punit: vel potiꝰ hec auctoritas intelligiꝫ de his tm̄ q inter ipſa flagella cōmutant in bonū ⁊ corrigūtur: ⁊ ad charitatē redeunt: pro ſcto tales iterū nō puniūtur ꝓ his pctīs: ſed ſi qd inde remāſit: delebiꝫ in purgatorio. J. eo. §. auctas. ver. intelligitur. ¶ Sed que. ¶ Caſus. Dictū eſt. ſ. nō iudicabit deꝰ bis in idipſum: ſed quē ſacerdos iudicauit q eſt vicarius chriſti: deꝰ iudicat: q ergo a ſacerdote ſemel puniꝫ ꝓ pctō: nō debet a deo de hoc amplius iudicari: ⁊ ad hoc iducit duo ſequētia. c. illa tñ cōcluſio Gra. q ergo falſa eſt: qꝛ tunc tm̄ incipit eſſe vtilis penitētia vnius peccati: cū ceperit de alijs penitere.

Pluit dn̄s. ¶ Caſus. Primo ponunꝫ verba amos ꝓphete: que grego. inducit ſup ezechielē. ſcḋo verba illa exponit grego. ſcḋa pars ibi: cū ille. Ciuitatem. ſ. aiam. Seq. c. pꝫ. Fides. ſcꝫ conſcientia alteriꝰ: deſit. i. nō occurrit.

c ¶ Reliqt. Auctoritatē hanc exponit Gra. J. eo. §. illud.

d ¶ Corrigit. Tribꝰ modis quis ſe corrigit a vitijs ⁊ ea reſecat. ſ. cum ceſſat ab actibus eorum: ſed non confitetur ea. Secundo cum ceſſat ab actibus eorum ⁊ ea detetatur: ita ꝙ confitetur ea: ſed non ex charitate: nec cum charitate: cum occultet aliquod mortale peccatum: ⁊ als ⁊ de his duobus modis intelligitur quod dicit Grego. Tertio cum quis deteſtatur peccata ⁊ errata omnia ex charitate ⁊ deuotione ⁊ ea confitetur: ⁊ pro eis ſatiſfacit de hoc. ſ. ea. perfecta.

Pctā qs reſecat tripliciter.

e ¶ Octonario. No. ꝙ a beati immaculati: vſqꝫ ad dominum cum tribularer eſt vnus pſalmus: ⁊ habet. xxij. diſt. ⁊ quelibet diſtinctio continet octo verſus: ⁊ ita continet. xxij. octonarios: nam octo verſus faciunt vnum octonarium: ⁊ hoc eſt quod dicit in. xviij. octonario.

Bīl immaculati continet. xxij. diſtinctiones.

f Prima. ¶ Fides deſit. i. conſcientia peccati alicuius deſit. i. non occurrit.

g ¶ Pena ⁊c. ſ. per patientiam ⁊ humilitatem que habetur in ipſa penitentia inter ipſa flagella: ⁊ peccata que ad memoriam non occurrunt dimittuntur. hanc expoſitionem habes. J. eo. §. illud. ver. item illud. Ambro. ¶ Item opponitur. ¶ Caſus. Adhuc probat Gra. ꝙ poteſt aliquis veniam impetrare de vno peccato ſine alio: nam hiero. ſuper naum ſentire videtur ꝙ ſi infidelis adulterando interficiatur de adulterio pro quo ſatiſfecit non punietur: naꝫ ſi in adulterio manens de homicidio ſatiſfecit: ſi penitet de adulterio pro vtroqꝫ peccato eſt ei penitentia imponenda iterum ſm̄ aliam opinionem: ꝙ eſt alienum a ratione: ⁊ ſūt verba Gre. itē illa. Quidam dicunt ꝙ ſunt verba hiero.

h ¶ Non amplius. Poteſt ergo aliquis non penitens de mortali debitam pro eo euadere damnationem. Sed quo ſenſu hoc dixerat hierony. ſuper eundem locum oſtendit dicens: querat hic aliquis ⁊c. vt. J. ea. diſt. querat. q. d. potius hic oſtendit ꝙ qui p temporale ſupplicium vel flagitium non corriguntur: poſtea eternaliter puniūtur.

deo puniretur[a]. Itē ſi illa[b] ſatiſfactio non fuit: quā in adulterio viuēs pro homicidio obtulit: cū adulterij cū penituerit vtriuſq; ei pnia imponenda erit: qḋ a rōne alienū: eccleſiaſtica ꝓbat̄ cōſuetudine: que ꝓ eodē pctō (niſi reiteratū fuerit) nulli bis pniaꝫ imponit.[c] ¶ Sꝫ ꝙ ei q̄ crimē ſibi reſeruat de alio venia nō ꝓſtetur[d]: nō ſolū premiſſis ꝓbatur auctoritatib⁹ cſitij: adamātij grego. aug. ſmaragdi: iſidori: verumetiam alia auctoritate eiuſdem Auguſti. in li. de penitentia. Ait enim.

Mat. xij. b

Sunt plures quos peccaſſe penitet: ſꝫ nō oīno reſeruātes ſibi quedā de q̄bus delectētur[e]: nō aiaduertētes deū ſimul mutū ⁊ ſurduꝫ a demonio liberaſſe: per hoc docet nos[f] nunq̄ niſi de[g] oībus ſanari[h]. Si enim vellet pctā ex pte reſeruari habēti. vij. demonia potuit[i] proficere. vj. expulſis. Expulit autē. vij. vt oīa crimina ſimul[k] eijcienda doceret: legionē autē ab alio eijciens neminē reliquit de oīb⁹ q̄ liberatū poſſideret: oſtēdēs: ꝙ ſi etiā peccata ſint mille[l] oportere de oībus penitere. Laudatus enim eſt dn̄s ꝙ eiecto demonio locutus eſt mutus. Nunq̄ aliquē ſanauit: quē oīno[m] non liberauit: totū enim hominem ſanauit in ſabbato: q2 ⁊ corpus ab infirmitate: ⁊ aiaꝫ ab oī cōtagione liberauit: indicās penitētes oportere ſimul dolere de omni crimine orto in aia ⁊ i corpore[n]: ſcio. n. deū inimicū omni crimioſo[o]. Quō ergo q̄ crimē reſeruat: de alio reciperet veniam ſine amore dī ꝯſeq̄ret̄ veniā: ſine quo nemo vnq̄ inuenit gratiā: hoſtis enim dei eſt: duꝫ offendit pſeuerāter. Quedā enim impietas infidelitatis eſt ab illo q̄ iuſtus: ⁊ iuſticia eſt dimidiā ſperare veniā: nam q̄ſo ſine vera pnia inueniret gratiā? pnia enim vera ad baptiſmi puritatē[p] cōſitentē conat̄ adducere. Recte enim penitens q̄cq̄d ſordis poſt purificationē cōtraxit: oportet vt abluat ſaltē lachrymis mentis: ſed ſatis dur⁹ eſt: cui⁹ mētis dolorem oculi carnis nequeunt declarare[q]: ſꝫ ſciat culpabilr ſe durū q̄ deflet dāna tpis vel mortē amici: ⁊ dolorē peccati nō oſ̄dit in lachrymis: nō eſt itaq; vt q̄s excuſet ſe nō hr̄e fontē lachrymarum: qui nōnunq̄[r] oſ̄dit lachrymis dolorez amore[s] tpalium: queꝫ ergo penitet: oīno peniteat[t] ⁊c. ¶ Auctas[u] il

Mat. v. a

Mat. ix. d

tur: agens de deprehenſo in adulterio decollato.

a ¶ Puniret̄. ſi de ꝯfiteret̄. argu. xxiij. q. v. quid ergo.

b ¶ Si illa. verba magiſtri ſunt: quidā dicunt ꝙ ſūt verba hiero. vſq; ad illud qḋ a rōne: ⁊ loq̄tur nō ſꝫ generalē eccleſie cōſuetudinē: ſed particulareꝫ alicui⁹ loci: ſed ꝙ ſint magiſtri patet ſ. e o. §. auctoritas. circa finem.

b ¶ Si illa. i. pena que ei inflicta. pro peccato fuit.

c ¶ Imponit. quaſi diſpenſando.

¶ Sꝫ ꝙ. ¶ Caſus. Nunc Gra. allegat pro alia pte. ſ. ꝙ nō cōceditur venia penitēti tm̄ de vno peccato: quod probat premiſſis auctoritatibus. ſ. cſitij. ⁊ adamantij: ⁊ aliorū q̄ ſequūtur: ad qḋ inducit ſequens. c.

d ¶ Non preſtet̄. ſ. xxiij. q. v. quid ergo ſ. diſt. ea ille penitētiā. ſ. ea. diſt. §. irriſor. ⁊ c. q̄ admiſſa. ſ. ea. diſt. penitentiam agite. ſ. ea. diſtin. c. penitentes.

Sunt plures. ¶ Caſus. Dicit Augu. quem penitet: omnino peniteat: quia chriſtus nullum curauit: quem omnino nō liberaret: q2 liberauit ſurdū ⁊ mutuꝫ ⁊ ētā dmonio: ⁊ habentē ſeptē demonia de oībus liberauit: ⁊ languidum i corpore ⁊ anima liberauit. In fine ſupponit ꝙ non videtur vere penitere q̄ penitēdo nō prorūpit in lachrymas: cum ꝓ tēporali dāno prōptus ſit ad plāgēdū.

e ¶ Delectentur. hec eſt falſa penitentia: vt. J. diſt. v. falſas.

f ¶ Nos nunq̄. ſ. ea. di. §. dauid. ⁊ c. ille rex tantus. ſ. diſt. j. §. alij econtra. ⁊ c. non poteſt quis.

Solutio partis nō liberat pignus.

g ¶ Niſi de oibus. ſicut nec liberat̄ pignus: lꝫ de parte debiti creditori ſit ſatiſfactū. C. de diſtrac. pig. q̄diu. ⁊ dicit lex: ꝙ qui aliquid facere tenet̄: faciendo pro parte nō liberatur. ff. de verbo. obli. in executione. §. penul. ⁊ ſentētia nō debet pro pte tenere: ⁊ pro pte non. ff. fami. her. in hoc iudicio. ff. de eden. l. prima. §. penul. ⁊ eſt arg. ad queſtionem: an a pluribus excōmunicatus diuerſis de cauſis poſſit ab vno abſolui ſine alijs.

h ¶ Sanari. ⁊ vni non diuerſis confiteri. J. diſtin. q̄nta c. j. circa finem. arg. ff. de arbi. item ſi vnus. §. item ſi plures. ⁊ l. quid tamen. ⁊ l. labeo.

i ¶ Potuit. ſ. ſanare. vij. non ſucceſſiue ſed ſimul.

k ¶ Simul eijciēda. ff. de ſer. ruſti. pre. per fundum.

l ¶ Mille. Sed nunq̄d pro vno quoq; mortali pctō ſeptēnis penitētia eſt iponēda. arg. ſ. ea. q. ij. hoc ipſum. ſm hoc ergo nō ſufficiet vita hoīs: ad explēdā hmōi ſatiſfactionē? Rn̄. ſine dubio cuilibet mortali ſeptēnis pnia debet̄: ſed tm̄ q2 arbitrarie ſunt huiuſmodi penitētie arbitrabit̄ ⁊ artabit eas iudex infra tēpus cōgruum penitēdi. argu. xxvj. q. vij. tpa penitudis.

m ¶ Oino. No. ſ. e. di. §. itē ꝙ freq̄nter ⁊ c. adhuc. J. ſed ſi tūc cecus erat cū leproſus eſſet: ideo de hoc nō poſſet ſanari ſ. diſ. ij. §. ſi.

n ¶ Corpe. i. in aia miniſterio corpis: nullū enim pctm̄ eſt i corpe tm̄: eſt tm̄ aliqḋ voluntatis tm̄.

o ¶ Crimioſo. Cū autē ei q̄ in vno deliquit ſit inimicus: patet ꝙ talis ſit criminoſus.

p ¶ Puritateꝫ. vt ſeꝫ purificet ſicut baptiſmus.

q ¶ Declarare. ſec⁹ dicit lex in iudice C. ad l. corne. de fal. vbi. ff. d of. preſi. obſeruādū. ſ. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta.

r ¶ Nonnunq̄. i. aliquando.

s ¶ Amore. vn̄ iuuenalis: Plorat̄ lachrymis amiſſa pecunia veris. Et alibi Minore tumultu funera planguntur nonnunq̄.

t ¶ Peniteat. J. diſtin. j. §. nō ſunt. ⁊ c. quem penitet.

¶ Auctoritas. Hec eſt decima pars diſ. in qua magiſter intēdit ꝓbare ꝑ naū ꝓpbetam ⁊ ꝑ apl'm ⁊ ꝑ hiero. ⁊ ꝑ Augu. ꝙ ſi aliquis in hac vita fuerit ſufficienter punitus non punitur poſtea: dū tm̄ inter illa flagella conteratur: alioq̄n incipit hic pena ⁊ protenditur in infinitū. Jo. de fa. ¶ Soluit nūc Gra. auctoritates inductas ad probandū ꝙ q̄s agendo pniam de vno peccato ſine alio veniā conſequitur de illo ꝓ quo pniaꝫ egit: ⁊ dicit ꝙ ille auctoritates intelligūtur de his q̄ inter ipſa flagella ⁊ ſupplicia pn̄tia pniaꝫ egerunt: ⁊ cōmutātur in bonū: ſuꝑ quos nō conſurget duplex tribulatio: qui vero inter flagella duriores efficiuntur vt pharao: coniungunt eterna ſupplicia cum preſentibus. Ad quod inducit ſequens. c.

u ¶ Auctoritas. Soluit auctoritates inductas ad ꝓban

dum ꝙ quis agen do peniam de vno pctō ⁊ nō de alio ꝯſe quatur veniam de vno ⁊ nō de alio: qđ non poteſt eſſe.
a Breuis. ẜ. ea. di ſtin. §. ecce cuius. ⁊ c. talis mihi.
b Cōmutāt. in bo num ⁊ charitatē ad veram penitentiam.
c In cātico moy ſi: ſcʒ: Audite celi q̄ loquar ⁊c. cuiꝰ can tici eſt verſus ille: Ignis ſuccēſus ē in furore meo: ⁊ ardebit vſqʒ ad infer ni nouiſſima.

I Gnis ſuccēſus. Caſus. Pri mo ponunt verba moyſi in deutero no. q̄ talia ſūt: Ignis ſuccēſus ē in furore meo: ⁊ ardebit vſqʒ ad iferni nouiſſima Scdō ponunt vba aug. exponētis vba illa. ſ. pn̄s pena ꝯti nuabit cuʒ eterna.
Hoc ꝑtra. Caſus. Dicit nūc Gra. ꝙ ſu pradicta auctoritas ē ꝯ illos q dicūt: nō iudicabit deꝰ bis ⁊c. ptinere ad oia flagel la: q: nō ptinet niſi ad eos q int ipſa fla gella corrigunt: po ſtea rn̄det illi. §. itē obijcitur de hiero. Quidam tn̄ faciunt vnū. §. ab illo. §. au ctoritas. vſqʒ ad. c. Grat. cuiꝰ caſus faci lis ē: ⁊ ꝑterea ē ps il liꝰ. c. qđ habuiſti. ẜ. xxiij. q. v. qd ergo. cu ius caſū ibi habuiſti
d Magna vo. ſ. q̄ temporalit̄ nō pu niunt̄ ſufficienter.
e Q Uerat. ẜ. xxiij. q. v. qd ergo.
f Deus bis. i. nō punit aliquem pro aliquo ſa to iteruʒ: p quo ſufficienter euʒ ſemel puniuit.
g Fruſtrentur. i. euitent.
h Menſuras. id eſt ſcire qbus ⁊ quā tis flagellis quelibet peccata ſūt puniēda.
i Dehinc. i. poſt

la naū ꝓpħte: non iudicabit deus bis ⁊c. nō idiſtincte oſtē dit oia q̄ tpaliter puniunt̄ nō vlteriꝰ a deo puniēda: Quis eni ſodomitas egyptios iſra elitas in eremo ſup eūdē lo cū dicat hieronymus tpalr a deo punitos: ne in eternū pu nirent̄: nō tn̄ de oibꝰ gn̄aliter hoc itelligēdū eſt: alioqn cui qʒ ſceleroſo optādū eēt: vt ce leſti fulmine ꝑcuſſus: aut a quis ſubmerſus: aut a ſerpē tibꝰ vulneratꝰ ꝓ pctis ſuis di uinitus interiret: vt eternos cruciatus breuis[a] ⁊ momēta nea pena terminaret. Illud etiaʒ apl̄i falſum eſſet qđ de ꝓſtratis in deſerto in epl̄a ad heb. ſcribens ait: Propter incredulitatē ſuā nō intraue runt terrā ꝓmiſſionis: vbi ꝓ batur ꝙ ſicut merito ſue infi delitatis requiē illam amiſe runt: ita ꝓpter eandē infide litatē verā requiē eterne bti tudinis nullo mō intrauerūt. Intelligitur ergo illud hie ro. de his tm̄ qui iter ipſa fla gella pniam egerūt: quam ⁊ ſi breuē ⁊ momētaneā: tn̄ nō reſpuit deus: ſicut ⁊ illud ꝓ phe: Nō iudicabit deus bis in idipſuʒ: de his tm̄ intelligi oportet: quos pn̄tia ſupplicia cōmutant[b]: ſup quos nō con ſurget duplex tribulatio: qui aūt inter flagella duriores ⁊ deteriores fiunt: ſicut pharao qui flagellatus a dn̄o durior factus eſt: pn̄tibꝰ eterna cōne ctunt vt temporale ſuppliciuʒ ſit eis eterne damnatiōis ini tium. Unde Augu. in can tico[c] deuterono.

I Gnis ſuccenſus eſt ⁊c. Hec eſt vindicta: hic incipiet ⁊ ardebit vſqʒ ad extremam damnationem. Hoc cō tra illos notādū eſt qui dicūt nō iudicabit deꝰ bis i idipm: ad oia ptinere flagella: q: q dam hic flagellis iudicantur vel emēdantur: alij ⁊ hic ⁊ in eternū puniuntur: ſicut antio chus ⁊ herodes. Qđ aūt ſu per eundē locum de adulte ro infideli hiero. ſentire vide tur: ex eiuſdē verbis falſum eſſe ꝓbat̄: exēplo eni illiꝰ q iſraelitas maledixerat: ⁊ q li gna in ſabbato collegerat: oſtē dit parua pctā breuibꝰ ⁊ tpa libus ſupplicijs purgari: ma gna[d] vo diuturnis ⁊ eternis ſupplicijs reſuari. Ait eni:

Q Uerat[e] hic aliquis: ſi infidelis deprehenſus in adulterio decolletur: quid de eo poſtea fiat: aut enim pu nietur: ⁊ falſum eſt hoc qđ di citur: Non iudicabit deus[f] bis in idipſu ⁊ in tribulatio ne: aut non punietur: ⁊ optā dum eſt adulteris: vt in pre ſentiarū breui pena puniant̄: vt fruſtrentur[g] cruciatus eter nos. Ad qđ rn̄demus deuʒ vt oīum rerū: ita ⁊ ſupplicio rū q̄qʒ ſcire mēſuras[h]: ⁊ non ꝑueniri ſn̄ia iudicis: nec illi i pctōrē exercēde dehinc[i] pene auferri poteſtatem: ⁊ magnū peccatum magnis diuturniſ qʒ lui[k] cruciatibus. Si quis aūt punitus ſit: vt ille in lege qui maledixerat iſraelite: ⁊ q in ſabbato ligna collegerat: tales poſtea non puniri: quia culpa[l] leuis ꝑſenti ſupplicio cōpenſata[m] ſit. Illud aūt grego. Pluit dn̄s ſup vnam ciuitatē ⁊c. nō ad criminis ve niam: ſed ad eius referēduʒ eſt deteſtationē: vt ideo pars ciuitatis dicatur eſſe cōpluta: q: crimen qđ dilexerat: dete ſtari incepit: nō ꝙ eiꝰ veniā cō ſequatur. Criminis aūt dete ſtatio pluuia vocat̄: q: ex fon te diuine gr̄e cordi nr̄o inſtil latur: vt vel ſic qſqʒ ad veraʒ pniam perueniat: aut eo mi nus a deo puniatur: quo diu turniori delectatiōe pcti maiꝰ ſibi ſuppliciū accumulaſſet: ſi vero ad indulgētiā criminis pluuia referatur: euangelice ſn̄ie cōtraire videtur: ſi enim ꝓpter fraternū odiū etiā que

hanc vitam.
k Lui. i. puniri.
l Culpa leuis. ⁊ tn̄ mortalis: omnis enim culpa dicitur leuis que temporali ter punit̄ reſpectu il lius que eternaliter ſicut quelibet pena tēporalis dr̄ leuis reſpectu eterne. ẜ. ea. diſtinc. vij. c. vlti.
m Compenſata. hic apte innuit hie ro. grauia pctā de q bus non agitur pe nitentia inter flagel la ⁊ hoc puniri gra ui ſupplicio: ⁊ in fu turo punienda eter naliter: leuia vero q̄ hic puniunt̄ ſuffici enter ꝓ leui pena cō penſationē vite eter ne recipere: quod in bonis fieri non am bigimus: ⁊ in ma lis forte ita ſit: ſʒ nō credo ꝙ iā remitte retur peccatuʒ quo ad penam ꝯſitenti de vno ⁊ non de alio q qđ negamꝰ. ẜ. e. di. §. his auctoritatibꝰ.
Illud autem.
Caſus Grati. hic reſpondet qbuſdaʒ obiectionibus idu ctis pro alia parte: ⁊ dicit ꝙ illa auctori tas greg. pluit ⁊c. in telligit̄ dicta de eo q incipit deteſtari cri men: nō ꝙ de eo ve niam conſequatur: alioquin ſententie euāgelice contradi ceret. Et ꝙ hoc ſit ve rum: probat aucto ritate augu. Quod āt dr̄ i. c. pmo ꝯſola tio. ⁊ ſi fides ⁊c. p ꝯ ſcia fides ſumit̄: qđ ꝓbat auctoritate a poſtoli. Quod autē dicitur in illo. §. itē obijcitur. dicit ꝙ nō valet argumēta tio ibi facta: ſed tūc incipiet ei eſſe fru ctuoſa penitentia de vno peccato: cuʒ ce perit de alijs penite re. ad quod inducit ſequens. c. quod ſa tis patet cum ſeqn ti. §. q̄ʒq̄ʒ. ⁊ ad pro bandum. §. indu.

Culpa leuis ē q̄ tē poralr̄ punitur.

Pctā grauia grauiter ſūt puniēda.

Naum. j.

Amos. iiij

rit.c.ſequẽtia: quorum primum ſcilicet cauendū patet.
a ¶ Arbiter. ꝟ. de conſecra. diſtin. iiij. omnis qui.
b ¶ Et ſi fides. ſ. j. q. i. ſertur. xxviij. q. j. §. et his.
c ¶ Obijcit. dic ꝑ illa fuiſſe vba magiſtri. ſ. ea. ſi illa ⁊c̄.
d ¶ Satiſfactio. ſ. ea. diſtin. ſatiſfactio.

domino nunq̄ȝ ad charitatem redeat. ſm primum mem-brum intelliguntur ille due auctoritates. ꝟ. eo. pium. ⁊ capi. ſi quando ⁊c̄. Et intellige ꝙ in alio tempore fece-runt bona ſcilicet cum erant boni: in alio tempore mala ſcilicet cum erant mali: vel ſi dicatur ꝙ eodem tempore

e ¶ Nõ percipitur. Ecce plane videtur velle: ꝙ particularis confeſſio facta ſcilicet de vno peccato ad ueniente charitate: incipiat ⁊ viuere ⁊ valere ad vitaȝ eternam. Et ꝙ ſic intelligat: per exemplum patet: quod inducit de baptiȝato: ſȝ qđ dicitur de omnibus bonis que fiunt ſine charitate: ꝙ incipiant viuere: quod tamen non credo: immo tantum illa bona que fiunt cum charitate. Et ſi poſtea ſunt mortificata: iterũ adueniente charitate reuiuiſcunt: ſi nõ aduenerit charitas: idem eſt ꝙ de eis que fiunt ſine charitate: quia nec illa: nec iſta valent niſi ad bonum temporale: vel ad illuſtrandum: vel ad incommodum vitandum: vel ad minorem penam ſubeundam. Ad excuſandũ vero magiſtrũ dicimus: ꝙ intellexit eam ad hoc valere ꝙ vlterius ei pro illo peccato non iniungitur a ſacerdote ſatiſfactio alia: vt. ſ. eodē. §. item opponitur. ver. ſi illa ſatiſfactio. ſicut baptiȝatus licet ficte non rebaptiȝatur. de cõſecra. diſtin. iiij. ſolet. quod tamen. ꝶ. negat: ſed melius diſtinguitur ſic: Bona opera cum charitate facta: ⁊ poſtea mortificata per peccatum reuiuiſcunt iterum per charitatem ad vitam eternam conſequendam: ⁊ ſic facta olim ſine charitate reuiuiſcunt: ⁊ valent tantum ad temporale premiuȝ vel ad minus ſupplicium ſubeundum. ad idem valent bona facta cum charitate: ⁊ poſtea per peccatum mortificata ſi

Jaco. ij. d.

Ro. xiiij. d

j. Cor. iiij. a

Bõa mortificata reuiuiſcunt ſed non mortua.

dimiſſa ſunt: replicantur ad penam: multo magis que nõ ſunt dimiſſa ad vindiciaȝ reſeruari probãtur. Item ſi ſȝ Augu. arbiter[a] ſue voluntatis non poteſt inchoare nouã vitam: niſi peniteat eum veteris vite: quomodo ad nouitatis indulgentiam perueniet: qui odij vetuſtatem non depoſuit. Añ deteſtationem ergo criminis (vt dictuȝ eſt) nõ ad eius indulgentiaȝ pluuis illa pertinere probatur. Iteȝ illđ Ambro. ¶ Et ſi fides[b] deſit: pena ſatiſfaciat: non de ea fide intelligitur de qua dicitur: Fides ſine operibus mortua eſt: ſed de ea intelligitur de qua apoſtolus ait: Omne quod nõ eſt ex fide: peccatuȝ eſt idest omne quod fit contra conſcientia: peccatũ eſt: deeſt ergo fides: cuȝ non ſubeſt ꝯſcientia peccati. Sed quia delicta omnia nullus intelligit: eſt aliquando peccatum in homine: cuius nõ habet conſcientiam. vnde apoſtolus ait: Nihil mihi conſcius ſum: ſed non in hoc iuſtificatus ſum: cuius ergo peccati deeſt cõſcientia: illius pena ſi patienter feratur ſatiſfacit ⁊ releuat grauatum. ¶ Quod autē in fine obijcitur[c]: ſi ſatiſfactio[d] illa fuit: veniam impetrauit: ſi autem veniam non impetrauit: ſatiſfactio non fuit: ſi autem ſatiſfactio non fuit: adhuc ſibi pena imponenda eſt: non procedit argumẽtatio. Satiſfactio namq̄ȝ eſt dũ illius cauſa peccati exciditur: ⁊ eius ſuggeſtionibus aditus non indul-

getur: ſed eius fructus non percipitur[e]: impeditus peccato quod non deſeritur: percipietur autem cum eius penitentia fuerit ſubſecuta: ſicut ad lauacruȝ ficte accedens regenerationis ſacramentũ accipit: non tamen in chriſto renaſcitur: renaſcetur autem virtute ſacramenti quod perceperat: cum fictio illa de corde eius receſſerit veraci penitentia. Sicut etiam Aug. ſcribit in libro de penitentia. Pium eſt credere: ⁊ noſtra fides hoc expoſtulat: vt cum gratia chriſti deſtruxerit mala priora in homine: etiam remuneret[f] bona. Et cuȝ deſtruxerit quod ſuum non inuenit: amat ⁊ diligit bonum[g] quod in peccante plantauit. Ex hoc ſenſu illud etiam Hierony. dictum videtur. Si quando videris inter multa mala opera facere peccatorem quemq̄ȝ aliqua que iuſta ſunt: non eſt tam iniuſtus deus: vt propter mala multa obliuiſcatur paucorum bonorum. ¶ Quanq̄ȝ[h] memoria bonorum ad preſentem remunerationem poſſit referri: ſicut grego. in homilia de diuite ⁊ laȝaro ſcribit. Cauendum[i] nobis eſt: vt ſi forte aliquid boni agimus in preſenti ſeculo: remunerationem accipiamus: ne forte dicatur nobis: Receperunt mercedem ſuam: niſi enim diues[k] iſte aliquid bonuȝ egiſſet vnde in p̃ſenti[l] ſeculo remuneratioñeȝ acce-

intelligũtur ille auctoritates iuxta ſecũdum membrum: ſm ꝙ duplicem intellectum magiſter innuit: ſupponendo aliaȝ ſolutionē: ibi: q̄q̄ȝ memoria ⁊c̄. ſm tertium membrum loquitur eȝechiel dicens: ſi auerterit ⁊c̄. ⁊ grego. in capi. hoc nobis maxime ⁊c̄. ꝟ. iiij. di. §. finis huius. Bona igitur ſine charitate facta ⁊ bona in charitate que comitatur mortalis culpa: q̄ȝ non delet ſequēs penitētia ad ſenſũ ꝫ tpalis comodi vel minoris pene ꝓficiũt ⁊ ñ ad vite eterne fructũ ad quē ꝓficiũt ſcta cum charitate ⁊ mortificata p pctm: ſi poſtea redit ad charitatē. hãc diſ. magiſter innuit. ꝟ. diſ. iiij. §. finis. Alij dicũt ꝙ nunq̄ȝ reuiuiſcunt quo ad vitã eternãs ſicut nec mala quo ad penã eternã: ſm quos ponit hic magiſter tres opiniones. Iteȝ in hac opinione eſt. R. S. ⁊ h.
f ¶ Pium eſt. ¶ Remuneret. pmio eterno: ⁊ ſȝ hoc eſt aliud in bonis: aliud in malis que nõ reuiuiſcunt: ⁊ vel de tpali bono intelligitur: vel de minori pena in alia vita. Has tres opiniões ponit magr̃ Lau.
g ¶ Bonũ poſt illđ bonũ. L. ¶ Quanq̄ȝ memoria. hec eſt. xi. ps diſ. in q̃ dr̃ ꝙ nullũ bonũ irremuneratũ nullũ malũ īpunitũ Jo. de ſ. ⁊ hoc ꝓbat ꝑ tres auctoritates.
h ¶ Quãq̄ȝ. Alia ſolutio. No. ꝙ in pnci. huius capi. debet eſſe videris: alias vides: vbi eſt fides.
i ¶ Cauendum. id eſt vitandum.
k ¶ Diues iſte. de quo hic agit.
l ¶ In p̃ñti tm.

piſſet: nequaq̄ abraam ei di-
ceret: Recepiſti bona in vita
tua. Ite Jo. chryſoſtom[a].

Quid ergo[a] turbamur
nemo videns mali-
gnos[b] proſperitatem habere
turbetur: non eſt hic retribu-
tio malignitatis neq; virtu-
tis: ac ſi aliquādo contingat
vt aliqua ſit retributio vel
malitie vel virtutis: non ta-
men ſm q̄ dignum eſt: ſed
ſimpliciter: veluti quidam gu
ſtus iudicij aut iuſticie: vt q[c]
reſurrectionem non credūt:
talibus doceantur: quando
itaq; videmus malignum di
teſcere: nō ſubruamur: ⁊ quā
do videmus bonos mala pa
ti non[d] turbemur. Illic coro
na: illic ſupplicia. Eſt ⁊ alia
ratio: quia non poteſt vel ma
lus in omnibus malus eſſe:
ſed habet aliqua bona: neq;
bonus[e] in omnibus eſſe bo-
nus: ſed habet aliqua pecca-
ta. Cum ergo proſperitatem
malus habz malo capitis ſui
eſt: cum enim pro illis pau-
cis bonis retributionem hic
accipit: illic iam plenius pu-
nietur. ¶ Poteſt etiam re-
ferri memoria bonorū ad
mitiorē penam habendam:
vt bona que inter multa ma
la fiunt non proficiunt ad pre
ſentis vite vel future premi-
um obtinendum: ſed ad tole
rabilius extremi iudicij ſup
plicium ſubeundum: ſicut de
fide ⁊ ceteris que ſine chari-
tate habentur. Augu. ſcribit
in lib. de penitentia dicens.

Si quis autem nō ha-
bens charitatem que
pertinet ad vnitatē ſpiritus
⁊ vinculum pacis: quo catho
lica eccleſia congregata con-
nectitur: in aliquo ſchiſmate
conſtitutus: ne chriſtum ne-
get: patitur tribulationes: an-
guſtias: famem: ſitim: nudita
tem: perſecutionem: pericula
carceres: vincula: tormenta:
gladium: ⁊ flammas: beſtias
vel ipſam crucem timore[f] ge
henne ⁊ ignis eterni: nullo mo
do iſta culpāda[f] ſunt: immo
vero ⁊ hec laudanda eſt patiē
tia: non enim dicere poteri-
mus melius ei fuiſſe vt chri-
ſtum negando nihil eorum
pateretur que paſſus eſt con
fitendo: ſed eſtimandum eſt
fortaſſe[g] tolerabilius ei futu-
rum iudicium: q̄ ſi chriſtuz
negando nihil eorum patere
tur. vnde illud quod ait apo
ſtolus: Si tradidero corpus
meum ita vt ardeam: chari-
tatem autem non habuero: 1.Cor.xiij b
nihil mihi prodeſt. nihil pro
deſſe intelligatur ad regnum
celorum obtinendum: nō ad
extremi iudicij tolerabilius
ſupplicium ſubeundum: ⁊ in-
fra. Hec propter charitatem
dicta ſunt: ſine[h] qua in nobis
eſſe non poteſt vera peniten-
tia: quoniā eſt in bonis cha
ritas dei que tolerat omnia.

✝ 12 ¶ Penitentia ergo (vt ex
premiſſis apparet) nulli i pec
cato perſeuerāti vtilis eſt[i] nō
tamen alicui deneganda eſt:
q̄ ſentiet fructum eius: cum
alterius criminis penitentiā
egerit. Sic itaq; penitentie
diffinitio ⁊ cetere auctorita-
tes ſibi conſonantes: negant
eum agere penitentiam qui
perſeuerat in crimine: vtilē
videlicet ſibi ⁊ fructuoſam.
Illud autem Ambro. peni-
tentia ſemel vſurpata nec ve-
re celebrata: ⁊ fructum prio-
ris aufert: ⁊ vſum ſequentis
amittit: de ſolemni peniten-
tia intelligitur: que cum non
vere celebrata fuerit: ⁊ fru-
ctum prioris: id eſt ſuipſius
ſecuturā precedentis amittit:
quia veniam quam impetra
re potuit contempſit: ⁊ vſum
ſequentis aufert ſm conſue-
tudinem quarundam eccle-
ſiarū apud quas penitentie
ſolemnitas non iteratur.
De hac eadem peniten-
tia illud etiam intelligitur:

Pnia perſeuerātia i pctō an ſit vtilis.

a Quid ergo. ¶ Caſus. Si
videamus malos p
ſperari: ⁊ bonos ad-
uerſitatē pati: nō de
bemus turbari: q̄
nō eſt vera retribu-
tio boni vel mali: nā
ſepe punitur hic in
nocens: ⁊ extollit q
nō meruit: ſed hic
oſtēdit q̄ in futuro
erūt premia ⁊ pene:
quod qdā nō conce
dūt: ⁊ preterea in bo
nis ſunt aliqua ma
la digna puniri: ⁊ i
malis aliqua bona
digna remunerari.
Ultimo dicit: q̄ cuz
malus hic remune
ratur malo capitis
ſui fit: quia in futu-
ro punietur: nec pe
na eius mitigabit.
b ¶ Malignos. naz
vt dicit claudianus
Tollit in altū: vt la-
pſu grauiore ruāt.
c ¶ Qui reſurrectio
nē negantes. ſ. retri
butionem eorū q̄
quiſq; in corpore
geſſit. Lau.
d ¶ Nō turbemur
in alia vita.
e ¶ Bonus. C. de
ve. iu. enucl. l. j. §.
his itaq; tollitur.
¶ Poteſt etiam.
¶ Caſus. Ecce ter-
tia ſolutio illorum
c. piū eſt. ⁊ c. ⁊ ſi qñ.
⁊ c. ſ. vt qd ibi dr: re
ferat ad mitiorē pe-
nā habēdā in alia vi
ta. Et ad hoc induci
tur ſequens. c.
Si quis. ¶ Caſus
Probat Aug.
in hoc. c. q̄ ſi qs non
habēs charitatē: ali-
qua bona facit: dū-
modo fidē nō amit
tat: valent ei ad mi-
tiorē penā ſuſtinēdā
ſed non proſunt ei
ad obtinendam vi-
tam eternam quod
pbat̄ auctē apoſtoli.
f ¶ Culpāda. ē. j. q.
j. teneamus.
g ¶ Fortaſſe. nota
ē aſſertiōis. ē. xiij. q.
ij. tēpus. ē. xc. diſti.
neq; ad cain. ē. j. q. j.
vide. ē. ſ. ibi de his
q arrogāter hoc faci-
unt: hic de his q i fa
ciēdo zelū dei habēt
⁊ ſi non ſm ſcienti-
am diuinam.
h ¶ Sine q̄. ē. diſt.
ij. §. opponit. c. ſuge
rat. ¶ Pnia. hec ē ✝ 12
duodecima qo di. i
q̄ ſoluit magr̄ ⁊ bn̄
ſm Jo. de fa. ¶ Ca-
ſus. Infert Gra. ex
ſupradictis q̄ pnia
nulli pſeuerāti i pec
cato vtilis eſt: nō tn̄
alicui denegāda: q̄a
tūc fructū ei[9] pcipi-
et: cū de alijs pctis
pniā egerit: vñ di-
finitio penitentie ⁊
auctoritates ſibi cō-
ſonantes: que ne-
gant eum facere pe-
nitentiam: qui in
crimine perſeuerat:
intelliguntur de vti
li vel fructuoſa: qd
autem dicitur peni
tentia ſemel vſurpa
ta ⁊c. de ſolemni pe
nitētia intelligitur a
que ſm conſuetu-
dinem quarūdam
eccleſiarum iterari
non poteſt: ⁊ de hac
ſolemni intelligi-
tur: non eſt ſecun-
dus locus peniten-
tie: ſubaudi: in qui-
buſdam eccleſijs.
i ¶ Utilis eſt. quo
ad penam eternam
vitandam: vel quo
ad vitam eternam
obtinendam: ſed
vtilis eſt quo ad pe
nam temporalē. q̄
eccleſia iteruz ei nō
imponet ſatiſfactio
nem pro illo pecca-
to: nec ille tenetur
amplius confiteri ſ
ſi tamen digne peni
tuerit omnium pec
catorū debet illud
peccatum confiteri
eccleſie: ſcilicet pecca
tum ſimulationis
quo decepit eccleſi-
am. Et no. q̄ illud
peccatum primum
de quo ſatiſfecit ſine
charitate: nō remit
titur anteq̄ incipi-
at habere charita-
tem: tunc enim ſta-
tim: deletur. ē. e. §.
illud autem verſus
finem ⁊c.

Quia vero. ¶ Hec diſt. divi- Diſtin.iiij. ditur in ſeptem partes: in quarũ prima pro bat p ſepte auctoritates q pctã redeũt. ſcda ibi: eoꝝ do. tertia ibi: verũ. quarta ibi: finis ergo qnta ibi: qui aũt. ſexta ibi: verũ illa. ſe. odium fraternũ: vt in euãgelio: Serue nequã. xc. Item pp crimẽ apoſtaſie: vt. J. e. qcũqꝫ. Itẽ pp pnlam pnie. ẽ. xvij. q. iiij. ſunt q opes. Itẽ pp cõtẽptũ pnie. ẽ. di. iij. ſi apo ſtolus. Alij dicũt q nullo mõ redeũt. argu. xxiij. q. iiij. ſi illic. L. di. miror. nec eſt ita in malis: vt redeãt ſicut in bo prima ibi: antiqua.

Jo. de fa. ¶ Caſtro. Hic intitulatur qr. ta di. in qua magi- ſter continuat di- cta dicẽdis: ⁊ ponit qõnẽ: an peccata di- miſſa redeãt? Et po- nit diuerſas opio- nes: nã quidã dicũt q pctã redeũt ad eſ ſentiam: ⁊ reatũ ⁊ pe nã: ſicut bona p ſe- quentem grãm re- uiuiſcunt. Alij di- cunt q illa non re- deunt: ſed alia eiuſ dẽ generis. Cũ enim ſileq d cõmittimus redire dicũtur qua daꝫ ſilitudine: ſicut flores redeunt i ve- re. Tertij dicũt pec- cata redire quo ad reatũ tñ. Quarti di cunt pcã redire pp has tñ cauſas. ſ. p- pter odium frater- nũ: vt in euãgelio: Serue nequã. vel cũ penitet aliquem pe- nituiſſe: vt arg. xvij. q. iiij. ſunt qui opes vel. pp ter cõtẽptum penitẽtie: vel pp ter crimen apoſtaſie: vt j. e. quecũqꝫ. Alij di cũt q nullo modo redeunt: vt. xxiij. q. iiij. ſi illic. nec ita eſt in malis vt redeãt: ſicut in bonis: vt ar gu. de cõſe. diſti. iiij. quãuis. ⁊ hoc credo verũ. Dicuntur tñ redire: qr ita dãnan tur pro ſequẽtibus: ac ſi nunqꝫ eis dimiſſa fuiſſent. Pri mo igiẽ inducit auctes ad pbãdũ q dimiſſa pctã nõ re- deant: ⁊ circa hoc notat duas opiniones: poſtea q peccata dimiſſa non redeant tandem Gra. approbat illam ſniaꝫ q peccata dimiſſa redeant. Jn memoriam: de iuda dictũ eſt: Jn memoriam redibit iniquitas patrum eius.

¶ Quia vero. hic incipit quarta di. i q̃ tractaẽ: an pctã ſemel dimiſſa iterũ redeãt. Et qdã ſimplr dicũt q redeãt nõ ſolũ q̃d ad reatũ: ſꝫ ẽt q̃d ad eſſentiã ⁊ penã. ⁊ in hoc videẽ arguments. ff. e. di. §. vlt. ſicut ⁊ actio ſemel perempta re ſtituiẽ. ff. ſi ex noxa. cã aga. ſed alio iure. in ſi. Preterea ſi cut bonũ reuiuiſcit p grãm ſequẽtẽ qd pri⁹ mortificaẽ p culpã: ita mala mortificata p grãꝫ reuiuiſcũt p culpã ite ratã. ẽ. diſ. pri. c. piũ. ⁊. c. ſi qñ. Alij dicũt q nõ redeũt illa: ſꝫ alia eiuſdẽ gñis. cũ eni forte ſile cõmittim⁹: redire di cunẽ qdã ſilitudine: ſicut flores redeũt in vere. Tertij di cũt pcũ redire tm pp vnũ iſtoꝝ q̃ttuor criminũ. ſ. pp

non eſt ſecundus locus penitentie. Diſtin.iiij.

Quia[a] vero multorum auctoritati bus ſupra mõſtratum eſt penitẽtiã vere celebrari: ⁊ pctã vere di mitti: ei q aliqñ in crimine re caſurus eſt: Querit an pecca ta dimiſſa redeãt? Hui⁹ qõ nis diuerſoꝝ varia eſt ſnĩa: alijs aſſerentibus: alijs cõtra negãtibus pctã ſemel dimiſ ſa vlterius replicari ad penã. Qd autẽ pctã ſemel dimiſſa redeãt multoꝝ auctoritatib⁹ probaẽ: quarũ prima eſt illa pphete: Jn memoriã redeat iniqtas patrũ eius. Scda il lud euãgelij. ¶ Serue neqꝫ oẽ debitũ dimiſi[b] tibi. deinde in libro pſalmoꝝ Augu. ait. Si iudas tenuiſſet illõ ad qd vocatus eſt, nul lo modo ad[c] eũ vel ſua prete rita vel parẽtũ[d] iniquitas[e] p uenire: qr ergo ñ tenuit ado ptionẽ in familia dei: ſed[f] ini quitatem vetuſti generis po tius elegit: redijt iniqtas pa

celeſtis faciet vobis. ⁊. repetet a vobis ad pfitũ. L. ¶ Serue nequã. hiſtoria: legiẽ i euãgelio Serue nequã: oẽ debitũ dimiſi tibi: qr rogaſti me: nõ ne ergo oportuit te miſereri ꝯſerui tui: ſicut ego tui mi ſertus ſum: ⁊ irat⁹ dñs ei⁹ tradidit eũ tortorib⁹: q̃uſqꝫ redderet vniuerſum debitũ: ſic ⁊ pr̃ me⁹ celeſtis faciet vo bis: ſi nõ remiſeritis vnuſqſqꝫ fratri ſuo de cordib⁹ vr̃is Oĩa aũt q ſequunẽ vſqꝫ ad. §. eoꝝ plana ſũt: ſꝫ ſi iudas. ⁊. §. ꝯſiderãdũ. ⁊. c. ꝯſtat. dimitte. ⁊ reuertar. qcũqꝫ. pctũ. ⁊ ea p te videre poteris nõ aũt i eternũ ſupple nõ reddiẽ.

c ¶ Si iudas tenuiſſet. ¶ Ad eum vel ſua. Contrarius ſenſus facit ad propoſitum. G.

d ¶ Parentum. cõmiſſa a ſe imitando parentes.

e ¶ Iniqtas. ſ. cõmiſſa ab eo imitãdo eos: aĩs iniquitas patris non reſpicit filium niſi (vt dim) ſit ſceleris pater- ni imitator. j. queſtione. iiij. crimen. L.

f ¶ Sed iniquitatem ⁊. auaritiam quam primi parẽs.

nis. arg. de cõſe. diſt. iiij. quãuis. ⁊ hoc cre do catholice dici: di cunẽ tñ redire: quia remiſſiõis bñficiuꝫ ſequẽn culpa amit- timus ob igratitu- dinẽ. ẽ. diſti. pri. §. hac aucte. ver. pen. Nã pinde priuaẽ q gloria pp ſequẽs deli- ctũ: ac ſi nulla pec- cata eſſent dimiſſa: vt. J. d. v. fratres. pe nitẽtia eni duo ſa- cit: penã tollit: ⁊ glo riã acgrit: vt. ẽ. di. j. §. alij ecõtra. c. ecce. Auctes autẽ q̃ videẽ tur dicere q redeãt hoc ſonãt: q ita pu- niẽ qs p ſequẽtibus ac ſi nunqꝫ ei dimiſ ſa fuiſſent. Procedit aũt Gra. in hũc mo dũ Primo inducit auctes: q pctã di- miſſa redeãt vſqꝫ ad §. eoꝝ. Scdo notat circa pctĩ dimiſſio- neꝫ duas opiones eoꝝ q dicũt pctã re dire. Tertio allegat p aduerſa parte q nõ redeãt: ⁊ ſic dẽter mĩat diſtictionẽ. L.

b ¶ Dimiſi tibi. qm rogaſti me. non ne ergo oportuit ⁊ te miſereri cõſerui tui: ſicut ⁊ ego mi ſertus ſuꝫ tui: ⁊ ira tus dñs tradidit eũ tortorib⁹: quouſqꝫ redderet vniuerſi debitũ. ſic ⁊ pr̃ meus dimiſſa: ⁊ in hoc facit

Ps. cviij. b Pctã ſe- mel dimiſ ſa: an rede ant ſunt opiones.

tes eius egerunt: vel originalia peccata. Lau.

a Originalia. Pctm̃ originale ita dr̃ reputari: qꝛ ita puniť ꝓ ſequẽtibus: ac ſi dimiſſum nõ eẽt. argu. ff. e. q recedit ꝛ ita de alijs dic. ſed q̃re dicit pluraliter originalia: cũ vnũ ſolũ ſit originale? Rñ. ponit plurale ꝓ ſingulari. argu. ff. de ori. iu. l. ij.

eorꝫ dñt ꝙ pctã reditura dimittunť ſm̃ iuſticiã: ꝛ nõ ſm̃ preſcientiã: quod ꝓbant exẽplo apl'oꝝ qui retro abierũt: ſic mali cadunt a pñti iuſticia. Alij dñt ꝙ oĩno ex toto dimittunť: ꝛ reſpicit ille. §. aliuꝫ. §. j. eo. §. finis. vbi dicit: alij vo. hec aũt differẽtia parũ valet: ſꝫ magiſter hoc facit

§. exactis deinde regib⁹. i. rege exacto. vel ꝑ diuerſos effectus q̃s hꝫ in hoĩb⁹ originale: q̃ſdã eniꝫ facit inuidos: q̃ſdaꝫ luxurioſos: quoſdã auaros ꝛc̃. Itẽ ſicut ↄcupiſcẽtia facit puerũ ↄcupiſcibilem: ꝛ adultũ ↄcupiſcẽtẽ: ſic ꝛ ſupbia facit puerꝫ ſupbilẽ ꝛ adultum ſupbiẽtẽ. Uel pluraliter ponit ꝑ varias appellationes quas habet: dr̃ eñi lex mẽbroꝝ: ſtimulus carnis: angelus ſathane: languor nature fomes peccati ꝛc̃. fa. cit. ĩ. diſt. vj. ſed penſandum palea.

b Dimiſſa ſunt. ſi penitet eũ ſuſcepiſſe baptiſmũ: vel ita puniet ſufficiẽter: ac ſi nõ eẽt baptiȥatus.

c Conſtat. Dimiſſuꝫ. hic videť ꝙ prius dimittat deus peccata: q̃ꝫ dimittat hõ pctm̃: ſic ex hoc ſequiť impoſſibile. ſ. ꝙ ſimul eẽt iuſtus ꝛ iniuſt⁹: bonus ꝛ mal⁹. Sꝫ dic ꝙ tpe ſimul ſit ab hoĩe dimiſſio pcti: ꝛ a deo remiſſio: ꝑcedit tñ grã vtrũqꝫ: q̃ qñ vult ꝛ ꝓut vult in hoĩe opať. Expone

trum in conſpectu domini: vt in eo etiam ipſa puniretur.

Itẽ Rabanus: tradidit eũ tortoribus ꝛc. Conſiderãdum eſt ꝙ dicit vniuerſuꝫ debitũ: qꝛ non ſolũ pctã que poſt baptiſmum homo egerit reputabuntur ei ad penaꝫ verũetiã pctã originalia[a] q̃ i baptiſmo ei dimiſſa[b] ſunt.

Itẽ greg. ex dictis euãgelij.

Conſtat qꝛ ſi quod in nos delinquitur ex corde nõ dimittim⁹: ꝛ illud rurſus exigiť: qͦ nobis iã per penitẽtiã dimiſſũ[c] fuiſſe gaudebam⁹. Itẽ augu. i homilia. j

Dixit dñs: dimitte[d] ꝛ dimittetur tibi: ſi ego prius dimiſi dimitte vel poſtea: nam ꝛ ſi non dimiſeris reuocabo te: ꝛ qcqd dimiſeram replicabo tibi. Item.

Qui diuini bñficij oblitus ſuas vult vindicare iniurias: nõ ſolũ de futuris pctis veniã nõ merebitur ſed etiã preterita que iam ſibi dimiſſa credebat: ad vindictam ei replicabuntur[e]. Iteꝫ

Beda ſuper lucam.

Reuertar[f] in domũ meam vnde exiui. timendus eſt iſte verſiculus non exponendus[g]: ne culpa quã i nob extinctã credebam⁹: ꝑ icuriam nos[h] vacãtes opprimat. Itẽ.

Quecũqꝫ enim poſt baptiſma: ſiue prauitas hereticа: ſiue mundana cupiditas arripuerit mox oium[i] ꝓſternet in ima vitioꝝ. Iteꝫ augu. i lib. qõnũ deuterono.

Peccatũ qͦ ex adã contrahiť: tpaliter reddiť[k]: qꝛ oẽs propter hoc moriunť: non autẽ in eternũ eis q fuerũt per grãm regenerati ſi in ea vſqꝫ in fineꝫ permãſerint.

Eorũ[l] vero qui hãc ſnĩaꝫ ſequũť: alij[m] dicũt ꝙ pctã reditura dimittunť ſꝫ iuſticiã[n] ſed non ſm̃ preſcientiã: ſicut noĩa diſcipuloꝝ q retro abierunt erãt ſcripta in libro vite ꝑ iuſticiã: cui deſeruiebãt non ſm̃ preſcientiã[o] que i numero ſaluãdoꝝ eos non habebat: ſic a lateř dei noſtri dicuntur mille[p] caſuri: ꝛ decẽ[q] milia a dextris eius: quos tñ diuina preſcientia nunq̃ꝫ ſuis annumerauerat. Hinc etiam dñs ait moyſi: Si q's peccauerit ante me: dlebo eũ de libro vite: vt ſm̃ iuſticiam

vt habeat materiam tractãdi de preſciẽtia ꝛ ꝑdeſtinatiõe. Que autẽ ſequunť vſqꝫ ad. c. ſi ex bono. plana ſunt. ſ. ſi quis. ſꝫ non. ꝛ. §. veruꝫ. ꝛ ad probandũ qͦ dr̃ in. §. inducit. c. ſeq.

l Eorũ ꝛc̃. i. qui dñt pctã redire dimiſſa: duas ponit. ſ. opiones: que poti⁹ in ꝟbis differũt: q̃ꝫ in ſenſu. Quidaꝫ eñi dñt pctã dimiſſa redire: dimiſſa inq̃ꝫ ſm̃ iuſticiã: nõ ſꝫ ꝑſcientiã. Alij dñt redire peccata dimiſſa pure ꝛ plene: ſiue ꝑ baptiſmuꝫ: ſiue per pñiam. Ut ergo iſta intelliganť ꝛ q̃liter he opiones cõueniant: notandum eſt ꝙ predeſtinationis ſiue preſciẽtie: quia ꝛ ſub noĩe preſcientie includiť predeſtinatio: Duplex eſt effectus. ſ. ꝛ in tpe iuſtificare: ꝛ eternalr gl'ıã tribuere. Quo ad pmũ effectũ opatur de⁹: qñcunqꝫ in hac vita pctã dimittit: ꝛ hoc eſt ſm̃ iuſticiaꝫ pctã dimittere. Quo ad ſcðꝫ effectũ qñ ſic pctã dimittit ne finaliter pctm̃ redire patiať: vt ad btitudinem ꝑducat: ꝛ hoc eſt ſm̃ preſcientiã pctã dimittere: q ergo finaliter ad pctm̃ reuertitur: ꝛ non ſm̃ preſcientiã: ſed ſm̃ iuſticiam remiſſionem peccatorum conſecutus eſt: ꝛ hoc eſt quod hic tãgit. ſ. ff. eo. §. finis. Et ſic patet duas predictas ſententias non eſſe contrarias: qꝛ cui pctã dimittuntur ſm̃ iuſticiam: plene ꝛ pure ei dimittuntur. ff. eo. §. vlti. Lau.

Luce. xj. c.

Job. vj. f.

Preſciẽtie duplex eſt effectus.

Ps. xc. b.

Exo. xxxij. g

ergo hic: prius dimiſi. i. pri⁹ me dimiſſurũ obtuli q̃ntũ in me eſt: qꝛ bñfacere de⁹ parat⁹ eſt. vel ad originale pctm̃ refeř hoc qͦ ſine merito hoĩs a deo remittiť. vel ad parabolã euãgelicã de ſeruo cui dñs decẽ milia talenta remiſit priuſq̃ꝫ ille conſeruo ſuo quinquaginta.

d Dixit dominus dimitte. id eſt habileꝫ te oſtende ad ſuſcipiendam gratiam.

e Qui diuini. Replicabuntur. Expone vt. ſ. hoc eſt: ita dãnabiť ac ſi nõ eſſent dimiſſa. ꝛ ita expone oẽs has auctoritates. ff. de ↄſe. diſtin. iiij. quomodo. Lau.

f Reuertar. hec ſunt verba ſathane.

g Non exponendus. xxvij. q. j. de viduis.

h Nos vacantes. a bonis operibus.

i Quecunqꝫ. Oium. etiam prius dimiſſorum.

k Peccatũ. Reddiť. i. puniť. Eoꝝ vo. hec eſt ſcða ps diſ. in q̃ ꝓbať ſupficialiter ꝙ pctã redeũt: ꝛ ſꝫ preſentẽ tñi iuſticiã dimittunť: nõ tñ vere ſicut noĩa diſcipuloꝝ q receſſerũt. Jo. de ſa. Caſus Aſſignat nũc ſra. qndã differẽtiã inter eos qui dicũt pctã redire. Quidã eniꝫ

m Alij dicunt. hanc differentiam opinionum non ponit magiſter: niſi vt tractet de predeſtinatione: non ꝙ ſibi in aliquo contradicant. hoc: alij: reſpicit illud: alij: qͦ inuenitur. ff. eo. §. finis.

n Juſticiã. pñtẽ q̃ eis ↄfeřť: qbus pctã dimittunť. hu.

o Preſcientiam. Ab eterno enim preſciuit deus talem dimiſſionem non valere eis ad vitam eternaꝫ: nec vſqꝫ in finem durare.

p Mille caſuri id eſt pauciores qui credunt ſe cum domino iudicaturos.

q Et decem milia id eſt plures qui crediderunt ſe ſeſſuros ad dexteram dei id eſt in eterna beatitudine: plures enim ſunt qui credunt ſe ſaluandos: q̃ꝫ qui credũt

ſe iudicaturos cum domino:⁊ ideo illi aſſignantur maiori numero: iſti minori.
a ℭ Sed nō in pluribus. Plures illoꝝ nō placuerunt dn̄o:⁊ ſi aliq eoꝝ. ℭ Uerū hoc. hec eſt tertia ps diſt. in q̄ ꝓbat ꝙ de ficte penitētib⁹ intelligat qḋ dictū eſt: qb⁹ pctā nō dimittuntur: de alijs nō pōt itelligi quāuis poſtea ſint caſuri. Jo. de ſa.
b ℭ Accedētib⁹. ṡ. i. q. i. ſicut ficti. h.
c ℭ Si ex bono. ℭ Caſus. Cōtinuuz eſt. c. Augu. vſq3 ad. §. ſequētez. finis. ⁊ ponit ſic caſus ſm hug. Prio augu. talē fecit queſtionē: Ecce aliq ſūt p̄mo charitatē habētes:⁊ dum in tali bonitate ſunt: nō moriūtur: peccāt poſtea:⁊ ita facti mali moriūtur: q̄rit ergo Augu. q̄re nō rapuit eos de⁹ de vita hac dum boni erāt preſertim cū poſſit eoꝝ futura mala ſcire: nec pōt dici ꝙ alicui hoc nō faciat: qḋ ꝓbat auc̄te ſalomōis. vn̄ formauit talem q̄ōnē. ſ. cur illū duz erat bonus rapuit deus:⁊ nō iſtū p̄ſertim cum poſſet ſcire iſtū peccaturū:⁊ nō pōt hic aliqḋ r̄ndere: niſi q2 deus voluit illi dare p̄ſeuerātiā finalē:⁊ nō iſti: quaſi ignoreẗ: poſtea oſtēdit ꝙ iſtā p̄ſeuerātiā dat oībus filijs ſuis predeſtinatis ⁊ non alijs. Et incipit ita facere diſtinctionem vel diuiſionē: ꝙ quidā ſunt mali: ſunt tn̄ filij dei predeſtinatione: quidā ſunt boni:⁊ non ſunt filij dei per gratiam dei perſeuerantem: quaſi nō ſunt filij predeſtinatione: q2 nō ſunt in bono ꝑmanſuri. Et circa hanc materiā vagatur Augu. vſq3 ad finē. c. aliquantulum prolixe loquens: tu tn̄ diligens lector tene materiā de qua loqtur:⁊ in eius dictis non ꝯfunderis. Verba ſalomonis ſunt ibi: raptus eſt ⁊c̄. Inimicos eius. ſ. chriſti. Regeneraturus. ſ. dn̄s. Ben̄. vero. ſic ponit hunc caſum. Hereticus mouet q̄ōnem Augu. quare illa diuerſitas ſit in eccl̄ia ꝙ qdā pie viuētes deficiunt ⁊ dānantur: qdā aūt pie viuētes de hac vita rapiūtur: ne malicia mutet intellectū eoꝝ. Et dicit Augu. nō pōt r̄nderi: q2 deus h3 de oīb⁹ p̄ſciā: nō ꝙ futura mala neſciat. Pōt āt ita r̄nderi: hoc ideo cōtingit: q2 qbuſdam datur p̄ſeuerantia: qbuſdam non qḋ non de p̄deſtinatione intelligendum eſt q ſm ꝓpoſitū vocati ſunt ſcti: ſ3 de illis q cū pie viuāt vocanẗ filij dei: ſed poſtea impie victuri ſunt:⁊ i eadē impietate morituri. de qbus dicit ioānes: Ex nobis exierūt de quorū numerō fuerunt diſcipuli chriſti: q abierūt retro: de quorū numero ſunt oēs q recipiūt ſacr̄a baptiſmi:⁊ poſtea impie viuēdo de bonis facti ſunt mali.

Sab. aūg. c

iudicio ille peccando dicatur deleri qui ſm preſcientiā nūq̄3 fuerat aſcriptus. Hinc aug. i ep̄la ad corinthios. ℭ Sz[a] nō in pluribus eorū b̄n̄placitū eſt dn̄o:⁊ ſi in aliqbus cōmunia oībus ſunt oīa ſacr̄a ſed nō cōia gr̄a: ita ⁊ nūc baptiſmus eſt cōis: ſed non virtus baptiſmi. ℭ Uerū hoc de ficte accedētib⁹: vel de his q extra eccleſiā baptizanẗ intelligiẗ: q ſacr̄i quidē integritatem accipiūt: virtutē vero eius minime aſſequūẗ. Paruulis ꝟo vel adultis plena ſide accedētib⁹[b] oīa peccata remittuntur:⁊ ſi aliqn̄ receſſuri a bono in malū: vitā ſint ſiniturī. ℭ Unde Augu. in lib. de correptione ⁊ gratia.

S I[c] ex bono[d] in malum deficientes bona voluntate moriūtur[e] r̄ndeāt ſi poſſunt: cur illos deus cū fideliter ⁊ pie viuerēt: nō tūc de vite huius rapuit periculis: ne malicia mutaret intellectum eoꝝ:⁊ ne fictio deciperet aīas eoꝝ: vtrū hoc in p̄tāte[f] nō habuit: an eoꝝ mala futura neſciuit. Nēpe nihil horū[g] niſi peruerſiſſime ac inſaniſſime di. Cur ergo non fecit reſpōdeant[h] qui nos irrident: qn̄ i talibus rebus exclamamus q̄3 in ſcrutabilia ſunt iudicia eius:⁊ inueſtigabiles vie ei⁹. Nunqḋ eniz hoc[i] non donat deus qbus voluerit: aut vera ſcriptura illa mētitur que de morte velut immatura hominis iuſti ait: Raptus[k] eſt ne malicia mutaret itellectū eius:⁊ ne fictio deciperet animam eius. Cur igitur hoc tam magnū beneficium alijs dat deus: alijs nō dat: apud quē nō eſt iniqtas: neq3 acceptio p̄ſonarū:⁊ in cuius poteſtate eſt: q̄3diu quiſq3 i hac vita manet: q̄ tēptatio dicta[l] eſt ſuper terrā. Sicut[m] ergo coguntur fateri donum dei eē: vt finiat homo de vitā iſtā anteq̄3 ex bono mutetur in malū: cur aūt id alijs doneẗ: alijs non donetur: ignoratur id tamē donum dei eſſe i bono perſeuerantiam ſm ſcri

c ℭ Si ex bono. Caſus huius. c. colligi videtur ex illis duobus. J. de conſe. diſt. iiij. c. vl. ⁊. xxiiij. q̄ō. iij. quidam. ver. pelagiani. nā iſti pelagiani dicebant ꝙ ſine gratia dei per liberuz arbitrium quis poſſit bonū operari:⁊ ſic obijciebant auguſtino: Dicis o auguſtine ꝙ non poteſt quis cum ad adultā etatem peruenerit bene operari ſine gratia diuina: ſed illam nemo pōt habere vl̄ mereri: ergo deo nō apponente gratiam ex neceſſitate peccabunt iſti. ergo per liberum arbitriū: nō debet eis tale peccatū imputari. Ad quaz obiectionē ⁊ conſimiles cū augu. non reſponderet: ſed exclamaret: O altitudo diuitiarū ſapientie ⁊ ſcientie dei: q̄3 icōprehēſibilia ſunt iudicia dei ⁊ inueſtigabiles vie eius: deridebant eum. His itaq3 premiſſis diuiditur. c. in tres ꝑtes. In p̄ma parte ponit Augu. caſum in quo ⁊ ipſi exclamare cōpelluntur ꝑ rationis defectum: ſ3 cur deus bonos quos ſcit a bono receſſuros ⁊ in malo morituros: non prius tollit de medio: q̄3 malicia imuteẗ: ⁊ q̄re qbuſdā p̄ſeuerātiā dat i bono: qbuſdā nō: cū apud eū n̄ ſit iniqtas: nec p̄ſonaꝝ acceptio: vt extra de iudi. nouit. In ſcḋa diſtiguit iter filios dei nūcupatōe ſola ⁊ veros filios: cui⁹ occaſione exponit illud ioannis. Ex nobis exierūt ⁊c̄. In tertia dicit ꝙ p̄ſeuerātiā in bono vſq3 in finez dat deus ſolis predeſtinatis. Et huius occaſione interſeruit ꝙ quidam diſcipuli chriſti ſūt veri: quidam nūcupatiui tantum. h.
d ℭ Ex bono. id eſt ex bona voluntate. vel bonum refertur ad bonum exterius: ſimiliter ⁊ malum ad interius in voluntate:⁊ tunc ſubauditur moriuntur.
e ℭ Moriunẗ. hoc eſt dicere deficientes a bono moriūẗ.
f ℭ In poteſtate. vt imperet. h.
g ℭ Hoꝝ. imo p̄ſeuerātia in bono donum dei eſt. Lau.
h ℭ Reſpondeant. ṡ. xxiij. q. iiij. de tyrijs. h.
i ℭ Hoc non donat. id eſt donat. argumen. ff. de verbo. ſigni. duobus. donat dico ſm hoc. ſcilicet mori vel rapi. Et eſt ſenſus huius littere: hoc donat quibus voluerit: aut ſcriptura mentitur: ſed hoc nefas eſt dicere: vt vigeſima tertia queſtione quinta quid ergo. Lau.
k ℭ Raptus eſt. xxiij. q. iiij. ea vindicta. h.
l ℭ Dicta eſt. a iob. ṡ. diſt. ij. §. item ſm hanc. ⁊. c. ſi enim inquit. ver. quid enim. Lau.
m ℭ Sicut ergo. Suſpenditur iſtud ſicut vſq3 ad ver. illum cur alijs. Lau.

pluraſ: de qbus teſtimonia multa iam poſui[a]: fateant̃ nobiſcū: ⁊ cur alijs detur: alijs nō det̃: ſine murmure aduerſus deū dignent̃ ignorare[b] nobiſcū. Nec nos moueat q̄ filijs ſuis[c] qbuſdam non dat deus iſtam perſeuerantiam. Abſit eniʒ vt ita[d] ſit: ſi ō illis p̄deſtinatis eſſent: ⁊ ſʒ ꝓpoſitum vocatis ſctis: q vere ſūt filij ꝓmiſſionis. Nā[e] cuʒ iſti pie viuūt dicunt̃ filij dei[f]: ſed q2 victuri ſunt ipie ⁊ in eadē ipietate morituri: nō eos dicit filios[g] dei: p̄ſcia eniʒ dei ſunt filij dei: q nōduʒ ſunt nobis[h] ⁊ ſunt iā deo: de qbus ioānes[i] euāgeliſta ait: Q2 ieſus erat moriturus ꝓ gēte: ⁊ non tm̄ ꝓ gēte: ſʒ etiā vt filios dei[k] diſpſos ꝯgregaret in vnuʒ[l]: qui vtiq3 credēdo futuri[m] erāt p euāgelij p̄dicationeʒ: ⁊ tñ añq̄ eſſet factū: iā filij dei erāt: In memoria eniʒ p̄ris ſui in cōcuſſa ſtabilitate conſcripti ſunt. Et ſunt rurſus quidaʒ qui filij dei pp ſuſceptā vel tēporaliter grāʒ dicūt̃ a[n] nobis nec ſunt tñ filij dei: de qbus ait idē ioānes: Ex nobis exierūt: ſʒ nō erāt ex nobis: q̄ ſi fuiſſent ex nobis: ꝑmāſiſſent vtiq3 nobiſcū: ñ ait ex nobis nō exierūt: ſʒ q2 nō māſerūt nobiſcū: iā nō ſunt ex nobis: veꝝ ait: ex nobis exierūt: ſed nō erāt ex nobis: hoc ē: ⁊ qñ videbant̃ ex nobis noīe non erāt ex nobis: ⁊ tanq̄ ei dicere t̃ vñ id oñdis: q̄ ſi fuiſſent ex nobis (inq̄t) ꝑmāſiſſent vtiq3 nobiſcuʒ: filioꝝ dei vox eſt: Joānes loq̄t̃ in filijs dei loco p̄cipuo ꝯſtitutus: cū ergo filij dei dicunt̃ de[o] his q ꝑſeuerātiā nō habuerūt ex nobis exierūt: ſʒ nō erāt ex nobis: ⁊ addūt: qm̄ ſi fuiſſēt ex nobis ꝑmāſiſſent vtiq3 nobiſcuʒ: qd aliud dñt niſi nō erāt filij: etiā qñ erāt in ꝓfeſſione ⁊ in noīe filioꝝ dei: nō q2 iuſticiam ſimulauerūt: ſʒ q2 in ea nō ꝑmāſerūt. Neq3 enim ait: nā ſi fuiſſent ex nobis: verā ⁊ non fictā iuſticiā tenuiſſent vtiq3 nobiſcum: ſʒ ſi fuiſſent (inq̄t) ex nobis ꝑmanſiſſent vtiq3 nobiſcum: in bono illos volebat ꝓculdubio permanere: erant itaq3 in bono: ſed q2 in eo nō ꝑmāſerunt. i. non vſq3 in finē perſeuerauerūt[p]: non erant (inquit) ex nobis: ⁊ qñ erant nobiſcuʒ: hoc eſt: nō erant in numero filiorū etiā qñ erāt in fide filioꝝ. Qm̄ qui vere ſunt filij dei: p̄ſciti ⁊ p̄deſtinati ſunt conformes[q] imaginis[r] filij dei: ⁊ ſm ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti: vt electi eſſent: nō eniʒ perit filius ꝓmiſſionis: ſed filius ꝑditionis. fuerunt ergo iſti ex multitudine vocatoꝝ: ex electoꝝ autem paucitates nō fuerūt: non[s] ergo filijs ſuis predeſtinatis deus perſeuerantia nō dedit: haberent enim eam ſi in eorum filiorum numero[t] eſſent. Et quid haberent quod non accepiſſent ſm apoſtolicā[u] verāq3 ſniaʒ? ac per hoc tales[x] filij filio chriſto dati[y] eēnt: quēadmodum ad patreʒ ipſe dicit: Ut omne qd̄ dediſti mihi non pereat[z]: ſed habeat vitā eternā. Hi ergo chriſto intelliguntur dari: qui ordinati ſunt ad vitam eternam: ipſi autem illi ſunt predeſtinati: ⁊ ſm propoſitum vocati ſunt ſancti: quorū nullus perit: ac per hoc nullus eorum ex bono in malum mutatus finit hanc vitam: quoniaʒ ſic eſt ordinatus: ⁊ ideo chriſto datus vt non pereat: ſʒ habeat vitam eternaʒ: Et rurſus: quos dicimus inimicos eius vel paruulos filios inimicorū eius quoſcūq3 eorū ſic regeneraturus eſt vt in ea fide que per dilectionem operat̃ hanc vitam finiāt: iaʒ ⁊ anteq̄ hoc fiat: in illa predeſtinatione filij eius ſunt: ⁊ dati ſunt chriſto filio eius vt non pereant: ſed habeant vitam eternaʒ. Deniq3 ipſe ſaluator ait: Si māſeritis in ꝟbo meo: vere diſcipuli mei eſtis nūquid in his ꝯputandi ſunt illi de quibus euangelium ſic loquit̃: Ubi dominus cum commēdaſſet manducantem carnem ſuam ⁊ bibentē ſanguinem ſuum: ait euāgeliſta: Hoc[⁊] dixit in ſynagoga docens in capharnauʒ: multi ergo ex diſcipulis eius audientes dixerunt: Durus eſt hic ſermo: quis poteſt eum audire? ſciens autē ieſus apud ſemetipſum: q2 murmurabant de hoc diſcipuli eius: dixit eis: hoc vos ſcandalizat: ſi ergo videbitis filium hoīs aſcendentem vbi prius[2] erat.

a Poſui. in alia parte. ca. quod non eſt hic. L.
b Ignorare. ſ. de legi. non omniuʒ.
c Filijs ſuis. per p̄ſentem iuſticiam.
d Ut ita ſit. ſ. q̄ ſi det. id eſt ſubtrahat perſeuerantiam.
e Nam cum iſti. qbus deus non dat pſeuerātiā vel p̄deſtinationem. L.
f Filij dei ſcd̄ʒ preſentem iuſticiam.
g Filios dei ſcd̄ʒ predeſtinationē. L.
h Nobis. ſcd̄ʒ expoſitioneʒ ⁊ opinionem noſtram. B.
i Joānes euangeliſta ait. in euāgelio. ſcilicet in verbis que ſequuntur. L.
k Dei. predeſtinatione.
l In vnū. i. vnitatem fidei. L.
m Futuri. i. filij dei per gratiaʒ. L.
n A nobis. i. iter nos. Joan.
o De his. illis. ſ. q non de his. i. de iſtoruʒ numero q ⁊c̄.
p Perſeuerauerunt. id eſt vſq3 in finē nō pſeuerauerūt vñ Ouidi9. Sed ſcilicet vltima ſemper. Expectāda dies homini eſt: diciq3 beatus: Añ obitū nemo: ſupremaq3 funera d3. Argue ꝑdeſſe modicum qd̄ deſinit eſſe. Quod non durabit cōmoda parua dabit. Et not. aliquem non debere dici permanentem vel perſeuerantem: qui vſq3 in fineʒ nō pſeuerauerit: licet lōgo tempore in opibus charitatis exiſtat. h.
q Cōformes. puritate: vite mō: ⁊ poſtea btitudine. Lau.
r Imaginis filij dei. id eſt filij qui eſt imago patris vſq3quaq3 eadē cū p̄re.
s Nō ergo. ſi coordina: ergo filijs ſuis nō p̄deſtinatis de9 pſeuerātiā nō dedit. L.
t Numero. ſʒ p̄ſcientiam.
v Apoſtolicā. que dicit: quid habes qd̄ nō accepiſti? Et iacobus: Omne datum optimū: ⁊ omne donū perfectū: deſurſū eſt. vñ verſus. Ex ope celeſti ſit ſi qd habet̃ honeſti: Et venit a ſuperis vel agas bene: vel mediteris. Iteʒ. Quicqd habes meriti p̄bentis gratia donat: Nil deus in nobis p̄ter ſua dona coronat. i. q. ij. q̄ pio.
x Tales. ſm preſentem iuſtitiam.
y Dati eſſēt. ſi haberēt pſeuerātiam.
3 Nō pereat. ipe.
⁊ Hoc dixit. verba euāgeliſte vſq3: ibi: nunquid ⁊c̄.
2 Ubi pri9 erat. apoſiopeſis: quaſi dicat: tunc intelligetis que dico. vt de cōſe. diſtin. ij. prima.

Bonū qd libet deſurſum eſt. Verſus.

Ro. viij. f

a ¶ Spiritus.i.ſpiritualis intellectus. ¶ Finis ſe ergo huius. hec eſt quarta pars di.in q̃ oſtēdit qd ſit ſcribi aut deleri de libro vite ſm p̄ſentem iuſtitiā vl' p̄ſciētiaʒ. Ul' in hac agitur de preſcitis ⁊ predeſtinatis. Joānes de fa. ¶ Caſus Dicit nūc G. ꝙ finis eiuſdē auctoritatis ſi ex bono vbi dicit appellam⁹ ergo: ꝯcordat ſn̄ie eoꝝ q dicūt pctā dimitti ſm p̄ntē iuſtitiā ⁊ nō ſʒ p̄deſtinationē. Alij ↄo dicūt oīno pctā dimitti penitēti: q2 ſi tūc decederet ſaluaret' licet poſtea recaſurus ſit in pctm̄:⁊ ꝑ eis facit p̄ncipiū auctoritatis: ſi ex bono: ne ergo finis p̄ncipio ꝯdicat: vidēdū eſt qd ſit ſcribi in lib. vite: vl' de eodē deleri ſm iuſtitiā vl' p̄ſciētiaʒ: nā ſcribi ſm p̄ſciētiā ⁊ p̄deſtinationē eſt p̄ordinari ad vitaʒ et'nā qđ ꝓmiſſū eſt ab et'no: qđ ꝓbat auctoritate apl'i: deleri ↄo ē ſm p̄ſciētiaʒ ad mortē p̄ſciri: ⁊ hoc probat auctoritate euāgelij ⁊ Auguſt. Proponat.ſ. hereticus. Et no. ꝙ Gratia. tantuʒ videt' facere vnū. §. ab illo. §. finis. vſqʒ ad. §. q aūt dicūt: q ē iuxta.c.qd ē: ſʒ ꝓpt' pluritatē aſſignant' a pluribus plures. §. ⁊ plura.c. ⁊ ego diſtinguo: vt melius intellectus littere capiatur.

Scribi in libro vite ſm p̄ſcientiā ⁊ p̄deſtinationē qd ſit.

Deleri de libro vite qd ſit.

Ibidem. Joā.viij.d

b ¶ Finis. vbi dictū ē ꝙ appellam⁹ filios dei ꝓpter preſentem iuſtitiam qui tn̄ nō ſunt ſm p̄ſcientiaʒ. c ¶ Alij ↄo. hoc alij reſpicit illō alij qđ poſuit.ſ.e. diſtin. §. eorum. in princi. Z. d ¶ Oīno.i. ſine determinatiōe aliqua. xxxi. queſtio.j. quod ſi dormierit. e ¶ Proponat. Au

ſpiritus^a eſt qui viuificat: caro autē nō ꝓdeſt quicqʒ: verba q̄ ego locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt: ſed ſunt qui dā ex vobis q nō credūt: ſciebat eni ab initio ieſus q eēnt credētes: ⁊ quis eſſet eū traditurus: ⁊ dicebat: Propterea dixi vobis: quia nemo venit ad me: niſi fuerit ei datuʒ a p̄re meo. Ex hoc multi diſcipuloꝝ eius abierūt retro: ⁊ iā cū illo nō ambulabāt: nūquid nō ⁊ iſti diſcipuli appellati ſunt loquēte euāgelio: ⁊ tn̄ nō erāt veri diſcipuli: quia nō remanſerūt in verbo eius ſm id qđ ait: Si māſeritis in meo verbo: vere mei diſcipuli eſtis: q2 ergo nō manſerūt: nō habuerūt pſeuerantiā: ſicut non vere diſcipuli chriſti: ita nec vere filij dei fuerunt: etiam qñ eſſe videbant': ⁊ ita vocabant'. Appellamus hos ergo ⁊ electos chriſti diſcipulos ⁊ dei filios: q2 ſic appellandi ſunt q̄s regn̄atos ⁊ pie viuere cernim⁹: ſʒ tunc ↄe ſunt qđ appellant': ſi manſerint in eo ꝓpter qđ ſic appellantur: ſi autem pſeuerantiā non habent.i. in eo qđ ceperunt eſſe nō manent: nō vere appellantur qđ appellantur ⁊ nō ſūt: apud deum enim hoc non ſunt cui notum eſt quod futuri ſunt.i. ex bonis mali. ¶ Finis^b ergo hui⁹ auctoritatis eoꝝ ſn̄ie ꝯcordat qui pctā dicunt remitti ſm iuſtitiaʒ ⁊ non ſm preſcientiā. Alij vero^c quis fateant' peccata redire: tn̄ ſeu p baptiſma ſeu p pn̄iam aſſerunt oīno^d peccata remitti: ⁊ plena fide accedētes ad lauacrū renaſci: nō aqua tn̄: ſed ēt ſpiritufctō: ⁊ ſi poſtea peccatur⁹ ſit: demuʒ penitentem ⁊ ſi aliquādo recaſur⁹ ſit: tn̄ tempore ſue penitētie ita perfecte expiatum affirmāt: vt ſi tūc moreretur: ſalutem inueniret eternam: quoꝝ ſententie eiuſdē auctoritatis principium conſentit. Cū enim qōnem eius ꝓponat^e q̄re preſcitos ad morteʒ cum fideliter ac pie viuerent non tunc de vite huius periculis deus rapuit: ne malitia mutaret intellectum eorum: ⁊ ne fictio deciperet animas eorum cum de imatura morte predeſtinati ſcriptura dicat: Raptus eſt ne malitia mutaret intellectum eius: ⁊ ne fictio deciperet animam eius: euidenter oſtendit illos tales fuiſſe: qui ſi fatali neceſſitate huius vite ſubducti eſſent periculis: profecto vitaʒ conſecuti eſſent eternam. Ut ergo finis principio conueniat: ⁊ ne ſibijpſi contraire videantur: diffinienduʒ eſt qd ſit ſcribi in lib. vite: ⁊ de eo deleri ſm iuſtitiam: quid ſecundum preſcientiam. Secūdum preſcientiam ſcribi^f eſt ad vitam preordinari: quod ab eterno factum eſt. Unde apoſtolus in epiſtola ad Ephesios.

Benedictus deus ⁊ pater domini noſtri ieſu chriſti q^g benedixit nos in omni benedictione^h ſpirituali in celeſtib⁹ in chriſto ieſu: ſicut elegit^i nos in ipſo^k ante conſtitutionem mundi: vt eſſem⁹ ſancti ⁊ immaculati in conſpectu^l eius in charitate: qui predeſtinauit^m nos in adoptionē filiorum per ieſuʒ^n chriſtū^o. Similiter ſm preſcientiam deleri eſt ad mortem non ad vitam preſciri: quod ⁊ ipſum ab^p eterno factum eſt. Unde dn̄s in euangelio: Qui credit in me habet vitam eternam: qui autem non credit: iā iudicat⁹^q eſt. Hinc etiā aug. ait:

Nouit deus qui ſunt eius: ex his nemo ſeducitur^r: nondum apparuit iudicium: ſed iam factuʒ eſt. ¶ Porro ſm iuſticiaʒ ſcribi eſt deo auctore ea operari: quorum merito ſit dignus

gu. Felicet hugo. f ¶ Scribi: q̄drimēbrē diuiſionē inuit G. quam in ordinatiōe ꝓſeq̄t' vſqʒ ad locū illū: ſic itaqʒ pctā. vnūqđqʒ mēbrum diffiniens: ⁊ diffinitiōes ſuas auctoritate ꝯfirmans. Lau. Benedictus. g ¶ Qui bn̄dixit.i. bn̄dicet.i. exaltabit nos oimodo ī aīa ⁊ corpore. xxiij. diſtin. qui ep̄s. B. h ¶ Bn̄dictione.i. exaltatōe q̄ erit ſpūalis ēt in corpib⁹: q2 tūc ēt hēbūt ꝓprietatē ſpūs: q2 erūt agilia ⁊ cibis nō egentia: hāc auctoritatē exponit. T. e. diſtinctio. §. ſic itaqʒ. i ¶ Elegit. p̄deſtinādo. h. d. ꝙ hoc gratis faciet ſignatis. B. k ¶ In ipſo.i. p ipſʒ i. chriʒ an̄ ꝯſtitutiōeʒ eccleſie verbum. h. l ¶ In ꝯſpectu. nō hoim.i. ii⁹ vbi de⁹ videt nō ex' vbi hoies. xxij. qō. v. humane. vel in conſpectu.i. preſenti vita. B. m ¶ Predeſtinauit. ad bona q̄ filij habituri ſunt. n ¶ Per ieſum. nō meritis nr̄is ⁊c̄. ſed cooperante chriſto. o ¶ Chrm.i. ipſuʒ ſcđm ꝓpoſitū volūtatis ſue in glīe laudē ⁊ grē ſue in qua glificauit nos in dilecto filio ſuo ⁊c̄. p ¶ Ab et'no. q̄ ad dei p̄ſcientiam. q ¶ Judicatus eſt.i. iudicari p̄ſcitus ē. r Nouit. ¶ Seducit'. finalr ¶ Porro ſm iuſtitiam. ¶ Caſus. Nunc Gratia. dicit ꝙ ſcribi ſecundum p̄ſentem iuſtitiam eſt ea opari quibus ſit dignus eterna ſalute: ⁊ de hoc duplici modo.ſ. ſcribi ſm iuſtitiam ⁊ ſm preſcientiam ꝓbat auctoritate dn̄i: In domo patris mei ⁊c̄.

quã auctoritatẽ Gra. exponit. ⁊ incipiunt ibi verba Gra. ti. dicẽs ⁊c. Opatione. i. ſm iuſticiã. Ad pbandum hunc duplicem modum inducit auctoritatem auguſtini.
a ℭ Scribẽdi. in libro vite quo ad dei preſcientiam ſm iuſticiam. b ℭ Si quo minus. i. ſi aliquo mõ minus. i. nõ. q. d. ſi nõ eſſent ibi parate in pdeſtinatione: dixiſſem vobis. i. non celaſſem vobis: immo dixiſſem: qꝛ nõ ſunt ibi: ⁊ vere parate ſũt ibi in predeſtinatione: qꝛ vado vobis parare locũ in opatione: parate quidem erãt manſiones in pdeſtinatione: ſed tñ adhuc parãde ipſorũ operatione: vel ſub vna diſtinctione: vt ſit pbatio per impoſſibile hoc modo: In domo pris mei mãſiones plures ſunt: ⁊ merito multe parate ſunt vobis in predeſtinatione: qꝛ ſi nõ eſſent parate vobis in predeſtinatione: ego dicerem vobis: vado parare eas. i. vado eas vobis pdeſtinare: hoc aũt eſt impoſſibile: vt incipiat aliquid predeſtinare. Cõſtat ergo mãſiones alias paratas eſſe: ⁊ hoc eſt ſi non eſſent ibi dixiſſem vobis: qꝛ vado parare i. predeſtinare. h.
b ℭ Si quo minꝰ i. aliquo minus. id eſt non. q. d. ſi non eſſent ibi multe mãſiones dixiſſem vobis: qꝛ nõ ſunt ita: ſꝫ qꝛ vado parare eas in opatione ⁊c. vel i. ſi multe nõ eſſent ibi manſiones.
c ℭ Quia. i. vere ſunt ibi: qꝛ vado pare eas in opatione.
d ℭ Scriptos. Nota hic ar. contra exceptionem. G. in illo. §. xxvij. queſtione ſecunda. §. ecce. quia hic ex negatione ſequitur affirmatio. Joan.
In domo patris. ℭ Caſus. In hoc. c. Aug. primo ponuntur verba dñi. ſ. in domo patris mei ⁊c. Secũdo verba augu. exponentis verba domini: per que probat duplicem modum ſcribendi. ſ. ſm iuſticiam ⁊ ſm preſcientiam: ſicut in littera poterit deprehendi: hoc autem verbũ: ſi quo minus: in apparatu exponitur.
e ℭ Juſti. xxiij. queſtione prima omnibus.
f ℭ Predeſtinauit. ab eterno.
g ℭ Et vocauit. in memoriam per gratie collationem ⁊ interiori vocatione.
h ℭ Que facturus. i. que ſe facturũ preordinauit. L.
i ℭ Si quo minus. ꝯfirmat eẽ manſiones paratas. i. que ſe facturum preordinauit: per arg. a contrario ſenſu ſumptum illius verbi: ſi quo minus. Et hoc eſt quod ſequitur: ⁊ ſi abiero: vnde eoipſo ꝙ abijt: mãſiones illas parauit in opere. i. ipſos ad preparãdũ excitauit: accẽdit enim eos ad deſiderandũ ſe amplius quãto enim amplius res deſiderata ſubtrahit: tanto amplius deſideratur: ⁊ eoipſo ꝙ ſe ſubtrahit aſpectibꝰ eorum meretur fides in eis augmentari. Fides enim eſt de re non viſa: ⁊ hoc eſt abiens a ſuis ad tẽpus: ſed non relinquens: qꝛ cum eis ẽ ſemper. ẜ. diſ. ij. querendũ. Meritũ. n. ita diuinũ eſt (vt ait augu.) ſi de ea re ſit quã credere ad religionẽ pertinet: nõ enim de omni re q̃ videt quod hic dicitur accipiẽdũ ẽ. Lau.
k ℭ Parat. Loquitur ſꝫ ac ſi aliquis poſſet incipere predeſtinari: quod non eſt verum.
l ℭ De viſa re. Ut ſꝫ innuit illud: Fides non habet meritũ vbi humana ratio prebet experimentũ argu. J. de conſecra. diſt. iiij. venit.
m ℭ Et inde eſt. ipſe deus ſcilicet.
n ℭ In ea. ſ. fide.
o ℭ Deſideratur. ſ. fides ⁊c. h.
p ℭ Habetur. futura gloria. h.
ℭ Item ſm iuſticiam. ℭ Caſus. Dixit. G. ẜ. quid ſit deleri ſm preſcientiã nunc autem dicit quid ſit deleri ſm iuſticiam. ſ. facere ea quibus eternam damnationẽ meretur quis ad quod inducit auctoritatem prophete: que magis facit ad probandum deletionem: ſecundum preſcientiam ⁊ non reſpicit quod proximo dictum eſt.
q ℭ Hinc propheta. Ad id reſpicit quod dixit: quid ſit deleri ſm preſcientiam: non ad proximum. cũ multi ſaluãdi deleant: ⁊ ſm iuſticiã operãtur dãnatione digna.
r ℭ Deleãtur. hoc verbum reſpicit deletionem ſm preſciẽtiã. ℭ Sic itaq; peccata ℭ Caſus. Reuertitur nunc Gra. ad materiam huius diſtinctionis. nam in illo. §. eorum. poſuerat opinionem dicentium peccata dimitti ſm iuſticiam ⁊ non ſm preſcientiam: vnde oſtendit hic quid ſit peccata dimitti ſm iuſticiam: ⁊ conuenienter poteſt dici etiam ſm predeſtinationem: ⁊ inde ſumpta occaſione duas dicit eſſe preordinationes dei: ⁊ earũ

eterna ſalute. Hunc duplicem modũ ſcribendi[a] in euãgelio deꝰ aſſignauit dicẽs diſcipulis ſuis: In domo patris mei mãſiones multe ſunt: ſi quo[b] minus dixiſſem vobis qꝛ[c] vado parare vobis locum: ⁊ ſi abiero ⁊ pparauero vobis locũ: iterũ venio ⁊ accipiã vos ad meipſum: vt vbi ego ſum ⁊ vos ſitis: dicens: In domo patris mei manſiones multe ſunt: ſi quo minus dixiſſem vobis: qꝛ vado parare vobis locũ: oſtẽdit eos quibus loq̃batur ſcriptos[d] in libro vite pdeſtinatione: ſubijciens[e]: ſi abiero ⁊ preparauero vobis locũ ⁊c. oſtendit eos adhuc etiam eſſe ſcribendos opatione. Hinc etiã aug. in eiuſdẽ loci explanatione ait:

In domo pris mei mãſiones multe ſunt: domus dei: templũ dei: regnum celorũ ſunt hoĩes iuſti[e]: in quibus ſunt multe differentie: ⁊ he ſunt manſiones ipſius domus: he autẽ iã parate ſunt in predeſtinatione ſicut aplˢ ait: Qui elegit vos ante mundi ꝯſtitutionẽ predeſtinãdo: parando autẽ in opatione: vñ quos predeſtinauit[f] hos ⁊[g] vocauit: ſcdm hoc quod dicitur: Fecit deus que futura ſunt. i. que facturꝰ[h] erat: ⁊ infra: Si quo[i] minus eſſe ꝯfirmat: qꝛ ſi non eſſet: dixiſſet ibo ⁊ parabo. i. predeſtinabo ſed quia ibi ſunt: nõ eſt opus aliqua parare: qꝛ vero nõdũ ſunt in operatione: addit: Et ſi abiero ⁊ pparauero. abiẽs ſed nõ relinquẽs parat[k]: qꝛ ſubtrahit ſe ⁊ latet vt ſit fides que eſt nõ de[l] viſa re: ⁊[m] inde ẽ meritũ fidei. ℭ Ex hac viuit iuſtus ⁊ mũdat ei: cor: dum pegrinat ⁊ in ea[n] deſideratur[o]: qđ nõdũ habet[p]: hec eſt preparatio manſionis eius: quia ſic parat nos ſibi ⁊ ſe nobis vt maneat in nobis: ⁊ nos in eo quãtũ quiſq; erit particeps eiꝰ plus vel minus pro diuerſitate meritorũ hec eſt multitudo manſionum. ℭ Item ſecundũ iuſticiã deletur: qꝛ gratia ſubtracta ea operari permittitur quibus eternã damnationẽ meret. Hinc ppheta[q] loq̃ns ex pſona chriſti ait: Deleantur[r] de libro viuentiũ: hoc eſt ſubtrahat eis grã: qua ſubtracta: hic in profundo vitiorum: deinde in eternam dãnationẽ pcipitant: ⁊ cũ iuſtis non ſcribant. i. non apponat eis gratia qua fiãt digni eterna ſalute. ℭ Sic itaq; pctã

Res deſiderata tãto amplius cupit quãto amplius ſubtrahitur.

Abacuk ij.a
Rom.j.b

Ps. lxviij

ſcđm preſcientiam[a] remittū-tur cū ab eterno gratia prepa-ratur: qua vocatus iuſtificet̄: iuſtificat⁹ tādē eternaliter glo-rificet̄. Scđm iuſticiaȝ vero pctā remittunt̄: vel cū baptiſ-ma plena fide accipit̄: vel pe-nitētia toto corde contrito ce-lebratur: q̄ remiſſio ⁊ ipſa ſ₃ preſcientiā nō inconuenieter fieri dr̄. Ut eni ex p̄miſſa au-ctoritate[b] apl̄i datur intelligi: due ſunt preordinationes[c]. Una q̄ quiſq₃ p̄ordiat̄ h̄ ad iu-ſticiā ⁊ remiſſionē pctōꝝ per-cipiēdā: altera qua aliq̄s p̄de-ſtinat̄ ad vitā eternā in futu-ro obtinēdā: harū effect⁹ ſūt preſens iuſtificatio: ⁊ futura glorificatio: q̄ oīa i p̄miſſa au-ctoritate ꝯueniēter diſtinguū-tur. Pria eni p̄deſtinatio[d] q̄ p̄ordinat̄ ad p̄ſentē iuſticiaȝ deſignat̄ cuȝ dr̄: Sicut elegit nos i ipſo ante mūdi cōſtitu-tionē ⁊c̄. cuius effectus infra ſupponit̄: i q̄ gratificauit[e] nos in dilecto[f] filio ⁊c̄. Scđa p̄or-dinatio ibi oſtēdit̄: q̄ p̄deſti-nauit nos i adoptionē filioꝝ ⁊c̄. ei⁹ effectus p̄mittit̄ dū dr̄: Qui bn̄dixit nos in oī bn̄di-ctione ⁊c̄. He due preordina-tiones ⁊ earū effect⁹ ita ſe ha-bēt: vt p̄ma ⁊ ei⁹ effectus na-tura[g] p̄cedāt ⁊ tp̄e lege: conſe-quēdi[h] inferātur. Si eniȝ ali-quis p̄ordinatus ē ad vitaȝ: cōſequēter infert̄ ergo p̄de-ſtinat⁹ ē ad iuſtitiā: ⁊ ſic cōſe-quit̄ vitā eternā: ergo ꝯſecu-tus ē iuſticiā: ſed nō ꝯuertit̄. Unn̄ multi p̄ticipes ſunt p̄me p̄ordinationis ꝑ eius effectus ad q̄s ſcđa vel eius effectus minime ꝑtinere ꝓbat̄. Juxta hāc diſtinctionē itelligēda ē auctoritas illa. Jo. Exierūt[i] ex nobis: ſed nō erant ex no-bis: nam ſi fuiſſent ex nobis manſiſſent vtiq₃ nobiſcū. Ex nobis (inquit) exierūt. i. a no-ſtra ſocietate receſſerunt: q̄ p̄me ordinationis ⁊ eius effe-ctus nobiſcū ꝑticipes erāt: ſ₃ nō erāt ex nobis. i. ſcđe[k] pre-ordinatiōis ⁊ ei⁹ effect⁹ ſocie-tatē nobiſcū nō inierūt: qđ ex eo videri pōt: q₂ ſi fuiſſent ex nobis. i. ſi illius p̄ordinatio-nis nobiſcū ꝑticipes eēnt: mā-ſiſſent vtiq₃ nobiſcū. i. a ſocie-tate effectus eius[l] p̄ordinatio-nis quā nobiſcū contraxerāt nō receſſiſſent. Si. n. ad[m] ſe-cūdā p̄ordinationē vtrūq₃[n] referret̄: nō cōueniēter[o] illō inferret̄: māſiſſent: imo cepiſ-ſent vtiq₃ nobiſcū eē: ſi vero ad p̄mā: falſa eēt ꝓpoſitio ſi fuiſſent ex nobis ⁊c̄. Multi eni p̄ñtis iuſticie ⁊ ſcitatis ꝑticipes ſūt q̄ tñ i ea nō pſe-uerāt: vn̄ dn̄s ait i euāgelio: Nō q̄ ceperit: ſ₃ q̄ pſeuerauerit: vſq₃ i finē: hic ſaluus erit.

Hanc ſocietatē[p] ſi q̄s ſolo noīe ⁊ ꝓfeſſione: nō

ſimiliter duos effect⁹ quod totū arguit ex diuerſis ver-bis que ponuntur in auctoritate apl̄i quā habuiſti. ſ. q̄ bn̄ dixit. Subiūgit etiā qualr̄ ſe habeāt iſte p̄ordinatiōes ⁊ ei⁹ effect⁹: adijcit auctē Joānis. ex nobis ⁊c̄. quaȝ dicit intelligēdā ſm̄ p̄miſſam diſtinctionē. ⁊ hoc vſq₃ ad. §. hāc ſocietatē. ¶ Sic ſta

¶ Reuertit̄ Gra. ad materiā hui⁹ di. ⁊ q₂. ſ. in illo. §. eo-rū opinionē poſue-rat dicētiū q̄ peccata receſſuris a iuſtitia remittūtur ſm̄ iu-ſtitiā nō ſm̄ p̄ſcien-tiā: hic oſtēdit q̄d ſit pctm̄ dimitti ſ₃ iu-ſticiā qđ cōueniēter pōt dici fieri etiam ſm̄ preſciētiā. Et in-de ſumpta occaſio-ne duas dicit eſſe dei p̄ordinationes: ⁊ ea-rū ſilr̄ duos eē effe-ctus: qđ totū argu-it ex diuerſis verbis auctē apl̄i. Subiun-git ēt qualr̄ lege cō-ſeq̄ndi ſe hēant iſte p̄ordinatiōes ⁊ eaꝝ effect⁹. ⁊ adijcit au-ctoritatē euāgelij: ſi fuiſſent ex nobis ⁊c̄. ēt ſm̄ hāc diſtinctio-nē eſt intelligēda: ⁊ in queȝ modum✝ obſtaret demonſtra-tur. ⁊ hoc vſq₃ ad. §. hanc ſocietatē. L.

Eph̄. j. b

al✝ obti-net. Eph̄. j. a

a ¶ Scđm preſcien-tiam. preſentis iu-ſtificationis. L.

b ¶ Auctoritate. ſ. e. di. bn̄dict⁹. Lau.

Preordi-natio dei duos hȝ effectus.

c ¶ Preordinatio-nes. i. plures p̄deſti-natiōes: pluraliter dicit: propter duos effectus p̄ordinatio-num: quoꝝ vnuȝ implet deus h̄ ꝑꝑ iu-ſtificationē: alteruȝ in futurū dādo bea-titudinē: vna eſt. n. dei preordinatio. i. deus preordinans deus vnus ⁊ p̄deſti-nās vnus eſt: ſed eius duo ſunt effectus. ſ. iuſticia vel iu-ſtificatio in p̄ñti: ⁊ eterna beatitudo in futuro.

Jbidem.

d ¶ Pria p̄deſtinatio. i. p̄m⁹ modus p̄deſtinatiōis. L.

e ¶ Gratificauit. i. gratos fecit. Lau.

f ¶ Jn dilecto. i. ꝑꝑ vel ꝓ: q₂ ꝑꝑ dilectū filiū ſuū nos dili-git: ⁊ illos q̄s diligit fili⁹ ⁊ q̄b⁹ vult diuina dona largit̄.

g ¶ Natura. i. tp̄e: naturaliter eniȝ ipſa preordinatio ad iuſticiā ⁊ ipſa iuſticia. i. appoſitio gr̄e p̄cedit preordina-tionem ad vitam eternam: ſed lege ſequendi duo pri-ma ſequūtur duo vltima: vt ſequentia oſtendunt.

h ¶ Cōſeq̄ndi. i. ꝯſeq̄ntie hypotheticarū: vel̄ ꝯditionaliū.

i ¶ Exierunt. q₂ non poteſt eſſe quod nobiſcum fuiſſent quo ad ſecundam preordinationem. ſ. q̄ eſſent preor-dinati ad vitā eternā: ⁊ tñ non māſiſſent nobiſcū: intelli-gas ꝯtinue: vn̄ ſubiūgit̄. imo ſcepiſſent eē nobiſcū. h.

k ¶ Scđe p̄ordinationis. qđ no. ꝑ hoc qđ dr̄ fuerūt ex no-bis. L.

l ¶ Eius preordinationis. ſ. prime.

m ¶ Ad ſecundā. non ad primam.

n ¶ Utrūq₃. ſ. ſi fu-iſſent ex nobis ⁊ mā-ſiſſent vtiq₃ nobiſ-cum: ita. ſ. vt antece-dens referatur ad ipſam preordinatio-nem ſm̄ naturam ⁊ conſequens ad ef-fectum.

o ¶ Non conueni-enter. hoc forte iō dicit: q₂ adhuc iſti non habebant effe-ctum ſcđe predeſti-nationis: ſed habi-turi erāt: ⁊ ideo nō conuenienter ſub-iungeretur: manſiſ-ſent cuȝ adhuc iſti ibi non manerent: quod innuitur ex vi locutionis. hu.

Hanc ſocietatē. ¶ Oſtē-dit Gra. in hoc. §. q̄ dānandi veram iu-ſticiam poſſunt ha-bere donec pie viuūt ⁊ nō ſolo nomine licet non ſint habi-turi vitā eternam: quod rōnib⁹ ⁊ au-ctoritatibus ꝓbat: ⁊ hoc vſq₃ ad locū illū: qui autem: nā ibi aſſignat modos huius vocabuli fili-os: ⁊ qualiter filij dei appellentur: etiam qui futuri ſunt ma-li: vt oſtendat quali-ter peccata dimiſſa redeant: ⁊ hoc facit vſq₃ ad. §. qui autē ⁊ quod dicit ibi ſo-cietatem. i. effectum predeſtinationis: participes ait. ſ. Au-gu. ſ. e. c. ſi. ex bono.

p ¶ hanc ſocietatem. predeſtinatorum vel preſcitorum de quibus ſit mentio in auctoritate Jo. exierunt ⁊c̄. ſ. §. prox. ⁊. c. ſi ex bono ⁊c̄. quaſi dicat in eadem qualitate in qua erant futuri apparebunt tunc in preſentia.

p ¶ hanc ſocietatem. ſ. q̄ dānandi veram iuſticiam ha-bere poſſunt ſm̄ preſcientiam ⁊ non ſolo nomine cenſe-ri debēt: oſtēdit auctoritate ⁊ rōnibus vſq₃ ad illum lo-cum: quod autem. ibi diuerſos modos huius vocabu-li filij dei aſſignat: ⁊ q̄lr filij dei appellant̄: ēt q̄ futuri ſunt mali vt oſtēdat tandē ex hoc q̄lr pctā dimiſſa redeant: ⁊ h̄ vſq₃ ad. §. q̄ aūt. ⁊ h̄ no. q̄ h̄ vult infringere opiōnē quā ſ. e. poſuit. §. eorum. que dicit dānandos ſolo nomine

ſuſtos eſſe ꝛ non ſm̄ preſcientiam.

a ¶ Auctoritatis. q̄ auctoritas poſita ē.ſ̄.c.ſi ex bono. L.

b ¶ Que in eadē.ſ̄. e.diſtinctio.§.verũ. c.ſi ex bono.B.

c ¶ Qualitate ordo vt eēnt filij ire.i. preſcientie preſentis malitie ꝛ peccati preſentis eſſent: tales dico non ſpe tm̄: ſʒ ante dei oculos.i.vt non ſolum viderentur tales: ſʒ etiam eſſent.h.

d ¶ Preſentium. quaſi dicat in ea q̄litate in qua erant futuri appebunt tũc in preſentia. vt.ſ̄. e. notaui.

e ¶ De quibus.ſcilicet qui preſentem habent iuſtitiam: ſʒ ſunt eam amiſſuri: de quibus.ſ̄ prelibaui.§.eorũ.Lau.

f ¶ Ueraciter. Argu.ff.de auro ꝛ argen.le.L.ſi ita. Lau.

g ¶ Quod autem. duobus: id eſt ſm̄ quod ſunt in patria iam: ꝛ ſm̄ q̄ adhuc ſunt in preſenti vita: quod trifarie diuiditur ſicut iã magiſter dicit.h.

h ¶ Expectatio.i. creatura expectans ſcilicet homo.

i ¶ Reuelationeʒ filiorum dei. vel homo fidei.i. fidelis: et qua.ſ.apparet q̄lis eſt vel futurus erit: vel i qua.ſ.homo dicitur h̄ creatura: q2 h̄ videtur eſſe creatura tm̄: ſed in alia vita apparebit q̄ eſt filius dei: quod in hac quideʒ vita plene non apparet.

k ¶ Corruptiōis.i. penalitatis.ſ.a cauſa querendi victum ꝛ veſtitum: ꝛ alia quibus indiget noſtra mortalitas. h.

l ¶ In libertatē glorie.i. in glorioſam libertatem quaʒ habebunt filij dei.h.

m ¶ Intra nos.i.

autem rei veritate a damnandis dicat contrahi: eiuſdem auctoritatis[a] teſtimonio conuincitur. De his eni qui prime non ſecunde preordinationis ſunt participes Auguſtinus ait: Nec nos moueat q̄ quibuſdaʒ filijs ſuis deus non dat iſtam perſeuerãtiam: abſit enim vt ita ſit ſi de predeſtinatis eſſent: ꝛ cetera que[b] in eadem auctoritate ſupra continentur. Oues namq; de quibus in euangelio dominus ait: Et alias oues habeo que non ſunt ex hoc ouili. ꝛ filij de quibus ioannes ait: Ut filios dei qui erant diſperſi congregaret in vnum: ita preſcientia erant oues ꝛ filij: vt qualitate[c] preſentium[d] non ſpe tm̄: ſed etiã ante dei oculos eſſent filij ire ꝛ perditionis eterne. Unde apoſtolus non ait: Uidebamur eſſe: ſed eramus (inq̄t) ꝛ nos natura filij ire. nec ait: Reputabamini ab hominibus: ſed fuiſtis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. de ſe quoq; ſcribens ad timotheum: non ait videbar: ſed fui perſecutor ꝛ blaſphemus ꝛ contumelioſus: nunc autem ſum miſericordiaʒ conſecutus. omnes qui cũq; in chriſto renaſcuntur: ꝛ qui eius ſanguine a diabolo redimuntur prius ex adã peccatores naſcunt̃: ꝛ diabolice ſeruitutis obnoxij: ſicut ergo iſti q̄uis ſint futuri filij dei: tamen prius ſunt filij diaboli: ſic hi de[e] quibus ſermo habetur q̄uis recedendo a iuſtitia futuri filij ſunt perditionis eterne: cum tamen pie ꝛ fideliter viuunt: vere ſunt filij dei ꝛ iuſti: ꝛ eterna beatitudine digni: vnde auctoritas non ait: cum viderentur pie ꝛ fideliter viuere: ſed cuʒ pie ꝛ fideliter viuerent: nec veraciter[f] a bono in malum commutarentur: qui nunq̄ veraciter boni fuerunt. dominus quoq; non ait per Ezechielem: Si auerterit ſe iuſtus a iuſtitia ſua quam videbatur habere: ſed ſua ſcilicet quaʒ veraciter habet. Quod autē in eadem auctoritate ſequitur: non erant in numero filiorum quando erant in profeſſione filiorum: ita intelligendum eſt: Filij dei duobus[g] modis appellantur: dicuntur filij dei participatione hereditatis eterne ſicut Joannes ait in euangelio: Quotquot crediderunt in eum dedit eis poteſtatem filios dei fieri. Apoſtolus ait in epiſtola ad Romanos expectatio[h] creature reuelationē[i] filiorum dei expectat: ꝛ infra Ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptionis[k] in libertatem[l] glorie filiorũ dei: ꝛ infra. Ipſi intra[m] nos gemimus adoptioneʒ[n] filiorũ[o] dei expectantes. Hinc etiam auguſtinus eadē verba apoſtoli exponens ait: Modo tm̄ creatura[p] eſt nondum filiorũ forma perfecta. Hoc[q] ergo modo non ſunt filij dei niſi participes eterne[r] beatitudinis. In preſenti enim dicuntur filij tribus modis: vt predeſtinatione tm̄: ſicut hi de quibus Joannes ait: vt filios dei qui diſperſi erant ꝛc. vel predeſtinatiōe ꝛ ſpe eterne beatitudinis: ſicut illi de quibus dominus ait: Filioli mei adhuc modicum vobiſcum[s] ſum: vel merito fidei ꝛ preſentis iuſtitie: non autem predeſtinatione claritatis eterne: ſicut hi de quibus dominus ait: Si autem dereliquerint filij eius legem meam: ꝛ in iudicijs meis non ambulauerint ꝛc. Hi[t] ergo de quibus in preſenti agitur: filij ſunt merito fidei ꝛ preſentis iuſtitie: non autem ſunt filij adoptionis eterne: qui ergo peccata dimiſſa fatentur redire: ſm̄ iuſtitiã ꝛ nō[u] ſm̄ preſcientiã ea dimitti neceſſe ē vt ꝯfitean̄: ſicut ſaluandis peccata ſm̄ iuſtitiã ad eternã dãnationeʒ iputan̄ nō ſm̄ preſcientiã: q2 ꝛ illis a bono in malũ deficiētibus ſingula replicabũt̃ ad ſuppliciũ ꝛ his vſq; in finē i bono ꝑſeuerãtib9 nulla iputabũt̃ ad penã eťnã.

in animã ꝛ ratione dolemus.

n ¶ Adoptionem. perfectaʒ.ſ.ex omni parte. vt ſimus filij dei ſm̄ animaʒ ꝛ ſʒ corpus q̄ntum ad gaudium anime ꝛ ſtolam immortalitatis in corpore. h.

o ¶ Filiorum dei. venientes ad iudiciũ ꝛ maxima ratione: magna fuiſſet ſi nos creaſſet tm̄: maior ſi nos creaſſet ꝛ gubernaſſet: ſed maxima quando cum his nos de ſanguine proprio redemit.

p ¶ Creatura. nulla prerogatiua ſuper alias creaturas predita.

q ¶ Hoc. ſicut hi q̄ mali ſunt adhuc ſʒ futuri ſunt boni: q2 predeſtinati.

r ¶ Eterne. ſicut q̄ boni ſunt ꝛ finaliter ſunt boni permanſuri. L.

ſ ¶ Uobiſcum.i. adhuc modicum ſi dei habentibus. L.

t ¶ Hi ergo. infert ex proxime dictis ꝑ argu. a ſimili ꝛ reuertitur hic ad principalem materiam huius quarte diſt.

u ¶ Non ſm̄ preſcientiam. ꝛ tm̄ ſm̄ preſcientiam dimitti: ſicut dicit Gra.ſ̄. e.§.ſic itaq;.ver. que remiſſio. ſed hic aliter ſumit nomē preſcientie q̄ʒ ibi.

Eze.xviij.f
Filij dei erimus ſʒ anima ꝛ corpus.
Joan.j.
Ro.viij.
Joã.xj.g.
Joã.xiij.f
Pſ.lxxxviij.c.

+ ¶ Qui autem^a dicunt ꝙ pctã
+ dimiſſa nõ redeant auctorita
5 te Greg. ⁊ pſperi ſniam ſuã
ↄfirmare conant. Ait enim
greg. in moralib⁹. lib. xxxv.

Quid eſt^b qd dicit: qui
reddis iniqtatem^c fili/
is^d ac nepotib⁹: peccatũ^e ſcili/
cet originale a pñibus trahi/
mus: niſi p gratiaȝ baptiſmi
ſoluamur: etiã parentuȝ cul/
pã portamus: qꝛ vnũ cũ illis
ſumus: reddet iniqtatem pa
trꝫ filijs: duȝ p culpa parẽtis
ex originali pctõ aia polluit̃ p
lis. Et rurſus: Non reddit
iniqtatẽ patrꝫ filijs: qꝛ cuȝ ab
originali culpa p baptiſmuȝ
liberamur: nõ iam parẽtum
culpas: ſȝ quas noſipſi cõmi
ſimus habemus^f. Item in
reſponſionibus proſperi.

Qui recedit a chriſto: ⁊
alien⁹ a grã finit hanc
vitam: qd niſi in pditionem
vadit? ſȝ non^g in id qd̃ remiſ
ſuȝ ẽ recidit^h: nec^i in origina
li peccato dãnabitur: q tñ ea^k
morte afficit̃ que^l ei pꝑter di
miſſa pctã debebatur. ¶ Fi
nis hui⁹ auctoritatis princi/
pio^m ↄtraire vr̃: neqȝ eni ali/
ud eſt dimiſſa pctã redire vl̃
in originali pcõ dãnari: qȝ pe
naȝ^n pctõ debitã poſt eiuſdẽ
remiſſionẽ excipere: auctori/
tates vero ſibi ↄtrias aſſerto/
res^o hui⁹ ſnie ita determinãt^p
pctã dimiſſa redire dicũtur:
qꝛ qſqs poſt acceptã remiſ/
ſioneȝ pcõꝝ ad vomitũ redie
rit: tãto grauius puniet̃: quã
to magis benignitate dei ab/
uſus ſingulorum remiſſio/
nis accepte ingratus extitit^q.
+ ¶ Vel ex illa ſentẽtia fauora/
+ bilior videtur: qꝛ plurib⁹ ro
6 borat̃ auctoritatib⁹: ⁊ euiden
tiori rõne firmat̃. Ut enim^r
dominus ait per ezechielem.

Si auerterit ſe iuſt⁹ a
iuſtitia ſua: ⁊ fecerit
iniqtatem ſm oẽs abomina/
tiones q̃s opari ſolet ipius:
nũquid viuet? Oẽs iuſtitie
q̃s fecerat nõ recordabunt̃^s:
in pctõ ſuo morietꝫ: ⁊ nõ erũt
in memoria iuſtitie ei⁹ quas
fecerit. Item grego. in expla
natione eiuſdem loci.

Hoc nobis maxie ↄſide
randũ eſt: qꝛ cũ mala cõmit
timus ſine cã bona nr̃a tran
ſacta reuocamus^t: qm̃ in per
petratione malorȝ nulla de
bet eſſe fiducia preteritorum
bonorum^u. Idem.

De pertuſo^x qppe ſac/
culo aliũde exit qd̃ aliunde
mittit̃: qꝛ indiſcrete mentes

+ ¶ Qui autem: hec eſt. v. ps diſtin. in qua pbat magiſter
⁊ ꝙ peccata nõ redeunt: qd̃ verum eſt ſm. Joannes de fan.
5 a ¶ Qui aũt. Ab hinc vſqȝ ad. §. verum pbat ſniam ali
orũ: ſcȝ pctã dimiſſa nõ redire: ⁊ hoc duab⁹ auctoritatib⁹.
Quid eſt. ¶ Caſus. Prio querit greg. q̃re per moy
ſen dr̃ q reddis iniqtatẽ ⁊c. Secũdo exponit illam auctoritatẽ: quã dicit itelligi de originali pctõ: p q̃ originali pctõ pñis fili⁹ polluit̃ añ baptiſmũ: ſȝ poſt baptiſmuȝ polluit̃ tm̃ p ſuo pctõ. Seq. c. planũ eſt. ſ. q recedit: qd̃ meli⁹ pbat intentionẽ Grã.
b ¶ Quid eſt qd̃ dicit̃. ſ. per moyſen.
c ¶ Iniqtateȝ. Per hãc auctoritatẽ nõ pbat̃ ppoſituȝ: ſȝ p ſequẽtem optime. L.
d ¶ Filijs. nõ pt intelligi: niſi de originali pcõ: ał's eni ↄdiceret auctoritas illa fili⁹ nõ portabit ⁊c. j. queſtio. iiij. iudei.
e ¶ Pcm̃. ſolum.
f ¶ Hẽmus. vñ pȝ ꝙ originale pctm̃ dimiſſum nõ redit: ⁊ ita peccata dimiſſa non redeunt.
Qui recedit.
g ¶ Sȝ nõ in id qd̃. ȝ. xxiij. qõ. iiij. ſi illic. ȝ. l. diſti. c. miror. ȝ. diſtinc. ſ. tres autem. Hugo.
h ¶ Recidit. Hic expreſſe dicit iſte ꝙ pcã nõ redeãt. ſȝ ſi ↄtriũ tenere volueris expone ſic: non recidit oino: vel eadẽ q̃ntitate in q̃ prius eſt.
i ¶ Nec in orignali. ↄdicit: ſi ſic exponat̃.
k ¶ Ea morte. i. ſimili pena eterna.
l ¶ Que. i. q̃lis mors etña: ſi ſic exponat̃: nõ ↄdicit ſibi.
¶ Finis huius. ¶ Caſus. Hic dicit Grã. ꝙ finis pri. c. vbi dicit ea morte ↄdicit principio vbi dicit: ſed non illud? ſȝ hec dictio ea: facit ſimplicẽ relationẽ. Qui autẽ dicũt ꝙ pctã non redeũt: ſic intelligũt auctoritates ↄtrias q̃ dicunt pcã redire: qd̃ dr̃ in eis fieri q poſt remiſſioneȝ abutũtur grã dei: ⁊ hanc ſniam dicit Grã. fauorabiliorẽ eſſe. ſ. q̃ dicit pctã redire: qd̃ adhuc pbat p ſequentia: per que pbat a ↄtrio ſenſu ꝙ pctã redeũt: qꝛ bona preterita p peccatum moriuntur. Sequentia. v. c. plana ſunt ſcilicet ſi auerterit: hoc nobis: de ptuſo: ſi refugientes: intermittẽtes. ⁊ caſus illoꝝ. c. per te formabis. De pertuſo. verba ſunt Aggei prophete que Gre. expoſuit ſup ezechielem.
m ¶ Principio. magr̃ vocat principiũ: vbi dixit. ſed nõ in id ⁊c. ſinẽ vero vbi dixit q tamen ea ⁊c. ȝ. c. pri. q rece dit. ſȝ illud ea: facit ſimplicẽ ⁊ nominalẽ relationẽ non

numeralem: ſicut ibi mulier que dampnauit ſaluauit.
n ¶ Oꝫ penam. verum diceret ſi pro eodem peccato penam exciperet. Lau.
o ¶ Aſſertores. i. illi qui dicunt ꝙ peccata dimiſſa non redeunt. Lau.
p ¶ Determinant. G. aliter intelligit in ſequen. §.
q ¶ Extitit. vel poti⁹ qꝛ ita dãnabit̃ qs p ſeq̃nti pctõ: ſicut dãnaret̃ ſi pma pcã nõ eſſent dimiſſa. ſ. eternaliter: ſed non tantum punietur. Hu.
+ ¶ Vel ex illa hec eſt.
+ vi. ps. diſt. in q̃ pbat
6 p. vj. aucto. ꝙ pctã redeunt: ⁊ hoc pbat ſufficiẽter: nã auctoritates bñ itellecte nõ faciũt p eo. Jo. de fã.
r ¶ Ut eni domin⁹. Ab hoc loco vſqȝ in finit̃ Grati. ↄflare argu. hmõi ꝙ bona priora p mala ſequentia mortificata reuiuiſcũt: ſi poſtea bona ſiãt: ergo a ſili: cum mala p pniam mortificẽtur: ſi iteꝝ quis in malũ reciderit reuiuiſcũt: ⁊ ita pcã redeunt: ſȝ hec argumẽtatio vt pdixi in pnci. hui⁹ di. non pcedit: qꝛ aliud eſt in via aliud ẽ in iuio. i. aliud ẽ in bono: aliud in malo: quia bona cõicant̃ non mala. ar. de ↄſe. di. iiij. q̃ris. arg. ff. de ſer. expor. ſeru⁹. ⁊ pbat pmũ vſqȝ ad illũ locum: hec ſicut. ſcdm aũt pbat vſqȝ ad illum locũ: porro. exide pbat ꝙ eadẽ rõ ẽ in bonis ⁊ in malis q̃ ad hoc: tãdẽ ↄcludit in. §. ſȝ his. ver. ſicut ergo bona. L.
s Si auerterit. ¶ Nõ recordabunt̃. Ergo idẽ eſt ac ſi nunq̃ȝ habuiſſent aliqd̃ bonum pꝑter quod pcm̃ ſibi fuit dimiſſũ ⁊ ita idẽ eſt ac ſi nũq̃ȝ ei peccata fuiſſẽt dimiſſa: ⁊ ſic omnia pcã taliter dimiſſa redeunt: ⁊ dicunt̃ redire p ſequens peccatũ: ſicut priora bona mortificata p pcã dicunt̃ per pniam reuiuiſcere. L. ⁊ ita argumẽtatur Grati. ex his auctoritatibus a ſimili per contrarium.
t Hoc nobis. ¶ Reuocamus. in defenſionem a pena quo ad vitam eternam. Hugo.
u ¶ Bonorum. quin pro malis puniatur: mitius tamen punietur: vel quo ad vitam eternam conſequendam non debet haberi fiducia. de hoc. ȝ. diſtinctio. iij. §. item illud. licet quo ad minorem penam ſubeundam poſſit haberi fiducia. Hug.
x De pertuſo. hoc continetur in aggeo propheta in primo capitulo. Lau.

Exo. xx. a.

Ezec. xviij. e

Pctm̃ originale dimiſſuȝ nõ redit.

S Irefugientes ꝛc.
a ℭ Prioribus.ecce verbū ꝑ quo inducitur capit̄.
b ℭ Melius.i.minus malum. Lau.
c I Ntermittētes.i.dimittentes quaſi nō hoc tm̄ ↄtenti:ſed cū hoc habito ad vlteriora procedentes. h.
d ℭ Inchoationis.

ꝑ alia ſniā itelligat̄:ſic accipiat̄ lr̄a q̄ſi nō ſolū per auctoritatē illā:ſi auerterit ꝛc. pctā redeūt:ſ ꝑ auctoritatē aliā.
m ℭ Eundem prophetam.i.eiuſdem prophete qui ſ dixerat ꝛ ezechielem.vt.3.§.finis. ℭ Filijs ꝗ. ℭ Caſus
Adhuc ꝓbat Gra.ꝙ pctā dimiſſa redeūt.ꝛ ad hoc ꝓbādū inducit.c. ſequēs ꝑ qd̄ intēdit ꝓbare ꝙ pctā dimiſſa redeūt: vn̄ dicit ꝓpheta: Ve eis q receſſerūt a me ꝑ pctm̄:qm̄ dānabūtur:q2 in me ꝓuaricati ſūt ꝛc.ꝛ ſūt vba Oſee ꝓphete redarguētis filios iſrl̄.ꝛ.c. ꝟ hīs patet.

i.in q̄ chr̄s ichoat eē in nobis ꝑ fidē.ſ.q ſermo ē de initio ſidei q̄ rudes cathecizātur:vt ē ſymbolū ꝛ dn̄ica oratio.ꝛ.qd̄. ſ.placuit.h.
e ℭ Feramur. ſm̄ itelligētiā ſcripture ꝛ bonā operationē.
f ℭ Iacientes.fundamētū inq̄ꝫ nos dico iacientes fūdamētū pnie:ꝛ ꝙ ꝓus dixit ſermonē ichoatiōis: ꝓ appellat̄ fūdamētū:q2 ad religionē chr̄ianā venientib9 ꝓus ꝓponit̄:ꝛ ſuper hoc qd̄ ꝑſectiōis eſt edificat̄. dicit ergo: nos dico iaciem.fūda.ꝟ.i.pniam q̄ſi lapidē in fundamēto qd̄ eſt pena de pctis: vel de hoc ꝙ q̄s priora bona mortifica.i.uit:ꝑ pctm̄ iacientes dico.i.nō ſicut olim. ſ.nō ita negligēter ſicut oli:vt ſicut prius cecidim9 ſic iterū cadam9.vel nō rurſus.i.nō ampli9 niſi mō iaciam9 vt aplūs iacere nō ſit opus.
ℭ Dicēs opa. Caſus
Iſte.§.reſpicit finē precedētis.c.ꝛ dicit Gra.ꝙ ꝑ opa mortua ꝑora bona ſignificant̄:q ſicut ꝑ peccatū moriunt̄:ita ꝑ pniam reuiuiſcūt. vn̄.Gra.intēdit ꝓbare a ſili ꝑ ↄ̄triū: ergo mala ꝑ pctm̄ redeūt.Et ad hoc iducit auctoritates ſequentes.

mercedē q̄ ex bono ope acq̄ritur non aſpiciunt quomodo ex malo opere ꝑdatur.
I tem Pe.in epiſtola ſcd̄a.
S Irefugiētes coinquinationes mundi in cognitione dn̄i noſtri ſaluatoris ieſu chriſti hīs rurſus implicati ſuperantur: facta ſunt eius poſteriora deteriora ꝑoribus[a]:melius[b] enim erat illis nō cognoſcere viā iuſticie:q̄ꝫ poſt cognitionē retrorſū cōuerti ab eo qd̄ illis traditum eſt ſancto mādato. P aulus quoq̄ꝫ ſcribens ad Heb.ait:
L Ntermittētes[c] ſermonē inchoationis[d] chriſti feramur[e] ad eius perfectionē:nō rurſus iacientes[f] fundamētū penitētie ab opib9 mortuis.
ℭ Dicēs opa mortua: priora bona ſignat aplūs q̄ per ſequens pctm̄ erāt mortua: q2 hi peccādo priora bona irrita fecerūt:hec ſicut peccādo ſiūt irrita: ita ꝑ pniā reuiuiſcūt: ꝛ ad[g] meritū eterne vite ꝛ btitudinis ſingula ꝓdeſſe incipiūt:etiā illa q̄ pctis inueniūtur admixta:vn̄ aug.[h] piū eſt credere ꝛc.ꝛ hiero.[i] nō eſt iniuſtus deus ꝛc. Aplūs etiā ſcribens ad hebreos: cū fidē ꝛ dilectionē ꝛ bona opa eorū breuiter cōmemoraſſet:horū oium mercedē quam amiſerant peccando: poſt pniam a dn̄o eos recepturos[k] oſtēdit.
ℭ Porro[l] qui ꝑ ꝓphā dixit: Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua ꝛc.ipſe ꝑ eūdē[m] ꝓphā ꝓmiſit dicēs: Si impius egerit pniam ab oibus pctis ſuis q̄ opat9 eſt:ꝛ cuſtodierit vniuerſa ꝑcepta mea: ꝛ fecerit iudiciū ꝛ iuſtitiā:vita viuet ꝛ nō morietur:oium iniquitatū eius quas opatus eſt nō recordabor: in iuſtitia ſua quā operatus eſt viuet.
ℭ Filijs[n] quoq̄ꝫ iſrael ꝑ aſſyrios captiuādis veteris idolatrie pctm̄ dn̄s per Oſee improperat:ꝛ pctm̄ quod moyſe ſupplicante patrib9 fuerat dimiſſum: hoc in filijs reuixiſſe oſtendit dicens.
V E eis qui receſſerūt[o] a me:qm̄ vaſtabuntur[p]:q2 preuaricati[q] ſunt in me: ego tm̄ redemi[r] eos ꝛ ipſi locuti ſunt cōtra me mēdacia[s]: ꝛ nō clamauerūt ad me in corde ſuo ſed vlulabāt[t] in cubilib9 ſuis ſuper triticū ꝛ vinū ruminabant[u]:ꝛ receſſerunt[x] a me: ꝛ ego erudiui[y] eos ꝛ cōfortaui eos:ꝛ[z] cōfortaui brachia eorū: ꝛ in me[&] cogitauerunt maliciā[ꝰ]:reuerſi[ꝑ] ſūt vt eēnt abſq̄ꝫ iugo: facti ſūt quaſi arcus doloſus[a]:cadēt[b] a gladio[c] ꝑncipes eorū[d] a fauore lingue ſue.

n ℭ Filijs. Per q̄s omnem ꝑpl̄m myſtice intelligas colentem idola.
o ℭ V E eis. ℭ .Receſſerunt.per idolatriā vel pctm̄ i meme.xlv.diſtincti. diſciplina. — Eze.xxxiij.
p ℭ Vaſtabunt̄. ab hoſtib9 ꝛ miſi erūt. — Exo.xxxij.c
q ℭ Preuaricati. adorando vitulū ꝛ trāſgrediēdo meū ꝑceptū.de quo dixi: Non faciatis vobis deos alienos. — Oſee.vij.c
r ℭ Redemi eos.ab egyptiaca ſeruitute.
s ℭ Mēdacia.dicētes hi ſūt dij tui iſrl̄
t ℭ Vlulabant. luxuria vacātes.
u ℭ Ruminabāt.i. nō ſicut hoies comedebāt:ſ q̄ſi iumēta.
u ℭ Ruminabāt.i. abūdātiā rerū quam hēbāt ſepi9 ad voluptatē q̄ſi ad fauces reuocabāt:vt ide delectabili9 paſcerent̄: nihil niſi cibos ꝛ luxurias querentes.
x ℭ Receſſerunt.dādo ſe diabolo.
y ℭ Erudiui. per moyſen ꝛ alios fideles.

g ℭ Ad meritū. Lꝫ magiſter ad hoc iſtud allegat:non tamen per contrarium intelligendū vt idem ſit in malis:magiſter tn̄ ad hoc.ſ.tres poſuit opiniones.
h ℭ Vn̄ aug.piū eſt.ſ.diſt.iij.§.illud aūt.ꝛ.c. pium eſt.
i ℭ Hiero.non eſt.ſ.vi.y.§.hec itaq̄ꝫ.ꝛ.c.non eſt.h.
k ℭ Recepturos.ergo a ſimili intelligatur per contrarium idē eſſe in malis qd̄ ſm̄ hōꝝ ſniam reuiuiſcēt.
ℭ Porro q. ℭ Caſus. Allegat nūc Gratia.ꝓ illa ꝑte.ſ. ꝙ pctā dimiſſa redeūt.ꝛ hoc probat auctoritate Ezechielis prophete:que ſatis plana eſt:per quem dominus loquebatur:ꝛ hoc probat a contrario ſenſu.
l ℭ Porro. hic porro copulatiue tenet̄ non aduerſatiue:ꝛ iducit̄ ſequēs.c.ad ꝓbandū ꝙ bona mortificata reuiuiſcūt.G.allegat ꝑ alia ſniā:ſꝫ ꝙ pctā nō redeūt ꝛ vel ſi

z ℭ Et confortaui.i.dedi eis fortitudinem bellandi in tempore Ioſue.
& ℭ In me cogitauerunt qui tanta eis feci.
ꝰ ℭ Maliciam.cū non poſſent nocere cogitatione ſola potentiam meam ad idola tranſtulerunt.h.
ꝑ ℭ Reuerſi.ad id quod fuerunt anteq̄ꝫ ipſos reuocarem per abraam ꝛ moyſen:vt abſq̄ꝫ iugo legis ꝛ notitia dei ferrentur in precepe.h.
a ℭ Doloſus.deus incenderat eos contra aduerſarios: ipſi vero contra deum nituntur ꝛ ſagittas blaſphemie contra deum ingciunt.
b ℭ Cadent.principes.
c ℭ Gladio.materiali vel ſpiritali .h.
d ℭ Eorum.qui vitulos auſi ſunt vocare deos.

¶ Antiquis. hec est ſeptia ps di. in qua magr ſoluit queſtio nem. Joānes de fan. ¶ Caſus. Uerba ſūt Gra. iterbātis ſūma ti vba Oſee poſtea p eūdē pphetaȝ vult allegare p alia pte. ſ. ꝙ pcā dimiſſa nō re deāt: ⁊ ad hoc indu cit tria ſeqntia. c. ſ. cū ita: heretici diuina. a ¶ Antiq pctā pa rentū. ſcȝ ꝙ nō puni at filios p pctis parē tum: ſȝ potius p ſu is: ⁊ hoc incideēt in terſerit. G. ⁊ interſe rit quedā ꝯ opinio nē quā illatur⁹ eſt. b ¶ hieronym⁹ ſu p pdictā lrām Oſee ſ. ne forte ⁊c. Lau.

Osee. vij. a

Cum ita. Caſus Uerba ſūt hie ronymi exponētis pdicta vba Oſee. ne forte ⁊c. Dicit eni ꝙ de⁹ non punit hoies p pctis patꝝ: ſed p ſuis inigtatibus q̄s q̄tidie faciūt. Sequn tia duo. c. patent. c ¶ Idem. ſup eun dem locum. Lau. d ¶ Itē gelaſius. redire. ſ. j. q. iiij. iaȝ itaqꝫ. ſ. xxiij. queſti. iiij. ſi illic. Lau.

Ps. xxiij. c

Diuina. ¶ Sȝ in his auctori tatib⁹ ¶ Caſus. Jn ducit Gra. ſ. c. pri. q̄ſdā auctoritates q̄ videnf dicere ꝙ pec cata dimiſſa nō rede ant: ſȝ q̄ ſunt ꝯ ſuā ſniam: iō nunc eas ſoluit: ⁊ dicit ꝙ itel ligunf de originali pcō: de quo purgato nō puniuntur qꝫ pires peccauerūt: ſed ideo puniunt: qꝫ mala eoꝝ ſequunf eos. Jn fi ne cōcludit ꝙ ſicut bona p pniam reui uiſcūt ad pmiū: ſic mala reuiuiſcūt ad ſupplicium. Et ad hoc īducit auctoritates pphete: ſȝ gdā faciūt ibi. c. putruerūt. ſȝ h. non facit. c. ab il lo. §. ſȝ his: vſqꝫ ad diſtinctio. e ¶ Sȝ his auctori

¶ Antiq pctā parentū⁹ filij is īproperat ſermo diuin⁹: ⁊ ppt̄ea pncipes eorum in gla dio caſuros predicit: ſȝ p eun dem pphetā contra ſe domi

Nun⁹ facere oñdit dicēs. Ne forte dicāt in cordi bus ſuis oēm malitiā eoruȝ me recordatū: nūc circūdede rūt eos adinuctiōes ſue corā facie mea ſcē ſūt. Itē hiero^b.

Cum ita puniant: ne co gitēt ꝙ p veterib⁹ pctis patꝝ puniā eos: qꝫ nunc. i. in pñti p malitijs ſuis q̄s iuene rūt circūdati ſūt pena: ⁊ ma la eoꝝ ſicut putāt nō me pñt latere: ſȝ poti⁹ ipſe adinuētio nes apte ſūt corā mea facie: que oia clare videt. Idem^c.

Heretici non poſſūt ppt̄ vetā pctā ꝯ deū cauſari: cū antiqs opib⁹ addāt nouā īpietateȝ ⁊ ſuis ligenf pctis: ⁊ cū deū celare ſe putēt: oculos eius vitare non poſſūt. Quia vultus dñi ſuper faciētes ma la. Item ^d gelaſius papa.

Diuina clemētia dimiſ ſa pctā in vltionē vlte rius redire nō patif. ¶ Sȝ^e his auctoritatib⁹ docenf filij ab originali pcō expiati: non tō puniendi: qꝫ pr̄es peccaue rūt: ſȝ lō pcā patꝝ in eos redi re: qꝫ ſ eoꝝ culpā ſequunf: ſic ⁊ bona q̄ p pctō moriunf nō pficiūt ad pmiū: qꝫ ſcā ſunt: ſȝ qꝫ p pniam reuiuiſcūt: tale ē ⁊ illud augu. in li pſalmoꝝ ſi iudas^g teneret adoptioneȝ ⁊c. ſic etiā ⁊ illud gregorij in moralib⁹ itelligif: qd eſt^h qō dr: Reddis inigtaē patꝝ in filios ⁊c. Jllis nāqꝫ peniū ini gtas reddif: q ppt̄ea puniun tur: qꝫ in radice traxerūt^i a maritudinē^k pci: illis āt non reddi dr in qbus merito ſue inigtatis nō reuiuiſcūt pctā pentis. Sicut^l ergo bona q̄ pcō moriunf p pniaȝ reuiui ſcūt ad pmiū: ſic ⁊ mala que p penitentiā delenf reuiuiſcūt ad ſupplicium: vnde pphta ex pſona penitentis deplorat di cēs: Putruerūt ⁊ corrupte ſūt cicatrices mee a fa. inſipi. mee. i. plage p baptiſmuȝ ſa nate: hinc ēt idē pphta q̄uiſ fide ⁊ ſacro circūciſionis ab originali pcō ſe mūdatum co gnoſceret: tñ adulterio ⁊ ho micidio qō cōmiſerat: illō re uixiſſe itelligēs nō ſine cā in ter cetera ipſuȝ ꝯfitef ⁊ dicit: Ecce eni in inigtatibus ꝯce pt^m ſum ⁊c. ¶ Diſtinctio. v

In pnia^n autē que pecca torem conſiderare opor tet: Auguſtinus in libro de penitentia docet dicens,

tatibus ⁊c. ¶ Ab illo. Hic ſtatis. ab illo. §. antiq. ⁊ illis ſupiori bus c. aplis qō eſt: q̄ recedit: que videnf dicere ꝙ pcā dimiſ ſa nō redeant. Lau. f ¶ Quia eoꝝ. ⁊ ſic nō oſtendūt ꝙ pctā nō redeant. Lau. g ¶ Si iudas. ſ. in princi. huius. diſt. h ¶ Quid eſt. ſ. e. di in. §. g autem. h. i ¶ Traxerunt. in ipſa origine carnis. k ¶ Amaritudinē. i. cā amara pcti: vel cā amari peccati. l ¶ Sicut. Ecce ali ter induxit ſuperio res auctoritates a ſimili. L. m ¶ Cōcept⁹. Arg. ꝙ originale pcm te nemur confiteri: qō nō eſt verꝫ: qꝫ tm̄ cō miſſa tenemur ꝯfi teri: at illud nō eſt cōmiſſū: ſȝ ꝯctū: cre do tñ ꝯtritionē exi gi: q enim notabili ter ſūt ⁊c. vt. ff. de in iu. Lie apud labeo nē. §. hoc edictum. Lau ¶ Diſtinctio. v

In peni tentia. ¶ Hec diſt. di uidit i q̄ttuor ptes. Jn q̄rū prima ponit modos penitentie. ſecunda ibi: q̄litas. tertia ibi: falſas. quarta ibi fra tres. Joannes de ſā. ¶ Caſus. hic poni tur quinta diſt. in q̄ notanf ea q̄ peniten tes dñt ꝯſiderare: ⁊ ponunf in pncipio ſeqn. c. ⁊ hoc ēt verſ notanf. Quis: quid vbi qb⁹ auxilijs cur q̄uō. qñ horum exē pla colligunf in pn cipio. c. Debet iſta cō ſiderare peccator vt plus doleat: ⁊ ſacer dos debet conſidera re vt plus vel min⁹ puniat. n ¶ In penitentia. Jn hac diſti. ⁊ alijs duab⁹ ſeqntib⁹ agif tā de illa pte pnie q̄ dicif oris confeſſio

et operis ſatiſfactio ꝗ de alijs: et ideo videndum eſt quādo oris confeſſio fuerit inſtituta: vtrum neceſſaria ſit vel tm̄ voluntaria: qualiter ſit facienda: et cui et qn̄? Dicūt quidā inſtitutā fuiſſe in paradiſo ſtatim poſt pctm̄ dicente dn̄o ad adam: adā vbi es? ideo enim queſiuit vt ipſo confitente pctm̄ daretur forma alijs in poſterū cōfitendi: ſed qꝛ in illa interrogatione dn̄s minus expreſſe videbatur ad confitēdū monuiſſe: iō poſt exquiſiuit a cain fratricida expreſſius vbi eſt abel frater tuus. Alij dicūt ꝙ ſub lege fuit primo inſtituta: qn̄ ioſue precepit achoꝛ crimen ſuum confiteri et lapidatus eſt. xlv. di. ſed et illud. Alij dicunt ꝙ in nouo teſtō a iacob dicēte: Confitemini alterutrū peccata veſtra [illegible] ... ſacerdotes a iuſtis ... q. iij. nolite. h.

h ❡ Ubi. in quo ... ditio.

i ❡ Terribilius. ... ſeparatio a corpore chriſti: q̄ eſt ... dānatio. vi. ... ij. quotidie ... Terribilius ... iudiciū. ſ. dānatio ... h. ... Legit in ge... iacob ve... ſi ... ſubiungit ... [illegible] ... eſt aut facienda fair ꝙ nō ſolū de pctō: ſed de oibus circūſtantijs. T. e. c. j. Et eſt facienda ſacerdoti ſi adeſt: vel ꝓximo in neceſſitate. ē. di. j. quē penitet. Eſt aūt faciēda cū qs peccat ſtatim: qꝛ nec p momētū et c. vt. ē. di. iij. ille rex. et hoc ſi eſt manifeſtū: ſi autem eſt occultū et cōterit: nō credo eū peccare ſi differt oris confeſſionē vſqꝫ ad tps pnie deputatū p. c. ois vtriuſqꝫ. ex̄. de pe. et re. Sꝫ q differt cū hꝫ copiā ſacerdotis: nūqd in qlibet inſtāti peccat moꝛtalr? Non: qꝛ oēs more illi circa vnū et idē tps ſunt: ſed augeť illud ex diuturnitate. ff. de fur. eū. g. ex̄ de ſimo. nō ſatis. et peccaret quidē moꝛtaliter. Lau.

Onſideret. ❡ Caſus. hoc. c. Augu. licet ſit prolixū tñ facile eſt et caſus eius breuiter poni cōſueuit. A pncipio igiť vſqꝫ ibi: cautus ſit: notatur ea q̄ penitēs debet cōſiderare vt illa cōfiteať et de illis doleat. Abinde vſqꝫ ibi: paueat: dř ꝙ cōfitēs nō dꝫ pctā diuidere: vt vni ſacerdoti partē cōfiteať: et alij aliā ptē. deinde dř ꝙ vere penitēs abſtinere dꝫ a cōione coꝛpis chriſti et a vanitatibus ſeculi et diligere vere penitētes. Sic poſuit breuiter Ben. hūc caſum. et. h. ſimiliter paucis verbis poſuit.

a ❡ In loco. ē. di. j. aut facta.

b ❡ Uarietate agētis. et eius cū qua agitur. ē. di. j. aut facta. quedam enim res in clericis reprehenſioni ſubiacet que non in laicis. vt. xxxj. diſ. c. j. puta nubere.

c ❡ Et quali. extra de homi. ſicut dignum.

d ❡ Tēptatiōe. an ab ea ſuccub⁹: an eā ſuenieādo: vt. T. ſeq̄.

e ❡ Opoꝛtet. Ideo hmōi circūſtātias teneť cōfiteri: qꝛ ꝓſumūtur augere pctm̄ vel minuere: ſi tñ eas ſubticuit p obliuionē: nō dico eū teneri vt iterū ei confiteatur circūſtātias: niſi tales circūſtātie eſſent ꝙ alterius generis peccatum facerent: vt locus ſacer facit ſacrilegiū. vt. ē. diſt. ſ. aut facta. Lau.

f ❡ Status. xj. q. ij. excellētiſſimus. et c. precipue. ff. de re miſſi. L. ij. extra de cle. ve. c. cum. ꝫ. ff. ad. L. coꝛ. de ſic. L. pe. cōtra. Sed dic in epo eſt maioꝛ pena ſuſpēdi trib⁹ mēſib⁹ a cōione ꝙ ab officio depo ni. j. q. i. quiſquis.

g ❡ Meretricis. an ſꝫ fuit pulchꝛa vel defoꝛmis: an ſoluta vel noxia viro vel deo. ar. xxvij. diſtin. c. vlti. Lau.

h ❡ Et in modo. ꝙ ea abuſus eſt: vtrū ordinarie vel extraordinarie: nā vterqꝫ dānabilis ē. xxxij. queſtione. iiij. meretrices. xxv. q. iij. extraoꝛdinaria. argu. xxvij. diſt. c. vlti.

i ❡ Si in loco. ē. xvij. queſtione. iiij. quiſquis. ff. de incē. qui edes. h.

k ❡ Dominoꝛum

Onſideret qualitatem criminis in loco[a] in tpe in perſeuerātia in varietate[b] perſone: et [c] quali fecerit hoc tēptatione [d] et in ipſius vitij multiplici executione. Opoꝛtet[e] enim penitere foꝛnicantē ſꝫ excellētiā ſui ſtatus[f] aut officij: aut ſm modum meretricis[g] et in modo[h] ſui operis: et qualiter ſuā turpitudinem pegit: ſi in loco[i] ſacrato: aut cui debuit excellētiā fidei: vt ſunt domus dn̄oꝝ[k]: aut alioꝝ multoꝝ: ſi in tpe oꝛoni cōſtituto[l] vt feſtiuitates ſctōꝝ et tempoꝛa ieiunij: cōſideret quātum perſeuerauerit[m] et defleat qꝺ perſeuerāter[n] peccauit: et[o] quāta victus fuerit in pugnatione. Sunt q nō ſolū non vincuntur: ſed vltro ſe pctō offerūt: nec expectāt tēptationē ſed ꝓueniunt voluptatē: et ptractant ſecum qua multiplici actione vitij delectabiliter peccauerint: oīs iſta varietas confitenda eſt et deflenda: vt cum agnouerit ꝙ pctm̄ eſt multum cito inueniat deū ꝓpitium. i. cognoſcēdo augmētū pcti inueniat ſe cuius etatis fuerit: cuius ſapientie et oꝛdinis et ſtatum oēꝫ alterius non peccantis[p] imoꝛetur in iſtis ſingulis: et ſentiat modū criminis: purgans lachꝛymis oēm qualitatem vitij: defleat[q] virtutē qua interím caruit. Dolendum[r] eſt enim et doloꝛe purgandum eſt: non ſolum qꝛ peccauit ſꝫ[s] ꝙ ſe ꝟtute ꝓuauit: nā lꝫ ſperet ſe ꝯſecuturū veniā dolere tñ pōt ꝙ nō ꝓmeruit vñ remunerari ꝯfidat: anxieť et doleat ꝙ nō effugiēs de pteritis penā: miſer tñ nō inde expectet glīaꝫ: cuius oē tps qm̄ breuiſſimū[t] e debuit decertaſſe ad ꝯſeqn̄dū pmiū. ❡ Defleať ēt qm̄ offendēs in vno[u] ... [illegible] ... gloꝛiam remiſſionis. Nam ... Iacob ... Jaco. ij. b

Argu. ē. xxij. queſtione quinta de foꝛma. h.

l ❡ Conſtituto. quo etiam a coniugibus eſt abſtinēdū. ꝫ. c. q. iiij. c. i. et. ij. et ſere per totum. Abſtinendū ē qnqꝫ ab vxoꝛe.

m ❡ Perſeuerauerit. Nam ꝑſeuerantia auget delictū. xxiiij. q. j. ſchiſma. ff. de fur. inſiciendo. ꝫ. infans. econtra moꝛa et ꝑſeuerātia excuſat delictū qnqꝫ. xxxv. q. viij. c. j. ff. de pe. diurino. ff. de ri. nup. L. qui in prouincia. Lau.

n ❡ Perſeueranter. Iteratio enim aggrauat vigeſima quinta queſtione ſecunda ita nos.

o ❡ Et quanta. i. reſiſtentia. h.

p ❡ Nō peccātis. vt ſi minoꝛē aliquē ſe n̄ peccāte viderit.

q ❡ Defleat. quia abſtinere non potuit a peccato. quemadmodum et minoꝛ ſe abſtinuerit.

r ❡ Dolendum. ❡ Caſus. Inſtruit augu. penitentē tā in interioꝛi ꝙ in exterioꝛi pnia. In interioꝛi enim debet dolere de tribus. ſ. de malis cōmiſſis: et hoc oſtendit vſqꝫ illuc: defleat et c. Itē et de bonis omiſſis. ſ. virtutib⁹ q̄ oſtenduntur omiſſe: qm̄ qꝫ deliquit in vno et c. et hoc ab illo loco defleat: vſqꝫ ad illū: aiaduertere: a quo loco vſqꝫ ad illū: in his oibus oſfēdit ꝙ dolere dꝫ de malo exēplo qꝺ dedit ꝓximo peccādo. ab illo aūt loco in his oibus et c. vſqꝫ ad illū locū qui ergo: inſtruit penitentem in exterioꝛi penitentia que conſiſtit in faciendo: vt ſeculum relinquere et familia. ab illo loco: qui ergo et c. vſqꝫ ad finem inſtruit in interioꝛi que conſiſtit in abſtinendo. Lau. Pnia interioꝛi et exterioꝛi. dolēdū eſt.

s ❡ Sed ꝙ ſe. ē. di. j. ꝫ. alij eꝫ. c ſūt qarbitranť. Lau.

t ❡ Breuiſſimum eſt. ē. xxij. q. iiij. ipſa pietas.

u ❡ In vno. ſ. moꝛtali pctō factus eſt oium reus pctōꝝ.

Jaco.ij.b Offendēs in vno fa/ctus ē oī/um reus.

a ℭ Omnium re⁹. ſcʒ quo ad vitā eternā: ita enim pro illa dānabiť ac ſi eſſet oībus inuolutus: lʒ nō tm̄ puniatur. vt.ſ.e.diſt. fratres vel q offendit ī vno: ſcʒ mortali pctō: factus eſt oīum reus virtutū.i.ex eo qđ p vnū peccatū mortificat in ſe oēs virtutes: vel q offendit in vno.ſ. charitate: factus eſt oīum re⁹ .i.ingrat⁹ oīuʒ bonorū acceptoꝝ.Lau.

b ℭ Ideo eni.quō peccaſſet ſi tāta bona habuiſſet.Et ē arg. ꝙ perfectus in eodē genere delicti plus peccet ꝙ̄ imperfect⁹ hoc tñ attēdendum eſt ſm cōtēptū.x.xij. q.j.cū renunciať.ſ. diſ.ij.§.itē ſm hāc c.ſi enim inquit.ſ. j.q.j.multe autē operationes.xxiij.q.ō. iij.deus.

c ℭ Reus eſt oīuʒ. quo ad vitā eternā: ita enī dānabitur ꝓ iſto ac ſi eſſet oībus inuolutus: has duas expoſitiones innuit hic.ſ.e.diſt. ſecunda.§.non aūt bene.b.

d ℭ Detrimentuʒ. i.defectum vt.xxxij. q.j.cum renunciať vel hoc qđ ad opa exteriora: non quo ad eſſentiam: quia ſi habet vnam habet omnes.L.

e ℭ Que ⁊ ſi non quantuʒ ad opa exteriora ꝑoꝛib⁹ ſilia.

f ℭ Expellāť. reuera q̄ ad eēntiā ſuī.

g ℭ Cuicūqꝫ crimini.i.crimīnoſo.alʼs habet cuiuſcūqꝫ criminis.Et eſt ſenſus omnis virtus.i.efficacia vel effectus cuiuſcūqꝫ criminis eſt d̄flēdus.q.d.omne crimen cum ſuo effectu eſt dēflendū: vnde ⁊ ſequitur: ⁊ d̄ omnib⁹.q.ſit expoſitio ꝓcedētis.h.

h ℭ Ꝙ exemplū

Crimina ſunt deflē da.

Mat. vi.c als + ex cō tamiatione mali.

factus eſt omnium^a reus: ingratus enim extitit q plenus virtutibus deuʒ nō omnino timuit. In hoc enim qſqꝫ peccatoꝛ fit culpabilioꝛ quo eſt deo acceptioꝛ. Ideo^b enī adā plus peccauit: qꝛ omni bono abūdauit: etiā alio modo offendens in vno reus^c ē oīuʒ: qꝛ oēs virtutes patiuntur detrimētū^d ab vno vitio: naʒ ſi quis cadit in auaritiā: largitatē deſtruit ⁊ etiaʒ caſtitatem minorauit: amore enim pecunie vel violaret caſtitateʒ vel ſaltē minus amaret. Si enīʒ tāta ꝓpter deuʒ adhuc caſtitas ineſt vt nolit eādem ꝑde re: tñ ſaltē minori gaudio: minori affectione tuetur eā: vbi videt inde ꝓcedere dānū pecunie: ſic quoqꝫ ⁊ i alijs: que et^e ſi nō expellātur^f: tñ perceptione vnius vitij vel ſatis vel parū minuūtur vel intentione deterioꝛātur: vnde oīs virtus amiſſa cuicūqꝫ^g crimini eſt deflenda: ⁊ de oībus indulgētia petēda ē. ℭ Aiadūertere etiā opoꝛtet: ⁊ aiaduertēdo deflere aiam proximi quā deo fornicatoꝛ eripuit: vel ereptā in malo cōfirmauit: etiā ꝙ exēplū^h extitit mali in opatione ſui criminis: cui magis ꝓfuiſſet ſi alijs fuiſſet cā conuerſionis: gemat itaqꝫ alioꝝ vitā in ſua coꝛruptā vel incoꝛruptā nō conſeruatā^i et cōmoduʒ ꝓximi qđ dediſſet exēplo boni: de triſtitia dolē at quā bonis peccādo^k intulit: de letitia quā eis nō adhibuit: ⁊ non ſolū cogitet qd ⁊ qualiter fecerit: ſed ꝙ̄ iniuſte deū (vt diximus) peccādo offenderit: timeat illā veritatis ſniam: Nō poteſtis duobus dn̄is ſeruire. Timeat ergo ne oīa bona q̄ fecit dn̄ō i vno peccato pſeuerauerit: + excōicatione mala ꝑdiderit: vt q ſeruiuit diabolo per crimē: deo quas obtulerit amiſerit virtutes. Pium^l tñ eſt credere vt

recepta dei gratia que in eo deſtruit omnia mala: etiam prioꝛa remuneret bona: vt cū deſtruxerit quod ſuū non inuenerit: amet ⁊ diligat bonum quod etiam in peccante plantauit. ℭ In his oībus dolens aut relinquat ſeculuʒ aut ſaltē illa que ſine admixtiōe mali nō ſunt adminiſtrata: vt mercatura ⁊ militia et alia que vtentibus ſunt nociua: vt adminiſtrationes ſecularium poteſtatū: niſi his vtatur ex^m obediētie licētia ponat ſe omnino in poteſtatem iudicis: in iudicio ſacerdotis nihil ſibi reſeruans ſui^n: vt omnia eo iubēte paratus ſit facere pro recipienda vita aie quecūqꝫ faceret pro euitanda coꝛpoꝛis moꝛte: ⁊ hoc cuʒ deſiderio: qꝛ vitaʒ recuperat infinitam: vt deus^o cum gaudio enim facere debet imoꝛtalis futurus que faceret pro differēda moꝛte moꝛitur^p. Semper deprecetur deū certus de venia qui omnib⁹ modis: ⁊ ſine omni tedio dubius rogaret poteſtatem terrenam: abſtineat a multis^q lici/

[...]cce eni in iniqtatibus ↄce/[...]ꝰus ſum ⁊c. ℭ Diſtinctio.v.

tioneʒ: deinde ⁊ quod poten[...] de poſſeſſione: tunc quod offerat deo ſecurus offerat. Reſpexit eni dn̄s ad abel ⁊ ad^r munera eius: ſed prius dicit ad abel ꝙ̄ ad munera eius. Sumens enim mentem quā cognouit humilem: ⁊ puraʒ ⁊ remunerauit eius largitatis munera. Ad cain vō nō reſpexit: neqꝫ ad eius munera: mentem enim eius quaʒ viderat: qm̄ non + cognouit^t eius munera nō recepit. In iudicio itaqꝫ coꝛdis conſiderāda eſt elemoſyna tribuētis: nec iam conſiderandum eſt quantum: ſed qua mente qua affectione dat quod poteſt. Vidua enim duobus q̄

S.xlv.diſtinctione.s. ſed illud.h.

i ℭ Non conſeruatam.i. confirmataʒ in malo per ſuum effectum.

k ℭ Peccando.i.de peccato ſuo bonis triſtitiam peruenīſſe de qua dolenduʒ eſt: vt contriſtanti ꝓſit ad vitaʒ. Uel nō eſt abſurdū ſi ꝓprie de triſtitia doleat: qꝛ ⁊ apli de paſſione domini doluerunt: ⁊ nos de penis martyrum contriſtamur ff.de incen.rui. nau. quo naufragium. ff.de leg.j.etiā ſi ꝑtis ff.de do.li.in ſeruitute.ff. ad ſil. ſi quis in graui.§. ſiquidem.ff.de verb.obl. [...]e.L.

[...]ō eſt dexꝫ: qꝛ tm̄ cō[...]iſſa tenemur ↄſi[...]ri: at illud nō eſt [...]miſſū: ſʒ ↄcrū: cre[...]o tñ ↄtritionē eti[...]: q̄ enim notabili[...]r ſūt ⁊c̄.vt.ff.de in[...] .Litē apud labeo[...] .§. hoc edictum. [...]au ℭ Diſtinctio.v.

In penitentia. ℭ Hec diſt. diuidiť i quattuoꝛ ꝑtes. In quarū prima ponit modos [...]nie. ſecunda [...]mo quicqꝫ tolerare negabis? Ac preciū ꝑs hec coꝛpoꝛe maius habet. Ouidius quadrageſimaſeptima diſtinctiōe omnes trigeſimaoctaua diſtinctiōe omnes. duodecima. q. prima precipimus. L.

q ℭ Multis.vnde cima queſtione prima aliud. h.

r ℭ Offerat.ex quo mentē obtulit. h.

s ℭ Et ad munera. ſ. tertia queſtione ſeptima in grauibus.h.

t ℭ Non cognouit id eſt non approbauit: vt in euāgelio: Neſcio vos: id eſt nō approbo.h.

a ¶ Larga alias largita.
b ¶ Apud ſe: Ar. q̄ non debet fieri diuiſio cauſe. arg. ff. de ꝯſe. diſ. ij. cōperimus. C. de iudi. nulli. ff. eo. fratres.
c ¶ Cōfeſſionē. Nota ꝯfeſſionē peccatoꝝ nō debere diuidi per plures ſacerdotes: nā qui diuidit veniā nō ꝯſeqꝰ. arg. ff. de ſer. ruſti. p̄. p fundū. ⁊. ff. e. frēs.
d ¶ Corpus. de cō. ſe. di. ij. q̄tidie. h.
e ¶ Bona. ergo a cōtrario ſenſu ſi malā habuit ꝯſcientiā ſeparabit ſe a corpore chriſti: ad hoc cōtinuaꝰ qđ ſequiꝰ.
f ¶ Judicium. ſcilicet vltimum.
g ¶ Cogitet. quia ſicut ꝑ delictis ſeparatur qs a corpe chriſti. i. dñi in hac vita niſi reſipiſcat: ita ꝑ eiſdē in futuro iudicio ſepabiꝰ in ignez eternū cū hedi ſepabunꝰ ab agnis. i. peccatores a iuſtis. xi. q. iij. nolite. h.
h ¶ Ubi. in quo iudicio.
i ¶ Terribilius. q̄ ſit ſepatio a corpore chriſti: q̄ eſt q̄ſi quedā dānatio. vt. ff. de ꝯſe. [illegible] ij. quotidie.
k ¶ Terribilius iudiciū. ſ. dānatio.
[illegible] ¶ [illegible]ni. i. ōdiū. h.
[illegible] ¶ [illegible] bi[illegible] Dina. Legiꝰ in ge[illegible] iacob veniſſe[illegible] rā ſichimita[illegible] [illegible] vt videret [illegible] regionis illius quā filius regis illiꝰ terre adamauit ⁊ rapuit ⁊ oppreſſit.
l ¶ Dina. i. filia iacob: illud tāgit qđ legiꝰ i geneſi. c. xxxiiij. ſ. q̄ cū iacob veniret in terrā ſichimitaꝝ: dina filia eius egreſſa eſt vt videret mulieres illius regionis: quā videns ſichē filius regis illius terre: adamauit ⁊ rapuit ⁊ vi oppreſſit eam. hu.
m ¶ Experimento. Unde ouidius. Qui ſemel eſt captus fallaci piſcis ab hamo: Omnibus vnca cibis era ſubeſſe putat. Lau.
n ¶ Impetret. ſ. di. i. quem penitet. in ſi. h.

Q Ualitas. hec eſt ſcđa ps diſtin. in qua ꝓhibet ſolēniter penitētes eē mercatores. Joā. de ſã. ¶ Caſus. hoc. c. cū tribus ſequentibus patet ſcilicet: contrariuz: ſi qui vero: ⁊ de his: in quibus diciꝰ q̄ poſt penitentiā ſolēnē non debet aliquis reuerti ad negociationem vel militiam: vel negocia ſecularia: ⁊ intelliguntur hec capitu. de penitentia ſolemni. ſm. h.
o ¶ Negociantem. ſ. di. lxxxviij. fornicari.

habuerat miutis largaᵃ: plꝰ oibꝰ poſuit. ¶ Qui ergo ſua pctā redimere vult tpaliū oblatiōe: caueat ꝑus offerat mētē. Cautus ſit penitens: ne verecūdia ductꝰ diuidat apudᵇ ſe cōfeſſionez:ᶜ vt diuerſa velit diuerſis ſacerdotibus manifeſtare: Quedā eniz vni celat q̄ alijs manifeſtāda reſeruat: qđ eſt ſe laudaꝰ ⁊ ad hypocriſim tēdere: ⁊ ſēꝑ venia carere: ad quam ꝑ fruſta totā putat ꝑuenire. Paueat ꝑterea quē vera delectat pnia: vt nō ꝑus ad dñi corpꝰᵈ accedat q̄ꝫ ꝯfortet illū ꝯſciētia bonaᵉ: ſꝫ in hac ſepatiōe tremēdū iudiciumᶠ cogitetᵍ: vbiʰ ⁊ maius ⁊ terribiliusⁱ impenitētes ſepabit in ignē: doleat q̄ nōduz audeat ſumere quem multū deſiderat cibū ſalutarē: iſti ſunt digniᵏ fructꝰ pnie: aiaz captiuā illaqueātes: ⁊ in libertate ſeruātes. Cohibeat ſe ꝑterea a ludis: a ſpectaculis ſeculi q̄ ꝑfectā vult ꝯſequi grām remiſſionis. Nā ſi diˡ iacob filia ſi ſe cohibuiſſet ⁊ inter ſuos remanſiſſet: ab extraneo raptoꝛ corrupta nō eſſet. Tāto itaq̄ magis ſibi caueat ⁊ cohibeat ſe aia q̄ ſepe vel ſemel rapta ⁊ corrupta eſt: timeat iā docta experimētoᵐ qđ ignorauit: virgo: eligat quez imiteꝰ: nō ſequatur quez animus ſuus dānat: ſe enim iudicat ꝗ pnie fructus nō habētē a ſe nō elōgat: laudat enim ⁊ amat quos digne fructificare non ignorat: q̄rat fructꝰ dignos ⁊ ſi non dignos pnie: ſunt eniz fructus digni virtutū fructꝰ ꝗ non ſufficiūt penitētibus. Pnia eniz grauiores expoſtulat vt ſic paceꝰ eccleſia: vt pacata dolore ⁊ gemitibus mortuis impetretⁿ vitam. Item leo papa.

¶ Penitentes negociationis lucra abijciant.

Q Ualitas lucri negociātemᵒ aut accuſat: aut arguit: quia eſt ⁊ honeſtus queſtus ⁊ turpis: verūtamē penitenti vtiliusᵖ eſt diſpendia pati q̄ꝫ periculis negociatiōis aſtringi: q̄z difficile eſt inter emētis vēdentiſq̄ cōmerciū non interuenireᑫ peccatuz. Idem.

¶ Poſt penitētiā: ad militiā ſecularem redire nō licet.

C Ontrariuz vero oino eſt eccleſiaſticis regulis poſt penitētie actionē redire adʳ militiā ſecularez cum apľs dicat: Nemo militans deo iplicat ſe ſecularibꝰ negocijs. Unde non eſt liber a laqueiſ diaboli: ꝗ ſe militie mūdane voluerit implicare. Item ex niceno concilio.

¶ Decennio peniteant qui poſt penitentiam ad ſecularem militiam redeūt.

S I quiˢ vero per grām dei vocati ꝑmo quidē oſtenderūt fidē ſuā depoſito militie cingulo: poſt hec autez ad ꝓpriū vomitū ſūt reuerſi: vt etiā pecunias darētᵗ: ⁊ ambirēt rurſus ad militiā: iſti decemᵘ annis ſunt inter penitētes poſt primū triēniūˣ quoʸ fuerintᶻ inter audiētes: ab oibus vero ꝑcipue illud obſer-

p ¶ Utilius. quia i honeſtus queſtus arguit penitentem.
q ¶ Interuenire. Nā ꝯtrahētibꝰ naturale eſt ſeſe inuicem decipere. ff. loca. itez ſi ꝑcio. §. queadmodū. ⁊. ff. de mino. in cāe. §. idez pōponiꝰ.
r ¶ Contrariū vo. ¶ Ad malitiam. hoc eſt verū cuz eſt ei iniunctuz ⁊c̄. vel deligit in ipſa militia. ſ. diſtin. l. ſi q̄s poſt. ſ. ea. q. ij. latorē. ſ. xxvi. q. vij. de his vero. ⁊. ca. penitentibus. ⁊. c. hoc ſit. nam cū hoc eſt ei iniūctuz noie pnie: ne ad ſecularia negocia vnq̄ꝫ reuertaꝰ. tūc obſeruare teneꝰ: alias excōmunicaꝰ. ff. eo. de his. Sed ſi eſt ei iniunctum: ſiue priuatā ſiue ſolennem egerit penitentiam: deceterro redire non pōt ad ſecularia negocia: q̄z quaſi perſona eccleſiaſtica eſt. vt ſ. diſtin. j. c. aliud. ff. c. de his. niſi ſit negociū qđ ſine peccato expediaꝰ. ff. eo. negocium.
s ¶ Si qui. ¶ Caſus. Si qui ſolemnē penitentiam egerunt: poſt ad militiā ſecularē ſunt reuerſi. x. annis peniteant: ſed ſi de hac penitētia tres annos exegerint: cōioni eccleſie reſtitui dicūt: ⁊ ſi penitētes vere extiterint: ep̄s poterit de pnia impoſita relaxare: ſi autē negligētes: explere dn̄t ꝓpriis tempora ꝯſtituta. xxvij. q. j. deuotā.
t ¶ Darent. ad vſuram vel ad negociationem. h. lxxxviij. di. fornicari.
v ¶ Decem. xxvij. q. i. deuotam.
x ¶ Triennium. i. ꝑmū tp̄s triennij.
y ¶ Quo triēnio. ſ. e. q. ij. latorē. de ꝯſe. diſ. iiij. eos quos.
z ¶ Fuerint. extra eccleſiam exiſtentes: ⁊ audientes officiū: ſupple intrent eccleſiam vel poſt primū annum in.

Cōtrahētes ſe frequēter decipiunt.

Pnia peracta an ſit licitus ad ſecularē militiā redire.

ij. tim. ij. a

Caſus.

trēt ad eccleſiā: ſed vſq3 ad triennium ſunt inter audien
tes non tamen cōmunicantes vt. ſ. e. q. ij. latorem. h.
a ¶ Attendatur. hec clauſula non pertinet ad preceden
tia: ſed hic poteſt legi clauſule ſuperior poſt primū. Lau.
b ¶ Lapſum. non curando ꝙ lapſi ſunt. Lau.
c ¶ Tēpora. ſ. xxvij.
q. j. de uotam.
d ¶ De his q̄ ſuſce-
pta. ſ. diſt. l. ca
pitu. vlti. h.
e ¶ Separi. ſ. xxvij.
q. j. de uotam hu.

3 Falſas pnias. hec eſt. iij. ps
diſt. in qua pbat ꝙ
pnia eſt falſa q̄ non
imponit̄ ſm̄ cano-
nes. Joā. de ſa. ¶ Ca
ſus hugo. ſic ponit
hūc caſum. Primo
oſtēdit que ſit falſa
pnia: poſtea oſtendit
ꝙ ſi quis exercet ta-
le officiū ꝙ ſine pec-
cato exerceri nō po-
teſt: vel ſi aliqs bona
alteri⁹ detinet iniu-
ſte: vel ſi qs odiū in
corde ſuo gerit: nul
lus talis pōt agere
verā pniā3 niſi illud
officiū reliquat: ꝛ ſi
hoc nō pōt facere: pe-
nitētiā agere nō pt.
Itē q̄cq̄d boni poteſt
faciat: vt de⁹ cor ei⁹
ad verā pniam illu-
ſtret. ſeq. c. ſcilicet. ne
gocium: patet.
f ¶ Auctoritatē3. i.
nō ꝯſideratis circū-
ſtātijs. Uel ſi ibi cer-
ta pena ſtatuit̄ ſi mi
nor iponit̄: falſa eſt
niſi ex cā tēperet̄. j. q.
vij. capi. ij. Lau.
g ¶ Nō poſſit. diffi-
cultas notat̄: nō im
poſſibilitas. ſ. e. qua
litas. Lau.
h ¶ Reſtituat. xiiij.
q. vj. ſi res.
i ¶ Pro defenden-
da. ſ. xxiij. q. v. excōi-
catorum. h. ſ. eo. q.
ij. latorem.
k ¶ Ne tn̄ deſperet. li
cet predicta non fa-
ciat. Lau.
l Negocium.
¶ Nō fuit ꝛc.
alij nō habent: nō: ꝛ
tunc recte cōcordat.
c. iſtud cū duob⁹ p-
cedētib⁹. ca. q2 pctm̄
eſt ſi exerceat predi-
ctas negociationes:
ſed ſi habet: nō: bonū eſt: q2 nō eſt pctm̄ ſi excolat agros ꝛ

uet: vt animus eorū ꝛ fruct⁹
pnie attēdat̄[a]: q̄cūq3 eni3 cu3
omni timore ꝛ lachrymis p-
ſeuerantib⁹: ꝛ opibus bonis
ꝯuerſationē ſuā: non verbis
ſolis: ſed ope ꝛ virtute demō
ſtrāt: cū tps ſtatutū ab his fu
erit iopletū: ꝛ orōnibus ia3 ce
pint cōicare: licebit epo hūa-
nius etiā circa eos aliq̄d cogi
tare: q̄ vero indifferēter ha-
buerint lapſu3[b]: ꝛ ſufficere ſi
bi ꝙ eccleſiam introiuerint
arbitrentur: iſti omni modo
ſtatuta tempora[c] complebūt.
Ite3 ex concil. aurelianenſi.
¶ A cōiōe ſuſpēdāt̄: q̄ poſt
pniam ad ſecularia redeunt.

De his q̄ ſuſcepta[d] pe-
nitentia: religionē ſue
pfeſſiōis obliti ad ſecularia
relabunt̄: placuit eos ꝛ a cōio
ne ſuſpēdi: ꝛ ab oiu3 catholi
coꝝ ꝯuiuijs ſeparī[e]: ꝙ ſi poſt
interdictū cū eis q̄ſq3 p̄ſum-
pſerit mādu care: ꝛ ipſe cōio-
ne priuetur. Item grego.
¶ Que ſit falſa penitentia.

3 Falſas pnias dicimus
que nō ſ3 auctoritatē[f]
ſanctoꝝ patrū p q̄litate cri-
minū imponunt̄: ideoq3 mi-
les ꝛ negociator: vel alicui of
ficio dedit⁹: qd̄ ſine pctō exer
ceri nō poſſit[g]: ſi culpa graui
ori irretit⁹ ad pnia3 venerit:
vel qui bona alteri⁹ iniuſte de
tinet: vel q̄ odiu3 in corde ge
rit: recognoſcat ſe verā pnia3
nō poſſe peragere: per q̄3 ad
eternā vita3 ꝑuenire valeat:
niſi negociū relinquat vel of
ficiū deſerat: vel odiū ex cor-
de dimittat: bona q̄dē que in
iuſte abſtulit reſtituat[h] arma
deponat: vlteriuſq3 nō ferat:
niſi ꝯſilio religioſoꝝ epoꝝ p
defendēda[i] iuſticia: ne[k] tn̄ de-

vineas: aut cognoſcat vxorē ſuā cauſa ꝓlis: immo ſicut
ſine pctō prius hoc faciebat: ita ꝛ nunc facere d3 ꝛ pōt. h.
Fratres. ¶ Hec eſt. iiij. pars diſ. in q̄ oñdit magr̄ q̄ 4
liter intelligat̄ illud iacobi apl'i: q̄ peccat in vno fa-
ctus eſt oiu3 eſt reus. Jo. de ſa. ¶ Caſus ꝯmonet inno.
p̄latos ne laicos deci-
pi falſis penitentijs
patiant̄. Scdo dicit
ꝙ falſa pnia eſt cum
qs eſt in plurib⁹ deli
ctis ꝛ vult tm̄ penite
re de vno: qd̄ probat
auctoritate iacobi.
Tertio dicit ꝙ falſa
pnia eſt cū qs ab of-
ficio nō recedit qd̄ ſi
ne pctō exerceri nō
pōt: vel ſi odiū gerit
in corde: vel ſi nō ſa
tiſfacit offēſo vel nō
indulget offendēti:
vel arma portat con
tra iuſticiam.
m ¶ Fratres. ſ. e. di.
iij. §. itē oppōit̄. ibi.
item ſi illa. h.
n ¶ Reus. ſ. e. diſ.
cōſideret. lxxxvj. diſ.
c. paſce. ꝛ. c. q̄ clemen
tia3. h. Arg. ꝯ teſtes
ꝛ inſtrumēta. ſ. diſ.
lxxxvj. ca. iij. Arg. ꝯ.
C. de tranſ. ſi ex falſis.
o ¶ Nō intrabit. nō
tn̄ tātū puniet̄. hu.
p ¶ Pctis. ſ. xxv. di.
q̄lis. h. ¶ Diſtin. vj.
[illegible] au-
te debeat.
hec diſ.
diuidit̄
[illegible]
tes: [illegible]
cui d3 [illegible]: ꝛ
eſt dicēdu3 melior
ſacerdoti que3 hēri
poſſit. ſcda: ibi: caue-
at. tertia: ibi: qd̄ aūt.
Joā. de ſa. ¶ Caſus.
hic intitulat̄. vj. diſ.
in q̄ q̄rit̄ cui ſit con
feſſio faciēda. Et dicē
dū eſt ꝙ debet fieri p
prio ſacerdoti: ſi au
tē minus diſcretus
ſit cū eius ꝯſi. ꝛ licē-
tia ad diſcretum ac-
cedat: ſi autem ipſe
nollet dare licentiā
faciat hoc ſuperioris
auc̄te. vij. q. iij. ar-
taldus. ſacerdos ta-
men debet ab eccle-
ſia tolerari. In ne-
ceſſitate tamen po-
teſt etiam laico fie-
ri. vt. j. e. capi. j.
q ¶ Cui aūt. hic intitulat̄. vj. diſtin. vbi. q̄rit̄ cui ſit con-

ſperet interim q̄cq̄d boni po-
terit facere hortamur vt faci-
at: vt omnipotēs deus cor il-
lius illuſtret ad penitentiam.
Ite3 grego. in homil. xxiiij.
¶ Poſt ꝯuerſionē ad ne-
gociū redire non licet: quod
ſine peccato agi non poteſt.

Negociū qd̄ ante ꝯuer
ſionē ſine pctō extitit:
hoc etiā poſt ꝯuerſionē repe
tere culpa nō fuit[l]: Sūt enim
pleraq3 negocia q̄ ſine pecca
tis exhiberi aut vix aut nul-
latenus pñt: que ergo ad pec
catū implicant: ad hec neceſſe
eſt vt poſt conuerſione3 ani-
mus non recurrat. Item in
nocen. pa. ij. ¶ De eodem.

4 Fratres[m] noſtros epos
ꝛ p̄ſbyteros admone-
mus ne falſis penitentijs lai
coꝝ aīas decipiētes in īfernū
ptrahi patiāt̄: falſa3 āt pnia3
eſſe ꝯſtat cū ſpretis pluribus
de vno ſolo pnia agit̄: aut cū
ſic agit̄ de vno vt nō diſcedat̄
ab alio: vñ ſcriptum eſt: Qui
totā legē obſeruauerit: offen
dit āt in vno: fact⁹ eſt oiu3 re-
us[n]. ſ. q̄ntū ad vitā eternā. Si
cut eni3 ſi pctis oib⁹ eſſet iuo
lut⁹: ita ſi ī vno tātū maneat:
vite eterne ianuā nō ītrabit[o].
Falſa. n. eſt pnia cū penitētes
ab officio vel curiali negocio
nō recedit: qd̄ ſine pctis[p] agi
nullaten⁹ p̄ualet: aut ſi odiu3
in corde geſſerit: aut ſi offēſo
cuil3 nō ſatiſfaciat: aut ſi offē
dēti offēſus nō idulgeat: aut
ſi arma qs ꝯ iuſticiam ferat.
¶ Diſ. vj.

1 Si autē[q] de
beat fieri cō
feſſio: vel q̄
lē illū opor-
teat eſſe qui

feſſio facienda ⁊ quali.⁊ quē facienda eſt ſacerdoti ſi fieri poteſt:⁊ ſuo:ſi tñ fuerit intra eccleſiā q ſciat ſoluere ⁊ ligare: alias eni ex iuſta cā cuicūqꝫ eſt facienda ⁊ ēt laico ſi vrgeat neceſſitas.ī.e.c.j.⁊.c.placuit.ſ̄.di.j.quē penitet. Siſr cui ⁊ quali:q2 diſcreto ⁊ a crimine mundato.ī.e.c.j.

c ℭ Querat. hoc poteſt intelligi qñ eccleſia plures ſacerdotes hꝫ:tūc enim ad meliorem ſacerdotē debet accedere:vel hoc qñ prius cōfeſſus eſt ſuo ſacerdoti poſtea vadat ad aliū ſi ſuus ignoret ſm qualitatē delicti ei pniam imponere.arg.ī.eo.placuit.q2 quāto pluribus cōfitet tāto citius veniā ꝯſequit ſ̄.di.j.quē penitet.li cet.G.aliter intelligat.ī.ea.§.ꝙ aūt.Lau.

Sacerdos melior p ꝯfeſſiōe ē eligēdus.

a ℭ Cum dī.ſ̄.di.j.quē penitet.

Qui vult ꝯfiteri. ℭ Caſus. hoc.c.lꝫ ſit ꝓlixū:facile tñ ⁊ vtile eſt. Diuiditur tñ hoc.c.in tres ptes.prima pte dī ꝙ penitēs q vult agere pniam ⁊ ſua pctā confiteri qrat diſcretū ſacerdotē ſciētē ſoluere ⁊ ligare:⁊ ſi ſacerdos habere nō pōt ꝯfiteat ꝓximo:q2 ex ſola cōtritione ⁊ deſiderio ſacerdotis ipetrat veniā q ſocio cōfitet. In ſecunda parte dicitur ꝙ qui ex cōfeſſiōe vult veniam conſequi dꝫ i vnitate ecclīe ⁊ ſacerdotibꝰ nō diuiſis ab eccleſia ꝯfiteri:alioqn inutiliter cōfiteret ſicut apparet in iuda. In tertia pte dī ꝙ ſacerdos q digne vult ſoluere vel ligare dꝫ in ſe iudicare qđ dicit in alio puniendum:⁊ habere ſcientiā diſcernendi inter leprā ⁊ leprā: ⁊ diligenter de peccato inueſtigare: ⁊ de omni eius varietate:qbus ſic cognitis ſit ipſe peccatori beniuolus ꝓut viderit expedire. In fine dī ꝙ ſuperior nō debet ſemper penitētem ſue dignitati reſtituere:nec a ſua dignitate ſemper eijcere.hi qui.ſcꝫ pharifei. ſecunda pars incipit ibi : laboret itaqꝫ.tertia ibi:ſacerdos itaqꝫ. Que poſtea ſequuntur vſqꝫ ad diſtinctionē plana ſunt.

b ℭ Qui vult.ā loco iſto vſqꝫ ad verbum laboret itaqꝫ ⁊c̄.habetur.ſ̄.diſtinctione prima quem penitet.⁊ ibi expoſitum eſt.Lau.

aliorum crimina iudicat: ex eodem lib.de penitentia docetur cum [a] dicitur.

Qui vult [b] confiteri peccata ſua vt inueniat gratiam querat [c] ſacerdotem ſcientem ligare ⁊ ſoluere:ne cum negligens circa ſe extiterit: negligatur ab illo qui eum miſericorditer monet ⁊ petit:ne ambo in foueā cadāt quam ſtultus euitare noluit.⁊ infra: Tanta itaqꝫ vis confeſſionis eſt:vt ſi deeſt ſacerdos confiteatur proximo.⁊ infra:Sepe [d] enim contingit ꝙ penitēs non poteſt verecundari coram ſacerdote:quem deſideranti nec locus nec tempus offert:⁊ ſi ille cui confitebitur poteſtatem ſoluendi non habeat:fit tamen dignus venia ex [e] deſiderio ſacerdotis qui ſocio confitetur turpitudinē criminis. Mundati eni ſūt leproſi dum ibant oſtendere ſe ſacerdotibus:⁊ anteqꝫ ad eos peruenirent : vnde patet deum ad cor reſpicere dum ex neceſſitate prohibentur ad ſacerdotes peruenire. Sepe quidem eos querunt:ſed ſani ⁊ leti dum querunt anteqꝫ perueniant moriunt : ſed dei miſericordia eſt vbiqꝫ:qui iuſtis nouit parcere:⁊ ſi non [f] tā cito ſicut ſoluerentur a ſacerdote:qui ergo confitetur:omnino confiteatur:⁊ ſacerdoti meliori qꝫ poteſt confiteatur ⁊ ſi peccatuꝫ occultuꝫ eſt ſufficiat referre in noticiam ſacerdotis vt grata ſit oblatio muneris.⁊ infra: ℭ Laboret itaqꝫ penitens in eccleſia eſſe ⁊ ad eccleſie vnitatem tēdere:niſi enim vnitas eccleſie ſuccurrat:niſi quod deeſt peccatori ſua operatione [g] compleat:de manibus inimici nō eripietur [h] anima mortui:credendum eſt enim ⁊ pietas ſi dei expoſtulat credet ꝙ omnes elemoſyne totius eccleſie ⁊ orationes ⁊ opera iuſticie ⁊ miſericordie ſuccurrant recognoſcenti mortem ſuā ad conuerſionē. Ideoqꝫ nemo digne penitere poteſt:quem non ſuſtineat vnitas [i] eccleſie: ideoqꝫ non petat ſacerdotes per aliquaꝫ culpā ab [k] vnitate eccleſie diuiſos. Iudas [l] eniꝫ qui penitēs iuit ad phariſeos relinquens apoſtolos nihil inuenit auxilij:niſi augmentum deſperationis dixerunt enim: Quid ad nos:tu videris ſi peccaſti:tibi ſit: non tibi ſuccurrimus:non peccata tua charitatiue ſuſcipimus: non comportanda promittimus: nec qualiter deponas onus docemus: quid enim nobis ⁊ miſericordie : q nec opera ſequimur iuſticie? Iſſet ad fratres:iſſet [m] ad filios qui orauerant pro ſocru petri febricitante:qui chananeam improbam miſericordie obtulerant:Interrogaſſet petrum pro ſe effundentem lachrymas:non fugiſſet mariam ⁊ mártham:que vitam lazaro impetrauerant: non turbam plorantem que vnicum filiuꝫ acquiſierat vidue: iuit ad diuiſos [n] ⁊ diuiſus perijt.⁊ infra. ℭ Sacerdos itaqꝫ cui omnis offertur peccator ante [o] quē ſtatuitur omnis languor:in nullo eorum ſit iudicādus [p] qui in alio iudicare eſt promptus:iudicās enim alium qui eſt iudicandus cōdēnat ſeipſum: cognoſcat igitur ſe ⁊ purget i ſe qđ alios videt ſibi offerre:caueat vt a ſe ꝓijciat qcqd dānoſum [q] in alio reperit:aiaduer-

d ℭ Sepe enim.ī.ſ cōſe.di.iiij.ſanctum ſ̄.xxvj.q.vj. ſi aliqs fuerit.h.

e ℭ Ex deſiderio.ī.e.q.v.ꝙ deo.

f ℭ Si non tā cito ꝗtum ad penā purgatorij.Lau.

g ℭ Operatione.ſ. vt ſit de ſua vnitate:⁊ i eadē cōplectit.hug.

g ℭ Operatione.ſcꝫ ⁊ alijs bonis operibus ſ̄.e.diſtin.j.§.alij.c. multiplex . xxvj. q. vij.c.j.ar. xiij. qō.ij. anime.hug.

h ℭ Non eripietur ſi contempſit eccleſie ſuffragia.Lau.

i ℭ Unitas .q2 extra eccleſiam nemo ſaluabitur.vt.xxiiij. q.j.quicunqꝫ. Lau.

k ℭ Ab vnitate.etiam i neceſſitate.triceſima diſtin.§.verum.Lau.

l ℭ Iudas.ſ̄. ea.dſ. j.§.alij econtra.c.is poteſtatis.hug.

m ℭ Iſſet.i.ire debuiſſet.hug.

n ℭ Diuiſos . ab vnitate ecclīe.ſcꝫ ad phariſeos: q diuiſi interpretantur.h.

o ℭ Ante quē. iij. queſtione.vij.iudicet.⁊.c.qui ſine.

p ℭ Iudicandus. peccant ergo dum in crimine ſunt ſacerdotes iniungendo penitentiam.⁊ verum eſt.vt.ſ̄. tertia queſtione ſeptima §.item in euangelio . quid ergo ſi in neceſſitate ſuus parochianus petat ab eo penitentiam? Reſpon. conteratur:⁊ ſtatiꝫ iniungere poterit.xiij . diſtin . in ſumma.hug.

q ℭ Damnoſuꝫ.i. damnabile.

Matt. xxvij.a

Luc.iij.f

Mat.xv.b

Luc. vij.b

Pniaꝫ iniungēs debet eſſe ſine peccato

Jo.xj.d

a ¶ Sine peccato. mortali. hug.
b ¶ Semper remittebant. xij. q. ij. gloria. ꝟ. de conſe. diſt. iij. aquã. h. arg. ꝙ veniale ſine mortali remittat: qḋ non credo: hic ergo venialia dicũtur quedã que reuera mortalia fuerũt: ſed tũc venialia dicebãtur: qꝛ legis cerimonijs remittebãtur quãtũ ad penã legis euitandam: quo ad deum autem nõ remittebantur.

Veniale ſine mortali non remittitur. Jo. viij. b

c ¶ Criminale. hic criminale dꝛ qḋ cerimonijs legis nõ remittebatur: vt adulteriũ. ar. xxxij. q. j. ꝙ aũt dicitur. Lau.
d ¶ Qḋ timuerũt. ſacerdotes iudeorũ.
e ¶ Quod illis. ſcilicet ꝙ non debet alios iudicare. Lau.
f ¶ Qḋ tunc quiſqꝫ ſcꝫ crimen iudicandũ iudicare. Lau.
g ¶ Qui i hoc. ꝙ iudicadus iudicat. L.
h ¶ Sciat. Ar. ꝙ iudex ignarus iuris nõ debet eſſe: niſi habeat peritiã ⁊ experimẽta cauſarũ ꝑ cõſuetudinẽ. in autẽ. de iudi in ꝓ . col. vi. arg. extra. de cõſang. ex litteris. Lau.

Judex nõ ſit iuris ignarus.

✠ Alſ qḋ in alijs.

i ¶ Cognoſcere. trigeſima octaua diſt. nullus ſacerdotũ. ⁊ c. omnes. h.
k ¶ Inueſtigator. Arg ꝙ ſpecialiter in penitẽte querẽdum eſt an hoc vel illud cõmiſerit. arg. xliij. diſt. ſit rector. ver. qꝛ increpãdo. ff. de queſtioni. l. j. §. quoniã extra de penitẽ. ⁊ remiſ. omnis.

Penitens ẽ interrogãdus ſpecialiter.

l ¶ Exigere. ſ. c. vi. v. conſideret. h.
m ¶ Conſolando ſcꝫ pro ipſo orando prout ſequitur.
n ¶ Doleat. i. dolorem pro ipſius peccato oſtendat.
o ¶ Perdat. ꝑ negligentiam. lxxxj. diſtin. dictum. Lau.
p ¶ Mor. i. ſtatĩ. arg. l. diſti. abſit. vel mor. i. indifferẽter quedam enim non reſtituunt. vt dixi. l. diſtin. miror.
q ¶ Reſcindẽda. l. di. vt conſtitueret.

tat qḋ dicitur: Qui ſine[a] peccato eſt veſtrũ prius in illam lapidẽ mittat: ideo enim liberauit peccatricẽ: qꝛ nõ erat iuſte q proijceret lapidez: quõ lapidaret qui ſe lapidandum cognoſceret? nullus eni erat ſine pctõ: in quo intelligitur oẽs fuiſſe reos: naꝫ venialia ſemp[b] remittebant ꝑ cerimonias: ſi qd ergo in eis pctm̃ erat criminale[c] erat: deteriores itaqꝫ in hoc ſacerdotes ſunt ſe prius nõ edificãtes illis qui dñm obſeruabãt inſidijs. In hoc itaqꝫ patentiſſimũ eſt crimẽ ſacerdotum: ⁊ vltra modũ deteſtabile: quia nõ prius ſe iudicãt ⁊ alios alligant: debet enim timere crimẽ ✠ quod[d] timuerunt ⁊ deteſtabile eſſe iudicauerunt: ⁊ ſenſerũt hi qui adeo erãt ceci: ꝙ ſummã ſapiẽtiam ſperabãt capere ſuis inſidijs: qḋ[e] illis patuit: qḋ tunc[f] quiſqꝫ vitauit: vitet ſacerdos: q[g] in hoc errore illis iudeis peior extitit. Caueat ſpiritualis iudex ſicut nõ cõmiſit crimẽ neqꝫ ita nõ careat munere ſciẽtie. Oportet vt ſciat[h] cognoſcere[i] quicqd debet iudicare. Judiciaria eni ptãs hoc poſtulat: vt qḋ debet iudicare diſcernat: diligẽs igitur inqſitor ſb̃tilis inueſtigator[k]: ſapienter ⁊ quaſi aſtute iterroget a peccatore qḋ forſitan ignorat vl' verecũdia velit occultare. Cognito itaqꝫ crimine varietates eius nõ dubitet inueſtigare ⁊ locũ ⁊ tẽpus ⁊c. que ſupra diximus in exponẽda eorũ qualitate: qbus cognitis adſit beniuolus: paratus exigere[l] ⁊ ſecũ onus portare: habeat dulcedinẽ in affectione: pietatẽ in alteri⁹ crimine: diſcretionẽ in varietate: adiuuet

contra. Sed hoc eſt qñ peccatum ſuũ defendere volunt eſt auctoritate. vt ſ. lxxxij. diſtin. plurimos. vel hoc cum non eſt ſcandalum multitudinem puniri. Lau.
r ¶ Reſtitui. niſi in enormibus vt. l. diſt. miror.
¶ Caueat. hec eſt ſecunda pars diſt. Joan. de fa.

confitẽtẽ orãdo elemoſynas ⁊ cetera bona pro eo faciẽdo ſemꝑ eũ iuuet leniẽdo: cõſolãdo[m] in ſpem ꝓmittẽdo: ⁊ cuꝫ fuerit opus etiã increpando. Doleat[n] loquendo: inſtruat operãdo: ſit ꝑticeps laboris: q ꝑticeps vult fieri gaudij: doceat ꝑſeuerãtiã: caueat ne corruat: ne iuſte ꝑdat[o] ptãtẽ iudiciariã: ⁊ ſi vere penitet: vel ſi pnĩa poſſit ei acqrere gratiã: nõ tñ mox[p] reſtituit in ptãtẽ ꝓmã: ⁊ ſi enim petrus poſt lapſum reſtitut⁹ fuerit: ⁊ ſepe lapſis ſacerdotib⁹ reddita dignitatis ſit ptãs: nõ tñ neceſſe eſt vt hoc oibus cõcedatur q̃ſi ex auc̃te. Inuenit. n. auctoritas q̃ ꝯcedit: ⁊ q̃ſi iperat iuenit alia q̃ minime ꝯcedit: ſed vetat: q̃ ſcripture nõ repugnãt ſed ꝯcordant: ſi locus ⁊ tẽpus ⁊ modus penitẽtie pacẽ adhibeãt. Cũ enim tot ſũt q labunt vt ꝓſtinã dignitatez ex auc̃te defendãt: ⁊ q̃ſi vſuꝫ peccãdi faciãt ſibi reſcidẽda[q] eſt ſpes iſta: ſi ꝓ locus ẽ vbi iſta nõ cõcurrãt reſtitui[r] pñt q peccãt: itaqꝫ põtifex iuſtus ⁊ perfectus atqꝫ diſcretus ñ cogitur ſuos ſacerdotes ſemper abijcere: nec mox reſtituere: niſi ſtatutũ fuerit a romano pontifice. ✠ 2 ¶ Caueat ſacerdos ne pctã penitẽtium alijs manifeſtet: qḋ ſi fecerit deponatur. Unde Grego.

¶ Deponat ſacerdos q pctã penitẽtis publicare ꝓſumit.

Sacerdos añ oĩa caueat ne de his q ei cõfitẽtur peccata ſua alicui recitet[s] ꝙ ea cõfeſſus eſt: nõ ꝓpinqs non extraneis: neqꝫ (qḋ abſit) pro aliquo ſcandalo: nam ſi hoc fecerit: deponat et oibus diebus vite ſue ignominioſus peregrinãdo[t] pergat,

s ¶ Sacerdos ⁊c.
¶ Recitet. Pone qḋ ſacerdoti cõfitet aliqs aliquod crimẽ ⁊ excõicat epiſcopus oẽs huius criminis cõſcios: niſi veritatẽ reuelauerint eſt in qõne an pſbyter ei reuelare teneatur? videt hic ꝙ nõ. ⁊ arg. extra de offi. or. ſi ſacerdos. ⁊ extra de adul. ſignificaſti. ꝓterea hoc ꝓbare nõ põt pſbyter igit dicere nõ debet. vj. qõ. ij. placuit. ſ. ij. q. j. ſi peccauerit. ⁊. q. vij. plerũqꝫ. ꝓterea nõne ſecretũ fuit: ergo celare debuit. xxij. q. v. de forma. Item iſte nõ debet dici ſciens. xv. q. v. preſbyter. In cõtrariũ facit qꝛ hec pena maior ẽ in eccl'ia: ergo magis vitari debet ⁊ formidari. xj. qõ. iij. nihil. Itẽ in excõicatione nõ eſt tãtũ aĩe detrimẽtuꝫ: ſed ⁊ corporis. xj. q. iij. nihil. Sol. dic ꝙ in ſecreto ep̃o dicere põt: vt potẽ q ꝓdeſſe poſſit nõ obeſſe. xxij. qõ. v. hoc videtur. Uel dic ibi ſciuit vt homo: hic vt deus.
t ¶ Peregrinãdo. vt ita agat publicaꝫ penitẽtiã ⁊ etiã ſolẽnẽ ſi non habet ſpes de eius reſtitutione vt. l. diſt. illud. ⁊. §. hãc aũt penitentiam ſ. ſexta queſtione ſecunda placuit. contra. Sed illa pena nõ excludit hãc: vel aliter ibi dixit epiſcopus eum peccatum cõmiſiſſe in genere non deſcẽdendo ad ſpecies: ſed hic ſpecificat: vel ibi facta fuit confeſſio epiſcopo vt ſocio vel homini non vt deo. ſ. ſexta queſtione ſecunda c. j. ⁊. ij. Lau.

¶ Quod autem. hec eſt tertia pars di.ſm Jo.de fã.
a Placuit vt de.⁊c. ¶ Cui prius decimaſexta queſtio. ne prima.§.ecce in hoc.Lau.
a ¶ Prius. No.ꝙ prius debet confiteri ſuo ſacerdoti licet alteri poſt medum confiteatur.Lau.

ritatem Augu.ſoluit ⁊ primum.c. patet.ſ.nemo
e ¶ Tēpus vero. hic intitulatur.vij.diſti.qua queritur vſq₃ ad qđ tēpus pctōꝛ ſit recipiendus ad pniam:hoc eſt an vtilis ſit pnia que iniungitur in mortis articulo:⁊ videtur Aug.in hoc dubitare: nec vult vt videtur in hoc pciſe rńdere.arg.ī.e.ſi qs poſit⁹.Et forte ideo dubitauit: qꝛ cōſiderauit qđ de facto ꝯtingit:qꝛ vix aliqs pōt digne peniterere in mortis articulo ꝯſtitutus:dū mūdum cōſiderat: dum reſpicit filios ⁊ vxorē.ī. e.§. vlti. vel dubitare ſe oſtēdit:non qꝛ dubitet qd in hoc caſu tenendū ſit:ſed qꝛ in talibus verbis terrere vult nos:vt in ſanitate agamus pnias. Preciſe aūt eſt rńdēdū ad hanc qōnē p auctem ezechie. qꝛ in quacūq₃ hora pctōꝛ igemuerit ⁊c. ſ.diſt.j.§.hoc idem. Procedit ergo hoc mō.G.primo probat vno.c.ꝙ penitētī nunq̄₃ eſt pnia denegāda:poſtea adducit in cōtrarium duo.c. vſq₃ ad.§.h aūt.contraria capla per alias auctoritates Aug.ſoluit.

Pnia in mortis articulo inīūcta vtrū ſit vtilis.

b ¶ Cōmiſſū.ſ.cuius parochianus ē. ab alio enim nō poteſt ligari vel ſolui. ex̄ de pe.⁊ re.qđ aūt.
c ¶ Pro ignorātia ergo pro ignorātia eius aucte hui⁹ canonis poteris ire ad aliū ſine licentia ſuis.ſ.illius pſbyteri iperiti: ſufficit hoc a iure ꝯcedi. arg.ff. de condi. inſt.q̄ ſub §. vlti.Sed nunqd credet ille extrane⁹ ſacerdos ſimpliciter hō eius penitētis q dicit ſuū ſacerdotē imperitū? Sic:quia nō eſt veriſile ꝙ cū mēdacio veniat ad pniam.j.q.vij.ſanctimus. Sed nunqd ē vtilis talis cōfeſſio quā qs accipit a nō ſuo iudice ꝯ hanc ꝯſtitutionē:nā ordinatus a nō ſuo epō recepit veritatē ordinis.vij.q.j.epō? Sꝫ dico eā inutilē₃. De ergo ſcholaribus q vadūt ad incluſos pro pnia:⁊ non vbi audiāt diuina p annū:qꝛ ⁊ ibi decimas pſonales debēt dare extra de deci.nouūꝫ genus.Lau.
d ¶ Cōfeſſus.vel qꝛ nō vult pniam dare:vel pro alia iuſta cā.Lau.

¶ Quod aūt dꝛ vt penitēs eligat ſacerdotē ſcientē ligare ⁊ ſoluere:videtur eſſe contrariū ei ꝙ in canonibus inuenit:vt nemo videlicet parochianū alterius iudicare pſumat. Sed aliud eſt fauore vel odio ꝓpriū ſacerdotē cōtēnere qđ ſacris canonibus ꝓhibetur:aliud cecū vitare: qđ hac auctoritate qſq₃ facere monetur:ne ſi cecus ceco ducatū pſtet:ambo in foueā cadāt. Vñ Urban⁹ papa.ij.

¶ Cuilibet ſacerdoti commiſſum (niſi pro eius ignorantia) alter ſacerdos ad penitentiam non ſuſcipiat.

Placuit vt deinceps nulli ſacerdotū liceat quēlibet cōmiſſum alteri ſacerdoti ad penitētiā ſuſcipere: ſine ei⁹ ꝯſenſu cui⁹ prius ſe cōmiſit[b]:niſi ꝓ ignorātia[c] illius cui penitens prius cōfeſſus[d] eſt. Qui vō cōtra hec ſtatuta facere tēptauerit:grad⁹ſui periculo ſubiacebit. ¶ Di.vij

Tempus[e] vero pnie ē vſq₃ ad vltimū articulū vite. Un de leo papa. ¶ De eodem.

Nemo deſperandus ē: dum in hoc corpore conſtitutus eſt:qꝛ nōnunq̄₃ qđ diffidētia etatis differt conſilio maturiore[f] pficit. ¶ Quāq₃ de differentibus penitentiam auguſtinus ſcribat.

Si qs poſit⁹ in vltima neceſſitate ſue egritudinis voluerit accipe pniā₃: ⁊ accipit[g] ⁊ mox reconciliabitur[h]: ⁊ hinc vadit: fateoꝛ vobis:nō illi negam⁹ qđ petit:ſꝫ non pſumimus ꝙ bene hinc exit:ſi ſecur⁹ hinc exierit:ego neſcio:penitentiam dare poſſumus:ſecuritatem auteꝫ dare non poſſumus: nunquid dico damnabitur? ſed non dico liberabit:vis ergo a dubio liberari:vis qđ eſt incertum euadere?age penitentiā dum ſanus es: ſi ſic agis:dico tibi ꝙ ſecurus es:qꝛ pniā₃ egiſti eo tpe quo peccare potuiſti. Si autē vis agere penitentiam qñ iam peccare non potes:peccata te dimiſerunt[i] non[k] tu illa. Idem.

Qui egerit pniam veraciter:⁊ ſolut⁹ fuerit a ligamēto quo erat aſtrict⁹:⁊ a chriſti corpe ſeparatus: ⁊ bene poſt penitentiā₃ vixerit: ſicut añ pniā₃ viuere debuit: poſt reconciliationem quandocunq₃ defunctus fuerit:ad

f Nemo. Aſſa turioꝛe.xxxij. q.ij.ancillā₃. cuius hec pars eſt.Lau.
¶ Quāq₃. hec eſt ſcđa pars diſt.in q̄ dꝛ:ꝙ ſi qs vere vult penitere hoc ſanus faciat.Pe.
Si quis poſit⁹. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab aug. an dāda ſit pnia i mortis articulo conſtitutis:⁊ an ſit eis vtilis? Et rñ. dicens ꝙ nulli eſt pnia denegāda:ſed non preſumit ꝙ eis ſit vtilis neq₃ eis ſecuritatē ꝓmittit:vnde hortatꝛ quēlibet vt i ſanitate pniam agat ſi digne vult veniam obtinere.
g ¶ Accipit. notificatā nō aūt īpoſitā:qꝛ i tali articulo nō īponitꝛ.vt.xxvi.q.vij.c.j.⁊.q.vj.pſbyteri.⁊ agnouim⁹.L.
h ¶ Recōciliabitur.qꝛ forte erat excōicatus vel abſolut⁹ p offm̄ ſacerdotis a pnia q̄ ei imponi debeat.Lau.
i ¶ Dimiſerunt.ſ.videntur dimiſiſſe te.
k ¶ Non tu illa.more humano loquitur:ſemper enim preſumitur cōtra iſtū ꝙ nō vere peniteat niſi euidens ſignum appareat.ar.lvij.di.ſi quis in egritudine.hug.

Tempus. ¶ In hac diſtin.tractatꝛ de pnia finali.ſ. que in fine vite queritur ⁊ accipitur.ſ.an valeat ad eternā vitā cōſequedā vel non:⁊ qd ſi fiat nō ex charitate ſed tm̄ metu diuini iudicij? Et diuiditur in duas ptes. In pma quarum dꝛ qđ dictū eſt. Pe.ſcđa ibi:q̄q₃.P.
¶ Caſus. hic intitulatur.vij.diſt.qua queritur vſq₃ ad qđ tēpus ſit peccatoꝛ recipiēdus ad pniam? Et certū ē ꝙ quolibet tpe recipiēdus eſt ⁊ vtilis eſt ei pnia. vt.ī. c.j.⁊ probatꝛ hoc auctoritate ezechielis.ſ.quacūq₃ hora peccatoꝛ ingemuerit ⁊c.dūmodo hoc faciat ex charitate ⁊ ex toto corde.Aug.tñ videtꝛ de hoc dubitare.vt.ī.c.ſi qs poſitus. qꝛ forte cōſiderauit ꝙ vix digne peniteret in mortis articulo cōſtitutus:vel voluit hoīes terrere:vt in ſanitate penitētiā agāt.Et ꝓcedit hoc ordine Gra.primo ꝓbat ꝙ penitētī nunq̄₃ eſt venia denegāda:poſtea inducit duo contraria.c.vſq₃ ad.§. hoc auteꝫ.⁊ contraria.c.per aliam auctoQui egerit penitentiam. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi quis egerit veraciter penitentiam ⁊ bene poſt penitētiā vixerit:poſt reconciliationem ſecurus hinc exit ſicut poſt baptiſmum:qui autē in articulo mortis pniā₃

agit vtruz ſecurus
hinc exeat: dicit Au
gu. ſe dubitare. h.
autē vnuz. c. facit ab
illo. c. ſi quis poſit⁹
vſq ad. §. hoc autez
§. per ſe patet.
a ¶ Ad requiem. ſ.
recta via: ita q nec
purgatoriū ſentiat
pro illis peccatis ꝓ
quibus penituit. L.
b H Jqs. hoc ha.
tes. ā. di. ly. §.
vlti. in. c. ſi quis au
tem. hug.
c ¶ Tibi ꝓdeſſe. C.
de proba. ad proba.
tionem.
d ¶ Non tibi darē
ſ. xcv. diſtin. illud.
argu. hug.
I Dcirco. ¶ Ca
ſus. Dicitur h
q qui veram peni-
tentiam non agunt
z ex toto corde ꝓ-
hibēdi ſunt a ſpe cō
munionis z pacis:
quia tales cōpellit
ad penitentiam ne-
ceſſitatis articulus
z non delictum.
N Ullus expe-
ctet. ¶ Ca-
ſus Dicit Augu. q
nullus debet expe-
ctare vt agat penitē-
tiam in morte. Nec
dz ex eo ſumere au
ctoritatem q pniaz
latronis chriſtus i
eius fine ſuſcepit: qꝛ
ille nō ſolū penituit
ſed etiā baptiſmum
recepit: vn̄ nō ē mi
ruz ſi ſtatim volauit
ad patriā: ſicut eſt de
quolibet q in ſuo fi-
ne baptiçatur: ſecuſ
eſt de eo q penitet ſi-
ne baptiſmo: ſuppo
nit ēt q qlibet i mor
te ſua non tm̄ dz ti
mere penā: ſed etiaz
ſperare gloriam.
¶ Quod quauis.
¶ Caſus. Dicit. h.
q hec ſunt verba Au
gu. vſq ibi: dixit cō
uerſum. vel pōt dici
q oia ſūt vba Aug.
vſq i finē: z loqtur
Aug. de ſe i tria pſo
na: vt dic. h. z caſus
facilis ē: z eū ꝑ te vi
debis: qꝛ multa re-
perit q ſuperi⁹ dixit.

Purgato
riū nō ſen
tiet q vere
penituit.

Luc. xxiij.
f

deum vadit: ad [a] requiem va-
dit: regno dei nō priuabit a
pplo diaboli ſepabit. I dē.
S J quis [b] aūt zc. z iſra.
Baptizatus ad horaz
ſecurus hinc exit: fidelis be-
ne viuēs ſecurus hinc exit:
agēs pniam z recōciliat⁹ cuz
ſanus ē z poſtea bene viuēs
ſecurus hinc exit. Agēs pe-
nitētiā ad vltimū z recōcilia-
tus ſi ſecurus hinc exit: ego
nō ſum ſecurus: vnde ſecu-
rus ſum dico: z ſecuritatem
do vnde ſecurus nō ſum: peni
tentiam dare poſſum: ſecuri-
tatē dare nō poſſum. z poſt
pauca. Sed vnde ſcis (inqt)
ne forte deus dimittat mihi?
verū dicis: illud ſcio: hoc ne-
ſcio: nā ideo do tibi pniaz qꝛ
neſcio: nā ſi ſcirē nihil tibi ꝓ
deſſe [c] non [d] tibi darē. ¶ Jtē
Si ſcirem non tibi prodeſſe:
non te admonerē: non te ter-
rerem: due res ſunt: aut igno
ſcitur tibi: aut non ignoſcitur
quod horum futurum tibi ſit
neſcio: ergo tene certum z di
mitte incertum. H oc autem
quare Aug. dixerit Cypria-
nus oſtendit dicens.
I Dcirco fratres chariſ-
ſimi penitētiam non agētes:
nec in dolore delictoꝝ ſuoruz
toto corde manifeſtā lamen-
tationis ſue profeſſionē teſtā
tes: ꝓhibendos diuino cenſui
mus a ſpe cōmunionis z pa-
cis: z ſi in infirmitate atq pe
riculo ceperint deprecari: qꝛ
rogare illos nō delicti penitē
tia: ſed mortis vrgētis admo
nitio cōpellit: nec dignus eſt
i morte accipere ſolatiū q ſe
non cogitauit moriturum.
I tē Augu. in lib. de pnia.
N Ullus expectet qn̄ pec
care non pōt: arbitrij
enim querat libertatem vt
delere poſſit cōmiſſa non ne-
ceſſitatē: qui prius itaq a pec
catis relinquitur q̄ ipſe relin
quat ea non libere ſed quaſi
neceſſitate cōdēnat. Licet. n.

latro veniam meruiſſet in fine de omni crimine:
non tm̄ dedit baptizatis peccandi z perſeuerandi
auctoritatem. Tunc enim baptizatus eſt: qui tunc
primum in cruce chriſtum confeſſus eſt. Penitē
tia enim ſi in extremo vite hiatu aduenerit: ſanat
z liberat in ablutione baptiſmi: ita q nec purga-
torium ſentiunt qui in fine baptizātur: ſed ipſi di-
tati bonis ſancte matris eccl'ie: recepturi ſunt mul
tiplex bonum in vera beatitudine. Jlli autem qui
cum potuerunt: nunq̄ conuerti voluerunt: confi-
tentes cum iam peccare nequeunt: nō ſic facile ac-
quirunt quod volunt: oportet enim vt penitentia
fructificet in bonis operibus: vt vitaz mortuo im
petret: ſcriptum eſt enim: ſine charitate neminem
ſaluuz eſſe. Non itaq in ſolo timore viuit homo.
Quem ergo ſero penitet: oportet non ſolum time
re deum iudicem: ſed iuſtum diligere: non tan-
tum penam timeat: ſed anxietur pro gloria: debet
enim dolere de crimine z de omni predicta varie-
tate eius. ¶ Quod q̄uis lz de eius ſalute aug.
potuit dubitare: credo quidem illi qui dixit: Qua
cunq hora ingemuerit peccator z conuerſus fue-
rit: vita viuet z non morietur: dixit conuerſum z
non tm̄ verſum vita viuere: verſum quidem viue-
re puto: qui dolet de crimine: conuerſum qui dolet
de omni eius quam exponimus varietate. vertit a
peccato qui iam vult dimittere peccatum: conuer
titur qui totus z omnino vertitur: qui iam nō tm̄
penas non timet: ſed ad bonuz dn̄i feſtinat tende
re: que conuerſio ſi contigerit alicui etiam in fine:
deſperandum non eſt de eius remiſſione: ſed quo
niam vix vel raro eſt tam iuſta conuerſio: timen-
dum eſt de penitente ſero. Quem enim morbus
vrget z pena terret: ad veram vix veniet ſatiſfactio
nē: maxime cū filij quos illicite dilexit ſunt pn̄tes:
vxor z mūdus ad ſe vocet. Multos ſolet ſeroti-
na pnia decipe: ſed qm̄ deus ſemp potens eſt: ſem-
p etiā in morte iuuare valet qbus placet: cū itaq
opus ſit nō hōis ſz dei fructifera pnia: inſpirare eā
pōt qn̄cūq vult ſua miſericordia: z remunerare
ex miſericordia: q̄s pōt dānare ex iuſticia: ſz qm̄
multa ſūt q̄ ipediūt z lāguētē retrahūt: piculoſiſſi
mū eſt z interitui vicinū ad mortē ꝓtrahere pnie
remediū: ſz magnū eſt cui de⁹ tūc iſpirat. Sigs. n.
eſt q p verā pniaz expectat dei clementiā: maiorē
ſentiet dei bonitatē ſua negligētia: ſz ſi ēt ſic conuerſus
fuerit vita viuet z nō morieť: nō ꝓmittimus tn̄ q
euadet oēm penā: nā ꝑus purgādus eſt igne pur
gationis: q in aliud ſeculū diſtulit fructū cōuerſio
nis. Hic etiam ignis z ſi eternus non ſit: miro: tn̄
modo grauis eſt. excellit enim omnem penam
quamvnq̄ aliquis paſſus eſt in hac vita: nunq̄
in carne tanta inuenta eſt pena: licet mirabilia
martyres paſſi ſunt tormenta: z multi ne-
quiter quanta ſepe ſuſtinuerunt ſupplicia. Stu-

Quod aũt. hec.q. diuidit in ¶ Queſtio. iiij. iiij.partes. Jn quaꝝ ꝑma ꝓbat magiſter ſup ficialiter ꝙ tp̄e feſtiuo vel ieiunij nullus d3 vxoꝛē ſuā cognoſcere: qḋ eſt ꝯſiliu3. ſcḋa ibi: vir cũ ꝓpꝛia. tertia: ibi: hinc etiã: quarta: ibi: hec autē. Joan. de ſa.

¶ Caſus. Hic intitu lat q̃rta.q. qua que rit an tp̄e orationis quis valeat reddere debitũ vxoꝛi: vt tp̄e q̃ dragesimali ⁊ ieiu nijs ſtatutis ⁊ vigi lijs apoſtolo. ⁊ ſimi libus. ⁊ dicit. h. ꝙ ex act⁹ ſemp tenet red dere: alicq̃n moꝛ taliter peccat. vt. ĩ. xxvij.q.ij. ſi tu abſti nes ſed vtru3 poſſit exigere: de h̄ diuer ſe ſunt opiniones: nã qdã3 inherentes iſtis dicunt: ꝙ tp̄o re oꝛonis non debet quis reddere debi tũ vxoꝛi. Alij intelli gunt ea de conſilio. Tu autem dicas ꝙ cauſa incontinen tie: vel filioꝝ poteſt ea3 cognoſcere ⁊ exi gere debitum: nec ꝓ cipitur ei vt abſtine at: ſed ſub foꝛma ꝓ hibitionis diſſuade tur ei: ſed ex cauſa ſa turãde libidinis nõ d3 exigere: q2 tunc moꝛtalr̃ peccat: ſm hu. ſm alios veniali ter: ⁊ hoc intelligas in exigente.

a ¶ Quod autem. Omiſit magiſter q̃ ſtionem poſitã in the mate: tãq̃3 nihil du bitationis habentē: q2 quicunq3 tp̄e exa ctus ſemp tenet de bitũ reddere. xxvij. q.ij. ſi tu. ⁊. ĩ. ꝓxi. q. c.j. ⁊ ponit alia3 ſatis affine3: an liceat tp̄e oꝛonis vacare ꝯiu gali opi in exigẽdo. Et ſuper hoc nota di uerſas opiniões: nã qdã inherẽtes iſtis. c. dñt: ꝙ tp̄e oꝛo nis nõ d3 qs cognoſcere vxoꝛē ſuã. Alij vo itelligũt ea de ꝯſilio: tu mediã via3 teneas. Maioꝛ. n. medijs gr̃a reb⁹ ineſt. Dic ergo ꝙ qñq3 eſt ꝑceptũ nõ cognoſcere eã: qñq3 ꝯſiliũ: ꝑceptũ eſt ꝙ in his dieb⁹ nõ cognoſcat eã cã ſatu rãde libidinis: nã cũ alias peccat venialr̃: maxime tñ cã incõtinentie: ſ3 nos: ſic eã cognoſcẽdo in his dieb⁹ peccat moꝛtalr̃. Cõſiliũ vo eſt: vbi vult cognoſcere eã cã ſobolis vel vitãde foꝛnicatiõis: hec aũt oĩa itelligas in exigẽte: nã vt ꝑmiſi ſemp exact⁹ tenet reddere debitũ: l3 exigẽs hoc tp̄e peccet. arg. ĩ. e.q.v. noluit. dñt tñ qdã ꝙ ſi ei ꝯſtaret ꝙ vxoꝛ peteret debitũ cauſa libidinis explẽde: nõ ei redderet.

deat ergo q̃ſq3 ſic delicta coꝛ rigere: vt poſt moꝛtē nõ opoꝛ teat talē penã tolerare: q̃dã3 eni3 peccata ſunt moꝛtalia q̃ in pñia ſiũt venialia: nõ tñ ſta tim ſanant: ſepe enim ſũt qui moꝛerent: niſi medicarent: nõ tñ ſtatim ſanant. lãguet victu rus q ꝑus erat moꝛitur⁹: q aũt ipenitens moꝛit oĩno mo rit ⁊ eternaliter cruciat: qui aũt ipenitẽs finit: ſi ſemp vi ueret ſp peccaret: at dei ē mi ſerẽtis ꝙ operat ſinē peccan di: ob hoc etiam ſine ſine toꝛ quebitur: q2 nunq̃3 virtute di tabit ſemp plenus iniqtate: ſemper ſine charitate toꝛque b. ẽ ſine ſine. ¶ Queſtio. iiij.

Quod[a] autem oꝛationis tẽ poꝛe ꝯiuga i opi alicui nõ liceat va care: Bea tus Hierony. in quodam ſermone ſcribit ita dicens.

¶ Tempoꝛe quo vxoꝛi debitum redditur: a carnibus agni abſtinere opꝫ.

Sciatis fratres chariſ ſimi qm̃ quicũq3 vxoꝛi debi tũ reddit: vacare non põt oꝛa tioni: nec de carnib⁹ agni co medere debet. ¶ Jte3 ſi pa nes ꝓpoſitiõis ab his q vxo res ſuas tetigerãt comedi nõ poterãt: quãto magis ille pa nis: qui de celo deſcẽdit[b] non poteſt[c] ab his qui ꝯiugalib⁹ pauloãte heſere cõplexibus[d] violari atq3 contingi: non ꝙ nuptias cõdemnemus: ſed ꝙ eo tempoꝛe quo carnes agni manducaturi ſumus vacare a carnalibus opibus debea mus[e]. Item Auguſtinus.

¶ A coniugali concubitu: in ſanctoꝛum ſolennitatibus eſt abſtinendum.

Quotienſcũq3 autē dies natalis dñi aut reliq̃ feſti uitates[f] aduenerint: nõ ſolu3 ab infideliũ[g] ꝯcubinaꝝ ꝯſoꝛ tio: ſed etiã a ꝓpꝛijs vxoꝛib⁹ abſtinere debem⁹. Itē Am bꝛo. in ſmone ḋ aduẽtu dñi.

¶ Dieb⁹ ieiunioꝝ a ꝓpꝛijs vxoꝛibus abſtinere opoꝛtet.

Fratres[h] nõ ſolũ debe tis ab omni imundicia abſtinere: ſed etiam ab vxoꝛi bus ꝓpꝛijs ſtudioſiſſime con tineatis: nullus omnino vxo ri ſue ieiunioꝛum diebus con iungatur. Item ſuper epi ſtolam pꝛimam ad coꝛinth.

Si cauſa pꝛocreandoꝝ filioꝝ ducit vxoꝛ: non multu3 tp̄s ꝯceſſu3[i] videt ad ip̄3 vſu3: q2 ⁊ dies feſti ⁊ di es ꝓceſſionis[k]: ⁊ ipſa rõ ꝯce ptus[l] ⁊ part⁹: iuxta legē[m] ceſ ſare vſum carnis his debere tempoꝛibus demonſtrant. Item Aug. in libꝛo q̃ſtio nũ veteris ⁊ noui teſtamenti.

¶ Uxoꝛis vſus certis die bus ceſſare iubetur.

Chꝛiſtiano[n] cum vxoꝛe

¶ Caſus. Oñdit in hoc. c. ꝙ ꝯtinẽtia ꝑcedē te d3 qs accedere ad euchariſtiã. ⁊ hoc ꝓbat hiero. argumẽtãdo de pane ꝓpoſitionis ad panē q de celo deſcẽ dit: nõ ꝙ nuptias ꝯdẽnaret: ſed q2 eo tp̄e quo mãduca turi ſum⁹ agnũ eſt a carnalib⁹ opib⁹ ab ſtinẽdũ. Sequẽtia. c. plana ſunt vſq3 ibi: q in caſtigatiõe. ⁊ in telligunt ſ3 ꝑmiſſa3 diſtinctione3: vel de ꝯſilio: vel cu3 exigit debitũ cauſa libidi nis ſaturande.

b ¶ Deſcẽdit. Qualr̃ deſcẽdit: habes de ꝯſe. di.ij. ſicut eſt verus.

c ¶ Non põt. ꝓpter reuerentiã ſacri: vel intellige cũ cã ſatu rãde libidinis com miſcet ei: vel ꝯſiliu3 eſt: alias cũ ex neceſ ſitate tenet reddere vt. ĩ.q. ꝓxi. ca.j. qua re puniret: cũ tm̃ ꝓ moꝛtali abſtinẽdu3 ſit a coꝛpe chꝛiſti. ĩ. de ꝯſe. diſ.ij. quoti die. ⁊. c. ſi non ſunt.

d ¶ Cõplexibus. ⁊ cã libidinis explẽde ſm quoſdam.

e ¶ Debeamus. q̃ ſ3 tu3 in nobis eſt: al ter tñ peccat in exigē do: ſed reliquus nõ peccat reddẽdo: na3 ⁊ ſi peccat qui ꝑcipit non tñ peccat q obe dit. xxiij.q.j. qd culpat: verſus ſinem.

f ¶ Feſtiuita. Quotienſcũq3. tes. de q̃bus iuenio i his capitulis. ⁊. ĩ. de cõſe. diſ.iij.c.j. h.

g ¶ Ab infideliu3. Jnfideles eos vocat q peccãt moꝛtaliter. ar gu. xxiij.q.iiij. foꝛte. vel q2 nõ ſeruãt ſidē amicis ſuis: vel ad dñã3 fidelis. xxxiiij.

h Fratres ꝯſi. eſt. diſtin. xpiãó.

i ¶ Conceſſum. ⁊ ita videt qḋ aliqḋ tp̄s ꝓhibitũ ſit: in quo nõ debeat vxoꝛē ſua3 cognoſcere cauſa ſobolis ꝓcreãde. ⁊ ita nõ eſt ꝯſiliu3. ſed ſic vi3 in eo qḋ dicit: videt: nõ eni3 dixit: nõ eſt: vel intelligas in caſu in quo loquit. c. qñ. ſ. cognoſcit eã cã ſobolis: q2 foꝛte in eo caſu nõ debet ad eam accedere: ſecus ſi cã incõtinẽtie.

k ¶ Proceſſiõis. i. rogationũ. vt. ĩ. ḋ ꝯſ. di. iij. ꝓnũciãdũ.

l ¶ Cõcept⁹. ex quo. ſ. ꝑtus incipit moueri: hoc etia3 cõ ſiliũ eſt ſm nos: ſicut etiã de mẽſtruata. di. v. ad eius vero ꝯcubitũ. l3. h. ꝯdicit.

m ¶ Legē. ĩ. diſ. v. §. j. Jo.

n ¶ Chꝛiſtiano. xxviij.q.j. ſic enim.

Jnfideles qui dicũt

Licitū du pliciter dī

a ¶ Non licet.i.nō expedit:⁊ ita licitū dupliciter dicitur.
b ¶ Ut licitus .ꝓpter hoc ⁊ illud.ꝭ.e.nec vxorem. dic om nia hec de conſilio intelligenda.
c ¶ Ex conſenſu. hoc nō eſt in apſo:ſed eſt ibi ſenſus au ctoritatis apſi.vñ eſt arg.ꝙ potius ſit ſenſus auctis apſi at tēdēdus q̄ȝ verba.ex de ver.ſig.ꝓpterea.

D'ere nō definit quī bene facit.

d ¶ Orationi. Sed dicit auctas nō deſi nit orareq̄ bñ facit: ſed qlibet reddendo debitū bñ facit:ergo orat:q̄re ergo ceſſa bit vt orationi vacet? Rñ.orare hic ſtricte ſumit̃ ſm ꝙ orō fie ri debet in ecclia: vel hoc de exigēte: illud in reddēte.ex de con uer.ꝯiu.q̄dā. Itē nō ne quotidie eſt orā dū? videt̃ ergo ꝙ iu gis ꝯtinētia indicen da ſit cōiugatis: ſed noie orōnis tp̄s de putatū ieiunijs qui bus ſit frequentius nitit̃ orō intelligit̃: vt tp̄s q̄dragesima le:⁊ q̄ttuor tēpoꝝ:⁊ ſanctoꝝ vigilie.ex de obſer.ieiu. ꝯſilium.

j.cor.vij.a

e ¶ Nā etiā ſꝫ legē. forenſeȝ.i.romanā. vt.C.de fer.q̄dragin ta.vel moſaycaȝ:vbi dicit̃: ecce ad lites ⁊ ꝯtētiōes ieiunatis ⁊ pcutitis pugno impie.xviij.diſ.im pietatis.vel canonicā.xv.q.iiij.placita.Io.

Qui in caſtigatione. ¶ Caſus. Dicit̃ hic:ꝙ ſi quis inter dei flagella pctm̄ cognoſcit ⁊ penitet q̄ȝtum in ſe eſt:ab opibus carnis debet abſtinere.

f ¶ Qui in caſtigatione.ſ.flagellorum.

g ¶ Uict⁹.i.ꝯuictus ⁊ ꝯpūctus:vel melius victus geni tiui caſus:quaſi in abſtinentia ⁊ parcitate ſcilicet ieiunā do:⁊ in ieiunijs ſe caſtigando.

h ¶ Niſi egrediatur.q̄ȝtum in ſe eſt:vel ſi vxor conſen tiat.vt.ꝭ.eodem. apoſtolus.

Vir cū ꝓpria. hec eſt ſcđa ps.q.in qua ꝓbat̃ qñ eſt pctm̄ cognoſcere vxorē ſuam ⁊ qñ nō. Joan. de ſa.

¶ Caſus. Ben.ſic ponit hūc caſuȝ. Greg.hic p̄mo tractat de eo qui cā incōtinētie vitāde ſuā cognoſcit vxorē. ſecū do de eo q cā ꝓlis habēde tertio de eo q cauſa libidinis ſue ſaturande. In p̄mo caſu ꝯſulit ab ingreſſu eccleſie tē poraliter ceſſandū:⁊ hoc ꝯſiliū approbat vſus romanoꝝ: nō ad ꝯdēnationē nuptiaꝝ:ſed q: ꝯiugalis ꝯmixtio nō pōt fieri ſine culpa:vt ꝓbat̃ auctē dauid.in ſcđo caſu re liqt arbitrio viri:an intret eccleſiā vel nō.in tertio caſu p̄ cepit:ꝙ ante ablutionē mētis ad ſacrā cōionem nō acce dat. h. vero ſic ponit:in p̄ncipio loquit̃ qñ vir accedit ad vxo rē cā incōtinētie.in medio qñ cā liberoꝝ:circa finē qñ cauſa exaturande libidinis. In p̄mo caſu cōſulit̃ viro vt lauet̃ aqua:⁊ aliquātulū ceſſet ab ingreſſu ecclie:qđ fit ad reuerētiā loci ꝓpter pctm̄ qđ fit in tali coitu:⁊ ꝓpter cor poralē coinqnationē. In ſcđo caſu relinquit̃ ſuo arbitrio ⁊ de intrādo eccleſiā ⁊ de accipiēdo corpus chriſti. In ter tio nil de hoc vel de illo ſtatuit̃:ſed oñdit̃ ꝙ peccat graui us q̄ȝ in duobus primis caſibus.

ſua aliqñ ꝯuenire licȝ:aliqñ nō[a] licet: ꝓpter proceſſionis enim dies ⁊ ieiunioꝝ aliqñ nō licet cōuenire:q: a[b] licitis etiā abſtinēduȝ eſt ad tp̄s:vt expediti⁹ impetrari poſſit qđ poſtulat̃:vñ apſs: Ex ꝯſēſu[c] ait: abſtinēdū ē ad tp̄s:vt ex pediti⁹ vacetis orōni[d]:nā etiā ſcđm legē[e] in ieiunio cedere ⁊ iurgari non lȝ:poſtea vero licet. Item Johan. chryſ.

¶ Non vere pniaȝ agit qui cōtinentiā nō ſeruat.

Qui in caſtigatione[f] vi ctus[g] ſe dicit agere pniaȝ:fru ſtra hoc ſmōe ꝓmittit:niſi e grediat̃[h] ō cubili ſuo ⁊ ieiūio ꝯtinentiā addat. Itē Greg.

¶ Ab ingreſſu eccleſie tem perare ſe debet vir cum pro pria vxore dormiens.

Vir[i] cū ꝓpria vxore dor miens:niſi lotus aq̄ eccleſiaȝītrare[k] nō debet:q̄ȝuis diuer ſe hominū natiōes de hac re diuerſa ſentiant:atq̄ȝ alia cu ſtodire videant̃:romanoꝝ tñ ſemꝑ ab antiqorib⁹ vſus[l] fuit poſt admixtionem ꝓprie vxoris:⁊ lauacri purificatio nē q̄rere:⁊ ab ingreſſu eccle ſie paululū tēperare:nec hoc dicētes culpanduȝ putamus eſſe coniugiū:ſed q: ipſa lici ta admixtio coniugis ſine vo luptate[m] carnis fieri nō[n] pōt: iō a ſacri loci ingreſſu eſt ab ſtinēduȝ:q: volūtas ipſa ſine culpa nullatenus eſſe poteſt: nō enim de adulterio vel for nicatione:ſed de legitimo ma trimonio ſuſceptus erat qui dicebat: Ecce eniȝ in iniq̄tati bus[o] ꝯceptus ſum ⁊c̄. Opor tet itaq̄ȝ legitimaȝ carnis eſſe

i ¶ Uir cū ꝓpria vxore. ¶ Caſus. In p̄ma pte loquitur de eo q cauſa incontinētie ad vxorē accedit:tali ꝯſulit̃ ab ingreſſu eccleſie abſtinere vſq̄ȝ ad veſperaȝ. In ſcđa de eo q cā ꝓlis eā cognoſcit:iſte talis ſi vult nō ſolū intrare ec cleſiā:ſed etiā corpus chriſti accipere permittit̃. In tertia de eo q cā libidinis explēde:huic in iſto c.pnia nō imponit̃: ⁊ dicit̃ tamē de eo ꝙ grauius delinq̄t q̄ȝ in primo caſu.

k ¶ Intrare. Uidet̃ ergo ꝙ multo forti us q̄s ꝓhibēdus ſit ab igreſſu eccleſie ꝓ mortali:cū hic im pediat̃ pro veniali:⁊ ita q eſt in mortali nō dȝ eccleſiā ingre di:qđ q̄dam admit tunt.xxj. diſ. cleros. in fin.⁊.xi.q.iij.nul lus ſacerdotuȝ.⁊ de pe.diſ.i.q ſcūs ſacer dos ē.qđ nō ē verū:niſi ſit excōicatus.xj.q. iij.excōicatos.⁊ c.cuȝ excōicato.vl̃ itē dici⁹. ex ō offi.dele.ſane.ō illis conſtat:vel niſi ſint ꝯtumaces. xi.q. iij.q iubēte.vel peni tētes.l. diſtin.in ca pite.⁊ q̄dā ſacrilegi. lxxxi.di.ſi qui.v.q.ij. preſenti.⁊.xij.q.ij.de viro.alias qlibet po teſt ingredi. vt de ꝯſe.di.j.ep̄s nullum.i.q.j.qui ſtudet. vbi dicit̃ ꝙ dñs admiſit oēs peccatores intrare eccleſiaȝ preter ſimoniacos:potius eniȝ frequētabit eccleſiaȝ q eſt in mortali:vt dñs eū ꝯuertat per verba ſacerdotis:vt.ꝭ. de pe.diſtin.v.falſas.in ſi.quod ergo hic dicitur:dictum eſt propter reuerētiā ſacri loci ⁊ propter corporaleȝ viri īnqnationē magis q̄ȝ propter peccatum.

l ¶ Uſus. Arg. pro conſuetudine ro.eccle.ſeruāda.⁊ ve rum eſt:cū hoc docet.xj.diſtin.nolite.

m ¶ Uoluptate. Et ita coitus non pōt fieri ſine peccato. hic applaudat ſibi.h.⁊ ſumit opinioneȝ ꝙ nunq̄ȝ opus ꝯiugale ſine peccato pōt exerceri:vñ etiā q debitū reddit peccat venialiter:q: ſemꝑ q̄dā eſt ibi prurit⁹ ⁊ voluptas in emiſſione ſpermatis:⁊ ideo chriſtus noluit naſci ex coitu:q: nō pōt fieri ſine peccato ⁊c̄.xxvij.q.ij.omne.ad finē.videtur ergo ꝙ teneat̃ aliqs peccare:q: tenet̃ redde re debitū.vt.xxvij.q.ij. ſi tu.⁊.ꝭ.q.ꝓxi.c.j.nec pōt redde re niſi peccet:ergo tenet̃ peccare:ſed hoc arg.nō valet. In ſtat hug.preſbyter tenet̃ cātare miſſam nec poteſt canta re niſi habeat linguā:ergo tenet̃ habere linguā:⁊ ſm.h. peccat homo ex neceſſitate in primis motibus:⁊ ita erit quis perplexus ſm.h.inter veniale qđ ſurgit ex primis motibus ⁊ mortale:nam de primis motibus dicit apo ſtolus:ago qđ nolo: ⁊ ſurgunt in nobis:⁊ ſine nobis. de pe.di.ij.inter hec ſcienduȝ. P.manducator dixit ꝯtra. vt no.xiij.diſ.nerui. Item ex hoc ſequeretur ꝙ bene face ret ⁊ male:quia reputatur ei ad ſanctitatem ſi reddit de bitum.vt.ꝭ.eo.q.proxi. capi. p̄mo.

n ¶ Nō pōt.de facili:⁊ ideo q: dubiū eſt aqua aſpergit̃.

o ¶ Iniqtatibus.i.voluptatibus:iniqtas eniȝ ꝓprie de ſignat crimē.de pe.diſtin.iij.§.ꝙ autem.c.ille rex.vel dic

copulam:vt cā ꝓlis fit:nō voluptatis:⁊ carnis commixtio creādorū liberorū fit gratia nō ſatiſfactio vitiorū[a]. Si quis ꝺo ſua cōiuge non cupidine voluptatis captus: ſed ſolummodo creādorū liberorū grā vtit̄.ipſe ꝑfecto ſiue de ingreſſu eccleſie ſeu ꝺ ſumēdo dñici corporis ſanguiniſq; myſterio ſuo eſt iudicio relinquendus:q2 a nobis ꝓhiberi[b] nō ꝺbet accipere:qui[c] in igne poſitus neſcit[d] ardere. Cū enim nō amor ꝓcreāde ſobolis:ſ3 voluptas[e] dn̄atur in opere cōmixtionis: habēt cōiuges ēt ꝺ cōmixtione ſua qꝺ defleāt[f] tunc[g] autē vir q poſt admixtionē cōiugis aqua lotus fuerit:ēt ſacre cōionis valet myſteriū accipere:cū ei ſcđm ꝓfinitā ſniam eccleſiā liceat intrare. ¶ Hic etiā[h] i dieb⁹ abſtinētie nuptie celebrari ꝓhibentur. Unde in laodicenſi concilio legitur. ¶ In diebus quadrageſime nuptias celebrare non licet.

Non oportet in quadrageſima aut nuptias vł q̄libet natalicia[i] celebrare. Itē ex ꝯci.martini pape. De eodē.

Non licet[k] in q̄drageſima natales[l] martyrum celebrare:ſed tantum i ſabbato ⁊ dominica ꝑ commemorationē eorū oblationes offerre:ſed nec natalicia nec nuptias liceat in quadrageſima celebrare. Item ex concilio hilerdenſi. ¶ De eodem.

Non opz a ſeptuageſima vſq; in octauā paſche:⁊ trib⁹[m] hebdomadib⁹ añ feſtiuitatē ſci ioānis baptiſte:⁊ ab aduētu dñi vſq; poſt epiphaniā nuptias celebrare qꝺ ſi factū fuerit ſeparent̄[n]. Itē Nicolaus pa.ad conſulta bulgarorū. ¶ De eodē.

Nec vxorē ducere: nec conuiuia facere i q̄dragehmali tpe ꝯuenire poſſe vllo mō arbitror. ¶ Hec autē ſeruāda ſunt ſi vxor ꝯſenſum adhibere voluerit: ceterū ſine eius cōſenſu nec cauſa oronis cōtinētia ſeruari debet. Unde Aug.i li.ꝺ adulterinis cōiugijs. ¶ Niſi ex cōſenſu communi orationi coniuges vacare non poſſūt.

Apoſtolus nec ad tēpus vt vacēt oroni[o] niſi ex[p] cōſenſu voluit coniuges: nec carnali inuicē fraudari[q] debito. Hinc etiā in ſcđo cōci.arelatēſi legit̄. ¶ Niſi ex conſenſu communi coniugatis penitentia non detur.

Penitentiā[r] coniugatis non niſi ex conſenſu communi dandam eē pre

Iniquitatibus.i.originali peccato:ſiue fomite.vnde theologi colligunt ex hoc q plura ſunt originalia huiuſmodi:⁊ tunc dic iniquitatibus.i.cum iniquitatibus.
a ¶ Uitiorum.ſ.improprie.argu.di.xiij.nerui.
b ¶ Prohiberi. id eſt diſſuaderi.
c ¶ Qui in igne.i.i ardore cōcupiſcentie.i.i amplexibus vxoris igneis.
d ¶ Neſcit.i.neſcit conſentire libidini vxoris ſue:ſed reddit debitum vxori exigenti.
e ¶ Sed voluptas.exercēde libidinis.
f ¶ Quod ꝺfleāt.Eſt enī coitus tūc mortale peccm̄ ꝟ3.ꝺ.xxxij.q.iiij.origo.ſed ſi cā incōtinētie veniale:vt di.xxv.§.alſ aūt ea.xxxij.q.ij.qcqd.§.his ita. Immo ꝟm nos:nec hoc caſu eſt mortale:ſed veniale:⁊ hoc indicat cum dicit:q defleāt.
g ¶ Tunc aūt.hoc reſpicit ꝑncipiū huius.c. ¶ hinc etiā. hec ē tertia ps. q.in qua ponit tpa in q̄bus nuptie nō ſunt celebrāde.Jo.de fa.
h ¶ hic ēt.hic agit de illo īpedimēto qꝺ dr̄ tēpus feriarū: de quo dicūt qdā q īpedit ꝯhēdum ⁊ dirimit iam ꝯtcū:q3 cōtrahit ꝯ ꝯſtitutionē eccłie.I.e.nō opz.⁊ extra de ma. contra. cōtra inter.eccle.e.j. videtur in antiqua. Alij melius dicūt q l3 īpediat nō tn̄ dirimit.ar.ex̄ de ma. cōtrac.ꝯ inter.ec.c. vlt in fi.⁊.c.penul.⁊ ex̄ de tēp.or.ſane.vñ mr̄imoniū in quadrageſima nō ꝓhibet̄ ꝯhi:ſ3 ꝓhibet̄ nuptialia ꝯuiuia ⁊ nuptiales ſolēnitates:⁊ ſolēnes traductiōes ⁊ carnis cōmixtio:pt ergo mr̄imoniū ꝯhi i q̄drageſima:ſ3 illa tn̄ nō dz duci:ſic ꝟ3 leges mulier pōt tpe luct⁹ alij viro deſpōſari:ſ3 nō tn̄ traduci.vt.ff.de his q no.infa.ſolet.§.q̄ virū.⁊ hoc ē expſſū.ex̄ ꝺ fe.capellan⁹.ar.ad h.ff.ꝺ ritu nup.ſi qs offm̄.nā cū ſolo ꝯſenſu ꝯhat̄:cur ñ ꝯtheret̄ h tpe.C.de trāſ.ñ minorē.Jo.
Non opz i q̄drageſima. ¶ Caſus. Precipit̄ hic ne qs traducat vxorē i q̄drageſima:vel āniuerſaria fiat i qb⁹ ꝯuiuia fiūt:⁊ q dr̄ ibi nuptias.i.nuptialia ꝯuiuia. i ¶ Natalicia.ſ.martyrū ſ3 huiu3.vł ad lr̄a3 itelligas
Non licet. ¶ Caſus. hic recitat̄ ꝯſuetudo eccłie mediolañ.⁊ q̄rūdā aliarū eccłiarum:q nō celebrāt aliquā ſolēnitatē in quadrageſima: nec ſaciūt id quod ſequitur vel olim obtinuit:ſed nunc non obtinet.
k ¶ Nō licet in quadrageſima.hoc de honeſtate dicunt quidam.ff.de ritu nup.ſemper in coniunctionibus.
l ¶ Natales.Pōt dici hoc eē abrogatū:nā hodie celebrant̄ bñ i q̄drageſima.Uel itellige q nō debēt celebrari vt fiāt ibi ꝯuiuia ⁊ iter ſint hiſtriones ⁊ mimi qui turpia ⁊c.⁊ huic intellectui ꝯſonat qꝺ ſeqtur : ſed tm̄ in ſabbato ⁊c.⁊ j.e.nec vxorē. Natales vocant̄ martyrū paſſionū dies:q2 in eis naſcunt̄ ad vitā ⁊ moriūt̄ mūdo:de ꝯſuetudine ē i eccłia mediolañ.q i q̄drageſima nō celebrāt. De his natalib⁹ habes.C.de ꝓba. neq; natales.Et Ꝟgilius. Meus eſt natalis iolla ⁊c.Joan. Natales q dicuntur Uergilius
Non oportet. ¶ Caſus. hic ꝓhibet̄ certis tpib⁹ anni aliquā duci in vxorē:⁊ ſi fuerit traducta ſeparētur ad tps ꝓ contēptu ad pniam.Que ſequūtur plana ſunt vſq; ad qōnē pniam: per quā mutua vł viua ſeruitus impendit̄.
m ¶ Tribus hebdomadib⁹.Sed nūqd iſte tres hebdōe ſunt imediate ante feſtū ſcti ioānis:ſ.audi nō:ſed cū interuallo iter eas ⁊ feſtū.vt ex̄ de fe.capellanus. Et ponit has duas opi. approbat tn̄ q cu3 interuallo accipiēde ſūt:⁊ icipiunt a dieb⁹ rogationum. n ¶ Separent̄ ad tps.extra de ma.ꝯtra.ꝯ iter.ec.litere.nō eſt ꝯ ex̄.e.ti. ex litteris.in fi.quia ibi loqtur de interdicto eccłie nō de tpe feriato:vel ibi ꝓhibet̄ ꝑpetua ſeparatio:hic ꝑmittitur ad tēpus.
Nec vxorē. ¶ Hec āt. hec ē.iiij.ps.q.i q̄ dr̄ q vir ſine ꝯſenſu vxoris nec ecōtra pōt vacare oronib⁹. Jo.de fa.
o ¶ Apl̄us. ¶ Oroni.ꝑuate vel ꝑuato loco:qꝺ facere ⁊ ſcipere velit:ſed ſolēni oroni miſſe ⁊ tpi ⁊ officio ⁊ canonibus ⁊ vniuerſali eccłie indicto vacare l3 ⁊ debet ⁊ pōt.vt de cōſe.di.ij.ois hō.ꝯ.e.q.ij.quos.ꝯ.di.v.c.iij.
p ¶ Niſi ex ꝯſenſu.niſi ꝓ ſuccurſu ēre ſctē.ex̄ de vo.⁊ vo. redē.ex mlta i ꝟ.i tāta. q ¶ Fraudari.S3 qd ſi i eccłia velit vxor ꝺbitū exigere a viro nūqd dz ei reddere.S.dic q ſic.tu ꝯ ar.ff.ꝺ ſo.q dicim⁹.S3 qd ſi a ſacerdote tpe canonis petat̄ ꝺbitū:idē dico q nō tenet̄ reddere tūc ar. Cōiugaē debitū n ē in eccłia reddēdū
r Penitētiā publicā.ſ.⁊ ſolēnem.ſ. xxxix.diſt.c.ij.

Diuiſio.

Q per quam ſuus alterius leditur. Queſtio.v.
Uod autem. Hec.q. diuiditur in quinque ptes. in quarum pma pbat p.vj. auctes q vir ſine licentia vxoris et econtra nõ põt cõtinere q etiã merer reddẽdo debitũ. ſcda ibi: tunc ſaluabit. tertia ibi: q vxor ẽ. qrta ibi: manifeſtũ. qnta ibi: nec illud. Jo. de fã.

Maritus cõtinẽtiã ſine cõſenſu vxoris vouere nõ poteſt.

a Quod aũt ſine cõſenſu. Hec.q.v. negatiue ſoluitur: qr vir nõ põt cõtinentiã vouere ſine cõſenſu vxoris expreſſo vel tacito: niſi ſit ſpõſa nõdũ cognita. extra de cõuer. cõiug. ex publico. et in caſu fornicationis. vt. xxvij.q.ij. agatboſa.

Ps. cxlvij.a

b Ait enim. ſup pſal. Laudã. dominũ quoniam bonus.

S J dicat. Caſus. Oſtendit in hoc.c. q vir ſine cõſenſu vxoris non põt cõtinere: qr diſplicet deo cõtinentia viri ex qua ſeqtur proſtitutio vxoris. Reddat igitur qd dz. ſ. exact᷒. et quod ſibi debitum eſt non exigat: et reputabit pro ſatiſfactione.

c Fornicaria. xx. vij.q.ij. ſi tu.

d Non vult. xiiij. diſtin. q ait.

e Pro ſatiſfactione. qr reddere debitum meritorium ẽ ij.e. ſcdm. xxx.q.ij. cõnubia. contra. ſed ibi ſoluitur.

N Otificaſti. Caſus huc ſic ponit hunc caſũ. Jſte lãdulphus timore mortis licentiã ab vxore violenter extorſit: et ſic monaſterium adiuit: victus clamorib᷒ vxoris et familie de monaſterio exiẽs ad domũ ppriã rediit: qſiuit poſtea a papa an liceret ei vti vxore? cui papa reſcribit: et rñdet inqſitioni ei᷒ ñ directe: ſz p cõſequẽtiã: oñdit talẽ cõuerſionẽ nullã eẽ et nõ tenere: ex q̃ facta fuit ſine ſpõtaneo cõſenſu vxoris. Jn quo daꝛ itelligi q põt ea vti cognoſcẽdo reddẽdo ſaltem debitum. Sequen.c. patet.

Cõfeſſio cõ aliquem extorta ñ preiudicat illi.

f Minis. ar. q cõfeſſio vel cõſenſus ab aliq̃ cõ ipm extort᷒ ñ piudicat illi. ar. xxxi.q.ij. lothari᷒. et. xv.q.vj. auctẽ.

g Licẽtiã. itẽ ar. a cõtrio ſenſu: q nõ põt exire de monaſterio q cũ vxoris itrauit licẽtiã. Jtẽ ar. q coacta licẽtia vel volũtas nulla ẽ: nõ qr hic nõ fuit licẽtia. vt in pn. vi: ſz qr coacta id hic nulla dr. Sed videꝛ cõ. xv.q.j. merito. vbi dr q coacta volũtas: volũtas eſt. Rñ. ſecus ẽ hic et i mrimonijs: vbi exigiꝛ volũtas directa: vel ſpõtanea. ex̃ de ſpõ. cum locũ. et i habit᷒ aſſũptiõe. ex̃ q me. cau. c. j. ſecus ẽ in iuramẽto vbi nulla excuſat neceſſitas. qr ipſa neceſſitatis ſemper ẽ. xxij.q.j. ita ergo. cõſuliꝛ tñ iſtis vt no. xv.q.vj. auctẽ.

cipimus. Queſtio.v.

Q Uod[a] autẽ ſine conſenſu vxoris vir cõtinẽtiam vouere non poſſit multis auctoritatibus pbatur. A it enim[b] Augu. ſuper pſal. cxlvj. Non põt vir continentiã ſeruare niſi vxoris teneat conſenſum.

S J dicat vir cõtinere iam volo nolo autem vxor: nõ põt: quod enim tu vis: nõ vult illa: nunqd per cõtinẽtiã tuã debet illa fieri fornicaria[c] ſi alij nupſerit te viuo adultera erit: nõ vult[d] deus tale dãnum tali lucro cõpẽſari: redde debitũ: et ſi nõ exigis redde: p ſatiſfactiõe[e] pfecta deus tibi cõputabit: ſi non qd tibi debetur exigis: ſed reddis qd debetur vxori. I tem Alex. pa. ij. lamdulpho in corſica.

Non debet extorqri mulieris conſenſus ad continentiam deo vouendam.

N Otificaſti te morte tenus infirmatũ: et peccatorum tuorũ recordatione et terrore valde paueſactũ anxie qſiiſſe monachũ fieri: et a tua vxore minis[f] et terrorib᷒ eã occidendi ad hoc licentiã[g] extorſiſſe et ſic te monaſticã veſtẽ: ſine[h] abbate ſumpſiſſe et monaſteriũ petijſſe: poſtea vero cũ ſanus factus eſſes: tue vxoris reclamatiõib᷒: eiuſq; vlulatibus et planctib᷒ tueq; familie diſperſiõib᷒ deuict᷒: vtpote penitẽs domũ remeaſſe: et poſt multos dies quorũdã ſapientiũ cõſilio ad iã dicte mulieris cubile redijſſe: nunc autem ſi tua vxore vti liceat: noſtrum requiris cõſiliũ. Si ita deniq; eſt vt tuus nũcius narrat: non videtur nobis rationabiliter neq; iuſte factũ: qm̃ cum[i] omni homini ad monaſticã tendenti vitã legaliter iuſte et ſctẽ ſit peragendũ: tu cõtra leges minaciter et violenter a tua vxore partim terrore mortis: partim tue infirmitatis dolorib᷒ exinanitus de uia ſecutus: nulla vt diciꝛ licentia accepta receſſiſti: et monaſteriũ petiſti: non enim violentia: ſed ex pari volũtate et cõſenſu (ſicut ſancti patres dicunt) hoc fieri debet: neq; vir monaſteriũ eligere: aut pfeſſa continẽtia habitũ cum[k] feſtinatiõe debet mutare. I tẽ ex concilio apud cõpendium.

Vir poteſt abnuere vota continentie que ſine eius conſenſu deo vxor obtulerit.

M Ulier ſi ſine licentia mariti ſui velum in capite miſerit: ſi viro placuerit[l] recipiet eam iterum ad coniugium[m]. I tẽ Aug. ad edictã.

Non poteſt vir cõtinẽtie vota reſcindere: que ſine ei᷒ aſſenſu mulier deo pmiſerit.

h Sine abbate. Jdẽ ſi cum abbate.

i Cũ oi. argu. q pretermiſſis circũſtãtijs alicui facto debitis nõ intelligiꝛ illud eẽ factũ. ſ. xxx.q.v. aliter. di. xvij. qrũdã. ſ. xvij.q.ij. gõſaldus. Argu. cõ. ex̃ de reg. et trãſ. ad aplicam ſedem. quia tenet ibi monachatio omiſſa probatione.

k Cũ feſtinatiõe: Sz nunqd teneꝛ vir iſte cõtineꝛ poſt mortẽ vxoris? Sic nec exigere põt ad monaſteriũ tñ nõ cogitur redire. ex̃ de cõuer. cõiug. qdã. extra eo. ti. placet. ſed cõdicit. ex̃ eo. titu. ex pte. vbi cõpelliꝛ redire ad monaſteriũ. ſed dic q ibi vxor dederat licẽtiã et ipſe ſolẽniter profeſſus erat. Uel ibi verbũ compellas non extendiꝛ niſi ad verbũ dimittat: q poſt ſeqtur eſt cõſiliũ. Nec ob. extra eo. ti. cõſuluit. qr ibi nõ fuit reuocat᷒ ab vxore ea viua: et qr iã i monaſterio fuerat plus q̃ p ãnũ: et qr poſt mortẽ vxoris fuit p aliquãtulũ tẽpus i monaſterio. Utrum aũt vir q ſine licẽtia vxoris itrauit monaſterium auctẽ ſua exire poſſit: dubitari poſſet: et videtur ex hoc. c. q poſſit. ſ. ẽ vna.

l M Ulier. Placuerit l optiõe ergo viri poniꝛ ſi velit eã reuocare: ſicut in optione plati ẽ an velit rem vacãte ſede alienatã a caplo repetere vel pciũ retinere. xij. q.ij. ſi qua de reb᷒. vtrũ aũt vir teneaꝛ eã reuocare vel pariter cõuerti: vel cõtinẽtiã vouere dictũ eſt. xxvij.q.ij. agathoſa. nã ſi nolit eã reuocare: epus dz eam ſua auctoritate extrahere. ar. ex̃ de cõuer. cõiug. c. j. nã bonus iudex dz talia corrigere. ex̃ de offi. ordi. c. j. ff. de offi. pre. preſes.

m Cõiugiũ. Sed pone q mulier ſine licẽtia viri intret religionẽ: imo viro cõdicẽte: poſt vir cõſentit ſed ipſa cõdicit: nunqd põt ipſa exire? Uideꝛ q non: qr vltimus con

ſenſus confirmat precedentes.ff.de ſer.ruſti.predi.per fun dum. Arg.contra.ff.cōia ꝑdi.receptū.vbi dr̄ ꝙ prior ↄſenſus dꝫ durare. Quidā dicūt ꝙ exire pōt:ſꝫ ↄ̄ eos eſt. extra de eo q dux.in ma.c.j ꝑ quod dico ꝙ exire non pōt. Sꝫ vſqꝫ quo hēbit maritus licētiam reuocādi eam? Dicūt qdā ꝙ infra annū ⁊ diē.arg.xx.q.ij. puella. Baꝫ.dicebat ꝙ infra trienniū.xvij.q.ij.ſi qs incognitus. Alij dicūt ꝙ tūc pōt reuocare cū primo copiam habuit poſt non.ꝫ.i.qō.j. ↄſtat. Ego dico ꝙ qñcūqꝫ pōt.vt.ꝫ.c.pxi.

Quod deo pari ↄſenſu. ¶ Caſus. Editia cū viro ſuo in domo ꝓpria ꝑpetue ↄtinētie votū emiſit:vñ duplex inter eos emerſit diſſēſio. Pria:q2 ille ꝑ incōtinentiā votum volebat violare. ſcđa:q2 illa ecōtra tanq̄ſ ſoluta ſub veſte vidua li ⁊ nigra de reb9 ſuis diſponebat. De ꝑma ꝑcepit editie ꝙ q̄uis vir peccauerit illa tñ in voto ↄtinētie pſeueret. De ſcđa ꝑcipit ꝙ tā de veſte q̄ꝫ reb9 dotalib9 ſe regat arbitrio viri: poterit eni ſaluari ſub habitu ſuſanne:⁊ ſi nō hēat habitū anne.h.breuit̄ ſic ponit hūc caſum. Editia ⁊ ei9 vir cōi conſenſu in propria domo vouerāt ↄtinētiam:poſtea ſine volūtate viri res dotales dedit eccleſijs ⁊ paupibus:⁊ veſtem nigrā monaſticā inuito viro accepit:et q̄ſi ꝓ derelicto maritū hēbat:vñ vir mētū ſcandaliçatus eſt. Aug.aūt de voto mētum commendat:ſed de alijs redarguit.

Quod deo pari ↄſenſu voueratis pſeuerāter vſqꝫ in finē[a] reddere debuiſtis:a q̄ ꝓpoſito[b] ſi ille lapſus eſt:tu ſaltē inſtantiſſime[c] pſeuera[d]:qđ te non exhortarer: niſi q2 tibi ad hoc ipſe ↄſenſerit. Nā ſi nunq̄ꝫ tenuiſſes ei9 aſſenſū:numer9[e] null9 te defēdiſſet annoꝝ:⁊ poſt paucā. Nō q2 parit̄ ꝑabatis a cōmixtiōe carnali iō tuus maritus eē deſtiterat:imo tāto tanto ſancti9 inter vos coniuges manebatis:q̄ꝫto ſanctiora[f] ac ↄcorditer placita ſeruabatis. Nihil ergo de tua veſte: nihil de auro vel argēto vel q̄cūqꝫ pecunia vel de reb9 terrenis.tuis ſine ei9 arbitrio facere debuiſti.⁊ īfra: Eſt quidē pro modulo pſone habitus matronalis a viduali veſte diſtictus:q poteſt fidelib9 ↄiugatis ſalua religiōis cauſa vel obſeruātia conuenire: hūc[g] te marit9 ſi deponere voluerit:ne te velut viduā iactares illo viuente:q2 puta non fuerat in hacre vſqꝫ ad diſſenſiōis ſcādalum perducendus:magis[h] inobediētie malo q̄ꝫ illius abſtinētie bono. Quid eni abſurdius eſt q̄ꝫ mulierem de humili veſte ſupbire? cui te poti9 expediret obtemperare cādidis moribus q̄ꝫ in nigellis veſtib9 repugnare:q2 ⁊ ſi te indumentū monache delectabat: ⁊ hoc gratius poſſet marito obſeruato exoratoqꝫ ſumi:q̄ꝫ illo inconſulto ↄtemptoqꝫ preſumi:qđ ſi omnino non ſineret quid tuo ꝓpoſito deperiret? abſit vt hinc diſpliceas deo ꝙ ↄiuge tuo nondum defuncto:non indueris ſicut anna[i] ſed ſicut ſuſanna[k]. Idem.

¶ Continentie meritū habet:q ꝓ incontinentia vxoris debitū ſibi reddere cogitur.

Secundū[l] verba apoſtolica etiā ſi vir ↄtinere voluiſſet ⁊ tu noluiſſes tibi debitū reddere cogeret: ⁊ illi deus iputaret[m] ad continentiā:ſi non ſue ſꝫ tue cederet īfirmitati:ne in adulteriū caderes. Quiſqs[n] igitur cōpatiens īfirmitati vxoris reddidit nō exegit debitū: aut ſi ꝓpter ꝓpriā infirmitatē duxit vxorem plangens potius q2 ſine vxore eſſe non potuit q̄ꝫ gaudens q2 duxit: quiſqꝫ vēdidit qđ vtile nouit:q2 ⁊ ſi maneret beatū non[o] faceret: quiſquis emit quod nouit: quia[p] tranſit: ⁊ de his nō preſumit[q] ⁊ fecit ex eo miſericordiam cū non habentibus ſecurus[r] expectat diem nouiſſimum. Item ad armentariū ⁊ riparium ⁊ paulinā.

¶ Nota cōtinentie ſine vxo-

re voluntate:ſꝫ de ſobole ſuſcipiēda.xxvij.q.ij.omne itaqꝫ.

g ¶ Hūc. Ex hoc vr̄:ꝙ vxor nō poſſit facere elemoſynā ſine lnia viri.ſꝫ iſtud itelligas de reb9 dotalib9:nam dominiū reꝝ dotaliū eſt penes mulierē de iure naturali:de iure ciuili ē penes maritū.C.de rei vx.ac.⁊ ꝺ his itelligat hoc.c.vel ſi vis itelligere de paraffernalibus ↄſiliū eſt hic a nā cui cōmiſit corpus honeſtū eſt vt res cōmittat.C.de pac.ↄue hac lege. ⁊ extra de dote poſt diuor.c.vl. Sꝫ q̄ro cū iſti votū emiſerint q̄re veſtes mutare nō poſſūt? Ad hoc dicas ꝙ vir duplicē hꝫ ſeruitutē in vxore:vnā q̄ ad debitū redden.duꝫ:aliā quo ad miniſteriū ſibi exhibēdū:vñ lꝫ vnā relaxauerit:non tñ aliā.ff. de ſer.vr.ꝑdi.ſi domus.⁊ extra de con uer.cōiug.quidam.

h ¶ Magis.q.d.cū ꝑduxiſti eū ad ſcandalū diſſentiōis potius malū feciſti viro non obediendo q̄ꝫ bonum feceris abſtinendo.

i ¶ Anna.i. vidua.

k ¶ Suſanna.id eſt vxorata.

Secundum. ¶ Caſus. Prio ꝓbat Aug.ꝙ vir ſine ↄſenſu vxoris cōtinere nō pt:imo tenet̄ ei reddere debitū ⁊ ſi nō exigat. Secūdo dicit ꝙ ille qui nubit:q2 alit̄ ↄtinere nō pt tāq̄ꝫ nō nubēs ⁊ ſecur9 expectat diē iudicij:ſicut ille q vēdit ⁊c.⁊ ſicut ille q emit ⁊c.ad vtrūqꝫ. Quiſqs:ſupple ſicut.nō ꝑſumit:ſupbiēdo ⁊ l eis ſpēꝫ ponēdo:⁊ tāgunt̄ hic tria verba apoſtoli dicentis:Qui habent vxores ſint tanq̄ꝫ non habentes:⁊ qui vendunt ſint tanq̄ꝫ non vendentes:⁊ qui emunt ſint tanq̄ꝫ non ementes.

a ¶ In finem.vite. b ¶ Propoſito. voti emiſſi.

c ¶ Inſtātiſſime.arg.ꝙ fides ē ſeruāda ei q ↄ̄ fidē venit. xxij.q.iiij.inocēs. Arg.ↄ̄.xcv.di eſto.ex̄ ꝺ iure.iu.ꝑuenit.

d ¶ Perſeuera. Sed qd ſi alter fornicet̄ poſtea nūquid reliquus poteſt ipſum repetere? Argu. hic ꝙ non. Arg. contra.extra de iure iur.tua. Dicunt quidam ꝙ auctoritate epiſcopi reſtituetur ei.vt extra de diuor. ex litteris.

e ¶ Numerus. Arg.ↄtra preſcriptionē:non eni preſcriptione tpis defendit̄ quod ab initio de iure communi non poteſt ſortiri effectum.vt.xciij. diſtinctio.illud aut̄.diſtinct.c.contra morem.ꝫ.i.queſtio. j. nullus epı̄s.

f ¶ Sanctiora.ab initio tñ cū ↄ̄hunt ↄ̄tiam debent hē-

l ¶ Scđm verba.in q̄bus dicitur de debito reddendo.

m ¶ Imputaret. Ar.ꝙ ꝓ completo habet̄ quod per volentem agere nō ſtat ne fiat.ar.ꝫ.pxi.cā.qōe.v.propoſito.

n ¶ Quiſqs. Tāgit illa tria v̄ba apli:q habēt vxores ſint tanq̄ꝫ nō habentes:⁊ q vendūt:ſint tanq̄ꝫ nō vendētes:⁊ q emūt:ſint tanq̄ꝫ nō emētes.xxxi.diſtin. lex continētie. j.cori.vij.

o ¶ Non faceret.ſ.non faciendo elemoſynam.

p ¶ Quia tranſit.i. tranſitorium eſt.

q ¶ Preſumit.ſupbiēdo cū eis. r ¶ Secur9.hec clauſula repetit̄ cum q̄libet ꝑcedēti ab illo loco quiſquis ⁊c.

Elemoſyna an poſſit fieri per vxorē ſine lnia viri.

Vxor duplicē ſeruitutē viro debet.

Una ſola. ¶ Caſus. Quidā ſine licentia vxoris cōtinentiā vouerat: querebatur vtrū teneret eā ſeruare? Et reſpondet ꝙ non: quia talia fieri debent de cōmuni conſenſu viri ⁊ vxoris: vnde talis promiſſio magis eſt corrigenda ꝙ̄ adimplenda.

a ¶ Corrigenda. ſimile. ſ. xxij. q. iiij. diffinitio. Et hic eſt argu. ꝙ ſi alter ſine licētia alterius intret religionē ꝙ ſua auctoritate poteſt exire.

b ¶ Ex alieno. Hoc verū eſt ſi eo aio vouit vt auferat illi cuius eſt alias licitum eſt alicui rem alienā legare. vt inſti. de lega. §. non ſolū. licet ſecus ſit ſ3 canones vt extra de teſtamē. capi. filius.

Tunc ſaluabit. ¶ Hec eſt ſecunda ps. q in qua probat ꝙ debemus eſſe virgines. ſ. mente ⁊ corpore ſi poſſumus: alias mente ſine qua nullus ſaluabitur. Jo. de ſ.

¶ Caſus. In hoc. c. tria continent ca. in quib⁹ tractatur tā de virginitate mētis ꝙ̄ carnis. In primo dicit: ꝙ tunc ſaluabitur mulier: ⁊ ſuam virginitatē bene ſaluat: ſi ideo nubat: vt filios pariat ad iuſticiā ⁊ vt ſaluent. In ſcdo caplo ꝙ incipit ibi: hoc ſolū: dicitur ꝙ ſicut ſola virginitas ſine bonis opib⁹ non ꝑficit vel ſufficit ad ſalutē: ſic alia opera abſq3 virginitate mentis cōtinentia ⁊ caſtitate ſunt imperfecta. In tertio. c. quod incipit: qui ſitit: multipliciter cōmendat virginitatem carnis: ⁊ eam ꝑfert bono nuptiarū: q2 plus amat virgines chriſtus: q2 ſponte tribuunt quod eis non fuerat imperatum: vnde dicit nō expedit homini nubere ⁊c̄. Et no. ꝙ hoc totum conſueuit legi ſub vno. c. poſſes tñ legere ſub tribus: vt facit. h. Saluabitur: non negat apoſtolus qn alias poſſit ſaluari: ſed hoc dicit: quia hic ſaluari meretur: ⁊ ſunt verba hiero. exponentis illud apoſtoli ad thimotheum. ſ. ſaluabitur mulier per filiorum generationem ſi permanſerit in fide: dilectione: ⁊ ſanctificatione: qd̄ intelligit ꝙ̄tū in ea ē. Radicis: radix filioꝝ ē mr̄. dānū radicis .i. corruptionē ſue carnis. finis ibi vbi dicit ſi caſtrati. ⁊ due ꝑcedētes in ꝑmo. c. ibi q ꝟgines permāſuri. ⁊ in ſcdo. c. abſq3 virginitate: intelligunt de ꝟginitate mētis q̄ ꝑcipi pōt ⁊ neceſſaria eſt: q2 ſine ea nemo ſaluat. Principiū ꝟo illi⁹. c. q ſitit. de ꝟginitate carnis itelligit q̄ nō pōt ꝑcipi ante votū: ſed tm̄ ꝑſuaderi. Seq. ¶.

c ¶ Tunc ſaluabitur. Exponit hiero. illud apoſtoli ad thimotheum. ſaluabitur mulier pro filiorum generatione: ſi permanſerit in fide ⁊ dilectione ⁊ ſanctitate.

c Saluabitur .i. merebitur ſaluari.

Joā. vij. f. in .l. xix. b

rie ꝯſen̄ſu reddi nō poſſunt.

Una ſola cā eſſe poteſt: q̄ te ad id quod vouiſti non ſolū non hortaremur verū etiā ꝓhiberem⁹ implere: ſi forte tua ꝯiunx hoc tecū ſuſcipe animi ſeu carnis īfirmitate recuſaret: nā ⁊ vouenda talia nō ſunt a ꝯiugatis: niſi ex ꝯſenſu ⁊ volūtate cōi: ⁊ ſi ꝑꝑere fuerit factum: magis eſt corrigenda[a] temeritas ꝙ̄ ꝑſoluēda ꝑmiſſio: neq3 enī3 de⁹ exigit: ſi qs ex[b] alieno aliqd vouerit: ſ3 poti⁹ vetat vſurpare alienū3. Item Hiero.

¶ Abſq3 ceteris opib⁹ nec ſola ꝟginitas ſaluat: nec cetera abſq3 ꝟginitate ꝑficiunt.

Tunc ſaluabit[c] mulier: ſi illos genuerit filios qui virgines[d] permanſuri ſūt: ſi qd̄[e] ipſa ꝑdidit acq̄rat in liberis: ⁊ damnū radicis[f] ⁊ cariem[g] flore compenſet[h] ⁊ pomis[i]. Idem. Hiero.

Hoc ſolum nūc dico: ꝙ quomō abſq3 ceteris opib⁹ virginitas[k] ſola nō ſaluat: ſic omnia opera abſq3 virginitate[l] puritate cōtinentia caſtitate[m] imperfecta[n] ſunt. Idem.

Qui ſitit[o] veniat ⁊ bibat q poteſt capere capiat nō dicit velitis nolitis[p] bibendum vobis ē atq3 currēdū3: ſed q voluerit: q potuerit currere atq3 potare. ille vincit: ille ſatiab. ⁊ ideo plus amat virgines chr̄s: q2 ſponte tribuunt qd̄ ſibi non fuerat iperatum[q]: maiori ſq3[r] gratie eſt offerre qd̄ nō debeas: ꝙ̄ reddere qd̄ exigeris: apl̄i enim vxoris onere ꝯtēplato. Si talis eſt (inquiūt) vita hoīs cum vxore: nō expedit[s] nubere: quorum diſs: ſniam ꝓbans recte (ait) qdem ſentitis ꝙ non expediat hoī ad celoꝝ regna tēdenti accipe vxorē: ſed difficilis res eſt: ⁊ non oēs capiūt verbū illud: veꝝ quibus datū eſt: alios hoīum facit eunuchos natura: alios vis hoīū3: mihi illi eunuchi placēt quos caſtrauit volūtas nō neceſſitas: libenter eos in meo recipio ſinu: qui ſeipſos caſtrauerunt ꝓpter regnū celoꝝ: ⁊ ob meū cultum noluerūt[t] eē qd̄ nati ſunt: ſimulq3 hec tractanda eſt ſnia: Qui ſe (inqt) caſtrauerunt ꝓpter regnū celorum[u]: ſi caſtrati[x] mercedē h3 regni celoꝝ: ergo q ſe non caſtrauerūt locum nō poſſunt accipere caſtratoꝝ. ¶ Finis[y] huius auctoritatis: ⁊ due[z] ꝑcedētes de virginitatis[⁊] affectu intelligunt: qui non in voluntate ſolū: ſed in neceſſi

d ¶ Uirgines .i. integri in fide.

e ¶ Si qd̄ ipſa. ſ. ꝟginitatē corporis: ⁊ eſt ſimplex relatio.

f ¶ Radicis ſcilicet ſuiipſius.

g ¶ Carie .i. corruptionē ſue carnis.

h ¶ Compenſet. ꝙ̄tum in ipſa eſt.

i ¶ Pomis .i. filijs q dnr̄ flos ⁊ poma: ſicut mater radix.

Hoc ſolum.

k ¶ Uirginitas. ſ. carnis.

l ¶ Uirginitate. ſ. mentis.

m ¶ Caſtitate. ſaltē in affectu ſeruata.

n ¶ Impfecta. q̄ ad vitā eternā ꝑmerēdā.

o ¶ Qui ſitit. Uerba ponit hic euangelij: ⁊ loqtur de ſiti cōtinentie.

p ¶ Nolitis. Ar. ad ea que ꝑfectiōis ſūt neminē eē cogēdū3 ſ3 ꝑſuadēdū3: nā talia ꝯſilij ſūt ⁊ nō ꝑcepti. arg. xi. q. j. aliud. ⁊. xxxij. q. j. itegritas.

q ¶ Imparati. ſ. ex. q. j. itegritas ꝙ̄tum ad corꝑalē: ſ3 de mētali ꝑceptum eſt.

r ¶ Maiorīſq3. ſic. xxviij. q. j. iā nūc. nā nemo in neceſſitate liberalis exiſtit. ff. de adimē. le. rē legatā3.

s ¶ Expedit. ſ. xxviij. q. j. ſic eni. ꝯ. ſ3 veꝝ ē ꝙ non expedit ꝓpter onera mr̄imonij. vt. ſ. proxi. queſtio. vij. omnes. ſed expedit propter fornicationem vitandam. xxxij. queſtio. ij. §. his ita.

t ¶ Noluerūt .i. noluerūt exercere id ad qd̄ nati ſūt: vti. ſ. copula carnali: ⁊ ita ſm̄ hoc eſt ar. ꝓ carnali copula ꝙ nullus eſt naturaliter frigidus. ſ. c. qd̄. j. requiſiſti. alia lr̄a habet voluerūt eſſe quod nati ſunt .i. virgines.

v ¶ Celoꝝ. ſupple inqt recipiāt mercedē i regno celoꝝ.

x ¶ Si caſtrati arg. quod de vno conceditur ⁊c̄. vt. ſ. diſtin. xlv. diſciplina. xxiij. q. iiij. forte. alibi dicitur quod de vno negat de alio concedit. vt. xxv. diſtincti. qualis.

y ¶ Finis. q2 ꝑmiſſa. c. ſ. tūc ſaluabit. ⁊. c. hoc ſolū. ⁊. c. q ſitit. equoce vtūt hoc noīe ꝟginitas qñq3 ꝓ ꝟgitate mētis quādoq3 carnis: iō determinat vbi ſic vel ſic accipiatur.

z ¶ Et due. ſ. tunc ſaluabitur: ⁊ alia. ſ. hoc ſolum. ibi abſq3 virginitate.

⁊ ¶ De virginitatis affectu .i. que eſt in mente.

c Principiū.ſcʒ illius.c.qui ſi ſit venſat ꝛc.

a Qui vxorē. hec eſt tertia pars.q.ſm Joan.de ſa.

b Conuertat.intrādo monaſteriū ſi iuuenis eſt vel ſi ſenex eſt cōtineat in ſeculo.extra de conuer. cōiu.cū ſis. Et hoc dicit.h.ꝙ eo ipſo ꝙ dat vxori licētiā:intelligit vouere.ꝛ ſi nō exp̄mat cōpellēdus eſt ire ad religionē.vt no.ꝫ.xxvij.q.ij.aga thoſa.ꝛ ſufficit taci.ta licētia.ſ pmitte.re:vt hic.ꝛ ar.extra de cōuer.cōiu. cōſti luit. Alij dicūt:ꝙ q dat licētiā:niſi ex ꝑſe voueat ɔtinere ſi tenet:nec monaſteriuʒ ingredi: imo eā reuocare pōt de monaſterio . extra de cōuer.ɔiug.c.j.ꝛ qđ dicit hic ſimilr ɔuertat:dicūt niſi malit eā reuocare: ſicut eniʒ ſm iſtos expreſſus cōſenſus exigit in ɔhendo: ita in ſeparādo matrimonio . arg.ex.tra de reg.iur . oīs res. Alij diſtiguūt ꝙ ſi mulier ſciuit ius que dedit viro licētiā: tunc etiam intelligitur vouere ſecus ſi ignorauit.

c Aniſtſtum. hec eſt q̄rta ps.q.in qua ꝓbat: ꝙ vir ē ſupior muliere. Jo. de ſa.

Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi vxor votuʒ abſtinētie ſine conſenſu viri faciat:vir de legis aucte pt illud reuocare ſine pctō:ſi vo vir vxori voueti ɔſenſerit ꝛ ſi peccet vir reuocādo:vxor tamen debet obedire reuocanti. Legem moyſi in geneſi.

c Uota.que ſcandaliçent virum:vt iacere in camiſia vel ieiunare cum ipſa pranderet.

d Niſi auctor. Mulier ergo nō pōt facere votū abſtinētie ſine voluntate viri. Sed nunqd vir pōt abſtinere ſine vxoris ɔſenſu: Sic.ꝭ.e.cum caput ꝫ ergo ɔiuges ſint pares q̄tū ad votū ɔtinētie:nō tn̄ q̄tū ad votū abſtinētie: ꝛ hoc intelligo de q̄libet voto in quo nō ſit vxori ꝑiudiciū quo ad carnale debitū:quāuis ex illo voto oriat ſcādaluʒ mulieri:vt i hoc ſit differētia iter virū ꝛ mulierē. Silr ꝛ de muliere dici pōt ꝙ vouere poſſit:dūmō p illud votum mulieris nō fiat viro ꝑiudiciū:vel ſi nō oriat ſcādalū viro ex illo voto:vt ſi vouet iacere i camiſia cū eo:vel ſingulis noctib⁹ ire ad matutinas:vnde de tali voto intelligo iſtud.c.ꝛ ſic tenet mulier illud adimplere ēt viro inuito vt ſi vouet ꝙ daret denariū amore dei:vel aliqd tale:hoc dicit.h.canon tn̄ iſte indiſtincte loqtur. Itē videt ꝙ mulier iſta peccet:qꝛ magis obediēdū eſt deo q̄ hoī:nā ſcriptū eſt:vouete ꝛ reddite ꝛc.xvij.q.j.in ꝑn. Sed dic ꝙ mulier iſta nō obedit viro ɔ dn̄m : qꝛ dn̄s hoc vult.ꝭ.e.noluit eo aūt ipſo ꝙ hoc viro ɔcedit reuocare votū abſtinētie:ꝓhibetur de voto ɔtinētie:imo nec hoc viro ɔceditur reuocare votum abſtinētie:immo peccat vir reuocando : ſed precipitur vxori vt obediat.ſ.ſi.e.extra de iureiu.debitores . ꝛ xxiij.q.j.qd culpat i ſi.

e Permiſſa. continentia.

f Mulieri.ꝫ.xxxij.q.j.ſi quis vxorē.

Ex premiſſis.

Caſus. Infert.G. ex ſupradictis ꝙ votū continētie facere nō pōt vir ſine conſenſu vxoris:vel ecōuerſo :ꝛ ſi factū fuerit de conſenſu viri vſqꝫ reuocari non poterit. Si vo vxor de cōſenſu viri votū abſtinētie fecerit:vir tn̄ illud poterit poſtea reuocare:qꝛ mulier debet viro ſuo ſubeſſe in oībus : ꝛ ad hoc inducit ſeq̄ntia.c.quorum ꝑmū patet.

Principiū[a] vero de eſtate eſt: principiū[a] vero de effectu intelligit:qui non in neceſſitate ꝛ ante votū:ſed i volūtate eſt:nec exigitur niſi repromittat. Itē ex cōci.remē ſi. Nō lʒ illi ducere vxorē q ſuam velare permiſerit.

Qui vxorē ſuaʒ velare pmiſerit:aliā non accipiat:ſed ſimiliter cōuertat[b]. Item Auguſtinus in queſtionibus numeri. Uota abſtinētie que mulier pmittē te viro ꝓmiſerit:illo ꝓhibēte ſeruare non cogitur.

Manifeſtū eſt ita legē voluiſſe feminaʒ ſub viro eſſe:vt nulla eius vota[c] q̄ abſtinētie cauſa vouerit reddantur ab ea:niſi auctor[d] vir fuerit pmittēdo:naʒ cum ad peccatū eiuſdē viri ptinere voluerit lex:ſi prius pmiſerit ꝛ poſtea ꝓhibuerit: ꝛ hoc tn̄ nō dixit:vt mulier qđ vouerat faciat:qꝛ pmiſſa[e] iā prius a viro fuerat:dixit eē peccatū: qꝛ abnuit qđ prius conceſſerat: nō tn̄ mulieri[f] ex hoc iuſſum dedit:vt qđ prius vir ei conceſſerat:poſtea ſi prohibuerit cōtēnat. Ex ꝑmiſſis auctoritatibus apparet ꝙ continētie vota:nec mulier ſine cōſenſu viri:nec vir ſine conſenſu mulieris deo reddere poteſt:ſi aūt cōſenſu alterius eorū ab altero ꝓmiſſa fuerit: ꝛ ſi poſtmodū in irritū deducere voluerit q permiſit:nō tn̄ valet:qꝛ in debito cōiugij eq̄ mulier habet poteſtatē viri: ſicut ꝛ vir mulieris:atqꝫ ideo ſi qlibet eoꝝ alterū a ſuo iure abſoluerit ad ꝑeritā ſeruitutē ipſum reuocare non poterit:qꝛ vero in ceteris vir eſt caput mulieris:ꝛ mulier corpus viri:ita vota abſtinentie viro pmittēte mulier pōt ꝓmittere:vt tn̄ eodē ꝓhibente repromiſſa nō valeat adimplere:ꝛ hoc(vt diximus) propter cōditionē ſeruitutis : qꝛ viro in oībus ſubeſſe debet. Unde Aug.in lib.queſtionum geneſis. Mulieres ſuis viris ſbēt ſubeſſe

Eſt ordo[g] naturalis in hoīb⁹ vt ſeruiāt[h] femie viris ꝛ filij parētib⁹:qꝛ nulla iuſticia ē:vt maior[i] ſeruiat minori. Ideʒ in queſtionibus ve te.ꝛ no. teſta. Uir eſt caput mulieris.

Hec imago[k] dei ē i hoie[l]

g Eſt ordo naturalis.i.a natiuitate ꝛ ortu ꝓueniens:nā femina de corpe viri eſt:ꝛ alia rō eſt q̄ in velamine corpis ei⁹ ꝑpēdit.

h Ut ſeruiāt. hoc adeo verū eſt ꝙ patronus cōſentiēdo liberte vt ɔhat amittit in ea opas: cū in officio viri debeat eſſe.vt.ff.d̄ ope.li.ſicut patronus.

i Maior:dignitate:ſcʒ filius ſeruiat minori.ſ.patri qui non eſt in dignitate:interdum maior etate ſuiat minori de precepto dn̄i:vt eſau iacob. Et quod dicit hic:nulla iuſticia eſt ꝛc.verum eſt ſm vetus teſtamentum:ſed ſm nouuʒ:qui maior eſt:ſit ſicut miniſter ꝛc.xciij.di.diaconi ſunt.ſed melior littera eſt hec: iuſticia eſt vt minor ſeruiat maiori. Fili⁹ qn̄qꝫ pōt dici maior patre.

Hec imago dei. Caſus. Probat hic Augu.triplici rōne ꝙ vxor debet eſſe viro ſubiecta. Prima:quia vir ad imaginē dei formatus eſt ꝛ non mulier:ꝛ vicarius eius eſt:qꝛ vnius dei habet imaginem. Secunda:qꝛ i ſignum ſubiectionis mulier habet caput velatum ꝛ nō vir:qꝛ imago eſt ꝛ gloria dei. Tertia eſt qꝛ vir ſine metu talionis ſm legem poterat mulierē de adulterio accuſare.ꝛ non ecōuerſo.ſecus in alijs caſibus. Ideoqꝫ id eſt quia femina non habet hoc.

k Hec imago.ꝛ.in hoc dicitur habere ſimilitudinē dei.

l In homine.quia ſicut proceſſerunt a deo omnia:ſic ab adam proceſſerunt omnia:hic accipit tantum hoc nomen homo in maſculino genere:alꝛs communis gene. Oīa ꝓceſſerunt ab adam.

ris eſt.vi.ff.de verbo.ſignificatio.hominis.

a ¶ Ut vnus.i.imago dei eſt ipſe hō:q2 ſicut aqua ꝓflu xit ex latere dn̄i:ſic eua ex latere ade. Item in hoc hꝫ ima ginem:q2 hꝫ rōnē ⁊ intellectum ſicut deus.

b ¶ Imaginē.i.ſilitudinē.de pe.di.ij.illa anima.

c ¶ Quia imago.⁊ iō nō debet celari.

d ¶ Mulier. non tn̄ qlibet:q2 nō vir, i nes de ↄſuetudine: ſed fac vim in eo qd̄ dicit glīa.i.deus nō gliatur p ipſam ſi cut p virū:nā p eas pma puaricatio ē i ducta.ſ. e. mulier

e ¶ Satis hic. ¶ Et pene famulas nō tn̄ ꝙ imoderate verberentur.C.de re pu.conſenſu.⁊.ſ̄. e. q.ij.placuit.

f ¶ Teſtimoniuꝫ .i.accuſationem.

g ¶ Lapidaretur. ⁊ ita videtur ꝙ in ve teri lege nunꝗ vir obligabaꝛ pena talio nis. Sed tu dic cuꝫ h.ꝙ hoc locuꝫ habe bat tn̄ in accuſatio ne adulterij in prio coitu:puta cū nō in ueniebat eā virginē vel dicebat ſe nō in ueniſſe:⁊ ipſa ꝯriuꝫ ꝓbabat p aſpectum lintheaminis:in hoc caſu non puniebaꝛ vir talionis pena:ſꝫ tm̄ cētū ſiclos aureos rū pabat pr̄i puelle.

h ¶ Demōſtraret. nō p aſpectū linthea minis ſanguinolē ti.ſed nec hodie cuꝫ agit vir ad ſepatio nē ſuſtinet taliones ſecus ſi agaꝛ ad pe nā adulterij crimi naliter.extra de ꝓc. c.tue.iō aūt non pu niꝛ vir pena taliōis: q2 iā alia via conſe queretur id quod optauit:qd̄ eſſe non debet.ff.pro ſocio.idemqꝫ.ff.de con di inſti.que ſub conditione.§.ſi quis.

i ¶ Caſtigatur.i.verberatur.

k ¶ Teſtimonio falſo.i.accuſatione calūnioſa:hoc iō ita expone:nā teſtis nō obligaꝛ ad talionē:ſed alio mō puni tur a iudice ſi varie reſpondet.vi.C.de teſti. nullum.h. dicit tamen ꝙ ſic.iij.queſtione.ix. nihilominus.maxi me ſm veterem legem.de hoc dictum eſt.ij.q.iij.in ſūma

Cum caput mu. ¶ Caſus. Dr̄ i hoc.c.ꝙ ſicut vir pec cat ſi non ſit ſubiectus capiti ſuo.i.chriſto:ſic dei ꝓ ma ſnīa ↄtēniꝛ ſi mulier capiti ſuo.i.viro ſuo non obe dierit:cū etiam gentiles femine ſuis viris ſubiacent.pri ma ſententia:que habetur in geneſi:vbi dicitur mulie ri ſub viri ptāte eris ⁊c.poſtea apl̄s idem precepit.

l ¶ Criminis.ſ̄.ix.q.iij.c.i.ſ̄.xxij.q.v.de forma.ſ̄. diſt.in. xcv.eſt o.argu.eādē ↄditionē inferioꝝ ad media.que eſt mediorum ad extrema. xxviij.diſt.c.q2 ſunt culpe.

m ¶ Blaſphematur.tractabat enim hiero.illud verbū aplī ad titū:admo ne adoleſcētulas eē ſubditas viris ſuis vt nō blaſphemetur vbū dei.i.euāgeliuꝫ vel vbū dei in para diſo quaten⁹ viris ſubdite eſſent.

n ¶ Ex lege dei. q2 dixit mulieres eſſe ſubditas viris con uerſatio tua erit ad virū ⁊ ipſe domina bitur tui ⁊c.

o ¶ Noluit. ¶ Ca ſus. Dicit hic ꝙ lex noluit vt mu lier poſſit votū facere ſine viri cōſenſu : ⁊ ſi fecerit ante nupti. vir poſt nuptias po terit reuocare:nec ꝓ pter hoc mulier rea iudicabit ſi votū nō ſeruat : cū deus hoc nō pcipiat. Sequen. duo.c.plana ſūt p ſe

o ¶ Cōceſſerat.arg. ꝙ abbas poſſit re uocare votū mona chi:qd̄ etiam emiſit añ monachatuꝫ.ar. xx.qō.iij monacho. plus eniꝫ eſt mona chus ſub abbate:ꝙ vxor ſub viro.vt.xij q.i.non dicatis.

p ¶ Contra deum. ſ̄.ſ̄.xij.qō.v. diris ſ̄.xxij.q.i.ſi pctm̄.ſ̄. xxiij.q.iiij. q peccat. ſ̄.di.xxvi.deinde.

q ¶ Mulierē. ¶ Au ctoritatē. viri lia eni officia mu lieribus ſunt adem pta.iij.qō.vij.§.tria ff.ad velleia.l.ij.

r ¶ Nec docere. in eccl̄ia maſculos.ſ̄. di.xxiij.mulier.de conſe.diſtin.iiij.mulier.

ſ ¶ Nec teſtis.in cauſa criminali:niſi in illis caſibus in quibus infames admittuntur:nec in teſtamento. inſti. de teſti.§.teſtes.nec contra clericos in cauſa criminali:q2 non poteſt eſſe quod ipſi ſunt.ſ̄.ij.queſtione ſeptima ip ſi apoſtoli.nec etiam contra laicos. vt no. decimaquinta queſtione tertia de crimine.

t ¶ Nec fidem.obligatur tamen ſi doloſe fide iubebat vt creditorem decipiat ⁊ tenetur.vt.ff.ad velleia.ſi decipien di.item ⁊ ſi priuilegio velleiani renunciauerit obliga tur ⁊ tenetur.ff.ad velleia.l.vlti.

v ¶ Nec iudicare.niſi in caſibus. vt dixi decimaquinta queſtione tertia de crimine.

Homo eſt imago dei.

Gen.i.d Sap.ij.d i.cor.ii.b

vt[a] vnus factus ſit dn̄s:ex q̄ ceteri oriantur:habēs impe riū dei quaſi vicari⁹ eius:q2 vnius dei hꝫ vir imaginem. Ideoqꝫ mulier ad imaginē dei nō eſt facta:ſic eteni dicit Et fecit deus hoiem ad ima ginē[b] ⁊ ſilitudinē dei fecit illū Hinc ēt aplus. Vir quidem (ait)non debet velare caput ſuū:quia imago[c] ⁊ glīa dei ē mulier[d] iō velet : q2 nō ē glia aut imago dei. Itē in eodē.

Vir virus puniebaꝛ taliōe i ve teri lege. Mulieris violatio p qd cogno ſcitur. + Adde q̄ pena puni atur mu lier adul tera no. i l.qm̄ alex. ⁊ i.l.caſti tati.⁊ i au tē.ſed ho die.C.de adulte.

Satis hic apparet quē admodū viris femīas ſbditas ⁊ pene[e] famulas lex eē voluit vxores:dū conſtitu it vt diceret aduerſus vxoreꝫ vir teſtimoniū[f]:vñ lapidare tur[g] illa ſi hoc verū eſſe de mōſtraret[h] ipſe tn̄ nō viciſſim lapidaꝛ:ſi hoc falſum eſſe cō ſtiterit:ſed tantūmodo caſti gatur[i] ⁊ dānificaꝛ:eiqꝫ perpe tuo iubeꝛ adherere q̄ carere voluerat:i alijs aūt cauſis eū q teſtimonio[k] falſo cuiqꝫ no cuerit: qd̄ ſi ꝓbaretur iuſſit occidi:eadē plecti iubetur pe na qua fuerat(ſi verum eēt) ipſe plectēdus. Itē Hiero. ſuper epiſtolam ad titum.

i.cor.xi.a

Cum caput mlieris ſit vir:caput aūt viri chri ſtus:qcūqꝫ vxor nō ſubijciꝛ viro hoc eſt capiti ſuo:eiuſdē criminis[l] rea eſt:cuius ⁊ vir ſi nō ſubijciaꝛ capiti ſuo:hoc ē chriſto:verbū aūt dn̄i blaſ phemaꝛ[m] vel cū cōtēniꝛ dei ꝓ ma ſnīa:⁊ ꝓ nihilo ducitur: vel cū chriſti infamatur euā geliū dū cōtra legē fideqꝫ na ture ea que chriſtiana eſt et ex[n] lege dei ſubiecta eſt viro imperare deſiderat:cū etiam gētiles femine viris ſuis ſer uiāt cōi lege nāe. Itē Aug.i qōnib⁹ nūeri. ¶ Arbitrium viri mulierē ſeq opꝫ i oib⁹.

Noluit itaqꝫ lex mulie rē aliqd vouere deo ad uerſus aiam ſuā vt nō in ali qua rerū licitarū atqꝫ cōceſſa rū abſtinētia in eiuſdē votis femine valeat auctoritas ſed virilis:ita vt ſi adhuc inupte cōceſſerat[o] pater vota pſolue re:ſi anteqꝫ pſoluerit nupſe rit:⁊ viro eius hoc cognitum nō placuerit: nō perſoluat:⁊ hoc oīno ſine peccato:q2 deus mūdauit eā ſicut dicit lex:id eſt mūdā iudicauit:neqꝫ hoc cōtra[p] deū putādū ē fieri:cuꝫ ipſe deus hoc pcepit hoc vo luerit. Item Amb.in lib. qōnū veteris ⁊ noui teſtañti. ¶ Nulla ē mulieris ptās:ſꝫ i oibus viri dn̄io ſubiecta eſt:

Mulierē cōſtat ſubiectā dominio viri eē:⁊ nul lā auctātē[q] habere:nec[r] docerē pōt:nec[ſ] teſtis eē:nec[t] fidē da re:nec[u] iudicare. Itē i exa merō in tractatu diei quarti.

Teſtis nō eſt talione puniēdus

A Bſ. a ¶ Gu-bernatione.per hoc vī q vir pōt dꝫ eē curator vxoris q̄ß e ĩne: qđ negat lex. C.q.dari.tu. po.l.ij. ¶ Mulier debet. ¶ Caſus. Jn hoc.c.qnqꝫ rōnes aſſignant qbus ꝓbat q mulier debet vela-re caput ſuũ.ſ.q2 nō eſt imago dei:ꝛ quia ſubiecta dꝫ eſſe viro ſuo:ꝛ q2 puaricatio eſt inducta p ea.ꝛ ꝓpter reuerentiã epi: qui vicarius eſt chri-ſti. Seqntia duo ca pi.patent.

b ¶ Sꝫ vt viro oſtē dat:nō ſolũ propter hoc ſed etiam ꝛc.

c ¶ Propter reue-rētiã.i.pp reuerētiã ſacerdotũ.ar.liij.di ſtin.ſi ſeruus ſciēte. ꝛ ſicut an̄ iudicē dn̄i ſita an̄ vicariũ ei9 ſa-cerdotes ſit ſubiecta viro:vel pp reuerē. tiã ſacerdotũ i.ne ſa cerdotes in eius fa-cie intuentes inui-tent ad libidinem.

d ¶ Perſonã.i.gl-rit ſacerdos.ꝛ pe.di. iij.iter hec h rcuꝫ.ij.

e ¶ Origiale.i.q ori ginē habuerit ab ip ſa quo ad homines.

Ec illud. hec eſt qnta pa.q. in q oſtendit magi ſter cauſam qre fuit vnũ pncipiũ: vnus homo. Joh.de fa.

f ¶ Ocioſũ ē.ſ.ſine cā ꝛ myſterio factũ.

g ¶ Coſta.nō de pe-de:ne eius videret famul:nec de capi-te:ne videret dña:ſꝫ de coſta:vt collatera lis videretur.

h ¶ Multaꝝ. quo ad numerum. Uel multaꝝ quo ad ge-nus humanum.

i ¶ Et diſpariũ:q̄ ad ſexũ.Uel diſpariũ q̄ ad ſpēꝫ:ꝛ reſpicit ad pmã creationē hois.

¶ Cau. ſa.xxxiiij. Uidam vir. Dei ipceden-

A Dam p euã deceptus eſt:nō eua p adã: queꝫ vocauit ad culpã mulier:iu-ſtũ eſt vt eã i gubernatiōe aſſumat:ne iteꝝ feminea facili-tate labat. Item ſup pmam epl̃aꝫ ad Corinthios. Mulier dꝫ velare caput q2 non eſt imago dei:ſed b vt viro oſtēdat ſubiecta:ꝛ q2 p̄-uaricatio p illã inchoata eſt: hoc ſignũ dꝫ h̄re in ecl̃ia pp reuerētiã c epal̃e:nō h̄eat ca-put libeꝝ:ſꝫ velamine tectuꝫ: nō h̄eat ptãtē loq̄ndi:q2 eps hꝫ pſo iã d xp̄i:q̄ſi ergo an̄ iu dicem xp̄m:ita ante epm ſit: q2 vicarius dn̄i eſt ꝓpter pec catũ originale e ſubiecta debet videri. Item in li.de padiſo. Ec illud ocioſuꝫ f eſt q non de eadem ter-ra:in qua plaſmat9 eſt adaꝫ: ſed de ipſius ade coſta g facta ſit mulier:vt ſciremus vnaꝫ in viro ꝛ i muliere corpis eſ-ſe naturã:vnũ fontē generis humani:lō nō duo a pncipio facti vir ꝛ mulier:nec duo vi ri:neqꝫ due mulieres:ſꝫ pri-mũ vir:ꝛ deinde ex eo muli-er:vnã eniꝫ naturã volēs ho-minum conſtituere deus:ab vno pncipio creature hoc in-cipiens:multorum h ꝛ i diſpa-rium naturaꝝ eripuit facul-tatem. Euidentiſſime itaqꝫ apparet ita virum eſſe caput mulieris:vt nulla vota abſti nentie vel religioſe conuerſa tionis liceat ſibi ſine eius licē tia deo offerre:etiã ſi viro per mittēte repromiſſa fuerit:nō licet ei votum opere comple-re:cum vir voluerit reuoca-re ꝓmiſſuꝫ:vota vero ↄtinen tie ita alterius pmiſſu ab alte ro valent offerri:q poſt per-miſſionem non valent in irri tũ deduci. ¶ Cauſa.xxxiiij.

Uidã vir a i captiuitateꝫ duct9 eſt:po ſtea vxor ei9 audiēs illũ mortuũ: nu pſit alij. Demũ ille de capti-uitate rediēs:repetit vxorem ſuaꝫ:illa poſterioris amore capta aſpnat thoꝝ pori9 viri. ¶ Nũc pmũ qrit:an ſit iſta rea adulterij:q̄ viuente viro ſuo alteri nupſit? ¶ Scđo: an redeunte primo ſit cogen da recedere a ſcđo: ꝛ redi-re ad primum. ¶ Queſtio. pma ꝛ ſcđa. Traqꝫ i q̄-ſtio termi-natur aucto ritate leonis pape:q ſcri

ti cũ dixerat mr̃imo niuꝫ ſeparari ꝓpter frigiditatē:ꝛ q viro viuente ſepata poſſet alij copulari:ne idē videret faciendum ꝓpter hoſtilē calami tatem vel captiuita-tes:ideo ſubdit cau-ſaꝫ iſtã:in q̄ oſtendit qđ iuris ſit ſi qs te-neat in captiuitate ꝛ vxor eius iteꝝ nu bat alij.vt aũt hec ꝛc. Et nota q hic tracta tur de illo īpedimen to qđ dr̃ ligatio. Li gatio eſt cũ qs ligat alteri vinculo m̄ri-monij:ꝛ quodlibet impedimētũ matri-monij dici pōt liga-tio:ſumēdo large ſi ue cōiter:non ꝓprie ar.xxvj.q.j.§.j. Impedimētũ ligationis q̄le eſt.

¶ Queſtio.j.ꝛ.ij. Traqꝫ. hec qō diuidi-tur i ſex partes. Diuiſio. Jn pma quaꝝ ꝓbat per duos capi.q mu lier nō debꝫ ↄtrere de nec ſit certa de mor-te ↄiugis. Joā. de fa. ſcđa ibi:nō ſatis.ter tia ibi:ſi autem.quar ta ibi:quod autem. qnta ibi:hinc etiam. ſexta ibi: de ſimplr. Joā.de fa. ¶ Caſus. hic intitulat pma ꝛ ſecunda queſtio. Jn ſecũda nulla eſt du-bitatio. Jn pma que ſtiōe diſtinguit:naꝫ ſi illa q̄ nubit viro viuēte ꝛ abſente:cre didit vel ſcit illuꝫ vi uere in ſtate adul-teriũ cōmittit:ſi aũt nec ſcit nec credit:ſꝫ habet iuſtam cauſaꝫ credendi ↄtrariuꝫ: per ignorantiam fa-cti:que etiam pitiſſi mos fallit excuſatur qualitercunqꝫ au-tem nubat redden-da eſt primo reuer-tēti:vtraqꝫ aũt.q.ter minat p.c.ſequēs.

l ¶ Utraqꝫ qō. Si mulier credit ſuuꝫ maritũ mortuũ:ꝛ hēt iuſtã cauſaꝫ cre-dēdi:licite pōt ↄtr-
Mulier ſi credit ma ritũ mor-tuum an poſſit alij nubere.

bẽs niceteacqlegiẽſi ep̄o ait.

¶ Que alij nupſerit putãs virum ſuũ mortuũ eſſe: illo redeũte ad p̄orẽ redire cogit.

Quum p bellicã cladẽ ⁊ per grauiſſimos hoſtilitatis incurſus: ita quedã dicatis eſſe diuiſa ꝯiugia: vt abductis in captiuitate viris femine eoꝝ remãſerint deſtitute: q̄ viros ꝓprios intereptos putarẽt: aut ab inſtã dãnatione nũq̃ crederẽt[a] liberãdos: ⁊ in alioꝝ ꝯiugia ſollicitudine[b] cogente trãſierunt: Cũq̃ ſtatu rerũ auxiliante dño in meliora ꝯuerſo: nonnulli eorũ qui putabãtur periſſe remearũt: merito charitas tua videt ambigere quid de mulieribus que alijs ſunt ꝯiuncte viris a nobis debeat ordinari. Sed quia nouimus preceptũ: qd̓ a dño iũgitur viro ſuo mulier: ⁊ iterꝝ agnouim[9] preceptũ: vt quos deus ꝯiunxit: homo nõ ſeparet: neceſſe eſt vt legitimaꝝ federa nuptiaꝝ reintegrãda credamus: ⁊ remotis his que hoſtilitas[c] intulit vnicuiq̃ id qd̓ legitime intulit reformet: omniq̃ ſtudio ꝓcurãdum eſt: vt recipiat vnuſq̃ſq̃ qd̓ ꝓpriũ eſt: nec tñ culpabilis iudicet: ⁊ tã q̃ alieni iuris puaſor habeatur: qui[d] perſonã eius mariti q iã nõ eſſe eſtimabat aſſumpſit: ſic eni multa que ad eos q̄ in captiuitatẽ ducti ſunt ptinebant in ius alienũ tranſire potuerũt: ⁊ tñ plene iuſticie eſt: vt eiſdẽ reuerſis: ꝓpria reformẽtur: qd̓ ſi in mãcipijs: vel manſis: vel agris: aut etiã domibus ac poſſeſſionibus recte ſeruat: quãto magis in ꝯiugioꝝ[e] reintegratione faciendũ eſt: vt ſi quod clade bellica turbatũ eſt: pacis remedio reformetur. ⁊ iõ ſi viri poſt longam captiuitatem reuerſi: ita in dilectione ſuaꝝ cõiugũ perſeuerant[f]: vt eas cupiant redire in ſuũ cõſortium: omittendũ eſt ⁊ inculpabile iudicandũ eſt qd̓ neceſſitas intulit: ⁊ reſtituendũ qd̓ fides poſcit. Et infra. Sinautẽ alique mulieres ita poſterioꝝ viroꝝ amore ſunt capte: vt maluerint his coherere q̃ ad legitimum redire conſortiũ: merito ſunt notande: ita vt eccleſiaſtica cõione priuent: q̄ de re excuſabili cõtaminationẽ criminis elegerent: oſtẽdentes[g] ſibimet per ſuã incõtinentiã placuiſſe: qd̓ iuſta remiſſio[h] poterat expiare: redeãt ergo in ſuũ ſtatum volũtaria reintegratione coniugia: neq̃ vllo modo ad opprobriũ male voluntatis trahatur: quod[i] ꝯditio neceſſitatis extorſit: q̄ ſicut he mulieres que ad viros ſuos reuerti noluerint: impie ſunt habẽde: ita ille que in affectũ ex deo initũ redeunt merito laudande ſunt. Item Inno. papa probo epiſcopo. ¶ Viro vel vxore de captiuitate redeuntibus propria reintegrantur coniugia.

Cum in captiuitate vxſa mulier teneretur: aliud ꝯiugiũ cum reſtituta fontanum commiſiſſe[k] cognouimus: ſꝫ fauore domini reuerſa vxſa

---

re: ſi aũt dubitat de morte viri ⁊ ꝯtraxit: licet non debeat ꝯbere: tenet tñ reddere debitũ petenti: ſed ipſa nõ põt exigere: vt extra de ſecun. nup. dñs noſter. ⁊ ita in tali caſu vir poteſt eã remouere ꝓpter adulteriũ cũ non habuerit ꝓbabilem cauſam mortis ſue: ſed ſi audierit eũ mortuũ: licet per falſum rumorẽ ⁊ tunc nupſerit: vir nõ poteſt eã de tali adulterio accuſare: niſi ipſa ꝓcurauerit illum rumorẽ: vt. ff. de adul. te. miles. §. mulier. Sed pone q̄ mulier credit eum viuere ⁊ eſt mortuus ⁊ ꝯbit nunquid eſt matrimoniũ ibi? Sic ipſa tñ adulterij reatu tenetur: ſꝫ adulterium nõ cõmittat: nã dicit lex q̄ tenet q̄s actione furti: ſꝫ ſubtilitate iuris furtũ nõ committat. C. de fur. ſi quis ſuo minor. tñ penitentia ac pena ei imponetur.

Furtũ nõ cõmittẽs qñq̃ furti tenet.

Quum p bellicã. ¶ Caſus. Hu. ſic ponit hũc caſum. De duobus q̄ſiuerat iſte: quedã cũ putarent viros ſuos eſſe mortuos nupſerũt alijs: alie vero ſciebant viros ſuos viuere: ſed credebant nũq̃ eos liberãdos de captiuitate. ſed reuerſi ſunt poſtea viri iſtarũ: q̄ſierat ergo iſte q̄d faciẽdum eſſet in viroq̃ caſu? Et reſpõdet in primo caſu q̄ ſeparande ſunt a ſecundis ⁊ reddẽde primis. ⁊ q̄ nolũt ſeparari a ſecundis ſunt excõicande. In ſcd̓o vero caſu nihil videt rñderi: q̄ nulla ſed friuola erat q̄ſtio: q̃diu enim aliqua ſcit: vel credit: vel dubitat virꝝ viuere non debet alij nubere: ⁊ ſi nupſerit: adultera erit. vt. xxxij. q. v. puto.

a ¶ Crederent. hec ratio friuola eſt: ⁊ iõ nõ curat ei rñdere.

b ¶ Sollicitudine incontinentie vel paupertatis.

c ¶ Hoſtilitas. ſic. ſ. xvi. q. iij. prima.

d ¶ Qui perſonã. ſ. ij. q. j. in primis. nã ſimilitudo attendit inter illũ q ſuccedit inuaſori vt ibi ⁊ iſtũ de q̄ h̄ loq̄t.

e ¶ In ꝯiugioꝝ. ar. q̄ eccleſia clerico dꝫ reſtitui de captiuitate redeunti per q̄tũcunq̃ tp̄s detentus fuerit ſi ꝓbat iuſtũ impedimẽtũ: ✝ cũ eccleſia ſit vxor clerici. vij. q. j. ſicut. ⁊ dixi. vij queſtione p̄ma paſtoralis.

f ¶ Perſeuerant. ⁊ ita videtur q̄ ipſi non compellãtur ad eas redire ſi noluerint: ſed ſupplẽt hic quidam: maxime alij intelligunt hoc de illis mulieribus que viros non credebant mortuos ⁊ tñ ꝯxerunt: quod no. in princi. capi.

f ¶ Perſeuerant. ſ. xxxij. q. v. puto. in princi. contra. ſed illud quando maritus vel vxor ſcit adhuc viuere: iſtõ quãdo certis idicijs putatur mortuus eſſe de pe. diſ. vij. capi. iij. xxx. q. v. §. incerta.

g ¶ Oſtendentes. Ar. q̄ ex ꝯſequentia operis ex facto p̄ſenti preſumitur circa preteritum: vt ſ. ⁊ xxxiij. q. j. requiſiſti. ⁊. ſ. xxij. q. ij. q̄ ait. ⁊ C. de adul. ſi qui. qñq̃ preſumitur ex p̄cedenti facto circa p̄ſens: vt. ij. q. j. in primis. in ſi. ⁊. q. vij. nõ poteſt. qñq̃ ex p̄ſenti circa p̄ſens: vt di. xi. l. di. ſi quis diaconus. quãdoq̃ ex eo qd̓ ſolet fieri preſumitur ⁊ timetur in futurum: vt. iij. q. v. accuſatores. quandoq̃ p̄ſumitur ex p̄terito circa futurũ. C. de condi. fur. l. vlti. quandoq̃ preſumitur ex futuro circa p̄teritũ. ff. de cõdi. inde. ſi nõ ſortes. §. ſi decem aut ſtichum.

h ¶ Remiſſio. ſ. diuiſſio ſcdoꝝ viroꝝ.

i ¶ Quod cõditio. qd̓ nẽcitas cogit: nõ eſt imputãdũ. xxij. q. iiij. inter cetera. vij. q. j. põtifices. ſ. d̓ cõ. di. v. diſcipulos.

Cum in captiuitate. ¶ Caſus. Quedã mulier noĩe vxſa cũ in captiuitate detineret: vir eius aliã duxit: vxſa poſtea reuerſa papam adijt: ⁊ nullo ꝯtradicẽte ſe vxorẽ illius eſſe ꝓbauit corã papa: q̄re papa eã vxorẽ legitimã iudicauit: ⁊ nõ ſecũdã.

k ¶ Cõmiſiſſe. pcũ notat interueniſſe in ꝯbẽdo ſi ſciebat

contraxit: ſed ſi ignoranter ꝯtraxiſſet q̄uis nō eſſet matrimoniū ſcd̄m: nati tn̄ filij inde habētur ꝓ legitimis quo ad ſucceſſionē: ſicut vbi ꝑ ꝯſanguinitatē ſit diuortiū: qd̄ verū eſt: vbi ignorāter ꝯiūcti ſunt. arg. ex̄ q ſi. ſint legitimi. cū inter. ſi aūt ſciēter quo ad ſciētē legitimi nō ſūt. ar. xxxij. q.ij. ſolet. arg. C. ſo. ma. ſi ignorās. ⁊. C. de inceſt. ⁊ inuti. nup. q̄ ꝯ. Sed lʒ hug. et L. u. ita diſtinguūt falſa tn̄ eſt diſtinctio ſufficit enim alteri[9] ignorātia vt ſint legitimi vt extra q ſi. ſint legit. ex tenore. Abſurdū enim ē vt aliqs ſit ꝑtim legitimus ⁊ ꝑtim illegitimus. argu. ff. de li. ca. l. duobus. Sʒ ſi ambo parētes ſciūt impedimētū vel affectāt ignorare: q2 nō ꝯtraxūt ꝑmiſſa denunciatione trina corā eccl'ia: lʒ ꝓ legitimo habitū fuerit: tn̄ filij nō ſunt legitimi: vt ex̄ de clāde. deſpō. cū inhibitio.

a ¶ Perdocuit. Sʒ q̄liter ꝓbabit hoc? Dicit h. ꝑ teſtes. nā in ꝑiudiciū matrimonij ſcd̄i non crederet ei ⁊ viro iurātibus niſi fama eſſet de hoc: vt. xxxv. q. vi. ſi duo. Sed nunquid crederet viro ⁊ ſcd̄e vxori iurātibus. Dicunt qdā ꝙ ſic: lʒ videaṫ eſſe cōtra ipſius viri: qd̄ non ꝯcedo: imo nec confeſſio ipſoꝝ nec ſama ſuffic. ex̄ de eo q co. ꝯſā. vt. ſue. ſup. e. b ¶ Electa. mati. me: vt. xxxij. q. j. di. xit. in ſi. ⁊. vij. q. lici. te. ⁊. c. vlt. niſi ꝓpter impedimētū aliqd̄. factum eſt diuortiū

nos adijt: ⁊ nullo diſſitente: vxorē ſe eſſe memorati pdocuit[a] que de re fili chariſſime merito illuſtris ſtatim[9] fide catholica ſuffragāte ꝯiugiū illud eē qd̄ erat ꝑmit[9] fundatū diuina gratia: conuctūq; ſcd̄e mulieris ſupſtite priore: nec diuortio electa[b] nullo pacto eē legitimū. Itē Hiero. ad Amandū preſbyterum.

¶ Que primo viro relicto ſecundo adheſerit niſi ſecundum relinquens primo reconciliari non poteſt.

N On ſatis aiaduertere[c] potui qd ſit qd̄ dicē voluit[d] ep'la tua alio viro p vim accepto cōgregata videlicet multitudine nolētē rapuit: et[e] vix poſtea non raptorē rapta dimiſit[f] Legat[g] libros moyſi ⁊ inueniat diſpōſatā viro ſi in ciuitate[h] fuerit oppreſſa: et[i] nō clamauerit puniri[k] q̄ſi adulterā: vi aūt opp̄ſſa in agro[l] innoxiā[m] eſſe ⁊ violentū legibus ſubiacere: ergo ⁊ iſta ſoror veſtra q̄ vi dixit vim paſſa eſt vt adultero iūgeretur: ſi vult corpus chriſti accipere: ⁊ nō adultera reputari agat pniam: ita dūtaxat: vt ſecundo viro q nō app̄llaṫ vir: ſed adulter a tpe pnie nō copuletur: qd̄ ſi durū ei videṫ ⁊ ſemel dilectū nō pōt derelinquere neq; ꝑferre dn̄m voluptati: audiat Apl'z clamātē: Nō poteſtis calicē dn̄i bibeꝛ ⁊ calicē demonioꝝ. Nō poteſtis mēſe dn̄i cōicare ⁊ mēſe demoniorum. Et in alio loco: Que conuētio lucis ad tenebras q's ꝯſenſus chriſti ad[n] belial: rem nouā loquor: immo non[o] nouā ſed veterē: q̄ ve. te. auctoritate firmatur: ſi reliquerit ſecūdū virū ⁊ recōciliari priori voluerit non pōt. Scriptū eſt eni i Deuteronomio: Si acceperit homo vxorē ⁊ habuerit eā ⁊ nō inuenerit gratiā in cōſpectu ei[9] pp aliquā feditatē ſcribat ei libellū repudij: ⁊ dabit ei ⁊ dimittat eam de domo ſua. Cumq; egreſſa adultera[p] maritū duxerit: ⁊ ille quoq; oderit eam: dederitq; libellū repudij ⁊ dimiſerit de domo ſua: aut certe mortuus fuerit nō poterit[q] eā prior maritus recipe[r] vxorē: qm̄ polluta ē: ⁊ abominabilis facta eſt corā dn̄o: ne[ſ] peccare facias terrā quā dn̄s de[9] tu[9] tibi tradidit poſſidēdā. ¶ Si autē ineuitabili neceſſitate cogēte vir i aliā ꝓuinciā fugerit: ⁊ vxor eius eū ſeq noluerit: illo viuente illa innupta pmaneat. Unde in conci. apud vermeriā. ¶ Que virū in

lū repudij poſt adulteriū recipere vxorē: multo minus licet in nouo cogere volētē ad recipiēdā adulterā. tūc. n. preceptum erat vt vir nō reciperet vxorē adulterā: ergo nō eſt mirū ſi nūc eſt ꝑmiſſum viro vt eā non recipiat ſi nō vult. arg. xxxij. q. j. qd̄ aūt. ⁊ hec rn̄ſio ꝓtēditur vſq; i finem. Intēdit ergo hiero. in hoc. c. probare ꝙ nō pōt remanere cū ſcd̄o: ⁊ ꝙ ꝑmus nō eſt cogendus eā recipere. qd̄ dicere .i. ſignificare voluit hec oro quaʒ epiſtola tua poſuiſti ſcʒ. alio ⁊c̄. i. cor. x. c ij. cor. vi. c

c ¶ Animaduertere. hoc dicit deridendo ipm: q2 malam ep'lam cōpoſuerat. vel q2 verba nō erāt accommoda ſenſui ad quē aſſumebantur. inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud. Deutero. xxiiij. a

d ¶ Uoluit. epiſtola tua. vel hec oratio. ſ. alio ⁊c̄.

e ¶ Et virum. quē habebat prius.

f ¶ Dimiſit. nolendo ad eū redire.

g ¶ Legat. ſ. quicūq; de tali ſcd̄o dubitabit.

h ¶ Si in ciuitate. ar. ꝙ rōne loci ꝑſumit ꝯ aliquē: ⁊ ꝙ ſ. putaṫ alicui ſi nō fecerit id qd̄ ei ꝓdeſſe poſſit. ſic. C. de inceſt. nup. cū ancillis. q2 ꝑſumiṫ ꝯſentire cū pōt reclamare. ff. de noxa. ſi ſuus ſciēte. Locus de ꝑſumi ꝯ aliquē.

i ¶ Et nō reclamauerit. ar. aliquē tacite cōſentire: vt. xxviij. di. diaconi.

k ¶ Puniri. ar. vbi teſtimoniū de auditu valet.

l ¶ In agro. niſi ⁊ coloni ibi eſſent: nec clamauit.

m ¶ Innoxiam. ſ. xxxij. q. v ſinge. alſ ē ꝑs. c. de pudicitia ꝯ. ſ. xv. q. j. ſi qs nō irat[9]. ꝯ. ſʒ ibi lex. ſ. canōica vel ꝓmotiōis.

n ¶ Ad belial. Belial interꝑtaṫ apoſtata.

o ¶ Rē nō nouā .i. nō de nouo traditā his q audierūt. ⁊ ē ar. ꝙ ſi eps iurauit ꝙ nō daret nouū feudū: ⁊ aliqd̄ feudū de antiqs ad eū puenerit: bn̄ pōt ipm dare: vt ex̄ de do. per tuas. ⁊ extra de feu. c. ij.

p ¶ Adultera. nō ꝯuicta ð adulterio.

q ¶ Nō poterit. ar. ex q̄ mlier ſepata ē a viro auc̄te eccl'ie: nō pt auc̄te ſua vir eā ſibi recōciliare: qd̄ nō ē verū: vt. C. de adul. auṫ. ſed hodie. Sed qd erit ſi adultera velit recōciliari ⁊ vir nolit Uī ꝙ vir nō cōpelliṫ.

r ¶ Recipe. vt cogaṫ a lege eā recipe: imo ſpa lege ꝓhibeṫ eā recipe: ſʒ mō tpe gr̄e nō ꝓhibeṫ. ar. ſ. xxxij. q. i. ꝙ aūt.

ſ ¶ Ne peccare facias. idūcēdo malū exēplū. xj. q. iij. ꝑcipue.

N On ſatis. ¶ hec eſt ſcd̄a pars q̄onis: in q̄ ponit q̄liter puniṫ mulier q̄ ad ꝑmū virū nō vult redire Jo. de ſa. ¶ Caſus. hugo ⁊ Ber. ſic ponūt hunc caſum: Quidā rapuit vxorē alterius: q̄ poſtea cōſentiēs raptori: ad ꝓpriū virū redire nolebat: dubitās ergo amādus ꝑſbyter ſup hoc articulo duas fecit q̄ones Hiero. Prīa fuit: an illa poſſit remanere cū raptore? huic q̄oni reſpondet hiero. dicēs ꝙ nō pōt remanere cū eo: ſed debet ab eo diſcedere ⁊ agere pniam: q2 cōſenſit i illū. Et rn̄ſio protēditur vſq; ibi: rem nouam ⁊c̄. Alia queſtio fuit: ſi tunc illa iure ſuo poſſit repetere virū ſuū: vt ille cogaṫ eā recipere. Et ad hoc rn̄det hiero. ⁊ dicit ꝙ nō pōt illa repetere: vel ille cogi recipe eā. Et hoc probat auc̄te ve. te. vicēs ar. a maiori: ſi enim in veteri teſt. non licebat ei qui dederat libel

¶ S. aūt. hec eſt tertia ꝑs. q. in

captiuitatē ductum ſequi nō luerit maneat innupta q̄diu vir eius vixerit.

SI quis neceſſitate ineuitabili cogēte i aliū ducatum ſeu ꝓuīciā fugerit: ⁊ ei⁹ vxor cū valet ⁊ pōt amore penitus ⁊ rerū ſuarū eū[a] ſeq noluerit ipa oī tpe q̄diu vir ei⁹ quē iſecuta nō fuerit viuit ſemp innupta ꝑmaneat. ¶ Nō āt de cōiugatis aucte leonis[b] pape dr: hoc ēt de ꝟginib⁹ itelligēdū ē niſi ꝑter ꝯſciētiā viro nupſerit alieno nō teneant. Uñ Aug. i lib. de fide ⁊ opib⁹. ¶ Nō ē adultera ꝟgo q̄ neſciēs viro nupſit alieno.

SI ꝟgo nupſerit neſciens viro alieno hoc ſi ſp neſciat nūq̄ ex hoc adultera erit: ſi aūt ſciat iā ex hoc adultera eē icipit ex q̄ cū alieno ſciēſ cubauerit: ſicut i iure ꝑdioꝝ tādiu q̄ſq bone fidei poſſeſſor rectiſſime dr q̄diu ſe poſſidere[c] ignorat alienū cū[d] ꝟo ſcierit: nec ab aliēa poſſeſſiōe receſſerit[e]: tūc malefidei poſſeſſor ꝓhibet: tūc iuſte in iuſtus vocabit. ¶ Hinc ēt ignorātia excuſat eū: q neſciēs dormiuit cū ſorore vxoris ſue. Uñ i ↄcl. triburieñ. ¶ Nō cogat legitimam dimittere vxorē q neſciēs dormiuit cum eius ſorore.

IN lectū[f] mariti abſente vxore: ſoror iuit vxoris: quā vxorē putās ſuā eē dormiuit cū ea. Sup hoc viſū ē ſi ipe p⁹ ſecuritatē verā[g] hoc ꝓbauerit[h] ꝙ iſcius fecerit hoc ſcel⁹ pniāz[i] q̄dē q̄ ſibi idicta fuerit agat: ⁊ legitimū ſuū ꝯiugiū habere permittatur: illa vero vindicta digna affligat: ⁊ in eternū cōiugio ꝑuet. Item hermes i li. paſtor. Palea.

EGo dixi paſtori. Dñe ſi qs mulierē fidelē in dño habuerit: ⁊ iuenerit hāc i adulterio nunqd peccat vir ei⁹ ſi ꝯcūbit cū ea? Quādiu pctm̄ ei⁹ neſcit: ſine crimie viuit cū ea. Si aūt ſcit vir vxorē deliqſſe: ⁊ nō egerit pniāz mulier: ſed ꝑmanet i fornicatiōe ſua ⁊ coierit vir cū illa: reus erit pcti ei⁹: ⁊ pticeps fornicatiōis illius. Et dixit illi: Quid aūt ſi ꝑmanet in vitio ſuo mulier? Et dixit: dimittat illam vir: ⁊ p ſe maneat. Quid ſi mlier dimiſſa pniāz egerit ⁊ ad virū ſuū voluerit reuerti: nūqd recipiet a viro ſuo? Et dixit: imo ſi nō recipit eā vir ſu⁹ peccat: ergo nō debet dimiſſa vxore ſua aliā

Quia queritur qualiter ⁊ qd fiat de femina q̄ nō vult ſeq virū trāſeūtē de ꝓuincia in ꝓuinciā ⁊ dr ꝙ manebit innupta. Jo. de fa. ¶ Caſus hoc dicit Gra. allegando ꝙ vnaqueq̄ mulier virū ſuū ſeq tenet: vt dicit Hug. vt. xiij. q. ij. vnaqueq̄. ſed facit hoc vt inducat ſequens. c.

SI quis. ¶ Caſus. Maritus ex cā neceſſaria i aliā ꝓuinciā iuit q̄rit vtrum vxor eū ſeq teneat? R̄ndet: q̄diu vir ei⁹ viuit ꝯtineat: vel eū ſeq̄t. Seqns. §. pz.

a ¶ Eū ſeq. ſi. ex̄ de ꝯiug. lepro. ꝑuenit ad nos. ſz ſm Hu. ⁊ hoc. c. ⁊ illa decre. eſt abrogata. ⁊ dicit adherēdū decreto: qđ ē ſ. xiij. qō. ij. vnaq̄q̄. Alij dicūt ꝙ illud decretū ē ꝯſiliū. xiij. q. ij. vnaq̄q̄. Uñ ſi vir vult vagari ñ tenet eū ſeq. ſicut nec libertus patronū cui operas dz. ff. de ope. lib. ꝙ niſi. alr mulier ñ poſſet eligere aliā ſepulturā q̄ viri: qđ falſū eſt extra de ſepul. de vxore. tm̄ dicunt qdā ꝙ tenet eū ſequi q̄ ad forū. ff. ad muni. filij. §. i. ſz ēt ſi aliq̄ ſcienter ꝯhit cū hiſtriōe tenet cū ſeq vagabūdū. Uel dic ꝙ recedētē tenet ſeq ex honeſta cā. ff. de his qui no. īfa. §. ignominie. xv. qō. j. ſi quis inſaniens.

¶ Quod aūt hec ē q̄rta ps i q̄ ꝓbat magiſter ꝙ nō tenetur mlier iſcia viro alieno copulata. Jo. de fa.

b ¶ Leonis. ſ. e. c. j.

SI ꝟgo. ¶ Caſus. Quedā ꝟgo nupſit alteri viro quē ſolutū eē credebat: q̄rit vtrū ſit adultera? Et r̄ndet ꝙ non: q̄diu hoc credit: ſz ſi ꝟitate cōperta cū eo remāſerit adultera erit: ſicut q poſſidet rē alienā bona fide: q̄diu credit ſuā eē non peccat: ſz ex q̄ ſcit alienā eē peccat ſi eā ñ r̄ſtituit. Seqns. §. pz.

c ¶ Poſſidere. ñ dicit poſſediſſe: nā poſt cōpletā ꝑſcriptionē nō ſcit ſe poſſidere alienū: ſz poſſediſſe nec hz tūc ꝯſciētiā rei aliene vñ nō tenet reſtituere: ſz Hu. hoc cōſulat vbi conſcientia remordet. xxviij. q. j. §. i. ⁊ extra de ꝑſcrip. c. vl.

d ¶ Cū ꝟo ſcierit. Certū ē ꝙ i ꝑſcriptiōe exigit ꝯtinue bona fides: vt ex̄ de ꝑſcrip. q̄ñ oē. Sed qđ ſi ab aliq̄ emo rē aliquā bona fide: poſtea ꝑcipiā ꝙ ille a q̄ emerā ñ fuit dñs: ſi ſtatim reſtituā eā dño: nō poſſum agere de euictione. vt ff. de euict. ſi rē. §. j. Dicūt qdā ꝙ debeo ſubijcere ꝑſonā q̄ a me petit rē illā: vt a me euincatur: vt. ff. de nego. geſt. at q natura. §. cū me abſente. ſed adhuc eadem videtur reſtare queſtio: qr illi q ſic a me ſubiectum eſt cum non habeat mandatū a dño: potui obijcere exceptionē ꝓcuratoriā: qđ tm̄ nō feci: ⁊ ſpōte ꝑmiſi a me rē euinci: ergo non potero agere de euictione vt dicit illa l. ſi rē. ⁊ l. ſi dictus. dilatorie. Ad hoc pōt dici ꝙ hmōi exceptiōes q̄ ſunt dilatorie iudicij pōt aliqs omittere: ſed nō illas q̄ ſūt dilatorie ſolutiōis: vt. ff. mā. ſi fideiuſſor. §. q̄dā. Itez q̄lr iurabit iſte de calūnia cum ſciet ſe mala fide poſſidere? Pōt dici ꝙ ſub hac forma iurabit: Juro ꝙ veni ad litigādū vel ad reluctādū cā mei iuris cōſeruandi: vt. ff. de bo. li. ſi qs libertum. Dñs meus dicit ipſum poſſe cōfiteri ꝙ res nō ſit ſua: qr pudori ſuo debet pcere ff. mā. quintus. q̄liter aūt iurabit ille qui ſubmiſſus eſt.

e ¶ Receſſerit. arg. ꝙ ēt poſt ꝑſcriptionē ex quo ſcit rē alienā ſe emiſſe teneat reddere rē ꝑſertim eccl'ie: cū oē id qđ irrephēſibile eſt defendit eccl'ia: vt. xxv. q. j. oē qđ. ar. di. liiij. generalis in fi. ¶ Hic ē. Hec ē q̄rta ps qōnis: i q̄ querit: ſi aliqs aliquam polluit quā credit ſuā vxorē vtrū peccet? Et dicēdū ꝙ nō. Jo. de fa.

IN lectū. ¶ Caſus. Mulier q̄dam ſub ſpecie ſororis ſue itrauit lectū mariti ſororis: ille deceptus eā cognouit: q̄rebat vtrum poſſit vti vxore ſua decetero? Et r̄ndet ꝙ ſi ꝓbauerit ꝙ eā putauerit eſſe ſuā vxorem penitentiam agat ⁊ vxore ſua vtatur: ſed illa grauiter peniteat ⁊ ſemper contineat. Sequens. §. patet.

f ¶ In lectū. Ex hoc. c. colligitur ꝙ q cognoſcit cōiugatā ignorāter nō cōmittit adulteriū. arg. extra de ſen. excō. ſi ꝟo aliqs. nā ſi locaui militi tanq̄ pagano ignorās poſſum mercedē exigere: nō enim diſciplinā cōtēnit q militē ignorauit. ff. locati. ſi ignorans.

g ¶ Per ſecuritatē. i. iuſiurandū. xxv. q. iij. extraordinaria. teſtes eni hēre nō pñt de hmōi. ⁊ ſic pz ꝙ p iuramentū ꝓbatur ignorantia: vt extra de ſen. excō. ſi vero. ij.

h ¶ Probauerit. arg. ꝙ allegans ignorantiā eam probabit. j. q. i. ſi quis a ſimoniacis. ix. q. j. ordinatiōes. iii. q. ix. indicas. extra de elec. innotuit.

i ¶ Penitentiam. i. aliquam ſatiſfactionem ad maiorē cautelam: ne diſciplina eccleſie deferatur. xxiij. qō. v. excōicatorum. ſ. di. l. preſbyteros. xv. q. j. ſi quis inſaniens. ij. q. v. cōſuluiſti. ſ. di. l. qr te. ꝯ. ⁊ ideo dicit ſcelus. Uel di-

Mulier an teneat ſeq virū vagabundum

Emptor liter preſcribēdū ſi ꝑcipiat vēditorē non fuiſſe dñs qd faciet.

tit hoc pp ſpeciem ſi cti.naʒ adulterium ſine dolo nō cōmit tit.ff.de adulte.l.de.
¶ De ſimpliciter ve ro. hec eſt.vi.ps.q. in q̄ dr q incestuoſi voluntarij nō ꝯhāt: inſciētes aūt poſt pe nitētiā ſeptē an.con trahant. Jo.de fa.
S Jqs cū duab⁹. ¶ Caſus. Qui daʒ cognouit ſoro rē eius cuʒ q̄ fuerat fornicatus: q̄rebat vtrū poſſit vnq̄ꝫ ꝯ trahere? Et r̄ndet: ſi ve ritatem ignorabant poſt pniaʒ ſeptē an. pñt. ſi autē ſciebāt: nunq̄ꝫ pñt. Sequē. duo.c plana ſunt. ⁊ ea per te videbis.
a ¶ Si qs cuʒ dua bus.ſ.xxx.q.vij. ſi quis viduā.⁊.c. ſi qs cum nouerca.
b ¶ Non ignorauerint. Sed q̄re p̄ma abſtinebit a coniu gio? qꝛ forte poſt co gnitā fornicationeʒ ſororis iteꝝ fornica ta eſt cuʒ illo: vel qꝛ celauit crimē ſuum ſorori: cū ſciret eam ſic facturā: vt.ſ.pro xi.cauſa.q.ij.ſi qs.ſiſr intelligas in ſequēti bus.c.ſed h̄ ſolutio reprobat̄.ſ.pxi.q. ij.ſi homo.
S Jqs. c ¶ hoc ſcierit.vt.ſ.xxx. iij.q.ij.ſi qs cuʒ dua b⁹.ꝯ.ſʒ ſolue vt ibi. vel aliud eſt: vbi cuʒ duab⁹ ſororibus vt ibi: aliud vbi cū ma tre ⁊ filia ꝑpter idē titatē perſone.ſ.pro xima cā.q.iij.§.hac auc̄te.⁊ inſuper po ſtea ſe cognoſci ab illo permiſerunt.
Q Uidā fornica t⁹ eſt. d ¶ De ſe filioq̄ꝫ. filioq̄ deꝫ confitente ⁊ preſen te in iudicio: alias non preiudicare tur filio.ex̄ de adul. ſignificaſti.xv.q.v. preſbyter.
e ¶ Lapſis. qꝛ pa ter cognouit eaʒ po ſtea. ¶ Cauſa.xxxv.

ducere. Hic actus ſimilis eſt in mulier̄ ⁊ viro. ¶ De ſim pliciter vero fornicantibus: vel cū duabus ſororibus: vel cū matre ⁊ filia: vel cū patre ⁊ filio: idē accipiēdū vt igno rātibus ꝯiugia nō negētur: ſcientibus ꝑpetuo ꝓhibean tur. Unde in eodē ꝯcil̄.legi tur. ¶ Matrimonia no ꝓ hibeant̄ contrahere: quorū inceſtū ignorantia excuſat.

S J quis^a cuʒ duabus ſororib⁹ fornicat⁹ fue rit: ⁊ ſororem ſoror ab eodeʒ antea ſtupratam neſcierit: vel ſe ſororeʒ eius quā antea ſtu prauerat nō intellexerit: ſi di gne penituerint: ⁊ ſe contine re non valuerint: poſt annos ſeptem coniugia illis non ne gent̄: ſi autem non ignoraue rint^b: vſq̄ꝫ ad mortē a coniu gio abſtineant. Item ex eo dem. ¶ De eodem.

S J qs cuʒ matre ⁊ filia fornicatus fuerit: ignorante matre de filia ⁊ filia de mr̄e: ille nūq̄ꝫ accipiat vxoreʒ: ille do ſi voluerint: accipiāt mari tos: ſi āt hoc^c ſcierint ipe femi ne: abſq̄ꝫ marit] ꝑpetuo māe ant. Itē i eodē. ¶ De eode.

Q Uidā fornicat⁹ eſt cuʒ q̄dā muliere: ⁊ poſtea filius neſciēs factū pr̄is ſtu prauit eādeʒ: qd̄ cū pater ne ſciret: de^d ſe filioq̄ꝫ confeſſus eſt: ſtatuerunt melius eſſe: vt taliter lapſis^e cuʒ digna pnia legitima ꝑmittant̄ ꝯiugia: q̄ꝫ forte deterius delinquāt: for nicaria aūt ſine ſpe ꝯiugij ma neat. ¶ Cauſa.xxxv.

Q Uidam vir mortua vxo re ſua: aliaʒ ſibi in mr̄i monio co pulauit: q̄ vxori defuncte q̄rto gradu ꝯſanguinitatis: viro aūt ſex ta linea cognationis adhere bat: poſt trienniuʒ vero libe ris ex ea ſuſceptis accuſatur apud eccliaʒ: iſte ꝓtēdit igno rantiaʒ. ¶ Hic primū que rit: ſi liceat aliquā ex propria cognatione duci in vxorem? ¶ Secūdo: ſi ex ꝯſanguini tate vxoris aliq̄ poſſit in ꝯiu geʒ duci? ¶ Tertio vſq̄ꝫ ad quem gradum debeat quiſ q̄ꝫ abſtinere: ſiue a proprijs: ſiue ab vxoris ſue cōſangui neis? ¶ Quarto quare vſ q̄ꝫ ad ſextum gradū ꝯſangui nitas ꝯputat̄: ita q̄ nec vltra progreditur: nec infra ſubſi ſtit? ¶ Quinto: q̄uo grad⁹ ꝯſanguinitatis ꝯputādi ſunt? ¶ Sexto: qui iureiurando

Q Uidam vir. Per tractatiſ fere om nib⁹ im pedimentis matri monij quaſi in ex tremis: qꝛ plura di cenda erāt de hoc im pedimento: annectit de cognatione car nali ideſt cōſangui nitate ⁊ affinitate. in his enim duobus conſiſtit carnalis co gnatio. Oſtendit er go vſq̄ꝫ ad quotuʒ graduʒ prohibetur copula ꝯſanguineo rum vel affinium: ⁊ qualiter gradus cō putentur in cōſan guinitate ⁊ affinita te: quibus accuſanti bus mr̄imonia ſūt dirimenda. Ut au tem ⁊c. ¶ Caſus. Expeditis fere om nibus impedimen tis matrimonij: q̄ſi in extremis agit de cōſanguinitate ⁊ af finitate: qꝛ de hoc im pedimēto plura erāt dicenda. Oſtēdit er go Gratianus vſq̄ꝫ ad quotum gradū prohibeatur copu la conſanguineorū vel affiniuʒ: ⁊ quali ter gradus compu tentur in cōſangui nitate ⁊ affinitate: ⁊ quibus accuſanti bus matrimonia ta lia ſint dirimenda. Ut autem hec ⁊ alia faciat: premittit the ma: de quo deceʒ eli cit queſtiones. Ue rum quia pauca ca pitula de hac cauſa legūtur: ⁊ maxime vſq̄ꝫ ad ſeptimam queſtionem: ideo ego Barto.brixi.ni hil vel fere nihil in hac cauſa mutaui: ſed ne ī hoc opere ali quid pretermittat̄: quod ſcriptum in ueni ſolūmodo di ligenter correxi. Le ges autem.c.in qui bus inuenies poſi tum apparatū: cum omnia alia fere ſint abrogata per Inno

Cōſangui nitas vſqȝ ad q̄rtū gradū impe dit matri moniuȝ.

Adā ſi vi uerer:vxo rem habe re nō poſ ſet.

✠ Cōcor. dec.i.L. nu ptie. iiij. ⁊ ibi bo.glo. ff.de nupt. no.Card. Noré. in c. nō dȝ.d cō ſang.⁊ af. fi.⁊ in ar. bore affi. in.ſj.col.

a centiū niſi in.vj.de.⁊.L.q. ¶ Queſtio.j.
Uod aūt ⁊c. hic depingit q̄ſtio p̄ma an.ſ.li ceat alicui ducere ꝯſanguineā ſuā.ſup hoc di cit hugo.ꝙ in linea tranſuerſali extēdit pro hibitio vſqȝ ad ſeptimū gradum:hodie vſqȝ ad q̄rtū.ex eo.nō de bet in linea vero de ſcēdēte vſqȝ in infi nituȝ.inſti.de nupt. § i.vbi dicit in infi nitū.vñ ſm eū adaȝ ſi hodie viueret non poſſet ꝯtrahere cū aliq̄. ✠ Alij vero nō faci unt diſtāȝ inter line am trāſuerſalem ⁊ aſcēdentē.arg.ſ.e.q. v.ad ſedē.§.illa quo qȝ.ibi: vltra q̄s nec ꝯſanguinitas reperi tur. Procedit auteȝ Gratia hoc mō in q̄ō ne iſta p̄mo ꝓbat ꝙ ꝯſanguinee duci poſ ſunt:⁊ hoc vſqȝ ad §.his ita.ſecūdo pro bat ꝯtriū vſqȝ ad.§. hac itaqȝ Ab illo lo co vſqȝ ad finē que ſtionis ponit diuer ſas ſolutiones: q̄re in ve.teſt.non fuit ꝓ hibitū ⁊ modo ſit ꝓ hibitum conſangui neam ducere.

b ¶ Uxoris.hoc p tinet ad ſcd̄am que ſtionem nō ad hāc.

c ¶ Cōſobrini.me lius diceret fratris patruelis:q᷑ batuel ⁊ ſara de duob⁹ fra tribus fuerunt ſcili cet nachor ⁊ aram.

Geñ.xj.b. ¶ In lege.hiſtoria: legit in li.Nume. ꝙ de p̄cepto dñi nume Geñ.xxiiij f. rati ſunt filij iſrael: vt eis daret terra ꝓ Geñ.xix.b miſſionis:⁊ p̄terita eſt domus ſalphaat: q᷑ nō reliquerat fili um. q̄d audiētes.v. ipſius filie ſteterunt ad oſtiū tabernaculi Numeri. xxvj.c. coraȝ moyſe ⁊ elea ȝare ⁊ alia multitu dine ⁊ dixerunt:pa ter noſter mortu⁹ ē Deut.xxv a. i deſerto ꝓ pctō ſuo: non habuit mares filios:cū tollitur no mē eius de familia: date nobis poſſeſſio nes inter nos ⁊ co gnatos noſtros retulit moyſes cauſam eoꝝ coram dño qui dixit: Juſtam reȝ poſtulant:da eis.Eoꝝ ergo cogna ti dixerūt moyſi:ſi nupſerint viris alterius tribus:q᷑ ſi

ꝓpinq̄tatē firmare debeāt? ¶ Septimo:an illi q de in ceſtuoſis nati ſunt:filij repu tent? ¶ Octauo:ſi ignoran ter de ꝯſanguinitate vel affi nitate aliq̄ in vxorē ducta eſt an ex diſpenſatione poſſit vi ro ſuo adherere? ¶ Nono: ſi contigerit eccleſiam decipi: ⁊ cauſa ꝯſanguinitatis aliquā a viro ſuo ſeparari:que poſt quadrienniuȝ nuptijs hincin de celebratis dep̄hēdit nō fuiſſe ꝯſanguinea prioris:an ſecunda coniugia ſint reſcin denda:⁊ priora ſint reinte granda? ¶ Decimo:ſi reli cta alicuius de ꝓpria cogna tione ad ſecūdas nuptias trā ſierit:an proles ex eis ſuſce pta poſſit ptingere ad ꝯſorti um alicuius de cognatione prioris viri? ¶ Queſtio.j.

Uod aūt[a] cō ſanguineas noſtras ſiue vxoris[b] nr̄e i ꝯiugiū no bis ducere li ceat:exēplis ⁊ auctoritatib⁹ probat. Abraā nāqȝ ſarai fi liaȝ fratris ſui:ſororē videli cet loth in vxorē duxit. Iſaac rebeccaȝ in vxorem accepit: que erat filia cōſobrini[c] mr̄is ſue. Jacob duas ſorores:liā videlicet ⁊ rachel filias labā auunculi ſui ſibi matrimo nio ſociauit. ¶ In lege quo qȝ p̄cepit dñs moyſi:vt nul lus duceret vxorē:niſi de ꝓ pria tribu ⁊ familia. Item ſi aliqs abſqȝ liberis moreret: p̄cepit[d] dñs:vt frater ei⁹ vxo reȝ defuncti ſibi copularet:⁊ ex ea ſemē fratri ſuo ſuſcita ret. Porro ad quoſcūqȝ lex ipſa puenerit[e]:eius p̄ceptis[f] ꝓbant obnoxij: niſi que vel euāgelicis mādatis vel apli cis[g] inſtitutis euacuata mon ſtrent:nullo aūt euāgelij pre cepto vel aplico inſtituto con ſanguineoꝝ ꝯiūctiones ꝓhi bite iueniunt.vñ ſicut ab ini tio:ita ⁊ nūc licite ꝓbantur. ¶ His ita rñdetur:ꝯſangui neoꝝ ꝯiūctiones alias cā ne ceſſitatis[h] pmiſſe:alias cā iu ſte rōnis inueniunt impetra te:cū eniȝ vnus vir ab initio atqȝ vna ex latere eius muli er a deo formaretur:neceſſa rio ſorores fratribus copula bant:q̄d aūt cogente neceſſi tate fit:ceſſāte[i] neceſſitate:pa riter ceſſare oportet q̄d vrge bat:ergo tanto nūc dānabili us vſurpat ꝯſanguineoꝝ con iunctio:q̄nto minus neceſſa ria ꝓbatur:vñ huiuſcemodi copula poſtea lege prohibita iuenitur:domino dicēte per[k] moyſen: Turpitudinem ſo roris[l] tue ne reuelab. Hic[m] Auguſtinus ait in li. xv. ca. xvj.de ci.dei. ¶ Quare con ſtitutum ſit ne conſanguine as ducamus vxores.

Uū igitur genus hu manū poſt p̄mā copulā viri facti ex puluere:⁊ ꝯiugis ei⁹ ex viri latere:mariū ſemina rūqȝ cōmixtione opus habe ret:vt gignēdo multiplicare tur: nec eſſent vlli homines: niſi qui ex illis duobus nati fuiſſent:viri ꝯiuges ſuas ſo rores acceperunt:q̄d profe cto quanto eſt antiquius cō pellente neceſſitate:tanto po ſtea factum eſt damnabilius

filij patris familiā ſequunt:minuet hereditas tribus io ſeph:⁊ rñdit moyſes:ex p̄cepto dñi:nubāt qbus volūt tñ ſue tribus hoibus ⁊ viri ducāt vxores de tribu ſua: ⁊ cuncte femine maritos de eadē tribu accipiant.

d ¶ Precepit.h̄ fuit vna cauſa q̄re copula ꝯſanguineo ruȝ fuit pmiſſa.ſ.ne ducerēt alienigēas.

e ¶ Peruenerit.alij as nō tenet.lxxxj.di ſtin.ꝓpoſuiſti.ex hoc patet iudeos canoni bus non ligari.

f ¶ Preceptis.ſ.xxx. ſ.q.iiij.dixit.

g ¶ Aplicis.i.apo ſtoloꝝ:vt.ſ.e.§.vlt. in ſi.vbi exponas a poſtolicis.i.aploꝝ.

h ¶ Neceſſitatis.vt in principio.

i ¶ Ceſſante.ſ.i.q.j. q̄d ꝓ neceſſitate.⁊.q. vi.q̄d ꝓ remedio.

k ¶ Per moyſen. Glo.ſup Leui.capi. xviij.p̄mo qdeȝ ꝓp hoiuȝ raritatē tātū duas perſonas dñs excluſit a cōiugio.ſ. vt nec filius matri: nec filia pr̄i copula ret. Sub lege vo ex cepit ſrē.xij.matrē: nouercā:ſororē:ne ptē:amitā: materte rā:vxorem patrui: vxorē frat is ſed hoc recipit determinati onē.viij.q.i.olim.ſ. p̄uignā filiā p̄uigne ſororeȝ vxoris.pau cas tamē excluſit vt multiplicaret homi nes. Sub tpe āgr̄e plurime excludunt e.e.c.non debet.

l ¶ Sororis.ſȝ nō ſe ſororis ſȝ de. teſt.ne ptis itelligit:vt xxij. q.ij.q̄rit. q̄uo ergo abraā duxit neptem ſuā vt i p̄dicto.c.col ligit:Dic ꝙ abraā le gē p̄uenit:⁊ iō non cōmiſit in legem.vt xxxij.q.iiij.dixit.

m ¶ Hinc Aug.i.ad oſtēdū ꝙ cā neceſſita tis pmiſſe ſunt ꝯſan guineoꝝ copule ⁊c.

Uū igit gen⁹. ¶ Caſus.Que rebat:cuȝ olim ſoro res ducerēt licite:q̄ re nō lȝ hodie: Et rñ det Au.ꝙ nō erāt niſi filij ade:⁊ ei⁹ filie ad multiplicādū gen⁹ hūanū:oportuit ꝙ frēs ducerēt ſorores ſuas:⁊ etiā ſcm̄ fuit cā charitatis dilatāde:vt qs plures hēret amicos

a poſtea ceſſāte neci
tate fuit ꝓhibitū:⁊
ḡgētib⁹ obſeruatū.
a ¶ Religione.ar.ꝙ
cōſanguinitas non
īpedit mr̄imoniū:
ſed ↄſtitutio eccl̄ie.
j.e.q.iij.ↄiūctiones.
⁊ ex̄ de diuoꝛ.gaude
mus.frigiditas.n.ſo-
la ⁊ coactio ⁊ erroꝛ
pſone:cū non ſit ibi
ↄſenſus:mr̄imoni-
um īpediūt ſine con
ſtitutione eccleſie:
itē pupillaris etas ⁊
mēbri abſciſio.
b ¶ Honeſtiſſima.
Hic eſt arg.ꝙ affini-
tas nō ſurgat ex coi
tu foꝛnicario.⁊ nā
illa ↄcoꝛdia nō eſt ho
neſtiſſima:naꝫ in fi-
deles ſūt ipſe foꝛni-
carie.xxxij.q.iiij.q̄-
tieſcūq̄.Item eſt ex
hoc.cap.ar.ꝙ ſi hodie
vn⁹ ſolus homo eēt
cū ſoꝛoꝛe ſua poſſet
eam cognoſcere lici
te ⁊ ſobolē ſuſcitare:
nā tunc o ad areuo
laret.xxxv.diſ.ab ex-
oꝛdio.⁊ eſſet etiā re-
ligionis hoc facere.
xxxij.q.iiij.dixit ſa-
ra.Itē eſt ar.ex hoc.c.
ꝙ diuerſitas tp̄is di
uerſitatē factoꝝ in-
ducit.xxiij.q.iiij.ſi
eccleſia.
c ¶ Neceſſitudinū.i.
dilectionum.
d ¶ Nefas eſſet.i.exe
crabile habeat̄ poſt
ꝓhibitionem.Σ.
e ¶ Legib⁹.ſ3 leges
enī hoc ꝑmittitur.
C.de nupt.L.celebran
dis.⁊.j.e.q.iij.que-
dam lex.
f ¶ Fraterna.i.inter
duoꝝ fratrū filios.
g ¶ Ciuitas.qꝛ nō
eſt opus ea ↄcubitu ad
ciuitatē celeſtē.ſ.tri-
umphantē:vbi nec
nubent neq̄ nuben
tur.xxxi.q.j.deus.
h ¶ Euadat.i.libe-
ret ab oꝛiginali pec
cato cui⁹cā ↄhit̄ ab
ipſa generatione.
¶ Hac itaq̄ ↄſuetu
dine ¶ Cauſā pro
ſequit̄ magiſter ſo-
lutionē ſuā ⁊ oñdit
j hoc.§.ꝙ copula cō-

religione^a ꝓhibēte. Habita
eſt enī illis ratio certiſſima
charitatis:vt hoīes qbus eēt
vtilis atq̄ honeſtiſſima^b con
coꝛdia:diuerſarū neceſſitu-
dinum vinculis necterentur.
Nec vn⁹ in vno multas ha-
beret neceſſitudines:ſed ſin-
gule ſpargerētur in ſingulos
ac ſic ad ſocialē vitā diligēti⁹
plurime plurimos obtinerēt.
Pr̄ quippe ⁊ ſocer duaꝝ ſunt
neceſſitudinū^c noīa:dū ergo
hꝫ quis aliū patrē:aliū ſoceꝝ:
numeroſius ſe charitas poꝛ-
rigit:vtrūq̄ aut vnus.ſ.adā
eſſe cogebatur:⁊ filijs ⁊ filia
bus ſuis qñ fratres ſoꝛoꝛeſq̄
iungebātur ↄiugio:ſicut eua
vxoꝛ eius vtriq̄ ſexui filioꝝ
fuit ⁊ ſocrus ⁊ mater:que ſi
due femine fuiſſēt:altera ma
ter:altera ſocrus:copioſius
ſe dilectio ſocialis colligaret.
Sed hoc vnde fieret tūc non
erat,qñ niſi fratres ⁊ ſoꝛoꝛes
ex illis duobus primis nulli
homines erāt:fieri ergo de-
buit qđ potuit:vt exiſtēte co
pia vñ ducerētur vxoꝛes que
iā nō erāt ſoꝛoꝛes:non ſolū
illud non fieret vbi nulla ne-
ceſſitas eſſet:verū etiam ſi fie
ret:nefas^d eſſet:qđ humano
genere creſcente:etiam inter
impios deoꝛum multoꝝ fal-
ſoꝛūq̄ cultoꝛes ſic obſerua-
ri cernimus:vt etſi ꝑuerſis le
gib⁹^e ꝑmittātur fraterna^f cō-
iugia:melioꝛ tñ ↄſuetudo ip-
ſaꝫ malit exhoꝛrere licentiā:
ſicq̄ aduerſetur q̄ſi licere nū
q̄ potuerit.Copulatio ergo
maris ⁊ femine q̄tū attinet
ad genus humanū quoddā
ſeminariū eſt charitatis:cele
ſtis vero ciuitas^g opus hēt vt
noxā generationis euadat^h.
¶ Hac itaq̄ ↄſuetudine q̄
ab ipſo exoꝛdio humane pro
pagationis originē habuit:
quā nulla lex cōtra iubendo
euacuauerat:excuſāt̄ abraā:
iſaac ⁊ iacob ⁊ ceteri qui de ꝓ
pꝛia tribu ⁊ cognatione duce

bant vxoꝛes. ¶ Quāuis
ēt alia cauſa certiſſime rōnis
qua id factū ſit poſſit intelli-
gi.Ceteris idolatria fedatis
ſola familia^i heber in cultu
vnius dei remāſit.Vñ abꝛaā
a^k chaldeis cū fr̄e ſuo aaron
in ignem quem adoꝛare no-
luit ꝓiectus eſt:vt numē ſue
diuinitatis exurēdo ſentiret:
quem venerādo colere ↄtem
pſit.Ne ergo ex ↄiunctione
infideliū fideles ad idolatri-
am ꝓlaberentur:⁊ ita deum
offenderent:ſicut quondam
ante diluuiū filij dei^l cōmixti
filiabus hoīum ipſum ad ira
cūdiā prouocauerant:rectiſ-
ſime cautū eſt:vt patriarche
viri ſanctiſſimi nō niſi de pꝛo
pꝛia cognatione.i.de familia
fideliū ſibi vxoꝛes acciperēt.
Hinc etiā cū fi'ij iſrael intra
turi terrā ꝓmiſſionis a dño
audirent:ne filias chananeo
rū ſibi in vxoꝛes acciperent:
nec ſuas eis nuptui traderēt:
ſtatim ſubiunxit dñs:Ne fa
ciant vos recedere a deo vr̄o:
⁊ foꝛnicari cum dijs alienis.
Hinc etiam Eſdras idume
as atq̄ aliarum mulieres na
tionū ꝑ quas filij iſrael ibāt
ad deos alienos ab eis ſepa-
rari iuſſit. ¶ Eſt autē alia
cauſa q̄re ↄſanguineoꝝ ↄiū-
ctiones in pp̄lo dei ꝑmū ꝑer
miſſe vel potius impate fue-
rūt.Deus enim ſic ab initio
ſalutē hūani gñis diſpēſauit
vt ꝑmitiuā ecclīā in illo pp̄lo
inſtitueret:ꝗ ſibi carnis ↄſan
guinitate erat ꝓpinquus:vñ
de plebe iudaica ꝑmū apl̄os
elegit:quos q̄ſi fundamētū
eccl̄ie iſtituit:quoꝝ p̄dicatio
ne de eadem plebe multi ad
deū ↄuerſi in ſe ipſis originē
eccl̄ie p̄ſtiterūt. ¶ Deinde
in cecitate ſue ꝑfidie iudaica
plebe relicta:ad gētes q̄ tam
fide q̄ carnis cognatiōe a^m
chꝛiſto erant aliene:p̄dicatio
euangelica tranſlata eſt:⁊ q̄-
ſi ↄſanguinee copulā chꝛiſt⁹

ſanguinitatis olim ꝓ
cepta fuit ꝓpter ido
latriā fugiendā:⁊ q̄
fuit olim ꝑmiſſa cau
ſa miniſterij:nūc eſt
ꝓhibita.Pꝛemittit
tñ q̄ndā ſpālē cāꝫ q̄
re ante legē fuit legi
tima talis copula
qꝛ adhuc non erat
lex q̄ hoc ꝓhiberet:⁊
ſic excuſat patriar-
chas q duxerāt vxo
res conſanguineas:
⁊ hoc triplici rōne.ſ.
qꝛ nōdū erat ꝓhibi
tū:⁊ vt idolatria vi-
taretur:⁊ vt in pp̄lo
dei eccl̄ia inſtitueret̄
ſed nō indigerēt ex
cuſatione:qꝛ licitū
erat de iure natura-
li ꝑma excuſatio eſt
in ꝑncipio.ſecunda
ibi:q̄uis.tertia ibi:
eſt autem alia.
i ¶ Familia heber.a
q̄ deſcēdit abꝛahaam
vñ ⁊ hebꝛei dicti ſūt
ſm Joſephū ſ3 Au
guſtinū dicūt̄ hebꝛei
q̄ſi abꝛaei ab abꝛaā.
k ¶ A chaldeis.Hi
ignem pꝛo deo cole
bāt qꝛ ſicut dicitur
deus vbiq̄:ita ignis
in omni loco etiam
in lapidibus inue-
nit:io deū dicebant
ignē.Vñ dixit:Ego
ſum qui eduxi vos
de hur chaldeoꝛū:
vñ abꝛaā cōpulſus
eſt cū fratre ſuo ado
rare ignem.⁊ qꝛ no
luit:in ignem ꝓie-
ctus eſt:vt numen
ſue diuinitatis ſenti
ret:ſed qꝛ non dubi
tauit ꝙ deus nō erat
ignis:⁊ ideo d̄ igne
exiuit illeſus:araꝫ ꝗ
dubitauit dicitur ꝗ
ſit combuſtus.
l ¶ Filij dei.filij dei
dicti ſunt:qui deſcē-
dūt de familia ſeth:
qꝛ non colebāt ido
la amoꝛe vxoꝝ ſua-
rū:⁊ ideo conceſſū
fuit eis vt acciperent
vxoꝛes de tribu ſua:
filij cain qui cole-
bant idola dicti ſūt
filij hominis.
m ¶ A chꝛiſto.nō
tamen ex toto:quia
omnes ex eodē pa-

Gen.xj.h.

Gen.vj.a

Hebꝛei vñ dicunt̄.

Chaldei ignē pꝛo deo cole-bant.
Deut.vij.a.
j.eſdras.x.b.

Filij dei ⁊ filij hoīuꝫ q dicunt̄

rente deſcendimus.
a ¶ In peccatis veſtris.o iudei.
b ¶ Matrem veſtram.id eſt ſynagogam.
c ¶ Et repudiatam.eſt arg.ꝙ ſicut per auctoritatē domini ſeparatum fuit ſacramentum qđ fuit inter chriſtū ⁊ ſynagogam:ita hodie auctoritate domini poſſet matrimonium ſeparari.

Sacr̄ꝫ fuit inter xp̄m ⁊ ſynagogam.

d ¶ Prophetam.ſ. Oſee.iiij.c.vnde exponc.i.per aliā prophetiā eiuſdeꝫ Oſee.

Eſa.l.a.

¶ Illud aūt ¶ Caſus. hic reſpondet obiectioni facte in pͥmo.§.⁊ duplicem ſubijcit reſponſionē ſed cum omnia:hec eſt pͥma:q̄ꝫ:hec eſt ſcđa ⁊ verior.q.ſic reſpō.q̄ꝫ ⁊ aliter poſſit reſpōderi:ſcilicet quia ſicut ⁊c̄.

Oſee.iiij.

e ¶ Illud autē. hic reſpondet tacite obiectioni facte in primo.§.naꝫ videtur eſſe preceptū ꝙ accederet ad ꝑſonas nō prohibitas:ſicut ad fratris vxoreꝫ.viij.q.j.olim.
f ¶ Cōſulēdo. ſicut de conſilio nubēdi:⁊ non de dimittēda infideli.xxviij.q.j.ſic eniꝫ. ¶ Do.ij.⁊.iij.

Quia ergo. Caſus. hic doctores ſine arte docentes multa ſcripſerunt de ꝯſanguinitate ⁊ affinitate:de quibus commodius dicet̄.ꝭ.e.q.v.⁊ ſufficit ſi hic ſoluant̄ ſecunda queſtio ⁊ tertia:que ideo ſimul tractantur:qꝛ quedam.c.ꝑmiſcue loquebāt̄ de his:vt.ꝭ.ea.q.nullum ⁊ capi.equaliter:tertie queſtionis quā Gratianus premittit hic.⁊ ſecunde eſt hec ſolutio:ꝙ nō debet quis contrahere cuꝫ conſanguinea ſua in linea tranſuerſali vſ꜖ in ſeptimuꝫ gradum in recta auteꝫ linea ſupra vſ꜖ in infinitum ſm̄ Ben. ⁊ hug.vt.ꝭ.ea.que.nullum:nulli.⁊ ſeparatur contractum:vt.ꝭ.e.que. qui propinquā.ita dico:niſi a papa fuerit diſpenſatum:vt.ꝭ.e.q.§.ſed idem.⁊ capitu.quod ſcripſi.⁊ que.v.ad ſedeꝫ. Secunde queſtionis ſolutio apparet ex eo quod dicitur.ꝭ.ea.q.nullum:equaliter.

aſpernatus:de aliena cognatione ſibi vxoreꝫ elegit:adimplens illud qđ per prophetaꝫ Oſee ꝑdixerat: In peccatis[a] veſtris dimiſi matrē[b] veſtrā quaſi adulteram ⁊[c] repudiatam. Et item per aliū ꝓphetam[d]: Uocabo non plebē meam:plebem meā. In huius rei ergo ſacramēto ꝯſanguineoꝝ ꝯiunctiones primuꝫ in populo permiſſe ſunt:nūc auteꝫ prohibite:⁊ quia non in vna familia tantū.ſed in omni multitudine gentiuꝫ populus fideliū inuenitur:non de propria cognatione:ſed de q̄libet alia cuicun꜖ vxorē ducere conceditur. ¶ Illud[e] autem ꝙ precepta legis ſeruanda dicunt̄:que nec euangelicis nec apoſtolicis inſtitutis euacuata probant̄: veꝝ quidem eſt:ſed cum oia figuralia ſigna apoſtolus ꝓbet ad tēpus eſſe data:ita꜖ ideo veniente veritate affirmat illa figuralia non vltra eſſe ſeruanda:hoc autem (vt ſupra mōſtratū eſt) cauſa ſacramenti a deo inſtitutuꝫ eſſe ꝓbetur:⁊ hoc cum ceteris figuralibus euacuatum certiſſime ꝯſtat: q̄ꝫ ſicut Apoſtolus quedā cōſulendo[f] addidit:que euāgelicis ꝓceptis non inueniebant̄ diffinita:nec tamē ideo tā꜖ temeraria vel ſuperflua ab alijs apoſtolis ſunt repudiata:ſic ⁊ eccleſia poſt apoſtolica inſtituta quedam conſilia perfectionis addidit:vtpote de ꝯtinentia miniſtroꝝ:de ꝯfectione myſterioꝝ:de celebratiōe officioꝝ:que nullatenus reſpuenda ſunt: ſed diligenti veneratione ſuſcipienda. Cōſanguineoꝝ ergo coniunctiones q̄uis euangelicis ⁊ apoſtolicis preceptis non inueniantur prohibite: ſunt tamen fugiende:quia eccleſiaſticis inſtitutionibus inueniuntur terminate.

¶ Queſtio ſecūda ⁊ tertia.

Quia[g] ergo a ꝯſanguineoꝝ ꝯiūctionibus ſicut ꝓbatuꝫ eſt abſtinet̄ oꝫ videndum eſt vſ꜖ ad quem gradum a cōſanguineis propriis abſtinere oporteat:vel ſi ex cognatione proprie vxoris aliquā duci in vxorem liceat. De his ita ſcribit Grego. papa in ꝯcilio meldenſi.

¶ Uſ꜖ ad ſeptimam generationem nullus de ſua cognatiōe ducat vxorē.

De affinitate ⁊ conſanguinitatis per gradus cognationis:placuit vſ꜖ ad ſeptimam generationeꝫ obſeruare:nam ⁊ hereditas rerū per legales inſtrumentoꝝ diffinitiones ſancita vſ꜖ ad[h] ſeptimum gradum protendit heredum ſucceſſionem : non enim ſuccederent:niſi eis de propagine cognationis deberetur. Itē Calixtus papa.

¶ Infamie notant qui conſanguineas ducunt vxores.

Coniunctiones conſanguineorum fieri prohibentur. Quare:quia has diuine ſeculi꜖ ꝓhibent leges: leges ergo diuine hoc agentes ⁊ eos qui ex eis prodeūt: non ſolum eijciunt:ſed etiaꝫ maledictos appellant : leges ergo ſeculi infames tales vocāt:⁊ ab hereditate repellūt: nos vero ſequētes patres noſtros:infamia eos notamus: ⁊ infames eſſe cenſemus:qꝛ infamie maculis ſunt aſperſi:nec eos viros:nec accuſatio

g ¶ Quia ergo. Que dicūtur in hac queſtione:fere per totū ſunt correcta per cōſtitutionem nouā que incipit:non debet.extra de conſanguinitate ⁊ affinitate nec eſt opus ea legi.B.

De affinitate ⁊c̄. ¶ Caſus. Statutum eſt: vt conſanguinitas vſ꜖ ad ſeptimum gradum obſeruetur : quia ꝑ legem hereditas cognationis vſ꜖ ad hunc gradum defertur.

h ¶ Ad ſeptimum. immo vſ꜖ ad decimum gradum defertur hereditas : vt.ꝭ.e.que.v.ad ſedeꝫ. ſed potes dicere ꝙ minor numer⁹ nō excludit maiorem: non enim qui minora conceſſit prohibuit maiora.xxvij.q.ij.ſunt qui dicunt.ſic.xcv.diſtin.illud.l.diſtin.ſiqs diaconus.ff.de arbi.diem.§.ſi plures.ar.ꝯtra.xxxj.que.ꝑma quo.ff.de vul.⁊ pu.ſub.ex facto.§.item queritur.Uel dic ꝙ loquit̄ ꝭ de cognatis qui de iure pretorio ſuccedūt vſ꜖ ad ſeptimū graduꝫ: vt inſti.de ſucceſ.cog.§.vltimo.

Coniunctiones. ¶ Caſus. Contraxerant quidam cū conſanguineis ſuis matrimonium : querebatur vtrum iſti eſſent ad accuſationeꝫ recipiēdi:⁊ vtrum eorum filij eſſent legitimi? Et rn̄det̄ ꝙ non : qꝛ hm̄oi matrimonia in lege ⁊ canone ſūt ꝓhibita:⁊ canō talium filios nō appellat legitimos:⁊ lex tales vocat infames.

nes eoꝝ q̃s leges ſeculi reijciunt ſuſcipe debemus: eos autẽ ꝯſanguineos dicimus: q̊s diuine ⁊ impatoꝝ ac romanoꝝ atq; grecoꝝ leges ꝯſanguineos appellant ⁊ in hr̃editatẽ ſuſcipiũt: nec repellere pñt. Item Fabianus pa.

¶ Affines in q̃nta gñatiõe copulari pñt: in q̃rta ſi fuerint inuenti non ſeꝑentur.

De ꝓpinqs q ad affinitatẽ ꝑ viꝝ ⁊ vxorez veniũt defũcta vxore vel viro in .v. gñatiõe ꝯiungant: in q̃rta ſi iuenti fuerint nõ ſeꝑent. In tertia tñ ꝓpinq̃tate nõ lȝ vxorẽ alterius accipere poſt obitũ eius: eq̃liter vir ꝯiũgat in mr̃imonio eis que ſibi ꝯſanguinee ſunt ⁊ vxoris ſue ꝯſanguineis poſt mortem ſue vxoris. Idem.

Qui ꝓpinquã ſanguinis vxorẽ ducũt ⁊ ſeꝑant nõ licebit eis quãdiu vtriq; viuũt alias vxores ſibi in cõiugio ſociare: niſi ignorãtia excuſent. Vñ in cõci. apud vermeriã. ¶ Nõ ꝓhibent ducere vxorẽ que ignorãter inceſtum committunt.

Si qs cũ mr̃e ⁊ filia fornicatus fuerit ignorãte mr̃e de filia ⁊ filia de mr̃e ille nũq̃ accipiat vxorẽ: ille vero ſi voluerint accipiãt maritos. Si aũt hoc ſcierit ipſe femine abſq; maritis ꝑpetuo maneãt. Item ex eodem.

Si hõ fornicatus fuerit cũ muliere: ⁊ fr̃ eius neſciens eãdẽ duxerit vxorez: fr̃ eo ꝙ fr̃i crimen celauerit vij. ãnos peniteat: ⁊ poſt penitentiã nubat: mulier autẽ vſq; ad mortẽ peniteat: ⁊ ſine ſpe coniugij maneat. De his ꝟo q ignorãter ꝯiũgunt cetere auctoritates intelligẽde ſunt. Vñ Iulius papa.

¶ Ex ꝓpinquitate ſui ſanguinis vel vxoris vſq; i .vij. gradũ nullus ducat vxorẽ.

Nullum[a] in vtroq; ſexu ꝑmittimus ex ꝓpinquitate ſui ſanguinis vel vxoris vſq; i .vij. generis gradũ vxorez ducere vel inceſti macula copulari: ꝑterea q̊ȝ illud adiecimus: q̃m ſicut nõ licet cuiq; chriſtiano de ſua cõſanguinitate ſic ẽt nõ licet de cõſanguinitate vxoris ſue cõiugez ducere propter carnis vnitatẽ[b]. Item ex cõcil. agathenſi. ¶ Inceſtuoſi nullo ſunt digni nomine coniugii.

De inceſtis[c] cõiunctionib⁹ nihil prorſus veniæ relinquimus vel reſeruamus[d] niſi cum[e] adulteriũ ſeparatione ſanauerint. Inceſtuoſos vero nullo ꝯiugij nomine deputãdos: quos etiaz deſignare funeſtũ[f] ẽ. ¶ Hos enim eſſe cenſemus: ſi qs relictam fratris que prius ſoror extiterat carnali ꝯiunctione polluerit: ſi qs frater germanã vxorẽ acceperit: ſi quis nouercam duxerit: ſi quis conſobrine[g] ſobrineq; ſe ſociauerit: ſi quis relicte vel filie auũculi miſceatur: aut patrui filie: aut[h] priuigne ſue: aut qui ex propria conſanguinitate aliquam aut quã conſanguineus habuerit vel concubitu[i] polluerit aut vxorẽ duxerit: quos oẽs[k] ⁊ olim ⁊ nunc ſub hac inſtitutione inceſtos eſſe nõ dubitamus: ⁊ iter cathecuminos[l] vſq; ad legitimã ſatiſfactionẽ manere ⁊[m] orare ꝑcipim⁹. Quod ita ꝑſenti tpe ꝓhibemus: vt ea que hacten⁹ ſunt ꝯſtituta[n] nõ diſſoluamus. Sane quibus ꝯiunctio illicita interdicitur habebũt[o]

De propinquis. ¶ Caſus. Titius ⁊ Titia cõſanguinei erant eis mortuis vxor titij ⁊ maritus titie de fuerunt contraxere: queritur vtrum poſſint. Et reſpondetur: ſi in quinto gradu erant poſſunt: ſed ſi in quarto nõ ꝯhñt: ſi tñ contraxerint non ſeꝑentur. In tertio vero gradu non contrahent aliquo modo conſanguineas de vxores ſicut proprias dz qs vitare.

Si quis cum. ¶ Caſus. Hoc c. habetur .ſ. xxi. q. ij. circa finem cauſe.

Nullũ in vtroq;. ¶ Caſus. Prohibet hĩ ne qs cõtrahat matrimoniũ cũ ſua vel vxoris ſue conſanguinea vſq; ad ſeptimũ gradum.

a ¶ Nullũ i vtroq;. loqt. c. iſtud in primo genere affinitatis.

b ¶ Unitatem. ergo tm̃ per carnis cõmixtionem cõtrahitur affinitas. ſ. e. ſane. quod hug. dicit: ſed tñ ꝓhibetur ꝯhere cum aliqua conſanguinea illius propter publice honeſtatis iuſticiã xxvij. q. ij. ſi qs vxorem. Sed ꝯ. iiij. qõ. iij. §. item in criminali. ⁊ §. item lege. ſed ibi gener appellatur ſponſus: non ꝙ reuera ſit: ſȝ q̊ ad quõdã beneficium.

De inceſtis cõiunctionib⁹. ¶ Caſus. Querebatur de his q ꝑ inceſtum nuptias contraxerunt: vtrũ ſine ſeꝑatione poſſent veniã iꝑtrare? Et rñdetur ꝙ nõ: ⁊ enumerantur ꝑſone cũ qbus qui ꝯhunt inceſtuoſi ſunt: ⁊ cum cathecuminis vſq; ad ſatiſfactionẽ orare debent: non cum chriſtianis.

c ¶ De iceſtis .ſ. iij. q. iiij. cõſanguineorũ. ſ. q. viij. c. vlt.

d ¶ Reſeruam⁹. ſ. vt remaneãt ſimul

e ¶ Cum adulterium .i. fornicationẽ xxxij. q. iiij. nemo.

f ¶ Funeſtũ .i. turpe ⁊ indecens .ſ. xxxiiij. diſtinctione preſbyteri.

g ¶ Cõſobrine. Cõſobrini dicunt q̃ſi ꝯſororini: hi ſunt ꝓprie duarũ ſororũ filij. ſobrini vocant ꝯſobrinoꝝ filij.

h ¶ Aut priuigne ſue. patrui. ⁊ ſȝ hoc cã audi de ꝑuigna ex ſecundis nuptijs. Vel dic ſue. id eſt proprie.

i ¶ Concubitu. argu. ꝙ affinitas contrahitur per coitũ fornicariũ ſicut ꝑ legitimũ: vt. ſ. e. nec

k ¶ Quos oẽs. multi alij ſunt qui non numerantur hic.

l ¶ Et inter cathecumios. De hac materia dicũt quidam ſpeciale eſſe in inceſtuoſis qui non debeant admitti vſq; ad miſſam cathecuminorum tm̃: nam dicunt eos ſuſpenſos ipſo iure quantum ad hoc: ſicut ſimoniacus quilibet ſuſpenſus ẽ quo ad diuina officia .j. q. j. qui ſtudet. ⁊ c. quibuſdam. de conſec. diſt. j. ẽpſ nullum abrogatum eſt. naz dicũt ꝙ iudeus ſarracenus: hereticus nõ ꝑciſus bene poſſunt ſtare vſq; ad miſſam cathecuminorum. ar. de conſecra. diſtinctione q̃rta iudei. nec contradicit. xj. queſtione tertia cum excommunicato. ⁊ .j. queſtione prima non ſi ceat. nam omnia illa intelliguntur de preciſis .i. nominatim excommunicatis. vel de illis qui ſequuntur hereſim iam dãnatam.

m ¶ Et orare .ſ. diſtinctione. xxv. c. ſ. contra. ſ. de conſec. diſtin. quarta eos quos. contra. ſed ibi grauius fuit delictum: ⁊ ideo ⁊c.

n ¶ Cõſtituta. diſpẽſando. ⁊ ẽ ar. pro opi. hug. ꝙ diſpẽſatio ẽ ius: vt no. xxxiij. q. ij. i adoleſcẽtia. ⁊ c. interfectores.

n ¶ Conſtituta .i. antiquos canones.

o ¶ Habebunt. aſ iceſtũ de iure cõmuni: vel poſt ſi adole-

liberos. §. iulianus. ali e. l. iulianus. ff. ad. l. iul. Conſobrini q ſunt.

Inceſtuoſi, q̃tũ ad aliq̃ ſunt ipſo iure ſuſpenſi.

ineundi melioris coniugij libertatē. Itē ex eodē conci. hilerdeñ. ¶ Inceſtuoſi vſq ad ſatiſfactionē excōicent.

De his qui inceſti pollutione ſe maculant: placuit quouſq in ipſo deteſtando ⁊ illicito carnis cōtubernio pſeuerātvſq ad[a] miſſam tm̄ cathecuminorū in eccleſia admittantur: cū qbus etiā nec[b] cibum ſumere nulli chriſtianorū (ſicut Apoſtolus iuſſit) licebit. Itez Grego. pa. ad felicem meſſane ciuitatis epiſcopum. ¶ Nullus ducat in vxorem a conſanguineo cognitam vel aliqua pollutione maculatam.

Nec eam quā aliqs ex ꝓpria conſanguinitate coniugem habuit vel aliqua illicita pollutione maculauit in coniugiuz ducere vlli chriſtianorum licebit: ✠ quia inceſtuoſus ē talis coitus ⁊ abominabilis deo ⁊ cunctis bonis hominib⁹. Inceſtuoſos vero nullo coniugij noīe deputādos a ſanctis patrib⁹ ſtatutum eſſe legimus: ¶ Nature[c] videlicet ordine: ſi vero extraordinarie non ſic. Ait eniz Urban⁹ pa. ij. Girano neapolitano epō. ¶ Extraordinaria pollutio in naturalibus nō īpedit matrimoniū.

Extraordinaria[d] pollutio non niſi in naturalibus admiſſa vl[e] ſepius[f] reiterata citra maritalem[g] affectum: ſi prebitis ſacramētis[h] ita eſſe cōſtiterit quemadmodū nobis tuis ſignificatum ē litteris: non videtur mr̄imoniū impedire[i] quāuis ipſa ſit criminoſa ⁊ dānabilis. Itē Juli⁹ papa. ¶ Nullus ducat in coniugem relictam cōſanguineorum ſuorum vſq in tertiam generationem.

Et hoc quoq ſtatutuz vt eſt: relictā pr̄is vxoris ſue: relictā fratris vxoris ſue: relictā filij vxoris ſue nemo ſibi in matrimoniū ſumat: relictā cōſanguineorum vxoris ſue vſq i tertiā ꝓgeniē nemo i vxorē ſumat: i q̄rto aūt ⁊ i qnto ſi iuēti fuerit nō ſepent. Idē. ¶ A ꝯſanguineis ꝓprijs vel vxoris pariter cuiuſq eſt abſtinendum.

Qualr vir ꝯiūgat cōſanguineis ꝓprijs ⁊ cōſanguineis vxoris ſue. Itē Iſidor⁹ ex ꝯci. maciē. ¶ In parētela ꝓpria ⁊ cōiugis eadē ꝯſanguinitas ē obſuāda.

Sane ꝯſanguinitas q̄ i ꝓprio viro ſuāda ē hec nimirū i vxoris pentela ð lege nuptiarū cuſtodiēda ē: qr ꝯſtat eos duos fuiſſe i carne vna: ideoq cōis illis vtraq pentela cēſenda ē: ſicut ſcriptū ē: Erūt duo ī carne vna. Itez Augu. ¶ Nurus nō eſt aliter deputanda ꝙ̄ filia.

Si vir ⁊ vxor nō iā duo ſz vna caro ſūt: nō alr̄ ē nurus deputāda ꝙ̄ filia. Itez Greg. pa. epīs gallie. ¶ Uſq ad ſeptimā generationē ꝓgeniē ſuā vnūquēq ſuar oz

Progeniē ſuā vnūquēq vſq ad ſeptimā decernim⁹ obſuare gn̄ationē: ⁊ q̄diu ſe agnoſcāt affinitate ꝓpinqs ad cōiugalē copulā accedere deneg am⁹: qð ſi fecerint ſepent. Item Nico. pa. amalfitane eccleſie ſuffraganeis. ¶ De eodē.

De ꝯſanguinitate ſua vxorē nullus ducat vſq p⁹ gn̄ationē ſeptimā: vel quuſq pentela cognoſci poterit: laicus ðo vxorem ſimul ⁊ concubinā habēs nō cōicet eccl̄ie. Itē ex conci. guarmacieñ. ¶ Quouſq inter aliquos generatio recordet aut i memoria retinet ſibi inuicē nō

In copulatio, copulet ne fideliū gn̄atiōis nu

Catbecumini q̄ſq ſunt ð eccl̄ia expellendi.

ſectes ſunt: vel ēt ſenes icōtinētes ex diſpēſatiōe. xxxiij. q. ij. ſin adoleſcētia.

De his. ¶ Uſq ad miſſam .ſ. vſq ad ſurſū corda: vel vſq ad cōſecrationē corpis xp̄i nā tūc cathecumini ð eccl̄ia expellebant vel vſq ad euāgeliū.

b Nec cibū. hoc fit i deteſtationē criminis: ſicut aliqs tolerat ab eccl̄ia: non tn̄ ei cōicat in cibo: vt de vxore clerici: vt xxxiij. q. ij. placuit.

j. cor. v. d

Nec eā. ¶ Caſus. Prohibet hic aliqs eā ducere i vxorē quā ei⁹ ꝯſanguineus habuerat vel cum qua fornicat⁹ fuerat: qr cū talib⁹ nō eſt mr̄imoniū: ſed iceſtus.

c ¶ Nature. reſpicit illud verbum maculauerunt.

✠ Inſtro ꝑ affinitat ꝑ illicitaz copulā ꝯtrahit. no. in l. nō facile §. ſciēdū. ⁊ §. affines ff. de gra. cog. adde q̄d no. i ad di. c. ſi qs ex vno ꝯ. xxx. q. iiij.

Extraordinaria. ¶ Caſus. Quidam polluerat mulierē ex̄ mēbrū ad hoc deputatū: ⁊ ñ ꝯxerat mr̄imoniuz cū ea: ⁊ ñ poterat cōſtare p iuramētū: q̄ſitū ē vtrū ei⁹ ꝯſanguineus illā ducere poſſit. Et rñdet ꝙ ſic.

d ¶ Extraordinaria .i. citra vel circa naturalia ⁊ nō īra: ita ꝙ nō attingit clauſtra pudoris: ſed in circuitu palpitabat.

e ¶ Uel .i. etiam.

f ¶ Sepius. qr q̄ rōne nō īpedit pr̄ia eadem nec ſcða nec aliq̄: ſecus aūt eſſet forte ſi in nō naturali mēbro: tūc īpediret pp enormitatē criminis. xxxij. q. vij. adulteriū. ⁊ . xxxiij. q. ij. §. hoc autez.

g ¶ Maritalē affectū. nā ſi maritalis affectus interceſſiſſet īpediret. ar. extra de ſpō. iuuenis. nō pp factū: ſed pp conſenſum. xxvij. q. ij. ſi quis vxorem.

pro eo q eā ducere vult. Et mirū ē ꝙ ꝯtā violētā pſūptionē ꝓbatio admittitur: ⁊ iō ē ꝯ. xxxij. q. j. dixit. ſed h̄ fit i defectū ꝓbationū. C. de here. l. ꝑ. in ſi. ⁊ obtinet forte hoc cū virgo erat ⁊ volebat ꝓbare p aſpectū corporis. xxvij. q. ij. nec aliq̄. ⁊ qð iurat ē ex ſuperabundāti ⁊ ad cautelā arg. xxxiij. q. ij. in lectū. itē auditur hic crimioſus teſtis ⁊ turpitudinē ſuā allegās: imo nō eſt teſtis: ſed interrogat de facto ſuo iiij. q. iij. §. itē ſerui.

i ¶ Impedire. talis pollutio nō ðbet īpedire eum qn poſſit ducere ꝯſanguineā illi⁹: qr nec fecit ſanguis cōmixtionem: nec carnis vnitatē. Sz qd ſi aliqs reſeraret illas ſeras: ⁊ nōdū ꝓceſſit ad cōſūmationē opis: nū qd tal̄ cōmixtio carnis īpedit mr̄imoniū cū ꝯſanguineiſ illi⁹? Dic ꝙ nō ✠ qr nec ē ibi ſanguinis cōmixtio: nec carniſ vnitas. ꝯ. e. nl̄lū ⁊c.

Et hoc. ¶ Caſus. Statuit h̄ ne derelictis ꝯſanguineoꝝ vxoris vſq i gradū tertiū aliq̄ ducat: i q̄rto vel qnto gradu ducta nō ſeparet. Capitulum equaliter patet.

Sane ꝯſanguinitas. ¶ Caſus. Sicut mulier dz cōſanguineos ꝓprij viri vitare: ita ⁊ vir cōſanguineas vxoris ſue. cū eni vna caro ſint vtraq parentela eſt illis cōis.

Progeniem. ¶ Caſus. Cōſanguineam ſuam vſq ad. vij. gradus debet quis vitare: ⁊ q̄diu cognoſcunt ſe eſſe affines.

In copulatiōe. ¶ Caſus. Cō

h ¶ Sa. fis. polluētis ⁊ pollute: nō eni teſtificat ꝓ ſe: ſed

ſanguinitatis gradus hic nō diffinitur: ſz quuſq agno

niex nō diffinim⁹:ſed ſtatuim⁹ vt nulli liceat chri ſtiano de ꝓpria ↄſanguinitate ſeu cognatione ac cipere vxorē:vſq3 dū gn̄atio recordat:aut cogno ſcit:aut in memoria retinet. Item ex cōci.lugd.

¶ Ex propinquitate ſui ſanguinis vſq3 ad ſepti mum gradum nullus ducat vxorem.

Nulli ex ꝓpinquitate ſui ſanguinis vſq3 ad ſeptimū gradū vxores ducāt:neq3 ſine benedicti one ſacerdotis:q āt nupturi erūt:a ſacerdote bn̄ dicti nubere audeāt:nec aliter pſumāt. Premiſ ſis auctoritatib⁹ qſq3 ꝓhibet a ↄiūctione ↄſangui neoꝝ vſq3 ad ſeptimā generationē. ¶ Sed obij citur illud Greg.ad Aug.anglorum epiſcopum.

¶ Anglicis pmittitur vt in quarta vel in quin ta generatione copulentur.

Quedā lex romana pmittit:vt ſiue fratris ſi ue ſororis ſeu duoꝝ fratrū germanoꝝ:ſeu duaꝝ ſoroꝝ filius ⁊ filia miſceant:ſ3 expimēto didici mus ex tali ↄiugio ſobolē non poſſe ſuccreſcere: vnde neceſſe eſt vt in q̄rta vel qnta gn̄atione fide liū licēter ſibi ↄiungant:ſed idē humillimus pa ter Grego.poſt multū tpis a felice meſſane ſicilie ciuitatis pſule requiſitus:vtꝝ auguſtino ſcripſerit: vt angloꝝ q̄rta gn̄atione ↄtracta matrimonia mi nime ſoluerent:inter cetera tales reſpōſionē red didit. ¶ Quod ſcripſi auguſtino angloꝝ gentis epō:alumno videlicet(vt recordaris)tuo:ipſi eti am angloꝝ genti que nup ad fidem venerat:ne a bono qd̄ ceperat metuendo auſteriora recederet: ſpecialiter ⁊ nō generaliter me certiſſime ſcripſiſ ſe cognoſcas:vnde ⁊ mihi oīs romana ciuitas ex titit teſtis. Nec ea intentione hec ei ſcripſi māda ta:vt poſtq̄3 firma radice in fide fuerint ſolidati: ſi infra ꝓpriam ↄſanguinitatē inuēti fuerint:nō ſeparent:aut infra affinitatis lineam.i.vſq3 ad ſeptimā generationem iūgant:ſed ꝙ adhuc illis neophytis exiſtentibus eis primū illicita ↄſentire ⁊ eos verbis ac exēplis inſtruere oportet:nā iux ta Apoſtolū q ait:Lac dedi vobis potū:nō eſcā. illis modo nō poſteris(vt pfixū eſt)tpibus tenē da indulſimus:ne bonū qd̄ in firma radice plāta tū erat:erueret:ſed aliquātulū firmaret:⁊ vſq3 ad pfectionē cuſtodiret. Item obijcit illud ga billonenſis concilij. ¶ In quinta vel ſexta gene ratione nullus amplius copuletur ↄiugio.

Contradicimus vt in quarta vel i qnta ſex taq3 generatione nullus amplius ↄiugio copule tur:vbi aūt poſt interdictū factū fuerit inuentum: ſeparet. ¶ Hac auctoritate dū in.vj.gn̄atione interdicit ↄiugiū:in.vij.pmitti videt:ſed gradus cognationis ſm quoſdā varie cōputant. Alij nā q3 patrē in pmo gradu:filios in ſcdo ponūt:alij pmū gradū filios appellāt:negātes gradū cogna tionis inter patrē ⁊ filiū eſſe:cū3 vna caro ꝓbent pt ⁊ filius. Auctoritates ergo que ↄſanguinitatis copulā vſq3 in ſeptimū gra dū ꝓhibēt:patrē ponūt in p mū gradū. Ille vero que vſ q3 ad.vj.gradū ꝓhibēt.pri mū gradū filios appellāt:at q3 ita fit vt eedem pſone ſm hāc diuerſitatē inueniāt in.vj. vel.vij.gradu. ¶ Itē illud fabiani quo affines in quinta gn̄atione copulari iubent vi det eſſe cōtrariū illi decreto Julij pape: Sicut nō licet vl li chriſtiano de ſua cōſangui nitate vxorē ducere:ſic ēt nō licet d̄ cōſanguinitate vxoris ſue cōiugē ducere ꝓpter car nis vnitatē:ſiſr etiā inuenit ↄtrariū illi ca. Gregorij. nec eā quā ex propria ↄſanguini tate ↄiugē habuit ⁊c. ſed illd̄ fabiani itelligēdū eſt de dua bus ſororib⁹:vel pſonis iter ſe affinitate ↄiunctis:vt ſunt vxores duoꝝ fratrū:ſi conti gerit vnam eaꝝ alicui matri monio copulari:poſt mortē eius vir nō poterit affinē ſu pſtitē in cōiugē ducere:niſi in qnto gradu affinitatis in ueniant:vnde qui nouercam alicuius in vxorem duxerit: poſt mortē eius vxorē priui gni ducere ñ poterit. ¶ Hic etiā idē Julius pa.alibi ait: Relictā cōſanguineoꝝ vxo ris ſue:nō ait:cōſanguineā vxoris ſue:ſed relictā cōſanguineoꝝ vxoris ſue:vſq3 in quartā genera tionē nullus ducat in vxorē. Paſcalis vero pa pa.ij.ſcribens rhegino epō tertiū genus affinita tis aſſignat:cuius copula nō vltra ſecūdum gra dum inuenitur prohibita. Ait enim. ¶ Duo rum conſobrinorum coniuges vni eidemq3 nu bere non poſſunt.

Porro duoꝝ conſobrinoꝝ ↄiuges q̄uis di uerſis temporibus viro vni alteram poſt alterius obitum nubere ipſa preter auctoritatem canoni cam publice honeſtatis iuſticia contradicit:⁊ no uit prudētia tua:quia ita ab vxoris ſicut a viri cō ſanguineis abſtinendum eſt. Illud autem Gre gorij ⁊ Julij pape intelligitur de conſanguinita te viri vel vxoris:vt poſt mortem alicuius eorum nulli de cognatione defuncti viri ſuperſtes matri monio copulet. Demonſtratū eſt vſq3 ad quem gradum quiſq3 a propria conſanguinitate vel co gnatione ſue vxoris abſtinere debeat. I.Cor.iij.c

Rūſ:obſuari iubet.
Nulli ex. ¶ Ca ſus. Cum con ſanguinea nō debet qs ↄtrahere vſq3 ad ſeptimū gradū:nec ſine benedictione ſa cerdotis.
Quedam lex. ¶ Caſus. Petebat Auguſti.vt pmitte ret anglicis ↄtrahere matrimoniū ſ3 ius humanum. Et rn̄det Grego.ꝙ lex huma na pmittit cōmiſce ri filios fratrū ⁊ ſoro rū:ſed nō ſolet ex ta libus proles bona ꝓ uenire:⁊ ideo chri ſtiani nō debēt in q̄r to vel qnto gradu ꝓ pinquis coniungi.
Quod ſcripſi. ¶ Caſus. Mirabat ſilix Greg. anglicis ſcripſiſſe vt liceret eis in quarto gradu ↄ trahere:⁊ q̄ſiuit virum hoc eſſet ius genera le: Et rn̄det Grego. ſe illis hoc ſpecialiter conceſſiſſe q̄diu iux Apoſtolum eſſent in fide noui:qui in ne ophytis ait:Lac de di vobis potum nō eſcam.
Porro duoꝝ. ¶ Caſus. Duobus conſobrinis mortu is q̄ſitū eſt:vtꝝ eorū

vxores vni viro nu bere poſſint vna poſt alteram. Et reſpon. det ꝙ nõ:tũ ꝓpter ca nonis ꝓhibitionẽ: tũ propter publicaꝫ honeſtatem.

¶ Queſtio iiij.

Odo. ¶ Ca. ſus hic ponitur quarta queſtio ſm Jo.

COnſanguini. tas. ¶ Caſus. Interrogat⁹ Jſido. rus q̃re dicit ↄſan. guinitatem in ſepti mo gradu termina ri: Rñdet:cõſangui nitas i pſonas ſpar git donec finiat:⁊ vſ ꝙ ad ſeptimuꝫ gra dũ obſeruaẗ:qꝛ tot etatibus diſtingui. tur mundus:ꝙ ho. minis ſtatus.

¶ Queſtio quinta.

E gra. dibus. ¶ Ca. ſus. Hic intitu. latur q̃nta queſtio. Hic etiã legẽde ſunt arbores ⁊ gloſe eay.

SEries. ¶ Caſus. Sex.grad⁹ computat hic Jſido rus:ↄſtituẽs filium ⁊ filiã trũcũ:⁊ ꝓcedit vſqꝫ ad trinepotis filiũ quẽ dicit eẽ ſex tum gradum.

AB ſedeꝫ. ¶ Caſus. Quidam gradus conſangui. nitatis ſm leges nu merabant ⁊ dicebãt conſanguinitatẽ ter minari in ſexto gra du legali:⁊ matri. moniũ ↄtrahi licite poſt illum graduꝫ. Hunc errorem con gregato concilio re probauit papa: oſtẽ dens pmo diuerſi. tateꝫ:⁊ diuerſitatis rõnes inter legalẽ ⁊ canonicã cõputatio neꝫ. Secũdo probat ↄſanguinitatẽ pro. tendi vltra ſextũ gra dũ legalẽ:⁊ hoc p le. gẽ:per Gregoriũ au. ctoritateꝫ:p arboris

¶ Nõ. iiij.

MOdo q̃rit: quare vſqꝫ ad ſextum gradũ ↄſan guinitatis] cõ iũctio ꝓhibeat. ¶ De his ita ſcribit Jſidorus etymolo giaruꝫ lib.xj.ca.vj. ¶ Quare vſqꝫ ad ſextũ graduꝫ con ſanguinitas obſeruet.

COnſanguinitas dũ ſe. ſe paulatim ꝓpaginẽ ordini bus dirimẽs vſqꝫ ad vltimũ graduꝫ ſe ſubtraxerit:⁊ pro pinqtas eſſe deſierit:tũc pri mũ lex in mr̃imonij vinculũ eã recipiet:⁊ quodãmõ reuo cabit fugientẽ:ideo aũt vſqꝫ ad ſextũ generationis gradũ ↄſanguinitas ſtatuta eſt:vt ſi cut ſex etatib⁹ mũdi gñatio ⁊ hoĩs ſtat⁹ finiẗ: ita ꝓpinqtas gñis tot gradibus termineẗ.

¶ Nõ. v.

DE gradib⁹ vero ↄſãgui nitatis quõ computãdi ſunt. Jſido rus ſic loquiẗ. ¶ Quo diri muẗ gradus ↄſanguinitatis.

SEries ↄſanguinitatis ſex gradibus hoc mõ dirimiẗ:fili⁹ ⁊ filia qȯ eſt fra ter ⁊ ſoror:ſit ipſe trũcus:il lis ſeorſuꝫ ſeiũctis:ex radice illius trũci egrediunẗ iſti ra muſculi:nepos:neptis pm⁹: ꝓnepos ꝓneptis ſcd̾s:abne pos abneptis tertius: adne pos adneptis q̃rtus:trinepos trineptis q̃nt⁹:trinepotis fi lius ⁊ trinepotis filia ſextus.

Item Alexã.pa.ij. neapoli tanis clericis ⁊ oĩbus ep̃is at qꝫ iudicibus p italiaꝫ ↄſtitu tis ſcribit de huiuſmodi di cens. ¶ Quo ſunt ↄputãdi grad⁹ ↄſanguinitatis.

AD ſedẽ apoſtolicã p lata eſt qȯ nouiter exorta de gradib⁹ ↄſanguinitatis:quã qdã legũ ⁊ canonũ imperiti ex citãtes:eoſdem propinqtatis gradus ↄtra ſacros canones ⁊ eccleſiaſticũ morẽ nũerare nitũẗ: nouo ⁊ inaudito erro re affirmãtes ꝙ germani fra tres vel ſorores inter ſe ſint in ſcd̾a generatione:filij eoꝝ ⁊ filie in q̃rta:nepotes eoruꝫ vel neptes in ſexta:taliqꝫ mõ ꝓgenieꝫ cõputãtes in hmõi ſexto gradu eã terminantes: dicũt deinceps viros ac muli eres inter ſe poſſe nuptialia iura ↄtrahere:⁊ ad hmõi pro phanũ errorẽ ↄfirmandũ in argumentũ aſſumũt ſecula res leges:q̃s iuſtinian⁹ impe rator ꝓmulgauit de ſucceſſo ribus ↄſanguineoꝝ:qbus ↄfiſi oſtẽdere moliunẗ fratres in ſecũdo gradu eſſe numeratos:filios eo ruꝫ in q̃rto:nepotes ⁊ neptes in ſexto:ſic ſeriem genealogie terminãtes:numeratiõnẽ ſanctoꝝ pa trũ ⁊ antiquã eccleſie cõputationẽ ad nos vſqꝫ p ductã:peruerſa q̃dã calliditate diſturbare nitũẗ. Nos vero deo annuẽte hãc q̃ſtionẽ diſcutere cu rauimus in ſynodo habita in lateranenſi ↄſiſto rio:cõuocatis ad hoc opus ep̃is ⁊ clericis atqꝫ iu dicibus diuerſaꝝ ꝓuinciaꝝ. Deniqꝫ diu ventila tis legibus ⁊ ſacris canonib⁹ diſtincte inuenim⁹: ob aliã atqꝫ aliã cãm:alterã leguꝫ fieri:alterã ca nonũ cõputationẽ. Jn legibus ſiqdẽ ob nihil ali ud ipſa graduũ mẽtio facta eſt:niſi vt hereditas vel ſucceſſio ab vna ad alterã pſonã iter ↄſangui neos deferaẗ: Jn canonibus vero ob h̄ ꝓgenies cõputaẗ: vt a pte mõſtreẗ vſqꝫ ad quotã gñationẽ a ↄſanguineoꝝ nuptijs ſit abſtinẽdũ:ibi pſcribiẗ vt hereditas ꝓpinqs modo legitimo cõferatur:h̄ vero vt rite ⁊ canonice inter fideles nuptie cele brenẗ. Jn legibus diſtincte nõ numeranẗ gradus niſi vſqꝫ ad ſextũ: Jn canonib⁹ aũt vſqꝫ ad.vij.di ſtinguiẗ gñationẽ. Hac ergo de cã:qꝛ heredita tes nequeũt deferri:niſi de vna ad alteraꝫ perſo nã:idcirco curauit ſecularis impator in ſingulis pſonis ſingulos pficere gradus. Quia v̾o nuptie ſine duabus nõ valẽt fieri pſonis:ideo ſacri cano nes duas in vno gradu ↄſtituere pſonas:vtrãqꝫ tñ ↄputationẽ ſi attẽte ac ſubtiliter pſpectã fuerit: idẽ ſenſiſſe:⁊ eãdẽ in eis ſñiaꝫ eſſe:atqꝫ ad eũdẽ terminũ ↄuenire manifeſtiſſimum erit. Juſtinia nus nãqꝫ vſqꝫ ad quẽ graduꝫ ↄſanguinitas ipſa pduret in ſuis legibus non diffiniuit:canones ve ro vltra ſeptẽ nullaꝫ numerant gñationem:ſexto quippe gradu determinato in ipſis legibus:ſub intulit impator: Hactenus oñdiſſe ſufficiat quẽ admoduꝫ gradus cognationis numerenẗ:nãqꝫ ex his palam eſt intelligere quẽadmodum vlte

rõnẽ:cui⁹ rami vl tra ꝓtẽdunẗ vſqꝫ in ſeptimũ graduꝫ ca nonicũ:vltra quem cognatio eius nõ ꝓ tẽdiẗ: nec graduuꝫ nõia iueniunẗ. Ter tio oñdit eos q tãtuꝫ ſex gradus canoni cos cõſtituũt in con ſanguinitate ⁊ i ſen tentia:nõ differre a canonica ſeptimuꝫ graduuꝫ ↄputatiõe. Jn fine prohibet ſub anathemate ne in q̃ ſtionibus de matri monio qs cõputet gradus alio modo q̃ꝫ hic diciẗ in hoc.c.

rioꝛes gradus nũerare debeamus: generata gppe pſona gradũ adijcit. Ecce in his ꝟbis apte oſtendit tales gradus q̃les iſti cõputãt: nõ tm̃ vſq ad vj. verũetiã vltra numerare debere: gppe cũ vltra vj. vlterioꝛes gradus nũerãdos eẽ decernant: vbi eni vlterioꝛes noiat grad⁹ apte idicat nõ ſex tm̃mõ eẽ grad⁹: ſʒ ſex finitis adhuc alios nũerãdos. Nec miruʒ cũ i pcedẽtib⁹ ipſe firmauerit ipatoꝛ decimũ ẽe gradũ: qḋ dicẽdo nõ eẽ tm̃mõ ſex luce clarius ꝯfitet: hi ergo euigilẽt ⁊ aciẽ mẽtis ſi pñt itẽdãt: qs hactenus iſtiuſmodi ptulit erroꝛ: eniuero vbi ſm leges iter agnatos vel cognatos deſertur ſucceſſus ꝯſanguineos eẽ nõ dubiũ ẽ: neq᷑ .n. ſibi ſuccederẽt niſi iter ſe (teſte iuſtiniano) i decio gradu ſibi attinerẽt: ꝯſanguinei igit ſibi ſunt: q ſic ſibi ſuccedũt: qꝛ ſi i decimo gradu ꝯſanguinei ſibi exiſtũt: nõ ẽ terminata ꝯſanguinitas: vt iſti fatent i ſexto tm̃ nõ gradu. Quid igit dicerẽt: cõputatiſ nãq gradib⁹ ſicut iſti numerãt: aut finit ꝯſanguinitas i ſexto gradu aut nõ? ſi ãt finit fallaces erũt leges qb⁹ iſti vtunt q̃ i decimo gradu ſibi ſuccedere ꝯſanguineos iubẽt. qꝛ ſi nõ finit cõſanguinitas i hmõi ſexto gradu falſidici erũt iſti q vltra illum ſextũ gradũ nolũt cõputare ꝯſanguinitateʒ. Igit aut leges erũt falſe aut iſti q ſic finiũt generationẽ. Sed vt veridice leges ⁊ veraces ſint canones dicamus id qḋ ꝟitas habet. f. qꝛ nõ terminat ꝯſanguinitas i hmõi ſexto gradu: ſed terminatur i ſeptimo gradu ſm canones: vtraq eni cõputatio (ſicut ſupi⁹ diximus) vno fine ꝯcluditur: nãq duo gradus legales vnũ canonicũ ꝯſtituunt: Fratres itaq q ſm ſeculares leges dicunt in ſcḋo gradu iuxta canones numerãtur in pmo gradu: filij fratrũ q illic numerãtur i quarto h̕ cõputantur in ſcḋo: nepotes ꝟo q i ſexto ibi iſtic nũerant i tẗio ſic deinceps q legib⁹ inſcribũtur i octauo ⁊ decio i canonib⁹ diffiniũtur i q̃rto ⁊ qnto: atq hoc mõ de religs ſentiẽdũ ẽ: vt q ſm canones dñr in .vj. vel .vij. ſm leges accipiũtur in .xij. vel .xiiij. Hanc cõputationẽ itelligẽs prudẽtiſſimus papa Gregoꝛius dũ q̃reret i q̃ta generatiõe fideles ꝯiugij debeãt ipſas ſeculares leges in teſtimoniũ adducẽs Augu. angloꝝ epõ ſic reſcripſit: Quedã terrena lex in romana rep. pmittit: vt ſiue fratris ⁊ ſoroꝛis ſeu duoꝝ fratrũ germanoꝝ vel duarũ ſoroꝛũ filius ⁊ filia miſceatur: ſʒ expimẽto didicimus ex tali ꝯiugio ſobolẽ nõ poſſe ſuccreſcere: vñ neceſſe ẽ: vt iã in tertia vel q̃rta generatione copulatio fideliũ licẽter ſibi cõiũgi dbeat: nã a ſcḋa (quã pdiximus) oimodo debẽt abſtinere. Ecce h̕ aperte mõſtratur filios ⁊ filias fratrũ in ſcḋa generatione numerari: ⁊ ſi fratrũ filij ⁊ filie numerãtur in ſcḋa fieri nõ põt: vt ipſi fratres nõ ſint in pma qꝛ ſi fratres numerãtur in prima filij eoꝝ in ſecũda dubium nõ eſt qn eoꝝ nepotes ſint in .iij. pnepotes in .iiij. ſic de reliquis vſq ab .vij. Sed ſunt quedam q ex his Grego. verbis qbus ait vt i .iij. vel .iiij. generatiõe copulẽtur fideles occaſioneʒ accipiũt illicita mr̃monia ꝯhẽdi: dicẽtes ſe hoc iuſte facere poſſe: qḋ tã prudentiſſimus doctoꝛ ſua ſnia diffiniuit. Iſti itaq q ſe hoc velamine dfendere nitũtur: aduertãt in eiuſdẽ pr̃is ſentẽtijs nõ generalr cũctis: ſed ſpãliter angloꝝ gẽti mãdaſſe nã poſtmodũ a felice meſſane ſicilie pſule requiſit⁹ an hoc qḋ auguſtino mãdauerat generalr cuncte ecclie tenẽdũ eẽt: aptiſſime mõſtrauit nõ alijs q̄ illi gẽti mãdaſſe: ne bonũ qḋ ceperãt metuẽdo auſterioꝛa dedererẽt. ſʒ illi poſtq̄ in fide eẽnt firma radice ſolidati ⁊ vñi ecclie cẽſuit ſemp eẽ tenẽduʒ vt nullã de ppa ꝯſanguinitate vel affinitate infra vij. gñatiõem aliqs ſibi audeat i ꝯiugio copulat. Ecce apte mõſtratũ ẽ ex ꝟbis ipſi⁹ legis ⁊ auctẽ prudẽtiſſimi pa. G. qd de gradib⁹ ꝯſanguinitatis nũerãdis ſentire dbeam⁹: q̄uis alia q̃ʒ rõ mõ pari ipos reuicat aduerſarios: nã ſi (vt ipi fatet) i illo vj. gradu ꝯſanguinitas finiret: oẽs pſonaꝝ ramuſculos q vltra illũ gradũ i pictura arboꝛis ptinẽt velut ſuperfluos opoꝛteret detrũcari: ſʒ qꝛ oẽs q in pictura pdicte arboꝛis ptinẽt ex vna parẽtela ꝯſiſtũt: nũq̄ ſine diminutiõe ꝯſanguitatis a ſe poterũt ſepari: veluti nõ ſine dãno cuiuſq pſone valẽt a ppo coꝛpe man⁹ brachia ⁊ pedes trũcari. Illa q̄ʒ ſacroꝝ pceptio canonũ q̃ iubet a ppa abſtiere ꝯſanguitate q̄diu generatio recoꝛdat aut mẽoꝛia retinet: nec a pdicta parẽtele diſcrepat cõputatiõe nã ſi i .vij. gradib⁹ canonice ⁊ vſualr nũeret: vltra q̃s nec ꝯſanguinitas iuenit: nec noia graduũ repiunt: nec ſucceſſio pt ãpli⁹ progari: nec mẽoꝛie ab aliq̃ gñatio recoꝛdari. Ne ꝟo i hac ꝯſanguitatis cõputatiõe aliq̃ de hic ãbiguitas valeat remãere: aliã quã qdã faciũt nũerationẽ i hac etiã alia diſputatiõe duxim⁹ diſcutiẽdã. Sũt .n. qdã q non a fribus: ſʒ a filijs eoꝝ .i. patruelib⁹ vl ꝯſobrinis genealogiã nũerare icipiũt: dicẽtes filios fratrũ in pma gñatiõe cõputari debere: qꝛ frẽs q̃ſi qdã trũc⁹ ex q̃ ceteri ramuſculi oꝛiunt exiſtũt: ſʒ nec iſta graduũ cõputatio ſi bñ itellecta fuerit ab ea quã ſupius expoſuim⁹ i ſnia poterit eẽ diuerſa. Iſti eni q initiũ nũerãdi ſumũt a filijs fratrũ nõ pgrediunt vltra .vj. gñationẽ: ſʒ ſicut toti⁹ mũdi ſex etates exiſtũt: ⁊ hũane vite itidẽ ſex: ita ⁊ i ꝯſanguitate ſex tm̃mõ autumãt cõputãdas eſſe generationes: quibus finitis noue cõiunctionis dicunt poſſe fieri initium: vt quaſi fugientem poſſint reuocare cõſanguitatẽ. Hec itaq cõputatio que icipit a fratrum filijs ⁊ numerat vſq ad ſextã tãtũdem valet quãtum ea q̃ incipit a fratribus ⁊ cõputat vſq ad .vij. nec vlla in ſenſu cõſiſtit diuerſitas q̄uis in nũero graduũ varietas videat: vltia .n. gñatio ſi a frib⁹ ſumat initiũ numerãdi .vij. iuenit ſi a filijs

fratrũ repit.vj. ¶ Taſr igit veteriatis gradi/bus ↄſanguinitatis apl'ica auctoritate admonemus vos frēs ⁊ filij: vt oībus ſic ſeriem genealogie cō putādā eē itimet]: quēadmodū ſci pr̄es numerādā eē ſanxerūt: ⁊ ātiquus mos ſcē vr̄is eccle p lō ga tpa olī ↄputaſſe mōſtrat. nā ſi qs puerſa ⁊ obſtinata mēte a recto tramite ap.ſe. deuiare voluerit: ⁊ aliter ꝙ nos in nuptiis celebrādis gradus parentele numerare ↄtenderit: primū p ſua temeritate celeſti pena plectet: poſtmodū vero gladio ꝑpetui anathemati nouerit ſe iugulādū. Itē Grego.pa. ¶ Quare ↄſanguinitas vxoris ad viꝝ ptinere dicit: ⁊ quomodo affinitas ſit computāda.

Porro de affinitate quā dicitis parētelā eē: q ad viꝝ ex pte vxoris ſeu q ex pte viri ad vxorē ptinet: maniſeſtiſſima rō eſt: qꝛ ſi ſꝫ diuinā ſniam ego ⁊ vxor mea ſumus vna caro: profecto mihi ⁊ illi mea ſuaqꝫ parētela ꝓpingtas vna efficit: quo circa ego ⁊ ſoror vxoris mee ivno ⁊ pmo gradu erimus: filius vo eius i ſcdo gradu erit a me: neptis vo tertio. idqꝫ vtrinqꝫ i ceteris agēdū eſt ſucceſſionibus. Vxorē vo ꝓping cuiuſcūqꝫ gradus ſit ita me oꝫ attēdere: quēadmodū ipſius qꝫ gradus aliq̄ ſeis ꝓpe ꝓpingtatis ſit: qȯ nimirum vxori mee ꝯ ꝓpingtate viri ſui i cūctis cognatōis gradibus ↄuenit obſuari. Qui vo aliorſuꝫ ſentiūt antichriſti ſunt: a qbus tāto fortius vos opꝫ cauere: quāto aptius deꝑhēditis illos diuinis legibus oppugnare. Item Zacharias papa. ¶ Qualiter parentele gradus computantur.

Parētele gradus taliter cōputamus: ſiqdē ego ⁊ frater meus vna gn̄atio ſumus: ꝑmūqꝫ gradū efficimus: nullo gradu diſtamus: rurſus filius meus friſqꝫ mei filius: ſcda gn̄atio ſūt: ac gradū ſcoꝫ faciūt: nec a ſe aliq̄ gradu ſepant: atqꝫ ad hūc modū cetere ſucceſſiōes ſūt hīnde: porro de affinitate quā dicitis parētelā: vt. Z.ca. G. Itē Alex.pa. ij. ¶ Equocatio ē cū ſoror vxori cognata vocat.

Quod aūt frater ſoror ve vxoris tue cognati tui dicūtur equocationis iure fit: ⁊ in neceſſitate vulgaris appellationis potius ꝙ vlla cā cognatiōis: vxor.n. fratris fratriſſa potius ꝙ cognata vocat: mariti frater leuir dr̄: duoꝝ aūt fratruꝫ vxores vocant ianitrices: q̄ſi eandē ianuā tenentes: vel p eādē ianuā intrātes: viri ſoror glos appellatur ſororis aūt vir nō hꝫ ſpeciale nomen nec vxoris frater. Itē Iſid. ¶ Noīa graduū ſuperiorum ſiue inferiorum ſiue ex latere veniētium.

Primo gradu ſupiori linea cōtinetur pr̄ ⁊ mater: inferiori: filius ⁊ filia: qbus nulle alie pſone iungūtur. ¶ Scdo gradu cōtinet ſupiori linea: auus: auia: inferiori nepos neptis: in tranſuerſa frater ⁊ ſoror q perſone duplicantur: auus enim ⁊ auia tam ex patre ꝙ ex matre accipiūtur que perſone ſequentibus quoqꝫ gradibus ſiṁr ꝓ ſubſtātia eoꝝ i quo gradu cōſiſtūt ipſo ordine duplicantur: iſte pſone in ſcdo gradu iō duplices appellātur: qꝛ duo aui ſunt: ⁊ pr̄nus ⁊ maternus: itē duo genera nepotū ſūt ſiue ex filio ſiue ex filia ꝓcreati frater ⁊ ſoror ex trāſuerſo veniūt. i. aut frater pr̄is aut fr̄ mr̄is: q aut patruus: aut auunculus noiat: q ⁊ ipſi hoc ordine duplicātur. ¶ Tertio gradu veniūt ſupra ꝓauus ꝓauia: ⁊ infra ꝓnepos ꝓneptis. Ex obliq̄ qꝫ fr̄is ſororiſqꝫ filius vel filia patruus amita. i. pr̄is fr̄ ⁊ ſoror auūculus mr̄tera. i. fr̄ mr̄is ⁊ ſoror. ¶ Quarto gradu ꝓueniūt ſupra abauus abauia: infra abnepos abneptis. Ex obliquo fr̄is ſororiſqꝫ nepos ⁊ neptis patruelis fr̄ ſoror patruelis. i. patrui filius ⁊ filia: ↄſobrinus ↄſobrina. i. auūculi ⁊ mr̄tere filius ⁊ filia. Amitinus amitina. ideſt amite filius ⁊ filia. Itē ↄſobrini q ex duabus ſororibus naſcūt: qbus accreſcit patruus magnus amita magna. i. aui pr̄ni fr̄ ⁊ ſoror auunculus magnus mr̄tera magna. i. auie tā pr̄ne ꝙ mr̄ne fr̄ ⁊ ſoror. ¶ Quito gradu veniūt ſupra qdē atauus atauia: infra adnepos adneptis: ex obliq̄ fr̄is ⁊ ſororis ꝓnepos ꝓneptis fratris patruelis ſororis patruelis amitini amitine cōſobrini cōſobrine filius vel filia ꝓpior cōſobrinus ꝓpior conſobrina. i. patrui magni auunculi magni matertere magne amite magne filius vel filia qbus accreſcūt ꝓpatruus ⁊ ꝓamita. Hi ſunt proaui paterni frater ⁊ ſoror ꝓauūculus. ſ. ⁊ ꝓmatertera. Hi ſūt proauie paterne: materneqꝫ frater ⁊ ſoror: ꝓauiqꝫ magni materni. Hec ſpēs nec aliis gradibus ꝙ ſcripta ē: nec aliis vocabulis declarari pōt. ¶ Sexto gradu veniūt ſupra tritauus tritauia infra trinepos trineptis: ex obliquo fratris ⁊ ſororis abnepos abneptis fratris patruelis ⁊ ſororis patruelis: amitini amitine: cōſobrini ↄſobrine: patrui magni amite magne auūculi magni matertere magne: nepos neptis ꝓpioris conſobrini filius vel filia abpatruus abamita. Hi ſūt abaui paterni frater ⁊ ſoror abauūculus abmatertera. Hi ſunt abauie paterne materneqꝫ frater ⁊ ſoror abauiqꝫ materni. Hi quoqꝫ explanari amplius nō pñt: ꝙ ipſe auctor diſſeruit. ¶ Septimo gradu q ſibi ſunt cognati recta linea ſupra infraqꝫ proprijs noibus nō appellantur: ſed ex trāſuerſali linea ↄtinētur fratris ſororis: atnepos atneptis ↄſobrini filij: filieqꝫ. Succeſſionis idcirco gradus ſex cōſtituti ſunt: qꝛ vlterius p reꝝ naturā: nec nomen iueniri: nec vltra ſucceſſio pōt propagari. In his enim ſex gradibus omnium ꝓpinquitatum omnia nomina cōtinētur: vltra que s nec affinitas inueniri nec ſucceſſio conſanguinitatis poteſt amplius prorogari. De gradibus conſanguinitatis vel affinitatis quot ſint: quomodo computandi quibus etiam appellentur nominibus auctoritate Iſido. atqꝫ Grego. ⁊ Alexan. ſufficienter monſtratum eſt.

Porro ꝯ. ¶ Caſus. Aſſignat hic rō q̄re affinitas obſeruet: quia vir ⁊ vxor ſunt vna caro: ⁊ iō vxoris mee ↄſanguinei in eodem gradu ſūt affines mihi ⁊ meorū conſanguineorū vxores ſūt mihi affines: ⁊ affines vxoris mee ſunt viti. di i oi gradu vt mei cōſanguinei: q aliō dicit tāꝙ antichriſtus eſt vitandus.

Primo gradu. ¶ Caſus. In c. ſꝫ ſequitur Iſidorus legalē graduū ↄputatiō

Circa lecturaꝫ arboꝛis diuerſis olim diuerſum modū tenētibus Joānes de deo hiſpanus poſt illos lecture ipſius arboꝛis nouum modū aſſumēs: ꝑ ſuas metricas regulas ipſius itellectū nimis fuit apire. ſed ꝑꝑ multitudinē regularū ꝛ verſuum obſcuritatē: aliqb⁹ notū: ignotū: alijs ignotum ignoti⁹ reddidit. Attēdēs igiť ego Joānes an. iter decretoꝝ doctores minimus ꝛ indignus inuētionē arboris ex eo fuiſſe: vt hñtib⁹ materiā ꝯſanguinitatis ꝛ affinitatis ignotā: ꝛ hñtib⁹ notā ex oculoꝝ inſpectione notiſſima fieret antiquoꝛuꝫ ſcripta reuolui: ꝛ (prout expedire credidi) cōpilaui. Primo querēs ad vtrāqꝫ arboꝛem ad qd fuerit inuētio arboꝛis neceſſaria. ſcđo an ſit autētica. tertio ad qd in volumine decretaliū repetita: q̄ olim fuerat ĩ decretis. Prime qōnis ex ſepius dictis pꝫ ſolutio. ꝓbatio enim ad oculū alias vincit. inſti. de gradi. §. agnationis. xxvij. q. j. nec aliq̄ Ex oſtēſione enim facti q̄dā meli⁹ ꝑcipiūtur q̄ꝫ elocutione. ꝺ dona. aplice. ꝟ. ſi. hinc ē ꝙ agroꝝ menſio ſubijciť oculis. xvj. q. iij. inter. de ꝑſcrip. qꝛ indicāte. C. ſi. regū. l. iij. Uētris inſpectio an mulier ſit ꝑgnās ff. de vē. inſpi. l. j. in ꝑn. Locoꝝ pudicitie inueſtigatio: an mulier ſit virgo. de ꝓba. ꝓpoſuiſti. an arta. de frig. ꝛ male ſi. fraternitatis. vel aliter impedita. eo. tit. ex lr̃is. Iniurie: an ſit atrox eſtimatio. ff. de ſer. l. ij. Et littere papales: an ſit vere vel falſe. de cri. fal. lꝫ. Ad ſcōm dic ꝙ arboꝛ autētica eſt qđ patet ex canonibus Iſidoꝛi ꝛ Alexan. xxxv. q. v. c. j. ij. ꝛ vlti. Ad tertiū dic ꝙ qꝛ in decretis de cōſanguinitate ꝛ affinitate tractať: vtile fuit ibi arboꝛeꝫ ponere ꝛ qꝛ in decretalibus eſt idē tractatus: ꝛ in hoc volumine vtile fuit repeti: ex eo maxime: qꝛ nemini venit in dubiū id ſatis eſſe validum ſatiſqꝫ famoſum: quod repetita lectio probat C. de emē. iuſti. co. l. vna. Item ex eo: qꝛ antiqui canones circa materiā illā multū fuerunt correcti: vñ expediēs fuit ſꝫm ſtatū nouoꝝ iurium antiquam arboꝛē decidere.

Deinde ad arboꝛē ꝯſanguinitatis ſpecialiter deſcēdamus. Et ꝑmo queritur qd ſit ꝯſanguinitas: ꝛ vnde dicať: qd linea: qd gradus. Scđo queriť q̄ūo arboꝛ formeť: ꝛ quare ſic formeť: ꝛ quare ſic pūctetur: ꝛ interſeremus regulas ꝑ quas cognoſcūtur gradus. Demuꝫ ponemus q̄dā notāda ꝛ quaſdā qōnes. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ ꝯſanguinitas eſt attinētia ꝑſonaꝝ ex eo ꝓueniēs: qꝛ vna deſcēdit ab altera: vel ambe ab eadē. Uel eſt vinculū ꝑſonarū ab eodē ſtipite deſcēdentium carnali ꝓpagatione contractū: qđ ſatis eſt idē. dr̄ aūt ꝯſanguinitas: q̄ſi ſanguinis vnitas: a con ꝛ ſanguine: qꝛ de cōi ſanguine deſcendunt. Et quo ad ꝓhibitionē ꝯiugij nō diſtinguo an tales ꝯſanguinei ſint ꝓducti ex vxoꝛio coitu vel ex fornicario: qđ eſt expꝛeſſum. ꝟ. de ꝓba. ꝑ tuas. ¶ Linea ꝟo eſt collectio ꝑſonarū ab eodē ſtipite deſcēdētiū gradus ꝯtinēs ꝛ numeros diſtinguēs. Et eſt triplex linea. ſ. graduū deſcēdētium aſcēdētiū: ꝛ collateraliū: vt. J. patebit. ꝛ ff. de gradi. l. j. ꝛ l. iuriſcōſultus. ¶ Gradus eſt habitudo diſtātiū ꝑſonaꝝ qua cognoſciť quota agnationis vel cognationis diſtantia due ꝑſone inter ſe differūt. Et dicitur gradus ad ſimilitudinē graduū ſcalarū vel locoꝝ ꝓcliuium: qꝛ ita gradimur de ꝓximo in ꝓximū. ff. de gradi. l. iuriſcōſultus. §. gradus. ¶ Formať aūt ſic arboꝛ. Primo vide cellulas aſcendētium. ſcđo deſcēdentium. demū collateraliū. Aſcēde ſuper cellulā vacuā que remāſit ideo vacua: qꝛ nō potuit nomē ꝓpꝛiū habere: cū alie cellule (exceptis his q̄ ꝑ genitiuū nominantur) ſumāt nomē ab ipſa. Quo enim poſſemus illā cellulā nominare quā dicimus filiū pris fratrē fratris: patrem filij: ꝛ ſic de ſingulis. ꝛ eaꝫ alij vocāt ioachim: alij ꝓbrū: alij trūchū. Nos aūt a noīe bidellij noſtri vocemus eā petrutiū. Et ſcire debes ꝙ cōpetēter ille cellule medie aſcēdētiū ꝛ deſcēdentium diuiderentur directe ꝑ mediū: vt a latere dextro illarū cellularū ponerentur noīa mariū: vt abauus proauus ꝛc̄. A lateř ſiniſtro noīa mulierum: vt abauia ꝓauia ꝛc̄. qꝛ poſiti a latere dextro deſcendūt a maribus: ꝛ ecōuerſo. Supra cellulā vacuam eſt cellula hec cōtinēs: pater mater: ꝛ ſupra vnū punctū rubeū: ꝛ infra vnū nigrū. Supra illā eſt cellula: auus auia: ꝯtinēs duo pūcta rubea: ꝛ duo nigra. Supra illam eſt cellula: ꝓauus ꝓauia habēs tria puncta rubea: ꝛ tria nigra. Supra illā eſt cellula: abauus abauia habens q̄ttuoꝛ rubea ꝛ quattuoꝛ nigra. Deſcendendo ſub cellula vacua eſt cellula habēs filiū filiā: ꝛ habet vnū pūctū rubeū: ꝛ vnum nigrū. Sub illa hñs nepotē ꝛ neptē: ꝛ duo pūcta rubea: ꝛ duo nigra. Sub illa ꝓnepotē ꝛ ꝓneptē: ꝛ tria pūcta rubea: ꝛ tria nigra. Sub illa abnepotē ꝛ abneptē: ꝛ q̄ttuoꝛ pūcta rubea: ꝛ quattuoꝛ nigra. ¶ Anteq̄ꝫ ad collaterales trāſeamus ſcire debes ꝙ punctoꝝ numeratio eſt numeratio graduū habito reſpectu ad cellulaꝫ vacuā: ꝛ pūcti rubei denotāt cōputationē ſꝫm ius canonicū: pūcti nigri ſꝫm ius ciuile ꝛc̄. Ponitur aūt cōputatio canonica in ſuperioꝛi pte cellularū: ciuilis ꝟo in inferioꝛi: vt detur itelligi excellētia iuris canonici ad ciuile: ꝛ maxime quo ad hunc caſum quo inſtruimur in mr̃imonijs q̄ licite ꝯhi poſſunt necne. ꝛ cū mr̃imoniū ſit ſacr̄m eccľie: in eo ꝑcipue lex minoꝛ eſt canone. ꝟ. de ſecū. nup. c. vlt. ꝛ pe. Uides aūt ex ꝑūctatione ꝑdicta ꝙ in cōputatione aſcēdētiū ꝛ deſcēdētiū concoꝛdat vtrūqꝫ ius: qꝛ in eis ſemꝑ ꝑſona addita ꝑſone ꝑ carnis ꝓpagationē gradū adijcit. ¶ Ad inueniēdū aūt gradus inter eos ſꝫ vtrūqꝫ ius: tolle hāc magiſtralē regulā. Aſcēdētiū ꝛ deſcēdētiū quot ſūt ꝑſone de qb⁹ q̄riť: cōputatis intermedijs (vna dēpta) tot ſunt gradus iter eas. Si igiť vis ſcire q̄ꝫtū diſtat abau⁹ a petrutio: vtroqꝫ cōputato ꝛ itermedijs: qnqꝫ ſūt ꝑſone. ꝺ me vnā: q̄ttuoꝛ ſunt gradus. Idē dico de ipſo. P. ad abnepotē: qꝛ eo mō erit repire quinqꝫ ꝑſonas: ꝛ ſic q̄ttuoꝛ ſunt grad⁹. Si velis ſcire quot diſtet abau⁹. P. ab abnepote. P. iuenies ibi nouē ꝑſonas cōputato. P. ꝛ ſic octo erunt gradus. Scias ꝙ iſte. P. nō hꝫ totā ſuā cōputationē in arboꝛe. Scis enim ꝙ qlibet hꝫ duos parētes quattuoꝛ auos: octo proauos: ſexdeciꝫ abauos: ꝛ ſic ſemꝑ aſcendentes duplicātur. vnde impoſſibile fuiſſet tot ꝑſonas in arboꝛe ſcribere: quero an inter aſcendentes ꝛ deſcēdentes ꝓhibitio copule ꝯiugalis excedat quartum gradū? Et dicit Goſ. in ſumma. de conſan. ꝛ affi. §. item quātū. ꝙ non: ꝑ decre. nō dꝫ. eo. ti. que generaliter loqť. Alij cōiter ꝯdicētes inter aſcēdētes ꝛ deſcēdētes ꝑpetuā eſſe ꝓhibitionē dicūt. ꝛ qđ de quarto gradu dr̄ in collateralib⁹ locū hꝫ. ad hoc. xxxv. q. iij. ꝓgenie. ꝛ duobus. c. ſeq. in qb⁹ dr̄ ꝙ olim nō ſolū vſqꝫ ad ſecundū gradum: ſed etiam inquantum noticia erat parentele extendebatur ꝓhibitio. Ex quo ergo certum eſt alterū deſcendentē: ꝛ alteruꝫ aſcēdentē ꝑdurat ꝓhibitio. ad idē inſti. de nup. §. j. ff. de ritu nup. l. nuptie. ꝛ hoc verum puto. ¶ Ad collaterales trāſeamus. ꝛ ad fratrē ꝛ ſoroꝛē: ꝛ cā breuitatis ꝓſequendo ſolū ꝑtem mediam arboꝛis ad modū vexilli: qua intellecta reliqua itelligetur: quod ꝑ ſe pꝫ. dicamus de fratre ꝛ deſcendentibus. Sub cellula fratris: fratris filius filia. ex illa: fratris nepos neptis ex illa: fratris ꝓnepos proneptis. ꝛ frater. P. eſt cū. P. in ꝑmo gradu ſꝫm canones in ſcđo ſꝫm legee. Eius filius in ſcđo ſꝫm canones. in tertio ſꝫm leges. Nepos in tertio ſꝫm canones. in quarto ſꝫ leges. Fratris ꝓnepos eſt ipſi. P. ĩ quarto ſꝫm canones. in quinto ſꝫm leges: ꝛ ſic dꝫ eſſe vtraqꝫ pūctatio: ꝛ iſti ſūt

Jus canonicū ē excellentius ciuili.

Regula ſi nec recte.

Cōiugalis ꝓhibitio ĩ recta linea eſt perpetua.

collaterales ad. P. Et nunc de cellula patris fecimus ſtipitem. Fac ꝯſequenter ſtipitem de auo: ex eo patruus amita: ex illa frater patruelis ⁊ amitinus: ſoror patruelis ⁊ amitina: ex illa horum filius filia: ex illa horum nepos neptis. Patruus eſt. P. ſcđo gradu: frater patruelis etiam ſecundo gradu: filius in tertio: nepos in quarto ſm canones. Per leges aūt patruus in tertio: frater patruelis in quarto: filius in q̄nto: nepos in ſexto: ⁊ ſic debet eſſe vtraq; punctatio. Poſtea fac proauum ſtipitem: ⁊ habet filios patruum magnū: amitam magnā: auum ⁊ auiam: auunculum magnum ⁊ materteram magnam: illos non proſequimur: Ex cellula patrui magni propior ſobrinus: propior ſobrina: ex illa horum filius filia: ex illa eorundem nepos neptis. Et q̄r. P. diſtat a proauo quem nunc feci ſtipitem tertio gradu: ergo a patruo tertio: ⁊ a propiori ſobrino tertio: ⁊ a filio tertio: ⁊ a nepote qui exit lineam equalitatis quarto ſm canones. Scđm leges vero diſtat. P. a patruo magno quarto: a propiori ſobrino quinto: ⁊ a filio ſexto: a nepote ſeptimo: ⁊ ſic debet eſſe vtraq; punctatio. Modo fac abauum ſtipitem cū tribus filijs ſcilicet propatruo: proauo: ⁊ proauunculo: de proauunculo nō proſequor. Ex cellula propatrui oritur cellula horum filius filia: ex illa horum nepos neptis: ex illa eorundem pronepos proneptis. Iſti omnes ſunt cū. P. in quarto gradu: q̄r. P. diſtat a ſtipite in quarto gradu: ⁊ ex illa linea nullus exit lineā equalitatis: ergo omnes diſtant quarto. Secundū leges propatruus diſtat. v. filius. vj. nepos. vij. pronepos. viij. ⁊ ſic debet eſſe vtraq; punctatio. Nunc videndum eſt quibus regulis gradus illorum collateralium cognoſcantur. Collateralium equalis linee vnam trado regulā ſm canones.

Regula canonica ꝓ collateralibꝰ in linea eq̄li.

¶ Collateralium in linea equali quoto gradu quis diſtat a cōmuni ſtipite: toto diſtant inter ſe vel ſibi attinēt: hoc ſm canones. Exemplum: pone quando facis abauū ſtipitem inter. P. ⁊ pronepotem propatrui: nam q̄r illi ſunt in linea equali: quilibet diſtat a ſtipite quarto gradu: ergo inter ſe quarto. ¶ Secundum leges vero aliter eſt: ⁊ ſic dicimus regulam.

Regula ciuilis pro collateralibus in linea.

Collateraliū in linea equali quoto gradu quis diſtat a cōmuni ſtipite: toto duplicato diſtant inter ſe vel ſibi attinent. Uides ergo ex ſuperius dictis ⁊ ex punctatione: ꝙ predicti. P. ⁊ pronepos propatrui diſtant. viij. Et inſurgit illa diuerſitas: q̄r ſm leges quelibet perſona gradū facit in collateralibus. Unde duo fratres faciunt duos gradus: ſm canones vero due perſone faciunt vnum gradum. vnde vt patet in cellula fratris: frater eſt cum. P. in primo gradu ſm canones: in ſecundo ſm leges: ſed computatio eorū ob aliud fit q̄ noſtra. xxxv. q. v. c. ij bene ergo dr̄ ſ; leges ꝙ i equali linea collateralium ſiue linea ſit paris numeri: ſiue diſparis: nō eſt reperire diſparem gradum. vide in linea paris numeri ſecunda vel. iiij. diſparis numeri. j. vel. iij. In prima. ij. gradus. in ſecunda. iiij. in tertia. vj. in quarta. viij. quod non eſt ſm canones: q̄r in equali linea diſparis numeri habemus diſparem gradum: q̄r in ꝑma primum. in tertia tertium. in quinta quintum: ⁊ ſic de ſingulis.

Regula canonica in linee in equali.

¶ Nunc reſtat videre de collateralibus in linea inequali: de quibus traditur talis regula ſm canones. Collateralium in linea inequali: quoto gradu remotior diſtat a cōmuni ſtipite toto diſtant inter ſe. Exēplum pone faciēdo abauum ſtipitem. P. ⁊ filius propatrui ſunt in linea inequali. Cōputemus ergo a remotiori. s. a. P. ſed diſtat a ſtipite quarto gradu: ergo ā filio ꝓpatrui. iiij. ⁊ idem in deſcendentibus vſq; ad lineā equalitatis. ⁊ hoc ē qđ dicimꝰ ꝙ ꝑſona addita ꝑſone vſq; ad lineā eq̄litatis nō creſcit gradꝰ: q̄r ꝓpatruus filiꝰ eius nepos ⁊ pronepos oēs diſtāt. iiij. gradu a P. Sed aliter ſ; leges ſm quas talem regulam tradimus. Collateralium in linea inequali quot ſunt perſone (ſtipite dēpto) tot ſunt gradus. vnde. P. a ſtipite diſtat. iiij. a propatruo v. a filio. vj. a nepote. vij. a pronepote. viij. ⁊ ſic quelibet perſona facit gradum. Uides ex ſupradictis ꝙ P. nō poteſt contrahere cum aliqua de arbore. Diſtat enim a ſummo ſcz abauo ab imo. ſ. a nepote. ab extremis collateralium ab oibus his quarto: a medijs citeriori: per quod ſatis patet ꝙ cum nullo poteſt contrahere. Sed ſi extremus i collateralibus: vtputa ſi pronepos propatrui vel pronepos fratris procrearet filiam: poſſet. P. cum illa contrahere. Licet autem contrahatur in quinto gradu: remanet tamen conſanguinitas: prohibitio enim que ꝑ ius poſitiuum proceſſerat potuit tolli: ſed naturalia ſunt immutabilia. v. diſt. in prin. Scire debes ꝙ cōiter dicunt doctores ꝙ abauus ⁊ proauus ⁊ auus ſunt bigami: dicentes ꝙ ſi non eſſent bigami non poſſent filij eorū coniungi cum eſſent fratres. ſed de hoc non multū curo: q̄r eadem ratione ſic eſſet de alijs cellulis duplicibus ꝙ perſone earum eſſent bigami. vnde fingamus perinde ac ſi in qualibet duplici cellula haberemus quattuor perſonas ac ſi diceretur propatruus ⁊ vxor: proamita ⁊ maritus vnde duplicatio poſita fuit vt nomina demonſtraret in vtroq; ſexu non vt eos coniuges denotaret. Sciendum ꝙ in collateralibus equalis linee bene ſequitur iſta regula affirmando ⁊ negando. Ego ⁊ tu ſumus conſanguinei in linea equali: ⁊ ego poſſum accipere filiam tuā: ergo tu meam. Et negatiue: Ego non poſſum accipere filiam tuam: ergo nec tu meam. Affirmatiua procedit in linea equali quarti gradus: negatiua in tertio vel citeriori. Sed in linea inequali hoc non procedit affirmando vel negādo: quia ſi vnus eſt in quarto: alter in tertio vel citeriori: qui eſt in tertio vel citeriori poteſt cōtrahere cū filia eius qui eſt in quarto gradu ⁊ non econuerſo: vnde propatruus huius filius ⁊ nepos contrahere poſſunt cum filia. P. ſed non econuerſo. ¶ Demum queritur an collaterales quorū vnus eſt in quinto ⁊ alter in primo: puta filia. P. ⁊ propatruus poſſint adinuicem contrahere? Dicit hoſti. ꝙ non: ⁊ hoc no. ē. c. ꝙ dilectio. ⁊ c. tua. ⁊ in ſumma huius ti. de conſangui. §. nunqđ in. v. ⁊. ſ. quod per ſua argumenta nititur probare ſic. ſ. pater ⁊ filius vna perſona cenſentur. C. de impu. ⁊ alijs ſub. l. vl. ſicut ergo non contrahitur cum ſtipite: ſic nec cum filijs ſtipitis. bene facit predicta decre. tua. vbi fratres videntur poni pro ſtipite. Contrarium tenet Ber. qđ colligitur ex glo. quam ponit. ē. eo. ti. c. vl. ⁊ Ra. ⁊ Io. de deo ⁊ hoc eſt veriſſimum. quod probant verba regule poſite ē. eo. c. vl. dū dicit ibi. deſcendentium ab eodem. ſed certum eſt ꝙ propatruus deſcendit a ſtipite. Preterea aut dicis ꝙ eſt inter eos prohibitio aſcendentium ⁊ deſcendentium aut collateralium. de primo patet negando ꝙ certum eſt filium. P. non deſcendiſſe a propatruo. Eſt ergo prohibitio collateralium: ſed certum eſt ꝙ iſti diſtāt quinto. quid igitur impediat iſtos collaterales contrahere non video. Joan. andree.

¶ Cōſanguinitas per tres regulas declaratur.

¶ Prima regula magiſtralis pro linea recta: aſcendentium et deſcēdentiū: quot ſunt pſone de quibus queritur: computatis intermedijs: vna dempta tot ſunt gradus inter eas. Si igitur vis ſcire quantum diſtat abauus a petrucio: (petrucium eſſe fingimus in cellula vacua) vtroqꝫ cōputato et intermedijs quinqꝫ ſunt pſone: de me vnaꝫ: quattuor ſunt gradus: et ſic de alijs.

¶ Pro linea collaterali due ſunt regule.

¶ Collateralium in linea equali quoto gradu quis diſtat a communi ſtipite: toto diſtāt inter ſe vel ſibi attinent. Exemplum pone cum facis abauum ſtipitem inter. P. et pronepotē propatrui. Nam illi ſunt in linea equali: quilibet diſtat a ſtipite quarto gradu: ergo inter ſe quarto. De computatione tantūmodo canonica loquor.

¶ Collateraliuꝫ in linea inequali quoto gradu remotior diſtat a communi ſtipite: toto diſtant inter ſe. Exemplum pone faciendo abauum ſtipiteꝫ. P. et filius propatrui ſunt in linea inequali. Cōputemus ergo a remotiori ſcilicet. a. P. ſed P. diſtat a ſtipite quarto gradu: ergo a filio propatrui quarto: ſemper intellige ſm canones.

¶ Pro arbore ꝯſanguinitatis ſm computationem ciuilem dantur tres regule.

¶ Prima in linea recta: Aſcendentium et deſcendentium quot ſunt perſone de quibus queritur: cōputatis intermedijs vna dempta: tot ſunt gradus inter eas. Pro linea collaterali.

¶ Collateralium in linea equali quoto gradu quis diſtat a cōmuni ſtipite: toto duplicato diſtāt inter ſe vel ſibi attinent. Nam ſm leges quelibet perſona gradum facit in collateralibus: computatio enim legiſtarum ob aliud fit quā computatio decretiſtarum.

¶ Collateraliuꝫ in linea inequali quot ſunt perſone ſtipite dempto: tot ſunt gradus. Si ampliorem optas enucleationem: recurre ad Joannis Andree declarationem.

¶ Figura ſequens arborea licet ad ſeptimū deberet gradū protendi: cum vſqꝫ ad eum ſecūduꝫ decreta fit prohibitio coniugalis. ꝫ. q. iij. capi. de affinitate. et extra de clā. deſpō. capi. cum inhibitio. Tamen quia per iura noua ipſa coniugalis prohibitio eſt in tribus poſtremis gradibus reuocata. vt. d. c. cum inhibitio. et de conſanguinitate et affinitate. c. non debet. Jdeo vſqꝫ ad quartum dumtaxat figuram hanc duximus extendendam: Nec idipſum graduū cognitioneꝫ quoquo pacto impedit. Qui enim duorum aut trium cōputationem agnouerit: illam etiam vſqꝫ in gradum centeſimum et eo amplius ſi opus fit: deducere poterit.

¶ Quā aptiſſime hic imprimitur tum conſanguinitatis: tuꝫ affinitatis arbor: iudicet qui huius ſce cāe trigeſimeq̄nte canones et legit et intelligit.

Cõſanguinitas eſt attinentia perſonaꝝ ex eo proueniens q̈ vna deſcendit ab altera vel ambe ab eadem. Uel eſt vinculum perſonaꝝ ab eodeꝫ ſtipite deſcēdentium carnali ꝓpagatione contractum. Et dr̃ a con quod eſt ſimul vel vnitū ⁊ ꝯſanguine: q̄ſi ſanguinis vnitas. Linea ē collectio ꝑſonaꝝ ab eodē ſtipite deſcēdētiū gradus ꝯtinens: ⁊ numeros diſtinguēs. Et eſt triplex ſcilicet graduuꝫ
deſcēdentiuꝫ aſcēdētium ⁊ collateraliū. Gradus eſt habitudo diſtātium ꝑſonaruꝫ qua cognoſcitur quota agnatiōis vel cognatōis diſtantia due perſone inter ſe differūt. Et dicuntur gradus ad ſimilitudinē graduū ſcalarum vel locorum procliuiuꝫ quia ſic gradimur de proximo in proximum.
iiij Abauus Abauia iiij
iiij Propatruꝰ Proamita v
iij Proauus Proauia iij
iiij Proauunculus Promatertera v
iiij Horum filius filia vj
iiij Patruꝰ magnꝰ amita magna iiij
ij Auus Auia ij
iij Auunculus magnus matertera magna iiij
iiij Horum filius filia vj
iiij Eorum nepos nep. vij
iij Propior ſobrinꝰ ꝓpior ſobrina v
ij Patruus Amita iij
j Pater Mater j
ij Auunculus Matertera iij
iij Propior ſobrinꝰ ꝓpior ſobrina v
iiij Eorūdē nepos nep. vij
iiij Eorū ꝓnepos ꝓnep. viij
iij Hoꝝ filius filia vj
ij Frat patruū vel ami. ſorō pa. vel ami. iiij
j Frater ij
j Soror ij
ij Cōſobrinꝰ Cōſobrina iiij
iij Horum filius filia vj
iiij Eorū ꝓnepos ꝓnep. viij
iiij Eorūdē nepos nep. vij
iij Horum filius filia v
ij Fratris filius filia iij
j Filius Filia j
ij Sororis filius filia iij
iij Horum filius filia v
iiij Eorūdē nepos nep. vij
iiij Horuꝫ nepos nept. vj
iij Ffis nepos nept. iiij
ij Nepos Neptis ij
iij Sororis nepos nep. iiij
iij Hoꝝ nepos neptis vj
iiij Ffis ꝓnepos ꝓnep. v
iij Pronepos Proneptis iij
iiij Sororis ꝓnepos ꝓnep. v
iiij Abnepos Abneptis iiij
Hec eſt Arbor con ſanguini talis.

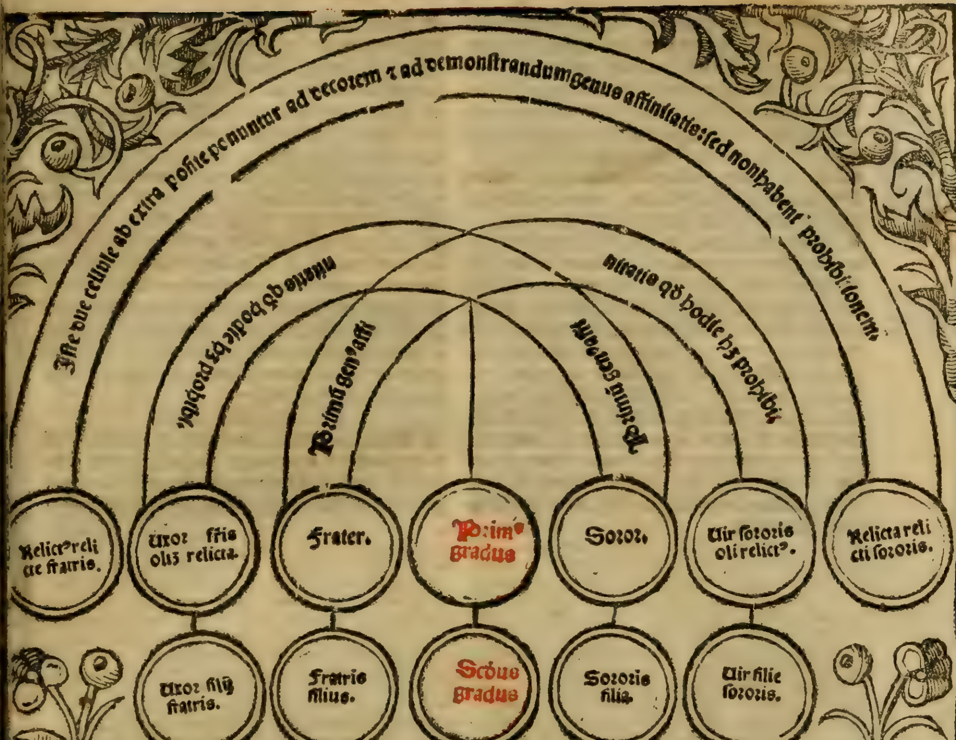
Iſte due cellule ab extra poſite ponuntur ad decorem ⁊ ad demonſtrandum genus affinitatis: ſed non habent prohibitionem.
Primū gen⁹ affinitatis qđ hodie hꝫ prohibi
Primū gen⁹ affinitatis qđ hodie hꝫ prohibi
Relict⁹ relicte fratris.
Uxor fr̄is olim relicta.
Frater.
Prim⁹ gradus
Soror.
Uir ſororis olim relict⁹.
Relicta relicti ſororis.
Uxor filij fratris.
Fratris filius.
Scđus gradus
Sororis filia.
Uir filie ſororis.
Uxor nepotis fratris.
Fratris nepos
Tertius gradus
Sororis neptis.
Uir neptis ſororis.
Uxor pnepotis fr̄is
Fratris pnepos
Quart⁹ gradus
Sororis pneptis
Uir pneptis ſororis.

¶ Affinitas ſm canones eſt perſonarum proxi mitas ex coitu proueniens omni carens parente la. Et dicitur affinitas quaſi duorum ad vnum fi nem vnitas: eo q duę cognationes diuerſe p nu ptias ſm leges vel per coitum ſm canones copu lantur: ⁊ alter ad alterius cognationis finem acce dit. vt. ff. de gradi. cog. l. non facile. §. affines.

¶ Sciias autem q affinitas eſt perpetuum impe dimentum quod durat etiam mortua perſona: q mediāte contrahitur. xxxv. q. x. fraternitatis.

¶ Per carnalem copulam viri ⁊ mulieris in ter conſanguineos mulieris ⁊ virum: ⁊ inter con ſanguineos viri ⁊ mulierē contrahitur affinitas primi generis eiuſdem gradus cuius eſt conſan guinitas. Si ergo conſanguineus tuus cognoſcat mulierem: ſi vis ſcire quoto gradu affinitatis atti net tibi mulier illa: vide quoto gradu eſt tibi con ſanguineus tuus: ⁊ quoto eſt ille tibi conſangui neus: toto mulier eſt tibi affinis: ⁊ ſemper in pri mo genere. Dictum eſt in regula viri ⁊ mulieris ⁊ non viri ⁊ vxoris: q ſm canones etiam per coi tum fornicarium ⁊ inceſtuoſum contrahitur affi nitas. patet de eo qui cog. cō. vxo. ſue. c. diſcretio nem. ⁊. c. penulti.

¶ Inter conſanguineos mulieris ⁊ virum ⁊ co ſanguineos viri ⁊ mulierem: ideo dicitur: quia in ter virum ⁊ mulierem non contrahitur affinitas: ſed ipſi ſunt affinitatis cauſa.

¶ Item inter conſanguineos viri ⁊ conſangui neos mulieris nulla ē affinitas. vnde duo fratres contrahunt cum duabus ſororibus: pater ⁊ filius cum matre ⁊ filia: ſed ē affinitas inter conſangui neos mulieris ⁊ ipſum virum: ⁊ conſanguineos viri ⁊ ipſam mulierē. de cōſan. ⁊ affi. qō ſup his.

¶ Regula infallibilis ⁊ clariſſima ad cognoſcē dam affinitatem. ¶ Quotienſcūq inter vnam p ſonarum de quibus queritur ⁊ coniugem alteri us non eſt vel fuit conſanguinitas intra quartum gradū incluſiue nulla eſt prohibitio. vt inter me ⁊ coniugem nepotis mei non poteſt eſſe matrimo nium: q nepos meus eſt mihi conſanguineus in tra quartum gradum.

¶ Aliud exemplum.

¶ Soror mea habuit maritum ea mortua mari tus eius aliam accepit: quo defuncto potero con trahere cum eius relicta: q inter me ⁊ illā relictā nulla eſt nec fuit cōſanguinitas ⁊ ſic de alijs oib⁹.

De arbore affinitatis ⁊ eius materiam tranſeamus. Et primo videndum eſt quid ſit affinitas: ⁊ vnde dicatur: ⁊ quomodo ipſius genera inſurgant ⁊ gradus cõputentur. Deinde arborem formemus: ponemus poſtea quedam notabilia ⁊ quaſdam queſtiones. Eſt autem affinitas perſonarum proximitas ex coitu proueniens: omni carens parentela: hoc ſm canones. ſed ſm leges eſt proximitas proueniens ex nuptijs: ⁊ requiritur ſm leges ꝙ legitime ſint nuptie: non interdicte vt contrahatur affinitas. ff. de gradi. l. non facile. §. ſciendum. Et dicitur affinitas quaſi duorum ad vnum finem vnitas: eo ꝙ due cognationes diuerſe per nuptias ſm leges: vel per coitũ ſm canones copulãtur: ⁊ alter ad alterius cognationis finem accedit vt in ea. l. §. affines. ℭ Sed ꝙ per fornicarium coitum ⁊ inceſtuoſum ſm nos contrahatur affinitas: patet de eo qui cogno. conſangui. vxo. ſue. c. diſcretionem. ⁊ eo. titu. capi. penultimo. Sed cõſideratio legis fuit circa hereditates ⁊ tutelas deferendas: ⁊ ne quis cogatur aduerſus affinem teſtimonium dicere. ff. de gradi. l. iuriſconſultus. in principio ⁊ ff. de teſti. l. iiij. ⁊. iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. item lege iulia. Sed canõ quo ad matrimonia prohibenda conſiderauit vnionẽ carnis que inſurgit ex copula. Et eſt videre ſm hoc ꝙ cõcurrere poteſt attinentia cõſanguinitatis ⁊ affinitatis: vt ſi quis cognoſcat conſanguineam ſuam: omnes cõſanguinei vtriuſq; ſunt vtriq; affines. Scias autem ꝙ affinitas eſt perpetuum impedimentum: quod durat etiam mortua perſona: qua mediante cõtrahitur. xxxv. q. x. fraternitatis. Nec oritur affinitas ex pollutione extraordinaria que fit extra clauſtra pudoris. xxxv. q. iij. extraordinaria. ⁊ adde quod ibi nota. ℭ Et inſurgit affinitas ex coitu interdum cum publica honeſtate: interdum ſine: ⁊ publica honeſtas interdum ſine affinitatis: vt ſi cognoſco vxorem vel ſponſam: hic impedimentum eſt publice honeſtatis ⁊ affinitatis: ſi cognoſco non ſponſam: hic affinitas ſola eſt: ſi ſponſam nondum cognoui: ibi ſola publica honeſtas. Hoc dico quia ſi mortua eſt vxor tua vis contrahere de diſpenſatione eccleſie cum conſanguinea ſua: ⁊ eccleſia diſpenſat ꝙ poſſis contrahere cum illa non obſtante ꝙ ſit tibi affinis tali gradu: per diſpenſationem adhuc contrahere non poteris: quia licet ſublatum ſit impedimentum affinitatis: non tamen ſublatum eſt impedimentum publice honeſtatis. Debes ergo facere exprimi ꝙ poſſis cum tali contrahere non obſtante impedimento publice honeſtatis: pro eo ꝙ deſponſaſti conſanguineam eius in quarto gradu: ⁊ non obſtante ꝙ eſt tibi affinis in quarto: pro eo ꝙ dictam deſponſatam carnaliter cognouiſti: ⁊ tunc matrimonium procedere poterit. ℭ Genus affinitatis cognoſcitur per hanc regulam ſed non gradus. Perſone addita perſona per carnis copulam mutat genus: ſed non gradum. Iſto modo ſi is qui eſt mihi in ſecundo gradu conſanguinitatis cognoſcit mulierem: illa eſt mihi ſecũdo gradu affinitatis: ⁊ primo genere: ſi alius eam cognoſcit: ille attinet mihi ſecundo genere affinitatis ⁊ ſecundo gradu: ſi ille aliam mulierem cognoſcit: illa attinet mihi tertio genere affinitatis ⁊ ſecundo gradu. Sed quia ſolum primum genus hodie habet prohibitionem: ⁊ quia. B. plene tradidit. ſ. de conſangui. ⁊ affini. non debet. hic circa hoc non inſiſto. ergo ſi perſona mihi conſanguinea coniungat ſibi aliam perſonam carnali copula: perſona iuncta eſt mihi affinis primo genere affinitatis: ſi attinens mihi primo genere affinitatis carnali copula ſe alteri cõmiſceat: illa attinet mihi ſecundo genere: ſi affinis mihi ſecundo genere aliquam cognoſcat: illa eſt mihi affinis tertio genere: ſed eodem gradu. Eſt igitur videre de gradibus. Certum eſt ꝙ affinitas non habet hodie prohibitionem: niſi in primo genere: ⁊ in illo vſq; ad quartum gradum: licet affinitas non habeat ſuam ſpecialem computationem graduum: ſed computantur gradus affinitatis ſm gradus conſanguinitatis. Si ergo conſanguineus tuus cognoſcat mulierem: ſi vis ſcire quoto gradu affinitatis attinet tibi illa mulier: vide quoto gradu eſt tibi conſanguineus tuus ſm regulas quas tradidi in proxima arbore: ⁊ quoto eſt tibi ille cõſanguineus: toto mulier eſt tibi affinis: ⁊ ſemper in primo genere. ℭ Nunc formemus arborem: ⁊ in medio arboris ſunt quattuor cellule: ⁊ in prima ſuperiori ponitur primus gradus: in ſecunda: ſecundus: in tertia: tertius: ⁊ in quarta: quartus gradus. Et de his primo queritur quare ponantur in medio fratris ⁊ ſororis. Secundo quare non exprimant attinentiã dicendo primus gradus affinitatis: ⁊ ſic de ſingulis. Ad primum dic hoc fuiſſe vt detur intelligi ꝙ affinitas oritur ex conſanguinitate: ⁊ ꝙ ab vtroq; ſexu virili ⁊ feminineo affinitas contrahatur. Ad ſecundum dic attinentiam non fuiſſe expreſſam: vt illa computatio graduum ad conſanguinitatem ⁊ affinitatem referatur. vnde ſoror ⁊ frater ſunt in primo gradu conſanguinitatis: ⁊ frater ⁊ vir ſororis ſunt in primo gradu affinitatis: ⁊ ſic de alijs. Deinde a latere dextro dicte linee ponitur alia linea quattuor cellulas continẽs. in prima ſcribitur frater in ſecunda fratris filius. in tertia fratris nepos. in quarta fratris pronepos. Ad dorſum huius alia linea continens alias quattuor cellulas. in quarum prima ſcribitur vxor fratris olim relicta. in ſecunda vxor filij fratris in tertia vxor nepotis fratris. in quarta vxor pronepotis fratris. A latere ſiniſtro ſunt alie quattuor cellule: quarum prima ſoror ſecũda ſororis filia. tertia ſororis neptis. quarta ſororis proneptis. Ad dorſum harum ſunt alie quattuor. prima vir ſororis olim relictus. ſecunda vir filie ſororis. tertia vir neptis ſororis. quarta vir proneptis ſororis. Ponuntur etiam alie due cellule. vna a latere dextro: continens: relictus relicte fratris. a ſiniſtris: relicta relicti ſororis. que ſm omnes ponuntur ad decorem ⁊ ad demonſtrandum genera affinitatis que hodie prohibitionem non habent. Adhuc habes duas lineas reflexas: quarum vna oritur in cellula fratris: ⁊ terminatur in cellula viri ſororis: in qua ſcribitur primum genus affinitatis. Item alia linea reflexa que oritur in cellula ſororis: ⁊ terminatur in cellula vxoris fratris: in qua idẽ ſcribitur. ℭ Queſtio.

ℭ Circa hoc quero quare in cellula vxor fratris ſcribitur olim relicta: quod non ponitur in alijs cellulis inferioribus eiuſdem linee? Et dic hoc factum fuiſſe propter cellulam que ponitur ad dorſum illius. q. d. frater habuit vxorem: mortuo fratre: vxor ab eo relicta contraxit cum alio viro: illa demum mortua: iſte relictus a relicta fratris vult contrahere cum ſorore: nunquid poteſt? Olim non poterat: quia erat ſibi in ſecundo genere ⁊ primo gradu: hodie vero poteſt. Idem ſit repetitũ quo ad cellulam viri vxoris. ℭ Ad cognoſcendũ ergo gradus affinitatis ⁊ genus: tam per formã arboris q̄z ex prius dictis: tolle hanc ſolam regulam magiſtralem. Per carnalem copulam viri ⁊ mulieris: inter conſanguineos mulieris ⁊ virum: ⁊ inter conſanguineos viri ⁊ mulierem contrahitur affinitas primi generis ⁊ eiuſdem gradus cuius eſt conſanguinitas. Quare dicatur in regula: per carnalem copulam viri ⁊ mulieris: ⁊

Affinitatiſ grad⁹ cõputatur ſicut grad⁹ cõſanguinitatis.

Arboris affinitatis formatio.

Regula magiſtralis grad⁹ affinitatis ⁊ gen⁹ manifeſtãs.

ratiſ / p q̄z / i co / f.

non viri ⁊ vxoris: colli ge ex his que in principio dixi.
Inter conſanguineos mulieris ⁊ virum: ⁊ conſangui-
neos viri ⁊ mulierem ideo dixi: quia inter viruz ⁊ mu-
lierem non contrahitur affinitas: ſed ipſi ſunt affinita-
tis cauſa. Item inter conſanguineos viri ⁊ conſanguine
os mulieris nulla eſt affinitas: vnde duo fratres cõtra
hunt cum duabus ſororibus: pater ⁊ filius cuz matre
⁊ filia. Sed eſt affinitas inter conſanguineos mulieris ⁊
ipſum virum: ⁊ conſanguineos viri ⁊ ipſam mulierez.
ẜ. de conſangui. ⁊ affini. ꝙ ſuper his. Primi generis: q̃re
dixerim: etiam ex ſuperioribus patuit. Et eiuſdem gra-
dus: cuius eſt conſanguinitas: vide hoc in arbore. Nam
frater ⁊ ſoror ſunt in primo gradu ꝯſanguinitatis: ma
ritus ſororis eſt fratri in primo gradu affinitatis: ⁊ ſic
vxor fratris ſorori: ⁊ ſic filia ſororis eſt filio fratris: ⁊ ipſi
fratri in ſecundo gradu conſanguinitatis: maritus eiꝰ
in ſecundo gradu affinitatis: ⁊ econuerſo: ⁊ ſic in reli-
quis. Unde vir proneptis ſororis attinet fratri: ⁊ omni
bus deſcendẽtibus qui ſunt in arbore quarto gradu af-
finitatis: ⁊ hoc ideo: quia toto gradu conſanguinitatis
attinet predictis ipſa ꝓneptis. Qui ſunt in arbore: ideo
dixi: quia ſi pronepos fratris haberet filium: ille excede-
Affinitas p notabilia declaratur. ret lineam equalitatis: ⁊ ſic attinet quinto gradu ẜm re
gulas traditas in proxima arbore. ¶ Poſt hoc notan-
dum eſt: illud preciſe non ſequitur: ego ⁊ tu ſumus af-
fines: ergo filius quem procreo eſt tibi affinis. Nam in
terdum filius meus mutat genus attinẽtie: qꝛ ego ſuz
tibi affinis: ⁊ ipſe conſanguineus: interdum nihil atti-
net tibi: interdum mutat gradum: interdum nec mu-
tat genus nec gradum. Exemplum: ſi ego ⁊ tu ſumus
affines per appoſitionem mei: quia. ſ. contraxi cum con
ſanguinea tua: ſi ex dicta conſanguinea tua filium pro
creo: ille eſt tibi conſanguineus: non affinis: ſed ſi ego
maritus conſanguinee tue ex alia muliere filium pro-
creo: ille nec eſt tibi conſanguineus: nec affinis. Si vero
tu conſanguineus vxoris mee filium procreas: hic fili
us non mutat genus attinentie: quia tu pater es mihi
affinis: ⁊ ipſe affinis. ſed ſi tu ⁊ vxor mea eratis in equa
li linea vel inequali ⁊ eras remotior: quia tu eras in ter
tio: ipſa in ſecundo vel primo: tũc ipſe filius mutat gra
dum: quia tu pater es mihi in tertio gradu affinitatis:
⁊ ipſe mihi in quarto. Si vero tu ⁊ vxor mea eratis cõ
ſanguinei in linea inequali: ſed vxor mea erat remoti-
or: vt quia ipſa in tertio: ⁊ tu in ſecundo: tunc filius tu
us non mutat genus nec gradũ: quia tu mihi affinis:
⁊ ipſe affinis: tu in tertio gradu: ⁊ ipſe in tertio gradu.
Item nota ꝙ iſtud etiaz non ſequitur: ergo ⁊ tu ſumus
affines ⁊ ego non poſſum accipere filiam tuã: ergo nec
tu meam: quia ſi habeam conſanguineam tuam in vxo
rem: tu bene potes contrahere cum filia mea quam ha-
bui ex alia muliere: quia affinitas non contrahitur in-
ter conſanguineos viri ⁊ ꝯſanguineos mulieris: ſed in-
ter virum ⁊ conſanguineos mulieris: ⁊ inter mulierez
⁊ conſanguineos viri: vt dixi. ⁊ ꝓbatur. ẜ. de conſangui.
⁊ affini. ꝙ ſuper his. Sed ego non poſſum contrahere cũ
filia tua: niſi forſan illa excederet quartum gradum: vt
quia eſſet in quinto. ⁊ eſt ſimile ẜm quod dixi. ẜ. in pro
xima arbore circa finem. ¶ Nunc queritur an affinitas
inter aſcendentes ⁊ deſcendentes habeat perpetuam pro-
hibitionem: an extendatur tantum vſq; ad quartũ gra
dum? Et ſi teneremus opinionem Gof. de qua dixi. ẜ.
in arbore proxima circa medium: diceremus ꝙ vſq; ad
quartum gradum tantum. Sed tenendo contrariam
opinionem: dicemus ꝙ prohibitio ſit ꝑpetua. Dicit eniz
textus: ꝙ ita abſtinere debemus a conſanguineis vxoris
vt a proprijs. ẜ. de conſanguini. ⁊ affini. c. j. xxxv. q. iij. de
propinquis. ⁊ c. equaliter. Si ergo inter cõſanguineos
aſcendentes ⁊ deſcendentes prohibitio extenditur in in
finituz: ergo inter affines. ad idem inſtitu. de nup. §. af-
finitatis. ⁊ dicit lex ꝙ tales affines aſcendentes. ⁊ deſcen-
dentes habentur loco parentum ⁊ liberorum. ff. de gra
di. l. non facile. §. ⁊ retro. in fine. Eodez modo poſſet for
mari queſtio de affinibus: quorum vnus eſt in primo
gradu: alter in quinto: ſicut in conſanguineis dixi. ẜ. in
arbore proxima: in fine. An autem liceat diuerſis tem-
poribus habere in vxores duas cognatas. ſ. vxores du-
orum fratrum: ⁊ an coniuncti olim in gradu prohibi
to hodie permiſſo ſimul manere poſſint. de hoc vide no.
ẜ. eo. de conſangui. ⁊ affini. c. non debet. ¶ Ultimo que-
ritur ad vtramq; arborem: an prohibitio cõſanguineo
rum vel affinium coniungendorum procedat ex pro-
hibitione diuina: an ex humana: ⁊ quare facta fuit pro-
hibitio. Breuiter ſcias ꝙ olim propter neceſſitatem fra-
ter neceſſario habuit contrahere cum ſorore: ⁊ conſan
guinei cum conſanguineis. vnde tunc in collateralibꝰ
non erat prohibitio: hoc fuit a principio generis huma-
ni in filijs ⁊ nepotibus ade: hoc etiam fuit poſt diluuiuz
in nepotibus noe. In leuitico vero prohibite fuerunt fe
re duodecim perſone: quas vide no. ẜ. de reſtitu. ſpol. lit
teras. ⁊ de diuor. c. gaudemus. Demum ius poſitiuum
canonicum prohibuit conſanguineos ⁊ affines primi
generis cõiungi in ſeptimo gradu ⁊ citeriori: que pro-
hibitio poſtea vſq; ad quartum gradum eſt reſtricta. ẜ.
eo. non debet. reuocatis etiam quibuſdam alijs prohi-
bitiõibus: vt patet. Reuocatio vero fuit ex cauſa que ibi
ponitur. ⁊ ẜ. de teſti. c. licet ex quadam. per quod patet ꝙ
prohibitio partim procedit ex iure diuino ⁊ partiz ex
poſitiuo: vnde in ſecundo gradu equalis linee collate-
rales contrahere poſſunt a iure diuino: ſed nõ poſitiuo.
Ratio vero prohibitionis ſumitur. xxxv. q. i. §. j. c. j. fuit
enim propter charitatem ampliandam: nam ſi contra-
herem cum ſorore: idem eſſet pater ⁊ ſocer: mater ⁊ ſo-
crus: vir ⁊ frater ⁊c. Sed ſi alium habeo patrem: alium
ſocerum: numeroſius ſe charitas protenderet: in qua
vniuerſi fideles ⁊ precipue ſtudentes continue perſeue
rent: per gratiam eius qui eſt benedictus in ſecula ſecu-
lorum. Amen.

Nunc q̄rit. ¶ Hec qḋ diuidiẗ in vij. ptes: in q̄rũ p̄ma ꝓbaẗ per tria.c.q̈ ꝯſanguinei: debent cõputare parẽtelã ad ꝯiũgẽdũ vel ſepandũ m̃rimoniũ: ⁊ ſi deſuerit parẽtela vicini antiquiores ſcḋa ibi: ecce tertia ibi: hoc iuramẽtũ. q̄rta ibi: ab hoc. q̄nta ibi: q vero. ſexta ibi: occaſiõe ſeptima ibi: receptu. rus. Jo. de fa. ¶ Ca ſus hic ꝓponiẗ ſexta q̄ḋ que ſatis vtiliſ eſt ⁊ locũ habet in cauſis de facto.

n ¶ Nũc queritur. Hec q̄ſtio ſexta expe. diẗ. J.e.ca.j.⁊.ij.⁊ ex̄ qui m̃ri.accu. per ſ. videẗ.⁊ ex̄ ḋ ſen.⁊ re iudi. tenor: nã ꝯſanguinei p̄ſtrũẗ extraneis ea rõne: q2 melius p̃nt ſcire ſuã cõſanguinitatem cũ chartis: cũ teſtibus: cũ recitatione maiorũ ⁊ alijs argumentis: hoc tñ qḋ diciẗ ḋ ꝯſanguineis in teſtimonijs admittendis: exaudi tm̃ cũ de ꝯſanguinitate agiẗ. nam ſi ſup alio ageretẗ nõ ſunt admittẽdi: niſi cũ eo tẽpera mẽto qḋ dixi.iij.q.v.in p̄n. ⁊ hoc ꝓbaẗ ex̄ de teſti.ſup eo. Jtẽ licet ſoli ꝯſanguinei accuſare p̃nt matrimoniũ: tñ qlibet põt denunciare. vt ex̄ de cog.ſpũa.tua.⁊ licet per denũciationẽ nõ agatur niſi ad penitentiã. vt ex̄ de accu. ſuper his. tñ quia in hoc caſu nõ p̃nt penitere niſi ſeparẽtur: iudex ab officio ſuo eos ſeparabit. argu. xxiiij.q.iij.ecce.

Conſanguineos. ¶ Caſus. Diciẗ hic q̈ m̃rimoniũ potius accuſare debent ꝯſanguinei q̄ extranei: ſed vbi cõſanguinei deſunt: extranei audiẽdi ſũt: ⁊ ſi ꝯſanguinitas ꝓbetur: matrimonium ſeparetur.

b ¶ Extraneoꝝ. Ar. q̈ peregrini aduene: alienigene non recipiantur in cauſa conſanguinitatis: ⁊ q̈ ꝓpinqui ceteris perſonis preferenẗ ſi ꝯ̄dixerint: qḋ eſt verũ. vt ex̄ q ma ac.poſ. videtur.

c ¶ Nullus. niſi deficiente parẽtela: vt ſ̄ in ſi.

¶ Q.vj.

Nunc queritur[a] quib⁹ accuſantib⁹ vel teſtificantib⁹ cõſanguineoꝝ ꝯiũctio dirimẽda ſit. De his ita ſcribit fabianus papa.

Cõſanguinei tantũ vel ſi progenies defecerit: antiq ⁊ veraces ꝓpinquitatem in ſynodo cõputẽt.

Conſanguineos extraneoꝝ[b] nullus[c] accuſet[d]: vel[e] ꝯſanguinitatẽ in ſynodo cõputet: ſed ꝓpinqui[f] ad quorũ noticiã[g] pertinet: id eſt pr̃ ⁊ mater: ſoror ⁊ frater: patruus: auũculus: amita: matertera ⁊ eoꝝ procreatio: ſi autẽ progenies tota defecerit[h]: ab antiquioribus ⁊ veracioribus qbus eadẽ ꝓpinq̄tas nota[i] ſit: ep̄s canonice ꝑquirat: ⁊ ſi inuẽta fuerit ꝓpinq̄tas ſeparenẗ. Celeſtini pape decretum eccleſie florentine miſſum.

¶ Pater.

Videẗ nobis q̈ ſcḋa q̄ ꝯtra ꝓhibitionẽ eccl̄ie duxit nõ ſit vxor: etiã ſi p̄mã nõ haberet deſpõſatã: nã qḋ ꝯ̄ iter dictũ ⁊ ordinẽ eccl̄ie factum eſt: ratũ nõ haberi tã humane q̄ diuine legis ꝓclamat auctas: q2 ea quã inordinate ſupduxit ꝓhibitione renitente vxor nõ eſt: eã cogẽdus eſt recipe quã iurauit ⁊ deſponſauit ⁊ ex ea ꝓlem genuit: vt iuramẽti religio nõ vilipendaẗ: ⁊ fides adinuicẽ ꝓmiſſa ſerueẗ: ⁊ ꝓles in cultu dei nutriaẗ ⁊ educeẗ: ⁊ alij exinde occaſionẽ peccãdi ⁊ alios decipiẽdi aſſumere nõ valeant. Quod autẽ parentes frẽs ⁊ cognati vtriuſq3 ſexus in teſtificationẽ filij ⁊ filie ad matrimoniũ ꝯiungendũ vel dirimendũ admittanẗ: iã antiq̄ ꝯſuetudine legib⁹ approbata q̄ diuinis ⁊ humanis legibus approbatur. In dirimendo autem m̃rimonio iõ maxime parentes recipiunẗ: ſiue ſi defuerint parentes ꝓximiores admittũẗ: quoniã vnuſqſq3 ſuam genealogiã: cum teſtibus ⁊ chartis: cum exercitatione ⁊ recitatiõe maioꝝ ſcire laborat: q2 igiẗ alijs melius ſciunt: ideo maxime admittunẗ. ſimiliter etiã recipiunẗ ⁊ in teſtificationẽ matrimonij coniungendi. Qui enim melius recipi debẽt q̄ illi q melius ſciũt: ⁊ quoꝝ eſt intereſſe? ita vt ſi nõ interſint ⁊ ꝯſenſum non adhibuerint ſ3 leges nullũ fiat m̃rimoniũ. Qḋ vero legiẗ: pr̃ nõ recipiaẗ in cauſa filij: nec fili⁹ in cã patris: in criminalib⁹ cauſis ⁊ ꝯtractibus verũ eſt: in matrimonio ꝯtrahẽdo ⁊ diſiũgẽdo ipſius ꝯiugij ꝓrogatius: q2 ⁊ fauorabilis res eſt ꝯgrue recipiunẗ. Itẽ vrban⁹ pa. ricardo ianueñ. epiſcopo.

¶ Qui iureiurãdo ꝓpinq̄tates firmare debeãt.

Notificam⁹ tibi: vt poſt q̄ tres aut duo ex ꝓpinquioribus iam defuncte[k] vxoris vel viue eius q accuſaẗ hanc ꝓpinquitatẽ iureiurãdo firmauerint: vel ſi tres aut duo ex antiquioribus ianuẽſibus qbus hec ꝓpinquitas ſit no-

d ¶ Accuſet. improprie ſm̃.h. arg. C. de inof. teſta. parẽtibus. vbi ponitur accuſare pro agere. Et nota q̈ cã matrimonialis nõ eſt criminalis: nec ciuilis etiã vbi de crimine agiẗ in foro eccleſiaſtico: ſed mixta. ex̄ de proc. tue.

e ¶ Uel conſanguinitatẽ in ſynodo computet ⁊c̃. hoc referas ad teſtem. Et eſt ar. q̈ non põt idem accuſator eſſe ⁊ teſtis in cauſa criminali. qḋ verũ eſt: licet qdam ꝯſentiãt dicentes hoc ſp̄ale eſſe in matrimonio: vt idẽ ſit accuſator ⁊ teſtis: ſicut eſt ſp̄ale q̈ nõ iuretur in eo de calumnia: cũ ſit queſtio ſpũalis. extra de iura.cal. lr̃as. ⁊ q̈ cõſanguinei admittunẗ: ⁊ q̈ nõ omnino ibi obſeruaẗ ordo iudiciari⁹. extra vt li. non ꝯteſ. ad hoc deus. ⁊ q̈ valet teſtimoniũ de auditu. j.e. de parentela. ⁊ q2 poſt publicationem atteſtationũ teſtes poſſunt iduci. extra de teſti. ſeries. ⁊.c.l3.

f ¶ Propinqui. ſ. h̄ preſtrũtur propinqui ⁊ in accuſatiõe adulterij. C. de adulte. l. q̄uis. ⁊ in interdicto de libero homine exhibendo. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. pe. nul. ⁊ in accuſatiõe de effuſis ⁊ eiectis. ff. de effu. ⁊ eiec. ſi vero. §. cum autem.

g ¶ Noticiã. Arg. q̈ nõ ſit idoneus teſtiſ in hac cauſa qui nõ habuit noticiã ꝯſanguineoꝝ quos ꝯputat ſi ſuo tp̄e fuerint.

h ¶ Defecerint. q2 non ſunt vel neſciunt vel ſunt iſantes.

i ¶ Nota ſit. ante motam queſtionẽ. extra de conſangui. ⁊ affi. ex litteris.

Notificam⁹ tibi. ¶ Caſus. Quidã mortua vxore ſua duxit aliã que dicebaẗ prime ꝯſanguinea fuiſſe: diciẗ hic q̈ ſi duo vel tres de conſanguineis viri vel mortue vxoris vel alij teſtes idonei dixerint iurati ꝯſanguinitatẽ ſepenẗ: ſi vero aliq hoc dixerint ſine iuramẽto: ſeparatio hec nõ fiet: ſ3 idiceẗ eis pn̄ia: q2 iſamari ſũt ⁊ forte peccauerũt.

k ¶ Defuncte. Mortua enim eras

M̃rimõialis cauſa ẽ mixta

Accuſator ⁊ teſtiſ idẽ eſſe nõ põt in cã m̃rimoniali.

Propinq̄ p̄ſtrũtur alijs i certis caſib⁹.

Teſtimõia ſeruorũ fui an poſſit ad teſtimõia ſeruorũ diſſolui.

vxor ei⁹ cui⁹ ↄſanguineã poſtea accepiſſe dicebatur vel affinẽ.
a ¶ Bone fame. Arg. ꝙ debent eſſe bone fame teſtes in ꝓbãda ↄſanguinitate. vt ex. de teſti. in lr̃is. ⁊ ex. e. ti. l3. Sed quid ſi criminoſus ſeruus vel infamis ↄ̃rit? nũqd poſſit admitti ibi ꝓ̃ies ſiſis ↄditionis. videt̃ ꝙ ſic. ij. q. vij. ſi hereticus. C. de inoffi. teſta. in arenã. Dico ꝙ non: ſicut nec dico aliaſ criminoſos teſtes ↄ̃ criminoſuʒ admittendos: nec. n. habet ibi locum replicatio. extra de exce pti. ꝗ nobis.
b ¶ Eis. i. accuſatoribus: teſtes enim nõ puniunt̃ anteq̃ dixerint teſtimoniũ. argu. C. de teſti nullũ. eſt tñ arg. hic pro. h. ꝙ idem poſſit eſſe accuſator ⁊ teſtis i huiuſmodi cauſa.
c ¶ Contraxerint. Sed forte nõ bono zelo diffamauerũt matrimoniũ. vt. C. de adul. q̃uis. in fi.

ta: q bone^a fame ⁊ veracis teſtimonij ſint: remoto amore: timore: precio: ⁊ omni malo ſtudio: ſupradicto modo conſanguinitatẽ firmauerint: ſine omni mora cõiugia diſſoluantur. Quod ſi propinqui aut extranei verbis tm̃ ꝓpinquitatẽ teſtant̃: ⁊ iuramento ꝓbare noluerint vel nequiuerint: ↄiugium nullatenus diſſoluat̃: ſed ↄpetens eis^b penitẽtia propter infamiaʒ vel peccati maculã (ſi forte in hoc contraxerint^c aliquã) iniũgatur. I temer con ilio vrbani pape hito in apulia. ¶ Sue ↄfeſſioni relinquit quoꝝ iceſtũ nullus iurejo. affirmat.

SI duo viri vel tres cõſanguinitatẽ iureiurando firmauerint: vel ipſi forte confeſſi^d fuerint: coniugia diſſoluantur: ſi vero neutrũ contigerit: epiſcopi eos per baptiſmum: per fidem chriſti: per chriſti iudicium: in vera obedientia obteſtent̃: quatenus palã faciant vtrum ſe (ſicut^e eſt fama) recognoſcant eſſe conſanguineos: ſi negauerint: ſibiipſis relinquendi ſunt: ita tamen vt ſi aliud in conſcientia habeant: ſe a liminibus^f eccleſie: a corpore ⁊ ſanguine domini: a fidelium cõmunione nouerint ſegregatos atq3^g infames effectos: donec^h ab inceſti facinore deſinãt: ſi ſe iudicio epoꝝ ſegregauerint: q iuuenes ſunt: alia matrimonia cõtrahere nõ ꝓhibeant̃^i. ¶ Ecce qbus accuſantibus^k vel teſtificãtibus ↄſanguineoꝝ coniunctiones ſunt dirimende. Cuiuſmodi vero iuramentum ab accuſatore^l ſit exigẽdũ: ex romano ordine habet̃. Q ſit ãt hmõi.

¶ Iuramentũ accuſatoris.

DE parẽtela illa q̃3 dicũt eẽ inter iſtũ ⁊ iſtã eius ↄiugẽ: qcquid inde ſcis aut audiſti^m a tuiſ vicinis: aut a tuis ꝓpinqs antiqoribus: tu p nullũ ingeniũ: nec pp timorẽ: nec pp amorẽ: nec ꝓpter p̃miũ: aut ꝓpter ↄſanguinitatẽ celabis epõ tuo aut ei⁹ miſſo cui hoc requirere^n iuſſerit

eis ſi iudicio eccleſie fuerint ſeparati: ſi ſint iuuenes ↄ̃hre poterunt.
(ſcientes ꝙ ſi aliud hñt in cõſcientia in mortali peccato ſunt vſq3 ad ſeparationem: ſi iudicio eccleſie fuerint ſeparati: ſi ſint iuuenes ↄ̃hre poterunt.)

¶ Si duo. ¶ Caſus. Quidã cõtraxerunt ⁊ erat fama ↄ̃ eos eſſe cõſanguineos: dicit̃ ꝙ ſi hoc ↄſtiterit teſtium approbatione vel eorum ↄfeſſione ſeparent̃: ſi neutrũ erit: ab epõ adiurẽtur: ⁊ ſi negauerit ſibi ſũt relinquendi: ſciẽtes ꝙ ſi aliud hñt in cõſcientia in mortali peccato ſunt vſq3 ad ſeparationem: ſi iudicio eccleſie fuerint ſeparati: ſi ſint iuuenes ↄ̃hre poterunt.

Cõſanguinitaſ non ꝓbat̃ p cõiuges: niſi fama concurrat.

d ¶ Confeſſi. ſi tamẽ eos ↄſanguineos fama publica nũciet que habet̃ ꝓ vno teſte idem ſi vnus ↄfitet̃ ſ3 Baʒ.
e ¶ Sicut eſt fama. Nam ſine fama non ſufficeret eorũ ↄfeſſio. vt extra de eo qui cog. ↄſan. vxo. ſue. ſup eo. licet. h. dicat ſufficere ſi vterq3 iuret ſeptima manu. xxxiij. q. j. reqſiſti ſed ↄtra eũ eſt extra de eo qui cog. ſup eo. vbi dicitur ꝙ rumor ⁊c̃ ſed dici poteſt ꝙ aliud eſt vbi ſe ↄſanguineos dicant: vt h̃: aliud vbi turpitudinem allegant: vt ibi: qꝛ nec tunc familiares teſtes admittunt̃. vt extra de teſti. in litteris. vel facias viʒ in eo qđ dicit. rumor ⁊c̃. qꝛ aliud eſt q̃3 fama. Item ſi adeſt preſumptio violẽta cũ fama ſufficit. vt extra de teſti. preterea.
f ¶ A liminibus: ſegregatos ⁊c̃. ſed dic ſegregatos quo ad ſacramẽta ſicut quilibet in mortali peccato exiſtẽs. j. que. p̃ma ſacerdotes.
g ¶ Atq3 infames. Infamia canonica que deletur per penitentiam. vi. que. j. infames.
h ¶ Donec. Ar. ꝙ infamia per penitentiam abolet̃ur.
i ¶ Non prohibeãtur. ratione iuuenilis etatis: vel ipſo iure ſi ignoranter coniuncti ſunt. ar. xxxiij. q. ij. interfectores ⁊ capi. in adoleſcentia. ⁊. xxxiij. que. p̃ma. §. j.
¶ Ecce. hec eſt ſcđa pars huius queſtionis.

k ¶ Ecce qbus accuſantibus. G. ꝓut colligi poteſt ex rubricis iſtis: q̃ttuor ponit genera ſacroꝝ. primo ponit ſacramẽtum accuſatoris in p̃mo. c. de parẽtela. ſcđo ponit ſacr̃m ſynodaliũ teſtiũ in. c. epõs. tertio teſtiuʒ in. c. de parẽtela illa. q̃rto ſacr̃m eoꝝ qui ſeparant̃ in. c. ab iſto. dñt tñ quidã. G. deceptũ fuiſſe per ↄſuetudinẽ italie: que eſt vt accuſator debeat iurare iuxta tenoreʒ illius. c. de parẽtela. naʒ quidã dicũt ꝙ accuſator iurare nõ d3: qꝛ nec etiã de calumnia in hmõi cã iuratur. extra de iur. calũ. lr̃as. vñ vtrũq3 c. de parentela: intelligit̃ de ſacr̃o teſtiuʒ: ſed de parẽtela: p̃mũ loqtur de ſacr̃o teſtium qđ dicitur eſſe ſeparationis: qꝛ per illud ſepant̃ quorũ matrimoniũ accuſatur. In illo autẽ. ca. epõs. ſit mentio de iuramẽto teſtiũ ſynodaliũ: qđ nõ dicitur ſeparationis ꝓut dicit p̃cedens. c. qꝛ per tale iuramentũ nulli ſeparant̃: qꝛ per illud ſe nõ obligant ad aliud teſteſ illi ſynodales niſi vt nũcient epõ ꝙ illicite ꝑpetrat̃ in parochia. vñ ex quo nũciauerint epõ ſi voluerit ꝙ ſeparent̃: oportet ꝙ iteꝝ p̃ſtent aliud ſacr̃m: de quo habes in. c. de parentela. in quo plus eſt: qꝛ debent addere de crudelitate: ſed teſtes ſynodales non iurant niſi de auditu. Nec ↄ̃dicit. extra de teſti quotiẽs vbi dicit̃ ꝙ de ſciẽtia debent iurare. nã illud per hoc intelligo. In illo autem capi. ab iſto. ponitur ſacramentum eorũ qui ſeparantur propter conſanguinitatem.
l ¶ Ab accuſatore. hoc falſuʒ eſt ſ3 q̃ſdã: immo a teſtibus.
DE parẽtela illa. ¶ Caſus. Oſtẽdit̃ hic q̃liter debeãt iurare q de parẽtela debent teſtimonium ferre.
m ¶ Audiſti. ante motã queſtioneʒ. extra de cõſangui. ⁊ affini. ex litteris. ideo autem h̃ admittitur teſtimoniuʒ de auditu: qꝛ difficile eſt ꝙ aliquis ſciat quouſq3 conſanguinitas protenditur. ff. de gradi. cog. nõ facile circa princi. licet hoc ſit correctum per ilud. extra de teſti licet. ⁊ nota ꝙ ſm ꝙ Gratianus inducit hoc. c. habes ꝙ accuſator debet iurare de veritate dicenda: licet non de calũnia. ⁊ eſt arg. ad idem extra de deſpon impu. atteſtationes. admittitur autem teſtimonium de auditu tantuʒ vbi agitur de conſanguinitate. alias per auditum non probaretur matrimonium immo putaretur clandeſtinum.
n ¶ Aut audiſti. Argu. teſtimonium de auditu eſſe recipiendum. vt. iij. q. ix. §. ⁊ his. xij. q. ij. ſuper. ⁊. ca. q̃q̃. xxxiiij. q. j. non ſatis. hodie non: vt extra de teſti. licet.
n ¶ Requirere. ſiſe ex. de teſti. ſi q teſtiũ. ⁊ hic eſt intellect⁹.

quandocũq;[a] te ex hoc interrogauerit: ſic deus te adiuuet ꝛ iſtorum ſanctorum relige.

C Juramentum teſtium.

Illud[b] ſacrm̃ qd̓ iſte iurauit de illa parẽtela q̃ inter filiũ ꝛ eius cõiugẽ N. cõputatur ꝙ tu illud obſeruabis inquãtũ ſapis: ſic te de⁹ adiuuet. C Hoc iuramẽtũ nõ eſt ſepationis[c] ſ; ſynodale iſtitutũ ab euticiano pa. ij. Item. C Synodale iuramẽtũ.

Episcopus in ſynodo reſidens poſt cõgruã allocutionẽ[d] ſeptẽ ex plebe ei⁹ parochie vel eo amplius prout viderit expedire maturiores honeſtiores atq; veraciores viros in mediũ d; aduocare: ꝛ allatis ſanctorũ pignoribus[e] vnũquẽq; illorũ tali ſacro ꝯſtringere: vt amodo[f] in antea qcqd noſti aut audiſti: aut poſtmodu;[g] inquiſiturus es qd̓ cõtra volũtatẽ dei ꝛ totã chriſtianitatẽ in iſta parochia factũ ſit aut futurũ erit: ſi in diebus tuis euenit tm̃ ad tuã cognitionẽ quocunq; mõ peruenit: ſi ſcis aut indicatũ fuerit tibi ſynodalẽ[h] cãm eẽ ꝛ ad miniſteriũ epi ptinere: qd̓ tu nec pp̃ter amorẽ: nec pp timorẽ: nec pp preciũ: nec pp parẽtelã vllatenus celes epo: aut ei⁹ miſſo cui hoc inquirere iuſſerit: qñcunq; ex hoc te interrogauerit: ſic te deus adiuuet: ꝛ ille ſctorũ reliquie. Illud ſacrm̃ qd̓ iſte iurauerit de ſynodali cã: qd̓ tu illud ex te ita obſeruabis inquãtũ ſapis aut audiſti: aut ab hac die in antea inquiſiturus es: ſic te deus adiuuet. C Ab hoc iuramẽto illud[i] ſumptũ eſt pncipio paululũ deriuato. Porro de iuramẽto ſeparatiõis[k]. Inno. pa. ij. ſcribit ottoni lucẽn. epo dicens. C Juramentũ illorũ q cõſanguinitatẽ pbãt.

De parẽtela illa vnde nos cõſulere voluiſti: pro qua ẽt eſt ad noſtrã audiẽtiã appellatũ aliorũ fratrũ ſcripta ſuſcepimus: qui vtiq; cãm ipſam diuerſo[l] mõ narrabant: ꝛ pmo qdem tã in gradibus q̃ in noibus pſonarũ diſcordaſſe: poſtmodũ[m] do i altero eorũ cõputatores eiuſdẽ parẽtele dicũtur cõueniſſe. Ceterũ in hmõi caſib⁹ ſũmopere cõſiderãda eſt qualitas pſonarũ: que aliqd cõtra quoſlibet aſtruere velint: q̃ ẽt iuſiurãdũ preſtare debent ꝙ neq; grã neq; pcio vl timore vl odio alicuius hoc dicũt ꝯ eos de qbus agitur: ſed poti⁹ q2 credãt[n] ita verũ eẽ: ꝛ ita ſe a ſuis anceſſorib⁹ audiuiſſe: i quibus omnibus non debet aliqua varietas vel cõtrarietas[o] inueniri. C Qui do ſe parant ab inuicem huiuſmodi iuramentum preſtabunt.

C Juramẽtu ſeparationis.

---

a C Quandocunq;. dum tm̃ ante teſtium publicatione. extra de teſti. fraternitatis. ꝛ c. ſeries. Uel dic ꝙ iudex ex officio ſuo etiã poſt aptas atteſtationes põt regrere a teſtibus. extra de conſangui. ꝛ affini. c. i.

b C Illud ſacrm̃. Scdm̃ intellectũ. G. hoc iuramentũ eſt teſtis pmiſſum accuſatoris. ſed melius eſt vt pmo exprimatur forma ſub qua iurãt ſequentes. h.

C Hoc iuramentũ. hec eſt tertia pars queſtionis.

c C Nõ eſt ſeparationis. i. nõ fit ſeparatio ad iſtud inter eos quorũ matrimoniũ accuſatur: niſi iterum pſtetur ſacrm̃ ſequentis. c. qd̓ aperte colligitur extra de teſti. cogen. preterea.

Episcopus. C Caſus. Dicit hic ꝙ epus de qualibet parochia ſeptem viros veraces ꝛ honeſtos debet vocare: vt iurent qcqd in parochia nouerint cõtingere ptinens ad correctionem epi: ꝛ de hoc interrogati dicent veritatem epo vel eius legato.

d C Allocutionem. i. predicationem. x. q. i. placuit.

e C Pignorib⁹. i. reliquiis qbus obligatur ſicut p pignora.

f C Amodo. Argu. ꝙ ſine accuſatore ꝯ aliquẽ inducere teſtes põt epus ꝛ pronũciare: ꝛ ꝙ idẽ poſſit eſſe iudex ꝛ accuſator. ſi. ſ. e. vi. q. ij. ſi tm̃ xi. q. iij. pcipue. ꝛ. ſ. e. q. c. i. ꝛ. ij. q. v. pſbyter. ſi. ſ. e. iiij. q. iiij. c. i. ꝛ. ij. contra.

g C Poſtmodu;. arg. ꝙ in cã conſanguinitatis teſtimoniũ põt ferre qs de his q̃ recẽter didicit arg. ꝯ. ſ. e. in. c. tribus. ꝛ arg. extra de conſan. ꝛ affini. ex litteris. ſed hic poſtmodum nõ intelligitur poſt morã qõne; quod ibi prohibetur: ſed poſtmodum. i. de cetero: ꝛ ſic p equiuocationem ſolue: ad hoc proxi. q. ꝙ autem.

h C Synodalẽ. imo quelibet cã eſt ſynodalis indirecte: vt extra de iudi. nouit.

i C Illud. ſ. de parentela.

C Ab hoc. hec eſt quarta pars queſtionis. Jo. de fa.

k C Separationis. i. ad qd̓ fit ſeparatio teſtium.

De parẽtela illa. C Caſus. In q̃da; mrĩmoniali cã fuit appellatũ ad papã: papa cã delegauit ottoni epo ꝛ qbuſdã aliis: teſtes in gradib⁹ ꝛ in pſonarũ noibus primo diſcordauerũt: poſtea in altero cõſenſerunt: iudices delegati ipſi ſup hoc ꝯſuluerũt. dicit papa ꝙ hic ꝯſiderãde ſũt teſtiũ pſone ꝛ q̃lr debeãt iurare: ꝛ eſſe ſine varietate.

l C Diuerſo. ergo nulli erat credẽdũ: vt. iiij. q iij. itẽ qui falſo. Uel loqtur hic de diuerſitate teſtiũ q diſcordãt: tenẽtur enim teſtes ex vtroq; latere pbare ꝯſanguinitatem: vt ex. de cõſan. ꝛ affini. ex lris. ꝛ ſingulos gradus clare diſtinguere: ꝛ pprijs nominib⁹ noiare pſonas oẽs: vel ſufficiẽti circũlocutiõe: ꝛ debẽt vidiſſe ꝙ pſone ꝯſtitute i vno pdictorũ graduũ ſe p conſanguineis habuerũt: vt extra de teſti. licet ij. ſed certe teſtes q debent pbare ꝯſanguinitatẽ: debẽt incipere a pncipio: ꝛ ſic deſcẽdere vſq; ad pſonas illas de qbus queritur: ſi icipiunt a duob⁹ fratribus: ꝛ bñ pbãt illos fuiſſe fratres: ſed de pſe eorũ nihil pbãt nec ide aliqd ſciũt ꝛ alios deſcẽdẽtes pbãt gradus: nũqd hoc ſufficit? Dico ꝙ ſic: q2 de ſtipite non inuenim⁹ cautũ: ſed tm̃ de laterib⁹: vt ex de teſti. ſeries. ꝛ ipſos fratres canon q̃nq; ponit pro ſtipite. ſ. ea. q. v. c. ſ.

m C Poſtmodũ. Ponam⁹ ergo ꝙ petr⁹ ꝛ berta q ſũt frater ꝛ ſoror ꝯhunt mrĩmoniũ: ꝛ duo teſtes bñ pbãt petrũ eẽ filiũ ioãnis: ſ; de berta nihil ſciũt. Itẽ alij duo pbãt berta; eẽ filiũ ioãnis: ſ; de petro nihil ſciũt: ſeparabitur ne tale mrĩmoniũ? Dicũt oẽs ꝙ nõ: q2 nec iſti duo pbãt ꝯſanguinitatẽ nec illi duo: nã aliud pbãt iſti: ꝛ aliud illi. ſ; q hoc dicũt ceci ſũt: q2 ſi pbaui aliquẽ eẽ filiũ alteri⁹: illũ eſſe patrem iſtius pbaui: ſed in caſu iſto pbatũ eſt iudici: ꝙ ioãnes ẽ pr̃ petri: ſilr̃ eſt ei pbatum: ꝙ ioannes eſt pater berte: ergo cõſtat iudici ꝙ idem eſt pater vtriuſq;: ergo ꝯſanguinitas eſt probata: ꝛ forte primi melius dicunt. B.

n C Quia credant. ſufficit ꝙ iurent de credulitate: nec ẽ contra. extra de teſti. quotiens. illud enim intelligo p hoc ꝛ ita preſtant iſti duo ſacramenta.

o C Uel cõtrarietas. hic reſpondet queſtioni facte. Jo.

C Qui vero. hec eſt quinta pars huius. q. Jo. de fa.

Teſtes ꝯ mrĩmonium opponẽtes quod tenentur facere.

a Ab iſto die. ¶ Sub vno.i.loco ſuſpecto.nā q̄ male agit ꝛc̄.xviij.queſtione.ij.pernicioſam.
b ¶ Licentia.cū ſit ſenex.ſi eni eſſet iuuenis de iure cōi poſſet ꝯtrahere ſm̄ q̄ſdā.vt no.xxxiij.q.ij.in adoleſcentia.
c ¶ Deus adiuuet.ſ3 cleric⁹ cū ſepat̄ a ꝯcubina ſua nō d3 iurare.vt ex̄ de coha.cle.ꝛ mulie.de ricoꝝ. ¶ Occaſione. Hec eſt ſexta pars queſtionis.

Ulloꝝ. ¶ Caſus. Iſte ꝯſanguinitatis occaſiōe volebat vxorē ſuā dimittere ꝓhibet papa ne dimittat niſi prius cauſa fuerit i concilio probata.
d ¶ Abijcere. ꝓpa aucte quod nō licet xxxij.q.ij.c.j.ꝛ.ij.
e ¶ Cōcilijū.hoc oli. vel exaudi diſtribu tiue de,hoc no.xxxij.q.ij.c.j. ¶ Receptu. ¶ Hec eſt ſeptima pars queſtionis.
f Ab iſto die in an. ¶ Dimiſeras.auctoritate propria vel per eccleſiā ſi fuit decepta.
g ¶ Qd̄ āt vni⁹.hec qō icidēter ꝓpon̄r.
h ¶ De v̄bū.ē.ij.q.iiij.§.j.ꝛ.c.placuit.
i ¶ Stabit.niſi i caſu.de ꝯſe.di.iiij.placuit.ꝛ.lxxxvj.di.tanta.ꝛ.viij.q.iij.talia.
¶ Queſtio.vij.

Uod autem. ¶ Caſus. hic intitulatur ſeptima queſtio que modicā hz dubitationē.
k ¶ Qd̄ aūt.Si parētes neſciūt īpedimētū nō eſt dubiū q̄n filij ſint legitimi vt ex̄ q̄ ſi ſint legi.cū inter.ſi aūt vnus ſciuit ꝛ alter neſciuit: Dicūt q̄dā q̄ q̄ꝝtū ad ſciētē nō ſunt legitimi:ſ3 q̄ꝝtū ad ignorātē ſunt.ar.xxxij.q.ij.ſolet q̄ri:ꝛ.C.ſol.ma.ſi ignorās.ſ3 l3 h.ꝛ.L.ita dixerint: tñ reprobat̄ eoꝝ diſtinctio.ex̄ eo.ex te nore.q2 incōueniēs eēt q̄ aliq̄s eēt ꝑtim legitimus ꝛ ꝑtim il

Filij ex inceſtuoſo matrimonio illicito nati poſſunt eē legitimi.

Ab iſto die in antea tu ꝑ nullū ingeniū te ſociabis huic tue cōſanguinee: nec in cōiugio: nec in adulterio: nec cū illa ad vnā menſā māducabis ꝛ bibes aut ſub vno [a] tecto manebis: niſi in vna eccleſia aut i alio loco publico vbi nulla mala ſuſpitio poſſit eſſe: vt ibi corā teſtibus idoneis ꝓ certa neceſſitate pariē colloquamini: nec aliā ꝯiugē accipies: niſi forte poſt actā pnīam tibi licentia [b] data fuerit ab ep̄o tuo aut eius miſſo: ſic te deus adiuuet [c]. ¶ Occaſione vero ꝯſanguinitatis vxorē ſuā3 dimittere ꝛ aliā ducere non licet alicui niſi eā primū ꝓbata fuerit. Unde Alexan.papa.ij.guilelmo de monſtrolico. ¶ Niſi coram eccleſia conſanguinitate probata vxorē dimittere non licet.

Ulloꝝ relatiōe cognouimus te ꝓpriam velle abijcere [d] vxorem: ꝛ adherere alteri pretēdētem cōſanguinitatis occaſionē: vnde apoſtolica auctoritate interdicēdo mādamus tibi: vt hanc quā nunc habes vxorē nullaten⁹ preſumas dimittere vel aliā ducere: donec ad ep̄oꝝ religioſoꝝ concilium [e] cām iuſtā examinaueris. ¶ Receptus eo eā quā iniuſte dimiſit hoc mō iurabit. ¶ Recōciliationis iuramentum.

Ab iſto die i antea iſtā coniugem. N. quā iniuſte dimiſeras [f] ita tenebis ſicut maritus ſuam coniugē debet habere in dilectione ꝛ debita diſciplina: nec eā per vllum malum ingenium a te ſeparabis: nec ea viuente aliam accipies: ſic te deus adiuuet. ¶ Quod aūt [g] vnius teſtimonio coniugia apud quoſdā dirimuntur nulla ratione ratū hēt. Cū enim dn̄s dixerit: De [h] v̄bū ſtabit [i] in ore duoꝝ vel triū teſtiū. ¶ Itē cū i hilerdēſi ꝯcilio dicat̄: oīs ꝯtrouerſia q̄ de eccl'iaſticis reb⁹ fit: ſm̄ diuinā legē ſub duobus vel trib⁹ teſtib⁹ terminetur: dn̄o dicēte: Nō vn⁹ ſtet ꝯ aliū: ſ3 i ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtet oē v̄bū. Itē cū alibi dicat̄: Nulli⁹ ꝑſone q̄ꝝtūlib3 exercitate teſtimonio aliq̄d credatur: euidētiſſime apparet vnius aſſertiōe ꝯiugia nō eē dirimēda. ¶ Qō.vij.

Uod [k] autem q̄rit̄: ſi illi q̄ d' iceſtuoſis naſcuntur filij reputēt̄. Augu.in lib.qōnū ſuper Leui. ca.lxxvij.determinat ita dicens. ¶ Non appellant̄ filij qui de inceſtuoſis naſcūtur.

Quid eſt [l] q̄cūq̄ dormierit cum cognata ſua ſine [m] filijs morient̄: cum filij ꝛ hmōi cōiūctionibus ꝛ añ nati ſunt ꝛ hodie naſcantur: an hoc intelligendū eſt lege dei conſtitutum: vt quicunq̄ ex eis nati fuerint non reputentur filij ꝛ nullo parētib⁹ iure ſuccedant. ¶ Queſtio.viij.

E his ꝗ̄o q̄ ignorant̄ ꝯiūcti ſunt in q̄ gradu ꝯſanguinitatis vel affinitatis ex diſpēſatiōe eccl'ie relinquant̄. Grego.in regiſtro diffinit dicēs. ¶ Non ſeparētur q̄ infra.vij.generationē ignorāter copulantur.

E gradib⁹ ꝗ̄ocognationū q̄ infra.vij. gene

legitimus: ſicut nemo pōt eſſe ꝑtim liber ꝛ partim ſeru⁹ ff.de li.cau.duob⁹.ſed ſi ambo parētes ſciūt impedimētū tales filij nō ſunt legitimi: l3 eccl'ia habuit illud ꝓ matrimonio.vt extra de clandeſti.d.ſponſa. ū inhibitio.

Quid eſt. ¶ Caſus. Cū de iceſtu ſoleāt filij naſci: q̄ritur q̄re dictū ſit in veteri lege: q̄ dormierit ꝛc̄: Et r̄ndet̄ q̄ legitimi nō ſūt nec parētib⁹ ſuccedūt.
l ¶ Quid ē. dubitādo dicit: ꝛ tñ ſoluit ꝛ īterrogādo r̄ndit. ſic.xxij.q.ij.q̄ ait.
m ¶ Sine filijs.i. legitimis. dicūt̄.n. nō eē filij q̄ nō ſūt boni.xij.q.ij.nō liceat.ar.xxxij.q.iiij.dicat.ꝛ.xl.di.multi.ergo v̄bū generaliter tm̄ legitimos ꝯtinet̄. ex̄ de iureiu. q̄ntaualt. ff.de op.li.ſi libert⁹. ¶ Queſtio.viij.

E his vero. ¶ hic depingitur octaua qō q̄ q̄rit̄ q̄ gradu poſſit diſpēſari cū ꝯſanguineis vel affinib⁹: Et q̄dē i t'tio papa ſolus: ſ3 i p'o ꝛ ſcd̄o nō pōt vt dicūt: q2 in leuitico ꝓhibit⁹ fuit vterq̄ i ꝯſanguinitate ꝛ affinitate.ſ3 h̄ ē falſū: vt extra d' diuoꝛ. gaudem⁹.vt notaui.xxx.q.iij. piratiū. ꝛ ſūt tria q̄ inducūt hāc diſpēſationē ꝓles ꝛ tp̄s.ꝯ.e.c.j.ff. de ri.nup.q̄ i ꝓuincia ꝛ reformatio pacis.vt ex̄ de d' ſpon.ipub.acceſſit.in p'te decīſa.ꝛ hec ē indirecta diſpēſatio. In h̄ enim caſu tm̄ videtur diſpēſare q̄ poſt ſpacium longum non admittunt accuſatorem: niſi accuſatus ipſum ſpōte admittat.vt extra qui matri.accu.poſ. per tuas.

E gradibus. ¶ Caſus. Querebat quidā epiſcopus de conſanguineis ꝛ affinib⁹ ꝑmi generis in matrimonio copulatis q̄d

rem ſciendū. Vnde dic: q in qnto gradu vel vltra per igno rantiā ꝓdē ꝯiuncti ſunt ⁊ filios genuerūt tolerenť: donec ſte. ⁊ ille ſimul loquanť: ꝯiūcti vero infra annū, in qn to gradu vel ſexto ſeparenť: ⁊ ne de cetero tale qd fiat pro hibeať: ſi qui ꝯtrafecerint cū graui pena ſeparentur.

ſed per hoc non dat eis licentiam commiſcendi.
f ¶ Anni coronā. i. anni circulū vel reuolutionē. Nota noua mřimonia dici q̄ non ſunt annua. ſimiliter man cipiū dr̄ nouū qđ nondū ſeruiuit p annū. ff. de pub. ⁊ ve cti. iterdū. §. quotiēs. ſiſr vinū. ff. d vi. tri. ⁊ oleo le. l. vet⁹.

rationē in matrimonio ſunt inuenti: ſi neſcienter fecerint: ⁊ multa[a] curricula annorum ſunt reuoluta: ita vt filios[b] ha beant in. vj. qui inuenti ſunt: aut[c] fortaſſe in. v. hmōi nō ſe parēť donec nos ad hos dn̄o permittēte ore[d] ad os loqua mur: hoc aūt dico ſm indul gētiā[e]: nō ſm imperiū: q ve ro de his duobus gradibus nouas contraxiſſe nuptias vi dētur: id eſt infra anni[f] coro nā: modis oīb⁹ ſeparenť: de cetero vero generalia p oēm ꝓuinciam ſtatuta pcurrentia taliter firmētur: vt nullus au deat deinceps tale ſcelus per petrare: ⁊ qui fecerint ſine re tractatiōīs miſericordia acri us puniti vltionibus ſeparē tur. Hi vero qui ꝓpinquas ſanguinis vxoris ſue in ma trimonio ſibi ſociauerunt: ſi cut iādudū vobis ſcripſim⁹: qui in eodem gradu inuenti ſunt: ſeparentur: aut ſuſpēda tur eoꝝ cauſa vſq3 dū nos in ſimul dn̄o auxiliāte cōuenia mus. ¶ Item. De his qui mortua vxore ſecundas con trahere nuptias voluerint: iu ſte ⁊ honeſte ⁊ rationabiliter proſpeximus ab eorum con ſanguineis vſq3 ad quartū3[g] gradum genealogie abſtine ri: hoc nos ſm indulgentiam ſancte matris eccleſie mitius ꝓlibauimus[h]. Ceterum iux ta ſeculariū legū cēſuram di gnis coertionibus grauibuſ q3 diſcipline inuentionib⁹ hec oīa mala ⁊ illicita modiſ om nibus refutāda ſunt: vt in fu turo deinceps ipe cūcta quie

ſcāt. Idē felici meſſane ciui tatis epo. ¶ In q̄rto gradu q ꝯiūcti iuēti fuerint ſepenť.

Hec ſalubriter ꝓcauēda ſancimus: ne qs fideliū ꝓpinquā ſanguinis ſui vſq3 quo affinitatis[i] lineamēta ge neris ſucceſſione cognoſcun tur matrimonio[k] ſibi deſide ret copulare: ſed ſicut a ma ioribus noſtris diffinitū eſt: ita modis oībus obſerueť: qm̄ vſq3 ad ſeptenarium nu meꝝ parētele nulli vnq3 co pulā ꝯtrahere licētiā dam⁹: his videlicet qui ex p̄re ⁊ ma tre ꝯſanguinitatis deſcēdūt parētela: q etiā ⁊ que in q̄r to vel in qnto gradu ꝯiuncti inuēti fuerint ſeparenť: qm̄ ſcriptū eſt: Ois hō ad proxi mā ſanguinis ſui nō accedat: vt reuelet turpitudinez eius. Et iteꝝ: Aia que fecerit qp piā ex iſtis pibit de medio po puli ſui. Sane qbus ꝯiūctio interdicit illicita: habebūt in cūdi ꝯiugij melioris liberta tem. Niſi in eodem crimine vſq3 ad mortē alterius eoꝝ contumaciter pſeuerauerint. Unde in aurelianēſi ꝯcilio. ¶ Non ducat vxorem: q vſq3 ad mortem alterius in iceſtu perſeuerauerint.

Inceſtuoſi[l] cū i ipſo de teſtando atq3 nefando ſcele re manēt[m] n̄: iter fideles chri ſtianos ſed inter gētiles aut cathecuminos[n] habeāť: id eſt cū chriſtianis non ſumant ci bū nec potū: ſed ſoli[o] faciant hoc: non oſculenť: nec ſalutē tur ab eis: ⁊ ſi ſuis ſacerdoti bus inobedietes extiterint: ⁊

a ¶ Multa. Ar. ra tione diuturnitatis poſſe fieri qđ alſ fie ri nō debet. ſ. diſtin. liij. deniq3. ⁊. xcv. diſ. ecce. j. queſtio. ꝓma. dico. ſ. xxiij. q. j. ſchi ſma contra.
b ¶ Filios. No. filio rū ſuſceptionē ⁊ an norum lōga curri cula diſpenſationez inducere ne matri moniuz ſepareť: ho die aūt lōgitudo tē poris nō excuſat. vt extra de ꝯſanguini. ⁊ affi. non d3. Jo.
c ¶ Aut fortaſſe. Jō dubitando dicit: qꝛ in qnto gradu non eſt diſpenſandū niſi ex magna cā: dicunt autē qdā ꝙ dn̄s pa pa in hoc caſu dat ge neralē formaz oīb⁹ prelatis: ꝙ vbi inue niūt aliquos in tali gradu: ⁊ illa tria pre cedūt nō ſeparēt eos nec de cauſa cogno ſcant: alias ſic.
d ¶ Ore ad os. Et ita ꝑmittit in ſuſpenſo.
d ¶ Ore ad os. S3 ſi qs recēter ꝯtraxerat vel ꝯtheret cū aliqua ꝙ tūc ſeparenť: ⁊ hoc eſt qđ dixit infra an ni coronam.
e ¶ Indulgētiā. S3 obijcio tibi: aut pa pa diſpēſauit aut nō ſi diſpenſauit: ergo ſtatī3 fuit mřimoni um: q̄re ergo dicit nō ſepareť donec no bis loquanť: ſi non diſpenſauit: quō er go ꝑmiſit eos eſſe in inceſtu. Item q̄re ſm hoc ſubiūgit: hoc au tē dico ſm indulgē tiam. So. papa ſtatī3 nō diſpēſauit i mři monio: ſ3 diſpenſa uit in hoc ꝙ deb3 diſ ferri cognitio cauſe vel etiam ꝓlatio ſen tētie: ⁊ ideo medio tpe alter alteri nō debuit negare debi tū: cū adhuc nō ꝯſtaret de ꝯſanguinitate. vt ex̄ vt lit. pē. laudabilē. Uel dic ꝙ diſpēſauit ſub cōditione ſi ꝯſtaret de ꝑmiſſis: vel expone nō ſeparenť q̄tū ad cohabitationez

¶ De his q mortua.
¶ Caſus. Mortua vxore debet vir ab e ius conſanguineis vſq3 ad q̄rtū gradū abſtinere. ⁊ hoc fit ex diſpenſatione: qꝛ de rigore iuris eſſet pu niendus.
g ¶ Ad q̄rtū. ſi itel ligas hoc de ſcđo ge nere affinitatis: tūc nulla eſt ibi diſpen ſatio: nec illud qđ ſe quiť: hoc nos: nō ſpe ctat ad illud gen⁹ af finitatis. ſ3 ad ꝓmū.
h ¶ Prelibauim⁹. i. olim conceſſimus quibuſdam.

Hec ſalubriter.
¶ Caſus. Pre cipiť hoc ne qs ſuaz ducat ꝯſanguineaz q̄diu ꝯſanguinitas vſq3 ad ſeptimum gradū cognoſcitur: ⁊ qui i q̄rto gradu vel qnto iūcti ſunt: ſepenť: qꝛ in veteri lege ꝓhibeť quis ad ꝓximam ſui ſangui nis accedere. Leuiti. xviij.
i ¶ Affinitatis. cō ſanguinitatis ſigna vel veſtigia.
k ¶ Mřimonio. ſ. vſq3 ad ſeptimum gradum.

Inceſtuoſi.
¶ Caſus. Qui ince ſtas nuptias ꝯtrahunt q̄diu i crimine ſūt excōicati debent eē: ⁊ ſi alter moriať in il la ꝯiūctione: ſuꝑſtes nō debet ꝯtrahere.
l ¶ Inceſtuoſi. Pri ma pte huius. c. in tellige de excluſione ſacrꝫ. ſcđam aūt de anathemate. ⁊ tūc di cit: nō ſumāt cibum ſpūalē de hoc dictū3 eſt. ſ. e. q. iij. de ince ſtis. xij. q. ij. idigne.
m ¶ Manēt. poſt ad monitionem.
n ¶ Aut cathecumi nos. xi. q. iij. ad mēſa3. ꝯ. Sol. expoſitio illa q ſeqť. ſ. cū xpi anis ⁊c. nō refeŕť ad totū id qđ ꝑmiſſu3 ē: ſ3 ad aliā pt̄e: inter xpianos nō habeť: vel nō de oīb⁹ gētib⁹ hoc itelligē dū eſt: ſed de gētib⁹ cathecuminis.
o ¶ S3 ſoli. xpiani.

Diuiſio.

Snia pro mrimonio vel ꝯ ipm lata retractari pōt. mat.xviij. a.

Sentētia multipliciter retractatur.

a ℭ Maneat.qd iuris in hoc caſu. notaui. xxxiij.q.ij.§.de penitentibus. ℭ Queſtio.ix. Vnde querit. ℭ hec qō diuidit i duas ptes: i q̄rū pma ꝓbat ꝙ ſnia retractari n̄ pt.ꝛ hoc ꝓbat p duos canones.ſcḋa ibi:qḋ ait. Jo.ḋ ſa. ij.q.vj.§.eſt aūt qn̄. Jtē pp corruptionē iudicis.vt.ij.q.vj.§.venales.Sūt aūt tres modi retractādi ſnias:qn̄qꝫ retractat ſnia.i.nulla oñdit eē.ſ.cū eſt lata a iudice non ſuo.ij.q.j.in pmis.vel cū per falſum ꝓcuratorē lata eſt: qn̄qꝫ retractat iudicis officio:qn̄qꝫ iure actiōis. ſi retractat iudicis officio: ſcilicet per bñficium reſtitutionis in integrum:tūc tm̄ vſqꝫ ad q̄driēniū pōt agi. C.de tēpo.in inte.reſti.l.vl.ſi autē iure actionis.ſ.actiōis in factū:tūc vſqꝫ ad triginta annos audiet. C.de preſcri.p.xxx.anno.ſicut.

b ℭ Vn̄ q̄rit. hic q̄rit ſi ſnia q̄ lata eſt ꝓ mrimonio vel ꝯ illud poſtea poſſit retractari. Et dicēdū ꝙ ſic:q2 talis ſententia nullo curſu tpis trāſit in rē iudicatā. vt ex̄ de ſen.ꝛ re iu. ꝯſanguinei.ꝛ.ca. lator. Quidā volebant diſtinguere.ꝛ dicere ꝙ ſi ſcḋa mrimonia ſunt ꝯcta:nō pōt retractari ſnia:ſꝫ ſi nō ſunt ꝯcta:pōt retractari p illud qḋ ē ex̄ de teſti.ſicut xxxiij.q.a.ſi p ſortiarias.ſꝫ id qḋ in illa decre.ſicut di referēdū eſt ad facilitatē.i.nō ita de facili retractat ſnia q̄n ſcḋa mrimonia ꝯcta ſunt.ꝛ illud qḋ dico in mrimonio dico in oib⁹ vbi piculū aie vertit:vt i baptiſmo ꝛ ordine. Jllud tn̄ poſſet dubitari: vtrū ſnia mrimonij ipſo iure retractet:an p integrū reſtitutionē? Et videt ꝙ per in integrū reſtitutionē.vt ex̄ de in inte.reſti. ex lr̄is. Ecōtra videt ꝙ ipſo iure:q2 ibi ſnia nō trāſit in rē iudicatā: vt dixi. Sꝫ lꝫ magiſter ſpāliter ꝓpoſuerit qōnē de mrimonio:tn̄ gn̄alr ꝓſequitur an q̄libet ſentētia poſſit retractari. No tādū ergo ꝙ varijs modis retractat ſentētia:qn̄qꝫ retractat ſi eſt lata p ſurreptionē.vt.j̄.c.veniā.ꝛ ex̄ de offi.vica.tua.ꝛ ex̄ de ſen.ꝛ re iu.cū olī. Jtē ſi ē lata p falſos teſtes vel p falſa iſtrā.vt ex̄ de ꝓba.lꝫ.ꝛ.C.de fal.q̄rela: Jtē ſi eſt lata p falſas allegatiōes.ff.de iudi.ſi ptor. Jtē ſi interuenit falſus ꝓcurator.vt ex̄ de ꝓc.infra.ff.de iudi.lꝫ. Jtē ſi ē lata a iudice n̄ ſuo.vt ex̄ ḋ iudi.at:ſi clerici.ꝛ.C.ſi a nō ꝯpe.iudi.p totū. Jtē p i itegrū reſtitutionē.vt ex̄ de i iteg. reſti.requiſiuit. Jtē p appellationē ꝛ ſupplicationē.vt.C. de pci.impa.offer.autē.q̄ ſupplicatio. Jtē retractat ſi eſt lata ab excōicato.vt ex̄ de ſen.ꝛ re iudi.ad ꝓbādū. Jtē retractat p iploratiōnē triſtis auxilij:vt ſi ꝯ ſeruū fuerit lata ſnia:ille appellare nō pōt:ſed pmittit ei implorare triſte auxiliū.vt.ff.de ap.ſerui. Jtē ſi fuerit lata ꝯ ſuū ſcriptū. vt ex̄ de offi.iu.dele.cū olī.in ſi.niſi errauerit in pcēdis iudicib⁹ ſuſpectis.vt ex̄ de cā poſ.ꝛ ꝓpe.cū olim.de hoc.xxxij.q.i.ſup.ꝛ.c.apud miſericordē. Jtē iudex pōt errorē ſuū corrigere in interlocutoria ſnia vt.ff.de re iu.ꝙ iuſſit.ſꝫ diffinitiuā ſniā nullus pōt corrigere:ſiue ſit ordinari⁹ ſiue delegat⁹:ſiue in ciuilib⁹ ſiue in crialib⁹ cāis.vt ex̄ de offi.dele.in lr̄is.C.quō ꝛ qn̄ iudex.ſi vt ꝓponis.ff.de pe.diui frēs.niſi ſit lata ꝯ ordinē iuris:tūc pt retractari ab ordinario tm̄.vt.C.de ac.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ etiā a delegato.vt ex̄ de accu.q̄lr ꝛ qn̄. Sꝫ lꝫ corrigere nō poſſit ſniam:tn̄ pt eam moderari.vt.ff.de offi.pſi.illicitas.§.vl.ſilr ſi decept⁹ tulit ſniā pt denegare executionē iudicati.vt.ff.de iu.ſi pre

ꝛ a tam nefario ſcelere ſegregari:atqꝫ ad publicā pniam redire noluerint:inter eos habeātur ꝗ ſpū immūdo piclitant:vel etiā inter eos de quibus p ſe veritas ait: Si te nō audierit: ſit tibi ſicut ethnicus ꝛ publican⁹:ꝛ ſi alter eorū morte pūentus fuerit:alter q̄diu viuit grauiter peniteat:ꝛ ſine ſpe cōiugij maneat[a]. ℭ Hac auctoritate qui in q̄rto vel in qnto gradu cō ſanguinitatis ꝯiuncti inuenti fuerint:ab eccl'ia ſeparari iubentur. ℭ Queſtio.ix.

Vnde q̄rit[b] ſi eccl'ia fratū de teſtiū auti ignorātia eoꝝ decepta aliquos ſeparauerit:ꝗ poſt ſeparationē alia ꝯiugia ꝯxerint:ꝛ ſi poſtea deprehenſa fuerit calliditas vel falſa opinio teſtium:an priora ꝯiugia ſint reintegranda:qḋ fieri nō poſſe argumētatis ꝛ auc̄te ꝓbat. ℭ Snia nāqꝫ niſi per appellationē iſra terminum lege ꝯſtitutū releuata fuerit:irreuocabile robur obtinebit. Hinc etiam btūs Aug.ſcribit dicēs. ℭ Que rationabiliter deciſa ſūt:mutari non expedit.

Omnib⁹ modis eccl'iaſtice diſcipline vel moderatio ni ꝯueniens eſt:vt q̄ rōnabiliter[c] ordinata fuerint vel deciſa:nulla in poſterꝝ debeāt refragatione turbari. Jtē Stephanus papa. v. paulo epo placētino. ℭ Que vtilr deciſa ſūt a ſucceſſorib⁹ roborēt.

Loci noſtri cōſideratio nos admonet rōnis auctoritate:q̄ a pdeceſſorib⁹ noſtris vtiliter deciſa fuerint roborare:ꝛ que a temerarijs pſumpta fuerint in ꝓmptu nihilomin⁹ vlciſci. Reū q̄ppe ante ꝯſpectū diuini iudicis ſe nouerit eſſe:ꝗ nititur vtiliter finita reſcindere ac roborata quolibet auſu violare. Eccleſiaſtice quippe vigoris ordo ꝯfundit:ſi aut temere illicita pſumant:aut non conceſſa impune tēptent. Proinde ſi negligenter ea q̄ male vſurpant omittimus[d]:exceſſus viam ꝓculdubio alijs apimus. Quia ergo ſententia hec rationabiliter data eſt: nec per appellationem infra certum terminum releuata:apparet ꝙ nequaq̄ priora coniugia ſunt reintegranda. ℭ His itaqꝫ reſpondetur: aliud eſt ſententiam reſcindere et rationabiliter deciſa turbare: atque aliud que per ſurreptionem obueniunt deprehenſa corrigere: ſuum namqꝫ errorem[e] cuiqꝫ corrigere licet: atqꝫ tō que a quelibet illicite com

c ℭ Rōnabiliter. et imperiali reſcripto. C.de tranſac.cauſas. imo a limine iudicioꝝ expellētur ꝗ voluerit retractare ſnias a qb⁹ nō eſt appellatū.vt.C.ſen.reſcin.nō poſ.l.vl.C.vt li.pē.l.ſi.niſi pp publicam vtilitatē vt.ff.de decre.ab ord.fa.ꝙ ſemel vel niſi reſtituēdo.ff.de minori.in cauſe.§.vlt.

Loci no. ℭ Caſus. Papa bn̄ diffinita dꝫ cōfirmare ꝛ dlicta corriget. Peccat enī ꝗ bn̄ ſtatuta violat: ꝛ qui delicta non punit:peccandi viam aperit.

d ℭ Omittimus. ſimile.xxiij.q.iij.eſt iniuſta.in ſi.

e ℭ Errorem. Nota ꝙ ptib⁹ ꝛ aduocatis lꝫ corrigere errores ſuū qn̄cūqꝫ an̄ ſniaꝫ vt ex̄ de cēſi.olī.circa mediū.C.de iu.ꝛ fact.ig error. teſtib⁹ incōtinēti lꝫ corrigere.vt ex̄ de teſti.cog. pterea. ✠ Jtē dn̄s pt icōtinēti errorē ꝓcuratoris corrigere.vt

tor.in fi. Item verba ſententie poteſt mutare: dumtamen ſenſus idem remaneat.vt.ff.de re iudi.actorum. Item ſupplere pōt eadē die de fructibus.ff.de re iudi paulus. Item interpretari poteſt ſententiam ſuam ſi eſt preſes vel procurator ceſaris.vt.ff.de appel.l.ab executore. in teſtamentis ⁊ priuilegiis ſecus ē.C.de teſta.ex re.⁊.ff.de manumiſ.teſta.q habebat.nō eni ē veriſile ꝙ cū ille lr̄e i tot manibus decoquātur ꝙ ibi ſit aliqd reprehenſibile.

g ¶ Retractari poſſit. Uidetur ergo ꝙ ſnia pncipis poſſit retractari ſi eſſet iniuſte lata.⁊ ſic eſt ꝯ.C.de ep.ne cauſas.vbi dr̄ ꝙ ſi ſnia principis ſine cauſe cognitione fuerit lata ꝙ nō pōt retractari ab alio.nā etiam error pncipis facit ius iter ptes. vt.ff. de ſup. leg.l.iij in fi. ſed h̄ loquitur de ea retractatione que fit per in integrū reſtitutionē. extra de in inte.reſtitutio.tum ex litteris.

mittuntur: ſiue a pdeceſſoribus admiſſa iueniunt̄ i melius reuocari opʒ. Porro illicite vxor a viro ſuo ſepata eſt: ⁊ illo viuēte alij copulata cū dn̄s ſolius fornicatiōis cā a viro ſuo vxorē ſepari iubeat: ſicut ergo ſi aliq̄ cuius vir putaret̄ defunctus alicui copularetur. ⁊ q̄libet occaſiōe iterueniēte ab eius conſortio diſcederet: ꝯpuis iudicio eccleſie cogat̄ redire ad euʒ queʒ reliquerat: tn̄ ſi poſt triēniū[a] viruʒ q mortuus putabat̄ redire ꝯtigerit priora coniugia reintegrabunt̄: ſic cum deph̄ēduntur nō fuiſſe ꝯſanguinei: q cā ꝯſanguinitatis ab inuicē ſepati ſunt: prioris ꝯſortij federa ſunt reparanda[b].

¶ Nō aūt q̄ illicite admittū ✝ tur: vel admiſſa inueniuntur corrigēda ſunt: vel ꝙ ſnia ēt romane ſedis in melius cōmutari valeat: auctoritate hylarij pape ⁊ nicolai monſtratur. Ait nāq hylarius epōs vrbis rome ſynodo pſidēs.

¶ Corrigēduʒ ē qd̄ illicite admittitur: aut a pdeceſſoribus admiſſum inuenitur.

Quod[c] qs cōmiſit illicite[d]: aut a pdeceſſoribꝰ ſuis inuenerit admiſſum (ſi ꝓpriuʒ piculum vult vitare) dānabit: nos enim in nullo volumus ſeueritatē vltionis exercere: ſed q in cauſis dei vel ꝯtumacia vel aliquo exceſſu deliquerit: aut ipſe q̄ pperā facit abolere noluerit i ſe qcqd in alio nō reſecauerit inueniet: qd̄ vt deinceps poſſit tenacius cuſtodiri: ſi placet oēs ſnias ſubſcriptioneſq ꝓprias cōmodate: vt ſynodali iudicio aditus claudatur illicitus[e]. Item Gregorius.

¶ Scd̄m ſue ꝯſuetudinis tenorē apl̄ica valet mutari ſnia.

Apoſtolice ſedis ſnia tāta ſemp ꝯſilij moderatione ꝯcipit̄: tāta patiētia ⁊ maturitate decoquit̄[f]: tantaq deliberationis grauitate ꝓfertur: vt nec imutari neceſſarium ducat: niſi forte ſic prolata ſit vt retractari[g] poſſit vel immutari: ſi ſcdm tenoreʒ premiſſe cōditionis[h] exiſtat. Item Innocentius papa.

¶ A predeceſſoribus damnatos aliorum ſupplicationibus in priſtinum ſtatum apoſtolica reformat eccleſia.

Ueniam nunc ad maximuʒ[i] fotinum quaſi ad quoddaʒ thema: ⁊ (quod mihi anxium eſt ac difficillimum) maioruʒ meorum reuoluam ſententias. Fuerat quoq de illo quecquo pacto (vt ipſi etiam cōmeminiſtis) aliqd vtiq grauius inſtitutum: verū: qm̄ id qd̄ ꝑ rumorē[k] falſum (vt aſſeritis) ſurreptū huic ſedi ⁊ elicitū p inſidias demōſtrat̄: q2 res ad ſalutem redijt veniā tn̄ vobis

a ¶ Trienniū. maxime.argu.xxxiij.q.v.ꝙ deo.

b ¶ Reparanda. No. rē iudicatā nō piudicare veritati in cā ſpirituali. ſed videt̄ ꝯ.extra de teſti.ſicut. q2 ibi dicit ꝙ nō videtur ſuperēſſe aliquod remediū niſi ꝙ teſti imponatur pnia de periurio. ſed ibi ſupple.ſ.de facili: vel ibi reſpicit factū non ius ſiue nota tur extra de arbi.per venit. ¶ Quod autem. Hec eſt ſecūda pars q̄onis in qua ꝓbat ꝙ ſnia retractatur. ⁊ hoc ꝓbat ꝑ gnq.c. Jcā.de ſu.

Quod quis. ¶ Caſus. Qui non vult puniri corrigat ſua ⁊ pdeceſſoris ſui delicta: ⁊ qui non correxerit punietur vt via peccādi claudatur.

c ¶ Quod qs. hoc c. loquitur de illicita alienatione rerū eccleſie: vt extra de reb. ꝑmu.c.ij. ſecus eni ſi deliquit ſentētiando diffinitiue.C. ſen.reſcin. nō poſ.l.j.ff.de re iudi.l. iudex.argu.ꝯ factum propriū aliquē poſſe venire. arg. xij.q.j.certe ego ſum. ⁊ extra de elec.noſti.

d ¶ Illicite. ſic.lv. di.penitētes.argu.ꝯ extra de cle.cōiuga. diuerſis.⁊ extra d̄ fi. preſby. veniens. ⁊ ar.ff.de rebus eo. q ſub tu.vel cu.l.quauis.⁊ extra de conceſ.preben.cum ſuper.

e ¶ Illicitꝰ. No.arg.ad q̄onē dn̄icalē. Juraui ꝙ nunq̄ accederē ad fornicariā meā: poſt volo cū ea ꝯtrahere: nūqd poſſum.arg h̄ ꝙ ſic.⁊.xxxj.q̄.j.relatū.⁊. c. illud.⁊ ar.ꝯ ex̄ de cā poſ.c.iij.⁊.ff.de excep.rei iudi.l.⁊ an eadē.§. actiones.

Apl̄ice. ¶ Caſus. Queritur vtrū pape ꝯſtituta ſint mutāda? Et r̄ndet̄ ꝙ nō: niſi mutatiōis cā vel ꝯditio ſit inſerta.

f ¶ Decoquit̄. Hic pʒ rō q̄re i reſcriptis apoſtolicis nihil dʒ vitij reperiri: nec aliqd reprehenſibile. vt extra de reſcrip.cū adeo. vn̄ vitioſa dicetur reſcripta ſi ſit in eis falſum latinū. vt extra de reſcrip.ad audientiā. ſed

h ¶ Cōditionis. ſi cōceſſum erat ad tēpus.ꝯ.e.q.iij.qd̄ ſcripſi. vel illius ſi preces veritate nitātur: ſnia aūt non eſt ſub ꝯditione ferenda.ij.q.vj.biduum. vnde hoc nō intelligit̄ de ea: tenet tn̄ ſi ferat̄. extra de ſen.excom. a nobis ⁊c̄.

Ueniam nūc. ¶ Caſus. Quidā petebant vt papa fotinum epm̄ ex falſa cā depoſitum reſtitueret ⁊ euſtachium diaconum deponeret: papa vero epm̄ eis reſtituit: ſʒ diaconū nō dpoſuit.

i ¶ Maximum fotinum. Forte binomius erat iſte fotinus: vel aliter veniā ad fotinum nunc quaſi ad maximuʒ quodā thema: q2 plures queſtiones ex eo ſurgunt.

k ¶ Per rumorē. Argu.ad q̄onē illaʒ qd ſi aliqs ꝓpter falſum rumorē eſt electus q credebat̄ peritus: ꝙ poſtea caſſatur eius electio ſicut ⁊ caſſantur inſtitutio.vt.ff.de here.inſti.ſi pater: ſed legata non caſſantur ratione falſi rumoris.vt.ff.de here. inſti.l. vlti. Item hoc ſcias ꝙ ea que per ſubreptionem obtinentur: etiam abſente aduerſario retractantur. vt extra de a ſen.⁊ re iudi.cuʒ olim. nec aliquid valetꝰ ꝙ per litteras ſubrepticias actum eſt. vt ex̄ de offi.vica.tua. imo ⁊ libertas q̄ nō retractat̄: lʒ pp iniuſtaʒ cām data ſit: vt inſti.qbus ex cau.ma.§.eadē.⁊.ſemel.tn̄ nulla eſt ſi p ſurreptionē data fuerit.vt.ff.de fideicō.li.cū do.§.ſubuetū.⁊ iudex q alſ nō pōt reuocare ſniam diffinitiuā lʒ iniuſtā in hoc caſu ipſemet eā reuocat.ff.de iudi.ſi ptor.

Snia pn̄cipis an poſſit retractari.

Alſ ꝓ cōditionis.

Snia nō ē ſub cōditione ferenda.

Electio ꝓ periti qui credebat̄ peritꝰ an debeat caſſari.

Obtēta ꝑ ſurreptionē abſente aduerſario retractant̄.

Preces p digno ſimoniam non inducunt.

a ❡ Ut deprecamini. Argu. ꝙ non ſit ſimonia preces ꝓ digna perſona porrigere: ⁊ pro digno depoſito reſtituendo licite poſſunt preces offerri. argumen. j. queſtione. j. filium. ⁊ diſt. l. clerico. ⁊ diſt. liiij. ſi ſeruus.
b ❡ Compotem. i. officij poteſtatem habentem.
c ❡ Nolite. Arg. qđ papa approbat ⁊c. vt. ſ. xxiiij. q. j. hec eſt fides. ſ. xvij. q. iiij. §. q aũt. ⁊. xcij. diſtin. ſi inimicus.
d ❡ Audio. Argu. optimũ adiuuãdos reos crimis. ſ. di. xlv. l; ſiſia. C. de ad. uo. diuer. iudi. l. reſtituende. ⁊. ff. de al. ſcri. l. vlti.

Miſericordia ꝑ rigori ꝑferenda.

e ❡ Si faciendũ. Argu. ꝙ potius de miſericordia ꝙ̃ de rigore iuris delinquentes debemus corrigere: ⁊ ꝙ ꝓniores debent eſſe plati in abſoluẽdo ꝙ̃ in cõdẽnãdo. vt. ſ. di. xlv. l; plerũq;. ſ. diſti. l. põderet. ⁊. ſ. xxiij. q. iiij. duo. ⁊. ſ. xxvi. q. vij. alligãt. ff. de act. ⁊ obli. arrianus. ar. extra de ꝓba. ex lrĩs. extra de ſorti. ex tua. rũ. ꝯ. di. lxxxvj. non ſatis. ſ. di. ix. ſana. ⁊ ſ. j. q. vij. diſpẽſatio nes. Joannes.

Sententiã romane ſedis. ❡ Caſus. Querit vtrum ſnĩa apoſtolicorum poſſit retractari? Et rñdet ꝙ poteſt quãdo ex ſubreptione vel ex diſpenſatione lata ẽ: ſicut paulus ꝑter omne ius quedã fecit ⁊ poſtea reprobauit: ſed hoc ſciẽdũ eſt diſcrete ⁊ ex cauſa ne retractarentur bñ diffinita.
f ❡ Uel tẽpoꝝ. lv. diſtin. priſcis. ⁊. ſ. j. q. vij. neceſſaria. ⁊. c. qđ pro remedio.

Timotheus fuit circũciſus.

g ❡ Legim⁹. vt circũciſionem timothei: quaʒ fecerat fieri paulus ꝑꝑ ſcandalum iudeorum qui nat⁹ erat ex iudea ⁊ gẽtili: poſtea mutauit hec cum dixit dico ꝙ ſi circũcidimini chriſt⁹ nihil vob ꝓderit. ar. ꝺ ꝯe. di. ij. circũciſio.

Papa bñ diffinitus reſcindere non põt.

h ❡ Non quando. ex hoc dicunt quidam papam reſcindere non poſſe ꝙ ſemel bene diffinitum eſt gn peccet. naʒ illud dicitur poſſe quod de iure ⁊c. xxij. q. ij. faciat.

hinc admittentib⁹ poſt ꝯdẽnationẽ more apoſtolico ſur rogam⁹: ⁊ tãtiſq; veſtris aſſertionibus vobiſq; tã bonis tã charis[a] nõ dare cõſenſum oĩbus duris rebus duri⁹ arbitramur: ꝓ veſtra ergo approbatione fratres chariſſimi ⁊ ſnĩa ac poſtulatione epꝫ fotinũ habetote: licitũ eſt eni ita ꝯſtituere vt deꝑcamini[a]: ⁊ noſtrã i melius ꝯuerſam ſententiã labore vel teſtimonio vr̃o cõpotẽ[b] vobis ſuſcipite. Euſtachiũ vero a me ſepiſſime cõprobatũ nolite[c] expectare vt diaconij gradu expoliet ſollicitos eni vos ꝓ ſalute libẽter audio[d]: cõtra ẽt ſi faciẽdũ[e] eſt libẽter non admitto. Cui manũ porrigitis: vobiſcũ porrigo: cui porrigo: mecũ porrigite. Itẽ nicolaus pa.

❡ Snĩam romane ſedis in melius commutare licet.

Sententiã romãe ſedis nõ negamus poſſe in melius cõmutari: cũ aut ſurreptũ aliqd fuerit: aut ipſa ꝓ cõſideratione etatũ vel tẽporũ[f] ſeu grauiũ neceſſitatũ diſpẽſatione quedam ordinare decreuerit: qm̃ ⁊ egregiũ paulũ apoſtolũ diſpẽſatorie legimus[g] quedã feciſſe q̃ poſtea reprobaſſe legit: ꝙ tñ obſeruãdum eſt qñ illa romana videlicet eccl'ia diſertiſſima cõſideratione hoc fieri delegerit: nõ quãdo[h] ipſa q̃ bñ ſunt diffinita retractare voluerit. Jnno. epis ꝑ macedoniam conſtitutis. ❡ Cuiuſq; iudicium apoſtolice ſedis auctoritas retractare valet.

Graue. ❡ Caſus. A ſententia qua qdã abſolut⁹ fuit de crimine appellatũ erat ad ꝯciliũ macedonie: epiſcopis videbatur durũ ſnĩam infirmare: reſcribit eis papa ⁊ dicit ꝙ non oportet eos hoc timere: imo veritatẽ debent plenius ingrere ⁊ nocẽtẽ ſi cõuincitur ꝯdẽnare.

Graue[i] nõ opꝫ videri pijſſimis mẽtib⁹ vr̃is cuiuſq; retractare iudiciũ: qꝛ vitas[k] ſepi⁹[l] exagitata magis ſplẽdeſcit i lucẽ[m]: ⁊ ꝑnicies[n] reuocata i iudiciũ grauius[o] ⁊ ſine pnĩa[p] ꝯdẽnat: nã fruct⁹ diuin⁹ ẽ iuſticiã ſepi⁹ receſſeri. Itẽ ex li. põtificali. ❡ A ꝑdeceſſorib⁹ depoſiti a ſucceſſorib⁹ reſtituant. Palea.

Gregorius. iiij. theodoſiũ quẽ eugeni⁹ añceſſor eius ꝑſo yterij honore ꝑuauerat: eccleſie ſeguine ꝯſecrauit epm. Leontius dum eẽt preſbyter depoſitus fuit: ⁊ poſtea i antiochia p̃tiarcha fuit. Miſenum epm a felice papa dãnatũ: gelaſius ſucceſſor eius ⁊ cõmunioni reddidit: ⁊ eccleſie reſtituit ſue.

Sicut ergo ſnĩa romane ſedis in melius cõmutari valet: ſic cuiuſlibet eccleſie ſnĩa cũ per ſurreptionẽ data cognoſcitur rõnabiliter reuocari põt. ❡ Queſtio. x.

De ea[q] aũt q̃ ad ſcđas nuptias trãſit: vtrum i eadẽ affinitate cõſanguineoꝝ prioris viri remaneat: an ſoboles ex ſecundis nuptijs ſuſcepta: cõſanguineis prioris viri copulari poſſit merito q̃rit. De his ita ſcribit Grego. papa venerio caralitano epiſcopo. ❡ Affinitas in ſuperſtite nõ deletur.

Fraternitatis vr̃e ſtudioſe ſagacitati frater amande quas debeo refero

i ❡ Graue. ❡ Caſus. Epi macedonie volebãt ſi aliqñ papa retractabat ſentẽtias eoꝝ vel cauſarũ cognitiões. ⁊ ad hoc rñdet papa.
k ❡ Quia vitas. Optima allegatio ẽ ꝯ iudices q nolũt audire aduocatos. ſ. xxx. q. vi. iudicãteꝫ ⁊ nõ eni põt ad vitatẽ ꝑueniri niſi reſpiciatur ad cauſaʒ ⁊c. xxiij. q. viij. occidit.
l ❡ Sepi⁹. qñq; tñ ſufficit ſũmatim cognoſcere. C. vbi i rẽ ac. l. ij. ⁊. ff. ad exhi. l. iij. §. ſciendum.
m ❡ In lucẽ. Ar. ꝙ iudex põt ſepius interrogare teſtes cũ dubie aliqd dixerit vt. xxx. q. vi. iudicante. extra de emp. ⁊ vẽdi. cũ cã. ⁊. ff. de inſ. ac. vbicũq;. nec enim aliter ad vitatẽ ꝑuenit niſi circũſtantie oẽs diligẽter q̃rant vt. xxiij. q. vi. occidit.
n ❡ Pernicies. i. ꝑniciõſum factum.
o ❡ Grauius. i. cuꝫ grauitate.
p ❡. Pnĩa. i. poſtea nõ penitebit: qꝛ cuꝫ deliberatione faciet.

❡ Queſtio. x.

q ❡ De ea. ❡ hic incipit. x. q̃ſtio: que hꝫ duo mẽbra ſcꝫ vtꝝ ex ſcđis nuptijs ſoboles ſuſcepta poſſit cõſanguineis viri ꝑoris mrĩmonio copulari: ⁊ vtrum affinitas deleatur in ſuperſtite? ⁊ in vtraq; rñdet negatiue. J. e. c. j. ſed illud corrigitur ex. ꝺ ꝯſang. ⁊ affi. nõ dꝫ.

Fraternitatis. ❡ Caſus. Querebat iſte epus an ſit affinis vxor cõſanguineis viri: ⁊ ſi eſt vtrũ affinitas illa morte viri finiatur: vel ſi vltra protẽditur vtrũ tunc ſaltem deleatur cum illa ſecundo viro coniungit ⁊ vtrum ſoboles quam ſuſcepit de ſcđo viro poſſit iungi

grates: qm̃ queſiſti que de/buiſti: iocũdum me reddidi/ſti. Unde placite ad inquiſi/ta rñdeo: ſedem apoſtolicaʒ cõſulere decreuiſti ſi mulier[a] copula nuptiali extraneo vi/ro cõiuncta cognationi eius ꝑtineat[b]: ſi eo defuncto[c] co/gnatio remaneat: vl' ſi ſub al/tero[d] viro cognationis voca/bula diſſoluant̃: vel ſi ſuſce/pte[e] ſoboles põt legitime ad prioris viri cognationis trã/ſire copulã. Eſt enim v̓buʒ dñi validum forte ⁊ durabi/le ⁊ imutabile ⁊ perſeuera/bile: nõ momentaneum non tranſitorium. Ait eni per ſe ipſa veritas q̃ deus eſt ⁊ ver/bum dei eſt: Celum ⁊ terra tranſibunt[f] verba auteʒ mea nõ tranſibũt: anteq̃ deus in carne appareret inter hoĩes eo inſpirãte dixit adã: Quã/obrem relinquet hõ patrem ſuũ ⁊ mr̃eʒ ⁊ adherebit vxo/ri ſue: ⁊ erunt duo in carne vna. Deinde cũ veritas ori/retur de terra in terrã ⁊ viſi/bilis[g] in humanitate appare/ret: interrogatus eſt ſi licitũ eſſet homini vxorẽ relinque/re: qd̕ ꝓhibẽs vetuit: niſi for/te fornicatio excluderet ma/ritalem copulã: vnde ꝓtulit ſtatim in medium eãdeʒ ſen/tentiam quã ante ſecula ma/nens cũ patre verbũ inſpira/uerat ade: ipſe cõfirmãs[h] qd̕ ipſe primus ꝓtulit hõ: Quã/obrem relinquet hõ patrem ſuũ ⁊ mr̃eʒ ⁊ adherebit vxo/ri ſue: ⁊ erunt duo in carne vna. Si vna caro fuerit quõ poteſt[i] aliquis eoꝝ ꝓpinqu[9] vni pertinere niſi ꝑtineat al/teri: hoc minime poſſe fieri credendũ eſt. Porro[k] vno defuncto in ſupſtite[l] affinitas nõ deletur[m] nec alia[n] copula cõiugalis affinitatem copule prioris ſoluere valet: ſʒ neqʒ alterius cõiunctionis ſobo/les placet ad affinitatis prio/ris viri cõſortium tranſire ꝑ eo q̓ verbũ domini validuʒ eſt ⁊ forte. Et inquiens dixit propheta[o]: Uerbum dñi ſta/bit in eternũ. Et alius ꝓphe/ta: Qm̃ ipſe[p] dixit ⁊ facta ſũt ipſe mandauit ⁊ creata ſunt. Statuit ea in eternũ ⁊ in ſe/culum ſeculi: p̃ceptuʒ poſuit ⁊ nõ preteribit. nã poſt v̓bũ ⁊ p̃ceptum effecit* duos car/nem vnã[q]: ideſt maſculuʒ ⁊ feminã: qui inumerã multi/tudinem vtriuſqʒ ſexus nõ deſtitit vnũ facere ſecũ: ſicut per ſe veritas dixit: Nõ ro/go ꝓ his tm̃: ſed etiã ꝓ his q per verbũ eorũ ſunt creditu/ri in me: vt vnũ ſint ſicut tu pater in me ⁊ ego in te: vt ⁊ ipſi vnũ in nobis ſint. Si qs ergo ſacrilego ⁊ temerario auſu in defuncto querit pro/pinquitateʒ extinguere: vel ſub altero affinitatis vocabu/lo diſſipare: vel ſuſceptaʒ ſo/bolem alterius copule[r] pro/pinquitati prioris credit legiti/me ſociari: hic negat dei ver/bum validũ eſſe ⁊ forte: ⁊ q tam facile ⁊ tã velociter que/rit diſſoluere: hic nõ credit verbũ dei in eternũ perma/nere[s]. Cõſice terrã ex quat/tuor locis magna itercapedi/ne a ſe diſtantibus: cõfecta ⁊ cõglutinata finge cuiuſcunqʒ figure vel imenſitatis corp[9] volueris: nũquid erit humanũ ingenium qd̕ ip/ſas q̃ttuor partes abinuicẽ valeat ſegregare vt vnaqueqʒ per ſe poſſit agnoſci? ſic a q̃ttuor auis duo[t] cõficiunt̃ in vnum[u]: ⁊ de duobus[x] fit vna cõ/creatio[y]: hanc ſimilitudinem de q̃ttuor elemen/tis vnde ꝯcreatus eſt homo colligere potes ſi eo/rum vnãquãqʒ ſpeciem que in multis diuiſioni/bus partita eſt ꝑ diſcretas inter ſe ꝑtes aſſigna/ueris. Fit idem in metallis: hoc etiã in liquori/bus ꝓbatur: in coloribus pictor ꝓſequitur arte colores admiſcendo ex viſibilibus fucis corpo/ra fingens. Item Innocentius papa.

¶ Soboles ex ſecundis nuptijs genita con/ſanguineis prioris viri copulari non debet.

SI cuius[z] patruus vel auunculus vxorat[9] obierit ⁊ illa virum aliũ poſtea duxerit: filios filiaſve ex illo genuerit: cum his omnib[9] modis cõmiſceri prohibemus: qꝛ vir ⁊ mulier

cõſanguineis prio/ris viri. Prime que/ſtioni rñdetur ſic: alijs tribus q̓ non. Et hanc rationẽ aſſi/gnat: quia vir ⁊ vxor ſunt vna caro: ſicut dictũ eſt a dño: cui[9] verbũ manet in eter/num. Addit etiã ſimi/tudineʒ de imagine facta de luto ex quat/tuor elementis ex q/bus compoſituʒ eſt corpus humanũ: de liquoribus ⁊ colori/bus q ſi mixti ſint ſe/parari nõ poſſunt. Et ſcias q̓ in hac cauſa nihil mutaui: ſʒ ſo/lũmodo ſcripturaʒ falſam correxi. ⁊ ſi v̓/bis audacia detur ꝑ hoc poteris deprehen/dere vtrum in alijs locis ſit aliqd in me/lius reformatum.

a ¶ Si mulier. pri/ma queſtio.

b ¶ Pertineat. ad hoc ꝓbandum indu/cit oĩa illa q̃ ſequun/tur in littera vbi di/cit anteq̃ deus ⁊c̃.

c ¶ Si eo defuncto. ſecunda queſtio.

d ¶ Uel ſi ſub alte/ro. tertia queſtio.

e ¶ Uel ſi ſuſcepte. quarta queſtio.

f ¶ Tranſibũt. non quo ad eſſentiaʒ ſed quo ad formã. ſ. de q̃/litate in qualitatem: iuxta id quod dicit apl's: Preterijt figu/ra huius mundi.

g ¶ Et viſibilis: qꝛ de maria carneʒ aſ/ſumpſerat. de conſe. diſt. ij. reuera.

h ¶ Confirmãs. ad litterã hanc cõtinua/tur littera ſupradi/cta. eſt enim verbum domini ⁊c̃.

i ¶ Quõ põt. hec eſt rñſio ꝑme q̃ſtiõis.

k ¶ Porro. hec eſt rñſio ſecũde qõnis.

l ¶ In ſupſtite. i. in/ter ſuperſtitẽ ⁊ cõſan/guineos defuncti.

m ¶ Non delet. ẽ. iij. q. vij. §. tria. ẽ. ſed verba canonũ legi ꝓ ſcribũt .i. ꝓiudicãt. vel potius nõ delet reuera ſm leges ✝ vt non ſit: ſed deletur quantum ad illud beneficium. de cõſe. diſt. iiij. c. j.

n ¶ Nec alia copu/la. reſponſio tertie q̃/ſtionis.

o ¶ Propheta. Lau/date dñʒ de celis ⁊c̃.

p ¶ Quoniam ipſe. i. ſicut leue fuit ei di/cere: ita ⁊ facere.

q ¶ Carnem vnã. Uidetur nõ eſſe mi/rum ſi dñs fecit vi/rum ⁊ mulierẽ car/nem vnam: cũ mul/titudinem fidelium fecerit vnum ſecuʒ. ſ. per charitatem vel humane nature aſ/ſumptionem. de cõ/ſe. diſt. ij. in chriſto.

r ¶ Copule .i. ſcd̕e. nam cum ſobole ex prima poſſet ꝯhere. vnde qñqʒ pater ⁊ fi/lius habent matreʒ ⁊ filiam.

s ¶ Permanere. du/rum verbum con/tra innocentium. ex/tra eo. non debet.

t ¶ Duo. ſcilicet vir ⁊ vxor.

u ¶ Unum. in car/nem vnam.

x ¶ Et de duob[9]. ſ. viro ⁊ vxore.

y ¶ Concreatio. id eſt vna proles.

z ¶ Si cuius. ¶ hec duo. c. nõ tenẽt.

Eſa. xl. b. Pſal. c. xlviij.

✝ ¶ Cõ. cor. tex. in l. iij. §. j. ⁊ ibi gl. ⁊ q̃ no. ꝑ doc. ff. de po/ſtu. ⁊ i. §. affinitatiſ ꝑ glo. iſti. de nup. gl's ✝ dũs

Multitu/dinem fi/deliũ fecit deus vnũ ſecum. Jo. xvij. c.

Cauſa.xxvi.

Iliam. Caſus Pertractatis tredecim ipedimentis mr̄imonij:q2 rapt⁹ videbat̄ ipedimentū mr̄imonij vel ipedire mr̄imonium: iō vltio loco ſupponit de raptu oſtēdens q̄ dicant̄ raptū cōmittere ⁊ q̄ pena ſint puniendi raptores:⁊ q̄liter rapta poſſit copulari raptori. Ut āt hec ⁊ alia faciat premittit thema de quo duas elicit qōnes.

a ℭ Filiā cuiuſdaʒ. Poſt tredeci impedimēta mr̄imonij tractat h̄ magiſter de raptu:q2 videbat̄ mr̄imoniū impedire: ⁊ vtrū inter raptā ⁊ raptorē poſſit eſſe mr̄imoniuʒ. Queſtio.j.

Uod auteʒ. Caſus hic intitulat̄ pma qō qua q̄rit̄ an ille raptū cōmiſerit de quo dcm̄ eſt in themate. Et certū eſt q̄ ſic:diſtingue tn̄ cuʒ magr̄o q̄ rapt⁹ qn̄qʒ cōmittitur in re ipa qn̄qʒ in vſu rei:vt.j.eo.§.vlti. Seq. duo c.plana ſunt.

b ℭ Qd aūt. de hoc nullū eſt dubiū qn raptū cōmiſerit iſte. diſtinguas tn̄ cum magiſtro : q2 qn̄qʒ raptus cōmittitur i re ipſa: qn̄qʒ in vſu rei:vt.j.eo.§.vlti.

c Rapt⁹ .ſ̄. xxvij.q.ij.raptus.

d ℭ A corrūpendo eſt dictus.⁊ ita ſimplex dī a compoſito: ſicut alīs exponit lex ſimplex p cōpoſitum vt.ff.ad.l.aquil.ſi ſeruus.§.ingt lex.nam ibi veteres omnes itellexerūt rupiſſe.i.corrupiſſe. Joan.

e ℭ Qui raptu.i. q2 eſt illicitus coitus a corrumpendo.

vna caro ſunt. Item ex romana ſynodo. ℭ De eodē.

SI qua mulier ad ſecundas nuptias trāſierit ⁊ eis ſobolē genuerit nullo modo pōt ad cōſortiuʒ cognatiōis viri prioris pigere.

Item Iginius papa. ℭ De eodem.

SI qua mulier trāſierit ad ſecūdas nuptias: ⁊ ex eis plem habuerit:non ipſa ples pōt ſe copulare cognationi prioris viri vſqʒ ad q̄rtam generationem.

Unde Innocentius papa. ℭ De eodem.

SI qua mulier ad ſecundas nuptias trāſierit ⁊ filios ⁊ filias ad ſcdm maritū genuerit:debere eas nepotibus prioris mariti cōiungi ſancta romana ſynodus pr̄ſus inhibuit. ℭ Ca.xxvi.

Iliam cuiuſdā[a] ignorante patre quidā muneribus illexit: ⁊ ad cōuiuium inuitauit:finito cōuiuio iuuenis virginem oppreſſit:quo comperto a parētibus iuueni traditur puella ac more nubentium a iuuene dotatur : ⁊ publice in vxorem ducitur. ℭ Queritur primum an ille raptuʒ cōmiſerit? ℭ Secundo:an rapta raptori nubere poſſit patre aſſenſum preſtante.

ℭ Queſtio.j.

Uod autem[b] ille raptum admiſerit: multorum auctoritate probatur. Ait enim Iſidorus in.ij. lib. etymologia.c. xxxiij. ℭ Quid ſit raptus.

RAptus[c] quoqʒ illicit⁹ coitus a corrumpendo[d] eſt dictus : vnde qui raptu[e] potit̄:ſtupro fruitur.

Unde Gelaſius papa. ℭ Ubi raptus admittitur.

LEx illa[f] preteritorum pncipum ibi raptū dixit cōmiſſum eſſe vbi puella de cuius ante nuptijs nihil actum fuerat videbat̄ abducta. ℭ Cum ergo hec illicito coitu ſit corrupta:cūqʒ ita ſit abducta:id eſt a domo patris ducta q̄ de eius nuptijs nihil ante actum fuerit : raptam appellandā negari nō poteſt. ℭ Sed nō omnis illicitus coitus:nō cuiuſlibʒ illicita defloratio raptus appellatur. Aliud eni eſt for-

f Lex illa.ſ̄.xxvij. qō.ij. lex. C. de rap.virgi. raptores. ꝯ.So.iuſtinian⁹ ibi correxit legē de qua hic mētionē facit gelaſius q̄ pceſſit iuſtinianū:ſed tn̄ illō iuſtiniani corrigit̄.ſ̄.e.q.ij.ſi qs virginē.⁊ ex̄ de rap.cuʒ cā. ⁊.c.ſe. Sʒ q̄re nō cōmitto raptuʒ in ſponſa mea vt cōmitto i alia re mihi debita : vt ſi vēditaʒ mihi rē rapiā ſic icido in ꝯſtōneʒ ſi qs intantā.C. vn̄ vi.vt.ff.de acq.po.ſi ex ſtipulatōe. ⁊ ſiſr furtū cōmitto i ppa re:vt.ff.de fur. eū q.§.j. Sed pōt eſſe rō: q2 pſumit̄ q̄ re ſua nemo vitioſe vtat̄: vt.ff. p ſoci.meruo. vel forte ratio eſt : q2 mr̄imonium nūq̄ʒ diſſoluit̄:alij ꝯctus ſic. vnde nunq̄ʒ pōt aliquis in hoc caſu incidere in cōſtitutionem illā placuit. xvj.q.vj.nec in illā ſi quis intantam. ⁊ q2 res iſta nunq̄ʒ poteſt alienari a vero dn̄o: ⁊ quia libera perſona nō poſſidetur : ⁊ ita nō eſt neceſſe vt expectet quouſqʒ in euʒ trāſferatur poſſeſſio ſponſe. Item q2 intelligitur eam poſſidere q̄ʒcito ſpōſalia intercesserunt. vnde nō vere dicit̄ raptor cū ſua poſſeſſione vtat̄. ff.de iniur.l.iniuriarum.§.ſi quis.

ℭ Cum ergo.

ℭ Caſus. Iſte.§.diuiditur in duas ptes. In pma ꝯcludit Gratianus ex ſupradictis q̄ hec de q̄ agitur in themate dicit̄ rapta. In ſcda parte que incipit ibi : ſed non oīs:dī quid ſit fornicatio quid ſtuprum qd adulteriū qd inceſtus ⁊ qd raptus. ⁊ ad finē.§.inducit ſequēs.c. Corrupta in vxoreʒ ſupple maxime. h̄ morte ſm leges.

nicatio: aliud ſtuprũ: aliud adulterium[a] aliud inceſtus: aliud raptꝰ. Fornicatio autẽ lꝫ videat eſſe genus cuiuſlibet [b] illiciti coitus q̃ fit extra vxorem legitimã: tñ ſpãliter intelligit̃ in vſu viduaꝝ vel meretricũ vel ꝯcubinarũ. Stuprũ aũt ꝓprie [c] virginuꝫ eſt illicita defloratio: qñ videlꝫ non p̃cedẽti ꝯiugali pactiõe vtriuſq; volũtate virgo corrũpitur: patre iniuriã ad animũ ſtati poſt cognitionẽ non reuocãte [d]. Adulteriuꝫ vero ẽ alieni thori violatio: vnde adulteriũ dr̃ quaſi ad alterius thoꝝ acceſſio. Inceſtus eſt cõſanguineoꝝ vel affiniũ abuſus [e]: vñ inceſtuoſi dicũtur qui cõſanguineis ⁊ affinibus abutũtur. Raptꝰ admittit̃ cum puella violenter a domo patris abducit̃: vt corrupta in vxorẽ habeatur: ſiue puelle ſolũmõ ſiue parẽtibus tñ ſiue vtriſq; vis illata conſtiterit: hic [f] morte mulctat̃ [g]. Sed ſi ad eccleſiã cum rapta cõfugerit [h]: priuilegio eccleſie mortis ĩpunitatem ꝓmereat̃. Unde in aurelianenſi concilio legitur.

¶ Si raptor cũ rapta ad eccliã ꝯfugerit qd fieri debeat.

DE raptoribus autem id ꝯſtituendũ eſſe cenſemꝰ: vt ſi ad eccleſiã raptor cum rapta cõfugerit: ⁊ feminã ipſam violentiã ꝑtuliſſe cõſtiterit: ſtatim libereṫ de ꝑtãte raptoris: ⁊ parẽtibus reddat̃: ⁊ raptor mortis vel penaꝝ [i] ĩpunitate ꝯceſſa: aut ad ſeruiendũ [k] ſubiectus [l] ſit aut redimẽdi [m] ſe liberã habeat facultatẽ: ſi vero q̃ rapitur patrẽ [n] habere ꝯſtiterit: ⁊ puella raptori ꝯſenſerit [o]: ꝑtãti patris excuſata [p] reddatur: ⁊ raptor patri ſuperioris cõditionis ſatiſfactiõe teneatur obnoxiꝰ. ¶ Ex hac auctoritate liquet q̃ aliqñ vis iferṫ parẽtibꝰ ⁊ nõ puelle cuꝫ dr̃: ſi puella raptori cõſenſerit: aliqñ vtriq; violẽtiaꝫ ꝑferunt cuꝫ premittit̃: ſi raptor cũ rapta cõfugerit ⁊ feminã ipſaꝫ violẽtiã ꝑtuliſſe ꝯſtiterit. ¶ Puelle aũt nõ parẽtibꝰ vis inferṫ: cum volũtate patris puella violẽter abducit̃ vt eiꝰ patiat̃ ꝯcubitũ: cuiꝰ copule nunq̃ ꝯſenſuꝫ adhibuit. Hic aũt [q] neq; parẽtibꝰ neq; puelle viꝫ ĩtuliſſe vr̃: cũ neq; illis ꝓhibẽtibꝰ neq; illa renitẽte [r] violenṫ ſit abducta. Aliud ẽ eñi ꝓmiſſiõibꝰ aliquã ſeducere: aliud ſibi vi ĩferre: vñ q̃ neutri vis illata ꝓbaṫ raptor h̃ iure dici nõ dꝫ [s]. Sed rapina dupl̃r fieri dr̃: aliqñ [t] eñi res ipſa rapit̃: aliqñ ipſiꝰ rei vſus tm̃mõ violẽter eripit̃. Res ipa tũc rapit̃ cũ violẽter dño eripit̃ vt i ꝑpetuũ teneat̃: aliqñ v̉o non res ipſa affectat̃: ſꝫ vſus eiꝰ dño ꝓhibẽte [v] violẽter vſurpat̃: h̃ ergo raptũ admiſit q̃ florẽ v̉gitatis puelle renitẽti violẽter eripuit. ¶ **Quõ.ij.**

a ¶ Aliud adulterium.xxxij.q.iiij.nemo.contra.
b ¶ Cuiuſlibꝫ.ſ.xxxij.q.iiij.meretrices.⁊.q.vij.nõ ſolũ.
c ¶ Proprie.bñ dixit ꝓprie: nam ⁊ al's ſtuprum dicit̃ cõmitti in vidua vel virgine vel puero.ff.de adul.inter liberas.§.j.de ver.ſig.inter ſtuprũ.⁊ qñq; etiam ſtupruꝫ ſumitur ꝓ adulterio.xxxij.qõ.iiij.nemo.xxviij.queſtio.j.idolatria.
d ¶ Non reuocante.idem eſſet ſi reuocaret: q̃ nihilominus eſſet ſtuprum: ſi tamen non reuocat ceſſat actio iniuriarum poſt annuꝫ.inſti.de iniur.§.vlt.
e ¶ Abuſus.vl' vbi eſt iuſtitia publice honeſtatis: ibi eſt raptus.xxxv.queſtio.iij.nec eam.
f ¶ Hic.ſ.raptor talis vel raptus.
g ¶ Mulctatur.antiquo iure nõ antiquiſſimo.
h ¶ Confugerit.C.de his qui ad eccle.confug.l.vlt.§.vlt.

DE raptoribus autem id.

¶ Caſus. Quidam rapuit quãdã puellam ⁊ cum ea fugit ad eccleſiã: queritur quid iuris ſit: Et reſpondetur ſi puella non cõſentit raptori que patrẽ nõ habet debet ſtatim auferri raptori ⁊ reddi cõſanguineis: ⁊ raptor non puniatur corporaliter: ſed puelle ſeruiat: vl' ab ea ſe redimat. Si vero patrem habet et ꝯſentit puella apud patrem excuſetur ⁊ ei reſtituatur: ⁊ raptor patri teneatur ſatiſfactione ſimili.
i ¶ Uel penarũ.corporalium a talibus liberatur hic auctoritate canonum: nõ autem a pena pecuniaria quam ſuſtinet.J.e.q.ij.deniq; ſed a publica penitentia mulctatur.xxvij.qõ.ij.raptor.
k ¶ Ad ſeruiendũ.ſi inops eſt: ſecus eſt in debitore qui non cogit̃ ſeruire creditori.vt.C.de ac.⁊ ob.ob es. Sed vſq; ad quod tp̃s ſeruiet ei: ſit in arbitrio boni viri ex quo lege non exprimit̃.ar.ff.de iure delib.l.j.§.ait pretor.extra de offi.dele.de cauſis.vel ſeruiet ei p quinq; annos ad inſtar illius qui redemptus eſt ab hoſtibus.C.de cap.⁊ poſtli.reuer.diuerſaruꝫ.⁊ licet iſte ſeruus non ſit parum tamen differt (vt dicit lex) a ſeruo cum abire non liceat cum vult.ff.de libe.ho.exhi.l.ij.
l ¶ Subiectus.in precium pudicitie eiꝰ.J.e.q.ij.tria.
m ¶ Redimẽdi.⁊ hec erit optio raptoris.ar.xxvij.q.ij.multorum.ff.de ꝯtrhen.emp.ſi in emptiõe.§.pe.ff.de iure do.plerũq;.
n ¶ Patrem.vl' q̃ in p̃mo caſu patreꝫ non habeat: lꝫ magr̃ aliter interpreteṫ.
o ¶ Conſenſerit.in fornicatione.alias non redditur.
p ¶ Excuſata.a pena legis vt nõ puniatur a iudice etiaꝫ ſi ſit nubilis: nam inubilem etas excuſat: pater tamẽ bene poteſt eã exheredare ſi vult.C.de inoffi.teſta.ſi filiã.niſi maior eſſet vigintiquinq; annis: tũc enim ſi pater diſtulit eam copulare: ſi alicui adheſerit remanebit cũ illo etiaꝫ inuito patre nec exheredabit̃.vt in auc.vt cum de ap.cog.§.cauſas.ver.ſi preter.col.viij.ſed ſi filia inuito patre adheſerit alicui m̃rimonialiter dũmodo dignũ eligat pater tenetur eam dotare.vt.ff.de ritu nup.q liberos.

¶ Ex hac auctte.

¶ Caſus. Hucuſq; allegauit magiſter: modo ponit ſolutionem bonã diſtinguens q̃ aliquãdo vis infertur parentibus ⁊ non puelle: aliquãdo vtriſq;: aliquãdo puelle tãtuꝫ.ſed illi de qua h̃ agit̃ vel eiꝰ parentibus nulla vis fuit illata. In fine diſtinguit q̃ raptꝰ quandoq; cõmittitur in re ipſa: qñq; in vſu rei ſicut fuit in puella de qua h̃ loquit̃.
q ¶ Hic aũt.de quo agitur in themate.
r ¶ Renitente.nam ſpontanea fuit in abductiõe inuita in corruptione.
s ¶ Non debet.allegando dicit.vnde ſtatim ſubdit ſolutionem.
t ¶ Aliquando.idem dicit lex in furto quod quãdoq; cõmittitur in re quandoq; in vſu rei.vt.ff.de fur.l.j.§.furtum.⁊ inſti.de obli.que ex delic.naſcun.§.furtum.
v ¶ Prohibente. aut neſciente.ſic.ff.de fur.qui vas.§.vlt.

¶ Queſtio.ij.

Pater tenetur dotare filiaꝫ que eo inuito nupſit.

Furtũ in duobꝰ cõmittitur.

Diuiſio.

Hunc querit. Hec q̄ō diuiditur in duas partes. In quarū prima ꝓbatur ꝙ raptor non poteſt ꝯtrahere cum rapta. ſecunda ibi: his auctoritatibus. Joan. de fa.
Caſus. Hic intitulat̄ ſecūda q̄ō q̄ queritur an raptor cū rapta poſſit mr̄imonialr̄ copulari. Et ſi mr̄ dicendū eſt ꝙ ſic. vt. i. e. tria. ⁊ c. deniqȝ. niſi aliud ipedimētū iteruenat. Allegat tn̄ Gratia. ꝓ vtraqȝ pte: ⁊ primo ꝓbat ꝙ nō. Que aūt ſequūtur vſqȝ ad. c. de puellis patent.

Nunc queri tur [a] an pur gato vitio rapine ra ptor i vxorē poſſit rapiā accipere: quorū ꝯiunctio au ctoritate canonū ſcōꝝ pe nitus prohibetur.
Legitur namqȝ in concil. calcedo. xxvij. ca.

Raptores puellarum ⁊ cōſentientes excōmunicent̄.

Eos qui rapiunt[b] puellas ſiue mulieres ſub noie ſimul[c] cohabitandi cooperantes aut cōniuentes raptoribus: decreuit ſancta ſynodus: vt ſi quidem clerici ſunt decidūt a ꝓprio gradu: ſi vo laici anathematizent̄[d].
Item ſymmachus papa.

Ob immanitatem ſceleris abijciantur raptores viduarum ⁊ virginum.

Raptores igit̄ viduarū vel vginū ob imanitatē tāti facinoris deteſtamur illos vehemēti⁹ pſeq̄ndo q ſacras vgines: vel volētes[e] vel inuitas in mr̄imonio ſuo ſociare tēptauerint: quos ꝓ tā nefandiſſimi criminis atrocitate a cōione ſuſpēdi precipimus.
Item. C. lib. j. tit. de epiſ. ⁊ cleri. iuſtinianus imperator.

De eodē.

Si quis nō dicā rapere: ſȝ attēptare[f] tm̄modo mr̄imonij iungēdi cauſa ſacratiſſimas virgines auſus fuerit capitali

Raptor raptā bene ducit.

a Nūc queritur. Hec q̄ō ſecūda dubia nō eſt: q2 raptor bn̄ ducere pōt raptā in vxorem ✠ peracta pnia, extra de adul. c. j. ⁊ ij. ⁊ extra de rap. cuȝ cā. ⁊ i. e. deniqȝ. expſſum eſt extra de rapto. accedens. niſi ſit ſpōſa alterius de pñti: tunc enim illi reddēda eſt. xxvij. q. ij. deſpōſatā. ſȝ ſi ſpōſa de futuro nō cogitur eam recipere. vt xxvij. q. ij. raptor. ⁊ c. ſeq. ſm̄ leges tn̄ nō pōt cuȝ ea ꝯtrahere. C. de rap. virg. l. vna. §. ſinant. Capſa ergo q̄ dicūt ꝙ rapta reddēda ſit patri: vel q̄ dicunt ꝙ nō poſſit cōtrahere cuȝ raptore intelligēda ſunt qn̄ rapta nō cōſentit in matrimoniū raptoris: ſed poti⁹ in ſtuprū. vel intelligitur qn̄ aliqs ſpōſam alteri⁹ rapuit de pñti. ad hoc extra de ſpon. duoꝝ. c. tuas dudū.

✠ Adde ꝙ de iure ciuili ē ſecus. l. vni. cū ibi no. per glo. ⁊ doct. C. de rap. virgi.

b Eos qui ra. Hoc. c. ⁊ ſeqns loqtur de illis q̄ cuȝ ſint nubiles raptorib⁹ nō ꝯſentiūt: vel de inubilib⁹ q̄ ſemp parētibus ſunt reddende a raptoribus ſeparate. vt. ſ. e. q. j. c. vlti. ⁊ hoc exaudi cuȝ conſentiūt in illicitū coitū ⁊ nō in mr̄imoniū.
c Simul. tamen illud non proponunt facere.
d Anathematizentur. ⁊ hoc cum nolunt agere penitentiam publicam. xxvij. q. ij. raptor. ⁊ c. ſtatutum.
Raptores. e Volētes vel inuitas. volūtas illius nō excuſat. ſic. xvj. q. vj. placuit. ſic. xcij. di. ſi qs eps. q2 ille moniales velle nō hn̄t. xij. q. j. nō dicatis. imo ipſum velle mulieri ab inſidijs neqſſimi hoſtis q rapinaȝ meditat̄ inducit̄. C. de rap. vir. l. vna. circa ſi. nā ⁊ qui do

Moniales velle non hn̄t.

lentem retinet dūmodo circūuentum non ſine dolo retinet. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. ſi quis volentē. imo etiaȝ ageretur hic ꝯ raptorem inuitis raptis. ⁊ ſicut pr̄ iniuriarū agit inuito filio. ff. de iniur. l. j. §. vſqȝ adeo.
Si quis. f Attēptare. ar. ꝙ interdū conat⁹ ſine effectu punit̄. vt. xix. di. anaſtaſi⁹. imo ⁊ attēptare ē ad actū pducere ſiue ꝓcedere: q2 eſt agere vt de pudi. co. ⁊ c̄. vt de pe. di. j. ſi qs tā maſculū. ⁊ ita nō ē hic tm̄ conat⁹: in maximis tn̄ criminib⁹ punit̄ ſolus conat⁹. vj. q. j. §. ex. v. ſi qs cū militib⁹. in minorib⁹ nō: q2 nō ſum fur etiā ſi ad aliquē actū pceſſi. ff. de fur. vulgaris. §. q furti. ⁊ l. ſi certe.

pena feriatur. Item ex concilio cabilon̄. De eodē.

De puellis raptis nec dū deſponſatis in calcedonēſi[g] cōcilio ſtatutū eſt eos q rapiūt puellas ſub nomine ſimul habitādi cooperātes ⁊ cōniuētes raptorib⁹ decreuit ſynodus ſctā vt ſi q dē clerici ſunt decidāt a proprio gradu: ſi vero laici excōicent̄. Quib⁹[h] verbis dat̄ intelligi qualiter hui⁹ auctores mali damnādi ſunt: qn̄ participes ꝯſilij ⁊ conniuentes tanto anathemate feriuntur: vt iuxta canonicaȝ auctoritatem ad coniugia legitima raptam ſibi iure vendicare nullatenus[i] poſſunt.
Item gregorius papa.

Excommunicentur raptores vidue vel virginis cuȝ ſibi fauentibus.

Si quis virginē vel viduam niſi deſponſauerit[k] rapuerit vel furatus fuerit in vxorem ✠: cum ſibi fauentibus anathema ſit.
Itē ex concilio parrhiſien̄.

Excōmunicetur qui viduam vel filiam alterius extra volūtatē parētū rapuit: aut regis beneficio poſtulat.

Nullus aut viduā aut filiā alteri⁹ ex̄ volūtatē parētū aut rape pſumat: aut regis[l] bn̄ficio eſtimet poſtulādam: qd ſi fecerit ab eccleſie cōmuniōe remotus[m] anathematis gladio feriat̄.

De puell. Caſus. Bn̄. ſic ponit hūc caſū. Ex eo ꝙ calcedonēſe ꝯciliuȝ pcipit raptores puellaꝝ ⁊ cōſentiētes: ⁊ cli. os deponi: ⁊ laicos excōicari: appet hic nō licere raptori raptā ducer̄. Que autēȝ ſequunt̄ vſqȝ ad. c. tria. plana ſūt.
g In calcedonen ſi. ſ. e. q. eos qui.
h Quib⁹. Dic. h. ⁊ bn̄: ꝙ hic nō dȝ eſſe. §. ſȝ argumentat̄ cabilonēſe ꝯciliū ex verbis calcedonēſis cōcilij. ſi eni hoc non eēt de iſto. c. q̄re poneret Gra. hic hoc. c. cū ſtatim ſupius illud poſuerit. ſ. c. eos.
i Nullaten⁹. huic eſt derogatū. vt. i. e. tria. ⁊ ex̄ de rap. accedēs. Sed ſm̄ legem adeo interdicit̄ ꝙ ſi mulier cuȝ raptore nubit amittit dn̄iū rex raptoris. i auc. de rap. niu. q̄ raptori b⁹ nubūt. circa ſi. col. ix. ſȝ credo ⁊ illā penā ceſſare cū ⁊ iterdictio ceſſȝ p canōes: niſi cū ſpōſa alti⁹ ō pñti rapit̄ vt. xxvij. q. ij. ſtatutū.
Si quis vg. k Deſpōſauerit. ar. ꝙ vio[...] lētia excuſat̄ rōe iuris q̄ qs hȝ i te. ar. ſ. e. dniqȝ. xvj q. vj. placuit. ꝯ. ſ. xxvij. q. ij. l. illa. ſ. di. xcij. ſi qs eps. ꝯ. Jo.
Nullus. l Aut regis. q2 libera debēt eſſe mr̄imonia. ex̄ de ſpon. reqſiuit. ⁊ ff. de v. ob. ticia. ⁊ tal̄ qui p regē vxorē poſtulat ꝯportari dȝ. C. ſi nup. ex reſcri. pe. l. j. Sȝ no. ꝙ duo pmittit: ꝙ nec rapiat nec fgis ⁊c̄. vn̄ ar. ꝙ iſta dlicta pia ſit: ergo pi pena ſūt puniēda. xv. q. iij. ſāc.
m Remot⁹. Nota caſū in quo quēte pncipis nō excu-

ſtitur quſe:vt.xxv.q.j.omne.&.xvj.q.j.in canonibus. & ē.xvj.q.vij.ſi qs deinceps.&.ē.diſtin.xviij.ſi eps metropolitanus.ſed ꝯ.ē.xij.q.ij.de rebus.&.xij.q.ij.vobis.

¶ his auctoritatibus. hec eſt ſecunda pars in qua p̱bat in ꝯrium & verius.ſ.ꝙ raptor cum rapta poteſt contrahere. Joan.de fa.

a ¶ Quod raptor.i. ꝗdiu tales ſunt qui iſtis noib⁹ appellenť.

b ¶ Nomina eorū. Argu.A. di. ferrum. xxiij.q.vj.vides.

c A Pud.vt.xxvj. q.j.apud.

T Ria legitima. ¶ Caſus. Legitimum mr̄imonium fit trib⁹ modis. Primo ſi aliqs virginē ducit vxorem. Scḋo ſi rapta nupſit raptori pře conſentiente. Tertio ſi pr̄ abſtulerit eam raptori:& alij dederit. Sequens.c.patet.

¶ Tria legitima. hoc.c.mitiť veteris legis teſtimonio: qꝛ in moralibus vim obtinet euāgelicaꝫ: & ideo ei ſtandū eſt: & addiť iſtis quartū vt.xxvij.qō.ij. addiť.

d ¶ In predictis. in alia parte capituli. & habes ea.xxx.queſtione.v.aliter.

e ¶ Judicauerit.i. debuerit iudicare ſꝫ legis taxationē nec ſayce:vt.ẽ.xxi.c.deniq̄ꝫ.vt tn̄ legitimū nō excedat modū.ſ. quinquagīta drachmas argenti:vel cuꝫ ħ nō taxetur ſūma dereda ē ad arbitriū boni viri & cōſidereť nobilitas rapte & perſona raptoris: & alie circūſtantie.ſic eẋ de iniur.& dā. da.c.ij.

f ¶ Trahet eam.qn̄ filia non cōſentit in mr̄imonium raptoris ſed in ſtuprū.ē.eo.c. in ſumma.

g D Eniq̄ꝫ. ¶ Deſpōſata. ſecus ſi deſpōſata eſſet alij:vt.xxvij. q.ij. ſtatutum.

h ¶ Drachmas. Drachma(vt dicunt) eſt ſiclus. quid autem ſit ſiclus habes.i.q.j.iudices.

¶ His auctoritatibus euidenter datur intelligi ꝙ raptor in vxorem raptam ducere non valet: ſed raptor & rapta noīa ſunt vitioꝝ nō p̱ſonarum. Vitia aūt cū p pe nitentiā purgata fuerit noīa eoꝝ[b] aboleňt. Unde in q̄dam homilia Gregorii⁹ ait:

A Pud[c] omnipotentē quippe dn̄m nō ille fallax habetur qui culpam mēdacij per penitentiam delet. Prohibeť ergo premiſſis auctoritatibus rapta copulari raptori anteq̄ꝫ vitium rapine aboleať: donec ille raptor & illa rapta iure appellantur. Ceterū cum illa patrie poteſtati reſtituta fuerit & raptor ſue rapine penitentiam egerit:cū volūtas parentum vriuſq̄ꝫ in vnū ꝯuenerit:nō ꝓhibenť adinuicem copulari. Unde Hiero.ait.

¶ Quot ſint legitima cōiugia:& ꝙ voluntate patris rapta raptori nubere poteſt.

T Ria legitima cōiugia in ſcripturis legūtur. Primum legitimū eſt virgo caſta in virginitate viro data legitime:& reliqua que ſequunť in ꝓdictis[d]. Scḋm virgo in ciuitate depͥhenſa a viro & illi per vim copulata: ſi voluerit pater eius dotabit eam:iſte vir q̄ꝫtum iudicauerit[e] pr̄ & dabit precium pudicitie eius. Tertiū: filia ꝓdicta deprehenſa ſi nō fuerit volūtas patris trahet eā[f] a ꝓdicto viro & tradet eā alij & dotabit eā & legitīa erit ei: ſꝫ ꝓmū his duobus preferť.

I tē amb.in apologia dauid

¶ Cū volūtate parentū raptas in ꝯiugiū hic ꝓmittiť.

D Eniq̄ꝫ & puelle pater illius que vim cōcubitus nulli deſpōſata[g] ꝓtulit: quinquaginta drachmas[h] argenteas accipiet: ipſa autem in coniugio permanebit.

I tem ex concilio meldeñ.

¶ Poſt pniam raptori vl rapte licita ꝯiugia cōcedanť.

S J autē[i] necdū eas q̄s rapuerant cuꝫ volūtate parentum ſub deſpōſatiōnis vel dotalicij noīe in cōiugium[k] duxerūt qñ hec cōſtitutio oībus fuerit ꝓmulgata ab eorū cōiunctione ſeparentur & publice penitētie ſubigantur: & rapte parētibus legaliter reſtituanť: pacta vero penitentia publica ſi etas incōtinentiam exegerit: ex vtriuſq̄ꝫ[l] partibus placito cōiugio[m] ſocienť:nō in his ergo regulā ꝯſtituim⁹ ſꝫ magl (vt verbis leonis vtamur) qḋ ſit tolerabili⁹ eſtimamus ſꝫ ſi vnus ex cōiugatis obierit:& is q pniam publicam[n] exegerit ſupſtes extiterit: iterare ꝯiugiū nō ꝓſumat:niſi[o] eps aliquam cōceſſerit indulgentiam vt grauioreꝫ poſſit amouere offenſam. ¶ Hac aucte meldeñ ꝯcilij nō pmittitur raptori rapta poſt penitentiā copulari: ſed pmittiť vtriq̄ꝫ poſt pniam legitimo ꝯiugio copulari:vt rapta vꝫ nō raptori ſed alij poſt penitentiam nubat. Siŀr raptor poſt penitentiā nō eam quā rapuit ſed aliā pmittiť hēre

reddantur & publice penitentia raptoribus indicatur: qua pacta ſi iuuenes ſint & placuit vtriq̄ꝫ pti poterūt cōiungi:ſed mortua rapta raptor nō ducet aliam niſi ex diſpenſatione epiſcopi.

i ¶ Si aūt. Caſus. Aliqui in adoleſcentia cōſtituti ſpōſas aliorū de futuro rapuerūt. vñ ſtatuit ꝯciliū meldenſe ꝙ ſi ante concilij tp̄s nō dum cū eis mr̄imonium cōfirmarūt ſe parenť:& raptorib⁹ publice penitētie ſuppoſitis rapte parentibus reſtituanť: acta aūt penitentia raptores pñt cū alijs mr̄imoniū ꝯtrere: ita tñ ꝙ ſi cōtingat vtc̄es eorū decedere nō pñt iterum ꝯtrere niſi ex diſpenſatione epi. xxxiij.q.ij.ꝯ.de penitentibus. H.breuiſſime ponit caſum in hūc modū: Raptor acta penitentia poteſt ꝯtrere cuꝫ rapta:& ea mortua non ducat aliam ꝓpter enormitatem criminis.

Caſum ponit.

k ¶ In cōiugiuꝫ.ē. xxxiij.q.ij.non ſatis in fin.eẋ de fur.c.j.ꝯ. vnde vr̄ ꝙ raptores in lege morte puniebātur:ſed in illis ꝯrijs de adulterio loquitur: & ħ de fornicatore qui nō rapit alterius ſponſam.

l ¶ Ex vtriuſq̄ꝫ.ſ.raptorum & raptaruꝫ. aꝉs ex vtriſq̄ꝫ.

m ¶ Cōiugio.non inter ſe: qꝛ vt dicūt cuꝫ illa ꝯtrere nō poteſt.ꝓtereaſi non intelligereť de ſponſa alterius nihil eſſet quod di a Grano.

n ¶ Publicam. Raptori iponiť publica penitentia nō rapte: qꝛ non ita cōſtat an rapine cōſenſerit: ſꝫ Gratian⁹ aliter ſentia: in ſequenti.

Pnia publica imponitur raptori.

o ¶ Niſi. Ecce ar. ꝙ ſꝫ ſit diſpēſatū cum aliquo in vno mr̄imonio: nō ideo in ſequenti:vt.xxxiij.q.ij.c.vlti.idem in dignitate.vt.xij.di.nos conſuetudinē. idem in ordine:vt.xxxiiij.di.lector.

S J aūt. ¶ Caſus. Statuit ħ cōcilium meldēſe de raptorib⁹ puellaꝝ:vt niſi ante ꝓmulgationē huius edicti nupſerint eis rapte ſeparenť ab eis & parentibus

¶ hac auctoritate meldeñ. ¶ Caſus. Soluit nūc Gratianus ꝯria parte & dicit ꝙ hac ꝓxima aucte nō pmittiť rapta raptori copulari poſt pniam ſꝫ alij: ſiŀr & raptor poſt

penitentiam aliá accipiat: alioquin fruſtra diceretur qḋ eſt in fine. c. remanebit. hoc falſum eſt: q2 nō ſemper talis remanet vt dicit. h. Seq. c. loquitur de deſponſata aliȷ per verba de preſenti. vel eſt ei derogatum per auctoritatem hierony. ⁊ Ambro. ⁊ ve. teſta. ⁊ per melden. ↄcilium. Sequens. §. in quo Gratianus ponit bonam ſolutionē p3.

a ¶ Et rapta. hoc nō dicit in. c. pcedenti ꝙ rapte imponat penitentia publica.

b Placuit vt hi. Derogat huic c. vel intelligitur de deſpōſatis aliȷs per verba de preſenti.

c ¶ Quāuis. ſ. xvi. q. vi. placuit. ⁊. ſ. di. lxxij. ſi quis epiſcopus vacans.

d ¶ Auctoritati. ſ. di. xx. §. j. ⁊. c. j. contra vbi dicit ꝙ in cauſis decidendis pferūtur cōcilia auctoritatibus ſanctoꝝ patrū huic piudicat auctoritas hiero. vt. ſ. eo. tria. ſed hoc ideo: q2 corroborat auctoritate ve. teſta. ⁊ etiā auctoritate mledēſis cōcilij. ſ. eo. ſi aūt. Ioā.

¶ De conſecratione. Diſtinctio. j.

Diuiſio.

Onſecrationes ec. ¶ hec di. diuiditur in. xxvij. ptes. In quaꝝ prima pbat ꝙ nō debemus celebrare niſi in locis ↄſecratis ab epis ⁊ in ſacratis veſtib⁹: ⁊ in vaſis ⁊ aris ab epis ⁊ ſacratis hominibus. ſcḋa ibi: omnes baſilice. tertia ibi: de locoꝝ. quarta ibi: nemo eccleſiam. quinta ibi: ſicut nō aliȷ. ſexta ibi: ſolēnitates. ſeptima ibi: eccleſie. octaua ibi: nullus preſbyter. nona ibi: tribus. decima ibi: ligna. vndecima ibi: vaſa. duodecima ibi: iacobus. tredecima ibi: nocte. quartadecima ibi: ſacramenta. quintadecima ibi: ſolent. ſextadecima ibi: in ieiuniȷs. decimaſeptima ibi: ſufficit. decimaoctaua ibi: de hymnis. decimanona ibi: nullus eps. vigeſima ibi: eps deo. vigeſimaprima ibi: omnes fideles. vigeſimaſecunda ibi: epiſcopus nullum. vigeſimatertia ibi: apoſtolica. vigeſimaquarta ibi: omnis xpian⁹. vigeſimaquinta ibi: quando aūt. vigeſimaſexta ibi: inuenimus. vigeſimaſeptia ibi: viſum. Ioā. de fa.

Hic incipit de eccleſiarū conſecratione ⁊ miſſarū celebrationibus ⁊c.

vxorem: cū enim raptor ⁊ rapta^a penitētie ſubiȷci pcipiūtur: ſi vtriſq3 copulā auctoritas illa permitteret: fruſtra circa finē capituli diceret: ꝙ ſi vnus ex cōiugatis obierit: ⁊ is qui publicā penitentiā exegerit ſupſtes extiterit iterare cōiugium non pſumat: coꝝ n iq3 quolibet decedēte qui penitentiā exegit ſupſtes remanebit: non ergo hac auctoritate raptor pbat in cōiugium raptā poſſe accipere: poti⁹ inuenit in cōcilio apud aquiſgranum: ꝙ nec etiā volūtate parentū adiuncem pnt copulari. Sic etiā in prefato concilio legitur.

¶ Nec etiam cum voluntate parentis raptores raptas poſſunt habere coniuges.

Placuit^b vt hi q rapiūt feminas vel furantur aut ſeducūt eas nullaten⁹ habeant vxores: Quis^c eis poſtmodū ↄueniāt aut eas dotauerint vel nuptialiter cū conſenſu parētū ſuoꝝ accepint.

¶ Hec auctas nō piudicat auctoritati^d hieronymi: maxime cū illa teſtimonio diuine legis nitat: legitime igit poſt pniā pactā raptor poterit ſibi copulare quā rapuit: niſi p2 puelle illā raptori detrahere voluerit. ¶ Itē. C. lib. v. ti. de nuptiȷs. Nec quidem filiūfamilias inuitū ad ducendā vxorē cogi legū diſciplina pmittit: igitur ſicut deſideras obſeruatis iuris pceptis ſociare ↄiugio tuo qḋ volueris nō ipedir]: ita tn̄ vt i ↄhēdis nuptiȷs pris tui ↄſēſus accedat. ¶ Itē in eodē: Et in ↄiūctiōe filiaꝝ in ſacr] poſitaꝝ pris expetit arbitriū ¶ Itē. ff. de ritu nup. Cōſiſtere nō pnt nuptie niſi ↄſentiant oēs. i. q coeūt: ⁊ quorū in ptāte ſūt. ¶ Itē inſtōnū lib. j. de nuptiȷs. Iuſtas aūt nuptias iter ſe ciues romani ↄhunt qui ſm pcepta legis coeūt: maſculi qdē puberes femie viri potētes ſiue preſfamilias ſint ſiue filiȷfamilias: dū tn̄ filiȷfamilias ↄſēſū hēant parentū quoꝝ i ptāte ſunt: nā hoc fieri debere ⁊ ciuilis ⁊ nālis ratio pſuadet.

¶ Tertia pars Decreti.

¶ De ↄſecratione. Diſti. j.

¶ Caſus. Expleto tractatu mrimonij quod eſt cōe omniū nationū3: explicitis etiam variȷs cauſaꝝ cōflictibus agitur de ſacramentis que neceſſaria ſunt ad ſalutem. ⁊ hoc ordine. Primo de eccleſiarū conſecratione. ſcḋo de ſacro euchariſtie. tertio de ſolēnitatibus feſtiuitatum. quarto de ſacramēto baptiſmi. quinto de cōfirmatione ⁊ diuinis officiȷs ⁊ ieiuniȷs. ⁊ in fine de ſpirituſancto: ⁊ ſic tractatus iſte in quinq3 diſtinctiones eſt diſtinctus. Et nota ꝙ cum in aliȷs tractatibus magiſter iterſeruit ſuos. §. ⁊ ſolutiones. in hoc tractatu non niſi duos ponit. §. vnum in pma di. alium in ḡrta di. hoc ideo: q2 de ſacris ſobrie eſt loqndum: in quib⁹ etiā vera loqui periculoſum eſt. In hac ergo di. oſtendit eccleſias eſſe conſecrandas ⁊ a quo ⁊ qualr ⁊ cui⁹ auctoritate ⁊ ꝙ non ſit iteranda cōſecratio niſi i caſu ⁊ quo ordine miſſe ſunt ce

Onſecrationē^a eccleſiarum et miſſarum celebrationem non alibi ꝗ in ſacratis dn̄o locis abſq3 magna neceſſitate fieri debere liqt oībus gb⁹ ſūt nota ve. ⁊ no. teſta. precepta.

Tabernaculum enim moyſen (dn̄o precipiē te) feciſſe ⁊ ſacraſſe cū menſa ⁊ altari eius ⁊ ereis vaſis ⁊ vtēſilibus ad diuinum cultum explendū legim⁹: ⁊ nō ſolum diuinis p̄cibus ea ſacraſſe: ſed etiā ſancti olei vnctione (dn̄o iubente) pliniſſe nouimus. Qualr̄ autē hec facta ſūt vt nō alij ipſa ſacra q̄ȝ ipſi ſacerdotes ſacra vnctione delibuti[a] dn̄oq̧ȝ cū veſtibus ſanctis ſacrati ⁊ leuite[b] tractabāt ferebant erigebant ⁊ deponebāt in ipſis inſtitutiōibus que (iubēte domino) cōſcripte ſunt p moyſen in lege domini repitur[c]. Qualr̄ ergo dauid regū pijſſim⁹ amplificauerit[d] cultum dei ⁊ templū dn̄i edificare voluerit: ſed ꝓpter multum ſanguinē quem effuderat ꝓhibit⁹[e] eſt ⁊ ipſe collegerat[f] expēſas. Salomō quoq̧ȝ filius eius qđ ipſe facere optauerat (iubēte ⁊ auxiliāte dn̄o) perfecit: ⁊ templum cū altari ⁊ reliq̄ ad diuinuȝ peragendū cultū cōſecrauit: in li. regū legitur: Fecit ergo ſalomō in tempore illo feſtiuitatē celebrem: ⁊ omnis iſrael cū eo multitudo magna ab introitu emath vſq̧ȝ ad riuū egypti corā domino deo noſtro ſeptē dieb⁹ ⁊ ſeptem diebus: id eſt q̄ttuordecim diebus ⁊ in die octaua[g] dimiſit populos. Judei ergo loca in quibus ſacrificabant domino diuinis habebant ſupplicatiōibus ꝯſecrata: nec in alijs q̄ȝ deo dedicatis locis munera deo offerebāt: ſi enim[h] iudei q̄ vmbre legis deſeruiebāt hoc faciebāt: multomagis nos q̄bus veritas[i] patefacta ⁊ gr̄a[k] per ieſum xp̄m data eſt tēpla domino edificare: ⁊ ꝓut meli⁹ poſſumus ornare: eaq̧ȝ diuinis precib⁹ ⁊ ſanctis vnctionibus ſuis cum altaribus ⁊ vaſis veſtibus quoq̧ȝ ⁊ reliquis ad diuinū cultum explendum vtēſilibus deuote ⁊ ſolēniter ſacrare ⁊ non in alijs q̄ȝ in dn̄o ſacrati ab epiſcopis: ⁊ non a corep̄is[l] qui ſepe ꝓhibiti ſunt: niſi (vt predictum eſt) ſumma exigente neceſſitate[m] miſſas celebrare: nec ſacrificia domino offerre debemus: ⁊ hec ſi ſūma neceſſitas agere compulerit non in domibus[n] offerri prohibita ſunt. Si autem vt legitur in cōcilio[o] laodicenſi capi. xxvij. q̄ hi qui non ab epiſcopis ordinati ſunt tam in eccleſijs q̄ȝ i domibus exorcizare non poſſunt: multomagis maioris gradus miniſteria[p]: niſi ab eis qui ad eos gradus ſunt conſecrati: quibus fungi debent officia[q] agi vel ſacrificia offerri nō licet. Quod autē (vt paulo ſuperius p̄libauimus eſt) oblationes in domibus offerri nō debent: in eodem concilio ca. lix. prohibitū habetur: ita non oportet in domibus oblationes celebrari ab epiſcopis vl̄ preſbyteris.

Item iginus papa ca. v.

Eccleſiarum conſecratio abſq̧ȝ miſſa fieri non d3.

lebrande: ⁊ quot debeant celebrari in die. tamē dr̄ a quibuſdā q̄ hoc. ſ. verbū de conſe. non in feriis ſed in titulo originalis capli reperitur: ⁊ incipit. c. de miſſarum ⁊c.

Tabernaculū enim. Caſus. In hoc. c. felix oſ̄dit exemplo ve. teſta. eccleſias eſſe edificādas ⁊ ꝯſecrandas a xp̄ianis. nam moyſes dn̄o precipiente tabernaculū fecit ⁊ conſecrauit: dauid autē cultum dei ampliauit: ⁊ templum deo facere voluit: qđ quia ꝓhibitus fuit perficere ſalomō eius fili⁹ perfecit. Si iudei hoc faciebant: multo fortius hec fieri debent a chriſtianis vt nō celebretur in alijs locis q̄ȝ eccleſiaſticis niſi i neceſſitate: nec celebrare debent alie perſone q̄ȝ ab epiſcopis cōſecrate. quod probatur auctoritate laodiceñ. concilij.

a Delibuti. id eſt deliniti.

b Et leuite. non ſubdiaconi: q̄r non erat ſubdiaconatus ſacer ordo: hodie autem bene ferūt ſacra ſubdiaconi: q̄r ſacer eſt hodie. extra de eta. ⁊ q̄li. ordi. a m̄tis.

c Reperitur. in leui. ca. viij.

d Amplificauerit. inſtituendo ibi vigintiquattuor ſacerdotes: vt quilibȝ vice ſua poneret incenſum domino.

e Prohibit⁹ eſt. Sed mirū eſt quare hoc dictū eſt cū quilibet homicida tēplū poſſit cōſtruere: cuȝ etiaȝ moyſes q̄ fuit homicida. vt. xxiij. q. iij. nō inferenda. cōſecrauerit eccl̄iaȝ. vt ħ dicitur in p̄n. huius. c. maxime cum olim fuit licitū ſacerdotibus interficere. vt. ij. q. vij. §. itē cū ȝ balaā. Ad hoc dicas q̄ lȝ dauid fuerit in ve. teſta. fuit tn̄ ꝓfigurator noui teſtamenti. xxxij. q. j. c. qđ aūt. xxxj. q. j. §. ſed obijcit. ideo in figura iſtius tp̄is dictū eſt ei: Nō edificabis ⁊c. ⁊ eſt ar. a minori: ſi eni ꝓpter homicidiū repulſus fuit a ꝯſtructōe multo poti⁹ a miniſterio. j. q. vij. ſi quis oēm. Eſt ergo ħ ar. q̄ cū homicida nō poteſt diſpēſari .l. di. ſacerdotes. cū c. ſeq. ⁊. c. miror. qđ non eſt verū: q̄r ħ notori⁹ erat. Item hoc mirū eſt q̄r cū dn̄s ei dixerit: Nō edificabis ⁊c. nondū ȝ dauid interfecerat. R̄n. oīa futura ſunt deo p̄ſītia. ij. q. j. deus oīps. vn̄ cū iam eſſet homicida in ꝯſpectu dei nō licuit ei qđ edificaret. Uel dic q̄ dr̄ effudiſſe: q̄r fuit occaſio effundēdi. di. l. §. eſ̄. q̄r eni ex ſuperbia numerauit populū perierūt vigintiq̄ttuor milia hominū. j. q. iiij. §. itē peccato. v. itē dauid. vnde in recōpenſationē iſtituit vigintiq̄ttuor ſacerdotes in tēplo. Uel dic q̄ reuera fuit homicida iuxta illđ: Saul percuſſit mille: ⁊ dauid decē milia ⁊c. ij. q. vij. §. itē obijcit.

f Collegerat. ad fabricandū templū.

g In die octaua. reſpectu ſcđi ſeptēnarij. ſ. i q̄ntodecimo.

h Si eni. ſi enim gētiles faciebāt hoc multomagis facere debem⁹ nos. ⁊ ſic ē ar. q̄ poſſum⁹ argumētari ab exēplis infideliū. s̄. xj. q. iij. ip̄eratores. s̄. xxiij. q. iiij. qm̄. s̄. xij. q. j. dilectiſſimis. s̄. di. lxxxj. nō opȝ. s̄. xxxv. q. j. c. j. s̄. xxiij. q. v. cū caput. s̄. xij. q. ij. gl̄ia. v. crates. s̄. di. xxj. ſūmittitur. lxxxvj. di. nō ſatis. x. q. j. hāc ꝯſuetudinē. ⁊ di. xxv. ab exordio. arg. ꝯ. xij. q. ij. gl̄ia. ver. neq̧ȝ vero mihi. ſed illud loq̄r qn̄ iminebāt captiui redimēdi. C. de ſa. ſan. ec. ſancimus.

i Ueritas. ſ. promiſſoꝝ adimpletio.

k Gratia. ſ. peccatorum remiſſio.

l A corepiſcopis. di. lxviij. corep̄i.

m Neceſſitate. qđ ħ dr̄ de neceſſitate nō refertur ad ꝓximuȝ dictum corep̄is: ſed ad precedēs. ſ. ſa. ratis locis. ⁊ ē illa neceſſitas cuȝ aliq̄s nō habet eccleſiam. ī. e. concedimus. vt in exercitu cum tabula tn̄ conſecrata.

n In domibus. ī. e. vnicuiq̧ȝ.

o In ꝯcilio. s̄. di. lxix. nō opȝ.

p Miſteria. ſ. officia.

q Officia. id eſt officiales perſone: ſicut clerici q̄ ſunt talis officij. ſimile di. lix. ſi officia. B.

Omnes baſilice. ¶ Hec eſt ſecũda pars di. in qua dr̃ ꝙ cũ miſſe celebratõe debeãt eccl'ie edificari. Jo. de fa.
¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. ꝙ omnes eccleſie cũ miſſarum celebratione ſunt conſecrãde: ⁊ de his que ſunt dirute vel ſuperflue in numero vel q̃titate ꝓuideat epiſcopus quom̃ poſſint ſtare ⁊ reſtaurari.

Miſſa an fit de cõſecratõis ſubſtantia.

a ¶ Cũ miſſa. Qualiter eccl'ie ſint cõſecrãde. ſ. cũ miſſa oñdit. ⁊ dicũt quidã ꝙ miſſa eſt de ſubſtãtia cõſecratiõis. hu. cõtra. Item dicit. h. ꝙ ſi ep̃s cõſecret ⁊ preſbyter cantet miſſaz conſecrata erit eccleſia. alij ɔtra. ar. xxiij. di. quorũdam.
b ¶ Pñt. ſ. xvj. q. vl ti. ſi plures. ⁊. q. õ. j. ⁊ temporis. ſ. xxj. q. ij. ſicut. ⁊. c. p̃cipim⁹. ſ. di. lxx. ſanctorũ. ⁊. ſ. x. q. iij. vnio.

‡ 1 Omnes baſilice cum miſſa[a] debẽt ſemp conſecrari ⁊ eccleſie deſtructe: vbi autẽ plures ſunt q̃z neceſſe ſit: aut maioris magnitudinis q̃z vt ex reb⁹ ad eas pertinẽtib⁹ reſtaurari poſſunt [b] ep̃i ꝓuidentia modus iueniat q̃lr̃ ɔſiſtere poſſint.

I tẽ Gelaſi⁹ papa ca. xxxiij.

¶ Abſq₃ p̃cepto ſedis apoſtolice noua non dedicet̃ eccleſia.

‡ 3 De locoꝝ vero cõſecratiõe[c] q̃z uis ſuperius ſtrictim fuerit cõprehẽſum: mihi quoq₃ patefactum eſt ꝙ abſq₃ precepto[d] ſedis ap̃lice nõnulli factas eccleſias vel oratoria ſacrare preſumãt. Idem.

¶ Sine auc̃te ſũmi pontificis noua nõ dedicet̃ eccleſia.

Precepta ſynodalia q̃ ante paucos mẽſes de ſede noſtra ad ꝓuinciã ſunt directa: ⁊ antiquis canonibus cõſentiunt: ⁊ ea que minus probantur eſſe addidimus: vt in vtraq₃[e] parte conſtat ſine ſũmi principis auctoritate[f] eccleſiã nouiter cõditaz nõ poſſe dedicari: teq₃ ex hac baſilica que talr̃ ad cultũ fuerat ꝓceſſiõis[g] adducta[h] ſuſpẽdiſſe miſſas ꝓbabiliter cõputam⁹: ſed q₂ deuotus[i] locus nõ debet a miniſteriorũ gratia diuina vacu⁹ permanere[k]: frater chariſſime corũ martyrũ[l] noĩe quorum relatio[m] cõtinet auctoritatis noſtre ſuſcepta ſerie cõ-

‡ 3 De locorum. ¶ Hec eſt tertia ps diſtinctiõis: in qua ꝓbat̃ p̃ q̃nq₃ ca. ꝙ ecc'lia ſine licentia pape cõſecrari nõ d₃: qđ hodie non tenet. Joan. de fa.
¶ Caſus. Rephendũtur hic q̃daz q̃ eccleſias faciebãt ⁊ cõſecrabant ſine licentia ⁊ precepto pape. Qđ dr̃ in his q̃nq₃ ca. intelligit̃ de ep̃ali eccl'ia. vel olim obtinuit cũ rare erãt eccleſie ⁊ papa bñ poterat conſuli: vel de ea intelligit̃ que ſit in epiſcopatu alterius: vel cum populus ad fidem conuertitur.
c ¶ De locorũ vero ɔſecratione. Cuius auc̃tate eccleſie ſunt conſecrãde: oſtendit Gratianus q̃nq₃ ca.
d ¶ Abſq₃ p̃cepto. xij. q. ij. bone rei. contra. ꝟ. e. nemo. Sol. hec quinq₃ ca. nõ tenẽt hodie vel fuerũt localia vel caſualia. vel exaudi de eccleſia epiſcopali licet cõtradicat finis illius ca. certum. nam ſicut nõ poteſt mutari de loco ad locum epiſcopus. vij. queſtio. j. mutationes. ſimiliter nec fundari epiſcopalis eccleſia. vt. xvj. queſtio. j. felix. ⁊. c. precipimus. quid fieri debeat in hac parte pape eſt eſtimare.

Precepta. ¶ Caſus. Eccleſia quedam fuit edificata ⁊ conſecrata ſine licẽtia pape ⁊ precepto ⁊ frequentia populi erat ibi in miſſa: ep̃us loci illius interdixit ibi officium: ⁊ dũ pape hoc ſcripſit papa eũ de hoc facto commendat qđ canonibus antiq̃s ⁊ nouis ɔcordat. ſed ne locus ille iã deo deuotus diu p̃maneat ſine offõ: p̃cepit ei vt eccl'ia ɔſecret̃ ⁊ ibi miſſe deſiderãti p̃plo celebretur.
e ¶ Ut in vtraq₃ p̃te. in canonib⁹ ⁊ p̃ceptis ſynodalib⁹.

ſecrabis: vt populoꝝ frequẽtatio quã illic auide cõuenire mãdaſti: ſeruatis regulis eccleſiaſticis ⁊ canonib⁹ integrũ habeat firmata religione cõuentum. Idem.

¶ Non dedicẽtur baſilice que p̃ter auctoritatẽ apoſtolice ſedis fuerint edificate.

Baſilicas nouiter inſtitutas (nõ petitis ex more preceptionibus) dedicare nemo audeat: nec ambiant ſibimet ep̃i vendicare clericos aliene p̃tãtis[n]: cũ enim[o] decreta venerabiliũ ſanctionuz nos quoq₃ magnopere cuſtodire nitamur: ac ſine eorum diſpẽdio[p] etiã illa que pro alicui⁹ vtilitatis[q] cõpendio fortaſſe[r] videãtur laxanda credamus: cũq₃ nos cõtra ſalutariũ reuerentiã regulaꝝ cupiamus temere nihil dicere: ⁊ cũ ſedes apoſtolica ſup̃ior his oĩbus fauente dño que p̃nis canonibus ſunt p̃fixa pio deuotoq₃ ſtudeat tenere ꝓpoſito: ſatis idignũ eſt quẽq̃z pontificũ vel ordinũ ſubſequẽtiũ hãc obſeruãtiã refutare quã bti petri ſedẽ ⁊ ſeq videat ⁊ docere[ſ]. Satiſq₃ ɔueniẽs ſit vt totũ corp⁹ eccl'ie i hac ſibimet obſeruatiõe ɔcordet: quã illic vigere ɔſpiciat vbi dñs eccleſie toti⁹ poſuit p̃ncipatuz.

Item ioanni ep̃o ſorano.

¶ Publice ꝓceſſiões non fiãt i oratorijs: q̃ p̃ter auc̃tez ſedis apoſtolice cõſecrãtur.

f ¶ Auctoritate. ſpeciali vel generali.
g ¶ Proceſſiõis. i. frequẽtatiõis adducta nõ dicit ɔſecrata. nã in ſequẽti verbo ɔſecrabis aduerſaretur: cũ ſemel ɔſecrata iteruz conſecrari non poſſit niſi in caſib⁹ nctatis. ꝟ. ſup̃. c. eccleſie vel altaria.
h ¶ Adducta. i. deputata: vt ibi fieret diuinũ officium ⁊ populi frequẽtatio.
i ¶ Quia deuotus. i. deo deputatus.
k ¶ Permanere. niſi deſtruat̃. ꝟ. e. eccleſie. extra de no. ope. nũ. cuꝫ ex iniũcto.
l ¶ Martyruꝫ. Argu. eccleſiam ante cõſecrationem locum deuotum appellari.
m ¶ Relatio. i. ſcriptura nobis lata.
Baſilicas. ¶ Caſus. hug. ſic ponit hũc caſum: nullus ep̃s d₃ ɔſecrare eccleſiã ſine licentia pape: vel ſibi vẽdicare clericos alteri⁹ iuriſditiõis: ⁊ hoc ɔtinet̃ in canonib⁹. ⁊ ſi nos q̃ ſumus dñi et cõditores canonuꝫ volum⁹ eos obſuare: multoforti⁹ ergo iferiores ɔ̄ eos facere vl̃ attẽptare nõ debent.
n ¶ Ptãtis. ſ. diſt. lxxi. p̃ totũ. ſ. ix. q. ij. p̃ totũ. ſ. xxj. q. ij. c. j.
o ¶ Cuꝫ eni. ordo.
p ¶ Diſpẽdio. Nota principis priuilegiũ nulli debere preiudicare. vt no. ix. q. iij. nunc vero.
q ¶ Utilitatis. q. d. ita ſeruam⁹ ea ꝙ nec alicuius vtilitate ea infirmamus: quia etiam ea que vtilitas ſuadet relaxari: non relaxamus in preiudicium canonum.
r ¶ Fortaſſe. Fortaſſe ideo dicit: q₂ q̃nq₃ ꝓ vtilitate alicui⁹ ſtatutũ infirmet̃. lv. di. p̃ſcis. l. di. vt cõſtitueretur.
ſ ¶ Et docere. ⁊ hoc ideo additur: q₂ quedã ſequitur romana eccl'ia que nõ docet ſequenda: ⁊ ea ſequi non cogimur. ſ. diſtin. xj. nolite. arg. pro conſuetudine romana ſeruanda. inſti. de ſatiſda. tuto. in fine.

Certum eſt. ¶ Caſus. hug. ſic ponit hunc caſum: me- gentia in quadam ſua poſſeſſione ſepeliuit corpa ſuorum: ⁊ edificauit ibi quoddam oratorium: ⁊ illud fecit conſecrari preter auctoritatem dñi pape. ſed quia nobilis ⁊ potens erat illa dña: ideo ad petitionem eius intuitu pietatis ⁊ miſericordie papa diſpenſatiue concedit ei vt officia defunctorum priuatim ibi celebrentur ſed non officia viuorum: quia ibi edificium erat conſecratum preter auctoritatem dñi pape: ⁊ ideo de iure cõi debebat ibi officium interdici: quod in principio oſtendit dicens: edificatum: id eſt fabricatum.

a ¶ Proceſſionem. i. frequentationem populi. ſ. di. xxiiij. presbyteri. ſ. xvj. queſtio. vij. frigentius.

b ¶ Corpuſcula. ita eo ipſo fecit religioſum locum. ff. de relig. l. ij. nã vbicumque ſepeliatur homo voluntate dñi locus religioſus efficitur: ſecus ſi contra dñi voluntatem. vt. e. l. §. ſi vſufructus.

b ¶ Corpuſcula. Si locus ille non eſt conſecratus de conſenſu pape quomodo papa vult vt in eo diuina officia celebrentur: ſi autem vult vt conſecretur quomodo precipit vt ſolummodo nomine mortuorum in eo celebrentur: niſi forte in penam conſtructionis facte abſque licentia romane ſedis: vel non petijt vt pro viuis ibi diuina fierent: ⁊ ſic aliqua eccleſia eſt in qua non cantatur niſi pro mortuis. ſic extra de preben. ſignificatum.

c ¶ Non maculent. i. non preiudicent epiſcopo decreta que dicunt quod eccleſia inuito epiſcopo poteſt conſtrui vel conſecrari: ⁊ ſi contra factum fuerit nullum ſeruitium dei ibi debeat celebrari. ſ. c. precepta.

d ¶ Pro ſolennitate. quaſi pro magno beneficio reputet.

e ¶ Ut defunctorum. arg. quod ſpeciales miſſe pro defunctis fieri poſſunt. ſiliter ergo dici poſſet pro viuis. vt dicto. c. ſignificatum.

Eccleſia. ¶ Caſus. Querebatur vtrum collegium preter auctoritatem pape inſtitutum dicatur eccleſia catholica. Et reſpondet quod non: cum nec etiam ipſa baſilica debeat conſtrui ſine licentia pape.

f ¶ Eccleſia. Caſus: ex quo eccleſia non poteſt conſtrui ſine auctoritate romani pontificis: multo potius aliqua noua ſecta ſine eius auctoritate non poteſt conſtrui.

Nemo. ¶ Hec eſt quarta pars di. in qua di. ⁊ probat per duos canones quod nullus debet eccleſias fundare ſine licentia epi. Jo. f.

¶ Caſus. Hactenus oſtendit cuius auctoritate eccleſie ſint conſecrande: nunc vero oſtendit cuius auctoritate ſunt edificande. dicit ergo quod qui eccleſiam vult conſtituere coram epiſcopo ciuitatis debet aſſignare que neceſſaria ſunt eccleſie: ⁊ tunc epus per ſe vel per interpoſitam perſonam ibi crucem figat ⁊ atrium deſignet: vt ſic eccleſia cum fuerit conſtructa conſecretur ⁊ poſtea atrium aqua benedicta aſpergatur.

Certum eſt quidem ⁊ noſtris preceptionibus conſtitutum: ne quis in eccleſia aut in oratorio quod ſedis nr̃e non legitur permiſſione dedicatum proceſſionem[a] publicam putaret impendi: ne conditores furtiuis ſurreptionibus contra regularum ſtatuta proſiliret. Sed quia megentia ſpectabilis femina pe titoria nobis oblatione ſuggeſſit in poſſeſſionibus proprijs ſuorum corpuſcula[b] condidiſſe: frater chariſſime humanitatis intuitu quod priora ſtatuta non maculent[c]: funeribus ⁊ ſepulchris tantum incomprehenſis petitorio locis miniſteria nouerls pro ſolennitate[d] preſtanda: vt defunctorum[e] nomine ſolummodo diuina celebrentur officia publica frequentatione ⁊ proceſſione ceſſante. Item nicolaus papa clero et plebi viennenſis eccleſie.

¶ Sine nutu ſedis apoſtolice eccleſia non debet iſtitui.

Eccleſia[f] id eſt catholicorum collectio quomodo ſine apoſtolice ſedis inſtituetur nutu: quando iuxta ſacra decreta nec ipſa debet abſque preceptione pape baſilica nouiter conſtrui: que ipſam catholicorum intra ſemet amplecti cateruam dinoſcitur.

Item ex concilio aurelianenſi.

¶ Sine deſignatione epi loci noua non dedicetur eccleſia.

‡ Nemo[g] eccleſiam edificet antequam epus ciuitatis veniat[h] ⁊ ibidem crucem[i] figat: publice atrium deſignet: ⁊ ante prefiniat qui edificare vult que ad luminaria[k] ⁊ ad cuſtodiam ⁊ ad ſtipendia cuſtodum[l] ſufficiunt: ⁊ oſtenſa donatione ſic domum[m] edificet: ⁊ poſtquam conſecrata[n] fuerit atrium eiuſdem eccleſie ſcã aqua conſpergat.

Item ex concilio bracarenſi.

¶ Non conſecretur eccleſia que pro queſtu cupiditatis edificatur.

Si quis baſilicam non pro deuotione fidei ſed pro queſtu cupiditatis edificet: vt quicquid de oblatione populi colligitur medium cum clericis diuidat[o] eo quod baſilicam in terra ſua condidit. Hoc de cetero obſeruari debet vt nullus epoꝝ tam abominabili voto conſentiat: nec baſilicam que non pro ſanctorum patrocinio: ſed magis ſub tributaria[p] conditione eſt condita:

g ¶ Nemo eccliam. cuius auctoritate eccleſie debeant fundari ſiue conſecrari oſtendit. j. q. ij. placuit.

h ¶ Ueniat. per ſe vel per alium. ar. j. e. nullus presbyter in eccleſia. argu. xxx. di. ſi quis. extra. j. eo. ſi quis.

i ¶ Crucem. in auctẽ. de mona. §. illud. col. j. ⁊ orationes epus dicat. in auctẽ. de eccle. ti. §. ſi quis autem voluerit. col. ix.

k ¶ Ad luminaria. in auc. vt nullus fabri. ora. do. §. j. col. v.

l ¶ Cuſtodum. i. ſacerdotum ⁊ hoſpitum. extra de preben. de monachis. ⁊ erunt ad minus duo clerici. extra de fi. presby. propoſuit. ⁊ vij. q. j. illud.

m ¶ Domum. quam complere debet infra quinque annos: ſi eſt oratorium: ſi eſt prochodochium vel xenodochium infra annum. in auc. de eccle. ti. §. ſi quis edificationem. coll. ix. Sed quid ſi epus conſecrat eccleſiam vel fundat non ei aſſignata dote. Dicit Baz. quod epus tenetur eam dotare. extra de preben. c. epus. ſed melius eſt ad hoc tantum fundatores teneri. vt. xvj. q. vij. pie mentis. ⁊ c. ſi plures. arg. ff. de ritu nupti. qui liberos. ⁊ dicit lex quod heres fundatoris tenetur. in auctẽ. de eccle. ti. §. ſi autem. ⁊ §. ſi quis edificationem rerum. nam ⁊ ſucceſſor epi prouidebit clerico ordinato. vt extra de preben. cum ſm. vbi tñ omnes deficerent vel ſi non eſſent ſoluendo tunc dicerem actionem dandam in epm. ar. ff. ſi men. fal. mo. dixe. l. iij. §. j. ff. de eo per quem fac. eſt. l. vl. §. plane.

n ¶ Conſecrata. i. fundata vel aqua benedicta aſperſa.

Si quis baſilicam. ¶ Caſus. Quidam in poſſeſſione ſua baſilicam conſtruxit ⁊ eam ſic conſecrari volebat vt medietas oblationum perueniret ad ipſum. dicitur quod nullus epus debeat eam conſecrare ſub hac conditione.

o ¶ Diuidat. Ar. quod patroni non debent accipere vel exigere xenia vel huiuſmodi ab eccleſia. ſ. xviij. q. ij. eleutherius. contra. ſ. x. q. j. hanc conſuetudinem. ⁊ c. quia ſacerdotes. ſ. j. q. iiij. eccleſia que pactione.

p ¶ Sub tributaria. Ar. quod non licet dare aliquid eccleſie conſtructe vel conſtruende etiam poſſeſſionem vbi fundata eſt interueniente pactione vt iuſpatronatus habeat: quia ipſo iure ei debetur etiam ſi non petat vel in pactum deducat: vt xvj. q. vij. pie. ⁊ c. decernimus. ⁊ c. quicumque. in pdũs tamen

Clerici duo ad minus debent eſſe in eccleſia.

Eccleſia ſine dote conſecrata a quo debet dotari.

Patroni non exigant xenia ab eccleſia.

Poſſeſſio vbi eccleſia eſt fundata debetur ipſi eccleſie.

collatis poteſt conditioné apponere vt aucte epi tributum aliqđ vel cenſum aliqué debeat inde percipe. extra de iurepa. pterea. ij. ſed in dote nó vel in manſo. argu. x. qó. j. nouerit. extra de cenſi. ſancitum. als ſi appoſita eſt conditio quid iuris ſit notatur. x. q. j. c. ij. Jo.

ſi epus conſenſerit vel cóſecrauerit eccleſiam. Seq. c. patet.
k ¶ Ubi agendi. ſ. xiij. q. ij. tempus.
l ¶ Juſſerit. ſ. xciij. di. nulla ratione.
m ¶ Regulr. hic colligit qꝫ que fiũt ab hereticis ⁊ intruſis ⁊ irregulr ordinatis non hñt vigorem. xij. qó. ij. alienationes. vij. q. j. factus. ſ. xxv. qó. j. omne qđ. ſ. xxxij. q. v. preceptum.

‡ 5

S Icut non. ¶ hec eſt qnta pars di. in qua probat qđ prius pbauerat in pte pma. ſ. qꝫ nullus dꝫ celebrare niſi in ſacratis locis niſi tpe neceſſitatis: quo pót celebrari ſub aere vel tentorio: non aũt in domo. ſm Jo. de fa.

¶ Caſus. In his qnqꝫ. c. ſe. oſtẽditur qꝫ miſſa nó eſt celebrãda niſi i locis ſacratis. Probat ergo h̄ auctate veteris teſt. qꝫ miſſa celebrari nõ dꝫ niſi in eccliis ꝯſecratis ab epiſcopis niſi cã neceſſitatis: ſicut nec alij qꝫ pſbyteri debent celebrare. Seq. duo. c. patent. Permiſerit. puta i domo nó conſecrata: in religioſa tamen ⁊ de licẽtia epi cum altari viatico.

Deutero. xij. b.

a ¶ Sicut non alij. repetit qđ in primo ca. huius di. dictuꝫ eſt in qnqꝫ. c. ſequẽ. idem in auc. de eccl. ti. §. ſi quis. col. ix.
b ¶ Delibatis. id eſt conſecratis.
c ¶ Neceſſitas. qꝛ ſi neceſſitas vrgeat ſub diuo aut ſub tentorijs lꝫ. ĩ. e. di. cócedimꝰ. niſi forte ſit oratoriũ in domo ſua: vt. ĩ. e. diſtin. c. vnicuiqꝫ.

Celebrare quandoqꝫ licet ſub diuo.

d ¶ Nó oportet. C. de ſen. ⁊ iterlo. om. iudi. cum ſniam.
e ¶ Neceſſitas. i. nó eſt ſubiecta humane cóſtitutioni immo excuſat qđ contra eam ſit. ĩ. di. iiij. ſanctũ. extra de reg. iur. qđ non eſt. ſed nulla neceſſitas excuſat in diuina ꝯſtóne phibitum vt. xxxij. q. v. ita ne. verius tñ vꝫ qꝫ ſi oratorium ſit in domo ſua poſſit licite ibi miſſa celebrari vrgente neceſſitate. ar. ſ. e. ſi qs etiã. vt. ĩ. e. di. concedimus. ⁊. c. vnicuiqꝫ.
f ¶ Oblatóes. ſ. euchariſtie. g ¶ Lꝫ. niſi neceſſitas cogat.
h ¶ Eccleſias. idem. xvj. q. vij. eccleſias.
i ¶ Loca. ff. de arbi. ſi cum dies. §. ſi arbiter.

H Ic ergo. ¶ Caſus. Di h̄ qꝫ in hac vita eſt locꝰ merendi ⁊ ſacrificãdi ſed miſſe nó debent celebrari niſi epus conſenſerit...

audeat conſecrare.

I tem Felix epis omnibus orthodoxis. ¶ Sacrificia non niſi ſuper altari ⁊ locis deo conſecratis offerantur.

‡ 5 S Icut nó[a] alij qꝫ ſacrati deo ſacerdotes debẽt miſſas celebrare nec ſacrificia ſup altare offerre: ſic nó in alijs qꝫ in dño cóſecratis locis: id eſt in tabernacul' diuinis pcibus a pótificibꝰ delibatis[b] miſſas cãtare aut ſacrificia offerre lꝫ: niſi ſũma coegerit neceſſitas[c]. Satius eſt ergo miſſã nó cãtare aut nó audire qꝫ i his locis vbi fieri nó opꝫ[d]: niſi p ſũma neceſſitate ꝯtingat: qm̃ neceſſitas[e] legẽ nó hꝫ. vñ ſcriptũ ẽ: Uide ne offeras holocauſta tua i oĩ loco qué videris ſed in oĩ loco queꝫ elegerit dñs deus tuꝰ. in domibus tñ ab epis ſiue pſbyteris oblationes[f] celebrari nullatenꝰ lꝫ[g].

I tem ex cócilio triburieñ. ¶ Non niſi in locis ſacris miſſarũ ſolẽnia celebrent.

M Iſſaꝝ ſolẽnia nõ vbiqꝫ ſed in locis ab epo cóſecratis vel vbi ipſe pmiſerit celebrãda eſſe cẽſemus.

I tem Clemẽs. ¶ Precibus diuinis ꝯſecrent eccle.

E Ccleſias[h] per ꝯgrua ⁊ vtilia facite loca[i]: q̃ diuinis pcibꝰ ꝯſecrari oportet: ⁊ nó a quoqꝫ grauari. I tẽ. ¶ Sacrificare miſſas celebrare non licet niſi in locis

a deo ſacratis.

H Ic ergo: id eſt in pñti vita poſitos opꝫ nos agnoſcere volũtaté dei vbi agendi[k] ⁊ ſacrificãdi locus eſt: quoniã in alijs locis ſacrificari ⁊ miſſas celebrari nõ lꝫ: niſi in his qbꝰ epus iuſſerit[l] aut ab epo regulr[m] ordinato tenente[n] videlꝫ ciuitaté conſecrata fuerint: alr enim nõ ſunt hec agẽda nec rite celebranda.

I tem Silueſter papa. ¶ Abijciantur ſacerdotes qui in locis nó ſacratis miſſas celebrare preſumunt.

N Ullus pſbyter miſſas celebrare pſumat niſi in conſecratis ab epo locis: qui ſui particeps de cetero voluerit eſſe ſacerdotij.

I teꝫ Felix papa omnibus orthodoxis. ¶ Singulis annis dedicationum ſolẽnitates celebrẽtur: ⁊ conſecretur etiam eccleſia de cuius cóſecratione dubitatur.

‡ 6 S Olẽnitates[o] dedicationũ eccleſiarũ epoꝝ ⁊ ſacerdotũ p ſingulos ãnos ſũt celebrãde. ¶ De eccleſiaꝝ cóſecrationibus quotiẽs dubitat: vbi nec certa ſcriptura[p] nec teſtes[q] exiſtãt a qbus ꝯſecratio ſciat: abſqꝫ vlla dubitatóe ſcitote eas eẽ ꝯſecrãdas: nec tal' trepidatio facit[r] iteratioẽ: qm̃ nó monſtratur eſſe iteratũ[s] quod neſcitur eſſe factum[t].

I tẽ Grego. pa. de eodem.

n ¶ Tenẽte videlꝫ ciuitaté: qñ nó depoſito vel ſuſpenſo: vel qui renũciauerit. extra d' ele. ab. c. qui re. c. requiſiuit.

‡ 6

S Olẽnitates. ¶ hec eſt ſexta ps di. in q̃ pbat qꝫ ſi dubitat vtrũ ecclia ſit ꝯſecrata pót conſecrari: ⁊ hoc pbat p duo ca. Jo. de fa.

¶ Caſus. Di in hoc ca. qꝫ ſolẽnitates dedicationũ eccliaruꝫ ſingulis annis ſua die debẽt celebrari: ⁊ ſi de cóſecratióe eccleſie dubitet dꝫ conſecrari: nec hoc habet p iteratióe. Teſtibꝰ igit vel ſcriptura pbet ecclia cóſecrata.

o ¶ Solẽnitates. De ãniuerſaria ſolẽnitate dedicatióis eccliaꝝ ⁊ epoꝝ duobus. c. oſtẽdit: qđ tamen di de epis non obſeruat hodie niſi a papa.
p ¶ Scriptura. Ar. qꝫ teſtibꝰ vel ſcriptura pbari nõ pót pro infecto haberi debet. C. cói di. ſi maior. ſ. C. ſa. her. non ideo. ſ. C. de rei ven. iudicia. ſ. etiã ſi inueniãtur in libris eccleſie credendũ eſt vel i lapide. ar. xxiiij. q. ij. ſane. in pn. Dic ſcripturaꝫ in certis caſibus regrendaꝫ. ij. q. j. legũ. vel appellatione ſcripture ⁊ teſtium omnes pbationes intelligũtur.
q ¶ Nec teſtes. vel teſtis vnus ſicut ꝯtingit in baptiſmo. ĩ. di. iiij. puulos. ſup hoc eniꝫ facto crederet vni teſti niſi inde verteret ꝯtẽtio: ⁊ ſufficit ibi teſtimoniũ de auditu. ar. xxij. q. v. hoc vi. extra de teſti. cog. peruenit. ff. de aqua plu. ar. in ſumma. §. ideꝫ labeo.
r ¶ Facit. ⁊ dicit epiſcopus: ſi conſecrata es non recóſecro. ſed ſi non ⁊c. de bap. ⁊ eius effec. c. ij.
s ¶ Iteratum. No. id quod non apparet dicitur non eſſe. ff. de contrahen. emp. in lege.
t ¶ Factũ. Arg. ſ. clandeſtina cóiugia. ſ. qꝫ taliter ꝯtra-

tes poſſunt cum alijs ꝯtrahere cum talia cõiugia ſint incer ta: vt.xxx.q.v.§.his ita.ꝛ.lxviij.di.preſbyteri.

Solẽnitates. ¶ Caſus. Qȝ ſolẽnitates dedicationū eccleſiaꝝ debeant ſingulis annis fieri ꝓbatur aucto ritate dñi: qui hieroſolymis cum populis dedicationẽ templi celebrauit: ꝛ ibi encenia.i. feſtiuitates dedicationum octo dieb⁹ celebrauit ſicut legitur in li. regum. Et nota ꝙ cū eccleſia p̄mo dedicat̃ dȝ fieri celebratio octo diebus: ſed nõ fit pp negligentiã cleri corũ ſicut hu. dicit.

a ¶ Exemplum. nã eius opatio noſtra eſt lectio: vt.s̃.ij.queſtio.j.deus.

b ¶ Facta. Ter fuit templũ cõſecratum. primo in ſeptẽbri: vt.s̃.e.c.j. ſcdo i marcio ſub dario. ar.j.q.j.ꝓpheta. tertio ſub iuda machabeo in decembri: ꝛ ideo dic hyems erat.

c ¶ Encenia.i. inouationes: nam enceniare eſt nouam rē in vſuȝ ducere: ꝛ eſt vulgare cãpanie iuxta romam.

¶ De eodē: ꝛ ꝙ octo diebus dedicationum ſolẽnitas eſt celebranda.

Solẽnitates eccleſiaꝝ dedicationum ꝛ ſacerdotuȝ per ſingulos annos ſolẽniter ſunt celebrande: ipſo domino exemplũ[a] dante: q ad feſtum dedicationis templi omnib⁹ id faciendi dans formam cum reliquis populis eãdem feſtiuitatẽ celebraturus venit ſicut ſcriptum eſt: Facta[b] ſunt encenia[c] in hieroſolymis ꝛ hyems erat: ꝛ ambulabat ieſus in tẽplo in porticu ſalomonis. Qð aũt octo diebus encenia ſint celebranda in libro regum perlecta dedicatiõe tẽpli repies. Item ex ꝯcil. meldẽſi.c. viij.

¶ Cõſecrent eccleſie de q̃rum cõſecratione dubitat̃.

Eccleſie vel altaria[d] q̃ ambigua[e] ſunt de cõſecratione cõſecrentur: ꝛ ſuperflua[f] altaria deſtruant̃. Item Iginus papa.

¶ Quando eccleſia eſt iterum conſecranda ꝛ ſalibus tantum exorcizãda.

Si motum fuerit altare[g] denuo cõſecretur eccl'ia[h]: ſi parietes mutantur[i] ꝛ non altare ſalibus tm̃ exorcizet̃. Si homicidio vel adulterio eccleſia violata fuerit: diligẽtiſſime expurget̃ ꝛ denuo cõſecret̃[k]. Item ex niceno ꝯci.

¶ Eccleſia ſemel deo cõſecrata qñ eſt iterũ cõſecrãda.

Eccleſijs ſemel deo cõſecratis nõ debet iteꝝ cõſecratio adhiberi: niſi aut ab igne exuſte[l] aut ſanguinis effuſione aut cuiuſcȝ ſemine[m] pollute fuerint: q: ſicut infans a qualicũcȝ ſacerdote in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpirituſſancti baptizatus nõ debet iterum baptizari[n]: ita nec locus deo dicatus iterũ cõſecrandus eſt niſi pp eas cauſas quas ſuperius nominauimus: ſi tñ fidem ſancte trinitatis tenuerint qui eum cõſecrauerunt. Item Ioãnes papa. ¶ De eodem.

Eccleſie. ¶ hec eſt ſeptima ps in qua probat̃ per ſeptem.c. ꝙ ſi eccl'ia fuerit execrata dȝ conſecrari: hodie tamẽ nõ cõſecratur ſed recõciliatur per ep̃m cum aqua per illũ benedicta ꝛ nõ per altum niſi caderet vel arderet. extra eo. ti.c.j. ij.ꝛ. iij.ꝛ vltimo. Ioan. de fa.

¶ Caſus. his ſeptem.c. oſtenditur quibus caſibus eccleſie debeant reconſecrare: ꝛ patet hoc.c.

d ¶ Uel altaria. his ſeptem.c. docet̃ quibus caſibus eccleſie ſunt recõſecrande: ꝛ aſſignant quidã ſex caſus. Un⁹ qñ dubitat̃ de cõſecratione vt h̃.c.j. Item qñ motũ eſt altare maius. Iteȝ ꝓpter homicidiũ. Itẽ qñ eſt exuſta: aut ſi parietes de nouo ſunt fundit⁹ repati. Item pp adulterium vt tradit̃.j.eo.c.ſi motum.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c. de fabrica. Alij dicũt ꝙ q̃diu maius altare eſt imotum.i. ꝙ nec tabula altaris vel moueat̃ vel enormiter frangat̃: lȝ etiaȝ parietes eccl'ie funditus pirent non tñ eccleſia ſit recõſecranda: vt.j.ea. de fabrica. Alij dicũt quibus ꝯcordat. h. ꝙ alia ſit cõſecratio eccleſie alia altaris: ꝛ ſi altare.i. tabula ſupior mouet̃ vel enormiter ledat̃ ipſum altare tm̃ ꝯſecret̃ ꝛ nõ eccl'ia: vt ex̃ de ꝯſe.ec.vl̃ al. ad hec. Silr ſi eccleſia deſtruit̃ ꝛ non altare tunc eccleſia recõſecret̃ ꝛ non altare. Sed pp adulteriũ vel homicidiũ nõ ꝯſecret̃ eccl'ia vt ex̃ de cõſe.ec. vel al. ꝓpoſuiſti. extra de adul. ſignificaſti.

e ¶ Que ambigua. s̃. diſti. lxviij.§. quod ergo. id eſt de quarum conſecratione ambigitur.

f ¶ Superflua. in quibus reliquie non ſunt. j. eodem placuit vt altaria.

Si motũ. ¶ Caſus. Dȝ hic ꝙ ſi maius altare motum fuerit vel eccleſia polluta fuerit adulterio vel homicidio debet iterum cõſecrari: ſed ſi tm̃ parietes mutentur debent iterum ſale exorciçari.

g ¶ Altare.i. mẽſa p̄ncipalis altaris: nã tabula ꝯſecrata de loco ad locũ mouetur nec tñ ꝯſecrat̃ vt.j.e. ꝯcedim⁹. qð intelligo cũ nõ eſt affixa tabula. Item hoc intellige de altari ad cuius honorẽ eccl'ia eſt ꝯſecrata. Et ꝙ dicit ſi motũ.i. mutatũ ita ꝙ formã amiſit ꝑ diminutionẽ vel augmentũ: cum forma rei ſit eẽ rei. arg.x.q. ij. hoc ius. Idẽ eſt ſi ẽ enormiter fracta tabula vltra.ſ. medietatem tũc recõſecrãdum eſt altare. ex̃ de cõſe.ec. vel al.c.iij. Cõſecratio aũt ipſius altaris p̄ſertim intelligit̃ eſſe in ꝯiũctiõe menſe.ſ. lapidis ſuperioris ꝛ ſtructure iſterioris: ergo ſi mẽſa fuerit mota vl̃ aliquis de iſterioribus lapidib⁹ tangẽs ipſam execraret̃ altare ꝛ eſt recõſecranduȝ: ſi aũt ſit aliqð aliud additamẽtũ altaris: non ob hoc execrat̃: ſed ſacruȝ trahit ad ſe nõ ſacrũ. arg. ex̃ de cõſe.ec. vel al.c.iij. dũ tñ non imutet̃ multum ꝯiũctio mẽſe ꝛ ſtructure iſterioris.

Altare qñ eſt recõſecranduȝ.

h ¶ Eccleſia.i. altare ſm̃.h.ꝛ ſic exponit̃.j.q. iij. queſitũ. Non enim (vt di) ꝓpter altaris motionem reconſecrãda eſſet eccleſia: vt extra de cõſe.ec. vel al. ad hec. alia eſt enĩ conſecratio eccleſie alia altaris: ꝛ hec ſine illa ſepe fit. alij intelligunt prout littera ſonat.

i ¶ Mutantur.ꝛ non funditus ſm̃.h.B. auteȝ dicit ꝙ etiam funditus altari amoto.

k ¶ Conſecretur.i. mundetur per aſperſionem: vt extra de conſe.ec. vel al. propoſuiſti.ꝛ de adul. ſignificaſti.

Eccleſijs. ¶ Caſus. Statuit̃ ꝙ ſicut infans nõ debȝ iterũ rebaptiçari ſic eccl'ia iteꝝ ꝯſecrari nõ dȝ niſi fuerit exuſta vel homicidio vel fornicatione polluta dũmodo in forma eccleſie fuerit conſecrata. Seq. tria.c. plana ſunt: que loquuntur de eccleſijs non in forma eccl'ie cõſecratis. Deleuit.i. abluit ꝛ in forma eccl'ie cõſecrauit.

l ¶ Exuſte. ꝑ maiori parte al's ſecus. ar. ff. de contrahen. emp. domum. cum.ſ. ita cõburit̃ ꝙ deſtruatur vel decruſtat̃ iteri⁹ ꝛ exteri⁹ tũc execrat̃. ꝯſecratio enĩ eccl'ie maxie ꝯſiſtit in vnctiõe exteriori ꝛ ꝯiũctiõe ꝛ diſpõne lapidũ. Conſecratio eccleſie in quo cõſiſtit.

m ¶ Semine. per coitum emiſſum per adulteriũ vel ꝑ fornicationem: nam ſi per ſomnũ vel coitum cũ vxore emittitur nõ ideo reconſecrabitur eccleſia ſm̃.h.

n ¶ Baptiçari. s̃. di. lxviij. ſicut. s̃. xxxij.q.vij. quẽadmodum. j. di. v. dictũ eſt. s̃. j.q.j. hi qui. ꝛ. j. di. iiij. hi qui.

Eccl'ia ab hereticis cõſecrata an ſit recõſecranda.

Apud. C. ne ſacrũ bap. l. j. ſi tñ in fide ſancte trinitatis eccleſia ab eis cõſecrata ſit recõſecranda nõ eſt. Sed qui tenent ꝙ eccleſia in forma eccl'ie cõſecrata ab hereticis non ſit recõſecranda: ſic exponũt ꝙ ſi cõſecrauerũt in illa forma que ꝑtendat fidem ſancte trinitatis: ſequentia ỽo. c. intelligunt in eo caſu qñ arriani nõ ↄſecrant eccl'ias in forma eccl'ie: nã qdã eorum faciebant ſacra in forma eccl'ie ⁊ qdã nõ: qḋ habet in illo §. j. q. j. §. ſʒ notãdũ. ⁊. c. ſi quis cõfugerit. ⁊. c. arrianos.

p ℭ Innouata. hec itelligit. h. cũ nõ ſimul ſʒ ſucceſſiue parietes deſtructi ſunt ⁊ ſucceſſiue repati: tũc eni eccl'ia itelligit eadẽ. ar. ff. de le. j. l. qḋ in rer natura. ff. de iudi. ꝓponebat. ſec⁹ ỽo ſi ſimul parietes fundit⁹ corrnãt: qꝛ tũc cõſecranda eſt ſm eũ lʒ altare motũ nõ ſit: qꝛ alia eſt conſecratio eccl'ie alia altaris: h̄ ergo arguit ꝙ eadẽ ſit eccl'ia poſt repationẽ cũ non reconſecret: ſed ↄ̄dicit lex. ff. de. ỽ. ob. iter ſtipulantẽ. §. ſacrã. q̄ diſtinguit inter domũ ⁊ nauem: ⁊ vi velle ꝙ eadẽ ſit nauis poſt refectionẽ ſed nõ eadẽ domus. Sed põt dici ꝙ aliud ſit in eccl'ia ꝙ̃ in domo ꝓuata qꝛ eccleſia naui cõparatur. xxiiij. q. j. non turbat. xl. di. añ oia. ſed ſi ſubtiliter volumus ꝓcedere nõ eſt eadẽ eccleſia ſed vtilitas exigit vt eadem cenſeat: ne vʒ ſacrm̃ ↄſecrationis iteret. ar. ff. de ſer. vr. p̄. l. ſeruitutes. §. ſi ſola ũ.

a ℭ Eccleſias arriano. q: nõ in forma eccl'ie cõſecrate erãt: vt. j. q. j. arrianos. ⁊ ita itellige. c. ſe.

b ℭ Precib⁹ ⁊ operibus. Tãgit cõſuetudinẽ orietalis eccl'ie: q̄ arrianos chriſmatis vnctione ſuſcipit vt. ſ. di. iiij. ab antiq̄ ſec⁹ aũt occidentalis agere conſueuit: vt in predicto. c.

c ℭ Conſecrate. non erant ↄſecrate niſi eſſent cõſecrate in forma eccleſie: vel qm̄ abſqꝫ reliquijs eccleſias cõſecrabant: ⁊ iõ eccleſie ↄſecrate non erãt ſʒ recõſecrabãt: vt. ſ. e. arrianorum.

d Arianor. ſ. di. iiij. ab antiq̄.

Agapitus.

Sacerdos ꝑconis officium ſuſcipit.

e ℭ Preco iuſticie. Preconis enim officiũ ſuſcipit quiſquis ad ſacerdotiũ accedit: vt. ſ̄. xliiij. di. ſtin. ſit rector.

f ℭ Fabulis. Fabulis dixit: quia preter formam eccleſie.

g ℭ Deleuit. id eſt purgauit.

Eccleſias arrianorũ[a] vbicũqꝫ iueneritis catholicas eas diuinis ꝑcibus ⁊ operibus[b] abſqꝫ vlla mora cõſecrate[c]: ſicut ⁊ nos fecimus cum pro cauſa theoderici regis cõſtantinopoli. fuiſſemus. Item in dialogo Gregorij. ℭ De eodẽ.

Arrianorũ[d] eccleſia in regione vrbis huius q̄ ſubura dicit: cũ clauſa vſqꝫ ad biẽnium permãſiſſet placuit vt in fide catholica (itroductis illuc beati ſebaſtiani ⁊ ſancte Agathe virginis et martyris reliquijs) dedicari debuiſſet: quod ⁊ factum eſt. Item Agapitus papa.

Agapitus papa vas catholicũ euangelij tuba preco[e] iuſticie: ſacra altaris ſediſqꝫ velamina ſacrilegis anthemij ifecta fabulis[f] ſuis catholicis ꝑcibus deleuit[g]. Item Julianus papa. ℭ De eodem.

De fabrica[h] ỽo cuiuſlibet eccleſie ſi diruta fuerit inſtauranda[i]: ⁊ ſi in eo loco cõſecrationis ſolẽnitas debeat iterari in quo ſanctuaria[k] nõ fuerint[l]: nihil iudicamus officere[m] ſi per eã minime iaciatur aqua exorzizata: qꝛ i cõſecratione cuiuſlibet eccleſie in qua ſpũſſancti arra nõ ponit celebritatem ſcimus[n] tm̃ eſſe miſſar. Et ideo[o] ſi qua ſanctor baſilica a fundamentis fuerit inouata[p] ſine altaris motione ſine aliq̃ dubitatione cuʒ in ea fuerit miſſarum ſolẽnitas celebrata totius[q] cõſecratio ſanctificationis implebit: ſi ỽo[r] ſanctuaria q̄ habebant ablata[s] ſunt rurſus eor depoſitiõe ⁊ miſſar ſolẽnitate reuerentiaʒ ſanctificationis[t] accipiet. Item ex decretis Hormiſde pape. cap. x. ℭ Abſqꝫ epi permiſſu in eccleſia cõſecrata non erigatur altare.

Nullus p̄ſbyter[u] in eccleſia cõſecrata aliud altare erigat: niſi qḋ ab epiſcopo[x] loci fuerit ſanctificatũ vel ꝑmiſſum vt ſit diſcretio iter ſacrũ ⁊ nõ ſacrũ: nec dedicationeʒ fingat[y] niſi ſit: qḋ ſi fecerit degradet[z] ſi cl'ic⁹ eſt: ſi ỽo laicus anathematizet. Item ex ↄci. aphꝛicano. c. j. ℭ Euertantur altaria q̄ ſine ſctõr reliquijs erigunt.

q ℭ Totius. i. ꝑinde eſt venerãda ac ſi tota ↄſecrationis ſolẽnitas eſſet adhibita.

r ℭ Si ỽo. q. d. ꝑdicto caſu nõ debẽt ↄſecrari ſed in iſto ſic. ſ. cum mouet altare.

s ℭ Ablata ſunt. moto altari.

t ℭ Sanctificationis. i. aſpſionis aque tm̃ ⁊ miſſe celebratione: cũ altare non fuerit motuʒ ſed reliquie ſunt ablate.

Nullus preſbyter. ℭ Hec eſt octaua pars di. in qua ponit gd iuris de hymnis vł oratorijs quibus mortui ſepeliebant: ⁊ probat per vndecim c. ꝙ nullus dʒ per ſe ponere altare nec celebrare in oratorijs ſine licentia epiſcopi. Jo. de ſa.

h ℭ De fabrica. ℭ Caſus. h. ſic ponit hũc caſum. Due q̃ſtiones ſiue ↄſultationes facte fuerunt iulio pape. Prima eſt an eccl'ia quõdam cõſecrata debeat denuo cõſecrari ſi eius fabrica diruta fuerit ⁊ reparata. Scḋa eſt an eccleſia cõſecrata ſi de altari reliquie ablate ſunt iterũ debeat cõſecrari? Prime qõni rñdet dicẽs ꝙ nõ dʒ eccleſia iter cõſecrari: ſed cantari dʒ ibi miſſa ⁊ erit loco conſecrationis. Scḋe rñdet dicẽs ꝙ reliquie debent ibi reponi: ⁊ eccleſia. i. altare vnde fuerunt ablate denuo cõſecrari. Ponit ergo in principio queſtiones ⁊ poſtea ſubijcit ſolutiones: ⁊ dicit. h. in eo loco. i. altari.

h ℭ De fabrica. ſ. queſitum eſt.

i ℭ Inſtaurãda. i. recõſecrãda: de recõſecrãda eni q̃rebat.

k ℭ Sanctuaria. id eſt reliquie ſanctorum vel altaria.

l ℭ Non fuerint. dimiſſa: qꝛ inde erant ablate reliquie.

m ℭ Officere. qꝛ ex quo ſemel ↄſecrata fuit ſemꝑ mãſit.

n ℭ Scimus tm̃ eſſe. i. obtinere vicem conſecrationis.

o ℭ Et ideo ſi qua. modo melius aperit queſtiones.

ℭ Caſus. Di hic ꝙ in eccleſia ↄſecrata nõ dʒ fieri altare niſi qḋ eps loci cõſecrauerit vel ↄſecrari ꝑmiſerit: nec de eccleſia nõ ↄſecrata dʒ quis dicere cõſecratam: qḋ q̄ fecerit ſi clericus eſt degradetur: ſi laicus anathematizetur.

u ℭ Nullus preſbyter. Ubi altaria ſint erigenda ⁊ qualia eſſe debeant ⁊ quas eccleſias liceat cõſecrare ⁊ in quibus liceat miſſas celebrare quibus ex cauſis loca ſanctorum liceat mutare. xj. c. oſtendit.

x ℭ Ab epiſcopo. ſ̄. di. lxviij. quãuis.

y ℭ Fingat. vt dedicatum dicat eſſe quod non eſt: vel reliquias dicat eſſe que non ſunt.

z ℭ Degradetur. Ar. eos eſſe deponẽdos ab ordinibus q fingunt vel dicũt ſe hr̃e ordines cum nõ hñt. ex de cle. non or mi. c. j. ſ̄. l. di. de penitentibus ſ̄. di. lj. ſollicitudo. ⁊ ſic punitur qui ſe gerit pro milite qui nõ eſt miles. ff. ad. l. cor. de fal. eos. §. qui ſe pro milite geſſit.

Placuit. ¶ Caſus. Quidam ꝓpter ſomnia ⁊ inanes cauſas cõſtruebant altaria in agris ⁊ in villis ſine reliquijs ſanctoꝝ: quare precipit͛ hic vt ab ep̃is deſtruãtur: vel ſi forte ꝓpter ſcandalũ populi ab ep̃is nõ poſſint deſtrui populus admoneat͛ vt illa loca deat euitare. habitatiõis alicui⁹ .ſ. martyris. Seq. c. pʒ.

a ¶ Paſſim. nõ in eccleſijs: ſed paſſim per agros.

b ¶ Relige. Arg. ſine reliquijs eccl'iaʒ nõ eſſe ꝯſecrandam: vt. ſ. ea. diſtin. de fabrica. ⁊ tamen ſufficit corpus domini.

c ¶ Tumultus. ar. aliqđ eſſe poſtponendum ꝓpter tumultum ⁊ ſcãdalum: vt l. di. vt conſtitueret͛. ⁊. c. de his vero. ſic. ff. de ſicca. l. penul.

d ¶ Probabiliter. id eſt ſoléniter.

e ¶ Habitatiõis. q2 homo ſanctificat locum. xl. di. multi.

f ¶ Origine. Arg. originẽ rei ⁊ p̃ncipium ſpectandum: vt. ſ. xvj. q. iij. ſi ſacerdotes. ſ. j. queſtio. j. principatus.

Eccleſiã in qua paganus.

g ¶ Cõſecrari. ante eiectionẽ cadaueris ipſius pagani.

h ¶ Celebrare. huius ꝯſtõnis rõ eſt: q2 infideles viui ab eccleſia repelluntur: vt. xxj. di. cleros. ⁊ di. xxv. perlectis. ergo mortui: q2 qb⁹ viuẽtibus eccl'ia nõ cõicat ⁊ mortuis cõicare non põt: vt. xxiiij. q. ij. c. j. Sʒ qđ dices de muliere p̃gnante mortua? Quidã dicũt ꝙ ſepeliet͛ in eccleſia: quia fetus eſt pars ventris. J. diſt. iiij. ſi qđ. ff. de ven. in ſpi. l. j. §. j. cõſueuit tñ aperiri ⁊ fetus extrahi ⁊ ex͂ cemiteriũ ſepeliri. ad h̄ facit. c. ex͂ de ſep. ſacris.

Placuit vt altaria que paſſim[a] p̃ agros ⁊ per villas tanꝙ̃ memorie martyrũ ꝯſtituunt͛ in qb⁹ nullũ corpus aut religę[b] martyris cõdite ꝓbant͛ ab ep̃is q̃ eiſdẽ locis p̄ſunt ſi fieri põt euertãtur: ſi aũt hoc pp tumultus[c] populares non ſinit͛ plebes admoneant͛ ne illa loca frequẽtent: vt q̃ recte ſapiunt nulla ibi ſupſtitiõe deuicti teneãtur: ⁊ iõ nulla memoria martyruʒ ꝓbabil'r[d] accipiat͛ niſi aut vbi corpus ⁊ religę certe ſunt: aut vbi origo alicui⁹ habitatiõis[e] vel poſſeſſionis vel paſſionis fideliſſima origine[f] tradit͛: nam que per ſomnia ⁊ p̃ inanes quaſi reuelationes quorũlibet hominũ vbicũꝙ̃ ꝯſtituũtur altaria omnino reprobant͛.

Itẽ ex ꝯci. aurelianẽſi ca. iij.

¶ Non eſt ꝯſecrãda eccl'ia in q̃ pagan⁹ ſepult⁹ inuenit͛.

Eccleſiã in q̃ paganus ſepultus eſt: nõ liceat cõſecrari[g] neꝙ̃ miſſas in ea celebrare[h]: ſed iactare foras ⁊ mundari oportet.

Item ex conci. agrippineñ.

¶ De eccl'ia in q̃ cadauera fideliũ vel infideliũ ſepeliũt͛.

Eccleſiaʒ in qua[i] mortuoꝝ cadauera infideliũ ſepeliunt͛ ſcificare[k] non licet: ſed ſi apta vi͛ ad ꝯſecrandũ: inde euulſis[l] corpibus ⁊ raſis[m] parietibus vel tignis ei⁹ loci reedificet͛[n]: ſed ſi hec cõſecrata ante fuerit miſſas in ea celebrare lʒ: tñ ſi fideles[o] fuerũt q̃ i ea ſepulti ſũt.

Item ex ꝯci. Martini pa.

¶ Sup monumẽta i capo nõ diſtribuãt ſacra myſteria

Non opʒ clericos ignaros[p] ⁊ p̄ſumptuoſos ſup monumẽta in capuʒ myſteria[q] vel altaria portar͛ aut diſtribuere ſacr̃a: ſed aut in eccl'ia aut in baſilica vbi martyrũ reliquie ſunt depoſite: vbi ꝓ defunctis oblationes offerri ſolent: nec liceat chriſtianis prandia ad defunctorum ſepulchra deferre ⁊ ſacrificare mortuis.

Itẽʒ ex concilio triburienſi.

¶ Qñ in eccleſia combuſta miſſa poſſit celebrari.

Concedimus ẽt vt ſicubi (qđ peccatis noſtris exigẽtibus p̃plurimũ factuʒ eſt) a normãnis ⁊ ſclauis ab vngaris ⁊ a malis xp̃ianis: ſeu aliquo q̃licũꝙ̃ mõ eccleſie fuerĩt incẽſe ⁊ cõbuſte in capellis[r] cũ tabula cõſecrata miſſas iterũ celebrari[ſ] p̃mittim⁹ donec eccl'ie ipſe reſtaurari queãt: in itinere vͦ poſitis ſi eccleſia defuerit ſub diuo[t] ſeu in tentorijs: ſi tabula altaris cõſecrata ceteraꝙ̃ ſacra miniſteria ad id officiuʒ ptinẽtia ibi affuerit miſſarũ ſolẽnia celebrari ꝯcedimus.

Itẽ ex cõci. hyponeñ. ca. vj.

¶ Chriſmate nõ vngatur altaria niſi fuerint lapidea.

Eccleſiã in q̃ mor. ¶ Caſus. In eccl'ia nõ ꝯſecrata infideliũ corpora erãt ſepulta: di͛ h̄ ꝙ nõ debet conſecrari niſi prius extractis corporibus ⁊ raſis tignis ⁊ parietibus fuerit repata: vbi vero infideles nõ ſunt ſepulti ſi eccleſia conſecrata eſt ibi poterit miſſa celebrari.

i ¶ Eccleſiam in qua. non conſecrata.

k ¶ Sanctificare. ante eiectionem.

l ¶ Euulſis. auctoritate epiſcopi vel principis tantũ. ff. de reli. oſſa. ⁊. J. c. corpora.

m ¶ Et raſis. i. dealbatis: nam mutata forma interimitur ſubſtantia rei. ff. ad exhi. iulianus. §. ſed ⁊ ſi quis.

n ¶ Reedificetur. i. ipſa raſura debet dealbari.

o ¶ Si fideles. vbi aũt diſcerni nõ p̃nt fideles ab infidelibus neutri ſunt exhumandi. extra de ſepul. ſacris.

Non oportet. ¶ Caſus. Prohibet͛ h̄ ne miſſe ſup monumenta mortuoꝝ celebrent͛: nec ibi apponant͛ chriſti ſacra. ſ. corpis ⁊ ſanguinis ſui: nec liceat chriſtianis prandia ad defunctoꝝ ſepulchra deferre mortuis ſacrificare. Rep̄hẽdit prauã ꝯſuetudinẽ clicoꝝ ⁊ laicorũ: ſolebãt eni ſingulis ãnis certa die offerre elemoſynas ſuper tumulos ſuoruʒ mortuorũ: ⁊ clerici illuc eũtes ſecũ portabãt ſacr̃a corpis ⁊ ſanguis xp̃i: ⁊ ſuper tumulos eas diſtribuebãt. Et h̄ ꝯſuetudo facta fuit a gentibus: q̃ ſingul͛ annis mẽſe februarij die certo epulas offerebãt ſuper tumulos ſuoꝝ mortuorum: quoꝝ aĩas credebãt circa tumulos ꝯuerſari ⁊ iõ refici: ſʒ demones eas de nocte cõſumebãt. Et ꝓpter hanc ꝯſuetudinem extirpandã eccl'ia inſtituit vt eo die q̃ talia fiebãt celebret͛ feſtũ dei i cathedratiõe petri. hic ẽ caſus. h.

p ¶ Ignaros. i. imperitos.

q ¶ Myſteria. id eſt miſſam celebrare ſuper ſepulchrum.

Concedimus. ¶ Caſus. Permittit͛ in cõci. triburieñ. vt ſi eccl'ie cõſecrate fuerint cõbuſte in capellis non cõſecratis officia celebret͛ donec ꝯſecrate eccl'ie valeãt reſtaurari: i itinere vero poſitis ſub aere vel in tẽtorijs cũ tabula ꝯſecrata liceat celebrare. Seq. q̃ttuor. c. patẽt: ⁊ ea p̃ te videbis. Sacerdotali. i. ep̃ali. Oratoriũ. i. loc⁹ ſpãl͛r deſtinatus ad orandũ.

r ¶ In capell͛. i. oratorijs nõ ꝯſecratis. i talib⁹ non lʒ celebrare ſine p̃miſſu ep̃i: vt. J. ea. vnicuiqʒ. ⁊. ſ. e. miſſaruʒ.

s ¶ Celebrari p̃mittim⁹. Ad qđ ẽ opus p̃miſſiõe: q2 di in capellis: qm̃ forte capelle nõ erãt oli eccl'ie cũ antiq̃⁹ dicerent͛ capelle tuguria capraꝝ pellib⁹ tecta. vel hoc referas ad ſolẽnitates maximas.

t ¶ Sub diuo. i. ſub aere.

Capelle olim non erant eccleſie.

A Ltaria. a Si nō fuerit lapidea. Legit in exodo ꝙ dominus precepit fieri altare de lignis cethim: que ſunt imputribilia: ⁊ ſalomon fecit altare aureū: ſed illa facta ſunt in figura. xij. queſtio. ij. gloria. ⁊ dicitur de altari lateranenſi ꝙ ligneum ſit. aliqd tēperari qđ alꝰ obtinet generalr. ex͂ de eccl. edifi. ad audientiā. ſ. di. lxiiij. c. j. ſ. di. lxiij. cū longe. ſ. diſt. xciij. iuxta ſanctoꝝ. ſ. xiij. q. ij. vbicūqꝫ. ⁊. ſ. c. ꝓxime. tribus. T Ribus. Hec ē nona pars di. in qua loqtur magiſter de trāſlatione religꝗꝝ ⁊ eccliarū. Joā. de fa.

b Non cōſecrentur: q2 chriſtꝰ petra dicitur. ſ. di. ij. reuera. xxj. di. i noīe dn̄i. Itē q2 erexit iacob lapidē in titulum. c Metropolitani. ſ. xij. diſt. de his. U Nicuique. d Oratoriū. non ſacrū: ſacrū autem ſua auctē facere non lꝫ niſi auctoritate epi. ſ. e. diſt. nemo. xviij. q. ij. qdaꝫ. e Non lꝫ. niſi pro ſūma neceſſitate: tū cum cōſenſu epi: vt ī. e. ſi quis etiam ⁊c. C Lericos. f Qui miniſtrāt. i. miniſteria ⁊ officia i horis diurnis vel nocturnis exercent. S I quis etiam. Caſus. Statuitur h̄ vt ſi q remoti ſūt nimis ab eccleſia pochiali propter laborē ſuum: ⁊ familie ſua audiant miſſā in minoribꝰ feſtiuitatibus i oratorijs ſuis: ſꝫ in ꝑcipuis feſtiuitatibus miſſaꝫ audiāt i ſuis pochialibꝰ eccleſijs. Clerici v̄o qui ꝯ hoc fecerit niſi epo permittēte excōicētur. Seq. q̄ttuor. c. plana ſunt. Pricipis. i. regis vel imparatoris. locatr intelligit hoc cū hoc nō pōt fieri ſine ſcādalo. vel ꝑncipis. rōani pōtificis. g Si quis etiam extra. ſ. xij. qō. j. futuram. ſ. xvj. q. j. ꝯcū. qꝫ. ⁊. q. ij. ſi quis. h Oratoriū. hic ī audi de oratorio priuato ſecꝰ in oratorijs alijs q̄ populus facit: vt extra de ec. edi. ad audiētiaꝫ. nā ibi in feſtiuitatibꝰ celebrare licitū ē. i Propter fatigatiōeꝫ. ar. ꝓp difficultatē loci vel itineris

A Ltaria ſi nō fuerint lapidea [a] chriſmatis vnctiōe non cōſecrentur [b]. Ad celebrāda aūt diuina officia ordinem quē metropolitani [c] tenēt cōprouinciales eorum obſeruare debebunt.
I tem ex conci. agathen̄.
Chriſmatis vnctiōe ⁊ ſacerdotali bn̄dictiōe ſacrāi altaria.
A Ltaria placuit non ſolū vnctione chriſmatis ſed etiā ſacerdotali benedictione ſacrari.
I tē ex ꝯci. aurelianē. ca. iij.
In p̄uati oratorijs licet orare ſꝫ nō miſſā celebrare.
U Nicuiqꝫ fideliū in domo ſua oratoriū [d] licet habere ⁊ ibi orare: miſſas autem ibi celebrare nō lꝫ [e].
I tem ex ſexta ſynodo.
In priuatis oratorijs abſqꝫ conſenſu epiſcopi nullus miniſtrare preſumat.
C Lericos q miniſtrāt [f] in oratorijs que intra domos ſunt cum conſenſu epiſcopi loci hoc facere ꝑcipimus: ſi quis vero hoc nō obſeruauerit: deponatur.
I tem ex concilio agathēſi.
Qui extra parochias habent oratoria his diebus ad parochias redire cogantur.
S I qs etiā [g] extra parochias in quibus legitimus eſt ordinariuſqꝫ cōuentus oratoriū [h] habere voluerit religs feſtiuitatibꝰ vt ibi miſſam audiat ꝓpter fatigationeꝫ [i] familie iuſto ordine pmittimus: paſcha vero natali dn̄i epiphania aſcēſione dn̄i pētecoſte ⁊ natali ſcti ioannis bap. ⁊ ſi q maximi dies i feſtiuitatibꝰ habent nō niſi in ciuitatibꝰ aut in parochijs audiant. Clerici v̄o ſi in his feſtiuitatibꝰ q̄s ſupra dixim9 (niſi iubēte aut pmittēte epo) ibi miſſas celebrare voluerint a cōione puent.
I tem Aug. Ignaro.
Quibus ex cauſis loca ſanctorum mutanda ſint.
T Ribꝰ ex cauſis loca ſctōrum trāſmutanda ſunt: prima cū neceſſitas pſecutoꝝ loca coꝝ grauauerit: ſecūda cū difficultas [k] locorum fuerit: tertia cuꝫ malorum [l] ſocietate grauantur.
I tem ex conci. magotien̄.
Quando alicui corpora ſanctorūꝫ de loco ad locum transferre non licet.
C Orpora ſanctoꝝ de loco ad locū nullus trāſferre preſumat ſine cōſilio [m] ꝑncipis [n] vel epoꝝ ſcāqꝫ ſynodali licentia. I tē Igin9 papa.
In vſus laicoꝝ nō licet ꝯuerti ligna ecclie dedicata.
L Igna [o] eccleſie dedicata non dēnt ad aliud [p] op9 iungi niſi ad aliā ecclīa vel igni ſunt cōburenda vel ad ꝓfectum [q] in monaſterio fratribus: in laicorum [r] opera non debent admitti.
T tem Clemens pap. Jacobo hieroſolymitano epo.
Veſtimēta ſacra ⁊ vaſa ꝓ vetuſtate cōſumpta icēdanē: ⁊ cineres in loca occulta projiciantē.
A Ltaris palla cathedra cādelabrū ⁊ velū ſi fuerint vetuſtate cōſumpta incēdio dent: q2 nō licet ea q̄ in ſacrario fuerint male tractari: ſꝫ incēdio vniuerſa tradāt: cineres quoqꝫ eoꝝ in baptiſterio inferant: vbi nullus trāſitū hēat: aut in pariete aut in foſſis pauimentoꝝ iactent: ne introeuntiū pedibus coinquinentur.
I dē. Mortui non obuoluant veſtimētis altaris.

k Difficultas. vt ꝓ aeris intēperie: vt lxxiiij. di. quorūdā. l Maloꝝ naꝫ ꝓp maliciā ppli trāſfertur ſedes. xxv. qō. ij. ita nos. ꝓp maliciaꝫ ppli eps renūciat dignitati. ex͂ de renū. niſi. v̄. ꝓp maliciam plebis. Quarta cā ē q̄re trāſfert ecclia. ſ. cā melioratiōis: vt xvj. q. vij. c. antepe. C Orpora. m Sine ꝯſilio ff. de reli. oſſa. in ꝑn. n Pricipis. i. pape. xviij. q. ij. diffinimus. ⁊ hoc veꝝ ē cuꝫ corpꝰ traditū eſt iaꝫ ꝑpetue ſepulture. C. de reli. l. vl. niſi neceſſitas īmineat: tūc ſufficit auctās ꝑſidis ꝓuīcie. C. e. l. j. ſi autē nō eſt traditū perpetue ſepulture bn̄ poteſt transferri ſine auctē alicuiꝰ ad aliū locū. C. e. tī. ſi necdū. L Igna. Hec eſt tercia ps diſt. in q̄ ꝓbat magr ꝑ ſex. c. ꝙ ligna vetuſta eccleſie ⁊ alia veſtimēta ⁊ ornamēta nō debent redire ad humanos vſus. Jo. de fa. o Ligna. De lignis ecclie deſtructe ⁊ oībꝰ vtēſilibꝰ ecclie reuerēter vtēdis iſtis ſex. c. ſeq. oſtenditur. p Ad aliō. ex͂ de re. pmu. mācipia. ff. de rei ven. q̄ religioſis. q Ad ꝓfectū. non tñ indifferēter: ſed vel in caplo vel dormitorio vel in alijs religioſis locis nō in coquina vel i vineis paſtinandis. r In laicoꝝ. Arg. que ſemel cōſecrata ſunt non debere redire in vſus laicorum. ſ. xix. q. iij. q̄ ſemel. xvij. q. vl. queſti ſunt. ar. cōtra. ſ. diſt. liiij. ex antiqs. ⁊ ca. ſi ſeruus. ⁊. c. frequēs.

Nemo. ¶ Casus. Bene. hic ponit hunc casum. Precipitur q ne mortuus in palla altaris sepeliat: si quis hoc fecerit vel fieri pmiserit diaconus tribus annis et sex mensibus presbyter decem annis et sex mensibus suspendatur. Et addit qualiter et a quibus et vbi cortine et lintheamina debeant lauari. Pallas .i. corporalia: mense id est altaris.

a ¶ Mortuu. laicu: nam clerici mortui bene induunt vestibus sacris. xiij. questio. ij. nullus.

b ¶ In mesa dni .i. ad mesam dni coponendam: qd ad ipm diaconu spectat. arg. xxv. di. plectis. et dist. xciij. diaconi. vel forte e illa vbi sacerdos post osecrationem manus tergit: vel forte palla cui inuoluit calicem et abstergit.

c ¶ Negligeter. Ar. negligentia vt factu puniendam. xxv. q. j. nulli fas.

d ¶ Anathemate .i. suspensione: non eni debz anathematizari pro tali causa.

e ¶ Excoicat⁹ .i. a communione remot⁹. et sta habes q penaz no admonentis prelati na alibi di ve si non sparserimus. et c. xliij. di. dispesatio. Itez p hoc. c. videt reprobari itellect⁹ quotidia que habes in illo. c. j. q. i. qcqd iuisibilis. nam ibi pp negligentiam no excoicabitur presbyter nisi p quattuor menses.

f ¶ Et vela. id est ornamenta altaris: vel vela id e cortine: hu ic hodie derogatu est osuetudie generali.

g ¶ Non foris .i. ab alijs segregatam: et est secunda vestis sacerdotalis.

h ¶ Uela .i. cortine que in ecclesijs extendunt festiuis dieb⁹ et in quadragesima ca significationis vel significationis. Ioa.

Nemo per ignorantia clericus mortuu⁹ credat aduoluendu aut ei⁹ scapulas operire velit palla q fuerit in altari aut certe que diacono data est in mensa[b] dni: qui hoc fecerit vel leuiter quasi nihil et negligeter[c] habuerit: diaconus triennio sexq mensibus a dnico erit remotus altari graui percussus anathemate[d] eo q clericum no admonuerit: presbr decem annis et sex mesibus excoicatus[e] sit: ppterea q de dnicis sacris subiecta sibi no admonuerit misteria: et postea cu gradi humilitate matri recocilietur eccl'ie. Pallas vero et vela[f] que in sanctuario sunt: si sordida fuerint ac ministeria diaconi cu humilib⁹ ministris itra sanctuariu lauent no eijcientes foras a sacrario: et velamina dnice mense abluant: ne forte puluis dnici corporis male decidat. Syndone vo no foris[g] abluant: et erit hoc no operanti pctm: idcirco intra sacrariu ministris pcipim⁹ cum diligentia custodire: sz peluis noua copareat et pter hoc nihil aliud tagat: sz nec ipsa peluis velis apponat lauandis nisi que ad dnici altaris cultum ptinent: palle in alia pelui lauentur et in alia vela[h] ianuaz. Cura fit etiaz hostiarijs ex admonitione maioris ne qs negligees aut ignar⁹ ad velu ianue dom⁹ dni manus incognite tergat sed stati coercitus discat ois ho q: velu atrij domus dni est. Item Sixtus papa.

¶ Sacra vasa non nisi a sacris cotrectent hominibus.

Iam sancta aplica sede statutu est vt sacra vasa no ab alijs[i] q a sacratis dnoq dicatis hoibus ptrectent: ne p talibus psuptionib⁹ dns iratus plagas iponat populo suo: et hi etia qui no peccauerunt pereat: et perit[k] iust⁹ sepissime pro impio.

Item Stephanus episcop⁹ familiari amico hylario.

¶ No nisi a sacratis hoib⁹ vestimenta sacrata seruent.

Uestimenta eccl'ie quibus dno ministrat et sacrata debet ee et honesta: q bus alijs vsibus no debent frui q ecclesiasticis et deo dignis officijs: q nec ab alijs debet ptigi aut offerri nisi a sacratis hoib⁹ ne vitio q bal thasar[l] rege pcussit sup hoc trasgredientes veniat et corruere eos faciat ad ima.

Item ex pcil. aurelianen.

¶ Diuina ministeria nuptiaru no prestent ornatib⁹.

Ad nuptiaz ornatu diuina ministeria no prestentur: ne du iprobor tactu vel popa secularis luxurie polluunt[m] ad officium sacri ministerij videant indigna.

Item ex pcil. triburie. c. ix.

¶ In ligneis vasculis dominici corporis et sanguinis sacra non sunt celebranda.

Uasa in qbus sacrosca oficiunt mysteria calices[n] et patene: de qb⁹ bonifaci⁹ martyr et epus iterrogatus si liceret i vascul' ligneis

In sancta. ¶ Casus. hoc. c. cum duobus seq. pz: historiam tn notabis in seq. c. vbi dicit: legitur et c.

i ¶ Non ab alijs .s. di xxiij. sacratas. et c. non liceat.

k ¶ Et perit .i. penam patitur et punit corporaliter et temporaliter no qntez spualiter et eternaliter: q pno peccate et c. s. di. xlv. sed illud. De hac materia not. j. q. iiij. in p: in. et fuit nota. sub illo. §. item peccato actor plebs israelitica.

l ¶ Uestimenta. l ¶ Balthasar. historia. Legit in daniele q balthasar rex babylonie fecit grade couiuiu optimatib⁹ suis: cu ergo ia esset temulentus pcepit vt afferrent vasa argentea q nabuchodonosor asportauerat d teplo qd fuit i hierl'z vt biberet in eis rex et optimates ei⁹ vxores et ocubine. et sem est ita. Bibebant aute vinum et laudabant deos suos. In eade hora apparuerut digiti qsi man⁹ scribetis o cadelabru in supficie parietis: qd rex ospicies turbat⁹ est valde: et mittes ouocauit oes sapientes babylonis: et null⁹ poterat scriptura legere vel interptatio nez ei⁹ rei indicare. Tades vocat⁹ daniel dixit scriptura signifcare iteritu regis. p eo q cotaminauerat vasa dom⁹ dni: et apparuit qd scriptum erat: Mane thetel phares. Mane .i. numerauit de⁹ regnu tuu. Thetel .i. appositu est in statera et iuentu est min⁹ hns. Phares .i. diuisu e regnu tuu et datu medis et psis. Eade nocte itersect⁹ e balthasar et darius medis in regnum successit.

m ¶ Ad nuptiaru. ¶ Polluut. Ar. q ex veste alicui⁹ dne vel alterius non dz fieri casula vel aliqs ornatus ecclesie.

n ¶ Uasa in qbus. hec est. xj. ps di. in q dr in qb⁹ calicib⁹ et corpalib⁹ celebrare debem⁹. Io. d f.

¶ Casus. Quesitum fuit in pci. triburie. vtrum in ligneis vasis deberet ofici corp⁹ xpi: et dictum fuit in pcil. q Bonifa. papa de hoc interrogatus rndet q no. Cu enis ita factum fuerit in pmitiua ecclesia seuerinus ostituit vt fieret cosecratio in vitreis: vrbanus postea vasa sacra argentea fecit: et conciliu statuit vt nullus oficiat in ligneis vasis de cetero ne honor ecclesie suo tpe minuat.

n ¶ Calices. supple debent esse aurei vel argentei.

Balthasar vasis dni abusus e.

Dan. v. c.

Casula no fiat de veste domicelle.

Calix an poſſit eē ligne⁹ aut vitreus.

g ❡ Vtebant. Sed nunquid conficiebant? Utiqꝫ: nunc aūt quid? Et quidē fieri nō debet: ſed ſi fiat vt in vaſe ligneo vel vitreo quis cōficiat corpus xp̄i nihilominus eſt verum corpus: qꝛ in verbo conſecrantis perficit̄ conſecratio non in vaſe: vt. ſ. di. ij. vtrum. ver. ita.

quot in die ſunt celebrande.

m ❡ Jacobus. Ideo dicitur frater qꝛ valde aſſimilabat̄ ei: vel qꝛ fuit filius ſororis matris domini.

n ❡ Celebrationem. i. ordinē celebrande miſſe. v̄ba eni quibus corpus xp̄i conficit̄ ab ipſo dn̄o ſunt tradita: vt j. di. proxi. qꝛ corp⁹ ⁊ ſanguis: ſed etiā poſt alij alia addiderunt ad decorē ⁊ ſolēnitatem: vt. xi. diſtin. eccleſiaſticarum.

b ❡ Sedecimus. decimuſoctauus cōputatis lino ⁊ cleto.

c ❡ Succreuit. Ar. ꝑlatum nō poſſe prebendas diminuere: qd̄ eſt verū ſine cā. ex̄ de exceſ. prela. ſicut.

d ❡ Placuit. C. vn̄ vi meminerint.

V T calix. ❡ Caſus. Statuit̄ i hoc. c. vt calix cuꝫ patena fiant de auro vel argento vel ſalteꝫ de ſtāno: de ere autē vel aurichalco nl̄lomō fiant qꝛ ſolent erugine colligere ⁊ vomitū ꝓuocare. Nullus etiam in ligneo vel in vitreo vaſe preſumat miſſā cātare.

e ❡ Si nō ex auro. ꝯ. ſ. xij. q. ij. aurum. ſed illud qn̄ paupes morerent̄ fame quo caſu vēdi poſſent. C. de ſa. ſan. ec. ſancim⁹.

f ❡ In ligneo. qꝛ lignum poroſum eſt.

g ❡ Uitreo. qꝛ vitrū fragile ē ⁊ imineret periculū effuſionis.

C Onſulto. ❡ Caſus. Statuit̄ in hoc. c. vt corporalia nō debeant fieri ſerica neqꝫ tincta ſed linea debent eſſe: ſicut fuit ſyndon in qua corpus xp̄i in ſepulchro fuerat inuolutum. Cōſulto. i. cōſilio oium aſtantiū q ſup hoc ſunt ꝯſulti.

h ❡ In ſerico. corporali.

i ❡ Sed in puro. vt innocens ⁊ ſine macula intelligatur.

k ❡ Terreno. qꝛ veram carnē mortaleꝫ ⁊ paſſibilē de corpore virginis aſſumpſit. xxiij. di. qui ep̄s.

Corpalia debent eſſe linea certa ratione

ſacra conficere: rn̄dit quondam ſacerdotes non aureis ſed ligneis calicibus vtebantur[a]. Zepherin⁹ ſedecimus[b] roman⁹ ep̄s patenis vitreis miſſas celebrare conſtituit. Deinde vrba. pa. oia miniſteria ſacra fecit argētea. In hoc enim ſicut ⁊ in reliquis cultibus magis ⁊ magis per incrementa temporū decus ſucreuit[c] eccleſiaꝝ: nr̄is eni diebus qui ſerui patriſſamilias ſumus ne decus mr̄is eccleſie minuat̄ ſꝫ magis cumuletur ⁊ amplificet̄ ſtatuimus vt deinceps nullus ſacerdos ſacrū myſterium corporis ⁊ ſanguinis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i in ligneis vaſcul̄ vllo mō cōficere ꝓſumat: ne (vn̄ placari[d] debꝫ) inde iraſcatur de⁹. Itē ex ꝯci. remēſi. c. vj.

❡ Ex qua materia calix cum patena fieri debeat.

V T calix dn̄i cum patena ſi nō ex auro[e] eſt: tn̄ ex argento fiat: ſi quis autem tam paup eſt ſaltem vel ſtāneuꝫ calicem habeat. De ere aut ex aurichalco nō fiat calix: qꝛ ob vini virtutē eruginem facit: pariterqꝫ vomitum ꝓuocat. Nullus aūt in ligneo[f] aut vitreo[g] calice ꝓſumat miſſaꝫ cātare. Item ex ep̄la euſebij pape ⁊ ſilueſtri.

❡ Non in ſerico pāno ſꝫ lineo ſacrificiū ꝯſecret̄ altaris.

C Onſulto oium ſtatuimus vt ſacrificiū altaris nō in ſerico[h] pāno aut in tincto quiſqꝫ celebrare miſſam ꝓſumat: ſed in puro[i] lineo vel lintheo ab ep̄o conſecrato terreno[k] ſcꝫ lino[l] pro creato atqꝫ ꝯtexto: ſicut corpus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i in ſyndone linea munda ſepultuꝫ fuit. Item ex ſexta ſyno.

❡ A quibus fuerit tradita miſſarum celebratio.

12 I Acobus[m] frater dn̄i ſm carnē: cui primū credita eſt hieroſolymitana eccleſia: ⁊ baſilius ceſarienſis ep̄s (cuius claritas per totū orbem refulſit) in ſcripturis addiderunt nobis miſſe celebrationem[n]. Item Teleſphorus pa. quartus a petro.

❡ Qua hora ſunt miſſarum ſolennia celebranda.

13 N Octe[o] ſancta natiuitatis dn̄i ſaluatoris miſſas celebrēt ꝓſbyteri ⁊ hymnum angelicum in illis ſolēniter decantent: qm̄ ⁊ eadē nocte[p] ab angelo paſtoribus eſt nūciatus: ⁊ ſubito fcā eſt cū angelo multitudo militie celeſtis laudātiū deū ⁊ dicētiū: Glia[q] i excelſis deo: ⁊ in terra pax hominib⁹ bo. vo. reliquis vero tp̄ibus miſſarum celebrationes ante horaꝫ diei tertiam minime ſūt celebrande: qꝛ ⁊ in eadē hora ⁊ dn̄s crucifixus[r] eſt ⁊ ſup apoſtolos ſpirituſſanctus legitur deſcendiſſe. Item ex concilio carthaginē. ca. viij.

❡ Nō niſi a ieiunis hominib⁹ ſacra celebrent̄ altaris.

14 S Acra altaris nō niſi a ieiunis[ſ] hoībus ce-

N Octe ſancta. ❡ hec eſt. xiij. ps di. in qua ponit qre tres miſſe in natales domini cantātur. Joan. de fa. ❡ Caſus. Dr̄ in hoc c. ꝙ in natiuitate domini miſſa dꝫ celebrari de nocte: qꝛ nocte illa annunciauit eū angelus paſtoribus: in alio aūt tp̄e ante horam tertiam nō dꝫ miſſa celebrari: qꝛ tali hora eſt dominus crucifix⁹ ⁊ tali hora ſuper ap̄los deſcendit ſp̄ūſſanctus.

o ❡ Nocte. De celebritate miſſe ſeptē. c. adiungit oſtendens qūo a ieiunis cantāde ⁊ audiēde ſunt: ⁊ quot in die ⁊ qua hora ſunt celebrande.

p ❡ Nocte. Tres miſſe in die natalis dn̄i celebrant̄: vna ante diē que ſignificat tēpus ante legem qn̄ eram⁹ in tenebris: ſecunda dū dieſcit ⁊ ſignificat tp̄s in lege qn̄ nondum plena agnitio dei habebat̄: ⁊ tertia i die ⁊ ſignificat tp̄s gratie qn̄ iaꝫ plena cognitio habebat̄. vn̄ v̄ſus. Nocte prior ſub luce ſeqns in luce ſuꝓma. Sub noe ſub dauid ſub cruce ſacra nota.

q ❡ Glia in excelſis deo. hec verba dicta ſunt ab angelo: alia addidit hylarius: vt j. co. de hymnis.

r ❡ Crucifixus. linguis nō manibus. ꝯ. de ꝑ. di. j. periculoſe.

l ❡ Lino. qd̄ tonſionibus multis ad candorē deducit̄: ſic ⁊ xp̄s preſſuris multis peruenit ad gloriā: ita ⁊ boni ꝓpter preſſuras ad gliam dn̄i veniunt. j. q. iij. ſaluator.

12 I Acobus frater dn̄i. ❡ hec eſt. xij. pars di. in qua ponit a quibus miſſa fuit compoſita. Jo. de fa.

❡ Caſus iſtius. c. per ſe pꝫ. ⁊ tractatur in his ſeptem. c. de celebratione miſſe oſtendens ꝙ a ieiunis ⁊ qua hora ⁊

S Acra. ❡ hec eſt. xiiij. pars diſtinctiōis ſm Jo. de fa. ❡ Caſus. Dr̄ in hoc. c. ꝙ miſſe debent tm̄ a ieiunis celebrari niſi in cena domini. Unde ſi oportet preſbyterū pranſum cōmendationem mortuorum facere ſine cōmendatione miſſe debet hoc facere.

ſ ❡ A ieiunis. ieiuni ergo debēt cōficere vt ſ. ⁊ baptiza-

re τ chriſmare: vt di.v. vt ieiuni. τ facrm calūnie preſta re.xxij.q.v. honeſtū. τ teſtimoniū dicere.ex. de teſt. placuit τ ordines ɔferre τ accipere.lxxv.di.qđ a prībus. Sed qñ dicet quis ieiunus: pone ꝙ comedo hodie nec dormio ꝑ diē τ per noctē: nunqđ incipiet ealio die ſuū ieiun⁹?

Dicunt quidā ꝙ ſic. ar.ex. de tēpo.or.lras. alias ſomnus diceret ſoluere ieiuniū: qđ nō credo ſed dico ie iunium eſſe celebra ta digeſtione. ſ. diſt. ij. tribus.

a ¶ Excepto. ſ. vij.q. i. nihil. ꝫ. ſ. di.xxi.li quido. ꝫ. ſ. diſt.v.vt epi. ꝫ. ſed derogatū eſt huic.c. per illa.c. τ ꝑ ɔtrariā ɔſuetudinē. ar. ſ. di. iiij. §. leges.

Solet. ¶ hec eſt xv.ps ⁊ Io. de f.

¶ Caſus. Quidam erant ſe ieiunare pu tantes q in q̄drageſi ma ſtatī audita no na anteꝙ diuinum offm audirēt come debāt: q nō ſunt cre dendi ieiunare: nā ꝑus debēt offm audi re: τ ſi venire nō poſ ſunt expectata hora ve ſpertina τ cōpleta ora tione ſua comedant.

b ¶ Si ante. Sꝫ nō ne licitū eſt debitori añ tp̄s ſoluere pecu niam: plus enī ſol uit qui ante tp̄s ſol uit: vt inſti. de act. §. plus aūt. Rñ. verū eſt qñ dies adiectus eſt fauore debitoris: ſed ſi fauore credito ris ante tp̄s ſoluen do nō liberat: vt. ff. de an. leg. l. eū qui. Io.

¶ In ieiuniis. hec eſt.xvi. pars di. in q̄ ꝓbat qñ miſſe ſunt cantande. Io. de fa.

¶ Caſus. Iſte. §. cū eo qui ſequit patet. Ibi etiā eſt. §. prima quoqꝫ. ibi addit etiā Gra. ꝙ i mane licite cātaſ miſſa publica.

c ¶ Unde leo epſ. ſ. di.lxxv. qđ a prībus.

d ¶ Item gelaſi⁹. ſ. di.lxxv. ordinationes.

e ¶ Itē pelagi⁹. ſ. di. lxxvi. dilectiōis tue.

Neceſſe. ¶ Ca ſus. Sepe ɔtin gebat ꝙ multi homines miſſa priuabanſ ſi tm̄ vna miſ ſa hora tertia celebraref: τ ideo queſiuit dioſcorus ale

lebrentur excepto[a] vno die anniuerſario quo cena dñi celebraſ: nam ſi aliquorū ꝓ meridiano tp̄e defunctoꝝ ſi ue epōꝝ ſiue ceteroꝝ cōmen datio facienda eſt ſolis ora tionibus fiat ſi illi qui faciāt iam pranſi inueniantur.

Item ex cōcilio cabiloneñ.

¶ Ante miſſaꝝ ſolēnia cir ca horā nonam decātataꝫ in q̄drageſima comedere nō lꝫ.

15 Solent plures qui ſe ieiunare putant in q̄ drageſima mox vt ſignum audierint ad horā nonaꝫ co medere: qui nullatenus ieiu nare credēdi ſunt ſi añ[b] mā ducauerint q̄ꝫ veſpertinū ce lebretur officiū: concurren dum eſt enī ad miſſas τ au ditis miſſaꝝ ſolēniis τ veſp tinis officiis τ largit l elemo ſynis ad cibū accedendū eſt ſi vero aliqs neceſſitate con ſtrictus fuerit: vt ad miſſam venire nō valeat eſtimata ve ſpertina hora cōpleta orone ſua ieiuniū ſoluat. ¶ In ie

16 iuniis etiā quattuor tēpoꝝ circa veſpertinas horas: in ſabbato ꝟo ſancto circa no ctis initiū miſſarum ſolēnia ſunt celebranda. Itē Leo[c] epūs: Qđ a patribus nr̄is. Item Gelaſius[d]: Ordina tiones p̄ſbyteroꝝ. Iteꝫ pe lagius[e]: Dilectionis tue ſcri pta require in tractatu ordi nandoꝝ. ¶ In p̄ma quo qꝫ parte diei miſſarum ſolē nia non incōgrue celebranſ. Unde Leo papa dioſcoro alexandrino epiſcopo.

¶ Etiam prima parte diei miſſas celebrare licet.

Neceſſe eſt aūt vt que dam populi pars ſua deuo tione priueſ ſi vnius tm̄ miſ ſe (more ſeruato) ſacrificiuꝫ offerre nō poſſunt niſi p̄ma[f] diei parte cōuenerit: ſtudio ſe ergo fraternitatē tuam fa miliariter admonem⁹ vt qđ noſtre ɔſuetudini ex forma paterne traditionis inſedit: tua quoqꝫ cura nō negligat: vt per oīa nobis fide τ acti bus cōgruamus: ꝓpter qđ remeāti filio nr̄o poſſidonio p̄ſbytero hanc ad dilectionē tuam epiſtolā[g] dedimus ꝑfe rendā: qui in noſtris ꝓceſſio nibus atqꝫ actionib⁹ frequē ter interfuit: τ totiēs ad nos miſſus quid in oībus apo ſtolice ſedis auctoritas tene ret agnouit. Item Augu.

¶ Miſſe peculiares non ſunt in publico cantande.

Et hoc attendendū vt miſſe peculiares[h] q̄ ꝑ dies ſolēnes a ſacerdotibus fiūt nō ita in publico[i] fiant: vt ꝓpter eas populus a publi cis miſſaꝝ ſolēnibus (q̄ ho ra tertia canonice fiunt) ab ſtrahaſ: ſed ſacerdotes[k] qui in circūitu vrbis aut in eadē vrbe ſunt τ populus in vnū ad miſſarum publicam cele brationem conueniant.

Item Alexan. papa.

¶ Quot miſſas in die ſa cerdoti celebrare lꝫ.

17 Sufficit ſacerdoti vnā miſſam in die vna celebra re: q2 xp̄s[l] ſemel paſſus eſt: τ totū mūdum redemit: nō modica res eſt vnā miſſā fa cere: τ valde felix eſt q vnaꝫ dignā celebrare pōt: quidaꝫ tm̄ ꝓ defūctis vnā faciūt τ al terā[m] de die ſi neceſſe fuerit:

xandrinus epſ a leone virum ſi preſbyter poſſit ei miſſas in mane celebrare? Et reſpondet ꝙ ſic.

f ¶ Niſi. hoc niſi reſpicit illud verbum priuetur.

f ¶ Niſi p̄ma. ſ. di. ij. tribus gradibus. ſ. eo. nocte. ꝫ. in fi. ſed illud abrogatū eſt. ſ. di. ij. trib⁹. vel illud de ſolēni miſſa hoc de priuata.

g ¶ Epiſtolā. in qua hoc.c. continetur.

Et hoc. ¶ Caſus Quidā preſbyt miſſas ꝑuatā ſolebat cum tanta ſolēnitate celebrare ꝙ ppls ſo lēni miſſe intereſſe nolebat: τ iđ ſtatuit h ꝙ hoc fieri nō debe at: ſed oēs debent ad miſſas publicā veni re p̄ſbyteri τ laici.

h ¶ Peculiares. Pe culiares dicunſ pri uate: ergo ois miſſa que priuata non eſt publica dicenda eſt ex quo publice τ ma nifeſte fit.

i ¶ In publico. i. ſo lenniter.

k ¶ Sed ſacerdotes. No. ſacerdotes qui ꝑ vrbeꝫ ſunt ad ſolēnē miſſam debere ɔue nire in maiori eccle ſia. vel potius is eſt ſenſus.c. ſ. vt in ciui tate τ per totū ep̄atū hora tertia τ ſacerdo tes τ populi conue niant ad publicas miſſas quas ſacerdo tes eorum faciunt.

Sufficit. hec eſt xvij. pars diſti. ſm Ioan. de fa.

¶ Caſus. Querebaſ qt miſſas in die poſ ſit p̄ſbyter celebrare? Et rñdeſ vnā: q2 xp̄s ſemel tm̄ ꝓ nobis paſ ſus eſt vł duas ex ne ceſſitate ſed non pro pecunia vł adulatōe i. grā fauoris huma ni vł laudiſ acqrēde

l ¶ Quia xp̄s. quia xp̄s ſemel: ergo non niſi ſemel dꝫ celebra ri: ſed q2 quotidie peccamus ideo quo tidie ꝓ nobis eucha riſtia imolatur my ſtice. ſ. di. ij. vtrum.

m ¶ Et alterā. ergo etiā in neceſſitate nō tres exq̄ dixit alterā. ar. xxi. q. i. qūo. ex. de cele. miſ. ɔſuluiſti. ergo adhuc remanet ieiun⁹ poſt p̄ri mam cū poſſit iteꝝ cātare aliā. ar. vij. q. i. nihil. Quid er.

Peccam⁹ quotidie.

go dices de vino vñ pſbyter abluit digitos? nō dꝫ ſumere illud ſi aliā vult cantare. ex̄ de cele. miſ. ex pte. vbi euacuaṫ opi. q̄ dicit ꝙ quicquid ſanguini xp̄i cōmiſceṫ ſanguis eſt. ex̄ de ↄſe. ec. qđ in dubijs. ſꝫ ibi vtrāqꝫ olim eiuſdē ſubſtātie ⁊ vſie: nō ſic de vino mixto ſanguini. extra de cele. miſ. cum marthe. ver. queſiuiſti.

18 De hymnis. a Hec eſt. xviij ps: ī qua ꝓbat ꝙ hymni ſunt autentici ⁊ debent celebrari. Joan. de fa.

Caſus. Quidā rephendebant hymnos ab hilario ⁊ ambro. cōpoſitos: qꝛ nō erāt ī corpe canonum nec erāt de traditiōe apl'i ſed ↄ̄ illos ꝓbaṫ h̄ ꝙ illi ⁊ alij ſunt in eccleſia canendi pmo exēplo dn̄i ⁊ auctoritate apl'i: ſcđo qꝛ in fine oium pſalmorꝫ cantaṫ hymnꝰ ab oibus cōpoſitus. ſ. Gl'ia pa. ⁊ c. ⁊ illi hymno q̄ eſt ab angelis decātatꝰ nato ſaluatore q̄dā appoſita fūt ab hoībus. Tertio qꝛ paulus pcepit vt ī eccl'ia fiant oꝛones ⁊ talia.

a De hymnis canendis. De hymnis dicēdis in miſſa vel ex̄ tribꝰ. c. oſtendiṫ. Caſus. Jn pma pte ꝓbat auctoritate dn̄i ⁊ dicto apl'i pauli hymnos eē canendos. ſcđo rephenduntur qdā qui quoſdā hymnos nolebant recipere: qꝛ nō ꝓceſſerūt de ſcripturis ſacroꝝ canonū vel apl'ica traditiōe. hymnus eſt laus dei cū cantico.

b Et hymno. i. bn̄dictione data poſt cibū: q̄ hymnus h̄ appellaṫ: quē oēs clerici facere debent: vt. ſ. di. xliiij. c. vlti.

c Jlle hymnꝰ. ſup ple reſpuatur.

d Componunṫ. a ſanctis.

e Obſecrationes. ſ. orationes q̄ fiunt an̄ ⁊ iuxta ↄſecrationē: vel q̄ fiūt adiurādo vt p natiuitatem tuā libera nos domine.

f Poſtulationes. i. pces vt ibi: vt pacē ⁊ concordiam nobis dones te rogamus audi nos.

g Grarū actiones. vt cū dicimus benedicamus dn̄o.

h Sicut ergo orationes. q̄ fiunt in ipſa ↄſecratione.

Hi duo ſolūmodo. Caſus. Queſitū fuit a leone q̄re iſti duo hymni. ſ. gl'ia in excel. ⁊ all'a nō cātantur ī ſeptuageſima? Et rn̄. qꝛ tūc pmi hominis lapſus legiṫ ī eccl'ia p cuiꝰ pctm̄ humanū genꝰ eſt expulſuꝫ a ↄuētu angelice iubilatiōis. his aūt ix. hebdomadibꝰ taceṅt ad ſignificādū ꝙ. ix. ordies angeloꝝ pp caſuꝫ decimi ordīnis fūt pditi a laude dei ⁊ a felicitate turbati: ad cuiꝰ decimi reformationem deꝰ formauit hoīeꝫ: ſꝫ hō ſtatim cecidit: ſꝫ poſtea xp̄o reſurgēte humanuꝫ genꝰ fuit reparatū: ⁊ tūc āgelicꝰ choꝛꝰ eſt valde letatꝰ. j. 3

i Quorū. nomen decimi ordinis non habemus.

k Decimꝰ. nō ꝙ decimꝰ cecidit ſꝫ tot q̄ ſufficiebāt ad decimū ordinē pficiēdū.

l A felicitate. ſignificauit ſtatum hominū perturbandū cum poſſit ⁊ debeat timere caſum ſuū videns ruinā maiorū ⁊ firmioꝝ. de pe. di. ij. c. principium.

m Et parem. de pe. di. ij. §. qđ autem. c. principiū inquit. ꝟ. omnis lapis.

n Sui generis. qꝛ homines loco ipſoruꝫ reſtituunṫ: de q̄bus tot aſſumendi ſunt quot remanſerunt iuxta illud in fi. Deuṫ. in cantico moyſi: Statuit terminos populoꝝ iuxta numerū angelorum dei. Sed h̄ videtur haberi ꝙ tot aſcendent ad gloriā quot ceciderūt ⁊ nō plures.

o Si ex lapſu. per inobediētiā: vt. ſ. di. xxxiiij. quorūdam.

p Perturbatus. more humano loqṫ arg. xxiij. q. . odi.

q Reſurrexit ꝓlapſus de limbo iferni.

qui vero p pecunijs aut adulationibꝰ ſecularīū vna die ꝓſumūt plures facere miſſas nō eſtimo euadere dānationem. Item ex ↄcil. tole. iiij.

Ex ſaluatoris ⁊ apoſtolorum docemur exemplo hymnos cantare.

18 De hymnis a canēdis ⁊ ſaluatoris ⁊ apoſtoloꝝ habemus exēplum: nā ⁊ ipſe dn̄s hymnū dixiſſe phibetur mattheo euangeliſta teſtāte: Et hymno b dicto exierunt in mōtem oliuarum. ⁊ Paulus apl's ad eph. ſcribit dicēs: Jmpleamini ſpū ſancto loquētes vobiſipſis in pſalmis ⁊ hymnis ⁊ cāticis ſpūalibus. Et qꝛ nōnulli hymni humano ſtudio in laudem dei atqꝫ apl'oꝝ ⁊ martyrum triūphos cōpoſiti eē noſcunṫ: ſicut hi quos beatiſſimi doctores hylariꝰ atqꝫ ambro. ↄdiderūt: quos tn̄ qdaꝫ ſpāliter reprobāt ꝓ eo ꝙ de ſcripturis ſcōꝝ canonuꝫ vel apl'ica traditione nō exiſtūt: reſpuāt ergo ⁊ illū hymnuꝫ ab hoībꝰ cōpoſitū quē quotidie publico puatoqꝫ officio ī fine oium pſalmoꝝ dicimꝰ: Gl'ia ⁊ ho. pa. ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. in ſecu. ſe. amē. nā ⁊ ille hymnus c quē nato in carne xp̄o angeli cecinerūt. Gl'ia in excelſis deo: ⁊ in terra pax: ⁊ reliqua q̄ ſequunṫ ibi eccl'iaſtici doctores cōpoſuerunt: ergo nec ipſi in eccleſijs canendi ſunt: qꝛ in ſacraꝝ ſcripturaꝝ libris nō inueniunṫ. Cōponuntur d miſſe ſiue pces vel oꝛones ſeu cōmendationes ſeu manus impoſitiones: ex q̄bus ſi nulla decātet in eccl'ia vacāt oia officia eccleſiaſtica. Admonet hoc fieri atqꝫ hortaṫ timotheū paulus dicens: Obſecro igiṫ pmū oium fieri obſecratiōes e oꝛones poſtulationes f grarū actiones g ꝓ oībus hoībꝰ pro regibus ꝓ oībus q in ſublimitate ſūt. Sicut ergo oꝛones h ita hymnos oēs in laudeꝫ dei cōpoſitos nullꝰ nr̄m vlteriꝰ iprobet. Leo nonꝰ.

Jn nouo teſtō hymni ab angelis decātari inueniuntur.

Hi duo ſolūmō hymni ab angelis in nouo teſtamēto inueniunṫ decātati Alleluia Gloria in excelſis deo: quos pariṫ in ſeptuageſima itermittimꝰ qꝛ pctō hoīs veterī a ↄuētu angelice iubilatiōis expulſi ī huiꝰ miſerie vite babylonē ſup flumina eiꝰ ſedemꝰ ⁊ flemꝰ dū recordaremur illiꝰ ſiō in q̄ deū decet hymnus. Nō nouē hebdomadibꝰ all'a itermittimꝰ: nō incōgrue p nouē hebdōas nouē ordines angeloꝝ accipimꝰ: quoꝝ i decimus k ordo p ſupbiaꝫ corruēs angelicuꝫ numeꝝ minuit ⁊ a felicitate l pturbauit: q ↄdolētes ſue diminutiōī ⁊ parē m ruinā ſibi timētes a pfecta laude creatoris fuere ppediti: quoꝝ recupationi cōſulēs oipotens deꝰ creator pmū hoīeꝫ de limo terre formauit: q ſui n generī multiplicatiōe dāna celeſtis pt̄ie reſarciret: atqꝫ angeloꝝ gaudia ſuppleret: qua angelicꝰ choꝛꝰ nō modicū letatꝰ ē. Nec miꝝ ſi ex lapſu o ipſiꝰ hoīs fuerat pturbatus p vn̄ nouē ordinū ↄcētꝰ in laudē dei creatoris pmāſit impfectꝰ donec in xp̄o reſurgēte reſurrexit q ꝓlapſus ille ꝓtoplaſtꝰ: ibi augmēto ſui collegij ⁊ ſpe meliori āgelicꝰ exercitꝰ gauiſus in nouū all'a cōſurrexit totꝰ ⁊ in eo pſtat de-

Math. ij. b.

Eph. v. c.

Luc. ij. b.

P Orro gloria. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ epi in cena dñi cuꝫ chriſma ↄficiūt debent dicere glia in excel. deo: ⁊ ea die intra miſſarum ſolénia debét vti pallio ſibi ab apoſtolica ſede conceſſo.

a ¶ Ab epiſcopis. qr chriſma cóficiūt. nō aūt a preſbyteriſ.

b ¶ Aplico. id eſt a ſolo aplico conceſſo.

c ¶ Eadem die. inter miſſarū ſolénia: vi. ſ. di. c. pallium.

‡ 9 N Ullus epus. ¶ hec eſt. xix. pa di. ſm Joā. de fa. ¶ Caſus. Oſtēſum eſt ſupra quo ordie quave celebritate ſit miſſa cantāda: nunc oñdit q̄ deuotióe ſit dicéda: di ergo h ꝙ nullus eps pſbr vel diacon⁹ ad celebrandā miſſam dꝫ itroire cū baculo ad altare nec ibi ſtare capite velato: ⁊ q miſſā incipit debet perficere niſi ipediatur graui neceſſitate: ⁊ qui cōtrafecerit a chriſti corpore ſuſpendaꝛ.

d ¶ Nullus epus. Qua deuotióe ſit dicenda miſſa ⁊ audienda oſtendit. xiij. c.

e ¶ Preſumat mitram tñ ⁊ baculū dꝫ hre eps cū predicat. ar. di. xlv. diſciplina. qr tunc allegat cām dei apud populū: vt dicto. c. diſciplina.

f ¶ Cū baculo. Ar. ꝙ non dꝫ ꝓmoueri in pſbrm q ſine baculo nó poteſt ſuſtētari in altari: vt diximus. ſ. lv. diſt. ſi qs in infirmitate.

g ¶ Aut velato capite. ſ. xxxiij. q. v. mulier. ⁊ c. hec imago.

h ¶ Paſſio. ſ. vij. q. j. illud. ⁊ c. nihil.

i ¶ Recedere. niſi in caſu cū videret puerum ſine baptiſmo morientem: dum eſt etiam ad altare conſulo vt baptiçetur. ar. lxxvj. di. paſce.

noſtrus: quē ⁊ nos ꝓ modulo noſtro imitātes a ſeptuageſima qñ lapſus ꝓtoplaſti in eccleſia recitaꝛ allꝛa nouē hebdomadas intermittimus. ſ. vſqꝫ in paſcha: vbi chriſtus reſurgens a mortuis triſtitiam noſtram in gaudiū vertit: ⁊ allꝛa nobis reddit. Itē Nico. pa. rodul. archiepo bituricenſi.

¶ In cena dñi glīa in excelſis decātet.

P Orro gloria in excelſis deo ab epis[a] in cena dñi intra miſſaꝝ ſolénia more nr̄o dicéda ē. Pallio vo aplico[b] eadē[c] die vti eſt illis licitū qb⁹ ē ab aplica ſede pmiſſuꝫ. Itē machari⁹ pa.

¶ Cū baculo aut capite velato ad celebrādū miſſaꝝ ſolénia cleric⁹ nō ingrediatur.

‡ 19 N Ullus eps[d] aut pſbyter ſeu diacon⁹ ad miſſarū ſolénia celebrāda pſumat[e] cū baculo[f] introire: aut velato[g] capite altario dei aſſiſtere: q[illegible]pls ꝓhibet viros velato capite orare in eccleſia: ⁊ ſi temere pſumpſerint cōione priuētur. Cū vero ingreſſus fuerit eps aut pſbr ad miſſaꝝ ſolénia celebrāda niſi paſſio[h] aliq̄ interuenerit nullo mō audeat data orone recedere[i] vt ab aliquo pſbro vel epo miſſarū ſolénia ſuppleanꝛ: ſed q initium ponit ſuppleat vſqꝫ in finē. Si qs[k] vero pſumpſerit pter qd poſuimus agere a ſacro corpe ⁊ ſanguine dñi nr̄i ieſu chriſti ſit ſuſpēſus. Itē ex decret Sotheris pa.

V T illud diuini oraculi ſinguli precaueāt quo ſcribit: Ve ſoli: qr cū ceciderit nō hꝫ ſubleuātē ſe: ſummope verēdū eſt nobis atqꝫ cauendū ne horis atqꝫ tēporibus qb⁹ deo pſalliꝛ vel ſacrificaꝛ vnicuiqꝫ diuinis ſingulariter officijs inſiſtenti pniciosa paſſio vel q̄libet corporis inualitudo occurrat: que aut corp⁹ ſubito ſubrui faciat: aut mentē alienatione vel terrore cōfundat. Pro hmōi ergo caſibus pcauentes neceſſariū duxim⁹ inſtituere vt vbi tpis vel loci ſiue cleri copia ſuffragaꝛ: habeat quiſqꝫ canēs deo atqꝫ ſacrificās poſt ſe vicini ſolaminis adiutorē: vt ſi aliquo caſu ille q officia ipleturus accedit turbatus fuerit vel ad terrā eliſus: a tergo ſemp habeat q ei⁹ vicē exequaꝛ itrepidus ⁊ officiū inceptū adimpleat. Item Anacletus ieſu chriſti ſeruus omnibus epis.

¶ Quot teſtes eps ſacrificans ſecum habere debeat.

‡ E Piſcopus deo ſacrificās teſtes ſecū hēat: in
20 ſoléniorib⁹ qppe dieb⁹ aut ſep ē aut qnqꝫ aut tres diaconos q oculi[l] eius dicūtur: ⁊ ſbdiaconos atqꝫ reliquos miniſtros ſecū habeat: q ſacris induti veſtimētis i frōte ⁊ a tergo ⁊ pſbyteri e regiōe dextra leuaqꝫ ↄtrito corde ⁊ humiliato ſpū: ac ꝓnoſtent vultu cuſtodiētes cū a maliuolis hoib⁹ ⁊ ↄſenſum prebentes ſacrificio: pacta autē ↄſecratióe oēs[m] cōicēt q noluerit eccl'iaſticis carere liminib⁹. Itē luci⁹ pa. oib⁹ epis.

¶ Epi ſine religionis teſtibus dñi ſacra non conficiāt.

I Ubemus aplica auctoritate vt ſemp teſtes vobiſcū ſacerdotes ⁊ leuitas habeatis: ⁊ lꝫ conſciētia[n] ꝓpria ſufficere poſſit tñ ꝓpter maliuolos[o] (iuxta aplm) teſtimoniū nos oportet hre bonuꝫ ab his q foris ſunt: igiꝛ duo pſbyri ⁊ tres diaconi in omni loco epm nō deſerant pp teſtimoniū eccleſiaſticū. Item Sother papa.

¶ Niſi duob⁹ pñtib⁹ pſbyr miſſā celebrare nō pſumat.

H Oc quoqꝫ ſtatutum eſt vt nullus pſbyterorū miſſaꝝ ſolénia celebraꝛ pſu-

k ¶ Si qs. De hac materia notaui. vij. qō. j. nihil. ⁊ c. illud.

E Piſcopus. ¶ hec ē. xx. pa di. in q̄ ꝓbat magiſter ꝙ ſolus ſacerdos non debet officia celebrare. Jo. de fa. * * 20

¶ Caſus. Dicitur h ꝙ eps in miſſa debet ſecuꝫ hre pſbyteros ex vtroqꝫ lateꝛ ⁊ diaconos ⁊ ſbdiaconos ⁊ minores clericos ante ⁊ retro: qui debeant eū cuſtodire ⁊ ſacrificio cōſentire: ⁊ cōicare peracta ↄſecratione iubemus.

l ¶ Qui oculi. ſ. di. xciij. diaconi.

m ¶ Omnes. quotidie: vel oēs generaliter ter in anno: vt ij. e. di. ij. peracta. ⁊ ca. omnis homo ⁊c.

I Ubemus. ¶ Caſus Probatur h auctē apoſtoli ꝙ q̄uis ad innocētiā ſola cōſcientia ſufficiat tñ ꝓpter maliuolos dꝫ epiſcopus ſecū habere preſbyteros teſtes ⁊ diaconos i omni loco.

n ¶ Conſciētia. Argu. ꝙ nō ſemp conſciētia ſufficit ſed fama eſt neceſſaria. ar. xij. qō. ij. quattuor. ⁊ xj. qō. j. nolo. quod verum eſt cuꝫ quis habitat tm̄ cum bonis vel etiā cum malis qui parati ſunt imitari. Conſcientia ſola nō ſufficit.

o ¶ Maliuolos. ſ. xi. qō. iij. ſenti. contra. ſed illud cū mali parati ſunt reprehendere non imitari. xliij. di. ſcimus. j. Timo. iij. b.

H Oc q̄qꝫ ſtatu. ¶ Caſus Dicit in hoc. c. ꝙ pſbyter nō debet cantare miſſaꝫ niſi ſint duo ibi pñtes: nā cū preſbyter dicat dñs vobiſcū: ⁊ orate ꝓ me: appet ꝙ pl'es debent miſſe intereſſe. Que autē ſequitur vſqꝫ ad ca. omnes. plana ſunt: ⁊ ea oia per te faciliter formare po-

terſe. Et quod dr̃ in illo. c. miſſas. cõfundantur. i. grauiter corripiantur. quod aũt dr̃ in illo. c. ep̃s nullum. hodie non tenet cum nõ ſit participandum cũ excõicatis. a ¶ Niſi duob⁹. Pluralr̃ eni locutio duoꝝ numero eſt ꝯtẽta. iij. q. ij. §. itẽ in criali. ꝟ. vbi nũerus. Nunqd neceſſariũ ẽ vt ſint duo clici: aut nũqd duo laici vel vn⁹ clicus al ter laic⁹ aut alr̃ maſculus ⁊ alter femina ſufficerẽt: Satis vr̃ ꝙ debẽt eſſe duo clici. Ar. ꝯ. q꞉ ⁊ ppl̃s rñdet amẽ: vt. s̃. xxxviij. di. ſedulo. ſʒ hoc reſpicit cõſuetudinem alicuius loci. b ¶ Ipſe tertius. Adeo inhrẽt qdam verbis iſti⁹. c. ꝙ dicũt ꝙ ipe nõ celebraret niſi duos hr̃et: aliȷ̃ dicũt vnũ ſufficere. ar. ex̃ de fi. p̃ſby. ꝓpoſuit. vij. q. õ. j. illud. ⁊ extra õ vi. ⁊ hõne. cle. vt qſqꝫ. Imo ⁊ incluſus miſſam ſolus cãtare põt: hoc intellige vbi cleri copia nõ ſuffragat̃ ał̃s ſec⁹: vt ex̃ de ver. ſig. cõſuit. ⁊ eccleſie loqt̃ p̃ſbyter in plurali. c ¶ Dñs vobiſcum. Hoc dñs vobiſcũ ſũptũ eſt ex veteri teſt. ſic eni legit̃ booz ſalutaſſe meſſores ſuos. illud aũt ⁊ cũ ſpiritu tuo ſumptum eſt ex ep̃la Pauli ad Timoth̃. Ep̃s ẽt cũ primo ſalutat ppl̃ʒ non dicit dñs vobiſcũ: ſed pax vobis: q꞉ hec fuit p̃ma vox chriſti ad diſcipulos poſt reſurrectionẽ: ergo vt ſe oſtẽdat vicariũ xp̃i iõ ſic dicit: poſt vero dicit dñs vobiſcũ: vt ſic oſtẽdat̃ eſſe de numero alioꝝ ſacerdotum. Hic ergo habes: dñs vobiſcũ: alibi amen. xxxviij. diſt. ſedulo. alibi deus in adiutoriũ vij. q. j. §. cum ergo. alibi kyrie elyſon. Pater noſter. xj. q. iij. cum aliquis. habes ⁊ alibi: nunc dimittis ⁊c̃. Lu. ij. Item alibi benedicamus ⁊c̃. Dañ. iij.

Miſſa a ſolo cantari poteſt.

Dñs vobiſcũ vnde ſumit̃.

Pax vobis dr̃ primo ab epiſcopo.

mat niſi duobus[a] pñtibus ſibiqꝫ rñdentibus: ⁊ ipſe tertius[b] habeat̃. q꞉ cuʒ pluraliter ab eo dicit̃ dominus vobiſcum[c]. ⁊ illud in ſecretis orate ꝓ me: aptiſſime cõuenit vt ipſi⁹ rñdeat̃ ſalutatiõi. Item ex canone aploꝝum.

¶ Cõmunione priuentur qui vſqꝫ ad finem miſſaruʒ ſolẽnia non audierint.

21 Omnes fideles q ꝯueniunt in ſolẽnitatib⁹ ſacris ad eccleſiã: ⁊ ſcripturas apoſtoloꝝ ⁊ euangeliũ audiãt: qui vero nõ pſeuerãt[d] in oratiõe vſqꝫ dũ miſſa pagat̃ nec ſanctã cõionem percipiunt[e] velut inquietudines eccleſie cõmouentes cõuenit cõmunione priuari. Itẽ ex concilio carthag.

¶ De eodeʒ.

Sacerdote verbuʒ in ecclĩa faciẽte q egreſſus[f] de auditorio fuerit excõicet̃. Itẽ ex cõci. agathẽ.

¶ Die dñico miſſas ex integro ſeculares audire debẽt.

Miſſas die dñico ſecularibus totas audire ſpãli ordine p̃cipimus[g]: ita vt ante bñdictioneʒ ſacerdotis egredi populus nõ preſumat: quod ſi fecerint ab epiſcopo publice cõfundantur. Item ex conci. aurelianeñ.

¶ Ppl̃s aũt nõ añ diſcedat q̃ʒ miſſa ex integro celebret̃.

Cum ad celebrãdas miſſas in dei noĩe ꝯuenitur ppl̃s nõ añ diſcedat q̃ʒ miſſe ſolẽnitas cõpleatur: ⁊ vbi ep̃s non fuerit benedictionẽ[h] a ſacerdote accipiat. Itẽ ex ꝯci. carthaginẽſi. iiij.

¶ Excõicet̃ q p̃termiſſo eccl̃ie ꝯuẽtu ad ſpectacla vadit.

Qui die ſolẽni p̃termiſſo eccl̃ie ꝯuẽtu ad ſpectacula vadit excõicetur. Item ex cõci. carthagi. iiij.

¶ Vſqꝫ ad miſſã cathecuminoꝝ nulĩ⁹ eccl̃iã igredi ꝓhibeat̃.

22 Epiſcop⁹ nulĩũ ꝓhibeat[i] ingredi in eccl̃iaʒ ⁊ audire verbũ dei ſiue gẽtilẽ ſiue iudeum ſiue hereticũ vſqꝫ ad miſſam cathecuminoꝝũ. Itẽ Anaſtaſius ep̃us oĩbus ep̃is.

¶ Euangelia nõ ſedẽdo ſʒ ſtãdo audiãt [illegible] oẽs.

23 Apoſtolica auctẽ mandam⁹ dũ ſcã euãgelia in eccleſia legunt̃ vt ſacerdotes ⁊ ceteri oẽs nõ ſedẽtes ſed venerabilr̃ curui ⁊ in cõſpectu euãgeliȷ̃ ſtãtes: dñica verba intẽte audiãt ⁊ fideliter adorent[k]. Item Grego. vij.

¶ Ad miſſaruʒ ſolẽnia ſp aliqd eſt offerendum.

24 Omnis xp̃ian⁹ ꝓcuret ad miſſaꝝ ſolẽnia aliquid deo offerre ⁊ ducere ad memoriã qd̃ de⁹ p moyſen dixit: Nõ apparebis i ꝯſpectu meo vacuus[l]. In collectis[m]

e ¶ Percipiunt. tẽpore deputato.

Sacerdote. f ¶ Qui egreſſus. quaſi minus litteratum contẽnens: vt. s̃. xxxviij. di. ſedulo.

Miſſas. g ¶ Precipimus. hoc dico preceptũ eſſe: vnde ꝯ preceptũ faciũt q diebus dñicis non audiũt miſſam niſi aliq̃ neceſſitas cogat: ſicut ⁊ corp⁹ xp̃i accipit̃ ter in anno. ꝟ. diſtin. ij. ⁊ ſi nõ frequent⁹.

Cum ad celebrandas. h ¶ Bñdictionẽ. s̃. xxvj. qõ. vj. miniſtrare. ꝯ. So. ibi ſolẽnis benedictio q̃ añ miſſe ꝯſũmationẽ a ſolis pontificib⁹ celebrat̃ inhibet̃ p̃ſbris: h̃ autẽ poſt ꝯſecrationeʒ cuilibet ſacerdoti populũ bñdicere pmittitur: ſed ⁊ pñte ep̃o nec bñdicere volẽte ſacerdos benedicet ſi celebrauit miſſaʒ: vt no. xcv. di. ecce.

Epiſcopus. ¶ Hec ẽ. xxij. ps diſt. ſm Jo. de fa. i ¶ Prohibeat. s̃. xxj. di. cleros. in fi. cõtra. ꝟ. di. iiij. eos. contra. xi. qõ. iij. excõicatos. ſʒ dic vt ſolui. s̃. xxxv. q. iij. de illeſtis. nã h̃ de heretico nõ p̃ciſo loqt̃ ibi de eo q ſequit̃ hereſim iaʒ dãnatã. h. dicit hoc abrogatũ eſſe. vel loquit̃ de illis de quoruʒ correctione eſt ſpes aliqua: vt. ꝟ. di. iiij. iudei. aliud eſt ſi venirent cã ſubſannandi vel deridẽdi.

Apoſtolica. ¶ Hec ẽ. xxiij. pars di. Jo. de fa. k ¶ Adorent. id eſt venerentur.

Omnis xp̃ian⁹. ¶ Hec eſt. xxiiij. ps di. ſm Jo. de fa.

Omnes. ¶ Hec eſt vigeſimap̃ma pars diſt. in qua probat ꝙ totam miſſaʒ populus audire debet: qui autem ex contẽptu recuſauerit excõmunicabitur: ⁊ hoc probat per quinqꝫ canones. Joan. de fa. d ¶ Non perſeuerãt. ex cõſuetudine vel ſupſtitioſe. Et eſt ſimile: nam in vanum currit qui non perſeuerat vſqꝫ in finem curſus: vt de pe. di. ij. incaſſum. ⁊ eſt ſimile. s̃. xj. queſtio. iij. certum.

¶ Caſus Probat̃ in hoc. c. auctoritate moyſi ⁊ ſanctoꝝ patrũ ꝯſuetudine ꝙ xp̃iani debent aliqd offerre in miſſa. Primo enim debemus ad chriſtũ cõfugere: ſed qdam p̃poſtere p̃us querũt cõſiliũ humanuʒ ⁊ poſtea diuinũ. l ¶ Vacuus. bonis opib⁹: vel ad lr̃am: ⁊ eſt cõſilium in dieb⁹ priuatis. ſ. ſed in dieb⁹ feſtiuis p̃ceptuʒ: ⁊ ita vr̃ ꝙ oblatiões ſint ex debito exigende: ⁊ ad eas dãdas parochiani ſunt cogẽdi. ar. xvj. q. j. ſtatuimus. Arg. ꝯ. xij. q. j. duo. Sʒ credo ꝙ ſi ſacerdos paup eſt põt eis diuina officia ſubtrahere niſi dẽt ei oblatiões: vt extra de ſimo. cum ſit. xij. qõ. ij. charitatem. m ¶ In collectis. quas faciebant ſancti patres pro recipiendis pauperibus.

a ¶ Eſt confugiendum. orando non temptando: ⁊ ita non eſt contra. xxij. q. ij. queritur.

‡ 25 Quando autem. ¶ Hec eſt vigeſimaquinta pars diſtin. ſm Joan. de fa.

¶ Caſus. Dicit hic ꝙ in oratione debet homo cogitare de deo tm̄: vnde cum preſbyter dicit ſurſū corda: populus reſpondet habemus ad dominum: ⁊ hoc fit ad notandū ꝙ tunc tm̄ de deo debem⁹ cogitare ⁊ de his q̄ ſpectant ad ſalutem vt diabolus excludat.

b ¶ Cogitet. nā hoc genus mēdacij eſſet xxij. q. v. cauete.

‡ 26 Inuenimus. ¶ Hec eſt vigeſimaſexta pars diſtinctio. ſm. h.

¶ Caſus. Iſtius. c. in quo dicitur ꝙ nouē ſunt prefationes decima tamē poſtea addita eſt: vt. lxx. di. ſanctorum. Catalogo. i. ordine. eccleſiaſtico vel numero vel computatione.

c ¶ Inuenim⁹. quot ſunt canonice prefationes oſtendit.

d ¶ Nouem. addita eſt ⁊ decima: vt diſti. lxx. ſanctorum canonum: ſcilicet equum ⁊ ſalutare.

e ¶ Unam. ⁊ te qui dez omni tempore.

f ¶ Aliam aſcenſionis. qui poſt reſurrectionem ſuam.

g ¶ Tertiam. qui aſcendens ſuper omnes celos.

h ¶ Quartam. quia per incarnati verbi myſterium.

i ¶ Quintam. quia cū vnigenit⁹ tuus.

k ¶ Sextaz. ⁊ te ſuppliciter exorare.

l ¶ Septimam. qꝫ cum vnigenito filio tuo ⁊ ſpirituſancto.

m ¶ Octauam. qui ſalutem humani generis.

n ¶ Nonam. q corporali ieiunio vitia comprimis.

‡ 27 Viſum pterea. ¶ Hec eſt. xxvij. pars diſtin. ſm Joan. de fa.

¶ Caſus. Probatur in hoc. c. auctoritate Aug. ꝙ ꝓ defunctis nominibus tacitis in miſſa ⁊ alijs precibus debꝫ orari omni die ſicut ⁊ pro viuentibus oratur quotidie: vt pro eis oret mater eccleſia quibus deſunt preces parentum.

ſanctorum patrū liquido apparet ꝙ omnes xp̄iani offerre aliquid ex vſu ſanctorum patrū debent: ad ipſum eni ꝓus eſt cōfugiendū[a] qui noſtre curare poſſit anime paſſiones: verū homines ꝓpoſtero ordine ante ſibi opem ab hominib⁹ accerſiunt: vbi aūt humana ſubſidia defecerint tunc opinant̄ diuini poſtulandam fauoris gratiaz. Item Cyprian⁹ papa rn̄dit.

¶ Quare ſurſum corda in prefatione dicitur.

‡ 25 Quando autē ſtamus ad orationē fratres dilectiſſimi inuigilare et incūbere ad ꝓces toto corde debem⁹: cogitatio carnalis hominis ⁊ ſecularis abſcedat: nec qc̄ꝙ [redacted] id ſo[redacted]catur: ideo ⁊ ſacerdos ante orationem ꝓfatione ꝓmiſſa parat fratrū mentes dicēdo ſurſū corda: vt dū rn̄det plebs habem⁹ ad dn̄z: admoneat̄ nihil ſe aliud q̄ꝫ dn̄z cogitare debere: claudat̄ cōtra aduerſarium pectus ⁊ ſoli deo pateat: nec ad ſe hoſtem dei tēpore orationis venire patiatur. Gelaſius romane vrbis ⁊ apoſtolice ſedis epiſcopus vniuerſis germaniarū atq̄ꝫ galliarum epiſcopis.

¶ Que prefationes in miſſis ſunt cantande.

‡ 26 Inuenimus[c] has nouē[d] prefationes in ſacro catalogo tantūmodo recipiendas id eſt vnam[e] in albis paſchalibus: aliam[f] die aſcenſionis dn̄i: tertiam[g] die penthecoſtes: quartaz[h] de natali dn̄i: quintā[i] de apparitione dn̄i: ſextā[k] de apoſtolis: ſeptimā[l] de ſancta trinitate: octauaz[m] de cruce: nonam[n] de ieiunio in q̄dragesima tantūmō dicendam. Item ex ꝯci. cabi.

¶ In omnibus miſſaꝝ ſolēnibus ꝓ defūctis oro fiat.

‡ 27 Viſum pterea[o] nobis eſt vt in oībus miſſaꝝ ſolēnibus ꝓ ſpiritibus defunctoꝝ loco[p] competenti in eccleſia ad dn̄m deꝓcet̄: Sicut enim nulla dies excipit[q] qua nō pro viuentibus ⁊ ꝓ quibuſlibet neceſſitatib⁹ dominum deꝓcetur: ita nimiꝝ nulla dies excipi debet quin pro animabus fidelium preces dn̄o in miſſarū ſolēnib⁹ fundantur. Antiqtus igitur hunc morem ſancta tꝫ eccleſia vt in miſſaꝝ ſolēnibus ⁊ alijs precibus dn̄o ſpiritus quieſcentiū cōmendet̄ dicente beato Aug. Nō ſunt pretermittende ſupplicationes ꝓ ſpiritib⁹ mortuoꝝ: quas faciendas ꝓ oībus in xp̄iana ⁊ catholica ſocietate laudamus. ¶ Defunctorum[r] etiā tacitis nominibus[s] eoꝝ quos ſub generali[t] cōmemoratione ſuſcepit eccl'ia[u]: vt q bus ad iſta deſunt parentes ⁊ filij aut quicūq̄ꝫ cognati vl' amici ab vna eis exhibeat̄ pia matre[x] cōmuni. Item Inno. epiſcopus vrbis ro. decentio eugubino.

¶ Ante ꝓces nō ſunt a ſacerdote nomina recitanda.

De noībus[y] recitādis ante q̄ꝫ[z] ſacerdos ꝓces faciat atq̄ꝫ eoꝝ oblationes: quoꝝ noīa recitāda ſunt oratione ſua cōmendet q̄ꝫ ſuperfluum ſit ⁊ ipſe per tuā prudentiā recognoſcas: vt cui⁹ hoſtiam necdū deo offeras eius ante nomen inſinues[⁊] q̄ꝫuis⁹ illi icognitū nihil ſit. Item Alexā. vrbis ro. epiſcopus oībus orthodoxis.

o ¶ Viſum pterea. No. in oī miſſa memoriaz ⁊ oronē eſſe faciendam ꝓ defunctis: iſtud oſtendit duobus. c.

p ¶ Loco cōpetenti. i. in ſecreta miſſe.

q ¶ Excipitur. Excipitur ſexta feria an̄ paſcha: in qua ſm ordinem romanū nō ꝯficitur ſed oblatio ꝓcedentis diei cū vino ſumit̄. ⁊ excipit̄ etiā ſabbatū ſequēs: qꝫ potius refert̄ ad dn̄icam ſequentē. J. di. iij. ſabbato.

r ¶ Defunctoꝝ. i. ꝓ ſpiritib⁹ defunctoꝝ.

s ¶ Etiā tacitis nominib⁹. in ſecreta.

t ¶ Sub generali. fit ꝓ omnib⁹ ſimul ⁊ ꝓdeſt cuilibꝫ ac ſi ſpecialiter pro eo fieret. de conſe. diſti. v. non mediocriter.

v ¶ Eccleſia. ſupple nō ſunt ꝓtermittende ſupplicationes.

x ¶ Pia matre cōī. i. eccleſia tota.

De nominib⁹. ¶ Caſus. Decentius ep̄s querebat a papa vtrū in ſecreta miſſe illoꝝ nomina debeāt recitari a p̄ſbytero ꝓ quibus vult ſacrificia offerre? Rn̄det papa ſuperfluum eſſe vt ei⁹ nomen recitet̄ ꝓ quo hoſtia nōdū ē oblata.

y ¶ De noībus recitādis. ꝑpſo cōnumerare poſſumus ergo. eoꝝ noīa recitando ſed in miſſa vel oratione aliqua miſſe vel in ſecreta ſpecialiter nomina eoꝝ exprimere nō debemus.

z ¶ Antequaz. nec ante nec poſt.

⁊ ¶ Inſinues. quaſi nō ante ſed poſt debes inſinuari deo.

ꝯ ¶ Quāuis. nō ergo recitant̄ ideo ꝙ deus addiſcat ſed vt ſupplicantiū deuotior reddatur affectus. ar. xiij. q. ij. cuꝫ

Oro ꝓ defunctis fiat in omni miſſa.

Conficere nō lꝫ in ſexta feria an̄ paſcha.

Noīa aliorū nō ſūt i miſſa exprimēda.

Diuiſio.

grauia.c.c.nō eſtimem⁹.h.holari ergo pn̄t. Diſtictio.ij.

In ſacroꝝ. ¶ hec di. diuidit in.xxviij.ptes in quaꝝ pma pbat p ſepté.c.ꝙ ex pane tritici ⁊ vino vitis cū aqua ꝯficiť corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i. ſcđa ibi: nihil. tertia ibi pacé. q̄rta ibi: relatū. q̄nta ibi quotidie. ſexta ibi triforme. ſeptia ibi trib⁹ gradib⁹. octaua ibi g ſcelerate. nona ibi ſi p negligentiá. decia ibi puenit. vndecia ibi ſacerdotū. duodecima ibi inſtō. tertiadecia ibi: ſacrificiuꝫ. q̄rtadecima ibi: qꝛ corp⁹. q̄ntadecia ibi i q̄b⁹. ſextadecima ibi ego berégari⁹. deciaſeptima ibi ſemel xp̄s deciaoctaua ibi liquido. decianona ibi: panis. vigeſima ibi panem de altari. vigeſimap̄ma ibi reuera. vigeſimaſcđa ibi iterať. vigeſimatertia ibi i xp̄o. vigeſimaq̄rta ibi in calice. vigeſimaq̄nta ibi ſic. vigeſimaſexta ibi p̄ſbꝛ. vigeſimaſeptima ibi q̄ bn̄. vigeſimaoctaua ibi p dilectiōe. Io. de fa.

¶ Panis ⁊ vinuꝫ ⁊ aqua in ſacramétis ſunt offeréda.

¶ Diſtinctio. ij.

In ſacramé torum[a] oblationibus[b] q̄ inter miſſarum ſolé nia dn̄o offeruntur panis ⁊ vinū aqua pmixtum in ſacrificium offerantur: nō enim dꝫ in calice dn̄i aut vinuꝫ ſolū aut aqua ſola offerri ſed vtrūqꝫ pmixtum offerať: qꝛ vtrūqꝫ[c] ex latere eius in paſſione ſua p fluxiſſe legiť. Item cyprianus papa cecilio fr̄i ſaluteꝫ.

¶ Vinū ſine aq̄ vel ecóuerſo in ſacris offerri non licet.

Sicut in ſanctificando calicem dn̄i offerri ſola aqua minime pōt quomodo nec vinū ſolum pōt. Naꝫ ſi vinuꝫ tm̄ quis offerat: ſanguis xp̄i incipit[d] eé ſine chriſto[e]: qn̄ enim vtrūqꝫ miſceť ⁊ adunatione cōfuſa[f] ſibijnuicem copulanť: tunc ſacrm ⁊ ſpirituale[g] ⁊ celeſte efficiť. Si vero calix[h] dn̄i nō eſt aq̄ ſola: ⁊ vinuꝫ ſolū niſi vtrūqꝫ

¶ [illegible] Dicitur in hoc.c.ꝙ in altaris ſacrificio debent apponi tm̄ panis ⁊ vinum aqua mixtū: ⁊ hoc ideo: qꝛ de latere xp̄i fluxerunt ſanguis ⁊ aqua in paſſione ſua.

a ¶ In ſacroꝝ. hic itītulať.ij.di.i q̄ agiť de ſacro euchariſtie. Et lꝫ baptiſm⁹ ſit ianua oiuꝫ ſacroꝝ ⁊ neceſſarioꝛ xxij.di.§.deꝫ. hoc tn̄ digni⁹ eſt ⁊ iō tractat p̄us de eo: ⁊ pp ſerié opis aptius ꝯtinuandá. Cū eniꝫ tractauit in p̄ce. di. de celebratiōe miſſe ⁊ tota vis miſſe ꝯſtet in ꝯſecratione corpis xp̄i: merito de eo ſubdit. Et tractat de hoc ſacro in hūc modū. P̄io agit de forma ſacrificádi: ſcđo de reuerétia ſuſcipiédi ⁊ tractádi ⁊ ſeruádi hoc ſacrm. tertio de triplici ꝯtinétia ei⁹. De forma ſacrificádi agit vſqꝫ ad illud.c. nihil. de reuerétia ſuſcipiédi agit etiá vſqꝫ ad illud.c. ſacrificiū. exide de his q̄ in ſacrificio ꝯtineť. Circa qđ cōſiderandū eſt a quo vbi ⁊ qn̄ fuit hoc ſacrꝫ inuétuꝫ: ⁊ q̄ forma ꝯficiédi illud: ⁊ q̄ in eo ſūt neceſſaria: ⁊ de triplici ei⁹ ꝯtinétia: ⁊ poſt ſupponem⁹ q̄ſdá opi. de ꝯfuſione ipſaꝝ reꝝ. Fuit aūt iſtitutū a dn̄o.ꝟ.ea.qꝛ corp⁹. ⁊ in cena.ꝟ.e. liq̄do. ⁊ qn̄ poſt typicū paſcha cōpletū cū comedit agnū cū aplis.ꝟ.e. accipite. Formá hem⁹ i.c.ꝟ.e. accipite. ſūt aūt tria neč̃aria panis vinū ⁊ aq̄.ꝟ.e.i ſacro. Cōtineť aūt tria in hoc ſacro forma viſibiľ panis ⁊ vini: v̄itas corpis ⁊ ſanguis xp̄i ⁊ v̄tus ſp̄ūaľ.ı.v̄t⁹ vnitatis ⁊ charitatis.ı. ecclīa ꝯiūctio ⁊ dilectio xp̄i ad eccliaꝫ.xxj.di. §.i. ibi rogaui p te petre ne def.⁊c. Primū é ſacrm tm̄ ⁊ nō res ſacri: ſcđꝫ é ſacrꝫ ⁊ res ſacri: tertiū é res ſacri tm̄ ⁊ nō ſacrꝫ: ⁊ hoc eſt qđ dꝛ ex̄ de cele. miſ. cū marthe.§. diſtiguédū. Fit át ꝯuerſio reꝝ ſꝫ q̄ſdá: qꝛ panis ꝯuertiť i corp⁹ ⁊ vinū i ſáguiné: aq̄ i nihilū ſꝫ ſignificat regn̄ationé tm̄ q̄ ſit p aquá qꝛ ꝯ iſtos é q purá aquá ſumit poſt nō ꝯficiet.vij.q.i. nihil. ſꝫ ꝯ.ꝟ.e. relatū. ſed nō fuit ibi pura aq̄. Alij dicūt ꝙ vinū ⁊ aq̄ ꝯuertūť i ſanguiné lꝫ p̄hi dicát ꝯ ꝙ aq̄ ⁊ vinū nō cōmiſceť p mima.ı. nō itaqꝫ iſepabilia ſint. Alij ét dixerūt ſꝫ peſſime ꝙ aq̄ ꝯuertebať i aq̄ticos humores. Alij dicūt ꝙ corp⁹ xp̄i poſt ꝯſecratiōeꝫ ſolū é ſacrꝫ ⁊ figura.ꝟ.e. ego berégari⁹ ⁊ hec traduť ex̄ de cele. miſ. cū marthe.⁊.c.i q̄dá. Sꝫ opi. v̄ioꝛ eſt ꝙ vinū ⁊ aq̄ nō vt duo ſꝫ vt vnū cōpactū tráſmutať. ex̄ de ce. miſ. cū marthe.§. deꝫ.⁊.c.i q̄dá. De eo tn̄ qđ dꝛ panis ꝯuertiť i corp⁹ xp̄i varie ſūt opi. Una aſſerit ꝙ illa ſb̄a q̄ fuit panis p̄mo poſtea é caro ⁊ ſáguis xp̄i. ar.ꝟ.e. panis é i altari.⁊.c. qꝛ corp⁹. Scđa opi. eſt ꝙ ſb̄a panis ⁊ vini ibi deſinit eé ⁊ remanét accidétia tm̄. ſ. ſapoꝛ coloꝛ pōdus ⁊ ſilia ⁊ ſub illis accidétib⁹ icipit eé corp⁹ xp̄i. Tertia eſt ꝙ remanet ibi ſb̄a panis ⁊ vini ⁊ in eodé loco ⁊ ſb̄ eadé ſpecie é corp⁹ xp̄i. ar.ꝟ.e. ego. q̄libꝫ tn̄ opi. fateť ibi eé corpus xp̄i. Scđa opi. v̄ioꝛ eſt: vt ex̄ de ſū. tri. firmiť.§. vna.

Euchariſtie ſacrm̃ a quo fuit inſtitutū.

Euchariſtie ſacro tria continentur.

a ¶ In ſacroꝝ. De forma ſacrificádi. ſ. q̄ debét offerri i ſacro euchariſtie.vij.c. oñdit.

b ¶ Oblatiōib⁹.ı. i ipſiſ oblatiſ q̄ ſť ſacra

c ¶ Qꝛ vtrūqꝫ. h rō nō é ſufficiés: ſꝫ é rō qꝛ xp̄s hoc ſtatuit dicés: hoc facite in meá cōmemoratioñé.ꝟ.e. i xp̄o ſemel. alia rō eſt: qꝛ aq̄ ſignificat redéptioné.ꝟ.e. cū oé. ⁊ ita tria ſūt ſignificátia ibi: aq̄ vinū panis ⁊ ita tria ſacra.ꝟ.e. nō opꝫ.

cu ¶ Qꝛ vtrūqꝫ.ı. vtriuſqꝫ ſacrificiū vľ ſignificatū.ꝟ.e. i calice. ſ. ſáguis i qué ꝯuertiť vinū ⁊ aq̄.ꝟ. di. e. panis i altari. noie ſáguis dꝛ q̄libꝫ humoꝛ hūani corpis: h nō iueniť niſi large accipiať [illegible] ſáguis: vñ vinū i ſanguiné ꝯuertiť [illegible] ꝙ aq̄ dꝛ pfluxiſſe.ı. alij humores [illegible] v̄a aq̄ aut humoꝛ aq̄ ſilis fluxit ſi v̄a aq̄ qn̄ fuit illa creata nūq̄d i corpe aut i egreſſu a corpe ſi humoꝛ fuit ſine aq̄ qđ fuit miraclꝫ? R̄n. ſꝫ hu. ſepati ⁊ cū ſegregatōe fluxerūt. Alij tn̄ dicūt vt meť. ⁊ baꝫ. ꝙ v̄a aq̄ ⁊ ex̄ corp⁹ illi⁹ fuit illa creata ſic fuit cū fuit aq̄ ꝯ petra educta.ꝟ.e. reuera. Ité q̄ta ps dꝫ eé aq̄ i calice? vꝛ ꝙ medietas. ar. ff. de vſuf. ét ptis. ff. de ꝯbe. ép.l. domū ſꝫ hoc relinq̄ arbitrio puidi ſacerdotis.ı. q̄ꝫdiu dicať ꝙ vinū ſit vel aq̄. Dic ꝙ poni dꝫ pl⁹ de vino ſemp q̄ꝫ de aq̄.

Sicut i ſan. ¶ Caſus. Dꝛ in hoc.c.ꝙ in ſacrificio nō dꝫ offerri vinū ſine aq̄ nec aq̄ ſine vino: ſed ſiť illa duo vt pfectū ſit ſacrificiū: ſicut ⁊ corp⁹ xp̄i nō de farina ſolū ſed de pane pfecto dꝫ ꝯfici.

d ¶ Incipit.ı. ſine xp̄o qꝛ nō cōficitur maxime q̄ꝫtū ad ſaluté plebis.ꝟ.e. cū oé.

e ¶ Sine xp̄o.ı. ſine tali ſacro qđ de ei⁹ latere pfluxit. ſ. ſáguis ⁊ aq̄: vt.ꝯ.c.j.⁊.ij.⁊.ꝟ c.iij. vľ ſine xp̄o.i. ecclia q̄. ſ. myſticū corp⁹ xp̄i é qđ é dicere: ſáguis nō pdeſt corpi xp̄i ꝙ é ecclia.ı. nob.ꝯ. di. px. ecclia. nō eni vinū tm̄ dꝛ corp⁹ xp̄i vľ ſine ſaluatiōe xp̄i.ı. xp̄ianoꝝ: ſḿ hoc videreť ꝙ xp̄s dicať xp̄ian⁹ ppľs. ad hoc fac ex̄ de ſa. vn.c.j. hec oñdit apľs i epľa ad coꝛ. ſic oia mébra vnū ſūt corp⁹ ita vn⁹ xp̄s ſūt: vt ꝟ. ea. di. cū oé. hug. v̄o q nō poſſe ꝯfici ſine aq̄ dic exponit ſáguis.ı. vinū qđ ꝑagit ſáguiné.

f ¶ Cōfuſa.ı. pmixta.

g ¶ Sp̄ūale. Sp̄ūale dꝛ corp⁹ qđ nihil habuit qđ ei obſtaret: ſicut xp̄s ianuis clauſis itrauit ad diſcipulos: palpabilé tn̄ ſe exhibuit qđ nō faceret ſp̄ūs: vñ ſp̄ūs carné ⁊ oſſa hꝫ ⁊c. ad cui⁹ ſilitudiné corpa nr̄a agilia erūt vt lꝫ clauſa eſſent in ſolidiſſimo corpe ferreo vľ marmoreo: pnt tn̄ exire. vel iō ſp̄ūale: qꝛ ibidé ſignať nr̄a redéptio. ꝟ.e. cū oé. vľ ſp̄ūale: qꝛ celeſte efficiť ⁊ tūc rei ſp̄ūaľ ⁊ celeſtis. ſ. ꝯiūctiōis ecclie ad xp̄ꝫ efficiť ſacrꝫ: vinū eni ſanguiné aq̄ v̄o plebé ſignificat: hoꝝ aūt ꝯfuſio ſalutis nr̄e é ſacrꝫ: in cōmixtiōe eni vini ⁊ aq̄ cōſignať plebis p xp̄m fcá redéptio.ꝟ.e. cū oé.

h ¶ Calix. No. diuerſitatē cir.

ca iſtud ſacrm̄ iter doctores: nā dicūt gdā ꝙ ex vino ſīr: aq̄ nō pōt confici ſanguis xp̄i. h. dicit ꝙ pōt lz nō [illegible] fieri. Jtē dicūt aquā eſſe admiſcēdā in calice [illegible] ꝑ tñ vbicūqʒ admiſceat̄ cōficiet̄ ſanguis. Jtē dicūt gdā ꝙ ex nectare vel vino cocto ɔficiet̄ gcqd ei admiſcea- tur. h. tñ dicit [illegible]

g ℭ Ignoſci. Argu. poſt admonitionē non eſſe parcendum. xij. queſtio. ij. indigne.

Non oportet. ℭ Caſus. hec. i. pz. in typo. i. in figura ꝛ ſignificatione: hec tria vnum ſunt. i. in vnuz corpus chriſti tranſeunt. Silr̄ ſequens ca. patet.

[illegible] c. ſacerd [illegible] tioib⁹. [illegible] oibus his mixturis trāſ- ſubſtātiat̄. Jtē no. ꝙ de agreſta vel muſto nō pōt ɔfici ſāguis. j. e. cuz oē. ꝟ. de muſto ex vuis ꝛ race- mis pōt ex neceſſitate de alijs nō. ſ. de pomis ꝛ hmōi. Sz qñ dicem⁹ ꝙ poſſit: qñ īcipit eſſe vinū. Sed qñ incipit eē: ɔſulēdus eſt vſus in hoc caſu. Jtē circa panez no. ꝙ ď alio pane nō pōt confici corp⁹ xp̄i niſi de frumēto vt. j. e. in ſacro. ꝛ ſi alia farina admiſceat̄ frumēto illa nō trāſſubſtātiat̄. ꝛ in hoc nō ē diuerſitas. Sed in alio eſt qꝛ dicit. h. ꝙ nō poſſum⁹ cōficere niſi de frumēto vl̄ de pane fermētato i eccleſia occidētali: ꝛ ſi fiat nihil agit̄. Baç. ꝟ ꝙ cōficiat̄ corpus xp̄i. Jtem nec cōfici pōt ſi farina nō cuz aqua ſed cū alio liquore admiſceatur.

miſceatur: quō nec[a] corpus dn̄i poteſt[b] eſſe ſola farina: niſi vtrūqʒ [c]adunatum fuerit ꝛ copulatū: ꝛ panis vni⁹ cōpage ſolidatū. Idem.

Scriptura dicit vt quotieſcūqʒ calicē i cōmemoratione dn̄i ꝛ paſſiōis ei⁹ offerimus id qḋ cōſtat dn̄m feciſſe[d] faciam⁹: ſed vide frater chariſſime ſi gs de anteceſſorib⁹ nr̄is vel ignorāter[e] vel ſimplr̄[f] nō hoc ſeruauerit ꝛ tenuit qḋ nos dn̄s facere ꝛ exēplo ꝛ magiſterio docuit: pōt ſimplicitati eiuſdez indulgētia dn̄i venia ɔcedi ✝ nobis vero non pōt ignoſci[g] qui nunc a dn̄o admoniti ꝛ inſtructi ſum⁹ vt calicem dn̄i cū vino mixtū ſcḋm ꝙ dominus obtulit offeramus.

Itē ex ɔci. Martini pape.

ℭ Preter vinū ꝛ aquā et panē i ſacro nihil dz offerri

Non opz aliud aliquid in ſacro offerri preter vinū[b] ꝛ aquā ꝛ panē: que in typo xp̄i bñdicūtur: qꝛ dum in cruce xp̄s penderet: ꝛ de corpe eius ſanguis effluxit ꝛ aq̄. Hec tria vnuz [i]ſunt in xp̄o ieſu: hec hoſtia[k] ꝛ oblatio dei in odorē ſuauitatis.

Item ex concilio carthagineñ. iij. ℭ De eodem.

In ſacro corpis ꝛ ſanguinis dn̄i nihil ampli⁹ offerat̄ q̄ʒ qḋ ipſe dn̄s tradidit[l]: hoc ē panis ꝛ vinū aq̄ mixtū: nec ampli⁹ i ſacrificijs offerat̄ q̄ʒ de vuis ꝛ frumentis[m]. Itē ex ſexta ſynodo.

ℭ Oblatōis ſacrificio vuas nemo coniungat.

Odicim⁹ ꝙ in gbuſdā eccleſijs ſacerdotes ſacrificio oblationis ɔiūgāt vuas que ſcḋm vſuz in altari offerūtur: ꝛ ſic ſil̄ vtraqʒ populo diſpēſent: ꝑcipimus igit̄ vt nullus ſacerdos hoc vlteri⁹ faciat: ſed in remiſſionē peccatoꝝ populo oblatōez ſolā diſtribuat: ꝛ vuas ſeorſuz bñdictas[n] ppl̄s q petierit accipiat ꝛ fructuū grās agat. Itē Juli⁹ papa ep̄is ꝑ egyptuz.

De his q ſacrificādo varie errabāt

Cuz om

h ℭ Preter vinū. Querit̄ an vinum ꝛ aq̄ trāſeāt in ſanguinē tm̄. Rn̄. ſic. extra ď celeb. miſ. c. cū marthe. ꝟ. ꝑ. Alij dicūt ꝙ nō [illegible] cōcil [illegible] bat: [illegible] mano corpe q̈tuor humores ſunt ad iſtar q̈tuor elemētorū. ex̄. e. in q̈dā. ſic i corpe xp̄i. vn̄ ſic exponē hec tria ſūt vnuz in vno xp̄o ꝛ ħ tria ſūt tria ꝛ tm̄ tria: qꝛ vinū in ſanguinē [illegible] ꝛ panis in corpus ɔuerti t̄. i ℭ Unū. i. in vnuz trāſeūt corpus chriſti tñ hoc in aliud: ꝛ illud in aliud ꝛ tertiū in aliud ɔuertitur ꝛ tñ ꝑ vno reputat̄: vt. ꝟ. e. cōpim⁹. k ℭ hoſtia. ꝛ nihil ibi conuertitur.

In ſacramento. l ℭ Tradidit. ar. ꝙ dn̄s miſcuit aquā cū vino. ꝟ. e. ſcriptura. ꝛ nos miſcere debemus: qꝛ docti viri cautela ꝛc̄. lxxxj. diſtin. legitur. m ℭ Et frumētis. i. pane frumēti: quia xp̄s fuit granū frumēti. de ꝯ. di. ij. cū ſcāz. ſʒ ſic di ab eis q expti ſunt loliū ď frumēto naſcit̄: vt di. lvi. naſci. nūgd ſi de lolio fiat panis ille ꝑ vba trāſſubſtātiat̄? Nō. Nūgd ſi frumēto addat̄ [illegible] ɔuertit̄ i corp⁹ xp̄i? Nō: ſʒ reliquū [illegible] xxiiij. q. iij. relecande.

Uinum ꝛ aq̄ vtrum trāſeant i ſanguinē tantum.

Dn̄s miſcuit aquā cuz vino.

Pt̄er frumento additum nō tranſit in corpus.

a ℭ Nec corpus. i. panis ſub cuius ſpecie iacebit corpus chriſti qui eſt trāſſubſtantiatus in corpus chriſti.
b ℭ Poteſt. i. non poteſt cōfici ex farina ſola. ſ. ex ſolo pane multorum compage conſolidato: nec aqua ſola ꝛc̄.
c ℭ Niſi vtrunqʒ. i. farina ꝛ aqua: Quid ſi ex melle vel alio liquore fuerit farina aſperſa nunquid trāſſubſtantiatur ille panis in corpus chriſti? Non.

Scriptura dicit. ℭ Caſus. Dī hic ꝙ vino qḋ offertur in ſacrificio aquā miſcere debemus ſicut dn̄s fecit: ſi quis autē ex antiquis hoc ꝑtermiſerit pōt ei venia ɔcedi: nob aūt q ꝑ ſcripturas inſtruimur nō ita pɔceret̄.
d ℭ Feciſſe. Uide violētiſſimū ar. ꝟ grecos. ꝟiſile eni eſt ꝙ dn̄s azymis vſus eſt ꝑꝑ ritum iudeoꝝ: ꝛ nos azymis vti debem⁹. S. tūc in domib⁹ eoꝝ nō erāt fermēta. veriſimile tamē videt̄ ꝙ alicui doctoꝝ eorū reuelatum fuerit ꝙ conficerēt in fermentatis. ar. ꝟ. ꝟ. di. iij. noſſe.
e ℭ Ignorāter. Arg. ꝙ ignorātia iuris excuſat. ꝟ. xxiiij. queſtio. j ſi quis dederit. ꝟ. diſt. viij. conſuetudo. xxxj. q. j. de his. ꝟ. diſtin. lij. ſollicitudo.
f ℭ Uel ſimpliciter. Sed nonne exemplum dn̄i ita poſuit eos inſtruere ſicut ꝛ nos: qualiter ergo excuſabuntur? Sed dic ꝙ nos docuerūt patrum ſacre ſcripture de ipſo chriſto: quas forte ipſi non habuerunt.

Odicim⁹. ℭ Caſus. hug. ſic ponit hūc caſum. hec conſuetudo erat apud quoſdā ꝙ vuas bñdicebāt bñdictiōe ſanguinis ꝛ ſil̄ cum corpore xp̄i populo diſtribuebāt: qḋ ne de cetero fiat ꝑcipit ſynodus. n ℭ Benedictas. bñdictiōe vulgari nō illa ſpeciali appropriata euchariſtie. ꝟ. e. accipite. Et ſolet vua bñdici in feſto ſcī ſixti.

Cuz oē. ℭ Caſus hu. ſic ponit hūc caſū. Jn ħ. c. iuli⁹ papa q̈ſdā i ſacrificij oblatōe errātes rephēdit: gdā eni lac ꝑ vino offerebāt: alij intinctā euchariſtiā pplo diſtribuebāt: Alij botrū integrū ſacrificabāt: ꝛ poſtea exacinatū vel expſſuz i calice dabāt. Alij pānū lineū tinctum muſto ꝑ totū annū reſeruātes tpe ſacrificij ptē ei⁹ i aq̄ lauabāt ꝛ ſic offerebāt. Pōit ergo ꝑus iſtos q̈tuor errores poſtea ꝑ ordinē ɔſtruit ꝛ remouet oēs tales errores: aſſerēs i oblatōe ſacrificij nihil eē offerēdū niſi panē ꝛ vinū ꝛ aquā: ergo ñ lac nec vua ibi dz offerri. Jtē nec aq̄ ſola

dȝ offerri: qđ videnꝭ facere illi q̄ predictū pānuȝ lauāt. Uinū expꝛeſſuȝ .i. botrū vel vuā expꝛeſſam: q̄ſi degrādinatā ⁊ exacinatā in calice. vel vinū expꝛeſſum de botro poſt ↄſecratione vel ante cōſecratione ſed nō apponebant aquam. a ℭ Cū oē crimē. q̄tuoꝛ erroꝛes extirpanꝭ i canōe iſto.

guis meꝰ: alr nō. Alij dicūt incertū eſſe in rerū natura [illegible] incōtinēti ſit coꝛpꝰ xp̄i. ff. de iud. ſȝ ⁊ ſi. §. vl. Sȝ ego [illegible] copulatiuā duo dicūtur tūc in ꝓlatōe huiꝰ vocis: hoc eſt coꝛpꝰ meū trāſſubſtātiaꝭ coꝛpꝰ: ⁊ in ꝓl[illegible] ↄſequētis vocis ſiue locutiōis trāſſubſtātiaꝭ ſanguis: ſȝ [illegible] copulatiuaȝ tm̄ [illegible]

b ℭ Deleatur .i. cuȝ ad hoc ſacrificiū offeratur: vt per ipſm peccatum deleatur. ſ. e. diſt. ſpēs ⁊ ſilitudo. c ℭ Erratur. quod fit i[illegible] [illegible] ode [illegible] na ex vino [illegible] tia cēter hoc fieret [illegible] preſſuȝ poſt cōſecratiōeȝ: vt tūc vice ſanguinis ſumaꝭ: ante eni liceret: vt. ſ. e. dicꝭ: ſanguis eni domini ꝑlo crucis et ceteris inſtrumen[illegible] paſſioni[illegible] coꝛpoꝛ eius [illegible] vigeri nauit. extra de [illegible] marthe. ver. aliq̄bꝰ. e ℭ Qđ q̄ȝ fit euāgelice. hec oīa ꝑdicta reſpicit: ⁊ ſic vltimuȝ pꝛohibeꝭ. ſi eni non eſſet illicitū hec inter alia repꝛehēnbilia nō cōnumeraretur: cū oia que ſiꝭ in ꝓhibitione veniūt ſimul ꝓhibita intelligūtur. ar. vij. q. j. deniq̄. ver. addendo. ff. de vb. ob. ticia. ff. de iur. ⁊ fac. ign. regula. §. vl. ⁊ vltimo loco poſtea p ſe ꝓhibeꝭ. vel refertur tātū ad vltimū: ⁊ ſic expꝛeſſe vltimū ꝓhibetur: dicunt tn̄ q̄dā q̄ vltimū h̄ non ꝓhibeꝭ. [illegible] Cum enim pia [illegible]

g ℭ Illud vo. ⁊ ita extirpat erroꝛē ſcđȝ. h ℭ Intinctā: vt. ſ. eo. no. ſup. c. pꝛeſbyter. ↄ. ibi dꝛ q̄ ſeruari debet intincta ad opus infirmoꝝ: qđ nō repꝛeho licet nō neceſſe ſit q̄ intingatur. ſed hu. dicit illud eſſe abꝛogatuȝ. i ℭ Et ſeoꝛſū. Sȝ nū q̄d veꝝ eſt q̄ ſeparatim

ne crimē[a] atq̄ peccatū oblatis deo ſacrificijs deleaꝭ[b]: q̄d de cetero ꝓ delictoꝝ expiatiōe dn̄o dabitur qn̄ in ipſa ſacrificij oblatiōe erratur[c]? Audiuimus eni quoſdam ſchiſmatica ambitiōe detentos cōtra diuinos oꝛdines ⁊ apl̄icas inſtōnes lac ꝓ vino in diuinis ſacrificijs dedicare: alios quoq̄ intinctā euchariſtiā populis pꝛo cōplemēto cōmuniōis poꝛrigere: quoſdā etiā expꝛeſſuȝ[d] vinū in ſacro dn̄ici calicis offerre: alios vo pannuȝ lineum muſto intinctū p totū annū reſeruare: ⁊ in ipe ſacrificij partē eius aq̄ lauare ⁊ ſic offerre: qđ[e] q̄ȝ fit euangelice ⁊ apl̄ice doctrine contrariū: ⁊ cōſuetudini eccleſiaſtice aduerſum: nō difficile ab ipſo fonte veritatis ꝓbabiꝭ a quo oꝛdinata ipſa ſacroꝝ myſteria ꝓceſſerūt. Cū[f] enim magiſter veritatis verū ſalutis nr̄e ſacrificiū ſuis cōmendaret diſcipuliꝭ: nulli lac ſȝ panē tm̄ ⁊ calicē ſub hoc ſacro cognoſcimꝰ dediſſe: legiꝭ enim in euāgelica veritate: accepit ieſus panē ⁊ calicem ⁊ bn̄dicens dedit diſcipulis ſuis. [illegible] ſacrificādo [illegible] lice illuxit: q̄ p̄ter panē ⁊ vinū aliud offerri nō lȝ: illud[g] vero qđ ꝓ cōplemēto cōmunionis intinctā[h] tradunt euchariſtiā populiꝭ: nec hoc ꝓlatū ex euāgelio teſtimonium receperūt: vbi apl̄is coꝛpus ſuū cōmēdauit ⁊ ſanguinē: ſeoꝛſuȝ eni panis ⁊ ſeoꝛſuȝ[i] calicis cōmēdatio memoꝛe[illegible] tur. Nā intinctū paneȝ alij[illegible] xp̄m ꝑbuiſſe nō legimꝰ exc[illegible] pto illo tm̄ diſcipulo quē intincta bucella magr̄i ꝓditorē[k] oſtēderet: nō que ſacramēti huiꝰ inſtōneȝ ſignaret. Nā q̄ de expꝛeſſo[l] botro: id ē de vuaꝝ granis populus cōmunicaꝭ valde eſt oio cōfuſum: ſȝ ſi neceſſe ſit botrꝰ in calice ↄpꝛimaꝭ[m] ⁊ aq̄ miſceatur: q꞉ calix dn̄icꝰ iuxta canonū ꝑcepta vino ⁊ aq̄ pmixtꝰ dȝ offerri: q꞉ videmus in aq̄ populū intelligi[n] in vino vo oſtendi ſanguinē xp̄i: ergo cū in calice vino aq̄ miſceꝭ: xp̄o populus adunaꝭ: ⁊ credētiuȝ plebs ei in quē credit copulaꝭ ⁊ iungiꝭ: q̄ copulatio aq̄ ⁊ vini ſic miſceꝭ in calice dn̄i vt mixtio illa nō poſſit ſeparari: nā ſi vinū tm̄ quis offerat: ſanguis xp̄i incipit eē ſine nobis[o]. Si vo aq̄ ſit ſola plebs icipit eē ſine chꝛiſto: ergo qn̄ botrus[p] ſolus offerꭓ in quo vini efficiētia[q] tm̄ deſignaꝭ ſalutis nr̄e ſacrm̄ negligiꝭ: qđ aq̄ ſignificaꝭ: nō eni pōt calix dn̄i eſſe aq̄ ſola aut vinū ſolum: niſi vtrūq̄ miſceaꝭ: ⁊ iō q꞉ iam plurima ⁊ multiplex maioꝝ manauit ſnīa: ois deinceps talis erroꝛ atq̄ pꝛeſumptio ceſſare dȝ: ne pūerſoꝛum et inoꝛdinata cōpago ſtatū veritatis eneruet: ⁊ iō nulli deinceps erit licitū aliud in ſacrificijs diuinis offerre: niſi iuxta antiquoꝝ ſnīaȝ ↄciliorū paneȝ tm̄ ⁊ calicē vino ⁊ aq̄ pmixtuȝ. De cetero alr q̄ȝ ꝑceptū ē faciēs tādiu a ſa

[illegible] dixit: h[illegible] tradet. Sȝ ceſſat oppoſitio de ꝓditiōe: q꞉ domīnus non ꝓdidit eū: nō eſt eni ꝓditio de futuro ſȝ de ꝑterito. nā tradet futuꝝ eſt: ſi ergo ꝓpalauit nō ꝓdidit. Uel dicēdū q̄ hoc fecit ad iſtātiā eius cum ēt dixerit ei: tu dixiſti. Alij dicūt q̄ in aure ioānis dixit: q̄ intingit ⁊c. Uł dic q̄ nō ꝓdidit: q꞉ dixit talibus q̄ nō poterāt ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe. xxij. q. v. hoc videtur. Jo. l ℭ De expꝛeſſo. h̄ de tertio erroꝛe. ſ. poſt ↄſecratione. vel expꝛeſſo .i. nō mixto cū aq̄ m ℭ Compꝛimaꭓ. Ar. q̄ vini defecatio nō eſt neceſſaria ad confectionem. n ℭ Intelligi. Nā legiꭓ in Apoc. c. Aq̄ multe ppl̄i multi. Item aq̄ dꝛ pnīa. ſ. di. vj. teſtm̄. q̄nq̄ dꝛ ſcriptura. xxxij. q. v. ſi paulus. q̄nq̄ dꝛ aq̄ tēptatio: vt ſaluū me fac. o ℭ Sine nobis .i. nobis nō ꝓfuiſſe oñdiꭓ: qđ tn̄ falſum eſt ſm Baꝫ. hoc eni expoſitum habes. ſ. ea. diſtinctio. ſicut. p ℭ Ergo qn̄ botrus. Hic vꝫ rn̄dere quarte q̄ōni: vbi innuiꭓ q̄ ſicut ipſi q̄ botrū offerebāt ſolū vinū offerre videbātur: ita q̄ pānū itinctū lauabant ipſam aquā offerebāt. vn̄ e ↄ euāgelicā foꝛmaȝ offerētes nō cōficiebāt. Quid āt ſi aq̄ ſa

Aq̃s botrum.

Corpꝰ xp̄i ⁊ ſanguis an ↄſecrētur ſeparatim.

cōſecreꭓ coꝛpus xp̄i ⁊ ſeparatim ſanguis? Dicūt q̄dā q̄ nō fit trāſſubſtātiatio niſi in vltia ſyllaba totiꝰ foꝛme ꝓlata. Alij vo dicūt vt hu. q̄ cū dicit hoc eſt coꝛpꝰ meū q̄ trāſſubſtātiaꭓ ſub illa ↄditiōe. ſ. ſi ſtatī ſubiūgat: hic eſt ſanguis […] poꝛē vini admittat ex pāno? nō tn̄ ē vinū: q꞉ aliqn̄ aliūde nō ex vino talē admittit ſapoꝛē: iōq̄ nō ↄſecrabiꭓ in ſāguinē. Et q̄ h̄ hereſis ſit ē ar. xxiiij. q. iij. q̄dā. ꝟ. aquarij. q ℭ Efficiētia .i. vini materia. Dicūt quidā q̄ h̄ incipit

reprobatio quarti erroris: quod non credo: ſed eſt perſecutio tertij: ſed inferius reprobatur quartus ibi: ꝛ ideo.

Nihil. ¶ hec eſt ſcd'a pars di. ſecundum Jo. de fa. ¶ Caſus. hoc.c. planũ eſt: vbi icipit magr̃ tractare de reuerẽtia ſacri ſuſcipiẽdi ꝛ tractãdi ꝛ ↄſeruãdi.

crificãdo ceſſabit: q̃diu legitima penitentie ſatiſfactione correctus ad gradus ſui officium redeat quod amiſit.

Itẽ alexãder pa.v.a petro.

¶ Nulla oblatio corpori ꝛ ſanguini xp̃i cõparari valet.

Nihil in ſacrificijs[a] maius[b] eſſe põt q̃ corpꝰ[c] ꝛ ſanguis xp̃i: nec vlla oblatio hac potior eſt: ſꝫ oẽs hec pcellit q̃ pura ↄſcia dño offerẽda eſt ꝛ pura mẽte ſumenda atq̃ ab hoibꝰ venerãda: ꝛ ſicut potior eſt ceteris: ita potius excoli ꝛ venerari dꝫ.

Item Innocẽ. pa. decentio eugubino epiſcopo ſalutẽ.

¶ Ante confecta myſteria pacẽ non debemus offerre.

Pacẽ igitᷣ aſſeris an̄ ↄfecta myſteria quoſdam populis impꝫtiri vel ſibi inter ſe ſacerdotes tradere: cum poſt oĩa que apire[d] non debeo pax ſit neceſſario indicẽda: per quã ↄſtet populũ ad oĩa que myſterijs agũtᷣ atq̃ in eccl'ia celebrantᷣ pbuiſſe[e] aſſenſuꝫ: ac finita eſſe pacis cõcludẽtis ſignaculo demonſtrẽtur[f].

Itẽ Calixtꝰ pa.

¶ Eccleſiaſticis liminibus careat miniſter q poſt conſecrationem cõicare contẽnit.

Peracta ↄſecratiõe oẽs cõicent[g] qui noluerint eccleſiaſticis carere liminibus: ſic eni ꝛ apl'i ſtatuerũt: ꝛ ſancta romana tenet eccleſia.

Item ex ↄci. tole. xij.

¶ Quiſq̃ ſacerdos quotiẽs miſſam celebrat totiẽs ſacrã cõmunionem pcipiat.

Relatũ eſt nobis quoſ-

a ¶ Nihil in ſacrificijs. De ſuſcipiendi reuerẽtia ꝛ ↄſecrãdi ꝛ tractãdi agit vſq̃ ad illõ.c. ſacerdotũ ſ. in vigintiduobꝰ ca. b ¶ Maius. preter charitatẽ: que cum non ſit in ſacrificijs plus ↄfert q̃ corpꝰ. c ¶ Quã corpus. i. nullũ ſacr̃ꝫ dignius eſt iſto q̃tuꝫ i ſeipſo eſt. Quattuor enim modis vnũ ſacr̃ꝫ dignius ẽ alio. ſ. rõne efficacie vt baptiſmꝰ. de ꝯ. di. vij. nullus. rõne ſclitatis: vt euchariſtia. j. q. j. multi. rõne ſignificatõis vt ↄiugiũ. ex̃ d' big. debitũ. xxvj. di. acutiꝰ. qdã tñ remouerũt iſtũ modũ. rõne ↄferẽtis vt cõfirmatio. ſ. di. v. d' his. to. ꝛ. c. ſeq. rõne vtilitatis. j. q. j. interrogo.

Pacẽ. ¶ hec eſt iij. ps di. i q̃ reprehẽduntᷣ q primo dabãt pacẽ q̃ ſumerẽt corpꝰ xp̃i. Archi. ¶ Caſus. Dicebãt qdã pacẽ in miſſa eſſe dãdã an̄ ↄſecratiõeꝫ dñici ſacri: ſed dicit Inno. hoc nõ eſſe faciẽdũ ſꝫ poſt ↄſecrationeꝫ dñici corpis pax dꝫ dari anteq̃ ſacr̃m illud ſumatᷣ. Se. c. pꝫ: ꝛ qd' ibi dz oli in primitiua eccleſia ſeruabatur.

d ¶ Apire. q. ſ. ſecrete aguntᷣ in canone. vel non debeo. i. non poſſum: nã q̃daꝫ ſũt ibi q̃ nõ poſſꝫ humanus intellectꝰ aperire. j. q. j. multi.

e ¶ Prebuiſſe. ſ. e. di. j. ep̃s deo. Et not. q p oſculũ cõſentit qs alij: vt dixi. lxiij. di. cuꝫ hadrianus.

f ¶ Demõſtrentur. Nõ tñ in miſſa defunctoꝝ datᷣ pax: q2 iam nõ ſunt in perturbatiõe huius mũdi ſed qeſcũt in dño: nec inter monachos: quia mũdo mortui ſunt. ij. queſtio. vij. placuit. xvj. q. j. placuit. ij.

Peracta. g ¶ Cõicẽt. q2 corpus ꝛ ſanguinẽ mini-

ſtrãt: nam laici ter in ãno tñ. ſ. e. ſeculares. Uꝫ hoc ẽ antiquũ: nã hoc hodie vꝫ relictũ arbitrio cuiuſlibꝫ. ſ. e. q̃ui dic. imo hodie ſemel in ãno oẽs debẽt. ex̃ de pe. ꝛ re. oĩs.

Relatũ. ¶ hec eſt quarta ps di. in qua dꝛ q quotiẽs qs celebrat totiẽs ſumat euchariſtiã. Jo. de fa.

dã de ſacerdotibꝰ nõ tot vicibus cõionis ſancte gratiam ſumere: quot ſacrificia[b] in vno die videntᷣ offerre: ſed ſi in vno die plurima deo offerũt ſacrificia oibꝰ ſe oblatiõibus a cõione ſuſpendũt: ꝛ in ſola tãtuꝫ extrema ſacrificij oblatiõe cõionis ſcẽ grãꝫ ſumũt: quaſi nõ ſit illis totiẽs vero ꝛ ſingulari ſacrificio pticipandũ quotiẽs corpis et ſanguinis dñi nr̃i ieſu chriſti imolatio facta cõſtiterit.

¶ Nam ecce aplus dicit: j.Cor.x.d.

¶ Nõne qui edũt hoſtias participes ſunt altaris? certũ eſt q hi q ſacrificãtes non edũt rei ſunt dñici ſacri: quicũq̃ ergo ſacerdotũ deiceps diuino altario ſacrificiũ oblaturus acceſſerit: ꝛ ſe a cõione ſuſpẽderit: ab ipſa qua[i] ſe indecẽter pꝛuauit grã cõionis anno[k] vno repulſum ſe nouerit: nã quale erit ſacrificiũ cui nec ipe ſacrificãs particeps eẽ dinoſcitᷣ? ergo modis oibus tenendum eſt: vt quotiẽſcũq̃ ſacrificãs corpꝰ ꝛ ſanguinem dñi noſtri ieſu chriſti in altario imolat: totiens[l] perceptiõis corporis ꝛ ſanguinis domini noſtri ieſu xp̃i participẽ ſe prebeat.

Item Gelaſius papa maiorico ꝛ ioanni epiſcopis.

¶ Corpꝰ xp̃i ſine eiꝰ ſanguine ſacerdos nõ dꝫ accipere.

Comperimꝰ autẽ q quidã ſumpta tm̃mõ corporis ſacri portiõe[m] a calice[n] ſacrati cruoris abſtineant: q procul dubio (quoniã neſcio qua ſuperſtitiõe docẽtᷣ aſtrin-

Corpus xp̃i ſalteꝫ ſemel in anno ſuſcipiatᷣ a laicis.

¶ Caſus. Quidã pſbyteri plẽs miſſas i die vno celebrabãt: ꝫ in q̃libet corpus ꝛ ſanguinẽ xp̃i conſecrabãt: ſed tm̃ in vltima ſumebãt. hãc peſſimã ↄſuetudinẽ cõcilium redarguebat: ſtatuẽs q totiẽs ſumat pſbyter corpus ꝛ ſanguinẽ xp̃i quotiẽs illud conficiat: ꝛ qui ↄfecerit p annuꝫ remoueatur a cõione ſacroꝝ.

h ¶ Sacrificia. innuit ex[illegible] de vno [illegible] cele[illegible] in vn[illegible] none qd' falſum eſt: ſed tu dic hoc ſoluꝫ hic reprobari nõ totiens ſumere quotiens conficitᷣ. Nota hic plurima dici de duobꝰ: q2 plura nõ lꝫ. ſ. ea. di. j. ſufficit. niſi in natiuitate. ſ. ea. diſt. j. nocte. inſti. de iur. perſo. in ſi.

i ¶ Qua ſe. ſ. xxv. q. ij. ita nos. ſ. xvij. q. iiij. frater. xij. q. ij. qui ꝛ humanis.

k ¶ Anno. ſ. diſt. lxxiij. epiſcopus.

l ¶ Totiens. ſicut lex dicit in abolitione. ij. q. iij. pꝛuaricator. ꝛ tot denũciationes debẽt fieri quot opera edificantᷣ. ff. de ope. no. nũ. de pupillo. §. ſi plurium.

Comperimus. ¶ Caſus hunc ponit ſic hug. Erant qdã ſacerdotes q ordine debito ↄſecrabãt corpꝰ ꝛ ſanguinẽ xp̃i: corpus ſumebãt ſꝫ a ſanguie abſtinebãt: de quo miratᷣ Gelaſiꝰ ꝛ dicit ſe neſcire qua ſuptitiõe hoc faciebant: ꝛ precepit vt aut ambo ſacr̃a ſicut cõfecerant accipiant: aut ab vtriſq̃ ceſſent: quia in ſacrificãte vnum ſine altero accipere ſacrilegiũ eſt.

m ¶ Portione. i. ſpecie panis: que tantum ſacrum corpus ſignificat.

n ¶ A calice. i. a ſpecie vini q ſignificat ſacrũ ſanguinẽ.

gi) aut integra [a] ſacra perci-piant aut ab integris arceantur: q2 diuiſio [b] vnius [c] eiuſdēq3 myſterij ſine grandi ſacrilegio non poteſt puenire.

Item aug. ¶ Euchariſtie cōionez qui quotidie accipit nec rephēdit nec laudatur.

Quotidie euchariſtie cōionez accipere: nec laudo nec vitupero [d]: oībus tñ dñicis diebus cōicandum hortor: ſi tñ mēs in affectu [e] peccādi nō ſit: nam ſi adhuc hz voluntatē peccādi grauarī [f] magis dico euchariſtie pceptiōe q̄3 purificari [g]. Et iō q̄3uis qs peccato mordeatur peccādi tñ de cetero nō habeat voluntatē: ⁊ cōicaturus ſatiſfaciat lachrymis ⁊ oratiōibus ⁊ cōfidens de domini miſeratiōe accedat ad euchariſtiā intrepidus ⁊ ſecurus: ſed hoc de illo dico quē mortalia peccata nō grauāt. Idem: Si dixerit qſpiā nō quotidie accipiendā euchariſtiā alius affirmat quotidie [h]: faciat vnuſqſq3 qd̄ ſm fidem [i] ſuā pie credit faciendū: nec eni litigauerūt [k] inter ſe [l] aut quiſq̄3 eoꝝ ſe alteri pꝓpoſuit zacheus ⁊ ille centurio: cū alter eorū gaudēs in domo ſua ſuſceperit dñm alter dixit: O dñe nō ſū dign⁹ vt intres ſub tectū meū: ambo ſaluatorē honorificantes q̄3uis nō vno modo: ambo peccatis miſeri ambo miſericordiā cōſecuti: ad hoc valet ꝙ māna ſm propriā voluntatem in ore cuiuſq3 ſapiebat.

Item Ambro. ¶ Qui ſemp peccat celeſtis ſacri medicinaz ſp accipiat.

Si quotiēſcūq3 effunditur [m] ſanguis [n] chriſti in remiſſionē peccatoꝝ effunditur: debeo [o] merito ſemper accipere: qui ſemp pecco debeo ſemp accipe medicinaz.

Item Hylarius epiſcop⁹. ¶ Non abſtineat a corpe dñi q excōicari non meret.

Si nō ſunt tanta peccata vt excōicetur [p] qs non ſe debet a medicina corporis ⁊ ſanguis dñi ſepare.

Item Fabianus papa ait. ¶ Ter in anno quiſq3 fidelium cōmunicet.

Et ſi nō frequēti⁹ ſaltez in anno ter hoīes cōmunicēt: niſi forte [q] quis in maiorib⁹ qbuſlibet criminibus impediat: in paſcha videlz ⁊ pentecoſte ⁊ natali [r] dñi.

Item Sother papa ait: ¶ Etiā in cena dñi ſacram cōionem debemus accipere.

Corpus xpi ſine ſanguine nō ſumit nec ſanguis ſine corpore.

a ¶ Aut integra .i. integre: ſub vtraq3 enim ſpecie xp̄s integre ſumitur: ⁊ hoc intelligo de cōficiente: nā infirm⁹ vel ſanus in neceſſitate ſine vino corpus ſumere poteſt. b ¶ Quia diuiſio. de ſpeciebus ipſis exterioribus intelligit: impoſſibile eſt eni corpus chriſti ſine ſanguine ſumi ⁊ viceuerſa: ſiue enim ſpeciē panis ſiue vini quis ſumat vtrūq3 ſumit: ⁊ dicūtur hic duo ſacra ⁊ vnū ꝓpter vnū cōtentū: reuera enim ſunt ibi plura ſacramēta: naz accidētia panis ſunt tñ ſacramentū corpis chriſti: ⁊ accidētia vini ſunt tñ ſacr̄m ſanguinis chriſti: quia certe ſb ſpecie panis eſt corp⁹ ⁊ ſanguis chriſti: imo tot⁹ eſt [illegible] xpi: nec ſupfluit hec vel illa ſumptio: ſicut ſi comedā i vno prādio ⁊ ante potuz ⁊ poſt potū nō tamē dicor bis comedere: nec ſupflue ſumitur ſub vtraq3 ſpecie: nā ſpēs panis ad carnē ⁊ ſpecies vini ad animā referr: cū vinuz ſit ſacr̄m ſanguinis in quo eſt ſedes anime: ideoq3 ſumit ſub vtraq3 ſpecie: vt ſignificet ꝙ vtrunq3 xp̄s aſſumpſit ⁊ carnem ⁊ aiam: ⁊ ꝙ taz anime q̄3 corpi participatio valeat: vnde ſi ſub vna tñ ſpecie ſumeret ad tuitionem alteri⁹ tātuz valere ſignificaret. hec tamen ꝓpoſitio nō eſt ɔcedēda: vinū trāſſubſtātiatur in corpus xpi: nec iſta panis trāſſubſtātiat in ſanguinē: ſed potius panis tñ trāſſubſtātiat in carnē ⁊ vinū tñ in ſanguinem: tñ vbicūq3 eſt caro ibi eſt ſanguis: ſed caro eſt ibi per tranſſubſtātiationem et ſanguis per cōmixtionem: ſicut anima eſt ibi p vnionem: non per tranſſubſtantiationem.

Uinū trāſſubſtātiat in corp⁹: hec ꝓpoſitio ɔcedēda nō eſt: nec iſta panis trāſſubſtātiatur in ſanguinem.

c ¶ Uni⁹. Sic ⁊ pupillus neceſſe hz oīa negocia que tutor fecerat rata habere vel oīa reſpuere. ff. de admi. tu. cuz querit. ar. xij. q. ij. q2 cognouim⁹. ff. de procur. in cauſe.

Quotidie. ¶ hec eſt quinta pars diſt. in qua ꝓbatur per nouem ca. ꝙ olim antiqui patres ſepi⁹ cōmunicabant ſm diuerſos ſtatus eccleſie. Io. de fa.

¶ Caſus. Querebat ab aug. vtꝝ quotidie eēt cōicāduz? Augu. nō vult hcīſe rndere ad hoc ſed monet oēs oī die dñico cōicare q nō ſunt ɔſcij mortal pctī nec hñt ꝓpoſitū peccādi. vꝫ tñ ſi vn⁹ de duob⁹ putat nō quotidie cōicādū: alter ꝺo putat cōicādū quotidie neuter dz rephēdi: qd̄ ꝓbat exēplo zachei ⁊ cēturionis: qꝝ alt. ſ. zacheus dñz i domo ſuſcepit: alt ꝺo. ſ. cēturio dixit ſe eē idignū: nec tñ iſti fuerūt iter ſe diuerſi. Nō ſū dign⁹ .i. nō iudico me dignū: ad hoc. ſ. ꝙ de accipiēdo corpe xpi q̄tidie vl nō: qſq3 faciat ſm ꝙ credit pie eē faciendū. Se. tria. c. patet.

g ¶ Cuitdpo. hoc. d. aug. ignorās mētes ſumētiū vtꝝ ſint digne tāq3 ɔ niētē alie ri⁹ videre non poterat. ij. q. v. ɔſuluiſti. e ¶ Mens i affectu. Sz qñ dicis ꝙ mēs ē ſine affectu peccandi? Credo ꝙ qñ ꝓponit firmit abſtinere a q̄libet pctō mortali: niſi ſit ergo i tali ꝓpoſito nunq̄3 debet accipere corpus xpi. f ¶ Grauari. ſ. e. di. j. in ſcā. xiij. q. ij. quibus. ⁊. c. cuz gratia. g ¶ Purificari. Et ita qd̄ vni ē ſaluiferū alij ē mortiferū: vt. ff. l. agl. l. q̄ ac. §. ſi qs. ex̄ de pſcrip. qm̄ oē. j. q. i. §. opponit. ver. ipſa eni ſalus. h ¶ Quotidie. nā facile nō ſūt tribuēda vt ſ de pe. di. j. nōnulli. i ¶ Scd̄z fidē .i. ɔſcientiā. ex̄ de pſcr. qm̄ oē. k ¶ Litigauerūt. id eſt fuerunt contrarij tanq̄3 litigantes. l ¶ Inter ſe. ar. ꝙ qñq3 ea q̄ in ſuperficie vident ɔtria nō ſunt ɔtria: q2 hñt eūdē effectū. ſiſe. ſ. xxij. q. ij. beat⁹. viij. q. j. i ſcripturis. ſ. xiiij. q. j. qd̄ debet. ſ. xxiij. q. v. ꝓdeſt. ⁊. qd̄. j. noli. ſ. xxv. q. v. ad ſedē. ar. diuerſarū ſentētiarum neutrā reprobari. viij. q. j. in ſcripturis.

Si q̄tiēſcūq3. m ¶ Effūdit .i. ſignificat effundi. n ¶ Sāguis .i. cōmemoratiōez effuſiōis ipſi⁹ offert. ſ. e. iterat. q. d. quotiēſcūq3 ſit cōmemoratio ſanguis xpi. o ¶ Debeo .i. debeo ſemper preparare me habilem ⁊ dignum ad accipiendum. vt. ſ. e. non iſte.

Si non ſunt. vel fuerunt. ſ. p ¶ Excōicet .i. dign⁹ ſit excōicari. oē eni mortale peccatum dignū eſt excōicatione: vt. ſ. vj. q. j. illi q. ſ. xj. qd̄. iij. nullus ſacerdotū. xxij. q. j. c. vlt. Uel excōicent in ſacris: alſs tñ pro cōtumacia poteſt qs excōicari. xj. q. iij. certuz.

Et ſi non. q ¶ Niſi forte. tunc idipſum etiaz abſtinere peccatum eſt. ſ. e. ſi quis intrat. r ¶ Et natali. vel niſi rōne pnīe iniūcte in illis diebus a cōione ceſſare teneatur: vt. xxxiij. qd̄. ij. c. admonere. alij dicunt tñ in paſcha eſſe preceptū. extra de pe. ⁊ re. oīs.

In cena. ¶ Caſus. Quidam in cena dñi pp neglige tiam nõ cõicabant: ſed dicit papa q̄ omnes debent cõicare niſi ſit eis interdictum ꝓpter peccatum cũ etiã penitentes illa die recõcilient ad pcipiendam cõionez. a ¶ Demõſtrat. ſic oliz mõ ſic nõ eſt ſz monachi faciũt. b ¶ Recõcilient. fini ta pnia: vt. ã. xxvj. q̃. vj. ſi quis de corpore. vel ꝯſuetudini qrũ daz eccliaꝝ alludit: ſm pmum itellectũ illud eſt expſſiuum veritatis: ſicut illud Joãnis. j. Quaſi vni geniti a patre ꝛc.

S J quis intrat. ¶ Caſus. Quidam erant praue viuentes: ꝛ io ſubtrahe bant ſe a cõione cor poris ꝛ ſanguis xpi. quare pcipit hic vt donec agãt pniam ex cõicent: ꝛ poſt pniaz recipiantur ad cõio nem. Sequens. c. pz. [illegible] lata ꝓ peccatis fuit ex emplũ alijs ne ſimi lẽ penã incurrant: ꝛ [illegible] cauerunt [illegible] exéplũ. b. [illegible] d ¶ Proijciendus. Cur arguit vñ pecca ri dz: q2 ꝓ pctis ſuis abſtinet a corpe xpi? Sed nõ arguit q2 ſe parat ſe a ſacro pro mortali pctõ: ſed q2 in delictis luxurian do incorrigibilis de [illegible] a deo dilecta: [illegible] ptum eſt: [illegible] corũ que f [illegible] niſi ob humilitatẽ vel delicti ꝯſciam ab ſtineãt. Sz Baſ. di xit ſemel in anno p̃ ceptũ eẽ cõicare quo ad laicos. Uel dic hoc in clericis illud in laicis: nam vita cle ricorum dz eſſe religioſioꝛ q̄ laicorũ. ã. di. iiij. deniqz.

I N cena dñi a qbuſdam pceptio euchariſtie negligitur: que qm̃ in eadem die ab omnibus fidelibus (exceptis his quibus ꝓ grauibus criminibus inhibitũ eſt) percipienda ſit eccleſiaſticus vſus demonſtrat[a]: cum etiam penitentes eadem die ad pcipienda corporis ꝛ ſanguinis dñici ſacra recõcilientur[b]. Jtẽ ex ꝯci. martini pa.

¶ Proijciatur ab eccleſia quo a cõmunione ſacramẽti ſe pro luxuria ſua auertit.

S J quis intrat eccleſiã dei ꝛ ſacras ſcripturas audit ꝛ pro luxuria[c] ſua auertit ſe a cõione ſacramẽti ꝛ in obſeruandis miniſterijs declinat cõſtitutaz regulam diſcipline: iſtum talem ꝓijciendũ[d] de eccleſia catholica eſſe decernim[9] donec penitentiam[e] agat: ꝛ oſtendat fructũ penitentie ſue vt poſſit cõmunione percepta indulgentiam promereri. Jtem ex concil. agathen.

¶ Nõ habeant catholici q his trib[9] tpib[9] cõicare dñnũt

S Eculares qui in natali dñi paſcha pentecoſte non cõmunicauerint catholici non credantur[f] nec inter catholicos habeantur. Jtem ex cõcilio Toletano.

¶ Corripiantur qui in eccleſia cõmunicare ꝯtẽnunt.

H J qui intrant eccleſiaz dei ꝛ deprehendũtur nunq̃ cõmunicare[g] admoneant: q̄ ſi nõ cõmunicant[h] ad penitentiã accedant: ſi cõmunicant[i] nõ ſemper abſtineãt[k]: ſi nõ fecerit abſtineãt[l]. Jtem ex concil. elibertano.

¶ Ante ſanctã cõmunionẽ a ꝓpria vroꝛe qſq̃ ꝯtineat.

O Mnis homo ante ſacram cõionem a ꝓpria vxore abſtinere[m] debet tribus aut q̃ttuor aut octo diebus: nec inter catholicos cõnumerabit̃ qui in iſtis vz tẽporibus paſcha pentecoſte ꝛ natali dñi non cõmunicauerit. Jtem Sergius pa. ait.

¶ Quare tres partes fiant ex corpore chriſti.

T Riformẽ eſt corp[9] domini: pars oblata in calicẽ[n] miſſa corpus xpi quod iam reſurrexit mõſtrat: ps comeſta ambulans[o] adhuc ſuper terram: pars in altari vſqz ad miſſe finẽ[p] remanens corpus in ſepulchro: q2 vſqz ad finem ſeculi corpora ſanctorum in ſepulchris erunt. Jtem ait Clemens papa.

¶ A quibus ſunt contrectanda ſacramenta dñica.

T Rib[9] gradibus[q] cõmiſſa[r] ſunt ſacra[s] diuinorũ ſecretorũ id eſt pſbytero diacono ꝛ miniſtro: qui cum timore ꝛ tremore clericoꝝ re ribus abſtineãt. ſ. paſcha pentecoſte natali domini.

l ¶ Abſtineant. a cõione. vel abſtineant. i. excõicentur. m ¶ Abſtinere. q̃tũ in ſe eſt vt non exigat: exact[9] tñ reddere dz quolibet tpe: vt. xxxiij. q. v. ſi dicat. nõ eni eſt pceptuz qd̃ ꝯtinet: vt no. xxxiij. q. iiij. vir cũ ꝓpria. ſi mile. xxij. di. c. vlti.

T Riforme eſt. ¶ Hec eſt ſexta pars di. in q̃ dr q̄ tres ptes fiũt de corpore xpi: ꝛ tres habet ſignificationes. h. ¶ Caſus. Oſtendit i hoc. c. qd ſignificent tres ptes q̃ fiunt de ſpecie panis: ꝛ dr q̄ ſignificãt myſticũ corpus xpi: qd triplex ẽ nam ps q̃ ponit in calice ſignificat corpus [illegible] reſurre [illegible] corpore xpi ſepa [illegible] valet. ergo nec ſtillare nec fluere põt. [illegible] Jn terra [illegible] fuit in ſepulchro. n ¶ Jn calicẽ. q2 iũctura corpis dñi cũ ſãguie deſignat vnionem corpis cũ aia. o ¶ Ambulãs. i. deſignat corp[9] dñi in eo ſtatu in quo fuit ante paſſionem: vel deſignat eccleſiaz adhuc militantem. p ¶ Finẽ. hodie non ſeruant ſz due ptes ſicce comedũt: pma ſicca ꝓ aiab[9] ſctõꝝ ad laudẽ dei: altera ſicca ꝓ illis q fũt in purgatorio: tertia cũ ſãguine ꝓ illis q ſunt in pctõ viuentes. S.

T Rib[9] gradib[9]. ¶ Hec eſt ſeptima pars diſt. in qua dr q̄ ſacra dñica tractantur a trib[9] ordi nibus. Jo. de ſã. ¶ Caſus. Oſtendit hic pmo a qbus ordinibus ſacra ꝯficiant euchariſtie: ꝛ do dicitur q̄ pſbyter diaconus vel ſubdiaconus curare debent vt euchariſtia cõficiatur: ꝛ q̄ populo poſſit ſufficere. ꝛ q̄ fragmenta ſi qua ſupſint clerici eccleſie cũ reuerentia ſumãt: ꝛ poſt ſumptionẽ a cibis cõibus abſtineãt horis in. c. notatis. Tertio dr q̄ fragmẽta nõ debẽt dari extraneis: q2 dauid panes ꝓpoſitionis ab abimelech nõ accepit donec mundum ſe eſſe dixit. q ¶ Tribus gradibus. i. miniſtris trium graduum. r ¶ Cõmiſſa. i. tractanda. s ¶ Sacra. i. corpus ꝛ ſanguis que ſunt ſacra vnitatis eccleſie: vt. ſ. e. q2 paſſus. corpus enim xpi ꝛ ſacrm eſt ꝛ res ſacri: vt. ã. ea. in ſumma. ſ. e. hoc eſt quod dicimus.

H J qui intrãt eccleſiã. ¶ Caſus. Quidã erãt intrantes eccleſiã ꝛ nõ cõicabant. dr hic q̄ tales debent admoneri vt cõicent: ſed ſi ceſſauerint ꝓpter mortale peccatum accedant ad penitentiam: qd̃ ſi non fecerint excõicentur. Sequens. c. patet: in quo bonum dat conſiliũ. g ¶ Cõicare. id eſt ſi dicunt ſe tales eſſe q̄ non ſunt digni cõmunicare: ſcilicet propter cõſcientiam criminũ. h ¶ Si non cõmunicant. id ſi digni non ſunt. i ¶ Si cõicant. i. ſi dignos ſe cõione faciũt. i. ſi ſe tales dicũt q̄ ſunt cõione digni. k ¶ Abſtineãt. i. remoueãt. l ¶ Abſtineant. i. ſi alijs temporibus non tñ illis tempo

Corporis ptes qd ſignant.

a ¶ Reſeruent. ſ. e. di. presbyter euchariſtiã. ꝯ. ex de offi. archipresby. officiũ. ꝯ: ſed ibi iubet reſeruari ad op⁹ morientium hic ꝓhibetur reſeruari ad opus ꝯſecrantiũ.
b ¶ Putent. ſimplices vel ipſi presbyteri.
c ¶ Miſcere. Sꝫ nec ſpẽs ille alijs cibis ꝑmiſcent: nõ eni in ſtomachũ deſcendũt ɋ̃re ꝑ ſeceſſũ nõ emittunt: lꝫ eni ex ipſis aliqs reficiat nõ tñ icorporãt nec i ſtomachũ deſcẽdunt nec per ſeceſſuꝫ emittunt: iterdũ eni odore recreat hõ qui tñ nec in ſtomachũ nec in ſeceſſum dirigit. Dici põt ꝙ ſpẽs bene deſcẽdũt i ſtomachũ nam aliter quõ euomerent. ſ. ea. ſi qs ꝑ ebrietatẽ. vñ forte per ſudorem [illegible] ſub ſpe[illegible]
d ¶ Per aqualiculos. i. per occultos meat⁹. vñ Perſi⁹: Piguis aqualiculus ꝓpenſo ſeſquipede extat.
e ¶ Clerico. aliene iuriſditionis: ⁊ ſic nõ eſt ꝯ. ſ. e. non ꝓhibeat. ibi de occulto hic de manifeſto.
Qui. ¶ Hec eſt octaua ps di. i qua ꝓbat magr̃ ꝙ cũ magna veneratiõe debem⁹ ſumere corp⁹ xpi: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ tria c. Joan. de ſa.
¶ Caſus. Quidã in ſcelere ꝑmanẽtes ſumunt corp⁹ dñi credẽtes ſibi ꝓficere ad ſalutẽ: ſed ꝓbat hic auctoritate ꝓphete ⁊ apoſtoli: ꝙ hoc facere nõ debent: quia ideo non mundantur.
f ¶ Quod dilectus. Ironice dicit.
g ¶ Probet. i. examinet vel purget: ideſt purgatuꝫ ſe vel probatum reddat. viij. q. j. in ſcripturis.

Species ſacrales an deſcendãt in ſtomachuꝫ.

Perſius.

ſ. reg. xxj. a

liquias corpis dñi cuſtodire fragmẽtoꝝ debẽt. ¶ Idem: Tãta i altario certe holocauſta offerant ɋ̃ta populo ſufficere debeãt: ꝙ ſi remãſerit in craſtinũ nõ reſeruent[a] ſꝫ cũ timore ⁊ tremore clicorũ ⁊ diligentia ꝯſũmant: q aũt reſidua corporis dñi que in ſacrario relicta ſunt conſumunt nõ ſtatĩ ad accipiẽdos cões cibos cõueniant: ne putent[b] ſancte portiõi miſcere[c] cibuꝫ qui ꝑ aq̃liculos[d] digeſtus in ſeceſſum diffundit. Si igitur mane dñica portio edit vſqꝫ ad ſextam ieiunẽt miniſtri qui eam cõſumpſerunt: ⁊ ſi tertia vel quarta hora accepint ieiunent vſqꝫ ad veſperas: ſic ſecreta ſanctificatione eterna cuſtodienda ſunt ſacra. Precipim⁹ etiaꝫ ne vnqꝫ extero clerico[e] eccleſie ſiue laico de fragmentis oblationũ xp̃i ad menſaꝫ ponatur: vñ ſcis tu qui paſſim ſanctuarij panes indignis impendis? vnde noſti ſi a mulieribus mũdi ſunt? Hinc ⁊ dauid ab abimelech ſacerdote interrogatus: cũ paneꝫ ſibi ad comedendũ poſceret cũ ſe mundũ ante triduũ ꝓfiteretur: panes ꝓpoſitionis manducauit. Item Iſido.

¶ Iniquiũt nõ mũdant ſceleroſi q cõicare nõ deſinunt.

Qui ſcelerate viuũt in eccleſia ⁊ cõicare non deſinũt: putãtes ſe tali cõione mundari: diſcant nil ad emũdationem ꝓficere ſibi dicente propheta. Quid eſt qd̃ dilectus[f] me⁹ fecit in domo mea ſcelera multa? nũquid carnes ſancte auferent a te malitias tuas? ⁊ apl̃s. Probet[g] inquit ſe homo: ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Item ex. viij. ſynodo Baſilius epiſcopus dixit.

¶ Danationem nõ ſaluteꝫ acquirũt: qui indigne ſacramentis xp̃i communicant.

Timorẽ[h] docet[i] nos apoſtolus dicẽs: Qui mãducat ⁊ bibit ĩdigne iudiciũ ſibi manducat ⁊ bibit. Fidẽ vero edocet nos ſermo dñi dicẽs: Hoc eſt corpus[k] meũ qd̃ ꝓ multis dat: hoc facite i meã cõmemoratione: ⁊ apoſtolus[l] de vnigenito dei filio[m]. Humiliauit ſemetipꝫ factus obediẽs vſqꝫ ad mortem: mortẽ aũt crucis: cũ eni aĩa hꝫ fidẽ his dictis cõſiderat magnificẽtiam glĩe ipſi⁹ ⁊ admirat nimietatẽ humilitatis quõ tãt⁹ ac tal' obediẽs fuit prĩ vſqꝫ ad mortẽ ꝓ vita nr̃a: puto[n] qꝫ ꝓuocari poſſit vſqꝫ ad affectum ⁊ dilectionem ipſius ⁊ dei pr̃is: q vnico filio nõ pepercit: ſed ꝓ nobis oĩbus tradidit[o] illũ. Talem ergo fidẽ ⁊ affectũ preparare dꝫ in animo ſuo is q panẽ ⁊ calicem dñi percipit.

k ¶ Corpus. Solet queri qd̃ demõſtret per hoc ꝓnomẽ hoc aut panis aut corpus xp̃i: panis nõ: qꝫ ille non eſt corp⁹ xp̃i. Item nec corpus qꝫ nõ videt ꝙ ante toti⁹ forme ꝓlationem fiat trãſſubſtantiatio. Ad hoc dico ꝙ per hanc dictionẽ hoc nihil demõſtratur: nã ipſa materialr ponitur ibi. Sꝫ hic quero qualiter per dictionem nihil ſignificantem fiat trãſſubſtantiatio. Item dñs vtebat ſignificatiue voce illa: ⁊ nos vtimur materialiṫ: ergo non facim⁹ ea que ipſe fecit qd̃ fieri debꝫ. ſ. ea. ſcriptura. hic oportet ꝙ magis operet fides ɋ̃ ratio differendi: qꝫ fides non hꝫ meritum. ſ. de pe. diſt. iiij. in domo. Ad hoc dico ꝙ ea vis data ẽ ipſis verbis ꝙ ad eorũ ꝓlationem fiat tranſſubſtantiatio. [illegible] ari. [illegible] ita qd̃ vni ẽ ſaluti[illegible] rũ alij ẽ mortiferũ: vt. ff. l. aql. l. q̃ ac. §. ſi qs. ex. de pſcri[illegible] ſẽ. j. q. i. §. [illegible] r. ipſ[illegible] quid ſi qs proferret verba hec poſt mortem xp̃i añ reſurrectionẽ conficeret ne? videt ꝙ nõ qꝫ corpus xp̃i tunc erat mortuũ ⁊ inaiatum: ergo ſi trãſſubſtantiatio tũc fieret: tũc trãſiret in corp⁹ mortuũ ⁊ inanima[illegible] [illegible] no ſunt [illegible] qꝫ hñt eũdẽ ef[illegible] [illegible] ſ. e. ſ. xxij. q [illegible] viij. q. j. i [illegible] nemo potuit ante reſurrectionem cõficere verum corpus xp̃i niſi xp̃s: ſic ergo data ẽ forma vt poſt reſurrectiõeꝫ hoc fieret ꝑ illud: hoc facite in meam commemorationẽ: ideo enim non cantatur miſſa in illo triduo: ⁊ intelligo per ſynecdochen. de hoc lxxv. diſtin. quod a patribus.
l ¶ Apoſtolus. hic probat ꝙ communicando dilectionem debemus habere.
m ¶ Filio. ſcilicet chriſto.
n ¶ Puto. qꝫ tenemur hos diligere qui nos diligunt. ar. extra de teſta. cum in officijs. imo nec ſolum ſufficit diligere diligentes ſe imo inimicos. xxiij. q. iij. ſex differentie ſunt. hiſtoriam habes. j. q. j. ſi quis inquit.
o ¶ Tradidit. quo ad ſufficientiam nõ quo ad efficientiam. ſ. de pe. di. iiij. §. ſic itaqꝫ peccata.

Timorẽ. ¶ Caſus. Beñ. ſic ponit hunc caſum. Dñ ad altaris ſacrã accedim⁹ timere debem⁹ qd̃ dicit apl̃s: q mãducat ⁊ bibit ⁊c. ⁊ credere qd̃ dicit xp̃s: hoc eſt corpus meũ. ⁊ ꝯſiderare ꝙ dei fili⁹ intm̃ ſe humiliauit ꝙ prĩ obediens fuit ꝓ nobis vſqꝫ ad morteꝫ: ⁊ pr̃ deus vnico filio nõ pepcit ſed euꝫ pati pro nobis voluit: ⁊ ſic põt vnus dei pr̃is dilectionẽ habere ⁊ corp⁹ xp̃i accipere.
h ¶ Timorem. ſ. domini.
i ¶ Docet. hec tria dꝫ habere qui vult accipere corpus xp̃i: timorem filialem fidem ⁊ dilectionem.

Corp⁹ xp̃i ſuſcipe volens tria dꝫ habere.

Item Aug. in li. qōnū Nūeri.

Non a quo ſed añ quez offeratur cōſiderādum eſt.

Et dixit dñs ad moyſen ⁊ ad eleazar filiuz aarō ſacerdotē: Tollite thuribula enea e medio exuſtorū: ⁊ ignē alienū [a] huc ſeminate [b] ibi: qꝛ ſanctificauerūt [c] thuribula peccatoꝝ horum in [d] aīab⁹ ſuis: ⁊ facies laminas ductiles: circūpones altaria: qm̄ oblata ſunt añ dominū ⁊ ſanctificata [e] ſunt: ⁊ facies in ſignū [f] filijs iſrl'. Sz notandū nouo mō dicta ſanctificata pena eoꝝ a qb⁹ peccatū hoc fuerat ꝑpetratū: qꝛ per eos exemplū datū eſt ꝙ timerēt ceteri: circūpoſitiōes aūt altari cur ex eis fieri voluit addidit dicens: qm̄ oblata ſunt ante dñm: ⁊ ſcificata ſunt in filijs iſrael: nō ergo in eis reprobari [g] voluit ꝙ a talibus [h] oblata ſunt ſed hoc potius cogitari ⁊ attēdi ante quē oblata ſunt: id eſt ante dominū: vt plus in eis valeret nomen dñi ante quez oblata ſunt ꝙ̄ peſſimū meritū eoꝝ a quibus oblata ſunt.

Itez ex decreto pape Pij.

Pnia ei⁹ cui⁹ negligētia de xpi ſanguine aliqd ſtillat.

Si per negligētiā aliqd de ſanguine [i] ſtillauerit in terrā [k] lingua lābeꝛ tabula radeꝛ: ſi nō fuerit tabula: vt nō ꝯculceꝛ locus cōradeꝛ ⁊ igne ꝯſumeꝛ: ⁊ cinis intra altare cōdatur: ⁊ ſacerdos quadraginta dieb⁹ peniteat [l]: ſi ſup altare ſtillauerit calix ſorbeat miniſter ſtillā ⁊ tribus dieb⁹ peniteat: ſi ſup lintheū altaris ⁊ ad aliud [m] ſtilla ꝑuenerit quattuor diebus peniteat: ſi vſqꝫ ad tertiū nouez dieb⁹ peniteat: ſi vſqꝫ ad quartū viginti diebus peniteat: ⁊ lintheamina que tetigerit ſtilla tribus vicib⁹ miniſter abluat calice ſuppoſito: ⁊ aqua ablutiōis ſumatur [n] ⁊ iuxta altare recōdaꝛ.

Item ex penitentiali Bede pſbři.

Que pnia ſit imponēda ei q ſacrm̄ euomit.

Si qs ꝑ ebrietatē vl' voracitatē eucharistiaz [o] euomuerit xl. dieb⁹ peniteat [p] ſi laic⁹ eſt: clerici vel monachi ſeu diaconi ⁊ pſbyteri lxx. dieb⁹ peniteāt: epiſcopi xc. ſi ꝓ īfirmitatis cā euomuerint vij. dieb⁹ peniteāt.

Item ex cōci. remenſi ca. ij.

Sacerdotes nō niſi per ſe diuina ſacra miniſtrent.

Et dixit. Caſus. Ad euidentiā huius. c. lege pꝛimo hiſtoriā quā habes. ſ. j. qō. j. ſuper. c. ſi qs ingr. que ſic incipit: Legiꝛ in libꝛo numeri. que ſilr' tāgiꝛ h: ⁊ hoc pmo. ſecūdo exponit Aug. verba illa ⁊ dicit ꝙ thuribula dicūtur ſanctificata in penā eoꝝ q peccauerūt: ⁊ oſtēdit iō dñm ꝑcepiſſe vt thuribula cōbuſtoꝝ in laminas ducerētur ⁊ altari circūponerētur: qꝛ domino ꝙ̄uis ab impijs erant oblata: ⁊ vt eſſet poſteris i exemplum ⁊ in memoriam pene illoꝝ.

a Ignē alienum. Ois ignis alien⁹ diceba ad ſacrificādū pꝛeter illū q celitus octauo die de celo erecti tabernaculi miſſus ē. j. q. j. ſicut.

b Seminate. i. diſpgite huc ⁊ illuc vt īueniatis thuribľa.

c Qui ſanctificauerūt. i. pena eis illata ꝓ peccatis fuit exemplū alijs ne ſimilē penā incurrant: ⁊ ita ſctificauerunt ea quo ad exēplū. h. i. penas pctōꝝ ſuoꝝ in exēplum in alijs ſtatuerūt ſcificatiōis offerendo thuribula. vij. q. j. deniqꝫ. S.

d In. id eſt cōtra.

e Scificata ſunt. ꝯ. xiiij. q. v. ſcriptū. cōtra. abominabiles dicūtur victime ipſoꝝ: nō quin bona ſit omnis creatura ⁊ a deo dilecta: quia ſcriptum eſt: Nihil odiſti eoꝝ que feciſti. ſed quātum ad offerentes: qꝛ pꝛaua intētione offerunt: exēplo cain. Qd autem dicit munera ab offerente placuerunt ⁊c. xc. diſtin. neqꝫ ad cain. in eo non reprobātur munera: ſed potius offerentium merita conſtituendo eum vita dignum: munera ergo oblata non reprobat: ſed pꝛaua opera offerentium. xc. diſtin. neqꝫ ad cain.

f In ſignum. ꝯ. xv. q. j. mulier. ſed nō eſt ꝯ. nam ⁊ h ⁊ ibi qui deliquerūt puniti ſunt: ſed thuribula nō peccauerunt: nec cū eis peccatū eſt ſicut cuz pecude peccat mulier: ſeruatur ergo h vt fiat in ſignū pene illate: ⁊ pecus occidi iubetur ne cū eo alia peccet. Preterea pecus non poſſet duci in aliam formā ſicut thuribula: imo ⁊ ſi ſubtiliter inſpicias: ⁊ thuribula deſtruūtur cum formam amittant. arg. ff. ad exhi. iulianus ſcribit. §. ſed ſi quis. x. queſtio. ij. hoc ins. h. ibi vel conflata.

g Reprobari. ſcilicet tantum.

h Qd a talib⁹. ar. ꝙ pꝛiuilegiū ꝯceſſuz ab aplico heretico valeat: qd falſuz eſt. ſ. xij. q. ij. alienatiōes. ꝯ. xxxij. qō. v. preceptū. ꝯ. vij. q. j. fact⁹ eſt. Ar. ꝙ heretic⁹ ꝑlatus acquirit eccleſie cui pꝛeeſt. Dic vltimū veruz eſt pꝛia ſuperficialia: vel pꝛiuilegiū pꝛo ſe non valet. ſ. heretice impetratum.

Si per negligētiam. Hec eſt nona pars di. in qua ponit magiſter pniām corpus xpi vomētibus: ⁊ illis q negligētia permittūt ſtillare ſanguinem. Jc. de ſa.

Caſus. In hoc ca. di quāľr debeat puniri pſbꝛ vel miſter ſi ꝑ eoꝝ negligētiaz aliqd de ſanguine chꝛiſti ſtillauerit ſuper terrā vel ſup altare: in terraz ſup tabulā poſitam lābetur. ſ. ſanguis. Seq. capi. pater.

i De ſangui. i. de ſacroſanguinis: ſanguis enim chꝛiſti a corpoꝛe xpi ſeparari nō valet. ergo nec ſtillare nec fluere pōt.

k In terraz. i. in tabulā terre adherētem: vt pꝫ per. c. ſeq. Sed nūquid ſacro cadente cecidit ibi corpus ⁊ ſanguis? Dic ꝙ ſic: ⁊ tādiu credes ibi eſſe corp⁹ et ſanguinē ꝙ̄diu apparuerint ibi accidentia: cū vero pꝛopter raſurā non apparuerit dic ibi nō eſſe. Sed nūqd humoꝛ cadit i terraz? Nō. Sed obijciꝛ: cuz ſola accidentia maneāt ibi ⁊ accidētia non habēt pōdus: qꝛ ſolū corpus habet pōdus: quāľr ergo dicūtur accidentia cadere cuz non habeāt pondus? Sz dic ꝙ ponderoſitas adhuc manet cū accidentibus alijs: ⁊ tamē nihil eſt ibi ponderoſum. Itez ſcdm hug. ⁊ Baz. accidentia reddunt locū humidum ⁊ rubeum: extra de cele. miſ. cum marthe. §. preterea.

l Peniteat. hec penitētia eſt vt tot dieb⁹ ieiunet ⁊ tot diebus abſtineat a ſacroꝛum cōione: vt. xlv. di. c. ij.

m Ad aliud. i. lintheū ſed per temeritatez ſumentis.

n Sumatur. i. recipiatur in calice: ⁊ ita ſi quid turpe in calice cadat non teneoꝛ accipere. h. ⁊. B.

Si quis per ebꝛietatem. o Euchariſtiam. id eſt ſacramentum euchariſtie. id eſt corpus chꝛiſti qd eſt ſpecies panis. ff. eo. non eſt iſte panis.

p Peniteat. hoc ad cautelā poſitum eſt: ſic. xxxiiij. q. ij. in lectum. Uel qꝛ nō debuit ſumere cū eſſet infirmus: ⁊ ita fuit in culpa. ff. ad l. aquil. idē iure. §. mulionē. Uel ꝙ nō debuit ſtatī comedere cibū vulgarē: vt. ſ. e. tribus. alś īfirmitas excuſat. ar. ſ. di. v. ad ei⁹. ⁊ di. vj. teſtm̄. filis penitentia imponiꝛ in alio caſu. xxj. q. iiij. ſi quis eoꝝ.

Sap. xj. d.

Sacro cadente an cadat corpus xpi.

10 Peruenit. ¶ Hec eſt decima pars diſtinctionis ſecundum Joan. de ſa.
¶ Caſus. Quidam ſtatui ſacerdotes p laicos vel mulieres corpus dñi mittebant infirmis: qđ phibetur hic ne fiat ſed ipſimet porrigant: qui ſi ꝯfecerint deponantur.
a ¶ Ex quibus. ſcilicet feminis.
b ¶ Prohibet. ſ. diſtin. v ad eius.
c ¶ Per ſemetipſ. vel per diaconum ſi neceſſe eſt: vt. xciij. diſtin. preſente. vel per laicum catholicum. xxiij. q. j cepit.

xj Sacerdotum. ¶ Hec eſt vndecima pars diſtinctionis. Jo. de ſa.
¶ Caſus. Dicit hic q cum celebrat miſſa ſacerdotes et clerici debent eſſe a laicis ſeparati vt libere poſſint ſacra officia celebrare. Seq. c. patet.
d ¶ Miſſa. ex quo per ꝯtrariũ colligitur q aliquo tpe poſſet ingredi presbyterium. xxij. diſt. hoſpitiolum.

xij Inſtō miſſarum. ¶ Hec eſt duodecima pars diſtinctionis. Jo. de ſa. Oſtendit q miſſa nõ debet celebrari aliter q̃ in metropolitana eccleſia Solet queri hic quare inſtituta fuerunt ſacra eccleſiaſtica cũ abſq eiſdem deus poſſet humano generi vitam eternã gratis donare? Rñdet trib9 de cauſis. ppter humilitatẽ eruditionem et exercitationẽ: ppter humilitatẽ: vt dum homo ex dei precepto ſe reb9 ſenſibilibus ſeu inferioribus reuerẽter ſubijcit: ex hac obedientia apud deũ magis mereatur. ij. q. vi. qui ſe ſcit. ppter eruditionẽ: vt per id quod videt foris in ſpecie viſibili ad inuiſibilẽ veritatem que intus eſt agnoſcendam mens erudiat. ℣. e. q2 corpus. ver. fide. ppter exercitationẽ: q2 cum homo ocioſus eſſe nõ debeat, pponitur ei vtilis et ſalubris exercitatio in ſacramẽtis vt vanam et noxiam declinet occupationẽ: iuxta illud: Semper aliquid facito ꝛc. ℣. diſt. v. nunq̃. b. et alibi ocioſitas et voluptas ꝛc. extra de renun. niſi cum pridem. §. verum.

Sacra triplici rõne fuerũt inſtituta.

xiij Sacrificiuz. ¶ Hec eſt tertiadecima pars di. in qua dicitur q in corpore xhi ſunt tria. ſ. ſpecies veritas et figura. extra de cele. miſ. cum martha. Jo. de ſa.
¶ Caſus. Amodo incipit Gra. tractare de triplici continentia iſtius ſacri. Dicitur ergo hic q viſibile ſacrificiũ id eſt viſibilis forma panis eſt. i. ſignificat inuiſibile ſacramentũ. i. corpus chriſti qđ nobis eſt inuiſibile: q2 corpora glorificata nõ videntur ab hoibus niſi per miraculũ.
e ¶ Sacrificium. ſcilicet ſpecies panis et vini: que dicitur ſacrificium: in qua ſacrificatur.
f ¶ Inuiſibile. i. ſignũ inuiſibile corpus chriſti: quod eſt ſacrm eccleſie. i. qđ. i. multi. Ex rubrica apparet ſic legendam eſſe litteram: vt inter hec duo diſtinguatur.
g ¶ Sacrum. id eſt id quod deo offertur.
h ¶ Signum. i. ſignum rei inuiſibilis: vel ſignum rei ſacre inuiſibilis.
i ¶ Sacrm eſt. non eſt diffinitio generalis: nã corp9 chriſti nobis inuiſibile eſt ſacrm eccleſie: et ita non eſt viſibilis forma: poteſt tñ dici q ſit generalis: quia corpus viſibile eſt his ſaltem qui cũ eo ſunt: et ſi non nobis. Vel ordina litteram ſic ita q non agatur de diffinitione: viſibilis forma eſt ſacramẽtuz inuiſibilis gratie.

Ordo tere.

Signum eſt. ¶ Caſus. Intellectus huius ca. patet et cõſtructio. ne ſic ergo cõſtrue. Signum eſt res faciens aliqđ aliud ex ſe in cognitionẽ venire preter ſpeciem quam ingerit ſenſibus. ſ. corporis. Et dicitur ſignum de ſui natura vel aliqua inſtitutione.
k ¶ Signum eſt. i. ſpecies panis et vini eſt aliud preter id qđ videtur: et aliud aliquid oſtẽdit et inuiſ ſicut circulus vinum venale.
l ¶ Ex ſe. i. forma et cõpoſitione ſui: nam panis fit ex granis puris: ſic intelligit corpus chriſti ex mẽbris ſuis.
Species. ¶ Caſus. Bene. ſic ponit hũc caſum. Illud quod dicit in quadam oratiõe perficiant in nobis domine ꝛc. exponit hoc dupliciter: vt ſic poſtulet ſacerdos: vt corpus chriſti ſub ſpecie panis et vini tractatur ſicut eſt nobis manifeſtum in futuro videatur: quam viſionem promittit chriſtus diligentibus ſe. vel vt in nobis ſacramẽtum ſuum impleat cuz effectu. ſ. remiſſionem peccatorum. hec loco. i. illa oratione.
m ¶ Species. hoc ad panem.
n ¶ Et ſimilitudo. i. forma quo ad vinum.
o ¶ Vocabula. i. vocabula vocatur illarum rerum que fuerunt ante. ſ. panis et vini cum iam nõ ſint. Scriptura enim ſpeciẽ panis panem et ſpeciem vini vinũ: et corpus dñi panem et ſanguinẽ vinum et calicez conſueuit appellare: propter ſpeciẽ panis et vini: vt ibi probet ſe homo et ſic de pane ꝛc. vi. ℣. e. quia paſſus. et ibi ego ſuz panis viuus ꝛc. de pe. di. ij. §. cum igitur. ver. item dñs.
p ¶ Sunt. i. retinẽt. et ita vox interitu rei nõ amittit ſignificationẽ lz res pereat. et hic eſt ar. ꝯ eos qui dicũt ſub-

‡ Peruenit ad noticiã noſtrã q quidã pſbyteri 10 in tãtũ paruipẽdebãt diuina myſteria vt laico vel femine ſacrũ corpus dñi tradant ad deferẽdũ infirmis: et qbus[a] phibet[b] ne ſacrariũ ingrediantur nec ad altare appropinquẽt illis ſcãſcõrũ cõmittũtur: qđ q̃ ſit horribile: q̃q̃ deteſtabile oĩum religioſorũ aĩaduertit prudentia: igit interdicit p oĩa ſynodus: ne talis temeraria preſumptio vlteri9 fiat ſz oĩmodo pſbyter p ſemetipm[c] infirmũ cõicet: q ſi alr fecerit gradus ſui periculo ſubiacebit. Item Clemens papa. ¶ Quando celebrat miſſa presbyteriũ laicus ingredi non preſumat.

‡ 11 Sacerdotuz aliorũq̃ clericoꝝ eccleſijs ſeruientiũ honores a laicorũ loco diſcrete apparere ꝯuenit: quãobrẽ nulli laicoꝝ liceat in eo loco vbi ſacerdotes et reliq clerici cõſiſtunt (qđ pſbyteriũ nũcupat) qñ miſſa[d] celebratur cõſiſtere: vt libere ac honorifice poſſint ſacra officia exercere. Item ex ꝯcilio gerũdẽſi. ¶ Sicut in metropolitana eccleſia: ita vbique miſſe ſolẽnia celebrẽt.

‡ 12 Inſtitutio miſſarũ ſicut in metropolitana eccleſia agit: ita in dei nomĩe in oĩbus ꝓuincie tam ipſius miſſe ordo q̃ pſallẽdi vl miniſtrãdi conſuetudo ſeruet. Item Auguſtinus in lib. x. de ciuitate dei. ¶ Quid ſit ſacrificium quid ſacrm.

‡ 13 Sacrificiuz[e] viſibile inuiſibilis[f] eſt ſacramentum: id eſt ſacrũ[g] ſignum[h]. Item alibi: Sacrm[i] eſt inuiſibilis gratie viſibil forma. Item in li. ij. de doctrina chriſtiana. ¶ Quid ſit ſignũ.

Signuz[k] eſt res preter ſpeciẽ quam ingerit ſenſib9 aliud aliquid faciẽs ex[l] ſe in cognitionẽ venire. Item Grego papa in homilia paſchali ait: ¶ Poſt ꝯſecratiõez nõ ſubſtantia ſed ſpecies remanet.

Species[m] et ſimilitudo[n] illarũ rerũ vocabula[o] ſunt[p] que añ fuerũt. ſ. panis et vini: vnde i fine cu-

iuſdaʒ miſſe[a] oratur ⁊ dicit: Perficiāt in nobis q̄ſumꝰ dn̄e tua ſacr̄a quod ꝯtinent: vt que nunc ſpecie gerimus rerū veritate capiamꝰ. Poſtulat q̄ppe ſacerdos[b] vt corpus xp̄i quod ſub ſpecie panis ⁊ vini nunc gerit maniſeſta viſione ſicut reuera eſt qn̄qꝫ capiatur. De qua viſione dn̄s in euāgelio ſm Joānem ait: Qui diligit me diligetur a patre meo: ⁊ ego diligā eū ⁊ manifeſtabo ei me ipſum. Quāuis nō improbabiliter quidā exponunt hoc loco carnis ⁊ ſanguis v̓itatē ipſaʒ eorūdem efficientiā: id eſt peccatoꝝ remiſſionem.

Item Euſebiꝰ emiſſenus.

Uiſibiles creature i chriſti corpus ⁊ ſanguinem inuiſibiliter conuertuntur.

14 Quia corpꝰ aſſumptuʒ ablaturꝰ erat ab oculis ⁊ illaturus ſideribus: neceſſariuʒ[c] erat vt die cene ſacr̄m[d] nobis corporis ⁊ ſanguinis cōſecraret[e]: vt coleretur[f] iugiter p myſteriuʒ[g] qḋ ſemel offerebat in p̄cium[h]: vt qꝛ quotidiana ⁊ idefeſſa[i] currebat[k] pro omniū ſalute redemptio[l] ꝑpetua eſſet redemptionis[m] oblatio[n]: ⁊ perennis[o] victima illa viueret in memoria: ⁊ ſemꝑ preſens eſſet in gr̄a vera vnica ⁊ ꝑfecta hoſtia: fide eſtimāda non ſpecie neqꝫ exteriori cenſenda viſu: ſed interiori affectu. Ūn̄ celeſtis cōfirmat auctoritas: qꝛ caro mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meꝰ vere eſt potus. Jo.vi.c. Recedat ergo oē infidelitatis ambiguū: qm̄ quidem q auctor eſt muneris[p] ipſe eſt etiam teſtis veritatis. Nam inuiſibilis ſacerdos viſibiles creaturas in ſubſtantiam corporis ⁊ ſanguinis ſui v̓bo ſecreta ptāte cōuertit ita dicens: Accipite ⁊ comedite hoc eſt corpꝰ meū ⁊ ſanctificatione[q] repetita: accipite ⁊ bibite ait: Hic ē ſanguis meꝰ: Mar.xiiij.c. ergo ſicut ad nutuʒ p̄cipiētis dn̄i repēte ⁊ ex nihilo ſubſtiterūt excelſa celoꝝ: ꝓfūda fluctuū vaſta terrarū: ita pari ptāte in ſpūalibus ſacr̄is vbi p̄cipit virtus ſeruit effectus. Quāta itaqꝫ ⁊ q̄ celebranda bn̄ficia vis diuine benedictionis operetur: quomodo tibi nouum ⁊ impoſſibile eſſe non debeat qꝙ in chriſti ſubſtantiā

ſtantiam panis ⁊ vini ibi eſſe poſt cōſecrationem: qꝛ nō cōuertunt in corpus xp̄i vt dicūt. ſed ꝯ eos eſt. ſ. e. nos aūt. ⁊. c. panis. ſed exponūt qꝛ antea fuerūt ſola ſed modo nō ſunt ſola: qꝛ ibi iam latet corpus xp̄i. Alij dicūt qꝙ deſinit ibi eſſe panis ⁊ vinū: ſed differunt: nam quidā dicunt ipſa mutari ⁊ cōuerti in corpꝰ xp̄i alij in nihilū redigi vel in p̄mordialem materiam reſolui. Iſtis vtriſqꝫ obijcit de forma ſapore ⁊ calore ⁊ alijs accidentibus in quo ſubiecto ſunt? Et eoꝝ qdaʒ dicunt qꝙ in aere alij eſſe ſine ſubiecto miraculoſe: nā cedit natura miraculo. ex̄ de cele. mi. cū marthe. §. j.

a Miſſe. eius. ſ. q̄ celebratur in ſabbato quattuor tempoꝝ ſeptembris.

b Sacerdos. Ar. qꝙ aliquis ante gregorium orationes fecit in miſſa: al̓r eniʒ nō exponeret ſeipſuʒ nec diceret q̄uis ⁊c̄.

Quia. hec eſt quartadecima ps di. in qua q̄ritur q̄re deus nobis dedit corpꝰ ⁊ ſanguinē ſuū? Et dicit qꝙ ideo qꝙ eſſet in nobis natural̓r per memoriā ⁊ apud patrē intercederet ꝓ nobis: ideo tradidit corpꝰ ſuum ad ꝑpetuam rei memoriam. Jo. de ſa.

Caſus. Ben. ſic exponit hūc caſum: qꝛ xp̄s in carne aſſūpta nō erat māſurus nobiſcū ſed aſcenſurus in celuʒ: ideo in die cene inſtituit ſacr̄m eucharistie: vt ille qui ſemel eſt oblatus ꝓ nr̄a redēptione in memoria paſſionis ſue quotidie in ſacr̄o offeratur in quo ſacr̄o ipſe qui celū ⁊ terrā ſua ptāte creauit v̓bo ſuo ſecreta virtute panem ⁊ vinū in corpus ſuū ꝯuertit qḋ a ſenſu corporeo nō p̄cipit ſed fide ⁊ intellectu cōprehendit: ſicut ille qui p baptiſmum mutat de malo i bonū. h. v̓o ſic ponit hunc caſum. Primo oſtēdit q̄re in cena ſacr̄m altaris inſtituit. ſ. corpus ſuū qḋ ab oculis ſuoꝝ erat ablaturꝰ in celū ſemꝑ erat māſurū nobiſcū in ſacr̄is ꝓpter remiſſionem pctoꝝ ⁊ ꝑp cōmemorationem nr̄e redemptionis p ipm̄ facte in cruce. Scḋo cōmendat hoc ſacr̄m: ⁊ dicit nō eſſe eſtimandū ſm ſpēm: qꝛ videt ibi eſſe modicū panis ⁊ modicū vini: ſed ſm fidē qua credimus corpus ⁊ verū ſanguinē xp̄i ibi eē: ⁊ hoc ꝓbat teſtimonio ieſu xp̄i dicētis ⁊ teſtificātis: caro mea vere eſt cibus ⁊c̄. Item accipite ⁊ comedite hoc eſt corpꝰ meū ⁊c̄. Tertio: qꝛ ipſe panē ⁊ vinū in corpꝰ ⁊ ſanguineʒ ſuū ꝯuertit ea potētia qua ex nihilo creauit vniuerſa. Tertio oſtēdit qꝙ lʒ corporeis oculis nulla videatur in illo ſacr̄o facta cōuerſio vel cōmutatio: tn̄ mente ⁊ fide credendū eſt ita eſſe: qḋ oſtendit tali ſimilitudine. Ecce iſte eſt malus eſt paganus eſt filius diaboli: cū purgitur baptiçat efficitur bonus ⁊ filius dei: ecce qualiter iſte diuina potentia inuiſibiliter eſt conuerſus ⁊ mutat de malo in bonū: de pagano in xp̄ianuʒ: de filio diaboli in filiuʒ xp̄i: ſed eccleſie extrinſecus nulla vi facto mutatio: ſed intrinſecꝰ facta eſt ⁊ ita creditur: ſic ⁊ in iſto ſacramento extrinſecus nulla vi facta mutatio: imo videtur ibi purū panis ⁊ purū vinū ſicut ante: ſed pia fide debemus credere ita eſſe ſcʒ ibi eē verū corpus ⁊ veruʒ ſanguinem xp̄i ⁊ reuerentiā debitaʒ impendere deo.

c Neceſſariū. i. vtile ⁊ cōgruum: alias neceſſariū ineuitabilitatis. de pe. di ij. charitas. al̓s cōmoditas j. di. v. ne tales.

d Sacr̄m. i. corpꝰ ⁊ ſanguinem qḋ eſt ſacr̄m ⁊ res ſacr̄i.

e Conſecraret. ſupple ⁊ iſtrueret in poſterum ab alijs conſecrandum.

f Ut coleretur. i. conſecraretur.

g Per myſteriū. i. ſub velamie panis ⁊ vini. j. q. j. multi.

h In precium. i. redemptionem noſtram. f.

i Et indefeſſa. i. nō remiſſa ⁊ indeficiēs.

k Currebat. i. feſtinabat redimere nos per paſſionem iuxta illud: Exultauit vt gigas ⁊c̄.

l Redemptio. facta per chriſtum in cruce.

m Redēptionis. i. fides paſſionis: p quā redēpti ſumus: vel p̄dicatio ſacrificij qḋ erat nr̄a redemptio. Joā.

n Oblatio. i. corpus ⁊ ſanguis.

o Et perēnis. qꝛ poſt eam non erit alia. extra de c ele. bra. miſſa. cum marthe.

p Muneris. i. corporis ⁊ ſanguinis vel ſacrificij.

q Et ſanctificatione. i. verbis ſacrificantibus: ⁊ improprie dicitur repetita: ⁊ dicitur repeti propter hoc verbum accipite quod repetitur: nam non repetitur: imo alia eſt forma. Nota tamē qꝙ quidam dicunt qꝙ totum illud: hoc eſt corpus meū ⁊c̄. hic eſt ſanguis meus ⁊c̄. eſt vna forma. Sed tu dic qꝙ due ſunt: ⁊ qꝙ ad prolationem iſtius hoc eſt corpus ⁊c̄. tranſſubſtantiat panis in corpus: ⁊ ad prolationem iſtius hic eſt ſanguis: vinum cōuertitur in ſanguinē. Sed obijcit: nōne ibi aſſ

erat ſanguis ex quo erat ibi corpus? Sic: q2 vbicunq3 corpus ⁊ ſanguis: ſed nō fuit ibi ſanguis pri⁹ p träſſubſtätiationē ſed per mixtionem: vt dixi. ſ. e. comperim⁹.
a ¶ Cōuertunt̃. Bene dicit cōuertunt̃ vel träſſubſtantiantur vt alij tranſeüt vel tranſeant: ſed nō fiunt nec incipiunt: nihil enim fit vel incipit eē corpus xp̄i: pōt tñ ɔcedi ꝙ de pane cōficiat̃ vel fiat corpus xp̄i ſicut de aqua fit criſtallus non tñ eſt criſtallus ſed ſecuri⁹ nō ɔcedit̃ hoc: ⁊ vbicūq3 iuenitur panis vł de pane fit vel cōficitur corp⁹ xp̄i ſic intelligitur .i. tranſit in corp⁹ xp̄i: vt. ſ. ea. panis. Uel expone ſic .i. ſub ſpecie panis vel latet vel icipit eſſe vel latere corpus xp̄i vbi ante ɔſecrationē non erat: ſi eni panis corp⁹ xp̄i fieret ſingulis dieb⁹ ei adderet̃ aliqd qd̓ ꝑus nō erat: ⁊ ſic ſp augmentaret̃. itē q̃liter vniret̃ diuinitati iſte panis ⁊ ille. Itē ſi panis eſt corp⁹ xp̄i: ergo aliqd qd̓ nō eſt natū de virgine: ⁊ ſic aliqd inaiatu3 eſt corpus xp̄i: ergo eſt aiatum ⁊ inaiatū: ergo nō ſolū de ṽgine habuit origine3. Nō itelligas ergo ꝙ aliqd̓ augmentum ſumat ex tali cōuerſione: nec eo mō quo cibus cōuertit̃ in carnem: ſ3 eſt ibi corruptio .i. deſinit ibi eſſe ſubſtätia panis ⁊ vini: nulla tñ generatio: vñ non pōt dici ꝙ fit ibi ṽa träſſubſtantiatio q̄tum ad hoc vt noua eſſentia ibi generetur.

Panis cō uerti t̃ in corpus ſ3 nō fit corpus.

b ¶ Adoptiuus. q2 filij ire fueramus facti ſumus filij dei. de pe. di. iiij. §. hanc ſocietatem. ver. ⁊ filij. xp̄s autem nullo modo filius dei adoptiuus dicit̃: q2 non poteſt dici de filio dei ꝙ ex non filio factus ſit filius eius.

c ¶ Meruiſti .i. obtinuiſti quaſi tanq̄3 emeritus p merita miſericordiā a deo gratis cōſecutus fuiſti. Ut enim ait Aug. miſericordie meritū nullum eſt: ſi eni merito cōfert̃: iuſticia ē nō miſericordia. Uel meruiſti .i. dign⁹ fuiſti: vt illd̓ q2 meruiſti portar̃ regē .i. digna fuiſti lucta

Xp̄s non eſt filius adoptiu⁹ dei.

d ¶ Leſa .i. corrupta labe peccatoꝝ. vel leſa .i. ledenda. ſ. peccato: q2 peccata nos miſeros faciunt. ſ. eo. quotidie.

Pctā nos faciūt miſeros.

e ¶ Immaculata in pro valde: ideſt valde maculata putredine peccatorum.

f ¶ Credita. ſ. tria commiſſa. Tho.

Quia paſſus eſt dn̄s. ¶ Palea. h. ſic ponit hunc caſum. In hoc. c. Aug. p̄mo oſtendit ꝙ in memoriaz paſſionis xp̄i corpus eius imolat̃: ⁊ p eius dignā parti

terrena ⁊ mortalia cōuertūtur[a] teipſu3 qui in xp̄o es regeneratus interroga: dudu3 alienus a vita peregrinus a miſericordia ⁊ a ſalutis via intrinſecus mortuus exulabas: ſubito initiatus xp̄i legibus ⁊ ſalutaribus myſterijs inouatus in corpus eccleſie nō videndo ſed credēdo tranſiliſti: ⁊ de filio pditionis adoptiuus[b] dei fili⁹ fieri occulta puritate meruiſti[c] in mēſura viſibili pmanens maior factus es te ipſo iuiſibiliter ſine q̄titatis augmēto: cū idem atq3 idē ipſe eſſes multo aliter fidei pceſſionibus extitiſti: in exteriori nihil additū eſt ⁊ totū in interiori mutatū eſt: ac ſi homo xp̄i filius effectus chriſtuſq3 hominis in mente formatus eſt. Sicut ergo ſine ſēſu corporali preterita vilitate depoſita ſubito nouā indutus es dignitatē: ⁊ ſicut hoc ꝙ deus leſa[d] in te curauit infecta diluit imaculata[e] deterſit: non oculis ſed ſenſib⁹ tuis ſunt credita[f]. Et cu3 reuerendū altare cibis ſpūalib⁹ ſatiandus aſcendis ſacrum dei tui corpus ⁊ ſanguinē fide reſpice honora mirare mēte cōtinge cordis manu ſuſcipe ⁊ maxime totū hauſtu iterioris hoīs aſſume. Ite3 aug.

¶ Quare in ſpecie panis ⁊ vini ſacramentum ſuū chriſtus nobis miſtrauit.

Quia paſſus[g] eſt dominus pro nobis cōmendauit nobis in iſto ſacro ſanguinē ſuū ⁊ corpus: qd̓[h] etiam fecit noſmetipſos[i]: na3 ⁊ corpus ipſius facti ſumus[k]: ⁊ p miſericordiam[l] eius qd̓ accepimus nos ſumus. Recordamini ⁊ vos ꝙ non fuiſtis ⁊ creati eſtis: ⁊ ad areā dn̄ica3 comportati eſtis laboribus boum: id eſt annūciantium euāgeliu3: triturati eſtis qñ cathecumini deferebamini in horreo[m] ſeruabamini: nomina vr̄a dediſtis[n]: cepiſtis[o] moli ieiunijs exorciſmis: poſtea ad aquam veniſtis ⁊ cōſperſi eſtis ⁊ panis[p] dominicus facti eſtis. Ecce qd̓ accepiſtis: qūo ergo vnum[q] videtis eſſe quod factū eſt: ſic vnum eſtote vos diligentes tenendo vnam fidem vnam ſpem indiuiduam charitatem: heretici quādo hoc accipiunt teſtimoniu3 cōtra ſe

e paſſionē nos efficimur corpus eius ſpūale ⁊ quałr dicet quadā ſilitudine. Prio naſcit̃ granū portat̃ ad area3 triturat̃ in horreo ponit̃ poſtea molit̃ poſtea aq̄ cōſpergitur ⁊ ſic fit panis: ita eſt de nobis qd̓ ex ipſa lr̄a facile eſt aſſignare. Scd̓o oſtēdit ꝙ debem⁹ eē vnū ſicut ille panis eſt vnum ex multis granis ⁊ vinum ex mł̄tis racemis vnū ⁊ ſicut vinū poſt pſſurā eſt potabile ſic nos poſt pſſurā ſum⁹ digni potare calicem. Tertio oñdit ꝙ hoc ſacr̄3 eſt vnitatis: vñ q accipit hoc ⁊ nō eſt in vnitate teſtimonium accipit ɔ̄ ſe: q d̓o in vnitate eſt q̄3uis hoc ſacr̄3 nō accipiat ſacr̄aliter ei⁹ tñ beneficio non priuatur. Seq. c. patet.

j. Pi

No.

g ¶ Quia paſſus. In p̄ma parte dī nobis ideo dn̄m corp⁹ ſuū in ſacr̄o cōmendaſſe q2 illud p nobis obtulit paſſioni ⁊ nos fecit illud corp⁹ ⁊ dicit quałr. In ſcd̓a pte dī ꝙ ſi heretici accipiūt corp⁹ xp̄i ɔ̄ ſe accipiūt: cum iſte panis ſignificet vnitatē ⁊ ipſi q̄rūt diuiſiōe3. In tertia dī ꝙ qcūq3 baptiçat⁹ pticeps efficit̃ corporis dn̄i: ⁊ ſi añ decedat q̄3 de pane illo edat vel de calice bibat.

h ¶ Qd̓ ēt fecit. hec ſimplex eſt relatio: nā refert̃ ad eccleſia3 nō ad corp⁹ ſuū ſumptū de ṽgine de quo ſermo pceſſit: nō ergo fecit nos corpus ſuū qd̓ natū ē de ṽgine ⁊ ſumit̃ in altari ſub ſpecie panis ⁊ vini: ſed fecit nos corp⁹ ſuū ſpūale. ſ. eccleſiā fideliū: vt. ſ. e. cōmendauit. ſ3 iō dicit ſpūale l3 cōſtet de corpalib⁹ ptib⁹. ſ. fidelib⁹: q2 ptes ei⁹ nō corpali ſ3 ſpūali vinculo charitatis in ei⁹ cōpoſitiōe vniunt̃ licet corpa ſeq̄ſtrent̃. ſ. e. hoc ſacr̄m. imo ⁊ p illud digne ſumptu3 efficimur vnū cum xp̄o etiā in nā. ſ. e. in xp̄o pī.

Xp̄e nos ſuu

i ¶ Noſmetipſos. participatione corporis ſui fecit nos dignos beatitudine eterna qua fruit̃ eius humanitas.
k ¶ Fci ſum⁹. p fidē ⁊ caritatē. ex̄ d̓ ſū. tri. ⁊ ſi. ca. dänam⁹.
l ¶ Per miſericordiam .i. remiſſionem peccatorum.
m ¶ In horreo. id eſt in eccleſia.
n ¶ Dediſtis. in ſcriptis vt olim fiebat vel voce vt fit hodie. ſ. diſtin. iiij. baptiçandi.
o ¶ Cepiſtis. ar. ſ. ɔ̄. di. iiij. ſine penitentia. ſ3 hoc in reuerentiā ſacramentū.
p ¶ Et panis .i. de corpe ecclie qd̓ p dn̄icū corp⁹ figurat̃.
q ¶ Unū. ſiue vnū panē ex pluribus granis: ſiue vnū corpus xp̄i ex pluribus membris puriſſimis cui⁹ figuratū eſt ecclia ſacroſancta q ex plurib⁹ perſonis adunat̃.

Eccl plu adu

menti. Et eſt impropria locutio .i. illa duo: ſicut et ꝓba tio eſt valde impropria que ſequitur: chriſti perſona ꝯficit ex deo et hoīe .i. chriſtus eſt verus deus et homo: non enim ex deo et hoīe aliqd conſtituit: vñ Aug. chriſtus eſt vna ꝑſona gemine ſubſtātie: q2 deus et homo: nec deus huius ꝑſone pars dici pōt.

a ℭ Corpore. quaſi in ſe habet diuinitatē et humanitatē: alterū naturaliter: alterū per vnionē: non enim ex hoīe et deo aliqd ꝯſtituit: ſed ſicut ad ꝯſtitutionē alicuius totius exigunt ad minus duo: ita et ad hoc: vt xp̄s ſit deus et homo exigitur vt illa duo ſint i eo .i. humana natura et diuina: nā et hac ſimilitudine dr̄ conſtare ex illis. ſimilr̄ ex sacꝯ et re ſacramēti nihil conſtituitur: ſed dr̄ ꝯſtare ex illis ſacrificiū totaliter acceptum .ſ. vt q̄ſi collectiue accipiat: q2 ad hoc vt plenū ſit ſacrificium illa duo oportet adeſſe.

b ℭ Conſtat .i. deus et homo. extra de here. cū chriſtus.

c ℭ Quā forma. et ita nō eſt panis. arg. ſ. e. panis. Arg. ꝯ. ſ. e. qui manducat.

d ℭ Caro .i. ſpecies panis ſub qua latet corpus chriſti eſt ſacramētū carnis xp̄i.

e ℭ Et ſanguis .i. ſpecies vini ſub qua latet ſanguis xp̄i eſt ſacr̄m ſanguinis xp̄i.

f ℭ Inuiſibili dupliciter quidē manducat chriſtus .ſ. in sacꝯ qđ boni et mali faciūt: per fidem cooperantē et per dilectionē: qđ bonorum eſt tm̄. h. Et nota ꝙ i ſacramētis due ſunt res: corp9 xp̄i et vnitas eccleſie: ſm ꝙ notantur hic duo modi manducandi: ſacramentalis et ſpūalis. ex. e. cum marthe.

g ℭ Uiſibile. ſcilicet quondam.

h ℭ Celeſtis .i. celeſte ſacr̄m: qđ vere repreſentat chriſti carnē dicit corpus chriſti ſed improprie: vñ dr̄ ſuo mō: ſed nō rei veritate ſed ſignificati myſterio: vt ſit ſenſus: vocatur chriſti corpus: id eſt ſignificat.

i ℭ Paſſio. ſb hac appellatiōe accipe carnē xp̄i et ſanguinē.

k ℭ Fides .i. fides vocat: cū enim dicit in fide parētū paruuli ſaluant. intelligit in baptiſmo ſuſcepto in fide parētū ſimiliter pueri dicunt fideles: nō a fidei virtute: ſed

id eſt corpe[a] chriſti: ſicut chriſti perſona ꝯſtat[b] et cōficit ex deo et hoīe: cum ipſe chriſtus verus ſit deus et verus ſit homo: q2 oīs res illarū rerū naturā et veritatem in ſe ꝯtinet: ex qbus ꝯficit. Conficit aūt ſacrificiū eccleſie duobus: ſacramēto et re ſacrī: id eſt corpore chriſti: eſt igitur ſacramentū et res ſacramenti corpus chriſti. ℭ Item. Caro eius eſt quā[c] forma panis opertam in ſacramēto accipimus: et ſanguis eius quem ſub vini ſpecie et ſapore potamus: caro[d] videlicet carnis: et[e] ſanguis eſt ſacramentum ſanguinis: carne et ſanguine vtroq3 inuiſibili[f]: ſpūali: intelligibili ſignat viſibile[g] dñi nr̄i ieſu chriſti corpus et palpabile: plenū gratia oīum virtutum: et diuina maieſtate. ℭ Item. Sicut ergo celeſtis[h] panis q chriſti caro eſt ſuo modo vocat corpus xp̄i: cū re vera ſit ſacramētū corporis chriſti illi9 videlicet qđ viſibile: qđ palpabile mortale in cruce poſitū eſt: vocatur q3 ipſa imolatio carnis que ſacerdotis manibus fit chriſti paſſio[i]: mors: crucifixio: non rei veritate; ſed ſignificante myſterio: ſic ſacramentum fidei quod baptiſmus intelligitur fides[k] eſt. Hieronymus in epiſtola ad ephe ſios. ℭ Quot modis caro chriſti intelligatur.

Dupliciter[l] intelligitur caro chriſti et ſanguis: vel ſpiritualis illa atq3 diuina: de q̄ ipſe ait: Caro mea vere eſt cibus: et ſanguis meus vere eſt potus. Et niſi meam carnē manducaueritis et biberitis ſanguinē meū: nō habebitis vitā eternam: vel caro mea que crucifixa eſt: et ſanguis q militis effuſus eſt lācea. Itē Aug. in lib. de trini. ad corinthios. ℭ De eodem.

Quia morte domini liberati ſumus: huius rei memores in edendo et potando carnem et ſanguinē: que pro nobis oblata[m] ſunt ſignificamus. Item in pſalmo vigeſimo. ℭ Quō chriſt9 ſit immolatus ſemel: et quomodo quotidie immolatur:

Semel chriſtus mortuus eſt iuſtus pro iniuſtis: et[n] 17 ſcim9 et certum habemus: et ſpe imobili retinemus. Q2 chriſtus reſurgēs a mortuis iam nō morit: mors illi vltra nō dñabit: ꝟba iſta apli ſunt: tm̄ ne obliuiſcamini[o] qđ ſemel factum eſt: in memoria nr̄a ſit omni anno quotiens paſcha celebrat: nunqd totiens xp̄s occidit? nō: ſed anniuerſaria recordatio repreſentat[p] qđ olim factum eſt: et ſic nos facit moueri tanq3 videamus preſentē dñm in cruce. Item in lib. ſniarū proſperi.

a ſacramento fidei. vt. ſ. diſ. iiij. nihil.

Dupliciter. ℭ Caſus. Dicit in hoc. c. ꝙ dupliciter intelligit caro et ſanguis chriſti. Uno mō intelligit ſpūaliter: vñ dicit dñs: Caro mea vere eſt cibus etc. Alio mō intelligit de carne q̄ aſſumpſit de virgine et que crucifixa fuit in cruce. Seq. c. patet.

l ℭ Dupliciter intelligit .i. pōt intelligi ſm illā formā et q̄titatem. quā habuit in cruce: vel ſm quātitatē corporis glorificati quod ſpirituali ter videt: quod nulli ſenſui ſubiacet. ſ. ea. in illo sacꝯ.

Quia morte. ℭ

m ℭ Oblata. ſ. in eadem forma.

Semel chriſtus. ℭ hec eſt. xvij. pars diſ. in qua probat ꝙ chriſt9 ſemel mortuus amplius mori non pōt: veritas carnis ei9 et ſanguinis ſemp eſt in ſacramēto altaris. et hoc ꝓbat per tria. ca. Joā. de ſi. ℭ Caſus. Dicit in hoc. ca ꝙ q̄uis chriſtus ſemel paſſus fuerit: et p9 q̄3 reſurrexerit ſ3 apſ3 ſit imortalis: tñ ſemel in anno repñtat mors eius eccl'ia in paſcha: in qua repreſentatione ſic afficimur ac ſi fieret coram nobis.

n ℭ Et ſcim9. xxij. q. v. hoc videtur.

o ℭ Ne obliuiſcamini. Arg. pp memoriam multa fieri. ſ. e. diſ. et dicit. Claudit hoc vaſe nr̄i pia victima phaſe. Uiua: ſalutaris: ſemel in cruce: ſemp in aris. Quos recreas ieſu: iam ſacri corpis eſu. Et vitijs munda ſacrati ſanguinis vnda. hic editur ieſus: remanet tamen integer eſus. Res occultatur: quare? quia ſi videatur: Forſan horreres: et manducare timeres. Ut ſine ſubiecto dependet in aere nubes. Et centrum terre pelagi ſuſtentat abyſſos. Sic vini color et ſapor eſt et pondus quoq3 panis.

p ℭ Repreſentat. quia tunc legitur paſſio domini: et plenius omnia que in eius paſſione acta ſunt ad memoriam reducuntur: forte dicit de his que ſiunt in paraſceue et de ſalutatione crucis: vel ſm aliquarum eccleſiarum conſuetudinem que ſolent paſſionem repreſentare et reſurrectionem.

Jo. vi. f.

ij. cor. v. e.

j. Pet. iij. e

rom. vj. b.

Carmina ſingularia circa euchariſtie ſacr̄m.

S Emel. ℂ Caſus. Dicit͡ hic ꝙ xp̄s ſemel immolat͡ in ſeipſo.i.in humana ⁊ viſibili forma efficax ⁊ ſufficiens hoſtia fuit pro oībus quos redimēdos eē p̄deſtinauit: ⁊ licz tm̄ ſemel fuerit paſſus: tñ q̄tidie imolat͡ i ſacr̄o.

p ℂ Hoc enim facite dicunt quidam ꝙ per hec verba dominus apoſtolos ordinauit: hoc facite ⁊c̄.

I N quido apparet ℂ hec eſt.xviij.pars diſ.in qua dicit͡ ꝙ ideo dn̄s vltimo ſuū corpus nobis cōmēdauit vt melius memorie cōmendaret͡. Jo.de fa. ℂ Caſus.

a ℂ In ſemetipſo.i.paſſus in propria perſona in forma humana.

b ℂ Immolatur.i.eius immolatio repreſentat͡ ⁊ ſit memoria paſſionis.

c ℂ Quod.ſ.ꝙ ſemel ⁊c̄.

d ℂ Altitudo. xp̄s mortuus eſt pro oībus quo ad ſufficiētiā: non quo ad effectū: efficax n̄ fuit q̄tum in redimente: ſed p eos ſtetit qui ſe indignos fecerunt: mortuus eſt ergo vt hic dr̄ p ſolis predeſtinatis quo ad effectū: ſz quo ad ſufficientiaz pro oībus.

Chriſt⁹ p oib⁹ mortuus eſt.

e ℂ Preſciuit. in bona ſignificatione. Z.

I N chriſto. ℂ Caſus. hug. ſic ponit huc caſum. Dicit ambro.in hoc.c.ꝙ hoſtia que ſemel p nobis oblata eſt in ara crucis quotidie offert͡ in ſacr̄o: ⁊ lz in multis locis offeratur: vna eſt tñ hoſtia ⁊ nō plures: vnū eſt ſacrificiū ⁊ nō plura ad memoriam ⁊ repreſentationē illius qđ olim factum eſt quotidie ⁊ in pluribus locis iterat͡. Sēp idipſz: imutabile.

f ℂ Oblata.i.corp⁹ xp̄i oblatū eſt in ara crucis.

g ℂ Offerim⁹. q̄tidie offerendo.

h ℂ Et vna eſt.i.vnius paſſionis repn̄tatio: nō multaꝝ: ſicut dicit͡ vna fides.

i ℂ Idipſz.immutabile ⁊ ꝑpetuū.ſ̄.e.di.c.qꝛ corpus.vt ꝑpetua eſſet redēptiōis oblatio: qꝛ huic aliud ſacrificium non ſuccedit: vt ſacrificijs legalibus q̄bus ſacrificiū no.teſ.ſucceſſit.q.d.iſtud non mutat͡: qꝛ idē eſt qđ fuit: ⁊ ideo ibz ſemꝑ idipſm.B.

S Emel immolatus eſt in ſemetipſo[a] chriſtus: ⁊ tñ quotidie immolat͡[b] in ſacr̄o: quod[c] ita intelligenduz eſt: qꝛ in manifeſtatione ſui corporis: in diſtinctione ſuorū mēbroꝝ oīum verus deus ⁊ verus hō: ſemel tantū in cruce pepēdit: offerens patri ſeipſum hoſtiā viuā ⁊ paſſibilē: mortalē: viuoꝝ ⁊ mortuorū redēptionis efficacē: eorū ſcilicet quos altitudo[d] diuini cōſilij redimēdos iudicauit: p̄ſciuit[e]: p̄deſtinauit: vocauit: modis atq; tꝑibus q̄bus id fieri congruebat. Item Ambro.in epiſtola ad Hebreos.

ℂ Hoſtia que ſemel oblata eſt: in recordationem ſue mortis quotidie offert͡.

I N chriſto ſemel oblata[f] eſt hoſtia ad ſalutē ſempiternā potēs: qđ ergo nos: nōne ꝑ ſingulos dies offerimus[g]? ſed ad recordationez mortis ei⁹: ⁊[h] vna eſt hoſtia: nō multe: quō eſt vna non multe? qꝛ ſemel oblatus eſt chriſtus: hoc autem ſacrificium exemplū eſt illius: idipſuz ⁊ ſemper idipſum[i]. Proinde hoc idē eſt ſacrificiū: alioq̄n dicetur qm̄ in multis locis offertur multi ſunt chriſti: nequaq̄z ſed vnus vbiq; chriſt⁹: ⁊ hic plenus exiſtēs ⁊ illic plenus[k]: ſicut enim qđ vbiq; offert͡ vnum[l] eſt corpus ⁊ non multa corpora: ita ⁊ vnum ſacrificiū. Pontifex autē ille[m] eſt qui hoſtiam[n] obtulit nos mundantē. Itē ipſam offerimus etiā nūc que tūc oblata eſt conſumi:[o] nō pōt: quod nos facimus: in commemorationem fit eius qđ factū eſt: hoc[p] enim facite (ait) in meā cōmemorationem. Itē Augu.in libro reſponſionuz ad Januarium.

ℂ Sacramentum corporis chriſti non niſi ieiunij debemus accipere.

L Jquido apparet quando primo acceperūt diſcipuli corpus ⁊ ſanguinem dn̄i: nō eos accediſſe ieiunos: nunq̄d tamen ꝓpterea[q] calūniandū[r] eſt vniuerſe eccleſie: ꝙ a ieiunis ſemꝑ accipit͡? Ex hoc enim placuit ſpiritui ſancto vt in honore tanti ſacramenti prius in os chriſtiani dominicum corpus intraret q̄z ceteri cibi. Nam ideo per vniuerſuz orbez mos iſte ſeruatur[s]. Neq; eniz qꝛ poſt cibos dn̄s dedit: ꝓpterea pranſi aut cenati fratres ad illud ſacramentum accipiendū cōuenire debent: aut ſicut faciebant: quos apoſtolus redarguit ⁊ emendat: menſis ſuis iſta miſcere. Nāq̄z[t] ſaluator quo vehementius commendaret myſterij illius altitudinem: vltimum hoc voluit infigere[u] cordibus ⁊ memorie diſcipulorum a quibus erat ad paſſionem digreſſurus[x]: ⁊ ideo non precepit quo deinceps ordine ſumeretur: vt apoſtolis per quos eccleſias diſpoſiturus erat ſeruaret[y]

ℂ Caſus. Quidā reprehendebant hoc.ſ.ꝙ fideles accipiūt corpus xp̄i ieiunij: qꝛ dn̄s hoc dedit diſcipulis ſuis nō ieiunis ſz pranſis: ꝯ hos dr̄ ꝙ dn̄s iō fecit ad extremum: vt magis in memoria haberetur hoc ſacr̄z: nec iuſſit ꝙ ita fieret qꝛ nemo mutaſſet: ſz apl̄is hoc determinādū reliq̄t. ⁊ Paulus illos redarguit qui ſacr̄z cū cibis ſumebant ⁊ in ep̄la de hoc docuit: ⁊ alia ſe determinare ꝓmittit: vn̄ intelligit͡ eū determinaſſe hoc qđ tota tz eccl̄ia: ſic pōit. Bn̄.

q ℂ Propterea.nō ergo oīs xp̄i actio nr̄a ē lectio. J. di.iiij ꝑ pe.xiiij.q.v.dixit.

r ℂ Calūniādū ē.i.calūnia eſt ſpōnēda.

s ℂ Seruat͡. nūq̄d q̄s ꝯficeret pranſus? D.d.ꝙ non: lz ſecus dicat in alijs ſacr̄is. B.ſo dicit ꝯ ⁊ ego: lz fieri nō debeat: qꝛ vt hic colligit͡: non eſt ieiuniū de ſb̄a: al's nō ꝯfeciſſet dn̄s.

t ℂ Nāq̄z ſaluator. nō reddit͡ hic rō q̄re poſt cenā xp̄s ſuum corpus dedit: ſed tm̄ quare poſt oīa.i.vltimo loco: ſi ergo q̄ris q̄re poſt cenā corpus ſuū ⁊ ſanguinē xp̄s dederit? Rn̄. iō cenat⁹ dn̄s cenatis diſcipulis corp⁹ ſuū tradidit: vt in hoc ſacr̄o cōfirmationem oīuz ſacr̄oꝝ veteris teſtamēti ⁊ agni paſchalis quē añ manducauerāt ⁊ ceterorū monſtraret.

k ℂ Plenus.qꝛ in q̄libet pte eſt totus. J.e.vbi pars eſt.

l ℂ Unū.i. vna forma ꝯfectū: ⁊ tñ plura ſunt ſacrificia.

m ℂ Ille.vt.ſ̄.e.quia.

Xp̄s ſeipſz cōicauit

n ℂ Hoſtiā.ſ.ſeipſm: vn̄ verſus. Rex ſedet in cena: turba cinctus duodena. Se tenet in manib⁹: ſe cibat ipſe cib⁹.

o ℂ Conſumi.⁊ ideo ipſum ſemper idipſum.B.

u ℂ Infigere.nam ⁊ pacta nouiſſima ⁊c̄. C.de pac.pacta. arg.contra.ſ̄.de pe.diſtin.ij.principium.ver.primo. ⁊ vt docet Tullius in rhetoricis: validiora argumenta in principio.⁊ in fine eſſe proponenda: illud enim procedit qđ nouiſſime fit. ff.de acq.poſſeſ.ſi quis ante conduxit.

x ℂ Digreſſurus.quoniam ipſe dixit: vos omnes fugietis.⁊ ego vadam immolari pro vobis.

y ℂ Seruaret. Ar.qđ canon non determinat: nos deter-

minare poſſumus. vt.xxij.q.v.hoc videtur.xxxiij.q. ij.q̄s deus.ff.de teſti.q̄ſitū.Argu.cōtra.ij.q.v.conſuluiſti.
a ❡ Mutaſſet.quod enim dn̄s iubet bonus ſeruus nō mutat.xxvij.q.j ſic enim.circa prin.
b ❡ Ad manducandum.corpus domini.
c ❡ Multum. hoc multum reſpicit il lud cetera autem.
d ❡ Inſinuaret. de his que debant ordinari.
e ❡ Ordinatum.ſi mile.xij.diſt.illa.
f ❡ Orarum.i.re gionum.

Panis ē. ❡ Hec eſt.xix.pars di. in qua ꝓbat ex qb⁹ verbis ꝯficiat corp⁹ chriſti ⁊ qualr̄ mā ducet. Jo.de ſa.
❡ Caſus Queſitū fuit ab Ambroſio quō de pane fit corpus chriſti? ⁊ reſpō detur ꝙ p ꝯſecratio nē fit panis chriſti corpus. Cōſecratio vo fit p verba chri ſti.ſ.hoc eſt corpus meū.hic ē ſanguis me⁹: qbus chriſt⁹ tantā vim cōtulit ꝙ ad eoꝝ ꝓlationem panis fit corp⁹ xp̄i ⁊ vinū ſanguis: rema net tn̄ ſpecies panis ⁊ vini: ſub qbus latēt ⁊ operiūtur caro ⁊ ſanguis: ne in ſu mēdo eēt horror ſi ſpecies crude ⁊ viue carnis ⁊ crudi ſan guinis apparet: ſic ponit Hugo caſum excepto eo qd̄ ponit ī pnci.§.Bn̄ vo ſic ponit. Querit quō de pane fit corpus chriſti? Et r̄ndet ver bis chriſti. Alia que addunt laudes ſūt ⁊ orones: ſed ſmo chriſti quo oia ſūt creata panē ⁊ vinū in carnē ⁊ ſangui nē ꝯuertit: quāuis non appareat ibi caro vel ſanguis. Et ꝙ ſacramentum conficiatur verbis chriſti probatur per verba que preſbyter profert in miſſe ſecreta.

huuc locū. Nā ſi hoc ille mo nuiſſet vt poſt alios cibos ſem per reciperetur: credo ꝙ eum morē nemo mutaſſet[a]. Cum vo ait apl̄us de hoc ſacro lo quens: Propter qd̄ fratres cū ꝯueneritis ad[b] māducan dū inuicē expectate: ſi qs eſu rit domi māducet: vt non ad iudiciū cōueniatis: ſtatim ſub texuit q̄ ad eiuſdē ſacr̄i ordi nē ptinēt.ſ. quō ieiuni ⁊c. Ce tera aūt cū venero ordinabo. vbi datur itelligi: qꝛ multū[c] erat vt ep̄l'a totū illis agēdi ordinē inſinuaret[d] qd̄ vniuer ſa p orbē ſeruat eccl'ia ab ip ſo ordinatū[e] eē qd̄ nulla orarū[f] diuerſitate variat. Item Amb. in li. de ſacr̄is. ❡ An̄ ꝯſecrationē ē panis: ſed v̄bis chriſti in eius corpus mutat.

‡ 19 Panis eſt[g] in altari vſitatus an̄ v̄ba ſacroꝝ[h] vbi acceſſit cōſecratio de[i] pane fit caro chriſti: hoc igit aſtrua mus: quō aūt pōt qd̄ panis ē eē corpus chriſti? conſecratio aūt qbus[k] v̄bis ⁊ cuius ſmo nibus dn̄i eſt ieſu. Nā p reli qua oia q̄ in ſupioribus a ſa cerdote dicuntur laus deo re fertur: orone petit ꝓ pp̄lo ꝓ regibus ꝓ ceteris. Ubi autē ſacrificiū conficitur: iam non ſuis ſmonibus ſacerdos: ſed vtit ſmonibus chriſti: ergo ſermone chriſti hoc conficit[l] ſacr̄m[m]. Quis[n] ſmo chriſti? hic quo[o] facta ſunt oia. Juſſit dn̄s: ⁊ facta ſunt celū ⁊ ter ra ⁊ mare. Uides ergo quō opatorius ſit ſermo chriſti: ſi ergo tāta vis eſt in ſermone dn̄i ieſu: vt inciperet eſſe qd̄ nō erat: quātomagis opatorius eſt vt ſint que[p] erāt: ⁊ in aliud cōmutēt? ⁊ ſic qd̄ erat panis ante cōſecrationē iā[q] corpus chriſti eſt poſt ꝯſecrationē: qꝛ ſermo chriſti creaturā mutat ⁊ ſic ex pane fit corpus xp̄i: ⁊ vinū cū aqua in calice mixtū fit ſanguis ꝯſecratione v̄bi ce leſtis. Sed forte dicis ſpeciē ſanguinis nō video: ſed habꝫ ſilitudinē[r]: ſicut eni mortis[ſ] ſilitudinē[t] ſumpſiſti: ita eniꝫ ſāguinis[u] ſilitudinē bibis: vt nullus horror cruoris ſit ⁊ p ciū tn̄ redēptionis operetur. Didiciſti: qꝛ accipis corpus chriſti: vis ſcire qꝛ v̄bis cele ſtibus cōſecrat: accipe q̄ ſunt verba: dicit ſacerdos fac no bis (inq̄t) hāc oblationē aſcri ptā: rōnabilē ⁊c. Jnde oia il la euāgeliſte ſunt vſqꝫ ad id: Accipite ſiue corpus ſiue ſan guinē. inde verba ſunt chri ſti: Accipite ⁊ bibite ex hoc oēs: h̄ ē ſāguis me⁹. vide ſin gula: q p̄die q̄ꝫ pateret ac cepit (inq̄t) i ſctis māib⁹ panē anteq̄ꝫ conſecraretur panis eſt: vbi autem verba chriſti acceſſerunt. corpus chriſti ē: deinde audi dicētem: Acci pite ⁊ edite ex hoc oēs: hoc eſt enim corpus meū: ⁊ ante

i ❡ De pane.i. pa nis trāſit in carnē ⁊ corpus chriſti: ⁊ hoc eſt per conſe crationem .ſ. eod. panis.
k ❡ Quibus. q. d. attēde cuius verba ſunt ⁊ videbis.
l ❡ Cōficitur.i.trā ſire facit ſubſtātiam panis ⁊ vini in veꝝ corpus ⁊ in verū ſanguinem.
m ❡ Sacramētū. dum panis eſt nul lum eſt ibi ſacr̄m: qꝛ nihil ſignificat: ſed cū incipit trāſi re in corpus chriſti ſtatī ſpecies panis icipit ſignificare cor pus chriſti ⁊ eſſe ſa cramentum: cum aūt nihil ſignifica ret tunc non erat ſa cramentum: non tamen panis vel ſa cramentum vel cor pus chriſti cōſecra tur precibus: ſed ſ ſacramentum qd̄ ē corpus xp̄i panis fit trāſſubſtātiatio.
n ❡ Quis ſermo i. qua vi ⁊ qua pote tia hoc facit corp⁹ chriſti: ea ſcilꝫ qua creauit cuncta.
o ❡ Quo. id eſt qua poteſtate facit: ⁊ ita querendo ſoluit h. hoc tamen eſt ipoſ ſibile ꝙ pāis ſit cor pus chriſti: ſed talia verba ad ſanum in tellectum ſunt in telligenda.
p ❡ Que erāt ante q̄ꝫ ꝯſecrarentur: ſed eſſe deſierunt. ſicut enim ſapor aque pmixte calici deſinit eſſe: ita ſubſtantia panis deſijt eſſe in conſecratione ſuperueniente.

Sacr̄m al taris pōt dici ſacr̄a.

Panis an̄ ꝯſecratio nē nō ē ſa cramētū

g ❡ Panis eſt in altari. Jn prima parte dicit ꝙ ad pro latione illius forme: hoc eſt corpus meū ⁊c. panis ⁊ vinū tranſeunt in corpus ⁊ ſanguinē chriſti: ⁊ hoc propter il loꝝ verboꝝ chriſti efficaciā: ille enim q ex nihilo creauit oia: ſatis poteſt hoc ſic cōmutare. Jn ſcd̄a parte reſpondet cuidam obiectioni: quare non ſumitur in eadeꝫ forma in qua chriſtus paſſus eſt. Jn tertia ponit verba illa ad que ſit tranſſubſtantiatio: reliqua de ſolēnitate eſſe. occulte oſtendens. Jn quarta probat nos in altari accipere verum corpus chriſti auctoritate eiuſdem.
h ❡ Sacramentorum. pluraliter dicit propter ſpecierum pluralitatem: vnum tamen eſt ſacramentū: quia vnus ſub vtraqꝫ ſpecie eſt chriſtus.
q ❡ Jam corpus.i. corpus chriſti tranſit accedente chriſti forma: ita vt poſt conſecrationem non ſit iam ibi panis: ſed verum corpus chriſti.
r ❡ Similitudinem. Jd eſt tantum ſignificat.
ſ ❡ Mortis.i. repreſentatiōis mortis ſue paſſionis.
t ❡ Similitudineꝫ.i. ſpeciem ſub qua latet corpus chriſti mortuum pro nobis ad ſimilitudinem: cuius ⁊ nos pro ipſo mori debemus ſaltem in peccatis.
u ❡ Sanguinis: non colore ſed repreſentatione.

a ¶ Uniuerſa.id eſt vinum ⁊ aquam.

b Non iſte panis eſt qui vadit. i.nõ incorporatur ſicut ceteri cibi q in ſtomacho digerũtur vel nõ deſcēdit in ſtomachũ ſicut ille cibus corporalis:vel nõ trãſit in ſubſtãtationẽ corporis ſicut ille:eſt eniʒ cibus anime:nõ corporis:vñ ſubaudi tur ſed ⁊c. h ſpecies tñ hñ vadũt in corpus. Sʒ nunqd ibi eſt ſacrm̃? non qꝛ deſinit ibi eſſe corpꝰ chriſti.Et tãdiu eſt ibi ſacrm̃ quãdiu eſt corpus chriſti. Sʒ quãdiu hoc ſit.i.vſqʒ ad quẽ locũ ꝓcedat ꝑ gulã neſcio:ſed lʒ nõ ſit. ſacrm̃ cũ eſt in corpore:ſi tñ euomuerit illud.cũ veneratõe eſt ſeruandũ:qꝛ ſacrm̃ fuit.

h ¶ In ſacramento.i.in ſpecie panis ⁊ vini viſibili.
i ¶ Ueritate.i.vera caro ⁊ ſanguis xpi inuiſibilr mãducatur. k ¶ Manducatur.i.modo manducandi ſumitur:⁊ ita intellige omnes tales proceſſus.
l ¶ Manducatur.nec mirum:qꝛ ſurrexit occiſus:ergo amplius mori nõ poteſt ſiue manducetur ſiue non.

Corpus xpi nõ digerit vt ceteri cibi.

c ¶ Quotidie.ſ̃.e.diſt.quotidie.⁊.c.ſi quotienſcunqʒ.
d ¶ Accipere. ſi ſit ſacerdos:ſi laicus tẽpore conſtituto.vel potius myſtice ſpiritualẽ notat ſumptionem: vñ glo.ibi accipe quotidie.i.quotidie te prepara habilem ad ſuſcipiendum.

Joan.vj.c

Chriſtus panis eſt. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ chriſtꝰ dr̃ eſſe panis:nõ ſolũ ſm̃ ꝙ deus eſt viuificãs oĩa:ſed etiaʒ ſm̃ ꝙ eſt homo in carne aſſumpta pro nobis:ꝑ quaʒ aſſũptionẽ vnitur quis chriſto ⁊ viuit de ſpiritu ſancto ſic vnũ corpus de ſuo ſpiritu vnũ corpus cuʒ illa carne:vel vnum corpus cũ chriſto.
e ¶ Secundũ carnem.ſm̃ quam eſt panis hominum.
f ¶ Carni. chriſti ſpũali.i.eccľie.
g ¶ Unita per participationeʒ i eccľia.

verba chriſti calix eſt vini ⁊ aque plenus:vbi vba chriſti opata fuerunt ibi ſanguis eſt factus q plebẽ redemit:ergo vide quã potens eſt ſermo xpi vniuerſa[a] conuertere:deinde ipſe chriſtus teſtificat ꝙ corpus ſuũ ⁊ ſanguinẽ ſuũ accipiamus:de cuius fide ⁊ teſtificatione dubitare nõ debemꝰ. Item. ¶ Non corpus ſʒ aie ſbam fulſit panis vite eterne.

Non iſte[b] panis ẽ q vadit i corpus ſed panis vite eterne q aie noſtre ſubſtantiam fulſit:iſte panis quotidianus eſt : accipe quotidie[c] quod quotidie tibi proſit:ſic viue vt quotidie merearis accipere[d]. Itẽ Augu.in epľa ad Hyreneũ. ¶ Etiam ſm̃ carne chriſtus ẽ panis viuꝰ.

Chriſtus panis eſt de quo q mãducat viuit i eternũ:de quo ipſemet dixit: Et panis quẽ ego dabo caro mea eſt ꝓ mundi vita ⁊c.determinat quõ ſit panis:nõ ſolũ ſm̃ verbũ quo viuũt oĩa: ſed ſm̃ carnẽ[e] aſſumptam ꝓ mundi vita:humana eniʒ caro que erat pctõ mortua carni[f] munde vnita[g] incorporata vnũ cũ illa effecta viuũt de ſpũ eius: ſicut vnũ corpus de ſuo ſpiritu:q vero nõ eſt de corpore chriſti nõ viuit de ſpiritu xpi. Itẽ Augu. ¶ Ãño xpo viſibiliter in ſacramẽto ſpiritualiẽ mãducat ⁊ bibit.

Qui mãducãt ⁊ bibunt chriſtũ vitaʒ mãducãt ⁊ bibũt:illũ mãducare eſt reſici:illũ bibere eſt viuere:qd in ſacro[h] viſibiliter ſumitur:i ipſa veritate[i] ſpũaliter manducatur[k] ⁊ bibit:manducat[l] chriſtus viuit mãducatus:qꝛ reſurrexit occiſus:nec quando mãducamus ptes[m] de illo facimus: ⁊ qꝛ in ſacro ſic[n] ſit: ⁊ norunt fideles quõ mãducẽt[o] carnẽ chriſti : vnuſqſqʒ accipit partẽ[p] ſuã[q]:vñ ipſa gratia ptes vocãtur per[r] partes mãducatur ⁊ manet integer[f] totus in corde tuo:totꝰ erat apud patrẽ:qñ venit in virginẽ impleuit illaʒ:nec receſſit ab illo:quod videt[t] panis[u] eſt:⁊ calix qd etiã oculi renunciant[x]:quod[y] aũt fides poſtulat[ʒ] inſtruẽda: panis[⁊] ẽ corpus chriſti:calix ſanguis. Iſta ideo dicũtur ſacramenta[9] qꝛ in eis aliud videtur : ⁊ aliud intelligitur:qd videtur ſpeciẽ habet corpalẽ:qd intelligitur fructũ habet ſpũaleʒ. qui accipit myſteriũ vnitatꝭ: ⁊ non tenet vinculũ pacis:nõ myſteriũ accipit pro ſe:ſed teſtimonium contra ſe. Item ſuper Joannem. ¶ Quomodo ſpiritualiter corpus chriſti ſit accipiendum.

Credere in ieſum chriſtum:hoc eſt manducare panem viuum: qui[*] credit manducet:inuiſibiliter ſagi⁊

m ¶ Partes.ſ̃.e.di. ego berengarius.ſ.
n ¶ Sic ſit.i.ſacramẽtum per ptes diuidiť:ſub quo totum ⁊ integrũ chriſti corpus latet.
o ¶ Mãducent. qĩ in ſacramento.
p ¶ Partem totũ corpus chriſti ſub parte ſpeciei.
q ¶ Suam. ⁊ ſub illa totum chriſtũ.
r ¶ Per partes. glorificatum quidẽ corpus aliquam leſionem poſt reſurrectionem pati non poteſt. xj. queſtione tertia ſecundum.
ſ ¶ Integer. ſi credis.
t ¶ Uidetur. quia ſpecies panis ⁊ vini videtur.
v ¶ Panis eſt. id eſt ſpecies panis ⁊ ſpecies calicis.
x ¶ Renunciant. id eſt oſtendunt ⁊ probant.
y ¶ Quod autem id eſt ſed.
ʒ ¶ Poſtulat. nominibus partium appellatur corpus ⁊ ſanguis chriſti:vł ipſe ſpecies que per partes diuiduntur vocantur corpus ⁊ ſanguis chriſti:ſʒ ſignificati myſterio vt.ſ̃.e.hoc eſt.
ʒ ¶ Poſtulat.i.ꝙ fideles inſtruũtur debere credere.
⁊ ¶ Panis.i.ſub ſpecie panis latet corpus chriſti:⁊ ſub ſpecie vini ſanguis per ſignificationem:nam in rei veritate vtrũqʒ ſub vtroqʒ latet.
9 ¶ Sacramenta.ſ̃.j.q.j.multi ſecularium.

Qui mãducat. ¶ Caſus. Queritur cum chriſtus in ſacro manducetur ⁊ in partes diuidatur quomodo dicitur vnus ⁊ integer eſſe? Et reſpondetur non eſt mirum ſi mãducatus viuat:qꝛ occiſus reſurrexit:⁊ partes que ſiũt in ſacramento non ſiunt de illo:ſub illis tamẽ aſſumitur totus ⁊ integer:ſicut remanſit totꝰ apud patrem cum deſcendit de celo in virginem:⁊ ideo dicitur ſacramentum:qꝛ aliud apparet ⁊ aliud intelligitur ⁊ ſumitur:qui autem non eſt in vnitate eccleſie:nõ prodeſt eis ſumere corpus chriſti.

Credere. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c ꝙ qui credit in chriſtum ſpũaliter mãducat eũ ⁊ viuit in eternuʒ nec tñ ſacramẽtaliter ſumit corpus dñi ſicut faciũt mali ſed eius ꝑticipatiõe ſit mẽbrũ chriſti ⁊ eius ſpiritu vegetatur:⁊ ad eum tendit ad quem mali non accedunt.
* ¶ Qui credit.diligẽdo eũ ſup oĩa.ſ.ſperando eum ſibi dari i ꝑmiũ ponẽdo totã ſpẽm i eo icorporat ſibi xpm ꝑ

a ¶ Uinum ideſt potabile.
b ¶ Myſterium vnitatis.ſ.corporis dñi qđ eſt ſignū vnitatis: vt.ſ.eo.hoc ſacramentum.
c ¶ Sed teſtimonium.ſ.di.iiij.nulli eſt aliquatenus.
d ¶ Corporis.i.vnitatis eccleſie per corpus xpi ſignificatę.ſ.e.c.hoc eſt.
e ¶ Significat. naꝫ ipſi ſunt etiā ipſa eccleſia.ʒ.xxiiij. que.j. ſchiſma.⁊.c. oibus.

Cum frangitur hoſtia. hoc totum refertur ad ſpecies exteriores:⁊ ſꝫ hoc dices ipſa accñtia frangi ⁊ dare ſonitum. Sed nūqđ ante fractionē totū corpus erat ſub q̄libet parte illius hoſtie: vel pars corpis cōmēſurabat ſe parti hoſtie. ſi non fuit ſub q̄libet parte hoſtie: ergo ſequitur ꝙ aliqđ mō eſt ſacramentū eucharistie: qđ ꝑus non fuit: qꝛ cū forma itegra fuit: nulla pars eius poterat dici ſacrm: qꝛ ſub nulla tunc erat corpus? Si dicis ꝙ corpus chriſti eſt in q̄libet parte hoſtie: ex hoc ſequitur ꝙ ideꝫ corpus ſit quātūlibet magnū:⁊ quātūlibet paruū:⁊ ꝙ corpus ipſum cōeꝫ formā habeat:⁊ ſic totū rotūdū ⁊ q̄dratum ſm quod eſt ſacrm. Sed de his obiectionibus rñde ꝑ ſimilitudinem ſpeculi qđ frangitur: vbi eadem forma reſplēdet in paruo ⁊ in magno ſpeculo.

In qbus. hec eſt xv. pars in q̄ ꝓbat ꝙ in ſacro altaris eſt corpus xpi cui angeli aſſiſtūt.⁊ hoc ꝓbat per q̄ttuor canones. Jo. de fa. ¶ Caſus. Ben. ſic ponit hūc caſum. Reprehēdunt hic qdā heretici q non credebāt in ſacro eucharistie eē corp⁹ xpi: qđ apud nos ſciunt pueri: ibi eniꝫ carnē chriſti verā comedimus:⁊ verū eius ſanguinem bibimus: vt corp⁹ eius ſpūale tranſeamus:⁊ in eternū viuam⁹: qđ ꝯ naturā ſit ꝑ miraculuꝫ: ſicut ipſe ꝯ naturā fuit nat⁹ de ꝟgine.
f ¶ In qb⁹. reprehēdunt qdā clerici q nō credebāt verū corp⁹ ⁊ ſanguinē ſub illis ſpēb⁹ latere: cū null⁹ laic⁹ ſit q ignoret hoc dño dicēte: Caro mea vere eſt cibus. vt.ſ.eo.cib⁹.
g ¶ Infantiū.ı.popularium q ſantib⁹ in collatiōe clericoꝝ cōparant. di.iiij. deniq̄ꝫ. vñ querendo dicit: qūo clerici ignorāt qđ laici ſciunt.ſ. q.j. viliſſimus.
h ¶ In carnē. ſpūalē.ı. in corp⁹ ſpūale a carne figuratuꝫ.ı. eccle vnitateꝫ.iij.q.iiij. engeltrudā.ſ.e. quia paſſus.
i ¶ Caro.ı.hō habens carnē noſtrā.
k ¶ Idem eſt cibus ideſt ſimilis.
l ¶ Agle. angeli vel fideles quoꝝ iuuētus vt agle renouatur. vt.xxiij.q.iiij.cū i lege.xxiiij.q.j. quoniam vetus. Fideles dicunt agle.
m ¶ Clare.ı. ſicut ille carnē nrāꝫ ſuſpſit: ita ⁊ nos ſumamus carnē illi⁹: vel.ı.cui⁹ verba ſumim⁹ in argumētuꝫ: hec.ſ. caro mea vere eſt cib⁹ ⁊c. de illo ſumam⁹ exēpluꝫ incarnationis ſue.ſ.eo. reuera. Joā.vj.f. Joā.vj.f.

Panis ⁊ calix ⁊c. ¶ Caſus. Eucharistia deboꝝ certa forma ꝯſecrat: nō q̄libet: nec hoc ſit a natura nec hūana iſtitutiōe: nec cōfert ad ſalutē ꝑꝑ humanaꝫ bñdictionē. Nō naſcit.ı. non ſit nobis myſtic⁹ a natura: ſꝫ ꝯſecratiōe euāgelica ꝯſecrat: q̄uis ſit panis añ ꝯſecrationē ꝑ vel.ı.q̄uis videt ſpecies pāis ⁊ vini q̄ iaꝫ nō ſunt: ſed fuerunt nō religiōis ſupple tm̄.ı. religioſe tractādū ⁊ ſumēdū. n̄ ꝙ benedicim⁹: in mēſa. Seq. duo.c. patent.
n ¶ Sed certa. ideſt diuina.
o ¶ Fit nobis.ı. ad noſtrā vtilitatem.
p ¶ Nō naſcit.ı. nō ex natura: ſꝫ miraculoſe ꝯficit. ex̄ eo. cuꝫ martbe. ver. cedit.
q ¶ Quod ita ſit nobis.ı.ꝙ ita ꝯſecret nob corp⁹ xpi.
r ¶ Reſurrectiōis.ı.

accipiūt: qꝛ illi q̄runt diuiſionē: cū panis iſte indicet vnitatē: ſic ⁊ vinuꝫ[a] in multis racemis fuit: ⁊ mō vnum eſt: vinū eſt in ſua natiuitate: calix poſt ꝑſſurā torcularis: ⁊ vos poſt illa ieiūnia: poſt labores: poſt humilitatē ⁊ ꝯtritioneꝫ in noīe chriſti iam tanq̄ꝫ ad chriſti calicem veniſtis: ⁊ ibi vos eſtis: in mēſa: ⁊ in calice nobiſcū vos eſtis: ſimul eniꝫ hoc ſumim⁹: ſimul bibim⁹: qꝛ ſimul viuim⁹. ¶ Itē i ſermone de infantibus. Ita dominus noſter ieſus chriſtus nos ſignificauit: nos ad ſe pertinere voluit: myſterium pacis ⁊ vnitatis nr̄e in mēſa cōſecrauit: q accipit myſteriū[b] vnitatis: ⁊ non tenet vinculū pacis: nō myſterium accipit pro ſe: ſed teſtimoniuꝫ[c] ꝯtra ſe: nulli eſt aliquatenus dubitādū: vnūquēq̄ꝫ fidelium corporis[d] ⁊ ſanguinis dñici tūc eſſe ꝑticipē qñ in baptiſmate mēbruꝫ efficit chriſti: nec alienari ab illius panis caliciſq̄ꝫ ꝯſortio: etiaꝫ ſi añq̄ꝫ panē illuꝫ comedat: calicēq̄ꝫ bibat de hoc ſeculo migrauerit: in vnitate corporis chriſti ꝯſtitutus: ſacrī q̄ppe illi⁹ participatione ac beneficio nō ꝑuabit: qñ i ſe hoc qđ illud ſacramētū ſignificat[e] iuenitur. Itē in lib. ſentētiarū Proſperi. ¶ Duꝫ hoſtia frāgit: paſſio xpi ad memoriā redit.

Dum ✝ frangit hoſtia: dū ſanguis de calice i ora fideliū fundit: qđ aliud q̄ꝫ dñici corpis in cruce immolatio: eiuſq̄ꝫ ſanguinis de latere effuſio deſignat. Itē leo epſ ⁊ ſancta ſynodus que in vrbe romana conuenit: clero honorati ⁊ plebi conſiſtenti conſtantinopoli, ita ſcribit.

¶ De ꝟitate corpis ⁊ ſāguinis xpi nulli amb. gere licet.

✝ ✝ 15 In qbus[f] iſti ignorantie tenebris: in quo hacten⁹ deſidie torpore tacuerunt: vt nec auditu diſcerēt: vel lectione cognoſcerēt: qđ in eccleſia in oium ore tā cōſonū eſt: vt nec ab infantiū[g] linguis veritas corporis ⁊ ſanguinis xpi inter cōionis ſacrō doceat: qꝛ in illa myſtica diſtributione ſpūalis alimonie hoc impertit: hoc ſumit: vt accipientes virtutē celeſtis cibi i carnem[h] ipſius q caro[i] nr̄a fact⁹ eſt trāſeamus. Ideꝫ[k]: Eſt cibus refectionis ⁊ cibus ſanguinis ſicut eniꝫ caro dñi vere eſt cibus: ita ſanguis vere eſt potus. Idē: Eſt corp⁹ vñ dictū eſt: Caro mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meus vere eſt potus: circa hoc corp⁹ agle[l] ſunt: q̄ alis circūuolāt ſpiritualibus: vñ ⁊ ideꝫ corpus chriſti edimus: vt vite eterne poſſimus eſſe ꝑticeps. Ideꝫ. Cuius[m] clare argumētis vtimur: ſuis vtamur exēplis. In carnationis quoq̄ꝫ exemplo aſtruamus myſterij veritatem. Quid hic queris nature ordinem in xpi corpe cuꝫ preter naturam ſit ipſe chriſtus partus ex virgine. Itē Amb. in li. de cathecizandis rudibus. ¶ Nō natura naſcit: ſꝫ ꝯſecratione nobis ꝯficit corpus ⁊ ſanguis chriſti.

Panis ⁊ calix nō quelibet ſed[n] certa ꝯſecratione myſticus ſit nobis[o]: nō naſcit:[p] ꝓinde: ꝙ ita[q] ſit nobis: quāuis ſit panis ⁊ calix alimētum eſt reſurrectionis[r]:

nō[a] ꝙ bñdicimus: grãſq; agimꝰ dño i oĩ eiꝰ mũere:[b] ñ tm̃ ſpũali[c] vez etiã corꝑali. Idē in li. de officijs. ¶ Qḋ ante bñdictionē eſt ſpecies panis ⁊ vini: poſt benedictionē eſt corpus ⁊ ſanguis xp̄i.

Ante bñdictionem illa ſpēs noiaẽ: poſt bñdictionē corpus chriſti ſignificatur[d]. ¶ Item in illo ſacramēto chriſtus eſt. Itē qui manducauerit hoc corpus fiet ei remiſſio peccatoꝝ.[e] Itē Au. in lib. ſententiarum proſperi. ¶ Sub ſpecie panis ⁊ vini inuiſibilem chriſti carnem ⁊ ſanguinē honoramus.

Nos autē in ſpecie panis ⁊ vini quã videmus: res inuiſibiles. i. carnē ⁊ ſanguinē honoramus: nec ſimiľr cōprehēdimus[f] has duas ſpecies: quēadmodū ante conſecrationē cōprehēdebamus: cũ fideliter fateamur añ ↄſecrationē panē eſſe ⁊ vinũ qḋ natura formauit: poſt ↄſecrationē vero carnē xp̄i ⁊ ſanguinē quod bñdictio ↄſecrauit. Itē. ¶ Cōfeſſio berēgarij.

✠ 16 Ego berengariꝰ indignus eccľie ſancti mauricij andegauenſis eccľie diaconꝰ: cognoſcēs verã catholicã ⁊ aplicã fidē: anathematizo omnē[g] hereſim: ꝑcipue eã de q̃ hactenꝰ infamatus ſum: ✠ q̃ aſtruere conaẽ panē[h] ⁊ vinũ q̃ i altari ponũtur: poſt ↄſecrationē ſolūmodo ſacrm̃ ⁊ nō vez corpus ⁊ ſanguinē dñi nr̃i ieſu chriſti eē[i]: ⁊ nō poſſe ſenſualiter: niſi in ſolo ſacro manibus ſacerdotũ tractari vel frangi[k]: aut fideliũ dentibus[l] atteri. Cōſentio aũt ſancte romane eccľie: ⁊ aplice ſedi: ⁊ ore ⁊ corde ꝓfiteor de ſacris dñice mēſe eandē fidē me tenere: quã dñs ⁊ venerabilis papa Nicolaus ⁊ hec ſctã ſynodꝰ auctē euãgelica ⁊ aplica tenēdã tradidit: mihiq; firmauit ſcz panē ⁊ vinũ que in altari ponunẽ poſt ↄſecrationem: non ſolũ ſacrm̃: ſed etiã vez corpus ⁊ ſanguinē dñi nr̃i ieſu chriſti eſſe: ⁊ ſenſualiter nō ſolũ ſacr̃z ſed in veritate manibus ſacerdotum tractari: frangi: fideliũ dentibus atteri: iurans per ſanctã ⁊ homouſion[m] trinitatē: ⁊ per hec ſacroſancta chriſti euangelia: eos qui contra hanc fidē venerint: cũ dogmatibus ⁊ ✠ cōſecratoribus ſuis eterno anathemate dignos eſſe pronuncio. Quod ſi ego ipſe aliquãdo cōtra hoc aliquid ſentire: aut predicare preſumpſero: canonũ ſeueritati ſubiaceã. Lecto[n] ⁊ ꝑlecto ſponte ſubſcripſi hãc ↄfeſſionē ſue fidei de corꝑe ⁊ ſanguine dñi nr̃i ieſu chriſti a berengario rome corã. cxiiij. ep̄is factam: miſit[o] papa nicolaus per vrbes italie: germanie: gallie: ⁊ ad quecunq; loca fama prauitatis eius ꝑuenire ante potuit: vt eccľie que prius doluerant de auerſo atq; ꝑuerſo: poſtea gaudeant de[p] reuerſo atq; cōuerſo[q]. Itē in li. de officijs. ¶ Quare elemētorũ ſpecies reſeruenẽ: cũ vere ſit corpus chriſti ⁊ ſanguis.

Forte[r] dicas quomodo vera caro: quō verus

ſpũalis refectio anime a peccato reſurgentis. de pe. diſtin. ꝑma. § hoc idem reſuſcitatus.
a ¶ Non ꝙ benedicimus gratiaſq; agimus. i. nō eſt ſicut corꝑalis eſca quã benedicimus: ⁊ grãs deo agimus: quod quidem facimus in omni munere ⁊c̃.
b ¶ Munere. quod agere debemus.
c ¶ Spirituali. id ē aliqd ſignificante.
d Ante benedictionē. ¶ Significat. ⁊ lʒ v̄ba ſucceſſiue ꝓferanẽ: nō tamen ſucceſſiue cōſecratio fit: ſʒ i vno inſtanti corrũpitur panis. ſ. in vltimo inſtante ꝓlationis verboꝝ: ⁊ licet panis ſit corpus ↄpoſitũ: momentanea eſt tamē eius corruptio. ſ. e. q2 corpus. ver. ergo. — Conſecratio fit in inſtanti.
e ¶ Peccatoꝝ. venialiũ: vel etiã mortalid. ſ. per fidē. vt. ſ. e. cũ oē. ⁊. ſ. e. ſpēs.
f Nos autem. ¶ Cōprehendimus. i. intelligimus vel accipimꝰ: nam ibi erat verus panis ante ⁊ vez vinũ: modo ſunt tantum accñtia: vt. ſ. e. diſtin. ſpecies. ⁊. ſ. e. diſ. panis in altari.
✠ 16 Ego berengarius. ¶ Hec eſt. xvi. pars diſ. in qua ꝓbat p. ix. ca. ꝙ in ſacro altaris: nō ſolũ eſt ſacrm̃: ſed verũ corpus ⁊ verus ſanguis: tñ ſub ſpēbus panis ⁊ vini adoꝑtũ: eſt tñ idē corpus qḋ eſt de virgine natum. Jo. de fa. ¶ Caſus. Berengariꝰ iſte fuerat infamatus de illa hereſi que aſtruit poſt ↄſecrationē non eſſe in altari verũ corpus chriſti ⁊ verũ ſanguinē: ſed tãtũ ſacrm̃ corporis ⁊ ſanguinis chriſti: vñ berengariꝰ in plena ſynodo corã nicolao papa ſe purgauit: ⁊ prefate hereſi in totũ abrenũciauit: ⁊ cōfeſſus eſt ꝙ ſub ſpecie panis ⁊ vini vez corpus chriſti ⁊ verus ſanguis lateat ⁊ ſumaẽ a fidelibus: nō tñ in ſacr̃o: ſed in rei veritate: ⁊ cōfeſſus eſt ſe credere de corꝑe xp̄i qḋ catholica tenet eccľia: ⁊ hãc ↄfeſſionē q̃ fecit miſit papa ep̄is ꝑ diuerſas ꝓuincias.
✠ Adde dec. ⁊ abiurandi modũ ſi. xvi. q. vi. his q in pe. ⁊ j. q. vij. quotiens.
g ¶ Omnē. hoc fecit ex abũdãti: q2 nō teneẽ ſe purgare niſi de hereſi de qua erat infamatus. ar. ij. q. v. presbyter ſi a plebe. lʒ ſit ar. ↄ: q2 q deliqt in vno factus eſt oĩũ reus. ſ. de pe. diſ. v. c. vl. ⁊ errat in tota trinitate q errat in vna perſona. ſ. diſtin. iiij. i ſynodo. Jo.
h ¶ Panē. i. ſpēs panis ⁊ vinis eſſe ſacramẽti tantum.
i ¶ Chriſti eē. i. nō ↄtinere ſub ſe verũ corpus chriſti ⁊ vez ſanguinem poſt cōſecrationem.
k ¶ Vel frãgi. i. fractis aut tritis ſpeciebus ſumi.
k ¶ Frãgi. i. non tãtũ pōdus ⁊ reliqs ſacramẽti q̃litates ſenſibus corporeis ꝑcipi fateor: ſʒ etiã ſub illis ſpēbus fractis ⁊ attritis ꝑtibꝰ ⁊ totũ integrũ xp̄i corpꝰ eſſe ꝓfiteor: totum mãducari: totũ ſumi. ſ. e. q mãducat.
l ¶ Dentibus. niſi ſane intelligas v̄ba berengerij in maiorē incides hereſim q̃ ipſe habuit: ⁊ ideo oĩa referas ad ſpēs ipſas. Nã de xp̄i corꝑe ꝑtes nō facimꝰ. vt. ſ. e. q manducat.
m ¶ Homouſiō. i. eiuſdem ſubſtãtie.
n ¶ Lecto. hucuſq; verba berengarij fuerũt: ea que ſequunẽ ſunt verba notarij.
o ¶ Miſit. ergo ſicut excōicationis epiſtola mitti dʒ ⁊c̃. xi. q. iij. cure. ita ⁊ abſolutionis. vt. vij. q. vi. c. vnico.
p ¶ De reuerſo. ad fidem.
q ¶ Cōuerſo. ad deum. ar. de pe. di. i. agite. j. q. vij. didici.
Forte dicas quomodo. Caſus. Quidã mirabantur quō i ſacro ſit caro xp̄i ⁊ ſanguis: cũ ibi nō appeat forma carnis ⁊ ſanguis xp̄i. Et rñ. Amb. hoc fieri verbo ⁊ v̄tute dei: vt ſub aliena ſpecie ſumereẽ corpꝰ ⁊ ſanguis xp̄i: ne viderenẽ hoies carnē humanã ſumere ⁊ ſanguinē: ⁊ dicerēt ſic apli dixerũt: durꝰ eſt hic ſmo ⁊ receſſerũt a xp̄o.
r ¶ Forte. Sũ qdã qui

ſanguis[a]: qꝛ ſimilitudinē nō video carnis: non video ſanguinis veritatē. Prio oium dixi[b] tibi de ſermone xp̄i q opat vt poſſit mutare[c] ⁊ conuertere genera ⁊ inſtituta nature: deinde vbi nō tulerunt ſermonē chriſti diſcipuli ei[d] ſed audiētes qꝫ carnē ſuā daret ad manducādū: ⁊ ſanguinē ſuū ad bibēdū recedebāt ſolus tn̄ petrus dixit: Uerba[e] vite eterne habes: ⁊ ego a te quo recedam? ne igit plures hoc[e] dicerēt: ⁊ ne veluti quidā eēt horror cruoris: ſꝫ maneret gratia[f] redēptoris: idō i ſilitudine[g] qdē accipis ſacrm ſed vere nature[h] gloriā virtutēqꝫ cōſequeris. Ego ſuꝫ (inquit) panis viuus q de celo deſcēdi. Itē Augu. in expoſitione pſalmi. liiij.

Nō carnaliter ſed ſpūalr xp̄i corpus ⁊ ſanguinē debemus accipere.

PRima[i] qdē (inqt) [k] heresis in diſcipulis chriſti velut a duricia eius[l] ſmonis facta eſt. Cū eni diceret: Niſi qs māducauerit carnē meā: ⁊ biberit ſanguinē meum nō habebit vitā eternaꝫ. Illi vero nō intelligētes dixerūt adinuicē: Durus eſt hic ſermo: qs eum pōt māducare? dicētes durus eſt hic ſermo ſepauerūt ſe ab illo: ⁊ remāſit cū duodecim diſcipulis: diſcedētib[9] illis inſtruxit eos q remanſerūt: ſpūs[m] eſt (inquit) qui[n] viuificat: caro[o] nihil pdeſt: vba q̄ locutus ſū ad vos ſpūs et[p] vita ſunt: intellexiſtis ſpūaliter ſpūs ⁊ vita ſunt: itellexiſtis carnalr ēt ſic illa ſpūs et[q] vita ſunt: ſed tibi nō ſunt ſpūs ⁊ vita q ſpiritualiter nō intelligis: ſpūalr intelligite q̄ locutus ſum: nō hoc[r] corp[9] qd videtis mādu caturi eſtis: ⁊ bibituri illum ſanguinē quē effuſuri ſunt q me crucifigent: ſacrm aliqd vobis cōmēdaui ſpūaliter intellectū viuificat vos: caro[ſ] autē nō prodeſt qcq̄: ſed quō illi intellexerūt ſic reſpōderūt. Carnē qppe ſic intellexerūt[t] ſicut in cadauere venditur: aut in macello dilaniatur: ſciens aūt ieſus ait: Hoc[u] vos ſcandalizat qꝛ dixi: do vobis carnē meā māducare ⁊ ſanguinē meū bibere: ſi ergo[x] videritis filiū hois aſcendentē vbi prius erat qd eſt hoc? hic ſoluit qd illos mouerat: hic aperuit vnde fuerunt ſcandalizati: hic plane ſi intelligerent. Illi autem putabāt erogaturum corpus ſuuꝫ: ille dixit ſe aſcenſurum in celū vtiqꝫ integrū: cū videritis[y] filiū hominis aſcendētē vbi erat

nō credūt corpus chriſti eſſe in altari: qꝛ impoſſibile eis videt qꝫ dr̄: Et pterea qꝛ nō videtur niſi ſpēs panis ⁊ vini. In pma ergo pte ponit eoꝝ dubitationē. in ſcda oſtendit nō eſſe impoſſibile: q̄re ſub ſpecie panis ⁊ vini corpus ⁊ ſanguis ſint i altari.

a Sāguis. ē i altari vel credit.

b Dixi. in alia pte c. que nō eſt hic. ſed eſt. c. reuera.

c Mutare. ſ. e. reuera.

d Uerba vite. id eſt tuipſe es vita: ⁊ ita q digne te ſumit ſumit vitā eternam ⁊ pp hāc cōfeſſionēꝫ meruit petrus conſortiū celeſtis habitaculi. l. diſ. fidelior.

e Hoc dicerēt. ſcꝫ durus eſt hic ſmo ⁊ quis pōt eū capere: ⁊ ita ſcandalizati de fide receſſerūt: qꝛ fides nō habet meritum: cui humana rō pbet experimētū arg. de peni. diſtinc. iiij. in domo. Tribus ergo de cauſis ſumit corp[9] chriſti ſub alia ſpecie et nō ſub ſua viſibiliter. ſ. vt fides haberet meritū vt hic. ⁊ ne eēt horror carnis ⁊ ſanguinis: ⁊ ne ridiculū fieret paganis. ſ. e. panis ⁊c. Quarta ē cauſa poteſt notari ibi: Ne igit plures ⁊c. Itē qꝛ nō habem[9] in vſu carnē crudā comedere. ſ. e. qd ſit. in ſi. Sed quare potius ſumit ſub iſtis ſpeciebus panis ⁊ vini qꝫ ſub aliis? Qꝛ iſte due ſpecies ſūt magis amice humane nature: ppterea ſicut corpus pncipaliter his duobus cibis nutritur: ita principaliter anima illo cibo. ſcilicet corpore chriſti ⁊ ſanguine paſcitur. Joan.

f Gratia. id eſt gratis corpus datum.

g In ſimilitudine. i. in ſpecie panis ⁊ vini.

h Nature. ſcilicet corporis chriſti.

i Prima. Caſus. Dicitur in hoc. c. primo qꝫ in nouo teſtamento male ſenſerunt de corpore chriſti qdam eius diſcipuli: cum enim diceret: niſi quis manducauerit carnem meam ⁊c. illi qui carnaliter intelligebāt receſſerunt ab eo dicentes. Durus eſt hic ſermo ⁊c. xij. remanſerunt quos ipſe docuit qꝫ huiuſmodi verbum eſt ſpūaliter intelligendū: ⁊ ſpūaliter ſumptū reficere valet: ⁊ qꝫ ſpūaliter intelligi debeat: patet ex eo qꝫ dixit ſe aſcēſurum vbi erat prius: ⁊ intelligitur qꝫ integer aſcenſurus erat: ⁊ qꝫ nō dat corpus ſuum ad comedēdū i ppa forma ſed i ſacro: vt corp[9] nō minueret aliquo modo.

k Prima. j. q. j. ſerf. cōtra ibi dr̄: qꝫ ſimonia fuit pma heresis in eccleſia: ſed dic pma. i. precipua. j. q. vlti. patet.

l Inquit. Caſus. dum dn̄s faceret ſermonem pſentibus aplis ⁊ diſcipulis aliis inter alia dixit: niſi quis mādu cauerit carnē meaꝫ ⁊ biberit ſanguineꝫ meuꝫ non habebit vitam eternam: quidam diſcipuli propter duriciam ſermonis receſſerunt tunc inſtruxit dn̄s qualiter hoc eſſet intelligendum: ⁊ maxime per id quod dixit: Cum videritis filium hominis aſcendētē ⁊c. ipſi. n. intellexerunt qꝫ per partes ⁊ in eadē forma deberent accipere corpus chriſti: ⁊ preterea quod conſumerent illud comedendo: hoc non eſſe faciendum declarat.

Caſus. Joā. ſexto capitulo.

Joā. vj. g

l Eius. ſ. chriſti.

m Spiritus. id eſt ſpiritualis intellectus. Joan.

Joā. vj. g

n Qui viuificat. i. pdeſt ad ſalutem.

o Caro. i. carnalis intellectus.

p Et vita ſunt. id eſt ſpiritualem vitā conferunt vel ſpiritualiter intelligenti vita confertur.

q Et vita. nō eniꝫ carnalr intelligendi ſunt ſpiritus ⁊ vita.

r Hoc corpus. i. non in eadeꝫ ſpecie vel groſſitie vel repſentatione in q̄ me videtis: ⁊ pati videbitis carnem meaꝫ ⁊ ſanguinem meū bibetis: ſed in ſacro. ſ. e. c. prox. ⁊. c. omnia.

ſ Caro aūt. i. carnalis intellectus: carnalē intellectuꝫ vocat eorum intelligentiam qui dicūt vel credūt corpus chriſti per partes diuidi: vnde ſubdit: ſed quō ⁊c.

t Intellexerunt. ſcꝫ diſcipuli recedentes.

v Hoc vos. verba chriſti vſqꝫ ibi: ſi ergo. vel ſuſpenditur vſqꝫ illuc. vbi erat.

x Si ergo ⁊c. ſupple tunc intelligetis: quid eſt hoc quod corpus meum in ſacramento do: ⁊ tunc legitur ſine interrogatione. Uel ſic: ſupple tunc intelligetis quod dictū eſt: poſtea vba ſunt Aug. interrogatiue dicētis: qd eſt hoc. q. d. quid ſibi vult hoc verbum domini: ⁊ ſtatim ſubiungit ſolutionem dicens hic ⁊c.

y Cum videritis. interrogando hoc inſerit Augu.

a ¶ Corpus.in tali forma ⁊ per partes.
b ¶ Quia gratia in corpus ſuũ gr̃a nobis datum.
c ¶ In quo.ſcʒ ſub illa ſpecie in qua reſurrexit.
d ¶ Oportet.in illa.ſ.forma ⁊ repreſentatione i qua hu- manis ⁊ corporeis ſenſibus ſubijci nõ valet:lʒ enim vbi
ſumat totũ chriſtum:non tñ eius aĩam vel aĩalitatem.
o ¶ Sanguinẽ.p fidẽ ⁊ charitatẽ:quaſi qui eſt de vnitate eccleſie quã caro ⁊ ſanguis meus ſignificat.
p ¶ Manet.i.mihi per dilectionẽ adheret:⁊ ego per gra tiã inhabitãte in eo maneo.de pe.diſt.j.§. hoc idem ver.

qʒ ſit ẽt in altari q̃li bet i vera forma quã de virgine ſumpſit: nõ tñ ſubijcitur cor poreis ſenſibus.
e ¶ Ueritas.i. verũ corpus i forma pa- nis in altari quoli- bet vbi cõſecratur: ⁊ hoc eſt vbiqʒ: ſcilicet i quolibet altari vbi conſecratur.vel ve- ritas.i.diuinitas.

Non hoc cor- pus. ¶ Ca- ſus. Hec ſunt verba Augu.exponẽtis il- lud verbũ euãgelij: ſpũs eſt q viuificat: caro aũt non pdeſt quicq̃:⁊ loqtur Au gu.in pſona dñi q̃ſi ipſe chriſtus expo- nat dicens : nõ hoc. corp⁹ ⁊c̃.nec ſume- tis corpus in pp̃a hac viſibili forma: ſed ſub alia ſpecie in uiſibiliter. Si neceſ ſe:ſi id eſt quãuis.
f ¶ Nõ hoc corpus. in hac groſſa ſubſtã tia ⁊ nõ i tali forma.
g ¶ Ipſũʒ. xxxviij. di.indignum.
h ¶ Inuiſibiliter. i.ſub ſpecie ſub qua nõ videt̃.i.ſub ſpe- cie panis ⁊ vini.
i ¶ Nõ ipſum.i ſua ſcilicet ſpecie:vt in ea ſenſibus corporeis ſubijciatur.

prius certe:vel tunc videbitis qꝛ nõ eo mõ quo putatis ero gat corpus[a] ſuũ:vel tũc intel ligetis:qꝛ gratia[b] eius nõ cõ- ſumit̃ morſibus. Itẽ donec ſeculũ finiatur ſurſum dñs ẽ ſed tñ ẽt hic nobiſcũ eſt veri tas dñi:corpus enĩʒ in quo[c] reſurrexit i vno loco eẽ opor tet:[d] v̾itas[e] aũt ei⁹ vbiqʒ dif fuſa eſt. Itẽ Augu.in ep̃la ad hyreneum. ¶ Quo chri ſti corp⁹ ⁊ ſangui: qd̾ i cru- ce pependit:accipit̃ ⁊ quõ non.

Non hoc[f] corpus qd̾ vi detis mãducaturi eſtis ⁊ bibituri illũ ſanguinẽ quẽ effuſuri ſunt illi q me crucifi- gẽt: ipſum qdẽ ⁊ nõ ipſuʒ ip ſum[g] inuiſibiliter[h] ⁊ nõ ipſm[i] viſibiliter. Aũt ⁊ ſubdit̃:ſi ne ceſſe eſt illud celebrari viſibi- liter:neceſſe eſt illud inuiſibi liter itelligi. Itẽ Aug.i ſer- mone de verbis euangelij. ¶ Quid ſi corpus xp̄i mã- ducare ⁊ ſanguinẽ ei⁹ bibere.

Quid eſt[k] chriſtũ man- ducare?nõ hoc eſt ſo- lũ[l] in ſacr̃o corpus eius acci-

pere:multi enĩ indigne accipi unt de qb⁹ ait ap̄ſs: Qui mã ducat ⁊ bibit calicẽ[m] dñi indi gne: iudiciũ ſibi manducat ⁊ bibit:ſed quõ mãducandus eſt chriſtus?quõ ipſe[n] dixit Qui enĩ mãducat carnẽ me- am ⁊ bibit ſanguinẽ[o] meuʒ: in me manet[p] ⁊ ego in eo:⁊ ſi indigne accipit ſacramẽtũ:ac quirit tormẽtũ magnum. Itẽ Aug.in li. de remedio pnie. ¶ Credere i chriſtũ ẽ mãducare ⁊ bibere chriſtũ.

Ut qd paras dẽtẽ ⁊ vẽ trẽ[q]?crede ⁊ mãduca ſti:credere enĩ i eũ hoc ẽ pa- nẽ ⁊ vinũ mãducare:q credit in eũ:mãducat eũ. Itẽ Au gu.in lib.ſniarum proſperi. ¶ Sacr̃m ⁊ res ſacramẽti. ſacrificiũ eccleſie conficiunt.

Hoc eſt[r] qd̾ dicimus:qd̾ modis oĩbus approba re pꝛtẽdimus:ſacrificiũ eccle ſie duob⁹[s] modis cõfici duo- bus cõſtare viſibili elemẽto- rũ ſpecie:⁊ inuiſibili dñi nr̃i ieſu chriſti carne ⁊ ſanguie: ⁊ ſacramẽto ⁊ re[t] ſacramẽti:

reſuſcitatus.
Ut qd. ¶ Ca- ſus Dicit̃ hic q vbi nõ põt haberi corpus chriſti ſicut in ſacr̃o cõficit̃:ſuf- ficit ſola fides: q̃ ſi ⁊ tũc dĩ qs chriſtuʒ manducare. j.cor.
q ¶ Uẽtrẽ.vñ ſub- audi tñ vel vbi nõ õt haberi copia cor poris dñi:ſed nõ p- hibet ſacr̃aliter acci- pi corpus dñi: ſed qꝛ neceſſitate inſtã- te ei nõ obeſt:ſi non accipit ex q̃ per eum non ſtat:cum enim credit mãducat ſpi ritualiter:ſed nõ ſa cramentalr̃.ſ̃.c.px. Joh.
Hoc eſt. ¶ Ca- ſus Dicit̃ hic q ſacrificiũ eccl̃ie ex duobus conficitur ſcʒ ſacramẽto.i. ſpe cie panis ⁊ vini ⁊ re ſacramẽti.i. corpo- re chriſti:ſicut eniʒ due ſunt nature in chriſto q eſt deus ⁊ homo:ita in ſacrifi- cio eſt ſacramẽtũ ⁊ res ſacramẽti.i.cor pus chriſti:qd̾ ſpiri tualiter intellectus ſub ſpecie panis ⁊ vi ni ſignificat corpus chriſti olim viſibile ⁊ palpabile ⁊ in humana forma intellectum. Immola- tio que ſit a preſbytero improprie appellatur chriſti paſ- ſio vel mors vel crucifixio:nõ q ſit illa:ſʒ qꝛ illã ſignificat:ſʒ eãdẽ ipꝛoprietatẽ appellam⁹ fidẽ ſacr̃m fidei.i.baptiſma.

Quid eſt. ¶ Caſus Oſtẽdit Augu.in hoc.c. q chri- ſtus dupliciter ſumitur.ſ ſacramẽtalr̃ ⁊ ſpũaliter ſacramentaliter ⁊ ab indignis ſpiritualiter vt a dignis:q enim manducat.ſ.digne:ſed ſi accipit indigne ⁊c̃.
Chriſtus mãducat̃ duobus modis. Corpus xp̄i veruʒ ſumat̃ cũ diuinitate ⁊ anima.
k ¶ Quid eſt. Caſus:duob⁹ modis mãducat̃ chriſtus. Uno modo ſacramentalr̃ qd̾ cõpetit bonis ⁊ malis. Alio modo ſpũaliter cum per fidem ⁊ dilectionẽ cooperantẽ accipitur:hoc eſt tñ bonoꝝ. Queri aũt ſolet hic:vtrũ chri ſti corpus ſumatur cum diuinitate ⁊ aĩa?h. dicit q nõ ſumit̃ ibi diuinitas vel aĩa. Alij vt B.dicũt q ſumẽdo cor pus.ſumo deitatẽ ⁊ aĩam:qꝛ tu q accipis carnẽ diuine ſb ſtãtie eius in illo pticipas alimẽto.J.e.ſicut verus.
l ¶ Solũ.i.corp⁹ chriſti:q̃uis enĩ ſit ibi deitas ⁊ hũani tas.i.aĩa ⁊ caro:ſolã tñ eius carnẽ ſemel i cruce imolatã q̃tidie i altari mãducam⁹ ſiue bibimus:nõ deitatẽ:non aĩam:i ſolã enĩ carnẽ panis ↄuertitur ⁊ vinũ i ſanguinẽ.
m ¶ Calicẽ.totus integer mãducat̃ ⁊ ſumit̃.J.e.iuitat. nõ tñ aĩa vel deitas qꝛ illa nõ ptinẽt ad eſum ⁊ potũ.h.
n ¶ Ipſe dixit.vñ ↄcedit̃ iſta:tot⁹ chriſtus fuit in ſepul- chro.i.pſona illa humana.ſ.ſʒ naturã humanitatis no ſtre ſm corpus:non tñ hic ↄcedit̃ iſta totũ id qd̾ chriſt⁹ erat in ſepulchro erat qꝛ nõ erat ibi aĩa ⁊ ita ſm.B. licet ge

r ¶ Hoc eſt. ¶ Caſus. In pma parte dĩ q ſacramentũ eccl̃ie conſtat ex duobus:ex viſibili elemẽtoꝝ ſpecie ⁊ in uiſibili corpore ⁊ ſanguine chriſti:quod pbat per ſimili tudinem inductam ex perſona chriſti : que ex deo ⁊ hoie conſtat. In ſecunda parte dĩ q veram carnem ⁊ verum ſanguinem accipimus ſub ſpecie panis ⁊ vini. In tertia parte dicitur q celeſte ſacramẽtum qd̾ eſt in altari:im- proprie dĩ corpus chriſti:ſicut baptiſm⁹ iproprie dĩ fi- des. In quarta dĩ duob⁹ modis accipi corpus chriſti.
ſ ¶ Duobus.i.duo ↄtinere.i.duo ſimul eſſe in conſe- cratione facta.ſ.ſpecies viſibilis ⁊ corpus inuiſibile.
t ¶ Et re ſacramẽti.i.poſt conſecrationem ſacerdotis q̃ ſacrificium dĩ duo ſunt ibi.ſ.ſacramẽtũ ⁊ re ſacramenti que ante conſecrationem ibi non erant.
t ¶ Et re ſacramenti.ſiue ſacrificium hic dicatur ipſũ ſacr̃m.ſ.ſpecies viſibilis:ſiue corpus chriſti:ſiue ipſa im molatio corporis chriſti:non eſt verum quod hic dicit: ſʒ q conſtat ex ſacr̃o ⁊ re ſacramẽti:qꝛ ex his nihil con ficitur:ſed tenetur collectiue pro ipſo ſacr̃o ⁊ re ſacra-

Item Aug. ¶ Nō ſolum ſub figura: ſed ⁊ i veritate dominici corporis ⁊ ſanguinis ſacramentū celebrꝛ.

Utrū ſub[a] figura an ſb veritate hoc myſticuȝ calicis ſacramētū fiat: veritas ait: Caro mea vere eſt cibus ⁊ ſanguis me⁹ vere eſt potus: alioqn quō magnuȝ[b] erit: panis quē ego dabo caro mea ē ꝓ mūdi vita: niſi vera ſit caro? ſed qꝛ chriſtū fas vorari[c] dentibus[d] nō eſt: voluit dñs hūc panē ⁊ vinū in myſterio[e] vere carnē ſuā ⁊ ſanguinē ſuū ꝯſecratione ſpiritusſancti potētialiter creari[f] ⁊ quotidie ꝓ mundi vita myſtice imolari: vt ſicut de virgine ꝑ ſpm̄ſcm̄ vera caro ſine coitu creaꝛ: ita ꝑ eūdē ex ſubſtātia panis ⁊ vini myſtice idē corpus[g] chriſti cōſecreꝛ. Corpus chriſti ⁊ veritas ⁊ figura eſt: veritas[h] dū corpus[i] chriſti ⁊ ſanguis virtute ſpiritusſancti in virtute[k] ipſius ex panis ⁊ vini ſubſtātia efficiꝛ: figura vo eſt id qd̄ exterius ſentiꝛ. Iterat autē quotidie hec oblatio lȝ chriſtus ſemel paſſus ſit: qꝛ quotidie peccamus pctīs ſine qb⁹ mortalis īfirmitas viuere nō pōt. Et ideo qꝛ quotidie labimur chriſtus quotidie myſtice pro nobis imolaꝛ: itra ſanctā eccleſiā catholicā in myſterio[l] corporis chriſti nihil a bono malus: nihil a malo minus pficiꝛ ſacerdoti: qꝛ nō in merito[m] ꝯſecrātis ſed in verbo efficitur creatoris ⁊ in virtute ſpūſſancti. Si eni i merito eēt ſacerdotis: nequaq̄ ad chriſtū ptineret. Nūc aūt ſicut ipſe eſt q baptizat: ita ipſe eſt q ꝑ ſpm̄ſcm̄ hāc[n] ſuā efficit carnē: et[o] trāſit vinū in ſanguinē. vnde ⁊ ſacerdos[p]: iube[q] inquit[r] hoc perferri[ſ] ꝑ manus angeli tui ſancti in ſublime altare tuū in ꝯſpectu diuine maieſtatis tue: vt qd deferēda[t] in lucem[u] depoſcit: niſi vt intelligaꝛ ꝙ iſta fiant in ſacerdotio[x]? Hāc igitur oblationē[y] bñdictā ꝑ quā bñdicimur: aſcriptā[z] per quā oēs in celo aſcribimur: ratā ꝑ quā de viſceribus chriſti eſſe cenſeamur: rōnabilē ꝑ quā a beſtiali ſenſu exuamur: acceptabilē: vt q nobiſipſis diſplicemus ꝑ hāc acceptabiles eius vnico filio ſimus: nihil rōnabilius: qꝛ nos iā ſimilitudineȝ[⁊] mortis eius in baptiſmo accipimus: ſimilitudinē quoq̄ carnis ⁊ ſanguinis ſumam⁹: ita vt ⁊ veritas nō deſit in ſacramēto: ⁊ ridiculū nullū fiat a paganis: ꝙ cruorē occiſi hominis bibamus. Si enim diſcipuli patiēter[ꝯ] ferre nequerunt: qd̄ dñs dixit: Qui non māducat meā carneȝ ⁊c̄. ſed dixerunt: Durus eſt hic ſer-

Utrum ſub figura. ¶ Caſus. hug. ſic ponit hunc caſum. In hoc c. Aug. ex verbis chriſti probat: ꝙ in ſacramēto altaris eſt verū corpus ⁊ verus ſanguis chriſti eſſentialiter ſub ſpecie panis ⁊ vini: non autem per figuram tantum: vt dixit berengarius. Oſtēdit etiā ꝙ virtute ⁊ potētia diuiſa panis ⁊ vinū tranſſubſtātiātur in corpus ⁊ ſanguinem chriſti: ⁊ ſit hoc tam miniſterio mali ſacerdotis q̄ȝ ⁊ boni: interſerit etiā quare quotidie imolatur corpus chriſti: exponit ēt quedaȝ verba q̄ ꝯtinētur in canone miſſe tandē ſupponit in qbus vbis cōficiatur hoc ſacramētū. hug. ſic ponit hūc caſum: ego tñ hoc addo ad caſum hug. vbi dicit ſub ſpecie panis ⁊ vini. ⁊ ſup. ibi. non in ſua ſpecie: qꝛ horribile eſſet ⁊ irriderēt nos pagani ſi ſanguinē occiſi hoīs biberemus. In fine caſus hu. ſupple ſitr: alia q̄ ſacerdos dicit vel clerus canit laudes ſunt ⁊ orationes.

a ¶ Utrū ſub figura. Caſus dicit ꝑmo ꝙ chriſtum nō vera mus: ſed eum i myſterio ſumimus: ⁊ tñ vita ⁊ veritas ⁊ figura. Scdo dicit: ꝙ eque cōficit malus vt bonus: qꝛ ꝯſecratio nō cōſiſtit in merito cōſecrātis: ſed in vbo creatoris. Tertio exponit verba q̄ dicunꝛ in ſecreta miſſe. Quarto dicit: ꝙ pp derīſionem paganoꝝ nō ſumimus in vera forma corpus chriſti. Quarto ꝙ in verbis chriſti ſacra conficianꝛ: reliqua eni ſunt de ſolēnitate. ſ.e. panis.

b ¶ Magnum. ſcilicet miraculum.

c ¶ Uorari. ſ.e. diſ. ego berengarius. contra: ſed ibi hyperbolice locutus eſt ⁊ veritatem exceſſit.

d ¶ Dentibus i. eſt in figura vel forma humana.

e ¶ In myſterio .i. ſacramento.

f ¶ Creari .i. ī verā carnē ⁊ ſanguinē xp̄i trāſſubſtātiari.

g ¶ Idē corpus .i. in ſacro ſub quo latet corpus chriſti.

h ¶ Ueritas .i. cuȝ panis ⁊ vinū ſacrificanꝛ in corpus ⁊ ſanguinē dñi ibi eſt veritas que corpus eſt: ⁊ figura que ſpecies eſt: ⁊ eſt res ſacri figurās. l. ſacrm ſanguinis ⁊ ſacramentum vnitatis. vt. ſ.e. qꝛ paſſus. vnde ⁊ alibi dicitur ſacrm ſacramentorum. vt. ſ.e. tribue. in prin.

i ¶ Corpus chriſti .i. ſub appellatione iſta corp⁹ xp̄i ſpēs panis ⁊ vini ⁊ verū corpus xp̄i ꝯtineꝛ. ſ.e. hoc c. circa ſi.

k ¶ In virtute. ſ.e. diſt. corpus ⁊ ſanguis.

l ¶ In myſterio .i. ſacramēto conficiendo.

m ¶ In merito. ſ. vt tranſſubſtātiareꝛ.

n ¶ Hanc. ſubſtantiam panis ⁊ vini.

o ¶ Et trāſit. id eſt tranſire facit.

p ¶ Sacerdos .i. ad oſtēdēdū ꝙ nō ī merito ſacerdotis ⁊c̄.

q ¶ Iube .i. ſac.

r ¶ Inqt ꝑ ꝯſecrationem: hoc continetur in ſecreta.

ſ ¶ Perferri .i. trāſſubſtantiari. Uel ꝑferri .i. ſurſū efferri. ſ. ꝯuerti i ſcm̄ altare tuū .i. corp⁹ tuū ſup choros angeloꝝ exaltatum. Sed contra videꝛ ꝙ oīo hec ſit ſupflua: qꝛ hec dī poſt vba quoꝝ virtute conficitur corpus chriſti: ⁊ ita de eo qd iā factū eſt ſuperflua eſt oratio. Rñ. ſcriptura nō attēdit hmōi anguſtias tpīs: ſed ſacerdos cū nō poſſit multa ſimul ꝓferre: ita loquiꝛ ac ſi tēpus ſtaret ⁊ eſſent adhuc ſacienda que in pncipio ſermonis non dū erāt facta. ſimile no. xxv. diſti. ſexto. ⁊ ſus pn. ⁊ verba nō ad tēpus ſue ꝓlationis: ſed ꝑ cōceptionē vel ꝑ cōtēplationē loquentis ſunt referenda: vt ſi dicā manus mea eſt clauſa ⁊c̄. vel intellige de ſpirituali corpore eccl'ie: vt ꝑ hoc ſacrm aſſocieꝛ triūphanti eccl'ie. vnde ſequr in ſecreta: q̄s quot inde ſumpſerimus celeſti gratia repleamur.

t ¶ Deferenda. id eſt tranſſubſtantianda.

v ¶ In lucem .i. in lucidum corpus chriſti.

x ¶ Sacerdotio. id eſt in eius myſterio. Uel ſacramento. id eſt in virtute ſpiritusſancti.

y ¶ Oblationem. expoſtulat ſacerdos fieri: vel ſupple vt in ſecretis. id eſt facere digneris.

z ¶ Aſcriptam. non enim Aug. his vtitur verbis vt ſuis: ſed aſſumit ea de ſecretis: vt exponat. Ioan.

⁊ ¶ Similitudinem. vt. ſ. di. iiij. de trina.

ꝯ ¶ Patiēter. collige ꝯ quoſdā q maiores doctores reprehēdūt: cū adhuc in ſue nouitatis incredulitate teneanꝛ.

Oīo q̄ p⁹ cōſecrationē dī ſup flua nō ē.

Ioā. vj. f

Doctores reprehēdendi nō ſūt

mo: quõ ergo ferrẽt iſta in‑credulı? credẽdũ eſt ꝙ in verbis[a] chriſti ſacramẽta conficiantur: cuius enim potentia creantur prius eius vtiqꝫ verbo ad melius ꝓcreantur. reliqua omnia que ſacerdos dicit: aut clerus chori canit: nihil aliud ꝗ laudes[b] ⁊ gratiarũ actiones ſunt: aut certe obſecrationes[c] ⁊ fidelium petitiones. vnde ⁊ ſacerdos dicit prius euãgeliſtarũ verba aſſumens: Qui pridie ꝗ pateretur ⁊c. In hoc ergo creat illud corpus. Itẽ Grego. pa. i homil. paſchali.

¶ In ſanguine agni xpi ſanguis q nũc vere ſumit olim pfigurabat.

Quid ſit ſanguis[d] agni nõ iã audiẽdo: ſed bibẽdo didiciſtis: q ſanguis ſuper vtrũqꝫ poſtẽ[e] ponit quando non ſolum ore corporis: ſed etiam corde oris hauritur. Itẽ. Hec ſalutaris victima[f] illã nobis mortẽ vnigeniti p myſteriũ reparat[g]: qui licet reſurgens a mortuis iam nõ moritur: mors illi vltra non dominabitur: tamen in ſeipſo immortaliter ⁊ incorruptibiliter viuẽs: iterũ i hoc myſterio moritur[h]: eius quoqꝫ vbiqꝫ corpus ſumitur eius caro in populi ſalutẽ[i] patitur: eius ſanguis non iam in manus[h] infidelium ſed in fideliũ ore profunditur. Hinc ergo penſemus quale ſit hoc ſacramẽtum qḋ pro abſolutiõe noſtra paſſionem vnigeniti filij ſemper imitatur[l]: quis enim fidelium habere dubium poſſit in ipſa[m] immolationis hora ad[n] ſacerdotis vocem celos[o] apiri? in illo ieſu chriſti myſterio angelorũ choros[p] adeſſe? ſumma[q] ⁊ ima ſociari? vnũqꝫ[r] ex[s] inuiſibilibus atqꝫ viſibilibus fieri? Idẽ. Uno inquit eodẽqꝫ tẽpore ac momẽto[t] in celo rapitur myſterio angelorũ corpori chriſti ſociãdus: ⁊ ante oculos ſacerdotis in altari videt: tanta eſt eccleſie vnitas in chriſto: vt vnus vbiqꝫ ſit panis[u] corporis chriſti ⁊ vnus ſit calix ſanguinis eius. Calix[x] enim quẽ ſacerdos catholicus[y] ſacrificat: nõ eſt aliud niſi ipſe quẽ dñs apoſtolis tradidit: quia ſicut diuinitas verbi[z] dei vna ẽ que totũ implet mundũ: ita licet multis locis ⁊ inumerabilibus diebus illic cõſecret corpus nõ ſunt tñ multa corpora chriſti: neqꝫ multi calices: ſed vnũ corpus chriſti ⁊ vnus ſanguis cũ illo qḋ ſũpſit in vtero virginis: ⁊ quod dedit apl'is: diuinitas enim verbi replet[&] illud qḋ vbiqꝫ ẽ ⁊ cõiungit ⁊ facit: vt ſicut ipſa vna eſt: ita ⁊ vnũ eius corpus ſit in veritate: vnde aiaduertẽdũ eſt: quia ſiue plus ſiue minus quis inde percipiat omnes equaliter corpus chriſti integerrime ſumunt: ⁊ generaliter oẽs: ⁊ ſpecialiter vnuſquiſqꝫ. Itẽ: Myſterium fidei dicitur quod credere debes ꝙ ibi ſalus noſtra conſiſtit: prouidens enim dñs nobis dedit hoc ſacramentũ ſalutis: vt quia nos quotidie peccamus: ⁊ ille iã mori nõ pt per iſtud ſacramẽtũ peccatorum remiſſionẽ ꝯſequamur. Quotidie enim ipſe comeditur ⁊ bibitur i veritate: ſꝫ integer ⁊ viuus atqꝫ immaculatus manet: ⁊ iõ magnũ ⁊ pauẽdũ eſt myſterium: quia aliud videtur ⁊ aliud intelligit: ſed[&] cũ myſteriũ ſit vnũ corpus ⁊ ſanguis dicit figuram panis ⁊ vini habꝫ faciẽte do

a ¶ In verbis. ẽ ea. quia corpus. ẽ e. panis. ⁊ ẽ e. nõ ois.
b ¶ Quia laudes. ẽ xj. di. eccl'iaſticarũ. ⁊ di. iiij. nõ eſt aliud.
c ¶ Obſecrationes. vt no. ẽ di. j. de hymnis.

Quid ſit ſanguis. ¶ Caſus. Oſtẽdit Greg. in hoc. c. ꝙ corpus xpi ore ⁊ corde dꝫ ſumi: ⁊ hoc ſacrm i memoriã mortis xpi ſepe cõficit a ſacerdote p miraculũ in pñſentia ãgelorũ: vt ibi ſit verũ corpus xpi qḋ i vgine ſũpſit: qḋ dedit apl'is: qḋ i pluribus locis ẽ totũ: ⁊ quãtũcũqꝫ de ipſo accipiant: nõ minuit: ſed integrũ totũ mãet qtidie comedit ⁊ bibit: ſed ſub alia ſpecie: quia nõ hẽmus i vſu carnẽ crudã comedere ⁊ ſanguinẽ bibere. Sũma ⁊ ima Lima. ſ. panis ⁊ vinũ trãſire in ſũmã. ſ. corpus xpi. Unũ ex viſibilibus fieri: quia viſibilia. ſ. panis ⁊ vinũ trãſeũt in corpus chriſti inuiſibile nobis.

d ¶ Quid ſit ſanguis. Caſus ⁊ corde ⁊ ore ſumẽdum ẽ corpus xpi: quia ſuper vtrũqꝫ poſtẽ fuit poſitus ſanguis agni paſchalis. Scḋo dicit ꝙ ad vocẽ ſacerdotis i ipſa hora immolatiõis aperiunt celi ⁊ adeſt chorus angelorũ: ⁊ vniũtur celeſtia t'renis. Tertio dicit ꝙ idẽ corpus ⁊ ſanguis qui datus fuit diſcipulis conficitur in altari.

Exo. xij. b

Ro. vj. b

e ¶ Poſtẽ. oris ⁊ cordis.
f ¶ Uictima. i. ſacrm victime ſalutaris.
g ¶ Repat. i. ad memoriam reducit vl repreſentat.
h ¶ Morit. i. eius mors repñſentat: vt ẽ. e. dum frangitur.
i ¶ In ppl'i ſalutẽ patit. i. paſſio repreſentat: vt mors facta ꝓ ſalute populi.
k ¶ In manus infideliũ vt in paſſione.
l ¶ Imitatur. i. repreſentat.
m ¶ In ipſa. ſubaudi contingat.
n ¶ Ad ſacerdotis vocem. i. ad ſermonem chriſti voce ſacerdotis enũciatũ panis ⁊ vini ſubſtantia in carnem chriſti ſedentis ad dexteram patris in celis tranſſubſtantiari miniſterio angelorum. Unde ſubditur: ſumma ⁊c.
o ¶ Celos. i. p id qḋ verbo ſacerdotis cõſecrat aditũ ad celeſtia fieri: vel panẽ vel vinũ in id qḋ ſuper celos ẽ trãſit.
p ¶ Angelorũ choros adeſſe. ſ. quibus cõſecrãtibus vel digne vel indigne.
q ¶ Sũma. i. panẽ ⁊ vinũ in corpus ⁊ ſanguinem chriſti tranſſubſtantiari.
r ¶ Unũqꝫ. ſ. ſacrificium. ſ. celebrationem ⁊ immolationem altaris fieri.
ſ ¶ Ex inuiſibilibus. i. ex ipſis ſacris ⁊ rebus ſacrorũ: hoc eſt qḋ exponendo ſubdit vno inquit. id eſt vno ⁊ eodem momẽto panis tranſit in corpus xpi miniſterio angelorũ: ⁊ in altari videt p ſpẽs qñ qḋ eſt eius ſpẽs videt eo tpe ⁊c.
t ¶ Momẽto. i. eo tpe ꝗ chriſtus eſt in quolibet altari totus in celo eſt verus deus ⁊ hõ in pñſentia ãgelorũ facta cõmutatione in verũ corpus ⁊ ſanguinem.
u ¶ Panis. i. trãſiẽs ue. i. vnum corpus chriſti vbiqꝫ eſt: vbi eſt conſecratum: ⁊ ſic de ſanguine.
x ¶ Calix. i. ſanguis q i calice cõtinetur.
y ¶ Catholicus. hic collige ſacerdotem nõ catholicũ corpus dñi ꝯficere nõ poſſe ẽ. e. c. xxi. ⁊ xxiiij. q. j. ſchiſma.
z ¶ Diuinitas verbi: q eſt vbũ. i. xps q ſub his ſpeciebus latet: cũ ipſe eſt qui mirabilia facit i oculis noſtris.
& ¶ Replet. donis ſpiritualibus.
ꝯ ¶ Sed cũ myſteriũ. i. ꝗuis ſit myſteriũ vnũ qḋ ibi latet. i. chriſtus. Uel quãuis panis ⁊ vinum ſit vnius rei myſteriũ quod ibi

latet.i.xps:tñ corpus ⁊ ſanguis dñi ꝑꝑ pluralitatẽ ſpẽrũ.
a ℭ Crudam..i.e.forte.

O Mnia quecũq. ℭ Caſus. Oſtendit Amb.in hoc.c. ꝙ poſt ꝯſecrationez ſub ſpecie panis vel vini nihil aliud eſt niſi caro ⁊ ſanguis xpi:⁊ eſt illa caro quã de virgine pro ſalute mũdi ſuſcepit: ⁊ illud corpus ſumim⁹ in ſacr̃o illo qḋ natuz eſt de virgine:quod mortuũ eſt ⁊ reſurrexit ⁊ ſedet ad dexterã dei patris:⁊ vn⁹ panis eſt tantum ⁊ non duo.

b ℭ Oia q̃cũq. In pͥma parte Ambro. ꝓbat verũ corpus ⁊ ſanguinẽ latere ſub illis ſpeciebus in altari. In ſecũda oſtendit ꝙ ille idez panis q ante conſecrationẽ eſt cibus angelorũ:factus eſt cibus hominuz. Tertio dicit ꝙ idez eſt corp⁹ qḋ natũ eſt de virgine:qḋ ꝑpẽdit in cruce:⁊ poſituz eſt in ſepulchro:ſit i altari.

c ℭ Caro. Arg. ꝙ panis tranſſubſtantiat̃ in corpus chriſti.

d ℭ Pro mundi. aſſumpta.

e ℭ Sententijs .i. auctoritatibus.

f ℭ Panis.id eſt caro chriſti que dicit̃ panis humanus.

Q Ui mãducat. ℭ Caſus Quidam corpus chriſti nolebant comedere:timentes ne deficere poſſit Dicit Augu. ꝙ nõ debent hoc timere: qꝛ chriſtus viuit manducatus: qꝛ ⁊ occiſus reſurrexit:nec partes fiunt de ipſo in ſacramento:ſed ſub eis ſumitur:integer tñ manet totus: ſicut totus deſcendit in virginem: ⁊ totus remanſit apud prẽm. Sequentia duo.capi.plana ſunt. ſ; ſe ꝫ id eſt ſm formam humanam.

g ℭ Qui manducat pone caſum p.capi.ſ.e.q mãducat.

h ℭ Viuit .i.e.ſicut iudas.

mino:qꝛ nõ habem⁹ in vſu carnẽ crudã[a] comedere:⁊ bibere ſanguinẽ. I tẽ Amb.

ℭ Poſt cõſecrationez licet figura panis ⁊ vini remaneat:tñ nihil eſt ibi q̃ corpus ⁊ ſanguis chriſti.

O Mnia[b] q̃cunq; voluit dñs:fecit in celo ⁊ in terra:⁊ qꝛ voluit ſic factũ eſt ita:licet figura panis ⁊ vini videatur nihil tamẽ aliud q̃ caro[c] xpi ⁊ ſanguis poſt cõſecrationẽ credẽdũ eſt. Vñ ipſa veritas ait ad diſcipulos: Hec (igr̃) eſt caro mea pro[d] mũdi vita. ⁊ (vt mirabilius loquar) nõ alia plane q̃ que nata eſt de maria ⁊ paſſa in cruce: ⁊ reſurrexit de ſepulchro:hec inquã ipſa eſt. Et ideo chriſti caro eſt que pro mundi vita adhuc hodie offert̃:⁊ cuz digne accipit̃:vitã vtiq; eternã in nobis operat̃:panẽ quidẽ iſtũ quẽ ſumimus in myſterio:illum vtiqꝫ intelligo panez qui manu ſanctiſpiritus formatus eſt in vtero virginis:⁊ igne paſſionis decoct⁹ in ara crucis:panis enim angelorũ factus eſt cibus hominũ. Unde ipſe ait: Ego ſum panis viuus q de celo deſcẽdi. Et itez: Panis quẽ ego dabo caro mea eſt pro mũdi vita. Ex his nãqꝫ duab⁹ ſententijs[e] apte dat̃ intelligi qꝛ panis[f] iſte ⁊ ille nõ duo:ſed vnus panis ⁊ vna caro:procuIdubio vnum corpus efficitur:illud vere:illud ſane ꝙ ſumptum eſt de virgine:qḋ paſſum eſt ⁊ ſepultum:quod ſurrexit ⁊ in celum aſcendit: ⁊ ſedet ad dexterã dei pr̃is:⁊ qḋ eſt ventur̃ iudicare viuos ⁊ mortuos. I tẽ Aug.ex ſermone de v̓bis dñi. ℭ Quãuis quotidie manducat̃ xps:

integer tñ ꝑmanet ⁊ viuus.

Q Ui mãducat[g] me:viuit[h] propter me:nõ ergo fratres timeamus manducare panez iſtum ne finiamus[i] illũ:⁊ poſtea qḋ mãducemus nõ inueniamus:manducat̃ chriſtus:viuit mãducat⁹:qꝛ ſurrexit occiſus:nec qñ mãducamus partes de illo facimus:⁊ qdez in ſacr̃o[k] ſic fit:⁊ norunt fideles quẽadmodũ[l] manducent carnẽ xpi vnuſqſqꝫ accipit partẽ ſuaz: vñ ⁊ ipſa gratia partes vocãtur:per partes mãducatur ⁊ manet integer totus:per partes manducat̃ in ſacr̃o:⁊ manet integer totus in celo:manet integer totus i corde tuo: totus enim erat apud patrẽ: qñ venit in virginẽ impleuit illã:nec receſſit ab illo. veniebat in carne:vt hoies eũ mãducarẽt:⁊ manebat integer apud prẽz:vt angelos paſceret. I tẽ Hiero.in Leuit.

ℭ Corpus ⁊ ſanguinẽ chriſti ſm ſe nulli edere licet.

D E hac qdez hoſtia q̃ in chriſti cõmemoratione mirabiliter fit:edere licet:de illa vero quã xps in ara crucis obtulit: ſ; ſe nulli edere lꝫ. I tẽ in ſermone dominice.v.poſt epiphaniam.

ℭ Corp⁹ xpi in ſingulis portionib⁹ ſinguli totũ accipiũt.

S Inguli autem totum accipiunt chriſtuz dominum:⁊ in ſingulis portionibus totus eſt:nec per ſingulos minuitur:ſed integrũ ſe in ſingulis prebent. I tez Hilarius pa. ℭ De eodẽ.

V Bi pars e[m] corporis:[n] eſt ⁊ totũ eadez[o] rõ eſt in corpe dñi q̃ in mãna qḋ i eius figura pceſſit: de q̃ dr̃: Qui plus collegerat:nõ hñit

i ℭ Finiamus .i. conſummemus.
k ℭ In ſacramento.quia ſacramentum per partes diuiditur:ſed non ipſum corpus.
l ℭ Quẽadmoduz:qꝛ in ſacramento.

V Bi pars. ℭ Caſus. Credebãt qdam ſimplices ſub maiori ſpecie panis ⁊ vini plus eẽ de corpore chriſti:hi i hoc c.reprehendunt̃:nã totũ corpus eſt vbi eſt aliqua ei⁹ pars: ſicut de mãna equaliter habuerũt qui inequaliter collegerunt.

m ℭ Ubi pars eſt. Dñt qdã ꝙ q̃libet ps hoſtie iꝫ ipſa integre conſecretur:cõuertitur tamen in totuz corpus.nõ pars in ptẽ.nã alias non video q̃liter i fractione ſumeret̃ totũ corpus ſub parte pͥma: ſed ſm hoc videtur ꝙ vbi pars eſt:ibi eſt totũ.⁊ ſm hoc videt̃ ꝙ pes ⁊ naſus ſunt ꝯiuncti:qḋ non credo. Ad hoc dicunt q dam ꝙ ſi hec dictio: vbi: deſignat locuz: vera eſt:nam in quocũq; loco eſt vna ps corporis domini:eſt ⁊ alia:⁊ ita erit i corpore glorificato.ſi vero dicas ꝙ vbi.i.in quacũq; corpis parte eſt pes: eſt ⁊ oculus falſa eſt.

n ℭ Corporis.id eſt ſacramẽti: ſub quo latet corpus. Sed obijcio:corp⁹ chriſti non eſt pũctabile. ſi eniz eſt in puncto loci:ergo oꝫ vt repleat aliquãtulũ locũ:aſſignet̃ ergo q̃tũ:ſi tãtũ locũ ꝓplet corp⁹:ergo minorẽ locũ replet pars corpis:ꝓpterea melius videt̃ dicẽdũ ꝙ corpus xpi nõ circũſcribit̃ loco:qꝛ nõ eſt tãtus locus qn in minori eſſe poſſit.⁊ ſm hoc non ſequitur ꝙ totuz ⁊ pars ſint in eodem loco Joannes.

o ℭ Eadem ratio ſ non tamen quo ad omnia: ſed quo ad hoc quod ſequitur.

ꝓ M. ⁊ 10 rus. Joã.vi.f.

Pes ⁊ naſus an ſint i euchariſtia ꝯiũcti.

Corp⁹ xpi an circũſcribat̃ loco.

In chriſto pater. Hec eſt xxiij. pars diſt. In qua extirpa- ‡
tur hereticoꝝ error dicētiū filiū nō eſſe per eſſentiaꝫ
vnū cū patre: ſed collectiue: nec nos eſſe vnū cuꝫ chriſto: 23
niſi ſola volūtate. Ioā. de fa. ℂ Caſus. Ben. ſic ponit hunc
caſuꝫ. Arriani dicebant tres eſſe ſubſtātias in trinitate: ⁊
illud qđ dixit chriſtus i euāgelio. Ego ⁊ pater vnuꝫ ſum⁹: de vnitate voluntatis intelligēdū eſſe dicebant: ⁊ exemplū inducebāt: hoīes dicūtur vnū eſſe in xpo: vnitate tm̄ volūtatis: q2 nō volūt cōtraria deo: ita chriſtus dicitur vnus cuꝫ patre ſua volūtate: q2 eadē vult cū eo. Contra illos ꝓbat hilarius ꝑmū falſuꝫ eſſe coꝝ ſimile. hoīes enim dicunt vnū eſſe cuꝫ chriſto: non tm̄ voluntate: ſed quia ſumus deo vniti naturaliter: ⁊ hoc dupliciter: quia noſtrā carnē aſſumpſit de virgine fact⁹ verus homo: ⁊ nos naturales ⁊ ꝓpriā eius carneꝫ ſumimus in ſacramēto. Secūdo oſtēdit ꝙ alio modo dicimur nos eſſe vnuꝫ cū chriſto: ⁊ alio mō chriſtus vnū cū patre: ⁊ propter hanc diuerſitatē oſtendēdā dixit apl's gradatim ⁊ quodaꝫ ordine: ego ſum in patre meo: ⁊ vos in me: ⁊ ego in vobis: vt oſtenderet chriſtū eſſe in patre per naturā deitatis ⁊ vnitateꝫ ſubſtantie: nos vero eſſe in chriſto ꝑ humanā naturā q̄ꝫ ipſe aſſumpſit: ⁊ ipſe in nobis ꝑ ꝓpriā carnē eius q̄ꝫ in ſacro ſumimus. Ponit̄ ēt iſte caſus i apparatu: ſꝫ magis breuiter.

ℂ Amplius. q̄ꝫ gomor. i. viſum menſuram.

b ℂ Minus. q2 recipiebat ab eo qui abundabat.

c ℂ Eſtimanda. non eſt ſic quantitas eſtimanda: vt ſub minori q̄ꝫtitate minus ſit corpus chriſti: ⁊ ſub maiori maius: q2 vbicūq̄ꝫ eſt pars: ſiue dicas ps ſpeciei totū corpus eſt: ſiue ps corporis chriſti. i. pes vl̄ manus totū corp⁹ eſt: nō tm̄ dicēdū eſt ꝙ oīa membra mixta ſunt: ⁊ vbi caput: ibi mixtiꝫ pes vl̄ manus: ſed vbi pars: ibi totū: q2 nō maiorē locuꝫ occupat totū q̄ꝫ pars: ⁊ ecōuerſo: cuꝫ ſit q̄ſi ſpūale: qđ eſt de omni corpore qđ r̄ſurrexit ad immortalitateꝫ. h.

Mēbra in ſacra eucharistia non ſunt mixta.

Corpus chriſti. ℂ Caſus. Dicitur ꝙ corpus chriſti qđ ſumit̄ d' altari latet ſub figura: naꝫ aliud exteri⁹ videt̄: ⁊ aliđ itrinſec⁹ latet.

d ℂ Corpus chriſti ⁊c̄. id eſt ſacrificiū corpis chriſti: alias falſuꝫ eſt qđ dixit.

e ℂ Ueritas. ſ. e. in chriſto. in ſi. ⁊ s̄. e. diſtin. vtrum.

f ℂ Ephefino. iij. ſ. vbi neſtorius damnatus fuit: vt. xv. diſtin. capitulo ꝑmo ſcđo ⁊ tertio.

---

amplius^a: neq̄ꝫ q minus^b parauera: habuit min⁹: nō eniꝫ eſt q̄ntitas viſibilis i hoc eſtimanda^c myſterio: ſed virtus ſacri ſpūalis. I dē. ℂ Corpus chriſti quod ſumitur ⁊ figura eſt in ſpecie ⁊ veritas in ſubſtantia.

Corpus chriſti^d quod ſumitur de altari: figura eſt dū panis ⁊ vinū videt̄ extra: veritas^e aūt dū corpus ⁊ ſanguis chriſti in veritate iteri⁹ creditur. Item ex ſymbolo ephefino^f. ℂ Carneꝫ viuificatricē ⁊ ipſius verbi ꝓpriā factam in altari accipimus.

Neceſſarie igitur ⁊ hoc adijcimus: incruētaꝫ^g celebramus in eccleſijs ſacrificij^h ſuitutē: ⁊ ſanctificamur participes corpis ⁊ ꝑcioſi ſanguinis chriſti: nō vt^i cōmunē carneꝫ ꝑcipiētes: nec viri ſanctificati ⁊^k verbo ꝯiūcti ſm̄ dignitatis vnitatē: ſed vere viuificantē ⁊ ipſius verbi ꝓpriaꝫ factā. Itē Aug. ℂ Quo māna ⁊ aq̄ de petra fuit ideꝫ cū noſt. o cibo ⁊ potu.

Inquit Apl's: Oēs^l eādē eſcaꝫ ſpūaleꝫ māducauerūt: ſpūalē vtiq̄ꝫ eandē: nā corporalē aliā: q2 illi māna māducauerūt: nos aliud: ⁊ oēs eundē potū ſpūalem biberunt: aliud illi: aliud nos: ſed ſpecie viſibili: quod tm̄ ideꝫ^m eſt virtute ſpūali^n. Item Hilari⁹ de trini. libro. viij. ℂ Quod veritatē dñici corporis ⁊ ſanguinis ſumimus.

‡ 73

In chriſto^o pater ⁊ chriſtus in nobis vnū^p in his eſſe^q nos faciunt. Si vere carnē corpis noſtri chriſtus aſſumpſit: ⁊ vere homo^r ille chriſt⁹ eſt: noſq̄ꝫ vere ſub myſterio

---

Neceſſarie igit̄. ℂ Caſus. Neſtorius dicebat verbū dei aſſumpſiſſe quēdam hominē ⁊ ſanctificaſſe illū ⁊ vniuiſſe ſibi illū in vnitate dignitatis: ⁊ illuꝫ hoīeꝫ aliā eſſe perſonā a verbo dñi: ⁊ nō eſſe verbū dñi. Cōtra euꝫ in ephefina ſynodo dicit̄ a ſanctis pr̄ibus ꝙ carneꝫ chriſti ſumim⁹ in ſacro: nō vt alicui⁹ viri ſctificati: ſed ꝓpriam carnē verbi dei. Seruitutē. i. ſacrificiū in q̄ ſeruim⁹ deo.

g ℂ Incruentam. i. non in ſpeciem cruoris.

h ℂ Sacrificij ſuitutē. i. ſacrificiū in quo deo ſeruim⁹. q. d. lꝫ nos. ſeruiētes deo offeram⁹ ei ſacrificiū: nō in forma carnis neq̄ꝫ ſanguinis in altari: tamen eſt ibi vera caro ⁊ ſanguis chriſti.

Sacrificiū deo offerimus non in forma carnis neq̄ꝫ ſanguinis.

i ℂ Non vt cōem. i. q̄ſi in cōi vſu habet̄ ad mādu candū: nec ꝑcipiens carnē alicuius viri ſctificat. i. ſancti.

k ℂ Et v'bo. ñ ꝑ vnionē ꝑſone: vt dicebāt qdā heretici: ſꝫ ſꝫ charitatis dignitatē ⁊ iuſticie. xxiiij. q. iij. qda. d'. neſtoriāi.

Inquit Apl's ℂ Caſus. Docet Apl's in ep'la ad Corinthios: ꝙ patres noſtri eandē eſcā ſpiritualē māducauerūt nobiſcū: ⁊ eūdē potū ſpūalē biberunt: ſed corporalē aliā: naꝫ illi manna ⁊ aquā de petra: nos carnē chriſti ⁊ ſanguinē: ſed eundē habuerunt intellectū ſpūaleꝫ. ⁊ littera Apli exponitur hic ab Aug.

l ℂ Omnes. taꝫ nos q̄ꝫ patres veteris teſtamēti: ſed diſſimiliter: q2 illi in figura: nos in veritate.

m ℂ Quod tm̄ idē. i. ſignificat ideꝫ hoc qđ illud: illi eniꝫ biberūt aquā de petra: que fuit ſignū ſanguinis chriſti.

Aqua d' petra fuit ſignū ſanguinis chriſti.

n ℂ Spirituali. i. ſm̄ ſpūalē intellectum: Idem manducauerunt iſti ſpiritualiter qđ nos: non ꝙ ſub manna lateret corpus chriſti vt nūc in ſpeciebus ſacramentalib⁹: ſed quia manna illud ſignificabat.

o ℂ In chriſto pater. Arriani dicebant tres eſſe ſubſtantias in trinitate: ⁊ illud qđ dicit̄ in euāgelio: ego ⁊ pater vnū ſumus: dicebāt nō intelligēdū eſſe de vnitate eſſentie: ſed de vnione volūtatis: q̄ſi filius non velit ꝯtraria patri: ſicut dicit̄: nos ſumus vnū cū chriſto. ſ. vnitate volūtatis. Contra iſtos loquit̄ h̄ hilarius: ⁊ dicit ſimilitudinem iſtoꝝ falſam eſſe: ⁊ dicit ꝙ alio modo dicimur nos vnū cū chriſto: ⁊ alio mō ipſe chriſtus eſt vnū cū patre: ⁊ illā diuerſitatē oſtēdit per hunc ordinē verboꝝ: cū dixit: ego ſum in patre meo: vos in me: ⁊ ego in vobis: vt oſtēdat chriſtū eſſe in patre ſm̄ vnitatē ſubſtātie: nos vero ſumus vnū cū chriſto per humanā carnē quā aſſumpſit: ⁊ ipſe in nobis vnū eſt per ꝓpriā carnē: quā in ſacramēto eius ſumimus. Hanc ſententiaꝫ hilarius obſcuris verbis ponit: ⁊ vt ait hiero. iclytus doctor gallicano coturno extollitur longiſq̄ꝫ periodis inuoluitur: ⁊ a locutione ſimplicium fratrum procul eſt.

p ℂ Unum. Cum enim pater ⁊ chriſtus vnum ſint. i. eiuſdem ſubſtantie ⁊ nature vnitate: nos vnum cum chriſto per eius carnem: quā accepimus: ⁊ ipſe nobiſcū vnum ſit per carnem noſtraꝫ quā aſſumpſit: patet ꝙ mediante chriſto vnum ſumus cum patre.

q ℂ In his eſſe. i. cū pr̄e ⁊ filio: ꝑ hoc. ſ. ꝙ pr̄ eſt in xpo ⁊c̄.

r ℂ Homo. extra de here. cum chriſtus.

ſidem ⁊ dilectionem ⁊ ſpem. de pe. di. ij. charitas.
a ¶ Renaſcitur. puta per baptiſmum vel per euchariſtiam cum digne ſumit.
b ¶ In ſacramēto. i. in ſacramentali māducatione. ſed etiā in ſpirituali: nam ſicut in baptiſmo induitur chriſtus interdū ſacramētotenus: interdū quo ad vite ſanctificationem: primū bonorū ⁊ malorū eſt cōmune. ſcḋm bonorū ⁊ piorū: ſed ſcḋm eſt proprium bonorū: ſic a malis manducatur chriſtus ſacrāliter tantū a bonis vero ſacramētaliter ⁊ ſpūaliter ⁊ ab oībus credentibus ſpūaliter.

natur: qꝛ inuiſibiliter renaſcitur[a]: ⁊ qui māducat carnē meam ⁊ bibit meū ſanguinē habet vitā eternā: participatiōe enim filij (quod eſt p vnitatē corporis chriſti ⁊ ſanguinis) hō manducans viuit: nō ſumens tm̄ in ſacramento[b] qđ mali faciūt: ſed vſqꝫ ad ſpūs participationē. vt in corpore dn̄i tanq̄ mēbrū maneat: ⁊ eius ſpiritu vegetet: qđ eſt dū ei⁹ mādata ſeruat: ad[c] altare dei inuiſibile quo nō accedit iniuſtus ille puenit: qui ad hoc pſens iuſtificatus[d] accedit: inueniet illic vitā: qui hic diſcernit[e] cām ſuā. Item in lib. iiij. de trinitate. ¶ Spūs ſanctus inuiſibiliter corpus ⁊ ſanguinem chriſti ſanctificat.

Corpus et[f] ſanguinem chriſti dicim⁹ illud qđ ex[g] fructibus terre acceptum ⁊ prece myſtica cōſecratū: recte ſumimus[h] ad ſalutē ſpiritualē in memoriā[i] dn̄ice paſſionis: qđ cū p manus[k] hoīs ad illā viſibilē[l] ſpeciē pducat: nō ſanctificat[m] vt ſit tam magnū ſacramētū niſi operante inuiſibiliter ſpiritu[n] dei: cum p hec oia que p corpales motus in illo ope fiunt: de⁹ operet. Item. ¶ Per bñdictionē panis efficit corp⁹ chriſti.

Non omnis panis: ſed accipiēs bñdictionē[o] xp̄i fit corpus. Item. ¶ Dupliciter corp⁹ chriſti itelligit.

Commendauit enim chriſtus in hoc ſacro: corpus[p] ⁊ ſanguinem ſuum: quod etiam fecit ⁊ noſipſos nam ⁊ nos[q] corpus ipſius facti ſumus. Item. ¶ Sacrificiū altaris ſacrm̄ ē vnitatis.

Hoc ſacramētum pietatis[r] eſt ⁊ ſignū vnitatis vinculum charitatis: qui vult viuere accedat ⁊ credat: ⁊ incorporet. Hunc cibum ⁊ potū ſocietatē vult intelligi corporis ⁊ mēbrorū ſuorum qđ ē eccleſie in predeſtinatis. Item. ¶ Spūalr magis q̄ corporaliter corp⁹ xp̄i dbem⁹ accipe.

Panē de altari ſpūaliter māducare eſt innocētiā ad altare portare: peccata ⁊ ſi ſint quotidiana vel nō ſint mortifera[ſ] anteq̄ accedatis dimittite debitorib⁹ veſtris: ſi dimittis dimittetur tibi: ſecurus accede panis[t] eſt ⁊ nō venenū: ſed vide ſi dimittis ne mētiaris deo: quē[u] nō fallis: mētiri deo potes ipſum,[x] fallere nō potes. Item. ¶ Sacrꝫ nō vnitatē xp̄i corporis accipit q ab eo diſcordat.

Qui diſcordat a chriſto nō māducat[y] carnem eius: nec bibit ſanguinē ⁊ ſi tāte rei ſacramētū ad iudiciū ſue pditionis quotidie acci-

c ¶ Ad altare. id eſt ad vitam eternam.
d ¶ Iuſtificatus. ſ. c. panem.
e ¶ Diſcernit. vtrū ſcꝫ iuſte poſſit percipere: iuſtus enim accuſator ſuiipſius ē. ar. xiij. queſtiōe. ij. in preſenti.

Corp⁹. ¶ Caſus. Dr̄ in hoc c. qđ corpus dn̄i qđ ex pane ⁊ vino conſecratur in memoriā mortis chriſti recte ſumitur ad ſalutē: qđ quāuis ab hoīe cōficitur deus tamen inuiſibiliter operatur. Perducatur panis ille: nā licet deus ſit factor ⁊ auctor panis ⁊ vini: tm̄ homo miniſtrat. vel intellige de chriſto: ⁊ dicas viſibilē olim. ſ. ⁊ nunc in celo. Sequētia tria ca. plana ſunt. Benedictione chriſti. i. inſtituta a chriſto. qđ dr̄ tertio c. pietatis. i. ſancte religionis ⁊ diuine culture: ⁊ qꝛ hoc de⁹ ex pietate cōſtituit.

f ¶ Corp⁹ ⁊ ſanguinē. i. trāſire i corp⁹ ⁊ ſanguinē xp̄i.
g ¶ Qđ ex fructib⁹ terre acceptū ⁊ prece myſtica conſecratū. i. ſacrm̄ in corpus xp̄i tranſſubſtantiatum.
h ¶ Sumimus ad ſalutē. ſcꝫ ſi digne ſumamus.
i ¶ In memoriam. vnde ſacerdos cum celebrat crucem habet ante ſe ⁊ laici aliam extra.
k ¶ Per manus. qꝛ hō adminiſtrat quaſdam opportunitates vt fiat panis ⁊ vinū. Arg. xxvi. q. v. nec mirum.
l ¶ Viſibilem id eſt inuiſibilem oblationem ⁊ celebrationem ex multis confectam.
m ¶ Nō ſctificat. i. non trāſſubſtātiat ſacrm̄: vt ſit ⁊c̄.
n ¶ Spiritu dei. ſed cōtra. ſ. c. panis. vbi dixit qđ ſermo chriſti. i. ipſe chriſtus cōficit hoc ſacramētū: ſed qꝛ indiuiſa ſunt opera trinitatis non eſt hic contrarium: non. n. per hoc vnū ſolum excluduntur omnia alia: nec per hoc excluditur vocalis ſermo. xxviij. q. j. ſic enim. de r. abſit.
o ¶ Non omnis. ¶ Benedictionem. inſtitutā a chriſto que eſt: accipite ⁊ comedite hoc eſt corp⁹ meū.

Commēdauit. p ¶ Corpus. ſ. corpus ſuū quod eſt eccleſia vt ſit ſimplex relatio. vt. ſ. e. quia paſſus.
q ¶ Nos corp⁹ ſpirituale: dum ſum⁹ in eccleſia merito ⁊ nomine.
r Hoc. ¶ Pietatis eſt. ſ. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. ⁊ ſ. ea. di. qꝛ paſſus.
Panē. ¶ Hec eſt. xx. pars di. in qua dr̄ qđ ſpūaliter manducare corpus chriſti eſt portare innocētiā ad altare. ⁊ hoc pbat per quinqꝫ c. Jo. de ſ.
¶ Caſus. Debet quis corp⁹ chriſti digne ſumere dimiſſis pri⁹ peccatis debitoribus ſuis: nec debet ficte dimittere quia deū fallere non pōt.
ſ ¶ Mortifera. q. d. ſi nō potes oīno peccata vitare: ordina ita ſaltē vt non ſint mortifera: nam ſine venialibus hec vita nō ducit. de pe. diſt. iij. de quotidianis. debet enim aduerſario peccatū remittere. i. rancorem: ſꝫ ſatiſfactionē non cogitur remittere. xx. iij. q. iiij. ſi illic.
t ¶ Panis eſt. q. d. nō latet ſub horribili ſpecie vel nociua: ſꝫ ſub ſpecie panis q̄ ē amica nature. ſ.
v ¶ Quē non fallis. xxiij. q. iij. deus q. ⁊ ſolum ſecretorū cognitor eſt. ſ. xxxij. di. erubeſcant.
x ¶ Ipſum fallere non potes. vt. xj. q. iij. ſcḋm argu. cōtra xvj. q. i. reuertimini. di. lxxxi. oportet. cōtra. ſed fallere quis pōt q̄tū in ſe eſt: ſed nō qđ deo aliam opinionem inducat propter alicuius fallaciam quam habet: quoniā immutabilis eſt. xxij. queſtione. iiij. incommutabilis.

Qui diſcordat. ¶ Caſus. Dicit hic qđ qui malus ē nō manducat ſpiritualiter nec incorporatur eccleſie licet quotidie ſacramentaliter ſumat corpus chriſti.
y ¶ Nō manducat. i. nō incorporatur corpori eius qđ ē eccleſia manducando. i. credēdo: ſꝫ quotidie ſumat corpus de virgine natum: hoc enim mali accipiunt. vt. ſ. e. c. j. ⁊ ſ. e. diſtin. quid eſt. ⁊ c. credere.

+ al's. vnū a pſonarum excludi ſ alia.

Vita pñs ſine venialibus no ducitur.

als + eme tium.

Carnē xp̄i nō māducat qui ab eo diſcordat.

pit. Item. ¶ Sctā nocēt malis: ⁊ mala ꝓſunt bonis.

ET ſctā malis pn̄t obeſſe[a]: bonis ſunt ad ſalutem[b] malis ad iudiciū: vn̄ apl's. Qui māducat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi manducat ⁊ bibit: nō q2 res illa mala eſt: ſed q2 malus male accipit qḋ bonū eſt. Nō eni mala erat buccella que iude data eſt a dn̄o: ſalutē medicus dedit: ſed q2 ille q indignus erat accepit ad pniciē ſui accepit: ⁊ mala[c] ꝓſūt bonis: ſicut angelus ſathane ꝓfuit paulo: ꝑ malū eni fit bonum cū bn̄ accipit[o] malū. Idē. ¶ Nō ꝓhibent mali de menſa dn̄i manducare.

NOn ꝓhibeat[e] diſpenſator[f] māducare pingues[g] terre in menſa dn̄i: ſꝫ exactorē[h] moneat timere[i]. Idē. ¶ Et q indigne accipit corpus chriſti accipit.

SIcut iudas cui buccellā tradidit xp̄s: nō malū tradēdo: ſꝫ bonū male accipiendo locū ꝓbuit diabolo: ſic indigne quiſq̄ ſumens corpus xp̄i non efficit vt q2 malus eſt malū ſit: aut q2 nō ad ſalutē accipit nihil accipit corpus enim ⁊ ſanguis dn̄i nihilominus in illis erat[k] qbus dicebat apl's. Qui mandu. indi. iu. ſi. mā. ⁊ bi. Itē Ambro. de ſacramentis.

¶ Quib' exēplis ſit: natura iſta panis ⁊ vi. in corpus ⁊ ſanguinē xp̄i ꝯuerti ꝓb. ſ.

‡ REuera[l] mirabile eſt ꝙ deus māna[m] plue

21 ret prīb' ⁊ q̄tidiāo celi paſcebant[n] alimento: vn̄ dcm̄ eſt. Panē angeloꝝ māducauit hō: ſed tn̄ panē illū qui māducauerūt oēs[o] ‡ in deſerto mortui[p] ſūt. Iſta aūt eſca quā accepiſtis iſte panis viuus: q de celo deſcendit vite[q] eterne ſubſtā miniſtrat. Et quicūq̄ hūc panem māducauerit non morieť in eternū: q2 corpus eſt xp̄i: cōſidera ꝓſtantior vtrū nūc ſit panis angeloꝝ: an caro xp̄i q̄ vtiq̄ corpus eſt vite: māna illud de celo[r] hoc ſup celū: illud celi hoc dn̄i celoꝝ: illud corruptiōi obnoxiū[ſ] ſi in diē alteꝝ ſeruareť hoc alienum ab omni corruptiōe[t]: qui

Et ſancta. ¶ Caſus. Dr̄ hic ꝙ bona quoq̄ nocēt malis vt corpus chriſti indigne ſumētibus: qḋ ꝓbat auctoritate apoſtoli ⁊ exēplo iude: ⁊ ecōtra mala quoq̄ ꝓſunt bonis ſicut angelus ſathane profuit paulo.

Sacta malis obſūt.

a ¶ Obeſſe. occaſionalr ſctā malis obſunt. ſ. cū ſunt per abuſum ſumpta: ⁊ ſanctoꝝ abuſio id ē ꝓſumptio ⁊ temeritas qua qs ꝓſūpſit indigne ſumere.

b ¶ Salutē. i. illud poterat eſſe cauſa ſalutis ſi digne ſuſciperetur.

j. cor. xi. f

c ¶ Et mala. id eſt digna patiētia maloꝝ. i. aduerſoꝝ vel mala peccata ꝓſunt occaſionaliter. ar. diſtin. xiij. nerui. ⁊ di. l. fidelior. ⁊ de pe. di. ij. §. hec itaq̄. ⁊. c. talibus.

Joā. xiij. c

d ¶ Accipitur. i. patienter ſuſtinetur afflictio.

ij. cor. xij. c

NOn ꝓhibeat. ¶ Caſus. dicit in hoc. c. ꝙ ſacerdos nō dꝫ ꝓhibere occultos pctōres ſumere corpus chriſti ſi petant: moneat tn̄ eos deū timere: vt ꝙ cōtineāt ſumere corpus chriſti.

e ¶ Nō ꝓhibeat. argu. ꝙ nō debet iudex ſcḋm ꝯſciētiā iudicare. ‡ ar. iij. q. vij. iudicet. ar. ꝙ debet iudex admittere iuramētū volētis ſe purgare de crimine cuius cōſcius eſt iudex. J. e. pro dilectione. J. ſed illō de manifeſtis. extra de te. ordi. ad aures. ar. contra.

Judex nō iudicet ſꝫ cōſcientiā. Joā. xiij. c ‡ Adde ꝺ hac. q. per no. i. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. ꝓ. Jnno. hoſt. ⁊ Cal. i. c. j. de ꝯſti. ⁊ in. c. venerabili. de cenſi.

f ¶ Diſpēſator. in quo caſu non videť dare qḋ ſcit vel credit ei nocere in alijs non: tn̄ eſt medicus eius ⁊ ſaluti eius dꝫ ꝓuidere: facit ꝙ ſuū eſt cū eū monet ne accedat.

g ¶ Pingues. id eſt diuites in peccatis. id eſt peccatores ⁊ hoc ſi occulti ſunt.

h ¶ Sed exactorem. i. ipſe ſacerdos moneat exactorem qui importunus exigit corpus domini.

i ¶ Timere. ſ. deū. i. vt timeat deū vt pp eius timorē deſiſtat ⁊ ne accipiat: ex quo indigne accipit: ſi tn̄ non vult deſiſtere: detur ei potius q̄ negetur. Uel ſic: ita ipſe ſacerdos moneat pingues terre timere exactorē. i. deū qui hoc exegit ab eis: q reuera exactor eſt inquirendo merita ſingulorum. j. q. iiij. §. ecōtra ego ſum deus zelotes.

SIcut iudas. ¶ Caſus. Queritur hic vtrū mali accipiant corpus chriſti. Et rn̄detur ꝙ ſic: q2 iudas quāuis malus eſſet tn̄ corpus chriſti accepit indignus. ⁊ de male accipiente dicit apoſtolus qui manducat carnem meam ⁊c.

k ¶ Erat ſacramentaliter.

‡

21 REuera. ¶ Hec eſt. xxi. pars di. in qua ꝓbatur ꝙ domino ſit poſſibile de pane conficere corpus chriſti

Jo. de fa. ¶ Caſus. Licet hoc. c. ſit prolixū. Bern. tn̄. ⁊ hug. hunc caſum breuiter ponunt. Cōmēdat Amb. in hoc. c. multipliciter ſacrm̄ eucharīſtie oſtendēdo maius ⁊ melius eſſe q̄ māna qḋ antiquus pluit dn̄s patribus i deſerto: maius etiā q̄ aqua que iudeis fluxit de petra. Secūdo ꝓbat dn̄m poſſe cōuertere panē ⁊ vinū in corpus ſuū: ⁊ hoc ꝑ multa miracula: q2 oia ſunt creata i verbo eius: ⁊ ipſum corpus miraculoſe fuit natū de virgine ⁊ in fine iuitat nos ad credenduꝫ vt indubitanter credamus ſicut ē ſcriptū de hoc ſacramento.

j. co

l ¶ Reuera mirabile eſt. Caſus dicebāt quidā mirabile eſſe ꝙ ita panis cōuerteretur in corp' chriſti. dicit Amb. ꝙ reuera mirabile eſt: ſꝫ tn̄ ꝙ poſſit fieri probat exēplis veteris ⁊ noui teſtamēti. Ex veteri teſtamēto primo ponit exēplum de māna: qḋ datū ē iudeis. Exēplū noui teſtamēti ponit ꝺ incarnatione chriſti: ꝓterea q2 ipſemet dixit: hoc eſt corpus meū ⁊c. ſcḋo de aq̄ ſaliente de petra. tertio de virgis in ſerpētes verſis. quarto de apertione maris. qnto de iordane ꝯuerſo retro. ſexto de amaritudine fluuij. ſeptimo de heliſeo q ferrū natare fecit. octauo de helia nono q2 ipſe dixit ⁊ facta ſunt ipſe mādauit ⁊ creata ſūt.

Deu

Pſ.

Exo. Sap. Deu. ‡ A gnal oēs ſtrin cor. l. j. vni C. d ſan.

m ¶ Māna. i. manhu: quod interpretatur quid eſt: hoc nā cū primo eam viderunt dixerunt: manhu. i. qd ē hoc.

n ¶ Paſcebantur. non ſolum carnaliter: verumetiam ſpiritualiter: nonnulli tamen animales dūtaxat paſcebantur corporaliter.

o ¶ Oēs. i. imitatores eoꝝ q indigne ſumpſerunt.

p ¶ Mortui ſunt. exceptis duobus. ſcilicet caleph ⁊ ioſue. vt. J. diſtinctione. lxxvj. ieiuniū. ⁊ ita propter duos nec plus nec minus: quia ⁊ modicus exceſſus non attēdiť. ff. de ver. ob. cōtinuus. in ꝓn. ⁊ paruū interuallum nō obeſt. ff. de duo. rei. duos. §. duo. ver. modicū. ⁊ modica res nō inducit ſimoniam. extra de ſimo. ⁊ ſi queſtiones. ar. contra. ff. de verbo. ſigni. l. iij. quia ibi pro vno miliari quod ſupereſt datur dies. Joan.

q ¶ Uite. i. vitam per quam eternaliter ſuſtinemur.

r ¶ De celo. i. de aere. inſti. de re. diui. §. fere.

ſ ¶ Obnoxium. quia ſcaturiebat vermibus ⁊ putreſcebat: niſi ꝙ in opus ſabbati reſeruabatur.

t ¶ Corruptione. quia nec ſanctum tuum dabis videre corruptionem.

a ¶ Corruptio .i. nem eterne damnationis.
b ¶ Diluit .i. remiſſionem peccatoꝝ cōtulit tibi: ſi in humilitate permanſeris.
c ¶ In vmbra .i. figura fuit.
d ¶ Inquit apoſtolus i epiſtola ad corinthios.
e ¶ Petra .i. aqua q̄ fluxit de petra: que ad litteraꝫ eos ſequebatur: alij dicunt: ꝙ reuera ipſa petra: alij dicunt ꝙ ſoror moyſi maria tulit ſecuꝫ partē illius petre: ⁊ vbicūqꝫ erat opus petra illa percuſſa dabat aquas.
f ¶ Erat .i. ſignificabat chriſtum.
g ¶ Hec autem facta, hucuſqꝫ ſūt verba apoſtoli.
h ¶ Ut probemus. Pluriū ſimiliuꝫ inductione oſidit nō eſſe impoſſibile deo panem in corpus ſuum ⁊ vinum in ſanguinem ſuuꝫ cōuertere.
i ¶ Uirgaꝫ tenebat moyſes de hec habetur .xxvj. q. v. nec mirum. in prin. ⁊ ver. hec poteſtas.
k ¶ Sāguis. hec fuit prima plaga egypti: verus ſanguis erat ſicut veri ſerpentes: quid ergo bibebant hebrei.
l ¶ Separauit. in duodeciꝫ diuiſiōes: vt qlibet tribus per ſuas turmas incederet.
m ¶ Cōgelauit. dicunt quidā ꝙ aqua ſupior ſtetit nō fluxit: ſꝫ inferior fluxit in mare.
n ¶ Retrorſuꝫ. Ad fontē xanti verſa recurrit aqua.
o ¶ Exordium. hoc legiẗ in lib. ioſue .i. deſiit deſcēdere quaſi gradu recepto reuertebatur in ſuuꝫ exordium.
p ¶ Moyſes. hiſtoriaꝫ habes .xxiij. que

cunqꝫ religioſe guſtauerit: corruptionem[a] ſentire nō poterit: illis aq̄ de petra fluxit: tibi ſanguis ex chriſto: illos ad horam ſatiauit aqua: te ſanguis diluit[b] in eternuꝫ: iudeus bibit ⁊ ſitit: tu cuꝫ biberis ſitire non poteris: illud in vmbra[c]: hoc in veritate. Si illud qđ miraris vmbra eſt: q̄ꝫ tum iſtud cuius vmbram miraris? audi qꝛ vmbra eſt que apud pr̄es facta eſt: bibebant (inquit[d]) de ſpūali ꝯſequēte eos petra[e]: petra āt erat[f] chriſtus: ſꝫ nō in pluribus eoꝝ cōplacitū eſt deo: naꝫ ꝓſtrati ſunt in deſerto. Hec aūt fc̄tā[g] ſunt in figura noſtri: cognouiſti potiora: potior enim lux q̄ꝫ vmbra: veritas q̄ꝫ figura: corpus creatoris q̄ꝫ māna de celo. Forte diciſ aliud video: q̄uo tu mihi aſſeris ꝙ chriſti corpus accipiā? ⁊ hoc adhuc nobis ſupereſt: vt ꝓbemus[h]: q̄ꝫlis igitur vtimur exēplis: vt probemus hoc nō eſſe qđ natura formauit: ſed qđ benedictio conſecrauit: maiorē qꝫ eſſe vim benedictionis q̄ꝫ nature: qꝛ benedictione ⁊ natura ipſa mutatur. Uirgam[i] tenebat moyſes ⁊ ꝓiecit eaꝫ ⁊ facta eſt ſerpens: rurſus apprehendit caudā ſerpentis: ⁊ in virge naturaꝫ reuertitur. Uides ergo ꝓphetica gratia bis mutatā eſſe naturā ⁊ ſerpētis ⁊ virge. Currebāt egypti flumina puro meatu aq̄ruꝫ: ſubito de fontium venis ſanguis[k] cepit erumpere: non erat potus in fluuijs: rurſus ad ꝓphe preces cruor ceſſauit fluminuꝫ: aquaꝝ natura remeauit. Circūcluſus erat vndiqꝫ pplš hebreoꝝ: hinc egyptijs vallatus: inde mari clauſus: virgaꝫ leuauit moyſes: ſepauit[l] ſe aq̄ ⁊ in muroꝝ ſpeciē ꝯgelauit[m]: atqꝫ iter vndas via pedeſtris appuit. Iordanis retrorſum[n] ꝯuerſus ꝯtra naturam in ſui fontis reuertiẗ exordiū[o]: nonne claret naturam ⁊ maritimoꝝ fluctuuꝫ vel fluuialis curſus eſſe mutatā? Sitiebat populus patrū: tetigit moyſes[p] petrā ⁊ aqua de petra fluxit: nunqd non preter naturam opata eſt gratia[q] vt aquā[r] vomeret petra quam nō habebat natura? Marath fluui⁹ amariſſimus erat: vt ſitiens pplš bibere non poſſet: miſit moyſes lignū in aq̄ꝫ ⁊ amaritudinē ſuaꝫ aquaꝝ natura depoſuit: q̄ꝫ īfuſa ſubito gratia tpauit[s]. Sub heliſeo ꝓpha vni ꝺ filijs ꝓphaꝝ excuſſuꝫ eſt ferꝝ de ſecuri: ⁊ ſtatiꝫ merſuꝫ eſt: rogauit heliſeū q amiſerat ferꝝ vt illud ſibi acgreret: miſit heliſe⁹ lignuꝫ in aquā: ⁊ natauit[t] ferꝝ: vtiqꝫ ⁊ hoc ꝑter naturā factū cognouim⁹: grauior. n. eſt ferri ſpecies q̄ꝫ aq̄rū liquor. Aduertim⁹ igiẗ maioris potētie eē dei grāꝫ q̄ꝫ naturā: ⁊ adhuc[u] tñ añ ꝓphice bñdictiōis numeram⁹ grāꝫ. Qđ ſi tm̄ valuit humana bñdictio vt nāꝫ ꝯuerteret: qd dicim⁹ de ipſa ꝯſecratiōe diuina vbi ipſa verba dñi ſaluatoris opanẗ? naꝫ ſacr̄ꝫ iſtud qđ accipis chriſti ſermone ꝯficiẗ. Quod ſi tm̄ valuit ſermo helie vt ignem de celo deponeret[x]: non valebit chriſti ſmo vt ſpecies elementoꝝ mutet? De toti⁹ mūdi operibus legiſti. Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit ⁊ creata ſunt. Sermo igitur chriſti qui potuit ex nihilo facere qđ non erat non poteſt ea que ſunt in id mutare quod non erat? non enim minus[y] eſt dare q̄ꝫ mutare[z] nouas naturas rebus. Sed[⁊] quid argumentis vtimur? ſuis vtamur exemplis: incarnationis aſtruamus myſterij veritatem: nunquid nature vſus preſenſit cum dñs ieſus ex maria naſceretur? ſi ordineꝫ q̄rimus? viro mixta

ſiōe quarti. §. his omnibus.
q ¶ Gratia. diuina per lignū immiſſuꝫ.
r ¶ Aquā vomeret. actualiter vel naturaliter. Nu. xx. b
s ¶ Temꝑauit .i. dulcorauit.
t ¶ Et natauit ferrum .i. humanum genus de imo peccatorum leuauit. Ouidi⁹ i ep̄lis Exo. xv. d.
v ¶ Et adhuc tamē. q. d. dictū eſt ⁊ ꝓbatū ꝙ maioris potentie eſt gratia q̄ꝫ natura rerum: nihil adhuc tamē diximus de benedictione diuina: ſed tantum de prophetica. Uel licet multa exēpla introduxerim de prophetica benedictiōne: tamen adhuc poſſum inducere alia de eadeꝫ: ⁊ addit de helia. iiij. Re. vi. a
x ¶ Deponeret. qñ duo quinquagenarij combuſti ſunt: hiſtoriā habes. xxiij. q. iiij. ꝙ chriſtus.
y ¶ Minus. Dicit imperator ꝙ cuꝫ nobis conſentaneum eſt vbi nulla eſt ſtipulatio interpoſitaꝫ intelligi eam adhibitam: multo fortius vbi inutilis fuit ab initio per nos validam effici: vt. C. de rei vxo. ac. l. prima circa prin.
z ¶ Quā mutare. id eſt min⁹ eſt mutare q̄ꝫ dare. iiij. Re. j. d
⁊ ¶ Sed quid argumentis. id eſt ad quid ſubaudi exterius: quaſi confirmamus quod dicimus exēplis que ipſe in ſe exhibuit. ps. cxlviij a.
ꝯ ¶ Querimus. id eſt hoc corpus in quod tranſſubſtantiatur panis prece myſtica eſt natuꝫ de virgine: nec chriſtus poſt in cena cum diſcipulis corpus ſuum confecit cum ſemel in vtero virginali a tota trinitate perfectum eſſe non de-

ſiſt: neq; deſiiſſe potu
it meritis chriſti exi
gentibus.
a ¶ Alia ſpēs .i. alte
rius rei ſpēs .i. ſub-
ſtantia fuit vel aliud
ſubſtantiarum.
b ¶ Amē .i. vez eſt.
vt di. xxxviij. ſedulo.
c ¶ Sermo .ſ. diſ.
xciij. diaconi. ij. ad
hoc .n. verba ſunt in-
ſtituta: vt qd̄ qs co-
gitat: alijs proferat.
xxij. q. ij. is autem.
d ¶ Affect⁹ .i. fides.

Inuitat domin⁹.
¶ Caſus. Do-
minus inuitat nos
vt eū māducemus:
⁊ ſic viuamus: ipſe
eniz māducatus vi
uit: q2 reſurrexit oc
ciſus: ⁊ q̄uis in ſa-
cr̄o partiū fiat diui-
ſio ſub quibus chri
ſtus ſumit̄: integer
tamen manet ⁊ nō
diuiditur.
e ¶ Uita manduca
tur .i. deus viuens.
f ¶ Uiuificat .i. di-
gna perceptione vi-
uificat vel coopatur
ad viuificandum.
g ¶ Q2 reſurrexit.
Io.vi.f. nō eſt caſuale: ſed ꝓ-
batio eſt a maiori:
nam ex quo reſur-
rexit ⁊c̄.
h ¶ Sacr̄o .ſ. eo. di.
qui manducant.
i ¶ Quēadmoduz.
q2 in ſacramēto.

Iterat̄. ¶ Hec ē
22 xxij. pars diſ. in
qua probat̄ q̄ iterat̄
hoſtia quotidie in al
tari in cōmemorati
onē: q2 quotidie pec
cat̄ ſaltez venialiter
vt eius memoriam
habeamus: ⁊ ꝑ hoc
ſalui ſumus: vtpote
q2 ad p̄ces ſacerdo-
tuz aperit̄ celū: ⁊ ce-
leſtia iungūt̄ imis:
⁊ hoc ꝓbat per. xj. ca.
Joan. de ſa.
¶ Caſus. Cuz xp̄s
ſemel paſſus ſit et
vna paſſione mūdū
redemit: q̄rit̄ q̄re ſa
cr̄z eucariſtie ꝯfici-
atur q̄tidie? Et r̄ñde
tur q̄ lz i baptiſmo
pctā ſint nobis di-
miſſa: tamē ſep̄ pecca-

femina generare ꝯſueuerat.
Liquet igitur q̄ preter natu
re ordinē virgo generauit: ⁊
hoc qd̄ cōficimus corpus ex
virgine eſt: quid hic queris
nature ordinez in chriſti cor
pore: cum preter naturam ſit
ipſe dominus ieſus part⁹ ex
virgine? vere vtiq; caro xp̄i
que crucifixa eſt: que ſepulta
eſt: vere ergo illius carnis ſa
cramētum eſt: ipſe clamat do
minus ieſus: Hoc eſt corp⁹
meum. añ benedictionē ver-
boꝝ celeſtiū alia[a] ſpecies no-
minat̄: poſt ꝯſecrationez cor
pus ſignat̄: ipſe dicit ſangui-
nem ſuū: ante conſecrationē
aliud dicitur: poſt ꝯſecratio-
nem ſanguis nūcupat̄: tu di-
cis amē[b] hoc eſt: veruz eſt qd̄
os loquit̄. mens interna fate
tur: qd̄ ſermo[c] ſonat: affect⁹[d]
ſentiat. Item Aug. in quo-
dam ſermo. de verbis euan-
gelij. ¶ Q̄ño ꝑ partes xp̄s
māducat̄ ⁊ integer ꝑmanet.

Inuitat dñs ſeruos vt
prepararet eis cibū ſeip-
ſum: qs audeat manducare
dominū ſuum? ⁊ tñ ait: Qui
manducat me: viuit propter
me: qñ manducat̄ vita[e] man
ducat̄: nec occidit̄ vt mandu
cetur: ſed mortuos viuificat[f]:
quando manducatur reficit:
ſed non deficit: manducatur
chriſtus: viuit manducatus:
q2 reſurrexit[g] occiſus: nec qñ
māducatur partes de illo fa-
cimus: ⁊ q̄ in ſacr̄o[h] ſic fit: no
runt fideles quemadmodū[i]
manducent carnem chriſti:
vnuſquiſq; partē ſuā accipit:
per partes manducat̄: ⁊ ma-
net integer totus: per partes
manducatur in ſacramento:
manet integer totus in celo:
manet integer totus in corde
tuo. Item paſcaſius pa. de
corpore ⁊ ſanguine chriſti.
¶ Quotidianū ſacrificiū ñ
reintegrationē paſſionis ſed
cōmemorationē ſignat.

Iterat̄[k] q̄tidie[l] hec obla-
tio lz chriſtus ſemel paſſus
in carne ꝑ vnā eandēq; mor
tis paſſionē ſemel ſaluauerit
mundum: ex qua morte idē
reſurgens ad vitā: mors illi
vltra non dñabitur: qui pro-
fecto ſapientia dei patris ne-
ceſſarium pro multis cauſis
hoc prouidit: primo q̄dez: q2
quotidie peccamus ſaltem in
peccatis ſine q̄bus mortalis
infirmitas viuere non pōt. q2
lz oīa peccata ſint donata in
baptiſmo: infirmitas[m] tamē
peccati adhuc in carne rema
net: vnde pſal. Benedic aīa
mea domino: qui ꝓpiciatur
cibus iniq̄tatibus tuis: q ſa-
nat oēs īfirmitates tuas. Et
tō q2 quotidie labimur[n] quo
tidie[o] chriſtus myſtice ꝓ no
bis imolatur[p]: ⁊ paſſio chri-
ſti in myſterio tradit̄: vt q[q]
ſemel moriendo mortem vi
cerat: quotidie recidiua[r] deli
ctoruz per hec ſacramēta cor
poris ⁊ ſanguinis peccata re
laxet. vnde oramus: Dimit-
te nobis debita noſtra ⁊c.
Quia ſi dixerimus: q2 pecca
tuz nō habemus: noſipſos ſe
ducim⁹: ⁊ veri. in no. nō eſt.
Item iterat̄[s] hoc myſteriū: ⁊
hoc ob cōmemorationē paſ-
ſionis xp̄i: ſicut ipſe ait: Hoc
quotieſcūq; feceritis in meā
cōmemorationez facite: quo
tienſcūq; ergo hunc panem
ſumitis ⁊ bibitis hūc ſangui
nem: mortem domini annū
ciabitis donec veniat: nō vti-
q; ſic eſt accipiendum donec
mors chriſti veniat: quia iaz
vltra non moritur: ſed donec
ipſe dñs ad iudicium veniet.
Interdū[t] aūt ſemꝑ eſt mors
chriſti per ſeculi vitam poſte
ris annūciāda: vt diſcāt qua
charitate dilexit ſuos: q ꝓ eis
mori dignatus eſt: cui om-
nes debemus vicem repen-
dere[u] charitatis: quia ad hoc
nos prior dilexit: cum eſſe-
mus[x] gehēne filij vt diligere-
mus eū iaz a morte liberati.

mus ſaltez venialr̄
remanēte in nobis
peccati fomite: ⁊ iō
hoc ſacr̄z iterat̄ vt ꝑ
ipſum pctā dimitta-
tur: ⁊ vt mors eius
ſemper a nobis ha-
beat̄ in memoria.
k ¶ Iterat̄. q̄tidie ſu-
mim⁹ corpus xp̄i:
q2 quotidie egem⁹
vt remittant̄ nobis
pctā: lz n. per baptiſ-
mū ſublata ſunt: tñ
ꝑꝑ fomitē origina-
lis pctī q̄tidie recidi
uam⁹. Itē alia rōnez
vt poſteris nr̄is no-
tificem⁹ mortē dñi ⁊
q̄r dilexerit nos.
l ¶ Quotidie .ſ. di.
iij. ſabbato.
m ¶ Infirmitas .i.
origo peccati.
n ¶ Labimur. ſaltē
venialiter. de pe. di. ij.
ſi enim.
o ¶ Quotidie pre-
terq; in die ſctō ve-
neris ⁊ in ſequenti
ſabbato .ſ. diſtin. iij.
ſabbato.
p ¶ Immolat̄. i. xp̄i
immolatio facta ꝓ
nobis in ſacr̄o cor-
ꝑis ⁊ ſanguinis ei⁹
repreſentatur.
q ¶ Ut qui. due ca-
uſe hic notātur hu-
ius ſacramenti: dele
tio venialium pecca
torum ⁊ memoria
paſſionis dñi
r ¶ Recidiua .i. re-
cidiua delicta .i. rede
untia ꝑ iterationē.
s ¶ Iteratur. ob cō
memorationē .ſ. e.
diſtin. cum omne.
t ¶ Interduz id eſt
interim donec veni-
at dñs ad iudiciuz.
v ¶ Rependere. Un
de ꝓpheta: quid re-
tribuam dño ꝓ om
nibus que retribu
it mihi: calicem ⁊c̄.
extra de teſta. cum
in officijs.
x ¶ Cum eſſemus.
id eſt q̄uis non di-
lexerit nos in eo q̄
eſſemus gehenne fi
lij: dilexit tamē nos
in eo q̄ creatura.
Unde dicitur: Ni-
hil eorum odiſti
que feciſti.

carnē corporis ſui ſumim[a]: ⁊ per hoc vnū erimus: q2 pater in eo eſt: ⁊ ille in nobis: quō voluntatis vnitas aſſeritur: [b]cum naturalis [c]per [d]ſacramētū ꝓprietas perfectū [e]ſacramentū ſit vnitatis? non eſt humano [f]aut ſeculi ſenſu de his rebus loquēdū: neq3 per [g]violentiā atq3 imprudentē [h]pdicationē dictorum celeſtium ſanitati [i]aliene: atq3 intelligentie impie peruerſitas extorquenda [k]eſt: de [l]naturali enī chriſti in nobis veritate que dicimus niſi ab eo didicim[9] ſtulte atq3 impie dicem[9]. Ipſe enim ait: Caro mea vere eſt eſca: ⁊ ſanguis meus vere eſt potus: q edit carnem meam: ⁊ bibit ſanguinē meū: in me manet: ⁊ ego in eo: de veritate carnis ⁊ ſanguinis non relictus eſt ambigendi locus: nunc enim ⁊ ipſius dñi profeſſione ⁊ fide noſtra vere caro eſt ⁊ vere ſanguis eſt: ⁊ hec accepta [m] atq3 hauſta [n] efficiunt: vt ⁊ nos i chriſto: ⁊ chriſtus in nobis ſit: ergo eſt ipſe in nobis per carnem. Quod aūt in eo per ſacramētū communicate carnis ⁊ ſanguinis ſimus: ipſe teſtatur dicens: Vos āt me videbitis: q2 ego viuo: ⁊ vos viuetis: q2 ego in patre maneo: ⁊ vos in me: ⁊ ego in vobis. ſi voluntatis tā tum intelligi vnitatē vellet: cur [o]gradum quendā atq3 ordinem conſummande vnitatis expoſuit? niſi vt ipſe in patre per [p]naturā diuinitatis: nos [q]cōtra in eo [r]per corporalē eius natiuitatē [s]: ⁊ ille rurſus in nobis per ſacramentorum ineſſe myſterium crederet: ac ſi perfecta per mediatorē vnitas doceretur: cū nobis in ſe manentibus ipſe maneret in patre: ⁊ in pr̄e manēs maneret in nobis: ⁊ ita ad vnitatem ꝓficiſceremur cū eo qui [t] naturaliter [u] ſm natiuitatem [x] ineſt: nos quoq3 in eo [y] naturaliter ineſſemus: ipſo i nobis naturaliter ꝑmanēte. Quod autē naturaliter in nobis hec vnitas ſit ipſe ita teſtatus eſt: Qui edit carnē meam ⁊ bibit ſanguinē meū: in me manet: ⁊ ego in eo. non [z]enim in eo erit niſi in quo ipſe fuerit: eius tamen in ſe ſumptā habens carnē qui ſuā aſſumpſerat. [&] Item: Sicut miſit me pater viuens: ⁊ ego viuo propter patrē: ita q manducauerit carnē meā: ⁊ ipſe viuet ꝓpter me. [?]quo modo per patrē [2] viuit: eo modo nos per carnē eius viuemus: hec ergo vite noſtre cauſa eſt: qđ in nobis manere deū per carnē chriſti habemus: victuri per eū ea cōditione qua viuit ille per patrē. [a]ſi ergo nos naturaliter ſm carnem per eū viuimus: id eſt naturam carnis ſue adepti: quomodo nō

a Erimus.i.ſumus: nā quādoq3 ſe hʒ ad pñs: vt.xxi.diſ. in nouo.⁊.ff.de verb.ſig.verbū.aliqñ preteritū ꝓ futuro: vt.l.di.ꝑōderet.aliqñ ponit pñs pro preterito. xxxv.di.ſexto die.⁊ hoc verbū.fit: qr̄ q3 ſe hʒ ad futuꝝ.ff.ne qd in lo. pub.l.ij.§.deinde.ecōuerſo aūt ponit pñs pro futuro.l. di.pri.peruenit. ibi dicit: vult.i.volet.

b Aſſerit.ab ipſis hereticis: arriano ⁊ eius ſequacibus: q tres ſubſtātias in trinitate aſſerūt: vt. xxiiij.q.iij. quidē ver. arriani.

c Naturalis. id ē naturalis ⁊ propria caro chriſti ſumpta.

d Per ſacrm. id eſt per ſanguinē quē in ſacramēto ſumimus ſit ⁊c̄.

e Perfectū.perfectū dicit: q2 ante vnitas nature etiā erat inter nos ⁊ chriſtum per aſſumptā noſtrā carnem: ſed nō erat perfecta: nam per illā nos ſumus vniti ei: ſed non ipſe nobis: ⁊ ſic per ſacramētū altaris perfecta vnitas eſt iter nos ⁊ eū.

f Humano.q.d. auctoritate domini volo probare quod intendo: nō meo ingenio ꝙ illud ſequitur curſum nature.

g Per violentiā. id eſt ꝑ hāc tantā ꝑuaricationē que recte violentia dicit.

h Imprudētem: id eſt incircūſpectā ⁊ improuidā locutionē arrianoꝝ: qui male interpretātur illud: vt in nobis vnum ſint ſicut tu pater in me.

i Sanitati. id eſt ſanitate. vel legatur acquiſitiue.ſ.peruerſe ſana.

k Extorquenda. hoc vult dicere: diuerſitas vel ꝑuerſitas interpretationis nō extorquēda eſt a ſanctitate dictoꝝ celeſtiū.id ē a ſctis dictis celeſtib[9].

l De naturali.id eſt ꝙ dicimus chriſti naturā in nobis eſſe habemus ab eo. m Accepta a chriſto.

n Hauſta.a nobis ſūpta: ſed vtrūq3 verū eſt: ſi enī ipſe in nobis eſt per carnē aſſumptam a ſe: eodem modo ⁊ nos in eo. Item ſi nos ſumus in eo per carnē communicatā: ſiſr ⁊ ipſe eſt in nobis. Unde dicit: q2 ego viuo.ſ.naturaliter: q2 eiuſdē ſubſtātie cū pr̄e eſt: ⁊ non eſt in eo tāq3 vas vel liquor in vaſe: vt mētiunt quidā heretici: vt.xxiiij.q.vlti.qdā.⁊.metangi.

o Cur gradū. Gradatim ⁊ ordinate dixit: ego in pr̄e ⁊ vos in me: ⁊ ego in vobis. ſi enim volūtate tm̄ vnū eſſemus: non oporteret dixiſſe: niſi q2 ego ⁊ pater ⁊ vos vnū ſumus: ſcilicet per voluntatē: non feciſſet gradus dicendo ſingillatim vnū quēq3. ordo.n.⁊ diſtinctio nominū multum operatur: ⁊ eſt ſimile.ff. ſi qs cau.ſed ⁊ ſi.§.queſitum.xliij.diſt. ſit rector.extra de reſcri. cum dilecta. nam ⁊ ſi ſeruus cōmunis diſtinctis nominibus dominoꝝ ſtipulet pro virilib[9] portionibus eis acquirit: ſi tacitis nominibus ꝓ ea tm̄ parte qua quiſq3 dominus eſt.ff. de ſtipu. ſer.ſi cōmunis ſeruus ita ſtipulet.

p Per naturā. ſicut enī ipſe ē vnū cū patre natura diuinitatis: ita vnum eſt nobiſcū humanitatis natura. Jo.

q Nos contra.id eſt econuerſo.

r In eo.ſcilicet filio ineſſemus.

s Natiuitatem.⁊ ita quoq3 ipſe in nobis: ſed cōſummati[9] ⁊ plenius per id qđ ſequit. Et ſic innuit hic xp̄ʒ eē in nobis ꝑ carnē in ſacro cōicatā: ⁊ nos i eo ꝑ carnē v̄ginis aſſumptā ſed innuit cōtriū ibi: cū eo q. vbi dr̄: ꝙ eſt i nobis ꝑ carnē: ibi: ꝙ āt: ꝙ nos ſum[9] i eo ꝑ ſacrm̄ altaris cōicatū ſʒ vtrūq3 ſit eē verū: cū hic inſit eadē caro.ſ.e.omnia.

t Qui.ſ.fili[9] ꝑ nāʒ aſſūptā a xp̄o i v̄gie: vel a nobis i ſacro.

u Nāl̄r.ꝑ nāʒ diuinā ineſt: ſic.n. intelligi dʒ: pr̄ eſt in filio: ⁊ fili[9] in pr̄e id eſt iſte ē eiuſdē nature vel ſubſtantie cum illo: ⁊ econuerſo.

x Scdʒ natiuitatē.i.ď pr̄e naſcēdo. Uel ſʒ natiuitatē.i. diuinitatē: que eſt natiuitas. y In eo.ſ.filio.

z Non.n.hic vult dicere ꝙ malus nō fiat vnū cū deo ꝑ aſſumptionē corporis chriſti: licet eius.i.mali chriſt[9] habeat in ſe carnē aſſumptam.

& Aſſumpſerat.per incarnationem in virgine.

? Propter me.hoc eſt ex patre habʒ viuere q ex eo natiuitatē hʒ: hō vero nō hʒ natiuitatē a xp̄o: ſʒ ab ipſo a q̄ gignit ⁊ naſcit: ⁊ iō nō eſt ibi oīmoda ſimilitudo.

2 Quō ꝑ pr̄eʒ id ē ſic xp̄s ē vnū cū pr̄e. a Per pr̄eʒ

Vnū ꝓ ſe ... ait.

Vnū ſumꝰ ꝑ ... iter ... xp̄ʒ.

Ordo nominum multum operatur.

Chriſt[9] eſt nobiſcū vnum.

Jo.vj.c. Chriſt[9] ē i nobiſ: ⁊ nos ſum[9] i xp̄o.

Ibidē in

Pr̄ ē in filio ⁊c. q̄lr intelligit.

Hō nō hēt natiuitatē a chriſto.

Id eſt a patre ſm diuinitatem.

a ¶ In ſe.i.ſm naturã diuinã que ſpũs eſt.q.d.qm̃ nõ habet naturã cum patre: vt ſit idẽ cũ eo: ⁊ ſic vere dei filiꝰ eſt vnũ ⁊ idẽ cũ patre vnitate ſubſtãtie: nõ voluntatis ⁊c̃.

b ¶ Hec aũt.ſ.ſuperiora.alias ſupradicta.

c ¶ Et p honorem.i. honorabile ſacramẽtum nobis datum a chriſto in cena.

d ¶ In calice. Mouet Amb. queſtionẽ quare melchiſedech obtulit tantũ vinum ⁊ panem ⁊ nos aquã apponimus: ſed nõ ſoluit. Caſus. In pͥma parte dicit: q̃re aquã i ſacrificus offeramꝰ: in ſecũda cõmendat ſacrificium multiplice auctẽ.

e ¶ Et vinũ expreſſum aũt nõ eſt ꝙ obtulerit aquã. pſumimus tamẽ ꝙ ꝗ̃ nõ aquã vino miſcuiſſet: vinũ tñ limphatũ obtulit: q: ꝓhibitum erat ſacerdotibꝰ in tẽplo ne purũ vinũ biberẽt. Vñ apl's: Nolite inebriari vino ⁊c̃ ſimiliter de chriſto credendum eſt: quia magiſter eſt abſtinentie.j.q.ij.ꝗ̃pio.

✠ ✠

24 In calice. ¶ Hec eſt.xxiiij.ps diſtinctionis: in qua ratio redditur quare aqua miſceatur in vinũ. Joã.de fa. ¶ Caſus. Caſus iſte ponitur ſic. melchiſedech corpus chriſti prefigurauit qñ panem ⁊ vinum obtulit: ſed aquã obtuliſſe non legitur: ⁊ ideo queritur: q̃re i ſacrificio aq̃ ponitur. Et rñdet Amb. duas ratiões de hoc aſſignãs. Una eſt: q: aq̃ d̃ petra fluxit que hoc ſacramentum ſignificauit. Alia eſt: quia de latere chriſti aq̃ fluxit ⁊ ſanguis: ⁊ aſſignat rationem q̃re de latere: poſtea ponit multas auctoritates: per quas corpus chriſti multipliciter commendat.

gen.xiiij.

j.Cor.x.b. Melchiſedech vinũ limphatũ obtulit.

naturaliter ſm ſpiritũ in ſeᵃ patrẽ habeat cum viuat ipſe p patrẽ? Item Hecᵇ aũt idcirco cõmemorata ſunt a nobis q: voluntatis tantũ inter patrẽ ⁊ filiũ vnitatẽ heretici mẽtientes: vnitatis noſtre ad dominũ vtebantur exẽplo: tanq̃ nobis ad filium ⁊ per filiũ ad patrẽ: obſequio tm̃ ⁊ voluntate religionis vnitis: nulla p ſacramẽtum carnis vel ſanguinis naturalis communionis proprietas indulgetur: cum ⁊ᶜ p honorẽ nobis datũ filij ⁊ pmanẽtẽ in nobis carnaliter ⁊ nos in eo nobis corpaliter ⁊ inſeparabiliter vnitatis myſterium vere ⁊ naturalis vnitatis ſit predicãdum: id eſt corpus chriſti qđ ſumitur de altari: figura eſt dũ panis ⁊ vinũ extra videtur: veritas autem dum corpus ⁊ ſanguis chriſti in veritate interius creditur. Item Amb. in libro de ſacramentis. ¶ Quare in ſacrificio aqua vino miſceatur.

✠ ✠

24 In calice ᵈ mittitur vinum ⁊ aq̃. Sz dices: quõ ergo melchiſedech panẽ ⁊ᵉ vinũ obtulitᶠ qd ſibi vult admixtio aque: bibebant aũt deᵍ cõſequẽti eos petra. Petra aũt erat chriſtus: nõ immobilis petra que populũ ſequebatur: ⁊ tu bibe vt te chriſtus ſequatur. vide myſterium. Moyſes: hoc eſt ꝓphetaʰ: virgaⁱ: hoc eſt verbum dei: ſacerdos verbo dei tãgitᵏ petrã: ⁊ fluit aqua: ⁊ bibit populus dei: redũdat aq̃ in calice: ſaliˡ ſanguis in vitam eternã. Item: Accipiteᵐ ⁊ illud: de latere eiꝰ effluxit aq̃ ⁊ ſanguis: aq̃ vt emũdaretⁿ ſanguis vt redimeret. Quare de latere? q: vñ culpaᵒ: inde gratia: culpa per feminã: grã p chriſtũ. Itẽ audi pſalmũ: vide q̃z aptus ſit celeſtibus ſacramẽtis. Dñs paſcit me: ⁊ nihil mihi deerit ⁊c̃. Virga tua ⁊ baculus tuus ⁊c. Virga eſt imperiũ: baculus paſſio ẽ eterna: deitas chriſti paſſio temporalis: illa creauit: hec redemitᵖ. Paraſti in ↄſpectu meo mẽſamᵠ: ⁊ poculũ tuũ inebriãsʳ q̃z pclarũ eſt. Item: Quotienſcũq̃z bibis: remiſſionẽ peccatorum accipis: ⁊ inebriaris ſpũ. Unde ⁊ Apl's: Nolite inebriari vino: in quo eſt luxuria: ſed implemini ſpũſſancto. Itẽ: Preclara eſt ebrietas que opatur ſobrietatẽ mẽtis. Item: Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Panẽ noſtrũ quotidianum da nobis hodie ſanguine xp̃i pacificataˢ ſunt oĩa vel in celoᵗ ⁊ i terra: ſctificatũ eſt celũᵘ: deiectus eſt diabolus: vbi verſatur hõ quẽ ille decepit. Dixi vobis ꝙ ante verba xp̃i qđ offertur panis dicatur: vbi chriſti verba deprompta fuerint: non iam panis: ſed corpus dicit: Quare ergo in dñica oratione ait: panẽ noſtrũ. Pa-

f ¶ Obtulit. ideo forte: q: fatigatis non purum vinum: ſed cum aqua mixtum ſolemus offerre.

g ¶ De ↄſequẽti.i. ſatiſfaciẽti eis petra. vel ſicut tradũt hebrei aqua de petra q̃z moyſes bis percuſſit ſaliẽs vſq̃ quaq̃z populũ per deſertũ ambulantem ſecuta eſt: ⁊ de petra que eſt chriſtus ſalit aqua eterne vite: quã potamus in deſerto huius vite ambulantes: q: deſerit a ſtabilitate huius mundi. J. diſ.v. ne tales. ibi: non enim manere.

Aqua d̃ petra ppl'm p deſertũ ſecuta eſt.

h ¶ Propheta.i. ſacerdos.xliij.di. ſit rector.

i ¶ Virga. virga i manu ſacerdotis eſt verbũ dei in ore ſacerdotis. aliter exponitur.xlv.diſ. diſciplina.

k ¶ Tangit petram.i. predicat chriſtũ. Uel tangit petrã.i. duriciã cordis.

l ¶ Salit.i. facit nos ſalire.i. tranſire.

m ¶ Accipite. alia ratio quare aq̃ miſceatur in ſacrificio.

n ¶ Ut emũdaret. j.di.iiij. ꝓprie.in fi.

o ¶ Quia vnde culpa.q.d. de latere culpa: ⁊ de latere gratia: ſed non de eodem latere. Verbi gratia de latere ade fuit femina vnde culpa exiuit: d̃ latere vero xp̃i ſanguis ⁊ aqua vnde gratia. S.

p ¶ Hec redemit. ſcilicet paſſio ⁊ fides eius.

q ¶ Menſam. id eſt communionem corporis tui. Jo.

r ¶ Inebriãs. id eſt dans obliuionem delectationum vt.ſ.di.xxxv. luxurioſa.

s ¶ Pacificata ſũt. in terra: redẽpti ſũt homines: princeps enim mundi huius electus eſt foras: in celis chorus angelorum qui iam turbatus fuerat per paſſionem eius ⁊ reſurrectionem ſpe future reparationis in noua gaudia reſurrexit: vt.ſ.e.diſ.j. hi duo. nec (vt Origenes dogmatizauit) pro redẽptioni diaboli paſſus eſt chriſtus: nec pro angelis: ſed vt eius lapſus in reſtitutionẽ hominis eſſet reparatus ⁊ ideo dicitur p angelis fieri dum qđ inde cecidit ex hominibꝰ redditur: ⁊ ideo etiam dicuntur pacificata que ſunt in celo: q: numerũ angelorũ diminutũ fide paſſionis ſue chriſtus replet.i. homines qui peccato deprauati erant ſuo ſanguine redemit: ⁊ ex his ruinam angelorum reſarcit deus.ſ.di.j. hi duo.

t ¶ Uel in celo. vel pro ⁊.i. aĩe ſanctorũ que iam in celis ſunt: ⁊ ſancti qui adhuc ſunt in terra: ⁊ tunc pacificata.i. ſaluata. vel pacificata.i. hoĩes angelis reconciliati ſunt.

v ¶ Celum.i. illi qui aſcendũt in celũ ſanctificati ſunt quibus ſuppletur ruina angelorum in celis. Joan.

a Superſubſtantialem.⁊ in textu matthei eſt ſuperſtā tialem.i.ſuper omnem ſubſtantiam.ſ.creatam.

b Sicut eſt. hec eſt.xiv.pars di.in q̄ ꝓbaẗ p.ix.c.xp̄z verū eē deū:⁊ i ſacro altaris verū corpus ⁊ ſanguis eius. Jo.de ſā. ¶ Caſus. Sic chriſtus ē ver⁹ fili⁹ dei:nō p adoptionē:ſed ex ſubſtātia ei⁹ ita vā ē ei⁹ caro quā i ſa.ſo ſumim⁹:caro autē nō deſcēdit de celo: panis: vn̄ q̄ ieſus pꝛiceps fuit vtriuſq̄ q accipit carnē ⁊ corpus ei⁹ pꝛiceps eſt deitatis ipſius.

c Quaſi filius.ex preſſiuū ē veritatis. nō eni imagine na ture vitas obūbrabatur.ff. de libe. ⁊ poſth.filio.

d Et tu q accipis i.corp⁹ xp̄i accipis diuine ſbe vnituz.

e In illo. ¶ Caſus. Di i hoc.c. q in ſacro euchariſtie ē corpus xp̄ ⁊ n̄ corpalis eſca ſed ſpiritualis.⁊ ad hoc ꝓbamdum inducit Ambro.auctoritatem apoſtoli.

e In illo ſacro.i. ſub illa viſibili ſpecie vel itrāſitiue illud ſacrm̄.ſ.ſ. b illa ſpecie.vel illa ſpēs etiā ſuo mō dī corpus chriſti.ſ̄.co.ſpecies.

f Corpalis.nō ergo poſſet qs ſuſtētari de euchariſtia.Argu.ꝯ. q̄ et de odore ſatiaẗ qs ⁊ ꝯfortaẗ

g Spūale. i.ſpiritum alens.

h Diuini ſpūs. idē repetit.corp⁹ ſpirituale dī nō q ſit ſpūs ſed q̄ agile et nullo tēporalium egēs iuenit.Uel diſtinguit inter corpus chriſti qđ eſt eccleſia ⁊ corpus chriſti ſumptum d̄ vgine:vt eccl'ia dicatur corpus chriſti ſpirituale:q̄ ſm quod eſt deus ei vnitur:corpus dicit ſpūs dei:q̄ a ſpirituſancto eſt.xxiij.di.qui epiſcopus.

nē dixit ꝑpꝛe:ſed ephiuſion: hoc ē ſupſubſtātialē[a]. Itē i libro. vij. ¶ **Verā xp̄i carnē ⁊ verum xp̄i ſanguinem mā ducamus ⁊ bibimus.**

Sicut[b] eſt verus dei filius dn̄s nr̄ ieſus xp̄s: non
25 quēadmodū hoies p gratiā ſed quaſi[c] filius ex ſubſtātia patris:ita vera eſt chriſti caro ſicut ipſe dixit quā accipimus:⁊ verus ſanguis ei⁹ potus. Jdē:Ego ſum (inquit) panis viuus q de celo deſcendi. Sed caro nō deſcēdit de celo.quō ergo deſcēdit de celo panis viuus:q̄ idē dn̄s ieſus cōſoꝛs ē diuinitatis ⁊ corpoꝛis:⁊ tu q accipis[d] carnem diuine eius ſubſtātia in illo participas alimento. Itē in li.de myſterijs. ¶ **In ſacrificio non corpoꝛalem ſed ſpiritualem eſcam accipimus.**

In illo[e] ſacro chriſtus ē q̄ corpus ē xp̄i non ergo corpoꝛalis[f] eſca ſed ſpiritualis. Vn̄ ⁊ Apl's de typo eius ait: Quia pr̄es nr̄i eandē eſcā ſpūalē māducauerūt Corpus eni dei ē corpus ſpirituale[g] corpus chriſti: corp⁹ diuini ſpiritus[h] ē. Idē i ſermone ḋ abel ⁊ cain. ¶ **Carnē a xp̄o ſuſceptā ⁊ corpus trāſfiguratū i altari offerim⁹.**

Si credis a chriſto carnē eē ſuſceptā: ⁊ offeras trāſfiguratū corpus i altari:nec tn̄ diſtinguis naturā verbi ⁊ corpoꝛis xp̄i dī tibi:

Si credis. ¶ Caſus. Dicit q q corpus chriſti conſecrat:ſed non diſtinguit naturam hominis a natura dei:offert quod debet:ſed non diuidit vt diuidere debet. Sequens capitulum planum eſt.

i Recte quo ad lr̄am de cain hoc intelligiẗ ſic:Recte q̄dē obtuliſti ſ; recte nō diuiſiſti:q̄ nō ſimplici corde.vn̄ ⁊ dicitur de frugibus terre obtuliſſe:q̄ eius ſacrificium cōtaminatum erat terrena ꝯtagione ⁊ operatione.iudei quoq; recte offerebāt:q̄ deo ceremonias offerebāt:ſed nō recte diuidebant:q̄ nouū teſt.a ve.lr̄a non ſequeſtrabant:q̄ igitur in altari patri filium immolat recte immolat:ſed ſi in eadem ꝑſona duas naturas non intelligit non recte diuidit.Joan.

ſi recte offeras: recte[i] aūt nō diuidas peccaſti. Itē Hieronym⁹ ad Eldibiā. ¶ **In cena xp̄s fuit ꝯuiua ⁊ ꝯuiuiū.**

Nec moyſes dedit vobis panē verū:ſ; dn̄s ieſus:ipſe ꝯuiua[k] ⁊ cōuiuiuz[l] ipſe comedēs ⁊[m] qui comeditur. Itē Hiero.ſup matth. ¶ **In veritate ſui corpoꝛis ⁊ ſanguinis chriſt⁹ ſuis diſcipulis ꝑſentauit qđ melchiſedech ſacramētaliter obtulit.**

Accipite ⁊ comedite hoc eſt corpus meū:poſtq̄ typicū paſcha fuit cōpletū:⁊ agni carnes cū apl'is comederat.aſſumpſit panē q ꝯfoꝛtatoꝛ eſt hoīs:⁊ ad verū paſche trāſit ſacrm̄:vt quō in ꝑfiguratiōe eius melchiſedech panē ⁊ vinū offerēs fecerat:ipſe q̄z i vitate ſui corpis ⁊ ſanguinis repreſentaret. Idē i li.de mēbris dn̄i. ¶ **Chriſt⁹ idē ē ſacerdos ⁊ ſacrificiuz.**

Sacerdos dei patris dicitur filius dei ſm humanitatem:in qua ſe pꝛo nobis acceptabile ſacrificiū deo obtulit:vt ſit ipſe ſacerdos q eſt ſacrificium[n]. Itē Aug. de vtilitate agēde penitētie. ¶ **Judei credētes biberūt ſanguinē quē i cruce fuderūt**

Tunc eis[o] petrus annūciauit eum colendum quem crucifixerunt: vt eius ſanguinem biberent credentes quē fuderunt ſeuientes. Itē in ep'la ad Hyreneum.

k Nec moyſes. Cōuiua. Iſidorus ſup Leuiticū plane videẗ velle q dn̄s nr̄ ſeipſuz aſſumpſit per hoc qđ dī: Aſſūpſit ēditq; diſcipulis ſuis. — Joā. vj. d

l Cōuiuiū. Rex ſedet in cena turba cinctus duodena. Se tenet in manib⁹ ſe cibat ipſe cibus. Comedit ergo xp̄s ſeipſuz ſed nō quo ad effectū:q̄ nō idigebaẗ:ſicut ḋ baptiſmo.J.di.iiij.ꝓprie. — Chriſtus ſeipſū comedit. Mat.xxvj c

m Et q comediẗ. Diceret qs:q̄re aſſūpſit corpus ſuū q nō idigebat? R̄n̄.vt daret alijs exēpluz ſumēdi: ſicut baptizatus eſt:lz nō indigeret:vt daret exemplū baptizādi:vt.J.di.iiij.per aquam. — Gen.xiiij. d — Heb.vij.a — Chriſtus q̄re baptizatus fuit

Accipite. ¶ Caſus. Sup illa vba euāgelij accipite ⁊c̄.dic hier.q poſt q̄ chriſtus agni paſchalis carnes cū diſcipulis ſuis comedit ad verū trāſiuit ſacrm̄ ipſum inſtituendo:⁊ ſicut melchiſedech obtulit panē ⁊ vinum q fuit huius ſacri ꝑfiguratoꝛ: ita chriſtus ſeipſum obtulit ⁊ repreſentauit illud qđ melchiſedech fecit hoc dominus ꝑfigurauit in agno. Se.c.patet. — Act.ij.f

n Sacerdos dei. Sacrificiū ⁊ ita gerit officiuz duoꝛum.Argu.cōtra decimaſexta queſtione pꝛima pꝛeſbyteros.

Tunc eis. hiſtoꝛia. Legitur in Actibus apoſtolorum q iudei ad pꝛedicationem petri compuncti dixerunt ad eum ⁊ ad alios diſcipulos:Quid faciemus ⁊ nos viri fratres. Tunc petrus ait illis: Penitentiam agite ⁊c̄.⁊ hoc eſt quod dī hic:tūc eis petrus ānūciauit.

o Tunc eis. cum dixerunt iudei ei quid faciemus ⁊ nos viri fratres? Ait tunc petrus:credite ipſum eſſe deum quem crucifixiſtis.

Corporeum. ¶ Caſus. Dicitur hic q corpus chriſti olim ſignificatum per manna nunc eſt res magni miraculi.ſcȝ corpus natum ex virgine.
a ¶ Illud mána.i.corpus chriſti quod ſignificabatur p corporeū mána.ꝫ.eo.reuera. b ¶ Tāti res miraculi.i. rāte rei miraculoſe ſcȝ corporis chriſti.

A Cceſſerunt. ¶ Caſus. h. ſic ponit hāc Caſti. In hoc.c. Auguſtinus multis modis inuitat nos ad perceptionē corpis ⁊ ſanguinis chriſti ſacramētaliter ⁊ ſpūale cōmendās multiplr hoc ſacramētū ⁊ virtutē eius inſinuās. Sequentia duo.c.patent.
c ¶ Acceſſerūt. Caſus. comedat ſacrm corpis chriſti.⁊ nos ad eius ſumptionem inuitat
d ¶ Māducat.ſpiritualiter:ſed multi ſacrālr:ſȝ nō adorauerūt:adoramus gdē hūanitatē eius quādā veneratiōe maiori q̄ vniuerſas creaturas:illa tñ q̄ dulia eſt nō latria.
e ¶ Adorauerit.ar. hic q mus nō pōt accipe corpus chriſti. Arg.ꝫ.e.q bñ ſed ſtatim deſinit eſſe.
f ¶ Nō inuenimus. q̄ ad myſterium.
g ¶ Ferebat. alludit ad aliud qđ dī I li.Regū dauid fingēs ſe demētē manibus ferebat ꝑ lutum ciuitatis ſaulis regis timore:ex q̄ fōt ar poſtea dictū ē ī legibus q curator dādus eſt ei q dicit ſe dementē cā cognita ne pp onera ciuilia hmōi fingat.ff.đ curat.furi.obſeruāre.

P Reſbyter.hec eſt.xxvi. pars diſtin.Jo.de fa.
h ¶ Preſbyter. euchariſtiā lȝ intinctā dare cā neceſſitatis. Bro.li.v.c.vt oēs.ſȝ ꝫ.e.cuȝ oī. ſȝ ſanguinē nō pcipit ſeruare:q2 opus eēt nimia cautela ī eo ſeruādo:ergo pp cautelā nō ſeruatur ne

¶ Corpus quod ex virgine ſumptū eſt a fidelibus accipitur

C Orporeū illud^a mána. nūc eſt tāti^b res miraculi:q2 venit qđ perfectū eſt: pfectus aūt panis de celo corpus eſt ex virgine natum.
I dem in Pſ.xxxiij.homil. ij. ¶ Verū chriſti corpus verūq eius ſanguinē quotidie manducam^9 ⁊ bibim^9.

A Cceſſerūt^c ad ieſuȝ iudei vt crucifigerēt:nos accedamus vt corpus eius ⁊ ſanguinē accipiamus Itē de re magn^9 deus ⁊ magna miſericordia eius q nobis dedit māducare corpus ſuū:in quo tāta ꝑpeſſus eſt ⁊ ſanguinē ſuū bibere. Itē i pſalmo xxviij.ad iudeos:Iā ⁊ ſecuri bibite ſanguinē quem fudiſtis. Itē in pſal.lxxv. Ipm ſanguinē quē per inſaniam fuderūt ꝑ gratiā biberūt. In pſal.lxxvij. De carne marie carnē accepit:⁊ ipſam carnē ad māducandū ad ſalutē dedit:nemo āt illā carnē māducat^d niſi pri^e adorauerit^e. Itē i pſal. xxiiij. Dauid ferebatur manibus ſuis:manibus ſuis nemo portatur:qūo intelligatur in ipſo dauid ſm litterā nō^f inuenimus:ī chriſto aūt inuenimus:ferebat enim chriſtus manibus ſuis quādo cōmendās ipſum corpus ſuū ait:hoc eſt corpus meuȝ: ferebat^g eni illud corpus in manib^9 ſuis. Idē ſup Ioā. tracta.xxxv. Quouſq bibe-rēt ſanguinē quē fuderūt deſperauerūt. Idē in pſal.liiij. Iudei paſcebant tanq̄ đ pena dñi:⁊ nos de cruce dñi paſcimur:q2 corpus ipſi^9 māducamus. Habent ergo impij epulas ſuas habent ⁊ pij ſuas. Beati q eſuriūt ⁊ ſitiunt

fundatur:qñq3 tñ pp aliud ſumit.T.di.xxi.ſabbato. Ubi hñ.i. hec ē.xxvij.pa diſtictiōis ſm Jo.de fa.
i ¶ Comederit.nec dicēdū q mus ſumat corpus dñi: ſtatim eni deſinit eē ſacrm etiā ab eo tāgit:ſi tñ dicat q ſumat nō eſt magnū incōueniens cū ſceleratiſſimi hoies iſtud ſumāt. ſed. B. nō cōcedit q ab eo ſumi poſſit:imo ſtatim deſinit eſſe ſacrȝ ſed iterū non poſſet cōſecrari:q2 nō eſt ibi iā panis:immo tm ſpēs. Sed nūqd deſinit eē ſacrȝ ſi trāſit ſup illud corpus mus vel aranea? Nō credo q deſinat eſſe ſacramentum.
k Triginta dies. ſecus in vino.ꝫ.eo. ſi per negligentiam.
P Ro dilectiōe. tua. hec eſt.xxviij.pa diſtinctiōis: i q̄ dī q i penitētib^9 hiſtrionibus non dat corp^9 xpi:⁊ ſic de alijs. Jo.de fa.
¶ Caſus. Magus qdā publice iſtruebat pueros in magica arte:querebatur vtrum euchariſtia debeat ei vel cōſimilibus dari cum alijs chriſtianis? Et reſpō.q nō:ne honor eccleſie tam turpi cōtagione fedetur. Sequens.c.patet.
l ¶ Quod male di dicit.culpa enim ſimilis eſt male diſcere ⁊ docer.C.de malef.⁊ math. culpa.immo ⁊ huiuſmodi pueri exheredandi ſunt:ſi preter voluntatē parentū vel mimis vel arenarijs ſe ſociāt:vt in auté. vt cum de appellatione cogno.ꝫ. cau ſas.colla.viij.
m Ut pudor. Loquit de notorio ⁊ manifeſto iſami cui nō eſt impertienda euchariſtia dñi:idē eſt dicendū de quo libet exiſtenti i mortali crimine notorio.xxiij.queſtione v.placuit.
n ¶ Infami. tales enim infames ſunt ff.de his q no.inf. l.ij.ꝫ.ait pretor.

ſuſticiā. I tē ex ꝯci.guarmacieñ. ¶ Pro infirmātib^9 euchariſtiā ꝑſbytꝫ ſp hēat paratā.

P Reſbyter euchariſtiā^h ſemp habeat paratā vt qñ
6 qs infirmatus fuerit ſtatiȝ eū cōicet:ne ſine cōione moriatur. I tem ex cōci. arelateñ. ¶ Penitētia ei^9 q nō bene ſacrificium cuſtodit.

Q Ui bñ non cuſtodierit ſacrificiuȝ:⁊ mus vel
7 aliud aliqđ aīal illud comederit^i.xl.diebus peniteat: q āt pdiderit illđ i eccīa:aut pars ei^9 ceci lerit ⁊ ñ iueta fuerit triginta^k dies peniteat.
Cypanus Euaritio cōfratri ſalutē ¶ Magis ⁊ hyſtrionibus ſacra non committantur myſteria.

P Ro dilectione tua cōſulēdū me exiſtimaſti frater
8 chariſſime qd mihi videat de hiſtrione ⁊ mago illo q apud vos cōſtitutus adhuc i artis ſue dedecore pſeuerat: magiſter ⁊ doctor nō erudiēdoꝝ:ſed pdendoꝝ puerorū id qđ^l male didicit ceteris q̄ȝ inſinuat:an talibus ſacra cōmunio cū ceteris chriſtianis debeat dari:aut vobiſcū debeat cōicare:puto nec maieſtati diuine nec euāgelice diſcipline ꝯgruere vt pudor^m ⁊ honor eccīe tam turpi ⁊ iſami^n ꝯtagiōe fedet. I tē ex cōci.carthagineñ.iiij. ¶ Poſt cōuerſiōnē nō eſt denegāda gratia communionis.

S Cenicis atq hiſtrionibus ceteriſq pſonis hmōi vel apoſtaticis conuerſis vel reuerſis ad dñm gratia vel reconciliatio non negetur. I tem ex concilio vrbico. ¶ Preſbyter in altari miſſam nō celebret in quo eadē die epus celebrauit.

Chriſti hūanitas magna veneratiōe eſt adorāda.

Mat.xxvi c

Curator dat cā cognita dicēti ſe demētem.

Sanguis chriſti nō ē ſeruādus

Corp^9 a mure ſumit̄

36

27

28

a In altari. ¶ Non preſumat propter ſolā epiſcopi reuerentiā: niſi licentia epiſcopi vel neceſſitate vrgēte: ⁊ hoc vbi pficit eps. als ꝫ.vij.q.j.nihil. ¶ Caſus iu.

Pronūciandū. ¶ hec diſtinctio diuidit in q̄ttuordeci partes. In quarū pma pbat p decē capi. qd iuris ſit de feſtiuitatib⁹. ſcda ibi: de eſu. tertia ibi: puenit. q̄rta ibi: ſabbato. q̄nta ibi: ieiuniū. ſexta ibi: ieiunia. ſeptima ibi: de penitentibus. octaua ibi: lr̄is. nona ibi: crucis. decima ibi: aquā. vndecima ibi: noſſe. duodecima ibi: platū. tredecima ibi: ſextā. q̄rtadecima ibi: oēs. Jo. de fa. ¶ Caſus. hic ponit tertia diſtinctio in q̄ oñdit Gra. q̄ feſtiuitates ſint celebrāde: interſerit ēt de generalibus ieiunijs. In hoc. c. igitur enumerant: que feſtiuitates ſunt p circulū anni celebrāde addit etiā q̄ ieiuniū ex quo eſt ab eccl'ia indictū debet ab oibus obſuari: ⁊ quo tpe debeāt ſolenniter penitētes recōciliari.

b ¶ Pronūciādū. Que feſtiuitates ſint celebrande ⁊ qñ: oñdit: ⁊ iō iter ſacra tractat de ſolēnitatibus iſtis: q2 ſacrorū loco habent: q2 repreſentant paſſiones eorū martyrum propter quos ſiunt.

c ¶ Uſq3 ad veſperā. hic habes qñ incipiat dies ſm canones. ſ. a veſpa: vt ex̄ de fer. capi. j. ⁊ ij. ⁊ ꝫ. lxxv. diſ. q̄ a prībus. aliud obtinet ſm. ll. q2 ſm leges incipit a media nocte: vt. ff. de fer. more. vt no. de hoc ſuper illo. c. q̄ a prībus. hodie q̄ ad iudiciū ptendit dies vſq3 ad tenebras ⁊c. ex̄ de offi. dele. ꝯſuluit. Sz tñ nota q̄ inceptio iſta nō hz locū quo ad oia: nā ſm hoc ſepe comederemus carnes in die veneris. Uñ dic quo ad ſolutiōes faciēdas: quo ad carnes comedēdas dies incipit a media nocte: ⁊ terminat in aliā media noctē: ⁊ maxime q2. h. d. lex: ⁊ hoc hēt ꝯſuetudo: lz q̄ ad ſolutiones diſtinguant qdā inter clericos ⁊ laicos: qd nō approbo. ꝑterea not. q̄ dies q̄nq3 incipit a meridie ⁊ terminat in aliū: ⁊ hec forte ꝯputatio eſt magis vera: cū ꝯtineat ortū ⁊ occaſū ſignorū. Jtē dies q̄nq3 ꝯputat de momēto ad momētū. ff. de mino. deniq3. §. minorē. Sz quātū ad eſum carniū ꝯputat dies a veſpera vſq3 ad diluculum: vt. J. e. de eſu. Joan.

d ¶ Theophanie. i. epiphanie. i. apparitionis. Theos. n. de⁹: phanos apparitio: qñ. ſ. ſtella appuit q̄ duxit magos.

e ¶ Natiuitas. de feſto ꝯceptionis nihil dr̄: q2 celebrādū nō eſt: ſicut in multis regionibus ſit: ⁊ maxime in anglia. ⁊ hec eſt rō: q2 in pctis ꝯcepta fuit: ✝ ſicut ⁊ ceteri ſancti: excepta vnica pſona xp̄i: ſimiliter de annūciatione ſcte marie nihil dicit: cū ſit tamen celebre feſtum. h.

f ¶ Feſtiuitates. Sz de quibus feſtiuitatibus hoc itelligis: q2 ſancti aut ſūt canonizati aut nō. B. intelligit de non canonizatis: q2 dicit q̄ eps cū ſuis clericis q̄ntū ad ſuā diocēſim pōt ſanctū canonizare: qd non credo: extra de reliq. ⁊ vene. ſan. c. j. in fi. ſed exaudio de canonizatis q̄ nō hñt vigilias.

g ¶ Generalr. Ar. q̄ particularia decreta epi poſſunt cōdere: ⁊ leges ⁊ canōes cōſtituere: ⁊ ꝯſuetudines inducere ſeruādas i pochijs ſuis i ſubditos ſuos cōſenſu eorūdē: ſiñ pñtia pape vl ei⁹ delegati: vt. xj. di. catholica ⁊. xxv. q. vj. ab iſto.

In altari[a] i quo eps miſſā cātauit: preſbyter eodē die alia celebrare non preſumat. Item ex cōcil. lugd.

¶ Tpa feriādi in miſſa ſunt laicis nūciāda. ¶ Diſti. iij.

Pronūciandū[b] eſt: vt laici ſciant tpa feriādi p annū. i. oēs dñicas a veſpera vſq3 ad[c] veſperā: ne a iudaiſmo capiant. Feriandi vero p annū iſti ſunt dies. ✝ Natale dñi: ſancti ſtephani: ſcti ioānis euāgeliſte: innocētum: ſcti ſilueſtri: octaua dñi theophanie[d]. purificatio ſctē marie: ſanctū paſcha cū tota hebdomada: rogatiōes tribus diebus: aſcenſio dñi: ſancti dies pentecoſtes: ſancti ioānis baptiſte: duodecim apl'orū: ⁊ maxime ſanctorū petri ⁊ pauli q̄ mundū ſua pdicatione illuminauerūt: ſancti laurētij: aſſumptio ſancte marie: natiuitas[e] ſctē marie: eccl'ie dedicatio: ſancti michaelis archangeli: dedicatio cuiuſcūq3 oratorij: ⁊ oium ſctōrū: ⁊ ſcti martini: ⁊ ille feſtiuitates[f] q̄s ſinguli epi in ſuis epatibus cū pplo collaudauerint: que vicinis tm̄ circūmorātib⁹ idicēde ſunt: nō gñaliter[g] oibus. Reliq̄s vero feſtiuitates p annū non ſunt cogēdi ad feriandū nec phibēdi. Indictū vero ieiuniū qñ fuerit denunciatū ab omnibus obſeruetur. Item ex cōci. Toleta. q̄rto. ¶ In ſctōrū ſolēnitatibus diuinis officijs: nō ſaltationibus vel cātilenis ppl'i debent vacare.

Irreligioſa conſuetudo eſt quā vulg⁹ per ſanctorum ſolemnitates ⁊ feſtiuitates agere ꝯſueuit: populi qui debent diuina officia attēdere: ſaltatiōibus[h] turpibus inuigilant: cantica nō ſolū mala canentes: ſed etiam religioſorum officijs pſtrepūt[i]: hoc enim vt ab oibus prouincijs depellatur: ſacerdotum ⁊ iudicū a ꝯcilio ſancto cure committit. Item ex ꝯcil. aureli.

¶ Ante aſcenſionē dñi tribus diebus letanie celebr. ſ.

Rogationes. i. letanias ante aſcēſionē dñi placuit celebrari: ita vt pmiſſū triduanū ieiuniū[k] i dñice aſcēſionis ſolēnitate ſoluat: p qd triduū ſerui ⁊ ancille ab opere relaxent: q̄ magis plebs[l] vniuerſa ꝯueniat: quo triduo omnes abſtineāt: ⁊ etiā quadrageſimalibus cibis vtant. Item ex ꝯcil. eodē. ¶ Eps die dñico non deſit eccleſie.

Epiſcopus ſi infirmitate nō fuerit impeditus: eccleſie cui pximus fuerit: die dñico de eſſe[m] nō dz.

h ¶ Saltationib⁹. ꝫ. e. diſ. j. q̄ die. lz ſit mortale: nō inducit depoſitionē: vt. v. q. iiij. in loco.

i ¶ Perſtrepūt. hoc Religioſa. ¶ Caſus. Quedā praua ꝯſuetudo erat in q̄buſdā locis: q̄ populus q̄ attēte diuina officia debebat exaudire cātilenis ⁊ ſaltationibus turpibus inſiſtebat: ⁊ ſic religioſorū officiū pturbabat: q̄re pcipit: vt ſacerdotes ⁊ iudices hoc phibeant.

Rogatiōes. ¶ Caſus. Dr̄ in hoc. c. q̄ p tres dies an aſcēſū dñi letanie fieri debēt: q̄ triduo debēt hoies ieiunare ⁊ vti cibis q̄drageſimalib⁹ ſui ēt ⁊ ācille debēt ab ope relaxari. Que aūt ſequunt patēt vſq3 ad. c. de eſu.

k ¶ Jeiuniū. ꝫ. diſ. lxxvj. §. nō āt. ꝫ. vbi dr̄: q̄ iter paſcha ⁊ pentecoſtē nō ſit ieiunādū: ſed de ieiunio qd hic ſtatuit nō pcipit: ſed ſuadet: nā in tpe illo vnaqueq3 prouincia abūdabat in ſenſu ſuo: vt. lxxvj. diſ. vtinā. ⁊. xij. diſ. illa.

l ¶ Plebs. ⁊ ita ſerui ſunt de plebe.

Epiſcopus. m ¶ De eſſe. arg. q̄ eps dñicis diebus

Not. Epiphania ⁊ theophāia idem. Uirgo btā fuit ſine originali cōcepta qcq̄d dicat gloſa. Eps nō pt ſctm̄ canonizare. ✝ Adde q̄ lz Jo. an. ⁊ archi. in. c. firmiſſime. ꝫ. diſ. iiij. videāt cū gl. ⁊ predicatg. ſentire: ꝯtrariū tñ tenent Ab. vterq3 ⁊ Ant. i. c. fin. de fer. ⁊ Bri. i ſuo dic. in †. feſtum. Adde fortiuſ q̄ ſentientes cū gl. ſunt heretici: text⁹ ēt termi. ⁊ mēti tenēdus in ex̄ ua. ſixti. iiij. q̄ incipit: graue nimis. q̄ vid rogo. p hāc. n. ꝓ dictū feſtū ſub excōi. pena ab olb⁹ coli iubetur. Epi pñt cōdere canones.

Jeiunādū nō eſt iter paſcha ⁊ pētecoſtē. Eps dieb⁹ dñicis dz eſſe i eccleſia ſua.

in epiſcopali eccl'ia diuinis officijs debeat intereſſe:in qua ſacerdotali more ꝑcipitur reſidere:vt.vij.q.i.peruenit ad nos.c qđ cogēdus ſit cū clericis ſuis apud eccl'iam ſuā cōiter habitare:vt diſt.xlij.di.epiſcopus vilem.

a ¶ Jn villa.nīc enī in maiori eccl'ia ꝯuenit oēs.ꝫ.c.di.j.ſi quis etiam extra.

O ¶ E eſu carniū.hec eſt ſecūda pars diſtinctionis ſūt Joā.de fa. ¶ Caſus. Quēſitū fuit a leone qbus diebus ſit abſtinendum a carnibus? Et rñdet ꝙ in quarta ⁊ ſexta feria ab initio noctis precedentis vſq; in ſequentem diem.ſ.quartam ⁊ ſextam feriam.

b ¶ Sacerdotib9.i. epiſcopis in cōcilio congregatis.
c ¶ Paſche.contra ꝫ.diſ.iiij.ſtatuim9.⁊.ca.quadrageſima. Sol. hic de ieiunio generali qđ omnibus iniungitur:ibi de ſpeciali quod clericis ſuadetur.immo ideo nō eſt ſeruāda quinquageſima: qꝛ ſeruatur poſt paſcha a die paſche vſq; ad aſcenſionem vel penteceſten.

Jeiuniū ē duplex.

d ¶ Jeiunium. qꝛ dñs ſurrexit de cena ⁊ lauit pedes diſcipulorum:⁊ iterū rediit ad cenā:volunt quidam ad ſimilitudinē dñi ēt pedes alijs abluere:⁊ bis comedere: ſed talis cōſuetudo reprobatur.
e ¶ Exhonorare.ar. ꝙ nihil reputatur ieiunaſſe q vnū diem nō ieiunat.C.ad ſil.leia.l.vl.nihil videtur eſſe factū ⁊c. vij. q.j. nihil.

Jeiūat nihil q per vnū diē ꝺe nul.

f ¶ Sed prop.
N On oportet. tos.i.omnes: exceptis diebus dñicis. arg.ꝫ.diſt.xxx. ſi qs presbyter.ꝫ.di.v.quadrageſima.
g ¶ Ut P Lacuit. omnes. nō comedant.
h ¶ Sabbati.ſ.paſchalis.
i ¶ Sacerdotali.ſ. finita hora nona.
k ¶ Cōmunione.ſ. percepta:id eſt nō debent comedere niſi ꝑus celebratis miſſarum officijs ⁊.de.ſpectinis.ꝫ.ca.diſ.j.ſolent.b.

+ad fideles.

l ¶ Seua.ꝫ.di. Q Uoniam ſunt. lxxvj.§.ii āt.⁊.c.ſtir.

Itē ex eodē. ¶ Nos dies ciuib9 ī villa celebrare nō lꝫ.

N Ulli ciuium vnq̃ꝫ paſche:natalis dñi:⁊ q̄drageſime ſolennitatē in villa[g] licet celebrare:niſi quem infirmitas probabitur tenuiſſe. Item ex eodem. ¶ Ante ſolemnitatem paſche quadrageſima eſt celebranda.

S Acerdotibus[b] oībus decretū eſt:vt ante paſche[c] ſolennitatē non qnquageſima: ſed q̄drageſima teneatur. Item ex concil. martini pape. ¶ Quinta feria vltime ſeptimane quadrageſime ieiunium ſolui non licet.

N On liceat qnta feria fratres nouiſſime ſeptimane ieiuniū[d] ſoluere:⁊ oēs exhonorare[e] q̄drageſimā:ſꝫ ſincere abſtinēties totā quadrageſimā ꝑexire. Item ex concil.laodicēſi. ¶ De eodē.

N On oportet ī q̄drageſima qnta feria vltime hebdomade ieiuniū diſſolui ⁊ totā q̄drageſimā inhonorari:ſed per totos[f] dies ieiunare:⁊ eſcis abſtinentie conuenientibus.i.aridioribus vti. Itē ex ꝯcil.agathēſi. ¶ Exceptis diebus dñicis in quadrageſima nō ſoluatur ieiuniū.

P Lacuit[g] vt oēs + eccleſie(exceptis dieb9 dñicis)in q̄drageſima etiam in die ſabbati[h] ſacerdotali[i] oratione ⁊ diſcretiōis cōmunione[k] ieiunent. Itē ex concilio niceno. ¶ Nec in die dñico nec in diebus pentecoſtes in oratione genua flectantur.

Q Uoniā ſunt in die dominica qdā ad oratione genua[l] flectentes:⁊ in diebus pentecoſtes:ꝓpterea ſtatutū eſt a ſancta ſynodo(qm̄ conſona ⁊ conueniens ꝓ oēs eccl'ias cuſtodiēda conſuetudo eſt)vt ſtantes[m] ad orōnem vota domino reddam9. Itē Leo pa.iiij. ¶ Quo tēpore ab eſu carniū ſit abſtinēdū.

+2 D E eſu carnium apud nos vetuſtiſſima ⁊ nō īprobanda traditio ſemꝑ eſt tenēda:vt a cene termino q̄ ſit in ꝑncipio noctis q̄rte ferie[n]:q̄ luceſcit i quarta feria vſq; in diluculū qnte ferie:⁊ ſimiliter a cena noctis ſexte ferie:q̄ luceſcit in ſexta feria non imꝑrite ieiunatio vſq; ad ſabbati[o] lucē:quātum de die ꝑte aliquis ieiunare maluerit[p] vel debuerit[q] protēdatur. Itē Grego. dilectiſſimis ciuibus rome. ¶ Nec die ſabbati feriādū:nec die dñico lauacrū eſt ꝓhibēdū.

+3 P Eruenit ad me quoſdam ꝑuerſi ſpūs hoīes praua inter vos aliqua:⁊ ſctē fidei aduerſa ſeminaſſe: ita vt die ſabbati aliqd oꝑari ꝓhiberēt:quos quid aliud niſi antichriſti ꝑdicatores dixerimus?qui[r] veniens diē ſabbati atq; dñicū ab oī faciet oꝑe cuſtodiri: qꝛ enim mori ſe ⁊ reſurgere ſimulat:haberi in veneratione[s] vult diē dñicum: ⁊ qꝛ populum iudaizare cōpellit:vt exteriorē legis ritum reuocet:⁊ ſibi iudeorum perfidiam ſubdat: coli vult ſabbatum[t]. Aliud quoq; ad me platū eſt vobis a ꝑuerſis hominib9 eſſe ꝑdicatū:vt dñico die null9 debeat lauari:⁊ qdē

n ¶ Ferie. de quarta feria eſt ꝯſilium:de ſexta preceptum.
o ¶ Sabbati. diei ſcꝫ paſchalis:ſupple ne forte ob inſignem ſolennitatē videret ieiuniū tūc ſoluēdū.
p ¶ Maluerit. ſed nō tenetur ad hoc.
q ¶ Uel debuerit. cum teneatur ad hoc ex iniuncta penitentia:⁊ ita eſt ar. ꝙ poſſum9 carnes comedere in die ſabbati: nam ponit in optione noſtra tādiu abſtinere die ſabbati q̄diu voluerimus. Sed ꝯtra.ꝫ.c.ij. ſed illud eſt ꝯſiliū:⁊ conſuetudo ita interpretatur. ex̄ de obſerua.ieiu.conſilium.§. itē de illis.nec enim ſabbatum eſt inter legitima ieiunia vt.ꝫ.c. ieiunia. Jo.

P Eruenit. ¶ Hec eſt tertia pars diſtinctionis ſꝫ Joan.de fan. ¶ Caſus. Quidā homines praui ſenſus ꝑdicabant ſabbatum cuſtodiri ⁊ obſeruari: qui in hoc.c.a Grego.reprehenduntur cum videantur predicatores antichriſti q diem ſabbatum atq; dominicum faciet obſeruari dominicum: vt ſe reſurget ſimulet:⁊ ſabbatum:vt ad ſe ꝓuocet ꝑfidiā iudeorum:ſimiliter dicebant ꝙ in die dñico nullus deꝫ lauari: qđ verū eſt cā voluptatis:ſed cā neceſſitatis etiam in die dñico non ꝓhibetur.
r ¶ Qui veniens.ſ. antichriſtus.
s ¶ In veneratione vult.i.volet.Nota ꝓ nimia certitudie poni hic pñs ꝓ futuro

m ¶ Stantes.ꝫ.diſtin.xxx.ſi quis presbyter.ꝫ.xxvj.que. vij.ſacerdos.contra.Sol.ibi dies remiſſionis vocantur dies ieiuniorum.

+ ⁊ notaui de hoc.ꝫ.xxiij.q.j.paratus ⁊.ꝫ.di.iiij.qm̄ quis.
t ¶ Sabbatum.ꝫ.diſtin.xlj.quiſquis.⁊.ꝫ. diſtinctione. lxxxj.non oportet.Joan.

Sabbato. hec eſt quarta pars diſtinctionis. Jo. de fa. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c.ꝙ ſicut in q̄libet ſeptimana obſeruatur dies dñica ⁊ ſexta feria ieiunat. ita omni die ſabbati debemus ieiunare: q2 his duobus dieb⁹ apl'i fuerūt in timore ⁊ ieiunauerūt. vñ ēt in illo biduo qḋ ē ante paſcha eucharīſtia nō ꝯficit in eccleſia. Seq.c.patet.

vero cōſilij.h.⁊.B. h ¶ Saluatorē.ā.xj.q.iij.abijt. i ¶ Uel cū crucifigētibus.ſ.di.iiij.quibus. k ¶ Aliud.C.de fer.l.iij.contra.ſed dic legē ſuccūbere.l. ouim in h non habere.extra de fer. conqueſtus.

De penitentibus. hec ē ſeptima ꝑs di.ſm Jo.de fa. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ penitētes i cena dñi debēt recōciliari: niſi eēnt i mortis articulo ꝯſtituti: quo caſu nulli eſt euchariſtia deneganda.

a ¶ Jeiunādū.ā.xij di.illa.ꝯ.Sol. h nō obtinet. vel dic vt ibi dixi.

b ¶ Nō celebrari. ſacramētuꝫ corpis ⁊ ſanguinis dñi.ā.di ſtin.j.viſum.ꝯ.ā.di ſtin.ij.iteraſ.ꝯ.Sed ſm hāc exceptionē illa.c. intelligunſ.

5 Jeiuniū. ¶ hec eſt q̄nta ꝑs diſtinctionis ſm Jo. an.de fa.

c ¶ Quinte.ā.diſt. lxxvj.vtinā.ꝯ. Sol. ꝓhibetur hoc fieri i ꝯtēptū diei: alſ ſemper ieiunare nō reprobarē: vt ibi. Sed q̄re potiꝰ de his diebus q̄ȝ de alijs cuꝫ ieiunare i ꝯtēptuꝫ diei cuiuſcunq; ſit mortale pctm̄? Dic ꝙ iō: q2 maioris venerātiōis ſunt: q2 i illis duob⁹ diebus fecit dñs q̄cq̄d inſigne fecit fere.lxxv. di.c.penul. fere di. xi. quia die iouis celos aſcendit.

Neqs. ¶ Caſus. Dr̄ hic ꝙ nō debet aliqs die dñica ieiunare: nec in tpe q̄dragēſimali ab eccleſia abeſſe: nec ſuſpectꝰ in fide vel de mala vita dꝫ i latibulis habitare: nec ꝯuēticulas facere in alijs villis: ſꝫ ſacerdotū ſeq doctrinā ⁊ exemplū. Seq. c.patet.

d ¶ Cā timoris.ſ. q2 aliquis incutiat timorem alicui ni ſi ieiunet tali die.

e ¶ In ſuſpitiōib⁹ ſcilicet hereſeos.

6 Jeiunia. ¶ hec ē ſexta pars diſtin.ſm Jo.de fa.

...re
...re...
...tur

ſi pro luxuria ⁊ pro voluptate qs lauari appetit hoc fieri nec reliquo quolibet die concedimus: ſi aūt pro neceſſitate corporis: hoc nec die dñico prohibemus. Item Innocentius papa. ¶ Ob reuerentiam ſepulture dominice ſabbato ieiunare debemus.

4 Sabbato vero ieiunandū^a eē rō euidētiſſima demōſtrat: nam ſi diē dñicaꝫ ob venerabilē reſurrectionē dñi noſtri ieſu chriſti nō ſolū in paſcha celebramus: verū etiā p ſingulas hebdomadaſ ipſius diei imaginē frequētamus: ac ſicut ſexta feria propter paſſionē dñi ieiunamus ſic ſabbatū ꝑtermittere non debemus: qm̄ intra triſtitiaꝫ ⁊ leticiam tēporis illius videtur incluſum: nā vtiq; cōſtat apl'os biduo iſto ⁊ in merore fuiſſe: ⁊ propter metū iudeorū ſe occultaſſe: qḋ vtiq; non dubiū eſt intātū eos ieiunaſſe biduo memorato: vt traditio eccleſie habeat iſto biduo ſacra penitus nō celebrari^b q̄ forma ēt p ſingulas tenēda eſt hebdomadas pp id quod cōmemoratio diei illius ſemper eſt celebrāda: ꝙ ſi putāt ſemel atq; vno ſabbato ieiunādū: ergo ⁊ dñica ⁊ ſexta feria ſemel in paſcha erit vtiq; celebranda. Itē melchiades pa. ¶ Die dñica ⁊ q̄nta feria nō eſt celebrādū ieiuniū.

5 Jeiuniū dñici diei ⁊ q̄nte^c ferie nemo celebrare debet: vt inter ieiunium chriſtianoꝝ ⁊ gētilium vel veraciter credentiū fideliū atq; hereticoꝝ vera ⁊ nō falſa diſcretio habeat. Itē ex ꝯcil. ceſareo auguſtano. ¶ De eodem.

Neqs ieiunet die dñica cā timoris^d aut perſuaſionis: nec quadrageſimarū diebus ab eccleſijs fideles deſint: nec habitēt in cubiculoꝝ latibulis ac mōtiū: q i ſuſpitionib⁹^e pſeuerāt: ſed exēplū ac ꝓceptū cuſtodiāt ſacerdotū: ⁊ ad alienas villas agēdoꝝ cōuentuū cā nō cōueniant: ab vniuerſis epīs dictuꝫ eſt anathema ſit q hoc cōmiſerit. Item ex dictis Apolonij. ¶ Quarta ⁊ ſexta feria ſunt ſeruanda ieiunia.

6 Jeiunia ſane legitima in quarta et^f .vj. feria non ſunt ſoluēda^g niſi grādis aliqua neceſſitas fuerit: q2 q̄rta feria iudas traditionē dñi cogitauit. vj. feria crucifixus eſt ſaluator: videbit ergo qui in his dieb⁹ ſine neceſſitate ſoluerit ſtatuta ieiunia: vel cum tradēte tradere ſaluatorem^h vel cū^i crucifigētibus crucifigere. Die aūt dñica nihil aliud^k agēdū eſt niſi deo vacandū: nulla operatio in illa die ſctā agaſ niſi tm̄ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ cāticis ſpūalib⁹ dies illa trāſigaſ. Itē Inno. pa. ¶ Quinta feria vltime hebdomade q̄dragēſime penitētes remiſſionē accipiant.

7 De penitētibus ſiue ex grauiorib⁹ cōmiſſis^l ſiue ex leuiorib⁹ pniaꝫ gerūt: ſi nulla iteruenerit egritudo^m. v. feria añ paſcha eis remittēdū^n eē romane eccl'ie conſuetudo demōſtrat: cete-

l ¶ Cōmiſſis. mortalibus. grauiora enim appellat valde enormia: leuiora min⁹ enormia: alſ eſſet contra. xxvj.q. vj.c.vlti.

De pōdere ꝟo delictoꝝ.ſ.quāta penitētia ſit ꝓ delicto imponēda ſm diſcretionē penitētis debet ꝓſbyter iudicare.

m ¶ Egritudo. q̄ caſu nullo tpe eſt deneganda cōmunio: vt notaſ ⁊ legiſ diſ. ꝓxi.c.pſbyter. Sed pone ꝙ aliqs agat ſolennem pniam: nūquid in iſtis ſepteꝫ annis in quolibet anno in cena dñi debeat eccl'ia i itroduci? Uel ſi debet: a q̄? vtrū tm̄ ab epō: vel a ſuo pſbytero. Dicunt q̄dam ꝙ poſt ꝓmam expulſioneꝫ vſq; ad vltimā quarum vtraq; debet tātū per epm̄ fieri: ꝓſbyter ſimplex poteſt eum quolibet anno in cena domini recipe in eccl'ia: ⁊ poſt octauas de eccleſia expellere: de hoc.l. diſt. in capite xxvj.q.vj.c.j.ā. di.ſ. in cena. Itē quare h magis ſit in die iouis q̄ȝ i alio die euiſdē ſeptimane? Rn̄. q2 eodē die idē dominus captus fuit: ⁊ ligat⁹ fuit: ⁊ ei⁹ ligatio abſolutionem noſtram operata eſt. Uel poteſt dici ꝙ ideo: quia ipſe eodem die pedes

Pniaꝫ ſolennes agēs an ſingulis annis i cena dñi debeat i eccl'ia introduci.

f ¶ Et ſexta addita ſecunda feria. xj.q.iij. de illis. diſtin.lxxxij. preſbyter.

g ¶ Soluenda. ab his q ad h voto vel penitētia ſunt aſtricti. Uel dic ꝙ h fuit in ꝓmitiua eccl'ia neceſſitatis. hodie

diſcipuloꝝ lauit: vñ ideo eadē die ſit: vt pedes. id eſt affectus noſtros lauet a peccatis: iuxta illud: Qꝫ ſpecioſi pedes euangeliꝫantiuꝫ ⁊c. de pe. diſt. prima poteſt.

n ¶ Remittēdū.i. abſoluēdū recōciliando euchariſtie

concedendo .L. diſtinctione penitentes.
a ¶ Eſtimando. ar. xxiij. q. viij. occidit. Joannes.
b ¶ Attendat. xxvi. q. vij. de his.
c ¶ Sane. exponit qd dixerat in verbo egritudo.
d ¶ Ante tēpus. i. ante quintam feriam que ē an paſcha.

ritudo dr. vñ phares diuiſio caꝛā oꝛt⁹ gemin⁹. ſ. pꝛi⁹ pꝛouenit. h. m ¶ Sanctificentur. Queritur quō aqua benedicta dicatur ꝓpꝛm ſanctificare vel mundare.
n ¶ Cinis vitule. hiſtoꝛia legitur in Leuiti. ꝙ decima die ſeptēbꝛis tollebat ſacerdos de pꝛopꝛio vitulam ruf-

rum de pondere eſtimando[a] delictoꝝ ſacerdotis eſt iudicare: vt attēdat:[b] ad ꝯfeſſionē penitētis: ⁊ ad fletus atqꝫ lachꝛymas corrigētis: ſane[c] ſi qs in egritudinē ceciderit: atqꝫ vſqꝫ ad deſperationez vite deuenerit eſt ei ante[d] tēp⁹ paſche relaxandū: ne de ſeculo abſqꝫ cōione decedat. Itez Fabianus papa oꝛiētalibus epis. ¶ Singulis annis quinta feria vltime hebdomade quadrageſime nouum chꝛiſma conficiatur.

8 Litteris veſtris inter cetera inſertū inuenimus: qſdā religionis veſtre epos a veſtro noſtroqꝫ oꝛdie diſcrepare: et[e] non p ſingulos ānos in cena dñi chꝛiſma cōficere. Errātbo q talia excogitāt ⁊ mēte veſana potius qꝫ recta ſentiētes hoc facere audent: ſicut enī ipſius diei ſolēnitas p ſingulos annos eſt celebrāda: ita ipſius ſancti chꝛiſmatis ꝯfectio p ſingulos annos eſt agēda: ⁊ de[f] anno in annū renouāda ⁊ fidelibus eſt tradēda: qꝛ nouū ſacramētum eſt ⁊ p ſingulos annos in iaz dicta die innouādū: ⁊ vetus[g] in ſanctis[h] eccleſijs eſt cremādū: iſta a ſanctis aplis ⁊ ſucceſſoꝛib⁹ eoꝝ accepim⁹: ⁊ vobis tenēda mādamus. Itē Euſebius papa. ¶ Seruetur ab omnibus feſtiuitas inuentionis dominice crucis.

9 Crucis[i] dñi noſtri ieſu chꝛiſti q̄ nuper nobis gubernacula ſancte romane eccſie tenētib⁹ quinto nonas maij inuēta eſt: in ꝑdicto calēdarū[k] die inuētionis feſtuz vobis ſolēniter celebraꝛ mādam⁹. Itē Alexāder pa. v. a petro. ¶ Quare ſit inſtitutū vt aq̄ ſale ꝯſperſa ſctificet.

10 Aquā[l] ſale cōſperſam i populis bñdicimus: vt ea cūcti aſperſi ſanctificētur[m] ⁊ purificētur: qd oibus ſacerdotibus faciēdū eē mādam⁹ nā ſi cinis vitule[n] aſperſus populū ſanctificabat[o] atqꝫ mundabat[p]: multo magis aqua ſale aſpſa: diuiniſqꝫ ꝑcib⁹ ſacrata populū ſanctificat atqꝫ mūdat: ⁊ ſi ſale aſperſo p helliſeum ꝓphetā ſterilitas aq̄ ſanata eſt: quāto magis diuinis ꝑcibus ſacratus ſal ſterilitatē rerū aufert humanarū ⁊[r] coinqnatos ſctificat ⁊ purgat ⁊ cetera bona multiplicat ⁊ inſidias diaboli auertit ⁊ a phātaſmatis verſutijs homines defendit. Item pius pa. ix. a petro apoſtolo in pꝛimo ſuarum decretalium. ¶ Non niſi in die dominico ſanctum paſcha celebret.

11 Noſſe vos volumus: ꝙ paſcha dñi die dñico annuis tꝑibus ſit celebrādum: iſtis enim tꝑibus her-

Litteris vr̃is. ¶ hec eſt octaua pars diſtinctionis ſm Jo. de fa. ¶ Caſus Quidam epi ſingulis annis in cena dñi nō cōficiebant chꝛiſma: qui in hoc. c. repꝛehendun tur: ⁊ ꝑcipiꝛ eis vt quolibet āno chꝛiſma cōficiant: ⁊ vet⁹ chꝛiſma cremetur. Sequens. c. patet.
e ¶ Et nō p ſingulos. J. di. pꝛi. oi tēpoꝛe. ⁊. c. pꝛeſbyteri.
f De anno. J. di. liiij. ſi quis de alio.
g ¶ Vetus. No. vetus dici ꝙ coronā anni excedit: ſicut ⁊ nouū dr̄ mſimoniū qd non excedit ānū: vt. xxxv. q. viij. c. j. ⁊ arg. ff. de pub. ⁊ vec. L. vlti. §. qñ ēs. ⁊ ff. ō vi. ⁊ tri. le. L. vet⁹
h ¶ In ſanctis. xj. di. c. eccleſiaſticaruz.
Crucis. ¶ hec eſt nona pars diſtinctiōis ſm Joan. de fa.
i ¶ Crucis. Queri pōt q̄re feſtū crucis celebꝛemus: i qua dñs fuit dehoneſtat⁹ ⁊ nō feſtū aſine in q̄ fuit honoꝛatus. Dicimus ꝙ laus exhibita dño in aſina fuit mūdana: de qua non eſt curandum ſed dehoneſtatio in cruce ſacta fuit noſtra redemptio.
k ¶ Calēdarū. i. qnta die ante nonas: ⁊ impꝛopꝛie ponitur hic calendaruz quia tantum pꝛima dies dicitur calende.

Mſimonū nouū ē qd non excedit. annum. ✠ alſ regionis.

Aſine quā dñs exaltauit feſtuz non ē celebrādum.

ſam trimā ⁊ imaculatam q̄ nōdū poꝛtauerat iugū ⁊ imolabat eā p pctō ſue domus: ⁊ hircū quez ſumebat ab vniuerſa multitudine immolabat p pctō populi: pelles ⁊ carnes ⁊ ſimū vitule ⁊ hircū cōburebat extra ⁊ cinerē ſeruabat: ⁊ inde p totū annuz fiebat aſpſio aque q̄ purificabanꝛ imūdi de qbuſdā q̄ in lege imūdicie dicebātur: vt puta ſi aliqs tetigiſſet cadauer hominis moꝛtui vel ſepulchꝛū erat imundus vſqꝫ ad diē ſeptimuz ⁊ hac aqua mundabatur.
o ¶ Sanctificabat. tunc ſanguis vitule fuit remiſſio peccatoꝛuz: vt. xij. queſtione. ij. gloꝛia.
p ¶ Mūdabat. a venialibus. J. di. L. in capite. J. di. iiij. necꝫ qꝫ. nā ſacrificija venialia delenꝛ. J. di. ij. cū omne. de pe. diſt. iij. de quotidianis. nā ſi qua tūc habebat moꝛtalia erant. de peni. di. vj. c. j. circa me. ¶ De heliſeo. hiſtoꝛia legitur in li. Reg. ꝙ cuz heliſeus eēt in eremo venerūt ad euz viri ciuitatis: ⁊ dixerūt: ecce habitatiō huius ciuitatis optima eſt ſicut tu ipſe bene noſti: ſed aq̄ peſſime ſunt ⁊ ſteriles. At ille ait: Afferte mihi vas nouuz ⁊ mittite in eo ſalē. Et ait: dicit dñs: ſanaui aq̄s iſtas: ⁊ nō erit vltra in eis moꝛs atqꝫ ſterilitas: ſanate ergo ſunt aque iſte vſqꝫ ad diem hunc iuxta verbum heliſei quod locutus eſt dominus.
q ¶ Per heliſeū. inde eſt ꝙ cū aq̄ exoꝛciçatur dicit ſacerdos: De⁹ q p heliſeū ꝓphetā ſalē i aquā mitti iuſſiſti.
r ¶ Et coinquinatos. venialibus tantum.

Vide. vi. heb. ix.

Venia delenꝛ ſacrificijs. iij. re. d

10 Aquā ſale. hec eſt decima pars diſtinctionis ſm Jo. de fa. ¶ Caſus Querīꝛ q̄re aqua cū ſale benedicatur. Et rñdeꝛ: vt ea hoīes aſpſi ſanctificētur. Cū enim i veteri teſtamēto cinis vitule ſanctificabat: ⁊ ſal p manuz helifei ꝓphete ſanauit ſterilitatez aque: multo magis aq̄ cum ſale benedicta omnia conſperſa purificat.
l ¶ Aquam ſale. qꝛ p aquā confeſſio: p ſalē amaritudo ſignaꝛ ⁊ moꝛſio. vnde hec eſt mixtura vñ geminus pꝛocedit partus: diuiſio. ſ. delictoꝝ ⁊ oꝛtus virtutū ⁊ bonoꝛuz operū. xxij. q. ij. cū renunciatur. hec deſignata eſt per mixtionem iude que confeſſio dicitur: ⁊ thamar: que ama-

Sal miſcetur cū aq̄ bñdicta.

11 Noſſe. hec eſt vndecima pars diſtinctionis: in q̄ dicīꝛ ꝙ ſemꝑ die dñica ſit paſcha. qdā enim faciebāt die iouis. Jo. de fa. ¶ Caſus Dicīꝛ in hoc. c. ꝙ eccleſia quolibet anno in die dñica celebꝛat paſcha: tñ qꝛ qdam dubitabāt vtrū hoc fieri deberet: angelus apparuit hermeti in ſpe-

ſte paſtoris ⁊ precepit ꝙ ab omnib⁹ hoc fieret ⁊ pius papa hoc idem inſtituit.
a ¶ Paſtoris. vnde ⁊ liber illius in quo tradidit plura documenta eccleſie liber paſtorum intitulatur.
b ¶ A capite. cū hoc iubet. ar. iſti. ꝺ ſatiſda. i fi. xi. di. nolite

⁊ hoc vult dicere ꝙ paſcha non debet eſſe infra. xiiij. diem lunationis aprilis: nec poſt. xxij. diē illius. ſi enim. xiiij. dies lu nationis eſt in die dñica: ibi eſt paſcha iudeoꝝ: ⁊ dñica ſequēti ibi eſt noſtrū paſcha: hoc eſt. xxj. die.
f ¶ Alia eſt rō. q2 īfames efficiunť ſm canones qcunqꝫ nota infidelitatis. i. mortalis pcti aſper guntur. vt no. vj. q. j. oēs. ⁊ c. illi g. ſed ſecus eſt ſm legem: ⁊ ita eſt rō alia. M. ponit exēplū in appellatione. ij. q. vj. non ita. Sed qd ad hāc lſam de hoc exēplo? Ego dico hunc eſſe ſenſum ꝙ ea q̄ i baptiſmo qs ꝓmiſit nō pnt mutari: ſꝫ leguꝫ ſtatuta poſſunt immutari.

C Elebritatē ſci. ¶ Caſus. Dicit i hoc. c. ꝙ paſcha dꝫ celebrari poſt q̄rtūdecimū diē lunationis aplis q ē primus mēſis ſm hebreos vſqꝫ in vigeſimūpmū diē eiuſdē mēſis. s. lunationis: ⁊ tūc dꝫ fieri ſolēnis baptiſmus: i neceſſitate tñ pōt aliqs baptiſari quocūqꝫ tpe ⁊ q̄cūqꝫ loco: ⁊ q baptiſantur: ſuare tenenť qd in baptiſmo ꝓmittūt q vo ꝯfecerint infames efficiūtur ⁊ reputātur infideles. Et nota ꝙ hec dictio vſqꝫ ponit incluſiue: ⁊ ꝙ hec lunatio qñqꝫ īcipit in martio. Et no. ꝙ h̄ cōputatio attēditur ſm annum lunarem ⁊ non ſolarem.
c ¶ Predeceſſores. i legib⁹ enī ſeculari b⁹ poſteriores ad ſe trahūt priores: qd in diuinis nō fit: ſꝫ potius ecōuerſo. ar. L. diſt. dño. in fi. D. ſed B. ſecus intelligit hoc. ¶ Primi menſis hiſtoria. Sicut legiť in Exo. dñs p̄cepit vt menſis ille prim⁹ haberet ⁊ agn⁹ xiiij. die imolareť: q mēſis apud hebreos niſan appellatur apud nos vo aplis Se. c. patēt vſqꝫ ad c. platum. ⁊ ea per te videbis.
d ¶ Primi mēſis. id eſt aplis q ē prim⁹ mēſis ſꝫ hebreos: vt lxxvj. di. §. pmū vo.
e ¶ Uſqꝫ ad viceſimū pmū diē. itelligas hoc de menſe lunari nō ſolari: i illa eniꝫ lunatione ſemper eſt paſcha.
e ¶ Uſqꝫ ad. xxj. diem. illud vſqꝫ hic ponit incluſiue: ⁊ includitur. xxj. dies.

mes doctor fidei ⁊ ſcripture effulſit iter nos: ⁊ lꝫ nos idē paſcha p̄dicto die celebraremus: q2 tñ inde qdā dubitabāt ad corroborandas aīas eoꝝ eidē hermeti angelus domini apparuit in habitu paſtoris^a ⁊ precepit ei vt paſcha dñi die dñico ab oibus celebrareť: vñ ⁊ nos apoſtolica auctoritate inſtituimus oēs eadē ſuare debere: q2 ⁊ nos ſeruamus: nec debetis a capite^b quoquo modo diſcedere. Item Victo. pa. xiij a petro in primo decreto ſuo.

¶ Non niſi in die dominico ſanctū paſcha celebretur.

C Elebritatē ſancti paſche die dñica agi debere: ⁊ predeceſſores^c noſtri iā ſtatuerūt: ⁊ nos illud eadē die ſolēniter celebrari mādemus: q2 nō decet vt mēbra a capite diſcrepēt: aut aliter gerāt: a. xiiij. vo luna primi menſis^d vſqꝫ ad. xxj. diem^e eiuſdē mēſis eadē celebretur feſtiuitas. Eodē quoqꝫ tpe baptiſma celebrādū eſt catholicuꝫ: ſꝫ tñ ſi neceſſe fuerit aut mortis periculū ingruerit gētiles ad fidē veniētes quocūqꝫ loco vel momēto: vbicūqꝫ euenerit: ſiue in flumine: ſiue in mari: ſiue in fontibus tantū chriſtiane cōfeſſione credulitatis clarificati baptizenť: ipſis ēt (qd in baptiſmo polliciti ſunt) ſūmopere eſt attendēdū ne non infideles: ſed fideles inueniātur. Ipſi vero q infidelitatis nota aſpergūtur infames efficiuntur: ⁊ inter fideles minime reputātur: hec vero ſtatuta nulla debent improbitate cōuelli: nulla nouitate mutari: q2 alia^f eſt ratio cauſaruꝫ ſecularium: alia diuinarū. Iteꝫ ex cōci. cartha

giñ. iiij. ¶ De eodem.

P Aſche ſolēnitas vna die ⁊ tēpore celebranda ē. Itē ex cōciľ. cartha. v.

¶ Dies paſcha ꝯcilij formataꝝ ſubſcriptiōe oib⁹ itimeť.

P Lacuit vt venerabiľ dies paſche formataꝝ ſbſcriptiōe oibus itimeť: dies vo^g cōcilij. xj. kaľ. nouēbris: ſcribēdū ē ēt ad ſingularū q̄rūcūqꝫ ꝓuinciarū p̄mates: vt qñcūqꝫ apd ſe ꝯcilia ꝯgregāt iſtū diē nō īpediāt. Iteꝫ ex conci. bracareñ. ij. ¶ Per orbem vniuerſum cū in concilijs oia ſtatuta fuerint futurum paſcha annuncietur.

P Lacuit vt poſtq̄^h oia in concilio ſacerdotuꝫ fuerit ordiata: illud oīno ſeruetur vt ſupuēturi ipſius anni paſcha quo kalendarum die vel quota luna debeat ſuſcipi a metropolitano epiſcopo intimetur. Quo ceteri epiſcopi vel reliquus clerus breuicolo ſubnotantes vnuſqſqꝫ in ſua eccleſia adueniente natalis domini die poſt euangelicam lectioneꝫ populo annuncient^i. Item ex conciľ. arelatenſi quod confirmauit papa ſilueſter. ¶ Per vniuerſum orbe vno die ⁊ vno tempore paſcha celebretur.

D E obſuatiōe paſche dñi ſtatuimus vt vno die ⁊ tpe p oēꝫ orbē obſueť: ⁊ iuxta conſuetudineꝫ lře ad oēs dirigātur. Itē Grego. ſereno epo maſili. ¶ De imaginib⁹ ſctoꝝ n violādis.

‡ P Erlatū ad nos fuerat ꝙ in ꝯſiderato zelo ſuc [I2] cenſus ſanctoruꝫ imagines ſub hac quaſi excuſatione ne adorari debuiſſent confregeris: ⁊ quidem q2 eas adorari vetuiſſe omnino laudamus^k

g P Lacuit. ¶ Dies vo. hodie illud teneas de h̄ qd habes. xviij. di. quoniam quidem. Jo.
h P Lacuit. ¶ Ut poſtq̄. hoc. c. nō hꝫ hodie locuꝫ.
i ¶ Annūcient. hoc nō vbiqꝫ obtinet.
P Er latū. ¶ Hec eſt duodecia ‡ ps diſ. ſm Jo. de fa.
¶ Serenus I2 epſ ſctōꝝ imagines vetuit adorari: ⁊ ira motus eas fregit. vñ Grego. eū cōmēdat quia eas vetuit adorari: ſed redarguit eū q2 eas fregit. nā qd facit ſcriptura legentibus h̄ faciūt imagīes ⁊ picture illitteratis.
k ¶ Laudam⁹. hic colligitur ꝙ licet intentio approbetur: reprobatur tñ ipſum factum. vnde per hoc poteſt ſolui illa contrarietas de loth: qm̄ nunc dicit ſcriptura eum eſſe ſanctum. xxij. q. vij. offerebat. alš perturbatum dicit. xiiij. diſtin. quod ait. Itē eſt arg ꝙ in vno facto poteſt reprobari quoddā ⁊ aliud approbari. xxij. q. iiij inter cetera. ar. contra. ff. ſi. her. in hoc. ſed illud i factis cōnexis: hoc in factis diuerſis. extra de re

Infames efficiunť q mortali pctō aſperguntur.

Intentio qñqꝫ approbať ⁊ factum reprobatur

ſcrip.inter ceteros.
c.ibi latria adorabāt: h dulia. Uerſus. Latria debetur dño
ſed dulia ſuo. Latria q̄ xp̄m veneramur ſʒ dulia mūdū.

e ¶ Fregiſſe. ẜ. di. lriij. ẜ. verum

l ¶ Gratiam .i. gratioſam veritatem .ſ. chriſtū dominem.
k ¶ Pro veteri. hoc credo reprobari: q2 in cruce tantuʒ agnus dei depingebatur: nā alſ domine depicto agnum depingi nō obeſt in parte inferiori. ſed cum corrigatur quo ad hoc: ergo qn̄o recipitur cum oibus canonibus.

Venerabiles ima. ¶ Caſus. Queſitū fuit quare chriſtiani venerētur imagines ꝛ picturas cū deitatem in eis eē nō credant nec ſpem ſalutis in eis ponāt? Et rn̄det ꝙ hoc faciunt in memoriā ſctōꝝ ꝛ ad recordationē primitiuoꝝ olim factoruʒ .ſ. olim rerū geſtaꝝ.
b ¶ Et adorāt. ẜ. ꝑ xi. c. ꝯ. ſed aliud eſt adorare latria: qḋ ibi ꝓhibet: aliud dulia: qḋ hic ꝑmittit.
c ¶ Cultu .ſ. latria in qua tria exigun tur: charitas dilectionis: ꝛ multitudo ſacrificioꝝ: ꝛ veneratio. In dulia vo vnū ſolū .ſ. veneratio: ꝛ in hoc ſenſu poſſumus quamlibet rē ſacrā adorare .i. reuerētiā exhibere. ẜ. diſt. j. in ſctā.

‡ Sextā ſanctā ſynodū. ¶ Hec eſt tredecima pars diſt. ſm Jo. de ſā.
13 ¶ Caſus. Qꝛ ioannes chriſtū demonſtrās ait: ecce agnus dei: ideo qdā pingebāt chriſtū ſub ſpecie agni: veruʒ quia vmbra mortis trāſiuit: ꝛ chriſtus verus ſit hō in forma humana debemus ipſum depingere: ꝛ hoc precepit hadrianus auctē ſexte ſynodi quā inducit. In qbus ſcripturis .ſ. picturis. ꝛ ſunt verba canonū ſexte ſynodi. ꝛ hec dictio qbus nō refertur ad aliquam dictionē ſ poſitā: ſed in canone. valedicētes .i. licētiātes ꝛ terminū imponentes.
d ¶ Sextam. ẜ. di. xvi. ſextam.
e ¶ In qbus dr̄. illud quibus nō refertur ad aliquam dictionem ſ poſitam: ſed in canone ſexte ſynodi: cuius verba hadrianus inducit. alibi dicitur vt habetur in quibuſdam: ꝛ ſm hoc lrā ꝓ vel i qbus.
f ¶ Qui .i. ſacrificium: cuius agni.
g ¶ In figurā .i. ꝑe gr̄e q̄ figurabat in veteri teſtamento.
h ¶ Tranſit .i. trāſire debet: quaſi nō debet depingi.

Latria ꝛ dulia qd exigunt.

fregiſſe ᵃvero reprehēdimꝰ. Dic frater a quo factū eē ſacerdote aliqn̄ auditū ē qḋ feciſti: aliud eſt enim picturam adorare: aliḋ ꝑ picture hiſtoriā qd ſit adorādū addiſcere nā qḋ legētibꝰ ſcriptura hoc ꝛ idiotis ꝓſtat pictura cernentibus: q2 in ipſa ignorātes vidēt qd ſeq debeāt: in ipſa legūt q litteras neſciūt: vnde ꝛ ꝓcipue gētibus ꝓ lectione pictura ē. Itē ex. vj. ſynodo.

¶ Imagines ſctōꝝ mēoria ſunt ꝛ recordatio ꝓteritorū.

Venerabiles imagies chriſtiani nō deos appellant: neqꝫ ſeruiunt eis vt dijs neqꝫ ſpem ſalutis ponūt in eis: neqꝫ ab eis expectant futurū iudiciū: ſed ad memoriā ꝛ recordationē ꝓmitiuoꝝ venerātur eas ꝛ adorāt ᵇ ſed nō ſeruiūt eis cultu ᶜ diuino: nec alicui creature. Itē hadrianus pa. tharaſio ꝑtriarche.

¶ Nō i agni ſʒ i hoīs ſpecie chriſtus eſt figurādus

‡ Sextā ᵈſanctā ſynoduʒ recipio cū oibus cano-
13 nibus ſuis in qbus ᵉdr̄: in qbus ſcripturis ſanctaꝝ imaginū agnus ꝓcurſoris digito oſtēſus depingitur: q ᶠin figurā ᵍgr̄e trāſit ʰ: verū nobis ꝑ legē moyſi demōſtrās agnū ieſum chriſtū dñm noſtruʒ. antiquis ergo figuris ꝛ vmbris ꝛ ad veritatis ꝓfigurationē ſancte eccleſie traditis valedicētes gratiā ⁱꝛ veritatem preferimus: ꝛ ſic plenitudinē legis recipimus: verū igitur agnū dñm noſtrum ieſum chriſtū ſʒ imaginē humanā amodo ꝛ in imaginibus pro veteri ᵏagno depingi iubemus. Itē augu. in lib. de trini.

¶ De fide trinitatis ꝛ vnitatis inuiolabiliter ſeruāda.

‡ Omnes ˡquos potui le-
14 gere q ante me ſcripſerūt de trinitate q̄ deus ē diuinoꝝ libroꝝ veterū ꝛ nouorū catholici tractātes hoc intēderūt ſm ſcripturas docere: ꝙ pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſſctūs vnius eiuſdē ſubſtātie inſeparabili equalitate diuinā inſinuāt vnitatē: ideoqꝫ nō ſunt tres dij: ſed vnꝰ deꝰ: qꝛuis pr̄ filiū genuerit: ꝛ ideo filiꝰ non ſit q pr̄ eſt: filiuſqꝫ a pr̄e ſit genitus: ꝛ iō pr̄ nō ſit q filiꝰ: ſpirituſqꝫ ſctūs nec pr̄ ſit nec filius: ſed tm̄modo pr̄is ꝛ filij ſpiritus: ꝛ pr̄i ꝛ filio ē ipſe coequalis: ꝛ ad trinitatis ꝑtinēs vnitatē: nō tn̄ eādē trinitatē natā de virgine maria ꝛ ſub pōtio pilato crucifixā ꝛ ſepultā tertia die reſurrexiſſe ꝛ in celū aſcēdiſſe: ſed tm̄modo filiū: nec eādē trinitatē deſcēdiſſe i ſpecie colūbe ᵐ ſup ieſum baptizatū: aut die pētecoſtes poſt aſcēſionē domini ſonitu facto de celo q̄ſi ferretur flatus vehemens ꝛ linguis diuiſis velut ignis ⁿ ſʒ tantummodo ſpiritum ſctm̄: nec eandem trinitatem dixiſſe de celo: Tu es filius meus dilectus: ſiue cum baptizatus fuerit a ioanne: ſiue in monte quando cum illo erāt tres

Omnes. ¶ Hec eſt. xiiij. pa. di. ſm Joan. de ſān. ‡
¶ Caſus. Tradunt hic catholici docto- 14
res ꝙ pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus vnius ſunt ſubſtantie: ꝛ non tres dij: ſed vnus: ꝛ q: pater genuit filiū nō eſt filius: nec filius pater: nec ſpūſſctūs eſt pr̄ ꝛ filius: ſed patris ꝛ filij ſpiritus: nec dicitur trinitas incarnata: crucifixa: ſepulta: ſed tm̄ filius: nec dicitur trinitas deſcendiſſe ſuper ieſuʒ in ſpecie columbe: nec ſuper aploſ in ſpecie ignis: ſed ſolus ſpūſſanctꝰ: nec illa vox que facta ē ad chriſtum quando fuit baptiçatus ſcʒ tu es filius meꝰ dilectus. vel illa qn̄ corā tribus diſcipulis fuit transfiguratus .ſ. hic eſt filius meus dilectus ꝛc. nec illa vox clarifica ui ꝛ iteruʒ clarificabo attribuitur trinitati: ſed tm̄ pr̄i quāuis inſepabilia ſunt opera trinitatis.
l ¶ Oēs. Caſus. In prima parte dicit tres perſonas patrē ꝛ filium ꝛ ſpiritū ſanctum vnius et eiuſdē ſubſtātie. In ſcd̄a parte dicit ꝙ licet iſte tres perſone ſint eadem eſſentia: quedam tn̄ ſingulariter attribuūtur perſonis que trinitati non attribuuntur: ꝛ ſimiliter aliquid attribuit patri qḋ nō filio. ꝛ nō econuerſo: ꝛ idē in ſpirituſancto.

m ¶ Colūbe: vera qdē colūba fuit: que nec prius nec poſtea cōparuit: ſed in ſuā materiā redijt: ſicut legit de ſtella de qua deſcēdit ſpūs ꝑ ſignificationē: ſignificabat eni plenitudinem donoꝝ ſpūſſcti que in chriſto erant ſup quē ſpiritus deſcendit. J. diſt. proxi. per aquam.
n ¶ Ignis. genitiui caſus eſt: alſ non congrue di-

Chriſtus nō pingitur in figura agni.

Add. qd ꝑp venit pel. agnus not. IX. querit prin. ff. leg. iij.

Joan. i.

diſcipuli: aut qn̄ ſonuit vox de celo dicens: Clarificaui et iterū clarificabo: ſed tm̄modo patris vocē fuiſſe ad filiū facta: q̄uis pr̄ et filius et ſpūs ſctūs ſicut inſeparabiles ſūt: ita inſeparabiliter operent. Item ſuper Ioā. ¶ Sine ſacramento viſibili et fide inuiſibili nemo ſaluatur.

¶ Diſtinctio. iiii.

NEceſſariū[a] ē viſibile ſacrm̄[b] aq̄ ad ablutionem viſibilis corporis: ſicut neceſſaria eſt doctrina[c] inuiſibilis fidei ad ſctificationē inuiſibilis aīe. Idē. Renaſcit[d] hō ex aq̄ viſibili ſacrō et ſpū inuiſibili. i. ſ. intellectu[e] vt ſymbolū[f] baptiſmi viſibiliter accipiat: et ſpūalē intellectū ipſi[9] ſymboli pcipiat: vel ex aq̄ viſibili et ſpū[g] ſctō. Idē in li. de baptiſmo puulorū. ¶ In baptiſmate ↄcupiſcētia extinguit: nō vt nō ſit ſꝫ vt n̄ obſit.

PEr baptiſmū xpī id agitur vt caro pcti euacuet: nō aūt ſic euacuat[h] vt in carne ↄcupiſcētia innata non ſit: ſꝫ ne obſit[i]: naꝫ ſi poſt baptiſmū ad etatē naturalē peruentū: ibi habēt cū qua pugnēt: eāq; adiuuāte dn̄o ſupent: ſi nō grāꝫ in vacuuꝫ ſuſcepint: naꝫ nec adultis id p̄ſtatur in baptiſmo: niſi forte miraculo[k] dei: vt lex pcti repugnās legi mētis penit[9] extinguat vt non ſit: ſꝫ vt qcqd ab hoie dum ſcm̄ cogitatū eſt cū eidē ↄcupiſcētie mēte ſub iecta ſeruiret totū[l] aboleat: et quaſi factum[m] non ſit habeatur. Idem ad petrum diaconum. ¶ Qui ex viro et muliere concipitur: cum originali peccato naſcitur: nec ſine baptiſmate ſaluatur.

¶ Diſtinctio. iiii. NEceſſariū. ¶ hec diſ. diuidit in. xxxij. ptes. In q̄rū prima pbat p. x. c. q̄ qui nō fuerit bapriçatus ſaluus eſſe nō poterit. ſcda ibi: non rōne. tertia ibi: mulier q̄uis. q̄rta ibi: ſolet. qnta ibi: oſdit. ſexta ibi: non illud. ſeptima ibi: baptiſmi. octaua ibi. hi de quibus. nona ibi. aliud eſt. decima ibi: tūc valere. vndecima ibi. ſi ne puuli. duodecima ibi. ſi nō ſctificat. tredecima ibi: pma igit. q̄rtadecima ibi. puuli. qntadecia ibi: de trina. ſextadecia ibi: in ſynodo. decimaſeptima ibi: veniſti. decimaoctaua ibi iudei. decimanona ibi: in cathecaiſmo. vigeſima ibi: oīs. vigeſimapma ibi: nō lꝫ. vigeſimaſcda ibi: ſi ad matris. vigeſima tertia ibi: q bis. vigeſimaq̄rta ibi: p̄ſbytcris. vigeſimaquinta ibi: qn̄ qs. vigeſima ſexta ibi: q̄ris. vigeſimaſeptima ibi: ſi baptiçata. vigeſima octaua ibi: non ex q̄. vigeſimanona ibi: quando. trigeſima ibi: non dubito. trigeſimapma ibi: placuit igitur. trigeſimaſecunda ibi: placuit vt quicunq;. Joan. de fa. ¶ Caſus. Querebatur ꝙ que ſint neceſſaria illi qui vult baptizari? Et rndet q̄ duo ſunt neceſſaria ſ. vt aq̄ exterius abluat: et vt fides interius habeat: vt ſicut aqua viſibili ita et ſpū inuiſibili baptiçetur.

a ¶ Neceſſariū eſt. hic depingit q̄rta diſ. in q̄ agit de baptiſmo: q eſt ianua oiuꝫ ſacrorū. Un̄ vidēdū eſt qd ſit baptiſmus: que forma baptiçādi: qn̄ fuit baptiſma inſtitutū: q̄ ſunt genera baptiſmi: et qs effectus. Et qdeꝫ baptiſmus eſt exterior hoiuꝫ ablutio cuꝫ certa forma verborū: eſt etiā character impreſſus aīe. dicit etiaꝫ baptiſma ipſa aq̄. vt. j. q. j. detrahe. Forma aūt baptiſmi eſt baptiço te in noie pris et filij et ſpūſancti Amē. quā formaꝫ dn̄s tradidit diſcipulis ſuis cū dixit: Ite baptiçate oēs gētes in nomine pris et filij et ſpūſancti. j. e. pprie. itaq; nec etiam omitti debet hoc pnomē ego: ex de bap. ſi qs ſane. nec obſtat. j. e. a quodā. qꝛ ibi noie chriſti intelligunt tres perſone. Et inſtitutū eſt ſm quoſdā cū dictū eſt nicodemo: Niſi qs renatus fuerit ꝛc̄. Scdm alios cū dixit diſcipulis: Ite bapti. ꝛc̄. et hoc poſt mortē. Scdm alios cū mihi iudē cū ceteris. i. q. j. dedit Ego credo q̄ tūc cū a ioāne eſt baptiçatus. vt. j. e. per aquā. Quot ſunt gnā baptiſmi: et qdeꝫ tria: fluminis: et ſanguinis: et flaminis. vt dicemus. j. e. baptiſmi. Quis eſt eius effectus: qꝛ cū digne qs baptiçatur: tā actuale q̄ originale pctm̄ ſine pn̄ia tollit: vt. j. e. ſine pnia. [redacted]

b ¶ Sacramentum ſubaudi vel aliquod quod ſuppleat vicem eius. hec autem ſunt duo. ſ. martiriuꝫ et cordis contritio. j. e. baptiſmi vicem. et c. catheccuminum. Et ita aq̄ eſt ſacramentū: qꝛ intrāſitiue legit hoc: ſed ipſe character ſimiliter. xxxij. q. vij. licite. ipſa etiā ablutio: et hec tria idē ſignificāt. ſ. ablutionē interius factā: vel que fieri debet pp ficte accipiētē. Sed de aq̄ qn̄ dicis q̄ incipiat vel deſinat eſſe ſacrm̄. Dic q̄ ſimul incipit et deſinit eſſe ſacrm̄. ſ. in ↄplatione vltime ſyllabe ipſius forme: qꝛ tūc ſignat. nō aūt ante vel poſt eſt ſacrm̄: remāet tn̄ res ſacra. idē dī in oleo bn̄dicto vel chriſmate: qꝛ tādiu eſt ſacrꝫ q̄diu ſit cū eo vnctio. non eniꝫ ante vel poſt: remanet tn̄ res ſacra. Alij tn̄ dicunt ꝯ. vt no. j. q. j. detrahe. qd̄ multuꝫ facit p opi. nr̄a. Item ſi alius liquor admiſceat illi aq̄: nūqd baptiçat puer? Scdꝫ leges videt q̄ non: qꝛ deſinit eſſe aq̄: qꝛ liquor nouus efficit. ff. de acq. rerū do. adeo. §. voluntas. ſꝫ hoc nō credo: qꝛ q̄tidie mari nouus liquor adijcit vel ſputū vel vrinaꝫ et ſic in mari non fieret baptiſmus. ſꝫ canones ſecus.

c ¶ Doctrina. i. fides q̄ habet p doctrinaꝫ.

d ¶ Renaſcit De adultis. ſ. et ſenſatis ab hic itelligit. c.

e ¶ Intellectu. i. fide q̄ itellectu ↄprehendit.

f ¶ Ut ſymbolum. j. e. ante. xx.

g ¶ Spiritu ſancto. hoc q̄tū ad puulos qui nō hn̄t fidē.

PEr baptiſmum chriſti ¶ Caſus. Beneuē. ſic ponit hunc caſum. In hoc. c. dicit Aug q̄ per baptiſmum omne pctm̄ actuale dimittitur: originale vero nō delet oino: ſed debilitat et mitigat vt iam non imputet ad penā eternā: et ad qd remaneat interſerit: vt homo contra illicita motus ex illo procedētes pugnans et vincens coronaꝫ mereatur: vbi enim lucta: ibi corona: nemo eniꝫ coronabitur: niſi qui legitime certauerit: et hunc caſum melius ponit hu. q̄ꝫ Beneuen.

h ¶ Euacuet. Nota q̄ q̄druplex eſt pena originalis peccati: pcludit ianuam celeſtē: perpetuo damnat: cauſa eſt mortis tēporalis: impotentia reſiſtendi vitijs: pma duo et vltimum tollit baptiſmus.

i ¶ Sꝫ ne obſit. imo etiā vt pſit: qꝛ vbi maior pugna: maior corona. de peni. di. iij. ille rex. ſiſr remanet actu: ſꝫ ineſficax: vt eſt in pacto de nō petēdo. inſti. de excep. §. preterea. vel cū opponit exceptio ſentētie. argu. ff. ſo. ma. viro itaq;. et ſic originale trāſit reatu: ſed manet actu Jo.

k ¶ Miraculo. vt in btā maria et ioanne apoſtolo: quia neuter eorum potuit peccare. Item natiuitas marie in vtero nō celebrat: ſed natiuitas ex vtero bene.

l ¶ Totum. Arg. q̄ in baptiſmo omnis ſequela et infamia aboletur: et q̄ gratia dei in baptiſmo nō requirit gemitum vel planctum. vt diſ. e. ſine penitentia.

m ¶ Factū. Ar. ex de d. ſi. nā et ego. ar. ff. d edil. edic. q̄ ite.

Aq̄ in baptiſmo ē ſacramētū.

Peccti origiginalis pena eſt quadruplex.

Maria et ioānes apoſtolus peccare nō potuerūt.

Infamia abolet i baptiſmo.

Baptiſmi diffinitio

Baptiſmi forma.

Baptiſmi inſtitutio.

Baptiſmi genera.

Baptiſmi effectus.

F Irmiſſime. ¶ Caſus hug. ſic ponit hūc caſuʒ. In hoc.c. oſtendit Aug. ꝙ originale pctm̄ eſt pctm̄ ſiue viciū: ⁊ qlibet naſcit̄ cū originali pctō: ⁊ niſi qs ab eo libe‑ ret̄ p fidē vel baptiſmū: etiā puer nōdū natus ex vtero ſi ſic moriat̄: dānabit̄ eternaliter. Ben. vero ſic ponit hunc caſum. Nemo ex ſe‑ mine viri naſcit̄ ſi‑ ne pctō originali a quo nō liberat̄ adul tus ſine fide chriſti: nec puulus ſine ſa‑ craméto baptiſmi: ſine quo ſi mortuꝰ fuerit ſine fide peri‑ bit. aplus: in epiſto‑ la ad ephe. Seq. c. patet quod loqui tur de adulto.

a ¶ Firmiſſime. &. i.q.j. firmiſſime. ex̄ de here. c.iiij.

b ¶ Natura. i. nati‑ uitate in vtero. vel natura. i. cōſuetudi‑ ne naſcendi non ex creatione.

c ¶ Filij. i. debito res ⁊ digni pena eter na. i. obnoxij.

d ¶ Ire. id eſt pene eterne.

e ¶ Niſi per fidē: vel ſacramentū fidei: vt in paruulis. vt. ſ. e. queris a me.

f ¶ Sépiterno igne. Id ē pena eterna. xiiij q.v. penale.

g ¶ Puniēdos. ſ. e. regenerante. ɔtra. vbi dicitur ꝙ habēt mitiſſimā penaʒ: ſed dic igne ſempiter‑ no. i. pena: qꝛ ſemper erūt in tenebris. vt ſ. e. nulli.

h N On poteſt. & d peni. diſt. ij. il‑ la. &. de peni. diſ. i. §. alij ecōtra. ⁊. c. nō pt. ſed illud de adultis.

i ¶ Niſi. ſ. e. diſt. omnis qui iam. & xv. q. j. §. vt itaqꝫ.

k ¶ Confeſſionem. quantū ad adultos.

l ¶ Baptiſmi. quo ad paruulos: vel per aliud loco illius. ſ. e. baptiſmi vicem.

Q Uod apud. ¶ Caſus In hoc. c. fit mētio de tribus tpibus. ſ. de tpe gratie: de tpe an̄ legē: ⁊ de tpe legis. In tpe gratie baptiſmus oia delet pec‑ cata in paruulis ⁊ adultis. In tpe ante legeʒ paruuli in fide parentū. adulti in fide ſacrificioꝝ a peccatis munda bantur. In tempore legis adulti ⁊ paruuli per circum‑ ciſionem mundabantur.

m ¶ Aqua. certe plus operatur hodie baptiſmus ꝙ̄ tunc circumciſio: qꝛ circumciſio tantuʒ penam tollebat: ſed gratiam non dabat: ſed in baptiſmo ſecus. vt extra de baptiſ. maiores.

E x quo. ¶ Caſus. Querebat̄ in quo tpe locū hūit ⁊ effectū circūciſio? Et rn̄det ꝙ ex q̄ cir‑ cūciſio fuit inſtituta ⁊ lex populo data ſi cut baptiſmus va‑ luit ex q̄ fuit īſtitutꝰ.

n ¶ Ad innouatio‑ nē. qd̄ tūc credimuſ factū cū chriſtus ta‑ ctu ſue munde car‑ nis vim regn̄atiuaʒ ɔtulit aqs: teſte Am‑ bro. vt. ſ. e. per aq̄. ⁊ c. proprie. non eniʒ baptiſmus ioannis fuit ꝓprie baptiſmꝰ ſed baptiſmi aſſuefa ctio. teſte auguſ. vt ſ. e. non regn̄aban tur. vn̄ lʒ baptiçati eſſent ab eo qdaʒ: tn̄ cū iterū baptiçati fue rūt non fuit facta in iuria ſacro: qꝛ eius baptiſmus ſacrʒ nō erat. vt. ſ. e. aliud. q‑ dā vero pp ſacrʒ cir cūciſiōis qd̄ ceperant ⁊ fidē ꝙ̄ plene habe‑ bant nō ſunt rebap‑ tiçati. B. Alij dn̄t ꝙ inſtitutꝰ fuit baptiſ‑ mus cū dixit nico‑ demo: Niſi qs rena‑ tus fuerit ⁊c̄. Alij di cūt tūc cū dixit diſci pulis ſuis: Ite bap. oēs gē. ⁊c̄. vt. ſ. e. p‑ prie: ſed preualet qd̄ pus dictū eſt: tū ba‑ ptiſmus eiꝰ adhuc plenū non hūit effe ctū: ſed poſt morteʒ eius cepit plenū ha bere effectum: qꝛ ad huc n̄ erat ianua ce li apta: ſed poſt mor tē eiꝰ fuit apta. ſ. e. p prie. ⁊. ad cuius. Jo.

I Llud pſcrutari ho. ¶ Caſus. So let q̄ri qd ꝓdeſt bap tiſmꝰ puulis q mo riūt̄ an̄ tp̄s diſcretio nis? Et rn̄deſt: ꝓdeſt eis qꝛ ſaluāt̄ i fide of ferētis. vn̄ pt aliqs i telligere ꝙ multū ꝓdeſt alicui fides ꝓpa: cū tātū ꝓdeſt p uulis fides aliēa.

n ¶ Fides. i. ſacrʒ baptiſmi collatū i fi de eoꝝ. i. i noie trinitatis q̄ʒ ibi tenet̄ credere ⁊ ɔfiteri. B.

F Irmiſſime^a tene ⁊ nul latenus dubites omnē hominē q per ɔcubitū viri ⁊ mulieris ɔcipit̄: cū originali peccato naſci impietati ſubdi tū: mortiqꝫ ſubiectū: ⁊ ob hoc naturaliter ire naſci filiuʒ: de qua dicit aplſ: Eramꝰ enim natura^b filij^c ire^d ſicut ⁊ ceteri a qua ira nullus liberabitur: niſi per^e fidem mediatoris ho minis ieſu chriſti. Firmiſſi‑ me tene: nō ſolum hoies rō ne vtētes: verūetiā paruulos qui ſiue in vteris matruʒ vi uere incipiunt ⁊ ibi moriun‑ tur: ſiue iaʒ de matribus na‑ ti ſine ſacro baptiſmi: qd̄ da‑ tur in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpiri tuſſancti de hoc ſeculo tranſe unt: ſempiterno^f igne punien dos^g: qꝛ ⁊ ſi pctm̄ ꝓprie actio nis nullum habent origina‑ lis tn̄ peccati dānationeʒ car nali ſuſceptione ex natiuitate traxerunt. I tē ioannes chry ſoſto. ¶ De eodē.

N On poteſt^h qs gratiā vite celeſtis accipere: niſi^i pur gatus fuerit ab oi ſorde pec‑ cati per pnie ɔfeſſionē^k p do‑ nū baptiſmi^l ſalutaris dn̄i ⁊ ſaluatoris nr̄i ieſu chriſti: qui eſt bn̄dictus in ſecula ſeculo‑ rum. I teʒ Grego. in mora libus. ¶ Sicut nunc in bap tiſmate: ita olim in circumci‑ ſione remittebātur peccata.

Q Uod aūt apud nos va let aqua^m baptiſma‑ tis: hoc egit apud veteres vel pro paruulis ſola fides: vel p maioribus virtus ſacrificij: vel ꝓ his q de abrae ſtirpe prodierunt myſterium cir‑ cūciſionis. I tem Auguſti. ad valerium contra iulianū. ¶ Originale peccatum tūc in baptiſmate olim in circū‑ ciſione remittebatur.

E X quo inſtituta eſt cir cumciſio in pplo dei qd̄ erat tunc ſignaculuʒ fidei iuſticie dei ad ſanctificationē purga tionis valebat paruulis ori‑ ginalis veteriſqꝫ pcti: ſicut ⁊ baptiſmꝰ ex illo valere cepit ad inouationē^n hoīs ex quo ɔſtitutꝰ eſt. I dē de libe. arb. li. iij. ¶ Paruulis in bap‑ tiſmate offerētiū ꝓdeſt fides.

I Llud perſcrutari hoies ſolēt ſacrm̄ baptiſmi xp̄i quid ꝓſit paruulis: cū eo ac‑ cepto plerūqꝫ moriuntur pri uſq̄ʒ ex ſe qcq̄ʒ potuerint co‑ gnoſcere: q̄ in re ſatis pie re‑ cteqꝫ credit̄ ꝓdeſſe puulo fi‑ des^o eoꝝ a qbus cōſecrādus offert̄: ⁊ hoc eccl'ie cōmēdat auc̄tas: vt ex eo qſqꝫ ſentiat qd ſibi proſit fides ſua: qn̄ in alioꝝ quoqꝫ bn̄ficio: q ꝓpriā nōdū hn̄t ptāteʒ cōmoda ſit. I deʒ de baptiſmo paruulo ruʒ. ¶ Per fideʒ ⁊ baptiſ‑ ma iuſtificamur a peccatis.

F Ilius dei carnem pec cati ſuſcepit ⁊ penam ſine culpa: vt in carne peccati ⁊ culpa ſolueretur ⁊ pena: p fidem ergo ⁊ baptiſmū eius a peccato homo per iuſtifica tionem ⁊ a morte liberat̄ per reſurrectionē: puuli etiā bap tizati iter credētes reputāt̄ p ſacri ɔtutē ⁊ offerētiū rn̄ſio nē: q vero nō ſunt baptizati:

F [illegible] cepit carnē ſileʒ carni peccatrici pp pcti redēptionē. vn̄ p eiꝰ fi dē ⁊ baptiſmū ɔſequūt̄ adulti remiſſionē pctōꝝ: puuli

inter nō credētes iudicātur ex euāgelio ioannis. Niſi quis renatus[a] fuerit ex aq̄[b] ⁊ ſpū ſctō nō pōt introire in regnū dei. Itē Amb. in lib. de ſacr̄is. ❡ Per aquā baptiſmi de terreno fit homo celeſtis.

PEr aquā baptiſmi trāſitus ē de terrenis ad celeſtia: ideo paſcha trāſitus dr̄: h̄ trāſitus eſt de pctō ad vitā: de culpa ad grām: de inquinamēto ad ſanctificationē: q̄ ꝑ hāc aquā trāſit n̄ morit̄: ſ; exurgit: nō ois aq̄ ſanat: ſed illa q̄ habet grām chriſti: aliud eſt elemētū: aliud ꝯſecratio: nō ſanat aqua niſi ſpūſſanctus deſcēdat ⁊ aquā illā ꝯſecret: ſicut legitur: Qz cū chriſtus formā[c] baptiſmatis daret venit ad ioānē: ⁊ ait illi ioānes: Ego a te debeo baptizari[d]: ⁊ tu venis ad me? Rn̄dit ieſus: ſic decet nos implere oēm iuſticiā. Uide q̄d ſit ois iuſticia: chriſtus ad baptiſmū deſcendit: nō vt caro mūdaret quā ſuſcepit de noſtra cōditiōe: non. n. ablutio pcti chriſto neceſſaria fuit: q̄ pctm̄ non fecit: ſ; nobis erat neceſſaria q̄ pctō eram⁹ obnoxij: deſcēdit xp̄s deſcēdit[e] ⁊ ſpūſſctūs. Quare aūt prior deſcēdit chriſtus poſteaſ ſpūſſctūs: cū forma ⁊ vſus baptiſmi hoc hēat: vt an̄ fons cōſecret̄: ⁊ tūc deſcēdat baptizandus: xp̄s an̄ deſcēdit[f]: ſecut⁹ ē ſpūſſctūs: vt nunq̄ ipſe ſcti‑ficatiōis myſterio egere videret̄: ſ; vt ſctificaret ipſe ſctificaret ⁊ ſpūſſctūs. Itē ioānes chryſoſto. ❡ Aq̄ baptiſmi n̄ purgaret pcā: niſi tactu dn̄ici corporis eſſet ſanctificata.

NAnq̄ aqua baptiſmi purgare pctā credētiū poſſet niſi tactu dn̄ici corꝑis ſanctificata fuiſſet. Itē ſiricius pa. icomerio terraconēſi. ❡ Generale baptiſma non niſi ſabbato ſancto paſche ⁊ pentecoſtes celebret̄. +

NOn rōne auctatis alicuius: ſ; ſola temeritate ꝓſumit̄: vt paſſī ⁊ libere i natiuitate chriſti ſeu appītiōe: nec nō apl̄oꝝ ſeu martyrū feſtiuitatib⁹ inumere plebes baptizent̄: cū ſibi hoc ꝓuilegiū apud nos ⁊ apō eccl̄ias oēs dn̄icū paſcha defendat ſpāl̄r cū ſctō penthecoſte. Itē leo pa. vniuerſis ep̄is ꝑ ſiciliam conſtitutis. ❡ De eodem.

DUo tpa[a]. i. paſcha ⁊ pētecoſtē ad baptizādū romano pō. legitie ſunt ꝓfixa. vn̄ qz manifeſtiſſime pꝫ baptizādis i eccl̄ia electis hec duo tpa de qb⁹ locuti ſumus eē legitima dilectionē v̄ram monem⁹ vt nullos alios dies huic obſeruantie miſceatis. Idē. ❡ Quare in predictis tpibus baptiſma celebretur.

PRopꝛie in morte crucifixi ⁊ in reſurrectiōe ex mortuis potentia[b] baptiſmi nouam creaturam con‑

vero baptiʒati tanq̄ fideles ſaluantur: ſed nō ſunt ſalui niſi baptiſmo fuerint renati: ſm̄ verba euāgelij.

a ❡ Niſi quis renatus. i. ea regeneratione. ſ. iteriori q̄ naſcunt̄ illi q̄ renaſcunt̄ ex aq̄ ⁊ ſpūſctō ⁊c̄. ſubaudi vel niſi iuſta ignorātia eos excuſet ⁊c̄. ex̄ de pſoꝝ. nō bap. c ij.

b ❡ Ex aq̄. iā ſctifica ta ꝑ ſpm̄ſcm̄: nec ab hac ſctificatione ſeparat̄ pr̄ vel fili⁹ cū inſeꝑabilia ſint opa trinitatis. xxviij. q. j. ſic. n. ⁊. ꝟ. di. pr. c. vl.

Per aquam. ❡ Caſus Beñ. ſic ponit hūc caſuꝫ. Remittunt̄ pctā in aq̄ baptiſmi in quā deſcēdit ſpūſſctūs: ſic legit̄ deſcendiſſe qn̄ chriſtus baptiʒabat̄ a ioāne: ⁊ q̄zuis ſit i vſu eccl̄ie ꝓus aq̄ꝫ ſctificare ⁊ hoīem poſtea baptiʒare: tn̄ ꝓmo baptiʒatus eſt xp̄s ⁊ poſtea deſcendit ſpūs ſuꝑ eū: vt oſnderet̄ ꝙ xp̄s nō idigebat ſctificatiōe ſ; ſctificare ptinebat ad eū ⁊ ad ſuū ſpm̄ ſcm̄. ſic ponit hūc caſū Jn h̄. c. Amb. baptiſmū cōmēdat dicēs: ꝙ ꝑ aquā baptiſmi hō ſctificat̄ ⁊ fit celeſtis: ſed tn̄ illa aq̄ hꝫ hāc efficatiā ſuꝑ quā ꝓfertur forma euāgelica ⁊ deſcēdit ſpūſſctūs: ⁊ ſic ꝑ ſpiritūſſcm̄ ifundit̄ illi aq̄ vis ſctificandi. ꝙ hec duo ſūt ibi neceſſaria oſndit ex eo ꝙ xp̄s cū deberet baptiʒari a ioāne deſcēdit ad aquā iordāis ꝑ qō itelligit̄ formā euāgelicā ꝯbere ꝓferri ſuꝑ aquā: ⁊ p⁹ deſcēdit ſpūſſctūs ſuꝑ eū baptiʒatū. ꝑ qō itelligit̄ ꝙ eq̄ baptiſmi ꝑ ſpm̄ſcm̄ ſctificatur. Seq. c. pꝫ

c ❡ Formā. i. inſtitutionē factā ei⁹ exēplo: poſt enim dedit precepto. ꝯ. c. propꝛie.

d ❡ Baptiʒari. i. a peccato originali mundari. ⁊ loquitur in pſona eccl̄ie general̄r. Ipſe enim vtpote ſanctificatus non indigebat mundari ab originali peccato: ⁊ ita excuſatur ſacerdos cum dicit: ego reus ⁊c̄.

e ❡ Deſcēdit. ꝯ. c. aliud. ꝯ. ſed bis dr̄ deſcēdiſſe: pꝛio i ſpecie colūbe vt ibi: ſcdo inuiſibil̄r vt hic: ⁊ ita bis ſed ꝑ aliud ⁊ aliud. argu. extra de teſti. cū tu. ſed ſolutionē ibi ſcripā amplectaris ne euaneſcat rō quā hic ponit amb.

f ❡ Deſcēdit. ꝯ. c. aliud. cōtra. ibi dr̄ ꝙ colūba in aquā deſcendit anteq̄ chriſtus venit ad baptiſmū: ſed ibi ſolue.

Non rōne. ❡ Hec eſt ſcda pars diſ. in q̄ ꝓbat̄ ꝑ iſ. c. ꝙ nō dꝫ fieri baptiſmus ſolēnis: niſi in paſcha ⁊ pētecoſte. Jo. de fa. ❡ Caſus. Quidā indifferēter oī die ſolēni baptiʒabāt ⁊ ſolēniter: q̄s ſiricius papa in hoc. c. repꝛehēdit: ⁊ dicit ꝙ hoc fieri nō dꝫ niſi i paſcha ⁊ pētecoſte. Sequen. c. patet. + + 2

Duo tpa. id eſt paſcha. hoc. c. intelligas de baptiſmo ſolēni: nā ālibꝫ tp̄e ꝑꝑ timorē ꝑt baptizari. ꝟ. c. di. lij. celebritatem.

Prope. ❡ Caſus. Queſitū fuit a leone q̄re ſolēnis baptiſmus celebret̄ tm̄ in paſcha ⁊ pētecoſte: ⁊ nō in feſto epiphanie qn̄ xp̄s fuit baptizat⁹. Qui rn̄det ꝙ paſcha triplicem rōnē aſſignādo. Una eſt qz plena ptās data eſt baptiſmo in morte xp̄i ⁊ reſurrectione. Alia eſt: qz i baptiſmo rep̄ſentat̄ mors xp̄i ⁊ reſurrectio. Tertia eſt: qz poſtq̄ xp̄s reſurrexit baptizandi formā diſcipulis tradidit: ⁊ gētes baptizare ꝓcepit. De feſto aūt pētecoſtes multiplex rō aſſignat̄: qz tunc ſpūſſcūs in apl̄os venit: ſicut illa die venit i baptizatos. Et qz hec ſolēnitas ꝑēdet ex paſchali feſtiuitate vn̄ ſemꝑ celebrat̄ die dn̄ica: ⁊ qz illi q̄ i paſcha baptizari non poterūt ex aliq̄ ipeditī in ea die baptizent̄: ⁊ hoc ad imitationē bti petri: q̄ in eodē die tria milia hoium baptizauit: q̄s ad fidē ꝯuertit. Die ꝟo epiphanie baptizare nō debemus ſicut q̄dā putāt: qz pctōꝝ remiſſio nō erat in baptiſmo iohānis ad quē illa die venit xp̄s: nec iō fuit baptizatus ꝙ idigeret remiſſiōe pctōrū: ſ; vt iſtitueret i ſe ſacr̄ꝫ baptiſmi. Et ſcias ꝙ q̄dā hn̄t ibi ꝓncipiū. c. vbi dr̄ ſi quis aūt. vt hu. vn̄ ꝑ ſe ponit ibi caſuꝫ qō tu facere potes. Regula. i. regulari ſcō baptizādi. Spēs actionis i. ſilitudo. Seq̄ntia q̄ttuor. c. plana ſunt. Sacr̄m. i. feſtū in quo rep̄ntat̄ ꝙ olim tali die geſtū eſt.

h ❡ Potentia baptiſmi. i. baptiſmus potens ⁊ efficax. ex tra. c. maiores. §. cauſe.

a ℭ Condidit.i.reformauit ⁊ innouauit.t.inſtitutū eſt vt cōdat quaſi vt celebretur tunc.ſ.in morte.
b ℭ Quia qcūqꝫ.i.cuiuſcunqꝫ ꝯditionis ſeru⁹ vel liber: maſculus vel femina:adultus vel puer.xxix.q.ij.in pri.
c ℭ In morte.i.ad ſilitudinē mortis eius:vt ſicut ſemel mortu⁹ ē ille ⁊ ſemper viuit:ita ⁊ nos ſemel mortui in pctis p baptiſmū ſemp viuam⁹ i dño.vel i morte eius dicimur baptiçari: q: mors ei⁹ ē cā pu rificatōis nr̄e.de pe.di.ij.ſi enim.
d ℭ Cōſepulti.⁊ ſimili mō videmur fuiſſe mortui ⁊ reſurrexiſſe:exquo nouam formam aſſū pſimus per mortē eius in baptiſmo.
e ℭ Spū.i.ſpirituali doctrina.
f ℭ Electū.Sed videt ꝙ tactu ſui corporis viȝ baptiſmo cōtulit.s̄.c.nunqꝫ. ſed dicimus ꝙ tūc ptāte aque cōtulit: ſed in morte ſua voluit illā poteſtatem ſuum conſequi effectū:vt h̄ di in fine.
g ℭ Formāqꝫ.i.per ſilē formā myſticā s̄.di.ij.q: paſſus.
h ℭ Triduā.ī.c.poſtqꝫ.⁊.c.de trina.
i ℭ Qualitas.i.ſilitudo facti.
k ℭ Diē legitimū.i.diē naturalē.dic ſabbatū ⁊ ſeqntē noctē
l ℭ Et vtus.i.eff.ca cia ſacri.ſ.baptiſmi hēbat qdē an̄ efficaciā ſ; nō tātā:q: nō erat adhuc porta celi aperta:quāuis.n.viȝ regenerādi aqs tactu ſui corporis cōtulerit.vt.s̄.c.nūqꝫ.nō tn̄ patebat ianua an̄ paſſionē:q: aptionē pādiſi paſſio eius ſpālr opata ē cū reſurrectiōe.ex.c.maiores.§.caute.
m ℭ Et ſpēs.i.ſilitudo vel repñtatio: vel ſilitudo repñtata.i.quod repreſentatur ab actione q̄ fit in baptiſmo.ſcilicet mors ⁊ triduana ſepultura ⁊ reſurrectio chriſti.

Mortui ſemel ſꝫ viuamus

Rom.vi.a

Baptiſmi vis qn̄ data fuit aq.

Matt.xx viij.d

didit^a ex veteri vt in renaſcē tibus ⁊ mors chriſti operet ⁊ vita dicēte aplo: An ignoratis:q: quicūqꝫ^b baptizati ſumus in chriſto ieſu in morte^c ipſius ſumus baptizati. Cōſepulti^d enim ſumus cum illo p baptiſmū in morte:vt quō ſurrexit chriſtus a mortuis p gloriā patris:ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Si enim cōplantati facti ſumus ſilitudini mortis eius ſimul erimus ⁊ reſurrectiōis eius ⁊c.q̄ latius magiſter gētiū ad cōmēdādū ſacrm̄ baptiſmatis diſputauit:vt apperet ex huius doctrine ſpū^e regenerādis filijs hoim ⁊ i dei filios adoptādis illū diē ⁊ illud tēpus electū^f in quo per ſilitudinē formāmqꝫ^g myſterij ea q̄ gerūtur in membris his q̄ in ipſo ſunt capite geſta cōgruere:dū in baptiſmatis regula ⁊ mors interuenit interfectione peccati.⁊ ſepulturā triduā^h imitat trina dimerſio:⁊ ab aqs eleuatio reſurgētis inſtar eſt de ſepulchro. Ipſa igit opis q̄litas^i docet celebrande generaliter gratie diē legitimū^k eū eē in quo orta ē ⁊ vtus^l ⁊ ſpecies^m actiōis:ad cuius rei cōfirmationē plurimum valet ꝙ ipſe dñs ieſus chriſtus poſtqꝫ reſurrexit a mortuis diſcipulis ſuis in qbus^n oēs eccliaꝝ pſules docebātur:⁊ formā^o ⁊ ptātē tradidit baptizandi dicēs: Eūtes docere oēs gentes baptizātes eos i noie patris ⁊ filij ⁊ ſpūſcti:de^p quo vtiqꝫ eos ⁊ ante paſſionē potuiſſet iſtruere^q niſi pprie^r voluiſſet intelligi regeneratiōis grām ex ſua reſurrectiōe cepiſſe. Addit ſane huic obſeruātie ēt pētecoſtes^s ex aduentu ſpūſcti ſacra ſolēnitas:q̄ de paſchalis feſti pendet articulo:⁊ cū ad alios^t dies alia feſta ptineāt hec ſemp ad euȝ diē q reſurrectio dñi eſt inſignis occurrit porrigēs q̄dāmodo auxiliātis gr̄e manū: ⁊ eos q̄s a die paſche aut moleſtia infirmitatis:aut lōginqtas itineris: aut nauigationis difficultas interclusit inuitat:vt qbuſlibet neceſſitatibus ipediti deſiderij ſui effectū dono ſpūſcti cōſequanṫ. Hoc aūt nos n̄ ex^u nr̄a pſuaſione defendere:ſed ex aplica auctoritate ſeruare: ſatis idoneo pbamus exēplo: ſequētes btm̄ petrū aplm̄ q in ipſo die q̄ oium credētiū numerū pmiſſus ſpūſcti repleuit aductus triū^x miliū pplm̄ ſua pdicatiōe ꝯuerſum lauacro baptiſmatis ꝯſecrauit:qd ſctā ſcriptura q̄ aploꝝ actus ptinet fideli hiſtoria docet dicēs:his auditis cōpūcti ſunt corde:⁊ dixerunt ad petrum ⁊ reliqs aplos:Quid faciem⁹ viri frēs? Petr⁹^y aūt ad illos ingt. Agite pniaȝ ⁊ baptizet vnuſqſqꝫ vr̄m in no. do.no.ie.chri.in remiſ.om.pec.ve.⁊ accipietis donū ſpūſ ſcti. I te. ℭ De eccl̄e

3 SI qs aūt epiphanie feſtiuitatē:q̄ i ſuo ordie ōbito honore venerāda ē ob h̄ exiſtinat hr̄e puilegiū baptiſmatis:q: h̄ qdā putāt ꝙ i ea die dñs ad baptiſmū ſcti ioā.acceſſerit:ſciat illi⁹ baptiſmi aliaȝ gr̄aȝ ⁊ aliā fuiſſe rōnē nec ad eādē ptinuiſſe vtutē q̄ per ſpūſctm̄ renaſcūṫ ō qb⁹ di: Qui n̄ ex ſāguib⁹:nēȝ ex^z voluntate carnis?neqꝫ ex volūtate viri ſ; ex dō nati ſt.dñs.n.nulli⁹ idigēs remiſſione pcti nec q̄rēs rmediū rnaſcēdi

n ℭ In quibus.s̄.diſtinctione.lxj.miramur.
o ℭ Et formā generalem. ſcilicet ꝙ non fecerat ante.s̄.c.per aquam.vel hic dicto ibi facto.
p ℭ De quo.i.de qua forma baptiçandi generali.
q ℭ Inſtruere.tm̄ ſupple ⁊ non poſt niſi ⁊c.
r ℭ Niſi pprie.i.generaliter ad oēs.
ſ ℭ Pentecoſtes.ſicut reſurrectio.lxxv diſtin.ꝙ die.
t ℭ Ad alios.i.alijs dieb⁹ attribuanṫ ⁊ i alijs dieb⁹ ꝯiungāt qm̄ reſurrectio ſp die dñico celebraṫ.
v ℭ Nō ex nr̄a.q.d.nō ex nr̄o ingenio.vt.s̄.di.ij.in chriſto
x ℭ Triū milium. Sȝ quō poſſet eē ꝙ tot vna die baptiçaret:forte q: fundebat aquaȝ ſup eos: al's nō vr̄ ꝙ quēlibȝ poſſet imergere.Sȝ pone ꝙ n̄ ſup eos fūdebat aquaȝ niſi in pte corpis tot⁹ erat ne baptiçat⁹? Dicit hug.ꝙ ſi fundaṫ ſu per caput vel ſuper maximā pte corpis ſemp crederet euȝ baptiçari:al's n̄.Uel dic euȝ baptizari ſi aq̄ ei cadat ſup pedē arg.ī.c nec q eqꝫ.ſicut ſufficit poſſidere pte ad hoc vt poſſideat totū:dum tn̄ ei⁹ qdē animi ſit:vt totū intēdat poſſidere.vt.ff.de acq.poſ.poſſideri.§.i.ſic ō pe nitē.di.i.vulgaris.
y ℭ Petrus.s̄.c.diſtin.ij.tunc eis.
ℭ Aliaȝ gratiam.Et ita non omnis chriſti actio noſtra ē lectio argu.s̄.diſtin.ij.liquido.q: ex eo non eſſet remiſſio peccatorum.vt.ī.c.di.nō regenerabantur.
ȝ ℭ Ex volūtate.i.ex concupiſcentia.
ꝯ ℭ Carnis. id eſt femine que de carne ade eſt facta: propterea dicitur femina caro que regitur: vir ſpiritus q regit.
ꝓ ℭ Renaſcendi.ſcilicet p nobis quomodo ⁊ circūciſi

a ¶ Dicens in epi‑ſtola ad corinthios. b ¶ Finis.i.conſum‑mationis: implet enim in ſe et in nobis quod lex predicerat. c ¶ Chriſtus eſt. Chriſtus dico va‑lens ad iuſticiam om‑ni credenti. de peni. di.ij. ſi enim. d ¶ Condidit.i.nun‑ciauit et inſtituit. e ¶ Potentiam.i.ple‑nam efficaciam: quia tunc ianua celi fuit apta. extra de maiores. Jo. f ¶ De cathecumi‑nis. g ¶ In‑firmi tamen. Quid ſi ſa‑cerdos cathecumi‑nos ſanos a baptiſ‑mo repellat alijs tem‑poribus: et ipſi inte‑rim ante conſtitutum tempus ſine baptiſ‑mo decedant: nun‑quid imputabitur ſacerdoti. Non vide‑tur: abſit enim vt ea que propter bonum et licitum facimus et c. vt.xxiij.q.v. de occi‑dendis. g ¶ Infirmi vel eti‑am paruuli.ſ.di.v. baptiçari. Si q. h ¶ Urgen‑tur.ff. ſi quis cau. l.ij.ſ.xviij.diſ. pla‑cuit.ff. de diuer. et tem. preſcrip. l.j. alijs etiam modis in neceſſita‑te quis aſtringitur. xviij.di. ſi epiſcopus. i Venerabilis ba‑ptiſmi. ¶ Cum preter baptiſmum ſa‑lus nulla infantibus permittatur: vt.J. di‑ſtin. nulla non vide‑tur circa eos obſer‑uandum quod in iſtis capi. continetur: vt preter ſtatuta tempo‑ra paſche et penteco‑ſtes baptiçari non de‑beant: ne preuenien‑te morte qui rege‑nerari poſſunt non inueniantur. vt di‑ſtin.v.capi.ij. in am‑biguis autem ſequen‑dum eſt quod certi‑us eſtimatur. vt.ſ. diſtin.lxviij. preſby‑teri. Hoc etiam con‑ſuetudo eccleſie ob‑

ſic voluit baptizari: quando vo‑luit circuncidi: hoſtiamque pro emundatione offerri: vt qui fa‑ctus erat ex muliere (ſicut apo‑ſtolus ait) fieret ſub lege: quam non venerat ſoluere: ſed adim‑plere et implendo finire: ſicut apoſtolus predicat dicens[a]: Finis[b] autem legis chriſtus[c] eſt ad iu‑ſticiam omni credenti. Baptiſmi autem ſui in ſe condidit[d] ſacramentum: quia in omnibus primatum tenens ſe docuit eſſe principium: et tunc re‑gnationis potentiam[e] ſanxit: quando de latere ipſius profluxe‑runt ſanguis redemptionis et aque baptiſmatis. Item ex concilio ge‑rundenſi. ¶ In ſolemnitate paſcali et pentecoſtes cathecu‑mini baptizentur.

De cathecuminis[f] ba‑ptizandis id decretum eſt: vt in paſchali feſtiuitate vel pen‑tecoſte veniant ad baptizandum: ceteris ſolemnitatibus infir‑mi[g] tamen debent baptizari. Item leo papa. ¶ Neceſſitate co‑gente quolibet tempore baptizare licet.

Si qua neceſſitate mortis egritudinis obſidionis: perſecutionis et naufragij vrgen‑tur[h]: omni tempore debent baptizari. Item gela. pa. clero et plebi ta‑rentino. ¶ Niſi neceſſitate co‑gente inter paſcha et pentecoſten nullus baptizare preſumat.

Venerabilis[i] baptiſmi ſacramentum non niſi in feſti‑uitate paſchali et penthecoſtes tradere preſumat epiſcopus: exce‑ptis egritudine laborantibus quibus vrgente mortis periculo talibus oportet (ne in eternum pereant) remedijs ſubueni‑ri. Idem. ¶ De eodem.

Baptizandi ſibi quiſpiam paſſim quocunque tempo‑re nullam credat ineſſe fidu‑ciam preter paſchale feſtum et pen‑tecoſten venerabile ſacramen‑tum excepto duntaxat grauiſſi‑mi languoris incurſu: in quo verendum eſt ne morbi creſcen‑te periculo ſine remedio ſalu‑tari fortaſſis egrotans exitio

preuentus abſcedat. Item Iſido. de officijs lib. ij. cap. xxiiij. ¶ Nemo niſi ſacer‑dos baptizare preſumat.

Conſtat baptiſma[k] ſo‑lis ſacerdotibus[l] eē tra‑ctandum: eiuſque myſterium[m] nec ipſis diaconibus explere eſt licitum: abſque epiſcopo vel[n] preſbytero: niſi (his procul abſentibus) vltima languo‑ris neceſſitas cogat: quod et[o] laicis fidelibus plerunque per‑mittitur. Item Gelaſius pa‑pa. Diaconos quoque tunc et c. vt ſupra in tractatu ordinan‑dorum: vbi de reuerentia dia‑conorum erga ſacerdotes agi‑tur. Item ex concilio car‑thaginenſi. v. ¶ Non pre‑ſumat mulier baptizare.

Mulier[p] quamuis docta et ſancta viros in conuen‑tu docere: vel aliquos bapti‑zare non preſumat: niſi ne‑ceſſitate cogente. Unde ver‑ba. pa. ij. Super[q] quibus con‑ſuluit et c. vt ſupra in tracta‑tu coniugij: vbi de compa‑tribus agitur. Item Au‑guſti. ad fortunatum. ¶ Eti‑am laici neceſſitate cogente baptizare poſſunt.

In neceſſitate cum epi‑ſcopi aut preſbyteri aut quilibet miniſtrorum non in‑ueniuntur: et vrget periculum eius qui petit: ne ſine iſto ſa‑cramento hanc vitam finiat: etiam[r] laicos ſolere dare ſacra‑mentum quod acceperunt ſo‑lemus audire. Item ex de‑creto martini pape tertio.

¶ De eodem.

Quicunque[ſ] preſbyter in prouincia propria vel in alia vel vbicunque inuentus fue‑rit: vbi commendatum ſibi infirmum baptizare nolue‑rit: vel pro intentione itine‑ris vel de aliqua excuſatio‑ne: et ſic ſine baptiſmo mori‑tur: deponatur. Item Iſi‑do. ¶ Non reiteretur baptiſ‑ma quod a pagano miniſtratur.

ſeruat in paruulis: ſecus in adultis in quibus ſimile peri‑culum non timetur quia in eis conuerſio mentis ad deum ba‑ptiſmi vicem ſupple‑re non dubitatur. vt.J. ea. baptiſmi in vicem. Conſtat. ¶ Ca‑ſus. Queſitum fuit ab Iſido. ad quem ſpectat officium ba‑ptiçandi. Et rñdetur quod ad ſolum ſacerdo‑tem: ſed in neceſſita‑te preſbytero vel epiſcopo abſente poteſt baptiça‑re diaconus vel etiam laicus. Sequentia. c. tria plana ſunt. k ¶ Baptiſma.i.ba‑ptiſmi myſterium: vnde ad expoſitionem eius ſequitur eiuſque my‑ſterium. l ¶ Sacerdotibus. i.e. ſecundum contra. vbi di‑citur quod auctoritas traditi‑onis baptiſmi etiam ad laicos pertinet chri‑ſtianos: ſed illud in neceſſitate verum eſt: vt hic ſubiungitur: et ibi in exemplo de pe‑nitente et cathecumi‑no declaratur. m ¶ Myſterium.ſ. de pe. diſ.j. quem penitet. n ¶ Uel preſbyte‑ro.i. licentia.ſ. diſ. xciij. diaconos. et ca. diaconi. contra. dic vt ibi. o ¶ Quod et laicis.ſ. xxx.q.i. ad limina.j. q.j. quod quidam. Mulier. Hec eſt tertia pars di‑ſtin. in qua probat per. xij. c. quod in neceſſita‑te poteſt fieri baptiſ‑mus a quocunque. Jo‑an. de fa. p ¶ Mulier.ſ.xxx‑iij.q.v. mulierem. xxiij.di. mulier. q ¶ Super quibus.ſ. xxx.q.iij. ſuper quibus. In neceſſitate cum. r ¶ Etiam laicos.ſ. j.q.j. neque et ca. ſi quis per ignorantiam. et c. quod quidam.ſ.xciij. diſ. diaconos. Quicunque.ſ.j.q.j. neque et ca. ſi quis per ignorantiam.

Dare pōt qs qđ nō habet.

Arē.ij.f. c.xii.a.

Baptizaẗ qs in noīe chriſti nō aūt in nomine trinitatis.

Romanus. ℭ Caſus. Paganus quidā baptizauit hoiem in forma eccle: q̄re q̄ſitū fuit qd eēt faciēdū. Et rn̄. Jñ. ꝙ papa non attendit baptizātē3 hominem: ſed dei virtutem in baptiſmo.

a ℭ Romanus. J. e. di. quos a paganis. ꝯtra. ibi nō in forma eccle. ꝭ. diſ. lxij. nulla rō. i. q. j. c. j. §. ꝯtra. ibi eni3 dicitur ꝙ nemo dare pt qđ nō hȝ. vt. J. e quo. in ꝓn. quo ergo baptiſmū paganus tradere dicit: ſic creditor dñium rei ſibi obligate poſt biennium in alium tranſfert: qđ tñ nō hȝ inſti. q. bus ali. l3 vel nō. §. j. ꝟr. ꝯtra. ff. de acq. rerū do. traditio. iuris ergo auc̄te pmitt tēte pōt qs in alium trāſferre qđ nō habuit: ⁊ hoc caſuale: illud vero regulare. j. q. vij. daibertum.

a ℭ Quodā ℭ Caſus. Quidā baptiʒati fuerūt a quodā3: ſed neſciebatur vtrū eſſet iudeꝰ paganus vel chriſtianus: q̄re q̄ſitū fuit a nicolao quid de his eſſet faciēdū. Qui reſpōdēs dicit: ꝙ ſi in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti fuerūt baptiʒati: nō debent iterū3 baptiʒari.

b ℭ Trinitatis. J. e. diſ. ſanctu3. ⁊ c. ſi nō ſctificaẗ. ꝯ. J. e. diſti. multi. ⁊ c. ſi reuera. ⁊ c. in ſynodo. ꝯtra. Sed hic expone trinitatis explicite. J. e. di. agūt hoies. J. e. di. poſtꝙ vos. ꝯtra. Et q̄re poti9 baptiʒaẗ qs in noīe chriſti ꝙ in nomine trinitatis. Tu dic ꝙ i noīe trinitatis nō intelligiẗ niſi triū pſonaꝝ eſſentie vnitas: ⁊ i nomine xp̄i intelligiẗ vnctus: vngens: ⁊ a quo vngiẗ: dicit ergo Sā. ꝯceſſum fuiſſe aplis baptiʒare in noīe chriſti ꝓpter nomē chriſti ampliādū. hoc eſt abrogatum per ꝯria hic ſignata. J. e. in ſynodo. ⁊ c. ſi non ſanctificaẗ. hoc non credo: cum hoc. c. nicolai poſterius fit. Dico ergo ꝙ non debet quis baptiʒari in nomine chriſti: ſi tñ baptiʒatur valet baptiſmus: ⁊ hoc inuit hic illa littera: quia non illorum ſcilicet qui baptiʒant.

Romanusᵃ pontifex nō hoīe3 iudicat qui baptizat: ſed ſpiritū dei ſubminiſtrare gratia3 baptiſmi: licet paganus ſit q baptiʒat. Itē nicolaus ad ꝯſulta bulgarorum. ca. iij. ℭ De eodem.

Quoda3 iudeo neſcitis vtru3 chriſtiano an pagano multos in patria vr̄a baptiʒatos aſſeritis: ⁊ qd inde ſit agēdū ꝯſulitis: hi profecto: ſi in noīe ſancte trinitatisᵇ vel tm̄ in noīe chriſti: (ſicut in actibus apłoꝝ legitur) baptiʒati ſunt: vnū qppe idē ꝙ eſt vt ſctūs Amb. exponit q2 nō illoꝝ ſed eius eſt: rebaptiʒari nō debēt. Itē Aug. ꝯtra creſcentiū grāmaticum.

ℭ Sicut p bonū ita p malū miſtꝝ eq̄ baptiſma miſtraẗ.

Si inter bonos miniſtros cum ſit alius alio melior: nō eſt melior baptiſmus q p meliorē daẗ: qñ idē baptiſmus daẗ: nullo modo malus eſt q etiā per malū datur: qñ idē baptiſmus daẗ: ⁊ lō p miniſtros diſpares dei munus eq̄le eſt: q2 nō illorū ſed eius eſt. Idem ſup ioannem in parte ꝓma tractatu. v.

ℭ Nō merita miniſtroꝝ ſ3 virtꝰ xp̄i in baptiſmate opaẗ.

Baptiſmus talis eſt q̄lis ille eſt in cuiꝰ ptāte daẗ: nō q̄lis ille p cuius miniſteriū daẗ. Idē. Quid nouerat ioānes baptiſta dn̄3 noſtrū? qd nō nouerat ptātemᶜ dn̄ici baptiſmi i nullū hoie3 a dn̄o trāſiturā? ſed miniſteriū plane tranſituꝝ: poteſtatem a dn̄o in neminē trāſiturā: ſed miniſteriū in bonos ⁊ malos. nō exhorreatᵈ columbaᵉ miniſteriū maloꝝ: ſed reſpiciat dn̄i ptāte3. Quid igiẗ tibi facit miniſter malus vbiᶠ bonus eſt dn̄s? Quid te impedit malitioſus ꝓco: vbi beniuolus eſt iudex? Itē: Neqꝫᵍ quiʰ plātat eſt aliqd neqꝫ q rigat: ſed q incremētūⁱ dat deus. Itē: egoᵏ dico ⁊ nos dicimus oēs: q2 iuſtos oportet eē oēs p q̄s baptiʒaẗ: iuſtos o3 eē tāti iudicis miniſtros ſi miniſtrare iuſte voluerint: ſi āt noluerint eē iuſti q i cathedra moyſi ſedēt: ſecuꝝ me ſecit magiſter meꝰ: de quo ſpiritus eius dicit: Hic eſt q baptiʒatˡ. Itē nō timeo adulterū: ebrioſu3:ᵐ nō homicidā: q2 colūbā attendo p ꝙ mihi diciẗ: hic eſt q baptiʒat. I dē i tractatu ſexto. ℭ De eodē.

Os3 baptiʒat malus vel ex aliq̄ ignorātia eccle vel tolerātia: aut enim ignorant malū: autⁿ tolerāẗ paleę: quoſqꝫ in vltimo ventiletur area? illud qđ datum eſt vnū eſt: nec impar pp ipares miniſtros: ſ3 par ⁊ eq̄le pp hūc q baptiʒat. Idem de eccliaſticis regulis. ℭ Nō reiteratur baptiſma qđ in nomine trinitatis miniſtraẗ.

Si qui apud illos hereticos baptiʒati ſunt ... (continued)

Si inter bonos. ℭ Caſus. Queſitū fuit vtrū baptiſmꝰ per malum datus ſit malus vel non eque bonus vt datus p bonū. Et rn̄. aug. ꝙ nō ideo melior eſt ꝙ per bonū3 vel malū daẗ: q2 non baptiʒātis ſed dei eſt.

Baptiſmus. ℭ Caſus. Diciẗ h̄ ꝙ ſolus deꝰ retinet ptātem baptiʒādi: p miniſteriū vero baptiʒat ſacerdos bonus vel malus: ⁊ l3 hō baptiʒet exterius: interius tñ nullā ptātē exercet: q2 deus eſt q baptiʒat interius: qđ pbaẗ auc̄te apłi dicētis: neqꝫ q plantat ⁊c. ⁊ ad hoc etiā inducunẗ verba ioannis baptiſte que ſunt in euāgelio Joā. ſ. vidi ſpm̄ deſcendente3 de celo ſicut colūbam ⁊ māſit ſuper eum ⁊ ego neſciebā eum. Que v̄ba exponit Augu. ⁊ dicit ꝙ neſciebat eum. i. neſciebat qđ ptātē baptiʒandi ſibi retinebat: ſed tā tū miniſterium baptiʒandi tradidit bonis ⁊ malis.

c ℭ Ptātem. cū dixit. vidi ſpm̄ deſcendētē de celo ſicut colūbā: ⁊ manſit ſuper eū ⁊ ego neſciebā: ⁊ h̄ exponit Au. ꝙ Jo. neſciebat eū. i. neſciebat ꝙ ſibi ptātem illā3 retinuiſſet dn̄s: ſed tm̄ miniſteriu3 baptiʒandi tradidit dominus.

d ℭ Non exhorreat. ꝭ. di. xxiij. §. ver. ꝭ. ſ. q. i. neqꝫ in homine.

e ℭ Colūba. i. eccleſia xxiiij. q. j. loquiẗ.

f ℭ Ubi. xxvj. q. vij. alligant.

g ℭ Neqꝫ. vt. ꝭ. diſ. xix. ſecūdum.

h ℭ Qui plantat. h̄ dicando ad fide3 cōuertendo.

i ℭ Qui incrementū. i. infuſionē gratie ⁊ remiſſione3 peccatoꝝ. ſ. q. j. ſi fuerit.

k ℭ Itē3 ego. rn̄det tacite obiectioni. q. d. licet malus miniſter ꝯficiat vel baptiʒet nihilominus tamen debent eſſe boni.

l ℭ Qui baptiʒat. interius: abſoluēdo a pctis: na3 illius eſt baptiſmus non baptiʒantis. ꝭ. ea. a quodam.

m ℭ Ebrioſum dū tñ intelligat qd agit: ꝯſuetudinē hic notat hoc nomē: nō actū. ex̄. e. maiores. ꝟ. illud vo.

n ℭ Aut toleranẗ. ꝭ. xxiij. q. vij. c. j.

Si qui. ℭ Caſus. Quidā ab hereticis in forma eccle baptiʒati volebāt ad eccliā3 redire: q̄rebaẗ vtꝝ eſſent baptiʒādi. Et rn̄. ꝙ nō ſed debent integre inſtrui in fide: ⁊

ecclesie p man⁹ impositionē recōciliari. Si vo sūt paruuli vel tales q instrui nō possint debent crismari: ⁊ patrini debent respondere pro eis ⁊ confessionem facere. Cōmunicati.i. vncti vel cōmunioni redditi.
a Trinitatis.ī.j.q.j.neqꝫ in homine.
b Confessione.i. inuocatione.
c Et si cōsentiunt. hoc de adultis.
d Per manus impositionē.cōfirmatoriam que etiā in hoc casu recōciliatoria est ī.e.disti.ab antiqua.⁊.i.q.j.§.ecce.
d Per man⁹. Sꝫ nunqd de furioso iudicat ſm illū statū mentis quē habebat cū in furores īcidit? nam si volūtatem habuit baptiçādi ⁊ incurrit furorē valebit ei baptiſm⁹ in furore collatus: aľs non. ex ea.maiores.§.vlt. secus in puero: quia puer nō habuit volūtatem vnqꝫ: ⁊ tamen saluabitur baptiçatus.ī.eo.queris.
e Cōicati.i.puncti
f Eucharistie. hoc de adultis: qꝛ puuľ nō daľ corpus xpi: vt.ī.e.in ecclesia.nisi forte vbi cōsuetudo est ꝙ infundiľ pora eoꝝ sanguis xpi nō corpus ſm quosdā.
Quāuis. Casus. Dicit hic ꝙ lꝫ vnus sit baptisma hereticoꝝ baptiçantiū in forma ecclie ⁊ catholicoꝝ: tn̄ qui ex ecclesiā baptiçantur grām dei nō cōsequunľ: iō si ad fidē reuertunľ reconciliari debent ⁊ non rebaptiçari.
g Ad salutē. hoc dī de illis qui scienter ab hereticis baptiçanľ ⁊ eoꝝ errores imitantur: ſꝫ in necessitate mortis melius eēt a talib⁹ baptiſmū accipere ꝙ sine pceptiōe talis sacri decedere: qꝛ si euaserit man⁹ impositionē ⁊c. que sequuntur in catholica ecclesia recipiunt: vt.ī.eo.sanctum est.in fi. paruulis hoc non nocet.i.q.iiij. placuit.
h Trinitatis.i.pris ⁊ filij ⁊ spūſancti.ī.e.ꝓprie.
Si vera. Casus. Quidā erant ab hereticis baptiçati: querebaľ vtrum rebaptiçari deberent. Et rn̄det si dicunt se baptiçatos tm̄ in nomine dn̄i debent iterū baptiçari: si vero in nomine trinitatis explicite.s.in nomine patris ⁊ fi. ⁊ spi.san. sufficit si reconcilientur: qꝛ forma euangelica iterari non debet.

ticos baptizati sunt: qui in sancte trinitatis[a] cōfessione[b] baptizant: ⁊ veniūt ad catholicam fidē recipiant quidē vt baptizati: ne sancte trinitatis inuocatio vel cōfessio annulletur: sed doceanľ integre ⁊ instruanľ ꝙ sancte trinitatis ministeriū in ecclesia teneāt ⁊ si cōsentiunt[c] credere vľ acquiescunt cōfiteri purgati fidei integritate firmenľ impositiōe man⁹[d]: si vo paruuli sūt ⁊ hebetes q doctrinā nō capiāt rn̄deāt ꝓ illꝭ q eos offerūt iuxͣ morē baptizādi: ⁊ sic p man⁹[d] īpositionē chrismate cōicati[e] cū eucharistie[f] ministerijs admittāľ. Idē ad orosium in li.ij. De eodem.

Quāuis vnū baptisma sit ⁊ hereticoꝝ eorū.s. qui in noie patris ⁊ filij ⁊ spiritusſancti baptizant ⁊ ecclesie catholice: tn̄ qui foris ecclesiā baptizanľ nō sumunt baptismū ad salutē[g] ſꝫ ad pniciem habētes nimirū formam sacri virtutē aūt eius abnegantes: ⁊ ideo eos ecclesia nō rebaptizat: qꝛ in noie trinitatis[h] baptizati sūt: ⁊ ipsa est ꝑfecto forma sacramēti: ideo cū reuersi fuerint accipiunt virtutē spiritusſancti quā qui foris ecclesiā baptizantur nōdum habēt. Item pelagi⁹ papa gaudētio epo.

Baptizanť qui tm̄ in nomine dn̄i baptizati ꝓbātur

Si reuera hi de hereticis qui in locis tue dilectioni vicinis cōmorari dicunľ solūmodo se in noie dn̄i baptizatos fuisse forsitā ꝯfitenľ[i] sine cuiusꝙ dubitationis ambiguo eos ad catholicā fidē veniētes in sancte trinitatis nomine baptizabis. Si vo apud dilectionē tuā ⁊ eoꝝ qui ꝯuerti volunt manifesta ꝓfessione claruerit ꝙ in nomie trinitatis fuerint baptizati: sola recōciliationis impēsa grā catholice sociare fidei maturabis: vt tali dispensatione seruata nihil aliter ꝙ quod euangelica iubet auctoritas temeritatis cuiusꝙ spiritu videaľ effectum. Item Augu. de vnico baptismo. lib. vij.

An approbeľ baptisma qd a nō baptizato prestatur.

Solet etiā queri vtrū approbandum sit baptisma qd ab eo[k] qui nō accepit accipiľ: si forte hoc aliq̄ curiositate didicit qūo dandum sit: ⁊ vtrū nihil interfit[l] quo aio accipiat ille cui daľ: aut cū simulatione aut sine simulatione: si cū simulatiōe vtꝝ fallēs[m] sic in ecclia vľ in eo q̄ putaľ ecclia an iocās[n] sicut i mimo. Uerūtamē si qs me forte in eo ꝯsilio ꝯstitutū vbi taliū reꝝ qō vťsareľ nō ꝑcedētib⁹[o] meritis qꝝ snias se qui mallē vrgeret vt dicerē quid ipse sentirē: si eo mō affectus essē quo erā dū in ea dictarē nequaqꝫ[p] dubitarē hīe baptismū eos q vbicūꝙ ⁊ a quocūꝙ illud vbis euāgelicis ꝯsecratū sine sui simulatiōe[q] ⁊ cū aliq̄ fide accepissent: ꝙꝙ ad salutē spūalem eis nō ꝓdesset sꝫ si charitate caruissent: q̄ catholice iseruntur ecclie: si eni habeā fidem[r] vt mōtes[s] transferam.

i Confitenľ. hic creditur eis ꝓ se: qꝛ nulli sit pīudiciū.
Solet etiam. hec est.iiij.pars di. ſm Joan.de fa.
Casus. Tres qōnes mouet Aug. in hoc.c. Prima est an aliquis sit baptiçat⁹ qui baptiçaľ ab aliquo nō baptiçato. secunda est an ficť⁹ accedens ad baptiſmū suscipiat baptismū. tertia est an ille baptismū suscipiat q inuite ⁊ ilocaliter baptiçaľ. has qōnes per ordinē premittit Aug. ⁊ postea soluit pmam ⁊ secūdam: dicēs in vtroꝙ casu baptisma eē collatum: lꝫ sine charitate nō possit ad salutē prodesse: qd probat auctoritate apli. Questionē vero tertiaꝫ insolutā dimittit dicēs ad ei⁹ solutionē diuinū rn̄sū per alicui⁹ reuelationem esse necessariū: ⁊ ꝙ de hoc vellet audire sententias aliorum: ergo solet etiā queri ⁊c. Nequaquā prima solutio: sicut iam secūda solutio. Dum ea.i.iusta.
k Quod ab eo. ī.e.di.romanos.
l Interfit. quoad sacrm̄: vt.ī.e.sicut.
m Fallēs.cū dolo.
n An iocans. tertia questio.
o Non pcedentibus.i. super hoc dicētibus pus bonis viris plenis meritoꝝ.
p Nequaqꝫ. soluit primam questionē.
q Simulatione. maxime.
r Fidem. Sꝫ qūo possuꝫ hēre talē fidē ⁊ nō charitatē cū q hꝫ [redacted] oēs.de pe.di.v.c.vlt. [redacted] ſm ꝙ mali etiā miraculose ꝓphe [redacted] it. vn̄ caute dixit: si enim habeam ⁊c.
s Mōtes transferā. intellige montes dupliciter vel

i.cor.xiij.a Uirtutes oēs hꝫ q vnam hꝫ.

ad litteram ſicut de beato benedicto vel montes:id eſt de mones a patientibus.
a ¶ Sicut iam.ſoluit ſecundam.
b ¶ Fallaciter.ſ.xxij.q.ij.nec artificio.ſ.j.q.j.ſicut ficti.ſ.diſtin.xxvij.quod interrogaſti.
c ¶ Dictum eſt. a ioanne.
d ¶ Ubi.tertiam i. ſolutam dimittit.
e ¶ Implorandū. hec.q.alibi videt̃ determinata:vt.j.qō.j.§.ecce.nã etiam iuitus quis baptizat̃:vt.xlv.di. de iudeis. Ad hoc dico ꝙ ſi baptizans intẽdit baptizare qualẽcunqꝫ intẽtionẽ baptizat⁹ habeat recipit ſacrm ſed ſi nõ intẽdit baptizare lꝫ verba ꝓferat nõ eſt baptizat⁹: qꝛ verba debẽt ſeruire intẽtioni:vt.xxij.q.v.humane.arg.ad hoc.J.e. retulerunt. nam qui ioco vel ludendo dicunt talia verba ſpõdes ſpondeo nõ obligant ſibi alios.ff.de ac.⁊ ob. obligationũ. in ſi.⁊ dic vt dicto.§.ecce.

Oſtendit. hec eſt quita pars di.ſm Jo. de ſa.
¶ Caſus. Quidã dicebant baptizatos ab hereticis iterũ baptizandos ſi ad eccleſiaʒ reuertũtur:⁊ hoc iõ qꝛ peccata nõ fuerant eis dimiſſa:quos augu.in hoc.c.rephendit:⁊ probat ꝙ non duplici ratiõe. Primo:qꝛ ſicut baptizatus ab eccleſia tranſiens ad hereſim nõ amittit baptiſma: ſic nõ amittit ordinem illũ in quo hꝫ officiũ baptiſandi. Scdõ probat ꝙ non ducendo eos ad incõueniens: nam cũ fict⁹ accedit ad baptiſmum aut dimittũtur ei pctã aut non: ſi dimittunt̃: ergo falſum eſt qõ dr̃ ſpiritus ſanct⁹ diſcipline effugiet fictum:ſi n[redacted] de rum en:ergo hõ ſepe baptizaretur ⁊ verum baptiſma reci/

charitatem aũt nõ habeã nihil ſum. ¶ Sicut iam[a] pteritis maioꝝ ſtatutis nõ dubites illos etiam habere baptiſma qui q̃uis fallaciter[b] id accipiant in eccleſia tñ accipiũt vel vbi putat̃ eſſe eccleſia: in quoꝝ ſocietate id accipit̃ de quibus dictum eſt[c] ex nobis exierũt. ¶ Ubi d ãt neqꝫ ſocietas vlla eſſe crederet̃: ſed totũ ludicre ⁊ mimice ⁊ ioculariter ageret̃ vtrũ approbãdus eſſet baptiſmus qui ſic daret̃ diuinũ iudiciũ per alicuius reuelationis oraculuꝫ cõcordi orõne gemitib⁹ implorandũ[e] eẽ cẽſemus: ita ſane vt poſt me dicturos ſententias ſi quid iam exploratum ⁊ cognitũ afferrẽt humilr̃ explorarem. Item in libro.ij.

¶ Non reiterat̃ baptiſma quod in fide ſancte trinitatis ab hereticis preſtatur.

Oſtendit illos impie[f] facere q baptizare conantur orbis[g] vnitatẽ[h] ⁊ nos recte facere qui dei ſacrã improbare nec in ipſo ſchiſmate audemus:in quo eniꝫ nobiſcũ ſentiunt etiã nobiſcum ſunt:in eo enim a nobis receſſerunt in quo a nobis diſſentiũt. Item[i] ſacramentum baptiſmi eſt qõ habet ille q baptizat̃:⁊ ſacrm dandi baptiſmũ eſt qõ habet qui ordinatur:ſicut eni baptizatus ſi ab vnitate receſſerit ſacrꝫ baptiſmi nõ amittit:ſic ⁊ ordinatus ſi ab vnitate receſſerit ſacrꝫ dãdi baptiſmi nõ amittit:nulli enim ſacro iniuria[k] eſt facienda:ſi diſcedit[l] a malis vtrũqꝫ diſcedit:ſi ꝑmanet in malis vtrũqꝫ ꝑmanet: ſicut ergo a[redacted] queʒ non p[redacted] ab vnitate diſceſſerat: ſic acceptandus eſt baptiſm⁹ quẽ dedit ille qui ſacrm dãdi cũ diſcederet nõ amiſerat. Iteʒ ſi ad baptiſmũ fictus accedit dimiſſa ſunt ei peccata an nõ ſunt ei dimiſſa? eligãt quod volũt:qõcunqꝫ elegerint ſufficit nobis. Si dimiſſa dixerint quõ ſpiritus[m] diſcipline effugiet fictũ ſi in iſto remiſſionẽ operatus eſt pctõꝝ? Si dixerint nõ eſſe dimiſſa: q̃ro ſi poſt fictionẽ ſuaꝫ corde cõuerſo ⁊ vero dolore fateatur an denuo baptizãdus iudicaret̃? qõ ſi demẽtiſſimuꝫ eſt dicere fateant̃ do baptiſmo xp̃i baptizari poſſe hominẽ:⁊ tñ cor eius[n] in malicia vel ſacrilegio[o] ꝑſeuerans peccatorũ abſolutionem nõ finem fieri atqꝫ intelligãt in cõmunicationibus[p] ab eccleſia ſeparatis poſſe homines baptizari:vbi chriſti baptiſmus eadem ſacramẽti celebratione datur ⁊ ſumitur: q tamen tunc ꝓſit ad remiſſionem peccatorum cum quis recõciliatus vnitati ſacrilegio[q] diſſenſionis exuit̃ quo eius peccata tenebantur ⁊ dimitti nõ ſinebantur. Idem in epiſtola ad Bonifaciuꝫ.

¶ Ualet ad ſalutem baptiſma:⁊ ſi non ea fide paruuli offerunt̃.

Non illud te moueat ꝙ quidam non ea fide ad baptiſmum percipiendũ paruulos ferũt vt gratia ſpirituali ad vitam regenerentur eternam: ſed hoc eos putãt remedio temporalem retinere vel recipe ſanitatẽ[r]:nõ enim ꝓpterea illi non regenerantur qꝛ non ab iſtis hac intentione[s] offeruntur. Item de vnico baptiſmo.li.iiij. ¶ Effuſio ſanguinis implet vicẽ baptiſmi.

vnitate eccl̃ie.i.i forma eccleſie q̃ eſt ego baptizo te i noĩe pa.⁊ fi.⁊.ſ.ſ.ſ.eo. ꝓprie.
i ¶ Item ſacrm .i. ptãs ⁊ ordo.ſ.j.q.j. ꝙ qdã.⁊.c. ſicut xp̃s.
k ¶ Iniuria. iniuria videt̃ fieri ſacro ſi ſcdõ baptizaretur vel ordinaret̃: qꝛ videtur fieri quaſi iaꝫ non fuiſſet baptizat⁹ vel ordinat⁹:vt.j.q.j. ſacra tñ penitẽtia bene iterat̃ lꝫ ſit ſacrm de pe.di.iij. q̃uis.§. ꝙ aũt per penitentiã. ſilr̃ vnctio in qbuſdam eccleſijs.ſ.de pe. diſtin. iij.
l ¶ Diſcedit. q. d. ſi alterutro iſtoꝝ ſacramentorũ malos carere dicis dicas carere ⁊ reliquis.
m ¶ Spũs diſcipline .i. ſpũs diſciplinans ⁊ inſtruens.
n ¶ Cor eius.J.eo. quõ. contra.
o ¶ Sacrilegio.J.e.diſtin.nullus aũt.⁊.c.tunc valere.
p ¶ In cõicationibus.i.in ↄuentib⁹.
q ¶ Sacrilegio.i.ſacrilegij diſſenſione.

Non illud.hec eſt ſexta pars diſtin.ſm Joã. de ſa.
¶ Caſus Quidã dicebãt ꝙ paruuli nõ erant baptizati ſi offerebantur ea intentione vt ſanitatẽ corporis reciperent ⁊ nõ vt cõſequantur grãꝫ dei:⁊ certe dicit Augu.ꝙ nõ ideo min⁹ paruuli ſũt baptizati:nec nocet eis ſi ea intẽtiõe offerant̃:nõ eni ꝓpterea nõ regenerant̃ ſꝫ regenerãt̃.
r ¶ Sanitatem. extra de apo.c. ij.
s ¶ Intẽtiõe. error enim talis nõ nocet puul.J.e.ſatis oſtẽdimus. itelligũtur eni offerri ab ipa eccliã:vt.j.e.criſ[?]me.

Baptizãs dꝫ habere intẽtionẽ baptizãdi

Penitentia lꝫ ſacra ſit bene iteratur. Sap.j.

Baptiſmi vice. ❡ Hec eſt.vij.pars diſtinctiōis in q̄ ꝓbat triplicē eē baptiſmū:⁊ h̄ ꝓbat p.iiij.c. Jo.ō f.

❡ Caſus. Probat Aug.i hoc.c.q̄ q̄uis ad baptiſmum duo ſunt neceſſaria.ſ.ſacrm̄ baptiſmi ⁊ fides xp̄i:ſi vnū deficit ex neceſſitate reliquū ſufficere pōt:qđ apparet i latrone cui dn̄s peccatū dimiſit in cruce: ⁊ p illū ꝓbat Cyp̄anus:q̄ paſſio cū fidei caſu valet:qđ ꝓbat aucte Apl̄i:ſicut ⁊ ecōuerſo i puulo q̄ nō pōt credere corde nec ꝯfiteri ore ſufficit ſacrm̄:ſi vō alterū p̄dictorū alicui⁹ voluntate deſit,ꝑpter contēptū ſuū3 reatus eū iuoluit. Be.

a ❡ Baptiſmi. Caſus. Quidā p illā auctoritatē:niſi qs fuerit renat⁹ ⁊c̄.dicebāt q̄ ſp̄ baptiſm⁹ aque eēt neceſſari⁹:quoꝝ opi.reprobat Aug. exēplo latronis cui dictu3 eſt:hodie mecū eris in paradiſo.

b ❡ Cyp̄anus. etiā i teſtimoniū inducēs. Dicit ergo baptiſmi defectū ſupplere paſſionē vt in illo latrone:vel fidē ꝯuerſi vbi neceſſitas baptiſmū excludit:ſicut eni puero ſufficit aq̄ baptiſm⁹ ſolus:q2 etatis neceſſitas fidem excludit:ſilr adulto ſola fides ſufficit cū neceſſitas excludit aq̄ baptiſmum.

c ❡ Baptiſmo. Baptiſm⁹ ꝯſiſt i in trib⁹:in aq̄ in paſſiōe: ⁊ in cordis ꝯtritōe.

d ❡ Sed ēt fidē.ff. e.cathecuminu3.ꝯ. ſed h̄ de fide iformata charitate ibi de iformi.j.q.j.vide.

e ❡ Crucifix⁹ eſt.ꝯ. de pe.di.j. iportuna. ꝯ.ſ3 di ibi mārtyr.i. ꝯfitēs:martyr eni i terp̄tat ꝯfitēs.ad hoc l.di.⁊ purgabit.ſi tn̄ paſſus eſt pro xp̄o.

f ❡ Credidit.ꝯ. de pe.di.vij.nullus.

g ❡ Apl̄s.in epiſtola ad Roma.

h ❡ Corde.i.fide q̄ eſt i cord.i.mēte credit qſqs q̄ eſt ei ad remiſſionē peccatoꝝ.i.per fidē cordis iuſtificat aliqs.ꝑ ipſo ſi pius.

Baptiſmi[a] vice aliqñ implere paſſionē de latrone illo cui non baptizato dictū ē: Hodie mecū eris i paradiſo btūs Cyprian⁹[b] non leue documentū aſſumpſit: qđ ēt atq3 ēt cōſiderās inuenio:non tm̄ paſſionē ꝓ noīe xp̄i id qđ baptiſmo[c] deerat poſſe ſupplere ſed ēt fidem[d] ꝯfeſſionēq3 cordis ſi forte ad celebrandū myſteriū baptiſmi in anguſtijs tpoꝝ ſuccurri nō pōt. Neq3 enim latro ille ꝓ noīe xp̄i crucifixus[e] eſt ſed ꝓ meritis facinoꝝ ſuoꝝ. Neq3 q2 credidit[f] paſſus eſt ſed dū pateref credidit:quātū itaq3 valeat ēt ſine viſibili ſacro baptiſmi:qđ ait apl̄s[g]: Corde[h] credit ad iuſtitiā:ore āt ꝯfeſſio fit ad ſalutē:in illo latrone declaratum eſt. Sed tūc iplet inuiſibilr̄ cū myſteriū baptiſmi nō ꝯtēptus religiōis ſed articulus neceſſitatis[i] excludit. Et ſicut in illo latrone qđ ꝺ ſacro baptiſmi defuerat cōpleuit oīpotentis benignitas:q2 nō ſupbia nō ꝯtēptu ſed neceſſitate defuerat:ſic in infantib⁹ q baptizati moriunt eadē grā oīpotētis explere credēda eſt qđ nō ex ipſa volūtate ſ3 ex etatis indigētia nec corde crede re[k] ad iuſtitiam poſſunt:nec ore cōfiteri ad ſalutem:ideo cum pro his orat vt impleatur erga eos celebratio ſacramenti valet vtiq3 ad celebrationem eoꝝ:q2 ipſi reſpōdere[l] nō poſſunt: alienum quippe opus ē cum credit[m] per alteꝝ:ſicut alienū[n] opus fuit[o] cum peccauit in alteꝝ.

❡ Item: Sicut autē in latrone q2 per neceſſitatē corporaliter baptiſmus defuit: perfecta ſalus eſt:q2 per pietatem[p] ſpiritualr̄ affuit:ſic ⁊ cum ipſa preſto eſt ſi per neceſſitatē deſit quod latroni non defuit perficitur ſalus. Qđ traditum tenet vniuerſitas eccleſie cum puuli infantes baptizātur:qui corde nōdum poſſunt credere ad iuſtitiā ⁊ ore confiteri ad ſalutē:quod latro potuit:quādo etiā flendo ⁊ vagiendo cu3 eis myſteriū celebratur myſticis[q] ipſi vocibus obſtrepunt:⁊ nullus chriſtianoꝝ dixerit eos inaniter baptizari. ❡ Itē: Quib⁹ oībus rebus oſtendit aliđ eſſe ſacramentum baptiſmi aliud cōuerſionem cordis:ſed ſalutem hominis ex vtroq3 compleri[r]:nec ſi vnum eoꝝ defuerit ideo putare debemus cōſequens eſſe vt ⁊ alterum deſit:q2 ⁊ illud[s] ſine iſto potuit eſſe vt in infante:⁊ iſtđ[t] ſine illo potuit eſſe:vt in latrone complente deo ſiue in illo ſiue in iſto quod nō voluntate defuiſſet:cum enim ex voluntate[u] alterum hoꝝ defuerit reatu hominem inuoluit. Et baptiſmus quidem poteſt ineſſe vbi cōfeſſio cordis defuerit:cōuerſio autē cordis pōt qdem ineſſe nō percepto baptiſmo ſ3 cōtēpto nō poteſt:nec vllo mō dicenda eſt cōuerſio cordis ad dn̄m cū dei ad ſacrm̄ contēnit[x]. Idē ꝯtra iulianum.

❡ Non baptizatur in homine quicquid in eo eſt.

Si qcquid[y] eſt in hoīe qñ baptizat ⁊ ſanctifi

❡ Neceſſitatis. Poterit ne qs ſeip̄m i neceſſitate baptiçare? Nō.extra de bap.⁊ eius effe.debitū.ar.ff.e.ſanctu3. ibi nec aliqs ⁊c̄.nihil eni ꝓderit ei:vt de penitēte q ſibi pctā nō pōt ꝯfiteri nec ſeip̄m recōciliare. Ite3 nūqd alio liquore ab aq̄? Nō. Nūqd ſi ꝯmixta ſit aqua alij liquori ſit baptiſmus? Si aqua p̄ualet baptiçatur:alſ non.iiij.q.iij.c. hermofrodit⁹.

Baptiçare ſeip̄m nemo pōt.

k ❡ Credere.ꝯ. xv. q.j.§.vt itaq3.

l ❡ Reſpōdere.ff.e. nihil eſt aliud.

m ❡ Credit. id eſt ſaluatur ſic per alterum.ſ.infans.

n ❡ Alienu3.quaſi ex alieno opere cauſam ſui peccati contraxit.ꝯ.c.ij.⁊.iij.

o ❡ Fuit.ſ.ade.na3 oīs res per quaſcūq3 cauſas ꝯhiī ⁊c̄. extra de reg.iu.omnis res.de peni.di.j. quem penitet.circa princi. ver. ſed qui per vos.

p ❡ Quia per pietate3.id eſt fidē ⁊ confeſſione3 illius. B.

q ❡ Myſticis.i.ſignificātibus miſerias preſentis vite qua3 ingrediūtur: ſunt enim in ſignū future miſerie ⁊ laboris.

r ❡ Compleri.cu3 facultas adeſt.

s ❡ Et illud.ff.e.diſtin. ſicut ſn̄ ſacramentis. Illud.i.baptiſma ſine fide.

t ❡ Et iſtud.i.fides ſine baptiſmo.

u ❡ Ex voluntate.ſecus ſi ex ignorātia. extra de preſby.non bap.c.ij.

x ❡ Contēnitur.ff. ea.non dubito.

Si quicquid. ❡ Caſus. Dicebat iulian⁹ q̄ vbi baptiçat pregnans mulier non debet cu3 nat⁹ fuerit puer baptiçari: q2 qcqd eſt in hoīe baptiçatur ⁊ ſanctificat:qđ Augu.reprobat in hoc ca.q2 ſecūdū hoc dicuntur baptiçari que iſt interiorib⁹ digerūtur. Et eadem ratione ſi homo febricitat febris baptiçatur.

y ❡ Si qcqd.§.ff.q cui.ſi pgnans.a.l.vacce.nā ibi dī q

Venditor non tenet de partus euictio.

ſi vẽdidit tibi ancillã pgnantẽ ⁊ ptus euincat nõ teneor de euictiõe: q̄ nõ intelligo eũ vẽdidiſſe. arg. ff. de vſuc. ſi aliena. in fi. ꝑ iuliano tñ facit. ff. de vẽ. inſpi. l. j. §. j. vbi dr̃: ꝙ partus eſt pars viſcez. ar. cõtra. ff. de ver. ſig. partũ.
a ¶ Qui naſcit. tñ ſi mater eſt libera etiã ⁊ tpe cõceptionis ⁊ ptus eſt liber. ff. de ſta. ho. l. vlti.
b ¶ Debere. ſ. xxiiij q. iij. ſi habes.

f ¶ Aliqs. vt qui nec baptiſmũ nec formã nouerat: nã pmo erat ibi recurrendũ ad xpianũ: ⁊ ita nõ erat q iſtud cõpetenter poſſet dare ſicut ille qui acceperat. ⁊ hoc eſt quod ſequitur acceperat.
g ¶ Acceperat. ſ. ſacramentum baptiſmi.

S ¶ Anctum eſt.
¶ Caſus. Querit an in forma eccleſie poſſit laic⁹ baptizare: Et rñ. Aug. ꝙ põt: ⁊ ad hoc ꝓbãdũ inducit tale exẽplũ. Nã in quadam naui in naufragij piculo poſita volebat: qdaʒ baptizari: nõ erat ibi xpian⁹ niſi penitẽs vn⁹ penitẽs eũ baptizauit ⁊ a baptizato recõciliationẽ accepit. hoc ſi aliqs nõ credit: q: in auctoritate nõ inuenit: certum eſt ꝙ hoc cõtingere põt: nec poſſit aliqs tale factũ reprobare: ſed dicet dei cõſilio factũ eſſe. Traditoris ⁊ tradẽdi: ſʒ melior lr̃a eſt traditionis.
c ¶ Per ſeipſuʒ. nõ merito conferẽtis.
d ¶ Auctoritas. i. ꝓueniẽs ex auctoritate dñi: q tradidit formam baptizãdi aplĩs: ⁊ p eos alijs ẽt laicis. ſed ꝯ. ſ. e. di. cõſtat. ſ. j. q. j. ꝙ q. dã. Sed hec auctoritas dr̃ pmiſſio vel licẽtia. De pmiſſione eccleſie in articulo neceſſitatis pñt baptizare laici xpiani: vt dr̃. ſ. e. ꝯſtat. in baptiſmo infidelitatis tolerãtia. ſ. e. romanus in baptiſmo ſacerdotis auctoritas: vel melius myſterium. J. ea. quõ. Sed. F. ⁊ B. nõ probant iſtam notulã: imo laicũ hereticuʒ in neceſſitate a deo hre poteſtatẽ baptizandi: vt dicũt nec eccleſia facere poſſet: quin ipſi etiam ſine neceſſitate baptigerent: ⁊ tñ peccarent. xxiij. di. §. verum. Jo.

Baptiſm⁹ an poſſit dari p laicos.

cat baptizari ⁊ ſanctificari cũ hoie credendũ eſt: dicturus es ⁊ ipſa in illo baptizari et ſanctificari q̃ in inteſtinis ⁊ veſica p digeſtionẽ corporis digerunt: dicturus es baptizari ⁊ ſanctificari hoiem in mr̃is vtero ꝯſtitutũ ſi ad hoc ſacrm̃ accipiendũ neceſſitas cogat grauidã: ⁊ ideo baptizari iã q naſcit[a] nõ debere[b]: poſtremo dicturus es baptizari febre ſ⁊ ſanctificari quãdo baptizantur egroti.

Item ad Fortunatum.

¶ Valet baptiſma ⁊ ſi per laicos miniſtretur.

S Anctũ eſt baptiſma p ſeipſum[c] qd̃ datũ eſt i noie pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti: ita vt in eodẽ ſacro ſit etiã auctoritas[d] tradĩnõis per dñm nr̃m ad aplõs: p illos aũt ad epiſcopos ⁊ alios ſacerdotes ẽt laicos xpianos ab eadẽ origine ⁊ ſtirpe veniẽtes. Nã cũ illa hiſtoria narrat oẽs q audiũt ad lachrymas mouent: cũ in naui q̃daʒ nullus fidelis eẽt pter vnũ penitentẽ: ⁊ naufragiũ cepit iminere: erat ibi qdam nõ imemor ſue ſalutis ⁊ ſacri[e] vehemẽtiſſim⁹ flagitator: nec erat ibi aliqs[f] q dare poſſet niſi penitẽs ille: accepat[g] eniʒ: ſed pro pctõ de quo agebat pniam amiſerat ſcitatẽ: ſed nõ amiſerat ſacramẽtũ. nã ſi hoc amittunt peccãtes cuʒ recõciliant poſt pniam[h] q̃re nõ iterũ baptizãtur: dedit ergo qd̃ accepat: ⁊ ne piculoſe finiret vitã nõ recõcialiatus petijt ab eo ipo quẽ baptizauerat vt eũ recõciliaret[i]: ⁊ factũ eſt: ⁊ ſic naufragiũ euaſerũt. Cognitum habes qd̃ fecerũt: nemo extitit eorũ qui nõ piũ[k] animũ ita crederet vt cõſilijs eoruʒ in illo piculo dñm crederet affuiſſe: motus eniʒ aius religioſus ⁊ ſupplex ab hoie exegit ſacrm̃: a deo ipſe impetrauit ſanctitatẽ. Qd̃ ſi forte hoc qd̃ narraui de his q̃ naufragio iminente piclitabant nõ vult aliqs credere (nõ eni hoc diuinarũ ſcripturaꝝ autoritas ſed in certo auctore fama cõmẽdat) nõ repugnabo: ſed iterrogabo ſi tale aliqd cõtingat qd futuꝝ eſt: nõ poteſt enim qſq̃[l] dicere relinquendũ eſſe illuʒ q morte iminẽte petit baptizari a[m] penitente: quiſquis non[n] credat contigiſſe oportet vt credat poſſe contingere.

Item ad eundem.

¶ Quamuis recte viuat cathecuminus ſine baptiſmo nõ poteſt ſaluari.

C Athecuminũ q̃uis i bonis[o] opibus defunctũ vitã[p] hre nõ credim⁹: excepto dũtaxat niſi martyrij compleat ſacrʒ: baptizaturus cõfitet fidẽ ſuã corã ſacerdote ⁊ interrogat⁹ rñdet: hoc idẽ martyr corã pſecutore fecit: q ⁊ cõfitet fidẽ ⁊ interrogatus rñdet: ⁊ ille poſt cõfeſſionem aſpergit aqua: hic vo aſpergitur ſanguine: vel contingit igne: ille manus impoſitione pontificis accipit ſpiritũſanctũ: hic habitaculum ſpiritusſancti efficit dum nõ eſt ipſe qui loquitur: ſed ſpiritusſanctus qui in illo loquitur: ille cõmunicat euchariſtie in cõmemoratiõe mortis domini hic ipſe cõmorit

h ¶ Pniam. J. e. di. ſine pnia. cõna. ſed forſan penitens iſte p aliquo graui peccato cõpunctus baptiſma petierat quo ſuſcepto iterum in idẽ pctm̃ relapſus ẽ: vnde poſtea publice meruit ſupponi penitẽtie. xxvj. q. vj. c. ſi.
i ¶ Reconciliaret. ſ. de pe. diſt. j. quẽ penitet. ſ. diſt. xxj. inferior. ꝯ. ſed quo ad hoc ſupior erat iſte poſt baptiſmuʒ: q: iſte nõ indigebat recõciliatione ille ſic. Aſſignat ⁊ aliud ꝯ. xxiij. q. j. §. ſed iſtõ. naʒ ibi dr̃ ꝙ a laico non debet reconciliationẽ accipere. ſed dic ꝙ iſtõ ſuccũbit.
k ¶ Qui nõ piũ. i. qui credũt animuʒ eorũ fuiſſe ita piuʒ.
l ¶ Quiſq̃. Nõ põt qſq̃ dicere relinquẽdũ illũ eſſe ⁊ nõ baptiçandũ: qui morte iminente petit baptiçari.
m ¶ A penitente. Quiſqs non credit cõtingere quẽ. i. aliquẽ baptiçandũ eẽ: oportet vt credat ⁊c.
n ¶ Non credat. Argu. ꝙ fama nõ inducit pbationẽ nec partem probatiõis nec exẽplũ: ſʒ lex ⁊c. C. de ſen. ⁊ iter. om. iu. l. nemo. ar. qd̃ qs aſſerit: p ius ſcriptum probare dʒ. xxiiij. q. ij. legatur.
C Athecuminũ.
¶ Caſus. Dicit in hoc. c. ꝙ cathecuminus nõ ſaluat niſi martyriũ vel fides ſuppleat i eo baptiſmi vices: poſtea multa in hoc caplõ enumerant: in qb⁹ martyriũ adequatur baptiſmo.
o ¶ In bonis. poteſt hoc eẽ itelligẽdũ de adulto: nã puul⁹ bõa opa hr̃e nõ põt.

e ¶ Et ſacramenti. i. baptiſmi.

p ¶ Vitaʒ. J. e. non dubito. ꝯ. ſed hoc de eo q baptiſari

non querit: vel eſt in peccato aliquo ille ſi adultus eſt.

‡ 8 Hi quibus. hec.viij. pars diſtin.ſm Jo. de fa. ¶ Caſus. Quidã dubitabãt vtrũ baptiʒati ab hereticis eẽnt baptiʒãdi. Et rñ.eis leo ꝙ nõ dũmõ in forma eccl'ie fuerũt baptiʒati ſʒ debẽt eccl'ie ꝑ man⁹ impoſitionem recõciliari.

a ¶ Sʒ cuius.ꝫ.j.q.j.ſi quis per ignorãtiam. contra.

b ¶ Quolibet mõ.Et cũ barbariſmis ⁊ ſoloeciſmis.ff.eodem retulerunt.

c ¶ Impoſitionẽ.reconciliatio ſic fiet:impõnẽt ei man⁹ ab ep̃o ⁊ dicetur: accipe ſpm̃ ſcm̃: ſicut in actibus apl'oꝝ ſcm̃ eẽ legitur baptiʒatis a ioãne: cũ ipſi dicerẽt apl'is: neqꝫ ſi ſpũſſanct⁹ ſit audiuim⁹ man⁹ eis apl'i imponebant di cẽ. accipite ſpm̃ſanctũ ſi nõ fuerãt chriſmati chriſmabant.

‡ 9 Aliud eſt. hec ẽ ix.ps diſt.in q̃ ꝓbat ꝑ tria.c.ꝙ malitia baptiʒantis nõ nocet baptiʒato. Joannes de fa.

¶ Caſus. In hoc.c. oñdit ꝙ xp̃s ſol⁹ ptãtẽ baptiʒãdi retinuit: vñ nõ ſũt baptiʒati quos iudas baptiʒauit ſuo baptiſmo ſed⁹ de his quos ioãnes baptiʒauit ſuo baptiſmo. Per hãc igit ptãtẽ ſtat vnitas eccl'ie q̃ vna ẽ ſic vn⁹ ẽ baptiſm⁹: quã ptãtẽ ſi xp̃s miſtris dediſſet tot eẽnt baptiſmi q̃t miſtri: et ſic non ſtaret vnitas baptiſmi: poſtea oſtẽdit quare ⁊ qñ ioannes cognouit ꝙ xp̃s ꝑdictã ptãtẽ erat retẽtur⁹ ⁊ nõ datur⁹ alijs.ſ.poſtq̃ colũba deſcẽdit ſup xp̃s ⁊ mãſit ſup eũ: de q̃ ptãte dic xp̃s: Jã mũdi eſtis ꝑꝑ vbũ qd locut⁹ ſũ vobis: ⁊ nõ dixit ꝑꝑ baptiſmũ: q2 i baptiſmo operat verbũ dei: in quo iuſtus miſter petro vel paulo eſt adequãdus.

d ¶ Aliud eſt. Caſus intẽdit ꝓbare Aug. ꝙ q baptiʒat i forma eccl'ie ſiue bon⁹ ſiue malus ꝙ baptiſm⁹ ꝯfert: qd ex eo ꝓbat: q2 baptiʒati a iuda nõ ſũt rebaptiʒati: ꝓterea q2 ptãtẽ baptiſmi apd ſe retinuit xp̃s nõ infudit i aliũ: ꝑ quã ptãtes vnitas ꝯſtet eccl'ie: nã vna eſt columba ⁊c.

e ¶ Per miniſterium. quod facit ſacerdos.

f ¶ Per poteſtatem. quod facit chriſtus.

g ¶ Itẽ ergo baptiʒabãt. hic colligit baptiſmũ añ paſſionẽ fuiſſe iſtitutũ: q2 nõ eſt rõ q̃re baptiʒati a iuda nõ ſũt iteꝝ baptiʒati ſicut a ioãne baptiʒati: niſi q2 ioannes nõ baptiʒabat i forma qua i dederat ieſus diſcipul' qd faciebat iudas. Vñ colligit neceſſario ꝙ baptiſm⁹ añ paſſiõeꝫ fuit iſtitut⁹ cũ iudas poſt paſſionẽ nemĩnẽ baptiʒauit: lʒ plenã efficaciã nõ habuit vſqꝫ ad paſſionẽ: ⁊ ꝙ ieſus añ paſſionẽ formã baptiʒãdi dederat diſcipul' ſʒ ſupius c.ſ.ꝓpe in morte apte dic ꝙ po. reſurrectionẽ dedit formã illã. Ad hoc dicẽdũ ꝙ añ paſſionẽ ⁊ poſt dedit formã baptiʒãdi: lʒ añ non ita gnãle: ſoꝛte vt baptiʒarẽt tm̃ iudeos: vñ dcm̃ ẽ eis: in viã gẽtiũ ne abieritis. vij.q.j.deniqꝫ. poſt generalẽ ſoꝛte vt baptiʒarẽt oẽs gẽtes. Si q̃ras in q̃ foꝛma dhoꝝ baptiʒabat ioãnes. Dicẽdũ in hac.ſ.in noie vẽturi.ſ.ad ꝑdicationẽ ad paſſionẽ ⁊ moꝛtẽ ad iudiciũ: ⁊ in tali foꝛma baptiʒauit chriſtum.

Chriſto: ille confitet ſe mundi actibus renũciare hic ipſis renũciat ⁊ vite: illi peccata remittunt iſti extinguuntur. Item Leo papa.

¶ Non reiteret baptiſma cuius formam ꝯſtat integre collatã.

‡ 8 Hi de q̃bus (ſcripſiſti: q ſe baptiʒatos ſciũt ſed^a cuius fidei fuerint q eos baptiʒauerunt ſe neſcire ꝓfitent: quolibet modo^b formã baptiſmatis acceperũt rebaptiʒandi nõ ſunt: ſed ꝑ impoſitionẽ^c man⁹ virtute ſpũſſancti quã ab hereticis accipere nõ potuerunt catholicis copulandi ſunt. Item Aug. ſup Joãnem.

¶ Et ꝑ bonos ⁊ per malos miſtros eq̃ue baptiʒat xp̃s.

‡ 9 Aliud eſt^d baptiʒare ꝑ miniſteriũ^e: aliud baptiʒare ꝑ ptãtem^f. ¶ Itẽ: Ergo^g baptiʒabãt diſcipuli eius. ⁊ ibi adhuc erat iudas iter diſcipulos ei⁹. Si quos aũt baptiʒauit iudas nõ ſũt iteꝝ baptiʒati: ⁊ quos baptiʒauit ioãnes ſunt iteꝝ baptiʒati: plane iterũ ſed nõ iterato baptiſmo: quos eni baptiʒauit ioãnes baptiʒauit^h ioãnes^i: quos aũt baptiʒauit iudas xp̃s^h baptiʒauit. Item: Per hanc eni ptãtem^l quã xp̃s ſolus tenuit ſibi: ⁊ in neminẽ miniſtroꝝ trãſfudit q̃uis ꝑ miſtros baptiʒare dignatus ſit: per hanc inq̃ ſtat vnitas eccl'ie: q̃ ſignificat in colũba: de q̃ dcm̃ eſt: Una ẽ colũba mea: vna eſt matris ſue electa. Si eni (vt iã dixi) frẽs mei trãſferret a dño poteſtas ad miſtros: tot baptiſmata eẽnt quot miniſtri eſſent: ⁊ iã vnitas baptiſmi nõ ſtaret. Attẽdite frẽs añq̃^m veniret dñs nr̃ ieſus xp̃s ad baptiſmũ deſcẽdit colũba in aquã^n: cognouit ioãnes qdam ꝓꝓriũ ei cui^o hoc dictũ eſt: Sup quẽ videris ſpiritũ deſcẽdentẽ ⁊ manentẽ^p ſup eũ ipſe eſt q baptiʒat^q in ſpũſancto: nouerat aũt q2 ipe in ſpũſancto baptiʒabat: ſed q2 tali ꝓprietate vt ptãs ab eo nõ tranſiret in alteꝝ quãuis eo donãte ibi didicit. Item: Jam vos mũdi eſtis ꝓpter verbũ quod locut⁹ ſum vobis. q̃re nõ ait: mundi^r eſtis ꝓpter baptiſmum quo abluti eſtis: ſed ait ꝓpter vbũ^s quod locutus ſum vobis: niſi q2 etiam in aqua verbum mũdat. ¶ Item: Si fuerit iuſtus^t miniſter cõputo eum

h ¶ Baptiʒauit.i. ſimpliciter lauit.

i ¶ Joãnes. Baptiſmus ille ioãnis fuit q̃ſi ꝑcurſoꝛi⁹ ⁊ ꝑpatori⁹ veri baptiſmi: vt eo q̃ſi q̃dã ꝑludio baptiʒari aſſueſcerẽt: iõ qꝫ nõ erat remiſſionis opatiu⁹: vt.ff.e. di.nõ regñabãt. Sʒ nũquid baptiʒauit xp̃s quos baptiʒauit ioãnes: an nõ erat ille baptiſm⁹ a deo cũ oẽ qd ẽ bonũ a deo ẽ ⁊ deũ hʒ auctoꝛẽ.j.q. ij.q̃ pio. Qd ãt baptiſmus ioãnis bonus fuerit null⁹ dubitat: ſʒ nõ dr̃ xp̃i: q2 non erat ſacrʒ redẽptiõis nr̃e: nec de⁹ ꝑ illũ baptiſmũ remiſſionẽ pctõꝝ opatus eſt. vel q2 nõ fuit collat⁹ in forma xp̃i ſʒ ioãnis vnde ⁊ ioannis dr̃.

k ¶ Xp̃s baptiʒauit.non ſolum iudas.

l ¶ Per hãc eni ptãtes.i. dignitatẽ quã tũc nulli dedit ſ. vt fieret remiſſio in baptiſmo collato in noie myſterij: ſicut fit i baptiſmo collato in noie p̃ris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti: ⁊ dicet baptiſm⁹ illi⁹ ⁊ ab eo denoiarẽt baptiʒati.

m ¶ Añq̃.ꝫ.e.p.aquã. ꝫ. ſʒ credendũ eſt colũbe ſpẽʒ ſine ſpũ in aquã añqꝫ xp̃s veniſſe deſcẽdiſſe. qd ħ dr̃: poſtq̃ ãt xp̃s deſcẽdit ſpũſſanct⁹ ſup eũ putandus eſt i eũ veniẽs in illa colũba apparuiſſe: qd ibi dr̃ hec ſic ſe hñt: poteris ſcire ſi qd ħ ſbdit diligẽter attẽdis. ſ. cognouit ⁊c. Colũba ãt illa p̃ria vt dr̃ redijt i ꝑmoꝛdialẽ ſiue ꝑiacẽtẽ mãʒ.

n ¶ In aquã.i. ſup aquam.

o ¶ Cui.i. ioãni.

p ¶ Et manẽtẽ. nã aĩr mãſit ſup eũ ⁊ aĩr ſup nos. de pe. di.ij.q̃rẽdũ.⁊.c. ꝑ tt diſcurſus.

q ¶ Qui baptiʒat.i. pctã dimittit.

r ¶ Mũdi. Ar. ꝙ oẽs apl'i baptiʒati ſunt: vt de pe. di.ij.ſi enim. circa ꝑn.⁊.ff.e. qñ ab hieroſolymis. Jo.

s ¶ Propter verbũ.i. ꝓpter meipſum q ſũʒ vbũʒ p̃ris.

t ¶ Fuerit iuſtus. ſecus de malo: vt.ꝫ.i.q.j.ſi fuerit.

Cap. vij.

Baptiſmus ioãnis nõ fuit remiſſionis operatiuus. Jo.j.c.

Joã. xv.c.

Colũba aquam deſcenderat añq̃ xp̃s baptiʒaretur.

a ¶ Nolunt. vt dicit baptiſmus petri: baptiſm⁹ pauli.
b ¶ Incrementum .i. virtutes apponendo poſt peccatorum remiſſionem.

Nullus aūt. ¶ Caſus. hug. ſic ponit hūc caſū. Probat Aug. ſacrm̄ baptiſmi ex̄ eccleſiā haberi poſſe ⁊ dari: qꝛ cū heretici ⁊ ſchiſmatici redeunt ad vnitatē eccl'ie nō eis confertur. vnde pꝫ ꝙ recedēdo ab eccleſia ⁊ manendo ex̄ eccleſiā illud nō amiſerunt: ſi ergo ſacrm̄ baptiſmi foris haberi pōt cur non foris dari pōt: inutiliter tn̄ habet ⁊ datur ex̄ eccleſiā niſi fiat recōciliatio: ⁊ tn̄ habetur ⁊ datur foris. Ad vltimum tāgit quādaꝫ falſam opinionē q̄ dicit ꝙ ſi qs malus nō vult penitere ⁊ ſ tali malicia baptiçatur tanta eſt vis baptiſmi ꝙ in ipſo pūcto baptiſmi oīa peccata remittuntur: ſꝫ ſtatim poſt baptiſmum redeunt.

j.col.ij.b

c ¶ Nullus. ſ. j. q. j. extra catholicam. Caſus: p̄mo loquit̄ de apoſtatis .i. de hereticis. ſcđo de ſchiſmaticis. Eſt ergo caſus: apoſtate ēt ex̄ eccleſiā habēt baptiſmum: ⁊ ex̄ eccleſiā illū cōferre pñt: ſed nō ſanctitatē habent ex̄ eccleſiam: nec eā cōferre poſſunt niſi forte ad pūctum p vim ſacr̄i remiſſionem operatur baptiſmus.

cum paulo cum petro: cum iſtis cōputo iuſtos miſtros: qꝛ vero iuſti miniſtri gloriā ſuam nō querunt: miniſtri enim ſunt: ꝓ ducibus haberi nolūt[a]: ſpem in ſe boni exhorreſcunt: ergo cōputo cuꝫ paulo iuſtū miniſtrū. Quid enim dicit paulus? Ego plātaui apollo rigauit: ſed deus incrementum[b] dedit.

Item in lib. de baptiſmo.

¶ Nec baptiſma nec baptiçandi poteſtatem ſchiſmatici amittūt.

Nullus[c] autem negat habere baptiſmū etiam apoſtatas: qbus vtiqꝫ redeūtibus ⁊ per penitentiā cōuerſis non redditur: qꝛ amitti nō poſſe iudicatur: ſicut ⁊ illi qui in ſacrilegium ſchiſmatis ab eccleſie cōione diſcedūt habēt vtiqꝫ baptiſmū quē priuſqꝫ diſcederent acceperūt: nam etſi ipſi redeant nō eis iteruꝫ dat̄: vnde oſtendit̄ illud qđ acceperunt in vnitate poſiti nō potuiſſe amittere ſeparatos: qđ ſi haberi[d] pōt foris etiā dari cur nō poteſt[e]? Si dicis nō recte foris dat̄: reſpōdemus ſicut non recte foris habet̄ ſed tn̄ habetur: ſic nō recte foris datur ⁊ tamē datur. Sicut aūt p vnitatis recōciliationem incipit[f] vtiliter haberi qđ extra vnitatē inutiliter habebat̄: ſic p eādeꝫ recōciliationem incipit vtile eſſe qđ extra eā inutilit̄ datum eſt. Item heretici ſacr̄a ⁊ ſcripturas hn̄t ad ✠ ſpē nō ad ſalutē. Item pfidus ſi in pfidia[g] pmanſerit per baptiſmum nec extra eccleſiā remiſſionē accipit peccatorū: aut ſi per vim ſacr̄i ad punctum tēporis excipit[h]: ⁊ int⁹ ⁊ foris[i] eam vim operatur: ſicut vis nominis chriſti expulſionem demonū etiaꝫ foris operabatur. Item.

¶ Mali nō ſua ptāte ſed xp̄i dīu c baptiſma miſtrāt.

Quomodo[k] exaudiuit deus homicidam deprecantē vel ſup aquā baptiſmi vel ſup oleum vel ſuper euchariſtiā vel ſuper capita eoꝝ quibus manus iponit̄: que tn̄ oīa ⁊ fiūt ⁊ valēt etiā per homicidas aut per eos[l] q fratres oderūt etiā in ipſa

d ¶ Quod ſi haberi. Ar. ꝙ excōicatus poſſit contrahere matrimonium cum liceat ei habere ⁊ vti contracto. extra de eo qui duxit in matri. c. ſignificaſti.
e ¶ Non poteſt. Arg. quod non recte fit fieri dicitur: vt j. q. j. quod quidam. contra id ꝙ dicitur non poſſe fieri quod de iure non fit: vt. xxij. q. ij. faciat. Jo.
f ¶ Incipit. J. e. di. tunc valere. ſ. e. di. oſtenditur.
g ¶ Si in perfidia. hic tangit falſam opinionem quorundam. J. capitu. proxi.
h ¶ Excipit. remiſſionem peccatorum.
i ¶ Et foris. per miniſtros malos ⁊ per quoſdam excōicatos filios iudeorum. j. q. j. propheтauit.

Quomodo. ¶ Caſus. Ben. ſic ponit hūc caſuꝫ. Cyprianus ⁊ quidā alij: qꝛ apud hereticos nō inueniebant effectū baptiſmi .i. remiſſionem pctōꝝ: ideo dixerunt apud eos nō eſſe verū baptiſma. Cōtra hos oñdit̄ hic ꝙ in eccleſia per malos p̄ſtet dñs ſacrm̄ ſed gratiam non dat niſi per ſeipm̄ ⁊ per merita bonoꝝ: ⁊ mali ſine effectu in eccleſia recipiunt ſacr̄a: boni vero cum gratia: ⁊ ita ſacramēti effectus eſt a ſacr̄o diſtinguēdus vt malus nō preſtet baptiſmū ſine effectu ſuo ſiue in eccleſia ſiue extra: bono vero quem baptiçat malus ɔfert̄ gr̄a nō obſtante dantis malicia: imo in neceſſitate pōt bonus ab heretico baptiſma recipere. Ad hoc enim vt baptiſmus ſit ſanct⁹ nihil intereſt a quo ſit traditus: nec ita impedit̄ ſanctitas baptiſmi ꝙ nō poſſit dari apđ hereticos: qꝛ apud illos nō poſſit haberi: ſꝫ ei vero qui ficte baptiçatur pctā nō remittunt̄ vel in puncto remittunt̄ ⁊ ſtatī redeūt. h. vero eūdē caſum ſic ponit. hoc c. in ſex diſtinguit̄ articulos. In primo oſtēdit Aug. ꝙ p malos ⁊ bonos cōmuniter miniſtrant̄ ſacr̄a ſed gr̄a vel remiſſio pctōꝝ non datur niſi per deū vel p bonos ſiue merito bonoꝝ. In ſcđo oſtendit ꝙ boni ⁊ mali ſuſcipiunt ſacr̄a cōiter: ſed boni cum effectu .i. accipiūt rem ſacr̄i: qđ non faciūt mali. In tertio improbat ſn̄iam Cypriani ⁊ quorūdam alioꝝ: q dicebant ſacrꝫ baptiſmi nō poſſe eſſe vel recipi ex̄ eccleſiā: qꝛ non diſtinguebant inter ſacrm̄ ⁊ rē eius: ⁊ qꝛ ex̄ eccleſiā nō eſt res illius ſacr̄i ideo dicebant ꝙ nec ipſum ſacrm̄. In q̄rto oſtēdit ꝙ malicia tradentis nō impedit effectum ſacr̄i indigne ſuſcipientē. In quinto oſtendit ꝙ ſacrm̄ baptiſmi ſicut foris pōt h̄ri ita ⁊ foris pōt tradi. Non enim pōt dici ꝙ non pōt tradi foras: qꝛ tradens eoipſo deterior efficitur: qꝛ exit foris. Tradit eniꝫ malus ſicut ⁊ bonus: ergo peior ſicut ⁊ malus. Nec pōt dici ꝙ hoc nō poſſit dari foris ſi ɔtingat ex ipſo ſacr̄o: ſi eni hoc eēt eadē rōne nec foris h̄ri poſſꝫ. In ſexto tractat de fictis ponēdo de eis falſaꝫ opinionē q̄rūdā. Seq. c. pꝫ.

✠ cien.

k ¶ Quomodo exaudiuit. hanc queſtionem mouet Auguſtinus vt poſt ſoluat.
¶ Caſus. Nota ꝙ cyprian⁹ fuit in eadē opinione ꝙ verū baptiſma nō ɔfert̄ apud hereticos: illud etiā lauacrum diaboli appellauit. xxxij. di. §. verū. cui⁹ opinionē ⁊ errorē extirpat hic Aug. cām ſui erroris aſſignans. In prima ergo parte dicit Aug. malos ſacr̄a in eccleſia ɔferre ⁊ ex̄ eccleſiam ſed nō remiſſionem pctōꝝ. In ſcđa facit differentiam inter ſacrm̄ ⁊ effectum ſacr̄i: quod non facit Cypria. ⁊ ideo errauit. In tertia dicit ꝙ ſicut boni cōferunt in eccl'ia ſacr̄i effectū ſic mali ex̄ eccl'iaꝫ dū tn̄ in neceſſitate al's nō: ſed tm̄ ſacrm̄ cōferunt. In quarta ponit quādam opi. falſam. ſ. ꝙ peccata dimittunt̄ ei qui ficte accedit ad baptiſmum ad pūctum hore poſtea redeunt.
l ¶ Aut per eos. ſ. de pe. di. j. homicidiorum.

intꝰ ecclia: cũ nemo[a] dare possit qđ non hꝫ quõ homicida dat spm̃scm̃ ⁊ tñ ĩtus ẽt ipse baptizat? deꝰ ergo dat ẽt in ipo baptismate spm̃scm̃: q̃propter sacrm̃[b] grẽ dat deus etiam p malos: ipsam vero grãm nõ nisi per seipsuꝫ vel per sanctos[c] suos[d]: ⁊ iõ remissionẽ pctõꝝ vel p seipsum facit: vel p illiꝰ colũbe mẽbra: qbꝰ ait: Si cui dimiseritis pctã dimittent: ⁊ si cui retinueritis retenta erunt.

Manꝰ aũt ipositio si nõ adhiberetur ab heresi venienti: q̃si extra oẽm culpã[e] eẽ iudicaret pp charitatis tñ copulationẽ: q̃ est maximũ donũ spũssctĩ: sine[f] quo nõ valẽt ad salutẽ q̃cũq alia scta fuerint in hoie manꝰ[g] hereticis correctis iponit. Induũt aũt hoies ipsum xp̃m aliqñ vsq ad sacri pceptionẽ aliqñ vsq ad vite sctificationẽ[h] atq[i] illud[+] primũ ⁊ malis ⁊ bonis pt eẽ cõe: hoc[k] aũt ꝓpriũ ẽ bonoꝝ ⁊ pioꝝ: nõ ob aliud visum est qbusdã etiã egregijs viris antistitibꝰ xp̃i: iter quos pcipue btũs Cyprianꝰ eminebat nõ eẽ posse apđ hereticos vel schismaticos baptismũ xp̃i: nisi qꝛ nõ distinguebãt sacrm̃ ab effectu[l] vl' vsu sacri: ⁊ qꝛ eiꝰ sacri effectũ atq vsum in liberatiõe a pctĩs ⁊ cordis rectitudine apđ hereticos nõ inueniebãt ipꝫ sacrm̃ quoq illic eẽ nõ putabãt: sed ꝯuertẽtibus oculos ad iterioris palee multitudinẽ[m]: cũ ẽt hi q in ipsa vnitate ꝑuersi sunt ⁊ pdite viuũt appeãt ⁊ remissionẽ pctõꝝ nec dare[n] posse nec habere: qꝛ nõ malignis sed bonis filijs dictũ est: Si cui dimiseritis pctã dimittũtur eis: ⁊ reliqua. habere tñ ⁊ dare ⁊ accipere baptismi sacrm̃ satis ecclesie catholice pastoribus eluxit: ⁊ ouẽ[o] que foris errabat ⁊ dñicum characterẽ foris accipiebat venientẽ ad christiane vnitatis salutem ab errore corrigi: characterẽ tñ dominicũ in ea cognosci potius q̃ improbari: quãdoqdem ipsuꝫ characterem multi lupi ⁊ lupis infigũt qui vidẽtur esse intus: verũtamẽ ad ouẽ que ex multis vna est nõ pertinet cũ malus tradit baptismum bono: id est in vnitatis vinculo: nã veraci ꝯuersione mutato inter bonũ sacramentũ quod traditur: et bonũ fidelem cui tradit tradentis[p] malitia[q] nõ separat[r]: ⁊ cum[s] illi veraciter ad dominũ cõuerso peccata dimittũtur[t] ab eis[u] quibus ipe veraci cõfessione cõiungit spiritussanctus ea dimittit: qui oibus sanctis datus est sibi charitate coherẽtibus siue[x] se nouerint corporaliter siue nõ nouerint. Similr cũ alicuius tenẽtur peccata ab eis tenẽtur a quibꝰ ille cordis prauitate disiungit: siue notis corporaliter siue ignotis: omnes mali spiritualiter a bonis seiuncti sunt: si autẽ etiam corporaliter apta dissensione separẽtur peiores fiunt: sed nihil iterest ad baptismi sanctitatẽ: quãto qs q̃ peior id habeat: ⁊ quãto peiori tradat: potest tñ tradere separatus[y] sicut potest habere sepatus: sed q̃ perniciosum est habere tã perniciosum est tradere: ille autem cui tradidit potest salubriter accipere: si ipse nõ separatus acceperit vrgente[z] mortis necessitate. Cur heretici foris baptizare nõ possunt: an quia peiores sunt eoipso q foris sunt? Sed nihil interest ad integritatem baptismi[⁊] quanto peior id tradat: neq enĩ interest tantum inter malũ ⁊ peiorem q̃tum inter bonũ et malũ: ⁊ tñ cum baptizat malus nõ aliud dat q̃ ille qui malus minꝰ est: an forte non ad homi

a ¶ Nemo. s. di. lxiij. nulla rõ. s. e. xxviij. di. presbyteꝝ. s. ij. q. vj. quotiẽs post auditam. s. j. qõ. j. ventum est.
b ¶ Sacramentum. hic exaudi vt no. s. j. q. j. remissionem. alio ꝯdiceret. J. e. c. ꝟ. cum in alijs.
c ¶ Per sctõs. imo p seipm sp nunq̃ p ministrũ hoiem: sed neq p sacrm̃ qđ bonus ministrat magis q̃ malus: nam sp suũ effectũ hꝫ oẽ sacrm̃ nisi suscipientis malicia ipediat: vt. s. j. q. j. oĩa. ⁊. xv. q. vlti. c. vlt. Sed forte di p sctõs dimittere pctã: qꝛ que pdestinata sunt sctõꝝ pcibꝰ obtinent: vt. xxiij. q. iiij. obtineri. vl' qꝛ ipsis pdicantibꝰ aliq cõpungunt: ⁊ sic eis pctã ẽt dimittũtur. ⁊ di hoc de bonis antonomastice. vel p sctõs bonos id est p id qđ boni vel sancti sunt. s. p charitatẽ ⁊ ceteras vĩtutes. vel solus xp̃s dat remissionẽ pctõꝝ p auctoritatẽ: bonis dat per ministrãtis meritum malis p ministerium.
d ¶ Sanctos suos. i. mediantibꝰ pcibus sanctorum.
e ¶ Culpã. ⁊ ille q ẽ reuersus ad fidem.
f ¶ Sine quo. de pe. di. ij. fugerat sanctꝰ. ⁊. s. dist. vij. nullus expectet. s. e. distin. Solet queri.
g ¶ Manus. j. qõ. j. qđ quidam. ꝯ.
h ¶ Sanctificationẽ. i. remissionẽ peccatoꝝ: sicut duobus modis dicitur mãducare. s. di. ij. quid est christum.
i ¶ Atq illud. i. pceptio sacri.
k ¶ Hoc aũt. i. vite sanctificatio.
l ¶ Ab effectu. ipsiꝰ sacramenti.
m ¶ Palee multitudinem. i. ad multitudinem malorum: qui dicuntur palee: quia vacui: vel quia leuiter cadunt tempore temptationis: vel quia arsuri sunt igne inextinguibili granis repositis i arca celesti.
n ¶ Nec dare. de merito vite: nam per ministerium bene dat. s. j. q. j. remissionem.
o ¶ Ouem. scꝫ ecclesiam.
p ¶ Tradentis. baptismum.
q ¶ Malacia. baptismum.
r ¶ Nõ separat. Nõ separat malus a se remouendo. s. maliciam sui.
s ¶ Et cum illi. i. bono fideli.
t ¶ Dimittunt. s. j. qõ. j. vt euidenter. contra. ecclesia sanctorum hic dicitur remittere peccata cõuersis: qꝛ eius orationibus eis illa relaxantur: vel quoniam p charitatis vnitatem que soluꝫ in ecclesia habetur fit remissio peccatorum: vt. J. e. di. ecclesie charitas. Jo. Remissio peccatorum per qd habetur.
v ¶ Ab eis. i. ecclesia: que dicitur dimittere peccata.
x ¶ Siue. Consimile dicit lex. C. de prescrip. x. vel. xx. an. l. vlti. ver. quid enim prodest in ipsa prouincia esse possessionem cum ius vendicationis incorporale est.
y ¶ Separatus. s. j. questio. j. vt euidenter.
z ¶ Urgente. xj. questio. iij. q predecessor. arg. s. xxiij. questio. iiij. ecce. ⁊. c. recedite.
⁊ ¶ Baptismi. s. e. distin. si inter bonos. s. j. questio. j. si fuerit.

nis meritũ ſʒ ad ipſiꝰ baptiſmi ſacr̄ʒ pertinet vt foris dari non poſſit: ſi hoc ita eſſet: nec haberi foris poſſet ⁊ totiens baptizari neceſſe eſſet quotiens quiſqʒ recedēs ab eccleſia rurſus ad eccl'iam remeaſſet. Et his qui ficto corde baptizant̄ aut peccata nullatenꝰ dimittunt̄: qꝛ ſpũs diſcipline effugiet fictũ: aut in ipſo tp̄is puncto per vim ſacramēti dimiſſa iterũ ꝑ fictionē repleant̄: vt illud verũ ſit: Quotquot in chriſto baptizati eſtis chriſtuʒ induiſtis. Et illud: Spũs diſcipline effugiet fictuʒ id eſt vt induat eum chriſtũ ſanctitas baptiſmi: ⁊ exuat eũ chriſtũ pernicies fictiōis: nam redire[a] dimiſſa pctā vbi fraterna charitas nō eſt apertiſſime dñs in euangelio docet in illo ſeruo a quo dñs dimiſſum debitũ petiuit: eo ꝙ ille cōſeruo ſuo debitũ nollet dimittere. Sic non ipedit[b] baptiſmi gratia quominꝰ oīa peccata dimittant̄ etiā ſi fraternũ odiũ in eius (cui peccata dimittunt̄) aīo perſeuerat. Soluit̄ enim heſternus[c] dies: ⁊ qcquid ſupeſt ſoluitur etiā ipſa hora[d] momentoqʒ ante baptiſmũ ⁊ in ipſo baptiſmo: deinceps aũt continuo reus eē incipit: nō ſoluʒ cōſequentiũ ſed etiam preteritorum dierũ horarum momentorũ redeuntibus[e] oībꝰ que dimiſſa ſunt. Idem.

Quando proſit baptiſmus ei qui ficte illũ accepit.

Tunc valere[f] īcipit[g] ad ſalutē[h] baptiſmus[i] cũ il-
10 la fictio[k] veraci ꝯfeſſiōe receſſerit: q̄ corde in malicia vl' ſacrilegio pſeuerante pctōꝝ ablutionē non ſinebat fieri,

Idem ad donatiſtas.

Nō reiterant̄ ſacra que extra eccleſiam conferunt̄.

Non in vobis mutamus in qbus nobiſcũ eſtis: in multis[l] eniʒ nobiſcũ eſtis: nā ⁊ de talibus dictuʒ eſt: ꝙ in multis erant mecũ: ſed ea corrigimus in qbus nō eſtis: ⁊ ea vos hic accipe volumus q̄ nō habetis illic vbi eſtis: nobiſcuʒ eniʒ eſtis in baptiſmo in ſymbolo[m] in ceteris[n] dñicis ſacr̄is: in ſpũ aũt vnitatis ⁊ in vinculo pacis: in ipſa deniqʒ catholica eccleſia nobiſcum nō eſtis. Iſti aũt cũ qbus vel de qbꝰ agimus nō ſunt deſperādi: adhuc eniʒ in corpe ſunt: ſʒ nō q̄rāt ſpm̄ſctm̄ niſi in corpore[o] chriſti cuius habēt foris[p] ſacr̄m: ſed[q] rem ipſam non tenent intus cuius eſt illud ſacramentum: ⁊ ideo iudiciũ ſibi māducāt ⁊ bibũt.

Item Greg. Quirico epo ⁊ ceteris in hibernia epis.

Quō recipiant ab eccl'ia q̄ in nomine trinitatis apud hereticos baptizāt̄ur.

Ab antiq̄ patrũ inſtitutiōe didicimꝰ[r] vt q apud hereſiʒ in trinitatis noīe baptizant̄ cũ ad ſctā eccl'iaʒ redeunt: aut[s] vnctiōe chriſmatis: aut ipoſitiōe manꝰ aut ſola[t] ꝓfeſſione fidei ad ſinũ m̄ris eccl'ie reuocent̄. vñ arrianos ꝑ ipoſitionē manꝰ occidēs: ꝑ vnctionē vo chriſmatis ſcti ad ingreſſuʒ catholice eccl'ie oriēs reformat: monoſcelitas[u] vo ⁊ alios ex ſola ꝯfeſſione recipit: qꝛ ſctm̄ baptiſma qδ apud hereticos ſunt cōſecuti tũc in eis vires emũdatiōis recipit: vel cũ illi per ipoſitionē manus ſpm̄ſctm̄ acceperint; vel iſti ꝓpter cō-

a Nam redire. ſ. xxiij. q. iiij. ſi illic. ⁊ ſ. de pe. diſtin. iiij. c. j. ij. iij. iiij. v. ⁊ vj.
b Non impeditur. ſed non dicit hoc ita ſentiendo ſed eorum opiniones referendo.
c Heſternus dies. i. pctm̄ heſterna die cōmiſſum.
d Ipſa hora. Sicut ſm̄ leges eodeʒ tꝑe quis abſoluit̄ ⁊ ſtatim obligat̄. Si eni aīo nouādi mlier intercedit liberabit̄ debitor: ⁊ in eodē momēto obligat̄: qꝛ ipſo iure cōpetit reſciſſoria. ff. ad velſ. debitrix. §. vlti.

Obligat̄ ⁊ ſoluit̄ qs eodē momento.

e Redeuntibus. Not. de pe. diſ. iiij. in pn. qꝛ qdam. dicunt ꝙ redeũt ſicut flores in vere. B. ⁊c̄.

Sab. j. a.

Tunc valere. Hec eſt. x. pars
10 di. in q̄ ꝓbat̄ ꝑ. xj. c. ꝙ nō valet baptiſmꝰ aq̄ cũ dat̄ ficto niſi ſictio vel icredulitas recedat a corde percipientis. Jo. de fa.

Sal. iij. v. Sab. j. c.

f Tũc valere. hec eſt vera ſnia.
g Incipit. qꝛ tũc icipit eē in eo ⁊ efficaciā in eo hr̄e: ⁊ ibi ratihabitio retrotrahit̄. ⁊ eſt ar. ſ. ff. δ his qui no. infa. furti. §. qui iuſſu.

Matth. xviij. c.

h Ad ſalutē. i. res ꝑ baptiſmũ ſignificata tũc incipit hr̄e remiſſionē pctōꝝ: ⁊ nō ꝑꝑ baptiſmũ: ſʒ ꝑꝑ cordis cōtritionē. i. ꝑ charitatē vel humilitatē mentis quā hʒ duʒ hʒ cordis contritionē.
i Baptiſmꝰ. ſ. interior. ſ. peccatoꝝ ablutio.
k Fictio. ſ. e. diſt. oñditur. ⁊. c. nullꝰ.

Non in vobis. Caſus. Dicit ꝙ in donatiſtis ad ſidē redeũtibꝰ nō reiterat̄ baptiſmus nec alia ſacramenta q̄ cōferũt ⁊ accipiũt in forma eccleſie: ſed recōciliant̄ vt ſiant de vnitate eccl'ie: de qua nō erant cum ſacr̄m exteriꝰ haberēt: nō ad ſalutē ſed ad cōdēnationem.

l In multis. i. in omnibus ſacramentis ſed non in charitate: ſine qua nihil ſunt omnia. ſ. ea. quomodo. ⁊. c. ſolet.
m In ſymbolo. ꝯ dicit qδ infra ſequit̄: qꝛ in ipſa catholica eccleſia nō ſunt nobiſcũ. ſed dic ꝙ ideo dicunt̄ eſſe in ſymbolo: qꝛ ſunt in maiori pte: nā ſi in toto ſymbolo eēnt: ergo eēnt nobiſcũ in eccl'ia: cũ hoc ſit de ſymbolo credere in catholicā eccleſiā: ſic ⁊ alibi dr̄ qs nō tenere ſidē cũ nō teneat eccl'ie vnitatem. xxiiij. q. j. aduocauit.

hereti[...] liter [...] in ſym[...] lo nob[...] ſcum.

n In ceteris. ar. ꝯ. xxiiij. q. j. ſchiſma. ſed illō q̄ ad effectũ.
o In corpe. ſunt viuentes: ⁊ iō nō eſt deſperandũ de eis. de pe. di. vij. c. j.
p Foris. vr̄ ꝙ eē eccleſiā heretici cōficiāt: ⁊ ſic reprobatur quorũdā opinio q dicũt extra vnitatē eccleſie corpus chriſti cōfici non poſſe: vt. j. q. j. dñs declarauit. ⁊ c. non nocet.
q Sed rē. ſcʒ vnitatem eccleſie. Jo.

Ab antiqua. Caſus. Dicit h ꝙ heretici i forma eccl'ie baptiçati ad ſidē redeũtes aut chriſmate cōfirmantur aut recōciliatoria manus eis iponit̄ vel δ ſide iterrogant̄: nā arrianos occidētalis eccl'ia recōciliat orietalis chriſmat: monoſcelitas vo de ſide iterrogat ⁊ tunc baptiſma qδ apud hereticos receperunt eis proficit ad ſalutem.

r Didicimꝰ. hec recōciliationũ diſparitas ſiebat: aut ꝑꝑ hereticoꝝ diſparitatē aut eccl'iaꝝ variā conſuetudinem.
s Aut vnctiōe. j. q. j. hi q baptiſmũ.
t Sola ꝓfeſſione. qꝛ tm̄ iterrogant̄ ſi recte credāt: qꝛ manꝰ eis erat ipoſita: ſʒ ſi deficeret ſuppleret̄ j. q. j. ecce. De errore iſtorum habes. xvj. di. habeo.
v Monoſcelitas. q dñt vnā tm̄ volūta[...]

Error mo-noſcelit[...]

vel i xpo.s.hũanitatis nõ diuinitatis:vt.xvj.di.habe.
a ℭ Fidei.diuersitas suscipiẽdi hereticos nõ iõ ẽ q̃ liter se ecclia occidẽtalis ꝛ ecclia oriẽtalis sentiãt ꝯraria:sꝫ qꝛ diuerso mõ errabãt diuerso mõ recipiebãt:arriani.q erãt i oriẽte nõ chrismabãt iõ oriẽs redeũtes chrismabat:q erãt i occidẽte chrismabant: ꝛ iõ vt ondderet eos de vnitate ecclie p man⁹ iposi tionẽ eos recipiebat ecclia oriẽtalis:vñ ẽ ar.ꝙ diuerse erãt arrianoꝝ secte vñ.s̃.e.di.j.c.ecclias. vbi dĩ ꝙ ecclia ab eis ꝯsecrata ĩ ꝯsecret:ab arrianis dat⁹ baptis m⁹ nõ iteret. vt.s̃.j. q.j.arrianos.ꝛ ar.J. e.de arrianis.Jo.

b ℭ Ecclesia. ℭ Casus. Dicit hic ꝙ de paradiso exeũt flumina:sed tñ felicitas padisi itus est nõ ex eodẽ mõ sacra ad hereticos pueniunt sꝫ salutẽ nõ cõserũt q̃ est tñ in ecclia nec ducit bona vita nisi in ecclia. Hugo tñ illũ casum sic ponit cõparãs ecclam padiso ꝛ baptismuꝫ fluminib⁹ padisi:baptism⁹ in ecclia celebrat⁹ grãꝫ ꝯfert:sꝫ si ex ecclesiam celebret baptism⁹ ver⁹ ꝯfert sꝫ eã ex ecclesiam gratia nõ sequit: sicut nec felicitas padisi seqt flumina illa ex quo exeũt de padiso. Se. c.pꝫ: ꝛ vbi est sicut supple non.

b ℭ Nobis.s̃.j.q.j. sicut.

c ℭ Sꝫ salutẽ.s̃.j.q. j.extra ecclesiam.

d ℭ Que in padiso. q̃ iterpretat hortus:ꝛ agit ibi de illo vbi fuit adã de terrestri: qñqꝫ paradisus dĩ empyreũ celum.

e ℭ Ex eccliaꝫ.xxiiij. q.j.alienus.ꝛ.c.qꝛ.

fessionem vere fidei[a] sancte ꝛ vniuersalis ecclesie visceribus sunt vniti. Item Augu.de baptismo.lib.iiij.

ℭ Extra ecclesiã baptism⁹ accipi potest sed non pdest.

Ecclesia padiso cõparata idicat nobis[b] posse quidẽ baptismũ ei⁹ hoĩes etiã foris accipe:sed[c] salutẽ beatitudinis extra eã neminem vel pcipe vel tenere: nõ eniꝫ in mesopotamia vel egypto quo illa flumina puenerunt est felicitas vite q̃[d] in padiso cõmemorat: sic ergo baptismus ecclie põt eẽ extra[e] ecclesiaꝫ:mun⁹ aũt btẽ vite nõ nisi intra ecclesiã inuenitur. Idẽ de vnico baptismo li.iij.

ℭ *Baptism⁹ ꝛ sacrilegiũ hereticoꝛum nõ sunt sacra.

Nunc aũt nõ sicut heresis hereticoꝝ est:sic error ipsoꝝ est:sicut etiã sacrilegiũ dissensiõis est eoꝝ: sic etiaꝫ baptisma qđ christi est non debet dici ipsorum. Idem lib.v. ℭ De eodẽ.

Quam tñ[f] valeat baptismus p hoĩem ꝯtẽptibilẽ q̃tũ p aplm datus: ita nec illius sed xpi eẽ cognoscit[g]:itẽ inuenim⁹ dictum ab aplis:ꝛ gl̃iam meã q̃uis vtiqꝫ a dño ꝛ misteriũ meũ: ꝛ prudẽtiã meã:ꝛ euãgelium meũ q̃uis vtiqꝫ a dño ipertitũ atqꝫ donatũ: baptismũ[h] aũt nemo eoꝝ meũ dixit oĩno:neqꝫ enim oium eq̃lis ẽ gl̃ia[i]:neqꝫ mistrãt oẽs eq̃liter neqꝫ equali prudẽtia:vel scia sunt oẽs pditi in euãgelizãdo alius alio meli⁹ opat. Et iõ dici põt ali⁹ alio docti or[k] est in ipsa salutari doctrina:alius autem alio magis minusue baptizatus dici nõ potest siue ab inferiora siue a maiore baptizetur. Itẽ in li.iiij. ℭ De eodẽ.

Satis oñdim⁹ ad baptismũ qđ ꝟbis euangelicis ꝯsecrat nõ ptinere cuiusqꝫ dãtis vel[l] accipiẽtis errorẽ:siue de pre siue de filio: siue de spũscõ[m] aliter sentiat q̃ celestis doctrina isinuat. Idem in lib.de baptismo.

ℭ Quod bonis ꝛ malis sacramenta ecclesie cõia sunt.

Si vnitas ecclie q̃ late[n] patet in sacroꝝ videlicet societate ꝛ cõione q̃ cõplectit cũ generis ẽt paleas: qñ eas corpaliter mixtas[o] ita patit: vt neqꝫ illas iusti vitẽt neqꝫ ab illis iuste vitent: sic sunt in ecclia homines mali vt in corpore humano humores mali q in terdum exeunt[p] ex corpore. Item de vnico ba.li.vj.

ℭ Non transit ad aquam baptismi malicia bñdicẽtis.

Non est aq̃ pphana ꝛ adultera sup quã nomẽ dei inuocat.etiã si a pphanis ꝛ adulteris iuocet:qꝛ nec ipsa creatura[q] adultera ẽ:nec ipm nomẽ adulteꝝ ẽ.

g ℭ Esse cognoscitur. nam omnia nostra facimus ꝛc. C.de vet.iur.enu.l.ij.§.sed neqꝫ.

h ℭ Baptismũ.inuenitur tñ baptismus ioannis qui in forma sua baptizauit.

i ℭ Gl̃ia.q̃ tñ oib⁹ dat equaliter in baptismo: sed ex mõ ꝯuersatio nis nr̃e minuit vel augetur: vt.J.c.nec queqꝫ.sꝫ h̃ nõ loquitur ꝺ illa grã baptismi q̃ dat sine pscnarũ pceptione dũmõ fictus nõ accedat. — Grã bapt i baptismo oib⁹ equaliter.

k ℭ Doctior est.naꝫ nõ oẽs.C.de ve.iu.enu.l.j.§.si quis.

l ℭ Satis oñdim⁹.

ℭ Vel accipiẽtis errorẽ. dũ tñ in forma ecclie hoc fiat:vel ẽt si corrupte loquat nõ ẽ rebaptizãdus: qđ tñ aliter cliꝫ istitutũ fuit ne ad hoc praui hoĩes assuescãt.s̃.e.di.non illud.J.e.di.c.si nõ. — Baptismi forma corrupte pla ta non viciat ipm.

m ℭ De spũscõ.dũ tñ intendat baptizare: vt.s̃.eo. solet qñqꝫ.lꝫ eni arriani errẽt circa psonas cõcedẽtes ꝛc.credẽtes filiũ nõ eẽ eq̃lẽ pr̃i: vt.xxiiij.q.iij.c.qdaꝫ ver.arriani.tamẽ arriani baptizant.J.e. de arrianis. — Heretici baptizare possunt.

Si vnitas. ℭ Casus. Dicit i hoc.c.ꝙ mali pcipiũt sacra ecclie ꝛ in ecclia sunt bonis admixti:sicut in humano corpe sũt humores mali q qñqꝫ exeũt de corpore.Sequens.c.patet.

n ℭ Que late patet: sed ecclesie vnitas q̃ est in fide ꝛ charitate non ita late patet: sed hec amplectitur solos bonos.s̃.e.dist. ij.quia passus sed sꝫ vnitatem sacramentorum etiaꝫ malos

Quam tñ. ℭ Casus. Probat in hoc.c.ꝙ q̃cũqꝫ baptizat baptismus christi est:ꝛ nõ baptizantis:nec aliquis apostolorum dixit suum esse baptismuꝫ:lꝫ que dam alia dixerunt esse sua: dicitur etiam ꝙ licet mali in equaliter operentur cum bonis ab omnibus tñ equaliter baptizantur. Sequens.c.patet.

f ℭ Eñ tm. Casus. Probat hic Augu. duplici rõne baptismũ christi eẽ nõ ministri ꝯferẽtis. Prima rõ:qꝛ eo dem mõ valet baptismus collocatus p malum sicut p bonum. Secunda:qꝛ licet apli dixerint euangeliũ meũ

alios complectitur:vt.s̃.e.c.quõ.ver.induant.ꝛ extra hanc multi relinquentur.

o ℭ Mixtas.s.malos mixtos bonis:sunt eniꝫ mali mixti inter bonos ꝛ sicut palee inter grana:ꝛ dicuntur palee:quia cadunt leuiter vento temptationis.de peni.dis. v.c.j.ꝛ.xxiij.questio.viij.c.j. — Mali sũt bonis mixti.

p ℭ Exeunt.sic ꝛ mali hoĩes de ecclesia.sed boni nõ exeũt saltem finaliter ꝛ eternaliter:vt de pe.di.ij.§.h̃ itaqꝫ.c.q̃cunqꝫ.ꝛ.c.firmum.ꝛ.c.nullus.Jo.

Non est. q ℭ Creatura.pollui q tamen dici po-

I tem Beda homi.xxxvj.
¶ Non eſt rebaptizandus
qui ab hereticis baptizatur.
S Iue hereticus ſiue ſchiſ
maticus ſiue facinoro/
ſus quiſqz in ↄfeſſione ſancte
trinitatis baptizet [a]nõ valet
ille qui baptizatus eſt a bo/
nis catholicis rebaptizari:
ne ↄfeſſio vel inuocatio tanti
nominis[b]videat annullari.
I té Gre.ij.bonifacio epo.
¶ Baptizati a paganis in
noie baptizentur trinitatis.
Q Uos a paganis bapti
zatos eſſe aſſeruiſti: ſi
ita[c]habet vt denuo baptizes
in noie trinitatis mádam⁹.
I tem Celeſtinus pa.
¶ Sine exorciſm⁹ ⁊ exuf/
flatõibus nullus baptizet.
S Iue puuli[d]ſiue iuue
nes ad regeneratio/
nis veniunt ſacrm: nõ fon/
té vite pri⁹adeát ꝙ exorciſ/
mis ⁊ exufflatõib⁹ clicorꝫ
ſpũs imũdus ab eis abijcia
tur[e]. I tem Rabanus de
inſtõne clicoꝝ. ¶ Omn ba/
ptizádi cathecumi þueniát.
A Nte baptiſmũ catheci
zádi debet hoiem þue
nire officiũ vt fidei þmuꝫ ca
thecumin⁹accipiat rudimen
tum. Ité ipſe xp̄s þus ceci
nati oculos luto ex ſputo fa/
cto ſup liniuit: ⁊ ſic ad aq̃s
ſiloe[f]miſit: qa pri⁹ dꝫ bapti/
zádus fide incarnatõis xp̄i
inſtrui: ⁊ ſic ad baptiſmũ iaꝫ
credulus admitti vt ſciat cu
ius grẽ in eo é pticeps ⁊ cui
iam debitor fiat deinceps.
I té ex cõcilio bracharẽ.ij.
¶ Quo tpe cathecumini
ad exorcizádũ ſunt õferédi.
A Nte[g] viginti dies[h] ba
ptiſmi ad purgationé
exorciſmi[i]cathecumini cur/
rát: in qbus viginti diebus
oino ſymbolũ qđ eſt: Cre/
do in deũ patreꝫ oipotenteꝫ
ſpiritualiter[k] doceantur.
I tem ex conci. agathen.
¶ Quo tpe cõpetentibus
ſymbolum eſt predicandũ.
S Imbolũ ét placuit ab
oibus eccleſijs vna die
i.añ octo dies dñice reſurre
ctõis publice í ecclia cõpetéti
b⁹[l]þdicari. I té Nicola⁹ pa.
¶ In vnaq̃qz ecclia bapti
zandi cathecizari poſſunt.
C Athecíſmi baptizan/
doꝝ a ſacerdotib⁹ vni
uſcuiuſqz eccl'ie põt fieri ſi
cut in hac ſctá romana eccle
ſia (cui deo auctore miniſte/
rium exhibemus noſtri fa/
mulatus) ſoléniter fieri com
probantur. I tem ex cõcil.
laodiceñ. ¶ De eodem.
B Aptizandos oportet ſi
dei ſymbolũ diſcere: ⁊
quinta feria vltime ſeptima/
ne vel epiſcopo vel presbyte
ro reddere. I tem ex conci.
Marti.pa. ¶ De eodem.
N On liceat ante duas[m]
ſeptimanas paſche ſꝫ
ante tres ad baptiſmũ ſuſci/
pere aliquem: oportet auté
in his diebus qui baptizan/
di ſunt vt ſymbolũ diſcant:
⁊ in.v.feria nouiſſime ſepti/
mane epo vel p̄sbytero red/
dant. I tem ex cõci. car/
thaginen.iiij. ¶ Anteq̃ ba/
ptizetur quilibet ſũt exaiandi.
B Aptizandi nomé ſuũ
dent[n] et diu[o]ſub abſti
nentia vini ⁊ carniũ: ac ma/
nus impoſitiõis crebra exa/
minatiõe[p]baptiſmum perci/
piant. I tem Raban⁹ de
inſtitutione cler.
¶ Baptizandi quare ex/
orcizatur ⁊ exufflent.
P Oſtq̃ ſe baptizandus
p cõfeſſioné vere fidei in al/
teri⁹ cõmédauerit dñium: ⁊
per abrenunciationé[q] þoris

tem in eis eſt
cliſt.di.c.vlti. Jo.
S Iue. ¶ Caſus.
Dꝫ ꝙ quicunqz
malus baptizat in
forma ecclie aliqueꝫ
nullus catholic⁹ dꝫ
eũ rebaptizare cũ vi
deat ꝙ iuocatio táti
nois nullá vim ha/
beat. Seq.c.pꝫ: qđ in
telligit de his q nõ
ſũt baptizati i forma
ecclie. Seq.c. Et patet.
a ¶ Baptizet.j.qõ.j.
hi q.⁊.c.dedit.ſ.xix.
di.ſm.ſ.e.di.a quo
dá.j.q.j.ſi qs p igno
rantiá.ↄ.e.di.hi de
qb⁹.ↄ.Sol.ibi i for
ma ħ nõ. ⁊ reitera/
tur q̃tum ad factũ.
b ¶ Nois.cur auté
nõ noiuꝫ vt in noi/
bus pris ⁊ filij ⁊ ſpi
ritusſci di te bapti/
zo: hoc iõ fit vt appel
latione ſingularita/
tis in eſſentia vni/
tas pris ⁊ filij ⁊ ſpi/
ritusſci in perſonis
trinitas deſignetur.
Q Uos a paganis.
c ¶ Si ita.ſ.i
forma ecclie nõ fue/
runt baptizati. Jo.
S Iue paruuli.
d ¶ hec é.xj. pe
di.in qua probatur
per.xix.c.ꝙ cathecis/
mus dꝫ þcedere ba/
ptiſma. Jo.de fa.
d ¶ Sine puuli.de
precedéti ſolénitate
baptiſmi ſubiũgit.
ſ. de exorciſmo et
cathecíſmo.
e ¶ Abijciat.i.þij/
ciat id é þijciendus
deſignet: ⁊ ſic nõ eſt
ↄ.ſ.e.nec quẽq̃.cũ
nõ þſit ad vitaꝫ ali/
qd: qꝛ pp hoc nõ ſũt
minus indigni: qꝛ
mors adhuc in eis
remanet þdeſt tñ vt
min⁹ poſſit ei inſ/
mic⁹ nocere: vt.ſ.e.
õhic. S. Qué effectũ
hꝫ exorciſm⁹: nũqd
eijcit ſpm̃ imũduꝫ:
imo donec baptizet
eſt mébruꝫ diaboli:
qꝛ nõ eſt mediũ: vt
xx.iij.q.j.qm̃. Sꝫ dic
abijcit.i.ſignat abigédũ vel abijciédũ vel ſaltẽ cõpellit eum
A ne iá tm̃ noceat q̃tũ nocere potuit þus vt.ſ.e.c.ij.
A Nte baptiſmũ. ¶ Caſus. Probat in hoc.c.ꝙ þmo

dꝫ baptizãd⁹ inſtrui
in fide anteq̃ bapti/
zet: qđ þbat exéplo
xp̄i q þus oculos ce/
ci nati ſpute ſupli/
niuit ⁊ poſtea eũ ad
aq̃s ſiloe miſit. Oia
aũt q ſequunt patét
vſqꝫ ibi: poſtea ſi/
gnat: ⁊ p te videb: qꝛ
nõ opꝫ vt te adiuue
cũ nõ é neceſſe: ⁊ qđ
di in hoc.c. poſtq̃ ſe
alteri.ſ.xp̄i þoris.ſ.
diaboli.qđ di in il/
lo.c.poſtea ſignatur
in corde.⁊.pectore.
f ¶ Siloe.fons eſt:
⁊ interþtat miſſus
eſt: qꝛ chriſt⁹ in quo
baptizamur: miſſ⁹
é.xxiij.di.q eps. Jo.
g A Nte viginti.ſ.
x.q.j.placuit.
h ¶ Dies.i media/
na hebdomada cuꝫ
cãtatur ſitientes.ſ.
di.lxiij.principali.
i ¶ Exorciſmi.i.ad
iuratione exorciza/
re.i.adiuuare.
k ¶ Spũaliter.ſuf/
ficit ꝙ ſenſum reti/
neát.ff.de le.i.ſcit le
ges.j.qõ.j.marchiõ.
S Imbolum.
l ¶ Cõpetenti/
bus.i.intellectuꝫ di/
ſcretiõis hñtib⁹ vel
cupiétib⁹.cõpetétes
qdé adpellãtur q li/
bero arbitrio veni/
tes pniaꝫ ab eccleſia
accipiũt: vt ſint di/
gni accedere ad ca/
thecíſmũ: deinde ad
baptiſmi ſacrm: vt
xxv.di.audire.
m N On liceat an
te duas. tm̃
qꝛ añ duas ⁊ añ tres
⁊c.cũ als duo ↄtiné
tur i trib⁹.ff.de ar.
dié.§.ſi plures. Jo.
B Aptizandi.
n ¶ Nomé ſuũ
dét.in ſcripturis.ho
die non tenet hoc: ⁊
ꝙ dicit abſtinentiá:
ↄſiliũ eſt: ⁊ ita nõ eſt
ↄ.ſ.e.ſine penitétia.
o ¶ Et diu.ſ.xx.di
es.ſ.e.ante.
p ¶ Examinatõe.qꝛ
infidelis nõ recipie
tur ſine examinatione.ſ.e.iudei.⁊.c.ne quod abſit.
P Oſtquam. q ¶ Per abrenunciationem.ſ.di
ſtinctio.j.eccleſiaſticarum.

Baptiſ/mus fit í noie ⁊ nõ in nominibus patris ⁊c.

Jo.ix.a.

Exorciſ/mi effe/ctus.

Siloe fons.

Con/tentes dicun.

poſſeſſoris ſe alienauerit[a] ſeruitio: exufflat ab eo ptãs ſeua: vt p piũ ſacerdotũ miniſteriũ ſpũſſcõ cedat fugiens malign⁹ ſpũs. Item Aug. de ſymbolo lib.j. ¶ De eodẽ.

Sicut noſtis frẽs chariſſimi puuli exufflãt ⁊ exorcizant vt pellat ab eis diaboli ptãs inimica q̃ decepit[b] hoĩem vt poſſideret homines: nõ ergo creatura[c] in infantibus exorcizatur aut exufflatur: ſed ille ſub quo ſunt q ſub peccato naſcunt. Item Raba. de inſti. cleri.

¶ Quare ſignetur baptizãdus in corde ⁊ frõte.

Poſtea[d] ſignat baptizãdus ſignaculo ſcẽ crucis tã i corde q̃ʒ in frõte vt ab eo tpe apoſtata diabol⁹ in vaſe ſuo p̄ſtino ſue interẽptionis[e] cognoſcẽs ſignaculũ iã ſibi deinceps illic ſciat ſe eſſe alienum[f]. Item in lib. eodem.

¶ Quare ſup eum orones dicant.

Ex hinc iã di cunt ſup eũ orones vt fiat cathecumin⁹ tũc daṫ baptizãdo ſal bñdictũ in os vt p ſal typicũ[g] ſapientie ſale cõditus fetore careat[h] iniq̃tatũ: ne a vermib⁹ pctõꝝ vltra putreſiat ſed magꝫ illeſus ſueṫ ad maiorẽ grãm pcipiendã. Item Beda ſup lib. regũ.

¶ Quare ſale initiãṫ cathecumini.

Sal celeſtis ſapiẽtie quo initiãtur cathecumini: in cũctis opeꝝ nroꝝ ſacrificijs iubemur offerre[i]. Item Ra. de iſti. cle.

¶ Quare iteꝝ exorcizent.

Ehic[k] iteꝝ exorcizãt vt diabol⁹ ſuã neq̃tiã cognoſcẽs iuſtũ ſup ſe dei iudiciũ timẽs recedat ab hoĩe: nec ꝯtendat eũ arte[l] ſua ſubuertere ne baptiſmũ cõſeq̃tur ſed magis honorẽ deo creatori ſuo exhibens reddat opus deo factori ſuo. Itẽ greg. pa. in homi. xxix.

¶ Sacerdotes exorcizãdo demonia repellunt.

Sacerdotes cũ p exorciſmi grãm manũ credẽtib⁹ ipõnũt ⁊ habitare malignos ſpũs in eoꝝ mẽtes ꝯdicunt: qd aliõ faciũt niſi q̄ demõia eijciũt. Itẽ raba. de iſti. cle.

¶ Quare de ſaliua nares ⁊ aures tanguntur.

Poſtea tãgũṫ ei nares ⁊ aures de ſaliua: ⁊ dɜ ei verbum euãgelicũ qd ieſus dixit qñ ſurdũ ⁊ mutũ ſanauit tãgens cũ ſputo linguã eius ⁊ mittẽs digitos in auriculã ei⁹ dixit: effeta qd ẽ adapire: hoc eni ſacrm̃ h agiṫ vt p ſaliuã typicã[m] ⁊ ſacerdotũ ſcm̃ ſapia ⁊ vt⁹ diuia ſalutẽ eiuſdẽ cathecumini opeṫ vt apiãtur ei nares ad accipienduʒ odorẽ noticie dei vt aperiantur ei aures ad audiendum mãdata dei vt apianṫ ei ſenſus in itimo corde ad rñdendum. Item amb. de ſacris.

¶ Quare nares nõ ora baptizandoꝝ eps tangit.

Propter glĩaʒ[n] muneris[o] ⁊ opis[p] nõ os[q] tãgit eps ſed nares vt bonũ odorẽ accipiãt pietatis eterne. Item Raba. de inſti. cle.

¶ Quare a ſacerdote inunguntur.

Deide[r] a ſacerdote inungunṫ vt ſacrum baptiſma cũ fide accepta cuſtodiaṫ: vngiṫ tũc illi⁹ pect⁹ oleo ſctificato cũ iuocatiõe ſcẽ trinitatis vt nulle relig̃e latentis inimici in eo reſideãt: ſed in fide ſctẽ trinitatũ mẽs ei⁹ ꝯforteṫ: vngiṫ ⁊ iter ſcapulas de eodẽ oleo vt vndiq̃ʒ muniaṫ: ⁊ ad bona opa faciẽda p dei grãm roboreṫ. ¶ Itẽ ꝯſecraṫ fons: vt ad ipm baptiſma cathecumin⁹ accedat. Item Amb. in li. de ſacris.

a ¶ Si alienauerit. i. alienari incepit: vt ſ. eo. ſiue paruuli.
b ¶ Sicut noſtis. ¶ Que decepit. ⁊ ideo fuit reſtitut⁹: nam deceptus ⁊c. ff. ad velle. l. j.
c ¶ Creatura. nec diabolus inq̃ʒtũ eſt creatura: ſed inq̃ʒtuʒ eſt vitioſus. xxiij. diſt. q̄ eps ordinandus eſt.
d ¶ Poſtea ſignaṫ. i. poſt exufflationem interẽptionis.
e ¶ Sue iterẽptiõis. i. ſignaculũ ſcẽ crucis p qd eſt interemptus: vt dixit diabolus de q̃daʒ iudeo q ſup ſe fecerat ſignuʒ crucis iueni vas vacuũ ſed bñ ſignatũ.
f ¶ Alienũ. i. alienãduʒ: ſed iõ dicit alienum: q2 in ꝯxi. ⁊c. xxiij. q. j. paratus.
g Ex hinc. ¶ Typicuʒ. i. figuratiuum.
h ¶ Careat. id eſt q̄ per ſalẽ ſignificatur.
i Sal celeſtis. ¶ Offerre. myſtice. ceſſat eni vet⁹ obſeruatio legis iſralis ex. de cõſti. tranſlato.
k Ehinc. media nã hebdomada trib⁹ dieb⁹ fiũt exorciſmi. ſcđa iteꝝ tribus: vt ita nõ reſtet in vigilia paſche niſi ſola imerſio: ſm hoc exorciſmi variãtur.
l ¶ Arte. i. dolo. ſic ex poit. xxij. q. v. q̃cũq̃ʒ.
Poſtea. ¶ Caſus. Dɜ in hoc. c. q̄ p ſectis oronib⁹ ſupdictis tangũt ſacẽdotes nares ⁊ aures baptizãdi cũ ſaliua dicendo illa verba q̃ dixit xps qñ mutũ ⁊ ſurdũ ſanauit. ſ. effeta: eũ cũ ſputo tangẽs. Nares ãt iõ tãgũṫ ad denotãdũ q̄ baptizãdus pcipe dɜ odorẽ dei. aures ãt vt itelligat mãdata dei. Se. c. pɜ. Propter gloriã muneris. i. pp glioſuʒ mun⁹. ſ. corpus ⁊ ſanguinẽ dñi. ⁊ opis. i. pp glioſũ op⁹. i. p̄dicationem.
m ¶ Typicã. i. figuratiuã ſapiẽtie dei: p digitũ dei itelligẽ dona ſpũſſancti. Eſt caro nra lutũ: patris ſapiẽtia ſputũ. Credit hũanũ gen⁹ hoc medicamie ſanũ.
n Propter gliam. id eſt glĩc ſum mun⁹ eucharíſtie: ⁊ glioſũ op⁹ p̄dicatõis d. Pronaq̃ʒ cũ ſpectẽt aialia cetera terrã. Os hoi ſblime dedit: celumq̃ʒ videre Juſſit: ⁊ erectos ad ſidera tollere vult⁹. Et nil turpitudis dɜ iſfligi faciei. C. de pe. ſi qs in metallũ. arg. p̄ ex de cri. fal. ad audiẽtiaʒ. glioſius q̄ppe ⁊ excellẽtiſſimũ in humano corpe hois os deſplendiṫ: p qd de⁹ glificaṫ ⁊ bñdiciṫ ⁊ p̄dicatur: in ſignũ ergo tanti muneris ⁊ operis dignitate nõ tangiṫ os cũ ſaliua.
o ¶ Muneris. i. corporis dñi ⁊ ſanguinis: quod eſt mun⁹ excellentiſſimum.
p ¶ Et opis. i. p̄dicationis: ante eniʒ q̃ʒ quis baptizetur nec ad corp⁹ dñi ſumendũ: nec ad p̄dicatõis offm̃ gerẽduʒ ẽ idone⁹. vñ nec dɜ qs añ baptiſmũ corp⁹ xpi ſumere: nec p̄dicationis offm̃ gerere: nec dɜ ei credi hoc vṫ illđ vñ in euãgelio ioãnis: Jeſus nõ credebat ſe ill'. ſ. ĩfidelib⁹.
q ¶ Nõ os tãgit. ad oñdẽduʒ q̄ nõ prius credendũ eſt hoĩ q̃ʒ odor ſame ſue pceſſerit. de cã vnctionis habeṫ extra de ſac. vnctio. cũ veniſſet. Joã.
Deide a ſacerdote. ¶ Caſus. Dɜ in hoc. c. q̄ pactis oib⁹ ſupdictis vngiṫ baptizãdus i pectore oleo ſcificato cũ iuocatione prĩs ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti vt mens eius ꝯforteṫ in fide. Vngiṫ eodem oleo inter ſcapulas vt vndiq̃ʒ muniatur: ⁊ ad bona opera facienda per dei gratiam roboretur.
r ¶ Deinde. i. poſtq̃ʒ eſt baptizatus. vnde finis. c. debuit eẽ principium. Jo.

Clericus circa maꝫ baptiſmi. Hõ eſt digniſſima creaturaꝝ Ouidi⁹. Facies humana nõ eſt deturpanda.

Marci. vij. d

Baptiſmo carẽs neq̃ʒ corpus dñi ſumat neq̃ʒ p̄dicet.

¶ Quõ fontem baptiſmi trinitatis pſentia conſecrat.

Venit ſacerdos ad fontem dicit pcem: inuocat nomẽ patris τ filij τ ſpiritusſancti: vtit verbis celeſtibus: celeſtia ſunt vba que xpi ſunt: preſentia trinitatis adeſt: operat ſermo etern⁹ vbi deſcendit ſpūſſanctus: pmo[a] quaſi colūba deſcẽdit[b] vt increduli vocarent ad fidem: in pncipio ſignū debuit eſſe in poſterioribus pfectio: apoſtolis enim ſpiritusſanct⁹ datus eſt in igneis linguis pp incredulos: nobis aūt iam in plenitudine eccleſie nõ p ſigna ſed p fidẽ[c] veritas eſt colligẽda. Item augu. de vnico baptiſmo li. vj.

¶ Verba erroris per imperitiam prolata nõ impediunt aque ſanctificationẽ.

Si nõ ſanctificat[d] aqua cū aliqua erroris vba per imperitiā precator effudit: multi nõ ſolū mali ſʒ boni etiā frẽs in ipa eccleſia nõ ſanctificãt aquā: multoꝝ eni pces emendant quotidie ſi doctoribus fuerit recitate: τ multa in eis reperiunt ꝯtra catholicā[e] fidem: nūqd ſi manifeſtetur aliquos baptizatos cum ille pces dicte fuiſſent ſuper aquā iubent denuo baptizari? Quid ita: qꝛ plerūqꝫ precis vitiū ſuperat pcantis affectus[f]: qꝛ illa certa verba euãgelica ſine quibus nõ poteſt baptiſmus cõſecrari tm̄ valent vt per illa ſic euacuent quecūqꝫ in pce vitioſa cõtra regulā fidei dicunt: quẽadmodū demoniū xpi nomine excludit: nā vtiqꝫ[g] hereticus ſi afferat[h] pceʒ vitioſam: nec bonuʒ habeat charitatis affectū quo poſſit illa ſuperari iperitia: τ ideo ſimilis eſt ei quicūqꝫ in ipſa catholica eccleſia inuidus immundus vel maliuolus eſt: quales arguit h cyprianus[i]. Afferat etiaʒ (vt fieri ſolet) aliquā precẽ: in qua loquat cõtra regulam[k] fidei (multi[l] quippe irruūt in pces: non ſolū ab impitis loqcibus: ſʒ etiā ab hereticis cõpoſitas τ p ignorantie ſimplicitatẽ nõ ea valentes diſcernere vtuntur eis arbitrantes q bone ſunt) nec tm̄ in eis qḋ puerſuʒ ẽ euacuat illa q̄ recta ibi ſūt ſʒ ab eis poti⁹ euacuat[m]. Item Aug. ad neophytos.

Venit ſacerdos. ¶ Caſus. Primo di in hoc. c. qd facere debeat ſacerdos cū ad fontẽ baptiſmatis pueniit. ſcḋo dicit q vbi hõ baptiçat ſm formā euangelicaʒ adeſt pſentia trinitatis: operat dei filius deſcẽdit ſpiritusſanctus: ſed in baptiſmo xpi pp incredulos deſcendit in ſpecie viſibili: qui ſilr in aplos deſcendit pp hoc in linguis igneis: nos aūt non percim⁹ eū viſibiliter ſed p fidem.

a ¶ Primo. i. olim in baptiſmo chriſti.

b ¶ Deſcẽdit. in ſpecie columbe.

c ¶ Sed p fidẽ. vt legit de pe. di. ij. qrẽdū. τ c. pẽnata aialia. Jo.

‡ 12 Si nõ ſcificatur. ¶ Hec eſt. xij. ps di. ſm Jo. de fa.

¶ Caſus. Quidā pſbyteri qn̄ aquaʒ baptiſmatis bndicunt vitioſas pces per iperitiā pferunt: quare qſitū fuit ab auguſtino vtrū valeat bndictio nõ obſtãte vitio locutionis vel q̄ hereſim ſapit. Et certe pbat auguſtinus q valet: nā ſi aliqs fuerit baptiçat⁹ i forma eccłie in aq̄ vbi fuerunt dicte pces ille tm̄ non iterat baptiſmus. τ hoc qꝛ pcãtis affect⁹ ſupat vitioſaʒ ‡ 12 locutionẽ: τ hoc ſit p vba euãgelica ſine qbus baptiſma fieri nõ põt. Nā ſi heretic⁹ in forma eccłie baptiçat q charitatis affectum nõ hʒ: lʒ preces offerat vitioſas tm̄ vere baptiçat. Jdẽ etiā eſt in quolibet malo ſacerdote q cū in forma baptiſmi pfert preces vitioſas ab hereticis vl ab alijs compoſitas. Quid ita. i. cur ita eſt: quaſi cur nõ iubetur denuo: qꝛ plerūqꝫ τc̄. Nam vtiqꝫ: hec locutio ſuſpenſiua eſt vſqꝫ ibi: nec tamen. Si. i. quāuis.

d ¶ Si non ſanctificatur. Pone caſum per illa. c. J. e. di. retulerunt. τ̄. di. xxxviij. ſedulo.

e ¶ Contra catholicam fidem. i. contra rectam verboꝝ formam in eccleſia catholica cõſtitutam: vel cum dicit: baptiço te in nomine trinitatis τ diaboli.

f ¶ Affectus. i. bonitas hominis ſuperat vitiū locutionis. q. d. non: ſed potius verbum chriſti.

g ¶ Nā vtiqꝫ. Probat q vitiū pcum pp affectū bonuʒ nõ emendat in baptiſmo: ſed verbū xpi opat virtuteʒ: nā hereticus bonū affectū nõ hʒ: τ qūuis vitiū pcū afferat nõ tm̄ minus baptiſm⁹ ſuū effectū habebit: qꝛ tm̄ valent illa certa vba euãgelij vt qūtūcunqꝫ pces alie vitioſe ſint formā tm̄ a xpo inſtitutā nõ pñt euacuare: immo potius qūtum ſpectat ad baptiſmū omnes euacuantur ab illis euangelicis verbis: τ hoc eſt nam vtiqꝫ.

Baptiſmus non vitiat precuʒ vitio.

h ¶ Si afferat. ſi. id eſt quāuis.

i ¶ Cyprianus. Cypriano eni τ octoginta epis viſū eſt baptiſmū xpi nõ poſſe eſſe apud hereticos vel apḋ ſchiſmaticos: qui etiā baptiſma hereticoꝝ lauacrū diaboli appellabãt. τ̄. di. e. qūo. τ di. xxxij. §. verum.

k ¶ Regulā. nõ eni debent verba celeſtis dei reſtringi ſub regulis donati. xxviij. di. indignū. palea ẽ. q. d. ſi bonus. vboꝝ excludit demoniū: ita τ precum vitium.

‡ 13 l ¶ Multi. parentheſis eſt. i. interpoſitio vſqꝫ nec tamen.

m ¶ Euacuat. Arg. q vtilia nõ vitiant p inutilia. τ̄. xi. xxxvij. turbat. τ̄. xxiij. q. iiij. quid ergo. C. de dona. ſancimus. τ̄. j. q. j. nõne ſodomite. τ. c. dñs declarauit. τ̄. di. xxxvij. ſi quid veri. arg. tm̄ cõtra. ff. de aqua quoti. τ eſti. l. j. §. item querit. τ̄. di. xxiij. quoꝝūdam. τ̄. di. ix. ſi ad ſacras. τ̄. iij. q. ix. pura.

Vtile per inutile non vitiari.

m ¶ Euacuatur. Ex hoc. c. colligit q non vitiat forma baptiſmi ſi quid in ea appõnat ſupfluum: qḋ admittūt qdaʒ: vt ſi dicat: baptiço te in noie patris τ filij et ſpūſſancti τ diaboli vel arma virūqꝫ cano: vel quicqd ſequatur baptiçat⁹ eſt. arg. ꝯ. ff. de v. ob. q̄ extriſecus. Jdẽ eſt ſi quid ſbmittat ante formaʒ: vt ſi dicat arma virūqꝫ cano τ ego baptiço te in noie pris τ filij τ ſpūſſancti: ſi vo aliqd iterponatur vt ſi dicat: baptiço te τ deus eſt in noie pris τ filij τ ſpūſſancti τc̄. nõ eſt baptiçat⁹. ar. ff. de teſta. heredes palā. §. vlt. vbi diſtiguit an iterponat act⁹ extraneus: τ circa hoc eſt oẽ verbū extraneum a forma: qḋ nõ ꝯcedo: q enim dicit baptiço te in noie pris τ filij τ ſpūſſancti τ oium ſcoꝝ nõ dicit: baptiço te in noie pris τ filij τ ſpūſſcti: qꝛ ſm hoc duo diceret qḋ eſt ipoſſibile: τ eadẽ rõne deberes dicere cū dꝛ: nõ ego baptiço te in noie pris τ filij τ ſpiritusſancti q eſſet baptiçat⁹: qꝛ vba baptiçandi ptulit: qḋ pʒ falſum eẽ. Sʒ pone q mutat ordinẽ baptiçãdi an baptiçabit: vt ſic dicat: baptiço te in noie pris τ ſpūſſcti τ filij? Di q ſic. ex. de reſcri. caʒ. ar. C. de teſta. poſteri. nec eni ſcripture obſeruãdus eſt ordo. ff. de ſo. nec eni. ꝯtriū tm̄ di. ar. C. de ſen. τ iterlo. l. platā. Dico eni ordinẽ vboꝝ eẽ de forma. Si aūt mora iterponat naturat τ cõpendioſa: vt de reſpirãdo vel tuſſiendo vel excreando nõ obeſt: alſ ꝯ. C. de teſta. cū antiqtas. τ de tpe hoc τ de actu qui in-

Baptiſ forma vitiet aliqd ſuperfluū appõnat aut interpõn ſius or mutet

terponit distinguē p.l. ff. de duob⁹ reis ꝯſti. duc s re⁹. §. vlt. ꝛ de. ꝛ de v. ob. cōtinuus. nā modicū interuallū nō īpedit qd̄ tñ magis intellectu ꝙ̄ locutiōe ꝛc. ff. de sol. ra. tū. Et hoc etiā attēdas circa formā eucharistie. pone eni qd̄ dicit formā panis: demū post aliq̄ātulū spaciū formā vini: nūqd transsubstantiatur ibi panis vł vinū: Rñ. vt ꝑmi ſi: tñ quęstio nō ꝓcederet tm eos q dñt esse duas formas: vt notaui. s̄. dist. ij. qa passus.

plex cautio idonea cautio dr̄ mł̃ let dicit ꝙ eū dr̄ idonea cautio itelligēdū ē pign⁹ vł fideiussor. vi. ff. ō fideicō. li. l. iiij. §. adijci. b ℭ Ergo. vocabulū sīmel positū pōt acci pi ꝓprie ꝛ improprie. arg. di. xxviij. presbyterum. c ℭ Quasi in deū. Credo deo: credasq̄ deū: pl⁹ credo valere. Si credas in eū: ꝙ ꝑ ei vel eum.

P Rima igitur. ℭ hec est. xiij. pars distin. Jo. ō fa. ℭ Casus. Ben. sic ponit hūc casū. Predicauerat Augustinus semel ꝛ iterū neophytis ꝛ exposuerat illis de exorcismis q dicunt ꝛ fiūt circa baptiçandos: hic ondit q baptiçant q̄liter interrogent ꝛ rñdeant de articulis fidei: ꝛ q̄r rñsiones debent itelligi. h. ꝛ sic ponit hūc casum. In hoc. c. ondit aug. se in superiorib⁹ tractasse ō his q̄ fiūt pueris in cathecismo ꝛ exorcismo. scd̄o dicit se nūc velle de his tractare q̄ fiūt circa pueros in ipso baptismo: ꝛ dicit ꝙ in baptismo ꝑcedit interrogatio ꝛ rñsio de symbolo: inde seq̄t imersio in noie patris ꝛ filij ꝛ sp̄ussctī sicut docuit xp̄s: sed qr nō inuenit̄ symbolo sed credo sctā̄ ecclesiā: Aug. credit eē repetēdū ter vt dicat̄ credo in sctā̄ ecclesiā sicut ibi credo in deum ꝛc. Ad vltimū subiūgit ꝙ in alio sensu dr̄ credo i deū: ꝛ in alio sensu dr̄ credo in ecclīam catholicam. Seq. duo. c. plana sunt. a ℭ Cautiōe. hoc ergo itercedit stipulatio ꝛ obligant̄ pueri ex ꝓmissiōe p̄rinoꝝ l; nō itelligāt: qd̄ spāle est in baptismo. illō āt est loco stipulatiōis credis in deū: tenet̄ ergo obseruare fidē puer fact⁹ adult⁹. xlv. di. de iudeis. ꝛ obligant̄ l; nō itelligāt. C. de fal. mo. l. j. imo si bn̄ īspexerim⁹ poti⁹ liberat̄ a diabolo q̄ꝫ obliget̄. nā ignorās per aliū bn̄ liberat̄. Itē ex eo ꝙ dic certissima est. arg. ꝙ sim-

ℭ Quid significēt mysteria q̄ i fōte baptismati celebrāt.

‡ 13 P Rima igit̄ ꝛ scd̄a ꝑdicatiōe de his tm̄ locuti sumus q̄ vobis priusꝙ̄ ad fontē sctm̄ veniretis iuxta catholice ecclie instituta tradidim⁹: ꝛ qd significaret vnctio q̄ diuersis corpis nr̄i adhibita ptib⁹ diuersū itellectū designat (ꝓut dn̄s donare dignat⁹ est) interꝑtati sum⁹ cū oñderim⁹ vos per oleū sctificatiōis ad auditū plene fidei preparatos: ꝛ ad bonū xp̄i odorē vocatos: ꝛ ex toto corde ad abrenūciādū diabolo esse cōmonitos: nūc do de interiorib⁹ iā mysterijs locuturi sum⁹ q̄ in ipso fonte celebrata sunt: emissa enī certissima cautione[a] ꝙ vos abrenūciare oib⁹ pōpis diaboli oib⁹ opib⁹ eius oī fornicatiōi diabolice spopōdistis: descēdistis in fontē sacrū fonte redēptiōis fontē sctificatū v̄tute dei celesti. In hoc ergo fontē anꝙ̄ vos toto corpe tingerem⁹ iter rogauim⁹: credis in deū p̄rem oipotentē? Rñdistis credo. rursus inter rogauim⁹: credis ꝛ in iesū xp̄m filiū ei⁹ q nat⁹ est de sp̄ūsctō ex maria v̄gine? Rñdistis singuli: credo. Itē interrogauim⁹: credis ꝛ in sp̄msctm̄? Rñdistis siḣr credo. Hoc aūt fecimus iuxta dn̄i nr̄i iesu xp̄i saluatoris iperiū: q cū ad p̄rē in celū ascēderet discipulis suis: id est ap̄lis mandauit dicēs: Eūtes docete oēs gētes baptizātes eos in noie p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ūsctī. Itē. Qd̄ āt iterrogauim⁹: credis i sctā̄ ecclīā remissionē pcōꝝ: carnis resurrectionē: nō eo mō iterrogauim⁹ vt quō in deū credit̄ sic in ecclīam sanctā catholicā: q̄ ꝓpterea sctā ꝛ catholica est: q̄ recte credit i deū: nō ergo[b] diximus vt in ecclesiā q̄si in deū[c] crederetis: s; itellige nos dicere ꝛ dixisse vt in ecclīa sctā catholica conuersantes in deū crederetis: crederetis etiā resurrectionē carnis que futura est. I tē Isido. de officijs. li. ij.

ℭ Aliorum fide ꝛ professione paruuli baptizentur.

‡ 14 P Aruuli alio ꝑfitente baptizant̄: q̄ adhuc loqui[d] vel credere[e] nesciūt: sicut ēt egri muti[f] ꝛ surdi quorū vice[g] ali⁹ ꝑfitet̄ vt pro eis rñdeant dum baptizantur. I tem ex conci. cartha. iiij.

ℭ Aliorū testimonio egrotātes sunt baptizādi.

E Grotātes si ꝓ se rñdere nō p̄nt cū volūtas eoꝝ testimoniū sui[h] dixerit[i] baptizentur: siḣr ꝛ de penitētibus agendum est. I tem Aug.

ℭ Sacrm̄ fidei non tēpore sed fides puulū facit fidelē.

N Ihil est aliud credere q̄ꝫ fidē[k] h̄re[l]: ꝛ per hoc totū rñdet̄ credere puulus q fidei nōdū h; effectū: rñdetur h̄re fidē propter fidei sacrm̄ ꝛ couertere se ad dn̄m ꝓpter cōuersiōis sacr̄: q̄ ꝛ ipsa respōsio ad celebritatē sacramenti ꝑtinet. Itē.

P Aruuli. ℭ hec ē. xiiij. ꝑs dist. i q̄ ꝓbat p sex. c. ꝙ solus baptismus sufficit puulis q a's nō p̄nt credere nisi per sacr̄ fidei. Jo. de fa. d ℭ Loq. aliter si p̄nt loq vn̄ Aug. in ep̄la ad renatū c̄p̄. septē nis etatis pueri ꝛ mētiri ꝛ verū dicere ꝯfiteri ꝛ negare iam p̄nt: ꝛ iō cū baptiçātur iā symbolū reddāt: ꝛ ipi ꝓ se ad interrogatione rñdeant. e ℭ Uel credē. Ar. ꝙ h; puer fidē sed nescit ea vti. ex̄. e. maiores. §. a plerisq̄. f ℭ Muti. vel ēt furiosi. pupill⁹ enī infans vel īfantie ꝓximus nō multū a furioso distat. insti. de inuti. stip. §. pupillus. diiam in . . . . xit i. ter infantē ꝛ furiosum. s̄. e. hi qui. g ℭ Uice. nā satis cōueniēs ē vt q ꝑ aliū obligat ēt liberet̄ ꝑ aliū. j. e. q̄ris. Itē dr̄ lex ꝙ ꝑ ignorāte fideiubere possū. ff. de fideius. fideiubere. ꝛ ignoranter ētactio acqritur. ff. si cer. pe. ta. l. a furioso. E Grotantes. h ℭ Sui. s. amici. i ℭ Dixerit. vł dici fecerit vł p signa. vel dic sui. s. volūtatis. N Ihil est aliō. ℭ Lire. Que sitū fuit ab Aug. q̄re ꝓ puulo cū iterrogat̄ credis i deū: rñdeat p̄rini credo: cū puul⁹ fidei articlos nō itelligat. Et rñdet ꝙ tal̄ rñsio adhibet̄ vt sacroꝝ solēnitas

ſpleat̄: ꝛ pp sacr̄ fidei p qd̄ puul⁹ dr̄ fidē h̄re ꝛ credere. vn̄ fides vocat̄ l; fidei veritatē nō h̄eat i actu s; i habitu. k ℭ Oꝫ fidē. i. sacr̄ fidei ꝑfessionē s; nō v̄tutē. s; si non h̄nt charitatē: quō ergo ibūt i p̄riā post mortē? hoc eis dat̄ a deo. Alij dn̄t ꝙ h̄nt eā i habitu. ex̄. ō bap. ꝛ ei⁹ effec. c. j. s; ꝛ p alios p̄nt credere. s. e. i ecclīa. l ℭ h̄re. s. di. e.

Cautō ideo nea q est.

Uersus.

‡ 14

Pueri ē. p̄tēnes possunt mentiri ꝛ verū dicere.

Obligat̄ p aliū: ꝙ aliū libera ri potest.

Paruuli sine charitate vadūt in patriā.

querls.ꝯ.xv.q.j.§.vt itaqꝫ.ꝯ.di.ij.hoc eſt qđ dicimus.
a Et ſi nondum.id eſt quamuis.
Baptiſmus eſt ſacr̄ȝ fidei. b Sacr̄m.baptiſm⁹ dr̄ ſacr̄m fidei:qꝛ in fide xp̄i cōſecrat̄ ⁊ in fide eccleſie cōfert̄.vel qꝛ in noīe trinitatis ꝯfertur:quā offerētes ⁊ oblati tenētur credere ⁊ cōfiteri.vel

k Trinam merſionē.ꝯ.e.c.pxi.contra.ſed aliud eſt ſemel imergi ſub illa verborū forma:baptiço te i morte domini:quod hic interdicit̄:aliud in noīe trinitatis vnica merſione:qđ ibi in eccl̄ia quibuſdā pmittit̄.
l In morte.id eſt ad inuocationem mortis eius.

Paruulū ⁊ ſi nōduȝ[a] fides illa que in credētiū volūtate cōſiſtit iaȝ tm̄ ipſi⁹ fidei ſacr̄ȝ[b] fidelē[c] facit:ſicut credere reſpōdetur:ita eteni fideles vocant̄ nō rē ipſam[d] mēte abnuēdo:ſȝ ipſi⁹ rei ſacr̄m pcipiēdo. Itē i li.de baptiſmo.

Alterius pfeſſio nō valet ei qui per ſe rn̄dere pōt.

Cum pro paruulis alij rn̄dēt vt impleat̄ erga eos celebratio ſacr̄i valȝ vtiqꝫ ad eoꝝ ꝯſecrationē:quia ipſi p ſe rn̄dere[e] nō pn̄t:at ſi p eo q rn̄dere pōt alius rn̄deat nō itidem[f] valet. Ex q̄ regula illud euāgelij dictuȝ ē:qđ oēs (cū legit̄) naturalr̄ monet. Etatē hȝ:ipſe p ſe loquat̄. Itē aug. i homil̄.iiij.

Quare trina merſio i baptiſmate celebretur.

Poſtq̄ȝ[g] vos credere pmiſiſtis tertio capita veſtra i ſacro fonte dimerſimus:q ordo baptiſmatis duplici[h] myſterij ſignificatiōe celebratur:recte enim tertio merſi eſtis q accepiſtis baptiſmuȝ in nomie ſcē trinitatis:recte tertio merſi eſtis qui accepiſtis baptiſmum in noīe ieſu xp̄i qui ēt die tertia reſurrexit a mortuis:illa eni tertio repetita dimerſio typū dominice exprimit ſepulture: per quam chriſto cōſepulti[i] eſtis in baptiſmo:⁊ cū chriſto ſurrexiſtis in fide:vt peccatis abſoluti i ſanctitate virtutuȝ xp̄m viuatis imitādo. Item ex canonib⁹ aplo͛ꝝ.

De his q ſemel nō tertio in baptiſmate mergunt̄.

Si qs pſbyter aut epiſcop⁹ nō trinaȝ[k] merſionē vni⁹ myſterij celebret: ſed ſemel mergat in baptiſmate qđ dari a qbuſdā iubetur i morte[l] dn̄i deponatur. Nō enim dixit dn̄s nobis: In morte mea baptizate:ſȝ eūtes docete oēs gētes baptizātes in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Itē Gregorius leonardo epo.

De eodē

15 De trina merſione baptiſmatis nil rn̄deri verī⁹ pōt q̄ȝ qđ ipſi ſenſiſtis: qꝛ in vna fide nil officit ſācte eccleſie cōſuetudo[m] diuerſa: nos aūt qđ tertio mergim⁹ triduane ſepulture ſacra ſignificam⁹:⁊ dū tertio īfans ab aquis educit̄ reſurrectio triduani tp̄is exp̄mit:qđ ſi qs forte ēt p ſūme trinitatis veneratōe eſtimet fieri:neqꝫ hoc aliqd obſiſtit baptizandos ſemel in aqs mergere: qꝛ dū tribus ſubſiſtētijs vna ſubſtātia eſt rep̄hēſibile eſſe nullaten⁹ pōt infantē in baptiſmate vel ter vel ſemel īmergere: qm̄ etiam in tribus[n] merſiōibus perſonarū trinitas:⁊ in vna pōt diuinitatis ſingularitas deſignari. Item Hiero.ſup epl̄aȝ ad Philip.li.ij.

De eodē.

Eodē mō[o] in patre ⁊ filio ⁊ ſpū ſctō baptizamur ⁊ ter[p] mergimur:vt trinitatis vnū appareat ſacramētū. Itē. Licet ter baptizet̄ pp myſteriū trinitatis: tm̄ vnū baptiſma reputatur. Itē pelagi⁹ pa.gaudētio epo

De his qui in noīe chriſti ſemel tātū mergūt.

Multi ſunt[q] q in nomine ſolūmodo chriſti vna ēt merſiōe ſe aſſerūt baptiza-

qꝛ ſignū eſt ꝙ ſuſcipiēs fidē hēat ēt ſi n̄ hēat aliq̄ īpediente.
c Fidelē. Sūt q dicūt ipſos fideles dici:qꝛ fidē hn̄t habitu nō vſu.i.nō exercitio.⁊ ſic de alijs virtutib⁹. Iſti ſic illud intelligūt fides illa que ⁊c̄.nō facit fidelē vſu.i.exercitio.ꝯ.e.paruuli.⁊ ſic de alijs.
d Non rē ipſam. ſicut virtutem.
Cum p paruulis. Caſus. Dicit ꝙ alij rn̄dēt pro paruul̄ vt ſacr̄m celebret̄.⁊ valet p eis tal̄ rn̄ſio:qꝛ p ſe rn̄dere nō pn̄t:ſi āt poſſent p ſe rn̄dere tal̄ rn̄ſio nō valeret eis:qđ pbat̄ auc̄te euāgelij.
Jo.ix.d.
e Rn̄dere. ſic diſtinguit lex.ff.đ admi.tu.l.j.§.vlt.
f Itidē.i.tātuȝ.⁊ hoc quo ad pſūptionē.ar.ꝙ taciturnitas nō habet̄ p ꝯſenſu.ꝯ. di.lxxxvj. tāta. ꝯ.di.xxvij. diacon⁹. ꝯ.di.liiij.ſi ſeruus.ſȝ ꝯ.ꝯ.ij.q.vj.biduuȝ.
Tacēs nō conſentit.
Poſtq̄ȝ. Caſus In hoc.c.duplex rō aſſignat̄ q̄re homo ter imergit̄ in baptiſmo. Una ē:qꝛ baptiçat̄ in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci. Alia ē:qꝛ xp̄s tertia die reſurrexit a mortuis:cū que ēt moritur in baptiſmo.
g Poſtq̄ȝ. De forma baptiçādi ⁊ modo tractat vſqꝫ ad capitu. veniſti.
h Duplici. ēt ter mergit̄:⁊ qꝛ ſit inuocatio trinitatis: ⁊ quia chriſtus tertia die reſurrexit.
Baptiçandus ter debet immergi.
i Cōſepulti.quātum ad vitia.
Si qs preſbyter. Caſus. Quidā in baptiſmo ſemel tm̄ hoīem imergebāt ⁊ dicebant: baptiço te in mortem domini.⁊ dicitur ꝙ tales debent deponi:quia formam non conſequuntur.

De trina. hec ē.xv.ps di.in q̄ dr̄ ꝙ nō eſt ꝯ fideȝ ſi ſemel imergit̄ puer in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci pp vnionem trinitatis. Jo.de fa.
Caſus. Quidā in baptiſmo ter imergebāt:qdam ſemel: vtriqꝫ i forma eccleſie:q̄rebat̄ qd iuris eēt: Et rn̄.ꝙ bona ē vtraqꝫ ꝯſuetudo:qꝛ trina merſio ⁊ eleuatio mortē xp̄i ſignificat ⁊ reſurrectionē tertia die: ⁊ trinitatē pſonarū q̄ in vna ſubſtātia ꝯſiſtūt.vna vō imerſio vnitatē ſubſtātie deſignat. Seq.c.patet.
Math. xxviij.
m Cōſuetudo.ꝯ. di.xij.ſcit ſcā. Amb. lib.viij.de forma.ꝯ. di.lxxvi.c.pe.⁊ vlt.
n In trib⁹. Dr̄ ꝯ riū huic.c.qđ Ambro.dicit de cypriano:i ſuo ſenſu abūdat Cyp̄anus cū ſemel immergat pueros:q qđ itelligebat ſtudioſe adiplebat bonis opib⁹ abundādo lȝ i hoc neſci⁹ delinqret:ſȝ poſt correct⁹ a dn̄o abundauit altiori ſenſu ter illos imergēdo. So. forte ille tm̄ ſel̄ debere imergere dogmatiçabat:vl ibi erat cō ſuetudo ſel̄ imergere.
Cypr. ſemel tum merg
o Eodez modo. id eſt in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci.
p Et ter.i.ter imergit̄ i baptiſmo:⁊ ita tres merſiōes ſunt vnū ſacr̄m:ſic pl̄es voces vnū nomē ar. ex de regu.iur.oīs.
Multi ſunt. Caſus Quidā in xp̄i noīe baptiçabant ⁊ ſemel tm̄ imergebant:qui in hoc.c.reprehēdunt̄: qꝛ iuxta euāgelium ter debemus imergere in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci. Amē.
q Multi ſunt. Nō phibet baptiçari in noīe chriſti:ſed rep̄hendit illos q dicebāt ꝙ

debet baptizari tantum vna immerſione ⁊ tantum ſub vna forma verborum in nomine chriſti.
a ¶ Trinitatis.explicite.Nūqd ⁊ greci hn̄t eādē formā? Sic:q2 idē eſt effect9.voces aūt nō eedē vt dic̄ Ariſto.vn̄ grec9 huc veniēs baptizaret in lingua ſua:⁊ latin9 i grecia in lingua ſua:q2 apl̄i varijs linguis loq̄bant:⁊ iuxta illō q p̄ibāt ⁊ q ſeq̄bant clamabāt oſanna. ⁊ tm̄ forma realis ē attēdēda ⁊ nō vocal.ſ.e.retulerūt. Itē pōe q aliqs dicit baptizo te in noie genitoris ⁊ nati ⁊ ſcti flaminis an baptizet? Ui: q ſic:q2 nō refert vtꝝ ex eqpollētibus qs dixerit.argu.ff.de v.obli.q̄ extrinſec9.⁊ l.ſi ſub vna.ff.ſi cer.pe.l.certū.qd̄ ꝯcedo.⁊ ſub noib9 ſynonymis bn̄ ꝑt fieri baptiſm9.ſ3 ſic nō baptizat in noie p̄rnitatis ⁊ filiatiōis ⁊c̄. Itē ſi omittit hoc ꝓnomē ego ⁊ dicit:baptizo te ⁊c̄.bn̄ baptizat:q2 ſub intelligit ꝓnomē.arg.C.de ſideicō.ṽbū volo.maxime qm̄ nec xp̄s appoſuit ꝓnomē cū dixit: Ite baptizate ⁊c̄. nō ē ꝯ.ex̄ de bap.c.j. q2 ibi ēt ṽbū omiſit. Sic āt nō baptizat: mergo te in noie patris ⁊c̄.q2 nō ē ſynonymū cū3 illo ṽbo baptizo:nec ꝑ hanc voce3 baptizo te in noie triū perſonaꝝ.
In ſynodo. ¶ hec ē.xvi.ps di.i q̄ ꝓbat q forma baptizādi d3 ſuari: ⁊ q vnū de trinitate ꝯfeſſus nō eſt ſiue negauerit nō ē xp̄ian9. Io.de ſā.
¶ Caſus. Quidam erāt q in baptiſmo nō noiabāt oēs tres ꝑſonas:ꝯ q̄s i ſynodo angloꝝ ē diffinitū q nō d3 aliqs vere baptizar9 niſi in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſcti amen fuerit baptizat9.nā ſi qs duas ꝑſonas fuerit confeſſus ⁊ tertiā negauerit: duarum confeſſio nihil ei prodeſt.
Hi vero heretici q. ¶ Caſus.Bonoſiani nō credebāt filiū eē deū:nec cataphryge ſpm̄ſctm̄:iō i noie trinitatis nō baptizabāt ipſi nec multi alij.vn̄ ſic baptizatis d3 q ſi ad eccliam venerint debent rebaptizari. Sequens.c.patet. Simplā.i.vnicam vel vniformē.
b ¶ Bonoſiani.ſ.xxiiij.q.iij.quidam.ver.bonoſiani.hi dicebant chriſtū adoptiuū filium dei nō proprium.
c ¶ Et iſti.alꝫ tn̄ exprimit eoꝝ error.xxiiij.q.iij.qdam.ṽ.cataphrygys.quia auctores eoꝝ dixerunt ſpm̄ſctm̄ in ſe deſcendiſſe:non in apoſtolos.
Propt. d ¶ Simplā. alludit cōſuetudini loci. vel ſimplā.i.vniformē. Et ita ē arg.q oēs debemus baptizari in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſcti.ſ.e.ꝑprie.
Retulerunt. ¶ Caſus. Quīdā p̄ſbyter ī ꝑit9 in arte grāmatica i baptizādo ṽba baptiſmi ⁊ formā corrupte ꝓferebat:ep̄s loci volebat rebaptizare eos q̄s iſte baptizauerat: vn̄ ſup hoc ꝯſuluit papā:q r̄ndet dicēs q tales nō debēt iteꝝ baptizari ſi ſacerdos ille errore3 vel hereſim introducere nō intēdebat ſ3 tm̄ ex ignorantia ſic corrupte proferebat. Sequētia. c. patent. Miniſteriū.i.chriſma.Signaculum.i.ſacrm̄ ꝯfirmatiōis. Sacerdotis.i.ep̄i.
e ¶ Introducēs.nā vni9 ſyllabe error nō nocet.ff.de manu.teſta.qui habebat.
f ¶ Aut hereſim. ⁊ ſubaudi maxie: q2 ſi errorē induceret dū mō in forma eccleſie baptizaret: teneret baptiſmus:vt.ſ.eo.dem ſatis.
Uenisti. ¶ hec eſt.xvij.ps di. in q̄ interꝑtant ṽba ſacerdotis q̄ dicit in exorcizādo ⁊ baptizando:⁊ veſtes quid ſignificent. Ioā.de ſā.
g ¶ Uenisti.De his que in baptiſmi celebratione ſiūt dictu3 eſt: nūc ꝑncipaliter ſequitur de his que poſt lauacrū ſequunt.ſ.que poſt baptiſmum baptizato fieri debeant.⁊.vj.c.annectit: in poſtremo tn̄ habetur que circa ipſum facta ſunt prius.
h ¶ Quid videriſ.i.qd audieris.nā ſb viſu oīs ſēſ9 ꝯtinet.
i ¶ Repēte.oñdit q̄ circa ip̄3 ꝑus fcā ſūt vſq3 ad.c.iudei.

Contin. ad precedentia.

re:euāgelicū ṽo ꝑceptū ipſo deo ⁊ dn̄o ſaluatore nr̄o ieſu xp̄o dicēte ⁊ tradēte nos admonet in noie trinitat[a]: trina ēt merſiōe ſcm̄ baptiſma vnicuiq3 tribuere: dicente dn̄o ieſu xp̄o diſcipulis ſuis: Ite baptizate oēs gentes in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti.
Item Zacha.pa.boni.ep̄o.
¶ In inuocatōe trinitatis tertio i baptiſmate mergere debem9.

‡ 16 In ſynodo anglo꞉ decretū firmiſſime ꝑceptū ⁊ diligēter demōſtratū eē dinoſcit q qcūq3 ſine inuocatione trinitatis merſus fuiſſet ſacrm̄ regnatiōis nō hr̄et: qd̄ oino verū eſt: q2 ſi merſus i fōte baptiſmatis qs fuerit ſine inuocatiōe trinitatis:ꝑfect9 xp̄ianus nō ē niſi i noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci fuerit baptizat9:hoc quoq3 obſeruare in ꝑdicta ſynodo ſacerdotes voluerūt:vt q vel vnā de trinitate ꝑſonā in baptiſmo nō noiaret illud baptiſma eē verū nō poſſet:qd̄ ꝓ certo verū eſt:q2 q vnū ex ſcā trinitate cōfeſſus nō fuerit nomen ꝑfect9 xp̄ianus eſſe nō pōt:qui eni ꝯfitet p̄rem ⁊ filiū:ſi cōfeſſus nō fuerit ſpm̄ ſcm̄ neq3 patrē h3 neq3 filiū: ⁊ q ꝯfeſſus fuerit patrē ⁊ ſpiritūſanctū ⁊ filiū non fuerit ꝯfeſſus:neq3 patrē habet neq3 ſpm̄ ſanctū:ſed vacu9 eſt a diuina gratia. Item grego. quirino ep̄o in hibernia.
¶ Rebaptizēt qui in noie trinitatis baptizati nō fuerit.

‡ 17 Hi ṽo heretici q in trinitatis noie nō baptizāt ſicut ſunt bonoſiani[b] ⁊ cataphryge: q2 ⁊ illi xp̄m dn̄m nō credūt:⁊ iſti[c] ſpm̄ſcm̄ ꝑuerſo ſenſu eē quēdā paruū hoiem mōtanū credūt:quorū ſiles multi ſunt alij: tales cū ad ſanctā eccleſiā veniunt baptizent: q2 baptiſma non fuit qd̄ in errore poſiti ſancte trinitatis noie minime pcepērūt. Item ex ꝯci.tole.iiij.
¶ Semel i baptiſmate mergere licet.

Propter vitandū ſchiſmatis ſcandalū vel heretici dogmatis vſum:ſimplā[d] teneamus baptiſmatis merſionem.
Item Zach.pa.boni.ep̄o.
¶ De ſacerdote qui ꝑ ignorantiā lingue latine in vocatione trinitatis deliquit.

Retulerūt nuncij tui q fuit in eadē ꝓuincia ſacerdos q latinā linguā penitus ignorabat:⁊ dū baptizaret neſciēs loq latine infringens linguā diceret:baptizo te in noie p̄ria ⁊ filia ⁊ ſpūa ſctā:⁊ ꝑ hoc tua reuerēda ſāctitas ꝯſiderauit eos rebaptizare:ſed ſctiſſime fr̄ ſi ille q baptizauit nō errorē introducēs[e] aut hereſim[f]:ſed pro ſola ignorātia romane locutionis infringendo linguam (vt ſupra diximus) hoc baptizans dixiſſet:nō poſſum9 cōſentire vt denuo baptizentur. Item Amb. de ſacris tractatu.j. ¶ Quare baptizati a ſacerdote vngantur.

‡ 17 Uenisti[g] ad fontem ingreſſus es ꝯſidera qd videris[h] qd locutus ſis diligenter:repēte[i] occurrit tibi

a ¶ Unctus. ſputo nō oleo. ſ. in cathecismo.
b Poſtquam. ſ. c. diſtin. v. nouiſſime. ſ. c. preſbyteri. ⁊. c. nullus miniſtrorum.
c ¶ Chriſtianus. ē. viij. q. j. olim.
d Merſiſti. id eſt merſus fuiſti.
e ¶ Ubi. id eſt ad quid.
Accepiſti.
f ¶ In capite. s. aīa. ē. de pe. di. iij. ille rex. ⁊ ita aīa hʒ ſedeʒ in capite: alſ non bene ɔcordaret littera.
g ¶ Hodie. ſ. in die pentecoſtes: qꝛ lecta fuerat epl'a de aduētu ſpūſancti in apl'os.
h ¶ Sacerdotis. s. epi: eo qꝛ ſolus epīs facit hanc inuocationem. ſ. di. v. manꝰ.
Poſt baptiſmū. ¶ Caſus. Queſitū fuit qd ſignificet veſtis cādida q̄ baptiʒatus induit? Reſpondet ꝙ ſignificat mūdiciam ⁊ puritatem quā ablutus a pctīs vſqʒ in dieʒ iudicij dʒ ſeruare. ſignificat etiā glorioſaʒ reſurrectionē fideliū ⁊ regnum futurū: tegit etiā caput eiꝰ myſtico velamine vt itelligat ſe debere potiri corona regni ⁊ dignitate ſacerdotali. Sequētia duo. c. patēt.
i ¶ Poſt baptiſmū. Caſus. Dʒ cuiuſmodi veſtis traditur: qꝛ alba: ⁊ quare.
k ¶ Innocentiā. candor enim mundiciam deſignat. xxx. q. vlti. femine.
l ¶ Ad myſteriū. de ſignandum. per hoc enim deſignat futura reſurrectio corporū glīoſa ⁊ aīaꝝ: vel etiā nunc a peccatis.
m ¶ Ut intelligat. iſtud ſacrʒ eſt regni ⁊ ſacerdotij. Quilibʒ enim fidelis rex dʒ eē ⁊ ſacerdos. Rex: qꝛ ſe ⁊ alios ꝟtutibꝰ regere dʒ. Sacerdos: qꝛ corpꝰ ſpiritū ⁊ humiliatū quod eſt vera oblatio. s. ſe debet offerre deo.
n ¶ Diademate. ē. xij. q. j. duo ſūt.
Accepiſti poſt.

Candor mūdiciaʒ ſignat.

Fidelis q̄libet dʒ eē rex ⁊ ſacerdos.

leuita: occurrit tibi pſbyter: vnctus[a] es quaſi athleta dei vt ad baptiſmū cathecuminus accedas. Item rabanꝰ in epiſtola ad ephe. lib. ij.

¶ Quare baptizatus a preſbytero vngatur in cerebro.

Poſtq̄[b] aſcendit baptiʒatus de fonte ſtatim ſignat a pſbytero in cerebro cū ſacro chriſmate: ſequente ſimiliter orōne: vt xp̄i regni particeps fiat ⁊ a xp̄o chriſtianus[c] poſſit vocari. Iteʒ Amb. de ſacramētis trac. ij.

¶ Quid ſuper baptizatū a ſacerdote dicatur.

Merſiſti[d]: veniſti ad ſacerdotem: quid tibi dixit? Deus (inq̄t) tibi pater oīpotens q te regenerauit ex aq̄ ⁊ ſpū ſcō ɔceſſitqʒ pctōꝝ tuorū veniā: ipſe te inūgat in vitam eternā: vide vbi[e] inūctꝰ es: in vitā eternā inq̄t. Itē.

¶ Quare vnguentū ſuper caput baptizati ponatur.

Accepiſti myſterium: hoc eſt vnguentū ſuper caput: quare ſup caput? qꝛ ſapientis ſenſus in capite[f] eiꝰ ſeq̄t ſpūale ſignaculū qd̄ audiſti: legi hodie[g] ꝙ poſt fontes ſupereſt quo pfectio fiat qn̄ ad inuocationem ſacerdotis[h] ſpūſſanctus infunditur. Item raba. de inſti. cleri.

¶ Quare cādida veſtis tradit xp̄ianis.

Poſt baptiſmū[i] tradit xp̄ianis veſtis cādida q̄ ſignificat innocentiā[k] ⁊ puritatē xp̄ianam: quā poſt ablatas veteres maculas ſtudio ſcē ɔuerſatiōis imaculatā ſeruare debet ad repn̄tandā añ tribunal xp̄i: cūcti ꝟo renati albis iduunt veſtibꝰ ad myſteriū[l] reſurgētis ecclīe. Iꝫ ē vtunt baptizati albis veſtibꝰ vt quoꝝ pme natiuitatis faciē vetuſti erroris pānus fuſcauerat habitus ſcōe regeneratiōis glīe pferat indumentū: tegit eni poſt ſacrā vnctionē caput eiꝰ myſtico velamine: vt intelligat[m] ſe de diademate[n] regni ⁊ ſacerdotali dignitate potiri. Itē amb. de myſterijs.

¶ De eodem.

Accepiſti poſt baptiſmū veſtimēta cādida: vt eēt idiciū[o] ꝙ exueris voluptate peccatoꝝ: ⁊ indueris inocentie caſta velamia[p] Itē ex ɔci. agatheñ.

¶ Quo mēſibꝰ iudei iter cathecumīos hēant.

Iudei[q] quoꝝ pfidia frequēter ad vomitū redit ‡ 18
ſi ad leges catholicas redire voluerit octo[r] mēſes iter cathecuminos[s] ecclīe limē introeāt: ⁊ ſi pura fide[t] venire noſcunt tūc demū baptiſmi grām mereāt: ꝙ ſi caſu aliq̄ piculū ifirmitatꝫ itra pſcptū tp̄s icurrerit ⁊ deſpati fuerit baptizent. Itē ex ɔci. tol'. v.

¶ De iudeis pleriſqʒ freq̄nt ad iudaiſmū redeūtibꝰ

Pleriqʒ ex iudeis qui dudū ad xp̄ianā fidē pmoti ſunt nūc blaſphemātes xp̄m non ſolū iudaicos ritus ppetraſſe noſcunt ſed etiā abominandas circunciſiones[u] exercere: de qbus cōſultu pijſſimi ac religioſiſſimi dn̄i noſtri ſiſemādi regis hoc ſanctū decreuit ɔcilium vt huiuſcemodi trāſgreſſores pōtificali auctoritate correcti ad cultū xp̄iane dignitatꝫ reuocent vt quos ppa volūtas nō emēdat aīaduerſio ſacerdotalis coerceat. Eos aūt quos circūcidūt ſi filij eorū ſint a parentū ɔſortio[x] ſeparent[y]: ſi ſerui pro iniuria corporis ſui libertati tradāt[z].

o ¶ Indiciū. qlīs veſtis erit: talia corda gerit. xlj. di. §. ſi.
p ¶ Uelamina. forte de hoc velamine dicit. xxiiij. queſtio. j. quoniam vetus.
Iudei. ¶ hec eſt decimaoctaua pa di. in q̄ dꝫ qualr iudei ⁊ alij baptiʒāt: ⁊ q̄ ſūt dona baptiſmi. Jo. de f. ‡ 18
q ¶ Judei. de baptiʒandi examinatione vel penitentia agit vſqʒ ad. c. non plures.
r ¶ Octo mēſes. hoc c. corrigit p illud qd̄ ſeq̄t. ſ. e. ne qd̄ abſit.
s ¶ Cathecuminos. p hoc. c. itelligūt oia illa. c. q̄ dicunt ꝙ infideles pn̄t eē vſqʒ ad miſſaʒ cathecuminorū in ecclīa: nō ɔdicit. xxj. di. cleros. in fi. qꝛ illud de ifidelibꝰ q parati ſunt reprehendere. xliij. di. in mādatis. ⁊ ita non dico ea abrogata: ſm ꝙ qdaʒ dicūt. Et eſt rō quare hoc fiat: vt audientes pdicationē i eccleſia facilīꝰ ɔuertāt: vel loq̄t de pciſis. Joan.
t ¶ Et ſi pura. Uʒ ergo ꝙ vſurariꝰ iudeꝰ nō debeat baptiʒari: niſi vſuras reſtituat. ē. de pe. di. v. falſas. qꝛ obligationes in baptiſmo nō tollunt.
Pleriqʒ ex iudeis. ¶ Caſus. Aliqui iudeoꝝ facti fuerūt xp̄iani: qui poſtea ad ritū iudeoꝝ reuerſi filios ſuos ⁊ ſeruos circūcidebāt: vn̄ pcipit h̄ vt fidem ſeruare cogant. filij vero circūciſi ab eis auferant: ſerui autem liberi efficiant.
v ¶ Circūciſiones. circūcidendo aliq̄s.
x ¶ Cōſortio. ⁊ viris religioſis alēdi tradent: vt. xxviij. q. j. iudeoꝝ. de pn̄is tn̄ bonis alendi ſunt. C. de al. liber. l. iij.
y ¶ Separent. ⁊ bonoꝝ pſcriptione ⁊ ppetuo exilio dānabuntur: vt. C. de iudeis ⁊ celi. iudei ſed hoc ſi ſue ſecte ſūt mācipia: alſ enim capite puniuntur. C. ne mā. chriſti. l. vna. C. de eunuch. l. j.
z ¶ Tradant. ē. di. liiij. c. nulla. ⁊. c. fra.

Inf... pn̄t ... eccl... ad cath... mi...

Fi... de... pri... a p... ſep...

ternitatē.ſed contra.ꝫ.xvij.queſtione vlti.iudas.

P Rimū. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ ante baptiſmū debet paganus interrogari ſi abrenunciat diabolo ⁊ oībus malis operibus vt ſic ad veritatē poſſit puenire:⁊ iuxta apſm veterē hoīem deponere.i.vetuſtatem peccati.

ctione que ſolet exigi in pnia:nā ſine interiori in adultis vacuū eſt baptiſmi myſteriū:⁊ ita non cōtradicit. de peni.di.j.tres.ꝫ.e.oīs q.ꝫ.pxi.c.ꝯ.ſed iſtud generaliter ī alijs ꝙ̄ in iudeis.illud ſpālr fiebat quōdā in iudeis: nō pp ſatiſfactionē pctī:ſed pp reuerētiā baptiſmi:qḋ iudei p opationē circūciſiōis ⁊ alioꝝ legaliū ſacroꝝ nō adeo appreciabantur.

Baptiſmꝰ adultoꝝ an valeat ſine ſatiſfactiōe.

a ℭ Apoſtolꝫ.ad ephesios ſcribentez.
b ℭ Qui corrūpit. ſcꝫ vetus homo. de pe.di.j.tres ſunt.
O Omnis. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ homini intelligēti qñ baptiçat ſi nō penitet pctā non dimittunt.ſꝫ hmōi penitētia puulo non ē neceſſaria. qꝛ libero nō vtit arbitrio ſed ſacr̄m baptiſmi per quod hoīes efficiuntur fideles.
c ℭ Omnis.ꝫ.de pe.di.j.tres ſunt.
d ℭ Arbiter. ſi eſt diſcretus.h.
e ℭ Veteris.qḋ hominē reddit vetuſtū ⁊ qdem interioꝛ penitētia neceſſaria ē ī adulto:exterioꝛ nō exigitur.ꝟ.e.fine.
A Sunt hoīes. ℭ Caſus. Dicit hic ꝙ hoīes primo debēt agere pniam: ⁊ poſtea baptizari. qḋ pbat auctē petri dicētis in actibꝰ apoſtoloꝝ:Agite penitētiam ⁊c̄.
f ℭ Penitētiā.i.penitudinem.
g ℭ De prioribꝰ.nūqd ē pceptio vel ſuaſio de hac pnia agenda:ſꝫ cui hoc pcipere: nunqd gētili iubere pōt? Nō:ſꝫ dūtaxat monere.xlvij.di.§.neceſſe.
N E quod abſit ℭ Caſus. qdā iudei volebāt baptiçari: phibet hic ne lōga pnia eis imponat:ſed tm̄ q̄draginta dierū ne forte velint a pposito reſilire. Dia.c.q̄ ſequūtur vſq ibi:dñs ante.oīa patent.

I tem rabanus de inſti.cle. ℭ An bapaſmū diabolo ⁊ eiꝰ opibꝰ renūciare debemꝰ.

P Rimū iterroget paganus ſi abrenūciat diabolo oibus pōpis:⁊ oibꝰ dānoſis eiꝰ opibꝰ atqꝫ fallacijs cūctis:vt reſpuat pmū errorē:⁊ ſic appropinquet ad veritatē:poſſitqꝫ iuxta apſm[a] deponere veterē hoiez ſm pſtinā couerſationē:q corrūpit[b] ſm deſideria erroris: abnegās impietatē ⁊ ſecularia deſideria. I tē Auguſtinus de penitentia. ℭ Nō trāſit in nouam vitam quem non penitet veteris vite.

O Mnis[c] q iā ſue volūtatis arbiter[d] cōſtitutus ē:cū accedit ad ſacr̄m fideliū: niſi eū peniteat veteris[e] vite nouā nō pōt inchoare:ab hac penitētia cū baptizātur ſoli puuli imunes ſunt:nōdū enim vti pñt libero arbitrio. I dē ad ſelactitanū. ℭ Ante baptiſma pniam agere debemus.

A Sunt hoies ante baptiſma pniam[f] de prioribus[g] pctis:ita tñ vt etiā baptizētur:ſicut ſcriptum eſt in actibus apſoꝝ loquēte petro ad iudeos ac dicēte:Agite penitētiā:⁊ baptizetur vnuſqſqꝫ veſtrū i noie dñi noſtri ieſu chriſti. I tē grego.fauſtino defenſori. ℭ Quadragita dieruz abſtinentia iudeis baptizandis indicatur.

N E (qḋ abſit) longa[h] dilatio retro poſſit animos iudeoꝝ reuocare: cum fratre nr̄o epo loci illius loq̄re:vt pnia ac abſtinētia quadragīta dierū indicta aut die dñica[i] aut ſi celeberrima feſtiuitas occurrerit:eos (oipotētis dei miſericordia ptegēte) baptizes. I teꝫ Amb.ſuper epſam ad Ro. ℭ Pnia nō eſt neceſſaria baptizandis.

S Ine pnia[k] ſunt dona ⁊ vocatio dei:qꝛ gratia[l] dei in baptiſmate[m] nō reqrit gemitū:nō reqrit planctum vel opus aliqḋ ſed ſolā fidē ⁊ oia gratis ꝯdonat. I tem Iginus pa. ℭ Neceſſitate cogēte i cathecīſmo ⁊ ꝯfirmatione idē compater eſſe pōt.

I N cathecīſmo[n] ⁊ in baptiſmo ⁊ in ꝯfirmatione vnus patrinꝰ[o] fieri pōt ſi neceſſitas cogit:nō eſt tñ ꝯſuetudo romana:ſꝫ p ſingulos ſinguli ſuſcipiāt[p]. I tem ex decreto Leonis pa. ℭ Non plures ſꝫ vnꝰ puulū in baptiſmate ſuſcipiat.

N On pleſ[q] ad ſuſcipiēdū de baptiſmo īfantē accedāt ꝙ̄ vnꝰ:ſiue vir ſiue mlier ī ꝯfirmatiōe q̄ꝫ idipꝫ faciat. I tem ex conci.magocieñ. ℭ Qui nō eſt baptizatꝰ nec ꝯfirmatꝰ:alium in chriſmate vel baptiſmate tenere nō dꝫ.

I N baptiſmate vel in chriſmate nō pōt aliuz ſuſcipere[r] in filiolū ipſe q nō eſt baptizatus[ſ] vel cōfirmatꝰ. I tem ex cōci. antiſiodoreñ. ℭ Abbati vel monacho nō licet commatres habere.

N On licet abbati vel mo nacho[t] ō baptiſmo ſuſcipere filios:nec[u] cōmatres

m ℭ In baptiſmate. hoc ideo dicit: qꝛ ī pnia ⁊ ſi dimittatur pena p ꝯtritionē remanet tñ tpal ſatiſfactio i baptiſmo nō. Nā tāta eſt vis ſacr̄i ꝙ nec ēt tpalis ſatiſfactio in baptiſmo remanet p pctis:idō nō ē mirꝫ ſi īfamia q̄ libꝫ ibi dimittat:qḋ nō eſt in pnia:vt de pe.di vlti.ſi quis.
l ℭ Gra.ꝫ.de pe.di. vij.nullꝰ expectet.

Ro.xj.d. Baptiſmꝰ ē efficacioꝛ pnia

I N cathecīſmo. hec ē.xix.ps di. in q̄ pbat qd iuris ſit de patrinis ⁊ filijs ſpiritualibus. Io.de fa.
n ℭ In cathecīſmo.De materia iſta dixi.xxx.q.j.puenit.
o ℭ Patrinꝰ. Ba. dixit in his tm̄ ꝯhi compaternitatē:ſed h.dic in oibꝰ eā ꝯhi q̄ baptiſmū pcedūt: ſed tñ cōpaternitas in cathecīſmo ꝯcta nō eſt tāti momēti vt mr̄imoniū diſſoluat cū vir etiam īpediat.extra de cog. ſpi.ꝯcto.
p ℭ Suſcipiāt.⁊ ita latius ſe extenderet charitas.xxxv. qō.j. cum igitur.

Cōpaternitas ꝯhit p cathecīſmū.

q N On plures. ꝫ.xxx. q. iiij. qḋ autē vxoꝛ. contra.Sol.ibi.
r I N baptiſmate. ℭ Suſcipe. Sꝫ qd ſi ſuſcipiat? Dñt quidā ꝙ non ꝯhit cōpaternitas: ſecus ſi baptiçet.
ſ ℭ Baptiçatꝰ. Si alr tñ ſit cū baptiçare poſſit nō impedit baptiſmus:ſed hoc iō inſtitutū eſt: qꝛ patrini debent inſtruere filios ſuos in ſymbolo ⁊ in alijs.ꝟ.eo.vos.hoc non facere poſſunt q primo in eis inſtructi non fuerunt.xlvij.di.§.neceſſe.

Patrini filios iſtruere debēt.

h ℭ Lōga.octo menſium eſt longa.ꝫ.e.di.c. iudei.
i ℭ Aut die dñica.nō obuiat qḋ dictū ē.ꝫ.e.c.duo.ꝙ tm̄ bis in anno baptiſmus dꝫ celebrari.illud.n. de ſolēni intelligitur.id eſt quod conſecratur tanta ſolēnitate.ꝫ.e.venerabilis.⁊.c. ſequenti.
k S Ine penitentia.i.ſine ſatiſfactione exteriori ⁊ afflictione que ſolet exigi in pnia (cont.)

N On licet. t ℭ Monacho.ꝫ.xvj.q.j.placuit cōi.
u ℭ Nec cōmatres.ꝫ.xviij.q.ij.puenit ad nos. ſed

habere. Item ex lib. capitulorum. ¶ De eodem.

Monachi ſibi cōpatres cōmatreſue nō faciāt: nec[a] oſculētur feminas. Itē ex ſer. ſcti aug. poſt paſcha domini: q ſic incipit hodiernus dies. ¶ Qui in baptiſmo paruulos ſuſcipiunt ꝓ eis apō deum fideiuſſores exiſtunt.

Vos ante oīa tā mulieres ꝗ̄ viros q filios i baptiſmo ſuſcepiſtis: moneo vt vos cognoſcatis fideiuſſores[b] apud deū extitiſſe ꝓ illis quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere: ideoq̄ ſemp eos admonete: vt caſtitatē cuſtodiāt: iuſticiā diligāt: charitatē teneāt: ante oīa ſymbolū ⁊ orōnē dñicā et voſipſi tenete: ⁊ illis quos ſuſcepiſtis de ſacro fonte oñdite. Itē ex cōci. hiler. ¶ Ad baptizandi officium: ⁊ ad veſtimenta altaris lauanda: ſacerdos ꝓpria debet habere vaſa.

20 ✝ Omnis pſbyter q fontē lapideū hēre nequierit: vas cōueniēs ſolummodo ad baptizādi officiū habeat: qḋ extra eccleſiā nō deportet: ſilr ad corpale lauādū: ⁊ ad pallas altaris ꝓpria habeantur vaſa in qbus nihil aliud fiat. Itē ex cōci. carthagineñ. iiij. ¶ Neq̄ rebaptizationes neq̄ reordinatiōes fieri lz.

21 ✝ Non licet[c] fieri rebaptizatiōes: neq̄ reordinationes vel tranſlationes[d] epoꝝ. Itē ex epla Aug. ad Maximū. ¶ De eodem.

Rebaptizare hereticum hoiem q hec ſctē trinitatis ſigna ſuſceperit q̄ chriſtiana tradidit diſciplia oino pctm̄ ē: rebaptizare aūt catholicū imaniſſimū[e] ſcelus[f] eſt. Item ex conci. arelateñ. j. ¶ De arrianis quando baptizentur ⁊ quando non.

De arrianis q ꝓpria lege ſua vtūtur: placuit ſi ad eccleſiā aliq de hac hereſi venerint: iterrogēt eos nře fidei ſymbolū ſacerdotes: ⁊ ſi ꝑuiderint eos in pře ⁊ filio ⁊ ſpiritu ſancto eſſe baptizatos: manus eis tantum imponant: vt accipiant ſpiritum ſanctum: qui ſi interrogati non[g] reſponderint hanc trinitatem: baptizentur[h]. Itē Grego. iiij. Bonifacio. ¶ Baptizentur de quib⁹ ignoratur an ſint baptizati.

Paruulos qui a parentibus ſubtracti ſunt: ⁊ an baptizati ſint an nō ignoratur: vt hos baptizare debeas[i] ſcḋm patrum traditiones: ſi nō fuerit q teſtificet[k] ratio[l] poſſit. Item ex concil. carthagineñ. v. ¶ De eodem.

Placuit de infantibus quotiens nō inueniuntur certiſſimi teſtes q eos baptizatos ſine dubitatione eſſe teſtentur[m]: neq̄ ipſi ſunt

12

Pueros i baptiſmo tenere nō ꝑñt q̄ chriſtiani

§. xvi. q. i. doctos. ⁊ xxx. q. i. ode. ſ; baptiçādo ꝑt: nō leuādo

a Monachi. ¶ Nec oſculētur. Forte tāgit ꝯſuetudinē alicuius loci: vbi cōpatres oſculabant cōmatres

Vos. ¶ Caſus. Dicit h̄ q̄ q ſuſcipit aliquē de ſacro fonte videt ꝓ illo apud deū fideiubere: ⁊ iō dz eū i bonis operibus inſtruere ſymbolum ⁊ orōne dñicā docere. Se tria. c. patet.

b ¶ Fideiuſſores. Et hec eſt cā q̄re inſtitutū fuit q̄ in baptiſmo ⁊ in cathecismo ⁊ in ꝯfirmatione q nō eſt chriſtianus nō offerat puerū: cū eni nobiſcū nō tenet articulos fidei: qualr pōt eſſe obſes ꝓ puero: ⁊ qualiter docebit in his q̄ h̄ dicūtur. Sz nō videt q̄ ſint fideiuſſores ꝓ puero: qr ſi quereret ab eis: erit iſte bonus: nō dicerēt: ſic vel nō. ff. e. q̄ris. ſz ſunt q̄ſi fideiuſſores. ff. ad mu. ni. l. ij. §. proinde. ⁊ ſufficit q̄ puer non ꝯdicat. ff. ſo. ma. l. ij. §. vlti. nā infans furioſo cōpat. xv. q. j. §. vl. ⁊ c. illud p eq. ⁊ ita eo ipſo tenent paruuli q̄ nō ꝯdicūt ſ. e. q̄ris als eni non tenent fideiuſſores ff. de fide. omnis.

Omnis pſbyter. ¶ hec eſt xx. ps diſt. Jo. de fa. Et hoc intellige de pſbytero eccle baptiſmalis. Et h̄ ſic cōtinua. Supra dictū eſt de efficacia baptiſmi ⁊ offerētib⁹ ad baptiſma: nūc vero ſubiecit de loco in quo fieri habeat baptiſma ⁊c.

Non licet. ¶ hec ē. xxi. ps diſt. in q̄ ꝓbat p xij. c. q̄ nullus dz rebaptiçari: ſed tñ ſi neſcit vtrū ſit baptiçat⁹ an nō dz baptiçari: qr nō itelligit iteratū qḋ neſcit factū. ſ. e. di. j. ſolēnitates. Jo. de fa.

c ¶ Nō lz. De rebaptiçatiōe nō faciēda. xij. c. adiungit.

d ¶ Trāſlationes. ſ. mutatiōes: niſi in neceſſitate vel vtilitate. vii. q. i. mutationes. in qua enim eccleſia qs intitulatus eſt in ea ꝑpetuo pſeueret: vt di. lxx. ſanctoꝝ. Jo.

e Rebaptiçare. ¶ Jmmaniſſimum. ⁊ capite punitur C. ne ſanctum ba. reiteretur. l. prima.

f ¶ Scelus eſt. nī maius pctm̄ ē rebaptiçare chriſtianū hoīem vel catholicū q̄ hereticū. ſi ar. q̄ maius pctm̄ ē occidere chriſtianū q̄ paganū. ſ. di. l. de his clericis. ⁊ xxiij. q. v. ſi nō licet Sed ꝯ videt q̄ q paganū occidit: ⁊ corpus ⁊ aīam occidit. ⁊ videt occaſionē dare ꝑdēdi aīam eius: ſz cū occidit chriſtianū: aīam ei⁹ nō occidit: qr forte bonus ē. ſilr ⁊ i p̄mo videt eē eq̄le pctm̄: qr ſilr iniuria ſacro fit i iſto ſicut i illo. Sed forte qr hereticus a deo receſſerat videt q̄ magis eſſet rebaptiçādus: ⁊ iō dicit minus pctm̄ eſſe in iſto q̄ in illo.

De arrianis. ¶ Caſus. Dicit h̄ q̄ ſi arriani reuertētes ad fidē catholicā dixerint ſe baptiçatos in noīe pris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti debēt tm̄ recōciliari: alioqn debent rebaptiçari. Seq. c. patet.

g ¶ Nō rñderint. ⁊ rñderint inter ſe nō eē baptiçatos i noīe trinitatis. ſ. pris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti error eni cuiuſdā ſiue dātis ſiue accipiētis ad baptiſmū pertinere non probatur. ſ. e. di. ſatis.

h ¶ Baptizentur. idē diceret vbi nihil diceret de forma cū diceret ſe baptizatos ⁊ h̄ iō: qr qdā baptizati ſunt in formas alij nō. ſed ſec⁹ diceret de baptizato i eccleſia: lz nihil ō forma diceret.

i Paruulos. ¶ Debeas. ſ. di. lxviij. preſbyteri quos. ⁊. §. qḋ ergo.

k ¶ Qui teſtificet. eos eē baptizatos.

l ¶ Rō. nā i talib⁹ certi⁹ ē tenēdū. ex ō ſpō. iuuenis. de pen. diſt. vi. c. antepenul. ⁊ vlti. Joan.

Placuit. ¶ Caſus. Infantes. qdā fuerūt a barbaris capti. ſ. cū redimebant dubitabat ō eis: vtrū eēnt baptizati cū de h̄ teſtes nō apparebāt: nec iſtantes poterāt ō h̄ rñdere: iō q̄rebat qd deberet fieri de his. Et rñdet q̄ pñt ſine piculo rebaptizari: ſilr eccle pñt ꝯſecrari: cū ō eaꝝ dubitat ꝯſecratiōe.

m ¶ Teſtet. Credit ergo teſtimonio vni⁹ i baptiſmo ⁊ i ꝯſecratiōe eccle. ✝ ſec⁹ i ordie. xcviij. di. aphros. ⁊ q̄ ſit rō de. j. q. j. §. ecce cū honoris. ⁊ circa talia piculū vtit. xlg. di. geſcam⁹. Sz pone q̄ qs ꝓbat ſe ordinatū q̄ ad ſpeciē facti: aliqs excipit ꝯ eū dicēdo eū nō fuiſſe baptizatū: nūqd crederet tūc teſtimonio vni⁹ q̄ ad baptiſmū? Dicit. h. q̄ vbi nō ſit alij pudiciū

credituꝛ:alias non. vñ non poſſet de baptiſmo ſuo ꝑhi-
bere teſtimoniũ ſi ſub ea ꝯditione ei relictũ eſſet legatũ ſi
eſſet baptiçatus:qꝛ fieret preiudicium heredi.
a ¶ Per etatẽ. Arg. aliquẽ poſſe teſtificari de his que in
infantia vidit. ar. di. xxxvij. relatum.

hoc ꝙ talia receperunt. ⁊ ita eſt ar. ꝙ vnũ ſcim̃ ꝓbat ꝑ aliud
xvij. di. ꝑuenit. g ¶ Memoria. i. ꝑ auditũ. ar. ff. de edẽ
plu. ar. l. j. ⁊ l. in ſumma. §. idem labeo.

Si ad matris. ¶ Hec eſt. xxij. ꝑs diſ. in q̃ q̃rit ſi bapti
çet grauida mr̃: vtrũ filius baptiçet in vẽtre? Et di
cit ꝑ tria. c. ꝙ nõ. Jo. de fa. ¶ Caſus. Julia
nus ⁊ q̃dã alij here-
tici dicebãt pueꝝ in
vtero mr̃is baptiza
ri: ſi mr̃ grauida ba
ptizabat: quia crede
bãt pueꝝ i vtero cõ-
ſtitutũ eſſe ꝑtẽ ma
terni coꝛpis: ⁊ crede
bãt q̃cq̃d eſſet in ipſe
baptizari cũ ipſe ba-
ptizat. Iſtos ãt Aug.
reꝓhendit i hoc. c. di-
cẽs ꝙ puer nat⁹ dꝫ
baptizari: qꝛ ad ma
ternũ coꝛp⁹ cuꝫ eẽt i
vtero nõ ꝑtinebat.

b ¶ Mauroꝝ. Mau
ri iſti epi erãt: qꝛ fra
tres eos vocat. Uł dic
ꝙ ẽ vocatiui caſus il-
lud frẽs chariſſimi.
c ¶ Nec ille. ſ. bapti
çet ſubito ⁊ ſine exa
minatiõe: vt. J. ea. c.
dicitur. lõgo aũt tpe
debet inq̃ri: qꝛ ꝑicu-
loſũ eſt baptiçatũ
rebaptiçare: vnde ſe
quit. ſcimus ⁊c̃.
d ¶ Qui teſtimo-
nio: Arg. vni⁹ teſti-
monio eſſe credẽdũ
q̃nq; ar. ſ̃. e. paruu-
los. ⁊ dic hoc caſu tñ
credẽdũ eſſe chꝛiſtia
no ⁊ nõ pagano vel
iudeo teſtificanti. Et
eſt arg. ꝙ q̃s poſſit te
ſtificari de his q̃ vi-
dit i pupillari etate.
ar. xxxvij. di. relatũ.

Quãs itaq;. ¶ Caſus. Quidã nõ
erat memoꝛ ſui ba-
ptiſmi: nec alij cũ ſu
per hoc certificabãt: ⁊
ĩõ petebat baptiçari:
ſup hoc ꝯſultus pa-
pa rñdet: dicẽs ꝙ q̃n-
uis peccm̃ ſit aliquẽꝫ
rebaptiçare: tñ iſte q̃
de baptiſmo ſuo du
bitabat: ſine foꝛmi-
dine poterit baptiça
ri: ⁊ ſi talis ꝑſona in
ciderit: ſi res patit:
dꝫ de veritate inq̃ri:
⁊ ſi nõ poterit de ba-
ptiſmo eius ꝯſtare:
dꝫ baptiçari: nec hoc
ꝓ iteratione habet.

Si nulla. ¶ Caſus. Quibuſdã
erat dubiũ vtrũ eſ-
ſent baptiçati vel nõ
quare q̃rebat q̃d eſ-
ſet faciẽdũ de his? Et
rñ. ꝙ ſi nulla noti-
cia vel iudiciũ habet
de baptiſmo coꝛ de-
bẽt baptizari: ſi autẽ
recoꝛdẽtur ſe cũ pa-
rẽtibus ad eccleſiã veniſſe: ⁊ coꝛpus dñi recepiſſe: ꝑſum-
ptio eſt pꝛo eis ꝙ fuerunt baptiçati.

ꝑ etatẽ[a] idonei de traditis ſi-
bi ſacr̃is reſpõdere abſq; vl-
lo ſcrupulo eos eſſe baptizã-
dos: ne iſta trepidatio eos fa-
ciat ſacr̃oꝝ purgatione ꝓua-
ri. Hinc etiã legati mauroꝝ[b]
fratres chariſſimi ꝯſuluerũt:
qꝛ multos tales a barbaris
redemerũt. Silr̃ de eccleſijs
quotiẽs ſup eaꝝ ꝯſecratione
heſitat agẽdũ eſt: id eſt vt ſi
ne vlla trepidatione ꝯſecrẽt.
Item Leo pa. leoni rauen
nati archiepõ. ¶ De eodẽ.

Quam itaq; baptiſmi ſui
nihil recoꝛdet: q̃ rege-
nerationis eſt cupidus: nec ali
ter atteſtari de eo poſſit q̃ ſci
at ſe ꝯſecratũ nec[c] ille q̃ cõſe-
crat. Scim⁹ q̃dẽ inexpiabile
eſſe facin⁹: quotiẽs iuxta he-
reticoꝝ dogmata ꝯtra ſancto
rũ patrũ inſtituta cogit aliq̃s
lauacrũ qd̃ regenerandis ſe
mel tributũ ẽ: bis ſubire: apo
ſtolica reclamãte ſnĩa: q̃ nob
vnã ꝑdicat in trinitate deita-
tẽ: vnã in fide ꝯfeſſionẽ: vnũ
in baptiſmate ſacr̃ꝫ: ſꝫ in hoc
ſi ſe nihil foꝛmidat: q̃ñ non
põt in iterationis crimẽ veni
re: qd̃ oĩno factũ eſſe neſcit:
atq; ĩõ quotiẽs ꝑſona talis i
ciderit: ſolita ꝑmũ examina-
tione diſcutite: ⁊ lõgo tpe (ni
ſi foꝛte ſupꝛem⁹ finis imine-
at) indagate vtrũ nemo penit
tus ſit q̃ teſtimonio[d] ſuo iu-
uare poſſit ignoꝛantiã neſciẽ
tis: ⁊ cũ ꝯſtiterit hũc qui bap
tiſmatis idiget ſacr̃o ſola ina
niter ſuſpitione ꝓhiberi: acce
dat intrepidus ad ꝯſequẽdã

gr̃aꝫ: cuius in ſe nullũ ſcit eẽ
veſtigiũ: nec vereamur huic
ſalutis ianuã apire q̃ nũq;
ante docet igreſſus. Idem.

¶ De eodem.

Si nulla extãt indicia
inter ꝓpinquos ⁊ familiares:
nulla inter clericos aut vici-
nos q̃bus hi de q̃bus q̃ritur
baptizati fuiſſe doceant: agẽ-
dũ eſt vt renaſcant: ne mani
feſte pereant: in q̃bus qd̃ nõ
oſtẽdit geſtuꝫ: nulla rõ ſinit
vt iteratũ videat: qui aũt poſ
ſunt meminiſſe ꝙ ad eccleſiã
veniebãt[e] cũ parentibus: pñt
recoꝛdari an qd̃ eoꝝ parẽti-
bus dabat accepint[f]: ſꝫ ſi hoc
etiã ab ipſa memoꝛia[g] alienũ
eſt ꝯferẽdũ eis videt: qd̃ col-
latũ eſſe neſcit: qꝛ non teme-
ritas interuenit preſumptio-
nis: vbi eſt diligentia pieta-
tis. Item Auguſ. ꝯtra iulia
nũ. ¶ Non baptizat cũ ma
tre q̃cq̃d in eius coꝛpoꝛe eſt.

Si ad[h] matris coꝛp⁹ id
qd̃ i ea ꝯcipit ꝑtinet: ita
vt ei⁹ ꝑs deputet: ñ baptiza-
ret infans cui⁹ mr̃ baptizata
eſt aliq̃ moꝛtis vrgẽte ꝑiculo
cum eum geſtaret in vtero.
¶ Nũc vo[i] cũ ẽt ipſe bapti-
zet: nõ vtiq; bis baptizatus
habet: nõ vtiq; ad maternũ
coꝛpus cum eſſet in vtero ꝑti
nebat. Itẽ Iſido. ſniaꝝ. li. j.
¶ Quare nõ baptizat cuꝫ
matre: qui in eius vtero eſt.

Qui in maternis ſunt
vteris: ideo cuꝫ matre
baptizari non[k] pñt: qꝛ qui na
tus adhuc ſm adam non eſt:

h ¶ Si ad matris.
Pone caſuꝫ. J. e. ſi q̃
mulier. qꝛ foꝛte di-
cebat iulian⁹ ꝙ mu
lier ꝑgnãs nõ dꝫ ba
ptizari: ꝑꝑ iuris im
poſſibilitatẽ: qꝛ ba-
ptizaret puer i vte-
ro: ⁊ ita poſtq; eẽt e-
dit⁹ deberet baptizari
ꝑꝑ illud: niſi q̃s re-
nat⁹ fuerit ⁊c̃. vł iuſq;
bñ dicebat: qꝛ ſi mr̃
manumittit: ⁊ ꝑt⁹.
iſtl. de igenuis. §. ij. ⁊
qꝛ part⁹ ꝑs ẽ viſceꝝ.
ff. de vẽ. inſpi. l. j. Sꝫ
ad ꝑmũ dic ꝙ baptiſ
ma ẽ ꝑſonale bñfici-
uꝫ: vt. J. e. ſi q̃. nec ꝑ-
ſonaꝫ egredit. ff. ſo.
ma. qꝛ ſec⁹ in manu
miſſiõe. ĩõ dĩ ꝑt⁹ ꝑs
viſceruꝫ. dic vt. ſ̃. e. ſi
q̃cq̃d. Qd̃ ãt nõ bapti
çet puer i vẽtre ſatiſ
oñdit rõne. J. e. q̃ in
infnis: qꝛ cũ nat⁹ ñ
ſit regñari nõ põt.
i ¶ Nũc vo. Nõ du
xit iulianũ ad metã
redargutiõis aug. qꝛ
foꝛte hoc ꝯcederet ſ.
facie iulian⁹: ſed ad
metã iopinabilis: qꝛ
foꝛte iulian⁹ h̃ eratꝯ̃
cõeꝫ opiõnẽ. hoc mõ
ꝯcludit. ſ̃. e. oñdit.

Mulier ꝑgnans an baptizari poſſit.

e ¶ Veiebãt. Arg. ex vno aliud eẽ ꝑſumẽdũ. ar. ex ſignis
ꝑſũptionẽ eẽ colligẽdã. xxvij. q. i. vidua q̃dẽ. ſ̃. xx. q. ij. c. j.
f ¶ Accepint. ſacr̃ꝫ? Sꝫ de q̃ h̃ dicit? nã ſi de ſacr̃o baptiſ
mi nõ ꝓuenit memoꝛia: ſꝫ de ſacr̃o euchariſtie ſiue de
pane bñdicto: ad ꝑſũptionẽ ſuſcepti baptiſmi iducit per

Qui in maternis. ¶ Caſus. Querebat ab Iſi. q̃re ꝑ
tus nõ babtizat cũ matre ꝑgnante? qui rñdet hoc
ideo ꝯtingere: qꝛ qui nõdũ natus eſt ſm Adã: ſm chꝛi-
ſtum renaſci non poteſt. Addit etiã ꝙ ſi q̃s permanet in
moꝛtali peccato ⁊ accipit coꝛp⁹ xpĩ: nõ ꝓficit ei ad ſalutẽ.
k ¶ Non poſſunt. ſimile. xxxij. q. ij. moyſes. ⁊ ar. cõtra
ff. de iniuſ. rup. ⁊ irri. teſt. nam ⁊ ſi.

ſ3 chriſtũ regenerari nõ põt: neq3 eni3 dici in eũ regeneratio põt que generatio nõ preceſſit: q ſcelerate[a] viuũt in eccleſia: ⁊ cõicare non deſinunt putãtes ſe tali[b] cõione mũdari: diſcant nihil ad emũdationẽ pficere ſibi. Item ex ↄcilio mar. pape. ℭ De eodẽ.

Si qua mulier pgnãs deſiderauerit grãz baptiſmi pcipe: qñ voluerit[c] habeat ptãtẽ: naz nihil pticipat in hoc mr̃ iſanti q naſcit̃: propterea ꝙ vnicuiq3 ꝓpa volũtas i ↄfeſſiõe monſtrat̃. Itẽ ex pniali theodori. ℭ De his q ignorãter bis baptizãt̃.

Qui bis ignorãter baptizati ſunt nõ indigẽt ꝓ eo penitere niſi ꝙ ſm canones ordinari[d] nõ pñt: niſi aliqua magna neceſſitas cogat. Qui aũt non ignari iteꝝ baptizati ſunt: q2 q̃ſi iteꝝ crucifixerũt chriſtũ: ꝑ ſeptẽ annos peniteant q̃rta ⁊ ſexta feria: ⁊ tres q̃drageſimas ieiunẽt: ſi ꝓ vitio[e] aliquo fecerint: ſimiliter[f]: ſi ꝓ mũdicia[g] putauerint: tribus annis ſilr̃ peniteãt. Itẽ felix pa. ℭ De his q ex induſtria bis baptizãt̃.

Eos quos[h] epõs: pſbyteros vel diacones fuiſſe ↄſtiterit: ⁊ ſeu optãtes forſitã ſeu coactos[i] lauacri illius vnici claruerit feciſſe iacturaz[k]: vſq3 ad exitus ſui diẽ in penitẽtia (ſi reſipiſcũt) iacere conueniat: ✠ nec orõni: nec mõ ſideliũ: ſed nec cathecuminoꝝ[l] qdẽ oibus modis itereſſe: q bus laica tm̃ cõio in morte ẽ reddenda. ℭ De clericis ãt ⁊ mõachis ⁊ puellis dei aut ſecularibus ſeruari ꝓcipim⁹ ⁊ hũc tenorẽ quẽ nicena ſynodus inter eos q lapſi ſunt vel fuerint ſeruãdũ eſſe ↄſtituit: vt ſcilicet q nulla neceſſitate: nullius rei timore[m] atq3 periculo ſe vt rebaptizentur hereticis impie dederunt: ſi tamẽ eos ex corde peniteat tribus annis inter audientes[n] ſint: ſeptẽ[o] vero ſubiaceãt inter[p] penitẽtes. Manibus ſacerdotum duobus annis etiam[q] oblatiões modis omnibus nõ ſinant̃ offerre: ſed tãtũmodo popularibus in oratione ſocient̃: nec cõfundant deo colla ſubmittere: qui eu3 non timuerunt abnegare[r]. ℭ Pueris aũt qbus (qui adhuc impuberes ſunt) a pubertate vocabulũ eſt: ſeu clericis ſeu laicis aut etiã filib⁹ puellis: qbus ignorãtia ſuffragatur etatis[s] aliq̃diu ſub manus ipoſitione[t] detẽtis eſt reddẽda cõio: nec[u] eoꝝ eſt expectanda pnia: quos excepit ad coertionẽ cenſura. Ite3 Innocẽ. papa decentio epõ. ℭ Preſbyteris baptizatos chriſmate vngere licet.

a ℭ Qui ſcelerate. ꝟ. e. di. ij. qui ſcelerate.
b ℭ Se tali. ꝟ. e. diſ. ij. quotidie. Joã.
In q̃. ℭ Caſus. Querebat̃ vtrũ debeat mulier cũ voluerit baptiçari: Et rñ. ꝙ ſic: nec in hoc aliqd h3 cõe cũ filio: nã alia eſt volũtas matris: alia filij: ⁊ ideo cuiuſlibet eoꝝ volũtas in cõfeſſione eſt ingrẽda.
c ℭ Qñ voluerit. ꝟ. di. v. baptiçari. ⁊. ca. cũ enixa. bro. li. iiij. grauidã baptiſmi.
Qui bis. ℭ Hec eſt. xxiij. ps di. in q̃ q̃rit̃ qd iuris ſit de rebaptizatis. Et ẽ ſciẽdũ ꝙ ſciẽter rebaptiçat⁹ eſt in ꝑpetuũ irregularis: ſi autẽ ignorãter: diſpẽſet̃ cũ eo ex cã. Jo. de ſa. ℭ Caſus. Di. h q ſi aliqs ꝑ ignorãtiã rebaptizat̃ nõ d3 puniri: tñ nõ d3 ꝓmoueri, niſi ex neceſſitate: q vero ex certa ſcia hoc fecit. vij. an. d3 penitere. iiij. ⁊. vj. ferijs ⁊ trib⁹ q̃drageſimis q̃libet anno: ſi ꝓ vitio corꝑis purgãdo vel ꝓ hereſi hoc fecerit: eodẽ mõ peniteat: ſi ꝑ ſimplicitatez credẽs hoc ſibi ad ſalutez ꝓdeſſe hoc fecerit trib⁹ annis peniteat.
d ℭ Ordinari. Sed nũqd eſt hoc ita verũ abſolute ꝙ ignorãter rebaptiçati non pñt ꝓmoueri: ita: ergo erit in ptãte cuiuſlibet mihi ordines auferre: q2 pt me dormiẽte rebaptiçare: q2 ergo duꝝ hoc videt̃: dicit Baz. ꝙ hoc itelligit̃ de ignorantia iuris q̃ nõ excuſat: ⁊ exponit illã litterã q̃ dicit: nõ indigẽt ꝓ eo pẽitere. ſup. intãtũ q̃tũ ad ſ. h. dicit hoc dictũ fuiſſe in odiũ rebaptizãtiũ olim: ſ3 hodie bñ pñt ꝓmoueri q2 ignorãtia facti oino excuſat eos: vel itellige ita dure ꝓut lr̃a ſonat ⁊ ei ſit ꝑiudiciũ ſine culpa ſua. arg. j. q. v. c. j. S3 ꝟ. j q. iiij. placuit.

Promoueri ñ pñt rebaptiça‑ti ẽt igno

e ℭ Si ꝓ vitio. puta ꝓ hereſi: ſicut nouatiani ⁊ donatiſte baptiçatos rebaptiçãt. vt. xxiij. q. iij. qdã heretici.
f ℭ Similiter. ſ. vt mundiores per ipſum lauacruz efficerentur: ſiue vt mundi ſint corde.
g ℭ Si ꝓ mũdicia. corꝑis: forte ñ erãt ſani. ex̃ de apo. c. ij.

Diuiſio.

Eos qs. ℭ Caſus. Hoc. c. diuidit̃ in tres ptes. In pma pte dicit. Felix ꝙ epĩ: pſbyteri: ⁊ diacones q ſpõtanei vel coacti ↄditionalr̃ ſũt ab hereticis rebaptiçati vſq3 ad ſinẽ vite debẽt in pnia ꝑmanere: ⁊ ab oi officio eccleſiaſtico ceſſare: l ſine tñ eis laica cõio tribuat̃. In ſcdã pte dr̃: ꝙ minores clerici: monachi: mõache: ⁊ laici ſic rebaptiçati l3 adulti ſũt dñt. xij. annis penitere: alr̃ tñ in tribus pmis annis: ⁊ alr̃ in. vij. ſequẽ. ⁊ alr̃ in duob⁹ vltimis. In. iij. pte dr̃: ꝙ pueris ſic rebaptiçatis ſiue ſint clerici ſiue mõachi vel laici nõ eſt tãta pnia imponẽda: ſed poſt recõciliationez recipiunt ad cõionẽ. ij. ps incipit ibi: de clericis aũt. iij. ibi: pueris autem.
h ℭ Eos quos. ℭ Caſus. In pma pte agit̃ de pena epi: pſbi: i vel diaconi rebaptizati. in ſcda de pena alioꝝ clericoꝝ vel monachoꝝ vel monialiũ. in tertia de pena eoꝝ q nõ ſunt adulti.
i ℭ Seu coactos. nõ abſolute. ſ. ꝑ abſtractionẽ vel attractionẽ: tũc. n. nõ erat coactio iputãda: vt. j. q. j. ↄſtat. ⁊ di. l. pſbyteros. ſed hoc aliq̃ ↄditione ꝓpoſita: vt puta ſi ñ patiaris rebaptiçari: ſtatiz occideris: vl̃ hmõi. Magis. n. eligẽda eſt mors q̃3 ↄſentit̃ rebaptiçari: vt. xxij. q. v. ſi qs coact⁹. xxxij. q. v. ita ne.
k ℭ Iacturam. i. iniuriam: patiendo ſe rebaptiçari.
l ℭ Cathecuminoꝝ. ꝟ. e. diſ. j. epũs nullũ. ↄ: ſed ibi ſolutũ eſt.
m ℭ Timore. maxime: ⁊ tũc mior pena infligit̃: met⁹. n. oino nõ excuſat: ſ3 attenuat pcm̃. ex̃ qđ me. cau. ſacris.
n ℭ Int̃ audiẽtes. i. cathecumios vl̃ laicos vel nõ cõicãtes.
o ℭ Septẽ. poſt primũ triẽniũ q̃ fuerãt iter audientes: vt de pe. di. v. ſi q vero.
p ℭ Inter penitẽtes nõ ſolẽniter: tales. n. eijciunt̃ ex̃ eccleſiam: vt. l. diſtin. in capite.
q ℭ Etiã oblatiões. i. nõ offerãt ad altare. ſic. xij. q. ij. de viro.
r ℭ Abnegare. Negat enim chriſtum qui mortale peccatum committit. xi. q. iij. exiſtimant.
s ℭ Etatis. q̃tũ ad hoc ſpectat: non eni3 coercẽda ẽ etas que quid agat non videt. C. de ſal. mone. l. j. ꝟ. ipuberes.
t ℭ Impoſitione. nec reconciliatoria.
v ℭ Nec eoꝝ. ſ. maioꝝ ⁊ adultoꝝ: quoru3 pnia pnotata eſt. q. d. non eſt talis penitentia imponenda pueris q̃lis adultis: quos cenſura. i. ↄſtitutio nr̃a: excipit. i. recipit ad coertionẽ: pniam eis imponendo: vt pdictũ eſt in. c.

✠ ✠ 14 Preſbyteris[a] ſeu extra epm̄ ſeu epo preſente cū baptizant chriſmate baptizatos vngere liceat: ſʒ qḋ ab epo fuerit cōſecratū: non tñ frontē ex eodē oleo[b] ſignare: qḋ ſolis debet̃ epis cum tradūt paracletū. Itē ex regiſtro Gregorij ad Ianuarium epm̄ carolitanum.

¶ Baptizatos i frontib⁹ pſbyteris vngere non licet.

Preſbyteri baptizatos infantes ſignare i frontibus ſacro chriſmate nō pſumāt: ſed pſbyteri baptizatos vngāt[c] in pectore: vt epi poſtmodū cōfirment in fronte. Itē ex cōci. apud beluacuʒ.

¶ Chriſmatis pannum ſecundo linire ⁊ ſuper aliū baptizatum mittere licet.

Si qs voluerit chriſmate pānū[d] iterū linire: ⁊ ſuper aliū baptizatū mittere nō eſt abſurdū. Itē ex ↄcil. lugḋ. ¶ De veteri chriſmate baptiſma ↄſecrare non lʒ.

Si qs de alio chriſmate q̄ȝ de illo nouo qḋ p epi largitiōe vel ↄceſſiōe acceperit baptizare[e] (niſi pꝛeoccupāte morte) tēptauerit: p temeritatis auſu ipſe in ſe ſue dānationis ꝓtuliſſe ſentētiaȝ manifeſtat̃[f]. Itē ex concilio apud Ualentiam. ¶ Nō niſi a ꝓprijs epiſcopis preſbyteri chriſma accipiant.

Preſbyteri[g] q dioceſanas regūt eccleſias: non a quibuſlibet epis: ſed a ſuo: nec p minorē clericū ſed p ſeipſos: aut p illuȝ q eiuſdē ordinis[h] ſit añ paſche ſolēnitatē chriſma petant. Item ex concil. Mar. pape. ¶ Conficere chriſma ⁊ per dioceſes deſtinare omni tpe epiſcopo licet.

Omni tpe[i] lʒ epo chriſma cōficere: ⁊ per ſuas dioceſes deſtinare: ita vt ad accipiēdū diaconus[k] chriſma aut ſubdiaconus añ diē paſche de ſingulis eccleſijs ad epm̄ deſtinet̃: pſbyter ṽo pñte epo nō[l] ſignet infantes niſi forte ab epo fuerit illi precepṫū: nec liceat preſbytero prius epo introire in baptiſterium: ſed cū epo: niſi forte aut abſens fuerit: aut egrotus. Itē ex ↄcil. auraſico. ¶ Qui baptizādi recepit officiū ſine chriſmate ꝓficiſci nō debet.

Nullus miniſtroꝝ qui baptizādi recipit officiū ſine chriſmate vſq̄ȝ debet ꝓgredi[m]: qꝛ inter nos placuit ſemel in baptiſmate chriſmari: de eo āt q i baptiſmate q̄cūq̄ȝ neceſſitate faciēte chriſmatus nō fuerit: in cōfirmatione ſacerdos cōmonebit̃[n]: nā inter nos chriſmatis ipſi⁹ nō niſi vna bñdictio ē: nō pꝛeiudicātes[o] cuiq̄ȝ hoc dicimus ſed vt neceſſaria habeatur chriſmatio[p]. Itē capl'oꝝ li. v. ca. lxxvj. ¶ Anteq̄ȝ chriſma īfundat̃ ad aſpgendum de fonte accipere licet.

Sacra epiſcopalia an poſſint epo concedēte p ſimplicē preſbyterum conferri.

Preſbyteris. ¶ Hec eſt. xxliij. ps ḋ. q̄ dꝛ q ſacerdotes dñt hēre chriſma ad baptiſmū: ⁊ ſi omiſſuȝ fuerit cōpleat̃ p epm̄ vel ſacerdotē: ⁊ ſit nouū chriſma. ſ. illius anni: hoc ꝓbat p octo. c. Jo. de ſ. ¶ Caſus. hoc. c. cuȝ q̄tuoꝛ ſeq. pȝ. Sed qḋ. i. ſʒ ñ alio niſi eo chriſmate quod ab epo fuerit ↄſecratū ⁊ ↄfectū. Oleo. i. chriſmate. Pānū. chriſmaleȝ. Nouo. qꝛ q̄libet āno chriſma ē renouandū: ⁊ vetus cōburēdū: vt ſ. ij. di. in ſīteris.

a ¶ Preſbyteris. Quo tpe dȝ chriſma cōfici: ⁊ a qb⁹ dȝ accipi. vīij. c. oſtēdit̃.

b ¶ Oleo. i. chriſmate. ſ. xcv. di. c. j ſʒ illud ad tps fuit pmiſſū ꝓ vitādo ſcādalo. ſ. iiij. di. omnis.

c Preſbyteri. ¶ Ungāt. huius ↄſtōnis cām ⁊ myſteriū iuenies. ſ. di. v. nouiſſime.

d Si qs. ¶ Pannū quo caput pueri chriſmati in fronte circūcingit̃: ne recēs vnctio epi deleat̃ vel defluat: vel quo vertex chriſmate a preſbytero pūctus obuoluitur.

e Si qs. ¶ Baptiçare. i. baptiçatum vngere.

f ¶ Manifeſtat̃. ſ. facere id pp qḋ i eā ſnia ꝓferat̃. xxiiij. q. iij. ſi qs nō recto.

g Preſbyteri. ſ. di. xcv. pſbyteri. iiij. ⁊ v. libꝛo. bꝛocardoꝝ. de preſbyte. preſbyteros.

h ¶ Ordinis. hoc corrigitur. ſ. c. pxi.

i Omni tēpoꝛe. ¶ Caſus. Dꝛ i h q epſ q̄libet āno dȝ chriſma cōficere ⁊ p ſuā dioceſiȝ deſtinare. Ad accipiendū aūt chriſma diaconus vel ſubdiaconus traſmittit̃ ante paſcha: pſbyter vero pñte epo nō baptiçet niſi eo iubēte: nec pcedat epm̄ in baptiſmo. Signes in vertice: quia ſignare non poſſet in fronte etiam de licentia epiſcopi.

i ¶ Oi tpe. i. p ſingulos annos. l. in oi āno: ⁊ ponitur h totū ꝓ pte: ſicut als p3 ꝓ toto: vt. xxxij. q. iiij. meretrices. nā p dies annos ⁊c. xxiiij. q. ij. hoc ipſum. ⁊ q̄nq̄ȝ ēt ṽbum pſentis tpis refertur ad pteritū vel futurū. ff. de ṽbo. ſign. verbum opoꝛtebat. ⁊ dicit lex q hoc verbum: debuit ſumitur pro debet. ff. de li. le. l. vlti. in. prin.

k ¶ Diaconus. ſ. pxi. c. ſ. ſed illud de preſbyteris ſedēe ꝑali ꝓximis: iſtud de his q octauo vel decimo lapide diſtant intelligitur iſta diſtinctio habetur ex concilio meldeñ. in bꝛocardo. li. iiij. de preſbyteris.

l ¶ Non ſignet. in vertice: qꝛ nec ēt ad baptiſmū dȝ accedere ſine licētia epi vt. xcv. di. c. vlti. naȝ de vnctione frontis nō videt̃ poſſe intelligi: nō eni vt dicūt pſbyter pōt eā cōferre ēt cū licētia epi: ſʒ de licentia pape pōt. De qua vnctione h loqtur: nunqd de illa q̄ ſit in frōte q ſolis ſacerdotibus. ſ. ſucceſſoꝛibus apl'oꝛū ↄcedit̃? Nunqd ſacr̃m qḋ eps conferre pōt: poſſet preſbyter minoꝛ ↄferre de licētia epi? Nō vꝫ: qꝛ ea que oꝛdini ep̃ali adherēt: nō poſſunt minoꝛi delegari: vt. xxiij. diſt. quorūdā. ſed de licentia pape pōt ar. di. xcv. c. j. loqtur ergo hic d ea q̄ ſit in vtice: ⁊ hoc pp epi reuerētiam. ar. ſ. di. ij. c. vl. Uel h de pueris illis quos ipſe eps baptiçauit: ⁊ ita nō eſt cōtra. ſ. c. preſbyteris.

Nullus. ¶ Caſus. Dꝛ h q q̄cūq̄ȝ baptiçat dȝ ſecū chriſma hēre: ⁊ baptiçatū inungere in vertice. ⁊ ſi qs ſine hac vnctione fuerit baptiçat⁹ eps ſupplebit hoc i cōfirmatiōe: cū ei fuerit notificatū. Cuiq̄ȝ pſbytero vel epo volēti eū i vtice chriſmare añ ↄfirmationē epi: vel poſt: ſi in ipſa ↄfirmatiōe nō fuerit ab epo chriſmat⁹ i vtice. habeatur. i. mōſtret̃. Seq. c. pater.

m ¶ Pꝛogredi. ad baptiſmum.

n ¶ Cōmonebit̃. vt chriſmet eū ēt i eodē vtice chriſmate q i frōte epi: pſbyteri ṽo pungūt in vertice.

o ¶ Nō pꝛeiudicātes. dixi ante ↄfirmationē chriſmāduȝ baptiçatū: nec tñ p hoc pꝛeiudicamus qn ſi ante factū non fuerit poſtea fieri dȝ. q. d. p hoc qḋ diximus nō facimus pꝛeiudiciū qn in alio tpe q̄ȝ in ↄfirmatiōe poſſit hec chriſmatio fieri in vtice.

p ¶ Neceſſaria habeat̃ chriſmatio. videlicet vt ſi in alio tēpoꝛe nō fieret in vertice eius chriſmatio: ſaltē tunc non pretermittatur: qꝛ neceſſaria eſt.

In ſabbato. Tangitur conſuetudo eccleſie.
a ¶ Ante chriſmatis. poſtea non licet cum chriſma ſit ſacramentum eccleſie.

Nec quiſquam. ¶ Caſus. Ben. ſic ponit hũc caſum. hic pͥmo oſtẽdit φ aq̃ bñdicta q̃ hoies q baptiçãtur aſpgunt̃ valet ad eoꝝ ſctifi‑cationẽ: ⁊ h̄ p q̃ſdaʒ auctes veteris teſta. Scd̃o φ ſpũſſctũs ad mẽſurã nõ dat̃: ſed ſup credẽtes eq̃liter ĩfundit̃: ⁊ hoc p mãna ſignificat̃: de quo in exodo legit̃ qđ eodẽ mõ a ſingulis colligebat̃. Tertio: φ diabolus vſqꝫ ad baptiſmũ nocet: ſʒ in baptiſmo vires amittit oĩno: ſicut pharao vſqꝫ ad aq̃s reſiſtere potuit: ſed in mari rubro perijt. h. vo itelligẽs hoc. c. de aſpſione aq̃ bñdicte ⁊ nõ de baptiſmo: vñ ſic ponit caſum. In pͥma pte illius. c. oſtẽdit cyprian⁹ quare hoies aſpgant̃ aq̃ ↄſecrata vñ hoc habuit initium. ſ. a ve. teſ. ad qđ oñdẽdũ multas inducit auctes ve. teſt. In ſcd̃a pte oñdit φ hmõi aſpſio aq̃ ⁊ in nouo ⁊ in ve. te. vʒ eẽ ad iſta baptiſmi: lʒ i hoc ſit differẽtia qꝛ in aq̃ aſpſione aq̃ ineq̃liter fundit̃ ſu per ſingulos: ſed in baptiſmo gr̃a ſpũſ. ſancti oib⁹ eq̃lr conſert̃ niſi fictio ĩpediat. In tertia pte oñdit̃ φ diabolus lʒ vſqꝫ ad baptiſmũ habeat vires: in baptiſmo tñ debilitat̃ oĩno ⁊ vires amittit: ⁊ hoc ꝓbat p exẽplũ nã pharao vſqꝫ ad aquas maris ſecu‑t⁹ ẽ filios iſrl̃: ſed poſtq̃ illuc venit in ĩpſa aq̃ ſubmerſus ẽ ⁊ extinctus. Sʒ lʒ ita poſuerũt. Ben. ⁊ h. in apparatu tñ ponit̃ ⁊ lr̃a. c. ſatis innuit in plibus locis φ de baptiſmo intelligit̃: ⁊ de illis q pp egritudinẽ imergi nõ poſſunt. Baptiçant̃ egri ĩ. volunt baptiçari.

Ezechie. xxxvi. a

Nũe. xix. b

Ibidem.

In ſabbato[a] ſctõ paſche vel pẽte. oſtes: ſi qs velit aquã ↄſecratã i domo ſua ad aſpſionẽ recipe ante chriſmatis[b] ĩfuſionẽ pcipiat. Itẽ Cyprianus papa. ¶ Unde aſperſionis ſanctificatio exordium ſumpſerit.

Nec quiſq̃[c] dʒ mouere: φ aſpgi vel ꝓfundi iubẽtur egri cũ gr̃am dñicã cõſequunt̃ cũ ſcriptura ſacra per ezechielẽ ꝓphetã loquat̃ ⁊ dicat. Aſpgã ſup vos aquam[d] mũdã: ⁊ mũdabimini ab oĩbus imũdicijs vr̃is: ⁊ ab oĩbus ſimulachris vr̃is mũdabo vos: ⁊ dabo vobis cor[e] nouum: ⁊ ſpm̃ nouũ dabo i vobis. ¶ Itẽ i nũeris. Qui tetigerit cadauer hoĩs: ⁊ pp hoc ſeptẽ dieb⁹ fuerit imũd⁹ aſpgat̃ de hac aq̃ die tertia ⁊ ſeptima: ⁊ ſic mũdabit̃. ¶ Itẽ ſi fide[f] trinitatis mũdat⁹ non fuerit: i reſurrectiõe apd ſanctoꝝ collegiũ[g] imũdus erit: ſi die[h] tertio aſpſus nõ fuerit ſeptio[i] non poterit emũdari. Ois[k] q tetigerit hũane[l] aie morticinũ: ⁊ aſpſus ex hac cõmixtiõe nõ fuerit polluet[m] tabernaculũ[n] dñi: ⁊ peribit ex iſrl̃: qꝛ q aq̃ aſpſus nõ ẽ expiatiõis imũdus erit: ⁊ manebit ſpurcitia ei⁹ ſup eũ. Et iteꝝ. Et locut⁹ ẽ dñs ad moyſen dicẽs: Accipe leuitas de medio filioꝝ iſrl̃: ⁊ purificabis eos: ⁊ ita facies eis purificationem eoꝝ circũſparges eos a q̃ purificatiõis. Et iterũ. Aq̃ aſpſiõis purificatio ẽ vñ appet aſpſionẽ q̃ʒ aq̃ inſtar[o] ſalutaris lauacri obtinere: ⁊ qñ hec in eccl̃ia fiũt veriſſime ſcitur p accipiẽtis ⁊ dantis fidẽ itegrã[p] ſtare oĩa ⁊ cõſũmari ac pfici poſſe maieſtate dñi ⁊ fidei veritate. Spũs vo ſctũs nõ[q] dimẽſurat̃: ſed ſup credẽtes tot⁹ ĩfundit̃: nã ſi dies oib⁹ eq̃lr[r] naſcit̃: ⁊ ſi ſol ſuper oẽs pari ⁊ eq̃li luce diffundit̃: q̃tomagis xp̃s ſol ⁊ dies ver⁹ i eccl̃ia ſua lumẽ vite eẽne pari eq̃litate largitur? ✝ cui⁹ eq̃litatis ſacr̃m videm⁹ i exodo eẽ celebratuʒ: cũ de celo mãna deflueret: ⁊ futuroꝝ ꝑfiguratiõe alimẽtũ panis celeſtis ⁊ cibũ vel cultũ chriſti veniẽtis oſtẽderet. Illic eni ſine diſcrimine vel ſexus vel etatis gomor ſingula eq̃liter colligebãt: vñ apparebat chriſti indulgẽtiã ⁊ celeſtẽ gratiã[s] poſtmodũ ſecuturã eq̃liter oibus diuidi ſine ſexus varietate ſine annorũ diſcrimine ſine acceptiõe pſone ſup oẽm dei ppl̃m ſpiritualis gr̃e dei munus iſundi. Plane eadẽ gr̃a ſpũalis q̃ in baptiſmo eq̃liter a credẽtib⁹ ſumit̃ in ↄuerſatione atqꝫ in actu nr̃o poſtmodum vel[t] minuitur vel auget̃: vt in

ligit. ¶ Aquam. ſ. mũdam que fiebat ex aſperſiõe cineris vitule rufe. vt hʒ. ex li. nũero. ĩ. dic iij. aquam.
e ¶ Cor nouum. i. virtutibus innouatum.
f ¶ Fide. quam ſignificat dies tertius.
g ¶ Sctõꝝ collegium. vbi erit perfecta requies
h ¶ Si die. id eſt ſi de trinitate.
i ¶ Septimo. i. ſe pͥma etate q̃e centi um: nullus eni merer̃ niſi in corpore ⁊ h̄ oẽ meritũ cõgatur. xiij. q. ij. tẽpus.
k ¶ Omnis. verba legis moſaice. h.
l ¶ Humane. i. ois ille dicitur tangere morticinum qui poſt lachrymas culpas repetit. vt de. di. iij. baptiçãtur. Morticinum poteſt dici a morte ⁊ cado vel cedo: ⁊ ſic diuerſis modis pronunciari. Uerſus. Morticina cadũt ferro morticina morbo.
m ¶ Polluet. ad literam. i. pollutus reputabitur ⁊ nõ intrabit in tabernaculum cuʒ alijs. lxxxj. diſt. oportet.
n ¶ Tabernaculũ. id eſt ſeipſum q eſt pars tabernaculi dei. i. eccleſie: ⁊ ſic tabernaculum. i. eccleſia vt. xxvj. q. ij. ſʒ ⁊ illõ
o ¶ Inſtar. inſtar fuit apud eos: nam mõ nõ eſt inſtar.
p ¶ Integram. ac ſi itegre eẽt aſpſus.
q ¶ Nõ dimenſuratur quaſi dicat ſicut aqua nõ ad mẽſuram ſuper ſingulos infunditur: ita ſpiritusſanctus ſine perſonarum acceptione in baptiſmo omnibus fidelibus traditur: vel dimenſuratur. id eſt nõn per partes datur alis dimenſurantur.
r ¶ Equaliter. i. nõ differẽter propter ſexum vel annorum diuerſitatem: nõ enim huic plus cõfertur: qꝛ vir: illi minus: qꝛ femina: ⁊ ſic de alijs: qđ qdẽ eẽt acceptio pſonarũ: vnde ſequit̃ h̄ ſine acceptiõe ⁊c̃. ex̃ de iudi. nouit.
s ¶ Gratiã. Hic manifeſte videt̃ φ gr̃a cõfert̃ in baptiſmo ⁊ paruulis ⁊ adultis: ſed poteſt h̄ appellare gratiam remiſſionem peccatorum. Quid iuris ſit de hoc habes extra de bap. ⁊ eius eſſe. maiores.
t ¶ Uel minuitur. Ar. φ charitas põt minui. ſʒ nõ ẽ h̄ verũ: qꝛ nõ deficit charitas ſed magis pficit. ſed dicitur minui: qꝛ vnus hʒ maiorẽ charitatẽ q̃ alter. xx. di. ꝭ. j.

c ¶ Nec quiſq̃. Caſus. In pͥma pte di φ ſi ita eger ẽ ille q baptiçari dʒ φ nõ põt imergi ne forte ledat̃. ſufficit φ aſpgat̃ aq̃ ⁊ h̄ vſqꝫ ad illud: Spiritus vo ſctũs ⁊c̃. In ſcd̃a pte di φ nõ refert: vtrũ multũ aq̃ vel parũ cadat ſup eũ: et hoc ꝓbat̃ auctte vete. teſta. vſqꝫ ad illud: φ ſi aliqs i illo. In tertia di φ diabolus i baptiſmo totam ptãtẽ ſuã amittit: qđ ꝓbat exẽplo pharaonis: ſed tñ. h. nõ ponit exẽplũ i baptiſmo: ſʒ de aq̃ bñdicta ītel‑

euāgelio dñicū ſemē equaliter ſeminat: ſed ꝓ varietate terre aſſumit: aliud in multiformē copiā vel trigeſimi vel ſexageſimi vel centeſimi numeri fructum exuberāter cumulat. Quod ſi aliqs in illo mouet ꝙ qdā ex his qui baptizant egri ſpiritib⁹ immūdis adhuc teneant: ſciāt diaboli nequitiā pertinacē vſq3 ad aquā ſalutarem valere: in baptiſmo vero omnis nequitie[a] ſue vires amittere[b]. Qđ exēplū cernimus in pharaone q diu reluctatus: ⁊ in ſua ꝑfidia demoratus tādiu reſiſtere potuit ⁊ ꝓualere donec ad aquā veniret: q cū veniſſet victus eſt ⁊ extinct⁹. Mare illud ſacrm baptiſmi fuiſſe declarat beatus Pau. dicēs: Nolo eni3 vos ignorare frēs: qr prēs vr̃i oēs ſub nube fuerunt: ⁊ oēs ꝑ mare tranſierūt: ⁊ oēs in moyſe baptizati ſūt: ⁊ in nube ⁊ in mari. ⁊ addidit dicēs: Hec aūt oia in figura nr̃i fuerunt: qđ hodie videlicet ꝑ exorciſtas voce humana ⁊ ꝑtāte diuina flagelletur ⁊ vratur ⁊ torqueatur diabolus: ⁊ cu3 exire ſe ⁊ homines dimittere ſepe dicat: in eo tñ qđ dixerat fallax eſt: ⁊ id quod ꝑ pharaonem[c] prius geſtū eſt eode3 modo obſtinationis ⁊ fraudis exerceat: cū tñ ad aquā ſalutare3 atq3 baptiſmi ſanctificationē venit: ſcire debemus ⁊ ꝯfiteri ꝙ illic diabolus opprimitur: ⁊ hõ dicatus deo diuina indulgētia liberat. Itē Jo. in epła ad hebreos. De his qui vſq3 ad exitum vite ſuſcipere baptiſma differūt.

✠ 25 Quādo qs ꝓpterea peccat: vt ſcim̃ baptiſma in nouiſſima ſua expiratione ſuſcipiat: fortaſſis non adipiſcit: ⁊ credite mihi nõ terrēs vos dico qđ dictur⁹ ſu3: multos noui q hoc paſſi ſūt: q ſpe baptiſmatis multa peccabant: circa diē aūt mortis diſceſſerunt[d] vacui: de⁹ enim ꝓpter hoc baptiſma tribuit: vt ſoluat peccata: non vt addat. Si vero[e] quis ad hoc vtitur baptiſmate: vt amplioꝛa delinquat: ipſum ferit negligētie cā. Ite3 Aug. ad Bonifaciū. ¶ Paruulis baptizatis parētū nõ nocet ꝑfidia.

✠ 26 Ueris[f] a me: vtrū parentes baptizatis ſuis ꝑuulis noceāt: cū eos demonioꝝ ſacrificijs ſanare conāt: quõ eis ꝓſit cū baptizāt parētū fides: quoꝝ eis ñ pt obeſſe ꝑfidia? Ubi rñdeo tātā illius ſacrī: hoc eſt baptiſmi ſalutaris eē virtute3 in ſctā cõpage corꝑis chriſti: vt ſemel regeneratus ꝑ alioꝝ[g] volūtatē[h] deinceps nõ poſſit vinculo[i] aliene iniquitatis obſtringi: cui nulla ſua voluntate cõſentit. Aia eni3 prꝭ mea eſt (igit[k])

a ¶ Omnis nequitie.q.d.ſciat: ⁊ ſi poſt baptiſmū3 vexet corpus: aie tñ non põt nocere: vel forte non prorſus liberat baptiçatus: vt in fi. dicitur.

b ¶ Amittere.ſ.e.hue.ꝛ.c.ex hinc.⁊.ca.de hinc.ꝫ.ſed ibi dr̃ ꝙ ſignificet expellēdus ⁊ viz amiſſur⁹. Uel dic ꝙ amittat in exorciſmo: vt non habeat tātā viz quātā prius: ſed in baptiſmo ex toto eā amittat: q̃ ad aīa3: qr extinguūtur peccata ꝑ que hoīem poſſidebat: vt.ī.ea.poſtquā. Utrū liberat i baptiſmo demoniac⁹ a vexatione corꝑali: nõ ſatis elucet. in fine ſic videt dici vel itelligat d̃ liberatiõe aie.

c ¶ Per pharaonē. qr.ſ.ipſe pharao dicebat: ꝙ dimitteret ppl'3: nec dimiſit donec fuit ventum ad mare rubrum.

✠ 25 Quando quis. ¶ Hec eſt.xxv. ps di.in q̃ dr̃ ꝙ non d3 qs expectare baptiçari vſq3 ad mortē: qm̃ qñq3 fruſtratur ſpe. Joā.de ſi. ¶ Caſus Quidā hoīes baptiçari differebāt: ⁊ ſub ſpe ꝯfidēter peccabāt.ſ.vt in morte baptiçarent: ⁊ ſi tūc ab oī pctō mūdarent: tales in hoc.c.reprehēdunt: qr qñq3 ſolēt decipi ⁊ ſini baptiſmo mori: nec eſt datus baptiſm⁹ vt peccata augeant: ſed vt deleantur.

d ¶ Diſceſſerūt. nõ videt ꝙ vacui recederēt: exquo baptiçari voluerunt: vt eſt de bap.debitu3. imo ſic: qr culpa ſua non cepunt: nā imputat eis qđ accidit culpa ſua.xv.q.i.c.pe.ff.loca.ſi qs domum.

e ¶ Si vero qs.ſi ar. eſt de appel.reprehenſibilis.xxij.q.ij.is aūt. Et l3 baptiſmus dimittat peccata: nõ tñ dat licētiā peccādi: vt.j.q.vij.exigunt.

✠ 26 Queris. ¶ Hec eſt.xxvj ps diſ.in q̃ dr̃ ꝙ pctm̃ parētū nõ nocet filio: q̃uis eoꝝ oblatio ꝓſit. Jo.de ſi. ¶ Caſus Bonifa. duas fecit qões Aug. q̃ꝝ ꝑma eſt: an malicia parētū obſit filijs: cū eos offerūt ſacrificijs demonioꝝ: ſicut eis ꝓdeſt fides parentū cū baptiçant. ſcđa eſt: an patrini a mēdacio excuſent: cū ꝓ ꝑuulis interrogati rñdēt eos credere in deū: ⁊ hmõi: qđ tñ ipĩ vtrū ita ſit penitus ignorāt. Prime qõni rñdet aug. in hūc modū.ſ.ꝙ nequā parētū nõ iputat filijs nõ ꝯſentiētib⁹: tñ cū baptiçant ꝓdeſt eis fides eoꝝ. Actuale eni3 pctm̃ priſ iõ non iputat filio nõ ꝯſentiēti: qr alius eſt fili⁹: ⁊ ali⁹ eſt pr̃: vñ cū nõ ſit cõis eoꝝ aia: culpa nõ pt eſſe cõis: ſ3 qr in baptiſmo fit remiſſio pctoꝝ ꝑ ſpm̃ ſanctū q cõis eſt prĩ ⁊ filio: iõ in baptiſmo fides parētū ꝓdeſt filio: ⁊ ita alr̃ eſt in bono q̃3 in malo: na3 in malo nullus cõicat alĩ niſi ꝯſentiat: in bono ꝑ vnitate3 ſpūſancti vnus ſepe intelligit alteri cõicari ⁊ ei ꝓdeſſe. Ad ſecūdā qõnē rñdet: dicēs ꝙ patrini nõ mētiunt: cū rñdēt pueros credere: dicūtur eni3 pueri credere ⁊ fide3 habere ꝑ fidei ſacr3 qđ recipiūt per baptiſmū ⁊ ꝯuertere ſe ad deū ꝑ ꝯuerſionis ſacr3 qđ ſuſcipiūt.ſ.baptiſmū. Et dr̃ h eo tropoloquēdi quo dr̃: hodie eſt paſſio chriſti: hodie reſurrexit: cum iam multi āni trāſierint ꝙ chriſt⁹ paſſus eſt ⁊ reſurrexit: ⁊ eſt ſenſus: hodie eſt reſurrectio ⁊c̃.i.hodie celebrat ſacrm reſurrectionis. Sic dr̃ puer credit.i.ſacrm fidei ex q̃ credit in deū ſuſcepit. Perdiſſenā.i. in ſexta die apparet dies: ⁊ ſenus pendit ſenā.i.i ſexta die q̃ſi ꝑēpta ſexta die ei⁹.i. fidei.i.baptiſmi.

f ¶ Queris. ¶ Caſus In prima parte vſq3 ad illud: difficill ma ⁊c̃. reſpõdet Aug. ꝑme qõni Bonifacij: que eſt illa: q̃re ab obligatione q̃ tenentur liberent ꝑ hoies: ⁊ nõ poſſunt ꝑ hoies obligari. In ſecūda vſq3 ad illđ.ſ. qui hoc nõ credit. ſecunde qõni Bonifacij rñdet: q̃re cu3 baptizant pueri rñdēt patrini ad hanc queſtionem: credis: credo: ⁊ non tunc ad iſtam: erit ne iſte bonus? In tertia parte dicit: ꝙ qui non credit vt ipſe ſoluit: profecto eſt infidelis: ⁊ deterior eſt q̃3 ſit iſte paruulus.

g ¶ Per alioꝝ. id eſt propter.

h ¶ Uoluntatem. malam.

i ¶ Uinculo. ⁊ dicit lex: qr dolus tutoris non obeſt pupillo.ff.de reg.iu.neq3 in interdicto. niſi ſit locupletior factus: vt.ff.de do.ſed ex dolo. vel niſi tutor ſoluendo ſit: vt.ff.de admi.tu.l.vl.§.ſi tutor.

k ¶ Inquit. ſcriptura vel propheta ezechiel.

Ezech. xviij.a.

Ibidem

Tutoris dolus pupillo non obeſt.

⁊ aïa filij. Et iteꝝ: Aïa q̄ peccauerit: ipſa morietur. nō enim peccat ipſa cum parētes eius oīno neſciēti vel q̄libet alius adhibet ſacrilegia demoniorū. Si vero ex adā[a] traxit[b] qđ ſacramēti illius grã ſolueret: q2 nōdū erat aïa ſeparatim viuens. i. altera aïa de q̄ diceret: Et aïa patris mea eſt ⁊ aïa filij. Jā itaq̧[c] dicit ꝙ cū hō in ſeipſo eſt ⁊ ab eo q genuit alter effectus: pctō alterius ſine ſua[d] ꝯſcia nō tenetur obnoxius[e]: q̄ñ itaq̧[f] in paruulū maiores peccant offerētes eū atq̧ obligare conātes demonū ſacrilegis vinculis? non eſt aïa vtrorūq̧ cōis: vt etiam culpam poſſint habere cōem: nō enim ſic cōicatur culpa per alterius volūtatē: quēadmodū[g] cōicat grã per ſpūſſancti vnitatē. ¶ Jtē: Regenerans ſpūſſanctus in maioribus offerētibus ⁊ paruulo renato oblatoq̧ cōmunis eſt. ¶ Jtē Per hāc ſocietatē vnius eiuſdēq̧ ſpūs ꝓdeſt offerētiū volūtas paruulo oblato: q̄t enī ⁊ in hoc ⁊ in illo hoīe etiā ſi ſe inuicem neſciāt vnus ſpūs eſſe: ꝑ quē ſit vtriuſq̧ gratia cōmunis: nō tñ pōt ſpūs vnus eſſe hoīs huius ⁊ illius ꝑ quē peccat alter vt altero non peccāte ſit tñ culpa cōis: ac per hoc pōt paruulus ſemel ex parentū carne generatus dei ſpū regenerari: vt ex illis obligatio cōtracta ſoluat. Nō pōt aūt dei ſemel ſpū regeneratus ex parentū carne regenerari: vt obligatio que ſoluta eſt: iterū ꝯtrahat[h]: ⁊ idō ſemel ꝑcepta paruulus grãꝫ chriſti nō amittit: niſi propria impietate[i]. Verūtñ recte dicūtur parētes vel quicūq̧ maiores ſi illos ſeu quoſlibet ꝑuulos baptizatos demoniorū ſacrilegijs obligare conantes ſpūaliter homicide: nam in illis q̄dem interfectionē nō faciūt: ſed quātū in ipſis[k] eſt interfectores fiūt: recte ergo illis dicitur qñ ab hoc ſcelere ꝓhibent: nolite occidere ꝑuulos veſtros. Dicit enī Apoſtolus: Spiritūſanctū nolite extinguere: nō q2 ille extingui poteſt: ſed q̄ntū in ipſis eſt extinctores eius merito dicunt q ſic agunt vt extinctū velint. Nec[l] illud te moueat ⁊c̄. Et infra. Celebrant enim ꝑ eos neceſſaria miniſteria: offeruntur q̄dē paruuli ad ꝑcipiendā ſpūalem grãm: nō tā ab eis quoꝝ geſtant manibus q̄uis ⁊ ab ipſis ſi etiā ipſi boni fideles ſunt: q̄ꝫ ab vniuerſa ſocietate ſctōꝝ atq̧ fideliū. Ab oībus nāq̧ offerri recte intelliguntur: q̄bus placet[m] qđ offerunt. ⁊ quoꝝ ſancta atq̧ indiuidua charitate ad cōmunionē ſanctiſpūs adiuuuant: tota ergo hec ſancta mater eccl'ia que in ſanctis ſuis eſt facit: q2 tota oēs tota ſingulos parit[n]. Difficillimā ſane queſtionē tibi ꝓpoſuiſſe viſus es in extreme inq̄ſitionis tue: ea videlicet intentione qua ſoles vehemēter cauere mēdaciū: ſi ꝯſtituam (inquis) ante te paruulū: ⁊ interrogē vtrū cū ad etatē adultā venerit: futurus ſit caſtus vel fur: vel nō ſit futurus: ſine dubio rñdebis: neſcio: ⁊ vtrū in eadē paruula etate ꝯſtitutus cogitet aliq̄d: vel boni vel mali: dices: neſcio. Si itaq̧ de moribus ei9 futuris nihil audes certi ꝓmittere: ⁊ de eius preſenti cogitatiōe: q̄d[o] eſt aliud q̄ꝫ qñ ad baptiſmū offerunt: ꝓ eis parētes[p] reſpōdent tanq̄ꝫ fidei auctores: ⁊ dicūt illos facere qđ illa etas cogitare nō pōt: aut ſi poteſt: occultū[q] eſt: interrogamus enim eos a q̄bus offerunt: ⁊ dicimus: credit in deū: de illa etate q̄ vtrum ſit deus ignorat: rñdēt: credit: ⁊ ad cetera q̄ ſingula q̄runt ſic rñdēt. Vñ miror ꝑentes in iſtis rebus tā fidēter ꝓ paruulo rñdere: vt dicāt eū tāta bona facere: q̄ ad horā q̄ baptizat baptizator interrogat: tñ eadē hora ſi ſubijciā: erit caſtus q baptizat vel fur aut non erit: neſcio vtꝝ audeat dicere aliq̄s aliq̄d hoꝝ erit vel nō erit: ſicut mihi rñdet ſine dubitatione ꝙ credit in deū: aut ꝙ ſe ꝯuertat ad dñꝫ: ecce facio quātū poſſuꝫ: dñs adiuuet vt qđ poſtulas poſſim. Nēpe ſepe ita loquimur ✝ vt paſcha appropinquāte craſtinā vel[r] ꝑdiſſenā vel ꝑēdiſſenā[s] dñi paſſionē dicamus: cū ille ān multos annos paſſus ſit. nec oīno niſi ſemel ipſa paſſio facta ſit. Nēpe ipſo die dñico dicimus: hodie dñs reſurrexit: cū ex quo reſurrexit tot ānī trāſierūt: cur nemo tā inept9 eſt: vt ita nos loquētes arguat nos eē mētitos: niſi q2 iſtos dies ꝑm illoꝝ q̄bus hec geſta ſunt ſimilitudinē nuncupa-

a ¶ Si vero ex adā. ibi tacite reſpondet queſtioni.
b ¶ Traxit. ſ. cāꝫ peccati ⁊c̄.
c ¶ Jā itaq̧ dicit. i. innuit ex p̄miſſis illa ſcriptura. ſ. aïa patris ⁊c̄.
d ¶ Sine ſua ꝯſciētia. i. ſi nō cōſentiat. vij. q. i. §. cū autem.
e ¶ Obnoxi9. q. d. poſt vitā aïe in proprio corpore nō cōtrahit peccatū niſi ex ꝓpria labe.
f ¶ Q̄ñ itaq̧ inferius rñdet huic q̄ſtioni: ibi: verūtamē recte. ⁊ tūc dic ſacrilegis: q̄ſi nullo modo: quia non eſt ⁊c̄.
g ¶ Quēadmodū. ar. aliud in via: aliud in inuio. ar. xxix. q. i. §. ꝙ autē. ⁊ no. xxvi. q. v. nec mirꝫ. ſicut dicit lex ꝙ aliud eſt in obligatiōe: aliud in liberatione. ff. de actio. ⁊ obli. arrianus. cū hec cā liberalis ſit. ar. extra de ꝓba. ex litteris.

Obligatio extincta ñ renaſcit.

h ¶ Cōtrahatur. argu. ꝙ obligatio ſemel extincta: amplius nō renaſcitur. vt xxiij. que. iiij. ſi illic. ⁊ ff. de ſol. q res. §. aream. ar. ꝯ. xxvi. q. vij. ab infirmis. ſi. ff. de ſer. vrba. pre. ſeruitutes. ff. quēadmodū ſer. amit. ſi loc9.
i ¶ Niſi ꝓpria impietate. ⁊ ita liberari quis pōt: etiā inuitus vel ignorans: ſꝫ non obligari: vt. ff. de ſol. ſolutionem. ⁊ l. ſoluere. ff. de neg. geſt. l. ſoluēdo. ⁊ ff. de nouat. ſi ſtichū. §. vltimo.
k ¶ In ipſis. ⁊ ita in maleficijs voluntas ſpectatur nō exitus. ar. xxij. q. ij. hoies. ff. ad l. cor. de ſic. diu9.
l ¶ Nec illud. tacite obiectione rñdet.
m ¶ Placet. ar. ꝯ. j. q. iiij. q2 ſīulatus.
n ¶ Parit. in ſacramētis: vt. xxxij. q. iiij. recurrat. d̄ pe. diſtin. ꝓma. ſicut.
o ¶ Quid eſt aliud. q. d. nō videt eſſe aliud illud quod tūc fit q̄ꝫ rñdere ⁊ ꝓmittere de moribus eorum futuris.
p ¶ Parētes. i. patrini qui patres ſpūales dicūtur ꝫ. xxx. q. iij. pitatium.
q ¶ Occultū eſt. q̄d cogitent.
r ¶ Vel ꝑdiſſenā. i. ꝑſenū. i. ſextū diē.
s ¶ Perēdiſſenā. i. ꝑempto die ſeno ſiue ſexto. i. poſt ſex dies vno ꝑempto.

✝ In ginal hi vt ſcha propi te cra vel pe nā dñi ſione mus

a ¶ Dicitur.q.d.ſicut dicit᷑ ꝙ hodie fit reſurrectio dñi eo ꝙ ſacramentum eius hodie celebratur: ſic dicitur paruulus credere propter ſacramentum quod recipit.
b ¶ Itaqꝫ paruulū.q.d.lꝫ ego rñdeam ꝙ credit in deū: hoc dico eo ꝙ fidei ſuſcipit ſacrm̄ non ꝙ reuera adhuc fidem habeat: nam in paruulo credere eſt fidei ſacrm̄ ſuſcipere vt.s.e.nihil aliud.
c ¶ Obicē.q2 lꝫ nō habeat fidem tñ non hꝫ infidelitatem.
d ¶ Contrarie.ſi.s.liiij.di.ſi ſeruus. ſic ff.ad macedo.l.ſi filiuſfamilias.ff.de regu.iur.ſemper.

In eccleſia.
¶ Caſus. Dicit᷑ hic ꝙ ſicut paruuli ab alijs pctm̄ origi-nale cōtraxerunt: ita per alios baptiſmuꝫ recipiūt: per quos dicuntur credere ⁊ fideles eſſe: nec vitam habere pñt qui ſunt expertes corpis ⁊ ſanguinis xpi.i.vnitatis eccleſie. Et dicit h.ꝙ nō eſt ibi non: q2 nō dꝫ dici nō poſſe ſed poſſe: poteſt tñ ⁊ illa lrā bene legi.
e ¶ Per alios. Et ita ſicut peccauerūt per alios ita credunt per alios. Et ita omnis res per quaſcūqꝫ cās contrahitur ⁊c. ex̄ de regu.iur.c.oīs res.
f ¶ Cogitetis. q.d. non dubitetis imo certi ſitis ꝙ hic non pñt ſi ſunt expertes.
g ¶ Corporis.i.vnitatis eccleſie quam illa ſignificant.s.ead. non in vobis.

Nulli eſt.
¶ Caſus. Dicit ꝙ ſi qs fuerit baptiʒatus pticeps eſt corporis ⁊ ſanguis xpi i.vnitatis eccleſie ⁊ ſi de hac vita recedit anteqꝫ corpus xpi ⁊ calicem ſumat ſacraliter tñ effectu illi⁹ ſacri nō puat᷑: q2 inuenit᷑ habere hoc qd̄ ſignificat ipm̄ ſacrꝫ. ſ.vnitatem eccleſie.

mus: vt dicat᷑[a] ipſa dies que nō eſt ipſa reuolutione tēporis ſed ſiſis eius: ⁊ dicat᷑ illo die fieri pp ſacramenti celebrationem: qd̄ nō illo ſꝫ tñ olim fcm̄ eſt in alio. Itaqꝫ[b] paruulū ⁊c.⁊.j. Cū aūt hō ſape cepit: nō illud ſacramētū repetit ſed itelligit: eiuſqꝫ vitati ꝯſona volūtate coaptabit᷑: ſed hoc qꝫdiu puer itelligere nō pōt valebit ſacramētum ad ei⁹ tutelā aduerſus ꝯtrias ptātes: ⁊ tm̄ valebit vt ſi añ maioris etatis vſum ex hac vita migrauerit p ipſuꝫ ſacramentū cōmēdata eccleſie charitate ab illa ꝯdemnatione q̄ p vnū hoiem intrauit in mūdum xpiano adiutorio liberet᷑. Qui hoc non credit ⁊ fieri nō poſſe arbitrat᷑ pfecto infidelis eſt etiā ſi habeat fidei ſacramentū. Lōgeqꝫ melior eſt iſte paruulus q etiā etſi fideꝫ nō habeat in cognitōe: nō ei tñ obicem[c] ꝯrie[d] cognitionis opponit vnde ſacramentū ei⁹ ſalubriter pcipit. Idem bōifacio ꝯ pelagianorū hereſim.

¶ Aliorū fides in baptiſmate paruulos ſaluat.

In eccleſia ſaluatoris p alios[e] paruuli credunt: ſicut ex alijs q̄ in baptiſmo remittunt᷑ pctā traxerūt: nec illud cogitetis[f] eos vitā hr̄e nō poſſe qui ſunt expertes corpis[g] ⁊ ſanguinis chriſti: dicente ipſo: Niſi manducaueritis carnem me.⁊c. Idem.

¶ Corpore ⁊ ſanguine chriſti participat qui per baptiſma membrū eius efficitur.

n.vi.f.

h ¶ Nulli. De efficacia baptiſmi repetit vt ſic finis diſtin. alludat principio.
h ¶ Nulli eſt. hec eſt pars illius.c.s.e.di.ij. q2 paſſus.
i ¶ Comedat. in ſacramento.
k ¶ Corporis.i.eccleſie ſignificate per corpus chriſti.

l ¶ Sacramentum eſt.i.ſignificat. Io.

Si baptiʒata. hec eſt.xxvij.pars diſti. in qua probat magiſter ꝙ nullus ſaluatur niſi ſit baptiʒatus: et hoc vſqꝫ ad.c.non ex quo. Ioan.de fā.
¶ Caſus. Probat Aug.in hoc.c. ꝙ natus de baptiʒata eſt baptiʒandus vt poſſit vitare eternaꝫ dānationem: quia xps qui non indigebat baptiſmo baptiʒatus eſt: vt nobis daret exemplū baptiʒandi: Et olim circuncidebantur q de circunciſis nati erant. Naꝫ ſicut qui nōdum nat⁹ eſt mori non poteſt: ita q nōdum nat⁹ eſt a patre renaſci non pōt nec purgari de reliquijs vetuſtatis: naꝫ lꝫ pater in baptiſmo ſit mūdatus: tamē filius a patre contrahit cām ex qua originale peccatum inaſcitur ei: vnde ſilr niſi renaſcatur dampnabitur: baptiſmus enim animā a peccato mūdat: ſed cauſaꝫ peccati que eſt in carne nō remouet. Cōficitur.i.intelligit᷑.

Nulli eſt[h] aliquatenus ambigendū tūc vnūquēqꝫ fideliū corpis ſanguiniſqꝫ dñi pticipem fieri qñ in baptiſmate membrū xpi corporis efficit᷑: nec alienari ab illi⁹ panis caliciſqꝫ ꝯſortio ēt ſi añqꝫ illū panem comedat[i] ⁊ calicem bibat de hoc ſeclo in vnitate corpis[k] xpi ꝯſtitutus abſcedat: ſacramenti q ppe illius pticipatione ac bñficio nō puat᷑ qñ ipſe hoc qd̄ ipm̄ ſacramentū[l] eſt iuenit᷑. Idem de baptiſmo puulorꝫ.

¶ Quare ſit baptiʒandus qui de baptiʒato naſcitur.

‡ 27 Si baptiʒata[m] eſt caro xpi q̄ ſine pctō erat ppter[n] exemplū imitatiōis: qꝫtomagis baptiʒāda eſt caro mortis[o] pp euitandū iudicium dānationis: ſicut do in tpe circūciſiōis q de circūciſo naſcebat᷑ fuit circūcidendus: ſic nūc q de baptiʒato[p] naſcit᷑ erit baptiʒandus: ſacramentum enim baptiſmi ſacrm̄ eſt regenerationis: q̄re ſicut qui nō vixerit nō poteſt mori: ita qui natus non fuerit no poteſt renaſci: ex quo cōſpicitur neminem in ſuo parēte potuiſſe renaſci[q] cum nōdum ſit natus: ⁊ qꝫuis parenti poſt ꝯuerſioneꝫ ppria peccata nō obſunt tñ illis obſunt q ab eo [r]generātur. Parenti ppter hoc nō obſunt: q2 renatus eſt: illis aūt qui de illo nati ſunt niſi codeꝫ modo renaſcant᷑ que a parente cōtracta ſunt oberūt: q2 etiam inouatus[s] eſt pater nō de nouitate[t] ſed de

m ¶ Si baptiʒata. i.ſi xps baptiʒat⁹ eſt qui ſine peccato ſm carnē natus eſt multomagis qlibet ali⁹ baptiʒari dꝫ qui ſm carnem in peccatis conceptus eſt.s.e.di.ſtin.firmiſſime.
n ¶ Propter. hic aſſignatur vna ratio q̄re xps baptiʒatus fuit: alia.s.eo. nunqꝫ. alia.i.eo. non regenerabantur.
o ¶ Mortis.i.peccati vl̄ morti ſubiecta.
p ¶ Qui de baptiʒato.arg.filium apoſtate baptiʒandū eſſe inuito pr̄e dum puer eſt. Arg.s.eo. plerique.in fine.xxviij.q.j. iudeorum.
q ¶ Renaſci.arg. cōtra.ff.de ver.ſig. verbum reddendi.
r ¶ Qui ab eo. ex mundo patre imundus naſcitur: ſicut ex frumēto puro naſcitur impurum ſcꝫ cum palea lvi. di.naſci.
s ¶ Innouatus.per gratiam baptiſmi.
t ¶ Non de nouitate.ſpiritus: q2 anima nō extat ex ala ſicut caro ex carne per traducem.xxxij.q.ij.moyſes.

Fili⁹ apoſtate eſt baptiʒādus inuito patre.

De mundo imūdum producit.

a Vetuſtatis.i.de carne in qua remanet cauſa vetuſtatis.i.peccatum quodlibet.
b Dānationem.contractam.ſ.in carne propagata ex reliqua vetuſtate parentum.Joan.

Ut oſtenderet. Caſus. hug.ſic ponit hūc caſuz. Auctate apoſtoli probat Aug. ꝙ oēs generaliter adulti ⁊ paruuli moriūtur peccatis i baptiſmo:q2 oēs qui baptiçantur in chriſto baptiçant ⁊ in morte ipſius:⁊ ſi pueri ⁊ adulti baptiçantur ergo baptiçantur in morte chriſti. Seq. capitu.patet.

c Ut oſtenderet. ꝓbat auctoritate apoſtoli pueros eſſe baptiçandos:nā apoſtolus vniuerſaliter dixit:quicūqȝ baptiçati ſumus ⁊c̄.

d In xpo ieſu.i. in ſacramento chriſti vel fide chriſti in forma iniuncta vel tradita in chriſto.ſ. ea.proprie.ver.ad cuius.Lau.

Rom.vj.a e Morte.i.ad ſimilitudinem eius mortis:q2 ſicut ipſe mortuus fuit:ita nos morimur peccatis.

f Moriunt.mors iſta ciuilis eſt.ar.C. de epiſ.⁊ cle.deo nobis.alibi habes de naturali:vt.ff.de leg.ij.ſi quis ita teſtō. (Mors eſt duplex.)

Paruulo recen. g Prohibendus.ſ.x.qō.iij.nec numerus.

Rom.vj. h Moriatur.ſ.tunc valere.

Non regenerabantur. Caſus.h.ſic ponit hūc caſuz. Oſtendit Aug.differentiā inter baptiſmū ioānis ⁊ baptiſmū xpi:in illo peccata nō dimittebantur ſed tm̄ homines exteri9 ablueebantur ⁊ aſſueſiebant ad ſuſceptionez baptiſmi chriſti:in quo peccata dimittūtur:chriſtus vero ꝗ nullum habuit peccatum et humilitate voluit baptizari baptiſmo ioānis vt

reliquijs vetuſtatis[a] carnaliter gignit: ⁊ filij ex reliqua parentū vetuſtate carne propagata peccati dānationez[b] ſacro regenerationis euadunt. Item in enchiridion.

In baptiſmate omnia peccata moriuntur.

Ut oſtenderet[c] apoſtolus nos mortuos eſſe pctō: inquit: An ignoratis qm̄ quicunqȝ baptizati ſum9 in xpo ieſu[d] in morte[e] ipſius baptizati ſumus? Si ergo hinc oſtendimur mortui eē peccato:q2 in morte xpi baptizati ſumus: ꝓfecto paruuli qui in xpo baptizantur peccato moriunt[f]: q2 in morte ipſius baptizant: nullo eniȝ excepto dictū eſt: Quicunqȝ baptizati ſumus in.m.i.b.ſ. ⁊ ideo dictū eſt vt probaret nos mortuos eſſe peccato: paruuli aūt renaſcendo moriuntur illo peccato qd naſcendo cōtraxerunt:⁊ ꝑ hoc pertinet ad ipſos qd ſequit: Cōſepulti enim ſumus illi per baptiſmū in morte. Baptizatis igitur in morte chriſti in qua nō ſolum maiores veruetiaȝ paruuli baptizant ait: Sic vos eſtimate mortuos quidē eſſe peccato: viuentes autem deo in chriſto ieſu. Item in eodem.

Sicut nulli baptiſmus negatur: ita nemo eſt qui nō peccato moriatur.

Paruulo recenter nato vſqȝ ad decrepitū ſenē ſicut nullus ꝓhibendus[g] eſt a baptiſmo: ita nullus eſt qui nō peccato moriat[h] in baptiſmo:ſed paruuli tm̄ originali:maiores autem omnibus etiā moriuntur peccatis que male viuēdo addiderūt originali. Idem in eodem.

In baptiſmo ioānis nō erat peccati remiſſio.

Non regenerabantur[i] vel renaſcebant qui baptizabantur baptiſmo[k] ioānis ſȝ quodā precurſorio[l] illius miniſterio qui dicebat: Parate viam dn̄o chriſto: in quo ſolo renaſci poterant ꝗ parabantur[m]: huius enim baptiſma eſt nō in aqua tm̄ (vt fuit ioānis) verūetiaȝ in ſpiritu ſancto:vt de illo regeneraretur:ſi qs in xp̄m crediderit de illo xp̄s regenerat: ꝗ regeneratione[n] nō cognouit in aqua baptizari voluit: nō vt ei[o] iniquitas dilueret ſed humanitas[o] cōmēdaret itaqȝ baptiſma i eo nihil habuit qd ablueret:ſicut mors nihil inuenit quod puniret. Idez de baptiſmo ꝑuulorum.

Non ſolum originalia: ſed actualia peccata remittūtur in baptiſmate.

Regenerante aūt carne tm̄modo cōtrahit peccatum[p] originale: regenerante aūt ſpūſancto:nō ſolū originalium[q] ſed etiā volūtariorum fit remiſſio pctōrum:ꝓinde recte pōt dici paruulos ſine baptiſmo decedētes mitiſſimā[r] omniū futurorum ſuſtinere penam:fallit enim ⁊ fallit qui eos in dānatione ꝓdicat non futuros dicente aplō: Per vnius delictuȝ oēs hoīes in ꝯdēnatione ⁊c̄. Idē i eodē.

Quicūqȝ ex ꝯcupiſcentia naſcit ꝑ baptiſmū regenerat.

Quiſqs ex cōcupiſcentia carnis ⁊ lege peccati ⁊ mortis[s] carnalr generat regenerari ſpūaliter habet opus:vt nō ſolū ad regnum dei ꝑducatur ſed etiā a dānatione pctī liberet:ſicut etiā ꝑ primū hoīem in pctō ⁊ mor

vt ipſo oſtenderetur ꝙ ipſe remiſſione peccatorum nō indigebat.De eo.ſ.ſpirituſancto.
i Non regenerabantur.q2 nō ſiebat remiſſio pctōrum.
k Baptiſmo.cuius forma erat in nomine venturi: vt dicit in quadam glo.Aug.ſup Jo.ꝙ baptiſmus nō mundaret ab originali niſi alſ eſſet circūciſus: dicebat tamen baptiſmus penitentie quam Jo.ꝑdicabat dicens: Agite penitentiam ⁊c̄.

l Precurſorio.habiles ad ſuſcipiendū verum baptiſmuȝ. Eſa.xl.a Mar.j.a

m Parabant.i.ablueebantur exterius.

n Qui regenerationē.i.remiſſionez pctōrum q2 nō idiguit.

o Sed humanitas.ſ.eo.per aquam.

o Sed humanitas.id eſt benignitas quaȝ ꝓ nobis fecit.

Regenerante. Caſus. Di. ħ ꝙ originale peccatum carne ꝯhit:ſed in baptiſmo tā ip̄m ꝗ̄ actuale peccatū deletur: paruulus ſo qui moritur ſine baptiſmo in eternum dānabit ſed penam mitiſſimā patietur.

p Peccatuȝ.i.cā originalis peccati.

q Originaliū.No. ꝙ lȝ baptiſmus ad delendū origiale peccatū fuit inſtitutus: delet tn̄ etiā actualia cum originali: vnde eſt arg.ad purgationē.de qua.ſ.di.ij. ego berengarius. Baptiſmus de actuali cum originali.

r Mitiſſimā. reſpectu aliarum penarum: ⁊ erit hec pena q2 erūt in tenebris.ſ.e.nulla.⁊ carebūt viſione dei.ex de bap.c.iij.ſȝ tn̄ dicit aug. ꝙ mallet ſic eſſe ꝗ̄ non eſſe. Ar.ꝯ.ſ.e.firmiſſime ⁊.ſ.de pe.di.vlt.c.vlt. Rom.v.

Quiſquis. Caſus Di.ħ ꝙ qcūqȝ de carne naſcit duab9 de cāis oȝ vt baptiçet.ſ.vt liberet a pctō ⁊ eternalr ſaluetur:q2 ſicut per adam mors itrauit ita ſalus per xp̄m.

s Mortis.de pe.di.ſtin.j.ſi peccatum.

te naſcuntur ſic etiam p chri ſtum in iuſtitia ɀ vita eterna in baptiſmo renaſcuntur.

Idem in eodem.

¶ Offerentium fides par- uulos facit fideles.

Paruuli fideles[a] recte vocantur qui fidē per verba geſtantium quodāmodo cō fitentur: ɀ per eorūdem ver- ba diabo.o ɀ mūdo abrenū ciant: ɀ hoc fit vi ſacramen- ti ɀ diuine gratie quam de- dit deus eccleſie: paruulus autem qui baptizat̄ ſi ad an- nos rationales veniens non crediderit: nec ab illicit] ab- ſtinuerit: nihil ei prodeſt[b] quod paruulus accepit.

Item Augu. in lib. de me- ritis ɀ de remiſſione pecca- torum. ¶ De eodem.

Mater eccleſia os ma- ternū[c] paruulis pre- bet vt ſacris myſterijs im- buantur: quia nōdum poſ- ſunt corde ꝓprio credere ad iuſtitiam: nec ore ꝓprio con- fiteri ad ſalutem: nec ideo ta- men eos quiſꝗ fidelium in- fideles dicere poteſt eo ꝙ a credendo[d] vtiꝗ nomen[e] eſt: quis hoc non ipſi ſed alij ꝓ eis inter ſacramenta reſpon derint: ſi autē propterea re- cte fideles vocātur: quoniā fidem per verba geſtātium quodāmodo profitētur: cur etiam[f] non penitētes habeā- tur cum per eoꝝ verba fidē geſtātium diabolo ɀ huic ſe culo renunciare monſtran- tur. Idē. ¶ Charitas ec- cleſie peccata dimittit vel tz.

Eccleſie[g] charitas que per ſpm̄ſcm̄[h] diffundi tur in cordibus eoꝝ qui par ticipes ſui ſunt pctā[i] dimittit: eoꝝ qui ſui non ſunt tenet[k].

Idem contra Julianū. li. ij.

¶ Solus xp̄s pctā dimittit

Nemo tollit pctā mūdi niſi ſolus[l] xp̄s qui eſt agnus tollēs peccata mūdi: tollit autē ɀ dimittendo que[l] facta[m] ſūt vbi ɀ originale cō tinetur: ɀ adiuuando[n] ne fi- ant: ɀ perducendo ad vitam vbi fieri omnino nō poſſunt

Idē de baptiſmo ꝑuuloꝝ.

¶ Preter baptiſma chriſti ꝑuulis nulla ſalus ꝓmittit̄.

Nulla ꝑter baptiſmum ſalus ꝓmittit infanti- bus: q2 infantes ſi per ſacr̄m qd̄ ad hoc eſt diuinit⁹ inſtitu tū in credētium numeꝝ non trāſeūt in tenebris manēt[o].

Idem in eodem.

¶ Baptizati xp̄o incorpo- rant̄ vt eius membra fiunt.

Ad hoc baptiſm⁹ valet vt baptizati[p] chriſto in corporētur: vt mēbra ei⁹ ha- beant̄ ɀ cōſepeliantur: ɀ ob- lati ꝑ ſacramētū charitatēꝗ fideliū recōcilient̄ deo: vt in eo viui ſalui liberati redēpti illuminati fiant. Idem.

Quis aūt neſciat crede re eſſe infantib⁹ bapti zari. Idē in li. de lib. arbi.

¶ Gratia non ſolum pec- cata dimittit: ſed etiam le- gem implere facit.

Gratia que per xp̄m datur nō ſolum peccatoruꝫ remiſſionem facit: ſed etiam vt lex[q] impleatur: vt natura liberetur: nec peccatum do- minetur: ſpiritus etiam gra tie dat fidem: que etiā non petita[r] a deo concedit̄: vt ho- mini petenti ɀ alia cōcedan- tur: nam fides non eſt liberi arbitrij tm̄: ſed donum dei.

Idem de baptiſmo paruu- loꝝ. ¶ Vetus infirmitas in baptiſmo non penit⁹ ab- ſumitur: ſed vires amittit.

Paruuli. ¶ Caſus. Querebatur quare paruulus dicatur fidelis? Et reſpon. ꝙ baptiſmus facit eum fidelem: ſed cū ad annos diſcretiōis peruenerit ſi nō cre diderit nec a pctis abſtinuerit baptiſm⁹ nihil ei ꝓdeſt.
a ¶ Fideles. ṡ. e. nihil. ɀ. c. ſe. cōtra. ſed h dicitur de fide offerētium: ibi de fide oblatorū: quorū adhuc nulla po teſt eē fides: ɀ quod dicit quodāmodo: ſoluit contrarium.
b ¶ Nihil ei ꝓdeſt. quo ad vitā eternā. de pe. diſt. iij. ſi quis autem charitatem non habens.
Mater ec. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ eccleſia paruulos baptiçat q nōdum poſſunt cre- .x.b.
dere vel cōfiteri: ɀ ta men fideles vocan- tur ɀ penitentes: q2 alij reſpōdent ꝓ eis ɀ profitētur: ɀ ꝓ eis diabolo ɀ huic ſecu lo abrenūciant. Se- quentia tria ca. pla- na ſunt.
c ¶ Os maternum. eorum. ſ. qui ꝓ eis reſpondent.
d ¶ A credendo. i. quia credunt.
e ¶ Nomen eſt. ſcꝫ hoc nomen fidelis. credere enim eſt fi- dē habere. ṡ. e. nihil.
f ¶ Etiam non pe- nitentes. nō ꝙ agāt penitētiam cuꝫ nul lam habeant diſcre- tionem: ſed habent penitudinem. i. ſu- ſcipiunt eam ɀ fa- ciunt ɀ dicūt ꝑ ver- ba geſtātiuꝫ qualia penitentes. Jo.
g Eccleſie. id ē peccata di mittūtur eis q par- ticipes ſunt eccleſie
v.a. per charitatem eccle ſie: id eſt que ſubſi- ſtit eccleſia.
h ¶ Per ſpm̄ſan- ctum. i. que vnitur per ſpiritūſanctum: fideles eniꝫ ſunt in eccleſia: ɀ ea in ipſis. vij. qō. j. ſcire. eccleſie charitas tenet pecca- ta. i. ipſa eccleſia vel eccleſie vnitas. i. eis qui in vnitate non ſunt tenētur peccata id eſt nō dimittun- tur: vt. ṡ. ij. queſtio. j. multi. ṡ. xxij. queſtio. vij. quēad- modum. ṡ. de peni. di. iij. ſane cauendum.
i ¶ Peccata. idem eſt qd̄ alibi di: ſi cui peccata remiſeri tis remiſſa erūt: ɀ cui retinueritis retenta erūt. Et ali- bi: ſpūſſanctus aut per ſeipm̄ remiſſionem facit aut per columbe mēbra. ṡ. e. c. quō. ſic itaꝗ intelli gimus qd̄ hic di.
k ¶ Tz. i. ſi dimittit pctā. xxiij. q. j. qcūꝗ
Nemo tol.
l ¶ Solus. ṡ. j. qō. j. vt euidenter. Jo.i.d.
m ¶ Que facta ſunt. Jo.xx.f.
non autē dimittit futura: q2 tractus fu turi tēporis ɀc. ff. de vſu. l. j. §. j. nec de fu- Pactum
tura iniuria paciſci ſuper futu
poſſumus. ff. de pac. ra iniu-
ſi vnus. §. pacta. ria non
n ¶ Et adiuuādo. valet.
nota proceſſum: ha- bes pͥmo ꝙ dimittit peccata que facta ſūt. ſecūdo confert gra- tiam ne fiant. tertio perducit ad illam vi tam vbi oio fieri nō poterunt a bonis: q2 tunc cōfirmati pec- care non poterūt. J. di. v. c. ij. ad fi.
Nulla preter.
o ¶ Manent. i. carent viſione dei: ɀ hec eſt pena ɀ ignis afflictōis: de quo ha bes. ṡ. e. firmiſſime.
Ad hoc. ¶ Caſus. Que rit̄ ad qd valeat ba- ptiſm⁹. Et rn̄detur: ad hoc vt hoies fiant mēbra chriſti ɀ ſal- ui. Infantibus au- tem credere eſt ba- ptiçari: non credere non baptiçari.
p ¶ Ut baptiçati. ṡ. e. nihil.
Gratia. ¶ Caſus. Di ꝙ xp̄i gratia remittit peccata: cō- fert vt fiant ei⁹ man data ɀ mala vitent̄: ꝯfert fidē q̄ nō ꝓue- nit ex libertate arbi- trij ſed eſt donū dei.
q ¶ Ut lex. manda- torum dei.
r ¶ Nō petita. i. non merētī: nā pͥmā gra tiā qs mereri nō po teſt. J. c. placuit vt q- cūꝗ. ar. ꝯ. viij. di. cō ſuetudo. ſed ibi di merui. i. obtinui.

Leftmost margin, cut off: leles / in ec / a ɀ ip- / ipſis.

28 Non ex quo. ¶ Hec eſt .xxviij. pars di. in q̃ di. ꝙ licet in baptiſmo oĩa pctã dimittãtur: tñ originalia tollũtur i baptiſmo reatu ⁊ remanẽt actu: ſ3 i pctõ actuali fit e contra. Jo. ¶ Caſus. Hug. ſic ponit caſũ hũc. L3 oẽ pctm̃ actuale dimittatur in baptiſmo tñ originale peccatũ nõ ita dimittitur vt nõ ſit: ſed remanet in hoie ſopitũ ⁊ debilitatũ niſi excitetur ⁊ reuocetur i propriũ dñium cõſentiẽdo prauis moribus ex eo ſurgẽtibus: ⁊ ita l3 hõ renouetur in baptiſmo tñ non ex toto delet originale: ⁊ q̃tũcũq3 renouatio creſcat tñ nunq̃3 i hac vita erit plena ⁊ perfecta renouatio i hoie: cũ ſin eo adhuc ſit peccatũ ex quo caro pugnat aduerſus ſpm̃: ⁊ ꝙ hoiẽ ſepe ſtimulat ⁊ peccare cõpellit: ad vltimũ oſtendit dr̃iã inter actualia ⁊ originalia peccata. Ego aũt bar. hic addo: qꝛ origiale peccatũ remanet actu ſed reatu tollitur i baptiſmo. Actuale vo trãſit actu: ſed remanet reatu niſi a deo fuerit remiſſũ. Jſte caſus bene ponitur in apparatu.

a ¶ Nõ ex quo. Caſus. l3 oẽ peccatũ actuale ⁊ originale dimittatur i baptiſmo: tñ originale non ita dimittitur ne ſit ſ3 remanet in hoie debilitatũ ⁊ ſopitũ niſi pꝰ excitetur ⁊ reuocetur in propriũ dñiũ: cõſentiendo prauis moribus ex eo ſurgẽtibus. Scd̃o dicit ꝙ renouatur homo i baptiſmo: ⁊ ad hoc inducit auc̃tez apli: ⁊ q̃tũcũq3 creſcat illa renouatio nunq̃3 tñ in hac vita pfecta erit cũ adhuc peccatũ ſit in homine quod ſemꝑ pugnat aduerſus ſpiritum. Tertio ponit quãdam differẽtiam inter actuale ⁊ originale. Originale enim tranſit reatu: ſed non actu actuale tranſit actu ſed remanet reatu. Jo.

ij. Corin. iiij. d.

Rom. vj. b

Peccatuz originale qñ ↄtrahitur.

28 Non ex quo[a] qſq3 baptizatur oĩs vetus ĩfirmitas in eo abſumitur[b] ſed renouatio ĩcipit ad remiſſiõez oĩum pctõꝝ: ⁊ ĩtelligẽtiam ⁊ operationẽ ſpũaliũ: cetera[c] vo in ſpe ſunt donec fiant in re qđ erit in reſurrectiõe: nã in baptiſmo q̃uis fiat plena remiſſio pctõꝝ: nõdũ tñ plena eſt nouitas ⁊ pfecta mutatio: qꝛ adhuc remanet corruptio[d] nõ ſolũ in corpe ſed ẽt in aĩo q eſt hõ interior: i quo ſi pfecta eſſet nouitas nõ diceret apl's ꝙ de die in diẽ renouatur. ¶ Jtẽ hoc meminiſſe debemus oĩum pctõꝝ[e] plenã[f] pfectãq3 remiſſiõem in baptiſmo fieri: hoiem vo nõ tm̃ cõmutari ↄtinuo: ſed in bñ pficiẽtibꝰ de die in diẽ creſcente nouitate cõmutari qđ vetuſtũ ⁊ carnale eſt: donec ita renouetur ꝙ aĩalis infirmitas corpis ad firmitatem ſpũalem: in corruptãq3 pueniat[g]. ¶ Hec aũt lex peccati de q̃ dicit apl's: Nõ regnet pctm̃ in vr̃o mortali corpe: nõ ſic ꝑmanet i mẽbris coꝝ q renati ſunt tanq̃3 nõ ſit eis fcã plena remiſſio vbi plena ſit oĩum pctõꝝ nr̃oꝝ remiſſio oĩbꝰ inimicis interfectis qbꝰ ſepabantur a deo: ſed manet in vetuſtate[h] carnis tãq̃3 ſupatũ ⁊ ꝑemptũ ſi nõ illicito ↄſenſu reuiuiſcat[i] ⁊ in regnũ ꝓprium reuocetur. Ab hac[k] aũt vetuſtate carnis ⁊ pcti qđ iã remiſſum eſt vita ſpũs vſq3 adeo diſcernitur: in cuiꝰ nouitate baptizati renaſcuntur: vt tales ẽt i pñti nõ ſolũ nõ in pctõ: ſed ẽt nec i carne eſſe dicãtur cuiꝰ deſideria nõ ſequuntur: ſed i ſpũ. Jpſa vo carne corruptibili bñ vtitur[l] q mẽbra eiꝰ ad bñ opandũ ↄuertit: nõ ſꝫm deſideria carnis viuẽs lege pcti: qđ l3 iã remiſſũ eſt i vetuſtate tñ carnis manet: q̃ bñ vtũtur fideles ↄiugati: q ex eo ꝙ ſunt i xp̄i nouitate dñari ſibi libidinẽ nõ patiuntur: ex eo autez qđ adhuc trahũt ad vetuſtatẽ filios regenerãdos[m] mortalr̃[n] generãt cũ ꝓpagie[o] peccati: q̃ renati obnoxij nõ tenentur: ⁊ q naſcũtur renaſcendo ſoluuntur. ¶ Jtẽ. Sicut[p] dicta fcã ⁊ cogitata iniq̃ aĩe ⁊ corpi ꝑtinent[q]: l3 aũt q̃tũ ad motꝰ iã ꝑterierũt ⁊ non ſunt: eis tñ ꝑteritis reatꝰ eoꝝ manet niſi pctm̃ ꝑ remiſſionẽ ſoluatur: ſic nõ ꝑterita ſed adhuc manẽte lege ↄcupiſcẽtie reatꝰ ei ſoluitur[r] ⁊ ñ erit: cũ fiat i baptiſmo plẽa remiſſio pcti. Idẽ i epl'a ad ſeleutia.

¶ Diſcipuli xp̄i eiꝰ baptiſmate creduntur eẽ tincti.

29 Quãdo ab hieroſolymis exijt ieſus cũ diſcipulis ſuis i terrã iudeã: ⁊ ibi morabatur cũ eis: baptizabat nõ ꝑ ſeipm ſ3 ꝑ diſcipulos[s] ſuos:

nem proſtratur corruptio ſecũdum. B. ⁊ L.

e ¶ Omnium peccatoꝝ. peccatorũ quidẽ oĩu3 actualiũ.

f ¶ Plenã. qꝛ quo ad oẽm penaz originalr̃ pcti quo ad reatũ mortis eterne: ⁊ relinqtur vtriq3 originale ad pugnandũ dũ fuerimꝰ in via: ſed debilitatũ ⁊ ſuperatũ. i. ad mortẽ eternaz non imputabile. ſ. e. per baptiſmum.

g ¶ Perueniat. qđ erit in alia vita non in iſta.

h ¶ Vetuſtate. q̃dã.

i ¶ Reuiuiſcat. ergo reuiuiſcit quod erat ꝑemptu3: ſic ꝑꝑ culpa reuiuiſcit actio. vt. xij. q. ij. liberti ſ. e. qris. an mediũ.

k ¶ Ab hac aũt. ordo lr̃e vita ſpũs i cuius nouitate baptizati renaſcuntur a deo diſcernũtur ab hac vetuſtate carnis et peccati ⁊c̃.

l ¶ Bñ vtitur. ſ. vetuſtate carnis. ſ. xxxij. q. j. nõ enim in ſola.

m ¶ Regenerãdos. per baptiſmum.

n ¶ Mortalr̃. i. cu3 mortali peccato.

o ¶ Propagine. i. corruptiõe carnis a ꝑmis parentibꝰ traducta vel ꝓpagata: ex qua originale peccatum inaſcitur anime.

p ¶ Sicut. hic no. dr̃ia inter actuale ⁊ originale pctm̃: qꝛ illa trãſeũt actu ⁊ remanẽt reatu donec ꝑ baptiſmũ vel ꝑ penitẽtiam ex toto deleantur: origialia vero in baptiſmo remanẽt actu ſed trãſeũt reatu. remanent enim quedaz penalitates: cũ qbꝰ hõ pugnat. q. d. ſicut oẽs praue cogitatiões ⁊ opationes trãſeunt actu ⁊ remanent reatu: ſic originalr̃ culpa reatu ſoluitur actu vero ad agonem relinquitur. de pe. di. j. ſi peccatum.

q ¶ Pertinẽt. q̃tũ ad ea q̃ eius miniſterio geruntur.

r ¶ Soluitur. ⁊ ita vr̃ ꝙ accidẽtale eſt ei omne peccatuz.

Actio pꝛopter culpam reuiuiſcit.

Ordo littere.

Peccat actuali. ⁊ origial differũ.

Jo. iij.

Quando. ¶ Hec eſt .xxix. pars di. in q̃ querit vtrũ omnes apoſtoli fuerint baptiçati. Joan. de fa. 29

¶ Caſus. Quia xp̄s cum in iudea morabatur per diſcipulos ſuos baptiçabat credendũ eſt ꝙ fuerũt baptiçati baptiſmo ioãnis vel qđ meliꝰ eſt xp̄i. Jtẽ ꝑ hoc ꝙ dñs dixit petro: q lotus eſt ⁊c̃. credẽdũ eſt petrũ fuiſſe baptiçatum.

s ¶ Diſcipulos. Ar. ꝙ aliud eſt facere per ſe q̃3 per aliu3: vt. ij. q. vij. accuſatio. ff. de ſo. inter artifices. C. de cadu.

b ¶ Abſumitur. i. cõſumitur. inde ſolet queri qñ peccatu3 originale ↄtrahitur: ⁊ dic ꝙ in ipſa infuſione aĩe: qꝛ tunc tres vires aĩe ꝑncipales debilitantur. de hoc. ſ. e. queris.

c ¶ Cetera. ſ. que ſpectant ad perfectionẽ vt ſiat plena nouitas: ⁊ animalis conſumatur infirmitas. vt. ĩ. ſequitur.

d ¶ Corruptio. qualitas quo ad corpus: corruptio peccatum quo ad animaz: ergo bis propter equiuocatio-

tollen.l.vna.§.ſin autem.argu.contra.extra de ſen.excō. mu.mulieres.ff.de admi.tu.ita autem.§.geſſiſſe.
a ℭ Magis.hoc magis correctiue legas.
b ℭ Pedes lauet.i.affectū mentis purget.q.d.lʒ homo abſtinere poſſit a mortalib⁹ tn̄ puluere terrene hītatio. nis inuo[illegible]

k ℭ Capeſſendum.i.contēnit accipe baptiſmū cū poſſit.
V Erus. k ℭ Alibi.ſ.in epiſtola petri.⁊ eſt hoc verbum Augu.quod ſequitur eſt petri.
l ℭ Depoſitio.i.exterior ablutio.
m ℭ Sed ēt ɔſcie.Nō eni ſufficit baptiçādo hr̄e bonam ɔſciaʒ niſi ad iterrogationē eccl'ie ſuam fidē oſ̄dat.lxxxvj.di. non ſatis.in ṗn.Jc. — *Baptiçando non ſufficit habere bonaʒ ɔſciam.*

[illegible] [illegible]es.h[illegible] [illegible]a incipi[illegible]
[illegible] Quida nō credebāt aliquē baptiçatū niſi ꝙ̄ ſcriptuʒ inueniret:ɔ̄ quos ꝙ̄ dī ꝙ ipſi videnť apoſtoꝝ calūniari:d̄ qb⁹ neſcim⁹ qn̄ fuerunt baptiçati:pterq̄ʒ de paulo:tn̄ eos credimus fuiſſe baptiçatos:q: petro dcm̄ eſt a dn̄o:q lot⁹ eſt ⁊c̄.
c ℭ Cōtēdim⁹.No. ꝙ ſi dubitať de baptiſmo viuētis ħr̄ ꝓ nō baptiçato:⁊ baptiçať.ſ̄.e.cum itaq̄ʒ. Ubi aūt dubitať de baptiſmo mortui: pſumēdū eſt eū eſſe baptiçatū.ex̄ de pſb. nō bap.c.ij.⁊ arg.ꝙ̄.
d ℭ Qui lot⁹.i.purgatus a mortalib⁹.
e ℭ Niſi vt pedes.i. ſordes venialiū.vel tāgit ɔſuetudinē alicui⁹ loci q̄ reprobatur.j.q.j.emendari.
N ℭ On dubito. * hec eſt.xxx. ps dī.in q̄ loqtur de cathecumīs ⁊ de credētibus.Jtem de illis q hodie ſpectant ad vetus vel nouuʒ teſtm̄.Jo.de ſā.
ℭ Caſus. Dī in ꝙ̄.c. ꝙ cathecumin⁹ q ſidē hʒ ꝑponiť hētico baptiçato ⁊ malo catholico baptiçato nec ꝑꝑ hoc iniuriā facim⁹ ſacr̄o baptiſmi: qd̄ ꝓbať exēplo cēturionis q an̄ baptiſmū fuit bonus: ſed ſimon magus poſt baptiſmū fuit malus:⁊ ſicut bono cathecumino baptiſmus eſt neceſſarius ſic vera confeſſio malo catholico eſt neceſſaria:qd̄ probatur auctoritate domini.Centurio.ſ.cornelī⁹.Seq.c.pʒ.
f ℭ Anteponere.ſ̄.c.cathecuminū.ɔ̄.ſed ꝙ̄ loqtur de eo q hʒ deſideriū baptiçādi ibi nō.extra co.maiores.§.ſi.
g ℭ Centurio.xxvj.dī.deinde.ſ̄.e.baptiſmi vicem.
h ℭ Cornelius.ij.queſtio.vij.non omnes.

[illegible] quos intelligim⁹ iā fuiſſe ba[illegible]ptizatos ſiue baptiſmo ioannis (ſicut nōnulli arbitranť) ſiue (qd̄ magis^a credibile ē) baptiſmo xp̄i. ℭ Jtē rn̄dit dn̄s petro: Qui lot⁹ eſt non indiget niſi vt pedes lauet ^b ſʒ ē mūdus tot⁹.vn̄ itelligiť ꝙ iā petr⁹ fuerat baptizat⁹. I tem ad vicentiū ⁊ victorē.

ℭ Apoſtoli omnes xp̄i baptiſmate baptizati creduntur.

S I eos de qb⁹ ſcriptū nō eſt viꝝ fuerūt baptizati ſiue nō ſine baptiſmo de hac vita receſſiſſe ɔtendim⁹^c ipſis calūniamur aplis: q pter aplm̄ paulū qn̄ baptizati fuerūt ignoram⁹:ſed ipſos eē baptizatos ꝑ hoc nob̄ inoteſcere potuit ꝙ btō petro aplo dn̄s ait: Qui lot⁹ ^d eſt nō idiget niſi vt pedes^e lauet. I dē ī li.de baptiſmate.

ℭ Cathecumin⁹ catholicus heretico baptizato prefertur.

N On dubito cathecuminū catholicū diuina * 3o charitate flagrātē hētico baptizato an̄ponere^f:ſed ēt in ipſa intus eccl'ia cathecuminū malo baptizato an̄ponim⁹: nec iō tn̄ ſacr̄o baptiſmi quo iſte nōdū ille iā ībut⁹ eſt facimus iniuriā. Merito enim centurio^g nōdū baptizat⁹ ſimoni baptizato an̄poniť:iſte enī etiā an̄ baptiſmū ſpū ſcō accepto replet⁹ eſt:ille ēt poſt baptiſmū inflat⁹ eſt imūdo ſpū:verūtn̄ ſi iā ſpū ſcō accepto corneli⁹ ^h baptizari noluiſſet ɔtēptu tāti ſacr̄i reus fieret. Sicut aūt bono cathecumino baptiſm⁹ deeſt ad regnū celoꝝ capeſſendū^i ſic malo baptizato vā ɔfeſſio:q dixit: Niſi qs re.ſu.ex a.⁊ ſpū ſcō ⁊c̄.ipſe etiam dixit: Niſi abūda. iuſti.ve.pl⁹ q̄ʒ ſcri.⁊ pha. non intrabi.in reg.ce. I tem in li.ſn̄iarum ꝓſperi.

ℭ Nō tā ablutōe corpis q̄ʒ fide cordis baptiſma cōſtat.

V Erus baptiſm⁹ cōſtat nō tā ablutiōe corpis q̄ʒ fide cordis:ſicut apl'ica doctrina tradidit dicens: Fide mūdās corda eoꝝ ⁊ alibi ^k: Saluos facit bap.nō car.depoſitio ^l ſordiū ſed etiā conſcie^m bone iterrogatio ī deū. I dem in lib.de bap. ℭ Sicut ī ve.teſt.qdā ſpūales ita ī no.qdā carnales inueniūť.

S Jcut^n in ſacr̄is veteris teſt.viuebāt qdā ſpiritales ad nouū.ſ.teſtm̄^o:qd̄ tūc occultū erat occulte ptinentes:ſic ēt nūc in ſacr̄is noui teſt.qđ iā reuelatū ē qdā viuūt aīales:qui ꝓficere ſibi nolūt ad ꝑcipienda q̄ ſūt ſpirit⁹ dei:ad qd̄ hortať ſermo apl'ic⁹ ^p:⁊ ad^q vet⁹ teſt.ꝑtinebāt. Si aūt ꝓficiūt ⁊ an̄q̄ʒ accipiāt baptiſmū ipſo acceſſu ⁊ ꝓfectu ad nouū ꝑtinent:⁊ ſi ꝑuſq̄ʒ ſpūales ^r fiāt ex hac vita rapiunť cuſtoditi ꝑ ſacramēti^ſ ſcītatē in terra viuētiū cōputāťur:nec iuenio qd veri⁹ inueniať in eo qđ ſcriptū eſt: Jmpſectū meū viderūt oculi tui:⁊ ī li.t.oēs ſcri. ℭ Jtem: Nō intereſt cū de ſacr̄i integritate tractať ⁊ ſanctitate qd credat aut q̄li fide

S Jcut in ſacr̄is. ℭ Caſus. h.ſic ponit hūc caſū lʒ totū.c.poſſet legi de baptiçatis meli⁹ tamē vſq̄ʒ ibi nō intereſt. legiť de adultis nō baptiçatis:exide de baptiçatis. Jn ṗma ꝑte dī ꝙ ſicut in ve. teſt.erāt qdā boni:ſic ⁊ ī nouo ſunt qdam mali:q ſi incipiunt bn̄ operari dimiſſis mal' ⁊ velit baptiçari vel pfecti eſſe:ſi ante decedāt q̄ʒ hoc cōſeq poſſint ſaluabūť. Jn ſcd̄a ꝑte oſtēdit ꝙ q̄licūq̄ʒ fide qs ſuſcipiat baptiſmū q̄ʒtū ad itegritatē veꝝ accipit baptiſmū:ſed nō q̄ʒtū ad ſalutē niſi bona fide accipiat. Si ille q ficte ⁊ mala fide accipit baptiſma poſtea emendeť: nō iō reiterať baptiſm⁹. Credo ꝙ.h.hūc caſuʒ poſuit:q: a.B. poſitū non inueni.
n ℭ Sic in ſacr̄is. Pria ꝑs itelligiť de adultis nō baptiçatis vſq̄ʒ ad illud nō ītereſt.Et dī in.c.ſic in ve.teſt.fuerūt qdā boni:ita ī no.ſnt qdā mali:q ſi icipiūt bonuʒ opari dimiſſis malis ⁊ velint baptiçari vel pfecti eſſe:ſi autem ante decedāt q̄ʒ hoc cōſequantur ſaluabūtur. Jn ſecunda parte dicitur ꝙ qualicūq̄ʒ ſide quis accipiat baptiſmum verū recipit ſacramētum ſed non eius ſaluteʒ ſi ficte accedat. Jn tertia parte dī ꝙ ſi ficte pri⁹ peniteāt nō ſunt rebaptiçādi.

Jo.iij.a. — *Mat.v.c.* — *Act.xv.c.* — *j.Pe.iij.d* — *Pſal.c. xxxviij.*

o ℭ Teſtamentū.i.ad gratiā que data eſt in nouo teſt.
p ℭ Apoſtolicus.ſ.iude apl'i ibi q̄ ſurſum ſunt ſapite.
q ℭ Ad vetus teſtm̄.i.ad duriciam veteris teſtamenti.
r ℭ Spirituales.per baptiſmum cum non ſtat per eos.
ſ ℭ Per ſacramēti.i.que ſolet dari ⁊ conferri in ſacr̄o.

a Interrogarentur. ſ. ſuper articulis fidei: ⁊ alijs ad ſalutem anime pertinentibus.
b Opinionū. q2 quot hoies tot opiniões. ar. ff. de arbi. nō cogēdū. §. pncipaliter. ⁊ §. itē ſi vnus. ar. xij. q. j. c. j. ⁊ quelibet puincia in ſuo ſenſu ⁊c. lxxvj. diſt. vtinam.

ptiſmo eēt delēdū: nā ꝙ male dicant pbat auctate apli.
f Unde fit. id eſt ex hoc ſequitur.
g Sed falſa. i. ſine effectu.

31 Placuit. Hec xxxj. ps di. in q̄ ponit q̄ſdā incidentes qōnes. Jo. de fa.
Caſus. In mileuitano ↄci. ↄdēnabatur q̄dā hereſis: q̄ dicebat adā mortalez factū neceſſitate nāe ⁊ non peccati merito: vñ ſiue peccaſſet ſiue nō peccaſſet: tamē mortuus fuiſſet.
c Mortalē. i. moriēdi neceſſitati ſbiectū ſm ꝙ dicit fcm̄: erat eniz imortal. i. potēs nō mori: non aūt nō potēs mori: ⁊ ita fuit mortalis ⁊ imortal. Solet q̄ri q̄re pctm̄ originale iputet aie cuz illud tātū ↄhat ex carnis corruptiōe. So. dicūt qdaz ꝙ iō: q2 aia delectat ipſi carni: ⁊ iō ei iputat. Alia rō eſt ēt melior vt. ſ. ibi quedā digna retributio notet: q2 aia pmi hois pus peccauit: ⁊ ita corrupit ipſaz carnē: vnde ⁊ mō corruptic carnis corrūpit aias.
d Nature. Ui ↄ. q2 dic aug. ſi adā nō peccaſſet ſenio defeciſſet. Sed dic ſenio defeciſſet. i. in ſenio. q. d. non perueniſſet ad ſeniū: q2 ſemper fuiſſet in iuuentute.
Placuit vt qcū. Caſus. Quidā dicebāt ꝙ puuli ex parētib9 pctm̄ nō ↄhūt ⁊ ideo nō ſunt baptiçādi: ⁊ ſi baptiçent nō fit in eis vera remiſſio pctōꝝ. Hec hereſis dānatur auctoritate apoſtoli ⁊ ↄſtōne eccleſie. Seq. c. planum eſt.
e Placuit.
Caſus. Excōicantur qdā heretici q̄ dicebāt paruulos non eſſe baptiçādos: quia nihil peccati ↄtraxerunt ab adā qd̄ i ba

j. Cor. ij. d
Adaz erat imortal.
Adam ſi nō peccaſſet ſemper iuuenis fuiſſet.
Ro. v. b.

ibutus ſit ille q̄ accipit ſacramētū: itereſt qdē plurimuz ad ſalutis viā ſed nihil intereſt ad ſacri qōnē. Item: Manifeſtum eſt fieri poſſe vt fide nō integra integrum quoqꝫ maneat ſacr̄z baptiſmi. Itē: Si poſſet fieri vt ſingli diligēter interrogarent[a] tot diuerſitates opionū[b] forſitā inuenirent quot hoies nūerarent. Aial' eniz hō nō pcipit ea q̄ ſunt ſpūs dei. Nūqd tñ nō iō ſacr̄z integrū accipiūt: aut nūqd iō ſi pfecerit: ⁊ opionū carnaliū vanitatē emūdauerit denuo qd̄ acceperāt repetēduz ē? Accipit qſqꝫ ſm fidē ſuā: ſed q̄ꝫtū capit gubernāte miſericordia dei. Itē ex ↄcilio mileuitano: cui interfuit augu. ⁊ anſel. ro. eccl'ie legatus ↄ pelagianos. Nō nature neceſſitate ſꝫ merito peccati adā moritur[c] erat.

31 Placuit igit oib9 epis q̄ fuerūt i hac ſcā ſyno. ↄſtituere ħ q̄ in pñti ↄci. diffinita ſunt: vt qcūqꝫ dicit adā pmū hoiez mortalē[c] factū: ita vt ſiue peccaret ſiue nō peccaret morereт i corpe hoc ē de corpe exiret: nō pcti merito: ſꝫ necitat] nāe[d] anathēa ſit. Idē. Paruuli n ſolū penā ſꝫ culpā a pentib9 trahūt.

Placuit[e] vt qcūqꝫ puulos recentes ab vteris matrū baptizandos negat: aut dicit i remiſſionē pctōꝝ eos nō baptizari: ſꝫ nihil ex adā trahere originał pcti qd̄ lauacro regeneratiōis expietur: vñ[f] fit ↄñs vt i eis forma baptiſmatis i remiſſionē peccatoꝝ nō vā ſed falſa[g] intelligat anathema ſit: qm̄ nō alr̄ itelligēdū eſt qd̄ ait apl'us: Per hoiez vnū itrauit peccatū i mūdū: ⁊ p pctm̄ mor[illegible] ⁊ ita in oēs hoies ptrāſijt: i[illegible] quo omnes peccauerūt: ni[illegible] quēadmodū eccl'ia catholica vbiqꝫ diffuſa ſp itellexit. Propt hāc eni regulā fidei et puuli q̄ nihil pctōꝝ in ſemetipſis adhuc cōmitteř potuerūt iō i remiſſionē pctōꝝ vacit baptizāt: vt i eis regeneratiōe mūdet qd̄ gnātiōe traxerīt. Itē. Grā ⁊ pctā rmittit ⁊ ne reiteret adiuuat

Placuit vt qcūqꝫ dixerit gratiā dei q̄ iuſtificamur p ieſū xp̄z dn̄m nr̄z ad ſolā remiſſionē pctōꝝ valeř q̄ iā cōmiſſa ſūt: ⁊ nō etiā ad adiutoriū[h] vt nō cōmittātur: anathēa ſit. Itē. Quid ſit pctm̄ grā docet: ⁊ vt vitetur fac.

Quiſqs[i] dixerit grāz dei p ieſū xp̄z dn̄m nr̄z pp hoc tm̄ nos adiuuare ad nō peccandū: q2 p ipſā nob reuelat ⁊ apit itelligētia mādatoꝝ: vt ſciam9 qd̄ appetere qd̄ vitare dbeam9: nō aūt p illā nobis pſtari: vt qd̄ faciēdū cognouerim9 et facere debeam9 aut valeam9 anathēa ſit. Itē. Sine gra diuia mādata ipleri nō pnt.

32 Placuit vt qcūqꝫ dixerit nobis iō gratiā[k] iuſtificatiōis dari vt qd̄ facere p liber arbitriū iubemur facili9 poſſimus iplere p gratiā: tanqꝫ ſi gratia nō dareř: nō qdem facile ſed tñ poſſumus etiā ſine illa iplere mādata diuina: anathema ſit.

Itē Urbanus papa omnibus xp̄ianis. Poſt baptiſma ↄfirma iōis ſacrm̄ pſtet. Diſt. v.

1 Omnes[l] fideles p ma

Placuit. h Ad adiutorium. ſ. e. gratia.
Quiſqs dixe. Caſus. Eſt igit caſus iſti9 capl'i [illegible] dicant hic [illegible] ad hec q̄ dat nobis cognitionez boni ⁊ mali: nō autē iuuat nos vt p eā faciam9 bonū aut malum.
i Quiſqs. Quidā volētes vitare correctiōez pcedētis. c. icidūt in aliud malū: ⁊ iō rephēdūt hic.
33 Placuit. Hec eſt. xxxij. ps di. in q̄ di ꝙ ſine gratia nullus ſaluat: que etiaz adiuuat ad nō peccandū. Jo. de fa.
k Gratiaz. Ad qd ergo valet liberū arbitriū: cū per illud nō poſſit ſaluari: nā prinſā gratiā nō poteſt qs pmereri: vt xxiij. q. iiij. nabuchdonoſor. ſed dicit ꝙ per liberū arbitriuz homo habilē ſe ſe poteſt reddere: vt ei dominus grāz infundat. Diſtinctio. v.

Omnes. Hec di. diuidit i tredeci partes: in quaꝝ prima agit de cōfirmatiōe de ieiunijs ⁊ de alijs. ſecūda ibi nūquid. tertia ibi omni die. q̄rta ibi ↄuenit. quinta ibi quadrageſima. ſexta ibi ↄtria. ſeptima ibi q2. octaua ibi carnem. nona ibi in oibus. decima ibi nullus. vndecima ibi: non oportet. duodecima ibi fucare. tertiadecima ibi de ſpiritu. Joan. de fa.
l Omnes. Expleto tractatu d baptiſmate ſubiūgit magiſter diſtinctionez iſtaz: in qua tractat de cōfirmatiōe: q̄ in frōte fit: ⁊ merito

Arbitrium liberuz qd valet

Unico loco de hoc ſacro: qz vltimum eſt inter alia ſacra [redacted]

firma- / a ſolis / e3 con- / fur.

Oſtendit preterea alia ratione: qz hoc ſacrm tanqz di/gnius a ſolis epis offerf: vt.j.eo.man⁹.

f ¶ Omnes. hic ſm quoſdā incipit.v.diſtin. ſed cõpetentius vt qdam dicūt icipit ab illo.c. cõuenit.j.ea. nam abinde agit de officijs eccleſiaſticis ⁊ ieiunijs.

a ¶ Poſt baptiſ/mum. vn̄ hoſtia pri⁹ lauabatur in litore ⁊ poſtea offerebat in holocauſtum.

b ¶ Ut pleni. qz ſi contenerent peccarēt mortaliter: hoc de ad/ultis: naz puero ſufficit baptiſm⁹.s.di. prori. queris. Jo.

Spiritusſanct⁹. ¶ Caſus. Di in hoc.c. q pctā remittūtur in baptiſmo: ſz in cõfirmatione homo recipit augmē/tum gratie: ⁊ quis baptiſmus ſufficiat ad ſalutem ſtati morituris: cõfirmatio tn̄ victuris eſt neceſſaria vt confirmenf ⁊ corroborenf cõ vi/tia ⁊ pctā vt poſſint diabolo reſiſtere.

c ¶ Deſcēdit. cõferendo viz regeneratiuā aqs.s.di.iiij. nunqz.

d ¶ Ad inocentiaz. vn̄ ⁊ daf puero veſtis candida poſt ba/ptiſmū: vt.s.di.pri. accepiſti.⁊.c. venit.

e ¶ Armat.⁊ inſtituit.

f ¶ Et inſtruit. hic habes ad quid valeat confirmatio.

g ¶ Non poſſūt. In hac eni vita vel me/ritū cõparamus vel culpaz.xiij.q.ij. the.

De his vero. ¶ Caſus. Queſitum fuit a melchiade an mai⁹ ſit ſacrm confirmationis qz baptiſma? Et rn̄. q vtrūqz ſacrm eſt magnum: ſacramentū tamen cõfirmationis in maiori veneratione eſt habendum: qz nō poteſt conferri vel confici niſi a maioribus.⁊.epiſcopis.

h ¶ Sūmis.⁊.epis: qui ſūmi dicunf: qz vltra eos nullus eſt ordo: nā metropolitani epi vocāf.xviij.di.ſi eps.

...dicā- / ...ſūmi.

nus impoſitionem eporum ſpiritūſanctū poſt[a] baptiſmū accipere debent vt pleni[b] xpiani inueniant: qz cū ſpiritusſanctus infundit: cor fidele ad prudentiā ⁊ cõſtantiā dilatat. Item melchiades pa.

¶ Quid conferat ſpūsſanct⁹ i baptiſmate qd i cõfirmatiõe.

Spiritusſanctus q ſuper aqs baptiſmi ſalutifero deſcēdit[c] lapſu in fōte plenitudinē tribuit ad innocentiā[d] in cõfirmatiõe augmentū pſtat ad gratiā: ⁊ qz in hoc mūdo tota etate victuris inter inuiſibiles hoſtes ⁊ picula gradiendum eſt: in baptiſmo regeneramur ad vitā poſt baptiſmuz cõfirmamur ad pugnam: in baptiſmo abluimur poſt baptiſmū roboramur: ⁊ quis cõtinuo tranſituris ſufficiant regeneratiõis bñficia victuris tn̄ neceſſaria ſunt cõfirmationis auxilia: regenēratio p ſe ſaluat mox in pace baptiſmi vel ſeculi recipiēdos: cõfirmatio armat[e] ⁊ inſtruit[f] ad agones mūdi hui⁹ ⁊ plia reſeruandos: q aūt poſt baptiſmū cum acqſita inocētia imaculati puenerint ad mortē cõfirmantur morte: qz iam non[g] poſſunt peccare poſt mortē.

Idem hiſpaniarum epis.

¶ Quod man⁹ vo impoſitionis ſacramentum dignius eſt ſacramento baptiſmi.

De his vo ſup qbus rogaſtis vos informari: id ē vtr mai⁹ ſit ſacramētum manus ipoſitiõis epoz aut baptiſmi: ſcitote vtrūqz magnū eē ſacramentū: ⁊ ſicut vnus maiorib⁹ id eſt ſūmis[h] põtificib⁹ eſt accõmodatū: qd niſi a maiorib⁹ pfici nō põt: ita ⁊ maiori veneratiõe venerandum eſt ⁊ tenendū: ſed ita cõiuncta ſunt hec duo ſacramenta vt ab inuicē (niſi morte pueniente) nullaten⁹ poſſint ſegregari: ⁊ vnum ſine altero rite pfici[i] non poteſt.

Item Euſebi⁹ pa. ¶ Nō ab alijs qz ab epis man⁹ impoſitionis ſacramētuz pfici põt.

Man⁹ quoqz impoſitionis ſacramētum magna veneratiõe tenēduz eſt: qd ab alijs pfici nō põt niſi a ſūmis ſacerdotibus: nec tpe aplorum ab alijs qz ab ipis aplis legif aut ſcif pactū[k] eē: nec ab alijs qz q eoz tenent[l] locuz vnqz pfici põt aut fieri dz: nā ſi alr pſumptū fuerit irritū[m] habeaf ⁊ vacuum: ⁊ inter eccleſiaſtica nunquam reputabitur ſacramenta.

Item Raban⁹ de inſtitutione clericorum.li.j.cap.xxx.

¶ Quare cõfirmationis ſacramentū baptizato tradaf.

Nouiſſime a ſummo ſacerdote per impoſitionem manus paracletus traditur baptizato: vt roboref per ſpiritūſanctum ad pdicandum[n] alijs id eſt donum quod in baptiſmate cõſecutus eſt per gratiam vite donat⁹ eterne: ſignaf enim baptizatus cum chriſmate in ſūmitate capitis per ſacerdotem: per pontificem vero in frõte: vt in priori vnctiõe ſignificetur ſup ipſum ſpūsſancti

ſed tn̄ papa hodie ſummus pontifex appellaf. Et dic vſqz adeo eſt accõmodatū q nō niſi maioribus ⁊c. ⁊ eſt hic ar. aliquod dici maius ratione ipſius cõferentis. ar. cõtra s.di.ij. nihil in ſacrificio. de quo ibi notatur.

i ¶ Perfici.⁊ xpianum facere plenū ⁊ pfectum: vt.s.e.diſtin.c.j. Jo.

Manus quoqz. ¶ Caſus. Di q tpe aploz ſoli cõfirmabāt apli: et hodie ſucceſſores eoz.⁊.epi debent cõfirmare: ⁊ ſi alius cõfirmauerit ſacrm nō tenebit.

k ¶ Peractū. cõ.xcv.di.c.ij. Solu. ibi vel hoc nō inuenim⁹ de iure cõi fact⁹ eſſe: ſec⁹ ex diſpenſatione.

l ¶ Tenēt. Alibi monachi dicunf tenere locum.xij. aplorum quo ad renūciationem ppietatis.xvj.q.j. ex auctoritate. alibi ſacerdotes: quo ad cõfectionē euchariſtie.xj.q.iij. abſit.

m ¶ Irritū. ex demādatione pape qlibet cõferre põt qd habet: vnde ordinat⁹ ordinem quē hz cõferre poſſet ⁊ cõfirmat⁹ cõfirmationē.s.di.pri. nulla rō. als nō: vt s.j.q.j. gra.⁊. qd.vij. daibertū. Unde nota q cuz collatio ſacri cõpetit alicui ratiõe ordis ⁊ officij etiā phibitus cõferre põt: vt.ix.q.j. ordinationes.j.q.j. q qdaz. vbi do ex admiculo ordinis ⁊ demādatiões vt cõfirmatio in frõte ſacerdoti vel collatio ordinis cõpetit non epis: vt.xcv.di. puenit.lxix.di.c.j. in eo caſu phibitus nihil agit: vt h in.c. man⁹.

Ordinat⁹ ordinem quē hz cõfert papa delegante.

Nouiſſime. ¶ Caſus. Di hic q ſpūsſanct⁹ tradif hoi ab epo vt confirmef ad pdicandū alijs.⁊ ad donū pdicādi qd p grām i baptiſmate habuit donatus vite eterne. ſecūdo oſtendit quid ſignificet q baptizatus inūgitur chriſmate a pbytero in vtice ⁊ ab epo in frõte. Seq. duo.c. patent ⁊ ſupplētur in prin.c.ſeq ſtatuimus vel precipimus vt ieiuni ⁊c.

n ¶ Ad pdicādū. ar.cõ.xvj.q.i. adijcim⁹. ex de here. ad abolendā. ſz pdicare dici põt dando de ſe bonū exēplū alijs.

Spūſſanctus qñ deſcendit in apłos.

a ¶ Ad habitationē. Bis enī deſcēdit ſpūſſ. ſ. ſup apłos primo qñ inſufflauit in eos dicens: accipite ſpiritū ſanctum: poſtea deſcendit de celo ſuper eos igneis linguis. b V ſ. diſtin. iiij. proprie ⁊c. Et ieiuni. ſtatutum eſt ſupple.

c ¶ Perfecte. pfectaꝫ vocat forte. xij. annoꝝ qñ pmoueri pōt ad ordines minores. lxx vij. di. c. ij. vel. xxv. annoꝝ. ff. de mino. l. j. d ¶ Chriſtian⁹. plenus quo ad omnia ſacrā. ſ. eo. omnes. e ¶ In cōfirmatiōe. Nūqd minorē habebit gloriā paruulus nō cōfirmat⁹ q̄ꝫ cōfirmatus? Videt̄ ꝙ ſic: q: in confirmatione daꝫ augmentū gratie. ſ. e. c. ij. qḋ concedendū eſt ſi dicatur ꝙ paruulo ꝯcedatur grā in baptiſmo.

Paruul⁹ nō confirmat⁹ minorē habe[illegible]

f V Et epi. ſupple ſtatutum eſt. g ¶ Periclitātib⁹. ſ. diſt. iiij. venerabił. h ¶ A ieiunis. hec etiam in alijs ſacris obſeruanduꝫ eſt. ſ. xij. q. v. honeſtuꝫ. ſ. di. ij. liquido.

D Ictum eſt. ¶ Caſus Quidaꝫ ignorātib⁹ ep̄is faciebant ſe pluries ꝯfirmari: vñ ſtatutū fuit h̄ ꝙ ſicut baptiſmus non dꝫ iterari ita nec ꝯfirmari: ⁊ ꝙ bis baptiçati vel cōfirmati debēt relinq̄re ſeculū ⁊ deo ſeruire tm̄. Seq. iij. c. patent. Cruce. i. ſigno crucis. ſed nō remouet quin alr̄ poſſint ſctificari ⁊ valere ad remiſſionē pctōꝝ: ſꝫ refert factū: nec alit̄ fit ſolēniſ baptiſm⁹. i ¶ Ampli⁹. ſ. di. pxi. q bis. ꝯ. ſed hoc cū neceſſitas ecclie exigit alś de iure non poſſet: vt ex̄ de apo. c. ij. vel lꝫ h̄ habeāt veſtem clericalē. ſ. clauſam nō tñ erūt clerici. ſ. lxxxi. di. dictuꝫ.

N Ungd. hec eſt ij. ps di. in q̄ dicitur ꝙ oīa myſteria debemus facere cum ſigno crucis. Joan. de ſ.

¶ Caſus Dicitur in hoc. c. ꝙ omnia ſacrā habent fieri ⁊ cum crucis ſignaculo: ſi tñ baptiſmus ſine cru[illegible] baptiſmus. [illegible] l ¶ Niſi cruce. [illegible] lere ad remiſſionē pctoꝝ ſꝫ refert factum: q: ſic fit q: in modū crucis fit ſolēnis baptiſmus nō aliter. ſ. pxi. di. ſal. m ¶ Sine crucis. Auctoritas illa docet nos facere ſignuꝫ crucis. Egreſſus ei⁹ a pr̄e regreſſus ei⁹ ad pr̄eꝫ: excurſus ei⁹ vſqꝫ ad īferos recurſus vſqꝫ ad ſedē dei. Per dexterā partē ſedē dei per ſiniſtram inferos intellige.

O Mni die. hec eſt tertia ps di. in qua dī quid iuris ſit de energumis ſ. e. di. man⁹. Jo. de ſ. n ¶ Energuminis. ſ. xiij. di. exorciſta. q ſ. a demonib⁹ ſūt obſeſſi vel energumis ab erge qḋ eſt labor: ⁊ mene qḋ eſt defect⁹: q: ſ. in defectu lune vel mēſis alienatōes mentis patiuntur.

Energumini qui ſunt.

o N Eophyti. q: nup baptiçatos diſſolute viuentes ſolebāt demones energuminos. i. arreptitios facere: ⁊ iō ſubiungit a quibus neophyti debeant abſtinere.

p C Onuenit. hec eſt quarta ps di. in qua dī ꝙ orōnes ⁊ collectas debemus facere ſiue pferre in eccłia. Jo. de ſ. ¶ Caſus. Incipit h̄ tractare de officijs eccleſie ⁊ de ieiunijs: ⁊ dī ergo h̄ quem ordinē clerici debeant in diuinis officijs obſeruare. Se. c. pꝫ. p ¶ Cōuenit. De officijs diuinis ⁊ ieiunio tractare incipit: ⁊ ponit tria. c. q ¶ Equaliter. ſ. xij. diſtin. c. vlti. r ¶ Collationes. i. collecte: ⁊ ſunt quedaꝫ capitula que dicuntur ab ep̄is. s ¶ Collecta. i. expleta: nam tunc omnia colligunt̄ oratione dicta. vel plebs collecta oratione id eſt orationis cauſa.

deſcenſio ad habitationem[a] deo cōſecrandā: in ſcōa quoqꝫ vt eiuſdē ſpiritusſancti ſeptiformis grā cū oī plenitudine ſanctitatis ⁊ ſcie ⁊ v̓tutis venire in hoīeꝫ declaret̄. Item ex concił. aurel. c. iij.

¶ Ad ꝯfirmationē nō niſi ieiuni veniāt.

V T ieiuni[b] ad ꝯfirmationeꝫ veniāt perfecte[c] etatis: vt moneant̄ ꝯfeſſioneꝫ facere prius vt mūdi donū ſpūſſancti valeant accipere: ⁊ q: nunquā erit xp̄ianus[d] niſi in ꝯfirmatione[e] ep̄ali fuerit chriſmat⁹. Item ex ꝯcił. melden̄. c. vj.

¶ Epiſcopi vero nō niſi ieiuni baptizatos confirment.

V T ep̄i[f] nō niſi ieiuni p impoſitionē manuuꝫ ſpm̄ ſanctū tradāt exceptis infirmis ⁊ morte piclitātibus[g] Sicut aūt duobus tpib⁹ paſcha vꝫ ⁊ pētecoſte a ieiunis celebrari dꝫ baptiſm⁹: ita ēt traditionē ſpūſſci a ieiunis[h] pōtificibus ꝯuenit celebrari. Iteꝫ ex ꝯci. terraconē. c. vj.

¶ Secūdo autem vel tertio nullus cōfirmet̄.

D Ictum eſt nobis ꝙ quidam de plebe bis vel ter vel eo amplius ep̄is ignorātib⁹ tñ ab eiſdē ep̄is ꝯfirmēt̄: vñ viſū eſt nobis eādeꝫ ꝯfirmationē ſicut nec baptiſma iterari mīme debere: q: bis vł ter vel amplius[i] baptizatos aut ꝯfirmatos: nō ſeculo ſed ſoli deo ſub habitu regulari vel clericali religioſiſſime famulari decretū eſt. Item Grego. ij. ¶ De eodem.

D E hoīe q a pōtifice cōfirmat⁹ fuerit denuo: illa tal̄ iteratio vł ꝯfirmatio ē phibēda. Itē ſteph. pa. v.

¶ Omnia ſacramēta crucis ſignaculo pficiunt̄.

N Ungd nō oīa chriſmata[k] ſacerdotalis myſterij crucis figura pficiunt̄: nūgd baptiſmatiſ vnda niſi cruce[l] ſcificata pctā relaxant̄: ⁊ (vt cetera ptereā⁹) ſine[m] crucis ſignaculo qs ſacerdotij grad⁹ aſcēdit. Itē ex ꝯci. carth. iiij.

¶ Energumini oīb⁹ dieb⁹ exorcizēt̄.

O Mni die exorciſte energumis[n] man⁹ iponāt: Energumini vo pauimēta domoꝝ dei intrent: qbus aſſidētibus ī domo dei vict⁹ q̄tidian⁹ p exorciſtas oportuno tpe miſtret̄. Item ex eodē. ¶ A qbus neophyti abſtinere debent.

N Eophyti[o] aliq̄ꝫdiu a lautiorib⁹ epulis ⁊ ſpectaculis vel ꝯiugibus abſtineant. Item ex ꝯci. agathē.

¶ De ordine officiorum.

C Onuenit[p] ordinem eccleſie equalr̄[q] ab oīb⁹ cuſtodiri: vñ ſtatuendū ē (ſicut vbiqꝫ fit) vt poſt antiphonas collatiōes[r] ab ep̄is vel pſbyteris dicant̄: ⁊ hymni matutini vel veſptini diebus oībus decantent̄: ⁊ in ꝯcluſiōe matutinaꝝ vel veſpertinarū miſſarū poſt hymnos capitula de pſalmis dicantur: ⁊ plebs collecta[s] oratione ad veſperam ab ep̄o dimittat̄ cū benedictione. Itē ex ꝯcilio gerūdinen̄. ¶ De eodē.

I D ſp placuit obſeruare vt oīb⁹ diebus ⁊ poſt matutinas ⁊ veſpas orō dñica a ſacerdote pferatur. Item greg. vij. in gnāli ſynodo reſidens ſtatuit. ¶ De eodē.

In die. ¶ Caſus. Oſtēdit in hoc.c. quot pſalmi ⁊ q̄t lectiōes debeāt dici q̄libet die in matutinis: ⁊ reprehenduntur illi q in dieb⁹ q̄tidianis tm̄ tres pſalmos ⁊ tres lcōnes dicebāt in matutinis: ⁊ reprehendunt̄ h̄ romani q mutauerūt more ſolitū poſtq̄ regnū italie theutonicis fuit ɔceſſū. alio reſpectu.ſ. vt ſacer numerus ɔpleatur: remanet ergo vn⁹ dies idecimat⁹: ⁊ ſex hore licite: ⁊ ita ſunt.xxx. hore indecimate: ſ3 p decima iſtaꝝ horarū in ſabbato maiore tardius cenam⁹: immo alio reſpectu ieiunamus: ⁊ illi.v. dies nō videt̄ ꝙ decimēt̄: ⁊ ita eſt ar. ꝙ ſi ruſtic⁹ h3.xv. corbes vini: nō d3 decimare niſi.x.

In die reſurrectionis vſq3 i ſabbatū in albis[a]: ⁊ i die pētecoſtes vſq3 in ſabbatū eiuſdē tres[a] pſalmos tātū3 ad nocturnos: treſq3 lectiones antiquū more canim⁹ ⁊ legimus: oib⁹ diebus aliis p totu3 annū ſi feſtū eſt.ix. ps. ⁊.ix. lecti. dicimus: aliis vero diebus.xii. pſal. ⁊ tres lectiones recitamus: in dn̄icis vero diebus decem ⁊ octo pſalmos: excepto die paſche ⁊ pētecoſtes: ⁊ ix. lectiones celebramus. Illi aūt q in quotidianis dieb⁹ tres tm̄mō pſalmos ⁊ tres lectiones celebrare volūt: nō ex regula ſanctorū patrū: ſed ex faſtidio ⁊ negligētia cōprobant̄ hoc facere. Romani ꝟo diuerſo mō agere ceperūt maxime a tpe quo theutonicis ɔceſſum eſt regimē nr̄e eccl̄ie: nos aūt ⁊ ordinē romanū[b] inueſtigantes ⁊ antiquū morē nr̄e eccleſie imitātes antiquos pr̄es: ſtatuim⁹ fieri ſicut ſupius p̄notauimus. Item ex homilia Greg. pa. ¶ De obſeruatione quadrageſime.

Quadrageſima ſumma obſeruatione eſt obſeruāda: vt ieiuniū in ea (p̄ter dies dn̄icos q de abſtinētia ſubtracti ſunt) niſi quē infirmitas[c] impedierit nullaten⁹ ſoluat̄: q2 ipſi dies decime ſunt anni. A p̄ma ergo dn̄ica quadrageſime vſq3 i paſcha dn̄i ſex hebdomade ɔputāt̄[d]: q̄ꝝ videlicet.xl. dies ⁊ duo ſunt: ex quibus du3 ſex dominici dies abſtinentie ſubtrahūtur: non plus in abſtinnetia q̄3.xxxvi. dies remanent. verbi gratia: ſi per.ccclxv. dies[e] annus voluitur: einde per.xxx. ⁊.vi. dies affligimur: quaſi anni[f] deo decimas damus: ſed vt ſacer numerrus quadraginta dieꝝ adimpleatur: quē ſaluator nr̄ ſacro ſuo ieiunio ɔſecrauerat: q̄ttuor dies p̄oris hebdomade ad ſupplementū.lx. dieꝝ tollātur[g]: i. q̄rta feria que caput ieiunii ſubnotat̄: ⁊.v. feria ſeq̄ns: ſexta feria ⁊ ſabbatū: niſi iſtos dies.iiii. ſupiorib⁹.xxxvi. adiūxerim⁹.xl. dies in abſtinentia nō haberem⁹: iubemur[h] aūt ⁊ ab oī potēti deo oium bonoꝝ[i] nr̄oꝝ decimas dare. Itē Euſebi⁹ papa. ¶ Ieiunia nō ſoluant legitima abſq3 neceſſitati probabili.

Ieiunia i eccl̄ia ſacerdotibus ɔſtituta ſine neceſſitate rōnabili non ſoluant̄. Ite3 Hiero. ¶ Quotidiana ieiunia duplicatis vel triplicatis ſunt preferenda.

Non dico[k] hebdomadas: nō dico ieiunia duplicata[l]: ſ3 ſaltē ſingulos dies abſq3 ciborum luxuria trāſigamus. Idē. ¶ De eodem.

Sint[m] tibi quotidiana[n] ieiunia ⁊ refectio ſatietatē fugiēs: nihil eni3 pdeſt tibi biduo vel triduo trāſmiſſo vacuū portare ventrem: ſi poſt piter[o] obſtruat̄[p]. Idē. ¶ De eodem.

Sint tibi ieiunia pura: cōtinua moderataq3.i. quotidie eſurire: ⁊ quotidie[q] pran

a ¶ Tres. Solet q̄ri q̄re dieb⁹ iſtis ſeruat̄ ternari⁹ iſte ta3 in lcōnibus q̄3 in aliis? Pōt dici ꝙ h̄ fit: q2 p h̄ notat̄ triduana dn̄i ſepultura: vel hoc fit pp honore3 trinitatis vel ideo: q2 eo tpe p p̄cedēs ieiuniū ſūt fideles emacerati ⁊ afflicti: vn̄ eis pcit̄ in illis tpibus. Et hec ſit cā quar̄ expleto hoc volumine n̄ cōpellant̄ magr̄i legere decretales:

b ¶ Romanū. Ar. ꝙ per duo extrema colligit̄ mediū ⁊ reprobat̄. ar.xxxv. di. ab exordio. ar. ɔtra.xxviii. di. q2 ſunt.

Quadrageſima. ¶ hec eſt q̄nta ps di. in q̄ ponūtur q̄nq3.c. de abſtinētia ieiunii. Io. de fa. ¶ Caſus. Queſitum fuit in cōcilio Grego. pape q̄re q̄dragīta dies abſtinētie ⁊ ieiunio d̄putetur ⁊ non plures vel pauciores? Et reſpon. ideo fit: q2 iubemur dare d̄cimas omnium bonoru3 noſtroru3: ⁊.xxxvi. dies ſunt decime totius anni: quibus quattuor additi ſūt vt adimpleat̄ quadragenarius que3 domin⁹ ſuo ſacro ieiunio cōſecrauit. Seq. c. patet.

c ¶ Infirmitas. q̄ legi nō ſubiacet. ſ. e. di. i. ſicut nō alii.

d ¶ Cōputātur. ſ. diſtinctione quarta quadrageſima.

e ¶ Dies. ſupple ⁊ ſex horas: de quibus ſex horis in vno quadriennio vnus dies efficitur: vnde fit biſſextus. Nā dies naturalis cōſtat ex.xxiiii. horis. hoc idē dicit lex ꝙ ann⁹ p tot dies voluit̄. ff. de ſta. li. cū heres §. ſi ſticus. vn̄ cū ieiunam⁹ q̄ſi decimā p̄tē toti⁹ anni pro decima.ccclxv. dierum ieiunamus.xxxvi. dies remanēt v. dies ⁊ ſex hore: de iſtis.v. diebus ieiunamus.iiii. Sed

f ¶ Anni. Ar. ꝙ ſi ruſtico poſt decias datas remanēt.v. corbes: ꝙ de illis nō d3 dare decimam.

g ¶ Tollātur. i. accipiantur.

h ¶ Iubemur. ſ. xvi. q. i. decimas.

i ¶ Bonoꝝ. i. de actionib⁹ ⁊ poſſeſſionibus nr̄is: q2 ⁊ illi in bonis noſtris cōputantur. ff. de verbo. ſigni. bonorum.

Non dico. Caſus. Nō p̄cipitur vt p ſeptimanā vel p duos dies ieiunet̄ ſine cibo: ſed vt q̄libet die moderate cibo fruamur. Seq. tria. c. patent. Precepta intellige quedā ⁊ non oia Lucubrare. i. d̄ nocte vigilat̄.

k ¶ Nō dico hebdomadas eſſe ieiunandas: nō ſūpto cibo.

l ¶ Duplicata. ſicut q̄n abſtinem⁹ duobus diebuſ ɔtinue: quod fieri nunq̄3 debet: vt extra de tēpo. or. litteras. Romani vero diuerſo modo agere ceperunt: maxime a tēpore quo theutonicis ɔceſſu3 eſt regnū noſtre eccl̄ie: de quo habet̄.lxiii. diſ. hadrianus. in ſi.

m ¶ Sint. Arg. ſ.xxxv. diſtin. ab exordio.

n ¶ Quotidiana. Nota ꝙ aliquid dicitur ɔtinuū: licet ibi ſit aliqd̄ interuallū: nam dicit cōtinua: ⁊ tamen diebus dn̄icis nō ieiunamus: verba. n. modo ciuili ſunt intelligenda. ff. de ſer. l. ſi cui.

o ¶ Si poſt pariter. q. d. ſi tantum poſtea vna vice comedas quātum debet tibi ſufficere tribus vicibus vel pluribus: quod quidam faciunt.

p ¶ Obſtruat̄. i. repleat̄ poſtea p crapula3 vſq3 ad ſūmū.

q ¶ Et quotidie. ⁊ ita videt̄ ꝙ non debet per totum die3 abſtinere: niſi forte ex cauſa. vt.lxxv. di.

Exo. xxiiii. Deu. xiiii. d.

Cōtinuū dr̄ qd̄ etiā habet interuallum.

quod a patribus. quod ſciant farraceni.
e ¶ Sed modico. Ar. ꝯ. xxxv. di. ab exordio.
c ¶ Ontraria. ¶ hec eſt. xi. ps di. in q̄ pbat g̃ decl. c. g̃ ſi debem⁹ nos multū dare medicinis: nec multū affligere nos rōne medicine: nec malos comedere cibos: nec vltra mēſurā. Jo. d̄ fa.
b ¶ ꝯria. ꝯ. vij. q. ij. c. vl. ⁊. xxxvj. q. ij. illō.
c ¶ Lucubrare. i. flere pctm̄: vel in nocte vigilare.
d ¶ Meditationis. cum ſuadeāt ꝯria deo maxie ſanis.
Q Uinq3 modis ¶ Caſus Dicitur h̄ g̃ guloſi qnq3 modis delinquunt: vel q2 nimis cito comedūt: vel q2 cibos nimis pcioſos: vel nimia cura paratos: vel nimiu3 ſuſcipiūt de cibo: vel cū ardore nimio. Se c. plāu3 ē
e ¶ Gule. nā gula a padiſo expulit: quē abſtinētia ruocauit. ſ. diſt. xxxv. ſexto.
f ¶ Preuenit. ſ. e. di. j. ſolent.
g ¶ Cibos lautiores ſ. di. xlj. c. i. ij. ⁊. iij.
h ¶ Expetit. ſ. diſt. L. de his vero. ⁊ hoc cū ſine cauſa facit. ſ. diſtin. xlj. c. iij.
i ¶ Qd̄ deſiderat. nā ſati⁹ eſt more dn̄i p piſce veſci ⁊c̄. xlj. di. c. j.
k N Ihil. n. pdeſt ¶ Ad vitam eternā: vt de pe. di. iij. §. pt. ⁊. c. ſi qs aūt. pdeſt. n. q̄ ad tpalia. ſ. xxij. q. ij. ſi qualibet.
N On mediocriter. ¶ Caſus In hoc. c. reprehendūt qdā qui nimis ieiunāt: orāt ⁊ vigilant: charitati tn̄ ⁊ elemoſynis nō inſiſtūt. ex nimia. n. pſalmorū decātatiōe incurrit amentia vel triſticia vel corpis egritudo deus etiā magis ꝯſiderat intētionez q̄3 multitudinē orationū. Cū ergo p cētū defunctis orat: tātū vnicuiq3 ꝯfert ac ſi p vno ſolo oraret: ⁊ iō nullus i talibus

dere. Apoſtolus inqt: Noli adhuc aquā bibere: ſ3 modico⁰ vtere vino ꝓpter infirmitates tuas: curat eni3 vulnera delinqntis: curatoſq3 ſcti ficat ieiuniū. Ite3 Amb. in ps. xx. ¶ Medicine precepta diuine ſūt ꝯditiōi ꝯtraria.

C Ontraria[b] diuine ꝯditioni pcepta medicine ſunt: que a ieiunio reuocāt: lucubrare[c] non ſinūt: ab omni intētiōe meditationis[d] abducūt: ita qui ſe medicinis dederit: ſeipſum ſibi abneget. Itē Greg. in expoſitiōe beati Iob. ¶ Quot modis vitium gule nos tēptat

Q Uinq3 modis nos vitium gule[e] tēptat: aliqn̄ nāq3 indigētie tpa puenit[f]: aliquādo tpa non puenit: ſ3 cibos[g] lautiores querit: aliqn̄ que ſumēda ſunt: pcurari accuratius expetit[h]: aliqn̄ aūt ⁊ qualitas cibo⁊ ⁊ tēpus ꝯgruit: ſed in ipſa quātitate ſumēdi mēſurā refectionis excedit: nōnūq̄3 ⁊ abiectius eſt qd̄ deſiderat[i]: ⁊ tn̄ in ipſo eſtu imenſi deſiderij deterius peccat. Item Pius papa. ¶ Abſq3 puritate mentis ieiunia ⁊ orationes non pſunt.

N Ihil. n. pdeſt[k] hoi ieiunare ⁊ orare ⁊ alia religionis bona agere: niſi mēs ab iniquitate ⁊ ab obtrectationibus lingue cohibeat. Item Hiero. ¶ Mediocre bonū nō eſt magno pferendū

N On mediocriter[l] errāt q bono magno[m] pferūt mediocre bonū: nonne rōnabiliter hō dignitate3 amittit: q vel ieiuniū charitati aut vigilias pfert ſenſus integritati: vt pp innocētiā immoderatā[n] atq3 indiſcretam pſalmo⁊ vel officio⁊ decantatione aut amētie aut triſticie[o] notā incurrat? Nunqd d̄ bo⁊ multitudine flecti deus[p] vt hō pōt? Non. n. verbis tm̄ ſ3 corde orādus eſt de⁹: quapp melior eſt qnq3 pſalmo⁊ decātatio cū cordis puritate ac ſerenitate ac ſpūali hilaritate: q̄3 totius pſalterij modulatio cū āxietate cordis atq3 triſticia. Cū igit[q] pro cunctis aiabus pſalmus vel miſſa dicit: nihil minus q̄3 ſi pro vno quolibet ipſo⁊ diceret: accipit. Audiant itaq3 q ea q̄ neceſſaria ſunt corpi ſubtrahūt illud qd̄ p pphetā dn̄s logt: Ego dn̄s odio ha. ra. ho. De rapina vero holocauſtu3 offert: qui tpalia bono⁊ ſiue cibo⁊ nimia egeſtate vel mandu cādi vel ſomni penuria corpus ſuū imoderate affligit: Uideat itaq3 qd apl's dicat: Carnis cura3 ne[r] feceritis in ꝯcupiſ. ⁊c. Item Augu. ſup Joā. ¶ Non a cibis: ſ3 ab iniqtatibus abſtinere eſt magnū ⁊ generale ieiuniū.

I Eiuniū[s] āt magnū ⁊ generale eſt abſtinere ab iniqtatibus ⁊ ab illicitis voluptatibus ſeculi: qd eſt pfectū ieiuniū in hoc ſeculo: q̄ſi q̄dra geſimā abſtinētie celebram⁹ cū bn̄ viuim⁹: cū ab iniqtatibus ⁊ ab illicitis voluptatibus abſtinemus: ſ3 quia hec abſtinētia ſine mercede non erit: expectamus illam beatam ſpem ⁊ reuelationē glorie magni dei ⁊ ſaluato//

m ¶ Bono magno. ſine q̄ nō pōt hri ſalus eterna.
n ¶ Immoderatā. Arg. g̃ ide3 facit plus qd̄ minus. eſt de offi. cuſto. c. j. ar. ꝯ. ff. de ſerui. v2. pdi. ſi arborem.
o ¶ Triſticie melācolie: q̄ triſticiā iducit. ⁊ ponit ſyntoma morbi p morbo.
p ¶ De⁹. nā hō flecti pt verbo⁊ multitudine: nā iportunitate qnq3 qs obtinet. de pe. di. j. iportuna. inſta. n. oportune ⁊ i portune. xliij. diſ. ſit rector. imo ēt qnq3 a deo obtinet. vij. q. j. audacter. ⁊ ē ar. h̄ ꝯ te ſtiū multitudinē in auc. de reſtrēda §. ij. col. ij.
q ¶ Cū igit. Sz nūqd ē hoc ita verū? Dn̄t qdā g̃ ſic: ē i ſacrif ſpāle hoc pp ſcim ſpm̄: qui nō dat ad mēſurā: vt. ſ. pxi. di. nec quēq3. ſ3 oia facit cōia. ſ. pxi. di. q̄ris. vl hoc referas ad ip3 celebrātē: q2 tātū valet ei vt miſſa3 celebret p cētū ſicut p vno ⁊c̄. vel referas hoc ad caſu3 in q̄ canō logr. ſ. g̃ non minus valet vna miſſa cū hilaritate mēis dctā p cētū q̄3 ſi p q̄libz diceret cū āxietate.
r ¶ Ne feceritis. ſ. i delitijs ⁊ ꝯſiderijs. q. d. ſupflua phibet: nō neceſſaria. ſ. diſ. iij. puenit.
I Eiuniū. ¶ Caſus ¶ h. ſic pōit hūc caſū. In hoc. c. augu. logr d̄ ieiūio ſpūali qd̄ ē de⁊ ⁊ pfectū ieiuniū: ⁊ ſp ab eo h⁹ tenēdū toto tpe illi⁹ vite Sic. n. corpalr i q̄dragēſima ieiunam⁹ an̄ paſcha: ⁊ poſt paſcha i leticia celebram⁹ qnq̄geſimā q̄ſi accepta mercede p cedētis laboris: ſi in hac vita q̄ſi i. xl. ieiunam⁹: poſt hāc vitā i leticia recepturi mercedē: cū denari⁹ nob vite eterne addet q̄dragēari⁹. n. nūer⁹ hāc vitā laborioſa3 ſignat d̄nari⁹ vitā eternā: q poſt hāc vitā addit pro mercede. ad qd̄ ſignāndū qnq̄geſimā q̄ ſit ex denario addito q̄dragenario: i leticia celebramus. Se. duo. c. plana ſūt.

d3 corp⁹ ſuū nimis affligere: qd̄ pbat auctē eſſe ⁊ apli.
l ¶ Nō mediocriter errāt. nā inter bonos ſp ſectare meliores. xcvj. q. j. ſi clericatus. ⁊. c. ſic viue.
s ¶ Ieiuniū. ¶ Caſus Tota vita nr̄a eſt qdam quadrageſima: pr q̄3 ſi bene ieiunauerimus: accepturi

ſum⁹ mercedē.ſ.denariū:qđ ex eo deſignat:q2 denarius adiūct⁹ q̄dragenario fit qnq̄genari⁹:vñ cū labore q̄dragefimā celebram⁹ añ paſcha cū leticia vo qnq̄geſimā poſt paſcha.i.accepta mercede:qđ ēt ipſe dñs ſignificauit.

a ❡ Quadraginta dieb⁹.ſ.lxxvj.diſt.§.nō aūt.r.c. ſcire.ſ; vbi dī p.l.dies ſūt ſ; ibi.l.p.xl. ponūt.

b ❡ Diſcipulos. ❡ Spicas.Eſt ergo dīa inter furtū ⁊ furtū.ar.ff.de of.p ſi.plebiſcito.non tñ gn furtū ſpice committat:ſ; ñ cōmittitur q̄ ad pnā.ar.ex.de fur.ſi quis in pn.

c ❡ Et ederēt.ħ licebat:ſ; nō falcē i meſſem alienā mittere vj.q.iij.ſcriptum.

d ❡ Fame. Neceſſitas famis excuſat a furto: vt ħ.⁊ extra de fur.c.ſi qs.q2 necitas nō hȝ legē:vt.ſ.di.j.ſi.c.ſic pp necitatē famis dauid cōedit panes pponis xxv. q. j.§.his itaq;.nā ob neceſſitatē famis pr pt diſtrahere filiuȝ:vt.C. de pa.q fi.diſ.l.ij.⁊ ē rō q2 i necitate oia debēt eē cōia: vt. xlvij. di.ſic hi.⁊ marie cibaria:vt.ff.ad.l.rho. de iac.l.ij.§.cū i eadē naui.l.ſi. Itē q2 ipſe dñs ex pcepto tenet paſcere eſurientē:vt.lxxxvj.diſt. paſce.vñ talis fur iuſte potuit credere dñȝ hoc pmiſſuruȝ:⁊ ſic nō delīqt:vt inſti. de ob.q ex de.na.§.fur ſū.ff.de fur.is qui.

Quicqd ⁊c.q.d. nō eſt meritoriuȝ.xxiij.q.vj.§.ex his.in pn.vel dic q id qđ pp necitatē fit cito ſoluit.i.ſolui cito dȝ.ſ.ceſſante neceſſitate.j.q.vij.qđ p remedio.Jo.

Nihil. ❡ Caſus. Dī ħ q leues ⁊ digeſtibiles cibi ſūt ſumēdi:cib⁹ eni moderate ſumpt⁹ bñ nutrit ſanuȝ ⁊ letū hoīeȝ fac:cib⁹ aūt nimi⁹ morbos īducit: crudeli⁹ hoīnē īterficit q̄ȝ fames:nā fames hoīeȝ cito pimit:nimi⁹ ḋo cib⁹ hoīem lō

ris noſtri ieſu chriſti : in illa ſpe cū fuerit d ſpe facta res accepturi ſumus mercedē denariū:denarius ergo q̄ accepit nomen a numero decē ꝑ addit:⁊ ꝯiunctus q̄dragenario fit qnquagenari⁹ : Unde cū labore celebramus q̄dragefimā añ paſcha:cuȝ leticia vo tāq̄ȝ accepta mercede qnquageſimā poſt paſcha : naȝ hunc tanq̄ȝ ſalutari labori boni opis q ptinet ad q̄dragenariū numerū addit quietis ⁊ felicitatis denarius:vt qnq̄genarius fiat. Significauit ipſe dñs hoc multo aptius qñ poſt reſurrectionem.xl.diebus ꝯuerſat⁹ eſt in terra cuȝ diſcipulis ſuis : q̄dragefimo aūt die cum aſcēdiſſet in celū peractis decē diebus miſit mercedē ſpūſſcti. Itē ex dictis Apollonij. ❡ Raptorē vel furē ñ fac necitas ſ; volūtas

Diſcipulos cū p ſegetes trāſeūdo euellerēt ſpicas[b] ⁊ ederēt[c]: ipſius xpi vox inocētes vocat:q2 coacti fame[d] hoc fecerūt. Itē Hiero. ❡ Nō neceſſitas ſed voluntas facit pſeuerantiam.

Quicqd[e] enim neceſſitate fit cito ſoluit : qđ volūtate arripitur pſeuerat. Item Jo.os au. ❡ Ciborū temperantia ſalutem abūdantia contrarium parit

Nihil eni[f] ſic iocundū eſt ſicut cibus bene digeſtus aut decoctus:nihil ſalutē nihil ſic ſenſuū acumen opatur:nihil ſic egritudineȝ fugat ſicut moderata refectio ſufficiētia qppe cū nutrimento ⁊ ſoſpitatē ſimul pcreat ⁊ voluptatem[g]:abūdātia vero morbū facit ⁊ moleſtias ingerit ⁊ egritudines generat. Quod[h] eni fames facit hoc ēt plenitudo ciboꝝ:magis āt ⁊ multo maiora:fames qppe i paucis dieb⁹ aufert hoiem ⁊ liberat eū de hac vita pnoli: exceſſus ḋo ciboꝝ ꝯſumit ⁊ cōputreſcere facit corpus humanū ⁊ macerat egritudine diuturna:⁊ tunc eum morte crudeli conſumit. Item Hiero. ❡ Ciborum delitie ſi abundauerint ledunt.

Ne tales accipiamus cibos quos aut difficulter digerere aut cōeſtos magno paratos ⁊ pditos labore[i] doleamus:olerū ⁊ pomorū ac leguminū facilior appatus eſt:⁊ arte impēdijſq; cocorū nō idiget:⁊ ſine cura ſuſtētat humanū gen⁹ moderate ſumptus:q2 nec auide deuorat[k] qđ irritamēta gule nō habet:⁊ leuiori digeſtione decoquitur:nemo enim vino[l] ⁊ duobus cibis hiſq; vilib⁹ vſq; ad inſtomachationē ventris onerat:q̄ diuerſitate carniū ⁊ ſaporis delectatione cōcipit cuȝ varijs nidorib⁹[m] fumāt patine ad vſum ſui pro explēda eſurie quaſi captiuos trahūt:vñ ⁊ morbi ſaturitate nimia ꝯcitātur:multiq; impatiētia gule vomitu remediantur[n]:⁊ qđ turpiter ingeſſerunt turpius egerūt. Hippocrates in amphoriſmis[o] opimis docet craſſa ⁊ obeſſa[p] corpora q̄ creſcēdi menſuraȝ ipleuerint niſi cito ablatione ſanguinis minuant in paralyſim ⁊ peſſima morboꝝ genera erūpere:⁊ idcirco neceſſariā eſſe demptionē:vt rurſus habeāt i quo poſſint creſcere, Nō.n.maneř[q] ivno ſta

ga egritudine macerat. f ❡ Nihil eni. Curauit dñs animas:non vult curare corpora.ſ.xv.q.j.non eſt.

g ❡ Voluptatem.id eſt hilaritatem. h ❡ Qđ.n. fames.⁊c. Arg.ex duob⁹ ꝯrijs eūdē ſeq effectū.

Ne tales. ❡ Caſus. Hi.ſic ponit hūc caſum. Commēdat ħ cibi pcitaſ ⁊ rephēdit guloſitas:⁊ oſtēdit q̄ ſint commoda pcitatis ⁊ q̄ icōmoda guloſitatis:cū.n.hō nimis replet⁹ ē ſi ſanguinē non minuat ſm hippocratē morbū icurrit:nā cū hō nō poſſit in eodē ſtatu manere opȝ cū q ē in ſūmo decreſcere. Vñ ⁊ Galenus dicit q athlete q nimis comedūt diu viuere non pñt:nec ēē alſs ſubtilis ingenij. Patine.i.cogne vel parapſides magne ad vſum ſui:alſs ad vſum ſue libidinis explende. Animaȝ id eſt hominem.

i ❡ Labore. Ne breuis hora cōſumat victuȝ longi tēporis. extra de cēſi.cū apoſtolus.ad hoc inuitat monachos cū ipſe monachus fuerit nō alios. ar.xli. di.non cogantur.

k ❡ Deuoratur.nō habet in ſe cām aui de deuorandi.

l ❡ Uino. vel vno.

m ❡ Nidorib⁹.Nidor pprie dī qd aȝ odor carniū aſſataꝝ nidor eſt eo q nebula leuatur. Nidor quid ſignificat.

n ❡ Remediantur.id eſt remediuȝ habent.

o ❡ Amphoriſmis. Amphoriſm⁹ dicitur ab a quod ē de:⁊ phoras. id eſt terminatio : inde amphoriſmus quaſi determinatio vel ſermo determinatus.Uel dicitur ab a qđ eſt ſine : ⁊ phoros quod eſt defectus:inde amphoriſmus quaſi ſermo breuis:pauper verbis diues ſentētijs.

p ❡ Obeſſa.id eſt rotunda. Mutabilia ſūt cia

q ❡ Manere.Nihil enim eſt qđ mutabilitatē nō ſentiat

in auf. de nõ alie. aut pmu. re. §. nõs igit. col. ij. ⁊ quod dic recedũt de corpore noſtro quedam particule: ⁊ alie ſtatim ſuccedunt. ff. de iu. propõnebatur.

a ℭ Aiam .i. hoiem aiatũ: ⁊ ita in pte intelligitur totum argu. cõtra ff. de euic. ſi dictum. §. in ſtipulatione.

b ℭ Hippocratis. Ut dic̃ hippocrates i aphoriſmis repletiones i vltimo exiſtẽtes difficiles ſũt.

c ℭ Quoꝝ vita. Ad hoc gcedere debẽt vt viuant non viuere vt comedant.

d ℭ Sagina ẽ. Juuenalis. Genialis agatur Iſta dies ſto machum propera laxare saginis.

Juuenal.

e ℭ Egim⁹. ℭ Caſus. Quidã cũ diuitijs afflueret patiebatur podagrã poſtea amiſſis bõis oportebat eũ vti ſatis tenui dieta: ⁊ ſic curat⁹ ẽ a podagra: ꝑus eni nocebat ſollicitudo ⁊ ven⁹: que frãgit corp⁹ ⁊ aiuz: ſiir cib⁹ nimi⁹ nocebat. Unẽ deridet horat. dicẽs: Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Nota.

e ℭ Articulari .i. gutta artetica q̃ fit i iũcturis: ⁊ qñ fit i pedib⁹ dr̃ podagra: ⁊ in manib⁹ dr̃ chiragra: ⁊ in alijs mẽbris ſimiliter dicitur artetica.

f ℭ Proſcriptiõe. i. amiſſiõe: vel q2 ipi ſe ꝑuabãt cibis con ſilio medicorum.

g ℭ Cõualuiſſe. ar. ꝙ ɔ̃ria ɔ̃rijs curãt. de pe. di. ij. c. i.

h Et puellaꝝ. al's epularum.

i ℭ Irridet. dicens ſic: Sperne volupta tes: nocet empta dolore voluptas. Et alibi: Me pigue3 ⁊ nitidũ: bñ curata cute viſes: Cũ ridere voles epicuri de grege porcum.

Voluptas ẽ ſpnẽda teſtionio horatij.

tu potuit corpoꝝ natura: ſed aut ſp creſcere aut decreſcere nec poſſe viuere aiã3ᵃ niſi creſcẽdi capax ſit. Ʋñ Galenus vir doctiſſim⁹ interpres hippocratisᵇ athletas: q̃ꝝ vitaᶜ ⁊ ars saginaᵈ eſt (dicit i exhortatione medicine) nec viuere poſſe diu: nec ſanos eẽ: aiaſ q3 ita nimio ſanguie ⁊ adipib⁹ q̃ſi luto iuolutas nihil tenue: nihil celeſte: ſ3 ſp ð̃ carnib⁹ eructare: ⁊ vẽtris ingluuiẽ cogitare. Idẽ. ℭ Multoꝝ iſirmitates ieiunia ſanãt

Egim⁹ q̃ſdã3 morbo articulariᵉ ⁊ podagre humoribus laborãtes ꝓſcriptiõeᶠ bonoꝝ ad ſimplicẽ mẽſam ⁊ paupes cibos redactos cõualuiſſeᵍ caruerãt eni ſollicitudine diſpẽſande domus ⁊ puellarũʰ largitate: q̃ ⁊ corpus frãgũt ⁊ aium. Irrideti Horati⁹ appetitũ ciboꝝ q cõſũpti relinquũt pniã3. Itẽ greg. vij. ℭ Diebꝰ ſabbatoꝝ a carnib⁹ abſtinere debem⁹.

Uia dies ſabbati apð ſctõs patres nr̃os i abſtinẽtia celebris ẽ habit⁹: nos eoſdẽ auctẽ ſequẽtes ſalubriter admonem⁹ᵏ vt qcũq3 ſe chriſtiane religiõis ptĩcipẽ eẽ deſiderat ab eſu carnium eadẽ die (niſi maiore feſtiuitate itervenientẽ vel iſirmitate ipediẽte) abſtineat. Item Fructuoſus epi. ℭ Monacho carnẽ guſtare ñ l3.

Arnẽˡ cuiq3 mõachoᵐ nec guſtandi nec ſumendi ẽ ꝯceſſa licẽtia: nõ q̃ creaturã dei iudicem⁹ indignã: ſed q̃ carnis abſtinentia vtilis ⁊ apta monachis eſtimetᷓ ſuato ⁿ tñ moderamine pietatis erga egrotos: qð ſi qs monachus violauerit ° : ⁊ contra ſanctionem regule vſum q3 veterem veſci carnibus ꝓſumpſerit ſex menſiũ ſpacio retruſioni ⁊ pnie ſubiacebit. Item Hiero. ad ruſticum monachum. ℭ De quotidianis opibus monachoꝝ.

Unq̃ʒ de ᵖ manu tua vel oculis tuis liber pſalterij diſcedat: dicatᷓ adᑫ ṽbũ oro ſine itermiſſiõe: vigilet ſenſus: nec vagis cogitatiõib⁹ patẽs corp⁹ pariter q3 aius tẽdat ad dñm: irã vince patiẽtia: ama ſciẽtiã ſcripturarũ ⁊ carnis vitia nõ amabis: nec vacet mẽs tua varijs pturbatiõib⁹: q̃ ſi pectori iſederint dñabunt tui ⁊ te ð̃ducẽt ad delictũ maximũ: facito: aliqdʳ opis vt ſp diabolus iueniat te occupatũ. Si aplĩ hñtes ptãtẽ de euãgelio viuere laborabãt manib⁹ ſuis ne quẽq3 grauarent: ⁊ alijs tribuebãt refrigeria q̃ꝝ ꝓ ſpũalib⁹ debebãt metere carnalia cur tu i vſus tuos ſucceſſura nõ ꝓpares? vel fiſcellã texe iũco: vel caniſtrum lẽtis plecte viminib⁹: ferat hum⁹ areole equo limite diuidantur: in quibus cum olerum iactata

Q ℭ Aia dies ſabbati. ℭ Hec ẽ. vij. pa. di. in q̃ ꝓbat de eq tate q̃ carnes nõ ſint comedẽde die ſabbati. Joã. de fa.

ℭ Caſus. Aucte ſctõꝝ patrũ monemur in hoc c. abſtinere a carnib⁹ die ſabbati niſi cauſa infirmitatis vel niſi ea die magis feſtiuitas interueniat. Seq. c. patet.

k ℭ Admonemus. ⁊ ita conſiliũ eſt niſi vbi ɔ̃ſuetudo ẽ q̃ abſtineant: tũc enim eſt pceptum. extra de obſer. ieiu. cõſiliũ. Dic de illis vt dixi. ſ. di. iiij. de eſu. ⁊ xij. di. illa.

C Arnẽ. ℭ Hec ẽ. viij. pa. di. in q̃ ꝓnit regula monachis q̃ ſe debent ſemper a carnibus ⁊ a pannis lineis abſtinere: ⁊ ſemper aliqd operari. Jo. de fa.

l ℭ Carnẽ. De abſtinẽtia ⁊ ſtudio monachoꝝ: duob⁹. c. iterferit. m ℭ Mõacho. Mõiales vinũ vt venenũ fugiãt xxv di. i palea vino lẽtũ. n ℭ Serua to tñ. Aduertẽdũ ẽ iſtũ canonẽ p Gra. detrũcatũ fuiſſe. Sic eni hẽbat originale ſuato tñ moderamie pietatis erga egroꝝ neceſſitudie ſaut lõge ꝓficiſcẽtiũ vt ex volatilib⁹ ſuſtẽtẽtᷓ: ⁊ lõginq̃ itinere ꝯſtinati. Si ãt a pncipe vel epo iuitetᷓ ꝓ bñdictiõe ⁊ obediẽtia deguſtare ñ metuãt ſuãtes apð ſe ɔ̃tinẽtiã cõſuetã. Qð ſi qs mõach⁹ ⁊c. vt i textu. Teſtes ſũt bernardus caſſineñ. abbas ⁊ ioannes de turre cremeta cardinalis doctor theol. ſup regulã. Benedicti.

o ℭ Uiolauerit. Ex h̃ colligit. h. q̃ mõach⁹ ſact⁹ epũs nõ dz carnes cõedere: alij ɔ̃̃ cũ abſolut⁹ ſit. ar. ſ. xviij. q. i. c. vnico.

Mõachus nes comedat.

N Unq̃ʒ de manu. ℭ Caſus. Dic hiero. in h̃. c. q̃ monachus non dz eẽ ocioſus: ſ3 ſemp legetᷓ vel mãib⁹ opari: ſic laborabãt aplĩ q̃uis de ſua predicatiõe viuere poſſint. Mõach⁹ igitᷓ inſtra ſibi neceſſaria facetᷓ debet: hortos colere: arbores inſerere: apibus aluearia fabricare: ⁊ eaꝝ opa attẽdere: rẽti ⁊ texere ꝓ piſcib⁹ capiẽdis: libros ſcribere. Unde i egypto nõ recipitᷓ mõachus niſi aliq̃ ope ſit pitus. Qð ãt de monacho h̃ dr̃ ad clericos non ptinet: quia de his non agitur. Fiſcellam. vas eſt de iuncis ⁊ rotundũ. Scatebris .i. ebulitionibus. Fabricare. deponens eſt h̃: vel ſupple diſce. ſcilicet fabricare.

J. theſ.

p ℭ Nunq̃. ſ. horis ɔ̃ſtitutis. arg. xxxvi. di. ſi qs vult.

q ℭ Ad ṽbũ .i. iuxta ṽbũ. ſ. vt mẽs ⁊ inĩtio ad id qð dr̃ dirigatᷓ nõ ad alia euagetᷓ. vel ad ṽbũ .i. nõ trãſcurſu: non trãſiliẽdo: ſed tracti ſingula dicẽdo. ar. ſ. e. nõ mediocritᷓ ar. ad pmũ. ſ. di. ij. reuera. r ℭ Aliqd. ſ. di. j. qñ aũt ſ. xlij. di. §. j. ɔ̃. ibi ad modicũ. ſed illud itelligitᷓ ſine pie

tate reſpectu eoꝝ p q̃ hꝫ vita eterna.lxxxvj.di.non ſatis.
a Pulcherrimoꝝ verſuū.ſ.vergilij:qbus illud oſten-dit.arg.ↄ.ꝫ.xxxvij.diſtin.legim⁹. b Ciet.i.mouet.
c Scatebris.i.ebullitionibus.
d Uel gēmis.Gēme dicunt̄ nodi virgaꝝ:vnde flores ⁊ frōdes erūpūt. Et dicit lex ꝙ qdā arbores dicunt̄ gemma les:vt.ff.ſol.ma.di.uortio.Surculus ē nod⁹.trūcus vbi arbores iſerūt̄.ar.xxiij q.iiij.ipſa pietas.
e Salomonis.di cētis:vade ad apē ⁊ diſce quō opatrix ſit ⁊ caſtū opus faciat.
f Lectione.Et dicit lex ꝙ libertus dꝫ preſtare opas dn̄is diuerſis:q2 pōt ſeri bere vni:⁊ cuſtodire domū aliȷ.ff.de ope.lib.duorum.
g Ois. ocioſis. Quērit eghiſt⁹ q̄re ſit ſctūs adulter?Jn ꝓmptu cā eſt:deſidioſus erat.extra de renū.niſi cum pridē.
h Non ſpernunt peccant tamē ⁊ epitimio tradendi ſunt. ꝫ.xxj.q.iiij.c.j.

I N oibus igit̄. Hec eſt nona ps di.i q̃ di ꝙ canonici ſimul debēt comedere: dormire ⁊ iacere in vno ↄclaui Joā.de fa. Caſus. Jn hac.c.di:q̃liter canonici regulares viuere debent:debēt.ſ. ſm regulā viuere:⁊ documenta ſanctoꝝ patrum ſeruare:in epiſcopali eccl̃ia ſi fieri pōt ſimul manducent ⁊ dormiant: ⁊ prelatis ſuis obediant.poteſt etiā hoc itelligi de oibus clericis collegiatis.
i Jn omnib⁹.De modeſtia clericoꝝ ⁊ ſobrietate quattuor. c.continuat.
k Ut canonici regulares:nā canō nū cupat̄ regula.diſtin. iij.canon.
l Jncōpoſite.maxime:qm̄ ⁊ ſi bonū agat:penā mer̄t.ff.de re mi.l.iij.ꝫ.i bello.

fuerint ſemina:vel plāte per ordinē poſite aq̄ ducant̄ irrigue:hic pulcherrimoꝝ^a verſuum ſpectator aſſiſtas:Ecce ſupcilio cliuoſi tramitis vndā Elicit:illa cadēs raucum per leuia murmur: Saxa ciet^b ſcatebriſq3^c arētia tempat arua.Jnſerant̄ fructuoſe arbores vel gemmis^d vel ſurculis:vt paruo poſt tpe laboris tui dulcia poma decerpas. apū fabricare aluearia ad q̄ſ te mittūt ſalomonis^e prouerbia:monaſterioꝝ ordinē ac regiā diſciplinā in paruis diſce corporibus. Texantur ⁊ lina capiēdis piſcib⁹: Scribant̄ ⁊ libri vt ⁊ manus ope tur cibos:⁊ aīa ſaturet̄ lectione^f.Jn deſiderijs āt eſt ois ocioſus^g.Egyptioꝝ monaſteria hūc morē tenēt:vt nullū abſq3 ope ⁊ labore ſuſcipiant:nō tā pp victus neceſſaria:q̄ pp aīe ſalutē:ne vagētur pernicioſis cogitationib⁹ ⁊ ad inſtar fornicātis hierl'm oi tranſeūti diuaricēt pedes ſuos.Et in ſequētibus:quid ergo pibūt oēs qui in verbibus habitant?ecce illi fruunt̄ ſuis reb⁹:miniſtrāt eccl̃ijs: adeūt balnea:vnguenta non ſpernūt^h:⁊ in oiū flore verſant̄.Ad qd̄ etiā ante rn̄di:⁊ nūc breuiter rn̄deo:me in p̄ſenti opuſculo nō de clericis diſputare:ſꝫ monachū inſtituere.I tē in lib.v.capꝛoꝝ.
¶ Abſq3 prelati ſui licētia canonicis nihil agere licet.

9 I N oibus^i igit̄(q̄tū humana fragilitas pmittit) decernimus vt canonici^k vel clerici canonice viuāt:obſeruātes diuine doctrinam ſcri

pture ⁊ documēta ſanctoꝝ patrū:⁊ nihil ſine licētia ep̄i ſui vel mag̃ri eoꝝ incōpoſite^l gerere p̄ſumant:in vnoquoq3^m epatu ſimul māducent ⁊ dormiāt^n vbi his facultas id faciendi ſuppetit.Qui de rebus eccl̃iaſticis ſtipēdia accipiunt:in vno clauſtro maneant:⁊ ſingulis diebus mane p̄ma hora ad lectionē veniāt ⁊ audiant^o quid eis imperet: ad menſā vero ſim̄r lectionē audiant:⁊ obedientiā ſm canones ſuis^p miniſtris^q faciāt.
I tem ex conci.maneten.
¶ Preſbyteri q ſimul ↄue niunt:ebrietatē ⁊ comeſſationes ſummope vitent.

10 N Ullus p̄ſbyteroꝝ qn̄ ad anniuerſariū^r diē.xxx. vel.vij.vel.iij.alicuius defuncti:aut q̄cunq3 vocatione ad collectā p̄ſbyteri ↄuenerint ſe inebriare nullatenus p̄ſumāt:nec p̄cari in amore ſanctoꝝ vel alicuius aīe bibere: vel alios ad bibendū cogere^s vel ſe aliena p̄catione igurgitare:nec plāctus vel ↄplauſus ⁊ riſus incōditos ⁊ fabulas inanes ibi referre aut cantare preſumāt:vel turpia ioca: vel vrſo:vel tornatricibus^t ante ſe fieri patiantur:nec laruas^u demonū añ ſe fieri pſentiāt q2 hoc diabolicū eſt: ⁊ a ſacris canonibus ꝓhibitum.
I tē ex ↄci.laodiceñ. ¶ Clericus vel laicus ſine iuſſione ep̄i non pegrinetur.

11 N On oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos p̄ter iuſſionē^x ep̄i ad pegrinādū^y pficiſci:laicū etiā ſine canonicis litteris^z.i.formata ſimiliter non oportet alicubi

regularibus:vel eſt derogatum.di.liij.leges.
o Audiāt:q2 conuiuiū eoꝝ non debet eē ſine lectione ꝫ.xliij.diſtin.pro reuerentia.
p Suis.alias eſſent acephali.xciij.di.nulla.
q Miniſtris.i.prelatis:q ſub diti eis miniſtrāt verbus dei.xxxvj.di.ſi quis.
N Ullus. hec eſt decima ps di.ſꝫ Jo.de fa. Caſus. Repꝛehendunt̄ hic p̄ſbyteri q in cōuiuijs q̄ fiebāt p defūctis comedebant nimiū ⁊ bibebāt:turpes cantilenas cantabant:⁊ turpes ludos corā ſe fieri pmittebāt. Tornatricib⁹.i.ioculatricibus que ad modum torni ſe voluūt.Seq.duo.ca. patent. Thymelici. thymele grece:latine di pulpitū: inde thymelici dicūt̄ hiſtriones ⁊ cantatores:q2 olī in ſcena ſup pulpitū cātabāt: ⁊ ſpectaculū ſui corporis p̄bebant.
r Anniuerſariū ꝫ.xiij.q.ij.q2 aliȷ.
s Cogere.Arg.ↄ anglicos:vt extra de vi.⁊ ho.cle.a crapula
t Uel tornatricibus.i.ioculatricib⁹ q̄ voluunt̄ vt torni
v Nec laruas. ex de vi.⁊ ho. cle.c.cum decorem.
N On oportet. hec eſt vndecima ps di.ſꝫ Jo. de fa.
x Juſſionem.nec ep̄m p̄ter iuſſionē patriarche.
y Ad pegrinādū: vt.C.de epi.⁊ cle.ſi q̃ p calūniā.in fi.
z Lris.hoc de cruce ſignatis q debent ire vltra mare:vel de penitētib⁹.B.
3 Lris.in auc̃. de ſan.epi.ꝫ.interdicimus.col.ix eꝯ de re. magne.nec etiā ꝑua tus aliqs p̄ncipem adire pōt ſine auc̃te iudicis.C.de decu.ſi qs decurio.li.x. ⁊ ꝙ dicit:iuſſionē: intellige petitā ⁊ obtētā: nā ep̄o ↄdicēte nec cleric⁹ nec laic⁹ ire

m Jn vno.id eſt epiſcopali ſede.
n Et dormiāt.ꝫ.di.xxxij.ſi q ↄ.j.q.ij.ſacerdos.ſꝫ hoc de

dꝫ.ar.xj.q.iij.qd ergo.nec ad iudiciū alteri⁹ ep̄i.iij.q.vj. nō lꝫ.de pc.diſ.vj.placuit.qd̄ eſt ↄ Gra.nū:q dixit p.l.ff.de

Margin notes: ſi eſt... vir... Thymele. Thymelici. Ep̄i lr̄as habeat q vult pegrinari.

iudi.l.ij.⁊.ff.de iuriſdic.om.iudi.ſi conuenerit. Prius: quia leges non dedignantur ſacros canones imitari.in auc.vt cleri.apud ꝓpri.epi.male eniȝ de ſui epi iudicio preſumit ⁊c̃.xj.q.j.placuit.⁊ ꝯtumeliã facit iudici q eum omittit ⁊ ad alium vadit.ff.de recep.litigatores.

ſancto oia ꝑficiunť:⁊ ſine illo nullũ bonũ:⁊ iõ Gra. po ſuit in fine iſta duo.c.de ſpũſctõ:vt etiã reprobaret q̃ſdã hereticos:q dicũt ꝙ ſpũſanctus nõ ꝓcedit a filio:q male dicũt. Jo.de fã. ❡ Caſus. Querebať a neſtorio heretico q̃re xp̃s in euãge.dixerit de ſpũſctõ:ille me clarificabit:cũ ⁊ ipſe nõ indigeat clarificatiõe alteri⁹:nec ſpũſctũs ſit eo maior:vt ei gratiã dare poſſit. Et rñ. ꝙ hoc iõ dr̃: q: ꝑ opa q̃ in ꝟtute ſpũſancti fecit deitatẽ ſuã oib⁹ manifeſtauit:ſicut aliqs virtute ꝓpria vel doctrina clarificari dr̃: eius.n.ſpũs ideȝ eſt cũ eo in ſubſtãtia: ⁊ ꝓcedit ab eo ſicut a pr̃e. Spũſanctus ꝑ apl'os miracula faciens:xp̃ȝ eis manifeſtauit: poſtq̃ȝ in celũ aſcendit.

Cleric⁹ ꝑdit adminiſtrationẽ per diutinã abſentiam

a ❡ Proficiſci. Si aũt cleric⁹ tãdiu abſit ꝙ dubiteť an viuat an mortuus ſit deſinit habere liberã adminiſtrationẽ.in ſti.de vſuca.§.qd̃ aũt.

b Non oȝ miniſtros.b Spectaculis.ſ̃.diſ. xxxiiij.pr̃bytteri.

c ❡ Aut ſcẽis. Quid ſit ſcena.ab eo diffiniuit.ff.de his q no.in fa.l.ij.§.vlti.

d ❡ Thymelici. a thymele qd̃ eſt pulpitum:imo thymelici dicũť q miniſtrãt ludẽtib⁹.ff.de his q notãť infa.athletas.

Fucare figmẽtis. ❡ Hec eſt.xij.pars diſ. in q̃ dr̃ ꝙ nullus dȝ ponere vnguẽtũ in faciem: nec ligaturas inaures. Jo.de fã. ❡ Caſus. Reprehendunť hic viri qui medicamẽtis ⁊ colore q̃ſito volũt apparere pulchri: q: nec mariti volũt ab vxorib⁹ decipi:nã xp̃iani debẽt moribus ornari: ⁊ non falſo colore nec ſpecioſa veſte. ſuperſtitioſas vero ligaturas inter q̃s inaures deportantur:portare non debent.

e ❡ Fucare.i.tingere.C.que res vẽ.nõ poſ.l.i. Verſus. Si vitiũ frõtis alienus fucus inauret: Gloria frõtis obit:cũ color hoſpes abit.

proficiſci[a]. Item ex eodem.

❡ Quibus ſpectaculis clericus intereſſe nõ dȝ.

Non oȝ miniſtros altaris vel q̃ſlibet cleri.:os ſpectaculis[b] aliqb⁹:que aut i nuptijs aut ſcenis[c] exhibenť intereſſe:ſȝ añq̃ȝ thymelici[d] ingrediant:ſurgere eos de ꝯuiuio ⁊ abire debere. Itẽ Augu.ad poſſidoniũ ⁊ q cuȝ eo ſunt fratres. ❡ Color fucis mulieres vti nõ debẽt.

Fucare[e] figmentis quo vel rubicũdior vel cãdidior vel verecũdior appeat:adulterina fallacia eſt:q̃ non dubito ẽt ipſos maritos ſe nolle decipi:qb⁹ ſolis ꝑmittẽde ſunt ſeie ornari ꝑ veniã:nõ ꝑ impiũ:nã verus ornatus maxie xp̃ianoꝝ ⁊ xp̃ianaꝝ: nõ tñ nõ eſt vllus fuc⁹ mendax:veꝝ nec auri gdẽ veſtiſq̃ȝ põpa:ſȝ mores boni ſunt: execrãda aũt ſuꝑſtitio ligaturaꝝ i qb⁹[f] ẽt inaures viroꝝ[g] in ſũmis ex vna pte auriculis ſuſpẽſe deputať:ñ ad placẽdũ hoib⁹:ſȝ ad ſuiẽdũ demonib⁹ adhibenť. Item ex ſymbolo epheſi ꝯcilij ducẽtorũ epõꝝ:qd̃ habitũ eſt ꝯtra[h] neſtoriũ. ❡ Quod ſpũſanctus procedit a patre ⁊ filio.

De ſpiritu[i] dicit dñs in euãgelio: Ille me clarificabit[k]. hoc rectiſſime ſentiẽtes:vnũ xp̃ȝ ⁊ filiũ:nõ velut alteri⁹ egẽtẽ gloria ꝯfitemur a ſpũſcõ gliam ꝯſecutũ: q: ſpũs eius nec melior nec ſuperior ipſo eſt ſȝ q: humana opa faciens:ad demõſtrationẽ ſue diuinitatis ꝟtute ꝓpij ſpũs vtebať:ab ipſo clarificatus dr̃:eo ꝙ virt⁹ ſua[l] vel quelibet diſciplina vnũquẽq̃ȝ clarificat:q̃uis.n.in ſua ſit ſubſtãtia ſpũs eius:⁊ itelligať i ꝑſona ꝓprietas[m] iuxta id qd̃ ſpũs eſt ⁊ nõ fili⁹:attñ alien⁹[n] nõ eſt ab illo:nã ſpũs appellat⁹ eſt ꝟitatis[o]:⁊ ꝟitas xp̃s eſt:vñ etiã ab iſto ſilr ſicut ex deo[p] patre ꝓcedit.deniq̃ȝ hic ipſe ſpũs etiã ꝑ manus ſcõrũ apl'oꝝ miracula glorioſa perficiens: dominũ glorificauit ieſum chriſtum poſtq̃ȝ aſcendit in celũ:nã crediť chriſtus natura deus exiſtere:per ſuũ ſpiritum virtutes efficiens: ideoq̃ȝ dicebat: De[q] meo accipiet: ⁊ annunciabit vobis. Item Didymus in lib. de ſpirituſancto contra errorez grecorum. ❡ De eodem.

i ❡ De ſpũ. Cũ oia ſacrã in virtute ſpirituſſancti ꝑficianť: nõ rite ipſa ſacrã miniſtranť:ſi i ſpũſancti ꝓceſſione nõ recte ſentitur:de q̃ ſubdit duo.c.ſ̃.diſti.ij. cum omnem.

k ❡ Clarificabit.i. opera que faciã in ꝟtute eius:manifeſtabunt me hoibus.

l ❡ Sua.i. chriſti: que eſt eiuſdeȝ ſubſtãtie cum eo.

m ❡ Proprietas.i. diſcretio:q: ꝑſonalr ab eo eſt diſtinctus.

n ❡ Alien⁹.i.aliud in eẽntia:imo idẽ.

o ❡ Veritatis.i.a ꝟitate.i.a filio ꝓcedẽs.

p ❡ Ex deo pr̃e. Mirũ eſt cũ epheſinũ cõciliũ fuit in grecia celebratũ:⁊ de q̃ttuor ꝑncipalibus ſit vnum:vt.xv.di.canones.quo greci audent dicere ſpiritũſanctũ a ſolo patre ꝓcedere:cũ h̄ dicit ꝯtra.inducti tamen ſunt ad hoc dicẽdũ duabus de cauſis.ſ.q: chriſtus loquẽs de ꝓceſſione ſpũſancti ſolũ patrẽ noiat:dicens:ſpũſanctus q a patre ꝓcedit. Iteȝ etiã q: in ſymbolo fidei apud eos edito ſimpliciter continẽť:qui a patre ꝓcedit:nos addimus:filioq̃ȝ.ſed in fine ſymboli apud eos ſub anathemate ꝓhibeť vt nullus de fide trinitatis aliud docere vel aliter ꝑdicare q̃ȝ ibi ꝯtineť audeat:vnde dicunt nos anathematiçatos:qui ibi addimus:filioq̃ȝ:ſed chriſtus ideo ita dixit: q: patri voluit attribuere auctoritatem inſpirandi. Iteȝ in anathemate poniť aliud pro contrario:ſed non eſt cõtrariũ:ſed idẽ:cuȝ filius cũ patre ſit idem in ſubſtantia: ergo quod a patre ꝓcedit ⁊ a filio: ⁊ ſic non addimus: ſed potius declaramus.

q ❡ De meo.id eſt a me ⁊ a pr̃e meo ꝓcedit.C.de ſum. trini.l.inter claras.Joan.

Verſus.

Donatio ſi aliqb⁹ teneť q̃ȝ marit⁹ vxori facit.

f ❡ In qbus.i.inter quas.

g ❡ Viroꝝ.i.a viris date. Sȝ videť ꝙ nec in talibus teneat donatio:q: dixit lex ꝙ ſi vir dat vxori margaritas extricatas:ſi ipſa ꝑforauerit teneť.l.aql.ff.ad.l.aql.ſi ſeruus.ff.ſi cũ maritus.ſed illud:exaudi:cũ noluit in eaȝ trãſferri dñium:alias ſi dat ei vnguẽta vel pecuniã ad ea emẽda tȝ donatio.ff.de dona.iter vi.⁊ vxo.qd̃ aũt.§.j.idẽ ẽ ſi dat ei ornamẽta.ff.de au.⁊ ar.le.l.argumẽto.§.ornamẽta.

h ❡ Cõtra neſtoriũ ❡ Caſus. Dicebat neſtorius epĩs ꝯſtãtinopolitan⁹:⁊ etiã greci dñt ſpm̃ſctm̃ a ſolo pr̃e ꝓcedere:nõ a filio:qd̃ volebãt arguere ex verbis dñi: dicẽtis.ſ.de ſpũſctõ: Ille me clarificabit q a pr̃e procedit. hmõi error extirpať h̄:nã ſynodus iterꝑtať illa verba xp̃i:ille me clarificabit ⁊c̃.oñdẽs ſpm̃ſctm̃ ꝓcedere a pr̃e ⁊ a filio.in alijs etiã errauit neſtorius epiſcopus. xxiiij.

D q.iiij.quidam ver.neſtoriani.

De ſpũ dicit. ❡ hec eſt.xiiij.ps di.in qua dr̃ ꝙ a ſpũ

Saluator. Caſus iſte ſic conſueuit poni cōiter. Loquitur hic Didymus ꝯ grecos: q errori neſtorij adherētes dicūt ſpm̄ſanctū a filio non pcedere: vt colligit. J. e. xv. deniqꝫ. ⁊ in argumētū ſuū aſſumit auctoritatē dn̄i dicētis: Nō enim loqtur a ſemetipſo: ſed ſicut audit loqtur. Scdo exponit q̄r iſta verba ſint circa trinitatē intelligēda. ſ. dicere loq ⁊ audire: qꝛ aliter accipiuntur q̄ ſm ꝯſuetudinē q̄ nos loquimur. Tertio dicitq ſpiritusſanctus nō poteſt aliquid audire a filio quod ipſe neſciat.

tur. ſ. ſi viā. ⁊ ita aliter loquūtur leges de his q̄ de illis.

f ℭ Inſerit. quia hoc liquidum eſt hic eſſe ⁊c̄.

g ℭ Patrē. In euāgelio tn̄ exponitur: pater dicit vel loquitur de filio. i. gignit filiū. Pater vel fili⁹ loqtur de ſpiritusancto. i. inſpirat ſpiritumſanctū. Filius audit patrē. i. gignitur ab eo. Spiritus audit a patre vel filio eſt inſpiratur ab eo. ⁊ hec expoſitio vſitatioꝛ eſt q̄ꝫ ea que hic exponitur. — Pater loqtur de filio qd ſignificet.

a ℭ Inſeparabilis. Per hoc exaudi qd̄ dicitur q̄ inſeparabilia ſunt opa trinitatis: vt. xxviij. q. j. ſic enim. vt intelligatur de inſeparabilitate voluntatis ⁊ operatiōis: nā qd̄ operatur pater: opat ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs.

b ℭ Volūtate. quia vult: als falſum eſſet q̄ gignit pater ñ filius: comedit filius: nō aūt ſpūſſctūs dr. ſ. e. diſt. iij. c. vlti.

Saluatoꝛ (q ⁊ vitas ē) ait: Nō eni loqtur a ſemetipſo: hoc eſt nō ſine me ⁊ ſine meo ⁊ p̄ris arbitrio: qꝛ iſepabilis[a] ē a mea ⁊ p̄ris volūtate[b]: ⁊ āpli⁹[c]: qꝛ ex ſe ñ ē[d] ſꝫ a p̄re ⁊ a me eſt: hoc enim ipm̄ qd̄ ē ⁊ qd̄ cōſiſtit ⁊ loqt a p̄re ⁊ a me ille eſt: ego vitatē loquoꝛ ⁊ inſpiro q̄ loqtur ſiqdē ſpūs vitatis eſt. Dicere eni ⁊ loq in trinitate non ſm ꝯſuetudinē nr̄am qua ⁊ nos ſermocinamur ⁊ loquimur accipiēdū ē: ſed iuxta[e] formā incoꝛpaliū naturaꝝ ſiue naturaliū: ⁊ maxie trinitatis: q̄ volūtatē ſuā ingerit i corda credētiū: eoꝝ cordib⁹ inſerit[f] q eā digni ſunt audir. Ligdū ergo ē dicere patrē[g] ⁊ audire filiū: vel ecōtra filiū loquētē ⁊ audirē patrē: eiuſdē nature[h] eē patrē ⁊ filiū: ⁊ in p̄re ⁊ in filio ꝯſenſus eſt ſignificatio ſpūſſcti q ē ſpūs veritatis: ⁊ ſpūs ſapiētie nō poteſt audire filiū loqntē q̄ neſcit: cū hoc ipm̄ ſit qd̄ pfert a filio: id eſt pcedēs de⁹ de deo ſpūs veritatis pcedēs a veritate ⁊ cōſolatoꝛ manās de cōſolatoꝛe deo. Deniqꝫ ne qs illū a p̄ris ⁊ filiū voluntate ⁊ ſocietate diſcerneret[i] ſcriptuꝫ eſt: Nō enim a[k] ſemetipſo loquit: ſꝫ ſicut audit ⁊ loqtur. cui ſile eſt qd̄ de ſeipſo ſaluatoꝛ ait: Sicut[l] audio: ⁊ iudico. Et alibi: Nō poteſt a ſe filius facere quicqꝫ: niſi qd̄ viderit patrē facientem[m].

h ℭ Eiuſdem nature. ſecundario: pncipaliter enim ſic notatur perſonarū diſtictio: immo pncipaliter: nec eſt ibi inuenire prius vel poſterius: ⁊ omnia que in trinitate perſonas diſtinguunt eſſentiam innuunt ⁊ eſſentialiter intelliguntur ⁊ accipiūtur. Unde Augu. Non eſt deo aliud eſſe perſonaꝫ: ⁊ aliud eſſe ſubſtantiam: cū hoc nomen perſona principaliter edituꝫ ſit ad notanduꝫ diſtinctionem perſonarum. — Jo. xvj. c. — Jo. v. e — Ibidem.

Mihi enim videtur eſſe diſtinguēdum inter opa operata ⁊ opera operātia: ſed male niſi intelligas opera operata id eſt actus ipſos vel accidens qd̄ eſt in ſubiecto. Si eniꝫ intelligas opera operata ſm q̄ effectus ē a ſua cauſa: nil operatur vna pſona qd̄ tota trinitas nō cauſetur: iuxta illud: Actio diſplicuit paſſio grata fuit.

c ℭ Et amplius. Alia expoſitio eſt. Joan.

d ℭ Quia ex ſe nō eſt. i. nō pcedit ex ſe. i. ex pſona ſua.

e ℭ Sed iuxta formā ⁊c̄. Sicut enim ad iura corporalia reſtituitur qs nō aūt ad incorporalia. ff. de vſuca. ſeg.

i ℭ Diſcerneret. dicendo q̄ non procederet ab eo. — Jo. xv. d

k ℭ A ſemetipſo. Legitur in euangelio Jo. Cum venerit paraclitus ſpiritus veritatis ille vos docebit omnem veritatem: nō enim loqtur a ſemetipſo: ſed q̄cūqꝫ audiet loquet: ⁊ que ventura ſunt annunciabit vobis.

l ℭ Sicut audio. i. intelligo ⁊ ſcio. Dicitur enim filius ſcientia: ⁊ quicquid habet filius habet a patre ⁊ ſpiritusſanctus a patre ⁊ filio. — Fili⁹ i. diuinis qc. qd habet a patre hꝫ.

m ℭ Facientem. Sepe ſolet filis filius eſſe patri. Item ⁊ magiſtro diſcipulus. xxiiij. q. j. cum beatiſſimus. Jo.

ℭ Hoc excellentiſſimum Decretoꝝ opus: multis vigiliis ⁊ accurata caſtigatione priſtino nitoꝛi integritatiqꝫ reſtitutum: ſuppletis que deerāt: ⁊ emaculatis que mēdoſa ꝯſpiciebātur: ac proinde multis vulnerū milibus curatis: ⁊ vt omni ex parte ſplendidū redderet: figuris adeo exacte lineatis pictū vt nihil i ipſis p̄ter ſpiritū videat deſiderari. Lucas antonius de Giūta Florētinus Venetiis impreſſit. Anno ſalutis. M. d. xiiij. die. xx. Maij Leone decimo Pontifice maximo ſanctiſſimoqꝫ. Et Venetiis Leonardo Lauretano Sereniſſimo Principe.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x y z aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt vv xx yy zz aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iii kkk lll mmm nnn ooo ppp qqq rrr ſſſ ttt vvv xxx yyy zzz aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg hhhh iiii kkkk llll mmmm nnnn oooo pppp qqqq rrrr ſſſſ tttt vvvv xxxx yyyy zzzz ✠ Omnes ſunt quaterni preter mmmm qui eſt ſexternus.

Regiſtrum tabule videbis in fine ipſiuſmet tabule.

Margarita decreti

ſeu tabula martiniana: edita per fratrem martinuz ordinis predicatorum domini pape penitētiariū ⁊ capellanum.

Inter alia q̄ ad fideliū chriſti doctrinā ſcripta ſunt magnam ipſis decretoꝝ liber conſolationē preſtat: huius eni doctrinis ⁊ clerici ⁊ laici regunt. Et p ipſam tū in ſacris: tuȝ in ſcripturis repulſa falſitate: pſectā qlibet cognitionē habet de vitate: nec frāgit in aduerſis: nec diſſoluit in pſperis. Preteritoꝝ mēores: ⁊ de futuris cauētes: quoſlibet ad ſanctā imitationē: bo nācꝫ opationē decretorū lectio accēdit. ¶ Sed qꝛ tā ſalutaris doctrina videbat diffuſa: ego frater. M. de ordine predicatoꝝ: domini pape penitētiarius ⁊ capellanus: p eius faciliori inuētiōe dictiones pcipuas p alphabetū nō ſine magno labore ad meaȝ potiſſime vtilitatē diſpoſui. Nō tn̄ decreui ſentētias determinare: ſȝ ipſius libri māis intimare. Nec caploꝝ ordinē in allegationib⁹ obſuaui: multacꝫ ob pliritatē omiſi. ¶ In xpo ergo oium auctore bonoꝝ p quē (teſte hiero. 35. diſ. c. ab exordio) o reuolauit ad a: ſpeȝ ponēdo: hō op⁹ a pria lrā vſcꝫ ad extremā deduxi ipſo adiuuāte q ē pncipiū ⁊ finis:

Aaron ¶ charitas aaron. multipliciter iſinuatur. c. vt cognouert. de pe. di. 2. §. opponit ante mediū. fo. 556. col. 3.

Itē ipſius ſacerdotiū approbat. 22. diſtin. ſacroſanctam. fo. 32. col. 1.

Itē q in ſuo ſacerdotio ſtatus ſummi pōtificis repreſentatur. 21. diſt. c. 1. §. 1. fo. 28. col. 3.

Itē ponit in exēplū terroris ꝯ vſurpātes prelaturas. 7. q. 1. denicꝫ poſt mediū. fo. 267. col. 4.

Itē ponit i exēplū q nemo honorē platiōis aſſumat: niſi a deo vocat⁹. 8. q. 1. in ſcripturis. in pn. fo. 277. c. 4.

Itē ponit in exēplū q nullus hō pōt eſſe ſine pctō. de pe. di. 2. §. opponit. circa mediū. fo. 556. col. 3.

Itē ponitur in exēplū lapſis poſt penitentiam ad prelature reſtitutiōeȝ 50. di. ſi poſt ordinationē. §. ecōtra exemplis. fo. 80. col. 3.

Itē cum filijs ſuis in exēplū ponitur epis ⁊ clericis de mutua inuicem honoratione. 95. di. eſto. fo. 153. co. 2

¶ oblationes eccliarū ſolis ſacerdotibus debentur prefigurat. 10. q. 1. hanc. fo. 288. col. 1.

¶ eſt in argumentū q deus dat gratiā ſubditis p orōnē ſacerdotū. 1 q. 1. dictū eſt. i. fo. 178. col. 2.

¶ virga aaron deuorauit virgas magoꝝ. 26. q. v. nec mirum ante medium. fo. 472. co. 2.

Abbas ¶ abbas non ab epo ponit: ſed a monachorū ɔgregatiōe eligit. 18. q. 2. abbas. ⁊ duob⁹. c. ſe. fo. 386. col. 1.

¶ i abbatē eligi debet q ſit dign⁹ morib⁹ atcꝫ actibus monaſtice diſcipline. 18. q. 2. abbatē cuiuſ. f. 386. c. 1.

¶ i abbatē elect⁹ dȝ eſſe caut⁹ in regimine humilis: caſtus: miſericors: diſcretus: ⁊ ſobrius. 18. q. 2. ſi quis abbas. fo. 387. c. 3.

¶ abbate exēpto irreqſito nil debet eps in monaſterio eius exercere. 18. q. 2. luminoſo. fo. 386. col. 2.

¶ ſubeſt correctioni ⁊ diſpoſitioni epi nō exēptus. 18. q. 2. abbates. fo. 387. col. 3. ⁊ c. abbas pro. fo. 386. co. 4. ⁊ c. ſi qs abbas. fo. 387. col. 3.

¶ ſolus habet ptātē in monaſterio ſuo. 18. q. 2. nullā. fo. 386. col. 4.

¶ pōt ɔferre duos ordines pmos ſacerdos exiſtēs. diſ. 69. quoniaȝ. folio. 116. col. 1.

¶ nō dȝ regere plures abbatias. 21. q. 1. clericus. fo. 396. col. 4.

¶ diſpēſat cū monacho vt hēat ſpecialē cellā. 18. q. 2. nullus. fo. 387. co. 2. q. 4. monachū. fo. 396. col. 2.

¶ ſine ſuo ɔſenſu monach⁹ moueri n̄ pōt. 20. q. 4. monacho. fo. 396. co. 2.

¶ ſine ſua licētia nō licet monachis aliqd hēre dare vel recipe. 12. q. 1. non dicatis. fo. 314. col. 1.

¶ abbas crioſus pōt deponi ab epo etiā inuito couētu. 18. q. 2. ſi quis. fo. 387. col. 3.

¶ nō licet abbati alienare vel obligare res eccleſie abſcꝫ cōſenſu epi. 12. q. 2. abbatibus. fo. 322. col. 4.

¶ ɔfeſſiōes audire vel pniās iniūgere nō pñt: niſi ſuoꝝ ſubditoꝝ. 16. q. 1. ɔuenit. ⁊ c. iuxta. fo. 353. col. 1. ⁊ 2.

¶ nō lȝ ipſis ⁊ alijs regularib⁹ alr q̄ꝫ cathedralis eccliā diuia officia decātare. 12. di. de his. fo. 15. co. 4.

¶ De hac mā hēſ vbi agit d mōachiſ

Abbatiſſa ¶ in abbatiſſaȝ nō eligitur niſi ſexagenaria. 20. q. 1. iuuenculas. fo. 393. col. 4.

¶ nullā monialē velare pōt. 20. q. 2. ſtatuimus. fo. 294. co. 4.

¶ volēs loq cū aliq̄ dȝ aſſociari p᷑ duas vel trīs monachā. 18. q. 2. diffinim⁹. f. 388. co. 2. ⁊ c. in decima. fo. 388. co. 3.

Abel ¶ abel placuit deo ⁊ eius oblatio. 14. q. 5. ſcriptum. fo. 341. co. 1. ⁊ de pe. di. 5. c. 1. ver. ſemp dephcetur. vltra mediū. fo. 578. c. 4.

¶ ponit in exēplū patiētie. 7. q. 1. aduerſitas. circa mediū. §. cum autē a vitijs. fo. 275. col. 2.

Aborſus ¶ aborſus procuratio equiualet ho

micidio. 2. q. 5. conſuluiſti. fol. 302. col. 3. 32. q. 2. qd̄ vo nō. ⁊ in. c. ſe. ⁊ c. ſicut. fo. 515. col. 1. 2. ⁊ 3.

Abraam ¶ abraā ponit in exēplū q ſepulture pdeceſſoꝝ ſuoꝝ niſi ex cā nō ſunt relinquēde. 13. q. 2. ebron. f. 332. c. 2.

Itē in exēplū decimarū dandaꝝ ſacerdotibus. 16. q. 7. decimas deo. folio 374. col. 1.

¶ excuſat a mēdacio. 22. q. 2. c. vtilē. i ſine. ⁊ c. querit. ibidē. 406. c. 2. ⁊ 3.

Iteȝ in filij prōpta immolatione: ponitur in exēplū obediētie. 23. q. 5. ſi nō licet. vltra mediū. fo. 431. co. 4. ⁊ c. lex eterna. fo. 432. c. 4. ⁊ q. 8. occidit. fo. 440. col. 4.

Itē ponit in exēplū ſanctimonie coniugalis. de pe. di. 2. §. opponitur. ante finem. fo. 556. col. 3.

¶ ideo de pluralitate feminarū nō culpat: qꝛ tūc dei ppli multiplicatio querebat. 32. q. 4. recurrat. ante finē. fo. 335. co. 3.

Itē ponit i exēplū q ex bonis pribus mali filij generat. 32. q. 4. recurrat. fo. 517. col. 2. ⁊ 47. di. ſicut hi. §. neceſſe. in ſi. ⁊ c. ſe. fo. 74. col. 4.

Itē qꝛ in hoſpitalitate acceptor pſonarū nō fuit angelos recipe meruit 42. di. quieſcamus. fo. 65. col. 4.

Itē q lac nō vina angelis hoſpitio acceptis exhibuit. 35. di. ſexto die. §. at non abraam. fo. 57. col. 2.

Abrogatio ¶ abrogatio legū vel ɔſtitutionū fit ꝯria cōſuetudine. 4. di. in iſtis. ⁊ §. proxi. fo. 4. co. 4.

Itē ꝯria ɔſtitutione. 31. di. ante trieniū. fo. 48. col. 1.

Itē locoꝝ varietate. 31. di. aliter. §. proxi. fo. 49. col. 3.

Itē tēporū diſpariū ſucceſſione. 34. diſtin. fraternitatis. fo. 54. co. 4.

Itē maloꝝ emergentium occaſione fo. 63. di. qꝛ ſancta romana. §. verū fo. 109. c. 2. Exēplū ibi d ſerpēte eneo quē moyſes bona intētione fecit: ⁊ ezechias bona intētiōe deſtruxit.

Abſolutio Quid eſt abſolutio pctōꝝ. 11. q. 3. ipſe ligādi. fol. 305. col. 2. ⁊ ca. ſe. ⁊ c pleruncꝫ. fo. 308. co. 2.

Itē q̄ ſit forma excōicatiōis. 11. q. 3. debēt. ⁊ c. ſe. fo. 310. co. 4. ⁊ 311. col. 1.

Itē q̄ ſit forma recōciliatiōis excōicati. 11. q. 3. c. cū aliqs. fo. 311. col. 1.

Itē qd iuramēti illiciti. 15. q. 6. auctē. fo. 349. co. 3.

¶ ſolius pape ē a iuramēto licito abſoluere. 15. q. vj alius. ⁊ c. ſe. fo. 349. col. 4.

¶ abſolutio cū diſcretiōe eſt facienda. 23. q. 4. ſi is q. fo. 423. co. 4.

¶ minor maiorē nec ligare nec abſoluere pōt. 21. diſt. inferior. fol. 30 c. 3. 24. q. 1. audiuim⁹. i ſi. f. 445. c. 4.

Quod hereticus vel preciſus ab eccleſia nec ligare nec abſoluere poteſt.

I.q.I.remiſſionẽ.fo.170.c.I.
Quod malus ſacerdos q̃diu toleratᷣ abſolui.I.q.I ita fit.⁊.2.c.ſe. fo.175. c.4.⁊.176.col.I.
Quod ep̃s vel ſacerdos pronior debet eſſe ad abſoluendũ:q̃ȝ ad ligandũ. 26.q 7.alligãt fo.475.col.4.
Quod non licet aliq̃d accipere ꝓ abſolutiõe.I.q.I.nullus ep̃s.f.181.c.I.
Quod archiep̃s põt abſoluere excõicatũ ab ep̃o.2.q.I.nemo.f.203.c.4.
Quod vera eſt abſolutio ſacerdotis q̃ñ fit claue nõ errãte.II.q.3.tũc vera eſt.fo.305.col.2.⁊.c.plerumq̃ȝ.§. cauſe ergo.fo.308.col.2.
Quod obligatus a canone põt abſolui in ĩfirmitate.17.q.4.ſi qs ſuadẽte.fo.382.col.4.
Quod excõicatuſ ſacerdos nec ligare pt:nec ſoluere. 24.q.I. audiuimꝰ. fo.445.col.4.
Quod mortuus in excõicatione nõ debet abſolui:ſi viuus nõ penituit. 24.q.2.nec quiſq̃ȝ.fo.454.col.3.
Qđ dȝ fieri p manꝰ ĩpoſitionẽ.26.q.7 his q.⁊.c.ſacerdos f.474.c.2.⁊.475.
Quod abſoluendus debet flectere genua.26.q 7.ſacerdos.fo.475.col.3.
Quod ille qui ligat debet; abſoluere. 24.q.I.ſi petrus.fo.447.col.4.

Abſtinẽtia

Quod abſtinentia vera:eſt a peccatis abſtinere.de cõ.di 5. ieiuniũ. fo.649.c.4.c.nihil eniȝ.⁊.c.ſe.de pe. diſ.3.c.icaſſũ.§.ſȝ v̓ba.i ſi. f.564.c.I.
Quod boni a licitis abſtinent. 33.q.4. chriſtiano.fo.582.col.2.⁊.c.vir cum ꝓpria.fo.582.col.3.
Quod duplici de cã boni de licitis abſtinẽt.27.q.2.ſunt qui.fo.486.col.3.
Quod ñ ſufficit a malo abſtinere:niſi bonuȝ fiat.22.q.5.de forma.fo.412 col.3.35.diſ.eccleſie.in ſi.f.56.col.3.
Quod abſtinẽtia ciborũ multipliciter cõmendatᷣ ⁊ perſuadetᷣ.35.di.ſexto die.per totũ.c.fo.56.col.4.de conſe. diſ.5.nõ dico.fol.549.c.2. vſq̃ȝ ad. c.legimus.
Quod errores gẽtiliũ i abſtinẽtia ſeciantes:anathematizantᷣ.30. diſ. ſi quis preſbyter. fo.47.co.4.
Quod abſtinentia reſpicit pſone valitudinẽ tpis opportunitatẽ ciborũ q̃litatẽ ⁊ quantitatẽ. 41. diſt. quod dicit.folio.65.col.3
Quod diſcreta cõmendatur. diſt.41. quiſquis.fo.64.co.I.de con.diſt. 5 nõ mediocriter.fo 649.c.3
Quod maxime cõuenit ep̃is ⁊ p̃dicatorib9.35.di.eccl̃ie.fo.56.co.3
Quod nõ requirit niſi corpis ſuſtẽtationẽ.44.di.cõuiuia.fo.68.co.4.de cõ.diſ.5.ne tales.fo.650.c.2
Quod auiditas ciboꝝ q̃tũcũq̃ȝ viliũ in abſtinẽte arguitᷣ.41. di. delitie. ⁊.c.quod dicit.fo.64.c.3
Quod tpe q̃dragẽſime maxie preſbyteri ⁊ clerici abſtinere debent a cibis.4.di.ſtatuimus. cũ duobus.c. ſeq folio.4.co.4
Quod abſtinẽtia morbos corporales curat de cõ.di.5.ne tales.f.650.c.2.
Quod cũ a carnibꝰ abſtinemus a ſementinis etiã carniũ abſtinere debemus.4.di.deniq̃ȝ.fo.5.co.I
Quod die ſabbati abſtinendum eſt a carnibus niſi in ĩfirmitate ⁊ feſtis de cõ.di.5.q: dies.fo.650.c.3
Quod monachis precipue abſtinentia carnis eſt apta ⁊ vtilis.de conſe. diſ.5.carnẽ.fo.650.co.3

Abhominatio

Abhominatio eſt dño elemoſyna de rapina vl̃ ſimonia vel de vſura.I.q.I.nõ eſt putanda.fo.168.co.2.14.q.5. ſcriptum eſt folio.341.co.I

Ablutio

Quod ablutio pctõrum fit per aquam lachrymaruȝ. de pe.di.I.ſi fleat.f.546
Item per fidei feruorem.24.q.I. ſi petrus.folio.447.co.4

Abuſus

Quod abuſus priuilegĳ punitur.di.74. vbi iſte didiciſti. folio.119. co.4.II. q.3.priuilegiũ.fo.305.co.2
Quod abuſus clauiũ ſacerdotaliũȝ dãnabilis eſt.II.q.3.ipſe. fo.305.c.2. ⁊.c.plerũq̃ȝ.fo.308.co.2

Acceleratio

Quod acceleratio reprobatur in ep̃i ⁊ clericorũ ordinatione 28.diſt.de ſyracuſane. fo.45.co.2. 61.di.miramur. fo.101.co.3.59.di. ſi officia. ⁊ duobꝰ.c.ſe. fo.99. c.4
Iteȝ in ſententie prolatione.2. q.I.deus.folio.206.co.3
Iteȝ in noui honoris collatione.23. di.cõis.folio.35. co.4
Itẽ in baptiſmi dubia reiteratione de con.di.4.cum itaq̃ȝ. fo.642.co.I
Itẽ in clericorũ q lapſi ſunt condemnatione.50.di.põderet.fo.80.co.4.
Itẽ in condẽnatorũ reſtitutione: q: ꝓperata nimis remedia aliorum ruine nõ ſunt ꝓfutura.50.diſ. abſit.⁊.c.ſequen.fo 83.co.I
Quod acceleratio cõmẽdabilis eſt in malorũ exercẽda vltione. 23.q.4.ſi ea.folio.429.co.2
Itẽ in lucri aiaruȝ ꝓmotione.21.q.I. relatio.fo.397.co.2. de con.di.4.ne quod abſit.fo.641.co.I
Itẽ in elemoſynarum pro defunctis oblatione.13. q.2. qui oblationes. folio.334.colum.I
Itẽ in eccl̃iarũ vacantiũ ꝓuiſione.65. diſ.de perſona.fo.112.co.4.⁊.50.di. poſtq̃ȝ.folio.79.co.2
Itẽ in eccleſiaſticarum rerum recuperatiõe.12.q.2.auguſtino.f.317.c.I

Acceptio

Quod acceptio perſonarum non eſt apud deũ.32.q.4.ſicut. f.515.co.3.de con.di.4.nec quicq̃ȝ.circa medium folio.653.co.3
Quod etiam nõ debet eſſe inter hoſtes 49.diſt.c.vlti.fo.77.co.2. 63. diſt in. ſacroruȝ.fo.110.co.3.21.q.5. ſi quis cuiuſlibet.fo.399.co.4. II.q.3. ſummopere.fo.306.co.2
Qđ ꝓhibetᷣ acceptio pſonarũ in pnĩe ĩpoſitiõe.26.q.7. ſacerdos. fol.475. columne.3
Item ꝓhibetᷣ in ſnĩe diffinitione.3.q. 9.neceſſe.fo.248.co.3
Item in fidei predicatione. de.cõ.di. I.nullus ep̃s.fo.610.co.I
Itẽ in hoſpitum receptione. diſt.42. quieſcamus.fo.65.co.4.
Itẽ in faciẽda ꝓ oibꝰ (⁊ maxime ꝓ defunctis) orone.13.q.2.non eſtimemus.fo.335.co.2
Itẽ in elemoſynarũ largitione.16.q. I ſi cupis.fo.352.co.4
Quod muneꝝ acceptio ꝓ oblatione orõnũ vel alioꝝ ſpiritualiũ dãnabilis eſt.I.q.I.eos q.⁊.c. ſe.f.166.c.3
Quod regulares aduocati munera que ſecularibus aduocatis licet accipere nõ debent exigere. 15.q.2. obſeruandũ.fo.346.co.2
Qđ aliq̃ñ ſcelerate accipitᷣ qđ a volẽtibꝰ datᷣ.14.q.5.nõ ſane.341.co.4
Quod gratuito ⁊ ex deuotionis cauſa munera oblata cuilibet licet accipere.15.q.2.obſeruandum.folio 346.columna.2

Achab

Quod achab ſacerdotibus peccant:hꝰ ponitᷣ in exemplum q̧ poſt humilẽ penitentiaȝ remaneant in ſtatu ſuo. de pe.di.I.§.ecõtra.fo.549.co.I.⁊ de pe. diſt.3.c.illud vo.§.ecce.fo.566.co.2 ⁊ diſt.I.voluiſſent.§.ex his.⁊ ver. achab.fo.545.co.3
Itẽ ponitur in exẽplũ q̧ malo prelato q̃diu ſuſtinetur eſt obediendũ I.q.I.ſicut chriſtus.fo.175.co.2
Quod q̃nq̃genarios eiꝰ ad p̃ces helie ignis celeſtis ↄſumpſit.23.q.4.ſi illic.§.ſed obĳcitᷣ.fo.423.co.4

Achor

Quod achor ꝓpẽ furtũ anathema incurrit: ⁊ iſrael hoſtibꝰ tradidit.I.q.4. eccleſiã fo.192.colum.I
Quod q: nõ ſtatim furtum lnit: innocens ppl̃s ꝓ ipſo punitus fuit. 23.q.4.ſi ea.fo.429.co.2

Acolyti.

Quod acolythi grece latine ceroferarĳ dicuntur. 21.di. cleros ⁊ clericos. circa finem.fo 29.co.2
Quod acolyti officium eſt preparare luminaria ⁊ ipſa corã miniſtris altaris deportare.di 25. perlectis. fo. 38 co.3.33.di.c.ſi quis.ver. deſeruiẽtes.folio.53.co.3
Quod acolythi pñt contrahere m̃rimoniũ.15.q.3.ſane.§. ſequenti. fo. 347.colum.2

Actiua

Quod actiua vita ⁊ cõtemplatiua cõmendatᷣ. 8.q.I.in ſcripturis. fo.177. co.3.⁊.c.

qui epiſcopatum. folio .278. co-
lumna.2.
Quod a rectoribꝰ eccliarū ⁊ maxie
ab epis eſt exercēda. 88. diſ. decre-
uit.⁊.c.ſeq.fo.140.col.1.

Accuſatio Quod accuſatio
nō debet admitti
que nō ꝓcedit ex charitate. 4. q.4.
nullus introducat.fo.254.col.1.
Qđ eā dꝫ pcedere āmonitio charita-
tiua.2.q.1.ſi peccauerit.fo.206.co.1.
pꝰmediū.⁊.q.7.accuſatio q̄ꝫ f 224.
Qđ accuſationē ꝯtigit fieri vel (co.4.
criminalr vel ciuilr.2.q.3.eutbemi
um.fo.208.col.2.⁊.§ ſe.3.q.11. nō ē
credēdū ꝑ totū.c.fo.249.col.3.
Quod debet fieri i ſcriptis.2.q.1.legū
fo.203.co.3.⁊.q.3.ſi qs iratus.f 208
co.1.⁊.q.8.accuſatoꝝ.fo.233.co.1.
Quod debet fieri premiſſa in ſcriptio
ne.3.q.9.q accuſare.fo.247.co.1.4.
q.4.nullꝰ itroducat.fo.254 co.1.
Itē in qbus caſibꝰ pōt fieri ſine inſcri
ptione notat.4 q.4.nullus intro
ducat.§.aliqñ.fo 254.col.2.
Quod iſcriptio accuſatoris debet cō
tinere criminis magnitudinē ⁊ tē
pus cōmiſſi criminis.4.q. 4. nul-
lus.§ itē ſi qs ſe iniuriā.⁊.§.l aliis
Quod in accuſato (caūt.fo.254.col 3.
ris libello nomē accuſati eſt ponē-
dū.2.q 8.c.pꝰſcripta.§. q̄ vero . fol.
Quod vtraꝗ; pte pñte (233.co.2.
debet fieri accuſatio. 11.q 3.coꝝ. fo-
Quod accuſatio nō (lio.306.col.4.
admittit ꝯ abſentē niſi ſit ꝯtumax
Quod pſona (3.q.9.ꝑ totū.fo.246.c.2
illuſtris i crimine iniuriaꝝ ꝑ ꝓcu
ratorē pt accuſare.3.q.9. abſens ꝑ
Quod tribꝰ mo (aliū.fo 248.co.2.
dis falſa accuſatio detegit:aut calū
nia:aut preuaricatione:aut tergi-
uerſatione.2.q.3.ſi quē penituerit.
⁊.§.accuſatorum.fo.208.col.4.
Itē modus accuſatiōis q̄lis eſſe debe
at ponit 2.q.8.ꝑ totū.fo.232.col.4.
Quod accuſare nō pñt heretici:paga-
ni:⁊ apoſtat :⁊ alii infideles.2. q.
7.pagani.2.q 7.alieni.⁊.c. ſequē.fo.
226.co.1.⁊.2 4.q.1.c.1.⁊ ſe.fo.250.c.3
Item criminoſi.6.q.1.q crimē. folio
260.co.1.⁊.3.q.5.cōſtituimꝰ.⁊ duo
bus.c.ſe.fo.239 col.4.
Item nec cōſpiratores.3.q.4.cōſpira
Itē nec inceſtuo (torꝫ.f.238.col.1.
ſi.3.q 4.conſanguineoꝝ.fo.237.c.4
Item nec male opinionis.3.q. 5. ſu-
ſpectos.fo.239.col.2.
Itē nec litigioſi nec calūniatores.3.q.
5.nullus.fo.239.col.4.
Itē nec inimici.3.q.4.detractores fo-
Item nec excōicati.3. lio.238 col.2.
q 4.nullus.⁊.c.oēs.fo.238 co.1. 4.
q.1.ꝑ totū.fo.250.col.3.2.q.7.in ſan
cta nicena.fo 224.col.1.
Itē nec iſfames.3 q.5.nullꝰ.f.239. c.4.
Item impuberes mulieres ⁊ paupe-
res:⁊ hmōi perſone excludunt ab
accuſatione 2.q.1. prohibētur. fol.
204.col.2.12.q.2.eps q mancipiū.
fo.324.c.3.⁊.c.ſe.15.q.3.§. 1.⁊ tribꝰ
c.ſequen.fo.346.col.3.
Quod ſortilegi ⁊ diuinatores ñ pñt
accuſare.3.q.5.ꝯſtituimꝰ.f.239.c.4
Quod q ſacerdotes fieri nequeūt ſa-
cerdotes accuſare nō pñt.2.q.7.ipi
apli.fo.229 col.2.6.q.1. oēs d̄o. fol.
260.col.2.⁊.c.ſacerdotes.f.261. co.1
Quod epm laici paſſim accuſare nō
poſſunt.2.q.7.c.1.⁊.c.laicos.⁊. c.lai-
ci.fo.223.col.4.⁊.224.col.2.
Quod eps accuſatus dānari nō pōt
niſi per duodeci epos vel ꝑ ſeptua
gintaduos teſtes idoneos conui
ctus 2.q.5.nullā.fo.214.col.1.
Quod nec clericos pñt laici paſſi ac
cuſare.2.q.7.nullus laicus. ⁊. c.ſe.
⁊.c.ſicut.fo 224.col.1.⁊.2.
Quod accuſatꝰ reaccuſare nō pōt ni
ſi pmo preceſſiſſet purgatio:⁊ niſi
accuſaret de maiori crimine.3.q.11
Quod accuſator (negāda.fo 249.c.2
dꝫ eſſe bone vite .⁊ liber genere ñ
ſeruꝰ.2.q.7.querēdū ē.fo.225. co.3.
Quod in accuſatione reqrenda ſunt
qua cōſciētia quo merito q̄ inten-
tione:vtrū ſcꝫ ꝓ deo vel inani glia
accuſet.2.q.7.ſi q ſunt. fo.225. col.2.
⁊.c.ſi qs eps.fo.231.col.3.
Quod nullus accuſare vel ſe defende
re pñt in cā criminali ꝑ ꝓcurato-
rē.5.q.3.in criminalibꝰ. fo.257.c.3.
Quod epm clerici accuſare pñt.2.q.7
paulus de aciine.⁊.c.ſe.fo.230.co.3.
2.q.7.quapropter.⁊.c.ſi qd in eccle
Quod ēt laici (ſia.fo.231.col.3.
quātūcūꝗ; infames ꝓpter ſimo-
niā ⁊ hereſim accuſare pñt.6.q 1.
nos ſequētes.⁊.c.ſeq.fo.262.c.2.⁊.3.
Quod monachi ex charitate poſſunt
epm accuſare.2.q.7.c. nullꝰ mona
chus.§.ſed aliud eſt.fo.232.col.1.
Quod libertis licet accuſare patro-
num in certis caſibus.12.q. 2. eps
Qđ crimino (q mācipiū.fo. 324.c.3.
ſus criminoſum dñm pōt accuſa-
re.2.q.7.pagani.⁊.§.ſe.fo. 226.col.2.
Quod ad accuſationē hereticoꝝ etiā
infames vtriuſꝗ; ſexus admittū-
tur.2.q.7.preſumūt.§.ſe.fo.225.c. 4
Quod mulieri licet accuſare ſimoni
am crimē leſe maieſtatis:⁊ qōlibet
crimē publicū.15.q.3.ſane. fo.347.
Quod ſm leges mulier nō (col.2.
pōt virū accuſare de adulterio. 32.
q.1.apud.§.hoc in mulieribus. fo.
Quod ſm canones vir (512.col.3.
⁊ mulier mutuo ſe accuſare pñt
ſꝫ nō eq̄liter.32.q.5.chriſtiana. fol.
Quod gradus ꝯſanguini (523.col.3
tatis vel affinitatis nō debēt accuſa
re niſi propinqui vel antiqui. 35.
q.6.c.1.⁊ ſeq.fo.597 col.1.
Qua forma debēt iurare q accuſant
parētelā habet.35.q.6.c.de parētela
1.⁊.c.eps.fo.597.col.4.⁊.598.co.1.
Quod accuſator obligat ad penā ta-
lionis.2.q.8.qſquis.⁊.c.q crimē.fo
lio.233.col.1.2.q.3.calūniator . ⁊.c.q
nō ꝓbauerit.fol.208.col.1.5.q.6. q
calumniam.fo.259.col.1.
Quod zelo iuſticie accuſans premia
tur.6.q.1.c.ſunt plurimi.§. verū.
fo.261.col.2.
Quod accuſant ex malicia punit.46
di.accuſatores.fol.73.col.2.2.q.3. ſi
quē penituerit.fo.208.col.4.
Quod accuſans epm calumnioſe in
famis effꝰ.3.q.4.clericus vero q
⁊.c.hi epos.fol.238.c.2.q.3. ſi quis
epm.fol.208.col.1.
Quod falſo accuſantes vel in ꝓbatio
ne deficientes vlterius accuſare ali
os ꝓhibētur.3.q.10. placuit.⁊.c. ſi
accuſatorū.fo.248.col.4.⁊.249. co.
1.4.q.6.c.i.⁊ vlti.fo.255.col.1.⁊.2.
Itē a cōione vſꝗ; ad exitū vite ſuſpē-
duntur.3 q.10.eos.qui.fo.249.c.1.
5.q.6.epiphaniū.fo.259. col. 3.2.q.
3.ſi qs epm.fo.208.col.1.
Quod ab accuſatione precio vel pro
miſſione deſiſtens punitur.2.q.3.ſi
quem.fo.208.col.4.

Adam Quod adam ꝑ pecca-
tū a facie dei ſe abſcon-
dit.de pe.di.1.c.⁊ venit fo.539.co.4.
Quod in hoc ꝙ ipſe qui melior erat
muliere extra paradiſum factus ē
mulier intra ponitur in exēplū ꝙ
nō hō meliorat a loco:ſꝫ locꝰ ab
homine.40.diſt.illud.⁊.c.ſe. folio
63.colum.3.
Item in hoc ꝙ propter peccatum de
paradiſo eiectus eſt:ponitur in ex
emplum ꝙ hō ignobilis effectus
propter culpam meretur a loco
dignitatis expelli 40.diſ.adam. fo
lio.63.col.3.
Itē qꝛ nō de terra:ſed de ipſius coſta
facta eſt mulier:innuit ꝙ ab ipſo
ſicut a pricipio tota deriuatur hu-
mani generis propagatio.33.q.5.
nec illud ocioſum.fo.586.col.1.
Quod adam in virili etate factus eſt
de pe.di.2.c.tolle charitatē.ver. adā
vero.fo.555.col.4.
Quod aſſerens ipſum mortalē crea
tum:ſiue peccaret:ſiue non anathe
matizatur.de conſec.diſ.4 placuit
igitur.fo.547.col.3.
Quod adam in paradiſo charitatem
⁊ alias virtutes habuit.de pe. di.2.
tolle charitatem.ver.colligitur.fo
556.col.1.
Quod in hoc ꝙ diu ſolus erat non
peccauit:ſolitaria ⁊ contemplatiua
vita cōmēdat.de pe.diſt.2 c.non eſt
tam iniuſtus.§.romanos.fo.555.
co.4.⁊.c.tolle charitatem. ver.adā
vero.fo.555.col.4.
Quod ideo adam plus peccauit : qꝛ
omni bono plus abundauit.de pe-
ni.di.5.c.conſideret.§.defleat.folio
578.col.2.

Adinuentio. Quod adinuentio que ius nouū impedit: vt eſt iudiciuꝫ ferri cādētis: vel aque feruētis: eſt ſuperſtitioſa. ij. q. v. ꝯſuluiſti. fo. 212. co. 3.
Itē que vetus ius male interpretaꝰ. xxxvij. diſ. relatū. fo. 60. col. 1.
Quod adinuentio que circa ꝯſtitutionē aliqd mutat errorē corrigēdo: eſt vtilis. viij. di. veritate. fo. 8. co. 4.
Itē que detrahit nimio rigori: vt eſt diſpēſatio. j. q. vij. exigūt. f. 199. c. 1.
Itē que addit vel religioni vel grauamini lv. di. nullus. fo. 95. col. 3.
Itē nouoꝝ experimētoꝝ ⁊ cārum eſt neceſſaria. l. di. vt ꝯſtitueret. f. 82. c. 4.

Adiutoriū. Quod adiutorium non eſt ferēduꝫ maxime a ſacerdotibus in alteriꝰ detrimētū. xiiij. q. v. denique. f. 341. c. 1
Quod q in fraudē alterius quēq̄ iuuat: ſocius eſt criminis. xiiij. q. vj. c. j. ⁊. illud vero. fo. 341. co. 1. ⁊. 2.
Quod patriā vel ſocios ad defendendum iuuare iuſticia eſt. xxiij. q. iij. fortitudo. ⁊. c. nō infrēdū. f. 417. c. 1. ⁊. 2.
Quod viri eccliaſtici: ne a maledictis calumniatoribus opprimanꝰ: ſunt adiuuandi. iij. q. j. deꝰ. 234. col. 4.
Quod miſericordius hoi ad peccādū adiutoriū ſubtrahaꝰ. q̄ feraꝰ. xiiij. q. vj. ſi res. f. 342. c. 2. ⁊ c. hi q. f. 342. c. 2.
Quod prelati ſubditoꝝ ſuoꝝ precipui debēt eſſe adiutores ⁊ vltores. xxiij. q. viij. ſcire. fo. 440. col. iij. viij. q. j. clemens. fo. 278. col. 4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de auxilio.

Admonitio. Quod admonitio debet precedere accuſationē vel excōicationē. xvi. q. j. qdā. fo. 354. co. 2. ij. q. vij. accuſatio. §. hec ⁊ alia. fo. 225. co. 1.
Itē debet pcedere vindictā. xxj. q. y. indigne. fo 319. col. 4
Quod admonēdi ſunt pmo heretici ab errore diſcedere: q̄ tradāꝰ pene. 23. q. i. y. nō iuenit in fine. fo. 427. co. 3.
Quod adminiſtratores ſecularium dignitatū admonendi ſunt ab epis ſup pauperū ⁊ viduaꝝ defenſione. xxiij. q. v. adminiſtratores. 433. c. 4.
Quod iudices admonendi ſunt per prelatos ad opera pietatis. xiiij. q. vj. hi qui fo. 342. col. 4.
Quod vidue admonēde ſunt ad ſtudia caſtitatis. 27. q. j. de viduis ſub nulla. fo. 483. col 4.

Adoleſcētia. Quod adoleſcētia in maluꝫ prona eſt. xij. q. i. c. i. fo. 311. col. 4.
Quod adoleſcentes monachi vel clerici ab approbatiſſimo magro debent iformari. xij. q. i. c. i. fo. 311. col. 4.
Quod nil incertius q̄ vita adoleſcentiū xij. q. i. c. i. fo. 311. col. 4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de etate.

Adorare. Quod adorare cogebanꝰ iuſti ſimulachrū a rege nabuchodonoſor: ⁊ recuſatores mittebantur in ignem. xxiij. q. iiij. nō inueniꝰ. fo. 427. c. 3.
Quod adorādo imagines non picturā: ſed picture repreſentationeꝫ veneramur. de cōſe. diſtin. iij. perlatum. folio. 629. col. 2.

Adrianus. Quod hadrianus papa primꝰ karolū magnū pro defenſione ecclie de frācia in italiā vocauit. lxiij. di. c. hadrianus. fo. 107. col. 4.
Quod hadrianus papa ſcōs octauaꝫ ſynodum vniuerſalē ꝓcurauit celebrari. 63. di. c. hadrianus. f. 105. c. 1.

Aduentus. Quod aduentus ſpūſſancti ꝑ petri apli ꝑdicationē mſtoꝝ domꝫ cōtdā ſacrauit. de cō. di. 4. ꝓpe. 651. c. 2.
Quod ab aduentu dñi vſq; ad octauam epiphanie: nō eſt iurādū. xxij. q. v. decreuit. fo. 412. col. 3.
Quod nec eo tpe nuptie ſunt celebrande. 33. q. 4. nō oportet fo. 583. col. 1.

Aduerſitas. Quod aduerſitas iuſtoruꝫ nō eſt ſignū reprobatiōis: ſed exercitiū virtutis. 7. q. 1. aduerſitas. folio. 274. col. 4.
Quod pie aduerſaꝰ q corripit vitioſū. 23. q. 5. c. i. circa mediū. f. 430. c. 1.
Quod vtiſr latrōi mēbra pcidit q ipꝫ ex hoc a malo rtrahit. 23. q. 3. ſi qs. 417.
Quod malū malo reddit q inimicū ſuū ad precipitiū redeuntē nō impedit. 23. q. 4. nimiū. §. i. fo. 425. col. 4.
Quod pie moleſtat medicos lethargicū excitādo ⁊ phreneticū ligādo 23. q. 4 qd faciet. fo. 423. col. 1.
Quod amicus vtiſr verberās ꝑponitur amico inutiſr blādiēti. 23. q. 3. nimium. §. melior a. fo. 425. col. 4.
De hac mā hēs vbi agiꝰ d correctiōe.

Adulatio. Quod adulatio pctōri exhibita dat audaciā pctā augmēdi. 46. diſ. ſūt nonnulli. fo. 73. col. 1. 50. di. ſi quis diaconus fo. 83. col. 4.
Quod adulaꝰ q alicui tribuit bonū qd ñ hꝫ. hoc eſt mortale qñ ex certa ſciētia fit. 22. q. 2. pmū eſt. ⁊. qntū. f. 404. c. 2.
Itē adulaꝰ q ſupiorē vt ei placeat i eo quod hꝫ extollit: hoc ē veniale. 25. di. c. vnū orariū. in fi. fo. 39. col. 2.
Itē adulaꝰ qui approbat malū qd eſt in aliquo: ⁊ hoc eſt mortale. 46. di. ſunt nonnulli. fo. 73. col. 1.
Quod parietē linire dī q peccātibus adulaꝰ. 46. di. ſunt nōnulli. f. 73. c. 1.
Quod paſtor miſerrimus eſt q luporū querit laudes: oues negligit. 83 di. nihil. fo. 133. col. 3.
Quod clericꝰ adulationibꝰ vacans dꝫ degradari. 46. di. clericꝰ q. fo. 73. co. 1.
Quod melius eſt ꝓ veritate pati ſupplicium: q̄ ꝓ adulatione bñficiuꝫ. D.

q. 3. nemo periuroꝝ. fo. 307. col. 2.
Quod inſidiator alienarū hereditatū adulatur regibus. 37. diſ. nonne. folio. 58. col. 3.

Adulteriū. Quod adulterium ꝓprie ē vbi celebrati coniugij iura temeranꝰ. 32. q. 4. nemo. fo. 518. col. 2.
Quod adulteriū eſt alieni thori violatio. 36. q. i. lex. §. cū ergo. ve r. adulteriū vero. fo. 601. col. 4. ⁊. 602. col. 1.
Quod grauiꝰ puniēdi ſūt viri q̄ femie ꝓ adulterio. 32. q. 6. idignaꝰ. f. 524. c. 1.
Quod adulter vxorē adulterā nō pōt dimittere nec accuſare. 32. q. 6. ꝑ totum. fo. 523. col. 4.
Quod plus peccat q vxorē hñs cū alterius nupta adulterat: q̄ ſolutus alterius vxorē violādo. 32. q. 7. quēadmodū. §. ſunt. fo. 525. col. 3.
Quod permittiꝰ potius adulteriū: q̄ vxoris adultere homicidiū. 33. q. 2. ſi qs verius. fo. 531. col. 2.
Quod violēter oppreſſe nō pōt opponi adulteriū. 32. q. 5. puto. f. 522. c. 4.
Quod ꝫ canones vir ⁊ mulier pari rōne in adulterio condēnanꝰ. 32. q. 5. chriſtiana. fo. 523. col. 3.
Quod vir vxorē de adulterio accuſare nō pōt: ſi ipſe pariter fuerit fornicatus. 32. q. 6. c. 1. fo. 523. col. 4.
Item ſi dedit ei adulterandi occaſionem. 27. q. 2. ſi tu. fo. 487. col. 4.
Quod ſi credebat ipſa viꝝ mortuū cū altero ꝯhēdo. 34. q. 2. ſi ergo. f. 587. c. 3
Item ſi fuerit vi oppreſſa. 32. q. 5. propoſito. fo. 520. col. 4.
Itē ſi aliꝰ ſub mariti ſpēcie cōcubuit cū ea. 34. q. 2. ego diri. f. 587. col. 4.
Itē ſi poſt adulteriū ꝯmiſſū eā ex ꝯſenſu retinuit. 32. q. i. ſi qs vxorē. f. 511. c. 3
Quod ſue vxoris amator ardētior ſedꝰ adulꝰ iudicaꝰ. 32. q. 4. origo. 518. c. 4
Quod pōnꝰ ē turpitudinis q adulteriū celat vxoris. 32 q. i. apud. f. 512. co. 2.
Quod vir innocēs adulterā recipere nō cogiꝰ. 32. q. i. de bñdicto. f 511. c. 4
Quod q poſt adulteriū vxorē ſuaꝫ cognouit: impeditur ab ordinū promotione. 34. di. ſi cuiꝰ. fol. 55. co. 1.
Quod abraā ⁊ iacob excuſanꝰ ab adulterio cognoſcēdo ancillas. 32. q. 4. dixit ſara. fo. 518. col. 2. ⁊. c. obijciunꝰ. fo. 519 col. 1.
Quod pōt eſſe matrimoniū cū perſona quā polluit ꝑ adulteriū. 31. q. i. denique. fo. 507. col. 3.
Quod trāſgreſſor voti caſtitatis peior adultero iudicaꝰ. 27. q. i. c. meliore fol. 480. col. 3.
Quod ſacerdoti adulterāti cuꝫ filia ſua ſpūali: grauior ⁊ ꝑpetua pnia iponitur. 30. q. i. ſi qs ſacerdos. f. 502. c. 2.
Quod ſicut vir dimittēs vxorē ſuā eſſicit adulter: ſic epſ relinqnēs eccleſiam ſuam. vij. q. i. ſicut vir. folio. 268 col. 1.
Quod naſci de adulterio nō eſt culpa

naſcētis.ſed ipſi⁹ q generat.56. di.
Quod nati de adul (naſci.fo.97.c.4.
terio nec ſunt ī fide ſtabiles: nec ī
bello ſeculari conſtantes.56. diſt.ſi
Qđ virgo (gēs angloꝝ.fo.98.co.2.
nō reputat̄ adultera q̄ ignorāter
viro nubit alieno.34.q.2.ſi virgo
Qđ adulteriū cōmit (fo.587.col.3.
tēs pſbyter aut diaconus:ſi in eo
deprehēſi fuerint reparari nō poſ
ſunt.50.di.ſi qs diacon⁹.f.83.co.4
Quod clericus de adulterio cōuict⁹
aut cōfeſſus ab officio depoſitus cō
munione cōceſſa toto tēpore vite
ſue in monaſterio retrudat̄.81.di
ſtin.ſi qs clericus.fo.129.col.1.
Quod adultere ⁊ inceſte ſunt virgi
nes q̄ poſt cōſecrationē nupſerunt
27.di.c.vlti.fo.43.col.4.

Aduocatus. Qđ aduocatus non debet ex ſuo ſenſu ſcripture aliqđ ꝓponere.37.di.relatū.fo.60.col.1.
Qꝫ non debet opprobrijs:ſed relatio
ne allegare.3.q.7.infames.§.itē ſi
quis adeo procax.fo.243.col.3.
Quod miti relatiōe nō tumultuo
ſa voce factum dꝫ ꝓponere.5.q.4.
duodecim.in fine.⁊.c.ſeq.ver.debet
Quod nō dꝫ lucro (ergo.fo.257.c.4
ſed iuſticie intēdere.3.q.7.īfames.
circa mediū.⁊.§.apud vrbē ro.fo.
243.co.3.⁊.244.col.1.
Qđ aduocatus ſecularis pōt vēdere
iuſtū patrociniū:⁊ iuriſperit⁹ cōſi
liū.14.q.5.nō ſane.fo.341.col.4.
Qđ regularib⁹ aduocatis nō lꝫ ꝓ ad
uocatiōe munera accipe.15.q.2.ob
ſeruādū.§.hoc aūt.fo.346.col.2.
Qđ monachi poſſunt eſſe aduocati d
abbatū ſuoꝝ licētia in cauſis mo
naſterij.16.q.1.monachi a mona
ſterio.fo.356.col.4.
Qꝫ ob verecūdiā ſexus mulieri non
licet corā iudice aduocare.15.q.3.
tertio.ver.legib⁹.fo.346.col.3.
Quod clerico in cauſa criminali nō
licet aduocare corā iudice ſecula
ri.23.q.vlti.c.his a qbus.f.444.c.1
Qꝫ clicus aduocās ꝯ eccliam ſuā vel
epꝫ vel patronū: amittere meret̄
bñficia.15.q.6.nos ſanctorū.f.350.
co.1.22.q.5.de forma.fo.412.col.3.
96.di.ſi imperator.fo.156.col.2.
Quod ꝯ ꝓhibitionē eccliaſticā aduo
cans non ſolum rerū amiſſione
ſed ēt exilij relegatione punit̄.de
pe.di.1.qcūqꝫ auſus.fo.534.col.4.
Quod ꝓnceps ⁊ qlibet illuſtris pōt li
tigare p aduocatū in crimine in
iuriarū.3.q.9.abſēs p aliū.f.248.c.2
Quod chriſtus eſt aduocatus noſter
apud patrē.de pe.di.2.c.ſi enī ingt
ꝟ.ſi qs peccauerit.f.557.c.2.⁊.558.c.1

Affectus. Quod affect⁹ plus placet deo offerentis q̄ꝫ munus oblationis.3.q.7.in grauibus.fo.245.co.2.24.q.1.odi
⁊ proieci.fo.450.co.2.
Quod in illa orōne flectit̄ de⁹ q̄ non
cōſiſtit in multitudine verboꝝ: ſꝫ
in affectu cordis.de cōſe.di.5.non
mediocriter.fo.649.col.3.
Qđ oratio quecūqꝫ cū barbariſmis
⁊ ſoloeciſmis verboꝝ proferatur
deo placet ſi ex affectu animi pro
cedit.38.di.ſedulo.fo.61.co.3.
Quod qui deo perfecte ſeruire deſide
rat oportet q̄ carnalem affectionē
conſanguineoꝝ poſtponat.12.q.1.
cui portio folio.312.col.4.
Quod qui nihil affectat perfectior ē
illo qui multa poſſidens auare di
ſpenſat.1.q.2.ſi quis propter.folio
186.col.4.

Affinis. Qđ affinis in teſtē niſi ꝯ affinē nō accipit̄ 3.q.9.abſens p aliū.fo.248.col.2.
Quod nec ad accuſationē alioꝝ ad
mittit̄:q꞉ affinis affinē accuſare n̄
pōt.3.q.5.ſimiliter.fo.239.co.4.
Quod vno cōiugū defuncto ī ſupſtite
affinitas nō delet̄: nec alia copula
affinitatē p̄oris copule ſoluere pt
35.q.vi.frat̄nitatis poſt mediū.fo.
600.co.4.⁊.q.3.p totū.fo.589.co.4
Qđ q̄lr affinitas ſit cōputāda:hr̄.35.
q꞉.3.porro duoꝝ.fol.591.col.2.
Quod affines in qnto gradu copu
lari poſſunt defuncto viro vel vxo
re:in quarto ſi iuncti fuerint non
ſepentur:in tertio aūt nō licet.35.
q.3.de ꝓpinqs.fo.590.col.1.

Agatho. Quod agatho papa qs fuerit, natione ⁊ quid fecit habetur.63.di.c.agatho fo.107.col.3.

Agnus. Quod p agnū chriſtus ieſus repreſentatur:nō tñ debet agnus in cruce depingi ſꝫ ſm imaginē hūanā.de cōſe.di.3.ſextam.fo.629.col.3.
Quod agni ſanguis ſit iam nō audi
endo ſꝫ bibēdo didicim⁹:q ſuper
vtrūqꝫ poſtē ponit̄ qn̄ nō ſolū ore
corpis ſed ēt ore cordis haurit̄.de
pe.di.2.qđ ſit.fo.623.col.4.

Alchimia. Qđ alchimia videt̄ eſſe ars reprobata:q꞉ q credit vnā ſpēm poſſe traſferri in aliā vel ſilr niſi ab ipſo creatore infidelis eſt ⁊ pagano deterior.26.q.5.epi.circa fi.fol.471.colum.3.
Quod alchimiſte ſunt multa dicen
tes ⁊ ad veritatē ſciētie nunq̄ꝫ pue
niētes.eodē.c.⁊.q.nec mirū circa
mediū.fo.472.col.1.
Qđ multe ꝟtutes īſite ſunt ī herbis
⁊ lapidib⁹.21.q.vl.c.ſi.fo.400.co.2.
Quod inſunt rebus corporeis p oia
elementa quedam occulte ſeu im
manifeſte rōnes:qbus cū data fue
rit opportunitas tpalis ⁊ cauſalis
ꝓrūpatur ī ſpēs debitas ſuis mo
dis ⁊ finibus.26.q.5.nec mirum
circa finē.fo.472.co.1.

Alea. Quod alea ludere ſi nō dimiſerit epūs vel pſbyter.⁊ etiā īferioris grad⁹ clerici grauit̄ puniūtur.35.di.epūs.fo.56.col.2.

Alienatio. Quod alienatio rerū eccleſiaſticarū pōt fieri p epm tpe neceſſitatis vel meliorationis cā.12.q.2.placuit.fo.323.col.4.⁊.c.ſine exceptiōe.⁊.c.terrulas.fo.323.c.4.
Itē ꝓ redēptiōe captiuoꝝ.12.q.2.apli
cos.⁊ tribus.c.ſe.fo.318.col.2.
Quod abbatib⁹ nō lꝫ res mōaſterij
ſui ſine epi ſui licētia alienare.12.q.
2.c.abbatibus.fo.323.col.4.
Quod in alienatione rei pochialis
ſufficit ꝯſenſus epi ⁊ paſtoralis.12.
q.2.ſi q̄ de reb⁹.fo.323.col.4.
Quod ēt ꝯſentiēte epo abbas (niſi ſit
ꝓ fabrica monaſterij) nō pōt res
eccleſie alienare.17.q.4.in vēditio
nibus.§.etiā.fo.384.col.2.
Quod cū res ecclie n̄ ſint epi ſꝫ cōmu
nes non licet ei ſine cōſenſu capla
res notabiles alienare.12.q.2.ſine.
⁊.c.ſequen.fo.323.co.4
Quod ſerui eccleſie q retineri non
poſſunt ab epo alienari poſſunt.12
q.2.fugitiui.fo.324.col.1.
Qđ ecclia alienas res nō dꝫ inuade
re.12.q.2.ſicut eccleſia.fo.323.col.3.
Quod alienū nō eſt:quod iure poſſi
detur.14.q.4.qđ dicā.ver.hoc enīꝫ
certe.fo.340.co.1.
Quod pcm̄ nō dimittit̄ niſi res abla
ta reſtituat̄.14.q.6.ſi res.fo.342.c.2
de pe.di.5.falſas.fo.579.col.3.
Quod alienas res īuadūt qui deci
mas q̄ ꝓ paupibus ſūt auferunt.
16.q.1.decime.fo.363.col.4.
Quod ois aliene rei illicita vſurpa
tio noie furti in decalogo ꝓhibet̄
32.q.4.meretrices.fo.519.col.3.
Quod epiſcopus dicitur aliena rape
re cū totū ſibi retinēs egenis cleri
cis nil impertit̄.93.diſt.diaconi ſūt
fo.148.col.4.poſt mediū.1.q.2.ſi qs
propter.fo.186.col.4.
Quod alienas res eccleſie compelli
tur reſtituere.12.q.2.monemus
folio.319.col.2.
Qđ epūs vel pſbyter ꝯ cōſtitutū alie
nans res ecclie deijcit̄ de honore.
17.q.4.qcūqꝫ epoꝝ.fo.380.c.1.
Quod moriēte epo nō licet metro
politano res defuncti q̄ ſunt ſucceſ
ſoris occupare vel alienare.12.q.2.
non liceat alicui metropolitano.
folio.323.col.3.
Quod cuiuſcūqꝫ gradus clerici qui
defuncti epi res (que ſunt ſucceſſo
ris) occupauerint vel alienauerit
anathema ⁊ proprij gradus pericu
lū incurrūt.12.q.2.hec huius placi
ti.fo.322.col.1.⁊.c.non liceat cleri
cis.folio.322.col.4.
¶ De hac mā habes infra de ecclia.

Alimenta. Quod alimēta olerum ⁊ leguminū plus proſunt corpi ⁊ aīe ꝙ̄ deliciosa de cō.di.5.ne tales accipiam⁹.
Quod ep̄s vel p̄ſbyter ſi vxorē h̄ȝ ſupſtitē tenet ipſā in alimētis puidere.31.di.omnio.fo.48 (fo.650.co.2
Quod clerici vxorati eccl̄ie deſeruientes ab ea alimēta pcipiant.32.diſt.ſi qui vero.fo.50.co.2
Quod eccl̄ia tenet illi in alimētis pui dere qui ſua q̄ habuit dedit eccl̄ie.16.q.7.qcūq̄ȝ fideliū.37.co.4
Quod mr̄i ⁊ alijs propinquis nō obſtante iuramento tenet q̄libet in alimētis puidere.22.q.4.inter cetera.folio.409.co.1
Altare. Quod altare niſi ſit lapideū nō cōſecrat de cō.di.1.altaria ſi nō.fo.607.co.3
Quod altare nō debȝ erigi ſine licētia ep̄i.de cō.di.1.null⁹ p̄ſbyter. f.606.
Quod cōſecrari dȝ chriſmate ⁊ bn̄dictione.de cō.di.1.altaria placuit. folio.607.col.3
Quod p̄ſbyter ꝯſecrare altare nō pōt 26.q.6.miniſtrare.fo.477.c.3
Quod altaria inutilia q̄ ꝯſecrata non ſūt vl' in locis indebitis facta debent dirui.de cōſe.di.1.placuit.f.607.c.1.
Quod oblatio.⁊ fructus altaris vēdi phibent.1.q.3.audiuim⁹. f.187.c.3
Quod altare ad cuius honorē eccl̄ia eſt conſecrata motū fuerit cum eccleſia dȝ cōſecrari de cōſe.di.1.ſi motum.folio.606.co.2
Quod in altari in q̄ celebrauit ep̄s nō debet eodē die celebrare p̄ſbyteri de cōſe.di.2.c.vlti.fo.627.co.1
Amor dei. Quod amare deū debem⁹ plus ꝙ̄ noſtros pximos.2.q.1.cui porno folio.312.co.4
Quod ſi deuȝ amarem⁹ oīa diffi cilia aſpera pſicerem⁹.de pe.di.2.c. charitas eſt.§.ergo ſi.fo.552.co.1
Quod amor dei nutrit p verbū dei: ⁊ oiuȝ cupiditatū ligna conſumit.de pe.di.2.ſi ſermo me⁹.fo.554.co.4
Quod illi deū amāt plus ꝙ̄ ſe q p ei⁹ amore ſaluti ſue non parcunt: et ipſam mortē corpis libenter accipiunt.de pe.diſt.2.c. charitas ver. illi ⁊o in fine.fo.552.c.1.⁊.3
Amor proximi.
Quod amamus pximū ſicut nos qn̄ nō ppt' aliud ſȝ ppt' nature participationē eū tm̄ diligim⁹.de pe.diſt. 2.charitas.§.pximos.f.552.c.1.⁊.2.
Quod nō ois qui parcit ē amic⁹: nec ois qui verberat inimic⁹.5.q.5.nō ois.⁊ c.ſeq.fo.258.co.2.23.q.4. quid faciet.fo.423.co.1
Quod amor pximi h̄ȝ plagas ſuas q̄ dulciores ſunt cū amariſſime inferunt.5.q.5.nō oſculat.fo.258.co.3. 23.q.1.parat⁹.in ſi. fo. 414.co.2.⁊.q.5.nō putes.fo.434.co.4
Quod pximū ſicut nos amam⁹ cū ad bonos mores ⁊ ad vitā eternā cōſequēdā ſicut nob ei⁹ ſaluti cōſulimus.de pe.di.2.poſt principium. c. charitas eſt.§.pinde. fo.552.c.2.⁊.3
Quod ſic debrem⁹ affici charitatis affectu ad pximos vt velim⁹ omnes ſaluos fieri.24.q.3. corripiant. in ſi. folio.458.co.3
Quod melius eſt pximū cū ſeueritate diligere q̄ȝ cū lenitate decipere.5 q.5.non ois.fo.258.co.2
Quod non eſt amor ſȝ languor vbi mali mores nō corrigunt. 23.q.5. nō putes.fo.434.co.4
Ambitio Quod ambitio eſt ad honores mundi ſine ſuffragio tpis ſine merito laboris velle pmoueri.61.di.miramur in ſi.fo.101.co.3
Quod que per ambitioneȝ malo inchoantur principio etiā ſi mores ⁊ actus boni fuerint diff cile eſt vt bono peragantur exitu.1.q.1.principatus.fo.168.co.1.⁊.c. nullus ita q̄ȝ.folio.184.co.1
Quod ad honoris ſuffragia nō ambitioſi ſȝ pbate vite ſunt aſſumēdi.1.q.7.c.ſancim⁹ h̄mōi.fo.200.c.3.40. di.multi.fo.63.co.4.59.di. q eccl̄iaſticis.⁊.c.hoc ad nos.fo.100.c.1
Quod boni prelatiōis honorē nō ambiunt ſȝ alios ſibi tanq̄ȝ digniores p̄ponūt.8.q.1.illud.fo.279.co.4.16. q.1.vos aūt.fo.356.co.1
Qd̄ ep̄s vl' preſbyter qui ambiēs celebriorē ſedeȝ ſuā deſerit ⁊ vtrāq̄ȝ ſedē perdit.7.q.1.ſi qs ep̄s.⁊.c.ſe.f.271 co.4.8.q.1.apl'ica.fo.277.c.2
Quod caſuȝ querit q per ambitionē ad honoris faſtigia poſtpoſitis gradib⁹ p abrupta q̄rit aſcēſuȝ.48. di.ſicut.fo.76.co.2.1.q.6.ſic is.fo.195.c.2
Quod obediētie meritum non percipit qui in hoc obedit ad quod libido ambitionis trahit.8.q.1.c. ſciendum.fo.278.co.1
Ambroſius. Quod ambroſius hortatu valentiniani imperatoris in mediolanen.ep̄m eligit.63. di.valentinianus.fo.105.co.2
Itē de cōſtantia eius reſpectu imperatoris: ⁊ de patiētia reſpectu aduerſitatis habes.23.q.8.conuenior. folio.442.co.1
Amens. Quod amens qui in furiam verſus eſt vel diabolica afflictiōe vexatus eſt nō debet pmoueri.33.diſt. maritus.⁊ c.ſequen.fo.53.co.2
Quod malum ex demētia factū ⁊ tpe demētie nō imputat.15. q.1.eliqs.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.344.co.4
Quod mala nō ſūt q̄ nec crimie mētē iplicāt nec ꝯſciaȝ ligāt ſicut eſt in demētib⁹.15.q.1.illa.fo.345.co.1
Quod an pctā q̄ dementes cōmittūt qr nolētes ⁊ non ſciētes cōmittūt excuſent.15.q.1.merito.fo.343. c.4.
Amplexus. Qd̄ amplex⁹ pſone indebite p̄ſumptionē inducit laſciuie.27. q.1.nec aliq̄.fo.478.col.1.31. diſtinctio.fo.48.col.4.
Angelus. Qd̄ angelus creatus eſt in gratuitis.de pe.diſt.2.c.pncipium enim. fol..561.col.2.
Qd̄ pncipiū eius eſt diſſimile principio hoīs pp īfirmitatē humane cōditionis.de pe.diſ.2.c.pncipiū.ante mediū.fo.561.col.2.
Qd̄ in nouē ordinibus angeloꝝ q̄ te ſunt diſtinctiōes ciuitā ſupnoꝝ oſtēdit.de pe.diſt.2.c.pncipiū:circa mediū.fo.561.col.2.
Quod diuerſitas āgeloꝝ ordinū deo obſequētiū exēplar eſt hoībus q ſm diuerſitatē graduū gereret adminiſtratio ſinguloꝝ. diſ.89.c. ad hoc.fo.142.col.4.
Quod ab angelis q p̄ntes ſunt nr̄is opibus: defunctis q̄nq̄ȝ aliq̄ i ſinus anf.13.q.vl.faciendū.fo.336.col.4. 50.di.de his vero.fo.84.col.4.
Qd̄ angelus de celo quātūcūq̄ȝ de ſecuro loco peccando cecidit.40.di. quelibet.fo.63.col.3.
Qd̄ hoī elato in terra timor incutit qr angelus alioꝝ angeloꝝ p̄latus. in celo pſternit.de pe.di.2.c.pncipium.⁊.q ergo.fo.561.col.2.⁊.4.
Quod boni angeli ex caſu maloꝝ q̄ſi territi a laude pfecta impediri fuerūt.de cō.di.1.hi duo.fo.609.col.4.
Qd̄ ad reparandū angeloꝝ ordines deus hoīem formauit.de cō. diſt.1. hi duo.fo.609.col 4.
Quod angeli oēs in creatione eq̄les fuerunt.de pe.di.2.c.citius.§.q ⁊o. fo.560.col.2.
Quod angeli niſi eſſent in gr̄a firmati peccare poſſent.ibidem.
Quod angeli nec primus nec alij ſūt in gr̄a creati.de pe.di.2.citius . poſt mediū.fo.560.col.2.
Quod angelus p̄mus non dei ſimilitudinem ſicut hō: ſed ſignaculū ſimilitudinis dei creat⁹ aſſerit.de pe.di.2. iuxta finem.fo.562.col.1.
Quod angeli tā boni ꝙ̄ mali p celū ſigurant.de pe.di.2.circa finē . ibideȝ
Quod angeli i celis gaudēt ſup vno pctōre pniaȝ agēte: magis ꝙ̄ ſuper nonagintanouē iuſtos: qr fortius homo reſurgit poſt pniaȝ.50.di.qr ſanctitas tua.fo.81.col.2.
Quod angeloꝝ p̄dicatio ⁊ demonuȝ cōfeſſio de chriſti aduentu multuȝ diſtent.37.di.ſi qd.fo.59.col.4.
Ananias. Quod ananias pter defraudationem pecunie grauiter punitus fuit: ponitur in exemplū his qui vo-

tendo ſeipſos deo retrocedit.17.q.1.ananias.fo.379.col.1.22.q.1.dilectiſſimis.circa medium.fo.312.c.1.23.q.4.qꝫ chriſtus.§.pót.fo.423.co.2.27.di.quod interrogaſti.⁊.c.ſeq.in fine.fo.43.col.1.

Anaſtaſius. Quod anaſtaſius papa ſecundus ꝓpter fauorē hereticis exhibitū diuino nutu percuſſus eſt.19.di.anaſtaſius.fo.27.col.3.1.q.1.dictū eſt.in fine.fo.178.col.2.

Anathema. Quod anathema nihil aliud eſt ꝙ ſepatio a deo.⁊ ponitur ꝓ excōmunicatione.24.q.3.certū eſt fo.457.col.3.

Quod anathema ſit qui canonice electioni romani pōtificis ꝯdicere ⁊ reſiſtere:aut eccleſiā romanā inuadere:⁊ in gradū filioꝝ eius ꝓrūpere ꝓſumpſerit.79.di.ſi qs ex epis ⁊.c.ſi qs ex ſacerdotib⁹.fo.126.co.1

Quod anathema dāti ⁊ anathema accipiēti hoc eſt ſimoniaca hereſis.1.q.1.qcūqꝫ ſacros ordines.fo.164.co.4.⁊.c.placuit.fo.167.co.1.

Quod anathema n̄ ſolū a fraterna ſocietate ſed ēt a corpe chriſti qḋ eſt eccleſia ⁊ a ꝯſortio fideliuꝫ repellit 3.q.4.c.vlti.fo.238.col.3.

Itē a ſacroꝝ pceptiōe:⁊ ſic eſt maior excōicatio.5.q.2.preſenti.fo.256.co.2.17.q.4.quiſqs.§.ſi qs.fo.382.co.1.

Quod anathema ſit ſi qs omnē traditionē eccleſiaſticā violat.1.q.7.ſi quis oēm.fo.195.col.4.

Quod anathematizat⁹ clericos accuſare nō pōt.2.q.7.in ſancta.fo.224.co.1.⁊.3.q.4.nulli.fo.240.c.1.⁊.6.q.1.illi q.⁊.c.oēs.fo.260.co.2.

Anima. Quod anima corpori preponitur.38.di.ſedulo.fo.61.co.3.12.q.1.ꝓcipimus.fo.315.col.4.

Quod anima ſine corpore corꝑalit̄ nō viuit.1.q.3.ſi qs obie.fo.188.c.2.

Quod aīa non pōt in eo corpore dici qḋ ſenſu caret.32.q.2.quod vo nō formatū.fo.515.col.1.

Qḋ nō infundit̄ niſi formatio corꝑi 32.q.2.quod vo nō.fo.515.col.1.

Quod nō ex traduce neqꝫ cū ſemine aīa infunditur.32.q.2.quod vo nō ⁊.c.ſeq.fo.515.col.1.

Quod vt nō credat̄ aīa eſſe in corpe ſicut ſpūs in idolo: nō dꝫ in ſicco eſſe ſed in ſanguine ꝓis habitare.32.q.2.c.moyſes.in ſi.fo.515.co.2.

Quod ſicut anima eſt vita corporis: ſic deus eſt vita aīe.de peni.di.1.reſuſcitatus.fo.538.c.4.

Quod aīa corpi vnita ſi baptiſmate lota nō fuerit eternaliter perit.24.q.3.ſi habes.in ſi.fo.455.col.4.

Qḋ magna qſtio eſt de aīa.32.q.2.qḋ vo nō formatū.515.col.1.

Quod aīa q̄ peccauerit ipſa morief.24.q.3.ſi habes.fo.455.col.4.

Quod aīaꝝ ſaluti epus ſtudere dꝫ.39.di.petrus.fo.52.col.2.

Qḋ aīe ſalus eſt aliqn̄ mutatio loci dū mutat̄ loc⁹ mutat̄ mētis affectus.81.di.valet.fo.129.col.1.

Quod illa aīa decora dꝫ in q̄ vtutuꝫ grā ⁊ diuine opatiōis effigies relucet.de pe.d i.2.illa aīa.fo.556.c.2.

Quod anime defunctoꝝ q̄ttuor modis ſoluantur.13.q.2.anime defunctorū.fo.335.col.4.

Annus. Quod annus per q̄ttuor voluit̄ tempora 76.di.c.1.⁊.2.fo.121.col.1.

Qḋ ann⁹ noie ſati aliqn̄ appellat̄.2.q.6.ei q.§.appellatore.f.221.c.4.⁊.222 col.1.

Itē ꝓ anno dies ponit̄.33.q.2 hoc ipſum.fo.531.col.4.

Antiochus. Quod antiocho vēdēte iaſoni ſacerdotiū ignis q ſeptuaginta annis babylonice captiuitatis vixerat in deteſtationē ſimonie extinctus eſt.1.q.1.ſicut eunuchus.fo.169.col.1.

Antiquitas Quod antiqtas a ſanctis patribus accepta a modernis eſt obſeruanda.12.di.ridiculū.fo.14.

Quod antiqtati defert̄ in multis:ſcꝫ in libris corrigēdis.9.di.vt veterū.fo.10.c.2. co.3.

Itē in conſuetudinibus ſequendis.12.di.cōſuetudo.fo.14.co.4.

Itē in dubijs determinādis.50.diſt.dño.ſancto.fo.83.co.2.⁊.20.di.de q bus.fo.28.co.2.

Item in prelatis eligēdis.61.diſt.ſtatuimus.fo.102.co.1

Itē in teſtificatione.35.q.6.noriꝰcam⁹.fo.597.c.2

Item in elemoſynis largiendis.86.di.conſideranda.fo.137.co.3.

Itē in ſuſpitionis remotiōe.34.di.fraternitatis.fo.54.co.4.

Item in excuſationis admiſſiōe.18.diſt.placuit.fo.23.co.1.

Itē in pene relaxatione vel mitigatione.86.di.tāta.fo.138 co.1.q.7.tpa.fo.475.c.1.

Qḋ ātiqtas nāe ducit a d defectum.13.q.2.illud.f.333.co.1.86.di.tanta.fo.138.col.1.

Quod antiquitas grē ducit ad ꝓfectū.32.q.2.ancillā.fol.515.col.4.20.di.de quibus.fo.28.c.2.

Quod antiqtas culpe ducit ad interitū.24.q.1.ſchiſma.fo.451.col.2.2.q.7.paulus.fo.227.co.4.

Quod antiqtas glorie duc̄ ad thalamū ſpōſi.56.di.ſpōſus.f.98.co.1.

Quod antiquitas eternitatis ducit ad perpetuos amplexus.de cō.di.4.nō ex quo.fo.646.co.2.

Quod antiquitas diaboli ducit ad ꝓnoſticandum:multa enim demones ſciūt ex ātiqtate.26.q.4.ſciēdū fo.470.c.1.

Antichriſtus Quod antichriſtus ꝑ facilius ſibi iudeos adriſos ꝗ ritū ſuū attrahat diē dñicū in fauorē chriſtianoꝝ:⁊ in fauorē iudeorū ſabbatū cuſtodire faciet.de conſe.di.3.peruenit.fo.627.col.4.

Annulus. Qḋ ſpōſus ſponſam annulo dꝫ deſpōſare.30.q.5.nr̄ates.fo.505.c.2

Quod annulus ſpōſe a ſpōſo ⁊ ecōtra datur in ſignū mutue dilectionis ⁊ fidei cōiugalis.30.q.5.femine.circa finē.fo.505.col.4.

Qꝫ iō ānul⁹ q̄rto digito a ſpōſo ſpōſe inſeritur:vt ſicut vena i illo digito cordi ꝯiūgit̄:ſic eoꝝ corda cōiūgantur.30.q.5.femine.i ſi.f.505.columna.4.

Appellatio Quod appellatio ē remediū quo cā vitiata ſubleuat̄.2.q.6.c.1.fo.214.co.2.

Quod appellatur a minori ad maiorē gradatim.diſt.99.ꝓuincie.fo.159.co.2.⁊.2.q.6.oēs.⁊ c.ſi qs putauerit.c.placuit.c.decreto.fo.215.col.3.⁊.c.anteriorum.§.illo.fo.217.col.3.9.q.3.cōqueſtus.folio.285.co.1.

Quod ad roma.ſe.indiſtincte appellatur.2.q.6.ſi . . vi m.⁊ ſex.c.ſeq.⁊ c q̄ lēs epi.fo.216.c.2

Qḋ appellationi ad ſedē apl̄icā interpoſite ab oib⁹ eſt deferēdū 2.q.6.decreto.fo.215.col.3.⁊.c.quotiēs epi.fol.216.col.2.

Quod appellationis tēpus dierum aſſignatur.2.q.6.anteriorum.⁊.c.oino.fo.217.co.3.

Quod tēpus exequēdi appellationē eſt annus vel ex cā biēniū.2.q.6.ſi qn̄.§.tēpus.fo.221.col.4.

Quod appellari pōt poſt datā vel ante datā ſniam.2.q.6.c.q ſcit.§.patet c.quotiens epi.⁊.c.ſi quis iudicē.fo.216.col.2.⁊.4.

Quod ab eo a quo appellatum eſt debēt dari littere dimiſſorie que dicuntur apl̄i ei q appellat.2.q.6.poſt appellationē.fo.219.col.3.

Quod ea pendente nihil innouatur 2.q.6.poſt appellationē.§.appellatione interpoſita.⁊.c.ſeq.fo.219.co.4.

Quod appellationi non deferens punitur.2.q.6.decreto.fo.215.col.3.⁊.c.quotiens epi.fo.216.co.2.

Quod proceſſus poſt appellationem factus eneruatur.2.q.6.quotiens epiſcopi.fo.215.co.2.

Quod poſt ſcōaꝫ appellationē tertio appellās ſuper eadē cā nō auditur 2.q.6.ſi aūt ꝓuocatū.§.ſi qs i quacūqꝫ.fo.221.co.2.

Quod appellationi licet renunciare 2.q.6.ei q.§.ſi vero is.fo.221.co.4.

Qḋ forma vel modus appellationis an̄ vel poſt ſniam ponit̄.2.q.6.poſt appellationē.§.forma.fo.219.co.3.

Quod appellare ꝑ ſe ꝑ nūtios quoꝝ intereſt vel q negociū gerūt.vel qbus mādatū ē.2.q.6.nō ſolent.fol.219.co.2.

Quod ſi vnꝰ appellat ꝓdeſt alijs in
eodē crimine cū eodē cōdēnatis
2.q.6.c.ei g.§.qñq̃ꝫ.fo.221.col.4.
Qđ iudex a q̄ appellat̃ nō pōt eē teſtis
in cā appellatiōis.2.q.6.ſtatuēduꝫ.
Quod ab executore (fo.221.col.2.
ſentētie nō pōt appellari niſi mo-
dū excedat executor.2.q.6.ei g.§.
ab executore fo.223.col.4.
Quod poſſeſſore appellante bona ſe-
queſtrant̃.2.q.6.quotiēs poſt au-
Quod q̄ p̄ appella (ditā.fo.217.col.3.
tionē ñ q̄rit niſi tēpus redime
re nō eſt audiēdus.2.q.6.qcunq̃ꝫ.
Quod a iudicibus de (fo.217.co.2.
cōmuni cōſenſu electis nō licet ap
pellare.2.q.6.a iudicibus.f.220.c.2.
Quod iniuſte ꝛ fruſtra appellans pu
nitur in q̄druplū expēſarū.2.q.6.
Quod nullius debi (oīno.f.217.co.2
to modo citati ꝛ p̄ contumaciā ſe
abſentantis appellatio recipitur.2.
q.6.ei g.§.ſunt etiā.fo.221.col.4.
Quod nec notorij malefactoris de
crimine ꝯuicti vel ꝯfeſſi appellatio
admittit̃.2.q.6.ei g.§.nullus etiā.
Quod ꝓpter plura faci (fo.223.co.1.
nora ꝯdēnatus:ſi a maiori appella
uerit:pretermiſſis alijs eſt audiē-
dus.2.q.6.poſt appellationē.§.ſi qs
ex.fo.219.col.3.

Apocrypha.

Quod apocrypha ſcri
pta dicūtur.i.ſecreta:q: in ſecreto
ꝛ nō in publico ſunt legēda.15.di.
ꝛ.16.p̄ totū.fo.17.ꝛ.19.
Quod apocrypha ſunt q̄ꝝ auctor ſe
cretus eſt:ꝛ qñq̃ꝫ ſi nō ignorat̃:tñ
ab eccleſia nō accipit̃.ibidē.
Qđ apocrypha dicuntur que in eccle
ſia accipiūtur:ſed in canone ſcri-
pturarū ñ ꝯputāt̃.ibidē.

Apoſtata.

Quod apoſtata ē
trāſgreſſor legis
ſue eiuſq̃ꝫ violator.3.q.4.beatus.
fo.237.c.4.
Quod obſeruās diuinatiōes ꝛ ſorti
legia:ſciat ſe a fide chriſti apoſtatā
id ē retro abeūtem.26.q.vlti.non
obſeruetis.fo.476.col.1.
Quod fideles ſub iuliano apoſtata
cōſtituti obediebāt ſibi in his que
erāt ꝓ re publica:nō ꝯ fidē.11.q.3.
iulianus.fo.308.co.4.
Quod enormitas crimis huiꝰ apo-
ſtaſie innuit̃ ex pena ananie.17.q.1
ananias.fo.379.col.1.32.q.7.qd in
omnibus.fo.526.col.2.
Quod apoſtata a fide nō admittit̃ in
teſtimoniū ꝯ aliquē.2.q.7.non po
teſt.fo.226.co.2.3.q.4.alieni.ꝛ.2.c.
ſeq fo.237.co.3.ꝛ.4.
Qđ talis oibꝰ infamibꝰ in infamia ꝑpo
nit̃.6.q.1.infames.fo.262.co.1.3.q.4.
alieni.ꝛ.c.ſi qs.fo.237.col.3.ꝛ.4.
Qđ apoſtaſia religiōis fit in poſtpoſi-
tione tōſure ꝛ ſecularis veſtis aſ-
ſūptiōe.20.q.2.ſi in q̄libet.f.394.c.2
Qđ canonicus regularis ſi animi le-
uitate motus ſine ſui ſuperioris licē
tia monachus efficit̃:tāq̃ꝫ apoſtata
redire cōpellit̃ ꝛ punit̃.19.q.3.mā-
damus.fo.391.col.1.
Quod vouere deo religionē ꝛ caſtita-
tē ꝛ retrocedere dānabile ē.17.q.1.
qui bona.fo.379.col.1.27.di.virgi-
nes.fo.43.co.3.20.q.1.puelle.folio.
393.col.2.32.q.5.ſi paulus.poſt me
dium.fo.521.col.3.
Qđ tales apoſtate peiores efficiuntur
alijs peccatoribus.47.di.q̃ntūlibet.
fo.75.col.2.16.q.1.quidam.fo.354.
col.2.
Qđ apoſtatis qui ꝓfeſſi ſunt non red
dūt̃ bona q̄ ad ordinē portauerūt.
17.q.vl.qcūq̃ꝫ vult.§.vl.385.col.1.
Qđ apoſtate cogēdi ſunt ad redeun-
dū.27.di.ꝑ interrogaſti.fo.43.c.1.
20.q.1.quē ꝓgenitores.fo.393.c.1.
2.ꝛ.q.2.ſi in qualibet.fo.394.co.2.ꝛ.
q.3.procliuus.fo.395.col.1.
Qꝙ reuerſus in habitu ꝛ ſtallo ꝛ i alijs
punit̃.19.q.1.mādamꝰ.f.391.col.1.
Quod redire ꝯtēnētes excōicant̃.20.
q.2.ſi in q̄libet.fo.394.col.2.
Itē incarcerant̃.45.di.cuꝫ beatus.§.
ſalomon.fol.70.col.3.
De hac materia habes vbi ponit̃ va-
gatio.

Apoſtolica.

Quod ap̄lica ſe
des ꝑlata ē oi-
bus eccleſijs.63.di.q̃rto.folio.106.
colum.1.
Qđ ipſa eſt p̄ma auc̄te ꝛ dignitate:lꝫ
antiochena ſit prior tpe.21.di.q̃uis.
fo.30.col.2.24.q.1.rogamus.folio
447.col.2.
Quod ap̄lice ſedi ꝯſtātinopolitana ec
cleſia ſubſit nemo dubicare dꝫ.22.
di.de ꝯſtātinopolitana.fo.32.col.3.
Qꝙ ipſiꝰ in iudicijs eſt maior auc̄tas
9.q.3.patet.fo.285.col.2.ꝛ.c.ipſi ſūt.
fo.eodem.col.4.
Qđ nulli ꝑmittit̃ de eius iudicio iu-
dicare.17.q.4.nemini.fo.383.col.1.
21.diſ.nunc aūt.fo.31.col.1.
Qꝙ imediate ap̄lici ſedi ſubiecti maxi
me q̄ ꝓpinq ſunt:annue ſe debent
p̄ntare circa idus maij.93.di.iuxta
ꝛ.§ p̄cedēti.fo.147.col.1.
Qđ in ap̄lica ſedē neuter illoꝝ qui ex
ꝯcertantiū temeritate fuerit ordi-
natus eſt ꝑmittēdus ꝑmāſurꝰ.79.
diſ.ſi duo.fo.126.col.2.
Qđ ap̄lica ſedes pctōres ꝛ ꝯtumaces
ad ſalutē quo attrahere debet.17.di.
neclicuit.fo.22.col.2.
Qđ ſine ap̄lice ſedis licentia compa-
gis.i.ſandalibus diaconis:ꝛ cleri-
cis mapulis viā nō licet.93.diſ.per
uenit.ij.ꝛ.§.p̄ce.ꝛ.c.illud.f.148.c.3.
Quod ap̄lice ſedis auc̄te cōcilia vni-
uerſalia ſunt ꝯgregāda.17.di.mul
tis.fo.22.col.2.ꝛ.c.regula.fo.22.c.1.
ꝛ.c.concilia.fo.22.col.3.
Qđ ad ap̄licā ſedem ſunt dubia ꝛ ar-
dua referēda.17.di.nec licuit.fo.22.
co.2.16.q.1.frater fo.360.co.3.24.q.
1.rogamꝰ.ꝛ duobꝰ.c.ſe.f.447.co.2
Qꝙ ap̄lica auc̄te doctorum opuſcula
approbant̃ ꝛ reprobant̃.19.di.ſi ro
manoꝝ fo.25.col.2.
Qꝙ ap̄lice ſedi ſpecialr reſeruat̃ iudi-
ciū ep̄oꝝ.3.q.6.dudū.fo.241.col.4.
Item reſtitutio depoſitoꝝ.2.q.6.ideo
huic.fo.215.col.2.
Itē cōgregatio cōciliorꝝ fo.22.col.1.
Itē reſtitutio hereticoꝝ.1.q.7.conue
nientibꝰ.circa prin.fo.196.col.2.
Itē exēptio ep̄oꝝ.16.q.1.frat̃.f.360.c.3
Itē determinatio queſtionuꝫ in fide.
24.q.1.quotiēs.fo.447.col.1.
Itē mutatio ep̄oꝝ.7.q.1.mutationes
fo.272.col.1.
Itē diuiſio ꝛ vnio ep̄atuū.16.q.1.ꝛ tē
poris.ꝛ.c.poſtq̃ꝫ.fo.360.col.1.
Item abſolutio excōicatorū ab eodē.
21 diſ.inferior.fo.30.col.3.
Itē interpretatio antiquoꝝ canonuꝫ
ꝛ ſcripturaꝝ.17.di.nec licuit.22.c.2.
Itē palij datio.100.di.q̄m.f.160.c.2.
Itē ſimoniacoꝝ diſpēſatio.2.q.3.pau
lū.fo.208.col.2.
Itē nouaꝝ ꝛ difficiliū queſtionū diſ-
finitio.17.di.multis.fo.22.col.2.
Item fame reſtitutio.2.q.3.euthemi-
um.§.hinc colligit̃.fo.208.col.2.
Qꝙ chriſtianus pcīm infidelitatis ſeu
paganitatis incurrit:q ſedi ap̄lice
obedire ꝯtēnit.81.di.ſi q ſunt preſ-
byteri.in ſi.fo.129.col.2.93.di.q ca-
thedrā.fo.147.col.1.22.di.oēs ſiue.
fo.31.col.4.qđ nota ꝯ multiplices
tyrannides hodierni temporis.
Qꝙ ap̄licis nolēs obedire p̄ceptis a pō
tificalibus ſit alienꝰ officijs:ꝛ ſit
ruine ſue dolo ꝓſtratus.19.di.nul
li fas.f.26.co.2.22.di.c.1.fo.21.co.4.
ꝛ.19.di.ita dñs.fo.26 col.4.
Qꝙ ap̄licis preceptis nō eſt ſuperbe re
ſiſtendū:ſed eius iugū eſt pie tole
randū.12.di.preceptis ap̄licis.fo.
14.col.1.19.di.in memoriā.f.26.c.1.
Qꝙ ab ap̄licis non licet inſtitutis re
cedere.11.diſ.hoc.ꝛ.ca.conſequens.
fo.12.col.3.
Qꝙ ap̄lica ſedes ab oibus eſt honorā-
da:ꝛ ei obediendum eſt in memo
riā beati petri ap̄li.Et q̃uis iniuſtū
videat̃ qđ mandat ꝛ intolerabiles
tñ pia deuotione tolerandū eſt.19.
diſ.in memoriā.fo.26.co.1.ꝛ.31.di
ſtin.ante.fo.48.col.1.23.q.1.qd cul
patur.fo.414.col.4.
Qꝙ ex ap̄lica tuba ſonora predicatio-
ne ſalus oium in vniuerſo mun
do exiuit.19.di.ita dñs.fo.26.co.4.
43.di.ſit rector.fo.66.col.2.
Quod quecūq̃ꝫ emanant ab ap̄lica
ſede aut dicunt̃ decretales ep̄le.19.
di.c.1.fo.25.col.1.ꝛ.c.in canonicis.
fo.26.col.3.
Aut ſanctiōes.ea.di.c.ſic.oēs.f.26.c.1.
Aut iugum vocatur.ea.diſtin.in me

moꝛſam.fo.26.col.1.
Aut inſtituta ⁊ cōſtitutiones.ea.diſ. enimuero.fo.26.co.2.⁊.20.diſ.de li bellis.fo.28.col.1.
Aut precepta.19.diſt.nulli fas eſt. fo. 26.col.2.
Aut ↄciliū.17.diſ.regula.f.22.col.1.
Aut ſynodus.ea.diſ.nec licuit.⁊. ca. multis.fo.22.col.2.
¶De hac materia vide vbi agitur de eccleſia romana ⁊ de papa:⁊ de diſpenſatione:⁊ de ſede aplica.

Apoſtolus. Quod apoſtolos.i.epos ⁊ pſbyteros dñs elegit:diaconos autem poſt aſceſſum dñi in celū:apli ſibi cōſtituerunt ẽpatus ſui miniſtros.93.diſ.dñs noſter.c.penulti. fo.150.col.3.
Q apli prius docti ſunt a chriſto: ⁊ poſtea ab ipſo ad predicandū miſſi. In exemplū q predicatores prius ſacris lr̃is debent īſiſtere:ne tūc querant diſcere:cū ex officio alios debent docere.36.diſt.§.hinc etiam fo.59.col.1.
Quod apli fuerūt pares petro in apoſtolatu ſed nō in adminiſtratiōe: ⁊ ipſum primū principē eorū eſſe voluerūt:⁊ ſeptuagintaduos diſcipulos elegerūt:loco quoꝝ ſucceſſerunt epi.21.diſ.in nouo fo.30. col.1.et. 22.di.ſacroſctā.fo.32.col.1.
Quod aploꝝ princeps petrus factus eſt poſt pctm̄:in exemplū q q̄ꝫtūcunqꝫ magnus pctōr poſt pniam nō eſt repellendus a dignitate.50. di.cōſiderandū.fo.87.colum.2.
Quod apli patres ecclie fuerūt p quibus nati ſunt ei filij:ſcꝫ epi.68.di. quorum fo.115.col.4.
Quod aploꝝ tpe ſpūſctūs viſibiliter operabatur in ſacramentis.1.qō. 1.multe fo.170.col.1.
Quod aploꝝ tpe multitudini credētiū erat cor vnū:⁊ nihil ↄerit eis ppriū ſed erant eis omnia cōia:⁊ omnia ante eorū pedes ponebantur:qꝛ inſtante perſecutione ea poſſidere eis non licebat.12.q.1.c.dilectiſſimis.fo.312.col.1.
Quod apli vxores ſuas quas ante apoſtolatū duxerāt ſine carnali cōmixtione circūducebāt:vt mercede predicationis ſuſtentarent̃ ab eis.31.di.oino.fo.48.col.4.
Qd apoſtoli predia in iudea minime poſſederūt ſed vēdiderūt: ⁊ precia eorundē tm̄mō ad fouendū egentes ſeruabāt: qꝛ futurā eccl'iam in gētibus preuidebāt.12.q.1.futurā. ⁊.c.ſequen.fo.314.col.3.
Quod apoſtolos dñs ad predicandum miſit ſine auro ⁊ virga: vt ab eis incentiua litis ⁊ inſtrumeta tolleret vltionis.11.q.3.ira ſepe. fo.306.colum.1.
Qd ipſis olb' ſacroꝝ diſpenſationeꝫ cōmiſit.19.di.ita dñs.fo.26.col.4.
Qd chriſtus ipſis vindictam prohibuit:qm̄ eos volētes ſamaritanos per ignem conſumere compeſcuit 23.q.4.qđ chriſtus.fo.423.col.2.
Quod regulares imitatores aploꝝ ſunt q̄ꝫtū ad ꝓprietatū abdicationem:nec debent dicere meum vel tuū eſt.12.qō.1.dilectiſſimis.fo.312. col.1.16.q.1.et aucte.fo.355.col.2.
Qd epi ⁊ ſuperiores q̄ꝫtū ad dignitatem ⁊ ois preſbyter q̄ꝫtuꝫ ad euchariſtie confectionē ⁊ ligandi et ſoluendi poteſtatē habēt.diſt.21.in nouo.fo.30.col.1.in fi.11.qō.3.abſit vt quicq̄ꝫ.fo.300.col.2.

Aqua. Quod aqua cū ſale omnibus ſacerdotibus benedici precipitur.de cōſe. diſtin.3. aquam.fo.628.col.4.
Qd in ſabbato ſancto añ chriſmatis īmiſſionē ꝓpter aſperſioneꝫ debet accipi.de conſe.diſtin.4.in ſabbato ſancto.fo.643.col.2.
Qd q hui' virtute aſpergit' venialia delent̃: ⁊ inſidie diaboli cuꝫ phantaſmatibus fugant̃.de conſe.diſ.3. aquam.fo.628.col.4.
Quod huius inſtitutionis efficacia in veteri lege eſt multipliciter prefigurata.de cōſe.diſ.4.nec quicq̄ꝫ.fo. 643.colum.3.

Arbiter. Quod arbitrarij ſūt qui cōſenſu litigantium in iudices eligunt̃ vt ipſorū ſnie ſtent.2 qō.6.a iudicibus.§.qđ de arbitris.fo.220.col.2.11.q.1.ſi clericus.fo.298.col.1.
Qd licet ab ipſis appellare.2.qō.6.a iudicibus. ver.arbitrarij.⁊.c. placuit.2 fo.220.col.3.
Qd nullus poteſt eſſe arbiter in ea cā in qua eſt iudex.3.q.7.infames. añ fi.§.ſi qs do.fo.243. col.2.⁊.244.c.3.
Qd ſeruus arbiter eſſe non pōt.3.qō. 7.infames.§.ſi qs do iudex.ibidē.
Qd infamis in arbitrio nō excludit̃: nec etiā filius in re patris.3.q.7.infames.circa finem.ibidem.
Qd arbitrij liberi nos cōdidit deus: vt nec ad virtuteꝫ nec ad vitia neceſſitate trahamur.de pni.diſt.2.ſi enim inquit.ver. liberi.circa fineꝫ. fo.557.col.2.⁊.558.c.3.

Archidiaconus.
Qd archidiacon' nemo debet eſſe niſi ſit diaconus.60.diſt.nullus epus. ⁊ duobus.c.ſeq.fo.100.col.3.
Qd debet tali conferri cui etas debita cū prudentia ⁊ vite merita ſuffragant̃.di.60.inouam' fo 100.col.3. diſ.93.legim'.⁊.diaconi.149.col.3.
Qd archidiaconus eſt coadiutor epi in ordinatione clericoꝝ.22. diſtin. ſubdiaconus.⁊.c.ſeq.36.col.3.
Qd archidiaconi intereſt miniſtros eccleſie ⁊ parrochiarū vt officia ſua diligenter expleant commonere. 25.diſtin. perlectis.§.hi ſunt. folio 3 .col.3.⁊.4.
Qd pſb'eſt de archipreſbro ꝓuidere. 63.di.ſi in plebib'.fo.107.col.3.
Qd nō dꝫ archipreſbyteris vel preſbyteris pecunias vel alia extorquere.94.diſt.dictū.fo.151.col.3.
Quod non debet prebendas vel eccleſias cū cura animarū ſine conſenſu epiſcopi conferre.17.q.7.nullus omnino.fo.375.col.1.

Archiepiſcopus.
Qd archieps grece ſummus epoꝛuꝫ dr̃ latine.21.di.cleros fo.29.col.2.
Qd archieps ante pallij receptioneꝫ nec ſe dꝫ vocare archiepm nec ea q̄ ſunt pōtificalis dignitatis dꝫ exercere.100.di.qm̄ qdā fo.160.col.2.
Quod vltra tres mēſes conſecrationis ſue non dꝫ differre ꝓ pallio laborare.100.di.qm̄.fo.160.col.2.
Q accipiens palliū primo fidē catholicā debet ꝓfiteri:⁊ iurare ſtatuta ſedis aplice ⁊ cōciliōꝝ principaliū cuſtodire.100.di.nouit.fo.160.co.4.
Qd nō pōt vti pallio niſi intra ſuam ꝓuinciā:⁊ hoc tm̄ in miſſarū ſolennis.100.di.palliū tibi.⁊.c.ↄtra morem.fo.161.col.1.
Qui archieps debet primatibus obedire.99.di.c.1.fo.159.col.1.
Q epi vocati ſunt in partem ſollicitudinis archiepi.9.q.3.c.1.⁊.c. ſeq. f. 283.col.4.⁊.284.col.1.
Q archiepi intereſt epꝫ ↄfirmare ⁊ ↄſecrare.64.di.epi.f.111.c.3.⁊.c.ex.f. eo.co 4.65.di.non dꝫ.fo.112.col.3.
Qd ipſius eſt cogere omnes ſub eo dioceſes vt in officio diuino decātando a metropolitana ecclia non diſcrepēt.12.di.de his.q fo.15.col.4.
Qd epi ꝓuinciales debent intereſſe electioni ⁊ confirmationi archiepi. 63.di.metropolitano.fo.107.col.2. 66.di.archieps.fo.113.col.3.
Q archieps nō niſi in ſua ciuitate debet a ꝓuincialibus epis ibidem cōuenientibus ↄſecrari.51.di.q in aliquo.in fi.fo.90.col.3.
Q exceſſus ſuffraganeorum ſuoruꝫ pōt punire.12.diſ.de his qui. fo.11. co.2.10.q.3.quia.fo.291.col.3.
Q omni anno ſemel ꝓuincialeꝫ ſynodū tenet̃ facere:ſed ibi de ſuffraganeoꝝ rebus nil debet extorquere.18.di.quoniā.fo.23.col.4.
Q ipſius eſt cās dubias ſuffraganeoruꝫ diffinire:alioqn debet eas ſedi aplice tranſmittere:18.di.de concilijs.fo.23.col.2.6.q.4.ſi inter epos. fo.265.col.1.
Q archieps nō debet iudicare cās eoruꝫ q ſub ſe ſunt epis : niſi p ↄſultationē vel p appellationē ad ipꝫ fuerint deuolute.17.di.multis.f. 22.c. 2.6.q.3.ſcitote.f.274.c.1.3.q.6.pegri

na.f.242.c.3.9.q.3.ꝯqueſt⁹.f.285.c.1.
Quod archieps pót abſoluere quem ſuus ſuffraganeus excõicauit:ordine nõ ſeruato.11.q.3.ſi eps forte.folio.299.c.2.2.q.1.nemo.fo.203.c.4.
Qđ de his q̄ ſũt vtriq; cõia:archieps ſine conſenſu epi nõ debet ſe intromittere.9.q.3.c.i.fo.283.col.4.
Itẽ nec de his que ſunt ſpecialia epi: ſicut bñficia cõferre:deponere:⁊ excõicare ⁊ hmõi:niſi ad ipſum fuerit appellatũ.9.q.2.nullus primas.fo.283.col.1.6.q.3.ſcitote.fo.264.co.1.9.q.3.cõqueſtus.285.col.1.
Quod ſi negligẽs eſſet ſuffraganeus ꝓmiſſa trina admonitione:archiepiſcopus pót ſe de aliqbus intromittere.9.q.3.cũ ſimus.fo.284.c.2.⁊.c.per ꝓncipalẽ.fo.286.col.2.
Qđ archieps ſuã prouinciã diuidere nõ pt:nec pñt eſſe duo archiepi in vna ꝓuicia.101.di.ꝑuenit.f.162.c.1.
Qđ ſolus papa ſuffraganeũ a iuriſdictione ipſius eximit.16.q.1.frater noſter.fo.360.col.3.
Arma. Qđ arma victorie antiquoꝝ patrum ſunt nobis in exẽplũ ſpũaliũ belloꝝ ⁊ victoriarũ.23.q.1.niſi bella.f.414.c.1.
Quod apl̃i ideo tradiderũt in eccl̃ia legi iudeoꝝ hiſtorias: vt per ea ad arma ſpiritualia informemur.23.q.1.niſi bella.fo.414.col.1.
Quod contra arma perſecutorum clericus debet ſe munire armis orationum ⁊ lachrymarũ.23.q.8.non pila querunt.folio.440.col.1.⁊.c.conuenior.ante medium.fo.442.colum.1.diſtin.36.cap.vti.folio.58.colum.2.
Quod xps in egyptũ ab herode fugiens:⁊ lapidibus iudeoꝝ cedens: docuit non arma armis:ſed fugam perſequentibus opponi.23.q.3.c.1.§.1.per totũ.fo.416.col.1.
Qđ ideo dictum eſt petro:Conuerte gladiũ tuũ in vaginam:vt clerici ⁊ prelati armis belloꝝ nõ vtãt.23.q.8.cũ a iudeis.⁊ trib⁹.c.ſe.f.440.c.1.
Quod eccl̃ia cũ a paganis impugnat nõ corporalia arma:ſed chriſtũ patienter expectat.16.q.3.porro.f.369.col.1.
Quod laicis eccl̃iam:patriam:⁊ ſocios defenſando licet arma ſumere.23.q.3.per totum.fo.416.col.1.
Qđ prelatis ⁊ clericis licz laicos hortari ꝯ inimicos fidei:⁊ ꝯ oppreſſores.23.q.8.igit.⁊.c.ſe.fo.440.col.2.
Argumentatio. Quod argumẽtatio qñq; fit de minori ad maius.38.diſ.ſi laicis.fo.60.co.4.
Itẽ a maiori ad minus.32.q.5.ſi paulus.fo.521.col.3.
Item a toto ad partem.14.q.5.penale.circa principiũ.fo.341.col.3.
Item a parte ad totũ.32.q.4.meretrices.fo.519.col.3.
Itẽ a nõis interpretatione.16.q.1.placuit.fo.352.col.2.
Exẽplũ ibidẽ i iterpratiõe monachi.
Itẽ ab auctoritate.32.q.1.dixit.fo.511.col.2.
Itẽ a ſimili.2.q.6.qui ſe ſcit.fo.215.c.4.3.q.1.multi.in fi.fo.205.col.2.
Itẽ ab oppoſitis vel contrariis.8.q.1.ſciendum.fo.278.col.1.
Arrogantia. Quod arrogantes dicũtur qui garrulitatẽ auctẽ putãtes humiliter neſciunt inferre qđ docent.46.diſ.c.1.⁊ ſeq.fo.72.col.3.49.di.hinc etenim.circa medium.fo.76.col.3.
Quod nihil eſt impudentius arrogãtia ruſticoꝝ.46.di.c.1.fo.72.co.3.
Ars. Quod ars liberaliũ artium debet diligenter edoceri qꝛ ꝑ eã manifeſtant diuina mandata.37.diſ.de qbuſdã.fo.59.col.4.
Aſperitas Quod aſperitas imoderata correctionẽ non inducit:nec ſalutem.45.di.cũ beatus.fo.70.co.2.⁊.c.recedite.fo.72.co.1.⁊.c.g ſincera.fo.69.colum.3.23.q.1.paratus.poſt medium.fo.414.col.2.
Qđ neq; multa aſperitate exulcerandi ſũt ſubditi:neq; nimia benignitate diſſoluendi.45.di.diſciplina.fo.70.co.4.
De hac materia habes vbi agit de correctione ⁊ auſteritate.
Auaricia. Quod auaricia q̄ inſtituit meũ ⁊ tuum:eſt iuri naturali ꝯtraria:quod dictat oia cõia.8.di.differt.fol.8.col.1.45.diſ.ſicut.fo.73.colum.2.12.q.1.dilectiſſimis.fo.312.co.1.⁊.ca.duo.fo.313.col.1.
Quod ipſa in terrenis rebus ad ſufferendũ aduerſa fortes facit:in celeſtib⁹ debiles.47.di.oẽs.f.73.col.4.
Quod excecat rationem:⁊ gratius intuet aurum q̄ ſolem.47.diſt.ſicut.fo.74.col.4.⁊ 37.diſt.nonne.fo.58.colum.3.
Quod auaricia dr̄ idolatria vel fornicatio.28.q.1.idolatria.fo.493.col.1.1.q.1.cum omnis.fo.166.col.3.
Quod auaricia facit adulari regibus vt hereditates captent alienas.37.diſtin.nonne.fo.58.col.3.
Quod hereticus inſcius auaro ſcienti coequat.6.q.1.ĝro.fo.262.col.3.
Quod clericis ⁊ maxime ꝓlatis inhibet.23.di.his igit.fo.34.co.3.1.q.1.cum oĩs.fo.155.co.3.8.q.1.ſunt in eccleſia.fo.279.col.3.10.q.1.relata.fo.287.col.2.12.q.2.gl̃ia.fo.327.co.1.
Quod clericus aliena rapere ꝯuincit q ſibi vltra neceſſaria retinere ꝓbatur.42.diſ.c.1.fo.66.col.1.⁊.47.diſ.ſicut hi.fo.74.col.3.
Quod pena auaroꝝ innuit.14.q.4.miniſtri.fo.339.col.3.16.q.1.reuertimini.poſt mediũ.c.ſeq.circa finẽ.fo.363.col.1.
Audacia. Quod audacia humana per leges coercetur inſtitutas.4.di.facte ſunt.fo.4.colum.3.
Auctoritas. Quod auctoritas regalis ⁊ ſacerdotalis tenet defendere res eccleſie.23.q.5.res ãt oẽs.f.433.c.2.
Quod auctẽ ſacra põtificum regitur iſte mũd⁹.96.di.duo ſunt.f.156.c.1
Quod plenã auctẽm habent rectores ſedis aplĩce.11.di.ꝯſequẽs.⁊.c.ſeq.fo.12.col.3.
Quod longeue ꝯſuetudinis nõ vilis auctas eſt:dũmõ canonib⁹ nõ ſit ꝯtraria.11.di.ꝯſuetudinis.fo.12.co.4.
Quod auctẽ legis cedere dz vſus ſiue ꝯſuetudo praua:maxime ſedis aplĩce.11.di.c.1.⁊.c.ſe.fo.12.c.3.⁊.4.
Auguriũ. Quod auguriũ quod ſit in cõſideratione auiũ ad ſciẽtiã futuroꝝ: eſt ex traditione maloꝝ angeloꝝ.26.q.2.qui ſine.fo 469.col.2.
Quod hãc artẽ exercere vanitas eſt ⁊ ſuꝑſtitio.26.q.2.ſed ⁊ illđ.f.469.c.3.
Quod idolatrie cultus eſt auguriis ſuꝑſtitionibus implicari.26.q.2.ſz ⁊ illud.fo.469.col.3.
Quod auguriis deſeruiens eſt ab eccleſia ſeparandus.26.q.5.ſi auguriis.fo.471.col.3.
Auſteritas. Quod auſteritas indiſcreta in vigiliis ⁊ orõnibus reprehenditur de ꝯſe.diſtin.5.non mediocriter.fo.649.col.3.
Quod melius eſt p' manſuetudinem pctõres ab errore eruere:q̄ ꝑ auſteritatem in foueã ꝑditionis propellere.45.di.recedite.fo.72.col.1.
Quod cũ auſteritate imperãt q ſubditos ſuos nõ cũ trãquillitate corrigere:ſed aſpere reflectere feſtinãt.46.di.c.hoc habet.fo.72.col.3.
Quod qꝛ de⁹ benignus eſt:diſpẽſator eius auſterus eſſe nõ dz.26.q.7.alligant.fo.475.col.4.
Aurum. Quod auꝝ hz eccleſia vt egenti ĩ neceſſitati ⁊ ſibi ⁊ captiuoꝝ redemptionibus deſeruiat.12.q.2.c.auꝝ eccleſia habet.⁊ fo.326.col.4.
Qđ ſicut auri fulgor preualet metallo plumbi.ſic pontificalis dignitas preualet regum diademati.96.di.duo.in fine.fo.156.col.1.
Qđ ideo xps ſine auro aplos ad ꝑdicãdũ miſit:vt ipſis ſubtraheret cãm litis.11 q.3.ira.fo.306.col.1.
Qđ cũ ẽbatus auro emit:aia perdit.1.q.1.cũ ordinaret.fo.165.col.1.
Qđ gratius intuet cupidus auꝝ:q̄ ſolẽ.47.di ſicut.fo.74.col.3.
Qđ auro cito violat iuſticia.11.q.3.

pauper.fo.306.co.3

Auxilium. Quod auxiliu; eccſa contra hoſtes nõ ꝓpter vltionẽ ſed ꝓpter defenſionẽ põt petere a principe.23.q.3.maximianus.fo.416.co.4

Quod vt eccſia pacem adipiſcat: vt aliqs vtilitati multorum ſeruet ſicut paulus apſs fecit: vtile eſt petere auxilium.23.q.3 ſex differentie. poſt medium.fo.416.co.3

Quod epi tenent mutuo ſibi pꝛebere auxiliũ ꝓ pace terrarũ faciẽda.90.di. ꝓcipim⁹.⁊.c.ſe.fo.143.co.4

Qꝫ infirmãte epo epi vicini in his q̃ ſpectant ad officiũ põtificale auxiliu; debẽt ferre.7.q.1.põtifices.f.266 co.3.⁊.c.q̃uis.fo.269.co.1

Quod ſacerdos q fuerit de collegio ſi in aduerſitate ſue eccleſie ab auxilio ſe ſubtraxerit magis ſchiſmaticus q̃ ſacerdos iudicabitur.3.q.1. nulli.fo.234.co.3

Quod in pñti vita conſiliorũ ⁊ orõnũ mutua auxilia pñtiẽt.3.q.2.in ꝓ ſenti.fo.235.co.3.de pe.diſt.6.§.1.an mediũ.fo.578.co.2.de cõſe.diſt.4.q̃ris.folio.644.co.2

Quod oppꝛeſſis nõ ſtrentes auxilia cũ poſſint peccant.23.q.3.c.oſtendit. ⁊.c.nõ inferẽda.fo.417.co.3

Quod in dãnũ alteri⁹ nulli auxiliũ ẽ dandũ.14.q.5.deniq;.fo.341.co.1

Quod malefactoꝛib⁹ auxilia nõ ſunt ferẽda.14.q.5.ꝑ totũ.fo.340.co.2

De hac materia reqre in titulo de adiutoꝛio.

Aſtrologia. Quod aſtrologia: q: nihil cõfert ad ſalutẽ ſ; potius mittit in errorem: a quolibet fideli eſt poſtponẽda.37.di.legim⁹.§.ſed hinc etiam.fo.58.co.4.26.q.2.illud quod circa finem.fo.468.co.4

Babylon. Quod babylonis filia aĩa eſſe dr̃ ꝓpter lubꝛicas cogitationes filia dei eẽ definit.de pe.di.3.in ſalicib⁹.fol.569.co.3

Quod amiſſio glie virginalis deſignatur in ignominioſa deſtructiõe babylonis.32.q.5 ſi paul⁹ poſt medium.fo.521.co.4

Quod ignis q per ſeptuaginta annos babylonice captiuitatis vixerat iaſone vẽdẽte ſacerdotiũ in deteſtationẽ ſimonie extinct⁹ fuit.1.q.1.ſicut eunuchus.fo.169.co.1

Balaam. Quod balaa; qui ꝓ mercede iniquitatis ab aſina coꝛripitur: ponit in exẽpliũ q̃ pꝛelat⁹ ꝓpter culpa; a ſubdito ⁊ doctus ab indocto põt argui.2.q.7.ſecuti.fo.226.co.1.⁊.c.nos ſi incõpetenter.⁊.c.paulus.3.folio.229.co.4.⁊.230.co.3

Balneare. Quod balneare ſe perfectis ⁊ religioſis licet.24.q.1.oĩs.fo.449.co.2

Quod in die dñico balneũ cõceditur dũmõ non fiat per voluptatem ſed pꝛo neceſſitate.de cõſe.di.3.peruenit.fo.627.co.4

Balſamus. Quod balſamus a clericis ſicut chꝛiſma vel baptiſm⁹ nõ deb; vẽdi.1.q.1.dictũ ẽ ſolere.fo.181.co.3.⁊.c.qbuſdã.fo.183.co.3

Quod epi de facultatib⁹ eccleſie balſamũ tenent cõparare.1.q.1.ſtatuim⁹ (1.fo.182.co.1

Quod epi q balſamũ benedictum vendit ſimoniã cõmittit: ⁊ damnationẽ perpetuã incurrit.1.q.1.placuit vt nullus epiſcoporum.fo.181.co.2

Baptiſmus. Quod baptiſma triplex.f.ſalutare ſpecificatur videlicet fluminis flaminis ⁊ ſanguinis.de cõ.di.4.baptiſmi.fol.634.col.1.⁊.c. cathecuminũ.fo.634.co.4

Quod tũc pdeſt ſanguinis ⁊ flaminis: cũ baptiſm⁹ fluminis nõ cõtẽptus religionis ſ; articulus neceſſitatis excludit.de cõ.di.4.baptiſmi vicẽ.ver.q̃tũ itaq;.fo.634.co.1

Quod latro baptiſmo flaminis ⁊ ſanguinis baptiʒatus eſt qñ chꝛiſtu; in cruce cõfeſſus eſt.de pe.di.7.nullus expectet.circa pꝛincipiũ.ver.licet.fo.581.co.3

Quod baptiſm⁹ flumis ſumpſit ſimpliciter virtutẽ ex paſſione xp̃i⁹ de cõſe.di.4.ꝓpꝛie.fo.631.co.2

Quod pharaon in aqua ſubmerſus deſignat q̃ diabol⁹ oẽs vires amittit in aqua baptiſmatis.de cõ.di.4 nec queq̃;.an ſinẽ.fo.643.co.3

Quod baptiſmi eſt multiplex pꝛerogatiua: videl; q: põt ſuſcipi ſine alijs ſacris ſed nõ alia ſine eo.1.q.1 ſi qs per ignoꝛantiã.fo.173.co.2

Itẽ q: põt dari a quocunq; quod nõ alia.32.di.c.preter.§.verũ.⁊.§.porro per totum.fo.50.c.3.⁊.4.⁊.51.c.2

Itẽ quia eſt fundamentũ ⁊ ianua aliorũ ſacroꝛũ.de cõſe.di.4.cum itaq;. in fine.fo.642.co.1

Itẽ q: ſine eo ſalus nõ hꝫ.de conſe. di.4.firmiſſime.fo.630.co.3

Itẽ q: per ipſu; oꝛiginale moꝛtale et veniale pctm̃ remittit nõ ſic per alia de cõſe.di.4.regenerante.fo.645.c.4.⁊.c.ſine pnĩa.fo.641.co.2

Itẽ carẽs nõ põt qs ꝯhꝛre cũ chꝛiſtiana.28.q.1.caue.fo.496.c.4

Quod ſine inuocatiõe trinitatis nõ ẽ baptiſm⁹.de cõ.di.4.ſi reuera.f.633 co.1.⁊.c.in ſynodo.fo.640.c.1

Quod verus eſt baptiſmus l; per imperitiã verba ſubſtãtialia coꝛrupte ꝓferant.de conſe.di.4.retulerunt folio.640.co.2

Qꝫ accedit verbũ ad elemẽtũ ⁊ fit baptiſmi ſacrm̃.1.q.1.detrahe.fo.172.c.3.

Quod nõ merita miniſtroꝛũ ſed virtus chꝛiſti in baptiſmo operat.de cõ.di.4.baptiſm⁹.fo.632.co.3

Quod character baptiſmi nõ pdit ꝑ pctm̃.1.q.1.qd̃ qdã.in ꝓncipio.f.173 co.3.32.q.7.licite.fo.524.co.3

Quod baptiſm⁹ puulis valet ad ſalutẽ etiã ſi nõ recta intẽtione offerat. de cõ.di.4.nõ illud.fo.633.co.4.

Quod in omni baptiſmo ſpũalr renaſcit hõ: ⁊ mẽbrũ chꝛiſti efficit.de con.di.2.q: paſſus.circa ſi.fo.616.c. 4.⁊.di.4.ad hoc.fo.646.c.2

Quod nullus põt ſaluus fieri ſi contemnit baptiʒari.15.q.1.c.firmiſſime.folio.344.co.3

Quod in hoc q̃ chꝛiſtus mũd⁹ a peccato baptiʒari voluit: exẽplum baptiʒandi nobis in pctõ natis dedit de cõſe.di.4.ſi baptiʒata eſt.folio. 645.co.2.⁊.c.nõ regenerabantur. folio.645.col.4

Quod apſi fuerunt baptiʒati tpe chꝛiſti.de ꝯſe.di.4.quãdo ⁊.c.ſequenti. folio.646.co.4

Quod verus baptiſm⁹ nõ tm̃ ꝯſtat in ablutiõe coꝛpis q̃tũ in fide coꝛdis ⁊ baptiſm⁹ delet nõ ſolũ oꝛiginale ſed etiã actuale pctm̃.de conſe.di.4 regenerãte.fo.645.co.4

Quod excepta neceſſitate baptiſmus a ſacerdotibus debet dari.93.diſt. diacones.fo.147.co.4.de cõſe.diſt. 4.conſtat.fo.632.co.2

Quod baptiʒãdos cathecíʒãdi ⁊ exoꝛciʒandi debet ꝓuenire officiu;.de cõſe.di.4.ſiue paruuli.vſq; ad.c.venit ſacerdos.fo.637.co.3

Quod expoſitio ſignoꝝ ſufflationũ ⁊ vnctionũ ⁊ quoꝝlibet alioꝝ q̃ in exoꝛciſmo ⁊ cathecíſmo gerũt ponit.de ꝯſe.di.4.poſtea.vſq; ad.c.venit.⁊.c.pꝛima.fo.638.co.1

Quod interrogatio articuloꝝ fidei debet ꝓcedere baptiſmũ.de cõſe.di.4 pꝛima.in ſi.fo.639.co.1

Qd baptiʒãdis adultis indicat pnĩa interioꝛ ⁊ nõ exterioꝛ.de ꝯſe.di.4. oĩs.fo.641.co.1.⁊.2.c.ſe.⁊.c.ſine penitentia.fo.641.co.2

Quod excepta neceſſitate generat baptiſmus nõ debet fieri niſi ſtatutis tpib⁹.ſ.in paſcha ⁊ pẽtecoſte.de cõſe.di.4.nõ ratione.vſq; ad.c.cõſtat. folio.631.co.2

Quod in ꝓmitiua ecclĩa nõ licebat niſi predictis tpibus baptiʒare: modo in neceſſitate licet oĩ tpe ⁊ in oĩ aqua.de conſe.dj.3.celebꝛitate;.folio.629.colum.1

Qd antiq̃tus baptiʒãd⁹ dabat votum ſuum in ſcriptis.2.q.1.legum.folio.603.colum.3

Quod paruuli ſi ante baptiſmũ decedunt ꝓpter oꝛiginale pctm̃ dãnantur.de cõ.di.4.firmiſſime.f.630.c.3

Quod oꝛdinatus antq̃ baptiʒatus nihil accipit.1.q.1.ſi quis per ignoꝛantiã.fo.173.co.2

Quod baptiſmus nō tollit irregularitaté bigamie.34.di.ſi quis viduam.1.fo.55.co.2

Quod ſacerdos vadés ad baptiſmū ſemꝑ chriſma debet portare ſecū de cōſe.di.4.nullus miniſtrorum folio.643.co.2

Quod adulti fidem ſuam ante baptiſmum debét ꝓfiteri.de cōſe.di.4.prima.fo.639.co.1

Quod paruulis prodeſt fides offeréntiū.de cōſe.di.4.illud ꝑſcrutari.fo.630.co.4.⁊.c.ſi q̄ apud.fo.632.co.4

Quod perfidia parentū nō obeſt baptizandus ſicut fides ꝓdeſt.de cōſe.di.4.q̄ris a me.fo.644.co.2

Qḋ monachi in ſuis monaſterijs bapriſteria habere ꝓhibentur.18.q.2.pridem.fo.386.co.3

Quod non lȝ monacho baptizare vel pueros de baptiſmo ſuſcipere.16.q.1.placuit cōmuni.fo.253.co.2.⁊.c.ex auctoritate.fo.355.co.2

Quod non licet abbati vel monacho de baptiſmate alios ſuſcipere nec cōmatres habere de conſe.di.4.nō licet.⁊.c.ſe.fo.641.co.2

Quod in neceſſitate licite recipit̃ baptiſmus a quocūq̄ȝ.24.q.1.ſi queȝ.fo.453.co.1.32.q.4.iſte.§.ſeq.fo.335 co.3.de conſe.diſt.4.conſtat.folio.632.columna.2

Quod etiā ſi in neceſſitate a patre conferat̃ carnali:nō ideo pater in matrimonio ſuo impedit̃.30.q.1.ad limina.fo.501.co.4

Quod a pagano vel iudeo ſi i forma eccl'ie dat̃ verus eſt baptiſmus.de cōſe.di.4.romanus.fo.632.co.3

Quod a ſchiſmatico heretico ſi i forma eccleſie datur ſimiliter recipit̃.1.q.1.dictū ē a domio.§.qḋ vero cū duobus c.ſe.fo.178.co.2

Quod a q̄cūq̄ȝ malo ⁊ ꝑuerſo homine dūmodo nō ꝑuerſe detur recipit̃.19.di.ſecundū.fo.27.co.1.de cōſe.di.4.ſi inter.⁊ duobꝰ.c.ſequen.folio.632.co.3

Qḋ qnq̄ȝ baptizat̃ q̄s in fide dātis:cū ſcȝ fidelis adultus baptizat infanté.de cōſe.di.4.ꝯſtat.fo.632.c.2

Quod baptizat̃ q̄s in fide tm̄ accipiētis:vt cū adultus cōtritus recipit ab infideli.1.q.7.qui in qualibet.folio.198.colum.2

Quod baptizat̃ quis in fide tm̄ patrinorū cum paruulus fidelis ꝑſentatur heretico baptizandus.1.q.4.placuit.fo.191.co.1

Qȝ qui ab hereticis ſciēter baptizant̃:qȝ tūc nihil gratie receperunt:per impoſitioneȝ manus ſunt eccleſie reconciliandi.1.q.1.quod quidam dicunt.fo.178.co.1.de cōſe.di.4.q̄ȝuis.fo.633.co.1

Quod baptiſmus ſimulatorie vel ꝓ ſanitate tp̄ali acceptus verꝰ eſt:nec reiterat̃.de ꝯſe.di.4.ſolet etiā ⁊ duobus.c.ſeq.fo.633.co.2

Quod talis baptiſmꝰ nō ꝓdeſt ad ſalutē niſi ſimulatiōe ceſſāte.de cō.di.4.tūc valere incipit.fo.636.co.3

Quod ſimoni mago qui ſimulatorie baptizatus fuit ⁊ poſt non penituit baptiſmus nō ꝓfuit.27.di.naȝ ſi cōſenſerimus.fo.43.co.2

Quod baptizans ⁊ de baptiſmo ſuſcipiens dicit̃ pater ſpūalis.30.q.1.ad limina.§.filia.fo.501.co.4

Qḋ baptizādus pōt ter vel ſemel immergi ſecūdū diuerſas cōſuetudines terrarū.de ꝯſe.di.4.ḋ trina.f.639 co.4.⁊.5.c.ſe.⁊.c.ꝓpter vitādū.

Quod totuȝ corpus eſt in baptiſmo immergendū.de conſe.diſ.4.ꝑma igitur.fo.639.co.1

Quod baptizata muliere ꝑgnante fetus in ea nō baptizat̃.de cōſe.diſt.4.ſi ad matris.⁊ duobus.c.ſe.⁊.c.ſi baptizata.fo.645.co.2

Quod in dubio q̄ſq̄ȝ baptizari debet de cōſe.di.4.ꝑuulos.fo.641.col.2.

Quod nō baptizatus baptizādū non pōt de fonte ſuſcipe.de cōſe.diſt.4.in baptiſmate.fo.641.co.2

Quod baptizatū ñ debét plures accipere q̄ȝ vnꝰ.de ꝯſe.di.4.nō plures fo.641.co.2.⁊.c.in cathecíſmo.

Quod decés eſt lȝ nō ſit ꝓhibitū cōiuges ſit̃ alteriꝰ puerum de baptiſmo nō leuare.30.q.4.q̄ aūt.fo.504.c.4

Quod vno ꝯiugū ſuſcipiēte puerū alteriꝰ in baptiſmo vterq̄ȝ feciſſe iudicat̃:⁊ vterq̄ȝ cōpater efficit̃.30.q.4.ſciſcitat̃.⁊.c.ſi q̄s.fo.504.co.2

Quod an valeat reddere debituȝ mulier que propriū filiū leuauit,de baptiſmo.vide.30.q.1.per totum.folio.498.colum.1

Quod in baptizatis manet ꝯcupiſcētia licȝ attenuata.de cōſe.di.4.ꝑ baptiſmū.fo.630.co.2

Qḋ ꝑuuli adulti facti tenent̃ ad fidē quā pro ipſis offerētes ſpoponderūt de ꝯſe.di.4.ꝑuuli.fo.639.co.2

Quod hi qui pro baptizādis in baptiſmo ſpopōderūt tenent̃ oēs ſymbolū ⁊ orationē dn̄icā ⁊ talia bona informare de cō.di.4.vos ante omnia.fo.641.co.3

Quod adultꝰ in infirmitate baptizatꝰ:qȝ ex neceſſitate videt̃ feciſſe nō debet ordinari.57.di.ſi q̄s in egritudine.folio.99.co.1

Qḋ q̄ ſciēter rebaptizant̃ deum abnegare dicunt̃:⁊ per multā p̄niam reformant̃.de coſe.di.4.eos quos.folio.642.co.3

Quod catholicuȝ rebaptizare ſcienter manifeſtiſſimū ſcelus eſt.de conſe.di.4.rebaptizare.fo.641.co.4.

Quod ꝑciſi ſiue aliter apoſtantes in fide nō ſunt rebaptizādi:ne at iniuria characteri imperatoris.23.q.7.queadmodum mēbrum.folio.439.columna.2

Quod rebaptizatus irregularis efficitur ⁊ punitur.de cōſe.diſt.4.quibus.⁊.c.ſe.fo.642.co.3

Quod rebaptizatus etiam ignorāter nō debet ꝓmoueri.de cōſe.di.4.q̄bis.fo.642.co.3.50.diſ.confirmandū eſt in ſi.fo.88.co.4

Beatitudo Quod beatitudo paradiſi celeſtis a nemine extra eccleſiam poſito percipit̃.de cōſe.di.4.eccleſia paradiſo.fo.637.co.1

Quod beatitudo ē reuelatio glīe magni dei ⁊ ſaluatoris dn̄i nr̄i ieſu xp̄i.de cōſe.di.5.ieiuniū.f.649.c.4.

Quod beatitudo eterna ſolūmodo membris chriſti parat̃.de peni.di.1.omnis qui non diligit.folio.539 columna.1.

Bellū Quod bellū in hac vita duplex exercet̃.ſ.carnale ⁊ ſpirituale.23.q.1.niſi bella.folio.414.colum.2

Quod a ꝑfectis bella carnalia nō ſunt peragēda ſed anime certamina cōtra ſpūales aduerſarios defudāda 23.q.1.niſi bella.fo.414.co.2

Qḋ apl'i ideo tradiderūt legi i eccleſia hiſtorias iudeorū vt ꝑ bella ipſorū q̄ geſſerūt ad bella ſpūalia informemur.23.q.1.niſi bella.fo.414.co.2.

Quod ideo bella carnalia plerūq̄ȝ gerunt̃ vt ad pietatis iuſticieq̄ȝ ſocietaté victis facilius conſulat̃.23.q.1.paratus.fo.414.colū.2.in fine.⁊.c.apud.fo.415.co.2

Quod ſicut antiq̄tus ducibus ꝯceſſuȝ fuit bellare:ſic ⁊ modernis dūmodo non bellēt deſiderio fundēdi ſanguinē:ſed rempublicā ꝓ fide chriſti ampliando.23.q.4.ſi nō.fo.429.co.1.⁊.c.diſplicet.fo.426.co.2.⁊.q.1.noli.fo.414.co.4

Quod dicit̃ iuſtū bellū ⁊ q̄d ſit:multipliciter innuitur.23.q.2.per totuȝ folio.415.co.3

Quod iuſtū bellū dicit̃ ītuitu ꝑcipiēti ſqui ipſius ordinariā habet poteſtaté.11.q.3.iulianꝰ.fo.308.co.4

Quod dicit̃ iuſtū belluȝ intuitu obedientis vt ſi talis qui obtemperare debeat.23.q.1.q̄d culpat̃.folio.414.co.4.⁊.q.8.cōuenior fo.482.c.1

Quod iuſtū bellū dicit̃ intuitu illius cōtra quē fit ſi meruit.23.q.2.c.vlti.fo.444.co.4.⁊.q.5.de occidēdis.folio.431.co.3

Quod iuſtū bellū dicit̃ intuitu eiꝰ ꝓpter qḋ fit puta ꝓpter iniuriam ꝓpulſandā vel vindictā infrendaȝ 23.q.5.cū hō.fo.433.co.1

Quod iuſta bella ꝓ pacis ſtudio gerunt̃ vt mali coerceant̃ ⁊ boni ſubleuent̃.23.q.1.apud veros.fol.415.co.2.⁊.q.4.diſplicet.fo.426.c.2

Quod itētio mala licitū bellū facit iniuſtū.23.q.1.militare.fo.415.co.1

Quod nō pax querit̃ vt bellū exerceaȝ

tur:ſed bellum geritur vt pax acquiratur.23.q.1.noli.fo.414.col.4.
Quod capto hoſti in bello eſt miſerādū dūmodo futurꝝ periculū nō timeat͛.23.q.1.noli.i ſi.fo.414.c.4. et.q.4.eſt iniuſta.fo.425.col.1.
Quod ſarraceī bellātes ɔtra chriſtianos iuſte a chriſtianis impugnātur:iudei vero q᷑ ſeruiūt patiēter ſuſtinētur.23.q.8.diſpar.f.440.c.3
Quod poſſeſſiões eccleſiaꝝ materiali gladio de mādato eccleſie defendi debēt.15.q.6.auctē.fol.349.c.2. 23.q.3.maximianus.fo.416.col.4.
Quod bella ꝑ eccleſia ſumpta:et cōtra excōicatos:et īfideles meritoria ſūt.23.q.5.omniū.fo.436.col.2. et duobus.c.ſeq.et.q.8.c.ſi.in morte.et.§.ecce.fo.441.c.4.et.q.4.ſicut excellentiam.fo.428.col.4.
Quod moriētes in bello eccl͞ie: ſaluant͛.23.q.5.oim.fo.436.c.2.et.q.8. omni timore.fo.440.col.3.
Quod an ep̄o liceat ad bellum ꝓficiſci ſine licentia pape 23.q.8.ſi vos f.443.c.4.et.c.ſi qs ep̄s.f.eod.co.3.
Quod in hoc ꝙ moyſes aliis pugnātib⁹ nō ſe imiſcuit:ſed orauit:exēplum dedit ꝙ p̄lati bellare nō debēt:nec bellis intereſſe.36.di.ſi qs vult.fol.58.col.2.16.q.3.porro.fo. 369.c.1 23.q.8.§.1.fo.440.col.1.cū trib⁹.c.ſeq.et.c.cōuenior.f.442.c.1
Quod p̄lati ꝓpter poſſeſſiões tꝑales p̄ncipibus ſeculi obnoxii ſūt tributa belloꝝ ſiue aliarū rerū exoluere.23.q.8.§.ecce.fo.441.col.4.et c.ſeq vſqꝫ ad.§.ꝙ̄uis.⁊.c.ſi vobis fo.443.col.4.

B̄ndictio.

Quod b̄ndictio ſolennis ſuper plebē tantū datur ab ep̄is.26.q.6. miniſtrare.fo.473.c.3.de ɔſe.di.1. cū ad celebrādas.fo.610.col.3.
Quod ſolēnis pōt dari a ſacerdote celebrāte p̄ſente ep̄o:ſed non ſine ei⁹ mādato.21.di.deniqꝫ.f.30.c.4
Quod ep̄s officio expleto:debet dare b̄ndictionē.de cōſe.diſ.5.cōuenit folio.648.col.4.
Quod lecturis lectionē b̄ndictio dꝫ dari.21.diſ.deniqꝫ.fo.30.col.4.
Quod ſacerdotis ē b̄ndicere:ſed dei eſt effectū b̄ndictiōis tribuere.1.q. 1.dictū eſt a dn̄o.fo.178.col.2.
Quod cōſequēs nō ē vt p̄ſbyter aliis b̄ndicat:qui ſua vulnera nō curat 28.diſ.p̄ſbyterū.fo.46.col.1.
Quod minor maiori benedictionē nō dꝫ dar͛.21.di.deniqꝫ fo.30.c.4.
Quod die dn̄ica populus de miſſa ante b̄ndictionē ſacerdotis egredi nō p̄ſumat.de ɔſe.di.1.miſſas die et.c.ſeq.fo.610.col.3.
Quod pp̄ls nō debet detrahere ſacerdotibus a qb⁹ capit benedictionē 6.q.1.ſacerdotes.fo.261.col.1.38. diſ.ſedulo.fo.61.col.3.
Quod cōiugiū nō b̄ndicit͛ a ſacerdote:niſi virgo cōtrahat.32.diſ.feriatim.fol.52.col.2.
Quod ſponſus cū ſpōſa ob reuerētiā benedictiōis prima nocte debet in virginitate permanere.23.di. ſponſus.fo.37.col.2.

Benefacere

Quod bene fit etiam inuitis quoꝝ vtilitati potius ɔſulit͛ ꝙ̄ voluntati.23.q.1.paratus.poſt mediū. fo.414.col.2.45.diſ.⁊ qui emēdat. fo.71.col.3.
Quod b̄nfacit qs latroni mēbra auferēdo:q᷑ ex hoc cogit͛ a malo ope ceſſare.23.q.3.ſi quis.fo.417.col.2.
Quod medic⁹ b̄nfacit phrenetico ip̄m ligādo:⁊ pater filiū in diſciplinatū caſtigādo:lꝫ ipſis inuitis.23. q.4.ipſa pietas.fo.422.co.2.⁊.c.ſeq. ⁊ q.i.c.paratus.fo.414.co.2.§.agenda.5.q.5.non omnis.⁊.c.ſequen. folio.258.col.2.
Quod benefacere non debet qs alicui in dānū alterius 24.q.5.deniqꝫ.fo. 341.co.1.⁊.c.forte.fo.440.co.3.
Quod clericis marie deo ſeruiētib⁹ b̄n fieri debet.xi.q.i.chriſtianis.fo. 293.col.3.12.q.i.q᷑ tua.fo.313.col.2.
Quod q nō ex amore:ſed timore benefacit:reputat͛ nō facere.23.q.5.ad fidē.fo.434.col.2.32.q.5.ſicut enim fo.521.col.3.de cōſe.diſ.v.qcqd folio 450.col.1.86.diſ.non ſatis.folio. 137.col.1.
Quod benefacienti ſi ex hoc aliqd malum preter ſuā voluntatē ɔtigerit: non imputat͛.23.q.5.de occidēdis. in fine.fo.431.col.3.

Beneficiū

Quod beneficia eccleſie dāda ſūt clericis qbus parentum bona nō ſuffragant͛.i.q.2.clericos.⁊.c.ſeq.folio.186.col.3.
Quod illis debent͛ clericis q in eccl͞ia vigilāter deſeruiūt.i.q.2.clerici.fo. 187.col.2.86.di.nō ſatis.fo.137.c.1.
Quod qui parentuꝫ bonis ſuſtentari poſſunt:ſi beneficia eccleſiaſtica ſuſcipiunt:ſacrilegium comittunt.i.q. 2.clericos.⁊.c.ſeq.⁊.c.ſi quis.folio. 186.col.3.⁊.4.
Quod p̄latus in beneficio ɔferēdo potiꝰ debet attēdere vite meritū:ꝙ̄ cōſanguinitatis gradum.8.q.i.moyſes.folio.277.col.1.
Quod ſicut anima non viuit corporaliter ſine corpore:ſic eccleſia non ꝓficit ſine beneficiis corpalib⁹.i.q 3.ſi qs obiecerit.fo.188.col.2.
Quod ꝑ beneficio eccleſiaſtico nō paſtellum nec aliud quātūcunqꝫ minimū dari debet.i.q.3.ſi quis obiecerit.folio.188.col.2.
Quod illi qui emūt vel vendūt eccleſiaſtica beneficia ſimoniā incurrūt: ⁊ beneficio fruſtrant͛.i.q.3.ſi qs daror.⁊.c.ſeq.187.col.4.
Quod q᷑ b̄nficia eccleſiaſtica dn̄i dei ſūt ideo vēdi nō poſſūt.i.q.3.ſaluator ante mediū.fo.188.col.3.
Quod clerici crimioſi b̄nficiis eccleſiaſticis ſunt priuandi.81.diſ.ſi quis amodo.fo.129.col.3.
Quod p̄ſbytero irregulari:beneficiū ſue eccleſie ex diſpenſatione conceditur.50.di.ſtudeat.fo.85.col 4.

Benignitas

Quod benignitas nimia non debet reſoluere ſubditos nec nimia aſpitas exulcerare.45.diſtin.diſciplina fo.70.co.4.⁊.ca.qui ſincera.fo.69.co.3.⁊.capi.licet non nunqꝫ fo.69 col.4.⁊.capi.ſunt nāqꝫ folio.71.col.4.
Qđ multa agēda ſūt cū inuitis q̄daꝫ benigna aſperitate.23.q.1.paratus. folio.414.col.2.circa finē.
Quod benignitas ſeruāda ē in correctiōe.23.q.4.ꝙ chriſtus.fo.423.co.2 45.di.licꝫ nōnunqꝫ.fo.70.co.2.

Bigamus

Quod bigam⁹ ad ordines eligi non pōt.31.q.1.quō.fo.508.co.3 32.di feriatim.fo.52.co.2.33.⁊.34. di.per totū.fo.54.
Quod per bigamiā quilibet irregularis efficit͛.34.diſ.maritum.folio 53.col.2.34.diſ.cognoſcamus.⁊.c. ſeq.folio.55.co.3.
Quod baptiſm⁹ nō delet irregularitatē bigamie an̄ contracte.34.diſt.ſi qs viduā.fo.55.co.2.26.di.acutius fo.41.co.2.⁊.c.vna.fo.42.co.1.28.q. 3.acutius.folio.497.co.4.
Quod bigamus non ꝓmouet͛ hoc eſt ꝓpt͛ defectuꝫ ſacri 26.di.acutius.⁊.c. vna.fo.41.co.2.⁊.42.co.1
Item propter p̄rogatiuaꝫ ſacerdotalis dignitatis.26.diſ.vna.§.bigamus.folio.42.co.1
Item ꝓpter ſuſpitionē future incontinētie.82.di.ꝓpoſuiſti.i ſi.f.131.c.2
Itē q᷑ talis qui matrimonia frequētauit non pōt eſſe orator caſtitatis. 26.di.vna.et.§.bigamus.folio.42. columna.1
Quod an ille ſit bigamus q duxit in vxorē quā prius coitu fornicario corrupit v̄ginē.30.q.5.q̄lis.f.505. c.3.24.di.p̄cipim⁹.fo.55.co.1.51.di. qui in aliquo.fo.90.co.3.i.32.diſt. nemo.fo.52.co.1.33.di.maritum. folio.53.colum.2
Quod ille nō eſt bigamus qui duxit ſponſam alterius:nō tamē carnaliter a primo cognitā.34.di.valentino.folio.56.co.1
Quod bigam⁹ reputat͛:q vxorē ſuam poſt adulteriū ſciēter cognoſcit.34 diſ.ſi cui⁹.et.c.ſeq.fo.55.co.1.⁊.2
Quod qui cōtrahit cū corrupta de facto:licet cōtrahere nō poſſit de iure tāqꝫ bigamus reputatur.28.di. preſbyter.fo.44.co.4
Quod q credēs ſe cū virgine ɔtrahe

re:Inuenit eam cognoſcendo cor rupta bigamus reputat̃:nec 93.p moueri.51.di.qui in aliq̃.fo.90.c.3
Quod cum bigamo pōt diſpēſari: ⁊ facilius in ordine ſuſcepto q̃ in ſuſcipiendo.50.di.quicunq̧ peni-tēs.fo.87.col.3.
Quod clericus p bigamiā irregu-laris effect⁹ retinet priuilegiū cle-ricale.34.di.lector.fo.55.col.4.
¶ De bigamia regre vbi agit̃ de ordi ne ⁊ vbi agit̃ de diſpenſatione.

Blaſphemus Qď blaſ phemās non debet penis debitis ſubiacere.23. q.4.nō inuenit̃.fo.428.col.3.11.q.3 imperatores.fo.309.col.1.25. diſti. qualis.fo.40.col.3.
Quod ille ſpiritūſanctū blaſphemat qui ſacris canonibus derogat.25. q.1.violatores.fo.462.col.4.
Quod verbum dñi tunc blaſphema-tur cum contēnitur.33.q.5. cū ca-put.fo.585.col.3.
Quod michael angel⁹ q diabolo no luit inferre blaſphemiā: ponitur i exēplū q̧ a maledictione puri eſſe debem⁹.24.q.3.ſi igit̃.fo 457.col.3.
Quod blaſphemātes baptiſmū chri-ſti per poteſtates debent puniri.23. q.4.quādo.fo.426.col.2.
Quod blaſphemātes exēplo apl̃i per excōicationē ſathane debent tradi. 24.q.3.apoſtolice.fo.458.col.2.23.q. 4.qui peccat ante medium. folio 427.col.1.

Bos Quod bos ⁊ aſinus tunc ſimul ad arandū coniū-guntur qn̄ diuerſe pfeſſionis ho-mines in vno officio ſimul ſociā-tur.16.q.7.in nona.fo.376.col.1.
Quod deo ideo cura nō ē de bobus q: facta brutoꝝ de⁹ nō diſcutit.15. q.1.firmiſſime.§.ex eo.fo.344.co.3

Brutum Quod bruta aia libus eo q̧ rōne carēt pctm̄ nō imputat̃.15.q.1.c. fir miſſime.§.ex eo.fo.344.co.3.
Quod i lege bruta aialia pctis hoīuz ſordidata iubentur interfici: non propter pctm̄:ſed q: refricāt me-moriā facti.15.q.1.mlier.f.344 c.4

Cain Quod cain q: puarica-tionē propter fratricidi um incurrit ſnīaʒ maledictionis reportauit.24 q.3.cum ergo.§.ſed qui.fo.457.col 4.
Quod deus reſpiciendo munera ca-in ante dānauit fratricidiū mente ɔceptū q̃ſi ope adimpleſſet.de pen. diſ.1.nunqd.f.537.col.2.
Quod cain qui pctm̄ fratricidij nega uit indignus tpali pena fuit.de pe. diſ.3.iudas.fo.569.col.2.
Qď abel eē renuit quē cain malitia ñ exercet.23.q.4 hec aūt vita.f.419.c.3

Cham Quod cham qui ex eo q̧ patris uerēda nō operuit maledictus eſt:ponitur in ex emplum q̧ maiorem dānationē incurrunt qui ſpiritualibus pa-tribus nō deferūt.2.q.7.q̃lis códē-natio.c.ſententia.folio.224.col.3.⁊.c. plerūq̧.fo.226.col.4.15.q.5.de cri-mine.fo.346.col.4.

Calculus Quod calculus ē carbo quo purga tus eſt eſaias ppheta.8.q.1.in ſcri-pturis.in fi.fo.277.col.3.
Item calculus eſt determinatio ſen-tētie.6.q.4.ſi inter.fo.265.col.1.

Calix Qď calix ⁊ patena nullo mō debēt eſſe de ligno:ſi-cut in pmitiua eccl̃ia: ſed ex auro ⁊ argēto vel ſaltē ſtāno.de cōſe. di. 1.vaſa.⁊.c.vt calix.fo.608.col.3.
Quod iō phibet̃ ne fiat calix de ligno q: poroſum eſt.eadē di.⁊.c.
Itē nec de vitro.q: fragile eſt. fo.eodē
Item nec de cupro:q: prouocat vomi tum.folio eodem.
Itē nec de aurichalco quod ɔtrit ru biginē.de cōſe.diſ.1.vaſa.⁊.c. vt ca-lix.folio.608.co.2.⁊.3.
Quod ſacerdotibus ſolēniter cū mi niſtris celebrātibus nō licet calicē tollere niſi ipſis per diacones por rigat̃.93.di.diacōi ſunt.fo.148.c.4.

Calumniari Quod calū-niari eſt fal-ſis criminibus intendere.2. q.3.ſi quē.§.notādū.fo.208.col.4.
Quod inconſultus calor ex impetu mētis pueniēs:calūnie vitio caret 2.q.3.ſi quē.§.notandū.poſt medi um.fo.208.col.4.
Quod calūniantes ad vindictā po-ſcit ſimilitudo ſupplicij.2.q. 8. qſ-quis.fo.233.co.1.5.q.6.qui calūniā. ⁊.c.ſeq.fo.259.col.1.
Quod veſtis que nō ppter neceſſita-tem:ſed propter venuſtatē accipit̃ elationis habet calūniā.21.q.4. c.1. folio.399.col.1.

Canon Quod canon grece la tine regula nuncupa tur.di.3.canon.fo.3.col.3.
Quod ſancti patres canones diuino inſtinctu ſanxerunt.33.q.2. hoc ip-ſum.fo.531.col.4 25.q.1.violatores folio.462.col.4.
Qď liber canonū aploꝝ iter apocrȳ phos ponit̃.15 di.ſancta romana.f. 13.co.1.16.di.canones.fo.18. col.1.
Quod violare canones patrū ē ſpirī tūſanctū blaſphemare.25 q.1. vio-latores.fo.462.col.4.
Quod ſm canones eccl̃ie romāe te-nētur viuere alie eccl̃ie:q: ab ipſis habēt pncipiū.11.di.nolite.f.12.c.4
Quod q canones tanq̧ catholici ab oib⁹ ſunt recipiēdi:⁊ q nō.16. diſt. per totū.fo.19.col.3.20.di.de libellis ⁊ duob⁹.c.ſeq.fo.28.col.1.
Quod ſi canones ſibi qn̄q̧ contra-dicūt illis eſt ſtandum:quoꝝ anti quior ⁊ potior eſt auctoritas.33. q.2.hoc ipſum.fo.531.col.4.

Canonici. Quod canonici canonice viuere debēt.de cō.di.5. in oib⁹.f.651.col.1

Cantus: Qď cātus eccleſie in uētus eſt:vt ad cō-punctionē vocet aīos audiētiū.21. di.cleros.fo.29.co.2.ante finē.de cō ſe.di.5.nō mediocriter.fo.649. c.3.
Quod in eccleſia deuotiōe corporis eſt cantādū ⁊ theatrales cant⁹ nō ſunt exercēdi 92.di.cantātes.fo.145. co. 1 de cōſe.di.5.nō mediocriter. fol. 649.col.3.38.di.ſedulo.fo.61.co.3. 12.q.1.q2.fo.313.col.2.
Quod ſm ſolēnitatē tempoꝝ cant⁹ eſt exercēdus.25.di.perlectis. ante finem.fol.38.col.3.
Quod plerūq̧ dum in cantando ad fauorē ppl̃i blāda vox queritur cō-grua vita deſeritur.92.di.in ſancta folio 145.col.1.
Quod gloria in excelſis ⁊ alleluia nō ſemper eſt cantandū. de cōſe. di.1. hi duo.fol.609.c.4.
Quod diaconi romane eccleſie:q: ſo-lēniorib⁹ officijs debēt deſeruire: cātar̃ tn̄ off.cij phibet̃.92.di.i ſan cta.f.145.c.1.
Qď cleric⁹ vel pſbyter iter epulas mēſe cantās eſt excōi-cādus.22.q.1.clericū.fo.401.col.2.
Quod clerici cetib⁹ nō miſceat̃ vbi amatoria ⁊ turpia decātant̃. de ɔſe. di.5.nullus pſbyteroꝝ fo.651.c.2.
Qď iter feſtū paſche ⁊ pētecoſtes tāiū tres pſalmos ad nocturnos cani-mus:p totū annū ſi feſtū ē nouē: ſi ꝟo feria:duodecim recitamus. de cōſe.di.5.in die.fo.649.col.1.
Quod nēo dꝫ obedire epis vel abba tib⁹ cū mādāt cātari miſſas p he-reticis.11.q.3.ſi qs epo.fo.299.c.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur de miſſa:⁊ vbi agitur de officio.

Caput Quod caput ſeq debent mēbra.12.di.nō decet.fo lio.10.co.1.11.di.nolite.fo.12.co.4. de cōſe.di.3.celebritatē.fo.629. co.1.
Qď indecēs ē ſi mēbra pſectiora ſunt capite.61.di.miramur.fo.101.co.3.
Quod capite langueſcente facili⁹ mē bra corpis inficiūtur.6.q.1.ſiit pli-mi.§.verū.⁊.c.ex merito. f.261.c.2.
Quod totū corpus morbus inua-dit ſi lāguor in capite curatus nō fuerit.2.q.7.ſicut ingt.fo.231 col.1.
Quod caput dr̃ romana eccl̃ia.12.di. c.1.⁊ ſe.fo.14 col.1.⁊.2.3.q.6.dudū. folio.241.col.4.

Character. Quod chara-cter in baptiſ-mo imprimitur.23.q.4. diſplicet. circa medium.fo.426.col.2.
Quod character baptiſmi nō perdit̃ ex quocūq̧ pctō.32 q.7.licite. folio 524 col.3.1.q.1.quod qdā.§. ſi for-te.fo.178.colum.3.23.q.4.diſplicet.

circa mediū.fo.426.co.2
Quod apoſtate a fide nō ſunt rebapti zandi:ne iniuriā faciant characteri imperatoris.23.q.7.quemadmodum.fo.439.co.
Quod ſchiſmatic⁹ ab heretico:vel ecōuerſo: in forma eccl'ie baptizatus: characterem recipit.de con.diſt.4. quō.ante mediū fo.635.co.4

Cardinalis.
Quod ſanctus ſiluester ꝓm⁹ videtur fuiſſe qui miniſtros domini pape collaterales appellauit cardinales.2.q.5.ꝓſul.fo.213.c.4
Quod cardinali diacono a ſubdiacono vſq ad lectores omnes exhibere debent honorē.93.di.a ſubdiacono.fo.147.co.2
Quod vacāte ſede ap'lica epi' cardinales alijs ſibi adiunctis debent ſine dilatione papā eligere.23.di. in nomine dñi.fo.33.co.1
Quod ſūm⁹ pōtifex nō niſi a cardinalib⁹ ⁊ a clericis religioſis eſt intronizādus.79.di.in ꝓn.fo.125.co.2
Quod qui ſine canonica electiōe cardinaliū ⁊ clericoꝝ religioſoꝝ ꝓſentia intronizatus fuerit: nō apoſtolicus:ſed apoſtaticus habeatur.79 diſ.c.1.fo.125.co.2
Qō olī nō eligebant papā niſi ꝓſbyteri⁊ diaconi cardinales. 79. diſt. oportebat.⁊ duob⁹. c.ſeq. f.125.c.4
Quod cardinales epi in ꝯſecrationi pape vice fungunt metropolitani 23.di.in nōie dñi.fo.33.co.1
Quod cardinalib⁹ ꝯcedit cū alijs clericis ⁊ laicis inuaſorem ſedis apoſtolice anathematizare. 79.di.ſi'gs pecunia.fo.126.co.2
¶De hac materia habes vbi agitur de electione pape.

Charitas.
Qō charitas qd ſit ⁊ de diuerſis eius effectib⁹ habes.de pe.di.2.per totum.fo.358.co.2
Quod ꝓcepta charitatis duo ſūt: ſcꝫ amor dei ⁊ amor proximi.8.q 1.in ſcripturis.ante finē.fo.551.co.1
Quod vbi charitas nō ē nō pt eē iuſticia.24.q.1.vbi ſana.fo.450.co.3
Quod q charitatis iuſſa ſpernit deū q charitas eſt tāq iudas prodit.11. q.3.abijt.folio.307.c.3
Quod charitas q̄ operit multitudinē peccatoꝝ ꝓpriū eſt donū bonoꝝ 1.q.1.multe aūt.fo.170.co.1
Quod q ſūt in charitate ꝓticipes ſūt omniū bonoꝝ eccl'ie.de con. di.4. eccl'e e charitas.fo.546.c.1
Quod tūc ꝓfecta charitas eſt in hoīe quādo nihil aliud q̄ chriſtuꝫ querit.de pe.diſt.2.charitas eſt. in fine. folio.553.col.3
Quod verba ſūt poſtponēda que veritatē inſtant ⁊ charitatē vulnerant. 99.di.ecce.fo.159.co.4
Quod nō eſt charitas ſꝫ languor vbi ſi mali mores nō corrigunt.23.q.5. nō putes.fo.434.co.4

Carolus
Quod carolus imꝑator ꝓmus vocatus fuit ab hadriano papa ꝓ defenſione eccleſie.63.di.hadrianus.fo. 107.co.4.23.q.8.hortatu. f.440.co.3

Caſtitas.
Quod caſtitas ſiue continētia deo placet quā nō facit neceſſitas ſed volūtas.33.q.5.q ſitit.circa me. f.584.c.3
Quod abſq caſtitate oīa opera.ſunt imperfecta.33.q.5.hoc ſolum. folio.584.colum.3
Quod caſtitas nō alit̄ q̄ inſpiratiue habet.28.di.de his.fo.44.co.1
Quod ipam ſuare eſt viā artiſſimā ⁊ difficilē incedere 28.di. de his.fo. 29.co.3.33.q.5.q ſitit.circa me.f.584
Quod pauci caſti ⁊ ſine carnali vitio inueniunt.50.di.qꝛ ſanctitas tua. in fine folio.81.co.2
Qō nemo pōt gloriari ſe caſtum cor habere.de pe.diſt.2 c. ſi eniꝫ inquit §.eligat.fo.557.c.2.⁊ 558.co.1
Quod caſtitas mētis nō auferᵗ ꝑ violentiaꝫ illatam corpori.32.q.5.ꝑ totum fere.fo.520.co.2
Quod nō corrumpit corp⁹ niſi ꝓmū anim⁹ corrumpat.32.q.5.nō poteſt ⁊.5.c.ſeq.fo.521 c.2
Quod virgo violenter oppꝛſſa nō debet ſe ſacris virginib⁹ coequare.32. q.5.ille.fo.522.co.3
Quod ſine tactu īpudico caſtitas corporis perditur.32.q.5.nec ſolo.folio.522.colum.2
De hoc regre vbi agit de pudicitia.
Quod in virginali ⁊ viduali caſtitate excellētia mūeris āplioris q̄ᵢ mrīmōio expectat.27.q.1.nuptiaꝝ.f.482
Quod ordini ſacro caſtitas eſt annexa.84.di.cū in ꝓterito. fo.86.col.2. ⁊ 31.di.aliter.fo.49.co.3
Quod qꝛ ipe grē nō generis ſucceſſio ſꝫ vite ꝑfectio q̄rit:iō ſacerdotibus cōtinētie caſtitas imperat.32.q.4 recurrat.§.his itaq.i ſi.fo.517.c.2
Quod clerici oriētalis eccleſie an̄ ſacros ordines matrimonio cōiuncti etiā poſt in ſacris cū vxoribus licite poſſunt ſtare.31.di.c. quoniā §.hoc aūt.fo. 49.c.2.c.ſeq.⁊.32. diſt. ſi quis.folio.51.c.4
Quod tpe ſci Gregorij ſubdiaconis ⁊ ſupra ꝓcepta ē cōtinētia.31.diſ.ante trienniū.fo.48.c.1
Qō ſicē epi ita miniſtri altaris debent eē caſti.di.31.lex ꝯtinētie. fo.48.c.4
Qō null⁹ ad altaris miniſteriū dꝫ accedere niſi caſtitas ei⁹ an̄ fuerit approbata.diſ.31.an̄ triēniū. f. 48. c.1
Quod q fidē caſtitatis deo vouerunt irritā faciendo damnationē incurrunt.27.q.1.c.1.fo.309.co.2
Quod poſt ꝓfeſſam ꝯtinētiā cleric⁹ ſecularis vel monach⁹ mrīmoniuꝫ ꝯhere nō pōt.27.q.1.ꝑ to.f. 476.c.4

Caſus.
Quod caſum appetit q ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradib⁹ ꝑ abꝛupta aſcēſum q̄rit.48.di.ſicut.fo.76.co.2
Quod malū eſt cadere a ꝓpoſito ⁊ poſtea ſimulare ꝓpoſituꝫ.12. q.1.certe folio.315.co.1
Quod caſus alicꝫ nullū debet retrahere a bono propoſito. 17.q.1.qui bona.folio 379.co.1
Quod inordinatus zelus ad emēdādum ſubditū in deterius interdū facit cadere ꝓlatum.24.q.3. non in perpetuū.fo.456.co.3
Quod ſepties cadit iuſt⁹ ⁊ totiēs ſurgit.de pe.di.3.ſepties cadit.f.565.co. 1.et.§.hac auctoritate. fo.564.co.4
Quod iuſti vocabulū nō amittit qui quotiēs cadit totiens ſurgit.de pe. di.3.§.hac.in ſi.fo.564.co.4
Quod timor eterne pene cadere facit per penitentiā de vertice ſuperbie 50.di.quid eſt.fo.81.co.4
Quod ſi altiſſima ſublimitas cecidit quis cadere non poſſit.de pe.diſt.2 ꝓncipiū eni.fo.561.co.2.⁊.4.diſtin. quelibet.fo.63.co3
Quod qui caſu occidunt: nō eis iputatur.55 di.qui partem.fo.96.co.1. 50.di.hi.qui arborē. fo.86.colū.4. 15.q.1.illa cauēda.fo 345.co.1
Item ꝗgo ſi ceciderit per corruptionē nō eſt qui ſuſcitet eā reintegrādo.32.q.5.ſi paulus.fo.521.co.3

Cathedra
Quod cathedra nō ſacerdotem ſed ſacerdos cathedram facit. 40. di.multi.fo.63.co.4
Quod cathedra petri ſuꝑ quā ſtat eccleſia non eſt deſerēda.93.di.qui cathedram.fo.147.co.1
Quod ꝓlatis qui ſuꝑ cathedrā petri reſident eſt obedienduꝫ 1.q.1.non quales.folio.176.co.4

Cathedraticum.
Quod cathedraticū dictū eſt ab honore cathedre pontificalis. 10.q.3. c.1. folio.190.co.3
Quod eps nomie cathedratici vltra duos ſolidos non debet accipere 10.q.3.illud te.fo.191.co.1.⁊.ca. ſeq. ⁊.ca. inter. fo.eodem.co.4.⁊.c.vlti. folio.292.colum.2

Cauſa
Quod cauſa dicit proptee illius vel ad queꝫ damnū vel emolumentuꝫ ſpectat 2.q.6.biduum.fo.218.co.3
Quod ceſſante cauſa debet ceſſare id quod factū eſt ꝓpter cauſam.1.q.7. quod ꝓ remedio.fo.197.co.3
Quod qui cauſa vtilitatis ad aliā eccleſiā trāſfert ad priorē redire nō debet.7.q.1.paſtoralis. §. qui vero. folio.273.co.3
Quod coniugiū quod fit cauſa ꝓcreandi ceſſante cauſa nō ſoluit. 32.q. 7.tm̄.folio.527.co.3

Q pendēte relatione ad ſuperiorē in cauſa nil eſt cōmutādum.2.q.1.nominē.fo.204.col.1.⁊.q. 6. quotiens poſt.fo.217.col.2.⁊.c.quotiens epiſcopi.fo.216.col.2.
Q nō lʒ epo cām ſanguinis agitare 23.q.vl.his a qbus.fo.444.co.1.
Q eps nec pro ciuili nec pro criminali cauſa corā iudice ſeculari ē accuſandus.11.q.1.nullus eps. folio 293.col.2.⁊.c.ſi q̄ cāe.fo.295. col.1.
Q ſi in mala cauſa pauperi aſſiſtitur tāto ex hoc nequior efficitur . 23.q 4.ne amiſſo.fo.425.col.2.
Q epi viduarū cauſas ſpēius fouere debēt.87.di.licet.fo.138.c.4.
Q ſi iuſtus in cāʒ ceciderit potius ē ei adiuuādum q̄ʒ alteri.86.di.non ſatis.fo.137.col.1.
Q cauſarum eccleſiaſticaꝝ alia eſt ciuilis:de qua habetur.14.q.2. ſuper prudētia.fo.338.col.2.Alia criminalis:de qua habet.16.q. 1. frater poſt medium.fo.360.col.3.

Cautela. Q cautela laudabilis eſt in qua nō furor:ſed ratio totū agit.11. q. 3. illa prepoſitoꝝ.fo.306.col.1.
Q nihil qđ ad cautelā ptinet eſt obmittendū.63.di.q̄nto.fo.106. co.1.
Q cautela pcauet:vt inter duo mala leuius committatur.13.di.duo ⁊.c.ſeq.fo.16.co.2.⁊.3.
Q cautela eſt habēda in cauēdo peccato.41.di.ſepe.fo.65.co.1.
Itē in predicādo ⁊ docendo.43. di.ſit rector.ante medium.fo.66.co.2.
Item in regendis ſubditis.39.diſ.petrus.fo.62.col.2.
Item pro rebus eccleſie cōſeruādis. 28.di.de ſiracuſane.fo.45.col.2.
Q multa fiunt ad cautelam futurorū:vt noui iuris promulgatio.23. diſt.c.1.fo.33.col.1.
Item ſingularis phibitio.89.di.decter.fo.141.col.3.23.q.vlti.peſſimam fo.444.col.3.
Itē cōditionis p ſcripturā pfeſſio.12. q.2.longinquitate.fo.325.col.4.
Itē ſpecialis libelli cōſcriptio.1.q.7. q̄tiens.fo.197.col.4.
Itē iuramentoꝝ obligatio.11. q.vlti. cū aliqs.fo.311.col.1.
Itē ſpecialis pro reb⁹ eccleſie cautio 28.di.de ſiracuſane.fo.45. col.2.

Cecus Q cecu ſ:id eſt indoctus non eſt ordinandus.49.di.c.vlti.fo.77.col.2.
Quod cecus dr̄ qui ſuperne contemplationis lucē ignorat.49.di.hinc etenim.fo.76.col.3.
Quod cecū natū illuminauit chriſt⁹ 24.q.3.§.his ita.fo.455.col.3.

Celebratio. Quod celebratio miſſarum abſq3 magna neceſſitate non debet fieri niſi in locis ſacris.de conſecr. diſt.1.§.1.fol.604.col.1.⁊.c.ſicut.folio.605.colum.3.
Quod ſanctius eſt miſſa carere q̄ʒ in locis non ſacris ſine neceſſitate cātare vel audire.de conſe.di.j. ſicut. fo.605.col.3.⁊.c. ſequenti.⁊.c.nullus.⁊.c.vnicuiqʒ.fo.607.col. 3.
Quod nullus debet miſſas celebrare extra eccleſiam ſine licētia epi.d cō. di.1.miſſarū.fo.605.col.3.
Quod epiſcopus etiam magnis pſonis miſſas celebrari extra eccleſiaʒ cum difficultate debet cōcedere.de cōſe.di.1.certū.fo.605.col.1.
Quod in calice igneo vel vitreo nullus debeat celebrare.de conſe. diſ.1. vaſa.⁊.c.ſeq.fo.608.col.2.⁊.3.
Quod ſacerdoti miſſam celebrare ⁊ nō cōmunicare eſt peccatū grauiſſimū.de conſe.diſt.2.relatum.folio 613.col.1.
Quod caduco morbo laborans a celebratione miſſarum eſt prohibēdus.7.q.2.in litteris.⁊.c.ſequenti. folio.276.col.1.
Quod ſacerdos pter fortuitos caſus ſine adiutoribus nō debet celebrare.7.q.1.illud.fo.269.col.2.
Qđ ſacerdos q pro defunctis vt viui moriantur celebrauerit eſt deponēdus.26.q.5.qcūqʒ.fo.471. col.4.
Quod nullo caſu pranſus debet celebrare.7.q.1.nihil.fo.269. colum.3. de conſe.di.2.liqdo.fo.619. col.4.
Quod ſcienter indigne celebrās idolatrie cōparatur.32.diſt.c. pter hoc autē.§.porro.fo.50.col.3.
Quod ſacerdos infamis eſt a celebratione miſſe prohibēdus.50.diſt.ſi poſt.fol.79.col.2.
Quod qn̄ quis pōt poſt nocturnam pollutionem celebrare vel cōicare habet.6.di.teſtamentum.fo.6.co.3
Qđ pſbyter nō dʒ celebrare miſſam eo die in altari:i quo eps cātauit de cōſe.di.2.c.vl.fo.627.co.1.
Qđ in caſu qn̄ eps pre īfirmitate miſſam nō pōt explere: preſbyter pōt in eodē altari inceptam miſſam ſinire.7.q.1.nihil.fo.269.col.3.
Quod in paſceue ⁊ in ſabbato ſancto nō ſiunt miſſe cōiter celebrande:qꝛ apoſtoli tunc pter metum iudeoꝝ incluſum no celebrarunt. de cōſe.di.3.ſabbato.fo.628.col.1.
¶ De hac materia habes vbi agit de euchariſtia ⁊ vbi agitur de miſſa.

Cena dn̄i. Quod cene dn̄i dies eſt ſolēniter celebrāda.de conſe.di.3. litteris.folio.628.col.3.
Qđ eo die recōciliātur publice penitētes.50.di.in capite.in ſi.de con.diſ. 2.in cena.fo.614.col.1.
Qđ illo die ſingulis annis eſt chriſma cōſecrandum.de conſe. di.3.litteris.fo.628.col.3.
Quod in ipſo die eſt tantum ſemel comedendum.de conſe.di.3. non liceat.⁊.c.ſequen.fo.627.col.3.

Cenſus. Quod cenſus pro agro eccleſiaſtico a clericis non eſt perſoluendus.23. q.8.ſecundum.fol.443.col.2.
Quod debitū tributū pſone eccleſiaſtice dn̄o tpali non debēt denegare 11.q.1.ſi tributū.fo.295.col.2.⁊.c.ſe. 23.q.8.conuenior.fo.442.col.1.⁊.c. tributum.fo.442.col.4.

Cephas. Quod cephas dicitur petrus.22. diſt. ſacroſancta.fo.32.col.1.

Cibus. Quod cibus corpalis nō culpat:ſed cibi libido.41.di.quiſquis.fo. 64. col.1.
Quod nihil ita ſenſuū acumen operat:nihil ſic egritudinē fugat:ſicut cibus digeſtus.de cōſe.di.5.nihil.⁊ c.ſeq.fo.649.col.3.
Quod exceſſus ciboꝝ putreſcere facit corpus : ⁊ macerat egritudine diuturna.de cōſe.diſt.5.nihil.⁊.c.ne tales p totū.fo.649.co.3.⁊.650.c.2.
Quod egritudo ex delicatis cibis cōtracta:per pauperes cibos curatur de cōſe.di.5.legimus.fo.650.col.3.
Quod cibū pſbyteroꝝ ⁊ clericorum debet pcedere benedictio:infra cibū lectio:poſt cibū gratiarū actio. 44. diſ.qn̄ autē.fo.68. col.4.
Quod diuites nō debēt cogi vti cibis pauperū:ne propter conſuetudinē contrariorū infirmentur.41. diſt. nō cogantur.fo.64.col.3.
Quod nō eſt attendēda in pauperib⁹ ciboꝝ multiplicitas vel paucitas: ſed animi ſinceritas.41.di.qđ dicis fo.64.col.3.Quod ſimiliter verū eſt de comeſſatione ⁊ conuiuio.

Cemiteriū. Quod cemiteria ſunt circa eccleſias ab epis ab alijs locis diuidēda ⁊ conſecranda.13.q.1.c.1.folio 330.col.2.
Quod pter tumulationē fidelium cemiteria ſunt amplianda. 12. q.2. aurū.poſt me.fo.326.col.4.
Qđ ſicut eccleſie:ſic ⁊ cemiterij violator ſacrilegus dicit.17.q.4. ſi qs contumax.fo.681.col.4.

Circūciſio. Quod circūciſio legē nō obſeruanti pputiū facta eſt.22.q.2.q̄rit tur.poſt me.fo.406.col.3.
Quod magis valet apud nos baptiſmus q̄ʒ apud veteres circūciſio.de conſe.di.4.quod autem apud.⁊.c. ſeq.fo.630.col.3.
Quod circūciſio carnis erat ſignum iuſtificationis ⁊ purgationis aie. de conſe.di.4.ex quo. fo.630. co.4.

Circūſtantia. Quod circūſtātie attendēde ſunt in factis ⁊ in faciendis.23. q.8.occidit.fo.440.col.4.
Quod nō poſſumus ad veritatē facti puenire:niſi tps ꝑſonā cām reſpi-

clamus ⁊ voluntatē.ibidē.
Itē in pnia faciēda vel imponēda cir cunſtantie ſunt penſande de pe.di. 5.§ 1.fo.578.co.2

Citatio Quod citatio debz fieri in ſcriptis.5.q.2. vocatio.fo.256.co.2
Quod legitima citatio ē que extremo re.pcedit ſpacijs temporū ad hoc ſtatutis obſeruatis.5.q.2. pſenti.folio.256.col.2
Quod citatio debet ſignificare cauſas per litteras:v tad reſponſionē venire valeat preparatus.5. q.2.ſi primates.fo.256.co.4
Qđ eiecti vel ſpoliati anteꝗ̄ reſtituant: nec citari debent:nec emulis .rndere.5.q.2.ſi pmates.fo.256.co.4
Quod non debent iudicari abſentes niſi citati venire ɔtempſerint. 5.q. 2.relatū.fo.256.co.3
Quod ꝗ poſt trinā vel poſt vnā pemptoriā citatiōnē nō cōparauerit cōtumax iudicatur.24.q.3.de illicita. circa me.fo.456.co.4

Claues. Quod claues petrus qn̄ accepit : eccleſiam ſanctam accepiſſe ſignificat. 24 q.1. quodcunꝗ̄ fo.446.co.3.de pe.di.1. quem penitet.fo.550.c.2
Quod claues q̄s ecclia accepit nō ſūt ɔtēnēde.24.q.1.oib⁹. fo.448.c. 2.11. q.3.nemo cōtēnat. fo.302 c.3
Quod ꝗ claue nō errāte ſoluit vel ligat in terra:erit ligat⁹ vel ſolutus in celo.11.q.3.cepiſti.fo.304.co.1.24 q.1.manet.fo.446.co.2
Quod ligādi vel ſoluēdi ſe priuant poteſtate ꝗ hāc iniuſte exercēt. 11.q. 3.illud.fo.308.co.1.⁊.c.ipſe ligandi fo.305.co.2
❡ De hac materia plura inuenies de excōicatione vbi agit de ſnia.

Clemens. Quod clemens papa p̄m⁹ multipliciter cōmēdat.8.q.1.ſi petrus.fo. 276.co.3.⁊.c.opoꝛtet.fo.288.co. 3.et c.clemēs.fo.codē.co.4

Clericus Quod clericus dicitur a cleros grece quod latine ſoꝛs dr̄.12.q.1.duo ſūt fo.313.co.1.21.diſ.cleros.in pn̄.,folio.29.colum.2
Quod ideo clerici dicti ſunt q2 in ſoꝛtem dn̄i vocati ſunt.12.q.1.duo ſūt folio.313.co.1
Quod ab hoſtiarijs vſꝗ̄ ad ſūmū oꝛdinē cuiuſcūꝗ̄ dignitatis clericorū noīe clerici deſignant.21. di.cleros.fo.29.c.2.72.di.clericū.f.118.c.3. 11.q.1.de perſona fo.296.co.3
Quod ſignuz clericale eſt coꝛona raſa in modu ſphere in capite.12.q. 1.duo ſunt.fo.313.co.1
Quod nō tōſuratus p epm ſiue laic⁹ ſiue monach⁹ in miſſa publice legere nō dz 69.di.qm̄.fo.116.c.1
Quod clerici comā nutrire nō debē, ſed deſup caput in moduz. ſphere tondere.23.di.,p̄hibete.fo.36.c.4
Quod clerici pfeſſionē ſuā in habitu ⁊ incēſu ⁊ in moꝛibus repſentare debent.41.di.clericus fo.65.c.1.23. di.his igit.fo.34 co.3 35.di. eccleſie fo.56 c.3.41.di.eps.f.65.co.1.44.di. per totū.fo 68.co.1 12.q 1. quoniaz fo 314.co.3.21.q 4.per totū. fo.399. co.1.de conſe.di.5.in omnibus.fo. 651.columna 1
Quod clerici cōmunē vitā in mādu cādo doꝛmiēdo circa eccleſiā debēt ducere.32.di.pter hoc.§.pcipiētes. fo.50.co.3.12.q.1.oīs.fo.311.co.4.de cōſe.di.5.in oib⁹.fo.651.co.1
Quod clerici cuiuſcunꝗ̄ oꝛdinis in exēplū debent eſſe laicis: vt habet. 8.q.1.q̄lis.fo.279.co.4.6.q.1.beat⁹.in medio.fo.260.co.3
Quod ſicut loco ita ⁊ religione debēt in ieiunioꝝ obſeruatione laicos pcellere.4.di.ſtatuimus. ⁊ duobus c.ſequē.fo 4.co 4
Quod vt meli⁹ poſſint vacare diuinis officijs ſecularib⁹ negocijs nō debēt implicari.21.q.3.mollicijs. fol. 399 co.1.⁊ duob⁹.c ſe.11.q 1 te qdē. fo.295.col.2 14.q.4.clerici ab indignis.fo.339.co.2.86.di.puenit.,fol. 138.co 3.88.di.per totū.fo.140.co.1.
Quod hoꝛas ſtatutas diurnas atꝗ̄ nocturnas diſtinctis tpibus deuote debēt explere.91.di. eleutherius ⁊.c.ſeq.fo.144.co.2
Quod exemplo aplī.pprijs manib⁹ poſſūt laboꝛare:dūmodo diuinuz officiū nō negligāt.91.di.§.1.⁊.c.ſe. ⁊ c.clericus.fo.144.co.4
Quod clerici ſemp ſtudio litteraꝝ intēdere debēt.16.q.1 ſic viue.f.355.c. 3.38.di.ſicut.⁊ duob⁹.c.ſe. fo.61.c.2
Quod clerico nulla etas ſera debz eſſe ad addiſcendum. 24.q.3. ſi habes. circa medi.fo.455.co.4
Quod aſſumpti vel aſſumēdi ad regimen animarū docti debent eſſe in ſcripturis.36.di.per totū.fo.57.c.2. 37.di.c.ideo,p̄hibetur.§.vt itaꝗ̄.folio.60.colum.2
Qđ res q̄ clericoꝝ paupeꝝ ſunt: pre ceteris tenentur hoſpitalitati ⁊ elemoſynis intēdere.16.q.1. qm̄ quicquid.fo.364.co.1.42.di.§.1.⁊.c. qui eſcamus.fo.65.co.4
Quod de caſtitate ⁊ ɔtinētia clericoꝝ habes.28.di.per totū.fo.43.co.3.31. di.a p̄mo.c.vſꝗ̄ ad.c.ſi laicus. fol. 47.co.3.32.di.per totum.fo. 49.c.3. 82.di.p̄popoſuiſti.⁊.c.ſe.fo.131.co.2. 84.di.cū in pterito.fo.134.co.2
Quod cleric⁹ feminaꝝ ſuſpectaꝝ frequētās domicilia eſt deponend⁹. 81.di.clericus.fo.129.co.4
Quod nō debēt clerici mulierib⁹ cohabitare.32.di.interdixit.fol.52.c.3. ⁊.c.ſeq.81.di. clericus. folio.129.c. 4.⁊.c.ſequenti.
Qđ clerici cū matre ⁊ ſoꝛoꝛe habitare p mittunt.81.di.volumus.f.130.c.2.
Quod foꝛnicarij deprehēſi:iuxta canones ſunt puniēdi.27.di.preſbyteris.fo.43.co.2.28. diſ.decernim⁹. fo 43.co.4 ⁊.c.de his.fo.44. col.1.⁊ c.pſbyter.fo 44.col.4.32.di.eos.folio.52.col.1.⁊.c.erubeſcant.fo.codē 33.diſ.habuiſſe.fo.53.col.4.81.di.ſi quis a modo.⁊ tribus ca.ſequē.folio.129.col.3.82.diſ.fere per totuz. folio.131.col.1.
Quod ipſoꝝ officium quādo per ſentētiā ſunt dānati:audiri nō debet. 15.q.vlti.c.vlti.fo.351.col.4.81. di.ſi ꝗ ſine.fo.128.col.2.32.di.ca. nullus ⁊.c.preter hoc.fo.50.col.3.
Quod ɔcubine eoꝝ vendi:vel in ſeruitutē redigi debent.32.diſ.eos. fo. 52.col.1.81.diſ.quidā.fo.130.col.4.
Quod filij ipſoꝝ in ſeruitutē eccleſie vbi nati ſunt debent deputari.15.q. 8.cū multe.in ſi.fo.351.col.2.
Quod moniales cognoſcētes :debēt deponi 27.q.1.ſi qs eps.fo.478.co.3.
Quod nō debēt intereſſe ſpectaculis vanis vel nuptijs.28.di. pſbyterū. fo.46.col.1.44.di.nullus.fo.68.c.4 de conſe.diſ.5.non opoꝛtet.fo.651. colum.2.
Quod tabernas ſine neceſſitate nō debent intrare.44.di.nō opoꝛtet clericos.fo.68.col.3.⁊.c.clerici.fo. 68. col.3.⁊.c.nullus.fo.codē.co.4.
Quod magicis artib⁹:augurijs vel incātatiōibus intēdētes:debent deponi.26.q 5.non opoꝛtet.⁊ duob⁹. c.ſeq.fo.471.col.1.
Q2 clerici arma ferre non debent.23. q.8.clerici.⁊.c.ſe.fo.440.col.2.
Q2 nec vere nec ioco ſe pugnare debēt 23.q.8.qcūꝗ̄ clericus.fo.440.co.2.
Q2 nec debent iudiciuz ſanguinis ferre.23.q.8.ſepe principes.⁊.c.his.folio.444.col.1.
De libertate clericoꝝ data per imperatoꝛes.16.q.1. generaliter . folio. 231.colum.4.23.q.8.c.tributum.§. q̄uis.fo.442.col.4.
Quod q2 ad ſolius dei iudiciuz reſeruant:a nullo iudice ſeculari debēt iudicari.11.q.1.ſacerdotibus. circa medium.fo.297.col.1.12.q.1. futuram.folio.314.col.3.
Quod defendūtur ab eccleſia.24. q.3. paternam.fo.459.col.2.
Q2 non accuſant a laicis.11.q.1.clericum.folio.292.col.4.
Quod nō debent trahi ad iudiciuz ſeculare:maxime ſine cōſenſu epi. 11.q.1.nullus iudicum vſꝗ̄ ad.c. iudices.⁊.c.peruenit.vſꝗ̄ ad.c.clericū.fo.292.col.4.⁊.294.col.2.
Quod clericus quādoꝗ̄ debet reſpōdere corā iudice laico:videlicet cū ipſe ſe ſubijcit ex pmiſſione epi.11. q.1.clericū.fo.294.col 2.
Itē ſi cauſa per papam fuerit delegata

10.q.3.relatū.fo 292.col.1.11.q.1.ſtīs fo.294.col.3.23.q.5.nō ꝺo8. fo. 435. col.1.poſt me.⁊ trib⁹.c ſeq.
Qđ clerici corā ep̄o ſunt cōueniendi. 11.q.1.ſi qui.fo.294.co 4.⁊.c.ꝺe pſo na.fo.295.col.3.⁊ ꝺuob⁹.c.ſe.16. q. 7.filijs.fo.377.col.1.
Quod clerici alios clericos ad iudi ciū ſeculare trahētes puniunt.11. q.1.inolita.fo.297.c.2.⁊ ꝺuobus.c. ſe.11.q.1.ſi qs clericus.fo.293.co.2.
Quod ex cauſa capi ⁊ ligari poſſunt a laicis.23.q.5.nō ꝺo8.poſt me.⁊ tri bus.c.ſeq fo.435.col.1.
Quod clericus epiſcopū ſuū cōtem nēs vel ꝯiurationē ꝓcurās ꝺegra datus tradit iudici ſeculari. 11.q. 1.ſi qs ſacerdotū.⁊. c. cōiurationū ⁊ q̄ttuoꝛ.c.ſe.fo.294.col.2.
Quod ꝺe oꝛdinatiōe clericoꝝ habes 24.ꝺi per totū.⁊ ꝺe hoc infra vbi agi tur ꝺe oꝛdine.fo.37.col.2.
Qđ clerici anteq̄ꝫ oꝛdinent ꝺebēt exa minari:⁊ ꝺebēt ꝓmittere fidelitatē ⁊ caſtitatē.23.ꝺi.q̄ꝫq̄ꝫ.fo.35. col.1.23. ꝺi.nullū.⁊.c.quando.⁊.c. ꝺe his.⁊ trib⁹ c.ſe.fo.43.col.3.⁊.4.⁊.44. c.1.
Qđ nō ꝺebēt intitulari in ꝺuab⁹ ec cleſijs.21.q.1.c.1.⁊ ſeq.fo.396.col.4.
Quod vitiati coꝛpe ꝓmoueri nō ꝺe bēt.36.ꝺi.illitteratos. fol.57.col.3. 55.ꝺi.c.1.3.4.⁊.5.fo.95.co.1.⁊.3.⁊.4. q.1.infames.circa.fi.fo.262.col.1.
Quod viciati coꝛpe ſine culpa ꝓmo uent.35.ꝺi.qui partē.fo.95.col.1.
Quod ſerui nō ꝓmouent niſi pꝛius libertati ꝺonētur.54.ꝺi.c.1.⁊.5.c.ſe quē.⁊.c.ſi ſeruus.⁊ q̄ttuoꝛ.c.ſe.fo. 91.co.3.⁊ fo.94.col.2.
Quod ſi ſeruus ſine ſcire ꝺn̄i oꝛdi nat in clericū reddet ꝺn̄o repetēti 54.ꝺi nullus.fo.91.col.3.⁊.c.ꝺe re bus.§.ceterū.⁊ quattuoꝛ.c. ſequē. ⁊.c.ſi ſeruus fo.94.co.2.
Quod q ꝯiugiū pꝛecerūt cū nō virgi nibus nō ꝓmouētur.34.ꝺiſ.curā dū.⁊ ſex.c.ſeq.fo.55.col.1.
Quod ꝯiugati niſi pꝛius cōtinētiā ꝺouerint nō ꝓmouētur:nec mini ſtrare ꝺebēt in ſacris.28.ꝺi.aſſumi. fo.44.col.2.⁊.c.ſeq.⁊ c.ꝺe ſiracuſa ne.fo.45.col.2.⁊.32.ꝺi.eos.⁊.c.pla cuit.fo.52.col.2.
Quod curiales ⁊ hiſtriones non ꝓ mouētur.51.ꝺi.p totū.fo.89.col.3. 53.ꝺi.legē.fo.91.col.1.
Qđ ab illicitis queſtibus ꝺebēt abſti nere.14 q.4.clerici.fol.339.col.2.⁊ ꝺuob⁹.c.ſe.47.ꝺi.oēs.fo. 73.co. 4.
Quod clerici ꝓ beneficio medicine ꝺei munera nō ꝺebēt accipere.23.ꝺi ſtin.his igit.fo.34. col.3.
Quod vſurarij nō ꝺebēt eē:⁊ ꝺepꝛehē ſi puniant.14.q.4.ſi quis oblitus. fo.339.col.3.46.ꝺi.ſeditionarios.⁊ ꝺuobus.c.ſeq.fo.73.col.2.47. ꝺiſt. ep̄us.fo.eodē.col.3.
Quod clerici ꝺebēt res eccleſie bn̄ ꝺi ſpēſare ⁊ nō ſupflue expēdere. 14. q.1.ep̄s.fo.337.col.3.
Quod nō licet ei ꝺe ſumptib⁹ eccleſie fi lios ſuos i ſtudio ph̄ie ꝓcurare.37. ꝺi.legāt.⁊.c.ſeq.fo.58.col.4.
Quod clericus ꝺe rebus hereditatis vt ꝺe laboꝛibus cōquiſitis poteſt fi lijs vel ꝓximis ſubuenire. 12.q.2. ep̄s qui filios fo.321.co.4.⁊. q.3.pla cuit.fo.328.col 2.
Quod nō licet clerico habere benefi cium cui ſufficit patrimoniuꝫ.16. q.1.c.vlt.in fi.fo.354.col.1.
Quod parochias vel ius alterius cle ricus nō ꝺebet vſurpare.13.q.1. ec cleſias.circa pꝛin.fo.330.col.3.
Quod ꝑegrinari nō ꝺebet ſine licētia ep̄i.16 q.1 cūctis.fo.358.col.4. ꝺe cō ſe.ꝺi.5.nō opoꝛtet.1.fo.651.col.2.
Quod nō reſidēs punitur.7.q.1.ꝑue nit.fo 270.co.4 ⁊ tribus.c. ſeq.⁊.c. ſi qs in clero.fo.271.col.3.
Quod clericus nō ꝺe rebus eccleſie: ſed ꝺe rebus ꝑ ipſum acq̄ſitis pōt facere teſtamētū.12.q.3.c.1. fol. 328. co.2.⁊ ꝺuob⁹.c.ſeq.⁊.q.4.c.1. f.328. col.4.1.q.5.ꝑ totum.fo. 194. col.1.
Quod ſi inteſtatus ꝺeceſſerit in oīb⁹ reb⁹ ſuccedit eccl̄ia.12.q.3.q̄cunq̄ꝫ. fo.329.col.1.⁊.q.5.ſicubi.⁊.c.ſeq. fo lio.329.col.4.
Quod clerici extranei nō ꝺebēt ſuſcipi ſine litteris ſui ep̄i.71.ꝺi.extrāeo.⁊ c.ſe.fo.117.col.4. 72.ꝺi.clericū. fol. 118 col.1.93.ꝺi.nulla.fo. 147. col.3. 19.q.2.alienū.fo.390.col.2.
Quod tranſmarini clerici cū pluri mis ip̄oꝝ teſtimonijs ſunt reci piēdi.98.ꝺi.ꝑ totū.fo. 158. col.1.
Quod clericis nō eſt iniūgēda ſolē nis pnia.50.ꝺiſ.cōfirmandum . ⁊ §.pꝛi.ſupꝛa.fo.88.col.4.
Qđ clerici vix vel nunq̄ꝫ recte peniteāt ꝺe peni.ꝺi.1.mēſurā.fo.548.col.1.
Quod melius eſt habere paucos bo nos clericos q̄ꝫ multos inutiles. 23.ꝺi.tales.fo.34.col.4.

Coactio. Qđ coactio volun tati cōtraria excu ſat pctm̄.15.q.1.ꝙ autē.§. ſed hoc.⁊ c.merito.fo 343.col.2.
Qđ ſeruitia coacta ꝺeo nō placēt.23.q. 6.iam vero.fo.438.col 1.
Quod cōfeſſio per coactionē extoꝛta nō pꝛeiudicat.15.q.6.ſi quandoq̄ꝫ a ſacerdotibus.fo.349.col.1.
Qđ iudei ad fidē chꝛiſti non ſunt co gēdi.45.ꝺi.ꝺe iudeis.fo.70. co.1.
Quod heretici redire ad eccleſiā co gūtur:nā medic⁹ bene ligat phꝛe neticū ⁊ excitat letargicū.23.q 4.ip ſa pietas.fo.422.co.2.⁊.c.quid faci et.fo.423.col.1.
Qđ medicus bene vulnera icidit fer ro ignito que fomēta non ſentiūt 1.q.1.reperiūtur.fo.163.col.4.
Quod bene caſtigat pater filium idi ſciplinatū.⁊ magiſter ꝺiſcipulum 23.q.4.ipſa pietas.fo.422.co.2.
Quod paulus per violentiam intra re eccleſiam eſt cōpulſus.23.q.4.ni miū.§.vtilius.fol.425.co.4.⁊.c.ꝺi ſplicet.fo.426.col.2.
Quod in euāgelio ad nuptias nolē tes compelluntur intrare.33. q.4. ipſa pietas.fo.422.col.2.
Quod angelus agar ancillā ad ꝺomi nam ſuam reuerti compulit.23.q. 4.quando.fo.426.co.4.
Quod apl̄us tradidit hoīem in inte ritū carnis vt ſp̄us eius eēt ſalu⁹ 23.q.4.qui peccat.427.col.1.
Quod q legitime in voto ſuo nō per māſit:vt ad illud reuertat eſt co gēdus.27.ꝺi.qđ interrogaſti.folio 43.co.1.45.ꝺi.ꝺe iudeis.fo.70.co.1. 16.q.1.quidā.fo.354.col.2.
Quod coactus monaſteriū intrās ſi poſt nunq̄ꝫ conſenſerit : liber exit. 20.q.3.pꝛeſens.fo.395. col.2.
Quod nemo ꝑꝑ iuramētū iminēte neceſſitate factū re⁹ eē ꝺꝫ iuramē ti.22.q.4.iter cetera.fo.409.col.1.
Quod apoſtatantes in fide ⁊ alij per uerſi cogendi ſunt per flagella ma lū relinquere.23.q.4.ꝺiſplicet. vſ q̄ꝫ ad finē queſtionis.fo.426.co.2. 1.⁊.q.5.per totū.fo.430.col.1.
¶Eadem materia eſt ꝺe inimicis.

Coadiutoꝛ. Quod coadiu toꝛ ꝺat ep̄o propter infirmitatē ⁊ ſenectutem 7.q.1.ſcripſit mihi.fo . 266.col.2.⁊ q̄ttuoꝛ.c.ſe.⁊.c.quāuis.fo.269.co 1

Cogitatio. Quod cogitatio non meret pe nā:lege etiā ciuili cū ſuis terminis eſt contēta.ꝺe peni.ꝺi.1.c. vulgaris fo.635.col.3.§.cogitatio.⁊.ē.ca.ꝺi. cogitatiōis.fo.635.col.2.
Quod cogitatio peccati moꝛtalis cū conſenſu etiam ſine opere nefario lege ꝺiuina ꝺānatur.49. ꝺiſ.hinc etenim .ante finē.fo.76.col.3.
Quod cum ex immūda cogitatione ſeq̄tur pollutio:culpa cogitatiōis lachꝛymis eſt lauāda.6.ꝺi.teſtamē tū.⁊.c.ſeq.fo.6.col.3.
Quod ꝺū in cogitatione voluptas nō repꝛimit etiā in actione ꝺominat ꝺiſ.49.hinc eteni. fo.76.co.3.
Quod cogitationis ſtatū erigere nō valet:quem vſus terrene ſollicitu dinis curuū tenet.49.ꝺi.hic eteni §.gibboſus.fo.76.col.4.

Cognatio. Quod cognatio ſp̄ualis nō eſt cō ſanguinitas:ſed inter filios ſp̄ua les q̄dā ꝓximitas.30. q.3.c.1.⁊.2. ⁊ 3.fo.502.col.4.⁊.503.col.1.
Quod ꝯhitur in baptiſmo aliquē ſu ſcipiēdo.vel ad chꝛiſma retinēdo 30.q.4.ſi qs ex vno.fo.504. col.2.
Quod ꝓpter vnionē carnis ad vnio nem ſp̄us non tranſitur.30.q.4. poſt vxoꝛis.fo.504.col.3.

¶ De hac materia req̃re de affinitate.

Cognitio. Quod cognitio dei in preſenti habetur per fidei ſoliditaté.24.q.1 qa folio.448.co.4
Quod ad cognoſcendā veri luminis claritaté intellectus noſtri aciez per boná operationé adiuuamus.49.di.hinc.§.lippus vo.fo.76.co.4
Quod qui īfirmitaté ſuā cognoſcēs humiliter iacet per conſolationez dei ad fortia opera ſurgit.50.di.qd eſt in fi.fo.81.co.4
Quod qui ſibi per arrogantiā candoré iuſticie ſeu ſapiétie tribuit, a luce ſupne cognitiōis ſe excludit.49 di.hinc.§.albuginé.fo.77 co.1
Quod ꝓ fide ⁊ vtilitate eccl'ie ſeculares ꝑncipes qñq₃ ad ꝯcilia admittunt.96.di.nos.⁊.c.ſe.fo.155.co.2
Quod archiepš pōt facere cōcilia prouincialia ſua auctē.diſ.ſi epus.⁊.c.ſeq.folio.24.co.3
Quod epi ſm tépus ordinatiōis ſue loca in ꝯcilijs debét tenere.17.diſt.epos.folio.23.co.1

Columba Quod columba dicitur materialiter.2.q.7.non ois.fo.228.co.1
Itē dicit̃ ſpūſſanct⁹ vt illud: deſcendit ſpūſſctūs vt columba ſup ipſum de cóſe.di.4.aliud.fo.635.co.1
Item di gr̃a ſpūſſancti vt illud: eiecit vendétes ⁊ ementes colūbas.1.q.3.ſaluator.⁊.quod vo.fo.188.co.3
Itē dr̄ eccl'ia colūba vt illud vna ē colūba mea.de ꝯſe.di.4.aliud.fol.635.co.1 1.q.1.remiſſioné.fo.170.c.1
Itē dicit̃ colūba ſimplicitas mētis.16 q.1.ſi cupis.fo.352.co.4.6.q.1.ex merito in fine.fo.261.co.4.36 di.qui eccleſiaſticis.§.hinc etiā prius.folio.57.columna.3
Itē dicit̃ colūba vita cōtēplatiua vt illud: qs dabit mihi pennas ſicut columbe.7.q.1.aduerſitas.§.cum autem.folio.274.co.4
Quod ſicͣ colūba gemēs a moleſtijs querit volare ſic bonus cupit diſſolui ⁊ eſſe cū chriſto.7.q.1.aduerſitas.ante fi.fo.274.co.4
Quod cathedras colūbaꝝ vendunt q indignis eccl'ie bñficia cōferunt.16 q.7.⁊ hec circa me.fo.374.co.2
Quod colūbas vendūt q ſacros ordines largiēdo ꝑciū pecunie vel laudis querūt.1.q.3.nō ſolum.fo.190 co.2.⁊.c.ſaluator.ante fi.fo.188.co.3 ⁊.c.ex multis.fo.189.co.3
Quod per gemitū colūbe.i.eccl'ie remiſſio peccatoꝝ datur.1.q.1.remiſſioné.fo.170 co.1
Quod nō ois qui dicit pax vobis q̃ſi columba eſt audiendus.2.q.7.nō omnis.fo.228.co.1.
Quod oēs ſubditi ſimplicitaté colūbe debét habere 6.q.1.ex merito.fol.261.co.3.36.diſ.qui eccleſiaſtic.s.§.hinc etiā prius.in fi.fo.57.co.3

Comeſſatio. Quod comeſſatio eſt gule intemperantia.44.di.§.1.⁊.c.ſe.folio.68.colum.1
Quod guloſi feſta ſctōꝝ ſe indigne celebrare putāt niſi cōmeſſationib⁹ deſeruiant.44.di.c.1.in fine.⁊.c.comeſſationes.fo.68.co.1.⁊.2
Itē ſi cōmeſſationes laicis dānabiles ſunt multo magis ſacerdotib⁹ imputant̃ ad gehennam.44.di.nō liceat.§.ſeq.fo.69.co.2
¶ Similis materia eſt vbi agitur de cibo ⁊ conuiuio.

Cōmunicatio Quod cōmunicatio malorum non maculat aliqué ſed ꝯſenſio factorū.23.q.4.ſi qs a catholica.fo.418.co.3
Quod cōicat malo qñ facto eius ꝯſortiū approbatiōis adiungit̃.23.q 4.a malis.fo.418.co.3
Quod exēplo chriſti cōicare debem⁹ pctōribus vt ipſos lucremur.23.q.4.infideles.fo.420.co.2
Quod participes efficiunt̃ pene q ſe a cōione maloꝝ nō ſeparāt.24.q.1.dicimus.circa me.fo.450.co.3
Quod nota cōtra adherentes inimicis dei ⁊ eccleſie.

Compaſſio. Quod cōpaſſio eſt q̃ſtum ad penam quoddā genus perſecutionis.7.q.1.aduerſitas.ante medium.folio.274.co.4
Quod vera iuſticia cōpaſſioné habet.45.di.vera.fo.72.co.1.23.q.4.eſt iniuſta.fo.425.co.1
Qꝫ cōpaſſio ſiue ad pctōreſ ſiue ad egētes dꝫ eē cū diſcretiōe.23.q.4.duo fo.425.co.2.86.di pulchra.f.137.c.3.
Quod peccantib⁹ in infirmitate cōpatiendū eſt.3.q.9.indicas.fo.247.c.3.45.di.recedite.fo.72.co.1
Quod arguunt̃ ꝑlati q in ſubditos deſeuiūt ſeueritate magis q̃ʒ compaſſiōe.45.di.recedite.fo.72.co.1.
Quod vacuū nomé epi tenet q neceſſitaté patientib⁹ nō cōpatit̃.86.di.fratré.fo.87.co.2.⁊.c.nō ſatis.f.136.c.3.7.q.1.ois.fo.272.co.3

Compaternitas.
Quod cōpaternitas efficit̃ vno ꝯiugū altero aliqué in baptiſmo vl̃ chriſmate tenēte.30.q.4.ſi qs.f.504.c.2.
Quod abbates vel monachi nō debét eſſe cōpatres.de ꝯſe.di.4.non lꝫ abbati.fo.641.co.2.⁊.c.ſeq.16.q.1.placuit cōi nr̃o.fo.353.co.2.18.q.2.punit.fo.288.co.1
Quod vxoreʒ cōpatris qs ducere pōt cui⁹ ipſa cōmater nō fuit.30.q.4.q ſpūalem.fo.504.co.3
Quod cōpat̃nitas dicit̃ directa vt cuʒ quis filiū alterius leuat de fonte.30.q.3.ita.fo.503.co.1
Quod dicit̃ cōpaternitas īdirecta vel emergēs: vt cū ſola vxor filiū alterius leuat de fonte vbi vir cōpater dr̄ 30.q.4.ſi qs ex vno.fo.503.co.2
Quod ſi cōpaternitas carnalé copulā ꝑcedit pōt qs duas cōmatres habere.30.q.4 poſt vxoris.§.primo.folio.504.col.3
Quod ſi alter vel vterq₃ ſuſcipit filiū alicui⁹ cū illa nō poteſt ꝯtrahere 30 q.4 ſuſcitat̃.fo.504.co.1
Quod ſi fili⁹ vxoris tm̄ ſuſcipit̃ a berta vir pōt hr̄e bertam ſua mortua.30.q.4.q ſpūalē.fo 504.co.3
¶ De compaternitate iuenies.30.q.4.per totum.fo.504.co.1

Cōpenſatio. Quod compenſatio fit in penitētia per eccl'iam: qꝛ in tpalem penā eterna ſupplicia cōmutant̃.de pe.di.1.porro.fo.537.co.3
Quod loth per filias cōpenſare malū voluit vt p minus maluʒ mai⁹ ſe daret 14.di.quod it̃.f.17.c.3.32.q.7.offerebat.fo.525.co.4.
Quod obſtetricū mendaciū in tpalē mercedē eſt cōpenſatū.22.q.2.ſi quelibet.fo.405.co.4

Cōpoſitio. Quod incompoſitio corporis indicat qualitaté mētis.41.di.cleric⁹ §.ſicut ergo.fo.65.co.1.23.di.his igitur circa mediū fo.34.co.3

Cōciliū. Quod ꝓ fide ⁊ vtilitate eccleſie ſeculares ꝑncipes qñq₃ ad concilia admittūtur 96.di.nos.⁊.c.ſe.fo.155.co.2
Quod archiepiſcop⁹ pōt facere ꝯcilia ꝓuincialia ſua auctoritate.18.diſ.ſi epš.⁊.c.ſe.fo.24.co.3
Quod epiſcopi ſecūdū tépus ordinatiōis ſue loca in ꝯcilijs debét tenere.17.di.epiſcopos.fo.23.co.1
Quod cōciliū ꝓuinciale requirit preſentiā archiepiſcopi.92.diſt.ſi quis epiſcopus vacans.fo.146.co.1
Quod ꝓuinciale ꝯciliū p archiepꝫ cū ſuffraganeis bis in anno debet fieri.18.di.ꝓpt̃ eccl'iaſticas.fo.23.co.3
Quod oēs epi ad ꝯcilia tenēt venire vel ſe q̃re nō venerūt p lr̃as debent excuſare.18 di.placuit.fo.24 co.3
Quod ad ꝯciliū non venientes vel de ipſo ante tépus recedētes excōmunicant̃: ⁊ vſq₃ ad ſequens ꝯciliū debent remanere ſuſpenſi.18 diſt.ſi quis autē.fo.24.co.3
Qđ epš ꝯciliū per ſingulos ānos bis dꝫ celebrare.18.di.de cōcilijs.fo.23.co.2.⁊.c.ꝓuenit.fo.eodē.co.4
Quod ſine oi exceptiōe ſaltē ſemel in anno epus debet facere cōciliū.18.di.quoniā.fo.23.co.4
Quod epš in ſuo ꝯcilio debꝫ ꝑſbyteris ⁊ clericis notificare ſtatuta ꝯcilij ꝓuincialis: ⁊ hec nō faciēs p duos menſes eſt ſuſpendēdus.18.di.decernimus.fo.25.co.1

Quod de ep̄iſcopoꝝ concilia ante q̄dragesimā ⁊ circa carniſpriuiū debent celebrari.18.di.habeat.fo.23.col.3.
Quod q̄ tumultu vel riſu ꝯciliū perturbauerit:excōmunicationis ſnia punit̄.5.q.4.in loco.fo.258.col.1.
Quod nō debet cogi ſubditi a p̄latis ſuis munera ad cōcilia deferre.18.di.de eulogijs.fo.24.col.2.
Quod ꝯciliū ex cōmuni intentione dictū eſt:eo ꝙ in vnū dirigat communē mentis obtuitum 15.di.§.ſynodus autē.fo.18.col.2.
Quod quattuor cōcilia videlicet] nicenū:ꝯſtātinopolitanū:ephesinum ⁊ calcedonenſe ſunt tāꝗ̄ quattuor euangelia ſeruāda.15.di.canones.ante mediū.fo.18.col.1.
De octo concilijs generalibus que ad p̄dicta q̄ttuor reducunt̄.15.diſ.ſancta.vſq̄ ad finē diſ.fo.18.col.2.
De viginti q̄ttuor ꝯcilijs ⁊ de tp̄ibus ⁊ de auctoritatibus eorūdē.16.di.p̄ma annotatio.fo.21.col.1.
Quod cū i geſtis ꝯcilioꝝ diſcors ſententia inuenit̄:illius ꝯcilij debet teneri ſentētia:cuius antiq̄or ⁊ potior extat auctoritas.50.di.dño ſancto.in fine.fo.83.col.2.
Quod ſolius eſt pape priuilegiū poſſe cōgregare gn̄ale cōciliū.17.diſ.c.i.fo.21.c.4.⁊.c.ſeq.2.q.6.iō.f.215.c.2
Quod cōciliū ſine auctoritate pape factū:nullā habet firmitatē.17.di.per totū.fo.21.col.4.

Cōcordia. Quod cōcordia.vera diuerſitatez perſonaꝝ ⁊ officiorum ſub vno reſpectu connectit:vt differentie ordo ſub vna ratione poſſit ſubſiſtere.89.diſ.ad hoc.fo.142.col.4.
Quod vnitas cōcordiā:⁊ dualitas diſcordiam inducit.7.q.i.in apibus.folio.273.col.2.
Quod in cōcordia membroꝝ eccl̄ie gloriat̄ deuſ.9.q.3.archiepiſcopus.folio.234.col.3.
Quod epiſcopi eſt diſcordātes ad cōcordiā reuocare.90.di.diſcordantes.folio.143.col.1.
Quod magis debet p̄latus diſcordantes ſubditos ad cōcordiā q̄ȝ ad iudiciū ꝓuocare.90.di.ſtudēdū fol.143.col.3.q.2.ſi p̄mates.fo.256.c.4.
Quod oblationes diſcordātiū q̄ nō deo placēt:nō ſunt recipiēde.90.di.oblatiōes.⁊.c.ſequēti.f.143.col.1.

Cōcubina. Quod concubina dr̄ que ceſſantibus legalibus inſtr̄is vnita eſt:⁊ coniugali affectu tenetur.34.diſt.omnibus ſeruis.§.ꝯcubina.⁊.c.ſequenti.fo.54.col.2.
Quod hn̄s ꝯcubinā nō debet promoueri ad ordinē:niſi forte cū diſpenſatione.33.di.ſi quis.⁊.c.maritū.folio.53.col.1.⁊.2.
De diſpenſatione taliū habe f.34.diſ.chriſtiano.⁊.c.ſequēti.fo.54.col.3.
An liceat nō habenti vxorez tenere cōcubinā.34.di.ſi quis.fo.54.col.4.⁊ c.chriſtiano.fo.54.col.3.
¶De cōcubinis clericoꝝ habes vbi agit̄ de clericis.

Concupiſcētia. Quod ꝯcupiſcentiā abſq̄ culpa eſt in corpe nō conſentiente.15.q.1.ſi concupiſcentia.fo.345.col.2.
Quod cōcupiſcentia innata per baptiſmū chriſti nō euacuat̄ vt non ſit:ſed vt non obſit.de conſe.diſ.4.per baptiſmū chriſti.fo.630.col.2.
Quod nō eſt aliene rei concupiſcētia ſi eccleſia cepit poſſidere vbi pſecutores p̄us regnabāt.23.q.7.ſi de rebus.fo.438.col.4.
Quod eccleſia nō dicit̄ aliena cōcupiſcere:cū per tp̄alia que infidelibus aufert:querit ipſos ſibi vnire.23.q.7.ꝗ autem.fo.439.col.1.

Cōditio. Quod ꝯditio non bona ⁊ illicita etiā ſi iuramento ſit vallata:non eſt adimplēda.22.q.4.c.i.fo.407 col.i.
Quod conditiones poſite licite ⁊ honeſte ſeruāde ſūt.18.q.2.eleutheri⁹.folio.389.col.3.
Quod ſub quali conditione ordinādus eſt quis in epiſcopū.23.di.qui epiſcopus.fo.34.col.1.
Quod oēs de limo terre hēmus p̄ncipiū.8.di.quo iure.fo.8.col.2.

Cōfeſſio. Quod ꝯfeſſio peccati neceſſaria ē ad ſalutem.de pe.diſt.i.fere per totū folio.533.col.4.
Quod vbi eſt taciturnitas ꝯfeſſionis non eſt ſperāda venia criminis.de pe.di.i.§.taciturnitas.fo.550.col.1.
Quod ſola contritio nō delet peccatū ſi ꝯfeſſio ꝯtēnit̄.de pe.di.i.voluiſſent § ex itaq̄ fo.543.col.3.⁊.c.menſuram.§.i.⁊ duobus.c.ſequentibus.folio.543.col.1.
Quod melior eſt in malis humilis ꝯfeſſio:q̄ȝ in bonis ſupba gl̄iatio.11 q.3.iniuſtū.circa finē.fo.308.col.2.
Quod circūſtātia peccatoꝝ ſunt cōfitēde.de pe.diſ.i.§ i.qui eſt in ca.aut facta.fo.549.
Quod ꝓpter verecundiā nullus dȝ diuidere ꝯfeſſionē vt diuerſis diuerſa dicat de pe.di.i.§ i.an̄ finē ⁊ diſ 5.§.vltimo.ver.caut⁹.579 c.1.
Quod erubeſcētia in ꝯfeſſiōe peccatorū magna pars eſt ſatiſfactionis.de pe.di.i.quē penitet.fo.550.col.2.
Quod ꝑ ꝯfeſſionem illud quod fuit mortale ſit veniale.de pe.di.i.§.quē penitet fo.550.col.2.
Quod nō eſt neceſſe vt qui ſemel bn̄ confeſſi ſumus:denuo ꝯfiteamur.de pe.di.i.c.quis aliquando.§.non ita.folio.543.col.2.
Quod nō ꝑ nunciū vel ꝑ ſcriptū:ſed ꝓprio ore quis dȝ ꝯfiteri.de pe.diſ.i.quē penitet.fo.550.col.2.
Quod vera confeſſio in vltimo tēpore pōt eſſe.26.q.6 ſi p̄sbyter.⁊.ca.ſequēti.fo.474.col.3.
Quod confitētes debent ſe totū ponere in arbitrio ſacerdotis.de pe.diſ.5.ꝯſideret.poſt mediū.fo.578.co.1.
Quod p̄ito ſacerdoti q̄ ſciat ſoluere eſt ꝯfitendū.de pe.di.i.quē penitet.poſt mediū.fo 450.col.2.⁊ diſ.6.c.i.folio.579.col.4.
Quod an q̄s poſſit audire confeſſionē alterius parochiani eo inuito.de pe.di 6.c.ſacerdos.§.proxi.⁊.c.ſequēs.fo.580.col.2.
Quod in articulo mortis ſi p̄sbyter nō habet̄:q̄ſq̄s pōt alteri confiteri.25.q 6.ſi p̄sbyter.⁊.c.agnouimus.folio.474.col.3.
Quod greci ſolūmodo deo ꝯfiteri debere dicunt:ſed ſancta eccleſia deo ⁊ ſacerdoti ꝯfiteri ſtatuit.de pe.di.i.circa finē c.q̄dā.fo 551 col.2.
Quod ꝯfeſſio peccati occulta nulli penitus eſt reuelanda.2.q.i.ſi peccauerit fo.206 col.i
Quod in foro iudicij cōfeſſus de crimine ꝓ ꝯuicto habet̄.15.q.5.p̄sbyter.fo.348.col.3.⁊.c.de crimine.folio.348.col.2.
Quod ſcelus non dicit̄ manifeſtū niſi ſpōte ꝯfeſſum.aut ꝑ teſtes conuictū.15.q.5.p̄sbyter.fo.348.col.3.
Quod mitius eſt agendū cuȝ eo qui cōmiſſuȝ facinus facili cōfeſſiōe eſt confeſſus.di.50.preſbyteꝝ.f.78.c.1.12.q 1.non dicatis.fo.314.col.1.15.q.8 ſi quis.fo.350.col.3.56.diſtin.quia folio 98.colum.4.82.diſtin.preſbyter.fo.132.col.3.
Quod ꝯfeſſio per penā extorta nō preiudicat.15.q.6.c.ſi quādoq̄ a ſacerdotibus.fo.349.col.1.
Quod manifeſtum eſt cōfiteri de crimine eū qui per cōtumaciā nō cōparet.3.q 9.decernim⁹.fo.247.c.1.
Quod q̄ ſocius eſt criminis:eius cōfeſſio ꝯ̄ ſociū:niſi in certis caſibus admittit̄.15.q.3.§.vlt.fo.346.col.3.
Quod quidocūq̄ bonū agim⁹:deuȝ confitemur.11.q.3.exiſtimant.in fi.folio.307.col.3.
Quod q̄ verbo ⁊ ope chriſtū confitet̄ ipſius teſtis efficit̄.11.q.3.exiſtimāt.in fine.fo.307.col.3.
Quod latro tunc baptizatus eſt quādo chriſtū in cruce cōfeſſus eſt.de pe.diſ.7.§.penulti.fo.581.col.3.

Cōfirmatio. Quod cōfirmatio ſacramētalis omnibus fidelibus ſit neceſſaria.de conſe.diſ.5.c.i.f 647.c.4.
Quod i hoc ſacramēto ſpūſſancti augmētat̄ gratia:vt confirmemur ad pugnandum.de conſe.diſtin.5.ſpirituſſanctus.⁊ capi.nouiſſime.folio.648.col.1.⁊.2.

Quod ideo cõfirmatio in fronte im
ponit vt ab accipiẽte fides chriſti ſi
ne erubeſcentia predicet.de conſe.
di.5.nouiſſime.fo.648.co.2

Quod hoc ſacramentũ excedit alia in
veneratione:q2 a maiori miniſtro
ſcʒ epiſcopo tm̃ datur. de cõſe.di.5.
de his 40.fo.668.co.1.ꝛ.c.ſeq̃nti.68.
diſt.q̃ʒuis.fo.115.c.2 ꝛ 95.diſt. pſby
teros.folio.152.co.1

Quod excepta neceſſitate hoc ſacramẽ
tũ epi ieiuni debẽt dare ꝛ ieiuni et
cõfeſſi ſũt adulti debẽt accipere. de
ꝯſe.di.5.vt ieiuni.ꝛ.c.ſe.fo. 648.c.3.

Quod vnctio cõfirmatiõis debeat fie
ri per ſignum crucis.de conſe. diſ.
5.nunqd.fo.648.co.4

Quod ꝯfirmatio ñ ſit iterãda ſic̃ nec
baptiſm⁹ ꝛ iterãs grauit̃ punit.de
cõſe.di.5.dictũ.2.c ſe.fo.648.co.3

Quod cõfirmatio inducit cõpaterni
tatẽ queadmodũ ꝛ baptiſmus. 30.
q.4 ſi qs ex vno.fo.504.co.2

Quod cõfirmatũ nõ plures ſuſcipere
debent niſi vnus ſicut nec baptiza
tũ.de ꝯſe.di.4.nõ pl̃es.fo.641.co.2

Quod in neceſſitate idem põt eẽ cõpa
ter in ꝯfirmatione ꝛ baptiſmo: ali
ter non.de conſe. di. 44.in cathe
ciſmo.fo.641.co.2

Quod q non eſt baptizatus non põt
ſuſcipere confirmatũ.de conſe. di.
4.in baptiſmate.fo.641.co.2

Quod q in ꝯfirmatiõe filiaſtros igno
rãter tenet a matrimonio nõ ſepa
rant.30.q.1 .de his.fo.501.c.4

Cõformatio. Quod con
formare ſe
debet qlibet illis inter quos viuit
in his q̃ nec ꝯtra ſidẽ ſũt nec cõtra
bonos mores.12.di.c.illa autẽ.fo
lio.15.colum.2

Quod qui ſtrictius reb⁹ vnt̃ q̃ʒ ſe ha
bent mores eorum cũ qbus viuit
ſuperſtitioſus eſt.41.diſt.quiſquis.
folio 64.co.1

Quod ñ intereſt qd alimentoꝝ ſumat
qs dũmõ ꝯuenit cũ his cũ qb⁹ ſibi
viuendũ eſt 41 di.quõ dic̃.f.64.c.3.

Quod in cãtãdo ꝛ legẽdo ſubdite dio
ceſes debẽt ſe metropolitane eccl'ie
ꝯformare.12.di.de his fo 15.co.4

Coniugiũ. De hoc require
in tractatu de
matrimonio ꝛc̃.

Cõiuratio. Quod coniura
tio dicitur quan
do clerici vel monachi rebelles au
ctoritati interdicẽti ſe in vnũ con
iuratione intercedẽte colligerint:
aut iuramẽta inter ſe dederint. 11.
q.1.ſi qui clericoꝝ.fo 294.co.4

Quod cõiuratio ꝛ cõſpiratio p vno
eodẽq; crimine accipiunt. 11. q.1.
cõiurationũ.fo.294.co.3

Quod in p̃dicto crimie inuẽti i nul
la accuſatiõe ſunt recipiendi.3.q.4.
cõſpiratores.fo.238.co.1

Quod clerici ꝯtra epm̃ vel monachi
cõtra abbatẽ in p̃dicto crimine in
uenti a pprio gradu cadunt.11.q.1.
ꝯiurationũ.ꝛ trib⁹.c.ſe fo.294.c.3.

Quod nõ de hoc crimine conuicti ſʒ
etiam cõſentiẽtes infames effic ũ
tur.11.q.1.cõſpirationũ. fo.294.c.3.
ꝛ.c.ſtatuim⁹.fo.295.c.4

Conſanguinitas.

Quod cõſanguinitas antiq̃s p̃tes in
ꝯiugio ppter propagationẽ nõ im
pediebat ſicut impedit modo. 35.
q.1.per totũ.fo.588.co.3

Quod olim ꝯſanguinitatis grad⁹ vſ
q; ad ſeptimã generationẽ compu
tabat.35.q.3.de affinitate.f. 589.c.4
ꝛ.c.nullũ.ꝛ.c. pgeniẽ. vſq; ad ſinẽ
queſtionis.

Quod iõ cõſanguinitas per ſeptẽ gra
dus cõputat:q2 mundi generatio
ꝛ hois ſtatus tot etatibus ſiniunt
35.q.4.c.1.fo. 91.co.3

De cõputatione graduũ conſangui
nitatis.35.q.5.p totũ.fo.591.co.3

Quod eq̃liter cõputat ꝯſanguinitas
deſcẽdẽs in poſteros ex pte mulie
ris ſicut ex pte viri.35.q.3.de ppin
qs.fo.590.co.1.ꝛ.c.ſe.ꝛ.c.equaliter.
cũ.c.ſeq fo.590.co.4

Quod conſanguineã cognoſcẽs di
cit inceſtuoſus:ꝛ eſt talis ab oibus
deteſtãdus.35.q.2.de inceſtis.ꝛ.c.ſe.
folio.590.co.2

Quod infames ſũt ꝛ ab hereditate re
pellunt qui cõſanguineas ducunt
in vxores.35. q.2. coniunctiones.
folio.589.co.4

Que pſone admitti debeãt ad accu
ſandũ vel ad teſtificandũ conſan
guinitatẽ inter cõiunctos. 35.q.6.
per totũ.fo.597.co.1

¶ De hac materia habes vbi agitur
de matrimonio.

Cõſcientia. Quod conſciẽ
tia ſola ſi accu
ſat liber ſine accuſatione eſſe non
põt.11.q.3.in cũctis.fo.304.co.2

Quod duʒ cõſciẽtia in oculis dñi nõ
accuſat ſentiant homines qcqd libet
11.q.3 ſenti.fo.304.co.1

Quod quẽ de libro vite nõ delet iniq̃
ꝯſcientia nec delere põt humana
ignorãtia.11.q.3.qd obeſt.f 304.c.1

Quod q ꝯfidẽs de ꝯſciẽtia ſua famam
ſuã negligit crudelis eſt.12.q. 1. no
lo.fo.314.co.3.11.q. 3.nõ ſũt. f.304.

Quod cõſciẽtia nobis eſt neceſſaria
fama primo.12.q.1.nolo. f.314. c.3

Quod quãdo de⁹ iudex erit alius te
ſtis q̃ʒ cõſciẽtia nr̃a non erit.11.q.3.
cuſtodi.fo.304.co.2

Quod tũc glia nr̃a eſt teſtimoniũ cõ
ſciẽtie noſtre quãdo de quo homi
nes nos vituperãt nr̃a ꝯſciẽtia libe
ros nos demõſtrat.11.q.3.inter ver
ba.fo.304.co.3

Quod in p̃ceptis ꝛ phibitionib⁹ q uic
qd ſit cõtra conſcientiã edificat ad
gehennaʒ.28.q.1. omnes.§. ex his.
folio.496.co.2

Cõſecratio. Quod cõſecra
tio eccleſie nõ
debet fieri niſi cũ miſſe celebratio
ne.de ꝯſe.di 1.c.1.fo.603.co.3.ꝛ.c. de
fabrica.fo.606 co.3

Quod altare maiori in quo ſunt reli
quie nõ violato eccleſia etiã a fun
damẽtis reparata ſine miſſa conſe
crari põt alẽs non.de cõſe.di.1. de fa
brica.fo.606.co.3

Quod ſine religiis ſctõꝝ eccl'ie vel al
taria nõ ſunt ꝯſecrãda.de cõſe.di.1.
de fabrica.ꝛ.c.placuit.fo.607.c.1.

Quod funera mortuorũ maxime in
fideliũ ante cõſecrationeʒ eccl'ie de
eccl'ia ſunt eijcienda.de cõſe. di.1.ec
cleſiã in qua.fo.607.co.1

Quod q̃ʒdiu pagan⁹ vel infidelis iacet
in eccl'ia nõ eſt ꝯſecrãda.de cõſe. di.
1.eccleſiã.fo.607.co.1

Quod dotari debet eccl'ia anteq̃ʒ cõſe
cret.16.q.7.pie.fo. de cõſe.
di.1.c.nemo.fo.605.co.2

Quod eccleſiã quã patronus nõ p de
uotione ſed p queſtu cõſtruxerit
epus nõ debet conſecrare niſi om
ni cõditione contraria excluſa. de
cõſe.di.1.ſi qs baſilicã.16. q.7.pie.fo
lio.376.col 2.ꝛ duob⁹.c.ſeq. 10.q.1.
ſic quidã.fo.

Quod eccleſia quocũq; caſu leſa ma
nentib⁹ parietibus cõſecratis non
debet reconſecrari.de conſe.di.1.ſi
motũ.ꝛ.c.ſe.fo.606.co.2

Quod igne fuerit ꝯſumpta eſt recõſe
crãda.de ꝯſe.di.1.eccl'ijs. fo.606.c.2

Item ſi parietes a fundamẽto fuerũt
reparati de cõſe.di.1.de fabrica.fo
lio.606.colum.3

Quod ſi eccl'ia homicidio vel forni
catione polluta fuerit aqua benedi
cta ſale reſpſa recõciliabit. de cõſe.
di.1.ſi motũ.fo.606.co.2

Quod vbi nec ſcriptura nec teſtes in
ueniunt ppter dubiũ eccl'ia eſt cõ
ſecranda.de cõſe.diſ.1. ſolennitates
primũ.fo.606.co.1

Quod ligna eccl'ie ꝯſecrate ad vſuʒ re
ligioſoꝝ nõ laicoꝝ debent admit
ti.de ꝯſe.di.1.ligna.fo.607.co.4

Quod anniuerſari⁹ eccl'ie vel epi ma
xime pape per annos ſingulos eſt
agẽdus.de ꝯſe.di.1.c. ſolẽnitates.1.
ꝛ.2.folio.606.co.1

Quod ꝯſecrare dicit̃ ſimul ſacrare.24.
q.1.pudẽda.fo.451.co.1

Quod ille archiepis vel epis conſecra
tus nõ dicit̃ ſed execratus: quẽ ſi
mul ſacrare cõiunctis mẽbris nõ
agnoſcit eccleſia. 34.q.1. pudenda.
folio.451.co.1

Quod ꝯſecratiõi archiepi oẽs cõpro
uinciales epi debent intereſſe. 66.
di.archiepus.fo.113.co.3

Quod electus in archiepm̃ vel epʒ in

fratres mēſes debet cōſecrari.100 di.qm̄ quidā.fo.160.co.2
Quod elect⁹ in archiepm̄ ēt ſi ſit eps ante receptionē pallij nō pōt alios cōſecrare.100.di.§.1.fo.160.co.1
Quod q ē ɔſecrat⁹ab illo q nō habuit ſua ɔſecrādi itez eſt ɔſecrandus 68.di.ſicut.⁊.c.ſeq.fo.114.c.3
Quod in ep̄z ñ ɔſecrat in cui⁹ domū hoſpitalitatis cā amic⁹ nūq̄ intrauit 85.di.florētinū archidia. f.135.co.1
Qd cū mlta diſcuſſiōe in epm̄ qs dz ɔſecrari.65.di.de pſona. f.112. co.4. ⁊.c.ſe.23.di.illud.fo.34.c.4
Quod eps añ cōſecrationē ad fidē catholicā tenēdam ⁊ ad plura alia ſe obligat.23 di.q̄ꝗ̄z. fo.35.co.1
Q eps cū aſſēſu ꝓuicialiū epoꝝ ad minꝰtrib⁹ ep̄iſ die dn̄icavbi archiepo placuerit dz ɔſecrari.51. di.q in alli quo circa ſi.f.90.c.3.75.di.ordinatio
Qd elect⁹ in ep̄m ſi in (nes.f.121.c.2 fra qnq̄z mēſes negligit ɔſecrari archieps dbz ſibi alio ꝓuidere. 100. di.qm̄ quidā.fo.160.co.2
Quod ante vigintiquiq̄z annos virgines nō ſunt cōſecrāde.77.di. placuit.fo.124 co.1
Qd diaconiſſa niſi ſit.xl. annoꝝ nō ē cōſecrāda.78.di.nemo.fo.125.co.1
Quod corrupta nō eſt cōſecranda.26 di.acutius.fo.41.co.2. 20.q.1.dtuo tis.fo.393.co.4
Quod nō cōſecrant niſi per ep̄m.26. q.6.c.1.fo.473.co.2
Quod debz cōſecrari in veſte ꝓfeſſionis ſue quā ſemꝑ debz deſerre. 23. di.ſanctimonialis.fo.36.co.4
Quod excepta neceſſitate iſfirmitatis virgines nō ſunt cōſecrāde niſi in epiphania ⁊ per hebdōam paſche et in feſtis apoſtoloꝝ. 20.q.1. deuotis.folio.393.co.4
De hac materia hēs vbi agit de velo.

Conſenſus.

Quod conſenſus eſt volūtati ei⁹ quē diligit obſecūdare ⁊ auertere ſe ab eo quē ipſi ſentit aduerſum 93.di.ſi inimic⁹.fo.146.co.3.
Qd ſentire dī q peccāti amabilē ſe prebet.93.di.ſi inimic⁹ in medio.f.146 co.3.86.di.odio.fo.135.co.4
De conſenſu malo habes.18.q.2.ſi qs fo.287.co.3.⁊.2.q.1.in primis.folio 202 columna.1
Quod cōio maloꝝ nō maculat ſz cōſenſio factoꝝ.23.q.4.ſi quis at catholica.fo.418.co.3
Quod ſm ꝓphetā imundū nō tangit qui maloruz (cum qbus habitat) actib⁹ nō cōſentit. 23.q.4. tolerādi ſunt.⁊.c.ecce inquunt.fo.417.c.4
Quod nō prodeſt illi ſuo errore nō pollui q ɔſenſuz ꝓſtat errāti. 83.di. cōſentire.fo.133.co.3.⁊.c.quid enim ꝓdeſt ibidē.
Quod error cui ñ reſiſtit ⁊ approbatur: ⁊ negligere cū poſſis ꝑturbare peruerſos nihil aliud ē q̄ fouere. 83 di.error.f.137.co.2.2. q.7.negligere f.232.c.1.17.q.7.§ 1 fo.379.co.4
Quod qui peccantē nō arguit ſed defendit: acuti⁹ q̄z ille q peccauit coercendus eſt.11.q.3.q ɔſentit.f.309.c. 3.24.q.3.q negligūt.fo. 456.co.3
Quod eps q criminib⁹ cōſentit alioꝝ rum ab officio eſt deponēdus.83. di.ſi qs eps.⁊.c.ſe.fo.133.c.1
Quod facientē ⁊ cōſentientē par pena ɔſtringit.2.q.1.notū ſit.in ſi. f.203. co.4.3.q.4.ɔſanguineoꝝ. f.237.c 4
Quod mala nō ſunt que nec crimine mentē implicāt nec conſcientiā ligant.15.q.1.illa cauēda.fo.345.c.1
Quod nō eſt crimē qd infert reluctāti ⁊ nō conſentiēti.15.q.1.nō eſt.⁊.c. vlti.fo.345.co.3
Itē ſi abſq̄ culpa eſt cōcupiſcentia in corpe dormiētis: multomagis eſt abſq̄ culpa in copre nō ɔſentiētis 15.q.1.ſi cōcupiſcētia fo.345.co.2
Quod pudicitia potius vult quelibz mala tolerare q̄ malo conſentire 32.q.5.ita.fo.520.co.3
Quod in ordinatione archiepi ɔſenſus alioꝝ epoꝝ cōprouincialiuz ſi nō ſunt pſentes per lr̄as eſt habendus.64.di.epi.fo.111.co.3
Quod infantes cuz cōſenſu parentū ad religionem accipi dēt ſuſcipi.20.q.2 oportet.fo.394.co.4
Quod parētes filiā duodecim annos habentez de monaſterio extrahere nō poſſunt ſi per annū ⁊ diem, eaz ibi eſſe conſenſerunt. 20.q.2. puella folio.394.co.3

Conſiliū.

Quod conſilia euāgelij non ſunt in pcepto ſed in hoīs arbitrio. 14. q.1.ɔſequis.fo.337.co.4
Quod ɔſiliū eſt volūtatis pceptū autē neceſſitatis.14.q.1. qd precipitur folio.338.co.1
Quod qui ɔſilio dn̄i nō vtit minus boni adipiſcit.14.q.1. ɔſqs. fo 337.
Quod hoīes in dubijs regrere debēt cōſilia.16.q.2.viſis.fo.364.co.3.⁊.20 di.c.vltimo.fo.28.co.2.11.q.3.excellentiſſimus.fo.309.co.4
Quod experti graueſq̄ morib⁹ ꝓ cōſilio ſunt requirēdi.1.eſtote.folio. 184.colum.1
Quod maloꝝ potius cōſulendū eſt vtilitati q̄ voluntati.23. q.1. paratus.§.agēda ſunt.fo.414.co.2
Quod merito arguit qui ɔſilia ſapiētū ⁊ recta ſuadētiū nō vult ſuſcipe 84.di.c.1.fo.133.co.3
Quod qui dat bonū conſiliū pſentis vite habz ſubſidiū: ⁊ eterne remunerationis conſequit premiuz.12.q. 2.bone.fo.327.c. 4
Quod ꝓpter maluz conſiliuz cōſiliarij puniuntur.86.di.tanta.in fine. folio.138.co.1
Qd ꝓ ɔſilio dato pōt recipi tpalis remuneratio.11.q.3. nō licet. fo.306 co.2.14.q.5.non ſane.fo.341.co.4
Quod homicide dn̄r per quoꝝ ɔſiliū hoīes extinguunt. de pe.di.1.periculoſe.folio.536.co.4.⁊.c. noli. folio 537.colum.3
Quod archieps i dioceſi ſuffraganei abſq̄ eius ɔſilio nil agere debet.9 q.3.ſere per totū.fo.283.co.4

Conſpiratio.

Qd ois conſpiratio pctō pue tū clericoꝝ ⁊ religioſoꝝ damnat.11 q.1.ɔiurationū.fo.294.c.3
Quod conſpiratio notata eſt in coniuratione.

Conſtantia.

Quod cōſtātia ſeruāda eſt in iuramētis ⁊ ꝓmiſſis.22.q.4. innocens.in ſi.fo.409.co.4
Qd oib⁹ in chriſto viuere volētibus neceſſaria eſt ɔſtātia in pſecutionibus.7.q.1.ſuggeſtū.fo.274.c.2
Quod tāta dz eē fideliū ɔſtātia vt prius auferaꝛ vita q̄ fides.23.q.8.conuenior.añ ſi.fo.442.co.1
Quod vbi nō platus ſz fides qrit cōſtātia platis pcipit.7.q.1.aduerſitas § hoc etiā.ver.cū do.fo.274.co.4
Quod q ſuis meritis ɔſtās ⁊ firmus eſt nō turbaꝛ alienis.24.q.1.nō turbatur.fo.446.co.3

Cōſtantin⁹.

Quod conſtātinus imperator chriſtian⁹ factus publice dedit licentiā chriſtianos fieri ⁊ eccleſias fabricari.12.q.1.futuram. folio. 314.colum.3
Quod ipſe cōſtantin⁹ eccleſiā beati petri apli cōſtruxit: ⁊ ſedē imperiales ſucceſſorib⁹ beati petri reliqt.12.q.1. futurā.fo.314.co.3.96.di. conſtantinus.fo.156.co.3
De reuerētia ipſius, maxime ad clericos ⁊ preſbyteros.96.di. in ſcripturis. fo. 12.q.1.futuram. fo.314 co.3.96.di.ɔſtantinus.fo.156.co.3. 11.q.1.cōtinua.§.itē ɔſtantin⁹ imperator.fo.293.co.1.⁊.c.ſacerdotibus folio.297.co.1
Quod palatiuz laterranēſe ⁊ romanā vrbē oiuz italie ⁊ occidentaliū regionū prouincias ſucceſſorib⁹ beati petri aſſignauit.96.di. conſtantinus.fo.156 co.3
Quod beatus gregori⁹ oñdit eū feliciter vitā terminaſſe dicens (pie memorie) ɔtra illos qui mendaciter aſſerunt ipm̄ rebaptiʒatū. 11.q.1.ſacerdotibus.fo.297.co.1.12.q.1. futuram.vbi dicit religioſiſſimus fuiſſe.folio.314.co.3
Quod dedit ꝓuilegiū vt ſicut romanus imperator eſſet caput, toti⁹ mūdi: ſic ⁊ roman⁹ pōtifex caput oiuꝫ eccliaꝝ.96.di.ɔſtātin⁹ fo.297.co.1

Conſtitutio.

Quod conſtitutio ē quod rex vel imꝑator cōſtituit.2.di.con

ſtitutio.fo.3.co.2
Quod ꝯſtitutio debet eſſe honeſta tē-pore ⁊ loco conueniēs.4.di.erit autem lex.fo.4.co.3
Quod ꝯſtitutiōis cauſa eſt humanā coercere audaciā ⁊ nocēdi facultatē refrenare.4.di.§ 1.fo.
Qđ tenēda eſt ꝓ lege vbi ſacra ſcriptura nō ꝯtradicit.11.di.in his.fo.13.c.2.10.di.lege.fo.11.co.1
Quod illicita eſt que eſt ꝯtra apl'os ⁊ euāgelia vel alias ſacras ſcripturaſ 10.di.nō licꝫ.fo.11.co.3
Qđ triplex ē origo ꝯſtitutionū eccleſiaſticaꝝ.11.di.eccleſiaſticaꝝ. fo. 13.c.1
Quod cōſtitutiōes eccl'ie maxime romane ſunt ſeruāde.11.di.nolite.folio.12.co.4.⁊.c.hec veſtre.fo.12.col.38.di.nulli.fo.61.co.1
Quod eaꝝ trāſgreſſores puniunt̄.12 di.p̄ceptis.55.di. nullus.fo.95.c.3.6.q.1.infames.fo.262.c.1
Quod ꝯſtitutiōes regū ⁊ p̄ncipū obſequi debēt eccleſiaſticis īſtitutis.10.di.lege.⁊.c.ſe.fo.11.c.1
Quod ꝓ loco ⁊ tp̄e ⁊ ꝑſonaꝝ q̄litate mutat̄ ꝯſtitutio.50.di.vt conſtituere͞t.fo.82.co.4.61.di.§. his. fo.102.co.2.10.q.3.priſcis.fo.290.co.4.⁊.c.ſe.11.di.catholica.fo.13.co.3
De hac materia habes vbi agitur de ſtatutis.

Conſuetudo. Qđ cōſuetudo ē ius moribꝰ inſtitutū: qđ lege deficiēte ꝓ lege ſuſcipit̄.1.di.ꝯſuetudo.fo.1. co.4
Quod lōgeua ꝯſuetudo q̄ nō eſt ꝯ̄ria canonibꝰ eſt ſeruāda.11.di.ꝯſuetudinis.fo.12 co.4.12 di. ſcit ſctā romana.fo.14.co.3.⁊ q̄ñq;.c. ſe.10.q.1 decreuimꝰ.fo.287.co.3
Qđ cōſuetudo ꝑuerſa ex diuturnitate nō leuiat crimen ſed auget.24.q.1.ſchiſma.§.nec enī. fo.451.c.2
Quod binus actus ꝯſuetudo di.25.q.vlti.ita nos.fo.467.co.2
Quod rō ⁊ vitas ꝯſuetudinē ſemper excludūt.8.di.veritate. fo.8.co.4.⁊ duobꝰ.c.ſe.11.di.c.1.⁊ ſeq fo.12.c.3.
Quod qñ cōſuetudini veritas ſuffragat̄ nil ea firmiꝰ dꝫ teneri.8.di.fruſtra.fo.9.c.2.12.di. illud vſq; ad.§.hoc aūt.fo.14.co.3
Quod diuerſitas ꝯſuetudinū ꝓ loco ⁊ tp̄e dūmō nō ſint veritati ꝯ̄rie nō eſt reprobāda.12.di.ſcit ſctā.f.14.c.3.⁊.c.nouit.⁊.c.ſe.fo.15.co.1
Quod ꝯſuetudo illoꝝ cū qbꝰ cōuerſamur ſi nō eſt ꝑuerſa obſeruanda eſt.12.di.illa.fo.15.co.2
Qđ ꝯſuetudo mala nō minꝰ q̄ꝫ pernicioſa corruptela eſt vitāda. 8. diſt. mala:fo.8.co.4.12.di.oīa talia. fol. 15.co.3.16.q.3.licet.fo.367.co.1
Qđ ꝯſuetudines romane eccl'e maxime ſunt ſeruāde.11.di.c.qs.fo. 13 co.3.in p̄n.12.di c.1.fo.14.c.1
Quod in eccl'ia multa ſacramētalia. ſicut aq̄ aſpſio:ad orientē adoratio ⁊ hmōi:ꝯſuetudine magis q̄ꝫ ſcripto ſunt roborata.11.diſ.eccleſiaſticarum fo.13.col.1.
Quod in portionibꝰ eccleſiaꝝ dādis: obſeruanda eſt ꝯſuetudo.10.q.3.nec numerus.fo.291.col.2.
Quod ꝯtēptores cōſuetudinū eccleſiaſticaꝝ ſunt coercēdi.11.di.in his rebus.fo.13.col. 2.
Quod ep̄i ſunt potiꝰ ꝯſuetudine maiores p̄ſbyteris q̄ꝫ diſpenſatione.95.di.olim.fo.152.col.3.
Quod ꝯſuetudo facit mortale:quod eſt in ſe veniale:ſicut patet.25 . diſ.vnū.§.alias.ante mediū.fo. 39.c.2.
Qđ ꝯſuetudo ordinaria ꝯfert iuriſdictionē 9.q.3.ꝯqueſtus.fo.285.c.1.
Quod iure conſuetudinis hoc meū: illud alterius iudicat̄.8.diſ.§.1.folio.8.col.1.
Quod qui maledicēdi ꝯſuetud inē hñt:imundiciā labioꝝ ꝯtrahunt.24.q.3.q negligūt.fo.456.col.3.
Qđ ſub p̄textu ꝯſuetudinis:nec ante nec poſt:pro ſacro eſt aliqd accipiēdū.1.q.3.ſi qs p̄bēdas.fo.190.col.4.
De hac materia habes vbi agit̄ de moribus.

Conteptus. Qđ contēpnere debet ſuos ⁊ ſua:qui ſuiſe deo elegit. 12.q 1.cui portio.fo.312.col.4.⁊.c . precipimꝰ. fo.315 col.4.
Quod nihil miſer ius eſt q̄ꝫ propter nūmum deū ꝯtēnere.12.q.1.duo. ſunt.in fine.fo.313.col.1.
Quod capitis raſio ⁊ clericoꝝ corona deſignāt:ꝙ ipſi debēt ꝯtēnere tēporalia.12.q.1.duo.fo.313.col.1.
Quod crates qui ad philoſophādū ꝑgens auri pōdus ꝓiecit:ponit̄ in exēplū vt ſi virtutes poſſidere volumus tēporalia ꝯtēnamus.12.q.2.gloria ep̄i.in ſi.fo.327.col.1.
Quod ſtultus eſt q in dignitate ſe p̄mū eſtimās:bona q̄ viderit diſcere contēnit.22.di.de conſtantinopolitana.fo.32.col.3.18.di.non oportet. fo.23.col.4.38.di.nullus ep̄s.fo.62 col.2.24.q.3.ſi habes.fo.455.col . 4.
Quod peccatū paganitatis incurrit: qui ſedi apl'ice obedire contēnit. 81.di.ſi qui ſunt.in ſi.fo.129.col.2.
Notent hoc diligēter tyranni q nedū inobedientes ſunt eccleſie:verūetiā eam vi opprimere:⁊ patrimoniū eius eripere conantur.23.q.8.hortatu.fo.440.col.3.⁊ 63.di.hadrianus.fo.105.col.1.
Qđ ꝯtēnēda nō ſunt ſacra per malos ſacerdotes exhibita.1.q.1.multi.f.176.col.1.38.di.ſedulo.fo.61. col.3.
Qđ manumiſſio iterat̄:cū liberti eccleſie alij adherētes eā ꝯtēnunt.12.q.2.liberti.fo.325.col.2.

Contētioſus. Quod contētioſus p̄ſbyter ordinari.46.di.§.1.⁊.c.ſe ditionarios.fo.73.col.2.
Quod diuerſitas cultus:maxime cōtētiones ⁊ emulationes inducit. 90.di.prelatum.fo.144.col.1.
Quod clerici vel monachi i ſynodo vel capl'o accuſando vel referēdo: nō debent ꝑſtrepere vocibus ꝯtētioſis.5.q.4.in loco.fo.258.col.1.
Qđ contētioſus monachus a priori ſuo ſm̄ qualitatē culpe eſt puniēdus.90.di.ſi qs mōachꝰ.f.143.c.3.
Quod p̄fectus i iudicio ſeculari nō debet contēdere.14.q.1.ep̄s.fol.337.colum.3.
Quod res eccl'ie nō per ꝯtentiones ſed iudicio debent defendi. 16.q.6.conſuetudo.fo.371.col.4.

Cōteſtatio. Quod conteſtatio litis quō fieri debeat:⁊ infra qđ ipſa facta valeat: habes.3.q.3.inducie.vſq; ad finem queſtionis.fo.236.col.3.
Quod ordine iudiciario p̄mo eſt libellus porrigēdus:deinde debet fieri litis cōteſtatio.3.q.3. inducie.§.offerat̄.fo.236.col.3.⁊.237.col.2.
Quod iudex reo libellū nō debet offerre:niſi actor ꝓmittat ſe infra duos mēſes litē cōteſtaturum:⁊ expenſas in duplū reſtituꝝ.3.q.3.inducie.§.libellū.fo.236.col.3.⁊.237.c.2.
Quod contra abſntē per cōtumaciaꝫ procedet̄ cum lis eſt cōteſtata ⁊ liquet de cauſa.3.q.9.decernimus.folio.247.c.1.4.q.5.c.1.fo.254 . col.4.
Quod ſi lis nō eſt ꝯteſtata:nec liquet de cauſa:tunc abſens per contumaciā ſolū eſt excōicandus:⁊ ſic intelligunt̄ illa capl'a.11.q.3.rurſus.⁊.c.quicūq;.fo.303.col.1.
Quod poſt litis ꝯteſtationē iudex recuſari non poteſt.3.q.3.inducie.§.libellū.in fine fo.236.c.3.⁊.237.co.2.
Quod i cauſa criminali vel ciuili criminaliter mota:ante litem conteſtatā teſtes nō ſunt recipiendi: nec ſentētia diffinitiua ferenda.3.q.9.per totum in ſumma.fo.246.col.2.
Quod plures ſunt caſus in qbꝰ ſine litis ꝯteſtatione teſtes poſſunt recipi.ſ.in hereſi poſt mortē.24.q.2.ſane.⁊.c.ſeq.fo.454.col.4.
Item in queſtione electionis ep̄i ⁊ in cauſa matrimonij:ne ꝓpter more periculum eccleſia dilapidetur: ⁊ mulier fornicetur.
Itē qñ p̄latus ex officio ꝓcedit per inq̄ſitionē de exceſſibus ſubditoruꝫ.
Item quando teſtes ad ꝑpetuā memoriā recipiūt̄:de his ⁊ alijs pluribus caſibus habes.ex̄ vt lite nō conteſt.qm̄ frequēter.

Cōtinentia. Quod ꝯtinentia nō ferro:ſꝫ religione q̄renda eſt.33.q.5.tūc ſaluabit̄.⁊.c.ſe.fo.584.col.3.
De hac mā hēs i titulo de caſtitate.

Cōtritio. Quod cōtritio contēptis alijs partib⁹ pnie nō delet peccatū. de pe. diſt.1. ois qui.§.alij ecōtra.fo.539.c.1.⁊.c. menſuram.fo.548.co.1

Quod dū cōfeſſio nō contēnit̄ p cōtritionē peccati venia indulget̄. de pe.di.1.mēſurā.fo.548.co.1

Quod quātūcūq̄ aſſunt alia ſine cordis ꝯtritione nullū pctm̄ dimittit̄ de pe.di.1.§.ecōtra.fo.549.co.1

Quod lachrymē q̄ ex vera cōtritione fluūt etiā ne ignis icēdia extinguunt de pe.di.1.porro.fo.537.co 4.

Quod vbi nō eſt ꝯtritio ſȝ cordis duricia de⁹ orōnē p talib⁹ nō recipit. de pe.di.1.q̄ȝobrē.in fi.fo.545.co.2

Cōtumax. Quod cōtumax dicit̄ q poſt vnaȝ vel trinā pemptoriā vocationē corā iudice cōparere ꝯtēnit.24.q.3.de illicita.§.de ꝯuēriōe.fo.456.co.4

Quod q ex ꝯtumacia iudicib⁹ nō obtēperāt per ep̄os extra cōionē poni debēt.2.q.6.qſq̄s.fo.216.co.4

Quod q ad ſynodū vocat⁹ venire aut ibi cōſtitutus obedire cōtēnit aut ante finē receſſerit eſt excōicandus 11.q.3.certū eſt.fo.303.co.4

Quod cōtra abſentē p cōtumaciā tam q̄ȝ cōtra pſentē conuictū pcedi pōt per diffinitiuā ſententiā.3. q.9.abſens.fo.247.co.2.⁊.c.decernim⁹.fo.247.c.1.24.q.3.de illicita.folio.456. columna.4

Quod ſi excōicat⁹ infra annū ſuā cauſam purgare ꝯtēpſerit poſt nullatenus audiat̄.11.q.3.rurſus. ⁊.c. ſeq. folio.303.co.1

Quod q iubēte ſacerdote p quācūq̄ cl'pa ab ecclia exire ꝯtēpſerit tardi⁹ recipit̄ ad veniaȝ. 11.q.3.q iubente. folio.303.co.2

Quod cōtumaces plati p dignitatis ſubtractionē puniunt̄.74.di. honoratus.in fi.fo.120.co.1.34. di.quorundā.fo.54.co.1

Quod cōtumaces clerici ab ep̄is p excōicationē corrigi debēt.50.di.contumaces.fo.82.co.2.7.q.1. ſi qs preſbyt̄.fo.271.co.1.11.q.1. petim⁹. fo. 294 .co.3.⁊.q.3.ſi qs pſbr̄.f.299.co.2

Quod ſicut in cōtumacia pſiſtētib⁹ ſeueritas eſt oſtēdēda: ſic humiliātibus per pniam venia non eſt denegāda.2.q.4. q̄ȝto.fo.210.co.4

Cōuēticulū. Quod cōuenticulū dr̄ congregatio ſubditoꝝ ſine conſenſu platoꝝ.17.di.multis.fo.22.c.2

Quod clerici maxīe hereticoꝝ ⁊ ſchiſmaticoꝝ cōuēticula vitare debent. 24.q.3.clericus.fo.460.co.2.⁊.c. cū quibus.ibidē.

Cōuerſatio. Quod conuerſatio cum iudeis in conuiuijs ⁊ balneis clericis ⁊ laicis inhibet̄: nec etiā medicinas ab eis debeat recipere. 28. q.1. nullus.fo.495.col.2.

Quod ēt cū parētibus vel ppinquis cōuerſari nō debemus: ſi p ipſos fidē chriſti pdere timemus. 28. q.1. ſi infidelis.fo.493.col.2.

Qđ ſepe maloꝝ conuerſatio corrūpit bonos mores.28.q.1.ſepe.f.496.c.2

Quod neophyti vt in fide ⁊ morib⁹ proficiant cū chriſti fidelibus debent cōuerſari.28.q.1. iudeoꝝ. fol. 496.col.1.

Cōuerſio. Quod conuerſio dicitur quaſi vndiq̄ȝ cordis verſio.de pen.di.1.c. cōuertimini.hoc idē.fo.538.col.1.⁊ diſtin.vlti.nullus expectet.§.qp quāuis.circa prin.fo.581.col.3.

Quod ſi cor nr̄m vndiq̄ȝ a malo cōuertit̄ fruct⁹ ꝯuerſiōis meremur de pe.di.1.c.ꝯuertimi.fo. 538. col.1.

Quod cōuerſio cordis regrit̄ i adulto baptizādo.de cōſe.di.4. baptiſmi.fo.634.col.1.

Quod vā ꝯuerſio ad deū in vltimis poſitoꝝ mēte poti⁹ eſt eſtimāda q̄ȝ tpe.26.q.6.agnouim⁹.fo.474.co.3.

Quod qui cū potuerunt cōuerti noluerunt in fine non facile acquirunt quod volunt.de pe.di. vl.nullus expectet.circa pn.fo.581.c.3.

Quod cōuerſio in extremis lȝ raro ſit iuſta: deſperandū tn̄ nō erit.de peni.di.vlti.nullus expectet.§.qp quāuis.fol.581.col.3.26.q.6.ſi preſbyter.fo.474.c.3.⁊.c.ſeq.50.diſt.ponderet.fo.79.col.4.

Quod deus non vult mortē pctōris ſed vt cōuertatur ⁊ viuat.26.q.6. agnouimus.fo.474.col.3.

Quod iudeoꝝ pueri ad fideȝ chriſti cōuerſi ne parentū inuoluantur erroribus ſunt fidelibus aut monaſterijs cōmittendi.28.q.1.iudeorū.fo.496.col.1.

Cōuiuia. Quod ꝯuiuia laudātur: dūmodo detractiōibus ⁊ fabulis ⁊ ludis turpibus nō miſceantur.44.di.cōuiuia.⁊.c.ſeq.fo.68.co.4.

Quod cōuiuiū clericoꝝ debet pcedere mēſe bn̄dictio infra mēſam lectio poſt mēſam gratiarum actio. 44.di.quādo aūt.fo.68. co.4.

Quod non cibus in conuiuio: ſed cibi auiditas reprobatur.de cōſe.di. 5.ſint tibi.fo.649.c.2.

Qđ pcipue clerici hereticoꝝ ⁊ ſchiſmaticoꝝ debent vitare cōuiuia.24. q.3.clericus.fo.460.col.2.

Quod cū ſacerdotalis ſenſus tenuis eſſe debeat phibent̄ eis cōuiuia: ne pinguis vēter groſſam mētē generet.44.di.c.vl.⁊.§.ſe.fo.69.co.2.34. di.preſbyteri.fo.55.col.4.

Quod nec ep̄s nec clericus abſq̄ȝ neceſſitate dȝ in eccleſia facere ꝯuiuia 42.di.nō oportet.⁊ i.c.ſe.fo.65. c.1.

¶ De hac mā vide vbi agitur de ebrio

Correctio. Quod correctio dȝ fieri quātum pro vniuſcuiuſq̄ȝ gradu atq̄ȝ pſona ſalua pace ecclie fieri pōt.23.q. 4.ecce.fo 418.col.1. ⁊. c. quiſquis. quidā.cū quiſq̄ȝ.ſicut ipſa pietas. quid faciet.circa mediū.fo.423.c.1.

Qđ correctio dȝ fieri aio medēdi, nō ſeuiēdi.86.di.odio.fo.135. co.4.23. q.4.ita plane.circa mediū.f.418.c.2

Qđ cū correctio diſtrictius agit̄: ex charitate agēda eſt: nō ex furore.12 q.2.fraternitas.fo.318.col.1.

Quod correctio dȝ ex charitate puenire ⁊ ſm diuerſitatē culparū extēdi.24.q.3.corripiantur.fo.458.c.3.

Quod correctio dȝ eſſe mixta cū benignitate ⁊ aſperitate.45. di. diſciplina.fo.70.col.4.⁊.c. ſunt nanq̄ȝ. fo.71.co.4.

Qđ q iuſte iudicat ſtaterā i manu geſtās in vtroq̄ȝ penſo iuſticiā ⁊ miſericordiā portat.45.di.ois.f.71.c.2

Quod non fruſtra hec duo iunguntur hō peccator: qꝛ peccator eſt corripe: qꝛ hō ē miſerere.23. q.4.duo fo.425.col.2.

Quod correctio qn̄q̄ȝ plus dȝ hēre māſuetudinis q̄ȝ rigoris. 45.di.q ſincera.fo.69.col.3.⁊.c.licet. fo.69. (fo.4.

Quod aſpitas nimie increpationis nec correctionē recipit. nec ſalutē.45.di.cū beatus. fol.70. col.2.⁊.c.diſciplina.fo.70.col.4.

Qđ caſtigat⁹ lenit̄ reuerentiā exhibet caſtigāti.di.45.cū beat⁹.fo.70.co.2.

Quod correctio qn̄q̄ȝ plus debet hēre de aſperitate q̄ȝ de benignitate.12. q.2.fraternitas.fo.318.col.1.24.q.3. ecce.fo.458.col.4.⁊.c.ſe.⁊.c.illud.folio.460.col.1.

Quod ferro neceſſe ē vt abſcindant̄ vulnera q̄ fomētoꝝ nō ſentiūt medicinā.82.di.qꝛ aliquāti.fo. 132.c.2.

Quod melius eſt cū ſeueritate diligere q̄ȝ lenitate decipere.5.q.5. non omnis.fo.258.col.2.⁊.c.non oſculatur.fo 258.col.3.

Quod nō eſt charitas ſed languor vbi mali mores nō corrigūt̄.23. q.5.nō putes.⁊.c.ſe.fo.434.co.4.

Quod nō corripe malos ſed fouere eſt eos occidere.23.q.5.q vitys. fo. 434.q.4.45.di.ſed illud.fo.73 co.1

Quod falſa ⁊ piculoſa miſericordia indulgetur vbi ppter aſperitatem vel blādimēta lingue delinquentium correctio poſtponit̄.50. diſt. ſi quis diaconus.fo.83.co.4.

Quod licet dei ſit principaliter corrigere: tn̄ prelatus ſuā correctionem nō dȝ negligere.23.q.4.ſicut nō eſt fo.420.co.4.

Quod facientis culpā habet q cū poſſit corrigere negligit emēdare.86. di.faciētis culpā.fo.135.co.4.83.di. error.fo.133.col.3.

Quod licet ſciam⁹ neminē vltra terminū a deo prefixum eſſe victurū tñ oibus languētibus nō incongrue medemur: ſic q̄uis nemo ſaluet̄ niſi p̄deſtinat⁹.ei tñ delinquēti adhibēda ē correctio.23.q.4 nabucdonoſor.§.itē q f 421.c.1.
Quod ep̄s qui crimina nō corrigit nō ep̄s ſed canis dicitur impudicus.83.di.nemo.fo.133.col.2.
Quod nemo ſeipſum corrigat q alios nititur corrigere.25.di. primū fo.40.col.4.61.di.in ſacerdotibus fo.101.81.di.nemo.f.128.co.1.
Quod prelatus ſi culpas ſubditorū īpune dimittit grauiter offendit 11.q.3.ſi is q.fo.309.col.4. 23. q.5.q viris.434.col.4. ꝛ alia.c.que ſequūtur vſq₃ in finem queſtionis.
Quod ſynodi prelatorū ad hoc debēt eē vt deprauata q̄ emerſerūt corrigant̄.18 di.puenit.fo.23.col.4. ꝛ.c. ſe.16.q.2.viſis.in ſi.fo.364.co.3.
Q̄ p̄latus qñ in correctione excedit nō tenet̄ a ſubditis veniā poſtulare.86.di.qñ neceſſitas.fo.136.col.1.
Quod a ſubditis ſenior nō eſt increpādus cū culpa ſua non trahit ad interitū corda iunioꝝ.2.q.7. paulus dicit.fo.227.col.4.
Q̄ laudabile ē i ſubditis correctionē p̄lati nulla diſſimulatione poſtponere.2.q.7.ſicut inq̄t.fo.231.col.1.
Quod cōtēptores mandatorum ſuperioꝝ ſic puniendi ſunt vt alij talia committere timeant. 23.q.3. iuſtum.fo.417.col.2.
Q̄ p̄lati a ſubditis:docti vel indocti ſ de publicis exceſſibus corrigi poſſunt 2.q.7.ſecuti ſunt viā balaam. fo.228.col.1.ꝛ.c.epiſcopi.fo.234.co. 2.ꝛ.§.itē ioannes.ibidem.
Qđ priuatū crimē publice nō eſt argumētū:ſed vbi ꝯtingit crimē ibi moriat̄.2.q.1.ſi peccauerit in ſi.fol. 206.col.1.6.q.2.ſi tñ.fo.263.col.3.
Quod publicā correctionē debet p̄cedere ammonitio.2.q.7.accuſatio.j.in ſi.fo.224.col.4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de diſciplina:ꝛ vbi de percuſſione.

Corona. Quod corona in capite clerici habēt ab inſtitutione romane eccleſie.12.q. 1.duo.fo.313.col.1.
Quod raſio corone in capite ſignat tēporalium depoſitionē.ibidem.

Corporalia. Q̄ corpalia altaris nō debēt eē de ſerico:ſed de puro panno lineo ab ep̄o ꝯſecrato.de conſe.di. 1.conſulto omniū.fo.608.co.3.
Q̄ nō debeat lauari p feminas nec tāgi.23 .di.ſacratas.fo.37.col.1.

Corpora. Quod corpa ſanctoꝝ nullus de loco ad locū ſine licētia ep̄oꝝ tranſferre p̄ſumat.de ꝯſe.diſtin.1.corpa. (f.617.co.4
Quod corpa modernoꝝ hoiūm ſunt debiliora antiquoꝝ: ꝛ ideo ipſis eſt cōpatiēdū.34.di. fraternitatis.fo.54. col.4.

Creatura. Quod creatura q̄libet in ſe bona ē ꝛ dicitur eſſe vera.de peni.di.2. ante finem.fo.562.col 1.
Quod creatura que mutatur nō vera ſed vana eſſe pbat̄.de pe.di.2. ante finem.fo.562.col.1.
Quod p creaturas iurare ē blaſphemare.22.q.1.ſi q̄s p capillū.fo.401. (cō.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur de iuramento.

Credere. Quod credere in deū eſt amando in eū tendere.de pe.di. 2. charitas eſt. fo.553.col.3.
Quod q i diuinatiōib⁹ ꝛ icātatiōib⁹ credit ſidē₃ chriſti p̄dit.26.q. 5.ep̄i ante mediū.ꝛ duob⁹.c.ſe.f.471.c.3
Quod q credit ſe cu₃ diana vel alijs mulieribus in noctis ſilētio ſup beſtias vel aliter multa terrarum ſpacia ptrāſire ſidē chriſti euacuat 26.q.5. ep̄i.ante mediū.fo.471.co.3
Quod in teſtimonio nūq₃ credēdū eſt paucioribus numero.4.q.3. p totū.fo.453.col.4.
Quod innocens ſemp bene credit ꝛ bene iudicat de alijs.22.q. 4. innocens.fo.409.col.4.
Quod mala de alijs nō cito neq₃ de facili debemus credere.86. diſtin.ſi quid.fo.138.col.1.
Quod malū de pximo nullus debet credere anteq̄₃ pbet̄.2.q.1.deus.fo. 206.col.3.30.q.5. iudicantem. fol. 506.co.4.11.q.3.in cunctis.fo.304. co.2.ꝛ.c.quāuis.fo.306.co.4.

Creditor. Quod creditor ñ eſt dicendus vſurarius.10.q.2.caſellas.§.hoc ius.folio.288.col.3.

Crimen. Quod crimē ē graue peccatū accuſatione ꝛ damnatione digniſſimu₃.81. di.apoſtolus.fo.127.col.4.
Quod crimen vocatur criminale peccatum vel criminalis infamia. 25. di.vnum orarium.fo. 39. col.2.
Quod crimē nūq₃ ponit̄ p oi delicto ſiue mortali ſiue veniali.25.di. vnū orariū.§.noie aūt. fo.39.co.2.
Quod manifeſta crimina accuſatione nō indigēt.2.q.1.que lotharius §.in manifeſtis.ꝛ c.ſe.fo. 205. co.1.
Quod magis nocet qui crimen celat q̄₃ q illud amicabiliter ad corrigendum indicat 5.q.5.non vos.ꝛ quattuor.c.ſe.fo.258.col.2.
Quod fraudulētus reputat̄ q cauſa diffamatiōis.vel vindicte occultu₃ crimen reuelat.5.q.5.qui ambulat.258.col.4.6.q.1.ſūma.fo.261.c 4
Quod grauiter peccat q crimen qđ ſolus nouit publicat.2.q.1.ſi peccauerit.fo.206.colm.1.
Quod meritorium eſt ibi crimen publicare vbi poſſit pdeſſe. 22.q.5. hoc videtur.in ſi.fo.411.col.1.
Quod nullū crimē maculat neſcientē.23.q.4.nimiū ſunt.fo.425.col.4.
Quod crimē paternū nullā maculā pōt infligere ſucceſſori niſi cōmittat vel ꝯſentiat.1.q.4.crimen. folio 191.colum.2.
Quod nemini preterq̄₃ de crimine leſe maieſtatis de ſe ꝯfeſſio cōtra aliū credit̄.15.q.3.nemini.fo.347. co.4.
Quod graui punitur pena crimē leſe maieſtatis.6 q.1.quero. §. ſi q̄s. folio.262.col.3.
Quod crimen leſe maieſtatis ꝛ vitiū ſimonie pari pena puniuntur. 15. q.3.ſane.fo.345.col.2.

Chriſma. Quod chriſma in cena dñi q̄libet anno ē ꝯficiēdū:ꝛ vetus ī tra eccleſias ē exurēdū.đ ꝯſe.di.3.lr̄is.f.628.c.3
Quod ſolius ep̄i eſt chriſma ꝯficere. 95.di.illud.f.152.col.2.26.q.6.ſi iubet.fo.473.col.2.
Quod archip̄ſbri ab ep̄is ſuis: ꝛ alij clerici ab archip̄ſbris chriſma debēt petere.95.di.p̄ſbri.fo.152. co.3. de ꝯſe.di.4.p̄ſbyteri.fo.643.co.1.
Q̄ clericus vēdēs chriſma ſimoniā cōmittit.1.q.3.ſi q̄s p̄bēdas.fo.190. col.4.1.q.1.dictū ē ſolere.f. 181.c.3.
Q̄ p̄ſbri chriſma accepturi nil debēt dare ep̄is.1.q.1.ſtatuim⁹.fo.181.c.4.
Quod ois preſbyter ad baptizādu₃ vadēs cū chriſmate d₃ progredi.đ cōſe.di.4.nullus miniſtrorum.folio.643.col 2.
Q̄ ſignare in frōte cū chriſmate eſt tm̄ ep̄oꝝ.de cōſe.di.4.p̄ſbri.fo.643. col.1.95.di.p̄ſbyteros. fo.152.co.1.
Quod cū veteri chriſmate nō l₃ iungere niſi in neceſſitate.de cōſe.diſt. 4.ſi q̄s de alio.fo.643 col 1.
Quod q i neceſſitate a p̄ſbytero nō fuit in baptiſmo chriſmat⁹ in vertice d₃ p p̄ſbyterū ſuppleri. de ꝯſe. di.4.null⁹ miſtroꝝ.fo.643.col.2.

Crudelitas. Quod crudelitas nō ē cria punire:ſed pietas.23.q.8. legi . ꝛ.c. ſe.fo.440.col.4.
Quod falſa māſuetudo ē crudelitas: qñ.ſ.delinquēs nō corripit̄.23.q.4 ipſa pietas.fo.422 col.2.
Quod iudex non eſt crudelis q crudeles iugulat licet patientib⁹ crudelis eſſe videatur.23.q.5. non eſt crudelis.fo.434.col.1.
Quod pximi vulnus crudeliter ſilet:ꝛ vt ſanet̄ miſericorditer indicat̄.5.q.5.non vos.fo.258.col.2.
Quod crudelis eſt q famā ſuā negligit.12.q.1.nolo.fo.313 co.3.
Q̄ vlciſcēdi crudelitas iure culpat̄. 23.q.1.qđ culpat̄.fo.414.col.4.
Quod libidinoſa crudelitas eſt vene

na ſterilitatis ꝓcurare.22.q.2.aliquando.fo.515.col.1.

Quod crudelitatem oium ꝑdonuꝫ ſuperat q res eccleſie(que pauperū ſunt) defraudat.12.q.2.gloria.circa mediū.fo.327.col.1.

Quod q pauperē fenore trucidat: ⁊ q diuiti aliqua rapit:equales ſunt i crudelitate.14.q.4.quid dicam.folio.340.col.1.

Chriſtus. Quod ieſus chriſtus dei filius natus eſt de virgine maria.de conſe.di.3.c.vlti.fo.629.col.4.

Quod chriſtus veniēs in fine tēporū retraxit o q̄ eſt grecoꝝ vltima littera a ad a:q̄ eſt latinoꝝ ꝑma:qꝛ ꝑmū ſtatū hoīs quātū ad eſcas renouādo extremitatē traxit ad principiū 35.di.ab exordio.fo.56.col.2.

Quod xp̄s q verus pōtifex fuit: ideo de adulterinis cōmixtionib⁹ naſci voluit:vt ſic natis daret fiducia ꝓmotionis.56.di.dn̄s. fo.98.co.1.

Quod xp̄s dicitur paſtor paſtoꝝ.2.q.7.teſtes.§.his ita.fo.229.col.2.

Quod chriſtus bonus hoſpes dicitur 24.q.1 que dignior. fo.449.c.4.

Quod xp̄s vēdit̄ cū veritas vēditur 11.q.3.abijt iudas.fo.307.co.3.

Quod chriſtus eſt panis de quo qui manducat viuet in eternū.de conſe.di.2.chriſtus.⁊ tribus.c.ſequētibus.fo.620.col 3.⁊.4.

Qd̄ chriſtus vna paſſiōe ſaluauit mūdū.de cōſe.di.2.Iterat̄.f.622.col.3.

Crux. Quod crux a cruciatu dicitur:⁊ magnū cruciatu ſuſtinet q vim patit̄.3.q.1.nulli.in fine.fo.234.col.3.

Quod q diuitias mūdi lutū reputat crucē chriſti portat.12.q.2.gl̄ia.circa mediū.fo.327.col.1.12.q.1.clericus.fo.312.col.4.

Quod ſacerdotalis gradus ⁊ alia ſacramēta crucis figura ꝑficiunt̄.de cōſe.di.5.nunqd.fo.548.col.4.

Quod ſalubre eſt fidelibus crucis ſignaculo inſigniri.11.di.eccleſiaſticarū.fol.13.col.1.

Quod ideo cruce ſignātur baptizandi ⁊ alij vt diabolus ꝑ īteremptionis ſue ſignū vas ſuū priſtinū ſciat deinceps ſibi eē alienū.de cōſe.diſtin.4.poſtea ſignat̄.fo.638.col.1.

Quod ignominia eſt chriſtū crucifixū pauperē ſartis ꝑdicare corporibus.35.di.eccleſie 56.col.3.

Qꝫ diūm crucifigūt q eū in ſacerdotibus ſuis ꝑſequūtur.3.q.1.nulli.folio.234.col.3.

Quod feſtū inuētionis crucis eſt celebranduꝫ quinto nonas may.de cōſe.di.3.crucis.fo.628.col.4.

Cupiditas. Quod cupiditas eſt mr̄ viſurarū.47.di.virū.fo.74.co.2.

Quod cupidi ordinari ꝓhibent̄: q tales de facili a vero deuiāt.47.di.c.virū.fo.74.col.2.8.q.2.dilectiſſimi fo.280 col.3.

Quod bonoꝝ auctori inherere n̄ valet q cupiditateꝫ aīe(que radix eſt oium maloꝝ)nō abſcindit.47.di.bonoꝝ.⁊.c.ſe.fo.74.col.3.

Quod gratius intuet̄ cupidus auꝝ q̄ʒ ſolē.47.di ſicut.fo.74.col.3.

Quod quātūcūqꝫ aurū auro cumuletur ſatietas nunq̄ʒ aderit cupiditati.47.di.ſicut.fo.74.col.3.

Quod nemo cupiditati dominandi inflāmatus deſiderat habere cōſortē.23 q.7.qd̄ aūt.fo.439.col.1.

Quod cupidi breuē in preſenti poſſident fructū:⁊ poſt eternū incurrunt ſuppliciū.1.q.1.cū ordinaret̄.⁊.c.cito.fo.165.co.1.⁊.2.

Curator. Quod curator ꝓp infirmitatē datur 3.q.7.infames.fo.243.co.3.

Curialis. Qꝫ curialis dr̄ qui nexibus curie ligatus adulat̄.37.di.nōne.fo.58.co.3.⁊.51.di.q in aliquo.fo.90.co.3.

Quod curiales nō ſunt ad ordines admittēdi:nec etiā ad religionem niſi cū magna diſcuſſione.53.diſt.legem.fo.91.col.1.

Quod curiales nō debent in ep̄m ordinari.50.di.nō cōfidat.fo.88.co.1 51.di.q in aliquo.fo.90.co.1.

Quod curialis q in ciuilibus cauſis vel pecuniarijs officiū impendit poteſt in ep̄m poſtulari.61.di.oſius.⁊ §.ſed aliud eſt.fo.102.col.3.

Curioſitas. Quod curioſitas eſt poſtpoſitis diuino ⁊ ſanctoꝝ eloquijs ſcriptis ph̄oꝝ ⁊ poetarū rōne vanitatis vel delectationis intēdere.37.diſtin.ſacerdotes.⁊.c.ſe.fo.58.co.3.

Quod curioſitas dicitur cuꝫ diuina ſcriptura non ſm̄ ſanctorum expoſitionē:ſed ſm̄ ſecularē ſapiētiā ⁊ ſenſus ſui vanitatē exponit̄.37.diſtin.vino.fo.58.col.3.

Quod curioſi dn̄r clerici q filios ſuos eccleſiaſticis ſumptibus potius ſecularibus ſciētijs q̄ʒ ſalubribus erudiunt.37.diſtin.legant.fol.58.column.4.

Cuſtodire. Quod cuſtodire tenet̄ romana ſedes ſtatuta concilioꝝ que ſua auctoritate confirmauit.25.q.1.c.1.folio.462.col.1.

Quod ſi iuriſdictio ep̄o a ſuperiori nō ſeruat̄ ordo eccleſiaſticus quē ſuperior cuſtodire tenet̄ cōfundit̄ 11.q.1 ꝑuenit.fo.296.col.4.

Qd̄ plati bona eccl̄ie nō debēt dare potentibus:ſed diligēter cuſtodire.23.q.8.cōuenior.fo.442.col.1.

Quod nemo ꝑ exteriorē violētiam corrūpit̄ ſi interior innocētia cuſtodiat̄.11.q.3.cuſtodi.fo.304.co.2.

Dalmatica. Qd̄ dalmatica nec ep̄is nec archidiaconis antiquitus ſine conceſſione pape licebat vti.23 di.cōmunis.fo.35.col.4.

Quod licet modo oēs diaconi vtantur dalmaticis ex conſuetudine: nō tn̄ debēt ipſis vti niſi in ſolēnitate.76.di.de ieiunio.fo.221.co.2.

Damaſus. Quod damaſus papa ꝑm⁹ accuſatus de adulterio cū q̄dragītaduobus ep̄is ſe purgauit.2.q.7.nos ſi in.ꝑpetēter.in fi.fo.229.co.4.

Dānū. Qꝫ dānū moꝝ multū diſtat a dāno tꝑaliū.6.q.1.ſunt plurimi.in fine.fo.261.c.2

Quod deteriores ſunt q vitā moreſqꝫ bonoꝝ detrahēdo corrūpūt hiis q ſubſtātias alioꝝ ꝑdiaqꝫ diripiūt 6.q.1.ex merito.fo.261.col.3.

Quod nulli in alterius dānū ē ſubueniēdū.14.q.5.deniqꝫ.fo.341.co.1.22.q.2.primū.fo.404.co.2.

Qꝫ dn̄s ꝑ dānū tꝑale nos cogit ad bonū.23.q.6.qd̄ errauerat.fo.437.c.4

Qꝫ pyſſimi rectores reputant̄ qui in graui ſcelere cōſtitutos dānorum admonitiōib⁹ ad bonū redire cogūt.23.q.5.ſi vos.fo.434.col.3.

Quod q cōfugiētibus ad eccleſiā vel ad cemiteria aliquod dānum inferunt ſunt excōicandi.17.q.4.diffiniuit.fo.383.col.4.

Quod inferēs dānū nō eſt abſoluendus niſi dāno ſm̄ arbitriū leſi reſtituto.23.q.vl.peſſimā.fo.444.c.3.14.q.6.ſi res.fo.342.col.2.

Datum. Qꝫ datū aliqd ex pietate ꝑcipue eccl̄ie nō pōt reuocari.12.q.2.ſacroꝝ.fo.318.co.4.14.q.6.cōpimus.fo.342.co.3.16.q.2.viſis.f.364.co.3.⁊.q.6.illud.fo.323.co.2.17.q.4.ſūt q.fo.380.c.2.

Qꝫ data eccl̄ie ꝓp defectū heredis laudabiliter dāti reddūtur habito herede.17.q.vl.c.vlti.fo.385.col.1.

Quod qui res eccleſijs vel monaſterijs in teſtamento datas detinent pauperum ſunt necatores.13.q.2.clerici.fo.374.col.2.

Quod nō ſufficit orō ⁊ lectio niſi aſſit elemoſyne datio.86.di.fratreꝫ.⁊ duodecim.c.ſe.fo.136.co.3.

Quod habēti dare nil aliud eſt q̄ʒ perdere.1.q.2.paſtor.fo.186 col.3.

Quod epiſcopus de bonis eccleſie religioſis poteſt dare.12.q.2.ſi epiſcopus.⁊.c.ſe.fo.327.co.3.

Quod qui honorem nō habet honorē dare nō pōt.1.q.1.qui perfectionem.⁊.c.ſe.fo.165.co.4.

Dauid. Qꝫ dauid q ex cōpaſſiōe oēs refugas recipiebat:ponit̄ in exēplū q patiētib⁹ ē cōpatiēdū 7.q.1.oīs.fo.272.co.3.

Qd̄ ex eo q voluit mali regis ...

mrydē ſe precidiſſe ponitur in exē
plū ꝙ ſubditus quātūcūqꝫ ſciūs i
malū prelatū ꝗdiu ſuſtinet nō de
bet inſurgere.2.q.7.plerūqꝫ.§.itē
fo.226.col.4.de pnī.di.2.§.opponi
tur.fo.556.col.3.
Qꝫ dauid plenus fuit charitate per
multos effectus inſinuatur.de pe
ni.di.2.§.opponitur.poſt mediū.
fo.556.colum.3.
Quod dauid inter duo mala minꝰ
eligens:potius voluit iuramentū
frangere ꝗ̄ ſanguinem humanū
fundere.22.q.4.ꝙ dauid.⁊.c.ſe.fol.
407.col.2.
Quod in eo ſaul depꝛauatū honora
uit ꝓpter vnctionem innuitur ꝙ
ſacra in depꝛauato nō anihilātur
1.q.1.ſacramenta.fo.169 col. 3.
Qꝫ dauid ꝓhibitus fuit tēplū edifica
re ꝓpter ſanguinē quē effuderat
de cōſe.di.1.§.1.in pn.fo.6 4.co.1.
Qꝫ in hoc ꝙ propter adulte. iūm ⁊ ho
micidiū ꝑ parabolam diuitis ſen
tentiam cōtra ſeipſū dedit innuit
ꝙ malus ꝓlatus ꝑ ſniam quā ꝓ
fert in ſubditū ſeipſum cōdēnat.3.
q.7.ſacerdos.fo. 45.col.3.
Quod dauid ꝑ pniam de adulteriꝫ ⁊
homicidiꝫ pctō ꝯſecutus eſt venias
de pe.di.3.§.dauid.fo.565. col.1.
Qꝫ in eo ꝙ poſt pctm̄ ſpm̄ ſctm̄ reha
buit ⁊ in honore ꝑmāſit innuitur
ꝙ lapſi per pniam in p̄ſtinū ſtatū
reparātur.50.di.ſi poſt.fo.79.co.2.
§.ecōtra.⁊.c pōderet.fo.80.co.4.
Quod occiſo vrie propter adulteri
um berſabee ipſam duxit in vxo
rē modo non trahitur in conſe
quētiā.31.q.1.c.ſi qua fuerit vidua
§.ſed obijcitur.fo.508.col.1.
Qꝫ dn̄s ei q tot bellis interfuit tā ma
gnū prebuit teſtimoniū innuitur
ꝙ ⁊ pleriqꝫ bella exercētes deo pla
cere pn̄t.23.q.1.noli.fo.614.col.4.

Decanus.

Qꝫ decanus nō debet fieri niſi ꝓ
mū fuerit preſbyter ordinatꝰ.60.
di.c.1.⁊ duobꝰ.c.ſeq.fo.100.co.1.
Quod diaconus in decanum electꝰ
niſi ſtatim preſbyter efficiatur ho
nore ſuſcepto priuetur. 60.di.ino
uamus.fo.100.co.3.
Quod nemo in decanū debet eligi ni
ſi qui etate ⁊ moribus ē maturꝰ.
60.di.innouamus.fo.100.co.3.

Decime

Qꝫ decime ſunt vota fidelium:precia pec
catoꝝ:patrimonia pauperum.16.
q.1.quia.fo.362.col.1.
Qꝫ decime ſunt tributa egētium aia
rū.16.q.1.decime.fo.363.col.4.
Qꝫ decime iubētur dari lege natura
li:ſi: ut patet de abraam ⁊ iacob.16
q.7.decimas deo.fo.374.col.1.
Qꝫ iubent dari lege moſaica.16.q.1.
decimas a ppl'o.fo.359.col.3.
Itē iubentur dari ſcriptura prophetī
ca.16.q.1.reuertimini.fo.363.co.1.
⁊.q.7.c.1.fo.383.col.2.
Itē iubentur dari lege canonica.16.
q 7.c.1.f.383.c.2.⁊.c ꝙcūqꝫ.f.385. c.1.
Quod decime ſunt dande de grano ⁊
de vino:de fructibus arboꝝ:de peco
ribus:de horto:de negociatione:⁊
de venatiōe.16.q.7.quicūqꝫ.⁊.c. ſe
quenti.fo.385.col.1.
Quod a laicis fideliter ſūt dāde:⁊ ab
epīs miniſtris eccīaꝝ diſcrete di
ſtribuēde.32.di.p̄ter hoc.f.50.col.3.
16.q.7.nullus.fo.384.col.2.
Qꝫ fidelr decias dare ē nec plꝰ nec mi
nus offerre.16.q.7.ꝙcūqꝫ.f.385.c.1.
Quod dāde ſunt illi eccīe vbi baptiſ
ma ⁊ alia ſacra ꝑcipiūt.16.q.1 ꝙcū
qꝫ.⁊.c.de decimis.fo.359.c.1.⁊.2.⁊.c.
in ſacris.fo.361.col.2.13.q 1.eccleſi
as.§.de decimis.fo.330.col.3.
Quod alijs eccl'ijs nō ſunt dāde p̄ter
ꝯceſſū epi.16.q.1.ſtatuimus.⁊.c.ſe.
fo.361.col.2.
Qꝫ pp nouas eccīas p̄oꝛi eccl'e non
ſūt ſubtrahēde.16.q.1.ſi qs laicꝰ.f.
359.c.1.⁊.c.de decimis.§.ſi ergo.ibi
Qꝫ decie ꝯcedi pn̄t mōaſterijs (dē.c.2
⁊ hoſpitalibꝰ.16.q.1.qm̄.fo.364.c.1.
Qꝫ mōachis de territorijs q̄ ꝓprijs
manibus excolūt ꝯceſſe ſunt decie.
16.q.1.cunctis.§.de his.fo.358.c.4.
⁊.c.queſti.fo.359. co.3.
Quod per donationē prediorꝫ mona
chis factā non priuant eccleſie de
cimis ſuis.16.q.1.cunctis.§.de his
in fine.fo.358.col.4.
Quod nō fructus:ſed ius decime vē
dere vel emere:ſimoniacū eſt.1.q.1
preſbyter.folio.163.col.3.
Qꝫ decime a laicis:qꝛ pauperū ſunt:
poſſideri nō pn̄t.16.q.1.c.vl.fo.364.
col.1.⁊.q.7.c.1.fo.373.col.2.
Quod nō ſunt a laicis aliquo mune
re redimende.16 q.7.decimas q̄s.
folio.139 col.2.
Quod pp maliciā ſacerdotis decime
qꝛ eccleſie ſunt:nō ſunt retinende.
16.q.6.ſi epiſcopum.fo.372.col.2.
Quod nō dātes decimas poſt admo
nitionē ſunt excōmunicādi.16.q.
7 oēs decime.fo.374.col.1.
Qꝫ q decimas nō tribuit:ſacrilegiū
cōmittit:⁊ eterne dānationis peri
culū icurrit.16.q.7.c.1.fo.373.col.2.
Qꝫ frequēter in rebus tpalibꝰ dam
na patiunt q decimas dare negli
gūt.16.q.1.reuertimini.f.363. co.1.
Quod quāti pauperes mortui fame
fuerint tot detētoꝛ decimaꝝ reꝰ ē ho
micidioꝝ.16.q.1.decime.fo.363.c.4.
Quod q decimas diligēter dat:nō ſo
lum ſanitatē corpis:ſed etiā cū tē
poꝛali fructu celeſtia ꝓmeret.16.q.
1.decime.fo.363.col.4.
Quod q̄dtrageſima diligēter in ieiu
nio obſeruata ſoluuntur deo deci
me de tēpoꝛe totius anni.de conſe.
di.5.quadrageſima.fo.649.col.1.

Decretales.

Quod decretales ſūmoꝝ
pontificū ſunt eiuſdē auctoritatis
ſicut decreta que ſunt in corpore ca
nonū.19.di.per 10.fo.25.col.1.
Quod decretalis epiſtola alia eſt ſpe
cialis:videlicet que dirigit ad vnā
prouinciā.35 q.3.§.quod ſcripſi.fo
lio.591.col.1.
Item que dirigit ad vnā eccleſiā.16.
q.1.hinc eſt etiā fo.357.col.2.
Item que dirigit ad vnā perſonam
7.q.1.petiſti.fo.269.col.4.⁊ hec non
trahitur ad conſequentiā:ſicut ha
bes in predictis capitulis.
Alia eſt generalis que omnibus di
rigit.25.q.1.oia.fo.463.col.2.⁊.c.ſe
quenti.Et hec qꝛ diffinit trahit ad
ꝯſequētiā.25.q.1.hac ꝯſona.ibidē.
Si imperat vel ꝓhibet:neceſſitatē in
fert.14.q.1.qſqs.fo.337.col.4.
Si indulget:nō trahit ad ꝯſequen
tiā.14.q.5.dixit.fo.341.col.2.
Si ꝑmittit vel ꝯſulit:liberā hꝫ obſer
uātiā.14.q.1.qſqs.fo.337.col.4.

Dedicatio.

Quod dedicatio eccleſie debeat fie
ri ab epō ſine aliqua pactione.1.q.
1.ſtatuimus.fo.182.col.1.
Quod epiſcopi dedicaturi eccīas ob
lata ex deuotione poſſunt accipere:
ſed nihil debent exigere. 1.q.2. pla
cuit.fo.185.col.4.
Quod prius eſt eccleſia dotāda ꝗ̄ de
dicanda.ibidem.
Quod loca ſemel dedicata nō poſſunt
fieri habitacula ſecularia.19.q.3. q̄
ſemel.fo.391.col.2.
Quod ſingulis ānis celebrāda eſt ſo
lennitas dedicationis.de ꝯſe.di.1.ſo
lennitates.fo.606.col.1.
¶ De hac materia require de ꝯſecra
tione eccleſie.

Defenſio.

Qꝫ defenſio po
teſt peti a p̄ncipe contra hoſtes eccleſie.23.q.3. maxi
mianus.folio.416.col.4.⁊.q.2. per
totum.fo.185.col.2.
Quod eccleſia ꝓ malefactoribus de
intercedere:non eos defendere.14.
q.6.hi qui.fo.342.c.4.21.q.5.ſi quis
cuiuſlibet.⁊.c.ſe.fo.399.col.4.
Quod lex virtutis eſt patriā ⁊ ſocios
defendere ab iniuria.23.q.3.nō infe
rēda.⁊.c.foꝛtitudo.fo.417.col.1.
Qꝫ execrabile eſt nō tueri quos ſuſci
pit defendendos.87.di. irreligioſū.
folio.139.col.2.
Quod q pōt ⁊ nō repellit a ſocio iniu
riā:tā eſt in vitio ꝗ̄ ille q facit.23.
q.3.nō inferēda.⁊.c.ſe.fo.417. col 2.
Quod q peccantē defendit:acrius ar
cendus eſt ꝗ̄ qui peccauit.11.q.3. q
conſentit.fo.309.col.3.
Quod q deſinit obuiare cū pōt:cōſen
tit.23.q.3.oīdit.fo.417.col.3.
Quod ꝑfectus iniuriā ꝓpriā ⁊ ſuorū
nō debet defendere:ſed diuino ex

minis reſeruare.23.q.1.§ l.ꝛ.ca.ſe- quenti.folio.413.col.4.
Quod defenſio cuiꝗ ꝯcedit in neceſ ſitate.23.q.3.per totū.fo.416.col.1.ꝛ q 5.de occidendis.vſꝗ ad finē.q. fo 431.col.3.
Quod q nō defendit veritatē ꝓditoꝛ eſt veritatis.11.q.3.nolite.f.307.c.4
Quod quilibet ſemꝑ tenet ad fidei de fenſionem.23.q.8.quicunqꝫ.§.his ita.fo.440.col 1.
Quod qui pro fide vel fideliū defen ſione moꝛit celeſte premiū ꝯſeqt. 23.q.8.oī timoꝛe.fo.440.col.3.

Degradatio. Quod degradatio ꝛ deponere de oꝛdine ꝓ eodem acci- piunt.81.diſ.ſacerdos.ꝛ.c.ſequenti folio.128.col.4.
¶ De hac materia inuenies vbi agit de depoſitione.

Delegatio. Quod delegatio dicit quū ꝑlati cū ꝑſentes eſſe nō poſſunt: p ali um reputant preſentes.94.di. val de.fo.151.col.1.
Quod delegat⁹ ſicut ille cuius tenet locū ē honoꝛād⁹.93. di. ſcipim⁹.ſ. 150.c.4.97.di.nobiliſſim⁹.f.158.c.1
Quod debet lrās cōmiſſionis illis ad quos delegatus eſt demōſtrare. 97. di.nobiliſſimus.f.150.col 1.
Quod iudex delegatus debet dari ad arbitrium illius qui impetitur ab auctoꝛitate ſuperioꝛis.11.q 1.iudi- ces.folio.292.col.4.

Deliberatio. Quod delibe ratio omni- bus eſt neceſſaria que indiſcuſſos hominū caloꝛes pōt refrenare.2.q. 6.anterioꝝ.fo 217.c.3.
Quod laudabilis eſt cautela delibera tionis cū qua totū ratio regit:ꝛ fu roꝛ ſibi nihil vendicat.11.q.3.illa ꝑ poſitoꝝ.ꝛ.c ſe.fo.306.col.1.
Quod nō ſunt ſcipitenda conſilia ꝛ opa:ipe enī indigemus ad delibe randū: vt maturius agamus. 50. di.ponderet.circa ꝑn fo.80. col.4.
Quod maxime eccl'e negocia cū deli batiōe ſūt expleda 45.di.13.i. 70.c.2
Quod iudices diff nitiuā ſententiaꝫ cuꝫ magna deliberatione debent ꝓ- ferre.11.q 3.cum apud.ꝛ.c. ſequen ti.fo.306.col 1.
Quod infra decem dieꝝ ſpaciū de ap- pellatiōe facta vtrū quieſcēdum ſit ab ea eſt deliberādū.2.q 6.anterioꝝ. folio.217.col.3.
Quod qui ex deliberatione ad melio ra nō ꝓficiunt etiā ab his bonis q̄ vident habere cadūt.17.q.1.qui bo na.fo.370.col.1.
Quod tātū quidā moꝛam delibera tionis extendunt ꝙ bonū quod cō ſequi intendebant perdunt.17.q.1. qui bona.fo.379.col.1.
Quod pro conuiuio nō eſt habēdū:

ꝙ ſine deliberatione eſt illatū.2.q.3. ſi quis iratus.fo 208.col.1.

Delitie. Qđ delitie abſꝗ deſi- derio pcepte nō offi ciūt.41.di.delitie fo.64.col.3.
Quod delitie ciboꝝ cōputreſcere faci- unt coꝛpus humanū.de conſe.di. 5.nihil.ꝛ.c ſe.fo.649.col.3.
Quod diuites dolere debent ſi pp cō- ſuetudinē nō aliter ꝗ̄ꝫ delicate pñt viuere 41.di nō cogant.fo.64.c.3.
Quod in reb⁹ ꝑtereūtibus nō vſus: ſꝫ libido culpat.41.di.q'ſqs.64.c.1.
Quod aliquū ſine voracitatis vitio pre cioſiſſimo ſapiens vtit cibo:ꝛ inſi piēs viliſſimū:cū gule flāma exar- deſcit cibū.41.di qſqs.fo.64.col.1.
Quod ignominioſum eſt prelatis ꝛ ꝑdicatoꝛib⁹ delitijs affluere q chꝛi ſtum pauperem debent predicare. 35.di.eccleſie.fo.56 col.3.
Quod epiſcopalis auctoꝛitas plus ꝺ bet vigere in delitijs meritoꝛuꝫ ꝗ̄ꝫ menſarū 41.di.eps.fo.65.col.1.
Quod deteſtabile eſt in tugurio ruſti cano natum ꝛ milio nutritū in re ligione ſimilam ꝛ mella faſtidire. 12.q.2.gloꝛia epi.fo.327.co.1.

Dementia. Quod demen- tia ſi eſt ꝑſeue- rans excuſat a culpa in ipſa com- miſſa.15.q.1.aliquos.fo.344.col.4. ꝛ.32.q.7.quēadmodum.fo.525.c.3.
Quod ſi euenit ex ꝑpꝛia culpa:poſtꝗ̄ꝫ ad ſanā mentē redierit imponēda eſt eis pro commiſſo:licet minoꝛ ꝗ̄ꝫ alijs penitētia.15.q.1.ſi qs inſani ens.folio.645.col.4.
Quod non debet promoueri ad oꝛdi nes maxime in ſacerdotē qui ali- quādo inſaniuit.33.di.cōmuniter. folio.53.col.2.ꝛ duobus.c. ſeq.15. q.1.c.vl.§.ſicut.fo.346.col.1.
Quod ſi ſacerdos ex propꝛia culpa de mēs effectus hoiem occiderit:po- ſtea ad ſanitatē redierit: celebꝛare non pōt.15.q.1.ſi quis inſaniēs.in fine.ꝛ.c.ſequēti.fo.345.col.4.
Quod demētes vel furioſi ꝯtinne nec mrīmonio nec religioni pñt obli gari 32.q.7.neqꝫ furioſus.f.527.c.2.
Quod qui ſani contrahunt:poſtea de mentes effecti non ſeparant.32.q. 7.hi qui fo.527.col.2.

Demon. Quod demōes acu mine ſenſus ꝛ cele ritate motus oīa quecunꝗ alalia excedūt.26.q.4.ſciēdū.fo.470.co.1.
Quod ꝓpter longū tꝑs vite eoꝝ ma ioꝛ eſt eoꝝ expientia ꝗ̄ꝫ hoium.26. q.4.ſciendū.fo.470.col.1.
Quod ex tribus ꝑmiſſis multo añ cogitata ꝑnunciantes:ab hoibus ꝓ pter terreni ſenſus tarditatē vidē- tur futura predicere.26.q.4. ſcien- dum.p totū.c.fo.470.col.1.
Quod demones futura de qbus nul- lū ꝑſtigiū ħeri pt cognoſcere non

pñt.26.q.4.ſciēdū.p⁹ mediū.470.c.1
Quod quali modo ſiant q̄ ꝑ ipſos ſi unt cū nō ſint:hoibus videntur ſi- gna ꝛ miracula.26.q.5 nec mirū. a medio vſꝗ in finē.c.fo.472.col.1.
Quod in arte magica ꝛ in oī alia di- uinatiōe per demonū fallaciā delu- dit curioſitas humana dū appe- tit ſcire qđ nō ꝯuenit iu'ſt.gare.26 q.5.nec miꝝ añ me.fo.472 col.1.
Quod necromantia ꝛ auguria ꝛ om nis ars magoꝝ:ꝛ diuinationes ar te demonuꝫ eſt inuenta:vt faciant eos ſue dānationis participes.26.q. 2.qui ſine.folio.469.col.2.
Quod illuſionibus demonū quedā mulieres ſcelerate credūt in coꝛpo re multa terraꝝ ſpacia pertrāſire: cum hoc ſolū ſpiritus infidelis pa tiat.26 q.5.epi.fo 471.col.3.
Quod demones vt frequēter ſūt mi- niſtri ꝛ vltoꝛes ire dei.23.q.5. non ſolum fo 434.col.1.
Quod qui per demonē aliquādo ve- xatur non debet ad ſacros oꝛdines promoueri.33.diſt maritū.ꝛ. tri bus.c.ſeq.fo.53.col.2.
Quod demones per ſigna exterioꝛa citiſſime cogitatiōes hoīuꝫ cogno ſcunt.26 q.4.ſciendū.in fine.ꝛ cap. quodam loco.fo 470.col.1.
Quod demō.cū mētē alicuius p inſi- delitatem ſubuertit:hī ſiue dormiē- ti ſiue vigilāti in diuerſis ſpēbus ſe oñdit:ꝛ p illas alas hoīs deludit. 26.q.5.epi.poſt mediū.fo.471.col.3.
Quod demones hoibus illudere nō poſſūt niſi deo ꝑmittēte 26.q.5. nec mirū.circa mediū.fo 472.col.1.
¶ De hac mā require vbi agit de dia bolo:ꝛ vbi agit de diuinatione.

Depoſitio. Quod depont- tur vel degradā tur ꝑlati vel clerici:domicilia femi narū etiā poſt admonitionem fre- quētantes.81.di.clericus.f.129.c.4. ꝛ.c.archidiaconū.fo.130.col.3.
Itē aleis ꝛ inhoneſtis ludis ꝛ ebrieta tibus ſine ceſſatione deſeruiētes. 35 di.eps.fo.58.col.2.34.diſ.quoꝝū dā.in fine.fo.54.col.1.
Itē tabernas ꝛ alia inhoneſta tenētes ꝛ mercimonia exercentes.44. diſ. nulli.fo.68.col.3.14.q.4.c.1.ꝛ.3.fo- lio.339.col.2.
Itē vſuras exercētes.47.di.c.1.ꝛ ſe.fo. 73.c.3.14.q.4.ſi qs oblit⁹.f.339. c.3.
Itē cū moniali vel incarcerata:vel fi- lia ſpūali foꝛnicātes.27.q.1. ſi quis eps.fo.478.col.3.ſi qs rapuerit.fo. 481.col.3.30.q.1.omnes.ꝛ duob⁹. c.ſeq.fo.502.col.2.
Item publica incōtinētia laboꝛantes. 50.di.qui ſemel.fo.78.col.1.81.diſ. maximianus.fo 128.col.2.ꝛ.c.ſi qs cleric⁹.fo.129.col.1.ꝛ duob⁹.c.ſe.ꝛ c.ſi qs amodo.fo.129.c.3.ꝛ trib⁹.c. ſeq.ꝛ.82.di.propoſuiſti.fo.131.col.2

.15.q.8.hi qui.fo.351.col.2.
Itē q ſine examinatione ꝓmouet.24.di.ſi quis pſbyter.fo.38.co.1.81.di.ſi qui ſine.fo 128.col.2.
Itē qui ante promotionē criminoſi fuerunt.24.diſt.ſi quis pſbyter.fo.38.col.1.81.diſt.tantis.folio.128.col.2.ꝛ.c.ſequenti.25.q.8.ſi quis.folio.350.col.3.
Item q ſciēter criminoſus ordinauerit.81.di.tātis.fo 128.co.2.ꝛ.51.diſ.aliquātos in ſi.fo.89.col.3.
Itē q ad pinguiores eccl'ias ſine licētia ſupioꝝ trāſeūt.7.q.1.ſi quis preſbyter.fo.271.co.1.ꝛ.c.ſi qs ep̄s.ꝛ.c.ſeq.fo.eo.col 4.
Itē qui in eccl'iaꝫ os ponētes contra ſuos ſupiores cōtumaciter inſurgūt.21.diſ.intātū.fo.31.co.3.11.q.1.ſi quis ſacerdotum.ꝛ.c.ꝯiurationū.ꝛ.c.ſe.fo.294.col.2.ꝛ.3.
Item deponit qui deſerauerit:aut in homicidio aut in alio magno crimine iuētus fuerit.81.diſ.pſbyter.ꝛ.c.ſe.fo.129.col.1.
Itē qui publice crimē in aplice ꝛ totius eccl'ie ſcandaluꝫ fouerit.2.q.1.ſcelus.fo.207.col.1.11.q.3.theugual dum.fo.299.col.4.
Itē qui aliū in eccl'ia per pecuniaꝫ vel alio modo ſupplantauerit.7.q.1.ꝓ ſentium.fo.266 col.3.ꝛ.c.factus.folio.267.col.1.ꝛ duobus.c.ſeq.
Item qui in aliena dioceſi vel eccleſie officia exercere vſurpauerit.9.q.2.nullū.283.col.1.
Itē qui dilapidator reꝝ eccl'iaſticarū fuerit.10.q.2.ſi quis ep̄s.fo.290.c.3.12.q.2.diaconi.fo.321.col.4.ꝛ.c.abbatibus.fo.322.col.4.17.q.4.quicūqꝫ epoꝝ.fo.380.col 1.
Itē qui eccl'iam p manū laicā intrauerit.16.q.7.ſi qs deiceps.f.375.c.1.
Quod ep̄s ſolus pōt deponere de beneficio:de ordine vero queꝫ ſolus dedit:ſolus non poteſt deponere.15.q.7.c.1 ꝛ vlti.fo 350.col.1.ꝛ.4.
Quod deponēdoꝝ ab ordine cauſa ſi diaconus eſt:a tribus ep̄is:ſi preſbyter:a ſex:ſi ep̄s:a duodecim eſt diſcutiēda.15.q.7.ſi qs.f.350.co.3.
Quod ep̄s depoſito ab ordine vt nō viuat ſeculariter : locum vbi agat pniam debet aſſignare.81 diſtin.ſacerdos.fo.128.col.4.50.di.accedēs.circa finē.fo.79.col.1.
Quod depoſit⁹ ex culpa ab ordine ſi humiliter decēnalē pniaꝫ expleuerit pōt reſtitui 82.di.pſbr.fo.132.co.3.
Quod ſiue iuſte ſiue iniuſte depoſit⁹ i reſtitutione ſua debet recipe ea ſucceſſiue que cū ordinaret pcepat.11.q.3.epiſcopus.fo.305.co.3.
Quod nullus ꝓpter infirmitatē corporis deponit:ſed dat coadiutor ſibi.7.q 1.c.1.ꝛ trib⁹.c.ſe.fo.276.col.1.
Quod deponunt reges nō ſolū ex crimine:ſed ꝓpter inſufficiētiam.15.q.6.alius.fo.349.col.4.

Deriſio Quod deriſio ꝓlatorū a ſubditis facta dānatur.2.q.7.ſententia.fo.224.co.3.ꝛ 15.q.5.c.1.in ſi.fo.348.col.2.de pe.di.2.§.opponitur.vbi agit de dauid:quē michol deriſit:propter qd̄ ſterilis facta eſt.fo.556.col.3.
Quod humilis habitus pie viuentium deridet a peruerſis.21.q.4.omnis.folio.399.col.1.

Deſperatio Quod deſperatio de dei pietate eſt horrenda impietas.26.q.6.agnouimus.fo.474.col.3.
Quod nemo eſt deſperādus qꝫdiu eſt in hoc corpe ꝯſtitutus.24.q.3.corripiant.fo.458.col.3.22.q.2.ancillar.fo.515.col.4.de pe.diſ.7.nemo.folio 581 col.1.
Quod plerūqꝫ cū peccator pp culpaꝫ ꝯtēnit:in deſperationē labit.45.di.recedite fo.72.col.1.
Quod pnia a confeſſore eſt tēperāda:ne pctōr propter deſpationē cogat facere deteriora.26.q.7.de his.folio 475.col.2.ꝛ.c.alligant.fo.eo.col. 4.

Detractio. Qd̄ dtractor dicit non ſolū ille qui alijs detrahit:ſed etiā qui detrahentes audit.6.q.1.ex merito.folio 261.col.3.11.q.3.non ſolum . folio.306 col.4.
Quod bonū eſt a detractione linguaꝫ cuſtodire:q2 tales cū ita q̄ de alijs loquūtur ſua ſententia iudicabuntur.6.q.1.ex merito.fo.261.col.3.
Quod deteriores ſunt qui detrahēdo alioꝝ vitam moreſqꝫ corrūpunt:his qui ſubſtātias alioꝝ ſurripiūt.6.q 1.deteriores.fo.261.col.4.
Quod ſumma iniquitas eſt detrahere:q2 ois qui detrahit frī ſuo:homicida eſt.6.q.i.ſūma.fo.261.col.4.de pe.di.i.homicidioꝝ.fo.537.col.1.
Quod nemo putet minus piculuꝫ eē alicui detrahendo mētiri:qꝫ ſanguinem fundi.11.q.3.nemo pitoꝝ.folio.307.col.2.
Quod ſacerdotibus qui pplo benedicunt nō eſt detrahendū.16.q.i.ſacerdotes.fo.261.col.1.
Quod pmittit qnqꝫ deus de bonis detractionē fieri:vt ſi q̄ culpa ab ore laudantiū in corde naſcit : ab ore vituperātiū ſuffocetur.6 q 1 oues.§.ipſa.ꝛ.c.ſunt plurimi.folio . 261.col.1.ꝛ.2.
Qd̄ detractores nihil aliud faciūt niſi in puluerē ſufflant:ꝛ in oculos ſuos terrā excitāt:vt vnde plus detractiōis pflant:inde magis nihil veritatis videāt.11.q.3.ſter.fo.304.c.3
Quod nihil ꝓdeſt ieiunare vel orare vel alia bona facere:niſi mēs prius a detractione reuocet.de cōſe.di.5.nihil eniꝫ ꝓdeſt.fo.649.col.3.
Qd̄ qui facilis eſt ad detrahēdū:non admittit ad accuſandū vel ad teſtificādū.3 q.4.detractores fo.238.co.2.ꝛ.q.5.nullus.fo 239.col.4.
Qd̄ detractor niſi ſe correxerit a vindicibus flāmis exuret.2.q.7.accuſatio.fo.224.col 4.

Deus. Quod deus vnus eſt:licꝫ tres ſint pſone in deitate.de cō.di.3.c.vlti.fo.629.col.4.
Quod licꝫ tres perſone ſint vna deitas ꝛ vna eſſentia tamē aliquid eſt qd̄ ſoli patri attribuit:aliquid quod ſoli filio:aliquid qd̄ ſoli ſpūiſancto de ꝯſe.di.3.c.vl.fo.629.col.4.
Quod deus anime ꝛ corpis dicitur creator ꝛ ꝯtinu⁹ opator.56.di.naſci.folio.97.col.4.
Quod occulta opa dei iudicio ſunt ſeruanda.6.q.1.ſi oia.fo.260 col.4.
Quod qn̄ ſcriptura aliquid attribuit deo quod eſt hois vel alteri creature:p ſſilitudinē loquit:nō p ꝓprietatē.24.q.i.odi.fo.450.col.2.
Quod deus ſpālius dr̄ pater chriſtianoꝝ qꝫ aliorum.11.q.3.ad menſaꝫ.fo.301.col.4.

Diabolus. Quod diabolus nō fuit malus creatus:ſed in veritate ꝛ charitate.de pe.di.2.§.qd̄ vero . vbi inuenies pro ꝛ cōtra.fo.560.col.4.
Quod pp ſuperbiā ꝛ preſumptioneꝫ de ſui ſtatus excellētia cecidit.de pe.di.2.§.quod vero.fere per totuꝫ.folio.560.col.4.
Quod diabolus poſt caſuꝫ ſuū conat vnitatē eccl'ie ſcindere:ꝛ humanū gen⁹ euertere.16 q.2.viſis.f.364 c.3
Quod ardētiores i dei ſeruitio ꝛ deo familiariores magis impugnat.3.q 1.nulli.fo.234 col.3.
Qd̄ vſutus hoſtis dr̄:q2 mille modos nocēdi hꝫ.16.q.2.viſis.f 364.col.3.
Qd̄ ex ſubtilitate nature hoc perpendit de hoie qd̄ ipſe homo nō perpendit.26.q.5.nec mirum.poſt medium.fo.472.col.1.
Quod vt melius decipiat:in angeluꝫ lucis ſe transformat.26 q.5.nec mirum.folio.472.col.1.
Qd̄ diabolus adeo debilis eſt qꝫ neminē poſſidere poteſt:niſi ſe prius peccatoꝝ ere vendiderit.15 q.1.non eſt.fo.345.col.3.
Quod ipſe poteſtatē exercet in malis tanqꝫ in ſuo pectore.24. q.1. miramur.fo.452 col.2.
¶ De hac materia require vbi agit de demonibus.

Diaconus. Qd̄ diaconus grece latie miniſter dr̄.21.di.cleros.fo 29.col.2.
Qd̄ apl'i poſt aſcenſionē dn̄i diacones ſibi ſtatuerūt miniſtros.93.diſ.diaconus.fo 150.col.3.
Quod cōmēdant diaconi reſpectu ꝓfiguratiōis pacis ꝛ vite actiue ꝛ cōtemplatiue:quā debēt exercere.13.

di.diaconi ſunt qs.fo.148.c.4
Quod diaconi ſunt tanq̃ oculi epiſcopi oberrātes ⁊ circūluſtrātes.93.di. diaconi ecclie.fo.147.co.2
Quod diaconi debēt aſſiſtere epo predicāti ne ab emulis infeſtet: de verbo dei detrahat.93.diſ.diaconi qui folio.147.co.4
Quod nō debēt pñte epo vel pſbro niſi de eoꝝ mādato ſacramēta conferre.93.diſ.peruenit. fo.148.co.3.⁊.c. diacones.fo.147.co.4
Quod officiū diaconoꝝ inuenit.25.di. perlectis.fo 38.co 3.ante medium. 93.di.diaconi ecclie. fo 147.co 2
Quod epus ſine diacono nō debet ſolēnit celebrare:nec calicē niſi ꝑus porrigat per diaconū debet auferre.93.di.diaconi ſūt.fo.148.co.4
Quod abſurdū eſt auditu diaconū extolli ſup epm ⁊ pſbyteꝝ.93.diſt.legim⁹.fo.149.co.3
Quod diacon⁹ in quacūq; dignitate cōſtitut⁹ excepta legatiōe ſi ſe pferat a ꝓprio gradu cadere debet. 93.di. c.vl folio.150.co.4
Quod diaconi debēt corporalia ⁊ pallas lauare.de cōſe.diſt.1. nemo per ignorantiā.fo.608.co.1

Dialectica. Quod qui dialectica arte diebus ac noctib⁹ torquent in obſcuritatē mentis gradiunt.37.di.nonne.folio.58.co.3
Quod dialecticoꝝ tēdicula ſūt q̃dam phantaſmata ⁊ vmbre que cito reſoluunt.37.di.vino.fo.58.co.3
Quod garrulitas ranaꝝ qb⁹ percuſſa eſt egyptus garrulitatē dialecticorū ⁊ ſophiſtica argumēta deſignat 37.di.legimus.fo.58.co.4
Quod nō in dialectica placuit deo ſaluare ppl'm ſuū:q: regnū dei in ſimplicitate fidei eſt non in contētione.37.di.oēm.fo.58.co.4

Dies. Quod dies feſtiuandi exprimuntur.de ↄſe.diſ.3. §.1.fo.627.co.1
Quod qui dies ſunt a iudicijs ⁊ placitis cuſtodiēdi.15.q.4. placita. fo. 348.co.1
Quod die dñico nil eſt agēdū niſi deo vacandū de ↄſe.di.3. ieiunia fo.628 co.2
Quod ideo dies dñic⁹ magis ē venerandus:q: in ipo mund⁹ ſumpſit exordiū:⁊ per reſurrectiōē chriſti vita accepit principiū.75.diſ. quod die.folio.120.co.4
Quod die dñico cōſecrant epi. 75.di. quod die.fo.120.co.4
Quod eps die dñico nō debet abeſſe ſue ecclie.de conſe.di 3.epiſcop⁹. folio.627.col.2
Quod die dominico ⁊ in feſtis nō debent flecti genua orationis cauſa. de ↄſe di.3.qm ſunt.fo.627.co.3.30 di.ſi qs pſbyter.fo.47.co.4
Quod die dñico miſſa ab oibus vſq; ad finē eſt audienda.de cōſe. diſ.1. miſſas.fo.610.col.3.
Quod nullus eps vel infra poſit⁹ die dñico cauſas audire preſumat.15. q.4.p totū.fo.347.co 4.de cō.di.3.c. 1.fo.627.col.1.
Q die dñico nullus ſup ſctā dei euāgelia debet iurare.22.q.5.decreuit.folio.412.col.3.
Q die dñico non eſt ieiunādum.de cōſe.diſ.3.ieiuniū.⁊.c.ſe. fo.628.c.1. 30.di.ſi quis pſbyter.fo.47. col.4.
Q die dñico plus ſolito hoies carnis delitijs ſolent intendere.4.diſt.deniq;.fo.5.col.1.
Q antichriſtus diem dñicū ⁊ diem ſabbati faciet cuſtodiri:vt ex hoc ſibi iudeos ⁊ chriſtianos cautus attrahat.de ↄſe.di.3.ꝑuenit.f.627.c.4.
Quod die ſabbati abſtinendū eſt a carnibus.de conſe.di.5.quia dies. fo.650.col.3.
Quod die iouis ne ſequamur errores gētiliū:non eſt ieiunandū.de ↄſe.di.3.ieiuniū.fo.628.col.1.

Diffinitio. Quod diffinitū rōnabiliter nō debet aliquatenus violari.25.q.2.cū pie.fo.465.col 2.
Q diffinitiua ſentētia que ↄdemnationē vel abſolutionē non continet:pro nulla habet.2.q.6.ei qui.§. diffinitiua.fo.221.col.4.

Dilapidatio. Quod dilapidatio qñ ſit bona ⁊ qñ nō:require in tractatu de liberalitate.
Quod de dilapidatione rerum eccleſiaſticarū ſolum ſuſpectus ſubmouetur:⁊ vſq; ad diſcuſſionē facti detinetur.3.q.2 ſi epiſcopus.§.q ſi. ⁊.c.ſe.fo.235.col.3.
Quod in crimine dilapidationis ſpeciale eſt q ſequeſtretur poſſeſſio a poſſeſſore anteq̃ conuictus ſit.3.q. 2.quia.fo.236.col.1.
Quod ſi epiſcopus vel preſbyter q res eccleſie que ſunt pro neceſſitatibus pauperum:⁊ pro redēptionibus captiuoꝝ dilapidauerit eſt deponendus.12.q.2.apoſtolicos. folio.318.col.2.17.q.4.nullus res.folio.384.col.2.

Dilectio. Quod dilectio dei eſt pfecta qñ ipſū diligimus ex toto corde ⁊ ex tota aia ⁊ ex totis viribus.de pe. diſ.2.ſi quis ſemel.§.charitas eſt. fol.551. colum.3.
Quod deū diligere eſt illi copulari aio:ↄcipere ⁊ uende viſionis eius affectum:peccati odiū:mundi faſtidium ibidem.
Quod ordinē dilectionis peruertūt: q aut mūdū q ↄtēnendus eſt diligunt:aut corpa ſua min⁹ diligenda plus diligūt:aut ꝓximos ſuos nō ſicut ſeipſos:aut deū plus q̃ ſeipſos non diligūt.ibidem.
Quod dilectio dei facit peccato facile reſiſtere:bonis opibus abūdare:ſecularia blandimēta ↄtēnere:⁊ oia que humane fragilitati ſunt difficilia pficere.de pe.diſ.2.§.charitas ē fo.552.col.1.
Quod ſi deum toto corde diligim⁹: nihil erit in nobis vnde pcti deſiderijs ſeruiamus.de pe.di.2.§.charitas eſt.fo.552.col.1.
Quot illi deū plus q̃ ſe diligūt qui ꝓ eius amore ſaluti ſue nō parcūt. de pe.diſ.2.§.charitas eſt.fo.552.c.1.
Quod homo ꝓximū ſicut ſeipſū diligit:qñ quātū poteſt laborat vt eū adducat ad deum colendum.23.q. 4.debet homo.fo.429.col.4.
Quod tunc ꝓximos diligimus ſicut nos:qñ nō ꝓpter ſperata beneficia vel pp ↄſanguinitatem:ſed pp hoc tm̄ q nře nature ſunt participes diligimus.de pe.diſ.2.§.charitas eſt. fo.552.col.1.
Quod in hoc ꝓximos tenemur diligere:vt de eoꝝ pditione doleam⁹: ⁊ ad eoꝝ correctionē q̃tidie laboremus.23.q.4.nō ſt.§.ſe.f.424.c.4.
Quod non eſt ſignū vere dilectionis ad ꝓximū:quando dimittitur peccatū impunitū.23.q.4.quid crudele fo.428.col.2.
¶ De hac materia require vbi agit de amore.

Diocesis. Quod dioceſis dicit vbi epiſcop⁹ vel epiſcopatus habet. 16.q.1.cum pro vtilitate.fo.356.col.3.⁊.q.3. licet fo.367.col.1.
Quod quedā ſunt dioceſes que certis limitibus diſtinguūtur: quedā vero nō.16.q.3.licet.§.hoc multipliciter.fo.367.col.1.
Quod extra dioceſim nullus dꝫ ſacra alijs participare.16.q.3.licet. in fine.fo 367.col.1.
Quod due dioceſes i vnā redigi pñt auctoritate aplica.16.q.1.⁊ ipis. ⁊ c.ſe.fo.359.col.4.
Q qñ excreuerit fidelium multitudo dioceſes diuidi:⁊ epi multiplicari auctē aplica poſſunt.16.q.1. precipimus.fo.370.col.4.
Quod q̃dā dioceſes p pſcriptionē tolli pñt:q̃dam vero nō.16.q.3.licet.§. hoc multipliciter.fo.367.col.1.

Discere Quod diſcere dꝫ q̃libet anteq̃ doceat. 23.diſt.his igit.fol.34 col.3.in ſi.16. q.1.ſic viue.fo.355.col.3.
Quod qui diſcere ut agere bona recuſat:magis diaboli q̃ chriſti mēbrū eē oñdit.38.di.nullus.f.62. c.2.
Quod dꝫ eſſe diſcipulus qſq; doctor eſſe deſiderat vt poſſit docere qđ didicit.16.q.1.ſi clericat⁹. fo.355.co.4.
Quod diſcere debem⁹ triplici de cauſa:aut ne ignoremus:aut ne negli

gamus:aut vt repudiemus.37.di ſtin.legimus.fo.59.col.2.
Quod tales laudabiliter ſclas ſeculares addiſcunt q qđ vtile inuenerint ad vſum ſacre eruditionis cõuertũt.37.di.turbat.fo.59.col.2.
Quod clerici ſacris lr̃is ſemp debẽt iſiſtere:ne tũc querãt diſcere:cũ ex officio alios debẽt docere.36.di.qui eccleſiaſticis.§.ecce.fo.57.col.3.
Quod q ſacrã ſcripturã diſcere contẽnunt magiſtri erroris exiſtunt: qꝛ veritatis diſcipuli nõ fuerũt.24.q.3.quid autem.fo.459.col.4.
Quod diſcẽdũ eſt a minoribꝰ licẽtia ta verecũdia.38.diſt.nullus.fo.62.col.2.24.q.3.ſi habes.fo.45.col.4.
Quod ſtultꝰ eſt q ſe in eo quod primũ exiſtimat bona q̃ viderit diſcere cõtẽnat.22.di.de cõſtãtinopolitana.fo.32.co.3.84.di puenit.fol.33.co.4.24.q.3.ſi habes.fo.55.col.4.
¶ De hac materia reqre in ſtudio.

Diſciplina. Qđ diſciplina vltrix eſt male vite.23.q.5.ad fidẽ.ꝛ.c.nõ putes folio.434.co.2.ꝛ.4.
Quod mali vt ad bonã diſciplinã perueniãt p flagella ſunt corrigendi.23.q.4.diſplicet.circa mediuꝫ.fol.426.col.2.ꝛ.c.vlti.fo.430.col.1.
Quod filius nõ diligit q nõ diſciplinat.23.q.5.nõ putes.fo.434.co.2.
Quod q peccantem coercet aliqua diſciplina elemoſynã facit.45.diſt.ꝛ q.folio.71.col.3.
Qꝫ huic officio nõs iuigilet diſciplina:videlicet epõ regẽti plebẽ ſuaꝫ paupi regẽti domũ ſuã diuiti regẽti familiã ſuã marito regẽti ꝯiugẽ ſuã patri regẽti ,plẽ ſuã iudici regẽti prouinciam ſuam regi regenti gẽtẽ ſuã.23.q.4.duo.fo.425.col.2.
Qđ diſciplina vel miſericordia multũ deſtituit ſi vna ſine altera teneatur.45.di.diſciplina.fo.70.col.4.
¶ De hac materia require in correctione ꝛ aſperitate.

Diſcipulus. Quod diſcipulus non debet eſſe ſuper magiſtrũ.6.q.1.ſacerdotes.fo.261.col.1.
Qꝫ miſerũ ẽ eum fieri magr̃m:q nec dũ didicit,eẽ diſcipulus.48.di.,phibent.fo.75 col.3.61.di miſerũ.ſf.101.co.3 16.q.1 ſi clericatꝰ.f.355.c.4
Qꝫ ſeptuagintaduo diſcipuli ab apoſtolis ſunt electi.21.di.in nouo.in fine.fo.30.col.1.

Diſcordia. Qꝫ diſcordia mentiũ tã iter fratres carnales q̃ ſpũales indu cit frequẽter ſepationem corpis.56.di.hiſmael.98.col.2.
Quod diſciplina perditur deſidia cũ prelatus negligit conuitia.23.q.3.iuſtum.fo.417.col.2.
Qꝫ diuerſitas cultus plurimũ ẽ mã diſcordie.90.diſ.platũ.fo.144.co.1.
Quod q ſocietatẽ fraternitatis diſcordie peſte cõmaculat:deum q charitas eſt tanq̃ iudas,pdit.11.q.3.abijt fo.307.col.3.
Quod ideo litigioſi ordinari ,phibẽtur:qꝛ tales ad ꝯcordiã non valent ,puocare.90.di.c.1.fo.143.col.1.
Quod platoꝝ intereſt diſcordãtes ad ꝯcordiã reuocare.61.di.c.vlt.f.104.col.1.90.di.diſcordãtes.fo.143.c.1.
Quod diſcordãtiũ munera vel oblationes nec deus ſuſcipit:nec a ſacerdotibꝰ ſunt ſuſcipiẽde.90.di.oblationes.fo.143.co.1 3.q.7.in grauibus.fo.245.col.2.
¶ De hac materia habes vbi agitur de concordia.

Diſcretio. Quod diſcretio ẽ mr̃ virtutũ oĩuꝫ.1.q.5.pñtiũ.fo.194.col.4.
Qđ diſcretio neceſſaria eſt plato i corrigẽdo.50.di.põderet.fo.80.col.4.
Quod correctio qñqꝫ habere dꝫ plꝰ de aſperitate q̃ꝫ de benignitate:quãdoqꝫ dꝫ eſſe mixta cũ vtroqꝫ.45.di.diſciplina.fo.70.col.4.
De hac materia reqre de correctione.
Que neceſſaria ſint pdicatori in docẽdo.43.diſ.diſpenſatio.§.pariter.in ſi.fo.67.col.4.
Quod debet eſſe doctor diſcretꝰ vt ne tacẽda ,pferat:aut ,pferenda reticeſcat.43.di.ſit rector.fo.66.col.2.
Itẽ debet eſſe diſcretus:vt ſm capacitatẽ auditoris modeꝛeť ſermo predicatiõis.8.q.1.oportet.fo.278.c.3.
Quod neceſſaria eſt diſcretio cõfeſſori in ligando ꝛ ſoluendo.23.q.4.ſi is qui.fo.423.col.4.de pe.di.1.§.quem penitet.550.col.2.
Quod neceſſaria eſt diſcretio oĩbꝰ in viuẽdo:vt.ſ.virtutes eligamus:ꝛ vitia reprobemus.49.diſ.hinc etenĩꝫ.fo.76.col.3.

Diſpenſatio. Quod diſpenſatio non põt fieri ꝯtra ius naturale:niſi forte ad maius malum vitandũ.13.diſ.§.1.fo.16.col.1.
Quod neceſſitas inducit diſpenſationẽ.34.di.fraternitatis.ꝛ.c.lector.folio.54.co.4.ꝛ.fo.55.col.4.
Quod nõ debet fieri diſpẽſatio niſi vrgente magna anguſtia.55.di.pſcis.fo.95.col.3.
Quod nõ eſt pro regula aſſumẽdum qđ ex diſpenſatiõe ſpecialr̃ eſt ꝯceſſuꝫ.56.diſt.cenomañ.fo.98.col.4.1.q.7.ꝛ ſi illa.fo.199.col.4.9.q.1.ordinationes.fo.282.col.2.
Quod ,p neceſſitate tẽpoꝝ ſit qñqꝫ diſpenſatio ꝯ decreta.1.q.7.reqrite.f.197.col.2.ꝛ tribus.c.ſeq.ꝛ.c.ꝛ ſi illa.fo.199.col.4.32.q 4.recurrat.§.his ita.folio.517.col.2.
Quot multa tolerant̃ ex diſpẽſatiõe:que canonis rigor ꝯdẽnat.34.diſ.fraternitatis.fo.54.col.4.
Qꝫ ſicut in ,pcellis merces de nauibꝰ iactant̃ pp maius bonũ:ſic diſpẽſatio qñqꝫ ſit ,ppter maius lucrũ.1.q.7.diſpẽſationes.fo.198.col.2.
Quod ſm diuerſitatẽ exceſſus diſpenſatio qñqꝫ ,ptrahit̃:qñqꝫ acceleraẗ.15.q.8.hi.q.fo.351.col.2.
Qđ diſpenſatur qñqꝫ rõne multitudinis.50.di.vt ꝯſtitueret̃.fo.82.co.4.9.q.1.ordinationes.in ſi.fo.282.c.2.
Quãdoqꝫ rõne tpis ꝛ vtilitatis.1.q.7.diſpenſationes.fo.198.col.4.
Quandoqꝫ rõne pſone.1.q.7.didici.ꝛ c.tali.198.col.3.
Quãdoqꝫ rõne meriti ꝛ prerogatiue ſciẽtie.1.q.7.tali.fo.199.col.1.
Quãdoqꝫ rõne religionis.50.diſt.ſi quis diaconus.fo.83.co.4.
Qđ qñqꝫ diſpenſat̃ ad vnũ ordineꝫ ꝛ non ad alios.34.di.lector.fo.55.col.4.9.q.1.ab excõicatis.fo.282.col.2.
Quod in caſuali homicidio cũ clerico dipenſat̃ vt i ſuſcepto ordine maneat.50.di.clerico.fo.85.col.3.
Quod cũ directe homicida nõ diſpenſatur ad ſacerdotiũ.50.di.miror.ꝛ duobus.c.ſe.fo.78.col.2.
Quod cũ illo diſpenſat̃ q flagellando aliquẽ preter intentionẽ ipꝫ occiderit.50.di.ſtudeat.fo.85.col.4.
Quod diſpenſat papa ꝯ aplꝫ:vt in bigamia.34.di.lector.fo.55.col.4.
Itẽ diſpenſat ꝯ canones aploꝝ cũ pſbytero fornicãte:vt poſt decẽnalẽ penitẽtiã ad pſtinũ redeat honorẽ.81.di.pſbyter.fo.129.col.1.
Itẽ ſolus papa diſpenſat in gradu cõſanguinitatis ꝛ affinitatis.35.q.3.q̃dã.§.qđ ſcripſi.fo.591.col.1.
Itẽ ſolus papa reſtituit epõs ꝛ diſpẽſat cũ eiſdẽ.2.q.6.ideo.f.215.col.2.
Itẽ ſolus papa diſpenſat cum ſimoniaco in ſimonia ſcienter cõmiſſa vel ratũ habẽte:ſiue ſint in ordine ſiue in bñficio.1.q.1.erga.f.182.co.3.
Itẽ ſolus papa diſpẽſat ꝯ canones q pcipiũt pniaꝫ vel ſatiſfactionẽ pro enorminibꝰ crĩbꝰ.1 .q.2:de ꝯiro.f.
Itẽ ſolꝰ papa diſpẽſat cũ illo (319.c 1. q excõicatꝰ exeqt̃ officiũ vel recipit beneficiũ 11.q.3.ſi qs epš dãnatur.ꝛ.c.ſe.fo.299.col.3.
Itẽ ſolus papa diſpẽſat cũ illegitime natis ad beneficia q̃ ſunt cuꝫ cura.56.di.cenomañ fo.98.col.4.
Qđ papa nõ iuenit̃ diſpẽſaſſe cũ his q ab hereticiſ ad ſubuerſionẽ eccl'ie ordinãt̃.1.q.7.ꝯuenientibus.circa ſi.fo 196.col.2.
Itẽ cum eo q ſciẽter a ſimoniaco ſimoniace eſt ,pmotus.9 q.1.ab excõmunicatis.fo.282.col.2.
Itẽ nec cũ eo q ſciẽter eſt rebaptizatꝰ vel reordiatꝰ.1.q.7.ſalubrimũ.i ſi.f.199.c.3.de cõ.di.4.q bis.f.642.c.3.
Itẽ nec cũ eo q ordinatꝰ eſt ab inuaſore ſedis alterꝰ epatus.9.q.1.or-

dinationes.fo.282.col.2.

Quod diſpēſat eps cū illo ꝑ q̄ ignorāte parētes vt ꝓmoueret ad ordines vel ad bñficiū pecuniā dederunt.1.q.5.preſentium.fo.194.c.4. ⁊.c.quicūq3 ibidē.col.2.

Quod diſpēſat eps cū clerico vel preſbytero ſacrilego vel heretico vel ſchiſmatico ne deſperet.50.di.ſi qs p̄ſbyter.fol.82.co.2.⁊.c.p̄ſbros.fol.84 co.2.⁊.c.vt ꝯſtitueret.fo.82.c.4

Itē diſpēſat eps in fornicatione clerici:furto:ꝑiurio:⁊ aliȷ̇s capitalibus criminibꝰ:dūmodo ſint occulta: q2 ſi ſint publica:debet deponi. 50.di.de his vero.fo.84.col.4.

Itē diſpēſat epus in penitētȷ̇s quas canones ſtatuerūt.26.q.7.penitētibus.fo.475.colum.2.⁊.c.ꝑa penitudinis.⁊ duobus.c.ſe.ibidem.

Item diſpenſat epus cū eo qui pretermiſſo ſubdiaconatu diaconus vel preſbyter efficit̄ ſupplēdo ordinē p̄termiſſum.51.diſt.ſollicitudo.fo.90.col.4.

Quod varia diſpēſatio que epiſcopis conceditur coepiſcopis ꝓhibetur.68.di.quāuis.⁊.c. ſequen. fol. 115.col.2.

Quod diſpēſat abbas cū monacho: vt extra monaſteriū:tn̄ ſub ſua obedientia ſpecialem cellam habere poſſit.20.q.4.monachū.f.396.c.2.

Item diſpenſat cū monacho vt carnes comedere poſſ.t.de cōſe.diſt.5. carnem.fo.650.col.3.

Diuitie. Quod diuitie tēporales ſi ſunt cū ſtudio ⁊ affectu ſingulari ignominioſe ſunt.12 q.2.gloria.fo. 327.c.1.

Quod dilectores diuitiarū fortes ſūt in terrenis:debiles in celeſtibus. 47.di.oēs.fo.73.col.4.

Quod diues cupidꝰ gratiꝰ ītuet̄ aurū q̄3 ſolē.47.di.ſicut hi.fo. 74. c.3.

Quod iniuſte poſſidet diuitias q ipſis male vtitur.14.q.4.quid dicā3 folio.340.col.4.

Quod nihil facit diuitias ſic ꝯtēni ſicut recordatio pauperis finis ⁊ p̄ncipȷ̇.47.di.ſicut hi.fo.74.col.3.

Quod fideli homini totꝰ mūdus eſt diuitiarū:infideli autē nec obolꝰ 14.q.4.quid dicā.fo.340.col.1.

Quod diuites in rebus t̄palibus ſi abūdāt iuſticia ⁊ opibꝰ bonis n̄ ſunt abȷ̇ciendi.30.di.hec aūt ſcriꝑſimus.in fine.fo.47.col.3.

Quod diuitie eccleſiarū3 ſunt bona pauperum ⁊ redēptio captiuorū3. 12.q.2.aurum.fo.326.col.4.

Diuinatio Quod diuinatio nunq̄3 i bonam partē accipitur . 1.q.1.nunq̄3. fo.167.col.4.

Quod diuinatio a perſis eſt inuenta. 26.q.4.igit̄. circa p̄n.fo.469.col.4.

Quod ſm̄ quoſdam quattuor ſūt genera diuinationis:videlicet terra aqua ignis:aer.26.q.4.c. igitur folio.469.col.4.

Quod diuini dicunt̄ qui ex cōiectura mentis ſue incerta futuroꝝ q̄ſi vera pronunciant.37.di.vino . folio.58.col.3.

Quot multi modi ſunt ⁊ multa genera per que diuinatores futura inueſtigant:que ponunt̄.26.q.4.igit̄ per totum.folio.469.col.4 . ⁊.q.5. nec mirum.fo 472.col.1.

Quod dn̄s ꝑ diuinatores illudi hominibꝰ pmi tit:vt ꝓbent̄ boni virū in dei dilectione ſint firmi.26.q.5. nec mirū.in fine.fo.472.col.1.

Quod diuinatores ꝓpter deteſtationē criminis in accuſatione nō admittunt̄ 2.q.8 q̄ſqs.fo.233.col.1.

Item ſunt excōmunicandi.26. q.i.§. 1.fo.468.col.1.

Item ſi clerici fuerint ⁊ ſe corrigere noluerint:ſunt deponēdi.26.q.5. ſi qs eps.fo.471.col.1.

¶ De hac materia habes vbi agit̄ de incantatione.

Diuortiū. Quod diuortiū ꝓprie dicit̄ inter carnaliter cōmiſcētes vel commiſceri appetentes:vnde inter mariā ⁊ ioſeph non dicit̄ diuortiū quando ioanni fuit cōmendata.27 . q.2. quod autem.§.item ſi coniuges. fo.488.col 2.⁊.3.

Quod quos deus ꝯiunxit:homo nō debet ſeparare:ſubaudi:violenter : vel ſine ratione.33.q.2.quos deus. folio.533.col.2.

Quod frigiditas viri vere ꝓbata cauſat diuortiu3.2.q.5.ꝯſuluiſti.§ hoc aūt fo.212.col.3.27.q.2.q̄d aute3.fo. 488.col.2.33.q.1.§.i.fo.528.col.1.

Quod affinitas poſt ꝯctū matrimoniū ſuꝑueniēs nō accuſat diuortiu3.27.q.2.quod aūt.§.ꝓxi.f.488.c.2

Quod ꝯuerſus ad fidem pōt diuortiari ab vxore nō ꝯuerſa:q̄ ip̄3 nititur a fide xp̄i deducere.28.q.1. idolatria.⁊ ſex.c.fo.493. col.1.

Quod fornicatio carnalis ⁊ ſpiritualis cauſat diuortium. 28.q.j.idolatria.⁊.c.ſeq.fo.493.col.1.

Quod machinatio in mortē cū effectu ꝑꝑ ꝯtrahendū m̄rimoniū cauſat diuortium 31.q.1.ſi qua.⁊.§. ſequenti.fo.508.col.1.

Quod diuortiū nō debet fieri ꝓ quacūq3 infirmitate:vel deformitate:vel ſenio:vel ſterilitate.32.q.5.ſi vxorē. folio.523.col.1.⁊.q.7.tantum.folio 527.col.3.

Quod cauſa cōſanguinitatis non l3 quem dimittere vxorē:niſi prius conſanguinitas eorum cora3 epiſcopo approbata fuerit.35.q.6.multorum.fo.598.col.3.

Quod adulter vel adultera ab adultero diuortiari nō poteſt.32.q.6.§. 1.fo.523.colum.4.

Q2 extraordinaria pollutio naturaliter facta etiā frequētius iterata n̄ inducit diuortiū ſine iudicio.35. q.3.extraordinaria.fo.590.col 3.

Q2 diuortium ſine iudicio ⁊ ſine cōſenſu epiſcopi nō debet fieri.27.q 2. ſi vir.folio.487.col.3.33.q.2.ſeculares.fo.529.col.3.35.q.6.multorū3. fo.598.col.3.

Q2 vxor ſine iudicio eccleſie dimiſſa primo reſtituēda eſt anteq̄3 de diuortio agat̄.33.q.2 hiſtoria.⁊.c. ſequēti.fo.529.col.4.

Q2 vir ⁊ mulier quātū ad cauſas diuortȷ̇ equaliter iudicant̄. 32.q. 5. chriſtiana.fo.523.col.3.

Q2 ſi poſt diuortiū propter fragilitatem vir alia3 cognouerit propter doli p̄ſumptionē cōpellendus eſt redire ad primā.33.q.1.quod autē in fine.folio.528.col.4.

¶ De hac materia habes vbi agitur de matrimonio infra.

Dominiū. Quod dominium rei tranſfertur ratione ordinis : videlicet ſi qs ſeruꝰ alteriꝰ in p̄ſbyterū ordinat̄.54.di.frequēs.fo 92. col.4.

Itē ratione ꝯſecrationis:vt ſi res cōſecrata ab aliquo repetit̄ non ipſa redditur ſed cōpenſatur.14.q.6.cōperimus.fo.342. col.3.

Itē propter religione3:cum ſcilicet per religionis ingreſſum contigerit vacare beneficium.17.q.2. gonſaldus.fo.379.col.2.

Item ratione chriſtianitatis:vt ſcilicet cū ſeruꝰ iudei vel pagani chriſtianus efficitur.54.diſt. fraternitatem.fo.93.col.4.

Itē rōne dignitatis ſicut ſedes conſtantinopolitana l3 poſterior ſit q̄3 alexādrina:tn̄ prior i numero dꝫ poni.22.di.renouātes.fo.32. col.4.

Itē auctoritate ſuperioris ſicut quādo iubente dn̄o iudei theſauros egyptioꝝ deportauerunt.14.q.5.dixit dominus.fo.341.col.2.

Domū. De domo regre vbi agitur de dato.

Dubiū. Quod dubiū de ordiatore an fuerit eps an non facit ordinatos reordinari.68.di.preſbyteri.fo.114.col.1.

Quod in re dubia auctoritas ecclīe eſt regrēda.11.di.palam.fo.13. c.3.

Quod in rebꝰ dubȷ̇s abſolute n̄ debeat referri ſentētia.33.di. habuiſſe folio.53.col.4.

Quod qn̄ emergit dubitatio in p̄ſona in facto ⁊ in iure: tunc nullo mō ꝓcedēdū eſt in ſn̄ia.30.q.5. iudicantē.⁊.§.ſeq.fo.506.col. 4.

Cum emergit in p̄ſona tm̄ vbi certū eſt ius ⁊ factū:tūc certa dat̄ ſn̄ia.5. q.1.quidā.fo.255.col.4.

Cu3 in facto emergit dubitatio vbi

certū eſt ius ⁊ ꝑſona:tūc nō pt cer ta ferri ſnīa.5.q.1.gdā.fo.255.col.4.
Cum in iure emergit dubitatio vbi certū eſt factū ⁊ perſona:tunc conſulenda eſt ſacra ſcriptura:⁊ ſeniores ꝓuincie:⁊ papa.20.di.de qbus.fo.28.co.2.24.q.1.qties.f.447.col.1.
Qꝫ q dubitat ſe baptizatū debet baptizari.de cōſe.di.4.paruulos.fo.641.col.4.⁊.c.ſeq.placuit.
Qđ ſi dubiū eſt de ꝯſecratione eccleſie vel altaris:debet ꝯſecrari.de conſe.di.1.eccleſie.folio.606.col.1.

Duplicitas. Quod duplex monaſteriuʒ ꝓ monachis ⁊ monialibus fieri in vno loco ꝓhibet.18.q.2.diffinimus.fo.388.col.2
Qđ monachus duplex officiū ſue ꝓfeſſioni ꝯtrariū nō dʒ exercere.16.q.1.nemo.fo.352.col.3.⁊.c. de ꝓpriū fo.454.co.4.⁊.c.pſbyteros fo.357.c.2.
Quod nemo pōt eſſe accuſator ⁊ teſtis 4.q.4.nullus.fo.254.col.1.
Qđ nullus cleric⁹ ad duas eccl'ias intitulari dʒ.21.q.1.c.1.2.⁊.3.f.396. col.4.⁊.16.q.7.p laicos.in fi.f.375.co. 4.
Quod nulla eccleſia parochialis duos paſtores debʒ habere.21.q.2.ſicut fo.398.col.1.
Qđ q bn̄ pſunt:duplici honore honorandi ſunt.95.di.ecce.fo.152.col.4.
Qđ ille duplex cor nō habet qui propter variū euētuʒ ꝟba ſua mutat.22.q.2.ne qs.in fi.fo.405.col.1.
Qđ duplex tribulatio nō ꝯſurget ſuper illos q inter flagella egerunt penitentiā de pe.diſ.3.§.auctoritas.f.570.col.4 23.q.5 qd ergo.poſt mediū.fo.431.col.1.
¶ De duplicitate habes vbi agit de ſimulatione ⁊ hypocriſi.

Duritia. Quod duritia obſtinationis eſt:quādo qs bonitateʒ dei cōtemnēs vſqʒ ad mortē in peccatis pdurat.93. diſt.diaconi ſunt.in fi.fo.148.col 4.
Qđ duro collo ſtamus ſi ſpreta longa dei pietate in pctis vſqʒ ad morte perduramus.93.diſ.diaconi ſūt.in fi.fo.148.col.4.
¶ De duricia:require in aſperitate:in auſteritate:in correctione.

Ebrietas. Qđ ebrietas i pn cipio generis human añ diluuiū ig norabat.35. di.ſexto die.fo.56.col.4.
Quod ebrietas a noe inuenta eſt:q primus vineaʒ plantauit.35.di.ſexto die.fo.56.col.4.
Qđ ebrietas eſt fomes ⁊ nutrix omniū vitioꝝ.35.di.ante oia. f.57.c.2.⁊.15.q.1.ſane.fo.345.col.2.
Quod loth quē ſodoma nō vicit:vina vicerūt.35.di.§.i.fo.56.col.1.
Qđ ebrietas ſuadet ad iurgia ⁊ maledicta:ſicut patet in noe:qui obiurgando filiū eū maledixit.35.di.ſexto die.fo.56.col.4.
Quod tumultuoſa eſt ebrietas.35.diſ.luxurioſa.fo.56.col.3.
Qđ vbi ebrietas:ibi libido ⁊ furor.35.di.venter.fo.56.col.4.
Quod ebrietas obcecat cōſciētiā:⁊ ſepelit rōnē.15.q.1.ſane.fo.345.col.2.
Qđ ꝓpriū eſt ebrietatis femora denudare:⁊ ad luxuriā icitare.35.di. ſexto.fo.56.col.4.
Qđ ebrietas pronū facit ad ꝓmittendū:poſt triſtem ad exoluēdū Exēplū de herode ⁊ ioāne baptiſta. 22.q.4.vnuſqſqʒ.fo.407.col.4.
Qꝫ ebrietas excuſat culpā a tāto:ſed nō a toto.15.q.1.ſane.⁊.c.iebriauerūt.fo.345.col.2.
Quod ebrietas aſſuefacta eſt mortale pcm̄.xxv.di.vnū.f.39.c.2.§.tris appellatio als.⁊.35.di.epūs.fo.56.co.2.
Qđ cū ebrioſis nō ſolū cibus nō eſt ſumēdus:ſed etiā ſunt vitandi.11.q.3.ad mēſaʒ.fo.301 col.4.
Quod clerici q̄rū ſenſus vigere decet maxime ab ebrietate debēt abſtinere.35.di.§ 1.⁊.c.ſe.fo.56.c.1.⁊.2.
Quod epūs aut pſbyter ebrioſus deponit:inferiores clerici cōione priuant.35.di.epūs.fo.56.col.2.

Economus. Quod economꝰ ⁊ vicedn̄s ꝓ eodē accipiunt.89.diſ.volumus.⁊ duobus.c.ſe.fo.142.c.1.
Qđ qlibet eccl'ia cathedralis debet economū hr̄e:q cū arbitrio epi dʒ res eccl'ie gubernare.89.di.diaconū. ⁊ c.ſeq.fo 142.col.2.9.q.3.cū ſimꝰ.fo.284.col.2 12.q.2.vobis.f.320.col.2.
Quod eccl'iaꝝ economꝰ clericꝰ debet eē.89.di.indicatū.fo.91.co.2. 16.q.7.qm̄.⁊.c.in nona.fo.376.col.1.
Qđ plures economos vna eccl'ia pōt hēre.12.q.2.charitatē.fo.323.col.1.
Quod economus epatus p epm̄ debet inſtitui.89.di.volumus.f.142.c.1.⁊.c.indicatū.fo.eodē.col.2.
Quod economus epatus pcipue dʒ intēdere q̄ſr epo mortuo vl amoto res eccl'ie in ſcripturis ꝓ futuro epo debeat conſeruare.75.di.qm̄.in fine.fo.121.col.1.12.q.2. charitateʒ.fo.323.col.1.⁊.c.illud.⁊.c.non liceat.fo.323.col.3.

Eccleſia. Quod eccl'ia catholica dicit fideliū multitudo fide ⁊ charitate vnita.93.di.legimus.fo.149.col.3.circa mediū.1.q.1.multe.in fine.folio.170.col.1.24.q.1.loquitur.fo.447.co.4.
Quod omnes epiſcopi ⁊ oēs fideles ſunt vna eccleſia.93.diſtin.legimꝰ.in fine.fo.149.col.3.
Quod ipſa non ſolum ratione virginitatis:ſed etiam ratione omniū fideliuʒ tota virgo dicitur.27.q.1.nuptiaꝝ.ante finē.fo.482.col.4.
Quod eccleſia ſponſa chriſti dicit pudica ⁊ incorrupta:que adulterari non poteſt.24.q.1.loquitur.in fi.f.447.col.4.⁊.ca.omnibus.fo. 448.colum.2.
Quod ipſa habet veraciter dominica ſacramenta.1.q.1.ex catholica.folio.169.col.2 24.q.1.quia ex ſola.folio.448.col 4.
Quod extra eam ſalus non habetur.24.q.1.alienus.fo.448.col.2.⁊.c.qcunqʒ.folio.450.col.2. ⁊.c.quia ex ſola.fo.448.col.4.
Quod ſicut preciſus ramus ab arbore non viuit:ita preciſi ab eccleſia 23.q.4.ipſa pietas.fo.422.col.2.Notent hoc mēbra abſciſa p excōicationē in contumacia obſtinata.
Quod ritꝰ ipſiꝰ a ſcriptura ⁊ a traditiōe apl'ica ⁊ a ꝯſuetudine ſctā pullulauerūt.11.di.eccl'iaſticaꝝ.f. 13.c.2.⁊.c.catholica.fo.eo.co.3.
Quod ſtatꝰ eiꝰ aliter fuit tpe aploꝝ ⁊ martyꝝ:alr mō.12.q.1.futurā.fo.314.co.3.23.q.4.nō inuenitur.poſt.pn.fo.427.col.3.
Qđ ipſa malos qbꝰ mixta eſt tāqʒ zizania i medio tritici eq̄nimiter tolerat.12.q.1 exēplū.f.314.c.1.23.q.4.q̄ſtus.f.419.co.3.⁊.c.ſe.⁊.c.gdā.f.420.co.2.de cō.di 4.ē vnitas.f.637.co. 2.
Quod ipſa pp maloꝝ opa q̄ ſunt in ipſa:ſp̄lūca latronū dr.16.q.7.⁊ hec circa mediū.fo.374.col.2.
Qđ licite poſſidet facultates temporales quas nō reputat ꝓprias:ſed cōmunes.12.q.1.exēplū.fo.314. col.1.⁊.c.ſe.⁊.c.habebat.fo.315.col.1.
Qđ qñqʒ ſoluit ſeculari ptāti tributa.23.q 8.cōuenior.fo.442.col.1.⁊.c.tributū.fo.442.col.4.
Qđ ad pncipes ſpectat ſeculares ſchiſmaticos eccleſie cōprimere.23.q.5.non vos.fo 435.col.1.
Qđ eccl'ia romana mater eſt ⁊ caput oium eccl'iaꝝ 12.di.c.1.⁊ ſe.fo.14.c.1.3.q.6.dudū.fo.241.col.4.
Qđ ipſa ē pma ſedes nō hn̄s maculā neqʒ rugā.21.di.q̄uis.fo.30.col.2.
Qđ ipſa tāqʒ mgr̄a eſt in oibus ſeq̄nda.11.diſt.qs.fo.13.col.3.in fi.12.di.c.1.⁊ ſeq.fo.14.co.1.22.diſtin.oēs.folio.31.col.4.
Qđ ipſa eſt in ſpeculuʒ oibus.19.diſt.enimuero.fo 26 col.2.
Quod q derogādo ei ꝯtra ipſaʒ loqt hereticꝰ reputat.22.di.oēs.fo.31.colū.4.Notēt hoc puerſi q cōtinuo ſacrilego ore eccl'iam lacerāt.
Qđ ipſa habet plenitudinē ptātis:alie eccl'ie vocate ſunt p ipſaʒ i ptē ſollicitudinis.3.q.6.multū.fo. 241.c.3.
Ꝙ ipſa a tramite apl'ice traditionis nunq̄ʒ errauit.24.q.1.a recta.f.446 col.4.⁊.c.in ſede.c.hec eſt.⁊.c. cum beatiſſimus.fo.447.col.1.2.⁊.3.
Qđ cuſtodit ſtatuta ꝯciliorꝝ q̄ ipſa cōfirmauit.25.q.1.c.1.fo.462.col.1. de conſe.diſt.1.baſilicas.fo.604.col.4.

Qđ ipſa ſtatuta cōciliorꝫ ſm euētum tēporꝫ vel in toto vel in pte mutat. 25.que.vi.cap.poſteaq̄3.§.his ita.folio.465.col.4.
Quod ſniās ſuas qn̄q3 reuocat:qn̄q3 in melius cōmutat.35.q.9.ſniam.ꝛ.c.ſe.fo.600.col.3.
Qđ ad romanā eccl'iā3 oibus ſine exceptione licet appellare:ꝛ ab ea nemini appellare ꝑmittit.2.q.6.ad romanā.ꝛ tribus.c.ſe.fo.214.col.4.ꝛ 2.9.q.3.cūcta.fo.286.col.1.
Qđ ipſa valet oēs iudicare:ꝛ de ea iudicare nulli ꝑmittit.9.q.3.cūcta.§.ſola.fo.285.col.2 17.q.4.nemini.folio.383.col.1.
Quod in dubijs ꝛ arduis ad ipſam eſt recurrēdū.11.di.palā.fo.13.c.3.12.di.preceptis.fo.14.col.1.
Quod qui in eccl'ia romana ſacrū ordinē accepit:ad ſeruiēdū ibi remanebit.1.q.1.filiū.fo.184.col.2.
¶De hac materia require vbi agit de papa:ꝛ vbi agit de ap'lica ſede.
Qđ eccl'ia materialis nō debet conſtitui ſine ꝯſenſu epi.16.q.1.qcūq3.fo.359 col.1 ꝛ.q.5.lator.fo.365.col.4.18.q.2.quidā.fo.387.col.1.de ꝯſe.di.1.nemo.fo.605.col.2.
Qđ pp nullius ſomnia ꝯſtituēde ſunt eccl'ie vel altaria.de ꝯſe.diſt.1.placuit.607.col.1.
Qđ ꝑpter nouarꝫ eccl'iarꝫ ꝯſtructionē priores eccl'ie nō debēt decimas amittere.16.q.1 qcūq3.fo.359.co.1.
Qđ ſm exigētiā ppl'i eps de eccl'iarū3 pl'alitate ꝛ q̄ntitate d3 ꝓuidere.de cōſe.di.1.oēs baſilice.fo.604.col.3.
Quod eccleſia maior debet hr̄e q̄dragīta paſſus in circūitu:minor triginta.17.q.4.ſicut antiquitus.folio.380.col.3.
Qđ ꝯſecrari debent a diocеſano:ꝛ nō niſi prius dotent.16.q.7.pie.ꝛ duobus.c.ſe.fo.376.col.2.
Qđ ꝓ ꝯſecratione eccleſie eps nil debet exigere.1.q.2.placuit.fo.185.c.4
¶De conſecratione plura inuenies in titulo conſecrationis.
Quod in eccl'ijs nil incōgruū vel inhoneſtū agi.d3.42.di.nulli.ꝛ duob' c.ſeq.fo.68.col.3.16.q.7.ꝛ hec diximus.fo.374.col.2.
Qđ eccl'ie debent ſeruari munde adeo vt reſplendeant.86.diſtin.pulchra folio.37.col.3.
Qđ eccl'ie non debent trāſferri niſi tribus de cauſis:videlicet rōne neceſſitatis:difficultatis ꝛ grauaminis. de ꝯſe.di.1.tribus.fo.607.col 4.
Quod nō debent a laicis incaſtellari. 10.q.1.ſanctorꝫ.fo.288.col.1.
Quod debent eccl'ie ab epis annuis vicib' viſitari:ꝛ indigētes repatione ipſi' ſollicitudie debent repari.10.q.1.decreuim'.ꝛ duob'.c.ſe.f.287.c.3.
Quod eccleſia materialis tunc honoratur quādo ꝯfugientib' ad ipſā3 imunitas obſeruat.17.q.4.reum.folio.380.co.4
Quod reus ad eccl'iā3 cōfugiēs nō reſtituit niſi de ſecuritate vite ꝛ membrorū recepta cautione.17.q.4.reum.fo.380.co.4.23.q.5.reos.folio 431.co.1.36.q.1.de raptoribus.folio.602.col 1
Quod ſeruus ad eccl'iam confugiēs reddit cū cautiōe.17.q.4.metuētes fo.383.co.2.ꝛ.c.id ꝯſtituim'.fo.284
Quod ꝓter publicū latronē nullus trahi debet de eccleſia.17.q.4.ſicut.folio.381.colum.2
Quod etiā3 ille fruſtra iplorat eccl'ie auxiliū qui in ipā3 deliquit.17.q.4.ad epos.fo 381.co.2
Quod ꝯfugiēti ad eccl'ias l3 exire ad triginta paſſus ad reqſita nature.17.q.4.diffiniuit.fo.383.co.4
Quod violatores eccl'iaſtice imunitatis puniūt excōicatiōe ꝛ pena pecuniaria.17.q.4.ſicut antiquus.ꝛ qnq3.c.ſe.fo.380.co.3.ꝛ.c.null'.cū pluribus.c ſe fo.381.co.4
Quod mulier eadē hora qua genuit ꝛ qua hora patit mēſtrua eccleſiā3 intrare nō eſt ꝓhibenda.5.di.cum enixa.§.ſi mulier.fo.5.co.4.ꝛ.c.ad eius vero.fo.6.co.1
Quod eccl'ia materialis ad exemplar triūphātis eccl'ie decorat officiorū ac miniſtrorꝫ ſibi ſubſeruientiū diuerſitate.89.di ad hoc.f.142.c.4.ꝛ.c. ſingula.fo 141.co.4
De diuerſitate miniſtrorꝫ eccleſie ac officiorꝫ eorundē habes 25.di.perlectis.folio.38.co.3
Quod qcunq3 de miniſtris eccleſie ſiue ſit epus ſiue alter per laicum intrat eccl'iam tāq̄3 ſacrilegus debet deponi.16.q.7.ſi quis deinceps.et duodecim.c.ſe.fo.375.co.1
Quod vna eccleſia nō debet habere duos paſtores.7.q.1 in apib'.fo.273.co.2.16.q.7.ſi plures.fo.377.co.4
Quod vbi duo rectores ſunt in vna eccl'ia:nō eſt ſponſa ſed ſcortū.21.q.2 ſicut.fo.397.co.1
Quod duo patroni vni' eccl'ie cōpellendi ſunt ad vnū p̄ſbyterū habendū.16.q.7 ſi plures.fo.377.co.4.
Quod vno rectore eccl'ie viuēte alter nō ſubſtituit.7.q.1.in apib'.§.ſeq. folio.273.col.2
Quod ſicut inter virū ꝛ mulierē ē inſeparabile matrimoniū ſic eſt ſpirituale inter eccl'iam ꝛ ipſi' rectorem.7.q.1.ſicut alteri'.fo.272.co.4.
Quod qui beneficiat' eſt in eccleſia tenetur officiare eam.10.q.3.vnio.folio.290.colum.4
Quod nullus debet eſſe ꝓbendat' in duab' eccleſijs niſi ex diſpēſatione 70.di.ſanctorꝫ.fo.116 col.4.10.q.3.vnio in fine.fo 290.co.4.21.q.1.c.1 folio.396.co.4
Quod incōgruū eſt ꝙ cū officiū vnū ꝓ ſui magnitudine diligēter quis nō poteſt explere ad duo videatur idone'.16.q.1.p̄ſbros.fo.357.c.2
Quod null' p̄ſbyter debet hr̄e duas eccl'ias.16.q.7 ꝑ laicos.fo.375.co.4
Quod cadit a priori eccl'ia qui ſe de altera intromiſit.21 q 2.placuit.folio.397.colum.4
Quod vnus pōt hr̄e plures eccl'ias vnā intitulatā ꝛ aliā cōmendatā3.12.q.1.qui plures.fo.397.co.1
Quod quis pōt habere duas ex priuilegio.16.q.1.ꝛ temporis.fo.359.c.4 21.q.1.relatio cleri.fo.397.co.2
Item poſſunt habere duas propter multitudinē eccleſiarū3 ꝛ paucitatem clericorꝫ.21.q.1.c.1.in ſi.fo.396.co.4.55.di priſcis.fo.95.co.3
Itē poſſunt habere duas ꝑpt paucitatē parochianorū vt ſi pauciores eſſent q̄3 decē homies.10.q.3.vnio. folio.290.co.4
Quod in parochiali eccl'ia inueſtiri debet p̄ſbyter per epm.16.q.2.ſane in fine.fo.365 colū 2.ꝛ.q.7.ſi plures.§.v ergo fo.377.co.4
Quod paſtor nō eſt q ſine ꝯſenſu epiſcopi gubernat eccleſiā.16.q.7.nullus oino.fo.375.co.1 ꝛ.c.laicis.ꝛ.c. ſeq folio.376.co.2
Quod ſacerdos nō pōt dimittere eccleſiā ſibi cōmiſſam ſine conſenſu epi.71.di.clericos.fo.117.co.2
Quod eccleſie ꝯductitijs preſbyteris ſub annuo cenſu ſunt cōmittende 21.q.2.ꝑcipim'.fo.398.co.2
Quod ꝑſumit eccleſia eccleſie ſubiecta ſi ſoluat ei cathedraticū.10 q.3. illud magnitudine.fo.292.co.2
Item ſi in eius territorio eſt ſita.16 q.7.oēs baſilice.fo.375.co.1
Itē ſi decimā vel quartā eadem percipit.10.q.3.priſcis.ꝛ.c.ſe.f.129 c.4.
Item ſi ab ea officio conuiuiū3 accipit.10.q.3.illud magnitudinē.folio.292.colum.2
Itē ſi eius infantes baptizauerit.10 q.3.relatū.fo.292.co.1
Item ſi aliquando ſententia lata ab ea in aliquem illius eccleſie ſeruata fuerit.9.q.2.c.1.fo.282.co.4
Item ſi mortuos ei' ſepeliuerit.23.q. 5.placuit.fo.432 co.3

De rebus eccleſie

Quod eccl'ie veſtimēta ſacrata ꝛ vaſa vetuſtate cōſumpta debēt exuri: et pulueres in baptiſterio vel alio loco vbi pedib' nō poſſunt conculcari ſunt ponēdi.de ꝯſe.di.1.altaris. folio.607 col.4
Quod ligna eccleſie nō vſibus laicorꝫ ſed religioſorꝫ poſſūt adoptari vel exuri.de ꝯſe.di.1.ligna.fo.607.co.4
Quod veſtes ſacre ꝛ vaſa nec ꝓ mortuis neq3 viuis ſecularib' ſunt cōmodāde.de ꝯſe.di.1.nemo ꝑ ignorantiā.ꝛ duob'.c.ſe.fo.608.co.4

Quod veſtes ſacre ⁊ vaſa nec cõtingi nec lauari debent per laicos ſʒ per clericos ⁊ in ſpecialibꝰ vaſis. de cõſe. di. 1. nemo per ignorantiã. ⁊ c. ſe. fo. 608. co. 1. 4. di. omnis preſbyter. folio. 641. colum. 3

Quod ſicut anima ſine corpore nõ viuit corporaliter ſic ⁊ eccleſia ſine tẽporalibꝰ in nullo ꝓficit. 1. q. 3. ſi qs obiecerit. fo. 188 co. 2

Quod res eccl'ie diligẽter ſunt ſeruãde ⁊ per epiſcopos inter pauperes clericos ſunt diſpenſande. 10. q. 1. q̄cunqʒ. fo. 287. co. 1. ⁊ q. 2. c. 1. fo. 288. c. 2. 12. q. 1. expedit. vſqʒ in finẽ. q. f. 316 co. 4. ⁊ q. 2. placuit. fo. 323. co. 4

Quod pro earũ conſeruatione economus eſt habẽdus. 89. di. qa. ⁊ c. ſe. f. 142. c. 2. 12. q. 2. vobis. fo. 320. co. 2

Quod ſunt expendẽde ꝓ idigẽtia pauperũ ⁊ redẽptiõe captiuorũ. 3. 12. q. 2. res. ⁊ quattuor. c. ſe. fo. 318. c. 2. 12. q. 2. epũs. fo. 322. co. 4

Quod res eccl'ie ſunt per epʒ in quattuor vel tres partes diuidẽde: ita vt vna pars ſit ꝓ fabrica eccleſie ſecunda pars epi tertia clericorum obſeq̄ntiũ eccleſie quarta pro pauperibus ⁊ peregrinis debet obſeruari. 12. q. 2. vobis. f. 320. c. 2. ⁊ c. ꝯceſſo: ⁊ quattuor. c. ſe. fo. eo. co. 4. 16. q. 1. conſtitutum. ⁊ c. ad hoc. folio. 362. columna. 2. ⁊ 3

Quod cauetur eccleſie quãtũ ad res epoꝝ ꝓmotione. 38. di. de ſyracuſane. folio 45. co. 2

Itẽ in clericoꝝ ⁊ religioſoꝝ ꝓuiſiõe. 12. q. 2. ſtatuimꝰ. fo. 321 co. 3. ⁊ duobus. c. ſe. ⁊ c. ſepe. fo. 327. co. 3. ⁊ duobus. c. ſe. 16. q. 1. poſſeſſiones. 362. c. 2

Item in nouaꝝ eccleſiaꝝ cõſtructiõe 16. q. 1. ſi qs laicus. ⁊ duobus. c. ſeq. folio. 359. colum. 1

Quod nõ debẽt res eccl'ie illicite alienari. 12. q. 2. nulli liceat. fo. 317. co. 1. ⁊ c. diaconi. ⁊ duobꝰ. c. ſe. fo. 321. co. 4

Quod epo de rebꝰ eccl'ie p̄dialibꝰ ſine ꝯſenſu clericoꝝ nõ licet vendere. 12 q. 2. placuit. fo. 323. co. 4

Quod eps de cenſibꝰ eccl'ie q̄nquageſimã in mõaſterioꝝ ꝯſtructiõe ⁊ aliarũ eccl'iaꝝ regulariũ cẽteſimã põt dare. 12. q. 2. bone rei fo. 327. co 4

Quod res minores põt p ſe eps alienare. 12. q. 2. terulas. fo. 324. co. 1

Quod eps res eccl'ie illicite ſuis ꝓpinquis nõ debʒ committere. 89. di. de cẽter. fo. 142. co. 3. 10. q. 2. epiſcopus. folio. 290. col. 2

Quod nec laicis nec ſecularibꝰ ſunt cõmittẽde perſonis. 89. di. indicatũ folio. 142. col. 2

Quod nõ licet abbatibꝰ ⁊ alijs perſonis ſine cõſenſu epi res eccl'ie alienare. 18. q. 2. abbatibꝰ. fo. 387. c. 4

Quod res eccl'ie nõ vi manuũ ſed iudicio ſunt repetẽde. 16. q. 6. conſuetudo. fo. 371. co. 4

Quod res eccl'ie alienate male ipſo iure ſũt reuocande. 12. q. 2. monemꝰ. fo. 319. co. 2. ⁊ c. qſquis. ⁊ c. vobis. folio. 319. co. 3. ⁊ 320. co. 2

Itẽ debent reſtitui. 12. q. 2. auguſtino. ⁊ duobꝰ. c. ſeq. fo. 317. co. 1. ⁊ c. in legibꝰ. ⁊ c. ſeq. fo. 318. co. 1. ⁊ c. ſtatuimus. ⁊ q̃ttuor. c. ſe. fo. 321. co. 3

Quod ꝯtractus indebiti ⁊ ſcripture facte de rebꝰ eccl'ie reſcinduntᷣ. 12. q. 2. apl'icos. fo. 318. co. 2. 15. q. 6. auctoritatem. fol. 349. col. 2. 16. q. 1. ſi quis laicus. folio. 359. co. 1

Quod ꝑlatꝰ alienãs res eccl'ie indebite tanq̄ʒ dilapidator deponitᷣ. 10. q. 2. ſi qs. fo 290. co. 3. 12. q. 2. apl'icos. fo. 318. co. 2. ⁊ c. monemꝰ. ⁊ quattuor. c. ſe. folio. 319. co. 2

Quod minores ꝑlati excõicentᷣ. 12. q. 2. ſtatuimꝰ. ⁊ c. ſe. fo. 321. co. 3

Quod inuaſor eccl'ie vel defraudator a chriſto iudice homicida iudicabitur. 12. q. 2. qui chriſti fo. 317. co. 1.

Itẽ ſacrilegꝰ iudicatᷣ. 12. q. 2. nulli liceat. fo. 317. co. 1. ⁊ c. indigne. folio. 319 columna. 4

Quod ſeptena penitentia puniũtᷣ qui res eccleſie diripiũt. 16. q. 1. ſimilitᷣ. folio. 361. col. 4

¶ De hac materia habes ſupra vbi agitur de alienatione.

Edictũ. Quod edictũ ẽ quod vt teneatur rex vel imperator edidit. 2. di. conſtitutio. folio. 3. colum. 2

Elemoſyna. Qd̄ elemoſyne tria ſũt genera videlicet dare egẽti dimittere ledẽti ⁊ corrigere delinquentẽ. 45. di. tria. ⁊ c. ſe. fo. 71. co. 3

Quod elemoſyne datio que in pauperes exercetᷣ beatificatᷣ. 41. di. parſimoniã. fo. 64. co. 4

Quod deꝰ in elemoſyna plus penſat animũ benignũ q̄ʒ datũ. 42. diſtin. quieſcamus. in ſi. fol. 65. col. 4. 45. di. due. fo. 71. co. 3. q. 7. in grauibꝰ. fo. de pe. di. 6. §. dolendũ. poſt medium. fo. 578. co. 2

Quod perfecta elemoſyna ex fide cauſa loco ⁊ tpe cõmẽdatᷣ. 86. di. nõ ſatis. folio. 137 co. 1

Quod elemoſyna habet ꝓmiſſionẽʒ pñtis vite ⁊ future. 42. di. §. 1. fo. 65. co. 1. 33. q. 5. ſm. in ſi. fo. 584. co. 2

Quod plerũqʒ ex dei ira mũdꝰ ſame ⁊ penuria premitᷣ: qꝛ pauperibꝰ elemoſyna ſubtrahitᷣ. 16. q. 1. reuertimini. circa mediũ. fo. 363. co. 1

Quod deo nõ placet elemoſyna cũ ſcelere mixta. 14. q. 3. ſi ꝑptũ. fo. 341. co. 1

Quod nemo de elemoſyna facienda excuſatᷣ. 86. di. in ſingulis f. 137. c. 4.

Quod ꝑlatis nõ ꝓdeſt lectio ⁊ oratio niſi adſit elemoſyne largitio. 86. di. fratrẽ. fo. 136. co. 4

Quod diuites ieiunia que nõ poſſũt ſeruare elemoſynis debẽt recompẽſare. 41. di. nõ cogantᷣ. fo. 64. co. 3

Quod q ſua timide ꝯſeruãdo elemoſynã ꝓcraſtinat: aliena nũq̄ʒ fideliter ſparget. 12. q. 2. gloria epiſcopi. §. crates. fo. 327. co 1

Quod elemoſyna nõ debʒ fieri de male acq̄ſitis. 1. q. 1. nõ eſt putãda. f. 168 co. 2. 14. q. 5. per totũ fo. 340. co. 2

Quod de turpi lucro cuius nõ competitrepetitio põtᷣ fieri elemoſyna. 14. q. 5. q habens. ⁊ c. ſeq. folio. 341. columna. 3

Quod elemoſyna ꝯſanguineis ⁊ ꝓpinqs citius eſt danda q̄ʒ alijs tamẽ cũ prudentia. 86. di. fratrẽ. §. in ipa. fo 136. co. 3. ⁊ c. in ſingulis. folio. 137. colum. 4

Quod in neceſſitate p̄mũ eſt dãda iuſtis demũ ꝓ ꝑctõribꝰ: nõ quia ꝑctõres ſed quia hoies. 86. di. fratrem. §. in ipſa. fo. 136. co. 3

Quod qui famẽ morientẽ paſcere potuit ⁊ noluit ipſũʒ occidit. 86. diſt. paſce. fo. 137. co. 4

Quod qui negant elemoſynã fugientibus ⁊ neceſſitatẽ patiẽtibꝰ ipſum chriſtũ qui eſt miſericordia negãt. 7. q. 1. ois qui fo. 272. co. 3

Quod minꝰ peccatũ eſt auferre habẽti q̄ʒ denegare indigẽti. 47. di. ſicut hi. folio. 74. co. 3

Quod nõ ſunt examinãdi petẽtes elemoſynã vel hoſpitiũ. 42. di. quieſcamus. folio. 65. co. 4

Quod ꝓ paupibꝰ vel ꝑegrinis dare delicatã elemoſynã vel ſuꝑflu ã peccatũ eſt. 15. di. vnũ. §. alias. fo. 39. co. 2. 86. di. pulchra. circa mediũ. fo. 137. co. 3. 41. di. nõ cogantᷣ. fo. 64. co. 3

Quod nõ vni oia ſed diuerſis ſecũdũ exigẽtiam ꝑſonarũ diſtribuẽda eſt elemoſyna. 86. di. fratrẽ. fo. 136. c. 3. ⁊ c. diis. fo. 137. co. 2

Quod malo hoi tutiꝰ elemoſyna ſubtrahitᷣ ſi de cibo ſecurus iuſticiam negligit. 5. q. 5. nõ ois. fo. 58. co. 2

Quod elemoſyna vtiliter datᷣ ꝓ defunctis. 13. q. 2. nõ eſtimemꝰ. fo. 335. c. 2. ⁊ c. aie. ⁊ c. tẽpus. fo. eo. co. 4 24. q. 2. ſane quod. fo. 454. co. 4. 26. q. 7. ab infirmis. fo. 475. co. 1. de pe. di. 6. § 1. poſt mediũ. fo. 580. co. 1

Electio. Quod electio ſpectat ad collegium etiam ſi duo vel tres fuerint in cõgregatione. 63. diſt. hadrianus. fol. 105. co. 1. ⁊ c. noſſe. fo. 106. co. 3. ⁊ c. nõ licet. §. his. fo. 105. col. 4. 16. q. 7. c. vl. fo. 378. co. 2. 18. q. 2. abbatẽ. ⁊ duobꝰ c. ſe. fo. 386 co. 1

Quod electio ab hereticis facta non valet. 9. q. 1. nos. fo. 282.

Quod electio nõ debet fieri niſi poſt tertiũ diem ſepulture ſiue pape ſiue alteriꝰ ꝑlati defuncti. 79. di. nullus pontifice. fo 126. c. 1

Qd̄ electio clandeſtina oino reprobatᷣ. 79. di. ſi quis. fo. 126. co. 2

Quod electio potius debet fieri de gre
mio q̄ꝫ de extraneis.61.di.nec eme
ritis.ꝛ q̄ttuor.c.ſe.fo.103.co.1 18.q
2.abbatē.in nona.ꝛ.c quā.fo.386.c.
1.ꝛ.c.abbas.fo.eo co 1

Quod ſi de gremio nō pōt eligi tunc
ꝓmū de eiuſdē ciuitatis clericis:et
tandē de tota dioceſi electio debet
fieri.61.diſt.null⁹.fo.103.co.1.ꝛ.63
di.ſacroꝝ.fo.110.co.3

Quod electio ꝓlati ex certa cā pōt fie
ri extra cathedralē eccl'iam vel ciui
tatē 23.di.in noie. fo.33.co.1. 63.di.
quāto.fo.106.co.1.79.di. ſi qs pecu
Quod in electiōi (nia.fo.126.co.2
bus ꝯſiderāda eſt maior dignitas
vel grauitas perſonarū ꝛ bonus ze
lus.19.di.in canonicis.fo.26.c.3

Quod in electiōe hābēdus eſt cōſen
ſus electi 7.q.1.ſicut alterius.folio
272.columna.4

Quod nullus ꝓpꝛiam vtilitatē ſꝫ cō
munē debet ꝓſpicere.8.q.2.dilectiſ
ſimi.fo.280.co.3

Quod in electiōe nō debēt interueni
re mūera vl' patrocini laicoꝝ. 8.q.
2.illud.fo.280.co.2

Quod in electiōi ꝓlati nō debēt ſe in
gerere ꝓncipes vel qcunqꝫ laici. 63.
di.c.nullus.fo.104.co.4

Quod electio ꝓlati debet fieri cū cōſi
lio religioſoꝝ ibidē aſſiſtentiuꝫ. 63
di.ſacroꝝ.§.ex his. fo.110.co.3.ꝛ.c.
obeuntib⁹.fo.110.co.4.79.di.§.1.et
c.ſeq.fo.125.co.3.ꝛ.4

Quod cū in duos diuidit̄ eq̄liter ele
ctio melior ꝛ vtilior eſt ꝓponēd⁹.
63.di.ſi forte.fo.111.co.2

Qd̄ electio poſt publicationē ab eligē
tib⁹ non pōt ſed tm̄ per ſuperiorem
mutari.61.di.eꝑus.fol. 102.co.4.7.
q.1.qualiter in ſi.fo.268.co.3.8. q.3.
talia.fo.280.co.4

Qd̄ electio nōvitiat̄ ſi ignorāte electo
pecunia dat̄.1.q.6.§.vl.fo. 195.co.2

Quod nō eſt cōfirmāda anteq̄ꝫ dilīgē
ter diſcutiatur electi cōditio.61.di.
miramur.fo.101.co.3. 85. diſt. flo
ren.archidiaconū.fo.135.co.1. q 6.
ego.fo.195 co.1.38.di. omnes. fol.
61.columna.1

Quod electio ex elatiōe auide nō eſt
ſuſcipiēda nec ex deſidia reſpuen
da.16.q.1.vos autē.fo.356.c.1

Quod electiōe celebrata ꝯſenſus ꝓn
cipis eſt requirendus.63.di.reati
na.folio.107.co.1

Quod in electiōe ꝓlatoꝝ vocat̄ ꝑſs
nō ad eligendū ſed ad ꝯſentiēduꝫ.
63.di.noſſe.fo.106.c.3

Quod electionē pape lꝫ dn̄s ſacerdo
tib⁹ ꝯtulerit ſibi tn̄ electionē ſpecia
lit̄ reſeruauit.79.di.c.vl.fo. 116.c.4.

Quod olim electiones romanoruꝫ
pontificū ꝓpter ſchiſmaticorum ꝛ
hereticoꝝ diſſenſiones fuerunt im
peratorib⁹ ab eccl'ia tradite.63 di.vo
ta.§.principib⁹.fo.109.co.1

Quod adrianus papa ꝛ leo cū conſi
lio tradiderūt karolo imꝑatori po
teſtatē eligendi ſummū pontificeꝫ
ꝛ inueſtituras epoꝝ 63. di. hadria
nus.folio.107.co.4

Itē leo papa octau⁹ ꝓpter inſolentiā
romanoꝝ quā exercebāt circa ele
ctionē pape otteni primo impera
tori cōceſſit ꝛ cōfirmauit ꝛ ſuis ſuc
ceſſorib⁹ electionē pape ꝛ inueſtitu
ras epoꝝ.63.di.in ſynodo.fo.108.
colum.1.ꝛ.c.cū longe.§.electiones
folio.108 co.3.ꝛ.4

Quod tūc elect⁹ in romanū pōtifi ceꝫ
nō cōſecrabat̄ niſi ꝓmuꝫ decretum
imꝑatori preſentaret̄ ꝛ conſenſus
haberet̄.63.diſt.agatho.ꝛ.ſex.c. ſeq.
folio.107.co.3

Qd̄ ludouic⁹ imꝑator ꝛ ꝓm⁹ henri
cus ꝛ ꝓmus otto renūciauerūt pri
uilegio ſup ꝓuiſiōe pape volētes vt
canonice eligeret̄ a romanis.63.
di.ſacroꝝ.§ ex his.fo.110.c.3.

Quod qualiter ꝛ a quib⁹ debet fieri
electio papalis habet̄.23. di.in no
mine.fo.33.co.1.79.di.per totū. fo.
125.co.2.7.q 1.factus.fo.267.co.1

Quod nemo eſt eligendus in papaꝫ
pecunia aut gratia humana aut
militari tumultu.79.di.ſi qs pecu
niā.folio 126.co.2

Quod electus canonice in papā ante
ꝯſecrationē habet plenitudineꝫ po
teſtatis.23.di.in noie.poſt me. fol.
33.co.1.79.di.ſi quis pecunia. folio.
126.columna.2

Quod ille q nō canonice elect⁹ gerit
ſe ꝓ papa:nō aplicus ſꝫ apoſtaticus
dicit̄.79 di.ſi qs aplice. fo.125.co.3
ꝛ.c.ſi duo.§.hoc autē.ꝛ.c. ſe.folio.
126.colum.2

Quod cardialib⁹ ꝛ alijs clericis ꝛ etiā
laicis ꝯcedit̄ apoſtaticū papam ana
thematizare.79.di.ſi qs pecunia.fo
lio.126.col.2

Quod electioni metropolitani oēs ꝓ
uinciales epi debent intereſſe.63.di.
metropolitano.fo.107.co.2

Qd̄ nemo in ꝓlatū ſeipſm eligere po
teſt.24 q.1.didicim⁹.fo. 450.co.3.8
q.1.in ſcripturis.fo. 277.co. 3.ſi er
go.folio.279.co.1

Quod in ꝓlatū eligi debet magis ido
ne⁹ nō cōſanguine⁹ vl' amic⁹.8.q.1.
moyſes.ꝛ trib⁹.c.ſe.fo.277.c.1

Quod ſi ad ſecularia officia ſumēdi
diligenter examinant̄:multo forti
us examinent̄ q ad ꝓlaturas aſſu
munt̄.59.di.ſi officia.fo.99.co.4

Quod ꝓpter maliciā tpis aut tumul
tū popularē indign⁹ nō eſt eligen
dus.61.di.miramur.fo.101.co.3

Qd̄ eligēdus in epm̄ lōga ꝓbatione
debet vitā ſuā notificare.61. di.in ſa
cerdotibus.fo 101.co.1.8.q.1.opor
tet.folio.278 co.3

Quod in ꝓlatū nō debet eligi aliquis
crimínoſus.25.diſt.primū. fo.40.
co.4.6.q.1.c.1.fo.260.co.1

Item nec ille qui de incontinētia no
tatus eſt.28.di.priuſq̄ꝫ.fo.44.co.1.ꝛ
c.de ſyracuſane.fo.45.co.2

Item nec ille cuius vxor ꝛ filij adhuc
ſunt ſup terram.61.di.catinēſis.fo
lio.103.colum.4

Itē nec nimiū ſimplex vel vſurarius
47.di.de petro.fo.74.co 2

Itē nec ille q nō eſt in ſacris. 60.di.c.
vl.fo.100.co.4.ꝛ 61.di.§.1. f.101.c.1

Quod antiqtus ſubdiacon⁹ (qr tunc
nō erat ſacer ordo) nō eligebat̄ in
epm̄ niſi neceſſitate cogente.28.di.
de ſyracuſane.§.ecce.fo.45.co.2.40
di.c.vl.fo.63.co.4

Quod nou⁹ in religione nō ſtatiꝫ de
bet eligi in ꝓlatū.16.q.1.ſi clericatus
fo.355.co.4 19.q.3.monaſterijs.fo
lio.391.col.3

Quod videt̄ ꝙ exēplo petri eligēdus
poti⁹ eſt in ꝓlatū q poſt caſum peni
tuit q̄ꝫ qui nūq̄ꝫ cecidit:qr talis per
caſum ſuum alioꝝ infirmitatibus
compati nouit.50.di.conſideran
dū.ꝛ c.ſe.fo.87.co.2

Quod laici in ꝓlatos nō poſſūt eligi:
nec religioſis ſunt ꝓficiēdi.51. diſt.
ſtatuim⁹.§.his oibus. fo.102.co.1
19.q.3.monaſterijs.fo.391.c.3

Quod elect⁹ in epm̄ p ſuū metropoli
tanū pn̄tib⁹ ſuffraganeis epis debꝫ
ordinari.24 di.epi.fo.37.co.4

Quod elect⁹ in epm̄ infra tres mēſes
debet ꝯſecrari.75. diſt. qm̄ quidaꝫ.
fo.121.co 1.63.di.obeūtib⁹.fo.110.c.
4.50 di.poſtq̄ꝫ fo.79.co.3

Quod metropolitan⁹ debet illi eccl'ie
ꝓuidere cui⁹ elect⁹ infra qnqꝫ mē
ſes negligit ꝯſecrari.100.di. quo
niā qdā.in ſi.fo.160.co.2

Quod cleric⁹ infamat⁹ anq̄ꝫ cōſecret̄:
debet ſe expurgare.23.di.illud.fo
lio.34.colum.4

Qd̄ elect⁹ cōſenſuꝫ ſpōſus eccl'ie effici
tur.7.q.1.ſicut alteri⁹.fo.272.co.4

Quod electus caſſat̄ ꝓpter auariciam
ꝛ pſalmorū imꝑitia.85.di.floren.
archidiaconum.fo.135.co.1

Quod electus q teſte ꝓple longā conti
nentiā ꝯuincit̄ nō habere caſſatur.
28.di.priuſq̄ꝫ.fo.44.co.1

Quod poſt electionē qs iuret ſerua
re ſtatuta eccl'ie ꝛ alia nō ē ſimonia
cus.8.q 3.per totū.fo.280.co.3

Quod differēs ꝯſecrare electū cōpelli
dꝫ p ſuꝑiorē.9.q.3.nunc ꝟo.fo.286
co.1.8.q.3.artaldus.fo.281.co.1.

Quod vbi bona mixta ſunt malis ne
ſo diſcretionis ꝟtutes debem⁹ eli
gere vitia reprobare.49 diſt. hinc
eteni.§.paruo.fo.76.co.3

Quod int̄ duo mala debem⁹ eligere
quod minori nexu noſcit̄ obliga
re.13.di.duo.fo.15.co.2.ꝛ.c. nerui.
ibidē.22 q.4.ſi aliqd.ꝛ.c.ſe.fo.408.

Quod ſicut hō neceſſitate cōpulſus
ibi ſe ꝓcipitat vbi breuior murus

ſuggeritur: ſic inter ineuitabilia pec cata minora ſemper eligantur. 13. di. nerui. ante finē. fo. 16. col. 3.
Quod inter duo bona maius bonū mediocri bono ē pferēdū. ō ꝯſe. di. 5. nō mediocriter. fo. 649. col. 3.

Emphiteoſis.

Qd emphiteoſis que in greco dr̄ locatio in reb⁹ eccl'ie in caſu ꝑmittit̄. 10. q. 2. caſellas. §. hoc ius fo. 288. col. 3.
Q ubi abſolute piculū dr̄ reb⁹ eccl'ie timet̄ ꝓhibet̄. 12. q. 2. ap̄licos. f. 138. c. 2
¶ De hac materia habes ubi agitur de precarijs.

De ſtatu epiſcopi.

Epiſcopus.

Quod epiſcopus ſic dicit Aug. nomē eſt operis nō honoris. 8. q. 1. qui ep̄atū. fo. 278. col. 2.
Q ep̄s q grece dr̄ ſupintēdēs dꝫ illis ſupintēdere qb⁹ pficit̄. 8. q. 1. q ep̄atū. fo. 278. co. 2. 21. di. cleros. fo. 29. colum. 2.
Quod ordo ep̄alis q̈drip̄tit̄: videlꝫ i patriarchas archiep̄os metropolitanos ⁊ ep̄os. 21. di. cleros. fo. 29. co. 2.
Quod ep̄i in locū apoſtoloꝝ ſurrexerūt ⁊ tenēt vices eoꝝ. 21. di. in nouo. fo. 30. co. 1. 35. di. eccl'ie. fo. 56. co. 3. 68. di. quoꝝ vices. fo. 115. co. 4.
Quod ep̄i nō ſunt q minus q̄ꝫ a tribus ſunt ꝯſecrati. 68. di. corep̄i. §. ꝙ autē. fo. 115. col. 3.
Quod viuēti ep̄o alter nō ſubſtituit̄ temerarie: ⁊ ſi ſubſtituit̄ ab oī miniſterio eccl'iaſtico deſtituit̄. 2. q. 1. i p̄mis. fo. 202. col. 1. poſt mediū. 3. q. 6. accuſat⁹. fo. 241. col. 2. ⁊ c. ſeq. ⁊ c. audū. fo. 242. col. 4. 7. q. 1. factus. ⁊ pluribus. c. ſe. fo. 267. col. 1.
Quod intruſus p laicā ptātē a cōprouincialibus ep̄is nō ē recipiēdus 63. di. ſi p ordinationē. fo. 105. co. 3
Quod incōſulto romano pōtifice nemo pōt ep̄m deponere. 3. q. 6. accuſatus. ⁊ c. ſeq fo. 241. co. 2.
Quod nulli ep̄o lꝫ ſine ꝯſenſu romani pōtificis ſuā eccleſiā relinquere vel ad aliā trāſire. 7. q. 1. nō oportet fo. 270. co. 3. ⁊ multis. c. ſe. vſqꝫ ad Quod exigēte vtilita. (ſinē qōnis te vel neceſſitate auc̄te ap̄lica de ſede ad ſedem mutari pñt ep̄i. 7. q. 1. mutatiōes. ⁊ duob⁹. c. ſe. fo. 272. c. 1.
Quod ep̄s pp infirmitatē vel ſeniuꝫ nō deſtituit̄: ſed dat̄ ei coadiutor. 7. q. 1. ſcripſit. f. 266. co. 2. vſqꝫ ad. c. ſicē vir. §. ecce. ⁊ c. q̄liter. ⁊ c. q̄ꝫuis ſit.
Quod ep̄s qn̄qꝫ ad ꝓpriā inſtātiā abſoluit̄ ab ep̄atu. 7. q. 1. nihil. §. ecce. fo. 269. co. 3. ⁊ c. qualiter. ⁊ c. quāuiſ fo. 268. col. 3.
Quod neophytis ꝓhibetur ꝓmoueri in ep̄m pp icōueniētiā vite que cōtrariatur officio pontificali. 48. di. §. ꝓhibētur. fo. 75. co. 3.
Quod ep̄s dꝫ eſſe ſine crimine vt alios poſſit liberius arguere. 25. diſt. primum. fo. 40. co. 4.
Quod criminoſus ep̄s magis eſt vitandus canis impudicus q̄ꝫ ep̄s. 2. q. 7. qui nec. fo. 22 . col. 2.
Quod nō oīs ep̄s q dicit pax vobis ē ſicut colūba: ſꝫ potius ſicut coru⁹ audiēdus. 2. q. 7. nō oīs. fo 228. co. 1
Quod ep̄i debēt eē etate antiq fide integri in pſſura ꝓbati: ⁊ q magis velint rerū ſuarū ꝓſcriptionē pati q̄ꝫ eccleſiam ſuā deferere. 7. q. 1. nouatianus. fo. 267. co. 1.
Quod ep̄s ꝓpter aduerſitatē nō debet gregē relinquere. 7. q. 1. ſuggeſtū ⁊ duobus. c. ſeq. fo. 274. co. 2.
Quod ep̄o non licet monachuꝫ fieri ſine conſenſu pape. 7. q. 1. temporis. ⁊. §. item. fo. 274. col. 1.
Quod ep̄s intrans religionē nō reſumitur ad ep̄atū. 7. q. 1. hoc. ⁊ c. ſequē. fo. 274. co. 1.
Q qn̄qꝫ ſub noīe pſbyteri ep̄i dſignātur. 93. di. legimus. in ſi. fo. 149. c. 3. 95. di. ecce ego. ante finē fo 152. c. 4
Quod ep̄i dbēt ſe ſcire pſbyteros nō dn̄os: nec debēt in clero dn̄ari. 95. di. eſto. ⁊ tribus. c. ſe. fo. 153. col. 2.
Quod ep̄i nouerint ſe magis cōſuetudine q̄ꝫ diſpēſatione maiores pſbyteris. 95. di. olim. in ſi. ⁊ duob⁹ c. ſeq. fo. 152. col. 3.
Quod ep̄s in eccleſia ſit ſublimior i domo ſit collega ſacerdotū. 95. diſ. ep̄s in eccleſia. fo. 153. col. 4.
Quod ep̄s ſe ſedente pſbyterū nō ꝑmittat ſtare. di. 95. ep̄s in quolibet fo. 153. col. 4.
Quod ep̄o nō ſufficit equalē cū ſubditis gerere vitā: ſꝫ ſicut ē honore ſup illos. ſic ⁊ vita dꝫ eē pſtantior 8. q. 1. nec ſufficere. fo. 280. co. 1.
Quod ep̄s in eo ꝙ alijs pficit̄ nō dꝫ ſe pſumere alijs ſanctionē. 8. q. 1. illud inferēdū. fo. 279. col. 4.
Quod plus laudat̄ patiētia ep̄i i aduerſitate q̄ꝫ quies in religione. 7. q. 1. ſuggeſtū. fo. 274. co. 2.
Quod ep̄s dꝫ hēre maturos viros tam ex clericis q̄ꝫ ex religioſis tā i cubiculo q̄ꝫ in monaſterio ſocios pp bonū teſtimoniū. 2. q. 7. cū paſtoris. fo. 232. col. 2. ⁊ duob⁹. c. ſe. de cō. ſe. di. 1. ep̄s deo. ⁊ c. ſe. fo. 610. co. 2.
Q dom⁹ ep̄i dꝫ eē circa eccl'iaꝫ vt aptior ſit ꝯtēplatiōi. 41. di. ep̄s. f. 65. c. 1.
Quod ep̄i mēſa nō dꝫ reſplēdere vaſis aureis ⁊ argēteis: ſed fidei meritis. 41. di. ep̄s. fo. 65. co. 1.
Quod in mēſa ep̄i nō debēt eſſe fabule ſed lectio ſacre ſcripture. 44. di. ꝓ reuerētia. fo. 69. co. 1.
Quod non lꝫ ep̄o intēdere venationi nec ꝯſanguineoꝝ familiaritati. 34. di. quorūdā. fo. 54. co. 1.
Quod in p̄mitiua eccleſia pp paupertē accipiebāt medietatem oblationū. 10. q. 1. in antiquos. fo. 287. co. 2
Poſt ſucceſſiue tertiā ptē. 10. q. 1. de his. fo. 287. co. 2. Tandē habuerūt quartā ptē. 12. q. 2. q̄tuor. fo. 321. co. 1. Modo vō de oblationibus nihil debēt hēre ſed alijs cōtēti eſſe. 10. q. 3 placuit. fo. 290. co. 3.
Qd in multis dꝫ reqrere cōſiliū clericoꝝ videlicet in faciēda clericorū ordinatiōe. 24. di. ep̄s ſine. f. 38. c. 1.
Itē in cauſarū diffinitione. 15. q 7. ſi quit. fo. 350. co. 3. ⁊ c. ep̄us nullius folio. 350. co. 4. 86. di. ſi quid de ro. fo. 138. co. 1.
Itē in eccl'iaſticarū rerū alienatione. 12. q. 2. ſine exceptione. fol. 323. co. 4.
Itē in dignitatū collatione. 93. di. legimus. fo. 149. co. 3. 12. q. 2. alienationes. fo. 322. col. 1.
Itē in eccl'iaſticarū rerū diſpēſatione. 12. q. 1. ep̄s eccl'iaſticarū. fo. 315. c. 4.
¶ De monachis ⁊ alijs religioſis ep̄is factis qualiter debeāt ſe hēre hēs vbi agitur de monachis.

De poteſtate ep̄oꝝ.

Quod ſine licētia ep̄i nullus preſbyter in ſua dioceſi pōt miſſam cantare vel baptizare vel aliud ꝯſiſe facere. 16. q. 1. cunctis. fol. 358. co. 4. ⁊ c. multis. fo. 360. col. 2.
Quod ſine ꝯſenſu eius nō dꝫ edificari monaſteriū vel oratoriū. 18. q. 2. qdā. ⁊ c. ſeq. fo. 387. col. 1.
Quod iuriſdictionē hꝫ in religioſorū monaſterijs. 18. q. 2. c. 1. f. 385. c. 4
Quod pſbyter ⁊ clerici religioſi ſue dioceſis ipſius ſubiacent ptāti. 18. q. 2. qdā. fo. 387. col. 1.
Qd ep̄i eſt in oībus parochialib⁹ eccleſijs pſbyteros inueſtire. 16. q. 7. ſane. fo. 375. col. 3. ⁊ c. nullus. ⁊ c. cōſtōnes. ⁊ duob⁹. c. ſe. fo. eo. co. 4.
Quod ep̄i ē mōialib⁹ ⁊ alijs religioſis feminis plātū pficere cū diligēti ipſius examinatione. 18. q. 2 q religioſis. ⁊ duob⁹. c. ſe. fo. 387. col. 2.
Quod iudices vel officiales pape de iuriſdictione ep̄i ideo ſe nō debēt itromittere ne eccleſiaſticus ordo ꝯfundat̄. 11. q. 1. ꝑuenit. fo. 296. co. 4.
Quod ep̄s oēm p̄ncipē excōīcare poteſt. 11. q. 3. ſi aūt. fo. 300. col. 1.
Quod pōt falſariū pape cuiuſcūqꝫ ordinis ſit vſqꝫ ad mādatū dn̄i pape incarcerare. 19. di. in memoriam. folio. 26. col. 1.
Quod nō pōt ep̄s in aliena dioceſi ſine ꝯſenſu dioceſani pōtificalia exercere. 92. di. non liceat. §. de ep̄is. ⁊ qnqꝫ. c. ſe. fo. 145. col. 2.
Quod nolēs ep̄s ire ad eccleſiam ſuam pōt cogi p conciliū ꝓuinciale 92. di. ſi qs ep̄s. fo. 145. col. 3.
Quod ep̄s ſolus ſacerdoti honorem dare pōt ſolus auferre non poteſt 67. di. ep̄s. fo. 112. col. 3. 15. q. 7. felix. ⁊ c. ſe. folio. 350. col. 3.

Quod auctoritate epi plati inferiores prit ad alias ecclesias trāsferri 7.q.1.eps de loco.fo.272.co.4.

Quod accusati epi cām archiepo cū suffraganeis pquirere pōt: sed fine papa determinare nō possunt.3.q.6.accusatus.fo.241.col.2.

Quod cuȝ multa discussione ꝯ epȝ debet pferri iudiciū.2.q.7.accusatio quoq3.⁊ qnq3 c.se.fo.224.co.4.

Quod epi sunt oculi dei:ideo a subditis non sunt iudicandi.6.q.1.oues.fo.261.col.1.

Quod epm subditi nec arguere nec accusare possunt.6.q.1.oues.⁊ duobus.c.seq.fo.261.co.1.

Quod eps inutilis est deponēdus. nec est ei dādus coadiutor.15.q.6.alius.§.qd etiā.fo.349.co.4.

Quod sine licentia sui epi clerici nō debēt peregrinari.de cōse.di.5.non oportet.fo.651.col.3.

Quod eps alterius diocesis clericuȝ nec recipere nec ordinare pōt sine ꝯsensu sui epi ⁊ litteris dimissorijs 71.di.p totū.fo.117.co.1.9.q.2.p totum.fo.282.co.4.

Qr an eps pōt cōpellere aliqueȝ clericū ad suscipiēdū ordinē vel dignitatē.74.di.p totū.fo.118.co.4.

Qd clericus nō tenet epo seruire in ope seruili.10.q.3.placuit.f.290.c.3

Quod eps de ꝯsensu clicoꝝ pōt diuidere parochiales ecclias ⁊ vnire. 16.q.1.pcipim⁹.§.sicut.fo.360.c.4.

Quod eps in dādo ecclesiā d3 regre re ꝯsensum patroni.16.q.7.filijs vł nepotibus.fo.377.col.1.⁊.c.monasterium.⁊.c.seq fo.377.co.3.

Quod eps incōsulto papa ad bellum non debet pficisci.23.q.8.quo ausu fo.443.col.3.

Quod eo die quo eps celebrauit in eodē altari sacerdos nō d3 celebrare.de ꝯse di.2.c.vlt.fo.627.col.1.

Qd pñte epo sacerdos nisi de suo mādato nō d3 bñdicere nec signare. de conse.di.1.cum ad.fo.610.co.3.

Utrum pōt eps successorē sibi ex testamento instituere.7.q.1.petisti fo lio.269.col.4.

Quod de rebus pprijs vel acquisitis pōt eps testamētuȝ facere:de alijs vo nō.q2 cedūt ecclie.12.q.1.epi.folio.315.co.2.⁊.c.se.⁊.q.3.pontifices folio.328.col.3.⁊.q.5.per totū.folio 329.col.2.

Quod morientis epi res p futuro pōtifice ꝯseruari debēt diripientes illas anathema incurrūt.12.q.2.hec huius.fo.322.col.1.⁊.c.non liceat.⁊.c.charitatē.⁊.c.de laicis.⁊.c.illud folio.322.co.4.⁊ 323.co.1.⁊.2.

Quod duo epatus p papā i vnū ꝯiūgūtur.16.q.1.postq̄3 fo.360.col.1.

Quod vnus in duos per eundeȝ diuiditur.16.q.1.pcipim⁹.§.sicut. folio.360.col.4.

De officio episcopi.

Quod officium epi est virgines altaria ⁊ ecclesias consecrare chrisma conficere ⁊ cum ipso confirmare. 68.di.quāuis.fo.115.col.2.

Qr iō iniungit eps vt pcurator aiarū ⁊ distributor spūaliū existat.11.q.1.clericū.§.ex h̄ s oibus.fo.298.c.1

Quod eps d3 esse sciēs ⁊ doctus qui alios tenet docere.36.di.§.1.folio 135.col.3.36 di.qui ecclesiasticis.⁊ c.si quis.fo.58.col.2.

Quod multa sunt q̄ eps tenet scire. 38.di.oēs.fo.61.col.1.

Quod nullus eps pper opprobriū senectutis vel nobilitatē generis ētā minus peritis discere negligat.38.di.null⁹ eps.fo.62.col.2 24.q.3.si h̄s.circa mediū.fo.455.c.4.

Quod epo non sufficit innocens vita nisi adsit doctrina.43.di.§.1.⁊.c.se.fo.66.co.1.⁊.2.

Quod eps d3 docere pplm sacrā scripturā ñ grāmaticā vel philosophiā 86.di.cū multa.fo.136 co.2.38.di.ignorantia.fo.60.co.3.

Quod eps d3 intēdere lectioni ⁊ orationi ⁊ pdicationi.88.di.eps nullā.fo.140.col.3.2.q.7.epi.fo.232.c.4.

Quod epo non sufficit lectio vel oratio nisi assit elemosyne largitio. 86.di.fratrē.fo.136.col.3.

Quod offm̄ epi est discordātes ꝯcordare.90.di.p totū.fo.143.col.1.

Quod eps vigilāter ⁊ sollicite d3 regere sibi cōmissos.100.dist.rōnis. fo.161.col.4.7.q.1.suggestū.⁊.c.seq. fo.274.col.2.

Quod sibi non licet aliquem pprijs manibus cedere vel flagellare.86. di.non liceat.fo.138.col.3.

Quod non debet prelatus pterreuniam a subditis.86.di.quādo necessitas.fo.136.col.1.

Quod epi est locū assignare. degradato in quo peniteat.81.di.sacerdos. fo 128.col.4.

Quod eps in ordinatione clericorū statuta cōciliorū d3 ordinādis pronūciare.38.di.placuit.fo.61.co.2.

Quod epi est etiā ordinare vt in ecclesijs baptismalibus sint doctores ⁊ magistri q pueros in litteralib⁹ artibus ⁊ in alijs vtilibus doceāt. 37.di.de qbusdā.fo.59.col.4.

Quod inter ecclesiam ⁊ epm est spirituale matrimoniū.7.q.1.sicut alterius.folio.272.col.4.

Qr eps possidet res ecclie ad dispensandū non ad dissipādū 12.q.1.expedit.fo.314.col.2.⁊.c.eps.⁊.c.res ecclesie.cū duob⁹.c.se.fo.315.col.4.⁊

Qr ipse d3 occupationes (316.co.2. seculares abijcere ne pfocat⁹ curis negocioꝝ dei verbo nō possit vacare.11.q.1.te qdē.fo.295.col.2.

Qr nō d3 eē aduocatus vel tutor.88. di.eps tuitionē.⁊ tutor.c.⁊.86. co.1.11.q.1.te qdē.fo.295.co.2.

Qr nec p se nec p laicū:sed p economū clericū debet tpalia gerere.16.q.7.qm̄ in qbusdā.fo.375.co.4.⁊.c.se.89.di.eps nullā.fo.140.c.4.⁊.89 di.volumus.⁊ trib⁹.c.se.fo.142.c.1. 8.q.1.si petrus.fo.276.col.3.

Quod officia canonica nō debent ꝓpinquis cōmittere.89.di.decenter fo.142.colum.3.

Quod epus debet esse hospitalis. 42. di.§.hospitalē.fo.65.col.1.vbi dcē cause hospitalitatis tanguntur.

Quod de reb⁹ ecclie debet pmū sibi postea ministris demū alijs fidelib⁹ puidere.12.q.1.nulli epoꝝ.f.316.c.2.

Quod eps nō debet in suā vel suorū pprietatē ꝯuertere res ecclesie.12.q.1.res ecclesie.fo.316.col.2.

Quod raptores rerū episcopi debent excōicari sicut raptores rerū ecclesiasticaꝝ.2.q.7.accusatio quoq3.fo. 224.col.4.16.q.1.sifr.fo.361.co.4.

Quod redditur epo ratio de rebus ecclesie.10.q.3.c.1.fo 290.col.3.

Quod eps d3 pauperibus ⁊ oppressis puidere sollicite ⁊ eos defendere.82.di.eps.fo.131.col.1.⁊.84.di.puenit.fo 133.col.4.⁊.86.di.fratreȝ fo.136.col.3.⁊.87.di.p totū.fo.138. co.3.12.q.1.videtes.f.314.co.4.⁊.c. ex his.⁊ duob⁹.c.seq.fo.315.col.3.

Quod nihil est laboriosius ⁊ periculosius officio episcopi sed nihil beatius apud deū si bñ agatur. 41. di.ante oia.fo.63.col.2.

¶ De epi electione vel de electo habes in titulo de electione.

Et de ꝯsecratiōe epi habes i titulo cōsecrationis. Et de dispēsatione in titulo dispensationis.Et si q̄ sunt talia in suis titulis inuenies.

De epoꝝ sede vbi agitur de sedibus.

Quod cor epi officium in pluribus cum officio episcopi conueniebat 68.di.q̄uis fo.115.co.2.

Quod q2 i piudicium episcoporum fuit illud officiuȝ:sit ab ecclesia extirpatum 68.di.corepi. fo.115.c.3.

Hermaphroditus.

Quod hermaphroditus hñs vtrūq3 sexum an ad testimoniū adhiberi possit:qualitas sexus icalescentis ōmōstrabit:q2 si calore pdomināte pro viro se gesserit recipit i testē:ał's ñ.4.q.3.c.1.p⁹ me.f.250.c.4.

Quod hermaphroditus inter infames ponitur ⁊ non potest esse aduocatus.3.q.7.infamis.§.item in digesto.fo.243.co.2.

Error.

Quod error cui non resistitur approbatur. 83.di.error.fo.133.c.2.

Quod errare est aliud pro alio putare.22.q.2.in qbus.fo.404.co.1.38 dist.quāuis.fo.61.co.3.

Quod nõ eſt ↄſequẽs vt erret ↄtinuo quiſq͂ qui aliqd neſcit ſ3 ſi quis exiſti mat ſe ſcire quod neſcit. 38. diſt. ſ͂ nis. folio. 61 co. 3
Quod nõ mediocriter erat q magno bono mediocre bonũ pferri. de cõ. di. 5. nõ mediocriter. fo. 649. co. 3
Quod errorẽ ſuũ l3 cuilibet corrige re ⁊ llicite · õmiſſa in melius reuo care. 35. q. 9. loci. §. ſe fo. 599. co. 4
Qđ error fortune ⁊ q̃litatis ↄiugiu3 nõ excludit: error ẽo pſone ⁊ cõdi tiõis excludit. 29. q. 1. p to. f. 390. c. 1.

Eſau. Quod eſau lẽticulã nimi um appetẽs ponit in exẽ plum q̄ non cibus ſed auiditas ci bi imputaẽ. 41 d ſt. quiſquis. ⁊ tri bus. c. ſeq fo. 64. co. 1
Quod multi de ſemine Eſau ſaluati ſunt. 1. q. 4. eccleſia que. §. his ita. in fi. folio. 192. co. 1

Etas. Quod etas certa ⁊ a cano ne examinata ſeruanda eſt in oĩbus clericis ordinãdis. 77 di. per totũ. fo. 123 co. 1
Quod an. xxv annũ etatis nec diaco nus debet ordinari nec virgo in monachã cõſecrari. 20. q 1. placuit folio. 394. co 1
Quod puella infra. xij. annu3 etatis ſue ⁊ maſculus infra. xiiij. ad reli gionẽ nõ obligaẽ. 20. q. 1 puelle. §. cũ ergo. fo. 393. co. 2 ⁊ q. 2 in q̃libet. fo. 394. co 2. c. puella. fo. 394. co. 3
Quod in pueris etas diſcretiõis eſt. xiiij anni. 22. q. 5. pueri. fo. 412. co. 2
Quod annos diſcretionis nemo co gendus eſt iurare nec teſtis eẽ. 22. q. 5. honeſtum. fo. 412. co. 3. 4. q. 3. te ſtes fol o. 251. co. 1
Quod ſex etatib⁹ mũdus ⁊ ſtat⁹ hois finiẽ. 35 q. 4. c. 1. fo. 591. c. 1
Quod q̃libet etas diſtinguiẽ per cer ta tempora ꝓpter magnalia que ı̃ illis temporibus contigerunt.
Prima etas ab adam ꝓpter creatio nẽ mundi ⁊ durat vſq3 ad noe.
Secunda a noe propter aque diluui um ⁊ durat vſq3 ad abraam.
Tertia ab abraam ꝓpter circunciſio nem ⁊ durat vſq3 ad dauid.
Quarta a dauid ꝓpter regale3 vnctio nẽ ⁊ durat vſq3 ad babylonis trãſ migrationẽ. Quinta a trãſmigra tione babylonis ꝓpter filioꝝ iſrael liberationẽ ⁊ durat vſq3 ad aduen tu3 dñi. Sexta ab aduẽtu xp̄i pro pter hũani generis liberatione3 ⁊ durat vſq3 ad finẽ ſeculi. Septima eſt in ſepulchris quieſcentiũ. Octa ua eſt ad vitam reſurgentiũ.

Euangeliũ. Quod euange lium chriſti eſt audiendũ ſtando ⁊ cũ reuerentia. de cõſe. di. 1. ap̄lica. fo. 610. co. 4
Qđ ſine cuſtodia euãgelij non habe tur ſpũſanctus. 1. q 1. marchion. fo lio. 173. columna. 4
Quod euãgelij cuſtodia nõ ↄſiſtit in v̄boꝝ folijs: ſ3 in ſenſu ⁊ medulla cordis. 1. q. 1. marchion. fo. 173. co. 4
Qđ q̃tũ ad pfectionẽ magna ⁊ mul ta ẽ drĩa euangelij ad legẽ moyſi. 23. q. 4 hec ãt. §. ex his. fo 419. co. 3
Qđ lex moyſi incepit a terrore chri ſti euangeliũ a mãſuetudie. ibidẽ.
Itẽ ſub lege peccantibus pena corpo ralis ſtatuiẽ: in euãgelio penitenti bus venia ꝓmittiẽ. ibidem.
Itẽ in lege dicebaẽ: qui fecerit hoc vel illud morte moriaẽ: in euangelio gaudeo ſuper vno peccatore penitẽ tiam agente ibidem.
Item in lege ppl's ſeruili timore ad bonũ cogebaẽ: in euangelio ppl's gratie liber effectus filiali amore operatur. ibidem.
Quod nõ repugnat euãgelio malos ad bonũ compelli! 23. q. 4. diſplicet circa finem. fo. 426. co. 2
Quod papa põt euãgeliu3 interpͣtari. 2. q. 4. §. 1. fo. 209. co. 4. 33. q. 2. quos deus. fo. 533. col. 2

Euchariſtia. Quod eucha riſtia grece la tine bona gr̃a interpretatur. 1. q. 1 multi. fo. 176. col. 1
Itẽ diciẽ myſteriu3 eo q̄ ſecretam ⁊ reconditã habeat diſpenſationem. ibidem ante medium.
Itẽ diciẽ ſacramentũ: q2 ſub tegumẽ to corporaliũ reru3 diuina virtus ſecretis veri ⁊ corpis ⁊ ſanguinis chriſti opaẽ effectũ. ibidẽ. de conſe. di. 2. ego berẽgarius. fo. 617. co. 3
Quod euchariſtia ꝓpter corpis ⁊ ſan guinis chriſti exiſtentiã excellenti or eſt oĩb⁹ oblationib⁹ ⁊ ſacfis de cõſe. di. 2. nihil. fo. 613. c. 1
Quod ex pane ⁊ vino cũ aq̃ mixto ef ficiẽ euchariſtia. de ↄſe. di. 2. cu3 oẽ. in fine. fo. 612. co. 2
Quod forma v̄boꝝ ꝓlata ſit tranſſub ſtãtiatio euchariſtie v̄tute diuina. de ↄſe. di. 2. q2 corpus. fo. 616. col 1. ⁊ c. panis ẽ. fo. 620. co. 1. ⁊ c. reuera an te finem. fo. 621. c. 4
Qđ de forma v̄boꝝ nõ eſt plus niſi hoc ẽ corpus meũ: ⁊ h̄ eſt ſanguis me⁹ de ↄſe. di. 2. q2 corp⁹. fo. 616 c. 1
Quod l3 vno ⁊ eodẽ tẽpore i diuerſis immoletur: tñ ſicut eſt vna diuini tas cui vniẽ ſic nõ diuerſu3 ſ3 vnũ idẽq3 corpus cõſiciẽ. de ↄſe. di. 2. qd ſit poſt mediũ. fo. 623. co. 3. c. viru3. folio. 623. col. 1
Qđ in hora ↄſecratiõis ima ſũmis ſo ciantẽ ad vocẽ ſacerdotis. de cõſe. di. 2. quid ſit. fo. 623. c. 3
Quod euchariſtia ſit oblatio bñdicta aſcripta ⁊ rata. de ↄſe. di. 2. virũ poſt medium. fo. 623. c. 1
Q2 tres partes de euchariſtia facte tri formem ſtatum corpis chriſti: vi. del3 peregrinatiõis ſepulture ⁊ re ſurrectionis deſignãt. de cõſe. diſt. 2. ſinguli. fo. 624. co. 2
Qđ l3 in euchariſtia xp̄s per ptes mã duceẽ tñ manet integer vbiq3 tot⁹ de ↄſe. di. 2. qui mãducat. fo. 624. c. 2
Quod in ſingulis portionib⁹ ſpecie rũ ſinguli chriſtũ accipiũt. de cõſe. di. 2. ſinguli. fo. 624. c. 2
Quod euchariſtia. ẽ idẽ corp⁹ quod ſumptũ eſt de v̄gine qđ paſſum eſt quod ſepultũ eſt qđ reſurrexit ⁊ in celu3 aſcendit. de conſe. di. 2. oĩa. in fine. fol. 624. co. 1
Quod corpus quod xp̄s dedit in ce na idem fuit quod paſſu3 eſt in cru ce q̃tũ ad naturã: ſ3 diuerſum q̃ tũ ad formam. de ↄſe. di. 2. pma. ⁊ c. ſeq. folio. 618. co. 1
Quod cũ euchariſtia nõ ſũt vue nec aliq̃ grana leguminis bñdicẽda. de ↄſe. di. 2 didicim⁹. fo. 612. co. 2
Quod intincta hoſtia pplo nõ daẽ: nec lac pro vino offeratur: ⁊ ne intin cto pãno vinũ ad offerendũ expri maẽ ꝓhibeẽ. de ↄſe. di. 2. cum omne folio. 612. colum. 2
Quod euchariſtia offerẽ ⁊ daẽ ſb alie na ſpecie ne abhorreamus cruo ris ⁊ carnis ſumptionẽ. de ↄſe. diſt. 2. forte. fo. 617. co. 4. ⁊ c. panis eſt. fo lio. 620. co. 1
Itẽ vt vitaremus paganoꝝ ⁊ infide lium deriſionẽ. de ↄſe. diſ. 2. vtrum an̄ finẽ. fo. 623. co. 1
Quod euchariſtia ẽ pura ↄſcia offerẽ da ⁊ pura mẽte. de conſe. di. ij. nihil folio. 613. colum. 1
Quod nec bonoꝝ diſpẽſatoꝝ meritiſ ampliaẽ nec maloꝝ attenuaẽ. 1. q. 1 multi poſt mediũ. fo. 176. co. 1
Quod ñ ↄſecratiõi euchariſtie ſ3 ad ef fectui bona vita ſacerdotis neceſſa ria intelligenda eſt. 1. q. 1. interro go. §. cum vita. fo. 178. co. 1
Quod ſacerdoti prãſo nõ lic3 celebra re. 7. q 1. nihil poſt mediũ. f. 265. c. 3 de ↄſe. di. 1. ſacrã. fo.
Quod ſacerdos hoſtiã ↄſecrãs ⁊ non cõicãs p annũ a celebratiõe ſuſpen diẽ. de ↄſe. di. 2. relatũ fo. 608. c. 4
Quod ſacerdos corp⁹ xp̄i ſumẽs ⁊ nõ ſanguinẽ grande ſacrilegiũ cõmit tit. de ↄſe. di. 2. cõpimus. fo. 613. co. 2
Quod officiũ eſt ſacerdotis euchari ſtiam diſtribuere. 93. di. diacones. fo. 147 co. 4. c peruenit. ⁊ c. pſente. folio. 148. co. 1. ⁊. 2
Q2 a laicis pſonis nullaten⁹ d3 ↄſe. a ri. de ↄſe. di. 2 peruenit. fo. 615. co. 3
Quod ſacerdos ſẽp euchariſtiã pa ratam d3 hẽre propter infirmitatem de ↄſe. di. 2. p̄sbyẽ. fo. 626. co. 4
Qđ ſacerdos q a mure vel ab aliquo aĩa i euchariſtiã ñ cuſtodierit qua draginta diebus penitebit. de conſe. di. 2. q bñ. fo. 626. co. 4
Quod ſi per negligentiã de ſanguine aliquid ſuper terram ſtillauerit. xl. diebus penitebit. de cõ. diſt. 2. ſi per

negligentiam.fo.615.col.2.
Quod tabula lignea ſup q̄ ſanguis
chriſti ſtillauerit eſt radenda.⁊ ra-
ſura per ignem cinis effectus itra
altare eſt recōdendus:panni pro-
pter idem ter ſunt ſup calicem la-
uandi:⁊ aqua circa altare funden-
da.de ɔſe.di.2.ſi per negligentiam.
fo.615.col.2.
Qđ melius eſt mori ſine euchariſtia
q̄ de manu heretici cōicari ſacerdo
tis.24.q.1.cepit fo.453.col.3.
Quod qualem pniam ferre debeat q
ſcienter vel ignorāter de manu he-
retici ſumit euchariſtiam.24.q.1.ſi
qs dederit.fo.453.col.2.
Quod euchariſtie digna ſumptio eſt
penaꝝ relaxatio.de cō.di.2.cuꝫ om-
ne.fo 622.co.2.⁊.c.panem de altari.
fo.621.col.2.
Qđ qꝛ quotidie ex humana fragilita
te peccat:q̄tidie euchariſtia iterat.
de cōſe.di.2.vtrū.⁊.c.itera t.fo.622.
col.3.⁊.623.col.1.
Quod q̄diu euchariſtia non recipit
coꝛ non recipiētis indurat.82.diſ.
p̄ſbyter.circa mediū.f.132.col.3.
Quod in tribus feſtis precipuis.ſ.in
paſcha:⁊ pentecoſtes:⁊ in natiuita
te dñi oībus fidelibus cōmunicā-
dū eſt.de con.di.2.⁊ ſi nō frequenti
us.fo.613.col.4.
Quod ſi qs in p̄dictis trib⁹ feſtis nō
cōicauerit:a cetu fideliū eſt ſeparā-
dus.de cō.di.2.ſi quis intrat.⁊.c.ſe.
fo.613.col.1.
Quod in cena dñi eſt etiaꝫ a fidelib⁹
chriſti euchariſtia percipiēda. de cō
ſe.di.2.in cena.fo.613.col.1.
Qđ excepta neceſſitate euchariſtia ie
iuno ſtomacho eſt ſumēda. de cō.
di.2.liquido.fo.619.col.4.26.q.6.ſi
qs de coꝛpe.fo.473.col 4.
Quod ante euchariſtie ſuſceptioneꝫ
tribus q̄tuoꝛ aut octo diebus ab
vxoꝛe ꝓpria eſt abſtinenduꝫ.de cō.
ſe.di.2.oīs homo.fo.614.col.2.33.q.
4.ſciatis.fo.582.col.1.
Quod ab illis qui in vnione eccleſie
ſunt accipit ſacramētaliter.de con.
diſ.2.quia paſſus.in fine.fo.616.c 4
⁊.c.quid eſt.folio.618.col.3.⁊.c.du
pliciter.fo.619.col.2.
Quod licet euchariſtia ſit bona:tamē
in malū cōuertit indigne ſumēti.
de cō.diſ.2.⁊ ſctā.⁊.c. ſicut iudas.fo.
621.col.3.⁊.c.quid eſt.folio.618.c.3.
⁊.c.q mādūcant.fo.620.col.4.
Quod indigne ſumens euchariſtiaꝫ
plus polluit q̄ purificat.de ɔſe.di.
2.quotidie.fo.613.co.3.⁊.c.q ſcelera
te.fo.613.col.3.⁊.c.qui diſcoꝛdat.fo
lio.621.col.2.
Quod homo quantū in ſe eſt eucha-
riſtiam polluit cū ad ipſam ſumē-
dam indigne accedit.1.q.1. multi.
ante finē.fo.176.col.1.
Quod in hoc ꝙ chriſtus euchariſtiā
iude dedit:innuit ꝙ occultis pecca
toꝛibus cum eaꝫ exigunt non eſt
negāda.de con.di.2.nō ꝓhibeat. fo.
621 col.3.⁊.c.ſicut iudas.ibidē.⁊.7.
q.1.aduerſitas.in ſi fo.274.col.4.1.
q.1.chriſtus.fo.177.col.3.
Quod illis q enoꝛmiter publice de-
liquerunt euchariſtia nō ſtatiꝫ eſt
danda.de con.di.3.pꝛo dilectione.
folio.626.col.4.de pe.di.1.in actio-
ne.fo.547.col.4.
Item nec raptoꝛibus rerum eccleſie
12.q.2.indigne.fo.319.col.4.⁊.ca.de
viro.fo.319.col.1.
Itē q habuit pollutionem nocturnā
ex precedenti crapula vel cogitatio
ne immūda:ab euchariſtia abſti-
neat.6.diſt.teſtamentum.fo.6. c.3.
⁊.c.non eſt.fo.7.col.2.
Quod tpe menſtrui ⁊ ante purificati
onē partus femine poſſunt cōica-
re.5.diſ.ad eius vero cōcubitum.
folio.6.col.1.
Quod penitentibus in moꝛte eucha
riſtia non eſt negāda.50.diſ. peni-
tentes.fo.88.col.2.27.q.1.virgines.
fo.480.co.4.1.q.1.ſi quis heretice.
§.ecce.fo.170.col.4.⁊.2.q.1.in pri-
mis.poſt medium.fo.202.col.1.46
diſt.accuſatoꝛes.fo.73.col.2.26.q.6
ſi qs de coꝛpe.fo 473.col.4.⁊.8.c.ſe.
De excōmunicatis ſatiſfaciētibus in
moꝛte non eſt deneganda euchari
ſtia.86.di.tāta.fo.138.col.1.
Quod his q patibulis ſuſpendunt ſi
penituerint non eſt eis denegāda
euchariſtia nec ſepultura.13.q. 2.c.
q̄ſitū eſt.fo.336.col.4.
Quod abſtinens ſe qñqꝫ ab euchari-
ſtia ꝓpter ſacramenti reuerentiaꝫ
non eſt arguendus neqꝫ frequen
ter ſumēs eſt iudicādus.5.diſt.ad
eius vero concubitū.in fine.fo. 6.
co.1.12. diſ.illa.fo.15.col.2.de cō.di.
2.quotidie.fo.613.col.3.
Quod cōmunio euchariſtie dabat
antiquitus pꝛo vulgari purgatio
ne.2.q.4.ſepe.fo.213.col 2.
Quod poſt ſuſceptionem euchariſtie
coꝛpoꝛalis cibus non ſtatim ſumē
dus eſt.de con.diſt.2.tribus gradi
bus.fo.614.col.2.
Quod q pp ebꝛietatē vomit euchari-
ſtiā grauiter punit.pp īfirmitateꝫ
minus:qꝛ infirmus ſi nauſeam ſe
habere ſciuit ſumere non debuit.de
cō.di.2.ſi qs p ebꝛietatē.f.615.c.2.
Quod non minus reus eſt q negli-
gēter verbū dei audit q̄ qui reue-
rendum coꝛpus chriſti per negli-
gentiam in terrā cadere pmittit.
1.q.1.interrogo.fo.178.col.1.

Eunuchus.

Quod eunuchus ſi p in-
ſidias hominuꝫ factus eſt:vel ſi in
pſecutione eius amputata ſunt vi
rilia:vel per egritudineꝫ:vel ſic na-
tus eſt:⁊ eſt dignus:poteſt ꝓ mo-
ueri etiā ad epiſcopatuꝫ.55.diſ.eu-
nuchus.⁊.c.ſeq.fo.96.col.2.
Quod nō reqrit vt eunuchus p̄ciſaꝫ
carnē vel eius puluerē ſp ſecū poꝛ
tet.55.di.eunuchus.fo.96.col.2.
Quod nō pōt ꝓmoueri q vt carnis
lubꝛicū vitaret ſeip̄m caſtrauit.55.
diſt.ſi quis abſciderit.⁊ quattuoꝛ.
c.ſeq.fo.95.col.4.
Quod illi eunuchi placent deo quos
nō caſtrat neccitas ſꝫ volūtas. 33.q.
5.tūc ſaluabit.§.q ſitit. f.584.co.3.

Exactio.

Quod exactio licite
poteſt fieri in ſubdi-
tum:vt ab obſtinatione indebita
cōpeſcat.24.q.7.iam vero.f.438.c.1.
Quod epi pp iura ſua clericos exacti
onibus grauare non debent.10.q.
3.per totū.fo.290.col.3.⁊.16.q.1.pre
dicatoꝛ.fo.362.col.4.
Quod illi q romipetas vel alios pere-
grinos pedagioꝝ exactionib⁹ gra-
uant anathema incurrūt.24.q.3.ſi
qs romipetas.fo.459.col.1.
Quod illi q nouas exactiōes in pau-
peres faciunt:per excōicationē ſunt
repꝛimēdi.24.q.3.illi q. f.459.co.2.

Examinatio.

Quod exa-
minatio cō
ſcientie ⁊ bone vite debet ɔſecratio-
nē epi p̄cedere 23.di.q eps.fo.34.c.
1.24.diſt.epi.folio.37.col.4.
Quod examinādus eſt de fide q̄tum
ad ea q̄ in diuinis trinitatē ⁊ vni-
tatem perſonarum cōſequunt.23.
diſt.qui eps fo.34.col.1.
Item examinari debet de chriſti incar
natione ⁊ de multis alijs articulis
q in ſymbolo ɔtinent.23.di.q eps:
poſt medium.fo.34.col.1.
Quod nullus clericus ſine exami-
natione eſt oꝛdinādus.24.diſtin.
nullus.fo.37.col.3.
Quod eps de latere ſuo bonos ⁊ diſ-
cretos viros debet eligere:qui oꝛdi
nandos clericos in vita ⁊ ſcientia de
bent examinare.24.di.qñ.f.37.co.4
Quod ſine examinatione oꝛdinati a
clero penitus abijciēdi ſunt.81. di.
ſi qui ſine.fo.128.col.2.

Exceptio.

Quod exceptio fo
ri dilatoꝛia in p̄n
cipio litis debet opponi ⁊ pꝛobari.
3.q.6. ſiquis epiſcopoꝝ.⁊.§.ſequē-
ti.fo.241.col.1.
Quod peremptoꝛias exceptiones ſuffi
cit in pꝛincipio litis cōteſtari.3. q.
6.ſi qs epoꝝ.⁊.c.ſe.fo.241.col.1.

Excōicatio.

Quod excōica
tio dicitur ex-
tra cōlonem eccleſie ſeparatio.11.
q.3.nihil.fo.302.col.4.⁊.c.canoni-
ca.fo.311.col.1.27.q.1.viduas.folio.
478.col.3.24.q.3.tam ſacerdotes.
fo.458.col.2.
Quod omnis impius ſi non ab ec-
cleſia tñ a deo eſt ſeparatus.24.q.3.
certum.fo.457.col.3.

Quod excõicationẽ eccleſia traxit ab apoſtolo q corinthiũ ſathane tradidit.24.q.3.apſice.fo.458.col.3.11.q.3.omnis.fo.302.col 4.

Quod tũc tradunt peccatores ſathane cum per excõicationẽ a corpore chriſti ſeparantur.11.q.3.audi. fol.301.col.1.⁊ c.ois.fo.302.col.4.

Quod ſicut putride carnes ſunt reſecande:⁊ ouis ſcabioſa ne īficiatur caulis eſt repellenda ſic mali ne bonos inficiant per ſnīam extra eccleſiam ſunt ponẽdi.24.q.3.reſecãde.⁊ octo.c.ſeq.fo.458.col.3.⁊.4.

Quod nulla pena maior eſt in eccleſia q̃ʒ excõicatio.24.q.3. corripiantur.fo 458.col.3.11.q.3.abſit. folio.300.col.2.

Quod multiplex eſt dãnuʒ qđ excõicatio inducit:videlicet:qꝛ a deo ſeparat. 24.q.3.certũ.fo.457.col.3.

Itẽ ſathane tradit.11.q.3.audi.301.c.1.

Item pctõruʒ abſolutionẽ impedit.24.q.1.qcũqʒ.fo.444.col.4.

Item ab eccleſia fidelium remouet.11.q.3.ois.⁊.c.ſeq.fo.302.col.4.

Item a fidelitate iuramenti abſoluit:15.q.6.nos ſanctoꝝ.⁊.c.ſeq.f.

Item oĩ bona opera in ea facta mortificat.23.q.4.ſi qs.fo.350.col.3.⁊.q.7.quemadmodum.fo.439.col.2.

Itẽ ſuffragia eccleſie ſiue in vita ſiue poſt mortẽ tollit.11.q.3.qcunqʒ intra.fo.303.col.1.24.q.2.de cõmunione.⁊.c.ſeq fo.453.col.4.

Itẽ eternã dãnationẽ inducit.11.q.3.nemo epiſcopoꝝ.fo.303.col.3.

Quod excõicatio nõ debet fieri ꝓ leuibus exceſſibus:ſed pro grauibꝰ.11 q.3.nemo epoꝝ.fo.303.col.3.

Quod nõ dʒ eſſe mortalis:ſed medicinalis.2.q.1.multi.in prin.fo.205.col.2.11.q.3.audi.fo.301.col.1.24.q.3.certum.fo.457.col.3.⁊ c.corripiatur.fo.458.col.3.

Quod excõicatio non eſt ꝓpter propriã iniuriã ferẽda.23.q.4.inter q̃relas.fo.423.col.3.

Quod non dʒ fieri impetu:ſed cũ deliberatione ⁊ cauſe cognitione . 11.q.3.ſi epiſcopus.fo.303.col.2.⁊.c.ſeruetur.fo.306.col.3.

Quod excõicationẽ trina monitio debet ꝑcedere.2.q.1.deus oipotens.§.qñ aũt.fo.206.col.3.12.q.2.indigne folio.319.col.4.

Quod excõicatio debet ferri ĩ ſcriptis.2.q.1.legũ.fo.203.col.3.4.q.4. nullus.ij.fo.254.col.1.

Quod ferri debet ab epõ ſpãliter :.vñ ⁊ mucro epĩ dĩ.16.q.2.viſis.in fin.fo.364.col.3.24.q.3.corripiantur .fo.458.col.3.

Quod excõicatio non eſt cõtẽnẽda.11.q.3.nemo contẽnat.⁊ duobus..c.ſeq.folio.302.col.3.

Quod ideo nõ eſt ꝯtẽnẽda:qꝛ nõ hõ ligat ſed xp̃s.11.q.3. nemo contẽnat.fo.302.col.3.

Quod qñ nõ ꝯtẽnit nõ eſt eradicatio ſed diſciplina.24.q.3. notandum.folio.460.col.2.

Quod excõicatio iuſta vel iniuſta eſt timẽda.11.q.3.c.1.fo.208.col.4. qui iuſtus.fo.308.col.3.

Qđ etiã iniuſta cũ ꝯtẽnit incurritur.11.q.3.q iuſtus.fo.308.col.3.

Quod iniuſte excõicationi eſt parendũ vſqʒ ad cauſe cognitionẽ.11.q.3.ſi epš.§.ꝓmiſſis.fo 303.col.2.⁊.c.q iuſtus.⁊.§.ſe.fo.308.col 3.

Quod iniuſta excõicatio dĩ que fit ĩ more terreno.9.q.3.fratres.folio.286.col.1.

Itẽ iniuſta dĩ ex ordine:qñ videlicet ordine non ſeruato in ſentẽtia ꝓceditur.11.q.3.ſeruetur.§.iteʒ ſententia.fo.306.col.3.

Itẽ iniuſta dĩ ex cauſa.qñ ſcilicet nullũ ſubeſt crimẽ:ſʒ ſolũ ꝓpter odiũ iudicis vel aliquẽ aliũ fauorem inſtus dãnaẽ.11.q.3.non ſolũ.§.aliqñ fo.306.col.4.⁊.c.quattuor.cuʒ quinqʒ.c.ſeq.ibidem.

Itẽ iniuſta excõicatio nõ ledit euʒ in queʒ fertur:ſed a quo ferẽ.24.q.3.certũ:fo.457.col.3.⁊.c.de illicita.fo.456.co.4.⁊.c.ſi habes.§.vt ergo.in fine.folio.455.col.4.

Quod iniuſta excõicatio corã deo nõ ligat.11.q.3.quõ.fo.303.col.4.

Quod qui patienter fert iniuſtã excõmunicationeʒ eccľie mereẽ coronã.11.q.3.⁊ ſi fo.304.col.2.

Qđ plures ſunt ſpecies excõicatiõis. Quedaʒ eniʒ arcet a liminibus eccleſie ⁊ ab eucharistie ꝑceptione:⁊ hec dicitur minor.Alia vero nõ ſolũ ab his:ſed etiã ſeparat ab omni fideliũ cõione:⁊ hec dĩ maior.11.q.3.ad menſam.§.euidenter.fo.301.col.4.3.q.4.engeltrudam.fol. 238.col.3.5.q.2.preſenti.fo.256.col.2.

Quod excommunicatio lata ab epiſcopo morte ſuperueniente remittitur a ſucceſſore.35.que.9.ꝙ quis.fo.600.col.1.

Qđ etiaʒ roboraẽ a ſucceſſore. 35.q.9.loci.fo.599.col.4.

Quod excõicati ſunt ipſo iure a canone q ſortilegijs ⁊ diuinationibus intendũt.26.q.5.ſi qs hariolos.⁊.c.non oportet.⁊.c.aliquãti.c. ſortes.c.ſi quis clericus.⁊.c.augurijs.folio.471.col 2.⁊.4.

Item qui manus violentas in clericum vel aliã pſonã religioſam vel eccleſiaſticã iniecerit.17.q.4.ſi quis ſuadente.fo.382.col.4.24.q.3.ſi qs.fo.459.col.1.

Iteʒ violatores eccleſiarꝝ ⁊ raptores rerꝝ eccleſiaſticarꝝ.11.q.3. canonica.fo.311.col.1.⁊.17.q.4.omnes eccleſie.fo.380.col.2.⁊ c.frater.⁊.24.q.3.ſi qs de fo.459.col.1.

Itẽ noua telonea imponentes ⁊ clericos ſiue romipetas ſpoliantes.24.q.3.ſi quis romipetas. ⁊.c. ſeq.fo.459.col.1.

Item litteras pape falſificantes.50.diſtin.ſi epiſcopus.fo.78.col.3.

Itẽ ois hereticus ipſo iure excõicatus eſt 4.q.1.ꝙ aũt.fo.250.co.3.

Itẽ ois mortaliter peccans eſt extra cõionẽ eccľie donec penituerit.6.q.1.illi qui.fo.360.col.2.

Itẽ ipſo iure excõicatus eſt q mortui epĩ res q̃ pro ſucceſſore integraliter reſeruari debẽt diripere preſumit.12.q.2.illud.fo.323.col.2.⁊.c.ſequẽ.⁊.c.hec huius.placiti.fo.322.col

Quod excõicandi ſunt epĩ q ad cõciliũ aduocati nõ veniũt vel q cõcilium impediunt.18 di.qm̃.fo.23.co.4.⁊.c.ſi quis.fol.34.col.4. ⁊.4.q.5.c.1.fol.254.col.4.11.q.3.certum. folio.303.col.4.

Itẽ excõicãdi ſunt qui precepta apoſtolice ſedis non cuſtodiunt.19.diſtin.nulli.fo.26.col.2.

Itẽ q eccleſiaſtica ꝓuilegia cõtẽnũt.12.q.2 q ⁊ humanis.fo.320.co.3.

Itẽ epĩ vel clerici diſſolute viuentes.35.di.epš.fo.58.col.2.

Itẽ impatores vel reges delinquentes.96.di.duo.fo.197.col.1.⁊.11. q.3.cum apud.fo.306.co.1.

Quod non põt excõicari niſi chriſtianus.24.q.1.audiuimus.poſt medium.fo.445.col.4.

Quod a iqs epš põt excõicare ſubditũ alterius epĩ rõne criminis qđ ĩ eius epatu cõmiſit 6.q. 3. placuit.fo.263.col.4.3.q.6.ibi enim. folio.240.co.4.⁊.c.vlti.fo.243.col.1.

Quod negligẽter teſtamẽta exequentes ſunt excõicandi. 13.q.2. q oblationes.⁊.duobꝰ.c.ſeq.fo. 334.co.1.

Itẽ cõtumax eſt excõicãdꝰ.17.q.4 ſi qs deinceps.in fi.fo.382.col.2.

Item incẽdiarij ſunt excõicãdi ⁊ pro penitẽtia per annum vltra mare trãſmittẽdi.23.q.vlti. peſſimam.folio.444.col.3.

Item homicide ⁊ falſi teſtes . 24.q.3.itaqʒ.fo.459.col.1.

Item heretici ⁊ ſchiſmatici ⁊ quorũ ſcripta hereſim continent etiam poſt mortẽ ſunt excõicandi. 24.q.2.ſane pro.fo.454.col.4.

Quod excõicatur clericus mortuus in ludis gentilium.23.q.8.quicũqʒ clericus.fo.440.co.1.

Itẽ excõicatur poſt mortem qui hereticum. conſtituit heredem.24.q.2.ſane profertur ante medium.folio.454.col.4.

Itẽ excõicantur poſt mortẽ qui ſe voluntarie occidunt.23.q.5. placuit.folio.432.co.3.

Quod ſacerdos miſſam inchoatam ex temeritate non finiens eſt excõmunicãdus.7.q.1.nihil.in fine.folio.269.colum.3.

Quod non vitantes excõmunicatos ſunt excommunicandi.11.q.3.ſanctis.fo.311.col.2.

Quod nemo eſt nominatiꝫ excõmunicandus: niſi de crimine ſit conuictus vel ↄfeſſus.2.q.1.multi.folio.205.col.2.

Quod nullus eſt excõmunicandus anteq̃ cauſa probet.24.q.3.de illicita fo.456.col.4.

Quod nomina publice excõicatoꝝ debent ignorantibus intimari ne ꝑ ignorantiã ſe poſſint excuſare.11.q.3.cure ſit fo.300.col.4.

Quod qui ꝓpter facinus ab hereticis excõicant: a fidelibus ꝓpter deteſtationem criminis non ſunt recipiendi.24.q.1.q̃ſq̃s.⁊.c.ſe.fo.452.c.4.

Quod indebite excõmunicãs.p.xxx.dies a ſacra cõmunione ſuſpẽdit.11.q.3.audi.fo.301.col.1.

Quod excõicatus non põt eſſe iudex alioꝝ.24.q.1.miramur.fo.452.c.2.

Qđ excõicati nõ admittunt ad denũciandum vel ad accuſandũ.3.q.4.conſpiratores fo.238.col.1.⁊ duobus.c.ſeq.4.q.1.per totũ.f.250.c.3.24.q.1.miramur.§.his auctoritatibus.in fine.fo 452.col.2.

Item infames ſunt.6.q.1.infames.folio 262.col.1.

Quod excõicatus ſi infra ãnũ ſe purgare ↄtẽpſerit: poſt annũ tanq̃ reus nõ eſt audiendus.11.q.3.rurſus.⁊.c.ſeq.fo.303.col.1.

Quod excõicati non poſſunt alios excõmunicare vel iudicare.24.q.1.audiuimus.fo.445.col.4.⁊.c.ait.folio.452.col.1.⁊.c.ſeq.⁊.c.miramur ibidem.col.2.

Quod ep̃s excõicatus nõ dꝫ ordinare q̃tum ad executionẽ: qꝛ qđ nõ habet dare non põt.1.q.1.quicũq̃ ſacros fo.164.col.4.⁊.c.qui perfectionẽ.⁊.c.ventũ eſt.fo.165.col.4.

Qđ excõicati celebrãtes trienij pnĩa puniũt.11.q.3.de illis.fo.311.c.2.

Quod excõicati in ſacris ↄſtituti officio itereſſe nõ debẽt.11.q.3.ſi quis epiſcopus.in fine.fo.299.col.3.

Qđ excõicati oĩno ſunt vitandi.diſt.93.ſi inimicus.fo.146.c.3.⁊.c.ſeq.6.q.1.illi qui.fo.260.colũ.2.11.q.3.ad menſam.⁊.c.rogo.⁊ quattuor.ca.ſeq.folio.301.co.4.⁊.302.col.2.

Quod non eſt cõmunicãdũ excõmunicato maiori excõmunicatione in oratione: cibo: potu: oſculo: aut ſalutatione.1.que.3.excõicatos fo.300.col.3.⁊.c.cũ excõmunicato.⁊.c.anteceſſor.fo.310.col.3.

Qđ nõ lꝫ clericis cõicare ep̃o excõicato.93.di.miratus.f.145.col.4.

Quod nominatiꝫ excõmunicato nõ eſt cõmunicandum: ne ſententia tranſeat in tertiam pſonaꝫ.11.q.3.ſi quis laicus.fo.302.col.2.⁊.c.excellentiſſimus.fo.309.col.4.24.q.2.ſane q̃.folio.454.col.4.

Quod ideo nõ eſt cõicãdũ excõicato vt ↄfuſus citius laboret recõciliari 93.di.ſi inimicus.fo.146.col.3.⁊.11.q.3.audi.fo.301.col.1.

Quod cũ pagano magis licet cõmunicare q̃ cũ excõmunicato.11.q.3.ad menſam.fo.301.col.4.

Quod q̃libet ꝓlatus dꝫ alterius ep̃i ſubditũ excõicatũ vitare ⁊ facere vt a ſuis vitet.11.q.3.cure ſit.f.300.c.4

Qđ ſine culpa cõicat excõicatis.vxor: filius ſeruus ignorãs ⁊ neceſſitatẽ patiẽs.11.q.3.qm̃ multos.⁊.c.excellẽtiſſimus fo.309.co 4.

Itẽ q cõicat ꝓpter ſpeꝫ correctionis.11 q.3.anteceſſor.fo.310.co.3 Unde verſus. Utile lex humile res ignorata neceſſe. Hec anathema quidem faciunt ne poſſit obeſſe.

Quod viatori vel pegrino trãſeunti in terra excõicatoꝝ emere: ⁊ pauperi mẽdicare ↄcedit.11.q.3.quoniã multos.fo.310.col.2.

Quod occultũ excõicatũ tm̃ ſciens tenetur vitare: ac ſi ſciret publice eũ excõmunicatuꝫ.6.q.2.ſi tm̃.⁊.c.ſeq.fo.263.col.3.

Quod publice excõicato intrãte eccleſiaꝫ oẽs debent exire.24.q.1.omnis qui.fo.449.col.2.⁊.11.q.3.ſicut apoſtoli.fo.300.col.3.

Quod p̃ſbr ſi canonẽ inchoauit pp ſuperuenientẽ excõicatũ miſſam nõ debet relinquere imperfectã.7.q.1.nihil.fo.269.col 3.

Quod mortuo ſuffragia a viuis nõ debent exhiberi q ꝓpter excõicationẽ viuis nõ cõicauit.11.q.3.q̃cũq̃ intra.fo.303.col.1.

Quod tali excõmunicato poſſumꝰ cõmunicare mortuo qui viuẽs petiuit abſolui.24.q.2.de cõmunione ⁊.c.nec q̃ſq̃.fo.453.c.4.⁊.454.co.3.

Quod cõmunicãs excõmunicato indebite excõmunicationẽ incurrit.11.q.3.p̃cipue.⁊.ca.ſi quis ep̃s.⁊.c.ſeq.fo.299.col.3.⁊.ca.ſicut apl̃i.⁊.c.ep̃i ⁊.c.placuit.f.300.c.3.⁊.299.col.4.

Quod ep̃i cõicantes excõicatis in crimine deponent.11.q.3.theugualdũ.⁊.c.qui cõicauerit.fo.300.c.4.

Quod ep̃s cõmunione priuat qui ſoli ſibi cognitũ publicat excõicatũ.6.q.2.placuit.fo.263.col.4.

Quod excõmunicatus anteq̃ abſoluat debet ſpondere emendã de preterito ⁊ cautelam de futuro.11.q.3.cuꝫ aliquis fo.311.col.1.⁊.12.q.2.de viro.in fine.fo.319.col.1.

Quod abſoluit quis ab excõmunicatione abſens per litteras.24.q.3.compimus.fo.456.col.3.

Quod abſoluitur poſt mortem ſi viuens hoc petiuit.24.q.2.nec quiſq̃ folio.454.col.3.

Quod de excõmunicatione pape q̃ ſibi reſeruauit: nullus niſi in morte poteſt abſoluere.16.q.1.frater noſter.folio.360.col.3.

Quod ſolemnis excõmunicationis ⁊ abſolutionis forma ponitur.11.q.3.debent.folio.310.col 4.

Excuſatio. Quod excuſatio inferioris non valet vbi de rebus eccleſie quas illicite poſſident: per pincipes vel parentes ſe excuſant.16.q.1.in canonibus.ante finẽ fo.361.col.3.

Quod auctoritas ⁊ preceptũ ſuperiorum excuſant in quibuſdam facta inferioruꝫ.14.q.5.dixit dominus.folio.341.col.2.

Quod auctoritas ſupioris nõ excuſat iferiores in delictis.11.q.3.ſi dominus.⁊.c.ſeq.fo.308.col.4.

Quod iudei de furto excuſant egyptiorũ: qꝛ iubẽte deo paruerũt.14.q.5.dixit dñs.fo.341.col.2.

Quod ebrietas excuſat culpã a tãto ſed nõ a toto 15.q.1.ſane.⁊.c.inebriauerũt.fo.345.col.2.

Executio. Quod executio ſententia iudicis debet differri vſq̃ ad trigita dies ꝓpter deliberationem.11.q.3.cũ apud.fo.306.col.1.

Quod ab executoris ſnia appellare nõ licet: niſi ipſe moduꝫ executionis excedat.2.q.6.ſi quando.§.ab executore fo.221 col.4.

Quod lꝫ ab executore appellare ſi ipſi ſnia excõicationis opponat.11.q.3.cũ excõicato.fo.300.col.3.

Quod executores teſtamẽtoꝝ pp negligentiam debent excõmunicari.13.q.2.clerici.fo.334.col.2.

Exemplũ. Quod exempla ſanctorum tam in ſcriptis q̃ in factis perſpicaciter ſunt recordanda.20.di.de quibus.folio.28.col.2.23.que.6.vides.folio 437.col.4.

Quod ratio ſana eſt exemplis preponenda.9.di.ſana.fo.10.col.4.

Quod ſupiores inferioribus exemplum bonum tenentur dare.8.q.1.qlis.fo.279.c.4.12.q.1.nolo f.313 c.3

Quod vita paſtoris in exemplum debet eſſe diſcipulis.2 q.7.cum paſtoris.f.232.col.2.81.di.nemo.f.128.c.1.

Quod prelati tot mortibus digni ſunt quot vitioſa exempla ad ſubditos trãſmittunt.11.q.3.precipue.fo 299.col.1.

Quod ſenior ibi ſtricta increpatione.eſt ferriendus vbi iuuenibus exemplum ad interitum prebet.2.que.7.paulus dicit.folio.227.colũ.4.93.diſtin.peruenit ad nos.in fine fo.148.col.3.

Quod in exemplum culpa vehementer extendit quando pro reuerentia ſtatus peccator honorat.83.diſt.nemo.folio.133.col.2.

Quod quilibet q̃tũcũq̃ magnꝰ ſub-

altos ⁊ minores ſeparatus ſit in bono imitari 22.di. de conſtantino politana folio.32.co.3.

Quod caſus perfectorum ſuo exemplo multos retrahit a ſtatu perfectionis quem aggredi intendebat 17.q.1.qui bona.folio.379. col.1.

Quod mali qui emendari deſpiciūt. neſciós ſue pditióis exéplo inficiant tanq̃ morbida caro ab oſſibus ſūt pſcidēdi.24.q.3.ecce.f.458.co.4

Quod ad exéplū dñi gratiarū actio poſt mēſam debet dici.44.di.quādo autē.fo.68.col.4.

¶ De hac materia habes vbi agitur de imitatione.

Exemptio. Quod exéptio epiſcopi vel abbatis a ſuo ſuperiori non pōt fieri niſi per ſolum papā. 16.q.1. frater. 360 co.3.18.q.2.lumioſo.386.co.2.

Quod exéptus nō pōt iudicari niſi a ſolo papa 16.q.1.frater.fo.360.c.3

Quod in monaſterijs exéptis null⁹ prelatus ſine conſenſu abbatis valet exercere aliquam poteſtatē.18. q.2.luminoſo.fo.386 col.2.

Quod prelatus qui exemptioni pape inſurgere conatur cōione vſq; ad extremū vite ſue priuatur.16. q.1.frater.ante mediū.fo.360.col.3

Exequie. Quod exequie pompatice plus ſunt ſolatia viuoꝝ q̃ ſubſidia mortuorum.13.q.2.anime.fo.335.co.4.

Quod apud deuz nō perit qcqd pro mortuis i exeqis diligētia hoiuȝ pſoluit.13.q.2.aie.fo.335.4.

Qđ qꝛ ignoramus qbus mortuis pſunt vel nō pſunt exeqꝛiō p nullo debemus eas omittere.13.q 2. non eſtimemus.fo.335.c.2.

Exheredatió. Quod exheredatio filioꝝ non debet fieri propter eccleſie promotionem.17.q. vlti.c. vlti. fo.385.co.1.

Quod ſucceſſor qui non adimpleuit volūtatē defūcti dꝫ exhereditari.11. q.1.ſilueſter.fo.293.co.4.

¶ De hac materia habes vbi agitur de hereditate.

Exilium. Quod exilium eſt canonica pena quā eccleſia imponit in malitia obſtinatis.16.q.1.pbinuȝ.fo.354.co.1.2. q.1.in primis.fo.202.co.1.

Qđ ſacrilegoꝝ pena eſt carcer vel exiliuȝ.17.q.4. attēdendū. fo.381.co.2.

Quod ignobiles pacem eccleſie turbantes ppetuo exilio relegantur. 24.q.1.qui contra.fo.451.co.4.

Exitus. Quod exitus malitie virtutis operatur ingreſſuȝ:eodēq; ſtudio quo crimē excludit innocentia. copulat.32. q.1.cum renunciatur.fo.512. co.2.

Quod tunc quis ab vnitate eccleſie exit qñ a fide ⁊ charitate recedit. 24.q.3.cum aliquis.fo.457 c.2.

Quod tunc boni a malis exire dicūtur quando etiam cū ipſis corporaliter cōuerſant mente a factis eorum recedūt.23. q.4.tolerandi fo.417. colū.4 ⁊.c.ecce.⁊.c.a malis. fo.418.co.1.⁊.3.

Quod a malis exire eſt facta eoꝝ deteſtando ipſos de malo corripere. 23.q.4.recedite.fo 418.co.3.

Quod difficile eſt vt bono peragantur exitu que malo inchoata ſunt principio.1.q.1.pncipatus. fo.168. co.1.⁊.c fertur.§.cum ergo. in fine.fo.168.co.3.⁊.4.

Expoſitio. Quod expoſit⁹ cuiuſcūq; miſeratione collectus: poſt decem dies a domino non pōt repeti.87. di.ſi expoſitus.fo.139.co.4.

Quod expoſitio ſcripturarum accipienda eſt ſm proprietatē linguaꝝ de quibus ſunt tranſlate.38. di.locutio.fo.61.co.4.

Quod exponenda eſt ſcriptura ſm varietatem cauſarum perſonaruȝ temporum ⁊ locorum.29. di. per totum.fo.46.c.1.

¶ De expoſitione ſcripturarum reqre vbi agitur de ſcriptura.

Exorciſta. Quod exorciſte in greco in latino adiurantes vocantur.21. di.cleros.fo.29.co.2.

Quod exorciſte eſt officium manus ſuper energuminos ⁊ cathecuminos in exorcizando imponere.25. di.perlectis.fo.38.co.3.

Fabula. Quod fabulas ſecularium negociorum nō decet in mēſa clerici:ſed verba ſacre lectionis recitare.44.diſt. conuiuia.⁊.c.ſeq.fo.68.co.4.

Quod in menſis clericorum lectio diuinarum haberi precipitur: vt fabuloſa ⁊ ocioſa vitentur.44. di. pro reuerentia.fo.69.co.1.

Quod quia oblectamenta fabularū nimiū excitāt ad īcendia libidinū: phibet xpianis legere figmenta poetarum.36.di.ideo.fo.60.c.2.

Facilitas. Quod facilitas venie incentiuuȝ tribuit delinquendi. 23.q.4. eſt iniuſta.in fi.fo.425.c.1.

Fallacia. Quod fallacia ex volūtate pcedens grauior eſt q̃ȝ que de infirmitate vel tenuitate pcedit.22.q.2. beatus.§. ille ergo.fo.403.co.4.

Quod non mentitur qui animum fallendi non habet:ſicut: patet de petro ⁊ paulo.22.q.2.btūs.403.c.4

Quod ille falſum iurat qui ſcit falſuȝ eē quod iurat.22.q.2.beatus.§.ille ergo.fo.403.co.4.

Quod falli in illis que non ſunt ad ſalutem:vel nullū vel leuiſſimuȝ eſt pctm̄.22.q.2.in qbus.f.404.co.1

Quod minus malū ē fallere aliquē in contractibus q̃ȝ falli in articulis fidei.22.q.2.ſ ipſarū.fo.404.c.1.

Quod falſum teſtimoniū nemo ꝯ ſe vel pximū dicere debet.22.q.5.ſi nō ante medium.fo.429.co.1.

Qđ falſi teſtes cōione priuātur:ſi clerici fuerint in monaſterio ppetue detrudūtur.24 q.3.itaq;.fo.459.c. 1.50.di.ſi epiſcopus.fo.78.co.3.

Quod ſicut vitas pſeqtur falſitatem ſic boni in malis nō pſequūtur niſi malū.23.q.4.q peccat fo.42 .co.1

Falſarius. Quod falſarius dicitur qui literas defert:que licet vere fuerint tamē de conſcientia pape nō emanarunt.19.di.in memoriā.vbi notat glo.q̃ innuit diuerſos modos falſandi.fo.26.co.1.

Itē falſarius di q chartā vel bullam radēdo vel mutādo falſificat.50.diſtin.ſi epiſcopus.fo.78.col.3.

Item falſarius dr̄ q falſa ſuggeſtiōe vel precibus falſis impetrat.25.q.2 dicenti.fo.465.co.4.

Qđ charta ſup bñficijs perſonalibuſ ſi nō hꝫ datā falſa iudicat.25.q.2.§. ſi qua beneficia.fo.466.col.2.

Quod licet epiſcopo falſarium, domini pape incarcerare.19.diſt.in memoriā.fo.26.col.1.

Quod falſarius litterarū domini pape ſi eſt clericus eſt ab ordine deponendus ⁊ in monaſterio perpetue detrudēd⁹.50.di.ſi epſ.fo.78.co.3.

Falx. Quod falx in alienā meſſem mittitur qñ fructus eccleſie nō a vero:ſed ab alieno paſtore tollitur.13.q.1.c.1.§. in dioceſi.ante mediū.fo.330.co.3.

Qꝛ deus in meſſem falcē mittit cum vniuſcuiuſq; vitā tpalem p mortis ſentētiā incidit.de pe.di. 2.,cum ſanctam circa mediū.fol.554.co.1.

Fama. Quod fama bona neceſſaria eſt nobis pp alios.11.q.3.nō ſunt audiēdi.fo.304. col.4.12.q 1.nolo.fo.313.col.3.⁊.q. 2.quatuor in fi.fo.321.co.1.

Quod quiſqs cuſtodit famā ſuā etiā in alijs eſt miſericoes.11.q.3.non ſunt audiendi.fo.304. co.4.

Quod cleric⁹ de quo mala fama crebreſcit:ēt ſi quinci nō pōt corā epo pre ntibus pſbyteris expurgaſ. 15.q.5.c.1.fo.340.col.2.

Quod predicator bonus officium ſuum non debet negligere etiam ſi currat inter infamiam ⁊ bonāſamā.6.q.1.ſunt plurimi.fol. 261.c.2

¶ De hac materia reqre vbi agitur de infamia.

Fames. Quod fames quandoq; ex ira dei in

mundū mittit quādo pauperib⁹ elemoſyne ſubtrahunt.16. q.1.reuertimini poſt mediū. fo.363.co.1

Quod qui fame laboranti nō ſuccurrit graue peccatū incurrit. 86.diſt. non ſatis.fo.137.co 1

Quod qui fame morientē nō pauit quaſi ipſuȝ ppria manu occidit.86 di.paſce.fo.137.co.4

Quod iudex eccleſie licet teneatur ſe dare panis famē ⁊ ſitim aque: magis tamē famē audiendi verbum dei.8.q.1.audacter.in fine. f.279.c.2.

Quod fames priſtina ſermonis domini preſentia doctrinaruȝ eius ⁊ celeſtis panis ſaturitate compenſabitur.76.diſt.ieiunium.in fine. folio.121.colum.1

Quod infamies curat morbos quos gula infert.d cō. di.5.null⁹.f.651.c.2

Familia.

Quod familia debȝ per dnm̄ ſuum de malo corrigi ⁊ ad bonum incitari.47.di.ſicut.hi.§.neceſſe.fo.74.c.3

Quod nō culpatur paterfamilias faciens quod debȝ ſi aliquis in familia manet incorrigibilis.47.di.quārumlibet.fo.75.co.2

Quod eps debȝ cauere ne aliqueȝ in familia habeat indiſciplinatuȝ. 47. diſt.ſicut hi.§.neceſſe.fo.74.co.3.et 3.2 .q.7.peruenit.fo.232.co.3.

Quod a pncipio in omni familia bona fuit aliqs malus incorrigibilis 47.di.quarumlibet.fo.75.co.2

Quod ppter culpā familie negligēs pifamilias punit taȝ temporaliter q̄ȝ eternaliter ſicut ptȝ de heli.47. di. ſicut hi.§. neceſſe.74.co.3

Quod dn̄o excōcato indebite fertur ſnia ɔtra familiā.24.q.3.ſi habes.§. vt ergo.fo.455.co.4

Familiaritas.

Quod familiaritas ɔtra extraneos repellit teſtē. 3. q.5. cōſanguinei.⁊.c.ſe.fo.239.co.4

Quod familiaritas mulieruȝ nimia in olb⁹ clericis ⁊ religioſis phibet. 82.diſt.interdixit.fo.52.co.3.⁊ duobus.c.ſe.34.di.quorundā. fo.54.c. 1.81.diſt.clericus.fo. 129.co.4.vſq̄ȝ ad finem diſtinctionis . 18.q.2.cognouimus.⁊.c.ſe.fo.387.co.4

Quod vbi nimia familiaritas ē mulierū ſtimuli antiqui hoſtis nō deſunt.81.di.oportet.fo.130.co.1

Quod monachi ſacrarū virginū cuſtodes ne ppt familiaritatē ſuſpecti habeant a frequenti earū acceſſu ⁊ colloquio arceantur.18.q.2. in decima.⁊.c.ſe.fo.388.co.3

Fatum.

Quod fatum eſt genus diuinationis cui qui intendit damnationē anime ſue incurrit.26.q.vlti.nō obſeruetis.folio.476.co.1

Fauor.

Quod fauor ſingularis non debet attendi in electione prelati.63.diſt.porro.folio. 105.columna.3

Quod nec indigni debēt ppter fauorē ad ſacros ordines pmoueri. 1. q.1.pueri fo.184.co.1

Qd illi qui eccl'as indignis ex fauore ɔſtruunt ſacrilegi reputāt. 1.q 1. ſunt quidā.fo.184.co.4

Quod non corrigere puerſos nihil aliud eſt q̄ȝ fouere.83.di. nemo.fol. 133.co.2.⁊.c.ſe.14.q.6.ſi res.poſt medium.fo.342.co.2.23.q.4.qſq s. folio colum 4

Quod fauere ipietati eſt nō turbare cū poſſit qs puerſos.23.q.3.qui pōt ⁊.c.oſtēdit.fo 417.co.2.⁊.3

Quod platus qui fauet in malo peccatorib⁹ vel qui piger eſt in corrigēdo ipſe eis in malitia ſociet. 23. q.4.ita plane.fo 418 co.2.⁊.c.a malis.⁊.c ſeq.fo.418.co.3

Quod qui ɔſentit peccantib⁹ ⁊ defendit delinquentes apud deū ⁊ homines eſt maledictus.11.q.3.qui conſentit.fo.309.col.3

Quod fauorē dantes maleficijs ſunt excōicandi.21.q.1.placuit.⁊ trib⁹ ca. ſequenti.fo.399.co.4

¶ De hac materia require vbi agitur de conſenſu.

Fax.

Quod fax accenſa ſibi detrimentum preſtat alijs vero lumē in tenebris adminiſtrat:ſic malus platus vel pdicator.15.q.8. ſciſcitantibuss.fo.351.co.4

Quod ſicut ſuperuacuis laborāt impendijs qui ſolem certat facib⁹ ad iuuare:ſic qui zelū dei dicit ſe habere ⁊ in corrigēdo exequit indebite.6.q.1.ſi oia.fo.260.co.4

Felicitas.

Quod felicitate peccantiū nihil eſt infelicius.23.q.1.paratus. fo.414 c.2.

Femina.

Quod femina nō debet eſſe iudex.3. q.7. infamis.§.tria.fo.243.co.2

Quod femina ppter verecūdiā ſexus niſi in ſua ⁊ ſuorum cauſa nō permittitur pro aliquo aduocare. 15. q.3.§.1.⁊ quattuor.c.ſe.fo.346.co.3

Quod femina niſi in crimie leſe maieſtatis ⁊ in hereſi ⁊ in ſimonia nō permittit accuſare.15.q.3. certis de cauſis.⁊ tribus.c.ſe.fo.347.c.1

Quod femina q̄ntūcūqȝ docta ⁊ ſancta in cōuentu virorū nō debet pdicare.23.diſt.mulier.fo.37.c.1.33. q. 5.mulierē.fo.585.co.4. de cō.diſt.4 mulier.fo.632.co.2

Quod monache vl' quātūcūqȝ ſancte femine non licet pallas altaris vel vaſa ſacra contingere.23. di. ſacratas.folio.37.co.1

An femina poſſit ordinem ⁊ characterem ordinis recipere.27.q.1.diaconiſſam.fo.480.co.4

Quod femina ſancta mēte eſt diligēda non corporali frequētia. 32.di. hoſpitiolum.fo.52.co.3

Quod femina extranea nō debȝ clerico cohabitare.81 di.cum oibus,et ſex.c.ſeq.fo.130.co.3

Quod nō poſſūt deo pleno corde cōiungi qui feminarū acceſſib⁹ copulant.32.di.hoſpitiolū.fo.52.co.3

Quod clerico phibet cohabitatio feminarū niſi forte ſint mater vel ſoror vel conſimilis perſona carens ſuſpitione.32.di.interdixit.fo.52.c. 3.23.di.his igitur.fo.34.co.3.81.di. clericus.⁊.c.ſe.fo.129.c.4

Quod beatus auguſtinus etiā cum ſorore habitare noluit propter cōiunctarum perſonarū ſocietatē. 81. di.legit.fo.130.co.4

Quod religio nō permittit vt ſolus cum ſola loquatur.81.diſt.in omnibus.fo.130.co.3

Quod vt excludat mala ſuſpitio nullus clericus niſi certis locis ⁊ temporibus debet loqui cum feminis 81.diſt.in omnib⁹.fo.130.co.3

Quod cōfabulatio clerici cuȝ femina debet eſſe per modica ⁊ compēdioſa verba.18.q.2. diffinimus. ⁊.c.ſe. folio.388.col.2

Quod etiaȝ abbati nō licet loqui cuȝ feminis niſi ſub duorū vel trium monachorū teſtimonijs.23.q.2.in decima.fo.388.co.3

Qd monachi ⁊ monache in vno monaſterio non debent cohabitare.18 q.2.diffinimus.fo.388.co.2

Quod abbatiſſa volens loqui cū aliquo debȝ aſſociari per vetulaȝ monachaȝ.18.q.2.diffinim⁹. f 388.co.2

Quod nō licet clericis ⁊ alijs chriſtianis balneare ſe cuȝ feminis. di.81. nō oportet.fo.130.co.3

Qd de formis feminarū nō eſt diſputandū.32.diſt.hoſpitiolū.fo.52.co.3

Quod femina in ſignū ſubiectionis ⁊ verecundie peccati quod induxit debȝ velare caput.15.q.3.§.1.vel his itaqȝ.fo.346.co.3.33.q.vlti.c.mulier.folio.586.co.1. ⁊.c. hec imago. folio.585.colum.2

Quod femina nec comaȝ amputare nec veſte vir.li. ppter luxum vti debet.30.di.ſi qua mulier ſuo. folio 47.co.1.⁊.c.quecūqȝ.ibidem.

Qd enixe vel mēſtruate femine non debet phiberi introitus eccleſie.5. diſt.§.1.⁊.c.ſeq.fo.5.co.3

Quod deterior eſt cōditio mulieris q̄ȝ viri quantū ad ſubiectionē.33.q. 5.hec imago.⁊.c.ſe.fo.585.c.2

Item quantū ad voti fractionē quia vir votū eius reuocare poteſt ſed non econtrario.33.q.5. noluit. folio.585.colum.4

Item q̄ntum ad ordinis ſuſceptionē. 32.diſt.mulieres.fo.52.co.4.15.q.3. §.1.folio.346.co.3

Item quantū ad accuſationē ⁊ teſtificationem.15.q.3.§.1.fo.346.co.3

Ferie. Quod ferie legitīe ad feſtiuandum ⁊ ad placita ſecularia nō exercēda ponūtur.15.q.4.ꝑ totū.fo.347.col.4.

Quod ferie legitime ad ieiunanduꝫ ſunt ſecunda feria quarta ⁊ ſexta.82.di.ꝑſoyter.fo.132.col.3.11.q.vlti.de illis.fo.211.col.2.22.q.5.qui compulſus.fo 410.col.3.de con.di.3.ieiunia.fo.628.col.2.

Quod ab aduentu dn̄i vſq; ad octauam epiphanie ⁊ alia tempora feriata ſunt quo ad celebrationē nuptiarum.33.q.4.non oportet.⁊ tribus.c.ſeq.fo.583.col.2.

Itē q dies vel que tempora feriāda ſunt per circuitum anni.de conſe.di.3.§.2.fo.627.col.1.

Feſtiuitas Quod feſtiuitaſ ſanctorum quā do ſit feſtiuanda laicis eſt pronunciandum.de conſe.diſt.3.§.1. folio 627.colum.1.

Que feſtiuitates per anni circulum ſint celebrande innuitur.de conſe.di.3.pronūciandum.fo.627. col.1.⁊.c.rogationes.ibidem.co.2.

Quod in ſanctorum feſtiuitatibus maxime ſolent homines vacare comeſſationibus.44.di.comeſſationes.fo.68.co.2.

Quod maxime clici feſtiuitates ſanctorum cum deuotione tenentur peragere.44.diſ.nullus.fo. 68.co.4.15.q.4.per totum.folio. 348.col.4.16.q.7.⁊ hec diximus.folio. 374.colum.2.

Quod in feſtiuitatibus prohibendi ſunt laici per ſacerdotes a choreaꝝ ſaltationibus.de conſe.di 3.irreligioſa.fo.627.col.2.

¶ De hac materia habes vbi agitur de die dominico.

Feſtinantia. Quod feſtinantia in q. bus ſit bona ⁊ in quibus mala:habes vbi agitur de acceleratione.

Fingere. Quod decuplex inuenitur in canone fictio:⁊ conſona decem predicamentis:nam quandoq; fingitur eſſe ꝙ non eſt:vt iacob finxit ſe eſſe eſau.22.q.2 queritur.§ item opponitur.vbi nota predicamentuꝫ ſubſtantie.fo.406.col.3.

Item quandoq; fingitur quis eſſe minor q̄ ſit.2.q.7.quāq̄.fo.228.co.3.Exemplum de auguſtino ⁊ hieronymo.vbi nota predicamentum quantitatis.

Item quandoq; fingitur quis talis eſſe qualis non eſt.29.q.1.§.1.vbi nota predicamentum qualitatis.folio.498.colum.1.

Item quandoq; quis fingitur eē pater qui non eſt.27.q.2.inſtitutum §.iuxta.vbi ioſeph dicit̄ pater chriſti:vbi nota predicamentum relationis.fo.489.co.3

Item quandoq; fingitur quis agere quod non agit.22.q.2.cum humilitatis.vbi nota predicamentuꝫ actionis.fo.404.co.4

Item quandoq; fingitur quis pati qui non patitur.32.q.5.propoſito.vbi nota predicamentum paſſionis.folio.520.co.4

Itē quandoq; fingitur quis eſſe eo tempore quo non eſt.de peni.diſt.1.periculoſe.vbi nota ꝑdicamentū tꝑis.fo.536.co.4

Item quandoq; fingitur fictum eſſe quod non eſt.13.diſt.duo.⁊.c.nerui.vbi nota predcamentum ſitus folio.16.col.2

Item quandoq; fingitur non habere quod habet.31.diſt.lex continētie.vbi nota predicamentum habitus.fo.48.co.4

Item quādoq; fingitur eſſe in loco vbi non eſt.7.q.1.mutationes.vbi nota ꝑdicamētū vbi.fo. 272.co.1

Fides Quod fides eſt de non viſis:⁊ ideo ha bet meritum.de pe.diſtin.4.in domo.folio.575.colum 1

Quod fides eſt que ꝑ dilectionē operatur.de pe.diſt.3.firmum dei fundamentum.fo.555.co.2

Quod fides quādoq; accipitur pro fidei ſacramēto aliquādo pro habitu.mentis.de conſe.diſt.4.nihil.folio.639.co.2

Quod illud apoſtoli quicqd non eſt ex fide peccatū eſt ſic accipitur ꝙ qcquid ſit cōtra cōſcientiā edificat ad gehennam.28.q.1.omnes.§.ex his folio.496.co.2

Quod fides nō tm̄ eſt liberi arbitrij:ſed donum dei.de con.diſt.4.gratia.folio.646.co.2

Quod fides ſine operibus nō valet.1.q 1.ſicut vrgeri.fo.171.co.3.c.ſeq̄.fo.168.co.3.de pe.diſt.2.§ mirandū folio.560.co.2

Quod fides meritoꝝ ſuoꝝ gradibuſ ꝓficit ⁊ creſcit de pe.diſt.2.§.hec q̄.folio.553.colum.4

Quod articuli fidei quos firmit̄ credere debemus ponunt̄.23.diſ.qui epiſcopus.fo.34.co.1.de conſe.diſt.4.prima.fo.639.c 1

Quod ſymbolū fidei ē in eccleſia publice laicis ꝑdicandum.de cōſe.di.4.ſymbolum.fo.637.co 4

Quod ſymbolū fidei ab electo in archiepiſcopū ante acceptionē pallij eſt profitendū.100.diſ.opiatuꝫ.folio.150.col.4

Quod eſt multiplex effectus fidei:nā fides in vnū cōnectit quos diuerſitas meritoꝝ tenet.43.di.ſit rector.poſt me.fo.62.co.2

Item fides omnia purgat.15.q.vl.c.vlti.fo.351.co.4.24.q.1.ſi petrus.fo.447.columna.4

Item omnes procellas militātis eccleſie ſuperat.24.q.1.non turbatur in fine.fo.446.co.3

Item fides rēpublicam magis q̄ ſudores corporales gubernat.23.q.8.tributū.§.q̄uis.fo.442.col.4.

Item vbi humana ratio non poteſt attingere:fides cōprehendit.24.q.1.non turbatur in fine.fo.446.c.3.

Quod fides ſupplet vbi baptiſm⁹ vel aliud ſacrū ſieri non poteſt.de conſe.di.4.baptiſmi.fo.634 col.1.

Itē in baptiſmo ꝓdeſt puulis fides offerētiū.de cō.di.4.illud f.630.c.4

Itē niſi qs ſoliditatē fidei tenuerit: deum cognoſcere non poterit.20.q.1.quia.fo.393.col.1.

Item vbi ſana fides nō eſt:nō pōt eē iuſticia.24.q.1.vbi.fo.450.col.3.

Qđ ſine fide falſa eſt virt⁹ etiā in optimis morib⁹.28.q.1.oēs.§.ex his.fo.496.col.2.⁊.3.

Quod ꝓlatoꝝ eſt ꝯfirmare fidē ſubditoꝝ.21.di.§ 1.in fi.fo.28.col.3.

Quod cū circa fidē in aliquo dubitatur:ad ſedē apoſtolicā tāq̄ ad magiſtrā reccurritur.11 diſt.palā.fo.13.col.3.22.di.omnes.fo.31.col.4.

Qđ oēs xpiani tenent̄ fidē xpi defendere.96.di.nos.⁊.c.vbi nā.f.155.c.2.

Qđ non habet fidem xpi q corpus ipſius.i.mēbra eccl̄ie nititur diſtrahere.24.q.1.aduocauit.fo.449.c.1.

Quod illis non eſt credēdū q fidē veritatis abiecerūt.2.q.7.nō ꝑi.fo.226 c.2.61.diſ.epiſcopū.fo.101.col.4.

Quod qui diuinationibus ⁊ magicis illuſionibus credit fidem perdit.26.q.5.epiſcopi.fo.471.col.3.

Quod iō ꝑmittit de⁹ magicis artib⁹ illudi hoib⁹ vt ipſoꝝ erga deū fides ꝓbet̄.26.q.5.nec miꝝ.in fi.f.472.c.1.

Quod fides cū ꝓmittit̄ etiaꝫ hoſti eſt ſeruāda.23.q.1.noli.f.414.col.4.

Qđ i ꝓmiſſione ſtulte facta vel vi extorta fides nō ē ſuāda.22.q.4 i mal.f.407.c.3.15.q.6.c.1.⁊.c.ſe.348.co.4.

Qđ nō eſt fides q̄ ꝓmittit̄ ꝓ crīe adiplēdo.22.q.4.ſi ad perm̄.f.408.c. 4.

Quod ad fidē ſuſcipiendam nullus eſt cogendus.45.di.qd aūt.c.q ſincera.⁊.c.de iudeis.f.69.c.3.⁊.70.c.1.

Quod ad ſuſceptā fidē cogit̄ qs redire ⁊ eā ſeruare.45.diſ.de iudeis.fo.70.co.1.⁊23.q.5.ad fidē.fo.434.col.2.

Fidelitas. Qđ fidelitas ſeruāda eſt dn̄o tꝑali.23.q.5.ſi apud.fo.433.col.3.

Qđ ꝑꝑ ꝑceptū eccl̄ie qn̄q; diſcipulis domini fidelitas nō ſeruat̄.15.q.6.nos ſanctoꝝ.⁊.c.ſeq.fo.350.col.1.

Qđ papa propter exceſſuꝫ domini abſoluit ſubditos a iuramēto fidelitatis.15.q.6.alius.fo.349.col.4.

Quod imperator tenetur pape iurare fidelitatem.63.diſtin.tibi domino.folio 110.c.2.

Quod fidelitatis forma ſex regrit ſer

uanda. videlicet incolume: tutuꝫ: honeſtum: vtile: facile: poſſibile. 22. q. 5. de forma. folio. 412 col. 3.
Qđ inter fideles ⁊ infideles multa de bet eē diſcretio. 3. q. 4. aliēni. f. 237. c. 3
Qđ dꝫ inter eos eē diſcretio in accuſatione ⁊ teſtificatione. 2. q. 7. pagani. folio. 226. col. 2.
Itē in matrimonij cōtractione. 28. q. 1. iā nūc. fo. 493. co. 3. ⁊. c. ſeq. ⁊. c. iudei. ⁊. §. ſeq. fo. 496. col. 1.
Itē in ciboꝝ pceptione. 28. q. 1. nullus. ⁊. c. ſeq. fo. 496. col 2.
Itē in mutua cohabitatione. 28. q. 1. iudei. ⁊. c. ſeq. fo. 496. col. 1.
Itē in ieiunioꝝ obſeruatiōe. de cōſe. di. 3. ieiunium. fo. 628. col. 1.
Itē in tpis pſcriptione. 16. q. 3. porro. folio. 369. col. 1.
Quod nō pōt homini eſſe fidelis qui deo extitit infidelis. 2. q. 7. non poteſt. folio. 226. col. 2.
Quod fidelis malus lꝫ ſit numero intra eccliaꝫ: merito eſt ex̄. 1. q. 1. vt euidēter. fo. 176. col. 1 24. q. 3. de illis. in fine. fo. 457. col. 2.
Qđ talis plus nociuus eſt ecclie q̄ꝫ directe infidelis. 11. q. 3. nolite. in fine. 307. col. 4.
Item peior eſt infideli. 6. q. 1. quero. folio. 262. col. 3.
Qđ talis chriſtiani peccatuꝫ grauius eſt peccato infidelis. 32. q. 4. in eo. folio. 519. col. 4.
Quod pena ipſi᷒ p pctō grauior erit q̄ꝫ pena infidelis. 12. q. 1. ſcimus. fo. 313. col. 3. 1. q. 1. nonne. fo. 169. co. 4.
Quod talis tolerādus eſt nō imitandus q̄ꝫdiu ab ecclia p ſniam nō p ſcindit. 23. q. 4. forte. fo. 418. col. 4. ⁊ c. infideles. fo. 420. col. 2.
Filius. Quod filius dicit per carnis ppagationeꝫ. ⁊ per moꝝ imitationē. 22. q. 2 querit. §. item opponit. fo. 406. col. 3.
Qđ filij dei dicunt tripl̄r: vel pdeſtinatione tm̄: vel pdeſtinatione ⁊ ſpe beatitudinis eterne: vel merito fidei ⁊ pn̄tis iuſticie. de pe. diſ. 4. ſi ex bono. folio. 573. col. 3.
Qđ filij ſpūales dicunt tripl̄r: videlicet aut p baptiſmi immerſionem: aut a baptiſmo p releuationē: aut p ↄfeſſionem. 30. q. 1. oēs. ⁊. c. ad limina. folio. 502. col. 2.
Quod filij diaboli dicunt non p carnis ppagationem: ſed p criminis ſucceſſionē. 1. q. 1. cito. fo. 165. col. 2.
Quod filij liberi dicūt q ex libero matrimonio ſunt orti. Naturales autem ↄcubinaꝝ filij: quos ſola natura genuit nō honeſtas ↄiugij. 32. q. 4 c. vlti. fo 520. col. 2.
Quod illi nō reputant filij: nec debēt in boniſ ſuccedere patri q nati ſunt de inceſtu. 35. q. 7. p totū. f. 598. c. 4.
Quod filij legitimi dicunt qui vel ante baptiſmum: vel poſt de matrimonio nati ſunt. 28. q. 1. nūquid. folio. 492. col. 3.
Quod filij ſequunt conditionē ventris. 32. q. 4. c. vl. fo. 520. col. 2. 28. q. 1. iudei. fo. 495. col. 1.
Quod pater carnalis de filijs temporalem curam dꝫ hēre. 30. di. ſi qs reliquerit. folio. 47. col. 2.
Quod tenetur filios ſuos verbo ⁊ exēplo a vitijs ad virtutum ſtudia p uocare. 47. di. ſicut hi. §. neceſſe vſq̄ꝫ in finem. fo. 74. col. 3.
Quod nō dꝫ ſemp eos oſculari ſꝫ qn̄q̄ꝫ ppter diſciplinā caſtigare. 5. q. 5. non oſculat. fo. 258. col. 3.
Quod glīa pr̄is eſt filius ſapiens. 95. di. eſto. in fine. fo. 153. col. 2.
Quod tūc pro patrib᷒ nati ſunt filij qn̄ p apl̄is ſurrexerunt epi. 68. di. quorum. folio. 115. col. 4.
Quod filij pſbyteroꝝ ſi paterne incōtinentie ſunt imitatores: ad ſacros ordines nō ſunt pmouēdi. 56. di. pſbyteroꝝ. folio. 97. col. 2.
Quod qn̄q̄ꝫ filijs pctā parētū imputāt: qn̄q̄ꝫ nō. 56. di. p totū. f. 97. c. 1. ⁊. 2
Quod filij illegitimi puniūt ppter incōtinentiam parentū. 15. q. 8. cuꝫ multe. fo. 351 col 2.
Fiſcus. Quod fiſcus tollit qđ non accipit chriſtus. 16. q. 7. maiores. fo. 374. col. 2. ⁊ q. 1. decime. circa mediū. fo. 363. col. 4.
Quod res cōuictoꝝ ⁊ veritati ptinaciter reſiſtentiū fiſco vēdicant. 23. q. 4. nimiū. in fi. fo. 425. col 4.
Flagellū. Quod flagelluꝫ domini qn̄q̄ꝫ eſt ad vindictā: qn̄q̄ꝫ ad hoīs purgationē. 7. q. 1. cū pcuſſio. fo. 266. col. 2.
Qꝫ ſicut paſtor errantia pecora flagello reducit: ſic hoīes errātes per flagella ſunt reducendi. 23. q. 4. nimium. poſt medium. fo. 425. co. 4. ⁊. c. diſplicet. p totū. fo. 426. col. 2. ⁊. c. debet. fo. 429. col. 4.
Quod flagellato nō eſt addēda afflictio. 7. q. 1 cū pcuſſio. fo. 266. col. 2.
Quod flagellatio vt pficiat debet eſſe diſcreta 45. di. cū btūs. fo. 70. col. 2.
De hac materia require vbi agit de percuſſione.
Flamines. Quod flamines dicebātur ſacerdotes gētiliū a filo quo in capite vtebant p quo dicebāt flamines q̄ſi filamines. 21. di. cleros. circa mediū fo. 29. col. 2.
Quod apl̄i in locis vbi gētiles pmos habuerunt flamines ↄſtituerunt patriarchas: vbi vero archiflamines ↄſtituerūt archiepōs: ⁊ vbi flamines poſuerūt epōs. 80. diſti. in illis folio. 127. col. 1.
Fletus. Quod fletus imoderatus non debet fieri pro morte amicoꝝ: qꝛ ipſos per mortem nō amittimus: ſed premittimus. 13. q. 2. q̄ꝫ pponeꝝ. fo. 336. co. 2.
Quod flere mortuū idebite puenit ex deſperatione future reſurrectionis: ⁊ ex puſillanimitate plus q̄ꝫ ex pietate. 13. q. 2. vbicūq̄ꝫ. ⁊. §. ſequenti. folio. 333. col. 2.
Quod dominus non fleuit lazaruꝫ mortuū: ſed ad mūdi huius erūnas reſuſcitandum. 13. q. 2. qui diuina. fo. 336. col. 2.
Qđ petrus fleuit ⁊ flendo peccata deleuit. de pe. di. 1. circa pncipiū. f. 534. c. 1
Quod peccator flere dꝫ cogitando qꝛ iniuſte peccando deū ſuū offendit. de peni. di. 5. §. defleat. fo. 578. col. 2.
Item fleat qui peccatis ſe vltro obtulit ⁊ in ipſis perſeuerauerit de peni. di. 5. §. 1. circa pncipiū. fo. 578 co. 1.
Item fleat nō ſoluꝫ qꝛ peccauit ſꝫ qꝛ interim virtute ſe priuauit. de peni. di. 5. §. 1. ver. dolendū. f. 578. co. 2.
Item fleat qꝫ pximū ſuū malo exemplo corrupit. de pe. di. 5. §. 1. v. aiaduertere. folio. 578. col. 3.
¶ De hac materia habes vbi agit de lachrymis: ⁊ vbi agit de luctu.
Fomes. Qđ fomes eſt lāguor nature q carnis ↄcupiſcentia appellat. 15. q. 1. §. itaq̄ꝫ. folio. 344. col. 2.
Qđ fomes carnis ↄcupiſcētia appellatur que verius aie infirmitas dici pōt: ſed ideo infirmitas carnis dr̄ qꝛ accidit aie ex ↄiūcte carnis corruptioue. 15. q. 1. §. itaqꝫ. f. 344. c. 2.
Quod fomes nō eſt pcm̄: ſꝫ pe. 1a peccati. 15. q 1 §. i. fo. 343. col. 3.
Quod fomes in baptiſmo nō delet: ſed debilitat. de ↄſe. di. 4. per baptiſmū. f. 630. c. 2. ⁊. c. nō ex q̄. f. 546. c. 3.
Qđ fomes ſp repugnat legi mētis ēt pfectis. 32. q. 5. ſi paulus. f. 521. c. 3.
Fons. Quod fons ſi natus ⁊ puteus aque viue dicit ecclia. 24 q. 1. oibus. fo. 448. col. 2. ⁊ c. qm̄. fo. 449. col. 3.
Quod ſicut a fonte pciſus riuus areſcit: ſic vnuſq̄ſq̄ꝫ ab vnitate eccleſie ſeparatus. 24. q. 1. loquitur. ante finem. fo. 447. col. 4.
Qđ ſcīa ſacre ſcripture magis de fonte q̄ꝫ de riuulis eſt q̄renda. 76. di. ieiunii. circa pncipiū. fo. 121 col. 1.
Quod plati nō vtilia ſaluti pdicātes dicuntur fontes ſine aqua. 2. q. 7. ſecuti. in fine. fo. 228. col. 1.
Quod charitas dicit fons. 8. q. 1. i ſcripturis. ante finē. fo. 277. col. 3.
Quod dr̄ fons baptiſma. 18. q. 2. pridem. fo. 386. col. 3.
Forma. Quod forma ⁊ exemplū dicunt eſſe prelati ſubditoꝝ. 94. diſ. dictum. fo. 151. co. 3. 95. di. eſto. fo. 153. co. 2. 16. q. 1. pdicator. fo. 362. col. 4. 21. q. 4. pcipimus. fo. 399. col. 3.
Qđ forma eccliaſtice vite ē i clericoꝝ caſtitate. 82. di. pponſuiſti. i fi. 131. c. 2

Qꝺ forma ꝑfecta eſt vt nõ totũ ſibi arripiat: ſed qꝺ hꝫ cũ paupibus partiatur.86.di.in ſingulis.fol.137.c.4
Quod forma appellationis ꝛ apoſtolorũ habet.2.q.6. poſt appellationẽ §.forma.fo.219.col.3.
Ité forma recõciliationis excõmunicati.11.q.vlti.ꝙ ꝑdeceſſor.§.excõicationis.ꝛ.c.ſeq.fo.310.col.4.
Ité forma fidelitatis qñ iurať.22.q.5.ꝺe forma.fo.412.col.3.
Ité forma ꝩboꝝ qua tráſſubſtátiatur corpus ꝛ ſanguis chriſti.ꝺe cõ.ꝺi.2.q: corpus.fol.616.co.1.ꝛ.c.q mãducat.fo.620.col.4.
Item forma ſeparationis ꝛ reconciliationis cõiugum.35.q.6.ab iſto.ꝛ.c.ſe.fo.598.co:.3.

Fornicatio. Quod fornicatio eſt ꝺuplex. ſcꝫ ſpũalis ꝛ corporalis: ſeu carnalis.28.q.1.idolatria.fo.493.c.1.32.q.7.nõ ſolũ.fo.527.co.4.
Qꝺ ois pollutio imũda é carnalis fornicatio.32.q.7.ꝑ totũ.fo.524.co.2.
Quod fornicatio lꝫ videatur eſſe genus cuiuſlibet coitus: tñ ſpecialiť intelligiť in vſu viduarũ meretricũ vel cõcubinarũ.36.q.1.lex.§. cũ ergo.fo.601.col.4.
Qꝺ fornicatio carnalis nulli ípune cõceditur.27.q.1.nubendi. fo.48.c.3.
Quod ſimplex fornicatio q̃ eſt ſoluti cũ ſoluta ꝓhibeť.32.q.4.ꝺicat.folio 419.co.2.ꝛ.c.meretrices.fo.419.c 3
Quod ꝓꝑ maius malũ vitãdũ nõ eſt multũ exaggeranda.32. q.2. ancillam.fo.515.col.4.
Quod fornicatio nõ eſt ꝺiuerſa: ſiue pulchra ſit mľier ſiue turpis quã quis cognoſcit.14.q. vlti.c. vlti.folio.342.col.4.
Qꝺ fornicatio maximũ pctm̃ é ꝓꝑ tẽpli ꝺei violationẽ.32.q.4.i eo.folio 519.co.4.ꝛ.q 7.nõ ſolũ.fo.526.co.1.
Quod femine fornicantes cum clericis ꝺebẽt in ſeruitutẽ redigi.32.ꝺi.eos qui.folio.52.col.1.
¶ De materia clericorum inuenies vbi agitur ꝺe clericis.
Quod epiſcopus vel preſbyter fornicãs cũ ſua filia ſpũali ſi publicũ é ꝺebet ꝺeponi: ſi occultuꝫ epiſcopus quindeciꝫ annis ꝛ preſbyter ꝺuodecim ꝺebet penitere.30.q.1. oẽs.ꝛ ꝺuobus.c ſe.fo.502.col.2.
Quod maritus ſic continere ꝺebet vt nõ ꝺet vxori occaſionem fornicãdi.27.q.1.nubendi.fo.480. col.3.
Quod ꝓꝑ ſolã cauſam fornicationis vxor ꝺimittiť q̃tũ ad cohabitationẽ.32.q.1.ꝺixit ꝺñs.fo.511.co.2.
Quod fornicatio ſpiritualis eſt idolatria quã ſequuntur infideles: ꝛ q̃libet noxia ſuꝑſtitio.28.q. 1. idolatria.folio.493.col.1.
Quod fornicatio animi eſt ſeruitus idolorũ.32.q.7.nõ ſolũ.fo.526.co.1
Quod auaritia que eſt idoloruꝫ ſeruitus fornicatio ſpiritualis ꝺiciť.28.q 1.idolatria.fo.493.col.1.
Quod fornicatio ſpiritualis ꝺicitur ꝯſenſus mẽtis ad fornicãduꝫ iuxta illud. Qui viderit mulierẽ ꝛc.32.q.7.non ſolum.fo.526. col.1.

Fortitudo. Quod fortitudo corporalis ſi pro afflictis in malignantes exercetur bona ꝛ laudabilis eſt.23.q.3. fortitudo.folio.417 . col.1. Exemplum ꝺe moyſe qui egyptiuꝫ malignantem occidit.23.q.3.nõ inferenda.fo.417.col.2.
Quod ille prodeſt furi vel pirate qui fortitudinẽ membrorum ſuoruꝫ ne prius agant ꝺ̃bilitat.23.q.3.ſi qs folio.417.col.2.
Quod ꝺilectores huius ſeculi fortes ſunt in his q̃ ſunt ad mũdũ: ꝛ ꝺebiles in his q̃ ſunt ad ꝺeũ.47.ꝺi. omnes.fo.73.col.4.

Forus. Quod forus eſt exercẽdarũ litium locus ſicut innuitur.11.q.1.clericus ſiue.folio.298.col.2.
Quod actor ꝺebet ſequi forum pulſati.11.q.1.ſi quiſq̃ꝫ fo.294.col.1.
Quod ſiue clericus ſiue laicus ꝓ crimine pulſatus non niſi in foro ſuo ꝺebet audiri.11.q. 1. clericus. ꝛ c.ſeq.fo.298.col.2.
Qꝺ clericis pulſatis in ecclĩali iudicio forũ cõpetit.11.q.1.ſi qſq̃ꝫ.fo.294.c.1.
Quod excepta ſede apoſtolica nemo põt trahi extra ſuã ꝺioceſim vel ꝓuinciam pro cauſe litigio.6.q.3.folio.263.co.4.ꝑ totum.
Quod ratione criminis cõmiſſi efficitur quis ꝺe foro alieno.3. q.6 c. vlti.fo.343.col.1.
Quod ibi cauſa agenda eſt vbi crimẽ cõmittitur.3.q. 6. peregrina. ꝛ ſex c.ſeq.fo.242.col.3.
Qꝺ ſi qs mutat ꝺomiciliũ ibi foꝝ iudicij ſubeat vbi habitationẽ elegit 13.q.2.vbicũq̃ꝫ.§.q: ergo.f. 333.c.2.
Quod qui cauſam ſiue iuſtã ſiue iniuſtã ad alterius fidei iudicis foꝝ prouocat eſt excõicandus.2.q.6.catholicus.fo.220.co.2.
Quod cleric⁹ ab epõ ꝺepoſitus ſi pñcipem ſecularem adeat amplius ñ auditur.ſed ſpem recipiendi gradus in futurum amittit.21.q.5.c.1 ꝛ.c.vlt.fo.399.co.4.
Quod clericus ſi extra prouinciam excepta ſede aplĩca iudicia expetat eſt ꝺeponendus.3.q.6. non liceat. folio.242.col.4.11.q.1.ſi quis cum ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c.inolita.ꝛ.c. ꝺe ꝺiuerſis. fo.297.c.4.ꝛ.3.

Frater. Quod ꝺr̃ quis frater fide.2.q.1. multi circa mediuꝫ.fo.205.col.2.11.q.3. ad mẽſam.fo.301.col.4.
Item frater ꝺicitur conſanguinitate 35.q.3.quedã lex.fo.591.col.1.
Ité ꝺr̃ frater iuris interꝑtatiõe.28.q.1.nunquid.fo.494. col.3.
Ité ꝺr̃ frater ꝺignitatis cõione.51.ꝺi. preterea.fo.90.co.2.ꝺe pe.ꝺi. 5. fratres noſtros.fo 579.col.4.
Item ꝺr̃ frater religione. 16.q. 1. ꝺeuiũ.fo.356.col.1.
Ité ꝺr̃ frater religionis profeſſione. 10.q.2.epõs habeat.fo.290.co.2.
Ité ꝺr̃ frater vnione nature.6. q.1.ex merito.fo.251.col.3.
Ité ꝺr̃ frater ſimilitudine. ꝺe cõ.ꝺi.1. iacobus frater ꝺñi.fo.608.co.4.
Ité ꝺr̃ frater ſacri cõparatione.14.q.5. immolans.in ſi fo.344. col.3.

Fraus. Quod fraus proprie cõmittitur qñ res ad ſpeciales vſus miſſa retinetur vel indebite expenditur.16.q.1.reuertimini.folio.363.col.1.
Quod amico rapere furtũ eſt: eccleſiamq̃ꝫ ꝺefraudare ſacrilegiũ eſt.12.q.2.glĩa.in ſi.fo.327.col.1.13.q.2.qui oblationes.in ſi.fo.334 col.1.
Quod cũ pauperibus elemoſyna ſubtrahitur ꝺeus q res ad hoc cõtulit ſe ſua parte ꝺefraudari conqueriť.16.q.1.reuertimini fo.363. col.1.
Quod qui ꝺefraudat panem egentiũ hõ ſanguinis eſt.14.q 5.immolãs fo.340.col.3.
Quod qui legata morientium retinent egenos ꝛ mortuos conſolatione ꝺefraudant.12.q.2. qui oblationes.fo.334.col.1.
Qꝺ q ꝺefraudat eccľie res i q̃druplũ ꝺꝫ reſtituere.12.q.2.i ãtiqs.f.318.c.3
Quod clericus q res eccľie q̃ ſũt pauperuꝫ ꝺefraudat eſt corripiẽdus: ſi ꝩo epõs eſt ꝺeponẽdus.10.q.2.epõs.ꝛ c.ſeq.fo.290.col.2.
Quod q furẽ ꝛ latronẽ vel raptorem aliena cũ poſſit vt reſtituat nõ cõpellit eſt ſocius fraudis vel criminis.14 q.6.ſi res.fo.342.col.2.
¶ De hac materia require vbi agitur ꝺe ꝺiuortio.

Fructus. Quod ſunt fruct⁹ ꝺigni pnie: q ſunt incipiẽtiũ videlicet ꝺe peccatis ꝺolere: ꝛ ꝺe futuris malis cauere.ꝺe pe.ꝺi.5.circa ſi. fo.579.col.4.50 . ꝺiſt. q: ſanctitas.folio.81.col.2.
Qꝺ ſũt fruct⁹ ꝩtutũ q ſunt ꝓficiẽtiũ: quoꝝ eſt ꝺe ꝩtute in ꝩtutẽ ꝓgredi ꝺe pe.ꝺi.5.in fine.folio.579. co.4.
Quod ſunt fruct⁹ ſpũs: q ſunt ꝑfectiorũ quoꝝ eſt beatitudinib⁹ inſiſtere: videlicet volũtariã pauptatẽ ꝺiligere: mãſuetudinẽ tenere: ꝓ eterno ꝺeſiderio lugere: iuſticiã eſurire ꝛ ſitire: miſericordiã ꝛ mũdiciã ac trãquillitatẽ pacis amplecti: ꝛ ꝓ obſeruatione iuſticie ꝑſecutioneꝫ pati: ꝛ ceteris fructibus ſpiritus inſiſtere.ꝺe pe.ꝺi.2.ſi quis ſemel.folio.551.col.1.

Fuga. Quod fuga petõꝝ ē eli gare ſe a terrenis ⁊ pro pinqs.12.q.1.c cui portio.f.312.c.4.
Quod fugiendi ſunt honores ⁊ fugientibus offerēdi 8.q.1.in ſcripturis fo.277 col.3.
Quod ſi a pſecutorib⁹ plati pſona q̄rit dꝫ fugere. ſi aūt fides vel grex q̄rit dꝫ ſe obijcere.7.q.1.aduerſitas §.hoc ē tūc.fo.274.col.4.
Quod qui iudicium fugit cōſtat illū de iuſticia diffidere.11.q.1.chriſtianis.in fi.fo.293 col.3.
Quod heretici ⁊ ſchiſmatici in ꝓuīcia pmanētes ſunt fugiē di. 24.q.1. ois.folio.449.col.2.
Quod ad eccleſiā fugientes ſunt ab eccleſia protegendi.87. di. eos.folio.139.col.2.

Furor. Quod furor cōmotio nis tpe iuſtū putat oē qđ facit.11.q.3.illa fo 306.col.1.
Quod laudabile eſt in prepoſitis ſi nō furent:ſed ratio dn̄etur in ipſis.11.q.3.illa.fo.306. co.1.
Quod furor in ſapiente talia facit de quo poſt multū ſolet penitere.11.q 3.cū apud.fo.306.col.1.
Quod rectores alioꝝ nō cū leuitate vel furore debēt pcipitare ſniaꝫ.11. q.3.ſummope.fo.306.col.2.
Quod q poſt ſacerdotiū furere incipit:ſacerdotio nō carebit: niſi furia ſit pſeuerās 15.q.1.ſi quis nō.i fine.fol.345 col 4.

Furtum Quod furtū eſt ois illicita aliene rei vſurpatio.14.q.5.penale.fo.341.co. 3.22.q.4.meretrices. circa finem. fo.519.col.3.
Quod fur reputaē q volēs furari propter timorē humanū nō furaē.de pe.di.1.ſi ꝓpterea.fo.537.col.3.
Quod nō pmiſit rapinā q furtū ꝓhibuit 32.q.4.meretrices.f.519.co.3.
Quod furti noīe rapina ⁊ q̄cq̄d ꝓximo auferē illicite in prohibitiōe decalogi continetur.14.q.5.penale fo.341.col.3.
Quod quantūcūqꝫ parū qs abſtulerit furti nomē incurrit 14.q. 6. c. vlti.fo.342.col. 4. de pe.di.1.vulgaris.fo.535.col.3.
Quod nō furtū:ſed mens furātis attēdiē.14.q.vl.i.c.vlti.fo.342.co.4.
Quod furtū nō facit neceſſitas:ſed voluntas.de cō.di.5.q̄cq̄d enī.f.650.c.1
Quod cū pro neceſſitate vite alienuꝫ tollitur:qr tūc oia ſunt cōia furtū nō cōmittitur.de con.di.5.diſcipulos.⁊.c.ſeq fo.650.co.1.
Quod q vt elemoſynā faciat alienuꝫ accipit furtū cōmittit.14 q. 5. forte fo.340.co.3.32.q.4.ſic nō ſūt.fo.
Quod non eſt furtum accipere ab inuito ſibi debitū. 14.q.5. nō ſane. fo.341. col.4.
Quod res egyptioꝝ aſportādo furtū nō cōmiſerūt filij iſrl':qr dn̄o diuꝫ iubēte paruerūt.14.q.5.dixit dn̄s.
Quod furē vel raptorē (fo.341.co.2. nullus dꝫ defendere:ſed humanitatis cā pōt ꝓ ipſo itercedere.14.q. 6.ſi res.⁊.c.hi q.fo.342.co.2.⁊.3.
Quod fures vel latrones quia infames ſunt nec accuſare nec teſtes eſſe poſſunt.3.q.5.cōſtituimus.folio.239.col 4.
Quod furtū ex auaricia cōmiſſum: grau us punitur q̄ȝ qđ ſit ex inopia.12.q.2 fraternitas.fol.218.col.1.
Quod eps rerū eccl'ie dilapidator tā q̄ȝ fur a ſuo honore eſt deponēdus. 10.q.2.c.vlti.fo.290.col.3.12. q.2. in legibus.fo.318.col.1.
Quod pſbyter in furto dphēſus ab oī honore depoīē.28.diſt.pſbyter.
Quod platus eſt fur q̄ nō (fo.532.c.2 curat de ouibus:vel nō intrat per oſtiū in officiū plature.23.q.4.tres pſonas.fo.419.col 1.
Quod furtiua vſurpatio pīudiciū nō generat 93 di.illud.fo.148.co.3.

Futurū Quod futura ſcire ex pdit:⁊ modo debito ſunt inquirenda.1.q.7.queniētib⁹ in pn.fo.195.col.2.
Quod futura nō ſunt p ſortilegia inueſtigāda.26.q 2.nō ſtatim.⁊ duobus.c.ſeq.fo.468.col.4.
Quod curioſitas eſt p cōſtellationes futura inueſtigare.26. q.2. ſors.§. his ita.fo.468.col.3.
Qđ futura nō ſunt iueſtigāda p auguria vel p aliarū artiū magicarū documēta.26.q.2.illud.fo.468.co.4.
Quod omnia predicta futura ingrere eſt idolatrie deſeruire.26.q.2. ſꝫ ⁊ illud.fo.469.col.3.
Quod haruſpicia ⁊ augurationes: oracula ⁊ necromantia p que homines futura ingrūt: inualuerūt ex arte demoniaca.26.q.2.q fine ſal uatore.fo.469.col.2.
Quod ex inſpectione ſcripturarū futura nō ſunt querenda. 26.q.5.aliquanti.fo.471.co 2.
Quod demones cuꝫ ex acumine ſenſus:⁊ celeritate motus: ⁊ ex diuturnitate tēporis ipſis ante cognita hominibus aliqua pnunciant futura videtur pdicere.26.q.4.ſciēdū.p totū.c.fo.470.co.1.

GEneratio. Quod generatio eſt duplex:videlicet carnalis q̄ eſt a pr̄ibus p ſucceſſionē:⁊ ſpūalis que ſit p baptiſmi generationē.32.q.4.recurrat.fo.517.col.2. de con.di.4.regenerante.fo.645.col.4.
Quod in generatiōe carnali q̄nq̄ȝ de malis naſcunē boni:q̄nq̄ȝ de bonis naſcunē mali: q̄nqꝫ de bonis boni ⁊ de malis mali.32.q.4.recurrat. f. 517.co.2.47.di.quātūlibet.fo.75.co. 2.56.di.naſci.ante fi.fo.97.co.4.
Quod naſci de adulterio nō eſt culpa naſcentis:ſed eius q generauit 56.di.naſci.folio.97.col.4.
Quod vn̄cūqꝫ generenē hōies:honeſti ⁊ ſalui erūt ſi parētuꝫ vitia non ſectatur.56.di.vndecūqꝫ. folio.97. col.3.⁊.c.dn̄s noſter. fo.98.col.1.
Quod multi ſummi pōtifices ⁊ epi ſunt ex pſbyteris generati.56.di.c. 1.fol 97.co.2.⁊.c.oſius.ibidem.
Quod ideo qdā vſqꝫ ad quartā generationē eccleſiā dei intrare ꝓhibētur:donec culpā auctoꝝ multiplicis ſucceſſio generationis aboleret 1.q.1.cito.fo.165.col.2.
Quod generatio ſpūalis que eſt per baptiſmum:facit remiſſionē omnium peccatorū.de con.di.4.regenerante.fo.645.col.4.
Quod baptiſmus ioānis nō erat ſufficiens ad ſpūalē generationeꝫ. de con.diſt.4.nō regenerabantur. folio.645.col 4.
Quod chriſtus ſuo baptiſmo homines ad ſpūalem generationē ꝓuocauit.de conſe.di.4.non regenerabantur.folio.645.col.4.

Genua. Quod genua a feſto paſche vſqꝫ ad feſtuꝫ pētecoſtes incluſiue i ſignū reſurrectionis dn̄ice ad horas nō ſūt flectēda.76.di.c.ieiuniū.§.non aūt.⁊ c.ſcire.fo.122.co.1.⁊.2.30.diſt. ſi qs pſbyter.§.ſilr.folio.47.co.4.
Qđ nec die dn̄ico:nec i alio feſto ſanctoꝝ genua flectēda ſūt orādo. 30. di.ſi qs pſbyter.fo.46.co.4.de conſe.di.3.q̄m ſunt.fo.627. co.3.
Quod in diebus ieiunioꝝ genua flectere peccatores debent.27.q.7.ſacerdos.fo.475.col.3.

Geſtus. Quod geſtus exterioris corporis qualitatē indicat mētis.41.di.clericus.§. ſicut ergo.fo.65.col.1.
Quod geſtus reprehēſibilis ſi diſſolutus vel mollis eſt indicat laſciuiam:ſi fractus indicat ſupbiā:ſi citus indicat impetuoſitatē: ſi tard⁹ indicat pigritiā.41.di.parſimoniā. fo.42 co.2.⁊.c.clericus.§. ſicut ergo.fo.64.co.4.⁊.65. co.1.

Gladius Quod gladius eſt duplex.ſ. materialis ⁊ ſpūalis.24.q.8.§.1.fo.440.co. 1.15.q.6.auctoritatem.circa finem. fo.349.co.2.
Qđ xp̄s nō venit in terrā mittere gladiū materialē ſed ſpūalē.33.q. 2.in terfectores.§.in hoc fo.530.co.2.
Quod eccl'ia nō hꝫ niſi ſpūalē gladiū qr nō occidit ſed viuificat. 33.q.2. inter hec.fo.530.col.2. 16.q.2.viſis. in fine.fo.364.colū.3.24. q.1.ſi petrus.fo.447.col.4.
Qđ materialis gladius prelatis ſ exēplum patiētie inhibetur ſpiritua-

ſis vo q'eſt verbū dei exercteri p̄ceci
pitur.23.q.1.§.1.fo.413.col.3.⁊.q.8.
§.1.folio.439.col.4.
Quod eccleſia criminoſos nō mālū:
ſed ſpūali gladio feriri iubet. 33.q.
2.interfectores.§ i hoc.fo.530.co.2.
Quod prelati eccleſie de mandato pa
pe poſſūt res eccleſie materiali gla-
dio defendere.15.q.6. auctoritatē.
circa finē.fo.349.col.2.
Qđ ptātes ſeculares iō nō ſine cauſa
gladiū materialē portāt:qꝛ in ma-
lefactores ire dei exiſtūt miſtri.23.
q.5.nō ſolū.fo.434.col.1.⁊.c.ſunt q̄
dā.fo.eo.co.4.⁊.q.4.queſitū.⁊.c. ſi-
cut.in fine.fo.428.co.3.⁊.4.
Qꝫ ſecularis ptās cū gladiū vindicte
reſpuit occaſionē peccādi tribuit.
32.q.4.eſt iniuſta.fo.425.col.1.
Quod ille gladiū materialē cū culpa
accipit q ſine poteſtate cōceſſa a ſu-
periore i ſanguinē alterius arma-
tur.23.q.4.ille gladiū.fo.425.col.3.

Gloria. Quod gloria epi eſt pauperibꝰ ſubuenire.
12.q.2.gloria.fo.327.co.1.
Qđ p̄dicatoꝛ gl'iam ſuā euacuat:qn̄ n̄
ꝓ eterno:ſed ꝓ fructu tpali labo-
rat.1.q.2.ſacerdos.in fi.fol.187.c.1.
Quod in lata gente eſt glīa regis: in
diminutione plebis eſt ꝯtritio p̄n
cipis.1.q.4 ecclīa.§.itē dauid . poſt
mediū.fo.192.col.1.
Quod nihil eſt illo paſtore deteriꝰ q
luporꝝ laudibꝰ gloriaꝶ.83.di.nihil
fo.130.co.3.⁊.6.q.1.ſunt plurimi fo
Quod melior eſt in (lio.261.co. 2.
malefactis humilis cōfeſſio q̄ꝫ in
bonis ſuperba gloratio.11.q.3.iniu
ſtum.folio.308.col.2.

Gratia. Quod gr̄a dī eo ꝙ gra tis daꝶ vel recipiꝶ : qꝛ
ſi nō gratis datur gratia, nō eſt.1.
q.1.c.1.folio.163.col.2.
Quod gr̄a nō generis nobilitate:ſed
ꝟtute cōparaꝶ.40.di.illud.f.63.c.3
Quod nullus niſi purgetur a vitijs
gr̄am dei pōt accipere.de pe.di.1. nō
poteſt.qs.fo.539.col.2.
Quod ſicut ſol eq̄li luce ſup oēs ra-
diat:ſic gratia dei ſine acceptione p
ſonarū eq̄liter oibꝰ infunditur.de
cō.di.4.nec queq̄ꝫ.fo.643.co. 3.
Qꝫ gr̄e plenitudo adiectiōe nō indi-
get:nec vlla reqrit cōmēdationis
augmēta 6.q.1.ſi oia fo.260. co.4.
Quod quātūcūqꝫ occulta loca aiam
ſine gr̄a ſaluare nō pn̄t:qꝛ de para
diſo hō:⁊ angelus de celo peccādo
cecidit.40.di.quelibet.fo.63. col.3.
Quod gratia dei dat fidem ⁊ facit re
miſſionē pctōꝝ.de cō. diſt.4 gratia
que.fo.646.col.2.
Quod gr̄a chriſti nō ſolū facit malū
vitare:ſed etiā bonū facere.de cōſe.
di.4.placuit.⁊.c.ſeq.fo. 647.co.4.
Quod gratias deo ⁊ hominibus pro
bn̄ficijs agere debemus.16.q. 1.re-
uertimini.folio.363.col.1.
Quod de aduerſitatibꝰ ⁊ paſſiōibus
deo gr̄as referre debemꝰ.21 q.vl.c.
Quod ſine gr̄a man (vl.fo.400.c.2.
data dei adimpleri nō pn̄t. de con.
di.4.c.vl.fo.647.col.4.

Gradus. Quod gradus i ec cleſia diuerſi ⁊ ſta-
tus vnitatē eccleſie cōſeruāt. diſti.
89.ad hoc.fo.142.col.4.93.di. a ſub-
diacono.fo.147.co.2.50.diſt.in ca-
pite.folio.88.col.3.
Quod in ſingulis gradibus ordinū
ꝯferēdis dilatiōis tēpora ſunt ob-
ſeruāda.77.di.in ſingulis.⁊.c.ſeqn
ti.folio.123.col.3.
Quod ad ſingulos gradus ordinū
recipiētiū etas eſt ſeruāda.77. di.p
totū.folio.123.col.1.
Quod ad gradum diaconatus ⁊ ſu-
pra nemo eſt ꝓmouēdus niſi p̄-
eunte cōtinētia fuerit approbatus
77.di.quicūqꝫ.fo.123.col.3.
Quod ad ſuprorē gradū ſacerdotij
nullus debet aſpirare niſi ab infe-
riori ordine gradatim aſcenden-
do.59.di.p totū.fo.99.col.3.
Quod apud deum nō gradus alti-
or ſed vite melioris actio cōproba
tur.23.q.4.ſicut excellētiā.§. ex cō-
cilio.fol.428.col.4.
Quod gradus ſunt nō ſolū inter vir
tutē ⁊ virtutē ſed etiā in vna eadē
qꝫ virtute.de pen.diſt.2.§.ego ſum
panis.§.hec que.⁊.c.cum ſanctam
folio.553.co.4.⁊.554 co.1.
Quod nō ſolum ſunt in virtute gra
dus:ſed etiā in peccato.de pe.di.2.ſu
per tribus.ver.non eſt mirum.fo
lio.554.col.3.
Quod tribus gradibus ad peccatuꝫ
ꝑuenit:ſuggeſtione delectatione:⁊
cōſenſu.de peni di 2.ſciendum. ⁊.c.
ſicut tribus.fo.555.col. 1.⁊.2.
Quod olim vſqꝫ ad ſeptimū gradū
cōſanguinitatis ⁊ affinitatis: ma-
trimoniū ꝯtrahi impediebaꝶ.35.
q.3.ꝯdicimus.fo.591.co. 1.⁊.4.7.p
totū folio.598.co.4.
De cōputatione conſanguinitatis ⁊
affinitatis habes.35.q.3. contradi-
cimus.⁊.q.4.⁊.q.5.per totum.fo-
lio.591.colum.1.

Grāmatica. Quod gram- matica ad me
liores vſus aſſumpta anime ſaluti
non infert detrimentum. 37. di.ſi
quis artem.fol.59.col.2.
Quod epiſcopo vel alij prelato eſt re
prehenſibile omiſſo euangelio vel
alia ſacra ſcriptura populo gram-
maticā exponere.37. diſt.turbat.§.
cur ergo.fo.59.co.2.86. diſtin.cuꝫ
multa.fo.136.col.2.
Qꝫ epī vel p̄ſbyteri ſi cadūt i grāma
tica nō ſunt a ſapiētibꝰ irridēdi:qꝛ
plus ſunt penſanda vitia morum
q̄ꝫ verboꝝ.38.di.q̄ꝫuis.§. ſed licet.⁊
c.ſedulo.folio.61.colum.3.
Quod ſi aliquando ſancti viri lo-
quuntur per barbariſmos ⁊ ſo-
leociſmos non ſunt propter hoc
deſpiciendi.38.di.ſedulo.⁊.c.ſeq.fo
lio.61.col.3.de con.di.4.retulerūt.
fo.640.co.2.
Quod indignū eſt verba celeſtis ora
culi reſtringi ſub regulis donati.
38.diſt.indignū.fol.61.col.4.1.q.1.
marchion.fo.173.col.4.

Grex. Quod ſicut grex ex vna morbida oue polluitur:
ſic ex prelato immūdo plures in
ſiciuntur.45.di. ſed illud. in fine.
Qꝫ prelati tanq̄ꝫ arietes (fo.72.co.2.
ducatū gregi prebere debent.7. q.1.
ſciſcitaris.fo.274.col.3.
Quod languēte paſtore grex inſidia
torum dentibus laniandus expo-
nitur.7.q.1.q̄ꝫuis.fo.269.col.1.

Guerra. Qꝫ guerra qn̄qꝫ im mittiꝶ pp ꝑplī pctā
23.q.5.remittūtur.p totū.fol. 436.
co.4.56.di.ſi gens.fo.98.col.2.
¶ De hac mā habes vbi agiꝶ de bello.

Gula. Quod gula eſt mater lu xurie:quia venter ⁊ geni
talia ſunt vicina mēbra.44 di.§.cū
autem.fo.68.col.1.de conſe.di.5.ni
hil.fo.649.col.3.
Quod gula ſic in vilibus vt in p̄cio-
ſis attenditur.41.di.delitie.⁊.c.quiſ
quis.fo.64.col.3.
Quod qnqꝫ ſunt ſpecies gule:videli-
cet accuratius cibo intendere: lau
tiora excogitare:in cibo tēpus pre-
uenire:ad cibum nimium eſtua-
re:de cibo plus ſumere.de conſe.di
ſtin 5.quinqꝫ folio.649.col.3.
Quod gula de paradiſo primuꝫ hoieꝫ
expulit.35.di.c.ſexto.fo.56.co.4.
Quod gula groſſum ſenſum gene-
rat.44.di.non liceat.§.ſi ergo. fo-
lio.69.col.2.
Quod gula morbos facit:moleſtias
ingerit ⁊ egritudines generat . de
cō.di.5.nihil.⁊.c.ne tales.f.649.c.3
Quod guloſi non aliter feſta ſancto
rum putant celebrare:niſi gule de
ſeruiant.44.di.§.1.in fi.fo.68.co.1
Quod egritudines quas gula infert
fames curat.de conſe. di.5.legimꝰ
fo.650.col.3.

Habere. Qđ hēre pōt eccleſia ꝓpri-
um exēplo dn̄i.12.q.1.exē-
plū.⁊.c.ſeq.fo.314.co.1.
Quod perfecti proprium nō habent
nec hēre cōcupiſcūt:q nō ſuoꝝ ſed
cōmunium ſunt poſſeſſores.1. q.2.
ſacerdos.fo.187.col.1.
Quod religionē ꝓfeſſi ꝓpriū hēre n̄
debent.12.q.1.ſcimus. fo.313.co 3.⁊
tribus.c.ſe.⁊.c. habeat.fo. 315. co.1.
⁊.c.ſequen.18.q.2.q̄ꝫ ſit.verſi. nul-
lus.folio.386.col.1.
Quod habentibus elemoſynaꝫ dare

nihil aliud eſt ꝙ̄ perdere.1.q.2. paſtor.folio.186.col.3.

Habitatio Quod habitatio vera chriſti eſt eccleſia que fidem ipſius ſeruat.24.q.1.que dignior.fo.449.co.4.

Quod deus non habitat in illis q per ſuperbie ſingularitatē ſe a melioribus diuidūt.24.q.1.audiuimus.§.vnde non.folio.445 col.4.

Quod ſicut filij iſrael diſperdere nō potuerunt hiebuſeos q in medio ipſorū habitarent: ſic boni nō poſſunt euadere falſos chriſtianos.11.q.3.nolite recedere. per totum.c.folio.301.co.2.

Q nō poſſunt cum deo toto corde habitare q feminarū acceſſib⁹ copulant̄.32.di.hoſpitiolū.fo.52.co.3.

Quod nullus clericus cū extranea femina debet habitare.81.di.clericus.⁊ duob⁹.c.ſe.fo 129.co.4.

Quod monachi cū monialib⁹ i vno loco nō debēt habitare.18.q.2.i nullo loco.⁊ q̈tuor.c.ſeq.fo.388.co.3.

Quod habita dotes preponuntur extraneis in pluribus. In conſtitutione archidiaconi 93.di.legim⁹.

Itē in cōſtitutione eco (fo.149.co.3.nomi.89.di.qr.fo.142.co.2.

Itē i epo eligēdo.7.q 1.remoto.folio

Itē in abbatis electio (.271.co.3.ne.17.q 2.ꝙ̄ dt.fo.386.col 1.

Itē in epi accuſatione.2.q.7.queren.

Itē in defuncti epi (dū.fo 225.co.3.rerum conſeruatione.12.q.2.non liceat alicui.fo.323.co.3.

Habitus Quod habit⁹ clerici nō in veſtib⁹ nec in calciamentis decorē debet ꝑtēdere.41.di.clericus.⁊.§.ſeq.folio 65.co.1.⁊.c.parſimoniā fo.64.co 4

Quod clerici in habitu ſuo nec ſericis: nec aureis intexturis: nec i ſūmitate veſtimētoꝝ varioꝝ colorū ornamētis vti debēt.21.q.4.ois iactura ⁊.c.ſe.fo.399.col.1.

Quod religioſoꝝ habitus nō debēt eſſe notabiles: nec diuerſi coloris ſed cōuenientes pnie ⁊ deuotioni.20.q.1.vidua.fo 394.co.1.

Quod religioſus habitū profeſſiōis ſue tam in lecto ꝙ̄ in alijs locis debet deferre.20.q.1.vidua.fo.394.c.1.

Quod mulier que propter luxum habitum hominis virilē aſſumit anathema incurrit.30.diſt.ſi qua mulier.fo.47 col.1.

Heli. Q heli ſacerdos ſanctus fuit: ſed qr filios nō erudiuit: ſupinus cecidit.37.di.legant.fo

Quod ſicut propter filioꝝ (54.co.4.heli pctm̄ hoies a ſacrificio dei detrahebantur: ſic prauis exēplis prelatoꝝ quotidie peiores fiūt.50.di.de his vero.fo.84.co.4.

Quod ſicut ex peccato filioꝝ heli i manu hoſtium populus corruit: ſic plebs peccata prelatorum luit.1.q.4.eccleſia.fo.192.col.1.

Helias Quod helias vt oſtēderet illū verū deū eſſe quē colebat orauit igne celeſti quinquagenarios conſumi.23.q.4 ſi illic §.ſed obijcitur.fo.423.co.4 ⁊ fo.424.co.1.⁊.c.ꝙ chriſtus.fo.423 co.2.⁊.c.ea vīdicta.an̄ finē.f.429.c.3

Q ꝑcib⁹ helie celū clauſū fuit annis trib⁹ ⁊ ſex mēſib⁹.23.q.4.ſic illic.§.ſed obijcit̄.fo.423.co.4.⁊ f.424.c.1.

Quod helias culturā baal vindicauit ſacerdotes eius occidēdo.23.q.4.guiliſarius.circa finē.fo 424.co.2.

Heliſeus. Quod heliſe⁹ aſpſione ſalis ſterilitatē aque ſanauit.de cōſe.di.3.aquā ſale.fo.628.col 4.

Quod i exēplū pfectis ad ꝓphetādū vadēs boues ⁊ oēm curā domeſticā reliquit.86.di.dn̄s.fo.137.co.2.

Q miſit lignū in aquā ⁊ ferrū ſecuris ꝯ naturā natauit.de ꝯſec.diſ.2.reuera.poſt mediū.fo.621 col.4.

Hereditas. Quod heredi tas ſm leges ab indignis ſucceſſoribus pōt auferri.11.q.1.ſilueſter.fol.293.col.4.

Quod heredi non licet ſine cauſa venire cōtra factū ſui predeceſſoris.11.q.1.ſilueſter.fo 293.col.4.16.q.6.illud.fo.373.col 1.

Quod nullus exheredato filio eccleſiā debet facere heredē 17.q.vlt.c.vlt.folio.385.col.1.13.q.2.ſi quis iraſcitur.fo.333.col.4.

Quod eps res quas habuit hereditario iure libere pōt cōferre.12.q.1.epi de.folio.315.col.2.

Quod clerici ſūt funiculi hereditatis chriſti.12.q.1.clericus.fo.312.co.4.

Heremita Quod ſunt heremite q vere ⁊ pure ſolitariā vitā ducūt.16 q.1.q vere.folio.353 col.4.

Quod ioānes baptiſta fuit de vita eremitica.2.q.7.c.vlt.§.itē.ioānes.fo.232.col.4.

Q eremitica vita ac pura digna honore iudicat̄.16.q.1.q ve.fo.353.c.4

Quod eremite ne videantur eē acephali debēt ſubeſſe epis.93.di.nulla.⁊.c.ſeq.fo.147.col.3.11.q.3.ſi autē.fo.300.col.1.

Quod eremite vtuntur priuilegio clericali ſicut alij religioſi.16.q.1.q vere.folio.353.col.4.

Quod eremita pōt habere ꝓprium: ⁊ ꝯdere teſtamētū.19.q.3.ꝓlatum.§.ecōtra.folio.391.col.4.

Quod eremite rōne proprij impfectiores ſunt monachis qbus ꝓpriū nō lꝫ habere.19.q.3.ꝓlatuꝫ.§.ecōtra.fo.391.col.4.

Hereſis Quod hereſis grece ab electione dicit̄.ꝙ ſꝫ eā diſciplinā quā ſibi vnuſquiſq; eligit putat eſſe meliorem.23.q.3.hereſis.fo.459.col.3.

Q prīa hereſis occaſiōe corporis xpi ⁊ ſanguinis orta eſt in diſcipulis de cōſe.di.2.prīa.fo 618.col.1.

Q poſt illā arriana: q̄ ponebat maioritatē gradu in ꝑſonis orta eſt in clericis.16.di ꝑma autē.fo.21.co.1.

Quod tunc chriſtianitas in diuerſis hereſes ſciſſa eſt: qñ ꝓpter fidei ꝑſecutores epi ad concilia celebranda i vnū nō poterāt cōuenire.15.di.canone.folio.18.col.1.

Diuerſitatē hereſum ⁊ multiplicitatē earū habes.24 q.3.qdā autem heretici.ꝑ totū.folio.460.co.4.

Quod inter hereſim ⁊ ſchiſma ē iſta differētia: videlicet ꝙ hereſis eſt in ꝑuerſa doctrina: ſed ſchiſma in ſeparatione ab eccleſia.24 q.3. inter hereſim.fo 459.col.3.

Quod largo modo ſimoniaca prauitas dr̄ impia hereſis.1.q.1.qſqs.fo.163.col.3.c.cum liqueat.fo.165.co.1.⁊.c.eos.fo.116.col.3.

Quod ſimoniaca hereſis ortū habuit ī ꝑe aploꝝ.1.q.1.fert̄ fo.168.co.3.

Quod diuina ꝓuidētia diuerſi erroris hereſes eſſe permittit vt fideles aſtutiores reddant̄ur.24.q.vlti.c.vlti.fo.462.col 1.

Quod nullū pctm̄ eſt grauius hereſi 32.q.7.quid in omnibus.fol.526.co.2.24.q.4.qd aūt.fo.459.co.4.22.q.2.primum.fo.404.co.2.

Quod an grauius peccat q hereſim īcurrit ignorans: an q ſciēs auaritie deſeruit.6 q.1.q̄ro.fo.261.co.3.

Q ꝓ nullo alio ꝙ̄ ꝓ hereſi papa pōt ꝯueniri.40.di.ſi papa.fo.63.co.1.

Hereticus. Q hereticus eſt q falſas ac nouas opiniones gignit vel ſequit̄.24.q.3.hereticus.fo.459.co.3.

Itē hereticus eſt qui aliter ſcripturā ſacrā intelligit ꝙ̄ ſenſus ſpūſancti flagitat.24.q 3.hereſis.fo.49.co.3.38.di.quāuis.fo.61.col.3.

Item hereticus eſt qui preciſus ē ab vnitate eccleſie.4.q.1 c.1.⁊ ſeq folio 250.col.3.

Item hereticus eſt q in iam hereſim damnatam incidit.24.q.1.achatius.fo 445.col.2.

Itē hereticus dicitur nō q errat: ſed qui errorē cōtumaciter defendit.24.q.3.qui in eccleſia.fo.459.col.4.

Itē large ſimoniacus dicitur hereticus.1.q.1.quiſquis.fo.163.col.3.

Item q romanam eccleſiam negat eē cadut eccleſiarū: ⁊ q auctoritati ei⁹ derogat eſt hereticus.22.di.oēs.circa finē.fol.31.col.4.

Item ille q hereticos defendit nō ſolum hereticus: ſed hereſiarcha dicendus eſt 24.q.vlti.qui aliorum.folio.459.col.4.

Q preſumptio ſenſus ꝓprij via eſt

ad hereſiʒ.24.q.3.qđ aũt.fo.459.c.4
Quod qui expoſitione ſcripture locuʒ tps ⁊ pſonā nō attendit: de facili in erroris labyrinthū cadit.29. di.ſciendum.fo.46.co.2
Quod non ſunt inter hereticos cōputandi q errorē ab alys recipientes parati ſunt poſtponere. 24.q.3. dixit folio.459.co.3
Quod ſicut ipſi heretici damnati ſunt ab eccl'ia: ſic ⁊ ſcripture eoꝝ.15.diſt. ſctā romana.§.hec.fo.18.co.3
Quod heretici excōmunicati ſũt ipſo iure.24.q.1.achatius.⁊ duob⁹.c.ſe. folio.445.co.2
Item poſt mortem excōmunicantur. 24.q.2.ſane ꝓfertur. per totum.c folio.454.colum 4
Quod conſortiuʒ ⁊ cōmunio hereticoꝝ ſunt fugienda.24.q.1. aduocauit.⁊.c.ſeq.folio. 449.colū.1.⁊.q.3. clericus.fo.460.co.2
Quod hereticoꝝ ꝯuēticula ꝯciliabula ſunt appellāda.24.q.3.clericus.folio.460.col.2
Quod ſacramēta hereticoꝝ in forma eccl'ie tradita ſunt bona⁹: quia non ſunt humana ſʒ diuina.24.q.4 qđ ſaciet.fo.423.co.1
Quod ſcienter nō dñt ab ipſis ēt in neceſſitate ſacramēta recipi.24.q.1. ſi quē forte.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.453.c.1
Quod nec dāda ſũt ipſis a catholicis ſacra.24.q.2.nec qſq3.fo.454.co.3
Quod heretici ñ hñt ſalutē in ſe: nec ptātē in alios.24.q.1.quodcũq3.fo. 446.co.3.⁊.c.vbi.fo.450.co.3
Itē ꝙ nō pñt ꝯ fideles teſtificari.2.q.7 non pōt.fo.226.co.2 ⁊.c.pagani. folio.226.colum.2
Itē nec ipſos accuſare pñt nec iudicare.4.q.1.c.1.fo 250.co.3.25.q.1. omne folio.463.co.1
Itē nec excōicare pñt nec ꝯdēnare.24. q.1.ait.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.452.co.1
Quod hereticos accuſare etiam infames perſone pñt.6 q.1.nos . §. ſed lʒ.⁊.c.ſeq.fo.262.co.2
Quod hereticus hereticū excōmunicare pōt nō catholicū.24.q.1.miramur.§ 1.fo 452.co.2
Qđ hereticus excōicat⁹ ab heretico ꝓpter crimē a catholicis ꝓpter deteſtationē culpe nō eſt recipiēdus.24 q.1.qſqs.⁊ c.ſe.fo.452 co.4
Quod reges ⁊ pncipes terre debēt hereticos perſeq: ⁊ hñt eccl'iam tueri. 23.q.4.nō inuenit.folio.427.co.3 1.⁊.c. ſicut excellētiā.fo.428.co.4
Quod heretici ſunt cogēdi ⁊ cōpellendi ad fidei quā reliqrũt receptionē 23.q.4.nimiū.vſq3 ad finē.q. f.425.
Itē pñt cōpelli per rerū tpaliū ſpoliationē.8.diſt.q̄ iure. poſt mediū. fo. 8.co.2.23.q.4.ipſa pietas.fo.422.c.2. ⁊.c.q peccat.fo.427.co.1
Itē ſunt cogēdi vel domādi per corporalem punitionē.23.q.4.diſplicet.⁊.c.ſeq.fol.426.col.2. ⁊.q.5. c.1.⁊ duobus.c.ſeq.fo.430.co.1
Quod in pſecutiōe eoꝝ nō ad res eorū ſʒ ad ſalutē reſpectus eſt habendus.23.q.4.ipſa pietas in fine. folio.422.colum.2
Quod inuētor hereſis ⁊ imitator pari dānatione plectunt.24.q.1.c.1.folio.445.colum.1
Quod redeũtes dñt recipi cū ſcriptura que cōtinet deteſtationē preteriti erroris ⁊ vere fidei ꝯfeſſionē.1.q. 7.ſi qui voluerint.fo.197. c.4.c.quotiens.co.3.⁊.c.maximū fo.198.co.2 ⁊.c.ſeq.26 q 6.his qui tēpe. in fine. fo.474.co.2.de ꝯſe.diſ.2.ego berengarius.fo.617.co.3
Quod redeũtes ad pſtinā dignitatē nō admittunt de iuris rigore.1 q. 7.c.4.folio.195.co.3
Quod humiliter redeũtes ad pſtinā dignitatē reſtituunt de benignitate eccl'ie.1.q.7.ꝯuenientibus.fo. 196. co.2.⁊ c.didici.fo.198.co.3.⁊.c.maximum.fo.199.co.2.23.q.4. ipſa pietas.folio.422.co.1
Quod redeũtes nō ꝓmouent ad maiorē dignitatē.12.di.nos. fo.14.c.4 1.q.7.ſaluberrimum.fo.199.c.3

Henricus. Quod henricus primos imperator puilegio renunciauit quod romani pōtifices ꝓpter ſchiſmaticos ⁊ hereticos cōtulerāt imperatorib⁹ ſup ꝓuiſione ⁊ ſuper inueſtituris epoꝝ.63.di.cōſtitutio.§ ex his.folio.110.co.2.⁊.3

Hiſtrio Quod hiſtrio ad accuſandū nō admittit quia infamis eſt.4 q.1.diffinimus folio.250.col.3
Quod clerici maxime in ſacris cōſtituti in cōuiuys vbi hiſtriones ſũt nō debent intereſſe.34.di.pſbyteri folio.55.colum.4
Quod hiſtriones ꝓhibent ad ordines ꝓmoueri.33.di.maritū fo.53.co.2.
Quod nec euchariſtia i tali ſtatu manētibus dari debet.de ꝯſe.di.2.p⁹ dilectione.fo.626.co.4
Quod hiſtrionib⁹ ꝓpter ſuū officiuʒ res ſuas dare peccatum eſt immane.86.di.donare.fo.136.co.3

Hymnus. Quod ſaluator ⁊ apl'i nobis dederunt exemplū hymnos decātādi.de ꝯſe.di.1 de hymnis.f.609.c.3
Quod maria ſoror aaron poſt tranſitū maris rubri hymnū dõ cātauit 2.q.7.plerũq3.§.itē obycit.f.226.c.4
Quod hi duo hymni alleluia ⁊ gloria in excelſis deo ab angelis decantanti ſunt.de ꝯſe.di.1.hi duo.folio 609.columna.4

Hypocriſis. Quod hypocriſis ꝓ̄uenit ex iperitia dū qs ſimulat hr̄e quod ñ hʒ.11.q.3.ſi qs vo.fo.300.c.2
Quod religioſus q cadit a ꝓpoſito et ſimulat ꝓpoſitū ē hypocrita ⁊ peior apoſtata.12 q.1.certe. fo.315.co.1
Quod ad hypocriſim tendit qui pluribus cōfitēdo pctā diuidit ꝯfeſſionē.de pe.di.5.§ q ergo ſua pctā . an finem.fo 579.co.1
Quod hypocrita lʒ viuat corporalit mortuus eſt tamē ſpūaliter.12.q.1. nolo.ante finē.fo.313.co.3
Quod nemo amplius eccleſie nocet q̄3 q peruerſe agens nomē vel ordinem ſanctitatis gerit.83.di .nemo folio 133.col.2
Quod hypocryte i eccl'ia bonis corporaliter ſunt mixti: ſʒ p peſſimā vitam ſepant.24.q 3.de illis.fo.457 c.2.
Quod hypocrita dr̄ qui feſtucam in oculo fratris videt ⁊ trabē in ſuo nō ꝯſiderat.32.q.6.§ 1.fo.523.c.4
Quod vbi hypocriſis regnat humilitas locū nō habʒ.de pe.di.1.§.itē taciturnitas.fo.550.co.1
¶ De hac materia habes vbi agitur de ſimulatione.

Holocauſtū Quod holocauſtum ſpirituale eſt ieiunare elemoſynā dare pudicitiā polliceri.24.q.1.odi et pieci.folio.450.co.2

Homicidium.

Quod homicidiū tres hʒ ſpēs: ſunt eni homicide interfectores detractores ⁊ odiū hñtes.de pe.di.1.homicidioꝝ ⁊ q̄ttuor c.ſe. fo.537.c.3.
Quod pme ſpeciei homicida eſt q nō tm̄ de facto ſʒ etiā de cōſilio vel fraude aliquē occidit.de pe.di.1. periculoſe.fol.536.col.4.⁊.c.noli.folio.537.colum.3
Quod oēs vulnerātes tandem mortuū vel cōſilium vel auxiliuʒ pbentes homicide iudicantur.23.q.8.c. vlt.fo.444.co.4.32.q.2.aliquando. folio.515.col.1
Quod nō habēs publicā adminiſtrationē ſi maleficū vel qualemcũq3 crimīnoſuʒ interfecerit homicida iudicabit.23.q.vl. quicũq3 percutit folio.444.co.4.⁊.q.4.ille gladiuʒ. folio.425.colum.3
Quod ille miniſter ē homicida q̄ ſpōte ſua illum occidit quē ſcit etiaʒ a iudice occidendū.23.q.5.cum miniſter.folio.432.co.4
Quod homicida eſt q abortum viuētis aie ꝓcurat.32.q.2. quod vo. fo. 515. co.1
Itē q ſibi voluntarie membrum virile abſciderit.55.diſt ſi qs abſciderit.fo.95.co.4
Quod qcũq3 q̄licũq3 mō ſe occiderit homicida iudicat.23.q.4.diſplicet. §.noli ergo.poſt mediū.fo. 426.c. 2.⁊.q.5.ſi nō licʒ.per totum.c.folio 431.columna.4
Quod videt ꝙ pp piculū caſtitatis.lʒ ſeipʒ occidere.23.q.5 nō ē.f.432.c.3

Quod ſanſon q ſeipſum occidit cum alijs per inſtinctum ſpiritusſancti de crimine excuſatur.23.q.5.ſi non licet.ante finē.fo.431.col.4.

Quod pro illis qui ſuipſius homicide ſunt nō eſt orandū:nec ſunt cū fidelibus ſepeliendi.23.q.5.placuit vt hi.fo.432.col.3.

Quod ad homicidium miſcere ſe cū alijs quilibet debet formidare.23.q.8.ſi in morte longobardorum folio.441.co.4.

Quod nulla lex innocentem occidere cōcedit.23.q.5.nō licet.f.451.c.4

Quod homicidia maxime clericorū per iudices ſeculares ſunt vindicāda.23.q.5.ſunt quedā.fo.434.co.4

Qꝫ p̄ncipi vel iudici iuſte offm̄ exercēti homicidiū ad culpā nō imputaſ.23 q.1 noli.fo.414.co.4.⁊.c.ſe.⁊ q.5.de occidēdis.fo.431.col.3.⁊.c.miles.⁊ quattuor.c.ſe.⁊ c.nō fruſtra.⁊ qnqꝫ.c.ſeq.fo.432.co.4.

Quod reum nō iudex ſed lex occidit:⁊ ſi pcit cōtēptor eſt legis.23.q.5.miles.fo.432.col.3.⁊.c.iudex.⁊.c.ſeq.fo.434.col.1.

Quod perimere malos aucte p̄ncipis nō eſt cōmittere homicidiū.23.q.vlti.quicūqꝫ percutit.fo.444.c.4 ⁊.q.5.miles.fo.432.co.3.

Quod ſancti patres zelo iuſticie occidendo merebanſ.23.q.4.ea vidi cta fo.429.col.3.⁊.q.5.remittunſ.fol.436.col.4.⁊.q.8.legi.⁊.c.ſequē.folio.440.c.4.

Quod cū impius interficiſ chriſtus dilataſ:q2 abominatio aboletur.15 q.1.nec is qui.fo.345.col.3.

Quod excōmunicatos celo iuſticie occidēdo homicidiuꝫ nō incurriſ.23.q.5.excōicatoꝝ.fo.436.col.2.

Quod ad depreſſionē inimicoꝝ chriſti licet clerico hortari laicos: nec ex hoc homicida reputaſ.23.q.8.igitur.⁊ nouē.c.ſeq.fo.440.col.2.

Quod clericus nō debet eſſe iudex in cauſa ſanguinis:q2 ex hoc efficitur irregularis.50.di.miror.fo.78.co.2.⁊ q̄ttuor.c.ſe.⁊ c.de his clericis.fo lio.85.co.2.⁊.c.ſtudeat.fo.95. co.4.

Quod furioſo vel mente alienato homicidium ad penā nō imputatur 15.q.1.illud.§.ex vtraqꝫ.fo.344.c.1.⁊.c.aliquos.fo.344.colū.4.⁊.c.ſi qs inſanies.fo.345.col.4.

Quod nec pure caſuale homicidium q̄tū ad pniam imputaſ.50.di.hi q arborē.fo.86.col.4.⁊.c.ſeq.15.q.1.nec is.fo 345.col.3.⁊.c.ſi qs fo.345.co.4.23.q.5.de occidēdis fo.431.c.3

Quod nec caſuale imputatur homicidiū ad irregularitatē.50.diſ.clerico.fo.85.col.3.⁊ ſeq.c.⁊.c.cū qui.fo.86.co.3.⁊.c.hi q arborē.ibi.co.4.

Quod pro homicidio inuoluntario vbi ſufficiēs cautela nō adhibetur ſm magis ⁊ min⁹:leuior tū q̄ꝫ ꝓ alio homicidio pnia ē īponēda.50 di.ſtudeat.85.co.4.⁊ q̄ttuor.c.ſeq.15.q.1.ſi qs nō.fo.345.col.4.

Quod vbi ꝑ culpā qs in neceſſitatē homicidij venit de homicidio non excuſaſ.15.q.1.illō.§ itaqꝫ fo.344.co.1.

Quod vbi ſine qs ad neceſſitatē ꝑuenit homicidij nō imputaſ 50.di.ſepe.fo 86.col.4.

Item ſi dedit operā rei licite:⁊ omnē cautelā adhibuit nō imputaſ.50.diſ.hi qui.fo.87.col.1.

Quod cū qs defendēdo ſe vel ſociū homicidiū cōmittit min⁹ imputaſ.23.q.5.nō eſt iniqtatis.fo.432.co.4.

Quod interpretatiue homicida dr: q cū poſſit fame morientibus nō ſuccurrit.86.di.paſce.fol.137.co.4.16.q.1.decime.in ſi.fo.363.col.4.

Quod paſtor cum delinquentes nō arguit ipſos tacēdo occidit.43.di.epheſijs.fo.67.col.4.

Quod qui res epi vel eccleſie rapit homicida iudicabitur.12.q.2.qui chriſti.fo.217.col.1.⁊.c.qui abſtulerit.fo.eo.col.3.

Qꝫ negās pniaꝫ morienti homicida dr 16.q.6.cognouim⁹.fo.372.col.3.

Quod ille qui aliqueꝫ ad peierandū ſcienter compulerit dupliciter ē homicida: id eſt ſuipſius:⁊ illius 22.q.5.ille.410.col.4.

Quod qui alium occidit ⁊ qui alijs detrahit:ſeipſum occidit. de pe.di.1.homicidioꝝ.fo.537.col.1.

Quod homicide ꝑ eccleſiā cogēdi ſūt ad penitētiam agendam.24 q.3.itaqꝫ.folio.459.col.1.

Quod q2 diuerſi ſunt modi homicidij iuxta hec ⁊ diuerſitas culpe.dꝫ pēſari.23.q.5.cū hō.fo.433.col.1.

Qd voluntarie vel furore laicū occidēs ſeptem annorum penitētia eſt puniēdus.50.di.ſi qua.fo.86.co.2.

Quod clericū vel religioſuꝫ occidēs puniſ pnia grauiori.17.q.4.q occiderit.fo.382.col.4.

Quod occiſor patris vel matris penitentia punitur ampliori.33.q.2.latorem.fo.532.col.4.

Quod ꝓ vxoris homicidio pena grauiſſima imponitur.33.q.2.admonere.fo.530.col.3.

Quod occidēs vxorē abſqꝫ lege vel ſine cā:nō debet nubere.tū cū adoleſcēte pōt diſpēſari.33.q.2.interfectores.⁊ duobus.c.ſeq.fo.530.co.2

Honor.

Quod honor nō ē ſuſcipiēdus niſi prius is q adipiſci deſiderat vires ſuas cū honore metiatur.1.q.1.non eſt putāda.⁊.c.ſerſ.in ſi.fo.168.co.3.

Qd ſi ad honores mūdi ſine merito laboris nō ꝑueniſ multo fortius ad honores celeſtiū dignitatū.61.d.ſt.miramur.§.ſi enim.fo.101.c.3

Quod honor etiam a digno cuꝫ metu eſt ſuſcipiendus.1.q.1.non eſt.in fine.fo.168.co.2.63.di.valentinianus.fo.105.col.2.

Quod nemo debet ſibi honorem aſſumere:niſi a deo vocatus.8.q.1.i ſcripturis.folio.277.col.3.

Quod honor ꝯtēnēti ⁊ fugiēti eſt offerēdus.8.q.1.i ſcripturis.f.277.c.3.

Quod honor per ambition ē ſuſcept⁹ vergit ad culpam ⁊ ad penā.40.di.multi.fo.63.col.4.1.q.6.ſicut folio.195.co.2.8.q.1.ſunt.fo.279.col.3.

Qd prelat⁹ non ſuū:ſed honorē eccl'ie dꝫ cupere.99.diſt.ecce.fo.159.c.4.

Quod q honore eſt maior:in ſanctitate ⁊ in ſollicitudine debet eſſe perfectior.100.diſ.rationis.fo.161.co.4.1.q.1.viliſſimus.fo.171.col.2.

Quod nō q maior fuerit in honore ē iuſtior:ſed q iuſtior ē:ille ē maior.40.diſt.multi.in fine.fo.63.col.4.

Quod tunc platus honoraſ: quādo a ſuis ſubditis honor quilibet debitus non negatur.99.diſ.ecce.in fine.fo.159.col.4.⁊.c nullus.

Quod quāto quis in maiori honore cōſtitutus peccat.tāto plus eſt puniēd⁹.5.q.6.q2.§.pſbyteri.f.259.c.2

Quod honor indebite oblatus:eſt reſpuēdus.99.di.nullus.f.160.c.4.

Quod honor ſic ſingulis exhibēdus eſt:vt ex hoc nulli derogetur.99.di.ecce.fo.159.col.4.11.q.3.qui reſiſtit.fo.309.col.1.25.q.2.de eccleſiaſticis.fo.465.col.1.

Quod ſacerdos in pſona dei cui⁹ miniſter eſt:honoratur.2.q.5.habet.in fine.folio.210.col.2.

Quod ſacerdotes ſunt honorandi q̄s deus dicēs ipſos deos ⁊ angelos honorauit.11.q.1.ſacerdotib⁹.f.297.c.1

Quod dilectores huius ſeculi ꝓ honore terreno multa tolerant:pro honore celeſti:pauca.47.di.omnes in prin.fo.73.col.4.

Hoſpitalitas.

Quod hoſpitalitas per ipſum chriſtum cōmendatur.42.diſt.§.i.fo.65.col.1.

Quod hoſpitalitas exercenda eſt ad omnes indifferenter.42.di.quieſcamus.folio.65.col 4.

Quod hoſpitalitas omnibus exēplo ſanctorum patrum perſuadeſ.42.diſtin.§.i.fo 65.col.1.

Quod zelandū eſt pro hoſpitibus.q2 hoſpitalitas etiam apud barbaros inuiolabilis cuſtoditur.32.q.7.offerebat.folio.525.col.4.

Quod res clericorum debent eſſe cōmune maxime ad ſuſceptionē peregrinorum ⁊ hoſpitum.16.q.1.quoniam quicquid.fo.374.col.1.

Quod hoſpitalitas maxime a platis ⁊ religioſis eſt ſeruanda.89.di.volumus.fo.142.col.1.12.q.2.q2 circa finem.fo 313.col.2.⁊ q.2.mos.folio.321.col.2.

Qd platus domuꝫ ſuam hoſpitibus

claudens nō pōt eſſe hoſpitalitatis exhortator.42.diſt.§.j.fo.65.co.1.
Quod electus i epiſcopū a confirmatione repellitur propter inhoſpitalitatē.85.di florentinum archidiaconum.fo.135.col.1.
Quod mali hoſpites qui res exportant hoſpitantium ſunt ſicut mus in pera ignis in ſinu ⁊ ſerpens in gremio:q mal ſuos remunerant hoſpites.13.q.1.eccleſias.§ item precepit.poſt mediū.fo.33c.colum.3.
Quod hoſpitalium conſtructio ⁊ gubernatio ſpectat ad curam epiſcopi 18.q.2.quidam.fo.387. col.1.

Hoſtiarius. Quod hoſtiarij in veteri teſtamento idem ſunt quod ianitores.21.di.cleros.fo.29.col.2.
Quod hoſtiarij offm̄ ē claues eccleſie tenere:⁊ oia que ſūt intus ⁊ extra cuſtodire.25.di.perlectis.fo.38. col.3.

Hoſtis. Quod hoſtis interior ē mala voluntas. 23.q.1. paratus.§.ac p hoc in fi.fo.414.co.2
Quod exterius hoſtē pugnantē neceſſitas debet premere non voluntas 23.q.1.noli.fo.414.co.4.
Quod capto hoſti miſericordia debetur niſi pacis perturbatio timeatur 23.q.1.noli.in fi.fo.414.col.4
Quod hoſti fides ſi pmittitur ē ſeruāda.23.q.1.noli.fo.414.col.4.
Quod iniuſto bello nil refert vtrum hoſtis aperte inſidijs expugnetur.23 q.2.dominus.fo.415.co.4.

Humilitas. Quod humilitas eſt penitētie fundamentum.de pe.di.2.c.1.in prin.fo.551.co.3.
Quod humilitatis exercitia ſūt vilioribus officijs ſe ſubdere:⁊ miniſterijs indignioribus ſe tradere.de pe.di.2.c.Si quis ſemel.fo.551.co.3
Quod humilitas in platis eſt cōmendabilis.99.di.ecce.fo.159.co.4.
Quod nihil fulget i epiſcopali ceruice ſplendidius q̄ humilitas. 100. diſtin.contra morem.ante finem. fo. 161. col.2.
Quod humilitas docēdis ⁊ diſcēdis perſuadetur.38.di.ſedulo.fo.61.co. 3.⁊.c.nullus.fo.62.co.2.40.di.multi.in fi.fol.63.col.4.24.q.3.ſi habes. fo.455.co. 4.
Quod virginitas cum humilitate eſt admiranda.30.di.hec autem ſcripſimus.fo.47.co.3.
Quod chriſtus verbis ⁊ factis exēplū dedit humilitatis.93.diſt.dominus folio.150.co.3.9.q.3.nullus.ante finem.fo.282.col.4.
Quod neophyti ⁊ totius humilitatis ignari ad regimē eccleſie nō ſūt aſſumendi.61.di.ſtatuimus.⁊.§.ſe. folio.102.col.1.
Quod boni paſtores potius p humilitatis manſuetudinē ſtudent peccantes reuocare.q̄ per auſteritatē in foueam perditionis propellere 45.di.recedite.fo.72.co.1.
Quod qui ſibi vult ab alijs humiliter obediri:⁊ ipſe ſuo ſuperiori obediat.2.q.6.q ſe ſcit.fo.215.co.4.
Quod cum culpa nō exigit oēs ſm rōnē humilitatis eq̄les ſumus.22 di.de cōſtātinopolitana.fo.32.co.3.
Quod humilitatis cauſa nō eſt i cōfeſſione mentiendū.22.q.2.cum humilitatis.fo.404.col.4.
Quod humilitas non eſt vbi eſt falſitas.22.q.2.cū humilitatis.f.404. col.4.⁊.c.incauti.ibidem.
Quod ficta humilitas eſt cū ſuperbia mixta.8.q.1.i ſcripturis.in fine.folio.277.co.3.
Qd nemo platis ſuis ſic humilitate dz ſubijci vt cogat̄ ploꝝ vitia venerari.2.q.7.admonendi.fo.232.co.2.

Iacob. Qd iacob dicēdo ſe pmogenitū non eſt mētitus:q2 nō ad natiuitatē ſed ad ius primogeniture reſpectū habuit. 22.q.2.querit̄.§.pxi.fo.406.co.3.
Quod nō precedēs:ſed ſubſequēs cōſenſus iacob in liam fecit eos coniuges.29.q.1.§.item ſi quis. ver.ſz obijcitur.folio.498.col.
Quod iacob lz in ſe eſſet bonus:tn̄ filios aliq̄s malos aliquos bonos habuit.32.q.4 recurrat.fo.517. co.2.
Quod in hoc q vidit angelos aſcendētes ⁊ deſcendētes vitā prelatorū actiuā ⁊ cōtēplatiuā deſignat.88.diſtin.decreuit.fo.140.co.1.

Iactare. Quod iactare nō debet ſe qs de ſtatu pfectionis ſue:q2 ⁊ petrus poſt iactantiā cecidit.6.q.1.imitare.f.261.col.2
Quod omni ornatu q poſſit iactantiam inferre debēt carere clerici. 21 q.4.c.1.fo.399.col.1.23.diſt.his igitur.fo.34.co.3.

Idolatria. Quod idolatria quā ſequūtur infideles:⁊ quelibet noxia ſuperſtitio ē fornicatio ſpiritualis.28.q.1.idolatria.fo.493.col.1.
Quod idolorum culturā ſubtilitas demonū adinuenit.26.q.4 ſciēdū. per totū.fo.479.co.1.
Quod ille princeps eſt idolatrie qui res ſuas quas prohibere pōt permittit idolis immolari.26.q.2.ſi ō area.fo.469.col.3.
Quod eligendum eſt potius fame mori q̄ ob reuerentiam idolorū idolothicis veſci.32.q.4. ſicut ſatius.fo.519.col.1.
Quod ſalomon q deo tēplū cōſtruxerat excecatus luxuria tēplū idolis fabricauit.32.q.4.ſalomon.fol. 520.co.1.
Quod idolatria ſit qs interpretatiue multipliciter: vide licet p eucharistie perceptionē idiginā.32.di.preter hoc.§.porro.f.50.c.3
Itē per rebellē obedientiam. 8.q.1. ſciendum.in fi.fo.278.co.1.
Item per eſtuantem auariciā.6. q.1.q ro.fo.262.co.3.
Item per ſortilegiorū ⁊ diuinationū obſeruantiam.26.q. 2. ſors.§. ſeq. fo.468.col.3. ⁊.c.ſed ⁊ illud. folio 469.co.3.⁊.q.5.§.1.fo.470. co.4.

Ieiunium. Quod ieiunium eſt duplex: ſpirituale ⁊ corporale.de conſe. di.5.ieiunium.fo.649.col.4.
Q magnū ⁊ pcipuū eſt ieiuniū ſpūale videlicet a pctis abſtinere.de cō. di.5.ieiuniū.⁊.c.nihil.f.649.c.4.⁊.3
Quod ieiunium corporale quod ē a cibis abſtinere eſt auctorizabile q2 primo a deo in paradiſo ē pceptū.35.di.ſexto.fo.56.co.4.
Quod a ſanctis pr̄ibus ⁊ ab eccl̄ia ē inſtitutū.de conſe.di.5.ieiunia i eccleſia.⁊ trib⁹.c.ſe.fo.649.col.2.
Quod ieiunium de quo non eſt pceptū vt ſcandalū vitet̄ ſm morē patrie eſt ſeruādū.12.di.illa.fo.15.c.2. 76.di.vtinam.122 co.4.
Quod ieiuniū ab eccl̄ia inſtitutū ſine cā non eſt violandum.de cōſe.diſtin.5.ieiunia in eccleſia.fo.649.c.2
Q ieiunium q̄dragesimale qd eſt decima tpis anni eſt diligēter ſeruandū.76.di.ſtatuimus.fo.121.c.3 ⁊ duobus.c.ſe.de con.di.1. ſolent. fo.609.co.1.5.di.quadrageſima.folio.649.co.1.⁊.c.ieiuniū.f.649.c.4.
Quod ieiuniū quattuor tēporū ē oino ab oibus ſeruandū.76. di.ieiuniū.⁊ 6.c.ſe.fo.122.col.1.
Itē qbus menſibus ⁊ qbus de cauſis ſeruanda ſunt.⁊ in veteri lege ſeruata ſunt ieiunia quattuor tēpoꝝ habes.76. di.ſtatuimus. ⁊ duob⁹ c.ſeq.fo.121.co.3.
Quod antiquitus primus mēſis anni martius cōputabatur: ⁊ ideo alio tēpore q̄ modo quattuor tēporai eiunabantur.76.diſt.ſtatuimus.⁊.c.ſe.fo.121.co.3.
Quod a modernis hoc ieiunium ſit proxima q̄rta feria poſt diē cinerū ſecundū in hebdomada penteco ſtes:tertiū in ſeptēbri poſt exaltationē ſancte crucis:quartū in decēbri poſt feſtū ſancte lucie.76.di.ſtatuim⁹.fo.121.co.3.Vn̄ Verſus.Dat crux lucia cinerū chariſmata dia. Vt ſit angaria quarta ſequēs feria.
Quod dies tres rogationum ante aſcenſionem dn̄i ſunt ieiunandi.de cō.di.3.rogationes.fo.627. co.2.
Quod ſicut in memoriam paſſionis ſexta feria ieiunat̄:ſic ⁊ ſabbatum in memoriā ſepulture eſt ieiunādū.de cō.di.3.ſabbato.fo.628.col. 1.
Q de ieiunio ſabbati videt̄ mos patrie ſeruādus.12.di.illa.fo.15.co.2.
Quod die ſabbati eſt a carnibus ab-

Quod ſanſon q ſeipſum occidit cum alijs per inſtinctum ſpiritusſancti de crimine excuſatur.23.q.5.ſi non licet.ante finē.fo.431.col.4.

Quod pro illis qui ſuijpſius homicide ſunt nō eſt orandū:nec ſunt cū fidelibus ſepeliendi.23.q.5. placuit vt hi.fo.432.col.3.

Quod ad homicidium miſcere ſe cuz alijs quilibet debet formidare.23.q.8.ſi in morte longobardorum folio.441.co.4.

Quod nulla lex innocentem occidere cōcedit.23.q.5.nō licet.f.451.c.4

Quod homicidia maxime clericorū per iudices ſeculares ſunt vindicanda.23.q.5.ſunt quedā. fo.434. co.4

Qꝫ pncipi vel iudici iuſte offm exercēti homicidiū ad culpā nō imputaꝛ.23 q.1 noli.fo.414.co.4.ꝛ.c.ſe.ꝛ q.5.de occidēdis.fo.431.col. 3. ꝛ. c. miles.ꝛ quattuor.c.ſe.ꝛ c.nō fruſtra.ꝛ qnqꝫ.c.ſeq.fo.432.co.4.

Quod reum nō iudex ſed lex occidit:ꝛ ſi pcit cōtēptor eſt legis.23.q.5.miles.fo.432.col.3.ꝛ.c.iudex.ꝛ.c.ſeq.fo.434.col.1.

Quod perimere malos auc̄te pncipis nō eſt cōmittere homicidiū.23.q.viii.quicūqꝫ percutit.fo.444.c.4 ꝛ.q.5.miles.fo.432.co.3.

Quod ſancti patres zelo iuſticie occidendo merebanꝛ.23.q.4.ea vidi cta fo.429.col.3.ꝛ.q. 5. remittunꝛ. fol.436.col.4.ꝛ.q.8.legi.ꝛ.c.ſequē. folio.440.c.4.

Quod cū impius interficiꝛ chriſtus dilataꝛ:qꝛ abominatio abdoletur.15 q.1.nec is qui.fo.345.col.3.

Quod excōmunicatos celo iuſticie occidēdo homicidiuz nō incurriꝛ. 23.q.5.excōicatoꝝ.fo.436.col.2.

Quod ad depreſſionē inimicoꝝ chriſti licet clerico hortari laicos : nec ex hoc homicida reputaꝛ.23.q. 8.igitur.ꝛ nouē.c.ſeq.fo.440.col.2.

Quod clericus nō debet eſſe iudex in cauſa ſanguinis:qꝛ ex hoc efficitur irregularis.50.di.miror.fo.78.co.2.ꝛ qttuor.c.ſe.ꝛ c.de his clericis.folio.850.2.ꝛ.c.ſtudeat.fo.95. co.4.

Quod furioſo vel mente alienato homicidium ad penā nō imputatur 15.q.1.illud.§.ex vtraqꝫ. fo.344. c.1.ꝛ.c.aliquos.fo.344.colū.4. ꝛ.c.ſi qs inſanies.fo.345.col.4.

Quod nec pure caſuale homicidium qꝫtū ad pniam imputaꝛ.50. di.hi q arborē.fo.86.col.4.ꝛ.c.ſeq. 15.q.1. nec is.fo 345.col.3.ꝛ.c.ſi qs fo.345. co.4.23.q.5.de occidēdis fo.431.c.3

Quod nec caſuale imputatur homicidiū ad irregularitatē.50.diſ.clerico.fo.85.col.3.ꝛ ſeq.c.ꝛ.c.eū qui. fo.86.co.3.ꝛ.c.hi q arborē.ibi.co.4.

Quod pro homicidio inuoluntario vbi ſufficiēs cautela nō adhibetur ſm magis ꝛ minꝰ:leuior tñ qꝫ ꝓ alio homicidio pnia ē iponēda.50 di.ſtudeat.85.co.4.ꝛ qttuor.c. ſeq. 15.q.1.ſi qs nō.fo.345.col.4.

Quod vbi ꝑ culpā qs in neceſſitatē homicidij venit de homicidio non excuſaꝛ.15.q.1.illd.§ itaqꝫ fo.344.

Quod vbi ſine qs ad neceſſitatē ꝑuenit homicidij nō imputaꝛ (co.1. 50.di.ſepe.fo 86.col.4.

Item ſi dedit operā rei licite:ꝛ omnē cautelā adhibuit nō imputaꝛ.50. diſ.hi qui.fo.87. col.1.

Quod cū qs defendēdo ſe vel ſociū homicidiū cōmittit minꝰ imputaꝛ. 23.q.5.nō eſt iniqtatis.fo. 432.co.4.

Quod interpretatiue homicida dꝛ: q cū poſſit fame moriētibus nō ſuccurrit.86.di.paſce.fol.137.co.4.16. q.1.decime.in ſi.fo.363.col.4.

Quod paſtor cum delinquentes nō arguit ipſos tacēdo occidit.43.di. ephesijs.fo.67.col.4.

Quod qui res epi vel eccleſie rapit homicida iudicabitur.12. q. 2. qui chriſti.fo.217.col.1.ꝛ.c.qui abſtulerit.fo.eo.col.3.

Qꝫ negās pniaꝫ moriēti homicida dꝛ 16.q.6.cognouimꝰ.fo.372.col.3.

Quod ille qui aliquez ad peierandū ſcienter compulerit dupliciter ē homicida : id eſt ſuijpſius:ꝛ illius 22.q.5.ille.410.col.4.

Quod qui alium occidit ꝛ qui alij detrahit:ſeipſum occidit. de pe.di.1.homicidioꝝ.fo.537.col.1.

Quod homicide ꝑ eccleſiā cogēdi ſūt ad penitētiam agendam.24 q.3.ita qꝫ.folio.459.col.1.

Quod qꝛ diuerſi ſunt modi homicidij iuxta hec ꝛ diuerſitas culpe,dꝫ pēſari.23.q.5.cū hō.fo.433. col.1.

Qđ volūtarie vel furore laicū occidēs ſeptem annorum,penitētia eſt puniēdus.50.di.ſi qua.fo.86.co.2.

Quod clericū vel religioſuz occidēs puniꝛ pnia grauiori.17.q.4.q occiderit.fo.382.col.4.

Quod occiſor patris vel matris penitentia punitur ampliori.33.q.2.latorem.fo.532.col.4.

Quod ꝓ vxoris homicidio pena grauiſſima imponitur.33.q.2. admonere.fo.530.col.3.

Quod occidēs vxorē abſqꝫ lege vel ſine cā:nō debet nubere.tñ cū adoleſcēte pōt diſpēſari.33.q.2.interfectores.ꝛ duobus.c.ſeq.fo.530.co.2

Honor.

Quod honor nō ē ſuſcipiēdus niſi prius ſe q adipiſci deſiderat vires ſuas cū honore metiatur.1.q.1.non eſt putāda.ꝛ.c.ſeqꝛ.in ſi. fo.168.co.3.

Qđ ſi ad honores mūdi ſine merito laboris nō ꝑueniꝛ multo fortius ad honores celeſtiū dignitatū. 61. d.ſt.miramur.§.ſi enim.fo.101.c.3

Quod honor etiam a digno cuz metu eſt ſuſcipiendus.1.q.1. non eſt. in fine.fo.168.co.2.63.di.valentinianus.fo.105.col.2.

Quod nemo debet ſibi honorem aſſumere:niſi a deo vocatus.8.q.1.i ſcripturis.folio.277.col.3.

Quod honor ꝯtēnēti ꝛ fugiēti eſt offerēdus.8.q.1.i ſcripturis.f. 277.c.3.

Quod honor per ambitiōn ē ſuſceptꝰ vergit ad culpam ꝛ ad penā.40.di. multi.fo.63.col.4.1.q.6.ſicut folio. 195.co.2.8.q.1.ſunt.fo.279.col.3.

Qđ prelatꝰ non ſuū:ſed honorē eccl'ie dꝫ cupere.99.diſt.ecce.fo.159.c.4.

Quod q honore eſt maior:in ſanctitate ꝛ in ſollicitudine debet eſſe perfectior.100.diſ.rationis.fo.161. co. 4.1.q.1.viliſſimus.fo.171.col.2.

Quod nō q maior fuerit in honore ē iuſtior:ſed q iuſtior ē:ille ē maior. 40.diſt.multi.in fine.fo.63. col.4.

Quod tunc ꝓlatus honoraꝛ: quādo a ſuis ſubditis honor quilibet debitus non negatur.99.diſ.ecce. in fine.fo.159.col.4.ꝛ.c nullus.

Quod quāto quis in maiori honore cōſtitutus peccat.tāto plus eſt puniēdꝰ.5.q.6.qꝛ.§.ꝓſbyteri.f.259.c.2

Quod honor indebite oblatus:eſt reſpuēdus.99.di.nullus.f.160. c.4.

Quod honor ſic ſingulis exhibēdus eſt:vt ex hoc nulli derogetur.99.di. ecce.fo.159.col.4.11.q.3.qui reſiſtit. fo.309.col.1.25.q.2.de eccleſiaſticis. fo.465.col.1.

Quod ſacerdos in pſona dei cuiꝰ miniſter eſt:honoratur.2.q.5.habet.in fine.folio.210.col.2.

Quod ſacerdotes ſunt honorandi qꝛ deus dicēs ipſos deos ꝛ angelos honorauit.11.q.1.ſacerdotibꝰ.f.297.c.1

Quod dilectores huius ſeculi ꝓ honore terreno multa tolerant:pro honore celeſti:pauca.47.di.omnes in prin.fo.73.col.4.

Hoſpitalitas.

Quod hoſpitalitas per ipſum chriſtum cōmendatur. 42.diſt.§.i.fo.65.col.1.

Quod hoſpitalitas exercenda eſt ad omnes indifferenter.42.di. quieſcamus.folio.65.col.4.

Quod hoſpitalitas omnibus exēplo ſanctorum patrum perſuadeꝛ.42. diſt.in.§.i .fo 65.col.1.

Quod zelandū eſt pro hoſpitibus.qꝛ hoſpitalitas etiam apud barbaros inuiolabilis cuſtoditur.32. q.7.offerebat.folio.525.col.4.

Quod res clericorum debent eſſe cōmune maxime ad ſuſceptionē peregrinorum ꝛ hoſpitum.16.q.1.quoniam quicquid.fo.374.col.1.

Quod hoſpitalitas maxime a ꝓlatis ꝛ religioſis eſt ſeruanda.89.di.volumus.fo.142.col.1.12.q.2.qꝛ circa finem.fo 313.col.2.ꝛ q.2.mos.folio. 321.col.2.

Qđ ꝓlatus domuz ſuam hoſpitibus

claudens nō pōt eſſe hoſpitalitatis exhortator.42.diſt.§.j.fo.65.co.1.

Quod electus i epiſcopuz a confirmatione repellitur propter inhoſpitalitatē.85.di florentinum archidiaconum.fo.135.col.1.

Quod mali hoſpites qui res exportant hoſpitantium ſunt ſicut mus in pera ignis in ſinu ⁊ ſerpens in gremio:q mal ſuos remunerant hoſpites.13.q.1.eccleſias.§ item precepit.poſt mediū.fo.330 colum.3.

Quod hoſpitalium conſtructio ⁊ gubernatio ſpectat ad curam epiſcopi 18.q.2.quidam.fo.387. col.1.

Hoſtiarius. Quod hoſtiarij in veteri teſtamento idem ſunt quod ianitores.21.di.cleros.fo.29.col.2.

Quod hoſtiarij offm ē claues eccleſie tenere:⁊ oia que ſūt intus ⁊ extra cuſtodire.25.di perlectis.fo.38. col.3.

Hoſtis. Quod hoſtis interior ē mala voluntas.23.q.1.paratus.§.ac p hoc in fi.fo.414.co.2

Quod exterius hoſtē pugnantē neceſſitas debet premere non voluntas 23.q.1.noli.fo.414.co.4.

Quod capto hoſti miſericordia debetur niſi pacis perturbatio timeatur 23.q.1.noli.in fi.fo.414.col.4

Quod hoſti fides ſi pmittitur ē ſeruāda.23.q.1.noli.fo.414.col.4.

Quod iniuſto bello nil refert vtrum hoſtis aperte inſidijs expugnetur.23 q.2.dominus.fo.415.co.4.

Humilitas. Quod humilitas eſt penitētie fundamentum.de pe.di.2.c.1.in prin.fo.551.co.3.

Quod humilitatis exercitia ſūt vilioribus officijs ſe ſubdere:⁊ miniſterijs indignioribus ſe tradere.de pe.di.2.c.Si quis ſemel.fo.551.co.3

Quod humilitas in plātis eſt cōmendabilis.99.di.ecce.fo.159.co.4.

Quod nihil fulget i epiſcopali ceruice ſplendidius q̄ humilitas. 100. diſtin.contra morem.ante finem. fo. 161. col.2.

Quod humilitas docēdis ⁊ diſcēdis perſuadetur.38.di.ſedulo.fo.61.co.3.⁊.c.nullus.fo.62.co.2.40.di.multi.in fi.fol.63.col.4.24.q.3.ſi habes. fo.455.co. 4.

Quod virginitas cum humilitate eſt admiranda.30.di.hec autem ſcripſimus.fo.47.co.3.

Quod chriſtus verbis ⁊ factis exēplū dedit humilitatis.93.diſt.dominus folio.150.co.3.9.q.3.nullus.ante finem.fo.282.col.4.

Quod neophyti ⁊ totius humilitatis ignari ad regimē eccleſie nō ſūt aſſumendi.61.di.ſtatuimus.⁊.§.ſe. folio.102.col.1.

Quod boni paſtores potius p humilitatis manſuetudinē ſtudent peccantes reuocare.q̄ per auſteritatē in foueam perditionis propellere 45.di.recedite.fo.72.co.1.

Quod qui ſibi vult ab alijs humiliter obediri:⁊ ipſe ſuo ſuperiori obediat.2.q.6.q ſe ſcit.fo.215.co.4.

Quod cum culpa nō exigit oēs ſm rōnē humilitatis eq̄les ſumus.22 di.de cōſtātinopolitana.fo.32.co.3.

Quod humilitatis cauſa nō eſt i cōfeſſione mentiendū.22.q.2.cuz humilitatis.fo 404.col.4.

Quod humilitas non eſt vbi eſt falſitas.22.q.2.cū humilitatis.f.404. col.4.⁊.c.incauti.ibidem.

Quod ficta humilitas eſt cū ſuperbia mixta.8.q.1.i ſcripturis.in fine.folio.277.co.3.

Qđ nemo plātis ſuis ſic humilitate dz ſubijci vt cogat pſoꝝ vitia venerari.2.q.7.admonēdi.fo.232.co.2.

IAcob. Qđ iacob vīcēdo ſe pmogenitū non eſt mētitus:qꝛ nō ad natiuitatē ſed ad ius primogeniture reſpectuz habuit. 22.q.2.querit.§.pxi.fo.406.co.3.

Quod nō precedēs:ſed ſubſequēs cōſenſus iacob in liam fecit eos coniuges.29.q.1.§.item ſi quis. ver.ſz obijcitur.folio.498.col.

Quod iacob lz in ſe eſſet bonus:tñ filios aliq̄s malos aliquos bonos habuit.32.q.4 recurrat.fo.517. co.2.

Quod in hoc q vidit angelos aſcendētes ⁊ deſcendētes vitā prelatorū actiuā ⁊ cōtēplatiuā deſignat.88.diſtin.decreuit.fo 140.co.1.

Iactare. Quod iactare nō debet ſe qs de ſtatu pfectionis ſue:qꝛ ⁊ petrus poſt iactantiā cecidit.6.q.1.imitare.f.261.col.2

Quod omni ornatu q poſſit iactantiam inferre debēt carere clerici. 21 q.4.c.1.fo.399.col.1.23.diſt. his igitur.fo.34.co.3.

Idolatria. Quod idolatria quā ſequūtur infideles:⁊ quelibet noxia ſuperſtitio ē fornicatio ſpiritualis.28.q.1.idolatria.fo 493.col.1.

Quod idolorum culturā ſubtilitas demonū adinuenit.26.q.4 ſciēdū. per totū.fo.479.co.1.

Quod ille princeps eſt idolatrie qui res ſuas quas prohibere pōt permittit idolis immolari.26.q.2.ſi ō erea.fo.469.col.3.

Quod eligendum eſt potius ſame mori q̄ ob reuerentiam idolorū idolothicis veſci.32.q.4. ſicut ſatius.fo.519.col.1.

Quod ſalomon q deo tēplū cōſtruxerat excecatus luxuria tēplū idolis fabricauit.32.q.4.ſalomon.fol. 520.co.1.

Quod idolatria ſit qs interpretatiue multipliciter: videlicet p eucharistie perceptionē idi

gnā.32.di.p̄ter hoc.§.porro.f.50.c 3

Itē per rebellē obedientiam. 8.q.1. ſciendum.in fi.fo.278.co.1.

Item per eſtuantem auariciā.6. q.1.q̄ro.fo.262.co.3.

Item per ſortilegioꝝ ⁊ diuinationū obſeruantiam.26.q. 2. ſors.§. ſeq. fo.468.col.3. ⁊.c.ſed ⁊ illud. folio 469.co.3.⁊.q.5.§.1.fo.470. co.4.

Ieiunium. Quod ieiuniuz eſt duplex: ſpirituale ⁊ corporale.de conſe. di.5.ieiunium.fo.649.col.4.

Q magnū ⁊ pcipuū eſt ieiuniū ſpūale videlicet a pctis abſtinere.de cō. di.5.ieiuniū.⁊.c.nihil.f.649.c.4⁊.3

Quod ieiunium corporale quod ē a cibis abſtinere eſt auctorizabile qꝛ primo a deo in paradiſo ē pceptū.35.di.ſexto.fo.56.co.4.

Quod a ſanctis pr̄ibus ⁊ ab ecclia ē inſtitutū.de conſe.di.5.ieiunia i eccleſia.⁊ trib⁹.c.ſe.fo.649.col.2.

Quod ieiunium de quo non eſt pceptū vt ſcandalū vitet ſm morē patrie eſt ſeruādū.12.di.illa.fo.15.c.2. 76.di.vtinam.122 co.4.

Quod ieiuniū ab ecclia inſtitutū ſine cā non eſt violandum.de cōſe.diſtin.5.ieiunia in eccleſia.fo.649.c.2

Q ieiunium q̄dragesimale qđ eſt p decima tpis anni eſt diligēter ſeruandū.76.di.ſtatuimus.fo.121.c.3 ⁊ duobus.c.ſe.de con.di.1. ſolent. fo.609.co.1.5.di.quadrageſima.folio.649.co.1.⁊.c.ieiuniū.f.649.c.4.

Quod ieiuniū quattuor tēporū ē oino ab oibus ſeruandū.76. di.ieiuniū.⁊ 6.c.ſe.fo.122.col.1.

Itē qbus menſibus ⁊ qbus de cauſis ſeruanda ſunt.⁊ in veteri lege ſeruata ſunt ieiunia quattuor tēpoꝝ habes.76. di.ſtatuimus. ⁊ duob⁹ c.ſeq.fo.121.co.3.

Quod antiquitus primus mēſis anni martius cōputabatur:⁊ ideo alio tēpore q̄ modo quattuor tēporai eiunabantur.76.diſt.ſtatuimus.⁊.c.ſe.fo.121.co.3.

Quod a modernis hoc ieiunium ſit proxima q̄rta feria poſt diē cinerū ſecundū in hebdomada penteco ſtes:tertiū in ſeptēbri poſt exaltationē ſancte crucis:quartū in decēbri poſt feſtū ſancte lucie.76.di.ſtatuim⁹.fo.121.co.3.Vñ Verſus.Dat crux lucia cinerū chariſmata dia. Ut ſit angaria quarta ſequēs feria.

Quod dies tres rogationum ante aſcenſionem dñi ſunt ieiunandi.de cō.di.3.rogationes.fo.627. co.2.

Quod ſicut in memoriam paſſionis ſexta feria ieiunat:ſic ⁊ ſabbatum in memoriā ſepulture eſt ieiunādū.de cō.di.3.ſabbato.fo.628.col. 1.

Q de ieiunio ſabbati videt mos patrie ſeruādus.12.di.illa.fo.15.co.2.

Quod die ſabbati eſt a carnibus ab

Alimendum.de conſe.diſt.5.qd dies folio.650.co 3.
Quod in cena dñi non eſt ſoluendũ ieiuniũ.de cõſe.di.3.nõ liceat.7.c.ſe quen.fo.627.col.3.
Quod die dñico(ne ſequamur erro res infidelium)nõ eſt ieiunandũ. 30.di.ſi quis tanq̃.fo.47.col.1.7.c. ſi qs preſbyter fo.eo.co.4.76.di.ie iuniũ.fo.78.col.1.de conſe.di.3.ie iuniũ.7.c.neqs.fo.628.col.2.
Quod nec ieiunandũ eſt tpe paſchali vſq ad penthecoſtes.76 di. ieiuni um.fo.122.co.1.7.c.ſequen.
Quod ieiunantes illo tẽpore ex deuo tione nõ ſunt arguendi.76.diſtin. poſt.7.c vtinã.fo.122.col.4.
Quod hora meridiana in ieiunijs ẽ comededũ.de cõſe. di.1.ſolẽt. folio
Quod in quadrageſima (609 co 1. ieiuniũ ſoluit q anteq̃ veſperas di cit vel audit comedit. de cõſe.diſti. 1.ſolent.fo.6 9.col.1.
Quod in ieiunijs quatuor tẽporũ et in vigilia paſche circa veſpertinas horã eſt miſſa celebrãda:7 poſtea co mededũ de cõſe.di.1.ſolẽt.f.609.c 1
Quod ordinans 7 ordinandus de bet eſſe ieiuni.75.di.qd a patribus 7.c.ſe.fo.122.col.3.
Quod excepta cauſa infirmitatis nõ debẽt cõicare niſi ieiuni.de cõſe.di. 2.liquido.fo.619.col.4.50.di. pre ſbyteros.fol.84.col.2.26.q.6.ſi qs de corpore.fo.473.co.2.4.di.deniq. in fine fo.5.col.1.
Quod moderãtia cibi eſt in ieiunijs habenda.de cõſe.di.5.non dico.7.c. ſequen.fo.649.col.2.
Quod in ieiunijs maxime quadra geſime eſt a magnis piſcibus 7 ci bis laſciuie 7 potibus abſtinendũ 3.di.deniq.fo.5.col.1.
Quod ieiunium debet eſſe mundus 18.di.habeat fo.23.col.3.86.di.qd.p deſt.folio.1 7.col.1.
Quod pmo hoĩ firmitatis virtus fuit in ieiunio:cognitio infirmita tis in cibo.35.di.ſexto.fo. 56.col.4.
Quod ieiunium delinquẽtis vulne ra curat:7 curatos ſanctificat.de cõ ſe.di.5.ſint tibi ieiunia.fo.649 c.2.
Itẽ ſatiſfacit pro cõmiſſis. 76.diſt igi tur.folio.121 col.4.
Quod viuẽtiũ ieiunia ſunt defuncto rorũ auxilia.13.q.2.aĩe.fol.335.c.4.
Quod ieiuniũ ex cauſa redimitur elemoſyna.82.di.preſbyter.ante fi nem.fo.129.col.1.
Quod duo₽ vel pluriu₃ dierũ abſq cibo ieiuniũ ꝓhibet.de cõſe.di.5.nõ dico.7 duobus.c.ſe.fo.649.col.2.
Quod melius ieiunat q ſepi⁹ paruũ q̃ q ingurgitãdo lauti⁹ rarius co medit.de cõſe.di.5.nõ dico. 7 duo bus.c.ſequen.fo.649.col.2.
¶ De hac materia habes vbi agitur de abſtinentia.

Iezabel. Quod iezabel non nullos prouocabat ſtupro ſui corporis ad immolan dũ idolis.23.q.4.ſi illic.§.ſed obij citur fo.423.co.4.7.424.col.1.

Ignis. Quod eſt ignis inten ſe deuotionis qui inflã mat ſacrificia deprecantium. 1.q.1 cum ſcriptura.fo 176.co 1.
Quod eſt ignis vere contritionis quo digne decoquũtur 7 purificanẽ pe nitẽtes 27.q.1.impudicas f.479.c 1
Quod eſt ignis indebite vltionis a quo prohibiti ſunt apli ne exurerent ſamaritanos.23.q.4 qd faciet.in fi ne.7.c.ſeq.fo.423.col.1.
Quod eſt ignis carnalis voluptatis: in quo igne bonus cõiugatus po ſitus neſcit ardere.33 q.4. vir cu₃ propria.in fine.fo.582.col.3.
Quod eſt ignis ambitionis 7 cupidi tatis q tanq̃ ignis alienus exurit 7 non mũdat.de pe.di.3 inter hec.3.
Quod eſt ignis diuine (fo.568.co.2. conſolationis q culpã exurit non hominẽ:7 ſanat pure confitẽtes.de pe.di.3.inter hec.2.fo.569.col.1.
Quod eſt ignis future purgationis q excedit oẽm preſentẽ penã.25.diſt. qui in aliud.fo.40.co.3.de peni. di. 7.nullus expectet fo.581.col.3.
Quod ignis purgatorius poſt hanc vitam credendus ſit.25. diſt.qua lis.in fine.fo.40.co.3.33.q.2.admo nere.circa medium fo.570.co.3.1. q.3.peruenit.fo.190.col 3.de pe.diſt. 7.nullus expectet.fo.581.col.3.

Ignorantia. Quod igno rantia eſt tri plex:videlicet bona mala 7 indiffe rens.38.di.q̃uis.7.§.ſe.fo.61.co.3.
Quod bona eſt ignorantia eorum q dant occaſionem ad peccandum: que neſcire melius eſt q̃ ſcire.38. di.quauis.fo.61.col.3.
Quod mala ẽ ignorantia qñ ea que dei ſunt ignorant:qui a talis igno rans ignorabitur.38.di.qui ea.fo lio.61.co.2.
Quod indifferens ignorantia eſt in his in quibus nihil intereſt ad re gnũ dei verum ſciantur an nõ.22. q.2.in quibus.fo.404.co.1.
Quod alia eſt ignorantia facti alia iu ris.1.q 4.c.penul.ante medium.fo lio.193.colum.2.22. q.4. innocens folio.409.col 4.
Item ignorãtia facti alia ſimplex alia probabilis alia craſſa 7 ſupina.
Ignorantia ſimplex eſt vera 7 non ſi mulata:in qua peccantibus ẽ par cendu₃.11.q.3.excellentiſſimus. fo lio.309.col.4.7.c.ſeq.26.q.2.c.vl.§. notãdũ.fo 469.co.3.1.q.4.c.vlt.vbi agitur de idolothicis.fol. 193.co.2.
Ignorantia probabilis eſt que pro bari poteſt:7 hec excuſabilis eſt ꝓ tanto.1.q.1.ſi qui a ſimoniacis. fo lio.182.colum.2.
Ignorantia craſſa 7 ſupina eſt quan do factum omnibus publicum ignoratur que neminem excuſat ſicut iudei non excuſantur: quia chriſtum aduéniſſe ignorant.1.q. 4.c.vlti.folio.193.col.2.7.2.12. q.2.q 7 humanis.fo.320.col.3.23.q.1.pa ratus.circa medium.folio.414.co lumna.2.11.q.3.cure.fol.300.colũ na.4.8.q.1.licet ergo. fo.278.col.4. 20.diſtin.ſi decreta.folio.28.colum na.2.16 diſtin.quod dicitis. folio 21.columna.4.
Ignorantia iuris alia eſt iuris natu ralis que omnibus adultis 7 di ſcernentibus eſt dãnabilis.
Alia eſt iuris ciuilis 7 canonici que quibuſdam permittitur ignorare quibuſdam non.1.q.4.c.vlti.in fi. folio.193.col.2.
Quod ignorantia iuris ciuilis vel ca nonici excuſat a tanto.24.q.1.ſi qs dederit.fol.453.columna.2.32. q 2. quemadmodum.fol.525. colum na.3.6.q.1.quero.folio.
Quod ignorantia iuris ciuilis vel ca nonici non excuſat a toto.1.q.4.c. vlt.ante finem.fo.193. columna.2. 28.di.preſbyterum. folio.46.co.1.
Quod filij iſrael circa promiſſione₃ gabaonitarum habuerunt igno rantiam facti:ſed non iuris. 22. q. 4 innocens.§.1.filio 409 co.4.
Quod ignorantia inuincibilis que eſt ex furore vel dementia ſi eſt ex caſu non imputatur:ſi autem ve nit ex culpa noxia eſt.15.q.1.ſi qs inſaniens.fo.345.col.4.7.c. proxi mo.7.c.illud relatum.§.itaq.fo lio.344.c.1.7.2.
Quod ignorantia vincibilis proce dens ex negligentia excuſat a tan to ſed non a toto.32. q.7.quemad modum.fo 525.col.3.
Quod affectata ignorantia eſt quan do quis non vult intelligere vt bene agat.37.diſt.c.penulti.7 vlti.fo lio.60.colum.2.7.3.
Quod ignorantia eſt mala 7 pericu loſa:qr mater eſt cunctorum er ror₽.38.di.ignorantia.fo.60.co.3.
Quod licet laicis ſit noxia:ſacerdoti bus tamen q ducatũ prebere debẽt alijs eſt periculoſior.37. diſt.c.pen. §.vt itaq.f.60.c 2.7.38.di.c.1.7 ſex c.ſequen.fo.6 co.2.
Quod ignorans non ſemper errat 38.di.quauis .fo.61.col.3.
Quod dr quis ignorare quãdo nõ cognoſcit illud eſſe pctm̃ quod fa cit:vel non tantũ quantũ eſt: talis excuſatur pro tanto ſed non ꝓ to to.8 di.conſuetudo.fo.9.co.2.
Quod qui ignorat modum 7 quali tatem facti ipſe tunc peccat quan do ignorantia iuris laborat.8.diſt. conſuetudo.fo.9.co.2.Exemplum

de paulo:ſed tunc non peccat quã do facti ignorantiam habet.34.q.1.in lectum.fo.587.col.1.

Quod qui dando operam rei licite ignorans quid ex facto ſuo ſit ſecuturum:vt ille qui volens patrẽ ſuũ a leone liberare ſagittam mittens patrẽ occidit non peccat 23.q.5.de occidendis.fo.431.col.3. 50.diſtin.ſepe.fo.86.col.4.

Quod licz aliquis ignoret ſe debere cõtinere recipiendo ordinem:ex eo ꝙ recepit ordinẽ tenetᷣ ꝯtinere.28.di.preſbyterũ.fo.46.col.1.

Quod licet quis ignoranter rebaptizetur ad ſacros tamẽ ordines nõ põt ꝓmoueri.de conſe.di.4 q bis fo.642.col.3.

Quod qui patre procurante eccleſiam ſimoniace licet ignorãter adeptus fuerit crimine careat:fructũ tamẽ paterne emptionis reportare non poterit.1.q.5.eos qui.§.ex hac.fo.694.col.3.

Imitatio

Qđ imitatio chriſti neceſſaria ẽ nobis ne ab ipſius corpore ſeparemur.56.di.dñs.fol.98.col 1.di.82.propoſuiſti.fo.131.co.2.

Quod filij dei ſumus ⁊ ipſum imitari debemus.56.di.dñs.fo.98.co.1.

Quod chriſtus dedit exemplũ imitationis in patientia ⁊ humilitate.93.di.dominus.fo.150.co.3.

Quod ſupiores noſt. ꝯs in bono imitari parati eſſe debemus. 22. diſtin. de conſtantinopolitana. fo.32 co.3. 63.diſtin.valentinianus.folio.105 columna.2.

Imitator.

Quod imitator debet ſe totius virtutis imitatorem oſtendere.63.diſtin.valentinianus.fo.105 co.2.

Imago

Quod imago dei dicitur homo:qꝛ ſicut deus principiũ eſt omniũ p creationẽ:ſic hõ primus alioꝝ eſt pncipium p ꝓpagationẽ.33 q.vi.hec imago.folio.585.col.2.

Quod dr̃ factus ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinem dei:qꝛ aĩa eius pudicitia ⁊ alijs ṽtutibus fuit picta de peni.di.2.§.romanos.folio.555.col.4. ⁊.c.illa anima.fo.556.col.3.

Qđ imago ṽtutũ dedit ⁊ dat aĩe pulchritudinẽ ⁊ pcioſitatem.ibidem.

Quod tũc hõ ab imagine cecidit:qñ virtutes amiſit ibidem.

Quod imagines ſanctoꝝ nõ ſunt cõtemnende ſed venerande.de conſe.di.3.venerabiles.fo.629.co.3.

Quod imagines ⁊ picture ſanctorũ ſunt libri ⁊ ſcripture laicoꝝ.de conſe.di.3.platum.fo.629.co.2.

Quod imaginũ pictura nõ eſt adorãda vel veneranda.ſed res p ipſam repreſentate.de conſe.di.3.platũ.folio.629.co.2.⁊.c.venerabiles.ibi.c.3

Qđ chriſtus ſub imagine crucifixi cuz imaginatᷣ vel depingitᷣ grã nobis pterιti beneficij repñtatᷣ.de conſe.di.3.ſextam.fo.629.col.3.

Imperator

Quod impator catholicus filius eſt:non preſul eccleſie.96.di.ſi imperator.fo.156.col.2.

Quod nihil honorificẽtius qꝫ ꝙ imperator filius eccleſie dicatᷣ.23.q.8.ꝯuenior.ante ſi.fo.442.col.1.

Quod impator ꝯſtantinopolitanus pape coronã oẽmqꝫ regiã dignitatez in vrbe romana ⁊ in italia ⁊ in ptibus occidẽtalibꝰ ꝯceſſit.96.diſ.ꝯſtantinus.folio.156.col.3.

Quod nulli impatori lz decernere de electione ſummi pontificis ⁊ de rebus eccĩaſticis.96.di.§.1.f.153.c.3.

Quod imperator aduocatus ⁊ defenſor debet eſſe eccleſie.97.diſt.eccleſie mee.fo.157.col.4.

Qđ impator debet iurare fidelitatez:pape ⁊ bona eccleſie defendere.63.di.tibi dño.fo.110.col.2.

Qđ nec imperator iura pontificatus:nec pontifex nomen impatoris debet vſurpare.96.diſ.cum ad verũ.fo.155.col.2.

Qđ impator pendet ex pape iudicio:nõ papa ex imperatoris.96.diſtin.duo.fo.156.col.1.

Qđ impatores debent pontificibus caput inclinare.63.diſtin.valentinianus.folio.108.col.2.96.diſtin.duo ſunt.folio.156.col.1.

Quod imperator poteſt intereſſe concilio pontificis pro confirmatione fidei:alias non.96 diſtin.nos ad fidẽ.⁊.c.vbi nã ⁊.c.ſatis.fo.155.col.2.

Quod nec ſpectat ad imperatorẽ prelatos eccleſie iudicare.96.di.ſi imperator.fo 156.col.2.⁊.c.in ſcripturis.fo.155.col.4.

Qđ impiali iudicio nõ pñt eccĩaſtica iura diſſolui:qꝛ impator ſubeſt eccĩie.10.di.p totũ.fo.11.col.1.

Quod ab impatore nõ põt peti cognitio publicoꝝ iudicioꝝ clericorũ:ſed epale põt peti.11.q.1.placuit vt quicunqꝫ.fo.293.col.3.21.q.5.ſi quis a ꝓprio.fo.399.col.4.

Quod papa põt imperatorẽ excõicare qꝛ gelaſius papa anaſtaſium imperatorez excõicauit.96.di.duo ſunt.folio.156.col.1.

Quod papa zacharias depoſito rege francoꝝ tradidit regnum pipino patri karoli imperatoris.15.q.6.alius.fo.349.col.4.

Quod lodouicus impator ⁊ primꝰ henricus ⁊ primus otto renunciauerũt priuilegio ſup ꝓuiſione pape:qđ ſummi põtifices ꝓpter ſchiſmaticos ꝯtulerant imperatoribus 63.diſ.per totum.⁊ precipue.§.ex his.fo.104.col.3.⁊.110.col.3.

¶ De hac materia habes vbi agitur de rege.

Impoſitio.

Quod impoſitio manus qꝛ non eſt aliud qꝫ oratio ſuper hominem:repeti poteſt.1.q.1.manus.folio.175.col.1.

Quod hi qui baptiſmuz ab hereticis ſuſceperũt:non ſunt rebaptizandi ſed tm̃ per impoſitionem manus ſunt cõfirmandi.1.q.1.hi qui baptiſma.fo.172.col.1.

Qđ cũ epo benedictio ſup caput fundit:cẽs epi preſentes manus imponẽdo debent ipſius caput tangere.23.di.epũs.fo.35.col.3.

Qđ epo pſbyteꝝ ordinante ⁊ manũ ſup caput eius ponẽte:oẽs pñtes pſbyteri debent manus ſuas iuxta manum epi tenere.23.di.pſbyter.fo.35.col.3.

Quod diaconus ⁊ ſacerdos qñ ordinantᷣ accipiunt manus impoſitionem.5.q.6.quia iuxta.fo.259.col.2.23.di.diaconus.fo.36.col.1.

Quod epo manus imponẽte ſup ordinandum ⁊ alio orõnez dicente nihil agitᷣ.23.di.quorundã.f.36.c.2

Quod ſubdiaconus quia in ordinatione ſua impoſitionẽ manus nõ accipit:loco eius calicem ⁊ patenã vacuum accipit.23.di.ſubdiaconꝰ.fo 36.col.2.

Quod abſqꝫ impoſitione manꝰ epi etiã ſi tõſurã clericalẽ qs ab eo habet:non licet publice in eccleſia legere.69.di.qm̃.fo.116.col.1.

Quod abbati cui impoſita eſt manꝰ epm ⁊ eſt pſbyter:licet in proprio monaſterio ꝯferre duos minores ordines.69.di.qm̃.fo.116.col.1.

Incantatio.

Quod incãtatio ex magicis artibus ſiue ex characteribus proueniens:ſiue ex conſultationibus demonuz damnabilis .ẽ.26.q 2.illud.fo.468.col 4.

Quod attendere inanem ſignorum in celo fallaciam in coniugijs ſociandis:in domibus edificandis:⁊ in arboribus plantandis:incantatio illicita eſt.26 q.5.non liceat.folio.431.col.1.

Quod infideles reputantur matres que pueris ſuis capita dolentibus vel alia infirmitate laborantibus:preter Pater noſter:⁊ Credo in deum:querunt ligaturas ſacrilegas ⁊ incantationes.88.diſtin.quoniã non.§.de mendacio.fo.141.col.1.

Quod incantationes infirmitatibuſ hominũ nihil remedij preſtant.26 q.vlti.admoneant.fo.476.col.1.

Quod gemme vel herbe ad infirmos poſſunt portari ſine incantatione.26.q.vlti.c.vlti.fo 476.col.4.

Quod incãtationes ab eccleſia ſunt reijciende.26.q.5.non oportet.folio.476.colum.4.⁊.cap.auguriũ.

folio.471.co.3.⁊.q. vlti. admoneant. folio.476.co.1
Quod incantatores ſunt infames. 6. q 1.infames.fo.262.co.1
¶ De hac materia habes vbi agit̃ de diuinatõib:⁊ vbi agit̃ de ſortilegio.

Incendiarius.

Quod incendiarius dicit̃ nõ ſolum qui facit ſ; qui iubet ⁊ cõſentit. 23. q.vlti.ſi qs membroꝝ. fo.444.c.2.
Quod incẽdiarij nocturni precipue rerum eccleſiaſticarum ſunt grauius puniendi 12.q.2. cum deuotiſſimam.fo.317.col.3
Quod incẽdiarij ſunt a cõmunione fidelium quouſq; ſatiſfaciant ſeparandi.23.q.vlti.ſi quis membrorũ.folio.444.co.2
Quod incẽdiarij ex odio vel malitia ⁊ ipſis cõſentientes ſunt excõmunicandi.23.q.vlti.peſſimã.fo. 444.c.3
Quod incendiarij cũ ſatiſfactiõe preteritoꝝ ⁊ iuramento de vltra non cõmittendo debent abſolui.23.q.vlti.peſſimã.fo.444.co.3
Quod qa forma abſolutionis incendiarioꝝ conſors eſt cũ forma abſolutionis excõmunicatoꝝ videt̃ ꝙ a canone ipſo facto ſunt excõmunicati.23.q.vlti.peſſimã.fo.444.c.3.
Quod epiſcopus qui penitentiã incendiarioꝝ q̃ eſt per annũ eſſe vltra mare relaxauerit:ab officio epiſcopali per annũ abſtinebit.23.q.vl. peſſimam.fo.444.co.3
Quod incendiarius q ſine ſatiſfactione ⁊ penitentia mortuus fuerit carebit eccleſiaſtica ſepultura. 23.q.vlti peſſimã.folio.444.co.3

Inceptio.

Quod inceptio ſiue inchoatio bone vite non poteſt fieri niſi cum charitate.de pe.di.2.c.multi.§.nõ autẽ folio.560.col.2
Quod multi bene incipiũt q in malo vitam finiunt.de pe.di.2.multi. folio.560.co.2

Inceſtus.

Quod inceſtus ẽ cõſanguineorum vel affinium abuſus.36.q.1.lex illa §.ſed non omnis.fo.601.co.4
Quod virgines que poſt cõſecrationem nupſerint nõ tã adultere ꝙ̃ inceſte ſunt.27.di.virgines.f.43.co.4
Quod inceſtum cõmittit qui ſpõſam fratris ſibi licet ab eo non cognitã duxit in vxorem.27.q.2.ſi quis vxorem.⁊.c.ſe.⁊.c.pce.ſi qs deſponſauerit.fo.485.co.4.⁊.3
Que ſunt perſone conſauguinee vel affines cum quibus inceſtus cõmittitur habes. 35.q.3 . de inceſtis ⁊.c.nec eã.fo.590.co.2
Quod inceſtus q̃tũ ad peccatũ grauior eſt adulterio.32.q.7. adulterij folio.525.colum.3
Quod inceſtuoſus nec teſtificari nec accuſare põt: quia infamis ẽ.3.q.4. cõſanguineoꝝ.fo.237.co.4.6.q.1 infames.fo.262.co.1
Itẽ inceſtuoſi a cõmuniõe fidelium ſunt ſeparandi.35.q.8.c.vl. f.599.c.2
Itẽ inceſtuoſi nõ debẽt matrimoniũ cõtrahere.32.q.7.q̃dã.fo.526.co.4.⁊ quinq; c.ſeq. 34.q. vlti. in lectum folio.587.col.4
Quod inceſtũ cõmittens ex ſua culpa poſt mortem viri non debꝫ contrahere.34.q.vl.in lectum.⁊.c. ſeq. folio.587.col.4
Quod poſſunt cõtrahere mrimoniũ quoꝝ inceſtum excuſat ignorãtia 34.q.vlti.in lectũ.⁊.c.ſe. f 587.c.4
Quod filij de inceſtu pcreati nõ reputantur filij q̃tũ ad paternã ſucceſſionem.35.q.7.c.1.fo.598.c.4

Inconſtantia.

Quod inconſtantia animi perpendit̃ qñ eps vel pſbyter dimiſſa ſua eccl'a ppria temeritate ſine cauſa alibi vagatur. 7.q.1. non oportet.vſq; ad.§.quod vero folio.270.col.3
Quod incõſtans ꝑlatus iudicat̃ qui ꝓpter tribulationẽ a grege ſibi cõmiſſo ſe elongat. 7.q.1. ſuggeſtũ.⁊ duobus.c.ſequentib⁹.fo.274.c.2
Quod incõſtantia in vouentib⁹ caſtitatẽ ⁊ nõ ſeruãtib⁹ reprobat̃. 17.q. 1.vouentib⁹.fo.379.co.1
Itẽ in monachis a pfeſſione ſui nominis ⁊ religionis ⁊ a religiõe recedentibus.16.q.1.ſi cupis. fo.352. co.4.⁊.c.placuit.⁊.c.iuxta.folio.353 columna.2
Quod incõſtantes ſunt q bona facere deliberãt ⁊ effectui nõ mancipãt.17. q.1.qui bona.fo.379.co.1

Incorrigibilitas

Quod incorrigibilitas in epiſcopo ẽ deteſtabilis.34.di.quorundam.folio.54.colum.1
Quod q ſacerdotali admonitione de malis nõ corrigunt̃ ab eccl'ia ſunt ſeparandi.16.q.1.in canonibus. in fine.folio.361.co.3
¶ De hac materia habes vbi agitur de correctione.

Indulgẽtia.

Quod indulgentia peccatorũ fit per penitentiã.1.q.7.ſi quis omnẽ.fo.195.c.4
Qd bon⁹ ẽ dñs in oib⁹: ⁊ apta viſcera ei⁹ oi hoi penitenti.1.q.7.ſi quis omnẽ.poſt mediũ.fo.195.co.4
Quod deus peccatori conuertenti ſe preſtat indulgẽtiam.de pe.di.1.c.facilius.§.hoc idẽ.fo.537.co.4

Inducie.

Quod inducie tam actori ꝙ̃ reo dande ſunt a iudice ne a quacũq; parte ꝑpere agat̃ vel per ſurreptionẽ.3.q.3 inducie.fo.236.co.3
Quod induciarum tempus q̃tũ ad teſtium vel inſtrumentorũ productionem ſi in eadem prouincialis agitur tres menſes:ſi vero in alia vicina tm̃ ſex: ſi vero in vltramarina nouem menſes indulgentur. 3.q.3.inducie.§.1.fo.236.co.3
De aliarum rerũ inducijs habes.3.q. 3.inducie accuſatis.fo.236.c.3
¶ De hac materia habes vbi agitur de deliberatione ⁊ vbi agitur de acceleratione.

Infamia

Quod infamia nõ de facili debet credi ſed probata citius vlciſci.11.q.3.in cunctis.fo.304.co.2
Quod duplex eſt infamia: videlicet iuris canonici que eſt crimẽ mortalis peccati vel excõmunicationis hec tollitur q̃tum ad culpam per penitentiam ⁊ abſolutionẽ.6.q.1. illi qui.folio.260.co.2.ſed q̃tũ ad infamie notam ſi ſunt clerici non tollitur niſi per papam.2.q.3.euthemium.§.hinc.fo.208.co.2
Alia eſt infamia iuris ciuilis q̃ multipliciter irrogatur. Aliquãdo enĩ contrahitur genere delicti:aliquãdo genere pene:aliquando genere vtriuſq; : aliquando genere facti. 3.q.7.infames in fine.§.tero folio 243. colum.3.⁊.244.col.3.⁊. c. infamis ibidem.colum.2
Huius infamie notam non poteſt delere niſi ciuilis iudex cuius intereſt legem condere.2.q.3.euthemium.§.proxi fo.208.co.2
Quod infamiam quãdoq; incurrũt boni ex diuina diſpoſitione vt purgentur vel probentur. 6.q.1. ſunt plurimi.fo.261.col.2
Quod infamia ad conſcientiã recurrendum eſt:⁊ ſi non inuenit̃ malum quod dicitur in letitiam debemus proſilire.11.q.3.inter verba.folio.304.columna.3
Quod infamia ſi nobis teſtis eſt in celo ⁊ teſtis in corde dimittẽdi ſũt ſtulti foris loqui quod volũt.11. q.3.inter.verba.⁊.c.ſe. fo.304.co.3
Quod nõ oẽs lege canonum ſunt infames quos leges ſeculi infames pronunciant.2.q.3.euthemiũ .§. proxi.fo.208.co.2
Quod licet illa que infra tempus luctus nubit ſecundum leges ſeculi ſit infamis ſcd̃m canones non eſt infamis.2.q.3.euthemium.§. proxi.folio.208.col.2
Quod multa ⁊ varia ſunt crimina q̃ reddunt homines infames que ponuntur.3.q.5. conſtituimus.folio.239.co.4.⁊ 6.q.1.infames.folio 262.columna.1
Quod fidei chriſtiane ⁊ auctoritatis aplice ſtatus ꝑuaricatores ſunt infames.2.q.7.alieni.fo.226.co.1
Item omnis hereticus ⁊ infidelis ẽ infamis.2.q.7.alieni.folio.226.co.1

6.q.1.infames.fo 262.c.1
Itē ſimoniacus.15 q.3.ſane.f.347 c.2.
Item omnis apoſtata qui tramite ꝓ
poſiti ſui receſſit.2.q.7.alieni. folio
226 colum.1.3.q.4 ſi quis avero.fo
lio.237.colum.4
Item omnis inceſtus macula pollu
tus.3.q.4. conſanguineorum. fo‑
lio.237.colum.4
Item infamis eſt clericus qui ex ſue
culpa irregularis efficit.6. q.1.om
nes ꝛc.folio.260.co.2
Item infames ſunt qui ſuꝑiores ſu
os calumnioſe impetunt.3.q.4.cō
ſanguineorum.fo.237.co.4
Itē omnes patrū invaſores.3.q. 5.o‑
mnes.fo.238.co.1
Item omnes epiſcoporum vel abba
tum calumnioſi accuſatores vel
cōſpiratores.3.q.4.clericus. folio.
238.co.2 ꝛ c.ſequen.11.q.1. conſpira
tionum.fo.294.co.4
Item omnes qui malicioſe aduer‑
ſus ſacerdotes armantur.6.q.1.ſa‑
cerdotes.fo.261.co.1
Item hiſtriones ꝛ omnes turpitudi
nibus deſeruientes.4.q.1. diffini‑
mus.folio.250.co.3
Itē ſepulchrorū violatores.6.q.1.in‑
fames.fo.262.co.1
Item eccleſiaſticorū prediorum di‑
reptores.17.q.4.attendendum. fo
lio.381.colum.2
Quod nō eſt cōmunicādū malis : ne
infamiam male agentium in nos
transferamus.14.q.vlti.hi qui.fo‑
lio.342.col.4
Quod infamis nec aduocatus nec pro
curator eſſe poteſt. 3.q.7. infamis.
folio.243.colum.2
Item nec accuſator nec teſtis eſſe po‑
teſt.3.q 4.nulli.folio.238. c. 2.ꝛ.q.5
omnes fo.240.colū.1.3.q.1. diffini
mus.fo.250.co. 1.6. q.1. beatus.ꝛ.
c.ſequen.fo.260.co 3
Quod infamia maxime clericorū
propter ſcandalū aliorū inducit
purgationē.2.q.5.preſbyter.ꝛ duo
bus.c.ſequen.fo.211.co.3
Quod accuſans de crimine ꝛ ꝓbare
non valens infamis efficitur.2.q.
5.c.1.folio 213.c 3.ꝛ.5.q.vlti.omnis
qui.folio.259.co.1
Quod infamatores hominū ſunt peio
res direptoribus rerū.6.q.1.ex merito.fo.261.columna.3.ꝛ.c.deterio
res.ibidem.co 4
Quod infamatores hominū ſunt et
corporaliter affligendi.5.q.1.c. fol.
255.co.4.ꝛ.q.6.delatori.ꝛ.c. ſi quis
folio.259.co.3
Itē infamatores ſunt excōicandi.5.
q.1.quidam.fo.255.co.4
Quod infamis dicitur locus vbi cri
men cōmittitur.32 q.5. tolerabili‑
us. folio.520.co.3
Quod lupanaria nō infamant caſtita
tem ſed caſtitas etiam loci abolet
infamiam ibidem.

Infidelitas

Quod infide‑
litas eſt crede
re ſe cum multitudine mulierū
per multa terrarum ſpacia noctis
tempore ſuper quaſdam beſtias eq
tare:cum hmōi phātaſmata a ma
lignis ſpiritibus mentibus:ꝛ nō
corporibus irrogentur.26.q.5.epi
ſcopi.folio.471.col.3.
Quod ſacerdotes populū ab hac infi
delitate remouere debent: quia nō
talia patitur corpus:ſed infidelis
animus.26.q.5.epi.fo.471.col.3.
¶ De infidelitate habes vbi agitur de
fide ꝛ fidelitate.

Infirmitas

Quod īfirmi
tas duplex ē:
videlicet corporis ꝛ anime. 15.q.1.
§.i.fo.343.col 1.ꝛ.c.illud.§.itaq̃.f.
344.col 1.49.diſt.hinc etenim. per
totū.fo.76.col.3.
Quod mētis ſiue aīe infirmitas du‑
plicatur:vna eſt que vitiū appellatur:
qua infirmitate aīa a deo ſeparatur:
vt eſt ira ꝛ odiū ꝛ hmōi. Alia autē
infirmitas anime non eſt peccatū:
ſed pena peccati:vt obliuio ꝛ igno‑
rantia.15.q.1.illud.§.itaq̃ . folio.
344.col.1.
Quod infirmitas corporis duplicatur:eſt
enim vna:languor nature:que carnis cōcupiſcētia ſiue fomes dr. Alia
eſt que ꝓprie corporis infirmitas
appellatur:qua elementorum ſeu
humorū concordia turbata caro
ipſa afficitur ꝛ tandem diſſoluitur.15.
q.1.illud.§.itaq̃.fo.244.col.1.
Quod infirmitas ſine cauſa a deo nō
immittitur:licet ab homine ea igno‑
retur.7.q.1.cum percuſſio.fo. 266.
col.2.15.q.1.illud.§.itaq̃.f.344.c.1.
Quod infirmitas corporalis excuſat
a pena iudicis.18.diſtin. placuit vt
quotienſcunq̃.fo.24.col.3.
Quod nō poſſe cōparere reputatur :
qui infirmitate detinetur.5 . q.3.ſi
egrotans.fo.257.col.1.18.di.ſi epi‑
ſcopus.fo.24.col.3.
Quod infirmitas mentis que eſt de‑
mentia excuſat a culpa in ipſa per‑
petrata.ꝛ a penā.15.q.1.illud.§.ita‑
q̃.in fine.fo.344.col.1.3.q.9. indi‑
cas.fo.247.col.3.
Quod epiſcopus ꝓpter infirmitatē
corporalem non priuatur epiſco‑
patu:ſed datur ei coadiutor.7.q.1.
fere per totum.fo.256.col.1.
Quod propter infirmitatem men‑
tis ſeu dementiā poteſt alter ei ſub
ſtitui.7.q.1.q̃uis.fo.269.col.1.
Quod epiſcopus vel preſbyter labo‑
rans morbo caduco : ſuſpenditur
a ſacrificio miſſe.7.q.2.in litteris .
fo.276.col.1.
Quod ceſſante infirmitate.debet reſti
tui qui propter infirmitatē eſt de
ſtitutus vel ſuſpenſus.7.q.2.in litte
ris fo.276.col.1.
Quod vrgente infirmitate reſignās
beneficium ꝛ vouens intrare mo‑
naſteriū ꝛ vltra nō proceſſit : ſi nō
intrat:reſtituitur ad beneficiū.17.
q.2.c.1.folio.379.col.3
Quod proprium debet eſſe prelatorū
cōpati infirmitatibus ſubditorū
24.q.1.que dignior.in fine . folio.
449 col.4.
Quod infirmis non eſt pnīa iniun
genda:ſed innoteſcenda.ꝛ amicorū
orationibus ꝛ elemoſynis ſuble‑
uanda.26.q.7.ab īfirmis. f.475.c.1.

Ingratitudo.

Quod in‑
gratitudo
eſt reddere malū pro bonis.23.q.
3.ſex.fo.416.col.3.
Quod hoc vitium incurrunt qui ple
ni virtutibus in peccatum caden‑
tes a deo recedunt.de peniten. diſ.
5.c.conſideret.§. deſleat.f.578.co.1.
Quod ingratitudo auctoritate cano
num ꝛ legū culpatur.12.q.2.octa
uus.fo.325.col.3.
Quod ingratitudo retrudit manu‑
miſſum in ſeruitutem.12.q.2. epi‑
ſcopus qui mancipium.fo.324 .c.3
ꝛ.c.liberti eccleſie.ꝛ.c.ſeq.folio.325.
colum 2.
Quod pro ingratitudine poteſt quis
a ſuo domino priuari beneficio.22.
q 5.de forma.circa finē.fo.412.col.3.

Iniuria

Quod iniuria pen‑
ſanda eſt nō ex opere:
ſed ex voluntate.15.q.1.ſi quis nos
iratus.folio.345.col.4.
Quod bonis diſpenſatione diuina in
fertur iniuria vt purgentur:vt.6.
q.1.ſunt plurimi.fo.261.col.2.
Quod iniuria propria patienter eſt
ſuſtinenda:ſed dei vlciſcenda. 23.q.
4.inter querelas.ꝛ.§.ſequen.folio
423.col.3.
Quod tempore belli ignis non fuit
pro iniuria prophete:ſed domini:
cuius cultus ſpernebatur. 23.q 4.
ſi illic.§.ſed obijcitur.ꝛ.c. guiliſa‑
rius.fo.423.c.4.ꝛ.f.424.ꝛ.c.1.2.
Quod noſtras ꝛ noſtrorum patien
ter exemplo ſanctorum debemus
tolerare iniurias.23.q.1.per totū.
folio.413.col.3.ꝛ.q.4.quiſm.folio.
419.c.2.ꝛ.q.5.nō ē noſtrū.f.432.c.3
Quod iuſtus patienter tolerans iniuri
am:celeſtem meretur coronam.
11.q.3.ꝛ ſi.fo.304.col 2.ꝛ.c. qui iu‑
ſtus.fo.308.col.3.
Quod a perfectis licite non verberi‑
bus:ſed verbis moderatis iniu‑
ria propulſatur.23.q.1.paratus. fo
lio.414.col.2.
Quod prelatorū iniurie degradatio
ne puniuntur.11.q.1.ſi quis ſacer
dotum fo.294.col.2.
Quod iniuria epiſcoporum eſt iniu
ria chriſti:cuius legatione fungū‑
tur.2. que.7.accuſatio quoq̃.in fi‑

ne.folio.224.co.4.
Quod ſpecies elemoſyne eſt iniuriam dimittere.45.diſ.⁊ qui.⁊ duobus.c.ſequen.fo.71.col.3.
Quod iniuria ſemel dimiſſa:non debet amplius ad animum reuocari.23.q.4.ſi illic.fo.423.col.4.
Quod iniurians ſatiſfacere tenet leſo:nec cogitur quis ſuperbo indulgere priuſq̄ humilietur.23.q.4.ſi illic.fo.423.col.4.
Quod nolens pro iniuria ſatiſfactionem accipere:inedia punitur.90.diſtin.ſi quis contriſtatus.folio.143.col.4.
Quod ſcḋm varietatem iniuriaruz debet eſſe reſpectus penarum.de peniten.diſtin.1.pene.folio.535.colū.4.50.diſtin.qz.fo.85.col.3.
Quod qui aufert ſua ab inuito:non iniuriam infert.14.q.5.non ſane.fo.341.col.4.
Quod cuz alterius iniuria nulli eſt ſubueniendum.14.q.5.forte.⁊.ca.deniq̄.folio.340.co.3.⁊.folio.341.colum.1.
Quod nec deo gratum eſt obſequiū cum iniuria aliorum.14.q.5.c.1.⁊ 2.folio.340.col.2.

Iniuſticia. Quod iniuſticia vel iniquitas culpatur cōmiſſa in rebus proximorum.14.q.5.immolans.⁊ tribus.capi.ſequentibus.folio.340.colum.3.
Quod culpatur iniuſticia prelatorū commiſſa reſpectu ſubditoruz.93.diſtinctio.diaconi ſunt.folio.148.colum.4.
Quod culpatur iniuſticia diuitū cōmiſſa reſpectu pauperum.42.diſ.ſi quis.ante finem.fo.65.col.3.
De iniuſticia habes vbi agitur de iuſticia.

Innocentia Quod quez innocētia adiuuat:dignuz eſt vt alia caſtigatio non affligat.2.q.5.mennaz.fo.210.colū.3.3.que.9.dignum.fo.247.colum.1.
Quod innocēs de oībus bn̄ iudicat:q fide in oībus eſſe arbitrat.22.q.4 innocens.fo.409.col.4.
Quod ad officiuz innocētis pertinet non ſolū malum non inferre:ſed etiā mala cohibere.23.q.5.non eſt innocentie.fo.434.col.4.
Quod q non ex odio:ſed amore corripit delinquentē:nō ſolum caſtiſſime innocētie.ſed diligētiſſime ſeueritatis impleuit officium.23.q.4.ita plane.fo.418.col.2.
Quod an innocentes debent preferri in prelaturis lapſis penitētibus.12.diſtin.nos conſuetudine.fo.14.c.4.16.q.1.legi circa principium.fo.356.col.4.
Quod videt q exemplo petri lapſus penitens innocentibus in prelaturis debet preferri:qz talis ſubditis nouit cōpati.50.diſtin.conſiderandum.⁊.c.fidelior.fo.87.col.2.

Inobedientia. Quod inobedientia eſt peccatū hariolandi ⁊ ſcelus idolatrie nolle acquieſcere.81.diſt.ſi qui ſunt.fo.129.col.2.32.diſ.preter hoc.§.porro.fo.50.col.3.
Quod qui precepto pape nō obedit.peccatū idolatrie incurrit.81.diſ.ſi qui ſunt.fo.129.col.2.
Quod omnes clerici qui nō ſūt ſub obedientia epiſcopi:ſunt acephali.93.di.nulla.⁊.c.ſeq.fo.147.col.3.
Quod vbi duo ſupiores mandāt oppoſita inferiori:non eſt obediēdū.11 q.3.qui reſiſtit.⁊ c.ſeq.folio.309.columna.1.
Quod inobediētes paternis iuſſionibus ſeuerioribꝰ debent corrigi vindictis.23.q.3.iuſtū eſt.f.417.col.2.
Quod inobedientia punit per excōicatione.18.diſt.decernimus.fo.25.col.1.34.diſ.quorundam.in fine.fo.54.col.1.11.q.3.ſi autem.⁊ tribꝰ.c.ſequen.fo 300.col.1.
Itē punit p depoſitionē vel degradationē.11.q.1.ſi qs ſacerdotū.f.294.col.2.⁊.q.3.abſit.fo.300.col.2.34.diſtin:quorundā in ſi.fo.54.col.1.
Itē punitur p corporalem afflictionem.11.q.1.ſi qs ſacerdotū.fo.294.co.2.7.q.1.deniq̄.fo.267.col.3.
Quod propheta ad ſchiſmaticos miſſus ꝓpter inobedientiā a leone occidit.7.q.1.deniq̄.fo.267.col.3.

Impotētia Quod impotētia coeundi:ſi poſt carnalē copulā ſuperuenerit:nō ſoluit mr̄imoniū:ſi ante venit liberum facit alterū matrimonio alij copulari.27.q.2.quod autem.§.ecce impoſſibilitas.fo.488.col.2.3.q.1.quod autē.fo.
Quod propter impotentiam a copula coniugali ſeparatus:libere pt ad ordines promoueri.27.q 2.quod autē.§.2.fo.488.col.2.
Quod naturalis ſiue perpetuo impotentia ſoluit matrimonium:accidentalis vero que ſit per maleficiū ſi ceſſauerit:ſolutū reſtituit.33.q.1.q aūt.in ſi.⁊ duobꝰ.c.ſe.folio.523.columna.2.
Quod impotens coram iudice apparere nō cogit:qui infirmitate detinetur.5.q.3.ſi egrotans.folio.257.colum.1.

Impunitas Quod īpunitas culpe viam facit alijs delinquendi.35.q.9.loci.fo 599.col.4 ⁊.2.q.7.quapropter.folio.231.col.2.93.diſtin.peruenit.fo.148.col.3.
De hac materia habes vbi agitur de correctione ⁊ de pena.

Inquiſitio. Quod inquiſitio facienda eſt de cōditione clericoruz priuſq̄ cōfirmentur.47.diſtin.de petro.folio.74.columna.2.23.diſtin.illud.folio.34.colum.4
Item facienda eſt de infamijs ſubditorum anteq̄ credatur.2.q.1.deus omnipotens.fo.206.c.3.30.q.vlti.nullum.fo.505.co.4
Itez facienda eſt de culpa puniendorum priuſq̄ puniantur.28.diſtin.quia ſunt.folio.44.co.4.86.diſtin.ſi quid.folio 138.colum.1.⁊.c.tanta ibidem.
Item facienda eſt inquiſitio tam ſuper ſtatu cleri q̄z populi ab epiſcopo bis in anno conciliuz celebrando.18.diſtin.quoniā.fo.23.c.4
Quod epiſcopus in ſynodis ſub iuramēto debet pericula ingrere anīmarū ⁊ inquirenda ꝯcōmittere.35.q.6.epiſcopus.fo.598.co.1
Quod ediſcopi viſitando parochias plus debēt inquirere de lucro anīmarum q̄z de lucro temporalium reruz.10 q.3.cauendū eſt.fo.291.c.3
Quod inquiſitio ad veritatē facti nō poteſt peruenire niſi diligēter circumſtantie inquirantur.23.q.8.occidit.folio.440.colū.4
Quod iudicantē oportet cūcta rimari:⁊ ordinem rerum plena inquiſitione diſcutere.30.q.vlti.c.vlti.folio.506.colum.4
Quod confeſſor debet eſſe ſapiens et diligēs inquiſitor de loco tempore ⁊ de alijs circumſtantijs peccatoruz.de peni.diſtin.6.§.1.poſt medium.folio.580.co.1
Quod veritas diligētius ingſita magis ſplendeſcit in lucem.35.q.9.c.graue.fo.600.co.4
Quod iudici magis neceſſaria eſt leuis ingſitio q̄z atrox punitio.23.q.5.c.1.in fine.fo.430.co.1

Inſania. Quod inſania continue laborās:ſi quid commiſerit nō imputatur.15.q.1.ſi quis inſaniēs.fo.345.co.4.⁊.c.illud.§.ex vtraq̄.fo.344.co.1
Quod ſicut inſani mente nō res ſed phantaſticā rerū vident:ſic mens auari ſemper aurum ⁊ ſimilia videt.47.di.ſicut.fo.73.co.2
Quod qui infirmitate vl̄ feruore paſſionis preſſus:ſi quid vouerit vel promiſerit niſi ratum poſtea habeat non tenebit.17.q.2.gonſaldus.folio.379.col.2
Quod ſacerdos tempore inſanie occidens hominē:licet q̄tuz ad culpam innocens ſit ab executione tamen officij abſtinebit.15.q.1.ſi qs non iratus.fo.345.co.4
Quod ad ſacros ordines nō ꝓmouetur qui aliquando inſaniuit:ſed ꝓmotus poſt inſaniam ſanatus ce-

lebrabit.15.q.1.ſi quis non ſn ſ.fo-
lio.345.co.4.⁊.33.diſtin.;maritum
folio.53.colum.2.
Quod epiſcopus inſanus renũciare
nõ poteſt niſi habeat lucida inter-
ualla.7.q.1.q̃uis.fo.269.co.1
¶ De hac materia habes vbi agitur
de dementia.

Inſpiratio Quod inſpira-
tio ſpirituſan-
cti ſoluit a lege ſtatutũ.19.q.2.due
folio.390.col.3
Quod vbi ſpiritus ſpirat etiã ꝑla
to ſuo contradicente ad meliorẽ
vitam poteſt quis tranſire.19.q.2.
due.folio.390.co.3
Quod ſancti patres ea que videntur
reprehenſibilia inſpiratione diui
na fecerunt.23.q.5.ſi non licet per
totum.c.fo.431.co.4
Quod dominus per occultã inſpira
tionem reuocat a malo.23.q.6.qđ
errauerat.folio.437.co.4
Quod inſpiratiõe diuina caſtitas ha
betur.28.di.de his.fo.44.co.1
Quod preſens eccl̃ia inſpiratiõe di-
uina inſtituitur.8.diſt.qui cõtem-
pta.folio.9.co.1
Quod qui poſt inſpirationẽ diuinã
⁊ reuelationem in quo errauerat
perſeuerat obſtinatus eſt.8.di.con
ſuetudo.folio.9.co.2.21.diſt.nunc
folio.31.columna.1

Inſtrumentum
Quod inſtrumẽta chartarum debent
ſacerdotes cõficere de rebus pro-
prijs ⁊ eccleſiarum,quas de nouo
intrant.12.q.4.c.1.fo.328.co.1
Quod quia ſepe proprietati originis
obſiſtit longinquitas temporis ſti
pendia de rebus eccleſiarum que
recipiũtur ab epiſcopis debent re-
digi in inſtrumentis.12.q.2.ſepe.fo
lio.327.co.3.⁊.c.longinquitate.fo-
lio.325.colum.4
Quod defuncto epiſcopo omnes res
ipſius ne ab eccleſia alienẽtur a ca-
nonicis debent conſcribi.12.q.5.ſi
cubi.folio.329.co.4
Quod inſtrumẽta vi extorta maxime
a clericis nullius ſunt vigoris.15.
q.6.c.1.folio.349.co.1.⁊.c.auctori-
tatem.ibidẽ.co.2
Quod ſeruus nõ poteſt inſtrumẽtũ
cõdere teſtamẽti.13.q.2.illud etiã.
folio.333.colum.1
Quod vbi tabellio ſiue manus pu-
blica ad inſtrumẽti ſubſcriptionẽ
nõ habet triũ teſtium ſuff cit ſub-
ſcriptio.16.q.3.placuit vt.§.hec de
ſubſcriptionibꝰ.ver.is ıt.369.c.1.⁊.4
Quod ſacerdotes ꝓ negocijs ſecula
ribus non debent poni in inſtru-
mentis pro teſtibus.14.q.2.q̃q̃.
folio.338.colum.3

Intentio. Quod intentio o-
peri indifferenti ſi-
nem imponit.41.diſtin.quiſquis
folio.64 colu.1.c.delitie.⁊.c.quod
dicit ibidem.co.3
Quod bona intentio nõ excuſat opꝰ
malum.1.q.1.non eſt per totum.c.
folio.168 col.2
Quod mala intẽtio facit opus bonũ
non valere.23.q.5.cum miniſter.
folio.432.co.4
Quod deus plus reſpicit intẽtionẽ ⁊
voluntatẽ q̃ actus.15.q.6.ſi quan-
doq̃ a ſacerdotibus.in fine.folio.
349.colum.1.22.q.5.qui peierare.
folio.41 .col.1
Quod iuramẽta ſcđz intentionẽ pre
ſtantis nõ recipientis a deo iudicã
tur.22.q.5.humane.§.1.fo.411.c.3.
Quod nemo debet ↄſiderare verba:
nõ enim intentio verbis ſed verba
intentioni debẽt deſeruire.22.q.5.
humane.fo.411.co.3
Quod ream linguã nõ facit niſi rea
intentio.22.q.2.homines.⁊.c.2.ſeq.
folio.403.co.2
Quod ea que preter intentionẽ con
tingunt non imputãtur.23.q.5.de
occidendis.folio.431.co.3.⁊.c.cũ
homo.folio.433.co.1
Quod officia vindicte poſſunt imple
re boni bona intentione.23.q.5.of
ficia folio.432.co.4
Quod q hac intẽtione male accipit
vt bene diſpenſet aggrauatur po-
tius q̃ iuuatur 1.q.1.non eſt.folio
168.colum.2.⁊.14.q.5.forte.folio.
340.colum.3.32.q.4.ſic non ſunt.
folio.519.col.3

Interceſſio. Quod inter-
ceſſio bonorũ
que eſt ꝓ ſalute proximorũ eſt ſu
periori porrigenda.23.q.5.prodeſt
folio 430 colum 4
Quod cũ hic qui diſplicet ad inter-
cedendum mittitur irati animus
ad deteriora prouocatur.3.q.7.in
grauibus.folio.245.col.2.49.diſt.
§.1.folio 75.colum.3
Quod ſacerdotes in preiudiciũ alio
rum nõ debent intercedere: quia
qui vincitur interceſſoris benefi
cio ſe victum arbitrat.14.q.5.deni
q̃.folio.341.co 1
Quod clericis proprium eſt ꝓ confu
gientibus ad eccleſiam intercede-
re:quia hoc non eſt malos defen
dere ſed humanã ſeuitiam repri-
mere.14.q.6.ſi res.folio.342.col.2.
17.q.4.reum.folio.380.co.4.23.q.5
reos.folio.431.colũ.2.14.q.vlti.hi
qui.folio.342.co 4

Interpretatio
Quod interpretatio canonũ ſpectat
ad eũ qui habet ius cõdendi eos.
25.q.1.ideo.§.his ita.fo.463.co.3.
Quod romana eccl̃ia ſic canones cõ-
didit q ipſorũ interpretationẽ ſibi
retinuit.25.q.1.ideo.§.his ita.f.463.
Qđ ſi in canonicis libris aliqđ veri-
tati cõtrariũ inuenimus vel men-
doſum codicem debemus crede-
re vel nos interpretem non intelli
gere.9.di.ego.fo.10.co.1
Quod eccleſie interpretatio ſi habet
eloquentie venuſtatẽ eſt diſſimu-
landa ⁊ fugienda.38.diſtin.eccleſia
ſtica.folio.62.co.1
Quod omnis lingua habet quedã
propria locutionum genera,que
cum in a iam transferuntur,videt
tur abſurda.38 diſtin.locutio.fo-
lio.61.columna.4
Quod q ſcripturã ſacrã aliter interp̃
tat q̃ ſpũſſctũs flagitat hereticus
eſt.24.q.3.hereſis.fo.459.c.3.37.di.
vino.folio.58.co.3

Intruſio. Qđ intruſus ep̃s
non eſt habendus
pro ep̃o:nec habet executionẽ.62.
di.c.1.fo.104.co.2.⁊.63.diſtin.ſi per
folio.105.colum.3
Qđ intruſi ꝑlati vel ſchiſmatici tẽpo
raliter ⁊ eternalit a dño puniũt
7.q.1.deniq̃.per totũ.fo.267.co.3
Quod intruſus priuat dignitate.63.
di.omnis.fo.105.co.4
De hac materia hẽs ifra de inuaſore.

Inuaſor. Quod inuaſor ſe-
dis apl̃ice anathe-
matiſat.79.di.ſi qs ex ep̃is.fo.126.
co.1.⁊.c.ſi qs pecunia.fo.126.c.2
Quod inuaſor alterius eccl̃ie ep̃ſ nõ
eſt dicẽdus ſecũdꝰ ſʒ nullus ep̃s.7
q.1.factus.fo.267.co.1
Quod inuaſor alterius ſedis ſcilicet
a miniſterio eccl̃iaſtico ẽ repellẽdꝰ
⁊ incarcerãdus.2.q.1.in ꝑmis.cir-
ca ꝑncipiũ.fo.202.co.1.⁊.7.q.1.pre-
ſentium.fo.265.c.3
Qđ ꝑlati ſuis eccl̃ijs poſtpoſitis ⁊ alie-
as inuadentes ſunt adulteri ⁊ in-
fames.3.q.2.audiuimꝰ.fo.235.co.2
Quod inuaſor alterius eccleſie ſi ad-
monitus dimittere ↄtempſerit ſe-
culari brachio eſt excludendus.11.
q.1.petimus.fo.294.co.3
De hac materia hẽs vbi agit de eccl̃ia
materiali in fine.⁊ ſupra de intruſo

Inuentariũ. Quod inuen
tariũ dicitur
ſcriptura vbi oĩa q̃ inuẽta fuerunt
diligẽter cõſcribunt.12.q.2.charita
tem.folio.323.co.1
Quod decedente ep̃o oẽs economi ⁊
canonici eccl̃ie illius in mutua pñ
tia de oĩbus rebus debent inuenta
riũ facere.12.q.2.charitatẽ.fo.323.c.
1.⁊.q.5.ſicubi.fo.329.c.4

Inuidia. Quod inuidia eſt
mortale ſiue capita
le peccatũ.25.diſt.vnum.§.alias.fo
lio.39.colum.2.⁊.4
Quod inuidia ꝑſeuerãs hʒ radicẽ in
interioribus medullis recõditã
de pe.di.2.c.1.fo.551.co.3
Quod ꝓpter ꝑlationis inuidiã cain

fratres occidit.55.di.ſexto.f.56.c.4.
Quod peius malū nō eſt ꝙ̄ chriſtianos ſuis ſacerdotibus inuidere.6.q.1.ſunt.§.vero hac.fo.261.col.2.
Quod qui bonos ex leui ſuſpitiōe accuſat: hic nō charitatis: ſed inuidie ſtimulis exagitat̄.6.q.1.ſi omnia.fo.260.col.4.
Qđ clericis ꝓcipue ꝯuenit inuidiā nō hēre.23.diſ.his igit̄ fo.34.col.3.
Quod qui potius ꝯſuetudinē ꝙ̄ veritatē fratribus reuelatā ꝑſumit ſequi: inuidus eſt.8.di.qui contempta.folio.9.col.1.
Quod inuidia curat̄ per ſuū ꝯtrariū videlicet per humilitatis exercitiū inferioribus ſe ſubdendo.de pe.di.2.c.1.fo.551.col.3.

Inuitus.

Quod inuitis multa bona preſtant̄ quī eorū ꝯſulit̄ vtilitati.45.di.& qui.fo.71.col 3.23.q.4.nimiū.per totū.c.folio.425.col.4.& ca.diſplicet.per totū.c.fo.426.col.2.
Quod interdū quis vel metu flagellorū: vel inductu diſputationū de nolente efficitur volens.23.q.6.vides.folio.437.col.4.
Quod iudeus nō eſt cogēdus fidē accipe inuit⁹ 45.di.de iudeis.f.70.c.1
Quod a fide recedēs cogit̄ inuit⁹ ad fidē redire.23.q.4.diſplicet.per totum.fo.426.c.2.&.q.6.per totum.folio.437.col.3.45.diſ.de iudeis.in fine.folio.70.col.1.
Quod qui inuitū ad bonū cogit nō ipſū ꝑſequit̄: ſed diligit.23.q.5.nō vos.folio.435.col.1.&.q.4.ipſa pietas.fo.422.col.2.
Quod nemo pōt eſſe bonus inuitus 23.q.6.vides fo.437.col.4.
Quod licet ep̄s inuitos nō debet ordinare: pōt tñ inferiores ordinatos ipſis ꝯtēptoribus preferre.74.diſ.ꝯſuluit.fo.120.col.3.
¶ De hac materia habes vbi agit̄ de beneficio & vbi agitur de coactione.

Joannes.

Quod ioānes baptiſta herodes ab inceſtu prohibens oſtendit coniugia fuiſſe inter infideles.26.di.vna tm̄.§.ioannes.fo.42.col.1.
Quod ioānes euangeliſta verbo & facto ſchiſmaticos & hereticos docuit vitare.24.q.1.omnis qui.f.449.c.2.

Joſeph.

Quod ioſeph q non cognouerat mariā ꝯceptū ſentiens in ea: ex benignitate voluit eā occulte dimittere.2.q.1.ſi peccauerit.fo.206.col.1.
Quod inter ioſeph & mariā quī commēdata fuit ioāni non dicit̄ fuiſſe diuortiū: qꝛ ioſeph non cognouerat eā.27.q.2.quod aūt.§.vlti.poſt mediū.fo.488.col.2.
Quod an inter ioſeph & mariā fuerit ꝯiugiū: cū ipſa carnalē non ſenſerit copulā.27.q.2.§.i.fo.484.col.2.
&.c.inſtitutū.§.poteſt.fo.489.col.3.&.c.quod aūt.§.priori.fo.488.co.2.&.c.ꝑuſꝙ̄ &.c.inuēta.fo.490.c.1.&.2
Quod ioſeph venditus a fratribus in egypto ab eunucho cōparatus fuit: ſignificat ꝙ qui grām ſpūſancti mercat̄ viuū ſemē nō habet ſiccis genitalibus.1.q.1.ſicut eunuchus.fo.169.col.1.
Quod ioſeph non tā ꝑ creaturā ꝙ̄ ꝑ auctorem creaturarū iurauit.22.q.1.mouet.§.ſ3 obijcit̄.f.402.c.1.&.3

Ira.

Quod ira dei eſt tranquilla iuſti ſupplicij conſtitutio.de pe.di.3.c.ꝓductor.f.563.col.2.
Quod demones appellant̄ ira & furor 23.q.5.nō ſolū.fo.434.col.1.
Quod ꝓpter malicias hominū ex ira dei mūdus fame & penuria quā 3 opprimit̄.16.q.1.reuertimini.§.verbū effuſionis.fo.363.col.1.
Quod vno peccāte ira dei ſup multos venit.45.diſt.ſed illud.fo.72.col.1.23.q.5.ſi audieris.fo.434.col.1.
Quod ab ira peccati qua naturaliter fuimus filij ire nō liberat̄ quis niſi ꝑ fidē chriſti.de ꝯſe.di.4.firmiſſime.fo.630.col.3.
Quod ira hominis eſt communicati animi perturbatio.de pe.di 3.c.ꝓductor.fo.563.col.2.
Quod ira hoīs ſi longo tpe teneatur eſt mortale peccatū.25.di.vnū orarium.§.alias.fo.39.col.2.
Quod apl̄us ꝓhibuit vindictā ꝑſone ꝓprie dicēs: non vos defendentes: ſ3 date locū ire.23.q.i.§.i.f.413.c.4.
Quod ira talia facit cōmittere de quibus poſt multū ſolet hō dolere.11.q.3.cū apud.fo.306.co.1.
Quod qcqđ calore iracūdie fit vel dicit̄ non eſt imputandū: niſi adſit iteratio vel ꝑſeuerātia.2.q.3.ſi quis iratus.fo.228.co.i.de pe.diſ.i.cogitatio.fo 536.col.3.
Quod ꝓſidens iudicio ab ira d3 cauere: quia ira viri iuſticiam dei nō operat̄.11.q.3.ep̄s ꝑſbyter.in fine.fo.305.col.3.
Quod iratus cōmotionis tꝑe iuſtū putat omne quod facit.11.q.3.ira.folio.306.col 1.
Quod in ꝓpoſitis laudabile eſt vt nil agāt ꝑuſꝙ̄ mens cōcitata ꝑ iram ad tranquillitatē redeat.11.q.3.illa.fo.305.col.1.5.q 2.relatum.in fine.folio.
Quod rectores aliorū nō debent ex leuitate vel furore ꝓcipitare ſniam.11.q.3 ſummopere.fo.306.col.2.5.q.2.relatum.fo.256.col.3.
Quod ira ſepe innocentes ad peccatum deducit: qꝛ dum iuſto amplius iraſcuntur & volunt aliena coercere: peccata grauiora cōmittūt.11.q 3.ira.fo.306.col.1.

Irregularitas.

Quod irregularitas nomen accepit a regula quā ſtatuit apoſtolus ſeruandam circa ordinandos & ordinatos: & contrarium ei⁹ dicitur irregulare.id eſt.contra regulam 48.diſtin.quoniam.fo.75.col.4.25.diſtin.vnum orarium.§.nunc autem fo.39.col.2.
Quod irregularitas multipliciter cōtrahitur.33.diſtin.maritum.f.53.co.2.34.diſtin.precipimus.&.c.ſeq.fo.55.col.1.
Quod irregularitas incurritur contrahendo cum corrupta.32.diſt.ſiatim.fo.52.col.2.
Item ſibiipſi abſcindens quodlibet mēbrū ex indignatione vel iuſto vel iniuſto timore trūcās: irregularis eſt.33.di.maritū.fo.53.col.2.
Itē qui naturaliū mēbrorū aliquem defectū patit̄.51.diſ.qui in aliquo.folio.90.col 3.
Itē qui adulteram vxorē cognouit.34.di.ſi cuius.&.c.ſeq.fo.55.col.1.
Item bigamus.33.diſtin.maritum.fo.53.col.1.
Item ſimoniacus.33.di.maritum.in fine.folio.53.col.1.
Item hereticus.51.diſtin.qui in aliquo.folio.90.col.3.
Item qui publicam vel ſolennē penitentiam egit.33.di.maritum.f.53 col.1.50.di.ex penitentibus.folio.51.di.qui in aliquo f.90.c.3.
Itē rebaptizatus.51.diſtin.qui in aliquo.fo 90.col.3.
Item filij ꝑſbyterorū vel alias illegitime nati.56.di.ꝑſbyterorū.f.97.c.2
Quod irregularis non debet ad ordines ſine diſpēſatiōe ꝓmoueri.34.di.ꝓcipimus fo.55.col.1.
¶ De hac materia ſatis hēs vbi agitur de diſpenſatione & vbi agit̄ de ordine.

Irreligioſitas.

¶ De hac materia habes vbi agitur de religione.

Irreuerentia.

Quod irreuerētia eccleſiarum & oratoriorum prohibetur.42.di.non oportet: & trib⁹ c.ſeq.fo.66 col.1.
Quod ſi quis ex irreuerētia eccleſias docet ꝯtemnendas: anathematizat̄.30.di.ſi qs per ſupbiam.& duobus c.ſeq.fo.47.col.2.
Quod irreuerētia ſupiorū reprobat̄.2.q.7.oues.fo.224.col.3.7.q.1.ſcire.fo.267.co.2.&.23.q.5.ſi apud carnales.fo.433.col.3.
Quod irreuerentia platorū punit̄ degradatione.11.q.1.ſi qs ſacerdotū.fo.294 col.2.&.ca.ꝯiurationum.& quatuor.c.ſeq.fo.eodem.col.3.

Iſaac.

Quod iſaac fuit filius libere & heres.32.q.2.non omnis.fo.515.col.4.

Qđ iſaac fuit vnus ex tribus de qbus pepererunt libere ⁊ ancille.32. q.4. recurrat.folio.517.col.2.

Quod domus iſaac non fuit ex oī p̄te beata:q2 domū iacob dilexi:eſau aūt odio habui.47.di.q̄ntūlibet.folio.75.col.2.

Quod iſaac benedixit filio ſuo iacob. 24.q.3.cū ergo.§.itē noe.f.457.c.4.

Quod iſaac cū rebecca ſepulti ſunt in ebron.13.q.2.ebrō.fo.332.col.2.

Iteratio. Quod iteratio culpe inducit aggrauationem pene.15.q.8.hi q.f.351.c.2.

Quod illud qđ nō oſtendit geſtum nulla rōne videt̄ iteratū.de ↄſe.di. 4.ſi nulla.⁊ q̄ttuor.c.ſ͞ce.f.642.c.2.

Quod iterari cȝ illud quod male factū eſt 1.q.vl.daibertū.f.200.col.2.

Qđ iterat̄ ordo ſi de ordināte vtrum ep̄s fuerit dubitat̄.68.diſ.p̄ſbyteri folio.114.col.4.

Quod iterat̄ eccl'ie ↄſecratio ſi igne exuſta:aut ſanguinis effuſiōe:aut fornicatione polluta fuerit.68. diſ. eccleſijs.folio.115.col.1.

Quod nec baptiſm⁹ nec cōfirmatio debent iterari:niſi de receptiōe vtriuſqȝ dubitet̄:vel non fuerit forma debita tēta.68 di.eccl'ijs. fo.115.c 1.

Quod iterato baptizatus ſciēter iterato dñm crucifigit:⁊ nō pōt p̄mo ueri.de cōſe.di 4.qui bis.f.642.c.3.

Quod quotidianū ſacrificiuȝ eucharistie nō eſt iteratio paſſiōis:ſȝ cōmēoratio.de ↄ.di.2.iterat̄.f.622.c.3.

Quod ſolēnis pnīa apud q̄ſdam eccleſias nō iterat̄.de pe.di.3 nihil p̄deſt.§.ex pſōna.fo.564.col.3.

Quod de hereſi redeuntes p̄manent in ſuis ordinibus:ſi tamen ab hereticis iterata vnctione baptiſmi vel ordinis nō fuerint maculati.1. 7.ſaluberrimum.fo.199.col.3.

Quod ab hereticis in forma eccleſie ordinati non debent iterato ordinari:ſed p manus ipoſitionē recōciliari.1.q.1.man⁹ ipoſitio.f 175.c.1

Qđ ſacra ab hereticis in forma eccleſie data iterari nō debent.1.q.7. ⁊ ſi illa.§.ſeq.circa mediū.fo.199.co.4. ⁊.1.q.1.quod qdā.f.178.col.3.

Judas. Quod iudas lȝ fuerit p̄ditor ⁊ damnat⁹:qc qđ tñ inter ap̄los egit:p̄ dignitate officij ratum fuit.19.di.ſ͞m eccleſie fo.27.col.1.7.q.1.aduerſitas.in fine. fo.274.col 4.

Quod p̄pter iude perfidiā nauis in q̄ ipſe erat ⁊ ap̄li fluctib⁹ agitabat̄. 24.q.1.nō turbat̄.f.445.col.3.

Quod iudas i cena dñi cū alijs ap̄lis corpus chriſti ſumpſit.7.q.1.aduerſitās.in fine.fo.274.col.4.

Quod iudas a venia excluſus nō fuiſſet:ſi penitētiā a chriſto poſtulaſſet.de pe.diſtin.§.is.poteſtatis.folio.542.col.1.

Quod nihil profuit iude egiſſe penitentiā p quā ſcelus corrigere non potuit.de pe.di.3.in ſalicibus.folio 569.col.3.

Quod iudas male penituit: q2 laq̄o ſe ſuſpendit.de pe.di.3.inter hec hircum fo.569 col.1.

Quod iudas fuit infelicior omnī penitēte:quē pnīa non reuocauit ad dñȝ:ſed deſperatio traxit ad laqueū. de pe.di.3.ſceleratior.fo.569.col.4.

Quod iudas magis peccauit deſperādo:q̄ȝ chriſtū tradēdo.23.q.5.ſi nō licet.folio.431.col.4.

Quod q ſeipſos occidūt:cū iuda proditore p̄petue dānationis exitiū incurrūt.23.q.5.ſi nō lȝ.⁊.c.ſeq.f.431. colum.4.

Quod cū ſpūſſanctus cōſubſtātialis ſit filio:ſimoniaci ſpūſſancti gratiam vendētes iude qui chriſtū vendidit cūparant̄.1.q.1.eos.fo.166.c.3.

Quod clerici res ſacras ſubtrahētes iude ſcariotis ſimiles eſtimant̄.17 q.4.ſi forte fo.381.co.3.23.q.4.quid ergo.in fine.fo.417.col.4.

Judeus. Quod iudei obedientes nō ſunt a xp̄ianis moleſtandi.23.q.8.diſpar.folio.440.col.3.

Quod iudeis p̄mittit̄ feſtū eoꝝ colere dūmō ea nō exerceāt in ↄtēptū eccl'ie.45.di.q ſincera.in ſi.f.69.c.3.

Quod ſacrilegiū faciūt q iudeis publica officia cōmittūt.17.q.4.ↄſtituit.f.383.col.1.54.di.nulla.fo.93.c.3.

Quod fideles nō debent cū iudeis habitare nec māducare:nec medicinaſ ab eis recipe:nec ↄſiliū requirere in infirmitate.28.q.1.nullus.⁊.c. ſeq. fo.496.col.2.

Quod ne religio xp̄iana a iudei ſpolluat̄:empti ab eis chriſtiani a ſeruitute liberant̄.54.diſt. mancipia. ⁊.c.ſeq.fo 93.col.3.de ↄſe.di.4. pleriqȝ.fo.640.col.4.

Quod iudei non ſunt p viȝ ad fideȝ cōpellendi.45.di.qui ſincera.fo.69. col.3.⁊.c.de iudeis.fo.70.col 1.

Quod iudei q de facili ad vomitū p̄fidie redeunt cū multa deliberatiōe: ⁊ cū octo menſiū inſtructione ſūt ad baptiſmum ſuſcipiendi.de conſe.di.4.iudei fo.640.col.4.28. q.1. ſepe.fo.496 col.2.

Quod die dominico vel alio die ſolēni debent iudei baptizari.de conſe. di.4.ne quod abſit.fo.441.col.1.

Quod ſi iudeus vel paganus ſeru⁹ chriſtian⁹ fieri voluerit:a ſeruitute liberat̄.54.di.fraternitatē.f.93.c.4.

Quod iudeoꝝ baptizatorum pueri ne parētū inuoluant̄ erroribus: ſunt eis auferendi:⁊ monaſterijs aut xp̄i fidelibus ad viuendū tradēdi.28.q.1.iudeoꝝ.fo. de conſe.diſt.4.pleriqȝ fo.640.col.4.

Quod vno parēte cōuerſo: ⁊ altero in iudaiſmo p̄manente:pueri ſeq debent illū q factus eſt chriſtian⁹. 28.q.1.iudei.fo.455.col.1.

Quod eſt iudeis ↄuerſi:q2 ad vitia p̄ni ſunt:nō debent alijs iudeis cohabitare:ne eoꝝ participatiōe ſubuertant̄.28.q.1.ſepe.fo.496.col.2.

Qđ iudei a fide apoſtatātes coguntur ad eā redire.45.diſtin. de iudeis. folio.70.col.1.de conſe.diſ.4.pleriqȝ fo.640.col.4.

Quod iudei p̄uaricatores fidei q̄ītacūqȝ pena damnati fuerint perfidia parentū etiā quo ad res filijs nō oberit.1.q.4.iudei.fo.

Quod ſi chriſtian⁹ vel chriſtiana iudaice prauitati carnaliter coniugatur:a cōmunione eccleſie ſegregētur.28.q.1.caue.fo.496.col.4.⁊.c. ſi qs iudaice.fo 497.col 1.

Judex. Quod iudex dictus eſt eo q ius dicat: ſiue q iure diſceptet.23.q.2.c.1.fo. 415.c.3.

Quod iudex alius eſt ordinarius alius arbitrarius.2.q.6.a iudicibus. folio 220.col.2.

Qđ ordinari⁹ iudex eſt q ab apoſtolico vel imp̄atore legitimā poteſtatē accipit 2.q.6.a iudicibus.fo.220. c. 2.11.q.1.iudices.fo.292.col.4.

Quod arbitrarius eſt qui nullā poteſtatē habens cū conſenſu litigātiuȝ eligit̄.2.q.6.a iudicibus.f.220.co.2.

Quod ad arbitriū rei iudices dandi ſunt.11.q.iudices.fo.292.col.4.

Quod qdā ſunt q iudicēs nō p̄nt fieri:etiā ſi petant̄: videlicet ſurdus ⁊ mut⁹ p̄petuo furioſus:femine:ſub impubes:infamis.3.q.7. infames. fo.243.col 2.

Quod ille debet eſſe alterius iudex q nō habet in ſeipſo qđ cōdēnet.3.q. 7.iudicet.fo.245.col.1.

Quod verus iudex nec p̄cio:nec ſtupore nec odio:nec fauore iudicat. 11.q.3.ep̄s.§.ſi ergo.fo.305.col.3.

Quod iudex munera non dȝ accipe: q2 muneꝝ acceptatio veritatis eſt p̄uaricatio.11.q.3.q recte.fol.305.c. 4.⁊.c.non licet.fo.306.col.2.14.q.5 non ſane.fo.341 col.4.

Qđ iudex etiā recte iudicādo ſi tp̄ale p̄miū expectat:fraudē in deo perpetrat.11.q.3.q recte.fo.305.col.4.

Quod laudabiles ſunt iudices in qbus nec ira nec furor:ſed rō dñat̄. 11.q.3.illa.⁊ tribus.c.ſe. fo.306.c.1.

Qđ papa eſt iudex oīuȝ:ſȝ nemo ipſius.9.q.3.patet.⁊.c.ſe.fo.285. col.2.

Quod bon⁹ iudex nihil arbitrio ſuo facit:ſed iuxta leges ⁊ iura p̄nunciat.3.q.7.iudicet.fo.245.col.1.

Jn quo capitulo ponunt̄ plura q̄ debet habere bonus iudex.30.q.vl.iudicantē.fo.566.col.4.

Quod nō eſt iudex in quo nō eſt iuſticia.23.q 2.iuſtū.fo.415.col.3.

Qđ criminoſus iudex cū ſnīaȝ i alte-

ri⁹crimē,pſert ſeipſm cōdēnat. 3.q.7.ſacerdos.§.itē in euāgelio.f.245.columna.3
Quod iudex cuius vita cū,loco iudicij nō cōcordat ſepe imeritos dāmnat.11.q.3.plerūq3.fo.308.co.2
Quod iudex cupidus cito vēdit iudiciū.11.q.3.pauper.fo.306.co.3
Qd̄ naturale ē ſuſpectoꝝ iudiciū,inſidias declinare.3.q.5.q ſuſpecti.f.240
Quod iudex in labyrinthum (co.2 impinguit q ante iudicat q̄3 intelligat.29.di.ſcīēdū.fo.46.c.2
Quod iudex circūſtātias d3 rimari ꝛ ordinē rerū ingrere.30.q.5.iudicantē.fo.506.col.4.2.q.1.,in pmis.fo.202.co.1.de pe.diſt 5.§.1.poſt mediū.folio.578.co.1
Qd̄ iudex nec debet eſſe facilis ad credendū nec ad vindictā ſterendam.86.di.ſi qd.fo.138.co.1.11.q.3.q̄3uis fo.306.co.4.15.q.7.ſi qd.fo.250.c.3
Quod iudex ſine accuſatiōe damnare non debet.23.q.4.ſi quis poteſtatem.fo.424.col.4
Quod idem non debet eſſe iudex ꝛ accuſator vel teſtis.2.q.1.;multi.fol.205.co.2.4.q.4.c.1.fo.254.co.1
Quod iudex non debet eſſe ſuſpectus 3.q.5.c.vlti.fo.240.co.2
Quod iniquū eſt velle iudicare ꝛ nō iudicari.32.q.6.iniquū.fo.524.co.1
Quod iudex pl⁹legib⁹q̄3 ſue volūtati obtpare d3.3.q 7.iudicet. fo.245.columna.
Quod iudex in loco iudicij d3 ꝯſciētiā quā de domo portauit deponere ꝛ ſm allegata ꝛ ,pbata ,pcedere.3.q.7.iudicet.fo 345.co.1
Q nullus iudiciū ſine licētia ſupioris debet aliquē clericu3 cōdēnare.11.q.1.nullus iudicū. fo.292.co.4
Qd̄ iudex reū puniēdo reddit bonū p malo.23.q.3.ſex differētie. f.416.
Qd̄ iudex ſm leges dānādo iniquu3 non peccat:q2 nō ipſe dānat ſed lex 23.q.5.iudex.ꝛ.c.ſe.fo.434.c.1
Quod humanū eſt illū vereri iudicē q deprimere ꝛ erigere poteſt.16.q.2 c.1.circa mediū.fo.364.co.3
Qd̄ nemo deb3 dedignari iudicē hr̄e ꝯtra ſe cui⁹approbauit arbitriu3.3 q.8.accuſatores.§.cui⁹. fo.245.c.4
Quod inferior iudex nō pōt ſuperiorē iudicare nec deb3.21.di.inferior.ꝛ.5.c.ſe.fo.30.co.3
Qd̄ ad ſecularē iudicē nō lic3 clerico cōfugere.21.q.5.placuit.fo ,398.co.4
Quod iudex laicus non debet ſe intromittere de clerico ſpcipue de ſacerdote iudicādo.96.di.in ſcripturis.fo 155.co.4.ꝛ.c.ſe.16.q.7.in nona actione.fo.376.co.1
Quod licet iudici ſubditū alteri⁹ defenſare ꝛ fouere ſed non iudicare.6.q.3.ſcriptū.fo.264.c.1
Quod iudex pōt alteri⁹ſubditū iudicare rōne criminis cōmiſſi in ſua ptāte.6.q.3.placuit.ꝛ.c.ſe.f.264.c.2.
Quod cauſam ſuā amittit q rē etia3 ſibi debitā pter iudicis ſniā3 inuadit.16.q.6 c.1.in ſi.fo.371.co.4
Qd̄ iudex ſpūalis.ſ.cōfeſſor debet habere mun⁹ ſcientie vt ſciat cognoſcere quicqd debet iudicare. de pe.di.6.§.1.poſt me.fo.580.c.1
Iudiciū. Quod iudicium duplex eſt videlicet diuinum ꝛ humanū.6.q.1.ſi oia. folio 260.co.4.15.q.6.ſi qn̄q3 a ſacerdotibus.circa mediū. fo.349.co.1
Quod diuinū iudiciū valde eſt timēdū:q2 ipſe iudex ē ꝛ teſtis.9.q.3.aliorum.fo.235.co.3
Quod diuinū iudiciū vſurpat q incerta ꝛ dubia iudicat.2.q.1.nomen preſbyteri.fo.204.co.1
Qd̄ ſecretoꝝ,cognitor ꝛ iudex ē de⁹ 32.di.erubeſcāt.fo.52.co.1
Qd̄ ſolius dei eſt iudicare de occultis q ſolus nouit corda hoium.2.q.4 ꝯſuluiſti.pe ſi me.fo.212.co.3
Quod homies multa de dei iudicio ignorant:q2 forſitan que nos laudamus ipſe rephendit ;ꝛ que nos rephendimus ipſe laudabit.11.q.1 ſacerdotib⁹.in ſi.fo.297.co.1
Qd̄ hoies dei iudicio p priores ſe flagellant.56.di.ſi gēs.in ſi.f.98.co.2
Qd̄ dei iudicio hoies in pſenti vita flagellant vt in futuro nō puniant 23.q 4 qd ergo.p to.fo.417.co.4
Quod dei iudicio aduerſa bonis eueniūt vt ex hoc magis humiliēt; et mereant.6.q.1.§.ipſa.fo.261 co.2
Quod iudicio dei agit qn̄ ex flagellis vn⁹corrigit ꝛ ali⁹ obdurat.23.q.4 nabuchodonoſor.fo.421.co.1
Qd̄ nō pōt hūano condēnari examie qd̄ de⁹ ſuo reſeruauit iudicio.15.q.6.ſi qn̄q3 a ſacerdotib⁹.fo. 349.c.1.
Quod facta pape a ſolo deo iudicant.9.q.3.facta.fo.285.co.4
Qd̄ de⁹ alioꝝ cauſas voluit p homines terminari:ſed ſūmi pontificis cauſam ſibi ipſi examinanda3 ꝛ terminandā reſeruauit.9.q.3.alioru3 folio.235.colum 3
Qd̄ nēo ſcit q̄lis in iudicio dei futur⁹ ſit.11.q.1.ſacerdotib⁹.in ſi.f.297.c.1.
Quod qualiſcunq3 hinc qs egredit: talis in iudicio dei repſentat.25.di.qualis.fo.40.co.3
Quod qualē inuenit dn̄s cū vocat talem piter ꝛ iudicat.de pe.di.1.nunqd cain.fo.537.co.2
Itē in futuro dei iudiciū locū nō haberet ſi in hoc ſeculo oēs iudicādi eēnt.6.q.1.ſi oia.fo.260.co.4.15.q 6.ſi qn̄q3 a ſacerdotib⁹fo.349.co.1
Quod quē ſacerdos iudicat de⁹ iudicat cui⁹pſonā gerit.de pe.di.3.,ſceleratior.§.ſ3 quē.fo.569.co.4
Quod qui ſemel a ſacerdote,p peccato punit nō iterū a deo pro peccato iudicabit.ibidem.
Quod deus nō bis iudicat in idipſm quod iuſte in pſenti eſt punitū de pe.di.3.ſūt pleſ.§.auctas.fo.370.c.3
Quod hūanū iudiciū eſt duplex: videl3 puatū ꝛ publicū ſiue contētioſum.3.q.7.poſtulat⁹.fo.245.co.3
Quod priuatū iudiciū homo exercet quādo ſeipſm iudicat.de pe.di.1.iudicet.fo.547.co.4
Quod veꝝ iudiciū ē iudicare pus cōſciētiā,ppriā demū culpā aliena3.3.q.7.poſtulat⁹.ꝛ.c.ſe.fo.245.co.3
Quod nō eſt curandū iudiciū hominū vbi ē bona ꝯſciētia:q2 tale iudiciū eſt temerariū.11.q.3.temerariū ꝛ duob⁹.c.ſe.fo.304.c 1
Quod temerariū iudiciū ē qd̄,pcedit ex ſuſpitione.2.q.1.multi an̄ finem folio.205.col.2
Quod lapſi a baptiſmi innocētia ,pprio iudicio ſe accuſantes per penitentiā reſtituunt.de pe.di.1.c. multiplex.fo.540.co.4
Quod hō deb3 ſeipſm iudicare dū poteſt in meli⁹mores cōmutādo:ne cū poſſe amiſerit a dn̄o iudicet. de pe.di.1.iudicet.fo. 547.co.4
Qd̄ publicū iudiciū ſiue ꝯtētioſu3 inſtitutū ē vt innocētia ,ptegat ꝛ culpa puniat.2.q.1.que lotharius.folio.205 col.1
Quod hoc iudiciū integrū eſt qd̄ plurimoꝝ ſentētijs confirmatur.64.di.extra.fo.111 co.4
Item deb3 ſm auctoritatē decretoꝝ ꝛ ſanctoꝝ patrū diffiniri.20. di.de libellis.fo.28.co 1
Itē deb3 eſſe ſine tumultu cōtentionū.5.q.4.in loco.fo.258.co.1
Itē hoc iudiciū debet poni in loco tuto ꝛ cōi.3.q.9.hortamur.fo. 248.c.3.33.q.2.ſiue.fo.530.co.1
Quod in oi tali iudicio dn̄t eſſe quattuor pſone:videlicet iudex accuſator ꝛ defenſor ꝛ teſtis.4.q.4.c.nullus vnq̄3.ꝛ.c. nullus introducat.folio.254.colum 1
Quod illi citat in iudiciū deb3 offerri couētionalis libell⁹.3.q.3. inducie.§.offerat.fo.236 co.3.ꝛ.237 co.2
Quod ſpoliati nō dn̄t ad iudiciū trahi niſi pus in integrū reſtituātur 2.q.2.null⁹epoꝝ.fo 207.c.2. ꝛ trib⁹ c.ſeq.3 q.2.eiectus.fo.235.co.3.ꝛ.c.ſe.5.q 2.ſi pmates.fo.256.co.4
Quod de ſuſpitione vel extorta cōfeſſione peſſimu3 eſt iudiciū.15.q.6.ſi qn̄q3 a ſacerdotib⁹ fo 349.c.1
Quod ordo iudiciarius i publico iudicio eſt ſeruandus:niſi forte adeo culpa ſit notoria q ſe oiu3 oculis ingerat.2.q.1.que lothari⁹. ꝛ duobus.c.ſeq.fo.205.co.1
Quod an i manifeſtis ſit ordo iudiciarius ſeruandus.2.q.1.per totū.folio.201.col.2
Qd̄ abſente reo in iudicio nō eſt,pcedēdū.3.q.9.accuſatori.fo 246.col.3.

vſqꝫ ad finem queſtionis.
Quod diuine ⁊ humane leges ꝓhibẽt vt abſens qs iudicet.3.q.8.accuſatores.fo 245.col.4.
Quod ꝯtum ꝯ abſens iudicat.3.q.9.decernimus.fo.247.col.1.
Quod iudiciū refugit q de iuſticia diffidit 11.q.1.xp̄ianis fo.293.c.3.
Quot q̃ttuor modis humanū puertitur iudiciū videlicet timore:cupiditate:odio:⁊ amore.11.q.3.q̃ttuor f.307.c.1.⁊ duobꝰ.c.ſeq.3.q.5.accuſatores.ij.fo.239.col.1.
Quod iudiciū nō debet ꝓpter lachrymas quorūcūqꝫ puerti.23.q.4.eſt iniuſta.fo.425.col 1.
Quod candētia ferri ⁊ aque feruētis iudiciū a ſanctis eſt ꝓhibitū.2.q.5.cōſuluiſti.fo.212.col.3.
Quod in dubio abſolutū nō dꝫ eſſe iudiciū.33.di.habuiſſe.fo.53.col.4.2.q.5.conſuluiſti.fo.212.col.3.
Qđ iudiciū mixtū debet eſſe rigore ⁊ lenitate.45.di.diſciplina.fo.70.co.4 c.ois.⁊.c.ſunt.fo.71.co.2.⁊.4.
Quod liberti nō pñt trahere dños ſuos ad iudiciū.12.q.2.ep̄s.§.ſi ſine venia.fo.325.col.3.⁊.4.
Qđ eccleſia non iudicat niſi de publicis ⁊ ordine iudiciario ꝓbatis.2.q.5.ꝯſuluiſti.fo.212.co.3.⁊.30.q.vlt.ſi qs.§.his ita.⁊.c.ſeq.fo.506.col.2.2.q 1.multi.in ſi.fo.205.col.2.
Quod eccleſia qñqꝫ in ſuo iudicio decipit:vt ille qui intra ipſaꝫ eſt per eam excludit:⁊ qui foras eſt intromittitur.24.q.3.ſi qs.fo.456.col.2.⁊.c.cū aliqs.fo.457.col.2.
Qđ mōachi ⁊ mōache ſpectāt ad iudiciū ep̄i.11.q.1.de pſona.f.296. c.3.
Qđ clerici ſuū ep̄m ꝯtēnētes traduntur iudici ſeculari.11.q.1.ſi qs ſacerdotū.⁊ duobꝰ.c.ſeq.fo.294.col.2.
Qđ clericis ꝓhibet iudiciuꝫ ſanguinis.23.q.8.ſepe.⁊.c.ſeq.fo 444.co.1.
Quod diebus feriatis ⁊ die dñico nō ſunt exercēda iudicia.15.q.4.placuit.fo.348.col.1.22.q.5.decreuit.fo.412.col.3.de ꝯſe.di.3.§.i.fo 627.c.2.
De hac materia habes vbi agit de ſententia.

Iuramentū.

Quod iuramentū legit deus crebro feciſſe.22.q.4.incōmutabilis.fo.408.col.1.
Quod iuramētū hoi nō ꝓhibet tanqꝫ malū:ſed eius aſſuefactio vel libido ꝓhibet.22.q 1.nō eſt ꝯ.f 401.c.4.
Quod iurare dei eſt a ſeipſo ordinata nullatenus ꝯuellere.22.q.4.icōmutabilis.fo 408.col.1.
Quod dum vſus iuramēti habet:de facili periuriū incurrit.22.q.1.non eſt contra.fo.401.col.4.
Qđ iuramētū non dī malū eſſe:ſed a malo eſſe.ſ.infirmitatis eoꝝ quibus aliqd ſuadet.22.q.1.ita ergo.fo.401.col.1.
Quod in ſcripturis nō eſt ꝓhibitū ab alio recipere iuramentum.22 q.1 q̃uis.fo 402.col.1.
Qđ iurare nō eſt pctm̄.22.q.1.§ 1.fol.400.c.2.⁊.c.vt noueritis ibidē.c.4.
Quod iuramētū nō eſt inſtitutū vt eſſet iniqtatis vinculū vel cuiuſcūqꝫ criminis.22.q.4.inter cetera.fo.
Quod hec eſt cauſa inſtitutionis iuramēti:vt ois iurās ad hoc iuret:vt qđ verum eſt loquat.22.q.5.iuramenti.fo.411.col.4.
Itē alia cā eſt iuramēti iſtitutionis:infirmitas dubitātis cū non vult credere.22.q.1.ſi pctm̄.fo.401.c.4.
Item alia eſt cā:deteſtatio idoloꝝ:nā ideo ꝯcedit per deuꝫ iurare:ne per idola iuret.22.q.1.ꝯſidera.f.401.c.2
Quod in iuramēto non debet intentio verbis:ſed verba intentioni deſeruire.22.q.5.humane.f.411.c.3.
Quod iuramētū debet habere tres comites:videlꝫ veritatē:iudiciū:⁊ iuſticiā.22.q.1.⁊ iurabūt.fo.401 co.2.⁊.q.2.animaduertendū.fo.403.c.1.
Quod iuramentū veritatē habet vbi nō aliter corde ſentit:qꝫ ore iurat 22.q.5.iuramenti.fo.411.col.4.⁊.c.quacūqꝫ.fo.411.col.3.
Quod iuſticiā hꝫ quādo licituꝫ ⁊ iuſtum eſt qđ iurat:non tendēs ad mortale peccatū.22.q.4.innocens.§.illicitū.fo.409.col.4.
Qđ in iudicio iurat qñ cuꝫ diſcretione ⁊ cautela iurat etiaꝫ in licitis.2.q.4.ſacramentū.fo 209.col.4.22 q.4 innocens.§.illicitum.circa medium.fo.409.col.4.
Quod iuramētū fit dupliciter:videlicet p creatorē ⁊ p ea que hñt reſpectum ad creatorem:vel per creaturas 22.q.1.cōſidera.⁊ duobus.c.ſequen.fo.401.col.2.
Qđ per creatoris capillū vel caput iurare eſt blaſphemare.22.q.1.ſi quis per capillū fo.401.col.3.
Quod minꝰ pctm̄ eſt p falſos deos iurare verū:qꝫ p verū deū iurare falſū.22.q.1.mouet.circa me.f.402.c.1
Quod p ea q̃ reſpectū hñt ad creatorē ſicut eſt crux:euāgelia:⁊ ſanctorū relīqe ⁊ ſilia:falſuꝫ iurare eſt peierare.22.q.vl.qui ꝯpulſus.⁊.ca.ſequē.fo.410.col.3.
Quod electus in ep̄m repellit a confirmatiōe:qꝛ publice iurauerat ſu per euāgelia dei.85.di.florentinū archidiaconū fo.135 col.1.
Quod ſacerdotes ex leui cauſa iurare nō debēt.2.q.5.ſi qs pſbr.f.210.c.1
Quod qui per lapidē vel aliam creaturā iurat falſum:periurus eſt.22.q.vlt.ecce.fo 411.col.3.
An qui iurat ſuper lapidem putans ſuper euangelia iurare obligat.22.q.5.humane.§.pxi.f.411.col.3.
Quod periuriū eſt negter decipe credentē.22.q.2.c.1.fo.403.col.1.
Quod ſophiſtice iurās periurus eſt.22.q.5.quacunqꝫ.⁊ duobus.c.ſeq.fo.411.col.3.
Quod deus accipit iuramentū ſicut ille qui iurat intelligit.22.q.5.quacūqꝫ.folio eodem.
Quod qui paratus eſt ad peierandū:anteqꝫ iuret periurus eſt.22.q.5.q peierare.fo.412.col.1.
Quod qui dicit iurando pluit ⁊ ſcit non pluiſſe periurus.eſt.22.q.2.homines.fo.403.col.2.
Quod ſaul qꝛ de morte ionathe quā iurauerat ſniam tulit:qꝛ eā pp populū exeq nō potuit:piurus nō fuit.22.q.2.c.vlti.§.ep̄s vero.ante ſinē.fo 406 col 4.
Qđ nō peierat q cōpulſus iuramētuꝫ nō ipleuit.11.q.3.añceſſor.f.310.c.3.
Quod q aliū cogit peierare etiā ſi dominus iurātis ſit:reus ſit piurij.22.q 4.inter cetera.f.499.col.1 q.5.q cōpulſus.fo. ⁊.c.ſi qs coactꝰ.fo.410 col.4.⁊ quattuor.c.ſe.
Quod illud eſt deflēdū qđ qs cōmiſit illicite p iuramētū coactū.22.q.4.inter cetera.409.col.1.
Quod ille qui aliū cogit ſcienter ad piuriū vincit homicidā.ſ.qꝫtū ad dānū:qꝛ ille dānificat aiam:iſte corpus.22.q.5.ille.fo 410.col.4.
Quod illicitū iuramēti magis peccatū eſt adiplere:qꝫ piuriū icurrere.22.q.4 vnuſqſqꝫ.fo.407.col.4.
Quod iuramētū factū contra pceptū dñi culpat ⁊ nō tenet.22.q.4.inter cetera.fo.409.col.1.
Qđ oē iuramentū eſt ſeruādū:niſi in peiorē vergat exitū ⁊ ſalutis detrimentū.22.q.4.qđ dauid.⁊ fere vſqꝫ ad finē qōnis.fo.407.col.2.
Qđ nemo añ etatē legitimā.i.añ annos.14.cogēdus eſt iurare.22.q.5.puuli.⁊ duobus.c.ſeq.fo 412.co.2.
Quod i diebꝰ dñicis a ſeptuageſima vſqꝫ ad octauā paſche:⁊ ab aduentu vſqꝫ ad octaua epiphanie:⁊ in quattuor tꝑibus:⁊ in letania maiori:⁊ in diebus rogationuꝫ:niſi ꝓ ꝯcordia ⁊ pace nullus ſolēniter iurare pſumat.22.q.5.decreuit.folio.412.col.3.
Qđ decēs eſt vt iuramētū a ieiunis pſtet.22.q.5.honeſtū.fo.412.col.3.
Quod forma iuramēti iuenit ſꝫ diuerſoꝝ ſtatus tēpoꝝ ⁊ hominum.
Quod in tpe veteris legis iurabāt:viuit dñs:⁊ viuit aia mea.22.q.1.⁊ iurabunt.fo.401.col.2.
Quod in pmitiua eccſia iurabant:teſtis eſt mihi deus:⁊ teſtis eſt mihi ꝯſcia mea.22.q 1.ſi peccatum.folio 401.col 4.
Qđ modernoꝝ eſt iuramētū:ſic me vel te deꝰ adiuuet:⁊ iſte relīqe ſanctoꝝ vł ꝯſile.25 q.5.de pa͛ētela ⁊ q̃ttuor.c.ſe.f.197.c.4 1.q.7.q̃tiēs.f.198 col.3.22.q.1.pdēmus.fo.401.col.3.

Quod forma iuramenti ab hereſi vł ſchiſmate redeūtiū eſt ſpālis.1.q.7 quotiēs.fo.197.co 4.de cō.di.2. ego berengarius.fo.617.co.3
¶ Quod in forma iuramēti fidelitatis ſex requirunt: de hoc habes vbi agitur de fidelitate.
Quod ab epo vel preſbytero nō exigit cōis forma iuramēti: ſʒ per ſanctā cōſecrationē tm̄ interrogari debēt.2.q.4 ſi qs pſbr.fo.210.co.1
Quod ifideles ⁊ idolatre iurāt p creaturas.22.q 1.⁊ iurabūt.f. 401.co.2
Quod iō xps nō phibuit iurare per deū ſʒ p creaturas ne videlʒ per cōtēptū creaturarū deierareť: vel aliquod numen deitatis in creaturis crederet.22.q.1.mouet.§. ſʒ ſciēdū. ver.itē xps.fo.402.c.1.⁊.3
Quod illicitū iuramentū nō ē cōplēdū.13.di.duo.⁊.c.ſe.fo.16.co.2
Quod plurib⁹ modis iuramētuʒ dī illicitū: videlʒ ex pſona iurātis: vt ſūt ipuberes quoꝝ iuramētū nō tenet.22.q.5.puuli.⁊.c. ſe.fo.412.c.2
Itē eſt illicituʒ ex pſona cui iurat: vt cū cleric⁹ laico iurat quod nō lʒ.22 q.5.c.nullus.fo.413.co.2
Itē ex re eſt illicitū iuramētū vt ſi res per quā iurať nō eſt ſacra 22.q.1.clericum.fo.401.co.2
Itē ex fine eſt illicitū: vt ſi iurať propter electionē ⁊ an̄ electionē.8.q 3 artaldus.fo.281.co.1
Itē ex cauſa ſ. obligatoria ad hoc impellēte.Exēplū de herode ⁊ ſaltatrice.22.q.4.vnuſqſq3.fo.407.co.4
Item ex mō eſt illicituʒ vt ſi temere vel indiſcrete vel ſine neceſſitate. Exēplū de iepte q indiſcrete iurauit. 22.q.4.vnuſqſq3.fo.407.co.4.⁊.q.1 ita ergo.fo.401 co.1
Itē ex tpe eſt illicituʒ: vt ſi dn̄icis diebus vel alijs phibitus iurať.22.q.5 decreuit.fo.412.co.3.Un̄ vſus de oībus ſupradictis.
Quis quid cui per quod ad quid cui quō quando.
Quod licitū iuramentū ſit in ſex caſibus: videlʒ p pace vel amoris coniunctiōe.22.q.1.c.1.fo.400.c.2
Itē p infamie expurgatiōe.2.q.3.pſbyter.⁊ trib⁹.c.ſeq.fo.211.co.3
Itē p fide ⁊ fidelitate.de cōſe. di 2. ego berēgari⁹.fo.617.20.3.15.q.6.alius. folio.349.co 4
Itē p obediētia ſiue reuerētia.23.diſ. q̄ſq3.folio.35.co.1
Itē p veritate inquirēda ſiue in teſtibus ſiue in alijs.14 q.2.q̄ſq3.fo.338 co.3.22.q.1.omne.fo.405.co.3
Item p dāno dato vel dādo.2.q.1.in pmis.fo.202.co.1.cir.me.Un̄ vſus
Pax ac fama fides reuerentia cautio
Defectus verbi ſibi poſcūt (damni. ſacra tueri.
Quod ab his iuramēta irritari pn̄t: videlʒ a papa.15.q.6.auctoritatem folio.349.co.2
Item ſeruoꝝ a dn̄o ſuo.54. di.ſi ſeruus ſciēte.fo.94.co.2
Itē vxoris a marito ſuo.33.q.5.manifeſtum.fo.585.co.1
Itē monachi iuramentū a ſuo abbate.20.q.4.monachū.fo.396.co.2
Quod ſol⁹ papa a iuramēto licito abſoluit.15.q.6.alius.fo.349.co.4
Quod abſoluit ſubditos excōicatoꝝ excōicationē cōtēnentiuʒ a iuramēto fidelitatis.15.q.6.nos.folio.350. columna.1
Quod anteq3 incendiarij abſoluātur cautio iuratoria requirať. 23.q.vl. peſſimā.folio.444.co.3
Quod grauior infligiť pena peieranti q3 conſentienti.22.q.5.ſi qs cōuictus.folio.411 co.1
Quod eadē pena eſt p periurio ⁊ homicidio.22.q.1.pdicandū. fo.402.
¶ De hac materia require vbi agitur de mendacio.

Iuriſdictio

Quod iuriſdictio clericoruʒ ⁊ epoꝝ que eſt circa curā aiarum ab abbatib⁹ nō eſt vſurpāda.16.q. 1.interdicimus.fo.352.co.3
Quod nec metropolitan⁹ vel eps intromittere ſe dʒ de iuriſdictiōe alteri⁹ epi ſine ſcire ipſi⁹.9.q.3.null⁹ pmas.fo.283.co.1
Quod pmas vel pr̄iarcha non hʒ iuriſdictionē in epos ſʒ tm̄ in archiepos.9.q.3.cōqueſtus.fo.285.co.1.
Quod extra ppriā iuriſdictionē nullus dʒ iudicari.3.q.6.pegrina.⁊ q̄tuor.c.ſequētibus.fo.242 co.3
Quod crimē cōmiſſū inducit iuriſdictionē in extraneū.3.q.6.ibi enim ſemp.fo.240.co.4.⁊.c.vlti. fo. 243. co.1.6 q.3 placuit.⁊.c.ſequen. folio 264.columna.2
Quod q canonicā hʒ ad platurā electionē3 hʒ et iuriſdictionē. 11.q.1. experiētie tue.fo.294.c.1
Quod laici habuerūt q nq3 ⁊ hn̄t intra eccleſiā de eccl'iaſticis iuriſdictionē habuerūt enim electionē ſummoꝝ pontificū ⁊ inueſtituras epoꝝ.63.di.hadrian⁹.f.105. co.1.⁊.§. pncipib⁹.fo.109.co.1.⁊. c.in ſynodo.folio.108.co.1
Qđ poſſūt in cōcilio intereſſe pcipue vbi agiť de fide.96.di. nos ad fideʒ. ⁊.c.vbi.⁊.c.ſatis.fo.155.co.2.⁊.3
Itē datur eis iuriſdictio perſonas incorrigibiles corrigendi.32.diſ.eos qui.folio.52.co.1
Itē datur eis iuriſdictio in fidei vel epoꝝ cōtēptores morte affligendi 23.q.5.pncipes.fo.433.co. 1.17. diſt. nec licuit.fo.22.co.2.11.q.1.ſi qs ſacerdotū.fo.294.co.2
Item in eos qui ſchiſma faciunt vel excōicationē contēnūt.24.q.5.de liguribus.fo.435.co.3
Itē ⁊ datur eis iuriſdictio vbicunq3 eccl'iaſtica ptās nō valet exercere diſciplinā.23.q.5.pncipes.f.433.co.1

Ius

Quod ius generale nomē eſt: quod iuſtū regrit: ⁊ inde ius dictum eſt.1.di.ius generale.folio.1 col.4
Quod ius in duo.ſ.in ius naturale ⁊ ius poſitiuū diuerſificať.1.di.,humanū genus.fo.1.co.1
Qđ ius naturale innuiť in euāgelio vbi dī: q̄cūq3 vultis vt vobis faciāt hoīes ⁊ vos facite illis ⁊ econuerſo.
Qđ ius naturale iuri poſiti. (ibidē. uo anteferť: videlʒ qr pus ⁊ digni us.5.di.§.1 fo.5.co.3.8.di. quo iure.§ dignitate ⁊o.fo.8.co.3
Itē qr ei cedit oīs ↄſuetudo vel conſtitutio.9 di.p totū.fo.9.co.3
Itē qr ↄtra ius naturale nō admittitur diſpēſatio niſi ad mai⁹ malū vitandū.13.di.§.1.fo.16.co.1.⁊.6.diſt. nō eſt pctm̄.§.his itaq3.fo.7.co 2
Itē q ius naturale vult oia eſſe cōia poſitiuū ⁊o reſtringit ad meum ⁊ ⁊ tuū.8.di.§ 1.⁊.c.ſeq.fo.8.c.1
Qđ ius poſitiuū ſiue humanū diuerſas habet ſpēs: qr aut eſt ius ciuile aut gētium aut militare aut publicū aut quiritū.i.romanoꝝ: de qb⁹ 1.di.per totū.fo.1.co.1
Quod iure diuino ⁊ hūano res poſſidentur: ſed differenter.23.q.7.c.1. folio.438.col.3
Quod iure poli regūtur mr̄imonias nō iure fori.i.ciuili qđ mulierem reddit infamē ſi mortuo viro infra tps determinatū ducat aliuʒ.2. q.3.eutbemiū.§ ſe.fo.208.co.2
Qđ ius interpretādi canones hʒ qui ptātem habet condendi. 1.q.1. ſicut eni.§ ex his oīb⁹.fo.295.co.3
Qđ iudex dictus eſt eo. q ius dicat pplo ſiue de iure diſceptat.23.q.2.c. 1.folio.415.col.3
Qđ q eccl'ie ius ſuū detrahit iniuſticiā cōmittit.22.di.oēs.fo.31.co 4

Iuſticia

Qđ iuſticia eſt ſummum bonū colere ac vnicuiq3 iura ſua ſeruare. 12.q. 2.ſi ſeculi leges.fo.317 co.4
Quod iuſticia eſt eqtas tolerādi inopiā: ⁊ tēperātiā habere in abundātia.41.di.qđ dicit.fo.64.co.3
Qđ iuſticia eſt patriā ⁊ ſocios defendere.23.q.3.fortitudo.fo.417.co.1
Quod vbi fides ⁊ charitas deeſt iuſticia eſſe non poteſt.24.q.1. vbi folio 450.columna.3
Quod iuſtus miſeris cōpatiť.45. di. vera iuſticia.fo.72.co.1
Itē nō odio ſʒ bono zelo eſt exercenda.23.q.3.ſex.fo.416.co.3
Qđ ſemp ē miſcdia tpanda.45.di.diſciplina.fo.70.co.4.c.oīs.fo.71.co.2 ⁊.c. vera.⁊.c.ſeq.fo.72.co.1
Quod iuſticiā aurū ⁊ mun⁹ violāt.11 q.3.paup.fo.306.co.3. 1.q.3. vendētes.fo.190.colum.1

Quod cultū ſuū iuſticia perdit qñ ſilētia iudicij obſtrepētiū turbo cōfundit.5.q.4.in loco.fo.258.co.1
Qđ iuſt⁹ quotiēs cadit totiens reſurgit.de pe.di.3.ſepties.fo.565.co.1
Kalēde. Quod kalendas ianuarij iuxta ritū gentiliū ꝓhibent̄ chriſtiani obſeruare. 26.q.vi.nō lꝫ.c.nō obſeruetiſ.⁊.c.ſi quis Calēdas ianuarij.fo.476.co.1
Quod pſbři cū per Calēdas ꝯueniūt q̄ſi ſemiplenū ꝯuiuiū habeāt:⁊ lucris honeſtiorib⁹ intēdāt.44.di.qñ pſbyteri.fo.69.co.1.⁊.c.nullus preſbyterorum ibidem.
¶ De hac materia hēs vbi ponit̄.C.
Labia. Quod labia ſacerdotis debent ſcientiā cuſtodire.11.q.1.ſacerdotib⁹.fo.298.c.1.43.di.ſit rector.añ mediū. fo.66.co.2
Labor. Quod labor bon⁹ ē in virtutib⁹ ⁊ ſpūalibus exercitijs.23.q.4.qs nos poteſt. folio.428.colum.2
Quod labor mal⁹ eſt in mūdi delectabilibus ⁊ pctis.23.q.7. quēadmodum.fo 439.co.2
Qđ labor indefferēs eſt in neceſſitati b⁹ corpis.de cōſe.di.5.nūq̄ꝫ.fo.650.
Quod merces felicitatis nō acquirit̄ niſi per laborē virtutis.de cōſe.diſt.5.ieiuniū.fo.649.co.4
Quod ſecli dilectores fortes ſunt in labore malo:debiles in labore bono.di.47.oēs .fo.73.co.4
Quod apl's ne quēq̄ꝫ grauaret ꝓprijs manib⁹ laborabat.1. q.2. ſacerdos. folio.187.colum.1
Quod boni laboris ſui nō in p̄ſenti ſꝫ in futuro querūt fructū recipe.1.q.2.ſacerdos.fo.187.c.1.
Quod cū plat⁹ vel p̄dicator in aliqb⁹ ſine fructu laborat ad alios vt ꝓficiat ſe trāſferat.7.q.1.c.vl.fo. 276.co.1 8.q.1.olim.fo.277.co.3
Quod iuſtū eſt vt illi ꝯſequant̄ ſtipēdiū q laboris impēdūt obſequiuꝫ 1.q.2.ſacerdos.in fi.fol. 187.co.1.12.q.2.charitatē.fo.323.co.1
Quod laborātes ꝓ eccl'ia ſtipēdia dñt accipere ab eccleſia.12.q.2.eccleſiaſticis.folio.326.co.2
Lac. Quod lac habraaꝫ nō vina angelis hoſpitio receptis ꝓpinauit.35.di.ſexto die.in fi.55.c.4.
Quod ſicut incōgruū eſt nō paſcentē gregē lac gregis vſurpare:ſic ē militantiū ſtipēdia nō militādo ſubtrahere.13.q.1.c.1.añ fi.fo.330.co.2
Lachryma. Quod lachryma amariſſima petri peccatū deleuit negationis.50.di.pōderet.fo.80.co.4
Qđ ꝓ pctō negationis petri lachryme eius ⁊ nō alia ſatiſfactio legit̄ de pe.di.1.petrus doluit.fo.534.c.1
Quod lachryme lauāt delictū qđ pudor eſt ꝯfiteri qđ nō eſt intelligendū ſine ꝯfeſſione ſed pctm̄ ſi adeo graue eſt vt cū pudore ꝯfiteat̄ non ideo ē deſperādū:q2 lachryme lauāt.de pe.di.1.qs aliqñ.§.pri. 548.
Qđ nō eſt mūd⁹ q poſt lachrymas repetit ea q̄ defleuit.de pe.di. 3. irriſor eſt.fo.573.co.3.⁊ trib⁹.c.ſeq.
Quod nō excuſat̄ q lachrymas̄ habuit ꝓ tpali dāno ⁊ nō pōt hr̄e ꝓ pctō deflendo.de peni.di.3.ſunt plures. folio.570.col.3
Quod lachrymas multi indefinēter fundūt ⁊ tñ peccare nō deſinunt. de pe.di.3.irriſor eſt.in p̄n.fo.573.c.3.
Quod lachryme dñt eſſe arma clericorū.23.q.8.ꝯuenior.fo.442.co.1
De hac materia hēs vbi agit̄.de fletu.
Laicus. Quod laicus d̄ reb⁹ eccl'ie nō debet ſe intromittere:nec ſibi ſunt cōmittende.89.di.indicatū.fo.142.co.2
Qđ ep̄s q decimas ⁊ alias res eccleſie ꝯſanguineis vel alijs laicis diſtribuit tanq̄ꝫ ſimoniacus ⁊ inter p̄cipuos hereticos ⁊ antichriſtus habeat̄.1.q.3.peruenit.fo.190.c.3
¶ De hac materia habes vbi agit̄ de electiōe ⁊ vbi agit̄ de imperatorib⁹ ⁊ vbi agitur de iuriſdictione ⁊ vbi agitur de iudicio.
Lapſus. Qđ lapſus duplex inuenit̄ videlicꝫ a fide qui fit per hereſim:⁊ a morib⁹ qui fit per peccatū mortale.1.q.7.ſi quis omnē.fo.195.co.4
An ep̄s vel clericus p hereſiꝫ lapſus poſt reuerſionē poſſet reſtitui ⁊ q̄liter.1.q.7.fere p totū.fo. 195.co.3
Utrū ep̄us vel clericus poſt pcti lapſū per dignā pniam reparari poſſit et ⁊ qualiter 50.di.p totū vſq̄ꝫ ad .§. ꝙ vero. fo.77.co.3
Quod cū magna diſcretiōe ⁊ cōſilio lapſi ſunt reſtituendi.50.diſt.de eo autē.fo.85.col.1
Larua. Qđ laruas demonum añ ſe ferri pſbyteri nō cōſentiant.44.diſtin.nullus pſbyterorū.fo.68.co.4.de conſe.di.5.nullus.folio.651.co.2
Latro. Quod latro vnius momenti pnia meruit eē in paradiſo.26.q.6. ſi preſbyter. folio 474.colum.3
Item idē latro in cruce pendēs premiū eternū amiſiſſet ſi ipm̄ vnius hore pnia nō iuuaſſet. 26.q.6.agnouimus.folio.474.co.3
Quod latro nō eſt ꝓ noīe chriſti ſꝫ ꝓ ſuis facinorib⁹ crucifixus: ſed duꝫ patitur credit.de conſe.di.4.baptiſmi.folio.634.co.1
Quod latronis pnia q̄ ſera fuit inuit ꝙ vera ꝯuerſio in vltimis poſitorū mēte poti⁹ eſtimanda eſt q̄ꝫ tpe.26.q.6.agnouim⁹.fo.474.c.3
Qđ ſicut in latrone defectū baptiſmi benignitas chriſti ſuppleuit:ita ſupplet fidem in pueris tpe baptiſmi quā ꝓfiteri nō pñt.de cōſe.di.4.baptiſmi per totū.c.fo.634.co.1
uod ep̄s rerū eccleſiaſticarū dilapidator tāq̄ꝫ fur ⁊ latro degradat̄. 10.q.2.c.vlt.fo.290.co.3
Quod lꝫ latro ſuſpēdēd⁹ crudeleꝫ iudicē putet nō ꝓpt̄ hoc eſt crudelis:q2 crudelē iugulat.23.q.5. non eſt crudelis.fo.434.co.1
Quod qui latronē in mēbris debilitat ꝓdeſt latroni:q2 ipſi⁹ malitiam ꝓ tanto cōpeſcit.23.q.3.ſi qs fortitudinem.fo.417.co.2
Quod latroni ad latrocinia aſpirāti parcere nō eſt miſcdia: ſed iniuſticia 23.q.4.eſt iniuſta.fo.415.co.1
Lauacrū. Quod lauacruꝫ cōmune chriſtianū et p̄cipue clericū nō cōuenit habere cum mulieribus.81.diſt. nō oportet.folio.130.co.3
Quod ſicut lixiuiū p cinerē fluēs lauat ⁊ nō lauat̄:ſic doctria p doctorem aīas credētiū lauat a ſordib⁹ peccatorū.83.diſt.nihil illo paſtore.§.q̄ꝫq̄ꝫ.fol.133.co.3
Quod exēplo iohānis euāgeliſte poſſumus vti lauacro corporali.24.q.1.omnis.fo.449.co.2
Qđ corpalia ⁊ palle a diaconis ⁊ miniſtris eccl'ie debēt lauari. de cōſe.di.1.nemo p ignorātiā.fo.608.co.1
Laus. Quod laus deo ꝓ ſuis beneficijs a nobis eſt impēdenda.16.q.1.reuertimini.circa finem.folio.363.co.1
Qđ nō bñ cōueniūt in vno ore laus chriſti ⁊ laudes iouis.86.diſt.cum multa.fo.136.co.2
Quod de verbis laudantiū nos non multū debemus curare.11.q.3.inter verba.fo.304.co.3
Quod velle laudari ⁊ dare hiſtrionibus vt laudemur vitium eſt. 86.di.donare.fo.136.co.3
Qđ ſunt aliq q nō niſi ꝓ humana laude largiūt̄:⁊ ſolūmō de hoc retributionē q̄rūt.1.q.1.ſūt nōnulli.fo.183.co.1.⁊.q.3.nō ſolū.fo.190.co.2
Qđ nihil iſto paſtore miſerabilius q luporum gloriatur laudibus.83.diſt.nihil.fo.133.co.3
Quod periculū eſt indignum laudare q2 dum malefacta laudib⁹ efferuntur augmentant̄.46.diſt.ſunt nōnulli.fo.73.co.1
Qđ qui ſcienter indignū laudat chriſtū cui⁹ mēbra ſum⁹ violat.11.q.3.ſi qs hoiem.⁊.c.ſe.fo.305.co.1
Quod de⁹ bonos vltra meritū laudatos ab alijs permittit in accuſationem venire culpa ex laude cōtracta ſuffocet̄.6.q.1.ſūt p̄mi.261.c.2.
Lectio. Quod lectio diuinarū ſcripturaruꝫ nō fabu

le debet inſeri in menſis clericoꝝ.44.diſt.ꝑ reue ētiā.fo.69.co.1.⁊.c.conuiuia fo.68.co.4

Quod clerici ⁊ plati debēt inſiſtere lectioni.36.diſt.qui eccleſiaſticis.§.ecce.folio.57.co.3

Quod eps debet intēdere lectioni et orōni ⁊ doctrine:qꝛ ſibi nō ſufficit ſanctitas vite niſi aſſit ⁊ ſciētia doctrine.36.diſt.qui eccleſiaſticis.§.ecce.folio.57.col.3.⁊.88.diſt.c.1.folio.140.col.1

Q ſicut ſtellas nō obſcurat nox: ſic inherētes firmamēto ſacre ſcripture nō obſcurat mundana iniqtas.38.diſt.ſicut.fo.61 co.2

Quod qui amat ſciētiā ſanctarū ſcripturarū carnis vitia nō amabit.de cōſe.di.vlti.nunq̄.fo.650.c.4

Qui libri ſunt in qbus eps ꝑcipue ⁊ ſacerdotes legere debēt habes.38 di.nulli.fo.61.co.1.⁊ q̄ttuor.c.ſeq.de ꝯſe.di.vl.nūq̄.fo.650.co.4

Qui libri ⁊ que lectiōes ⁊ que homilie in eccl'ia legi debēt habes.15.di.ſctā romana.fo.18 co.3.⁊.§.ſeq.

Qđ clerici ⁊ ꝑcipue epi an gentiliū libris:⁊ maxime q ad luxuriā ⁊ vanitatē ꝓuocant nō debēt legere.37.diſ.per totū.fo 58.c.2.⁊.86.diſt.cū multa.folio.136.c.2

Qđ cū beat⁹ hieronym⁹ libros gētiliū legeret ab angelo eſt duriſſime correptus.37.di.legim⁹.fo.58.c.4.

Lector. Qđ lectores dicti ſunt a legendo.21.diſt.cleros.folio.29.co.2

Quod lectoꝝ offm̄.eſt lectiōes pronūciare.25.di.perlectis.fo.38.c.3

Legatus. Quod legatus honorand⁹ eſt loco illius cuius legatione fungit̄.93.diſt.c.vlti.fo.150.co.4

Quod legatus ſiue ſedis aplice ſiue cuiuſcunq̄ litteras debet ſecū portare legationis ſue.97.di.nobiliſſimus.fo.158 co.2

Qđ legat⁹ pape iuriſdictionē epi n̄ dꝫ eneruare 11.q.1.peruenit.f.296.c.4.

Quod legat⁹ a latere pape miſſus inter terminos legatiōis ſue pōt cauſas ad ſe p appellationē deuolutas audire ⁊ terminare.2.q.6.decreto folio.215.col.3

Qđ an legat⁹ pape pōt gn̄ale ꝯciliū celebrare.17.di.ſynodū.fo.22.co.1

Quod plura ꝯcilia generalia per legatos pape mādāte papa ſūt celebrata.63.diſt.hadrianus.fo.105.co.1.⁊.1.q.7.cōuenietib⁹.fo.196.co.2

Qđ ſubdiaconi poſſūt eſſe legati dn̄i pape a latere miſſi ad oia negocia ptractāda.10 q.3.relatū.fo.292.co.1

Quod oēs epi ⁊ ſacerdotes ſunt honorādi:quia legatione chriſti fungūtur.7.q.1.oīs.fo.272.co.3

Qđ legatus ſecūdū locoꝝ legationis ſue exigētiā debet in expēſis eſſe cōtētus.10.q.3.relatū.fo.292.c.1

Lepra. Quod lepra cutis lepra veſtis lepra dom⁹ iubent̄ ſacerdotib⁹ oſtendi:quia peccata ſacerdotib⁹ debēt reuelari.de pe di.1.§.deniq̄.ver.moyſi.fo.543.c.4.

Quod leproſum q deſcendit de mōte xps ſanauit priuſq̄ ſanaret̄ clamauit ſignificat̄ q in ſanatione ſpūali ꝯfeſſio nō dꝫ ꝯtēni.de pe.diſ.1.§.in euāgelio.v.xps q̄ꝫ.fo.544.c.2

Quod in hoc q xps leproſos mūdatos ad ſacerdotes miſit legalia approbauit.1.q.1.nōne.fo.169.co.4.

Quod in hoc q leproſi anq̄ꝫ ad ſacerdotes ꝑuenirēt mūdati ſunt innuitur q pctōꝛ in ſola ꝯtritiōe mūdat̄ vbi ꝯfeſſionē neceſſitatis articulus excludit.de pe di.1.quē peniter.§.tāta itaq̄ꝫ.fo.550.co.2

Quod confeſſoꝛ debꝫ habere ſcientiā diſcernēdi inter lepram ⁊ lepram.20.diſt.§.1.fo.27.co.4

Quod in hoc q maria ſoroꝛ aaron ꝓ peccato lepra ꝑcutit̄ ⁊ poſt per penitentiā reſtituit̄ fiducia venie penitentibus dat̄.50.diſt ſi poſt.§.ecōtra.folio.79.co.2

Quod in hoc maria ꝓpter murmur in moyſen leprā incurrit innuit̄ q ſurgēs ꝯ platū grauit̄ delinqt.2.q.7.pl rūq̄.§.itē obijcit̄.fo 226.co.4

Et de accuſatiōe platoꝝ ibi tractatur.

Quod in hoc q rex ozias ſacerdotuꝫ officia vſurpans lepra in tēplo percutit̄ ſacrilegoꝛuꝫ culpa ⁊ pena exaggerat̄.2.q.7.nos ſi.§.ſed notandum.folio 229.co.4

Quod q ſimoniace aliquē ordinat lepram non officiū confert.1.q.1.cuꝫ ordinaret̄.fo.165.co.1

Q ſic giezi ꝓp pecuniā leprā incurrit ſic pecūia male cōgſita corpus ⁊ aiaꝫ cōmaculat.1.q.1.cito.f.165.c.2

Leuita. Quod leuite ex noie auctoris vocati ſunt:de leui eni exorti ſunt:hi grece diacones latine miniſtri dicunt̄.21.diſt.cleros.fo.29.co.2

De purificatiōe leuitaꝝ ⁊ dom⁹ purificatione habes de conſe.diſt.4.nec quēq̄ꝫ.fo.643.co.3

Quod i leuitis ſacerdotalis dignitas quādoq̄ꝫ itelligit̄.50.di.⁊.purgabit.fo.81.co.2

Lex. Quod lex multiplex eſt:videlicet diuina q̄ natura cōſtat.di.1.oēs leges fo.1.co.3

Itē lex hūana ē q̄ moꝛib⁹ ꝯſtat diſt.1.oēs leges.fo.1.co.3

Itē lex vetus q̄ dī teſtamētū.6.diſt.teſtamentū.fo.6.co.3

Itē lex nature q̄ facit oia cōia: que lex hūana facit ſingularia dicēs meuꝫ ⁊ tuū 8.di.q̄ iure.fo.8.co.2.⁊.12.q.1.dilectiſſimis.fo.312.co.1

Iteꝫ lex ſpūs q̄ inſtinctu ſpūſſcti cordi inſerit̄.19.q.2.due.f.390.c.3

Item lex carnis q̄ abſq̄ꝫ culpa eſt in corpe nō ꝯſentiētes.15.q.1 ſi cōcupiſcētiā.fo.345.co.2.32.q.5.ſi paulus.

Itē lex ꝑuata q̄ ideꝫ eſt quod lex ſpūs.19.q.2.due.f 389.c.3 (fo.521 co.3

Iteꝫ lex publica q̄ a ſctis pꝛib⁹ eſt tradita ⁊ eſt lex canonuꝫ.19.q.2.due. (fo.389.c.3

Itē lex ꝯiugij q̄ in bapti ſmo nō ſoluit̄.26.di.vna.fo.42.c.1

Item lex eſt conſtitutio ſcripta.7.diſ.moyſes.fo.7.co.3

Itē lex eſt oē quod rōne ꝯſtat dumtaxat q religioni ꝯgruat:qđ diſciplīne conueniat:⁊ quod ſaluti ꝓficiat 1.diſt.conſuetudo.fo.1.co.4

Itē lex eſt ꝯſtitutio ppl'i quam maiores natu ſanxerūt.2.di.lex.f.3.co.1.

Qđ leges hūane vel publice ſecūduꝫ diſpoſitiōes tēpꝫ variant̄.1.di.oēs fo.1.co.3.⁊.31.di.alit̄.fo.49.c.3

Quod diuerſe diuerſis tpib⁹ emanarūt:q̄ noia a ſuis auctoꝛib⁹ cōtraxerūt.7.diſt.quedā.fo.3.co.2

Quod diuerſi inuētoꝛes legū ⁊ nomia eoꝝ ponūt̄.7.di.moyſes 7.c.3

Qđ leges facte ſunt vt hūana coerceatur audacia:⁊ tuta ſit inter improbos innocētia.4.dī facte ſunt.fo.4.co.3.23.q.5.non fruſtra.fo.432.c.4.⁊.c.ad fidem.fo.434.co.2

Quod lex aut permittit aut vetat aut punit aut ꝑcipit.3.di.oīs aūt.4.c.2

Quod lex nō debet ſtatui pro ꝑuato cōmodo ſed pro vtilitate cōmuni 4.di.erit aūt lex.fo.4.c.3

Quod leges inſtituunt̄ cū ꝓmulgāt̄ confirmant̄ dū approbant̄.4.diſt.in iſtis.§.pxi.fo.4.co.4

Quod lex debꝫ eſſe honeſta iuſta poſſibilis vtilis loco tēpoꝛiq̄ꝫ conueniēs.4.diſt.erit aūt lex.fo.4.co.4

Quod lꝫ ꝯditoꝛ legis ſolut⁹ ſit a legib⁹ tn̄ honeſtū eſt vt ꝑ ceteris ſecūdū leges q̄s ſtatuit viuat.25.q.1 ꝯſiderim⁹.fo.462.co.2.⁊.c.iō.fo.463.co.3

Quod xps q legē dedit legē impleuit 25.q.1.c iō.§.his ita.fo.463.c.3

Quod ſctā eccl'ia nō ꝯſtringit̄ mūdanis legib⁹.11.di.catholica.f 13.co.3

Quod leges ſcl'i nō dedignant̄ canones ſeq.2.q.3.euthemiuꝫ.§.1.in ſi. (fo.208.c.2

Quod lex q̄ obuiat ſacre ſcripture ⁊ decretis pape ⁊ bonis moꝛib⁹ nulli⁹ dꝫ eē momēti.10.dī.nō licꝫ.⁊ q̄ttuoꝛ.c.ſe.fo.11 c.3

Quod lex diuina ⁊ canonica ſuperioꝛ eſt lege ciuili.10.di.lege.fo.11.c.1

Quod illud quod legib⁹ ꝑcipue eccleſiaſticis ē diffinitū in iudicijs eſt tenēdū.6.q.4.ſi inter.fo.265.c.1.11.q.3.ſūmope.fo.306 co.2

Quod nō ꝯuenit iudicare de legib⁹.4.di.erit.§.pri.⁊.c.ſe.fo.4.co.3

Quod illa que contra legē facta ſūt ꝓ infectis debent haberi.25.q.2.imperiali.fo.465.co.3

Quod lex ſtatuit penā malis ⁊ pmia bonis.23.q.5.nō vos.fo.435.c.1

Quod qui lege pꝛiuata ducit̄ nulla

rū cogit vt a publica lege ꝯſtringa tur.19.q.2.due fo.390.co 3
Quod lex eſt a dn̄o ꝑuaricatio legis a diabolo.35.di.ſexto.fo.56.co.4

Libellus. Quod libellus fa moſus eſt ꝙ infa miam alicuius conſcribitur.5.q.1 c.1.⁊.2.fo.255.co.4
Quod libellū famoſū quicūqꝫ ſcpſe rit ⁊ publicauerit anathematiʒan dus eſt.5.q.1.ſi q.⁊.c.ꝑce.fo.256.co.1.
Qꝫ ſecūdū leges impatoris famoſū libellū inueniēs ⁊ nō ſtatim eū de uaſtās ſed publicās: tanq̄ auctor capite punit̄.5.q.1.§.ſi qs.f.256.c.1.
Quod libellus q̄ſtionalis dꝫ offer ri ei qui ꝓuocat̄ ad iudiciū.3.q.3. inducie.§.offerat̄.fo.236.co.3

Liber. Quod liber vite qd ſit.⁊ qd ſit ſcribi in ipo habes infra vbi agitur de ſcriptura.

Liberalitas. Quod liberali tas perfecta ſi de cauſa loco ⁊ tpe cōmendat̄.86. diſt.nō ſatis.fo.137.co.1
Quod approbāda ē liberalitas q̄ cir ca ꝓximos ⁊ cōſanguineos pro ne ceſſitate exercet̄.86.di. eſt ꝓbanda.
Itē liberalitas pulchra (fo.137 co.2 eſt q̄ indigētib⁹ tēperate ⁊ nō ſuꝑ flue impendit̄.86 di.pulchra etiaʒ ⁊.c.dn̄s.fo.137.co.2
Quod ep̄s debꝫ eſſe liberalis aliogn vacuū portabit nomē epi.86.diſt. cū multa.§.liberalē.fo 136 co.2
Quod dare hiſtrionis ⁊ ꝓhibitis ve natorib⁹ ⁊ pſonis turpib⁹ non eſt largitas ſed vitium.86.diſt.dona re.⁊.c.ſe.fo.136.co.3

Libertas. Quod libertas re manebat incon cuſſa anteq̄ vinū inueniret̄: qꝫ hāc noe p̄mus per ebrietateʒ violauit. 35.di.ſexto.fo.56.co.4
Quod piū eſt ⁊ meritoriū chriſtiās ſue libertati reſtituere quos chri ſtus ſuo redemit.ſanguine. 12.q.2. cū redemptor.fo.326.co.3
Quod bonū ꝓpoſitū nō eſt ꝓhibēdū qꝫ vbi ſpūſſanct⁹ eſt ibi libertas 19 q.2.due in fine.fo.390.co.3
Quod mala volūtas nō ē ꝑmittenda ſue libꝫtati vbi pōt ꝓhiberi.23.q.4.di ſplicet.exēplū de paulo.fo.426.co.2
Quod nemo ex praua cōſuetudie li bertatē eccleſie debet infringere.12 diſt.omnia.fo.15.co.3
Quod ſerui eccl̄ie non debēt ordina ri niſi ꝑus ꝑ ep̄m habeāt libertatē 54.di.admitut̄.§.de ſeruiſ.f.94.c.3
Quod abbas vl̄ monach⁹ ſeruū mo naſterij libeꝝ facere n̄ pōt:q enī ꝓpri uꝫ nō hꝫ rei aliene libertateʒ dare nō pōt.54.di.abbati.fo 94 co.4
De hac materia habes vbi agitur de manumiſſione.

Libertus. Quod libertus ē q ex ſeruili ſtatu ira ditus eſt libertati.12.q.2.de libertis. fo.325.col.4.
Quod libertus manumiſſus a p̄nci pali pſono nō ſingulis dꝫ reuerē tiā exhibere.12.q.2.ep̄s q.§.ſi vero. fo.324.col.3.⁊.4.
Qꝫ libertus ſine licentia ſupioris pa tronū accuſare non pōt.12.q.2.ep̄s q.§.libertus.⁊.§.in patronos.fo. lio.324.col.3.⁊.4.
Qd liberti eccl̄ie tp̄ ſue manumiſſio nis debēt p ſcriptū ꝓfiteri ſe eſſe de familia eccl̄ie:⁊ de obſeq̄o ei⁹ nūq̄ velle recedere.12.q.2. de libertis.§. ne vero.fo.325.col 4.
Quod nouo ep̄o ſurgente liberti ec cleſie ⁊ ab eis geniti ſuā cōditionē p̄nte ep̄o in chartulis debent ꝓte ſtari.12.q.2.longingtate.fo.325.c 4.
Quod liberti eccl̄ie ad ſacros ordines ꝓmoti:a ſeruitijs eccl̄ie nō debent ſepari.12.q.2.de lib ⁊is.fo.325.co. 4.
Quod liberti eccl̄ie ſi negocia ipſi⁹ ſa cere ꝯtēpſerint:vel ꝯ eccl̄iaʒ iſurre xerint:in p̄ſtinā ſeruitutē reuocā tur.12.q.2.diaconi.fo.321.col.4.⁊.c. ep̄s q mā.fo.324.col.3.⁊. c.liberti.f. 325.col.2.⁊.c.octaua.fo.325.col.3.
De hac materia habes vbi agitur de manumiſſione.

Licentia Quod eſt licētia pre ſumptionis:vt cum qs ꝓpria auc̄te a ſuperiore cōmiſſa dimittit.21.q.2.placuit.f.397.col.4.
Quod eſt licentia diſpēſatiōis:vt quā do ſimoniacus ignorāter ordinē recipit:exequēdi officiū ſibi licētia datur.1.q.5.c.vlti.fo.194.c.4.
Itē eſt licētiā occaſionis:vt cū ex con tinentia viri vxori dat̄ licentia for nicādi.27.q.2.ſi tu abſtiēs.f.437.c.4
Itē eſt licētia pmiſſionis:vt qn̄ iude is celebrandi cerimonias licentia dat̄.45.di.q ſincera.fo.69.col.3.
Itē eſt licētia approbationis:ſicut eſt licētia nubēdi data ab ap̄lo.28.diſ. de his.in fine.fo 44.col.1.

Lignum. Quod de lignis ec cleſie habes vbi agit̄ de eccleſia materiali.

Lingua. Quod lingua queli bet hꝫ quedaʒ locu tionū ꝓpria genera:que cū in alia trāſferunt̄:vident̄ abſurda.28.diſ. locutio.fo.61.col.4.
Quod ſup ap̄los ſpūſſanctus in lin guaꝝ ſpecie ſedit:qꝫ q̄s replet:de ſe loq facit.di.43.ſit rector.fo.66.c.2.
Qd opa ſacerdotis ſiue predicatoris cū lingue ſonitu ꝯcordare debent. 43.di ſit rector.poſt me.fo.66.co.2.
Quod in celū os ponere:⁊ linguā in terrā tranſire:eſt platis ſuis dero gare.21.di.inſtiti.fo.31.col.3.
Quod ꝓpter detrahētes linguas cor rectio peccātis a plato nō debet ob mitti.45.diſt.ſed illud.folio.72.co. 3.⁊.50.diſt in.ſiquis diaconus.ad finem.fo.83.columna 4.
Quod nihil prodeſt ieiunare vel ora re niſi lingua a detractionibus co hibeatur.de conſe.di.5.nihil enim prodeſt.fo.650.col.1.
Qd nō refrenās ligua ſuā hui⁹ vana ē religio.5.q.4.in loco.fo.258.co.1
Qd cuicūq̄ nō ſufficit oculos caſtos ſeruare: ſed ⁊ linguā qꝫ q de alijs loquūtur ſua ſentētia iudicabun tur.6.q.1.ex merito.fo.261.co.3.
Quod in ꝯdēnatione pſone nō mi nus piculoſa ē lingua in vbis mē tiēs q̄ manus ſanguinē fundens. 11.q.3.nemo ꝑiori fo.307.co.2.
De hac materia habes vbi agitur de locutione.

Lis. Quod lis ex arrogantia ꝓ uenit ⁊ garrulitatē nutrit 46.di.§.1.fo.72.col.3.
Quod litigioſus ideo ordinari ꝓhi betur:qꝫ talis ſeminare diſcordiā nunq̄ ceſſat.46.di.hoc habet.§.ec ce.fo.72.col.3.
Quod ep̄s ꝓ rebus trāſitorijs non p ſe ſed p aliuꝫ in iudicio litigare debet.14.q.1 c.1.fo.330.c.3.
Quod lite pēdēte res litigioſa in nul la pte trāſferri dꝫ an̄ cauſe cogni tionē.11 q.1.c.vlt.fo.298.co.3.92.di. ſi qs ordinat̄⁹.⁊.c.ſe.fo 145.col.3.
Quod ſacerdotū officiū eſt litē habē tes ad pacē reuocare.90.di.placu it.fo.143.col.4.
Quod lis iudicialis debet cōteſtari.3. q.3.inducie.§.libellus.fo.236.c 3.
De lite iudiciali habes vbi agitur de contentioſo.

Littere Que cōmēdaticie lit tere formate vocātur 73.di.§.1.folio.119.co 1.
Quod nō de facili ep̄s dimiſſorias lit teras clerico dare dꝫ.72.di. ep̄s fo. 119.co.1 19.q.2.due.fo.390.col.3.
Quod clericus vni⁹ epi ab alio ep̄o ꝓpter hoſpitalitatis cauſam nō eſt ſuſcipiēdus:nec ordināndus:nec i beneficio eſt inſtituendus.71. diſt. per totum.fo.117.col.1.
Quod extraneo clerico ſine cōmēda ticijs lr̄is ſui epi nō licet miniſtra re.71.di.extraneo.fo.117.col.4.
Quod nullus pegrinus cleric⁹ abſ q̄ formata in alia dioceſi ſuſcipi de bet.71.di.nullum fo.117.col.4.
Quod iuxta ſtatuta niceni cōcilij olī formate habebāt interpoſitas gre cas lr̄as ne de facili falſificarentur. 73.di.ſanctiſſimo.fo.118.co.3.
Quod exemplar littere dimiſſorie vl̄ formate ponitur.73.di.in noie.§. 1.⁊.c.ſe.fo.118.col.2.

Locutio. Quod locutio eſt duplex videlicet dei ⁊ hoīs.de.cōſe.di.5.c.vlt.fo.652.col.1
Qd locutio dei nō eſt ſm modū lo cutionuꝫ hominis: ſed inſpiratio qua volūtatē ſuā ingerit in cordā

credētiū.de ↄſe.di.5.c.vl.fo.652.c.1.
Quod locutio hoīs ideo eſt inſtituta vt cogitationes ſuas in alterius noticiā ꝓferat.22.q.2.is aūt.fo.403 columna.3.
Quod locutio hoīs debet eē ſana:vt ſi dē ↄſolidet.45.di.c.vl. fo.72. co.2.
Item debet eſſe cauta vt ordinate' loquens vulnere erroris corda audientiū nō feriat.43.diſt.ſit rector. circa mediū.fo.66.col.2.
Item debet eſſe diſcreta ne tacenda ꝓferat ⁊ ꝓferenda reticeſcat.44.diſt. ſit rector.66.col.2.22.q.vl.quotiēs fol.413.col.1.
Itē debet eſſe ponderoſa vt loquēdo nullū ledat.50.di.pōderet.f.79.c.4
Itē debet eſſe vera:vt ſicut gerit mente ſic loquatur ore.22.q.5.iuramēti.folio.411.col.4.
Itē nō debet eē ocioſa:qꝛ de omni verbo ocioſo reddēda eſt rō.22.q.vlti. quotiēs.fo.413.col.1.
Itē nō debet eē maledicta:qꝛ ſepe maledictio reuertiẜ in illū q eā mittit 11.q.3.illud.in ſi.fo.308.co.1.24.q. 3.qui negligūt.fo.456.col.3.
Itē nō dꝫ eē detractoria.6.q.1.ſūt plurimi.⁊ duob⁹.c.ſeq.fo.261.co.2.

Locus.
Quod locus non ſanctificat hominē ſed homo locū.40.di.multi.fo.63.co.4.
Quod nō ſanctoꝝ filij ſunt qui tenēt loca ſanctoꝝ:ſed q imitanẜ opera eoꝝ.40.di.nō eſt.fo.62.co.4.
Quod q pſunt nō ex locoꝝ dignitate:ſed morum nobilitate innoteſcere debent.40.di.nos q.f.62.co.4
Quod non loca homines deo ꝓpīos faciūt:ſed bona merita.40.di. non loca.fo.63.col.1.
Quod miſerabilis eſt rector q gubernaculi locū occupauit: ⁊ remum tenere nō nouit 40.di.aū oia.fol. (63.co.2.
Quod qd locis ⁊ tpibus conueniat diligenter eſt attendendum 41.di.quiſquis.fo.64.co.1.
Qꝫ nō ideo approbāda eſt ↄſuetudo mala:qꝛ locus bon⁹ eſt:qꝛ nō pro locis res:ſed ꝓ rebus loca amanda ſunt.12.di.nouit.fo.15.col.1.
Quod qꝛumcūqꝫ ſunt occulta loca ſine gratia ſaluare nō pñt.40. diſ. q̄libet.fo.63.co.3.Ubi nota exēpluꝫ de angelo ⁊ de celo ⁊ de adam ⁊ paradiſo:de loth ⁊ de monte.
Quod in hoc ꝙ adā pp pctm̄ de paradiſo eiectus eſt innuitur ꝙ pp peccatum meretur qs nobili loco pꝛiuari.40 di.adā.fo.63.col.4.
Qꝺ qñqꝫ prodeſt conuerſis mutatio loci:qꝛ plerūqꝫ dū mutaẜ loc⁹ mutaẜ ⁊ mētis affect⁹.86.di.fratrē. fo. 136.co.3.⁊.81.di.valet.fo.129. co.1.
Quod nō expedit locū viſitare i quo quis peccauit: nec facti memoria reuoceẜ.81.di.valet.fo.129.co.1.15. q.1.mulier.fo.344.co.4.
Qꝫ loca i noīe dñi edificata ſūt honoranda.41.di.parſimoniā.fo.64.c.4.
Qꝫ loc⁹ tut⁹ ꝓ diſcuſſione cauſe dꝫ aſſignari.33.q.2.ſiue.fo.530.col.1.⁊ 3.q.9.hortamur.fo.
Quod his qui in pctō mortali' decedūt ſacra loca ꝓ ſepultura nō proſunt.13.q.2.qbus.fo.335.col.1.
Quod qui in pctō mortali moriunẜ ad maiorē cumulū dānationis i ſacris locis ſepeliūtur. 13.q.2.cum grauia.in fine.fo.335.col.1.
Qꝫ i pnīa vel cū leuib⁹ pctis decedētib⁹ ꝓdeſt in ſacris locis ſepeliri.13. q.2.cū grauia.fo.335.co.1.

Loculus.
Quod loculus eſt diminutiuū a loco ⁊ qñqꝫ pōiẜ ꝓ qua burſa quā ⁊ xp̄s habuit ꝓ expēſis reponēdis. 12.q.1 exēplū.fo.334.co.2.
Qꝺ chriſtus loculos ſuos opib⁹ aliorū iplebat vt indigētib⁹ diſtribueret.23.q.4.duo iſta.fo.425. col.2.
Itē deo loculos habuit vt innueret eccleſiā ſuā loculos habiturā.12.q. 1.exēplum.fo.334.colum.2.

Lodouicus.
Quod lodouicus imperator primus cōfirmauit paſchali pape donationē romane ciuitatis cū ptinētijs ⁊ totū patrimonium ſancti petri:⁊ electionē ſummi pōtificis liberā fieri a romanis. 63.di.ego lodouicus.fo.109.co.4.
Itē ꝙ nullus preſbyter de agro eccleſie debet cēſum ꝓſoluere.23.q.8. ſecundū.fo.443.col.2.

Loth.
Quod qꝛ loth ꝑ hoſpitalitatis opera deo placuit angelos recipere meruit. 42.di.§. 1.fo.65.co.1.
Quod loth ideo filias ſuas ꝓ angelis ſodomitis obtulit vt hoſpitalitas nō violareẜ:⁊ maius pctm̄ vitareẜ 32.q.7.offerebat.fo.525. co.4.
Quod filie ipſius loth patrē inebriauerūt vt ei cōmiſcerentur.35.diſt. ſexto die.fo.56.col.4.
Quod ideo loth filie ipſius accubuerūt qꝛ totū gen⁹ humanū ſubmerſuꝫ ⁊ ſe cā ꝓpagatiōis ſeruatas crediderūt.32.q.4.dixit.fo.518.co.2.
Quod nō ſemper ſolitaria loca proſunt:qꝛ loth in ciuitate iuſtus fuit in mōte ſolitarius peccauit.40.di. quelibet.folio.63.col.3.

Lucrum.
Quod lucrū non debet eccl'ia querere cū dāno alioꝝ. 12.q.2.fraternitas.fo.318.co.1.⁊.q.5.c.pe.fo.329.c.4
Quod chriſt⁹ oſtēdit eccleſiā q̄ facta fuerat dom⁹ orōnis:⁊ ꝓpter turpia lucra facta ē dom⁹ latronū. 16.q.7. ⁊ hec dixim⁹.poſt me.fo.374.co.2.
Quod ſimonia eſt ſacramenta ꝑ lucro tēporali conferre.1.q.1.ſi quis eps.fo.164.col.1.
Quod qui ſeruit deo amore lucri tēporalis mercennarius eſt.8.q.1.ſūt in eccleſia.fo.279.col.3.
Quod nemo in electione plati ſpāle lucrū ſed bonū cōe debet ꝓſpicere 8.q.2.dilectiſſimi.fo.280.co.3.
Quod chriſt⁹ platos oues paſcere docuit nō terrenis lucris delectari.16. q.1.nulli.⁊.c.ſeq.fo.362.col.3.
Quod prelati debēt lucris intēdere animarū nō tēporaliū rerū.16.q.1. predicator.fo.362.col.4.
Quod exceptis iudeis ſi alioꝝ infideliū colloquia ⁊ menſam vitamus chriſto eos lucrari nō poſſumus. 23.q.4.infideles.fo.420.co.2.
Quod clericus turpia lucra exercēs debet deponi.14.q.4.ſi qs oblitus.⁊ ſex.c.ſequētibus.fo.339.co.3.
Quod an queſtus honeſtus vel inhoneſtus ſit:qualitas lucri negociātē aut excuſat aut accuſat.de pe.di. 5.qualitas.fo.579.col.2.
Qꝺ res reſtituuntur heredib⁹ qñ qs ex circūuētione lucri ad religiōeꝫ recipiẜ.16.q.7.cōſtituit.fo.378 co.2.
Qꝫ turpe lucruꝫ ſeqẜ q min⁹ emit vt pl⁹ vēdat.14.q.4.qcūqꝫ tpe.fo.340. (co.1.
Quod cū pctis hoīes aliq̄ lucrātur que paupib⁹ iuſte erogiẜ ſicut mathematic⁹ futura pdicēdo vel meretrix turpia exercendo.14. q.5.q habetis.fo.341.col.3.
Quod de malo lucro vbi cōpetit repetitio elemoſyna vel oblatio fieri nō debet.14.q.5.ꝑ totū.fo. 340. col.2.
Quod medic⁹ vel ſuus lucrū ſuū ab iuito detētore nō iniurioſe recipit 14.q.5.nō ſane.f.341.c.4
De hac materia habes vbi agiẜ de mercatiōe.

Lucifer.
Quod lucifer dr̄ pncipiū viarū dei.de diſ. 2.c.principium.fo.561. co.2.
Item dicitur behemoth. Ibidem.
Itē dr̄ cherub q̄ſi plenitudo ſapiētie. (Ibidē.
Quod lucifer nō ad dei ſilitudinē ſicut hō:ſed ſignaculū ſilitudinis dei creatus aſſeriẜ:q̄ſi magis ei aliqd tributū ſit:vt quo ſubtilior eſt natura eo in illū ſilitudo dei plenius credaẜ expreſſa.ꝺ pe.di. 2.iuxta ſi c.principium.verſi. hinc ei rurſum.fo.561.co.2.
Qꝺ de⁹ fecit eū eminētiorē ceteris angelis.
Item fecit eū ſpecioſum in multis condenſis frondibus.
Quod cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo dei.
Quod omne lignum precioſum paradiſi dei nō eſt aſſimilatū ei ⁊ pulchritudini eius. Ibidem.
Quod protegens ⁊ extentus in mōte ſancto dei fuiſſe perhibetur.
Qꝺ ols lapis pcioſus opimētū eius (fuit.
Quod oēs angelos q̄ſi veſtē ⁊ ornamentum ſuum habuit.
Quod in medio lapidū ignitorum perfectus ambulauit.
Quod lucifer qꝛ magn⁹ ſine cōgatiõe

ne creat⁹ eſt:iõ peccãs ſine venia dã nat⁹ e.de pe.di.2.c.pncipiũ.f.561.c.2.

Luctus. Qđ tpe luctus legiſ ipe alij vſqʒ ad triceſimũ dieʒ:alij vſqʒ ad quadrageſimũ obſeruabant.13.q.2.quia.folio.336.col.1.

Quod femina infra tps luct⁹ nubẽs ſcdm leges ciuiles infamis eſt:ſed nõ ſm canones.2.q.3.eutbemiuʒ.§.proxi.in fi.fo 208.col.2.

Qđ fideles mortui non ſunt legẽdi: cũ ſciam⁹ eos nõ amitti:ſed pmitti.13.q.2.qꝫ pꝓpter.fo.336.col.2.

Qđ lugere mortuos nõ ꝓhibemur ex pietate:ſed ex reſurrectionis deſperatione.13.q.vl.vbicũqʒ.⁊ duobus.c.ſeq.fo.336.col.3.

Qđ de terra ſchiſmaticis panis luct⁹ dr.1.q.1.dñs declarauit fo. 176.c.4.

Ludus. Quod ludus ⁊ ſaltatio in ſanctoꝝ ſolẽnitatib⁹ pcipue diuina officia obſtrepẽs:eſt irreligioſus.de ɔſe.di.3.ca. irreligioſa.fo.627.col.2.

Quod vere penitẽs dʒ ſe cohibere a ludis ſeculi:⁊ a ſpectaculis.de pe.diſ. 5.§.1.in fi.fo.578.col.1.

Quod ad ordines nõ debent ꝓmoueri q ludis turpibus deſeruiũt . 33. di.maritũ.fo 53.col.2.

Qđ eps:vel pſbyter:vel diacon⁹ ludo deſeruiens:niſi deſinat eſt deponẽdus.35.di eps.fo.56.col.2.⁊. 46. di.clericũ.fo.73.col.2.

Qđ an ludẽdo ſub certa forma baptizati debeãt ꝓ vere baptizatis hri.1. q.1.ſpũs.§.ecce.fo.173.c.1.de ɔſe.di. 4.ſolet etiã qri.fo.633.col.2.

Lupus. Qđ lupus dicit paſtor mercẽnarius cui⁹ nõ eſt cura de ouibus.23.q.4.tres.folio.419.col.1.

Qđ lupi dicunt laici ſubditi:q aliqñ dicunt oues.83.di.nihil.fo.133.c.3 2.q.7.oues.fo.224.col.3.

Qđ lupi dicunt demones ⁊ heretici. 81.dj.oportet.fo.130 . col.1.§.1 ⁊. c. ſeq.fo 66.col.2.

Qđ lupi arcẽdi ſunt latratu canũ:⁊ baculo paſtoꝝ.43.di.§.i.fo.66.c.2.

Quod q ꝓpter timorẽ recta loq ptimeſcit:hic velut mercẽnarius veniente lupo fugit.43.di.ſit rector. fo.66 col.2.

Quod nullus paſtor placere lupis ⁊ ouibus põt.83.di.nihil.fo. 133.c.3.

Qđ illo paſtore nihil eſt miſerabilius qui lupoꝝ gliat laudibus . 83. di.nihil.fo.133.col.3.

Qđ ſicut lupus fruſtatiʒ comedit agnũ:ſic mali paſtores ſucceſſiue cõſumunt bona eccliaſtica.13. q.1. c.1. ante mediũ .fo 330.col.3.

Qđ ideo ad ſedẽ aplicã eſt recurrendũ p appellationẽ:ne lupi qui ſub ſpecie ouiũ intrant:beſtiali ſeuitia quoſdã lacerare pſumant.2.q.6.decreto.in fi.fo.215 col.3.

Lux. Quod lux diuina aie tenebras fugat:qꝛ nulla participatio lucis ad tenebras.de pe.diſ. 1.reſuſcitatus.fo.538.col.4.

Quod lux mũdi ſunt ſacerdotes.93. di.ſacerdotes.fo 147.col.2.

Quod lux veritatis illi ſubtrahiſ q arrogãtia ſapie ſeu iuſticie velut albugine oculi excecaſ 49 .di.hic etenim circa medĩ.§.albugiñ f.76.c.3.

Quod lʒ ois q male agit odit lucẽ ⁊ qrit tenebras:dei tñ oculos cuncta pſpiciẽtes latere nõ põt.18.q.2. perniciosaʒ.fo.388 col.4.de pe.di.1.porro illi.fo.537.col.4.

Quod cũ factuʒ notoriũ inculpaſ:luce clarius cõſtare diciſ. 7.q.1.ſciſcitaris.fo.274.col.3.

Luxuria. Quod luxuria inter alia pctã maxime tẽplũ dei.i.corpus humanũ polluit. 32.q.7.nõ ſolũ.fo.527.col 4.

Quod luxuria fomẽtũ recipit a vino:ideo diciſ:nolite inebriari vino in quo eſt lu.uria.35.di.vinolẽtũ.⁊ duobus.c.ſeq.fo.56.col.4.

Quod pauci inueniunſ ſine carnis luxuria.50 di.qꝛ ſanctitas tua. in fi.§.quid enim.81.col.2.

Quod luxuria ſapiẽtes infatuat:exemplũ de ſalomone.32.q.4.ſalomon. f.520.c.1.⁊.3.q.7.ſacerdos.f.245.c.3.

Itẽ ſanctos ꝓſternit.Exẽplũ de dauid. de pe.di.3.ſepties .§.dauid quoqʒ. fo.565.c.1.3.q.7.ſacerdos.§.dauid. fo.245.col.3.

Itẽ fortes vincit.Exẽpluʒ de ſanſone. 23.q.5.ſi nõ.añ fi.§.ſʒ his.f.429.c.1.

Itẽ iugẽ ſcabiẽ habet cui carnis luxuria ſine ceſſatione dñaſ.49.di.hinc eteniʒ.§ iugẽ vero ſcabiẽ.fo.75.c.3.

Quod ex delectatione luxurie diuerſe turpitudines gignũſ.32.q.7.nõ ſolũ.ſ.7.col.4.

Qꝛ noie luxurie ois inordinata pollutio itelligiſ.32.q.4.leo.f.519.c.4.

De diuerſis modis ⁊ gradib⁹ luxurie.32.q.7.quẽadmodũ.§.i.fo.525. col.3.27.q.i.nec aliqua.fo 478.c.1.

Quod ſolo ɔſenſu mentis ſine tactu corpis luxuria exerceſ.32.q.5. nec ſolo fo.522.col.2.

Qꝛ cũ luxuria in cogitatione nõ repmiſ:etiam in actione dñaſ.49. di. hinc eteniʒ.§.iugẽ vero. fo.76 c.3.

Quod excellẽtia epi vel pſbyteri viliſicaſ dũ voluptatibus luxurie coinqnaſ. 32.di.c.i.in fi.fo.50.col.1:

Qđ eps vel ſacerdos luxurioſus dignitate officij eſt puniẽdus.15.q.8 hi qui.fo.351.col.2.

Quod abuſus luxurie grauior eſt cũ ꝓpria vxore:qꝫ cũ meretrice. 32.q. 4.origo.fo.518.col.4.⁊.q.7.adulterij.fo.525.col.3.

Quod femina pter coitũ debitũ ex diuerſis partibus corpis corrũpi poteſt:ſicut per oſcula:⁊ ſimilia.27.q. 1.nec aliq.fo.478.col.1.

Quod aliq excedũt pecora in libidie: qꝛ pecora poſt ɔceptũ coitũ non admittũt.32 q.7.non ſolũ.fo.527. c.4. ⁊.q.4.origo.in fi.fo.518.col.4.

Quod crudelis libido reputaſ.vbi ꝓpter luxuriaʒ ſterilitatis venena ꝓcuranſ.32.q.2.aliqñ.fo.515. col.1.

Qđ luxuria plus iuris habet aliquãdo qꝫ caſtitas.34.diſ.fraternitatis. fo.54 col.4.

¶ De hac mã habes vbi agiſ de fornicatiõe:⁊ de caſtitate:⁊ de pollutiõe.

Maceratio. Quod maceratio carnis vt eius concupiſcẽtia cõpeſcaſ:cõſiſtit in ieiunijs ⁊ vigilijs ⁊ laboribus ⁊ caſtigatiõibus.32.q.5.ſi paulus.fo.521.col.3.

¶ De hac materia habes vbi agiſ de abſtinentia ⁊ de ieiunijs.

Macula. Qđ macula corporis notabilis remouet a miniſterio altaris.49.diſ ſtin.hinc eteniʒ.fo.76.col.3.1.q.1.ſacerdotes.fo.177.col.4.

Quod ecclia xpi eſt ſine ruga ⁊ maculã.32.q.4.recurrat.§.ſed cuʒ.in fine.fo.517.col.2.⁊.24.q.1.oibus.folio.448.col 2.

Quod ſicut p vnũ mẽbrũ macula in oẽ corpus diffundiſ:ſic in oẽʒ eccleſiã videſ diffundere q corp⁹ ſuum maculat.26.q.2.ſed ⁊ illud.folio.469.col.3.

Qđ ſacrã ecclie p malos miſtros maculari nõ pñt.1.q 1.ſic dt.fo.169.c.3.

Quod ſedes romana ſemper manſit ex̃ maculaʒ heretice prauitatis.24. q.1.in ſede.fo.447.col.1.

Qđ mala diſcordie vel odij pſeuerãs nec paſſione neqʒ morte ꝓ noie chriſti ſuſcepta purgatur:nec ſanguine abluiſ.90.di.neqʒ f.143.c.2.

Magiſter. Quod magiſter nullus dʒ eſſe pꝰ qꝫ diſcipulus.16.q.1.ſi clericatus.fo.355.col.4.61.diſ.miſerum. fo.101.col.3.

Quod iõ neophyti ꝓhibenſ ordinari ne ſiant magiſtri anteqꝫ fuerint diſcipuli.48.di.§.i.fo.75.col.4.

¶ De hac materia habes vbi agiſ de diſcipulis.

Qđ magros ⁊ doctores epi ɔgruis cõſtituant locis:qui ſtudia lraꝝ liberaliũqʒ artiũ dogmata aſſidue doceãt:qꝛ in his maxime diuina manifeſtanſ atqʒ declaranſ mandata. 37.di.de qbuſdã.fo.59.col.4.

Quod magri imperiti iniuriã faciũt cathedre.40.diſ.multi.fo.63.co.4.

Quod magiſtris imperiti nõ ſunt credẽdi.61.di.ſtatuimus.fo.102.c.1.

Qđ magiſtro impunitas deleſ ſi cã correctionis diſcipulum verberet.

de pe.diſ.1.c.ſunt ſacta.fo.536.col.1.

Magus. Quod magi ſunt q vulgo malefici ob facinorū magnitudinē nūcupanť.26.q.5.nec mirū.§.magi ſunt. fo.472.col.1.

Quod magi tria munera obtulerūt dño:in qbus tres ptes pħie intelliguntur:videlicet moralis.naturalis:ꝛ rōnalis.37.di.legimus.§.magi quoqꝫ.fo.58.col 4.

Quod ars magorū inuenta eſt ex traditione malorū angelorū.26.q.2.q fine.fo.469.col.2.

Quod pſtigia magorū nō poſſūt turbare mentes bonorū qui talia non credūt ſed mentes infideliū.26.q.5.nec mirū.fo.472.col.1.

Quod ꝛ in nouarū formarū ꝛ in cōſimiliū repñtatione fictionē hñt:ꝛ nō ṽitatē.26.q.5.nec mirū f.472.c.1.

Quod magi plus facere non pñt niſi quātū de⁹ pmittit.26.q.5.nec mirū.ante med.fo.472.col.1.

Quod iō hāc artē pmittit de⁹ vt hoies ſi in fide firmi ſint ꝓbenť:ꝛ mali q mendacio credūt per ſua deſideria seducāť.26.q.5.nec mirū.fo.472.c.1.

Quod cū hec ars ꝓhibita ſit:qui ipſam ſectanť:vel q credūt talibus ꝑpetue damnationis interitū incurrūt.26.q.2.q fine.fo.469. co.2.

Quod abſurdū ē ſamuelē tā ſctm̄ virū credere magica arte per phytoniſſam ſuſcitatū:ſed potius ſaul exigentibus pctis ꝑ diaboli fallaciā illuſum.26.q.5.nec mirū.fo.472. c.1.

¶ De hac materia habes vbi agiť de demonibus:de incantationibus:ꝛ vbi agitur de diuinationibus.

Maior. Quod maior apud deū eſt ille q eſt iuſtior.40.di.multi.in fi.fo.63.col.4.

Quod maioritas īter hoies attēdiť diuerſis reſpectib⁹:videlꝫ inferiorū ad ſupiores in obſeqo ꝛ honore exhibēdo:ſic acolythi ſubdiacōib⁹.ꝛ.ē.di.93.a ſubdiacono.f.147.c.2.

Itē in obediēdo:qr nullus eſt niſi teneať alicui obedire:aliogn acephalus eēt.93.di.nulla.ꝛ.c.ſe.f.147.c.3.

Itē in ſedendo ꝛ ſtādo:qr in talibus preſbytero diaconus niſi ſit legatus non ſe dꝫ pferre.93.di.c.vlt.f.150.col.4.ꝛ.ē.eodē.c.puenit.in fi.ꝛ c.ſe.fo.148.col.1.ꝛ.c.nōnulli.fo.148 co.2.ꝛ.c.legimus.in fi.fo. 149.co.3.

Itē benedicendo:qr minor a maiore benediciť 21.di.denīqꝫ.fo.

Itē in ſacra ɔferēdo:qr pñte pſbytero dyacon⁹ nō dꝫ ſacra ɔferre.93.di.diacones.fo.147.col.4.ꝛ.c.puenit.ꝛ.c.pſente.fo.148.col.1.ꝛ.2.

Itē in reuerentiā impēdēdo ſicut teneť filius patri ꝛ vxor viro.33.q.5.eſt ordo.fo.585.col.2.

Quod eſt maioritas reſpectu dignitatis officij ꝛ ſanctitatis meriti.2.q.7 paulus petrū.fo.228.col.3.

Quod petr⁹ inter apl̃os dignitate officij maior fuit.2.q.7.paulus.§.hec ꝛ.c.puto.fo.228.col.3.ꝛ.4.

Quod cyprian⁹ martyr ɋ̄tū ad martyriū petro ɔparať.2.q.7.puto. folio.228.col.4.

Quod lꝫ eps iuxta vocabulū ſit maior pſbro.Aug.tn̄ minorē ſe hieronymo ꝓfiteť.2.q.7.q̄ ɋ̄.f.228.co.3.

Quod fr̄s⁹ xp̄i nō ɋ̄rit quō aliq̄s maior appeat:ſed quō oib⁹ iferior videaf.40.di.multi.fo.63.co.4.ꝛ.93.di.diaconi ſūt.añ mediū.f.148.c.4.

Quod iuſticia eſt vt maiori ſeruiat minor.33.q.5.eſt ordo.f.585. col.2.

Maledictio. Quod maledictio eſt duplex.f.dei ꝛ hois.24.q.3.deus quādo.fo.460.col.3.

Quod dei maledictio deſignat meritū eius cui malediciť.24.q.3. deus quando.fo.460.col.3.

Quod ſol⁹ de⁹ iuſte maledicit:qr ipꝫ nō fallit pcti q̄litas:nec peccātis affectus.24.q.3.de⁹ qñ.fo.460.col.3.

Quod hō tunc ɔſueuit maledicta ꝓferre cū ɔuitijs ꝛ iniurijs ꝓuocať 24.q.3.deus qñ.fo.460.col.3.

Quod exēplū angeli q diabolū maledicere noluit:hoies a maledictis puri eē debnt 24.q.3.ſi igiť.457.c.3.

Quod maledictio in ore clerici vituperať ꝛ puniť.46.di.clericus maledicus.fo.

Quod illa maledictio ꝓhibeť q̄ ꝓcedit ex zelo vitiōis:nō ex zelo iuſticie.24.q.3.cum ergo.§.diſtinguēdum.fo.457.col.4.

Quod criminoſus ſnia maledictionis eſt feriendus.24.q.3.certuꝫ.ꝛ c.ſeq.fo.457.col.3.

Quod q negligūt oris maledicti conſuetudinē reſecare:etiā ſi nō corde maledicāt:ingnamētū oris ſui incurrūt.24.q.3.q negligūt.f.456.c.3

Quod maledictū fruſtra prolatū frequēter in maledicentē reuertitur 11.q.3.illud.in fi.fo.148.col.3.

Quod maledici regnū dei non poſſidebūt.24.q.3.certū.fo.457.col.3.

Quod ſancti cū maledicūt nō maledicūt zelo vltionis:ſed iuſticie.24.q.3.cū ſancti.fo.458.col.1.

Quod cū maledicimur de quo ɔſciētiā nō habemus:nō triſtari:ſed potius letari debem⁹.11 q.3.inter verba.ꝛ duobus.c.ſeq.fo.304.col.3.

Malefici. Quod malefici:ꝛ magi:ꝛ incantatores:ꝛ diuinatores pro eodē accipiunť.26.q.4.igiť.fo.469.col.4.q.5.ſi qs eps.fo.471.col 1.

Quod vbi per maleficiū deo pmittente occulto iudicio ꝛ diabolo ꝑparāte ɔcubitus nō ſequiť:ad deū ꝑ humilē ɔfeſſionē eſt recurrēdū.33.q.1.c.vlti.fo.529.col.2.

¶ De hac materia habes vbi agiť de diuinatiōibus:ꝛ vbi agitur de incantationibus ꝛ de magis.

Malum. Quod maluꝫ duplex eſt:videlicet pene ꝛ culpe.15.q.1.illa.fo.345.co.1.

Quod malū pene non ꝓprie maluꝫ dr:mala eniꝫ nō ſunt q nec crimine mētē īplicāt:nec ɔſciaꝫ ligāt:ſicut pauptas:egritudo:ꝛ alie penalitates.15 q.1.illa.fo.345.col.1.

Quod iō deus malū pene homini reliqt vt ex hoc humiliareť ꝛ materiam haberet exercitij.de pe.diſ.1.medicina.in fi.fo.546.col.3.

Quod de malo pene bonū fit cū paupib⁹ diſtribuiť qd̄ cū laborib⁹ ꝛ ſudoribus acqriť.14.q.5.q habetis.folio.341.col.3.

¶ De hac materia require infra vbi agitur de pena.

Quod malū culpe ꝓprie diciť malūs videlicet peccatū volūtarie cōmiſſum.15.q.1.illa.fo.345.col.1.

Quod mala culpe non ſunt facienda vt bona ſequanť.14.q.5.per totū.fo.340.col.2.22.q.2.is aūt.fo.403.c.3.ꝛ.c.ne qs.fo.405.col.1.ꝛ.c.faciat.folio.405.col.2.

Quod de malo culpe bonuꝫ fit:qñ de turpi lucro vbi nō cōpetit repetitio fit elemoſyna.14.q.5.qui habetis.fo 341.col.3.

Qd̄ inter duo mala culpe min⁹ eligēdū eſt vbi neceſſitas vnū perpetrare cōpulit.13.di.duo.fo.16.col.3.ꝛ.c.ſeq.in fi.22.q.4.ꝑ dauid.ꝛ.c.ſi aliqd.ꝛ duobus.c.ſe.fo.407.c.2.ꝛ.3.

Quod inocēs nec facit malū nec approbat ſcm̄ 23.q.4.ita.ꝛ.c.ſe.418.c.2

Quod ſic ſunt in ecclia hoies mali:ſicut ſunt humores mali in corpe.de cō.di.4.eſt vnitas.fo.637.col.2.

Quod duob⁹modis nō te maculat malus:videlicet ſi nō ɔſentis:ꝛ ſi redarguis.23.q.4.a malis.f.418.c.3

Quod ſicut zizania a frumēto difficile eſt ſegregare:ſic in hac vita a malos a bonis.23.q.4.q̄ſtus.f.419.c.3.

Quod ɋ̄diu mali ꝑ iudiciuꝫ eccleſie non publicāť:tolerari debent.2.q.1 multi circa pn.fo.205.co.2.15.q.vl.c.vlti.fo.351.col.4.

Item tolerandi ſunt ꝛ aſſociandi ɋ̄diu de ipſorū correctione nō deſperať.23.q.4.c.i.fo.417.col.4.

Itē tolerādi ſūt quorū pctā manifeſta nō ſunt:ne forte eradicādo zizaniā eradiceť ꝛ triticū.11.q.3.nolite.fo.301.c.2.2.q.1.multi.in pn.f.205.c.2

Itē tolerandi ſunt:ne ex turbatione ipſorū pax generalis eccleſie ɔcutiatur.23.q.4.tolerandi.fo.417.col.4.ꝛ.c.qd ergo.ꝛ.c.qſqs.f.418.col.2.

Quod bonus malū tolerare debet:qr ꝛ chriſtus iudā malū tolerauit.23 q.4.tu bonus.fo.417.col.4.

Quod q malū nō tolerat:ipſe ſibi te-

ſis eſt:q2 bonus nō eſt.23.q.4. tec autē vita.fo.419.co.3.

Quod ſi malos chriſto lucrifacere vo lumus exēplo chriſti cū ipſis habitare debem⁹.2.q.1.multi.f.205.c.2

Quod pp malos boni nō ſunt deſerē di.7.q.1.aduerſitas.fo.274.co.4.

Quod ideo pp bonos mali nō ſunt deſerēdi:q2 pp paleā area non eſt relinquenda:nec pp piſces malos retia ſunt rūpēda:nec pp hedos in fine ſepandos grex dni eſt deſeren dus.24.q.1.quſq3.fo.452.co.4.

¶ De malo culpe hēs vbi agit̃ d pctō

Manna

Quod māna fuit figura corpis chriſti: q2 ſicut illud alimētū celeſte eq̄li ter ſingulis colligebāt:ſic celeſtem gratiā poſtmodū ſecuturā eq̄liter oibus diuidi pfigurabat.de conſe. di.4.nec quēq3.fo.643. col.3.

Quod ſicut potior eſt lux q̄3 vmbra veritas q̄3 figura ſic corpus chriſti dignius eſt māna de celo.de conſe. di.2.reuera.fo.621.col.4.

Qd māna fuit de celo corp⁹ chriſti ſi per celū.de cōſe.di.2.reuera.f.621.c.4

Quod māna fuit corruptiōis obnoxium ſi in alterius diem ſeruabat̃ iſtud alienū ab omni corruptione manens in eternū.de conſe. di. 2.reuera.fo.621.col.4.

Manumiſſio.

Qd manumiſſio eſt quando hi qui nati ſunt ſub iugo ſeruitutis manumittentis beneficio libertati redduntur. 12.q.2. cū redēptor.fo.326.col.3.

Quod manumiſſio p epm ſic debet fieri:vt ſemp manumiſſi patrocinium eccleſie recognoſcāt. 12.q.2. eps q mācipiū.fo.324.co.3.

Quod ſucceſſor epi predeceſſoris ſui manumiſſionē nō debet infringere.12.q.2.ſi quos.fo.324.co.2.

Quod manumiſſus de collegio nō tenet̃ ad reuerētiā ſingulis de collegio ſed vniuerſitati:imo ſingulos pōt in ius vocare.12.q.2.eps qui §.ſi vero.fo.324.col.3.

¶ De hac materia habes vbi agitur de libertate ⁊ de libertis.

Manus impoſitio

De manus impoſitiōe habes vbi agitur de impoſitione.

Marcus.

Qd marcus euāgeliſta diſcipulus beati petri alexandrinā fundauit ⁊ erexit eccleſiā.24. q.1.cū beatiſſim⁹ fo 447.co.3.22 di.ſacroſancta.folio 32.co.1.93.di.legimus. poſt medium.fo.149.co.3.

Margarita.

Quod margarita ante porcos mittitur,qñ indignis verbū dei pponit̃.11.q 3.noliſte recedere.⁊.c.ſeq.fo.301.col.2.

Quod margarite añ porcos ⁊ canes mittunt̃ qñ detractorib⁹ ⁊ imundis eccl'iaſtica ſacramēta cōmitun tur.43.di.in mādatis.fo.67.col.2. de pe.di.1.nōnulli.fo.542.c.2

Maria.

Quod maria mētevouit virginitatē ppetuam niſi deus aliter reuelaret. 27.q. 2.c.2.poſt mediū.fo.484.co.3

Qd maria deſpōſata fuit ioſeph ſ3 nū q̄ ab eo cognita.27.q.2.qd aūt.circa finē.fo.488.co.2

Quod ideo deſpōſata fuit ioſeph vt virginitas ei⁹ diabolo occultaret̃: ⁊ virginitate ſua falleret pncipē mundi.27.q.2.inuēta fo.490.col.2.⁊.32. q.2.c.1.fo.513.co.4

Quod maria virgo cōcepit:⁊ virgo pepit 27.q.1.nuptiaꝝ.añ ſi.fo.482.co.4

Quod maria genuit deū ⁊ hoiem nō tm̄ hoiē3 ſicut dixit neſtori⁹ q aliā pſonā fecit carnis aliā diuinitatis 15.diſ.pma aūt.§.tertia in epiſto. folio.21.col.1

Quod tpe paſſiōis maria cōmēdata fuit iohi.27.q 2.quod it. f.488.c.2.

Quod maria ⁊ ioſeph in virginitate vterq3 pmāſit.27.q.2.beata maria: folio.484.col.4

Martyriū

Quod martyrium p chriſto nō a nobis ſed ab aliis libēter debemus ſuſcipere.23.q.5. nō eſt noſtrū.fo.432.co.3.⁊.q.8. conuenior circ prin.fo 442.co.1

Quod nl'li in pſecutiōib⁹ l3 ppria ite rire manu niſi vbi caſtitas piclitaret.23.q.5.nō eſt nrm.fo.432.co.3

Quod nō cōputant̃ in nūero martyrū q ſeipos q̄licūq3 intētiōe volūtarie interimūt.23.q.5.tu dixiſti. et c.placuit.fo 432.co.3.⁊.4.

Quod nō pena ſed cauſa facit martyre3.de cōſe.di.4.baptiſmi.fol.634. co.1.exemplū ibi de latrone.

Quod effect⁹ martyrii p noie ieſu ſuſceptus impleuit vicē baptiſmi.de cō. di.4.baptiſmi.fo.634.col.1.⁊. c.cathecuminū.fo.634.co.4

Quod q p noie chriſti martyrizātur abſq3 dubio vitā eternā cōſequūt 15.q.1.ſi miſſ.me.fo.344.co.3

Quod in ſeruis chriſti etiā ſi affect⁹ martyrii ad effectū non deducat̃ ipſa ſola volūtas coronat̃.de pe.di. 1.nunqd cain.fo.537.co.2

Matrimonium.

Quod matrimoniū eſt duplex:videlicet ſpirituale ⁊ carnale.27.q.2. cū ſocietas.fo.486.co.1

Quod mr̄imoniū carnale ē viri mulieriſq3 cōiūctio idiuiduā vite con ſuetudinē retinēs.27.q.2.§.1.f.484

Quod hoc mr̄imoniū fuit pmo in paradiſo inſtitutū.32.q.2.ſicut.§.1. ⁊ ſeq.fo.513.co.4

Quod fuit inſtitutū añ peccatū in humani generis propagationē: poſt peccatū in infirmitatis remediu3. 32.q 2.quicqd.fo.514.col.2.

Quod mr̄imoniū eſt bonū ⁊ ſine peccato exercet̃:quod ex pcepto pbat tur.26.di.deinde.in ſi.fo.41.col.3.

Qd cōſenſus i carnalē copulā fac mr̄ moniū.27.q.2.§.1.⁊.5.c.ſe. f.484.c.4.

Qd mr̄imoniū aliud eſt legitimū ⁊ nō ratū:aliud ratū ⁊ nō legitimū: aliud legitimū ⁊ ratu3.28.q.1.ſi qs iudaice.§.ſeq.fo.497.col.1.

Legitimū mr̄imoniū eſt quod legali cōſtitutione vel pruincie morib⁹ cōtrahit̃:hoc eſt apud infideles.l3 non ſit ratū:q2 ſoluit̃ qñ placet.28.q.1.ſi qs iudaice.§.ſeq.fo.497.col.1.

Ratū mr̄imoniū apud fideles eſt qd ſine ſolēnitate ſolo affectu cōtrahitur:quoꝝ mr̄imoniū ſemel initū vlterius ſolui nō pt.28.q.1.ſi qs iudaice.§.ſe.fo.497.col.1.

Legitimu3 ⁊ ratū eſt qñ vxor a parentibus tradit̃:a ſponſo dotat̃:⁊ a ſacerdote bñdicit̃:⁊ mutuo cōſenſu efficit̃.28.q.1.ſi quis § ſe.in ſi.fo.497. col.1.30.q.5.per totum. vſq3 ad.c. nullū.fo.505.col.1.

Qd triplex eſt bonū mr̄imonii:fides: ples ⁊ ſacrm.27.q.2.oē.fo.485. c.2. 23.q.2.ſicut.in ſi.fo.513 col.4.

hoc triplex bonū fuit in parētib⁹ chriſti:ples fuit ipſe chriſtus:fides:q2 nullū adulteriū:ſacrm:q2 nullus diuortiū.27.q.2.oē.fo.485.col.2.

Qd prima cā mr̄imonii dz eē intētio plis.32 q.2.pudor.fo.513.col.4.

Itē alia cā vitatio fornicatiōis. 32.q. 2.ſicut §ſe.⁊.c.qcqd.fo.514.col.2.

Quod pter intētionē plis coit⁹ excuſat̃:⁊ pter bonū matrimonii. 32.q.2.ſolet queri fo 514.col.3.

Quod in matrimonio du3 cōtrahit̃ vel exercet̃ nō cōfert̃ gratia.⁊ pter hoc in ipſius cōtractu pcia iteruenīūt. 32.q.2.cōnubia.fo.514.col.2.

Qd ipſe de⁹ eſt defenſor ⁊ cuſtos mr̄imonii.32.q.4.nemo. in.f.518.co.2.

Quod dānās mr̄imoniū anathematizat̃.30.di.ſi q̄ mulier.⁊ duob⁹. c. ſe.⁊.c.ſi qs nuptias. fo.47.co.1.⁊.2

Quod ſecūde nuptie diſſuadēt̃.31.q.1 de his.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.508.co.2

Quod ſecūde ⁊ tertie ⁊ vltime nuptie non condemnantur.31.q.1. aperiant.fo.509.col 4.

Quod ſecūde nuptie nō debent benedici.31.q.1.de his.fo.508.col.2.

Quod olim licuit ſacerdotibus i matrimonio añ cōtracto ſtare:ſicut ⁊ modo apud grecos ſtant:⁊ filii eorum reputabant̃ legitimi.56.diſ. cenomanenſem.fo.98.col.4.

Quod ordinatis in matrimonio cōtracto nō licuit:nec apud grecos licet ſecundas nuptias facere propter notam bigamie.33.di.ſi quis poſt. fo.53.col.1.

Quod puellam que per verba de p̄ſen ti alteri cōtraxit alter ducere non poteſt.27.q vi.c.vi.fo.491.co.3
Quod modus ꝯtrahendi matrimo niū ponit̄.30.q.5.al̄.fo.505.co.1.
Quod multa ſunt q̄ in ꝯtu mr̄imo nij ſunt attēdēda.30.q.vlt. alr.⁊.c. q̄lis.⁊.c.ſe.fo.505.c.1.⁊.3
Quod velū ⁊ annulus ⁊ alia que ex hibent̄ dū femine maritant̄ ſingu la ſpecialem habēt ſignificationeꝫ. 30.q.5.femine.fo.505.co.4
Quod ſine dote ſi pōt haberi nō de bet ꝯtrahi mr̄imoniū.30.q.5.nul lū ſine dote.fo 505.co.4
Quod clandeſtine nō debēt mr̄imo nia contrahi:⁊ licet in foro conſci entie ligent in iudicio tamē eccle ſie ꝓ infectis habent̄.30.q.5. ꝑ to tum.folio.505.co.1
Quod matrimoniū non pōt contra hi ad tempus.32.q.2.ſolet queri.⁊ c.ſeq.fo.514.co.3
Quod ad ſeptuageſimā vſqꝫ ad octa uā paſche ⁊ trib⁹ hebdomadis ante feſtum iohannis baptiſte ⁊ ab ad uentu domini matrimonia nō de bent ſolenniter cōtrahi. 33.q.4.nō oportet.fo 583.co.1
Quod in matrimonio ꝯſtituti certis tēporibus debent a coitu abſtine re: videlicet tēpe cōmunicationis. 33.q.4 c.1.fo.582.co 1
Iteꝫ in die natiuitatis chriſti ⁊ in a lijs feſtiuis diebus.33.q.4.quoti enſcūqꝫ.fo.582.co. 2
Itē in tpe ieiunioꝝ. 33.q.4. ſi cauſa.⁊ duob⁹. c.ſe.fo.582.co.2
Itē tpe ꝯcept⁹ ⁊ ablactationis pueri.5 di.ad ei⁹ vō ꝯcubitū.fo.5.co.1
Item tpe menſtruoꝝ.ibidē. Que ta men continētia non debet fieri ab vno ſine ꝯſenſu alteri⁹.33.q.4.apo ſtolus.⁊.c.ſe.fo.583.co.2
Quod mr̄imoniū ꝯtrahēdum impe dit̄ ꝑ errorē ꝑſone: vt ſi putat̄ eſſe virgilius ⁊ eſt plato.29.q.1.§.1.498.
Item per errorē conditionis: vt quā do putat̄ eſſe liber ⁊ eſt ſeruus.29. q.1.§ 1.fo 498.co.1
Item per iuſticiā publice honeſtatis. 27.q.2.qui deſponſatā.35.q.3.porro folio.485.colum.3
Quod non debent contrahi cū here tica ⁊ infideli perſona. 28.q.1. caue ⁊ duob⁹.c.ſe.fo 495.co.4
Item nec cū conſanguinea.3.q.4.con ſanguineoꝝ.fo.237.co.4.35.q.1.c.1 §.his ita fo.588.co.4
Item nec cū affine.27.q.2.qui deſpon ſatam in ſi.fo.486.colū. 3.⁊.35.q.2. nullum.fo.590.co.2.⁊.c. equaliter ⁊ plurib⁹.c.ſe.fo.590.co.4
Itē nec cū moniali.27.q.1.hi ergo. et duob⁹.c.ſeq.fo.479.co. 2.36.q.2.ra ptores.fo.602.co.3
Item nec cum diaconiſſa.27.q.1. dia coniſſam.fo.480.co.4
Item nec cum religione ꝓfeſſis vel in ſacris ordinib⁹ conſtitutis 27. q. 1.vt lex.fo.482.co.2.27.di. pre ſbyteris.fo.43.co.2
Itē nec cū furioſis ⁊ demētib⁹ niſi ha beant dilucida interualla: vel niſi furioſus cū furioſa cōtraxerit:tales eni nō ſunt ſeparandi.32.q.7. neqꝫ furioſus.fo.527 co.2
Quod vno cōiuge viuo quantocūqꝫ tēpore abſente alter cōtrahere nō poteſt.34.q.vlti.ſi quis neceſſitate. folio.587.col.3
Quod ſi credēs mortuū cōtrahit nō adulterat̄ ſed redeuntē tenet̄ reci pere.34.q.1.c.1.fo.586.co.3
Quod dubitās mortuū ſi ꝯtrit lꝫ nō debet ꝯhere dꝫ tn̄ debitū reddere q̄uſqꝫ certificet̄.34.q.1.c.1.f.585.c.3
Qđ ſi nō credēs mortuū ⁊ tn̄ ē mor tu⁹: ſi ꝯhit nō ſepat̄ ſed penitentia tanq̄ꝫ ꝓ adulterio imponit̄. ar.22. q.2 hoies.fo.403.co.2
Quod ſi poſt duoꝝ fideliū ꝯiunctio nē in aliquo ipſoꝝ hereſis ſupue nerit alteri ꝓpter hoc nō poterit co pulari.28.q 2.c.vlt.⁊.§.vl.f.497.c.4
Quod ſeparatus ob fornicationē vi uente reliquo nō pōt cū altera co pulari.32 q.7.c.1.fo.524.co. 2.⁊.8.c. ſeq.⁊.c.hi vō.fo.527.co.1
Quod nemo cogēdus ē ad mr̄imo niū ⁊ coactus ſeparat̄.31.q.2.ſi ve ruꝫ.⁊.c.ſeq.fo 509.co 3.32.q.2 c.vl folio.516.col.3
Quod p̄ſbyter vxorē ducēs ab ordi ne dꝫ deponi.28.di.p̄ſbyter.44.c.4
Quod nec latini nec greci in ſacris ordinibus p̄nt ꝯhere: ſed volētes greci vxores hr̄e in minorib⁹ con ſtituti cōtrahūt: ⁊ ſic in matrimo nio vlterius ꝓmouent̄.31. di.nice na.⁊.c.ſeq.fo.49.co.1
Quod ducēs ī vxorē quā p̄us habu it cōcubinā etiaꝫ virgine nō videt̄ poſſe ꝓmoueri.33.di.maritū.fo.53 co.2.⁊.34 di.p̄cipim⁹. fo.55.co.1 ⁊.30.q.5.q̄l s.fo.505.co.3
Quod vxor ꝓmoti ad ſacros ordies ipſa ꝯſentiēte nō pōt etiā ipſo mor tuo mr̄imoniū cōtrahere.28.di.q̄ ſunt.fo.44.co.4
Quod error fortune vt cū putat̄ di ues q pauper eſt nō impedit matri moniū.29.q.1.§.1.fo.498.co.1
Item nec error q̄litatis vt cuꝫ putat̄ quis bonus q malus ē.29.q.1.§.1. folio.498.colum.1
Quod poſt pniam cuꝫ illa pōt ꝯhere quā p̄us polluit ꝑ adulteriuꝫ niſi in mortē viri machinatio vl̄ fides adultere data fuit cū effectu.31.q.1 c.1.⁊.c.deniqꝫ.⁊ q̄tuor. c.ſequen. folio 507.colum.3
Quod fidelis dimiſſus ab infideli nō baptizato nō impedit̄ ꝯhere cum alio.28.q.2.c.vl.fo.497.co.4
Quod cū filia cōmatris ſpūal pōt cō trahi mr̄imoniū: ⁊ pr cū filia car nali filij ſpūalis ſed fili⁹ cū filia pa tris ſui non pōt: q: cognatio ſpūa lis deſcēdit a patre in filiū nō aſcē dit a filio i prēꝫ.30.q.3.c.vl.503.c.4
Quod filii p̄nt cōtrahere cū filiabus cōpatrū excepta illa mediante qua cōtrahit̄ cognatio ſpūalis. 30.q.3. ſuper qb⁹.fo.503.co.3
Quod ꝑ inceſtū efficit̄ qs indign⁹ ad mr̄imoniū cōtrahēdū: ſed poſt pniam pōt cū talib⁹ diſpēſari.32.q. 7.q̄dā.⁊ qnqꝫ.c.ſe.fo.526.co.4.33.q. 2.ſi qs cū duab⁹.⁊.c.ſe.fo.533.co.1
Quod vxoricida ſine diſpenſatione nō pōt cōtrahere.33.q.2.interfecto res.⁊.c.admonere.⁊.c.ſi quod.⁊.c ſeq.fo.530.co.2.⁊.3.⁊ fo.531.co.2.
Quod diſpenſat̄ in mr̄imonio circa grad⁹ a canone ꝓhibitos.35.q.3. q̄ dā lex.fo.591.col.1.⁊.c.ſeq.⁊.q 8.de gradib⁹.fo.598.co.4
Quod ꝯſanguinitatis gradus diſtin guunt̄.35.q.5.ꝑ totū.fo.591.co.3
Quod gradus affinitatis exprimūt̄ 35.q.5.porro.fo.592.co.2

De ſtatu coniugū in matrimonio.

Quod p̄ma nocte ꝯiugēs dn̄t abſti nere ꝓpter reuerētiā ſacerdotalis bn̄dictiōis.23.di.ſponſus.fo.37.co.2. 30.q.5.ſponſus.fo.505.co.4
Quod nō debēt ſe ꝯiuges libidinoſe diligere.32.q.4 origo.fo. 518. co.4
Quod cū cōmiſcet̄ qs in mr̄imonio cauſa ꝓlis ꝓcreande non eſt pctm̄. 25.di.vnū.§.his ante ſi.fo. 39.co.2
Item cauſa reddēdi debitū nō eſt pec catū.27.q.2.ſi tu fo.487.co.4
Itē cauſa fornicatiōis vitāde: ⁊ eſt ve niale pctm̄.32.q 2.q̄cq̄d.fo.514. co.2. 33.q.2.in adoleſcētia.fo.532.co. 4.⁊ q.4.vir cū ꝓpria.fo.582.co.3
Item cū cauſa libidinis explende tā q̄ꝫ cum adultera vel cū meretrice eſt peccatū mortale.32.q.4. origo. ⁊.c.liberorū.fo.518.co.4.⁊.520.c.1. Alleuiat̄ tn̄ pn̄ia ꝓpter bonū mr̄i monij.32 q.7 adulterij.fo.525.co.1
Quod abſtinētia ſpuratur ad pctm̄ ſi ꝓpter hoc alter cōiugū in pctm̄ labit̄.27.q.2.ſi tu.fo 487.co.4
Quod vxor marito leproſo vl̄ q̄cūqꝫ mō debilitato vel deformato red dere debitū tenet̄.32.q.5.horrēdus ⁊ c.ſeq.fo.523.co.1
Quod vnus ſine alterius voluntate cōtinētiā vouere nō pōt.33.q.5.c.1. ⁊ qnqꝫ.c.ſe.fo.583.co.3
Qđ nec pōt religionē ingredi: niſi ꝓ pter fornicationē vn⁹ ab altero ꝑ ſniaꝫ ecclie ſit ſeparat⁹. 27.q.2.ſunt q ⁊ ſeptē.c.ſeq.fo.486.co.3
Quod ꝯſentiēs vouēti ⁊ nō vouēs nō pōt cū altero ꝯhere niſi poſt mor tē vouētis.27.q.2. ſi qs cōiugatus fol.487.col.3.33.q.5.ꝑ deo.⁊.ſeq.c.

folio.584.co.1
Quod an copulã carnalẽ vtriuſqꜫ cõiu-gũ licz intrare religionẽ altero in uito.27.q.2.ſcripſit nobis.§.ecce.⁊.c.ſeq.fo 487.co.4
Quod an dormiẽs cũ ſorore vxoris ſue poſſit reddere debitũ vxori.27.q.2.q dormierit.fo.488.co.4
Quod vxorati nõ dñt in eccl'ia ⁊ pci-pue circa altare deſeruire.27.q.2.multoꝝ.fo.486.co 4
Quod i veteri lege vxore ſterili pmã néte licite ex ancillis liberos ꝓcre abãt.32.q.4.§.1.⁊.3.ca.ſe.fo.517.c.1.
Quod neuter cõiugũ põt alteri cri-men obijcere qñ vtrũqꜫ crimẽ cõ ſtringit.34.q.2.in lectũ.fo.587.c.4

De diuortio.

Quod diuortiũ matrimonij ſine cõ ſenſu epi nõ debet fieri.27.q.2.ſi vir folio.487.co.3
Quod an cauſe cognitionẽ ſpoliat⁹ vel ſpoliata primo dz reſtitui.33.q.2.hiſtoria.⁊ duob⁹.c.ſe.f.529.c.4
Quod mřimoniũ inter frẽs ſpirſ tuales vel ad ꝓpinquos dirimiſ.30 q.3.c.1.⁊.4.c.ſe.fo.502.co.1
Jtem cũ matre vel ſpũali filia ſimile 30.q.1.de eo.fo.500.co.4
Quod diuortiũ factũ pp maleficiũ ſi ceſſat reſtituiſ.33.q.1.ſi per ſortiari as.folio.529.co.2
Quod affinitas remanet lz ille mo-riatur per quẽ ꝯtracta eſt.35.q.10.§.1 c.1.fo.600.co.4
Quod an diuortiũ ꝯſanguinei vel ꝓ pinqui debẽt citari ⁊ teſtificari de mřimonio vel ſenes ⁊ antiq qb⁹ nota põt eſſe cõſanguinitas.35.q.6.c.1.⁊.2.c.ſeq.fo.597.co.1
Quod forma iuramẽti teſtificãtiũ po nitur.35.q.6.de parẽtela.⁊.3.c.ſeq.folio.597.co.4
Jtẽ forma iuramẽti ſeparatiõis pro pter ꝯſanguinitatẽ vel affinitatem 35.q.6.ab iſto.fo.598.co.3
Jtẽ forma iuramẽti illi⁹ qui recipit dimiſſam.35.q.6 c.vl.fo.598.co.3
Quod matrimoniũ nõ dirimiſ ꝓ vo tũ ſimplex antecedẽs.27.diſt.c.1.et duob⁹.c.ſeq.fo.42.co.3
Jtẽ nec ꝓpter cõpaternitatẽ vel ꝓpter cõmaternitatẽ ſuperueniente.30.q.1.noſſe.⁊.4.c.ſe.fo.501.co.2
Jtẽ nec ꝓpter ſeruitutẽ dñis debitaꝫ 29.q.vl.c.vl.fo.500.co.2
Quod q ſciẽter ꝯtraxit cũ pſona ſer-uilis cõditiõis ab ipſa diuortiari nõ põt.29.q.2.ſi qs liber f.499 c 2
Qd cũ vterqꜫ cõiugũ ſeruilis condi tionis mřimoniũ ꝯtrahit nõ ſepa rant.29 q.vl.c.vl.fo.500.co.2
Quod nõ ſeparaſ ab vxore.q ignorã ter cognouit vxoris ſororẽ.32.q.7.q dormierit.fo.526.co.4
Qd extraordinaria pollutio q̃uis ſit criminoſa nõ ſepat mřimoniũ.35 q.3.extraordinaria.fo.590.col.3.
Quod ſiue pp adulteriũ ſiue ꝓpter aliud inter cõiuges fiat diuortiũ: nõ ꝓpter hoc rumpiſ mřimoniũ.32.q.2.interueniente.fo.524.col 3.⁊ ſex c.ſeq.33.q.5.quod deo.f.580.c.1.
¶ De hac materia habes vbi agiſ de diuortio.
Qr mřimoniũ ſpũale eſt ꝯiũctio xpi ⁊ eccl'ie.27 q.2.cũ ſocietas.f.486.c.1.
Quod mřimoniũ ꝑ carnalẽ copulã nõ pfectũ: nõ eſt ſacrm xpi ⁊ eccl'ie.27.q.2.cũ ſocietas.486.col.1.
Jtẽ ſpũale mřimoniũ ꝯhiſ inter pre latũ eccleſie ⁊ ius eccleſiã.17.q.1.ſi-cut vir.fo.268.col.1.
Jtẽ ſpũale mřimoniũ eſt inter chri-ſtũ ⁊ ſpũalẽ aĩaꝫ.27.q.1.que xpo.fo.478.col.4.⁊.c.nuptiaꝝ.fo.482.c.4.

Mechia.

Quod mechia eſt duplex: videlz ſpi-ritualis ⁊ carnalis.28.q.1.nõ ſolũ.fo 493.col.2.
Quod mechia ſpũalis ẽ idolũ facere vel idolis ſacrificare.28.q.1.nõ ſo-lum.fo.493.col.2.
Qd mechatio eſt ois illicit⁹ ꝯcubit⁹ atqꜫ illoꝝ mẽbroꝝ nõ legitimus vſus.32.q.4.meretrices i fi.519 c.3.
Jtẽ ſtricte ſumpta mechia nõ niſi ꝓ adulterio ponitur.32.q.4.meretri ces.fo.519.col.3.
Jtẽ poniſ ꝓ ꝯſenſu pcti: qr q vide-rit mulierẽ ad ꝯcupiſcẽdũ eam: iã mechatus eſt eã in corde ſuo.32.q.7.nõ ſolũ.fo.526.col.1.
Quod mech⁹ d q dimiſſa vxore ob cauſaꝫ fornicationis aliã duxit.32.q.7.queãdmodũ.fo.525.col.3.

Medicina.

Quod medicina eſt duplex ſpiritualis ⁊ corporalis.29.diſt.ne ceſſe.fo.46 col.4.
Quod medicoꝝ ꝯſilia diuine condi tioni ſunt contraria: qr nec ieiuna re: nec flere.nec cõſimilia ſinũt.de conſe.di.5.contraria.fo.649.co.3.
Quod medico corpali ſalariũ nõ eſt negãdũ.14.q.5.non ſane f.341.c.4.
Quod nec clerici nec religioſi ꝓ me-dicina munera debent accipe.23.di.his igitur.fo.34.col.3.
Quod medicia ſpũalis ẽ pnia.50.di.vt ꝯſtituerẽ.fo.82 col.4.33.q 1.ſi ꝑ ſortiarias.fo.529.col.2.
Jtẽ medicina ſpũalis eſt oia eccleſia-ſtica ſacra.de peni.di.1.in actione.f.547.col.4.de conſe.di.2.ſi quotieſ-cunqꜫ.fo.613 col.4.23.di.his igiſ.fo 34.col.3.
Jtẽ medicia ſpũalis eſt miſericordie opa.de pe.di.1.medicina.f.546 c.3.
Quod xps eſt ſpũalis medicus q pa rat⁹ eſt cẽties curare: ſi totiens ho-mo ꝑ pctm infirmat⁹ eũ reqrit de pe.di.3.nauũ ꝓplexã fo.566.col.4.
Jtem plati ſunt ſpũales medici qui dant ſubditis correctionis medic-na.86.di.inſtrioꝝ.fo.135.col.3.⁊.c.ſequen.5.q.5.nõ vos.fo.258.co.2.45.di.recedite fol.72.co.1.23.q.4.quid faciet.fo.423.col 1.
Quod magis prelatus occidit q̃ cu-rat: q nec pro pctis ſuis pniaꝫ agit nec alios de peccatis reprehendit.50.di.abſit.fo.83.col.1.
Quod ſicut medicus peritus nõ vno collyrio oium oculos curat: ſic p latus vel pdicator diuerſoꝝ hoiuꝫ vulnerib⁹ diuerſis doctrinis me detur.29.di.neceſſe.fo.46.co.4.

Memoria.

Quod memo-ria vltionis di-uine preterite in pctores terroreꝫ futurũ incutere debet ne ꝯſimilia attentẽt.7.q.1.deniqꜫ.fo.267.col.3.
Quod qbuſdã in memoriã exceſſus ſigna relinquũtur.19.q.3.mande-m⁹.fo.391.col 1.de cõ.di.2.⁊ dixit.fo
Quod ideo qbuſdã oc ...615.col.1.caſio pcti pteriti vel ꝑ loci mutatio nẽ vel aliter eſt ſubtrahẽda: nec cul pa ad memoriã refricata ſcaleſcat.15.q.1.mulier.fo.344.col.4.81.diſ.valet.fo.129.col.1.
Quod nullum inueniſ delictoꝝ ta-le remediũ ſicẽ eoꝝ ꝯtinua mẽoria de pe.di.3.iudas penituit.f.569.co.2

Mendacium.

Qd men-daciũ eſt falſe vocis ſignificatio cũ volũtate fal lendi.22.q.2.beat⁹.§.ille.fo.403.c.4
Quod octo ſunt genera mẽdacioꝝ quorum qr primum grauius eſt tanto minus quiſqꜫ mentiendo peccat quanto a primo recedit.22.q 2.primũ.fo.404.co.2.
Qd pmũ gen⁹ mẽdacij ẽ i doctrina fi dei cũ intẽtione ſubuertẽdi.ibidẽ.
Scõm eſt quod ꝓdeſt nulli: ⁊ obeſt alicui.vt eſt mẽdaciũ detractionis falſi teſtis in cauſa criminali.
Tertiũ ẽ qd ꝓdeſt vni: ⁊ obeſt alteri: vt eſt mẽdaciũ i cã pecuniaria.ibi.
Quartum eſt quod ſolum mentien di fallendiqꜫ libidine fit.ibidem.
Quintũ eſt quod fit placẽdi cupidita tẽ de ſuaui colloquio: quod ẽ adul terorum.ibidem.
Sextũ ẽ qd nulli obeſt ⁊ ꝓdeſt alicui vt cũ qs ſe neſcire mẽtiaſ pecuniã alteri⁹ q̃ ſit iniuſte tollẽdã.ibidẽ.
Septimũ eſt quod nulli obeſt ⁊ pro deſt alicui: vt cũ qs nõ vult hoiem prodere ad mortem.ibidem.
Octauuꝫ ẽ quod nulli obeſt ⁊ ꝓdeſt ad hoc vt caſtitas cõſeruet.ibidẽ.
Quod pmũ gen⁹ dr pnicioſuꝫ ad qd nulla ꝯditiõe dz qs adduci.ibidẽ.
Qr q̃libet alioꝝ ẽ vel pnicioſum vel officioſũ vel iocoſũ mẽdaciũ: q poſt pmũ minorẽ ſm ma⁹ ⁊ min⁹ cul pã hñt.22.q.2.ne qs.fol.405.col.1.⁊ c.qd aũt ait.⁊.c.ſi qlibet.fol.405.co.3.⁊.4.9.di.ſi ad ſcripturas.f.10.c.2.
Qr mẽdacium eſt graue pctũ: qr q̃

quod mentiť occidit aiam.22.q.2. artificioſo.fo.405.co.1
Quod oē mēdaciū cauēdū ē maxie p fectis.22.q.2.ne qs.fo.405.co.1. oē c.ſi qs p vel⁹ teſtis.fo.405.co.3.τ.4. τ.q.7.cauete frēs.fo.413.co.1
Quod pfect⁹ p nulli⁹ vita ſeruādavʒ mētiri.22.q.2.ne qs.fo.405.co.1
Quod nullus ducēdus eſt ad ſalutē mēdacio opitulāte.12.q.2. primuʒ in fine.fo.404.co.2
Quod abraam dicēdo vxorē ſororeʒ ſuā eſſe τ iacob dicendo ſe pmoge nitū excuſanť de mendacio.22.q.2. querif.τ .§.pri.fo.406.co.3
Quod mēdaciū eſt epʒ vel ſacerdotē vel religioſum ſe pñteri τ ɔtraria ſui ordinis operari.22.q.5. cauete fratres.fo.413.co.1
Quod nemo cauſa humilitatiſ debʒ mētiri:quia ſi nō erat peccator ex hoc incurrit quod vitabat. 22.q.2 non ita.fo.404.co.4
Quod ille mentiť qui putans falſuʒ dicit verū vel econuerſo.22.q.2. homines.τ.c.ſe.fo.403.co.2
Quod nō oīs falſuʒ dicēs mentitur 22.q.2.is aūt.fo.403.co.3.τ.c.beat⁹ τ.c.ſi qlibet.§.abraā.fo.405.c.4.
Quod facere cōtra pmiſſum nō ſem per ē mētiri.22.q.2.btūs paulus.fo. 403.co.4.τ.c.ne quis.in fine.folio 405.columna.1
Q aliqñ iocoſuʒ mēdaciū nō videť eſſe graue peccatū.Exempluʒ de io ſeph.22.q.2.quod āt ait.fo.405.c.3
Quod mēdaciū pcipue in mercato ribus eſt:quia mercator ſine mē dacio τ periurio eſſe nō poteſt.diſ. 88.eijciens.τ.c.ſe.fo.140.co.4.
Quod qui veritatē celāt τ mendaciū dicūt equaliter peccant:qr ille pro deſſe non vult τ iſte nocere deſide rat.11.q.3.quiſqs.fo.307.co.2
Quod mendaciū ēt in pñenti inueni tur grauiter punitū.12.q.1.dilectiſ ſimis.fo.312.co.1.poſt mediuʒ.Ex emplū ibidē de anania τ ſaphira.
Quod mēdax pcator dʒ carere ipetra tis:τ qb⁹ ſcripta dirigūť ſunt pu niendi ſi precū mendacia non ar guunt.25.q.vi.dicēti.fo.465.co.4
Quod circa impetrationē reſcriptoꝝ contingit mentiri tripliciter.25.q vi.§.τ ſi legib⁹.fo.466 co.1
De hac materia habes vbi agitur de iuramento.

Mēdicitas. Quod mēdi citas clericoꝝ eſt ignominia epiſcopoꝝ.93. diſt. diaconi.fo.148.co.4
Quod intātū execreuit auaricia epo rum:vt oīa occupātes cogant cle ricos egētes mēdicare.ibidē
Quod illi q alir hñe pñt grauiť pec cant ſi mēdicāt: qr vnde pauper vi ctur⁹ erat accipiūt.1.q.2.paſtor. fo. 186.co.3.
Quod elemoſyna panis

egēnū eſt:τ q defraudat eū hō ſan guinis eſt.14.q.5.c.immolans.fo lio.340 col.3

Menſa. Quod mēſa clerico rū nō debet abunda re fabulaꝝ relatione ſʒ ſacre ſcptu re locutiōe.44.di.p reuerētia. fo. 69.colū.1
De hac materia habes vbi agitur de cibo.

Mēſtruū. Quod menſtrua mulieris ſunt ex naturali ſupfluitate ſanguis τ iō culpa carēt.5.di.ad ei⁹.fo.6.co.1
Quod mēſtrua patiēti non dʒ eccl'ie introit⁹ denegari.ibidē.
Quod ſi mulier mēſtrua patiēs chri ſti veſtimentū laudabiľr tetigit ec cleſiā laudabiľr itrare potuit.ibidē.
Quod ad mulierē mēſtruatā ūſqʒ ac cedere phibetur:quia ex hoc part⁹ deformať.ibidem.

Menſura. Quod mēſura miſericordie dei nō poteſt extimari.de pe. diſt.1 ſerpēs.ante finē.fo.540.co.2.
Quod apud deū nō valet tm̄ in peni tētia mēſura tēpis quātū doloris. de pe.di.1.menſurā.fo.548.co.1. et c.hec.τ.c.in actione.fo.547.co.4

Mercatio. Quod merca tio pōt eſſe ho neſta τ turpis.de pe.di.5.qualitas folio.579.co.2
Quod q'ibʒ mercatio ē piculoſa : qr difficile eſt inter vēdētis τ emētis cōmerciū nō iteruenire pctm̄.ibidē
Quod mercator ſine peccato τ periu rio eſſe non poteſt.88.di. eijciens. τ.c.ſeq.fo.140.co.4
Quod clericis oino phibeť merca tio:q vilius emit vt cari⁹ vēdat.14 q.4.canonū.f.339.co.3.16. q.7.τ hec diximus.fo.374.co.2
Quod qui pp̄ter cupiditatē añ tem pus granū vili⁹ emit vt carius vē dat turpe lucrū cōmittit.14. q.4. qu cūqʒ.folio.340.c.1
Quod in ſacro loco vbi ē oronib⁹ va cādū mercatiōes exerceri nō dñt. 16.q 7.τ hec diximus.fo.374.co.2
De hac materia habes vbi agitur de lucro τ negociatione.

Mercennarius.
Quod mercēnari⁹ ēt ſi ab iuito dete tore recipit mercedē ſuā nō cōmit tit iniuriā.14.q.5.nō ſane.f.341.c 4
Quod qui defraudat mercēnariuʒ mercede:reus eſt ac ſi ipſius ſan guinē funderet.14.q.5. immolās. folio.340.col.3
Quod plat⁹ nō diligēs deū pp deuʒ ſʒ ppť tpale lucrū mercēnari⁹ eſt. 8.q.1.ſunt in eccl'ia.fo.279.c.3
Quod illē rector nō paſcit ſʒ mercē narij vice deſeruit q grām huma nā amittere formidās log recta p timeſcit.43.di.ſit rector. fo.66.c.2.

Quod mercēnari⁹ eſt plat⁹ q plus di ligēs pp̄riū cōmodum qʒ ouiū vi dens lupū oues relinquit. 7. q.1. aduerſitas.fo.274.co 4

Meretrix. Quod meretrix eſt q multoꝝ li bidini patʒ.34.di.vidua.fo.55.c.3.
Quod meretrices eſſe τ ad meretri ces accedere eſt diuinitus phibi tū.32.q.4.meretrices.fo.519.co.3
Quod fornicator in eo ē magis cri minoſus:quia tollit mēbra chri ſti τ facit ea membra meretricis. 32.q.4.in eo.fo.eo.co.4
Quod idebit⁹ mod⁹ luxurie execra biľr fit in meretrice ſʒ execrabili⁹ in vxore.32.q.7.adulterij. f.525.c.3
Quod cōtrahēs cū meretrice ad ſa cros ordines nō pōt pmoueri.34 di.ſi qs viduā.fo.55.co.3

Metropolitanus.
Quod metropolitan⁹ a mēſura ciui tatum qb⁹ pēſt dictus ē.21.di.c. cle ros.poſt pn.fo.29.co.2
Quod metropolitan⁹ dʒ decē vľ vn deci ciuitates τ totidē epos ſub ſe hñe.6.q.3.ſcitote.fo.264.co.1.
Quod abſqʒ metropolitani licentia nulł⁹ epūs curiā imperatoris dʒ adi re.23.q.vi.ſi qs eps.fo.443.co.3
De hac materia habes vbi agitur de archiepiſcopo.

Michael. Quod michael q noluit maledice re diabolo poniť in exemplū vt a maledicto puri ſim⁹.24.q.3.ſi igi tur michael.fo.459.c.3

Militia. Quod militia eſt du plex:videlʒ ſecularis τ ſpiritualis.59.di.ſi officia.fo.99. co.4.23 q.8.rephēſibile.441.co.3
Quod militia ſecularis nō culpať ſʒ abuſus.23.q.1.p totū.413.co.3
Quod militia inſtituta ē pp duo: vi delʒ ad iniuriā ppulſandā τ vindi ctā infrēdā.23.q.1.c.1.in ſi.f.413.c.4
Quod ius militare in multis cōſiſtu 1.di.ius militare.fo.3.co.4
Quod in militia ſectari rephēdi libi do dñandi crudelitas vlciſcendi τ cupiditas nocēdi.23.q.1. qd culpať in bello.fo.414.co.1
Quod in hac intētiōe militia dʒ exer cere:vt mali coerceanť τ boni ſub leueť.23.q.1.apud.τ.c.ſe. fo.425.c.2
Quod pleriqʒ ſcti pres ſecularē mili tiā laudabiľr exercuerūt.23.q.1. noli exiſtimare.fo.414.co.4
Quod ſūma laus ē militie cōi vtilita ti intēdere.23.q.1.ſūma.fo.415.co.2
Quod boni milites vltra ſtipēdia ſua nil dñt vſurpare.23.q.1. militare.f. 415.c.1.
Quod miles non eſt reus homicidij q legitima auctē ſuperio ris hominē occidit. 23.q.5. miles. f.432.c.3
Quod miles ſecularis gra uius peccat ſimoniā cōmittēdo qʒ

clericus.1.q.3.ſaluator.circa me.fo
Quod miles ſecularis (lio.188.co.3
pp piculoſum ſtatū que₃ h₃ abſq₃
diſpēſatiōe pape ad ſacros ordines
nō d₃ pmoueri.50.di ſi qs poſt.fo.
Quod ſi in militia ſeculari 90.co.2.
gradati qs pmouetur ad honores
multo fortius i militia ſpūali.59.
di.ſi officia.⁊.c.ſeq.fo.99.co.4.
Quod nō d₃ eē ligat⁹ alijs q ſpūali mi
litie ē aggregād⁹.54.di.null⁹.fo.51
Quod chriſtus ad ſeruiēdū (co.3.
ſibi volūtariū militē habere vult.15
q.1.non eſt.fo.345.col.3.
Quod nil beatius q̄₃ vt quō imperator
nr̄ xp̄s iuſſit militet.40. di.ant oia
Quod militū chriſti ar- (fo.63.co.2.
ma ſunt lachryme ⁊ orōnes.23. q.
8.reprehēſibile.fo.441.col.3. ⁊.c.cō
uenior circa mediū.fol.442.col.1.

Miniſter. Quod miniſter
dr̄ q qđ ſuperior
mādat exeqr̄.23.q.2 dn̄s nr̄.fo.415.
co.4.23.q.5.nō ſolū. fol.434. co.1.⁊
q.vlt.qcūq₃ pcutit.fo.444. co.4.
Quod miniſter iudicis etiā dānatu₃
ſi ex libidine occidit homicida eſt.
23.q.5.cū miniſter.fo.432.col.4.
Quod miniſter chriſti nō debet eē ſu
perbus:q₂ talis diabolo cōparatur
1.q.1.ſi iuſtus fuerit.fo.169.co.2.
Quod chriſtus miniſtros ſuos docuit
alijs miniſtrare nō tēporalib⁹ lu-
cris itēdere.16.q.1.nulli.fo.362.c.3.
Quod in miniſtris eccleſie ſicut eſt
i ſacerdote miniſtratio ſic ⁊ i diaco-
no ſacramēti diſpēſatio.93.di.dia-
coni.fo.148.co.4.
Quod vbi paterfamilias largus eſt
miniſter nō debet eſſe tenax.26.q.7.
alligāt.in fine.fo.475.col.4.
De miniſtris eccl'e habes vbi agi-
tur de clericis:⁊ vbi agit̄ de eccl'ia
materiali.⁊ vbi agit̄ de ordinib⁹.

Miraculū. Quod mira-
culū eſt opus
arduū ⁊ inſolitū ſupra ſpem ⁊ fa-
cultatē cōſiſtēs admirātis ſicut fu-
it maris rubri ⁊ iordanis fluuij
diuiſio:⁊ alia plura q̄ ponunt̄. de
cōſe.di.2.reuera.circa me.f.621. c.4.
Quod miracula facere eſt ſpeciale do
nū ſpūſſancti.de pe.di.2.c. querēdū
folio.452.col.3.
Quod q̄₃tūcūq₃ ſunt aliq ſcti miracu
la facere nō pn̄t qn̄ volūt niſi ſpecia
li dono ſpūſſancti perfunduntur.đ
pe.di.2.c.querēdū.fo.452.col.3.
Quod miracula ſctō₄ ſunt admirā-
da nō in exēplū nr̄e actionis trahē
da.2.q.7.nos ſi.§.his ita.f 229.c.4.
Quod qdā hn̄t pphetie ſpm̄ q nō ha
bēt vite meritū.1.q.1.pphetauit. fo
lio.175.co.3.Exēplū ibi de ſaul.
Q₂ multi faciūt miracula ex̄ charita
tē cōſtituti q̄ in charitate poſiti face
re nō pn̄t.1.q.1.tenem⁹. f. 172.c.4.
Quod magi ⁊ demones non faciūt
miracula:ſed mirā:q₂ nō ſunt ſu-
pra naturā:ſed ſunt hoibus inſoli
ta.26.q.4.ſciēdū.fo.470.co.1.
De hac materia habes vbi agit̄ de
diuinationibus ⁊ vbi agitur de in
cantationib⁹ ⁊ vbi agit̄ de magis

Miſſa. Quod miſſa pprie dr̄
euchariſtie cōſecratio
⁊ cōfectio:⁊ reliqua oia q̄ ſacerdos
vel chorus canit gratiarū actiones
ſunt vel certe obſecrationes.de cō-
ſe.di.2.vtrū.fo.623.col 1.
Quod iacobus apoſtolus frater dn̄i
⁊ baſili⁹ ceſarieñſis tradiderūt mo
dū miſſam celebrādi.de cōſe.di.1.ia
cobus.fo.608.col.4.qui tn̄ mod⁹
nec alius in decreto per ordinem
habetur:ſed tn̄ ego plura que in
miſſe officio exercentur proprijs
capitulis aſſignaui:vt j.patebit.
Quod miſſa ſine ſacratis veſtibus n̄
debet cantari.de cōſec.di.1. veſtimēta
folio.608.col.2.
Quod nullus debet miſſam ſine ſto-
la ⁊ manipulo cantare.23.di.eccle
ſiaſtica.folio.35.co.3.
Quod in ſolēni miſſa miniſtri ⁊ pre
cipue diaconus ⁊ ſubdiaconus de
bent hēri.de cōſe.di.1.epiſcop⁹ deo.
⁊ duobus.c.ſe.fo.610.col.2.
Quod in p̄mitiua eccleſia i p̄ncipio
miſſe pſalmi legebantur: ſed poſt
pſalmi in cantu₃ ſunt cōuerſi:vn̄
introitus miſſe ⁊ gradualia ⁊ of-
fertoria ⁊ cōio que cantant̄ pene
oia de pſalmis ſunt ſumpta. 92. di.
cantantes.§. ab officio.fo. 145.c.1.
⁊.c.in ſancta.in fi.fo. eo.
Quod ille v̄ſiculus: Gloria pr̄i que₃
damaſus papa ad preces hierony
mi inſtituit poſt pſalmos repeten-
dum q cantat̄ poſt introitū: ponit̄
de cōſe.di.1.de hymnis.fo.609. c.3.
Quod kyrie eleyſon ⁊ pater noſter
ponitur.11.q.3.cū aliqs.fo.311 co.1.
Quod Gloria in excelſis ⁊ alleluia:q
duo hymni ab angelis ſunt canta
ti ⁊ a nobis in ſolēnitatibus ſunt
decantādi:ponuntur de cōſe. di.1.de
hymnis.folio.609.colum.3.⁊.c.hi
duo.ibidem.col.4.
Quod hi duo hymni a ſeptuageſi-
ma qn̄ lapſus primi hoīs recitatur
itermittit̄ vſq₃ ad paſcha qn̄ xp̄s
reſurgēs ex mortuis triſticiā i gau
diū vertēs:alla nobis reddidit.de
conſe.di.1.hi duo.fo.609.col.4.
Quod ep̄s in miſſa an̄ collectā vt oſ̄
dat ſe vicariū chriſti: ſicut chriſt⁹
ap'los:ſic ſalutat pp'lm dicēs: pax
vobis.2.q.7.nō oēs.fo.227.col.4.
Itē vt oſtēdat ſe de numero alio₄ ſa
cerdotū dicit:Dn̄s vobiſcū. qđ po-
nit̄.de cō.di.1.hoc quoq₃.fo.610.c.2.
Quod de orationibus ſiue collectis
dicendis habes de cōſe.di.1.de hym
nis.in fine.fo.609.col.3.
Quod poſt orōnes rn̄dēdū ē:amen:
habes 38.di.ſedulo.fo.61.co.3.
Quod epiſtola ⁊ euangelium legen
da ſunt in miſſa habes de cōſe.di.1.
oēs fideles.fo.610.col.3.
De offertorio quod d₃ fieri in miſſa
habes de cōſe.di.1.omnis chriſtia-
nus fo.610.co.4.
Quod poſt offert̄ in calice vinū ⁊ aq̄
a ſacerdote.de cōſe.di.2.in ſacro.fo.
611.colū.3. De qua materia habes
vbi agitur de euchariſtia.
Quod ante p̄fationē: Surſum corda
dicitur monemur:⁊ tūc precipue
mētē ad dn̄m dirigere debem⁹. de
cōſe.di 1.qn̄ aūt.fo.611.colum.1.
De p̄fatiōe q̄ poſtea p̄mo ſequitur ha
bes.de cōſe.di.1.iuenim⁹.fo.611.c.1.
Quod pax d₃ dari ante cōiōnē habes
de cōſe.di.2.pacē.fo.612.co.1.
Q₂ poſt miſſam ſi nō ē ep̄s ſacerdos
q cātauit dare d₃ bn̄dictionē.de cō
ſe.di.1 miſſas.fo.610.col.3.
Qđ i miſſa ſiue viui ſiue mortui po-
pulo pn̄t recōmēdari: ſed i cano-
ne miſſe vbi ſoli deo legmur qui
oium noia nouit tacitis nob⁹ ſb
generali cōmēdatione orare debe-
mus.de cōſe di.1.viſum.fo.611.co.2
⁊.c.de noibus.fo.ibidem.
Quod niſi in ſacris locis vel vbi ep̄s
p̄miſerit miſſa debet celebrari.de cō
ſe.di.1.miſſarū.fo.605.col. 3.
Quod ſub diuo ſup tabula cōſecrata
lapidea pōt miſſa cantari de cōſec.
di.1.cōcedimus.fo.607.co.2.
Quod ep̄s ne monachos in officio i
pediat nō d₃ in monaſterio ſuo ſo
lēniter celebrare.18.q.2. luminoſo
Qđ nō ſolū ep̄s ſed ēt (fo.386.co.2.
pp'ſ dieb⁹ dn̄icis ⁊ ſolēnib⁹ ab ec
cleſia ſua nō debet ſe ſubtrahere . de
cōſe.di.3.ep̄s.⁊.c.ſe.fo.627. col:2.
Quod ſup altari in quo ep̄s cātauit
eo die nō debet preſbyter celebrare
de cōſe.di.2.c.vlti.fo.627.col.1.
Quod in natiuitate dn̄i qn̄ tres miſ
ſe ſunt celebrande:prima miſſa in
pfunda nocte ſolēniter eſt celebrā
da.de conſe.di.1.nocte.fo.608. c.4.
Qđ i q̄drageſima nō d₃ qs māduca-
re niſi audita prius miſſa ⁊ veſper
tinis officijs.de cōſe.di.1. ſolēt. fo.
Quod pp pp'li deuotio (609.co.1.
nē miſſa pōt i aurora cantari.de cō
ſe.di.1.ſolēt plures.§.1.fo.609.c.1.
Quod propter clericorū ordinatio-
nes i ieiunijs quattuor tpm̄ poſt
meridiē miſſa debet cātari:⁊ p̄cipue
in ſabbato ſancto:q₂ tūc v̄ſus no-
ctē debet cantari.de cōſe.di.1. ſolent
§.in ieiunijs.fo.609.col.1.
Quod nemo pranſus miſſam cantare
d₃.7.q.1.nihil.§.nullus.fo.269.c.3
Quod q p pecunijs vel hoiu₃ cōpla-
centijs vnā vel pl'es miſſas celebrat
eternā₃ ſibi dānationē cōpat.de cō
ſe.di 1.ſufficit.609.col.2.
Quod excepta natiuitate chriſti vnā

miſſam cantare ſufficit ſacerdoti.
Quod valde felix ē q vnā (ibidem.
miſſam digne pōt celebrare.ibidē.
Quod dñicis ⁊ feſtiuis diebus laici miſſam vſq₃ ad finē debēt audire. de cōſe.di.1.miſſas.fo.610.co.3.⁊.c. ⁊ hoc fo.609.co.2.
Quod eps ſolēniter celebrādo ſemꝑ debet habere teſtes.de cōſe. di.1. eps deo.⁊.c.iubemus.fo.610.co.2.
Quod preſbyter niſi duob⁹ ad minus preſentibus miſſam nō debet celebrare:vt cōpetat ſibi dicere dñs vobiſcū:⁊ orate ꝓ me ⁊c̄.de conſec. di.1.hoc quoq₃.fo.610.co.2.
Quod ſacerdos propter euentus varios ſine adiutore q pōt eū ſuſtentare nō poſſit miſſam cantare.7.q. 1.illud.folio.269.col.2
Quod ꝑ̄ſbyter q ad miſſam incepit niſi infirmitas īpediat dʒ eā finire. de cōſe.di.1.nullus eps.fo. 610.c.1.
Quod ſi preſbyter ꝓpter caſualē īfirmitatē miſſam inceptam finire ñ poterit alter vbi dimiſit perficiat.7. q.1. nihil.fo.269.co.3.
Quod laborans morbo caduco vel cō ſimili miſſaʒ non dʒ cantare.7. q. 2.in litteris.fo.275.co.1.
Quod preſbyter nunq̄ʒ miſſam cantet.niſi cōmunicet.de conſe.di.2.relatū.⁊.c.ſe.fo.613.co.1.
Quod preſbyter in miſſa de mortali peccato habens conſciētiā cū ꝯtritione ⁊ ꝓpoſito cōfitēdi pōt cōicare.de cōſe.di.2.quotidie.fo. 613.c.3.
Quod miſſa mali ſacerdotis vel infamati nō eſt reſpuēda:niſi ſit ꝑ ſentētiā ꝯdēnat⁹.15.q.8.c.vl.fo.351.co. 4.di.32.c.null⁹.⁊ c.ſe.fo.50.co. 2.
¶ De hac materia habes vbi agitur de celebratione ⁊ de ſacerdote.

Miſericordia.

Quod miſericordia eſt plenitudo ⁊ perfecta forma virtutū.86.di.i ſingulis.fo.137.c.4
Quod duplex ē miſericordia:videlicet diuina ⁊ humana.
Quod multiplex eſt miſericordia dei q̄ lapſis hoibus ſubuenit. de peni. di.1 ſpēſ.⁊.c.mltiplex.f.540.c.2.⁊.4
Quod miſericordie dei nec menſuras ponere poſſumus nec tēpora diffinire apud quē nllas patiť moras vere ꝯuerſio.de pe.di.1.multiplex. ante ſi fo.540.co.4.
Quod deus ex miſericordia expectat pctōres vt cōuertantur.93.di. diaconi ſunt.ante ſi.fo.148.c.4.
Quod aſſidue peccare volentiū non miſereť deus.93.di.diaconi ſunt.i ſi.fo 148.co 4.de pe.di.1.§.pōt etiā. fo.543.co. 2.⁊ diſt.7. circa finem.
Quod miſericordia ad ꝓrimū ē duplex:videlicet corporalis ⁊ ſpūalis. 45.di.tria.fo.71 co.3.
Quod ſpūalis eſt triplex:videlicet offenſas vel iniurias dimittere. 45. diſ.tria.fo.71.co.3.⁊.50.di. conſiderandum.fo.87.co.2.
Item delinquentes corrigere.45.di. tria.fo.71.co.3.
Item bona docere:⁊ iuſta conſulere. 45.di.diſciplina.fo.70. co.4.
Quod corpalis miſericordia cōſiſtit in ſeptē opibus miſericordie que in hoc verſu cōtinētur.Viſito:poto cibo:redimo:tego.colligo:cōdo.
Quoꝝ plura ex his ponūtur.86.diſt. non ſatis.fo 137.col.1.
De modo habēdi vel exhibendi predicta officia miſericordie.
Quod miſericordia ſpūalis ad ꝓrimū debet eſſe iuſta in corrigēdo: vt.ſ.nō deſit vinū auſteritatis nec oleū pietatis.45.di.diſciplina.f.71.
Itē diſcreta i docēdo vel ꝯſulē (co.3. do ne erudiēdi in errorē deducātur.43.di.ſit rector.fo.66. co.2.
Item debet eſſe prompta offenſas relaxando:maxime quando penitēt offendētes.23.q.4.nō poteſt.§.ꝓrimo.fo.424.col.4.
Quod miſericordia corpalis dʒ eſſe iuſta in exhidēdo:q2 debet eſſe de ꝓprio nō de alieno.1 q.1. nō eſt.fol. 168.co.2.14.q.5.per totū.fo. 349.c.2.
Quod debet eſſe diſcreta in ſubuenīēdo:q2 vni oia nō ſunt dādā.86. di. nō ſatis.⁊.c.dñs.fo.137.co.2.⁊ ſeq.
Itē ordinata in diſtribuēdo:q2 ꝑmo dādū eſt ꝓpinquis:⁊ poſt alijs.86 di.eſt probanda.fo.137.col.2.⁊.c.in ſingulis.in ſi.fo eodē col.4.excepta neceſſitate:tūc potius dandū eſt iuſtis q̄ʒ pctōribus.86.di.fratrē noſtrū.§.in ipſa.fo.136.col.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur de eccleſia.
Quod miſericordie officia:oib⁹ ſūt ꝑcepta.86.di.in ſingulis.fo.137.co.4.
Quod q negāt miſericordiā faciēdā: ipſm chriſtū q eſt miſericordia negant.7.q.1.oīs.fo.272.col.3.
Quod miſericordia maior ē oib⁹ holocauſtomatib⁹.di.50.pōderet.i ſi.fo.79.
Quod melius ē in cauſis ꝑ̄- (co.4. cēdere miſericordiā q̄ʒ in clementiā.86.di.pulchra fo.88. col.1.26.q. vlti.alligāt.fo.475.col.4.
Quod ſnia q̄ miſericordiā vetat ē effugiēda.50.di.pōderet.in ſi.f.79.c.4. 1.q.7.exigunt.fo.199.co.1.
Quod capto hoſti debeť miſericordia niſi maior turbatio timeatur.23. q.1.noli.fo.414.col.4.
Quod crudelis eſt miſericordia parcere vni in diſcrimen multorum 45.di.ſed illud.fo.72.co.1.
Quod non eſt miſericors q parcit vitijs vt non cōturbet delinquētes. fo.23.q.5.qui vitijs.fo.434.co.4.

Myſterium.

Quod myſterium ex illo dť ꝙ ſecretam ⁊ reconditā habet diſpenſationem.1.q.1.multi.§. myſterium.fo.176. col.1.⁊.2.
Quod eccleſiaſtica ſiue diuina ſacra ꝓprie dicūt myſteria.1 q.1 multi. an̄ me.
Quod idignis nō itelligẽ (ibidē. tib⁹ ſecreta myſteria nō ſunt cōicāda.43.di.§.vl fo.67.col.4.⁊.c.1 mādat is.fo 67.co.2

Moyſes.

Quod moyſes q congregauit oēs ſynagogaʒ repreſentat ꝙ in fideli aīa oīs multitudo ſenſuum ⁊ cogitationū ad meditandū de deo intra ſacrarium cordis debet cōuenire.8.q 1.licet.fo.278.col.4.
Qd̄ i hoc ꝙ nō fuit moyſi ꝑmiſſum a deo de ſucceſſore ordinare datur ītelligi ꝙ ad deū non ad hoīes ſpectat electio ꝑlati 8.q.1.ſi ergo.folio (279.co.1.
Quod moyſes negauit ſe filiū filie pharaonis:⁊ ꝙ egyptiuʒ ſabulo obruit:⁊ ꝙ egyptū dereliqt ⁊ ꝙ filios iſrael de egypto eduxit habes.de pe.di.2.vt cognouerūt.§. item opponitur.fo.556.co.3.
Quod moyſes poniť in exēplū ꝙ ꝑlati nō armis ſed orationibus ꝯtra aduerſarios debēt pugnare qñ ipſe pugnauit contra amalech.36. di. ſi quis vult.fo.58.co.2.
Quod ſicut inter moyſen ⁊ aaron fuit quedā maioritatis diſcretio ſic fuit inter apoſtolos.22.di.ſacroſancta.§.2.fo.32.col.1.⁊.21.di.§.1.folio 28.co.4.
Quod moyſes cū ꝓ pctō populi orauit nō ſtatim veniā impetrauit.50. di.ſi qs ꝑpoſtera in ſi.fo.83.co.1.
Quod moyſes potius voluit de libro vite deleri q̄ʒ noxā pplo nō dimitti.23.q.4.qd crudele.fo.428.co.2.
Quod q2 moyſes ethiopiſſam duxit in vxorē maria murmurans lepra percuſſa fuit 2.q. 7. plerūq₃.§. itē objciť.fo.226.co.4.⁊.227. co.1.
Quod moyſes pp reuerentiam loci calciamētū pedis ſoluit de pen.di.1. ſunt q arbitrātur.fo.542.co.2.
Qd̄ moyſes quandoq₃ chriſtū ſignificat.de pe.di.3.inter hec hircum. folio.569.col.1.

Monachi.

Quod monach⁹ dī a monos grece ꝙ latine dī vn⁹:⁊ achos ꝙ latine dī triſtis q̄ſi ſolitarius ⁊ triſtis.16.q.1.placuit.fo.352.co.3.
Quod monachus iō ſingularis dicitur q2 debet vitare hoiem multitudinē.16.q.1.ſi cupis.fo.352.co.4.
Quod ſicut piſcis ſine aq̄ ſic monachus ſine monaſterio vel cella caret vita 16.q 1.placuit cōi.fo.353.c.2
Quod monachus ad hoc debet intendere vt ſtatus eius ꝯcordet cū nomine.16.q.1 placuit.352.co.3.
Quod omnis monachus vel religioſus debet eſſe vel de regula ſancti benedicti vel de regula baſilij vel de regula auguſtini.18.q.2.perraiſſo.

ſam.folio.388.colum.4.
Quod etiam dicuntur monachi q regulam auguſtini ſunt profeſſi. 18.q.2.perniciosam.fo.388.col.4.
Quod nullus ſeruus debet eſſe monachus niſi a dño ſuo licentiatus 16.q.1.qui vere.fo.353.col.4.
Quod monachi ꝛ monache ſemper ꝛ vbiqꝫ debēt deferre veſtes ꝓfeſſionis ſue.23.di.ſanctimonialis. fol. 36.col.4.q.1.vidua.fo.394.col.1.
Item excepta infirmitate nunqꝫ debent carnes comedere.de cōſe.di.5. carnem.fo.650.co.3.
Item debent abbatibus ſuis obedire ac res laboribus ſuis acquiſitas vł qualeſcunqꝫ ſine licentia abbatis non debent retinere.18.q.2. abbates.folio.387.col.3.
Quod nullus debet monachus ſpe abbatie promiſſe fieri.16.q.7.p laicos.fo.375.col.4. 18.q.2.peruenit.folio.388.col.1.
Quod vltra tempus in monaſterio ſtantes ꝛ nolentes profiteri debent expelli.18.q.2.peruenit ad me.folio 388.col 4.
Quod teſtamentū facere nō poſſunt 19 q.3.quia.ꝛ.c.ſe fo.391.co.4.
Qꝫ ſine licētia abbatis vouere nō pñt 20.q.4.monacho.fo.396. col.2.
Quod ad artiorem vitā petita licētia tranſire poſſunt.20.q.4.c.1.ꝛ.c.monachum.fo.396.col.1.ꝛ.2.
Quod compulſus ſiue a parētibus ſiue ab alijs fieri monachus niſi prius conſentiat non tenetur.20. q.3.preſens.fo.395.col.2.
Qd monachi de licētia abbatis ex cā legitima pñt ad ſolitarias cellas trāſire.18.q.2.nullus monachus fo.387 co.2.20.q.vl.c.vl.fo.396.co.2
Quod nō debēt cās vel negocia ſecularia agere niſi ex licētia abbatis ꝓ monaſterio.16.q.1.adijcimus. in fi.fo.354.col.3.ꝛ.c.de preſentiū. fol. eo.co.4.ꝛ.c.ſunt nonnulli.fo.355. co.2.ꝛ.c.monachi.fo 356.col. 4.
Quod frequēter loqns de pecunia potius dicēdus eſt inſtitor qꝫ monachus.16.q.1.ſi cupis.fol.352 c.4.
Quod monachi nunqꝫ debēt vacare ſed ſemp vel orōnibus vel lectiōibus vel exercitio opis debēt intendere.de ꝯſe.di.5.nunqꝫ.fo. 650.c.4.
Quod debent ab omni familiaritate monialiū ꝛ aliaꝝ feminarū ſe alienare.18.q.2.ꝑuenit ad nos.ꝛ trib⁹ c.ſeq.fo.388.co.1.
Quod nec in vno nec in vicino monaſterio cū monialibus debēt habitare.18.q.2.diffinimus.ꝛ duob⁹ c.ſeq.fo.388.col.2.
Qd nec ſudoriola nec ꝫonas nec alia munuſcula a mulierib⁹ debēt accipere.27.4.1.monacho.fo.481.co.4.
Qd monachi qꝫuis recipiēdo ordines recipiāt officiū pdicādi:nō tñ executionē niſi occaſiōe ppři de licentia epi.16.q.1.monachi.fo.356.c.4. ꝛ.c.ſe.ꝛ.c. ſic viue. f.355.co.3.ꝛ.c. ſi clericat⁹.ꝛ.c.ſe.fo.355.c.4
Quod nec pniam alijs dare nec pdicare niſi in clauſtro ſuo debēt 16.q. 1.placuit oib⁹.fol.352 co.3.ꝛ.c.monachus.fo.352.co.4.ꝛ.c.iuxta.f 353 co.4.ꝛ.c.adijcim⁹.fo.354.co.3
Quod nec baptiꝫare debent nec fieri cōpatres.18.q.2.pueniit ad nos. folio.388.c.1.de cō.di.4.nō lꝫ abbati.ꝛ c.ſe.folio.641.co.2
Quod preter ꝯfratrē in clauſtro ꝛ pter eū q elegerit nullū debēt ſepelire.16.q.1.c.1.fol.352.co.2.ꝛ.c.agapitus.fol.354.col.1.ꝛ.c.placuit. folio 352.columna.3
Quod monachi debēt ſubeſſe epis in qꝫtū per papā nō ſunt exēpti.16.q.1. peruenit.fo.353.co.3.18.q.2.abbas. ꝛ quattuor.c.ſe.fo.386.co.1
Quod viſitādi ſunt p epos ꝛ corrigēdi.18.q.2 viſitādi.fo.389.co.2
Quod iura epalia debēt epis perſoluere.18.q.2.eleutheri⁹.ꝛ.c. ſequenti.folio.389.co.3
Quod nō debent decimas vel ecclīas a laicis ſine cōſenſu epi recipe.16.q. 7.decimas ꝛ ecclīas.fo.378.c.1
Qd epos ex charitate pñt accuſare.2. q.7.null⁹.§.pri.fo.232.co.1
Quod monachi bonoꝝ opeꝝ in clericos ꝛ epos ꝓmoueri pñt. 16.q.1.ſi clericat⁹.fo.355.co 4.ꝛ.ſeptē.c.ſeqn tib⁹ꝛ trib⁹.c.pcedētib⁹.
Quod nō debēt ſine abbatꝫ licentia epat⁹ recipe.18.q.2.qꝫ ſit.ꝫ. nullus. fo. 16.q 1. ſi quis monachus.fo.355.ꝛ c.legi .§.ſequēti. folio.356.colum.4
Quod facti epi abſoluunt a iugo ꝓfeſſiōis.18.q.1 c.1.fo.385.co.3
Quod facti epi nō debēt mutare habitū nec ordis ſui ritū quo ad ſubſtātialia.16.q.1.de monachis.§.ſequēti.fo.352.co.4
Quod facti epi ſuccedūt in bonis paternis ꝛ eccleſie ſue relinquunt.18. q.1.c.1. folio.385.co.3

Monaſterium.

Quod monaſterium duplex ꝓ monachis ꝛ monialib⁹ in vno loco fieri ꝓhibetur. 18.q.2. diffinim⁹ fo.388.co.2
Quod monaſteria ꝯſtruēda ſūt in ſolitudīe:ne populari acceſſu deuotio religionis impediat.18.q.2.luminoſo.fo.386.co.2
Qꝫ monachoꝝ monaſteria ſubſunt epo in cui⁹ territorio ſunt.18. q.2. monaſteria.fo.387.co.4
Quod monaſteriū exemptū ē a lege dioceſana in plurib⁹:videlꝫ qꝫtuꝫ ad cathedratici pſentationē vel pſtationē.10.q.3.iter cetera. f.291.c.4
Item quantum ad quarte partis diuiſionem.16.q.1.cum pro vtilitate. fo.356.col.3.
Itē quantū ad graue exactionem.18. q.2.qꝫ ſit.fo.386.col.1.
Item quātū quād publice miſſe celebratione:qꝫ ſine conſenſu abbatis epiſcop⁹ nō dꝫ facere.18.q.2.abbas.fo. 386.co.1.ꝛ.c.luminoſo.fo.386 co.1.
Quod monaſteria nō debēt fieri ſine licētia epoꝝ.18.q.2.quidā ꝛ qttuor. c.ſeq.fo.387.col.1.
Quod mulieres monaſteria religioſorū intrare nō debent.18.q.2.peruenit ad nos.fo.388.col.1.
Quod monaſteria religioſoꝝ nō debent conuerti in habitacula ſecularīū clericoꝝ:nec debent regi p ſecularem 18.q.2 ꝑuenit ad me. f.388. col.4.ꝛ.c dudū.fo.389.col.1 19.q.3. que ſemel.ꝛ.c.ſe.fo.391.col.2.
Quod in parochialibus eccſijs monaſterioꝝ de ſcire epi debent pſbyteri inſtitui vel remoueri.16.q.2.viſis.ꝛ.c.ſeq.fo.364.col.3.
Quod abbas ſine epo:ꝛ eps p ſe res monaſterij alienare nō pñt.17.q.4 in vēditionibus.fo.388.col.2.18.q. 2.qꝫ ſit.fo 386 col.1.
¶ De hac materia habes vbi agitur de monachis:ꝛ vbi agit de religiōe

Monialis.

Quod monialis eſt que profeſſa eſt ſe velle viuere:vel ſm regulā benedicti:vel ſm regulaꝫ baſilij: vel ſm regulā ſancti auguſtini.18. q.2.pniciosam.fo.388 col.4.
Quod moniales nō debent habere ꝓpria domicilia.ibidem.
Qd puella duodecīꝫ annos hñs ſi voluntarie monialis effecta eſt:etiaꝫ ante ꝯſecrationē recedere nō poterit.20.q.1.puelle.fo.393.col.2.
Quod moniales ſubſunt ordinationi ꝛ correctioni epiſcopi.18.q.2. cognouimus.fo.387.col.4.
Quod preponēdus monialib⁹ primū eſt per epm examinandus. 18. q.2.qui religioſis.fo.387.col.2.
Quod ꝯueniētius regunt per viros ſpirituales qꝫ ſeculares.18.q.2.i decima.fo.388.col.3.
Quod monaſteria monialiū nō debent eſſe vicina monaſterijs mōachoꝛuꝫ.18.q.2 diffinimus.ꝛ qttuor c.ſe.fo.388.col.2.
Quod monialis nunqꝫ debet loqui cū monacho vel alio viro ſine bono teſtimonio.18.q.2.diffinim⁹.f. 388.col.2.ꝛ.c.in decima.ibidē. co.3.
Quod moniales i vno choro cū monachis vel alijs clericis cātare nō debent.18.q.2.perniciosam.§.ſimili modo.fo.388.col.4.
Quod non debent vaſa ſacra ꝛ pallas ꝛ corporalia contingere.23.diſtin. ſanctimonialis.§.vaſa.ꝛ.c. ſacratas.fo.37.col.1.
Qd non poſſunt matrimonia cōtrahere:ꝛ contrahētes ſunt p epm cō

pellende ad votū redire.27.q.1.de vi duis.vſq; ad fi.fo.483.col.4.

Quod moniales in vitiū carnis ꝓla pſe grauiter puniunt̄.27.q.1.ipu dicas.ꝛ fere.ꝑ totū fo.476.col.4.

Quod peccātes cū ipſis ipſo facto vi dent̄ excōmunicati.27.q.1.ſi qua ꝟ go.fo.480.col.3.ꝛ.c eos.

¶ De ꝯſecratione monialiū habes.ſ vbi agitur de conſecratione.

Mors Quod mors eſt tri. plex:videlicet corpora lis:ſpūalis ꝛ gehēnalis.de pe. diſ. vlti. in fine.fo.481.col.4.

Quod mors corpalis oib⁹ eſt cōis.13 q.2.in eccleſiaſtico.fo.334. col.4.

Quod in memoria ab omnibus eſt ſemper habenda.ibidem.

Quod non vident eſſe perfecti qui cū a dño vocant̄ non moriunt̄ volun tarie:ſed inuiti.13.q.vlti.ꝙ p repo. ſterum.fo.336.col 2.

Quod ſacra morietib⁹ ꝯcedi debēt.26 q.6.aurelius.ꝛ.c.ſe.fo.473.col.3.

Quod ſi volētē ꝯfiteri mors añ ꝙ ad ſacerdotē perueniat preoccupaue. rit:nō d; ſibi denegari eccl'iaſtica ſe pultura 26.q.6.ſi aliqs.f.474.co 2.

Quod qui fame morientem non pa ſcit:occidit.86.di.paſce.f.1 7.col 4.

Quod mortē lāguētibus ꝓbat̄ infli gere:qui hāc cū poſſit nō excludit. 83.di.§.1.fo.133.col 1.

Quod qui mortui ſunt in dei iudi. cio:nō ab hoibus ſunt iudicandi. 24.di.quorūdā.fo.36.col.2.

Quod poſt hiuiuſ mortē aie locantur ſ; ꝙ meruerūt.13.q.2.tps f.335.c.4

Quod mortui iuuādi ſunt oblatio. nib⁹:elemoſynis ꝛ orōnibus : ꝛ ſi dubitat̄ de eoꝝ ſalute 13.q.2.non eſtimem⁹.ꝛ plib⁹.c.ſe.fo.335.col.2.

Itē quod fit ꝓ oib⁹mortuis tātū va let cuilibet ac ſi ꝓ vno ſolo fieret.de ꝯſe.di.5.nō mediocriter.f.649.c 3.

Quod indign⁹ eſt in morte accipe ſo latiū:qui ſe nō cogitauit morituꝝ de pe.di 7.§.vlti.fo 581.col.4.

Quod morietibus in pctis mortali. bus:nec oblationes:nec oratiōes viuoꝝ nec mortuoꝝ:nec ſepultu. re ſacroꝝ locoꝝ ꝓſunt.13.q.2. qui bus.ꝛ ſeptē.c.ſe.fo.335.col.1.

Quod nemo d; cōtriſtari de morte ſuoꝝ charoꝝ:cū ipſos nō amitta. mus:ſed ꝑmittamus.13.q.vlti. ꝙ ꝑpoſteꝝ.ꝛ trib⁹.c.ſe.fo.336.col.2.

Quod illi qui nimis triſtant̄ de mor te ſuoꝝ:vident̄ deſperare de felicita te futuroꝝ bonoꝝ.13.q.vlti. hñt. fol.336.col.3.

Quod in hoc ꝙ dñs fleuit lazarū:nō fleuit mortuū:ſed ad huius vite miſerias reſuſcitaturū: innuit ꝙ ꝑ mortuis plus eſt gaudēdum ꝙ triſtādū.13.q.vl.q diuina. f.337 c.3.

Quod mortui huius mūdi facta poſ ſunt ſcire:vel ꝑ accedentiū relatio. nem:vel per angeloꝝ reuelationē: vel per ſpecialē ꝯceſſionem:qꝛ ipſis qñq; conceditur vt poſt mortem viuis appareant.13.q.2. fatendu;. fo.336.col.4.

Quod qñq; mortui ex diabolica illu ſione pꝭantaſtice credunt̄ appere. 26.q.5.nec mir.añ mediū.f.472.c.1

Quod eccleſia nec ligare nec ſoluere pōt mortuos de pctis:qꝛ nō ſunt de foro eius.24 q.2.legat̄. f.454.co.1.

Quod iniuſte excōicat⁹ etiā poſt mor tē pōt abſolui.24.q.2.ſane.quod.fo lio.454.col.2.

Quod heretici poſt mortē poſſunt ex cōicari pp facti deteſtationē;. 24.q. 2.ſane ꝓfert̄.fo.454 col.4.

Quod fideles nō debent cōicare mor tuis qbus non cōicauerūt viuis. 24.q.2.de cōione.fo.453.col.4.

Quod mors ſpūalis eſt duplex: bo. na ꝛ mala:bona eſt qñ qs ſiue ꝑ ba ptiſmū ſiue ꝑ pniam morit̄ pctō: vt viuat chriſto.de ꝯſe.di.4.vt oſtē deret.ꝛ.c.ſe.fo.645.col.3.

Quod ſpēs diuerſe hui⁹mortis deſi gnant̄ ꝑ tres mortuos:quos xp̄s ſuſcitauit.de pe.di.1.quem penitet. fo.550.col.2.

Quod mors ſpūalis mala eſt qñ qs morit̄ ꝑ pctm̄ mortale:ſicut ꝑ pec catū īfidelitatis.26.q.2.q fine.f.469 co 2.11.q.3.nō ſolū.ver.idē timēdo fo.307.col.4.

Itē per hypocriſi;:qꝛ hypocrita viuēs mortuus eſt.12.q.1.nolo.añ fine;. fo.313.col.3.

Item per auariciam.14.q.4.ſi qs vſu ram.fo.340.col.1.

Itē ꝑ quodlibet aliud mortale pctm̄. de pe.di.4.§.dicēs.c. intermittētes ſermonē.fo.577.col.1.

Quod mors gehēnalis mors dicit̄ eternalis:qꝛ ibi nūꝙ morit̄ mors 26.q.2.q fine.fo.469.col.2.de pe.diſ. vl.in fi.581.col.4.

¶ De hac materia habes vbi agit̄ de ſepulturis.

Mores. Quod mos lōga cō ſuetudo eſt de mori bus tractās.1.di.mos.fo.1.col.4.

Q꞉ legē mores faciūt:ꝛ cōe ius legi. b⁹ ꝛ morib⁹ ꝯſtat.1.di.oēs.fo.1.c.3.

Quod plus facit famoſi; moꝝ no. bilitas:ꝙ generis dignitas.40.di. nos.ꝛ.c.ſeq.fo 61.col 4.

Q꞉ illud qḋ nō ē ꝯ fidē ꝛ bonos mo res:indifferēt̄ hñdū.ē.12.di.illa.15.c.2

Quod multū diſtāt dāna moꝝ a dā nis reꝝ tpaliū.6 q.1.ſūt plimi.§.ve rū.f.261.c 2.ꝛ.c.deteriores.f.261.c.4

¶ De hac materia habes. vbi agitur de conſuetudine.

Mulier De muliere hēs vbi agit̄ de femina.

Multitudo. Quod multi tudo inutili um perſonaꝝ:maxime clericoꝝ eſt vitanda.23.di.tales fo.34 col.4.

Quod pompa multitudinis popula ris reprehendit̄ maxime in ꝑlatis ꝛ clericis.59.di.ſi officia. f.59.c.4.

Quod nō pōt eſſe ſalubris a multis correctio:niſi cū ille corripit̄ ꝙ nō habet ſociā multitudinē.23.q.4.nō poteſt.fo.424.col.4.

Quod in correctione multitudinis caute eſt incedendū.44.di.comeſſa tiones.fo.68.col.2.

Quod cū contagiū peccandi multitu dinem inuaſerit. diuine diſcipli. ne ſeuera miſericordia neceſſaria eſt 23.q.4.non poteſt.fo.424.col.4.

Quod paucitas eſt aſpere corrigēda: ſed multitudo leniſſimis admo. nitionibus eſt frāgēda.44.diſt. co meſſationes.fo.68.col.2.

Quod pp peccātiū multitudinē detra hendū eſt ſeueritati.44.di.comeſſa tiones.fo.68.col.2.50.di.vt conſti tueret̄.fo.82.col.4.9.q.1.ordinatio nes.fo.282.col.2.

Q꞉ non debet deferri multitudini in mali ꝑlati electiōe vel approbatio. ne.18.q 2.ſi qs.fo.387 col.3.

Quod multas medicinas inuenire cogūt multe expientie morboꝝ.50 di.vt ꝯſtitueret̄.fo 82.col.4.

Quod nō minus ardet q cū plurib⁹ ardet.2.q.1.multi.fo.205.col.2.

Quod tēpore apłoꝝ multitudinis credentiū erat vnū cor ꝛ aia vna i deo.12.q.1.dilectiſſimis.fo.312.co.1. 8.di.§.1.fo.8.col.2.

Quod aliqñ multitudo pp vni⁹ deli. ctū punit̄.45.di.ſed illud.fo.72.c.1. 24.q.1.nō turbat̄.fo.486.col.3.

Mundicia. Quod mundi cia eſt duplex. ſ.corporalis ꝛ ſpiritualis.31.di.lex. fo.48.col.4.

Quod mūdicia carnalis q̄ inficit per luxuriā:ideo clericis in ſacris ꝑhi bet:vt cōpetētius valeant diuis va. care obſequijs ꝛ orōnib⁹.31. diſt. c.1.§.cauſa fo.48.col.1.

Quod ſpūaliter mūdat̄ qui a ſorde peccatoꝝ per penitentiā purgatur. 50.di.ꝛ purgabit.fo.81.col.2.

¶ De hac materia habes vbi agitur de caſtitate:ꝛ vbi agitur de luxuria. ꝛ vbi agit̄ de macula.

Munus. Quod mun⁹ eſt triplex : videlicet ab obſequijs:quod eſt ſeruit⁹ in. debite impenſū.

Itē munus a manu:qḋ eſt pecunia.

Item munus a lingua:quod eſt fa. uor.1.q.1.ſunt nōnulli.fo.183.co.1.

Quod munera dātē ꝛ accipiētē faciūt deuiare a iuſticia.11.q.3.pauper. fo. 306.co.3.ꝛ.c.q recte.fo. 305 col.4.

Quod ille man⁹ab oi munere excu. tit:q nō ſolū pecuniā vel obſequiū: ſ; nec etiā humanū fauorē igrit.1. q.1.ſunt nōnulli.fo.183.co.1.11.q.3.

qui recte.fo.305.col.4.

Quod non timetur culpa vbi redē‑ptio ſperatur p̄ munera.11.q.3.pauper.fo.306.col.3.

Quod meritorie trahitur qs ad fidē vel ad meliorē ſtatū per munera. 23.q.4.c.vlti.fo 420.c 1.

Quod clericus eccleſiaſ ſuſcipiēs vel ſpiritualia dans per munera deſtituitur.7.q.1.ſancitū fo.271.co.4.15.q.2.obſeruandum. fo.346.co.2.13.q.2.queſta.fol.334.co.2.

Murmuratio. Q̄ murmuratiō diſſuadetur:q2 murmurans opus quod facit perdit.90.di.alienus.fo 143 colum.3.

Quod murmurans ⁊ cōtētioſus pari pena puniuntur.90.diſt.ſi quis monachus.fo 143.c.3.

Q̄ filij iſrael murmurātes a ſerpētibus perierūt.90.di.alienus fol.143.co.3.

Quod maria pp̄ murmur ꝯ moyſen leprā incurrit.2.q.7.plerūq;.§.itē obijcit.fol.226.colū. 4.⁊ 227.colum.1.

Mutatio. Quod mutatio nō debet i his fieri q̄ rōnabiliter ⁊ vtiliter ſunt a patribus diffinita.25.q 2.cū pie folio 465.col.2.⁊.c.eccleſiaſtice.ibidē co.3.

Quod de⁹ mutabilitatē neſcit ois āt creatura vitioſa ē:q2 mutabilis ē. de pe.di.2 ꝟ.ſicut ergo.fo.562. co.2.

Q̄ lʒ deus ſit icommutabilis:tñ ſepe mutat ꝓmiſſa cuʒ ex miſericordia tēperat ſniam 22.q 4.incōmutabilis.fo.408.col 1.⁊ c.nō ſemp.ibidē.

Quod deus nouit mutare ſniam qñ de malo in melius hoīes mutant de pe.di.1.ſi agam⁹.⁊.c.ſe.fo.545.c.1 Exēpluʒ de niniue ⁊ ezechia rege: cui.xv.annos addidit.

Quod romana eccleſia ſtatuta ſua ſʒ tpis exigētiā qñq; mutat.25.q. vlt. poſteaq̄;.§.his itaq;.⁊.c.ita nos.§. hoſtilitatis.fo.467 colum.2.

Quod illa que nō ſūt ꝯ euāgelia aut ſctōꝝ decreta ꝑ neceſſitate tēporuʒ qñq; mutant.14.di.c.vlt.fo.17.c.4 25.q.vlti.priuilegia.fol 464.co.3.⁊ c.amputatis.fo.465.co.2.

Quod mutant reges pp̄ negligētiaſ regiminis.15.q.6.alius.f.349.co.4

Itē epi vel alij ꝓlati de loco ad locuʒ propter exigētiam tēporis mutantur.7.q.1.mutatiōes.fo.272 . co.1.

Itē ſedes epales mutātur vel due in vnā redigunt cauſa hoſtilitatis vel paupertatis.25 q.2.§.hoſtilitatis.⁊ c.ita nos.fo.467. col.2.

Item priuilegia que pro neceſſitate corrigēdorū vitiorū dant qñq; penitus imutant.25.q.2.§.his ita. c.poſteaq̄;.fo.467.col.2.

Item mutantur incaute ꝓmiſſa.22. q.4.in malis.⁊.c.ſe.fo.407.co.3.

Itē mutātur in melius ꝯſilia ⁊ ꝓpoſita.12.q.1.certe.fo.315.col.1.vbi auguſtin⁹ mutauit ꝯſiliū.22.q.2. beatus.fo.403.co.4.vbi paulus ꝓpoſitū eundi ad hiſpaniam mutauit.

Itē mutat pena in penā vel penitentia in penitentiam.22.q.4.innocēs credit.fo.409.col.4.Exēpluʒ ibi de ioſue ⁊ gabaonitis. 23.q.5. c. 1. circa medium.fo.430. col.1.

Quod nō ſufficit peccatori mores in melius cōmutare:ſed etiā debet de pteritis ſatiſfacere. de pe. di 1.§. in euāgelio.ꝟ.chriſt⁹.fo.544. co.2.

Quod nabuchodonoſor rex nō corporaliter ſed mentaliter in beſtiam mutatus eſt quia credēs ſe beſtiā ab hoībus ſecedēs cū beſtijs morabatur.23.q.5.remittuntur.§.hinc notandū.fo 436.col.4.

Mutilatio. Quod mutilatio mēbrorum latronū ꝓficit eis:q2 debilitata mēbra nequeunt exercere ꝯſueta 23. q.3.ſi qs fortitudinē.fo. 417. co.2.

Quod mutilatus vel abſciſus p̄ ſe vl p̄ aliū (excluſa decēti cā) nō pōt promoueri.33.diſt.maritū.fo.35.co.2. 35.di.c.illitteratos.fo. 57. co.3.

Quod qui ſibiipſi virilia mutilauerit:nō ſolū nō ꝓmouet:ſed etiam ſuiipſius homicida reputat. 55. di. ſi qs abſciderit.⁊.c.ſe.fo.95.co.4.

Quod qui volēs partē digiti ſui mutilauerit ab ordinibus abſtinebit 55.di.qui partem.fo.96.co.1.

Quod mutilator alterius nō dʒ ꝓmoueri.55.diſt.in.c. vlti. folio.96. colum.4.

Quod ſi qui per medicos caſtrati vel mutilati eſſent pp̄ infirmitatē aut barbaris propter infidelitatē aut a dñis eunuchi fierēt ſi alſ inueniuntur digni poſſunt ꝓmoueri. 55.di.ſi quis a medicis.fo.96.c.1.

Mutus. Quod mutus per ſigna baptiſmuʒ ⁊ pniam ⁊ alia ſacra petere pōt.26.q. 6.q recedūt.⁊.c.ſe.fo.473.co.4.

Quod prelatus qui nō redarguit vitia ſubditoꝝ canis mutus dicitur 43.di.ſit rector.fo.66.co.2.

Nabath. Quod nabath fuit pater hieroboā: q regnū appetēs in pplo dei ſchiſma fecit.7.q.1.deniq;.fo.267.co. 3.

Quod naboth vineā ſuā in hortū olerū cōmutare noluit.23.q.8.conuenior.fo.445.co.1.

Nabuchodonoſor

Quod nabuchodonoſor danieleʒ de lacu leonum ⁊ de perſecutiōibus liberauit.23.q.5.ſi propterea . folio 434.colum.3.

Quod deus malos p̄ nabuchodonoſor flagellauit:⁊ poſt propter ſuperbiā mutat⁹ mēte in beſtiā cum beſtijs dixit.23.q.3.§.itē ſicut.fo.418 col.2.⁊.q. 5. remittuntur.§. hinc. circa mediū.fo.436.colum.4.

Q̄ nabuchodonoſor pp̄ ſupbiā in bouem ex hoīe eſt mutatus.17.q.4. miror.fo.380.co.3.

Quod nabuchodonoſor q p̄ flagella corrigitur:⁊ pharao q per flagella indurat:innuitur q̄ medicine ſalutis nō operant in ſingulis. 23.q. 4.nabuchodonoſor. fo.421. co.1.

Natiuitas. Quod natiuitas triplex eſt: videlicet nature gratie ⁊ glorie.

Quod natiuitas nature pma ē i vtero:iuxta illud:Quod enim in ea natum eſt.de qua natiuitate.de cōſe.di.4.firmiſſime.fo.630.co.3.

Itē alia eſt nature ex vtero.ſ.quādo puer innoteſcit iuxta illud: Nat⁹ eſt homo in mūdū.de qua natiuitate de ꝯſe.di.4.quiſqs.fo.647.col.4. c.qui in maternis.fo.642. co.2.

Qđ natiuitas glie eſt:qñ depoſita vetuſtate pene:naſcit hō ad gloriā.de cōſe.di.4.poſt baptiſmū.folio. 640.c. 3.Sic mors ſanctoꝝ natalis dicit 24 q.2.ſane.qđ.fo.454. col.2.

Quod natiuitas grē eſt qñ quis naſcit per baptiſmū iuxta illud:Oportet naſci denuo.de conſe.diſt.4.qui in maternis.et.ſi qua.fo.642.c.2.

Natura. Quod natura cōdidit oībus nationib⁹ ius cōe:ſicut eſt maris ⁊ femine ꝯiūctio:pueroꝝ ſucceſſio ⁊ educatio.1.di.ius naturale.fo.2.co.2.

Quod ꝯ naturā coitus ſemp fuit illicitus ⁊ dānabilis.32 q.7. vſus. fol. 525.col.1.35.q.3.nec eam.§.nature ⁊.c.ſeq.fo.590.col.3.

Quod violatur diuina ſocietas cuʒ natura cuius ipſe auctor ē libidinis peruerſitate polluit.32.q.7.flagitia.fo.525.col.4.

Quod naturali iure oīa ſunt cōia: ⁊ q̄ conſuetudo induxit meū,⁊ tuū 8.di.differt.fol.8.col 1.

Qđ pſciētia vel predeſtinatio diuina nullā nature infert neceſſitatē.23. q 4.nabuchodonoſor.§.ꝓxi. folio 421.col.1.

Quod in culpā cadere naturale ē doluiſſe virtutis. de pe. di.3.ille rex.fo.565.col.2.

Quod natura demonū in pluribus ſubtilior ⁊ nobilior eſt q̄ʒ natura hoīum.26.q.4.ſciēdum.folio.470. colum.1.

Quod ſancti cū ex nature fragilitate corruerint acriores ad currendū curſum ſalutis reſurgūt.de pe.di. 3.ille rex.fo.565.col.2.

Nauis. Quod nauis que pp̄ ione fugā imergebat ſignificat q̄ propter exceſſus maiorū ꝯtingit afflictio minoꝝ.1.q. 4. eccla.§.ſic ⁊ nauicula.f.192.c.1.⁊.4

Item i hoc q̄ multa merita apoſtolo

rum nauigabant:⁊ ꝓditoris ſtrẽ dia nauẽ procellis agitabat:innuit ꝙ pp vni⁹ maliciã multi boni pu niunt.24.q.i.nõ turbat.f.446.c.3.
Quod paulo cã ꝑdicationis in italiã veniẽte nauis ꝯcutit:innuit ꝙ ad uerſitas bonis votis obijcit.7.q.i. aduerſitas.fo.274.col.4.
Quod nauis cordis pauli q̃ in nau fragio icõcuſſa ſtetit:ꝯſtãtiã ꝑdica toris in aduerſitate innuit.7.q.i. aduerſitas.fo.274.col.4.
Quod periculũ eſt prelato q nauẽ ec cleſie regit:⁊ remũ tenere non no uit.40.di.ãn oia.in fi.fo 63.col.2.
Quod ſicut nauigãs multis pericu lis ſe exponit:ſic qui vxorẽ ducit. 17.q.2 nos fo.379.col.3.
Qđ ſicut nil intereſt vtrũ nauis vno grãdi fluctu aut ꝑ minutulas pau latiꝫ aqua intrante ſubmergat:ſic parua peccata multiplicata tantuꝫ opprimũt vt vnũ grãde.de pe. di.i. medicina circa mediũ.fo.546.c.3.

Neceſſitas.

Quod neceſſi tas eſt duplex: videlicet ſimplex: vt eſt neceſſe oẽs hoies mori.23.q.4. nabuchodono ſor.§.quis ergo.fo.421.col.1.
Alia eſt ꝯditionis:vt cum qs ſcit ali quẽ ambulare:neceſſe eſt eũ ambu lare. Sicut nulla neceſſitas cogit incedere:volente tñ neceſſe eſt euꝫ incedere:ſic que ex nulla neceſſita te nature:ſed ex libertate arbitrij ꝓ ueniũt:de⁹ ꝓuidet:⁊ nec̃e eſt ea eẽ. 23.q.4. nabuchodonoſor.§.quis. fo 421.col.1
¶ Qđ nec̃e eſt ꝑdeſtinata adimpleri. ibidem.
Qđ nõ eſt culpabile qđ neceſſitas in fert.30.q.1.ad limina.fo.501.col.4.
Qđ nec̃itas nõ hꝫ legẽ.1.q.1.remiſſi onẽ.§.ſed notandũ.fo.170.col.1.
Qđ neceſſitas facit licitũ quod alias non eſſet licitum:vt patet in trãſla tionib⁹ epoꝝ.7.q.1. mutationes. fo 272.col.1.
Qđ trãſlatiões epoꝝ vel cõis vtilitas vel nec̃itas dꝫ ꝑſuadere.7.q.i.ſcias. ⁊ q̃ttuor.c.ſe.fo.272.col.2.
Qđ opa nec̃itate vrgẽte facta nõ ſunt laudabilia.57.di.ſi qs.fo.59.col.1.
Quod adultus nec̃itate cogente ba ptizatus nõ eſt ordinãdus.ibidẽ.
Qđ id qđ ex nec̃itate ꝯcedit:ceſſante nec̃itate dꝫ ſolui.de ꝯſe.di.5.quod. fo.650.col.1.
Qđ illud qđ ex nec̃itate fit:nõ fit ex or dine legitimo:ſed vſurpato:vnde ceſſante nec̃itate dꝫ ceſſare ⁊ id qđ ꝓ nec̃itate ſtatutũ eſt.1.q.7. quod pro remedio.fo.197.col.3.9.q.i.or dinationes.in fi.fo.282.col.2.
Qđ in neceſſitate extrema penitenti bus ſacra nõ ſunt neganda.26.q.7. tpa penitudinis.fo.475.col.1.
Quod in nec̃itate pr̃i ſiue matri ſiue oibus alijs baptizare ꝑmittit.30. q.1.ad limina.fo.501.col.4.
Qđ neceſſitas facit aliena ꝓpria.qr tẽ pore neceſſitatis oia ſunt cõia. 47. di.ſicut.fo.73.col.2.
Qđ clericus raptor ẽ q vltra nec̃aria paupibus nõ erogat.16.q.1.c.quo niam.fo.364.col.1.
Quod tẽpore neceſſitatis prius ſub ueniendũ eſt ꝓpinquo q̃ꝫ alieno. 86.di nõ ſatis.fo.137.col.1.
Iteꝫ alieno prius iuſto q̃ꝫ peccatori. 86.di.fratrem.§.in ipſa.⁊.c.nõ ſa tis.fo.136.col.3.⁊.137.col.1.
¶ De hac materia habes vbi agitur de coactione.

Negatio.

Quod negatio xp̄i non tñ fit in ver bis:ſed etiã in factis.11.q.3. exiſti mant.fo.307.col.3.
Quod ille negat chriſtũ qui cũ ſit:ſe negat eſſe chriſtianum.11.q.3. non ſolum.fo.307.col.4.
Quod quotiens vitijs vincimur ⁊ peccamus:totiens deũ negamus. 11.q.3.exiſtimant.fo.307.col.3.
Quod qui veritatẽ pro pecunia ne gant:deũ qui veritas eſt:vendunt. 11.q.3.abijt.fo.307.col.3.
Quod q negant miſericordiã facien dã patiẽtibus:ipſꝫ xp̄ꝫ qui miſeri cordia eſt:negant.7.q.1.omnis.fo lio.272.col.3.
Quod quãta vita eſt ꝯfiteri xp̄m:tãta mors eſt negare ipm.11.q.3.nõ ſo lũ.ver.idẽ timẽdo.fo.307.col.4.
Quod petrus negauit xp̄m:cũ ſe ne gauit eius diſcipulũ.11.q.3.non ſo lum.fo.307.col.4.
Qđ illi erant qui petrũ de negatione chriſti excuſant.11.q.3.nõ ſoluꝫ.v. idem timẽdo.fo.307.col.4.
Qđ de vno negat:de pluribus conce dit.25.di.q̃lis.fo 40.col.3.
Quod negatiua ꝓbari non poteſt.6. q.5.§.vlti.fo.265.col.4.

Negligentia.

Quod ne gligentia ẽ eruditionis nouerca.83.di.nihil. fo.133.col.3.
Quod negligẽtia arguit i excuſatio ne boni opis.84.diſtin.ꝑuenit. fo. 133.col.4.
Item in ſubueniendo miſeris. 12.q. 2.aurum.⁊.c.ſe.fo.326.col.4.86.di ſtin.fratrem fo.136.col.3.
Item in corripiendis peruerſis. 83. diſtin.error.fo.133.co.2.2.q.7.ſicut inquit.fo.231.col.1.⁊.c. negligere. fo.232.col 1.
Itẽ in eruditiõe ꝑdicationis.83.diſ. nihil.fo.183.col 3.43.diſtin. ſit re ctor fo.66.col.2.
Item in defenſione pauperis.84. di ſtin.§.1.fo.133.col.4. ⁊.c. ꝑuenit.⁊ c.ſe.fo.133.col.4.
Qđ negligẽtia ꝓlatoꝝ cedit in diſcri mẽ ſubditorum.40.diſtin.ſi papa. fo.63.col.1.
Quod negligentia correctionis ꝑ dit diſciplinaꝫ in ſubditis.23. q.3. iuſtum.fo.417.col.2.
Quod negligẽtes rectores multas ſe pe nutriunt peſtilentias:duꝫ diſſi mulant adhibere diſciplinã.86.di. inferiorum.fo.135.col.3.45.diſtin. ſed illud.fo.72.col.1.
Qđ negligere ⁊ perturbare ꝑuerſos nil aliud eſt q̃ꝫ fouere.83.di.error fo.133.col.2.
Qđ ſi negligẽter q̃ male vſurpantur: corrigunt.excedendi via alijs ap rit.93.di.ꝑuenit ad nos. f. 148.c.3.
Quod nõ ſufficit clericis turbis ne gligentibus adequari.8.q.1.c. vlti. fo.280.col 1.
Quod deſolatio dꝫ eſſe ꝓlato vbi cle ricos videt eſſe negligẽtiores in bo no q̃ꝫ laicos.8.q.1.q̃d aũt.fo.280.c.1 25.q.1.nulli.fo 462.col.3.
Quod ꝓlati de negligentia arguunt ⁊ puniunt.22.q.1.ſi qs ꝑ.fo. 401.c. 3.27.q.1.ſi cuſtos.fo.480.col.1.
Quod negligẽtia poſt admonitionẽ aggrauat q̃tũ ad culpã ⁊ q̃tuꝫ ad penã.12.q.2 indigne.fo.319.col.4.
Quod ꝓlãti pena de negligẽtia eſt de poſitio 81.di. dictũ.fo.128.col. 4.11. q.3.placuit fo.299.col.4.
Quod negligẽtia iſtrioꝝ ſuppleri dꝫ ꝑ ſuperiores.8.q.3.artaldus.fol.281. c.1.9.q.3.cũ ſimus.fo 284.col.2.

Negociatio.

Quod nego ciatio.nõ eſt in ſe mala.88.di.quoniaꝫ non. fo. 141.col.1.
Quod duplex eſt negociatio:videli cet licita ⁊ illicita.88.diſtin.fornica ri.fo.140.col.4.
Quod negociatio ſine periculo ani me minime exerceri põt.de pe.diſ. 5.q̃litas.fo.579.col.2.
Quod negociatorem excuſat vel ar guit lucri qualitas.de pe.diſt.5.q̃li tas.fo.579.col.2.
Quod de ſubſtantiis mali negociato ris nouiſſime nõ remanet niſi ſo lũ peccatũ.88.di.eijciẽs.fo.140.c.4.
Quod negociatio ihoneſta clericis ẽ interdicta.88.di.conſequẽs.f.140. col.2. Nam nemo militans deo im plicat ſe ſecularib⁹ negocijs.ibidẽ
Quod negociatorẽ clericũ:⁊ ex inope diuitẽ:⁊ ex ignobili glorioſuꝫ:q̃ ſi quandã peſtem fuge.88.diſ.nego ciatorem fo.140.col.4.
Qđ negociatio cupiditatis ꝓhibetur clericis.88.di.decreuit.fo.140.co.1. 14.q.4.clerici.fo.339.co.2.⁊.c. cano nũ.fo.339.col.3.
Quod negociatio pietatis vt idẽ ſub ueniat viduis ⁊ pupillis ꝑmittit clericis.88.di.decreuit.fo.140.c.1.

Negocium.

Quod nego cia circa ma iora cauti⁹ ⁊ diligẽti⁹ ſunt diſcutiẽ

inda.42.di.geſtamus.fo.65.col.4.
Quod pleraq; ſût negocia q̃ ſine pc̃o aut vix aut nũq̃ exerceri poſſũt.de pe.di.5.negociũ.fo.579.col.4.
Qđ pſtectis nõ eſt pctm̃ repetere negociũ qđ ante ſine pctõ exercuerunt. de pe.di.5.negociũ.fo.579.col.4.

Neophytus. Qđ neophytus dĩ q nouiter ẽ in ſide vel religiõe plãtatus 48.di.ſicut.fo.76.co 2.
Quod non debet in epiſcopũ ordinari ne in ſuperbiã erigatur.q: talis neſcit .humilitatẽ obſeruare.48.di.§.1.fo.75.col.4.
Quod ſimõia neophythorũ hereſis dr̃:q: aliq̃n dabãt pecuniã vt citi⁹ pmouerẽt.1 q.1.quis.fo.162.co.3.
Quod neophytis expedit pl⁹ q̃ alijs a cibis delicatis ⁊ a vanitatib⁹ abſtinere.de ↄſe.di.5.neophyti folio 648.colum.4.

Necromantia. Qđ necromantia eſt qñ p incantationes videnẽ reſuſcitari mortui diuinare ⁊ ad interrogata reſpõdere.26.q.5.nec mirum.fo.472.co.1.
Quod qñ necromantia ſit cruo: aq̃ miſcet:vt colore ſanguinis demones iuocati facili⁹ puocẽt.ibidẽ.
¶De hac materia habes vbi agitur de demonibus.

Nobilitas. Quod nobilitas morũ plus ornat q̃ genitoꝝ.40.di.nos.f 62.c.4.
Quod nec loci nec generis nobilitate ſed virtute chriſti acqritur gratia 40.di.illud.⁊ c.ſeq.fo.63.col.3.
Quod quia adã nobilitatẽ del per peccatũ abiecit nobilitate loci priuatus fuit.40.di.adam.fo.63.col.4.
Quod nobilitati deferẽ in pene impoſitiõe,p exceſſu.24.q.1 q ↄ.f.450.c.4.

Nomen. Qđ nomen aliq̃n pp facti deteſtatione deprauatẽ.17.di.multis.fo 22.c.2
Quod nominis interpretatio vel diffinitio diligẽter eſt aduertenda 12 q.1.clericus qui.fo.312.co.4.16.q.1.§.1.fo.352.col.3.
Quod a chriſto chriſtiani noiantẽ.de ↄſe.di.4.poſtq̃ aſcẽdit.f.640.col.3.
Quod ſola nominatio nõ ſufficit ad cõdẽnationem:q: ſepe innocentes in falſo crimine nominãtur.2.q.1.multi in ſi.fo.205.col.2.⁊ ſeq.
Quod ſophiſticatio nominũ in matrimonij cõtractu cũ dicit ſe vergilium cum ſit plato dirimit matrimonium.29.q.1.§.1.fo 498.col.1

Notoriũ. Qđ notoriũ nec accuſationẽ nec pbationẽ reqrit.2.q.1.de mãifeſta.⁊ c.ſe.fo.205.co.1.
¶De hac materia habes vbi agiẽ de iudicio publico.

Nouitius. Quod nouitij i fide ſiue in religione auſteriores alijs debẽt viuere.de cõſe.di.5.neophyti.f.648.c.4
Quod i religionẽ itrãs tp̃s pbatiõis vnius anni dz habere.17.q.2.gonſaldus.fol 379 col 2.
Quod incognitus ante triennium non debet recipi ad profeſſionẽ:⁊ infra hec tp̃s ſi ſit ſeru⁹ aut vxorat⁹ dz repeti.17.q.2.ſi qs.fo.379.col.4. 19.q 3.monaſterijs.fo.391.co.3.
Quod nouitij infra tẽpus probationis nõ debẽt ad ordines promoueri.48.di.ſicut.fo.76 co.2.
Quod i multis deferẽdũ ẽ eis ne rõne nimie auſteritatis tanq̃ min⁹ radicati retrocedãt.35.q.3.c.quedã lex.§.qđ ſcripſi.fo.591.col 1.

Nuptie. Quod nuptie dicuntur a nubendo eo q puelle pudoris gr̃a caput obnubere vel velare ſoleãt.30.q.vlti.nec illud.fo.506.col.1.
Quod nuptie terrã iplẽt vĩginitas paradiſum.32.q.1.nuptie.fo.513.co.1.
Qđ velle nubere poſt votũ caſtitatis dãnabile ẽ 17.q.1.nuptiaꝝ.fo.483.c.4.
¶De hac materia habes vbi agitur de matrimonio:⁊ vbi agitur de diuortio:⁊ vbi agitur de bigamia.

Obedientia. Qđ obedientia eſt qcqd a ſuperiore vtiliter imperatũ fuerit obtpare.23.q.1.ſumma.fo.315.co.2
Qđ obediẽtia ſola ſidei meritũ poſſidet:ſine q̃ qſq; iſidelis cõuincitẽ:⁊ ſidelis eẽ iudicatẽ.8.q.1.ſciẽdũ.in ſi.fo.278.col 1.
Qđ obediẽtia in ſeri=pris dz pmitti.23.di q̃q̃.fo.35.c.1.
Qđ obediẽdo in ↄſiderationibus:⁊ obediẽdo in ↄrijs pter volũtatẽ nulla eſt obediẽtia.8.q.1.ſciẽdũ.fo.278.co.1.
Quod obediẽtia ppria volũtas mactatur.8.q.1.ſciẽdũ.fo.278.col.1.
Quod obediẽtia q: cogit eẽ ſub aliena ptãte nihil debet habere pprium 12.q.1.nõ dicatis fo 314.col.1.
Qđ obediẽtia eſt fructuoſa:q: p ipſam in pñti meremur gratiã dei.93.di.nulla.⁊.c.ſeq.fo.147.col.3.
Itẽ futuram per ipſam meremur ſalutẽ 93.di.ſi inimicus.fo.146.co.3 11.q.3.quid ergo.fo.309.co.2
Qđ ſine ipſa incurrim⁹ eternã reprobationẽ.93.di.nulla.⁊.c.ſe.fo.147.c.3
Quod pp obediẽtiã eſt bonũ omittẽdũ:ſed nunq̃ malũ mortalis culpe cõmittẽdũ.11.q.3.qđ ergo.f.309 col.2.
Quod alijs ꝑfect⁹ nõ debet ferre moleſte aliquẽ ſibi plãtũ eſſe ſed obedientiã quã exigit ab alijs ipſe impendat 23.di.q̃q̃.fo.35.co.1 2.q 6.qui ſcit.fo.216.col.1.
Quod vbi duo ſuperiores mãdãt vel pcipiũt oppoſita iferiori nõ ẽ obediendum.11.q.3.ſi is.fo.309 co.4. 8.di.que contra.fo.8.col.3.
Quod in dubijs ſp ẽ obediẽdũ.23.q.1.qđ culpatẽ.ante ſinẽ.fo.414.co.4.
Quod non eſt ſemp malũ nõ obedire:q: cũ pcipiẽ aliquid ↄ deũ plato nõ eſt obediẽdũ 11.q.3.non ſemp ⁊ c.ſe.fo.308.co.3.
Quod ſeru⁹ obediẽs dño ſuo i malo excuſatẽ,p tãto q: ſeru⁹ ſed nõ pro toto.22.q.5.q cõpulſus.fo.410.co.3.86.di.qđ pdeſt.fo 137.co.1.
Quod ſuperiorib⁹ feſtinãter eſt obediẽdũ.93.di.ſi inimicus.fo.146.co.3.
Quod deo principaliter eſt obediendũ.8.di.que contra.fo.8.col.3.11.q.3.imperatores.fo.309.co.1.
Item poſt deũ romane eccleſie diligẽtius.12.di.preceptis.fol 14.col.1.93.di.obedientiam.fo.146.co.1
Item epiſcopis.7.q.1.quia frater.fol.270.col.1.
Item ſecularibus poteſtatibus.8.di.que contra.fo.8.co.3.
Item abbatibus religioſis.18.q.2.abbates.fo.387 co.3.
Item quilibet ſuo ſuperiori 93.diſt.a ſubdiacono.fo.147.co.2.
Quod ideo deo principaliter eſt obediẽdũ:q: ſicut ptãs maior minoribus pponiẽ ad obediẽdũ ſic deus oĩbus ptib⁹.8.di.que ↄ.fol.8.co.3.
Quod poſt deũ iõ romane eccle eſt obediẽdũ:q: ipſa eſt caput ⁊ mater oĩuz eccliaꝝ.12.di.nõ decet.fo.14.c.1.⁊.c.ſe.93.di.ſi inimic⁹.fo.146 co.3
Quod epiſcopo a clericis ⁊ ſacerdotibus ſue dioceſis eſt obediendum a ⁊ reuerentia debet ei exhiberi.7.q.1.q:.fo 270.colum.1.
Quod ſecularibus poteſtatib⁹ ſic eſt obediẽdũ vt deus nõ offendatur.8.di.que cõtra.in ſi.fo.8.co.3.15.q.6.nos.⁊ c.ſeq.fo.350.co.1.
Quod abbatibus monachi ⁊ alij religioſi ſpecialius ſuo prelato i his que ſpectant ad regulam q̃ epiſcopo tenenẽ obedire:ſicut clericus tenẽ plus ſuo epiſcopo obedire q̃ archiepiſcopo.18.q 2.q̃ ſit.ẽ.null⁹ fo.386.co.1.⁊.c.abbates.fo.387.co.3 9.q.3.conqueſtus.fo.285.col.1.
Quod omnibus ſuperioribus dummodo nõ ſunt heretici:lz ſint alias mali q̃diu tolerat eos eccleſia eſt eis obediendum.2.q.7.ſacerdotes folio.224 co.2.
Quod iudex obediendo poteſtati legitime ſi quẽq̃ occiderit non culpatur.23.q.5.miles fo.432.col.3.⁊ c.cum homo.fo 433.co.1.

Oblatio. Quod oblatio eſt duplex videlz ſpiritualis que eſt corpus ⁊ ſanguis chriſti:⁊ temporalis que ſit ex reb⁹ mundi.de conſe.di.2.tribus.in ſine.fo.614.co.2.
Quod oblatio eucharistie que pp̃e ſpũalis eſt oẽm oblationẽ precellit.de ↄſe.di.2.nihil.fo.613.col.1.
Quod ab ei ſorde purgati debẽt hic

oblationē offerre.50.di. ⁊ purgabit.fo.81.co.2.81.di.oꝫ.i fi.f.130.c.1.
Quod imūdi ab hac oblatione ꝓhibēſ.82.di.ꝓpoſuiſti.fo.131.co.2.
Quod lꝫ hec oblatio ſctā ſit:nō tñ indigne offerēs eā ſctificaſ ſed plus polluiſ.1.q.1.o propheta.fo.175.c.4
Quod in oblatiōe rerū tpaliū de⁹ pl⁹ penſat volūtatē offerētiū q̄ꝫ oblatū 24.q.1.odi.fo.450.col.2.14.q.5.ſcriptū.fo.341 co.1.45.di.due.15.q.6.c.1.§.ſe.fo.349.col.1.
Quod qlibet chriſtianus videſ teneri offerre in feſtiuitatib⁹.de ꝯſe.di.1.oīs chriſtianus.fo.610.co.4.
Quod oblatio ex iniquo eſt maculata:⁊ ideo infructuoſa.14.q.5.imolās.fo.340.co.3.
Qđ oblationes iniquoꝝ nō reſpicit deus ſicut ad munera cain nō reſperit.3.q.7.i grauibus.fo.245.c.2.
Quod quicqd in ſacrificio dei ex ſcelere offerſ nō placat ipſius iracundiam:ſed irritat.1.q.1.nō eſt putāda.fo.168.col.2.
Quod oblationes diſcordātiū ⁊ pauperes opprimētiū nō ſunt recipiē-de.90.di.oblationes.⁊.c.ſe.fo.143.co.1.17.q.4.c.miror.fo.380.col.3.
Qđ retinētes oblatōes defunctoruꝫ necatores ſunt pauperū.13.q.2.qui oblatiōes.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.334.co.1
Quod laici oblationes altariū ⁊ ꝑcipue beati petri ⁊ ſctē marie rotunde accipere ſub anathemate ꝓhibētur.10.q.1.quia.⁊.c.ſeq.fo.288.co.1 12.q.1.nulli fo.316 col.2.
Qđ olim de oblatōib⁹ ſiebāt q̄ttuor ꝑtes.12.q.2.vobis.fol.320.col.2.⁊.c.vulterane.⁊ ſeptem.c.ſe.fo.320.c.3.
Quod volūtarie oblata poſſunt accipi ſine pctō.13.q.2.queſta.⁊.c.poſtq̄ꝫ.⁊ c.ſe.fo.334.co.2.⁊.3.18.diſt.de eulogijs.fo.24.co.2.
Qꝫ idignū eſt offerre deo qđ dedignatur hō.49.di.c.vl.in fi.fo.77.co.2.
Quod illi oblationes nō debēt ꝑcipere q vix valēt ꝓ ſe nec pro alio orare.10.q.1.hanc.fo.288.col.1.

Obligatio. Quod obligatio fit propter futuram cautelā.1.q.7.quotiēs cordis.fo.197.col.4.
Qđ obligatio ꝯq̄ꝫ fit ſub pena excōicatiōis.1.q.7.q̄tiēs cordis.fo.197.c.4.de cōſe.di.2.ego berēgarius.folio 617.c.3.
Quod corā deo tātū obligat ſimplex verbū quantū iuramentū 22.q.5.iuramēti.fo.411.co.4.
Quod bona eccleſiarū laicis obligari nō debēt.86.di.ꝑuenit.fo.138.co.3.
Quod obligati ad rōcinia nō debent ad ordines ꝓmoueri.55.di.priſcis folio.95.col.3.

Obſtinatio. Quod obſtinatio ē ꝯſilijs ſalutaribus nolle acquieſcere.47.di.quod ad.fo.75.col.3.
Quod obſtinat⁹ ē q poſt iſpirationeꝫ vel reuelationē ſibi factā i eo ꝙ errauerat ꝑſeuerat.8.di.cōſuetudo.folio.9.colum.2.
Quod obſtinato in malicia de⁹ nūq̄ꝫ miſerat⁹ fuit nec miſebiſ.24.q.2.legaſ.fo.454.col.1.⁊.c.dānatio.
Quod iō obſtinati nis.fo.454.co.4. indigni ſunt venia:q2 peccāt ex certa malicia 8.di.ꝯſuetudo.9.col.2.82.di.q2.in fine.fo.132.col.2.

Occaſio. Quod occaſio non eſt dāda alicui ꝑ malū exēplū.12.q.1.nolo.fo.313.c.3.
Itē nec ꝑ fauorē nec ꝑ auxiliuꝫ.14.q.6.c.1.circa me fo.342.col.2.
Itē nec ꝑ correctionis neglectuꝫ.86.di.faciētis culpā.fo.135.col.4.
Quod ſacerdos dat puero occaſionē dānatiōis:cū ꝑꝑ ſuā auariciam moritur nō baptizatus.1.q.1.placuit vt vnuſqſq̄ꝫ.fo.181.c.2.
Quod nō ꝯ ia q̄ bono aīo ſiūt:lꝫ dent alicui occaſionē mala cōmittendi culpanſ.23.q.5.de occidēdis.folio 431.col.3.⁊.c.nō fruſtra.f.432.co.4.
Quod q in ludo licito vel alio modo alterius fuerit(ꝑter intētionē) occaſio mortis nō culpaſ.50.diſt.eū q.⁊ q̄ttuor.c.ſe.fo.86.col.3.

Ociū. Quod ocium ſiue cōmodū ꝓpriū nemo vtilitati eccſie debet ꝑponere:ſed vocatus ad regimen miti corde dꝫ obtēperare 16.q.1.vos.fo.356.col.1.
Quod prelatus plus teneſ ouib⁹ cōmiſſis q̄ꝫ ocio cōtēplatōis intēdere.7.q.1.ſuggeſtū.fo.274.col.2.
Quod nemo debet in loco orōnis itēdere fabulis ocioſis.25.di.vnuꝫ §.alias.ante fi.fo.39.co.2.
Quod de oi v̄bo ocioſo reddēda eſt rō 22.q.5.quotiēs.fo.413.co.1.
Quod incōgruū eſt ocioſum eē ⁊ de alieno labore victū querere.13.q.1.eccſias.§.ꝓxi.in fi.fo.330.co.3.
Quod ſemper aliqd opis facito:vt te diabolus ſemꝑ iueniat occupatuꝫ de cōſe.di.5.nunq̄ꝫ fo.650.c.4.
Quod ꝓdeſt malefactores trūcare: q2 ab inſana vita ad ſanitatis ociū dirigunſ.23.q.5.c.1.circa me.folio 430.co.1.
Quod licet chriſtianis in kalendis ocijs vacare ⁊ ſupſtitionib⁹ intendere.26.q.vl.non licet.fo.476.co.1

Occidere. Quod occiditur qs multiplr videlicet actu in corpore.de pe.di.1.homicidioꝝ.fo.537.co.1.
Item odio in corde.ibidem.
Item detractione in ore.ibidem.
Itē panis ſubtractione.86.di.paſce.fo.137.col.4.14.q.5.imolās.f.340.co.3.
Itē in delinquētiū nō correctione:q2 cū paſtor delinquētes nō arguit tacendo occidit.43.diſt.ephe-ſiis.fo.64.col.4.

Oculus. Quod ocul⁹ īpudic⁹ ipudici cordis ē nūci⁹.32.q.5.nec ſolo.fo.522.co.2.
Quod nō tm̄ ſufficit oculos caſtos cuſtodire ſed etiā linguaꝫ.6.q.1.ex merito.in fi.fo.261.co.3.
Qđ ꝑcipue clerici nō debēt incedere vagi oculis nec lingua effreni.23.di.his.circa mediū.fo.34.co.3.
Quod q iniurioſe iuſtos tangit velut pupillā dn̄i tāgit.2.q.7.accuſatio q̄ꝫ.fo.224.c.4
Quod epi ſūt oculi dei.6.q.1.oues.fo.261.co.1.
Quod diaconi q nūc dicūtur archidiaconi ſunt oculi epi:q2 vice ipſi⁹ debēt totā dioceſim pluſtrare.93.di.diaconi eccleſie.fo.147.co.2.
Quod priuatus oculo qualicūq̄ꝫ ex cauſa priuatur ſacerdotij iure.55.di.ſi euāgelica.fo.96.co.4.

Odiū. Quod odiū fraternum ⁊ homicidiuꝫ pari culpa iudicatur.de pe.di.1.homicidioꝝ.fo.537.col.1.
Quod odio debēt hēri pctā nō homines.86.diſt.odio.fo.135.co.4.23.q.4.duo.fo.425 co.2.
Quod clici maxīe debēt odiū ⁊ emulatiōes fugere.23 di.his igiſ.fo.34.co.3.
Quod nemo pōt verā ꝑniē-tiā agere:nec gratiā baptiſmi recipere:niſi ꝑmū dimittat odiū i corde.de pe.di.5.falſas.fol.579.col.3.de cōſe.di.4.quō.in fi.fo.635.col.4.
Quod qui diuturnū odium nō dimittit admonitiōe ꝑmiſſa ꝑ pſbyteros a cetu fideliū eſt expellēdus.di.90.placuit.fo.143.col.4.
Qꝫ ꝓbat ſe odiſſe vitia q arguit delinq̄ntes.86.di.faciētis culpā.f.135 c.4

Officiū. Qđ offm̄ aliud ē ſeculare:aliđ diuinū ſiue eccleſiaſticū.59.di.ſi officia.f.99.c.4
Quod officiū ſeculare aliud eſt licitū qđ.ſ.caret pctō aliud illicitū qđ ſine peccato exerceri non poteſt.de pe.di.5.falſas.fo.579.col.3.
Quod offm̄ illicitū eſt deſerēdū:quia exiſtēdo in ipſo pnia nō pōt agi.de pe.di.5.falſas.fo.579.co.3.
Quod occupātes ſe illicitis officijs ab eccſie officijs ſunt expellēdi.88.di.conſequēs eſt.fo 140 co.2.
Quod clericis artificio licet victū q̄rere abſq̄ꝫ diuini officij d̄trimēto 91.di.cleric⁹.fo.144.co.4.⁊.c.ſe.
Quod offm̄ diuinū ſiue eccleſiaſticū ē diligēter exequēdū.12.di.de his.fo.15.co.4.91.di.pſbyter.fo.144.c.2
Qđ offm̄ metropolitane eccſie obſeruādū ē ꝑ ꝓuiciā.12.di.de his.fo.15.co.4.de cō.di.2.inſtitutio.fo.615.c.4.
Quod diuinū officiū precipue miſſa ſecurius cū pluribus exeqtur.7.q.1.illud.fo.269.col.2.
Quod ordinē officij in matutinis ⁊ i miſſa,⁊ in alijs horis ꝯuenit oib⁹ clericis cuſtodiri.de cōſe.di.5.con-

uenit.ꝛ duobus.c.ſe.fo.649.c.4.
Quod poſt matutinas ꝛ poſt veſpas ſemper pater noſter eſt dicendū. de ꝯſe.di.5.id ſemp.fo.648. col.4.
Quod ſeruitus eſt clericorū ſeptē ho rarū officia ąlibet die pſoluere.91. di.preſbyter.fo.244.co.2. Que ſeptē hore ibidē enumerantur.
Quod clerici i ſacris ꝛ beneficiati te nent ad horas canonicas ꝛ ad officia diuina.92.di.c.vlti.f.146.c.2.
Quod prelati officium diuinū aut p ſe aut p clericos debēt explere.91. di.preſbyter.fo.144. co.2.
Qꝫ clericus diuinū officiū nō explēs dꝫ deponi.92.di.c.vlti.fo. 146.co.2.
Quod officiū diuinū plus corde ą̄ voce eſt exercēdū ꝛ exequendū.92. di.cantātes.folio.145.col.2.
Quod publicus cōcubinarius miſſam ꝛ alia diuina officia exequi nō debet.32.di.preter hoc.fo.50.co.3.
Qꝫ officium ſimoniacoꝝ ꝛ i fornicatione iacētiū ſcienter nō eſt audiēdū.32.di ſti.pter hoc.§.verū i fi.fo.50.c.3.ꝛ.4
Miniſtros officia eccleſie exercentes ſicut lectores:acolythos:ſubdiaco nos.ꝛ ſacerdotes ꝛ archiepiſcopos ꝛ epiſcopos ꝛ alios habes quoſlibꝫ in hoc opere in ſuo loco cum ſuo officio declaratos.
Quod officia eccleſiaſtica ſingula ſin lis perſonis ſunt diſtribuenda.89. di.c.1.fo.141.co.4.
Quod quantūcūqꝫ exercitate pſone duo officia vno tempore non ſūt cōmittēda.89.di.ſingula.f.141.c.4.
Quod in eccleſie officijs vitanda eſt conſanguinitatis ſucceſſio: ne hereditario iure credant ſe ea vēdicare.8.q.1.apoſtolica.fo.277.co.2.
Quod potius ſunt danda extraneis bonis ą̄ propinquis malis.8.q.1. moyſes.fo.277.co.1
De officijs eccleſie habes vbi agitur de beneficijs ꝛ vbi agit̃ de eccliā.
De officio diuino habes vbi agitur de cantu ꝛ celebratione: ꝛ vbi agitur.de eucharíſtia:ꝛ vbi agitur de miſſa ꝛ ordine.
Omiſſio. Quod omiſſio caſu vel per errorem contingēs caute eſt ſupplēda.1.q.1 ſpirituſſanctus.§.pxi.fo.173.co.1. nihil.fo.269.co.3.52.di.ſollicitudo fo.90.co.4.
Quod qñ ſubſtantiale omittitur nō valet quod agit̃.de conſe.di.4.i ſynodo.fo.640.col.1.22.q.2.aiaduer tendum.fo.403.col.1.de pe. diſtin. 5.fratres.fo.579.col.4.
Quod qñ aliqd pp mai⁹ bonū omittit̃ nō ꝯtēptus ſed ꝓuidētia iudicatur.63.di.cū hadrian⁹.f.109.c.4
Opera. Quod opera bona vigilāter ſunt faciēda.86. di.fratrē.fo.135.co.3.
Qꝫ quotieſcūqꝫ bonū agim⁹ deū cōſitemur:ſicut ecōtra malū faciendo ipſū negam⁹.11.q.3.exiſtimāt.f.307.
Quod de⁹ in operib⁹ hoiuꝫ plus reſpicit aiam ą̄ actū.15.q.6.ſi qñqꝫ a ſacerdotib⁹.in fi.fo 349.co.1
Quod vbi chriſt⁹ nō eſt fundamentū nulli⁹ boni opis pōt eſſe edificiū.1. q.1.cū paulus.fo.168 c.2
Qꝫ de⁹ de mal' actib⁹ hoiuꝫ bona opari cōſueuit.23.q.5.religētes.f.436.c.1.
Quod opa nō ſunt precipitāda ſicut nec cōſilia.50.di.pōderet.f.80.c.4
Quod nō ſolū reſpiciēda ſunt opera ſed etiā circūſtātie operum:v delꝫ tps cā voluntas perſonarū differentia.23.q.8.occidit.fo 440.col.4. de pe.di.2.vt cognoſcerēt.§.oppo nitur.in fi.fo.556.co.3
Quātū ad tps reſpicienda ſunt:quia m'ta pmittebant olim ą nō mō: ꝛ mō ą nō olim.32.q.4.qs ignoret ꝛ.c.ſe.fo.519.co.1.35.q.1.c.1. fo.588. co.4.34.di.fraternitatis.fo.54.c.4.
Quantū ad cām:ſicut qꝫ phinees nō occidit ꝓpter perſone odiū ſꝫ ꝓpt' legis zelū.23.q.8.legi.ꝛ.c.ſe. f.440. co.4.ꝛ.q.5.cū hō.fo.433.co.1
Quātū ad voluntatē:qꝛ q pter volun tatē occidit nō ſic culpat̃ ſicut voluntatē hñs.50.di.cū.q.fo.86.c.3.ꝛ c.ſe.15.q.1.non eſt.ꝛ trib⁹.c.ſe.345.
Quantū ad perſonarū differētiā:vide licet vtrum ſit perſona nobilis vel ignobilis vir ꝫ ſit ſapiens vel ſtultus.40.di.hō chriſtian⁹ .f.63.co.1.
Quod ſanctoꝝ filij nō dicunt̃ qui te nent loca eoꝝ ſꝫ qui eoꝝ exercent opa.40.di.nō eſt.fo.62.co.4
Quod opa bona ꝓſunt ad dignitatis ſublimationē.56.di.qꝛ.fo.98.co 4.
Itē ad irregularitatis diſpēſationē. 1.q.7.tali.fo.199.c.1
Quod mediocre bonuꝫ op⁹ maiori nō eſt pferendū.de ꝯſe.di.5.nō me diocriter.fo.649.co.3
Quod culpa pia opatiōe ſolet purga ri.22.q.2.ſi ąlibet.fo.405.co.4
Exēplū ibi de obſtetricib⁹.
Quod aliąñ ſūt faciēda ad ą̄ nō tene mur.ꝛ illa ſunt gratioſiora.28.q.1. iam.poſt me.fo.493.co.3. Exēpluꝫ ibi de chriſto:qui tributum ſoluit cū non teneret̃.
Quod bona opa mortificant̃ p pecca tū mortale.de pe.di.4.§. finis.circa med.ū.fo.574.co.3
Quod reuiuiſcūt per pniam.ibidem
Quod per opa bona tegunt̃ pctā.45. di.ſed illud.fo.72.co.1
Quod opa facta extra fidē ꝛ charitatē non valēt ad ſalutē.24.q.1.odi.ꝛ c.ſe.fo.450.co.2.de conſe. diſt.5.nihil eni.fo.649.co.3
Quod licꝫ malis bona opa nō ꝓſint ad ſalutē nō tamē ſunt om ttenda quia ꝓſunt ad alia.24.q.5.qui habetis.ꝛ.§.ſe.fo.341.co.3
Quod lꝫ ądā opa ſint indifferētia tñ in ipſis qs demereri pōt ꝛ mereri. 23.q.5.lex.ꝛ q̄tuor.c.ſe.fo.432.c.4
Qd opus male inchoatū bonū fineꝫ hře nō pōt.1.q.1.pncipat⁹.f.168.c.1.
Qd ſicut pctm̄ opus ſine volūtate nō facit:ita ꝛ iuſticia ex ope nō ꝯſum mat̃:niſi volūtas affuerit.32.q.5.ſicut enim.fo.521 col.3.
De hac materia hēs vbi agit̃ de elemoſyna.
Oppreſſio. Quod oppreſſio dicit̃ que fit in paupes ꝯ iuſticiā ꝛ veritateꝫ.11. q.3.paup.fo.306.col.3.
Qd ois oppſſio ꝛ iniuſticia iudiciū ſanguis eſt.de pe.di.1.ois.fo.537.c.2
Quod oblatio oppreſſoꝝ paupeꝝ nō eſt recipiēda 90.diſ.oblationes.ꝛ c.eoꝝ.fo 143.col.1.
Oratio. Qd orō eſt pij ai affectus:oia in deū ptendēs.de cō.di.1.qñ āt ſtam⁹.f.611.c.1.
Qd non verbis tm̄:ſed corde orādū eſt dño.de ꝯſe.di.5.non mediocriter.fo.649.col.3.
Qd in oratione nil aliud debet cogitare,anim⁹ ą̄ꝫ,id de quo deprecat̃. de ꝯſe.di.1.qñ fo.
Qd cū quolibet verbo orōnis dꝫ concorde eſſe ſenſus cogitationis.de cō ſe.di.5.nunąꝫ.fo.650.col.4.
Qd orationis voces ad aures dei nō dirigunt̃ niſi cū animi affectu.38. di.ſedulo.fo.61.col.3.
Qd meli⁹ eſt qnqꝫ pſalmoꝝ cantatio cuꝫ deuotione:ą̄ꝫ totius pſalterij modulatio cum anxietate.de con. di.5.nō mediocriter.f.649.col.3.
Qd verſus orientē eſt orandu:ꝛ ꝑ cōſequēs oratoria ſunt facienda.11. di.eccl'iaſticaꝝ.fo.13.col.1.
Qd in ſignū reſurrectionis xpi. diebus dñicis ꝛ tpe paſchali non eſt orandū cū ꝓſtratione.30.di.ſi qs preſbyter.fo.47.col.4.
Qd oratio dñica.ſ.pater noſter: poſt alias horas ſemper eſt dicēda.de cō ſe.di.5.id ſemp.fo.648.col.4.
Qd orāduꝫ eſt ſine intermiſſione.de cō.di.5.nunąꝫ.fo.650.col.4.
Qd plati pcipue orōni debēt eē intēti qꝛ nō tm̄ ꝓ ſe:ſed etiaꝫ ꝓ ſubditis tenent̃ orare.36.diſt.ſi qs vult.fo. 58.col.2.
Itē clerici ꝛ religioſi. 12. q.1. duo. fo.313.col.1.
Qd platis non ſufficit orō:niſi ꝛ aſſit elemoſyne largitio.86.diſt. frēm. fo.136.col.1.
Qd oratio eſt pctōꝝ purgamentum. 1.q.1.ipſi ſacerdotes.f.177.col.4.
Qd iō ſacerdotes dicūt̃ peccata hoiuꝫ comedere:qꝛ ea ſuis orōnib⁹ delēt atqꝫ ꝯſumūt.1.q.1.ipſi.fo.177.c.4.
Qd oratio eſt ꝯtra viſibiles ꝛ inuiſibiles hoſtes efficax iuuamentum. 36.di.ſi quis vult.fo.58.col.2.
Qd p orationē diuina ſecreta reue-

tant.3 q.1.ſi ergo.fo.279.co.1
Quod vefes ſiue mortui ſiue viui orationib⁹ adiuuant.13.q.2.nō eſtimem⁹.ꝛ q̃tuor c.ſe.fo.335.co.2
Quod quia a papa ſal⁹ depēdet oīuȝ ab oībus ꝓ ipſo eſt orādū.40.diſt.ſi papa.fo.63.co.1
Quod ꝓ illis qui ſeipſos interficiunt vel ꝓ illis q ꝓ ſuis ſcelerib⁹ interfecti ſine cōtritione decedunt nō eſt orādū.23.q.5.placuit.fo.422.co.3
Quod quāto orō a meliori porrigit tāto citi⁹ exaudit.1.q.1.ipſi.f.177.c.4 14.q.5.ſe..pnū.fo.341.co.1
Quod oēs ꝓ uocis ꝓprijs pctis non bene pōt intercedere ꝓ alienis.1 q.1.ſcit.§.vulnerato.fo.162.co.3.ꝛ.4 ꝛ.q.6.ego.in fi.fo.195.co.1.3.q.7.in grauibus.fo.245.co.2
Quod cū is q diſplicet ad intercedēdū mittit irati anim⁹ ad deteriora ꝓuocat.3.q.7.in grauib⁹.f.245.
Quod oronis tēpore ab ope coniugali eſt abſtinēdū.33 q.4.per totuȝ.folio.582.col.1
Quod quia ſacerdotib⁹ ſemꝑ eſt orādū ideo ipſis a mulierib⁹ ſemꝑ eſt cauendū 31.di.ſi laic⁹.fo.48.co.3
Quod plus alij ad orādū obligant q alioꝝ elemoſynis viunt.10.q.1.quia.fo.288.col.1
De hac materia habes vbi agit de officio ꝛ vbi agitur de miſſa.

Ordo. Quod ordo eſt duplex videlȝ triūphātis eccle ꝛ militātis.89.di.c.ad hoc.f.142.c.4
Quod nulli⁹ vniuerſitatis gereret adminiſtratio neq̄ ſubſiſtere poſſet niſi eā magnus differētie ordo ſeruaret.89.di.ad hoc fo.142 co.4.
Quod triumphātis eccle nouē ſunt ordines angeloꝝ ſub octo generibus lapidū deſignati.de pe. diſt.2.ꝑncipiū §.nouē.fo 561.c 2.ꝛ 3
Quod in militāti eccla nihil dȝ eſſe iordiatū.61.di.miramur. f 101.c.3
Qꝫ ordo familie dei nutabit ſi quod requirit in corpe ſi inuenit in capite.61.di.miramur.fo.101.co.3
Quod nouē ordinū grad⁹ ſūt in eccleſia militāti:videlȝ pſalmiſtatus hoſtiari⁹ lector exorciſta acolythus ſubdiacon⁹ diaconus pſbyter eps quoꝝ noim deriuatiōes ꝛ officia ꝛ ſpūs cōſignificantia habes.21.di.cleros.fo. co.1.ꝛ in hoc opere habes vnūquodq̄ diſtītū in loco ſuo ſecundū ordinē alphabeti.
Quod ordo epoꝝ q̄d ſuperit⁹ eſt habes.21.di.cleros.fo.29.co.2
Quod oēs ꝑdicti ordines dicunt ſacri ꝑcipue tres videlȝ ſubdiaconatus diaconat⁹ ꝛ pſbyteratus.32.di.erubeſcant.fo.52.co.1
Quod antiq⁹ ſubdiaconat⁹ nō erat ſacer ordo:vnde in epȝ eligi non poterat niſi cū diſpēſatiōe.60. diſt.nullus in epiſcopatū.fo.100.co.4.
21.di.§.j.in fi.fo.28.co.3
Quod modo ordinādus in ſubdiaconū debet vouere caſtitatē.27.di.diaconus.fo.42 co.3.28.diſt.nullū ꝛ.c.decernimus.ꝛ.c.de his.folio 43.co.3.ꝛ.4.ꝛ.44.co.1
Quod pueri nullat⁹ ad ſacros ordines ſunt promouendi.1.q.1.pueri.folio.184.col.1
Quod infantes videlȝ ſeptē ānos habentes poſſunt tonſurari in clericos ꝛ beneficia eccliaſtica per 2ōs habere.28.di.de his.fo.44.c.1
Quod ordinādus i lectorē vl exorciſtā duodecim dȝ eſſe annoꝝ. 77.di.in ſingulis.fo 123.c.3
Itē ordinādus in acolythuȝ ad minus debet eſſe duodecim annoꝝ.77.di.in ſingulis.fo.123. co.3
Quod nemo niſi decimooctauo anno cōpleto ꝛ caſtitate ꝓmiſſa dȝ in ſubdiaconum ordinari.28.diſt.de his.fol 44.co.1
Quod in diaconū ordinand⁹ viginti quinq̄ annos debet habere.28.diſt.de his.fo.44.co.1
Quod excepta neceſſitate nec in pſbyterū nec in epiſcopuȝ qs debet ordinari niſi triceſimo āno cōpleto.di.77.eps.fo.124.co.1.ꝛ.c.ſe.78.di.per totū.fo.125.co.1
Quod a minorib⁹ ordinib⁹ incipiendo debet gradatiȝ aſcēdere in pſbyterū vel epiſcopum ordinād⁹.77 di.§.1.ꝛ.c.ſe.fo.138.co.4
Quod ꝙ ꝑtermiſſis aliqb⁹ ordib⁹ eps efficit illos ordines q̄s nō habet alijs dare,non pōt.1.q.1.gratia.folio.163.co.2.de con.di.4.qm̄ ab hieroſolymis.fo.646.co.4
De modo ordinandi epiſcopum habes.23.di.eps.fo.35.co.3
De mō ordinādi preſbyteꝝ habes.23.di.pſbi.ꝛ.c.eccleſiaſtica. fo.35.co.3
Quod eps ordinādo pſbyterū dicit hec verba:Cōſecrent ꝛ ſanctificent hee man⁹ iſte:vt q̄cq̄d cōſecrauerit cōſecratū ſit:ꝛ q̄cūq̄ bñdixerint benedicta ſint.16.q.1.generaliter.in fine.folio.357 co.4
De mō ordinādi diaconū habes.23.di.diacon⁹.ꝛ.c.ſe.fo.36.co.1
De mō ordinādi ſubdiaconū hēs.23 di.ſubdiacon⁹.fo.36.co.3
De modo ordinādi acolythuȝ hēs.23.di.acolyth⁹.fo.36.co.3
De modo ordinandi exorciſtā hēs 23.di.exorciſta.fo.36.co.3
De modo ordinādi hoſtiariuȝ hēs 23.di.hoſtiar⁹.fo.35.co.3
De modo ordinādi lectorē habes.23 di.lector.fo.36.co.3
De modo ordinādi pſalmiſtā habes 23.di.pſalmiſta.fo.36.co.4
Quod iordinādo ſolum diacono et pſbro ab epo man⁹ iponunt.23.di.quorūdā.fo.36.co.2
Quod ſi eps manum tm̄ ſug ordinādos ponat ꝛ alter verba cōſecrationis ꝓferat nihil fit.23.diſt.quorundā.fo.36.co.2
Quod duos ꝑmos ordines minores in ſuo monaſterio poſſunt cōferre abbates.69.di.qm̄ fo.116.co.1
Qꝫ ordinādi ſiue ſint epi ſiue alij clerici ſunt prius diligēter examinādi.24.di.per totū.fo.37.co.2. 77.di.ſi quis.ꝛ.c.ſe.fo.124.co.2
Qꝫ ordinari⁹ vel per ſe vel corā ſe per fidedignos trib⁹ dieb⁹ aū ordinatione ordinādos debȝ in fide moribꝫ ꝛ fama examinare.24.diſt. qm̄ epus.ꝛ.c.ſe.fo.37.co.4.77. diſt.monachus.fo.24.co.3
Quod ad ordinationē clerici ſufficit teſtimoniū epi ꝓprij ſine examinatione.16.q.1.ſi quis.fo.355.co.4
Quod in examinatiōe monachi teſtimoniuȝ ſufficit ꝓprij abbatis ſine examinatiōe ordināiis.16.q.1.monachi.fo.356.co.3
Quod ſine examinatiōe ordiat⁹ debȝ deponi.24.di ſi qs pſbyter. fo.38. co.2.50.di.ex penitētib⁹.fo.87.co.2
Quod tēp⁹ ordinationis ſacerdotuȝ ꝛ alioꝝ clericoꝝ ē ſabbatū q̄ttuor tēpoꝝ ꝛ ſabbatū precedēs dñicām paſſiōis ꝛ ſabbatū ſanctū.63.di.litteras.fo.105.c.4.75.di.qm̄.§.ceteꝝ vſq̄ ad fi.fo.121.c.1.76.di.ꝑ totum.
Quod mane dñici diei ſec fo.121.co.1 quēris ꝯtinuatio ieiunio pōt fieri ordinatiōes.75.di.quod a ꝑrib⁹.ꝛ c.ſeq.fo.121.col.3
Quod epi die dñico ꝛ alij clerici die ſabbati propter dñicā debēt ordinari ſicut ab aplis traditū inuenit 75.di.quod d.ie fo.121.co.4
Quod eps faciēs ordies ſabbato poſt nonā miſſā decātare dȝ:qꝛ officiū ad dñicā ſpectat:75.di.c. vl.f.121.c.2
Quod ꝓpter dignitatē diei dñice ſtatutū eſt ordies fieri illo die:qꝛ de⁹ illā diē maximis opib⁹ q̄ fecit cōſecrauit.75.di.q die.fo.121.co.4
Quod ordināres ꝛ ordinādi dñt eē ieiunij.75.di.quod a ꝑrib⁹.ꝛ.c.ſe.
Quod ordinādi ꝓmiſſionē (f.121.c.3) dñt epo facere ſub iuratoria cautiōe de obediētia ꝛ alijs honeſtis.23.di.q̄dq̄.fo.35.co.1
Quod nulli⁹ ſine certo titulo ē ordinand⁹:ꝛ ſi ordinat vacua ꝛ irrita ē q̄ntū ad executiones ei⁹ ordinatio.70.di.neminē.ꝛ.c.ſe.fo.116 co.3
Qꝫ monach⁹ etiā ſi nō ꝓfeſſus fuit vꝫ quilibet alter religioſus ſub titulo monaſterij ordinat⁹ ad ſeruiēduȝ ibidē perpetuo obligat.ibidē.
Quod nemo dȝ coact⁹ ordiari:q(vt videt) talis nō recipit characterē.74.di.per totū.fo.119.co.1
Qꝫ null⁹ dȝ ꝑcio vl fauore ſȝ ex vite merito ordinari.1.q.1.pueri.f.184
Quod ordinādus dȝ eſſe ſobrius ñ vinolētus.35.di per totū.fo.56.c.1

Itē debet eſſe hoſpitalis.42.di.§.i.fo.
Itē dʒ eſſe prudēs in ſacra ſcīa.36.di. vſqʒ ad.38.di.p totū.fo.57.col.2.
Itē dʒ eſſe domui bñ prepoſit⁹:vtpo⸗ te q familiā ſuā bñ educauerit.47. di ſic hi.§.nečē.⁊.c. ſe.f.74.c.3.⁊.4.
Quod multi faciūt ſe ordinari nō ꝓ pter deuotionē:ſed pp ſuppledā pe nuriā.77.di.monachus.f.124.c.3.
Qđ beneficiati vt ordinētur p epiſco⸗ pū ſunt ɔpellēdi.60.di.innouam⁹ fo.100.col.3.
Qđ ſicut q inuitus ordinari renuit: ſacris altarib⁹ eſt amouēd⁹:ſic am biēs vltro ſe offerēs eſt repellēdus 1 q.6.ſicut.fo.195.col.2.
Qđ nolētes ordinari ad illos ordīes quos ſtat⁹ regrit:p epm honore ſūt ꝑuādi.60.di.inouam⁹.fo.100.c.3.
Qꝫ nō dʒ ordinari niſi diaconus i ar chidiaconū:⁊ preſbyter in archi⸗ pſbyterū:⁊ in decanū nō niſi pſbr: 60.di.§.i.⁊ tribus.c.ſe.fo.100 . c.3.
De multis generibus hoīum nō or dinādoꝝ hēs.34.di.precipimus.⁊ q̄tuor.c.ſe.fo.55.col.1.50.di.ex pe⸗ nitentibus.fo.87.col.2.51.di.per to tum.fo.89.col.3.
Itē de bigamis non ordinandis ha bes.33.di.p totū f.52.c.3.⁊ habes ſu pra vbi agitur de bigamia.
Quod hñs vxorē an̄ baptiſmū:⁊ ali am poſt ſiue vxorē ſiue ɔcubinā: nō eſt ordinādus niſi cū diſpēſa⸗ tione.33.di.ſi qs.fo.53.col.1.⁊.c.ma ritū.⁊.c.habuiſſe.ibidē col.2.⁊.4.⁊ 34.di.c fraternitatis fo.54.col.4.
Quod bigamus ad ſubdiaconatum ⁊ ſupra ordinari nō pōt.32.di.ſeria tim.fo.52.col.2.
Quod nemo coniugatus ordinari debet:niſi vxore requiſita ⁊ caſtitate preſente epiſcopo ꝓmiſſa.77.di.epi ſcopus.fo.124.col.1.
Quod in orientali ecclīa ordinandi etiā ad ſacros ordines licite ɔhūt ſed non in occidētali:vbi ad conti nētiā obligant̄.31.di.aliter.f.49.c.3
Qđ corrūpēs v̄ginē ⁊ poſt ɔtrahens cū eadē:videt̄ q non poſſit ordina ri.34.di.curandū.⁊.c.ſe.fo.55.col.1
An in ordine lapſus poſt pactā pniā i ſuo ordine valeat remanere:aut ad vlteriores ordines ɔſcendere. 50.di.p totū.fo.77.c.3.
Quod vſurarij ⁊ cupidi:q2 tales de facili a vero deuiāt ordiari ꝓhibe tur.47.di.per totū.fo.73.col.3.
Qꝫ homicidiū ſiue pagāi:ſiue chri⸗ ſtiani:ſiue publicū:ſiue priuatū: et poſt peractā penitētiam impedit or dinandum:⁊ ordinati officiū exe quēdū.50.di.miror.⁊.c.ſe.f 78.c.2
Qꝫ ſerui niſi libertati fuerint dati nō ſunt ordinādi.54.di.per to.f.91.c.3
Quod mulier nō debet ordinari.32. di.mulieres fo.52.c.4.
Item illegitimi niſi ſint in religione abſqʒ diſpenſatione nō debent or dinari:maxime ad curam anima rum.56.di.per totum.fo.97.c.2.
Quod ordinādus debet recipere lit teras ſue ordinationis.2.q.1.legū f. 203.c.3.
Quod non omnia que ordinandū impediunt ordinatum deiiciunt. 15.q.1.ſi quis.fo.345.c.4.
Quod ordinatus in preſbyterū:pre termiſſo ordine vno de minorib⁹ non debet exequi officiū.59.diſ.ſi officia.⁊ duobus.c.ſe.fo.99.c.4.
Quod ordinati ab hereticis ſuſpen ſis ⁊ interdictis in forma eccleſie recipiūt characterē:ſed irrita dicit̄ eorū ordinatio q̄tū ad executionē qua carēt.1.q.1.ſi quis ſimoniacis. folio.182.c.2.
Quod ordinatus ab heretico nō eſt reordinādus.19.di. ſm.fo.27.c.1.
Quod ordinati ab hereticis ſi al's di⸗ gni ſunt tolerant̄:niſi ſe fecerint re ordinari ab ipſis.1.q.7. ſaluberri mum.in ſi fo.199.c.3.
Item niſi ſe ſimoniace a ſimoniaco fecerint ordinari.9.q.1. excōmuni cati.folio.282.c.1.
Itē niſi ſe fecerint rebaptizari.de cō ſe.di.4.eos quos.fo.642.c.3.
Item niſi in cōtēptū fidei ⁊ eccleſie ſe fecerint ab hereticis baptizari.1.4. 7.cōuenientibus.fo.196.Vñ verſus.
Siue bis ordo datur ſeu baptiſm⁹ reputat̄.Vel ſi pſtetur vt vtrūqʒ ſi mon operet̄. Seu vt euertat̄ fidei ſtatus ordo petat̄. Ut diſpenſetur ſpes irrita prorſus habetur.
Quod qui coactus ab heretico vel ſi mōiaco ordinē receperit cōſequit̄ executionē.1 q.1.cōſtat.fo.182.c.3.
Quod ficte ordinatus vel in mortali peccato nō eſt reordinandus.68. diſ.ſicut.folio.114.c.3.
Quod ordinati ad ſacros: vxor poſt mortē eius non pōt cōtrahere.28. di.q2 ſunt culpe.fo.44.c.4.
Quod eps ordinās ſcienter indignū punit̄.24.di.qn̄.i ſi.fo.37.c.4. ⁊.50. di.ex penitentibus. fol.87.c.2.⁊.59. di.qui eccleſiaſticis.fo.99 c.3.
Quod indignus dicit̄ ad ordines ꝓ moueri quis multipliciter: vide⸗ licet rōne cōditiōis:vt cū ſeruus al terius ordinat̄.⁊ tūc ordinās con dēnatur in duplū.54.di.ſi ſeruus. fol.94.c.2.
Itē rōne etatis:⁊ tūc ordinat⁹ depo nit̄.77.di.ſubdiaconus.fo.124.c.1
Itē rōne tpis:ſicut extra quatuor tpa ⁊ que ſunt legitime ordinata:⁊ tūc ille ordinatus deponit̄:⁊ ordinās ordinandi poteſtate priuat̄.77.di. ſubdiaconus.fo.124.c.1.
Item ratione carentie beneficij:⁊ tūc ad iniuriam epiſcopi deponit̄.70. di.neminem.fo.116.c 3.
Item rōne bigamie vel alteriu irre gularitatis:⁊ tunc eps ordinandi ptāte priuat̄ : ⁊ ordinatus ordine ſpoliat̄.50.di.ex penitētib⁹.f.17.c.2.
Itē ratione publici criminis:⁊ tūc tā ordinator q̄ʒ ordinatus deponit̄. 51.di.aliquātos.fo.89.c.3.
Item ratione inſcientie:⁊ tunc ordi nator ordinādi poteſtate priuat̄:⁊ ordinatus ordine ſpoliat̄.36. di. qui eccleſiaſticis.fo.57.c.3.
Quod ordinat⁹ a nō epiſcopo debet reordinari.68.di.p to.fo.114.c.3.
Quod eps alterius dioceſis clericū ſine dimiſſoris ordinare nō debet. 9.q.2.p to.fo.282.c 4.71.di.clericos. fo.117.c.2.21.q.2.quoniā. fo.397.c.3.
Quod eps clericū ſuū ab alieno epi ſcopo ſine conſenſu ſuo ordina tū ante executionē officij recipe pōt:⁊ ſecū diſpēſare:dūmodo ſen tentiā contra tales non tulerit.9. q.2.lugdunenſis.fo.283.col.4.
Qđ illi furtiue dicunt̄ ordinē reci⸗ pere q abſqʒ conſciētia epi:⁊ abſqʒ examinatione ordinant̄.64.di.ex tra conſcientiā.fo.111.col.4.24.di. quādo.fo.37.col.4.
Quod tales ipſo iure ſunt irregula res ⁊ ſi ꝓhibiti vel excōmunicati ſunt ꝑmoti:ſunt deponēdi.24.di. c.vlti.fo.38.col.2.
Quod exceptis minorib⁹ ordinib⁹ vt eſt cōſuetudo:nulli licet plures ordines vno die accipe.77.di.mo nachus.fo.124.col.3.
Quod accipiēs duos ordīes ſimul maxie poſt examinationē:ē depo nēdus.77.di.ſubdiacon⁹.f.124.c.1

Ornatus. Quod ornatus hoīs eſt duplex: videlicet iterior ⁊ exterior.41.di. 1.§.i.fo.64.col.1.
Qđ ornat⁹ chriſtianoꝝ verus eſt nō in ſplēdētia veſtimēti:ſed moris boni.de ɔſe.di.5.ſucare.fo.651.c.3.
Qđ nihil in corona epiſcopi ſplēdi⸗ dius eſt q̄ʒ humilitas.100.di.cō⸗ tra.poſt mediū.fo.161.col.2.
Qđ ornat⁹ epi vel clerici exterior in multis cōſiſtit:videlicet vt comā nō nutriat.23.di.clerici.fo.36.c.4.
Item vt veſtes religioſas habeat.21 q.4.oīs.fo.399.col.1.41.diſt.§.i. fo lio.64.col.1.
Itē ſine opimēto decēti nō incedat. 21.q.4.epi.fo.399 col.3.
Item vt nunq̄ʒ guttur:vel fauces: vel faciē vnguēto liniat.92.diſ. cā tātes.fo.145.col.1.
Item vt in religionis habitu et ci⸗ bo cum quibus viuit cōueniat. di.41.c.vlti.fo.65.col.1.
Itē vt inceſſu graui maturitatē mē tis oſīdat.41.di.cleric⁹.fo.65.co.1.
Itē in cibo ⁊ potu tēperātiā ⁊ ſobrie tatē ꝑtēdat.41.di.§.vl.fo.65.col.2.
Qđ in ornamēto ſummi pontificis rōnale deſignat:q2 in pectore pō

ſtitie debet eē cognitio veritatis di.36.c.q ecclaſticiſ.§.ecce.f.37.c.3.

Quod clerici debēt eſſe ornati exteri us videlicet inceſſu ⁊ habitu : vt non ſordidis vel fulgidis veſtib⁹ ſe ornēt.40.di.§.1.fo.62.c.3

Quod tunc inceſſus ſacerdotis eſt or dinatus qñ grauitate itineris mē tis maturitatē oſtēdit.41.di.c.cleri cus.folio.65.co.1

Quod exterior ornat⁹ tollerabilior ē in feminis q̄ȝ in viris.de cōſe.diſ.5. fucare.fo.651.co.3

Quod ornat⁹ meretricius nō eſt ad placendū hominib⁹ ſed ad ſeruiē dū demonibus.de conſe.di.5.fuca re.in fine.fo.651.c.3

Qđ plati debēt intēdere vt tēpla dei or nata reſplēdeāt.86.di.pulchra.§.⁊ maxime.fo.137.co.3

Quod nullus ornat⁹ eccl'ie ſic dȝ eſſe charus qn pro neceſſitate pauperū ⁊ captiuoꝝ ſit expendēdus.86. diſ. non ſatis.§.item perfecta folio. 137 co.1.12.q.2.aurum.fo.326.col.4.⁊.c. gloria.fo.327.co.1

Oſculum. Quod oſculū pa cis in miſſa ante cōmunionē eſt dandū.de cōſe. diſt. 2.pacem.fo.613.co.1

Qđ oſculū laſciuū libidinis eſt incita mentū.27.q.1.nec aliq̄. fol.478.co.1

Qđ qr monachi ſemp dn̄t eſſe purit minas nō debēt oſculari.de cō.diſ. 4.monachi.fo.641.co.3.

Qđ excōicatis nō eſt cōmunicādū in oſculo.11.q.vi.c.vi.fo.311.co.2

Otto Quod otto imperator pri mus iurauit iohanni pape fidelitatē ⁊ oīa iura papalia deſenſa re.63.di.tibi dn̄o.fo.110.co.2

¶ De hac materia habes vbi agitur de imperatoribus.

Ouis. Quod oues chriſti vocā tur oēs chriſtiani.23.q.4. diſplicet.fo.426.co.2

Qđ is q valet xp̄i oues ⁊ renuerit pa ſcere oſtendit ſe paſtorē ſuuȝ mini me amare.8.q.1.in ſcripturis. fol. 277.co.3.16.q.1.vos.fo.356.c.1

Quod ouis perdita.ſ.gen⁹ hūanū per xp̄m ad ouile celeſte ē reportata 12 q.1 qr tua.ari ſi.fo.313.co.2.26.q.7.pe nitentē.fo.475.co.3

Quod vulnerato paſtore.i.prelato:et oues infirmanť.1.q.1.fertur.§.vul nerato.fo 168.co.3

Quod oues cōtra paſtorē niſi in fide errauerit inſurgere nō debēt.2.q.7 oues.folio.224.co.2.⁊ 6.q.1. oues folio.261.col.1

Quod ſcabioſa ouis ne pecora ⁊ etiā ne tota domus inficiať eſt repellē da 24.q.3.reſecāde.fo.458.c.3

Quod ſicut ab vna oue morbida vni uerſus grex inficiť ſic ab vno pec catore populus inficiť.45.di.ſed il lud.in fine.fo.72.co.1

De hac materia hēs vbi agiť de grege

Pabulū Quod pabu lū a fure quā doq̄ȝ auertendis pecorib⁹ ſpargiť vt abigant.5.q.5.nō omnis.in fine.fo.258.c.2

Patientia. Quod patiētia eſt ſuas ⁊ ſuorū iniurias equanimiť tolerare.23.q. 1.§.1.circa me.fo.413.co.4

Quod nō reddere mala ꝓ bonis ſed reddere bona ꝓ malis ſigna ſūt p fecte patiētie.23.q.3.ſex diē.416.c.3.

Quod iniuria ꝓprie pſone cū patien tia ⁊ gaudio eſt ſuſtinēda ſed iniu ria dei vleiſcēda.23.q.4.qđ xp̄s.§.ꝓ. xi.folio.423.co.2

Quod vbi hoſtis nō perſonā ſed fidē eccl'ie querit ſi ſibi nō reſiſtiť: non patiētia ſed negligētia iudicatur.23 q.3.maximianus fo.416.co.4.⁊.c. pro membris.fo.417.c.1

Quod laudabilior eſt fraudis paſſio q̄ȝ vindicte actio. 23.q. 1. niſi.circa mediū.⁊.c.ſe.fo.414.co.1

Qđ pcepta patiētie nō tam in oſtenta tiōe corpis q̄ȝ in pparatiōe cordis ſit ſeruāda.23.q.1.niſi.§.his.414. c.1

Qđ in aduerſitate in ſecreto ſeruāda eſt in animo patiētia:in manifeſto exhibēda ſunt perſecutoꝝ ſaluti ex pedientia.23.q.1 paratus.fo.414.co.2.

Quod prelatoꝝ eſt peſtifera patientia per quaȝ nutriunť in ſubditis vi tia.23.q.3.iuſtum.417.co.2

Qđ vbi nō timeť mai⁹ piculū multi tudo del inq̄ntiū per patiētiā ad pe nitentiā eſt expectāda.23.q.4. qđ ſi ciet.poſt me.⁊.c.ſe.fo.423.co.1

¶ De hac materia habea vbi agiť de tolerātia ⁊ vbi agiť de pſecutiōe.

Pacta. Quod pacta cōtra bo nos mores vel leges vel contra honeſtas conſuetudi nes nullius ſunt momēti.8. diſti. que cōtra.fo.8.co.3

Qđ que pacta licita ſūt ſeruāda ſunt. 01.q.vi.relatū.fo.292.co.1

Quod ardua pacta in ſcriptis ſunt re digēda ꝓpter formaȝ pactī ⁊ tēpis. 10.q.2.caſellas.§.vi.fo 288.c.3

Qđ generale pactuȝ eſt ſocietatis hu mane regibus ſuis obtemperare. 8.di.que contra.fo.8.co.3

Quod pacta cū demonib⁹ per magica rū artiuȝ molimina ſederata ſunt ab omni chriſtiano fugiēda.26.q.3. igitur.fo.469.co.4

Qđ mādatū dei dī ſup oē pactū nec cō tra ipm̄ pōt fieri pactū.8.di. q̄ cōtra fo.8.col 3.20.q.2.puella.in fi. ⁊.q.1. puelle.fo 393.co.2.⁊.394.co.3

Quod in ſpūalib⁹ videť poſſe fieri pa ctio ſine peccato.18.q.2.eleutherius fo.389.co.3.⁊.10.q.vi.c.vi.f.292.co.2 ⁊.c.nec numerus in fine.⁊ c.ſequē. folio.291.col.2

Quod in ſpūalib⁹ nulla pōt fieri pa ctio inhoneſta ſed ſi poſtmodū aliq̄ ſubſidiū grā cōferunť licite re cipiunť.1.q.2.q̄ȝpio.in fi fo.185.c.4. ⁊.100.di.in ea ſynodo.fo.161.co.1

Palliū. Quod palliū qđ daľ archiepis repreſen tat ſpecialem dignitatē ⁊ honoreȝ. 100.di.priſca.fo.160.co.3.⁊.c. cōtra ante finem.fo.161.co.2

Qđ petēs palliū an̄q̄ȝ accipiat debet pſi teri articulos fidei: ⁊ debȝ ꝓmitte re ſe ſeruare ſtatuta cōciliorū ⁊ pō tificū romanorū.100.di. nouit .§. cauſarū.f.160.c.4.⁊.c. optatū.ibidē.

Quod ꝯfirmatus in archiepm̄ infra tres mēſes debȝ a ſede ap'lica pal liū querere.100.diſt.qm̄.fo.160.c.2

Qđ an̄q̄ȝ habeat palliluȝ ſit ep̄s non pōt ep̄os cōſecrare.100.diſt. qm̄.fo lio.160.co.2

Quod ꝓ pallio nihil dari vel accipi debȝ.100.di.nouit.fo.160.c.4

Qđ palliū nō dȝ negari vbi ē petentis meritorū exigentia ⁊ ſeruēs inſtā tia.100.diſt.priſca.fo.160.co.3

Quod cū pallio ſemper cōcediť aliq̄d ſpeciale priuilegiū ⁊ renouať anti quū.100.di.rōnis.fo.161.co.4.

Quod in pallio ſignificať q̄ archiep̄s cum augmento honoris debet ex creſcere in ornamēto actioniſ.100 diſt.rōnis.fo.161.co.4

Quod archep̄s nō debet vti pallio niſi intra ſuā ꝓuinciā: ⁊ hoc nō in pro ceſſionib⁹ ſed tm̄ in miſſarū ſolen nijs.100.di.palliū tibi fo.162. co.1. ⁊.c.contra.fo.161.co.2

Quod qr palliū ſingillatiȝ tradiť in uiť q̄ eſt pſonale: ⁊ ideo alteri cō modari nō pōt:nec in morte reli qui ſed cū habēte ſepeliri.100.diſt. ſcriptorū.fo.162.co.2

Palma Quod palma que in imo eſt ſtrictior:⁊ q̄n to plus aſcendit eſt groſſior : deſi gnat pfectionē bonoꝝ q i terrenis ſunt parui:ſȝ ſurſum ſe erigēdo in celeſtib⁹ deſiderijs ſunt ampli.47. di.oēs.§.hi itaq̄ȝ.fo.73.c.4.⁊.74.c.1

Panis Quod ē panis elemo ſyne.86.diſ.paſce.fol. 137.co.4.⁊.5.q.5.nō ois.fo.258. co.2

Itē eucharīſtie.de cō.di.2. ſere. per to tum.fo.611.co.3

Itē panis tribulationis ſiue pnie. 23. q.4.guiliſarius.fo.424.co.2

Item panis doctrine.8.q.1. audacter in fine.fo.279.co.2

Papa Quod papa aut ſanctuſ eligiť aut ex ꝓmotione clarus efficiť.40.diſ.nō nos.62.c.3

Quod in cultu dei maiorem zelum debet hr̄e q̄ȝ alij chriſtiani. 24.q.1. off.cū folio.447.co.1

Qđ propēſius eſt ꝓ ipſo orandum qr ex ipſo depēdet ſalus cium.40.di. ſi papa.fo.63.co.1

Qđ aliorū cauſas de⁹ cōmiſit homini

bus terminādas: papā ꝺo ſuo iudicio reſuauit.9.q.3 alioꝝ.fo.285.c.3
Quod nō neceſſitate: ſed ꝓpria volūtate de obiectis ſe criminib⁹ purgat.2.q.4 .mādaſtis.fo.211.c.1. Exēplū ibi de Sixto papa.⁊.c.auditum fol.212.c.1. Exēplū ibi de Leone papa.q.7.nos ſi.i fine.fo 229.c.4.Exēplum ib i de Damaſco papa.
Quod papa niſi a fide errauerit: a nemine eſt iudicandus.40.diſtin. ſi papa.fo.63.col.1.
Qꝺ q: papa eſt vicari⁹ petri: nō de facili debet de eo haberi ꝑſumptio mali.40.diſ.non nos.fo.62.col.3.
Quod nō ois papa eſt ſctūs.ſed qnqꝫ a deo tāqꝫ reprobatur punitur.19.di.anaſtaſius.fo.27.col.3.
Quod bonitas ipſius ſalus eſt oīuꝫ: peruerſitas eius cedit in dānationē innumerabiliū pſonarū.40.di. ſi papa.folio.63.c.1.
Quod papa eſt iudex oīum: etiā ſi nō appellat ad ipſū.9.q.3.cūcta.f 285.c.1
Quod auctoritate eius cōciliorū ſtatuta roborant.17.di.cōcilia. fo.22.c.3.
Qꝫ papa pōt abſoluere quos cōciliū male dānauit.9.q.3cuncta.⁊ quattuor.c.ſe.fo.285.c.4.
Quod pōt vbiqꝫ iudices delegare. 2.q.6.ideo.fo.215.c.2.
Quod ſnīe ipſius ab oībus debēt ſeruari.93.di.ſi inimicus. fo.146.c.3.
Quod ſic debet reputari ſtatutū pape ac ſi de ore dei vel beati petri eſſet prolatum.19.di.ſic oēs.fo 26.c.1.
Quod nō licet alicui de ipſi⁹ iudicio diſputare.17.q.4. ſi quis ſuaden-
Quod adimplēdū eſt (te.fo.282.c.4.
eius mādatū: etiā ſi videt vix ferēdum.19.di. in memoriā. fo.26.c.1.
Quod ois noua religio p ipſū debet cōfirmari.12. di. pceptis. fo.14.c.1.
Qꝫ ſnīa q̄ p ſe nō tenet: p ꝯfirmationem pape efficitur valida.3.q.6.hec quippe.ante finem.fo.241.c.4.
Qꝫ pōt reſtituere fame īfamatū.2.q.3.euthemiū.§.pri.fol.208.c.2.
Qꝫ papa lꝫ de iure nō ſit ligatus ad ea que ſtatuit: tn̄ honeſtū eſt vt ea pre ceteris ſeruet.25.q.1.cōfidimus.fo.462.c.2.⁊.c.ideo.fo.463.c.1.
Quod ordo iuſticie requirit vt papa anteceſſorꝫ ſtatuta cuſtodiat. q: ſua a ſucceſſorib⁹ vult cuſtodiri.25.q.1.iuſticie.fo.463.c.3.⁊.q.2.in galliaꝝ.fo.464.co.3.c.ſi ea. ibidē.co.4.⁊.c.
Qꝺ nō dat ꝑuile- (qꝺ ꝺo.fo.465.c.2.
gia eccleſie in dānū alteri⁹.25.q.2.ꝺ eccleſiaſticis priuilegijs.fo.465.c.1.
Qꝺ olim de ſacerdotib⁹ in matrimonio natī: licite ꝓmouebant in papatū.56.di.§.cū ergo.fo.98.c.4.
De eccleſia habes vbi agit de eccleſia romana. ⁊ vbi agitur de electione pape: ⁊ vbi agit de ſede apoſtolica.

Parens Quod primos parētes ꝑncepe vitiorum gratuitis expoliauit.de pe.di.2.§.romanos.fo.55.c.4.
Qꝺ parentes carnales ſunt ex debito honorādi.30.di.ſi q filij.fo.46.c.4. 86.di.in ſingulis. in ſi.fo.127.co.4.
Qꝺ ſi a chriſto auertūt ſunt oīno dimittēdi.28.q.1.ſi īfidelis.fo.493.c.2.
Qꝺ tpe neceſſitatis magis ſuccurrēdū ē parētib⁹: qꝫ alijs.86.di.in ſingulis. in ſi.fo.137.c.4.
Qꝺ deſpiciēs parētes neceſſitatis tpe: meret morte tpalē ⁊ eternā ibidē.
Quod poti⁹ debet qs parētib⁹ egenis maxīe fidelib⁹ ꝓuidere qꝫ religionē intrare.30.di.ſi q filij.fo.46.c.4.
Qꝺ nec parētes debēt deſere filios egētes.30. di.ſi qs reliqrit.f.47.c.3.
Quod illi q aduerſus parētes armātur: vbiqꝫ notā īfamie incurrunt.6.q.1.infames.fo.262.co.2.
Quod ex malis parētibus vt plurimū mala ꝓles generat.56.di.ſi gēs
Quod de meretrice natus fo.98.c.2.
ſi ꝓpria decorat ꝟtute: nō dꝫ parētum dedecorari opprobrijs.56.di.nunqꝫ.⁊ .c.ſe.fo.97.c.2.⁊ .4.
Quod nō parētū ſed ꝓpria culpa quēqꝫ cōdēnat.56.di.vndecūqꝫ.⁊ quatuor.c.ſequenti.fo.97. c.3.
Quod frequēter legūtur filij ꝑ pctīs parētū puniri: etiā in quartā generatione.24.q.3.§.1.fo.455.c.3.
Quod parētes ſuos pueros añ etatē legitimā religionē itrātes pūt reuocare.20.q.2.puella.fo.394.c.3.
Qꝺ ſi a parentibus coacti religiōis habitū ſuſceperint: niſi ꝯſenſerit eū deſere pūt.20.q.1.puelle.fo.393.c.2.
De hac materia habes vbi agit de filijs: ⁊ vbi agitur de patre ⁊ filijs.

Parentela De hac materia habes vbi agitur de filijs.

Paſcha Quod paſcha die dominico ſemp debet celebrari.de cō.di.3.noſſe.⁊.c ſe. fo.
Qꝺ quo mēſe ⁊ quota luna (628.c.4.
debet celebrari: habes de cōſe. di.3.celebritatē.fo.629.c.1.
Qꝺ in hoc ꝙ q̄dragita dies añ paſcha cū labore pagimus: ⁊ poſt paſcha quinquagita dies cū leticia: pſens labor ⁊ futura leticia deſignat.de cōſe.di.5.ieiuniū.fo.649 c.4.
Quod paſcha infra.xiiij.lunaꝫ. ⁊.xxj.diē mēſis aplis iclusiue. eſt celebrādū.de ꝯſe.di.3.celebritatē fo.629.c.1.

Paſſio. Qꝺ paſſio chriſti fuit multiplex ⁊ grauis.7.q.1.ſuggeſtum.fo.274.c.2.
Qꝺ chriſti paſſio fuit ꝑfigurata ⁊ prenunciata in veteri teſtamēto. de cōſe.di.2.in calice.fo. co.3.
Qꝺ ipſius paſſionis fuit multa efficacia.7.q.1.ſuggeſtū. fo.274.c.2. de cō.di.4.proprie.in ſi. fo. co.2. ⁊.3.

Paſtor. Qꝺ paſtor dꝫ chriſtus.7.q.1.in ſcripturis.2.q.7.teſtes.§.his ita.fol. c.
Qꝺ paſtor dicitur cuiuſlibet (3.⁊.4.
eccleſie prelatus.7. q. 1 . ſciſcitaris.
Qꝺ paſtor eccleſie niſi di- (fo.274 c.3.
ligenter paſcat oues: chriſtū paſtorē eorū non videt amare. 8.q.1.in ſcripturis.fol.277.co.3.
Qꝺ paſtor debet oues paſcere inſtructionis verbo.43.diſ.ephesijs.fol.67.c.4.8.q.1.audacter.in fine.folio 279.col.2.
Itē ꝯuerſationis exēplo.11.q.3. precipue.fo.299.co.1.
Itē eucharistie ſacro.de cō.di.2.nō ꝓhibeat.fo.621.c.3.
Itē tpali ſubſidio.16.q.1. nulli ex ortū.
Qꝺ exēplo chriſti oppor- fo.362.c.3.
tuno tpe dꝫ animā ſuā pro ouib⁹ ponere.7.q.1.ſuggeſtū.fo.274.c.2. ⁊ c.ſciſcitaris.fo.279 co.3.⁊.c.aduerſit
Qꝺ languēte paſtore: (tas.fo.274.c.4.
grex inſidiatoris dētib⁹ laniādus exponitur.7.q.1.qꝫuis.fol 269.co.1.
Qꝺ paſtoris ſententia gregi ſemp eſt timēda.11.q.3. non ſolū.⁊.c.ſeq.fo.307.col 4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de grege.

Pſalmiſta. Quod pſalmiſte a pſalmis canēdis dicti ſunt.25.diſ.plectis.f.38.col.3.21.di.cleros.fo.29.col.2.
Quod pſalmiſte officiū eſt canere ꝟſiſoria: ⁊ qcqd ptinet ad cantandi peritiā.25.diſtin perlectis.f.38 col.3.

Pater. Quod pr dr deus creatione.12.q.2 qui abſtulerit.f.317.c.3.24.q.1.oib⁹.f.448.c.2
Itē dicit diabolus pr criminis imitatiōe.1.q.1.cū ordinaret. f.165.c.1.
Itē dr pr auctoritate: ſicut epi ⁊ plati pres ſunt.16.di.ſexta ſynodus.⁊ qttuor.c.ſequē.fo.20.col 4.
Itē dr pr tpis antiquitate: ſicut veteris teſtamēti dicunt pres.23.q.4.cū in lege.fo.420.col.1.
Itē dr pr ſpūalis ſacri collatiōe: ſicut baptiſmi vel ꝯfirmationis: vel penitētie.30.q.1.de his.fo.501. col.4.⁊.c.oēs.fo 502.col.2.
Item dicitur pater carnalis generis propagatione.47.di ſicut hi.§.neceſſe.fo.74.col 3.
Quod filius carnalis a pre non eſt ſꝑ oſculandus: ſed qnqꝫ caſtigādus.5.q.5.non oſculat.fo.258.col 3.
Quod illi dicunt filij abominationis ad quos carnaliū patrū flagitia deſcendunt.56.di. cenomanēſeꝫ.§.ꝗ autem.fo.98.col.4.
Quod plus videt peccare patrē ſpūalē contemnēs qꝫ carnalē.2.q.7.qualis.fo.224.col.3.

Patriarcha Quod patriarcha greca ligua ſummus patrum interptat.21.di.cleros.fo.29.col.2.
Quod patriarcha eſt poſt papā ꝑm⁹ in

dignitate ⁊ auctie.80.di. vrbes.⁊.c.ſeq.folio.127.co.1

Quod pŕiarche ⁊ pmates licȝ ſint diuerſa noia idē tñ ſūt q̄ntū ad offm̄.99.diſ.puincie.fo 159.co.2

Quod pŕiarche pmo ab apl'is pcipue bt̄o petro vbi gētiles querſi ad fidē pfoflamines habuerāt ſūt inſtituti.80.di.vrbes.⁊.c.ſe. fo.127.co.1.

Quod poſt papam q̄ttuor ſunt pŕiarche principales: videlȝ cōſtantinopolitanus alexandrinus hieroſolymitanus ⁊ anthiochen⁹.22. diſt. renouantes.§.pxi.⁊.c.ſe. fo.32.c.4

Quod pŕiarchis ſubſunt archiepi: et cauſas ab ipis ad eos per appellationeȝ deuolutas pñt diffinire. 9.q.3. cōqueſtus.fo.285.co.1

Quod archieps inconſulto pŕiarcha nō debet aliquē in epm ordinare ⁊ ppter neceſſ tatē ordinatū debet ipſum poſt cōſecrationē pŕiarche pſentare.65.di.placet fo.113.co.1 ⁊.c.qm̄.⁊.§.ſeq.fo.113.c.1

¶ De patriarchis habes vbi agitur de ſedibus.

Patrociniū

Quod patrociniū viduis ⁊ orphanis' epiſcopi in neceſſitate nō debēt negare.87.di.§.1.⁊ duob⁹ c.ſequen.fo.138.co.4

Qđ qui in malo patrociniū dat malis ſoci⁹ eſt criminis.14.q.6.c.1.circa me.fo.142.co.2

Patronatus.

Quod patronatus ius attēditur per fundationē ⁊ edificationē vel poſſeſſionē eccleſie. 16 q 7.pie mentis.⁊.c.ſe.fo.376.co.2 18 q.2.abbatē.fo.385.co.1

Item in reb⁹ eccleſie cōferendis ⁊ manumittendis.16.q.7.filys.⁊ quatuor.c.ſequen.fo.377.co.1

Item in perſonis q̄ preeſſe debent eccleſijs epo offerendis.16.q.7.decernimus.⁊ duob⁹.c.ſeq. fo.377.co.2.⁊.q.5.ſi quis.epiſcoporum.fo.365 columna 4

Item tpe neceſſitatis a ſua eccleſia in ſubſidijs recipiendis.16.q.7.quicūq3.folio.373.co.4

Item patroni habēt ius in monaſterijs ſuis in electione abbatis.18.q.2.abbatē.fo.386.co.1

Item in monaſterijs habent ius aduocationis.17.q.2.gonſaldus. folio.379 col.2

Quod patroni eccleſias vel monaſteria ſine cōſenſu epiſcopi de loco ad locū mutare nō poſſunt.16.q.vl cōſiderandū fo.377.co.3

Item ab eis eccleſie niſi de conſenſu epiſcopi non ſunt recipiende.16.q 7.ſi plures.⁊ duobus.c. ſequētib⁹. folio.377.col.4

Item patroni eccleſias nec auferre nec conferre poſſunt ſine cōſenſu epi.16.q.7.inuentū.fo.377.c.4

Item renunciatio beneficij eccleſiaſtici in manu patroni non tenet ſine cōſenſu epiſcopi.17 q.2. gonſaldus folio.379.col.2

Quod nō patronus ſed eps debet dotem eccleſie ordinare.10.q.1. nouerint.folio.287.co.2

Quod quē patronus pſentat ſufficit ſi non pbet malus: ⁊ tenetur eum epiſcopus recipe.16.q.7. monaſterium.folio.377.co.3

Quod ſpreto patrono eps nullum debet ad eccleſiam ordinare.16.q.7 decernimus.fo.377.co.2

Qđ vbi plures patroni ſup cōferēdo cōtenderint vt in vnum cōſentiant ſunt per epm cōpellēdi.16.q. vlti.ſi plures.fo.377.co.4

Paulus

Quod paulus apoſtolus nō ideo ſefellit qr melioribus occupatus ad hiſpaniam quo ire pmiſerat non iuit.22.q.2.btūs.fo.403.co.4

Quod magnuȝ pdicationē ſuā impedientē cecitate pcuſſit: ⁊ corinthiū ſathane tradidit. 23.q. 4.c.ſi chriſtus.§.pōt.fo.423.co.2

Quod ppter incētiua viciorum corpus ſuuȝ vigilijs oronibus ⁊ flagellis caſtigando in ſeruitutē redegit.32.q.5.ſi paulus.fo.421.co.3

Qđ aurū ⁊ argentū nō cōcupiuit.16.q.1.pdicator.fo 362.co.4

Quod quia flagellis fidē recipit plus omnib⁹ vocatis verbo laborauit. 23.q.4.qs nos pōt.fo.428. co.2.⁊.q.6.c.1.folio.437.co.3

Qđ paulus homicida nō fuiſſet ſi armati quos ipſe impetrauerat aliquos in ipſos inſiliētes occidiſſent 23.q.5.de occidēdis.fo.431.c.3

Quod in hoc qđ cū chriſtianos perſequi vellet proſtratus fuit: innuit qđ mala voluntas non eſt permittenda ſue libertati.23.q.4.diſplicet.circa mediū.fo.426.co.2

Quod cū eccleſiā dei perſequeretur in itinere cecatus ad deū conuerti coactus eſt.23.q.6.§.1.fo.437.c.3

Quod ſe abortiuo ſimilē teſtatus eſt dicens: Nouiſſime aūt omniū tanq̄ abortiuo viſus eſt ⁊ mihi.ibidē

Quod ſicut primo fuit horrēdus vaſtator eccleſie: ita poſtea magnus edificator extitit.23.q.4.qs nos. folio.428.colum.2

Quod ad manus impoſitioneȝ ananie tanq̄ ſquame ab oculis eius qbus clauſe erāt ceciderūt. ibidem.

Quod poſtea paulus vocatus eſt qui pmo ſaulus dicebat.23.q.4.nimiū folio.425.co.4

Quod paulus pſtratus vt cecaretur: cecatus vt mutaretur: mutatus vt mitteret: miſſus vt qualia fecerit in errore talia p veritate pateret.23 q 4.diſplciet.fo.426.co.2

Quod paulus dicitur vas electionis 21.di.quls.fo.30.co.2.22. di. ſacroſancta.fo.32.co.1.43. di. diſpenſatio fo.67.col.4.32.q.5.ſi paulus.fol. 52.co.3.⁊ de penitē.di.2.ſi enim inquit folio.557.col.2

Quod predicaturus ad italiam veniens naufragium pertulit.7.q.1.aduerſitas.fo.274.c.4

Quod arte ⁊ manibus victuȝ querebat.10.q.3.cauendum.fo.291. col.3.de cōſe.di.5 nūq3.fo.650.co.4

Quod a ſumptibus abſtinebat ne aliquod offendiculū chriſti euangelio pſtaret 23.q.3.§.item ſicut.ante finem.fo.416.co 2

Pauptas

Quod pauptas nō eſt cōtemnēda: q2 eā chriſtus dedicauit. 12. q.2. gloria epi.fo.327.co.1

Quod dn̄s loculis quos habebat neceſſitates pauperum ſubleuabat. 23. q. 4.duo ante finē.fo.425.co.2

Qđ verus paup nil q̄rit habere extra xpm.12 q.1.cleric⁹.fo.312.co.4

Quod paup dicit qui ſe amore paupertatis in numero pauperū conſtituit vt ibi tanq̄ pauper voluntarius viuat.1.q.2.ſacerdos.folio.187 columna.1

Qđ pauptas rerum nō ē mala reputādā.15.q.1.illa.fo.345.co.1

Qđ nimia pauptas religionis infringit quādoq3 robur querſatiōis.12 q.2.c.vlti.fo.328.co.1

Quod deus paupertatem eſſe voluit vt ſuſtinentes p patientiā coronarentur ⁊ diuites in ipis mererent. 47 di.ſicut.hi.fo.74.co.3

Quod pſtātius eſt omnia ppter chriſtum relinquere q̄ pauperibus diſtribuenda ſeruare.12.q.1. expedit. folio.314.co 2.⁊.q.2.§.crates. folio 327.columna.2

Quod oneratus pondere auri xpm pauperem non poteſt ſequi.12.q.2.§.crates.fo.327.co.2

Quod eps pauper dȝ eſſe victu diues meritis.41.di.eps.fo.65.co.1

Quod pdicatores paupes eſſe debēt ⁊ alij tenent ipſis neceſſaria miniſtrare.1.q.2.ſacerdos.fo.187.co.1.10 q.vlti.cauendū.fo.291.co.3

Quod gloria epiſcopi eſt pauperum opibus puidere: ſed fraudare qđ eſt pauperum ſacrilegiuȝ eſt committere.12 q.2.gloria epiſcopi.folio 327.columna.1

Quod religioſus qui pfeſſus eſt paupertatem: ſi epiſcopus efficit non frangit votum: quia ſit rerum eccleſie diſpenſator non vſurpator.12.q.1.expedit.fo.314 co.2

Quod bona eccleſiarū ſunt bona pauperum.12.q.2.indigne.in fine.folio 319.columna.4.16.q.1.c. vlti. folio 364.columna.1.23.q.7. quod autē poſt mediū.fo.439.co.1

Quod precipue pauperibus qui late

rare nõ possunt est subueniendum. 82.di.ep̃s.fo.131.co.1
Jtẽ nobilibus ⁊ diuitibus depauperatis: qui mendicare erubescunt. 86.di. non satis.fol.137. colum.1.⁊ c.cõsiderãda.co.3
Quod in pauperibus magis attendenda est religio q̃ paupertas.16.q.1.c. vl.folio.374 co.1
Quod nõ minus crudelis est q a paupere vsuras exigit q̃ qui diuiti subtrahit.14.q.4.quid dicã. fo.340.c.1
Quod pauper si nõ habet dare nõ solum nõ cõtemnitur sed etiã cõtra veritatẽ opprimit.11.q.3.pauper.folio.306.colum.3
Qđ nemo pauperi in mala causa dʒ eẽ misericors.14.q.6.si res.342.c.2.
Quod qui ea que pauperib⁹ debentur accipiunt grauiter delinquunt.1.q.2.pastor.fo.186.co.3

Par. Quod pax humana si tã dulcis est,p temporali salute: q̃to dulcior est pax diuina,p eterna salute.23.q.1.noli existimare. folio.414.colum.4
Quod xp̃s veniens docuit pacem: dedit pacem: reliquit pacem.23.q.1.nisi bella.fo.414.co.1
Quod pax nõ querit vt bellũ geratur: sʒ bellũ gerit vt pax acquirat. 23. q.1. noli.folio.414.co.4
Quod bonorũ bella nõ crudelitate et cupiditate sʒ pacis studio geruntur. 23.q.1.apud.fo.415.co.2
Qđ q p̃dicat pacẽ dʒ eã h̃re secũ.3.q.6. hec qppe.in fi.fo.241.co.4
Quod pax inter discordãtes per ep̃os debʒ reformari 90.di.studẽdũ.fo. 143.co.3.⁊.c.p̃cipim⁹.ibidẽ.co.4
Quod mala q̃nq̃ sunt tolerãda,p pace seruanda.23.q.4.c.1.⁊.c.ecce inqunt.fo.417.co.4.⁊.418.co.1
Qđ pacificus dicit qui corrigit qđ potest: ⁊ qđ saluo pacis vinculo corrigere nõ pot eq̃nimiter supportat. 23. q.4.quisqs.fo.418.co.2
Quod diuersis penis sunt puniendi pacẽ ecclesie pturbãtes.24. q.1. qui cõtra.folio.450.co.4
Qđ non omnis q dicit pax vobis est quasi colũba audiẽdus.2.q.7. non omnis.fo.228.co.1
Qđ q dicit pax vobis plerũq̃ non colũba sʒ quasi coruus reputat. 2.q. 7.secuti.§.q ergo.f.228.co.1.⁊ seq.
Qđ ãn cõionẽ pax dʒ dari in missa. de cõse.di.2.pacẽ.fo.613.co.1

Peccatũ. Qđ peccatũ est duplex: videlʒ originale pct̃m ⁊ actuale.de pe.di.4.fere per totum.fo.572.co.3
Qđ originale pct̃m dicit infirmitas carnis lãguor nature ⁊ cõcupiscẽtia carnis.15.q.1.illud relatũ.§. ita q̃.folio.344.co.1.⁊.2
Qđ ois hõ p̃ ocubitũ cõceptus nascitur cũ originali pctõ.de cõse.di.4. firmissime.fo.630.col.3.
Quod in veteri lege cõtra originale valebat circũcisio: sed baptismus in nouo testamento.de cõse.di.4. ex quo.folio.630.co.4.
Quod lʒ baptismus deleat pct̃m originale ⁊ oẽ aliud pct̃m: tñ reatus siue fomes nõ tollit.de cõse.dist.4. non ex quo.fo.646.col.3.
Quod cũ originali pctõ p̃ris polluit filius ⁊ non actuali: q in originali vnũ cũ p̃re fuit: sed in actuali alter effectus non polluit si nõ ɔsentit.1.q.4.ĩã itaq̃.fo.191.co.3.24.q.3 §.1 ante finẽ.fo.455.col.3.
Quod actuale est duplex: videlʒ mortale ⁊ veniale.de pe.di 1.§. tres aũt sunt.folio.545.co. 4.
Quod pct̃m mortale ẽ volũtas retinẽdi vel ɔsequẽdi qđ iusticia vetat.15 q.1.§.diffinitio aũt.fo.343. co.4.
Quod nemo pct̃m mortale cõmittere appetit ,pter ipsum pct̃m: sed,pter illud qđ ex eo cõsequitur.15.q. 1.merito.folio.343.co.4.
Qđ inter duo pctã vbi vtrũq̃ vitari nõ põt min⁹ est eligẽdũ.13.di.duo (fo.16.c.2.
Quod mortalia pctã dicuntur criminalia ⁊ capitalia: ⁊ q̃ sunt illa habes.25.di.vnũ orarium §.alias.fo.39.col.2.⁊.4.⁊.c.se.
¶ De criminali pctõ hẽs vbi agit de crimine
Quod trib⁹ modis ipletur oẽ pct̃m mortale: videlicet suggestione: delectatione: ⁊ ɔsensu.6.dis. testamẽtũ.post mediũ.fo.6.co.3.
Qđ aggrauat ex circũstãtijs.40.di.hõ. fo.63.co.3.50.di.q sanctitas fol.81 co.2.de pe.di.5.c.1.in p̃n.fo.578.co.1.
Quod q̃nq̃ alleuiat ex circũstãtijs. 15.q.1.inebriauerũt.fo.345. colũ.2. Exemplum de loth.
Qđ hʒ gradus ineq̃litatis: q adulteriũ vincit fornicationẽ icestus adulteriũ: vitiũ ɔ naturã icestũ: ⁊ sic de similibus.32.q.7.quẽadmodũ ⁊ quattuor.c.se.fo.525.col.3.
Qđ q̃titas ip̃i⁹ pẽsat s̃m qualitatẽ peccãtiũ.24.q.1.q ɔ.fo.450.co 4.26 q.5.ɔ idolor.fo.471 co.2.
Jtẽ cõsiderata qualitate pene.24.q. 1.non afferamus.fo.448.col.3.vbi dicitur scelerarius cõmissum qđ grauius est punitum.
Jtẽ cõsiderato exẽplo qđ inde sumit 11.q.3.p̃cipue.fo.299 col.1.vbi dicitur q p̃lati grauius peccant: q subditos prauo exẽplo occidunt.
Jtẽ cõsiderata q̃titate pcti.32.q.7.quẽadmodũ.fol.525.col.3.vbi dicit q grauius peccat adulter q̃ fornicator: ⁊ adulter vincitur ab incestu.
Jtẽ cõsiderata diuturnitate ⁊ frequẽti iteratione.de pe.di.5.§.1.fol. 578. co.1.vbi multa aggrauãtia ponũt.
Jtẽ i eodẽ genere pcti grauius peccat christianus q̃ paganus.32.q.4 in eo.fo.519.co.4.
Jtem aggragatur rõne p̃sone vel rei in qua peccatur.12.q.2.glosa.folio 327.co.1.22.q.1.mouet.fo.402. co.1. 27.q.1.nuptiarũ.fo.482.col.4.
Jtẽ ex ip̃s diuturnitate auget. 24.q. 1.scisma.fo.4.1.col.2.de pe.di.5.§. 1.folio.578.col.1.
Jtẽ volũtariũ grauius est inuoluntario quod ,pcedit ex ifirmitate vel ignorãtia vel coactione.15. q. 1.§. 1.⁊.c.se.vsq ad.c.mulier.f.343.c.2.
Quod si nõ est volũtariũ nõ est pct̃m 15.q.1.§.1.fo.343.col.2.32.q. 5 sicut enim.folio.521.col.3.
Quod pctã sciẽtiũ pctis ignorãtium p̃ponũtur.6.q.1.quero.fo.262.co.3
Quod q ex ignorãtia vel ifirmitate cõmittitur facile dimittitur.25.di. vnũ orariũ.§.criminis.fo.39.co.2
Quod aliena pctã nemini p̃iudicãt. 23.q 4.si quis.fo.417.co.2.
An minus malũ cõmittẽdũ sit ne alter grauius peccet.14.di.qđ aũt.fo. 17.co.3.Exemplum ibi de loth.
Quod pctã suos auctores tenere debẽt.24.q.1.nõ turbat.fo.446. co.3. de peni.di.1.sollicitatores.§. q puero.fo.535.co.2.
Qđ indecẽs videt crimen suũ alienis commodis impẽdere.46.di.sicut nõ.fo.73.c.2.
Jtẽ videt q nec venialiter qs debet peccare vt alt vitet mortale.23.q.4 cum homo.in fi.fo.433.c.1. 22. q. 2.faciat.fo.405.co.2.
Quod peccatũ vni⁹ frequẽter mult̃ inluũt.24.q.1.nõ turbat.f.446.c.3 45.di.sed illud.fo.72.c.1.
Quod alteri⁹ peccatũ nõ imputat si li q fecit quod dʒ.47.di.quod ad nos.f.75.c.3.7.q.1. aduersitas.post mediũ.fo.274.c.4.
Quod nullus dʒ gaudere de multa societate peccantiũ: q nõ min⁹ ardebit q cũ multis ardebit. 2. q.1. multi.in fine.fo.205.c.3.
Quod occulta pctã nõ sunt publice cõdẽnanda.2.q.1.si peccauerit. fo 206.co.1.23.q.4.si qs ptãtẽ.fo.424. co.4.Exẽplũ ibi de christo ⁊ de iuda.15.q.5.c.vlt.fo.348.c.3.
Quod occultũ pct̃m df quod nec cõfessiõe: nec ,pbatiõe publicat. 15.q. 5.c.vl.fo.348.col.3.
Quod publicũ pct̃m corã oibus puniendũ est.2.q.1.si peccauerit.circa medium.fo.206.c.1.
Quod prelatorũ pct̃m vel religiosorũ ,pter maius scandalũ est celãdũ.95.di.in scripturis.fo.155.c.4.
Quod pctã icorrigibiliũ licet nõ possint probari sunt prelatis denuncianda.5.q.5.nõ vos.fo.258.col.2. 22.q.5.hoc videt.fo.411.c.1.
Quod pct̃m in sp̃msct̃m cõmittit: q ex ,ppõsito bonũ deserit: ⁊ malũ vsq ad morte facit.de peni.dis.i. §.de qs filijs.⁊.§.seq.fo. 543.c.2

⁊ di.3.inter hec.fo.568.

De peccato in ſpiritumſanctū habes vbi agitur de ſpirituſancto.

Qꝫ in peccatis perſeuerantes nec a deo nec ab homine abſoluunt̃.24.q.2.legatur.fo 454 col.1.⁊.c.damnationis ibidem.colum.4 de pe.di.5.falſas. fo.579.col.3.

Qꝫ qui nunquā peccare deſinunt dū viuunt:oſtēdunt qꝛ in pctō ſemp viuere cupiunt.de pe.di.4.voluiſſent.fo.543.col.3.

Quod aſſidue peccātiū nō miſeretur de⁹.93.di.diacōi ſunt.i fi.f.148.c.4.

Quod qui in vno peccato mortali offendit:ſic vita eterna priuatur: ac ſi oium eſſet reus.de pe. diſ.5.frēs. fo.579.col.4.

Quod pluribus modis pctā remittunt̃.23.q 5.remittunt̃.fo.436.c.4 de cō.di.4 eccl'ie charitas.f.646.c.1 de peni.di.4.tres aūt ſunt.fo.545.c. 4.⁊.c.ſequen.

Quod ſine pena nō dimittūt̃:qꝛ aut deus punit:aut hō.de pe.di.1.c deus diffinitionē fo.546.col.4.

Quod dimiſſum vltra non punit̃.de pe.di.3.ſunt plures.§.auctoritas.f. 570.c.3.23.q.5 qd ergo.fo.431 col.1.

Quod dimiſſa quandoqꝫ redire dicūtur.de pe.diſ.4.fere per totum.fo. 572.col.3.

Quod dimiſſa nō ſunt recogitāda ad delectationē:ſꝫ ad pnie amaritudinē.de pe.di.3.iudas pēituit.569.c.2

Quod in pluribus pctis manens de vno pctō pniam verā agere nō pōt qꝛ deus partē ↄdemnare nō nouit de pe.diſtin.3.ſceleratior.§.his auctoritatibus.fo.569.col. 4.⁊.5. Unde verſus:Summa dei pietas veniam nō dimidiabit:Aut totū aut nihil:pro certo propiciabit.

Quod pctōribus tñ ↄſulēdū eſt:vt in ſtatu pctī bonū facere non obmittant.de pe.di.5.falſas.in fi.fo.579 c. 3.Nam ꝓpter hoc de⁹:aut cor ipſorum ad pniam illuſtrat.de pe.di.5 falſas Aut ipſos tpaliter in preſenti remunerat.de pe di.3.piū eſt credere.§.ex hoc ſenſu.fo.571 colū.4. Aut ipſis eternū ſuppliciū tolerabilius fiet.de pe.di.3.qd ergo.§.poteſt etiā referri.fo.572.col.1. Unde verſus.Que cum mortali bona fiūt dant bona terre Cor faciūt habile:minuūt tormēta gehenne.

Quod deus nō obliuiſcit̃ paucoꝝ bonorū factorū in multitudine peccatoꝝ.de pe.di.3.pium eſt credere. §.ex hoc ſenſu.fo.571.col.4.

¶ De mortali pctō habes vbi agitur de malo culpe.

Qꝫ venialia pctā q̄ ſint hꝫ.25.di.vnuꝫ orariū §.alias.fo.39.col.2.

Quod nemo mūdus eſt a pctō veniali.de pe.di.2.vt cognouerūt.§. opponit̃.circa mediū.fo.556.col.3.

Quod venialia pctā nō ſunt contēptibiliter cōmittēda:qꝛ nō refert ſiue naues per fluctus:ſiue per guttas paulatiꝫ ſubintrantes ſubmergantur.de pe.di.1.tres autē.poſt medium.fo.545.col.4.

Quod nullum pctm̄ eſt adeo veniale quod nō fiat mortale dū placet 25. di.vnū orariū.§ criminis.f.39.c.2

Quod qꝛ venialia ex fragilitate hūana cōmittunt̃:nullus hō ea vitare pōt de pe.di.1.tres ſunt.fo 545.c. 4.⁊ di.3.incaſſum.§ ſed verba.fo. lio.564.col.1.

Quod excepto deo:oēs peccare pñt. de peni.di.2.§.charitas.in fine. folio.562.col.1

Qꝫ poſſe peccare:non eſt poſſe.ibidem. 45.di.ſed illud.fo.72.col.1.

Qꝫ venialia delent̃ per dñicā orōnē: p elemoſyne largitionē:⁊ pectoris tunſionē:⁊ p ieiunij caſtigationē. de pe.di.4.c.tres autē.fo.545.co 4.

Item delent̃ per aque benedicte aſperſionē.de cō.di.3.aquā ſale.f.628.c.4

Itē p eucharistie dignā ſumptionē. de pe.di.2.ante finem.fo.562 col.1. ⁊ de cōſe.diſtin.2.c. panē de altari. fo.621 col.2.

Itē per epī vel preſbyteri benedictionem.28.di.preſbyteꝝ.fo.46.col.1.

Pecunia.

Qꝫ pecunia dicit̃ a pecoribus: qꝛ antiq hoc qđ hēbāt ex pecorib⁹ habebāt.1.q.3.p totū.fo 187.col.2.

Quod largo nomine quicquid homines in terra poſſident:pecunia vocatur.1.q.3.per totum ibidē.

Qđ amor pecunie ↄ̄riatur iuſticie.11. q 3.q recte.⁊.c.paup. fo.306.co.4.⁊ 307.co.3.

Qđ ſimonia nō debet cōmitti pro pecunia.1.q.3.per totum fo. 187.co.2.

¶ De hac materia habes vbi agitur de diuitijs.

Pedagiū.

Quod pedagiā nouū imponētes ſunt excōicādi.24.q.3.ſi qs romipetas.fo 459.colum.1.

Quod maxime a peregrinis ⁊ a fidelibus mercatoribus nō ſunt pedagia accipienda.24.q.4 ſi quis romipetas.fo.459.co.1

Pena.

Quod pena eſt duplex videlicet tpalis ⁊ eterna.de peni.di.3.ſunt plures.§.auctoritas.fo.570.co.3.

Qđ pena tpalis eſt duplex:vna i hac vita:alia poſt hanc vitam.25.diſt.q in aliud.fo.40.co.3.

Item in hac vita tpalis aut.infligit̃ a deo:aut ab homine.45.di ſed illud.folio.72.co.1.

Qꝫ pena in hac vita tpaliter a deo inflicta pro peccato: ſicut egritudo:

Qꝫ paupertas:mors:non eſt mala dicenda.15.q.1.illa.fo.345.c.1.

Qꝫ pena egyptiorū fuit a deo incorrectionē coꝝ.15.q.1.nec ia g.f.345.c.3

Qđ de⁹ tpaliter punit qñqꝫ vt in eternū nō cruciet.23.q.5 qd ergo. f.431 co.1.de pe.di.3.ſūt plres .§.auctas.

Quod deus qñqꝫ in preſenti grauiter ⁊ ſubito punit ꝓpter criminis deteſtationem. 19.di.anaſtaſius.fo.27.col.3 fo.570.co.3

Qđ qñqꝫ pena tēpalis transfert̃ in poſteros.de pe.diſ.3.illud vo.§.ecce. fo.566.co.1.⁊.2.Exēplū ibi.de achab.

Qđ puniunt̃ qñqꝫ multi ꝓpter vnū. 45.di.ſed illud.fo.72.co.1.56.diſ.ſi gens.fo.98.co.2.23.q.4.ſi ea.fo.429 co.2.24.q.1.nō turbat̃.fo.445.co.3

Quod nemo debet mirari de afflictione bonorum ⁊ de ꝓſperitate malorum in pñti: qꝛ afflictio ē bonis in iudiciū ſalutis:⁊ ꝓſperitas malis in iudiciū reprobationis. de pe. di.3.ſi qñ.fo.571.co.4

Quod frequēter qui non meruerūt ſunt a deo ꝓpter alios puniti. 42. diſtin.§.1.fo.65.c.1

Quod punit̃ qs ꝓ alio a deo tpaliter eternaliter nullus. Alia enim que peccauerit ipſa morieī. 24. q.3 .§. his ita.poſt mediū.fo.455.co.3

Itē punit̃ qs a deo pro alio tpaliter⁊ iuſtus ꝓ iniuſto vt petrus ꝓ iuda. 24.q.1.nō turbat̃.fo.446.co.3

Itē punit̃ a deo iniuſtus ꝓpter iuſtū ſicut maria murmurans ꝓ moyſe lepra percuſſa ē.2.q.7.plerūqꝫ.§. itē obijcit̃.fo.226.co.4

Quod punit̃ qs ab hoīe ꝓ alio corpaliter: vt in crimine leſe maieſtatis vel hereſis.6.q.1.quero ergo.§ verum.⁊.§.ſeq.fo.262.co.3

Itē punit̃ qs ſpūaliter ꝓ alio:vt in excōicatione.17.q.4.minor.f.380.co.3

Quod punit̃ qs ꝓ alio ſpūaliter:vt in priuatione diuinoꝝ officioꝝ ſimilia propter dñm priuat̃.11.q.3.ſi qs ep̄s.⁊.c.ſe.fo.299.co.3

Quod illi nō puniunt̃ a deo bis in idipſum q flagellis penitentiā egerunt.de pe.diſt.3.ſunt plures.§. auctoritas.fo.570.co.3

Quod plurib⁹ de cauſis de⁹ flagellat hoīes tpaliter.de pe.di.1.ſūt plures .§.auctoritas fo.570.co.3

Quod q in penis duriores efficiunt̃ tpale ſupplicium fit eis ad eterne dānationis ſuppliciū. de pe. diſt.3. ſūt plures.§.auctas.fo.570.c.3

Quod deus quādoqꝫ punit paucos vt ex hoc multitudo ad penitētiaꝫ prouocetur.23.q.4.guilharius .§. g aūt.fo.424.co.2

Qđ pena tēpalis meritorie infligit̃ ab hoīe:qꝛ niſi ſic fieret multiplicarēt̃ malefactores.23.q.4.eſt iiuſta. 425

Quod pena criminis ex tpe legis eſt que crimen inhibuit.32. q.4. dixit ſara.fo.518.co.2

Quod culpa eſt nō punire culpā. 28. diſ.qa ſunt.fo.44.co.4

Quod ad innocētis ſpectat officiū nō

ſolū culpam cauere: ſed etiā puni-
re peccatū.23.q.5.nō eſt innocētie.
Quod maxime platus fo.434.co.4.
grauiter offendit q culpā ipunitā
dimittit.23.q.4.ſi is q.fo.423.co.4.
Quod in eo quo qs peccat eſt punien-
dus.94.di.ſi quis.fo.151.col.2.
Quod pena quoqꝫ par debet eſſe i vno
pctō delinquētium ſicut in ſimo-
nia: vbi accipiens ⁊ dans equaliter
punitur.1.q.7.c.ſancimus.in fi.fo-
lio.200.col.3.
Quod par pena agentes conſentien
tes debet comprehendere.17.q.4.
omnes folio.380.c.2.
Quod quoqꝫ in eodem pctō varietas
perſona: ū conſeqtur varietatē pe
narū.12.q.2.fraternitas. folio.318.
c.1.14.q.6.c.1.in fi.fo.342.c.2.
Quod pene non ſunt exaſperande.
de pe.di.1.c.pene.fo.535.c.4.
Quod pena non eſt vlterius protra
henda: q̄ꝫ delictū fuit inexcedēte re
Qd pene aggrauant̄ ſꝫ ꝓpe̾tū.ibidē.
qualitatē delicti.24.q.1.non afferā-
mus.folio.448.c.3
Quod quandoqꝫ aggrauantur vt
ceteris metus incutiat̄.17.q.4.fra
ter.in fine.folio.381.c.1.27.q.2.qua-
propter.fo.489.c.2.
Quod ex cauſa variatur pena.29.diſ.
neceſſe.fo.46.co.4.
Qd aliqs punit̄ ſine culpa ſed nō ſi-
ne cauſa: ſicut ſi qs ꝯtrahēs cū corru
pta quā credit eē virginem ⁊ biga
mꝰ efficit̄.51.di.q i aliq̄.fo.90.co.3.
De tribꝰ generibꝰ vitiū q̄ꝝ pene ſūt
diſſimulande ⁊ diuino iudicio re
ſeruande.23.q.4.cuꝫ in lege.§.his
itaqꝫ.fo.420.co.1.
Quod ſtultus in culpa ſapiens ſit in
pena.28.di.q ea fo.61.col.2.27.q.1.ſi
cuſtos.circa finē.fo.480.co.1.
Quod puniūtur aīalia cū qbꝰ hoīes
peccauerūt ne refricet̄ facti memo
ria.15.q.1.mulier.fo.344.co.4.
Quod rigore penaꝝ canonicarū tē-
perat̄ ꝑꝑ neceſſitatē tpis ⁊ vtilitatē
1.q.7.regritis.fo.197.co.2.
Quod vna pena ē maior altera diuer
ſimode: videlicet rōne effectus: vt
excōicatio q̄ maior eſt oībus 24.q.
3.corripiantur. fo 458.col.3. occi-
dit enim animā.24.q.3.ſi habes.fo
lio.455.col.4.11.q.3.nemo epoꝝ.
Itē rōne durationis (fo.303.co.3.
vt degradatio que maior eſt ꝑꝑ du
rationem q̄ꝫ excōicatio.50.diſti. ſi
epūs aut preſbyter.fo.78.co.3.
Itē rōne aſperitatis: vt pena corpalis
que maior vr̄: qꝛ actualiter ſentit̄
24.q.3.ſi habes.fo.455.col.4.
Itē rōne opprobrioſitatis: vt pena ſuſ
pēſionis in patibulis: vel trratio-
nis ꝑ ciuitatē.23.q.5.c.1.fo.430.c.1.
Quod in inferenda pena multa ſunt
conſideranda: videlicet dignitas:
qꝛ talis punitur ꝑ dignitatis ſub-
tractionē.50.di. contumaces. fol.
82.col.2.2.q.8.quiſquis.fo. 233.co.1
Item diuitie ſiue nobilitas: qꝛ talis
plus punitur pecuniaria q̄ꝫ corpa
li.24.q.1.qui cōtra.fo.450. co.4.
Itē paupertas: qꝛ talis plus punitur
pena corpali q̄ꝫ pecuniaria. 24.q.1.
qui contra.fo.450. co.4.
Item ordo: qꝛ in ordine conſtituti
ſunt moderate flagellandi: alˀs ex-
cōmunicatio incurritur.45.diſti.
cum beatus.fo.70. co.2.
Itē religio: qꝛ regulares aliter ſunt
puniēdi q̄ꝫ alij.18.q.2 qdam mona
choꝝ.fo.387.col.1.
Item mentis inſania. qꝛ taliū exceſ-
ſus nō imputatur ad penā.15.q.1.
ſi quis inſaniens.fo.345.co.4.
Quod pena eccleſiaſtica eſt dignitati-
bus priuare.16.q.6.ſi epiſcopum.
folio.372.col.2.
Item in monaſterijs pro peniten-
tia recludere.16.q.6. de lapſis. fol.
372 col.3 ⁊ c.epiſcopo.fol.373. co.3.
Item carceri vel exilio deputare.17.
q.4.attendendum.fo.381 co.2.
Item in pecunia ⁊ etiam in alijs re-
bus condēnare.17.q.4.ſi quis cō-
tumax.⁊.c.ſi quis deinceps. folio
382.col.2.21.q.5.ſi quis cuiuſlibet
folio.399.co.4.
Item corporaliter flagellare.23.q.5.c.
1.poſt medium.fo 430.col.1.32.q.1
de benedicto.fo.511. col.4.
Item excōmunicare. 17.q. 4.nullus.
fo.381.colum.4.c.ſi quis deinceps
folio.382.col.2.⁊.c.ſe.⁊.c. diffiniuit
fo.383.col 4.
Item contumacibus penaꝫ augere.
74.diſt.honoratus. in fine.fol.120.
columna.1. 23.q.5. de liguribus.
folio.435.col.3.31.di. quoniam.in
fine.folio.49.col.3.34.di.quorun-
dā.folio.54.col.1.
Quod pena purgatorij etſi nō ſit eter
na: tamē grauis eſt: excedens om
nem penam preſentis vite. 25.diſ.
qui in aliud.folio.40.co.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur
de purgatorio.
Quod pena eterna datur in peccato
perſeuerantibus ⁊ fidei tranſgreſ
ſoribus.12 q.1.ſcimus.fo.313.col.3
Quod iuſte punit deus malos eter-
naliter: vt qui in hac vita nunq̄ꝫ vo
luerunt peccato carere: nunq̄ꝫ ca-
reant ſupplicio.de peni.di.1.voluiſ-
ſent.§.poteſt etiam.fo.543.co.3.
Quod grauiꝰ ibi puniūtur chriſtia-
ni q̄ꝫ pagani.12.q.1.ſcimꝰ.fo.313.c.3
Quod in pena eterna non minus ar
debit: qui cum pluribus ardebit
2.q.1.multi. in fine.folio. 205. co-
lumna.2.
Quod quicquid eſt cōtra conſcienti
am.ſ. precepti vel prohibitionis:
edificat ad gehēnaꝫ.28.q.1. omnes
§.ex his.folio.496.col.2.

Penitentia.

Quod peni-
tentia ē du-
plex: videlicet dei ⁊ hominis.22.q.4
incōmutabilis.fo.408.co.1.
Quod penitentia dei eſt a ſeipſo ordi
nata cuꝫ voluerit immutare. 22.q.
4.incōmutabilis.fo.408. co.1.
Quod penitētia hoīs eſt quedam do-
lentis vindicta ſemper puniēs in
ſe quod dolet admiſiſſe. de pe.diſti.
3.penitētia eſt.fo.562 co.4.
Quod penitentia eſt perpetrata mala
plangere: ⁊ plangenda nō perpetra
re. de peni.di.3.§.1.circa principiuꝫ
folio.562.co.3.
Quod penitere eſt quaſi ſemper penā
tenere. de peni.di.3. penitentia eſt.
folio.562.col.4.
Quod penitentia eſt ſecunda tabula
poſt naufragium. de pe.di.1.c.ſecū-
da.poſt.fo.546.co.1.
Quod penitentia alia eſt priuata alia
ſolēnis ſiue publica.50. di. ſi quis
poſt.§.ſeq.fo.88.col.2.
Quod priuata diuerſitas hꝫ ſpecies.
de pen di.1.medicina.fo.546. co.3.
Quod alia eſt incipientium alia pro
ficientium: alia perfectoꝝ. de pen.
di.3.quāuis caute.§.hac auctori-
tate.folio.564.co.3.
Quod ante ipſam peccatori nō dat̄
a deo miſericordia.50.diſt.qꝛ ſan-
ctitas.fo.81.co.2.
Quod penitentia alia vera: alia falſa.
de pen.di.3.intantum.§.ſiue.folio
567.col.4.
Quod ſicut vera penitentia veniam
promeretur: ita falſa deū irritat. de
pe.diſtin.3.intantum.§.ſiue. in fi.
folio.567.co.4 c.inter hec.ij. circa
finem.fo.569.colum.1.
Quod falſa penitentia eſt cui nunq̄ꝫ
venia promittit̄. de pe.di.3. intantū
§ ſiue.fo.567.col.4.
Item falſa penitentia eſt cum res alie
na per quam contractum eſt pecca
tum non reſtituitur.14.q.6.ſi res
folio.342.col.2.
Item falſa penitentia eſt quando de
penitentia agitur penitentia.17.q.
4.ſunt qui.folio.380.co.2.
Itē falſa dicitur que non ſm aucto-
ritatem patrum iuxta qualitatem
criminum imponitur. de peniten.
di.5.falſas.fo.579. col.3.
Item falſa eſt cum pretis alijs pecca-
tis de vno ſolo penitentia agitur.
de peniten.diſtin.5. fratres.fo. 579.
columna.4.⁊ diſtin. 3. ſceleratior.
§.his auctoritatibus.folio.569.co
Nam de vno peniten- (lumna.4.
tiam ⁊ non de alijs agere eſt quaſi
crudū laterē lauare. de peni. diſt.3.
ille penitentiam.fo.563.co.3.
Quod vera penitētia eſt cui nunq̄ꝫ ve
nia denegatur. de peni.diſtin.3.intā
tum.§.ſiue.folio.567.co.4.5.di.§.
1.in fine.fo.578.co.1.

Quod per ipſam omne peccatum de- letur.de pe.di.3.§.ſiue.c. inter hec ij fo.568 col.1.⁊.569.col 1.

Ité opera p peccatum ſordidata facit deo accepta.50.di.⁊ purgabit.in fi- ne.fo.81.col.2.

Item facit ſurgere ad opera fortiora. 50.diſtin.quid eſt.in fine. ⁊ trib⁹ c.ſeq.fo.81.col.4.

Ité reſtituit dignitatis officia.50.di. q: ſanctitas tua.in fine.fol.81.co.2. Exemplum ibi de petro apoſtolo. 2.q.4.quanto.fo.210.co.4.

Quod deus peccatores ad penitentiā expectat.93.diſt.diaconi ſunt. folio 148.colum.4.

Quod deus nunq̄ ſpernit penitentiā etiā ſi ad ſummum qs maloꝝ per ueniat.de pe.di.3.talis.fo. 566.co.2. ⁊.§.ecce.fo.411.co.3.

Quod quantūcūq̄ paruam peniten- tiam ⁊ quātūcūq̄ paruo tēpore fa ctā:deus nō reſpuit.de pe.di.3. talis §.ecce.fo.566.co.2.

Item ſepius iteratam deus non ꝯtē- nit.de peni.di.3.§.hac.folio.564.co lumna.4.⁊.§.ꝑ autem.⁊.c.ſepties folio.565.col.1.

Quod penitētia in vltimo momēto vite poteſt eſſe vtilis ad ſalutē.16. q.6.ſi preſbyter.⁊.c.ſequē.fol 474. co.3.Exemplum ibi de latrone.

Quod dubia eſt penitentia ad vlti- mā neceſſitatē dilata.de peni. diſti. 7.§.1.fo.581.co.1.diſtin.3.§.ſiue.fo. 568.colum.1.

Quod facilius eſt inuenire qui recte ſeruauerit innocentiam q̄ꝫ qui cō grue egerit penitentiam.de penitē. diſtin.4.reperiuntur . ver .at ego. folio.562.col.3.

Quod qui ſunt digni fructus penitē tie.50.di.q: ſanctitas tua.fo.82.c.1. de pen.di.5.§.1.in fi.fo 578. col.1.

Quod vere penitens ſemper dolet:⁊ d̄ dolere gaudet.de peni. diſti.3. circa prin c.ſi apoſtolus.fo.563.col.1.

Quod q penitet nō eſt dicēdus pctōr 32.q 1.quod aūt.fo.512.col.1.

Quod diſcretū debet querere cōfeſſo rē.de pe.di.1.quē penitet.fo.550.c.2.

Quod penitēs debet cōſiderare mul- ta de qbus debet penitere ⁊ que ag- grauant peccata.de pe.di.5.§.1.folio 578.col.1.que in his verſibus con tinētur:Aggrauat ordo:locus pec cata:ſciētia tēpus.Etas:ꝯditio:mo ra:motus:copia:ſtatus.

Quod penitēs debet ꝓmittere vlteri- us ſe talia non facturum.12.q.2.de viro.fo.319 col.1 23.q.vlti. peſſimā. folio.444.col.3.

Quod vere penitēs oīa que imponū- tur ſuſtinere debet libēter.de penitē. di.2.c.1.circa prin.fo.551.col.3.

Quod penitēti proſunt orationes ele moſyne:⁊ alia bona eccleſie.de pen. di.6.§.laboret.fo.586.col.1.

Quod penitētia nabuchodonoſor di- citur fructuoſa.23.q.4.nabuchodo ſor.fo.421.co.1.

Quod nullus dꝫ pniam alteri impo nere vel abſolutionem facere ſine epi licētia:niſi ſit priuilegiat⁹ auctē apoſtolica.16.q.1.ꝑuenit.fo.353.c.3.

Quod confeſſor cuꝫ gaudio ⁊ pio af fectu debet ſuſcipere penitētes exem plo chriſti.26.q.7. penitentem. fo- lio.475.col.3.

Quod per penitentiam ꝯhitur filia- tio ſpiritualis ſicut per baptiſmū. 30.q.1.omnes.fo.502.co.2.

Quod nulli petēti venia debet denega ri.2.q.5.quanto.fo.210.co.4.

Quod pnia (ne hoīes deſperent) qn̄q̄ꝫ eſt mitigāda:q: melius eſt redde- re rationē de miſericordia q̄ꝫ d̄ cru delitate.26.q.7.de his.fo.475.co 2.⁊ c.alligant.ibidem.co.4.

Quod indiſcrete impoſita nocet: q: ex hoc ꝑcedēs ꝯtēnit ⁊ futura fugit 26.q.7.alligant.fo.475.col 4.

Quod in extremis nulli eſt denegan da 26.q.6.ſi quis de corpore.⁊ ſeptē c.ſeq.fo.474.col.2.

Quod in articulo mortis ſi penitens loqui nō valēs p ſigna petit penitē- tiam debet abſolui.26.q.6.qui rece dūt.⁊ tribus.c.ſeq.fo.473.co.4.

Quod clericis petētibus penitentiam non eſt neganda.26.q.6. qui rece- dunt.fo.473.col.4.

Quod clerici prius agūt pniaꝫ q̄ꝫ lai- ci.de peni.di.1.mēſurā.fol.548.co.1.

Quod clerici ſumpti ſunt aliis pon- dus penitentie imponere : ſed ſuo digito non curant tangere.26.q.7 alligant.fo.475.col.4.

Quod imponenda eſt penitentia ſm qualitatem delicti.15.q.1.ſi quis.fo lio.345.colum.4.23.q.5.c.vlt.circa finē.fo.436.col.4.

Item ſm qualitatem delinquentis. 26.q.7.tēpora penitudinis.fol.475. co.1.⁊ quinq̄ꝫ.c.ſeq.de conſe.diſt.3. de penitentibus.fol.628.col.2.de pe. di.1.in actione.fo.547.co.4.

Quod imponitur penitētia ad caute lā.15.q.1.ſi quis iſaniēs.fo.345.c.4 23.q.5.excōicatorum.fo.436.co.2.

Quod criminoſi ſunt cōpellendi ad penitētiam agendam.23.q.4.diſpli cet.fo.426.col.2.

Quod penitentia eſt arbitraria iuxta diſcretionē imponētis.26. q.7 hoc ſit.folio.475.col.3.de pe.di.1. men- ſuram.fo.548.co.1.

Ité eſt arbitraria ſm exigentiam eta- tis.egritudinis : ⁊ neceſſitatis. 26. q.7.tēpora penitudinis.fo.475.co.1 ⁊.c hoc ſit.fo.eo.co.3.

Quod lꝫ penitentia ſit arbitraria pro quibuſdam tamē culpis modi pe nitentie a canone ſunt impoſiti.de pe.di.1.menſurā.fo.548.col.1.

Quod epo ſiue preſbytero fornican ti cum filia ſpūali eſt.xv. annorum penitentia imponenda.30.q.1.ſi qs ſacerdos.fo.502.co.2.

Quod decennis pro matricidio.33. q.2.latorem.fo.532.co.4.

Item pro fornicatione religioſi vel religioſe.27.q.1.deuotā.f.481. co.1.

Quod ſeptēnis iponit pro eccl'ie iua ſione.12 q.2.de viro.fo.319.col.1.

Item pro inceſtu.30.q.4. ſi pater.fo- lio.504.co.2.

Item pro vxoricidio. 33. q.2. admo- nere.fo.530.co.3.

Item pro homicidio adulterio ⁊ piu rio:ſed differenter.22.q.1.predicā- dum.fo.402.co.4.

Quod quandoq̄ꝫ periurantis pnia eſt ſeptem anni:qn̄q̄ꝫ tres: quādo q̄ꝫ vnus:qn̄q̄ꝫ minus ſm iuramē ti differētiā.22.q.v.q cōpulſus.⁊ tri bus.c.ſequen.fo.410.co.2.

Quod eccleſia cōſueuit ꝓ q̄libet pctō mortali ſeptēnē pniam iniunge- re:ſed magis ⁊ minus aggraua- re.33.q.2.hoc ipſum.fo. 531.co.4.

Quod ab hereticis ſacramēta recipiē tes diuerſimode puniunt.24.q.1. ſi quis dederit.fo.553.co.2.

Quod pnia rebaptizatoꝝ diuerſifica tur.de cōſe.di.4.q bis fo.642.co.3. ⁊.c.eos quos. ibidem.

Quod penitentia incendiariorum ē q poſt dāni reſtitutionē in terra ſancta p vnū annū d̄moret.23.q. vlti.peſſimā.fo.444.co.3.

Quod q̄liter pnia ſolēnis ⁊ publica ē iponēda ⁊ aſſumenda habes.50.di ſtin.penitētes.⁊.c.ſe.fo.88. co.2.

Quod iponit ꝓ magnis criminib⁹. de pe.di.1.in actione.fo.547.co.4.

Quod iuuenib⁹ nō eſt facile impo- nenda.50.di.penitētes.fo.88.co.2.

Iteꝫ nec clericis :niſi prius a ſuis or- dinibus degradatis.50.di.confir- mandum.⁊ duobus.c.ſequē.folio

Quod nō debet iterari.50. (88.co.4. diſtin.ſi quis poſt remiſſionē.§. ꝓri.fo.88.co.2.

Quod facientes eam non debent in- terim communicare:niſi in arti- culo mortis.26.q.6.ſi quis.⁊ tri- bus.c.ſequen.fo.473.col.4.

Qd nō debent militiā ſecularē vel pō- pā exercere.de peni.di.5.ꝯriū.folio 579 co.2.50.di.c.vl.fo.89.col.2.

Quod tales non poſſunt ad ſacros ordines promoueri.50.di.ex peni tentibus.fo.87.co.2.⁊ quattuor.c. ſe.⁊.c.illud.⁊.c.placuit.fo.89 co.2.

Qd q̄ꝫdiu ſunt in penitētie actu non poſſunt in curia ſeculari aliquem accuſare.11.q.1.aliud.fo.291.co.1.

Quod poſt pniam matrimonio poſ ſunt vti:⁊ de licentia cōtrahere.33. q.2.audiuimus.fo.532.col. 3. vſq̄ ad finem queſtionis.

¶ De penitentia habes vbi agitur de ꝯtritione:⁊ vbi agitur de ꝯfeſſione

⁊ vbi agitur de ſatiſfactione.

Pentecoſtes. Quod pẽtecoſten ĩ eadez leticia ⁊ reuerẽtia eſt ſicut feſtũ paſche.76.di.noſſe.fo.122 co.4.

Quod in vigilia pentecoſtes diaconi propter aduentum ſpiritusſa ẽti dalmaticis debent vti:⁊ flectamus genua non debet dici.76.di.de ieiunio.folio.121.col.2.

Quod a paſcha vſqʒ ad pentecoſten ſi q̄ ieiunare voluerint nõ ſunt ꝓhibẽdi.76.di.poſt paſcha.fol.122.co.4

Percuſſio. Quod ꝑcuſſio eſt duplex videlʒ ſpũalis ⁊ corꝑalis. Spũalis que fit verbo. Corꝑalis que fit facto.45.di.cũ beatus.fo.70.co.2.

Quod ſpiritualis percuſſio fit q̃n do. ctor inutili ſermone cõſcientiam ꝑcutit infirmoꝝ.45.di.c.vlt.fo.72 co.3

Quod corporalis percuſſio fit aut a deo aut ab homine.7.q.1.cum percuſſio.folio.266.col.2.

Quod ꝑcutit̃ q̄s corꝑalr̃ diuino iudicio.19.di.anaſtaſius.fo.27.col.3. 15.q.1.nec is.⁊.c.ſeq.fo.345 col.2.

Quod diuine percuſſioni ꝑcuſſio hominũ nõ debet ſuperaddi.7.q.1.cuʒ percuſſio.fo.266.col.2.

Quod percuſſio corꝑalis ab homine q̄ ꝑfit ad correctionẽ eſt meritoria.45.di.cũ beatus.§. ſalomon.⁊ c.ſequẽ.fo.70.c.2.

Nam q̄ emendat verbere in quẽ ꝑtãs datur miſericordiã facit.45.di.⁊ q̄ emẽdat fo.71 co.3.

Quod beatus benedictus ꝑcutiendo corporaliter quendam monachũ ſanauit ſpũaliter.45.di.cũ beatus §.ſalomon.fo.70.co.2.

Quod percuſſio ex odio vel ira mala eſt.45.di.q̄d aũt.fo.69.col 3.

Quod prelati debent eſſe paſtores nõ percuſſores gregis.45.di.c.1.folio 69.col.3

Quod ꝑlati qui percuſſione nõ vitia corrigunt:ſed timeri que ũt culpant̃.45.di.due.§.ꝓxi.fo.71.col.3.

Quod ep̃s nullũ ſuis manibus:ſed ꝑ aliũ debet ꝑcutere.86.di.non liceat.folio.138.col.3.5.q.5.illi qui.folio.258.col.4.

Quod ep̃s vel preſbyter ꝑcuſſor debet deponi 1.q 7.ſi q̄s oẽm.§.ſimiliter.in fi.fo. co.3.45.di.due.§.ex his.fo.71.co.3.

Quod minores clerici ab his q̄ preſunt ꝓ ipſoꝝ exceſſibus poſſunt ꝑcuti.45.diſtin.cum beatus.§.ſalomon.folio.70.co.2.

Quod illud:Qui te percuſſerit in dexteram maxillam prebe ei ⁊ alterã non ad litteram intelligitur:quia nec chriſtus:nec paulus ap̃ls hec ad litterã impleuerũt:ſed potius ꝯtrariũ.23.q.1.paratus.fo.414.co.2.

De hac materia habes vbi agitur de diſciplina:⁊ vbi agit̃ de correctione:⁊ vbi agit̃ de flagellatione.

Peregrinatio. Quod peregrinatio ad loca ſanctoꝝ non eſt contemnẽda:quia a ſanctis patribus eſt approbata.30.di.ſi q̄s per ſuperbiã.fo.47.col.2.

Quod nulli religioſo vel clerico lʒ vouere ꝑegrinationẽ:vel aſſumere ſine licentia ſui ꝑlati.20.q.4.c.vlti.⁊.§.ſeq.fo.396.co.2.⁊.3.de ꝯſe.diſ.5.non oportet.fo.651.col.2.

Quod ꝑegrini ſanctoꝝ ⁊ ꝓcipue apoſtoloꝝ vbicũqʒ ſine pedagijs ⁊ ſine alijs nocumẽtis debẽt trãſire.24.q.3.ſi q̄s romipetas.fo.459.col.1.⁊ c.illi qui fo.459.col.2.

Quod nõ eſt laudabile ꝑegrinũ fuiſſe hieroſolymis ſed ibi bñ vixiſſe.12.q.2.gl̃a.§.crates.fo.427.co.1.⁊.2.

Quod ꝑegrini clerici abſqʒ formata in aliã dioceſi nõ debent recipi.71.di.c.vlti.fo.117.col.4.

Quod trãſmarini vel alij clerici peregrini nõ debent niſi cuʒ q̄nqʒ ſigillis ep̃oꝝ ad ordines recipi.98.diſ.ꝑ totum.fo.158.col.3.

Quod ꝑegrini ep̃i vel ꝑ̄ſbyteri in via ꝑegrinationis poſſunt occulte celebrare.7.q.1.epiſcopi vel ꝑ̄ſbyteri.fo 272.colũ.4.9.q.2.per totum.folio.282.col.4.

Quod poſſunt tabernas ingredi.44.di.clerici.fo.68.col.3.

Item licet eis mutare habitũ.21.q.4.ep̃i.fo.399.col.3.

Iteʒ lʒ eis excõicatis in cibis cõicare.11.q.3.q̃m.fo.310.col.2.

Perfectio. Quod ꝑfectio non admittit ꝑſonalẽ reꝝ ꝓprietatẽ.14.q.1.per totum.folio.337.col.2.⁊.4.11.q.1.te q̄dem.fo.295.col.2.

Quod omnes ep̃i debent eſſe in ſtatu perfectoꝝ.14.q.1.epiſcopus.folio.337.col.3.⁊.§.ſeq.12.q.1.expedit.folio.314.col.2.

Q2 perfecti debent t̃palia ꝯtemnere.12 q.1.clericus.fo.312.col.4.

Itẽ nil debent extra chriſtuʒ q̃rere.12.q.1.cui portio deus eſt.fo.312.co.4.

Itẽ totaliter ꝯtẽplationi intendere.12 q.1.duo ſunt.fo.313.col.1.

Itẽ iniurias patiẽter tolerare.14.q.1.quod debet̃.fo.337.col.4.

Quod perfectis nec mentiri:nec dicere falſum eſt permiſſum.22.q.2.ne quis.fo 405.col 1.

Quod illi perfecti dicuntur in charitate qui pro fratribus parati ſunt mortem ſubire.de peniten.di.2.charitas.§.hec que.in fi.fo.553.col.3.

Quod perfecta non videntur:que ꝑfectionis ordine nõ complentur.7.q.1.nihil.folio.269.columna.3. Exemplum ibi de miſſa per alium complenda.

Periurium. Quod periuriũ eſt nequiter decipere credentẽ.22.q.1.c.1.folio.403.co.1

Item periuriũ eſt falſa iuratio ignoranter facta:hoc non eſt peccatum vbi nõ temere iuratur.22.q.2.beatus.folio.403.co.4

Item periuriũ eſt falſa iuratio ſcienter facta:id eſt actus firmandi mẽdaciũ iuramẽto:hoc ſemꝑ eſt mortale.22.q.2.hoies.fo.403.co.2

Itẽ periuriũ ẽ indiſcretũ iuramẽtũ: hoc ſꝑ ẽ pctm̃ lʒ nõ ſit mortale.22.q.4.qui ſacro.fo.408.co.1.25.di.vnũ ꝯtrariũ.§.alias.fo.39.co.2

Itẽ periuriũ eſt tranſgreſſio iuramẽti:hoc quandoqʒ eſt peccatũ quandoqʒ nullum.22.q 4.inter cetera.⁊.c.ſeq.fo.401.co.1

Quod vbi tres comites videlʒ veritas iuſticia ⁊ iudiciũ deſunt:nõ eſt iuramentũ ſʒ periurium.22.q.2.aiaduertendũ.fo.403.co.1

Quod etiã ſi nõ iuret̃ ſuꝑ ſacra ⁊ iurat̃ in cõi locutiõe incurrit̃ ꝑiuriũ 22.q.1.habemus.fo.402.co.3.

Quod minus malum eſt incurrere periuriũ q̃ʒ noxia ꝓmiſſa adimplere.13.di.duo.fo.11.c.3.22.q.4.vnuſquiſqʒ.fo.407.co.4

Quod periuriũ ſine deliberatiõe vel ioco ſe factũ reputat̃ veniale pctm̃.25.diſt.vnũ ꝯtrariuʒ.§.alias ea.⁊.q̄ aũt.folio.39.co.2

Quod pena ꝑiurij eſt ſicut homicide 22.q.4 inter cetera.circa medium folio.409.col.1

Quod periurus eſt infamis:nec admittit̃ ad ordines ſacros.6.q.1.infames.fo.262.co.1

Item non admittit̃ ad teſtimoniuʒ ferendũ.6.q.1.quicũqʒ.fo.262 co.2 22.q.5.ſi q̄s ꝯuictus.fo.411.co.1

De ꝑiurio habes vbi agit̃ de iuramento:⁊ de pena periurij vbi agitur de pena.

Permiſſio. Quod eſt permiſſio ꝓuidẽ conceſſionis vt matrimonij contractus cauſa vitande fornicationis.13.di.nerui.fo.16.co.3.ante fi.⁊ hec ex toto facto excuſat̃

Itẽ eſt ꝑmiſſio indifferẽtis actionis que non ꝓcipit̃ nec ꝓhibet̃:vt dũ vir fortis petit premium.3.di.omnis.folio.4.co.2

Item eſt ꝑmiſſio coactiõis:vt cũ permittit̃ minus malum ⁊ illicitum ne cõmittatur grauius.13.di.nerui.folio.16.co.3

Item eſt ꝑmiſſio obligationis:vt cũ vir permittit vxorẽ aliquo voto ſe aſtringere quod poſt de neceſſitate eſt implendum.33.q.5.manifeſtuʒ folio.585.colum.1

Permutatio. Quod ꝑmutatio

eccleſiaꝝ vel monaſterioꝝ pōt fieri ſed non per ſeculares.16.q.7.c.nemini.fo.378.co.1

Quod talis permutatio nō debet fieri cauſa leuitatis: ſ; cauſa meliorādi.16.q.7.ſi qs vult.fo.378.c.2

Quod permutatio eccleſiaru; nō debet fieri ſine conſenſu epi.16.q.7.ſi qs vult.fo.378.co.2

¶De hac materia habes vbi agitur de mutatione.

Perſecutio. Quod pſecutio ē duplex videlicet carnalis qua malus perſequitur bonum ⁊ ſpiritualis qua bonus malū ꝑpter bonū perſequitur.23.q.4.q ſecūdū.fo.419.co.2.6.q.1.quieſcite.fo.261.co.3

Quod ſemꝑ mali bonos pſequunt.3.q.1.nulli dubiū.fo.234.co.3

Quod pſecutio ſit inuidia cordis detractiōe oris ⁊ inflictiōe opis.6.q.1 ſunt plurimi.§.veꝝ.fo.261.co.2. et 3.q.4.c.detractores.fo.238.c.2

Quod deus permittit pſeq bonos vt exceſſus eoꝝ ex hoc ſuffocent.6.q.1 ſunt plurimi.fo.261.c.2

Quod diabolus pcipue platis pſecutione; a ſubditis ꝓcurat: vt capite langueſcente facilius membra ruant.6.q.1.ſunt plurimi.§. verum. folio.261.col.2

Quod perſequi platu; eſt pſeq xpm quia vicarius ſuus eſt. 7.q.1. omnis.folio.272.co.3

Quod plati exēplo chriſti dnt pſecutores patiēter tolerare.7.q.1.ſuggeſtum ⁊ duob⁹.c.ſe.fo.274.c.2

Quod platoꝝ ē duplex pſecutio: vna exterior q̄ reſpicit paſſionem: alia interior que reſpicit compaſſionē 7.q.1.aduerſitas.ante medium. folio.274.

Quod exterior pſecutio cū plato inſertur rōne pſone eſt exēplo xpi fugienda: ſ; cū rōne gregis vel fidei eſt ꝯſtanter ſubeūda.7.q.1. aduerſitas.folio.274.c.4

Quod platos iniuſte pſequētes ſunt infames: ⁊ ex illo. relegant. 3.q.4. clericus.⁊.c.ſe.fo.238.c.2

Quod malos perſequi ꝑpter correctiones eoꝝ non eſt malum. 23.q.4 ille.§.porro.vſq; ad.c.ſi nō.§.breuiter.fo.425.co.3

Quod boni laudabiliter perſequūtur malos: ⁊ mali damnabiliter bonos.23.q.4.ſi non .§. breuiter.folio.429.col.1

Quod xps nō eſt iniuſte perſecutus flagellando quos expulit de tēplo 23.q.4.ille.§.porro.fo.425.c.3

Quod nō ē iniqtas ſ; potius pietas criminis eſſe pſecutorē.23. q.5. nō eſt iniqtatis.fo.432.co.4.⁊.c. ſi propterea.folio.434.co. 3.⁊.c. nō vos. folio.435.col.1

Quod hereticos ⁊ alios infideles pſequi nō ratione zeli ſed rōne vindicte vel rapine nō eſt ſine crimine.23.q.5.remittunt.§.cum ergo. folio.436.col.4.⁊.q. 7. quicunq;. folio.438.colum.3

¶De hac materia habes vbi agit de aduerſitate: ⁊ vbi agit de patientia

Perſeuerantia. Quod perſeuerantia bona eſt ex virtute patiētie.7.q.1.ſuggeſtū.fo.274.co.2

Quod pſeuerantia habēda eſt in bono ꝓpoſito cōſeruādo.16.q.1. vos aūt.fo.356.co.1

Item mala pterita ne redeāt ſollicite cauendo.de pe.di.2.querendū.poſt mediū.fo.552.co.3

Itē tribulatione vſq; ad finē ſuſtinēdo.7.q.1.ſuggeſtū.fo.274.co.2

Quod qui pſeuerauerit vſq; in finē hic ſaluus erit.7.q.1.ſuggeſtu;.fo. 274.co.2.⁊ de pe.di.2. non reuertebant.folio.553.co.1

Quod illud quod volūtate fit perſeuerat.ꝙ neceſſitate cito ſoluit. de cō. di.5.quicqd.fo.650.co.1

Quod retro poſt aratrum reſpicit q in incepto bono nō pſeuerat.de pe. di.2.pēnata aialia.fo.552.co.4

Quod pſeuerātia in bono ē donu; dei.de pe.di.2.§.euidēter.fo.559 c.4.

Quod mltis de⁹ dat dilectionē ſui qbus nō dat pſeuerātiā de pe. diſt.2. c.qrēdū.in fi.folio.552.c.3.⁊.§. non autem.fo.560.co.2

Quod incaſſum bonū agit ſi añ vite terminū deſerat: qꝛ ⁊ fruſtra velociter currit qui prius q̄ veniat ad metas deficit.de peni.diſt.3.c. incaſſum.folio.564.co.1

Perſona. Quod pſona vna tm̄ eſt in xpo lic; diuerſe nature.15. di. canones.ante mediū.fo.18.co.1

Quod arrius dānat⁹ eſt: qꝛ ponebat ineq̄litatē in diuinis pſonis.15.di. canones.añ mediū.fo.18.co.1

Quod perſonarū acceptio nō ē apud deum.32.q.4.ſicut.fo.519.c.1.de cō. di.4.nec quemq̄. circa medium. folio.643.col.3

Itē nec debet eſſe apud homines: videl; in prelatorū electione.63.diſt ſacrorū.fo.110.co.3

Quod pſonarū trinitas ſemꝑ ē exprimēda in baptiſmo.de cōſe.di.4. de trina.⁊ qnq;.c.ſe.fo.639.co.4

Item perſonarū acceptio nō debet eē in ſnie executiōe.2.q.5.ſi quis preſbyter.fo.210.co.1.11.q.3.ſummopere.folio.306.co.2

Item in pnie impoſitione.26.q.7.ſacerdos.fo.475.co.3

¶De hac materia habes vbi ponit

Quod vtrū plures perſo acceptio. natus vnus poſſit tenere. 21.q.1.et 2.per totū.fo.396.co.4

Petitio. Quod petitio ē duplex: videl; iuſta et iniuſta.23.q.3. ſex differentie. ante finem.fo.616.co.3

Quod iuſte petit a deo ⁊ ab hoie auxilium vt tribulatio remoueat: ſed iniuſte petit vt voluptuoſus ſtatus conſeruetur.ibidem.

Quod paulus vt conſeruaret nō ad voluptatē ſ; aliorū vtilitate; iuſte petiuit auxiliū armatorū.ibidem.

¶De hac materia habes infra vbi ponitur plus petitio.

Petrus Quod petrus a petra chriſto nomen accepit.21.di.§.inter eos.añ finē.folio. Itē dictus eſt cephas.i.ca (29.co.1 caput: qꝛ principium tenebat apoſtolatus.22.di.ſacroſancta.folio.32. co.1.21.diſtin.§. decretis. folio.28. columna.3

Quod a dño pnceps apl'orum cōſtituitur: vt ab ipſo velut a capite in membra ⁊ velut a fonte in riuos oīs vigor ſpūalis deſcenderet. 19. diſtin.ita dñs.fo.26.co.4. 21.diſ. in noue.fo.30. col.1.80.diſt. in illis. fo.127.co.1.24.q.1.loquit.fo. 447.c. 4.c.manet ergo.⁊.tribus.c. ſeq.folio.446.co.2

Quod ſuꝑ ipſum dñs velut ſupra firmam petrā totā eccl'iam omnino inſeparabiliter collocauit.19.di.ita dñs.fo.26.co.4.22 di.oēs.fo.31.c.4 24.q.1.non turbatur.fo.446.co.3.

Quod in eo ꝙ aurem malchi preſcidit innuit ꝙ ſua profeſſione fidei auditū infidelitatis amputauit.24 q.1.ſi petrus.fo.447.co.4

Quod ipſum dñs cadere permiſit vt ⁊ fortior poſt caſum reſurgeret: et ex culpa ſua diſceret q̄liter cadentib⁹ miſereri deberet.50.di.cōſiderandū.⁊.c.ſequen.fo.87.co.2

Quod ter negauit ⁊ ter confeſſus eſt ſe amare: innuit ꝙ ſatiſfactio deb; fieri iuxta quantitatē delicti. 6.q.1. re.folio.261.co.2

Quod in hoc ꝙ dictum eſt petro: Conuerte gladium tuū in vaginā: prelatis ⁊ clericis vltio inhibetur. 23. q.8.§.1.folio.440.co.1

Quod thabitā ſuſcitauit: ⁊ ananiam cū ſaphira morti tradidit.23.q.8.petrus.folio.441.co.1

Quod in hoc ꝙ non repulit reprehēſionem ſubditorū: exemplū dedit prelatis idem faciendi.2.q.7.petrus ⁊.c.ſeq.fo.229.co.4

Quod in hoc ꝙ dñs petrū poſt trinā negationem nō ſtatim iudicauit: exēplum dat ꝙ prelati non ſtatim ſunt iudicādi ſ; potius corrigēdi. 45.di.l; plerūq;.fo.69.co.4

Quod chriſtus reſpiciēs petrū fecit eum ſuum deflere petm̄.23. q.4. ſicut nō eſt.fo.420.co.4

Quod petrus linū ⁊ dextū in adminiſ

ſtrationem exteriorem aſſumpſit: Ipſe vero petrus orationi ⁊ pdicatiõi vacauit.8.q.1.ſi petrꝰ.f.276.c.3.
Quod petrus ⁊ paulus fuerũt pares quo ad meritum: non quo ad dignitatem: in qua preceſſit petrus.2.q.7.paulus petrũ.fo.228.col.3.
Quod ambo ſimul in vno die in vrbe romana ſunt occiſi a nerone.21.diſtin.ↄſuis.fo.30.co.2.22.diſtin.ſacroſancta.fo.32.col.1.2.q.7.beati.folio.228.col.4.

Philoſophia.

Quod philoſophia liberaliũ artiũ non reprobatur: ſalubrior tñ eſt ſacra ſcriptura.37.di.ſi qs artẽ.fo.59.col.2.
Quod ſcia philoſophica ſicut aſtrologia ⁊ hmõi: non ducit ad ſalutẽ: ſed mittit in errorem.37.diſ.legimus.§.hinc etiam.fo.58.col.4.
Quod nõ in dialectica placuit deo ſaluare populũ ſuũ: qꝛ regnum dei in ſimplicitate fidei eſt.38.diſ.omnes.folio.58.col.4.
Quod garrulitas philoſophica garrulitati ranarũ cõparatur.37.diſ.legimus.§.hinc etiã.fo.58.col.4.
Quod in illis pcipue philoſophia vituperatur q ipſa vtuntur ad delectationẽ: nõ ad fidei vtilitatẽ.38.diſ.turbat.§.cur ergo.fo.59.col.2.
Quod ſancti quñqꝫ vſi ſunt philoſophia.37.di.turbat.fo.59.col.2.⁊.c.q de mẽſa.fo.59.col.3.⁊.1 q.1.dñs declarauit.fo.176.col.4.
Quod dicta ſibylle ⁊ aliorum philoſophorum valent ad conuincendũ paganorum vanitatem.37.diſtin.ſi quid.fo.59.col 4.
Quod ſacra ſcriptura nec ſub vetuſtate: nec ſub philoſophicis terminis eſt proferenda.38.diſtin.eccleſiaſtica.fo.62.col.1.

Pietas.

Quod pietas ẽ mater boni operis.22.q.2.ſi quelibet.fo.405.col.4.
Quod culpa purgatur pietate.22.q 2.ſi quelibet.fo.405.col.4.
Item meretur tpaliter ⁊ eternaliter remunerari.ibidem.in fine.
Quod ſcia eſt pietatis veteris ⁊ noui teſtamenti intelligentia.37.diſ.ſi quis artem.fo.59.col.2.
Quod nõ eſt mentiendũ in doctrina pietatis.22.q.2.primũ.fo.404.co.2.
Quod ſub ſpecie pietatis pctm̃ mortale non eſt cõmittendum.22.q.2.ne quis.fo.405.col.1.
Qđ crimina punire non eſt crudelitas: ſꝫ pietas.23.q.8.legi.f 440.c.4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de elemoſyna: ⁊ vbi agitur de miſericordia.

Piſces.

Quod piſces ad mãducandum a carne abſtinẽtibus conceduntur.4.diſtin.deniqꝫ.fo.5.col.1.
Qđ penitẽtes nõ piſcibꝰ: ſꝫ piſciculis vti debent.82.di.pſbyter.fo.132.c.3.
Qđ cum a carnibus abſtinetur: a carioribus cibis piſciũ eſt abſtinẽdum.4.di.deniqꝫ fo.5.col.1.
Qđ pp piſces malos retia pdicatiõis nõ rũpuntur.23.q.7.c.i in ſi.f.438.c.3

Placẽtia.

Quod placentia malorum a prelatis non eſt appetenda.83.diſtin.nihil.fo 133.col.3.
Quod placendi cauſa hominibus veritas nõ eſt annuncianda.22.q.2.primum.fo 404 col.2.
Quod paſtor querens lupis placere: pnicies ẽ ouiũ.83.di.nihil.f.133.c.2
Qđ ſicut abraam placuit in cõiugio: ſic nunc placent virgines in caſtitate.de pe.di.2.ſi enim inquit.vltra me.fo.557.col.2.
Quod ſm carnẽ viuentes: deo placere non poſſunt.82.di.ꝓpoſuiſti.circa finem.fo 131.col.2.

Planctus.

Quod plãctus cõuenit penitẽtibus: qui debent mala perpetrata plangere.de pe.diſtin.3.§.i f.562.c.3
Itẽ ↄuenit bene monachis: qꝛ monachus non habet doctoris officium: ſed plangentis.16.q.1.monachus.fo.352.col.4.
Item conuenit compatientibus: ſed diſcrete: ſicut quãdo mortui planguntur.13.q.vlti.qꝫ prepoſterum.⁊.c.ſe.§.hoc aũt.fo.336.col.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur de fletu ⁊ de lachrymis.

Plus petitio.

Qđ plus petitur multipliciter: videlicet re: vt qñ ꝓ decẽ: viginti petuntur.14.q.1.qđ debetur.fo.337.col.4.
Item plus petitur tempore: quando ante tempus petitur.78.diſtin.c.1.2.⁊.3.fo.125.col.1.
Item loco plus petitur: qñ non vbi ſoluere cõuenit petitur: ſꝫ alibi.33.q.2.ſiue.fo.530.col.1.7.q.1.ſi quis epiſcopus.fo.271.col.4.
Itẽ cauſa: vt vbi duo ꝓmittuntur ſub alternatione: ⁊ alterum petitur quod fieri non poteſt: vel nõ debet.13.diſt.nerui.fo.16.col.3.22.q.4.vnuſquiſqꝫ.fo.407.col.4.Exemplum ibi de herode ⁊ ſaltatrice.

Pollutio.

Quod pollutio carnalis laſciuie plus inqnat hoies inter ſeptẽ pctã mortalia.32.q.7.nõ ſolum.f.526.c.1.
Quod dupliciter contingit pollutio carnalis: videlicet dormiendo: ⁊ vigilando.6.di.teſtamentũ.f.6.co.3.
Quod dormienti qttuor de cauſis cõtingit. aut ex crapula: aut ex nature ſuperfluitate: aut ex infirmitate: aut ex cogitatione.6.di.teſtamentum.fo.6.col.3.
Quod pollutio contingens ex crapula vel cogitatione mala peccatũ generat: ſed differenter.6.di.teſtamentum.fo.6.col.3.
Quod an taliter pollutus debeat celebrare vel cõmunicare: habes vbi agitur de euchariſtia.
Quod vigilando contingit pollutio ordinarie: ſicut cũ vxore ꝓpria: ꝓpter quam olim aqua lauabatur: nunc autẽ p aquam bñdictã mundatur.33.q.4.vir cũ ꝓpria.f.582.co.3.
Itẽ extraordinarie: ⁊ hoc multipliciter: videlicet p cõcubinatũ.36.q.1.lex illa.§.cũ ergo.fo.601.col.4.
Item per adulterium.32.q.5.puto.fo.522.co.4.
Item per inceſtum.35.q.2.⁊.3.de inceſtis.⁊ duobus.c.ſeq.fo.590.col.2.
Qđ extraordinaria dicitur pollutio: qñ fit extra vas debitũ mulieris: que tñ nõ impedit matrimoniũ.35.q.3.extraordinaria.fo.590.col.3.
Itẽ extraordinaria pollutio dr: quãdo peccatur in eadem ſpecie cõtra naturam.32.q.7.flagitia.⁊.capi.vſus.fo.525.col.4.⁊.526.col.1.
Itẽ extraordinaria eſt qñ peccatur ↄtra naturã in alia ſpecie: ſicut cum brutis.15.q.1.mulier.fo.345.co.4.
Quod caro quandoqꝫ polluitur ſine mentis pollutione: ſicut cõtingit in oppreſſione.32.q.5.ille.folio.522.col.3.
Quod mens quandoqꝫ polluitur ſine corporis inquinatione.32.q.5.nec ſolo.fo.522.col.2.

Populus.

Quod deces faciunt populum 10.q.3.vnic.in ſi.fo.290.col.4.
Quod propter peccatum populi quñqꝫ deus dat malum prelatum.8.q.1.audacter.fo.279.col.2.

Poſſeſſio.

Quod poſſeſſio rerum vel eſt iure diuino: vel iure humano.23.q.7.c.1.fo.438.col.3.
Qđ poſſeſſio terrena non lege diuina (que vult oia eſſe cõia) diſtincta eſt: ſed lege humana q̃ ſtatuit meum ⁊ tuũ.8.di.q̃ iure.fo.8.col.2.
Quod heretici ⁊ infideles nec iure diuino: nec iure humano res poſſident.23.q.7.c.1.fo.438.col.3.
Qđ laici licite poſſident temporalia dũmodo licite vtantur.12.q.1.duo.in fine.fo.313.col.1.
Quod labores ſuos bñ poſſidet: q nõ dominandi cupiditate: ſed bñ vtẽdi pietate poſſidet.23.q.7.quemadmodũ.fo.439.col.2.
Quod iniuſte poſſidentur male acquiſita ⁊ male detenta.14.q.4.quid dicam.folio.340.col.1.
Quod q cõquiſitis vti neſciũt: aliena poſſidere conuincuntur.14.q.4.qd dicam.fo.340.col.1.
Quod bone fidei poſſeſſor dicitur q̃diu quis ignoranter poſſidet alienum.

14.q.2.ſi virgo.fo.557.col.4.

Quod bona fides non ad tractū medij tēpis:ſed ad initiū poſſeſſionis refert.16.q.3.placuit.§.pr.f.369.c.2

Quod poſſeſſor deficiente actore titulū ſue poſſeſſionis ꝓbare non cogit.2.q.5.§.1 fo.213.col.4.

Quod nō poſſidēt aliena fideles:qui bona hereticoꝝ ⁊ infideliū exceptis iudeis tenent.23.q.7.ſi de rebus.⁊ duobus.c.ſeq.fo.438.col.4.

De poſ.pfectorum.

Quod pfectoꝝ nō eſt poſſeſſio auꝝ ⁊ hmōi:ſꝫ ipſe deus.12.q.1.cleric⁹. ⁊ duobus.c.ſeq.312.col.4.

Quod in cōi poſſidere nō eſt ꝯ ſtatuꝫ pfectionis.12.q.1.expedit.fo.314.c.2. ⁊.c.videntes.fo.314.col.4.⁊.c. habebat.fo.315.col.1.exēpluꝫ ibi de chriſto qui loculos habuit.

Quod cū iuda cadit dānabiliter a ſtatu pfectionis:q vſurpat poſſeſſionē ꝓprietatis.12.q 1.exēplum.fo. 314. co.1.⁊.c.certe.fo.315.col.1.⁊.c.ſi priuatum.fo.316.col.4.

Quod res in cōi poſſe fideliter ſunt diſpenſande.12.q.1.res.⁊ duobus. c.ſeq.fo.316.col.2.

Quod poſſeſſio eccleſie cōi pſcriptione non pōt alienari.16.q.4. poſſeſſiones.⁊ c.ſeq.fo.371.col.1.

Quod eccl'ie nō eſt danda ſterilis poſſeſſio.10.q.2.ea enim.§.hoc ius.folio.288.col.3.

Poſſe.

Q̄ poſſe peccare nō eſt poſſe.de pe.di. 2.§. charitas.ante finē.fo.562.col.1.

Quod excepto deo oēs peccare poſſunt.de pe.di.2.ibideꝫ.⁊.c.iter hec.i. circa prin.fo.568.col.2.

Quod deus vocat oipotēs:q2 oia pōt que poſſe eſt aliqd poſſe.de peni.diſ. 2.circa finē.562.col.1.

Quod lex nō ſtatuit aliqd ꝯ poſſe humanū.4.di.erit.fo.4.co.3.14.q.6.ſi res.fo.342.col.2.

Quod eſt poſſe iuris qn̄ illud poſſumus:quod de iure poſſumus.2.q. 1.nos in quēqꝫ.fo.201.col.2.50.di.ſi quis preposterа.fo.83.col.1.

Iteꝫ dr̄ poſſe nature vltra qđ natura non poteſt.de conſe.diſ. 4 q̄ꝫ nunqꝫ.fo.631.col.2.

Itē dr̄ poſſe facultatis:vbi illa deeſt:re petitio non competit.14.q.6.c.1.folio.342.col.2.

Itē dicit poſſe officij:vbi quātū committitur:tantum poteſt.2.q.6.decreto.fo.215.col.3.

Item eſt poſſe pietatis quod pro ſalute alicrum impenditur.22.q.2.faciat.fo.405.col.2.

Item eſt poſſe diuine volūtatis quod ſanctoꝝ patrū ⁊ oiuꝫ hoium ſtatuta tranſcendit.25.q.1.contra fo.463 col.1.Unde verſus: Poſſe qdaꝫ rebus dant ius:natura:facultas:officiū:pietas:ſextū diuina volūtas.

¶ De hac materia habes vbi agitur de poteſtate.

Poſtulatio.

Quod poſtulatio dupliciter accipit:vel pro aduocatione: vel ꝓ petitione.3.q.7.infames. folio. 243.col.3.61.diſtin.oſius.§.ſed aliud fo.102.col.3.

Quod poſtulatio pmo modo:eſt deſideriū ſuum vel amici ſui in iure apud eū qui iuriſdictiōi preeſt exponere.3.q.7.infames.fo.243.col.3.

Quod qdā prohibent oino poſtulare vel pp etatē:vt minores.xvij.ānis: vel propter caſuꝫ:vt ſurdus:vel ꝓpter ſexum:vt femine:vel propter notā turpitudinis:vt hermophroditi:vel ceci q ſunt vtroqꝫ lumine priuati.3.q.7.infames.fo.243.col.3.

Item nulli crimінoſi ⁊ infames:niſi prius reſtituti poſſunt poſtulare. ibidem.

Quod in alieno negocio nunqꝫ poſtulare ſiue aduocare dꝫ eps.14.q. 1.c.1.fo.337.col.3.

Quod eps ꝓ pene remiſſione miſerorum poſtulare pōt.14.q.6. hi q in furtis.fo.342.col.4.⁊.23.q.5.ca.1. fo 430.col.1.

Itē pro ſe ⁊ eccleſia ſua ⁊ miſerabilibus pſonis poſtulare pōt:⁊ hoc nō ſepe:ne vileſcat dignitas.88.di. perlatū.fo 140.col.3.

Quod alij clerici in cauſa criminali forenſi poſtulare nō debēt:niſi itercedēdo ꝓ reis.23.q.5.c.1.f.430. c.1.

Quod in cauſa ciuili ſeculari diaconus ⁊ ſuperiores poſtulantes: repellunt.11.q.1.te qdē.fo.295.col.2.

Quod in cauſa ciuili eccleſiaſtica diaconus ⁊ ſuperiores admittuntur: ſed ſalariū nequeunt petere.15.q.2. obſeruādū.fo.346.col.2.11.q.1.experientie.⁊.c.ſe.fo.294.col.1.

Quod monachi vel clauſtrales non niſi ꝓ domo ſua (⁊ hoc de licētia abbatis ſui) poſſunt poſtulare.16.q.1. monachi a monaſterio.fo. col. 1.⁊.c.placuit cōmuni.fo.353.col.2.

¶ De hoc habes vbi ponit aduocat⁹.

Quod poſtulatio ſiue petitio fit de laico vel alterius eccl'ie clerico:ꝓpter ꝓbitatē pſone.61.di. oſiu⁹.⁊.§..ſe. fo.102.col.3.⁊.c.nullus inuitis.fo. 103.co.1.71.di.primatus.fo 117.c.3

Quod aliud eſt poſtulari:aliud eligi. 61.di.oſius.fo.102.col.3.

Quod poſtulat laic⁹ vel alteri⁹ dioceſis clericus:ſed eligit cleric⁹ nullū hn̄s impedimentū 61.diſt. oſi⁹.§. ſed aliud eſt.fo.117.col.3.

Quod poſtulatio fit ſimplici petitiōe: ſed electio cum ſolēnitate decreti omniū ſubſcriptione roborati 61. di.oſius.§.ſed aliud eſt.⁊ c.ſequēti.fo.117.col.3.

Q. laicus primo eſt poſtulandus:deinum eligendus:ſed clericus primo eligendus:deinum poſtulandus.61.di.oſius.§.ſed aliud eſt.⁊ c.ſeq.fo.117 col.3.

Quod in poſtulatione omniū eligētium requirit cōſenſus.61.di.epꝯ duꝫ.folio 102 col.4 63.di.litteras. folio.106.col.4.76.diſtin.dilectionis.fo.123.col.1.

Quod poſtulatus p ſuum prelatum debet ꝯcedi.76.diſtin. dilectionis. fo.123.col.1.7.q.1.epiſcopus de loco.fo.272.col.4.

Quod vacante eccleſia capitulū non poteſt concedere poſtulatū.71.diſt. fraternitatē fo.117.col.3.24.di.c.2.3 ⁊.4.fo.37 col.3.

Quod eps nō pōt cōpelli ad danduꝫ clericū poſtulatū.85.di.florētinuꝫ archidiaconū in ſi.fo.135.col.1. 76. diſtin.dilectionis.fo.123.col.1. 63. diſ.litteras.fo.106.col.4.

Quod epiſcopus videtur poſſe cōpelli ad dandum clericum poſtulatū per ſuperiorem.7.q.1.omnis. in ſi. ⁊.c.eps.fo.272.col 3.⁊.4.

Quod poſtulatio nō iuri:ſed gratie innitit.63.di.litteras.fo.106.co.4.

Quod poſtulatio vitiatur ſi poſtulantes diffidunt de iure ſuo:niſi ſit iā ſuperiori preſentata.28.diſtin. de ſiracuſane.fo.45.col.2.

Poteſtas.

Quod poteſtas dei precedit omniū ſolum poteſtatem.8.diſt. que contra.fo.8.col.3.

Quod poteſtas non eſt niſi a deo: ſiue iubente:ſiue ſinente. 23. q.1.qd culpatur in bello.fo.414.col.4.

Quod poteſtati dei reſiſtit:q ordinationi dei reſiſtit.11.q.3.qui reſiſtit. fo.309.col.1.

Quod illud qs pōt:quod de iure pt. 2.q.1.nos in quemqꝫ.fo.201.colū.2. 22.q.2.faciat.fo.405.col.2.

Quod aliud eſt iniuſta poteſtate iuſte vti:⁊ aliud iuſta iniuſte vti. 14. q.5.neqꝫ.in ſi.340.col.4.

Quod meretur poteſtatem amittere qui ſibi conceſſa abutitur poteſtate.11.q.3.priuilegiū.fo.305.col.2.

Quod poteſtas eſt duplex: videlicet pontificalis ⁊ regalis.96.diſt. duo. fo.156 col.1.24.q.5.principes.folio. 433.col.1.

Quod chriſtus actib⁹ ſuis officia poteſtatis tam pontificum:qꝫ imperatorum diſcreuit.96.di.cum ad verum.fo.155.col.2.

Quod vtraqꝫ ptās ſe dꝫ iuuare mutuo.23.q.5.principes.⁊ quattuor.c. ſeq.433.col.1.

Quod ſicut antecedunt diuina humana:⁊ celeſtia terrena:⁊ ſpiritus carnem:ſic antecedit pontificalis poteſtas regalem.10.diſtin.ſuſcipitis.fo.11.col.4.

Quod imperator debet ſubeſſe poteſt

ſi papę.96.di.ſi imperator. fol.156. col.2.⁊.c.ſicut.vſq; ad finē.f.157.c.2

Qđ ptās papę in concilijs excipitur ⁊ ſtatuta conciliorum ſua ptāte cōfirmātur.17.di.p totū.fo.21.co.4.

Quod poteſtas imperialis ſiue regia non eſt vituperanda.14.q.5. neq;. folio.340.col 4.

Quod pſone eccleſiaſtice rōne prediorū tenētur poteſtatibus ſecularibus obedire.23.q.8 quenior. fol. 442.co.1.⁊.c.tributū.fo.442.col.4. Exemplum ibi de chriſto.

Qđ ptās ſecularis nō h; ius in ſpūalibus.23.q.8.tributū.fo.442. co.4.

Quod precipitur quod non licet ibi poteſtas eſt contēnenda.11.q.3.qui reſiſtit.fo.309.col.1.

Quod alia eſt poteſtas officij alia executionis.24.q.1.miramur.§.proxi.folio.452.col.2.

Quod ſuſpenſi habent poteſtatē:ſed nō executionē poteſtatis.1.q.1.qđ quidā.§.ex his.circa prin.fo 178.colū. 3.⁊.4.24.q.1.miramur.§. proxi.folio.452.col.2.

¶ De poteſtate imperatoris habes vbi agitur de imperatoribus ⁊ regib⁹ ⁊ principibus.⁊ de poteſtate epiſcopi vbi agitur de epis: ⁊ ſic de alijs vbi agitur de ſingulis.

Prebenda. Quod prebēde in duab⁹ eccleſiis vni nō ſunt dande.70.di. ſanctorum.folio.116.co.4.89. diſt. ſingula.fo.141.co.4.

¶ De hac materia habes vbi agitur de beneficijs:⁊ vbi agit̄ de officijs.

Precarie. Quod precarie dicuntur quedā preſtationes vſufructus in recompenſatione proprietatis.10.q 2.precarie.fo.290.co.1.12.q.2.precarie.fo.323.co.1.

Quod precariū vtēdū cōcedit̄ q̄diu patit̄ q cōceſſit.12.q.2.ſepe.fo.327.c.3

Quod precarie cum fiūt ſunt in ſcripris redigende:ne p retentionem diutinam preiudiciū generetur. 12.q.2.ſepe.fo.327.col.3.

Quod precarie de quinquēnio in quinquennium debent renouari.10.q. 2.precarie.folio.290.co.1.

Quod precarie irrationabiliter facte precipue eccleſiarū ſucceſſori nō preiudicant.10.q.2.de precarijs.fo. 290.colum.2.

Quod precarie poſſidentes preſcribere nō poſſunt.16.q.3.clerici.⁊.c.ſequen.folio.368.col.2.

Precauere. Quod precauēdū eſt a futuris periculis.23.diſ.in noīe circa princi.fo.33.colū.1.51. di.deſignata folio.90.co.1.28.di.de ſiracuſane.folio.45.col.2.82. diſtin. propoſuiſti. circa medium.fo.131.col.2.

¶ De hac mā hēs vbi agit̄ đ cautela.

Preceptum. Qđ pceptū dei omnibus precepti s anteferrtur.8. diſtin. que cōtra.folio.8.co.3.11.q.3.ſi is.q. ⁊.c.ſeq.fo.309.col.4.

Quod decē generalia ſunt precepta dei que decalogus dicūtur.32.q.4. meretrices.folio.519. col.3. Unde verſus: Idola ſperne:dei tibi nō ſit nomen inane. Sabbata ſanctificeſ habeas in honore parentes. Nō occiſor eris.fur mechus:teſtis iniquus. Non alij nuptam: nec rem cupias alienam.

Qđ pceptū dei facit licitū vbi alrs eēt illicitū.14.q.5.dixit.fo. 341.co.2.

Quod deus nō vult vt ſemp fiat id qđ precipit.22.q.1.nō eſt.fo.401.c.4

Quod precepta patientie nō tam exhibitione corporis q̄ preparatione cordis ſunt retinenda.23.q.1.niſi.§.his ita.folio.414.col.1.⁊.3.⁊.c. paratus.ibidem.co.2.

Item quod precipitur imperatur: ⁊ quod imperatur neceſſe eſt fieri 14.q.1 .c.vl.fo.338.col.1.

Quod preceptum papę propter obedientiam beati petri cuius ſucceſſor eſt diligenter eſt obſeruandū. 19.di.in memoriam.fo.26.co.1.

Quod iniuſtum preceptum ſuperiorum non eſt implendum. 11.q.3. ſi epē forte.⁊.c.ſe.fo.299.col.2.

Qđ pcepta ēt ſanctorū prelatorū anteq̄ impleantur ſunt diſcutiēda:videlicet ſi ſunt iuſta ⁊ licita ſi nō ꝯ deū.50.di.ſi qs pꝓſtera.fo.83.co.1.

Quod nec papa vult vt impleatur quod per ſurreptionē precipit.16. q.3.licet.fo.367.col.1.

Quod qui iuſtis preceptis nō obtēperat:debitor eſt pene.14. q.1. quiſquis.fo.337.di.50.colum.4.ſi quis prepoſtera.fo.83.co.1.

Preces. Quod preces hoiū deus nō ſemper exaudit.50.di.ſi quis prepoſtera.folio.83.co.1.

¶ De hac materia habes vbi agitur de oratione.

Quod pces canonice diſcipline contrarie nō ſunt exaudiēde.50.di.minor.fo.78.co.2.14.q.6.c.1.f.342.c.2.

Quod reſcripta expreſſam debent habere conditionem hanc ſi preces veritate nitantur.25.q.2.dicenti.§. reſcripta.fo.465.col 4.

Quod iudices ſunt puniendi q precum mendacia nō arguunt. 25.q. 2.reſcripta.vſq; ad.c.vniuerſa . folio.465.co.3.

¶ Quod virū p pces ſuas vel aliorū poſſit quis ſine ſimonia ꝓmoueri habes vbi agitur de ſimonia.

¶ De hac materia habes vbi agitur de petitione.

Precipitatio. Quod pcipitatio

qualiter ⁊ in qbus nō ſit bona habes ſupra vbi ponitur acceleratio.

Preciſus. Quod pciſus de chriſti corpe ēt ſi figuraꝫ mēbri teneat vite ſpm nō h;.23.q.7.quēadmodū.fo. 439. co.2.

Quod de preciſis an ſacrā cōferre poſſunt habes.1.q.1. per totū folio.163.co.2.

¶ De hac materia habes vbi agitur de hereticis ⁊ de ſchiſmaticis.

Preda. Qđ pda ſm militarē diſciplinā regib⁹ eſt pudāda.23.q.5.dicat.fo.433.co. 4.

Quod pp pdā militare eſt pctm̄.23.q. 1.militare.fo.415.co.1.

Qđ ois illicita pda ſub furto ne ſe in decalogo ē ꝓhibita cū dr: Nō furaberis.32.q.4.meretrices.fo.519.co.3.

Qđ pdones pegrinorū ⁊ pauperū ſūt excōicādi.24.q.3.ſi qs romipetas. fo.459.col.1.⁊ duob⁹.c.ſequētib⁹.

Predeſtinatio. Quod pdeſtinatio dei ſemp in bono eſt. 23.q. 4. nabuchodonoſor.§.pdeſtinatio.ante medium.fol 421.co.1.

Quod predeſtinatio ita eſt a deo diſpoſita vt electi meritis ⁊ precibus ad ipſam perueniant.ibidem.

Quod nequaq̄ obtineri poſſūt que predeſtinata nō fuerunt.23.q.4.obtineri.fol.421.col.1.

Quod predeſtinatio ꝓprijs meritis ⁊ ſanctorū pcibus adimplet̄. 23.q. 4.obtineri.fo.421.col.1.

Quod pdeſtinatus iquātū pdeſtinatus nō pōt dānari.de pe. di.4.ſi ex ē.qm̄ q.fo.573.col.3.⁊.574.col.2.

Qđ lz nemo poſſit ſaluari niſi pdeſtinat⁹: oi tñ delinquēti adhibēda ē correctio:ſicut medicina adhibet̄ oi lāguēti:lz ſciat̄ neminem vltra t̄minū a deo pfixū victurū.23.q.4. nabuchodonoſor.§.ſed in his.fo. 421.co.1

Quod pdeſtinatio multis eſt cā ſtādi:ſed nemini eſt cā labēdi.23.q.4.nabuchodonoſor.§.pdeſtinatio.fo.421.colum 1.

Quod nō inducit neceſſitateꝫ correctionis vel obdurationis cū boni p grām corrigūtur mali libero arbitrio pereāt.23.q.4.nabuchodonoſor.§.non ergo.fo.421.col.1.

Quod lz predeſtinatio dei vel pſcientia falli non poteſt:nō ideo oia predeſtinata neceſſario eueniūt:ſed qe bona abſq; ei⁹ grā:⁊ mala pter ei⁹ ſciam̄ euenire nō poſſunt. ibideꝫ.

Quod multi videt̄ur pdeſtinati merito pñtis iuſticie:nō aūt pdeſtinatiōe claritatis eē ne.đ pe.di.4.c.hāc ſocietatē.ē.hoc ergo.fo.

Predicatio. Quod pdicatio verbi dei nō eſt ꝯtemnenda.1.q. 1. interroge.folio.178.co.1.

Quod non minus eſt reus q pdica

tionē negligēter audierit q̄ q cor pus xp̄i i t'rā cadere p̄miserit.ibi.

Quod ad predicationē siue sit fidelis siue infidelis etiam est in ecclesia admittendus.de conse.dist.1.ep̄s nullum.fo.610.col.2.

Quod contēptoribus ne margarite spargant' an' porcos ē subtrahēda. 43.di.in mādatis.fo.67 co.2.

Quod p̄dicationi p̄ponēda ē aliq̄n cō tēplatio:et aliq̄n postponenda.8.q.1. in scripturis.fo.277.co.3.Exemplū ibi de hieremia.

Quod sicut vtilis est hēre prudētiores q̄ formosiores amicos sic vtilior est sermo verior q̄ disertior 38.di.sedulo.folio.

Quod p̄dicatio suscitat sp̄ualr mortuos.8.q.1.olim.folio.277.col.3.

Quod p̄dicator d3 esse in vita et sciā irreph̄ensibilis.8.q.1.oportet.folio 278.co.3.38.di.c.1.folio.

Quod predicator purus d3 esse a peccato.50.di.qd est hoc.fol.52.columna.2.et.c.cū exaudiero.fol.eo.col.3. di.35.c.viii.fo.27.col.4.

Quod fructū christi nō suū d3 intēdere.8.q.1.olim.fo.277.co.3.et.c.i scripturis.fo.eodem.col.3.

Qd' s'm capacitatē audiētiū sermonē d3 formare.8.q.1.op3.fo.278.co.3.

Quod nec propter christi cultū ampliandum:nec propter aliud vlla debet mētiri ratione.22.q.2.p̄rimū. folio.404.colum.2.

Quod p̄dicator d3 esse actiuus et contēplatiuus:et nō de suo sensu sed illa docere q̄ didicit in cōtēplatione. 36.di.si qs vult.fo.58.co.2.

Quod nec pp emulationē vel detractionē alio℞ a recta p̄dicationis intētione d3 recedere.43.di.sciimus. folio.67.co.3.

Quod predicator ad vtilitatē populi predicans cōsequitur a deo vberiorē gratiā.16.q.1.reuertimini.§.si qs doctus.fo.363.co.1.

Qd' null' laicus vel religiosus absq3 p3pe vel ep̄i licētia nec mulier quātūcūq3 docta et sancta sit debet p̄dicare.16.q.1.adijcimus.fo.354.co.3. 23.di.mulier.fo.37.col.1.

Quod q p̄dicatorē veritatis cōtristat in christū peccat.11.q.3.quicūq3 cōtristauerit.fo.300.co.2.

Quod vitiosi sermo nō ē ɔtēnēdus: qr sicut lixiuiū p cinerē humidus fluēs lauat et nō lauat':sic bona doctrina p malū sacerdotē credētes a pctīs lauat.83.di.§.vl.fo.133.c.4.

Quod infelix est predicator q alios illuminādo ipse tenebrosus et reprobus efficit'.de pe.di.2.c.si enim inquit.folio.557.col.2.

Quod p̄dicator b n̄ docēdo et male viuēdo deū instruit q̄liter eū debeat ɔdēnare.40.di.multi.fo.63.co.4.

Quod p̄dicatores q ab auditoribus nō intelligūtur nō audiēdū vtilitate:sed suā ostētationē querūt.43. di.dispēsatio.fol.67.co.4.

Quod incōuenīēter p̄dicat q pauperē christū pingui vētre et rubētibus buccis anūciat.35.di.ecclie.f.56.c.3

Itē qui arrogāter et cū fastu annūciat.46.di.hoc habet.fo.372.col.3.

Itē q fabulas imiscet:qr i vno ore cū iouis laudib' se xp̄i laudes nō cōpatiūtur.86.di.cū multa.fo.136.c.2

Prefatio.

Qr p̄fatio beate v̄ginis nouē antiquorib' p̄fatiōib' p cōciliū addita est.70.di.sctō℞.in fi.fo.116.co.4.

Qr excepta p̄fatiōe bt'e marie nouem sūt q̄ p circulū anni decātant'.de cō. di.1.inuenimus.fo.640.co.1.

Quod an' p̄fationē ideo sursum corda d'r:vt tūc p̄cipue ad deū mentē erigere plebs moneat'.de conse.distin.1.quando aūt.fo.611.co.1.

Preiudiciū.

Quod preiudiciū cōmittit' q̄n lite pēdēte ꝑ altero sentiat'. 11.q.1.qr res.fo.298.co.3.

Itē preiudicium cōmittitur q̄n vna pte absente altera auditur.3.q.9.c. vlt.fo 248.co.2.

Item preiudiciū cōmittitur q̄n.qs ɔ̄ iusticiam condēnatur.2.q.1.in primis.fo.202.co.1.

Itē p̄iudiciu3 generat' q̄n qd fortiue v̄surpat'.93.di.illud.fo.148.co.3.

Itē p̄iudiciū d'r quodlibet factū iniuriosum.11.q.1.qr res.fo.298.col.3.

Prelatio.

Quod p̄latio nō est instituta contra bonos:sed ad coercēdū malos. 22.di.de ɔstātinopolitana.fo.32 co.3

Quod prelatio ecclesiastica qr ē a deo nō ē ɔtēnēda.11.q.3.nemo ɔtēnat. folio.302.co.3.

Itē nec auide suscipiēda:nec pp deside ria respuēda.16.q.1.vos aūt.fo.356 co.1.8.q.1.olim.et tribus. c. seque. fo.278.co.3.40.di.multi.fo.63.c.4.

Quod ambitiosus ad p̄lationē etiā si sanctus sit reprobatur.1.q.1.p̄ncipatus.fo.168.c.1.

Quod fugiētes eā magis sūt assumēdi q̄ se ingerētes.1.q 6.sicut.fo.195 co.2.8.q.1.in scripturis.fo.277.co.3

Quod non ɔsanguinitas sed iuris et scie cōgruitas ē attēdēda in ipsa.8. q.1.l3.et.c.se.fo.278.col.4.

Qd' nō p̄latio sed bona ɔuersatio iungit deo.40.di nō loca.fo.63.co.1.

Quod oīs sanctitas p̄sumēda ē de p̄lato.40.di.nō nos.fo.62.co.3.

Quod ille prelatus dicitur maior q vita est sanctior.2.q.7.paulus petrum.et duobus.c.se.40.di.multi.in fine.fo.63.col.4.

Quod absurdū est p̄latū priore3 esse populo.1.q 1.vilissimis.fo.171.c.2.

Quod prelati debent esse litterati.36. di.q ecclīasticis.et duob'.c.se.fo.57 co.3.et.c.si quis vult.fo.58.co.2.

Quod vita pastoris debet esse exēplar subditis.2.q.7.cū pastoris.f.232.c.2.

Quod prelati debent esse duces gregis et pastores.7.q.1.sciciraris.folio.274.co.2.

Quod integritas prelatorum salus est subdito℞:et ordo nutabit si q̄d inueniat' in corpore nō inueniat' i capite.61.di.miramur.fo.101.co.3.

Quod prelatus debet in ɔuersatione et sermone preire.8.q.1.qualis fol. 279.co.4.40.di.non nos.et tribus c.seq.fo.62.co.3.

Quod mino℞ exempla ad imitandū et doctrinam ad discendum spernere nō debet.22.di.de constātinopolitana.fo.32.colum.3.24.q.3.si habes.folio.455.co.4.

Quod debet etiam erga subditos sollicitam curam gerere.8.q.1.in scripturis.fo.277.co.3.

Item nunc actioni nunc cōtēplationi vacare.88.di.decreuit.fo.140.c.1 et.c.ep̄s nullā.fo.140.2.q.1.ep̄iscopi.fo.233.col 4.8.q.1.in scripturis. folio.277.col.3.

Item erga infirmos cōpatiēs d3 esse 45.di.recedite.fo.72.co.1.

Item discordantes concordare.90. di.c.1.folio.143.co.1.et.c.studendū. fo.143.colum.3.

Item de subditis non facile debet credere.86.distin.si quid vero. folio.138.colum.1.

Item non debet ex vindicta corrigere.86.di.si qd.et.c.seq.ibidem.

Item nec iusta velle debet subditum punire.40.dist.cum beatus paulus.folio.70.colum.2.11.q.3.ipse. fo.305.col.2.

Item promptior d3 esse ad miserendū q̄ ad puniēdū.45.di.licet.folio 70.co.2.qr tutius redditur rō de misericordia q̄ de crudelitate. 26. q.7.alligāt.fo.475.col.4.

Item seuerus d3 esse contumacibus sed benignus penitentibus.2.q.5. quanto.fo.210.co.4.

Quod si in corrigēdo excesserit a subditis veniā petere non tenetur.86. di.quando.fo.136.col. 1.

Quod ɔ̄ p̄latū nō de facili ē p̄sumendū.11.q.3.absit.fo.300. co.2.

Quod prelati plus alijs aduersitatibus sunt expositi.3.q.1. nulli. folio 234.col.3.7.q.1.suggestum.et duobus.c.seq.fo.274.co.2.

Quod pctā subdito℞ eis imputitur 1.q.1.qcquid.fol.181.co.1.9.q.3. episcopo.fo.285.co.2.

Quod superbia et auaricia i ipsis pre ceteris reprobatur.93. di. diaconi sunt circa mediū.fo.148.co.4.

Qr p̄latus sine tp̄alibus nō ꝑficit:sicut aīa sine corpore nō viuit.1.q.3. si quis obiecerit.folio.188 co.2.

Quod nihil in hac vita laboriosius et

apud deū gratius ꝙ̃ eſſe bonū n̄ ꝑ
latum.40.di.ante omnia.fo.63.co
lū.2.96.di.duo.fo.156.co.1.
Quod bonoꝝ prelatoꝝ deus facilius
orationes exaudit.1.q.1.ipſi ſacer⸗
dotes.fo.177.co.4.
Qꝫ malus plātus qn̄qꝫ datur ꝑꝑ pec
cata populi.6.q.1.ex merito.fo.261.
col.3.8.q.1.audacter.fo 279. colū.2.
Exemplū ibi de ſaule.
Quod toleratur ꝙ̃diu ꝑ ſniam non
deijcitur.15.q.8.c.vlti. fo.351.col.4.
tres.fo 419.col.1.
Quod incongrue ſanctoꝝ locuꝫ te⸗
net ſi facta bonoꝝ nō ſectatur.40.
di.non eſt.⁊.c.ſeq.fo.62.co.4.
Item honoꝛ adeptus vel ei exhibit⁹
cedit ei ⁊ ad culpā ⁊ ad penā.40.di
ſtin.multi.fo.63.col.4.2.q.7.ſecuti.
in fine.fo.228.col.1.
Quod ſuo exemplo multos trahit
ad inferos.40.di.ſi papa.folio.63.
colum.1.
Qꝫ apud deū nihil miſerabili⁹ ꝙ̃ꝫ p̄la
tus malus.40.diſtin.ante oīa.fo⸗
lio.63.colum.2.
Quod mali prelati tot moꝛtibus di
gni ſunt quot ad ſubditos ſuos ꝑ
ditionis exempla tranſmittūt.11.
q.3.ꝑcipue.fo.299.co.1.
Qꝫ i eodē genere pcti grauius cadūt
p̄lati ꝙ̃ꝫ ſubditi.40.di. hō.f.63.co.1
Qꝫ nō ſunt ipſoꝝ oꝑa ſed doctrina at
tendenda.1.q.1.nō quales. fo.176.
colum.4.
Qđ lꝫ p̄lati ſint mali:tn̄ a ſubditis n̄
ſunt cōtēnēdi.1.q.1.multi.⁊ duo⸗
bus.c.ſeq.fo.176.co.1.6.q.1.ſacerdo
tes.fo.261.co.1.⁊.c.oues ibidem.
Itē chꝛiſtus malis deferēdo p̄latis cū
alapa daret exēplū ſubditis hūili⸗
tatis ⁊ patiētie erga p̄latos reliqt.
93.diſt.dominus.fo.150.co.3.
Quod illi prelati ſunt mercenarij q
honoꝛes ⁊ tp̄alia querūt nō ea que
ſunt ieſu chꝛiſti.8.q.1.ſunt in eccle⸗
ſia.folio.279.co.3.
¶ De hac materia habes vbi agitur
de epiſcopis:⁊ de abbatibus:⁊ de
poſſeſſione:⁊ de electione.

Preſbyter.

Qꝫ p̄ſbr̄ grece latine ſenioꝛ
interp̄taf.21.di.cleros.fo.29. co.2.
Quod preſbyteri i. ſenioꝛes non ꝑꝑ
etatem ſed propter honoꝛem ⁊ di⸗
gnitatem nominantur.ibidem.
Quod preſbyteri idem ſunt qui ⁊ ſa
cerdotes.ibidem.
Quod olim ep̄i dicebantur preſby⸗
teri.93.di.legimus.folio.149. co.3.
⁊.95.di.olim.⁊.c.ſeq.fo.152.co.3.
Quod preſente ep̄o preſbyter nō de⸗
bet ſignare īfantes.95.di. preſbyter
folio.153.co.2.
De differentia ep̄i ⁊ p̄ſbyteri habes.
95.di.per totum.fo.151.co.3.
¶ De preſbytero habes vbi agitur de
ſacerdote.

Preſcriptio.

Quod preſcriptio nō
fauoꝛe male fidei poſſeſſoꝛis: ſed
odio rē ſui ꝑſeq negligētis intro⸗
ducta eſt.16.q.3.placuit.§.pōt etiaꝫ
folio.369.col.2
Qꝫ preſcriptio eſt vnius anni.54.di.
ꝑ totū.vbi agif de ſerui ignoꝛante
dn̄o oꝛdinatiōe.fo.91.c.3
Iteꝫ eſt preſcriptio vnius anni ⁊ diei
20.q.2.puella.fo.394.col.3. vbi agif
de profeſſione.
Itē eſt p̄ſcriptio vni⁹anni ⁊ dimidij.
3.q.3.de indutijs.fo.236.colū.2.vbi
agif de ep̄oꝝ excuſatiōe.
Item eſt preſcripti biennij. 19.q.3.
monaſterijs.folio.391.co.3. vbi agi
tur de incognitoꝛum in monaſte
rijs ſuſceptione.
Iteꝫ ē preſcriptio triennij.17.q.2 ſi q̄s
incognitus.folio. 379.colū. 4. vbi
agitur de incognito ad profeſſio⸗
nem ſuſcepto.
Iteꝫ eſt p̄ſcriptio quadriennij.16.q.3.
§.quas actiones.fo.370.colū.1.vbi
agif de vſucapione.
Item eſt p̄ſcriptio ſex annoꝝ.7.diſ.§.
1.ſi emeris ſeruū.vbi agif de ſerui
dimiſſione.fo.7.c.3
Item decem annoꝛuꝫ.16.q.3. placuit
§.preſcriptionum.ante medium.
fo.369.co.2.⁊.3.vbi agif de preſcri
ptionis diſpoſitione.
Item eſt preſcriptio duodeciꝫ anno⸗
rum.20.q.1.puelle.fo.393.co.2. vbi
agif de voti obligatione.
Item eſt preſcriptio quattuoꝛdecim
annoꝝ.20.q.2.ſi in qualibet.fo.394
col.2.vbi agitur de maſculoꝛuꝫ ad
religionē obligatione.
Item eſt p̄ſcriptio deceꝫ ⁊ octo anno
rū.28.di.de his.fo.44.co.1.vbi agif
de ſubdiaconoꝝ oꝛdinatione.
Item eſt p̄ſcriptio viginti annoꝛum.
16.q.3.placuit.§.pōt.fo. 369.c.1. vbi
agif de p̄ſcriptione.
Item eſt p̄ſcriptio vigintiquinqꝫ an⸗
noꝛū.ibidem.⁊.20.q.1.placuit. fol.
394.co.1.vbi agitur de diaconoꝛuꝫ
oꝛdinatione.
Itē eſt p̄ſcriptio q̄draginta annoꝛuꝫ.
16.q.3.placuit. §.q̄s actiones. poſt
mediū.f.369.c.2.⁊. 370.c.1. vbi agif
de libertate ꝙ ei nullo tp̄e p̄ſcribif
Itē eſt p̄ſcriptio ſexaginta annoꝛū.20
q.1.iuuēculas.fo.393.co.4. vbi agif
de abbatiſſaꝝ velatione.
Itē ē p̄ſcriptio centū ānoꝝ.16.q.3.ne⸗
mo.fo.370.co.4.vbi agif de roma
ne eccl̄ie p̄ſcriptione.
Itē eſt p̄ſcriptio vnius menſis.4.q.5.
quiſquis.fo.254.co.4
Itē eſt p̄ſcriptio duoꝝ menſiū.5. q.3.
ſi egrotans fo 257.co.1
Itē eſt p̄ſcriptio triū mēſiū.54. di.fra
ternitatem.fo.93.co.4
Itē eſt p̄ſcriptio q̄ttuoꝛ menſium.79
di.ieiuniū.§.nō aūt.fo.122.co.1.⁊.2.
Item eſt preſcriptio ſex menſiū.3.q.3
de indutijs.fo.236.col.2.
Itē eſt preſcriptio nouē mēſiū.3.q.3.
indutie.§.ſpaciū.fo.236.col.3.
Itē eſt preſcriptio decennalis ⁊ vicen⸗
nalis q̄ eccleſijs obijci non poteſt.
16.q.3. placuit.§.pōt etiā.f.369. c.2.
Item p̄ſcriptio cōmunis eſt tricēna⸗
ria:religioſoꝝ quadragenaria:ro⸗
mane eccleſie centenaria 13. q.2.§.
1.fo.332.col.1.16.q.3 . placuit.§.pōt
etiā.fo.269.col.2.
Qđ q̄libet predictaꝝ preſcriptionum
debet habere bonā fideꝫ ⁊ iuſtū titu
lū poſſeſſionis.16.q.3.placuit.§.po
teſt etiā.fo.239.col.2.
Qđ nō currit preſcriptio ꝯ res eccle⸗
ſie precarie:vel ratione hoſtilitatis
poſſeſſas.16.q.3.clerici.⁊ duobus.c.
ſe.fo.368.c.2.12.q.2.ſepe.f.327.c.3.
Item nō currit preſcriptio tp̄e prela⸗
ti male alienātis.16.q.3.ſi ſacerdo⸗
tes.fo.368.col.1.
Itē nō currit tp̄e captiuitatis ⁊ hoſti⸗
litatis.16.q.3.c.vlti.fo.370.col'.4.⁊
c.poꝛro.fo.369.col.1.
Itē non currit tempoꝛe pueritie.ſ.in
fra quartūdecimū annū.16.q.3.pla
cuit.§.ſi aūt.fo.369 col.2.⁊.370.c.1.
Item non currit in decimis a laicis
detentis.16.q.3.placuit vt poſt me⸗
dium.fo.369.col.2.
Item non currit ꝯ libertatē.ibidē.
Item non currit ꝯ publicas functio
nes.ibidem.§.poꝛro.c.1.
Qđ an vna eccleſia poſſit iura alteri⸗
us eccleſie tollere per preſcriptio⸗
nē:habes.16.q.3.per totū.f.366.c.2.
Qđ monaſteria contra eccleſias non
pn̄t preſcribere niſi ſpacio quadra
ginta ānoꝝ.16.q.4.ꝑ totū.f.371.c.1.
Qđ preſcriptio tricēnalis non preiu
dicat eccleſijs.16.q.3.ſi ſacerdotes.
fo.368.col.1.⁊.q.4.c.1.fo.371.col.1.
Qđ laici nō pn̄t preſcribere decimas.
16.q.3.placuit.§.pt ēt.fo.369.c.2.
Qđ limites dioceſium vel parochia⸗
rum preſcribi non poſſunt.16.q.3.
licet.§.hoc multiplr.⁊.c.ſe.f.367.c.1
Qđ ius dioceſiuꝫ preſcribi poteſt.16.
q.3.c.1.⁊ tribus.c.ſequentibus.fo⸗
lio.369.col.2.
Qđ in illis que quis ſua auctoꝛitate
vſurpatiue poſſidet:preſcribi nō po
teſt.16 q.3.dilectio.§.poteſt etiam
aliter.fo.367.col.3.
Qđ ille qui aſſerit ſe preſcripſiſſe ſi du
bitatur:debet iuratoꝛiam preſtare
cautionem ꝙ bona fide ⁊ conſcien
tia bona poſſideat.16.q.3. dilectio.
fo.367.col.3.
Qđ interruptio preſcriptionis dat
ius agendi.16.q.3.c.1.fo.366.col.2.
⁊.q.4 volumus.fo.371.col.2.
Qđ interruptio fit dupliciter: videli
cet innaturaliter.i.ꝯ ius nature9
qui ſcilicet contra cōſciētiaꝫ poſſidet.16.
q.3.placuit.§ pōt etiā.fo.369.co. 2.

Item ciuiliter fit vel ꝑ libelli oblatio nē vel per litis cōteſtationē.16.q 3. placuit.§.pōt.ań mediū.fo.369.c.2. ⁊.2.⁊.c.ꝗcūqꝫ fo.366.co.4

Item fit per ꝓteſtationē corā epiſcopo vel alijs bonis viris. 16.q.3. placuit vi poſt mediū.fo.369.c.2

Itē per ſynodalē ꝓclamationē.16.q.3 c.1.⁊ trib⁹ c.ſequētib⁹.fo.365.co.2

Itē fit per tabellionū vel teſtiū ſubſcriptionē.16.q.3.placuit vt.§. hec de p̄ſcriptionib⁹.v̄.is āt.fo.369.c.2

Quod longeua vſurpatio nō facit preſcriptionē.100 di.cōtra morē.fol. 161.co.2.24.q.1.ſchiſma.fo.451.co.2

Preſcientia.

Qđ p̄ſciētia dei cōtinent futura q̄ hoib⁹ ex libertate liberi arbitrij dnī ꝓuenire.23.q.4. nabuchodonoſor circa finē.fo.421.c.1

Quod preſciētia ſolū in malis opib⁹ eſt intelligēda.ibidē.

Qđ p̄ſciētia dei nullā neceſſitatē infert libero arbitrio.ibidē.§.ſi ergo.c.3.

Quod ſcđm p̄ſcientiā dei ſcribunt in libro vite qui preſciti ſunt iuſtificari:⁊ delent de libro vite qui p̄ſciti ſunt damnari.de pe.diſt.4.§. finis. vſqꝫ ad finē.fo.574.co.3

Preſumptio.

Quod p̄ſumptio cōcipit ex circūſtātia facti.32.q.5.nec ſolo. folio.522 co.2

Quod preſumptio violenta oritur ex ꝓpinqua facti circūſtantia. 34. diſt. quorundā.fo.54.co.1

Quod p̄ſumptio ē multiplex: videlꝫ vſurpatoria qn̄ ſcꝫ alieni termini vel officiū vſurpant.9.q.1.c.1.fo.282 c.1.⁊.q.2.null⁹ alterius.fo.282. co.4 ⁊.q.3.ſi aūt.fo.284.co.3

Item preſumptio diabolica cum bona eccleſiarum inuadunt.12.q.2.de viro.fo.319.co.1

Item p̄ſumptio ſacrilega qn̄ deo dicata humanis vſibus applicantur 12.q.2.predia.fo.317.co.2

Item preſumptio ꝯſpiratoria que fit contra p̄latos.11.q.1.ſi qui clericorum.folio.294.c.4

Item preſumptio pernicioſa cū ſerui fugitiui ad ordies vel ad religionē recipiūt.54.di.generalis.fo.93.c.2

Item preſumptio nefanda: quando eccleſie officia ꝓpinquis minus dignis cōmittuntur: vel ab illegitimis pſonis pertractant.89.di.decēter.folio.142.co.3.16.q.1.placuit cōmuni.fo.352.co.3

Itē preſumptio ambitioſa eſt qn̄ minor p̄ſumit exeq qđ eſt ſupioris. 7. q.1.pontifices.fo.266.colū.4:⁊.c.nihil cōtra.fo.269 c.3

Item p̄ſumptio faſtuoſa eſt cum p̄lati criminoſi nolunt reprehendi.2. q.7.p̄ſumunt.fo.225.co.4

Item eſt p̄ſumptio deordinata cum vltra ſtatutū aliquid attēptatur.10 q.3.inter cetera.fo.291.co.4. 21.q.4. epiſcopi.fo 399.co.3

Itē p̄ſumptio negligētie qn̄ prelatus ſubditos malos nō coercet. 2. q.7. ſicut inqt.fo.231.c.1

Iteꝫ p̄ſumptio blaſphemie: ſicut cuꝫ canones ſanctorū patrū violantur 25.q 1.violatores.fo.462.co.4

Qđ p̄ſumptio crudelitatis hoc ē prelatorū deſeuientiū in ſubditos. 10 q 3.quia cognouim⁹.fo.291.co.3

Qđ qꝫ:umcunqꝫ ꝓfectus de ſtatu ſuo nō debet p̄ſumere.6.q.1 imitare.folio.261.co.2.Exemplū ibidē de apoſtolo petro.

Quod deus bonoꝝ p̄ſumptioneꝫ deprimit ꝑ aduerſitatē.6.q.1.oues.§. ipſa.folio.261.co.1

Quod in dubia rebaptizatione nō eſt temeritas preſumptionis ſed diligētia pietatis.de conſe. di.4. ſi nulla.folio.542.col.2

Qđ p̄ſumitur qs citius mori q̄ꝫto ſenior ē.7.q.1.petiſti.fo.269.co. 4. 86. di tanta nequitia.fo.138.co.1

Quod preſumitur pro ſenectute ſcilicet dignior probitas. 59.diſt.ſi officia.folio.99.co.4

Itē in iuſticia examinatior.86. diſt.ſi quid vero.fo.138.co.1

Item preſumitur ſapiētia.84.di.porro.folio.134.co.4

Item morum grauitas.12.q.1.c.1.folio.311.colum.4

Item ſermo veracior.35.q.6.conſanguineos.fo.597.c.1

Itē elemoſyna dignior.86.di.cōſideranda eſt.fo.137 c.3

Itē qn̄qꝫ p̄ſumit ex pn̄ti circa preteritū.34.q.2.cū ꝑ bellicā.fo.586.col.3

Itē qn̄qꝫ p̄ſumit ex pn̄ti circa pn̄s. 6. q.1.ꝗ crimen.fo.260.c.4

Item preſumitur ex preſenti circa futurum.47.di.ſicut hi.§.neceſſe.circa finem.fo.74.co.3

Quod quandoqꝫ preſumitur ex preterito circa preteritum. 28. diſtin. quia ſunt.folio.44.co.4. vbi preſumitur vxor diaconi nō fuiſſe: quia virgo ad eū nō peruenerat.

Item ex p̄terito circa pn̄s.77.di. quicunqꝫ.fo.123.co.3

Item ex p̄terito circa futurū. 23.q.5.ſi apud.fo.433.co.3

Item ex cauſa.23.q.8.occidit. fo.440. col.4.vbi ponitur qualr̄ ſancti patres ex cauſa meritorie occiderūt

Itē ex perſona.89.diſt. decēter.fo.142. co.3.vbi p̄ſumit de ep̄o ꝙ ſi res eccleſie cōſanguineis cōmittit ꝙ illis nō eccleſie lucrū querit.

Item ex loco.17.q.4.quiſquis. fo.382 col.1. vbi ſacrilegium preſumitur ratione ſacri loci.

Item ex tpe.1.q.1.cōſtat.fo.182. colū.3. vbi ex breuitate tpis p̄ſumitur color excuſationis.

Item ex facti qualitate.12.q.2.bone rei folio.327.col.4

Itē ex dignitate.11.q.3.abſit.f.300.co. 2.vbi di ꝙ de ſacerdotib⁹ eſt bonū preſumendum.

Itē ex taciturnitate.28.diſt.diaconi.folio.44.co.3.vbi di ꝙ qui diaconatum recipit etiam tacēdo ſe ad caſtitatem aſtringit.

Preuaricatio.

Quod p̄uaricatio eſt vera crimine abſcōdere.2.q.3.ſi quē.§.notādū.fo.208.co.4

Item p̄uaricatio eſt votum caſtitatis vel religionis poſtponere. 20. q.1. puelle.fo.393.co.2

Quod nō eſt p̄uaricatio incauti ⁊ temerarij iuramēti emēdatio.22.q.4 diffinitio.fo.408.co.2

Qđ p̄uaricator fidei ad teſtimoniuꝫ nō admittit.2.q.7.nō pōt.fo.226.c.2

Primas.

Quod primas eſt maior archiep̄o. 99.diſt .§.1. fo.159.c.1

Qꝙ primatus officiū ſumptū eſt a gētilib⁹ ad q̄s cū opp̄ſſi q̄ ad imperatoris aulā venire nō poterāt tāqꝫ ad primā iudiciariā p̄tatem confugiebāt.99.di.ꝓuincie.⁊.c.ſe.fo.159.c.2.

¶ De hac materia habes vbi agitur de patriarchis.

Princeps.

Quod p̄nceps ſecularis diuina ordinatione ad regēduꝫ pplm̄ inſtituit.8.q.1.ſi ergo.fo.279.co.1

Quod debet eccleſias ⁊ p̄latos earuꝫ defendere.63.diſt. valentinian⁹.in fine.fo.105.col.2.23. q.5. principes. folio.433.co.1

Qđ de electione ep̄i ⁊ alioꝝ prelatoꝝ non debet ſe intromittere.63. diſt. hadrianus.fo.105.co.1

Quod p̄nceps debet reuereri ep̄os qꝛ p̄ncipū colla debēt ſubmitti genubus ſacerdotū.63.diſt. valentinianus.folio.105.co.2.96.di.duo in fine.folio.156.co.1

Itē de bono ſtatu eccle̅ie dꝫ ꝓuidere. 96 di.bone.23.q.5.principes.fo.433. co.1.⁊.c.inceſtuoſi.ibidē.co.2

Item debet intēdere ad tuitioneꝫ viduarū ⁊ pupilloꝝ ꝓtectionem ⁊ raptorū refrenationē.23.q.5. adminiſtratores.fo.433.co.4

Quod leges principū nō poſſunt infringere ſtatuta pōtificum.10. diſt. per totum.fo.11.co.1

Item iudicant ⁊ excōicant ab ep̄is. 96.diſt.duo ⁊ duobus.c.ſeq.folio. 156.colum.1.⁊.ſeq.c.

¶ De hac materia habes vbi agit de imperatoribus ⁊ de poteſtate ⁊ de regibus.

Principium.

Quod p̄ncipiū male difficiliter bonū fineꝫ conſequitur:qꝛ difficile eſt vt bono peragatur exitu que malo inchoata ſunt principio.1.q.1.principatus. ⁊ duo

bus.c.ſe.fo.165.col.1.
De hac materia habes vbi agitur de exitu.

Priuilegiū. Qđ priuilegiū dictuȝ eſt:eo ꝙ in priuato feratur.di.3.priuilegia.fo.4.col.1.
Quod priuilegia ſunt leges priuatorum.ibidem.
Qđ priuilegiū ſpāle derogat gnāli.25.q.1.c.vlti.circa finē.fo.463.col.3.
Quod priuilegiū quãq; cõcedit̃ vni prouincie.25.q.3 quedã lex.§ qđ ſcripſi.fo.551.col.1.
Itē conceditur vni eccleſie 16.q.1. hinc eſt.fo.357.col.2.
Item quandoq; vni perſone.7.q.1.petiſti.fo 269.col.4.
Qđ pſonale priuilegiū ad aliuȝ non extenditur.7.q.1.petiſti.poſt medium.fo.269.col.4.
Quod priuilegiū ſigillatim cõceſſuȝ omnibus non conuenit. 16.q.1. hinc eſt.fo.357.col.2.
Qđ priuilegia paucoꝝ non faciūt legē cõmunē.25.q.1.c.vl.§.itē hieronymus.fo.463.col.3.
Qđ ſemꝑ cū pallio ꝯcedit̃ priuilegiū ſpāle.100.di.rõnis.fo.161.col.4.
Qđ priuilegia cõceſſa ꝑ ſupiores : per inferiores nõ pñt nec debent īfringi.9.q.3.cõqueſtus.fo.285.col.1.12.q.2.vulterane.fo.320.col.3.25.q.2.priuilegia.fo.464.col.3.
Qđ eccleſia romana aliarū eccleſiarū priuilegia debet conſeruare.25.q.2.ꝑ totum.ibidem.
Quod an poſteriora priuilegia derogent prioribus.25.q.vl.priuilegia.⁊ ſex.c.ſeq fo.466.col.3.
Qđ romana eccleſia põt aliīs cõceſſa vel mutare:vel penit⁹ reuocare.25.q.vlti.poſteaq̄.§.his ita.f.466.c.4.
Utrū priuilegiū valeat ꝯ̄ ſtatuta patrū:⁊ dicta ſanctoꝝ.25.q.1 ꝑ totū.fo.462.c.1.⁊.q.2.poſteaq̄.§.his ita.fo.465.col.4.
Quod qui allegat priuilegium:debet monſtrare qđ allegat.100.di.ꝯtra morem fo.161.col.2.
Qđ priuilegiū meret̃ amittere q cõceſſa abutit̃ ptãte.11.q.3.priuilegiuȝ.fo.305.col.2.25.q.vl.poſteaq̄.§.his ita.fo.466.col.4.
Qđ priuat̃ qs priuilegio ꝓpter ſcandalū.3.q.6.hec quippe.fo.241.col.4.
Itē ꝓpter fauorē alterius loci vel pſone.22.di.renouātes.fo.32. col.4.
Item ꝓpter atrocitateȝ criminis.11.q.3.ita.fo.309.col.4.9.q.3.conqueſtus.fo.285.col.1.
Itē ꝓpter renūciationē.expreſſaȝ.7.q.1.q̄ piculoſum.fo.267.col.3.
Qđ abutit̃ qs priuilegīȷ ptãte multipliciter:videlicet qñ qs ſupior inferiorem totaliter inuituȝ cõpellit ad dignitatē.74.di.c.vbi.f.119.c.4.
Item qui eã exercent non ad ſubditorum vtilitatē:ſed ad ſuã voluntatē.11.q.3.priuilegiū.fo.305.col.2.
Item q eã nõ habet:ſed aſſumit propria temeritate.25.q 2. poſteaq̄.§.his.in fi.⁊.c ſe.fo.466.col.4.

Probatio. Quod ꝓbatio eſt duplex:videlicet diuina ⁊ humana.26.q.5.nec mirū.aū mediū.⁊ poſt fo.472. col.1.
Quod deus permittit mala: vt boni q vident ꝓbent̃ verū vere ipſuȝ diligant.26 q.5.nec mirū.ante finē.⁊ in fi.fo.472.col.1.
Qđ aduerſitas q̄ bonis viris obꝟcit̃ ꝓbatio virtutis eſt:non iudiciuȝ reprobationis.7.q.1.aduerſitas.folio.274.col.4.
Qđ mortē ꝓbat̃ īfligere ꝗ hāc cū poſſit nõ excludit.83.di.§.1.f.133.c.1.
Qđ in humanis iudicīȷs on⁹ ꝓbationis reo nõ incūbit.6.q.5.qđ autē.fo.265.col.3.
Qđ ſi reus laborat infamia ⁊ ſi nõ poteſt ꝓbari:ꝓpter ſcandalū tenet̃ ſe purgare.6.q.5.c.vl.fo.265.col.4.
Qđ accuſatus nõ negationē:ſed exceptionē ꝓbare debet.6.q.5.quedam autē.§.accuſatus.fo.265.col.3.
Quod ꝓbat̃ crimen ſiue aliud factū multipliciter:videlȝ ꝑ ꝯfeſſionē.15 q.5.presbyter.fo.348.col.3.
Itē per rei euidentiā.vt cū qs in crimine dephendit̃:⁊ cõprobat̃.vt.50.diſ. ſi qs diaconus.fo.83.c.4.81.di.ſi qs clericus.⁊.c.pſbyter. f.129.c.1.
Itē cū qđ ita notoriū eſt vt nulla poſſit tergiuerſatione celari.2.q.1. de manifeſta.⁊ duobus.c.ſe.f.205.c.1.
Itē per famam.4.q.3.placuit.§.itē in crimina.fo.251.col.1.⁊.2.
Itē per preſcriptionē 18.di peruenit.fo.23.col.4.⁊.44.di.multis.fo.68.c.3.
Item per iuramentū.16.q.3.dilectio.fo.367.col.3.
Itē per inſtrumētum.16.q.3.placuit.§ poteſt.fo.369.col.2.
Qđ ꝑ vnū teſtē nil probat̃:niſi cū miraculo.4.q.3.in fi.§.ſed obꝟcit̃. f.253.c.4.Exēplū ibi de ſctõ briccio.
Qđ proponens calumniā ⁊ nõ probans:punitur.5.q.6.quia iuxta.⁊ c.ſeq.fo.259.col.2.
Quo ꝓbationis tp̄s ⁊ religionis:habes vbi agit̃ de profeſſiõe:⁊ vbi agitur de monachis.
De hac materia habes vbi agitur de teſtibus.

Procuratio. Quod procuratio epī vel archidiaconi tp̄e viſitatiõis nõ debet eſſe grauis:ſed modeſta.10.q.3.cauēdū.⁊ duobus.c.ſe.fo.291.c.3.
Quod ꝓcuratio nõ dȝ fieri niſi vno die:⁊ hoc cū moderata ſocietate.10 q.vl.inter.fo.291.col.4.
Quod ſi ep̄s vel archidiaconus non viſitat:noīe ꝓcurationis nil debet exigere.10.q.1.relata.fo.287. col.2.

Procurator. Quod procurator dicitur defenſor eccleſie.1.q 3. ſaluator: circa me.fo.188 col.3.
Quod īfamis nõ poſſit eſſe ꝓcurator.3.q.7.infames.fo.243.col.3.
Quod in capitali ſiue in criminali cã nõ per ꝓcuratorē:ſed ꝑ ſe agēduȝ eſt.2.q.6.§.ſi qs in quacūq;.§.cuȝ aūt.⁊.c.ſi qñ.fo.221.col.3.⁊.4.
De hac materia habes vbi agitur de aduocatis.

Proditio. Quod ꝓditio ad morteȝ maius peccatū eſt homicidio.de pe.di.1.periculoſe.fo.536.col.4.
Quod qui veritateȝ non defendit vel pronunciat:proditor eſt veritatis.11.q.3 nolite timere.fo.307.co.4.
Quod qui nulli cognitum peccatuȝ publicat:nõ eſt correptor:ſed ꝓditor.2.q.1.ſi peccauerit.fo.206.col.1.
Quod qui hoiem ꝓdit:ipſum interficit.de pe.di.1.periculoſe.f.536.c.4.
Quod clericus ꝓditionib⁹ vacans degradat̃.46.di.clericus.fo.73. col.1.

Profeſſio. Qđ ꝓfeſſio religionis facta infra annos diſcretionis : non tenet.20.q.1.c.1.⁊.§.ſe.fo.392.col.3.
Qđ profeſſio regularis fit per ſcripturam:vel per aliquod ſignum ſubſcriptum.20.q.1.c.vlti.fo.394.col.1 27.q.1.omnes.fo 482.col.1.
Qđ nemo debet recipi ante annū probationis ad profeſſionē.17.q.2. ꝯſaldus.fo.379.col.2.19.q.3.monaſterīȷs.fo.391.col.3.
Qđ laicus incognitus ante ꝓfeſſionem probari debet per trienniuȝ:ne forte ſit ſeruus:vel ratiocinīȷs obligatus.17.q.2.ſi quis incognitus.fo.379.col.4.53.diſtin. legem.fo.91.col.1.
Quod clericus incognitus ꝓbari debet per biennium.19.q.3.monaſterīȷs.fo.391.col.3.
Quod non eſt tempus ꝓbatiõis annus.vt.17.q.2.ꝯſaldus.fo.379.c.2.⁊.20.q 2.puella.fo 394.c.3.
Qđ regularis ſemper ⁊ vbiq; ꝓfeſſionis veſtibus debet vti.20.q.1.c.vlti.fo.394.col.1.27.q.1.oēs.fo.482.co.1.
Qđ religioſus ſi ordinat̃ ſub titulo monaſterīȷ etiam ſi aliter non eſt ꝓfeſſus:hoc facto tanq̄ ꝓfeſſus illi monaſterio perpetuo obligatur.70.di.ſanctoꝝ.fo.116.col.4.

Prohibitio. Quod prohibitio del̄ē diligentius ſeruanda q̄ ꝓmiſſio.10.di.lege.fo.11.col.1.
Quod ꝓhibitio prelati ſi ꝓpter neceſſitatē rumpit̃:nõ culpat̃.11.q.3. anteceſſor.⁊.c.ſeq.fo.310.col.3.
Qđ illud qđ non eſt prohibitū:videtur eſſe cõceſſum.30.q.4.poſt vxoris.fo.504.col.3.

Qđ non omne qđ nō ꝓhibetur ↄceditur.30.q.4.qđ autē.fo.504 c.4.

Qđ illud officium non eſt prohibitum: pro quo licet accipere ſalarium.23.q 1.militare.fo.415. col.1.

Qđ prohibetur ſimpliciter bonū pro pter multa: videlicet ꝓpter lapſus cautelā.27 q.2.ſunt qui.fo. 485.c. 3.Nota ibi de matrimonio ⁊ de re ligione.

Itē propter vitandam iactantiam.21. diſ.denicꝫ.fo.30.col 4.vbi prohibe tur ſacerdos benedicere epiſcopo preſente.

Item propter mali occaſioneꝫ ſicut frequenter iurare: quia talis peierat.22.q.1.non eſt.fo.400.co.3. ⁊.c. ita ergo.fo 401.col.1.

Item propter ſcandaluꝫ.27.q.2.ſi qs ſponſam.fo.489.col 1.

Qđ prohibenť chriſtianis ne figmen ta poetaꝝ legant: quia prouocant ad luxuriam.37.di.ideo.fo.60.c.2.

Promiſſio. Quod ꝓmiſſio eſt impia que ſcelere adimpleť: vñ in malis promiſſis fides eſt reſcindenda.22 q.4.in malis.fo.407.col.3.

Qđ inhoneſtū non eſt ꝓmittendū.22 q.4.vnuſqſqꝫ.fo 407.col.4.

Qđ prius eſt implere illicitū promiſ ſum: ꝙ ꝑiurare.22.q.4 . vnuſqſqꝫ. fo.407.col.4.Exēplū ibi de herode ⁊ ſaltatrice.13.di.duo.fo.16.col.2.

Qđ non eſt mendacium venire ↄtra promiſſum.22.q.2.beatus paulus. fo.403.col 4.

Qđ cuꝫ noxia ꝓmiſſa cōplemus: dei iuſſa ↄtēnimus.13.di.duo.f.16.c.2.

Quod non eſt tranſgreſſor promiſſi qui ne vt impleat: neceſſitate ꝓhi beť.11.q.3.añceſſor.⁊.c.ſe.fo.310.c.3

Quod in ꝓmiſſis plus eſt ſubintelli gendū: qꝫ qđ exprimať.22.q 2 . beatus paulus.fo.403.col.4.⁊.11.q.3. anteceſſor.fo.310.col.3.

Qđ a deo non ſtatiꝫ cōcediť: qđ a ſan ctis impetrādū ꝓmittiť.50.diſt . ſi qs prepꝯ ſtera.fo.83.col.1.Exemplū ibi de moyſe qui orans pro populo non impetrauit.

Promotio. Quod ꝓmo tio eſt de minori ad maius.93.di.legimꝰ.in fi. fo.149.col.3.⁊.59.diſ.ſi officia . ⁊.c. ordinatos.fo.99.col.4.⁊.100.col.2.

Qđ in ſpūali promotione qñqꝫ pñt interuenire pacta honeſta . 18.q. 2. eleutherius.fo.389.col.3.10.q.vl.c. vl.fo.292.col.2.

Qđ in ꝓmotione inhoneſta pacta ꝓhibenť.1.q.2.ꝙ plo.in fi.fo.185.c.4.

¶ De hac materia habes vbi agiť de eccleſiis: ⁊ ordinibus: ⁊ de ſimōia.

Propheta. Qđ ꝓpheta lar go noīe diciť ꝓdicator ⁊ doctor.43.diſ.ſit rector fo.65.col.2.

Qđ ꝓpheta dr̄ q futura ꝓnūciat.22.q. 2.ſi quelibet.§.abraā.fo.405.col.4.

Qđ ꝓpheta de futuris qñqꝫ pronunciat qđ ignorat.22. q.2 . ſi qlibet.§. abraā.fo.405.col.4.

Qđ quantūcūqꝫ ſit verus propheta ſi annūciat aliqđ qđ eſt ↄtra deū: nō eſt ei credendū.26 q.5.nec miruꝫ. ante finē.fo.472.col 1.

Qđ mali qñqꝫ ꝓphetizāt 1 q.1.prophe tauit.fo.175.c.3.Exēpluꝫ ibi de ſaul.

Qđ mali ꝓpheta habent ſpm̄ prophetie: ſed non meritum.ibidem.

Qđ mali prophete donum prophetie vendebant.1.q.1.iudices. fo.167.c. 2.⁊.c.nunqꝫ fo.167.col.4.

Qđ veri ꝓphete populum ꝑ malitiā eius nō deſerebāt: ſed ipm̄ de mali tia arguebant 23.que.4.tolerandi ſunt.fo.417.col.4.

Proprietas. Qđ proprie tas inducta eſt ꝓpter iniqtatē hoīum: cū prius eſſent oīa cōia: ſicut aer ⁊ lux. 12.q. 1.dilectiſſimis.fo.312.col.1.

Qđ proprietas ꝑſonalis nō dꝫ eſſe in facultatibus eccľie: qꝛ ſunt cōes.12. q.1.expedit.fo.314.col.2. ⁊.c.res eccleſie.fo.316.col.2.

Qđ de rebus eccleſie nullus pōt dice re hec res mea eſt. 12.q.1.nulli.§.ſi ergo.fo.316.col.2.

Qđ an epi vel clerici dicantur ꝓpriū hr̄e.12.q.1.ꝑ totū.fo.311.col 4.

Qđ ignominia eſt epi ſtudere ꝓprie tati.12.q.2.gloria.fo.327.col.1.

Qđ epi in rebꝰ eccleſie ſunt paupꝝ di ſpēſatores.12.q.1.expedit.f.314. c.2.

Qđ clerici in rebus eccleſiaſticis nil habent ꝓprietatis.12.q.1.duo ſunt. fo 313.col.1.

Qđ clerici faciētes ꝓprium de rebus eccleſie: delendi ſunt de tabula cleri cali.12.q.1.nolo.fo.313.col.3.

Qđ regulares nil debent hr̄e ꝓpriū. 12.q.1.nolo fo.313.col.3.

Qđ qui nihil habent ꝓpriū: nō pñt fa cere teſtamentum.ibidem.

Qđ lꝫ ꝑfectis nō ↄueniat hr̄e ꝓpriū: pñt tñ eſſe rerū eccleſiaſticaꝝ diſpē ſatores.12.q.1.expedit.f.314.co.2.

Qđ regularis habens ꝓpriuꝫ: viuēs mortuus eſt.ibidem.

Proſperitas. Qđ ꝓſperitas ma loꝝ reſiliat in caput eoꝝ.de pe.di. ſtin.5.§.ꝗqꝫ ⁊.c.quid ergo turba mur.fo.572.col.1.

Qđ boni nō debent ↄturbari de proſperitate maloꝝ.ſicut nec de aduer ſitate bonorum.ibidem.

Qđ nihil infelicius ꝓſperitate peccātiū.23.q.1.paratus.§.a: per hoc.folio.414.col.1.

Quod mali propter bona que faciūt preſentem proſperitatem in retri butionem recipiunt.de pe.di.3.§. quāꝙ.⁊.ca.quid ergo turbamur. fo.572.col.1.

Prouincia. Qđ ꝓuincia diciť que ha bet decē vel vndeci ciuitates: ⁊ vnū regē.6.q.3.ſcitote.fo.264.col.1.

Qđ non licet habere iudicē alterius ꝓuincie: niſi deť per ſuperioreꝫ.6. q.3.§.1.fo.264.col 1.11.q.1.iudices. fo.292.col 4.

Qđ reus nō dꝫ trahi extra prouincī am: niſi rōne rei que debet diſcuti vbi ↄtingit.3 q 6 neminē.f.243.c.1

Itē ratione appellationis.2.q.6.peregrina.fo.242.col.3.6 q.3 ſe tote.folio.264.co.1.2.q.6.qui ſe ſcit.folio. 215.col.4.

Itē ratione mādati maioris iudicis 3.q.6.vnaqueqꝫ.fo.342.col.4.

Itē ratione criminis.17.q.4.ſi qs ſua dente.fo.382.col.4.

Itē rōne queſtionis ⁊ dubitationis circa fidem: vbi recurriť ad papā. 24.q.1.quotiēs.fo.447.col.1.

Item rōne ꝑſone: ſicut eſt epus de quo nō eſt diffiniendū ſine papa. 3.q.6. qꝫuis fo.241.colū.3.11.q 1.iudices. fo.292.col.4.

Proximus. Quod proxi mus diligiť cū a malo retrahiť: ⁊ ad deum colendum ꝑduciť.23.q 4.c.vl. folio. 430.col.1.

Qđ prelatus non debet ſecretum ſuū preponere vtilitati proximorum. 8.q 1.in ſcripturis.§.⁊ paſtori.fol. 277.col.3.⁊.ca. qui epiſcopatum.fo 278.col.2.

Qđ nos ꝓximos deo loca non faciūt ſed merita.40.di.nō loca.f.63.c.1.

¶ De proximo habes vbi agiť de dile ctione ꝓximi.

Prudētia. Qđ prudentia maxime dꝫ eē in ꝑlatis.36.di.§.1.fo.57.c.3.

Quod prudentia ꝑlatorum debet eſſe non ſolum in litterarum peritia: ſed etiam in negociorum ſecularium ſolertia.ibidem.⁊.38 diſt.§. 1.fo.60.col.3.

Pubertas. Qđ pubertas maſculi ſunt xiiij.anni: ⁊ femine.12.20.q.1.puelle §.cū ergo.fo.393.col.2.⁊.q.2.ſi in qlibet.fo.394.col.2.

Qđ infra pubertatis annos nec ad religionem: nec ad matrimonium quis obligať.20.q.1.addidiſtis.fo. 392.col.4.⁊.q.2 ſi in qualibet.⁊. ca. puella.fo.394.col.3.⁊.4.

Qđ propter publicam honeſtateꝫ nemo pōt ſponſam alteri° conſanguinei ducere: ⁊ ducēs ſeparatur. 35.q.3.c.porro.fo.591.col.2.

Pudicitia. Qđ pudicitia eſt aīe virtus ꝗ ꝑ hoc vult qcūqꝫ mala tolerare: ꝙ malo cōſentire.32.q.5.ita ne.fo.520 col.3.Exemplū ibi de lucretia.

Quod nemo pudicitiã ſeruat i cor‑
poꝛe:niſi prius ſpũi inſita caſtitate
32.q.5.ita ne.fo.520.col.3.
Q pudicitia ſi mẽte ſuai:pp corpis
violẽtiã nõ violaſ.32.q.5.magis.fo
lio.521.columna 2.⁊.c.ille autem.
fo.522.co.3.
Q aiũs pudicus nõ hʒ oculũ ĩpudi
cũ.32.q.5.nec ſolo.fo.522.col.2.
Quod pudici filij pꝛñã verecũdiam
cõtegũt.96.di.in ſcripturis.fo.155.
col.4.Exẽplũ ibi de filijs noe.
De hac mã hẽs vbi agiſ dcaſtitate.

Punitio.

Qd punitio parẽ‑
tũ qui deliquẽ‑
rũt in quartã generationeʒ dilata
eſt ſignũ diuine clemẽtie dũ ſem‑
per expectat ad penitẽtiã.1.q.4.domi
ni qui.§.ecõtra.fo.191.co.4.
Quod deus punit pctã p neſciẽtes:ſi‑
cut p ſennacherib.Un̄ pphetа:Uir
ga furoꝛis mei aſſur:quod q: nõ
deo:ſed viribus ſuis attribuit :di‑
ctum eſt ei:Nunqd gloꝛiabiſ ſecu
ris ⁊c.23.q.5.c.vl.fo.436.co.4.
Item per nabuchodonoſoꝛ : vñ dñs:
qd dabo ei.q ſeruiuit mihi apud
tyrũ:⁊ tamẽ idem poſtea inde ſup
biens factus eſt bos.ibidem.
Itẽ p antiochum q ſuis viribus hec
aſcribens audiuit:effunde irã tuã
in gentes q te n̄ nouerũt. ibideʒ.
Itẽ p romanos q necem xp̄i in iude
os vindicauerunt:qd ſibi aſcripſe
rũt dictũ eſt eis:Leua man⁹ tuas
ſup gẽtes q te nõ nouerũt. ibidẽ.
Itẽ punit deus p ſciẽtes.ſ.filios iſrael
qui ex mãdato occiderũt amoꝛre
os.ibidẽ.§.p ſciẽtes.fol.437.co.2.
Itẽ punit p quoſcũqʒ vbi iuſtũ bellũ
geriſ ⁊ vires deo aſcribũtur. ibidẽ
circa fi.⁊.c.ſunt quedã.fo. 15.q.
1.non eſt.fo.434.co.4.
Quod puniſ ſola attentatio.36.q.2.ſi
Quod puniſ ſola vo (qs fo.602.co.4
lũtas.27.q.1.nuptiarũ.fo.482.co.4.
Itẽ puniſ ſola ſpes vel expectatio. 14.
q.3.ſi feneraueris.fo.338.co.4.
Itẽ puniſ ſola cogitatio.47.diſt. qm̄
Itẽ puniſ ſola (multi.fo.73.co.3.
intẽtio.de pe.di.1.c.ſi qs cũ telo.fol.
Itẽ punitur ſola aggreſſio (535.co.1
de pe.di.1.ſi qs necandi.fo.535.co.1.
Itẽ punitur ſolus auſus.de pe. di.1.ſi
qs pu ſatus.fo.535.co.2.
Itẽ puniſ ſola ſollicitatio.36.q.2.ſi qs
non dicam.fo.602.co.3.

Purgatio.

Quod purga‑
tio ẽ quadru‑
plex:videl; ſpũalis:canonica:vul‑
garis ⁊ purgatoꝛij ignis.
Quod ſpũalis purgatio q̃ eſt a pctis
fit p ſidei feruoꝛẽ.15.q.vl.c.vl.f.351
columna.4.
Item fit per baptiſmũ ⁊ penitentiaʒ
de con.di.4.nõ põt fo.630. co.3.
Item fit per euchariſtie ⁊ alioꝛum ſa
cramentoꝝ acceptationẽ.ibidẽ.
Item fit per quelibet opera pietatis.22
q.2.ſi quelibet.fo.405.co.4.
Item fit per aduerſitatũ ⁊ tribulatio‑
nũ tolerãtiã.50.di.⁊ purgabit. fo‑
lio.81.colum.2.
Itẽ in hoc q eſaias fuit purgatus cal‑
culo anteqʒ miſſus:inuiſ q nõ ni
ſi purgat⁹ dʒ ſecreta celeſtia alijs
nũciare.8.q.1.i ſcripturis.fo.277.c.3.
Quod canonica purgatio fit p iura‑
mẽtu ſacramentum.2 q.4. pꝛeſby‑
ter vel quilibet.fo.210.co.2.
Itẽ indiciſ qñ qs iſfamaſ apud bonas
⁊ graues pſonas ſiue p inimicos
ſiue p alios.2.q.4.pꝛeſbyter ſi.fo.211.
co.3.⁊.c.omnibus.fol.212.co.2.6.q.
vlti.p totũ.fo.265.co.3
Q nõ indiciſ purgatio qñ apud vi‑
les pſonas q̃cũqʒ pſumptione iſfa‑
mat⁹ fuerit.2.q.4.oibus.fo.212.c.2.
Quod cum certo numero manuuʒ
debeat fieri purgatio:iudicis tñ ar
bitrio relinqtur.2. q.4. pſbyter ſi.
fo.211.co.3.⁊.c.oibus.fo.213.co.2
Itẽ debet fieri purgatio apud quos ẽ
iſfamatus:vt ibi moꝛiaſ malũ: vñ
contingit.de conſe.di.2.ego beren‑
garius.in fine.fo.617.col.3.
Quod purgatio in manifeſtis ⁊ no‑
toꝛijs non requiritur.11.q.3.cure
ſit.fo.300.co.4.
Quod canonica purgatio diuerſi‑
mode exercetur in clericis.2. q.4.
per totum.fo.209.co.4.
Quod ſummus põtifex pp ſcandalũ
ſedandum ſine pꝛeiudicio alio‑
rum pontificum purgat quando
qʒ ſemetipſum.2. q.4.auditum.⁊
§.ſe.fo.112.co.1.
Quod leo papa purgauit ſe cũ duo‑
decim epĩs.2.q.4.omnibus . circa
finem.fo.212.co.2.
Quod ſixtus papa purgauit ſeipſum
in ꝯcilio.2.q.4.mãdaſtis.f.211.c.1.
Itẽ damaſus papa cũ q̃draginta duo
bus epĩs in ꝯcilio ſe purgauit.2.q.
7.nos circa finẽ.fo.229 co.4.
Quod epũs vel electus inſfamatus cũ
qnqʒ vel ſeptẽ epĩs dʒ ſe purgare.
23.di.illud.fo.24.co.4.
Quod epũs vel pſbyter põt ſe purga‑
re p iuramẽtũ ſup altare vel euan
gelia.2.q.4.habet.fol.210. col.2.⁊. c.
mẽnã ⁊ oib⁹.c.ſe.fo.eodẽ. col.3.
Quod purgatus coꝛaʒ ſupꝛioꝛi ſine
litteris expurgationis nõ debet re‑
dire.8.q.5.quilibet.fo 181.co.3.
Q clericus inſfamat⁹ ſi nõ põt ꝯuin‑
ci teneſ ſe p iuramẽtũ purgare.2.
q.4.pſbyter.fo.211 col.3.c. oibus.⁊
c ſeq vſqʒ ad finem queſtionis.
Quod clericoꝝ purgatio dꝫ fieri co
rã epiſcopo vel coꝛã datis ab epo.
15 q.5.c.2.fo 348.co.2.2.q.4. pꝛeſby
ter ſi.fo.211.co.3.
Quod ſuſpitio epĩ cõtra pſbyterum
vel clericum inducit purgationeʒ
2.q.4.omnibus.poſt medium.fo
lio.212 colum.2.
Quod pſbyter cũ ſeptẽ ſacerdotibus
dʒ ſe purgare.2.q.4. ſi legitimi .⁊
duob⁹.c.ſe.fo.211.co.2.
Qd epũs numerũ expurgatiũ põt mĩ
nuere vel augere.2.q.4. pſbr ſi.fo.
211.co.3.⁊.c.oib⁹.añ ſi.fo.212. co.2.
Quod purgatio religioſoꝛũ ſup ſor‑
tis ſiebat olim p euchariſtie rece‑
ptionẽ.2.q.4.ſepe.fol.213.co.2.
Quod purgatio vulgaris q̃ ſit p aq̃
frigidã vel ſeruẽtẽ vel ignitũ ferrũ
vel p duellũ firmiter pꝛohibeſ:qꝛ ibi
tẽptaſ deus.2.q.4.mẽnã.fo. 210.c.3.
⁊.c.cõſuluiſti.fo.212.co.3.⁊.c.mono
machiã.fo.213.col.2.
Quod purgatio zelotypie que olim
in lege veteri ſiebat mõ nõ obſer‑
uatur.2.q.4.conſuluiſti. fo.212.c.3.
Quod purgatoꝛia pena lʒ nõ ſit eter
na excedit tñ oẽm pñtẽ penã.25.di.
qui in aliud.fo.40.co.3.de pe.di.vl.
§.vlti.circa finẽ.fo.581.col.4.
Quod venialia peccata que depoꝛtan‑
tur illuc ibi purgantur.25.di.qua
lis.fo.40.co.3.
Itẽ de grauib⁹ ſ p pniam dimiſſis:ſʒ
nõ plene ſatiſfactis ibi grauiſſime
purgantur.de pe.di.vl.circa finem.
c.nullus.fo 581.col.3.

Purificatio.

Qd purifi‑
catio mu‑
lieris poſt partũ in lege deſcripta
ſeruabatur.5.di.§.1.fo.5.co.3.
Quod modo ſi mulier nõ cõpleto
tẽpoꝛe purificationis vult intrare
eccliam nõ eſt pꝛohibẽda.5.di.c. cuʒ
enixa.⁊.c.ſi mulier.fo.5.co 4.

Quadrageſima

Q q̃drageſima
ẽ decima dieruʒ
toti⁹ anni:nã q vnũ diẽ vel plures
frãgit decimã dierũ nõ exoluit. de
cõſe.di.5.q̃drageſima.fo.649. co.1.
Quod excepta cauſa neceſſitatis ẽ ab
omnibus ſeruãda.de cõſe.di.3. nõ
liceat.⁊.2.c ſeq.fo.627.co.3.
Quod quadrageſimam abſtinentie
bene celebꝛamus cũ bñ viuimus.
de cõſe.di.5.ieiunium.fo.649.co.4
Qd in quadrageſima ſicut eſt a cibis
ita ⁊ ab alijs nociuis aĩe eſt abſti‑
nẽdũ.4.di.deniqʒ.fo.5.co.1.
Quod clerici in obſeruatione eius
laicos debẽt pcedere.4.diſt.ſtatui‑
mus fo.4.co.4.
Quod nõ ſolũ a carnibus:ſed ẽt a ca
ſeo ⁊ ouis eſt in ea abſtinẽdũ.4.di
ſtin.deniqʒ.fo.5.co.1.
Quod ſumptuoſioꝛa cibaria qʒ car‑
nium in q̃drageſima nõ ſunt pꝑa
rãda.4.di.deniqʒ.in fine.fo.5. co.1.
Quod in quadrageſima niſi dictis de
ſerĩs nõ eſt comedẽdũ.de cõſe.di.
1.ſolẽt.fo.629.co.1.
Quod nuptie ⁊ ꝯuiuia nõ ſunt in ea
exercenda.33.q.4.nec vxoꝛẽ. ⁊ tri‑

bus.c.precedentibus.fo.583.co.2.
Quod in capite quadrageſime peni-
tētes debēt ſe epo pſentare. 50.di.i
capite.fo.88.col.3.
Quod quattuor tpa quō olim ſerua
bātur ⁊ quō nunc habes vbi agit
de ieiunio ⁊ de miſſa.

Queſtio. Quod queſtio cri-
minalis preiudicat
ciuili.3.q.2.non eſt credendum.fo
lio.249.col.3.
Itē criminalis queſtio aliqñ piudi-
cat ciuili ⁊ etiam criminali.ibidē.
Itē vbi eſt pplexa queſtio de ſacra ſcri
ptura ad ſctōꝝ ſcripta vel ad pluri
um ſenioꝝ rñſum recurrēdū eſt.
20.di.de qbus.fo.28.col.2.
Quod facilius inuenitur qd a pluri
bus ſenioribus queritur. ibidem.

Queſtus. Quod queſtus ē
duplex : videlicet
honeſtus ⁊ turpis.de pe.di.5. quali
tas.fo.579.co.2.
Quod prelati queſtum pietatē putāt
g pro ſtructuris eccleſiarū lucris.
illicitis vacāt.16.q. 7.⁊ hec diximꝰ
§.nūc aūt.fo.374.col.2.⁊.3.
Qd pmotio ad ordines pncipaliter
nō debet intēdi pp queſtum.74.di.
conſului.fo.120.co.3.
Quod illi ſunt ſua querentes qui nō
deū pp deū:ſed pp temporalia que-
rūt.8.q.1.ſunt in eccleſia.f.279.co.3

Quies. Quod quies oratio ⁊
labor manuū debet eſſe
in monaſterio.16.q.1.de preſentiū
folio.354.co.4.
Quod prelatis qes ɔtēplationis cor
de eſt appetēda:⁊ tñ p lucro aiarū
qñqȝ poſtponēda.9.q.1.in ſcriptu-
ris.§.quies.fo.277.co.3.⁊.4.

Quinquageſima.
Quod quinquageſima pe ceſſus ec-
cleſie pōt dari ab epo p monaſte-
rij ɔſtructione.⁊ cēteſima p eccle
ſia.12.q.2.bone.fo.327.co.4.
Quod ſacerdotes ⁊ clerici ante qua-
drageſimam a qnquageſima ieiu
nium debent inchoare.4.di.deniqȝ.
folio.5.co.1.
Quod a qnquageſima vſqȝ ad octa-
uas paſche cauſe nō ſunt audiēde.
15.q.4.placita.fo.348.co.1.

Ratio. Quod rō ſana
exēplis ē anpo
nēda.9.di.ſana.fo.10.c.4.
Qd rōnē plati tutius red-
dēt de miſericordia qȝ de crudel-
tate.25.q vi alligat.fo 475.co. 4.
Qz illud qd caret rōne neceſſe ē extir
pare.68.di.corepi fo.115.co.3.
Itē quod rōne cōſtat lex eſt.1.di.ɔſue
tudo.fo.1.co.4.
Quod ea q̄ carent rōne de factis ſuis
nō reddēt rōnē.15. q. 1. firmiſſime
§.ex eo.fo.344.co.3.
Quod hō g rōnalis eſt de factis ſuis
reddet deo rationem.ibidem.
Itē de omni verbo ocioſo.22.q.vi.quo
tiens.fo.413.col.1.
Itē de negligēter cōmiſſis.23.q.4.qñ.
folio.426.co.4.
Quod a pncipibus ſecularibus ⁊ p-
latis eccliaſticis grauis a deo exi-
get rō.23.q.5.pncipes.fo.433.co.1.
Quod inferiores ſupioribus de cu-
ra cōmiſſa tenētur reddere rōnē.
16.q.2.ſane.fo.365.co.2.

Radix. Quod radix arboris ſi
cut vigorē dat mul-
tis ramis:ſic eccleſia in beato petro
fundata:ceteris apoſtolis ⁊ alijs p
latis virtutē adminiſtrat ſpūalem
24.q.1.loqtur.fo.447.co.4.⁊.23. q.
4.ipſa pietas.§.itē.fo.422.co.2.
Quod radix omniū maloꝝ ē auari-
cia.47.di.bonoꝝ.fo.74.co.3.
Quod ſicut radix omniū maloꝝ eſt
cupiditas:ſic radix omnium bono
rū eſt charitas : ⁊ ſimul ambe eſſe
nō poſſunt.de pen.diſt.2.c.qz radix.
fo.553.co.2.
Qd niſi vna radix euulſa fuerit alia
plantari non pōt:qz fruſtra ramꝰ
inciditur ſi radix nō euellat.ibidē

Rapina. Quod rapina du-
pliciter dr fieri: vel
qñ res rapitur:vel qñ vſus rei vio
lēter eripit.36.q.1.c.vlti.circa finē
§ puelle.fo.602.co.2.
Quod rapinā nō pmiſit q furtū phi-
buit.14.q 5.penale.fo.341. co.3.
Quod rapina phibetur.14.q.5.pena-
le.fo.341.col.3.
Quod raptor pprie dicitur q violē-
ter ⁊ publice tulit aliena . ibidem.
Quod raptor eſt vſurarum ſenerator
14.q.4.ſi qs vſurā.fo.340.co.1.
Itē raptor dicitur inuentarū rerū de
tentor.14.q.5.ſi quid.⁊.c.ſeq. folio
340.co.4.
Item raptor eſt prelatus rerū eccle-
ſiaſticarū dilapidator.10.q.2. ſi qs
epiſ.fo.290.co.3.
Quod raptor dicitur q vltra ſibi ne
ceſſaria retinere pbatur.42.di. ho-
ſpitalē.§.qūo.fo.65.co.1.⁊.2.47.di.
ſicut hi.folio.74.c.3.
Itē raptor dr ſame alterius deprauator
6.q.1.deteriores.fo. 261. co.4.
Quod raptor magis deliquit qȝ fur
14.q.5.penale.fo.341.co.3.
Quod raptores ſunt infames.3.q.4.
cōſanguineoꝝ.fo.237.col.4.⁊.q.5.
conſtituimus.fo.240.co.4.

Raptus. Quod raptus dici
tur vbi puella de
cuius nuptijs nihil ante conſtite
rat violēter abducitur.27.q.vi.lex
illa.fo.491.col.1.
Itē raptus eſt illicitus coitus a rapi
endo:ideſt corrūpēdo dictus. 27.
q.vlt.raptus.fo.491.co.1.36.q.1.c.1
fo.601.co.3.
Itē raptū cōmittit q florē virginita-
tis puelle violēter eripit. 36.q.1.de
raptoribus.§.ſe.in ſi.fo.602.co. 1.
Quod an raptum cōmittat q femi-
nā pmiſſionibus abducit.36. q.1.
p totū.fo.601.co.3.
Quod an raptor raptam pōt ducere
vxorē.36.q.2.p totū.fo.602.co.3.
Quod ſi raptor cum rapta ad eccleſi
am cōfugerit ab ipſa debet tueri.36
q.1.lex.fo.601.col.4.
Quod raptor publica pnia punitur.
27.q.2.raptor.fo.489.col.1.
Quod ſi rapta nō redditur excōmu-
nicatur.27.q.2.atho.fo.491.col.1.36
q.2.p totū.fo.602.co.3.

Raritas. Quod raritas fa-
cit precioſitatē.59.
di.ſi officia.in fine.93.di.legimus.
fo.149.co.3.
Quod rarū dicit oē qd magnū ē.2.
q.7.in ſancta.fol.224.co.1.
Qz oē qd rarū eſt plus appetit.93.di.
legimus.§.ſed dices.fo. 149. co.3.
Exēplū ibi de pulegio:quod apud
indos carius eſt pipere.

Rathabitio. Quod rati
habitio cō
firmat male poſſeſſa.16.q.1.qm̄.qc-
quid.fo.364.co.1.16.q.3.placuit.§.
pōt etiā.fo.369.col.2.3.q.6.hec quip
pe.fo.241.col.4.

Receſſus. Quod receſſus bo
noꝝ a malis mē
te ſemper debet eſſe lȝ quandoqȝ
non fiat corpore.23.q.4.tolerādi.⁊
octo.c.ſeq.fo.417.co.4.
Quod qñ prelatus dȝ recedere a ma
lis ſubditis:⁊ qñ non habes. 7.q.1.
aduerſitas.fol.274.co.4.
¶ De hac mā habes vbi agit d exitu.

Recidiuatio. Quod reci
diuatio eſt
de bono redire ad malum.de pe.di.
2.per totum.fo.551.co.1.⁊ di.3.p to
tum.fo.562.co.1.
Quod poſt votū caſtitatis vel religio-
nis recidiuare eſt ſacrilegiū com-
mittere.28.di.de his.fo.44.co.1.
Quod recidiuare poſt votū caſtitatis
eſt inceſtū cōmittere.27.di. virgi-
nes.fo.43.co.4.
Quod recidiuās cōparat illi q manū
mittit ad aratrum ⁊ retro aſpicit.de
pe.di.2.pēnata aialia.fo.552.co.4.
Quod an aliqs vere penituit q recidi
uauit.de peni.diſt.2.⁊.3.per totum.
fo.551.c.1.
Quod an recidiuanti poſt penitentiā
iterato ſit penitentia iniungenda.
de pe.di.3.ſcelerator.§.his auctor-
itatibus.fo.569.co.4.

Recōciliatio. Quod recō-
ciliatio ē ad
primum ſtatum reſtitutio.2.q.1.
notum ſit.fo.203.co.4.
Quod recōciliatio ſolēnis i ſcriptis
fieri dȝ.2.q.1.legū.fo.203.col.3.1.q.
7.ſi qui voluerint.fo.197. co.4.

Quod epiſcopi officium eſt reconci-
liare penitẽtes.26.q.6.c.1.fol.473.
colum.2.⁊.c.qui recedunt.⁊.c.ſeq.
folio.473.co.4.
Quod excepta vltima neceſſitate pre-
ſbyter non debet reconciliare ſo-
lẽniter penitẽtes ſed ep̃s.26.q.6.c
vlti.fo.474.col.4.
Quod quẽ ep̃s excõmunicat preſby
ter ſine ↄſenſu ep̃i recõciliare non
poteſt.26.q.6.miniſtrare.§.prori.
⁊ omnibus.c.ſeq.vſq₃ ad finẽ.fo-
lio.473.col.3.
De forma ſolẽniter excommunicatis
habes.11.q.vlti.debent.⁊ duobus.c.
ſeq.fo.310.co.4.
Quod pſeuerãtes in malitia reconci
liari nõ debent.24.q.2.legaẽ.fo.454
co.1.⁊.c.dãnationis.ibidẽ.co.4.
Quod i extrema neceſſitate nulli pe-
nitẽti recõciliatio eſt denegãda.26.
q.6.his.⁊.c.ſeq.fo.474.co.1.
Qd eccľie p ſanguinẽ vel fornicatio-
nẽ pollute ſunt recõciliãde.de ↄſe.
di.1.ſi motũ.⁊.c.ſeq.fo.606.c.2.
De forma recõciliationis cõiugũ ha
bes.35.q.6.c.vlti.fo.598.col.3.

Recõuentio. Quod recõuẽtio i n
hibeẽ accuſato in pari crimine p̃-
uſq₃ ſe de crimine quo accuſatus
ẽ exuerit.3.q.11.negãda.⁊.c.ſe.folio
249.co.2.
Quod ſm canones ↄdẽ-natus de crimine amodo nõ põt
cõuenire nec ſuum nec extraneũ.
6.q.1.qui crimen.fo.260.co.4
Quod de maiori crimine põt accu-
ſans reconueniri:puta accuſans
de fornicatiõe poteſt de homicidio
vel ſimonia recõueniri.3.q.11.non
eſt.§.hoc aũt fo.249.co.3.vbi poni
tur modus recõuẽtionis inter ci
uilẽ ⁊ criminalẽ queſtionem.

Redẽptio. Qd chriſti paſ-
ſio fuit redem-
ptio viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ.de cõſe.di.
2.ſemel.fo.619.co.2.
Qd p opa miſericordie pctã ꝓpria re
dimunẽ.86.di.ẽ ꝓbãda.fo.137.c.2.
Quod multa ſunt alia bona qb᷒ poſſũt
hoĩes pctã redimere.de pe.di.1.me-
dicina.in prin.fo.546.co.3.
Quod captiuos ⁊ oppſſos tenemur
redimere.86.di.non ſatis.in fin.
folio.37.col.1.
Quod etiam ornatus eccl̃iaruʒ re-
demptio eſt captiuorum.12.q.2.au
rum.fo.326.co.4.
Quod vaſa eccleſie ⁊ res propꝛie ſpe-
ciant ad redemptionem captiuo-
rũ.12.q.2.apoſtolicos.fol.318.col.2.
86.di.pulchra.fo.137.col.3.

Reddere. Quod reddenda
nõ ſunt mala ꝓ
bonis.23.q.3.ſex differẽtie.f.416.c.3
Quod debemus reddere pro malis
bona.23.q.3.ſex differẽtie.fo.416.c.3
Quod reddẽda eſt deo ratio.15.q.1.ſr
miſſime.§.ex eo.fo.344.co.3
Quod ſerui ſine ↄſenſu dñi,clerici vl
monachi facti reddẽdi ſunt.54.di.
generalis.fo.93.co.2
Quod ꝓ reb᷒ deo ↄſecratis lʒ fuerint
alienate nõ ille ſʒ alie reddũẽ.14.q.
6.cõperimus.fo.342.co.3
Quod eccľie ablata reddi debẽt:⁊ ipa
ſine augmẽto dʒ recipe.12.q.2.fra-
ternitas.fo.318.co.1
Quod qñq₃ ſimplr̃ qñq₃ in q̃drupľ
qñq₃ in amplı᷒ ablata reddunẽ.12.
q.2.in antiqs.⁊ trib᷒.c.ſe.folio.317.
columna.3
Quod res eccľie ꝓpter delictũ ep̃i ab
late reddende ſunt.19.q.6.ſi ep̃m.
fo lio.372.col.2
Quod eccľia potiſſime debet reddere
aliena:qꝛ nihil perire credim᷒ ec-
cleſiaſticis vtilitatib᷒ ſi ea que ſunt
aliena reddanẽ.54.di.generalis.fo
lio.93.col.2
Qd nõ remittiẽ pctm̃ niſi reſtituatur
ablatum.ibidem.
Qd fingiẽ pnĩa vbi cum poſſit nõ red
diẽ alienũ.14.q.6.ſi res.fo.342.c.2
Quod qui rem eccľie p̃carie poſſidet
ſi nõ reddit eã repetitur:⁊ anathe-
ma incurrit.12.q.2.apoſtolicos.fo
lio.318 col.2
Qd q inuentã rẽ nõ reddit fur ⁊ rap-
tor exiſtit.14.q.5.ſi qd.fo.340.co.4
Quod cõe ciuitatis teneẽ cogere ciuẽ
ad reddendũ aliena.23.q.2.dñs nr̃.
folio.415.col.4
Quod nõ hñs vñ reddat nõ tenetur
14 q.6.c.1.fo.342.c.2
Quod q nõ eſt reddẽdo maior ꝓ cul
pa imponendo eſt ei corꝑalis affli
ctio.14.q.6.c.1.fo.342.c.2
Quod particeps eſt criminis q fouet
aliena nõ reddentẽ.14.q.6.c.1.342.
¶ De hac materia habes vbi agitur
de reſtitutione.

Redire. Quod penitẽs non
dʒ redire ad peccatũ
ſicut canis ad vomitum: ⁊ ſus ad
luti volutabrũ.de pe.diſt.3.irriſor
eſt.folio.563.co.3
Quod an pctã dimiſſa redeant ꝓpter
pctm̃ aut nõ.de pe.di.3.fere.per to
tum.folio.562.co.1

Regeneratio. Quod re-
generatio
eſt duplex:videlʒ carnalis per quã
pctm̃ originale cõtrahiẽ: ⁊ ſpũalis
per quã nõ ſolũ originale verũetiã
voluntariũ pctm̃ dileẽ.de cõ.di.4.
regenerãte.fo.645.co.4
¶ De hac materia habes vbi agitur
de generatione.

Regimẽ. Quod i creaturis
ſine regimine re-
cta nõ põt ↄſiſtere admiſtratio.89.
di.ad hoc.fo.142.co.4
Quod celeſtiſ militia in q̃ angelis ar
chãgeli p̃ſunt nob etiã exemplifi-
cat q nulla alia vniuerſitas ſine
regimine põt ↄſiſtere.ibidem.
Qd etiã bruta aĩalia ſub regimine vi
uũt.7.q.1.in apibus.fo.273.col.2.
Qd etiã oĩs ordo eccľiaſticus ſuis in
nitiẽ rectorib᷒:ſicut apib᷒ ⁊ grui-
bus vn᷒ rector eſt.7.q.1.in apib᷒.
fo.273.col.2.
Qd q nõ ſunt alicui᷒ regiminis:ſunt
acephali.93.di.nulla.fo.147.col.3.
⁊.18.q.2.abbatibus.fo.387.col.4.
Qd nõ ſolũ neceſſariuʒ ẽ regimẽ ep̃o
regẽti plebẽ ſuã:vel etiã pauperi re
gẽti domũ ſuã:ſed diuiti regẽti fa
miliã ſuã:⁊ regi regẽti gẽteʒ ſuaʒ.
23.q.4.duo.fo.425.col.2.
Qd ep̃i maiores ſunt p̃ſbyteris:ꝫ tñ
vtriq₃ in cõi regimine eccľie dñs
intẽdere.95.di.oliʒ.in ſi.fo.152.c.3.
Qd talis ponẽdus eſt in regimine:q
nõ ſolũ de ſalute aiaꝝ:verũ etiaʒ de
exterioribus ſit ſollicitus.39.diſt.
petrus.fo.63.col.2.
Itẽ talis qui valitudinẽ habeat cor-
poris ad exequendũ qd dʒ.85.diſ.
florẽtinũ archidiaconũ.fo.135.c.1.
Qd regimini derogaẽ cuʒ prelati ad
ſubditos nimia humilitas mon-
ſtraẽ.86.di.qñ.fo.136.col.1.
¶ De hac materia habes vbi agitur
de prelatis.

Regula. Quod regula diciẽ
eo q recte regat vel
normaʒ recte viuẽdi prebeat.3.diſ.
regula.fo.3.col 4.
Qd oĩs eccľia eſt regulãda ſm roma
nã eccľiaʒ ex q̃ hʒ principiũ.11.diſ.
ↄſequẽs.⁊.c.ſe.fo.12.col.3.
Quod iuſtum eſt vt vnuſquiſq₃ ſu-
mat regulas magiſterij vnde ho-
noris conſecrationẽ accepit.12.di.
de his.fo.15.co.4.
Quod ad regulã ſeruãdã cogẽdi ſũt
ſubditi.12.di.de his.in ſi.fo.15.co.4
Quod regula apľi que debet in ordi-
nãdis ſeruari incipit.25.di.vnum
orariũ.§.nũc aũt fo.39.co.2.

Rex. Quod prauus rex nõ dici
tur veraciter rex.2.q.1.ſce-
lus.fo.207.colum.1.
Quod regis officium eſt iuſta p̃cipe-
re:⁊ illicita ꝓhibere.23.q.4.ſi eccle-
ſia.in ſi.fol.427.col.4.
Qd rex aliter ſeruit qꝛ hõ:alr̃ qꝛ rex
eſt:nã vt hõ ſeruit fideľr viuẽdo:⁊
rex ſeruit leges iuſtas exequendo
23.q.4.ſi eccľia.in ſi.fo.427.col.4.
Quod regia poteſtas ẽ inſtituta vt mali
a malo coerceantur:⁊ boni quiete
iter malos viuãt.23.q.5.nõ fruſtra
fo.432.co.4.⁊.c.regũ.fol.433.col.3
⁊.q.4.q peccat.ante finẽ.fol.427.c.1.
Qd nabuchodonoſor qui prius ad
idolatriaʒ cõpulit:⁊ poſt idolatras
puniuit:duplicẽ ſtatum videlicet
eccleſie primitiue ⁊ moderne re-
preſentat.23.q.4.nõ inueniẽ.f.427.
col.3.⁊.c.qñ.fo.426.col.4.
Qd regũ eſt ꝓprie facere iudicium ⁊

ſuſticiā.23.q.5.regū.fo 432.c.4

Itē debꝫ eccliam defendere .23.q.3.ma
ximianus.⁊ duob⁹.c.ſe. fo.416 c 4

Iteꝫ perſonas eccleſiaſticas.11 q.1.chri
ſtianis.fo.493.co.3

Item debet hereſes repellere.23.q.4.
qn̄.folio.426.co.4.⁊.c.ſi eccl'ia. in fi
ne.folio.427.co.4

Iteꝫ debet oppreſſos releuare.23.q.5.
regum.fo.432.co.4

Qḋ generale pactū eſt ſocietatis hu-
mane ſuis regib⁹ optēperare. 8.di.
que cōtra.fo.8 co.3

Item regib⁹ debeť fidelitas. 23.q.5.ſi
apud.fo.433.co.3

Itē debeť eis ſubiectio ⁊ tributi ſolu
tio.11 q.1.ſi tributū.fo.295.co.3.⁊.c.
magnū.⁊.q.3.ſi dn̄s.fo.308.c.4.⁊.c.
ſe.23.q.8.tributū.fo.442.co.4

Quod debent pcipue deum blaſphe
mantes punire.23.q.4. non inue-
nitur.fo.427.co.3

Qḋ ſalubre eſt eis ep̄is ⁊ preſbyteris
ſua colla ſubdere.10.di.certū ē.fol.
11.co.3.63.di.valētinian⁹. 105.co.2.

Quod clerici reges dicunť ſe ⁊ alios
bn̄ regētes.12.q.1.duo.fo.313.c.1

Qḋ pctm̄ dī regnare in hoīe.32 . q.7.
nō ſolum.fo.526.co.1

Religio. Quod intrātes reli
gionē diligenť ſunt
examinandi ſuper cōditione gene
ris ⁊ ſup ſtatu preterito.55.di.pri-
ſcis.folio.95.co.3

Quod pro ingreſſu religionis nō lꝫ
pecuniaꝫ exigere ſed pōt recipi vo
luntarie oblata.1.q.1.c.1.fo.163.c.2.
⁊.c.placuit vt nullus.⁊.c. ſe.fol.181
co.2.⁊ c.placuit vt de.folio.167.co.1

Quod intrās religionē vel monaſte
riū ſi habet heredes ⁊ eſt illectus.
totum ſuū dať heredibus.20.q.3.
conſtituit.fo.396.co.1

Item ſi habet heredes ⁊ non eſt ille-
ctus heredes legitimā habebunt
partē:⁊ monaſterio tm̄ det q̄tum
vni ex filijs.19.q 3.ſi q̄. fo.391.co.4

Item ſi nō habet heredes ⁊ nō eſt il-
lect⁹ totū cedit monaſterio. 19.q.3.
perlatum.fo.391.co.4

Qḋ nō ſufficit parentū oblatio ad re
ligionē ſi in adulta etate pueri nō
ꝯſenſerint.20.q.1.§. 1.fo.392.co.3.⁊
q.2.ſi in qualibet.fo.394.co.2

Quod nō licꝫ pueris reſilire ab obla
tione parētū ad religionem poſtq̄
in etate legitima mutuuꝫ addide-
runt cōſenſuꝫ.20.q.1.firma.⁊ quat
tuor.c.ſe fo.392.c.3

Quod quilibet intrās religioneꝫ ab
ſolute infra annū ⁊ dieꝫ pōt exire.
20.q.2.puella.fo.394 c.3

Quod coactus quandocūqꝫ vult pōt
recedere ſi poſtea ſuus nō acceſſerit
ꝯſenſus.20.q.1.ſicut.fo.393.co.2

Quod adoleſcētes eam intrantes nō
poſſunt a parentibus retrahi.20.
q.2.puella.fo.394.co.3

Quod pmiſſionib⁹ ad religionis in-
greſſuꝫ illecti religioſi eſſe tenētur
licet res pꝓpinquis ſint reſtituēde.
20.q.3.pſens.in fine.fo.395.c.2

Quod ante ānos.xiiij. maſculus vel
ante.xij.puella eam intrans pōt a
parētib⁹ reuocare.20.q.2.ſi in qua-
libet.⁊.c.ſe.fo.394.co.2

Quod nullus teneť ad religionē ad
cuius introitum nunq̄ conſenſe
rit.20.q.3 pſens.fo.395.co.2

Quod vt nō ſequať cōtradictio ipſaꝫ
intrantes:nō furtiue ſed ſub pſby
terorū teſtimonio ſunt recipiēdi.
20.q.2 oportet.fo.394.co.4

Quod ſeruus ſine cōſenſu dn̄i ſui ad
religionē non debet recipi. 16.q.1.
quidere.fo.353.co.4

Quod cōiuges ad religionē intrare
volētes ſunt corā ep̄o ſeparādi:⁊ in
diuerſis monaſterijs ꝑonēdi.27.q.
2.ſi vir.folio.487.co.3 18.q.2. diffi-
nimus.fo.388.col.2

Quod religio nō liberat a iugo ſerui
tutis inuito dn̄o.54.di. generalis.
folio.93.col.2.⁊.c.ſi ſeruus ſciente.
folio.94.columna.2.17.q.2.ſi quis.
folio.379.co.4

Quod nulli licet aliam religionē vel
aliud monaſterium niſi petita li-
centia ſui plati intrare.20.q.4.mo-
nachum.fo.396.c.2

Quod ſine licētia ſui plati canonicus
regularis monachus effect⁹ redi-
re compelliť ⁊ grauiter puniť. 19.
q.3.nullus.⁊.c.ſe.fo.390.co.4

Quod ideo de religione ad religionē
tranſeuntes licentiam debent pe-
tere ne leuitas animi vel euagatio
nis auſus eis imponatur. 20.q.4.
§.vlti.fo.396.co.2

Quod religioſi ad auſteriorem vitaꝫ
primo petita a plato licentia etiaꝫ
non obtenta poſſunt tranſire. 20.
q.4 monachū.folio.356.co.2.19.q.
2.due.in fine.fo.390.c.3

Quod canonici ſiue clerici etiam epi
ſcopo contradicente poſſunt intra
re q̄a vbi ſpiritus dei ibi libertas.
19.q.2.due.fo.390.co.3

Quod religioſi pre alijs diuinis offi
cijs debent inuigilare.2.q.1.q̄a tua.
folio.313.col 2

Quod pꝑter pecuniaꝫ receptus ad re
ligionem tenetur quidē in ipſa re
manere res vero heredib⁹ ſunt re
ſtituēde.20.q.3.conſtituit.356 co.1

Quod infra tempus probationis po
teſt quis probari in habitu lauda-
bili.54.diſt.multos.fo.95.co.1. 17
q.2.ſi quis.fo.378.co.2

Quod poſt ingreſſuꝫ religionis ⁊ tē
pus pbationis poteſt quis liberis
ſuis ⁊ pꝓpinqs bona diuidere.19.q.
vlti.ſi qua mulier.fo.391.c.4

Quod recedens a religione infra tē
pus probationis omnia que eccle
ſie tradididit poteſt deportare.17.
q.2.ſi quis.fo.378.co.2

Quod clericus religioneꝫ intrans ⁊
infra annum exiens poteſt ſuū re-
petere beneficiū.17.q.2.gonſaldus.
folio.379.co.2

Quod religio tollit pꝓprietateꝫ ⁊ pro-
priam voluntateꝫ.12.q.1. non dica
tis.folio.314.co.1.⁊.c expedit.ibidē.
co.2.⁊.c.cui portio.fol.312.c.4

Item aſtringit ad caſtitatē.27.q.1.im-
pudicas.fo.479.c.1

Qḋ cōmunē vitā debent habere: nec
denariū nec aliquā rem priuatam
debēt poſſidere ſi cū anania nolūt
interire.12.q 1.dilectiſſimis. fo.312.
co.1.⁊.c.ſcimus.fo.313.co.3.⁊.c.no-
lo.in fine ibidē.

Item nō debēt aſſumi ad officia eccle
ſiaſtica vel ad ſacros ordines pmo
ueri ſine licētia plati.58.di.per totū
fo.99.c.2.⁊.16.q.1.ſi q̄s monachus.
⁊ tribus.c.ſe.fo.355 co.4

Item nō licet eis ſine plato vouere:⁊
vota talia per platos eoꝝ frāgūtur
20.q.4.monacho.fo.396.co.2

Item religioſo ſine licentia ſui plati
nō licet aliq̄d accipe.12.q.1. nō dica-
tis.folio.314.co.1

Quod religioſi teſtamētū facere non
poſſunt.12.q.1.nolo.in ſi.fo.313.c.3.
19.q.3.q̄r.fo.391.co.4

Qḋ femina in religione poſita caput
⁊ faciē debet velare.27.q.1.oēs femi
ne.folio.482.co.1

Quod officia clamoſa ⁊ litigioſa nō
ꝯuenit eis exercere.16.q.1. de pſen
tiū.fo.354.co.4

Quod q̄tūcūqꝫ religioſa ſit cōgrega-
tio inueniuntur in ea mali.47.di.
q̄tūlibet.fo.75.co.2

Quod q in religiōe ſeculariter viuit
nō ſeculū fugit ſꝫ imitať.53. diſt.le
gem.fo.91.co.1

Qḋ deteſtabile eſt pauperē in ſeculo de
licatū eſſe in religione ⁊ ibi mella
faſtidire.12.q.2.gl'ia.fo.327.co.1

Quod mali religioſi quia nomē ſan
ctitatis habēt peruerſe agendo am
plius nocēt in eccl'ia q̄ alij.83.diſt.
nemo.fo.133.co.2.19.q.3.monaſte-
rijs.fo.391.co.3

Quod deficiētes in religione ſunt peſ
ſimi ⁊ pficiētes optimi.47.diſt. q̄-
tumlibet.fo.75.co.2

Quod qn̄qꝫ mutatio loci pdeſt reli-
gioſis:q̄r plerūqꝫ dū mutať locus
mutať ⁊ mētis affectus.81.diſt.va-
let.folio.129.co.1

Quod exceſſus religioſoꝝ pꝑter ma-
ius ſcādalū ſunt occultādi.96.diſ.
in ſcripturis.fo.155.co.4

Qḋ religioſi vere pre alijs ſunt hono
randi.15.q.1.q vere.fo.353.c 4

Quod facilius diſpēſať cuꝫ religioſa
perſona q̄ cum alia.77.diſt.mona-
chus.fo.124.co.3

Qḋ in fauorē religiōis pōt q̄s ſine in
terſtitio ad ordīes pmoueri.ibidē.

Quod ãls ad ordines indigni ꝓpter religionem admittunt.56.diſ.pre ſbyterorũ.fo.97.co.2.77.diſt.c. vlti. folio.124.co.3

Qḋ religioſi niſi ꝑ papã fuerint exempti tenent̃ epo ſubeſſe 16.q.1.quiue re.folio.353.co.4

Quod locus religioſorũ ſine ꝯſenſu epi nõ debet mutari.16.q.7.ſi quis vult.fol.378.co.2

Qḋ epi ⁊ alij ꝓlati religioſos cõſilio ⁊ auxilio debẽt fouere.12.q.2. religioſam.fo.328.c.1

¶ De hac materia habes vbi agit̃ de monachis ⁊ de monaſterio.

Remiſſio.

Qḋ remiſſio p̄tĩ fit nõ tm̃ in p̄ſenti ſed etiã in futuro.25.diſt. qualis hinc.⁊.c.ſeq.fo.40.co.3

Quod remiſſio p̄tĩ fit per auctoritatem:⁊ ſic fit a ſolo deo.1.q.1.ita fit.fo. 175.c.4.⁊.c.vt euidẽter. ibidẽ. de pe. di.2.§.opponit̃.fo.556.co.3

Itẽ fit per offm̃ : ſic fit ab omni p̄lato tam bono q̃ malo.23.q.5.remittũ tur.folio.436.co.4

Itẽ fit per miniſtri meritũ: ſic fit tm̃ ꝑ bonũ.1.q.1.remiſſionẽ.fo.170.col.1 de cõ.di.4 quõ.fo.635.co.4

De remiſſione iniuriarũ habes vbi agitur de iniuria.

Remotio.

Quod eps vel ſuperior p̄latus nõ remouet̃ de epiſcopatu niſi ꝑ ſolũ papã.7.q.1.mutatiões.fo.272.co.1

Itẽ remouet̃ ꝓpter crimen. 50.diſt.ſi eps.⁊.c.ſe fo.79.co.3.q.1.remoto.fo lio.271.col.3

Item remouet̃ ꝓpter vtilitatẽ. 7.q.1. mutationes.fo.272.co.1

Item propter ſenectutem.7.q.1.petiſti folio.269.co.4

Item ꝓpter neceſſitatẽ.7.q.1. paſtoralis.folio.273 co.3

Item ꝓpter ſimplicitatẽ.74.di.epoꝝ folio.119.co.2

Qḋ remouet ſe qs de loco ad locum ꝓpter leuitatẽ. 7.q.1. nõ oportet.et pluribꝰ.c.ſe.fo.270.co.3

Itẽ ꝓpter ambitionẽ.7.q.1.ſi qs de. et ⁊ puribꝰ.c.ſe.fo.271.c.4

Remuneratio

Qḋ qlibꝫ remuneraẽ a deo ſm̃ merita.15.q.1. firmiſſime.§.et eo.in ſi.fo.344.co.3.23.q. 4.diſplicet aũ ſinẽ.fo.426.co.2

Qḋ de'tpaliter ⁊ eternaliter remunerat.22.q.2 ſi qlibet.fol 405.c.4

Quod nemo debet q̃rere ꝓ bono qḋ agit tpalem remunerationẽ.de pe. di.3.ſi quĩ.§ quãq̃.fo.571.co.4

Qḋ q pro bono qḋ agit tẽpaliter remunerari nõ q̃rit illiꝰ deꝰ merces erit.32.q.4.dicat.fo.519.co.2 Exemplũ ibi de abraã.de cõſe.diſt 5 ieiuniũ.fo.649.co.4

Quod indignꝰ eterna remuneratione pro bono quod agit tẽporaliter remunerat̃.de pe.di.3.§.et hoc.⁊.§. ſequenti.fo.571.co.4.

Quod mali q pro paucis bonis que faciunt in preſenti remunerantur in futuro plenius puniẽtur.de pe di.3.§.quãq̃.fo.571. co.4.

Renũciatio.

Quod quilibet poteſt ſuo iuri renũciare.7 q.1.q̃ periculoſum.fo.267.co.3.

Quod furioſus niſi habeat lucida interualla renunciare non põt.7.q. 1.quãuis ſit triſte.fo.269.co.1.

Quod non tenet renunciatio illi ſiat cuius eſt inſtitutio.17.q.2.gonſaldus.fo.379.col.2.

Quod prelati non poſſunt renũciare niſi de licentia ſuperioris.7.q.1.ſi quis preſbyter.fo.271.co.1.

Quod renũciatio epatuũ tm̃ debet fieri dño pape.7.q.1. q̃ periculoſum fo.267.co.3.⁊.c.qliter.fo.269.co.3.

Quod renũciatio prelature nõ debet admitti de facili.7.q 1.q̃ periculoſum.fo.267.co.3.⁊.c.quãuis.fo.269 co.1.

Quod quando renunciatio admittitur debet fieri ꝓ magna vtilitate vel infirmitate.7.q.1.qualiter ⁊.c.ſeq.fo.269.co.3.

Quod renũciatio p̄lationis facienda eſt in ſcriptis.7.q.1.ſicut.⁊.§. ecce. folio 272.col.4.

Quod renuncians vlterius non põt repetere illud qḋ renũciauit.8.q.1. q̃ periculoſum.fo.267.co.3.⁊.c. hoc nequaq̃.fo.274 col.1.21.q.2.ſi quis iam.fo.398.col.4.

Quod renuncians videt̃ poſſe repetere.22.q.4 magne fo.408 col.1.

Quod eccl'ia vel ſuperiori põt repetere renunciantẽ.7 q 1.nõ oꝫ.fo.273 c.3.⁊.c.ſi qui vero.⁊.c.ſe.fo.271.c.1.

Repetitio

Quod debitum benigne remiſſum nõ inique repetit̃.14.q.1. quod debet̃.fo.337.col.4.

Quod cũ dñs dixit:ſi qs abſtulerit tibi tunicã nõ repetas:nõ p̄cipiendo ſed exhortando dixit.14.q.1.eps.§. his ita.in ſi.fo.337.col.3.

Quod eps vel alius p̄latus res tranſitorias tumultuoſe ⁊ litigioſe nõ debet repetere.14.q.1.§.1.⁊.c.ſe. fol. 337.col.3.88.di.inutile.fo.140.co.1

Quod p̄lati q̃cũq̃ p̄feci tenentur res ablatas modeſte repetere : q2 res paupꝝ ſunt quas poſſident : ⁊ ipſi tm̃ ſunt diſpenſatores . 14.q.1. eps.§.his ita.fo.337 col.3.

Quod vbi non poteſt eſſe redditio ſi perſedenda eſt repetitio.14.q. 6.c.1. fo 342.col.2.

Qḋ pro iudicio vel pro alio quod venale eſſe non debet pecunia iniuſte repetit̃.14.q.5.non ſane.fo.341.c.4.

Quod res eccl'ie pro captiuis ⁊ pauperibꝰ erogate nõ debent ab erogatore repeti.12 q.2.ſacroꝝ f.318.c. 4.

Reprehẽſio.

Qḋ reprehẽſio tunc eſt iuſta qñ p̄mo fit in ſe:⁊ poſtea exercet in aliũ.3.q 7.qui ſine.fol. 244. col 4.⁊.c.iudicet.⁊.cap.poſtulatus. fo.245.col.1.⁊.3.

Quod eſt reprehenſio auctoritatis ⁊ que ſolum maioribus conuenit: ⁊ hec debet fieri cum beniuolentia. ⁊.45.di.13.f.70.c.2.86.di.qñ.f.136.c.1.

Item eſt reprehenſio zeli:que minoribus conceditur in maiores : ⁊ hec debet fieri cum reuerentia.21.di ſtin.nolite.fo.30.c.4.2.q.7.ſi qs ſuper his.§.proxi.fo 230.col.3.

Item eſt reprehenſio temeraria que vergit ad infamiam:⁊ hec nec prelato ad ſubditũ:nec ſubdito ad p̄latum conceditur.21.di.nolite.fo. 30.col.4 2.q.7.plerũq̃.fo.226.c.4. ⁊.c.querit̃.fo.228.col.4.

¶ De hac materia h̃es vbi agit̃ de accuſatione ⁊ correptione.

Repulſio.

An repellere vis vi ſit peccatum.23. q.1.§.1.fo.413.col.4.

Qḋ perfectus debet patienter iniuriã ſuſtinere ab his quos optat bonos eſſe.23.q.1 paratus.fo. 414.col. 2.11. q.3.ira ſepe.fo.306.col.1.

Qḋ p̄fectis licet iniuriã verbis:⁊ non verberibus repellere.23.q.1. paratꝰ. fo.414.col.2.Exemplũ ibi de xp̄o.

Quod qualr̃ cuilibet lꝫ iniuriã repellere:⁊ qualiter nõ:habes.23 q.3.ſex differentie.§.ſeq.fo.416 col.3.

¶ De hac materia habes vbi agit̃ de patiẽtia ⁊ de tolerãtia:⁊ de iniuria.

Reſcriptũ

Qḋ reſcriptum principis q̃uis precipiat reprehenſibile dũmodo non fiat ꝯtra fidem eſt recipiendũ 100.di.contra mores.fo.161.col.2. 19.d.ſ.in memoriã.fo.26.col.1.

Qḋ reſcriptũ apoſtolicũ ꝯtra euangelium ⁊ ꝯtra apl'os nõ admittit̃. 25. q.1.ſunt qdã.⁊.c.ſe.fo.462.col.4.

Qḋ reſcriptũ ꝯtra ius cõe factum: ab oibus eſt refutandũ.25 q.2. reſcripta.fo.465.col.3.

Qḋ reſcriptum poſterius artat eos q̃bus dirigitur.19.diſt.in memoriam.fo.26.col.1.

Qḋ in arduis non reſcripta:ſed ipſa originalia manu p̄ncipis ſubſcripta debent mõſtrari.25.q.2.§.ſancimus.fo.466 col 2.

Qḋ reſcripta pſonalia ſine die ⁊ conſule facta carent auctoritate.25.q.2. §.ſi quis.fo.466.col.2.

Quod reſcriptum caſſatur ſi a curia non emanauit.19.di.in memoriam.fo 26.col.1.

Item caſſat̃ ſi tacita veritate fuerit impetratũ.25.q 2.dilẽti fo 465 col. 4. Item caſſat̃ ſi non fuerit honeſtum:iuſtũ:poſſibile:tpe ⁊ loco ꝯueniens. 4.di.erit aũt lex.fo.4.col.3.

Jtē caſſatur ſi nō habet ſubſcriptioē petitionis.81.diſtin.maximianus. folio.128.col.3
Jtem ſi expreſſe nō continet in ſe ſi p̄ces veritate nitan̄.25.q.2.§.vniuerſa.folio.466.co.2
Jtem ſi nō expreſſe cōtinet nomē eius quē vult cōuenire.2.q.8.quiſquis.§.vlti.fo.233.co.1
Jtē ſi obſcurū fuerit ita vt plene intelligi nō poſſit.4.di.erit.fo.4.c.3
¶De hac materia habes vbi agitur de ſcriptura.

Reſidentia. Quod epi qui curā gregis debēt gerere p̄cipue debēt reſidere.7.q.1.pōtifices.fo.266.co.4
Quod nō lz bñficiato vltra tres hebdomadas ab eē.7.q.1.ſi quis in clero.folio.271.co.3
Quod ꝓpter negocia eccl'ie vel ꝓpter egritudinē de reſidētia quilibet excuſat̄.7.q.1.p̄rīiū.fo.266.co.3
Quod in eccleſia ſine legitima cauſa nō reſidēti iuſte alter ſubſtituit̄.7.q.1.p̄ſentiū.fo.266.co.3

Reſiſtētia. Quod poſſe reſiſtere peruerſis ⁊ nō facere eſt ipſis cōſentire.23.q.3.qui poteſt.fo.417.co.2
Quod ruſticitas ſcā q̄ʒuiſ ex vite merito eccl'iaȝ dei edificat tm̄ nocet ſi deſtruentibus nō reſiſtit.2.q.7.ſancta quippe fo.232.co.2
Qd̄ reſiſtere malis manu armata maxime p̄fectis ſit pctm̄.23.q.3.per totum.fo.416.co.1
Qd̄ ex p̄latoꝝ ꝓuiſione p̄ncipes ſeculi p̄ſecutoꝛib⁹ pauperū debēt reſiſtere.23.q.3.ab imperatoribus.⁊.c.maximianus.fo.416.co.4
Qd̄ cū dr̄ reſiſtere malo: nō mali coertio ſʒ ꝓp̄ vindicte executio ꝓhibet̄.23.q.5.de occidēdis.fo.431.c.3
¶De hac materia habes vbi agitur de patiētia ⁊ vbi agitur de iniuria ⁊ vbi agit̄ de tolerantia.

Reſpōdere. Quod bonū eſt qñcunq; r̄ndere auditoꝛib⁹ ne eſtimēt nos r̄nſionis penuria declinare certamen.43.di.in mādatis.fo.67.col.2 ⁊ tribus.c.ſequētib⁹.
Qd̄ pp̄ hoc nemo dʒ r̄ndere vt pluꝰ videat̄ ſcire q̄ ſciat: qꝛ eſſet iactantia.43.di.diſpēſatio.§.p̄iter.f.78.co.4.
Quod garrulos ⁊ ꝓuocatoꝛes prudētia ē r̄nſionib⁹ eludere.43.di.in mandatis.fo.67.c.2

Reſtitutio Quod reſtitutio in integruȝ eſt qñ qs honoꝛib⁹ ⁊ oꝛdinib⁹ ⁊ ceteris reſtituit̄ 2.q.3.c.vlti.in fi.208 colnmna.4
Jtem cū p̄nceps in integrū reſtituit: infamiam tollit.2.q.3.c.vlti.in fi.folio.208.col.4
Qd̄ an̄ litis ingreſſū ſpoliatꝰ ē in integrū reſtituēdus.2.q.2.p totū.f.207
Quod etiā p̄do ē ad iudiciū reſtituendus.3.q.1.ꝯ⁹.fo.234.c.4
Quod añq; in cā iudicij ꝓcedat̄ mulierē p̄mo reſtituenda.33.q.2.fine decōiugij.fo.530.co.1
Qd̄ ſex mēſiū dant̄ indutie reſtitutis añq̄ r̄ndeāt.3.q.2.eiectis.fo.235.c.2.
Qd̄ reſtitutio reꝝ qñq; fit in ſimplū.14.q.5.nō ſane.fo.341.c.4
Jtē qñq; in duplū.89.di.decēter.fol.142.co.3.12.q.2.in legib⁹.fo.142.c.3
Jtē qñq; in quadruplū.12.q.2.cū deuotiſſimā.fo.312.co.3
Jtē qñq; in nouem partib⁹.17.q.4 quiſquis.fo.382.c.1
Jtē qñq; in decuplū.12.q.2.in legib⁹.folio.318.col.1
Qd̄ nō dimittit̄ pctm̄ niſi reſtituatur ablatū.14.q.6.ſi res.fo.342.c.2
Quod nō vere penitet q ablata nō reſtituit cū pōt.14.q.6.ſi res.fol.342.co.2.23.q.8.peſſimā.fo.444.co.3
Quod nō ē ſup reſtitutione moleſtādus cui non eſt vnde ſoluat.14.q.6.ſi res.fo.342.co.2
Quod q rē alienā deo ꝯſecrat: nō reȝ ſed eſtimationē reſtituat.14.q.vlt.compl'imus.fo.342.co.3
De reſtitutione lapſoꝝ habes.50.di.fere per totū.fo.77.col.3.¶Et in hoc ope vbi agit̄ de lapſis.
Quod in reſtōne lapſoꝝ ꝯſiderāda ē q̄ʒtitas crimīs vtrū ſit enoꝛme vel mediocre: qꝛ q̄ʒto minꝰ tāto faciliꝰ reſtituit̄.50.di.qꝛ ſcitas.fo.81.co.2.
Jtē qualitas criminis vtrū.ſ.ſit publicū vel occultū: nam publicatio multū ipedit reſtōnem.50.di.ſacerdotes ſi.⁊.c.ſeq.fo.84.co.4
Jtē modus redeūdi.ſ.vtrū ſit conuictus vl' ſpōte ꝯfeſſus nam mitius agit̄ cū ſpōte ꝯfeſſis.50.diſt.ſi quis p̄epoſtera.fo.83.c.1
Jtē modus ſatiſfctionis: an.ſ.verus vel fictus: nā vere ꝯtritis faciliꝰ parcit̄.50.di.bñ.fo.82.co.3
Quod reſtituit̄ qs vt poſſit ad oīa ꝓmoueri.50.di.ꝯſiderādū.fo.87.c.2.vbi agit̄ quō petrus apl's poſt negationem reſtitutus fuit.
Jtē reſtituit̄ quis vt maneat tm̄ in ſuſceptis vt reuertētes ab hereticoꝝ erroꝛe.1.q.7.ſaluberrimū.f.199.c.3
Jtem reſtituitur qs vt tm̄ miniſtret in minoꝛib⁹: vt ſciēter ſimoniaci.1.q.5.c.1.fo.194.co.2
Jtem reſtituit̄ qs vt laicaȝ tm̄ habeat cōmunionē: vt doctoꝛ ⁊ auctoꝛ hereticoꝝ.1.q.7.c.1.fo.195.co.3

Reſurrectio. Quod eccl'ia vt gaudium reſurrectionis inſinuet a paſcha vſq; ad pētecoſten nō ieiunat.30.diſ.ſi qs p̄ſbyter.fo.47.co.4.76.diſ.ſcire debet.fo.122.co.3
Qd̄ oli baptiſmꝰ ideo tp̄e reſurrectionis fiebat vt ſicut xp̄s reſurrexit a mortuis ſic nos in nouitate vite ambulemus.de ꝯſecr.di.4.ꝓprie folio.631.col.2

Reuerētia. Quod reuerentia alicui exhibetur rōne digni ātis vl' ſuperioris poteſtatis.15.q.2.vi'is.fo.364.co.3
Quod inutili p̄lato q̄ʒdiu ſuſtinet̄ reuerētia eſt exhibenda.19.q.6.ſi foꝛtaſſis.fo.372.col.4
Quod ſubditi debēt p̄latos reuereri cū affectu dilectiōis.95.di.eſto.fo.152.co.2.2.q.4.hʒ.fo.210.co.2
Jtem ipſis obediendo.93.di.§.1.⁊.c.ſeq.fo.146.c.3.2.q.7.ſacerdotes.fo.224.co.2
Jtē ipſis ſubſeq̄ndo.95.di.nō opoꝛtet.fo.153.co.2
Jtē eoꝝ officiū temerarie nō vſurpādo.95.di.p̄ſbr̄.fo.153.c.4
Jtem eoꝝ ſtatuta ſeruando.7.q.1.qꝛ.folio.270.co.1
Jtē eos temerarie nō arguēdo vl' iudicādo.21.di.nolite.fo.30.c.4
Jtē defectꝰ eoꝝ nō reuelādo ſʒ potiꝰ coopiendo.96.di.in ſcripturis folio.155.co.4

Reuelatio: Quod reuelatio diuina inſtruit i agēdis.8.q.1.ſi ergo.279.c.1.
Jtem reuelatio diuina dirigit in ſcripturis.9.di.noli.fo.10.co.1
Qd̄ ꝯfeſſio pcti occulti nulli penitꝰ ē reuelāda.2.q.1.ſi peccauerit.206.c.1.
Quod fraudulentus eſt q reuelat archana.5.q.5.q ābulat.fo.258.co.4
De reuelatiōe diuina habes vbi agit̄ de inſpiratione.

Rigoꝛ. Quod ex cōſideratiōe tēpoꝛuȝ ⁊ etatū rigoꝛ canonū qñq; tempat̄.14.diſt.ſicut quedam fo.17.co.4
Jtē vbi ſtrages multoꝝ timetur detrahēdū eſt rigoꝛi.50.di.vt cōſtitueret̄.fo.82.co.4.1.q.7.quotiēs a populis.fo.198.co.3
Quod m̄lti canones ꝯſtituti ſunt in rigoꝛe diſcipline.50.di.vt cōſtitueretur.fo.82.co.4

Rogatio. Quod rogationū tres dies ieiunandi ſunt ⁊ feriandi.de ꝯſe.di.3.pronunciandum.fo.627.co.1.⁊.c.rogationes.ibidem.co.2
Qd̄ trib⁹ dieb⁹ rogationū ſerui ⁊ ancille ab ope ſeruili debēt eē liberi.de ꝯſe.di.3.rogatiōes.fo.627.co.1
Qd̄ in triduo rogationū quadrageſimali cibo eſt vtendū ibidē.

Roma Quod roma caput et p̄ncipatum obtinet nationū.2.q.7.bti.fo.238.co.4
Quod iura romanoꝝ alijs gētib⁹ nō ꝯueniūt.1.di.ius q̄ritū.fo.2.co.4
Quod in qb⁹ iura romanoꝝ ꝯſiſtūt hēs.1.di.ius quiritū.fo.2.c.4
Qd̄ q romanā eccl'iaȝ ānihilat ipſe ſe hereticum inſinuat.22.di.omnes.folio.31.colum.4

Qđ romana eccleſia eſt ꝑncipiū oīū eccľiaꝝ.21.di.ꝗ̄uis.fo.30.col.2.
¶ De eccleſia romana hēs vbi agit̃ đ papa:⁊ vbi agit̃ de ſedibus.

Sabbatuȝ.

Quod die ſabbati non eſt feſtiuandū ne iudaiȝare videamur.de cō ꝯſe.di.3.ꝑuenit.fo.627.col.4.
Quod antichriſtus ideo faciet ſabbatuȝ ⁊ diē dn̄icū obſeruari:vt ꝓpter obſeruationē ſabbati iudeos:⁊ propter obſeruationē dn̄ice chriſtianos ſibi attrahat.de ꝯſecra di.3. peruenit.fo.627.col.4.
Quod ſabbatū nō vbiq̄ȝ:ſed ſcḋm aliq̄ loca ieiunat̃.12.di.illa.fo.15.col.2. Exemplū ibi de matre auguſtini.
Quod die ſabbati niſi ꝓpter feſtiuitatē aut ꝑꝑ infirmitateȝ a carnibꝰ eſt abſtinēdū.de cō.di.5.qr.f.650.co.3.

Sacerdos.

Quod ſacerdos nomē hȝ cōpoſitū ex greco ⁊ latino:quaſi ſacruȝ dās.21.di.cleros.an̄ mediū.f.29.c.2.
Quod ſacerdotalis ordo icepit a ſancto petro.21.diſtin.in nouo.folio.30.col.1.
Quod maiores ſacerdotes in ap̄ľis: minores in ſeptuaginta duobꝰ diſcipulis ſunt deſignati.21.diſti.§.i.poſt medium.fo.28.col.3.
Quod ſacerdotes āgeli ⁊ dij nūcupātur.11.q.1.ſacerdotibus.f.297.c.1.
Quod ordo ſacerdotalis ꝑeminet dignitati regali.96.diſ.duo.in ꝑnci.⁊ in fine.fo.156.col.1.
Quod ipſe chriſtus eis reuerentiaȝ exhibuit dū ad eos leproſos remiſit.1.q.1.nōne.fo.169.col.1.
Qđ etiā exēpla gētiliuȝ inducūt chriſtianos ad reuerentiā ſacerdotū.11.q.1.ſacerdotibus.fo.297.col.1.
Quod miniſterio ſacerdotis ⁊ nō alterius corpus xp̄i ꝯſecrat̃.95.di.ecce ego.circa mediū.fo.152.col.4.
Itē bn̄dictio ꝑp̄ſis ⁊ gr̄a diuina dat̃.1.q.1.dictū eſt.fo.178.col.2.6.q.1.ſacerdotes.fo.261.col.1.
Itē peccata delentur.1.q.1.ipſi ſacerdotes.fo 177.col.4.
Itē merito officij eoꝝ futura reuelātur.1.q.1.dictū eſt a dn̄o.fo.178.c.2 Exemplū ibi de caipha.
Itē ſacerdotes ſunt lumē mūdi.93.di.ſacerdotes.fo.147.col.2.
Itē ſunt omniū p̄res ⁊ magiſtri.96.di.quis dubitet.fo.156.col.1.
Quod debent eſſe corpe ⁊ mēte mūdi qr diuino officio ⁊ ſacrificio debēt eē itēti.1.q.1.nec̄e.fo.178.col.1.3.q.7 in grauibꝰ.⁊ duobꝰ.c.ſe.f.245.c.2.
Itē ſobrij.35.diſtin.vinulentum.folio.56.col.4.
Iteȝ diſcreti ⁊ docti.37.di.ꝑ totū.folio.58.c.2.38.diſ.in p̄ſibꝰ.c.f.60.c.3.
Itē debent eſſe in officio ſuo cauti.14.q.6.c.i.in fi.fo.342.col.2.
Itē in veſtibꝰ ⁊ geſtu debent eē maturi.41.di.clericus.fo.65.co.1.
Quod ſacerdotes iſtituūtur ad laudādū deū:⁊ ad exēplū bone actiōis 5.q.3.qr ep̄s.fo.257.col.3.
Quod ſacerdotes rōne oblationuȝ tenētur orare pro populo.1.q.1.ſacerdotes.folio.177.col 4.
Quod ſacerdotes dicūtur comedere pctā ꝑp̄ſi pluribꝰ modis:videlicet ꝑcibꝰ ⁊ orōnibꝰ pctā ꝯſumēdo.1.q.1.ipſi ſacerdotes.fo.177.c.4.
Item oblatis pro peccatis vidēdo.1.q.2.paſtor.fo.186.col.3.
Item aliena peccata ꝑ ꝯſenſum incorporando.in fine.
Qꝛ ſacerdotes horas canonicas hoſpitalitatē:⁊ viſitatōes īfirmoꝝ ſollicite exercere debēt.91.di.p̄ſbr̄.f.144.
Qꝛ nō de facili ē ſuſpicādū mala (co.2. lū de ſacerdotibꝰ ex quo corpꝰ xp̄i cōficiūt.11.q.3.abſit.fo.300.co.2.
Quod ordo ſacerdotalis nō dat̃ ꝑꝑ ordinatū tm̄:ſed etiā ꝑꝑ alios q̄ruȝ miniſter eē dȝ:⁊ ideo mūdus ē ſuſcipiēdus q̄ȝ alij ordines.1.q.1.ſi q epi talē.§.ꝓxi.fo.170.col.4.
Qꝛ ſacerdos mēbroꝝ deformitatē notabilē hēre n̄ dȝ.49.di.§.1.f.76.c.3
Quod ſacerdotes ꝑꝑ multitudineȝ ſunt ꝯtēptibiles.93.di.legimus.in fine.fo.149.col.3.
Qđ multi ſunt ſacerdotes noīe pauci opē.40.di.multi.fo.63.col.4.
Quod nō cathedra facit ſacerdotem: ſed ſacerdos cathedrā.ibidem.
Quod nemo in eccľia dei nocet plus q̄ȝ q ꝑuerſe agēs nomē ſacerdotis hȝ 83.di.nemo.fo.133.co.2.
Quod malus ſacerdos de ordīe ſuo crimen ⁊ iudiciuȝ acquirit.ibidē.
Quod multi ſacerdotes nomen dei inq̄ȝtū in eis eſt deſpiciunt:⁊ panē pollutū offerūt.49.di.ſacerdotes.
Quod magnū icōueniēs (fo.77.co.2 eſt ſacerdotē corpus chriſti ꝯficiētem immundū eſſe.1.q.1.ſacroſancta.⁊.c.ſeq.fo.177.col.4.
Qꝛ ignominioſus ē ſacerdos q ſtudet diuitijs.12.q.2.gl̄ia.fo.327.co.1
Quod ſacerdos q alios debet audire confeſſiones dȝ eſſe in ſcīa diſcretus ⁊ in vita bonus.de peni.di.6.§.1.folio.580.co.1.
Quod malus ſacerdos cōpat̃ ſimie 1.q.1.ſi qs inquit.fo.174.co.1.
Quod mali ſacerdotes ſunt audiendi nō imitādi.2.q.1.ſignificaſtis.⁊ c.ſequē.folio.176.col.4.
Qꝛ an ꝓmotus in ſacerdotē in mortali pctō poſſit exeq officiū ſuū.15.q.vlti.ꝑ totū.fo.351.col.1.
Quod pctm̄ eſt detrahere ſacerdotibꝰ 6.q.1.ſacerdotes.fo.261.co.1.
Quod graue pctm̄ eſt inuidere ſacerdotibus 6.q.1.ſunt plurimi.§.ꝓximo.fo.261.co.2.
Qꝛ nemo dȝ audire miſſam a ſacerdote quē ſcit indubitāter hr̄e ꝯcubinā.32.di.nullꝰ.fo.50.co.2.vbi exponit glo.Ioh̄.q hoc ē indubitanter ſcire qđ ſcit̃ ſcīa iuris ⁊ non facti:⁊ ad hoc expꝛſſe faciūt multa iura.vt.15.q 8.ſciſcitātibus.fol.351.c.4.83.di.nihil.§.quanq̄ȝ.fo.133.co.3 ⁊.4.1.q 1.multi.fo.176.co.1.30.q.5.c.ſi qs.§.his ita.fol.506.colū.2.⁊.c.nulluȝ.fo.eodē.co.4.natura an̄ ſententiam a nullo ē recedēdū.8.q.4.nonne.fo.281.co.2
Qđ aūt ſacra a malis ſacerdotibꝰ tradita q̄ȝdiu tolerant̃ nō ſunt cōtemnenda plura docent.c.qr ipſi non ſuis ſed xp̄i verbis ſacra cōficiunt.de ꝯſe.di.2.panis eſt.fo.620.co.1.1.q.1.ſignificaſtis.fo.176.c.4.⁊.c.chriſtus.⁊.c.ſeq.fo.177.co.3
Quia ſacramenta a iuda ꝓditore tradita non fuerunt reprobata.1.q.1.dedit.folio.171.co.2
Quia ſibi iudiciū tātum māducāt et bibūt.1.q.1.per eſaiā.fo.180.c.3
Quia ſacramenta ſicut nec ſol a locis immūdis ꝑ q̄ tranſit ab ipſis non ingnant̃.19.di.ſcđȝ eccľie.fo.27.c.1.
Quia ipſi ſicut fax accenſa alijs lucēt q̄ȝuis ſibi noceant.15.q.vlti.c.vlti.folio.351.col.4
Quia ipſi velut lixiuiū lauāt ⁊ non lauant̃.83.di.nihil.§.ſe.fo.133.co.3.
Qđ ſacerdos licite pōt operas ſuas alijs locare.10.q.2.ꝑcarie.1.f.290.c.1.
Qđ ſacerdos n̄ dȝ alijs irrogare ſupplicium.22.q.5.hoc videt̃.fo.411.co.1.
Quod promotus in ſacerdotē tenet̃ vxori in neceſſarijs ꝓuidere: nō tn̄ tenetur debitū reddere.31.di.oīno folio.48.col.4
¶ De ſacerdotibꝰ habes vbi agitur de clericis ⁊ vbi agit̃ de ordine.

Sacramētū.

Quod ſacramentū inuiſibilis gr̄e eſt viſibilis forma.de cō.diſ.2.ſacrificiū.fo.615.co.4
Quod ſacramenta dicunt̃:qr ſub tegmento corporaliū rerū diuina virtus eorundē ſacramētoꝝ ſalutem operat̃:vn̄ a ſecretis virtutibꝰ vl ſacris ſacramēta dicunt̃.1.q.1.multi circa mediū.fo.176.co.1
Qđ inter ſeptē ſacramēta eccľie q̄dam dicunt̃ neceſſitatis vt baptiſmus.de cō.diſt.4.nulla ꝑter.fo.646.co.2
Item confirmatio.de cō.di.4.nullus miniſtroꝝ.fo.643.co.2
Itē euchariſtia.de cō.di.1.oīs chriſtianus.fo.610.c.4
Itē extrema vnctio 26.q.7.c.1.fo.475.co.1
Item penitētia.de pe.diſt.1.non poteſt.folio.539.co.2
Qđ alia duo ſacramēta ſunt voluntatis:videlȝ ordo.74.di.vbi iſta.f.119
Item matrimoniū.30.q.2.vbi nō eſt folio.
Qđ baptiſmꝰ eſt ſacramētū intrātiuȝ 32.di.ꝑter hoc.§.porro.fo.50.c.3

Qđ ꝯfirmatio eſt ſacr̄ꝫ pugnantiũ. de cõ. di. 5. ſpiritusſanctus. f. 648. c. 1.
Quod euchariſtia eſt ſacr̄m ꝓgredientiũ. ꝓpter qđ ⁊ viaticũ dr̄. 26. q. 6. q recedunt. ⁊ c. de his. fo. 473. col. 4.
Qđ pñia eſt ſacr̄m redeuntiũ. 26. q. 7. his q fo. 474. col. 2. de pe. di. 3. c. 2. §. 2. fo. 452. col. 3.
Qđ extrema vnctio eſt ſacr̄ꝫ exeũtiũ. 26. q. 7. c. ab infirmis. fo. 475. col. 1.
Qđ vnũ ſacr̄ꝫ dicit̄ alio maiꝰ diuerſis reſpectiꝰ: videlicet effectu: vt baptiſmus. 32. di. § verũ. fo. 50. c. 4.
Itẽ ſubiecto vt euchariſtia. 95. di. ecce. folio.
Itẽ ſignificatione: vt mr̄imoniuꝫ. 27. q. 2. cũ ſocietas. fo. 486. col. 1.
Itẽ miniſtri dignitate: vt cõfirmatio. de cõ. diſ. 5. de his. ⁊ duobus. c. ſeq. fo. 645. col. 1. 68. di. q̄uis. fo. 115. c. 2.
Unũ verſus Maior in effectu baptiſmus: corpus ineſſe. Cõiugium ſigno: maiori chriſma miniſtro.
Qđ ſacr̄a a ſuis parochianis ſunt recipiẽda. 16. q. 1. iterdicimꝰ. f. 353. c. 3.
Qđ per p̄ſbyteꝝ nõ per minorẽ clericũ debent ſacr̄a exhiberi. de cõ. diſ. 4. p̄ſbyteri q. fo. 643. col. 1.
Qđ ſpũſſanctus dat ſacramẽtis efficaciã p q̄ſcũqꝫ miniſtrent̄. 1. q. 1. multe. f. 170. c. 1. ⁊ c. ita ſit. ⁊ q̄ttuor. c. ſe. f. 175. c. 4. ⁊ 3. ⁊ c. nõ nocet. f. 177. c. 3.
Qđ ſacr̄a ab immũdis miniſtris coinqnari nõ pñt. 1. q. 1. remiſſionẽ. fo. 170. col. 1.
Qđ diuiꝫ malitia ſacr̄a nõ ꝓphanat. 1. q. 1. nõne. fo. 169. col. 1.
Qđ ſacr̄a a malis miniſtris ſunt accipienda q̄zdiu tolerant̄. 1. q. 1. neqꝫ. fo. 178. col. 4. ⁊ c. oĩa. ⁊ c. multi. fol. 175. col. 3. ⁊ c. p eſaiaꝫ fo. 180. co. 3. 15. q. vi. c. vl. fo. 351. col. 4.
Qđ ſacramẽta ab heretico ſcienter nõ ſunt recipiẽda. 14. q. 1. c. vl. f. 453. c. 2.
Qđ ab ipſis i forma ecc̄lie data ſacr̄a virtutẽ habent. 19. di. ſcđꝫ. fo. 27. c. 1. 1. q. 1. ſic aũt. ⁊ tribus. c. ſeq. ⁊ c. ſicut fo. 169. col. 3. ⁊ c. qđ. pro. fo. 170. co. 3.
Qđ ſacramenta ab ipſis inꝰ forma eccleſie nõ data virtute carẽt. 1. q. 1. hi q. §. ſed notandũ. fo. 172. col. 1.
Qđ virtutẽ nõ amittũt ſi per malum miniſtrũ in forma ecc̄lie exhibent̄. 32. diſt. p̄ter hoc. § verũ. fo. 50. col. 3.
Qđ ſacr̄a collata in forma ecc̄lie ab hereticis ⁊ ſchiſmaticis: ſimoniacis: ⁊ depoſitis: interdictis: excõicatis: rata ſunt quo ad characterẽ: ſꝫ nõ quo ad executionẽ. 32. di. p̄ter hoc. §. porro. fo. 50. c. 3. 1. q. 1. ſi q a ſimoniacis. fo. 182. col. 2.
Qđ ſacramentũ datũ ab hereticis nõ eſt iterandũ: ſed vi tus ſacramẽti dabit̄ p manus impoſitionẽ. 32. di. p̄ter hoc. §. porro. fo. 50. col. 2. 24. q. 1 miramur. §. his auctoritatibus. fo. 452. col. 2.
Qđ deus in adminiſtratione ſacroꝝ non penſat merita adminiſtrantium. 1. q. 1. cũ ſcriptura. fo. 176. col. 1
Qđ ſacramẽta affectum ſuſcipientiũ ⁊ mẽtis deuotionem exigũt. 8. q. 1. licet. poſt mediũ. fo. 278. col. 4.
Qđ ſacramẽta ꝯ interdictũ plãtoruꝫ ſuoruꝫ accepta dãnoſa ſunt. 32. diſ. p̄ter hoc. §. vero. fo. 50. col. 2.
Qđ nõ ſunt dãda in penitẽtibꝰ. 26. q. 7. fere p totũ. fo. 475. col. 1.
Itẽ nõ ſunt dãda a grauibus pctis ſubito reuertẽtibꝰ. de pe. di. 1. in actione. fo. 547. col. 4.
Itẽ nõ ſunt dãda illis q nõ ſub ſunt alicui. 18. q. 2. abbatibꝰ. fo. 387. co. 4.
Qđ nõ eſt vera ꝯuerſio ad deuꝫ vbi ſacramẽta ecc̄lie ꝯtẽnunt̄. de cõ. di. 4. baptiſmi vicẽ. fo. 634. col. 1.
Qđ ſacramentũ qđ in ſe bonuꝫ eſt cedit malo in malũ. 1. q. 1. qđ q daꝫ. §. ipſa eniꝫ. poſt mediuꝫ. fo. 178. col. 3. vbi ponit̄ exemplũ de iuda.
Qđ ſacr̄a chriſti p̄cioſuꝫ extrinſecum ornatũ nõ requirũt. 12. q. 2. auꝝ. an̄ mediũ. fo. 326 col. 4.
De ſacramẽtis hẽs ſupra vbi agit̄ de ſacerdotibus: ⁊ de quolibet ſacramẽto habes ſpecialiter poſitum ſꝫ ordinẽ alphabeti.

Sacrificiũ.

Qđ ſacrificiũ altaris: orationũ: ⁊ elemoſynaꝝ eſt. 13. q. 2. nõ eſtimemus. fo. 335. col. 2.
Item eſt ſacrificium cordis ꝯtribulati. de pe. di. 1. in actione. poſt mediũ. fo. 547. col. 4.
Qđ magnũ deo ſacrificiũ offert̄ cum mali q in ſua ⁊ alioꝛuꝫ pernicie dilatantur cõpeſcuntur. 23. q. 5. quali. fo. 435. col. 4.
Quod oĩa ſacrificia precellit corpus ⁊ ſanguis chriſti. de conſe. diſ. 2. nihil. fo. 513. col. 1.
Qđ non ſacrificioꝝ magnitudinem: ſed merita offerentiũ deus dijudicat. 24. q. 1. odi. fo. 450. col. 2.
Qđ illud ſacrificiũ ſolũ deus acceptat qđ intra eccleſiã catholicã ſibi offertur. 24. q. 1. quia ex ſola. f. 448. co. 4.
Qđ mortui multiplici ſacrificio iuuari poſſunt: videlicet altaris: orationũ: ⁊ elemoſynaꝝ. 13. q. 2. nõ eſtimemus. ⁊ c. p obeuntibus. ⁊ capi. air. fo. 335. col. 2. ⁊ 3.
¶ De hac materia habes vbi ponitur oblatio.

Sacrilegiũ.

Quod ſacrilegiũ cõmittitur auferẽdo ſacrum de ſacro: vel non ſacrum de ſacro: vel ſacrum de nõ ſacro. 17. q. 4. q̄ſqs. fo. 382. col. 1.
Quod ſacrilegiũ eſt inuadere aut auferre res eccleſie. 12. q. 2. p̄dia. folio. 317. col. 2. ⁊ c. indigne. fo. 319. col. 4. ⁊ capi. hec. 13. q. 2. qui oblationes. folio. 334. col. 1. ⁊ 16. q. 1. in canonibꝰ. fo. 301. col. 3. 17. q. 4. qui rapit. fo. 381 col. 3. ⁊ c. quiſquis. fo. 382. col. 1.
Qđ ſacrilegiũ cõmittit̄ qui in clericũ manus violentas inijcit. 17. q. 4. ſi quis contumax. fo. 381. col. 4.
Qđ ſacrilegiuꝫ eſt ſi qs quod venerabilibus locis datur: ſibi ſtuduit retinere. 17. q. 4. ſacrilegiuꝫ. f. 380. c. 2.

Sacrilegus.

Quod ſacrilegus dicit̄ qui res eccleſie indebite vendit. 50. di. ſi qs p̄ſbyter. fo. 82. col. 2.
Itẽq habens ſufficiens patrimoniuꝫ res ecc̄lie ad ſupfluitatẽ recipit. 16. q. 1. q̄m. in ſi. fo. 364. col. 1.
Item ſacrilegus dr̄ q perſonã eccleſiaſticã ledit. 17. q. 4. ſicut. fo. 381. col. 2. ⁊ c. quiſqs. fo. 382. col. 1.
Itẽ qui fugiẽtẽ violẽter de ecc̄lia trahit. 17. q 4. nullus. fo. 381. col. 4. ⁊ c. ſi qs ꝯtumax ibidem.
Itẽ qui ꝯſtitutiones ſanctoꝝ patruꝫ infringit. 17. q. 4. ſi qs ſuadente. §. q autẽ. fo. 382. col. 4.
Itẽ qui arti magice intẽdit. 26. q. 2. illud. in fine. fo. 468. col. 4. ⁊ ſe. c.
Itẽ q alios temerarie rebaptizat. 23. q. 5. ſi vos. fo. 434. col. 3.
Itẽ qui infringit eccleſiã. 17. q. 4. quiſqs. fo. 382. col. 1.
Quod vendere ⁊ ꝯparare ſpiritualia ſacrilegium eſt. 1. q. 3. audiuimus. fo. 187. col. 3.
Quod dubitare de illo queꝫ p̄nceps elegit an dignus ſit: ſacrilegium eſt. 17. q. 4. ſi qs ſuadente. §. cõmittunt. fo. 382. col. 4.
Qđ ſacrilegiuꝫ chriſtiani cõmittunt cum iudeoꝛuꝫ cibis vtunt̄. 28. q. 1. omnes. fo. 426. col. 2.
Qđ ſacrilegiũ cõmittit qui iudeis publica officia cõmittit. 17. q. 4. conſtituit. folio. 383. col. 1.
Qđ ſacerdos ſacrilegiũ cõmittit q pro matrimonio adulteriuꝫ bñdicit. 27. q. vi. de ꝯiugali. fo. 491. col. 2.
Qđ q cũ ea que caſtitatẽ vouit ꝯtrahit vel coitum facit: ſacrilegium incurrit 27. q. 1. impudicas. fo. 479. col. 1.
Qđ ſacrilegus in rebus eccleſie iude proditori cõparat̄. 23. q. 4. qđ ergo. fo. 417. col. 4.
Qđ ſacrilegi pena eſt infamia. 6. q. 1. infames. fo. 262. col. 1.
Itẽ excõicatio minor. 17. q. 4. q̄ſquis. fo. 382. col. 1.
Iteꝫ anathematizatio. 12. q. 2. indigne. fo. 319. col. 4.
Itẽ depoſitio. 17. q. 4. ſi quis deinceps. fol. 382. col. 2. 12. q. 2. indigne. folio. 319. col. 4.
Itẽ publica pnĩa. 17. q. 4. ſi qs contumax. fo. 381. col. 4.
Qđ imponitur ſacrilego pena legalis . ſ. decapitatio. 17. q. 4. ſi qs. §. q autem. fo. 382. col. 4.
Qđ aliquãdo imponit̄ ſacrilego pena legalis ⁊ canonica: ſcilicet pena pecuniaria ⁊ infamia. 17. q. 4. attẽdendũ. fo. 381. col. 2. ⁊ c. ſi quis.

Sacriſta. Quod ſacriſta idē eſt qđ theſaurarius cuius officiū exprimit.25.di.:perle ctis.folio.38.co.3

Sal. Quod chriſtus dicēs.Sa lem habete in vobis ſapien tiā verbi deſignauit.43.diſt.ſit re ctoꝛ poſt mediū.fo.66.co.2

Quod prelati ⁊ ſacerdotes dicūt ſal terre.93.di.ſacerdotes.fo.147.co.2.

Q malus ꝑlatus dī ſal infatuatū.3. q.7.ſacerdos.§.in euāgelio.fo.227. co.4.2.q.7.nō oēs.fo.227.co.4

Quod ſal infatuatū a porcis ↄculcat. 2.q.7.ſecuti.§.qr.fo.228.co.1

Quod ſal ſapiētie in cūctis nr̄is ſacri ficijs offerri debet.de cōſe.di.4.ſal. folio.638.col.1

Quod aqua ſale aſperſa ⁊ ꝑ ſacerdotē cōſecrata ſctificat ppl̄m.de cō.diſt.3 aquā ſale.fo.628.c.4

Salomon Quod ſalomon rex tēplū dn̄o cō ſtruxit ⁊ illud cōſecrādo magnū feſtum fecit.de cō.diſt.1.§.1.604.c.1

Quod ſalomon nō diuitias nō lon ga tpa vite:ſed ſapientiam a deo pe tijt.36.di.qui.§.ſalomon quoq3.fo lio.57.co.3.⁊.4

Quod regina ſaba venit a finibus ter re audire ſapientiā ſalomonis.8.q. 1.vereoꝛ.fo.280.co.1

Quod ſalomon ad expellendū demo nes de coꝛpoꝛibꝰ quoſdā exoꝛciſ mos inuenit.21.di.§.1.fo.28.co.3

Quod ſalomon amoꝛe mulieꝝ deos gentiliū coluit:⁊ idolis tēpla con ſtruxit.3.q.7.§.vlti.fo.245.co.4.32. q.4.ſalomō.fo.520.co.1

Samuel. Quod ſamuel qui ſancte vixit ⁊ ſctūs de hac vita exiuit nō ſic potuit eſſe ſub diaboli ptāte vl̄ arte diabolica per phitoniſſam ſuſcitaret.26.q.5. nec mirum.§.preterea.fo.472.co.1

Sanctitas. Quod eſt ſancti tas innocentie que tm̄ bonis conuenit:⁊ eſt ſan ctitas ſacramentalis que qñq3 ma lis conuenit.1.q.1.dn̄s poſt mediū fo.176.co.4.Exēplū ibi de ſaul.

Q nō ex generis nobilitate vl̄ digni tate ſctitas innoteſcit:ſed ex fidei puritate ⁊ moꝛum honeſtate.40. di.nos.q.fo.612.c.4

Quod vbi xp̄s per boni operationē infundit ⁊ abhominatio pcti abolet: ſctitas ↄſecrat.15.q.1.nec is q.f.345.

Quod ſanctū illū credere q nō eſt ſan ctus periculoſum eſt.11.q.3.ſi quis hominē.fo.305.co.1

Quod ſanctus nō debet dubitari quē apex papalis dignitatis attollit.40. di.nō nos.fo.62.c.3

Q ois ſctificatio eſt in ſpūſctō.75.di. oꝛdinationes.fo.121.co.2

Sanitas. Quod ſanitatē coꝛ poꝛis efficit mode rata refectio.de conſe.diſt.5.nihil. folio.649.col.3

Quod exceſſus ciboꝝ putreſcere fa ciunt coꝛpus.ibidē.

Quod impoſſibile eſt illos ſanos eſſe ⁊ diu viuere q carniū adipibꝰ con tinue inuoluunt.de ↄſe.diſ.5.ne ta les.folio.650.co.2

Quod abſtinentia ſanat moꝛbos:qs ſupfluitas ciboꝝ cōtraxit.de conſe. di.5.legimꝰ.fo.650.co.3

Sapiētia. Q ſi ſine vā ſapiā qs eſtimat ſe pru dentē poſſe fieri:nō prudēs ſ3 ſtul tus eſt.26.q.2.q ſine.fo.469.co.2

Quod ſapiā cū ſobrietate eſt hn̄da:qr non opoꝛtet plus ſapere q̄3 ſapere ad ſobrietatē.43.diſt.ſit rectoꝛ.poſt mediū.fo.66.co.2

Qđ tūc iuſtificat ſapiā a filijs hoium qn oſtdit nec in mādu cādo nec in abſtinēdo eē iuſticiā ſ3 in eq̄nimi tate tolerādi inopiā.41.di.qđ dicit. fo.65.co.3

Quod ſapiēs nulli nece re intēdit.6.q.1.ſapiēs.fo.261.c.4

Quod ſapiēs ſine pctō pciōſis vti co gnouit.41.di.qſquis.fo.64.co.1

Qđ ſapiens ꝑlatiōi ⁊ gubernatiōi cō petit.84.di.poꝛro.fo.134.co.4

Quod ſtultus in culpa ſapiēs erit in pena.38.di.qui ea.fo.61.co.2

Satiſfactio. Quod ſatiſfa ctio pnie ē pec catoꝝ cās excidere nec eaꝝ ſugge ſtionibꝰ aditū indulgere.de pe.di. 3.circa pn.fo.562.co.3

Quod ſatiſfactio eſt vade ⁊ amplius noli peccare.de pe.di.3 q̄3uis caute .§.hac auctoꝛitate.fo.564.c.3

Quod pctōꝛ tūc ſatiſfaciat dū penā iu dicio ecclie īpoſitā factis exequit. de pe.di.1.§.hoc idē.fo.538.co.1

Quod tres ſunt ptes ſatiſfactiōis:ele moſyna ieiuniū ⁊ oīo.de pe.diſ.6. .§.1.fo.580.co.1.de qbꝰ tribꝰ hēs in

Quod ſcđ3 q̄ntitatē deli cti ſatiſfactio d3 īponi.12.q.2.frat ni tas.de pe.di.5.falſas.fo.579.co.3 cti uis locis.

Q publice peccātes publice ſatiſface re debēt 11.q.vl.canonica.f.311.co.1

Quod qs poſſit ſatiſfacere de vno pec cato ſine ſatiſfactiōe alioꝝ.de pe di. 3.ſceleratioꝛ.§.his auctibꝰ.569.c.4

Quod an ſola cōtritione ſine ↄfeſſio ne qs poſſit deo ſatiſfacere de pe. di.1.ſi cui ēt.⁊ multis.§ ſe.537.co.3

De hac materia habes vbi agitur de penitentia.

Saul. Quod ſaul l3 fuerit a do mino reprobatus:tn̄ da uid ſctūs reuerebat eū.2.q.7.c.ple rūq3.§.itē obijcit.fo.226.co.4

Q per ſalutē intelligunt ꝑlati ⁊ ꝑ da uid ſbditi.2.q.7.c.plerumq3.§.hos ēt.v.itē ꝑ ſaulē fo.226.co.4

Q in hoc ꝙ ſaul reprobatꝰ ppl̄m iu dicabat innuit ꝙ ꝑlatꝰ malꝰ nō eſt contēnēdus q̄diu tolerat.3.q.7.c. vlti.folio.245.co.3

Scādalū Quod ꝑpter ſcāda lum cōſuetudines terrarū dūmō non ſunt ↄtra aie ſa lutē ſunt ſeruāde.12.di.illa.fo.15 c. 2.Exēplū ibi de mr̄e auguſtini.

Quod chriſtꝰ ſoluit tributū propter ſcandalū.11.q.3.inter vba.f.304.c.3

Quod aliqn̄ aliquid cōceditur ꝑpter ſcandalū ibidē.

Quod aliquid aliqn̄ cōceditur ꝑpter ſcandalū quod alr̄s nō concederet. 95.di.pſbyteros.fo.152.co.1

Quod ꝑpter ſcandalū quādoq3 aliqđ omittit qđ de iure eſſet faciēdū.51. di.aliquātos.fo.99.co.3

Quod ſcandalū qn̄q3 ſurgit ex doctri na ſana.11.q.3.inter vba.fo.304.c.1.

Quod potiꝰ eſt a q̄libet eſca abſtinen dū q̄3 cū alioꝝ ſcandalo edendum. 23.q.3.§.itē ſicut.fo.416.co.2

Quod qn̄q3 ꝑpter ſcandalū incōſueta tolerant.95.di.ꝑuenit.fo.151.co.4

Quod grauiter peccat qui ꝑximū in debite ſcandalizat.10.q.3.cauendū folio.291.col.3

Quod qui ꝑlatū ſuū ſcādalizat deū cuiꝰ vicariꝰ eſt ſcandalizat.93.di.il le procul.fo.147.co.3

Quod dātes occaſionē ſcandali ſunt rei eoꝝ qui pereūt ſcandalo.1.q.1 hi quoſcūq3.fo.171.co.1

Quod myſtice loq̄ndo mēbrū ſcāda lizans:ſicut vxoꝛ vel propinquꝰ eſt amputādū.24.q.3.illud.fo.460.co. 1.28.q.1.vxoꝛ.fo.492.c.4

Quod peruerſus ꝑdicatoꝛ ⁊ doctoꝛ in deum ſcandalizat.93.diſ.ille ꝑcul dubio.fo.147.co.3

Quod infames prelati ſunt ꝑpter po puli ſcandalū remouēdi.50.di.de his vero.fo.84.c.4

Quod an perfectis liceat repetere ſua ꝑpter ſcandalum.23.q.3.§.1.ante fi nem.fo.416.co.1.

Sciētia. Quod vera ſciētia eſt per quam chriſtus in uenit ⁊ noſcit.37.di.legimꝰ.58.c.4

Quod ois ratio ſuperne ſcie vel ter rene creature in deo eſt:qui eſt ea rū caput ⁊ auctoꝛ:qui hūc inuenit nihil vltra querat:quia qcqđ alibi querit in ipo perfecte inuenit.37. di.legimꝰ.poſt mediū.fo.58.co.4

Quod ſciētia pietatis eſt ſcire ⁊ intel ligere nouū ⁊ vetus teſtamētū.37. di.ſi qs artē.fo.59.co.2

Qđ qa ſacerdotes ſunt duces alioꝝ eis ſciētia ſumme neceſſaria eſt:⁊ q̄ ſunt ꝑcipue ſcire debent hēs.38.di. que ipſis.fo.61.co.1

Qđ ſcie q̄ curā anime non habēt mit tunt in errorē ⁊ nō valent ad ſalu tē 37.di.legimꝰ in fi.fo.58.co.4

Quod licet ſciētia triuij ⁊ quadruuij habeat in ſe veritatē nō tamen eſt ſcientia pietatis.37.di.ſi quis artē. folio.59.col.2

Quod in vanitate ſenſus ambulát:q ſciétijs ſecularibus tm̄ intédūt.37.di.nonne.fo.58.col.3.

Quod ſciétia libꝛaliū artiū valet ad ſacrā ſcripturā intelligēdā.37.di.de quibuſdā.fo.59.col.4.⁊.c. turbat. folio.59.col.2.

Quod ſcientia philoſophoꝝ ⁊ poetaꝝ non eſt legéda ꝓpter delectationē vel oꝛnatū verboꝝ.37.diſ.turbat.§.cur ergo.fo.59.col.2.⁊.c.ſe.

Quod illud dicit̃ qs vere ſcire quod audiuit:vel vidit:vel alias cóſcius fuit:⁊ talis poteſt ferre teſtimoniū. 22.q.5.hoc videt̃.fo.411.col.1.

¶ De hac materia habes vbi agitur de ſcriptura.

Schiſma.

Quod ſchiſma nomen grecuꝫ eſt:⁊ ſciſſuram ſonat.24.q.1.ſchiſma.folio.451.col.2.

Quod ſi quis ab apoſtolica ſede diuiſus eſt:ſchiſmaticus eſt.24.q.5.nō vos.ante mediū.fo.435.col.1.

Quod ſchiſmatici eccl̄iaꝫ dei lacerāt. 23.q.5.de liguribus.fo.435.co.3.24 q.1.aduocauit.fo.449.col.1.⁊.c.vbi fo.450.col.3.

Quod ſchiſmaticus īdiſciſſaꝫ dn̄i tunicaꝫ in fruſtra diſrumpit. 24.q.1. qm̄.fo.449.col.3.

Qđ hec eſt differētia inter ſchiſma ⁊ hereſim:qꝛ ſchiſma ab eccleſia recedit:ſed hereſis puerſū dogma defendit.24.q.3.īter hereſiꝫ.f.459. c.3.

Quod ſchiſmatici ſūt eq̄les paganis: ⁊ etiam peioꝛes.7.q.1.deniqꝫ.fo.267 col.3.poſt me.24.q.1. nō afferam⁹. fo.448.col.3.

Item ſunt in ſtatu perditionis.24.q. 1.quicūqꝫ.fo.450.col.2.

Iteꝫ ſunt ex̄ eccleſiam ⁊ coꝛpus chꝛiſti.7.q.1.ſcire.fo.267.col.2.

Quod ſchiſmatici non habent ſui officij executionē:quia non habēt eccleſie vnitatem.7.q.1.factus. f.267. col.1.⁊ duobus.c.ſeq.24.q.1. vidicimus.fo.450.col.3.

Quod ſchiſmatici īfructuoſe ſibi coꝛpus chꝛiſti conficiunt.24.q.2.ſchiſma.fo.451.col.2.⁊.c.pudenda.ibidem.col.1.

Qđ ſchiſmatici qꝛ ſpm̄ſanctū non habent:remiſſionē pctōꝛuꝫ dare non pn̄t.24.q.1.didicimus fo. 450.c.3.

Quod ſchiſmatici ſunt dānādi ⁊ excōicādi.23.q.5.de ligurib⁹.f.435.c.3

Item ꝑ pꝛincipes ſeculares coerceri debent.23.q.5.nō vos.fo.435.col.1.

Item vt ad vnitaté eccleſie reuertantur ſunt cogendi.23.q 4.ipſa.in fi. folio.422.col.2.

Quod de ſchiſmate reuertētes nō ſūt ad oꝛdines ꝓmouēdi:ſed in ſuſceptis tolerant̃.1.q.1.ōis.fo.182 . c.4.

Qđ ſchiſmatici dignitate ⁊ officio ꝓuantur.11.q.3.ſi quis pꝛeſbyter.folio.292.colū.2.23.q.5. non vos circa mediū.fo.435.col.1.

Item tempoꝛalibus ſpoliantur . 23. q.1.q̄ꝫ.23.q.5.de ligurib⁹.f.435 c.3

Item penis coꝛpalibus puniūtur.7. q.1.deniqꝫ.circa fi.23.q.5.de liguribus.fo.435.col.3.

Item exilio relegantur .23.q.5.de liguribus.fo.435.col.3.

Item non eſt eis cōmunicandū. 24. q.1.omnis.⁊.c.ſequen.fo.449.co.2. 7.q 1.deniqꝫ.fo.267.col.3.1.q.1.ſi qs inquit.fo.174.col.1.

Quod vnitati non cōicat:q ſchiſmaticis cōicat.24.q.1.ſchiſma.f.451. c.2.

Qđ fautoꝛes ſchiſmaticoꝝ eadem pena qua ⁊ ipſi ſunt plectendi.24.q.1 didicimus.fo.450.col.3.

Scriptura.

Quod ſcriptura ſacra eſt nouum ⁊ vetus teſtamentū.9.diſ.qs neſciat.fo.10.col.3.

Quod in ea nil eſt impꝛobādū vel reſpuendū.4.di.deniqꝫ.fo.5.col.1.

Quod nō eſt trahenda ad euꝫ ſenſuꝫ ad quē ſibi quiſqꝫ pꝛeſumit:ſed ex ipſa ſcriptura ſenſum opoꝛtet capere veritatis.37.diſ.relatū.fo.60.co.1.⁊ c.vino.fo.58.col 3.

Quod ſcripturā ſacrā debet quis ītelligere ex cauſa:ex perſona:ex loco: ex tempoꝛe:ſi non vult in labyrinthum impingere.29.di. ſciendū.⁊ c.ſeq.fo.46.col.2.

Qđ diſtinguenda ſunt tempoꝛa vt cōcoꝛdetur ſcriptura.2.q.1.ſi peccauerit.fo.206.col.1.

Quod ſcriptura qua quis ſcribit̃ in libꝛo vite:ſit ſm pꝛeſenteꝫ iuſticiā vel pꝛeſcientiam.de pe.di.4.§.finis. folio.576.col.3.

Qđ ſm pꝛeſcientiā ſcribi:eſt ad vitaꝫ eternā pꝛeoꝛdinari.ibidē.

Qđ ſm iuſticiam ſcribi: eſt ea operari quoꝝ merito ſit dignus eterna ſalute.de pe.di.4.§.poꝛro. f.574.co.4.

Quod ſcriptura ſacra accipiēda eſt ⁊ exponēda ſꝫ ꝓpꝛietatē linguaꝝ in q̄ eſt edita 38.diſ.locutio.f.61. c.4.

Qđ non artat̃ ſubregulis grāmatice artis.38.di.indignū.fo.61.col.4.

Qđ nō ſꝑ ad lr̃aꝫ:ſed qn̄qꝫ eſt myſtice ītelligēda.23.q.1.niſi. f.414.co.1.

Quod ſcripture ſenſus eſt q̄druplex: videlicet hiſtoꝛicus: qn̄ ſcriptura ītelligit̃ ſicut lr̃a ſonat:ſicut ſūt iudeoꝝ hiſtoꝛie.23.q 1.niſi.f.414.c.1.

Itē allegoꝛic⁹:qn̄ ꝑ id qđ dr̃ ſignatur qđ iaꝫ factū eſt vel futuꝝ eſt.ibidē.

Itē tropologic⁹ vel moꝛalis:qn̄ ſcriptura ad moꝛes cōuertit̃.37.di. vino.fo.58.col.3.

Itē anagogicus:qn̄ ſcriptura ad ſuperioꝛa ⁊ ad celeſtia reducitur.76. di.ieiuniū.circa finē.fo.121.col.1.

Qđ ſcriptura ꝯcilioꝝ ⁊ romanoꝝ pōtificū ꝓ autētica eſt hn̄da.15.di.ſancta.fo.18.co.3.19.di.ꝑ totū.fo.25.c.1

Qđ multa ſeruat vſus eccl̄ie:licet in ſcriptura nō inueniant̃.11.di.eccleſiaſticarum.fo.13.col.1.

Qđ de⁹ qn̄qꝫ reuelat al̃r q̄ꝫ ſcriptura ſctōꝝ tradidit.9.di.noli.i ſi.f.10.c.3

Qđ amans ſcripturas ſacras carnis vitia nō amabit.de ꝯſe.di.5.nunq̄ꝫ. fo.650.col.4.

Qđ ōis ſplēdoꝛ rhetoꝛice eloquētie⁊ oēs modi poetice elocutionis:quelibet varietas decoꝛe ꝓnūciationis oꝛnata:a diuinis ſcripturis ſūpſit exoꝛdiū 37.di.legimus.§. deniqꝫ. fo.58.col.4.

Quod an liceat clericis ſtudere in ſcripturis philoſophoꝝ ⁊ poetaꝝ.37.di ſtin.per totū.fo.58 col.1.

Quod q al̃r ſacrā ſcripturā intelligit q̄ꝫ ſpūſſanctus flagitat heretic⁹ eſt. 24.q.3.hereſis.fo.459.col.3.

Itē ipſam male exponētes dicuntur falſi ꝓphe.37.di vino.fo.58.col.3.

Qđ ſm eā grauia vel leuia penſantur quia eſt ſtathera.24.q.1.non afferamus.fo.448.col.3.

Qđ ſcriptura requirit̃ in multis:videlicet in hereſis abiuratiōe.de ꝯſe.di.2.ego berengarius.fo.617.c.3. 2.q.1.legū.fo.203.col.3.

Itē in legatione:vbi reqrit̃ ſcriptura miſſiōis.97.di.nobiliſſim⁹.158.c.2

Itē in electione:q̄ debet fieri ī ſcriptis ⁊ ꝓferri.63.di.quanto.fo 67.co.4. 2.q.1.legū.fo.203.col.3.

Itē in excōicatione:que debet fieri in ſcriptis.11.q.3.cure.fo.300.col.4.2. q.1.legū.fo.203.col.3.

Itē in ſentētie ꝓlatione:qꝛ aliter ſentētia nō habet vigoꝛē.2.q 1. in pꝛimis.§.quia igit̃.fo.202.col.1 qs.in fi.⁊.c.ſtatutis.⁊.c.legū.fo.203.co.3.

Item in publici criminis accuſatiōe 2.q.8.quiſqs.fo.233. col.1.⁊.q.1. legum.fo.203.col.3.

Itē in ciuili cōuentione.3.q 3.§.offeratur.fo.237.col.2.

Item in appellatione.2. q.6. poſt appellationem.219.col.3.

Item in extraneoꝝ clericoꝛum ſuſceptione.98.di.nullus.fo.158.col.4. ⁊.c.tranſmarinos.ibidē.

Item in rerum eccleſiaſticarū venditione.12.q 2.ſine exceptione.fo.323. co.4.10.q 2.caſellas fo.288.col.3.

Item in baptiꝫādoꝝ ſuſceptione:vbi nomen in ſcriptis dari debet.2.q.1. legū.fo.203.col.3.de ꝯſe.di.4.baptiꝫandi nomē.fo.637.col.4.

Item in regularis voti ꝓfeſſione.27. q.1.oēs femine.fo.482.col.1.20.q.1. vidua.fo.394.col.1.

Itē in expoſitoꝝ puerꝛoꝝ collectione.87.di ſi expoſitus.fo 139 . col.4.

Item in penitentie datione.30.q.5.q̄lis.in fine.fo.505.col.3.

Itē in ꝓlatoꝝ ad ſynodū nō veniētiū excuſatione.18 di.placuit.f.24.c.3.

Itē in illoꝝ q impetunt̃ citatione.5. q.2.§.1.⁊.c.1.fo.256.col 2.

Itē in ꝓlature renūciatione.7.q.1.ſi-
cut vir.§.ecce.fo.268.col.1.
Item in ſeruoꝝ ordinatione.54.diſ.
nulli.fo.91.col.3.
Itē i recōciliatiōe.2.q.1.legū.f.203.c.3.
Itē in ordinatione:qꝛ ordinati debēt
ſcripturā que formata dicit̄ ab or-
dinatore accipe.ibidē.⁊.73.di.ꝑ to
tum.fo.118.col.1.
Itē in ꝯſtitutionis ꝓmulgatiōe.35.
q.9.ꝙ gs.fo. 96.diſ.bn̄ qdē.
circa mediū.fo.153.col.1.
Itē in ſeruoꝝ ab epō manumiſſiōe.
12.q.2.ep̄s q mācipiū.fo.324.col.3.
¶ De ſcriptura habes vbi agit̄ de ſciē
tia ⁊ de ſubſcriptione

Scrutiniū.
De ſcrutinio ha
bes vbi agitur de
examinatione.

Securitas.
Qđ vbi eſt perfe
cta dilectio: ibi
eſt ſecuritas.24.q.1.non turbatur.
fo.446.col.3.
Qđ ſecuritas ꝯſcie in tribulatiōibus
releuat.24.q.1.nō turbat̄.f.446.c.3
Quod in vltimo fine penitētibus de
ꝯſecutione eterne felicitatis ſecu-
ritatē dare nō poſſumus.de pe.diſ.
7.circa p̄nci.fo.581.col.2.

Sedes.
Quod ſedes ap̄lica eſt
p̄ma auctoritate ⁊ di-
gnitate:licet antiochena ſit p̄oꝛ tpe
21.di.nūc aūt.fo.31.col.1.24.q.1.ro-
gamus.fo.447.col.2.9.q.3.nemo.
⁊.c.ſeq.fo.285.col.3.
Qđ ipſa eſt maioꝛ in iudicijs auc̄te
9.q.3.patet.⁊.c.ipſi ſunt.f.285.col.2.
Quod ꝯſtitutiones huius ſedis ab
oībus ſunt ſeruande.11.diſ.conſe-
quens.fo.12.col.3.
Quod nulli ꝑmittit̄ de eius iudicio
iudicare.17.q.4.nemini.fo.383.c.1.
21.diſ.nunc aūt.fo.31.col.1.
Qđ chriſtianus pctm̄ infidelitatis in
currit q ſedi ap̄lice obedire ꝯtēnit.
81.di.ſi qui.in fi.fo.129.col.2.93.di.
q cathedrā.fo.147.col.1.
Qđ in dubijs ⁊ arduis ad ſedē ap̄li-
cā eſt recurrēdū.17.di.nec licuit.⁊
duobus.c.ſeq.fo.22.col.2.16.q.1.fra
ter.poſt medi.fo.360.colū.3.24.q.1.
rogamus.fo.447.col.2.
Quod in libris ⁊ opuſculis qcqd ap
probauit ſedes ap̄lica ē tenēdū.19.
di.ſi romāoꝝ.vſq ad.c.ita.f.25.c.2
Quod ſine auctoritate ſedis ipſi⁹ ge-
nerale nō celebrat̄ conciliū.17.diſ.
per totū.fo.21.col.4.
Qđ imediate ſedi ap̄lice ſubiecti ma-
xime q ꝓpinq ſūt ānuo ſe debēt p̄ñ
tare.93.di.iux.⁊.§.p̄ce.fo.147.co.1
Qđ ſine ſedis hmōi iudicio ep̄i non
poſſunt ꝯdēnari.3.q.6.accuſatus.⁊
c.ſeq.fol.241.col.2.9.q.3.antiquis
fo.285.col.3.
Qđ mali dānati p ipſaꝫ reſtituūt.9.q.
3.ſuit.f.285.col.3.⁊.c.frēs.f.286.c.1.
Qđ ſine ſedis ap̄lice auctoritate nul-
lus ep̄s ſedē ſuā audet mutare.7.
q.1.mutationes.fo.272.col.1.
De hac materia hēs vbi agit̄ de eccle
ſia romana:⁊ de papa:⁊ ap̄lica ſede
Itē hec ſunt que reſeruāt̄ eccleſie ro-
mane ⁊ ap̄lice ſedi.
Iudiciū ep̄oꝝ.3.q.6.dudū.f.241.c.4.
Item reſtitutio depoſitoꝝ.2.q.6.ideo
huic.fo.215.col.2.
Item cōgregatio conciliorum.3.q.6
dudum.fo.241.col.4.
Itē reſtitutio clericoꝝ.1.q.7.cōueni-
entibus.fo.116.col.2.
Itē exēptio ep̄oꝝ.16.q.1.frater.f.
18.q.2.luminoſo.fo.386.col.2.
Itē qō fidei.24.q.1.quoties.f.448.c.1.
Item abrenunciatio ep̄atus.6.q.3.de
niq.fo.264.col.2.
Itē mutatio ep̄oꝝ.7.q.1.mutatiōes.
fo.272.col.1.
Item epiſcopatuum diuiſio ⁊ vnio.
16.q.1.⁊ tēporis.fo.359.col.4.
Itē pallij datio.100.diſ.qm̄.f.160.c.2.
Itē abſolutio excōicationis facte a ſe
de.21.di.inferioꝛ.fo. 16.q.1.
frater.fo.361.col.3.
Itē antiquoꝝ canonū ⁊ ſcripturarū
interp̄tatio.17.di.nec licuit.f.22.c.2
Item fame reſtitutio.2.q.3.euthemi-
um.§.hinc colligit̄.fo.208.col.2.
Itē cū ſimoniacis diſpenſatio.2.q.3.
paulū.fo.208.col.2.
Itē maioꝝ ⁊ difficiliū queſtionū di-
ſcuſſio.17.di.multis.fo.22.col.2.
De hac mā habes vbi agit̄ de ecc̄lia ro
mana ⁊ de papa ⁊ de diſpenſatiōe.
Quod ſedes q̄ttuoꝛ patriarchaliū ec
cleſiaꝝ ſunt iſte:cōſtātinopolitana:
alexandrina:antiochena:⁊ hieroſo
lymitana.22.di.renouantes.folio.
32.col.4.
Qđ ꝯſtantinopolitana ſedes: lꝫ vlti-
ma fuerit tpe:tñ propter dignitatē
tranſlati imperij eſt ſtatuto cōcilij
poſt romanā ſedē primuꝫ obtinet
locū.22.di.ſacroſctā.in fi.⁊.c.ſe.⁊.§.
hinc.⁊.c.diffinim⁹.f.32.c.1.⁊.33.c.1.
Quod alexandria ſedes quā beatus
marcus euāgeliſta ad honoreꝫ ſcti
petri inſtituit.olim poſt romanaꝫ
prioꝛ fuit ⁊ poſt illā ſecunda fuit an
tiochena:in qua reſederat btūs pe-
trus anteq̄ romā veniſſet.22.di.ſa
croſancta.fo.32.col.1.
Qđ ſedes ep̄ales non in villis vel ca-
ſtellis:ſed in maioꝛib⁹ locis debēt
ꝯſtitui.80.di.p totū.fo.126.col.3.
Qđ btūs petrus ap̄ſ vbi pagani ha-
bebāt archiflamines fecit inſtitui
archiep̄os.80.di.in illis.fo.127.c.1.
Qđ ſedes ep̄oꝝ nō lōgo interuallo de
bent diſtare:vt ad ꝯſecrationem ar
chiep̄i citius poſſint venire.80.di.
nō debere.§.ſedes.c.ſe.fo.127.col.3
Qđ vbi nō fuit ſedes ep̄alis de nouo
nō debet inſtitui:niſi fideliuꝫ exere
uerit multitudo.16.q.1.p̄cipim⁹.
fo.360.col.4.⁊.c.felix.fo.360.col.2.
Item niſi gens noua ad fidem ꝯuer
tat̄.99.di.nulli.fo.159.col.3.
Qđ ep̄ales ſedes ex cā auctoritate ap
ſtolica mutant̄ de loco ad locū.vꝫ
propter barbaricā icurſionē.7.q.1.
temporis.fo.274.col.1.
Iteꝫ ex cauſa vniunt̄:videlicet ꝓpter
alterius loci deſolationeꝫ.16.q.1.⁊
tēporis.⁊.c.ſeq.fo.359.col.4.
Itē ex culpa auferunt̄:vꝫ pp ep̄i occi
ſionē.25.q.2.c.vlti.fo.467.col.2.

Senes.
Qđ ſenes in ſcriptura
ſacra dicūtur ſapien-
tes.84.di.porro.fo.134.col.4.
Quod p̄mitus abraam dictus eſt pa
ter ideſt ſenioꝛ.ibidem.
Qđ nō ꝓpter ſenectutē vel decrepitā
etatē:ſed ꝓpter ſapientiā p̄ſbyteri
dicunt̄ ſenes.ibidem.
Quod gloria ſenū eſt canicies:⁊ cani
cies ſapientiā deſignat.ibidem.
Qđ q̄druplex eſt ſeniū:videlicet natu
re:⁊ hoc tēdit ad defectū.86.di.tāta.
fo.138.col.1.13.q.2.illud.f.333.c.1.
Itē ſeniū gr̄e.84.di.porro.fo.134.c.4.
vbi dr̄:ꝙ canicies ſenū prudentia
eſt:⁊ hoc ſeniū ad perfectum ducit.
20.di.de qbus.fo.23.col.2.32.q.2.an
cillā.515.col.4.
Itē eſt ſeniū culpe:⁊ hoc ducit ad inte
ritū.2.q.7.paulus dicit.fo.227.c.4.
Itē ē ſeniū etne gr̄e:⁊ hoc duc̄ ad et
nū p̄miū:de q̄ dr̄:Cogitaui dies ā-
tiquos ⁊ ānos eternos i mēte hūi.
Qđ ſenes q̄to morti viciniores:tan
to debent eſſe puriores.86.di.tan-
ta negtia.fo.138.col.1.
Qđ mali ſenes a ſbis p̄latis ſunt du
rius arguēdi.86.di.tāta.f.138.c.1.
Qđ p̄ſumendū eſt de ſene bono bonū.
18.q.2.diffinimus.fo.388.col.2.
Qđ ſenect⁹ auferr incontinētie ſuſpi
tionē.34.di.fraternitatis.f.54.c.4.
Qđ ſenectus decrepita reddit ad ep̄a
tū inhabilē.85.di.florētinuꝫ arch i
diaconū.fo.135.col.1.
¶ De ſenio ⁊ ſenectute hēs vbi agit̄
de antiquitate.

Sentētia.
Qđ ſniaꝫ papa cuꝫ
magna deliberatio
ne debet ꝓferre.35.q.9.apoſtolice.fo
lio.600.col.2.
Qđ ſnia aut ꝓ ꝯſideratiōe tpꝫ vel eta
tū:vel pp ſurreptionē vel grauē ne
ceſſitatē pōt in melius cōmutari.
35.q.9.ſniam.fo.600.col.3.⁊.ca.ve-
niam.ibidem.co.2.
Item papa ſniam ſuoꝝ predeceſſorū
pōt in melius cōmutare.35.q.9.lo
ci.§.his itaq.in fi.fo.599.col.4.
Qđ ſnia q̄ in ſe nō valet:ꝯfirmata per
ſupioꝛē valet.16.q.6.ſi ep̄ꝫ.f.372.c.2
Qđ ſnia debet dari in ſcriptis.2.q.1.in
p̄mis.in fi.fo.202.col.1.⁊.c.legū.fo
lio.203.col.3.
Qđ ad ſniaꝫ dādā pro modicis cāis
nō reqrit̄ ſcriptura.11.q.1.ſi quis.
fo.297.col.4.

Qđ nõ ſm ꝓprĩa voluntatẽ ſed ſm leges eſt ꝓferenda.11.q.3.ſummopere.fo.306.col.2.
Qđ etiã ꝑtibus ꝑtibus añ plenã negocij diſcuſſionẽ nõ eſt ſnĩa ferenda.30.q.vl.iudicãtẽ.fo 506.col.4.
Qđ i re dubia nõ debet dari certa ſententia.11.q.3 graue.fo.306.col.4.
Qđ nõ eſt danda ſnĩa niſi poſt plenã inueſtigationẽ veritatis.11.q.3.ſummopere.fo.306.col.3.⁊.ca.graue.⁊ duo ſeq.c.ſe.fo.eodẽ.co.4.
Qđ ſnĩa rite ꝓlata ab oibus eſt tenenda.6.q.4.ſi metropolitanus.§.ſed ſi.fo.265.col.1.⁊.c.ſi qs epũs.f.264.c.4.35.q.9.c.i.fo.599.c.3.11.q.3.nemo contẽnat.fo.302.col.3.
Qđ iudex debet eã ferre cũ mẽtis trãquillitate:nõ in furore.11 q.3.illa.⁊ tribus.c.ſeq.fo.306.col.1.
Qđ ſnĩa ſub conditione nõ eſt ꝓferẽda.2.q.6.biduũ.fo 218.col.3.
Qđ ſententia diffinitiua obtinet auctoritatẽ rei iudicate.2.q.6.biduũ.ante finẽ.fo.218.col.3.
Qđ ſententia pluriũ debet preualere.79.di.ſi trãſitus.fo.126.col.3.
Qđ ſnĩa qñq3 eſt iniuſta ex aio proferẽtis:ſed iuſta eſt ordine ⁊ cauſa:aliqñ iuſta eſt aio:ſed non ordine vel cauſa:⁊ aliqñ eſt iuſta ex aio ⁊ ordine:ſed nõ ex cã.11.q.3.epũs preſbyter.§.ſeq.fo.305.col.3.
Qđ ſnĩa lata qñq3 nõ tenet: videlicet qñ p appellationẽ ĩfra certũ tps releuat.35.q.9.loci.§.ſeq.fo.599.c.4.
Itẽ qñ i arduis cauſis in ſcriptis nõ dat.2.q.1.in pmis.§.quia igit.in fine.fo.202.col.1.
Itẽ qñ a nõ ſuo iudice fert.3.q.8.accuſatores.fo.245.col.4.9 q.2.c.1.fol.282.col.4.⁊.c.epm.fo.283.col.2.11.q.1.in clericoꝝ.:98.col.1.
Itẽ qñ ab vno ſolo iudicũ cum duo fuerint delegati fert.2.q.6.ei qui.§.itẽ ſi plures.fo.221.col.4.⁊.22.c.4.
Item ſi contra ius ſcriptũ fertur.§.item ſi ſentẽtia.ibidẽ.
Itẽ ſi iudices fines ſtatuti vel mandati excedunt.ibidẽ.
Itẽ ſi ꝯ ꝓus iudicata lata fuerit.ibidẽ.
Itẽ ſi iudex pcio corruptus eam tulerit.ibidem.
Itẽ ſi pte nõ ꝯtumaciter abſente lata fuerit.3.q.9.p totũ.fo.246.col.2.
Qđ nõ dz ſuſtinere penã canonicam in quẽ nõ eſt ꝓlata canonica ſnĩa.11.q.3.nõ debet.fo.305.col.2.
Qđ iniq̃ ſentẽtia eſt reuocãda.24.q.2.ſane.ꝓfert.fo.454.col 4.
Itẽ ſi p falſas ꝓbationes ⁊ per ſurreptionẽ lata eſt:eſt retractãda.35.q.9.veniã.⁊ tribus.c.ſe.fo.600.co.2.
Qđ ſnĩa excõicationis ſiue iuſta ſiue iniuſta timẽda eſt.11.q.3.qb⁹.f.302.c.3.⁊.c.epũs.§.ſi ergo.fo.305 co.3.
Qđ iniuſta nocet potius ferẽti q̃3 patiẽti.11.q.3.illud.fo.308.c.1.24.q.vl.ſi qs nõ.⁊ q̃ttuor.c.ſe.fo.456.col.3.
Qđ nõ eſt ferẽda ſnĩa qñ multitudo eſt in cauſa.23 q.4.c.ſi qs ꝑtitz.§.ſimiliter.fo.424.col.4.
Qđ eſt ſnĩa ſuſpẽſionis q̃tũ ad offm ⁊ bñficiũ.7.q.1.ſi qs in.fo.271.col.3.
¶ De q̃ mã hẽs vbi agit de ſuſpẽſiõe
Qđ differt ſnĩe executio per triginta dies cũ pncipes vel aliqs alter aliquẽ ad mortẽ ꝯdẽnant.11.q.3.cuz apud.fo.306.col.1.
Itẽ differt p decẽ dies q̃tiens appellatio admittit.2.q.6.anterioꝝ.f 217.c.3
Itẽ q̃uſq3 grauida ad mortẽ ꝯdẽnata pariat:q2 aliter cõmitteret homicidiũ.2.q.4.ꝯſuluiſti.in fi.f.212.c.3.32 q.2.ꝙ vero nõ formatũ.f.515.col.1.
Itẽ quouſq3 pnceps aſſignauerit inſulã illi q in exiliũ dz relegari.2.q.6.biduũ.poſt mediũ.f.218.col.3.
Itẽ quouſq3 ꝯdẽnatus ſeruus reddat dño ſuo de peculio rõnẽ.54.diſtin.generalis.fo.93.col.2.
Qđ deus nouit mutare ſniam.22.q.4.vnuſquiſq3.fo.407.col.4.
Qđ deus nõ mutat ſniam in hoies ſz i opa:q2 oib⁹ nõ iraſcit:ſed vitijs.de pe.di.1.ſi agamus.f.545.col.1.
¶ De ſnĩa habes vbi agitur de excõicatione ⁊ de iudicio.

Separatio. Quod heretici ⁊ ſchiſmatici ab eccleſia ſunt ſeparati:⁊ iõ nõ hñt ſpiritũſanctuz.24.q.3.de illis.fo.457.col.2.
Qđ mali chriſtiãi corpaliter ſunt in eccl'ia:ſz p peſſimã vitã ſepãt.ibidẽ.
Qđ tũc pctõres a chriſti corpe ſepant cũ p excõicationẽ tradũt ſathane in interitũ carnis vt ſpũs ſaluus fiat.11.q.3.audi.fo.301.col.1.
Itẽ aliq ſeparant ab eccl'ia per ſniaz q ſunt intra:⁊ al.q vident intra qui ſũt ex.24.q vl.cũ aliqs.f.457.col.2.
Qđ nil ſic debent formidare chriſtiani q̃3 ſepari a corpe chriſti:q2 ſi nõ eſt mẽbrũ ei⁹.11.q.3.nihil.f.302 c.4
Qđ ſeparati a corpe xpi ſicut mẽbruz pciſũz virtutẽ ſpũalẽ nõ hñt.1.q.1.corporalia.fo.171.col.4. Notẽt hoc obſtinati in malicia.
Qđ nos debem⁹ ſepari a malis pcepto dñi q dic:Sit tibi ſic ethnic⁹ ⁊ publican⁹ 2.q.1.ſi peccauerit.206.c.1.
Itẽ mãdato apl'i q dixit:hereticũ poſt pmã ⁊ ſcdaz correctionẽ deuita.24 q.3.dixit.fo.459.col.3.
Itez ꝯſilio moyſi q dixit:Separamini a tabernaculis ipioꝝ ne peatis.1.q.1.ſi qs inqt.añ fi.fo.174.col.1.
Itẽ ſtatuto ꝯcilij qđ ſeparat iudeos a xpianis.28.q.1.iudei.fo 496.col.1.
Itẽ exẽplo Cypani q ſepat⁹ fuit a lucifero heretico.24.q.1.adueccauit.folio.449.col.1.
Item exemplo Policarpi martyris qui a cherintho ⁊ marchione ſeparatus fuit.24.q.1.oies.f.449.col.2.
¶ De hac materia habes vbi agitur de excõmunicatione.

Sepultura Qđ noie ſepulture:aliqñ ſignat terra ꝓ ampliatione cemiterij ⁊ ſepulture:⁊ lz ꝓ ea accipe.12.q.2.nuꝑ.f.326.c.3.23.q.8.ſcdõz.f.443.c.2
Itẽ noie ſepulture qñq3 ſignificat offíciũ ſepliẽdi:⁊ nõ lz aliqd accipe.13.q.2.pcipiẽdũ.fo.334.col.4.
Itẽ noie ſepulture qñq3 ſignificatur terra cemiterij:⁊ ꝓ illo nõ lz aliqđ accipe.13.q.2 q̃ſta.⁊ trib⁹.c.ſeq.fol.334.col.2.1.q.1.dictũ eſt.fol.181.c.3.
Qđ ius ſepulture eſt ius cõpetens eccleſie ad ſepliẽdũ i cimiterio ſuos ⁊ ꝓuenit ex epi aſſignatione.13.q.1.eccleſias.fo.330.col.3.
Itẽ hoc ius ſpectat parochialibus eccleſijs vel qbus iure vel puilegio eſt ꝯceſſuz.13.q.1.eccl'ias.f.330.c.3.
Qđ vbicũq3 ſepliamur:dñi ẽ terra ⁊ plẽitudo ei⁹.13.q vl.vbicũq3.f.336.
Qđ officiũ deuote ſepulture:bone (c.3.) ſidei eſt teſtimoniũ.13.q.2.nõ eſtimemus.ante fi.fo.335.col.2.
Qđ in ſepulchris xpianoꝝ reges ẽ defunctoꝝ.12.q.2.auꝝ.añ finẽ.326.c.4.
Qđ prodeſt mortuis habere ſigna ſepulture ſue:que inſpiciẽtes amici pro eis pces effundũt dño.13.q.2.cum grauia.fo.335.col.1.
Qđ itra eccl'iã ⁊ maxime iuxta altare vbi corpus xpi ꝯficit:nullus eſt ſepeliẽdus 13.q.2.pcipiẽdũ.f.334.c.4.
Qđ pñt in eccl'ia epi ſepeliri:vel abbates vel eminẽtis vite pſbyteri:vel laici.13.q.2.nullus.fo.335.col.2.
Qđ ꝓdeſt hoi inter bonos ⁊ iuſtos defunctos ſepeliri.13.q.2.cum grauia.⁊.c.aie.⁊ c.nõ eſtimemus.in fine.fo.335.col.2.
Qđ pctõribus plus obeſt ſepeliri i ſacris locis q̃3 ꝓdeſt.13.q.2.quibus.⁊.c.cũ grauia.fo.335.col.1.
Qđ quecũq3 mõ ſeipſos occidentes nõ ſolũ carẽt eccleſiaſtica ſepultura:ſed etiaz nec in pſalmis nec in alijs dz eis aliq̃ ſolẽnitas exhiberi.23.q.5.placuit fo.432.col.2.
Itẽ ſimiliter debet pro illis fieri qui ſine pnia pro ſuis ſceleribus occidũt.ibidẽ.⁊.c.fures.fo.337.col.1.
Itẽ vſurarius excõicatus etiã minori excõicatiõe ſi abſolutionẽ viuẽs nõ petiuit.24.q.2.ſane.fo.454.co.4.
Itẽ pdones manifeſti etiã ſi penitentes moriãt ſi hñt vñ ſatiſfacere poſſunt:nec ipſi nec heredes ſatiſfacere ꝓ eis volũt.24.q 2.ſane.f.454.c.4
Qđ qlibet in pctõ mortali moriẽs in cemiterio nõ eſt ſepeliẽdus.13.q.2.qbus.fo.335.col.1.
Qđ in patibulo mortuis ſi penituerint nõ eſt negãda ſepultura.13.q.vlti.c.q̃ſitũ eſt.fo.336.col.4.
Qđ ſepultura põt eligi.12.q.2.bone.folio.327.col.4.

Quod ad eligēdā ſepulturā locus de bet inducere ſolēnior: ſicut eſt ep̄a tus vel religioſoꝝ monaſteriū. 13. q.2. vbicūq; temporū. fo. 333. co. 2
Quod ep̄s ēt in minori ⁊ minus religioſa eccl'ia pōt eligere ſepulturā 12. q.2. bone. fo. 327. co. 4
Quod nullus debet ſepulturā parētū ſuperbia vel odio deſerere. 13. q. 2. placuit. fo. 333. co. 3
Quod filij emācipati a patribus libere eligunt ſepulturā. 13. q. 2. §. econtra. folio. 332. co. 3
Quod an eccl'ia in qua parētes ſepulti ſūt poſſent vēdicare corpa filioꝝ 13. q. 2. ebron. ⁊ c. ſe. fo. 332. c. 2
Quod ꝯiugati vt videt̄ in vno ſepulchro debēt ſepeliri. 13. q. 2. c. 1. §. nūc ⁊ c. ebrō. fo. 332. co. 2
Quod vxor mortui ſi non elegerit ſepulturā cū marito debet ſepeliri. 13. q. 2. c. 1. §. nūc aūt q̄rit̄. ⁊ c. ebron. ⁊ c. vnaqueq; fo. 332. co. 3
Quod mulier ſi plures viros habuit ⁊ ſepulturā nō elegerit videt̄ ꝙ cū vltimo viro debeat ſepeliri. 13. q. 2. vnaqueq;. fo. 332. co. 3
Qđ extrane⁹ i q̄libꝫ vbi elegerit ibi ſepelit̄. 13. q. 2. vbicūq; §. q̄a. 333. co. 2
Quod extraneus ſi nō elegit: in ep̄atu vel parochia ſepelit̄. 13. q. 2. vbicunq;. fo. 333. co. 2
Qđ idigena ſi elegit locū magis religioſum ibi ſepelit̄. 13. q. 2. illud. §. q̄r. fo. 333. co. 1. c. vbicūq;. f. 333. co. 2.
Itē ſi elegit minus religioſum: q̄r videt̄ hoc facere ex odio vel ſupbia: nō habebit. 13. q. 2. placuit. f. 333. co. 3
Quod indigena ſi de corpe n̄ diſpoſuit ſepelit̄ cum ꝓpinquis vel vbi decimas ꝓſoluebat. 13. q. 2. ebrō. fo. 332 ⁊ c. vbicūq;. fo. 333. co. 2
Quod violans ſepulturā infamis efficit̄. 6 q. 1. infames. fo. 262. co. 1
Qđ q ſepelit corp⁹ alienū non ſolū ſepultū: ſꝫ oīa q̄ ꝯſeq̄nter habuit tenet̄ reſtituere. 2. q. 2. oēs. fo. 207. co. 2
Qđ eccl'ia parochialis vbi ſacr̄a participauit de mortuo alibi ſepulto dꝫ ius ſuū h̄re. i. canonicā portionē. 13 q. 1. eccl'ias. per totū. fo. 330. c. 3
Qđ canonica portio eſt danda ſcđm cōſuetudinē terrarū vt vitet̄ ſcandalū. arg. 12. di. illa. fo. 15. co. 2. 76. di. vtinam. fo. 122. co. 4

Sequeſtratio. Quod lite pendēte fructus ſequeſtrant̄. 2. q. 6. quotiens poſt. fo. 216. co. 2. 11. q. 1. q̄a reo⁹ folio. 298. col. 3.
Qđ ſeq̄ſtrant̄ res cū appellat̄ ab execu tore. 2. q. 6. q̄tiēs poſt. fo. 237. c. 2
Itē cū aduerſari⁹ fruct⁹ dilapidat. 3. q. 2. q̄r ea. fo. 236. co. 1
Item legitime appellāti. 2. q. 6. biduū folio. 218. co. 3
Itē de adulterio accuſanti. 4. q. 4. §. aliquādo. fo. 254. co. 2

Seruitus. Quod duplex ē ſeruitus videlꝫ corporalis ⁊ ſp̄ualis. 12. q. 2. cū redēptor. fo. 326. co. 3
Qđ ſeruit⁹ inducta eſt ex iure gētiū. ibidē. ⁊ 1 di. ius gētiū. fo. 2. c. 3
Itē iure diuio. 35. di. vinolētū. 56. c. 4.
Itē iure cōſtitutionis. 7. di. §. 1. fol. 7. co. 3. vbi de ſeruo empto agit̄ de q̄ ſtatutū fuit ꝙ ſex annis ſeruire debuit: ⁊ in ſeptimo āno liber exire.
Itē iure canonico ē approbata. 17. q. 4. id ꝯſtituim⁹. fo. 384. co. 1
Quod añ diluuiū incōcuſſa fuit libertas nec obſeq̄a ſeruituris a cōſortibus exigebātur. 35. diſt. ſexto. poſt mediū. fo. 56. co. 4
Qđ ſeruit⁹ nō eēt ſi ebrietas ſi fuiſſet. ibidē.
Quod cleric⁹ ep̄o ſuo iſidias vel iniurias inferēs in ſeruitutē ꝑpetuā curie eſt tradēdus. 11. q. 1. ſtatuim⁹. f. 295. c. 4. 3. q. 4. cleric⁹. 238.
Quod cōcubina diaconi vel ſacerdotis a ꝑncipe in ſeruitutē eſt redigēda. 32. di. eos q̄. fo. 52. co. 1
Qđ meritor. ū ē libertatē dare ſeruis 12. q. 2. cū redēptor. fo. 326. co. 3
Quod ſerui eccl'ie angarijs ſecularium iudicū moleſtari nō debent. 12. q. 2. eccleſiarū. fo. 326. co. 4
Quod eccl'ie ſerui ēt benemeriti ſine cōpēſatiōe nō debēt dari libertati. 12. q. 2. ſi q̄s. fol. 324. col. 2. ⁊ c. epiſcopus qui ibidē. co. 3
Qđ ſerui miniſtris eiuſdē eccl'ie gratis pn̄t dari. 12. q. 2. eccl'iaſticis. f. 326
Quod libertati dati ſi nō fuerint grati in ſeruitutē redigant̄. 12. q. 2. ep̄s qui. folio. 324. co. 3
Quod frequētius fugitiui poſſunt vēdi. 12. q. 2. fugitiui. fo. 324. co. 1
Qđ ſi ſeru⁹ ꝓmouet̄ ſciēte dn̄o ⁊ cōtradicēte remanebit in ordine promotus: ſed ep̄s vel qui eū p̄ſentauit duplum reſtituet. 54. diſt. ſi ſeruus abſente. fo. 94. co. 2
Itē ſi p̄ſens eſt dn̄s ⁊ cōſentit eoipſo ſeruus liber efficit̄. 54. di. ſi ſeruus ſciēte. fo. 94. co. 2
Itē ſi dn̄s eſt abſens ſiue p̄ſens ⁊ ſcit ⁊ tacet videt̄ cōſentire. ibidē.
Qđ ſi dn̄s neſcit ꝓmotionē ſerui infra annū poterit reclamare ⁊ reuocare. ibidē.
Quod ſeru⁹ indebite ꝓmotus ſi infra diaconatū vel ſubdiaconatū fuerit degradatus ad p̄ſtinū ſtatū reducit̄. 54. di. nullus fo. 91. col. 3. ⁊ c. ſeq. ⁊ c. ſi q̄s obligatus. fo. 92. co. 2. ⁊ c. de rebus. §. ceterum. ibidem.
Qđ ſeru⁹ monach⁹ factus inſcio dn̄o infra trienniū nō debet ꝓfiteri: infra qđ ip̄s ſi nō requirit̄ liber monachus remanebit. 54. diſ. ſi ſeru⁹ ſciente. fo. 94. co. 2
De hac materia habes vbi agitur de ordine ⁊ de clericis.
De ſeruitute habes vbi agit̄ de libertate: ⁊ de libertis ⁊ de manumiſſiōe.
Quod ſp̄ualis ſeruit⁹ p̄cti relaxata eſt ꝑ incarnationē chriſti. 12. q. 2. cū redēptor. fo. 326. co. 3
Quod clericus qui altari ſeruit de altari viuere debꝫ. 12. q. 1. cleric⁹ q̄s. ⁊ c. ſeq. fo. 312. co. 4
Qđ ꝑncipes ⁊ p̄lati deo ſeruiūt bene viuēdo ⁊ fideliter ſubditos regendo. 23. q. 4 ſi eccl'ia. in ſi. f. 427. co. 4

Seueritas. Quod ſeueritas nō aīo ſeuiendi eſt exercēda: ſꝫ aīo medendi. 86. di. odio. ⁊ c. ſe. fo. 135. c. 4
Quod in delinquētes ſeueritas cū benignitate eſt tēperāda. 45. di. diſciplina. fo. 70. co. 4. ⁊ c. ſunt. fo. 71. co. 4. ⁊ c. ſe. 23. q. 4. q̄d facit. fo. 323. co. 1 ⁊ c. qđ chriſtus. ibidē.
Quod ſicut ꝯtumacibus ſeueritas ē oſtēdēda: ſic humilibus ⁊ penitentibus locus venie nō debet denegari. 2. q. 4. quāto. in ſi. fo. 210. co. 4.
Quod melius eſt cū ſeueritate diligere q̄ꝫ cū lenitate decipere. 5. q. 5. non omnis. fo. 258. co. 2
Quod p̄latus offīm ſeueritatis diligētiſſime implet qui nō ex odio ſed ex dilectiōe ſubditū corrigit. 23. q. 4 ita plane. fo. 418. co. 2
Quod ꝓpter multitudinē ⁊ pluriū ſtragē detrahendum eſt ſeueritati. 50. di. vt ꝯſtitueret̄. fo. 82. co. 4. 23. q. 4. cū quiſq;. fo. 420. colū 4. ⁊ c. ipſa pietas. ante ſi. fo. 422. co. 2
Quod vbi ſchiſma nō timet̄ nō debꝫ dormire ſeueritas diſcipline. 23. q. 4 cū quiſq;. fo. 420. colū. 4. ⁊ c. quidā. in ſi. fo. 408. co. 2
Qđ vbi fidei ſubuerſio ⁊ ruina fratrū timet̄: nerui ſeueritatis nō debent diſſolui. 50. di. abſit. fo. 83. co. 1
Qđ dignū eſt vt ſeueritatē eccl'iaſtice diſcipline ſentiat qui ſanctorū patrum inſtituta ſeruare cōtemnit. 55. di. nullus. in ſi. fo. 95. co. 3
Quod qui dei ⁊ ſanctoꝝ patrū contēnit mādata iuſtū eſt vt ſenioribus corrigat̄ vindictis vt ceteri ſumāt ſeueritatis ⁊ honeſtatis exemplū. 23. q. 3. iuſtū. fo. 417. co. 2
Quod p̄lati q̄n̄q; verētes peccātiū linguas ſeueritatis in corrigēdo efficiunt̄ immemores. 45. diſ. ſed illud folio. 72 col. 1
Quod q̄nto mai⁹ eſt pc̄tm̄ tanto maiori ſeueritate eſt corrigēdū. 1. q. 3. ex multis. circa mediū. fo. 159. co. 3
De hac materia habes vbi agitur de auſteritate ⁊ de correctione.

Sigilliū. Quod q̄libet eccl'ia cathedralis vel collegiata debet h̄re ſigillū ⁊ hoc dī ſigillū capl'i. 73. di. in noīe. in ſi. fo. 118. col. 2. 19. q. 3. ſtatuim⁹. fo. 391. co. 1

Signū. Quod per facta ⁊ verba notificatur aliq̄s

diſpōſitio cordis.de pe.di.2.querendum.folio.552.co.3
Quod q̄uis ſint vera q̄dā nō tn̄ ſunt credēda iudici niſi certis ſignis demōſtrent̄.11.q.3.q̄uis.fo.306.co.4
Quod ſpeciale ſignū filij dei fuit q̄ ſpiritusſctūs deſcēdēs māſit ſup eū de pe.di.2 q̄rendū.fo.552.co.3
Quod tūc ſignū ē ſpiritūſcm̄ ad tps in ſctōs veniſſe cū ſigna miraculorū p ipſos patefacta ſunt.ibidē.
Quod aliqui demones vident̄ ſigna facere ꝛ nō ſunt.26.q.5.nec miruꝫ.circa mediū.fo.472.co.1
¶De hac materia habes vbi agitur de demonibus.

Silentiū. Quod cultus iuſticie eſt ſilentiū.5.q.4 in loco.fo.258.co 1
Quod indiſcretū ſilentiū p̄lati eſt dū eos q erudiri poterāt i errore dere linq̄t.43.di.ſit rector.fo.66.c.2
Qđ ſimplex cōuerſatio abſq̄ ſermōe q̄ſtum exēplo ꝓdeſt tm̄ ſilentio nocet.43.di.§.1.fo.66.co.1
¶De hac materia habes vbi agitur de taciturnitate.

Similitudo. Quod homo ad ſimilitudinē dei creatus eſt: angelo đo plus hoie attribuit̄: q: non dī ad ſimilitudinē dei cōditus ſꝫ ſignaculum ſimilitudinis.de pe.di.2.§.q̄ꝫ vero reprobi.poſt me.ꝛ.§.ſe.fo.560.co.4.
Qđ ſiles fuerūt petrꝰ ꝛ paulꝰ deuotione ꝛ merito.2.q.7.bti.fo.228.col.4

Simon. Quod ſimō magus fuit ex iudea natus.32 q.4.recurrat.circa medium.folio 517.colum.2
Quod ſimoni baptiſmū ſimulatiōe acceptū nō ꝓfuit: q: poſt non penituit.27.di.nā ſi ꝯſenſerim.fo 43.c.2

Simonia. Quod ſimonia ē ſtudioſa volūtas emēdi vel vendēdi aliquod ſpūale 1.q.1.qui ſtudet.fo.164.co.3
Quod ſimonia cōmittit̄ p̄ce vel p̄cio: vel obſequio.1.q.1.ordinatiōes.fo 183.co.1.ꝛ.c.ſunt nōnulli.ibidē.
Quod nullū vitiū ſic reſpicit iniuriā dei: ꝛ ideo inter alia illud grauius corripit.1.q.1.q̄buſdā.fo.183.co.3
Qđ ſimoniaca hereſis an̄ cēs alias hereſes pullulauit.1.q.1.cuꝫ liqueat.
Quod giezi in veteri teſt. (fo.165.c.1 ꝛ ſimō magꝰ in nouo p̄cipiū fuerunt ſimonie.1.q.1.q ſtudet.f.164.
Quod in cōmiſſione ſimonie quātitas eſt attendēda.1.q.1.iudices.poſt međ.fo.167.c.2
Quod parue res ſicut eſculenta non vident̄ inducere ſimoniā.ibidē.
Qꝫ vt ols ſuſpitio ſimonie vitet̄ nō paſtelluꝫ pro aliq̄ ſpūali det̄.1.q.3.ſi quis obiecerit.fo.188.c.2
Qđ ſine pacto datū munus pōt accipi.1.q.1.q̄cquid.fo.181.co.1
Quod tam dans q̄ꝫ accipiens aliq̄d.ꝓ ſpūali cōmittit ſimoniam.1.q.1.q̄s coſtiterit.fo.163.co.4
Qđ per carnales p̄ces cōmittit̄ ſimonia.1.q.1 ſunt nōnulli.ꝛ.3.c.ſe.f.183 co.1.8.q.2.c.1.fo.280.co.2
Qđ ꝓ digno p̄ces fundere nō ē ſimoniā cōmittere.1.q.1.lator ē. f.184.c.2
Quod ille p̄latus ſimoniā cōmittit q nō nūmo p̄cij ſed nūmo fauoris ordinē vl̄ beneficium tribuit.1.q.1. ſunt nōnulli.fo.183.co.1
Quod ille ſimoniā fugit qui manꝰ ſuas ab omni munere excutit.1.q.1 ſunt nōnulli.ꝛ.c.ſe.fo.183.co.1
Quod ſimonia licꝫ ſit execrabile vitium: tamē heu nimis eſt vſitatū.1. q.1.reperiunt̄.fo.163.co.4
Quod ſimoniacus ſicut nō habet ſpirituale qđ ꝓ tp̄ali emit: ſic nec tēpale pōt retinere qđ ꝓ ſpūali dedit vel accepit.1.q.1 q ſtudet.fo.164.co.3
Quod ſimoniaci ſi nō renunciāt ꝛ penitēt ineternū peribūt.1.q.1.ſiquis neq̄ꝫ.fo.183.co.2
Iteꝫ adeptis priuant̄.1.q.1.preſbyteri.folio.163.co.3
Iteꝫ excōicant̄.1 q 1.q̄cūq̄ꝫ ſacros.ꝛ.c qui ſtudet.fo 164.co.3
Itē deponunt̄.1.q.1.ſi qs ep̄s.ꝛ q̄nq̄ꝫ c.ſe.fo.164.co.1.ꝛ.q.3.ea que.fo.188.co.2.ꝛ.c.ex multis.fol.189.co.3.ꝛ.q.7.ſi qs oēm.fo.195.co.4
Itē heretici reputant̄.1.q.1.q̄cunq̄ꝫ ꝛ duobꝰ.c.ſe.fo.164 co.4
Itē a q̄buſcūq̄ꝫ ꝑſonis tanq̄ꝫ heretici accuſant̄.6.q.1.ſi qs cū.§.porro.et .§.ſed cū oēs.fo 262.co.4
Qđ ſimoniacus ipſo iure videt̄ excōicatus ꝛ a ꝑticipatiōe ſacroꝝ ſegregādus.1.q.1.reperiunt̄.fo.163.co.4
Itē q̄nq̄ꝫ corpaliter puniunt̄.1.q.1.q ſtudet.fo.164.co.3.Exemplū ibi de giezi qui lepra ꝑcuſſus fuit.
Item officiū ſuū nō iuſte exequit̄.1.q 1.quicūq̄ꝫ ſacros.fo.164.co.4.ꝛ.c.q ꝑfectionē.fo.165.co.4
Itē ſacramēta indigne largit̄.1.q.1.q̄cunq̄ꝫ ſacros.fo 164.c.4
Itē ſacerdos nō merito ſed nomine tm̄ dī.1.q.1 c.2 fo.163.co.2
Qđ aliqđ munꝰ dare ꝓ p̄benda vel dignitate eſt graue peccatū.1.q.6.per totum.fo.194.co 4
Quod emēs vel vendēs p̄laturā prauitatē icurrit ſimoniacā ꝛ eternaꝫ dānationē 1.q.1.p̄ſbr ſi.fo.163.co.3
Ite n tam ea q̄ꝫ ordine ſuo priuatur ibidē.ꝛ.c.reperiunt̄.fo.163.c.4 ꝛ.c.ſanctoꝝ.fo.164.co.3
Item p̄benda ſimoniaca cum ſalute anime nō pōt retineri.13.di.neruſ.§.alius.fo.16 co.3
Qꝫ p̄latura per ſimoniā vl̄ multā ambitionē adepta etiaꝫ ſi moribꝰ non offendat malo exitu terminat̄: q: difficile eſt vt bono ꝑagant̄ exitu q̄ malo ſūt inchoata p̄ncipio.1.q.1. p̄ncipatus.fo.168.co.1
Qꝫ vbi p̄latus per ſimoniā vel ambitionē intrat ibi ꝑpl'i plus timenda eſt calamitas q̄ꝫ ſalus.1.q.1.fert̄.§.vulnerato.fo.168.co.1
Quod ſimoniace ſcient̄ bn̄ficiū h̄ns de rigore iuris priuandus eſt eo.1 q.1.p̄ſbyter ſi fo.163.colū.3.ꝛ.q.3.ea que.fo.188.co.2.ꝛ.c.ex multiſ.in p̄nci.ꝛ in ſi.fo.189.co.3.ꝛ.c.ſi qs prebēdas.fo.190.co.4.ꝛ.c.ſi qs dator.1.q.3.folio.187 co.4
Qđ ꝓ oi ſpūali dare tēpale ſimoniacū eſt.1.q.1.q̄cq̄d.in p̄n.fo.181.c.1
Quod ꝓ habēdo regimie quarūcūq̄ꝫ domoꝝ religioſaꝝ vel hoſpitaliuꝫ dare aliq̄d ſimonia eſt.1.q.3.ſi quis p̄bendas.fo.190.co.4
Itē ꝓ economatu vel vicaria dare vel recipe.1.q.1.ſi qs ep̄s.fo.164.c.1
Itē ꝓ quocūq̄ꝫ officio eccl'ie vel ꝓ adminiſtratione rerū eccl'iaſticarum 1.q.3.ſaluator poſt me.fo.188.co.3
Itē ꝓ iure percipiēdi oblationes vl̄ decimas.1.q.3.queſituꝫ fo.187.col.4.ꝛ c.ſe.ꝛ.c.ſi qs obiecerit.ꝛ.c.ſaluator.poſt međ.fo.188.c.3
Item ꝓ eccleſijs dedicādis.1.q.3.ſi qs p̄bendas.fo.190.co.4.ꝛ.q.4.eccleſia folio.192.co.1
Itē ꝓ eccl'iaꝝ p̄moꝝ lapidū fundatione.1.q.1.nullus.ep̄s.fo.184.co.3
Itē ꝓ baptiſmo ꝛ cōſignatione.1.q.1.baptizādis.fo.180.co.4.ꝛ.c.q̄cq̄d.et c.ſeq.fo.181.co.1
Item ꝓ chriſmate vel cōfirmatione.1.q.1 placuit vt nullꝰ.fo.181.col.2.ꝛ.c.dictū eſt.ꝛ.c.ſe.ibidē.co.3
Item pro euchariſtie datione.1.q.1.dictum eſt.fo.181.co.3
Item ꝓ ſepulture exhibitione.ibidē.
Item ꝓ q̄buſcunq̄ꝫ eccl'ie ſacris collatione.1.q.1.q̄cq̄d.fo.181.co.1
Item ꝓ interdicti officij reſtitutione 1.q.1.nullus ep̄s.fo.184.co.3
Item ꝓ debiti officij executione.1.q.3 nō ſolū.fo.190 co.2
Itē ꝓ ſcriptura vl̄ auxilio in alicuius ordinatiōe.1.q.1.ſicut.fo.171 co.3
Item ꝓ ſnie iuſte maxime a p̄lato ꝓlatione.1.q.3.vēdētes.fo.190.co.1
Quod ſimonia etiā cōmittit̄ cū p̄lati accuſatio ex pacto ſuſpendit̄.2.q.3.euthemiū.fo.208.co.2
Qđ collator bn̄ficij ſimoniace ab officio ſuſpēdit̄.1.q.3.ſi qs p̄bēdas.190
Item cōferens p̄laturaꝫ ſimoniace ſi nō penitet pergit ad gehennā.1.q.1.cito.fo.165.co.2
Itē a dignitate depōnit̄.1.q.1.reperiūtur.fo.163.c.4.ꝛ.q.3.ſi qs p̄bē f.190.
Item ſacrilegus eſt ꝛ excōicatus.1.q.3.audiuimꝰ.fo.187.co.3
Qđ ſimoniaci in ordine acriuſ q̄ꝫ alij ſimoniaci dānant̄.1.q.1.q̄ſq̄s.folio 163.co.3.ꝛ.c.quos cōſtiterit.ibidē.1 q.3.vendētes.fo.190.co.1
Qđ q̄nq̄ꝫ ſimoniaci ſimoniace ordi-

nant ⁊ cū illis nō diſpenſat ſcđm
illus a proprio gradu cadunt.1.q.
1 ſtatuimus.fo.181.col.4.
Itē qn̄qꝫ ſimoniaci ſimoniace a nō
ſimoniacis ordināt:⁊ hi etiā cadūt
ab ordie.1.q.1.ſtatuim⁹.fo 181.c.4.
Item qn̄qꝫ ſimoniaci nō ſimoniace
a ſimoniacis ordinant:⁊ hi miſe-
ricorditer in ordinibus tolerant
1.q 1.ſtatuimus.⁊.c.ſe.ibidē.
Qđ in ordine ſimoniaci heretici re-
putant.1.q.1.ꝓpter ſi.fo.163.c.2.
Item excōmunicant.1.q.1.qcunqꝫ.ſa
cros.fo.163.col.3.
Itē deponunt.1.q.1.ſi qs ep̄s per pecu
niā.⁊ q̄tuor.c.ſeq.fo.164.col.1.
Itē executionē officiū non recipiunt
neqꝫ hn̄t.1.q.1.qcūqꝫ ſacros.fo.164
c.1.⁊.c.gr̄a.fo.163.col.2.⁊.c.ordina-
tiōes.f.183.c.1.⁊.c.qbuſdā.f.183.c.3.
Itē ſi celebrāt pollutū ſacrificiū offe-
rūt.49.di.ſacerdotes.fo.77.col.2.
Qđ ſimoniaci ordinatores etiā ſi fi
deles videant infideles ſunt.1.q.1.
cū ois.fo.166.col 3.
Qđ ipſi tāq̄ ſeruū ſuū ſpiritūſanctū
vendūt:⁊ ideo ꝓditori iude q chri
ſtū iudeis vendidit aſſimulant.1.
q.1.eos qui.fo.166.col.3.
Item anathematizantur.1.q.1.placu
it.fo.167.col.1.
Itē deponunt.1.q.1.ſi qs ep̄s per pecu
niā.fo.164.col.1.⁊ duobus.c.ſeq.⁊
c.quicūqꝫ ſacros.fo.164.col.4.
Qđ mediator ſimonie infamis effi-
cit.1.q.3.ſi qs ꝓbendas.fo.190.c.4.
Itē ſi clericus eſt deponit.1.q.1.reperi
unt.fo.163.col.4.
Item ſi laicus eſt excōmunicat.1.q.1
reperiuntur.fo.163.col.4.
Qđ varia diſpenſatio eſt circa ſimo-
niacos:nā diſpenſat cū eis vt tantū
laicā habeāt cōionē:qn̄.ſ.a ſimonia
cis ſciēter i ꝯtemptū eccleſie ꝓmo.
ti celebrauerūt.1.q.7.c.1.fo. 195.c.3
Itē diſpenſat vt tm̄ in minorib⁹mi-
niſtrēt.qn̄.ſ.ad alias eccleſias tran
ſferri nō pn̄t:ſed in ea quā emerūt
canonici viuere ꝑmittunt.1.q.5.c.
1.fo.194.col.2.
Itē diſpenſat vt remaneant in ſuſce-
ptis qn̄ nō in ea quā emerūt ſed in
alia miniſtrare volūt.1.q.5.c.1.f.164
Itē diſpenſat vt aſcēdat ad ſupiores
quādo inſcijs ipſis alij pro ipſis ſi
moniam commiſerunt.1.q.5.c.1.
fo.194.col.2.

Simulatio.
Qđ vbi eſt peri-
culū aie:lꝫ qn̄-
qꝫ vtilitatis cā ſimulationē p̄tēde
re.22.q.2.vtilē.fo.406.col.2.Exēplū
ibi de iehu rege iſrael.
Qđ ipſe deus ſimulauit ſe voluiſſe im
molationē iſaac quā ꝯceperat:⁊ po
ſtea prohibuit.22.q.2.ſi quelibet.§.
qn̄qꝫ.fo.405.col.4.
Itē abram in egypto ſarā vxorem ſi
mulauit ſororē ſuā eſſe:nec tn̄ pec
cauit.22.q.2.q̄rit.⁊.§.pxi.f.406.c.3
Itē iacob ſimulauit ſe eſau ꝓmoge-
nitū iſaac.ibidem.
Itē iuſtū bellū habentibus qn̄qꝫ con
tra hoſtes expedit ſimulatio.23.q.2.
dn̄s noſter.fo.415.col.4.
Qđ nulli preiudicat doloſa ſimula-
tio.22.q.5.q̄cunqꝫ.fo.411.col.3.
Qđ baptiſm⁹ſimulatorib⁹nō caſſat.
1.q.1.ſpūſſanctus.§ ecce.fo.173.⁊ 1.
de ꝯſe.di.4.ſolēt etiā.fo.633.col.2.
Qđ ad oues chriſti nō ptinēt qui il
lis ficto corde miſcent.24.q.vlti.
de illis.fo.457.col.2.
Qđ malum eſt religioſo cadere a ꝓ
poſito ⁊ poſtea ſimulare ꝓpoſituꝫ.
12.q.1.certe.fo.315.col.1.
Qđ non ſolum in falſis:ſed etiā in ſi
mulatis opibus filij diaboli ſunt.
22.q.5.cauete.fo.413.col.1.

Simplicitas.
Quod ſim-
plicitas co-
lūbina dī que dolo caret:⁊ hec ſua-
detur.6.q.1.ex merito.fo.261.co.3.
16.q 1.ſi cupis.fo.352.col.4.
Itē ſimplicitas innata:⁊ hec excuſat
tm̄ in cōmiſſis.86.diſ.tāta negtia.
circa ſi.fo.138.col.1.petro.folio. 74.
colum 2.
Qđ tali parcit ſimplicitati ⁊ venia ꝯce
dit.de ꝯſe.di.2.ſcriptura.fo.612.co.1
86.di.tāta negtia.fo.138.col.1.
Qđ ſimplicitas impedit ꝓmouēdū.
39.di.petrus.fo.62.col.2.
Qđ ꝓlato promoto ſi hanc habuerit
dat ei coadiutor.74.di.ep̄oꝝ.folio
119.col.2.7.q 1.q2 frater.fo. 270.c.1.
Itē abbatibus ꝓpter ſimplicitatē:nō
dent coadiutores:ſed deponunt.
18.q.2.ſi qs abbas.fo.387.col.3.
Qđ ſancta ruſticitas ⁊ ſimplicitas ſo
luꝫ ſibi ꝓdeſt:⁊ q̄tū ex vite meri-
to edificat:tm̄ nocet ſi deſtructib⁹
nō reſiſtat.2.q.7 ſctā qꝑꝑ.f.232.c.2.
Item vbi ſimplicitati tantum ſtude-
tur:diſciplina negligitur.11.q.1.fra
tris.fo.297.col.1.
Qđ in ſacramentoꝝ collatione debet
eſſe ſimplex ⁊ ſine venalitate ꝯſen-
ſus.1.q.6.ſicut is.fo.195.col.2.

Syndicus.
Qđ per ſyndi-
cū abſentis in-
timat voluntas.arg.93.diſ.ca.1.fo.
146.col.3.65.diſ.non debet fol. 112.
colum.3.

Singularitas.
Qđ ſingu
laritas in
monachis ⁊ contemplatiuis ap-
probatur.16.q.1.ſi cupis.f.352.c.4.
Quod ſingularitas niſi ſit deo cōtra-
ria:cōmuneꝫ ꝯſuetudinē non dꝫ
violare:turpis eſt eniꝫ ois ps vni
uerſo ſuo nō congruens.8.di.que
ꝯ mores fo.8.col.3.
Qđ ſingularitas moꝝ etiā bonoꝝ
incōſuetos ſcādalizat.12.diſtin. illa.
fo.15.col.2.
Qđ q ſtrictius viuit q̄ hn̄t mores eo
rū cū qbus viuit:ſingularis ⁊ ſup
ſtitioſus videt.41.di.qſqs.f.64.c.1
Qđ ſingularitas inter incōſuetos fla-
gitiū reputat.8.di.que ꝯ. fo.8.c.3.
Qđ nō intereſt qcqd alimētoꝝ ſumas
dūmō nō ſit ſingularis:ſꝫ ꝯgruas
in oib⁹ gn̄ib⁹ alimētoꝝ his cū qb⁹
viuēdū eſt.41.di.qđ dicit.f.64.c.3.
Qđ exceptis religioſis nullus in de-
cātādo diuina officia alr q̄ in ep̄a
li eccleſia cātāt debet eſſe ſingularis
12.di.de his.fo.15.col.4.

Synodus.
Qđ ſynod⁹ ex
greco interpre
tat comitat⁹ vel cetus:cōcilij vero
nomē tractū eſt a romanis,: eo qđ
ad tractādū cōi intentione ꝯuenie
bāt 15.di.§.ſynodus.fo.18.col.2.
¶De hac materia habes vbi agit de
concilijs.

Sobrietas.
De ſobrietate
ep̄oꝝ habes.
35.diſ.p to.fo.56.col.1.⁊.41.diſ.per
to.fo.64.col.1.
De ſobrietate habes ſupra vbi agitur
de abſtinētia:⁊ de cibo ⁊ de ieiunio.

Societas.
Quod ſocietas re
grit cōcordiā mo
rū.41.di.qđ dicit.fo.64.col.3.⁊.ca.
clericus.fo.65.col.1.
Qđ ſoci⁹ tenet ſociū defendere ab in-
iuria.23.q.3.nō in ferēda.fo.417.c 2
Qđ bonus q in bonitate pmanet non
polluit ſi malo ſociet.32.q.1.nō eſt.
fo.513.co.3.Exēpluꝫ ibi de oſee ⁊ de
Quod boni quandoqꝫ (meretrice.
luunt ſocietateꝫ maloꝝ.24.q.1.nō
turbatur.fo.446.col.3.
Quod bonū eſt malū ſociū declinare:
ne ſic morbida ouis inficiat ꝯgerē
ſocietatis.45.di.ſꝫ illđ.f.72.c.1.24.
q.3.reſecāde.⁊.c.illđ ſane.f.460.c.1
Quod difficile eſt incorruptū pma-
nere q corrupto ſociat.23.q.4.qſ-
quis vel quod poteſt.i ſi.fo.418.c.2.
Quod tripľr aſſociat quis malis aut
cōmittēdo aut fauēdo aut i nō cor
ripiēdo.23.q.4.ita plane.fo.418.c.2
Quod non caret ſcropulo ſocietatis
occulte q̄ manifeſto facinori deſi-
nit obuiare.83.di.error.fo.133.co.2
23.q.3.q pōt.fo.417.co.2.86.di.facil-
tis culpam.fo.135.co.4.
Qđ ſocietas maloꝝ eſt qn̄qꝫ toleran
da:⁊ qn̄qꝫ fugiēda.7.q.1.ſuggeſtuꝫ.
⁊ duob⁹.c.ſeq.fo.274.co.2.
Quod incātatiōes ⁊ artes magice fi-
unt ex q̄dā peſtifera ſocietate hoiuꝫ
⁊ demonū.26.q.2.illđ.fi.f.468.c.4.

Sodomia.
Quod petm̄ ſo-
domie exercet
in maſculis ⁊ in feminis.32.q.7.
vſus.fo.526.co.1.
Quod in peccato ſodomie deordina-
tur ordinatio dei ⁊ nature.32. q.7.
adulterij.fo.525.co.3.
Quod ſocietas q̄ cū deo eſt nobis de-
bet violat cū natura cui⁹ ipſe au-

nore:libidinis puerſitate polluit. 32.q.7.flagitia.fo.525.col.4.
Qď peccm̄ ſodomie etiā apud gētiles ē deteſtabile.32.q.7.flagitia.f.525.c.4
Qď ſodomie peccatū grauiꝰ eſt adulterio.32.q.7.vſus.f.526.col.1.
Qď peccatū ſodomie peius eſt q̄ cum ꝓpria matre peccare.32.q.7.adulterij.fo.525.col.3.
Qď loth obtulit ſuas ſtuprari filias: vt deteſtādū pctm̄ ſodomie i alijs īpediret.32.q.7.offerebat fo.525.c.4

Sollicitudo. Qď ſollicitudo tpalium ſuffocat ſpūalia.49.diſ.hinc etenim §.gibboſus.fo.76.col.3.
Qď hō nō dʒ eē in clericis ⁊ religioſis.12.q.1.cui portio deꝰ.fo.312.col.4.
Qď pia ſollicitudo eſt egenoꝝ cōmodis itēdere.87.di.diuine.f.139.c.1.
Qď cū honoris augmēto:cura quoqꝫ ſollicitudinis dʒ excreſcere.100.diſtin.rationis.fo.161.col.4.
Qď eps ſollicitus dʒ eē circa deſenſionē paupꝝ:redēptionē oppſſoꝝ: ⁊ munitionē monaſterioꝝ.84.diſ. §.1.fo.133 col.4.
Itē dʒ eſſe ſollicitus tāq̄ paſtor circa gregē ſuū.81.di.ds.fo.130.col.1.
De hac mā hēs vbi agit̄ ď negligētia

Somnus. Qď negligēs ꝑlatus dormiēti cōparat̄.86.di.frēs.fo.136.col.3.
Qď aliqñ ſomnū vanum ⁊ deceptorium dormiētibꝰ imittūt demones.26.q.4.ſciēdū circa me.f.470.col.1.
Qď demones maxime in ſomnis infideles deludūt:diuerſas eis ſpēs ⁊ ſimilitudies offerētes: ⁊ p deuia quecꝫ ducēdo: ⁊ hoc cū ſolus patiatur ſpūs in corpe euenire opinat̄.26.q.5.epi.poſt mediū.fo.471.co.3.
Qď ſomniādo illuſiones ꝯtingūt hominibus multipliciter.6.di.teſtamētū.⁊.c.ſeq.fo.6.col.3.

Sors. Qď ſors nō eſt aliqd mali:ſed res in humana dubietate diuinā indicās voluntatē. 26.q.2.ſors.fo.468.col.3.
Qď lʒ ſortibꝰ nil mali inſit:tñ ꝓhibēt fidibꝰ:ne ſub hac ſpeʒ ad antiquos idolatrie cultꝰ redeāt.ibidē.§.pxi.
Qď q ſortibus vtunt̄:ad negocia ſecularia ⁊ ad vanitatē diuina oracula videt̄ ꝯuerte.26.q 2.hi q.468.c.4
Qď ſortes que dicūt̄ apſoꝝ vel alioꝝ ſanctoꝝ ſunt dānate:⁊ exercentes ſunt excōicati.26.q.5.ſi qs clericꝰ.f.471.col.2.⁊.q.7.nō obſeruetis.⁊.c.ſe.fo.476.col.1.
Qď oē genꝰ ſortiū ſub anathemate ꝓhibet̄.26.q.5.ſortes.⁊.c.ſe.f.471.c.2.
Quod tpe neceſſitatis in libris diuinis pmiſſa oratione dñica vel alia ſortes videnī ꝯcedi.26.q.2.hi qui.⁊.c.ſe.fo.468.col.4.

Sortilegiū. Quod ſortilegi ſunt q p ꝗ̄ſdā ſ ſpectiōes ſortiū vel ſi ꝗ̄ ſcrip ſcritura pmittūt.26.q 1:ſortilegi.f.468
Qꝫ q ſeruāt ꝯſtellatiōes:ſortilegi ſe dicūt̄.26.q.5.nō liceat.f.471.col.1.
Qď in kalēdis ianuarij mēſaſ cū epulis rōne diuiatiōis pare:ſortilegiū eſt ꝯmittere.26.q.7.ſi qs.f.476.c.1.
Qď ligature characteꝝ vel aliaꝝ rerū q̄s medicina nō requirit:vel obſeruatio ſternutatōis:aut liminis cōculcatio:aut dieꝝ egyptioꝝ obſeruatio:⁊ plura alia noīe ſortilegij dānat̄.26.q.2.illud qď.f.468.c.4.
Qď portare ſup ſe lapides precioſos vel herbas:non eſt ſortilegiū. 26.q.vlti.c.vlti.fo.476.col.4.
Qď ifirmātibꝰ carmina ſortilega nil ꝓficiūt.26.q.7.admoneāt.f.476.c.1.
Qď qui ſeruant ſortilegia:ſunt chriſtiane fidei ⁊ baptiſmi violatores. 26.q.7.nō obſeruetis.f.476.col.1.
Qď ſortilegi a diabolo cui deſeruiunt ſunt captiuati.26.q.5. epiſcopi eorūqꝫ.fo.471.col.3.
Qď ab epiſcopis ⁊ parochijs ſunt expellendi.ibidem.
Item ſortilegi ſunt excōicādi.26.q.5. §.1.fo.470 col.4.
Qď ſortilegi ⁊ eis aſſentiētes ad accuſationē nō ſunt admittendi.2.q.8. quiſqs.fo.273.col.1.
Qď ſerui ſi ſint ſortilegi vberibꝰ:ſi liberi carceribus ſunt caſtigandi.26 q.5.cōtra.fo.471.col.2.
Qď q credit ſortilegis:qnqꝫ ānis dʒ penitere.26.q.5.nō liceat.fo.471.c.1
De hac materia habes vbi agit̄ de diuinatione ⁊ de incantatione.

Spectaculū. Qď die ſolēni eccleſiā ꝯtēnentes: ⁊ ad ſpectacula euntes ſunt excōicandi.de conſe.di.1.q die.fo.610.col.4.
Qď pcipue clerici curioſis ſpectaculis nō debēt itereſſe.ď cō.di.5.nō oʒ ꝯ.fo.651.co.2.23.di.his igit̄.f.34.c.3
Qď clerici ſpectacula ſaltantiū debent vitare.34.di.pſbyteri.f.55.col.4.
Qď penitens ſi pfecte vult penitere debet ſe a ſpectaculis ſeculi cohibere. de pe.di.5.§.1.ante finē ver.cohibeat.fo.578.col.1.

Spūſſanctus. Qď ſpiritusſanctꝰ eq̄lis eſt patri ⁊ filio.de ꝯſe. di.5.de ſpū.fo.651.col.4.
Qď a pře ⁊ filio procedit.de ꝯſe. di.5. ſaluator.651.col.4.
Qď ſpūiſancto attribuit̄ potētia miraculoꝝ.de cō.di.5.de ſpū.f.651.c.4
Qď ſpūſſctūs extra eccliaʒ nihil opat̄ 24.q.1.audiuimꝰ.fo.445.col.4.
Qď nō ſciſſuras:ſed vnitatē amantes ſpiritūſanctū accipiunt. ibidem.
Quod pctā tenere vel dimitteř vel excōicare.opus eſt ſpirituſſancti.ibi.
Qꝫ i dño ſp māſit ſpūſctūs:i alijs do ſanctis qñqꝫ manet qñqꝫ recedit ſʒ pe.di.2.credid.fo.552.co.3.
Quod nemo pōt dicere dñs ieſus niſi in ſpūſancto. ibidē poſt mediū.
Qꝫ nēo accipit ſpm̄ſctm̄ niſi itra eccleſiā.24.q.1.audiuimꝰ.fo.445.co.4.
Quod blaſphemare ſpm̄ſanctū eſt ꝯ ſacros canones ꝓterue agere.25.q.1.violatores.fo.462.co.4.
Qď apl's abſens corpore pñs ſpū corinthiū tradidit ſathane.24.q.1.audiuimus.circa me.fo.445.co.4.
Quod ſimoniaci nō hñt ſpm̄ veritatis ſed ſpm̄ mēdacij.⁊ illum alijs dant.1.q.1.gratia.fo 163.col.2.
Qꝫ ſeptē modis in ſpm̄ſctm̄ qs peccat videlʒ cū qs male ſentit de pſona ſpūſſcti ď ꝯſe.di.4.hi do.f.640.c.1.
Itē cū qs obſtinatur ⁊ dicit oīa mala ipunita:⁊ bona nō remuneranda.de pe.di.3.adhuc.in fi.f.567.co.1
Itē q penitus deſperat.vt cain: q dixit maior eſt iniquitas mea q̄ vt veniā merear.de pe.di.1.voluiſſent.§.deniqꝫ.fo.543.co.3.⁊.4.
Itē cū qs veritatē cognitā ipugnat ſicut illi q chriſtū dixert i beelzebub demonia eycere.1.q.1.eos q.fo.166.
Itē cū qs quocūqꝫ mō mortaliter peccat:nā ex hoc ſpm̄ſctm̄ a ſe fugat.de pe.di.3.iter hircū.f.569.c.1.
Itē cū qs ſciēter in quocūqꝫ mortali pctō pſeuerat.de pe.di.3.ibidē.an fi.
Itē cū qs exiſtens in pctō habet ꝓpoſitū nunq̄ penitere.de pe.di.1.§.pōs etiā.fo.543.col.2.

Spoliatio. Qď cū ſpoliatur qs rebus vel beneficio ab aduerſario:tūc ante litis ingreſſuʒ reſtituit̄.2.q.2.p'to.f.207.col.2.3.q.1.epi.fo.234.col.2.5.q.2.ſi primates.fo.256.co.4.33.q.2.hiſtoria.fo.529.col.4.
Qď ſi obijciatur ſpoliato exceptio rei iudicate a qua nō fuit appellatum: tūc nō reſtituit̄.2.q.6.c.ei q appellat §.diffinitiua.fo.221.col.4.
Qď cū ſpoliat̄ qs a iudice ſuo:hic ſtat iřſtituit̄:niſi pp graue ſcādalū diſſimulet̄.3.q.6.hec qppe.f.241.c.4
Qď ſi ſpoliatur quis a iudice ſuo:quē pp iuſtā cauſaʒ abſens inuenitur: hic ſtatim reſtituit̄.7.q.1.pſentiū.fo.266.col.3.ſed abſñs ex ꝯtumacia ſi infra annū purgare voluerit iño cētiā:ēaudietꝰ.11.q.3.rurſus.f.303
Qď ſi ſpoliat̄ qs pñs a ſuo iudice:poſt appellationē nihil agit̄:⁊ ſpoliatus ad oīa reſtituit̄.2.q.6.c.vlti.§.appellatore.fo.221.col.4 ⁊.ſeq.
Qď ſi ſpoliat̄ qs a iudice ſuo añ appellationē ordie iudiciario:nō reſtituit̄.2.q.6.c.vl.§ cũqꝫ vnā.f.221.c.4
Qď ſi a iudice ſuo añ appellationē ordine iuris ꝑmiſſo qs ſpoliat̄:ſtatim reſtituit̄.2.q.1.notiſſi.fo.203.col.4. ⁊.223.c.3.
Qꝫ ſpoliatꝰ ēt abſñs p pcuratorē ꝑt reſtitui.3.q.1.epi.§.ſʒ notādū.234.c.2

Sponſe. Quod ſpōſe ꝓmiſſe nō ſtatī dn̄t dari ne viſeleāt.27.q.2.inſtitutā.fo.489.c.3.

Qđ vno viuēte alteri alter nō dꝫ con iungi.27.q.1.de ſpōſatā.fo 488.col.1

Quod vterqꝫ ipſorū altero inuito pt religionē approbatā intrare.27. q. 2.deſponſatā.fo.488.co.1

Quod dos ſpōſe ſcripto debet ꝯfirma ri.30.q.5.noſtrates.fo.505.c.2

Quod pp publicā honeſtateꝫ neuter alteri⁹ cōſanguineā nec in vita nec poſt mortē pt accipe.27.q.2.ſi qs de ſpōſauerit.⁊.c.ſi quis vxorē.⁊.c.ſe. quen.fo.485.co.3.⁊.4

Quod fornicatio volūtaria videt tol lere deſpōſatiōis vinculū de futu. ro.27.q.2.raptor.fo.489.co.1

Qđ ſpōſa iubet lugere morteꝫ ſponſi ſui q̄ſi viri ſui.27.q.2.omne. in fine folio.485.co.2

Quod opp̄imēs ſpōſaꝫ alterius mor te punit.27.q.2.ol.fo.485.c.2

Qđ ſpōſa qn̄qꝫ dr̄ vxor ſpōſi qn̄qꝫ vi. ri.27.q.2.q̄propt.⁊ plurib⁹.c.ſe.fol. (489.co.2

Quod ſpōſus cū ſpōſa ob reuerentiā bn̄dictiōis p̄ma nocte debent in virginitate permanere. 23.di.ſpōſus.fo.37.co.2

Sponſalia. Quod ſponſa. lia ſunt futura. rū nuptiarū federa.30.q.5.noſtra. tes.fo.505.co.2

Quod an̄ ſeptēniū nequeūt ꝯhi ſpon ſalia.30.q.2.§.1.⁊.c.ſe.fo.502.col.3

Qđ ſpōſalia in cunabulis per pentes cōtracta nō tenēt niſi pueri poſtq̄ʒ ad ānos diſcretiōis puenerint cō. ſentiāt.30.q.2.c.vbi.fo.502.col.4

Qđ ſpōſalia qn̄qꝫ ꝯtrahunt per verba de p̄ſenti ⁊ hec qꝛ faciūt matrimo niū nō ſoluunt niſi p religiōis in greſſum.27.q.2.ſcꝑſit.fo.487.co.4

Itē p frigiditatis ꝑpetuū maleficiuꝫ 2.q.5.cōſuluiſti.§.hec āt.fo.412.co.3

Itē v̄ba de futuro hec impediūt cū alio cōtrahēdū ſꝫ nō dirimūt iaꝫ cōtra ctū.27.q.vl.c.vl.⁊.§.ſe.fo.491.c.4

Qđ parētib⁹ nō lꝫ puerorūꝫ ſpōſalia frāgere q̄ vtrorūqꝫ ꝯſenſu cōtrahū tur.31.q.3.c.ſi q parētes.fol.510.c.4.

Quod euidēs ſignū ſponſaliū eſt per annulū ſubarratio.30.q.5.noſtra. tes.folio.505.co.2

De hoc habes vbi agit de annulo.

Quod ſpōſalia p parētes tm̄ tractari debent nō eſt eni virginalis pudo ris eligere mariū.32.q.2.nō ois.§. ſeq.fo.515.co.4

Quod viuēte auo pr̄ puelle de ſpōſa. lib⁹ tractādis nō dꝫ ſe intromitte. re ſꝫ auus qꝛ ipe pr̄ ē in ptāte aui. 32.q.3.c.1.fo.516.c.4

De deſpōſatiōe marie cum ioſeph ha bes.27.q.2.§.1.fo.484.c.2

De hac materia ⁊ de cōditionib⁹ tur pib⁹ ⁊ honeſtis q̄ ſūt in ſpōſalibus habes vbi agit de m̄rimonio.

Stabilitas. Quod ſtabili. tas p̄latis ⁊ cle ricis in ſuis eccleſijs ⁊ locis p̄cipit ⁊ ꝯtrariū inhibet.7.q.1.nō opꝫ.⁊ p oīa.c.vſqꝫ ad.c.ſancitum.folio.270 columna.3.

De ſtabilitate habes vbi agitur de cō. ſtantia.

Sthatera. Quod ſtatera do loſa q̄ grauius ꝓ ſe leuius ꝓ alio pōderat eſt vitāda. 24.q.1.nō afferamus.fo.448.co.3

Qđ ois iudex ſtatherā geſtare debꝫ vt in vtroqꝫ penſo iuſticiā ⁊ miſericor diā habeat.45.di.ois.fo.71.c.2

Quod quilibet quaſi in ſtatera ſermo nes ſuos debet ponderare. 50.diſ. ponderet.fo.80.co.4

Statuta Quod ſtatuta ſancto rū patrū inuiolabilr ſunt ſeruāda 11.di.nolite.fo. 12.c.4

Quod eccleſiaſtica ſtatuta q̄dā ap̄lica traditiōe q̄dā auc̄te ſcripture q̄daꝫ cōſuetudine cōfirmant.11.diſ.eccle ſiaſticarū.fo.13.co.1

Qđ ap̄lica ſtatuta nō dn̄t negligi nec variari nec per ꝯcertationē diſtur. bari.35.q.2.amputato. fo.465.co.2

Quod ſit ſtatutū ꝓpter honeſtatē tenē dā.35.q.3.porro.fo.591.co.2

De hac materia habes vbi agitur de publica honeſtate.

Item ſit ꝓpter inhoneſtatē delendā. de ꝯſe.di.4.nec quēq̄ʒ. fo.643.col.3 vbi agit de imūdicijs corꝑalibus.

Item ſit ꝓpter vtilitatē habēdā.1.q.7. tali.fo.199.co.1.vbi cōſtituit ꝓpter eccleſie vtilitatē: vt cum illegitime natis diſpenſetur.

Itē ſit pp inutilitatē euadēdā. 12. q.2. terrulas.fo.324.co.1.vbi ſtatuitur ꝙ iutiles res ecclie alienari poſſūt.

Item ſit ſtatutum cauſa diligētie ha bende.18.di.peruenit. fo.23.c.4. vbi ſtatuitur ꝙ ſynodi certis tempo. ribus habeantur.

Item ſit cauſa negligētie remouēde. 89.di.volumus.fo.142.co.1. vbi ſta tuitur ꝙ ep̄s vicariū habeat.

Itē ſit cauſa neceſſitatis: qua ceſſante debet ſtatutum ceſſare.1.q.1 qđ pro neceſſitate.fo.170.co.3

Item ſit cā facilitatis.80.di.fraterni. tatē.fo.127.c.4.vbi ſtatuitur ꝙ ep̄a. les ſedes dn̄t eſſe ꝓpinq̄ vt facilius ad electionē archiep̄i coueniāt.

Item ſit cauſa maioris mali vitādi. 13.di.c.1.⁊.2.fo.16.co.1.⁊.2

Item ſit cauſa maioris boni adipiſcē di.19.q.2.due.fo.390.co.3. vbi dr̄ ꝙ clericus cōtradicēte ep̄o religionē poteſt intrare.

Item ſit cauſa oppreſſiōis vitāde. 16. q.1.p̄dicator.382.co.4.vbi dr̄ ꝙ ma ior minorē opprimere nō dꝫ.

Item ſit cauſa ſubiectionis ſeruande 95.di.eſto.fo.153.co.2.vbi dr̄ q̄liter ep̄i ad p̄ſbyteros ⁊ presbyteri ad ep̄os ſe debēt habere.

Quod legitime ſtatutū pōt diſſolui ꝓpter poteſtatis abuſuꝫ.63.diſt.qꝛ ſancta.§.vn̄.fo.109.co.2

Item ꝓpter auctoris deteſtationē. 16. di.canones.fo.18.co.1. vbi dr̄ ꝙ lꝫ bona ſint q̄ ſtatuerūt heretici tamē ſunt deteſtāda.

Item ꝓpter ſecuriorē ꝓuiſionem. de ꝯſe.di.1.vaſa.⁊.c.ſeq.fo.608.colū.2. vbi dr̄ ꝙ ꝓ miniſterio diuino me liora ſint vaſa aurea ⁊ argentea q̄ʒ vitrea ⁊ lignea.

Item ꝓpter ſtatuti nimiū rigorē. 34. di.fraternitatis.fo.54.co.4

Item ne p̄beat malignādi occaſionē 12.di.nos ꝯſuetudinē.fo.14. col.4. vbi ꝯtra p̄mū ſtatutū de hereticis ſtatuit de donatiſtis nō ꝓmouēdis

Item ꝓpter maiorē honeſtatē. 31.di. aliter.fo.49.co.3.vbi ſtatuit de gre coꝝ ſacerdotū vxoribus qđ apud latinos diſſoluit.

Itē ꝓpter exēpli perniciē.96. diſt. bn̄. fo.154.co.1.vbi ſtatutū baſilij licet fuerit ꝓ ecclia caſſat.

Quod ſtatutū anteceſſoris caſſatur ſi oppreſſionē infert.31.di. ante.triē. nium.fo.48.co.1

Item ſi iniuſticia cōtinet. 19.di.ſcōm fo.27.col.1.⁊.10.q.2.de p̄carijs.fol. 290.co.2.100.di.nouit.fo.160.co.4

Iteꝫ ſi caſus inopinatus emergit.12. q.1.certe.fo.315.co.1

Item ſi exemplū mali inducit. 63.di. qꝛ ſancta.§.verū.fo 109.co.2

Item ſi melius alteri ſuit reuelatū.9 di.noli.fo.10.co.3

Itē ſi cā vel perſona vel aliqđ ſimile cām dederit ſtatuto.29.diſt.regule. (fo.46.co.3

De qua materia habes vbi agitur de cōſtitutione.

Sterilitas. Quod in⁹ lege moyſi maledi. cta erit ſterilis.32.q.4. recurrat. §. his ita.fo.517.co.2

Quod nulli lꝫ vxorē dimittere ꝓpter ſterilitatē ⁊ aliam ducere ꝓpter fe. cunditatē.32.q.7.tm̄.fo.537.co.3

Quod non videt vere eſſe vxor q̄ ꝓcu rat cōtra bona m̄rimonij venena ſterilitatis.32.q.2.aliqn̄.fo.515.co.1

Quod ſancti pr̄es ꝓpter ſterilitateꝫ vxorū ex ancillis pueros ꝓcreaue rūt.32.q.4.§.1.fo.517.c.1

Stola. Quod ſtola dicit orari. um 23.diſt. eccleſiaſtica. folio.35.co.3

Qđ ſtola ep̄s ⁊ ſacerdos vtrūqꝫ hu. meꝝ dꝫ ambire pectus in moduꝫ crucis ſtringēdo ad deſignandū ꝙ xp̄m crucifixū in pectore portans ſecurus ſtet iter ꝓſpera ⁊ aduerſa. 23.di.eccliaſtica.fo.35.c.3

Qđ qui ſine ſtola celebrat vel euange liū legit grauiter excedit vn̄ et ex. cōicari p̄cipit.23.diſ.eccleſiaſtica.in ſine.fo.35.co.3

Quod diaconus in ſiniſtro humero ſtolam guſtare debet vt expedite cũ dextra preſbytero miniſtrare valeat.25.di.vnũ orariũ.fo.39.co.2.
Quod ſacerdos nunq̃ debet corpus chriſti ſumere vel pro alijs portare niſi ſtola in pectore ad moduz crucis circũſept⁹.23.di. eccliaſtica. folio.35.colum.2.

Studiũ. Qđ ſtudiũ aplicĩ dz eſſe circa ꝓfectũ imperij.97.di.victor.fo.158.col.2.
Qđ ſtudiũ epi dz ẽẽ vt diuerſarũ ſciẽtiarũ ſtudiũ ꝓcuret i eccl'ijs baptiſmalib⁹.37.di.de q̄buſdã.fo.59.co.4
Quod ſtudium debet eſſe clericis diuinis officijs intendere.23.di.his igitur.in fine.fo.34.co.3.
Quod clerici ſtudiuz auaricie debẽt declinare.ibidem.
Itẽ deteſtabile ſtudiũ ſimonie debẽt fugere.1.q.1.q ſtudet.fo.164.co.3.
Quod ſtudiũ liberaliũ artiũ ad vtilitatem eccleſie exercẽdũ approbat.37.di.de q̄buſdã.fo.59.col.4.
Quod ſtudiũ in libris poetarũ rõne curioſitatis clericis inhibetur. 37.di.fere per totũ.fo.58.col.1.
Itẽ clericis inhibet ne filios ſuos in eccleſiarũ ſumptib⁹ ſtudijs ſecularium ſciẽtiarũ occupẽt.37.di.legant.fo.58.co.4.⁊.c.vino.⁊.c. oẽs. ibidẽ.

Stultum. Quod ſtultum eſt nolle a quocunq; bona diſcere.22.di.de conſtantinopolitana.fo.32 co.3.
Itẽ peccati periculũ ⁊ pene correſpondẽtis nõ pẽſare.38.di.qui ea. fo.61.col.2.vbi dicitur:qui ſtultus eſt in culpa:ſapiens erit in pena.

Stuprũ. Qđ ſtuprũ eſt illicita virginum deſloratio.36.q.1.lex.§.ſed non omnis fo.601.col.4.

Subdiaconus. Qđ ſubdiaconi appellant q ſubiacent officijs ⁊ p̄ceptis leuitarum.21.diſ.cleros.folio 29.col.2.
Itẽ ſubdiaconi officiũ eſt calicez ⁊ patenã ad altare chriſti deferre:⁊ leuitis tradere.25.di.pleclis.fo. 38.c.3.
Qđ nullus debet ordinari in ſubdiaconũ niſi ꝓmiſſa caſtitate.28.diſ.de ſyracuſane.§.ecce.⁊ duobus.c.ſe.fo.45.col.2.
Qđ tpe apl'oꝝ ſubdiaconat⁹ nõ erat ſacer ordo.60.di.null⁹i ep̄atũ.f 100 (col.4.
Qđ ſubdiaconus põt eligi in ep̄m ⁊ nõ in archidiaconũ.60.di.ſnouam⁹.⁊.c.nullus in ep̄atũ.fo.100.col.4.

Subſcriptio. Qđ ſubſcriptio tabellionarij vel ſi nõ habetur tabellio triũ teſtiũ ſubſcriptio ſcripturã facit autẽticã.16.q.3.placuit vt.§.põt.fo.369.col.2.
Qđ ſubſcriptio reqrit in electione.63 diſ.quãto.fo.106.col.1.
Itẽ reqrit in ꝯſtõnis ꝓmulgatione. 96.di.bene qdẽ.fo.154.col.1.35.q.9.qđ quis.fo.600.col.1.
Itẽ reqrit in ſnie ꝓlatione.17.di.concilia.§.hinc etiã.fo.22.col.3.
Itẽ reqrit in reꝝ eccleſiaſticaꝝ alienatiõe 12.q.2.ſine exceptiõe.f.323.c.4.
Item reqrit in libertatis datione.12 q.2.ep̄s qui mancipiũ.fo.324.c.3.
¶De ſimili materia habes vbi agit de ſcriptura.

Succeſſio. Quod.in eccleſijs non dz eſſe ſucceſſio.8.q.1.apl'ica.fo.277.col.2.
Qđ ep̄s nõ poteſt ſibi ſubſtituere ſucceſſorem 8.q.1.per totum fo. 276.col.3.
Qđ filius ſacerdotis vel clerici nõ poteſt imediate in eccl'ia ſuccedere patri.1.q.1.ato turpẽ.fo.155.c.2.
Qđ varietate multiplicis ſucceſſionis abolet viciũ p̄deceſſoris.ibidẽ.
Qđ bona defuncti epi ſeruãda ſunt diligẽter ſucceſſori.12.q.2.hec huius placiti.fo.322.col.1.⁊.c.nõ liceat.⁊.c.charitatẽ.fo 323.col.4.⁊ ſeq.

Succeſſor. Qđ ſucceſſor factuz predeceſſoris mutat ꝓpter ſubditoꝝ oppreſſionẽ.31.diſ.ante.fo.48.col.1.
Itẽ ꝓpter manifeſtã iniquitatẽ. 100.di.nouit.fo.160.col.4.
Itẽ propter exẽpli perniciẽ.63. diſ.q̄ ſancta.§.verũ.fo.109.col.2.
Itẽ ob iudicis circũuentionẽ.35.q.9.aplice.⁊ duobus.c.ſe.fo.600.co.2.
Itẽ ob gratie diſpenſationez.35.q.9.ſententiã.fo.600.col.3.
Item ob originis incertitudinẽ.68.diſ.corep̄i.fo.115.col.3.
¶De hac materia habes vbi agit de ſtatuto ⁊ de conſtitutione.

Suffragiũ. Qđ ſuffragia eccleſie facta pro mortuis proſunt.13.q.2.non eſtimemus.fo.335.col.2.
Qđ q̃tuor modis ſiũt ſuffragia pro mortuis:aut miſſis:aut elemoſynis:aut ieiunijs:aut p̄cibus.13.q.2.anime.fo.335.col.4.
Qđ cũ pro cẽtuz aiab⁹pſalterium vel miſſa dr:nõ minus q̃ ſi pro q̃libet eaꝝ diceret:accipit.de ꝯſe. diſ.5.nõ mediocriter.fo.649.col.3.
Qđ pro ſuffragijs mortuoꝝ alij diẽ tertiũ:alij diẽ ſeptimũ:alij triceſimũ:alij q̃drageſimũ obſeruare cõſueuerũt.13.q.2.q̄ alij.fo.336.co.1.
Qđ debita ſuffragia mortuoꝝ nõ reddẽtes fures ſunt ⁊ ſacrilegi:⁊ ſunt excõicãdi.13.q.2.q oblatiões..334.c.1
¶De hac materia habes vbi agit de mortuis ⁊ de elemoſynis.

Superbia. Quod ſupbia eſt bona que nõ habet qs ſimulare.11.q.3.ſi quis vero. fo.309.col.2.
Item ſupbia eſt alijs ſe p̄ferre. 22.diſt.de ꝯſtantinopolitana.fo.32.co.3
Item ſupbia eſt nouas opiniones ex ſcripturis ſacris ꝯfingere. 30.diſt.hec aũt.fo.49.co.3
Item ſupbia eſt ſubditos nõ cũ beniuolentia ſed cũ aſperitate corrigere.45.di.lz nõnunq̃.fo.70.c.2
Item ſuperbia eſt arrogãter alios inſtruere.46.di.hoc habet.fo.72.co.3 45.di.recedite.fo.72.co.1
Itẽ ſupbia eſt occaſiõe habitus vel religiõis ſimpliciores quoſq; deſpicere.30.di.ſi qs p ſupbiã.fo.47.c.1.45.di.vera iuſticia.fo.72.co.1
Item ſupbia eſt ſine meritis p̄fici vel ordinari velle.59.diſt.ſi officia.folio.99.colum.4
Item ſuperbia eſt peccatũ ſuũ in confeſſiõe nõ manifeſtare.de pe. diſt.1.item taciturnitas.fo.550.co.1
Itez ſupbia eſt officia alijs ꝯueniẽtia ſibi vſurpare.10.di.qm.fo.11.co.4.93.di.diaconi eccleſie ſint. f.147.c.2.
Quod nabuchodonoſor ꝓpter ſuperbiam in beſtiã eſt mutatus.17.q.4.miror.fo.380.co.3

Superfluitas.
Quod ſupfluitas cibi ⁊ potus nocet aie ⁊ corpi.de cõ.di.vlt.nihil enim ſic ⁊ duob⁹.c.ſe.fo.650.co.1
Qđ ſupfluitas tpaliũ maxime in clericis arguit.47.diſt.ſicut.fo.74.c.3 12.q.2.aurũ.fo.326.co.4
Itẽ arguit in vſu ciborũ ⁊ potuũ.44 di.§ 1.⁊.c.ſe.fo.68.co.1
Itẽ arguit in exceſſu deliciarũ ⁊ laſciuiarũ.35.di.eccleſie.fo.56.c.3.41.di.quiſquis.fo.64.co.1
Item arguit in imoderata effuſione verboꝝ.43.di. ſit rector. an̄ finem.
Item in conſtructione edificiorũ.86.di.nõ ſatis.fo.137.c.1.⁊.c.pulchra.fo.137.co.3.12.q.2. gloriã.folio.327.co.1 (fo.66.co.2

Supſtitio. Quod ſuperſtitio eſt q̄cq̄d inſtitutũ eſt per hoies ad faciẽda ⁊ colẽda idola:vel ad colendã ſicut deũ creaturã.26.q.2.illud qđ. f.468.c.4
Item ſuperſtitio eſt ſeruare tempa in agẽdis in edificijs inchoandis in diebus egyptiacis cuſtodiendis.26.q.vlti.quis exiſtimaret.fo. 476.columna.2
Itẽ ſupſtitio eſt pacta q̃dã ⁊ federa cũ demonib⁹ſubire qualia ſiũt:p magicas artes.26.q.2.illud qđ.468.c.4
Item ſuperſtitio eſt ſtrictius viuere q̃ mores eorũ cũ quib⁹ quis habitat ſe extẽdunt.41.diſt.quiſquis.folio.64.col.1

Suſpẽſio. Quod ſuſpenſio eſt duplex: videlz corpalis ⁊ ſpũalis.
Qđ ſuſpẽſio iudẽ corpalis nõ deleuit pctũ ſed auxit ſuppliciuz.23.q.5.ſi

non licet.fo.431.col.4.
Quotquot ſeipſos ſuſpendūt vel aliter occidūt cū iuda perpetue dānationis exitiū incurrūt.23.q.5.ſi nō licet.fo.431.col.4.
¶ De ſuſpenſiōe iude habes vbi agitur de iuda.
Qđ ſuſpēdēdis in patibulo ſi digne penituerint:nō eſt negāda eucharistia neq₃ ſepultura:q: talib⁹ ſupplicitū cedit ad peccati remediū. 13.q.vi.c.queſitū eſt.fo.336.col.4.
Qđ ſuſpenſio ſpūalis eſt canonica vel eccleſiaſtica:que contingit in officio ⁊ beneficio:vel in vtroq₃.32.di.eos qui.fo 52.col.1.
Qđ a canone ſuſpenſi ſunt ipſo facto clerici publici fornicatores.32.diſ.nullus.⁊.c.ſeq.fo 50.col.2.15.q.8.ſciſcitantibus.fo.351.col.4.
Item heretici.24.q.1.ſi qs dederit.⁊.c.ſeq.fo.453.col.2.
Itē ſchiſmatici.i.q.1.qcūq₃.fo.163.c.3.⁊.c.reperiunt.ibidem.co.4.
Qđ ſuſpendunt clerici turpibus qſtibus ⁊ lucris incūbentes.88.di.cōſequens.fo.140.col.2.
Item ſuſpēdunt ab officio demoniaci ⁊ epiletici vel ꝯſimilib⁹ vexationibus laborantes.33.diſt.cōiter.⁊ duobus.c.ſeq.fo.53.col.2.
Item ſuſpenduntur epī vel clerici de inſolētijs ſe non corrigētes.34.di.quorundam.fo.54.col.1.
Ite₃ ſuſpendunt clerici prelatis ſuis inobedientes ⁊ contumaces. 11.q.3.ſi qs vero.⁊.c.abſit.fo.300 . col.2.
Itē qn̄ quis ſuſpēdit ab officio intelligitur tm̄ de officio in eccleſia exequēdo:q: in ꝑuato, tenet omnes horas dicere.11.q.3.ſi qs epūs in concilio.fo.299.col.3.
Itē in officijs eis pcipātes excōicāt 11.q.3.ſi qs epūs dānat.fo.299.col.3.
Qđ non tenēs ſuſpenſionē excōicat.11.q.3.ſi qs pſbyter.fo.299.col.2.
Ite₃ deponit ab honore.11.q.3.ſi quis epiſcopus.fo.299.col.3.
Suſpitio. Qđ ois ſuſpitio potius repellēda eſt q₃ recipiēda 6.q.1.oues.fo.261 . col.1.
Qđ fidelis homo nō de facili d₃ venire in ſuſpitionē.ibidē.⁊.11.q.3.abſit.nota glo.fo.300.col.2.
Quod eſt ſuſpitio temeraria:⁊ hec eſt repellēda:quia nō vult deus hominē ab homine iudicari ex arbitrio ſuſpitionis.2.q.1.multi.poſt medium.fo.205.col.2.
Item ſuſpitio probabilis:⁊ hec recipit probationem in contrarium.7.q.1.pn̄tiū.fo.266.col 3.
Quod ſuſpitio ſurgit ex pſumptione iuris:vel ex teſtiū productione.2.q.7.accuſatio quoq₃.fo.224. col.4.
Itē eſt ſuſpitio violenta:⁊ hec ſufficit ad ſniā₃:vt ſi vxor cu₃ adultero in vno lecto iueīt.32.q.1.dixi.f.511.c.2.
Itē ex ſignis veriſimilibus ⁊ ex infamia:⁊ hec inducit purgatione₃.2.q.1.deus.fo.206.col.3.⁊.q.5.pſbyter.fo.211.col.3.
Item ſurgit ex aduerſarioꝝ cōfictione:⁊ hec eſt contēnēda.11.q.3.in cūctis.fo.304.col.2.
¶ De hac materia habes vbi agit de preſumptione.
Tabellio. Quod qlibet ciuitas debet habere tabellionē.16.q.3.placuit.§.hec de pſcriptionibus.verſi.is aūt.fo.369.col.2.
Quod vbi tabellio ad inſtrumētum ſcribendū non habet:ſufficit triū teſtium ſubſcriptio.ibidem.
Taberna. Qđ tabernas clerici pro alijs nō debent tenere.44.di.nulli. f.68.c.3.
Item niſi in neceſſitate pegrinatiōis tabernas ad comedendum vel bibendū non debent intrare.44. diſt. clerici.fo.68.col.3.
Qđ clericus tabernam frequētans:ſi admonitus nō ceſſat:debet deponi.44.di.nulli.fo.68.col.3.
Taciturnitas Qđ eſt taciturnitas bona ⁊ mala.43.di.ſit rector . per totū.c.fo 65.col.2.
Qđ in ꝯcilio vel in capitulo bona eſt taciturnitas:⁊ mala tumultuoſa verboſitas 5.q.4.in loco.fo.257.
Quod tacenda ſunt coram indignis fidei ſacramenta.43.diſt. in mandatis.fo.67.col.2.
Quod qui in obligatione tacet:ipſa taciturnitas ſibi preiudicat.28. di. diaconi.fo.44.col.3.
Quod taciturnitas mala eſt in peccati ꝯfeſſione.de pe.di.1.taciturnitas.fo.550.col.1.
Itē in veritatis defenſione. 11.q.3. qſ.qs.⁊.c.nolite timere.fo.307.col 4.
Itē in ſubditoꝝ correptione:ꝑpter quod ꝑlatus carnis mutus dicit 43.di.ſit rector.fo.66.col.2.
Qđ taciturnitas ſiue bona ſiue mala qn̄q₃ trahit ad ꝯſenſum:videlicet pp fauorē ordinis.54.di.ſi ſeruus ſciēte.fo.54.col.2 . vbi dicit q dn̄s ſi ſcit ſeruum ordinari ⁊ tacet videtur conſentire.
Itē propter fauore₃ religionis. 20.q.2.c.1.⁊.2.fo.394.col.2.vbi dr̄ q qui anno ⁊ die vno in religione ſteterit etiam ſi voce profeſſus nō ſit videtur ex taciturnitate in profeſſionem conſenſiſſe.
Itē ꝑpter fauorē matrimonij. 29.q.2.ſi quis ingenuus.fo.499.col . 4. vbi dicit:q ducens ancillā in vxorē ſciēter nō pōt eā dimittere:q: tacendo videtur in eā conſenſiſſe.
Item propter fauorē caſtitatis 27.di. diaconus.fo.42.colū.3.vbi dicit q ſacrum ordinem recipiens etiam tacendo de tenenda caſtitate in eā conſentit.
¶ De hac mā hēs vbi agit de ſilētio.
Tangere. Quod qui iuſtos tāgit velut pupillā oculi dn̄i tangit.2.q.7.accuſatio queq₃.fo.224.col.4.
Quod tāgere imūdū eſt pctis alioꝝ ꝯſentire.23.q.4 recedite.f.418.co.3.
Quod cui pctm̄ diſplicet ⁊ illud redarguit immundū non tangit.ibidem.⁊.c.tolerandi.fo.417.col.4.
Quod etiā ſine coitu laſciuus tactus graue eſt peccatū.27.q.1.nec aliquis.fo.478.c.1.32.q.5.nec ſolo.f.522.c.2.
Temeritas. Quod temeritas eſt maiorū ſtatuta auſu proprio:contēnere.2.q.1.notum.fo.203.colū.4.7. q.1.nihil.fo.269.col.3.10.q.1.hanc cōſuetudinem.in fine.fo.288.col.1.21.q.4.epi.fo.399.col.3.
Qđ temeritas incurritur cum a ſubditis vita ⁊ facta ſuperiorū dijudicant vel reprehēdunt.21.diſ.nolite.folio.30.co.4.13.q.2.placuit.⁊.c.ſeq.fo.333.col.3.
Quod temeritas facilitatis veniā cōtinet:⁊ inconſultus calor calūnie vitio caret.2.q.3.ſi quem.§.accuſatorum.fo.208.col 4.
Quod temeritas accuſatoꝝ trib⁹ modis detegit:aut.n.calūniant:aut ꝑuaricant:aut tergiuerſant.ibidē.
¶ De temerario iudicio ⁊ de ſuſpitione habes in ſuis locis.
Tēperantia. Quod tēperātia cibi eſt cū non plus q₃ neceſſe eſt ſeruit corpori:ſed ſola eius infirmitas reficitur:vt ad vſus exercende virtutis aptū habeat.44.di.ꝯuiuia.fo. 68.c.4.de con.di.5.nō dico.fo.649.c.2.
Quod tēperātia ꝓdeſt aīe ⁊ corpi:q: nihil ſic hoī ꝓdeſt:ſicut moderata refectio.de con.di.5.nihil enim ſic.fo.649.col.3.
Quod nec in māducādo nec in abſtinēdo ꝯſiſtit iuſticia:ſed in viriſq₃ ſm natur e capacitatē tēperātia. 41.di.qđ dic.⁊ trib⁹.c.ꝑcedēti.f.64.c.3
Quod tpe ieiunioꝝ maxime eſt ſeruanda de con.diſtin.5.ſint tibi ieiunia.fo.649 col.2.
Qđ tēperātia attēdit in moribus . 23.diſt.qui epūs.fo.34.col.1.
Itē eſt hn̄da in dandis elemoſynis.86.di.nō ſatis.§.itē pſecta.f.137.c.1.
Item in infligendis penis.45.di.diſciplina.fo.70.col.4.vbi dicitur q de lenitate ⁊ de ſeueritate debet fieri quoddam tēperamētum.
Tēporalis. Qđ deus largit tpalia propter elemoſyne largitionem.16.q.1.reuertimini.fo.363.col.1.
Itē ꝑpter pietatē factā.22.q.2.ſi qlibet.f.405.c.4.Exēplū ibi ō obſtetricib⁹

Itē pp decimaꝝ ſolutionē.16.q.1. decī me.fo.363 col.4.

Quod ſubtrahunť tpalia cū̄ ex ipſis nō fiunt elemoſyne.16.q.1.reuer-timini.fo.363.col.1.

Item cū̄ non ſoluunť.decime.16.q.1 decime.fo.363.col.4.

Quod contemplatiui ab omni ſtre-pitu tpaliuꝫ quieſcere debent. 12.q. 1.duo.fo.313 col.1.

Quod tpalia debent poſſideri:ſꝫ nō niſi ad vſum.ibidē.poſt mediū.

Quod de oībus tpalibus deo ab hoi-bus reddenda eſt ratio.15.q.1.fir-miſſime.§.ex eo.fo.344.col.3.

¶De hac materia habes vbi agiť de diuitijs.

Tēpus.

Quod tpa pp diui-nationē nō ſunt ſer-uāda.26.q.vl.nō lꝫ.fo.476.col.1.

Quod tēpus merēdi nō eſt niſi in p̄-ſenti.13.q.2.in p̄nti.fo.335.col.3.

Quod tpis q̄litate res mutanť.10.q. 3.priſcis.fo.290.col.4.⁊.c.ſeq.35.di. ab exordio.fo.56.col.2.

Quod chriſtus veniēs in fine tēporū traxit finē ad principiū.35.di.ab ex ordio.fo.56.col.2.

De quattuor temporibus habes ſu-pra vbi agiť de ieiunio.

Quod tpibꝰ nr̄is non ſolū corpa:ſed etiā merita in hoībꝰ defecerūt. 34. di.fraternitatis.fo.54.col.4.

Quod multi toleranť pp tēporū ne-ceſſitatē:vel vtilitatē:vel ſcādaluꝫ.1. q.7.requiritis.⁊.c.ſe.fo.197.col. 2.24. q.1.pudēda.in fi.fo.451.col.1.

¶De tpibus habes vbi agiť de p̄ſcri-ptione:⁊ in multis locis vbi agiť cū̄ tpis adiunctione.

Tēptatio.

Quod temptatio eſt multiplex: vꝫ dei:hoīs:⁊ diaboli.de pe.diſ.2.§.oppo niť.fo.556.c.3.⁊.§.cōtrio.f.554.c.4.

Quod tēptat deus ad inſtruendū.22. q.2.ſi quilibet.§.q̄nq̄ꝫ.fo.405 col.4.

Itē ad pugnādū.6.q.1.ſunt plurimi. fo.261.col.2.de pe.di 2.§.opponitur poſt mediū.fo.556.col.3.agiť de tē-ptatione tribulationis.

Quod tēptatio eſt vita hoīs ſup terrā de pe.di.2.§.ſi eniꝫ ingt.fo.557 co.2

Quod humana temptatio eſt:cuꝫ in aīo illicitis tēptamur etiā nolētes ſed diabolica:cum quod caro ſug-gerit animus conſentit.de pe.diſ.2. §.inter hec.fo.555.col.1.

Quod ſunt quidā q nō expectāt tēpta tionē:ſed p̄ueniūt voluptateꝫ.de pe. di.5.§.1.circa p̄n.fo.578.col.1.

Quod cū̄ tēptatio in corde nō repri-miť etiā in actiōe dilať.49.di.hinc etenīꝫ.§.iugē vero ſcabieꝫ.f.76.c.3.

Quod nemo debet tēptare deū dū ha-bet quod cōſilio rōnabili faciat.22. q.2.q̄riť.fo.406.col.3.

Quod iudiciū p duellum ⁊ p ferruꝫ calidū ſiue p aquā ſeu p aliquā alī

ūm p̄bationē p̄hibeť:q2 deꝰ tēptari videť.2.q.4.monomachiā.f.213.c.2 ⁊.c.cōſuluiſti.fo.212.col.3.

Quod deū tēptat q habet qō faciat vn̄ ſuā ⁊ alioꝝ ſalutē p̄cauere queat ⁊ nō p̄curat.23.q.8.ſi nulla.f.441.c.1

Quod tēptat hoīeꝫ diabolus.de pe.di. 2.§.itē opponiť.an̄ finē.fo. 556.c.3.

Itē tēptat bonos vt laceret ⁊ deuoret. 3.q.1.nulli.fo.234.col.3

Itē tēptat dormiētes.6.di.teſtm̄.f.6.c.3

Quod mille modos hꝫ tēptandi.16. q.2.c.1.fo.364.col.3.

Itē tēptat ſub ſpecie boni mala ſugge-rendo.14.q.5.forte.fo.340.col.3.

Quod p̄cipue ſancti ⁊ a pctō mūdi ſu ſtinent tēptationes diaboli.de pe.di. 2.§.opponiť.fo.556.col.3.

Quod maxīe illos tēptat q deo ſūt fa-miliariores ⁊ in eius ſeruitio fer-uētiores.3.q.1.nulli.f.234.col.3.

Tergiuerſatio.

Qō ter-giuerſa tio eſt verboꝝ cauta p̄latione pctā ſua leuigare.de pe.di.1.§.item taci-turnitas.fo.550.col.1.

Quod tergiuerſari eſt ab accuſatiōe deſiſtere.2.q.3.ſi quem.§.notandū. fo.208.col 4.

Teſtamentū.

Quod teſta mentuꝫ ve tus differt a nouo in pluribus:q2 in veteri pena:⁊ in nouo venia pec cati promittiť.23.q.4.c.hec aūt.§.in lege eniꝫ.fo.419.col.3.

Itē illud terrorē:iſtud manſuetudi-nem inducit.ibidem.

Itē in veteri pro culpa morte morie banť:in nouo penitenti miſericor dia p̄mittiť.ibidē.

Itē differt vetꝰ teſtm̄ a nouo in mři-monij cōiūctiōe.35.q.1.§.1.f.588.c.3

Item in pluriū vxoꝝ ⁊ concubinarū permiſſione.32.q.4.recurrat.§.his ita.fo.517.col.2.⁊.4.

Itē differt in multoꝝ cerimonialiuꝫ obſeruatione.5 di.§.1.fo.5.col.3.6. di.nō eſt pctm̄.§.his ita.fo.7.co.2.

Item differt q2 vetus req̄rit opa:no uū aūt non tantū opa:ſed volūtatē. 15.q.1.ſi qs nō.fo.345.col.4.

Item teſtamentum vetus virginita-tem nō approbat:quā nouū com-mendat.32.q.4.recurrat.§.his ita. fo.517.col.2.⁊.4.

Qō concordat nouū teſtamentū cuꝫ veteri in moraliū obſeruatiōe : q2 obſeruat decalogum.32.q.4. mere trices.fo.519 col.3.

Qō in teſtamētis decedentiuꝫ vltima volūtas teſtatoris eſt ſeruanda.13. q.2.c.vlti.fo.337.col.1.16.q.1.admo nere.⁊.c.cōſideratio.fo.354.col.1

Quod eremite quia propriuꝫ habent poſſunt teſtari.19.q. 3. perlatum.§. p̄xi.fo.391.col.4.

Qꝫ religioſis p̄priuꝫ nō habentibus non licet teſtari.19.q.3.quia.⁊.c.ſe.

fo.391 col.4.

Itē ſeruus q2 oīa ſunt dn̄i teſtm̄ con dere nō p̄t.13.q.2.illud.fo.333.c.1.

Quod vtrū liceat ep̄is ⁊ clericis con dere teſtamentuꝫ habes.12.q.1.ep̄i. fo.315.col.2.

Quod nō lꝫ eis de rebus eccīe ſicut agris ⁊ frugibus ſiue oblationibꝰ ſiue de q̄buſcūq3 alijs teſtari.12.q. 1.ep̄i.fo.315.col.2.⁊.q.2.per totū.,fo. 316.c.4.⁊ q.5.nulli.c.ſe. fo.329.co.2.

Itē bona propria decedentium ab in-teſtato ſi non habent filios vel ne-potes ſunt eccleſiaꝝ in quibus mi niſtrant.12.q.3.quicūq3.fo.328.co.2 ⁊.q.5.c.vl.fo.320.col.1.⁊.q.2.ep̄s q fi lios.fo.321.col.4.

Quod in teſtamēto chriſtus ſemper pro vno filioꝝ reputandus eſt.,13. q.2.ſi qs iraſciť.fo.333.col.4.

Quod teſtamētoꝝ nō executores ſūt ſacrilegi ⁊ fures.13.q.2.qui oblatio nes.fo.334.col.1.17.q.4.ſacrilegiū. fo.380.col.2.

Item ſunt egenoꝝ homicide.13.q.2. clerici.fo.334.col.2.

Item ſunt excōicandi.ibidē.

Quod ſucceſſor nō ſeruās defuncti te ſtamētū eſt exheredādus.11.q.1.ſil-ueſter.fo.293.col.4.

Teſtis.

Qō triplex eſt teſtis:vi-delicet ſupior.ſ.deus.11. q.3.inter verba.fo.304.col.3.vbi di ciť:ecce in celo teſtis meus.⁊.22.q. 1.ſi pctm̄.fo.401.col.4.

Itē eſt teſtis interior:videlꝫ cōſcientia 11.q.3.inter verba.fo.304.co.3.vbi dř:glīa nr̄a hec eſt teſtimoniū cōſcie. nr̄e.⁊.c.cuſtodi.fo.304.col.3.

Itē eſt teſtis exterior.ſ.p̄ximꝰ.de cō. di.1.iubemus.fo.610. c.2.11.q.3. nō ſunt.fo.304.col.4.12.q.1.nolo vt.fo. ho.313.col.3.

Qō eſt teſtimoniū nō ſolū verbale:ſꝫ etiam reale.ſ.facti euidentia.28.di. p̄iuſq̄ꝫ.fo.44.col.1.82.diſ.p̄poſui-ſti.fo.131.co.2.33.q.2.de his vero.fo lio.532.col.2.

Qō ap̄li verbo ⁊ opere ſunt teſtes chri ſti in hierl'ꝫ ⁊ in omni iudea.11.q. 3.exiſtimant.in fi.fo.307.col.3.

Quod volūtas morientisꝰ etiā ſine in-ſtrumēto probari pōt ex circūſtā-tiuꝫ teſtimonijs.26.q.6.his q tpe. fo.474.col.2.

Qōꝰ in teſtimonio eſt attendenda di uerſitas locoꝝ ⁊ tēpoꝝ.35.q.6.ō pa rentela.fo.598.col.2.

Quod ad p̄bationē ingenuitatis ſo li teſtes nō ſufficiūt:niſi inſtrumē tis ⁊ argumentis adiuueť. 4.q.3. placuit.§.ſoli teſtes.folio.251.col. 1.⁊.252.col.2.

Qꝫ nullus p̄t eſſe iudex ⁊ teſtis.4.q.4 nullus vnq̄ꝫ.fo.154.col.1.

Qꝫ teſtibꝰ nō teſtimonijs p̄ſcriptura delatis credēdū ē.3.q.9.teſtes.§. p̄ ui.f.247.c.4.⁊.c.hortamur.f.245.c.2

Qđ de illo eſt verū teſtimoniū qđ in p̄ſentia teſtificātiū cōtigiſſe perhibet. 3.q.9.teſtes.§.de his.fo.247.co.4

Quod etiam nō rogati dūmodo interfuerint teſtes eſſe poſſunt.4.q.3 placuit.§.itē in criminali. 251.co.1

Quod teſtes ſuper vno facto in tp̄e et loco diſcrepantes repelluntur.3.q.9. teſtes.§.ſeq.fo.247.co.4

Quod illi teſtes ſunt grauiter puniendi quos temporum diuerſitas ſimul facto non interfuiſſe oſtēdit.3 q.9.nihilominus.fo.248.co.1

Quod in cauſa criminali teſtimonium dʒ eſſe de viſis notis et auditis. 3.q.9.teſtes.fo.247.co.4

Quod in teſtibus attēdēdus eſt ſtatus dignitas fidei puritas et morū grauitas.4.q.3.ſi teſtes.fo.251.co.2

Quod illi precipue recipiēdi ſunt in teſtes de quibus preſumitur ꝙ veritatem facti magis ſciant. 35. q.6. c.1.fo.597.co.1

Qđ licet ſimplici verbo iudicis credendū ſit tn̄ ſi ab ipſo appellatur non pōt eſſe teſtis in cauſa appellationis 2.q.6.ſtatuendū.fo.221.co.1

Qđ ad vnius teſtimoniū nemo condēnatur niſi forte fama publica contra eū laboret.4.q.3.ſi teſtes.§.iuriſiurandi.fo.251.co.2.35.q.6.§.vlti.fo. 598.co.3.33.q.2.admonere.fo.530. co.3.2.q.4.ſi mala.fo.211.co.3

Item nec valet teſtimoniū vnius etiaʒ ſi ſit ep̄s.6.q.2.per totū. fo.263.co.2 4.q.3.ſi teſtes.§.iuriſiurandi.ver. vnius.fo.251.co.2

Qđ ex hoc ep̄o vel alteri p̄lato iniuria nō infertur cū ſibi ſoli in teſtimoniū nō creditur.6.q.2.c.vl.fo.263.c.4

Quod ad p̄bādū duo teſtes ſufficiūt vel tres niſi in aliquibus caſibus ſingularibus vbi plures requiruntur.4. q.3.ſi teſtes.§.itē vbi.poſt me.fo.251.c.2 2.q.4.§.1.209.co.4

Qđ p̄ſul nō damnatur niſi ſeptuaginta duobus teſtibus p̄ſbyter aūt niſi quadragintaquattuor diaconus vero cardinalis niſi vigintitribus. Inferiores aūt gradus clerici niſi ſepteʒ teſtibus conuicti nō debēt cōdēnari 2.q.5.p̄ſul.fo.213.c.4

Qđ nullus eſt idoneus teſtis in cā propria.15.q.3.ſane in fine.fo.347.co.2

Qđ nec in re nec in cauſa p̄pa quis ad teſtificandū admittitur. 4.q.3. teſtes. .§.ſe.poſt mediū.fo.251.co.1

Qđ ɔtra ſe quiſqʒ teſtari pōt p̄ ſe vero minime.14.q.2.§.1.fo.

Quod p̄pter inimicitias pōt quis repellere teſtes contra ſe quos admiſit pro ſe alias nō.4 q.3.ſi teſtes.§. ſeq. ver.ſi quis.fo.251.c.2.et.253.co.3

Qđ qui agit nō pōt a reo petere teſtimoniū.4.q.3. teſtes ver. item qui intendit.fo.251.co.2.et.253.c.2

Quod teſtes nō videntur idonei quibus poteſt imperari.4.q.3.teſtes.§. ſequēti an̄ mediū.fo.251.co.1

Qđ teſtis videtur ſuſpectus ſi ſit de domo iudicis.4.q.4.ɔtra.fo.254.c.4

Quod nullus dʒ cogi vt ferat teſtimoniū ɔ̄ cōſanguineū vel affinē.4.q.3 teſtes.§.ſe.ver.itē lege iulia.252.c.1

Quod nec parentes nec liberi inuicē aduerſus ſe teſtificari poſſunt.4.q. 3.teſtes.ver.itē parētes. fo.253.co.2

Quod pr̄ et filius et duo fratres in eadē cauſa teſtes eſſe poſſūt.4. q.3.teſtes.§.ſe.fo.251.co.2

Qđ in alieno negocio plures teſtes p̄duci poſſūt ex eadē domo.4.q.3. teſtes.§.ſe.circa me.fo.251.c.2

Item teſtis domeſticus admittitur in cā eccl'iaſtica.14.q.2.ſup. fo.338.co.2

Item in cauſa matrimoniali.35.q.6. de parētela.fo.597.co.4

Item admittitur in cauſa ciuili ſʒ non in criminali.4.q.3.teſtes.§. ſe.ver. quos accuſator.fo.252.co.1. 14.q.2. per totū.fo.338.co.1

Quod hereticus p̄ chriſtiano pōt teſtificari cōtra hereticū ſed nō ɔ̄ chriſtianū.24.q.1.miramur.§. ſequenti folio.452.col.2

Qđ inhabilis ad ſacerdotiū cōtra ſacerdoteʒ nō pōt teſtificari in cauſa criminali.2.q.7. ipſi apl'i. f.229.co.2

Quod an clericus ad teſtificādū poſſet cōpelli.2.q.6.ſtatuendū. 221.co.2

Quod epiſcopus vel p̄ſbyter niſi in cauſa que aliter ſciri nō poſſit adducatur in teſtem:quia ex hoc ſacerdotium dehoneſtatur.11.q.1. teſtimoniū.fo.293.co.2

Qđ ep̄s vel p̄ſbyter in neceſſitate teſtimoniū perhibens non debet iurare ſicut alij ſuper librū:ſed tantū videre librū,ibidē in fine.

Quod epiſcopus vel preſbyter poteſt loco iuramenti per ſanctam conſecrationē dicere.2.q.4.ſi quis preſbyter.fo.210.co.1

Quod omnes alij teſtes debent p̄mo iurare de veritate dicenda tactis ſacroſanctis euāgelijs.3.q.9.hortamur.fo.248.co.3.4.q.3.teſtes.§. p̄ri.folio.251.co.1

Quod iudex debet teſtibus prouidere de loci ſecuritate. 3.q. 9. hortamur.fo.248.co.3.

Qđ teſtibus expēſe ſunt miniſtrande.4 q.3.teſtes.§.ſe.fo.251.c.1

Quod ep̄s ſiue p̄ſbyter p̄ eccleſie ſue negocio pōt ferre teſtimoniū. 14. q.2.ſup.fo.338.co.2

Quod clericus nō debʒ eſſe teſtis cōtra laicum in criminali cauſa ſed in ciuili.11.q.1.teſtimoniū. fol.293. co.2.14.q.2.ſuper.fo.338.col.2

Quod in cōficiēdis inſtrumētis ſecularium p̄ſbyteri nō debēt ferre teſtimoniū niſi de mandato ep̄i. 14.q. 2. ſup.in ſi.fo.338.co.2

Quod teſti honeſtiori maior fides ē adhibenda.4.q.3.teſtes.ver. iuriſiurandi.fo.251.co.1.et.253.co.2

Quod vtrū hermaphroditus poſſit fieri teſtis q̄litas incaleſcētis ſexus declarabit.4.q.3.teſtes.ver.hermaphroditus.fo.251.co.1.et. 252.co.4

Quod mulier pōt eſſe teſtis p̄ parentibus et amicis et cōſanguineis:et p̄ crimine leſe maieſtatis et cōtra hereſim et ſimoniā.15.q.3. de crimine et.c.ſeq.fo.346.co.4

Quod de vnoquoqʒ minus eſt dubitandū vbi prior vita qualis fuerit teſtimonium reddit.61.diſt.miramur.fo.101 co.3

Quod teſtes debent eſſe bone opinionis.2.q.1.in primis.§. quia igitur fo.202.colum.1.3.q.5.ſuſpectos.folio.239.colum.2.4.q.3.teſtes.§.1.folio.251.colum.1

Quod ad teſtificandum nō admittuntur alias inimici 2.q.1.in primis.circa me.fo.202.co.1

Iteʒ nec ſerui p̄ dn̄o ſuo nec minor annis.4.q.3.teſtes.fo.251.co.1

Item nec infideles.2.q.7. non poteſt. folio.226.co.2.3.q.5.ſuſpectos. folio.239.col.2

Item nec a fide apoſtatātes.2. q.7. nō poteſt.fo.226.co.2

Item nec infames.2.q.7.teſtes. folio 229.colum.2.3.q.5.ſimil'r.et.c. ſe.folio.239.col.4.6.q.1.qui crimen.folio.260.col.4

Item nec criminoſi.2.q.7. teſtes. folio.229.colū.2.3.q.5.conſtituimus. folio.239.col.4

Item nec complices in crimine qui illud de ſe confitentur.15.q 3.c. vl. folio.347.co.4.4.q.3.teſtes .§.ſeq. folio.251.co.1

Item nec nimia paupertate laborantes.4.q.3.teſtes.§.ſe.fo.251.c.1

Item nec conſanguinei vel p̄pinqui niſi cū cōtra ſeipſos mutuo teſtificari voluerint.3.q.5.c.1.fo. 238.c.4.

Item nec familiares.ſ. de propria domo p̄deuntes.3.q.5.c.1.et.c.accuſatores.fo.239.co.1

Item nec affines.3.q.9.abſens.folio. 247.co.2.et.q.5.ſi'liter.fo.239.co.4

Item nec litigioſi.3.q.5.ſuſpectos.et.c. ſequen.fo.239.co.1

Item nec impuberes q infra q̄rtūdecimū annū cōſiſtunt.4. q.3. teſtes. et.§.ſeq.fo 251.co.2

Item nec liberti cōtra eccl'iam vel cōtra dn̄m cuius fuerūt ſerui.12.q.2. ep̄s q mancipiū.§. vl.fo.324.col 3. 4.q.3.teſtes.§.ſe.ver.itē patroni.et ver.itē liberti.fo.251.c.1.et.253. co.3.

Itē nec ſerui niſi dū alij teſtes deficiunt.4.q.3.teſtes.§.ſe.an̄ finē. f.251.

Item nec ille q iudex vel aſſeſſor vel aduocatus fuerit in eadem cauſa. 2.q.6.ſtatuendū fo.221.co.1

Item quicūqʒ ad accuſandū non admittitur nec ad teſtificandū.4.q.3.c.1 folio.251.co.1

Quod teſtimonium nunq̄ eſt vēdēdū.14.q.5.nō ſane.fo.341.co.4.
Qđ nō teſtificās vītatē grauiter peccat.11.q.3.vnicuiq̄.§.ſic quoq̄.fo.307.co.2.
Quod falſus teſtis eſt q etiam cōtra ſeipſum falſum dicit:⁊ per hoc deū (qui eſt veritas) vendit 11.q.3.abſit.fo.307.col.3.
Quod p̄ſbyteri vel diaconi in falſo teſtimonio inuētip tres ānos ab officio ſuſpēſi in monaſterio dēbēt penitere.5.q.6.q2.in fine.fo.259 co.2.
Quod quilibet falſus teſtis ſeptē ānorum p̄nia punit̄.22.q.5.ſi quis periurauerit.fo.410.co.4.
Quod infamis fit ⁊ a teſtimonio repellit̄.22.q.5.ſi q̄s ꝯuictus.fo.411.c.1
Quod inducens ad falſum teſtimoniū grauiter peccat ⁊ cōſili pena punitur.22.q.5.ſi q̄s periurauerit.⁊.c.ſi q̄s cōuictus.fo.410.co.4.⁊.411 c.1.
Timor.
Quod timor ē multiplex: videlicet ſeruilis qñ q̄s timore pene facit qđ facit.23.q.4.hec aūt.§.ſeq.in fi.fo.419.co.3.
Itē ē timor initialis: q ſicut ſeta itroducit linum: ita ⁊ ipſe charitatē. de pe.di.2.§.hec que.ante finē. folio 553.co.4.
Itē eſt timor filialis qui etiam timor ſanctus vel caſtus dr̄:⁊ hic eſt pfectoꝝ.23.q.6.ſchiſmatici.⁊.§.vlti.in fine.fo.437.col.3.
Itē eſt timor naturalis quē etiā ipſe chriſtus habuit ⁊ alij perfecti. 7.q.1.c.vl.circa finē.fo.275.co.4.
Item eſt timor mundanus qñ peccatur timore tp̄aliū.47. di. ſicut.fol.74.co.3.11.q.3.q̄ſq̄s.fo.307.co.2.
Itē eſt timor mūdanus q̊ q̄s peccat timore pellis p̄prie.11.q.3.nolite.fo.307.c.4.
Quod humanū eſt timere eū q pōt opprimere vel erigere.16.q.2.c.1.poſt me.fo.364. co.3.
Quod timēdū eſt de ſero penitente.de pe.di.7.§.vl.poſt me.fo.581. co.4.
Quod amor carnalis ⁊ timor atq̄ auaricia: ſenſum hoīs hebetāt 3.q.5.accuſatores vel teſtes.fo.240.co.1.11.q.3.quatuor.fo.307.co.1.
Itē ibi ve eſt: vbi timoratus perijt a terra.16.q 7.⁊ hec diximꝰ poſt medium.fo.384.co.2.
Titulus.
Quod titulus dicitur p̄ncipiū poſſeſſionis ſine quo nemo vere poſſidet.16.q.3.dilectio.§.pōt.fo.367.colum.3.⁊.17.q.4.queſti.fo.388. co.3.
Itē dr̄ titulus verillū vel ſignū p̄ re vēdicāda poſitū.16.q.6.cōſuetudo fo.371.co.4.12.q.2.non habenti.fo.323.co.4.
Itē dr̄ titulus breuis annotatio ſequentis operis.15.diſtin.ſancta.fo.18.co 3.⁊.2.q.1.i primis.ante medium.fo 202 co.1.
Itē titulus dr̄ bñficiū eccl'ie ſub quo q̄s ordinat̄:⁊ vbi tenet̄ q̄diu viuit.70.di.ſanctoꝝ.fo.116.co.4.
Quod nemo ſine titulo ordinari debet.ibidem.
Tolerātia.
Quod tolerant̄ a bonis infirmi ipſis ꝯſueta non denegando.4. di. deniq̄.fo.5.col.1.
Item debilitati coꝝ q̄tum ad labores cōdeſcēdendo.47.di. omnes.in fi. fo.73.col.4.
Itē ipſoꝝ defectus ad' infamias nō detegēdo.96.di.i ſcripturis.f.155.c.4
Item commiſſa eorum p̄pter ſpem correctionis patienter ſupportando.45.di.licet.fo.70.col.2.Exemplū ibi de petro quē dñs poſt negationem non dānauit.⁊.c. recedite.fo.72.col.1.⁊.50.diſ.conſiderandum. fo.87.col.2.vbi dicitur: ꝙ ideo dñs petrum tolerauit: vt poſtea aliorū defectus toleraret.
Item a bonis tolerant̄ mali ipſorum detractiones:⁊ falſa iudicia equanimiter tolerando.6.q.1. deteriores. f.261.c.4.⁊.c.ſe.⁊.c.ex merito.ibidē
Itē tolerantur a bonis ipſoꝝ verba ⁊ alias p̄ſecutiones patiēter ſuſtinēdo.6.q.1.quieſcite.fo.261.co.3.
Item tolerant̄ de oibus ipſoꝝ iniurijs ſe non vlciſcēdo.23.q.3.ſex differentie.fo.416.col.3.⁊.q.8.conuenior.fo.442.co.1.
Qđ qui malos non tolerat: ipſe ſibi per hoc teſtis eſt: quia bonus nō eſt 23.q.4.hec autē.fo.419.col.3.
Qđ mali a bonis qñq̄ tolerāt̄: q2 corrigi nō p̄ñt.23.q.7.c.1.in fi.f.438.c.3
De tolerantia maloꝝ habes vbi agit̄ de malis.
Tōſura.
Qđ tonſura clericalis in circūitu ⁊ in ſummitate capitis in modū ſpere debet radi.23.di.p̄hibete.f.36.c.4.
Quod hec tōſura deſignat in clericis contemptū tēporaliū.12.q.1. duo fo.313.col.1.
Qđ hec tōſura prius debet fieri per ep̄m niſi ſint regulares: qbus p abbatē ſuū (ſi eſt preſbyter) poteſt dari.69. di.quoniam.fo.116.col.1.
Quod prima tonſura facit clericū.23. di.clerici.⁊ eſt ordo q dr̄ pſalmiſtatus 23.di.pſalmiſta.fo.36.col 4.
Qđ nō hñtes tonſurā clericalē: lectiones in eccl'ia publice i pulpito nō debent legere.69.di.qm̄ f.116. col.1.
Qđ tonſura clerica'is ſic debet tondi: vt ſit ſuper aures.23.diſt.non liceat cuilibet.fo 37.col.2.
Qđ ad eam deferēdā clerici per archidiaconū ſunt compellendi.23. diſ. clerici.fo.36.co'.4.
Qđ etiā vxorati clerici contrahentes cū virgine: debent tonſuram portare ſi clericali priuilegio volunt gaudere 84.di.q̄ſquis.fo.134.col.4.
Quod clericus contrahens cū corrupta: quia videtur renunciare priuilegio clericali: commune cū laicis tonſurā deportabit ibidē.
Tormentū
Quod tormentū quādoq̄ dānis quādoq̄ verberibꝰ infert̄.12.q.2 fraternitas.fo.318 co.1
Quod q̄libet iudex etiā eccleſiaſticus pōt torquere ſuſpectos vt veritatē facil' poſſit exquirere. 5.q.5.illi qui. folio.258.co.4
Quod quilibet ſuperior malefacto rē ſibi ſubditū ſcd'm magis ⁊ minus excedentē pōt tormētare.23.q.5.c.1. in fine.fo.430.co.1
Quod prelatus non debet per ſe: ſed per alios delinquentē tormentare. 86.di.nō liceat.fo.138.c.3
Tranſactio.
Quod tranſactio eſt cū aliquo dato vel retēto vel p̄miſſo ab actione litigij recedere.54.di.generalis.circa finē.fo.93.co.2
Quod tranſactio debet fieri de ſcire iudicis vel ſuperioris. 23.q.4. ſi illic.folio.423.co.4
Quod p̄prie loq̄ndo trāſactio nō pōt fieri in ſpiritualibꝰ.1.q.2.q̄ pio.fo.185.co.4.14.q.5.deniq̄.fo.341.col.1 16.q.7.decimas q̄s.fo.384.col.2.13.q.2.in eccleſiaſtico.fo.334.co.4
Quod quādo ſeruus diaconus effectus aliam perſonam pro ſe reſtituat in tali tranſactione non committitur ſimonia: quia nō pro ordine ſed pro ſeruitio fit reſtitutio. 54 di.ex antiquis.in fi.⁊.c. generalis.folio.92.co.3.⁊.93.c.2
Tranſitus
Quod in ſucceſſores res tranſit cū onere ſuo.11.q.1. ſilueſter. f.293.
Quod ſpūalis trāſitus eſt de peccato ad vitā de culpa ad grām de terrenis ad celeſtia.de cō.di.4.per aquā. folio.631.col.1
De tranſitu religioſorū ad aliā religionē habes vbi agit̄ de religione.
Tranſlatio
Quod transferri p̄ñt p̄lati de eccleſia ad eccl'iam p̄pter neceſſitatē vel vtilitatē.7.q.1.mutationes.⁊ tribus.c.ſe.fo.272.co.1
Quod ſicut vir ducēs alteram preter ſuam vxorē dicitur adulter: ſic prelatus qui p̄priat emeritate ſe transfert ad aliam eccleſiam.7.q.1.ſicut folio.268.col.1
Quod trāſlatio fit de minori eccleſia ad maiorē ⁊ nō ecōuerſo.93. di.legimus.circa mediū.fo.149. co.3.⁊.7.q.1.mutationes.fo.272.co.1
Qđ petrus de antiochia romā tanq̄ ad maiorē eccl'iam eſt trāſlatus.7.q.1.mutationes.fo.272.c.1
Quod ambitio p̄ſumitur vbi de minori eccleſia ad maiorē ſua temeritate q̄s transfert̄.7.q.1.ſi q̄s ep̄s. et c.ſeq.fo 271.co.4
Quod trāſlatio vtilitatis plurimorū vniꝰ vtilitati preferēda eſt.7.q.1.ſcī-

..as.fo.272.co.2

Quod trãſlatus nihil iuris in priori eccl'ia retinet.21.q.2.ſi qs.fo.397.c.4

Quod tranſlatus nõ priuatur prima eccl'ia niſi poſſeſſionem habeat in ſecunda.92.di.ſi qs ep̃s.⁊.c.ſi qui epiſcopi.fo.145.co.3.⁊.4

Qđ tranſlatus cauſa neceſſitatis ceſſante neceſſitate debet ad primum locum redire.7.q.1.paſtoralis. fol. 273.co.3.1.q.1.quod pro neceſſitate folio.170.co.3

Quod ſolius pape eſt trãſferre epiſcopos.7.q.1.mutatiões.folio.272.co.1 ⁊.c.ſicut alterius.in fine. folio.272. columna.4

Quod preſbyteri ſiue inferiores p̃lati de eccl'ia ad eccl'iam non debent trãſferri niſi auctoritate ep̃i.7. q.1. ep̃s de loco.fo.272.co.4

Quod ad aliam eccleſiam ſua temeritate ſe tranſferentes fruſtrant̃ habita ⁊ nõ habita.7.q.1. ſi qs ep̃s. et c.ſequẽ.fo.271.co.4

Qđ in tranſlatione eccl'iarũ vel rerum eccl'iaſticarum ep̃s debet requirere cõſiliũ capl'i:q2 ſit q̃dã alienatio. 12. q.2.ſine exceptione.fo.323.c.4

De tranſlatione habes vbi agitur de mutatione ⁊ de permutatione.

Treuga Quod treuga eſt ſecuritas preſtita rebus ⁊ perſonis diſcordia nõdũ finita. 24 q.vi.illi.fo.459.co.2

Quod archiep̃i ⁊ alij prelati ad faciendũ treugas debent intẽdere.24.q. vi.illi.fo.459.co.2.90.di.per totum folio.143.co.1

Quod frangentes treugas ſunt excõicandi.24.q.vi.c.illi.fo.459.c.2

Tributum Quod licite dat̃ tributũ etiam ab eccl'ia videlicet intuitu.pacis.23 .q. 1.quid.fo.414.co 4

Item dat̃ intuitu ſubiectionis.11.q.1 magnũ.fo.295.co.2. Nota exemplũ de xp̃o qui dedit tributũ.

Itẽ intuitu ſoli qđ qs poſſidet. 23.q.8. tributũ.⁊.c.ſe.fo 442.c.4

Itẽ dat̃ intuitu impenſi officij vel impendẽdi.18.q.2.eleutheri⁹. 389.co.3

Item dat̃ intuitu cathedratici.10.q.3. per totũ.fo.290.c.3

Item datur obtentu longe conſuetudinis.1.q.3.queſitum.ante finem. folio.187.co.4

Quod nulla eccl'ia ɔſtruenda eſt ſub tributaria conditione.de cõ.diſt.1. ſi qs baſilicã.fo.605 co.2

Tribulatio. Quod tribulatio patiẽter eſt toleranda:ne per impatientiam meritũ mutet̃ in culpã.7.q.1.cum percuſſio.fo.266.co.2

Quod de⁹ ſepe ſuis mordaciſſimũ genus tribulationis imittit ad anime medicamẽtũ.5.q.5.nõ omnis. fo.258.co.2.Exemplũ ibi de ſtimulo carnis pauli.

Itẽ immittit ad virtutis augmentũ. 7.q.1.aduerſitas.fo.274.co.4. Exemplum ibi de naufragio petri. 11.q. 3.in cunctis.fo.304.co.2

Item immittit ad puniendũ crimen cõmiſſum.6.q.1. ſunt plurimi.folio.261.co.2 7.q.1.cum percuſſio.folio.266.col.2

Itẽ imittit ad cõſequẽdũ eternũ premiũ.7.q.1 ſuggeſtũ.fo.274.c.2

Quod facit mundi honorẽ contemnere.23.q.4.diſplicet. ante mediũ. folio.426.co.2

Item facit ad bonum feſtinare. 23.q. 4.c.qñ vult fo.426.co.4

Item tribulatio facit peccata deſerere.23.q.4.qui peccat.in fine.fo.427. columna.1

Quod qñ nõ grex nec fides ſ3 paſtor querit̃ tribulatio eſt declinanda.7 q.1.ſciſcitaris.fo.274.c.3

De hac materia habes vbi agitur de aduerſitate.

Triſtitia Quod nullus ꝓ ſua nec ſuo.ũ morte triſtari d3.13.q.2.q̃3 ꝓpoſterũ. 336.co.2

Quod illi q de morte cõtriſtant̃ videntur de ſpe reſurrectionis dubitare 13.q.2.vbicunq3 fo.336.co.2.§. ſeq. ⁊.c.ſequen.

Tutor. Tutor ꝓprie d̃r pupilli vel orphani vel a parentib⁹ emãcipati.87.di.defenſiõis.139.

Qđ triplex ẽ tutela videl3 teſtamẽtaria q̃ ex teſtamẽto ɔſtituit̃ ⁊ legitima q̃ ꝓꝑ ꝓpinqtatẽ aſſumitur:⁊ datiua q̃ cuicũq3 ɔfert̃.16.q 1.gñal'r. 357.c.4

Quod tutela pupillorũ in duob⁹ cõſiſtit videl3 vt vita a criminibus ⁊ res ab iniuria impiorũ ſeruet̃. 12. q.1.c.1.fo.211.co.4

Qđ ipſe de⁹ iuſſit pupillis ⁊ egenis tuitionẽ ipẽdi.87.di.defenſiõis. f.139.

Quod ep̃s tanq̃3 iudex tuitionẽ teſtamentariã non d3 ſuſcipere ⁊ ſuſceptam ꝓpter neceſſitatẽ nõ per ſe ſ3 per archipreſbyterũ deb3 agere.88. di.ep̃s.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.140.c.3

Quod l3 clerici ⁊ etiã monachi nõ teneant̃ ad tutelã teſtamẽtariã vel legitimã vel datiuã ad tutelã tñ miſerabiliũ perſonarũ oẽs tenent̃.86 di.peruenit.fo.138.co.3.87.diſ.licet fo.138.co.4 16.q 1 gñal'r.fo.357.c.4

Quod clerici per ep̃3 pñt cogi ad egenorum tutele ſuſceptionẽ.88. diſ. decreuit.fo.140.c.1

Vacatio Qđ eccleſia cathedralis vltra tres mẽſes non d3 vacare paſtore.50.di. poſtq̃3.fo.89.c.1.63.di.obeũtib⁹.110.

Qđ ꝓꝑ gregis periculũ poſt tres menſes electionis alij tres mẽſes dant̃ ꝓ petẽda ɔſecratione.50. di.poſtq̃3. (fo.89.c.1

Quod percipiẽde atq3 in tuende veritati vacandũ eſt. 8.q.1. qui ep̃atũ.fo.278.co.2

Qđ clerici q diuinis officijs dñt eſſe obligati nõ dñt terrenis actib⁹ vacare.21.q.3.mollitijs.fo.399.co.1

Quod vacatio contẽplationis corde appetenda eſt ſ3 aliqñ ꝓ multorum ſalute poſtponẽda eſt.8. q.1.in ſcripturis.fo.277.co.3

Qđ diabolus per incuriã vacãtes facilius opprimit ⁊ in ima vitiorum ꝓſternit. de pe. diſtin.4. quecunq3 folio.573.col.2

Vagari. Quod ep̃s vagabundus niſi reſipiſcat ꝓmo excõicat̃:poſtea in monaſteriũ retruditur.7.q.1.peruenit.⁊.c.ſeq. folio.270 c.4

Quod clerici ab eccl'ia nõ ſunt tuẽdi q vagãdo ſub nulli⁹ ep̃i diligentia cõſiſtunt.93. di.nulla.147.c.3

Quod monachi vagari ꝓhibent̃.16. q.1.iuxta.⁊.c.ſe.fo.353.co.4

Quod religioſi vagãtes vt ad monaſteria ſua redeant ſunt cõpellendi. 16.q.1.qdam.fo.354.co.2.18.q.2.abbates.fo.387.co.3

Quod vaganti religioſo ſine ſui ſuperioris licẽtia nõ licet ordines recipere nec diuina officia celebrare.16 q.1.monachi.⁊.c.ſe.fo.354. co.4

Quod ſi qd religioſus vagãdo acquiſierit totũ monaſterium vbi profeſſus fuerit erit.18.q.2.abbates.f.387.

Quod vagabũdi religioſi poſt cõtemptũ admonitionis auxilio epiſcopi ſunt carcerib⁹ tradendi. 18.q.2. abbates.fo.387.co.3

Vanitas. Quod nomen dei nõ eſt in uanũ aſſumẽdũ.22.q.2.aiaduertẽdũ.403.c.4.

Quod vanitas gẽtiliũ poetarum vel philoſophorũ ipſorũ auctribus redargui t̃.37.di.ſi qd.fo.59.co.4

Quod in predicatione poſtponere auctoritatẽ ꝓphetarũ ⁊ adducere auctoritatẽ philoſophorũ vanitas eſt ⁊ curioſitas ſacrilega.37.di.ſi qs artẽ.⁊.c.ſe.fo.59.co.2

Qđ ois ſcientia que ad tropologiã.i. mores nõ cõuertit̃ in vanitatem et in ſenſus obſcuritatẽ deducit.37. di.nõne.fo.58.co.3

Vas. Qđ in eccl'ia ad baptizãdũ ⁊ ad corpalia ⁊ pallas lauãdũ ſpecialia vaſa debẽt haberi. de cõ. di.4.ois preſbyter.fo.641.colũ.3.⁊ di.1.nemo.per ignorãtiã. ⁊ q̃ttuor c.ſe.fo.608.co.1

Quod vaſa ſacrata nõ debẽt moniales nec inferioris gradus clerici tractare.23.di.ſacratas.fo.37.co.1. ⁊ c.nõ oportet.ibidẽ.co.2

Quod vaſa ſacrata ⁊ eccl'iaſtica inueterata debent cõburi ⁊ cineres vbi cõculcari nõ pñt reponi.de cõ.diſ. 1.altaris.fo.607.co.4

Quod vaſa eccl'ie pro liberatiõe capti

tiorũ ⁊ egeſtate miſeroꝝ ſunt expẽdẽda: qꝛ meli⁹ eſt vaſa viuẽtiũ ſeruare q̃ȝ metalloꝝ.12.q.2.aurũ. fol. 326.co.4.

Qđ paulus dƭ vas electiõis.32.q.5.ſi paulus.fo.52.co.3.

Quod vas ire dei nunq̃ȝ redderet liberituȝ ſi non inueniretur hõ ſpõtaneũ pꝛe pctm̃.23.q.4.nabuchodonoſoꝛ.fo.421.co.1.

Uates. Qđ vates a vi mẽtis appellatur qui mõ ſacerdotẽ mõ ꝓphetã: mõ poetã ſignificat.21.di.cleros.fo.29 co.2.

Qđ illud qđ vates gentiliũ de chꝛiſto predixerũt valet ad cõuincẽdã paganoꝝ vanitatẽ ſed nõ dat auctoritatẽ.37.di.ſi quid.fo.59.co.4.

Uelum. Quod eſt velum pꝛofeſſionis quod datur feminis anno duodecimo.20.q.2 puella.fo.394.co.3.

Iteȝ eſt velum conſecrationis: quod datur anno vigeſimoquinto.20.q.1.placuit.fo.394.co.4.

Itẽ eſt velum pꝛelationis quod datur anno ſexageſimo.20.q.1.iuuẽculas.fo.393.col.4.

Itẽ eſt velum oꝛdinationis qđ datƭ anno q̃drageſimo.27.q.1.diaconiſſam.fo.480.co.4.

Itẽ eſt velum continẽtie obſeruationis: ⁊ hoc eſt viduarum 27.q.1.viduas que.fo.479.col.3.

Qđ ad epos ſpectat virgines velare. 20.q.1.deuotis.fo.393.col.4.

Qđ excepta egritudine eps v̉gini velum non debet imponere: niſi in feſto epiphanie ⁊ p totas octauas paſche: ⁊ in feſtis apoſtoloꝝ.ibidẽ.

Qđ nec abbatiſſe: nec alteri moniali aliquam velare licet.20.q.2.ſtatuimus.fo.374.col.4.

Qđ viduã nullus pontifex velare debet.20.q.1.deuotis.fo.393.col.4.

Qđ vidua ab altari velamen continẽtie põt ſuſcipere.27.q.1.viduas que ſpontanea.fo.479.col.3.

Quod velate voto ꝓfeſſionis ſiue virgines: ſiue vidue matrimoniũ nõ poſſunt contrahere: ⁊ ꝯtractum dirimiƭ.27.q.1.ſi qs ſacro.f.479.c.4. ⁊ c.de vero.fo.47.col.4.

Uenatio. Qđ aliqua venatio pꝛohibetur ⁊ aliq̃ permittiƭ: ⁊ aliqua concediƭ.

Qđ venatio arenaris q̃ qs pugnat cũ beſtia dẽtata in arena ꝓhibetƭ: nõ ſolũ faciẽtib⁹: ſed etiã aſpiciẽtib⁹. 86.di.q venatoꝛibus.⁊.c.ſe.fo.136.c.4.

Itẽ hanc venationẽ exercẽs: nõ ſoluȝ infamis efficiƭ: ſed etiã ab actione in iudicio repelliƭ.3.q.7.c.1.§.tria. poſt pꝛinci.fo.243.col.2.

Quod venatio ſaltuoſa que fit in ſaltibus vel ſiluis ſi fit tempoꝛe debito nõ ꝓhibito: ſi fit pꝛopter vtilitatẽ nõ delectationẽ: laicis: non clericis ꝯmittiƭ.86.di.qđ ꝓdeſt.fo.137.co.1.34.di.quoꝛũdã.fo.54.co.1.

Qđ maxie germanie atq̃ȝ gallie plati venationi ſaltuoſe ĩplicanƭ.ibidẽ.

Qđ venatio que fit ſine ſtrepitu: ſicut ponere recte vel laqueũ: nõ ſolum laicis: ſed etiã clericis cõcediƭ: qꝛ ſimilis eſt piſcationi.86.di.eſau.fo.137.col.1.de cõ.di.5.nũq̃ȝ.f.650.c.4.

Qđ venatoꝛ inq̃ȝtũ venatoꝛ non legitur ſctũs.34.di.quoꝛundã. f.54.c.1.86.di.eſau.fo.137.col.4.

Qđ q videt venationẽ ad delectationẽ videbit chꝛiſtum ad contriſtãdũ. 86.di.videt.fo.137.col.4.

Qđ parũ pꝛodeſt ieiunare in cibis: ⁊ delectari in venationibus. 86.diſt. quid pꝛodeſt.fo.137.col.4.

Qđ fouere venatoꝛẽ pꝛopter artẽ ſuam eſt peccatũ.86.di.qui venatoꝛibus.fo.136.col.4.

Uenditio. Qđ emendi vili⁹ ⁊ vendendi cari⁹ ſtudiũ maxime clericis pꝛohibetƭ. 14.q.4.canonum.339.col.3.

Qđ clericis permittiƭ vt pꝛo mutuatis ab ipſis denarijs: res alias ſtatuto tpe ꝓut venduntur: recipiãt. 14.q 4.ſi quis cleric⁹.f.339.col.3.

Quod turpe lucrũ ſequiƭ q ex cupiditate tpe meſſis vilius emit: vt carius vendat.14.q.4.quicũq̃ȝ tẽpoꝛe. fo.340.col.1.

Qđ q falſũ iurãdo ꝓ pecunia veritatẽ vendit: chꝛiſtum q veritas eſt: ſicut iudas vẽdit.11.q.3.abijt.f.307.

Qđ ſicut iudex nõ debet vendere verũ iudiciũ: ſic ne teſtis verũ teſtimoniũ.14.q.5.nõ ſane.fo.341.c.4 11.q.3.non licet.fo.306.col.2.

Qđ ſicut iuriſperitus põt vẽdere iuſtũ conſiliũ: ſic aduocatus iuſtum patrociniũ.ibidem.

Qđ nullũ diabolus tanq̃ȝ ſeruũ poſſidet: niſi q ſe ſibi pctoꝝ ere vendiderit.15 q.1 nõ eſt.fo.345.col.3.

De venditione ſpũaliũ habes vbi agitur de ſimonia.

Qđ xps eiecit de tẽplo vẽdẽtes ⁊ emẽtes.16.q.7.⁊ hec dixim⁹.f.374.c.2.

Uenia. Quod apud deũ nullas patiƭ moꝛas venie conuerſio.de pe.di.1.multiplex.in ſi. folio.540.col.4.

Quod deus non dat veniã in erroꝛe durãtibus: ſe coꝛrigẽtibus.24.q.2 legatur.fo.454.col.1.

Quod cũ in ꝯfeſſione pcti erubeſcẽtiã vincit timoꝛ dei: fit venia criminiſ de pe.di.1.quẽ penite.fo.550.c.

Quod fit dignus venia ex deſiderio ſacerdotis quem hꝛe nõ valens ſocio cõfiteƭ turpitudineȝ criminis de peni.di.6.§.1.fo.580.col.1.

Quod facilitas venie incentiuuȝ tribuit delinquendi.23.que.4.eſt iniuſta.in ſi.fo.425.col.1.cap.ſi ea. fo. 429.col.2.⁊.c.ſequen.35.que.9.loca.fo.599.col.4.86.diſtin.inferioꝝ.fo.135.co.3.⁊.c.ſũdẽtis culpẽ. folio. 135.co.4.

Quod non opoꝛtet pꝛelatuȝ ſi excedit in coꝛrectione a ſubdito veniã querere.86.diſt.quando.fo.136.co.1.

Ueniale. Quod venialia peccata dicuntur quotidiana: qꝛ quotidie ſubrepunt.de pe.di.1.tres aũt ſunt actiões.fo.545 co.4.

Quod fit veniale in ꝯfeſſione quod fuit criminale in operatione de pe.di.1.quẽ penitet.fo. 550. co.2.

Quod que ſunt venialia peccata habes.25.di.vnum oꝛarium.§.alias autem.fo.39.co.2.

Uerbera. Quod ſides verberibus nõ eſt exigẽda 45.di.c.1.fo.69.co.3.

Quod eccl'ia quoſdã dãnis q̃ſdã verberib⁹ caſtigat.12.q.2.fraternitas.fo 318.co.1.

Qđ ad coꝛrectionẽ ſubditoꝝ virgarũ verbera meritoꝛie infliguntur.23.q.3.c.1.in ſi.fo.430.co.1.

Quod ſiue monachi ſiue alij clerici de ſuis exceſſibus poſſunt verberibus coerceri.20.q.vl.monachuȝ. folio.395.co.2.

Quod eps nullũ ſuis manib⁹ debet verberare.86.di.nõ liceat.f.138.c.3.

Quod miſeri ſunt pꝛelati q verberibus tm̃ volunt timeri.45.diſtin.c.1.folio.69.co.3.

De hac materia habes vbi agitur de toꝛmentis ⁊ de coꝛrectione.

Uerba. Quod oiuȝ rerũ creatio ⁊ ſolum recreatio fuit in verbo.1.q.1.intra catholicã.fo 175.co.3.

Quod in verbis ſacramẽta chꝛiſti conficiuntur.ibidem.⁊.c.detrahe.fo.172.co.3.

Quod accedit verbũ ad elementũ: ⁊ fit ſacrm̃.1.q.1.detrahe.fo.172.co.3.

Quod non minus ẽ reus q negligẽter verbũ dei audit q̃ȝ q coꝛpus xpi in terraȝ cadere permittit.1.4.1.interrogo.fo.178.c.1.

Quod q exit dũ verbũ dei ꝓponiƭ excõiceƭ.de cõ.di.1.ſacerdote.fo.610.co.3.

Quod verba ideo ſunt inſtituta vt homines cogitatiões in noticiã alioꝛũ ꝓferãt.22.q.2.is aũt.fo.403.co.3

Quod verba nõ ſemp ſunt accipienda ſicut ſonãt.23.q.1. paratus.ante medium.fo.414.co.2.

Qđ de⁹ v̉ba ſm ꝓferẽtiũ intẽtionem accipit.22.q.5.hũane.fo.411.co.3.

Uerecũdia. Quod eſt verecũdia virginealis que eſt naturaliter in virginibus.30.q.5.nec illud.fol.506.co.1. Exẽplum ibi de rebecca.

Itẽ eſt verecũdia vidualis que verecũdiã premittũt anteq̃ȝ iterato nubant.32.q.2.nõ olo.§.ſequenti. in fine.fo.515.co.4.

Item eſt verecundia femi confitẽtiũ q̃s erubeſcit aliq̃ pctã cõfiteri.de peni.diſt.3.§.ſiue autem. ver.inuer

dec.fo.589.co.1.
Jtē eſt verecūdia plene confitentis:⁊ hec eſt magna pars ſatiſfactionis. q: de mortali facit veniale:de peni. di.1.quē penitet.fo.550. c.2.⁊.c.quā uis.fo.550.co.4.
Quod pp verecundiā bonū nō eſt dimittēdū.de pe.di.1.in actione.in fine.fo.547.co.4.

Veritas. Quod veritas eſt cū illud aſſeritur qđ ē.22.q 2.cū humilitatis.fo.404.c.4
Quod tūc exit aliqs a veritate dei cuz a fide ⁊ charitate exit.24.q.3.cū aliquis.fo.457.col.2.
Quod veritas ſacramētorū in ſola eccleſia habetur catholica.24.q.1.qa folio.448.co.4.
Quod i qb⁹ nil intereſt ad hñdū regnū dei virū vera putēt vel falſa nō refert.22.q.2.in quibus.folio.404. columna.1.
Quod veritas ēt preferitur cōſuetudini:q: chriſtus nō dixit:ego ſuz cōſuetudo ſed veritas.8.di.veritate.⁊ quatuor.c.ſe.fo.8.co.4.
Quod ille nō ſolū pditor eſt veritatis q mēdaciū dicit:ſed etiā q veritatē libere nō pnūciat.11.q.3.nolite timere.fo.307.co.4.
Q veritatē p pecunia negātes deū negant.11.q.3.abijt.fo.199.co.1.
Quod q veritatē nō defendit quā defendere cōuenit:pditor eſt veritatis.11.q.3.nolite timere.fo.307.c.4
Quod veritas nō eſt in hoie cū qs dicit ſe peccatorē eē cū nō ē.22.q.2.cū humilitatis.⁊ duob⁹.c.ſe.fo.404. colum.4.
Quod non eſt ſic vitanda arrogantia vt veritas relinquat.22.q.2.nō ita.fo.404.co.4.
Quod qñqs pōt v̄itas occultari.22.q. 2.ne qs.fo.405.col.1.
Quod vbi de fide vel ſalute agit q veritatē occultat irā dei ſup ſe puocat.11.q.3.quiſquis.fo.307.col.2.⁊ c.nolite timere.fo.307.co.4.
Q melius ē p veritate pati ſupplicium q̃s p adulatiōe ꝯſequi beneficiū.11.q.3.nemo perito p fo.307.c.2.
Quod veritas cum non defenditur opprimitur.83.di.error.folio.133. columna.2.
Quod tria ſolēt impedire veritatē videlicet carnalis amor:timor atqs auaricia.3.q.5.accuſatores vel teſtes.fo.240.co.1.35.q.6.epiſcopus. fo.598.co.1.
Quod a ſacerdotib⁹ ⁊ a pdicatorib⁹ veritas libere eſt pdicāda.11.q.3.nolite timere.circa me.fo.307.co.4.
Quod veritas bone vite pp nullū eſt dimittēda.32.q.5.ita ne.⁊.c.ſequē. fo.520.co.3.

Veſtis. Quod veſtes ſunt multiplices:videlicet epōrū.que tam in veteri lege q̃s in noua varie ſunt:⁊ et multis virtutibus debet reſplēdere vita pontificis.40.di.§.1.fo.62.col.3.43.di.ſit rector poſt mediū.fo.66.co.2.
Item ſunt veſtes miniſtrorū eccleſiaſticorū:he ſunt varie deſignātes varias virtutes quas debent habere. 40.di.§.1.fo.62.co.3.
Quod cultui veſtiū miniſtrorū eccleſie primo ornat⁹ actionis debet ꝯuenire.100.di.rōnis.fo.161.co.4.
Jtē ſunt veſtes clericorū:q nec ſordide nec fulgide debēt eſſe.41.di.§.1. fo.64.co.1.⁊ c.parſimoniā. fol.64. co.4.⁊.c.clericus.⁊.§.ſe.fo.65.co.1. 21.q.4.per totū.fo.399.co.1.
Quod clerici ſiue intra ſiue extra nō laicalibus:ſed clericalibus veſtib⁹ debent vti:⁊ nō ſeruantes grauiter debēt puniri.21.q.4.nullus eorū ⁊ tribus.c.ſeq.fo.399.co.2.
Jtē ſunt veſtes religioſorū:que debent eſſe humiles ⁊ deſpecte nō diuerſi ⁊ notabilis coloris.20.q.2.c.vl.fo. 394.co.1.21.q.4.c.1.fo.399.co.1.
Quod religioſi veſtē pfeſſionis ſue nūqs debēt deponere.20.q.1.vidua folio.394.co.1.
Item nec exiſtens in ſcholis veſtē debet mutare religionis.21.q.4.nullus eorū.fo.399.co.2.
Item ſunt veſtes laicorū:que cum ſz conſuetudinem terre deferūtur:a ſuperſtitioſis non ſunt iudicandi 30.di.ſi quis virorū.fo.47.co.2.
Item ſunt veſtes penitentium ſicut cilitium ⁊ ſimilia.50.di.penitētes. fo.88.co.2.
Item ſunt veſtes ſacrate eccleſiarū:q debēt honeſte eſſe:⁊ alteri vſui non ſunt applicande.de conſe.di.1.veſtimenta.fo.608.col.2.
Quod veſtibus ſacris nō debent alij homines vti q̃s ſacrati.ibidem.
Quod nullus ꝓtextu pietatis inuoluat mortuū veſtib⁹ ſacris.de ꝯſec. di.1.nemo pignorātiā.fo.608.co.1
Quod vetera veſtimēta eccleſie debent comburi:⁊ cineres in pariete vel alis vbi conculcari non poſſunt debent poni.de conſe.di.1.altaris. folio.607.co.4.

Via. Quod via excellētior ē charitas:q: ſine ea ambulare non poſſunt hoies:ſed errare.de pe.di.2.c.ſi quis ſemel.§.hec ē charitas.fo.551.col.3.
Quod viam abſqs ductore non ingrediaris quā nunqs̃ ingreſſus es 16.q.1.ſi clericatus.fo.355.col.4.
Quod deus docet māſuetos vias ſuas.16.q.1.vos autē.fo.359.co.1.

Viaticū. Quod viaticū dicitur euchariſtia.50.diſt.ſi vero.fo.87.co.4.
Q viaticū nulli penitēti i morte eſt denegādū.50.di.penitētes.fo.88.co. 2.27.q.1.v̄ginibus.fo.479.col.3.
De hac materia habes vbi agitur de euchariſtia.

Vicarius. Quod vicari⁹ cuiuſcūqs prelati in loco capituli tanqs eius vices gerēti debet honorari.93.di.c.vlt.folio 150.colum.4.
Quod ſubdiacono vices plati poſſent cōmitti.94.di.c.1.fo.151.co.1.
Quod non debet eſſe laicus vicarius quia indecorum eſt laicos viros eccleſiaſticos iudicare.16.q.7.i nona.fo.376.co.1.
Quod omnes epiſcopi ſunt vicarij apoſtolorum.60.diſtin.quorū vices.fo.115.colum.4.
Quod qui contēnit vicarium contēnit ⁊ illum qui poſuit eum.21.di. in nouo.fo.30.co.1.

Vicedominus. Quod ī quolibet epatu debet eſſe vicedominus: qui ⁊ hoſpitibus ⁊ cauſis ſuperuenientibus loco epi poſſit ſatiſfacere.89.di.volumus.fo.142.co.1.
Quod epiſcopi intereſt vicedominū conſtituere.ibidem.
Quod officium vicedomini debet eſſe de epiſcopatu diſponere.89.diſt. diaconum.fo.142.co.2.

Vitiū. Quod multiplex eſt vitium:videlicet morum: verborum ⁊ corporum.
Quod vitia morū q: obſunt anime ſunt euitanda.38.di.quiuis errare.§.ſed licet.fo.61.co.3.⁊.c.ſedulo folio.61.co.3.
Quod vitia morū depēdēt a voluntate.56.di.naſci.in fi.fo.97.col.4.
Quod vitia ſepe ſe virtutes eſſe mentiuntur.41.di.ſepe.fo.65.col.1.
Quod vitia verborū ſunt toleranda: ſicut in ſanctis hoibus corruptio grāmaticalis.q: nō ſunt voces ad aures dei:ſed animi affectus.38.diſtin.ſedulo.⁊.c.ſeq.fo.61.co.3.
Quod vitia corporū ſunt diſcutienda nec debent eſſe in ſacerdote ⁊ maxime i plato.49.di.hinc.fo.76.c.3.
Quod quidā vitiati corpe non debēt promoueri ad ſacros.55.diſt.per totum.fo.95.co.1.
Jtē vitiati corpore q remouētur ab ordine intelligunt pprie abſciſſi: nō caſu ſed ppria volūtate.55.di.ſi quis abſciderit.fo.95.co.4.
Item vitiati corpe ppria abſciſione homicide ſui iudicantur:⁊ ſue conditionis inimici.ibidem.
Quod ſeipſos in corpore vitiantes:nō promouentur:ſed etiam promoti deijciuntur.55.di.ſi quis p egritudine.⁊.c.ſeq.fol.96.col.2.
Quod carēs quocūqs caſu oculo(q: eſt mēbrū notabile)nō dz pmoueri.55.di.ſi euāgelica.fo.96.co.4.
Qđ eunuch⁹ p inſidias fact⁹ vel ita nat⁹ pōt pmoueri vitio corpis nō

obstare.55.di.eunuchus.fo 99.c.2.
Quod cũ pp egritudinẽ vel violenti am vel casu qs corpe vitiat: dũmõ nõ fit cũ magna dформitate nõ pri uatur ordine habito vel habendo 55.di.q partẽ.τ.c.si.qs pro egritudi ne.τ.c.se.fo.96.co.1.τ.2
¶ De hac materia habes vbi agitur de mutilatione.

Uictus. Qȝ victr vincit cui li cẽtia peccãdi tollitur. 23.q.1.paratus.in fi.fo.414.co.2.
Quod victo debet misericordia: dũ modo nõ timeatur turbatio futu ra.23.q.1.noli fo.414.co.4.
¶ De hac materia habes vbi agitur de bello de patientia τ de hoste.

Uidua. Quod vidua est q̃ post solẽne fedus nuptia rũ morte interueniẽte a viro suo diuisa fuerit.34.di.presbyteri.§.se quenti.fo.55.co.4.
Quod debent vidue assidue ecclesias dei bonis opib⁹ τ orationib⁹ adiu uare.81.di.c.vl.fol.131.co.2.
Item debẽt stipẽdijs ecclesie sustẽta ri.81.di.vidue.ibidem.
Quod clericis τ religiosis nõ debẽt esse multũ familiares.81.di. cleri cus.τ.c.se.fo.129. col.4.
Quod epi τ aliarũ ecclesiarũ plati pci pue viduarũ sustẽtationi τ ptectio ni debent intendere.87.di.per totũ. fo.138.co.4.
Itẽ debẽt viduis ipatores τ reges idẽ facere.23.q.3.ab imperatoribus.fo. 417.co.3.τ.q.5.regũ.fo.433.co.3.
De viduis habes vbi agitur de biga mia τ in multis alijs locis.

Uigilia. Quod vespera sancto rum vigilia dicitur quia olim pro reuerentia solẽnita tis in orationibus pernoctabant 76.di.nosse.fo.122.co.4.
Quod in seruitio etiã diuino vigilie immoderate que sensus integrita tẽ diminuũt nõ laudant.de cõse.di stin.5.nõ mediocriter.fo.649.co.3
Quod qȝ vigilia natalis dñi cũ ieiu nio q̃ttuor tẽporũ celebrari nõ cõ uenit: iõ q̃ttuor tpa an̄ celebrari debẽt.76.di.de ieiunio.i fi.fo.121.c.2
Quod in vigilia penthecostes sicut vi gilia pasche in ieiunio est obseruã da.76.di nosse.fo.122.co.4.

Uinculum. Quod est vin culũ cure pa storalis:quod nõ soluitur nisi per supiorẽ.7.q.1.sicut alteri⁹.f.272.c.4
Item est vinculum status matrimo nialis:quod non soluitur nisi per mortem alterius.ibidem.
Item est vinculum sententie excõi cationis:quod soluit ab alligante 11.q.3.nemo cõtẽnat.fol.302. co.3.τ pluribus.c.se.τ.c.cepisti.fo.304.col.1

Uindicta. Quod triplex est vindicta videlicet spiritualis:vt est excõicatio degra datio:suspẽsio:depositio:in mona sterium τ in carcerẽ detrusio:τ a pu blicis actib⁹ repulsio:hec locũ hȝ i ecclesia.23.q 4.forte.fo.418. co 4.
¶ De hac vidicta hẽs vbi agit ď pẽa.
Itẽ est vindicta pecuniarie actionis: hec ẽt in ecclia hȝ locũ vbi bãnum pcessit.16.q.1.statuimus.fo. 361.co. 2.vbi ẜm estimationẽ iniurie pecu niã recipit.17.q 4.qsqs.f.382.co.1.τ si qs contumax.fo.381.co.4.
Itẽ est vindicta corpalis punitionis hec cõuenit iudicibus ecclesie τ se culi sed nõ equaliter.23.q.5.c.1.fo. 430.co.1.5.q.5.illi qui fo.258.co.4.
Quod vindicta corpalis detruncatio nis τ occisiõis est tm̃ seculariũ.23. q.5.reos.fo.431.col.2.τ.c.seq.τ.q.8. preterea.τ duob⁹.c.se.fo.440.co.3.
Quod vindicta nõ est inferẽda.23.q. 4.§.1.folio.417.co.4.
Qȝ ois militia vel pp propulsandas iniuriã:vel pp vindictã inferẽdam instituta est.23.q.1.§.1.fo.413.co.4.
Qȝ vidicta aut fert aio corrigẽdi aut aio vlciscẽdi:si aio corrigẽdi: licite infert malis:nisi sociã hẽant mul titudinẽ:qȝ tũc nõ põt salubris ẽẽ vidicta.23.q.4.nõ põt.fo.424. co.4. 50.di.vt cõstitueret.in fi.fo.82.co.4.
Item si timeat obstinatio.7.q.1. ad uersitas.§.cũ aũt.fo.274.co.4.
Itẽ si timeat schismatis piculũ.23.q. 4 qsquis vel quod põt.fo.418.co.2
Itẽ si timeat malus malũ ex vidicta. 50.di.vt cõstitueret.fo.82. co.4.
Itẽ si reatus occultus nõ est manife status per iudicium.23. q. 4. forte. folio.418.col.4.
Itẽ si crimen soli iudici fit notus:qȝ tũc ex vindicta fit pditor.2.q.1.si pec cauerit.fo 206.co.1.
Quod vindicta aio vlciscẽdi oib⁹ ꝓ hibet.23.q.4.ita plane.fo. 418. co.2. 46.di.seditionarios. fo.73.co.2.14. q.1.qđ debet.fo.337.co.4.
Quod vindicta puata deo est seruan da:q dicit mihi vindictã τ ego re tribuã.23.q.1.§.1.post me.f.413.c.4
Quod vindicta ꝓpria ꝓhibet que est ad vltionẽ.23.q.1.nisi.τ.c. paratus. fo.414 co.1.τ.2.τ q. 4. hec autẽ.§. ex his.fo.419.col.3.
Quod illa que est ad correctionẽ iu dicibus exequenda precipitur.23. q.4.est iniusta.fo 425.co.1.τ. c. seq. vsqȝ ad.c.ea vindicta.
Itẽ exequẽda est ab eis vindicta non zelo proprie iniurie:sed zelo iusti cie.23.q.4.ita plane.fo.418.co.2.τ.q. 5.prodest.fo.430.co.4.
Itẽ nõ exequẽtes vindictã correctio nis grauiter offendũt.23.q.4. si is q.fo.423.co.4.τ.c.si ecclesia.fo. 427. co.4. τ.c.est iniusta.fo.425.co 1.
Item non vindicando dant alijs in cẽtiuum delinquẽdi.23.q.4.est in iusta.in fine.folio.425 co.1.
Item prouocat nõ solũ ꝯ se:sed ꝯ po pulũ flagellũ dei.45.di.sed illud.fo lio.72.co.1.23.q.4.si quos. fo. 428. co.4.τ.c.si ea.fo.429.co.2.
Quod qñqȝ in paucos vindicta exer cet vt multitudo timeat.23.q.4.qđ faciet.in fi.τ.c.seq.fo.423.col. 1.
Qȝ epi τ plati nõ de facili debẽt ad vi dictã accedi.86.di.si qđ.fo.138.co.1.
Quod non debet nos delectari vindi cta que animũ pascit alieno malo 23.q.5.de occidendis.fo 431. co.3.
Quod in eo ꝙ christus cõpescuit di scipulos a vindicta samaritanoꝝ innuit ꝙ ñ sp ꝓcedẽdũ ẽ ad vidictã pctoꝝ.23.q.4.c.ꝙ christus.f.423.c.2
¶ De hac materia habes vbi agitur de pena τ de punitione.

Uinũ. Quod vinũ est luxurie icẽtiuũ.35.di.c.luxuriaȝ τ p totã di.fo.56.co.4.
¶ De vino hẽs vbi agit de ebrietate.

Uiolẽtia. Quod violẽtia ẽ le gibus inimica.11.q. 1.christianis.in fi.fo. 293.co.3.
Quod clerici a laicis per violentiam opprimi non debent.ibidem.
Qȝ ecclie res ñ violẽtia:sȝ rõne debẽt exigi.16.q 6 c 1 τ.2 fo.371. col.4.
Qȝ violẽta:ꝯfessio vel ꝓmissio ñ obli gat.15.q.6.c.1.τ.2 fo.349.co.1.τ.2.
Quod violẽtias pcipue psonales in eodẽ instanti licet repellere etiã cle rico:nõ ipugnãdo:sed se defendẽ do.23.q.1.quid.fo.414.co.4.
Quod violẽtia absoluta excusat a to to.34.q.3.non satis.fo 587.co. 1.32. q.5.§.1.τ.c.se.fo.520.co.3.
Quod violentia cõditionalis excusat a tanto sed nõ a toto.2.q.1. i pmis an̄ me.ẽ.gliosus.fo.202.co.1.
¶ De hac materia habes vbi agitur de coactione τ de repulsione.

Uir. Quod vir aliqñ ponit ꝓ se xu.32.q.7.vxor.fo.526. co.2.
Itẽ vir aliqñ ponit pro virtute.30.di stin.si quis virorum.fo.47.co.2.
Itẽ aliqñ ponitur ꝓ etate.77. di. eps. fo.124.col.1.Uñ vsus.Uir notat eta tem vir sexum vir probitatem.
Qȝ qȝ caput mulieris ẽ vir melius e dȝ viuere vir τ pcedere in oib⁹ s ctis bõis vxorẽ.32.q.6.c.vl.f.524.c.2

Uirga. Quod christus sine pe cunia τ sine virga mi sit aplos vt incẽtiua litis:τ vt instra ĉriperet vltionis.11.q.3.ita in fine. folio.308.co.4.
Quod ideo dñs virgã nõ ferẽdã apo stolis in via precepit vt nulli vio lẽtia inferatur.20.q.3.presens. post mediũ.fo.395.col.2.
Quod disciplina patris vel magistri nõ dȝ ẽẽ in alijs tormẽtis q̃ i vir garũ verberibus.23.q.5.c.1.ante fi. fo.430.colũ.1.τ q.4.displicet. circa medium.fo.426.co.2.

Quod ciuitur ſuit virga furoris dñi. qꝫ ꝑ eā innumeras gētes diuina iuſticia flagellauit.23.q.5. remittunt §.proxi.circa pn.fo.436.co.4

Virginitas. Quod eſt virginitas corporis ꝛ nō mentis qñ caſti corpe fornicanť vel adulterātur mente.32.q.5.ſicut eni.ꝛ.c.ſi paul⁹.fo.521.c.3.

Item eſt virginitas mētis ꝛ nō corporis qñ ſine conſenſu qs tolerat qđ alius opať.32.q.5.magis.ꝛ c.ſe.fol.421.co.2.ꝛ c.tollerabilius.f.520.c.3

Item eſt virginitas corpis ꝛ mentis quā cōplectiť voluntas:ꝛ hec diciť glorioſa ꝟginitas .32.q.5.ſicut eni. folio.521.co.3

Quod ꝟginitas nō eſt in ꝓcepto ſꝫ in ꝯſilio ſuaderi pōt nō impari.32.q.1.integritas.fo.513.co.2

Qđ virginitas cū hūilitate eſt admirabilis ꝛ deo acceptabilis.30.diſt. hec aūt ſcꝓſimus.fo.47.co.3

Quod virginitas anteferť nuptijs.32 q.1.nuptie.fo.513.co.1

Quod virginitas nō dꝫ voueri mrimoniū deteſtādo.30.di.ſi quis ꝓpter deū.ꝛ c.ſe.fo.47.c.1

Qꝛ ſicꝰ nuptie terrā ſic ꝟginitas ſplet padiſuꝫ.32.q.1.nuptie.fo.513.co.1

Quod ꝓdeſt pentib⁹ad ſalutē ſi corū ꝓles in virginitate ꝑſeuerēt.33.q.5.tūc ſaluabiť.fo.584.co.3

Qđ virginitas ſine bonis oꝑib⁹non ſaluat ibidem.§.hoc ſolū.

Quod cū virginitaſ ſine ꝯſenſu corrūpiť merita caſtitatis duplicanť.32.q.5.§.1.fo.520.co.3

Qđ virgo ſic corrupta inť alias virgines ñ ꝯſecrať.15.q.1.c.vl.fo.345.c.4

Quod cū de⁹ oīa poſſit virginē corruptā nō pōt facere incorruptā.32.q.5 ſi paulus.fo.521.c.3

¶De hac materia habes vbi agiť de caſtitate ꝛ de continentia.

Virtus Quod de⁹ eſt virtus ꝛ ſapiētia qui in vtero virginis edificauit ſibi domuꝫ.56.di.naſci.fo.97.co.4

Quod tres ſunt ꝟtutes theologice ſides ſpes ꝛ charitas.đ cō.di.2.qui a paſſus.fo.616.col.4

Qđ de virtute in ꝟtuteꝫ ſūt grad⁹:qꝛ vnaqꝫ virtus q̄ſi qbuſdā gradib⁹ augeť.de pe.di.2.cū ſanctā vſqꝫ ad §.ſeq.fo.554.co.1

Qꝛ ꝟtutes ſūt aīe ornamētū.de pe.di.2.illa aīa.fo.556.co.2

Qđ hoc ornamēto ꝟtutū maxime clerici ꝛ ꝓlati dñi vti.40.di.§.1.62.c.3.

Quod ſunt quaſi picture ad aīe ornamentū:qꝛ illa aīa a deo depingiť q̄ hꝫ in ſe virtutū gr̄am renitentem de pe.di.2.romanos.poſt me.fol.555.co.4.ꝛ.c.illa aīa.fo.556.c.2

Qđ nō ex parentib⁹ſꝫ ex volūtate naſcētis cauſa eſt vitiorū atqꝫ ꝟtutuꝫ 56.di.naſci.fo.97.co.4

Qđ ille ē virtute dei mirabilis q ex parētib⁹ ꝓbris a virtute alienis nat⁹ ꝟtute reſplēdet.56.di.nūqꝫ in ſi.fo. 97.co.3

Quod qꝛ ꝓpria virtute deco rať pentū ſuoꝝ non dedecorať oppbrijs.56.di.nūqꝫ.fo.97.c.3

Quod nō vitia ſꝫ ꝟtutē pentū debēt filij amplecti.ibidē.

Qđ ꝟtute nō generis nobilitate gr̄a cōpať.40.di.illud.fo.63.co.3

Qđ nec ad virtutē nec ad vitia neceſſitate qs trahiť ſꝫ libero arbitrio. de pe.di.2.§.opponiť.poſt me.f.556

Item nō eſt virtus quod ſit ex neceſſitate.ibidem.

Qđ virt⁹ſimť cū vitijs haberi nō pōt de pe.di.2.§.ex ꝓmiſſis.fol.553.co.2.

Qđ virt⁹ꝑ vitia ꝛ pctā ꝓuať.de pe.diſ.5.§.1.ver.dolēdū.fo.578.co.1.

Qđ virt⁹adipiſciť cū vitio renūciať: egreſſus eniꝫ malicie ꝟtutis opať ingreſſū.32.q.1.cū renūciať.f.512.c.2

Qđ virt⁹in aduerſitate ꝓbať.7.q.1.aduerſitas.ꝛ.c.ſe.fo.274.c.4

Qđ virtutes neganť eſſe vere apud infideles:qꝛ nō ꝓmerenť gr̄aꝫ.28.q.1.oēs.§.ex his circa ſi.fo.496.co.2

Quod vbi deeſt agnitio eterne ꝛ incōmutabilis veritatis falſa virtus eſt ēt in optimis morib⁹.ibidē.§.px.

Viſio. Quod viſio eſt duplex vidꝫ ſpūalis qua per fidē de⁹aſpiciť.24.q.1.qꝛ.fo.448.co.4

Quod viſio ſpūalis obſcurať per malā ꝛ maxime per carnalē opationē.49.di.hinc circa mediū.§.lippus.folio.76.co.3.ꝛ.4

Itē per arrogātiā ꝛ ſciētie ꝓſumptionē:qꝛ taľ a claritate vere viſionis ſe excludit 49.di.hinc.§ albuginem folio.76.co.3.ꝛ.77.co.1

Quod exacuiť tanqꝫ collyrio ꝑ bonā opationē.ibidē.ver.collyrio.

Itē exacuiť per ſui deſpectionē ꝛ humilitatē.ibidē.§.albuginē.

Itē exacuiť per tpaliū poſtpoſitionē. 8.q.1.in ſcripturis.fo.277.co.3.ꝛ.7.q.1.aduerſitas.poſt me.fo.274.c.4

Itē exacuiť per ſupnorū iugē ꝯtēplationē.88.di.decreuit.fo.140.colū.1. Exēplū ibi de ſcala iacob.

Quod eſt viſio corpalis q̄ videnť tpalia.47.di.ſicut hi.fo.74.co.3

Qꝛ viſione corpali ꝓhibemur videre laſciuia.32.q.5.nec ſolo.fo.522.co.2

Item prohibemur videre iocos ꝛ ludos indebitos.86.di.c.vident homines.fo.136.co.4

Quod peccatores in futuro videbūt chriſtū corpaliter ꝛ contriſtabuntur.86.di.vident.ibidē

Quod boni videbūt gl̄iaꝫ magni dei ꝛ beatificabunť.de cō.di.5.ieiuniū. folio.649.co.4

Viſitatio. Quod ep̄s per ſe vľ per alios honeſtos ſi ſit impeditus debet dioceſim ſuā viſitare.10.q.1.decreuimus.ꝛ.c.ſe. folio.287.co.3

Quod viſitādo ingrere debꝫ de vita clericoꝝ ꝛ ornatu eccľiarū ꝛ de reparationibus ſi fracte ſunt.10.q.1.epiſcopū.fo.287.co.3

Item debet viſitādo ſtatū laicoruꝫ videre ſi in fide ſint ſtabiles:ſi diuerſa crimina ſicut homicidiuꝫ adulteriū ꝑiuriū ꝛ ꝯſimilia fugiāt:ꝛ reſurrectionē credant.10.q.1.placuit. fo.287.co.4.ꝛ.q.3.cauēdū.f.261.c.3.

Item viſitando nō debet expēſas cuꝫ grauitate ſꝫ cuꝫ moderatione exgrere.10.q.3.cauendū.fo.291.co.3.et c.relatū.fo.292.co.1

Quod ep̄s viſitādo qnquagenariuꝫ numeꝝ equoꝝ nō debet excedere: nec pl⁹ q̄ꝫ vna die in parochia ſtare.10.q.3.inť cetera.fo.291.c.4

Quod oī anno teneť ſemel ep̄s dioceſim ſuā viſitare.10.q.1.relata.fol. 287.co.2.ꝛ.c.decreuim⁹.ibidē.co.3

Quod viſitādo tpale ꝓ ſuo obſego poteſt recipe ſtipendiū.12.q.2.charitateꝫ.folio.323.co.1

Quod epiſcopus ſi nō viſitat loco viſitationis ꝓcurationes nō exigat: 10.q.1.relata.fo.287.co.2

Quod epiſcopi viſitandi ꝛ hortandi ꝛ exhortādi gratia vel quotiēs neceſſitas exigit poſſunt monaſteria religioſorū non exempta viſitare 18.q.2.viſitandi.ꝛ.c.non ſemel.folio.289.co.2

Qđ in viſitatiōe lucrū aiarū nō tpaliū rerū dꝫ q̄rere.10.q.3.cauēdū f.291.

Item viſitando nō dꝫ in viſitandos crudeliter deſeuire.10.q.3.cauendum.ibidem.

Itē in viſitatiōe in dubijs corā ſeniorib⁹canonicis veritatē debet pergrere.86.di.ſi qđ.fo.138.co.1

Qđ per ſupiorē ꝓuideť de viſitatore eccľie viduate.61.di.obitū.ꝛ trib⁹.c.ſeq.fo.103.co.3

Qđ eccľie vacāti de āno in annū viſitatoꝛ variať.7.q.1.cōſtitutū.f.271.co.1

Quod vni viſitatori plures eccleſie viſitāde cōmitti pñt.12.q.1.quoniā folio.314.co.3

Qđ ep̄i italici imediate ad curiam romanā ſpectātes de anno in annuꝫ limina apľorū ꝛ romanā curiā viſitare tenenť ꝑ ſe vľ ꝑ lr̄as vľ ſe de impotētia debent excuſare.93.diſ. iuxta ſanctorū.fo.147.co.1

Qđ vltramōtanis qꝛ de lōginq̄ ſunt concediť vt de viſitatione lr̄is ſe excuſent.93.di.iuxta ibidē.

¶De viſitatione habes vbi agitur de inquiſitione.

Vita Qđ vita pñs q̄ inter celum ꝛ infernū ſita eſt vtroruꝫqꝫ ciues recipit.23.q.4.hec aūt.fo.419. co.3.32.q.4.recurrat.fo.417.co.2

Quod in hac vita non eſt retributio malitie vel virtutis: ꝛ ſi aliqua ſit non ſcđm ſit condignum: ſed eſt

quidam guſtus.de pe.di.3.§ quam q̄s.folio.572.co.4

Item in hac vita boni vt frequētius affligunt̄ ⁊ mali pſperant̄. ibidem

Quod ſcti qn̄ cōmoda vel auxilia tē poralia q̄ūt nō trāſitorie vite ſed eccl'ie cuius vtilitati intēdūt conſu lūt.23.q.3.maximianus.fo.416.co. 4.Exemplū ibi de paulo.

Qđ vita cōis dʒ eē clericis ⁊ maxime religioſis q vitā apoſtoloꝝ imitari volūt.12.q.1.dilectiſſimis.f.312.co.1

Quod vita apoſtolorum erat vna:qꝛ erat multitudinis credentiuʒ cor vnū ⁊ aīa vna in deo.ibidē.

Qđ vita aīe eſt deus aīa vero vita eſt corpis:qꝛ ſicut corpus ſine aīa viuere nō pōt ita nec aīa ſine deo. de pe.di.1.reſuſcitatus.f.538.c.4

Qđ corpus xp̄i vita ē mūdi.de cō. di.2 xp̄s.fo.620.co.3.⁊ in.c.in xp̄o. 619.

Quod vita actiua ⁊ cōtemplatiua cōmēdatur.8.q.1.olim.folio.277.co. 3.⁊ c.in ſcripturis.ibidē.

Unctio. Quod eſt vnctio interior videlʒ inuiſibilis que per ſpm̄ſctm̄ nunq̄ʒ areſcit.de pe.di.2.§.querendū circa p̄n.v̄. vnctio.folio.552.co.3

Quod eſt vnctio exterior multiplex videlicet baptiſmalis.11.di. eccleſiaſticarum.fo.13.co.1

Item eſt vnctio baptizādorū que ſit in pectore ⁊ in ſcapulis.11. di.eccleſiaſticarū.fo.13.co.1.de ꝯſe.diſt.4.de inde a ſacerdote.fo.638.co.2

Item eſt vnctio baptizatorum : que ſit per ſacerdotē cum chriſmate in ſummitate capitis.de conſe.diſt.4 poſtq̄ʒ aſcendit.⁊.c.ſequen. folio. 640.colum.3

Item eſt vnctio cōfirmatiōis q̄ ſit in fronte miniſterio tm̄ pōtificis.95. di.p̄ſbyteros.fo.152.co.1

Item eſt vnctio extreme vnctionis: quā pōt ep̄s ⁊ ſacerdos cuilibet cōferre per oleum infirmorū.c.illud ſuperfluū ibidē.

Iteʒ eſt vnctio regalis que ſit in brachio.2.q.7.plerūq̄ʒ.§.itē obijcit̄.folio .226.co.4

Itē eſt eſt vnctio ſacerdotalis cuius man⁹ tm̄ oleo nō chriſmate inungunt̄.23.di.p̄terea.fo.36.co.1.16.q.1 gn̄alit̄.§.ecce ſufficiēter. f.358.co.4

Itē eſt vnctio pōtificalis ſup manus ⁊ caput 23.di.ep̄s.fo.35.co.3.

Qđ ep̄s ⁊ ſacerdos ſēp in corde debʒ cogitare ⁊ aduertere qđ ſua vnctio rep̄ſentet.8.q.1.lʒ.in ſi. fo.278.co.4

Unitas. Quod nihil ꝯrium infert diuerſitas vbi eſt ſidei vnitas.7 q.1.nihil. 269.c.3.

Quod vnitas rep̄ſentat in nobis dei ſimilitudinem vt ſicut a deo vno omnes per creationeʒ ſic ab hoie vno per ꝓpagationē.33.q. vlti. hec imago.fo.585.co.2

Itē rep̄ſtat nature nr̄e imagineʒ ⁊ originē:qꝛ oēs ab vno. ibidē.c.vl. fo.586.col.1.

Itē rep̄ſtat naſcētis eccleſie iſtitutionē:qꝛ lʒ xp̄s oib⁹ ap̄lis dedit auctoritatē:tn̄ vni petro cōmiſit eccleſiā: ad manifeſtādū eccl'ie vnitatē. 24. q.1.loqt̄.circa p̄n.fo.447.col.4.

Qđ ꝯſiſtit vnitas eccleſie i ſacr̄oꝝ xp̄i coione.de cōſe.diſ.4.eſt vnitas.fo. 637.co.2.⁊.di.2 qꝛ paſſus.f.616.c.4.

Itē ꝯſiſtit vnitas eccleſie in multoꝝ ſilioꝝ ſuoꝝ per dilectionē ꝯnexiōe. 24.q.1.loquit̄.fo.447.col.4.ꝓ quo dicit̄ ibi:vna colūba:vnū corp⁹ ⁊c̄.

Itē ꝯſiſtit in mēbroꝝ ad caput coniūctione:qꝛ non ſe vnitati capitis cōicat:q ſe partē faciens:a capite ſe ſepat.24.q.1.ſchiſma.fo.451.col.2.

Qđ extra vnitatē eccl'ie nō poſſumus hr̄e grāʒ dei:que ꝓprie donū eſt catholice vnitatis.1.q.1.mſſe.f.170.c.1.

Item nec pctōꝝ remiſſionē.1.q.1.remiſſionē.fo.170.col.1.

Itē nec vitā ſpūalē.11.q.3.nihil.f.302. col 4.24.q.1.loquit̄.fo.447 . col.4.

Qꝛ ex̄ vnitatē eccleſie non valet ſpūalis iuriſdictio.7.q.1.factus.f.267.c 1.⁊.c.nouatianus.in ſi.ibidē.

Itē non ꝓdeſt ſacramētoꝝ ꝑceptio. 7.q.1.ſcire.fo.267.col. 2.24.q.1. pudenda.fo.451.col.1.

Itē nihil eſt miraculorū operatio.1. q.1.teneamus.fo.172.col.4.

Itē inutilis eſt ꝓ ſide martyrij ſuſceptio.90.di.neq̄ʒ ad cain.fo.143.c.2.

Item non eſt pctōꝝ remiſſio.24.q.1. quicūq̄ʒ.fo.450.col.2.

Qđ conuiuiū eſt chriſti vnitas ſidelium in vinculo pacis . 23.q.4 . ipſa pietas.fo.422.col.2.

Qđ nō pn̄t duo vel tres in noīe chriſti in vnū colligi q a chriſto ſunt ſeparati.24.q.1.alien⁹.in ſi.f.448.c.2.

Qđ nō multitudinē dep̄cātiū:ſʒ vnitatē audit de⁹.24.q.1.alien⁹.ibidē.

Qđ ꝓphan⁹ ⁊ hoſtis eſt q eccleſie non tenet vnitateʒ.7.q.1.nouatian⁹. fo. 267.col.1.24.q.1.alienus.fo.448.c.2

Qđ chriſtiani ſcindētes vnitatem eccleſie infideles reputant̄.7.q.1.denique.fo.267.col.3.24.q.1.qm̄.in ſi. fol. 449.col.3.vbi antichriſtus dicitur quiſquis talis.

Itē tpalr̄ ⁊ eternalr̄ puniunt̄. 24.q.1. nō afferamus.fo.448.col.3.

Volūtas. Qđ volūtas eſt animi mot⁹ad aliqđ imitādū vel nō imitādū vel adipiſcēdū.15.q.1.§ 1.fo.343.col.2.

Qđ volūtas hoīs eſt cā vitij vel virtutis.56.di.naſci.in ſi.97.col.4. 8.q.1. ſciēdū.fo.278.col.1.15.q.1.§.ex volūtate.in p̄n.q.fo.343.col.3.

Qđ vſq̄ʒ adeo pctm̄ voluntariū malū eſt:ꝙ nullo modo ſit pctm̄ niſi ſit volūtariū.15.q.1.§.ex voluntate.⁊.c. merito.343.c.3.⁊.4.⁊.c.illa.345.c.1.

Quod nemo tenetur ad culpam niſi ꝓpria voluntate deflexerit.15.q. 1.non eſt.fo.345.co.3.

Quod deus no e a que offerunt̄ : ſed volūtatē reſpicit offerentiū.24. q.1. odi in ſi fo 450.colum.2.

Quod ſicut volūtariū ſeruum eligit ſibi chriſtus ſic ⁊ diabolus. 15.q.1. non eſt.fo.345.col.3.

Quod voluntatem alteri ſubijcere ꝓpter deum precipuum ſacrificium eſt.8.q.1.ſciēdū.fo.278.co.1.

Quod bonū op⁹ nō valet niſi ex bōa volūtate proficiſcat̄.86.di.nō ſatis. fo.137.co.1.15.q.1.p totū.f.343.co.2.

Qđ lex hūana op⁹ nō volūtatē reqrit 15.q.1.ſi qs nō.fo.345.co.4.

Quod voluntas pro opere reputatur cum deeſt facultas.de pe.di.1.§.iteʒ votum.fo.548.co.4.

Quod iuſticia ex opere non cōſumatur niſi affuerit ⁊ volūtas.32.q.5. ſicut enim.fo.521.col.3.

Quod mala volūtas ꝓ facto reputat̄. 22.q.5.q peierare.fo.412.co.1.27.q.1. nuptiarū.fo.482.co.4.32.q.5.ſi paulus.fo.521.co.3.vbi dicitur q viderit mulierē ad ꝯcupiſcēdū eam iā mechatus eſt eam in corde ſuo.

Quod q̄ inferunt̄ reluctātib⁹ crimē nō hn̄t.15.q.1.nō eſt.fo.345.co.3.

Quod qn̄ ea que pp bonū ⁊ licitū ſiūt ſi preter volūtatē in eis malum cōtigerit nō imputatur.23.q.5.de occidendis.fo.431.co.3.

Quod lʒ volūtas ſit liberi arbitrij : tn̄ mala volūtas nō eſt libertati dimittēda.23.q.4.diſplicet.fo.426. co.2.

Quod malorum voluntas meritorie impedit̄.ibidem ante mediuʒ.

Quod mala volūtas meritorie ad bonū cogitur.ibideʒ p totū.⁊.q.5.ad ſidem.fo.434.co.2.

Quod nemo dānat̄ niſi merito male voluntatis:nec liberatur niſi bonā habuerit volūtatē.23.q.4. diſplicet.an̄ mediū.fo.426.co.2.

Quod hō debet ſeipſum ꝓpria voluntate iudicare dū pōt:ne cū iam nō poſſit p̄ter voluntatē a domino iudicetur.de pe.di.1.in actione.§. iudicet.fo.547.co.4.

Votū. Quod duplex eſt votum videlicet de malo : ⁊ illō ē reſcidēdū.22.q.4.in malis. folio 407.co.3.33.q.5.vna ſola.f.584.c.3

Itē eſt votū de bono:⁊ illud vel eſt generale ſine quo nō eſt ſalus: ſicut illud quod vouemus in baptiſmo.ſ.renūciare diabolo. 17.q.1.ſunt quedā.fo.378.co.4.de cōſe.di.4.prima.fo.639.co.1.

Itē eſt votū ſpeciale ſine quo habet̄ ſalus:ad quod nullus tenet̄ niſi volēdo ſe obligare:ſicut eſt votū de caſtitate:de abſtinētia:ꝺ peregrinatione ⁊ hmōi.17.q 1.ſunt quedam.folio.378.col.4.

Quod votum ſpeciale p verba de preſenti emiſſum preciſe obligat niſi minor etas impediat.20.q.2.puella.fo.294.co.3.22.q.5.pueri.fo.33.q.5.mulier.fo.586.col.1.

Itē niſi impediat publica vtilitas: ſicut ɔtingit in tranſlationibus religioſorū p ſuperiores ad eccleſias regēdas.7.q.1.q̄liter.fo.268.co.3.

Itē niſi impediat matrimonium: qr vnus ſine altero caſtitatem vouere non poteſt.27.q.2.agatboſa.folio 487.col.2.

Itē niſi ipediat maioris voti ſuſceptio 19.q.3.due.fo.390.co.3.

Itē niſi impediat ſeruilis cōditio.54 di.generalis.fo.93.co.2.

Itē niſi impediat ſuperioris cōtraria inhibitio.33.q.5.manifeſtū.fo.585.co.1.vbi dicitur mulier ſine cōſenſu viri vouere non pōt:nec monachus ſine ɔſenſu abbatis.20.q.4.monacho.fo 396.co.2.

Itē niſi impediat ferués infirmitatis paſſio.17.q.2.gōſaldus.fo.379.co.2.

Quod votum licitum deo pmiſſum ſemper eſt implendum.33.q.5.qd deo.fo.584.co.1.

Quod votum dz fieri cū deliberatiōe 27.q.1.de viduis.fo.478.c.3.

Qd votū cū deliberatione factū ſiue voce exprimat ſiue nō apud deū obligat.17.q.1.q bona.fo.379.co.1.

Quod incautū votū non eſt ſeruādū 22.q.4.per totū.fo.407.co.2.

Quod que in facie eccleſie in manu epi caſtitatē vouerūt:ꝛ veſtē decentē caſtitatis aſſumpſerūt ſi ſpōtanea voluntate poſtea dimiſerunt dānationē perpetuā incurrunt.27.q.1.c.1.folio.477.co.1.

Quod videtur ſi in occulto fiat pfeſſio religionis vel caſtitatis i manu epi quaſi votū nō poteſt violari.27.q.1.viduitatis.fo.482.co.1.

Quod voventibus non ſolū nubere ſed etiā velle nubere dānabile ē.17.q.1.vouētibus.fo.379.co.1.

Quod ſimplex votum impedit matrimoniū contrahendū:ſed nō ſoluit iā contractū.27.di.quidā.fo.43 co.1.ꝛ.c.ſi vir.ibidē.17.q.2.nos.folio.379.co.3.

Quod femine ppria voluntate caſtitatem vouētes ſi nupſerint ſunt in matrimonio permittende.27.q.1.de viduis.fo.483.co.4.

Quod poſt ſolēne votū ſoluitur matrimoniū contractū.27.di.vouentibus.ꝛ tribus.c.ſeq.fo.43.co.1.27.q.1.viduas.fo.477.co.3.

Quod votum religionis ſolēnizatur quando perſona ad votū apta per pfeſſionē ſe obligat.27.q.1.vidua q.dem.fo.481.co.4.

Quod clericus ſine conſenſu epiſcopi poteſt religionem vouere.19.q.2.due.fo.390.co.3.

Quod ſimulatio ſiue fictio voti ex inhoneſta cauſa ſicut ſpes prelature vel conſimile ſemper obligat ad religionem ſiue caſtitatem.27.di.qd interrogaſti.fo.43.co.1.27.q.1.viduas a propoſito.fo.479.co.3.

Quod vtroq coniugum conſentiēte votum caſtitatis emiſſum eſt ſeruandum.33.q.5.quod deo.fo.584.columna.1.

Quod coniuges caſtitatem vouere ſi debent nec ſe ſeparare ſine cōſciētia epiſcopi.27.q.2.ſi vir.fo.487.col.3.

Quod beata virgo vouerat ſe virginē perſeueraturam:niſi deus ei aliter reuelaret.27.q.2.§.beata maria.folio.484.co.4.

Qd melius eſt nubere q̄ periculoſe vri.32.q.5.ſi paulus.fo.521.co.3.

Quod cauſa aliquē couertendi non licet votū caſtitatis infringere.32.q.8.nō ſolū.fo.327.co.4.

Quod votum caſtitatis impediēs grauiter peccat:ꝛ eſt excōicatus.32.q.2.hoc ſanctum.fo.516.co.3.

Quod melius eſt non vouere:q̄ votum non perficere.12.q.1.ſcimus.folio.313.col.3.

Quod votum velle retractare dānabile eſt.27.di.vouentibus.fo.43.co.1.17.q.1.vouētibus.ꝛ.c.ſe.fo.379.co.1.

Ubi dicitur q ananias poſt votū pecunias defraudauit.

Uſura. Quod vſura ē vbi amplius requiritur q̄ datur.14.q.3.vſura.fo.339.co.2.

Quod non ſolum in pecunia: ſed in acceptione cuiuſlibet rei vltra ſortē cōmittit vſura.14.q.3.putant.folio.339.co.1.

Quod accipere aliquod emolumentū de mercibus mercatorū rōne mutui vſura eſt.14.q.3.pleriq.ibi.

Quod qui emit vilius vt vendat carius maxime clericus vſurarius ē.14.q.4.canonū.fo.339.c.3.

Quod mutuū ſiue in grano ſiue in vino vel in ſimili cum repetit ſm cōmune forū:etiam ſi plus accipit vſura nō cōmittitur.14.q.4.ſi qs clericus.fo.339.col.3.

Quod videtur q ab hoſte quem licet impugnare liceat vſuram accipere ſicut ꝛ licet alia ſua tollere.14.q.4.ab illo.fo.340.co.2.

Quod cleric9 nec ſuo nec alieno nomine vſuras debet accipere.46.di.ſicut non.fo.73.co.2.

Quod publice couictus de vſura vlterius ad ordines non eſt promouendus.33.di.mariū.fo.53.co.2.ꝛ 46.di.ſeditionarios.fo.73.col.2.47.di.p totum.fo.73.co.3.

Quod clericus de vſura publice conuictus eſt de ordine ꝛ dignitate deponendus.47.di.epiſcopus.ꝛ q̄tuor.c.ſe.fo.73.co.3.

Quod monaſterium recipiens vſurarium tenetur ad vſuras perſoluendas.54.di.generalis.fo 93.columna.2.14.q.4.quid dicam.fo.340.columna.1.

Quod nulli licet accipere vſuras.14.q.4.per totum.fo.339.col.2.

Quod videtur q ad vſuram accipere ſit peccatum.83.di.error.fo.133.columna.2.23.q.3.non in ferenda.folio 417.colum.2.

Quod tempore neceſſitatis ad vſurā poteſt accipi.23.q.1.quid culpatur.fo.414.col.4.

Quod de vſura non poteſt fieri elemoſyna.14.q.5.imolans.fo.340.colum.3.

Quod felix eſt vſura vbi pro paruo denario pauperi dato centuplum accipimus a domino.46.diſt.ſicut non.fo.73.co.2.

Quod vſurari9 nō vē penitet niſi vſuras reſtituat.14.q.4.qd dicā.folio 340.col.1.ꝛ.q.6.ſi res.fo.342.co.2.

Uſucapio. Quod vſucapio eſt acquiſitio dominij per continuationē tēporis.16.q.3.placuit.§.poteſt.in ſi.fo.369.col.2.ꝛ.§.quas actiones.folio.370 colum.1.

Quod plura exiguntur in vſucapione:videlicet bona fides circa initium iuſtus titulus:q varia nomia ſortit:ſicut titulus emptiōis:titulus donationis:titulus dotis:titulus pro legato ꝛ conſimilia.ibidē.

Itē exigit ɔtinua poſſeſſio:ꝛ q ſit res mobilis:de qbus omnibus habet 16.q.3.placuit.§.poteſt.per totum.fo.369.col.2.

Uſus. Quod illud qd i cōi vſu eſt cōſuetudo vocatur.1.di.cōſuetudo.fo.1.col.4.

Quod vſum prauum lex ꝛ ratio vincere debet.11.di.c.1.fo.12.co.3.

Quod vſus auctoritati cedere debet.11.di.vſus.fo.12.co.3.

Quod male poſſidet q male vtit.14.q.4.qd dicā.in ſi.fo.340.co.1.

Quod vtendū eſt temporalibus ſz vſum eorum cum quib9 conuerſamur.41.di.delitie.fo.64.co.3.ꝛ.c.quod dicit.ibidem.

De vſu habes vbi agit de ɔſuetudie

Uſurpatio. Quod vſurpatio eſt ordo illegitimus.1.q.1.quod pro neceſſitate.fo.170.co.3.

Quod vſurpatio eſt nō ɔceſſa preſumere.93.di.illud.fo.148.co 3.

Quod vſurpatiue dicuntur ordines recepiſſe vel dignitates q nō iuxta ſanctorū ſtatuta ſuſcipiunt.63.diſt.qr ſancta.fo.109.co.2.

Quod vſurpatio furtiua piudiciū nō generat.99.di.illud.fo.148.co.3.

Utilitas. Quod plurimorum vtilitas eſt pponenda vtilitati paucorum.7.q.1

ctas.folio.272.colum.2.

Quod mutationes prelatorum nō debent fieri niſi cauſa vtilitatis vel neceſſitatis.7.q.1.mutationes. fol. 272 co.1.vbi ponitur exemplū quō petrus dimiſſa eccleſia antiochena iuit romā ꝓpter maiorē vtilitatē.

Quod nec nobis nec alijs vtiles eſſe debemus cuꝫ dāno alterius.7.q.1. mutatiōes.in fi.⁊ q̄ttuor.c.ſe.folio 272.co.1.14.q.5.deniqꝫ.fo.341. co.1.

Vxor.

Quod vxor ſubdita eſſe debet viro.30.q.5.femine fo.505.co.4.33.q.5.eſt ordo.⁊.c.ſequenti.fo.585.co.2.

Quod vxor nō eſt dimittēda:nec pp ſterilitatē:nec pp deformitatē: nec ꝓpter cecitatē:nec ꝓpter lepram: nec pp aliqd fiſe niſi excepta cā fornicatiōis.32 q.5.ſi vxorē.fo.523. c.1.

Quod maritus debet hēre vxorē ſuā in dilectione:⁊ debitā diſciplina.33. q.5.c.vl.fo.586.co.1.

Quod qualiter q̄ſqꝫ vxorē ſuā vult īuenire:talis dꝫ inueniri ab illa. 32 q.6.ſi ducturi eſtis.fo. 524. co.1.

Quod vbi melius viuit vxor q̄ꝫ vir q caput eſt:capite deorſum pēdet domus.32.q.6.c.vlt.fo.524.co.2.

Quod vxorē ſolus maritus dꝫ iudicare.i.corrigere.7.q.1. ſicut alteriꝰ folio.272.colum.4.

Quod ſunt tanq̄ꝫ vxores nō habentes vbi ſalua eſt charitas cōnubiorū:⁊ ceſſant opa nuptiarū.31. diſt. lex continentie.fo.48.co.4.

Quod vxoris ⁊ viri in matrimonialibus eadē ꝯditio cēſetur.32.q.5.precepit.⁊.c.ſeq.fo.523.col.2.

Qd̄ eadē caſtimonia debet a viro que ab vxore.32.q 4.nemo.fo.518.co.2.

Quod vxori reddere debitū qñ exigitur a viro vel ecōuerſo eſt meritorium.33.q.5.c.1.fo.583.co.3.

Quod vxorē cognoſcere debito ⁊ moderato affectu ſiue cā reddēdi debitū ſiue cā prolis nō ē pctm̄.33.q.5 c.1.fo.583.co.3.13.di.c.2.fol.16.co.3.

Quod cognoſcere moderate cā vitāde fornicationis:hoc ſm̄ veniā ꝯcedit apl's:⁊ credit eſſe veniale. 32.q. 2.quicqd.fo.514.col.2.

Quod cognoſcere Immoderato affectu cauſa ſatiāde libidinis eſt mortale peccatum.32.q.4.origo.fo.518 col.4.⁊.c.liberorum.fo.520. co.1.

Quod cognoſcere contra naturam: hoc grauius eſt q̄ꝫ cum matre propria.32.q.7.adulterij.fo.525.co.3.

Quod vxor non debet cognoſci tempore menſtrui vel ante purificationē puerperij vel ante ablactationē primam pueri:que eſt quādo mater nimis abundat lacte.5. diſt.ad eius vero.fo.6.co.1.

Quod iniquus eſt qui caſtam ⁊ bonam dimittit vxorem.32.q.1.c.1.folio.511.co.2.

Quod fatuus eſt qui in adulterio ꝑſeuerantem retinet vxorem.ibidē.

Quod meritum eſt adulteram penitentem recipere vxorem. 32. q.1.ſꝫ autem.fo.512.co.1.⁊.c.non erit.⁊.c. apud.ibidem.co.2.

Vxoricida.

Quod virum ī adulterio deprehenſam licet occidere vxorem. 33. q.2.interfectores.§.ſeq.fo.530.co.2 ⁊.c.inter hec.ibidem.

Quod vxoricida per ſnīaꝫ dꝫ cōpelli publicē agere pniam.33.q 2. quācꝫ ⁊.c.ſeq.fo.530.co.3.

Quod vxoricidis coniugium denegatur niſi propter periculum incontinentie cum adoleſcentibus diſpenſetur.33.q.2.interfectores.fo 530.c.2.⁊.c.in adoleſcentia. fol.532. colum.4.

Quod innocentem vxorem occidēs grauiſſima pena exēplo aſtulphi ē puniendus.33.q.2.admonere. folio.530.co.3.

Xps.De hac materia vide.ſ. in.c.

yconomus.ſ.in.e.

ymago ⁊ yſaac.ſ.in.i.

ymnus ⁊ ypocriſis.ſ.in.h.

Zacharias

Quod zacharias papa depoſito rege francorū: qꝛ inutilis ⁊ vilis vite erat pypino patri karoli regnum tradidit ⁊ omnes nobiles a iuramento fidelitatis abſoluit.15.q.6.alius. folio.349.co.4.

Quod zacharie patri ioannis angelus in templo appꝛuit:⁊ ſuper oratione exauditus fuit.1.q.1.nōne. folio.169.co.4.

Zacheus

Quod zacheus defraudata ī quadruplum reſtituit.12.q.2.cū deuotiſſimam.fo.317.col.3.

Quod zacheus male acquiſita plus reddenda q̄ꝫ donāda docuit. 14.q. 5.c.vlt.in fi.fo.341.co.3.

Quod zacheus eſt exemplum ꝙ de multis male acq̄ſitis multa pauperibus dari debent:⁊ plurima reſtitui.26.q.7.affectum.fo.475.co.3.

Zelus.

Quod zelus proprie dicitur amor viri in vxorem.2.q.1.ſi peccauerit.in fin. folio 206.colum.1.

Item zelus quandoqꝫ ponitur pro ſtudio.40.di.neqꝫ.fo.141.co.2.Exē. pluꝫ ibi de cain qui fratri inuidit.

Item quandoqꝫ ponitur pro amore.23.q.4.quid crudele.fo. 428.co. 2.Exemplum ibidem de moyſe ꝙ idolatras ⁊ amore puniuit.

Item quandoqꝫ ponitur pro ira.23. q.8.legi.fo.440.co.4.Exemplum ibi de ſimone chananeo:qui ſerpētes in magos retorſit.

Item quandoqꝫ ponitur pro ſuſpitione.27.q.1.nec aliqua.fo.478.col. 1.Exemplum ibi de ſponſa:quam zelat ſponſus.

Item quandoqꝫ ponitur pro ſeueritate.27.q.1.hi ergo.fol.479. colū.2. Exemplum ibi de moniali apoſtatrice ⁊ de pena eius.

Quod zelus idiſcretus reprobatur. 24.q.3.nō in pꝑetuū.fo.456.co.3.

Quod zelo iuſticie debet fieri vindicta:nō amore vidicte:nec ex odio 23.q.4.§.vl fo.430.co.1.

Quod deus eſt zelotes vindicans in tertiam ⁊ quartam generationeꝫ. 1.q.4.domini qui ſimilis.§. econtra.fo.191.co.4.

Quod zeli ardor erga rebelles eccleſie exhibitus cōmendatur.23. q.5. excōmunicatorum.fol.436.colū.2. 45.di.ſed illud.fo 72.co.1.

Quod zelo apoſtolice vltionis ſimonia in ortu ſuo damnata eſt.1.q.1. fertur.fo.168.co.3.

Quod zelo diſcipline iuſti peccatoribus indignantur.45.di.vera iuſticia.fo.72.colum.1.

Zizania

Quod zizania mixta tritico ⁊ creſcens cuꝫ ipſo innuit ꝙ in hac vita bonis mali commixti ſunt:nec cōgrue ſeparari poſſunt.11. q.3. nolite recedere. fo.301.co.2.Exemplum ibi de iebuſeo:quem filij iſrael euellere non potuerunt.

Quod cauendum eſt ne vitando zizaniam dominica perdamus frumenta.25.q.2.ita nos.in medio.folio.467.colum.2.

Quod toleranda ſunt zizania.i.mali ſi fides non impeditur ⁊ charitas noſtra.23.q.4.quidā. f.420.c.2.

Quod in hac vita non poſſit plene diſcerni a frumento zizania. 23.q. 4.quantus.fo.419.co.3.

Quod ſinenda ſunt vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſem iudicij:⁊ tunc angeli colligent zizaniam in faſciculos ad comburendum. 23.q.1.ſi ſi.ante finem.fo.413.co.3.⁊.4.

Reptoriũ verboꝝ q̃ in margarita decreti cõtinẽtur.

Aaron.
Abbas.
Abbatiſſa.
Abel.
Abortus.
Abraam.
Abrogatio.
Abſolutio.
Abſtinentia.
Abominatio.
Ablutio.
Abuſus.
Acceleratio.
Acceptio.
Achab.
Achor.
Acolythi.
Actiua.
Accuſatio.
Adam.
Adinuentio.
Adiutorium.
Admonitio.
Adoleſcentia.
Adorare.
Aduentus.
Aduerſitas.
Adulatio.
Adulterium.
Aduocatus.
Affectus.
Affinis.
Agatho.
Agnus.
Alchimia.
Alea.
Alienatio.
Alimenta.
Altare.
Amor dei.
Amor proximi.
Ambitio.
Ambroſius.
Amens.
Amplexus.
Angelus.
Ananias.
Anaſtaſius.
Anathema.
Anima.
Annus.
Antiochus.
Antiquitas.
Antichriſtus.
Annullus.
Appellatio.
Apocrypha.
Apoſtata.
Apoſtolica.
Apoſtolus.
Aqua.
Arbiter.
Archidiaconus.
Archiepiſcopus.
Arma.
Argumentatio.
Arrogantia.
Ars.
Aſperitas.
Auaricia.
Audacia.
Auctoritas.
Augurium.
Auſteritas.
Aurum.
Auxilium.
Aſtrologia.

B

Babylon.
Balam.
Balneare.
Balſamus.
Baptiſmus.
Beatitudo.
Bellum.
Benedictio.
Benedicere.
Beneficium.
Benignitas.
Bigamus.
Blaſphemus.
Bos.
Brutus.

C

Cain.
Cham.
Calculus.
Calix.
Calumnia.
Canon.
Canonici.
Cantus.
Caput.
Character.
Cardinalis.
Charitas.
Carolus.
Caſtitas.
Caſus.
Cathedra.
Cathedraticum.
Cauſa.
Cautela.
Cecus.
Celebratio.
Cemiterium.
Cena dñi.
Cenſus.
Cephas.
Cibus.
Circũciſio.
Circũſtãtia.
Citatio.
Claues.
Clemens.
Clericus.
Coactio.
Coadiutor.
Cogitatio.
Cognatio.
Cognitio.
Columba.
Comeſſatio.
Cõmunicatio.
Compaſſio.
Cõpaternitas.
Compenſatio.
Compromiſſio.
Concilium.
Concordia.
Concubina.
Concupiſcentia.
Conditio.
Confeſſio.
Confirmatio.
Conformatio.
Coniugium.
Coniuratio.
Conſanguinitas.
Conſcientia.
Conſecratio.
Conſenſus.
Conſilium.
Conſpiratio.
Conſtantia.
Conſtantinus.
Conſtitutio.
Conſuetudo.
Contemptus.
Contentioſus.
Conteſtatio.
Continentia.
Contritio.
Contumax.
Conuenticulum
Conuerſatio.
Conuerſio.
Conuiuia.
Correctio.
Corona.
Corporalia.
Corpora.
Creatura.
Credere.
Creditor.
Crimen.
Chriſma.
Chriſtus.
Crudelitas.
Crux.
Cupiditas.
Curator.
Curialis.
Curioſitas.
Cuſtodire.

D

Dalmatica.
Damaſus.
Damnum.
Datum.
Dauid.
Decanus.
Decime.
Decretales.
Dedicatio.
Defenſio.
Degradatio.
Delegatio.
Deliberatio.
Delitie.
Dementia.
Demon.
Depoſitio.
Deriſio.
Deſperatio.
Detractio.
Deus.
Diabolus.
Diaconus.
Dialectica.
Dies.
Diffinitio.
Dilapidatio.
Dilectio.
Dioceſis.
Diſcere.
Diſciplina.
Diſcipulus.
Diſcordia.
Diſcretio.
Diſpenſatio.
Diuitie.
Diuinatio.
Diuortium.
Dominium.
Domum.
Dubium.
Duplicitas.
Duricia.

E

Ebrietas.
Economus.
Eccleſia.
De rebus eccleſie
Edictum.
Elemoſyna.
Electio.
Emphiteoſis.
De ſtatu epi.
Epiſcopus.
De poteſtate epiſcoporum.
De officio epiſcopi.
Error.
Eſau.
Etas.
Euangelium.
Euchariſtia.
Eunuchus.
Exactio.
Examinatio.
Exceptio.
Excõicatio.
Excuſatio.
Executio.
Exemplum.
Exemptio.
Exequie.
Exheredatio.
Exilium.
Exitus.
Expoſitio.
Exorciſta.

F

Fabula.
Facilitas.
Fallacia.
Falſarius.
Falx.
Fama.
Fames.
Familia.
Familiaritas.
Fatum.
Fauor.
Fax.
Felicitas.
Femina.
Ferie.
Feſtiuitas.
Feſtinantia.
Fingere.
Fides.
Fidelitas.
Filius.
Fiſcus.
Flagellum.
Flamines.
Fletus.
Fomes.
Fons.
Forma.
Fornicatio.
Fortitudo.
Forus.
Frater.
Fraus.
Fructus.
Fuga.
Furor.
Furtum.
Futurum.

G

Generatio.
Genua.
Geſtus.
Gladius.
Gloria.
Gratia.
Gradus.
Grãmatica.
Grex.
Guerra.
Gula.

H

Habere.
Habitatio.
Habitus.
Hadrianus.
Heli.
Helias.
Heliſeus.
Hereditas.
Heremita.
Hereſis.
Hereticus.
Hermophrodit.
Henricus.
Hypocriſis.
Hymnus.
Hiſtrio.
Holocauſtum.
Homicidium.
Honor.
Hoſpitalitas.
Hoſtiarius.
Hoſtis.
Humilitas.

I

Iacob.
Iactare.
Idolatria.
Ieiunium.
Iezabel.
Ignis.
Ignorantia.
Imitatio.
Imitator.
Imago.
Imperator.
Incantatio.
Incendiarius.
Inceptio.
Inceſtus.
Inconſtantia.
Incorrigibilitas.
Indulgentia.
Inducie.
Infamia.
Infidelitas.
Infirmitas.
Ingratitudo.
Iniuria.
Iniuſticia.
Innocentia.
Inobedientia.
Impotentia.
Impunitas.
Inquiſitio.
Inſania.
Inſpiratio.
Inſtrumentum
Intentio.
Interceſſio.
Interpretatio.
Intruſio.
Inuaſor.
Inuentarium.
Inuidia.
Inuitus.
Ioannes.
Ioſeph.
Ira.
Irregularitas.
Irreligioſitas.
Irreuerentia.
Iſaac.
Iteratio.
Iudas.
Iudeus.
Iudex.
Iudicium.
Iuramentum.
Iuriſdictio.
Ius.
Iuſticia.

k

kalende.

L

Labia.
Labor.
Lac.
Lachryma.
Laicus.
Lapſus.
Larua.
Latro.
Lauacrum.
Laus.
Lectio.
Lector.
Legatus.
Lepra.

Repꝛtoriū verboꝝ q̄ in margarita decreti cōtinētur.

Leuita.
Lex.
Libellus.
Liber.
Liberalitas.
Libertas.
Libertus.
Licentia.
Lignum.
Lingua.
Lis.
Littere.
Locutio.
Locus.
Loculus.
Lodouicus.
Loth.
Lucrum.
Lucifer.
Luctus.
Ludus.
Lupus.
Lux.
Luxuria.

M

Maceratio.
Macula.
Magiſter.
Magus.
Maioꝛ.
Maledictio.
Malefici.
Malum.
Manna.
Manumiſſio.
Manus impoſitio.
Marcus.
Margarita.
Maria.
Martyrium.
Matrimonium.
Mechia.
Medicina.
Memoꝛia.
Mendacium.
Mendicitas.
Menſa.
Menſtruum.
Menſura.
Mercatio.
Mercennarius.
Meretrix.
Metropolitanus
Michael.
Militia.
Miniſter.
Miraculum.
Miſſa.
Miſericoꝛdia.
Myſterium.
Moyſes.
Monachi.
Monaſterium.
Monialis.
Moꝛs.
Moꝛes.
Mulier.
Multitudo.
Mundicia.

Munus.
Murmuratio.
Mutatio.
Mutilatio.
Mutus.

N

Naboth.
Nabuchodonoſoꝛ
Natiuitas.
Natura.
Nauis.
Neceſſitas.
Necromantia.
Negatio.
Negligentia.
Negociatio.
Negocium.
Neophytus.
Nobilitas.
Nomen.
Notoꝛium.
Nouitius.
Nuptie.

O

Obedientia.
Oblatio.
Obligatio.
Obſtinatio.
Occaſio.
Ocium.
Occidere.
Oculus.
Odium.
Officium.
Omiſſio.
Opera.
Oppꝛeſſio.
Oꝛatio.
Oꝛdo.
Oꝛnatus.
Oſculum.
Oſtiarius.
Otte.
Ouis.

P

Pabulum.
Patientia.
Pacta.
Pallium.
Palma.
Panis.
Papa.
Parens.
Parentela.
Paſcha.
Paſſio.
Paſtoꝛ.
Pater.
Patriarcha.
Patrocinium.
Patronatus.
Paulus.
Paupertas.
Pax.
Peccatum.
Pecunia.
Pedagium.
Pena.
Penitentia.

Pentecoſtena
Percuſſio.
Peregrinatio.
Perfectio.
Periurium.
Permiſſio.
Permutatio.
Perſecutio.
Perſeuerantia.
Perſona.
Petitio.
Petrus.
Philoſophia.
Pietas.
Piſces.
Placentia.
Planctus.
Plus petitio.
Pollutio.
Populus.
Poſſeſſio.
Poſſe.
Poſtulatio.
Poteſtas.
Pꝛebenda.
Pꝛecarie.
Pꝛecauere.
Pꝛeceptum.
Pꝛeces.
Pꝛecipitatio.
Pꝛeciſus.
Pꝛeda.
Pꝛedeſtinatio.
Pꝛedicatio.
Pꝛefatio.
Pꝛeiudicium.
Pꝛelatio.
Pꝛeſbyter.
Pꝛeſcriptio.
Pꝛeſcientia.
Pꝛeſumptio.
Pꝛeuaricatio.
Pꝛimas.
Pꝛinceps.
Pꝛincipium.
Pꝛiuilegium.
Pꝛobatio.
Pꝛocuratio.
Pꝛocuratoꝛ.
Pꝛoditio.
Pꝛofeſſio.
Pꝛohibitio.
Pꝛomiſſio.
Pꝛomotio.
Pꝛophetia.
Pꝛopꝛietas.
Pꝛoſperitas.
Pꝛouincia.
Pꝛoximus.
Pꝛudentia.
Pſalmiſta.
Pubertas.
Pudicitia.
Punitio.
Purgatio.
Purificatio.

Q

Quadrageſima.
Queſtio.

Queſtus.
Quies.
Quinquageſima.

R

Ratio.
Radix.
Rapina.
Raptus.
Raritas.
Ratihabitio.
Receſſus.
Recidiuatio.
Reconciliatio.
Reconuentio.
Redemptio.
Reddere.
Redire.
Regeneratio.
Regimen.
Regula.
Rex.
Religio.
Remiſſio.
Remotio.
Remuneratio.
Renunciatio.
Repetitio.
Repꝛehenſio.
Repulſio.
Reſcriptum.
Reſidentia.
Reſiſtentia.
Reſpondere.
Reſtitutio.
Reſurrectio.
Reuerentia.
Reuelatio.
Rigoꝛ.
Rogatio.
Roma.

S

Sabbatum.
Sacerdos.
Sacramentum.
Sacrificium.
Sacrilegium.
Sacrilegus.
Sacriſta.
Sal.
Salomon.
Samuel.
Sanctitas.
Sanitas.
Sapientia.
Satiſfactio.
Saul.
Scandalum.
Scientia.
Schiſma.
Scriptura.
Scrutinium.
Securitas.
Sedes.
Senex.
Sententia.
Separatio.
Sepultura.
Sequeſtratio.
Seruitus.

Seueritas.
Sigillum.
Signum.
Silentium.
Similitudo.
Simon.
Simonia.
Simulatio.
Simplicitas.
Syndicus.
Singularitas.
Synodus.
Sobꝛietas.
Societas.
Sodoma.
Sollicitudo.
Somnus.
Soꝛs.
Soꝛtilegium.
Spectaculum.
Spiritusſanctus.
Spoliatio.
Sponſe.
Sponſalia.
Stabilitas.
Statera.
Statura.
Sterilitas.
Stola.
Studium.
Stultum.
Stupꝛum.
Subdiaconus.
Subſcriptio.
Succeſſio.
Succeſſoꝛ.
Suffragium.
Superbia.
Superfluitas.
Superſtitio.
Suſpenſio.
Suſpitio.

T

Tabellio.
Taberne.
Taciturnitas.
Tangere.
Temeritas.
Temperantia.
Tempoꝛalis.
Tempus.
Temptatio.
Tergiuerſatio.
Teſtamentum.
Teſtis.
Timoꝛ.
Titulus.
Tolerantia.
Tonſura.
Toꝛmentum.
Tranſactio.

Tranſitus.
Tranſlatio.
Treugua.
Tributum.
Tribulatio.
Triſticia.
Tutoꝛ.

V

Vacatio.
Vagari.
Vanitas.
Vas.
Vates.
Velum.
Venatio.
Venditio.
Venia.
Veniale.
Verbera.
Verba.
Verecundia.
Veritas.
Veſtis.
Via.
Viaticum.
Vicarius.
Vicedominus.
Vitium.
Victus.
Vidua.
Vigilia.
Vinculum.
Vindicta.
Vinum.
Violentia.
Vir.
Virga.
Virginitas.
Virtus.
Viſio.
Vitatio.
Vita.
Vnctio.
Vnitas.
Voluntas.
Votum.
Vbera.
Vſucapio.
Vſus.
Vſurpatio.
Vtilitas.
Vxoꝛ.
Vxoꝛicida.

Z

Zacharias.
Zacheus
Zelus.
Zizania.

Finis.

Regiſtrum.

nnnn oooo pppp
qqqq rrrr ſſſſ
tttt uuuu Omnes ſunt
quaterni preter uuuu qui eſt
ſexternus.